

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

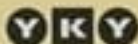
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Binbir Gece Masalları

İKİ CİLT

**3.
baskı**

BİNBİR GECE MASALLARI

I. Cilt

1.-8. Kitaplar

Fransızcadan çeviren:
Âlim Şerif Onaran

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2107
Delta - 5

Binbir Gece Masalları / 1. Cilt
Arapça özgün adı: Elf leyle ve leyle
Fransızca çeviri: Mille nuits et une nuit / Joseph Charles Mardrus
Fransızcadan çeviren: Âlim Şerif Onaran

Kitap editörü: Selahattin Özpallabıyıklar
Düzeltili: Elif Nur Onbay - Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Grafik uygulama: Akgül Yıldız

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

Fransızca ilk baskı: 1899-1904
Türkçe çevirinin ilk basımı: Afa Yayınları: İstanbul 1992-93
YKY'de önceki basımlar (2001-2003)
Edebiyat dizisinden 13,5 x 21 cm. boyutlarında yapılmıştır.
1. baskı: İstanbul, Ekim 2004
4. baskı: İstanbul, Şubat 2014
ISBN 978-975-08-0859-2
Takım ISBN 978-975-08-0858-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>

e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
Ücretsiz PDF Kütüphane Arşivi: <https://rantev.org>
İnternet satış adresi: <http://www.yayinkredi.com.tr>

İçindekiler

Binbir Gece Masalları'nı Okusak da Okumasak da (Orhan Pamuk), XI
Türkçeye Çevirenin Önsözü (Âlim Şerif Onaran), XVII

BİNBİR GECE MASALLARI

BİRİNCİ KİTAP

Yayıncının Notu, 7

Dostlara Bir Çift Söz (Dr. J.C. Mardrus), 11

Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın Öyküsü, 19

Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü, 25

Tacir ile İfrit Öyküsü, 29

Birinci Şeyhin Öyküsü, 31

İkinci Şeyhin Öyküsü, 34

Üçüncü Şeyhin Öyküsü, 37

Balıkçı ile İfrit Öyküsü, 40

Kral Yunan'ın Veziri ile Hekim Rüyan'ın Öyküsü, 45

Şah Sindbad'ın Şahini, 50

Şehzade ile Gulyabani, 52

Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü, 66

Hamal ile Genç Kızların Öyküsü, 76

Birinci Kalenderin Öyküsü, 94

İkinci Kalenderin Öyküsü, 103

Üçüncü Kalenderin Öyküsü, 123

Ücretsiz PDF Kitap Arsi | <https://rantey.org>

Birinci Genç Kız Zübeyde'nin Öyküsü, **141**

İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü, **152**

Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü, **164**

Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve

Hasan Bedreddin'in Öyküsü, **172**

İKİNCİ KİTAP

Terzi ile Kamburun Öyküsü, **239**

Hristiyan Simsarın Öyküsü, **246**

Çin Hükümdarının Azık Sağlayıcısının Öyküsü, **266**

Yahudi Hekimin Öyküsü, **276**

Terzinin Öyküsü, **288**

Topal Gencin Öyküsü, **289**

Bağdatlı Berberin Altı Kardeşinin Öyküsü, **308**

Berberin Birinci Kardeşi Bakkuk'un Öyküsü, **311**

Berberin İkinci Kardeşi El-Haddar'ın Öyküsü, **316**

Berberin Üçüncü Kardeşi Bakkak'ın Öyküsü, **320**

Berberin Dördüncü Kardeşi El-Kûz'un Öyküsü, **324**

Berberin Beşinci Kardeşi El-Aşar'ın Öyküsü, **329**

Berberin Altıncı Kardeşi Şakalik'in Öyküsü, **341**

Enisü'l-Celis ile Ali-Nur'un Öyküsü, **357**

Ganim bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne'nin Öyküsü, **442**

Birinci Sudanlı Haremağası Zenci Savvab'ın Öyküsü, **428**

İkinci Sudanlı Haremağası Zenci Kâfur'un Öyküsü, **430**

Üçüncü Sudanlı Haremağası Zenci Bukait'in Öyküsü, **437**

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Şah Ömerü'n-Neman ve Şasırtıcı Güzellikteki İki Oğlu: Şarkân ve Davû'l-Mekân'ın Öyküsü, **471**

Üç Konu Üstüne Deyişler, **550**

Şah Ömerü'n-Neman'ın Ölümünün Öyküsü ve Bundan

Önce Yer Alan Hayranlık Uyandıran Anlatımlar, **587**

Birinci Genç Kızın Anlatısı, **588**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

- İkinci Genç Kızın Anlatısı, **590**
 Üçüncü Genç Kızın Anlatısı, **591**
 Dördüncü Genç Kızın Anlatısı, **592**
 Beşinci Genç Kızın Anlatısı, **594**
 Yaşlı Kadının Anlatısı, **596**
 Manastırın Öyküsü, **624**
 Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk Öyküsü, **653**

DÖRDÜNCÜ KİTAP

- Ömerü'n-Neman Öyküsü'nün Sonu; Güzel Aziz'in Öyküsü, **675**
 Dünya Hatun ile Emir Tacü'l-Mülûk Öyküsü, **717**
 Davû'l-Mekân'ın Oğlu Genç Kânmekân'ın Serüveni, **758**
 Haşhaş Yutanın Öyküsü, **773**
 Bedevi Hâmid'in Öyküsü, **786**
 Hayvanların ve Kuşların Hoş Öyküleri, **796**
 Kaz, Tavus ve Dişi Tavus Öyküsü, **796**
 Çoban ile Genç Kız, **808**
 Kaplumbağa ile Balıkçılın Öyküsü, **811**
 Kurt ile Tilkinin Öyküsü, **814**
 Fare ile Gelincik Öyküsü, **823**
 Karga ile Misk Kedisinin Öyküsü, **824**
 Karga ile Tilki Öyküsü, **825**
 Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar Öyküsü, **833**

BEŞİNCİ KİTAP

- Kamerü'z-Zaman ile Prenses Bedrü'l-Büdur Öyküsü, **887**
 Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü, **981**
 Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü, **1012**

ALTINCI KİTAP

- Bilgili Canayakın'ın Öyküsü, **1081**
 Şair Ebu Nuvas'ın Serüveni, **1116**
 Gemici Sindbad'ın Öyküsü, **1124**

Birinci Gezi, **1128**

İkinci Gezi, **1139**

Üçüncü Gezi, **1148**

Dördüncü Gezi, **1159**

Beşinci Gezi, **1170**

Altıncı Gezi, **1178**

Yedinci Gezi, **1187**

Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü, **1202**

Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü, **1245**

YEDİNCİ KİTAP

Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü, **1269**

İbnü'l-Mansur ile İki Genç Kızın Öyküsü, **1292**

Kasap Vardan ile Vezir Kızının Öyküsü, **1312**

Yeraltı Sultanı Yemliha'nın Öyküsü, **1318**

Belkiya'nın Öyküsü, **1324**

Kederli Yakışıklı Delikanlının Öyküsü, **1338**

Ruhun Çiçekli Tarhları ve Zarafet Bahçesi, **1364**

Harun Reşid ve Yel, **1364**

Genç ile Öğretmeni, **1365**

Olağanüstü Torba, **1368**

Harun Reşid Aşk Yargıcı, **1371**

Üstünlük Kimin: Delikanlının mı, Olgun Erkeğin mi?, **1372**

Hıyarın Değeri, **1374**

Beyaz Saçlar, **1375**

Çözülen Anlaşmazlık, **1376**

Ebu Nuvas ve Sitti Zübeyde'nin Yıkanişı, **1378**

Doğaçlama Şiir Okuyan Ebu Nuvas, **1381**

Eşek, **1383**

Sitti Zübeyde'nin Suçüstü Yakalanması, **1385**

Erkek mi, Dişi mi?, **1387**

Pay, **1389**

Okul Öğretmeni, **1390**

- Yazılı Gömlek, **1392**
Bardak  st ndeki Yazı, **1393**
Sepetteki Halife, **1394**
İşkembe Temizleyicisi, **1401**
Göznuru Adlı Genç Kızın  yk s , **1406**
Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?, **1412**

Sahte Halife, 1420

SEKİZİNCİ KİTAP

- Goncagül ve Dünya Tatlısı, 1441*
Abanoz At'ın Sihirli  yk s , 1479
Fındıkçı Delile'nin Hilelerinin  yk s , 1517
Cıva Ali'nin, Delile ve Kızı, Delile'nin Kardeşi Balık Kızartıcısı Zurayk ve
Büyücü Yahudi Azarya ile Serüvenleri, 1558
Balıkçı Cevder ya da Sihirli Heybenin  yk s , 1600

Binbir Gece Masalları'nı Okusak da Okumasak da

Binbir Gece Masalları'ndan ilk seçmeyi, kırk küsur yıl önce yedi yaşımdayken okudum. İlkokul biri bitirmiştım, yaz tatilinde babamın çalışıp annemle yaşadığı İsviçre'ye Cenevre'ye gitmiştik. Yeni öğrendiğim okumamı yazın ilerleteyim diye teyzemin yola çıkmadan önce ağabeyimle bana hediye ettiği çocuk kitapları arasında *Binbir Gece Masalları*'ndan bir de seçki vardı. Kalın ciltli, iyi kâğıda basılmış bu kitabı bütün yaz boyunca dört beş defa okuduğumu hatırlıyorum. Öğle yemeğinden sonra, yaz sıcaklığında, Cenevre gölüne, rıhtıma bir sokak uzakta olan apartman dairesindeki odamda yatağa uzanır aynı hikâyeleri yeniden yeniden okurdum. Açık pencereden Cenevre gölünden hafif bir rüzgâr eser, pencerenin baktığı arka avludan akordeon çalan dilencilerin müziği gelirken ben Ali Baba ve Kırk Haramiler'in ve Alaaddin'le Sihirli Lambası'nın hikâyesinin içine bir kere daha girer kaybolurdum.

Gittiğim ülke neresiydi? İlk izlenimim bu hikâyelerin uzak ve yabancı diyarlara, bizlerden daha ilkel, ama büyüğü bir âleme ait olduğuydu. Kahramanlarının İstanbul sokaklarında rastlayacağımız kişilerin adlarını taşıması onları biraz bana yakın kılıyordu, ama tıpkı uzak Anadolu köyleri gibi bu masalların anlattığı âlemle kendi dünyamı özdeşleştirmezdim hiç. İlk seferinde *Binbir Gece Masalları*'nı Doğu hakkında esrarlı hikâyeler okuyan bir Batılı çocuk gibi okumuştum. Bu hikâyelerin Hindistan, İran ve Arapistan ülkelerinden gelen kökeni geldiğini;

bütün çocukluğumu geçirdiğim İstanbul'un karmaşasının ve esrarının bu muazzam ve hayretler uyandırıcı kitabın dokusundan ve havasından pek çok şey taşıdığını; yalan, hile, dolan, aşk, ihanet, kılık değiştirme, şaşırtmacalar ve hayret kıvrımlarıyla dokunmuş hikâyelerin ruhunda İstanbul sokaklarından pek çok şey olduğunu bu ilk okuyuşta hissetmemiştim. Daha sonraları kitabın ilk derleyicisi ve Fransızca çevirmeni Antoine Galland'ın Suriye'den ele geçirip çevirdiğini söylediği eski el yazmasında benim okuduğum bu ilk hikâyelerin olmadığını başka kitaplardan öğrenecektim. *Ali Baba ve Kırk Haramiler*'i, *Alaaddin ile Sihirli Lambası*'nı Galland bir kitaptan değil, Hanna Diyab adlı bir Hristiyan Arap'tan kendi dinlemiş, daha sonra kitabı derlerken kendi hatırladığı gibi yazmıştı.

Bu da bizi asıl konuya getiriyor: *Binbir Gece Masalları* Doğu edebiyatının bir harikasıdır. Ama onu bizlere, kendi geleneksel edebiyatlarından, İran ve Hint kültüründen öğrendiklerinden kopmuş ve Batı edebiyatının sarsıcı etkisi altına girmiş olan bizlere yeniden öğreten Batılılar olmuştur. Batı dillerine ünlü, tuhaf, kimi zaman kafadan çatlak ya da malumatfüruş çevirmenlerce defalarca çevrilmiş olan bu kitabın sözünü ettiğim Antoine Galland tarafından yapılmış Fransızca çevirisi en ünlüsüdür. Galland'ın 1704'te Fransa'da yayımlanmaya başlayan çevirisi aynı zamanda en etkili, en kalıcı ve en çok okunmuş olanıdır da. *Binbir Gece Masalları*'nın aslında bu çeviriyle tamamlandığını, bu çeviri yüzünden bu bitip tükenmez hikâyeler ormanının bütün dünyada ünlü olduğu söylenebilir. Galland'ın çevirisinden, o sırada ve sonraki yüzyılda Batı edebiyatını yapan en büyük yazarlar verimli bir şekilde etkilendiler. Stendhal, Coleridge, De Quincey ve Edgar Allan Poe'nun eserlerinde *Binbir Gece Masalları*'nın rüzgârı eser. Bütün kitabı okumaya giriştiğimizde bu etkilerin aslında sınırlı olduğunu da hissederiz. "Doğu'nun gizemli yanı" diyebileceğimiz bir şey; harikalar, tuhaflıklar, doğaüstü olaylar, korkutucu kimi sahneler ve bu malzemeye yapılmış bazı hikâyeler... Ama *Binbir Gece Masalları* yalnız bunlar değildir.

Yirmi yaşlarımda kitabı ikinci okuyuşumda bunu daha iyi anladım. Kitabı ikinci defa 1950'lerde Türkçede çıkmış Raif Karadağ çevirisinden okumaya başladım. Tabii ki bütün aklı

başında okurlar gibi, gene kitabın tamamını değil, bir kısmını, içimden geldiği gibi, aklıma estiği gibi, ciltten cilde karıştırma karıştırma okuyordum. Bu ikinci okuyuşumda *Binbir Gece Masalları* bana itici, huzursuz edici bir şey gibi geldi. Hem merakla hikâyeleri yutar gibi okuyor, hem de kitaba bir öfke, bir kızgınlık duyuyordum. Kimi klasik kitaplara yaptığımız gibi, bir görev duygusuyla da okumuyordum ama: Merakla ve merakımdan öfkelenerek okuyordum.

Bugün, otuz yıl sonra o ikinci okuyuşta bende huzursuzluk uyandıran şeyin ne olduğunu biliyorum artık. Pek çok masal-daki kadın-erkek ilişkilerinin sarsıcı derecede tekinsiz olması, kadınların ve erkeklerin durmadan birbirlerini aldatmaları, kazıklamaları, dolap çevirip birbirlerine madik atmaları beni korkutmuştu. *Binbir Gece Masalları*'nın dünyasında kadınlar her zaman güvenilmezdir, hiçbir zaman samimi değildirler ve hep küçük oyunlar ve hilelerle erkekleri kandırırlar. Zaten masalların anlatılmaya başlaması, Şehrazad'ın hikâyelerini söylemesi de sevgisiz bir adama karşı hayatını kurtarmak isteyen bir kadının hilesine dayanır. Bütün kitabı besleyen kadınlar hakkındaki bu görüş elbetteki aynı hayal ve kültür dünyasında yaşayan erkeklerin derin ve en temel korkularını yansıtır. Kadınların hile yapıp dolap çevirmede başvurdukları en önemli silahlarının cinsellikleri olması bu korkuları pekiştirir. *Binbir Gece Masalları* bu bakımdan anlattığı coğrafyanın erkeklerinin en derin terk edilme, boynuzlanma ve yalnız bırakılma korkularını yansıtır. Bu hikâyelerden en korkuncu ve okuması mazohistçe zevkli olanı, bütün haremının zenci kölelerle kendisini aldatışını seyreden padişahın hikâyesidir. Kadınların güvenilmezliği konusundaki en temel erkek önyargıları ve korkularını kalben hissederek, ruhtan gelen hakiki bir heyecanla romanlarında derinden işleyen Kemal Tahir'in bu hikâyenin parlak bir uyarlamasını kaleme alması hiç de rastlantı değildir. Erkek korkuları ve kadınların güvenilmezliğiyle tıkiş tıkiş dolu bu dünya yirmi yaşında bana fazla boğucu, fazla "oryantal" ve biraz da bayağı gelmişti. O zamanlar *Binbir Gece Masalları*'nın kenar mahalle duyarlılığına ve zevklerine fazlaca batmış olduğunu hissetmiştim. Kötülük, iki yüzlülük ve bayağılık bu hikâyelerin çoğunda insanların

düştüğü, düşürüldüğü bir çirkinlik olarak dramlaştırılmıyor, yalnızca çarpıcı ve tiksinti verici yanları ve hikâye zevki için bize bir kere, bir kere daha gösteriliyordu.

Bu ikinci okumamda hissettiğim tatsızlık Avrupalılaşıma ve Batılılaşmayı bir çeşit “püritenleşme” olarak algılamam yüzündendi belki ve anlayışsızlığımda yalnız da değildim. O zamanlar benim gibi modernleşme meraklısı gençlere Doğu klasiklerinin çoğu baş edilmesi güç ve karanlık birer orman gibi gözükürdü. Bizi onlara yaklaştırıp sevdirecek modern anahtarlar da yoktu elimizde.

Binbir Gece Masalları’na üçüncü okuyuşumda ısınabildim en çok. Bu sefer kitaba son dönem Batı edebiyatının onda bulunduğu ve efsaneleştirdiği yanından yaklaştım: Bir büyük hikâyeler denizi olmasına, kitabın bitip tükenmezliğine, iddiasına ve içindeki gizli geometriye ilgi duyarak okudum onu. Gene her zamanki gibi içimden geldiği gibi, bir hikâyeden diğerine atlayarak ve sıkıldığım hikâyeyi bırakıp bir diğerine başlayarak okuyordum. Kitabı konusundan çok düzeni, boyutu, hırsları yüzünden sevmeye karar vermiş olmam, bir zamanlar beni huzursuz eden kötücül kenar mahalle ayrıntılarına kafamı takmaktan alıkoydu beni. Üstelik, belki de artık hayatın aslında o kötücül ve güvenilmez ayrıntılarla yapıldığını kendi yaşam deneyimlerimden anlamıştım. Böylece, bu üçüncü okuyuşumda *Binbir Gece Masalları*’nda daha edebi olana, yüzlerce yıldır eskimeyen mantık oyunlarına, kılık kıyafet değiştirme, bir başkasının yerine geçme, saklanma gizlenme ayrıntılarına dikkat edip zevk aldım. Harun Reşid’in kılık değiştirip kendi benzerini, sahte Harun Reşid’i bir gece gizlice dikizlediği son derece çarpıcı bir hikâyeyi kendi romanım *Kara Kitap*’ta 1940’ların İstanbul’unun siyah beyaz filmlerden çıkma havasıyla birleştirdim. Otuz beş yaşımdan sonra hakkında okuduğum İngilizce rehber kitapların da yardımıyla, *Binbir Gece Masalları*’nı, okudukça sınırsızlığı, gizli mantığı, iç şakaları, zenginliği, tuhaflığı, güzelliği ve tuhaf güzelliği, çirkinliği, edepsizliği, bayağılığı, saçmalığı ortaya çıkan bir hazine olarak görmeyi öğrendim. *Binbir Gece Masalları* ile önceki aşk ve nefret ilişkim, ilk okumalarım, hayatı olduğu gibi kabul etmeyi öğrenememiş bir

çocuğun hayalleriyle bir delikanlının öfkeleri arasında geçmişti. Şimdiyse *Binbir Gece Masalları*'nın, tıpkı hayat gibi, olduğu gibi kabul edilmezse bize mutsuzluk verecek bir şey olduğunu yavaş yavaş anladım. Okur bu kitabı hiçbir boş beklentiye ve umuda kapılmadan içinden geldiği gibi ve kendi keyiflerinin mantığını izleyerek okumalı bence. Ama *Binbir Gece Masalları*'nı okumaya girişecek okura akıl vermek de fazla cesaret.

Gene de okumak ve ölmek üzerine bu kitap aracılığıyla bir iki söz söylemek isterim. *Binbir Gece Masalları* hakkında söylenen çok yaygın iki söz vardır. Birincisi bu kitabı baştan sona şimdiye kadar kimsenin okuyamadığı üzerinedir. İkincisi, *Binbir Gece Masalları*'nı baştan sona okuyan kişinin öleceği üzerinedir. Birbirleriyle gizli bir mantıkla birleşen bu iki uyarı okuru ihtiyatlı olmaya itecektir elbette. Ama fazla korkaklık etmeye de gerek yok. *Binbir Gece Masalları*'nı okusak da okumasak da sonunda biz de öleceğiz.

Orhan Pamuk

Türkçeye Çevirenin Önsözü*

“Râviyân-ı ahbâr ve nâkılân-ı âsâr ve muhaddisân-ı rûzigâr şöyle rivâyet ederler ki” (Haberleri duyuranlar, eserleri nakledenler ve zamanın olaylarını anlatanlar bildirirler ki) diye başlar eski Doğu masalları.

Bundan dolayı, masal anlatanlara eskiden “râvi” denirdi. Râvilerin en ünlüsü de *Binbir Gece Masalları*’nı anlatan Şehrazad olsa gerek.

Eski zamanlarda Hint ve Çin diyarlarında hüküm süren Şehriyar ve Şahzaman adlı iki kardeş hükümdar, karıları tarafından aldatılmak felaketine uğramışlar. Bu olayların etkisiyle Şehriyar, kendi ülkesinde, her gün başka bir kızla evlenip ertesi gün onu idam ettirir olmuş; bu yüzden vezirin güzel, bilgili ve akıllı kızı Şehrazad, hükümdarla evlenip ya bu uğurda yaşamını yitirmeye ya da kurtulup ülkenin tüm kadınlarını da bu beladan kurtarmaya karar vermiş, bin güçlkle babasını da ikna etmiş.

* Bu önsözün bir bölümü, Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü’nün birlikte 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri “Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkileri” konulu yuvarlak masa toplantısında tarafımızdan sunulan “Binbir Gece Masalları’nda Tema ve Sistematiği” başlıklı tebliğden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Âlim Şerif Onaran, *Binbir Gece Masalları*’nı yaptığı düzelti ve değişikliklerle birlikte yayınevimize teslim ettiğinde, getirdiği malzemeyi değerlendirerek önsözünü genişletmemizi rica etmişti. Bu rica, “Âlim Hoca”nın beklenmedik ölümü üzerine bir vasiyet niteliği kazanmış oldu. Önsözü, Onaran’ın malzemelerinden de yararlanarak ve özellikle sözünü etme fırsatı bulamadığı kimi “*Binbir Gece* etkilenmeleri”ni ekleyerek genişlettim. Masalların Türkiye ve Türkçedeki serüvenini de M. Sabri Rız gözden geçirerek kimi eklemeler ve düzeltmeler yaptı (S.Ö.)

O gece gerdeğe girmeden önce, hükümdardan son dilek olarak kız kardeşi Dünyazad'ı görmek istemiş; Dünyazad da ondan son bir dilekte bulunmuş, “Ne olursun ablacığım, o güzel masallarından birini son defa bana anlat!” diyerek.

Hükümdardan ruhsat aldıktan sonra, ilginç ve merak uyandıran bir masal anlatmaya başlamış Şehrazad; ve şafak sökerken en heyecanlı yerinde kesmiş masalı, gündüz masal anlatılmaz diye...

Ne var ki, Dünyazad kadar Hükümdar Şehriyar da meraklanmış ve masalın sonunu getirmek üzere Şehrazad'ın canını bağışlamış. Böylece büyü bozulunca, her gece birbirinden güzel masalları birbirine ekleyerek bin bir gece masal anlatmış Şehrazad. Bu arada hükümdarla sevimli de sürdürerek üç çocuk sahibi olmuş. Sonunda masallar bitmiş. Ancak Şehriyar, bu kadar güzel ve akıllı bir eşe kavuşup ondan üç çocuğu da olunca, Şehrazad'ın canını bağışlamış.

Doğu kültüründe masal geleneği önemli bir yer tutar. Bir yandan tıpkı Batı'daki “chanson de geste”i yayan “troubadour”lar gibi, bizde de saz şairleri şarkılı öyküler söyleyerek, öte yandan meddahlar geçmiş dönemlerden masallar ve öyküler anlatarak bu geleneği sürdürdüler.

Sonradan birçoğu taşbasması olarak yayımlanan bu öykü ve masallarda, tıpkı *Binbir Gece Masalları*’nda veya Şeyh Sadi’nin *Bostan* ve *Gülistan*’ında ya da Şeyh Nefzavi’nin *İtrılı Bahçe*’sinde kullandığı yöntemle, bir yandan öykü anlatılırken öte yandan ünlü şairlerin şiirleri ya da şarkılarla öyküyü açıklama yoluna gidiliyor ve öykü böylece zenginleşiyordu.

Binbir Gece Masalları’nın Yayılışı

Binbir Gece Masalları, 18. yüzyılda ilkin Antoine Galland tarafından İstanbul’da ve Kahire’de yapılan araştırmalar sonunda, Fransa yoluyla tüm Avrupa’ya tanıtıldı (*Mille et une nuits* [“Binbir Gece”], 1704-1717, 12 cilt). Ancak Galland, edebi değerinin yüceliği kadar ilginç ve örnek sağlayan nitelikleri de belirgin olan bu masalları çevirirken “expurgé” etmekten yani “ayıklamak”tan da kendini alıkoymadı. (1818’de İngiltere’de

Shakespeare'i sansürleyerek *The Family Shakespeare* ["Aileler için Shakespeare"] adıyla yayımlayan ve böylece İngilizcede "ayıklamak, sansürlemek" anlamındaki "bowdlerize etmek" filinin ortaya çıkmasına yol açan Thomas Bowdler gibi). XIV. Louis sarayının "nezahet"ine uygun bir tutumdur bu. Ancak Galland'ın hizmeti öylesine büyük ve önemliydi ki, bu ayıklama çabası bile hizmetinin değerini gölgeleyemedi.

Tüm dünyada fikir ve sanat hayatını geniş şekilde etkileyen *Binbir Gece Masalları*'nın gerçek değeri, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında, bunları olduğu gibi (1899-1904; 16 cilt) Arapçadan aktaran Dr. Joseph Charles Mardrus'un çabalarından sonra ortaya çıktı. Her bir cildi Mardrus'un çağdaşı ve dostu olan Stéphane Mallarmé, Paul Valéry, Anatole France, José-Maria de Hérédia, André Gide, Maurice Maeterlinck, Pierre Louÿs, Rémy de Gourmont gibi edebiyatçılara adanan bu çeviri, edebi çevrelerde, daha önce Galland'inkine gösterilen ilgiden de öte bir ilgi gördü.

Öte yandan, İngiltere'de, Doğu dillerinden çeviriler yaparak ünlenmiş, ayrıca Fransız şairi François Villon'u da çevirerek İngilizlere tanıtmış olan John Payne *Binbir Gece Masalları*'nı İngilizceye çevirdi. Ardından, Sir Richard Francis Burton da 1885-1888 yılları arasında yayımladığı dipnotlarla zenginleştirilmiş çevirisinde (*The Arabian Nights' Entertainments or the Book of a Thousand Nights and a Night* ["Arap Gece Eğlenceleri ya da Binbir Gece Kitabı"]) Dr. Mardrus'un yolunu tuttu; yani masalları ayıklamadı.

Almanya'da, diğer çevirmenler arasında Enno Littmann, 1839 Kalküta baskısında yine doğrudan doğruya Arapçadan altı cilt (12 kitap) halinde bir çeviri yaptığı gibi; İspanya'da Blasco Vicente Ibañez de, Mardrus'un çevirisini gözönünde tutarak *Binbir Gece Masalları*'nı İspanyolcaya çevirdi.

Daha 19. yüzyılda, Rusça dahil, hemen hemen dünyanın tüm dillerine çevrildi *Binbir Gece Masalları*. Ayrıca çocuklar için özet ya da seçme öyküler halinde de yayımlandı.

Binbir Gece Masalları'nın Türkçe elyazmalarına Türkiye kütüphanelerinde fazla rastlanmaz. En eski çevirilerden biri, ilk 55 geceyi içeren ve tahminen 15. yüzyıldan kalma

bir yazmadır. Çevirmeni belli olmayan bu yazmanın Bursa İl Halk Kütüphanesi ve Paris Bibliothèque Nationale nüshaları bulunmaktadır. 17. yüzyılda Beyânî tarafından anlaşılır bir dille çevrilen on ciltlik Türkçe yazmanın tek nüshası da yine Paris Bibliothèque Nationale'dedir. Antoine Galland tarafından İstanbul'da satın alınıp Paris'e gönderilen bu nüshada cinsellik içeren bölümler korunmuş bulunmaktadır.

Türkiye'de bu masalların, elyazmaları dışında ilk derli toplu eski yazı baskısı, 19. yüzyılda Sultan Abdülaziz zamanında dört cilt halinde yayımlanmıştır. Ahmed Nazif tarafından çevrilmiş olan bu nüsha Mekteb-i Sanayi Matbaası'nda basılmıştır. (Bu çevirinin daha önce altı cilt halinde Matbaa-i Âmire'de basılıp yayımlanmış bir başka nüshası olduğu, değerli araştırmacı Türker Acaroğlu'ndan öğrenildi.). Her iki baskı da tarihsizdir. Bir nüshası da bizde bulunan bu çevirinin baş tarafına kitabın asıl yazarının Abbasi Dönemi'nde yaşamış olan Esmâî olduğu, *Elf Leyle ve Leyle* ("Binbir Gece") adının onun tarafından konulduğu, kitabın Türkçeye *Binbir Gece* veya diğer adıyla *İbretnümâ* olarak çevrildiği ve çevirmenin de Lâmiî Çelebi olduğunu gösterir bir not düşülmüşse de, üçüncü sayfada gerçek çevirmenin Ahmed Nazif olduğu belirtilmektedir.

Eski harflerle, *Binbir Gece Hikâyeleri* adıyla ve üç kitap halinde yayımlanmış (1922) bir başka çeviri de Vedad Örfî [Bengü] imzasını taşımaktadır.

Binbir Gece Masalları'nın daha sonra, 1927-1932 yıllarında fasiküller halinde, bir kısmı Arap, bir kısmı Latin harfleriyle ve akıcı bir dille, Resimli Ay Yayınevi'nce cep kitabı olarak çıkarıldığı görülmüştür.

Bundan sonra özet olarak ya da seçilmiş öyküler halinde pek çok yayını varsa da bugüne kadar masalların Türkçeye tam bir çevirisi yapılamamıştır. Yeni harflerle basılmış üç eksik çeviriden ayrıca söz etmekte yarar var: Rifat Necip'in 1946'da basılan *Binbir Gece Hikâyeleri*; manzum kısımları Rakım Çalapala tarafından düzenlenen 1949-1954 tarihli Selâmi Münir Yurdatap çevirisi; Ak Kitabevi'nin 1959-1961'de yayımladığı dört ciltlik Raif Karadağ çevirisi. Ülkemizde *Binbir Gece Masalları*'nın tam çevirisini yapmak üzere girilen sonraki çabalar da yarıda kalmıştır.

Öte yandan, Türkçede çocuklar için hazırlanmış çok sayıda seçme bulunmaktadır. Halit Fahri Ozansoy'un 1957'de Doğan Kardeş Yayınları için çevirip hazırladığı, Gemici Sindbad, Alaaddin ve Ali Baba ile Kırk Haramiler gibi en tanınmış kahramanların öykülerini içeren *Binbir Gece Masalları* da bunlar arasındadır.

Türkiye Türkçesiyle yayımlanmış eski çeviriler arasında dört ciltlik Ermeni harfli Türkçe baskıdan da söz etmek gerekir. 1. cildi (1891) Hovannes Tolayan, sonraki üç cildi (1892) ise M.B. Arabacıyan tarafından çevrilen ve *Bin Bir Gece* adını taşıyan bu yayın, dilinin anlaşılabilirliği ile dikkat çekmektedir. Türkiye Türkçesi dışında da beş cilt olarak Muhammed Fatih Halidi tarafından çevrilip Kazan'da basılmış *Alf Leyla ve Leyla* (1897-1899) ile Ali Abbas Münib tarafından çevrilip Bakü'de yayımlanmış *Elfleyla* (1910-1912) adlı Tatar ve Azeri Türkçeleriyle çeviriler bulunduğunu belirtmekte yarar vardır.

Masalların kaynağının Çin'den Kuzey Afrika'ya kadar uzanan bir haritada, Çin Hindi, Hindistan, İran, Irak, Türkiye, Suriye ve Mısır'ı da içeren ülkelerde bulunduğu artık bilinmektedir.

1966-1967'de Fransa'da Bibliothèque Nationale'de ve Suriye'de Cizvit kitaplıklarında bulunan elyazması nüshaları inceleyen René Khawam, *Binbir Gece Masalları*'nı yeniden çevirerek dört büyük cilt halinde yayımlamıştır (1986-1987'de bu çevirinin ikinci baskısı yapılmıştır). 1970 yılında, tarihçi, romancı, şair ve komedyen Armel Guerne de, Khawam'ı izleyerek, altı ciltlik bir çeviri yapmıştır. Her iki çeviri de ayıklanmadan yayımlanmıştır.

Ancak René Khawam, daha önce çeviriler yapan Antoine Galland, Joseph Charles Mardrus, Richard Francis Burton, Enno Littmann gibi çevirmenlere karşın, "Eski Öyküler" adı verilen "Alaaddin'in Sihirli Lambası", "Ali Baba ve Kırk Haramiler" ve "Gemici Sindbad'ın Gezileri"ni *Binbir Gece Masalları*'ndan ayırmış, bunların aslında *Binbir Gece Masalları*'na dahil olmayıp sonradan eklendiğini iddia etmiştir. Biz, bu konuda, bir tartışmaya girmeyeceğiz.

Masalların yayını konusundaki son büyük gelişme 1984'te Chicago ve Harvard üniversitelerinde Arapça profesörü olan Muhsin Mehdi'nin Arapça yayımladığı *Elf Leyla ve Leyla* oldu.

Mehdi 1959'da bir "ortak ata" yani bir arketip elde etmek için Suriye elyazmalarını karşılaştırmaya başlamış, daha sonra aynı çalışmayı Mısır elyazmaları üzerinde uygulamıştı. Sonra da yeniden kurulmuş bu iki metni karşılaştırarak bir "arketip" elde etti. Mehdi, bu arketipin 13. yüzyılda ve 14. yüzyılın başlarında Suriye'de yazılmış bir kaynaktan kopya edildiğini, bu kaynağın da daha eski bir Irak versiyonundan kaynaklandığını iddia ediyordu.

1990'da Hüseyin Haddevi, Mehdi'nin kitabını İngilizceye çevirdi. Onun versiyonu sadece erken Suriye elyazmasında bulunan öyküleri içeriyordu; hatta, bu yazmada sadece bir iki sayfası yer aldığı için, "Kamerü'z-Zaman ve Bedrü'l-Büdur" öyküsünü bile almamıştı. 1994'te ise, kamuoyu baskısına boyun eğerek, Bulak basımından ve başka kaynaklardan derlediği popüler birkaç masalın yer aldığı ikinci bir cilt çıkardı.

Binbir Gece Masalları'nda Tema ve Teknik

Binbir Gece Masalları'nın ana temasının, "kadının sadakatsizliği" olduğu söylenebilir. Ancak, aslında Şah Şehriyar'a ait olan bu teze karşı Şehrazad, kadının, ana, eş, kız kardeş ve kız çocuk olarak varlığını yücelten, belki de dünyada ilk (Aristophanes'in *Lysistrata'sı* ilk sayılırsa, ikinci) ve en önemli feminist görüşü oluşturabilecek bir anti-tez getirmektedir.

Kitap bütünüyle bu iki fikrin geniş bir sentezini yapmakta ve sonunda, Şehrazad'ın fikrinin üstünlüğünü kanıtlamaktadır. Ancak bu geniş sentez, "masal içinde masal" şeklinde labirentlerle dolu bir sisteme oturtulmuştur. Sonunda da bu labirentlerden rahatça kurtulma olanağını sağlayarak.

Bu bakımdan, *Binbir Gece Masalları'na*, "çerçeve öykü" tekniğinin klasik bir örneğidir denebilir. Ana-öyküler, Şehrazad'ın, yaşamını korumak için bir öykücü olarak çerçeve oluşturacak biçimde kurnazca düzenlemeleriyle oluşur. Böylece, doğaüstü pericelik öyküleriyle, Alaaddin, Ali Baba ve Sindbad gibi "iyi yürekli kişiler"in öyküleri, toplumsal ve ahlaksal anlamlı diğer küçük öyküler, ask-öyküleri ve farsların araya sokulduğu, İskender

der'in, Hazreti Süleyman'ın, şah ve halifelerin (özellikle Halife Harun Reşid'in) mit ve lejandlarından kaynaklanan anekdotların zengin akışı, ana-öykünün sınırlarını çabucak unutturur.

Binbir Gece Masalları'nın bu sistematiği, benzer yapıtlardan Geoffrey Chaucer'in *Canterbury Tales*'inde (*Canterbury Öyküleri*, Çev. Nazmi Ağıl, YKY, İstanbul, 1994) ve Giovanni Boccaccio'nun *Decameron*'unda (Çev. Rekin Teksoy, Oğlak, İstanbul, 1997, iki cilt) belli ölçüde kullanılmaktadır.

Nitekim Chaucer, *Canterbury Öyküleri*'nde, Canterbury'ye hac eda etmek üzere yola çıkan hacıların yolda, bir handa ve gezileri sırasında buldukları, sonradan kendilerine katılan her tabakadan kimselerin anlattıkları öyküleri sekiz grupta toplamış, Boccaccio da *Decameron*'da, Rönesans İtalyası'nda veba salgınından kaçarak bir şatoya sığınan yedisi kadın üçü erkek on soylu kişinin sırayla her gün anlattığı öyküleri naklederek on günü tamamladıktan sonra şatodan ayrılışlarını anlatmıştır.

Nasıl *Binbir Gece Masalları*'nda soylu kişilerin, hatta bizzat Halife Harun Reşid'in bulunduğu meclislerde gedalar (dilenciler), hamallar ve kalenderler (dilenci dervişler) bulunuyorsa; Chaucer'in hac yolcuları da, kendilerine benzer kişilerin öykülerini anlatan her tabakadan kişilerden oluşmuş; Boccaccio'nun öykülerinde de gerçekçi bir tutumla krallar kadar dilencilere de, soylu kadınlar kadar balıkçı kadınlara da yer verilmiş, anlatılan serüvenler, yaşamda görüldüğü gibi, beklenmedik sonuçlara ulaşan çeşitlilikler sunmuştur.

Ancak *Binbir Gece Masalları*, bize tema olarak, diğerlerinden daha tutarlı görünmektedir.

Binbir Gece Masalları'nın Etkileri

Binbir Gece Masalları fikir ve edebiyat alanlarını etkilediği gibi, opera, bale, tiyatro ve sinema gibi diğer sanatlarca da ele alınarak değerlendirilmiştir. Edebi bir eserin değerinin ölçüsü, hiç kuşkusuz, yazıldığı sırada ve yazıldıktan yüzyıllar sonra gittikçe artan bir ilgiyle okuyucu bulabilmesi, başka eserlere ilham kaynağı olabilmesidir. Bu bakımdan incelendiğinde,

dünya edebiyatında *Binbir Gece Masalları*'nın üzerine çıkacak bir esere rastlanmaz.

Söz konusu masallar, bu açılardan, Homeros'un *İlyada* ve *Odyseia*'sından da, Boccaccio'nun *Decameron*'undan da, Shakespeare'in oyunlarından da, Goethe'nin *Faust*'undan ya da Hugo'nun *Sefiller*'inden de üstündür. Çünkü saydığımız eserler daha çok Batı kültürünün yayıldığı yerlerde tanındıkları, esin kaynağı oldukları halde; *Binbir Gece Masalları* dünyanın bütün ülkelerinde halâ baştacı olmayı sürdürmektedir. Bu masallar, her ülkede durmadan yeni baskılara konu olmakta, renkli renksiz resimlerle donatılmakta, film, tiyatro oyunu, opera ve balelere konu oluşturmakta; eğlence yerlerine ve sanayi ürünlerine bile bu masalların kahramanlarının adları verilmektedir: "Şehrazad Gece Klübü", "Alaaddin Sobaları" gibi.

İşin daha da ilginç yanı şudur: Başka eserler daha çok edebiyat alanında etki gösterdikleri halde, *Binbir Gece Masalları*, sosyal alanda, politika alanında isim yapmış kişilere de yol gösterici olmuştur.

Binbir Gece Masalları'nın etkilerini tam olarak göstermeye imkân olmadığından, burada bazı örnekler vermekle yetineceğiz.

Binbir Gece Masalları'nın en çok etkilediği Fransa'da, masal geleneği, esasen Perrault, Madame d'Alnoy, Madame Murat gibi yazarların aracılığı ile başlatılmıştı. Bundan dolayı *Binbir Gece Masalları*'ndaki Ali Baba'nın, Alaaddin'in ve Sindbad'ın öyküleri Fransız aydınları kadar halk arasında da kolaylıkla yayılmış, rahatça kabul edilmiştir.

Her şeyden önce XVIII. yüzyıla kadar Fransa'da ve genellikle Avrupa'da sadece beysoyluların ya da kentsoyluların yaşamı roman konusu olarak ele alınırken, *Binbir Gece Masalları*'nda şahırların, halifelerin ve zengin kişilerin olduğu kadar; balıkçıların, oduncuların, kalenderlerin (dilenci dervişlerin), halktan esnafların da öykülerinin anlatılması Fransızları çok şaşırtmış; o tarihten sonra yazılan romanlarda sıradan adamların da kahraman olabilmesi düşünülmüştür. Örneğin, Edmond Rostand *Cyrano de Bergerac*'ta aksoyluları anlatırken; başka romantikler, örneğin Victor Hugo *Notre Dame'ın Kamburu*'nda (*Notre Dame de Paris*), Qasimedo adlı kambur bir zangocun, *Sefiller*'de

(*Les Misérables*) Jean Valjean adlı bir kürek mahkûmunun romanını yazmıştır. Yani Avrupa'da roman yoluyla edebiyatta yeni bir tutum ortaya çıkmıştır.

Gerçekten bu masallar ilk etkilerini, ilk yayımladıkları Fransa'da göstermiştir. Bunlardan etkilenen büyük adlar arasında Voltaire'i sayabiliriz. Fransız İhtilali'nin bu büyük fikir adamı, hemen bütün eserlerinde *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilenmiştir. Tabii, Voltaire, bu işi kendi döneminin Fransa'sındaki toplumsal kuruluşların köhneliğini daha iyi belirtmek için yapmıştır: *Zadig*, *Safoğlan (Candide)* gibi romanları; *Törelere Üzerine Deneme (Essai sur les Moeurs)* gibi eserleri bunu açıkça ya da dolaylı olarak gösterir.

Montesquieu de *İran Mektupları (Lettres Persannes)* ve *Yasaların Ruhu (Esprit des Lois)* adlı eserlerinde, yasaların ve toplumsal kuruluşların zamana, ülkelere, iklimlere göre farklılıklar gösterdiği yolundaki fikirleri *Binbir Gece Masalları*'ndan esinlenerek açıklamıştır. Montesquieu *İran Mektupları*'nı, dönemindeki Fransız toplumsal ve siyasal kuruluşlarının artık yarar değil, zarar veren kurumlar haline geldiğini göstermek için, Doğu masalı biçiminde yazmıştır.

Jonathan Swift'in *Gulliver'in Gezileri*'nde (*Gulliver's Travels*), Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*'da, Oscar Wilde'in masal ve öykülerinde, Andersen ve Grimm Kardeşler'in masalarında *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilendikleri yadsınamaz.

İngiliz şairleri William Wordsworth ve Alfred Tennyson *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilenerek şiirler yazmışlardır. Değiş yerindeyse, Köroğlu'na bir "koçaklama", Harun Reşid için de dokunaklı bir "gazel" yazmış olan Amerikalı şair Henry Wadsworth Longfellow, "Halkın Sesi" ("Wox Populi") şiirine, "Kamerû'z-Zaman ve Bedrû'l-Büdur" öyküsündeki bir ayrıntıdan esinlenerek, "Büyücü Marzavan, Hitay'ı geçip / Batıya doğru yol aldığı anda, / Bedrû'l-Büdur'un övgüsünden başka / Hiçbir şey duymadı yolu boyunca" (Çev. S.Ö.) dizeleriyle başlar.

Danimarkalı şair Adam Oehlenschläger de 1820'de "Alaad-din'in Lambası"nı şiirleştirmiştir.

Öte yandan *Binbir Gece Masalları*'ndan esinlenerek yazılmış pek çok kıtan vardır. Rus yazar Julia Voznesenskaya'nın *Boc-*

caccio'nun *Decameron*'undan esinlenerek, Leningrad Doğumevi'nde karantina altındaki on kadının birbirine anlattığı öyküleri sergileyen *Kadınlar Dekameronu*'nu (AFA, İstanbul, 1990) yazması gibi, Fransız yazarı Franz Toussaint de *Le voyage du Calife*'te (Jules Tallendier, Paris, 1927, "Halife'nin Gezisi") Harun Reşid'i; Catharine Hermery-Vieille *Le Grand Vizir de la Nuit*'de (1981, *Gecelerin Veziri*, Çev. Hüseyin Boysan, Sungur, İstanbul, 1983) vezir Cafer el-Bermeki'yi canlandırmışlardır. André Miquel de *Sept Contes des Mille et Une Nuits* (1987, "Binbir Gece Masalları'ndan Yedisi") başlığı altında yedi öyküyü ele alarak yorumlamıştır.

Chaucer'in *Canterbury Hikâyeleri*'nde (*The Canterbury Tales*) yer alan "Silahtar'ın Hikâyesi", *Binbir Gece*'deki "Abanoz At" ve "Dünya Hatun ve Tacü'l-Mülük" öykülerine çok benzer. Chaucer'in öyküsünün kuşların dilini anlayan büyülü bir yüzüğün söz konusu olduğu bölümünün kaynağı bu masalların ikincisi olmalıdır.

"Uyanık Uykucu" öyküsünün, Ebu Hasan'ın evine davet edilen Harun Reşid'in ev sahibini uyutarak halife olduğuna inandırmasını anlatan ilk kısmı, Boccacio'nun *Decameron*'unda üçüncü gece anlatılan sekizinci öyküye ve Shakespeare'in *Hırçın Kız*'ının (*Taming of the Shrew*) ön-oyununda Christopher Sly'n başına gelen olaya kaynaklık etmiştir.

(Aynı masalın, Ebu Hasan'ın Harun Reşid'e karşılık vermek için onu kendisinin ve karısının öldürdüğüne inandırdığı ikinci kısmı da Weber'in *Abu Hassan* operasının kaynağıdır.)

İngiliz romancı William Beckford, dokuzuncu Abbasi halife-si Vâsık Billah'ın yaşamöyküsünü temel alarak yazdığı *Vathek*'i (Çev. İsmail Yerguz, Dost, Ankara, 1998) bir *Binbir Gece* fantazisi biçiminde kurmuştur.

O'Henry ile Edgar Allan Poe'nun *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilendikleri bilinmektedir. Poe'nun, dönemindeki bilimsel gelişmeleri Şehrazad'a masal biçiminde anlattığı bir öyküsü ("The Thousand-and-Second Tale of Scheherazade") bile vardır (Bu öykünün Türkçede iki ayrı çevirisi bulunmaktadır: "Şehrazad'ın Bin İkinci Masalı", Çev. Cem Akaş, *Sanat Dünyamız*, Sayı: 49, Güz 1992; "Şehrazad'ın Bin İkinci Gece Masalı", Çev. Hasan Uçretsiz FDF Kitap Arşivi - <https://taney.org>

Fehmi Nemli, *Şehrazat'ın Bin İkinci Gece Masalı* içinde, Ayraç, Ankara, 2000).

Modern dünya edebiyatının en ünlü romancılarından Marcel Proust, Dominique Jullien'in *Proust et ses modèles* (1989, "Proust ve Modelleri") kitabında gösterdiği gibi, "Kayıp Zamanın İzinde" başlıklı roman dizisinde Saint Simon'un anıları yanında *Binbir Gece Masalları*'nı da anlatı modeli olarak kullanmıştır. ("Kayıp Zamanın İzinde" dizisi Roza Hakmen'in çevirisiyle YKY'den yayımlanmıştır.)

Mısırlı yazar Necib Mahfuz (*Arap Geceleri ve Günleri*, 1982), İngiliz roman ve öykü yazarı Antonia S. Byatt (*Çeşmibülbülün İçindeki Cin*, Çev. Pınar Kür, YKY, İstanbul, 1994) gibi pek çok çağdaş yazar da *Binbir Gece*'den etkilenenler arasındadır.

Umberto Eco'nun *Il Nome della Rosa* (*Gülün Adı*, Çev. Şadan Karadeniz, Can, İstanbul, 1986) adlı romanında "Kral Yunan'ın Veziri ile Hekimi Rüyan'ın Öyküsü"nde geçen kitap yapraklarına sürülen zehirle öldürme motifinin ustalıklı işlendiği görülmektedir. Bir başka İtalyan yazar, Italo Calvino, *Se una notte d'inverno un viaggiatore* romanında (*Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu*, Çev. Ülker İnce, Can, İstanbul, 1990) *Binbir Gece*'nin temel izleklerinden olan "yaşamın sürekliliği" ile "ölümün kaçınılmazlığı" üzerinde de durur.

Öncelikle karşılaştırmalı dinler tarihi çalışmalarıyla tanınan Mircea Eliade'nin *Yaşlı Adam ve Bürokratlar* (Çev. Gamze Sarı, İthaki, İstanbul, 2000) adlı uzun öyküsünde, kahraman, tıpkı Şehrazad gibi, celladının merakını canlı tutarak ölümünü olabildiğince geciktirmek için, birbirine bağlı öyküler anlatır.

Binbir Gece Masalları'ndan özellikle teknik olarak etkilenen yeni bir kitap Armand Herscovici'nin *La Spirale de l'escargot* ("Salyangozun Sarmalı") adlı kitabıdır. Türkçeye *Matematik Masalları* (Çev. Ercüment Akad, Güncel, İstanbul, 2001) adıyla çevrilen bu kitapta Şehrazad "1003. gece olduğunda" yeni masallar anlatmaya başlar. Ancak bu kez, anlattıkları Fibonacci dizisi, fraktal yapılar ve Moebius şeridi gibi, bizi "sayıların harika evrenine götürecek ve dünyadaki uyumun gizemlerini bulma olanağı verecek" olan matematik öyküleridir.

Yine de çağdaş yazarlar içinde *Binbir Gece*'den en çok etki-

lenen, çocukluğunda Burton çevirisini (kendi deyişle: “müstehten olduğu için çatıya saklanarak”) okumuş olan Jorge Luis Borges olmalıdır: Özellikle *Olağanüstü Masallar* (Çev. Ergün Akça, Mitos, İstanbul, 1993) ve *Düşsel Varlıklar Kitabı* (Çev. Bora Komçez, Mitos, İstanbul, 1992), *Binbir Gece Masalları*’ndan alıntılarla doludur.

Orhan Veli’den Behçet Necatigil’e, Hulki Aktunç’a, Türk yazar ve şairleri de *Binbir Gece*’den etkilenmiştir kuşkusuz. İlginç bir örnekle yetinirsek: Orhan Duru, Şişe adlı öykü kitabında “Binbir Gecenin Son Gecesi”ni Şah Şehriyar’ın ölümüyle bitirir (*Sarmal / Toplu Öyküler* içinde, YKY, 1996).

Kuşkusuz, *Binbir Gece Masalları* sadece edebiyatçıları etkilememiştir. Resimden müziğe, sahne sanatlarından sinema ve çizgi filme kadar pek çok alanda etkilerini görebiliriz.

Masalları resimleyen sanatçılar arasında ilk sırada gelenler William Harvey ve Gustave Doré’dir. Daha sonrakiler arasında ise öncelikle Marc Chagall ve Henri Matisse’i sayabiliriz. Marc Chagall 1948’de *Binbir Gece Masalları*’nın dördü için on üç taşbaskısı resim yapmıştı. Bu dizi 1996’da 376.500 Dolar’a satıldı: Bu fiyatta “kelepir” gözüyle bakıldı. Henri Matisse ise, 1950’de, kesilip yapıştırılmış kâğıt üstüne pastelle (şimdi Carnegie Enstitüsü’nün Sanat Müzesi’nde asılı bulunan) “Binbir Gece” resmini yaptı.

Binbir Gece Masalları’nın renkli dünyasına özellikle sahne sanatlarının ilgisiz kalması beklenemezdi. Nitekim, 1810’da Weber (yukarıda da söylediğimiz gibi) “Uyanık Öykücü” öyküsünün son kısmını *Abu Hassan (Ebu Hasan)* adıyla operalaştırdı. Oğul Johann Strauss, tamamlanmış ilk operettası *Indigo und die vierzig Räuber*’i (*Indigo ve Kırk Haramiler*), “Ali Baba ve Kırk Haramiler” öyküsü üzerine kurdu. Daha sonra, bu operettanın temalarını işleyerek, daha büyük bir başarı kazanan bir vals besteledi: *Tausend und eine Nacht (Binbir Gece)*.

Rus besteci Rimski Korsakov’un orkestral fantazisi *Şehrazad* (1888), kuşkusuz *Binbir Gece*’nin en ünlü müzikal uyarlaması olma özelliğini sürdürüyor. Hatta *Stranger in Paradise (Cennet-teki Yabancı)* gibi kimi sahne eserlerine de esin kaynağı oluyor.

Puccini’nin ünlü operası *Turandot* (1926), Cole Porter’in müzikali *Aladdin* (1958), *klasik/rock fusion* orkestrası Renaissance-
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://nanteley.org>

ce'in en önemli albümü kabul edilen *Scheherazade and Other Stories* (1975, *Şehrazad ve Başka Öyküler*), müzikte hâlâ süren *Binbir Gece*'nin önemli kilometre taşları arasında sayılabilir.

1981'de librettosunu Jeremy James Taylor'un yazdığı, müziğini David Nield'in bestelediği *Tin Pan Ali* müzikali de Şehrazad, Ali Baba, Kırk Haramiler ve Ali Baba'nın kurnaz cariyesi Mercane'nin serüvenlerini Amerika'nın çağdaş yaşamına uyduran bir müzikal olmuştur.

Yakın zamanlarda yine Rusya'da Fikret Amirov, *Binbir Gece Masalları* (1979) balesinde, Şehrazad'ın, Sindbad'ın, Bedrül-Büdur'un, Ali Baba'nın ve Alaaddin'in öykülerini bale sanatı içinde yorumladı. Fransız yazar Richard Sondée'nin tiyatro oyunu olarak yazdığı ve Luiz Menasé'nin sahneye koyduğu *1001 Gece*, Fikret Amirov'un balesi gibi İstanbul'da da sahneye konmuştu. Şehrazad yanında Aziz ile Azize'nin, Kamerü'z-Zaman'ın ve Hayatü'n-Nüfus'un öykülerini de sahneye getiren bu bale, yanlış bir değerlendirme ile müstehcenlikten kovuşturmaya uğramıştı.

Binbir Gece Masalları, bütün sanatlar içinde en çok sinema alanında işlenmiştir.

Sessiz sinema döneminde Guy de Teramonte, Pathé-Consortium adına çektiği *La Ville Petrifiée* (*Taşlaşmış Kent*) filmiyle bu uyarlamaların ilk örneklerinden birini verdi. Avrupa ve Amerika'daki diğer uyarlamalar arasında Raoul Walsh'un United Artists Kurumu adına çevirdiği *The Thief of Baghdad* (1924, *Bağdat Hırsızı*) başta gelmektedir. Maria Montez'le Turhan Bey'in başrolde oynadıkları *Şehrazad*; yine Maria Montez'in John Hall ile çevirdiği *Arabian Nights* (1942, *Binbir Gece Masalları*), John Rawlings'in yönettiği *Ali Baba and the Forty Thieves* (1944, *Ali Baba ve Kırk Haramiler*), Donald O'Connor ile Vittorio de Sica'nın oynadığı ve Henri Levin'in yönettiği *Wonders of Alaaddin* (*Alaaddin'in Harikaları*) ve Fransa'da ünlü komedyen Fernandel'in çevirdiği *Ali Baba da Binbir Gece Masalları*'nın sinema uyarlamalarına örnek oluşturur.

Kuşkusuz tüm sinema uyarlamaları içinde en ünlüsü, başrolünü Douglas Fairbanks'in üstlendiği *Bağdat Hırsızı*'dır. *Binbir Gece Masalları*'ndaki uçan at, sihirli halı, tılsımlı organ ve tozdan yaratılan ordu gibi mucizelerin canlandırıldığı bu film, o

devirde dünyanın en çok seyredilen filmlerinin başına geçmişti. Sinema tarihçileri Fairbanks'in *Bağdat Hırsızı*'nı Ramon Navarro'nun oynadığı *Ben-Hur*'u ile birlikte Amerikan sessiz sinemasının altın çağındaki en önemli iki eserden biri olarak gösterirler.

Daha sonra İngiltere'de Rex Ingram'ın yönettiği, Alexander Korda'nın ürettiği ve başrollerinde Sabu ile Conrad Veidt'in bulunduğu bir diğer *Bağdat Hırsızı* versiyonu (1940), gerek renk ve teknoloji, gerekse oyun kalitesi bakımından oldukça yüksek düzeyde olduğu halde, sessiz versiyonunun sağladığı başarıya ulaşamamıştır.

Yakın tarihli uyarlamalardan biri Tacik yönetmen Tahir Sabirov'un 1987'de çektiği *Şehrazad'ın Yeni Öyküleri*'dir. Bu film her ne kadar "Ballı Künefe" ("Eskici Maruf ve Karısı Fatma") öyküsü üzerine kurulu gibi görünse de, *Binbir Gece Masalları*'nın ünlü kahramanlarından Alaaddin, Sindbad ve kurnaz Delile de devreye sokulmuşlardır.

Mısır'da Togo Mizrahi'nin 1943'te çektiği *Ali Baba ve Kırk Haramiler* başta olmak üzere bu masallardan esinlenen pek çok film çevrilmiş; *Güzel Sultan* adlı bir başka uyarlamada Leylâ Fevzi başrolü oynamış, Samiye Cemal de *Ali Baba*'da Mercane'yi canlandırmıştı. Ayrıca, yine Togo Mizrahi 1940'ta *Elf Leyle ve Leyle*'yi (*Binbir Gece*), Ahmed Bedirhan da *Harun Reşid'in Gözdesi*'ni çevirdiler.

Son olarak 1990'da Philippe de Broca'nın çevirdiği *1001 Gece Masalları* adlı filmde Şehrazad rolünü Catherine Zeta-Jones oynadı.

Binbir Gece Masalları, özellikle Amerika'da, çizgi filmlere de konu oluşturdu. Bu çalışmaların öncüsü, *Dostumuz Atom* adlı çizgi filmde "Balıkçı ile İfrit" öyküsünü işleyen Walt Disney oldu. Sonraları, Mr. Magoo (Bay Şeşibeş) ve Uncle Scrooge (Varyemez Amca) gibi kahramanların çizgi filmlerinde de "Alaaddin ve Sihirli Lamba" konusu işlendi. Masalların bütün dünyada belki de en çok tanınan kahramanı olan Alaaddin'in son olarak Disney yapımı bir uzun metrajlı çizgi filme ve bir bilgisayar oyununa konu olduğunu, ayrıca bilgisayarlarda kullanılan bir "sıkıştırma programı"na da (lambanın cininden kinaye) "Aladdin" adı verildiğini gördük.

Yurdumuzda da *Binbir Gece Masalları*'ndan pek çok sinema ve çizgi film uyarlaması yapılmıştır. Bir fikir vermek üzere, pek sanat değeri taşımayan sinema uyarlamalarının kimilerini belirtelim:

Cilalı İbo ve Kırk Haramiler (Yön. Mehmet Dinler, Oyn. Feridun Karakaya, Anıt Film, 1964); *Şehzade Murat ve Gülnaz Sultan* (Yön. Nuri Akıncılar, Oyn. Yusuf Sezgin-Sevda Ferdağ, Dadaş Film, 1960); *Harun Reşid'in Gözdesi* (Yön. Atıf Yılmaz, Oyn. Tuncer Necmioğlu-Ajda Pekkan, And Film, 1967); *Bağdat Hırsızı* (Yön. Ertem Göreç, Oyn. Kartal Tibet, Akün Film, 1968-1969); *Ali Baba ve Kırk Haramiler* (Yön. Nuri Ergün, Oyn. Sadri Alışık, Saner Film, 1971); *Alaaddin'in Lambası* (Yön. Natuk Baytan, Oyn. Yılmaz Köksal, Kadri Film, 1971); *Binbir Gece Masalları* (Yön. Ertem Göreç, Oyn. Mine Mutlu-Salih Güney, Birlik Film, 1971); *Şehzade Sindbad Kaf Dağı'nda* (Yön. Muharrem Gürses, Oyn. Atıf Kaptan-Fikret Hakan, Akın Film, 1971).

Binbir Gece Masalları'ndan yapılan sinema uyarlamaları içinde hiç kuşkusuz en değerlisi Pier-Paolo Pasolini'nin, Giovanni Boccaccio'dan uyarladığı *Decameron* ve Geoffrey Chaucer'dan uyarladığı *Canterbury Öyküleri* ile birlikte *Trilogia della vita* (Yaşam Üçlemesi) adıyla bir üçleme oluşturan *Binbir Gece Masalları*'dır. Pasolini, *Trilogia della vita* (1975) başlıklı kitabının önsözünde belirttiği gibi, bu filmde *Binbir Gece Masalları*'ndan aldığı "Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülük" ve "Hamal ile Genç Kızlar" gibi öykülere Marksist/Katolik bir yorum getirmiştir.

Masalların bu denli etkili olmalarının evrensel nedeni, insanlığın, tarihin her döneminde masala ve fantastik öyküye karşı ilgi duymuş olmasıdır. Bu, bugün de böyledir! Ülkemizde televizyonun gösterime başladığı ilk yıllarda *Tatlı Cadı* adlı dizide Samantha ile yakın akrabaları ve kızının dahil olduğu bir grup "tatlı cadı"nın burunlarını kırıstırarak her istediklerini yapmalarını, olanaksız olduğunu bile bile, zevkle izlemedik mi? Sonra, uzay filmlerindeki yaşamın tamamen düşsel olduğunu bildiğimiz halde, bunları da zevkle izlemedik mi? Bütün bu filmler çağdaş birer masal değil midir?

Binbir Gece Masalları'nın fikir ve sanat âlemindeki yankılarının tüm örneklerini vermek, kuşkusuz, bu incelemenin olanakları dışındadır.

Binbir Gece Çevirileri ve Bu Çeviri

Sözünü ettiğimiz Galland, Mardrus ve René Khawam'ın Fransızca çevirileri ile Littmann'ın Almanca çevirisinin sistematiklerini bir başka yönden, kitapta başlıkların kullanılması bakımından, karşılaştırmak istiyoruz:

Elimizde bulunan, Galland'ın Garnier Frères Yayınevi'nce üç cilt halinde yayımlanan çevirisinde, birçok versiyonda görülen hatalı durumdan kısmen uzaklaşmıştır. Şöyle ki, *Binbir Gece Masalları*'nın bazı versiyonlarında her gece anlatılan bölüm, o gecenin kaçınıcı gece olduğu başlık yapılarak verildiğinde bazı tuhaf durumlar ortaya çıkıyor. Masal bölünerek bazen bir gece için birkaç sayfa yeterli görülüyor (özet yayınlarda bazı geceler yarım sayfaya kadar indirilerek durum daha da tutarsızlaşıyor). Galland, beşinci geceden sonra, bu bölünmelerden kaçınarak gece sayısını zikretmeden masal başlıklarıyla anlatımını sürdürmekteyse de; Dr. Mardrus'ün ve Littmann'ın çevirilerinde masal başlıkları verilmekle birlikte her gece ayrıca belirtilmiştir. René Khawam ise, sadece masal başlıklarını kullanmakla yetinmiştir. Esasen, "binbir" deyimini Doğu'da sadece çokluğu belirtmek için kullanıldığına göre, Mardrus'le Littmann'ın yöntemi eleştirilebilir. Ancak biz, Mardrus'ü olduğu gibi çevirmek istediğimizden onun sistematigine dokunmadık.

Böylece, Şehrazad'ın masal anlatmaya başlamasından önceki giriş öyküleri dışında, metinde başlıca: "Tacir ile İfrit", "Balıkçı ile İfrit", "Hamal ile Genç Kızlar", "Şah Sindbad'ın Şahini", "Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan", "Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve Hasan Bedreddin", "Terzi ile Kambur", "Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar", "Gülşar ile Gülen Ay", "Kamerü'z-Zaman ve Bedrül-Büdur", "Ganim bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne", "Balı Künefe", "Enisül-Celis ile Ali-Nur", "Ömerü'n-Neman ile Oğulları", "Alaaddin'in Sihirli Lambası", "Ali Baba ve Kırk Haramiler", "Dünya Hatun ve Emir Tacü'l-Mülük", "Sultan Nurü'n-Nehar ile Güzel Ecinniye" gibi öyküler yer almaktadır.

Biz çevirimizde Mardrus'ü esas almakla birlikte, bu çeviriyi, zaman zaman Mardrus'ü İngilizceye uyarlayan Powys Mat-

hers'in, Galland'ın, Khawam'ın, Ahmed Nazif'in, Yurdatap'ın ve Karadağ'ın çevirileriyle de karşılaştırarak daha sağlıklı sonuçlar almaya çalıştık.

Çevirinin dilinde, aslındaki masal üslubuna yakın olarak, kimi zaman yerinde olacağı düşünülen Osmanlıca ve Arapça, kimi zaman da Öztürkçe sözcük ve deyimler kullanılmıştır.

Arap şairlerinden alınan dizelerin ölçülü ve uyaklı olarak çevrilmesi halinde anlamlarından pek çok şey yitirecekleri düşünüldüğünden böyle bir uygulamadan kaçınılmıştır. Esasen Mardrus de bunları Fransızcaya çevirirken aynı tutumu izlemiştir. Oysa Powys Mathers, Mardrus'ü İngilizceye çevirirken, kimi vakit özgürce de olsa, ölçü ve uyak kullanarak, bizim kaçındığımız hataya düşmüştür.

Binbir Gece Masalları için son olarak şunu vurgulamak istiyoruz: Arap edebiyatında iki büyük eser vardır: Biri (kutsallığı ve dinsel yüceliğinin ötesinde edebi yanıyla değerlendirildiğinde) Kur'an; diğeri de halkın içinden çıkarak ilhamı geniş şairler ve râvilerin ağzında ve kaleminde "rafiné" hale getirilmiş bulunan *Binbir Gece Masalları*.

Tıpkı bir İslam mabedinin arabesk süsleri gibi zevkle işlenmiş bir yapıt olan *Binbir Gece Masalları*'nı baştan sona zevkle ve keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Prof. Dr. Âlim Şerif Onaran

KAYNAKÇA

Acaroğlu, Türker: "Türkiye'de Binbir Gece Masalları'nın Kaynakları" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)

Belgil, Vehbi: "Binbir Gece Masalları'nın Sonsuz Gençliği", *Halk Kültürü*, Sayı: 3-4, 1985, s. 55-76

Coussonet, Patrice: "Pour une lecture historique des mille et une nuits", *IBLA* (Révue de l'Institut des Belles Lettres Arabes), No: 1985/1, Temmuz

- Encyclopaedia Britannica*, 1984, "Arab Literature" maddesi, 11. Cilt, s. 924; "Thousand and One Night" maddesi, 11. Cilt, s. 976
- Gaulnier, Jean: "Binbir Gece", Çev. Âlim Şerif Onaran, *Argos*, No: 17, Ocak 1990, s. 70-73
- Gall, Michel: *El secreto de las mil y una noches*, Plaza y Janes, Madrid, 1976
- İslam Ansiklopedisi*, "Binbir Gece Masalları" maddesi, 2. Cilt, s. 616-626
- Julia, Emile-François: *Les mille et une nuits*, Sfelt, Paris, 1947
- Jullien, Dominique: *Proust et ses modèles: les Mille et Une Nuits et les Mémoires de Saint-Simon*, José Corti, Paris, 1989
- Koz, M. Sabri: "Binbir Gece Masalları Türkçe'de...", *Varlık Kitap Eki*, Sayı: 4, Eylül 1992, s. 2-3.
- Onaran, Âlim Şerif: "Binbir Gece Masalları'nda Tema ve Sistematik" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)
- "Shekherazade's New Tales", *Soviet-Film*, 1987/3, Moskova
- Şeşen, Ramazan: "Binbir Gece Masalları'nın İstanbul Kütüphanelerindeki Yazmalarıyla Matbu Nüshalarının Mukayesesi" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)
- Tekin, Şinasi: "Elf Leyle'nin 17. Yüzyıl Osmanlıcası Nasıl Yayımlanmalı? Bu Metin ne Kadar Müstehcen?", *Tarih ve Toplum*, Sayı: 208, Nisan 20001, s. 77-80

Binbir Gece Masalları

Stéphane Mallarmé'ye

J.C.M.

BİRİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1899)

Yayıncının Notu*

Avrupa'da ilk kez, *Elf Leyle ve Leyle*'nin (Binbir Gece Masalları) tam ve sadık bir çevirisi halka sunulmaktadır.¹

Okuyucu, burada (kitabın aslını), sözcüğü sözcüğüne aynen ve cesaretle çevrilmiş bulacaktır. Arapça metin sadece harf değiştirmiştir: Burada, Fransızca harflerle sunulmuştur, hepsi bu kadar...

Köken ve Tarih

Binbir Gece Masalları, bir halk öyküleri derlemesidir: Biri 9. yüzyıldan,² ikincisi 10. yüzyıldan³ iki belge, Arap düşgücünün bu edebiyat anıtının ilkörneğini İran derlemesi *Hezâr Efsane*'nin (Bin Masal) oluşturduğunu saptar. Binbir Gece düzeni (yani Şehrazad'ın tertibi) ve öykülerin bir bölümünün konusu, bugün yitip gitmiş olan bu kitaptan alınmıştır. Bu temalar üzerinde çalışan öykücüler, dinin, Arap geleneklerinin ve ruhunun isterlerine ve kendi fantezilerine göre değişiklikler yapmıştır. Kesinlikle İran kökenli olmayan başka efsaneler, sırf Arap kökenli olanlarla

* Eserin Ocak 1899 tarihli ilk baskısının sunuş yazısı (Â.Ş.O.)

1 Paine'in ve Burton'un İngilizceye çevirileri de tam olmakla birlikte, "özel baskı" olarak hazırlanıp ancak iki ya da üç yüz aboneye dağıtılmışlardır; bugün de bulunmaları olanaksızdır. Burton'un ikinci baskısının halka sunulduğu doğrusu da, ayıklanarak yayımlanmıştır.

2 Arap tarihçisi Ebü'l-Hasan el-Mes'udi'nin *Mürücü'z-Zeheb ve Maadinü'l-Cevahir*'inde anılmıştır.

3 Muhammed bin İshak en-Nedim'in *Kütübü'l-Fihrist*'inde anılmıştır.

birlikte öykü anlatanların repertuarlarında yer almıştır. Şam'dan Kahire'ye, Bağdat'tan Fas'a kadar, tüm Sünni Müslüman âlemi, *Binbir Gece Masalları*'nın aynasına yansımıştır. Böyle olunca, biz, sadece bir temel eser, gerçek anlamıyla bir sanat eseri karşısında değil; ağır gelişimi çeşitli uygun durumlara bağımlı olan, tüm İslam folkloruna girmiş bir eser karşındayız. Çıkış noktası İran olsa da; Arapçadan Farsça, Türkçe ve Hindustani dillere çevrilmiş olan bu masallar, Arap eseri olarak tüm Doğu'ya yayılmıştır.

Bu öykülerin kesin biçimini almasında dilbilimsel görüşlere dayanarak bir köken, bir tarih saptamaya kalkışmak, yanıltıcı bir girişim olur; çünkü yazarı olmayan bir kitaptır bu; ve üzerinde çalıştıkları elyazmalarının lehçesine kendi doğum yerlerinin lehçelerini sokmaya eğilimli yazıcılar tarafından tekrar tekrar kopya edilerek Arapçanın tüm şekillerinin bir buluşma yeri olmuştur. Karşılaştırmalı Uygarlık Tarihi'nden alınan başlıca görüşler yoluyla, şimdi eleştirmenler bu öyküler yığınının tarih düşürmek ister görünmektedirler. Önerdikleri sonuçlar şunlardır:

Elf Leyle ve Leyle'nin tüm metinlerinde (sözcüğün filolojik anlamında) bulunan on üç öykü, büyük çoğunluğuyla 10. yüzyıla aittir: (1) Giriş olarak, Hükümdar Şehriyar ile kardeşi Şahzaman; (2) Tacir ile İfrit; (3) Balıkçı ile İfrit; (4) Hamal ile Genç Kızlar; (5) Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan; (6) Vezir Nureddin...; (7) Terzi ile Kambur...; (8) Enisü'l-Celis ile Ali-Nur; (9) Ganim bin Eyüb; (10) Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar; (11) ü'z-Zaman; (12) Abanoz At; (13) Deniz Kızı Gülnar öyküleri... Denizci Sindbad'ın öyküsü ile Şah Câlîyad'ın öyküsü daha öncelere aittir. – Öykülerin çoğu 10. ile 16. yüzyıllar arasında geçer. İkinci Kamerü'z-Zaman öyküsü ile Eskici Mâruf öyküsü ise 16. yüzyılda.

Arapça Elyazmaları ve Baskılar

“Metin” olarak *Elf Leyle ve Leyle*'nin birçok elyazması ve basılı nüshası vardır. Bu elyazmaları, kendi aralarında pek uyumsuzlar. Az ya da çok eksiktirler; yazılış, genişlik ve olgu düzeni bakımlarından farklıdır.

Belli başlı baskılar (19. yüzyıldan önce Doğu'da olduğu kadar Avrupa'da da tayin edici önemde hiçbir baskı çıkmamıştır) şunlardır:

1. Şeyhü'l-Yemeni'nin Kalküta'da yayımlanan (tamamlanmamış) iki ciltlik baskısı (1814-1818);
2. Breslau'da, ilki 1825'te, sonuncusu 1843'te yayımlanmış 13 ciltlik Habicht baskısı;
3. Kalküta'da dört cilt olarak yayımlanan Mac Noghten baskısı (1839-1842);
4. Kahire'de iki cilt olarak yayımlanan Bulak baskısı (1835);
5. Kahire'de Özbekiyye baskıları;
6. Beyrut'ta Cizvit papazlarının yayımladığı kısaltılmış, gözden geçirilmiş ve parça parça yeniden düzenlenmiş dört ciltlik baskı;
7. Dört ciltlik Bombay baskısı.

Fransızca Çeviriler

Tarih bakımından ilki ve en önemlisi, 12 küçük cilt halinde Paris'te, Claude Barbin'in dul eşinin 1704-1717 yıllarında yayınladığı Galland'ın çevirisidir. XIV. Louis zamanında bir aydın kafadan geçerek şaşılacak bir biçim değişimine uğramanın örneği olan bu Galland uyarlaması, Saray için yapılmış, tam özgünlüğünden sistematik olarak arındırılmış ve ilk tuzu süzölmüştür. Hatta uygulama olarak bile, masalların ancak dörtte birini verdiğinden, noksandır; daha az ilginç olmayan, geri kalan dörtte üçü oluşturan masallar, Fransa'da tanınmamıştır. Dahası, Galland'ın uyarlamasına uğramış masallar bile, kısaltılmış, biçim değiştirmiş, şiirler ve şairlerden alıntılardan oluşan tüm manzum bölümler ayıklanmış, sultanlar, vezirler, Arap ve Hint kadınları, Versailles ve Marly'de oturanlar gibi konuşturulmuştur. Kısacası, bu yıllanmış uyarlamanın Arap masallarının metniyle uzak yakın hiçbir ilgisi yoktur.

Cazotte ve Chavis, 1784-1793 yıllarında Cenevre'de yayımlanan *Cabinet de Fées*'nin 38, 39, 40 ve 41'inci ciltlerinde, "Sultan Şehriyar'ın Gece Toplantıları" başlığı altında Galland'ı izlemiştir.

Caen'lı Trébutien, çevirinin çevirisi olarak *Binbir Gecenin Yayınlanmamış Öyküleri*'ni 1824'te, Paris'te yayımlamıştır.

Galland'ın çevirisinin yeni baskıları pek çoktur. Bunların en iyisi, Loiseleur-Deslonchamps'ın notları ile, "Panthéon Littéraire" yayını olup Paris'te, 1840'da basılanıdır. Diğerleri, 1806'da Paris'te dokuz cilt halinde yayınlanan Caussin de Perceval'inki; Charles Nodier'nin önsözüyle 1822'de Paris'te yayımlanan Des- taings'inki; yine 1822'de Paris'te bazı öykülerle genişletilmiş olarak yayımlanan Gauttier'ninkidir.

Bu Çeviri

Dr. J.C. Mardrus'ün çevirisi, kendisine, Arap ülkelerine has en zengin anlatımla yazılmış ve en kusursuz görünen (Burton ne düşünürse düşünsün) Bulak baskısı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bir de, bu baskı, en derli toplusudur. Ancak, Mardrus bu kaynakla yetinmemiş, kimi ayrıntılar için Mac Noghten'in baskısı ile Breslau baskısına ve çeşitli elyazmalarına başvurmuştur.

Stendhal'in unutmak isteyip de her yıl yeni bir keyifle okumaktan kendini bir türlü alamadığı iki kitaptan biri olan –öteki *Don Kişot*'tur– *Binbir Gece Masalları*, dileriz, okuyucuya da aynı zevki verir.

Dostlara Bir Çift Söz*

*Doğduğu yerin toprak ve sularında
yaşanmış, düşünmüş ve çevrilmiş olan
bu Arap Geceleri'ni,
tüm çıplaklığı, bakırlığı, dokunulmamışlığı
ve safiyeti içinde, kendi zevkim
ve dostlarının keyiflenmesi için,
sunuyorum.*

Bu Masallar, uzak gökler altında, uzun deniz yolculuklarının avarelikleri sırasında bana tatlı anlar yaşattılar.

İşte bundan dolayı onları size sunuyorum.

Tıpkı, Yüce ve Esirgeyici Allah'ın bakışları altında kösnül ve yabancı bir soylu prensin bağrında onları coşkuyla mayalayıp sır içinde doğuran tatlı anneleri Müslüman Şehrazad kadar güler-yüzlü, yapmacıksız ve saflıkla doludur bu masallar.

Dünyaya gelir gelmez, bunlar teyzeleri Dünyazad'ın kutsayıcı elleriyle incelikle okşanmış; sert ergenlik yaşına ulaşınca

* Mardrus'un ilk baskı için yazdığı önsöz. Joseph Charles Mardrus, 1868 yılında Kafkasya kökenli yarı Fransız yarı Mısırlı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Çocukluğunu Kahire'de geçirdi. Beyrut'ta başladığı öğrenimini 1894'te tıp doktorasını verdiği Paris'te tamamladı. Avangard edebiyat çevreleriyle, özellikle de Stéphane Mallarmé'nin çevresiyle yakın ilişki kurdu. Deniz taşımacılığında doktor olarak çalıştığı yıllarda Doğu ve Uzakdoğu denizlerinde dolaşırken *Binbir Gece Masalları*'nı derleyip Fransızcaya çevirdi. 1899-1904 yılları arasında 16 cilt halinde yayımlanan *Binbir Gece Masalları*, çevirmenin André Gide, Paul Valéry, Pierre Louÿs ve Francis Jammes gibi dostlarının da etkisiyle muazzam yankı uyandırdı. Çevresinin verdiği adla "Büyüleyici Mardrus", Belle Époque döneminin bütün Paris sosyetesini ve sanat alanında büyük kabul gördü. Mardrus, 1949'da, Saint-Germain-des-Presses yakınında öldü (A.Ş.Ö.9)

kadar, onun gözbebeklerinin kadifesiyle sarılmış; gülüşleriyle sonsuzlaşmış Doğu Dünyası'nda kösnül ve özgür yayılmaları için adları, nemli değerli taş tozlarıyla renklendirilen tezhipli sayfalara nakşedilmiştir.

Onları değerlendiriyor ve oldukları gibi: et yumuşaklığı ve kaya sertliğiyle veriyorum.

Çünkü... çeviri yapmanın namuslu ve mantıksal bir tek yolu vardır: *Sözcüğü-sözcüğünelik*; her türlü kişiselikten uzak, olsa olsa gözkapasının ivedi açılıp kapanması ve uzun uzadıya tadına varılması için bir nebze yumuşatılmış... Bu yöntem, etkileyerek, en yüce edebi kudreti sağlar. Bir zevk çağrısı uyandırır. Belirtirken yeniden yaratır. Gerçeğin en güvenli kefilidir. Taş çıplaklığı içine kararlılıkla dalar. Çiçeğin ilkel kokusunu saçar ve onu bil-lurlaştırır. İçini boşaltır, bağlarını çözer... Saptar.

Kuşkusuz, sözcüğü-sözcüğünelik, nasıl taşkın bir ruhu zincirler ve onu evcilleştirirse; kalemin cehennemi kolaylığını da durdurur. Ben, bundan şikâyetçi olmayacağım. Zira bir çevirmende sade, anonim! ve *adına aptalca düşkün olma* illetinden arınmış bir deha bulunabilir mi?.. Ancak, aslında, özgün tadı vermedeki güçlük, Doğu Babil âşığının parmaklarına dolanan sarmal olup, onun çözümleme zevkini önleyecek kadar da yoğunlaşmamalıdır.

Kabule gelince, sözsel uzlaşmaların boğucu havasında sararmış özentili Batı, göçebe çadırların yerlisi bu sağlıklı esmer kızların –gülüşlerinin tüm sadeliği ve yumuşaklığıyla cıvılda-yan– içten konuşmalarını iştirmekle şaşkınlık duymuş gibi davranabilir.

Oysa...

Huriler hiçbir kötülük beslemezler!

Ve Bilgeler der ki: İlkel toplumlar, eşyayı adıyla anarlar; doğal olanı ayıplamaz, doğallığın dışı vurulmasını da utandırıcı bulmazlar. (İlkel toplumlar deyince, beden veya ruhta hiç fire vermemiş, ve dünyaya güzelliğin gülüşüyle doğmuş olanları anlıyorum.)

Zaten, Arap edebiyatı, ruhsal yaşlanmanın nefret verici ürünü olan müstehcen niyetten hiç haberli değildir. Araplar her şeyi neşeli yanıyla görürler. Erotik duyarlıklar, onları neşeye sevk

eder; ve püriten sofuların rezalet saydıkları durumlarda, tüm yürekleriyle gülerler.

Kim ki sanatçı olarak avare dolaşıp geziler yapmış ve gerçek Müslüman ve Arap kentlerinde: gölgeli, serin sokaklarıyla Kahire’de, Şam’ın pazarlarında, Yemen’in Sana’sında, Maskat ya da Bağdat’ta, o cânım kahvelerin kafes oymalı sıralarında hayranlıkla kültür edinmiş; Palmyra (Tadmor) Bedevilerinin lekesiz hasırlarında uyumuş; çölün göz kamaştırıcılığında, Arap halkının gerçek örneği, görkemli İbnü’r-Raşid ile kardeşçe ekmek bölüşüp tuz tatmış; Kutsal Mekke’nin emiri, katıksız Peygamber soyundan gelme şerif Hüseyin bin Ali bin Avn ile eski zaman sadeliğinde bir sohbetin doyumsuz tadına varmışsa; yüzlerdeki ortaklaşa anlatımın ilginçliğini de fark etmiştir. Oradakileri saran tek bir duygu vardır: Çılgın bir neşe... ve bu neşe, jestler ve özellikle mimikler yaparak, coşkulu seyirciler arasında sıçrayarak masallar anlatan yiğit halk öykücülerinin en özgürce çıkışlarına yaşamsal kahkahalarla canlılık verir; ve sözcüklerle, seslerle, havadaki duman ya da kösnüklükle, Allah’ın son bağışı esrarın belli belirsiz duyumsanmasıyla, esriklik sizi sarar ve gece içinde havada yüzer durursunuz...

Orada asla alkış sesi duyulmaz: bu uyumsuz, barbarca davranış, Avrupa’nın anlamsız, berbat kentsoylu coşkusunun sembolü haline getirdiği, renkli bir direğin yöresinde raks eden Karaibler’in atalarına bağlı kabilelerinin bu yadsınamaz kalıntısı, orada hiç bilinmez.

Arap, neylerin musikisine, kanun ve udun inleyişine, darbukanın derin ritmine, bir müezzin ya da hanendenin okuduğu ezan ya da şarkıya; zengin bir masala, bir şiirin zincirleme ses düzenine; bir yaseminin ince kokusuna; bir çiçeğin raksına ya da bir kuşun uçuşuna; gözleri ışıklı, vücudu kıvrılan sağlıklı bir fahişenin amber ve inci beyazlığındaki çıplaklığına –kısıp ya da haykıran bir sesle “A-ha!” diyerek– uzun, bilgiç, dalgalı, esrik, mimari bir yanıt verir.

Yani: Arap, içinden geldiği gibi davranır; ama ince ve hayranlık uyandırıcıdır. Saf vücut hatlarını sever ve onu somutlaştırmadan sezinler.

Ve de... söze dökülmeden, sonsuza dek kucaklar.

Ve şimdi

Yalan söyleme korkusu duymadan; perde açıldığında, öykü anlatıcının narin gerecinden bugüne kadar kâğıdın karbeyazlığına hiç yansımamış, en şaşırtıcı, en karmaşık ve göz kamaştırıcı görüntüyle karşılaşılacağına güven verebilirim.

Dr. J.C. Mardrus

Allah'ın Dediği Olur!

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla!

Evren'in sahibi Allah'a şükürler olsun! Ve dualar ve barış, en yüce Efendimiz, Resullerin Prensi Muhammed üzerine olsun! Ve dahi kıyamet gününe değin her zaman dualar ve barış onun ümmeti üzerine olsun!

Ve sonra, eskilerin yaşamöyküleri, zamanımızda yaşayanlara örnek oluştursun; böylece bir kimse kendinden başkasının başına gelenleri öğrenerek, geçmişteki insanların serüvenlerini ve söylediklerini dikkatle göz önünde tutup onurlandırarak, kendini ıslah etsin!

Ve dahi geçmişin öykülerini, sonrakilere ders oluştursun diye saklayanlara da hamdolsun!

Böylece, hayranlık uyandırıcı ve eğitici yanlarıyla ders oluşturan bu öykülerden seçilerek Binbir Gece Masalları diye adlandırılan bu eser ortaya çıkmıştır.

$$x_1^2 = x$$

$$x_1^2 = x$$

$$x_1^2 = x$$

$$x_1^2 = x$$

$$x_1^2 = x$$

Bu ilk kitabı dostum Paul Valéry'ye adıyorum.

J.C.M.

Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın Öyküsü

Anlatırlar ki –ancak Allah bilgedir, her şeyi bilir, kesin kudret sahibi ve hayırseverdir– eski çağlarda, ömrün ve ânın akışı içinde, Sâsâni hükümdarları içinde, Hint ve Çin adalarında¹ hükmeden, orduların ve kavimlerin, hizmetinde olanlarla kalabalık maiyetinin efendisi olan bir hükümdar, bu hükümdarın da iki oğlu varmış: biri büyük, biri küçük. İkisi de yiğit savaşçılarmış; fakat büyük, küçükten daha yiğitmiş. Bu oğul, ülkelerle hükmeder ve adalet sağlayarak insanları yönetirmiş. Bundan dolayı ülkelerinin halkları onu çok severlermiş. Bu hükümdarın adı Şehriyar² imiş. Küçük kardeşi ise Şahzaman³ adını taşıyor ve Semerkandü'l-Acem'de hüküm sürüyormuş.

İkisi de kendi ülkelerinde yaşıyor ve yirmi yıldır halklarını yönetiyorlarmış. Bu sürenin sonunda her biri servet ve saltanatlarının doruğuna yükselmişler.

Durumları böyleyken büyük kardeş, küçüğünü görmek için şiddetli bir özlemin pençesine düşmüş, vezirine gidip kardeşiyle birlikte geri dönmesini emretmiş. Vezir, “Duyduk ve itaat ettik!”⁴ yanıtını vermiş.

Sonra da yola koyulmuş; Allah'ın izniyle güvenlik içinde küçük kardeşin ülkesine ulaşıp huzuruna çıkmış; ona “barış içinde yaşam”⁵

1 Binbir Gece Masalları'nda has isimler ile coğrafya isimlerinin belirsizliği hayranlık verici bir şeydir; böyle olunca da derinleştirmeye gelmez (J.C.M.)

2 Şehriyar (Farsça): Şehrin efendisi anlamında (J.C.M.)

3 Şahzaman ya da Şahüzzaman (Farsça): Asrın ve zamanın efendisi anlamında (J.C.M.)

4 Arapçası: Semi'na ve ata'na! Müslümanların aldıkları emri yerine getirecekleri anlamındaki saygılı yanıt şekli (Â.Ş.O.)

5 Arapçası: Esselâmu Aleyküm! Müslümanların selamlaşma tarzı (J.C.M.)

diledikten sonra Şah Şehriyar'ın kendisini özlediğini ve gezisinin amacının onu ağabeyini görmeye davet etmek olduğunu bildirmiş. Şahzaman onu, "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıtlamış. Sonra gezi hazırlıklarına başlayarak çadırlarını, develerini, katırlarını, hizmetçi ve yardımcılarını toparlamış. Sonra da kendi vezirini çağırarak yönetimi ona bırakmış ve ağabeyinin ülkesine ulaşmak üzere yola çıkmış.

Ancak, dinlenmek üzere konakladıkları yerde, gece yarısına doğru, sarayda bir şey unuttuğunu anımsamış ve dönüp sarayına girmiş. Eşini yataklarında, kölelerinden bir zencinin boynuna sarılmış uyurken bulmuş. Bunu görünce, gözünde dünya kararmış; içinden "Böyle bir olay kentten ayrılır ayrılmaz ortaya çıkıyorsa, bu alçak kadın, ben kardeşimin yanında, bir süre uzakta bulunduğum sırada acaba neler yapmaz?" demiş ve kılıcını çekerek ikisini de yatağın örtüsü üzerinde öldürmüş; ve hemen o anda, o saatte geri dönmüş ve konak yerinden hareket emri vermiş. Kardeşinin kentine ulaşınca kadar gece gündüz yol almış.

Ağabeyi, kardeşi için süslettiği kentte onun gelişinden sevinç duyarak onu bağrına basıp selamlamış; ve coşkuyla konuşmaya koyulmuşlar. Ancak eşiyle geçirdiği serüveni anımsayarak Şahzaman'ın yüzünü bir keder bulutu kaplamış; yüzü sararmış, bedeninde bitkinlik duymuş, yemeden içmeden kesilmiş.

Şah Şehriyar, onu bu durumda görünce, içinden, bunu Şahzaman'ın ülkesinden ve saltanatından ayrılmasına vermiş; ve bu konuda ona hiçbir şey sormadan kardeşini kendi haline bırakmış. Ama, sonraki günlerde ona, "Kardeşim, nedenini bilmiyorum ama, vücudunu bitkin ve yüzünü sararmış görüyorum" demiş. Kardeşi de "Kardeşim, içimde işleyen bir yara var" diye yanıtlamış; ancak başına geleni ve karısına ne yaptığını açıklamamış. Şah Şehriyar, ona, "Benimle sürek avına çıkmanı çok istiyorum. Böylece için ferahlar!" demiş. Fakat Şahzaman, bunu hiç kabule yanaşmamış; ve Şah Şehriyar yalnız başına ava gitmiş.

Padişahın sarayında bahçeye bakan pencereler varmış; Şahzaman bakınmak için bunlardan birinin önünde eğilmiş otururken, sarayın bahçe kapısı açılmış; buradan yirmi kadın, yirmi erkek köle çıkmış; kardeşinin eşi sultan da tüm göz kamaştırıcı güzelliğiyle bunların arasında yürüyormuş. Bunlar bahçenin ortasındaki havuza

yaklaşınca, tamamen soyunup birbirlerine katılmışlar; birdenbire şahın eşi, "Ey Mesud, ya Mesud!" diye haykırmış; ve hemen iri kıyım bir zenci yaklaşıp onu kucaklamış ve yere yatırıp üstüne çullanmış. Bunu bir işaret bilerek tüm öteki erkek köleler, dişi kölelere aynı şeyi yapmışlar; ve böylece uzun süre birlikte kalmışlar; gün batıncaya kadar öpüşmelerini, sarmaşmalarını ve çiftleşmelerini ve de benzeri davranışlarını sürdürmüşler.

Bunu görünce şahın kardeşi, kendi kendine, "Vallahi! Benim başıma gelen felaket bunun yanında hiç kalır; gerçekten de bu gördüklerim çok daha beter" demiş ve derdini kederini unutmuş; o andan başlayarak durup dinlenmeden yiyip içmeye başlamış.

O sırada ağabeyi şah, avdan dönmüş; birbirlerine esenlik dilemişler. Sonra Şah Şehriyar, kardeşi Şahzaman'ın benzine kan geldiğini ve yüzünün canlandığını görmüş; bir de uzun süre bir şey yememişken, birden tüm iştahıyla yemek yediğini fark etmiş. Buna şaşarak, "Kardeşim, görüyorum ki yüzünün solgunluğu geçmiş! Nasıl oldu bu, anlat bana!" demiş. Kardeşi onu, "Sana ilk rahatsızlığımın nedenini anlatacağım; ama sağlığımı yeniden kazanmamın nedenini anlatmamı isteme benden!" diye yanıtlamış. Şah ona, "Öyleyse ilkin bana solup sararmanın ve düşkünlüğünün nedenini söyle de bir anlayayım!" demiş. Şahzaman, "Yanına gelmem için vezirini bana gönderince, yola çıkma hazırlıkları yaptım ve kentten dışarı çıktım. Sonra yolda sana getireceğim ve sarayda sunacağım bir hediyeyi unuttuğumu anlayınca geri döndüm ve karımı, yatağımın örtüsü üstünde bir zenciyle yatmış uyurken buldum. İkisini de öldürdüm; sonra da sana ulaşmak için yola koyuldum; bu serüveni düşünerek kahrolup durdum; yüzümün sararmasının ve düşkünlüğümün nedeni buydu. Yeniden sağlığıma kavuşmanın nedenini açıklamamı isteme!" diye yanıt vermiş.

Ağabeyi bu sözleri işitince ona, "Allah aşkına, bana sağlığına kavuşmanın nedenini de açıkla!" demiş. Bunun üzerine Şahzaman gördüğü her şeyi ona anlatmış; Şehriyar, "Bunları kendi gözümle görmem gerekir!" deyince; kardeşi, ona "Öyleyse yeniden ava çıkacakmış gibi hazırlan; sonra benimle birlikte sarayda gizlen; her şeyi göreceksin ve gerçeği anlayacaksın!" demiş.

Şah, hemen, tellallarla, ava çıkacağını ilan ettirmiş ve askerlerini çadırlarıyla kentin dışına yollamış, kendisi de yola koyulup çadıra yerleşmiş; genç kölelerine, "Yanıma kimseyi sokmayın!" buyruğunu vermiş;

sonra kılık değiştirip gizlice sara ya dönmüş; kardeşinin yanına ulaşmış; ve onunla birlikte bahçeye bakan bir pencerenin kenarına oturmuş. Aradan bir saat geçmiş geçmemiş; hanımları ortalarında, kadın köleler ve de erkek köleler bahçeye girmişler ve Şahzaman'ın anlattığı gibi davranmışlar ve asr¹ zamanına kadar eğlenceyi sürdürmüşler.

Şah Şehriyar, bu durumu görünce, aklı başından gitmiş ve kardeşi Şahzaman'a, "Kalkıp yola çıkalım ve Allah'ın çizdiği yolda bahtımızı arayalım! Çünkü haysiyetsiz saltanat olmaz; bizimkinden beter bir durumla karşılaşmadıkça da olmayacaktır. Yoksa, doğrusu, yaşamaktansa ölmek yeğdir!" demiş. Buna kardeşi de olumlu yanıt vermiş. Sonra birlikte sarayın gizli bir kapısından çıkıp gitmişler; ve bir deniz kıyısındaki çayırda tek başına duran bir ağaca ulaşıncaya kadar gece gündüz demeden yol almışlar. Bu çayırda, bir tatlı su kaynağı varmış; bu sudan içmişler ve dinlenmek üzere oturmuşlar.

Günün bir saati geçmiş geçmemiş ki, deniz kaynamaya başlamış ve birdenbire, siyah bir duman sütunu oradan göğe doğru yükselmiş; ve bulundukları çayıra doğru yönelmiş. Bunu görünce korkmuşlar ve ağacın en yukarısına tırmanmışlar; ve bundan ne çıkacağını izlemeye başlamışlar. Birdenbire kara duman, uzun boylu, geniş omuzlu, iri göğüslü, başında sandık taşıyan bir ecinniye dönüşmüş. Ecinni karaya çıkmış ve tünedikleri ağacın altına gelip durmuş; sandığın kapağını açmış; oradan büyük bir kutu çıkarmış; onun da kapağını açmış; birdenbire oradan güneş gibi parlayan, güzelliği göz kamaştıran ve arzu uyandıran bir genç kız çıkmış. Şairin dediği gibi:

Elinde meşale gölgelerden çıkagelince karanlıklar aydınlığa dönüşmüş; saçtığı ışık şafağı söndürmüş adeta; güneşler onun ışığını yansıtmış; ay gözlerinin gülüşünü... Sırlarının tülleri yırtılınca; yaratıklar baygın, ayaklarına serilmişler. Tatlı bakışının yoğun ışığı karşısında tutkulu gözyaşları kirpikleri ıslatmış.

Ecinni, güzel genç kıza iyice bakıp ona, "Ey ipeksi şeylerin sultanı! Ey düğün gecesinde yatağından kaçırdığım! Bir parça dizinde uyumak isterim senin!" demiş. Ve başını genç kızın dizlerine yaslayarak uykuya dalmış.

1 Asr: Günün, güneşin batmaya başladığı zamana düşen bölümü (J.C.M.)

O anda genç kız bakışını ağacın tepesine çevirmiş. Ve ağaca gizlenmiş iki hükümdarı görmüş. Hemen ecinninin başını dizlerinden kaldırarak yere bırakmış; ağacın altında yer alarak işaretlerle onlara, “İnin aşağı, bu ifritten¹ korkmayın!” demek istemiş; onlar da işaretlerle yanıt vermişler: “Ah! Allah seni korusun! Bu korkulu işten bizi bağışla!” diye. Kız da yine işaretlerle, “Allah sizi de korusun! Hemen aşağı inin, yoksa ifrite söylerim, ikinizi de en kötü ölümle telef eder” demiş. Bunu anlayınca korkmuşlar ve ağaçtan inmişler. Kız onları karşılamak için ayağa kalkmış ve onlara, “Gelin, mızraklarınızla, sert ve zorlu biçimde beni delin! Yoksa ifriti uyandırırım!” demiş. Korku içinde Şehriyar, Şahzaman’a, “Kardeşim, onun istediğini ilkin sen yap!” demiş. Kardeşi de ona, “Ağabeyim olarak sen örnek olmadıkça hiçbir şey yapmam!” demiş. Böylece ikisi de birbirini göz kırparak kandırmaya çalışmış. Bunu görünce kız, “Niye öyle gözlerinizi kırptıştırıp duruyorsunuz? Hemen gelip istediğimi yapmazsanız, ifriti şimdi uyandırırım!” demiş. Cebinden küçük bir torba, bunun içinden de beş yüz yetmiş mühür yüzük dikili bir gerdanlık çıkararak onlara, “Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?” diye sormuş; “Bilmiyoruz!” yanıtını alınca, “Bu yüzüklerin sahiplerinin hepsi, bu ifritin gafil boynuzları üzerinde benimle çiftleşti. Bundan dolayı siz iki kardeş de bana yüzüklerinizi vereceksiniz” demiş. Bunu duyunca iki kardeş parmaklarından çıkararak yüzüklerini ona vermişler. Kız bunun üzerine onlara şöyle demiş: “Bilin ki, bu ifrit beni dün gecemde kaçırdı. Beni bir kutuya koydu; kutuyu da bir sandığa yerleştirdi. Sandığa yedi kat zincir vurdu ve dalgaların çarpışıp vurduğu kudurgan bir denizin dibine koydu. Ama, biz kadınlar bir şeyi isteyince, hiçbir şeyin bizi engelleyemeyeceğini bilmiyordu. Zaten sair ne demiş:

“Dostum, kadınlara inanma! Vaatlerine gül geç! Çünkü onların iyi ya da kötü halleri ferçlerinin² heveslerine bağlıdır. Güya aşktan söz ederler; oysa hainlik onları sarıp giysilerinin titreşiminde şekillenir. Yusufun dediklerini saygıyla anımsa; Âdem’i cennetten kovdurmak için iblisin kadını kullandığını unutma! Kendine de güvenme! Bir işe

1 İfrit: Ecinni ile eşanlamlı sözcük (J.C.M.)

2 Ferç (Arapça): Kadın cinsel organı. Latince: vulva (Â.Ş.O.)

yaramaz! Çünkü yarın bağlandığın kişide saf aşkın yerini çılgın bir tutku alacaktır.¹ Hele hiç şöyle deme: Aşka düşersem, âşıkların çılgınlığına kapılmayacağım! Sakın bunu söyleme! Çünkü gerçekte kadınların ayarısından yakasını sıyırmış bir erkek, olmayacak şeydir.“

Bu sözleri duyan iki kardeş, şaşkınlığın son kertesinde şaşırmışlar; ve birbirlerine, “Bu bir ifrit olduğu halde, bütün gücüne karşın, bizim başımıza gelenlerden daha müthiş şeyler onun başına gelmiş; bu serüven bize bir teselli olmalıdır” demişler.

O anda genç kızın yanından ayrılmışlar; her biri kendi ülkesine dönmüş.

Şah Şehriyar sarayına dönünce, karısının başını ensesinden vurdurmuş; ve aynı biçimde kadın köleler ile erkek kölelerin de başlarını vurdurmuş. Sonra vezirine, her gece kendisine bakire bir genç kız getirmesi emrini vermiş; ve her gece bir genç kıyı koynuna alıp bekâretini gidermiş; sabah olunca da öldürtmüş; ve üç yıl boyunca böyle davranmaktan vazgeçmemiş. Bu yüzden halk, acı haykırışlar ve korku kargaşası içinde, kız çocuk olarak ellerinde ne kalmışsa alıp ülkeyi terk etmişler. Kentte hükümdarın saldırsına boyun eğecek tek bir kız bile kalmamış. Tam bu sırada, Şah vezirine, her zamanki gibi, bir genç kız bulmasını emretmiş; vezir çıkıp aramış; fakat hiçbir kız bulamamış; tüm üzgünlüğü, tüm kırgınlığıyla eve dönmüş; Şah yüzünden yüreği korkuyla doluymuş.

Bu vezirin, güzellik, çekicilik, parlaklık ve mükemmellikten yana nasibini almış iki kıızı varmış; büyüğünün adı Şehrazad,² küçüğünün ki Dünyazad³ imiş. Şehrazad kitaplar, yıllıklar, eski hükümdarların efsanelerini ve geçmiş halkların öykülerini okumuş; hatta eski çağlardaki halkların, hükümdarların ve şairlerin yaşam ve eserlerinden oluşan bin ciltlik bir kitaplığı da varmış. Çok güzel konuşur, dinlemesine doyum olmazmış.

Şehrazad, babasını üzgün görerek, demiş ki: “Neden böylesine düşünceli ve üzgün, değişmiş, yıkılmış görüyorum seni? Bil ki babacığım, şairin dediği gibi: ‘Üzgünsün görüyorum, rahatlasana!

1 Bu cümle Blasco Ibañez'den alınmıştır (Â.Ş.O.)

2 Şehrazad: Kentin kıızı anlamında (J.C.M.)

3 Dünyazad: Dünyanın kıızı anlamında (J.C.M.)

Hiçbir şey sürüp gitmez: Neşeler gibi dertler de erir biter günü gelince! ”

Vezir bu sözleri işitince, hükümdarla olup biten her şeyi başından sonuna kadar kızına anlatmış. Bunun üzerine Şehrazad, ona “Allah’ın izniyle babacığım, beni bu hükümdarla evlendir! Ya kurtulur yaşarım; ya da ölümüm ümmet-i müsliminin kızları için bir kurtarmalık oluşturur; onları şahın pençesinden almış olurum!” demiş. Bunu duyan vezir, “Allah seni esirgesin! Seni asla böyleleri bir tehlikeye atmam!” demiş; kız ise “Bu tehlikeyi göze almak gerek!” yanıtını vermiş. Vezir de, “Dikkat et de, senin de başına çiftlik sahibi ile öküz ve eşek öyküsünde olanlar gelmesin! Hele bir dinle!” demiş.

Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü

Bil ki kızım, bir zamanlar büyük zenginlikleri ve sürü sürü hayvanları olan bir tacir varmış. Bu tacir evliymiş, çocuk sahibiymiş. Yüce Allah ona kuşların ve hayvanların dilinden anlama yeteneği de vermiş. Bu tacirin ev yeri, nehir kıyısında verimli bir toprakmış ve çiftliğinde bir eşek ile bir öküz varmış.

Bir gün öküz, eşeğin bulunduğu ahıra gelmiş; burasını süpürülmüş, sulanmış bulmuş; yemlikte iyice harman edilmiş arpa ve elekten geçirilmiş saman varmış; eşek de yan gelip yatmaktaymış. Çünkü, çiftçi arada bir, gerektikçe küçük bir gezinti için onu kullanır; bundan sonra eşek hemen ahıra dönüp rahatına bakarmış. İşte o gün, çiftçi, öküzün eşeğe, “Keyfince yemini yemeye bak! Sağlık olsun, yarasın ve de hazmı kolay olsun! Bense, sen dinlenirken, yorgunluktan ölüyorum. Sen harmanlanmış arpa yiyorsun, önüne getiriyorlar; ve bazen efendi üzerine binse de, çabucak seni geri getiriyor. Bana gelince, sadece çift sürmeye ve dolap çevirmeye yarıyorum!” dediğini duymuş. Eşek de ona diyormuş ki: “Seni tarlaya çıkarıp boyundurduğu boynuna takarlarken, kendini yere at, hiç ayağa kalkma! Alıp ahıra götürdüklerinde, yemek için verdikleri baklaya, sanki hastaymışsın gibi, dokunma! Bir, iki, hatta üç gün yiyip içmekten kendini alıkoy! Böylece yorgunluktan ve de çalışmaktan kurtulursun!”

Oysa sahipleri, oracıkta, onların konuşmalarını dinliyormuş. Ahırdan sorumlu yanaşma gelip de yem vermek için öküzü yaklaşıncı, onun çok az yediğini görmüş; ve de ertesi sabah çifti koşturmak isteyince, onu keyifsiz bulmuş. Bunun üzerine çiftçi yanaşmaya, “Eşeği al ve bütün gün öküz yerine onu çifti koştur!” demiş. Yanaşma da öküz yerine eşeği işe koşturup bütün gün çalıştırmış.

Günün sonunda eşek ahıra dönünce, öküz ona, yaptığı iyilik ve bütün gün sayesinde dinlendiği için teşekkür etmiş. Eşek hiç yanıt vermemiş ve yaptığından büyük pişmanlık duymuş.

Ertesi gün saban-sürücü gelmiş ve eşeği götürüp gün batıncaya kadar yeniden çalıştırmış. Eşek, boynu soyulmuş, yorgunluktan bitkin bir halde gelmiş. Öküz, onu bu durumda görünce, coşkuyla ona şükranlarını sunmaya ve övgüyle onurlandırmaya başlamış. Eşek, o zaman, ona demiş ki: “Bundan önceki günler ne rahattım, rahatlıktan nasibimi alıp duruyordum.” Sonra da eklemiş: “Bununla birlikte, sana iyi bir nasihatte bulunmakta yarar görmekteyim. Efendimizi yanaşmalara şöyle derken duydum: ‘Öküz yarın da yerinden kalkmazsa, onu kasaba verin! Kesin, derisinden masaya örtü yapın!’ Senin adına korktum, sağlığından endişe ettim.”

Öküz, eşeğin bu sözlerini işitince, ona teşekkür etmiş ve demiş ki: “Yarın onlarla gider, canla başla çalışırın”; ve hemen yeminin tümünü yemiş, hatta yem kabının dibini diliyle yalamış.

Bütün bunlar olup bitmiş ve sahipleri de bu sözleri duymuş.

Ertesi gün, gün doğunca tacir, eşiyle birlikte öküz ve ineklerin bulunduğu ahıra gitmiş; oturup izlemişler. Biraz sonra yanaşma gelip öküzü dışarı çıkarmış. Öküz efendisini görünce kuyruğunu sallamaya, gürültüyle yellenmeye ve her yöne çılgınca koşturmaya başlamış, bunu gören çiftçi öylesine bir gülme nöbetine tutulmuş ki, sırtüstü düşmüş. Karısı sormuş, “Ne gülüyorsun sen?” diyerek... O da, “Görüp işittiğim bir şeyden ötürü. Bunu ölümü göze almadan sana açıklayamam!” demiş. Kadın, “Bunu bana kesinlikle açıklamaman gerek! Gülüşünün nedeni nedir? Ölsen bile söylemelisin!” deyince, kocası, “Ölümünden korktuğum için bunu sana açıklayamam!” demiş. Kadınsa, “Öyleyse sen bana gülüyorsun” diye tutturmuş; ve de onunla

çekişmekten ve inatla sözünü sürdürerek canını sıkmaktan vazgeçmemiş. Sonunda adam büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Çocuklarını yanına çağırarak, kadiya ve tanıdıklara da haber salmış. Karısına sırrını açıp ölmeden önce, vasiyetnamesini hazırlatmak istemiş; çünkü karısını, amcasının kızı ve çocuklarının anası olduğundan büyük bir aşkla severmiş; bir de onunla yirmi yıldır birlikte yaşamış imiş. Dahası, karısının yakınlarını, mahalledeki komşuları da çağırarak, onlara tüm öyküyü ve sırrını açıklar açıklamaz öleceğini söylemiş. Orada bulunan herkes kadına, “Allah aşkına! Israrından vazgeç, yoksa kocan, çocuklarının babası ölecek!” demiş. Ama kadın onlara, “Bana sırrını açıklamadan yakasını bırakmam, ölürse ölsün!” demiş. Bunun üzerine konuşmaktan vazgeçmişler. Çiftçi de yanlarından ayrılmış, ahırdan yana yönelmiş; bahçede ilkin abdest alıp sonra dönerek iki rekât namaz kılıp sırrını söyleyecek ve ölecektmiş.

Çiftçinin elli tavuğu doyuracak güfte yiğit bir horozu ve bir köpeği varmış. Çiftçi, köpeğin, tavuklara çullanan horozla seslenip onu azarlayarak, “Efendimiz ölüme giderken böylesine keyiflenmekten utanmıyor musun?” dediğini duymuş. Bunun üzerine horoz köpeğe sormuş: “Nasıl oluyor bu?” diye... O zaman köpek, öyküyü tekrarlamış; horoz da ona, “Allah, Allah! Efendimizde hiç akıl yok mu? Benim elli karım var. Birini hoş tutar, öbürünü azarlar, idare eder giderim; onun bir tek karısı var, onu bile nasıl yöneteceğini bilmiyor. Oysa çözüm çok basit: Dut ağacından birkaç dal kessin, birden yatak odasına dalsın ve ölünceye ya da pişman olup özür dileyinceye kadar karısını dövsün! Bundan sonra hiç can sıkacak sorular sormaz!” demiş. Çiftçi, köpekle konuşan horozun söylediklerini işitince kafasında şimşek çakmış ve karısını dövmeye karar vermiş.

Vezir burada öyküsünü kesip kızı Şehrazad’a, “Ben de sana çiftçinin karısına yaptığını yapsam yeridir!” demiş. Kızı, “Ne yapmış?” diye sorunca, vezir sözünü şöyle sürdürmüştü:

Çiftçi karısının yatak odasına girmiş; kestiği birkaç dut dalını orada bir yerlere sakladıktan sonra, ona seslenerek, “Sırrımı söyleyebilmem için yatak odasına gel! Hiç kimse beni görmesin!

Sonra da öleyim!" demiş. Karısı onunla odaya girmiş, çiftçi ikisine özgü odanın kapısını kapayıp karısına, gittikçe şiddetini artırarak bayılıncaya kadar sopa çekmiş; sonunda kadın, "Pişman oldum! Pişman oldum!" demiş. Sonra da kocasının iki elini, iki ayağını öpmeye başlamış ve gerçekten pişman olmuş; ve de onunla birlikte dışarı çıkmış. İki tarafın yakınları da dahil, tüm orada bulunanlar, aralarının düzeldiğini görerek sevinmişler; ve herkes ölünceye kadar mutlu ve bahtlarından memnun yaşamışlar.

Babasının anlattıklarını dinledikten sonra Şehrazad demiş ki: "Babacığım, her şeye karşın, dilediğimi yerine getirmeni istiyorum!" O zaman vezir, daha fazla ısrar etmeden, kızı Şehrazad'ın çeyizini hazırlamış, sonra meseleyi Şah Şehriyar'a açmaya gitmiş.

Bu sırada, Şehrazad, küçük kardeşine yapacaklarını öğretip ona, "Şahın yanında olduğum sırada seni çağırtacağım; geldiğin ve Şahın benimle işinin bittiğini anladığın zaman, bana: 'Ablacığım, bana o harika öykülerinden birini anlat da geceyi hoşça geçirelim!' de! Bunun üzerine, sana anlatmaya başlayacağım öyküler, eğer Allah isterse, Müslüman kızlarının kurtuluşunun nedeni olacaktır" demiş.

Bunun ardından vezir kızını almaya gelmiş ve onunla birlikte şahın huzuruna çıkmış. Şah memnun olmuş ve vezire, "Gereken her şey hazır mı?" diye sormuş. Vezir saygıyla, "Evet" demiş.

Fakat, şah genç kıza sahip olmak isteyince kız ağlamaya başlamış. Şah ona, "Neyin var?" diye sorunca; kız da "Şahım! Bir kız kardeşim var. Ona veda etmek isterdim" demiş. Şahın arattığı kız kardeşi gelince, Şehrazad'ın boynuna sarılmış; ve yatağın ayak ucuna sokulup kalmış.

O zaman, şah ayağa kalkmış ve bakire Şehrazad'a sahip olarak kızlığını gidermiş. Sonra konuşmalar başlamış.

Dünyazad, Şehrazad'a demiş ki: "Allah seninle olsun! Ablacığım, geceyi hoşça geçirmemiz için bize bir masal anlatsana!" Şehrazad, "Bütün kalbimle ve yerine getirilmesini görev bilerek! Ancak yüce ve soylu şahımız izin verirlerse" diye yanıt vermiş. Şah bu sözleri duyunca, zaten uykusu da kaçtığından, Şehrazad'ın masalını dinlemekten tedirginlik duymamış.

Ve Şehrazad, bu ilk gece, aşağıdaki masalı anlatmış:

Tacir ile İfrit Öyküsü

Birinci gece. Şehrazad şunları anlatmış:

Ey bahtıgüzel şah, vaktiyle tacirler içinde, pek çok serveti ve tüm ülkelerde ticari ilişkileri olan bir tacir varmış.

Bir gün, atına atlayıp işinin gerektirdiği bir yere gitmek üzere yola çıkmış. Sıcak pek fazla olduğundan, bir ağacın altında oturmuş; elini azık torbasına sokarak oradan birkaç lokmalık yemek ve hurma çıkarmış; hurmaları yiyip bitirince çekirdeklerini ileriye fırlatmış; ama birdenbire önünde uzun boylu bir ifrit belirmiş ve kılıcını sıyırarak tacire yaklaşmış ve haykırmış: “Ayağa kalk, sen benim çocuğumu öldürdüğün gibi ben de seni öldüreceğim! Tacir ona “Ben senin çocuğunu nasıl öldürebilirim?” diye sorunca, ifrit “Hurmaları yiyince çekirdeklerini fırlattın. Çekirdekler oğlumun göğsüne çarptı; onu yaraladı ve hemen oracıkta öldü “ demiş. Bunun üzerine tacir ifrite, “Bil ki ey yüce ifrit! Ben inanç sahibi bir insanım, yalan nedir bilmem ve de çok zenginimdir, çocuklarım ve bir de eşim var. Sonra, evimde bana emanet edilmiş mallar bulunuyor. Bana izin ver, evime gidip bende hakkı olanların hesaplarını göreyim; bunları tamamlayınca yıl sonunda sana geri dönerim. İşte sana işim bitince geri döneceğimi vaat ve yemin ediyorum. O zaman bana istediğini yapabilirsin. Allah bu söylediklerimin tanığıdır” demiş. Ecinni ona güvenmiş ve tacirin ayrılmasına izin vermiş.

Tacir ülkesine geri dönmüş; tüm bağlantılarından kurtulmuş, herkese hak ettiğini vermiş, sonra da karısına ve çocuklarına başına gelenleri anlatmış; ana-babası, karısı ve çocukları hep-si birden ağlamaya başlamışlar. Sonra da tacir vasiyetnamesini

hazırlamış; o yılın sonuna kadar yakınlarıyla birlikte yaşamış; bu sürenin sonunda yola çıkmaya karar vermiş; kefenini koltuğunun altına sıkıştırarak yakınlarına, komşularına veda etmiş, burnunun dikine yola koyulmuş. O zaman yakınları ona ağlayıp çırpınmış, matem haykırısları koparmışlar.

Tacire gelince, yoluna devam etmiş; ve söz konusu olan bahçeye girmiş; o gün yeni yılın ilk günüyümüş; oturup kötü bahtına ağlarken, yanında boynu zincirli bir ceylan sürükleyerek bir şeyh çıkagelmiş; taciri selamlamış ve ona mutlu bir yaşam diledikten sonra, "Ecinnilerin barındığı bu yerde tek başına oturmanın sebebi nedir?" diye sormuş. Bunun üzerine tacir ifritle olan serüvenini ve burada oturmasının nedenini ona anlatmış. Ceylanın sahibi şeyh, buna çok şaşırmış ve "Vallahi! Senin inancın büyük bir inançmış. Öykün de öylesine olağanüstü ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, düşünceye saygı duyanlar için üzerinde durulmaya değer bir konu olurdu!" demiş. Sonra onun yanına oturup "Vallahi, ey kardeşim, ifritle serüveninin sonunu görmedikçe yanından ayrılmayacağım" demiş; ve gerçekten oturup onunla konuşmaya başlamış; ve onu, derin bir üzüntüye ve fırtınalı düşüncelere kapılarak korku ve dehşetten bayılacak gibi görmüş.

Ceylanın sahibi onunla oturup dururken, birdenbire siyah renkli iki taziyla ikinci bir şeyh çıkagelmiş; yaklaşıp ikisini de selamlamış ve onlara, ecinni uğrağı olan bu yerde ne yaptıklarını sormuş. Bunun üzerine ona öyküyü baştan sona anlatmışlar. Ancak o da yanlarına henüz oturmuşken, yedeğinde doru renkte bir katır bulunan üçüncü bir şeyh onlara doğru gelmiş. Selam verip bu yerde oturmalarının nedenini sormuş. Onlar da başından sonuna kadar öyküyü anlatmışlar. Ama anlatılanı burada tekrarlayanın hiç yararı yok.

Tam o sırada bir toz çevrintisi yükselmiş ve çayırın ortasına doğru şiddetli bir fırtına esmiş. Sonra, toz dağılmış ve elinde iyice bilenmiş bir kılıçla söz konusu olan ecinni ortaya çıkmış. Gözleri kıvılcım saçarak onlara yaklaşmış ve aralarından taciri çekip alarak ona "Gel" demiş; "Gel ki, sen benim yaşantımın soluğu, yüreğimin ateşi çocuğumu nasıl öldürdüysen, ben de seni öylesine öldüreyim!" Bunun üzerine tacir ağlayıp yakınmaya başlamış; üç şeyh de onunla birlikte ağlayıp inlemeye ve hıçkırmaya başlamışlar.

Ceylanın sahibi ilk şeyh, sonunda yüreklerek ecinninin ellerine sarılmış; “Ey ecinni, ey ecinni padişahlarının başı ve başlarının tacı! Sana bu ceylanla olan serüvenimi anlatırsam ve sen bundan etkilenirsen, karşılığında, beni bu tacirin kanının üçte birini bağışlayarak ödüllendirir misin?” diye sormuş. Ecinni, “Evet, hiç kuşkun olmasın, saygıdeğer şeyh! Bana öyküyü anlatırsan, ben de onu olağanüstü bulursam, tacirin kanının üçte birini bağışlarım” demiş.

Birinci Şeyhin Öyküsü

Birinci şeyh şunları anlatmış:

Bil ki ey yüce ifrit, şu gördüğün ceylan, benim amcamın kızıydı;¹ ve benim etim, kanım gibiydi. Onunla daha pek gençken evlendim ve birlikte otuz yıl yaşadık. Allah ondan çocuk sahibi olmamı istemedi. Bunun üzerine bir cariye edindim. Allah'ın lütfuyla bana dolunay kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurdu; hoş gözleri, birleşik kaşları ve kusursuz bir yapısı vardı. Yavaş yavaş on beş yaşında bir delikanlı oluncaya kadar büyüdü. O sırada önemli bir iş için uzak bir kente gitmek zorunda kaldım.

Amcamın kızı, şurada gördüğünüz ceylan, çocukluğundan beri büyücülüğe ve sihir sanatına kendini kaptırmış imiş; sihirbazlık bilgisiyle, oğlumu buzağıya, annesi olan cariyeyi de ineğe dönüştürmüştü; sonra da bunları çobanımızın bakımına terk etmiş.

Ben, uzun bir süre geçtikten sonra, geziden döndüm. Oğlumdan ve annesinden haber sordum; amcamın kızı bana, “Cariye öldü; oğlun kaçtı; nereye gittiğini bilmiyorum” dedi.

Bütün bir yılı, yüreğimin acısıyla, gözüm yaşlı geçirdim.

O yılın kurban bayramı gelince, çobandan, bana semiz bir inek ayırmasını söyledim; bana iyice semiz bir inek getirdi –ama bu, şu ceylanın büyülediği cariyemdi– yenlerimi kıvırdım, giysimin eteklerini topladım ve bıçak elde, ineği kurban etmeye hazırladım. Birdenbire bu inek inlemeye ve alabildiğine göz-

1 Araplar, örtmece (edeb-i kelâm; *euphémisme*) yoluyla, karıları için çoğunlukla “amcamın kızı”, aynı şekilde kayınbabaları için de “amca” derler (J.C.M)

yaşları dökmeye başladı. Bunu görünce duraksadım; onu kurban etmesini çobandan istedim. İsteğimi yerine getirdi; sonra da derisini yüzdü. Ama onda ne et ne de yağ bulduk; sadece deri ve kemikten oluşmuştu. O vakit, bunu kurban ettiğime pişman oldum; ama pişmanlık neye yarar ki? Bunun üzerine onu çobana verdim ve dedim ki, “Bana iyice yağlanmış bir buzağı getir!” O da bana büyüyle buzağı haline getirilmiş oğlumu getirdi.

Bu buzağı beni görünce ipini kopardı, bana doğru koştu; ayaklarının ucunda iniltiyle, gözyaşlarıyla yuvarlandı. Ona acıdım, çobana, “Bana bir inek getir, bunu bırak!” dedim.

Anlatının bu noktasında, Şehrazad sabahın belirdeğini görmüş; verilen izinden daha fazla yararlanmadan yavaşça susmuş. Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, “Ablacığım, anlattıkların ne kadar tatlı ve zarif ve zevki nasıl okşuyor bilsen!” demiş; Şehrazad, “Ama bunlar, eğer hükümdarımız beni bağışlar ve hâlâ hayatta olursam, yarın akşam ikinize anlatacağlarımın yanında hiç kalır” diye yanıt vermiş. Şah da kendi kendine, “Vallahi! Öyküsünün sonunu dinlemeden onu öldürmeyeceğim” demiş.

Sonra Şah Şehriyar ve Şehrazad gecenin geri kalan bölümünü birbirlerinin kollarında geçirmişler. Bunun ardından Şah, adalet dağıtmak üzere Divan’a başkanlık etmeye gitmiş; orada vezirin, kolunun altında öldüğüne inandığı kızı için hazırladığı kefenle gelmiş bulunduğunu görmüş. Ancak ona bu konuda hiçbir şey söylememiş; adalet dağıtmaya devam etmiş ve kimilerini yeni görevlere atarken, kimilerine de işten el çekirmiş; ve bu, gün sonuna kadar sürmüş. Vezirse, vesveseli imiş; şaşkınlığının sınırlarına ulaşmış. Divan dağılınca, Şah Şehriyar sarayına dönmüş.

Ve ikinci gece gelince, Dünyazad, ablası Şehrazad’a “Ablacığım, senden rica ediyorum, tacir ile ecinni öyküsünün sonunu anlat!” demiş. Şehrazad da, “Tüm kalbimle ve gereken saygıyla! Ancak Şah yine bana izin verirse” diyerek yanıt vermiş. Şah ona “Konuşabilirsin!” deyince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah! Ey adaletli hükümdar! Tacir buzağının ağladığını görünce, yüreği acımayla dolmuş ve çobana, “Bu buzağıyı sürüye kat!” demiş.

Ecinni bu garip öyküye çok şaşırmış; sonra ceylanın sahibi şeyh, sözünü sürdürmüştü:

Ey ecinni şahlarının efendisi! Bütün bunlar olup biterken amcamın kızı, orada durup bakıyor; ve “Bu buzağı kurban edilmeliydi; çünkü tam yağlanmış!” diyordu. Ama ben, acıdığımdan ötürü, karar veremiyordum; çobana onu götürmesini söyledim; o da buzağıyı alıp gitti.

İkinci gün, otururken, çoban yanıma geldi ve bana, “Efendim, size sevineceğiniz bir şey söyleyeceğim; ama ödülümü isterim” dedi. Ona, “Kuşkun olmasın!” diye yanıt verdim. Çoban, “Ey ünlü tacir” diye sözünü sürdürdü; “Benim büyücü olan bir kızım var. Büyü yapmayı yanımda yaşayan yaşlı bir kadından öğrendi. Dün bana verdiğiniz buzağıyla birlikte kızımın yanına gittim. Kızım, onu görür görmez, başını tül yazmayla örttü ve gülmeye ve sonra da ağlamaya başladı; ve de bana, ‘Baba, benim değerim senin gözünde bu denli düşük mü ki, benim yanıma yabancı erkeklerin girmesine izin veriyorsun?’ dedi, Ona ‘Hani nerede bu yabancılar?’ dedim; ‘Sonra neden ilkin güldün, sonra da ağladın?’ diye sordum. Bana, ‘Yanımdaki bu buzağı, efendimiz tacirin oğludur; ama büyülenmiş. Onu öz anası ile birlikte böyle büyüleyen de üvey anasıdır. Kendisini buzağı kılığında görünce dayanamayıp güldüm; ve de ağlıyorsam, nedeni buzağının annesinin, babası tarafından kurban edilmesidir’ dedi. Kızımın bu sözlerini duyunca çok şaşırdım. Sonra size haber getirmek için sabahın gelişini sabırsızlıkla bekledim.”

Şeyh, sözünü “Ey kudretli ecinni” diye sürdürmüştü: Çobanın bu sözlerini duyunca, onunla birlikte acele evden çıktım; şarap içmeden sarhoş olmuş gibiydim; çocuğumu görmek düşüncesi, mutluluğu ve neşesi o denli yoğundu! Çobanın evine ulaştıca, genç kız bana “Hoş geldiniz!” dedi ve elimi öptü; sonra buzağı yanıma geldi ve ayaklarımın önünde yuvarlandı. Çobanın kızına, “Bu buzağı hakkında anlattıkların doğru mu?” diye sordum. Kız da: “Evet, kuşkusuz efendim, bu senin oğlun, yüreğinin alevidir” dedi. Ona, “Ey nazik ve yardımsever genç kız” dedim; “Oğlumu kurtarırsan, sana babanın elinin altında ki tüm mal ve hayvanları veririm!” Bu sözlerime güldü ve bana: “Efendim bu vereceklerini ancak iki koşulla kabul edebilirim”

dedi: “İlki oğlunla evlenirsem; ve ikincisi de istediğimi büyüleyip hapsedememe izin verirsen! Yoksa karının hayınlıklarına karşı koymanın sonucunu alamam!”

Çobanın kızının sözlerini duyunca, ey kudretli ecinni, ona “Olur!” dedim; “Ve dediğim gibi babanın elinin altında bulunan zenginlikler de senin olacak! Amcamın kızına gelince, onun yaşamını istediğin gibi ele alabilirsin!” dedim.

Bu sözlerimi duyunca kız eline bir bakır leğen aldı; onu suyla doldurdu ve su üstüne büyü sözçükler okudu. Sonra bunu, “Eğer Allah seni buzağı yarattıysa eşkâlini değiştirmeden buzağı olarak kal! Ama büyülenmişsen, Yüce Allah’ın izniyle ilk yaratıldığın hale dön!” diyerek buzağının yüzüne serpti.

Bunu söyler söylemez, buzağı kıpırdamaya ve silkinmeye başladı ve yeniden insan kılığına döndü. Ona, “Allah’a şükürler olsun!” dedim; “Söyle bana amcamın kızı sana ve anana ne yaptı?” Ve o da bana başlarına ne geldiyse hepsini anlattı. Bunun üzerine, “Oğlum” dedim; “Bahta hükmeden Allah, senin kurtulman ve haklarını elde etmen için birini görevlendirmiş.”

Bundan sonra, ey iyi yürekli ecinni, oğlumu çobanın kızıyla evlendirdim; o da büyücülük bilgisiyle amcamın kızını büyüledi; onu şurada gördüğünüz ceylan kılığına soktu; ve ben burarlardan geçerken şu taciri gördüm; ne yaptığını sordum; ondan başına geleni öğrendim. Başına daha neler gelebileceğini merak ederek birlikte bekledim; benim öyküm bu kadar.

Bunu duyan ecinni, “Bu öykü yeterince şaşırtıcı. İstenen kanın üçte birini bağışladım” diye haykırmış. O anda iki tazinin sahibi ikinci şeyh ilerlemiş ve demiş ki:

İkinci Şeyhin Öyküsü

Bil ki, ey ecinni şahlarının efendisi, bu iki köpek benim kardeşlerimdi. Babamız ölünce, bize miras olarak üç bin dinar bıraktı. Ben, hissemeye düşünle, alışverişe koyulduğum bir dükân açtım. Kardeşlerimden biri ticaret yapmak üzere geziye çıktı; kervanlara katılarak bir sene kadar bizden uzakta kaldı. Döndüğü zaman elinde avcunda hiçbir şey kalmamıştı. Ona

dedim ki: “Kardeşim, ben bu geziye çıkmamanı salık vermiştim sana.” Ağlamaya başladı ve: “Kardeşim” dedi; “kudretli ve yüce olan Allah, bunun böyle olmasını istedi. Artık sözlerin bana hiçbir yararı yok; çünkü hiçbir varlığım kalmadı.” Bunun üzerine onu dükkâna götürdüm; sonra da hamama gittik; onu en iyi cinsten bir esvapla donattım. Sonra da oturup birlikte yemek yedik. Ona, “Kardeşim, sana kazancımın geçen yıldan bu yıla hesabını çıkarayım ve sermayeye dokunmaksızın, bu kazancı seninle paylaşalım!” dedim. Hesaplanınca o yıl bin dinar kâr sağladığımı gördüm. Kudretli ve yüce Allah’a hamdettim; en yoğun neşeyle keyiflendim. Sonra kazancı iki eşit parçaya bölerek kardeşimle paylaştım.

Ama, kardeşlerim, yeniden ayrılmayı kararlaştırdılar; benim de onlarla birlikte gitmemi istiyorlardı. Ancak ben bunu asla kabul etmedim ve onlara, “Geziye çıkmakla sanki ne kazandınız da, beni size öykünmeye zorluyorsunuz” deyince bana sitem ettiler, ancak sonuç alamadılar; çünkü onlara uymadım. Böylece, her birimiz kendi dükkânlarımızda bütün bir yıl alışverişle uğraştık. Fakat onlar yeniden bana gezi önerisinde bulundular; ben yine onlara uymadım. Bu böyle tam altı yıl sürdü. Sonunda kentten ayrılmak bakımından onlara uymak durumunda kaldım ve onlara, “Kardeşlerim, elimizde kalan parayı sayalım!” dedim; saydık ve tüm paramızın altı bin dinar olduğunu gördük. Bunun üzerine onlara, “Bunun yarısını toprağa gömelim! Başımıza bir felaket gelirse, kullanabilmek için... Her birimiz ticaret yapmak üzere biner dinar alalım!” dedim; “Allah görüşünü bağışlasın!” dediler. Bunun üzerine parayı aldım; iki eşit parçaya böldüm. Üç bin dinarı gömdüm; geri kalan üç bin dinarı aramızda eşit olarak dağıttım: her birimize biner dinar düşecek şekilde... Sonra her birimiz çeşitli mallar satın alarak bir gemi kiralayıp tüm mallarımızı içine taşıttık ve yola koyulduk.

Yolculuk tam bir ay sürdü; bu sürenin sonunda bir kente ulaşp burada mallarımızı sattık. Her bir dinara karşılık on dinar kâr sağladık. Sonra bu kentten ayrıldık.

Denizin kıyısına ulaştığımızda, orada eski ve yıpranmış giysiler içinde bir kadın gördük. Kadın benim yanıma yaklaştı, elimi öperek, “Efendim, yardım edip beni kurtarır mısınız? Ben size

elbet bunun karşılığını öderim” dedi. “Kuşkusuz yardım edip seni kurtarırım. Ama karşılığını ödemek zorunda olduğunu düşünme!” dedim. Bana, “Öyleyse benimle evlenin! Beni kendi ülkenize götürün! Size tüm varlığımı adayayım! Bunu benden esirgemeyin! Ben minnettarlığın ve iyiliğin ne olduğunu bilenlerdenim. Benim fakir görünüşümden de utanmayın!” dedi. Bu sözleri duyunca, ona ta içimden bir acıma duydum; zira kudretli ve yüce Allah’ın iradesine karşı durmak mümkün değildir. Onu yanıma aldım; zengin elbiseler giydirdim ve gemide altına şahane halılar serdim. Ona tam ve yürekten ve incelikli bir karşılamada bulunmamdan sonra yola koyulduk.

Yüreğim onu büyük bir aşkla sevdi; ve o andan itibaren gece ve gündüz hiç yanımdan ayırmadım; kardeşlerimin arasında, sadece ben, onunla ilgileniyordum. Bu yüzden kardeşlerim beni kıskandılar; benim zenginliğime ve mallarımın üstün niteliğine de imreniyorlardı; bende olan her şeye aç gözlülükle bakıyorlar; benim ölümümü ve paramı ele geçirmeyi düşünüyorlardı. Çünkü, Şeytan davranışlarını, onlara en güzel renkler içinde gösteriyordu.

Bir gün karımın yanında uyurken, bize yaklaşıp ikimizi de alarak denize attılar; karım suda uyandı; bir çırpıda değişip ifriteye dönüştü. Beni omzuna aldı ve bir adaya götürüp bıraktı. Sonra bütün gece gözden kayboldu; sabahleyin dönüp bana, “Beni tanımadın mı? Senin karınım ben. Yüce Allah’ın izniyle seni ölümden kurtarıp buraya getirdim. Çünkü, bil ki ben bir ecinniyeyim. Gördüğüm andan beri gönlüm seni sevdi; sadece Allah böyle istediği için; ve ben Allah’a ve koruyup kutsadığı Peygamberine inanırım. Fukara kılığında senin yanına geldiğim halde, yine de benimle evlenmek istedin. O zaman, ben de karşılık olarak, seni sudan çıkarıp ölümden kurtardım. Kardeşlerine gelince, onlara çok kızdım; kuşkusuz onları öldürmem gerek!” dedi.

Bu sözleri duyunca çok şaşırdım; yaptığına teşekkür ettim; ve ona “Kardeşlerimin yok edilmesine gelince, gerçekten buna gerek yok!” dedim. Sonra ona, başından sonuna kadar, kardeşlerimle aramızda olup bitenleri anlattım. Sözlerimi duyunca, bana “Ben bu gece onların yanına uçacağım ve gemilerini batıracağım.

Ölüp gitsinler!” dedi. Ona, Allah aşkına, sakın bunu yapma! Zira atasözü, “Ey layık olmayan kimseye yardım eden! Bil ki, suçlu, işlediği suçuyla zaten yeterince cezalandırılmıştır!” der. Sonra, ne de olsa onlar benim kardeşlerimdir” dedim. Bana, “Mutlaka onları öldürmem gerek!” dedi. Boşuna hoşgörüsüne sığındım. Sonra beni omuzlarına aldı, uçtu ve evimin tıraşına bıraktı. Evimin kapılarını açtım; üç bin dinarı saklı oldukları yerden çıkardım ve gerekli işlerimi ve âdet hükmündeki hatır ziyaretlerini yaptıktan sonra dükkânımı açtım; yeniden mal satın aldım. Akşam olunca dükkânımı kapadım; eve dönünce bir köşeye bağlanmış bu iki köpeği gördüm. Beni görünce, ayağa kalkıp ağlamaya, giysilerime sürünmeye başladılar; o anda karım koşarak geldi ve, “Bunlar senin kardeşlerin!” dedi. Ona, “Ama kim bunları bu hale sokmuş?” diye sordum. “Ben! Büyü alanında benden daha bilgili olan kız kardeşime rica ettim; o da bunları on sene geçmeden kurtulmamak üzere, bu hale soktu” dedi.

İşte ey kudretli ecinni, bundan dolayı buraya geldim; artık on sene dolduğu için baldızımı bulup onları kurtarmasını dileyeceğim. Buraya ulaştığımda şu iyi yürekli genci gördüm; serüvenini öğrendim; onunla aranızda olup biteceği görmeden de bir yere gitmek istemedim. Benim öyküm de böyle.

Ecinni, “Bu gerçekten şaşırtıcı bir öykü; cinayeti karşılayacak cezanın üçte birini daha affediyorum” demiş.

Bunun ardından katırın sahibi olan üçüncü şeyh öne çıkmış ve ecinniye, “Ben sana bu ikisinininkinden de harika bir öykü anlatacağım” demiş; “Sen de bana, karşılığında, cinayetin geri kalan kan bedelini bağışlayacaksın!” Ecinni, “Peki, öyle olsun!” diye yanıt vermiş.

Ve üçüncü şeyh anlatmaya başlamış:

Üçüncü Şeyhin Öyküsü

Ey sultan, ey ecinniler başı! Bu katır benim karımdı. Bir zamanlar yolculuğa çıkmış, ondan tam bir yıl uzakta kalmıştım; işlerimi bitirince bir gece ansızın onun yanına döndüm ve onu yatağın halı örtüsü üzerinde bir zenci köle ile yataarken buldum;

orada ikisi konuşuyor, kırıyıyor, gülüyor, öpüşüyor ve şakalaşarak birbirini azdırıyorlardı. Beni görür görmez, karım hemen ayağa kalkıp bir testi suyla üzerime saldırdı; bu testiye bazı sözcükler mınıldandı ve suyu üzerime serpti; bana da, “Kendine özgü kılıktan çık, köpek kılığına gir!” dedi. Ben hemencecik bir köpek oldum; beni evden kovdu; çıktım, uzun süre sokaklarda süründükten sonra bir kasap dükkânına ulaştım. Dükkâna yaklaşıp oradaki kemik parçalarını yemeye başladım. Dükkân sahibi beni fark etti ve alıp evine götürdü.

Kasabın kızı beni görünce, hemencecik yüzünü örttü ve babasına, “Böyle mi yapılır? Yanında bir erkek getiriyor ve eve sokuyorsun!” dedi. Babası, “Hani nerede bu erkek?” diye sorunca; “Bu köpek bir insanoğludur. Onu bir kadın büyülemiş. Ben onu kurtarma gücüne sahibim” diye yanıt verdi. Bu sözleri duyunca babası, “Öyleyse Allah aşkına onu kurtar kızım!” dedi. Kız eline bir testi su aldı; üzerine birkaç sözcük mınıldandıktan sonra birkaç damlasını üstüme serpti; ve “Bu kılıktan çık, ilk haline dön!” dedi. Hemen eski halime döndüm; ve genç kızın elini öptüm; ona, “Şimdi senden, beni büyüleyen karımı büyülemeni diliyorum” dedim. Bunun üzerine bana bir miktar su verdi ve “Karını uyur vaziyette bulursan, onu bu suyla ıslat! İstedğin kılığa girecektir” dedi. Gerçekten, onu uyurken buldum ve üzerine su serperken, “Bu kılıktan çık, katır şekline gir!” dedim. Hemen o an katıra dönüştü.

Ecinni katıra dönerek, “Doğru mu bu anlattıkları?” diye sormuş. Katır, başını öne doğru sallayıp, hal diliyle, “Ah evet! Ah evet! Çok doğru!” demek istemiş.

Bu öykü ecinniye zevk ve heyecanla titretmiş ve ihtiyara kanın geri kalan üçte birini bağış olarak sunmuş.

Tam o sırada, Şehrazad günün doğmakta olduğunu görerek, verilen izni aşmak istemediğinden yavaşça susmuş. Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, “Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, zarif ve güzel! Ve de kulağa ne kadar hoş geliyor!” demiş. Şehrazad, “Ama Şah beni bağışlar yine hayatta kalırsam, gelecek gece anlatacaklarımın yanında hiç kalır” yanıtını vermiş. Şah, kendi kendine “Doğrusu, öykünün şaşırtıcı sonunu öğrenmeden onu öldürmeyeceğim” demiş.

Sonra Şah ile Şehrazad geceyi sabah oluncaya kadar sevişerek geçirmişler. Bundan sonra Şah çıkıp Divan'a gitmiş. Vezir de öteki saraylılar da gelmişler. Salon dolunca, Şah yargılayıp atamalar yapmış; buyruklar verip işlerini tamamlamış; bu böylece akşama kadar sürmüş. Sonra Divan dağılmış; Şah Şehriyar da sarayına dönmüş.

Ve üçüncü gece gelince, Dünyazad, "Ablacığım" demiş; "senden anlattığın öykü yü tamamlamanı rica ediyorum." Şehrazad da, "Tüm dost ve cömert yüreğimle!" diyerek yanıt vermiş. Sonra da sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, üçüncü şeyh üçünün en şaşırtıcı olan öyküsünü anlatınca ecinni çok şaşırmış ve de zevkten ve heyecandan titreyerek, "Cinayetin bedelinin geri kalanını da bağışladım, taciri bırakıyorum" demiş.

Bunun üzerine tacir mutluluktan uçarcasına şeyhlerin önüne gelmiş; onlara teşekkürler etmiş; onlar da kendilerince onun ölümden kurtulmasını kutlamışlar; sonra her biri ülkelerine gitmişler.

"Ancak" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Bu öykü balıkçının öyküsü kadar şaşırtıcı değildir." Şah, "Neymiş bu balıkçının öyküsü?" diye sormuş.

Şehrazad da anlatmaya başlamış:

Balıkçı ile İfrit Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar yaşı epeyce ilerlemiş, evli barklı, üç çocuk babası, oldukça fakir bir balıkçı varmış.

Ağını her gün suya sadece dört kez atar; sonuç almasa da bir daha denemezmiş. Böylece, günlerden bir gün, öğle saatinde, deniz kıyısında, sepetini yere koyup ağını fırlatmış ve ağın suyun dibini bulmasını beklemiş. Sonra ipleri toparlamış; ağ öyle ağırmış ki, kendine doğru çekmeyi başaramamış. O da onu, uçları toprağa kakılı sağlam bir kazığa bağlamış. Sonra soyunmuş; suya dalıp ağın yöresinde yüzmüş; ağı karaya çekinceye kadar çabalayıp durmuş. Başarısından mutlu, giyinmiş; ağa yaklaşıp bakmış ki, içinde bir eşek leşi yatmakta... Bunu görünce üzülmüş; ve “Yüce ve Kudretli Allah’tan daha yüce ve kudretlisi yoktur” demiş. Sonra da, “Ama gerçekten, Allah’ın bana bu bağışı çok şaşırtıcı!” diyerek kendi kendine şu dizeleri okumuş:

Ey dalgıç! Gecenin karanlıklarında döner durursun!
Ve körü körüne yitirirsin her şeyi.
Bırak bu zahmetli çabayı, çek git!
Çünkü baht devinmeyi sevmez!

Ağını leşten kurtarıp, suyunu sıkıp akıtınca, “Bismillah” diyerek, onu yeniden suya fırlatmış ve ağın suyun dibine ulaşmasını beklemiş. Sonra da çekmeyi denemiş; ama ağın çok ağır olduğunu ve ilk seferdekinden de çok dibe çıktüğünü anlamış. Büyük bir balık yakaladığı düşüncesine kapılarak soyunup suya dalmış; ağı kurtarıncaya kadar çabalamış; ve onu kıyıya çekince

çamur ve kumla dolu bir küp yakaladığını anlamış. Bunu görüp umudu kırılınca, şu dizeleri okumuş:

Ey kötü talih, artık yeter! Tanrım, kullarına acı! Ne hazin ki, yeryüzünde hiçbir ödül yeteneğe eşit değildir. Çoğu kez, evimden çıkar bahtımı ararım. Epeyce oldu; öğrendim artık, Baht ölmüştür. Bu ne yoksulluk! Ey Talih, gölgene sığınırılar ama sen, bilgeleri sürgün eder, dünyayı budalalara yöneltirirsin!

Sonra küpü uzaklara fırlatmış, ağını sıkmış, isyanından dolayı Allah'tan bağışlanma dilemiş ve üçüncü kez deniz kenarına gelmiş; ağını fırlatmış ve dibi bulana kadar beklemiş; sonra da çekerek kırık testiler ve cam parçalarıyla dolu olduğunu görmüş; bunu görünce bir şairin şu dizelerini okumuş:

Ey Şair! Bahtın rüzgârı hiç senden yana esmeyecek! Biliyor musun saf kişi! Ne kâmin kalem, ne yazının ahenkli kıvrımları seni asla zenginleştirmez!

Sonra başını göğe kaldırarak, haykırmış: “Allahım! Biliyorsun! Ağımı dört kezden fazla fırlatmam! Oysa daha şimdiden üç kez fırlatmış bulunuyorum.” Bunun ardından Allah'ın adını bir kez daha anmış; ve ağını denize fırlatmış; ve beklemiş dibe ulaşsın diye... Bu kez, tüm çabalarına karşın dipteki kayalara daha da fazla takılmış olan ağını çekmeyi başaramamış; ve bağırarak: “Allah'tan yüce ve kudretli varlık yoktur!” Sonra soyunup ağın yöresinde denize dalıp çıkmış; ağı kayalıktan kurtarıp karaya çıkarıncaya kadar çabalayıp durmuş. Ağı açmış; bu kez içinde sarı bakırdan, içi dolu ve dokunulmamış büyük bir küp bulmuş; küpün ağzı kurşunla kaplanmış ve Davud Peygamber'in oğlu Hazreti Süleyman'ın¹ mührüyle mühürlenmiş imiş. Bunu gören balıkçı pek sevinmiş; kendi kendine, “İşte çarşıda kazancılara satabileceğim bir şey buldum. Herhalde en az on dinar eder” demiş; küpü sallamaya başlamış; ancak ne denli ağır olduğunu anlayınca, kendi kendine, “Açıp içinde ne olduğunu görmem

1 Araplar, Hazreti Süleyman'ı iyi ve kötü cinlerin efendisi bilirler (J.C.M)

gerek! Onu torbama koyar, sonra götürür kazancılar çarşısına satarım” diye düşünmüş. Bıçağını eline alıp küpün ağzından kurşunu sökünceye kadar uğraşmış; sonra da küpü tersine çevirmiş; içindekiler yere dökülsün diye sallamaya başlamış. Ancak küpten yere hiçbir şey düşmemiş; sadece yerden göğün mavisine yükselen ve toprağa yayılan bir duman oluşmuş. Balıkçı çok şaşırmış. Sonunda, dumanın yayılması bitince yoğunlaşma başlamış; bir titreşim sonunda, ayakları yerde sürünürken başı bulutlara değen bir ifrite dönüşmüş. Bu ifritin başı kubbe, ayakları direk, ağzı mağara, elleri dirgen, dişleri çakıl, burnu testi, gözleri meşale gibiymiş; saçları dağınık ve tozluymuş. Bu ifriti görünce balıkçı korkmuş, her yanı titreyerek dişleri birbirine kenetlenmiş; tükürüğü kurumuş ve gözleri ışıktan körleşmiş.

İfrit balıkçıyı görünce, “Allah’tan gayrı Tanrı yoktur, Süleyman da Allah’ın peygamberidir!” diye bağırarak, ve balıkçıya seslenerek, “Ve sen, ey Süleyman, Allah’ın peygamberi! Beni öldürme, bir daha sana karşı gelmeyeceğim, emirlerine karşı çıkmayacağım!” demiş. Balıkçı, “Ey asi ve küstah dev! Ne cesaretle Süleyman’ın Allah’ın peygamberi olduğunu söylersin? Süleyman öleli bin sekiz yüz yıl oldu; ve biz ahir zamandayız. Ya senin anlattığın öykü ne? Bu küpe nasıl girdin sen?” demiş. Bu sözleri duyan ecinni, balıkçıya, “Allah’tan başka Tanrı yoktur. Sana iyi bir haber vereyim balıkçı” demiş; balıkçı da, “Ne söyleyeceksin?” diye sormuş. İfrit, “Ölümünü! Hem de şu saatte... ve en korkunç şekilde” diye yanıtlamış. Balıkçı ona, “Bu haber için Allah layığını versin, ey ifritlerin sultanı” demiş; “Allah seni korumasın! Seni bizden irak kılsın! Niye benim ölümümü istersin? Ölümü hak edecek ne yaptım ben? Seni küpten kurtardım, denizdeki zindanından azat ettim ve yeryüzüne çıkardım!” İfrit demiş ki, “Ölümlerden ölüm beğen ve nasıl öldürülmek istediğini söyle!” Balıkçı, “Böylesine bir cezayı hak edecek ne gibi bir suç işledim?” diye sormuş. İfrit, “Ey balıkçı, öykümü dinle bak!” demiş. Balıkçı da “Anlat öyleyse, ama kısa kes! Çünkü ruhum sabırsızlıktan ayak ucumdan çıkmak üzere” demiş.

İfrit anlatmaya başlamış:

“Bil ki ben asi bir ecinniyim. Davud’un oğlu Süleyman’a karşı çıktım. Adım Sahr el-Cinni’dir. Süleyman benim üzerime veziri Barhiya oğlu Asafı gönderdi. Tüm çabalarıma karşın vezir beni

tuttu ve Süleyman'ın ellerine teslim etti. O anda burnum sür-
tüldü, kendimi aşağılanmış hissettim. Beni görünce Süleyman
Allah'a şükretti ve benden onun dinine girmemi ve emrine tabi
olmamı istedi. Ama ben reddettim. Bunun üzerine bu küpü
getirtti ve beni hapsetti. Sonra ağzını kurşunladı ve yücelerin
yücesinin adıyla mühürledi; ve iman etmiş efârite¹ emir verdi:
Beni omuzlarına alarak denizin orta yerine atıverdiler. Denizin
dibinde yüz yıl kaldım; içimden, 'Beni kim kurtarırsa onu ser-
vete boğacağım' dedim. Ama yüz yıl daha geçti, beni kimse kur-
tarmadı. İkinci yüz yıl bitince, kendi kendime, 'Beni kurtaracak
olana toprağın definelerini bulup vereceğim' dedim. Ama beni
kimse kurtarmadı. Böylece dört yüz yıl geçti; kendi kendime,
'Beni kurtaracak olana istediği üç şeyi vereceğim' dedim. Ama
beni kimse kurtarmadı. O zaman müthiş bir hiddete kapıldım
ve kendi kendime, 'Şimdi artık beni kim kurtarırsa, onu öldü-
receğim. Ama ona ölümünü seçme fırsatını da tanıyacağım'
dedim. İşte tam bu sırada, ey balıkçı, sen gelip beni kurtardın.
Hangi biçimde öldürülmeyi istiyorsun, söyle bakalım!"

İfritin bu sözleri üzerine balıkçı, "Hey Yarabbi" demiş; "Ne
inanılmaz şey! Seni kurtarmak demek bana nasipmiş. Ey ifrit, gel
beni affet, Allah da seni affetsin! Ama, beni öldürürsen, Allah da
seni kahretmek için birilerini yoluna çıkarır" demiş. Bunu duyun-
ca ifrit, "Ama seni öldürmek istiyorsam, bu sırf beni kurtarmış
olmandan dolayıdır" demiş. Balıkçı da, "Ey ifritlerin şeyhi, sana
iyilik yapanı kötülükle karşılamam doğru mu? Oysa atasözleri hiç
yalan söylemez." Ve balıkçı bu konuda şu dizeleri okumuş:

Acının tadını tatmak istersen herkesin derdine ortak ol!
Kederini yatıştır! Yaşantıma yemin olsun ki, çakallar min-
net bilmezler.² İstersen dene! Durumun Amr'ın anası
Macir gibi olacaktır.³

- 1 *Efârit* (Arapça): *Ifrit* sözcüğünün çoğulu (J.C.M)
- 2 Mardrus'ten İngilizceye yapılan çeviride, ek olarak "Bunu almak için çakal yavrusunu beslemene hacet yok" ibaresi de yer almaktadır (Â.Ş.O.)
- 3 Ahmed Nazif, çevirisinde bu öykünün tuzağa düşen çakalı salıveren birinin başına gelen felaketlerle ilgili olduğunu açıklar. Galland'a göre balıkçı aslında bu atasözlerine inanmaz; ancak ifritle karşılaştıktan ve onun kararlılığını gördükten sonra inanmaya başlar (Â.Ş.O.)

Ama ifrit ona, “Çok konuştun. Kesinlikle ölmen gerektiğini bil!” O zaman balıkçı, kendi kendine, “Ben bir insanoglundan başka bir şey değilim. O ise bir ecinni, ama Tanrı bana tutarlı bir akıl vermiş; onu yok etmek için bir tertip bulmak, kurnaz bir hile hazırlamak isterim. Bakalım o da, sırası gelince kötülüğü ve kurnazlığıyla bir düzen kurabilecek mi?” demiş. Bunun üzerine ifrite, “Gerçekten benim ölümüme karar verdin mi?” diye sormuş; ifrit, “Hiç kuşkun olmasın!” yanıtını vermiş; o zaman balıkçı, “Süleyman’ın mührü üzerinde adı bulunan Allah adına, soruma doğru olarak cevap vermeni senden rica ediyorum” demiş. İfrit Yüce Allah’ın adını iştirince, çok heyecanlanmış ve şaşakalmış; ve “Sorabilirsin; ben de doğru olarak yanıt vereceğim” demiş. Bunun üzerine balıkçı, “Nasıl oluyor da, ancak elini ya da ayağını sokabileceğin küpe tüm olarak sığabiliyorsun?” demiş.

İfrit, “Acaba bundan kuşku mu duyuyorsun?” diye sormuş. Balıkçı “Doğrusu küpe girişini gözümle görmedikçe, buna asla inanmam!” demiş.

Ancak o anda Şehrazad şafak söktüğünü görmüş, ruhsatlı konuşmasını kesmiş.

Ve dördüncü gece olunca, sözünü sürdürmüştü:

Bildiğime göre, ey bahtıgüzel şah, balıkçı ifrite “Sana asla inanmam. Ta ki, küpe girdiğini gözlerimle görmüş olayım” deyince; ifrit sarsılmış, silkinmiş ve yeniden göğe yükselen bir duman olmuş; sonra da sıkışmaya ve nihayet yavaş yavaş küpe yerleşmeye başlamış. Bunun üzerine balıkçı, hemen üzerinde Süleyman’ın mührü olan kurşun tıpayı almış ve küpün ağzını tıkamış. Sonra da ifrite seslenmiş: “Hey oradaki! Ölmek için, ölüm tarzını seç! Yoksa seni denize fırlatacağım; ve de kıyıda bir ev yaptırıp seni avlamak isteyenleri engelleyeceğim. Onlara, ‘Burada, kim kendisini kurtarırsa, kurtulur kurtulmaz kendisini kurtarana ölüm çeşitleri sayarak hangi türden ölmek istediğini soran bir ifrit var’ diyeceğim” demiş. İfrit, balıkçının sözlerini iştirince küpten çıkmaya çalışmış, ama başaramamış; ve de Süleyman’ın mührüyle kurşun tıpa altında hapsedilmiş olduğunu anlamış. O zaman, balıkçının kendisini, ifritlerin en

zayıfından en kuvvetlisine kadar hiçbirinin kurtaramayacağı bir zindana atmış bulunduğunu fark etmiş. Sonra balıkçının kendisini deniz kıyısına doğru götürdüğünü anlayınca, ona “Hayır, hayır!” demiş. Balıkçıysa, “Böyle gerekli, böyle gerekli!” demiş. O zaman ecinni, koşullarını gevşetmeye başlamış ve alçakgönüllülükle, ona: “Ey balıkçı, bana ne yapacaksın?” diye sormuş. O da, “Seni denize atacağım. Çünkü sen orada bin sekiz yüz yıl kaldıysan¹ ben kıyamet gününe kadar kalman için tertibat alacağım. ‘Allah’ın seni korumasını istiyorsan, sen de beni koru! Beni öldürme ki, Allah da seni öldürmesin!” diye sana yalvarmadım mı? Oysa sen, benim yalvarışlarıma kulak asmadın, alçakça davrandın!” demiş; ve eklemiş: “İşte şimdi Allah seni benim ellerime terk etti; sana, vicdan azabı duymadan istediğimi yapabilirim.” İfrit, “Bana küpü aç! Seni iyiliklere boğayım!” deyince balıkçı, “Yalan söylüyorsun sen! Hey lanet olasıca!” demiş ve de; “Zaten seninle benim aramda Kral Yunan’ın veziri ile Hekim Rûyan arasındaki olay aynen geçiyor” diyerek eklemiş...

İfrit, “Bu Kral Yunan’ın veziri ve Hekim Rûyan kimdi? Nedir bu öykü?” demiş. Balıkçı anlatmaya başlamış:

Kral Yunan’ın Veziri ile Hekim Rûyan’ın Öyküsü

Bilesin ki ey ifrit, akıp giden eski zaman içinde ve birbirini izleyen çağlarda, Rum ellerinde, Fars kentinde, Yunan adlı bir kral varmış. Zenginmiş, kudretliymiş; ordulara, hatın sayılır güçlere hükmedermiş; ve her ülkeden hükümdarlarla dostça geçinirmiş. Ancak bedeni, hekimleri ve bilginleri umutsuzluğa düşürmüş olan bir cüzamla dertliymiş. Ne ilaçlar, ne haplar, ne de merhemler onu şifaya kavuşturuyormuş; hiçbir hekim derdine çare bulamıyormuş. Günün birinde, Kral Yunan’ın kentine Rûyan adlı ihtiyar bir hekim gelmiş; bu hekim Rumca, Farsça, Latince, Arapça ve Süryanice kitapları okuyup bilgi edinmiş; tıp

1 İfrit daha önce küp içinde dört yüz yıl hapis kaldığını anlatmış olmakla birlikte, bunu izleyen yılların miktarını hatırlayamamakta, bunu ona iki kez balıkçı hatırlatmaktadır (Â.Ş.O.)

ve yıldızbilimi üzerinde incelemelerde bulunmuş; bunlarla ilgili ilkeleri ve kuralları ve yıldızların olumlu ve olumsuz etkilemelerini çok iyi bilirmiş; bitkiler, yaş ve kuru otlar ve bunların iyi ve kötü etkileri üzerinde de bilgi sahibiymiş. Ayrıca felsefe ve her türlü tıp bilimi ile başkaca fenler üzerinde de incelemelerde bulunmuş imiş. Bu hekim kente gelince, daha birkaç gün geçmeden, kralın öyküsünü ve Allah'ın takdiri gereği cüzamdan çıktıklarını ve de tüm hekim bilginlerin tedavilerinden bir sonuç alınamamış olduğunu öğrenmiş. Bunu öğrenince, o geceyi düşünerek geçirmiş. Ama, ertesi gün, Tanrı'nın değerli mücevheri güneş dünyayı selamlayıp ortalığı aydınlatınca, uyanmış. En iyi giysilerine bürünerek Kral Yunan'ın huzuruna çıkmış. Yerlere kadar eğilip kralın karşısında yeri öpmüş. Kralın kudretinin uzun ömürlü olması için dualar etmiş ve Allah'ın inayetiyle iyilikler dilemiş. Sonra sözünü sürdürerek kendisinin kim olduğunu anlatmış. Ve de "Efendim, bedeninde bulunan hastalığı öğrendim; ve hekimlerin çoğunun derdine çare bulamadığını duydum. Bundan dolayı seni iyileştirmeye geldim. Sana ilaç içirecek ya da bedenine merhemler süreceğim değilim!" demiş. Bu sözleri duyan Kral Yunan çok şaşırılmış ve "Bunu nasıl yapacaksın, bilmiyorum ama, beni iyileştirirsen, Allah şahidim olsun, sana ve seni izleyecek sülalene yeterince servet bağışlar; tüm dileklerini yerine getirmeleri için buyruklar veririm; sen de benim musahibim¹ ve dostum olursun" demiş; sonra da ona hilat² giydirmiş; armağanlar vermiş ve "Gerçekten sen, ilaçsız merhemsiz benim hastalığımı iyi edebilir misin?" diye sormuş. Hekim de, "Evet, kesinlikle!" Bedenine hiçbir ağrı ve zahmet vermeden, seni iyi ederim" demiş. Kral görülmedik bir şaşkınlıkla ona "Ey hekimbaşı, bunu hangi gün ve saatte gerçekleştireceksin? Bir an önce işe giriş çocuğum!" demiş. Hekim de "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş.

Bunun ardından kralın huzurundan ayrılmış; kitaplarını, ilaçlarını ve kokulu bitkilerini yerleştireceği bir ev kiralamış. Sonra ilaçlarından, bitkilerinden tertipler yaparak bunları sap kısmını oyduğu bir çomağın içine doldurmuş, sonra da elinden geldiğin-

1 *Musahib*: Sohbet arkadaşı (Â.Ş.O.)

2 *Hilat*: Değerli bir giysi (Â.Ş.O.)

ce bir de top yapmış. İşini bitirince, ertesi gün, kralın huzuruna çıkmış ve karşısında eğilerek yeri öpmüş. Sonra ona, ertesi gün at üstünde meydana gitmesini ve kendisini orada beklemesini söylemiş.

Ertesi gün kral, emirleri, mabeyinciler, vezirler ve krallığın diğer önemli kişilerinin eşliğinde oyun meydanına gitmiş. Meydana henüz yeni ulaşmışlarken, Hekim Rûyan çıkagelmış ve krala, orada silahşorlarından seçeceği birkaçıyla at üzerinde top oynamasını önererek, “Bu sopayı al ve sıkı sıkı tut ve bununla topa vur! Bu oyunu tüm avcun ve bedenın terleyesiye kadar sürdür. Böylece ilaç avcundan tüm vücuduna geçerek dağılacak. Terleyip ilacın bedenini etkilemesine değin zaman geçince sarayına dön, hemen hamama girip yıkan! Kendini iyileşmiş bulacaksın. Şimdi Allah’a emanet ol!” demiş.

Kral Yunan, hekimin verdiği sopayı alıp seçtiği silahşorlarla top oynamaya başlamış. Silahşorlar da atlarının üzerinde topu atıp kralın vurmasını sağlayarak onunla birlikte bu oyunu sürdürmüşler. Kral, topun peşine düşerek, ulaşınca ona şiddetle vurmak üzere at koşturmuş; elindeki sopayı da sıkı sıkıya tutuyormuş. Bu biçimde sopa vurmaya, avcu ve tüm bedeni terden sırlıslamak oluncaya kadar sürdürmüş. Böylece, ilaç avcundan sızarak bütün bedenine yayılmış. Hekim Rûyan ilacın etki sağladığını anlayınca kralın hemen saraya dönmesini ve hemen hamamda yıkanmasını önerdiği için, kral da hemen dönüp kendisine hamamı hazırlamalarını emretmiş. Halı sericiler ve köleler, acele koşuşup, halıları serip giysileri ve havluları yerine koyunca, kral hamama girmiş ve hamamın özel bölmesinde giyinip dışarı çıkınca, atına atlayıp sarayına dönmüş ve orada uyumuş.

Kral Yunan’ın durumu böyleyken, Hekim Rûyan da evine gidip yatmış. Ertesi sabah uyanınca saraya gitmiş. Kralın huzuruna çıkıp kabulünü dilemiş. Kral onun içeri alınmasını buyurmuş; hekim kralın huzura gelince eğilerek yeri öpmüş ve ağır ağır şu kasideyi okumaya başlamış:

Hitabet baba olarak seni seçse idi, çiçek açar ve bir daha başkasını seçmezdi. Ey ışık saçan yüzü meşalenin alevini körleten! O parlak yüzün sönmeden ışık saçıp dursun!

Zamanın çehresinde çizgiler belirinceye kadar. Bulutun tepeleri sarıp yağmura dönüştüğü gibi; sen de cömertliğinle kapla benim her yanımlı! Yaptıklarınla zaferin tepelerinde yer tut! Bahtın, hiçbir dileğine karşı çıkmadığı sevgilisi ol!

Bu kasideyi duyunca, kral ayağa kalkmış ve sevecenlikle hekimin boynuna sarılmış. Sonra onu yanına oturtmuş ve şahane hilatlar armağan etmiş.

Gerçekten, kral hamamdan çıkınca, bedenine bakmış ve cüzamdan hiçbir iz kalmadığını görmüş; vücudu sanki saf gümüşe dönmüş. O zaman en coşkun bir sevinçle mutluluk duymuş; göğsünün daralması geçmiş, ferahlamış. Sabahleyin yataktan kalkınca, Divan'a girmiş; tahtına oturmuş. Mabeyinciler ve krallığının ileri gelenleri, sonra da Hekim Rûyan içeri girmişler. İşte bu sırada kral ayağa kalkıp ona yanında yer göstermiş. Bunun üzerine ikisine sofraya serip bütün gün yiyecekler içecekler sunmuşlar. Akşam olunca, kral hekime hilatlar ve diğer armağanlardan gayrı iki bin dinar bağışlamış; sonra da kendi özel bineğiyle evine dönmesine ruhsat vermiş.

Kral, hekim ayrıldıktan sonra, onun hekimlik mesleğindeki marifetini hayranlıkla hatırlamaktan kendini alıkoyamamış; ve de "Beni merhem falan sürmeden, bedenimin dışından iyileştirdi; Allah için, bilimin yücesine ulaşmış bir hekim! Bu adamın iyiliğini armağanlarla karşılamam ve onu bir nedim ve sevecen bir dost olarak her zaman yanımda tutmam gerekir" demiş. Ve Kral Yunan, bedenini sağlıklı ve hastalıktan tümüyle arınmış görerek, bütün sevinciyle mutlu, yatıp uyumuş.

Ertesi sabah kalkıp tahtına oturduğu zaman ulusun ileri gelenleri yöresini sarmış; emirler ve vezirler sağına soluna oturmuş. Hekim Rûyan'ı sormuş; o da gelip önünde yer öpmüş. Onu gören kral, ayağa kalkıp ona yanında yer göstermiş; onunla oturup yemek yemiş; uzun bir ömür dileyerek hilatlar ve daha başka şeyler armağan etmiş. Sonra, gün batıncaya kadar konuşmalarını sürdürmüş ve ona ödül olarak beş hilat ve bin dinar daha vermiş. İşte hekim, krala hayırlar dileyerek evine döndüğü zaman durumu böyleymiş. Sabah olunca kral, saraydan çıkıp

Divan'a gelmiş; yöresini yine emirler, vezirler, mabeyinciler sarmış. Vezirlerin içinde berbat görünüşlü, uğursuz yüzlü ve kem gözlü, korkunç, iğrenç biçimde hasis, yüreği hırs, kıskançlık ve kinle taşlaşmış biri varmış. Bu vezir, kralın Hekim Rûyan'ı yanına oturttuğunu ve ona her türlü yakınlık ve cömertlik gösterdiğini görünce kıskanmış ve gizlice onun yok edilmesini kararlaştırmış; atasözünün de belirttiği gibi, "Hırslı önüne gelene saldırır; hırslının yüreğinde zulüm pusu kurar; kuvvetlenince bunu açığa vurur, zayıfken, içinde uyutur." Bu vezir, Kral Yunan'ın yanına yaklaşıp eğilip yeri öpmüş ve "Ey asrın ve zamanın kralı! Sen ki kullarına cömertliğiyle yaşam sağlarsın; yüreğimde korkunç ağırlığı olan bir duygu var; bunu sana açıklamazsam, kendimi gerçekten sadık bir kul değil, bir zina çocuğu gibi hissedeceğim. Bana izin verirsen bunu sana açıklayım" demiş. Vezirin sözlerinden içi kararan kral ona, "Nedir söyleyeceğin?" diye sormuş; Vezir de, "Ey azametli kralım, eskiler 'Kim ki bir işin sonunu ve bunun yaratacağı kötülükleri görmezse, talih denen şeyi kendine dost bilmesin!' demişler. Ben de, ey kralım, senin, saltanatını söndürmekten başka bir şey düşünmemekte olan düşmanına ödülleri yağdırarak, lütuflarla donatarak, taşıyamayacağı kadar cömertlik göstererek yanılmakta olduğunu görüyorum; ve bu yüzden, kralım için büyük endişeler duyuyorum" demiş. Bu sözleri duyan kral, son derece bunalmış, rengi atmış ve "Lütuflarımla donattığım halde bana düşman olduğunu iddia ettiğin bu kişi kimdir?" diye sormuş. Vezir, "Hekim Rûyan'dan söz ediyorum" demiş. Kral ona, "Sözünü ettiğin kimse benim iyi bir dostumdur; benim için insanların en değerlisidir. Çünkü o bana elimde tutarak cüzamdan kurtulmamı sağlayan bir şey verdi. Başka hekimler benden umutlarını kesmişlerdi. Bu zamanda Batı'da olduğu gibi Doğu'da da onun gibisi yoktur. Böyleyken nasıl oluyor da sen, onun hakkında bu gibi şeyler söylemeye cüret ediyorsun? Bense, bugünden başlayarak ona güvenceler vermek ve aylık bin dinar tutarında maaş bağlamak istiyorum. Aslında krallığımın yarısını ona bağışlasam, onun için pek fazla bir şey yapmış olmazdım. İnanıyorum ki, sen bunları kıskançlığından söylüyorsun, tıpkı vaktiyle işittiğim Şah Sindbad'ın öyküsünde olduğu gibi" demiş.

O anda, Şehrazad, ansızın sabah olduğunu fark etmiş ve anlatısını kesmiş.

Bunu gören Dünyazad, ona “Ablacığım, anlattıkların ne kadar tatlı, kibar, zarif ve saf!” demiş. Şehrazad da, “Eğer şah beni bağışlar da, hayatta kalırsam, ikinize anlatacağlarım, yanında bunlar nedir ki?” demiş. Şah, bunu duyunca, kendi kendine, “Vallahi! Gerçekten harika olan öyküsünün sonunu dinlemeden onu öldürmem!” demiş. Sonra geceyi, sabaha kadar birbirlerine sarılarak birlikte geçirmişler. Sabahleyin şah, Divan’a gitmiş; Divan halkla dolunca, gün batısına kadar tayinler, aziller yaparak, yöneterek, askıda kalan işleri bitirerek adalet dağıtmaya başlamış. Sonra Divan dağılmış, şah da sarayına dönmüş. Gece yaklaşıncı, vezirin kızı Şehrazad ile her zamanki ilişkisini kurmuş.

Beşinci gece olunca, Şehrazad anlatmaya başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kral Yunan vezirine, “Ey vezir, hekime karşı kıskançlık duygularına kapılma! Sen, onu öldürmemi, sonra da şahinini öldürdükten sonra pişmanlık duyan Şah Sindbad gibi bundan pişman olmamı istiyorsun!” demiş. Vezir, “Bu nasıl olmuş?” diye sormuş.

Kral Yunan şu öyküyü anlatmış:

Şah Sindbad’ın Şahini

Bir zamanlar Fars şahlarının içinde eğlenceye, bahçelerde gezmeye ve her türlü ava çok meraklı bir şah varmış. Onun kendi eliyle yetiştirdiği ve gece gündüz terk etmeyip bileğinde tünettiği bir de şahini varmış; ava gittiği zaman onu birlikte götürür, boynuna astığı ufak bir altın tasta su içmesini sağlar-mış. Bir gün sarayında otururken, kuşların bakımıyla ilgilenen görevli çıkagelmiş ve ona, “Ey yüzyılların şahı, sanırım ava gitmenin tam zamanı!” demiş. Bunun üzerine şah hazırlıklara başlamış, şahini de eline almış, yola çıkılmış; av ağlarının gerili bulunduğu küçük bir vadiye gelinmiş. Birdenbire ağa bir ceylan düşmüş. Bunu gören şah, “Kim bu ceylanın kendi yanına yaklaştığını görür ve kaçırırsa, onu öldürürüm!” demiş. Sonra

ceylanı saran av ağını çekip şaha doğru yaklaştırmaya başlamışlar. Ceylan ön ayaklarını göğsüne yaslayarak, yere dayayıp arka ayakları üzerinde dikilerek, sanki şahın önündeki yeri öpmek ister gibi durmuş. Bunun üzerine şah, eğilerek, ceylanı ürkütmek için ellerini çırpılmış; ceylan da şahın başı üstünden sıçrayarak uzaklara doğru koşmaya başlamış. Şah maiyetine dönüp baktığında birbirlerine göz kırpmakta olduklarını görmüş ve vezirine, “Bu askerlere ne oluyor, böyle göz kırpıp duruyorlar?” diye sormuş; vezir de, “Sizin ceylanı kaçırmanı öldüreceğinize dair ettiğiniz yemini hatırlatıyorlar birbirlerine!” yanıtını vermiş. Şah da, “Doğru!” Öyleyse bu ceylanı izleyip yakalamamız gerek!” diyerek ceylanın izi üzerinde at sürmüş; şahın, gaga vurup ceylanın gözlerini oymuş, onu şaşırtmış; şah da topuzuyla vurarak ceylanı yere devirmiş. Sonra attan inip onu boğazlamış ve derisini yüzüp hayvanın terkisine bağlamış. O sırada sıcak bastırmış; bulundukları yer çöllük, kurak ve susuzmuş. Şah da atı da susamışlar. Şah dönüp oracıkta gövdesinden yağ gibi koyu bir su akan bir ağaç görmüş. Deri eldivenli eliyle şahinin boynundan taşı alıp onu bu suyla doldurmuş ve kuşun önüne koymuş; ama kuş pençe vurarak taşı devirmiş. Şah taşı ikinci kez doldurmuş ve kuşun susamış olduğunu düşündüğünden bir kez daha onun önüne koymuş; ancak şahin ikinci kez pençe vurup taşı devirmiş. Şah kuşa içerlemiş; ama, yine de taşı üçüncü kez doldurarak, bu kez ata su vermek istemiş; şahin kanadını çarparak taşı tekrar devirmiş. Bunu gören şah, “Allah belanı versin uğursuz kuş!” diye haykırmış. “Benim içmemi engelledin; kendini de mahrum ettin, atı da”¹ demiş; kılıcıyla şahine vurup iki kanadını kesmiş. Şahin de başını kaldırmış ve hareketleriyle adeta, “Bak ağaçta ne var!” demek istemiş. Şah başını kaldırıncı ağacın üzerinde bir yılan görmüş; ağaçtan süzülen de onun zehri imiş. Bunu anlayan şah, şahinin kanatlarını kestiğine pişman olmuş. Sonra kalkıp atına binmiş; birlikte ceylanı alıp götürmüş ve sarayına ulaşmış. Ceylanı aşçının önüne atmış ve “Al şunu pişir!” demiş. Sonra da kolunun üzerinde şahinle tahtına oturmuş; ancak pek az zaman sonra

1 Mardrus çevirisinde şahin kuşa iki kez su içirmek istediğini açıklamışsa da, şahın taşı ilkin kendisi için, son kez de atı için doldurduğu anlaşılıyor (Â.Ş.O.)

şahin bir kez hıçkırıp ölmüş. Bunu gören şah, hayatını kurtaran şahini öldürmüş bulunduğundan dolayı acı duyarak matem cıglıkları koparmış.

Şah Sindbad'ın öyküsü işte budur.

Vezir, Kral Yunan'ın anlattığı öyküyü işitince, ona, “Ey azametli kralım” demiş; “Kötü sonuçlarını görebileceğin ne gibi fenalık yaptım bugüne kadar? Sana karşı duyduğum saygıdan ve sevgiden dolayı bunu söylüyorum. Söylediklerimin gerçek olduğunu sonra anlarsın. Beni dinlersen kurtulursun. Yoksa şahlardan bir şahın oğlunu aldatan hilekâr vezir gibi ölürsün!” demiş.

Şehzade ile Gulyabani

Söz konusu şahın ava ve at sürmeye meraklı bir oğlu, bir de veziri varmış. Bu şah vezirine, nereye giderse oğlundan ayrılmasın için emir vermiş. Bu oğul, günlerden bir gün, at sürüp ava gitmiş; onunla birlikte babasının veziri de saraydan ayrılmış. İkisi birlikte yol alırken, önlerine canavar görünüşlü bir hayvan çıkmış. Vezir şehzadeye, “Atını sür, bu garip hayvanı izle!” demiş. Şehzade de hayvanı gözden yitirinceye kadar izlemiş; ve birdenbire hayvan çölden yitip gitmiş. Şehzade çok şaşırılmış; ve nereye gideceğini bilemediği bir sırada, yolun başında ağlayan genç bir köle kız görmüş. Şehzade ona, “Sen kimsin?” diye sormuş. Kız da, “Hint padişahlarından birinin kızıyım. Ormanda kervanla yol alırken, uyuma arzusu beni sardı; farkında olmadan atımdan düşmüşüm. Sonra kendimi yapayalnız ve çok şaşırılmış olarak burada buldum” demiş. Şehzade bu sözleri duyunca, acıma duygusuyla sarsılmış ve onu alıp atının tergisine yerleştirdikten sonra yola koyulmuş. Terk edilmiş bir harabeden geçerlerken, köle ona, “Efendim, şuracıkta hacetimi görebilir miyim?” deyince, şehzade onu attan indirmiş; sonra da geciktiğini görünce, ağırdan alıyor sanarak ardından gidince, bir de ne görsün; genç kız sandığı bir gulyabani değil miymiş! Onu, çocuklarına şöyle söylerken duymuş: “Yavrularım, size bugün iyice besili bir genç adam getirdim.” Onlar da kendisine, “Anneciğim, onu bize getir! Yiyip iyice karnımızı doyuralım!” diyorlarmış. Şehzade bu sözleri

duyunca, öldürüleceğini anlamış; her yanı titremiş, yaşamı için dehşete düşmüş ve geri dönmüş. Gulyabani ininden çıktığında, onu bir tabansız gibi korkmuş, titremeler içinde görünce, “Böyle korkacak ne var?” demiş; şehzade de, “Korktuğum bir düşmanım var” yanıtını vermiş. Gulyabani ona, “Sen bana bir şehzade olduğunu söylemiştin” deyince; o da, “Evet, doğru!” yanıtını vermiş. Kız da, “Öyleyse, onu engellemek için düşmanına neden biraz para vermiyorsun?” diye sormuş; şehzade, “Parayla falan gözü doymuyor ki, ancak ölümle yetinir! Bundan dolayı yaşamımdan endişe ediyorum, ben kötü talihimin kurbanıyım” diye yanıt vermiş. O zaman kız da, “Eğer öyleyse, düşmanına karşı Allah’a yalvarmaktan başka çaren yok. O seni tüm korktuğun bela ve kötülüklerden korur” demiş. Bunu duyan şehzade, başını göğse kaldırıp; “Sen ki, başı sıkışıp sana sığınanlara yardım edersin; ben de düşmanlarım üzerinde muzaffer olmak için sana sığınyorum. Kaldır onları Tanrım, yolumun üzerinden!” diye yakarmış. Gulyabani bu yakarışı işitince gözden kaybolmuş. Şehzade, şah babasının yanına varınca, ona vezirin kötü nasihatını anlatmış; o da vezirin öldürülmesine hükmetmiş.

[Bunun ardından Kral Yunan’ın veziri sözünü şöyle sürdürmü-
müş:]

“Ey şahım, sen bu hekime arka çıkarsan, o seni ölümlerin en kötüsüyle öldürecektir. Sen onu lütuflarınla donatsan da, dost olarak kabul etsen de, yine de ölümünü hazırlayacaktır. Elinde tuttuğun bir şeyle bedeninin dışını saran bir hastalıktan seni kurtarmasının nedenini anlamıyor musun? Bunun sırf tutacağın ikinci bir şeyle ölümüne yol açmak için olduğuna inanmıyor musun?” Bunu duyan Kral Yunan, “Doğru söylüyorsun! Senin düşündüğün gibi yapılmış olabilir, ey uz görüşlü vezirim!” demiş, “Bu hekimin beni öldürmek için gizlice gelmiş bir casus olması pek mümkündür. Gerçekten elimde tuttuğum bir şeyle beni kurtarmışsa, örneğin koklatacağı bir şeyle de pekâlâ beni öldürebilir.” Sonra Kral Yunan vezirine, “Ey vezir, onu ne yapmalıyız?” diye sormuş. Vezir, “Hemen birini kaldığı yere gönderip onu çağdırtmalı! Buraya geldiğinde boynunu vurdurmalı! Böylece kötülüklerini durduracak, sıkıntıdan kurtulup rahatlayacaksın! O sana ihanet etmeden, sen ona yapacağını yap!”

demiş. Kral Yunan, “Doğru söylüyorsun, ey vezir!” demiş. Sonra hekimi çağdırtmış; hükümdarın kendi hakkında ne düşündüğünü bilmeyen hekim kıvançla huzura girmiş. Şairin dizelerde anlattığı gibi düşünüyormuş:

Ey bahtın darbelerinden korkan kişi rahatla!

Bilmez misin ki, her şey dünyayı yaratan Tanrı'nın elindedir. Zira yazılan yazılmıştır, asla bozulmaz! Yazılmamış olan içinse hiç korkmamalıdır. Ve sen Tanrım, seni övmeyen geçen bir günüm olabilir mi? Yoksa, ahenkli üslubumun ve şairce dilimin şahane verisini başka kime harcardım? Ellerinden kabullendiğim her yeni armağan, Tanrım, bir öncekinden daha güzel, hem de istenmeden gelir. Böyleyken nasıl olur da senin görkemini, tüm görkemini, kendi içimde ve halk içre övmem! Ama itiraf etmeliyim, ağızım yeter güzellikte övgüler düzemiyor, sesim sana ilahiler söyleyecek kadar tatlı, sırtım da verdiğin nimetleri taşıyacak kadar güçlü değil! Ey Allah'ın kulu, şaşkınlık içindeyken, meseleni, tek bilge olan Allah'a bırak ve artık yüreğine insandan yana girecek dertlerden korkma! Ve de bil ki, hiçbir şey senin iradenle oluşmaz; sadece Bilgelerin Bilgesi olan Allah'ın iradesiyle oluşur. Asla umutsuzluğa kapılma! Tüm dertlerini, tüm kaygılarını unut! Bilmez misin ki kaygılar, en sağlam, en güçlü yürekleri yıpratır? Öyleyse, bırak her şeyi! Tek düzenleyicinin karşısında kurduğumuz düzenler kudretsiz köle düzenlerinden başka bir şey değildir. Bırak geçip gitsinler! Sürekli mutluluğu tatmaya bak!

Hekim Rûyan huzuruna geldiği zaman kral ona, “Seni niçin huzuruma çağırdığımı biliyor musun?” diye sormuş. Hekim, “Bilinmeyen kimse bilmez; ancak Yüce Allah bilir!” demiş. Kral, ona, “Seni öldürmek, ruhunu bedeninden ayırmak için çağırttım” demiş. Bu sözleri işiten Hekim Rûyan, görülmedik bir heyecanla sarsılmış; ve “Kralım, beni niçin öldüreceksin? Acaba ne gibi bir kusur işledim?” diye sormuş. Kral, ona “Senin bir casus olduğun ve beni öldürmek için gelmiş bulunduğun söyleniyor. Böyle olunca, sen beni öldürmeden ben seni öldü-

receğim" yanıtını vermiş. Sonra celladı çağırtmış ve ona, "Bu hainin boynunu vur, bizi belasından kurtar!" demiş. Hekim, "Beni bağışla ki Allah da seni bağışlasın! Beni öldürtme, yoksa Allah da senin canını alır!" diye yakarmış.

– Sonra ey ifrit, benim sana yalvardığım, ama dinlemediğin, aksine ölümümü istemekte ısrar ettiğin gibi, o da yakarlarını krala tekrarlamış!

Sonunda Kral Yunan, hekime, "Seni öldürtmedikçe güven bulamayacağım, rahata kavuşamayacağım. Çünkü senin, elime aldığım bir şeyle beni kurtardığın gibi, koklatacağın bir şeyle ya da bir başka yolla, beni öldüreceğine kuvvetle inanıyorum" demiş. Hekim ona, "Efendimiz, benim ödülüm bu mu olacaktı, sen iyiliği kötülükle mi karşılırsın?" demiş. Ama kral, ona, "Senin gecikmeden ölmen gerekiyor!" demiş. Hekim kralın, kendi ölümünü kesin olarak istediğini iyice anlayınca, ağlamış ve layık olmayanlara hizmet etmenin verdiği üzüntüyle kahrolmuş.

Bu konuda şair demiş ki:

Genç ve çılgın Meymune, tüm ruh yüceliğinden yoksundu
gerçekte! Onun aksine, babasının göğsü merhamet, yüreği
iyilikle doluydu. Ve de bakın ona! Elinde meşale olmadan
yola çıkmaz; böylece yürürken sokağın çamurundan, yol-
ların tozundan ve tehlikeli kaymalardan sakınırdı.

Bunun ardından cellat ilerlemiş; hekimin gözlerini bağlamış; sonra palasını çekerek krala, "İzninle!" demiş. Ancak hekim sürekli ağlıyor; krala da "Beni koru ki Allah da seni korusun! Beni öldürme ki, Allah da senin canını almasın!" deyip duruyormuş. Ve de şairin şu dizelerini okuyormuş:

Kendi kendime verdiğim öğütler yerini bulmadı; oysa
cahillerin öğütleri başarı sağladı. Bense sadece hoşgöründen
nasibimi aldım. Bu yüzden, eğer yaşayacak olursam, ken-
dime öğüt vermekten sakınacağım! Ölürsem eğer, benim
başıma gelen, başkalarının dillerini tutmaları için örnek
oluşturacak!

Sonra, krala, “Benim ödölüm bu mu olacaktı? Sen bana vaktiyle bir timsahın davrandığı gibi davranıyorsun” demiş. Bunu duyan kral, “Bu timsah öyküsü de nedir?” diye sorunca; hekim ona, “Bu durumda iken sana bunu anlatmam olanaksız” demiş; “Allah aşkına, beni bağışla, Allah da seni bağışlasın” diye eklemiş; ve sonra yeniden gözyaşlarına boğulmuş. O sırada kralın gözdelelerinden birileri ayağa kalkarak, “Efendimiz, bu hekimin kanını bize bağışla! Çünkü biz onun sana karşı kusur işlediğini hiç görmedik; aksine, başka hekimlerin ve bilginlerin çare bulamadığı derdinden seni kurtardığını gördük!” demişler. Kral onlara, “Siz bu hekimin öldürülmesinin nedenini bilmiyorsunuz” demiş, “Onu bağışlarsam, ben, çaresiz kahrolacağım. Çünkü elime bir şey vererek beni ölümden kurtaran kimse, koklayacak bir şey vererek beni öldürmeye de kadirdir. Böylece, ben onun ölümle elde edeceği bir bedel uğruna beni öldürmesinden korkuyorum. Zira, bu kişinin, buraya beni öldürmek için gelmiş olması mümkündür. Onun için ölmesi gerekli. Böylece kendi başıma korkusuz yaşarım” demiş. Bunu duyan hekim, yine “Beni bağışla ki, Allah da seni bağışlasın! Beni öldürme, yoksa Allah da senin canını alır!” demiş.

Ve ey ifrit, hekim, kralın, çaresiz, kendini öldürtmek zorunda bulunduğundan emin olunca, ona “Efendimiz, eğer ölümüm gerçekten zorunlu ise, bana bir süre tanı ki, evime gideyim! Bütün işlerimi yoluna koyayım! Ana babama, komşularıma, cenazemi kaldırmaları için talimat vereyim! Ve özellikle tıpla ilgili kitaplarımı birilerine armağan edeyim!” demiş; “Bir de bir kitabım var ki, gerçekten özlerin özü ve ender-i nadirattandır,¹ onu size armağan olarak vermek istiyorum; kitaplığınızda itinayla saklayın diye!” Bunu duyan kral, hekime, “Nedir bu kitap?” diye sormuş; o da, “Değer biçilmez şeyler içerir. Açıkladığı sırlardan pek önemli olmayan biri şu: Başımı vurdurursan, kitabı aç ve sayarak üç sayfa çevir, sonra soldaki sayfadan üç satır oku! Kestirdiğin baş sana seslenecek ve ona soracağın her soruyu yanıtlayacaktır!” demiş. Bu sözleri duyan kral hayretten hayrete düşmüş; sevinçten ve heyecandan titremiş ve “Ey hekim, senin başını vurdursam da konuşacak mısın?” diye sormuş. Hekim de, “Evet, gerçekten

1 *Ender-i nadirattan*: Güç bulunanın en güç bulunanı (Â.Ş.O.)

öyle, efendim! Kitapta bu hayret verici şey de yazılı!" demiş. Bunun üzerine kral ona gitmesi için izin vermiş; ancak adamlarını da yanına katmış. Hekim bir iki gün içinde işlerini görmüş. Sonra yeniden kralın huzuruna çıkmış. Oraya emirler, vezirler, mabeyinciler ve naiplerle krallığın tüm önde gelenleri de gelmiş; Divan (her renkten ve biçimden giysilerle) çiçek dolu bir bahçeye dönmüş. O sırada, hekim, Divan'a girmiş ve kralın önünde ayakta durmuş; elinde eski bir kitap ve içinde bir tür toz bulunan bir sürme kutusu taşıyormuş. Sonra oturmuş ve "Bana birisi bir tabak getirsin!" demiş; sonra da tozu tabağa dökerek tabana yaymış; ve "Ey kral! Bu kitabı al! Ama başımı vurmadan önce kullanma; başım vurulunca, onu içinde toz bulunan şu tabağa koydur! Kanımı dindirsinler! Sonra kitabı aç!" demiş.

Ancak kral acelesi yüzünden onun söylediklerini pek dinlememiş. Kitabı almış ve sayfaların birbirine yapışık olduğunu görmüş; parmağını ağzına koyup tükürüğüyle ıslatmış; ve ilk sayfayı açmayı başarmış. İkinci, üçüncü sayfalar için de aynı hareketi tekrarlamış; ve her seferinde sayfalar büyük bir güçlkle açılmış; sonra okumaya çalışmış; ama sayfalar üzerinde hiçbir yazı yokmuş. Kral, "Ey hekim, burada yazılı bir şey yok!" demiş. Hekim, "Aynı tarzda açmaya devam et!" demiş; kral da yaprakları çevirmeye devam etmiş. Ancak daha birkaç dakika geçmemiş: O anda kralın kanına zehir işlemeye başlamış; çünkü kitap zehirli imiş. Kral, müthiş titremeler içinde yere düşmüş, ve "Zehirlendim, zehirlendim!" diye haykırmaya başlamış.

Hekim Rûyan, ona seslenerek şu dizeleri okumaya başlamış.

Şu yargıçlar! Yargılar ya, bazen kendi yetkilerini aşarak tüm adaleti bir yana bırakırlar! Bununla birlikte, efendim, adalet vardır! Zamamı gelince, onları da yargırlarlar. Eğer dürüst ve iyi iseler yakayı kurtarırlar. Ama zulmetmişlerse, Kader de onlara zulmeder ve en kötü sıkıntılara uğratar! Gelip geçenlerin alaylarına ve acımalarına alet olurlar. Yasa budur! Bu da ondan ötürüdür! Ve Kader sadece mantukla işini yürütür!

Hekim Rûyan bu dizeleri okuyup bitirirken, kral da o anda can vermiş.

Böylece, ey ifrit, bil ki, Kral Yunan, Hekim Rüyan'ı bağışlasaydı, Allah da sırası gelince onu bağışlayacaktı. Ama o bunu reddetti, ve ölümüne kendi karar vermiş oldu.

Sen de, ey ifrit, beni bağışlamak isteseysdin, Allah da seni korurdu.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın ışığını görmüş ve yavaşça susmuş. Kız kardeşi Dünyazad, “Ne hoş bir anlatışın var!” demiş; o da, “Efendimiz beni bağışlar da sağ kalırsam bu akşam anlatacaklarımın yanında bunlar hiç kalır” demiş. Sonra o geceyi sabaha değin birlikte tam bir mutluluk ve bahtiyarlık içinde geçirmişler. Sonra şah Divan'ına çıkmış; ve Divan dağılınca, sarayına dönmüş ve de yakınlarıyla buluşmuş.

Altıncı gece gelince, Şehrazad söze başlamış:

Ey bahtigüzel şah, işittim ki, balıkçı, ifrite, “Sen beni bağışlamış olsaydın, ben de seni bağışlardım; ama sen ölümümü istediğinden, ben de seni bu küpe hapsedip denize fırlatarak ölümüne mahkûm edeceğim” demiş. Bunu duyan ifrit, haykırarak: “Allah aşkına ey balıkçı! Bunu yapma! Büyüklük et de beni bağışla! Yaptıklarına da sakın kızma! Ben suç işlediysem, sen iyilik et! Atasözleri ne demiştir: ‘Kötülük yapma sen, iyilik yap! Kötünün suçunu tümünden bağışla!’ Ve sen balıkçı! Sakın Umâme'nin Atika'ya yaptığını yapma!” demiş; Balıkçı, “Neymiş bu olay?” diye sorunca, ifrit, “Şimdi bunu anlatmanın sırası değil, beni küpten çıkarınca, onların başından geçenleri anlatırımı!” diye yanıtlamış. Balıkçı, “Yo! Seni, oradan çıkmaya hiç imkân bulamayacağın şekilde, kesinlikle, denize atmam gerek! Yalvararak sana baş vurduğumda, sana karşı hiçbir suçum, alçakça bir davranışım olmadığı halde ölümümünden başka şey düşünmedin; oysa ben sana sadece iyilik etmiştim küpten çıkararak... Bana karşı böyle davrandığına göre, senin bozuk bir soydan geldiğin anlaşılıyor. Ve de bil ki, senin durumunu, denizden çıkarıp seni yeniden kurtaracaklara açıklamadan küpü denize fırlatmayacağım. Böylece onu açmadan, tekrar denize fırlatacaklar; ve sen sonsuza kadar her türlü işkenceyi tadarak orada kalacaksın!” demiş. İfrit ona yanıt vermiş: “Beni bırak, sana şimdi öyküyü anlatacağım;

bir daha kötülük de etmeyeceğim; bir de seni sonsuza dek zenginleştirmek için olanak sağlayacak bir yol göstereceğim.” Bunun üzerine balıkçı ona inanmış ve onu özgür bırakırsa, yalnız kendisine kötülük etmeyeceğini değil, iyilik de edeceğini düşünmüş. Onun iyi niyetine ve vaadine tümünden güvenerek ve ona Kadir-i Mutlak Allah üstüne yemin ettirdikten sonra, küpün kapağını açmış. Küpten tamamen çıkıncaya kadar duman yükselmeye başlamış; sonra da bu duman yüzü korkunç çirkinlikte bir ifrite dönüşmüş. İfrit küpe bir tekme vurarak onu denize yuvarlamış. Balıkçı küpün denize yuvarlandığını görünce, hiç kuşku duymamacasına mahvolduğuna inanmış; korkudan çişini kaçırmış ve kendi kendine “Bu hiç de hayra alamet değil!” demiş. Sonra yüreğini bütün tutmaya çalışarak, “Ey ifrit, Yüce Allah ‘Vaadini tut! Çünkü bunun hesabı sorulur’ buyurmuştur. Sen, bana, yeminle, ihanet etmeyeceğini vaat ettin. Yeminine sadık kalmazsan Allah seni cezalandırır; onun gazabından korkulur, sabırlıysa da unutkan değildir. Sana, Hekim Rûyan’ın Kral Yunan’a söylediği, ‘Beni bağışla ki, Allah da seni bağışlasın!’ deyişini hatırlatırım” demiş. Bu sözleri duyan ifrit gülmeye başlamış; onun önünden yol alarak, “Ey balıkçı, beni izle!” demiş. Balıkçı da, güvenliğinden pek emin olmadan onun ardından yürümeye başlamış; böylece kentten tamamen uzaklaşmışlar ve onu gözden yitirmişler; sonra da bir dağa tırmanmışlar; oradan da ortasında bir göl bulunan تنها bir vadiye inmişler. Bunun üzerine ifrit durmuş, balıkçıya ağını suya atmasını ve avlamasını emretmiş; balıkçı suya bakmış; orada beyaz, kırmızı, mavi ve sarı balıklar görmüş; şaşırarak kalmış; sonra ağını göle fırlatmış; çekince dört balığın ağa takıldığını görmüş; her bir balık ayrı bir renkte imiş. Bunu görünce, sevinmiş. İfrit ona “Bu balıklarla sultanın huzuruna çık ve bunları ona sun! O da sana bir servet verecektir, ve şimdi, Allah aşkına, özrümü kabul et! Korkarım ki, yeryüzünde yaşayan hiç kimseyi görmeden bin sekiz yüz yıldır¹ deniz altında kaldığım için nezaket kurallarını unuttum! Sana gelince, her gün buraya balık avlamaya gel! Ancak bir kereden fazla ağ atma! Şimdi Allah’a emanet ol!” demiş. Bunu söyleyerek iki ayağını yere vurunca, yer yarılmış, ifriti yutmuş.

1 Burada ifrit, daha önce balıkçıya deniz altında dört yüz yıl kaldığını söylediğini unutmuş görünüyor (Â.Ş.O.)

Bunun üzerine balıkçı, ifritle başından geçenlere çok şaşarak kente dönmüş; sonra da balıkları alıp evine götürmüş; toprak bir kap alarak bunu suyla doldurmuş; içine balıkları koymuş; balıklar su içinde oynamaya başlamışlar. Sonra, kabı başının üzerine yerleştirerek, ifritin önerdiği gibi sultanın sarayına doğru yol almış. Balıkçı sultanın huzuruna çıkınca, balıkları ona sunmuş; sultan, balıkçının kendisine sunduğu bu balıkları görünce hayranlığın doruğuna ulaşmış; çünkü, gerek nitelik, gerek tür bakımından ömrünce bunların benzerini görmemiş imiş. Sonra, “Bu balıkları aşçımız zenci kadına verin!” demiş. Bu köle, ona ancak üç gün önce Rum ülkelerinin kralı tarafından armağan olarak verilmiş ve de aşçılık marifeti henüz denenmemiş imiş. Vezir ona balıkları kızartmasını emretmiş ve “Ey aşçı, hükümdar sana ulaştırmak üzere bana şu emri verdi: ‘Ey gözyaşım! Seni bir hazine gibi, dertli günümde¹ dökmek için sakladım’ atasözünün dediği gibi, sen de mutfaktaki marifetini, tabaklarındaki tat zenginliğini bugün göstereceksin; çünkü sultan bugün kendisine hediyeler getiren bir kimseyi kabul etti!” demiş. Vezir, bunları söyleyip her tür tavsiyelerini de ekleyerek oradan ayrılmış. Sultan, balıkçıya dört yüz dinar verilmesini emretmiş. Parayı alan balıkçı, bunu giysisinin cebine yerleştirmiş; mutlu ve sevinçli, karsının yanına, evine dönmüş. Sonra da çocuklarına, ihtiyaçları olan her şeyi satın almış. – İşte balıkçının başına gelenler bu kadar!

Bu sırada zenci aşçı, balıkları almış, temizlemiş ve tavaya sıralamış; bir yanlarını iyice kızarttıktan sonra, öbür yanlarını çevirmiş. Fakat, birdenbire duvar yanılarak endamı güzel, yanakları parlak ve yüz hatları zarif, gözleri sürmelenmiş, vücudu ince ve zarafetle öne eğilmiş; başı mavi bir yazmayla örtülü, kulağında küpeler, kolunda bilezikler, parmağında değerli taşlarla bezenmiş yüzükler bulunan bir genç kız çıkmış; elinde kamıştan bir değnek tutuyormuş; ocağa yaklaşmış ve elindeki değneği tavaya uzatarak, “Ey balıklar, sözünüzü her zaman tutuyor musunuz?” demiş. Bunu gören köle bayılmış; genç kız sorusunu ikinci, üçüncü kez tekrarlamış. Bunun üzerine tavanın içindeki tüm balıklar, başlarını kaldırarak, “Evet! Evet!” demişler. Sonra hep bir ağızdan şu dizeleri okumuşlar:

1 Önemli gün anlamında (J.C.M.)

Sen geriye dönersen, biz de döneriz; sen vaadini tutarsan, biz de bizimkini tutarız. Ama kaçmaya kalkışırsan borcunu ödeyinceye kadar haykırıp dururuz.

Bu sözler üzerine genç kız tavayı devirmiş, geldiği yerden çıkıp gitmiş ve mutfağın duvarı yeniden kapanmış. Köle kadın, baygınlığı geçince, dört balığın yanmış, kömüre dönmüş olduğunu görmüş; kendi kendine, “Zavallı balıklar” demiş; sonra kendi durumunu düşünerek ve de bir deyişi hatırlayarak, “İlk saldında bozguna uğrandı” demiş. Kendi kendine dövünüp dururken, vezir ardında, omuz başında belirivermiş; ve ona, “Balıkları sultana götür!” demiş. Köle ağlamaya koyulmuş ve olup biteni vezire anlatmış; vezir çok şaşırılmış ve “Bu, gerçekten garip bir öykü!” demiş. Balıkçıyı aratmış ve huzuruna getirince, ona, “İlk kez getirmiş olduğuna benzer dört balık daha getirmen gerekiyor” demiş. Balıkçı göle yollanmış; ağını atmış ve yakaladığı dört balığı vezire getirmiş. Vezir de onları zenci kadına vermiş ve “Al bunları, benim huzurumda kızart ki, bu işin nasıl olduğunu anlayayım!” demiş. Zenci davranıp balıkları hazırlamış; ve ateş üzerindeki tavaya yerleştirmiş. Böylece, birkaç dakika geçmiş geçmemiş, duvar yanlıvermiş ve genç kız evvelce görüldüğü giysilere bürünmüş bir biçimde ve elinde aynı değnekle görünmüş; değneği tavaya doğru uzatmış ve “Ey balıklar, balıklar! Eski sözünüzü hâlâ tutuyor musunuz?” diye sormuş; balıklar hep birden başlarını tavadan kaldırarak ağız birliğiyle şu dizeleri okumuşlar:

Geri dönersen, sana öykünürüz; yeminini tutarsan, biz de tutarız. Ama verdiğin sözleri inkâr edersen belanı bulasiya kadar beddua ederiz!

*Bu anda Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş ve susmuş.
Yedinci gece gelince, şöyle demiş:*

Ey bahtıgüzel şah, işittiğime göre, balıklar konuşmaya başlayınca genç kız, değneğiyle tavayı devirmiş ve girdiği yerden çıkıp gitmiş; duvar da kapanmış. Bunu gören vezir ayağa kalkmış

ve “Bu işi sultandan saklamam imkânsız!” demiş. Sonra sultanın huzuruna çıkarak gördüklerini anlatmış. Sultan da, “Bunu kendi gözlerimle görmem gerek!” demiş; ve adam gönderip balıkçıyı aratmış; ve öncekilere benzer dört balıkla gelip kendisini görmesini buyurmuş; bu maksatla da kendisine üç gün süre tanımış. Ama balıkçı hemen göle gitmiş; ve dört balık alıp getirmiş. Bunun üzerine sultan kendisine dört yüz dinar vermesini emretmiş ve vezire dönerek, “Bu balıkları benim önümde sen kendin hazırla!” demiş. Vezir, “Duyduk ve itaat ettik” demiş ve balıkları iyice temizledikten sonra tavayı sultanın huzuruna getirmiş ve kızarmak üzere balıkları içine koymuş; ardından, bir yanlarını kızarttıktan sonra, öbür yanlarını çevirmiş; bu sırada birdenbire mutfağın duvarı yıkılmış ve buradan mandalardan bir mandaya ya da Âd¹ kavmindeki devlerden birine benzer bir zenci çıkmış; elinde yeşil bir ağaç dalı tutuyormuş; açık seçik ve müthiş bir sesle, “Balıklar, hey balıklar! Eski vaadinizi her zaman tutuyor musunuz?” demiş. Balıklar da tavanın içinden başlarını çıkararak, “Evet, evet, kuşkusuz!” demişler; ve hep bir ağızdan şu dizeleri okumuşlar:

Sen geriye dönersen, biz de döneriz; sen vaadini tutarsan,
biz de bizimkini tutarız. Ama sen yan çizersen, vaadini
yerine getirinceye kadar haykırınız.

Sonra zenci ocağa yaklaşmış; elindeki dalla tavayı devirmiş; balıklar yanmış, kömüre dönmüşler. Bunun üzerine zenci içeri girdiği yerden çekip gitmiş. Zenci herkesin gözü önünde kaybolunca, sultan çevresindekilere, “Gerçekten görüp de suskun kalmamız mümkün olmayan bir durum karşısındayız” demiş; “Ve de hiç kuşkusuz bu balıkların garip bir öyküsü olmalıdır” diye eklemiş. Bunun üzerine balıkçıyı getirtmiş; balıkçı gelince de, “Bu balıkları nereden tuttun?” diye sormuş; o da, “Kente egemen olan dağın ardındaki dört tepe arasında bulunan bir gölden!” yanıtını vermiş. Sultan balıkçıya dönüp, “Oraya git-

1 Âd kavmi: Kur'an-ı Kerim'e göre, Hüd Peygamber'in imana getiremediği, bu yüzden Tanrı tarafından gönderilen dondurucu bir rüzgârla yok edilen kavim (A'raf: 65-72, Hüd: 50-60, Kamer: 18-21, Hâkka: 6-7) (Â.Ş.O.)

mek için kaç gün gerek?" diye sormuş. Balıkçı, "Sultanımız efendimiz! Sadece yarım saat yeter!" demiş. Sultan çok şaşırmış; ve askerlerine hemen balıkçıya yoldaşlık etmelerini emretmiş. Balıkçı da, çok kızarak, içinden ifrite küfretmeye başlamış; ve sultan ile birlikte herkes yola koyulmuş, dağa çıkmışlar, sonra da daha önce hiç görmedikleri geniş bir boşluğa inmişler. Sultan ve askerleri dört tepe arasında bulunan bu uçsuz bucaksız çölü ve dört ayrı renkten, kırmızı, beyaz, sarı ve mavi balıkların oynadığı gölü görünce şaşırıp kalmışlar. Sultan durup askerlerine ve orada bulunan herkese, "İçinizde daha önce burada bir göl olduğunu bilen var mı?" diye sormuş. Hepsi birden, "Yo, hayır" diyerek yanıt vermişler. Sultan da, "Vallahi! Bu göl ve içindeki balıklar hakkında gerçeği öğrenmeden kente dönmem ve tahtıma oturmam!" demiş ve askerlerine çevredeki tepeleri çember içine almalarını emretmiş; onlar da bu emri yerine getirmişler. Bunun üzerine sultan, vezirini çağırmış. Bu vezir, ağzı iyi laf yapan, tüm bilimleri öğrenmiş, bilgili bir adam, bir bilge imiş. Sultanın huzurunda eğilip iki eli arasında yeri öpünce, sultan ona, "Bir şey yapmak, ancak ilkin seni haberli kılmak istiyorum; bu gece kendi başıma yola çıkıp bu göl ve içindeki balıkların sırrını kendi başıma aramak niyetindeyim. Sen benim otağımın kapısını tutacak ve emirlere, vezirlere ve mabeyincilere, 'Sultan rahatsız, yanına hiç kimsenin girmemesi için emir verdi!' diyeceksin; ve benim niyetimi kimseye açıklamayacaksın!" demiş. Sultan, bunun ardından kılık değiştirmiş; kılıcını kuşanmış ve görünmeden, çevresinde bulunanlardan uzaklaşmış. Sonra yola koyulup sıcağın bunalıp dinlenmek zorunda kalasıya kadar durmaksızın, bütün gece, sabaha dek yürümüş. Bundan sonra, yeniden yola koyulup günün geri kalan bölümünü ve ertesi geceyi yürüyerek geçirmiş. İşte o sırada uzaklarda siyah bir şey görmüş; buna sevinerek kendi kendine, "Orada beni bu göl ve içindeki balıklar hakkında aydınlatacak birini bulmam mümkün!" demiş. Bu siyah şeye yaklaşırken, bunun tamamıyla kara taşlarla inşa edilmiş ve çelik levhalarla pekiştirilmiş bir saray olduğunu ve de kapısının bir kanadının açık, ötekinin kapalı olduğunu görmüş. Buna sevinmiş; kapının önünde durarak yavaşça çalmış; yanıt alamadığından ikinci ve üçüncü kez çal-

miş; yine yanıt alamamış; bu kez dördüncü kez ve daha kuvvetli çalmış; ama ona kimse yanıt vermemiş; o zaman kendi kendine, “Bu sarayın boş bulunduğuna kuşku yok!” demiş; bunun üzerine cesaretini toplayarak sarayın kapısından içeri sızmış. Orada, yüksek sesle, “Ey sarayın sahipleri, ben bir yabancıyım, yoldan geçen biri; ve sizden yolculuk için biraz yiyecek istiyorum” demiş. Sonra dediklerini ikinci, üçüncü kez tekrarlamış; ama yanıt alamamış; yüreğini pekiştirmiş ve cesaretini toplamış ve koridordan geçerek sarayın ortasına kadar gelmiş; orada da hiç kimseyi bulamamış. Ama sarayın her yanının değerli halılar ve perdelerle süslenmiş olduğunu ve sarayın iç avlusunun ortasında, göz kamaştıran inciler ve değerli taşlarla işlenmiş, ağızlarından suların boşaldığı, kırmızı altından dört aslanın çevrelediği bir havuz bulunduğunu görmüş; havuzun yöresinde, sarayın üstüne gerilmiş geniş bir ağı engellemesiyle dışarıya uçamayan birçok kuş varmış. Sultan bütün bunlara şaşır kalmış. Ama gölün ve balıkların, dağların ve sarayın sırrını kendisine açıklayabilecek hiç kimse görmediğine de üzölmüş. Sonra iki kapı arasına oturup derin derin düşünmeye başlamış. Ama birdenbire kederli bir yürekte kopar gibi hafif bir şikâyet ve de kısık bir sesin şu dizeleri okuduğunu duymuş:

Çektiğim acılar! Ah onları gizleyemiyorum ve de aşktan yana derdim ortada. Ve şimdi gözlerimdeki uyku gecenin karanlığında uykusuzluğa döndü. Ah, aşk! Beni görmeye geldi! Ama düşüncelerime de ne işkenceler getirdi. Acıyın, bana! Bırakın huzuru tadayım! Ve, ona acı çekirtmek için tüm ruhum olan o sevgiliyi ziyaret etmeyin! Çünkü acılar ve belalar içinde, benim tesellimdir o!

Sultan mınıltı halindeki bu şikâyetleri işitince, ayağa kalkıp sesin geldiği yana yönelmiş. Orada, üzerine perde gerilmiş bir kapı bulmuş. Bu perdeyi kaldırmış ve büyük bir salonda bir anış¹ yükseklikteki bir yatakta oturan genç bir adam görmüş. Bu genç adam ince yapılı ve yakışıklıymış; tatlı ve akıcı bir konuş-

1 Anış: Dirsekten orta parmağın ucuna kadar olan mesafeye eşit, eski bir uzunluk ölçüsü (A.Ş.O.)

ması varmış; alnı çiçek, yanakları gül yaprağı gibiymiş; yanaklarından birisinin ortasında, bir siyah amber damlası gibi bir ben varmış. Hani şair ne demiş:

Çocuk ki, tatlı ve narin
Karanlıklardan süzülür saçları
Öylesine siyahtır ki geceyi oluşturur
Aydınlık alnı
Öylesine beyaz ki geceyi ışığa boğar.
Zarafetinin temaşası,
İnsan gözünün hiç görmediği bir şenliktir.
Gözünün birinin hemen altında
Pembe yanağının üstünde
Tüm gençler arasından onu hemen fark ettiren
Eşsiz bir beni vardır.

Onu görünce sultan sevinmiş ve “Barış seninle olsun” demiş. Genç adam yatağının üzerinde oturmayı sürdürmüştü; ama, tüm kişiliğine yayılmış kederli bir sesle sultanın selamını yanıtlamış ve ona, “Efendim, yerimden kalkamadığım için beni bağışla!” demiş. Sultan da ona, “Ey delikanlı, bana bu gölün ve renkli balıklarının; ve de bu saray ile yapayalnızlığının ve gözyaşlarının sırrını açıkla!” demiş. Bu sözleri duyunca, genç adam, yüzünden süzülen bol gözyaşlarıyla ağlamış; sultan şaşırıp kalmış ve, “Ey delikanlı! Seni böyle ağlatan nedir?” diye sormuş. Genç de, “Ben ağlamayayım da kimler ağlasın?” demiş; ve ellerini uzatarak giysisinin uzun eteklerini tutup kaldırmış. Sultan bakmış ki, gencin gövdesinin altı tümüyle mermer kesilmiş; öteki yarısıysa, göbek deliğinden saçlarına kadar canlı bir insanınki gibiymiş. Genç adam sultana, “Bil ki efendim, bu balıkların öyküsü öylesine gariptir ki, herkes öğrensin diye iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, uyanık gözlemci için bir ders olurdu” demiş.

Ve delikanlı bu öyküyü şöyle anlatmış:

Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü

Efendim, bilirsiniz, benim babam bu diyarın hükümdarı idi. Adı Mahmud'du ve Kara Adalar'ın ve bu dört dağın efendisi idi. Babam yetmiş yıl saltanat sürdü; sonra da Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Ölümünden sonra, saltanata ben sahip oldum ve amcamın kızıyla evlendim. Karım beni öylesine bir aşkla seviyordu ki, yanından ayrılısam, beni yeniden görünceye kadar ne yer ne de içerdi. Beş yıl benim korumam altında kaldı; sonra bir gün, açşıya, akşam yemeği için hazırlık yapması talimatını verdikten sonra hamama gitmiş. Ben saraya geldim, her zaman uyumayı âdet ettiğim yerde uzandım; iki esireden de bir yelpazeyle beni serinletmelerini istedim. Biri baş ucumda, öteki ise ayak ucumda duruyordu. Karımın yokluğunu düşünerek uyukum kaçmıştı; ruhum uyanıktı ama, gözlerim kapalıydı. O sırada baş ucumdaki esirenin, beni uyur sanarak ayak ucumdakine şöyle seslendiğini duydum: "Mesude, efendimiz ne kadar talihsiz bir genç değil mi? Onun eş olarak hanımımız gibi böylesine hain, böylesine cani birine sahip olması ne kadar yazık!" Öteki de, "Allah zina yapan kadınların belasını versin! Böylesine bir zaniye, efendimiz gibi güzel huylu biriyle evlenmemeliydi. Tüm gecelerini başka yataklarda geçiriyor!" diye yanıt verdi. Baş ucumdaki esire de buna karşı, "Gerçekten bu kadının yaptıklarına aldırmamak için efendimiz epeyce kaygısız olmalı!" dedi. Öteki de, "Bunu nasıl söylersin? Efendimiz onun yaptıklarından kuşku duymuyor ki! Yoksa onu bu denli özgür bırakır mıydı sanıyorsun? Sen bilmiyorsun, bu nankör, her gece yatmadan önce efendimizin içtiği şaraba bir şeyler, sanırım beng¹ karıştırıyor, o da derin uykulara dalıyor. Bu durumdayken, ne olup bittiğini, karısının nereye gittiğini, ne yaptığını bilemiyor. Böylece, karısı efendimize şarap içirdikten sonra giyinip onu yalnız bırakarak gün doğuncaya kadar ortadan yok oluyor. Geri döndüğünde, kocasının burnuna yanık bir şey uzatarak koklatıyor; ve onu uyandırıyor" yanıtını verdi.

Esirelerin bu sözlerini duyunca, efendim, gözümün nuru

1 Beng ya da benk: Eski Araplarda banotundan çıkarılan bir tür uyku ilacı; ya da cannabis'e (kenevir) dayanan tüm uyuşturuculara verilen ad (J.C.M.)

karardı. Amcamın kızı, yani karımla yeniden birlikte olacağım akşamın gelişi adeta gecikti. Sonunda karım hamamdan döndü. Sofrayı serdik ve âdet edindiğimiz tarzda, karşılıklı içki ikramında bulunarak bir saat kadar yemek yedik. Ardından, yatmadan önce her gece içtiğim şarabı istedim; bana bardağı verdi; onu her zamanki gibi dudaklarıma götürür gibi yaptım; ve çabucak giysimin üst kısmındaki kıvrıma döktüm;¹ ve hemencecik yatağa girerek uyur gibi yaptım. Bunun üzerine karım, “Uyu! bir daha inşallah hiç uyanmazsın! Allah da biliyor ya, senden nefret ediyorum. Seni görür görmez tüylerim diken diken oluyor; sen yakınımıdayken ruhum bunalıyor” dedi. Sonra kalktı, en güzel giysilerini giydi, kokular süründü, beline bir kılıç taktı. Sarayın kapısını açtı, çıkıp gitti. Bunun üzerine kalktım ve onu saraydan çıktığı andan başlayarak izlemeye koyuldum. Kentin bütün çarşılarını geçti. Sonunda kentin kapılarına ulaştı. Kapılara doğru hiç anlayamadığım bir dilde seslendi; kilitler düştü ve kapılar açıldı. Ve karım kentin dışına çıktı. Ben de kendimi fark ettirmeden ardına düştüm. Sonunda harabe yığınlarından oluşmuş tepelere ve bunların ortasında bulunan tuğladan örülmüş, kubbesi bulunan yanı yıkık bir kaleye ulaştı. Kapıdan girdi, bense, kubbenin üstüne çıktım ve yukarıdan gözetlemeye koyuldum. Karım bir zencinin yanına girdi. Bu zencinin üst dudağı bir tencere kapağı gibi idi; alt dudağı da tencerenin ta kendisiydi; iki dudağı da o denli aşağı sarkıyordu ki, bunlarla kumlardaki çakılları ayıklayabilirdi. Her yanı hastalıktan çürümüştü; ve şekerkamışından yolunmuş kuru yapraklar üzerinde yatıyordu. Onu görünce, karım, yere kadar eğilerek, iki eli arasından toprağı öptü; o da başını kaldırıp ona çevirdi ve “Allah belanı versin! Bu saatlere kadar niye geciktin? Buraya içmeleri ve sevgillileriyle birbirine katılmaları için zencileri çağırdım. Bense, senin yüzünden içmeye hiç heves duymadım” dedi. Karım. “Ey efendim, ey kalbimin sevgilisi! Bilmez misin ki, ben amcamın oğluyla evliyim; ve onu görür görmez nefretle doluyorum. Birlikte olmaktan dehşet duyuyorum. Eğer sana zarar vermeyeceğini bilsem, kenti çoktan tepeden tırnağa

1 René Khawam, “Karımdan gizleyerek, çabucak yere döktüm” şeklinde çevirmiştir (Â.Ş.O.)

harabeye çevirir; taş üstünde taş koymazdım. Orada baykuş ve karga sesinden başka ses duyulmazdı; harabelerin taşlarını da Kaf Dağı'nın ötesine fırlatırdım!" dedi. Zenci, "Yalan söylüyorsun, ey alçak karı! Bak, şerefim, zencilerin erkek olarak üstün niteliği ve insan olarak beyazlardan sonsuz üstünlüğümüz üzerine yemin ediyorum ki, bugünden sonra, bir kez daha geç kalırsan, artık senin dostluğunu reddeder ve vücudunu bir daha vücudumun üstüne çekmem! Ey nankör hain! Sen kadınlık arzularını başka yerlerde doyurduğun için geç kalmadın mı yani? Ey pislik, ey beyaz kadınların en aşağılığı!" diye yanıt verdi.

Şehzade hükümdara yönelerek böyle konuşmuş ve sözünü sürdürmüştü:

Bu konuşmayı duyup aralarında geçenleri gözlerimle görünce dünya gözümde karanlığa dönüştü, artık nerede olduğumu bilemedim. Bunun ardından karım olan yeğenim, ağlamaya ve zencinin önünde alçalarak yalvarmaya başladı: "Ey sevgilim, ey yüreğimin meyvesi! Benim senden başka kimim var? Beni kovarsan, felaketim olursun! Ey sevdiceğim, ey gözümün nuru!" dedi ve ağlamayı, yalvarmayı, bağışlanıncaya kadar sürdürdü ve bağışlanınca da çok mutlu oldu; ayağa kalktı ve tüm giysilerinden soyundu ve donunu da çıkararak çıırılçılak kaldı. Sonra da, "Ey efendim, esireni besleyecek neyin var?" diye sordu. Zenci de "Tencerenin kapağını kaldır, orada kaynatılmış fare kemiği bulacaksın; şu küpte de boza var, içersin!" dedi. Karım ayağa kalktı, yiyip içti, ellerini yıka-
dı ve kamış yapraklarından oluşan yatakta zenci ile yattı, ve çıırılçılak, iğrenç paçavralar altında zenciye sarıldı.

Karım olan yeğenimin yaptığı her şeyi görünce, artık kendimi tutamadım ve kubbeden aşağı inerek salona saldırdım ve karımın getirdiği kılıcı alarak ikisini de öldürmeye karar verdim. İlk zencinin boynunu vurdum ve öldüğüne inandım.

Bu anda, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça sesini kesmiş. Sabah olunca Şah Şehriyar, hükmettiği Divan'a girmiş ve günün sonuna kadar Divan toplantısında bulunmuş. Sonra Şah, sarayına dönmüş; ve Dünyazad, kız kardeşine, "Öyküne devam

etmeni rica ediyorum” demiş; o da “Gerekli saygıyla ve bütün kalbimle!” demiş.

Sekizinci gece gelince, Şehrazad söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, büyülenmiş genç, sultana şöyle demiş:

Kafasını kesmek üzere zenciye vurunca, aslında boğazını deri ve et olarak kesmişim. Korkunç bir sesle haykırınca onu öldürdüm sandım. Karım olan yeğenim, bu sırada derin uykulardaydı; benim oradan ayrılmamdan sonra, uyanmış ve kılıcını alıp kınına sokmuş, kente dönmüş; sabaha kadar benim yanımda yatmıştı. Ertesi gün karımın saçlarını kestiğini ve matem giysilerine büründüğünü gördüm. Sonra bana, “Ey amcamın oğlu, bu halime bakıp beni suçlama! Annemin öldüğünü, babamın da kutsal savaşta şehit düştüğünü yeni öğrendim; kardeşlerimden birini akrep sokarak öldürmüş, diğeri de yıkılan bir binanın altında kalarak canlı canlı toprağa gömülmüş; bunları duyunca, ağlayıp sızlamaktan kendimi alamadım” dedi. Onun bu sözlerini duyunca, bir şey görmemiş gibi davranarak “Ne yaparsan yap, seni durduracak değilim” dedim. O da matemine bürünüp, bir yıl boyunca, derdini durmadan yenileyip gözyaşlarıyla ve çılgın bir kederle kahrolarak ömrünü sürdürdü. Bir yıl dolunca, bana “Sarayının bahçesinde, türbe şeklinde bir mezar yaptırmak istiyorum. Orada yalnız başıma kalarak ağlayacağım; ve bu yere Matem Evi adını vereceğim” dedi; ben de “Gerekli gördüğün neyse, yap!” dedim. Bu Matem Evi’ni yaptırdı; üstü kubbe, altı çukur olarak... Sonra da aslında ölmemiş olan, ama iyice hasta düşüp halsiz kalan ve artık karıma hiçbir yararı dokunmayacak durumdaki zenciye taşıtıp buraya yerleştirdi. Ama zencinin bu durumu, boynuna şarap ve boza içmesine engel değildi. Ancak yaralandığı günden sonra hiç konuşamadı ve vadesi dolmadığı için yaşamını sürdürdü. Ve karım, her gün sabah ve akşamları, türbede onun yanına girip çılgınca gözyaşları dökerek dövünmesini sürdürdü; ona, içsin diye içki ve etsuyu verdi. Bir yıl daha sabah akşam, bu tutumunu terk etmedi ve ben sürekli olarak ona katlandım; ancak bir gün ansızın yanına girince,

karımı ağlayıp ellerini yüzüne çarparken buldum ve üzgün bir sesle şu dizeleri okuduğunu duydum:

Sen gittin gideli ey sevgili, insanlardan soğudum, yapayalnız yaşadım. Çünkü sen gittin gideli kalbim sevmeyi unuttu. Ama bir gün döner de sevgilini ararsan, yalvarırım bedenimi kollarına al! Ve mezarının yanı başında bana da bir yer ayır! Eğer bir gün dönersen ey sevgili! Sesin, eskisi gibi adımı sevgiyle ansın! Mezarımda bana seslen! Ama sen yanıt olarak kemiklerimin birbirine çarpmasından doğan hazin sestən başkasını duyamazsın!

Sızlanmalarını bitirince, elimde kınından sıyrılmış kılıçla, “Ey haine! Geçmiş ilişkileri inkâr eden ve dostluğu çiğneyen nankörce sözlerini duydum” deyip kolumu kaldırarak ona vurmaya hazırlanınca, birden ayağa fırladı ve zenciye benim yaraladığımı anlayarak anlamını kavrayamadığım sözler söyledikten sonra, “Büyümün faziletiyle, Allah seni yarı taş, yarı insan etsin!” diye beni lanetledi. Ve hemen o anda, efendim, bu gördüğün hale geldim! Ne kıpırdayabiliyorum, ne bir harekette bulunabiliyorum; böylece ne ölü ne de canlı sayılırım artık. Beni bu hale koyduktan sonra, hükmettiğim dört adayı da büyüledi ve onları ortasında göl bulunan dört dağa dönüştürdü; tebamı da balığa çevirdi. Bu kadarla kalsa iyi! Her gün bana işkence ediyor, deriden bir kemerle beni kamçılıyor, kanım sızıncaya kadar yüz kere vuruyor. Sonra da, giysilerimin altına, çıplak bedenimin tüm üst bölümünü kapsayan kılı bir giysi koyuyor.

Öyküsünün burasına gelince, genç adam ağlamaya başlamış ve şu dizeleri söylemiş:

Adaletini beklerken, Yüce Tanrım, ve hükümünü, sabırla susuyorum, iradenin böyle olduğuna inanarak. . Ama felaketimin içinde boğuluyorum; senden başka sığınacak limanım yok Rabbim! Ey Kutsal Peygamberimizin tapındığı Tanrım!

Bunu duyan sultan, genç adama dönerek, “Sen benim dertlerime dert kattın! Söyle bana, bu kadın nerededir?” diye sormuş.

Genç adam, “Kubbenin altında yatan zencinin yanında! Her gün buraya geliyor. Bana yaklaşıyor, beni soyuyor, kamçılıyor; bense ağlıyor, haykırıyorum; ama ona karşı kendimi savunmak için bir hareket yapamıyorum; beni böylece cezalandırdıktan sonra, yeniden zencinin yanına dönüyor; ona sabah akşam şaraplar, et suları götürüyor” diye yanıt vermiş. Sultan, “Valla-hi! Benim sana unutulmayacak, benden sonra da tarihe geçecek bir hizmette bulunmam kaçınılmaz oldu artık!” demiş ve akşam saatinin yaklaşmasına kadar genç adamla konuşmasını sürdürmüş. Sonra hükümdar ayağa kalkmış ve büyücülerin gece ayinlerinin vakti olan gece yarısı gelinceye kadar beklemiş, tam o saatte soyunmuş ve kılıcını kuşanarak zencinin bulunduğu yana doğru yollanmış; orada mumları ve asılı lambaları görmüş. Ödağacı, koku ve merhemlerin yayıldığı havayı koklamış; sonra doğruca zencinin yanına ulaşmış ve kılıcını çalıp onu öldürmüş. Sonra onu sırtına alıp sarayda bulunan bir kuyunun dibine atmış. Sonra da geri dönmüş, zencinin giysilerini giymiş; bir süre uzun ve yalın kılıcını savurarak türbede gezinmiş.

Bir saat sonra sefil büyücü kadın, genç adamın yanına gelmiş. İçeri girer girmez, kocası olan yeğenini soymuş ve kamçısını alıp onu dövmüş. Delikanlı, “Ah, ah! Yeter! Zaten felaketim yeterince çekilmez! Ah! Acı bana!” diye haykırmış. Kadın, “Peki, sen bana acıdın mı?” diye yanıt vermiş; “Bana sevdiğimi bağışladın mı? Hayır, değil mi? Öyleyse katlan!” Sonra da keçi kılından yapılmış giysiyi genç adamın çıplak bedenine giydirmiş; sonra onu bırakıp yanında şarap ve kaynamış bitki suyuyla zencinin yanına seğirtmiş. Türbeye girince ağlamış; “Uh, uh!” diye haykırarak sızlanmaya başlamış; ve de “Ey efendim, ne olur konuş benimle! Sesini duyur bana ey efendim!” deyip acı dolu bir sesle şu dizeleri okumuş:

Ey kalbimin sahibi! Bu katı uzaklaşma böyle sürüp gidecek mi? İçime soktuğun sevgi dayanılmayacak kadar ağır bir işkence! Ah, daha ne zamana kadar benden kaçıp duracaksın? Eğer üzüntümden, acı sefaletimden başka bir şey istemiyorsan öyle olsun! Git! Mutlu ol! Dileğin yerine getirilecektir.

Sonra hıçkırıklara boğulmuş ve tekrarlamış, “Ey efendim, konuş benimle, sesini duyayım!” diye. Bunun üzerine zenci kılığındaki sultan, dilini ağzında dolaştırarak, zenci taklidiyle, “Ha! Ha! Allah’ın inayetinden gayrı kuvvet ve kudret yoktur” demiş. Kadın, sevgilisinin bu sözlerini duyunca, neşeden haykırmış ve bayılmış; sonra kendine gelerek, “Oh, efendim artık iyileştin mi?” diye sormuş; hükümdar sesini değiştirerek zayıf bir tınıyla, “Ah alçak! Sana seslenmeye hiç de layık değilsin!” demiş; kadın, “Neden ama?” diye sorunca, “Çünkü gün boyunca kocanı cezalandırmaktan başka bir şey yapmıyorsun. O da bağırıp yardım istiyor; ve bütün bunlar sabahlara kadar geceleri uykumu dağıtıyor. Kocansa durmadan yalvarmaktan ve bağışlanma dilemekten kendini alamıyor. Öylesine ki, sesi tüm uykumu alıp götürüyor. Bunlar olmasaydı çoktan gücümü toplardım. İşte sırf bu neden, seni yanıtlamaktan beni alıkoydu” demiş. Kadın, “Madem ki sen emrediyorsun, onu bulundugu durumdan kurtarırım” demiş. Sultan da, “Evet, onu kurtar! Bana da huzur ver!” diye yanıt vermiş. Kadın, “Emrin başım üstüne!” deyip ayağa kalkarak türbeden çıkmış. Saraya gelince, su dolu bakır bir kap alıp onun üzerine sihirli sözcükler okumuş. Ve su, tencerede kaynayan su gibi kaynamaya başlamış. Bunu üzerine suyu genç adamın üstüne serpmiş ve “Söylenen sözlerin yüzü suyu hürmetine ilk halini alman için seni bu durumdan kurtarıyorum” demiş. “Genç adam silkinip ayaklarının üzerine durmuş; kurtuluşuna sevinezek Allah’tan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Peygamberi olduğuna tanıklık ederim!” demiş; “Allah’ın inayeti ve selameti senin üzerine olsun!” diye eklemiş; kadın da ona, “Defol! Ve bir daha da buraya gelme! Yoksa seni öldürürüm” diyerek yüzüne haykırmış. O zaman genç adam iki elini havaya kaldırarak kaçıp gitmiş. Kadın türbeye dönmüş; çukura inerek, “Ey efendim, ayağa kalk, seni göreyim!” demiş; öteki ise çok zayıf bir sesle, “Daha bir şey yapmış değilsin! Huzurumun ancak bir parçasını sağladın. Ama derdimin asıl nedenini ortadan kaldırmadın!” demiş. Kadın, “Ey sevdiceğim, bu esas neden nedir?” diye sormuş; sahte zenci de, “Önceleri eski kentin ve dört adanın halkından başkası olmayan göldeki balıklar, bütün gece, sudan başlarını çıkarıp bana ve sana lanetler yağıdırıyorlar. İşte yeniden

kuvvetlenmemi engelleyen neden budur. Onları kurtarmak sana düşer! Sonra da gel elimden tut, ayağa kalkmama yardım et! Çünkü o zaman mutlaka sağlığıma kavuşmuş olacağım!" demiş.

Kadın, zenci olduğunu sandığı hükümdarın bu sözlerini duyunca, neşeyle ona, "Ey efendim, senin emrin başım üstündedir" demiş; ve de "Bismillah" diyerek mutlulukla ayağa kalkmış ve koşmaya başlamış; göle gelince, eline bir parça su almış ve...

*O anda Şehrazad şafağın söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.
Dokuzuncu gece gelince, anlatmaya başlamış:*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç büyücü kadın, gölden eline bir parça su almış ve üzerine gizemli sözler söylemiş; balıklar kıpırdamaya başlamış ve başlarını kaldırıp o anda yeniden âdemoğullarına dönüşmüşler ve kentte oturanların büyüü çözülmüş. Ve kent, güzel çarşıları ve her biri işinin başına dönmüş esnafıyla parıltılı bir şehir olmuş; ve dağlar, eskiden olduğu gibi, adalara dönüşmüş. Bunun üzerine genç kadın, hemen, zenci sandığı sultanın yanına dönmüş; ve ona "Ey sevgilim, bana cömert elini uzat da öpeyim" demiş. Sultan ona alçak sesle, "Yanıma yaklaş!" demiş. Kadın yaklaşmış. Sultan, birdenbire kılıcını çekip kadının göğsüne öyle bir saplamış ki, kılıcın ucu kadının sırtından çıkmış; sonra sultan yeniden kılıçla vurmuş ve kadını ikiye bölmüş. Bundan sonra, oradan çıkıp onu ayakta bekleyen büyülenmiş genç adamı bulmuş; kurtulması dolayısıyla iltifatlarda bulunmuş; genç adam da onun elini öpmüş, coşkuyla şükranlarını sunmuş. Bunun ardından hükümdar, ona "Kentte mi kalmak yoksa benimle ülkeme mi gelmek istersin?" diye sormuş. Genç adam da, ona "Ey zamana hükmeden hükümdarım! Buradan senin ülkeneye ne kadar mesafe var, biliyor musun?" diye sormuş; sultan da "İki buçuk gün" diyerek yanıtlamış. Bunu duyan genç adam, "Ey hükümdarım, eğer uyuyorsan uyan! Buradan ülkeneye dönmek için, Allah'ın izniyle, tüm bir yıl gerek sana! Eğer sen buraya iki buçuk günde gelmişsen, kentin büyülenmiş olmasındandır. Sonra, ben de, ey şahım, seni göz açıp kapayasıya kadar bir zaman için bile terk etmeyeceğim!" demiş. Hükümdar bu sözleri duyunca sevinmiş ve "Allah'a

şükürler olsun ki, seni yoluma çıkardı! Sen bundan sonra benim evladımsın, mademki Allah bana bugüne kadar bir evlat vermedi!" demiş. Bunun üzerine birbirlerinin boynuna sarılmışlar; sonsuz bir neşeye kapılmışlar.

Bunun ardından, daha önce büyülenmiş olan şehzadenin sarayına doğru yürümeye başlamışlar. Şehzade ülkesinin ileri gelenlerine Mekke'ye giderek kutsal hac görevini yerine getireceğini söylemiş. Bunun üzerine gerekli tüm hazırlıklar yapılmış. Sonra şehzade ile hükümdar yola koyulmuşlar. Hükümdarın yüreği ülkesine olan özlemle tutuşuyormuş; çünkü bir yıldır oradan uzakta imiş; yanlarında sunulacak armağanlar taşıyan seksen köle varmış. Böylece tam bir yıl, hükümdarın ülkesine yaklaşıncaya kadar, gece gündüz, yolculuk etmekten geri kalmamışlar. Bunu duyan vezir bir daha görmekten umut kesmiş bulunduğu hükümdarı karşılamak için askerlerle yola çıkmış. Askerler hükümdarlarını görünce yere kapanmış ve iki ellerinin arasından yeri öpmüşler; ona "beyân-ı hoşâmedi"¹ eylemişler. Sultan sarayına girmiş, tahtına oturmuş; sonra veziri yanına çağırtmış; ve olup biten her şeyi ona anlatmış; vezir genç adamın öyküsünü öğrenince, kurtuluşa ve selamete erişi dolayısıyla onu kutlamış.

Meclis kurup herkese armağanlar dağıttıktan sonra, hükümdar, vezirine, "Çabuk bana, buraya evvelce balıkları getiren balıkçıyı bulup getirin!" demiş. Vezir adam gönderip büyülenmiş kentte oturanların kurtuluşunu sağlayan balıkçıyı aratmış. Hükümdar onu yanına çağırılmış ve hilatlar giydirmiş, yaşamı üstüne sorular sormuş, çocukları olup olmadığını öğrenmek istemiş; balıkçı da ona bir oğlu iki kızı olduğunu söylemiş. Sultan iki kızdan biriyle hemen kendi evlenmiş; genç adam da ikincisini eş edinmiş. Sultan kızların babasını artık yanından hiç ayırmamış ve onu başhazinedar yapmış. Sonra veziri, genç adamın Kara Adalar arasındaki kentine yollamış, onu bu adaların hükümdarı yapmış; daha önce kendisine yoldaşlık eden elli köleyi de maiyetine vermiş ve o ülkenin emirlerine dağıtılmak üzere pek çok hilatlar göndermiş. Bunun üzerine vezir hükümdarın ellerini öperek yola koyulmuş. Hükümdar ile genç adam

1 Gelişini kutlamışlar; "Hoş geldin!" demişler (Â.Ş.O.)

birlikte yaşamlarını sürdürmüşler. – Balıkçıya gelince, başhazinedar olarak, iki kızı da hükümdar eşi olan zamanın en zengin adamlarından biri olmuş. Ve ölünceye kadar öyle kalmışlar!

“Ancak,” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, “bu öykünün Hamalın öyküsünden daha çok hayranlık uyandırdığına sakın inanmayın!”

Hamal ile Genç Kızların Öyküsü

Bir zamanlar Bağdat'ta bekâr bir hamal yaşarmış.

Günlerden bir gün, çarşıda küfesine kaygısızca yaslanmış otururken, Musul kumaşından, nakışla duble edilmiş ve altın payetler serpiştirilmiş ferah çarşafına bürünmüş bir hanım önünde durmuş. Yüzündeki peçeyi hafifçe kaldırmış ve peçe altından, uzun kirpikli siyah gözleri ve harika göz kapakları görünmüş. Nitelikleri mükemmel olan vücudu ince, ayakları ufacıkmiş. Sonra, sesinin tüm tatlılığıyla ona “Ey hamal, küfeni al ve beni izle!” demiş ve hamal adeta büyülenmiş gibi küfesini toparlayıp genç kadının peşine düşmüş; bir süre yürüdüktan sonra, bir evin kapısında durmuşlar. Kadın kapıyı çalmış ve hemen bir Nasrani¹ kapıyı açıp ona bir dinar karşılığı bir ölçü zeytin² vermiş; kadın da hamala, “Al bunu, küfene koy, beni izle!” demiş. Hamal da, “Aman yarabbi! Ne mübarek gün bu böyle!” diye haykırarak, küfesini yüklenip genç kadını izlemiş. Kadın sonra bir manavın önünde durmuş ve Suriye elmaları, Osmanlı ayvaları, Umman şeftalileri, Halep yaseminleri, Şam nilüferleri, Nil hıyarları, Mısır'ın misket limonları, sultani ağaç kavunları, mersin yemişleri ve nergisler satın almış. Bütün bunları hamalın küfesine yerleştirmiş ve ona, “Taşı bunları!” demiş. Hamal da taşımış ve bir kasap dükkânına gelinceye kadar kadını izlemiş. Kadın dükkâncıya, “Bana on ertal³ et kes!” demiş. Kasap, on ertal et kesmiş.

1 Nasrani: Nasıralı. Müslümanlar, Hristiyanlara bu adı verirler (J.C.M.)

2 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde, zeytin yerine, zeytinyağı berraklığında şaraptan söz ediliyor (Â.Ş.O.)

3 Ertal: Ükelere göre 2 ile 12 ons (1 ons = 30,59 gr.) arasında değişen bir ağırlık ölçüsü olan *ratl*'in çoğulu (J.C.M.)

Kadın bunları muz yapraklarına sarmış ve küfeye koymuş ve ona, “Taşı bakalım, hamal!” demiş. O taşımış ve kadın bir badem satıcısının önüne gelinceye kadar onu izlemiş. Kadın buradan her türden badem almış ve hamala, yeniden, “Taşı bunları ve beni izle!” demiş. Hamal küfesini yüklemiş ve kadını bir tatlıcı dükkânının önüne gelinceye kadar izlemiş; kadın oradan bir tepsi satın almış ve dükkândaki her türlü tatlıyı buna yerleştirmiş, açma şekerli kaymaklı tatlı, miskle kokulandırılmış, fıstıklı, nefis kadi-fe gibi bir başka hamur işi, *sabun* adı verilen bisküviler, küçük pastalar, limonlu turtalar, lezzetli şekerlemeler, *muşabak* adı verilen bir başka tatlı, kadı lokması, sufle halindeki küçük tatlılar; ve yine *Zeynep’in Tarağı* denen, tereyağ, bal ve sütle yapılmış bir başka tatlı satın almış. Sonra tüm bu tatlı çeşitlerini bir tepsiye dizmiş ve tepsiyi de küfeye yerleştirmiş. Bunu gören hamal, “Bana daha önce haber verseydin, bütün bu yiyecekleri taşısın diye eşekle gelirdim” demiş. Kadın bu sözlerle gülmüş; sonra da bir kokucunun dükkânına girmiş; oradan on tür koku almış; gül-suyu, portakal çiçeği suyu ve diğerlerini... ve de bir ölçü mest edici amber; aynı zamanda miskle karışmış gül kokusu serpen bir gülâbdan; erkek kokusu saçan tohumlar, sarısabır ödü, misk; en sonunda da İskenderiye kökenli mumlar satın almış; ve tüm bunları küfeye koyarak hamala “Küfeyi yüklen ve beni izle!” demiş. Hamal küfeyi sırtına vurup, genç kadını arka bahçesinde geniş bir avlunun bulunduğu şahane bir konağa ulaşıncaya kadar izlemiş. Bu avlu kare şeklinde, yüksekte ve yöreyi tepeden gören bir mevkide imiş. Avluya açılan kapı iki kanatlı olup abanozdan yapılmış; üzerinde kırmızı altından kakmalar varmış.

Genç kız, kapının önünde durup kibar bir tavırla kapıyı çalmış; kapının iki kanadı ardına kadar açılmış. Hamal bu sırada kapıyı açan kişiye bakmış; bu, endamı güzel ve zarif; yuvarlak ve belirgin göğüsleri, gençliği, güzelliği ve görünüşü ve davranışındaki mükemmellikle örnek oluşturacak bir genç kızmış. Alnı, yeni doğan ayın ilk ışıkları kadar beyaz; gözleri bir gaze-linkine benzer; kaşları Ramazan ayının hilali gibi, yanakları lale, ağzı Süleyman’ın mührü, yüzü yükselen bir dolunay, iki göğsü bir çift nar gibiymiş; yumuşak karnı, giysilerinin altında, göbek deliğini, mahfazası içinde değerli bir mektup gibi saklıyormuş.

Onu gören hamal, aklını yitirmiş ve küfesini başından aşağı düşürecek gibi olmuş; “Yarabbi! Ömrümde bundan daha mübarek bir gün görmedim” demiş.

Bu genç kız, kapının ardından, alışverişi yapan kız kardeşi ve hamala, “Giriniz! Gelişiniz hayırlı olsun!” demiş.

Bunun üzerine içeri girmişler ve orta avluya açılan geniş bir salona ulaşmışlar. Salon altın ve ipekle işlenmiş örtülerle ve altın kakmalı mobilyalarla, vazolar ve oymalı iskemleler, itinayla kapatılmış perdeler ve gardroplarla süslenmiş imiş. Salonun ortasında, göz kamaştıran inciler ve değerli taşlar kakılmış mermer bir yatak varmış; bu yatağın üstüne kırmızı satenden bir örtü örtülmüş imiş; yatağın üstünde de, gözleri Babil melikelerinkine kadar güzel, boyu elif gibi uzun ve ince, yüzü doğan günü utandıracak kadar parlak, harika bir genç kız oturuyor imiş. Sanki gökte parlayan yıldızlardan biri gibi, şairin sözünü ettiği-ne benzer, Arabistan’ın gerçek soylu kadınlarından biriymiş bu:

Ey güzel kız, boyununu gören, eğilip bükülen dalın zarafetiyle kıyasalsa da: Tüm gerçeği söylemiş olmaz, marifetini göstereyim derken hata işler. Çünkü boyunun da, vücudunun da benzeri yoktur. Çünkü, dal, ağaçta ve çıplakken güzeldir. Oysa sen! Her halinle güzelsin! Seni saran giysiler bile fazladan bir zevk katarlar.

Onları gören genç kız yataktan kalkmış. İki kız kardeşinin yanında yerini almak üzere salonun ortasına gelmek için birkaç adım atmış ve onlara, “Niye böyle kıpırdamadan duruyorsunuz? Hamalın sırtındaki yükü indirsenize!” demiş. Bunun üzerine alışverişi yapan kız hamalın önüne, kapıyı açan kız da arkasına geçmiş, üçüncü kız kardeşlerinin de yardımıyla hamalı yükünden kurtarmışlar. Sonra küfenin içinde ne varsa taşımışlar, her eşyayı yerli yerine koymuşlar; hamala iki dinar verip ona: “Ey hamal, hadi sen de yoluna git!” demişler. Fakat hamal genç kızlara bakıp güzelliklerine ve kusursuzluklarına hayran olmuş; böylesine eşsiz varlıkları hiç görmediğini düşünmüş. Bir de, bu evde hiçbir erkek bulunmadığına dikkat etmiş. Sonra da, ortalıktaki içecekleri, meyveleri, kokulu çiçekleri ve diğer güzel şeyleri görüp şaşkın-

lığın sınırlarına dayanan bir şaşkınlık duymuş ve içinden ayrılık gitme arzusu gelmemiş.

O vakit genç kızların büyüğü ona, “Neden böyle kıpırdamadan duruyorsun? Yoksa ücretini az mı buldun?” diye sormuş. Sonra çarşıya giden kız kardeşine dönerek, “Ona bir dinar daha ver” demiş. Ama, hamal, “Yok vallahi, benim her zamanki ücretim sadece iki dinardır! Ücretimi az gördüğüm falan yok. Ama gönlüm ve tüm benliğim sizin için kaygılanıyor. Kendi kendime, yapayalnız yaşadığınıza ve burada erkek olarak size arkadaşlık edecek biri olmadığına göre, yaşantınızın ne anlamı var? diyorum. Bilmez misiniz ki, bir minare, caminin dört minaresinden biri olmadıkça, bir işe yaramaz Oysa, siz hanımlarım sadece üç kişisiniz ve dördüncüye ihtiyacınız var. Ve yine bilirsiniz ki, kadınların mutluluğu, ancak erkeklerle birlikte olduklarında tam olur. Şairin dediği gibi, ‘Bir uyumlu ses, en az dört saz birden: Bir ut, bir ney, bir kanun ve bir çenk çalmadıkça sağlanamaz!’ Hele bu erkek aklı başında, gönül adamı ve fikri ince, bir de sır saklamasını bilirse!” demiş.

Genç kızlar ona, “Ama, ey hamal, sen bizim bakire olduğumuzu bilmiyor musun? Sonra kendimizi ağzı gevşek birine bağlamaktan da korkarız. Hani şair ne demiş: ‘Sırrınızı başkasına açmaktan sakınınız! Çünkü açıklanan bir sır artık sır olmaktan çıkar’” demişler.

Bu sözleri duyan hamal haykırmış: “Ey hanımlarım, sizin yaşamınız üstüne yemin ederim ki, ben kitaplar okumuş, salnameleri incelemiş, aklı başında, güvenilir ve sadık bir adamım. Sadece hoş olan şeylerden söz ederim ve hiç sözünü etmeden, kederli şeyleri özenle gizlerim. Her durumda şairin dediği gibi davranırım:

“Sadece efendi adam sır saklamayı bilir. Sadece, insanoğlunun mükemmeli bir vaadi tutar. Sır benim içimde, iyice kilitlenmiş, anahtarını yitmiş ve kapısı mühürlenmiş bir evde hapsedilmiş gibidir.”

Hamalın okuduğu bu dizeleri dinleyen ve kendilerine okunan dörtlükleri ve ölçülü uyaklı sözleri duyan kızlar çok yumu-

şamışlar. Ancak, sadece nazlanmak için, ona “Biliyorsun ki, ey hamal, bu konak için pek çok para harcadık. Üzerinde bizim zararımızı karşılayacak para var mı? Çünkü, seni ancak para harcama koşuluyla meclisimize kabul ederiz. Senin niyetin bize misafir olup içki arkadaşlığı yapmak ve özellikle bütün gece şafak sökünceye kadar bizi uyanık tutmak değil mi?” diye sormuşlar. Sonra evin sahibi olan genç kızların en büyüğü eklemiştir: “Karşılığı parayla ödenmeyen bir aşk, terazinin dengelenmesinde, gerekli karşı-ağırlığı sağlayamaz.” Hamal da, buna yanıt vermiştir: “Hiçbir şeyin yoksa, hiçbir şey olmaksızın çeker gidersin.” Fakat tam bu sırada, pazardan dönen kız araya girmiş, “Kardeşlerim, şakayı bir yana bırakalım! Allah için! Bu çocuk günümüzü tatsızlaştırmadı. Başkası olsaydı, doğrusu bize bu kadar sabır göstermezdi. Ben onun yerine gerekli parayı öderim” demiştir.

Hamal çok sevinmiş ve pazardan birlikte geldikleri kıza, “Vallahi! Günün ilk kazancını ben sana borçluyum” demiştir. Kızların üçü de, “Öyleyse ey yiğit hamal, burada kal, başımız üzerine, gözümüz üzerine gelmiş olursun!” demişler. Bunun üzerine pazardan hamalla birlikte gelmiş olan kız, ayağa kalkıp üstünü başını düzeltmiş; sonra sürahileri sıralayıp şarap doldurmuş ve salonun ortasında bulunan bir havuzun kenarına sofrayı kurmuş ve gerekli her şeyi buraya taşımış. Sonra hepsi birden oturmuşlar; şarap ortaya konmuş; hamal kendini bu güzel kızların arasında, rüyadaymış gibi görmüş.

Çarşıya giden kız sürahiden büyücek bir bardağa şarap doldurmuş. Aynı bardaktan hepsi içmiş; sonra ikinci, sonra da üçüncü kez içmişler. Sonra kız, bardağı yeniden doldurmuş, bunu da kardeşlerine ve hamala sunmuş. Hamal şu dizeleri okumaya başlamıştır:

İç bu şarabı! Tüm neşelerin nedenidir o!
 İçine kuvvet verir, sağlık verir.
 Tüm hastalıkları iyi eden tek ilaçtır o!
 Hiç kimse, tüm neşelerin nedeni olan şarabı,
 Hoşça duygulanmadan içmez.
 Sadece sarhoşluk, şehveti doyurmayı sağlar!

Sonra üç genç kızın da ellerini öpmüş ve bardağı dikmiş. Sonra ev sahibesinin yanına gitmiş ve ona, “Ey hanımım, ben senin kölenim. Senin eşyan, senin malınım” demiş; sonra da onun onuruna şairin şu şiirini okumuş:

Kapında, gözlerinin kölesi ayakta durmaktadır. Belki de, kölelerin en aşağılığı! Ama hanımını bilir o! Cömertliğin farkındadır ve iyiliklerinin! Ve özellikle ona olan şükranının!

Bunu duyan kız da, “İç, ey dostum! Bu içki sana sağlık versin, rahatlık versin! Ve de gerçek dirliğin getirdiği kudreti sağlasın!” demiş.

Hamal da bardağı alıp genç kadının elini öpmüş ve tatlı bir uyumla, yavaşça, şairin şu dizelerini okumuş:

Dostuma yanakları gibi parlak şarap sundum. Yanakları öylesine parlaktır ki, ancak bir alev ona bu parlaklığı yansıtmıştır sanırsın! Onu alır gibi yaptı, ama gülererek dedi ki sonra: “Nasıl benden kendi yanaklarımı içmemi istersin?” Ben de ona, “Ey kalbimin alevi, al bu şarabı, iç! Benim göz-yaşlarımdır bu ve de kızılığı kanımdan gelir... Bu ikisinin kadehteki karışımı tüm ruhumdur” dedim.

Genç kız hamaldan bardağı almış, dudaklarına götürmüş, sonra gidip kız kardeşlerinden birinin yanına oturmuş. Ve sonra hepsi birden raks etmeye, şarkı söylemeye ve birbirine çiçekler atmaya başlamışlar. Bütün bunlar olurken, hamal onları kollamaya başlanmış. Biri ona açık saçık şakalar yaparken, öbürü hamalı kendine çekiyor ve üçüncüsü de çiçeklerle yüzüne vuruyormuş. Böylece içki zihinlerini bulandırmasıya kadar içmeyi sürdürmüşler. İçki onlara tamamıyla egemen olunca, kapıyı açan kız ayağa kalkmış; tüm giysilerinden soyunmuş, çıplak olmuş. Sonra kendini suya atmış ve suyla oynamaya başlamış; sonra ağzına su alarak gürültüyle hamalın üstüne püştürmüştü; sonra da tüm bedenini yıkamış ve suyu bacaklarının arasına akıtmış. Sonra sudan çıkmış ve hamalın kucağına yerleşmiş; ve sırtüstü uzanıp apış arasında yer alan şeyi göstererek “Sevgilim,

bunun adını biliyor musun?” diye sormuş. Hamal yanıt vermiş: “Ha! Ha! Genellikle, buna, Günah Bağışlama Evi derler” demiş. Bunu duyan kız, “Yuh! Yuh! Utanmıyor musun, sen?” diye bağırmış. Ve hamalı boynundan tutup tokatlamaya başlamış. O zaman hamal, “Hayır! Hayır! Buna kadının ferici derler” demiş; ama kız “Başka?” diye diretmiş. Hamal da, “Öyleyse, senin yedek parçan!” demiş. Kız diretmiş. “Başka, başka?” diye. O zaman hamal, “Senin eşekarın!” demiş. Bu sözleri duyan kız, hamalın ensesine öyle fena vurmuş ki, hamalın derisi sıyrılmış. Bunun üzerine hamal, “Öyleyse sen söyle adını!” demiş. Kız yanıt vermiş: “Köprülerin kokulu çiçeği.” Bunu duyan hamal, “Tamam, Allah selamet versin, ey köprülerin kokulu çiçeği!” diye haykırmış.

Bunun ardından bardak ve altlığı yine elden ele dolaştırılmış. Sonra da ikinci genç kız giysilerini atmış ve kendini suya fırlatmış. Aynen kardeşinin yaptıklarını yapmış ve sudan çıkarak kendini hamalın kucağına bırakmış. Orada, parmağıyla apış arasını ve orada yer alan şeyi göstererek hamala sormuş: “Ey gözümün nuru! Bunun adı nedir?” Hamal da “Senin çaklağın!” diye yanıtlamış. Kız, “Ne çirkin şeyler söylüyor bu çocuk böyle!” diye haykırmış; ve hamala öyle bir tokat atmış ki salon çınlamış. Hamal, “Öyleyse, köprülerin kokulu çiçeği!” demiş. Kız, “Hayır! Hayır! deyip yenisinden ensesine vurmaya başlamış. O zaman hamal sormuş, “İyi ya, nedir bunun adı?” Kız, “Soyulmuş badem” diye yanıtlamış.

Bunun üzerine üçüncü genç kız ayağa kalkmış, soyunmuş ve kendini havuza atarak iki kız kardeşinin yaptığı hareketleri yapmış; sonra yeniden giyinip hamalın bacakları üstüne uzanmış ve ona gizli yerini göstererek, “Bunun adı nedir?” diye sormuş. Bunun üzerine hamal da “Ona şu derler, ona bu derler!” diyerek yanıt vermeye başlamış; sonra da dayağı kessin diye ona sormuş: “Öyleyse adını sen söyle!” diyerek... Kız yanıt vermiş: “Ebû Mansur’un Hanı!”

Bunun üzerine hamal ayağa kalkmış, giysilerini çıkarmış ve havuza girmiş, cinsel organı suyun hemen üstünde kalarak, daha önce genç kızların yıkandığı şekilde yıkanmış; sonra havuzdan çıkmış, kendini kapıyı açan kızın kucağına atmış, ayaklarını da çarşıdan dönen kızın kucağına uzatmış. Sonra da, erkeklik organını göstererek, kucağında uzandığı kıza, “Ey efendim, bunun adı nedir?”

diye sormuş. Bu sözleri duyan kızlar öylesine gülmüşler ki, sırtüstü düşmüşler ve bağırılmışlar, “Senin zebbindir¹ o!” diye. Hamal, “Hayır!” demiş. O zaman “Senin aletindir” demişler. Hamal kabul etmemiş. “Hayır efendim!” diyerek her birinin göğsünü çimdiklemiş. Kızlar, şaşarak tekrarlamışlar, “Senin aletindir pekâlâ! Baksana ne kadar kızgın! Zebbindir pekâlâ, hem de ne kadar hareketli!” demişler. Hamal her seferinde başını geriye iterek söylediklerini reddetmiş ve sonra onları öpmüş, ısırılmış, çimdiklemiş, kollarında sıkılmış; kızlar da kahkahalar atmışlar. Ve sonunda ona sormaktan başka çare bulamamışlar, “Öyleyse adını sen söyle bize!” demişler. Bunun üzerine hamal bir an düşünmüş, apış arasına bakıp göz kırpmış ve, “Hanımlarım, benim zebbim olan bu küçüğün bana söylediği sözler şunlar: ‘Benim adım: Köprülerin kokulu çiçeğini koparıp yiyen, soyulmuş badem yemeye bayılan ve Ebu Mansur’un Han’ında dinlenen iğdiş edilmemiş güçlü katırdır’” demiş.

Bu sözleri duyan kızlar öylesine gülmüşler ki sırtüstü devrilmişler. Sonra yine akşam oluncaya kadar aynı bardaktan sırayla içmeye başlamışlar. Sonra da hamala, “Şimdi başını çevir ve omuzlarının genişliğini göstererek bas git!” demişler. Hamal böyle yapacağına, “Vallahi! Ey hanımlar, sizin evi terk etmektense, ruhumun bedenimden çekip gitmesi daha kolaydır. Bu geceyi, gelecek sabaha birlikte ekleyelim. Yarın herkes kendi bahtının çizdiği yola gider” demiş. Bunun üzerine, çarşıya giden kız araya girerek, “Kardeşlerim, bırakalım geceyi bizimle geçirsin: Bizi epeyce eğlendirecek, güldürecektir, çünkü çok utanmaz olduğu halde, çok da nazik olan bir genç bu!” demiş. Bunun üzerine kızlar, hamala, “Pekâlâ! Bu gece bizimle kalabilirsin. Ancak bir şartımız var: Kendini tamamen bizim yönetimimize bırakacaksın, gördüğün herhangi bir şeyin açıklanmasını istemeyecek ve nedenler üzerinde durmayacaksın, oldu mu?” demişler. Bunu duyan hamal, “Evet, kabul ediyorum, hanımlar!” demiş. Kızlar hamala, “Kalk öyleyse, kapının üzerinde yazılı olanı oku!” demişler. Hamal kalkıp kapının üzerinde altın yaldızlı harflerle yazılı olan şu ibareyi okumuş:

Hoşuna gitmeyen şeyler işitmek istemiyorsan, seni ilgilendirmeyen konularda konuşma!

1 Zebb: Kuzey Afrika Arapçasında erkek cinsel organının adı. Latince: *penis* (Â.Ş.O.)

Sonra da, “Hanımlarım, sizi tanık tutarım ki, beni ilgilendirmeyen konularda hiç konuşmayacağım!” demiş.

O anda, Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama onuncu gece gelince, Dünyazad ona “Ey kardeşim, öyküyü tamamlasana!” demiş. Şehrazad da, “Dostlukla ve sunmayı görev sayarak” diye yanıt vermiş. Ve sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, hamal genç kızlara bu vaatte bulunduktan sonra, pazardan dönen kız ayağa kalkıp önlerindeki sofrayı yeniden düzenlemiş ve hepsi zevkle yiyip içmişler. Bundan sonra mumları tutuşturmuşlar ve kokulu buhurlar, ödler yakmışlar; sonra da hepsi birden içmeye, çarşıdan alınan tatlıları yemeye başlamışlar. Özellikle de, aynı zamanda gözlerini kapayarak, başını sallayarak, iyi düzenlenmiş şiirler okuyan hamal... Birdenbire kapıya vurulduğu duyulmuş, fakat zevke dalmışlıkları içinde bu onları tedirgin etmemiş; bununla birlikte kapıya bakan genç kız, kalkıp kapıya yönelmiş; sonra geri dönerek onlara, “Bu gece keyfimiz tam olacak, çünkü kapıda sakalları kesilmiş, sol gözleri sakat üç A’câm¹ var ve gerçekten şaşırtıcı bir rastlantı bu. Bunların Diyar-ı Rum’dan gelme yabancılar olduklarını çabucak anladım; her birinin suratı değişik, ama hepsinin yüzleri gülünç olduğu kadar da iç açıcı. Onları içeri alırsak, sayelerinde epeyce eğleniriz” demiş. Sonra da arkadaşlarına öylesine kandırıcı sözler söylemiş ki, sonunda ona “Öyleyse, git söyle onlara, gelsinler! Ama şartımızı da: ‘Sizi ilgilendirmeyen şeyden hiç söz etmeyeceksiniz, yoksa hoşlanmayacağınız şeyler iştirsiniz’ diyerek onlara açıkla!” demişler. Genç kız da neşe içinde kapıya koşarak üç körü getirmiş; gerçekten bunların sakalları tıraşlı, bıyıkları eğri ve dikmiş; böylece kalender² denen dilencilerin de bağlandıkları tarikat ehlinde oldukları

1 A’câm: Acem’in çoğulu: Bu sözcük, özellikle İranlıları ve Arapçadan başka dil kullanan tüm halkları anlatır ki, bunların çoğu Arapçayı kötü konuşur. Ama bu sözcük genellikle İranlıları anlatmak üzere kullanılır (J.C.M.)

2 Mardrus, *kalender* yerine *sâlik* sözcüğünü kullanıyor ve şu notu veriyor: “İranlılar bunlara *kalender* derler. *Sâlik*’in tekili *sâluk*’tür.” Dolayısıyla, çevirimizde *sâluk* de kullanılabilir. Ancak, Türkçedekiler dahil, birçok çeviride *kalender* sözcüğü yeğlenmiştir. Biz de *sâluk* yerine *kalender* sözcüğünü kullanacağız (Â.Ş.O.)

anlaşılyormuş. Bunlar içeri girer girmez, hazır bulunanlara selamet dilemişler, sonra da birbiri ardından geri çekilmişler. Bunları görünce genç kızlar, ayağa kalkıp onları sofraya davet etmişler. Sofraya oturan üç kalender, açıkça sarhoş olduğu belli olan hamala bakmışlar, ve iyice inceledikten sonra, onun da kendi tarikatlarına bağlı biri olduğunu sanmışlar ve “A! Galiba bu da bizim gibi bir kalender. Öyleyse, ona dostça davranmamız uygundur” demişler. Ama hamal, onların düşüncelerini anlayarak birdenbire ayağa kalkmış, “Tamam, tamam dostlarım! Sakin olun, sizin hakkınızda kötü düşünen yok. Oturun, yiyeğin için! Ama gidip ilkin kapının üzerinde yazılı kitabeyi okuyun!” demiş. Bu sözleri duyan genç kızlar gülmekten katılmışlar ve birbirlerine, “Bu kalenderlerle ve bu hamalla epeyce eğleneceğiz” demişler. Sonra da kalenderlere yiyecek vermişler; doğrusu onlar da çok iyi yemişler. Sonra kapıya bakan kız kalenderlere içecek sunmuş; onlar da genç kızın elinden aldıkları içkiyi elden ele dolaştırarak içmişler. Bardak birkaç kez elden ele dolaşıp içindeki bitince, kız onlara, “Tamam, tamam kardeşlerim! Şimdi söyleyin bakalım, torbalarınızda bizi eğlendirecek birkaç güzel öykü ya da başınızdan geçen şaşırtıcı serüvenler var mı?” diye sormuş. Bu soruş biçiminden hoşlanan kalenderler, kendilerine müzik aletleri getirilmesini istemişler; bunun üzerine kız onlara zillerle donatılmış bir Musul tefi, bir Irak udu ve İran neyi getirmiş. Üç kalender ayağa kalkmış; biri zilli tefi, diğeri udu, öteki de neyi almış; üçü birden çalmaya başlamışlar; genç kızlar da şarkı söyleyerek onlara eşlik etmişler; hamala gelince, zevkten bayılıp, “Ya Allah! Ya Allah!” demiş. Çalgı çalan ve şarkı söyleyenlerin görkemli sesleri onu çok etkilemiş.

Tam o sırada, kapının yeniden çalındığı duyulmuş. Kapıya bakan kız ayağa kalkarak kapıda kimin bulunduğunu anlamaya gitmiş. Kapının çalınma nedeni şuymuş: O gece Halife Harun Reşid, ülkenin içinde olup bitenleri kendi gözleriyle görüp kendi kulaklarıyla işitmek üzere kente inmişmiş. Yanında veziri Cafer el Bermeki ve celladı Mesrur kendisine eşlik ediyorlarmış. Zaten tacir kılığına girerek böylesine dolaşmak onun âdeti imiş.

O gece de, kentin sokaklarında dolaşırken, yolunun üzerine bu ev çıkmış; çalgı ve şenlik sesleri duymuş. Halife, Cafer’e “Bu

seslerin kimlere ait olduğunu anlamak için şu eve girmek istiyorum” demiş. Cafer ise, “Bunlar bir sarhoşlar topluluğu olmalı. Başımıza kötü bir şey gelmesin!” diyerek içeri girmekten kesinlikle sakınmalarının doğru olacağı yanıtını vermiş. Ancak halife, “Mutlaka içeri girmeliyiz. Onların ne durumda olduklarını görmek için girmenin bir yolunu bulmalısın!” demiş. Cafer, bu emri alınca, “Emriniz başım üstüne!” demiş; ve ilerleyip kapıyı çalmış; ve hemen o dakikada, kapıya bakan kız gelip kapıyı açmış.

Genç kız kapıyı açınca, Cafer ona “Ey hanımım, biz Taberiye’li¹ tacirleriz. Mallarımızla Bağdat’a geleli on gün oldu ve tacirler hanında kalıyoruz. Bu gece handa buluştuğumuz tacirlerden biri bizi evine çağırmış, yemeğe davet etmişti. Bir saat kadar yiyip içtikten sonra yemek bitince, bizi istediğimizi yapalım diye serbest bıraktı. Evden çıktık; ama gece bastırdı; biz de buraların yabancısı olduğumuzdan kaldığımız hanın yolunu yitirdik. Bu yüzden, asaletinize sığınarak size başvuruyoruz. İzin verirseniz içeri girip geceyi burada geçireceğiz. Allah bu iyiliğinizi unutmayacaktır!” demiş.

Bunu duyan kız onların yüzlerine bakmış; namuslu tacirler olduğunu ve saygın bir halleri bulunduğunu görmüş. Dönüp iki kardeşinin görüşlerini almış; öteki kızlar ona, “Al onları da içeri!” demişler. Bunun üzerine bunlara kapıyı açmak üzere dönen kıza, “İzninizle, girebilir miyiz?” diye sormuşlar. Kız da “Buyurun!” diyerek yol göstermiş. Halife, Cafer ve Mesrur içeri girince öteki iki kızın ayağa kalkarak kendilerine hizmet etmeye davrandıklarını görmüşler. Kızlar onlara, “Hoş geldiniz! Burada dostça ve ferah gönülle karşılanacaksınız! Lütfen rahatınıza bakın sayın davetliler! Ancak sizi bir şartla kabul edeceğiz: Sizi ilgilendirmeyen konularda asla konuşmayın! Yoksa, hoşunuza gitmeyen şeyler iştirsiniz!” demişler. Onlar da yanıt vermişler: “Tabii, doğrusu da bu!” Sonra oturmuşlar, içmeye çağırılmışlar; bardak elden ele dolaşmış. Sonra halife üç kalendere bakmış, hepsinin de sol gözlerinin kör olduğunu görmüş, buna çok şaşırmış. Sonra da genç kızlara bakarak tüm güzelliklerini ve zarafetlerini fark etmiş, bu da onu çok şaşırtmış ve hayrete

1 Taberiye: İsrail’in kuzeydoğusunda, Taberiye Gölü’nün (Celile Gölü; Celile Denizi) batı yakasında tarihi kent (Â.Ş.O.)

düşürmüş. Genç kızlar, konuklarla söyleşiyi sürdürmüşler ve onları kendileriyle içki içmeye davet etmişler; sonra halifeye nefis bir şarap sunmuşlar; o da, “Ben tövbe etmiş bir hacıyım” diyerek reddetmiş, bunun üzerine kapıya bakan kız, ayağa kalkıp onun önüne ince kakmalı küçük bir masa, onun üzerine de çini bir kâse koymuş. Kâsenin içine de bir parça karla soğutulmuş kaynak suyu koymuş ve hepsini gülsuyu ve şekerle karıştırmış, sonra da bunu halifeye sunmuş. Bunu kabul eden halife kıza pek çok teşekkür etmiş ve kendi kendine, “Yarın onu bu davranışından ve tüm yaptıklarından ötürü ödüllendirmeliyim!” diye düşünmüş.

Genç kızlar, misafirlerine karşı görevlerini yerine getirmeyi sürdürmüşler ve içki sunmaktan da geri durmamışlar. Ancak, şarap etkisini göstermeye başlayınca, ev sahibi olan kız ayağa kalkarak onlara başka emirleri olup olmadığını sormuş; sonra da çarşıdan dönen kardeşinin elini tutarak, ona, “Ey hemşire, ayağa kalk da görevlerimizi yapalım!” demiş. Kız ona “Emredersin!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kapıya bakan kız ayağa kalkarak kalenderlere salonun ortasından ayrılarak kapılara karşı sıralanmalarını söylemiş, sonra da salonda daha önce bulunan her şeyi kaldırmış ve yıkamış. Diğer genç kıza gelince hamalı çağırmışlar ve ona, “Vallahi, senin dostluğun pek işe yaramıyor, haydi bakalım! Sen burada yabancı değilsin, ev halkından sayılırsın!” demişler. Bunu duyan hamal ayağa kalkmış, giysilerinin eteklerini kaldırmış, beline sıkıştırmış ve “Emriniz başım üstüne!” demiş. Onlar da ona “Yerinde bekle!” demişler. Birkaç saniye sonra, çarşıdan gelen kız ona, “Beni izle ve gel yardım et!” demiş. Hamal onu salonun dışına çıkarken izlemiş; orada siyah tüylü iki köpek görmüş; köpekler boyunlarından zincire bağlı imişler. Hamal onları almış salonun ortasına getirmiş. O vakit ev sahibesi yaklaşmış, yenlerini kaldırmış, bir kamçı alıp hamala, “Köpeklerden birini buraya getir!” demiş. O da zincirinden çekerek köpeklerden birini sürüklemiş, kıza yaklaştırmış; köpek ağlamaya başlamış ve başını genç kıza doğru kaldırmış. Ama genç kız, buna hiç aldırmadan, elindeki kamçıyla köpeğin başına vurmaya başlamış, köpek ağlayıp haykırıyormuş ve genç kız kolları yorulana kadar onu kamçılamayı sürdürmüş. Sonra

kamçıyı elinden fırlatmış, köpeği kollarına alarak göğsüne bastırmış, gözyaşlarını silmiş ve iki ellerinin arasına aldığı başını öpmüş. Sonra da hamala, “Al bunu götür, ötekini getir!” demiş. Hamal da ikinci köpeği getirmiş ve genç kız, ona da ilkine yaptıklarını yapmış.

Bunu gören halife, yüreğinin acımayla dolduğunu ve göğsünün kederden sıkıştığını duymuş; ve Cafer’e bu konuda genç kıza soru sorması anlamında göz kırpmış. Ama Cafer de işaretle, ona susmasının daha doğru olacağı yanıtını vermiş.

Bundan sonra konağın sahibesi, kız kardeşlerine dönüp onlara, “Haydi! Her zaman yaptıklarımızı yapalım!” demiş. Onlar da “Baş üstüne!” demişler. Bunun üzerine konağın sahibesi, altın ve gümüş kakmalı mermer yatağına çıkmış ve kapıya bakan kız ile çarşıdan dönen kıza “Şimdi bildiklerinizi bize gösterin!” demiş. Bunun üzerine kapıya bakan kız ayağa kalkmış, ablasının yanında yer almak üzere yatağa çıkmış; çarşıdan dönen kız da dışarı çıkmış, kendi dairesine gidip yeşil ipekten saçakları olan saten bir torba getirmiş; iki genç kızın karşısında durup torbayı açmış; içinden bir ut çıkarmış, kapıya bakan kıza uzatmış, o da akort ederek mızrap vurmuş ve aşk ve keder üzerine şu dizeleri okumaya başlamış:

Lütfen! Kaçıp giden uykuyu kirpiklerime geri getir! Sonra da söyle, aklım fikrim nereye gitti? Evimde aşkın mekân tutmasına razı olalı beri uyku bana kızdı, beni terk etti. Soruyorlar bana, “Sen ki, güvenli ve doğru yolda yürüdüğünü bildirdik. Ne yaptın sen, dostum! Söyle bize, seni kim şaşırttı?” Onlara diyorum ki, “Sizi ben değil, o sevgili aydınlatacak! Bense size tek bir yanıt vereceğim: kanımın, tüm kanımın ona ait olduğunu söyleyerek... Size daima: ben kanımı dökmeyi yeğlerim, onun uğruna, tüm ağırlığıyla içinde kalmasın diyerek yanıt vereceğim. Bir kadın seçmişim, onda tüm düşüncelerimi, onun imgesini bile yansıtan tüm düşüncelerimi üreteyim diye... Ve de, bu imgeyi kovsaydım, içimi ateşe sallardım, o yutucu ateşe... onu görünce siz beni mazur tutarsınız! Çünkü Allah’ın ta kendisi bu mücevheri hayat iksiriyle kuyumlamıştır; ve de bu hayat iksirinden kalanlarla nanı yoğurdu, inciler

döktü.” Bana diyorlar ki, “Ey budala! Sen sevgili oyuncağında, gerçekten, sızlanmalar, gözyaşları ve nadir zevklerden başka şeyler bulduğunu mu sanıyorsun? Bilmez misin ki, berrak suda izlerken kendi gölgenden başka bir şey göremezsin. Öylesine bir kaynaktan içmekteisin ki, tek başına tat alabilmiş olmanın öncesinde ondan nice doyumlar sağlanmıştır.” Onlara, “Sanmayın ki,” diyorum, “içerken beni sarhoşluk sarmıştır. Sade bakarken sarhoş olmuşumdur ben. Ve bu sadece gözle-rimden uykuyu kovmuştur. Ve beni böyle tüketen asla geçmi-şin olayları değildir. Ama onun hayatımdan geçip gitmesidir. Ayrılmış olduğum şeyler asla beni bu hale düşürmedi; sadece onun benden ayrılmasıdır beni berbat eden. Ve şimdi, başımı başkalarına çevireyim, öyle mi? Bunu nasıl yapabilirim? Ben ki tüm ruhumla onun hoş kokulu bedenine bağlıyım... Bedeni-nin amber ve misk kokusuna...

Kız şarkısını bitirince, kardeşi ona, “Allah tesellini versin, kardeşim!” demiş. Ancak genç kız, öylesine bir üzüntü nöbetine tutulmuş ki, giysilerini yırtmış ve bayılarak yere serilmiş. Ancak, düşerken giysisi açıldığından, halife kızın vücudunun kamçı ve değnek darbelerinden izler taşıdığını görmüş; ve şaşkınlığın son kertesine dek şaşırmış. Pazara giden kız yaklaşmış ve bayılan kız kardeşinin yüzüne biraz su serpmiş; kız kendine gelmiş; sonra da yeni bir giysi getirmiş, kız buna bürünmüş.

Bunları gören halife, Cafer’e “Pek heyecanlanmışa benzemi-yorsun. Bu kadının bedenindeki darbe izlerini görmedin mi? Ben artık dilimi tutup oturamayacağım. Bütün olup bitenleri ve iki köpeğin sırrını öğrenmedikçe rahat huzur ne bilmeyeceğim!” demiş. Cafer, ona “Şevketlim” demiş, “ortaya konan şartı hatırla; seni ilgilendirmeyen şey hakkında konuşma, yoksa hiç hoşlan-mayacağın şeyler işitirsin!”

Bu arada pazara giden kız ayağa kalkmış ve udu eline almış, onu yuvarlak memesine yaslamış, parmaklarının ucuyla tıngır-datmış ve şarkı söylemeye başlamış:

Biri gelip de bize aşktan yana sızlanırsa, ona ne yanıt verelim?
Biz kendimiz aşk yüzünden uçurumu boylamışsak, ne yapa-

biliriz ki? Yanıt versin diye aracı görevlendirsek de, bu aracı, gerçekte, tutkulu bir yüreğin tüm sızlanmalarını anlatmasını asla bilmeyecektir. Sevgilinin kaçışına sabredip sessizce katlansak da; ıstırap bizi, hemen, ölümün iki parmağına takacaktır. Ey ıstırap! Bizim için artık sadece pişmanlıklar, matem ve yanaklara sel gibi boşalan gözyaşları kalıyor. Ve sen, görünmeyen sevgili! Gözlerimin ufkundan uzaklaştın ve seni yüreğime bağlayan tüm bağları kopardın! Söyle! Hiç değilse, geçmişteki aşkımızdan bir iz kaldı mı sende? Zamanın geçmesine karşın silinmeyecek küçük bir iz? Yoksa, gözden irak olunca, tüm gücünü eriten nedeni unuttun mu? Beni ruh cıllığına, bu düşkünlüğe iten sen değil misin? Benim payıma düşen böyle sürgünlükse, bir gün Tanrı'ya, Efendimize, tüm çektiklerimin hesabını sormaz mıyım?

Bu kederli şarkıyı duyan ev sahibesi kız, tıpkı kardeşi gibi, giysilerini yırtmış, ağlamış ve baygın yere düşmüş ve pazara giden kız ayağa kalkmış; yüzüne biraz su serpip ayılttıktan ve onu kendine getirdikten sonra, ikinci bir giysiyle donatmış. Bunun üzerine ev sahibesi, biraz kendine gelmiş, sedire oturmuş ve pazara giden kıza, "Senden rica edeceğim, bir parça daha şarkı söyle de borçlarımızı ödeyelim! Sadece bir kez daha!" demiş. Bunun üzerine pazara giden kız, udu yeniden akort etmiş ve şu dizeleri söylemiş:

Ne zamana kadar süreceksin bu uzaklaşma ve bu acı terk ediş? Bilmiyor musun sen, artık gözümde dökülecek yaş kalmadı? Beni yüzüstü bıraktın! Böylesine uzun boylu kaçışta, sen hiç değilse, eski dostluğumuzu anımsar mısın hâlâ? Şayet nan-kör talih, aşka düşen erkekten yana olsaydı, zavallı kadınlar, sadakatsiz sevgililerine, sitem yağdıracak tek gün bile bulamazdı. Ama ben, ne yazık ki, dertlerimden, elinden çektiklerimden, bir parça kurtulmak için, ey yüreklerin katili, kimseye şikâyet edemem! Eyvah, eyvah ki! Alacağının ya da ödediği borcun yazılı kanıtını yitirmiş olan davacının sonu hüsrân değil midir? Ve de derde düşmüş yüreğimin acısı senin arzunun çılgınlığını artırmaktan başka işe yarıyor mu?

Seni arzuluyorum! Bana vaat ediyorsun! Ama neredesin sen? Ey kardeşler, Müslümanlar! Kâfirden öcümü almayı size bırakıyorum! O da aynı ıstırapları çeksin! Tam dinlenmek için gözünü kapatacakken, uykusuzluk gözlerini faltaşı gibi açsın! Aşkıyla beni küçük düşürdü! Dilerim ki benim yerime bir başkası, onun zararına, en yüce doyumlara ulaşır! Şimdiye kadar onun aşkıyla tükenen benim! Ama yarın, ıstırap çekme sırası beni kınayan kişiye gelecektir.

Bunun üzerine, kapıyla ilgilenen kız yeniden bayılmış, düşer-ken kamçı ve değnek izleri taşıyan bedeni çıplak görünmüş.

Bunu gören üç kalender, birbirlerine “Bütün geceyi top-rağa yatıp uyuyarak geçirseydik de bu eve girmeseydik daha iyi olmaz mıydı? Çünkü gördüklerimiz belkemiğimizin iligini eritecek kadar üzücü!” demişler. Bunu duyan halife onlara doğru eğilmiş ve “Neden?” diye sormuş. “Çünkü gördüklerimizle zihnimiz öylesine derinden altüst oldu ki” demişler. O zaman halife onlara, “Öyleyse, siz bu ev halkından değil misiniz?” diye sormuş. “Tabii değiliz!” diye yanıt vermişler. “Biz evi şu sizin yanınızda oturan kimseye ait sanıyorduk” demişler. Bunu duyan hamal haykırmış: “Ha! Allah için söylemeli! Ben bu eve ilk kez bu gece girdim. Bu evde olacağıma, çöplükte yataydım benim için daha iyi olurdu!”

Sonra başbaşa verip, “Biz burada yedi erkeğiz, onlarsa üç kadın, bir tek bile fazlası yok. Onlara bu durumlarının nedenini soralım. Bize kendi rızalarıyla yanıt vermek istemezlerse, zorla-rız onları!” demişler; “Bunun doğru ve namuslu bir fikir olduğuna inanıyor musunuz? Onların konuğu olduğumuzu unutma-yın; ve de dürüstlikle susacağımıza dair ileri sürdükleri şartları kabul etmedik mi? Sonra bakın, zaten gece bitmek üzere, sonra her birimiz bahtın bizlere neler hazırladığını bilmeden Allah’ın yollarına düşeceğiz” diye karşı çıkan Vezir Cafer’in dışında hepsi düşündüklerine uyum sağlayacak biçimde hareket etmeyi kararlaştırmışlar. Bunun üzerine Cafer, halifeye göz kırparak onu bir kenara çekmiş ve ona, “Burada duracak ancak bir saatimiz kaldı. Size söz veriyorum ki, yarın bunların hepsini ben huzuruza getireceğim. O zaman öykülerini öğreniriz” demiş. Ama halife

bu öneriyi reddetmiş ve “Yanına kadar beklemeye sabrım yok!” demiş. Sonra, şu şöyle, bu böyle diyerek konuşmalarını sürdürüp sonunda birbirlerine “Peki, aramızda kim onlara öykülerini anlattıracağız?” diye sormuşlar. Ve içlerinden birileri bunun hamal olabileceği fikrini ileri sürmüş.

Onların bu durumlarından bir şeyler sezinleyen genç kızlar, onlara “Ey iyi yürekli kişiler! Neden söz ediyorsunuz acaba?” diye sormuşlar. Bunun üzerine hamal ayağa kalkmış, ev sahibesinin önünde durmuş ve ona, “Ey saygıdeğer hanım! Sizden, burada bulunan misafirler adına, bize bu iki köpeğin öyküsü, onları niye cezalandırdığınız, sonra da oturup ağladığınız ve onları kucakladığınız hakkında Allah rızası için bilgi vermenizi rica ve istirham ediyorum. Ve bize kız kardeşinizin bedenindeki kamçı ve değnek izlerinin nedenini de söylerseniz anlamış oluruz. Dileğimiz budur, vessalam!” demiş.

Bunun üzerine ev sahibesi yöresinde toplananların hepsine birden, “Sizin adınıza hamalın söyledikleri doğru mu?” diye sormuş. Cafer hariç hepsi de “Evet, doğrudur!” demişler. Cafer’in ağzından tek sözcük çıkmamış.

Onların yanıtını alınca, genç kız, “Vallahi! Ey misafirler! İşte siz böylece, bizim görüşümüze göre, suçların en kötüsünü, en canicesini işlediniz! Oysa daha önce, size bir şart ileri sürerek, ‘İçinizden biri kendini ilgilendirmeyen bir hususta konuşursa, hiç de hoş gitmeyecek şeyler işitebilir’ demiştik. Size evimize girip ikram ettiklerimizi yemiş olmanız yetmedi mi? Ama bu sizin hatanız değil, sizi nezdimize getiren hemşiremizin hatasıdır!” demiş.

Bu sözlerden sonra, yenlerini kıvrımış; ayağını üç kez toprağa vurmuş ve “Hey! Çabuk koşun!” diye haykırmış. Birdenbire önüne perde çekilmiş dolaplardan biri açılmış, içinden ellerinde keskin palaları olan yedi irikıyım zenci çıkmış. Kız onlara, “Dilleri pek uzun olan bu kişilerin ellerini bağlayın! Ve de birbirine ekleyin!” diye emir vermiş. Zenciler verilen emri yerine getirmişler ve, “Ey hanımım, ey erkek bakışından uzaktaki gizli çiçek, başlarını uçurmamız için izin veriyor musunuz?” diye sormuşlar. Kız, “Bir saat kadar bekleyin! Çünkü başlarının kesilmesinden önce, kim olduklarını öğrenmek istiyorum” yanıtını vermiş.

Bunu duyan hamal, “Allah aşkına! Efendim, beni başkalarının işlediği suç uğruna öldürtmeyin! Bunlar hata edip gerçek bir cürüm işlediler, ama ben değil! Oysa, bu uğursuz kalenderleri içeri almasaydık ne kadar mutlu ve hoş bir gece geçiriyorduk. Çünkü bu kötü görünümlü kalenderler, daha içeri girer girmez, en göz kamaştırıcı bir kenti bile harabeye çevirirler!” demiş ve şu şiiri okumuş:

Kudretli tarafından affedilmek ne kadar iyidir! Hele, savunmasız birine sağlanmışsa! Ve sen, aramızdaki sarsılmaz dostluğa güvenerek sana yalvarıyorum: Suçlu yüzünden suçsuzu öldürme sakın!

Hamal sözünü bitirince, genç kız gülmeye başlamış...

Bu anda, Şehrazad sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama on birinci gece gelince, sözünü sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, genç kız hiddete kapıldıktan sonra gülmeye başlayınca, erkek grubuna yaklaşmış ve “Ne anlatılması gerekiyorsa, bana anlatın! Çünkü bir saatlik ömrünüz kaldı. Zaten, böyle sabır gösteriyorsam, sizlerin fakir kimseler olmanızdandır, zira siz kabilenizin en saygınları ya da en zenginleri arasında bulunsaydınız ya da yöneticilerden olsaydınız, sizi cezalandırmak için çok daha aceleci davranırdım” demiş.

Bunu duyan halife, Cafer’e “Vay başımıza gelenlere Cafer! Kim olduğumuzu ona açıkla, yoksa bizi öldürtecek!” demiş. Cafer, “Layık olduğumuzdan başka şey gelmedi başımıza!” diye yanıt vermiş. Ancak halife, “Ciddi olunması gereken bir sırada zevzeklikler yapmaya gerek yok, her şeyin bir sırası var” demiş.

Bunun üzerine, genç kız, kalenderleri çağırmış ve onlara, “Sizler kardeş misiniz?” diye sormuş. “Hayır, bizler sadece fakirlerin en fakirleriyiz. Mesleğimizi vantuz çekerek ve hacamat yaparak kazanırız” diye yanıt vermişler. Bunun üzerine kız içlerinden birine sormuş: “Tek gözlü olarak mı doğdun?” diye. O da, “Yok vallahi! Ama gözümü yitirişimin öyküsü, öylesine şaşkınlık

vericidir ki, iğneyle gözün bir köşesine yazılsaydı, onu saygıyla okuyanlara bir ders oluştururdu” demiş. İkincisi, üçüncüsü de aynı yanıt vermişler. Sonra da hepsi birden, “Her birimiz ayrı bir ülkedeniz ve öykülerimiz şaşırtıcı, serüvenlerimiz olağanüstü gariptir” demişler. Bunu duyan genç kız onlara dönüp “Her biriniz öyküsünü ve evimize geliş nedenini anlatsın! Sonra da teşekkür için elini alnına götürüp kendi bahtına yürüsün!” demiş.

İlerleyip öyküsünü ilk anlatan hamal olmuş: “Ey efendim, ben erkek halimle bir hamaldan başka bir şey değilim. Alışverişe çıkan hemşireniz beni tuttu ve pazar yapıp benimle buraya geldi. Burada, sizin de çok iyi bildiğiniz şeyler başıma geldi. Onları tekrarlamak istemiyorum, nedenini bilirsiniz. Benim tüm öyküm bu işte... Zira buna tek bir söz eklemeyeceğim. Size selamet dileirim!” demiş.

Bunun üzerine genç kız ona, “Haydi öyleyse! Yerinde olup olmadığını anlamak için, elinle başını yokla! Saçını sıvazla ve çek git!” demiş. Ama hamal, “Yok vallahi! Buradan arkadaşlarımla öykülerini dinlemeden gitmek istemiyorum” demiş.

Bunun üzerine kalenderlerden biri öyküsünü anlatmak için ilerlemiş ve demiş ki:

Birinci Kalenderin Öyküsü

Ey hanımım! Beni sakalımı kesmeye zorlayan ve gözümü yitirmeme neden olan olayı size bildireceğim.

Bilin ki benim babam bir şahtı. Onun da, bir başka ülkede şah olan bir kardeşi vardı. Doğumumla ilgili olarak, annemin beni dünyaya getirdiği gün, bir tesadüf eseri, amcamın da bir erkek çocuğu olmuştu.

Yıllar geçti; ben ve amca oğlum büyüyüp delikanlılık çağına girdik. Size söylemem gerekir ki, birkaç yılda bir amcamı ziyaret ederek orada birkaç ay kalmayı âdet edinmiştim. Onu son ziyaretimde, amcamın oğlu beni her zamankinden daha eli açık ve daha cömertçe karşıladı; koyunlar kestirdi onuruma, ender şaraplar süzdürdü. Sonra içmeye başladık; o kadar çok içtik ki, şarap bize egemen oldu. Bunun üzerine amcamın oğlu, bana “Ey

amcamın oğlu! Bambaşka bir sevgiyle sevdiğim senden, önemli bir şey yapmanı istiyorum; dilerim ki, bunu reddetmeye ya da yapmayı kararlaştırdığım şeyden beni vazgeçirmeye kalkışma!” dedi. Ona, “Kuşkusuz ve de tüm dostça ve cömertçe bir yürekle!” diye yanıt verdim. Bunun üzerine, tam güven sağlamak için, bana kutsal dinimiz üzerine yemin verdirerek bu en kutsal güvenceyi aldı. Sonra birden ayağa kalktı ve birkaç anlık bir ayrılmadan sonra, ardında, süslü harika kokular sürünmüş ve de hatırı sayılır bir bedelle sağlandığı anlaşılan gösterişli giysilere bürünmüş bir kadınla geri döndü; ve bana, “Bu kadının elinden tut ve sana göstereceğim yere kadar önünden git!” dedi ve iyice anlamamı sağlayacak biçimde açıklamalar yaparak bana bir yer belirledi. “Orada başka mezarlar arasında bir türbe bulacaksın; beni orada bekle!” dedi. Bunu reddedemezdim. Zaten sağ elimi kaldırarak ettiğim yemin karşısında sözümünden de dönemezdim. Kadının elinden tuttum, yola çıktım ve onunla türbenin kubbesinin altına ulaştım. Orada oturup amcamın oğlunu beklemeye başladık. Biraz sonra onun, elinde dolu bir tasla bir torba alçı ve bir küçük baltayla içeri girdiğini gördük. Doğruca kubbe altındaki mezara yöneldi ve mezarın üzerindeki taşları birer birer kaldırdı, bir yana yığdı; sonra da elindeki baltayla mezarın topraklarını, küçük bir kaya büyüklüğünde demir bir kapak meydana çıkasıya kadar kazdı; kapağı açtı; altından aşağıya doğru inen kemerli bir merdiven görüldü. Bunun üzerine kadına doğru döndü ve işaret ederek ona, “Haydi bakalım! Seçimini yap!” dedi. Kadın merdivenden indi ve gözden kayboldu. Bunun üzerine yeğenim bana döndü ve “Amcamın oğlu! Bana sağladığın hizmeti tamamlamanı diliyorum senden. Ben de inip şuraya girince, kapağı yeniden kapatacak ve toprağı eskisi gibi üzerine yığacaksın! Böylece yüklediğin hizmeti tamamlamış olacaksın. Torbada bulunan bu alçıyla tasta bulunan suya gelince; bunları iyice karıştır, sonra da mezarın taşlarını önceki gibi iyice yan yana getirerek, birleşme yerlerini bu karışımla eskisi gibi sıva! Bunu öylesine yap ki, kimse anlayıp, ‘İşte alçısı yeni, ama taşları eski bir mezar demesin!’ Çünkü, ey amcamın oğlu, bu, pekâlâ mümkündür! Çünkü ben bir yıldır burada çalıştım ve bunu Allah’tan başkası bilmiyordu. Senden dileğim budur” dedi. Sonra da ekledi: “Ey amcamın oğlu,

Allah beni senden ayrılmanın hüznüyle kahretsin inşallah!" dedi. Sonra da merdivenden inip mezara gömüldü. Gözlerimden hayali silinince ayağa kalktum, benden yapmasını istediklerini yaptım, öylesine ki, mezar eskisi gibi oldu.

Sonra amcamın sarayına döndüm. Ama amcam sürek avında idi; ben de yatmaya gittim. Ertesi gün sabah olunca, bir gece önce olup bitenleri düşünmeye başladım; özellikle amcamın oğullarla aramda geçenleri... Ve yaptığım işe pişman oldum. Ama pişmanlık bir şeye yaramıyor. Bu yüzden mezarlığa döndüm ve söz konusu mezarı aramaya başladım; ama bir türlü bulamadım. Akşama kadar araştırmamı sürdürdüm, bir sonuç alamadım. Bunun üzerine saraya döndüm. Ne bir şey içebildim; ne bir şey yiyebildim; tüm düşüncem, amca oğlumun anısına takılıyordu; ne olup bittiğini bir türlü kavrayamıyordum. Bu yüzden sonsuz bir kedere düştüm ve sabahlara kadar üzüntüyle kahroldum. Amca oğlumun yaptıklarını düşünerek ertesi sabah yeniden mezarlığa gittim; onu dinlemekle ne denli hata ettiğime pişmanlar olmuştum; ama bulma imkânını yakalayamadan bütün mezarlar arasında onu yeniden aradım. Bu araştırmalarımı yedi gün sürdürdüm, bir türlü mezarın gerçek yolunu bulamadım. Bunun üzerine kaygılarım ve kötü yorumlarım o dereceyi buldu ki, çıldırıyorum sandım.

Dertlerime bir çare ve bir huzur bulmak üzere bir gezi düşledim ve babamın yanına dönmek üzere yola çıktım. Babamın ülkesinin kapısına vardığım anda, bir grup adam ortaya çıktı; üzerime atılıp kollarımı bağladılar. Bu davranışa son kertede şaşırdım; çünkü ben ülkenin sultanının oğluydum; bunlarsa babamın hizmetçileri ve benim genç kölelerimdi. Birdenbire çok korktum ve kendi kendime, "Kim bilir babamın başına neler geldi!" dedim. Bunun üzerine kollarımı bağlayanlara bu konuda sorular sordum ve hiçbir yanıt alamadım. Ama bir süre sonra benim genç kölelerimden olan birisi, bana, "Zamanın koşulları, baban için kötüye dönüştü. Askerler ona ihanet etti, onu öldürdüler. Bize gelince, seni ele geçirmek için pusuda beklemekteydik" dedi.

Bunun üzerine, beni alıp götürdüler ve ben sanki artık bu dünyaya ait değilmişim gibi buluyordum kendimi; işittiğim

haberler beni öylesine üzmüş, babamın ölümü beni öylesine acıya boğmuştu. Beni, babamı öldürtmüş olan vezirin huzuruna götürdüler. Bu vezir ile benim aramda eski bir düşmanlık vardı. Günlerden bir gün öyle bir rastlantı oldu ki, babamın terasındayken, büyük bir kuş vezirin sarayının terasına kondu, o sırada vezir de orada bulunuyordu; okumla kuşu vurmak istedim, ama ok kuşu ıskaladı ve vezirin gözüne değdi; Allah'ın takdiri ve yazılı hükmüyle gözünün içine gömüldü. Şairin dediği gibi:

Bırak baht hükmünü yürütsün, dünya yargıçlarının eylemlerine çare aramaktan vazgeç! Olup bitenler önünde asla sevinme ve de yerinme! Çünkü hiçbir şey sonsuza kadar sürüp gitmez. Bahtımızın çizgisine uyduk, Baht'ın bize yazdığı mısranın tüm harflerine baş eğdik. Çünkü Baht'ın yazgısını saptadığı kimse, onu izlemekten öte bir şey yapamaz.

[Kalender sözlerini şöyle sürdürmüştü:]

Kollarım bağlı, huzuruna çıkarıldığımda, vezir boynumun vurulmasını emretti. Bunun üzerine kendisine dedim ki, “Hiç bir suçum olmadığı halde beni öldürecek misin?” Bana gözünü göstererek, “Bundan daha önemli bir suç olabilir mi?” diye sordu. Kendisine, “Bunu dikkatsizlikten yaptım” dedim. Bana, “Sen bunu dikkatsizlikle yapmışsan, ben de bilerek yapıyorum” dedi; sonra da “Onu bana teslim edin!” diye haykırdı. Beni onun ellerine teslim ettiler.

Bunun üzerine elini uzattı, parmağını sol gözüme soktu ve beni tamamen kör etti. İşte o zamandan beri, hepinizin gördüğü gibi, körüm.

Bundan sonra vezir beni bağlattı ve bir sandığa koydu. Sonra da cellada, “Bunu sana emanet ediyorum. Kılıcını kınına sok ve onu buradan al götür; kentin dışına çıkar ve orada öldür; bedenini orada bırak, vahşi hayvanlar yiyip bitirsin!”

Bunun üzerine cellat beni alıp götürdü; şehir dışına çıkınca ya kadar yürüdük. Orada beni sandıktan çıkardı, kollarım bağlı, ayaklarım zincirli idi; öldürmeden önce gözlerimi de bağlamak istedi. O zaman ağlamaya ve şu dizeleri okumaya başladım:

Düşman mızraklarından beni sakınman için her deneyden geçmiş sağlam bir zırh olarak üstlenmiştim seni; sen bir mızrağın delip geçen sivri uçlu sert demirinin ta kendisi idin. Kudret benim elimde iken, cezalandırılması gereken sağ kolum, silahı güçsüz sol koluma aktarırdı. Ben, böyle davranırdım. Sen de beni, lütfen başışla: zalim sitemlerden ve kınamalardan! Bırak sadece düşmanlarım, ıstırap oklarıyla beni delsinler! Düşmanca işkencelere uğramış zavallı ruhuma, sessizliği armağan et! Sözcüklerin sertliği ve ağırlığıyla onu sıkıştırma! Bana sağlam zırhlarla hizmet etsinler diye dost edindim. Zırhlara büründüler, ama bana karşı, düşmanlarımla birlikte oldular! Öldürücü oklarıyla beni savunsunlar istedim! Okları donandılar! Ama kalbimde yara açtılar. Ateşli bir ruhla yürekler ürettim, onları sadık kılmak istedim, sadık oldular evet! Ama başka aşklar için... Sebatlı olsunlar diye tüm gayretimle emek verdim onlara! Sebatlı oldular, evet! Ama ihanette.

Cellat okuduğum bu dizeleri duyunca, bir zamanlar babamın celladı olduğunu hatırladı ve de ona bizzat yaptığım iyilikleri... Ve bana: “Ben seni nasıl öldürürüm? Ben ki senin itaatkâr kölenim” dedi. Sonra da, “Haydi kaç! Hayatını kurtarıyorum. Ama bu ülkeye bir daha gelme, yoksa mahvolursun ve beni de seninle birlikte mahvedersin!” dedi. Hani şair ne demiş:

Git! Kurtar kendini dostum! Kurtar canını tüm bağların zulmünden! Ve bırak evleri, onları inşa edenlere mezar olsunlar! Git! Seninkinden başka topraklar bul! Kendi ülkenden başka ülkeler! Ama asla, kendi canından başka can bulamazsın! Düşün! Allah'ın toprakları sonsuz genişlikteyken, seni alçaltan bir ülkede yaşamının ne kadar anlamsız, ne kadar şaşırtıcı bir şey olduğunu! Yine de, bir kimsenin yazgısı belli bir yerde öleceği üzre yazılmışsa; bahtının çizdiği ülkede ölmekten başka elinden ne gelir? Ve özellikle, unutmama ki; bir arslanın boynu, o arslanın ruhu tüm özgürlük içinde gelişip büyümedikçe, gelişip büyümmez!

Cellat bu dizeleri okuyup bitirince, ellerine sarılıp öptüm. Ben de gerçekten kurtuluşu uzaklara kaçıp gitmekte buldum.

Oradan uzaklaşırken, ölümden kurtulduğumu düşünerek gözümü yitirmenin acısını unuttum. Gezimi sürdürerek amcamın ülkesine ulaştım. Huzuruna çıktım ve ona, babamın ve benim başımıza gelenleri ve gözümü nasıl yitirdiğimi anlattım. Bunu duyunca gözyaşlarına boğuldu ve haykırarak: “Ey kardeşimin oğlu! Sen gelip dertlerime dert kattın. Ben de sana zavallı amcanın oğlunun günlerden beri ortalıktan yittiğini, başına ne geldiğini bilmediğimi ve hiç kimsenin de onun nerede olduğunu bana söyleyemediğini bildirmeliyim!” dedi. Bir yandan da öylesine ağlamaya başladı ki, sonunda dayanamayıp bayıldı. Kendine geldiğinde bana “Çocuğum, amcanın oğlu için ne denli üzüldüğümü gördün. Sen de gelip, babanın ve kendinin başına gelenleri anlatarak beni kahrettin! Ama, senin yaşamını yitirmektense gözünü yitirmiş olmayı yeğ tutmanı dilerim!” dedi.

Bu sözleri üzerine, amcamın oğlunun başına gelenleri ondan saklayamadım. Ona tüm gerçeği açıkladım. Sözlerimi duyunca amcam sonsuz bir sevince kapıldı; gerçekten oğlu için verdiğim bilgi onu çok sevindirmişti: “Bana bu mezarı çabuk göster!” dedi. Ben de, “Vallahi amca, yerini bilemiyorum. Orayı bulmak için mezarlığa çok gittim, bir türlü yerini bulamadım” dedim.

Bunun üzerine, ben ve amcam mezarlığa gittik ve bu kez, sağa sola bakınırken, sonunda mezarı tanıdım. İkimiz de çok sevindik ve türbenin içine girdik: Toprağı ve kapağı bulduk; ben ve amcam elli ayak merdiven indik. Merdivenin sonuna ulaşıncaya, bize doğru bir dumanın yükseldiğini gördük, adeta bizi kör edercesine... Ancak amcam, söyleyenin tüm korkularını dağıtan bir duaya başladı, “Yüce ve Kudretli Allah’tan daha yüce ve daha kudretli varlık yoktur” diyerek.

Bunun üzerine ilerledik; un, her türlü hububat, her çeşitten yiyecek ve de başka şeyler dolu bir salona ulaştık. Salonun ortasında örtüyle çevrelenmiş bir yatak vardı. Amcam, perdeyi çekip yatağa baktı; orada oğlunu, kendisiyle birlikte mezara inen kadının kollarında buldu; ama ikisi de kömür gibi simsiyah olmuşlardı; sanki ateş dolu bir çukura atılıp yanmışlar gibi.

Bunu gören amcam, oğlunun yüzüne tükürdü ve “Bunu hak etmişsin sen, alçak! Kötü dünyanın cezası bu; ama öbür dünyada görülecek bir hesap var ki, daha müthiş ve daha acımasızdır” diye haykırdı. Bunu söyleyerek, yeniden oğlunun suratına tükürdü, ayağından pabucunu çıkartıp ona fırlattı. Pabucun tabanı oğlanın suratına rastladı.

Öyküsünün tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş, verilen izinden daha fazla yararlanmayı istemediğinden, susmuş.

Fakat on ikinci gece gelince, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife ve Cafer’in de dahil olduğu tüm konuk topluluğu önünde, kalender genç kıza öyküsünü anlatmaya şöyle devam etmiş:

Amcam, pabucunun tabanıyla oğlunun yüzüne vurunca, orada kömür kesilmiş yatan bir ölüye karşı yapılan bu hareketi şaşkınlıkla karşıladım. Ve amcamın oğlu adına çok üzüldüm; özellikle genç kadınla birlikte onları böyle kara kömüre dönmüş görünce... Sonra şöyle dedim: “Aman Allah! Amcacığım, bir parça gönlünün kederini yatıştır! Ben, tüm benliğim ve yüreğimle çocuğunun başına gelenden üzüntü duyuyorum. Özellikle bu hale düşmelerine... Genç kadınla birlikte kara kömüre dönüşmelerine... Ve de sana, bir baba olarak bununla yetinmeyip pabucunun tabanıyla oğlunun yüzüne vurmaya.” Amcam bunu duyunca şu öyküyü anlattı:

“Ey kardeşimin oğlu! Bil ki, şu benim oğlum, çocukluğundan beri kendi öz kız kardeşinin aşkıyla tutuşmuştur. Ben, onu hep kızıdan uzak tuttum; kendi kendime de, ‘Sakin ol! Bunlar daha çok genç!’ diyordum. Ama hiç de öyle değilmiş! Ergenlik yaşlarına ulaşır ulaşmaz, aralarında o kötü hareket oluverdi. Bunu öğrenince, ilkin inanmadım doğrusu... Yine de onu müthiş azarladım ve dedim ki, ‘Bu alçakça hareketlerden sakın! Ne senden önce ne de senden sonra kimse bunu yapmamıştır ve yapmayacaktır. Yoksa, hükümdarlar arasında, ölünceye kadar, utanç ve iğrençlik içinde kalacağız. Ve atlı tatarlar, tüm dünyaya öykümüzü aktaracaklar! Bundan dolayı hareketlerine çok dikkat

et, yoksa seni lanetler ve öldürürüm!’ dedim. Sonra kızdan onu ayırmak için gayret gösterdim, kızı da ondan... Ama öyle anlaşıyor ki, bu alçak kız, onu dayanamayacak kadar seviyormuş! Sanki şeytan kötülüğünü onlarda denemiş.

“Oğlum, onu kız kardeşinden ayırdığımı görünce, kimseye belli etmeden, yeraltında bu yeri yaptırmak zorunda kalmış. Ve gördüğün gibi, buraya yiyecekler getirmiş, ve de her şeyler! Benim yokluğumdan yararlanarak, sürgün avında bulunduğum sırada, kız kardeşiyle gelip buraya yerleşmiş. Yüce ve övülesi Tanrı’nın adaleti, insanı nasıl etkiliyor! Burada ikisini de yakıp kömüre döndürmüş. Ama öbür dünyadaki cezaları daha da müthiş ve katı olacaktır!”

Ve amcam oracıkta ağlamaya başladı; ben de onunla birlikte ağladım. Sonra bana, “Bundan böyle, onun yerine sen benim oğlum olacaksın!” dedi.

Ben, bir saat kadar, bu dünyanın işleri üzerine düşünceye daldım. Bu arada, vezirin emriyle babamın öldürülüşünü, tahtının hileyle ele geçirilişini, hepinizin bildiği gibi gözümün çıkarılışını ve amcamın oğlunun başına gelenleri oldukça garip şeyleri düşündüm... Ve kendimi tutamayıp ağladım. Bundan sonra mezardan çıktık; kapağı yeniden kapadık; sonra da toprakla örttük; mezarı tamamen eski haline soktuk. Sonra da saraya döndük.

Oraya henüz ulaşmış ve oturmuştuk ki, silahların çatışma seslerini duyduk, ardından da borazan ve davul seslerini... Sonra da savaşçıların koşuşturduklarını gördük; tüm kent, uğultularla, gürültülerle ve atların nallarından çıkan tozlarla dolmuştu; ve ruhumuz olup biteni anlayamamaktan gelen şaşkınlık içindeydi. Sonunda, amcam şah, bütün bunların nedenini sordu, ona “Kardeşin vezir tarafından öldürülmüş, sonra da aynı vezir tüm asker ve birlikleri toplayarak acele buraya sevketmiş, kenti baskınla elde etmek için... Kentte oturanlar karşı duramayacaklarını anlamışlar; böylece vezir de kenti kolayca elde etti” diye yanıt verdiler.

Bu sözleri duyunca, ben kendi kendime “Hiç kuşku yok ki, eline düşersem, beni kesinlikle öldürtür” diye düşündüm; ve yeniden dert ve kaygılar ruhumda birikmeye başladı, yeniden

annem ve babamın başlarına gelen felaketi düşünerek hüzünlendim. Artık ne yapacağımı bilemiyordum. Öte yandan ortaya çıkarsam, kentte oturanlar ve babamın askerleri beni tanıyacıklar ve beni öldürüp ortadan kaldırmak için arayacaklardı! Bu yüzden sakalımı kazımdan başka çare bulamadım; ve sakalımı kazıdım, başka giysiler giyerek kılığımı değiştirdim ve kenti terk ettim; ve bu Bağdat şehrine doğru yol aldım. Burada güvenli olacak ve beni Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in sarayına götürecek birini bulacaktım. Ona bütün öykümü ve serüvenlerimi anlatacaktım.

Başıma herhangi bir dert gelmeden, bu gece Bağdat'a ulaştım. Nereye gideceğimi, ne yandan geldiğimi hiç bilmiyordum, şaşkınlık içindeydim. Birdenbire kendimi bu kalenderle karşı karşıya buldum; ona selam verdim ve "Ben bir yabancıyım" dedim. O da, "Ben de yabancıyım" dedi. Dostça konuşurken bir de baktık, üçüncü arkadaşımız olan şu kalender bize doğru yaklaştı; selam verdi; bize, "Ben burada yabancıyım" dedi. Biz de selam alıp, "Biz de yabancıyız" diye yanıt verdik. Böylece karanlık bizi ansızın bastırınca kadar birlikte yürüdük. Bah-tımız bizi, bir arada, sizin yanınıza mutlulukla sürükledi, ey efendilerim! Ve benim kesik sakalımın ve oyulmuş gözümün öyküsü böyledir.

Birinci kalenderin anlattığı öykü üzerine genç kız, ona "Pekâlâ! Haydi bakalım! Şimdi, başını bir parça okşa¹ ve çabuk uzaklaş buradan!" demiş.

Ama birinci kalender ona, "Ey hanımım, buradaki bütün arkadaşların öykülerini işitmedikçe gitmek istemiyorum" demiş.

Bütün bu zaman sürecinde, orada bulunanlar bu şaşırtıcı öyküye hayran kalmışlar; halife de Cafer'e, "Gerçekten, ben de ömrümde şu kalenderin anlattığına benzer serüven işitmemiştim" demiş. Bunun üzerine birinci kalender bağdaş kurarak bir yana oturmuş; ikinci kalender ilerlemiş ve evin genç hanımının önünde elleri arasından yeri öpüp şu öyküyü anlatmış:

1 Yani: "Elini başına götürerek selam işareti ver" demek istiyor. Bu, Doğu'da selam şekillerinden biridir (J.C.M.)

İkinci Kalenderin Öyküsü

Gerçekte, ey hanımım, ben kör olarak doğmadım. Ama şimdi size anlatacağım öyküm, öylesine şaşırtıcıdır ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsaydı, eğitime bakımından değerli bir ders oluşturunurdu.

Bu karşınızda duran, bir şahın oğlu şahtır aslında... Yine bilin ki, asla bir cahil değilim: Kur'an okurum, hem de yedi çeşit kaleme alınışıyla... Belli başlı kitapları da okurum; bilim üstatlarının temel kitaplarını da... Yıldızbilimi üstüne kitaplarla şairlerin yazdıklarını da... Sonunda, tüm bilimlerin incelemesine kendimi öylesine verdim ki, çağımın tüm yaşayanlarını geçtim.

Adım hattatlar nezdinde saygıyla anıldı; dahası tüm bölgeler, tüm ülkelerde şöretim yayıldı; tüm hükümdarlar nezdinde değerim kabul edildi. Bu sırada Hint hükümdarı benden söz edildiğini duymuş; göz kamaştıncı hediyeler ve şahlara yaraşır armağanlar göndererek, babamdan beni kendisine yollamasını rica etmişti. Babam buna rıza gösterdi ve içi her şeyle dolu altı gemi hazırlatarak beni yola çıkardı.

Deniz yoluyla yaptığımız bu yolculuk tam bir ay sürdü; bunun ardından bir kıyıya yaklaştık. Orada bizimle birlikte gemilere yüklenen develerimizi ve atlarımızı karaya çıkardık; Hint hükümdarına sunulmak üzere on deve hediye yükledik. Ancak, daha yeni yola koyulmuştuk ki, bir toz bulutu yükselerek bize doğru yaklaştı. Yerin ve göğün tüm bölgelerini örttü ve yolculuğumuzun bir saatini kapladı; sonradan dağıldı; arasından gazaba kapılmış arslanlara benzer kırk atlı belirdi. İyice bakınca, bunların çöl Arapları, yol kesen haydutlar olduğunu gördük. Onlar da bizi fark edince, yanımızdaki, Hint hükümdarına sunulacak on deve yükü armağanı da düşünerek kaçmaya başladık. Bizim ardımıza düştüler, dört nala ve doludizgin... O zaman biz, işaretler yaparak onlara, "Kudretli Hint hükümdarına yollanan elçiler olduğumuzu; bize kötülük yapmamalarını" anlatmaya çalıştık. Onlar da bize, "Biz ne onun toprağında yaşıyoruz ne de onun tabileriyiz!" diye yanıt verdiler. Oracıkta benim genç hizmetçilerimden bazılarını öldürdüler; öteki hizmetçilerle ben çeşitli yönlerle kaçarak kurtulduk. Ancak ben oldukça derin bir yara aldıktan sonra kaçabil-

miştım. Bu sırada, çöl Arapları bizim tüm servetimizi ve develerin sırtındaki hediyeleri yağma etmişlerdi.

Bana gelince, kaçışım sırasında nereye yöneldiğimi de ne yapacağımı da bilmez hale gelmişim. Kaçışımı, bir dağın tepesine ulaşıncaya kadar sürdürdüm; orada bir mağara buldum; sonunda istirahat edecek ve geceyi geçirecek bir yer edinmişim.

Sabahleyin mağaradan çıktım, şahane ve zengin görünümlü bir kente ulaşıncaya kadar yürümeyi sürdürdüm. Buranın iklimi öylesine harika idi ki, kış orada hükmünü icra edemiyor, bahar her yanı güllerle kaplıyordu. Bu kente girişimden çok sevinç duymuş, özellikle kaçış ve yürüyüşle yıpranmış bedenimde bir ferahlık hissetmişim. Gerçekten hüzünle sararmış, epeyce değişmişim.

Bu kentte, ne yana yöneleceğimi bilemediğim bir sırada, dükkânında dikişle uğraşan bir terzinin önünden geçiyordum; yanına vardım terzinin, selam verdim. Selamımı iade etti; ve beni samimiyetiyle oturtmaya çalıştı, kucakladı ve iyi davranışıyla beni, ülkemden ayrılmanın nedenini anlatmaya yöneltti. Bunun üzerine başıma gelen her şeyi, başından sonuna kadar, ona anlattım. Anlattıklarına çok üzüldü ve bana, “Ey yumuşak yürekli genç adam, kime olursa olsun, bütün bu öyküyü anlatmana gerek yok! Yoksa bu kentin hükümdarından sana zarar gelmesinden korkarım; çünkü bu zat, babanın en büyük düşmanıdır, ona karşı eski bir intikamı vardır” dedi.

Ardından, benim için yiyecek içecek hazırladı; ben de yiyip içtim. O da benimle yedi içti. Geceyi konuşarak geçirdik; bana dükkânında bir köşe ayırdı. Sonra ihtiyacım olan bir şilte ve örtü getirdi. Orada, o da ben de uyumak üzere uzandık.

Bu şekilde onun yanında üç gün misafir kaldım; bu sürenin sonunda bana, “Senin yaşamını kazanabileceğin bir mesleğin var mı?” diye sordu. Ona, “Tabii! Ben hukuktan nasibini almış bir bilgin, geçmişin bilimlerinde bir üstat sayılırım. Edebiyat ve muhasebeyi de bilirim!” dedim. Bana “Dostum, bütün bunlar bir meslek oluşturmaz” dedi. Beni üzgün görerek, “Ya da belki bir meslektir ama, bizim kentin piyasasında hiç geçerliği yoktur. Burada, bizim kentte, hiç kimse inceleme, yazma, okuma ve hesap yapma nedir bilmez. Sadece yaşamını kazanmaya bakar.”

Bunu duyunca, çok üzüldüm ve ona, “Gerçekten, vallahi, sana anlattıklarımın başka yapacak hiçbir şey bilmiyorum” diye tekrarlamaktan başka bir şey söyleyemedim. “Öyleyse, çocuğum, kendini toparla! Bir balta ile bir urgan al! Allah sana daha iyi bir baht hazırlayana kadar ormana gidip ağaç keserek geçimini sağla!” dedi. Ardından, gidip bana bir balta ve bir urgan satın aldı; ve beni, onlara emanet ederken iyi tanıtmaya gayret göstererek öteki oduncularla ormana odun kesmeye yolladı.

Bunun üzerine oduncularla yola koyularak ormana vardım. Kestiğim odunları omzuma vurdum; onları kente götürerek yarım dinara sattım. Biraz para harcayarak yiyecek satın aldım, paranın geri kalanını özenle sakladım. Böylece bir yıl boyunca çalışmayı sürdürdüm; ve her gün dostum terziyi dükkânında ziyarete gittim. Köşemde, bağdaş kurarak dinlendim.

Bir gün, âdet edindiğim gibi, ormana gitmiş, bir ara öteki odunculardan uzak düşerek, sık ağaçlıklı bir yöreye gelmiştim; orada kendime kuru bir ağaç seçtim ve kökünün yöresindeki tüm toprağı kaldırmaya koyuldum. Açtığım yerde bakırdan bir halkası olan bir tahta kapak gördüm. Kapağı kaldırdım. Altında bir merdivenin uzandığını gördüm. Merdivenin dibine kadar indim. Orada bir kapı buldum. Kapıdan girdim ve kendimi göz kamaştıran ve güzel inşa edilmiş bir sarayın salonunda buldum. İçerde en güzel incilere denk güzellikte bir kız vardı. Öyle güzeldi ki, onu görür görmez yüreğimin tüm kaygısı, tüm hüznü ve tüm felaketi silindi. Ona baktım ve hemen böylesi bir güzelliğin ve mükemmelliğin yaratıcısı önünde dize geldim.

Bunun üzerine o da bana bakıp, “Sen bir insan mısın, yoksa bir ecinni mi?” diye sordu. Kendisine, “Bir insanım” diye yanıt verdim. O da bana, “Ama yirmi yıldır insan yüzü görmeden yaşadığım bu mevkîe seni kim getirebildi?” dedi. Tatlılık ve zevkle dolu bulduğum bu sözlerle karşı, “Efendim, beni buraya sevkeden Allah’tır, tüm dertlerimden ve acılarımdan arınayım diye herhalde!” şeklinde yanıt verdim. Sonra da oturup başıma gelenleri, başından sonuna kadar ona anlattım. Bunları duyunca çok üzüldü ve ağlamaya başladı ve bana, “Ben de sana kendi öykümü anlatayım!” dedi.

“Bilesin ki, ben Hint şahlarının sonuncusu olan Abanoz Adası’nın hâkimi Şah Aknamus’un kızıyım. Babam beni amcamın oğluyla evlendirmişti. Ama evliliğimin ilk gecesinde, daha bekâretimi yitirmeden, bizzat İblis’in oğlu Racmus’tan olma Cerceris denen ifrit beni kaçırdı. Beni uçurarak getirip bu mevkie bıraktı. Buraya arzu duyabileceğim tatlılar, giysiler, değerli kumaşlar, mobilyalar, yiyecekler ve içecekler taşıdı. O zamandan bu yana, her on günde bir gelip beni görüyor ve bir gece benimle yatıyor, sonra da sabahleyin çekip gidiyor. Bana, bu on gün içinde, kendisinden herhangi bir şey isteyecek olursam, gece olsun gündüz olsun, bu salonun kubbesi altındaki şu tablette yazılı olan iki satıra el değdirmenin yeterli olduğunu bildirdi. Ve gerçekten, o zamandan bu yana, ne zaman bu yazıya dokunsam, onu karşımda görüyorum. Bu kez, onun ayrılmasından bu yana dört gün geçti. Daha altı gün burada olmayacak. Acaba sen burada benimle beş gün kalabilir misin? Böylece onun gelişinden bir gün önce buradan ayrılmış olursun!” diye sözünü bitirdi.

Kendisine, “Kuşkusuz! Bunu yapabilirim” diye yanıt verdim. Bunu duyunca çok sevindi; ayağa kalktı, elimi tuttu, kemerli bir kapıdan geçirdi; oradan sıcacık ve hoş bir hamama götürdü. Tatlı bir havası vardı buranın... Orada, çabucak soyundum, o da soyundu, çınlıçplak olduk; ikimiz birlikte yıkandık. Banyodan sonra, hamamın serinliğindeki yatağa uzandık; bana içmek için miskle karılmış şerbet sundu ve önüme pastalar koydu. Sonra zarif bir konuşma tutturduk, onun tutkunu olan ifritin sağladığı şeyleri yedik.

Bunu izleyerek bana, “Bu gece sen uyu, yorgunluğunu gider, yarına iyice dinlenmiş olursun!” dedi.

Ben de, hanımım, ona teşekkür ettikten sonra iyice uyumak istiyordum. Ve gerçekten, hemen tüm dertlerimi unutmuş gibiydim.

Uyanınca onu yanımda oturur buldum; bedenimi ve ayaklarımı tatlı tatlı ovuyordu. Allah’a tüm iyiliklerini ona bağışlaması için dualar ettim; sonra oturup bir saat kadar konuştuk. Bana çok tatlı şeyler söyledi. Sonra dedi ki: “Vallahi! Önceleri, bu yeraltı sarayında tek başıma, hüzünle yaşıyordum ve göğsüm daralıyordu. Çünkü konuşacak kimse bulamıyordum ve bu, yirmi yıl sürdü. Ama Allah’a şükürler olsun ki, seni bana yollamakla yüceliğini gösterdi.”

Sonra o tatlı sesiyle, bana şu dizeleri okudu:

Eğer gelişinden daha önce haberli olsaydık, halı diye ayaklarının altına yüreğimizin temiz kanını ve gözlerimizin siyah kadifesini sererdik! Yanaklarımızın tazeliğini sererdik –ve ipek uyluklarımızın etini– yatacağın yere, ey gece yolcusu! Çünkü senin yerin göz kapağımızın üstündedir.

Bu dizeleri duyunca, elim kalbimde, ona teşekkür ettim; sevdası yüreğimin daha derinlerine takıldı. Tüm kaygılarım, tüm ıstıraplarım yok oldu. Sonra oturup aynı bardaktan içmeye koyulduk, bu böylece geceye kadar sürdü; işte o gece, mutluluklar içinde onunla yattım. Ve yaşantımda, o geceye benzer hiçbir gece geçirmedi. Sabah olunca, yeniden yıkandık, birbirimizden çok hoşnut olarak ve de gerçek bir mutluluğun tanığı olarak...

Ben hâlâ çok ateşli idim ve mutluluğumu uzatmak istiyordum; ona, “İster misin, seni yeryüzüne çıkarayım ve bu ecinniden kurtarayım?” diye sordum. Bunu duyunca, gülmeye başladı ve bana, “Sus Allah aşkına! Ve sahip olduğunla yetin! Şu zavallı ifrit, on günde ancak bir gün benimle sevişecek; oysa ben sana her seferinde geriye kalan dokuz günü vaat ediyorum” dedi. Bense şarabın esrikliği ve tutkunun ateşiyle sürüklenerek sözden yana ileri gittim ve ona, “Asla! Şimdi duvarında esrarlı yazıt bulunan bu kubbeyi derhal yıkacağım. Bırak ifrit gelsin, onu da mahvedeceğiz! Zaten çoktandır yerin üstündeki, yerin altındaki tüm ifritleri yakalayarak öldürmek benim en eğlenceli oyunum olmuştur” dedim.

Bu sözleri duyunca, kız beni yatıştırmak için şu dizeleri okumaya başladı:

Ayrılmadan önce süre isteyen sen! Uzaklaşmayı dayanılmayacak kadar katı bulan sen!

Asla bağlanmamanın, fakat sadece sevmenin güvenli bir yol olduğunu bilmiyor musun? Düşünmeyi ve kendi kendine; bıkınlığın tüm bağlantıların şaşmaz kaidesi ve kopukluğun tüm dostlukların sonucu olduğunu söylemeyi bilmiyor musun?

Ama ben, onun bana okuduğu bu dizelerin farkına varmadan, kubbeye şiddetli bir tekme attım! . . .

Öykünün burasında, Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve on üçüncü gece gelince, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, ikinci kalender, evin genç hanımına öyküsünü şu şekilde anlatmayı sürdürmüştü:

Ben kubbeye bu şiddetli tekme indirince hanımım, kadın bana, “İşte ifrit! Bize ulaştı. Sana daha önce söylememiş miydim? Ben mahvoldum! Bari sen kaç kurtul! Geldiğin yerden çık git!” dedi.

Bunun üzerine merdivene doğru atıldım. Ama, ne yazık ki korkunun şiddetinden sandallarımı ve baltamı aşağıda unuttum. Böylece, merdivende henüz birkaç basamak çıkmışken, sandalıma ve baltama bir göz atmak için dönüp geriye son bir kez bakınca, yerin yarıldığını ve oradan korkunç bir ifritin çıktığını ve kadına, “Bütün bu şiddetin anlamı ne? Başına bir felaket mi geldi?” diye sorduğunu duydum. Kadın ona, “Hiçbir felaket yok! Birdenbire yalnızlıktan ötürü göğsümün sıkıştığını duydum, göğsümü ferahlatmak için serin bir içki almak üzere ayağa kalktım. Bunu yaparken biraz şiddetle davranmışım ki, kaydım ve kubbenin üstüne düştüm” dedi. Ama ifrit, ona, “Ey alçak fahişe! Nasıl da yalan söylüyorsun!” dedi. Sonra sarayın içine göz gezdirdi; sağa sola baktı ve benim sandallarım ile baltamı bulmakta gecikmedi. O zaman, “Bu aletlerin burada işi ne? Ha! Söyle! İnsanoğluna ait bu gereçler nereden geldi buraya?” deyince, kadın, “Şimdi senin elinde gördüm bunları... Daha önce hiç fark etmemiştim. Her halde senin sırtında asılı idi; ve sen bunları kendin getirmiş olmalısın buraya!” dedi. Bunun üzerine ecinni, hiddetinin son derecesine ulaşarak, “Ne saçma sözler bunlar! Çarpıtılmış ve saptırılmış!.. Ey sefih kadın, onlar benim üzerimde falan değildi!” diye haykırdı.

Bu sözlerden sonra, onu çınlıçplak soydu, çarmıha gerdi; işkence yaparak olup biteni anlatması için sorular sormaya başladı. Ama, ben artık bu kadarına ve kadının döktüğü gözyaş-

larına dayanamadım: korkudan titreyerek merdivenden yukarı çıktım. Dışarıya çıkınca kapağı önceki gibi yerleştirdim, üstünü de toprakla örterek gözlerden gizledim. Yaptığım harekete pişmanlığın son kertesinde pişman oldum. Ve genç kadını, onun güzelliğini ve bu alçak ifritin yirmi yıldır onunla birlikte kalan bu kadına uyguladığı işkenceleri düşünmeye koyuldum. Ve özellikle benim yüzümden de işkenceye uğradığını düşünerek acı duydum. Ve, o anda kendi babamı da, onun ülkesini de, şimdi oduncu olarak yaşadığım sefil koşulları da düşündüm; ve ağlayarak bu hüzünlü konuda bir şiir okumaya koyuldum.

Ardından, dostum terzinin dükkânına ulaşınca kadar yürüdüm; ve onu, birkaç günlük yokluğumdan dolayı, yanan bir sobanın üzerinde oturur gibi telaşlı buldum. Orada beni merakla bekliyormuş. Bana, “Dün, her zamanki gibi dönmediğini görünce, yüreğim senin için sızlayarak geceyi geçirdim. Ormanda vahşi bir hayvanın seni parçaladığından ya da başına benzer bir felaket geldiğinden korktum. Ama Allah’a şükürler olsun ki, dönüp geldin!” dedi. Bunu duyunca, gösterdiği ilgi-den dolayı teşekkür ettim; dükkâna girdim, köşeme oturdum; ve başıma gelenleri düşünmeye başladım; kubbeye attığım tekmeden dolayı kendimi suçladım. Birdenbire dostum terzi içeri girdi ve bana, “Dükkânın kapısında biri var, bir tür Acem diyeceğim, seni soruyor; elinde de senin baltan ve sandalların var. Kentteki tüm odunculara bunları göstererek ve de ‘Sabahleyin ezanı duyunca namaz kılmak üzere camie giderken yolda bunları buldum, kimin olduğunu bilmiyorum, acaba siz biliyor musunuz?’ diyerek dolaşmış. Oduncular, baltayı ve sandalları görünce, bunların sana ait olduğunu bildiklerinden bu Aceme hemencecik burayı tarif etmişler. Şimdi orada duruyor, dükkânın kapısında seni bekliyor. Haydi, çık da zahmetlerinden ötürü teşekkür edip baltanı ve sandallarını al!” dedi. Ama ben, bu sözleri duyunca, sarardığımı ve korkudan tüm bedenimin çöktüğünü hissettim. Bu bitkin haldeyken, birdenbire, oturduğum yerde toprak yarıldı; ve söz konusu Acem ortaya çıktı. Bu, o ifritti. Bütün bu sürede genç kadına işkence etmişti, hem de ne işkence! Ama kadın hiçbir şey itiraf etmemişti. Bunun üzerine balta ve sandalları almış ve ona, “Sana İblis’in soyundan gelme

Cerceris olduğumu kanıtlayacağım! Bu balta ile bu sandalların sahibini buraya getirip getiremeyeceğimi göreceksin!" demiş.

İşte buraya, bu hileyi kullanarak, size söylediğim gibi, odunlardan soruşturarak gelmiş.

Böylece toprak yanılarak iblis şiddetle yanıma geldi ve bir an bile vakit kaybetmeden, beni alıp kaçırdı! Uçup göklere yükseldi, sonra inip toprağa gömüldü! Bana gelince, tüm ayırt etme yeteneğimi kaybetmişim. Tam o sırada şehvetin tadını tattığım yeraltı sarayına girdik. Orada genç kadını çınlıçplak gördüm, böğründen kan akıyordu. O zaman gözlerim yaşla doldu. Ama ifrit ona yöneldi, kolunu sıkıp, Ona "Ey sefihe! İşte dostun karışında!" dedi. Bunun üzerine genç kadın bana baktı ve "Ben onu hiç tanımıyorum; onu sadece şu anda, şimdi gördüm" dedi. İfrit de ona, "Nasıl? Suçun kanıtı karşında duruyor ve sen hâlâ itiraf etmiyor musun?" diye haykırdı. O zaman kadın, "Onu tanııyorum ben. Ömrümde onu görmedim. Ve Allah'ın huzurunda yalan söylemek bana yakışmaz" dedi. Bunun üzerine ifrit, ona "Eğer gerçekten tanıımıyorsan, al şu kılıcı, onun başını vur!" dedi. Bunun üzerine kadın kılıcı aldı, bana doğru geldi, karşımda durdu. O sırada, korkudan sapsarı, merhamet diler gibi ona kaşlarımla olumsuz bir işaret yaptım ve gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı akmaya başladı. O da bana göz kırptı; ama yüksek sesle "Tüm felaketlerimizin nedeni sensin!" dedi. Bunu duyunca yeniden kaşlarımla işaretler yaptım ve ifrit anlamasın diye ona iki anlama gelebilecek dizeler okumaya başladım:

Gözlerim, dilimi gereksiz bırakacak kadar seninle konuşmasını biliyor. Yüreğimdeki gizli sırları sadece gözlerim açıklar sana! Seni görünce tatlı gözyaşlarım akar durur ve ben susarım; çünkü gözlerim içimdeki ateşten yeterince söz eder. Kırpıklar kırpışarak, tüm duyguları anlatır bize; anlayışlı olanlar için parmakların kullanılması hiç gerekmez. Kaşlarımız tüm öteki şeylerin yerini tutar. Susalım öyleyse! Ve sözü sadece aşka bırakalım!

Genç kadın, benim işaretlerimin ve dizelerimin anlamını kavradı ve ifritin kılıcını fırlatıp attı. Bunun üzerine ifrit kılıcı aldı,

bana verdi ve “Uçur şunun boynunu, seni bırakırım, hiçbir kötülük yapmam” dedi. Ben “Peki!” dedim ve kılıcı alarak cesaretle ilerledim ve kolumu kaldırdım. Bunu gören kadın, kaşlarıyla işaret yaparak, davranışlarıyla, “Ben sana haksızlık ettim mi?” demek istedi. Gözlerim yaşla doldu, ben de elimden kılıcı attım ve ifrite “Ey kudretli ifrit, ey güçlü ve yenilmez kahraman! Eğer bu kadın, sence, inanç ve akıl fukarası olsaydı, kafamın kesilmesini haklı bulması gerekirdi; oysa kafamı kesip atmamış, bunun yerine kılıcı fırlatıp atmıştır. Böyle olunca, ben nasıl olur da onun başını kesme hakkını kendimde bulurum? Özellikle daha önce hayatımda hiç görmediğim bir kimseye bunu nasıl yapabilirim? Dolayısıyla, bu işi kesinlikle yapamam ben, kötü ölümün zehrini senin elinden içsem bile!” Bu sözlerim üzerine, ifrit, “Hah! Şimdi aranızdaki aşkın ne olduğunu anladım” diye haykırdı.

Ve o zaman, hanımım, bu alçak kılıcı aldı; bir vuruşta genç kadının elini kesti; sonra yeniden vurarak öteki elini kesti; sonra da sağ ayağını ve sol ayağını kesti: Ve böylece dört vuruşla, dört organını kesiverdi. Ve ben bunları gözlerimle izledim ve ölecekmişim gibi bir duyguya kapıldım.

Bu anda genç kadın bana kaçamak bir bakış fırlattı ve göz kırptı. Ancak, ne yazık ki, ifrit bunu gördü ve “Ey orospunun kızı! Gözlerinle bile zina işlemektesin!” diye haykırdı. Bunun ardından kadının boynuna vurarak kafasını uçurdu. Sonra bana döndü ve “Bil ki ey insanoglu! Biz ecinnilerin yasasında zina yapan eşin öldürülmesine izin verilmiş, hatta bu teşvik edilmiştir. Böylece, bu genç kadını, düğün gecesinde, başkası ona sahip olmadan, henüz on iki yaşındayken kaçırmıştım ben... Onu buraya getirdim, on günde bir gelip onu görüyor, geceyi onunla geçiriyor, Acem kılığına girerek onunla çiftleşiyordum. Ama, onun beni aldattığını anladığım gün, onu öldürdüm. Zaten o beni sadece gözleriyle aldatmıştı, sana bakarak kırptığı gözleriyle... Sana gelince, onunla zina yaptığından emin olmadığımдан, seni öldürmeyeceğim. Ama ardından gülmemen ve gururunu kırmak için sana bir ceza vermek, ama bu cezanın çeşidini sana seçtirmek istiyorum. Haydi seç bakalım!” dedi.

Bunu duyunca, hanımım, ölümünden kurtulacağımı göerek sonsuz bir sevince kapıldım. Bu da beni, bu bağışlamayı

kötü kullanmaya yöneltti. Ona, “Tüm cezalar içinden nasıl bir ceza seçeceğimi bilemiyorum. Hiç verilmemesini yeğledim!” dedim. Öfkelenen ifrit, ayağını yere vurarak, “Sana seç dedim! Seni hangi kılığa sokarak büyüleyeyim, onu seç! Eşeye mi dönüştüreyim? Yoksa köpek kılığına mı sokayım seni? Katır kılığına mı? Yahut da karga kılığına mı? Yoksa maymun kılığına mı soksam?” Bunu duyunca, tam bir bağışlanma umduğumdan, daima işin kaçamağına giderek, “Allah aşkına! Ey kudretli İblis’in soyundan gelen Cerceris üstat, sen beni bağışlarsan, Tanrı da seni bağışlar. Çünkü sana hiçbir zarar vermemiş olan zavallı bir Müslümanı bağışlarsan, Allah da seni nasıl ödüllendireceğini pekâlâ bilir” dedim. Ve dualar üstüne dualar okuyarak, kendimi alçakgönüllülükle ellerine terk ederek yalvarmayı sürdürdüm ve ona, “Beni haksız yere mahkûm ediyorsun!” dedim. O da bana, “Ölmek istemiyorsan, sus artık! İyi niyetimi kötüye kullanma, çünkü mutlaka seni büyülemem gerekir!” dedi.

Bu sözler üzerine beni kaldırdı, üzerimizdeki kubbeyi ve tüm sarayı yıktı; benimle birlikte göklere uçtu. Öyle yükseldik ki, yeryüzünü bir su çanağı şeklinde gördüm. Bundan sonra bir dağın tepesine indik ve beni oraya bıraktı; eline bir parça toprak aldı; üzerine, “Ham, hum, ham!” diye homurdanarak bir şeyler okudu; sonra birkaç kelime telaffuz etti, sonra bu toprağı, “Bulunduğun halden çık, bir maymun ol!” diye haykırarak, üzerime serpti. O anda, hanımım, bir maymun oldum. Hem de nasıl bir maymun! En az yüz yaşında ve oldukça çirkin! Kendimi, bu halde görünce, ilkin hiç hoşlanmadım ve sıçramaya başladım; gerçekten maymun gibi sıçırıyordum. Sonra, bunun bir şeye yaramayacağını düşünerek, kendi halimi ve geçmişimi düşünerek ağlamaya başladım. İfrit, korkunç bir neşeyle gülüyordu; sonra da gözden kayboldu.

Bunun üzerine bahtın haksızlıklarını düşünmeye koyuldum; ve bahtına sahip olmanın insanın elinde olmadığını anladım.

Bundan sonra, dağın tepesinden, ta dibine kadar yuvarlana yuvarlana indim. Ve geceleyin ağaçlar üzerinde uyuyarak yol almaya başladım. Bu yolculuk, Tuzlu Deniz’in kıyılarına ulaşın-

caya dek bir ay sürdü. Orada bir saat kadar eğleştim. Sonunda, denizin ortasında, uygun rüzgârla kıyıya yaklaşmakta olan bir gemi gördüm. Bunun üzerine, bir kayanın arkasına saklanıp bekledim. Gemiden çıkan adamların oraya buraya gidip geldiğini gördükten sonra, cesaretimi topladım ve gemiye sıçradım. Bunu gören adamlardan biri, “Bu kötü görünüşlü yaratığı kovun buradan!” diye haykırdı. Bir diğeri, “Yo, onu öldürün!” diye bağırdı. Bir üçüncüsü, “Evet! Şu kılıçla onu öldürelim!” diye bağırdı. Bunu duyunca, ağlamaya başladım ve pençemle kılıcın ucunu tuttum, gözyaşlarım akıp duruyordu.

Bunu gören kaptan bana acıdı ve onlara, “Ey tacirler, bu maymun bana yalvarıyor, yalvarışını duyuyorum; korumam altına alıyorum onu... Kimse ona dokunmasın, kovmasın ve de tedirgin etmesin!” dedi. Sonra bana seslenerek, tatlı ve güzel sözler söylemeye başladı; ve ben, onun tüm sözlerini anlıyordum. Böylece beni hizmetçi olarak yanına aldı; onun her türlü işini görüyor ve gemide hizmetinde bulunuyordum.

Elli gün boyunca rüzgâr uygun esti. Sonunda içinde oturanların sayısını ancak Allah'ın bilebileceği büyük bir kente ulaştık.

Oraya ulaştığımızda, kentin hükümdarı tarafından bize yollanan köleleri gördük. Bunlar yaklaşarak tacirlere, “Hoşgeldiniz!” dediler, “Hükümdarımız sizin teşrifinizle memnurluklarını bildirdi ve şu parşömen tomarını size vermekle bizi görevlendirdi ve de, her birinizin hüsnü hatla birer satır yazı yazmanızı diledi.”

Bunun üzerine, ben, her zamanki maymun kılığım altında, kalktım, ellerinden şiddetle parşömeni kaptım ve onlardan biraz uzağa doğru sıçrayarak uzaklaştım. Bunu görünce parşömeni yırtacağımdan ya da suya atacağımdan korktular. Bunun üzerine işaretle onlara yazı yazmayı bildiğimi ve yazmak istediğimi anlattım. Kaptan onlara, “Bırakın yazsın! Çiziktirdiğini görürsek, yazmasını engelleriz; ama, gerçekten hüsnü hat biliyorsa, onu oğlum olarak kabulleneceğim. Çünkü ömrümde bundan akıllı maymun görmedim” dedi.

Bunun üzerine kalemi elime aldım, hokkaya daldırarak iki yanının da iyice mürekkebe bulanmasını sağladım ve yazmaya başladım.

Böylece içimden geldiği gibi dört kıta yazdım; bunların her biri ayrı üsluplara göre, ayrı tarzlarda idi: İlk kıta'ı rikaa, ikincisi reyhani, üçüncüsü sülüs, dördüncüsü de muşık¹ tarzında idi:

(a) Zaman cömert kimselerin hayırlı işlerini ve bağışlarını çoktan belirlemiştir; ama, seninkileri sayıp dökmekte asla başarı sağlayamamış, umutsuzluğa düşmüştür. Allah'tan sonra, insanoğlu senden başkasına başvurmaz; çünkü sen tüm iyilikseverlerin babasıdır!

(b) Sana onun kaleminden söz edeceğim: Onun kalemi! Kalemlerin ilki ve kökenidir! Kudreti şaşırtıcıdır, ünlü bilgilerin birçokları onun sayesinde payidar olmuşlardır. Bu kalemden, onu tuttuğun parmak uçlarından başlayarak dünyaya beş hitabet ve şiir ırmağı akar.

(c) Sana onun ölmezliğinden söz edeceğim: Ölmeyen yazar yoktur elbet! Ama zaman onun ellerinden çıkan yazıyı ölümsüz kılar!

Bundan dolayı, kaleminin, Diriliş gününde, seni gururlandıracak şeylerden başkasını yazmasına izin verme!

(d) Eğer hokkayı açarsan, oraya kalemini, bağışçıya özgü satırlar, iyilikle dolu satırlar yazmaktan başka maksatla batırma!

Ama, onu bağış uğrunda kullanamayacaksan, hiç değilse güzellik uğrunda kullanmak için batır! Ve, böylece, en büyük yazarlar arasında sayılanlardan olursun!

Yazma işini bitirince, parşömen tomarını ona uzattım. Hepsi büyük bir hayranlık duydular, sonra her biri sırayla en güzel yazılarıyla birer satır yazdılar.

Bundan sonra köleler, tomarı hükümdara götürmek üzere uzaklaştılar. Hükümdar tüm yazıları inceledikten sonra, dört ayrı tür ve üslupta yazılmış olan benimkinden başkasını beğenmemiş. Zaten ben bir şahın oğluyken, bu marifetimle bütün dünyada ün sağlamıştım.

Bunun üzerine hükümdar, yöresinde bulunan tüm dostlarına ve kölelerine, “Hepiniz gidip bu güzel yazının sahibini bulun!

1 Muşık: Hat sanatında, *muhakkak* adıyla da bilinen bir yazı tarzı (Â.Ş.O.)

Ve de giyinsin diye bu hilatı kendisine verin! Ve onu benim katırlarının en güzeline bindirerek çalgılı bir alayla buraya, yanıma getirin!” demiş.

Bu sözleri duyunca hepsi gülmeye başlamışlar. Ve hükümdar, bunu fark edince, çok kızmış ve “Nasıl! Size bir emir veriyorum ve siz bana gülüyorsunuz ha!” diyerek haykırmış. Ona, “Ey çağımızın hükümdarı, sizin sözlerinize gülmek ne haddimize! Ancak size, bunca güzel yazıyı yazanın bir âdemoğlu olmadığını, gemi kaptanının maymunu olduğunu söylemek zorundayız” diye yanıt vermişler. Bunu işiten hükümdar son derece şaşırmış, sonra neşeli kahkahalar kopararak, “Bu maymunu satın almak isterim” diye haykırmış. Sonra da, tüm saray halkına gemiye gidip bu maymunu görmelerini, yanlarına da bir katır ve bir hilat almalarını emretmiş; ve onlara, “Onun kesinlikle bu hilata bürünmesini ve katıra bindirilerek buraya getirilmesini istiyorum” demiş.

Bunun üzerine hepsi gemiye geldiler ve beni kaptandan, baştan satmak istememesine karşın, çok yüksek bir fiyatla satın aldılar. Sonra ben kaptana işaretle ondan ayrıldığımdan dolayı çok üzgün olduğumu anlattım. Sonra da beni alıp götürdüler; hilatla donatarak ve katıra bindirerek... O kentin uyumlu çalgılarının sesine uyarak yola koyulduk; tüm kentte oturanlar ve tüm orada yaşayan insan varlıkları, şaşkınlık içinde, bu görülmedik manzarayı büyük bir merakla izliyorlardı.

Beni hükümdarın huzuruna götürdüklerinde, onu görünce, ayaklarının ucundaki yeri üç kez öptüm, sonra da hareketsiz kaldım. Kral beni oturmaya davet etti; bense dizüstü kaldım. Bunun üzerine orada bulunan herkes, benim yüksek terbiyeme ve davranışımın kibarlığına hayran oldu. En büyük hayranlığı da hükümdar duydu. Ben böyle dizüstü durur durmaz, hükümdar, orada bulunanların hepsinin ayrılmasını buyurdu; ve herkes çekip gitti. Sarayda, hükümdar, baş haremağası, bir gözde köle ve benden başka kimse kalmadı, hanımım!

Bunun üzerine hükümdar, yiyecek bir şeyler getirilmesini emretti. Bir sofraya yaydılar ve üzerini canın çekebileceği, gözün zevkine varacağı her şeyle donattılar; ve hükümdar bana bunlardan yememi işaretle anlattı. Bunun üzerine ayağa kalktım ve

ayaklarının ucundaki toprağı yedi kez öptüm ve büyük bir nezaketle sofraya oturarak ve de geçmiş eğitimimi hatırdan çıkarmayarak yemeye başladım.

Sofrayı kaldırdıklarında, ben de ayağa kalktım, gidip ellerimi yıkadım; sonra da mürekkep hokkasını, kalemi ve bir parşömen parçasını alarak Arap mutfağının yüceliğini öven şu dizeleri yazdım:

Ey tatlılar, parmakla sarılmış ince, lezzetli, hoş tatlılar! Sizler tiryakısınız, panzehirisiniz tüm zehirlerin! Siz olmasanız tatlılar, asla hiçbir şeyi sevemezdim; sizler benim tüm ümidim, tüm ihtirasımsınız! Serilmiş bir sofranın ortasındaki büyük bir tepside, yağ ve bal içinde yüzen nefis kokulu bir künefeyi gören yüreğim nasıl titrer! Ey künefe! Sevindirici, iştah verici bir saç demeti halinde inceltilmiş künefe! Arzum, sana duyduğum arzusun haykırışı, ey künefe, ne yücedir! Seni soframda görmeden bir gün geçeceğine, ey künefe, ya künefe! Ölümü göze alsam yeridir! Hele şurubun! Tapılası, nefis şurubun! Onu yiyip, onu içip gece gündüz, öteki dünyada da aynı zevki alırdım!

Bunu izleyerek, kalemi ve yaprağı yerine koydum ve ellerimi yıkayarak uzak bir yerde saygıyla oturdum. O zaman hükümdar yazdıklarına baktı ve okudu; okuduklarına son derece hayranlık duydu ve “Bir maymunun böylesine belagat sahibi olması ve bu kadar güzel yazı yazması mümkün müdür? Yarabbi! Bu harikaların da ötesinde bir harika!” diye haykırdı.

Bu sırada hükümdarın önüne bir satranç tahtası getirildi, hükümdar işaretlerle bana, “Oynamasını bilir misin?” diye sordu. Ben de başımı sallayarak, “Evet, bilirim” işareti verdim. Bunun üzerine satranç tahtasının başına geçerek oyunu düzenledim ve hükümdarla oynadım. Onu iki kez yendim. Hükümdar buna ne diyeceğini bilemiyor, zihni karmakarışık, düşünüyordu. Sonra, “Bu bir ademoğlu olsaydı, bilgiden yana çağının tüm yaşayanlarını geçirdi” dedi.

Bunun ardından haremağasına, “Kızım olan genç hanımının yanına git! ve ona, ‘Ey hanımım, çabucak hükümdarın yanına

gel!’ de! Zira, kızımın bu olup biteni izlemesini ve bu harika maymunu görmesini istiyorum” dedi.

Bunun üzerine haremağası gitti ve biraz sonra hükümdarın kızı olan genç hanımıyla birlikte geri döndü. Kız beni görür görmez, örtüsünün ucuyla yüzünü kapatarak, “Babacığım, nasıl oluyor da, burada yabancı erkekler varken, beni huzurunuzda çağırıyorsunuz?” diye sordu. Hükümdar, ona, “Kızım, burada benden, gördüğün şu genç köleden ve seni çağırın haremağasından, bir de şu maymundan başka kimse yok ki! Öyleyse kimden yüzünü gizliyorsun?” diye sordu. Bunun üzerine genç kız, “Bil ki, babacığım, bu maymun bir şahın oğludur. Babası Aymarus adlı bir şahıdır. Uzaktaki bir kara ülkesinin sahibidir, bu şah... Bu maymun onun oğlunun büyülenmiş halidir, İblis’in soyundan gelme ifrit Cerceris, Abanoz Adaları’nın şahı Aknamus’un kızı olan kendi eşini öldürdükten sonra, onu bu hale sokmuş. Senin gerçek bir maymun sandığın bu yaratık aslında bir erkektir; hem de bilgili, iyi eğitilmiş ve çok akıllı bir erkek!” dedi.

Bu sözleri duyunca, hükümdar çok şaşırdı ve bana, “Kızımın söyledikleri doğru mu?” diye sordu. Bunun üzerine başımla, “Evet! Doğrudur!” işareti verdim; ve ağlamaya başladım. Bunun üzerine hükümdar kızına, “Fakat sen onun büyülendiğini nasıl anladın?” diye sordu. Kız, “Babacığım, ben küçükken, annemin hizmetinde bulunan yaşlı hanım birçok hileler bilen ve büyü konusunda çok bilgili biriydi. Bana büyücülüğü o öğretti. O zamandan bu yana, bu konuda daha da derinleştim. Kendimi yetiştirdim ve hemen hemen yüz yetmiş türlü büyü öğrendim. Bu büyülerin en önemlilerinden biri olarak bende, senin sarayını bütün taşlarıyla ve kentle birlikte olduğu gibi Kaf Dağı’nın ardına taşıma ve de bu ülkeyi ayna gibi bir deniz, içinde yaşayanları da balık haline sokma kabiliyeti de var!” dedi.

Bunu duyan babası, “Öyleyse, kızım, Allah’ın inayetiyle bu genç adamı kurtar da ben onu vezirim yapayım! Sen böylesine yeteneklere sahip olarsın da, ben bilmeyeyim ha! Kurtar onu kızım, kurtar da vezir yapayım! Herhalde kibar ve zeki bir genç olmalı bu!” dedi.

Ve genç kız, “Tüm dost ve cömert yüreğimle ve gerekli saygıyla” diye yanıt verdi.

Öyküsünün tam burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat on dördüncü gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ikinci kalender evin sahibesine demiş ki:

Ey hanımım, genç kız bu sözleri duyunca, üzerinde İbranice sözler yazılı bir bıçak alarak bununla sarayın ortasına bir daire, bu dairenin de ortasına has isimler ve tılsımlı çizgiler çizdi; sonra kendisi bu dairenin ortasında durarak sihirli sözcükler mırıldandı; ve çok eski bir kitaptan kimsenin anlamadığı şeyler okudu ve böylece birkaç saniye geçti. Birdenbire, sarayın bizim bulunduğumuz yanı, karanlık içinde kaldı. Karanlık öylesine koyu idi ki, dünya yıkılmış da, yıkıntılar altında kalmışız gibi bir hisse kapıldık. Ve birdenbire ifrit Cercheris, en korkunç ve iğrenç haliyle: elleri çapa, ayakları direk, gözleri de alevli iki meşale gibi, önümüzde belirdi. Bunu görünce, hepimiz dehşet içinde kaldık. Fakat hükümdarın kızı ona, “Sana hoş geldin demeyeceğim! Yürekten bir karşılama da yapmayacağım, ey ifrit!” dedi. Bunu duyan ifrit de ona, “Ey haine! Yeminine nasıl ihanet edersin? Sen bana yemin etmedin mi ve hiçbirimiz diğerinin işine karışmayacak ve karşı çıkmayacak diye anlaşma yapmadık mı? Öyleyse, ey haine! Seni bekleyen felaketi hak ettin! Al bakalım!” dedi ve birdenbire korkunç bir arslana dönüşüp ağzını ardına kadar açarak kızın üzerine atıldı. Bunu gören kız, çabucak saçlarından bir tel kopardı ve ağzına yaklaştırıp sihirli sözcükler mırıldandı, saç birdenbire keskin bir kılıca dönüştü. Kız kılıcı aldı, şiddetle arslana saldırdı, onu ikiye böldü. Ama arslanın yuvarlanan başı birdenbire bir akrebe dönüştü ve sokmak için kızın topuklarına doğru ilerledi; ama genç kız birdenbire dev bir yılanla dönüştü ve kötü akrebin üzerine saldırdı; ikisi birden çekişmeli bir dövüşe giriştiler. Ama akrep birdenbire bir akbaba dönüştü, yılan da akbabanın üzerine çullanan bir kartala... Kartal ile akbabanın dövüşü bir saat kadar sürmüştü ki, akbaba birdenbire siyah bir kediye dönüştü; genç kız da hemen bir kurda... Sarayın orta yerinde kedi ile kurt dövüşüp müthiş bir savaşa giriştiler. Ve kedi yenileceğini anlayınca yeniden değişti ve koca-

man bir nar oldu, kırmızı ve koskocaman; ve avludaki çeşmenin yalağına düştü. Kurt da yalağa saldırdı, tam onu yakalayacakken, nar havaya doğru fırladı. Fakat, çok büyük olduğundan, olanca ağırlığıyla mermerin üstüne düşüp yarıldı; o vakit tüm taneler oraya buraya saçıldı. Kurt da bir horozla dönüşerek gagasıyla taneleri toplayıp birer birer yutmaya başladı. Ortada bir tek tane kalmış, horoz da onu yutmak üzere iken, bu tane birdenbire horozun gagasından düşüverdi –çünkü talih ve kader böyle olmasını istiyordu– ve havuzun yanındaki yarığa sokuldu; horoz onun nereye sokulduğunu göremiyordu. O zaman kanat çırparak ötmeye başladı, bir yandan da gagasıyla bize işaret veriyordu; fakat biz onun ne dilini ne de bize demek istediklerini anlayabiliyorduk. O zaman onu anlamayan bize öyle bir ötüşle haykırdı ki, saray üzerimize yıkılıyor sandık. Sonra horoz avlunun çevresinde dört dönerek taneyi aramaya koyuldu; tam yalağın yarığında onu görüp gagasıyla tutacağı sırada, tane suya atıldı ve bir balık olarak suyun içine daldı. O zaman horoz korkunç bir balınaya dönüşerek balığı avlamak üzere suya daldı. Gözümüzden bir saat kadar kayboldu. Bu sürenin sonunda, yüksek haykırışlar duyduk ve korkudan tir tir titredik; ve birdenbire ifritin o korkunç ifrit haliyle, ama tutuşmuş bir karbon kömürü gibi ateş halinde ve gözlerinden ve burnundan ateşler dumanlar fırlatarak ortaya çıktığını gördük. Onun ardından da genç kız, hükümdarın kızı olarak, fakat o da ateşler içinde, eriyen bir maden halinde görüldü ve hemen hemen yanımıza kadar gelmiş olan ifriti izlemeye başladı. Hepimiz diri diri yanmak korkuları geçirdik; ve de suya atılmak üzere idik ki, ifrit ansızın korkunç bir sesle haykırarak bizi durdurdu; avluya bakan salonun ortasında bize saldırdı ve yüzümüze doğru ateşten bir nefes üfledi! Ama genç kız da ona erişti ve o da onun yüzüne ateşten bir nefesle soludu. Ama bütün bu solumalar bize de ulaşıyordu; kızın soluğu etkilemiyordu ama, ifritin soluğu etkiliyordu. Böylece benim gözüme de bir kıvılcım değdi, maymun halindeki sol gözüme; ve düzelmez şekilde kör etti. Bir kıvılcım da hükümdarın yüzünün alt kısmına değerek sakalı ve ağzı dahil yüzünün yarısını yaktı ve tüm alt dişlerini döktü. Bir kıvılcım da haremağasının göğsüne düştü, her yanı ateş aldı ve oracıkta yanarak öldü, o anda ve o saatte!

Bu sırada, genç kız boyuna ifriti izliyor ve ona ateş püskürüyordu. Ama birdenbire bir ses duyduk: “Tek Yüce olan Allah’tır. Tek kudretli olan Allah’tır! İnsanların en şerefli si Muhammed’e iman etmeyen dönmelerden o da yüz çevirir!” diyordu. Bu ses, hükümdarın kızının sesi idi. Bize eliyle işaret ederek tamamen yanmış bulunan ve kül kesilen ifriti gösterdi. Sonra yanımıza geldi ve “Çabuk! Bana bir tas su getirin!” dedi. İsted i ğ i yapıldı. Suyun üzerine anlaşılmaz sözler telaffuz etti. Sonra üzerime bu suyu serpti ve bana, “Tek Gerçek olanın adına bu kılıktan kurtul! Ve Kadir-i Mutlak olan Allah’ın inayetiyle önceki haline dön!” dedi.

Bunun üzerine ben yeniden geçmişteki gibi insan kılığına döndüm. Ama bir gözüm kör kalmıştı. Bunu gören genç kız teselli olsun diye, bana, “Ateş yeniden ateş olmuştur, benim zavallı çocu ğ um” dedi. Sonra sakalı yanmış ve dişleri dökülmüş olan babasına da aynı sözleri tekrarladı. Sonra da, “Bana gelince, babacı ğ ım, ben de ölece ğ im, çünkü bu ölüm bahtımızda yazılıydı. İfrite gelince, bir insan olsaydı, onu öldürmem hiç zor olmayacaktı; ilk darbeye onu öldürürdüm. Ama beni yoran ve bana acı veren, narın tanelere bölünmesi oldu; çünkü galamak fırsatını bulamadı ğ ım tane esas taneydi ve ecinninin ruhu onda gizliydi. Bu taneyi zamanında galeyayabilseydim, ifrit o anda mahvolmuştu. Yazık ki, onu göremedim. Bu yüzden ifritle, karada, havada ve suda dövüşmeye zorlandım; ve bir selamet kapısı açtığı her seferinde ben ona bir felaket kapısı açtım. En sonunda da müthiş ateşle baş etme çabasına girdim. Bir kez ateşle kavgaya girilince, ölümü göze almak gerek! Ama talih bana, kendim yanmadan önce ifriti yakmayı nasip etti. Ancak, öldürmeden önce, onu yüce İslam dininin temeli olan imanımıza davet etmeye niyet ettim. Ama reddetti, ben de onu yakıp tükettim. Ama sıram geldi, ben de ölüyorum. Allah yardımcınız olsun!” dedi.

Bu sözlerden sonra, içini yakan ateşle mücadele etmeye başladı; sonunda siyah kıvılcımlar saçılıp göğsünü ve yüzünü tutuşturdu. Ateş yüzüne ulaşıncı, ağladı ve “Allah’tan başka Tanrı bulunmadığına ve Muhammed’in onun resulü olduğuna tanıklık ederim” dedi.

Ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, onun, ifritin yanbaşı nda bir kül yığını haline geldiğini gördük.

Bunu görünce onun derdine düştük; ben, eski haliyle parlak bir varlık olan ve bana pek çok iyilikleri dokunan bu kızın böyle bir kül yığınının döndüğünü görmektense, onun yerine ölmeyi dilemekteydim. Ama Allah'ın iradesine kim karşı çıkabilir ki!

Hükümdar, kızının bir kül yığınının dönüştüğünü görünce, sakaldan yana nesi kaldıysa yoldu, yanaklarını tokatladı ve giysilerini yırttı. Ben de aynı şeyleri yaptım. İkimiz birlikte kızın anısına ağladık durduk. Ardından, saray mabeyincileri ve nazırlar geldi. Sultanlarını iki kül yığınının başına çökmüş, ağlamaktan bitkin bir halde buldular. Buna çok şaşılar ve hiçbir şey söylemeye cesaret edemeden, hükümdarın yöresinde bir saat kadar dolandılar. Sonra hükümdar biraz kendine gelir gibi oldu ve onlara kızı ile ifritin arasındaki olup biteni anlattı. Hepsı birden, “Allah! Allah! Ne büyük felaket, ne uğursuzluk!” diye haykırdılar.

Sonra yanlarında kadın köleleri olduğu halde, tüm saray kadınları geldiler; ve tam yedi gün boyunca, başsağlığı ve matemle ilgili merasimler yapıldı.

Bu sürenin sonunda hükümdar, kızının külleri konmak üzere büyük bir türbe yapılmasını emretti. Büyük bir aceleyle inşaat tamamlandı; türbenin içi gece gündüz yanan kandiller ve fenerlerle donatıldı. İfritin küllerine gelince, bunları da Allah'ın lanetini dileyerek göğe savurdular.

Ancak sultan, tüm bu acıları tattıktan sonra, onu neredeyse ölecek hale getiren bir hastalığa tutuldu. Bu hastalık bir ay kadar sürdü. Ve, sonra biraz kendini toparlayınca, beni çağırttı ve “Ey genç adam! Sen buraya gelmeden önce, biz burada bahtın kötülüklerinden uzak, tam bir mutluluk içinde yaşıyorduk. Başımıza bu dertlerin gelmesi, senin ortaya çıkmanla başladı. Keşke seni de bizi bu felaketlere uğratan uğursuz yüzünü de hiç görmeseydik. Çünkü, ilkin, yüz erkeğe bedel değerinde olduğu kesin kızımın kaybına neden oldun; sonra da senin yüzünden, bu yanmalardan ötürü dışerim döküldü; ve de benim zavallı haremağam, kızımı yetiştiren bu iyi yürekli hizmetkâr bildiğin şekilde öldü. Ama bunlarda senin hiç suçun yok. Çare de sen değilsin. Bütün bunlar sana ve bize Allah'ın takdiriyle ulaştı. Yine de, kızımın, seni, kendini ölüme atma bahasına kurtarmasına vesile olduğu için Allah'a şükrediyorum. Bahtımız buymuş! Ama artık,

bu ülkeden uzaklaş evladım! Çünkü senin yüzünden başımıza gelenler, artık yeter olsun! Ama tüm bunlar Allah'ın takdiridir. Git artık! Allah selamet versin!" dedi.

Bunu duyunca, hanımım, hükümdarın nezdinden, selamete ulaşacağıma pek inanmayarak ayrıldım. Nereye gideceğimi bilmiyordum. Ta yüreğimde, baştan sona kadar uğradığım bütün felaketleri hatırlıyordum: çöl haydutlarının beni nasıl sağ salım bıraktıkları, bir ay kadar süren yolculuğum, yorgunluklarım, bir yabancı olarak girdiğim kent ve terzi ile karşılaşmam, yeraltında yaşayan genç kadına rastlamam ve tatlı bir özdenlikle birlikte geçen güzel saatler, ilkin beni öldürmeye niyetli olan ifritin elinden kurtulmam; ve de kaptanın hizmetine girmeden önce maymuna dönüşmemden, yazdığım hüsnü hattan ötürü oldukça yüksek bir fiyatla hükümdara satılmama ve kurtuluşuma kadar geçirdiklerim başından sonuna kadar gözlerimin önünden geçti. Ve de özellikle, ne yazık ki, gözümü yitirmeme neden olan son olay... Ama "Hayatımı yitirmektense gözümü yitirmem yeğdir!" diyerek Allah'a şükrediyordum. Bundan sonra, kenti terk etmeden önce, yıkanmak üzere bir hamama girdim. Orada sakalımı kazıdım, hanımım, bu kalender kılığında güvenle yolculuk edeyim diye... O günden beri her gün ağlamaktan kendimi alamıyor ve başıma gelen felaketleri, özellikle sol gözümü yitirişimi düşünüp duruyordum; ve bunları her düşündüğümde sağ gözümü yaş bürüyor ve görmemi engelliyor, ama şairin şu dizelerini düşünmeme engel olmuyor:

Bahatın darbelerini yedikten çok sonra, acılarını duydum; esirgeyen Allah bunu nerden bilsin? Tüm dünya, sabrın kendinden de acı bir şeye katlandığını bilsin diye, katlanılmaz dertlere katlandım yine de... Çünkü sabrın, sofu kişilerin deneyimle tanıdığı, kendine özgü bir güzelliğidir. Ne olursa olsun, Allah'tır ancak karar veren kullanının başına geleceklere! Benim esrarlı sevgilim, yatağımın tüm gizemlerini bilir. Hiçbir sır, sırların en gizemlisi bile, ondan gizli kalamaz. Bu dünyada zevkler olduğunu söyleyenlere gelince, mersin öz suyundan da acı günleri yakında tadacaklarını söyle onlara.

Bu kenti bırakıp yola çıktım, birçok ülkeden geçtim, birçok başkent gördüm; sonra da, Barış Kenti Bağdat'a yöneldim. Burada Emirü'l-Müminin'e ulaşip ona tüm başıma gelenleri anlatmak umudundaydım.

Uzun günlerden sonra sonunda bu gece Bağdat'a ulaştım. Burada bu kardeşi, ilk kalenderi buldum; çok perişandı; ona selam verdim; selamımı aldı ve "Allah seni esirgesin ve kutsasın!" dileğinde bulundu. Bunun üzerine onunla konuşmaya koyuldum; sonra da bu üçüncü kardeşimizin yaklaştığını gördük. Selam verip aldıktan sonra, onun da burada bir garip olduğunu öğrendik. "Bizler de burada iki garibiz. Bu kutsal kente bu gece geldik!" dedi. Sonra üçümüz birden, birlikte yürüdük. Hiçbirimiz diğerlerinin öyküsünü bilmiyorduk. Baht ve talih bizi bu kapiya yönetti ve yanınıza geldik!

Ey hanımım, işte benim de kesik sakallarımın ve yitirdiğim gözümün nedenleri bunlardır.

Bunun üzerine evin genç hanımı, bu ikinci kalendere, "Senin öykün gerçekten çok şaşırtıcıymış. Sen öyleyse temenna edip Allah'ın sana açacağı yola koyul!" demiş.

Ancak kalender, "Gerçekten üçüncü arkadaşımın öyküsünü işitmeden gitmek istemem!" demiş.

Bunun üzerine üçüncü kalender ilerlemiş ve demiş ki:

Üçüncü Kalenderin Öyküsü

Ey zaferle dolu asil kadın! Benim öykümün şu iki arkadaşıminkiler kadar şaşırtıcı olduğunu sanmayın! Çünkü onlardan çok daha fazla şaşırtıcıdır.

Eğer bu arkadaşlarıma felaketler sadece baht ve talih yüzünden gelmişse, benimki bambaşka nedenlerden gelmiştir. Benim kazınmış sakalımın ve kör olan gözümün nedeni, kendi kusurumdandır. Bahtsızlığı ben kendim üzerime çektim ve yüreğimi dert ve kederle doldurdum.

İşte benim öyküm: Ben şehzade bir şahım. Babama Kaasib derlerdi. Ben de onun oğluyum. Şah babam ölünce, saltanat bana kaldı. Hükmettim, adaletle ülkemi yönettim ve halkıma hizmet ettim.

Ancak deniz yolculuğuna karşı büyük bir tutkum vardı. Bundan mahrum da kalmadım. Çünkü başkentim deniz kıyısındaydı; ve bu geniş kıyılarda ülkeme ait savaş ve savunma için tahkim edilmiş adalar vardı. Bir gün gidip bütün bu adaları ziyaret etmek istedim. Bu maksatla on gemi hazırlattım ve bunları bir ay yetecek kadar ihtiyaç malzemesiyle donattıktan sonra yola koyulduk. Ziyaret yolculuğu yirmi gün sürdü; bu sürenin sonunda, gecelerden bir gece, aykırı rüzgârların azgınlıkla üzerimize geldiğini gördük; bu böylece şafak sökünceye kadar sürdü; bu sırada rüzgâr biraz sakinleştiğinden ve deniz yatıştığından, gün doğarken, biraz kalabileceğimiz bir küçük ada gördük; karaya çıktık; yemek maksadıyla bir şeyler pişirdik, yiyip içtik; fırtınanın dinmesini beklemek üzere iki gün orada kaldık; sonra yeniden yola koyulduk.

Yolculuk yirmi gün daha sürdü; bu sürenin sonunda yolumuzu kaybettiğimizi fark ettik; içinde yüzdüğümüz suların hem bizim, hem de kaptanımızın bilmediği sular olduğunu anladık. Aslında kaptan, zaten bu sularda hiç seyretmemişti. O zaman direğe bir gözcü çıkardık ve ona, “Denizi dikkatle gözetle!” buyruğunu verdik. Gözcü direğe çıktı, sonra indi, bize ve kaptana, “Sağımda, suyun üzerinde balıklar gördüm; ve uzakta denizin ortasında bazen beyaz, bazen siyah görünen bir başka şey daha gördüm” dedi.

Gözcünün bu sözleri üzerine kaptan korkuya kapıldı. Başındaki sarığı yere çaldı, sakallarını yoldu ve bize, “Felaketimizi hepimize duyuruyorum. Bir can bile sağ selamet kurtulamayacak!” dedi. Sonra ağlamaya başladı; biz de, onunla birlikte, akıbetimizi düşünerek ağlamaya başladık. Sonra ben kaptana sordum: “Ey kaptan, gözcünün sözünün anlamını bize açıklar mısın?” diye... O da, “Efendim, rüzgârın bize aykırı estiği gün, yolumuzu yitirmiştik. On beş gündür de bir türlü bulamadık. Bizi doğru yola sokacak uygun rüzgâr da bir türlü esmedi. Bilin ki, bu siyah beyaz cismin ve yakınında yüzen balıkların anlamı, yarın Mıknatıslı Dağ denilen, kara kayalardan oluşmuş bir adaya yaklaşmış olacağız demektir. Sular bizi ister istemez bu adaya doğru sürükleyecek ve gemimiz bin parça olacak; çünkü Yüce Allah, bu dağa gizli bir güç bağışlamış. Demir olarak

ne varsa kendine çekiyor! Geminin tüm çivileri sökülüp uçarak dağa doğru gidince, gemimiz parçalanacak ve batacaktır. Yıllardır batan gemilerden bu dağda toplanan demirin miktarını Allah bilir! Bir de, denizden bakılınca görülür: bu dağın tepesinde on sütun üzerinde duran sarı bakırdan yapılmış bir kubbe, bu kubbenin üstünde de bakırdan bir ata binmiş bir süvari vardır; bu süvarinin elinde bakır bir mızrak; göğsünde de, üzerinde baştan başa hiç bilinmeyen tıslımlı isimler yazılı kurşundan bir levha bulunmaktadır. Böylece, ey şahım, bilin ki, bu süvari bu atın üstünde bulundukça, alt taraftan geçen gemiler parçalanacak ve tüm yolcular sonsuza dek kaybolacaklar; gemilerin tüm demirleri de dağa yapışık olarak kalacaktır. Bu süvari bu atın üzerinden aşağı atılmadıkça, hiçbir kurtuluş olanağı yoktur!” diye yanıt verdi.

Bu sözleri söyler söylemez, hanımım, kaptan sel gibi gözyaşı dökerek ağlamaya başladı. Biz de kurtuluş olanağı olmaksızın öleceğimizden emin olduk; ve her birimiz dostlarına veda etmeye başladık.

Ve, gerçekten, daha sabah olur olmaz, siyah taşlardan oluşmuş bu mıknaş dağına doğru tüm olarak yaklaştık, sular bizi zorla o yana doğru sürüklüyordu. Sonra, on gemimizin hepsi dağın kenarına yaklaşınca, ansızın gemilerin binlerce çivisi sökülerek uçuşmaya başladı ve gidip dağa yapıştı; gemilerimiz yarıldı ve biz hepimiz suya düştük.

Bu durumda, bütün gün, denizin kudretine tabi olduk; kimimiz kurtulduk, kimimiz boğuldu; ama çoğunluk boğulmuştu. Kurtulanlarsa, birbirini kaybedip ayrı düştüler, müthiş dalgalar ve rüzgâr onları çeşitli yörelere dağıtmıştı.

Bana gelince, hanımım, Yüce Allah beni başka dertlere, büyük acılara ve büyük felaketlere uğratmak için kurtardı. Gemiden sökülün tahtalardan birine sarıldım ve dalgalarla rüzgâr beni bu mıknaşlı dağın eteğinde kıyıya attı.

Orada bakınırken, dağın tepesine çıkan bir yol gördüm; kıyılar oyularak merdiven şekline sokulmak suretiyle oluşturulmuştu bu yol... Ve birdenbire, Yüce Allah'ın adını andım, ve...

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, sabahın ışıldadığını görmüş ve yavaşça anlatısını kesmiş.

Ve on beşinci gece gelince, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, üçüncü kalender, öteki arkadaşları bağdaş kurup kol kavuşturarak oturur, ellerinde yalın kılıçlarıyla yedi zenci köle onları gözetirken, evin genç hanımına hitap ederek sözünü sürdürmüştü:

Allah'ın adını andım, yakararak kendimi duaların kutsal havasına kaptırdım; sonra elimden geldiğince, kayalıklara ve oyuğa yaklaştım. Allah'ın emriyle rüzgâr da artık yatıştığından bu dağa çıkmayı başardım. Kurtuluşumdan dolayı çok seviniyordum; artık kubbenin olduğu yere ulaşmaktan başka yapacak iş yoktu; sonunda ulaştım ve türbenin içine girdim. Orada dizüstü gelerek, ibadetimi bitirdim ve kurtuluşumdan dolayı Allah'a şükürler ettim.

Tam o sırada, yorgunluk beni öylesine sardı ki, yere uzandım ve orada uyuyakaldım. Uyurken bir sesin bana şöyle dediğini duydum: "Ey Kaasib'in oğlu! Uykudan uyandığında, ayağının altındaki toprağı kaz, orada bakırdan bir yay ve üzerinde bir tılsım yazılı gümüş oklar bulacaksın. Bu yayı al, bununla kubbenin üzerinde duran süvariye vur, böylece insanları bu müthiş beladan kurtararak onlara huzur sağlamış olacaksın! Süvariye vurunca denize düşecek, yay da elinden toprağı düşecek. O zaman yayı al ve düştüğü yerde toprağı göm! Bu sırada deniz kaynamaya ve senin bulunduğun tepeye ulaşınca kadar taşıp yükselmeye başlayacak. O sırada denizde bir kayık göreceksin, kayıkta bu bakırdan süvariye benzeyen bir başka adam olacak; ellerinde küreklerle sana gelecek. Sakın korkma! Onunla birlikte kayığı bin! Ama Allah'ın kutsal adını ağzına almamaya dikkat et! Hem de çok dikkat et! Bunu ne olursa olsun, sakın yapma! Bir kez kayığı binince, bu adam seni alıp on gün gezdirecek; bu sürenin sonunda Selamet Denizi'ne ulaşacaksın. Bu denize ulaşınca, orada seni kendi ülkene kadar götürücek birilerini bulursun. Ama, bütün bunların bir tek koşulu yerine getirmene bağlı olarak gerçekleşeceğini unutma: Allah'ın adını kesinlikle ağzına almayacaksın!"

O anda, hanımım, uykumdan uyandım ve cesaretimi toplayarak sesin emrine uyup yay ve okları gömülü oldukları yerden çıkardım ve bunlarla süvariye devirdim. Süvari denize, yay da ayak ucuma düştü; yayı hemen oracığa gömdüm. Bu sırada deniz kaynamaya ve kabarmaya başladı. Sonunda bulunduğum dağa kadar yükseldi. Birkaç saniye sonra, denizde benim bulunduğum yana doğru yol alan bir kayık gördüm; ve Yüce Allah'a şükürler ettim. Kayık yanıma iyice yaklaşıncı, içinde bakırdan bir adam olduğunu, göğsüne takılı gümüş bir levhada isimler ve tılsımlar yazılı bulunduğunu gördüm. Bunun üzerine, hiçbir sözcük telaffuz etmeden, kayığa bindim. Bakır adam beni, bir gün, iki gün, üç gün; sonra da on gün tamamlanıncaya kadar kayıkla gezdirdi. O zaman uzaktan adaların belirmediğini gördüm; kurtulmuştum. Neşenin doruğunda mutlu ve coşkulu; heyecanla ve Allah'a minnetle dolu olduğum bir sırada Allah'ın adını andım ve onu ululayarak, "Allahu ekber! Allahu ekber" diye haykırdım.

Ama, daha bu kutsal sözler ağzımdan çıkar çıkmaz, bakır adam beni yakaladı ve kayıktan denize fırlattı, sonra uzaklaşıp gözden kayboldu.

İyi yüzmeye bildiğimden, bütün gün, gece oluncaya kadar yüzdüm; artık kollarımda derman kalmamıştı; kollarım bitkin, omuzlarıım yorgun, kendimi tükenmiş hissettim. Ölümün yaklaştığını görerek iman tazeledim ve kendimi ölüme hazırladım. Fakat, tam o anda, dalgaların hepsinden daha güçlü bir dalga, uzaktan dev bir kale gibi yükselip geldi ve beni sürükleyip öylesine savurdu ki, kendimi daha önce gördüğüm adalardan birinin kıyısında buldum. Demek Allah böyle istemişti.

Bunun üzerine kıyıya çıktım, giysilerimi sıkarak suyunu çıkarttım; kurusunlar diye kaya üzerine serdim; ve bütün gece uyudum. Uyanınca, kuruyan giysilerimi giydim; ne yana gideceğimi kestirmek üzere ayağa kalktım; ve önümde, uzanan verimli bir vadi gördüm; burada dönüp dolanırken, denizle kuşatılmış küçük bir adada olduğumu anladım. Kendi kendime, "Ne felaket! Bir dertten kurtulduğum her seferinde, daha beter bir derde düşüyorum!" dedim. Şiddetle ölümü arzuladım. Böylesine kederli düşüncelere daldığım sırada, denizden, içinde birilerinin bulunduğu bir kayığın yaklaştığını gördüm. Başıma yine

can sıkıcı bir olayın gelmesinden korkarak kalktım ve bir ağaca tırmandım; gelenleri gözleyerek bekledim. Kayığın kıyıya yaklaştığını ve içinden ellerinde birer kürekle on kölenin çıktığını gördüm; adanın ortasına kadar ilerlediler ve orada toprağı kazmaya başladılar; ve bir kapak bulasıya kadar kazmayı sürdürüp, bu kapağı kaldırıp altında bulunan bir kapıyı ortaya çıkardılar. Bunu yaptıktan sonra, yeniden kayığa döndüler, oradan birçok eşya alarak omuzlarında taşıdılar: ekmek, un, bal, yağ, koyun etiyle dolu torbalar ve bir evde oturanın ihtiyaç duyacağı daha birçok şeyler... Ve köleler, kayıktan yeraltı yolunun kapısına, kapıdan kayığa gidip gelerek, tüm eşyayı taşıdılar. Bundan sonra, güzel urbalar ve iyi biçilip dikilmiş giysiler taşıdılar kollarında... O sırada kayıktan köleler arasında çıkıp ilerleyen saygın bir ihtiyar gördüm; çok yaşlıydı ve yılların kahrı ve zamanın verdiği eziyetle zayıflamıştı. Öylesine ki, artık ona insan bile denemezdi. Bu ihtiyar şaşırtıcı güzellikte bir oğlan çocuğunun elinden tutuyordu. Çocuk, ince ve kolay eğilir bir dal kadar narin, saf güzelliğin tapılası inceliğinde ve mükemmel bir varlık örneği ve emsali olarak öyle büyüleyici bir güzelliğe sahipti ki, benim de yüreğimi büyüledi ve etimin titrediğini hissettim. Kapının yanına kadar ilerlediler ve buradan aşağı indiler, görüş alanımdan çıktılar; ama birkaç dakika sonra, genç çocuk hariç, hepsi yeniden yukarı çıktılar; kayığa döndüler ve binerek denize uzaklaştılar.

Tamamen gözden kaybolduklarını görünce, ağaçtan inerek toprakla kapladıkları yere gittim. Yeniden toprağı kazmaya başladım ve bir kapı buluncaya kadar bu çabamı sürdürdüm. Bu kapı bir değirmen taşı büyüklüğünde ve tahtadandı; Allah'ın yardımıyla kapıyı kaydırdım; altında kemerli bir merdiven gördüm; bu taş merdivenden indim, çok şaşırmama karşın, bittiği yere ulaştım. Orada geniş bir salon gördüm; çok değerli halılarla döşenmiş ve ipek ve kadife kumaşlardan perdelerle donatılmıştı; alçak bir divanda, yanan mumlar ve çiçekli vazolar, meyve ve tatlılarla dolu tabaklar arasında bir delikanlı oturuyor ve elindeki yelpazeyle serinleniyordu. Beni görünce, büyük bir korkuya kapıldı; ama ben ona en uyumlu sesimle, "Barış seninle olsun!" deyince, bana, güven duyarak, "Barış seninle olsun! Allah seni korusun ve kutsasın!" diye yanıt verdi. Ona, "Efendim, sükûnet

payın olsun! Ben, görünüşüm belli etmese de, bir hükümdar çocuğuyum ve de bir hükümdarım. Allah beni, ölüme terk etmek üzere birilerinin bıraktığı bu yeraltı mevkiinden kurtarmak için sana yöneltti. Ben de seni kurtarmaya geldim. Sen benim dostum olacaksın, zira seni görmem bile aklımı başımdan aldı” dedim.

Genç çocuk, dudaklarının bir gülümsemesiyle bu sözlerime güldü; ve beni, divanda yanına oturmaya davet etti; ve bana, “Efendim, ben burada ölmek için değil, aksine ölümden kaçınmak için bulunuyorum. Bilin ki, ben, tüm dünyada zenginliği ve hazinelerinin kalitesiyle çok tanınmış büyük bir mücevhercinin oğluyum; babamın ünü, yeryüzünün şahları ve emirlerine satmak üzere uzaklara yolladığı kervanlar yoluyla tüm ülkelere yayılmıştır. Ömrünün epeyce gecikmiş bir döneminde benim doğuşumla babam, gaipten haber veren üstatlardan, çocuklarının ana babalarından önce öleceğini öğrenmiş; ve babam, o gün, doğumumdan duyduğu sevinci ve Allah’ın iradesiyle dokuz ay süreyle karnında taşıdıktan sonra beni doğuran annemin kutlamalarına karşın büyük bir üzüntüye kapılmış; özellikle, yıldızlara bakarak talihimi okuyan ve ona, ‘Bu senin oğlun Kaasib adlı bir hükümdarın oğlu olan bir hükümdar tarafından öldürülecek; bu da Mıknatıslı Dağ’ın bakır şövalyesinin denize atılmasından kırk gün sonra olacak!’ diyen bilimadamlarını dinledikten sonra, çok üzölmüş; bana özen göstermiş ve on beş yaşına ulaşınca kadar büyük bir dikkatle büyötmüşü. Tam bu sırada, süvarinin denize atılmış bulunduğunu öğrenerek annemle birlikte öylesine ağladı ve üzüldü ki, vücudu zayıfladı, rengi değişti; yılların ve dertlerin yıprattığı yaşlı bir adam haline geldi. İşte bunun üzerine beni bu yeraltı mevkiine getirdi; zaten doğduğumdan beri adamlar tutarak, on beş yaşında, bakır süvariyi devirdikten sonra beni öldürecek hükümdarın arayışlarından kaçırmak için bu yeri hazırlatmıştı. Babamla ben, eminiz ki, Kaasib’in oğlu, bu bilinmeyen adada gelip beni bulamayacaktır. Bu mevkiide kalışımın nedeni de budur” dedi.

Bunu duyunca, kendi kendime, “Nasıl oluyor da yıldızları okuduklarını söyleyen kişiler bu denli yanılabiliyorlar! Zira Allah da biliyor ya! Bu genç çocuk benim yüreğimin alevidir,

onu öldürmektense kendimi öldürmeyi yeğlerim!” dedim. Sonra da ona, “Çocuğum! Kadir-i Mutlak olan Allah, senin gibi bir çiçeğin dalından koparılmasını asla istemez. Ben de burada seni savunmak üzere bulunuyorum ve tüm ömrümce burada kalacağım” dedim. O da bana, “Kırk günün sonunda babam yeniden gelerek beni buradan alacak; zira, bu süre geçtikten sonra artık tehlike kalmayacak” dedi. Ona, “Vallahi, yavrum, bu kırk gün seninle birlikte kalacağım ve sonra da, seni benimle, hükmettiğim ülkeye gelmene izin vermesi için babandan ricada bulunacağım. Orada benim dostum ve tahtımın varisi olursun!” dedim.

Bunun üzerine mücevhercinin oğlu genç çocuk, bana kibar sözlerle teşekkür etti, ben de onun ne denli zarafetle davrandığını; ve onun bana karşı ve benim de ona karşı ne çok eğilim duyduğumuzu anladım; ve dostça konuşmaya, yüz konuğa bir yıl yetecek bolluktaki çeşitli leziz yiyeceklerden yemeye başladık. Yemeği bitirdikten sonra, yüreğimde, bu çocuğun büyüsyyle ne çok hayranlık uyandığını fark ettim. Bunun üzerine uzandık ve tüm gece birlikte yattık. Sabahın yaklaşmasıyla uyandım ve yıkandım, genç çocuğa da içi kokulu suyla dolu bakır leğeni getirdim, o da yıkandı; ve ben yiyecek bir şeyler hazırladım, oturup birlikte yedik; sonra da konuşarak, daha sonra da oyunlar oynayarak, gülüşerek akşamı ettik; dolayısıyla sofrayı serdik, içi pirinç badem, kuru üzüm, hindistan cevizi, karanfil tanesi ve karabiberle doldurulmuş koyun yedik; tatlı ve taze su içtik; karpuz, kavun, yağın, balın esirgenmediği, bademle tarçının bol bol kullanıldığı tatlı ve hafif saç inceliğinde teller haline sokulmuş hamur işleri yedik. Va sonra da bir gece önceki gibi birlikte yattık ve ne denli dost olduğumuzun farkına vardık. Böylece kırkinci güne kadar zevk ve huzur içinde yaşadık.

O gün sonuncu gün olduğundan ve mücevherci geleceğinden, genç çocuk büyük bir banyo yapmak, gusül abdesti almak istedi; büyük kazanda su kaynattım, odunu ateşledim; sonra da sıcak suyu büyük bir leğene boşalttım; suyu tatlı ve hoş bir hale sokmak için soğuk su ekledim; genç çocuk leğenin içine girdi; onu kendi ellerimle yıkadım, ovuşturdum, masaj yaptım ve kokular sürdüm; sonra da yatağa götürdüm, üstünü örtterek

yattırdım; başını kenarı gümüşle işlenmiş bir ipek kumaşla sardım, lezzetli bir şerbet içirdim, sonra da uyudu.

Uyandığı zaman, bir şeyler yemek istedi; en iri ve en güzellerinden bir karpuz seçtim. Onu bir tepsiye, tepsiyi de halı üzerine koydum; ve çocuğun başı üzerindeki duvarda asılı büyük bıçağı almak için yatağın üzerine çıktım. Genç çocuk benimle eğlenmek için, birdenbire ayağımı gıdıklamaya başladı; bu davranışından öyle huylandım ki, istemeden üzerine düştüm ve elimde bulunan bıçak yüreğine saplandı, o anda ölüverdi.

Bunu görünce, hanımım, yüzümü yırtmaya, haykırmaya ve inlemeye başladım; ve de giysilerimi yırttım; umutsuzluk ve gözyaşları içinde kendimi yere attım. Ama benim genç dostum ölmüştü; ve bahtının çizdiği sonuç yerine gelmişti; adeta yıldıza bakanların sözlerini yalan çıkarmamak için... Bakışlarımı ve ellerimi Yüce Allah'a doğru uzatarak, "Ey Evrenin Sahibi! Bir cinayet işledimse, cezalandırılmaya hazırım" dedim. O anda, ölümle karşılaşmak için cesaretle doluydum. Fakat, efendim, bizim dileklerimiz, ister iyilik, ister kötülük için olsun, yerine gelmez.

Bu durumda, bu mevkiin görünüşüne daha fazla dayanamadığımdan ve mücevhercinin, oğlunu almak üzere kırkıncı günün sonunda geleceğini bildiğimden, merdiveni tırmandım, dışarı çıktım ve kapağı kapattım, önceki gibi toprakla örttüm.

Dışarı çıkınca kendi kendime, "Olup biteceği mutlaka görmeliyim; ama gizlenmem de gerekir; yoksa on köle beni yakalayarak en feci bir ölümle kıyıma uğrattırlar" dedim. Bunun üzerine kapağın yöresindeki büyük bir ağacın üzerine çıktım, oturup bakınmaya başladım. Bir saat sonra, denizde ihtiyar ile on kölesini taşıyan teknenin yaklaşmakta olduğunu gördüm; hepsi kıyıya çıktı ve telaşla bulunduğu ağacın altına geldiler; ama toprağın yeni kapanmış olduğunu fark ettiler ve büyük bir korkuya kapıldılar; ihtiyar ruhunun çöker gibi olduğunu hissetti; ama köleler toprağı kazdılar, kapağı kaldırıp aşağıya indiler. Bunu gören ihtiyar yüksek sesle oğluna seslenmeye başladı; genç çocuk yanıt vermedi; her yanı aradılar, onu yüreği bıçakla yarılmış, yatağın üzerinde uzanmış buldular.

Bunu gören ihtiyar, ruhunun çekildiğini duydu ve bayıldı; köleler de sızlanmaya ve dertlenmeye başladılar; sonra, ihtiyarı,

omuzlarına alarak merdivenden dışarı çıkardılar; sonra da genç çocuğun ölüsünü... Yeri kazıp kefenledikleri çocuğu gömdüler. Sonra ihtiyarı, kalan tüm zenginlikleri ve yiyecekleri gemiye taşıdılar ve denize açılıp uzaklaştılar.

Bunun üzerine, mutsuz bir halde, ağaçtan indim; ve felaketi düşünerek boyuna ağladım; ve çaresizlik içinde, tüm adayı bütün gün ve bütün gece dolaşım. Böylece birkaç gün geçti; sonunda denizin gittikçe alçaldığını ve uzaklaştığını ve adayla karşısındaki karanın arasındaki alanın tümüyle kuruduğunu gördüm. Sonunda beni bu belalı adanın görünüşünden kurtarmak isteyen Allah'a şükürler ettim ve kumda yürüyerek öteki kıyıya ulaştım; sonra da sağlam toprağa ayak bastım; ve Allah'ın adını anarak, yürümeye koyuldum. Birdenbire, uzaktan büyük bir kıızıl ateşin belirdiğini gördüm; ve bir koyunu kızartmakta olan insanlar bulacağını düşünerek bu kıızıl ateşe doğru yollandım; ama, daha yakına yaklaşıncı, bu kıızıl ateşin, batan güneşin ışıklarıyla tutuşan sarı bakırdan bir saray olduğunu gördüm.

Tamamıyla sarı bakırdan yapılmış olan bu büyük sarayı görünce şaşkınlığın sınırına ulaştım; ve yapılındaki sağlamlığı izlerken, birdenbire sarayın büyük kapısından, Yaradanına kurban olunacak kadar endamlı ve güzel yüzlü on gencin çıktığını gördüm; ama onlara eşlik eden saygın bir ihtiyarın dışında, bu on gencin onunun da sol gözlerinin kör olduğunu fark ettim.

Bunu görünce, kendi kendime, "Allah! Allah! Ne garip rastlantı! Nasıl oluyor da hepsinin sol gözü kör on genç böylesine bir araya gelebiliyor?" dedim. Ben bu düşüncelere dalmışken, on genç adam yaklaşarak, bana, "Selamün aleyküm!" dediler. Onlara selamlarını iade ettim; ve de başından sonuna kadar kendi öykümü anlattım; burada, hanımım, onu ikinci kez anlatmayı gereksiz görürüm.

Sözlerimi işitince çok şaşırdılar ve bana, "Efendim, buyurun buraya girin! Geniş bir yürekle ve cömertçe karşılanacaksınız!" dediler. Onlarla birlikte saraya girdim, birçok salonlar geçtik, hepsinde de saten kumaşlar asılı idi. Sonunda, geniş ve diğerlerinden daha güzel, büyük bir salona eriştik; bu büyük salonun ortasında şilteler üzerine serilmiş on halı vardı; ve bu on şahane şiltenin ortasında, üstünde şilte bulunmayan ama diğer onu kadar

güzel olan on birinci bir halı daha vardı. İhtiyar bu on birinci halının üzerine oturdu, on genç adam da kendi yerlerine... ve bana, “Efendim, salonun ortasındaki yükseltiye oturun ve burada göreceğiniz şey ne olursa olsun, bize soru sormayın!” dediler.

Bu konuşmanın üzerinden birkaç dakika geçmeden, ihtiyar ayağa kalktı ve dışarı çıktı, sonra birkaç kez, her seferinde yiyecek içecek taşıyarak, geri döndü; hepsi yiyip içtiler, ben de onlara katıldım.

Bundan sonra, ihtiyar, geride ne kalmışsa topladı ve geri dönüp oturdu. Bunun üzerine gençler ona, “Görevlerimizi yerine getirmek için gerekli şeyleri getirmeden, nasıl oluyor da önümüzde oturabiliyorsun?” diye sordular. İhtiyar da, hiç konuşmadan, ayağa kalkıp on kez dışarı çıktı ve her defasında, başının üzerinde örtüyle sarılı bir leğen, elinde bir fenerle dönüp her leğen ve feneri genç adamların her birinin önüne koydu. Ama bana hiçbir şey vermedi; bu yüzden aykırı düşüncelere kapıldım. Ama, kumaşları kaldırdıklarında, her bir leğende kül, kömür tozu ve sürme bulunduğunu gördüm. Sonra, gençler külü alıp başlarından aşağı döktüler, kömür tozunu yüzlerine sürdüler ve sürmeyi sağ gözlerine çektiler; sonra da sızlanıp ağlamaya başladılar ve “Yaptığımız kötülükler ve hatalar dolayısıyla bize ancak bu yaraşır” dediler. Gün doğması yaklaşıncaya kadar hep böyle sızlanmayı sürdürdüler. Sonra ihtiyarın getirdiği başka kaplardaki suyla yıkandılar, yeni giysiler kuşandılar ve önceki gibi oldular.

Ben, bütün bunları görünce, çok büyük bir şaşkınlığa düştüm; bana verilen emre uyarak hiçbir şey sormadım. Ve ertesi gece, yine ilk geceki gibi davrandılar, üçüncü gece de, dördüncü gece de... Ben artık daha fazla dilimi tutamadım ve “Ey efendilerim, lütfen bana, sol gözünüzün nasıl kör olduğunu anlatın, beni aydınlatın. Sonra da başınıza döktüğünüz, yüzünüze ve gözünüze sürdüğünüz kül, kömür tozu ve sürmeden söz edin! Yoksa, vallahi, beni içine düşürdüğünüz bu şaşkınlığa katlanmaktansa, ölmeyi yeğ tutarım” dedim. O zaman hepsi birden, “Ey bahtsız kişi! Ne soruyorsun sen? Bu senin felaketin demektir!” diye haykırdılar. Ben de, “Bu şaşkınlığı sürdürmektense felakete razıyım” dedim. O zaman bana, “Sol gözünden çekin!” dediler. Ben de, “Sol gözüme gerek yok, böyle şaşkınlığım süre-

cekse!” dedim. Bunun üzerine bana, “Bahtın neyse o olacak! Bizim başımıza gelen senin de başına gelecek! Ama sakın şikâyet etme! Çünkü hata işliyorsun! Ve de gözünün kaybından sonra, buraya geri de dönemezsin, zaten biz on kişiyiz, on birinci kişiye burada asla yer yok!” dediler.

Bu sözler üzerine, ihtiyar canlı bir koyun getirdi; koyunun boğazı kesilip derisi yüzüldü ve temizlendi. Sonra bana, “Seni bu deriye sararak dikeceğiz; bu bakır sarayın taraçasına bırakılacaksın. Ruk adında, bir fili kaldırılabilecek güçte büyük bir akbaba seni sahici bir koyun sanıp pençesine alacak ve bulutlara kadar uçuracak; sonra seni, insanoğlunun erişmesi olanaksız olan yüksek bir dağın tepesine, yutmak için götürecektir. Sen, vereceğimiz şu bıçakla, koyunun derisinin ek yerlerini kesersin, oradan dipdiri çıkarsın! O zaman, insan eti yemeyen korkunç Ruk, seni yemeyecek ve gözden kaybolacaktır! Bundan sonra, sen, bizim saraydan on kez daha büyük, bin kez daha şahane bir saraya rastlayıncaya kadar yürürsün. Bu sarayın tüm duvarları altın kaplamadır, ve bu duvarlara büyük değerli taşlar, özellikle zümrüt ve inciler kakılmıştır. Açık kapıdan içeri girersen, vaktiyle bizim girdiğimiz gibi, ve göreceğin şeyi orada görürsün! Bize gelince, biz orada sol gözlerimizi yitirdik, layık olduğumuz cezaya da katlanıyoruz; ve her gece, yaptığımızı gördüğün şekilde suçumuzun kefaletini ödüyoruz. Kısacası bizim öykümüz budur; zira, ayrıntılara girecek olursak, koskoca bir kitabın sayfalarını doldurmak gerekirdi! Sana gelince, bahtının gereği ne ise o olsun!” dediler.

Bu sözleri duyunca, kararımı vermiş bulunduğumdan, bana bıçağı verdiler, beni koyunun derisine sokup ek yerlerini dikteler ve sarayın taraçasına bıraktılar; sonra da uzaklaştılar; ve birdenbire korkunç bir kuş tarafından kaldırılıp uçurulduğumu hissettim. Dağın tepesinde yere bırakıldığımı anlar anlamaz da, bıçakla koyun derisini yardım ve ürkütmek için, “Kış, kış!” diye haykırarak ortaya çıktım; korkunç Ruk, ağır ağır uçtu; ardından bakınca onun büyük beyaz bir kuş olduğunu gördüm.

Bunun ardından, yürümeye başladım, sabırsızlık ateşiyle acele ilerleyerek bir saraya ulaştım. Bu sarayı görünce, on genç adamın tanımlamalarına karşın, şaşkınlığın sınırına dayanırca-

sına şaşırdım; çünkü sözle tanımlanamayacak kadar şahaneydi. İçinden geçerek girdiğim büyük altın kapı, sarısabır ve sandal ağaçlarından yapılmış doksan dokuz kapıyla çevrelenmişti. Salonlarının kapıları, altın ve elmas kakılmış abanozdandı; bütün bu kapılar karanın ve denizin tüm zenginliklerinin toplandığını gördüğüm salonlara, bahçelere açılıyordu.

Girdiğim ilk salonda, kendimi kırk genç kızın arasında buldum. Bu kızlar öyle şaşırtıcı bir güzellikte idiler ki, bunlardan daha güzellerini düşlemek mümkün olmadığı gibi, insan gözünün bunlardan birini diğerinden üstün görmesi de mümkün değildi. Öylesine hayranlık duydum ki, başımın döndüğünü hissederek kendimi zor tuttum.

Bunun üzerine hepsi de ayağa kalkıp bana yaklaşip bana “Evimiz sizin evinizdir, yeriniz başımız üzerindedir!” dediler ve beni yanlarına oturmaya çağırdılar; bir peykeye oturtular ve hepsi de yöremde, yere, halıların üzerine oturdular; ve bana, “Ey efendimiz!” Bizler senin kölelerin, malınız! Sen bizim efendimiz ve başımızın tacısın!” dediler.

Sonra hepsi birden bana hizmette bulunmaya koyuldular: Birisi sıcak su ve havlular getiriyor ve ayaklarımı yıkıyor; öteki ellerime altın bir ibrikten kokulu sular döküyor; bir üçüncüsü, sırtıma kemeri altın ve gümüş tellerle işlenmiş sırf ipekten bir giysi giydiriyor; bir dördüncüsü çiçek kokularıyla hazırlanmış nefis bir içkiyle dolu bir bardak sunuyor; biri gözlerimin içine bakıyor; bir diğeri yüzüme gülüyor; bir başkası da göz kırpyordu. Biri şiirler okurken, bir diğeri önümde kollarını açıyor; bir başkası da kalçalarının üstünde vücudunu kıvrıyor; biri bana “Ah!” derken; diğeri “Oh!” diyor; bir başkası bana, “Gözbebeğim!” derken; bir diğeri “Ruhum benim!” diyor; biri “Canım!” derken, öteki “Ciğer kösem!” diyor, bir başkası ise “Yüreğimin ateşi!” diye sesleniyordu.

Sonra hepsi yanıma yaklaştı, beni ovuşturmaya ve okşamaya başladılar ve bana “Ey çağrılıız! Bize öykünü anlat! Çünkü biz burada, çoktandır hiçbir erkek yüzü görmeden yapayalnız yaşıyoruz. Şimdi mutluluğumuz tamamlandı” dediler. O zaman, daha da sakinleşerek onlara öykümün sadece bir bölümünü anlattım. Anlattıklarım bitince gece yaklaşmıştı.

O zaman akıl almayacak kadar çok mum getirdiler; salon, göz kamaştıran bir güneşin aydınlatabileceği kadar aydınlandı. Sonra sofrayı kurdular, en nefis yemekleri ve en baş döndürücü içkileri getirdiler, çalgılarıyla zevkli melodiler çalarak en büyüleyici seslerle şarkı söylediler; ben yemek yemeye devam ederken, birileri de kalkıp raks etti.

Bütün bu şenliklerden sonra, bana, “Ey sevgili! Şimdi elle tutulur zevklerin tadılması ve yatma zamanıdır; içimizden gönlünün çektiğini seç! Bizi gücendirmekten korkma! Çünkü her birimiz, nasıl olsa, birer gece senin olacağız; biz kırk kız kardeşiz; her birimiz sırası gelince, yatakta bütün gece seninle oynamaya başlayacak” dediler.

O zaman, hanımım, bu kız kardeşlerden hangisini seçeceğimi bilemedim. Çünkü hepsi de aynı derecede arzu uyandırıyordu. Bunun üzerine, gözlerimi kapadım, kollarımı uzattım ve birini yakaladım ve gözlerimi yeniden açtım. Ama yeniden hemen kapadım, çünkü güzelliğinden gözlerim kamaşmıştı. Seçtiğim kız, bana elini uzattı ve beni yatağına götürdü. Bütün geceyi onunla geçirdim. Kırk kez ben onu doyurdum, kırk kez o beni doyurdu. Ve her seferinde, “Oh sevgilim!”, “Oh ruhum!” diyor, beni okşuyordu; ben onu ısıırıyordum, o beni çimdirdiyordu; ve bütün gece bu böyle sürüp gitti.

Ve ben aynı şekilde, hanımım, her gece kız kardeşlerden biriyle ve karşılıklı saldırılarla işi sürdürdüm. Bu böylece bir yıl devam etti, gevşeyerek, açılıp saçılarak.. Ve her geceden sonra, sabahları bir gece sonra birlikte yatacağım genç kız yanıma geliyor, beni hamama götürüyor ve tüm bedenimi yıkıyor, vücudumu şiddetle ovuşturuyor ve Tanrı'nın kullarına bağışladığı tüm kokularla beni kokuya boğuyordu.

Böylece yılın sonuna geldik. Sonuncu günün sabahında, tüm genç kızların yatağıma koşuştuklarını gördüm; hepsi gözyaşları döküyor ve üzüntüden saçlarını savurarak sızlanıyorlardı; sonunda bana, “Bil ki ey gözümüzün nuru, seni terk etmek zorundayız. Tıpkı senden öncekileri terk ettiğimiz gibi... Çünkü bil ki, sen ilk değilsin ve senden önce bize senin gibi çok aygırlar yüklendi. Biz de sana yaptığımız gibi onlara aman vermedik. Yalnız sen, gerçekte, en usta biniciydin; gerek saldırılarından,

gerekse genişlik ve uzunluktan yana... Ve de sen en çapkınları olduğu kadar, en nazikleriydin hepsinin! İşte bu nedenledir ki, biz sensiz asla yaşayamayız!" dediler. Ben de onlara, "Peki ama, niye beni terk etmek zorundasınız? Çünkü, ben, hiç de sizinle geçirdiğim yaşantının neşesini kaybetmek istemiyorum!" dedim. Beni, "Bil ki, biz tek bir hükümdarın kızıyız, fakat analarımız ayırdır. Ergenliğe ulaşalıdan beri bu sarayda yaşıyoruz; ve her yıl gidip babamızı ve analarımızı ziyaret etmek üzere kırk gün ortadan yok oluyoruz. Ve işte, bugün, o gündür" diye yanıtladılar. Ben de onlara, "Fakat, ey nefis yaratıklar! Ben pekâlâ siz dönünceye kadar, Allah'a şükrederek, burada kalabilirim!" dedim. Bana, "Dilediğin olsun! İşte sarayın tüm kapılarını açan bütün anahtarlar! Bu saray senin evindir, sen onun efendisisin! Ama, bahçenin dibindeki bakır kapıyı sakın açmayasın! Yoksa bizi bir daha göremezsin; başına da büyük bir felaket gelir! Bundan dolayı sakın bakır kapıyı açma!" dediler.

Bu sözler üzerine, hepsi gelip boynuma sarıldılar ve birbirini ardından beni öptüler, ağlayarak ve "Allah seninle olsun!" diyeerek ayrıldılar.

O zaman ben, hanımım, anahtarları elimde tutarak salondan çıktım ve bu sarayın her köşesini ziyaret etmeye başladım. Zaten kızların kollarıyla ruhum ve bedenim öylesine zincirlenmişti ki, sarayı gezecek vakit bulamamıştım. Böylece ilk anahtarla ilk kapıyı açtım.

Kapıyı açınca, büyük meyve ağaçlarıyla dolu bir bahçe gördüm; bu ağaçlar, tüm dünyada benzerlerini görmediğim kadar büyük ve güzel ağaçlardı; küçük kanallardan akan sular tüm ağaçları suluyor; bu ağaçların meyvelerini irilikten ve güzelliğinden yana şaşırtıcı kılıyordu. Bu meyvelerden, özellikle muzlardan, asil bir Arabın parmaklarına benzer hurmalardan, narlardan, elmalardan ve şeftalilerden yedim. Yemekten doyunca, verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükrettim; ve ikinci anahtarla ikinci kapıyı açtım.

Bu kapıyı açtığımda, gözlerim ve burnum, küçük kanalların suladığı büyümlü güzellikteki çiçeklerle dolu büyük bir bahçe gördü ve kokladı. Bu bahçede, ülkenin emirlerinin bahçelerinde yetişen tüm çiçekler, yaseminler, nergisler, güller, menekşeler,

sümbüller, laleler, karanfiller, düğünçiçekleri ve bütün zamanların tüm çiçekleri vardı. Bu çiçeklerin kokusunu içime çektikten sonra, bir yasemin kopardım ve burnumu içine daldırdım ve derin derin kokladım; ve de Yüce Allah'a, insanları böyle sevindirdiği için şükrettim.

Bunu izleyerek üçüncü kapıyı açtım; kulaklarım her türden ve her renkten bütün kuşların sesleriyle büyüldü. Bu kuşların tümü, sarısabır ve sandal ağaçlarının çubuk tahtalarından yapılmış bir kafese kapatılmışlardı; bu kuşların içeceği su, yeşimden ve ince, alacalı akikten yapılmış küçük fincan altlıklarında; yemleri de altından küçük taslarda bulunuyordu. Kafesin dibinde taranmış ve sulandırılmış kum vardı; kuşlar hallerinden mutlu, Allah'a şükreder gibi ötüşüyorlardı. Akşam oluncaya kadar onları dinledim, sonra gidip yattım.

Ama ertesi gün, acele kalktım ve dördüncü anahtarla dördüncü kapıyı açtım. Ve, hanımım, orada öyle şeyler gördüm ki, insanoglu rüyasında bile asla göremez. Büyük bir avlunun ortasında, harika bir çabayla oluşturulmuş bir kubbe gördüm; bu kubbeden üzerindeki altın ve gümüş kakmalı kırk abanoz kapıya çıkan somaki mermer döşenmiş merdivenlere geçiliyor; kanatları açık olan bu kapıların her birinden geniş birer salona giriliyordu; her salon ayrı bir hazine içeriyor ve her hazine benim saltanat sürdürdüğüm ülkenin değerinden fazla değer taşıyordu. İlk salonda dizilmiş irili ufaklı inci kümeleri vardı, ama irileri ufaklarından fazla idi ve bu incilerin her biri bir güvercin yumurtasından büyük ve tüm aydınlanma halindeki ay kadar parlaktı. Ama ikinci salon zenginlikten yana birincisini geçiyordu; tepesine kadar elmaslar, gökyakutlar¹ ve kırmızı yakutlarla doluydu. Üçüncü salonda ise sadece zümrüt vardı; dördüncüsünde doğal altın parçaları; beşincisinde dünyadaki her türden altın sikkeleri, altıncısında saf gümüş; yedincisinde çeşitli ülkelerin gümüş sikkeleri vardı. Öteki salonlarda yeryüzünün ve denizlerin bağrında oluşan tüm değerli taşlar, yakutlar, firuzeler, yementaşları, her renkten akikler, yeşim vazolar, kolyeler, bilezikler, emirlerin ve şahların saraylarında kullanılan her türlü mücevherle doluydu.

Ve ben, hanımım, ellerimi ve gözlerimi yukarı doğru çevir-

1 Yani safir (J.C.M.)

dim ve tüm bu güzel şeyleri bağışlamış olduğu için Yüce Allah'a şükrettim. Böylece her gün bir veya iki ya da üç kapıyı açarak ziyaretlerimi sürdürdüm, kırk gün dolasıya kadar... Nihayet elimde bakırdan yapılmış olan sonuncu kapıyı açacak sonuncu anahtardan başkası kalmadı. Kırk genç kızı düşündüm, onları düşünmek bile bana en büyük mutluluğu veriyordu. Onların tavırlarındaki tatlılığı, ciltlerinin tazeliğini, kalçalarının sertliğini, ferçlerinin darlığını ve de kıçlarının yuvarlaklığını ve hacmini ve bana, "Oh sevgilim!", "Oh gönlümün ateşi!" diyerek haykırışlarını; sonra kendimin de, "Allah isterse, bu gece kutsal bir gece, uykusuz bir gece olacak!" diye haykırışımı...

Ama melun şeytan, boyuna bu bakır kapının anahtarını aklıma getiriyor ve beni müthiş tahrik ediyordu; bu baştan çıkarma, irademden daha kuvvetli idi. Sonunda bakır kapıyı açtım. Ama gözlerim hiçbir şey görmedi; sadece burnum çok ağır, duygularıma düşman bir koku duydu ve o anda ve o saatte bayıldım ve kendiliğinden kapanan kapının dışında yere düştüm. Yeniden kendime gelince, şeytanın esinlediği kararında ısrar ettim; ve kapıyı yeniden açtım, bu kez kokuyu daha zayıf olarak duydum.

Bunun üzerine içeri girdim ve kendimi baştanbaşa safranlar serpilmiş, akamber ve günnükle kokulandırılmış mumlarla; yanarken o ağır kokuyu çıkaran kokulu yağlar içeren altın ve gümüş şahane lambaların aydınlattığı geniş bir salonda buldum. Ve, bu altın meşalelerin ve lambaların arasında, alnında beyaz bir yıldız bulunan, akıllara durgunluk verecek güzellikte siyah bir at gördüm; sol arka ayağı ve sol ön ayağı baştan aşağı beyazdı; yem teknesi susam ve arpa kırıntılarıyla; yalağı gülsuyuyla kokulandırılmış taze suyla doluydu. Ve ben, hanımım, atlara karşı büyük tutkum olduğundan; ve ülkemin en ünlü ata bineni olarak tanındığımdan, bu atın bana tam uyaçağını düşündüm; atı dizgininden tuttum, bahçeye çıkardım ve üzerine bindim; ama hiç kıpırdamadı. O zaman boynuna altın zincirle vurdum. Ve birdenbire hanımım, at o ana kadar görmediğim iki kara kanat açtı, böğründen korkunç bir şekilde kişnedi, toynağıyla üç kez yeri dövdü ve benimle birlikte göğe doğru uçmaya başladı.

O sırada, hanımım, dünya gözümün önünde döndü, ama bal-

dırlarımı sıkıştırarak iyi bir binici gibi davrandım; ve sonunda at alçaldı ve on kör genci bulduğum bakır sarayın taraçası üzerine kondu. Ve tam o sırada, öyle şiddetle şaha kalktı ve öyle hızla silkindi ki, yere düştüm; at bana yaklaştı ve kanadını yüzüme doğru alçalttı ve ucuyla sol gözüme vurdu ve beni iflah olmaz biçimde kör bıraktı. Sonra göklere ağıdı ve uçarak kayboldu.

Ve ben, elimi yiten gözüme götürdüm ve kendi kendime sızlanarak ve acıyla elimi silkeleyerek taraça boyunca yürüdüm! Ve birdenbire on gencin yaklaştığını gördüm; beni görünce, “Bizi dinlemek istemedin! İşte uğursuz kararının sonucu!.. Seni yanımıza da alamayız. Çünkü zaten on kişiyiz. Ama, şu şu yolları izlersen, Bağdat’a ulaşabilirsin! Orada ünü bize kadar ulaşan Emirül-Müminin Harun Reşid’i görürsün. Bahtın onun ellerindedir” dediler.

Oradan ayrıldım, başıma gelecek başka felakete katlanamayacağımdan, sakalımı kazıyıp kalender giysilerine bürünüp gece gündüz yolculuk ettim ve Banş Kenti Bağdat’a gelinceye kadar yolculuğa devam ettim. Burada şu iki kör dostumu gördüm. Selam vererek burada bir garip olduğumu söyledim onlara... Onlar da “Bizler de garibiz burada!” dediler. Ve işte bu mübarek eve ulaşmamız böyle oldu, efendim.

Ve işte benim gözümü yitirmemin ve sakalımı kazımamın öyküsü böyledir.

Bu olağanüstü öyküyü duyan genç ev sahibesi, üçüncü kalender, “Peki öyleyse, selam ver ve git, seni bağışlıyorum” demiş.

Ama üçüncü kalender, “Gidemem ben, vallahi! Geri kalanların da öykülerini duymak isterim!” diye yanıt vermiş.

O zaman genç kız halifeye, Cafer’e ve Mesrur’a dönmüş ve onlara, “Siz de bana öykülerinizi anlatın!” demiş.

Bunun üzerine Cafer yaklaştı ve eve girerken, kapıya bakan genç kıza söylemiş olduğu öyküyü anlatmış. Cafer’in sözlerini de işittikten sonra, genç kız hepsine birden, “Hepinizi bağışlıyorum, birileri ve diğerlerini... Ama buradan çabuk ayrılın!” demiş.

Hepsi çıkıp sokağa ulaşmışlar. O zaman halife, kalenderlere, “Arkadaşlar, şimdi nereye gideceksiniz?” diye sormuş. Onlar da, “Nereye gidebileceğimizi bilmiyoruz” diye yanıt vermişler. Halife onlara, “Gelin geceyi bizde geçirin!” demiş; Cafer’e de,

“Bunları senin evine götür, yarın sabah da bana getir! Bakalım ne yapabiliriz?” demiş. Cafer de halifenin emirlerini yerine getirmekte kusur etmemiş.

Halife sarayına dönmüş, fakat o gece uykusunun hiç tadı tuzu olmamış; sabahleyin uyanmış ve tahtına oturmuş; ve imparatorluğunun tüm başta gelenlerini çağırmış. Bunlarla işini görüp hepsi uzaklaştıktan sonra, Cafer’e dönüp ona, “Bana üç genç kızı, iki dişi köpeği ve üç kalenderi getir!” demiş. Cafer oradan hemen ayrılp hepsini getirerek halifenin ellerine teslim etmiş; genç kızlar başlarını peçeyle örtmüşler ve halifenin önüne gelmişler. Bunun üzerine Cafer, onlara, “Size kötülük yapmayacağız; çünkü bizi tanımadan bağışladınız ve bize iyi davrandınız. Ve işte şimdi de siz, Abbas’ın beşinci torunu Harun Reşid’in elindesiniz. Ona kendiniz hakkındaki gerçek öyküleri anlatın!” demiş.

Genç kızlar Emirü’l-Müminin adına konuşan Cafer’in bu sözlerini duydukları zaman, içlerinden en büyükleri ilerlemiş ve “Ey Emirü’l-Müminin! Bana ait olan öykü, öylesine şaşırtıcıdır ki, eğer iğnenin ucuyla gözün köşesine yazılsaydı, onu saygıyla okuyan için ders oluşturmazdı” demiş.

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve anlatmaktan vazgeçmiş.

Ama on altıncı gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç kızların büyüğü Emirü’l-Müminin’in huzurunda saygı duruşunda bulunduktan sonra şu öyküyü anlatmış:

Birinci Genç Kız Zübeyde’nin Öyküsü

Ey Emirü’l-Müminin! Bilesiniz ki, benim adım Zübeyde’dir. Size kapıyı açan kız kardeşimin adı Emine; ve en küçük kız kardeşimin adı da Fehime’dir. Hepimiz de aynı babadan, ancak ayrı ayrı annelerden doğduk. Bu iki dişi köpeğe gelince, benim ana baba bir kız kardeşlerimdir.

Babamız öldüğü zaman, aramızda eşit şekilde paylaştığımız

beş bin dinar bıraktı; kız kardeşlerim Emine ve Fehime kendi anneleriyle birlikte oturmak üzere bizden ayrıldılar; benimle diğer iki kız kardeşim, birlikte kaldı; ve ben, üçümüzün en gençiydim; ama diğer annelerden olma kız kardeşlerim Emine ve Fehime'den daha büyüktüm.

Babamın ölümünden kısa bir süre sonra, ablalarım evlenmeye hazırlandılar ve her biri birer erkekle evlendi; ve bir süre daha benimle kalıp aynı evde birlikte oturdular. Ama kocaları hemen bir iş gezisine çıkmak için hazırlandılar ve karılarından, mal satın almak için biner dinar istediler, karılarını da birlikte alıp beni yapayalnız bırakarak hep birlikte yola çıktılar. Benden ayrılmalardan sonra dört yıl geçti. Bu süre içinde kız kardeşlerimin kocaları iflas etmiş ve tüm mal varlıklarını yitirmişler, karılarını yabancı ülkelerde kendi başlarına bırakıp çekip gitmişlerdi. Kız kardeşlerim her türlü sefaletle katlanmış ve benim yanıma zavallı dilenciler halinde dönmüşlerdi. Bu iki dilenciye görünce, onların kişiliğinde kız kardeşlerimi tanıyamadım ve "Nasıl oldu da, kardeşlerim, bu hale düştünüz?" diye sordum. Bana, "Kardeşim, konuşmanın şimdi hiçbir yararı yok, çünkü kalem, Allah'ın takdirini yerine getirmek için oynamıştır" dediler. Bu sözleri duyunca yüreğim onlara karşı acımayla doldu; ve onları hamama yolladım ve her birini güzel, yeni giysilerle donattım; ve onlara, "Kardeşlerim, siz benim büyüklerimsiniz, ben küçüğüm! Sizleri anam babam gibi görüyorum! Zaten, size olduğu gibi, bana düşen miras da, Allah tarafından kutsanmış ve hatırı sayılır miktarda çoğalmıştır. Onun meyvesini benimle birlikte yersiniz, yaşantımız saygın ve onurlu geçer, bundan böyle hep birlikte oluruz!" dedim.

Ve, gerçekten, onlara her türlü yakınlığı gösterdim ve benimle birlikte tam bir yıl yaşadılar, benim servetim onların oldu. Fakat bir gün bana, "Aslında, evlenmek bizim için daha hayırlıdır, artık yalnız dayanamıyoruz; böyle sabrımız tükendi" dediler. Bunun üzerine onlara, "Kardeşlerim, evlilikte iyi hiçbir şey bulamazsınız, çünkü bugünlerde gerçekten namuslu ve iyi bir erkek bulmak zordur! Zaten bir evlenme deneyi geçirmediniz mi? Bunda ne bulduğunuzu unuttunuz mu?" dedim.

Ama benim söylediklerimi dinlemediler; ve de benim rızam olmaksızın evlenmek istediler. Bunun üzerine kendi paramla

onları evlendirdim ve kendilerine gerekli çeyizi sağladım. Sonra kocalarıyla birlikte ayrıldılar.

Ancak, ayrılmalarından pek fazla bir zaman geçmeden, kocaları onları aldattı ve kendilerine verdiğim her şeyi alıp karılarını yüzüstü bıraktılar. Bunun üzerine tekrar çınlıçplak, benim yanıma döndüler. Benden özürler dilediler ve “Bizi ayıplama, kardeşim! Senin içimizde yaşca en küçük olduğun doğrudur, ama hepimizden akıllısın! Sana bir daha evlilik sözü-nü ağzımıza almayacağımıza söz veriyoruz!” dediler. Bunun üzerine onlara, “Hoş geldiniz kardeşlerim! Benim için dünyada sizden değerli varlık yoktur!” dedim; ve onları kucakladım ve öncekinden de fazla cömertlik gösterdim.

Bu durumda tam bir yıl yaşadık, bu sürenin sonunda mal dolu bir gemi donatmayı ve ticaret yapmak üzere Basra’ya gitmeyi düşündüm. Bu maksatla, bir gemi hazırladım ve onu mal ve eşyayla ve de gemiyle yolculukta ihtiyaç duyulabilecek her şeyle doldurdum; kız kardeşlerime, “Kardeşlerim, dönüşüme kadar, yolculuğum süresince evimde kalmayı mı yeğlersiniz, yoksa benimle gelmeyi mi istersiniz?” diye sordum. Bana, “Seninle geli-riz, çünkü senin yokluğuna dayanamayız!” diye yanıt verdiler.

Ancak, yola çıkmadan önce paramı ikiye böldüm; yarısını yanıma aldım, öteki yarısını da, kendi kendime, “Ola ki geminin başına bir felaket gelir, ama hayatımızı kurtarırız. Bu durumda, dönüşümüzde, tabii eğer dönebilirsek, bize yararlı olabilecek bir şeyler kalmış olur” diyerek sakladım.

Gece gündüz ara vermeden yolculuğu sürdürdük; fakat, aksilik bu ya, kaptan yolu kaybetti. Akıntı bizi dış denizlere sürükledi; ve yöneldiğimiz denizden bambaşka bir denize girdik. Ve on gün dinmeyen kuvvetli bir rüzgâr bizi sürükledi. Bu sırada, uzaktan belli belirsiz bir kent gördük ve kaptana, “Üzerine doğru gittiğimiz bu kentin adı ne acaba?” diye sorduk. Bize, “Valla-hi! Hiç bilmiyorum. Bu kenti hiç görmedim; ve tüm yaşamımda bu denizde de seyretmedim. Ama, önemli olan, artık çok şükür tehlike dışında olmamızdır. Size bu kente girip malınızı depo etmekten başka yapacak şey kalmıyor. Ve de satmak istiyorsanız, satmanızı öneririm” diye yanıt verdi.

Bir saat sonra, bize yaklaşıp, “Kente çıkmakta acele edin!

Orada Allah neler yaparmış, görün de şaşın! Ve de sizi koruması için, kutsal adını dilinizden düşürmeyin!" dedi.

Bunu izleyerek kent üzerine yürüdük ve oraya ancak ulaşmıştık ki, büyük bir şaşkınlığa uğradık; bu kentte bütün oturanların kara taşlara dönüşmüş olduğunu gördük. Ama ancak oturanlar taşlaşmıştı; çünkü, tüm çarşılarda ve tüm ticaret yerlerinde malları olduğu gibi bulduk; ve altın ve elmasan yapılmış tüm eşyanın olduğu gibi durduklarını gördük. Bunu görünce, çok sevindik ve birbirimize, "Muhakkak ki bütün bunların nedeni çok hayret verici olmalıdır" dedik. Bunun üzerine birbirimizden ayrıldık ve her birimiz kentin bir başka semtine gittik; her birimiz gayret edip kendi adımıza altın, gümüş ya da değerli kumaş olarak taşıyabildiği kadar eşyayı toplamaya başladık.

Bana gelince, ben hisara çıktım; oradaki hükümdar sarayını buldum. Som altından yapılmış büyük kapısından girdim; ve büyük kadife örtüyü kaldırarak, içerdeki tüm mobilyaların ve eşyanın altın veya gümüşten yapılmış olduğunu gördüm. Avluda ve tüm salonlarda, muhafızlar ya da mabeyinciler, ayakta ya da oturur halde, ama hepsi yaşarken taşlaşmış durumdaydı. Mabeyinciler, subaylar ve vezirlerle dolu sonuncu salonda, insanın aklını karıştıracak kadar zenginlikte ve ihtişamda giysilere bürünmüş hükümdarın taşlaşmış halde tahtında oturmakta olduğunu gördüm. Yöresinde, yine taşlaşmış, elleri yalın kılıçlı, ipek giysilere bürünmüş elli köle vardı. Hükümdarın tahtına inciler ve değerli taşlar kakılmıştı; ve her bir inci bir yıldız gibi parlıyordu. Ve, gerçekte, bunlara bakarken aklımı yitirir gibi oldum.

Ama yürümeye devam ettim ve harem salonuna ulaştım; burayı daha da harika buldum; burada pencere kafeslerine varıncaya kadar her şey altından idi; ve duvarlar ipek kaplamayla kaplanmıştı; kapı ve pencerelerde kadife ve satenden perdeler vardı. Ve sonunda, taşlaşmış kadınlar arasında, değerli inciler serpiştirilmiş bir giysiye bürünmüş ve başında her türlü değerli taşlarla zenginleştirilmiş tacı ve boynunda gerdanlıklar ve titizlikle işlenmiş altın zincirlerle hanım sultanın kendisini gördüm, ama o da siyah bir taşla dönüşmüştü.

Oradan, yürümemi sürdürdüm ve açık bir kapı buldum, iki

kanadı da saf gümüşten yapılmıştı; ve içinde, yedi basamaklı somaki mermerden bir merdiven gördüm; bu merdiveni çıktım, yukarıya ulaşıncı, sırmayla örülmüş halılarla kaplı, tüm beyaz mermerden büyük bir salon buldum; bu salonun ortasında, altından büyük meşaleler arasında zümrüt ve firuze serpiştirilmiş altın bir seki ve bu seki üstünde, inciler ve değerli taşlarla, değerli kumaşlar ve gergef işleriyle kaplanmış, kaymaktaşıdan bir yatak gördüm. Fonda, parlayan bir ışık vardı; yaklaştım ve bu ışığın, bir tabureye yerleştirilmiş devekuşu yumurtası iriliğinde ve tıraş edilmiş yüzleriyle aydınlatan bir elmastan kaynaklandığını anladım; bu elmas mükemmelliğin ta kendisiydi ve ışığı tek başına salonu aydınlatıyordu.

Bununla birlikte burada yanan meşaleler de vardı, ama bunlar bu elmasın parıltısı karşısında adeta utanıyorlardı. Ve, ben, kendi kendime, “Eğer bu meşaleler yanıyorsa, birisi onları yaktığı içindir” dedim.

Bunun üzerine yürümeyi sürdürdüm ve başka salonlara girdim; her gördüğümle şaşkınlığa uğruyor ve canlı bir varlığa rastlamaya çabalıyordum. Ve öylesine meşguldüm ki, kendimi, gezide olduğumu, gemimi ve kız kardeşlerimi unutmuştum. Ve bu harika yerde gezerken gece bastırdı; bunun üzerine saraydan çıkmak istedim; ama yolumu şaşırdım; artık yolumu bulamıyor, dönüp dolaşıyor, kendimi kaymaktaşıdan yapılmış yatağın, iri elmasın ve yanan altın meşalelerin olduğu salonda buluyordum. Bunun üzerine yatağa oturdum, gümüş ve incilerle işlenmiş mavi satenden yorgana bürünüyor; çok hoş bir yazıyla yazılmış, kırmızı ve başka renklerle süslenmiş, altın yaldızlı kutsal kitabımız Kur'an'ı ele alıyor, kendimi kutsamak ve Allah'a şükretmek için bazı ayetleri okumaya başlıyor ve kendimi suçluyor, Allah onu takdis etsin, Peygamber'in sözleri üzerinde düşünüyordum. Sonra uyumak üzere uzandım ve uyumaya çalıştım; ama bir türlü başaramadım. Uykusuzluk, geceyarısına kadar beni uyanık tuttu.

O sırada, Kur'an okuyan bir ses duydum; hoş, tatlı ve gönül okşayıcı bir sestir bu... Bunun üzerine acele yerimden kalktım, bu sesin geldiği yöne doğru yürüdüm. Sonunda kapısı açık olan bir odaya geldim; kapıdan yavaşça içeri girdim, araştırmalarım sırasında beni aydınlatan meşaleyi dışarıda bırakarak, çevreyi

gözden geçirdim; buranın bir mabet olduğunu gördüm; ortalık, asılı bulunan yeşil camdan lambalarla aydınlanıyordu; ortasında doğruya doğru yayılmış bir seccade vardı; bu seccadenin üstünde de, dikkatle ve yüksek sesle ve de kaidelerine uygun olarak Kur'an okuyan çok yakışıklı bir genç oturuyordu. Bunu görünce çok şaşırdım; bu genç adam nasıl olmuş da, kentin uğradığı felaketten kendini tek başına kurtarabilmişti? Bunun üzerine ilerleyip ona yaklaştım ve selam verdim; dönüp bana baktı ve selamımı iade etti. Ona, "Allah'ın kitabından okuduğun kutsal ayetlerin yüzü suyu hürmetine, sorularımı yanıtlamanı senden rica ediyorum" dedim.

Bunu duyunca huzurlu ve tatlı bir gülümsemeyle güldü; ve bana, "Ama, ey kadın, ilkin sen bana kim olduğunu ve bu mabede giriş nedenini açıkla! Ben de sırası gelince soracaklarını yanıtlayayım!" dedi. Bunun üzerine ona öykümü anlattım, çok şaşırdı; o zaman ben de ona kentin bu olağanüstü durumunun nedenini sordum. Bana, "Biraz bekle!" dedi; gidip kutsal kitabı kapattı ve satenden bir mahfazaya soktu; sonra da yanına oturmamı istedi. Oturdum ve yüzüne dikkatle bakmaya başladım. Onun tıpkı dolunay gibi, nitelikten yana mükemmel ve cana yakın olduğunu, görünüşünün hayranlık uyandırıcı, endamlı ve ince olduğunu gördüm; yanakları kristal gibi, yüzü taze hurma rengine idi; şair sanki şu dizeleri onun için yazmıştı:

Yıldız-okuyan geceyi gözlüyordu! Ve birdenbire, gözlerinin önünde, büyüleyici bir çocuğun narinliği belirdi! Ve düşündü:

Bu, Zühal'in¹ kendisidir, aynı adlı yıldızı bir kuyrukluyıldız sandıran saçılmış siyah saçları olan! Yanaklarının açık kiraz pembeliğine gelince, Merih'tir² onu yaymaya gayret gösteren! Gözlerinin delici ışıkları ise, yedi yıldızlı Okçu burcunun oklarıdır bunlar! Ama ona bu harika kavrayışı veren Utarit'tir;³ Zühre'ye ona altın değerini kazandırmıştır. Yıldızları gözleyen, artık ne düşüneceğini bilemedi

1 Zühal: Satürn (J.C.M)

2 Merih: Mars (J.C.M)

3 Utarit: Merkür (J.C.M)

ve şaşkınlığa düştü! Bunu gören yıldız ona doğru eğildi ve güldü.

Ona böyle bakarken, bakışı, beni, en şiddetli anlamda belaya, onu o güne kadar tanımamış olmanın en ateşli yerinmelerine yöneltti; ve yüreğimde kızıl korlar tutuşturdu. Ona, “Ey efendim, ey sultanım! Şimdi sizden dilediğimi bana anlatınız!” dedim. O da bana, “Duyduk ve itaat ettik” dedi; ve şunları anlattı:

“Bilin ki, ey onurlu hanım, bu kent benim babamın kentiydi. Tüm yakınları ve uyrukları burada oturuyorlardı. Babam, tahtın üzerinde oturduğunu gördüğünüz taşa dönüşmüş hükümdardır. Yine taşlaşmış olarak gördüğünüz sultan, benim annemdir. Babam ve annem, müthiş Nardon’a tapan dindarlardı. Ateş, ışık, gölge ve ısı üzerine yemin etmiş ve ant içmişlerdi!

“Babam uzun bir süre çocuk sahibi olamamıştı; ancak ömrünün sonuna doğru, yaşlılığının meyvesi olarak ben doğdum. Babam beni büyük ilgi göstererek büyüttü; ben de gittikçe büyüyordum. İşte gerçek mutluluk için seçilişim bu sıraya rastlar.

“Gerçekten, sarayda, nezdimizde, yaşı epeyce ilerlemiş bir ihtiyar kadın yaşıyordu. Bu kadın, Allah’a ve Peygamberine inanan bir Müslümandı. Ama dinini gizli tutuyordu; dış görünüşüyle annem ve babamla uyumlu davranışta bulunur görünüyordu. Ve babam ona karşı büyük bir güven duyuyordu; çünkü onda dürüstlük ve bağlılık buluyordu. Ona cömert davranıyor ve armağanlar sunuyordu. Onun kendi dininden ve kendi inancından yana olduğuna kesinlikle inanıyordu.

“Bundan dolayı, yaşamını sürdürürken, beni ona emanet etti ve ona, ‘Al onu iyice yetiştir! Ona dinimizin kurallarını öğret; yüksek bir eğitim sağla! Gerekli her türlü ilgiyi göster!’ dedi.

“Ve yaşlı kadın beni korumasına aldı; ama, bana, temizlik görevlerinden ve abdestin faziletlerinden başlayarak ibadette geçen kutsal dualara kadar, İslam dinini ve Peygamber’in dilinde Kur’an okumayı ve tefsir etmeyi öğretti. Eğitimimi tüm olarak tamamlayınca, bana, ‘Yavrum, bunları babandan dikkatle gizlemen gerek! Ve de kesinlikle sırrını saklamalısın! Yoksa seni öldürür’ dedi.

“Ve ben, gerçekten, bu sırrı sakladım. Eğitimimi tamamladıktan sonra, çok vakit geçmeden bu saygın yaşlı kadın öldü; ölmenden önce de son nasihatlarını yaptı. Ben, Allah’a ve Peygamberine inanmamı bir ‘giz olarak saklamaya devam ettim. Ama kentte oturanlar, inançsızlıklarını, isyanlarını ve karanlıklarını koyulaştırmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Ancak, bir gün, her zamanki davranışlarını sürdürürken, görünmeyen bir müezzinin yüksek sesi duyuldu. Bu gök gürültüsü kadar yüksek ses, yakındakiler kadar uzaktakilerin de kulağına erişecek şekilde: ‘Ey bu kentte oturanlar! Ateşe ve Nardon’a tapınmayı bırakın, Tek ve Kudretli Allah’a tapının!’ diyordu.

“Bu sesi duyan kent halkı büyük bir dehşete kapıldı; kentin hükümdarı olan babamın çevresine toplandılar ve ona, ‘İşittiğimiz bu korkutucu ses nedir? Hâlâ bu sesin etkisiyle titriyoruz’ diye sordular. Babam onlara, ‘Bu sestten korkmayın ve dehşete kapılmayın! Eski inancınıza sımsıkı sarılın!’ dedi.

“Ve bunun üzerine, yürekleri babamın sözlerine doğru eğilim gösterdi; ve asla ateşe tapınma alışkanlıklarından ve ona sıkıca bağlanmaktan vazgeçmediler. Ve bir yıl daha hatalı kör inançlarına bağlı kaldılar, ta ilk sesi duymalarının yıldönümüne kadar!.. Ve bir yıl sonra aynı ses, ikinci kez duyuldu; sonra bir yıl daha geçti; ve her yıl tekrarlanan ses üçüncü kez duyuldu. Ama onlar, hatalı inançlarını ve bunun gereklerini terk etmeye yanaşmadılar. Ve sonunda, bir sabah, şafak vakti, felaket ve bela üzerlerine gökten yağarak geldi; ve kara taşa dönüştüler ve kendileriyle birlikte atları, katırları, develeri ve sürü hayvanları da taşa dönüştü. Tüm uyruklardan, bir başıma ben, bu felaketten kurtuldum.

“Ve işte, o günden beri burada oturup dua ediyorum, oruç tutuyorum ve Kur’an okuyorum.

“Fakat, ey saygıdeğer ve güzel hanım, içinde bulunduğum yalnızlıktan, bana insanca ilgi gösterecek yöremde kimse olmasından bıktım.”

Bu sözleri duyunca, ona, “Ey her türlü nitelikten nasibi olan genç adam! Benimle Bağdat kentine gelebilir misin? Orada din ve fıkıhtan yana derinleşmiş bilginler ve saygın şeyhler bulacaksın! Ve onların dostluklarıyla, bilgide ve ilahi adaletin öğrenilmesinde daha ileri gidersin. Ve ben oldukça hatırlı bir

kimse olmama karşın, senin kölen ve zevkinin hizmetçisi olurum. Aslında ben, yöremde bulunanların efendisiyim ve emrimle bağlı erkekler, hizmetçiler ve genç çocuklar var! Burada da kıyıda mal yüklü bir gemim var. Ama talih bizi kıyıya attı ve bu kenti tanıttı; ve de bu serüvene sürükledi; ve talih bizi birleştirmek istedi” dedim.

Sonra da, ona, bizimle birlikte gelme arzuları ilham edecek sözler söylemeye devam ettim, bana olumlu yanıt verinceye kadar...

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş; ve âdeti olduğu üzere, yavaşça sözünü kesmiş.

Fakat on yedinci gece gelince, sözünü sürdürmüştü:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Zübeyde adlı genç kız, genç adama ilgi duymaktan ve ona olumlu yanıt alıncaya kadar kendisini izleme arzuları ilham etmekten vazgeçmemiş.

İkisi de uyku üzerlerine çökünceye kadar konuşup durmuşlar. Bunun üzerine genç Zübeyde, o gece, genç adamın ayakları dibinde yatıp uyumuş. Duyduğu sevinç ve mutluluğa bir türlü inanamayarak...

(Zübeyde bundan sonra Halife Harun Reşid’e, Cafer’e ve üç kalendere, öyküsünü anlatmayı sürdürmüştü:)

Sabahleyin şafak sökünce yıkandık; tüm hazineleri açtık; yükte hafif pahada ağır her şeyi aldık; kaleden kente doğru indik; kölelerime ve uzun süredir beni arayan kaptana kavuştuk. Beni görünce çok sevindiler ve ortada görünmememin nedenini sordular. O zaman onlara gördüklerimi, genç adamın öyküsünü ve kent halkının taşa dönüşmesinin nedenini tüm ayrıntılarıyla anlattım. Anlattıklarım çok şaşılar.

Kız kardeşlerime gelince, beni bu yakışıklı genç adamla gördükleri anda kıskançlığa kapıldılar ve beni çekemediler; içleri kinle doldu ve bana karşı gizlice ihanet planları kurmaya başladılar.

Tam bu sırada, hepimiz birlikte gemiye bindik; çok mutluydum ve mutluluğum genç adama duyduğum sevgiyle artıyordu. Bekledik ki rüzgâr uygun essin, yelkenleri gerelim ve yola çıkalım! Kız kardeşlerime gelince, bize yoldaşlık etmeyi sürdürüyor-

lardı; ve bir gün özel olarak bana, “Kardeşimiz, bu genç adamı ne yapmayı düşünüyorsun?” diye sordular. Ben de onlara, “Niyetim onunla evlenmektir” diye yanıt verdim. Sonra ona doğru döndüm, ona yaklaştım ve açıkladım: “Efendim, arzum senin olmaktır. Senden beni reddetmemeni rica ederim!” dedim. O da bana, “Duyduk ve itaat ettik!” diye yanıt verdi. Bu sözler üzerine kız kardeşlerime döndüm ve onlara, “Tüm varlığım bu genç adama sahip olmakla yetineceğim; zenginlik adına neyim varsa şu andan başlayarak sizindir” dedim. Bana, “Senin iradene uyarız!” dediler. Ama yüreklerinde bana karşı ihanet ve kötülük saklıyorlardı.

Uygun bir rüzgârla yolculuğumuza devam ettik, korkulu sulardan çıktık; güvenli sulara ulaştık. Bu sulara da birkaç gün seyrettik; Basra kentine oldukça yaklaştık ve uzaktan evlerin belirlemeye başladığını gördük. Fakat, gece yaklaştığından, durduk; ve hemencecik hepimiz uyuduk.

Fakat, uyku sırasında, iki kız kardeşim yataklarından çıkmışlar; beni, genç adamı ve tüm tayfaları denize atmışlardı. Yüzme bilmediği için genç adam boğuldu; onun kurbanlara katılması Allah’ın takdiri idi. Bana gelince, benim nasibim de kurtulanlar arasına katılmakmış. Bundan dolayı, denize düşünce, Allah’ın sağladığı bir tahta parçası üzerine ata biner gibi oturdum ve bu sayede ve dalgaların sürüklemesiyle uzak bir adanın kıyısına ulaştım. Orada giysilerimi kuruttum, geceyi geçirdim ve kendime bir yol aradım; ve üzerinde âdemoğlunun ayak izleri olan bir yol buldum. Kıyıda başlayan bu yol, adanın ortalarında uzanıyordu. Giysilerimin kuruduğunu görünce, bu yolu izledim; ve adanın öbür kıyısına ulaşınca kadar yürümeyi sürdürdüm; buradan Basra, uzakta görünüyordu. Birdenbire bana doğru gelen bir karayılan gördüm; onun ardından da iri ve büyük bir yılan onu öldürmek için kovalıyordu. Karayılan kaçıışı dolayısıyla öylesine yorgun ve dermansız düşmüştü ki, dili ağzından dışarı çıkmıştı. Bunu gören ben, ona acıdım; iri bir kaya yakalayarak, öteki yılanın başına attım, onu ezip o anda öldürdüm. Fakat karayılan da iki kanat açtı ve göğe ağır kayboldu. Bunu görünce şaşırıp kaldım.

Ama ben de yorgunluktan bitkin hale geldiğimden, oracığa oturdum; sonra da uzanıp bir saat kadar uyudum. Uyanınca,

ayak ucumda, ayaklarımı ovup beni okşayan güzel bir zenci kız gördüm. Bunu görünce şiddetle ayağımı geri çektim ve çok utandım; çünkü güzel zenci kızın benden ne istediğini bilmiyordum! Ona, “Sen kimsin ve ne istiyorsun?” diye sordum. Bana, “Düşmanımı öldürerek bana büyük bir iyilik yapmış olan sana ulaşmak için acele geldim. Ben senin o iri yılanı kurtardığın karayılanım. Ve ben bir ecinniyeyim. Bu yılan da bir ecinni idi. Ve sadece sen, onun elinden beni kurtardın. Ben de, kurtulur kurtulmaz, rüzgâra uyup uçtum ve acele iki kız kardeşinin seni denize attığı gemiye doğru gittim. İki kız kardeşini sihirle iki kara köpeğe dönüştürdüm; ve buraya sana getirdim” dedi. Dönüp arkamdaki ağaca bağlanmış olan iki dişi köpeğe baktım. Sonra ecinniye, “Daha sonra da, gemide bulunan tüm zenginliği Bağdat’taki evine taşıdım ve gemiyi batırdım. Genç adama gelince, boğuldu; ölüme karşı bir şey yapamam; çünkü ancak Allah’ın gücü sonsuzdur” dedi.

Bu sözlerin ardından beni kollarına aldı; kız kardeşlerim olan iki köpeği süzdü ve onları da kucakladı; ve hepimizi birden uçarak taşıyıp bizi sağ salım Bağdat’ta, daha önce gördüğünüz evimin taraçasına indirdi.

Evimi gezip, gemiden getirilen, düzgün bir şekilde sıralanmış tüm servetimi ve mal varlığımı buldum. Hiçbir mal kaybolmamış veya hasar görmemişti.

Sonra ecinniye bana, “Hazreti Süleyman’ın yüzüğü üzerindeki kutsal yazıt üzerine, bu iki köpeğin her birini, her gün, üç yüz kez kamçıyla dövmek üzere yemin etmeni istiyorum. Bu emri bir gün bile yerine getirmezsen, koşup gelecek ve seni de onların kılığına sokacağım!” dedi.

Ve ben, ona, “Duyduk ve itaat ettik!” demek zorunda kaldım.

Ve o günden beri, Ey Emir’ül-Müminin! Onları kamçılıyıp duruyorum, sonra da acıyıp boyunlarına sarılıyor ve onları öpüyorum!

Benim öyküm işte budur!

Ey Emir’ül-Müminin, kız kardeşim Emine’nin öyküsü, benimkinden çok daha şaşırtıcıdır, demiş.

Bu öyküyü duyan Halife Harun Reşid hayranlığının en üst derecesine ulaşmış. Ama merakını doyumak için de açıkça ace-

le etmiş. Ve bir gece önce ona kapıyı açan genç Emine'ye dönerek, "Sen, ey zarif kız! Bedenindeki bu darbe izlerinin nedenini anlatır mısın?" diye sormuş.

İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü

Halifenin bu sözleri üzerine, genç Emine ortaya gelmiş ve söze başlamış:

Ey Emir'ül-Müminin! Kız kardeşim Zübeyde'nin ana-babamız üzerine söylediklerini tekrar etmeyeceğim. Şu kadarını bilmelisiniz ki, babamız öldüğünde ben ve beş kardeşten en küçüğümüz Fehime, annemizle birlikte yalnız yaşamaya gittik, kız kardeşimiz Zübeyde ve diğer ikisi de gidip anneleriyle oturdular.

Bir süre sonra annem beni, kentin ve zamanın en zengin adamı olan bir ihtiyarla evlendirdi. Böylece, bir yıl sonra yaşlı kocam ölüp Allah'ın rahmetine kavuştu. Ve bana, şeriat hükümlerine göre miras payı olarak, yirmi dört bin dinar bıraktı.

Böylece, ben de hemen her biri bin dinardan, on görkemli urba ismarladım. Ve de hiçbir şeyden yoksun kalmadım.

Günlerden bir gün, keyfimce oturup dinlenirken, bir yaşlı kadın beni ziyarete geldi. Bu ihtiyarı daha önce hiç görmemiştim. İğrenç bir kadındı bu. Yüzü bir ihtiyarın kıcı kadar çirkindi; çökmüş sümüklü bir burnu, yolunmuş kaşları, şehvet düşkünü yaşlı gözleri, kırık dişleri ve eğri bir boynu vardı. Sanki şair şu dizelerle onu anlatmıştı:

Şu uğursuz ihtiyar! Eğer İblis ona rastlasaydı, ondan tüm hileleri, hiç konuşmasa da, sadece sessiz duruşuyla öğrenirdi! Bir örümcek ağına takılmış bin inatçı katırı, örümcek ağını zedelemeyen, çekip kurtarabilirdi! Ne denli kaba ve iğrenç olursa olsun, yapamayacağı kötülük yoktur: Küçük bir kızın kıcını gıdıklar, bir delikanlıyla düzüşür, olgun bir kadınla zina eder ve yaşlı bir kadını tahrik ederek tutuşturur.

İşte bu ihtiyar yanıma geldi ve beni selamlayarak dedi ki, “İncelik ve nitelikten yoğrulmuş hanımım! Benim himayemde olan yetim bir genç kız var! Bu gece onun düğün gecesidir. Senden –Allah’ın sana mükafatını vereceğini ve iyiliğini ödüllendireceğini umarak– burada hiç kimseyi tanımadığı, Yüce Allah’tan başka dayanağı olmadığı için son derece mahzun ve alçakgönüllü olan bu zavallı kızın düğününde bulunarak onur katmanı rica etmeye geldim” dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, ağlamaya ve ayaklarını öpmeye başladı. Ve ben, onun ne denli hayın olabileceğini bilmediğimden, ona acıdım; ve “Duyduk ve itaat ettik!” dedim. Bunun üzerine bana, “Şimdi ben izninle gidiyorum; sen de, bu arada, hazırlan ve giyin; ben akşama doğru gelip seni alırım” dedi. Sonra elimi öpüp uzaklaştı.

Bunun üzerine, kalktım, hamama gittim ve kokular süründüm; sonra on yeni giysimden en güzelini seçerek giydim; sonra da değerli incilerden yapılmış gerdanlığımı, bileziklerimi, salkım küpelerimi ve tüm mücevherlerimi taktım; gözüme sürmeler çektikten sonra, yaldızlı mavi ipekten başörtümü büründüm, nakışlı kemerimi kuşandım, yüzüme peçemi taktım. Tam o sırada ihtiyar yeniden gelerek bana, “Efendim, ev şimdiden, kentin en asil kadınları olan güveyin yakınlarıyla doldu. Senin mutlaka teşrif edeceğini onlara söyledim, çok mutlu oldular; şimdi hepsi seni sabırsızlıkla bekliyorlar” dedi. Bunun üzerine, ben yanıma birkaç kölemi de aldım, hep birlikte yola koyulduk ve sonunda geniş, iyice sulanmış ve serin bir rüzgârın esmekte olduğu bir sokağa ulaştık. Kemerlerle desteklenmiş bir kubbeye açılan önü mermerli büyük bir kapı gördük. Ev, bir abide gibiydi ve tümüyle kaymaktaşından yapılmıştı. Bu kapıdan, içerde tavanı göklere kadar yükselmiş gibi görünen bir saray gördük. Bunun üzerine içeri girdik. Ve sarayın kapısına ulaştığımızda, ihtiyar kadın kapıyı çaldı, kapı açıldı. İçeri girdik ve halı ve duvar kaplamalarıyla örtülü bir koridora girdik. Tavana renkli lambalar asılmış ve yakılmıştı, koridor boyunca da tutuşturulmuş meşaleler görülüyordu; duvarlara, altın ve gümüşten yapılmış eşyalar, mücevherler ve değerli madenlerden silahlar da asılmıştı. Koridoru geçtik, oradan öylesine harika bir salona girdik ki, anlatılması mümkün değil!

Tüm ipekli kumaşların asılı bulunduğu bu salonun ortasında, zarif incilerle ve değerli taşlarla zenginleştirilmiş ve üzeri saten bir cibinlikle örtülü, kaymaktaşıdan yapılmış bir yatak vardı.

Bizi görünce, yataktan ay yüzlü bir genç kız çıktı; bana, “Merhaba! Ehlen ve sehlen! Ey hemşire, gelmenle bize büyük bir onur verdin! Enestina!¹ Bizim için tatlı bir teselli ve gururlanacak bir varlıksın!” dedi. Sonra da benim onuruma şairin şu dizelerini okudu.

Şu yapıların taşları, sevimli misafirimizin ziyaretini öğreneydiler, mutlu olurlardı; birbirine bu güzel haberi vermek için yarışlardı, adımlarının izi üzerine eğilirlerdi! Kendi dillerince, “Ehlen ve sehlen! Cömertlik ve büyüklükle dolu kişilere!” diye haykırlardı.

Sonra oturup bana, “Ey kardeşim! Sana, bir gün seni bir düğünde görmüş olan bir erkek kardeşim olduğunu söylemeliyim. Bu çok yakışıklı ve benden de güzel ve alımlı bir genç adamdır. Ve o gecedan beri, seni sevgi dolu ve ateşli bir yürekle sevmiş. Bu ihtiyar kadına bir miktar para vererek sana yollayan ve bir vesileyle buraya getirten odur. Bunu, benim evimde seninle karşılaşmak için yaptı; çünkü kardeşim, Allah'ın ve Resulünün kutsadığı bu yıl içinde seninle evlenmekten başka bir şey düşünmüyor. Ve meşru olan şeyleri yapmakta da utanılacak bir şey yoktur” dedi.

Onun bu sözlerini işitince ve bu yerde tanınıp değerlendirildiğimi görünce; genç kıza, “Duyduk ve itaat ettik!” dedim. Bunu duyunca, sevinç dolu, ellerini birbirine çırpı ve aya benzer bir genç adam içeri girdi; tıpkı şairin söylediği gibi bir görünümü vardı:

Güzellikte öyle bir dereceye ulaşmıştı ki, gerçekten Allah'ın çabalarına yaraşır bir eser olmuştu! Gerçekten onu işleyen kuyumcunun övünmesi gereken bir mücevher olmuştu!

1 *Merhaba! Ehlen ve sehlen! ve Enestina!* “Hoşgeldin” anlamına; sözcüğü sözcüğüne “Karşılansın yürekten, dostça ve rahatlıkla olsun!” şeklinde çevrilebilir (J.C.M.)

Güzelliğin ta kendisi olan bir mükemmeliyete, bir bütünlüğe ulaşmıştı. Böyle olunca, onu her görenin çılgınca aşık olmasına hiç şaşma! Güzelliği gözleri kamaştırır, çünkü yüz çizgilerine sinmiştir bu güzellik! Ben de, onunki gibi başka bir güzellik olmadığına yemin ederim!

Onu görünce, yüreğim ona eğilim duydu. Delikanlı yaklaştı ve kız kardeşinin yanına oturdu; bunun ardından dört tanıkla kadı çıkageldi; selam verdiler ve oturdular; sonra kadı bu genç adamla olan sözleşmemi yazdı, tanıklar sözleşmeye mühür bastılar, sonra hepsi ayrıldılar.

Bunun üzerine genç adam bana yaklaştı ve bana, "Gecemiz kutsal bir gece olsun!" dedi. Sonra da, "Hanımım, bir koşul ileri sürmek isterdim!" dedi. Ben de ona, "Efendim, buyurun konuşun! Nedir bu koşul?" diye sordum. Ayağa kalktı. Kutsal Kitap'ı alıp getirdi ve bana, "Benden başka hiç kimseyi seçmeyeceğine ve bir başkasına asla eğilim duymayacağına Kur'an'a el basarak yemin etmelisin!" dedi. Ben de, ona istediği gibi bu koşula bağlı olarak yemin verdim. Bunun üzerine sonsuz bir sevince kapıldı ve kollarını boynuma sardı, aşkının adeta iç organlarıma ve yüreğimin etine saplandığını duydum.

Bunun ardından köleler sofra serdiler, doyuncaya kadar yiyip içtik. Sonra, gece geldi; elimi tutup benimle birlikte yatağa uzandı; bütün geceyi, sabaha kadar, birbirimizin kollarında geçirdik.

Bu durumda bir ay yaşadık, mutluluk ve neşe içinde... Bu sürenin sonunda, çarşıya pazara gidip bir miktar kumaş almak üzere izin istedim. Bana bu izni verdi. Bunun üzerine giysilerimle donanıp o günden sonra evimizde kalan ihtiyar kadını da birlikte götürerek çarşıya indim. İhtiyar kadının kumaşlarının niteliğini övdüğü ve de çoktan beri tanıdığı bir ipekçi genç tacirin dükkânı önünde durdum. Kadın şunu da ekledi: "Bu gence, babasının ölümü üzerine pek çok para ve mal kaldı!" Sonra tacire dönerek, ona, "Kumaşlarının içinde en iyi, en pahalı olanları göster! Bu güzel genç hanıma layık olsunlar!" dedi. O da, "Duyduk ve itaat ettik!" dedi. Sonra ihtiyar kadın, kumaşları açıp bize göstermekle uğraştığı sırada, bana, onun övgüsünü yapmayı ve

niteliklerini belirtmeyi sürdürdü; ve, ben, ona, “Bana söylediğin bu nitelik ve övgülerden bana ne? Bizim maksadımız buraya gelip ihtiyacımız olan kumaşları almak ve evimize dönmek değil mi?” diye yanıt verdim.

İstedğimiz kumaşı seçtiğimizde, tacire bedelini sunduk. Ama o, paraya dokunmayı reddetti ve bize, “Bugün sizden para kabul etmiyorum; dükkânıma gelip bize verdiğiniz zevk ve onur uğrunda bir hediye olarak kabul edin bunu” dedi. Bunu duyunca, ihtiyar kadına, “Para kabul etmek istemiyorsa, kumaşını kendisine iade et!” dedim. Dükkâncı ise, “Vallahi! Sizlerden hiçbir şey alamam! Benim hediyem olsun bu! Karşılığında ey güzel genç kadın, bana bir tek, bir tek öpücük ver! Bu öpücüğü dükkânımdaki tüm malların bedelinden daha yüksek sayarım” dedi. İhtiyar kadın da ona gülerek, “Ey yakışıklı genç adam! Bu öpücüğü, böylesine değer biçilemez bir şey olarak düşünmeniz budalaca bir şey!” dedi; sonra da bana dönerek, “Kızım, bu genç tacirin ne dediğini duydun! Sakin ol, onun senden alacağı bir öpücükte canını sıkacak bir şey olmaz; ve de karşılığında, arzu-na göre tüm bu değerli kumaşlardan istediklerini seçebilirsiniz!” dedi. Bunu duyunca ona, “Kocama yeminle bağlı olduğumu bilmiyor musun sen?” diye yanıt verdim. Bana, “Bırak seni öpsün, ama sen konuşma ve karşılık verme; böylece seni kimse kusurlu bulamaz. Dahası, paran yanında kalır, kumaşları da alırsın.” Yaşlı kadın, beni bu davranışa ısındırmak ve başımı torbaya sokmaya razı olmam, bu teklifi kabul etmem için konuştu durdu. Sonunda gözlerimi kapatarak, yoldan geçenlerin olacağı görmemesi için peçemin ucunu yarı açarak yanağımı uzattım. Genç adam başını peçemden içeri soktu ve ağzını yanağıma yaklaştırıp beni öptü. Fakat, aynı zamanda, yanağımı ısırdı ve etime işleyen bir ısırık izi bıraktı! Acı ve heyecandan bayılmışım.

Yeniden kendime geldiğim zaman, bana çok üzölmüş gibi görünen yaşlı kadının kucağında uzanmış buldum kendimi... Dükkâna gelince, kapanmış ve genç tacir gözden kaybolmuştu. Kendime geldiğimi gören kadın, bana, “Daha büyük bir felaketten bizi koruduğu için Allah’a şükürler olsun!” dedi. Sonra da, “Şimdi eve gitmemiz gerek! Sen, rahatsızlanmış gibi davran, ben de sana yanağına süreceğın bir ilaç getireceğim, hemen iyi

olacaksın!” dedi. Bunu duyunca ayağa kalkmakta gecikmedim; eve dönünce olacakları düşünüp korku içinde yürüdüm. Eve yaklaştıkça korkum artıyordu. Oraya ulaşınca, odama çekildim ve hastaymış gibi davrandım.

O sırada kocam geldi, canı çok sıkındı, bana, “Hanımım, çarşıya çıktığında başına ne kötülük geldi?” diye sordu; ona, “Önemli bir şey değil. Sağlığım yerinde çok şükür!” dedim. Bana dikkatle baktı ve “Fakat yanağındaki bu yara izi ne? En tatlı ve en ince yerinde?” diye sordu. “Senin izninle evden çıkıp şu kumaşları almaya gittiğimde, odun yüklü bir deve, tıkalı bir sokakta beni sıkıştırdı; ve peçemi yırtıp gördüğün gibi yanağımı ısırdı. Ah, şu Bağdat’ın tıkalı sokakları!” dedim. Bunu duyunca müthiş kızdı ve bana, “Yarından tezi yok, valiye gidip develerden ve odunculardan şikâyetçi olacağım; vali bir tekini bırakmaksızın hepsini astıracaktır!” dedi. Bunu duyunca acımayla dolarak, ona, “Allah seni korusun! Ve böylesine bir günaha sokmasın! Zaten bütün hata benim! Çünkü bindiğim eşek birden ürküüp dörtlale koşmaya başlamıştı; yere düştüm ve orada bulunan bir odun parçası yüzümü sıyırdı ve yanağımı yaraladı!” dedim. Bunu duyunca, “Yarın, Cafer el-Bermeki’ye gideceğim ve bu öyküyü ona anlatacağım, o da bu kentin tüm eşekçilerini öldürtecek!” diye haykırdı. Bu sözleri işitince, “Yani sen, benim yüzümden herkesi öldürtecek misin?” diye bağırdım. “Oysa, bütün bunlar sadece Allah’ın iradesi ve hükmettiği kader dolayısıyla başıma geldi!” dedim. Bu sözlerimi duyunca, kocam artık hiddetini gemleyemedi ve “Hain kadın! Yeter bu yalanlar! Suçunun cezasını çekmelisin!” diye haykırıp beni en acımasız sözlerle hırpaladı ve ayağıyla yeri tepti ve de yüksek sesle birilerine seslendi. Bunun üzerine kapı açıldı ve korkunç görünüşlü yedi zenci çıkageldi; beni yatağımdan aldılar ve evin avlusuna attılar. Bunun ardından kocam, zencilerden birine beni omuzlarımdan tutup üstüme oturmasını, bir diğerine de dizlerime oturup ayaklarımı tutmasını emretti. O sırada elinde pala tutan bir üçüncü zenci geldi ve, “Efendim, palayı vurup onu ikiye ayırayım mı?” diye sordu. Bir başka zenci, “Her birimiz etinden birer büyük parça alalım ve yem olarak Dicle’nin balıklarına atalım! Çünkü yeminine ve dostluğuna ihanet eden

herkese bu ceza verilir” diye ekledi. Ve söylediklerini desteklemek üzere şu dizeleri okudu:

Sevdiğimin bedenini paylaşan bir ortak bulunduğunu fark etsem; ruhum isyan eder ve bu yitik aşk uğruna yerinden sökülürdü! Ben de ruhuma, “Ey ruhum, bizim için soylulukla ölmek yeğdir! Çünkü bir düşmanla aşkı paylaşmakta hiçbir mutluluk yoktur!” derdim.

Bunu duyan kocam, elinde palasıyla bekleyen zenciye, “Ey yiğit Saad! Uçur bu hainin kafasını!” dedi. Ve Saad palayı kaldırdı! Kocam onu durdurarak, bana, “Sen şimdi yüksek sesle iman tazele! Sonra da, giysilerini ve eşyalarını toparlayıp vasiyetini yap; çünkü yaşamının sonuna geldin!” dedi. Bunu duyunca, ona, “Ey Yüce Allah’ın kulu! Ben de senden iman tazelememe ve vasiyetimi yapmama izin vermeni rica ediyorum!” dedim. Sonra başımı göğre doğru kaldırarak iman tazeledim ve sonra başımı önüme eğerek içinde bulunduğum sefil ve utanılacak durumu düşündüm; gözlerim yaşardı ve ağlayarak şu dizeleri okudum:

İçimdeki tutkuyu siz alevlendirdiniz, ama kendi yüreğinizi soğuttunuz! Uzun geceler boyunca gözlerimin uyanık ve hayran kalmasını öğrettiniz, sizse aldırmaııp uydunuz! Ama ben! Ben sizi gözümle gönlümün arasında bir yere oturttum! Söyleyin yüreğim sizi nasıl unutsun, gözlerim uğrunuzda ağlamayı nasıl kessin? Bana tükenmez bir vefayla bağlanacağıma yemin ettirmiştiniz; ama sevgimi kazanır kazanmaz benden yüz çevirdiniz! Ve şimdi, bu yüreğe hiç acıımıyorsunuz ve derdimi anlamak istemiyorsunuz! Sanki benim felaketimi hazırlamak ve gençliğimi kahretmek için doğmuşsunuz! Dostlarım, size yalvarıyorum, ölünce, mezar taşıma, “Burada büyük bir suçlu yatıyor: Sevmek suçunu işleyen!” diye yazın! Böylece aşk acısını tatmış bir ziyaretçi, kabrime bakarken, bir merhametli bakış fırlatır!

Bu dizeleri okuduktan sonra, hâlâ ağlıyordum. Söylediklerimi iştinçe ve gözyaşlarımı görünce, kocam daha fazla kızdı ve tahrik oldu, o da bana şu dizeleri okudu:

Gönlümün sevdiğinden yüz çevirdiysem, ne sıkıldığımdan, ne bıktığımdandır! Terk edilmeyi gerektiren bir suç işledigindendir! Ortak tutkumuzu bir başkasıyla paylaşmak istedin, oysa benim yüreğim, duygularım ve aklım böylesine bir ortaklığa razı olamazdı.

Bu dizeleri okuyup bitirince, onu yumuşatmak için yeniden ağlamaya koyuldum ve kendi kendime, “Onu yumuşatıp gönlünü alçaltacağım. Ve de kendi koşullarımı yumuşatacağım. Belki de beni öldürmekten vazgeçer ve tüm mücevherlerimi alarak beni bağışlar” diye düşündüm; ve tüm inceliğimle şu dizeleri okuyarak ona yalvarmaya başladım:

Gerçekten adil olmayı isteseydin, beni öldürmeyeceğine inanır, buna yemin ederdim! Ama kaçınılmaz ayrılığa karar verenlerin, adil olmayı hiç bilemeyeceğini herkes bilir! Aşkın getirdiği tüm ağırlıkları bana çektirdin sen, oysa omuzlarım ince bir gömleğin, hatta daha da hafif bir giysinin ağırlığına bile zor dayanırdı! Böyleyken, beni şaşırtan asla ölümüm olmayacaktır! Sadece, senden koptuktan sonra da bedenimin seni isteyeceğini bilmeme şaşıyorum!

Bu dizeleri okuyup bitirince, ağladım. Bunu duyunca bana baktı, beni şiddetle itti ve çok incitti; sonra da şu dizeleri okudu:

Benimkine hiç benzemeyen bir dostluktan söz ediyorsun ve tüm terk edişini bana duyurmuş bulunuyorsun! Biz böyle mi idik? Ama seni yüzüstü bırakacağım, senin beni yüzüstü bıraktığın ve arzumu aşağıladığın gibi! Ve tanıklık ettiğin aynı sabırla sabredip yaşama katlanacağım! Madem ki sen bir başkasına eğilim duydun, ben de bir başkası için özlem duyacağım! Ve sonsuza kadar, aramızdaki kopukluğun nedeni ben değil, sadece sen olacaksın!

Bu dizeleri okuyup bitirince, zenciyi çağırdı ve ona, “İkiye böl onu! Bizim için değeri yok artık!” dedi.

Zenci bana doğru ilerlediği sırada, artık öleceğimi kesinlikle biliyordum ve yaşamımdan umudumu kesmiştim, artık kaderimi Yüce Allah'ın ellerine terk etmekten başka bir şey düşünmüyordum. Ve tam bu sırada, yaşlı kadının içeri girdiğini, genç adamın ayaklarına kapandığını ve onu öperek, “Yavrum, sütannen olarak, seni yetiştirmiş bir kişi olarak, senden bu genç kadını bağışlamamı rica ediyorum, çünkü böylesi bir cezaya layık olacak bir suç işlememiştir; korkarım ki laneti üzerine düşmesin!” dedi. Sonra da ağlamaya başladı ve kocamı razı etmek için dualarla onu sıkıştırmayı sürdürdü; sonunda kocam, “Peki, senin hatırına, onu bağışlıyorum! Ama yine de geri kalan ömrü boyunca üzerinde görülecek bir işaret bırakmam gerekiyor!” dedi.

Bu sözler üzerine, emir verdiği zenciler, hemen giysilerimi üzerimden sıyırdılar, beni hemen hemen çırlıçıplak bir hale getirdiler. Bunun üzerine kocam eline gevrek bir ayva dalı aldı ve beni yere yıkarak tüm bedenimi, özellikle sırtımı, göğsümü ve yanlarımı sopalamaya koyuldu, bunu öylesine bir hiddet ve şiddetle yaptı ki, bu darbelerden kurtulup yaşayacağıma umudumu tüm olarak yitirdikten sonra bayılmışım. O zaman vurmaktan vazgeçerek, beni, yerde, öylece uzanmış durumda bırakmış ve kölelere akşam oluncaya kadar o halde bırakmalarını emredip gitmiş; onlar da ortalık kararınca beni eski evime götürmüşler ve oraya cansız bir varlık gibi atıvermişler. Çünkü efendilerinin emri böyleymiş.

Yeniden kendime geldiğim zaman, ağır yara berelerimden dolayı bir süre yerimden kıpırdıyamadım; sonra çeşitli ilaçlarla kendimi iyileştirmeye çalıştım; ancak darbelerin izleri ve yara yerleri bedenimde ve etimde kaldı; sanki kamçılarla ya da alıcı kuşların gagalarıyla oyulmuş gibi... Ve hepiniz bu izleri gördünüz.

Dört aylık bir bakımdan sonra iyileştim; sonra da bu şiddete maruz kaldığım saray tarafına gidip bir göz atmak istedim; fakat yalnız burası değil, tüm cadde baştanbaşa yıkılmıştı; ve tüm bu harika binaların bulunduğu yerde, kentin çöplerinin toplandığı bir süprüntü yığından başka şey görünmüyordu. Tüm aramalarıma karşın, kocamdan hiçbir haber almam mümkün olmadı.

İşte bunun üzerine daima bakire bir genç kalmış olan küçük kız kardeşim Fehime'nin yanına geldim; ve ikimiz birlikte aynı babadan olma kardeşimiz Zübeyde'yi ziyaret ettik. Hani size köpeğe dönüşen iki kardeşle ilgili öyküyü anlatan kardeşimiz... Âdet olmuş selamlaşmalardan sonra, o bana kendi öyküsünü anlattı; ben de ona kendi öykümü. Kardeşim Zübeyde bana, "Kardeşim, bu dünyada hiç kimse bahtının getireceği felaketlerden kaçamaz! Ama, Allah'a şükürler olsun ki, ikimiz de hâlâ hayattayız! Bundan böyle, gel birlikte yaşayalım! Ve de özellikle evlilik sözünü asla ağzımıza almayalım! Hatta bunun anılarını bile belleğimizden silelim!" dedi.

Ve böylece küçük kız kardeşimiz Fehime bizimle birlikte kaldı. Evde vekilharçlık yapan odur. Her gün alışveriş için çarşıya iner ve gerekli her şeyi alır; ben, özellikle kapıyla ilgilenirim; çalınınca açar ve çağrılıları içeri alırım; ablamız Zübeyde'ye gelince, evin düzeninden o sorumludur.

Kız kardeşimiz Fehime bir yığın şeyle yüklü hamalı eve getirip de dinlenmesi için onu bir anlığına içeriye aldığımız güne kadar, erkeksiz, çok mutlu bir yaşam sürdürdük. Aynı şekilde bize öykülerini anlatan üç kalenderin eve girmesi; sonra da üç tacir görünümünü altında sizin gelmeniz izledi... Daha sonra olanları biliyorsunuz ve sonra da nasıl huzurunuzla getirildiğimizi...

İşte benim öyküm de böyle!

Bunu duyan halife, son derece hayran kalmış ve...

Ama, anlatısının tam bu noktasında, Şehrazad, günün belirmediğini görmüş ve yavaşça anlatmayı kesmiş.

Ama on sekizinci gece gelince, öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, orada, küçük kardeşleri Fehime ve iki kara köpek ve üç kalenderle birlikte bulunan Zübeyde ile Emine'nin öykülerini işitince, Halife Harun Reşid, çok hayret etmiş ve üç kalenderinkiyile birlikte bu iki öykünün, özenli ve güzel bir yazıyla kalemdeki kâtipler tarafından yazılmasını; sonra da elyazmalarının arşivine kaldırılmasını emretmiş.

Sonra dönüp Zübeyde adlı genç kıza, "Ve şimdi, ey asaletli hanım, kız kardeşlerini iki kara köpeğe dönüştüren ifriteden

sonraları hiçbir haber almadın mı?” diye sormuş. Zübeyde, “Emirü'l-Müminin! Onunla ilişki kurmam zor değil! Çünkü bana saçından bir tutam verdi ve ‘Bana ihtiyaç duyarsan, bu saçlardan birini yakman yeterli! Ne denli uzakta bulunursam bulunayım, hatta Kaf Dağı’nın ötesinde de olsam, hemen yanında olurum’ dedi” demiş. Bunu duyan halife, ona, “Öyleyse bana bu saçları getir!” demiş. Zübeyde ona saçları vermiş; halife birini alıp yakmış. Yanan saçın kokusu henüz duyulmuşken, tüm sarayda bir sarsıntı ve bir titreme işitilmiş... Ve birdenbire, ecinniye, bir genç kız kılığında, zengin bir giyimle ortaya çıkmış; Müslüman olduğu için, halifeye “Allah’ın selamı üzerine olsun, ey Allah’ın naibi!” demekten geri durmamış. Halife de onu “Sen de Allah’tan barış, hayır ve merhamet bul!” diye yanıtlamış. Bunu duyan kız, “Ey Emirü'l-Müminin! Senin arzun üzerine benim ortaya çıkmamı isteyen bu genç kız, bana büyük bir hizmette bulundu ve uç veren tohumlar ektil! Bundan dolayı, onun için ne yapsam, bana ettiği iyiliğin karşılığını yeterince karşılamış sayılmam. Kız kardeşlerine gelince, onları köpeğe dönüştürdüm; eğer onları öldürmediysem, bunu sadece kız kardeşlerine büyük bir üzüntü olur diye yapmadım. Şimdi, şayet sen, ey Emirü'l-Müminin, onların kurtarılmasını istiyorsan; bunu sana ve onun kız kardeşlerine duyduğum saygı uğruna yaparım! Ve, kendimin de zaten Müslüman olduğumu hiç unutmadığım için!” demiş. Halife de, ona, “Doğru! Senin onları kurtarmanı istiyorum. Bundan sonra, bedeni darbelerle zedelenmiş genç kızın davasına bakarız; eğer öyküsünün gerçek olduğunu anlarsam, onu savunur ve onu böylesine haksız olarak cezalandırmış bulunandan öd alırım!” demiş. Bunu duyan ifrite, “Ey Emirü'l-Müminin, ben genç Emine’ye böyle davranan kişiyi bir an içinde sana gösterebilir, onu ortadan kaldırır ve servetine el koyarım! Çünkü şunu bil ki, insanoğulları içinde sana en yakın olan biridir o!” demiş.

Sonra, ifrite, bir tas su almış ve üzerine sihirli sözler okumuş; sonra da bu suyu köpeklerin üzerine serpmiş; “Çabucak eski insan kılığınıza dönün!” demiş. O saatte, iki köpek, onları yaratacağına onur veren iki güzel genç kız olmuş.

Bunun ardından ecinni kız, halifeden yana dönerek, ona, “Genç Emine’ye bütün bu kötü davranışlarda bulunan kişi, sizin

öz oğlunuz El-Emin'dir" demiş. Sonra da ona öyküyü yeniden anlatmış; bu kez halife, kesinlikle insan olmayan, ecinni olan birinin ağzından duyduğu öyküyle durumun doğruluğunu saptayabilmiş.

Bu duruma halife çok şaşırılmış; ve "Allah'a şükürler olsun ki bu iki köpek benim aracılığımla kurtuldu!" demiş. Sonra oğlu El-Emin'i huzuruna çağırarak ondan açıklama istemiş; ve El-Emin de ona gerçeği anlatarak yanıt vermiş. Bunu üzerine halife, kadıları ve tanıkları, üç hükümdarın oğlu olan üç kalenderi, daha önce büyülenmiş olan iki kız kardeşiyle üç genç kızın bulunduğu salonda bir araya getirmiş.

Ve orada, kadılar ve tanıklarla oğlu El-Emin'i genç Emine ile yeniden evlendirmiş, sonra da genç Zübeyde'yi bir hükümdar oğlu olan birinci kalenderle, öteki iki genç kadını da yine hükümdar oğulları olan diğer iki kalenderle evlendirmiş ve kendisi de, beş kız kardeşin en genciyle, çarşı alışverişlerini yapan hoş ve tatlı Fehime ile evlilik sözleşmesini hazırlatmış.

Ve her bir evli çift için bir saray yaptırtmış; ve hepsine mutlulukla yaşamaları için büyük servetler bağışlamış. Ve kendisi de, gece gelir gelmez, genç Fehime'nin kollarında yatmak üzere acele etmiş ve o geceyi onunla en hoş biçimde geçirmiş.

"*Fakat,*" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, Şehriyar'a seslenerek, "*Ey bahtıgüzel şah, bu öykünün, bundan sonra anlatacağımın yanın-da asla fazla şaşırtıcı olduğuna inanma!*"

Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü

Şehrazad sözünü şöyle sürdürmüştü:

Gecelerden bir gece, Halife Harun Reşid, veziri Cafer el-Bermeki'ye, "Bu gece birlikte kılık değiştirerek sizinle kente inmek istiyorum, bakalım vali ve öteki yöneticiler neler yapıyorlar. Bana şikâyet olunanlar hakkında işten el çekirme kararındayım!" demiş. Cafer de, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermiş.

Ve halife, Cafer ve cellat Mesrur kılık değiştirip indikleri Bağdat'ta, caddeler boyunca yürümeye başlamışlar, küçük bir sokaktan geçerken, epeyce yaşlanmış bir ihtiyar görmüşler, başında bir balık ağı ve bir küfe, elinde bir baston bulunuyor ve titreyerek şu dizeleri okuyormuş:

Bana dediler ki: "Ey bilge kişi! Bilginle, insanlar arasında gece parlayan ay gibisin!" Onlara, "Ne olur beni böylesi sözlerden esirgeyin! Bahtın yazgısından gayrı hiçbir bilim yoktur!" dedim. Çünkü ben, bunca bilgim, okuduğum bunca elyazması kitap ve kullandığım bunca hokkaya karşın, bir gün için bile Bahtın kudretine karşı denge kurmayı beceremiyorum! Benden yana bahse girenler pey akçelerini yitirmekten başka sonuca ulaşamazlar! Gerçekte, fakir kadar, fakirin durumu kadar ve fakirin ekmeği ve yaşamı kadar üzücü şey var mıdır? Fakir her zaman acınır bir haldedir. Yaşamak için ne kadar çok derde katlanır!¹ Mev-

1 *Fakir ... haldedir. Yaşamak ... katlanır!:* Bu iki cümle Khawam çevirisinden aktarılmıştır (Â.Ş.O.)

sim yazsa, elden ayaktan kesilir! Mevsim kışsa, küllükten başka ısınacak aracı yoktur. Yürürken bir an dursa, onu kovalamak için köpekler saldırır! Sefildir! Hakaret ve alay konusudur! Eyvah! Ki ondan daha sefili yoktur. İnsanlara şikâyetini haykırmak ve sefaletini göstermek için bir türlü karar veremiyorsa, şikâyet edebileceği kişi bulamamasındandır. Fakirin yaşamı böyleyse, onun için mezarda olmak yeğdir!

Bu şikâyet dolu sözleri işitince, halife, Cafer'e, "Bu zavallı adamın görünüşü ve okuduğu dizeler büyük bir sefaleti vurguluyor" demiş. Sonra da ihtiyara yaklaşıp, "Ey şeyh, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. İhtiyar, "Balıkçılık, efendim! Ama çok ihtiyar ve fakirim! Başımda bir de aile var! Öğleden bu saate kadar evden çıktım, dolaşıyorum; Allah henüz çocuklarımı besleyecek ekmeği sağlamadı! Kendimden ve yaşıntımdan bıktım, ölümden başka bir şey dilemiyorum gayrı!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife, "Benimle ırmağa doğru gelip kıyıdan, benim adıma, ağını Dicle'ye atabilir misin? Şansımı denemek istiyorum da! Ve sudan ne çıkarırsan, bunu senden satın alacak ve yüz dinar ödeyeceğim." Bu sözleri duyan ihtiyar çok sevinmiş ve "Teklifinizi kabul ediyorum, başımla beraber" demiş.

Ve balıkçı, onlarla birlikte Dicle'ye doğru gitmiş ve ağını atıp beklemiş; sonra ağ çekmiş ve dışarı çıkarmış. İhtiyar balıkçı ağda, ağzı kapalı, kaldırılamayacak kadar ağır bir sandık bulmuş. Halife de, denedikten sonra, onun ne denli ağır olduğunu anlamış. Ancak, balıkçıya hemen yüz dinar ödemekte gecikmemiş; balıkçı ferahlayarak parayı alıp gitmiş.

Bunun üzerine Cafer ile Mesrur sandıkla ilgilenmiş ve onu saraya kadar taşımışlar. Halife meşaleleri yaktırmış ve Cafer ile Mesrur sandığa yaklaşip onu kırmışlar. İçinde palmiye yaprakları arasında kırmızı yünden örülmüş bir küfe bulmuşlar; küfenin ağzındaki ipi çözmüşler ve içinde bir halı bulunduğunu, halıyı kaldırıncı da altında büyük bir kadın başörtüsü bulunduğunu görmüşler; örtüyü kaldırıncı, altında, saf gümüş kadar beyaz, öldürölüp parçalara ayrılmış bir genç kadın cese-di bulmuşlar.

Bunu görünce, halifenin gözlerinden yaşlar dökülmüş; sonra dönüp kızgınlıkla, Cafer'e, "Ey vezir denen köpek! Gördüğün gibi, benim saltanat sürdürdüğüm ülkede, cinayetler işleniyor ve kurbanlar suya atılıyor! Yarın kıyamet gününde bu kanın hesabını ben vereceğim, vicdanım bu kadar ağır yükü nasıl kaldırır? Bunun için suçluyu bulup cezasını vermem, onu öldürmem gerek! Sana gelince, Cafer, Beni Abbas halifelerinden gelen varlığını üzerine yemin ederim ki, öcünü almak istediğim şu kadının katilini bulup huzuruma getirmezsən, sarayımın kapısında seni ve Bermeki ailesinden kırk akrabanı asacağım!" diye haykırmış. Gazaba gelen halifeye Cafer, "Bana üç günlük bir süre bağışlayın!" demiş. Halife de, "Bağışladım!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Cafer, keder dolu bir halde saraydan çıkmış; kentte yürürken, "Bu genç kadını öldüren kişiyi nasıl öğrenir ve halifenin huzuruna getirmek üzere nerede bulurum? Öte yandan katil yerine öldürülmek üzere bir başkasını tutup getirirsem, vicdanım bunu nasıl kaldırır? Ne yapsam acaba?" diye kendi kendine söyleniyormuş. Böylece Cafer evine ulaşmış ve verilen sürenin üç gününü de, umudu kırık, orda geçirmiş. Dördüncü gün, halife onu çağırtmış. Elleri arasında başını yere değdirerek onu selamlayınca, halife ona "Genç kadının katili nerede?" diye sormuş. Cafer, "Görünmeyen ve gizli olan bir katili koca kentte nasıl bulabilirim, bilmiyorum" diye yanıt vermiş. Halife buna çok kızmış ve Cafer'in saray kapısına asılmasını ve tellalların bunu bütün kente ve yöresine, "Halifenin veziri Cafer el-Bermeki'nin ve yakınlarından kırk kişinin saray kapısında asılması gösterisinde bulunmak isteyenler evinden dışarı uğrasın!" şeklinde duyurmasını emretmiş.

Ve tüm Bağdat halkı, Cafer ile akrabalarının idamında bulunmak üzere sokaklardan saraya doğru akın etmeye başlamışlar; ama olayın nedenini kimse bilmiyormuş; Cafer ve Bermekiler iyilikleri ve cömertlikleri dolayısıyla çok sevildikleri için, herkes üzüntü içindeymiş ve yakınip duruyormuş.

İdam sehpaı dikilip mahkûmlar altına dizilince, halifenin idamın yerine getirilmesi iznini verdiği işitilmiş. Birdenbire, tüm halkın ağladığı bir sırada, çok fakir giyimli, yakışıklı bir delikanlı aceleyle halkı yarmış ve kendini Cafer'in ayaklarına

atmış ve ona, “Ey efendim, ey soyluların en soylusu, ey fakirlerin sığınağı! Sana teslim olmaya geldim. Çünkü o kadını öldürüp doğrayan ve sandığa koyup Dicle’de bulduğunuz hale koyan benim! Şimdi de siz beni öldürün! Adalet yerini bulsun!” demiş.

Cafer, genç adamın sözlerini duyunca, kendi adına çok sevinmiş; ama genç adam adına çok üzülmüş. Dolayısıyla daha ayrıntılı açıklamalar yapmasını istemiş; ama bu sırada saygın bir ihtiyar halkı yarıp aceleyle yanına yaklaşmış; onları selamlayıp, “Ey vezir, bu genç adamın söylediklerine inanma! Çünkü genç kadının ölümünün benden başka sorumlusu yoktur! Ve sadece ben bunun cezasını çekmeliyim!” demiş. Ama genç adam, “Ey vezir! Bu ihtiyar saçmalıyor ve ne dediğini bilmiyor. Onu öldürenin ben olduğumu tekrarlıyorum. Aynı tarzda öldürülmek de bana düşer!” demiş. Bunun üzerine yaşlı adam, “Çocuğum! Sen daha gençsin ve yaşamı sevmelisin! Bense yaşlıyım, bu dünyaya doymuşum. Vezirin ve yeğenlerinin kanının bedelini senin yerine ben ödemeliyim! Onun için, katilin ben olduğumu tekrarlıyorum. Ve ceza bana verilmelidir!” demiş.

Bunun üzerine Cafer, muhafızların kumandanının rızasıyla, kendileriyle birlikte genç adamın ve ihtiyarın halifenin huzuruna çıkarılmasını sağlamış. Ve ona, “Ey Emir’ül-Müminin! İşte genç kadının katili huzurunuzda!” demiş. Halife, “Hani nerede?” diye sormuş. Cafer, “Bu genç adam katilin kendisi olduğunu iddia ediyor ve teyit ediyor; ama ihtiyar onu yalanlıyor ve cina-yeti kendisinin işlediğini söylüyor” demiş. Bunun üzerine halife, ihtiyar adama ve delikanlıya bakmış ve onlara, “Kadını ikinizden hanginiz öldürdü?” diye sormuş. Genç adam, “Ben öldürdüm!” diye yanıt vermiş; şeyh de, “Hayır! O benim işte!” diyerek araya girmiş. Bunun üzerine halife daha fazla bir şey sormadan, Cafer’e, “İkisini de al götür! İdam et!” emrini vermiş. Ama Cafer, “Eğer sadece bir tek katil varsa, ikincisini öldürmek büyük bir adaletsizlik olur!” demiş. Bunun üzerine genç adam, “Gökleri bulunduğu yükseklikte kuran ve dünyayı bulunduğu genişlikte yaratan Yüce Allah adına yemin ederim ki, genç kadını öldüren ben kulunuzum! İşte kanıtları da burda!” demiş. Ve sadece halife ile Cafer ve Mesrur’un bildiği şekilde ölünün sandığa sokuluş düzenini anlatmış. Böylece halife genç adamın suçluluğuna

inanmış ve çok büyük bir şaşkınlığa düşmüş; ve genç adama, “Ama niçin onu öldürdün? Hiç zorlanmadığın halde gelip bunu neden itiraf ettin? Ve karşılığında kendinin de cezalandırılmasını neden istedin?” diye sormuş. Bunun üzerine genç adam şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin! Genç kadın, kayınbabam olan bu ihtiyar şeyhin kızı ve benim karımdı. Daha çok genç ve bakire iken onunla evlendim. Allah bana ondan üç erkek evlat bağışladı. Ve beni her zaman sevmeye ve hizmetimde bulunmaya gayret gösterdi; ve ben, onda kusur olabilecek hiçbir şey bulmadan ömrümü sürdürüyordum.

Ama bu ayın başında, ağır şekilde hastalandı; hemen en bilgili hekimleri çağırdım; Allah'ın izniyle onu hemen iyileştirdiler. Ve ben, onun hastalanmasının başından beri onunla aynı yatağa girmemiştım; iyileşince onunla yatmak arzusu duydum; ama ilkin yıkanmasını istiyordum. Ama, o, bana, “Hamama girmeden önce, yerine getirilmesini istediğim bir arzum var!” dedi. Ben de, “Neymiş o arzu?” diye sordum. Bana, “Kokusunu duymak ve bir parçasını koparıp yemek için bir elma olsun isterdim!” dedi. Ben de isterse bedeli bin altın dinar olsun, elma satın almak üzere hemen kente gittim. Tüm meyvecileri dolaştım, fakat hiç elma yoktu! Canım çok sıkılmış olarak eve döndüm; karımı görmeye göze alamadım; ve bütün geceyi “Nasıl olur da bir elma bulabilirim?” düşüncesiyle geçirdim. Ertesi gün şafak vakti, evden çıktım ve bahçelere doğru yollandım, her birini tüm ağaçları gözeterek ziyaret ettim, bir sonuç alamadım. Ama yolumun üzerinde yaşlı bir bahçe bakıcısına rastladım. Elma bulma konusundaki endişelerimi ona açıkladım. Bana, “Çocuğum, bu mevsimde buralarda elma bulman çok zordur. Ancak Basra'da Emirü'l-Müminin'in bahçesinde bulabilirsin. Ama orada da, bunu sağlamak oldukça zordur; çünkü, bakıcı, elmaları halifenin ihtiyacı için dikkatle saklamaktadır” dedi.

Bunu duyunca, karımın yanına döndüm ve ona durumu anlattım; ama ona karşı duyduğum sevgi, beni hemen geziye çıkıp onun isteğini yerine getirmeye zorladı. Yola koyuldum, Basra'ya gidip gelmem gece gündüz yol almak şartıyla on beş gün sürdü; fakat bahtım bana gülmüştü ve karımın yanına, Bas-

ra'daki bahçenin bakıcısına üç altın dinar ödeyerek elde ettiğim üç elmayla dönmüştüm.

İyice keyifli, eşimin yanına dönmüş ve üç elmayı sunmuş-tum; ama, o, bunları görünce, hiçbir sevinç alameti göstermedi; ve önem vermeksizin, elmaları yanına bir yere koydu. Bununla birlikte, benim yokluğumda, karımın yeniden ateşinin yükseldiğini ve onu etkisinde tuttuğunu gördüm. Karım on gün daha hasta yattı; ben de bu süre içinde bir an bile başucundan ayrılmadım. Fakat, Allah'a şükürler olsun, bu sürenin sonunda sağlığını toparladı; bunun üzerine çıkıp dükkânıma gidebildim; ve alışverişe koyuldum.

Böylece, dükkânımda otururken, öğleye doğru, elinde tuttuğu elmayla oynayarak yoldan geçen bir zenci gördüm. Bunu görünce çağırıp ona, "Hey! Dostum! Bana, bu elmayı nereden aldığını söyler misin? Ben de gidip almak istiyorum" dedim. Bu sözlerime gülerек, zenci, "Bunu bana sevgilim verdi! Epeydir onu görmemiştım, ziyaretine gittiğimde onu rahatsız buldum, yanibaşında üç elma vardı; sorunca, bana, 'Düşünsene, sevgilim! Budala, boynuzlu kocam, bunları satın almak için Basra'ya kadar gitti ve üç altın dinar ödeyerek bunları aldı!' dedi; sonra da elimde gördüğün şu elmayı bana verdi!" dedi.

Zencinin bu sözleri üzerine, Ey Emirü'l-Müminin! Dünya gözümde karardı; hemen dükkânımı kapattım, hiddetimin şiddetinden aklımı yitirmişçesine yol alarak eve döndüm. Yatağın üzerine baktım, gerçekten elmanın biri yoktu. Bunun üzerine eşime, "Üçüncü elma nerede?" diye sordum. Bana, "Hiç bilmiyorum, farkında bile değilim" dedi. Böylece zencinin sözleri doğrulanmış oluyordu. Bunun üzerine bir bıçak bularak ve dizlerimi karnına bastırarak, bıçak darbeleriyle onu doğradım; başını ve organlarını kestim, sonra hepsini aceleyle bir küfeye koydum ve üstünü bir örtü ve bir halıyla örttüm; bir sandığa koyup çivilledim. Sandığı katırıma yükledim ve hemen atmak üzere Dicle'ye gittim; ve de bunu kendi ellerimle yapmak istedim!

Böylece, ey Emirü'l-Müminin! Cinayetimin cezası olarak senden ölümümü tezleştirmeni yalvıyorum, ben de aynı tarzda öleyim; zira Kıyamet Günü'nde bunun hesabını verememekten korkarım!

Onu kimse görmeden Dicle'ye attıktan sonra eve döndüm. Orada büyük oğlumu ağlarken buldum; ve, annesinin ölümünü bilmediğinden emin olmakla birlikte yine de ona, “Niye ağlıyorsun?” diye sordum. Bana, “Annemin elmalarından birini aldım ve arkadaşlarımla oynamak için sokağa indim; yanımdan iri yarı bir zenci geçti, elimdeki elmayı kaptı ve bana, ‘Bu elma nereden geldi?’ diye sordu. Ona, ‘Babam getirdi onu. Gidip üç altın dinar verip Basra’dan annem için, diğer iki benzeriyle satın aldı!’ dedim. Bu sözlerime karşın, zenci bana elmayı geri vermedi; beni tokatladı ve elmayı alıp gitti. Şimdi annem elma yüzünden beni döver diye korkuyorum!” şeklinde yanıt verdi.

Çocuğun sözlerini duyunca, zencinin kayınbabamın kızı hakkında yalan söylediğini ve onu haksız yere öldürdüğümü anladım.

Bunun üzerine sel gibi gözyaşı döktüm, sonra da kayınbabamı, yanımda gördüğünüz bu saygın şeyhi görmeye gittim. Bu acıklı öyküyü ona anlattım. Bunları duyunca yanıma oturdu, o da ağlamaya başladı. İkimiz birlikte ağlamayı gece yarısına kadar sürdürdük. Sonra da beş gün süreyle matem tuttuk. Bugüne kadar da karımın ölümü üzerine ağlayıp inleyip durduk.

Ey Emirü'l-Müminin! Atalarının kutsal anısı uğruna, benim cezamı hemen vermeni ve bu cinayetin kefaretinin ödetmeni senden yalvararak diliyorum!

Bu öyküyü duyunca, halife çok sarsılmış ve “Vallahi! Bu hain zenciden başkasını öldürtmek istemem!” diye haykırmış. . .

Anlatısının bu noktasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat on dokuzuncu gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife, genç adamın övrünün geçerli olduğunu kabul ederek, zenciden başkasını öldürtmemeye yemin etmiş; sonra da Cafer'e dönerek, ona, “Bu olaya neden olan o hain zenciyi huzuruma getir! Eğer onu bulamazsan, onun yerine seni öldürtürüm!” demiş.

Ve Cafer ağlayarak huzurdan çıkmış; ve kendi kendine, “Zenciyi onun huzuruna nasıl getirebilirim? Ölümünden ilk kurtu-

luşum, bir testinin düşüp de kırılmaması kabilinden bir şanstı. Ama şimdi? Bununla birlikte, ilk kez beni kurtarmış olan; isterse, ikinci kez de kurtarır! Bana gelince, vallahi, eve gidip hiç kıpırdamadan kapanacak, bana verilen üç günlük süreyi boşuna araştırmalar yaparak geçirmektense, Yüce Allah'ın iradesine bağlanacağım" diye konuşmuş.

Ve, gerçekten, Cafer, verilen üç gün süreyi evinden hiç kıpırdamadan geçirmiş. Dördüncü gün kadını çağırılmış, onun önünde vasiyetini yapmış; ağlayarak çocuklarına veda etmiş. Sonra, kendisine, şayet zenci bulunamamışsa, onu öldürtmeye daima hazır bulunduğunu bildiren halifenin ulağı gelmiş. Ve Cafer, daha da fazla ağlamaya başlamış; çocukları da onunla birlikte ağlamışlar. Sonra Cafer en küçük kızını son bir kez öpmek üzere kucağına almış; çünkü onu tüm çocuklarından çok severmiş; onu bağrına basmış, çocuğu terk etmek zorunda olduğunu düşünerek bolca gözyaşı dökmüş. Fakat birdenbire, onu bağrına basarken, kız çocuğunun cebindeki yuvarlak bir şeyin varlığını duymuş ve ona, "Cebinde ne var?" diye sormuş. Kız da ona, "Bir elma, babacığım! Zenci kölemiz Reyhan¹ onu bana verdi. Dört gündür yanımda taşıyorum. Ama, bu elma, Reyhan'a iki dinar ödedikten sonra benim oldu" demiş.

Kızının zenci ve elma üzerine bu sözlerini duyunca, Cafer büyük bir sevince kapılmış ve "Ey Kurtarıcı Tanrım!" diye haykırılmış. Sonra emir verip zenci Reyhan'ı yanına çağırılmış. Ve Reyhan gelince, ona, "Bu elma nereden geldi?" diye sormuş. Zenci, "Efendim, beş gün önce kentte yürürken, bir sokakçıga girdim, orada çocukları oynarken gördüm, içlerinden biri elinde bu elmayı tutuyordu. İmrendim ve elinden kaptım; o zaman çocuk ağladı ve bana 'Annemindir o. Annem de hastadır. Canı elma çekmişti; babam da bunu aramak için Basra'ya gitti; ve diğer iki elmayla birlikte, üç dinar ödeyerek alıp getirdi. Ben, oynamak için birini aldım' dedi. Sonra da ağlamasını sürdürdü. Ama ben onun gözyaşlarına aldırmadan bu elmayı alıp eve getirdim ve iki dinar karşılığında küçük hanıma verdim" diye yanıt vermiş.

1 Reyhan: Mür ya da mürrüsafi de denilen ve lavanta imalinde kullanılan kokulu bir çiçek. Tüm kokulu çiçeklere de aynı ad verilir (J.C.M.)

Bu öyküyü işitince, Cafer, bütün bu dertlerin ve de genç kadının ölümünün kendi kölesi Reyhan'ın hatasıyla ortaya çıkmasından dolayı büyük bir şaşkınlığa uğramış. Ve onun hemen zindana atılmasını emretmiş. Ve sonra, kesin bir ölümden böylesine kurtulmuş olmasından dolayı mutluluk duyarak şu şiiri okumuş:

Eğer felaketler kölen yüzünden başına gelmişse; nasıl olur da kendini bu köleden kurtarmayı düşünmezsin?

Bilmez misin ki köleler hızla ürer, oysa ruhun tektir ve yerini dolduramazsın!

Sonra düşüncesini değiştirmiş ve zenciye alıp onu halifenin huzuruna çıkarmış; ve ona öyküyü anlattırmış.

Halife Harun Reşid duyduklarına öylesine şaşırılmış ki, bu öykünün insanoğullarına ibret oluşturması için yazılıp arşivlere konmasını emretmiş.

Ama Cafer, ona, “Ey Emirü'l-Müminin, bu öyküye pek o kadar takılma, çünkü bu öykü, ‘Vezir Nureddin ile kardeşi Şemseddin’in öyküsüyle denklik sağlamaktan çok uzaktır” demiş.

O zaman halife, “İşittiğimiz öyküden daha şaşırtıcı olduğunu iddia ettiğin bu öykü nedir?” diye haykırmış. Cafer, “Ey Emirü'l-Müminin, düşüncesizce davranışından ötürü kölem Reyhan'ı bağışlamanız koşuluyla bunu size anlatırım” demiş. Halife de, “Öyle olsun! Kanını sana bağışladım” demiş.

Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve Hasan Bedreddin'in Öyküsü

Bunun üzerine Cafer el-Bermeki söze başlamış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin! Mısır ülkesinde, bir zamanlar, dürüst ve hayırsever bir sultan varmış. Bu sultanın da fen ve edebiyata derinden aşina bilge bir veziri varmış; ve bu vezir yaşı ilerlemiş bir ihtiyar imiş; ama gökteki aya benzer iki oğlu varmış. Büyüğünün adı Şemseddin, küçüğünün adı Nureddin imiş;¹ ama, küçük olan Nureddin, aslında yakışıklı ve karakter

1 Şemseddin: Dinin Güneşi. Nureddin: Dinin Işığı (J.C.M)

sahibi olan Şemseddin'den de yakışıklı ve nitelikli imiş; öylesine ki, Nureddin'in bütün dünyada bir eşi daha bulunamazmış. Öyle hayranlık uyandırırılmış ki, güzelliğinin ünü tüm ülkelerde duyulmuş ve birçok gezgin, uzak ülkelerden sırf onun üstünlüğünü görmek ve yüzünün güzelliğini seyretmek için Mısır'a gelirlermiş.

Babaları vezir, Tann'nın takdiriyle ölmüş. Sultan bundan büyük bir üzüntü duymuş. Vezirin çocuklarını huzuruna çağırtmış, onları yanına yaklaştırmış ve her birine birer hilat giydirerek, onlara, "Bu andan başlayarak, benim yanımda, babanızın görevlerini yürüteceksiniz!" demiş. Bunu duyunca çok sevinmişler ve sultanın önünde eğilerek yeri öpmüşler. Sonra da bir ay süreyle babalarının cenaze merasimini yapmışlar; ve bundan sonra, vezirlik görevlerini yürütmeye başlamışlar; ve her biri sırayla birer haftalık sürelerle görevi yürütmüşler. Sultan geziye çıkınca, bu iki kardeşten birini yanına almış.

Böylece, gecelerden bir gece, ertesi gün yola çıkacak sultana yoldaşlık etme sırası Şemseddin'e gelmişken; iki kardeş oturup geceyi geçirmek üzere şuradan buradan konuşuyorlarmış. Konuşmanın akışı içinde, büyüğü küçüğüne, "Kardeşim, artık evlenme zamanımızın geldiğini düşündüğümü söylemek ihtiyacını duyuyorum; ama ikimiz aynı gece evlenelim!" demiş. Nureddin de, "Kardeşim, istediğin gibi davran! Her şeyde seninle uyuşurum" demiş. Bu husus bir kez aralarında kararlaştınca, Şemseddin, Nureddin'e, "Allah'ın rızasıyla, iki genç kızla evlenip aynı gece gerdeğe girince, ikisinin de aynı gece hamile kalması ve –Allah takdir etmişse– aynı gün karının bir erkek çocuğu, benim karımın da bir kız çocuğu doğurması olasıdır; bize o zaman birbirinin yeğeni olan bu çocukları evlendirmek düşer!" demiş. Buna, Nureddin, "Kardeşim, bu durumda, kızın için mehr¹ olarak oğlumun ne kadar ödemesini düşünüyorsun?" sorusunu yöneltmiş. Şemseddin de, "Oğlundan kızımın nikâh bedeli olarak üç bin altın dinar, üç meyve bahçesi ve Mısır'da en iyi durumda üç köy alırım. Doğrusu, kızımın değeri

1 *Mehr*. İslam şeriatine göre, mehr-i muaccel ve mehr-i müccel olarak iki bölüm halinde ödenen nikâh bedeli. Mehr-i muaccel, nikâhla birlikte; mehr-i mueccel ise, boşanma ya da ölüm dolayısıyla ödenen bedele verilen addır (Â.Ş.O.)

karşısında istediklerim pek o kadar fazla değil. Ve eğer, oğlun olan delikanlı, bu sözleşmeyi kabul etmek istemezse, aramızda hiçbir ilişki kurulamaz” demiş. Bu sözler üzerine Nureddin, “Bunu böyle düşünme! Gerçekte, oğlumdan istemeyi düşün-düğün bu mehr de nedir ki? Unutma ki biz, iki kardeşiz ve iki veziriz. Böyle bir istemde bulunacağına, kızını oğluma armağan olarak sunmalısın, herhangi bir mehr istemeyi aklından geçir-medenden... Sonra, bilmez misin ki, erkek, daima dışıdan daha değerlidir! Oğlum da bir erkek olduğuna göre, kızın mehr talep edeceğine çeyiz getirmelidir. Sen tıpkı malını satmak istemeyen tacirin tereyağ fiyatını ikiye dörde katlaması gibi bir hesap içindesin” demiş. Şemseddin, bunu duyunca, “Görüyorum ki, sen gerçekte, oğlunun kızından daha soylu olduğunu düşün-mektesin! Böyle ise, senin akıldan ve doğru düşünmeden ve de minnettarlıktan yana, tüm olarak nasipsiz olduğun anlaşılıyor, Çünkü, vezirlikten söz ettiğin anda, yüksek görevler üstlenme-ni sadece bana borçlu olduğunu hatırlamalısın! Seni kendime yardımcı olarak aldımsa, bunun nedeni, sana acıamamdandır ve de bana destek olman içindir. Ama, öyle olsun! Senin işine nasıl gelirse öyle konuş! Ama, ben, sen böyle konuştuğun için, altınla tartsan bile, kızımı artık senin oğlunla evlendirmem!” demiş. Bu sözler üzerine Nureddin çok kızmış ve “Ben de öyle! Artık oğlumu senin kızınla evlendirmek istemiyorum!” diye haykırmış. Şemseddin, “Evet! Bu iş burada biter! Ve şimdi, yarın sultan ile birlikte buradan ayrılacağıma göre, sana söz-lerinin ne denli uyumsuz olduğunu anlatacak zamanım olma-yacak. Ama sonra, görürsün! Döndüğümde, Allah isterse, ne olarsa olur!” demiş.

Bunun üzerine Nureddin, olan bitenden son derece üzgün, uzaklaşmış; tüm üzgün düşüncelerini de uyutmak üzere, tek başına uyumaya gitmiş.

Ertesi sabah, sultan, Şemseddin’in yoldaşlığında gezisini yap-mak üzere saraydan çıkıp Nil kıyısına doğru yol almış; oradan kayıkla Cize’ye ulaşacakmış; oradan da ehramların olduğu sem-te...

Nureddin’e gelince, o geceyi kardeşiyle yaptığı tartışmadan dolayı çok kötü bir ruh halinde geçirdikten sonra, ertesi sabah

erkenden uyanmış, abdest alıp sabah namazını kıldıktan sonra dolabına yönelip oradan kendisi hakkında kardeşinin aşağılayıcı sözlerini ve maruz kaldığı hakareti aklından hiç çıkarmayarak, altın dolu bir heybe almış; aklına gelen şu dizeleri okumaya başlamış:

Yola çık, dostum! Her şeyi bırak ve yola çık! Terk ettiğin dostlar yerine pekâlâ başkalarını bulursun! Git! Evden çık ve çadırı kur! Çadırda yat, kalk! Yaşamın zevkleri, orada, sadece oradadır! Uygur ve dayanıklı meskenlerde, sıcaklık yoktur asla, dostluk yoktur asla! İnan bana! Yurdundan kaç! Yurdunun toprağından köklerini sök! Ve yabancı ülkelere yerleş! Dinle! Durgun su çürüyüp kokar! Yine de, akıntıya dönüşürse, kokuşmuşluğundan kurtulabilir! Yoksa başka türlü iyileşemez! Dolunayken ayı gözledim; gözlerinin, ışıktan gözlerinin sayısını öğrendim! Ama, boşluktaki dolanım turlarını izlemek zahmetine katlanmasaydım, her semtinin gözleri, bana yönelen o gözleri tanıyabilir miydim? Ya arslan? Tıkız ormandan çıkmasaydım, arslanı sürüp avlayabilir miydim? Ya ok? Yaya bağlı olsa, yaralayıcı olabilir miydi? Ya altın ya da gümüş? Maden damarlarından çıkarılmasaydılar, değersiz bir koz olmayacaklar mıydı? Ve uyumlu uda gelince! Onu bilirsin! Ona şekil vermek üzere, işçisi, ağacını, topraktan kökleyip çıkarmasaydı, oduncuya odun olurdu! Terk et ülkeni sen de! Tepelere çıkarsın! Ama toprağına bağlı kalırsan, yüksekliklere asla ulaşamazsın!

Bu dizeleri okuyup bitirince, genç kölelerinden birine, alaca renkli, iri ve iyi yol alan bir katını koşuma hazırlamasını emretmiş. Köle, katırların en güzelini seçerek, İsfahan kadifesinden eyer altlığını serip, altın telli nakışla süslü eyeri, Hint işi üzen-gileri takarak, hayvanı öyle bir hazırlamış ki, katır evlenmek üzere iyice süslenmiş bir yeni gelin görünümü almış. Nureddin ayrıca bunların üzerine büyücek bir ipek halı, bir de namaz halısı konmasını emretmiş; ve bütün bunlar yerine getirilince, heybeyi altın ve mücevherle doldurup küçük halı ile büyüğü arasına sıkıştırmış.

Bunlar yapılıncaya, köle çocuğa ve diğer tüm kölelere, “Kentin ötesinde Kalyubiyiye¹ yöresinde bir geziye çıkıyorum; orada üç gece kalacağım; çünkü göğsümden bir daralma duyuyorum; orada açık havayı soluyarak biraz ferahlamak istiyorum. Ama beni kimsenin izlemesini istemiyorum!” demiş.

Bunun ardından, bir parça daha yol tedarikinde bulunduktan sonra, katıra binmiş ve aceleyle oradan uzaklaşmış. Bir kez Kahire’den çıkınca, öğleye kadar rahat bir yolculukla Belbeyyis’e² ulaşmış ve orada durmuş; katırı dinlendirmek kadar kendisi de dinlenmek üzere orada hayvandan inmiş; biraz yemek yemiş; ve yeniden yola koyulmuş. İki gün sonra, tam öğle vakti, cins katırı sayesinde, Kutsal Kent Kudüs’e ulaşmış. Orada katırdan inmiş, dinlenmiş, katırı da dinlendirmiş; azık torbasından yiyecek bir şeyler çıkarıp yemiş; bu iş bitince, büyük ipek halısını yere serip torbasını başının altına yerleştirerek yatıp uyumuş; boyuna, kardeşinin kendisine reva gördüğü davranışa kızıp durarak...

Ertesi gün, şafak vakti, yeniden eyer kurulmuş, bu kez güzel bir gidişle Halep kentine gelinceye kadar yol almış. Orada kentin bir hanında mekân tutmuş; sükûnetle kendisini ve katırını dinlendirmek için üç gün kalmış. Halep’in güzel havasını iyice soluduktan sonra, yola koyulmayı düşlemiş. Bu maksatla, çocukluğundan beri çok sevdiği Halep’te en iyi şekilde yapılan şekere bulanmış fıstık ve bademle doldurulmuş o güzel hamur işi tatlılardan satın aldıktan sonra, katırına binip yola çıkmış.

Ve katırını bildiği gibi yol alması için özgür bırakmış; çünkü bir kez Halep’e geldikten sonra, artık nereye gideceğini bilmiyormuş. Böylece gece gündüz yol alıp bir akşam güneşin battığı sırada Basra kentine gelmiş; fakat Basra’ya geldiğinin farkında değilmiş. Bir hana gelip soruşturduktan sonra, buranın Basra olduğunu öğrenmiş. Bunu üzerine katırdan inmiş; üzerindeki halıları, yiyecekleri ve heybeyi almış; ve hanın kapıcısından, hemen dinlenmeye geçip soğuk almasın diye katırı biraz gezdir-

1 Kalyubiyiye (Heliopolis): Kahire’nin yirmi kilometre ötesinde, bugün kente dönüşmüş bir yer (Khawam).

2 Belbeyyis: Aşağı Mısır’da, Kahire’nin kuzeyinde, Suriye yolu üzerinde bir kent (Khawam).

mesini istemiş. Kendisi de halısını sermiş ve dinlenmek üzere handa oturmuş.

Hanın kapıcısı, dizgininden tutup katırı alıp yürütmüş. Rastlantı bu ya! Tam o sırada Basra veziri de sarayının penceresinde oturmuş, sokağa bakıp duruyormuş. Güzel katırı ve büyük değer taşıyan koşumlarını görmüş. Bu katırın kesinlikle yabancı vezirlerden birine, hatta belki de emirlerden bir emire ait olması gerektiğini düşünmüş. Hayvana bakarken büyük bir şaşkınlığa kapılmış; sonra genç kölelerinden birine kapıcı ile katırı kendisine getirmesi emrini vermiş. Ve delikanlı koşup bulduğu kapıcıyı vezirin huzuruna getirmiş. Bunun üzerine kapıcı ilerleyip çok yaşlı ve çok saygın bir ihtiyar olan vezirin ayakları arasındaki toprağı öpmüş. Vezir, kapıcıya, “Bu katırın sahibi kimdir?” diye sormuş. Kapıcı, “Efendimiz, bu katırın sahibi, gerçekte, insanın başını döndüren, büyük bir tacirin oğlu gibi giyimli ve tüm görünüşüyle saygı ve hayranlık uyandıran çok yakışıklı genç bir adamdır” diye yanıt vermiş.

Kapıcının bu sözleri üzerine vezir ayağa kalkmış, ata binmiş, aceleyle hana gitmiş ve avluya girmiş. Veziri görünce, Nureddin ayağa kalkmış ve onu karşılamak üzere yanına koşmuş ve attan inmesine yardım etmiş. Bunun üzerine vezir ona âdet olduğu üzere selam vermiş ve Nureddin bu selamı yürekten bir ilgiyle alıp iade etmiş. Vezir yanına oturarak ona, “Çocuğum, nereden geliyorsun ve hangi nedenle Basra’da bulunuyorsun?” diye sormuş. Nureddin de, ona, “Efendim, doğduğum ve yaşadığım kent olan Kahire’den geliyorum. Babam Mısır Sultanı’nın veziri idi, fakat Allah’ın rahmetine kavuşmak üzere öldü!” demiş. Sonra Nureddin öyküsünü baştan sona kadar vezire anlatmış. Sonra da, “Fakat, tüm ülke ve kentleri ziyaret edip her yanı görmedikçe, yeniden asla Mısır’a dönmek üzere kesin karar aldım!” diye eklemiştir.

Nureddin’in bu sözleri üzerine, vezir, “Çocuğum, devamlı gezme konusundaki bu üzücü görüşü terk et, senin mahvına neden olabilir. Çünkü, bilirsin ki, yabancı ülkelerde gezinmek, felakete ve kötü sonuçlara götürür. Benim nasihatımı dinle çocuğum! Yoksa senin adına, zamanın ve yaşamın getireceği belalarından korkarım” demiş.

Sonra vezir, kölelere katırın koşumlarını ve halıları ve ipekleri çözmelerini emretmiş; ve Nureddin'i birlikte alarak evine götürmüş, ona bir oda tahsis etmiş, ihtiyaç duyabileceği her şeyi sağladıktan sonra dinlenmesini istemiş.

Nureddin böylece vezirin nezdinde bir süre kalmış, vezir de onu her gün görüyor ve ağırlayarak lütuflarda bulunuyormuş. Sonunda Nureddin'i çok sevmiş ve bir gün ona, "Çocuğum, ben çok ihtiyarladım ve erkek çocuğum da yok. Ama Allah bana güzellikte ve kusursuzlukta sana uyan bir kız çocuğu verdi; bugüne kadar, onu benden isteyen herkesi geriye çevirdim. Ama, şimdi, yüreğimin tüm sevgisiyle sevdiğim seni tanıdıktan sonra, kızımı hizmetinde bir köle olarak kabul etmek isteyip istemediğini soruyorum! Çünkü büyük bir temenniyle senin kızımın kocası olmanı istiyorum. Şayet kabul edersen, şimdi sultanın yanına çıkacak, ona, senin, Mısır'dan yeni gelmiş yeğenim olduğunu ve Basra'ya da kızım-la evlenmek üzere gelmiş bulunduğunu söyleyeceğim. Ve sultan, benim hatırıma, seni, vezir olarak benim yerime tayin edecektir. Çünkü ben artık çok ihtiyar oldum; dinlenmem gerek! Benim için, artık evime çekilip oradan ayrılmamak büyük bir zevk olacaktır" demiş.

Vezirin bu önerisini duyunca Nureddin susmuş ve başını önüne eğmiş; sonra da, "Duyduk ve itaat ettik!" demiş.

Bunu duyan vezir büyük bir sevince kapılmış ve hemen kölelerine şölen hazırlamalarını, emirler içinde en büyüklerine özellikle ayrılmış olan büyük kabul salonunu süsleyip aydınlatmalarını emretmiş.

Sonra tüm dostlarını bir araya toplamış; ülkenin tüm ileri gelenlerini ve Basra'nın tüm büyük tacirlerini davet etmiş; hepsi huzurunda bulunmuşlar. Bunun üzerine vezir, Nureddin'i niçin başkalarına üstün tutarak damat olarak seçtiğini onlara açıklamak için, "Benim Mısır Sarayı'nda vezir olan bir kardeşim vardı; hepinizin bildiği gibi Allah nasıl bana bir kız evlat verdiyse, onu da iki oğlan evlatla donatmış. Kardeşim, ölmeden önce, oğullarından biriyle kızımı evlendirmeyi bana tavsiye etmişti, ben de ona vaat etmiştim. İşte, şu karşınızda gördüğünüz delikanlı kardeşimin oğullarından biridir. Buraya bu maksatla gelmiştir.

Onun kızıyla sözleşmesini hazırlamayı ve gelip bizimle birlikte oturmasını çok arzu etmekteyim” demiş.

Bunun üzerine hepsi, “Evet, doğrusu da bu! Yapacağın başımız üzerindedir” demişler.

Sonra tüm çağrılılar, büyük şölene katılmışlar, her türden şarap içmişler ve pek çok hamur işi ve tatlı yemişler; sonra âdet üzere, gulsuyu serpildikten sonra, vezirden ve Nureddin'den izin alıp ayrılmışlar.

Bunun üzerine vezir, genç kölelerine, Nureddin'i hamama götürmelerini ve çok iyi bir banyo yapmasını sağlamalarını emretmiş. Vezir ona kendi giysilerinden en güzel bir giysiyi hediye etmiş; sonra da ona yıkanması için havlular, peşkirler, bakır leğenler, buhurdanlıklar ve gerekli tüm eşyayı göndermiş. Nureddin yıkanmış, yeni giysiye bürünerek hamamdan çıkmış, onun güzelliğine ve yaradanının kudretine hayran olan halkın bulunduğu sokaklardan geçerek vezirin sarayına gitmiş. Katından inmiş, vezirin huzuruna çıkmış ve elini öpmüş. Bunu üzerine vezir...

Fakat, öyküsünün bu noktasında, Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek, her zamanki gibi yavaşça susmuş ve gece daha fazla konuşmak istememiş.

Fakat yirminci gece gelince, Şehrazad sözünü sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vezir, onu görünce ayağa kalkmış ve onu büyük bir sevinçle karşılamış ve de ona, “Git, oğlum, koş ve karının yanına gir ve mutlu ol! Yarın seninle sultanın huzuruna çıkarız. Şimdi sana, Allah'ın tüm lütuflarının ve iyiliklerinin senin üstüne olmasını dilemekten başka söyleyeceğim yok!” demiş.

Bunun üzerine Nureddin, kayınbabası vezirin elini bir kez daha öpmüş ve genç kızın dairesine girmiş. Ve orada olanlar olmuş!

İşte Nureddin'in başına gelenler bunlar!

Kahire'de bulunan kardeşi Şemseddin'e gelince... Onun öyküsü de şöyle:

Mısır Sultanı ile birlikte piramitler kıyısına ve oradan da başka yerlere gerçekleştirdiği gezi bitince, eve dönmüş. Orada

kardeşi Nureddin'i bulamayıp çok tedirgin olmuş; hizmetçilerden Nureddin'in haberini sorunca, ona, "Sen sultan ile birlikte buradan ayrılınca, aynı gün efendimiz Nureddin şatafatlı biçimde, tören günlerindeki gibi koşumlanmış katırına bindi ve bize, 'Kalyubiyeye gidiyorum, orada birkaç gün kalarak göğsümdeki daralmayı gidermeye çalışacağım. Beni hiçbiriniz izlemeyin!' dedi" demişler. Ve "O günden beri ondan hiçbir haber alamadık!" diye eklemişler.

Bunu duyan Şemseddin, kardeşinin yokluğundan büyük bir acı duymuş ve gün geçtikçe acısı çoğalmış, sonunda büyük bir üzüntüye kapılmış. Ve "Kuşkusuz, onun ayrılışının, sultan ile geziye çıkmamdan önceki gün ona söylediğim katı sözlerden başka nedeni yok. Büyük bir ihtimalle, onu benden kaçırmaya iten budur. Bu değerli kardeşe ettiğim haksızlığı gidermem ve onu aratıp buldurmam gerekir" diye düşünmüş.

Ve Şemseddin, hemen sultanın huzuruna çıkmış; ve durumu ona açıklamış. Sultanın mührüyle damgaladığı mektuplar yazmış ve atlı tatarlarla bunları her yana, her ülkedeki komutanlarına yollamış; bu mektuplarda Nureddin'in kaybolduğunu ve onu her yerde aramalarını bildirmiş.

Fakat, bir zaman sonra, tüm tatarlar sonuç alamadan geri dönmüş; çünkü hiçbirisi Nureddin'in bulunduğu Basra'ya gitmemiş imiş. Bunun üzerine Şemseddin, üzüntüden kahrolarak kendi kendine, "Bütün bunlar benim hatam yüzünden oldu! Bir parça akıllıca ve tedbirlice davransaydım, bunların hiçbirisi olmazdı!" diye söylenmiş.

Ama, her şeyin bir sonu olduğu gibi, Şemseddin de sonunda teselli bulmuş ve bir süre sonra Kahire'nin büyük tacirlerinden birinin kızıyla nişanlanmış; ve bu genç kızla evlilik sözleşmesi yaparak onunla evlenmiş. Ve olan olmuş!

Ve büyük bir rastlantıyla Şemseddin'in gerdek odasında karısına girişimde bulunduğu gece, Basra'da, Nureddin'in vezirin kızı olan karısının odasındaki girişimi, aynı anda olmuş imiş; yaratıklarının bahtına sahip olduğunu göstermek için, Tanrı, iki kardeşin evliliklerini aynı geceye rastlatmış!

Dahası, her şey iki kardeşin kavgalarından önce düşündükleri gibi olmuş; iki kadın da aynı gece hamile kalmışlar; ve aynı

gün aynı saatte çocuklarını doğurmuşlar; Mısır veziri Şemseddin'in karısı Mısır'da güzellikte bir eşi bulunmayan bir kız çocuğu doğurmuş; Basra'da Nureddin'in karısı da tam zamanında, tüm dünyada eşi bulunmaz güzellikte bir oğlan çocuğu doğurmuş. Şairin dediği gibi:

Çocuk!.. Zarif değil mi! Ve de ince! Ya boyu!.. Onun ağzından iç! İç o ağız ve dolu bardakları ve taşan sürahileri unut! Dudaklarından iç! Yanaklarının tazeliğinde susuzluğunu dindir! Gözlerinin kaynağında yansımanı bul! Ve şarapların pembemsiliğini, kokusunu, tadını, tüm baş döndürücülüğünü unut!

Eğer güzellik, başlı başına, bu çocukla boy ölçüşmeye gelseydi, utanarak başını eğerd! Ve sen eğer ona, 'Ey güzellik! Ne dersin? Sen hiç benzerini gördün mü?' diye sorsan, sana, 'Onun gibisini mi? Gerçekte, asla!' diye yanıt verecektir.

Nureddin'in oğluna, güzelliği dolayısıyla, Hasan Bedreddin adı verilmiş.¹

Doğumu büyük halk şenlikleriyle kutlanmış. Ve doğumundan yedi gün sonra, şah oğullarına yaraşır şölen ve ziyafetler verilmiş.

Şölenler biter bitmez, Basra veziri, Nureddin'i alıp onunla birlikte sultanın huzuruna çıkmış. Bunun üzerine Nureddin, sultanın ayakları arasındaki zemini öpmüş ve büyük bir hitabet gücü, yiğit bir yüreği olduğundan ve güzel sanatlar ve edebiyat üstüne çok bilgili bulunduğundan, sultana şu kasideyi okumuş:

En büyük iyilik edenlerin, önünde eğilip silindiği kimse odur; çünkü tüm seçkin kişilerin gönlünü kazanmıştır o! Eserlerini överim, çünkü bunlar eser değil, boynu süsleyebilecek güzellikteki şeylerdir!

Ve eğer parmaklarının ucunu öpüyorsam, bunları artık parmak olarak değil, tüm iyiliklerin anahtarı olarak gördüğümdendir!

1 Hasan: Güzel. Bedreddin: Dinin Dolunay (J.C.M.)

Sultan bu dizelerden pek hoşlanmış, Nureddin'e ve vezire, daha Nureddin'in evliliğini ve kim olduğunu bilmeden, armağanlar vermekte oldukça cömert davranmış; Nureddin güzel dizelerini okuyup bitirince, vezire, "Bu uzdilli ve yakışıklı genç adam kimdir?" diye sormuş.

Bunun üzerine vezir, sultana, başından sonuna kadar öyküyü anlatmış ve ona, "Bu genç adam benim yeğenimdir!" demiş. Sultan da ona, "Peki nasıl oluyor da bunun daha önce sözü geçmedi?" deyince, vezir, "Ey efendim ve hükümdarım, size Mısır'da vezir olan bir kardeşim bulunduğunu söylemeliyim. Ölümünde, büyüğü kendi yerine vezir olan iki oğul bıraktı. İkincisi de gördüğünüz gibi beni ziyarete geldi; çünkü babasına, kızımı, yeğenlerinden biriyle evlendireceğime dair söz vermiştim. Bundan dolayı, gelir gelmez onu kızım ile evlendirdim! Gördüğünüz gibi, bu, genç bir adamdır; bense, artık yaşlandım, biraz da sağırım; devlet işlerinde de dikkatsizim. Bundan dolayı hükümdarım olan siz efendimden, aynı zamanda damadım da olan yeğenimi, benim yerime vezir tayin etmesini talep ediyorum! Onun vezirlik etmeye gerçekten layık olduğuna sizi temin ederim; çünkü iyi bir danışman, yüce fikirlerden yana verimli, işleri gereğince yürütme konusunda çok beceriklidir!" demiş.

Bunun üzerine sultan, genci daha dikkatle incelemiş; ve bundan çok iyi bir izlenim almış, ihtiyar vezirin görüşünü kabul etmiş ve pek gecikmeden Nureddin'i kayınbabasının yerine büyük vezir tayin etmiş; ve kendisine bulunabilecek en güzelinden şahane bir hilat ve kendi ahırından bir katır armağan etmiş; ve emrine muhafızlar ve mabeyinciler vermiş.

Bunun üzerine Nureddin, sultanın elini öpmüş ve kayınbabası ile huzurdan çıkmış; ve birlikte sevinç içinde evlerine dönmüşler ve yeni doğmuş olan Hasan Bedreddin'i kucaklamaya gitmişler; "Bu çocuğun doğumu bize mutluluk getirdi" demişler.

Ertesi gün, Nureddin, yeni görevini üstlenmek üzere saraya gitmiş ve oraya ulaşınca, sultanın ayakları arasında zemini öperek şu şiiri okumuş:

Senin için mutluluklar her gün yenilenir, gonenç de öylesi-ne!
Seni çekemeyen, can sıkıntısından kurur, gider! Senin

için günler ak bulutlar gibi beyaz; çekemeyenlerin günleri de kapkara olsun!

Bunun üzerine sultan, onun, vezirlik divanına oturmasına izin vermiş ve Nureddin vezirlik divanına oturmuş. Ve görevini yerine getirmeye, önüne gelen işleri yapmaya, adalet dağıtmaya, sanki uzun yıllardır vezirlik yapmış gibi bütün işleri yürütmeye başlamış; ve sultanın gözü önünde her meseleyi öylesine kolaylıkla çözümlemiş ki, sultan onun zekâsına, işleri kavrayışına ve adalet dağıtımındaki davranışına hayran kalmış; onu daha çok sevmiş ve onu yakını kılmış.

Nureddin'e gelince, yüksek görevlerini gereğince yerine getirmeyi sürdürmüş; ama tüm devlet görevlerine karşın, oğlu Hasan Bedreddin'in eğitimini de savsaklamamış. Çünkü Nureddin, günler geçtikçe, daha kudretli ve onun mabeyincilerinin, hizmetçilerinin, muhafızlarının ve ulaklarının adedini arttıran sultanın nezdinde daha değerli olmuş. Ve Nureddin öylesine zengin olmuş ki, servetiyle donattığı ve dünyanın her yanına giden gemileriyle büyük boyutlarda ticaret yapmış, gelir getiren kurumlar, yel ve su değirmenleri, şahane bağ ve bahçelere sahip olmuş. Ve bütün bunlar oğlu Hasan Bedreddin dört yaşına ulaşınca kadar olup bitmiş.

Bu sırada, Nureddin'in kayınbabası ihtiyar vezir ölmüş; ve Nureddin ona büyük bir cenaze töreni yapmış; ve kendisiyle birlikte ülkenin bütün ileri gelenleri bu törene katılmış.

Ve bundan sonra Nureddin oğlunun eğitimine tüm olarak kendini vermiş. Onu, şer'i ve medeni hukukta ileri derecede bilgili bir bilimadamına emanet etmiş. Bu saygın bilimadamı, her gün ikametgâha gelerek genç Hasan Bedreddin'e ders veriyormuş; ve yavaş yavaş, aradan zaman geçtikçe, Kur'an'ın anlamını öğrendiği kadar baştan aşağıya ezberden okumayı da kavramış; bundan sonra ihtiyar bilgin, yıllar boyunca, öğrencisine tüm yararlı bilgileri vermediği sürdürmüştü. Hasan da güzellikten, zarafetten ve mükemmellikten yana, tıpkı şairin dediği gibi serpilip durmuş:

Şu genç oğlan! Ay gibidir ve onun gibi ışıık saçmaktan ve güzelliğini arttırmaktan geri durmaz; güneş onun yanağının lalesinden ışınlarının parlaklığını ödünç alır!

Eşsiz seçkinliğiyle güzellerin şahıdır o! Kırların şaşaası ve çiçekler varlıklarını, sanki ondan ödünç almışlardır!

Ama bütün bu zaman içinde, genç Hasan Bedreddin, babası Nureddin'in sarayını bir an bile terk etmemiş, çünkü yaşlı bilgin derslerinin çok büyük bir dikkatle izlenmesini istiyormuş. Ama Hasan on beşinci yılına ulaşınca, artık ihtiyar bilginden öğrenecek bir şeyi de kalmadığından, babası Nureddin onu alıp giysileri arasında bulabildiği en güzel bir giysiyle donatmış, katırların içinden en güzeli ve en biçimlisine bindirmiş ve onunla birlikte Basra caddelerinden büyük bir mevkîp¹ halinde geçerek sultanın sarayına yollanmış. Kentte oturanlar da, genç Hasan Bedreddin'i görünce, güzelliği, boyunun zarafeti, kibarlığı ve büyüleyici davranışlarından dolayı sevinç çığlıkları atmışlar ve, "Ya Allah! Ne güzellik bu! Tıpkı ay gibi! Allah kem gözden korusun!" diye haykırmaktan kendilerini alamamışlar. Bu, böylece, Bedreddin ile babası saraya ulaşınca kadar sürmüş; ve halk şairin beytlerinin anlamını o zaman kavramış.²

Sultana gelince, genç Hasan Bedreddin'i ve güzelliğini görünce, öyle şaşırmış ki, boğazı düğümlemiş ve bir an için soluk almayı unutmuş. Ve onu yanına yaklaştırmış ve onu çok sevmiş; onu gözdesi yapmış, armağanlar vermiş ve babası Nureddin'e "Vezir, onu mutlaka her gün benim yanıma yolla!" demiş; "Çünkü onu görmeden edemeyeceğimi anlıyorum!" Vezir Nureddin de "Duyduk ve itaat ettik!" şeklinde yanıt vermek zorunda kalmış.

Bütün bunlar olup bitip, Hasan Bedreddin sultanın dostu ve gözdesi olunca, babası Nureddin oldukça ağır hasta düşmüş; ve Tanrı'nın huzuruna çıkmasının pek gecikmeyeceğini hissederek oğlu Hasan'ı çağırılmış, ona son vasiyetlerini yapmış ve "Bil ki, ey oğlum, bu dünya fanidir, gelecekteki dünya ebedidir! Ben, ölmeden önce, sana bazı nasihatlerde bulunmak istiyorum. Bunları iyice dinle ve onlara yüreğini aç!" demiş. Ve Nureddin, Hasan'a, benzerleriyle bir arada yaşarken uyacağı ve yaşamınca yöneleceği kuralları açıklamış.

1 Mevkîp: Alay (Â.Ş.O.)

2 146. sayfadaki şiir (J.C.M.)

Bundan sonra, Nureddin, kardeşi Mısır veziri Şemseddin'i, ülkesini, Kahire'deki yakınlarını ve dostlarını hatırlamış; ve bunları hatırlayınca da onları yeniden görme olanağı bulunmadığından gözyaşlarını tutamamış. Ama hemen bu konuda da oğluna tavsiyelerde bulunabileceğini düşünerek, ona, "Çocuğum, şimdi sana söyleyeceklerimi iyice dinle! Çünkü çok önemlidirler. Benim Kahire'de Şemseddin adlı bir kardeşim vardır, yani senin amcan'dır ve Mısır'da vezirdir. O zamanlar, aramız biraz bozuk olarak birbirimizden ayrıldık ve ben, buraya, Basra'ya onun rızasını almadan geldim. Şimdi sana bu konudaki vasiyetlerimi bildiriyorum; bir kâğıt ve bir kamyş al ve söyleyeceklerimi yaz!" demiş.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, bir tabaka kâğıt almış ve hokkasını kemerinden çıkarıp kutusundan en iyi yontulmuş bir kamyş kalem çekmiş; ve kalemi yazı masasının ortasında bulunan hokkaya batırmış; sonra oturmuş ve kâğıdı ikiye katlayıp sol eline, kalemi de sağ eline alarak babası Nureddin'e, "Bana, söyleyeceklerini bekliyorum!" demiş. Ve Nureddin yazdırmaya başlamış: "Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın adıyla..." ve oğluna öyküsünü başından sonuna kadar yazdırmış. Sonra da Basra'ya geliş tarihini, ihtiyar vezirin kızıyla evlenişini; tüm soykütüğünü, doğrudan ve dolaylı ön-kuşağını, onların babalarının ve büyükbabalarının adlarını, kökenleri ve edindikleri kişisel soy-luluk unvanlarıyla birlikte yazdırmış; sonra da babadan ve anadan gelen soy sopunu bunlara eklemiş.

Sonra da oğluna, "Bu kâğıt tabakasını itinayla sakla! Ve eğer bir gün, talihin sevgiyle başına bir felaket gelirse, babanın ülkesine dön! Benim, baban Nureddin'in doğduğu, o refah kenti Kahire'ye! Orada bizim evde oturan vezir amcanın adresini sorarsın; ona Allah'tan barış dileyerek benim selamlarımı ve de gurbet illerde, ondan uzak, üzgün öldüğümü; ölmeden önce de onu görmekten başka hiçbir dileğim olmadığını söylersin! İşte, oğlum Hasan, sana vermek istediğim nasihatler bunlardı. Bana bunları unutmayacağına söz ver bakayım!" demiş.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, iyice tozlayıp kuruttuktan ve babasının mührüyle mühürledikten sonra, kâğıdı dikkatle katlamış; sonra da bunu sarığının astarına, kumaş ile takkesi arasına sokmuş; ve oraya dikmiş; ama onu terden korumak için,

dikmeden önce, balmumuyla işlem görmüş bir tûlbente sarmayı da unutmamış.

Bunu yaptıktan sonra, babası Nureddin'in elini öpüp ağlamaktan gayrı bir şey yapmayı düşünmemiş; ve bundan böyle daha bu kadar gençken yalnız kalacağı ve babasını görmekten mahrum olacağı düşüncesiyle kederlenmiş; ve Nureddin, ruhu- nu teslim edinceye kadar oğlu Hasan Bedreddin'e nasihatlarla bulunmayı sürdürmüştü.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, büyük bir mateme bürünmüş ve onunla birlikte sultan da, büyük küçük emirler de matem tutmuşlar. Sonra mevkiine yaraşır bir merasimle onu topırağa gömmüşler.

Hasan Bedreddin'e gelince, onun matemini iki ay sürmüştü; ve tüm bu zaman içinde, evini bir an bile terk etmemiş; saraya çıkmayı ve âdeti olduğu gibi gidip sultanı görmeyi bile unutmuş.

Sultan, güzel Hasan'ı ondan uzaklaştıran nedenin sadece üzüntü olduğunu anlayamayarak onun kendisinden bıktığını ve sakındığını düşünmüştü. Ve bundan dolayı çok kızmış ve Hasan'ı babasının izleyicisi olarak vezir tayin edecek yerde, bu görevi bir başkasına vermiş; ve bir başka saraylıyı dost tutmuş.

Durumdan hoşlanmayan sultan, daha da fazlasını yapmış. Hasan'ın bütün mallarının, bütün evlerinin ve varlığının mühürlenip hepsine el konulmasını emretmiş; sonra da Hasan Bedreddin'in kendisinin de tutuklanıp, zincire vurularak huzuruna getirilmesini emretmiş. Yeni vezir mabeyincilerinden bazılarını birlikte alarak, kendisini tehdit eden felaketten haberi olmayan genç Hasan'ın oturduğu ev tarafına yönelmiş.

Oysa, sarayın genç köleleri arasında, Hasan Bedreddin'i çok seven bir köle varmış. Bu durumu öğrenince, çabucak Hasan Bedreddin'in yanına koşmuş; onu başı önüne eğik, yüreği dert yüklü ve boyuna ölen babasını düşünerek son derece üzgün bulmuş. Bunun üzerine başına gelmekte olan felaketi ona açıklamış. Hasan ona, "Ama hiç değilse, yabancı ülkelere kaçarken, beni geçindirecek bir şeyler alacak zamanım da mı yok?" diye sormuş. Genç köle de ona, "Zaman çok dar. Bundan dolayı her şeyden önce kendini kurtarmaktan başka şey düşünme!" demiş.

Bu sözleri duyunca, genç Hasan, o sırada üzerinde bulunan giysilerle ve yanına hiçbir şey almadan, tanınmamak için giysilerinin uçlarını başına örterek aceleyle oradan ayrılmış. Ve kentin dışına çıkıncaya kadar yürümesini sürdürmüştü.

Basra'da oturanlara gelince, rahmetli vezirleri Nureddin'in oğlu genç Hasan Bedreddin'in tasarlanan tutuklanması, mallarına el konulması ve büyük bir ihtimalle ölmüş olabileceği haberlerini alınca çok büyük bir üzüntüye kapılmışlar ve "Güzelliğine ve büyüklüğüne yazık oldu" demeye başlamışlar. Ve genç Hasan, tanınmaksızın kentin sokaklarından geçerken, bu kederli sözleri ve haykırırları duymuş. Ama daha da fazla acele yürüyüp geçmiş ve talih onu babasının türbesinin bulunduğu mezarlığa kadar sürüklemiş. Bunun üzerine mezarlığa girmiş, mezarları geçerek babasının türbesinin bulunduğu yere ulaşmış. Ancak o zaman, başına örttüğü giysiyi indirmiş ve türbeye girip geceyi orada geçirmeyi düşünmüştü.

Orada oturmuş, düşüncelere dalmışken, tüm kentte çok tanınmış bir tacir olan Basralı bir Yahudinin türbeye yaklaşmakta olduğunu görmüş. Bu Yahudi yöredeki bir köyden geliyor ve kente dönüyormuş. Nureddin'in türbesinin önünden geçerken içeriye bakmış ve genç Hasan Bedreddin'i görüp onu hemen tanımış. Bunun üzerine türbeye girmiş ve onu saygıyla selamladıktan sonra, "Efendim, o güzel yüzün ne kadar bozuk ve değişik! Yoksa başına baban vezir Nureddin'in ölümünden gayri bir felaket mi geldi? O baban ki, beni ne kadar çok sever ve takdir ederdi! Allah rahmetini esirgemesin!" demiş. Fakat genç Hasan Bedreddin, yüzünün değişmesinin gerçek nedenini ona söylemek istemediğinden, "Bugün öğleden sonra evimde uyurken, ansızın, rüyamda rahmetli babamı gördüm; bana türbesini sık sık ziyaret etmediğim için sitemler etti. Ben de, dehşet ve pişmanlık dolu, sıçrayarak uyandım ve çok sarsılmış olarak çabucak koşup buraya geldim. Sen de beni etki altındaki bu kötü halimle görüyorsun" demiş.

Bunun üzerine Yahudi ona, "Efendim, epey zamandır sana gelip bir meseleden söz etmek istiyordum; ama kısmet bugünmüş ki sana rastladım. Benim genç efendim, baban vezir ile ortaklaşa işlerimiz vardı; bir süre önce kendi adına uzak ülkelere

gönderdiği gemiler mal yüklü olarak dönmek üzere... Bu gemilerin yüklerinden birini bana devredersen bin dinar veririm; ve de parayı hemen şimdi ödeyebilirim” demiş.

Ve Yahudi giysisinden altın yüklü bir kese çıkarmış; bin dinarı sayıp ayırarak hemen genç Hasan’a sunmuş; o da, Allah’ın onu içinde bulunduğu durumdan kurtarmak istediğine inanarak hemen bu sunuyu kabul etmiş. Sonra Yahudi, “Şimdi, efendim, bana bir makbuz yazın, altını da mühürleyin!” demiş. Bunun üzerine Hasan Bedreddin, Yahudinin kendisine uzattığı kâğıdı ve kamışı almış; kamışı bakır hokkaya daldırarak kâğıdın üzerine şunları yazmış: “Bu kâğıdı yazanın –Allah taksiratını affetsin!– vezir Nureddin’in oğlu Hasan Bedreddin olduğunu ve Basra’da tacir falan oğlu falan Yahudiye, babası Nureddin’e ait gemiler içinde yer alan Basra’ya gelecek ilk geminin yükünü sattığını; ve bunun için bin dinar aldığını beyan ederim.” Sonra kâğıdın altını mührüyle mühürlemiş ve Yahudiye vermiş; o da onu saygıyla selamlayarak oradan ayrılmış.

Bunun ardından Hasan, rahmetli babasını, geçmişteki kendi durumunu ve şimdiki durumunu düşünerek yeniden ağlamaya başlamış. Ama, gece olunca, babasının türbesinde uzanıp yatar-ken uyku bastırmış ve orada uyuyakalmış. Orada, ayın göğün yücesinde belirlediği saate kadar, öylece uzanmış; o sırada başı kabrin taşından aşağı kaydığından, dönüp bu kez sırtüstü uymak zorunda kalmış; öyle ki, yüzü ay ışığıyla tüm olarak aydınlanıyor ve bütün güzelliğini yansıtıyormuş.

Oysa, bu mezarlık, iyi niyetli, Müslüman inançlı ecinnilerin uğrağı bir yermiş. Ve, tüm rastlantı olarak, o saatte güzel bir ecinniye, ay ışığı altında hava almak için oraya uğramış. Gezintisi sırasında Hasan’ın bulunduğu yere gelmiş ve onu olanca güzelliği ve uyum içinde uyurken görmüş, buna çok şaşırp kendi kendine, “Allah’a şükürler olsun! Ey güzel çocuk! Gerçek- te, açık olsaydı, onun güzel gözlerine âşık olurdum; her halde siyah ve güzel gözlerdir bunlar!..” demiş. Sonra da, “Uyanmasını beklerken, gezintimi havada sürdürmek üzere uçayım” diye eklemiş. Ve uçarak, taze hava almak için oldukça yükseklerle ağmış; orada, gezisini sürdürürken, arkadaşlarından birine, bir erkek ecinniye rastlayarak mutlu olmuş; o da inançlı biriymiş.

Onu nezaketle selamlamış, ecinni de selamına saygıyla karşılık vermiş. Bunun üzerine ecinniye, “Nereden geliyorsun, arkadaş?” diye sormuş. O da, “Kahire’den” diye yanıt vermiş. Ecinniye ona, “Kahire’nin iyi yürekli inanç sahipleri hoş mudurlar?” deyince; ecinni, “Allah’a şükür, iyidirler” yanıtını vermiş. Bunun üzerine ecinniye, “Arkadaş, benimle Basra mezarlığında uyuyan bir genç adamın güzelliğine hayranlık duymak için gelmek ister misin?” deyince, ecinni, “Emrin başım üstüne!” demiş. Bunun üzerine el ele tutuşup birlikte mezarlığa inmişler ve uyuyan genç Hasan’ın önünde yere inmişler. Ecinniye, “Nasıl, haklı değil miymişim?” demiş. Ecinninin de, Hasan Bedreddin’in harika güzelliğinden gözleri kamaşmış, “Allah! Allah! Eşi olamaz bunun; tüm ferçleri yakmak için yaratılmış sanki!” demiş. Sonra da, bir an düşünüp eklemiş: “Bununla birlikte, hemşire, bu büyüleyici gençle karşılaşılabilir birini gördüm ben” demiş. Ecinniye, “Olamaz!” diye haykırmış. Ecinni, “Vallahi, gördüm! Hem de Mısır gökleri altında, Kahire’de! Vezir Şemseddin’in kızıdır kendisi!” demiş. Ecinniye ona, “Ama ben onu tanımıyorum!” deyince, ecinni: “Dinle!” demiş, “Onun öyküsü şöyle:

“Babası vezir Şemseddin’in onun yüzünden başı belada. Gerçekte, Mısır Sultanı, haremdeki kadınlarından vezirin kızının olağandışı güzelliğini duyunca, vezirden evlenmek üzere kızını istemiş. Ama vezir Şemseddin, kızı için başka bir şeye karar verdiğinden, büyük bir şaşkınlığa düşmüş; ve sultana, ‘Ey hükümdarım, ey efendim. Bu konuda en alçakgönüllü özürlerimi kabul etmek ve beni bağışlamak lütfunu gösterin! Çünkü benimle birlikte vezirliği yürüten kardeşim Nureddin’in öyküsünü bilirsiniz. Bir gün buralardan ayrıldığını ve o zamandan beri ondan haber alamadığımı da biliyorsunuz. Ve bu, aslında, hiç de ciddi sayılamayacak bir nedenle olmuştu!’ demiş; ve sultana olayın nedenini ayrıntılarıyla anlatmış. Sonra da, ‘Bu yüzden, daha sonra, Allah’a, kızımın doğduğu gün, ne olursa olsun, onu, kardeşim Nureddin’in oğlundan başkasıyla evlendirmemeye yemin ettim. O zamandan bu yana on sekiz yıl geçti. Fakat, ne mutlu ki, sadece birkaç gün önce, kardeşim Nureddin’in Basra vezirinin kızıyla evlenmiş olduğunu ve ondan bir erkek çocuğa sahip olduğunu öğrendim. Annesiyle aramızdaki gayretli ilişkiden doğmuş olan

Tanrı armağanı kızımın da, kardeşim Nureddin'in oğlu olan yeğeniyle evlenmek üzere bahtı yazılmış ve kararlaştırılmıştır. Sana gelince, ey benim hükümdarım, efendim! Sen istediğin kızla evlenebilirsin! Mısır bunlarla doludur! Şahlara yaraşır güzellikte ne kadar çok kız vardır ülkemizde!" demiş.

"Fakat, bu sözleri işiten sultan, müthiş hiddete kapılmış ve 'Nasıl, ey sefil vezir! Senin kızınla evlenmek onurunu sana vereyim, bu dereceye kadar düşeyim de, sen, soğuk ve budalaca bir bahaneyle beni reddedesin, ha? Öyle olsun! Ama, başım üzerine yemin ederim ki, burnunun dikliğine karşı, kızını, kölelerimden en düşkününüyle evlendirmeye zorlayacağım seni!' diye haykırmış. Sultanın ahırında, çarpık ve kambur bir seyis varmış; hem de, hem göğsünde hem de sırtında kamburu olan cinsten... Sultan hemen onu çağırılmış, babasının yalvarmalarına karşın onunla vezir Şemseddin'in kızı için bir evlenme sözleşmesi hazırlatmış; ve kamburun o gece genç kızla yatmasını buyurmuş. Dahası, musiki ile desteklenen büyük bir düğün şenliği yapılmasını da emretmiş."

"Bana gelince," diyerek sözünü sürdürmüş ecinni, "sarayın genç köleleri, kamburun yöresini alıp çok tuhaf Mısır usulü zevzeklikler yaptıkları ve her biri damada refakat etmek üzere ellerinde mumlarla ilerledikleri sırada, oradan ayrıldım. Damada gelince, ben ayrıldığım sırada, onu kaba şakalarla, 'Kızın yerinde biz olsak, bu kamburun yürekler acısı zebbi yerine uyuz bir eşeğinkini ele almayı yeğ tutardık!' diyerek hamamda yıkıyorlardı. Gerçekten, hemşire, bu kambur çok çirkin ve nefret uyandırıcı idi!" Ve ecinni bunu hatırlayınca, yüzünü fena halde buruşturarak yere tükürmüştü. Sonra da, "Genç kıza gelince, hayatımda gördüğüm en güzel yaratık diyebilirim. Seni temin ederim ki, bu delikanlıdan çok daha güzel! Zaten adına da Sittü'l-Hüsn¹ diyorlar, gerçekten de öyle! Onu, şenliğe katılması yasaklanan babasından uzak, acı acı ağlarken bıraktım. Şölende çalgıcılar, rakkaseler ve hanendeler arasında tek başına oturuyordu; sefil seyis hamamdan çıkar çıkmaz şenlik başladı!" demiş.

1 Sittü'l-Hüsn: Güzellik Sultanı (J.C.M.)

Öyküsünün burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça, anlatısını ertesi güne bırakmış.

Ve yirmi birinci gece gelince, Şehrazad yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ecinni sözlerini, “Zaten şenliğin başlaması için kamburun hamamdan çıkmasını bekliyorlardı” diyerek sonuçlandırınca; ecinniye, “Evet, arkadaş! Ama senin, Sittü’l-Hüsn’ün bu delikanlıdan daha güzel olduğunda ısrar ederek çok yanıldığını düşünüyorum. Bu, hiç de mümkün değil; çünkü, ben, Hasan’ın zamanın en güzel varlığı olduğunda ısrar ediyorum!” demiş. Ecinni buna karşılık, “Vallahi hemşire, genç kızın delikanlıdan daha güzel olduğuna seni temin ederim! Zaten benimle gelip onu bir kez görmen, inanman için yeterlidir! Bu kadar kolay! Bu fırsatı kullanarak, alçak kamburun bu kadar harika bir yarattığı kirletmesini de engellememiz gerek! Bu iki genç varlık birbirlerine layıktır; ve birbirlerine öylesine benziyorlar ki, iki kardeş denebilir bunlara ya da iki yeğen... Kambur, Sittü’l-Hüsn’le çiftleşirse ne kadar yazık olur!” demiş.

Bunun üzerine ecinniye, “Hakkın var, kardeşim. Evet, uyuyan genci kollarımızda taşıyarak, sözünü ettiğin genç kızın yanına götürelim! Böylece, güzel bir şey yapmış ve de ikisinden hangisinin daha güzel olduğunu anlamış oluruz!” diye yanıt vermiş. İfrit de, “Duyduk ve itaat ettik! Çünkü sözlerin doğru düşünce ve dürüstlük ürünü! Haydi öyleyse!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, ifrit genç adamı omzuna almış, arkasında kendisine daha çabuk gitmek için yardım eden ecinniye ile uçmaya başlamış; ve ikisi birden böylesine bir yükte sonunda son hızla Kahire’ye ulaşmışlar. Orada, güzel Hasan’ı indirip hâlâ uyur durumda, halkla dolu saray avlusunun yöresinde bir sıra üzerine yerleştirmişler; ve onu uyandırmışlar.

Hasan uyanmış ve kendisini Basra’da türbede, babasının mezarı üzerinde uzanmış bulmamaktan dolayı büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Sağına bakmış, soluna bakmış. Burası bildiği kent değil; Basra’dan tamamen değişik bir kentmiş. O kadar şaşırmış ki, haykırmak için ağzını açmış; fakat hemen önünde ona haykırmaması için gözüyle işaret eden uzun boylu ve sakallı bir adam görmüş. Ve kendini tutmuş. Bu adam (yani ecinni!),

ona yanan bir mum vermiş; ellerinde yanan mumlarla ilerleyen düğün kalabalığına katılmasını sağlamış; ve ona, “Bil ki, ben bir ecinniyim, ama iman sahibi bir ecinni! Seni buraya uyuduğun sırada ben taşıdım. Bu kent, Kahire’dir. Seni buraya, iyiliğini istediğim için taşıdım, ve de karşılıksız bir yardımda bulunmak için... Sadece Allah aşkına ve güzellik adına!.. Şimdi şu yanan mumu elimden al, bu kalabalığı katıl ve onlarla birlikte şu gördüğün hamama git! Orada, hamamdan çıkan, saraya götürülecek bir kambur göreceksin; sen de onları izle! Daha iyisi, yeni damat kamburun yanında yürü! Ve onunla birlikte saraya gir! Büyük toplantı salonuna ulaşınca, sanki haneden birisi gibi, yeni damat kamburun yanında dur! Ve orada karşına çıktığını gördüğün herhangi bir çalgıcı, bir rakkase veya bir şarkıcı kadın görürsen, hemen elini cebine daldır ve benim marifetimle orada bulunan ve hiç eksilmeyecek altınları avuçlayarak hiç tereddüt etmeden başlarına öylece saçiver! Ve sakın altının biteceğinden korkma: bunu ben halledeceğim! Sana her yaklaşıp avuç dolusu altın saçacaksın! Ve kendinden emin bir tavır takınacaksın! Ve de hiçbir şeyden korkma! Seni bu kadar güzel yaratmış olan Allah’a ve seni seven bana güven! Zaten, bütün bunlar Yüce Allah’ın arzu ve iradesiyle olmuştur!” demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, ecinni gözden kaybolmuş.

Bunun üzerine, Basralı Hasan Bedreddin, ifritin sözlerini düşünerek kendi kendine, “Bütün bunların anlamı ne acaba? Ve bu şaşırtıcı ifrit, bana ne gibi bir hizmette bulunduğunu söylemek istedi?” diye mırıldanmış. Ama, kendi kendine soru sormak üzere uzun boylu düşünmeden yürümüş; sönen mumunu bir başka çağrılının mumundan yeniden yakmış; ve hamamda yıkanmayı sona erdiren kamburun tam yepyeni giysiler içinde ve at üstünde yola çıkacağı anda, hamama varmış.

Bunun ardından, Basralı Hasan Bedreddin, kalabalığa karışmış; ve güzel bir manevrayla, düğün alayının başına, kamburun yanına ulaşmış. İşte bu durumda, Hasan’ın tüm güzelliği, harika parlıtısı içinde belirmiş. Zaten Hasan Basra’dan en göz kamaştıran giysilerine bürünerek çıkmışmış: başında, başlık olarak, çevresine altın ve gümüş işlemeli ve Basra tarzında görkemli bir ipek sarık sarılmış olan bir fes, sırtında da sırma tellerle yer

yer işlenmiş bir harmaniye varmış. Ve bütün bunlar onun gururlu havasına ve güzelliğine katkıda bulunuyormuş.

Düğün alayının yürüyüşü sırasında, çalgıcıların grubundan ayrılıp herhangi bir rakkase veya şarkıcı, Hasan'ın karşısına gelip kendisine yaklaştıkça, Hasan hemen cebindeki keseye davranıyor ve oradan bolca altın çıkararak, bu altını avuç avuç yöresindekilere saçıyor; aynı şekilde kendisine yaklaşan genç şarkıcının ya da genç rakkasenin zilli tefine altın dolduruyor; bunu yaparken de görülmedik bir zarafetle davranıyormuş.

Böylece orada bulunan bütün kadınlar ve de bütün kalabalık, büyük bir hayranlığa kapılmışlar; ve de, onun güzelliği ve sihrinden etkilenmişler.

Alay sonunda saraya ulaşmış. Orada, mabeyinciler kalabalığı dağıtmışlar ve sadece kamburu izleyen çalgıcılar ile rakkase ve şarkıcıları içeri almışlar. Başka hiç kimse içeri girememiş.

Bunu gören şarkıcı ve rakkaseler, ağızbirliğiyle, mabeyincilere sokulup onlara, "Vallah! Halkı, gelinin giyimine yardım etmek üzere görevli olan bizlerle birlikte hareme girmekten engellemekte çok haklısınız! Ama, bize o kadar iyiliği dokunan şu genç adamı bizimle içeri girmekten alıkoyarsanız, biz de kesinlikle içeri girmeyiz. Ve de dostumuz olan bu genç adam yanımızda bulunmadıkça, geline şenlik düzmeyi de reddederiz" demişler.

Ve, zorlayarak, kadınlar, genç Hasan'a dört elle sarılmışlar; ve onu da birlikte büyük toplantı salonunun ortasındaki hareme götürmüşler. Hasan, olan biteni önleyemeyen ve bundan dolayı da nefretle dolu olan kamburla birlikte harem çevresindeki tek erkekmiş. Toplantı salonunda, emirlerin vezirlerin ve saray mabeyincilerinin tüm soylu eşleri toplanmış imiş. Tüm kadınlar iki sıra halinde dizilmiş ve her biri elinde büyük birer mum tutuyormuş; her birinin yüzü de, iki erkeğin varlığından ötürü, beyaz ipek bürümcüklerle örtülüymüş. Hasan ve yeni evli kambur, düğüne katılmak için, salondan gerdek odasına kadar iki dizi halinde sıralanmış kadınların önünden geçmişler ve yüksek bir peykeye oturmuşlar.

Hasan Bedreddin'i, güzelliği, büyüleyici etkisi ve aynı hilal halindeki görünümünü andıran ışıltılı yüzüyle gören kadın-

lar, heyecandan nefes alamaz olmuşlar, akıllarının başlarından uçtuğunu hissetmişler. Ve her biri bu harika gencin boynuna sarılmak ve kucağına atılarak orada bir yıl, bir ay veya hiç değilse bir saat ya da sadece bir kez onun doldurmasına uğrayacak ve onu içinde duymaya yetecek kadar bir zaman oturmak için yanıp tutuşmuşlar.

Öyle bir an gelmiş ki, tüm bu kadınlar, hep birden, artık daha fazla dayanamayıp bürümcüklerini kaldırarak yüzlerini açmışlar; kamburun varlığını unutarak sınırlamadan kendilerini ortaya koymuşlar; ve hepsi birden güzelliğini daha yakından izlemek ya da onu ne çok arzuladıklarını belli etmek üzere, bir iki aşk sözü fısıldamak, hiç değilse gözleriyle bir işaret yapmak için, Hasan Bedreddin'in yanına yaklaşmaya başlamışlar. Zaten, rakkase ve hanendeler, Hasan'ın cömertliğini anlatarak onu daha da değerlendiriyorlar ve bu kadınları ona karşı daha iyi hizmet görmeye teşvik ediyorlarmış. Kadınlar kendi aralarında, "Allah! Allah! İşte bir genç ki, doğrusu, Sittü'l-Hüsn ile yatmaya gerçekten layık! Adeta birbirleri için yaratılmışlar! Allah şu kamburun belasını versin!" diyorlarmış.

Salonda kadınlar Hasan'ı över, kambura da lanetler yağdırırken, birden çalgıcılar mızrap vurup zil çalarak, yeni gelin Sittü'l-Hüsn'ün, gerdek kapısı açılarak, haremağaları ve maiyetindekilerle çevrili, kabul salonuna girişini muştulamışlar.

Vezir Şemseddin'in kızı Sittü'l-Hüsn kadınların arasına katılmış; tıpkı bir huri gibi parlıyor; yanındaki diğer kadınlar da onun yanında, bir buluttan çıkan ayı çevreleyen yıldızlar gibi, ona bir tören alayı oluşturuyorlarmış. Sittü'l-Hüsn amberler, miskler ve gülyağları sürünmüş; taradığı saçları başını örten ipek bürümcük altından parlıyor, omuzları onları kaplayan gösterişli giysiler altında harika desenler çiziyormuş; kenarları kızıl altınla işlenmiş al giysisinin üzerine hayvan ve kuş figürleri işlenmiş, ama bunlar sadece dış giysileri üzerinde görülenlermiş; bunların altındaki iç giysilere gelince, onların ne olduklarını ve ne denli değerli bulunduklarını ancak Allah bilirmiş. Boynundaki gerdanlık, kim bilir kaç bin dinar değerindeymiş! Onu oluşturan her bir değerli taş, öylesine nadirmiş ki, hiç kimse, bir şah bile olsa, benzerini görmemiş imiş. Tek sözle, yeni gelin Sittü'l-

Hüsn, öyle güzelmış ki, ancak on dördüncü gecesinde dolunay bu kadar güzel olabilirmiş!

Basralı Hasan Bedreddin'e gelince, yerinde kıpırdamadan oturuyor ve tüm kadınların hayranlığını çekip duruyormuş. Sonunda yeni gelin onun bulunduğu yana doğru gelmeye başlamış. Bedenini sağa sola kıvrarak, son derece zarif hareketlerle sedire yaklaşmış. Bunu gören kambur seyis, ayağa kalkarak onu kucaklamaya yeltenmiş. Fakat kız onu nefretle itmiş; kıvrak bir hareketle dönerek güzel Hasan'ın önünde durmuş. Onun kendi yeğeni olduğunu bilmediği gibi, oğlan da hiçbir şey bilmiyormuş!

Bu sahneyi gören oradaki bütün kadınlar gülmeye başlamışlar: özellikle genç gelin yakışıklı Hasan'ın önünde durup ve onun uğruna bir an içi tutuşarak, ellerini göğe kaldırıp, "Allahümme! Ne olur bu güzel genç benim kocam olsa! Beni bu kambur seyisten kurtar!" diye haykırınca...

Bunu duyan Hasan Bedreddin, ecinninin ikazına uyarak elini cebine daldırıp oradan birçok altın çıkarıp avuç avuç Sittü'l-Hüsn'ü izleyenlere ve çalgıcı ve şarkıcılara saçmış. Onlar da, "İnşallah geline sen sahip olursun!" diye haykırmışlar. Ve Bedreddin bu temenniye ve iltifatlara kibarca gülmüş. Kambura gelince, bütün bunlar olup biterken, kötülerden yılmış; bir kenarda tek başına maymun gibi oturup kalmış; ve rastlantı kabilinden onun yanına kim yaklaşmışsa ya da yanından kim geçmişse, onunla alay etmek için mumlarını söndürmüşler; ve böylece orada sıkıntıdan patlayarak ve kaygıdan kahrolarak kalakalmış. Ve tüm kadınlar ona bakarak alay etmişler ve pis şakalar yapmışlar. Biri "Maymun! Kendi kendini tatmin et! Havayla çiftleş!" derken, bir diğeri "Bak sen! Senin boyun ancak bu yakışıklı delikanlının zebbi kadardır! İki kamburun da onun yumurtaları kadar vardır ancak!" diyor, bir üçüncüsü de "Bu delikanlı zebbiyle sana bir vursa, uçar, ahırda kıçüstü düşersin!" diyor. Ve herkes gülüp duruyormuş.

Yeni geline gelince, her seferinde yeni giysilerle, tüm kadınlar da kendisini izlediği halde, salonda yedi kez tur atmış ve her seferinde de Basralı Hasan Bedreddin'in önünde durmuş. Ve her bir giysisi bir önce giydiğinden daha güzelmış; ve takındığı her süs, bir öncekinden daha değerliymiş. Ve yeni gelin ağır ağır ve

adım adım yürürken, çalgıcılar coşkuyla aletlerini çalıyor ve şarkıcılar en çıldırtıcı, en tahrik edici aşk şarkıları söylüyorlarmış; rakkaseler de zilli teflerinin refakatinde, kuşlar gibi raks ediyorlarmış! Ve her seferinde, Hasan Bedreddin el-Basravi, salonun her yanına avuç avuç altın saçmaktan geri kalmıyormuş; ve tüm kadınlar, delikanlının eline dokunan bir şeye sahip olmak için çabalayıp duruyorlarmış. Hatta bazıları, genel neşeden ve heyecandan; çalgı sesinden ve şarkıların verdiği baş dönmesinden yararlanarak, yerde birbirinin üstüne uzanmış, oturmuş gülümseyen Hasan'a bakarak çiftleşme taklidi yapıyorlarmış. Ve kambur bütün bunlara üzülen bakıyormuş. Ve kadınların birinin Hasan'a dönerek, elini alt yanına doğru uzatıp işaretle fercini göstererek; bir diğerrinin orta parmağını sallayarak ve gözünü kırparak onu çiftleşmeye davet ettiğini; ya da bir diğerrinin, kalçasını açarak yumruk yaptığı sol eline sağ elinin ayasıyla vurarak işaret ettiğini; ya da bir başkasının daha da şehvetli bir jestle, kıcına vurup kambura "Kayısı zamanında gel de kıcımı ye!" dediğini duyduğu her seferinde üzüntüsü artıyormuş. Ve herkes gülüp duruyormuş.

Yedinci turun sonunda, düğün merasimi bitmiş; çünkü gecenin zaten ilerlemiş bir saatine ulaşılmış imiş. Çalgıcılar mızrap vurmaya bırakmışlar, rakkase ve şarkıcılar susmuşlar; ve tüm kadınlarla birlikte, Hasan'ın önünden geçerek kimi ellerini öpmüş, kimi giysisinin eteğini tutmuşlar; ve son bir kez daha güzelliğini görmek için başlarını çevirip baktıktan sonra dışarı çıkmışlar. Sonunda salonda, Hasan'dan, kamburdan, yeni gelinden ve nedimelerden başka kimse kalmamış. Bunun üzerine nedimleri gelini soyunma odasına götürmüşler, birer birer giysilerinden soymuşlar; ve her bir giysiyi çıkarırken, kem gözlerden sakınmak için, "Maşallah!" sözünü tekrarlamışlar. Sonra hepsi birden, gelini sadece, görevi yeni gelini kambur damat içeri girinceye kadar gerdeğe hazırlamak olan ihtiyar dadısıyla bırakarak çekilmişler.

Kambur, sedirden ayağa kalkarken, Hasan'ın hâlâ oturduğunu görerek, kuru bir sesle ona, "Gerçekte, efendim, varlığınızla bizi çok onurlandırdınız; ve bu gece iyiliklerinizle bizi ihya ettiniz. Ama şimdi, buradan ayrılmak için kovulmayı mı bekliyorsunuz-

nuz?” demiş. Bunun üzerine Hasan sonuç olarak ne yapacağını bilemediğinden ayağa kalkarak, “Bismillahirrahmanirrahim!” demiş; ve dışarı çıkmış. Ama, daha salonun kapısının dışına çıkar çıkmaz, ecinninin belirdiğini görmüş; ecinni ona, “Böyle nereye gidiyorsun, Bedreddin? Dur bakalım! Beni iyi dinle ve söyleyeceklerimi yerine getir! Kambur hacet görmek üzere tuvalete gidecek; onunla ben meşgul olacağım! Senin yapacağın doğruca gerdek odasına gitmektir, genç gelinin içeri girdiğini görünce, ona, ‘Senin gerçek kocan benim! Sultan ve baban, kıskanç kimse-lerin kem gözünden çekindikleri için bu düzeni kurdular! Seyise gelince, bu bizim seyislerimizin en sefilidir; ve onun zararını karşılamak için, ahırda bizim sağlığınıza içsin diye bir çanak ayran hazırlıyorlar’ dersin. Sonra, korkusuzca ve hiç tereddüt etmeden onun elini tutar, peçesini kaldırır; ve ne yapılması gerekirse onu yaparsın!” demiş; sonra da oradan ayrılmış.

Gerçekten kambur, yeni gelinin yanına girmeden önce, boşalmak için apteshaneye girmiş; mermere çömelmiş ve aptes bozmaya başlamış! Ama hemen iri bir fare kılığına giren ecinni, apteshanenin deliğinden çıkmış; ve “Cık! Cık!” diye fare sesleri çıkarmaya başlamış. Seyis, onu kaçırmak için ellerini birbirine çarparak ona, “Hişt! Hişt!” diye seslenmiş. Birdenbire, fare büyümeye başlayarak, gözleri korkunç şekilde parlak iri bir kedi olmuş; ve karşısında miyavlamaya başlamış. Sonra kambur hacetini görmeye devam ederken, kedi yeniden büyümeye başlayarak bu kez iri bir köpek olmuş ve “Hav! Hav!” diye havlamaya başlamış. Bunu gören kambur korkmuş; ve ona, “Defol, alçak!” diye haykırmış. Bu kez köpek kabarak bir eşek olmuş ve kamburun yüzüne bakarak, “A! i! A! i!” diyerek anırmaya ve de büyük gürültülerle yellenmeye başlamış. Bunu gören kambur çok korkmuş, tüm karnının ishal olmuş gibi cıvıdığını hissetmiş; ve “İmdat! Evdekiler neredesiniz?” diye haykırmaya başlamış. Sonra da, kambur oradan kaçır kurtulur endişesiyle, eşek daha da büyüyerek apteshanenin kapısını tamamen kapatan korkunç bir manda haline gelmiş; ve bu manda, bu kez, insan sesiyle konuşarak, ona, “Allah belanı versin senin, kıçımın kamburu! Ey seyislerin en kokuşmuşu!” demiş. Bu sözleri duyan kambur ölüm soğukluğunu ensesinde hissetmiş, döşeme taşları üzerindeki cıvık pisliklerin üzerinde kaymış ve

yanı giyinik durumda, çeneleri birbirine vurarak korkudan perişan olmuş! Bunu gören manda, ona, “Alçak kambur! Pis aletini içine sokacak hanımımдан başka kadın bulamadın mı?” diye haykırmış. Korku içindeki kamburun ağzından tek bir söz çıkmamış. Bunu gören ecinni ona, “Bana yanıt ver! Yoksa dışkıyı sana yediririm!” demiş. Bu korkunç tehdidi duyan kambur, “Vallah! Bu, asla benim suçum değil! Beni buna zorladılar! Ve zaten, ey mandaların hükümdarı, genç kızın mandalar arasında bir sevdiği olduğunu bilmiyordum! Ama, sana yemin ediyorum, pişmanım, ve Allah’tan ve senden af diliyorum” demiş. Bunu duyan ecinni, ona, “Bana, Allah adına, emirlerimden çıkmayacağına dair yemin et!” demiş. Kambur hemen yemin etmiş. Bunun üzerine ecinni ona, “Burada gün doğuncaya kadar, bütün gece, kalacaksın! Ancak ondan sonra dışarı çıkabilirsin! Ama bütün bunlardan kimseye tek bir söz bile etmeyeceksin! Yoksa kafanı bin parçaya ayırırım! Ve de bir daha sarayın bu yanına, yani hareme kesinlikle ayak basmayacaksın! Yoksa, bak tekrarlıyorum, kafanı ezer ve seni dışkı çukuruna sokarım!” demiş; sonra da, “Şimdi seni öyle bir duruma sokacağım ki, gün doğuncaya kadar kıpırdamayacaksın!” diye eklemiş. Sonra manda dişleriyle seyisi ayaklarından yakalamış ve onu başasağı, apteshanenin çukuru içine sokmuş; kamburun sadece ayakları dışında kalmış. Sonra ecinni “Sakin kıpırdamayasın!” demiş ve ortadan kaybolmuş.

Kamburun durumu böyle!

Hasan Bedreddin el-Basravi’ye gelince, kambur ile ifriti kendi hallerine bırakıp gerdek odasının özel bölümüne girmiş; oradan da gerdek odasına geçmiş ve bir kenara çekilip oturmuş. Onun içeri girmesinden biraz sonra, yüreklendirmek için kendisini izleyen, ancak yalnız başına gerdeğe girmesi gerektiğinden kapıda kalan dadısından ayrılarak yeni gelin Sittü’l-Hüsni içeri girmiş. Bir kenarda oturanın kim olduğunu ayırt edemeyen, ama kambura seslendiğini sanan ihtiyar, ona, “Ayağa kalk! Yiğit delikanlı! Karının elini tut! Allah beline kuvvet versin! Allah daima sizinle birlikte olsun, çocuklarını!” diyerek çekip gitmiş.

Bunun üzerine yeni evli Sittü’l-Hüsni, bir tüy kadar hafif, kendi kendine, “Hayır! Kendimi bu iğrenç kambur seyise teslim edeceğime öleyim daha iyi!” diye söylenerek ilerlemiş. Ama daha

birkaç adım atmadan, hayran olunacak g zelliikteki Bedreddin'i görerek tanımış. Bunun  zerine bir mutluluk  ı ı ı atarak, ona "Oh, sevgilim! Bu kadar zaman oturarak beni beklemen ne ince-lik! Yalnız mısın? Ne mutluluk! Sana itiraf edeyim: seni toplantı salonunda, o kötü kamburla yanyana oturmuş görünce, ilkin, benim üzerimde ikinizin de hak iddia edece inizden korktum" demiş. Bedreddin, "Hanımım, sen ne diyorsun? Bu kamburun sana dokunabilece ini nasıl düşünürsün? Ve de nasıl senin üzerinde benimle birlikte hak iddia edebilir?" diye yanıt vermiş. Sitt 'l-Hüsn de "Ama ikinizden hanginiz benim kocam, sen mi, o mu?" diye sormuş. Bedreddin, "Benim, hanımım! Bütün bu kambur güldürüsü, sadece bizi güldürmek için düzenlendi; ve de kem gözlerden korumak için... Çünkü saraydaki tüm hanımlar senin eşsiz güzelliğinin övgüsünü duymuşlar; baban da bu kamburu, seni kem gözlerden korumak için kiralamış; onu on dinarla  d llandirmiş; ve zaten şimdi, kambur ahırda bizim şerefimize, bir çanak ayran yutmakla meşgul!" diye yanıt vermiş.

Bedreddin'in bu sözleri  zerine, Sitt 'l-Hüsn zevkle dolmuş, gülümsemiş; sonra daha da coşkuyla gülmüş; sonra da ansızın kendini tutamayarak, "Vallahi! Sevgilim, al beni! Al beni! Kuca ına oturt beni!" diye haykırmış. Ve Sitt 'l-Hüsn, i  çamaşırlarını tüm olarak çıkardığı için, üzerindeki harmaniye içinde  ınl  ıplakmış. "Beni kucac ına oturt!" dedikten sonra, giysisini ferici hizasına gelinceye kadar yukarı kaldırmış ve tüm göz kamaştırıcılı ı içinde kalçalarını ve ay yuvarlaklı ındaki k cını açığa çıkarmış. Bu görünüşü ve hurilere özgü cildinin ayrıntılarını algılayınca, Bedreddin, arzusun tüm bedenini sardı ını ve uyuyan çocuğun uyandı ını hissetmiş! Ve hemen aceleyle ayağa kalkmış, soyunmuş ve içdonunun üzerindeki sonsuz kıvrımları olan kuşağını çözmüş; Basralı Yahudi'nin kendisine verdiği bin altını içeren keseyi divana, kuşağının altına koymuş; sonra o güzelim sarı ını çıkarıp bir iskemlenin üzerine yerleştirmiş; ve oraya kambur için konmuş olan gece takkesini giymiş; ve sırtında giysi olarak sadece sırma işlemeli ince bir ipek gömlek ile yine sırma u kurlu mavi ipekten geniş bir içdonu kalmış.

Bedreddin, uçkur çözüp tüm bedenini kendisi için hazırlamış olan Sitt 'l-Hüsn' n üzerine atılmış ve g m şm ş. Kızın

açık kalçalarının arasına diz çöküp Sittü'l-Hüsn'ün bacaklarını ayırmış. Sonra da saldırıya hazır vaziyette bulunan koçbaşı saldırı gerecini kalenin duvarlarına vurmuş ve bir vuruşta engeli ortadan kaldırmış; ve Bedreddin, incinin delinmemiş olduğunu ve kendisinininkinden önce hiçbir koçbaşının buna ulaşmadığını, hatta burnunun ucuyla bile dokunmadığını anlayarak çok sevinmiş. Sonra engelin ardındaki bölgenin de aynı mutlu bekâret durumunu sezinleyerek bundan büyük bir zevkle yararlanmış.

Zevkin doruğunda, bu genç bedenin bekâretini giderdikten sonra, koçbaşı, on beş kez daha kesintisiz girip çıkarak aynı zevki tatmış, hiçbir incinme duymadan...

Böylece, o andan başlayarak, hiç kuşkusuz Sittü'l-Hüsn, sonra göreceğiniz gibi ey Emirü'l-Müminin, hamile kalmış.

Bedreddin on beş kez sefer yaptıktan sonra, kendi kendine, "Şimdilik bu kadarı yeter!" demiş. Ve de Sittü'l-Hüsn'ün yanına yatıp uzanmış; kızın başını yavaşça kolunun üzerine yatırmış; Sittü'l-Hüsn de onu kollarıyla sarmış; ikisi de birbirine sıkı sıkı sarılmış olarak, uyumadan önce şu dizeleri okumuşlar:

Asla korkma! Mızrağın aşkının hedefini delsin! Kıskaçların nasihatlarına kulak asma! Çünkü hasetle söylenen sözlerin aşka faydası yoktur! Düşün! Yüce Tanrı, birbirinin kollarında yatan iki sevgilininkinden daha güzel bir temaşa yaratmış mıdır? Bak onlara! Biri diğerinin kollarında, mutlulukla örtünmüşler! Elleri ve kolları kulak yerine hizmet veriyor! Âlem, ateşli bir tutkuyla iki kalbin birbirine bağlandığını görünce, onları soğuk bir demirle vurmaya çalışır. Ama sen boş ver! Yolunda bir güzelliğe rastladığın her sefer, onu sevmek gerekir! Onunla, sadece onunla yaşamak gerekir!

Hasan Bedreddin ile amcasının kızı Sittü'l-Hüsn'ün öyküsü işte böyle! Ecinniye gelince, gidip acele arkadaşı ecinniyei aramış; ikisi birden gelip gençlerin oyunlarını izledikten ve koçbaşının darbelerini saydıktan sonra, iki genç varlığı uykularında seyretmişler. Sonra ifrit, arkadaşı ifriteye, "Haydi hemşire, genç adamı kaldırıp götürmek sırası sende! Onu, seni götürdüğüm

Basra'daki mezarlıkta, babası Nureddin'in türbesinde yattığı aynı yere taşınan gerek! Ve de çabuk ol! Ben de sana yardım edeyim! Çünkü sabah olmak üzere!" demiş, bunun üzerine ifrite, uyuyan genç Hasan'ı kaldırıp onu olduğu haliyle, sadece sırtındaki gömlekle omuzlarına almış, çünkü içdonuyla kuşağını toplayacak zamanı yokmuş, ve peşinde ifritle göklerde uçmuş. Havadaki bu uçuşları sırasında, bir an gelmiş, ifrit, yakışıklı Hasan sırtında olduğu halde, ifriteye karşı şehvetli duygular duyup onun ırzına geçmek istemiş; ve ifritenin gönlü de buna yatkınmış; ancak Hasan adına korkuyormuş. Şükürler olsun ki, Allah duruma müdahale etmiş; meleklerini görevlendirerek ifritin üzerine ateş sütunları atırıp onu yakmış. Böylece ifrite ve Hasan, belki de onları mahvedecek olan müthiş ifritten kurtulmuşlar; çünkü bu ifrit çiftleşme konusunda dehşetliymiş! Böylece ifrite, başına geleceklerden çok korktuğu Hasan olmasa kendisiyle pekâlâ çiftleşebileceği ifritin atılmış bulunduğu aynı yerde toprağa inmiş.

Oysa, Kader, ifritenin genç Hasan Bedreddin'i tek başına daha uzağa götüremeyeceğini anlayarak indirdiği yerin Şam kentine çok yakın bir mahal olmasını istediğinden, ifrite de Hasan'ı getirip kentin kapılarından birinin yakınına yavaşça bırakmış; kendisi de uçup gitmiş.

Gün doğarken, kentin kapıları açılmış ve halk, buralardan çıkarken, üstünde sadece bir içgömleği, başında sarık yerine gece takkesi taşıyan, ayağında donu da bulunmayan bu olağanüstü güzel genci görünce çok şaşırmış ve birbirlerine, "Bunun bu kadar derin bir uykuda olması, bütün gece uyumamış ve çok yorulmuş olmasındandır herhalde!" demişler. Ama bazıları da, "Allah Allah! Ne yakışıklı bir genç bu böyle! Onunla yatmış olan kadın ne mutlu ve talihlidir kim bilir? Ama acaba neden böyle çırlıçıplak?" demişler. Bir diğeri de, "Zavallı genç adam meyhanede gereğinden fazla zaman geçirmiş ve dayanacağından fazla içki içmiş; ve gece geç vakit evine dönerken kentin kapılarını kapalı bulmuş; toprağa uzanıp yatmaya karar vermiş olmalı!" demiş.

Aralarında böylece konuşurlarken, sabah yeli esmiş ve güzel Hasan'ı okşayarak gömleğinin açılmasına neden olmuş; bir karın, bir göbek, kalçalar ve bacaklar ortaya çıkmış... Hepsi bil-

lur gibi parlıyormuş! Ve de bir zebb ile dengeli yumurtalıklar... Ve bu görünüş tüm bunları seyredenleri hayran bırakmış.

O sırada Bedreddin uyanmış ve tanımadığı bir kentin kapısında uzanmış olduğunu ve yöresindeki insanları görmüş; buna çok şaşırıp, “Ben kimim, ey iyi insanlar? Söyleyin bana, yalvarırım! Ve de neden benim böylesine yöremdesiniz? Ne oldu acaba?” diye haykırmış. Ona, “Bizler, sadece zevk duymak için durup sana bakıyoruz! Ama sen, Şam kapılarında bulunduğunu bilmiyor musun? Böylesine çınlıçıplak kalıncaya kadar geceyi nerede geçirdin?” diye yanıt verip soru sormuşlar. Hasan da, “Vallahi! İyi insanlar, siz bana ne söylüyorsunuz? Ben geceyi Kahire’de geçirdim. Sizse, Şam’da olduğumu söylüyorsunuz!” demiş. Bunu duyunca hepsi büyük bir neşeye kapılmışlar ve içlerinden biri, “Ey koca esrarkeş!” demiş; diğerleri de, ‘Ama sen herhalde delisin! Böylesine yakışıklı bir delikanlının deli olması ne acınacak şey!” demişler. Ve kimileri, “Senin bize anlattığın bu garip öykü nedir?” diye sormuşlar. Bunun üzerine Hasan Bedreddin, “Vallahi! İyi insanlar, ben asla yalan söylemiyorum! Dün geceyi Kahire’de geçirdim ve bir gün önce de kendi kentim Basra’da idim!” demiş. Bu sözleri duyan biri, “Şaşılacak şey!” diye, bir diğeri, “Bu delinin biri!” diye haykırmış. Ve birçokları iki büküm oluncaya kadar gülmüş ve el çırpılmışlar. Kimileri de, “Bu hayranlık verici gencin aklını kaçırmış olmasının pek zararı yok. Yine de benzersiz bir deli olmuş” demişler. İçlerinden daha aklı başında biri, ona, “Oğlum biraz aklını başına topla! Ve böyle budalaca şeyler söyleme!” demiş. Bunun üzerine Hasan, “Ben ne dediğimi biliyorum. Ve, dahası, Kahire’de, dün gece, yeni evli biri olarak çok hoş anlar geçirdim!” demiş. Bunu duyunca, hemen hepsi onun çılgınlığına gittikçe daha fazla inanmışlar; ve biri gülererek, “Pekâlâ görüyorsunuz ki, bu zavallı genç adam rüyasında evlenmiş. Rüya evlenmek iyi oluyor mu? Kaç sefer yaptın? Birlikte yattığın bir huri mi, bir orospu muydu?” diye haykırmış. Ama Bedreddin, kızmaya başlayarak onlara, “Pekâlâ işte, o bir huriydi. Rüya falan çiftleşmedim, onun bacakları arasında on beş kez yaptım o işi! Ve de pis bir kamburun yerini alarak! Hatta şu başımda gördüğünüz gecelik takkesi de ona ayrılmıştı! Fakat Allah aşkına! Yiğit kişiler, benim sarığım ner-

de? Donum nerde, giysilerim kuşaklarım nerde? Ve de özellikle kesem nerde?” diye haykırmış.

Ve Hasan ayağa kalkmış, yöresinde giysilerini aramış. Herkes delikanlının tümünden aklını kaçırdığını düşünerek birbirine göz kırmış.

Bunu üzerine zavallı Hasan, o gülünç kılığıyla kente girmeye karar vermiş; ve caddeleri ve çarşıları, çoğu çocuk bir sürü insanın ortasında, kendisine, “Deli! Deli!” diye haykırırlarken geçmek zorunda kalmış. Ve zavallı Hasan ne yapacağını bilemezken, Allah bu güzel çocuğun daha fazla incinmesini istemiş olacak ki, onu bir tatlıcı dükkânının önünden geçirmiş. Ve Hasan bu dükkâna atılarak, orada kendine sığınak aramış; ve bu tatlıcı, serüvenlerini bütün kentin çok iyi bildiği gözüpek bir yiğit olduğundan, herkes Hasan’ı kendi haline bırakıp korkarak oradan ayrılmış.

Hacı Abdullah adlı bu tatlıcı, Hasan Bedreddin’i görünce, onu keyfince seyretmiş; ve güzelliğine, büyüleyiciliğinin ve doğal verilerinin görünümüne hayran olmuş; ve o anda gönlünü sevgi kaplamış; ve genç Hasan’a, “Ey kibar genç çocuk, söyle bana, nereden geliyorsun? Ve sakın korkma! Bana öykünü anlat, çünkü seni şimdiden canımdan fazla seviyorum” demiş. O zaman Hasan, tatlıcı Hacı Abdullah’a başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış.

Onun başına gelenleri öğrenen tatlıcı, son derece şaşırmış; ve Hasan’a, “Benim genç efendim Bedreddin, bu öykü, gerçekten çok şaşırtıcı ve anlatışın da olağanüstü. Fakat, çocuğum, sana bundan kimseye söz etmemeni tavsiye ederim, çünkü sırları açıklamak tehlikelidir. Ve Allah seni dertlerinden kurtarasıya kadar, sana dükkânımı, gönlünce burada kalmak üzere açıyorum. Zaten benim çocuğum yok, beni baban gibi kabul etmek istersen, beni çok sevindirirsin! Seni evladım olarak kabul ederim!” demiş. Bunu duyunca Hasan Bedreddin, “Yiğit amcacığım! Senin istediğin gibi olsun!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine tatlıcı hemen çarşıya çıkmış; gösterişli elbiseler satın alıp Hasan’a giydirmek üzere geri dönmüş. Sonra onu kadiya götürmüş ve tanıklar önünde, Hasan Bedreddin’i evlatlığa kabul etmiş.

Ve Hasan tatlıcı dükkânında, onun oğlu olarak kalmış; müşteriden para alıp verir, hamur işlerini, reçel kavanozlarını, kaymak ve Şam'da ün salmış başka her türlü tatlıyı o satarmış; Basra'da vezir Nureddin'in karısı olan annesinin onun önünde hamur işleri ve reçeller hazırlarken kendisine verdiği derslerden ötürü ve de tatlıcılığa çok özel bir ilgi duyduğu için, sanatı kısa zamanda öğrenmiş. Hasan Bedreddin'in öyküsü böyle!

Yeni gelin, Kahire'deki Şemseddin'in kızı Sittü'l-Hüs'nün öyküsüne gelince, o da şöyle:

Sittü'l-Hüs'n, bu ilk düğün gecesinin sabahında uyanınca, Hasan'ı yanında bulamamış. Hemen Hasan'ın apteshaneye gitmiş olacağını düşünmüş! Ve dönüşünü beklemeye başlamış.

Hal böyleyken, babası vezir Şemseddin, haberlerini almak üzere onunla buluşmaya gelmiş; ve de çok endişeli imiş. Sultanın kendisini, kızı Sittü'l-Hüs'nü bu şekilde kambur seyisle evlendirmeye zorlayarak yaptığı haksızlığa ruhunda isyan duyuyormuş. Ve kızının yanına girmeden önce, vezir kendi kendine, "Hiç kuşkusuz, şayet bu iğrenç kambura kendisini teslim ettiğini öğrenirsem, kızımı öldürürüm!" diyormuş.

Gerdek odasının kapısını çalarak, "Sittü'l-Hüs'n!" diye seslenmiş. Kız, içeriden, "Evet, babacığım, şimdi gelip kapıyı açıyorum" diye yanıt vermiş. Ve aceleyle kalkıp babasına kapıyı açmış. Kız, her zamankinden de güzel bir görünümdeymiş; yüzü sanki aydınlanmış gibiymiş; ve genç geyiğin harika toslayışlarından, sarılışlarından tüm ruhu sevinçliymiş! Bundan dolayı babasının karşısına, tüm işveli davranışıyla çıkmış. Ama babası, kamburla birlikte olmaktan üzüntü içinde bulacağını sandığı kızını böyle sevinç içinde görünce, "Ah! Utanmaz kız! O pis kambur seyisle yattıktan sonra, nasıl oluyor da karşıma böyle sevinç içinde çıkıyorsun?" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Sittü'l-Hüs'n, bilgiç bir tavırla gülerek ona, "Vallahi, babacığım! Bu şakalar artık bitsin! Zaten bu gece, gerçek kocam olan güzel sevgilimin kesip attığı urnağı bile olamayacak sahte kocam kambur yüzünden tüm çağrılıların bana gülmeleri canıma yetti! Sevgilimin yanında geçen bu gece, benim için, ne denli zevkle doluydu bilemezsin! Onun için bu şakayı kes artık babacığım ve de o kamburdan söz etme!" demiş. Kızının bu sözlerini duyun-

ca, vezir baştan ayağa öfke kesilmiş, gözleri hiddetten masmavi, “Felaket! Sen ne diyorsun? Bu odada seninle kambur yatmadı mı?” diye haykırmış. Kız, “Allah aşkına babacığım, şu kamburun adını anma artık! Allah onun da, babasının da, anasınında, tüm sülalesinin de belasını versin! Senin kem gözden sakınmak için yaptığın aldatmacayı artık bildiğimi sen de pekâlâ anlıyorsun!” diye yanıt vermiş. Sonra da düğün gecesinin tüm ayrıntılarını babasına anlatmış. Ve de, “Oh! İnce davranışlı, ıslıl ıslıl siyah gözlü, yay kaşlı güzel bir delikanlı olan sevgili kocamın kucağında yatarken ne kadar iyiydim!” diye eklemiş.

Bu sözleri duyan vezir, “Kızım, sen çıldırdın mı? Ne diyorsun sen? Kocam diye adlandırdığın bu genç adam hani nerede” diye sormuş. Sittü'l-Hüsn, “Apteshaneye gitti!” demiş. Bunun üzerine vezir çok tedirgin olarak dışarıya fırlamış ve apteshaneye doğru koşmuş. Orada kamburu, ayakları havada, başı derinlemesine apteshane çukuruna sokulmuş ve kıpırdayamaz vaziyette bulmuş! Son derece şaşırان vezir, “Ne görüyorum? Oradaki sen misin kambur?” diye haykırmış. Ve de sorusunu yüksek sesle tekrarlamış. Fakat kambur hiç yanıt vermemiş; çünkü, hep dehşet içinde, onunla konuşanın ecinni olduğunu sanıyormuş...

Anlatısının bu anında, Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat yirmi ikinci gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Cafer, Halife Harun Reşid'e öyküyü anlatmayı şöyle sürdürmüştü:

Kendisiyle konuşanın ecinni olduğunu sanan korkuya düşmüş kambur, yanıt veremeyecek kadar çok ürkmüş. Bunun üzerine vezir, kızarak, “Bana yanıt ver alçak kambur, yoksa şu palayla gövdeni parçalayacağım!” diye haykırmış. Bunun üzerine kambur, başı daima apteshane çukurunda olarak, derinden, “Ey ifritlerin ve ecinnilerin başı! Acı bana! Buradan bütün gece kıpırdamadığıma ve emrine uyduğuma yemin ederim!” demiş. Bu sözleri duyan vezir artık ne düşüneceğini bilememiş ve “Fakat sen ne söylüyorsun? Ben ifrit falan değilim. Gelinin babasıyım” demiş. Bunun üzerine kambur derinden bir soluk vermiş ve,

“Sen çek git buradan! Benim seninle hiçbir ilişim yok! Ruhları ürküten o müthiş ecinni gelmeden çek git buradan! Zaten artık seni görmek istemiyorum; felaketimin nedeni sensin; evleneyim diye mandaların, eşeklerin ve de ifritlerin sevgilisi olan kızını bana verdin! Allah belanı versin! Senin de, kızının da, tüm kötülerin de!” demiş. Bunu duyan vezir, ona, “Deli! Çık oradan! Çık da anlattıklarını iyice işiteyim!” demiş; fakat kambur, “Belki deliyim ama, buradan o korkunç ifrit izin vermedikçe ayrılacak kadar da akılsız değilim! Çünkü gün doğmadan önce bu çukurdan çıkmamı kesinlikle yasakladı. Onun için git buradan da beni rahat bırak! Ama, güneşin doğuşu daha gecikecek mi, gecikmeyecek mi, onu söyle!” diye yanıt vermiş. Ve vezir, gittikçe daha fazla şaşırarak, “Fakat sözünü ettiğin bu ifrit de kim oluyor?” diye sormuş. Bunun üzerine kambur, ona öyküyü, yeni gelinin yanına girmeden önce, manda olarak çeşitli kılıklerle ifritin belirmesini; sonra nelere maruz kaldığını, kendisine nelerin yasaklandığını anlatmış; sonra da inlemeye başlamış.

Bunun üzerine vezir, kambura yaklaşmış, onu ayaklarından tutarak delikten dışarı çıkarmış. Ve kambur, yüzü tümüyle pislğe bulanmış, sapsarı ve ağlamaklı, vezire, “Allah senin de, mandaların sevgilisi olan kızının da belasını versin!” diye haykırmış. Ve, yeniden ifrit tarafından görülürüm korkusuyla, dehşete içinde ve geri dönmeyi göze alamadan tüm gücüyle koşmaya başlamış. Saraya ulaşmış, sultanın huzuruna çıkarak ona ifritle olan tüm serüvenini anlatmış.

Vezir Şemseddin’e gelince, o da deli gibi kızı Sittü’l-Hüsün’ün yanına gelmiş ve ona, “Kızım, aklımın uçacağını hissediyorum! Bu serüveni bana açıkla!” demiş. Bunun üzerine Sittü’l-Hüsün, “Öyleyse bil ki babacığım, düğünde saygıyla karşılanan yakışıklı genç adam bütün gece benimle yattı ve bekâretimi giderdi; kuşkusuz ondan hamile de kaldım. Söylediklerimi kanıtlamak için, onun iskemledeki sarığını, divan üzerindeki içdonunu ve yatağın üzerindeki kuşağını gösterebilirim. Dahası, bu kuşağın altında, ne olduğunu bilmediğim bir şey bulacaksın!” demiş. Bu sözleri duyan vezir, iskemleye doğru yürümüş; sarığı almış, gözden geçirmiş, her yanını evirip çevirmiş, sonra, “Ama bu Basra ve Musul vezirlerinin sarıklarına benziyor!” diye haykırmış. Son-

ra sarığı çözmüş ve takkenin içine dikili bir bez parçası bulmuş. Hemen onu oradan çıkarmış; sonra kuşağı yerinden kaldırmış ve altında Hasan Bedreddin'e Yahudinin verdiği bin altın dinarı içeren keseyi bulmuş. Bu kesede, Yahudinin el yazısıyla yazılmış bir kâğıt parçası da varmış ve yazı şöyleymiş: "Ben, Basra'da tacir falan, karşılıklı anlaşma üzerine, Allah'ın iyiliğini üzerinden eksik etmemesini temenni ettiğim vezir Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin efendimize, Basra'ya ilk gelecek olan babasının gemisindeki mallar için bin altın dinar verdim." Bu kâğıdı okuyunca, vezir Şemseddin haykırarak bayılıp yere düşmüş. Kendine geldiği zaman, sarıkta bulduğu dikili bezi aceleyle açmış ve hemen kardeşi Nureddin'in yazısını tanımış. Bunu görünce, ağlayıp sızlanmaya başlamış ve "Ah! Benim zavallı kardeşim! Zavallı kardeşim!" diye inlemiş. Biraz sükûnete kavuşunca, "Allahım! Sen nelere kadirsin!" demiş; sonra kızına, "Kızım, bu gece kendini sunduğun kişinin adını biliyor musun? Bu, benim kardeşim Nureddin'in oğlu, senin kuzenin olan Hasan Bedreddin'dir! Ve bu bin dinar senin başlık parandır! Allah'a şükürler olsun!" demiş. Sonra da şu iki kıtayı okumuş:

İzlerini yeniden görüyorum ve hemen, ona yeniden kavuşma arzusuyla eriyorum, tam olarak! Mübarek yerler anısına, gözlerimin tüm yaşını akıtıyorum.

Ve kendi kendime soruyor; yanıt alamadan ağlıyorum: "Beni kim ondan koparıp aldı!" diye... Ah! Dertlerime neden olandan yalvararak onu bana geri yollamasını istiyorum!

Ondan sonra kardeşinin anısını dikkatle okumuş ve orada Nureddin'in ve oğlu Hasan Bedreddin'in doğumunun tüm öyküsünü anlatılmış bulmuş. Ve, özellikle, kardeşinin verdiği tarihlerle Kahire'deki kendi evlenmesinin ve kızı Sittü'l-Hüsün'ün doğumunun tarihlerinin birbirine uyduğunu saptamış.

Öylesine şaşıp kalmış ki, hemen gidip sultanı bulmak ve ona kâğıtları göstererek tüm öyküyü anlatmak istemiş. Ve sultan da, kendi bakımından, öylesine şaşıp kalmış ki, sarayın kâtiplerine bu harika öyküyü yazmalarını ve dolapta dikkatle saklamalarını emretmiş.

Vezir Şemseddin'e gelince, eve kızının yanına dönmüş ve yeğeni Hasan Bedreddin'in dönmesini beklemeye başlamış. Fakat sonunda, nedenini bilmeden Hasan'ın kaybolduğunu anlamış; kendi kendine, "Vallahi! Bu serüven, ne inanılmaz serüvendir! Gerçekten, bir eşi daha görülmemiştir!" demiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve, Hint adalarının ve Çin'in hükümdarı Sultan Şehriyar'ı daha fazla yormamak için, yavaşça susmuş!

Fakat yirmi üçüncü gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, Halife Harun Reşid'in veziri Cafer el-Bermeki, öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

Vezir Şemseddin, yeğeni Hasan Bedreddin'in kaybolduğunu görünce, kendi kendine, "Dünya ölüm kalım dünyası olduğuna göre, ben tedbirlerimi alayım! Elbette bir gün, Hasan nasıl bırakıp gittiyse öylece çıkagelir" demiş. Ve Vezir Şemseddin, bir yazı masası, bir kalem ve bir tabaka kâğıt almış ve evinin tüm eşyasını birer birer kayda geçirmiş. Örneğin, "Falan dolap, falan yerde; falan perde falan yerde!" şeklinde saptamalar yapmış. Bunu bitirince, kâğıdı, kızı Sittü'l-Hüsn'e okuduktan sonra katlamış ve evrak kasasına yerleştirmiş. Bundan sonra Hasan'ın eşyalarını, sarığı, külahı, içdonunu, kuşağı, giysiye ve keseyi toparlamış ve bir paket yapıp büyük bir dikkatle kapatmış.

Vezirin kızı Sittü'l-Hüsn'e gelince, ilk düğün gecesinden sonra gerçekten hamile kalmış; ve dokuz ay sonra, tam zamanında, ay parçası gibi, her bakımdan babasına benzeyen bir oğlan doğurmuş. Onun kadar güzel! Onun kadar nazik! Ve de onun kadar mükemmel! Doğduğunda, kadınlar onu yıkamışlar ve gözlerine sürme çekmişler; sonra göbekbağını kesmişler ve onu dadılara ve sultanneye teslim etmişler. Şaşırtıcı güzelliğinden ötürü, adını da Âcib¹ koymuşlar.

Herkesin hayran olduğu Âcib, gün be gün, ay be ay, yıl be yıl büyüyüp yedi yaşına geldiğinde, dedesi Vezir Şemseddin, onu çok ünlü bir hocanın okuluna yollamış; ve çocuğu bu hocaya emanet etmiş. Ve Âcib, her gün, babası sandığı dedesinin sadık

1 Âcib (Arapça): Şaşılacak şey (J.C.M)

kölesi Said'in eşliğinde, öğleleri ve akşamları eve dönmek kaydıyla, okula gitmiş. Böylece beş yıl geçmiş; o sırada on iki yaşına ulaşmış. Âcib okuldaki öteki öğrencilere dayanılmaz şekilde kötü davranıyormuş; onları dövüyor, onlara sövüyor ve "İçinizden hanginiz benim gibisiniz? Ben Mısır vezirinin oğluyum!" diyor. Sonunda, çocuklar birleşmiş, Âcib'in kötü davranışlarını hocaya şikâyet etmeye gitmişler. O zaman, hoca, vezirin oğlunu okuldan kovmak istemediğinden, çocuklara, "Size ona söyleyebileceğiniz bir şey öğreteceğim. Böylece bundan sonra okula gelemez! Yarı, oyun oynarken, hepiniz Âcib'in yöresine toplanın ve birbirinize, 'Vallah! Çok ilginç bir oyun oynayacağız, bugün! Ama bir şartla: hiç kimse adını, anasının adını ve babasının adını yüksek sesle söylemedikçe bu oyuna girmeyecek! Çünkü anasının babasının adını söyleyemeyen çocuk piçtir ve bizimle oynayamaz!' deyin" demiş.

Böylece, ertesi gün, Âcib, okula geldiğinde, çocuklar onun yöresinde toplanmışlar; aralarında anlaştıkları; ve içlerinden biri, "Ah, gerçekten evet! Bu harika bir oyun! Ancak bu oyuna kendi ana-babasının adını söylemedikçe hiç kimse girmeyecek! Haydi bakalım! Sırayla!" demiş.

Bunun üzerine çocuğun biri ilerleyip, "Benim adım Nebih! Annemin adı Nebiha! Babamın İzzeddin!" demiş. Sonra bir diğeri ileri çıkıp, "Bana Necib derler! Anneme Cemile! Babama da Mustafa!" demiş; sonra da bir üçüncüsü, bir dördüncüsü ve diğerleri aynı şekilde kendilerini ve ana-babalarını tanıtmışlar. Sıra Âcib'e gelince, gururlanarak "Benim adım Âcib! Anneminki Sittü'l-Hüsn! Babamın Mısır Veziri Şemseddin!" demiş.

Bunu duyan çocuklar bağırışmışlar, "Hayır, vallah! Vezir hiç de senin baban değil!" diye... Âcib hiddetlenerek, "Allah belanızı versin! Vezir benim babamdır!" diye haykırmış. Fakat çocuklar alay etmeye ve el çırpmaya başlamışlar ve "Defol! Sen babanın adını bilmiyorsun! O senin büyükbabandır! Şemseddin asla senin baban değildir! Büyükbabandır, annenin babası! Bizimle oynayamazsın!" demişler. Ve kahkahalar atarak dağılmışlar.

Bunu duyan Âcib'in göğsü daralmış, hıçkırıklarla boğulur gibi olmuş! Fakat hemen yanına gelen okul hocası ona, "Nasıl Âcib, vezirin senin baban değil, annen Sittü'l-Hüsn'ün babası,

yani büyükbaban olduğunu hâlâ bilmiyor musun? Babana gelince, onun kim olduğunu ne sen, ne biz, ne de hiç kimse bilmiyor. Çünkü sultan, Sittü'l-Hüsn'ü o kambur seyisle evlendirmişti; fakat seyis Sittü'l-Hüsn ile yatamamış; ve bütün kentte, düğün gecesini, onu bir ecinninin kapalı tuttuğunu ve Sittü'l-Hüsn ile yatmaktan engellediğini anlatmış. Ve de mandalara, eşeklere, köpeklerle ve benzerlerine dair şaşırtıcı öyküler anlatmış. Böylece, Âcib, kimse senin babanın kim olduğunu bilmiyor! Bundan dolayı Allah'ın ve seni bir piç olarak bilen arkadaşlarının önünde daha alçakgönüllü ol! Zaten, Âcib, kesinlikle, babası tanınmayan ve pazarda satılan bir çocukla aynı durumdasın! Bir kez daha söylüyorum: Vezir Şemseddin senin sadece büyükbabandır ve baban bilinmemektedir. Bundan dolayı alçakgönüllü davran!" demiş.

Okul hocasının bu konuşması üzerine, küçük Âcib koşarak annesi Sittü'l-Hüsn'ün yanına varmış; ağlamaktan, hıçkırmaktan öylesine bitkinmiş ki, ilkin hiçbir şey söyleyememiş. Annesi onu böyle tedirgin görünce teselli etmeye çalışmış ve ona, "Çocuğum, derdinin nedenini annene söyle!" demiş; ve onu kucaklayıp öpmüş, Bunun üzerine küçük Âcib, ona, "Söyle bana anne, benim babam kim?" diye sormuş. Ve Sittü'l-Hüsn çok şaşarak ona, "Vezirdir, oğlum!" demiş; ama, Âcib ağlayarak, "Oh, hayır! O benim babam değil! Gerçeği benden saklama! Vezir sadece senin baban! Benim babam değil! Hayır, hayır! Ya bana gerçeği söylersin ya da şu hançerle vurur kendimi öldürürüm!" demiş. Ve küçük Âcib annesine okul hocasının sözlerini tekrarlamış.

Sittü'l-Hüsn, bunun üzerine, kuzeni olan kocasını, onunla geçen düğün gecesini ve de Basralı Hasan Bedreddin'in tüm güzelliği ve akıllara durgunluk veren cazibesini hatırlayıp heyecanla ağlayıp hıçkırarak şu dizeleri okumuş:

Yüreğimde arzuyu tutuşturup uzaklara gitti! Barnağımızdan uzaklara! Benim zavallı aklım da uçup gitti; o dönünceye kadar da geri gelmeyecek. Ama ben onu beklerken, yatıştırıcı uykuyu ve tüm sabrımı yitirdim! O beni bırakıp gitti; onunla birlikte mutluluğum da beni terk etti, huzurum da! Beni terk etti, gözyaşlarım onun yokluğuna adandı;

akıp duruyorlar, denizleri dolduran dereler oluşturunca! Arzumun beni ona taşımadığı bir gün bile yok! Yokluğunun acısını anmadan yüreğim de çarpmıyor! Hayali ruhumda belirir belirmez, aşkım, arzularım ve anılarım çoğalıyor! Günün ilk saatlerinden başlayarak, gözlerimin önünde beliren daima onun sevgili hayalidir, ve bu hep böyledir! Çünkü başka düşüncem, başka aşklarım yok ki!

Sonra da hıçkırmaktan başka bir şey elinden gelmemiş. Ve Âcib, anasını ağlar görünce, o da ağlamaya başlamış. Ve, her biri kendi köşesinde ağladığı sırada, haykırımlar, ağlamalar duyan vezir içeri girmiş. Çocuklarını böyle ağlar görünce, onun da yüreği parçalanmış ve onlara, “Çocuklarım, niçin böyle ağlıyorsunuz?” diye sormuş. Bunu duyan Sittü’l-Hüsn, küçük Âcib’in okuldaki çocuklarla olan serüvenini anlatmış. Ve vezir, bu öyküyü duyunca, geçmiş günlerin tüm felaketlerini yeniden hatırlamış; kendi başına gelenleri, kardeşi Nureddin’in, yeğeni Hasan Bedreddin’in ve de en son küçük Âcib’in başına gelenleri... Ve bütün bu anılar bir araya gelince, o da ağlamaktan kendini alamamış. Ve, umutsuzca sultanın katına çıkarak ona, kendi adına ve çocukları adına bu durumun devam edemeyeceğini söylemiş ve yeğeni Hasan Bedreddin’i bulabileceği Basra kentine ulaşmak üzere Doğu’ya doğru geziye çıkmak için izin istemiş. Sonra da sultandan gideceği her ülkede yeğenini aramak ve bulunca alıp getirmek üzere gerekli araştırmaları yapmak üzere, yanında götürebileceği ve ilgililere gösterebileceği fermanlar talep etmiş. Sonra da acı acı ağlamış. Yüreği parçalanan sultan, onun tüm ülkelerde ve tüm eyaletlerde kullanabileceği fermanları yazıp kendisine vermiş. Vezir buna çok sevinmiş, sultana teşekkürler ve saltanatının devamı için dualar etmiş; ve sonra yere kapanıp önünde yeri öperek izin alıp huzurdan çıkmış. Ve o saatten başlayarak yol hazırlığına başlamış. Kızı Sittü’l-Hüsn’ü ve torunu Âcib’i de yanına alarak yola koyulmuş.

Kafile ilk gün, ikinci gün, üçüncü gün ve sonraki günler Şam doğrultusunda yol alarak sonunda güvenle Şam’a ulaşmış; Midan’dan Hasba’ya kadar tüm kapılarını geçmişler; yollarını sürdürmeden önce çadır kurup iki gün orada dinlenmişler.

Şam'ın ağaçlar ve akarsularla donanmış hayranlık uyandıracak güzellikte bir kent olduğunu görmüşler. Kent, şu dizelerle onu öven şairin anlattığı gibiymiş:

Şam'da bir gün bir gece geçirdim. Şam! Onu kuran, ona benzer bir kentin bir daha yapılamayacağına yemin etmiş adeta! Gece, Şam'ı kanatlarıyla örter, aşkla dolu... Sabah onun üzerine tıkız ağaçların gölgesini serer! Ağaçların dallarındaki şebnemler, şebnem değil incidir! Onları sarsan sabah yeline karşın, inciler, kar gibi düşer! Orada, ormanlarında, her şeyi yapan doğadır. Kuşlar sabah ötüşlerini yapar, gölün suyu açık, beyaz bir kitap sayfasıdır; meltem yanıt verir ve kuşların söylediklerini yazar; ve beyaz bulutlardan düşen yağmur tüm durgun sulara şiirler düzer!

Böyle olunca vezir ile yanındakiler gidip kenti gezmişler; çarşılarından ihtiyaç duydukları şeyleri satın alıp Mısır'dan getirdikleri şeyleri de satmışlar. Kentin ünlü hamamlarında yıkanmışlar ve tüm dünyada bir eşi daha bulunmayan Beni Ümeyye Camii'ne gitmişler.

Âcib'e gelince, o da, iyi yürekli Said'in eşliğinde, kente eğlenmeye gitmiş. Haremağası, onu birkaç adım geriden izliyormuş ve elinde bir vuruşta bir deveyi öldürebilecek bir kamçı tutuyormuş; çünkü Şam halkının kötü ününü biliyormuş; ve bu kamçıyla efendisi güzel Âcib'e yaklaşımlarını önlemek istiyormuş. Ve, gerçekten de yanılmamış; çünkü güzel çocuğu görür görmez, Şam halkı, onun ne denli zarif ve çarpıcı olduğunun farkına varmış; onun kuzey rüzgârından da tatlı, susuz kalınca özlenen su kadar taze ve hasta olunca özlenen sağlık kadar hoş olduğundan söz etmişler; ve yollardaki herkes Âcib'i izleyip durmuş; kimileri de, hızla onları geçip ilerde, geçişini daha iyi ve daha uzun seyretmek için yere oturmuşlar. Sonunda talihin iradesiyle, Âcib ve haremağası, bir tatlıcı dükkânının önüne gelmişler ve kendini bilmeyen bu kalabalıktan kaçınmak için dükkâna girmeye niyetlenmişler.

Oysa, bu dükkân, Âcib'in babası Hasan Bedreddin'in işlettiği dükkânmış. Hasan'ın babalığı ihtiyar tatlıcı ölmüş ve dükkân

miras yoluyla Hasan'a kalmış imiş. O gün Hasan, nar taneleri ve diğer şekerli ve lezzetli şeylerle nefis bir tatlı hazırlamakta imiş. Âcib ile kölenin dükkânın önünde durduklarını görünce, Hasan küçük Âcib'in güzelliğiyle büyülenmiş; sadece büyülenmemiş, ilahi bir hisle ve tüm yüreğiyle olağandışı heyecanlanmış; ve içi sevgiyle dolu, "Ey benim genç efendim, sen ki kalbimi fethedip tüm varlığımda saltanat kurdun! Sen ki, tüm benliğimi kendine çektin! Dükkânıma girerek bana onur ver misin? Sadece merhamet edip yaptığım tatlıların tadına bakar mısın?" demiş. Bu sözleri söylerken, Hasan, kendine karşın, gözlerinde yaşlar belirmesini önleyememiş; geçmişteki durumuyla şimdiki durumunu hatırlayıp ağlamış.

Âcib, babasının sözlerini işitince, onun da yüreği hüzünlü olmuş; köleye dönerek, ona, "Said! Bu tatlıcının konuşmaları yüreğime dokundu. Her halde uzaklarda bırakmak zorunda olduğu bir çocuğu olsa gerek! Ben galiba ona bu çocuğu hatırlattım! Kim bilir belki biz onun acısını dindirirsek, Allah da bize acır ve babamı aramak için yaptığımız araştırmalarda yardımcı olur" demiş.

Âcib'in bu sözlerini duyunca, haremağası, "Vallahi, efendim, hiç gerekmez! Oh! Sakın ha! Bir vezirin oğluna çarşıdaki bir tatlıcı dükkânına girmek yaraşmaz ve de öyle orta yerde bir şeyler yemek hiç olmaz! Yo, hayır! Bununla birlikte, şu edepsiz ve kendini bilmez takımının seni rahatsız edeceği endişesiyle dükkâna girmek istiyorsan, ben onları uzaklaştırmayı ve seni onlara karşı savunmayı şu kamçıyla pekâlâ sağlayabilirim! Ama dükkâna girmeye gelince, bak bu olmaz!" demiş.

Haremağasının sözlerini duyunca, Hasan çok üzülmüş ve gözleri yaşla dolu, yanakları ıslak, haremağasına dönerek, ona, "Ey saygıdeğer kişi, merhamet edip dükkânıma girmenin zevkinden beni niye mahrum etmek istiyorsunuz? Sen ki, bir kestane kadar karasın! Ama için tıpkı onunki kadar beyazdır! Sen ki, tüm şairlerimizin hayranlık uyandıran dizeleriyle övülmüş gibisin! Gel de sana için kadar dışının da beyaz olmasının sırrını açıklayabileyim!" demiş. Yiğit haremağası bunu duyunca çok gülmüş ve "Doğru mu, doğru mu bu söylediğin? Yapabilir misin? Ama nasıl? Bunun sırrını bana hemen açıkla!" demiş.

Hasan Bedreddin de ona hemen, haremağalarını öven bir şiirin dizelerini okumuş:

Onun hoş nezaketi ve tavırlarındaki zarafet ve de davranışlarındaki asalet, hükümdarların saraylarının saygıdeğer koruyucuları olmalarına yetmiştir! Harem için, eşi bulunmaz hizmet erleridir onlar! Kibarlıklarından ötürü, melekler sırayla yere iner ve onlara hizmet ederler!

Bu dizeler gerçekten de öylesine olağanüstü ve duruma uygunmuş ve o kadar güzel okunmuş ki, haremağası hem duygulanmış hem de müthiş iltifat görmüş olduğundan, Âcib'in elinden tutarak tatlıcının dükkânına onunla birlikte girmiş.

Bunu görünce Hasan Bedreddin çok sevinmiş ve onların onuruna ne yapacağını bilememiş. Sonra, en güzel kâselerinden birini almış; onu nar tanesi, şeker ve soyulmuş bademle doldurmuş ve üzerlerine yeterince nefis kokular serpmiş; sonra da işlemeli ve kabartmalı bakır tepsilerinden en gösterişlisini seçerek kâseyi bununla sunmuş. Ve, tatlıyı memnurluk işaretleri yaparak yediklerini görünce ruhu çok okşanmış ve çok memnun olmuş; ve onlara, “Gerçekten, benim için ne büyük şeref! Ve de ne bahtlı bir gün! Hoş olsun, afiyet olsun!” demiş.

Küçük Âcib, ilk lokmaları yedikten sonra tatlıcıya, “Bizimle oturabilir ve yiyebilirsin! Allah da bizi araştırmalarımızda yardım ederek ödüllendirir” diyerek tatlıcıyı yanlarında oturmaya davet etmiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin, “Nasıl, çocuğum! Sen, bu kadar genç yaşta, sevdiğin birini yitirerek derde mi düştün?” diye sormuş. Âcib de, “Elbette, yiğit adam, yüreğim şimdiden sevgili bir varlığın yokluğuyla yanıp tutuşuyor! Ve bu çok sevilen varlık benim öz babamdır. Ve büyükbabamla birlikte, tüm ülkeleri gezerek onu arıyoruz” diye yanıt vermiş. Sonra küçük Âcib bu anıyla ağlamaya başlamış; Bedreddin de bu ağlayışa katılmaktan kendini alamamış, o da ağlamış. Ve haremağası da buna yürekten katılarak başını sallamış. Ancak bütün bunlar, onları kokulu ve büyük bir sanatla hazırlanmış nefis nar tatlısına onur vermekten alıkoymamış. Öyle nefismiş ki yedikleri şey, doyuncaya kadar kaşık sallamışlar.

Ancak, zaman epeyce geçtiği halde, Hasan farkında değilmiş; haremağası ile Âcib ayrılır ayrılmaz, Bedreddin, sanki ruhunun da onunla birlikte sürüklenip gittiğini sanmış; ve onu izlemek arzusuna karşı çıkamayarak çabucak dükkânını kapatmış, hiçbir şekilde Âcib'in kendi oğlu olduğunu aklına getirmeden, çıkıp aceleyle onları izlemiş ve Şam'ın büyük kapısından dışarı çıkmalarına kalmadan onlara ulaşmış.

O sırada haremağası, tatlıcının kendilerini izlemiş olduğunu fark etmiş; dönüp ona, “Neden bizi izliyorsun, tatlıcı?” diye sormuş; Bedreddin de, “Sadece kentin dışında görülecek ufak bir işim olduğu için, birlikte yürüyelim diye size ulaşmak istedim, sonra da dönecektim. Zaten, sizin ayrılışınız, canımı bedenimden kopardı!” demiş.

Bu sözleri duyan haremağası çok kızmış ve kendi kendine, “Gerçekten, bu tatlı kâsesi bize çok pahalıya patladı! Felaket kâsesi imiş adeta! Bu tatlıcı hazmetmeye çalıştığımız şeyleri bize kusturacak. İşte şimdi de bir yerden öbür yere peşimizden koşup duruyor!” diye söylemiş. O sırada Âcib dönerek tatlıcıyı görmüş, yüzü kızarak kekelemeye başlamış: “Said! Bırak ne yaparsa yapsın! Allah'ın yolları tüm Müslümanlara açıktır!” demiş; sonra da “Ama bizi çadırlara kadar izlerse, o zaman gerçekten beni izlemekte olduğunu anlarız ve onu kovmaktan geri durmayız!” diye eklemiş. Sonra Âcib başını eğmiş ve yoluna devam etmiş; haremağası da birkaç adım gerisinden onu izlemiş.

Hasan'a gelince, onları Midan'dan çadırların kurulduğu Hasba'ya kadar izlemeyi sürdürmüştü. Bu sırada Âcib ile haremağası geri bakıp onu birkaç adım artlarında görmüşler. Âcib de, bu kez, sinirlenmiş ve haremağasının olup bitenleri: bir tatlıcıya girdiklerini ve tatlıcının sonradan kendilerini izleyerek artlarından geldiğini, büyükbabasına anlatacağından çok korkmuş. Onu dehşete düşüren bu düşünceyle yerden bir taş almış; ayakta, hareketsiz, dalgın ve gözlerinde garip bir ışıkla kendilerine bakan Hasan'a dönmüş. Tatlıcının gözlerindeki bu alevin değişik bir anlamı olduğunu düşünmüş ve daha da fazla sinirlenmiş; tüm gücüyle taşı fırlatmış; taş Hasan'ı ağır biçimde yaralamış; sonra Âcib ile haremağası aceleyle çadırlara yönelmişler. Hasan Bedreddin'e gelince, baygın, yere düşmüş; yüzü baştanbaşa kana

bulanmış. Ama ne mutlu ki, kendine gelmekte gecikmemiş; kanını dindirmiş ve sarığından bir parça yırtarak alnını sarmış. Sonra kendi kendini azarlamaya koyularak, “Aslında benim kusurumdan oldu bu! Dükkânımı kapatmakla ve doğru olmayan bir tarzda bu güzel çocuğu izlemekle düşüncesizce davrandım. Herhalde bu izleyişimi kötü maksatlara yormuştur!” demiş. Sonra içini çekip “Allah kerim!” diyerek kente dönmüş ve dükkânını yeniden açarak eskisi gibi hamur işi yapıp satmaya başlamış; bu sırada acıyla, Basra’daki zavallı annesini ve çocukluğunda, hamur işi üzerine kendisine verdiği ilk dersleri hatırlıyor ve ağlıyormuş; teselli bulmak için kendi kendine şu dizeleri okumuş:

Talihten yana hiç adalet bekleme: düş kırıklığından öte bir şey elde edemezsin! Çünkü sana adalet sağlayacağını sandığın Talih bu doğada yaratılmamıştır.

Tatlıcı Hasan Bedreddin’in amcası vezir Şemseddin’e gelince, Şam’da üç günlük dinlenmeden sonra, Midan’dan çadırlarını söktürüp Basra’ya doğru yol almak üzere ilkin Humus, sonra Hama ve Halep’e doğru yola çıkmış. Ve her yerde araştırmalar yapmaktan geri durmamış; Halep’ten Mardin’e, sonra Musul’a ve Diyarbekir’e gitmiş; sonunda da Basra’ya ulaşmış

Ancak, bir parça dinlendikten sonra, Basra Sultanı’nın huzuruna çıkmak istemiş. Sultan onu hemen huzura almış ve onu alçakgönüllülükle kabul etmiş; ve iyilikseverlikle onu Basra’ya getiren nedeni öğrenmek istemiş. Şemseddin tüm öyküsünü ve eski vezir Nureddin’in kardeşi olduğunu ona anlatmış. Sultan Nureddin’in adını duyunca, “Allah ondan rahmetini esirgemesin!” demiş; ve ona, “Evet dostum, Nureddin benim dostumdu ve kendisini çok severdim, ölümünden bu yana on beş yıl geçti! Ardında bir de Hasan Bedreddin adlı oğul bıraktı; ama bu çocuk bir gün birdenbire kayboldu. Bir daha ondan söz edildiğini duymadık. Ama, burada, Basra’da, hâlâ, Nureddin’den önceki vezirimin kızı, kardeşin Nureddin’in karısı olan annesi yaşıyor” diye eklemiş.

Bu haberi alan Şemseddin sevincin doruğuna çıkmış ve, “Şahım! Yengemi görmek isterdim!” demiş; şah da ona gerekli izni vermiş.

Şemseddin adres ve doğrultusunu öğrendikten sonra, hemen rahmetli kardeşi Nureddin'in evine koşmuş; yolda, onu son bir kez kucaklamadan, kendisinden uzakta ölen kardeşi Nureddin'i düşünerek oraya ulaşmakta gecikmemiş. Ağlamış ve kendi kendine şu dizeleri okumuş:

Ah! Geçmiş gecelerimin konutuna dönüyorum! Çevresindeki duvarları öpüyorum! Ama yüreğimin özünde beni yaralayan bu duvarlar değil, konutta oturana duyduğum aşktır!

Sonra büyük bir kapıdan, ortasında evin bulunduğu büyük bir avluya girmiş. Evin kapısı, her türlü renkten mermerlerle canlandırılmış kemerli, granitten yapılmış bir harikaymış. Bu kapının dibinde, görkemli bir mermer üstünde, kardeşi Nureddin'in altın harflerle kazınmış adını bulmuş. O zaman eğilip bu ismi öpmüş ve çok heyecanlanarak ağlamış; ve şu dizeleri okumuş:

Her gün, sabahleyin, doğan güneşe senden haber soruyorum. Ve de her gece çakan şimşeğe! Uyursam eğer, uyumakta olduğum halde, arzu, arzunun dikenini, arzunun ağırlığı, arzunun bıçkısı içine işliyor! Ve asla dertlerimi haykırmıyorum! Ey tatlı dostum, artık katı yokluğun sineğinde daha fazla uzaklaşma! Yüreğim parça parça, yokluğun acısıyla kesik ve kopuk! Hangi hayırlı gün, hangi eşsiz gün, bizi sonunda birleştiren gün kadar hayırlı ve eşsiz olabilir? Ama, yokluğunun ruhumu bir başka aşkla doldurduğunu hiç düşünme! Çünkü yüreğim, ikinci bir sevgiyi alacak kadar geniş değil!

Sonra eve girmiş, tüm daireleri geçerek Basralı Hasan Bedreddin'in anası, yengesi hatunun oturmasına ayrılmış odaya gelinceye kadar yürümüş.

Oğlu Hasan'ın kaybolmasından sonra, kadın, gece gündüz ağlayıp hıçkırmak için bu odaya kapanmış; ve odanın ortasına, uzun zamandır öldü bildiği oğlu için zavallı çocuğunun mezarını temsil edercesine küçük bir türbe yaptırmış; tüm zamanını,

gözyaşları içinde, orada geçiriyor; ve dertten çökmüş, uyumak için yine oraya başını dayıyormuş.

Şemseddin, odanın kapısına iyice yaklaştığı zaman, yengesinin sesini duymuş; bu acılı ses şu dizeleri okuyormuş:

Ey mezar! Tanrı aşkına söyle bana! Dostumun güzelliği, çekiciliği silindi mi? Güzelliğinin parlak teması, ebediyen soldu mu? Ey mezar! Kuşkusuz sende, ne zevk bahçeleri, ne yücelmiş gökkubbesi var! Ama, söyle bana! Nasıl oluyor da, içinde, ayın ışıldadığını ve dalın çiçeklendiğini görüyorum?..

Bunu duyan vezir Şemseddin içeri girmiş; en yüce saygılar sunarak yengesini selamlamış; ve ona kocası Nureddin'in kardeşi olduğunu söylemiş. Sonra da ona tüm öyküyü ve oğlu Hasan'ın bir gece kızı Sittü'l-Hüsn ile yattığını, ertesi gün ortadan kaybolduğunu ve sonunda Sittü'l-Hüsn'ün hamile kalıp Âcib'i doğurduğunu anlatmış. Sonra da, "Âcib benimle birlikte geldi. Oğlunun kızımдан olma oğlu olduğuna göre, senin de torunundur" diye eklemiş.

O ana kadar dünya işlerine başını çevirmiş ve büyük bir mateme bürünmüş olan dul kadın, oğlunun yaşamakta olduğunu anlayınca heyecanlı bir şekilde ayağı kalkıp onu kucaklayarak ayaklarına atılmış ve onun onuruna şu iki dizeyi okumuş:

Bana gelerek bu mutlu haberi duyurandan Allah razı olsun!
Ne muradı varsa versin! Çünkü bana en mutlu, duyulanların en iyisi bir haber verdi! Eğer kabul edip yeter bulacağı bir hediye vermek gerekirse, ona aynılıklarla parçalanmış bir yürek vereceğim!

Ve vezir, hemen gidip Âcib'i getirmeleri için adam göndermiş; çocuk hemen getirilmiş. Bunu gören büyükanne ağlayarak, Âcib'in boynuna sarılmış. Ve Şemseddin ona, "Ey anne, gerçekte, bu an, hiç de gözyaşı dökülecek an değildir, bizimle birlikte Mısır'a gelmek için hazırlıklar yapma zamanıdır. Ve inşallah, yeğenim Hasan da yakında bizimle birlikte olacaktır!" demiş. Âcib'in büyükannesi de, "Duyduk ve itaat ettik" demiş.

Ve hemen o anda ayağa kalkmış; gerekli tüm eşyasını ve yiyecek olarak tedarikini yapıp tüm hizmetkârlarını bir araya getirerek hemen yolculuğa hazır bulunduğunu göstermiş.

Bunun üzerine vezir Şemseddin, Basra Sultanı'nın huzuruna çıkarak veda etmiş. Sultan da ona, kendisi için ve Mısır Sultanı için hediye ve armağanlar vermiş. Bunun ardından Şemseddin, iki kadın ve Âcib, maiyetleriyle birlikte yola koyulmuşlar.

Yeniden Şam'a ulaşıncaya kadar, kesintiye uğratmadan, yollarına devam etmişler. Orada, Kanun Meydanı'nda durmuşlar ve çadırlarını kurmuşlar. Ve vezir, "Burada, Şam'da, bir hafta kalarak Mısır Sultanı'na sunulacak uygun hediye ve armağanlar alacağız" demiş.

Böylece, vezir, mallarını sunmak üzere çadırlarını ziyaret eden zengin tacirlerle meşgul olurken; Âcib haremağasına, "Baba Said, ben gidip biraz eğlenmek istiyorum. Haydi Şam çarşılarına gidelim! Ne var ne yok, bakalım! Ve de tatlılarını yediğiniz, bize gösterdiği misafirperverliğini öveceğimize taşla kafasını yadığımız tatlıcının durumunu da öğrenelim! Gerçekten, ona iyilik yerine kötülük yaptık!" demiş. Haremağası da, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Âcib ile haremağası çadırdan çıkmışlar; çünkü Âcib, bilinçsizce duyduğu bir baba sevgisinin ortaya çıkardığı kör bir itişin etkisinde bulunuyormuş. Kente varınca, tatlıcı dükkânına ulaşıncaya kadar çarşılarda durmadan yürümüşler. Tam da Beni Ümeyye Camii'nde Müslümanların toplanıp ikinci namazını kılacakları saatmiş.

O sırada, Hasan Bedreddin, dükkânında, daha önceki aynı nefis tatlıyı, soyulmuş bademli, nar taneli, şekerli ve kokulu tatlıyı hazırlamakta imiş! Âcib tatlıcıyı gözden geçirmiş ve attığı taşın altında bıraktığı izi görmüş. Bunu görünce de yüreği daha fazla üzülmüş; ve "Selamünaleyküm ey tatlıcı! Buralara senden haber almaya geldim. Beni tanımadın mı?" demiş. Hasan onu görür görmez içinin ezildiğini, yüreğinin düzensiz vuruşlarla çarptığını, yere düşecek gibi başının döndüğünü ve bir sözcük bile söylemeyecek kadar dilinin damağına yapıştığını hissetmiş. Sonunda başını çocuğa doğru kaldırmış ve tüm alçakgönüllülüğüyle, ona şu dizeleri okumuş:

Sevgilime sitemler etmek kararındaydım; ama onu sadece görmekle vazgeçtim; ve ne dilime ne de gözlerime hâkim olabildim! Sustum; gururlu ve ezici görünümü karşısında gözlerimi eğdim; duyduklarımı belli etmemek için değişik görünmeye çalıştım; ama başarı sağlayamadım. Oturup sayfalar dolusu sitemler yazdım; fakat, yanına ulaştınca, bir tek sözcüğünü bile okuyamadım.

Sonra, “Ey efendilerim, sırf alçakgönüllülük göstererek buyrun girin! Ve hazırladığım tatlıyı tadın! Çünkü vallahi! Ey genç çocuk, geçen defa, seni görür görmez yüreğim sana bağlanmıştı! Seni izlediğimden dolayı çok pişman olmuştum; yaptığım gerçekten delilikti!” diye eklemiş. Fakat Âcib, ona, “Vallahi! Sen çok tehlikeli bir dostsun! Yedirdiğin bir parça tatlı yüzünden bizi tehlikeye soktun! Oysa, şimdi, bizim ardımızdan gelip bizi izlemeyeceğine yemin vermedikçe dükkânına girmeyecek ve hiçbir şey yemeyeceğiz. Yoksa bir daha buraya gelmeyiz. Çünkü, bil ki, burada, Şam’da tam bir hafta kalacağız. Bu sırada büyükbabam, sultan için hediyeler satın alabilecek!” diye yanıt vermiş. Bunu duyan Bedreddin, “İkinizin önünde işte yemin ediyorum!” diye haykırmış. Bunun üzerine Âcib ile haremağası dükkâna girmişler, ve Bedreddin onlara hemen bir kâse dolusu özel tatlı, şekerli, bademli ve kokulu nar tanesini sunmuş. Ve Âcib, ona, “Gel sen de bizimle ye! Allah da bu yoldan, bizi araştırmalarımızda başarılı kılar!” demiş. Hasan buna çok sevinmiş ve karşısına oturmuş. Fakat, tüm bu sürede, Âcib’i seyretmekten kendini alamamış; ve öylesine olağandışı ve ısrarlı bir ilgiyle bunu yapmış ki, Âcib sıkılmış ve ona, “Yarabbi! Sen ey iyi yürekli kişi! Ne kadar can sıkıcı ve ısrarlı bir sevgi gösterisinde bulunuyorsun! Sana daha önce de sitemlerde bulunmuştum. Beni böylesine süzmekten ve gözlerinle yüzüme yiyecek gibi bakmaktan vazgeç!” demiş. Bu sözleri duyan Bedreddin, şu dizelerle yanıt vermiş:

Senin için yüreğimin derinliklerinde açıklayamadığım bir giz var; benliğimde sakladığım bir düşünce ki asla sözcüklerle anlatılamaz! Sen ki! Güzelliğiyle mağrur parlak mehtabı, şaşkınlıktan örtünmeye zorlarsın! Senin aydın yüzün, saba-

hı utandırır, şafağa baş eğdirir! Sana sözsüz bir tapınmayla; sana, ey Tanrı sevgilisi, çoğalıp güzelleşen arzular ve ölüm-süz, benzersiz, duygularla bağlıyım! Ve şimdi, yanarak tüm-den eriyorum! Yüzün, benim cennetimdir! Kuşkusuz! Ateşli susuzluğumdan öleceğim! Oysa sen, dudaklarınla susuzluğumu giderebilir ve onların balıyla ruhumu tazeleyebilirsiniz!

Bu dizeleri okuduktan sonra, aynı güzellikte başkalarını da okumuş; ama bir bakıma, bunlar haremağasına da seslenen dizelermiş. Böylece, bir saat süreyle, kimi zaman Âcib'in, kimi zaman da haremağasının onuruna dizeler okumayı sürdürmüş. Bundan sonra, iyice doyduklarından, Hasan, ellerini yıkamaları için gerekli her şeyi önlerine getirmiş. Bu maksatla, bakırdan yapılmış benzersiz bir ibrikle ellerine kokulu sular dökmüş; kemerine takılı bulunan renkli ipekten bir havluyla ellerini kurulumuş. Sonra da ellerine, dükkânın en üstteki raflarında bulunan ve önemli durumlarda kullanılmak üzere itinayla sakladığı gümüş bir gülabdandan gülsuyu serpmiş; ve bu kadarla da kalmamış; bir an için dükkândan çıkarak misk ve gülsuyuyla yapılmış iki testi şerbet getirerek, her birine birer testi sunmuş ve onlara, "Bakin! Kendi istediğinizce buradan içebilirsiniz!" demiş. Bunun üzerine Âcib testiyi alıp şerbeti içmiş; sonra bunu haremağasına geçirmiş; o da içip yeniden Âcib'e vermiş; Âcib yeniden içtikten sonra testiyi bir kez daha haremağasına vermiş. Bu, böylece devam etmiş. Bundan sonra, tatlıcıya teşekkür edip akşam olmadan çadırlara yetişmek üzere oradan ayrılmışlar.

Âcib, çadırlara gelince, büyükannesinin ve annesi Sittü'l-Hüs'nün ellerini öpmek üzere aceleyle yanlarına girmiş; büyükannesi onu öpmüş ve bunu yaparken oğlu Bedreddin'i hatırlamış; derin derin iç çekip pek çok ağlamış. Sonra da şu dizeleri okumuş:

Aynlanların bir gün birleşebileceklerinden tüm ümidimi kessem, ayrılışından sonra yaşama arzumu yitirirdim!
Oysa, ben, kalbime senin aşkından başkasını sokmamaya yemin etmiştim. Ve Yüce Allah yeminimin tanığıdır ve tüm sırları bilir!

Sonra Âcib'e, "Çocuğum, gezmek için nerelere gittin?" diye sormuş. Âcib, "Şam sokaklarına" diye yanıt vermiş. Kadın, "Öyleyse şimdi iyice acıkmışsındır" demiş ve yerinden kalkarak nar tanesi karışımı ünlü tatlıdan bir porselen kâseye koyarak getirmiş. Bu benzersiz lezzetteki tatlı, onun ustalıkla yaptığı ve oğlu Bedreddin'e daha çocukken Basra'da öğrettiğinin aynısı imiş.

Köleye de, "Efendin Âcib ile birlikte sen de yiyebilirsin!" demiş. Fakat haremağası yüzünü buruşturup kendi kendine, "Vallahi! Hiç isteğim yok! Bir lokma bile yiyemem!" demiş. Yine de Âcib'in yanına oturmuş. Âcib'e gelince, tatlıcıda yiyip içtiği şeylerden onun da karnı çok tokmuş. Yine de bir lokma alıp tatmış. Ama çok doygun olduğundan lokmayı yutamamış. Bir de, bunun şekerinin biraz noksan olduğunu fark etmiş. Aslında bu doğru değilmiş; çok doygun olduğundan ona böyle geliyormuş. O da, yüzünü buruşturarak büyükannesine, "Bu tatlı pek iyi olmamış, büyükanne!" deyivermiş. Bunu duyan büyükannesi, hiddetten boğulur gibi olmuş ve "Nasıl, çocuğum, benim hazırladığım şeyin iyi olmadığını söylemeye mi yelteniyorsun? Bilmiyorum ki, bütün dünyada, baban Hasan Bedreddin'in dışında, kimse benim yaptığım yemekler, hamur işleri ve tatlılardan iyisini yapamaz. Hasan Bedreddin de zaten benden öğrenmiştir!" diye haykırmış. Fakat Âcib "Vallahi, büyükanne! Senin hazırladığın tatlı tam kıvamını bulmamış. Sanırım şekeri biraz noksan! Ama mesele bu değil. Sen bilmiyorsun! Sana itiraf edeyim, ama annem ile büyükbabama söyleme! Çarşıda, bize aynı tatlıdan sunan bir tatlıcıyla tanıştık. Tatlısının daha kokusunu duymakla insanın yüreği ferahlıyordu. Tadına gelince, öylesine lezzetli idi ki, hazımsızlık çeken birinin bile iştahını kabartırdı! Hazırlanışına gelince, gerçekte ve hiçbir şekilde, ne yakın ne de uzaktan bir diğerininkiyle kıyaslanabilir, büyükanne!" demiş.

Bu sözleri duyunca, büyükanne çok sinirlenmiş ve haremağasına bir göz atıp ona...

Fakat anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça, öyküsünü kesmiş.

Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, ona, "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı ve hoş! Bu öykün de zevkli ve büyüleyici!" demiş.

Ve Şehrazad, ona gülüp, “Evet, kardeşim, ama bunun, eğer Allah’ın yardımı ve Şah’ın himayesiyle hayatta kalırsam, bu gece ikimize anlatacağım öykünün yanında sözü mü olur?” demiş.

Ve Şah içinden “Vallahi! Aslında olağanüstü ve şaşırtıcı olan öykünün sonunu işitmeden onu asla öldürmeyeceğim!” demiş.

Sonra Şah Şehriyar ve Şehrazad, ikisi de, gecenin geri kalan bölümünü sabaha kadar birbirlerine sarılarak geçirmişler.

Bundan sonra, Şehriyar, çıkıp adalet dağıttığı salona geçmiş. Divan, vezirler, mabeyinciler, muhafızlar ve saray halkıyla dolmuş. Ve Şah hükümler vermiş, memurlar tayin etmiş; kimi memurları da görevden almış, yönetmiş ve askıda kalan işleri tamamlamış; ve böylece günün sonuna ulaşmış.

Sonra Divan dağılmış ve Şah saraya dönmüş. Ve gece gelince karısı ile her zaman yaptıklarını yapmış.

Ve yirmi dördüncü gece gelmiş. Genç Dünyazad ablası ile eniştesinin işleri bitince, oturduğu halıdan kalkıp Şehrazad’a, “Ablacığım, senden rica ediyorum, güzel Hasan Bedreddin ile amcası Şemseddin’in kızı olan karısının o çok hoş öyküsünü tamamla! Tam da şu sözlerde kalmıştın: ‘Büyükanne, haremağası Said’e bir göz atıp ona... ‘Acaba ne söylemişti? Lütfen!’” demiş.

Şehrazad, kardeşine gülümsemiş ve ona, “Evet, tabii! Tüm kalbimle ve en iyi niyetimle öyküyü tamamlayacağım; ama Yüce Şahım izin verdikten sonra” demiş.

Bunun üzerine, büyük bir merakla öykünün sonunu bekleyen Şah, Şehrazad’a, “Konuşabilirsin!” demiş.

Şehrazad da anlatmaya başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Âcib’in büyükannesi öfkelenerek uzaktan köleye bakmış ve ona, “Ne felaket! Bu çocuğu baştan çıkaran sen misin? Nasıl oluyor da, sıradan aşçıların, tatlıcılarının dükkânına onu sokmaya cesaret ediyorsun?” demiş. Âcib’in büyükannesinin bu sözlerini duyan haremağası, çok korkmuş ve hemencecik inkâr yoluna gitmiş ve “Biz dükkâna asla girmedik; sadece önünden geçtik!” diye haykırmış. Ama inatçı Âcib, “Vallahi! Pekâlâ dükkâna girdik ve tatlı da yedik!” diye haykırmış. Ve de haincesine “Ve sana da tekrarlıyorum büyükanne: Yediğimiz şey senin burada bize yedirdiğinden daha iyiydi!” diye eklemiş.

Bunun üzerine büyükanne daha çok kızmış ve homurdanarak kayınbiraderine “karayüzlü haremağasının müthiş suçu”nu bildirmeye gitmiş. Ve veziri köleye karşı öylesine tahrik etmiş ki, doğası bakımından zaten çok hiddetli olan ve durup dururken herkese bağırıp çağıran Şemseddin, yengesiyle birlikte Âcib ile haremağasının bulunduğu çadıra ulaşmak için derhal yerinden fırlamış. Ve de, “Said! Âcib ile birlikte bir tatlıcının dükkânına girdin mi, girmedin mi?” diye haykırmış. Ve dehşete düşen haremağası, “Biz hiç oraya girmedik!” diye yanıt vermiş. Fakat muzip Âcib, “Girdik işte! Girdik oraya! Ve de yediğimiz şeye gelince... Ha! Büyükanne!.. O kadar güzeldi ki, şuraya gelinceye kadar tıkindık! Sonra da içine kar doğranmış lezzetli bir şerbet içtik! Allahım! Ne kadar güzeldi! Ve yiğit tatlıcı, büyükannem gibi şekeri eksik koymamıştı!” demiş. Bunu duyunca, vezirin köleye karşı hiddeti iki kat olup aynı soruyu yeniden yöneltmiş; fakat haremağası inkâr etmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine vezir ona, “Said! Sen bir yalancısın! Ve kuşkusuz doğruyu söyleyen bu çocuğu yalanlamak küstahlığında bulunuyorsun! Bununla birlikte, yengemin hazırladığı şu tatlıyı olduğu gibi yiyebilirsen, sana inanmaya razıyım! Bu bana senin aç olduğunu kanıtlayacak!” demiş.

Bunun üzerine Said, Bedreddin’in dükkânında gırtlığına kadar doymuşken, bu öneriye boyun eğmek zorunda kalmış; ve nar tatlısını yemeye niyetlenmiş; ama daha ilk lokmada durmak zorunda kalmış; çünkü gırtlığına kadar doluymuş. Ve aldığı lokmayı hemen dışarı çıkarmış. Ama, bir gün önce öteki kölelerle pek çok yemek yediğinden mide fesadına uğradığını söylemekte gecikmemiş. Fakat vezir, hemencecik haremağasının aynı gün tatlıcıya girdiğini anlamış. Öteki kölelerle onu yere yatırtıp tüm gücüyle kamçılarmış. Bunun üzerine haremağası, darbelerden kurtulmak için kurnazca özür dilemiş; ve haykırarak, “Efendim, dün bir hazımsızlığa uğradım!” demeye devam etmiş. Vezir, kamçılarmaktan yorgun düştüğü için durmuş ve Said’e, “Haydi bakalım! Gerçeği itiraf et!” demiş. Bunun üzerine haremağası karar vermiş ve “Peki efendim, Âcib’in söylediği doğru! Çarşıda bir tatlıcıya girdik! Getirdiği tatlı öylesine nefisti ki, hayatımda böylesine güzel bir şey yememiştim! Ama şimdi

yediğim şu tiksinti verici ve berbat tatlıyı tatmış olmak ne fela-
ket! Yarabbi, ne kadar kötüydü!” demiş.

Bunu duyan vezir çok gülmüş; ama büyükanne artık hiddeti-
ni tutamamış; ve en ince yerinden yaralanmış gibi, “Ah, yalancı!
Senin tatlıcından hemen bir kâse tatlı getirmeni istiyorum. Söy-
lediklerinin hayal mahsulü olduğu anlaşılacak! Evet, sana gidip
aynı tatlıdan bir kâse daha getirmen için izin veriyorum. Getirdi-
ğin vakit, bu bize benim yaptığım ile onunki arasında kıyaslama
yapma olanağı verecek! Kayınbiraderim yargıçlık yapacak!” diye
haykırmış. Ve haremağası, “Evet, kesinlikle!” diye yanıt vermiş.
Bunun üzerine büyükanne ona yarım dinar para ile boş bir por-
selen kâse vermiş ve çarşıya yollamış.

Haremağası, bunun üzerine yola çıkmış ve dükkâna ulaşınca,
tatlıcıya, “İşte! Senin hazırladığın nar tatlısı ile evde hazırlanan
arasında bir iddiaya girmiş bulunuyoruz. Bana bu tatlıdan yarım
dinarlık tart! Aman ha, iyi hazırla ve tüm sanatını göster! Yok-
sa şimdiki gibi, bir temiz dayak daha yerim! Seni temin ederim
ki, hâlâ çok bitkinim!” demiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin
gülmeye başlamış ve “Korkma! Dünyada annem hariç, şimdi
hazırlayacağım tatlının eşini yapabilecek kimse yoktur. Annem-
se şimdi uzak bir ülkededir!” demiş.

Sonra Bedreddin, kölenin getirdiği porselen kabı büyük bir
dikkatle doldurmuş; ve hazırladığı tatlıyı misk ve gülsuyu serpe-
rek tamamlamış. Ve haremağası kabı alarak çabucak çadıra doğ-
ru yol almış. Bunun üzerine Âcib’in büyükannesi kabı almış ve
hemencecik tadının derecesini anlamak üzere tatmış. Fakat daha
dudağına değdirir değdirmez büyük bir çığlık kopararak arka
üstü düşmüş... Oğlu Hasan’ın elinin marifetini anlayıvermiş.

Bunu gören vezir ve orada bulunanlar, şaşırıp kalmışlar ve
büyükannenin yüzüne telaşla gülsuları serpmişler; ancak kadın
bir saat baygın yattıktan sonra kendine gelebilmiş. Ve “Bu nar
tatlısını yapan oğlum Hasan Bedreddin’den başkası olamaz!
Bundan hiç kuşyum yok! Çünkü onu bu şekilde hazırlayan ben-
den başkası yoktur, ben de sadece Hasan’a öğretmiştim” demiş.

Bu sözleri duyan vezir sevincin ve yeğenini görmek için
sabırsızlığın doruğuna ulaşmış ve “Allah sonunda birleşmemi-
ze izin verdi!” diye haykırmış. Ve hemen bir tertip düşünerek,

hizmetçilerini çağırıp onlara, “İçinizden yirmi kişi doğruca çarşıda Hasan el-Basravi olarak tanınan tatlıcı Hasan’ın dükkânına gitsin! Ve dükkânını baştan aşağı yıksın! Tatlıcıya gelince, kolları sarığının tûlbendiyle bağlansın! Ve zorla buraya, yanıma getirilsin! Ama en küçük bir zarar verilmeden! Haydi gidin bakalım!” demiş.

Bunun ardından, vezir hemen atına binmiş. Mısır Sultanı’nın yazdığı fermanı yanına alarak Darû’s-Selam’a,¹ efendisi Mısır Sultanı’nın Şam’daki temsilcisi olan valinin yanına gitmiş. Darû’s-Selam’a ulaşınca, valiye sultanın fermanını vermiş. Vali fermanı hemen alıp eğilerek saygıyla öpmüş ve hürmet alameti olarak başına götürmüştü. Sonra vezire dönerek, “Emredin! Kimin tutuklanmasını istiyorsunuz?” diye sormuş. Vezir, “Sadece çarşıdaki bir tatlıcının!” diye yanıt vermiş. Vali de, “Bundan kolay şey yok!” demiş ve güvenlikle görevli adamlarına gidip vezirin adamlarına yardım etmelerini emretmiş. Vezir, bunun üzerine, validen izin almış ve çadırlarına dönmüş.

Hasan Bedreddin’e gelince; sopalar, baltalar ve kazmalarla silahlı bir kalabalığın dükkânına geldiklerini ve istila ettiklerini; ve her şeyi parçalayıp tüm hamur işlerini yerlere dökerek dükkânı imha etmeye başladıklarını görmüş; sonra bu kalabalık, şaşkın Hasan’ı yakalayıp onu, bir tek sözcük söylemeye vakit bırakmadan, sarığının tûlbendiyle sımsıkı bağlamışlar. Ve şaşkın Hasan, kendi kendine “Allahım! Bütün bunlar galiba nar tatlısı yüzünden başıma geldi! Kim bilir içinde ne buldular!” diye düşünmüş.

Sonunda Hasan’ı, konakladığı yerde vezirin karşısına çıkarılmışlar. Hasan Bedreddin çok ağlamış ve de “Efendim, ben ne suç işledim size karşı?” diye sormuş. Vezir de ona, “Bu nar tatlısını sen hazırladın, değil mi?” diye sormuş. Bedreddin, “Evet, efendim! Acaba bu tatlının içinde, kafamın kesilmesini gerektirecek bir şey mi buldunuz?” diye yanıt vermiş. Vezir de, sert bir şekilde, “Kafanın kesilmesi mi? Ama bu, çok hafif bir ceza olurdu. Daha kötüsü de olabilir! Hele bekle bakalım!” diye yanıt vermiş.

1 Darû’s-Selam: Hükümet binası (Â.Ş.O.)

Aslında vezir, iki kadından, kendisine bildiği gibi hareket olanağı tanımlarını istemişmiş; ve de araştırmalarının sonucundan sadece Kahire'ye ulaştıklarında bilgi verecekmiş.

Genç kölelerini yanına çağırarak, onlara “Bizim deveçilerden birini buraya çağırın! Ve bir de tahtadan sandık getirin!” emrini vermiş. Köleler emre hemen uymuşlar. Daha sonra, vezirin emri üzerine, şaşkın Hasan'ı tutup sandığın içine sokmuşlar ve kapağını özenle kapatmışlar. Sonra sandığı deveye yüklemişler ve çadırları söküp yola koyulmuşlar.

Gece oluncaya kadar yol alınmış. Bir şeyler yemek için bir yerde durulmuş; Hasan'ı da bir an için sandıktan çıkarmışlar; ona da yiyecek bir şeyler vermişler, sonra yeniden sandığa sokmuşlar; ve yola devam etmişler. Zaman zaman duruyor, Hasan'ı yeni bir soruşturma için tekrar kapamak üzere, dışarı çıkarıyorlarmış. Vezir her seferinde soruyormuş “Nar tatlısını hazırlayan sendin, değil mi?” diye... Ve şaşkın Hasan, “Evet, efendim!” diye yanıt veriyor; vezir de, “Bağlayın şu adamı ve yine sandığa koyun!” diye haykırıyormuş.

Kahire'ye gelinceye dek, yolculuğa bu şekilde devam edilmiş. Ama, kente girmeden önce, Zeydaniyye mahallesinde durulmuş ve vezir Hasan'ı yeniden sandıktan çıkartmış ve önüne getirtmiş. Ve de “Bana bir marangoz getirin!” demiş. Marangoz gelince, vezir ona, “Bu adamın enine boyuna ölçüsünü al! Ve hemen boyuna uygun bir darağacı hazırla! Ve bu darağacını iki mandanın çektiği bir arabaya iyice tespit et!” demiş. Hasan korkarak, “Efendim, bana ne yapacaksınız?” diye sormuş. Vezir de, “Seni direğe çivileyeceğim, tüm halk görsün diye, bu şekilde kente sokacağım!” demiş. Hasan, “Ama böylesine bir cezayı hak etmek için ne suç işledim ben?” diye haykırmış. Bunun üzerine Vezir Şemseddin, ona, “Nar tatlısını hazırlarken gösterdiğin ihmal için! Ne yeterince baharat koymuş ne de yeterince koku eklemişsin!” demiş. Bu sözleri duyan Hasan Bedreddin, yanaklarına vurmuş ve, “Ya Allah! Benim suçum bu, öyle mi? Yani bunun için mi, beni bu yol işkencesiyle cezalandırdın? Ve de ancak günde bir kez yiyecek verdin? Şimdi de darağacına çivilemek istiyorsun!” diye haykırmış. Vezir de ciddi ciddi, “Tabii ya, yeterince baharat koymadığından! Elbette!” demiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin,

şaşkınlığın doruğuna ulaşmış; ve ellerini göğsüne kaldırıp derin derin düşünmeye başlamış! Vezir ona, “Ne düşünüyorsun?” diye sormuş. O da, “Pek önemli değil! Sadece en büyükleri olduğunda kuşku bulunmayan budalaları! Çünkü, sen budalaların birincisi olmasaydın, bir nar tatlısında bir tutam baharat noksan diye bana böyle davranmazdın!” demiş. Vezir de ona, “Sana bir daha bu suçu işlememeyi öğretmek gerekiyordu. Bunun başka yolu yoktu ki!” demiş. Hasan Bedreddin de ona, “Ne olursa olsun, senin bana karşı davranışın çok daha büyük bir suçtur. Ve de sen, ilkin kendini cezalandırmalısın!” demiş. Bunu duyan vezir, ona, “Söylenecek başka şey yok, seni darağacı paklar!” diye yanıt vermiş.

Bu konuşma sırasında, marangoz, onların yanında, ceza ağacını yontmayı sürdürüyor ve zaman zaman da Hasan’a kaçak bir bakış fırlatıyor; sanki ona, “Suçsuzmuş gibi davranıyorsun ha?” demek istiyormuş.

Hal böyleyken, gece bastırmış. Bunun üzerine Hasan’ı yeniden yakalayıp sandığa koymuşlar. Ve vezir ona, “Yarın asılacaksınız!” diye haykırmış. Sonra da Hasan’ın sandıkta uyumasına kadar, birkaç saat beklemiş. Sonra sandığı deve sırtına yükletmiş ve hareket emri vermiş Kahire’deki eve ulaşılınca kadar böylece yol alınmış.

Ve ancak o zaman vezir, kızına ve yengesine durumu açıklamak istemiş. Ve gerçekten kızı Sittü’l-Hüsn’e, “Kızım, Alah’a şükürler olsun ki, sonunda yeğenim Hasan Bedreddin’in bulunmasına izin verdi! Kendisi burada! Ayağa kalk, kızım! Evin halı ve mobilyalarını yerli yerine koymaya ve gerdek odasını kesinlikle düğün gecesindeki haline sokmaya büyük dikkat göster!” demiş. Ve Sittü’l-Hüsn, her ne kadar mutluluk ve heyecanın doruğunda olsa da, hizmetçilere gerekli emirleri vermiş; onlar da hemen kalkıp işe koyulmuş ve meşaleleri yakmışlar. Vezir de onlara, “Size hatırlamanız için yardım edeyim!” demiş. Ve dolabını açmış, mobilyaların ve diğer tüm eşyaların isimlerini ve bunların odadaki yerlerini belirlediği listeyi çıkarmış; ve bu listeyi onlara ağır ağır okumuş ve her şeyin ilk önceki yerine gereğince yerleştirilmesine göz kulak olmuş. Her şey o kadar güzel düzenlenmiş ki, en dikkatli bir gözlemci bile odanın şimdiki görüntüsünün Sittü’l-Hüsn ile kambur seyisin düğün gecesindeki görüntüsüyle aynı olduğuna inanmazlık edemezmiş.

Bunun ardından, vezir, Hasan Bedreddin'in giysilerini kendi elleriyle yerli yerine koymuş; sarığını iskemle üstüne, içdonunu dağınık yatağın üzerine, kuşağını ve giysisini divanın üzerine ve Yahudinin mektubu ile içinde bin altın olan keseyi de bunların altına... Ve de balmumuyla işlem görmüş beze sarılı mektubu da külah ile sarığın kumaşı arasına dikmeyi de ihmal etmemiş.

Sonra da kızına, tıpkı düğün gecesindeki gibi giyinmesini, gerdek odasına girmesini; yeğeni ve kocası olan Hasan Bedreddin'i kabule hazırlanmasını; ve içeri girdiği zaman, ona, "Oh! Apteshanede ne kadar çok kaldın! Allah aşkına! Eğer rahatsızsan, niye bana söylemiyorsun? Ben senin malın ve kölen değil miyim?" demesini; her ne kadar Sittü'l-Hüsn bu tavsiyeye ıhtiyaç duymasa da, ona, yeğenine karşı çok nazik davranmasını ve şairlerin sözlerini ve güzel dizelerini zikretmeyi de unutmasını öğütlemiş.

Sonra vezir, bu mutlu günün tarihini tespit etmiş. Ve Hasan'ın sınıksız bağlı olarak içine yerleştirildiği sandığın bulunduğu odaya doğru yönelmiş. Uyumaktayken onu sandıktan çıkartmış, bağlı olan bacaklarını çözdürmüştü; ve sırtında sadece ince bir gömlek ve başında takkeyle, tıpkı düğün gecesindeki haliyle bırakmış. Bunu yaptıktan sonra, gerdek odasının kapılarını açtırmış ve Hasan'ı kendi başına uyanmak üzere burada bırakarak aceleyle oradan ayrılmış.¹

Ve Hasan Bedreddin hemencecik ayrılmış ve bu olağanüstü aydınlanmış ve kendisine pek yabancı gelmeyen koridorda, adeta çıplak olarak bulunmasına şaşır kalmış ve kendi kendine, "Dikkat et, oğlum! En derin uykularda mısın sen; yoksa uyanık durumda mı?" diye sormuş.

İlk şaşkınlık anlarından sonra, ayağa kalkmış ve koridora açılan kapılardan birine doğru yönelmiş. Ve birdenbire nefesi kesilmiş; kendi onuruna, ama kamburun aleyhine düzenlenen o ünlü şenliğin yapıldığı salonu olduğu gibi hatırlamış ve dip-te, gerdek odasına açık olan kapıdan girilince iskemle üzerinde sarığını, divan üzerinde de giysilerini görmüş. O zaman alnı-

1 René Khawam, bütün bu işlemler dolayısıyla uykudan uyanması gereken Hasan Bedreddin'in, son kez sandıktan çıkarıldığı sırada yemeğine beng katıldığı için uyanmadığını vurguluyor (A.Ş.O.)

nı ter bürümüş ve eliyle terini silmiş. Ve kendi kendine, “Lâ! Lâ! Uyanık mıyım ben, uyuyor muyum? Yoksa delirdim mi?” demiş. Bununla birlikte yürümeye başlamış; ama bir ayağı ileri gidiyorsa, öbürü geri geliyor; ve boyuna ıslak alnındaki soğuk terleri silerek, pek ilerlemeye cesaret edemiyormuş. En sonunda, “Ama, aman Allahım! Tamam oğlum! Bu rüya falan değil! Ve sen, haklısın, bir sandığa kolları, ayakları bağlı olarak kapatılmıştın! Yo, bu asla bir rüya değil!” diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek gerdek odasının kapısına gelmiş, ve tedbirli bir şekilde kafasını uzatarak içerisini gözetlemiş.

Ve hemen, Sittü'l-Hüs'nün, mavi ince ipekten cibinliğin içinde, tüm çıplak güzelliğinin içinde uzanmış, cibinliğin kenarını kaldırarak kendisine, “Sevgili kocacığım, apteshanede ne kadar çok kaldın! Haydi, çabuk gel, çabuk!” dediğini duymuş.

Bu sözleri duyunca, zavallı Hasan, tıpkı haşhaş yutan ya da afyon tütüren birisi gibi kahkahalar atmış ve uğuldar gibi, “Hu! Hi! Hu! Ne şaşırtıcı! Ne tutarsız bir rüya bu!” demiş. Sonra yılanlı bir yerde yürür gibi, sonsuz bir dikkatle, bir eliyle geceliğinin uçlarını kaldırarak ve, bir kör ya da sarhoş gibi, öteki eliyle havayı yoklayarak yürümesini sürdürmüştü.

Sonra, artık heyecan falan duymaksızın, halının üstüne oturmuş ve eliyle delice şaşkınlık işaretleri yaparak derin düşüncelere dalmış. Bununla birlikte, orada, hemen önünde, bıraktığı haldeki kuşağını, Basra işi sarığını, giysisini ve altındaki keseyi görüyormuş.

Ve Sittü'l-Hüs'n, yatağın içinden, yeniden ona, “Senin neyin var, sevgilim? Seni çok şaşkın ve biraz da titrek gibi görüyorum. Ah! Sen başlangıçta böyle değildin! Yoksa! Olur ya!” diyerek vesveseyle seslenmiş.

Bunu duyan Bedreddin, hep oturduğu yerde ve alnı iki eli arasında, ağzını delice bir gülüşle açıp kapamaya başlamış, sonunda da, “Ha! Ha! Sen başlangıçta böyle olmadığımı söylüyorsun, öyle mi? Hangi başlangıçta? Ve hangi gece? Allah aşkına? Ama benim yokluğumda seneler, seneler geçti! Ha! Ha!” demiş.

Bunun üzerine Sittü'l-Hüsn, ona, "Sevgilim, sakın ol! Ben sana kollarımda geçirdiğin, koçbaşının benim gediğime on beş kez girdiği geceden söz ediyorum! Sevgilim! Sen de sadece hacetini görmek için apteshaneye gitmek üzere yanımdan ayrılmıştın. Ve orada bir saatten fazla kaldın! Ah! Görüyorum ki, rahatsızsın! Öyleyse, gel de seni ısıtayım! Gel dostum, gel ciğerköşem, gel gözümün nuru!" demiş.

Fakat Bedreddin, bir deli gibi gülmeyi sürdürmüş ve sonra, "Belki sen gerçeği söylüyorsun! Bununla birlikte... Her halde apteshanede uyuyup kalmış ve orada, o berbat rüyayı görmüş olacağım!" demiş; sonra da, "Oh, evet! Çok berbat bir rüya! Düşün ki, ben Suriye'nin Şam kentinde, uzaklarda, bir aşçı ya da bir tatlıcı gibi bir şeymişim; ve bu meslekte on yıl geçirmişim! Yine rüyamda kuşkusuz soylu bir genç çocuk ve bir haremağası gördüm! Ve onlarla şu ve şu serüvenleri geçirdim..." diye eklemiş. Ve zavallı Hasan, terin alnını ıslattığını hissederek eliyle silmiş; ama bunu yaparken eli alnındaki atılan taşın bıraktığı yara izine değmiş ve sıçrayarak, "Fakat hayır! İşte o çocuğun attığı taşın değdiği yerde kalan iz! Öyle şiddetle vurmuştu ki alnıma, unutulması mümkün değil!" demiş. Sonra bir an düşünüp, "Ama belki de hayır! Bu, gerçekten bir rüya olabilir! Belki de bu darbeyi, Sittü'l-Hüsn, seninle o çılgın sevişme sırasında aldım!" demiş. Sonra da, "Sana rüyamın sonunu da anlatayım! Bu Şam kentine, bir sabah, nasıl olduğunu bilmiyorum, sadece bir gecelik ve beyaz bir takkeyle ulaştım. Kamburun takkesiyle! Ve ora halkı!.. Benden ne istediklerini pek bilmiyorum! Orada yiğit bir kişi olan bir tatlıcının mirasçısı oldum!.. Elbette!.. Bu bir rüya değildi! İçine yeterince baharat koymadığım bir nar tatlısı yapmıştım... Ve peki! Hadi bakalım! Bütün bunlar rüya mıydı? Hiç gerçek payı yok mu?" demiş.

Bunu duyan Sittü'l-Hüsn, "Sevgilim, gerçekten olağanüstü bir rüya görmüşsün! Lütfen tümünü bana anlat!" demiş.

Ve Hasan Bedreddin, arada bir durup ah çekerek, Sittü'l-Hüsn'e, rüya veya gerçek, tüm öyküsünü baştan sona kadar anlatmış. Sonra da, "Ve de asılmaktan kurtuldum, şayet uyanmasaydım, asıldım gittiydi! Ya da o sandığın içinde terleyip duruyordum!" diye eklemiş.

Ve Sittü'l-Hüsn, ona, “Ama seni neden asmak istesinler?” diye sorunca; “Nar tatlısının içine yeteri kadar baharat koymadım diye! Evet! İki Nil mandasının çektiği bir arabaya tespit edilen o darağacı müthiş bir şeydi! Ama sonunda, Allah’a şükür, anladım ki bunların hepsi bir rüyaymış; yoksa baştan aşağı yıkılan tatlıcı dükkânımın yok oluşu, bana çok üzüntü verirdi!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Sittü'l-Hüsn, artık dayanamayarak yataktan fırlamış ve gelip Hasan Bedreddin'in boynuna atılmış, onu kucaklayarak ve öpüşlere boğarak bağrına basmış. Hasan ise kıpırdamaya korkuyormuş. Ve birdenbire, “Yok! Yok! Bütün bunlar bir rüya değil! Allahım! Ben neredeyim? Gerçek nerede?” diye haykırmış.

Ve zavallı Hasan, tatlılıkla Sittü'l-Hüsn'ün kollarında yatağa götürülerek, orada bitkin uzanmış ve ağır bir uykuya dalmış. Başucunda Sittü'l-Hüsn ona bakıyor, ve onun uykusunda zaman zaman “Bu bir rüya!”, zaman zaman da “Hayır! Gerçek bu!” diye mırıldandığını işitiyormuş.

Sabahla birlikte Hasan Bedreddin'in ruhu yeniden sakinleşmiş, uyanarak kendini Sittü'l-Hüsn'ün kollarında bulmuş; önünde de, yatağın ayak ucunda, ona selam veren amcası Vezir Şemseddin'i görmüş. Bedreddin, ona, “Benim dükkânımı harap ettikten sonra kollarımı bağlatan sen değil misin? Ve de bunlara neden olarak nar tatlısının baharatını bir parça az koyduğumu söyleyen?...” demiş.

Bunun üzerine Vezir Şemseddin, artık susmanın nedeni kalmadığını anlayarak, ona, “Yavrum, işte gerçek şu: Sen benim yeğenim, rahmetli kardeşim Basra Veziri Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin'sin! Ve ben sana, belli kanıtlarla kimliğinden emin olmak, ve düğün gecesinde kızımın yatağına girenin sen olduğuna kanaat getirmiş olmak için, bütün o denemelerle acı çek-tirdim. Senin kaybolmandan sonra gizlemiş olduğum kanıtları; ardında bıraktığın evi ve mobilyaları; sonra sarığını, kuşağını, keseni ve özellikle kesenin içindeki makbuzu ve sarığında saklı baban Nureddin'in talimatını içeren mektubu tanıyarak beni inandırdın! Beni herhalde bağışlarsın çocuğum! Çünkü Basra'da doğduğun için seni hiç görmediğimden, seni bu yolla tanımaktan

başka çarem yoktu. Ah! Çocuğum, bütün bunlar kardeşim olan baban ile amcan olan benim aramda, daha başlangıçta ortaya çıkan, bir yanlış anlamadan doğdu” diyerek tüm öyküyü anlatmış; ve ona, “Çocuğum, Basra’dan getirdiğim annene gelince, onu da, düğün gecesinin ürünü olan oğlun Âcib’i de göreceksin!” demiş. Ve onları bulmak için koşarak oradan ayrılmış.

Ve ilk gelen Âcib olmuş; bu kez âşık tatlıcıya duyduğu korkudan sıyrılmış, korkusuzca babasının boynuna atılmış; Bedreddin de, kıvanç içinde ona şu dizeleri okumuş:

Senin gidişinden sonra, ağlamaya başladım, uzun uzun ağladım. Kirpiklerimden taşı gözyaşlarım! Allah’tan dile-dim, ayrılık acısıyla üzgün âşıkları birleştiresin diye! Dudaklarımda bir kez daha asla eski ayrılıktan dem vuran sözler olmasın diye! Mutluluk üzerime saldırıyor, bütün şiddetiyle! Öyle bir mutluluğa gömülüyorum ki, kendime karşı, gözlerimden yaşlar dökülüyor! Talih daima benim düşmanım olmaya yemin etmiş bir kez ve de dertlerime neden olmaya! Ve ben, ey Baht! ey Zaman! Senin yeminini kıracağım! Dine aykırı olsa da! Mutluluk vadini tutuyor ve borçlarını ödüyor. Ve dostum bana geri geldi! Öyleyse, sen, sana mutluluğu getirene doğru ilerle! Ve ona hizmet etmek için giysinin uçlarını kaldır!

Hasan Bedreddin bunları okumayı bitirir bitirmez, Âcib’in büyükannesi, Bedreddin’in de kendi annesi, hıçkırarak içeri girmiş ve nerdeyse sevinçten bayılırcasına oğlunun kollarına atılmış.

Ve seller halinde gözyaşları döküldükten sonra, birbirlerine, karşılıklı olarak dertlerini ve acılarını ve tüm çektiklerini anlatmışlar.

Sonra da hepsi birden, sonunda sağ salım onları birbirine kavuşturan Tanrı’ya şükretmişler; ve mutluluk içinde, tam bir saadeti tadararak ve sevinçlere gark olarak yaşamaya başlamışlar; uzun süren ömürleri boyunca, hepsi ay ve yıldızlar kadar güzel pek çok çocuk sahibi olmuşlar.

"Ve, ey bahtıgüzel şah," demiş Şehrazad Şehriyar'a, "Vezir Cafer el-Bermeki'nin, Bağdat kentinde, Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'e anlattığı öykü işte böyle sona eriyor!"

"Evet! Vezir Şemseddin'in, kardeşi vezir Nureddin'in ve de Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin'in serüvenleri böyle işte!"

Halife Harun Reşid, öykü bitince, "Vallahi, bütün bu anlatılanlar çok şaşırtıcı ve hayranlık uyandırıcı!" demiş. Ve memnunluğu içinde, sadece veziri Cafer'in kölesi Reyhan'ı bağışlamakla kalmamış; Üç Elma Öyküsü'ndeki karısını kesen genci dost olarak kabul etmiş ve haksız yere kurban ettiği karısının kaybindan duyduğu üzüntüyü avutmak için eş olarak, haremindeki en güzel cariyelerden birini ona armağan etmiş. Ona yüksek bir maaş ve de sofrasındaki sürekli dostu ve meclislerinin nedimi olarak gönül bağlamış. Sonra da sarayın kâtiplerine, bu olağanüstü öyküyü en güzel yazılarıyla kaleme almalarını; ve öykünün çocuklarının çocuklarına kalacak ve ders oluşturacak şekilde arşiv dolabında itinayla saklanması emretmiş.

"Fakat" deyip, ince ve ağırbaşlı Şehrazad, Hint adalarının ve Çin'in hükümdarı Şehriyar'a seslenerek, sözünü sürdürmüş: "Ey bahtıgüzel şah, eğer yorulmadıysan sana anlatmak üzere sakladığım öykünün, bu öyküden daha hayranlık uyandırıcı olmadığından hiç korkma!" Şah Şehriyar da ona, "Nedir bu öykü?" diye sormuş. Şehrazad da, "Bu öykü, şimdiye kadar anlattıklarımın çok daha hayranlık uyandırıcı!" diye yanıt vermiş. Şehriyar, "Peki, adı ne?" diye sorunca, yanıtlamış:

"Bu, terzi, kambur, Yahudi, Hristiyan ve Bağdatlı Berberin öyküsüdür!"

Ve Şah Şehriyar, "Elbette, anlatabilirsin!" diye izin vermiş.

İKİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1899)

4.

5.

6.

*Yarattığı harika Bay Bergeret kişiliği dolayısıyla
bu ikinci kitap Anatole France'a sunulur.*

J.C.M.

Terzi ile Kamburun Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazad şaha demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, eski zamanlarda ve geçmiş çağlar ve yüzyıllarda, Çin'in bir kentinde, halinden memnun, mutlu bir terzi yaşarmış. Bu adam eğlenmeyi ve hoşça vakit geçirmeyi severmiş ve zaman zaman karısıyla dışarı çıkıp dolaşmayı, sokakların ve bahçelerin temasıyla gözlerini hoş tutmayı âdet edinmiş imiş. Böylece, bir gün, bütün günü karısıyla dışarıda geçirip de akşam eve dönerlerken yollarının üzerinde, görünüşüyle tüm kederleri dağıtacak, en üzgün kişiyi bile güldürüp tüm dert ve üzüntüleri yok edecek tuhaflıkta bir kambur görmüşler. Terzi ve eşi hemen kambura yaklaşmışlar, onun konuşmalarından öylesine keyiflenmişler ki, onu evlerine davet etmişler. Kambur da bu davete hemen olumlu yanıt vermiş; ve onlarla birlikte eve girmiş. Terzi, dükkânlar kapanmadan önce alışverişi yapmak ve misafiri-ni bu yoldan onurlandırmak için çarşıya gitmek üzere kamburun yanından bir süre ayrılmış. Kızarmış balık, taze ekmek ve tatlı olarak da büyük bir parça helva satın aldıktan sonra eve dönüp bütün aldıklarını kamburun önüne koymuş; sonra hep birlikte yemeğe oturmuşlar.

Neşe içinde yemeği sürdürürlerken, terzinin karısı eline büyücek bir parça balık almış ve bütününü kamburun ağzına tıkmış, ağzından lokmayı atmaması için de eliyle ağzını kapatmış ve ona "Vallahi! Bu lokmayı bir yutuşta ve duraksamadan yutman gerek! Yoksa elimi çekmem!" demiş.

Bunu duyan kambur büyük bir gayret göstermiş, sonunda da lokmayı yutmuş. Ne yazık ki, bahtında yazılı olacak, lokma-

nın içinde iri bir kılçık varmış; lokmayı acele yutarken bu kılçık boğazına saplanıp kamburu o anda öldürüvermiş.

Anlatısının burasında, vezirin kızı Şehrazad, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve âdeti olduğu üzre, Şah Şehriyar'ın kendisine vermiş olduğu izni kötüye kullanmış olmamak için öyküyü daha fazla uzatmak istememiş ve susmuş.

Bunun üzerine, kız kardeşi genç Dünyazad, ona "Ablacığım, konuşman ne kadar kibar, tatlı, zevkli ve temiz!" demiş. Ablası da, "Şayet asil Şahımız lütfeder de bir gece daha sağ kalırsam, yarın gece öykünün devamı olarak anlatacaklarımı duyunca acaba ne yapacaksın?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, "Vallahi! Bu acayip öykünün sonunu öğrenmedikçe onu öldürtmeyeceğim" demiş.

Sonra Şah Şehriyar, Şehrazad'ı kollarına almış; ve ikisi, geceyi sabah oluncaya kadar birbirinin koynunda geçirmişler. Sonra da Şah kalkmış ve Divan'a gitmiş. Onu izleyerek vezir ve emirler ile mabeyinciler ve muhafızlar da salona girmişler; ve Divan insanla dolmuş. Şah, adalet dağıtmış, işleri düzenlemiş ve kimilerini tayin, kimilerini de azletmekle meşgul olmuş; askıda kalan davaları görmüş; böylece bütün gün uğraş vermiş. Divan çalışmaları bitince sarayına çekilmiş ve gidip Şehrazad'ı bulmuş.

Ve yirmi beşinci gece gelince, Dünyazad, Şehrazad'a, "Ablacığım, senden rica ediyorum, bize kambur, terzi ve karısı öyküsünün sonunu anlat! demiş. Şah da aceleyle, "Anlatabilirsin!" yanıtını vermiş. O zaman Şehrazad söze başlayarak demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, terzi, kamburun böylece ölüverdiğini görünce, "Yüce ve kadir-i mutlak olan Allah'tan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu zavallı adamın gelip de bizim ellerimiz arasında böylece ölüvermesi ne felaket!" demiş. Fakat karısı bunu kabul etmeyip, "Ne kadar yanılıyorsun!" diye haykırmış. "Şairin şu dizelerini bilmiyor musun?

"Ey ruhum! Niye saçmalığa dalıyor ve kahroluyorsun? Kedere, kaygıya değmeyecek şeylerle zihin yorup duruyorsun! Kenarında oturacağına, kendini ateşe atıyorsun! Ateşe yaklaşmanın tutuşma tehlikesi getireceğini bilmiyor musun?"

Bunu duyan kocası, ona, “Peki, öyleyse ne yapmalıyım şimdi?” diye sormuş. Kadın, “Hele ayağa kalk! İkimiz birlikte ölüyü buradan kaldıralım; onu ipek bir örtüye saralım! Hemen bu gece, ben önde, sen arkada taşıyalım! Sen yol boyunca, boyunca, ‘Bu benim çocuğumdur! Şu da annesi! Çocuğa bakacak bir hekim arıyoruz! Nerede bir hekim var acaba?’ diyeceksin” diye yanıt vermiş.

Karısının bu sözlerini duyan terzi, ayağa kalkmış, kamburu kollarına almış ve karısını izleyerek evden çıkmış. Kadın da, kendi kendine, “Ah zavallı yavrum! Sağ salım bir kurtulsan! Söyle, neren ağrıyor? Ah, bu kör olası çiçek illeti! Bedeninin neresinde kabarcıklar var?” diyormuş; onun bu sözlerini duyan her gelip geçen, “Bunlar çocuğun anasıyla babası! Çiçek çıkarmış çocuklarını taşıyorlar!” diyor ve oradan bir an önce uzaklaşmaya çalışıyormuş.

Terzi ile karısı, böylece, nerede bir hekim bulabileceklerini sora sora ilerlemişler; sonunda, tarifleri izleyerek Yahudi bir hekimin kapısına ulaşmışlar. Kapıyı çalmışlar, zenci bir kadın merdivenleri inip onlara kapıyı açmış ve kollarında bir çocuk taşıyan adamı ve ona eşlik eden kadını görmüş. Kadın ona, “Yanımızda hekimin bakması için çocuğumuzu getirdik. Şu çeyrek dinarı al ve efendine ver, inip çok hasta olan çocuğuma bakması için ricada bulun!” demiş.

Bunun üzerine hizmetçi yukarı çıkmış; terzinin karısı da hemen evin eşiğini aşmış ve kocasını içeri alıp ona, “Kamburun cesedini hemen şuracığa koy ve en kısa zamanda buradan uzaklaşalım!” demiş. Terzi kamburun cesedini duvara yaslayarak merdiven basamaklarından biri üzerine yerleştirmiş ve karısı kendisini izlemekte iken oradan uzaklaşmış.

Zenci hizmetçiye gelince, efendisi Yahudi hekimin yanına girmiş ve ona, “Aşağıda, bir kadın ile bir erkeğin getirdiği bir hasta var; bana senin için çeyrek dinar vererek onu iyileştirecek bir reçete yazmanı istediler” demiş. Yahudi hekim çeyrek dinarı görünce sevinmiş ve çabucak yerinden kalkmış; ve aceleyle aşağı inerken yanına ışık almayı unutmuş. Bu yüzden merdivenden inerken kamburun cesedine çarpmış ve onu yere yuvarlamış. Birine çarpıp yere yuvarladığını anlamaktan gelen korkuyla onu

hemen muayene etmiş ve ölmüş bulunduğunu görünce, buna kendisinin neden olduğunu düşünmüş. Bunu anlayınca, “Allahım! Yarabbi! Bu ne beladır? On Emrin ile beni koru!” demiş. Sonra da ölümüne neden olduğu kişinin cesedini nasıl ortadan kaldıracığını düşünürken, Harun’un, Nuh’un oğlu Yuşa’nın ve öteki İsrail peygamberlerinin adlarını anarak yakarışlarını sürdürmüştü; sonra da, “İşte şu hastaya çarpıp onu merdivenlerin dibine kadar düşürerek ölümüne neden oldum! Şimdi bu ölüyü ne yapacağım?” diye kendi kendine söylenmiş. Cesedi alıp evin avlusunun bir köşesine kadar götürmüştü; sonra da, ölüyü karısına göstererek meseleyi anlatmış. Karısı şaşırıp kalmış ve “Ah! Hayır! Bu ölü burada kalamaz. Hemen onu evden çıkar! Çünkü, gün doğuncaya kadar burada kalırsa iflah olmayız. Birlikte onu evin taraçasına taşıyalım, oradan komşumuz Müslümanın avlusuna yuvarlayalım! Çünkü bilirsin ki komşumuz sultanın aşçısının azık sağlayıcısıdır; evi de içyağı, tereyağı, zeytinyağı, un ve zahire gibi şeyleri kemirip zarar veren fare, kedi ve köpek doludur. Bu hayvanlar kuşkusuz ölüyü de yer bitirirler!” demiş.

Bunun üzerine Yahudi hekim ve karısı kamburu alıp taraçaya çıkarmışlar. Oradan da yavaşça cesedi azık sağlayıcının evinin içine indirmiş, mutfak duvarına ayaküstü yaslamışlar. Sonra da oradan ayrılıp kendi evlerine dönmüşler.

Kamburun duvara yaslanmış olarak oraya bırakılmasından birkaç dakika sonra, azık sağlayıcı, dışarıdan eve dönmüş; kapıyı açıp bir mum yakarak içeri girmiş. Bir de ne görsün? Bir âdemoğlu, mutfak kapısının yanında ayaküstü durmakta. Bunu gören azık sağlayıcı şaşırmış ve “Bu da nesi? Allah Allah! Şimdi anlıyorum ki benim mallarımı aşırı bir insanmış, hayvanlar falan değilmiş. Kedi köpekten dikkatle esirgediğim etleri, yağları çalan buymuş demek! Ama, önceden düşündüğüm gibi mahallenin tüm kedi ve köpeklerini öldürmenin bir yararı yok artık! Çünkü taraçadan inip hırsızlık yapan adamı buldum” diye haykırmış; ve azık sağlayıcı hemen eline büyük bir sopa alarak adamın üzerine saldırmış; sopayı kafasına olanca gücüyle indirmiş; onu yere devirmiş ve göğsünün üstüne de sopa yağdırmış. Ama adamın hiç kıpırdamadığını görünce, onun ölmüş olduğunu anlamış. O zaman kederlenmiş ve “Yüce ve Güçlü Allah’tan daha güçlü ve

kuvvetli varlık yoktur!" demiş. Sonra da korkmuş ve "Allah, etleri de, yağları da bu belalı geceyi de kahretsin! Bu adamı öldürmüş olmam benim kötü bahtımdır!" demiş; ve "Kambur olman sana yetmiyor muydu? Kalkıp bir de hırsız olmuşsun ve gelip benim etlerimi, yağlarımı çalmaya yeltenmişsin! Ey korucuyu Tanrım! Beni kudretinin örtüsü altına alıp koru!" diye dua etmiş. Bunun ardından, gece epey ilerlemiş olduğundan, kamburu omuzlarına almış, evinden çıkmış ve çarşının başladığı yere kadar taşımış. Orada durarak kamburu ayakları üzerinde, köşe başındaki bir dükkânın kapısına yerleştirmiş; ve oracıkta bırakıp evine dönmüş. Kamburun oraya bırakılmasının üzerinden pek fazla bir zaman geçmiş geçmemiş, yolda bir Hristiyan belirmiş. Bu kimse, sultanın simsarı imiş. Sarhoşluğu ona garip işler yaptırıyormuş; kendi kendine, "Yürü! Mesih'e ulaşmak üzeresin!" diyor, zikzaklar çizerek, sendeleyerek yürüyormuş; böylece fark etmeden kamburun bulunduğu tarafa yönelmiş; durup işlemeye hazırlanmış. Ama birdenbire duvara yaslanmış olan kamburu görmüş. Hareket etmeden öylece orada duran adamı görünce, bunun akşamın ilk saatlerinde sarığını çalmış olan hırsız olduğunu sanmış; çünkü Hristiyan simsar, gerçekten de başı açık geziyormuş. Bunun üzerine Hristiyan, adama çullanmış, gırtlığına müthiş bir yumruk atmış ve adamı yere devirmiş. Sonra bağırarak çarşının bekçisine seslenmiş. Sarhoşluğun verdiği coşkuyla tekmeleyip yumruklayarak kamburun üzerine çökmüş; ve de iki eliyle boğazını sıkmaya başlamış. O sırada çarşının bekçisi çıkagelmış ve Hristiyanın bir Müslümanı yere yıktığını, dövdüğünü ve gırtlığını sıkıldığını görmüş. Bekçi, "Bırak bu adamı, ayağa kalk!" diye haykırmış. Hristiyan da ayağa kalkmış.

Bunun üzerine çarşı bekçisi, yere uzanmış olan kambur Müslümana yaklaşmış, onu muayene etmiş ve öldüğünü anlamış. Bunun üzerine, "Aman yarabbi! Bir Hristiyanın bir Müslümana dokunma cesareti göstermesi ve onu öldürmesi revayı hak mıdır?" diye haykırmış. Sonra da Hristiyanı yakalayıp ellerini ardına bağlamış ve onu hükümet konağına götürmüş. Hristiyan sızlanıp, "Ey Mesih, ey Bakire Meryem! Ben bu adamı nasıl öldürebilirim! Ve bir yumrukta nasıl böylesine ölüverir! Ayıldın artık, otur düşün bakalım!" diye kahrılanmış.

Vilayet konağına geldiklerinde, Hristiyan ile kamburun cesedi, ertesi sabah vali uyanasıya kadar, bütün gece hapsedilmiş. Hristiyan, çarşı bekçisinin olayları bildiren raporunu inkâr etmemiş. Vali de, bir Müslümanı öldürmüş bulunan bu Hristiyanı mahkûm etmek zorunda kalmış. Tellallar çıkartmış, saray simsarının idama mahkûm edildiğini, cellat tarafından boynunun vurulacağını kent halkına duyurmuş. Sonra darağacını hazırlatmış ve mahkûmun asılmaya götürülmesi emrini vermiş. Cellat gelip urganı hazırlamış, boğaza geçecek düğümü ayarlamış, mahkûmun boynuna geçirmiş; tam ipi çekmek üzere imiş ki, sultanın mutfağının azık sağlayıcısı toplanan halkı yarararak darağacının altında duran Hristiyanı kadar ulaşmış ve cellada, “Dur, onu asma! Bu adamı öldüren benim!” diye haykırmış. Bunun üzerine vali, “Peki, neden öldürdün bu adamı?” diye sormuş. O da, “Şundan dolayı: O gece evime dönünce, taraçadan inerek evime giren ve saray mutfağı için aldığım erzağı çalanın bu kimse olduğunu anladım; ve bir sopayla kafasına ve göğsüne vurdum; sonra da düşüp öldüğünü fark ettim. Bunun üzerine onu omuzlayıp çarşıya geldim ve falan yerdeki falan sokaktaki bir dükkânın duvarına dikine dayadım! Bahtsız bir adamım ben! Nerdeyse susarak, başkasının idamına da neden olacaktım. Asılması gereken kimse benim!” demiş.

Vali, azık sağlayıcısının bu sözlerini işitince, Hristiyan simsarını bırakırmış ve cellada, “Suçunu kendi ağzıyla itiraf eden bu adamı hemen as!” diye emir vermiş.

Bunun üzerine cellat, daha önce simsarin boynuna taktığı urganı almış, bu kez, darağacının altına götürdüğü azık sağlayıcısının boynuna geçirmiş; tam adamı havada sallandıracağı sırada, halkı yarararak ortaya çıkan Yahudi hekim, cellada, “Bekle! Sakın onu asma! Adamı öldüren benim!” diye haykırmış. Sonra da durumu şöyle açıklamış: “Aslında, bilin ki, bu Müslüman, tedavi niyetiyle bana başvurdu. Onu görmek için merdivenden inerken, gecenin karanlığında ona çarptım ve merdivenden devirdim; baktım ki ölmüş. Bundan dolayı azık sağlayıcıyı değil, sorumlu olan beni asın!” demiş.

Bunun üzerine vali, Yahudi hekimin öldürülmesini emretmiş. Cellat da azık sağlayıcısının boynundan aldığı ilmiği Yahudi hekimin boynuna geçirmiş; onu asmaya niyetlenmişken; halkı yara-

rak terzi ortaya çıkmış ve cellada, “Dur! Onu öldüren benim!” diye haykırmış; sonra da öyküsünü şöyle anlatmış: “Dün bütün günü gezerek geçirdim. Akşama doğru da eve döndüm. Yolda, ölüsünü gördüğünüz bu kambura rastladım; sarhoştı, neşeliydi; elindeki zilli tesle coşkulu, eğlendirici şarkılar söylüyordu; durdum, onu izledim, çok keyiflenip onu evime davet ettim. Sofraya oturduğumuzda, karım birçok yiyecek arasında sofrada bulunan balık ile ekmeği bir lokma halinde kendisine yedirmek üzere kamburun ağzına tıktı; bu lokma kamburu boğdu ve hemen öldü. Bunun üzerine ben ve karım, onu alıp Yahudi hekimin evine götürdük. Merdivenden bir zenci kadın inip bize kapıyı açtı; ona, ‘Git, efendine bir kadın ile bir erkeğin hasta getirdiklerini ve beklediklerini söyle! Gelsin de bir reçete yazsın!’ dedik. Sonra hizmetçiye efendisine sunmak üzere çeyrek dinar verdik. Aceleyle merdivenleri çıkıp uzaklaşınca, ben ve karım, kamburu merdivenin bir yerinde duvara dayayarak oradan derhal uzaklaştık. Bu sırada Yahudi hekim hastayı görmek için merdivenden inmiş olacak. Demek ki kambura çarparak merdivenden yuvarlanmasına neden olmuş; ve de Yahudi hekim kamburu öldürenin kendisi olduğunu sanmış!” demiş.

Bu anda terzi Yahudi hekime dönerek ona, “Söylediklerim doğru değil mi?” diye sormuş. O da, “Evet, doğrusu budur!” demiş. Bunun üzerine terzi, valiye dönüp, “Bu durumda Yahudiyi bırakıp beni asın!” demiş.

Vali, bu sözleri duyunca çok şaşırılmış ve “Kamburun bu öyküsü salnamelere ve kitaplara geçmeye layıktır” demiş; sonra da cellada Yahudiyi bırakıp suçunu açıklayan terziyi asması emrini vermiş. Bunun üzerine cellat terziyi alıp, darağacının altına götürmüş, urganı boynuna geçirmiş ve “Bu kez, inşallah sonuncusudur. Artık adam değiştirip durmayacağım” diye düşünmüş; ve urganı kavramış.

İşte tüm bunlar olup bitmiş.

Kambura gelince, anlaşılan sultanın soytarısı imiş, sultan onu yanından bir an bile ayırmazmış. Ama kambur, o gece, kafayı çektikten sonra, bir ara saraydan kaçmış ve bütün gece ortadan yok olmuş. Ertesi gün de, haber bekleyen sultana, adamları gelip, “Efendim! Vali kamburun öldüğünü ve katilin asılmak üzere

olduğunu bildirdi. Gerçekte, vali, onun ölümüne neden olanı astıracağı sırada, bir ikinci adam; sonra da bir üçüncü adam ilerleyip asıl suçlunun kendileri olduğunu iddia etmişler. Ve her biri valiye suçluluklarının nedenlerini anlatmışlar” demişler.

Sultan bu sözleri işitince, daha fazlasını da işitmek istemiş; bağırarak bir mabeyinciye çağırmış ve ona, “Hemen git, valinin yanına koş! Ve ona tüm ilgilileri huzuruma getirmesini söyle!” demiş. Mabeyinci de koşup siyaset meydanına ulaşmış; tam o sırada cellat terziyi asmak üzere imiş. Mabeyinci, “Dur!” diye haykırmış. Sonra valiye kamburun öyküsünün sultana anlatıldığını, sultanın da terzinin, Yahudi hekimin, azık sağlayıcının ve Hristiyan simsarın, kamburun cesediyle birlikte huzuruna getirilmesini emrettiğini, hep birlikte saraya gidileceğini bildirmiş.

Vali, sultanın huzuruna çıkıp önünde yeri öpünce, tüm ayrıntılarıyla kamburun öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmak gerçekten yatarsız!

Sultan, bu öyküyü işitince, çok şaşırılmış ve büyük bir neşeye kapılmış. Sonra da saray kâtiplerine bu öyküyü altın suyuyla kaleme almalarını emretmiş; ve de maiyetindekilere, “Siz hiç şu kamburunkine benzer bir öykü duydunuz mu?” diye sormuş.

Bunun üzerine saray simsarı Hristiyan ilerleyip sultanın önünde yeri öpmüş ve, “Ey yüzyılların eşini görmediği, zamanın şahı! Ben, kamburla olan serüvenimizden daha şaşırtıcı bir öykü biliyorum; izin verirseniz anlatayım! Bu öykü, kamburunkinden çok daha ilginç, çok daha garip ve hoştur!” demiş.

Sultan da, ona, “Peki, anlat bakalım! Dağarcığında ne olduğunu görelim!” demiş. Bunun üzerine saray simsarı şu öyküyü anlatmış:

Hristiyan Simsarın Öyküsü

Bil ki, ey zamanın şahı! Ben bu ülkeye sadece ticari bir iş için geldim. Ben, bahtın senin ülkeneye yönelttiği bir yabancıyım. Aslında, Kahire kentinde doğdum. Oradaki Kiptilerden biriyim. Yine aynı şekilde Kahire’de tıpkı benden önce simsarlık yapan babam gibi yetiştirildim.

Babam öldüğü sırada, ancak delikanlılık yaşına ulaşmıştım;

onun yerine simsarlığa başladım; biz Kıptilere has olan bu meslekte her türlü olanağı bulacağımı düşünüyordum.

Günün birinde tahıl tacirlerinin bulunduğu hanın kapısında otururken, süslü elbiselere bürünmüş, kırmızı eyeri son derece göz alıcı bir eşeğe binmiş, rastlanabilecek en yakışıklı gencin geçmekte olduğunu gördüm. Bu genç adam beni görünce selam verdi; ben de hemen ayağa kalkarak ona saygı gösterdim. Bunun üzerine cebinden, içinde örnek kabilinden bir miktar susam bulunan bir mendil çıkardı ve bana, “Bu tür susamın erdebinin¹ burada ne kadar ettiğini bana söyler misin?” diye sordu. Ona, “Yüz dirhem eder” dedim. “Öyleyse, yanına tahıl ölçen kimsele-ri al ve Babü’n-Nasr mahallesindeki El-Guali hanına gel! Orada beni bulursun!” diye yanıt verdi. Sonra susam örneklerini içeren mendili bana bırakarak yanımdan uzaklaştı.

Bunun üzerine, değerini yüz dirhem olarak tahmin ettiğim elimdeki örneği göstererek, tahıl alıcısı tacirleri dolaştım. Tacirler susamın erdebine yüz on dirhem verdiler. Havadan peşinen on dirhem kazançlı çıkacağım için bundan çok memnun oldum. Yanıma dört tartıcı olarak hemen beni bekleyen genç adamı bulmaya gittim. Beni görünce yanıma geldi ve beni tahılın bulunduğu depoya götürdü; ölçücüler çuvalları boşaltıp tartılar; elli erdeb geldi. Genç adam bunun üzerine bana, “Senin erdeb başına yüzde on simsarlık ücretin olmalı! Ama ben sana paranın tümünü bırakacağım; ve sen, yeniden seni görüp onu senden geri alıncaya kadar benim için dikkatle saklayacaksın! Malın bedeli olan beş bin dirhemden kendin için beş yüzünü ayır! Bana dört bin beş yüz dirhem kalacak. İşlerini bitirdikten sonra sana gelir ve paramı alırım!” dedi. Kendisine, “İstedığınız gibi olsun!” dedim ve ellerini öperek oradan ayrıldım.

Gerçekten, o gün, simsarlıktan bin dirhem para kazandım: Mısırlı simsarların almayı âdet edindikleri yüzde yirmi komisyon ücreti olarak, beş yüzünü satıcıdan, beş yüzünü de alıcıdan alarak...

Genç adama gelince, bir ay ortadan yok olduktan sonra beni görmeye geldi ve “Dirhemler nerede?” diye sordu. Ben de,

1 *Erdeb*: Arapların kullandığı bir tahıl ölçüsü. Arapça aslı *irdeb*'dir. Khawam'ın dipnotunda, 197,7 litreye denk olduğu belirtilmiştir (Â.Ş.O.)

hemen, “Emrine amade, şu torbanın içinde hazır duruyorlar” diye yanıt verdim. Ancak bana, “Onları, yeniden gelip alıncaya kadar, bir süre daha yanında sakla!” dedi. Uzaklaşıp yeniden bir ay daha ortalarda görölmedi. Dönüp geldiğinde, “Dirhemler nerede?” diyerek yeniden sordu. Hemen ayağa kalkıp kendisini selamladım ve “İşte burada, emrini bekliyor” dedim. Sonra da, “Evime gelip bir lokma yemeğimi paylaşarak bana onur verir misin?” diye sordum. Önerimi kabul etmedi ve bana, “Paraya gelince! Senden onu, çok sıkışık birkaç işimi görüp dönünce almak üzere bir süre daha saklamamı rica edeceğim!” dedi. Sonra da uzaklaştı. Ben de, ona ait olan parayı dikkatle sakladım ve dönüp gelmesini bekledim. Bir ay sonra geri geldi ve bana, “Bu akşam parayı almak üzere buraya geleceğim” dedi. Bunun üzerine parayı ona sunmak için hazır tuttum; ama o gece ve ondan sonraki günlerde onu beklediğim halde bir ay daha ortalıkta görölmedi. Kendi kendime, “Bu genç adam insana güven duyuyor. Ömrüm boyunca hanlarda çarşılarında simsarlık ederim, böylesini görmemiştim” dedim. Sonunda yeniden çıkıp geldi: eşeğine binmiş, süslü giysileri içinde. Yüzü ayın on dördü gibi parlak ve hamamdan çıkmışçasına temiz olarak. Yanakları pembe ve alnı çiçek gibi pürüzsüz, ağzının bir köşesinde siyah bir amber damlası gibi duran beniyle tıpkı şairin dediği gibiydi:

Ay dolunayken ve gökteki turunu yaparken güneşle buluşunca, ikisi de parlaklık ve güzelliklerine bürünmüştür. İki âşık da tıpkı böyledir. Onları seyredenler de, hayranlık duymaktan ve onları takdir etmekten ve de mutluluk dilemekten öte bir şey yapamazlar.

Ve şimdi öylesine güzel, öylesine harikadırlar ki, onlara kendini kapturan ruh hepten esir olur. Böyle mucizeler gösteren, kullarını kendi istediği biçimde yaratan Allah’a şükürler olsun!

Onu görünce ellerini öptüm, Allah’ın tüm iyiliklerinin onun üzerine olmasını temenni ettim ve ona, “Efendim, sanırım ki bu kez paranızı isteyeceksiniz!” dedim. Bana, “Biraz daha sabretmen gerekecek, hele işlerimi bitireyim, dönünce gelir alırım” diye

yanıt verdi. Sonra sırtını çevirip uzaklaştı. Bunun üzerine parayı istemesinin çok vakit alacağını düşünerek parayı alıp ülkemizde âdet olduğu üzere yüzde yirmi gelir getirecek şekilde yatırım yaptım. Böylece artı bir gelir sağlayacaktım. Öte yandan kendi kendime, “Geri döndüğünde, bu kez çağrımı kabul etmesi için ona çok rica edeceğim. Ona cömertçe ikramda bulunacağım. Çünkü parasıyla hatırı sayılır kazanç sağlamış olacağım ve de zenginleşeceğim” dedim.

Böylece aradan bir yıl daha geçti, bu sürenin sonunda geri döndü; bu kez geçen seferkinden de gösterişli bir giysiye bürünmüş her zamanki gibi değerli beyaz eşeğine binmişti.

O zaman kendisini gelip evimde bir şeyler yemesi için ısrarla sıkıştırdım. Bana, “Pekâlâ, ama bir şartım var: Harcamaları sende kalan ve saklamakta olduğun paramdan yaparsan!” dedi ve gülmeye başladı. Ben de onunla birlikte güldüm. Ve ona, “Evet, tabii, bütün kalbimle!” dedim. Ve onu alıp evime götürdüm, oturmasını rica ettim; ve sokağa çıkıp her türden yiyecek, içecek ve diğer benzeri şeyler satın aldım, hepsini sofraya koyduktan sonra “Bismillah!” çekerek yemeye başlamak üzere onu sofraya çağırdım.

Sofraya oturdu ve sol elini uzatarak yemeye başladı ve yemek boyunca hep sol elini kullandı. Buna çok şaşırdım, ne düşüneceğimi bilemedim. Yemeği bitirince, sağ elini kullanmadan sol elini yıkadı; elini kurulasın diye peşkir uzattım; sonra da oturup konuşmaya başladık.

O sırada kendisine, “Efendim, lütfet de beni, içimde ağırlığımı duyuran ve üzüntüye yönelten bir meraktan kurtar! Niçin hep sol elinle yemek yedin! Yoksa sağ elinde ağrı veren bir derdin mi var?” diye sordum. Bu sözlerimi duyan genç adam şu iki dizeyi okudu:

Bana ruhumda duyduğum ıstırapı ve kalbimi delen dertleri sorma! Sağlıksızlığımı kendiliğinden anla!

Hele mutlu muyum diye hiç sorma! Mutluydum, evet. Ama yıllar önceydi bu. O zamandan bugüne çok şey değişti. Yine de sakınılmaza karşı, akli kullanmak gerek!

Sonra, giysisinin yeninden sağ elini çıkardı; gördüm ki, bu el bileğinden kesikti. Bunu görünce çok şaşırdım. O vakit bana, “Bu seni hiç şaşırtmasın! Hele sana karşı saygı duymadığımdan sol elimle yediğimi hiç düşünme! Çünkü gördüğün gibi sağ elim kesik! Bunun nedeni de oldukça gariptir” dedi. O zaman kendisine, “Peki, nedir bunun nedeni?” diye sordum. Bana, “Bilesin ki, ben, Bağdat asıllıyım. Babam kentin en büyük tacirlerinden ve başlıca kişilerinden biriydi. Ben de ergenlik yaşına gelinceye kadar, evimize gelip Mısır kentlerinin harika yanlarını anlatan hacıların, tacirlerin ve gezginlerin öykülerini dinler, bu öykülerin birikimini gizlice içimde üretirdim. Bu, böylece, babamın ölümüne kadar sürdü. O vakit, babamdan kalan tüm zenginlikleri toparlayabildiğim kadar toparladım, elime geçen bolca parayla Bağdat’tan ve Musul’dan değerli kumaşlar ve en iyi cinsten diğer mallar satın aldım; bunları balyalayıp, Bağdat’tan ayrıldım. Tanrının yardımıyla, sağ salım varacağım yere, yani senin de yaşamakta olduğun Kahire’ye ulaştım” dedi.

Sonra genç adam ağlamaya başladı ve şu dizeleri okudu:

Çoğu zaman kör, doğuştan kör, gözü açık olanın göremeyeceği çukurlardan sakınır. Çoğu zaman budalalar, bilgelerin telaffuz ettiği, bu yüzden bilge ve bilgin olmalarının yitip gitmelerini engelleyemediği sözlerden sakınırlar. Kimi zaman sofular, iman edenler, tanrıtanımazların, çılgınların mutluluk duyduğu yerde, sefaletten ıstırap çekerler. Böylece âdemoğlu güçsüzlüğünü iyice anlar! Dünyada sadece kaderin hükmettiğini de!

Okuduğu dizeler bitince, öyküsünü şöylece sürdürdü:

“Böylece Kahire’ye girdim ve Sürur Hanına indim. Balyalarımı açtım; develerin yükünü çözdüm, kiralardan dikkatle seçtiğim yerlere mallarımı koydum. Sonra da hizmetçime para vererek yiyecek bir şeyler satın almasını istedim; sonra da biraz uyudum; uyandığımda Beynû’l-Kasreyn taraflarında biraz dolaştım ve Sürur Hanına geri döndüm; ve orada geceyi geçirdim.

“Sabahleyin uyandığımda, bir kumaş balyasını açtım ve kendi kendime, ‘Bu kumaşları çarşıya götüreyim ve işlerin durumu-

na bir göz atayım!’ dedim. Bunun üzerine kumaşları hizmetimde olan gençlerden birinin omuzlarına yükledim ve çarşıya yöneldim. İşlerin döndürüldüğü başlıca yerlerden birine ulaştım. Burası, yöresi direklerle, dükkânlarla ve çeşmelerle çevrili büyük bir bina idi. Burada, bildiğiniz gibi, sadece simsarlar yer alır ve buraya Kayseriyyetül-Çerkes derler.

“Ben oraya ulaşınca, bütün simsarlar, daha önce benim kente geldiğimden de haberli oldukları için, yanımı yöremi sardılar; ben onlara kumaşları verdim; etrafa dağılarak getirdiğim kumaşları çarşının başlıca tacirlerine gösterdiler. Bir süre sonra dönerek bana, tacirlerin önerdikleri fiyatın, satın aldığım fiyatı ve de Bağdat’tan Kahire’ye kadar yaptığım harcamaları karşılamadığını söylediler. Ne yapacağımı bilemediğimden, simsarların piri olan zat bana, ‘Biraz kâr sağlamak üzere tutacağın yolu ben sana söyleyeyim. Bu zaten tüm tüccarların tuttuğu yoldur. Mallarını dükkân sahibi tüccarlara krediyle, belli bir süre sonra parayı geri almak koşuluyla sat! Bunu yaparken de tanıkları da devreye sokarak noterden tasdikli birer sözleşme yap! Her perşembe ve her pazartesi günü gelerek parayı toplarsın; böylece her dirhem için iki dirhem, belki de daha fazla almak suretiyle kazanç sağlarsın. Ve de, bu süre içinde boş zamanın olur; Kahire’yi ziyaret eder, onu baştan başa kat eden Nil nehrini hayranlıkla izlersin!’ dedi.

“Onun bu sözlerini duyunca, ‘Bu gerçekten harika bir fikir!’ dedim ve hemen tüm simsarları ve tellalları Sürur Hanına çağırıp bütün malları onlara teslim ederek Kayseriyye’ye taşımalarını sağladım; ve mallarımı öne sürülen koşullarla satın almak isteyen tacirlerle tanık önünde sözleşmeler yaptım.

“Bu işleri bitirdikten sonra, hana döndüm ve günlerimi sakince orada geçirdim. Kendimi hiçbir zevkten mahrum etmiyor, bu uğurda hiçbir harcamadan kaçınıyordum. Her gün mükemmel bir yemek yiyor, masamdan şarabı da eksik etmiyordum. Nefis koyun etleri, tatlılar ve reçeller yiyordum. Bu şekilde içinde bulunduğumuz ay bitinceye kadar yaşamımı sürdürdüm; bu sürenin sonunda, düzenli şekilde alacağım paraları toplayacaktım. Gerçekten, ayın bitmesinden sonra, ilk haftadan başlayarak her perşembe ve her pazartesi gidip bana

borcu olan tacirlerden birinin dükkânında otururken sarraf ve çarşı kâtibi, her bir tacire uğrayarak alacaklarını toplayıp bana getiriyorlardı.

“Böylece kâh bir dükkânda, kâh başka bir dükkânda oturarak para toplamayı sürdürürken, günün birinde –ki o gün hamama gitmiş ve yıkanmış, sonra da bir süre dinlendikten sonra bir piliç yiyip birkaç bardak şarap içmiş, ardından ellerimi yıkayıp kokulu esanslar sürünmüştüm– Kayseriyyetü'l-Çerkes mahallesine geldim ve Bedreddin el-Bustani adlı bir kumaş tacirinin dükkânında oturdum. Bu zat, beni görünce, büyük bir içtenlik ve saygıyla karşıladı; oturup bir saat kadar konuştuk.

“Biz böyle konuşurken, mavi ipekten geniş bir çarşafa bürünmüş bir kadının dükkâna girdiğini gördük. Dükkâna kumaş satın almak için gelmiş ve benim yanımda bulunan bir tabureye oturmuştu. Başını örten çatkı biraz gevşemiş ve yüzü hafifçe görünür hale gelmişti. Bu baştan burnuma nefis ve ince bir koku sızıyordu. Ayrıca güzelliği ve çekiciliği aklımı karıştırmış, özellikle peçesinden farkına vardığım siyah gözleri beni büyülemişti. Oturduktan sonra Bedreddin'i selamlamıştı; o da kadına barış dilemiş, önünde dikilerek emirlerini almış, sonra da çeşitli türden kumaşlar göstermişti. Ben de, onun tatlı ve sihirli sesini işitirken, yüreğimde gittikçe ağırlığını hissettiren bir sevgi duymaya başlamıştım.

“Kadın bazı kumaşları inceledikten sonra, hiçbirini yeter güzellikte bulmadığından Bedreddin'e, 'Acaba sende, saf altın tellerle işlenmiş beyaz ipek kumaş var mı? Bir giysi yaptırmak için ihtiyacım var da...' diye sordu. Bedreddin, dükkânın dip tarafına doğru gitti, küçük bir dolap açtı ve birçok kumaş parçasının altından, saf altın tellerle işlenmiş beyaz bir ipekli kumaş çıkardı; getirip kadının önünde açtı. Kadın bunu isteklerine uygun buldu ve tacire, 'Üzerimde para bulunmadığından, sanırım, âdet gereğince, sen bunu bana ödünç verebilirsin; parasını sonra sana gönderirim' dedi. Ama tacir ona, 'Bu kez, bunu yapamayacağım efendim; çünkü bu kumaş bana değil, şurada oturmakta olan tacire aittir, ve ben de ona tam bugün borcunu ödemek zorundayım' dedi. Kadın bunu duyunca, büyük bir öfkeye kapıldı ve 'Yazık! Senden büyük paralar ödeyerek

kumaş almak âdetinde olduğumu ve sana ummadığın kadar para kazandırdığımı unuttun mu? Sana bu güne kadar hiç borç taktığımı hatırlıyor musun?" dedi. Tacir de, 'Kesinlikle! Hakkın var hanımım! Ama bugün hemen para ödeme durumunda bulunuyorum' dedi. Kadın bu sözleri duyunca, kumaş parçasını eline alıp omzunun üzerine koydu ve tacire, 'Siz hepiniz bu belalı ticaretin içindesiniz. Hiç kimseye saygı duymaz, sadece parayı düşünürsünüz' dedi. Sonra büyük bir hiddetle ayağa kalktı ve arkasını dönerek gitmeye hazırlandı.

"Ama ben, yüreğimin de onun eteklerine takılıp gideceğini sandım. Telaşla ayağa kalkarak, kendisine, 'Hanımefendi, lütfen biraz benden yana dönerek ve gitmekten vazgeçerek, dostça davranın!' dedim. Bunu duyunca yüzünü benden yana çevirdi; biraz gülümsedi ve dönerek, 'Tekrar dükkâna döneceğim ama, sırf sizin hatırnız için' dedi. Sonra dükkânda tam karşıma geçip oturdu. Bunun üzerine Bedreddin'e, 'Bu kumaş parçasının değeri nedir?' diye sordum. Bana, 'Bin yüz dirhem' diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine, ona, 'Öyle olsun! Ben sana fazladan yüz dirhem daha kâr tanıyacağım. Bana bir kâğıt ver. Sana bunu gösteren bir belge yazayım' dedim. Ve ondan altın işlemeli kumaş parçasını alarak karşılığında yazılı belgeyi verdim. Sonra kumaşı kadına sunarak ona, 'Bunu alın! Artık fiyat üzerinde tedirginlik duymadan, borcunuzu istediğiniz zaman bana ödersiniz. Bunun için bugünlerde çarşıya gelip herhangi bir dükkânda beni bulursunuz! Hatta, bu kumaşı benim elimden bir hediye olarak kabul etmek onurunu bana bağışlarsanız, alın, sizindir!' dedim. Bunu duyunca bana, 'Allah ne muradınız varsa versin! Acaba elimde bulunan tüm servetime sahip olmak ve bunu benim efendim ve başımın tacı olarak sağlamak ister misiniz? İnşallah Allah bu dileğimi yerine getirir!' dedi. Ona, 'Efendim! Siz hele şu kumaşı buyurun! Zaten bunun tek kalması da doğru değil!¹ Ama ne olursunuz, önce, örtülü tuttuğunuz yüzünüzü göstermek lütfunu benden esirgemeyin!' diye yanıt verdim. Bunun üzerine yüzünün alt kısmını gizleyen peçeyi kaldırdı.

1 Khawam'ın çevirisinde, bu tümcenin ardına "Size bir parça daha vereceğim" tümcesi eklenmiş (Â.Ş.O.)

“Yüzünü görünce, tek bir bakışla bile uçsuz bucaksız bir derde düştüm ve aşkı kalbime perçinlendi ve de aklım başımdan gitti. Ama çabucak peçesini indirdi, kumaşı alıp bana, ‘Efendim, senden uzak kalışım inşallah uzun sürmez, yoksa derdimden ölürüm’ dedi. Sonra oradan uzaklaştı; ve ben çarşıda, gün batıncaya kadar, tacir ile birlikte yapayalnız kaldım.

“Orada, sanki tüm duygularımı ve aklımı yitirmiş ve bu bir anlık tutkunun çılgınlığına tamamıyla kendimi kaptırmış olarak kalakaldım. Duygunun yoğunluğu beni öylesine sarmıştı ki, tacirden kadın hakkında bilgi almak istedim. Ve kalkıp gitmeden önce ona, ‘Bu kadının kim olduğunu biliyor musun?’ diye sordum. Bana, ‘Evet, kuşkusuz! Çok zengin bir kadındır bu! Babası ünlü bir emirdi, öldü ve ona büyük bir servet bıraktı’ dedi.

“Bunun üzerine tacirden izin aldım ve oradan uzaklaştım. Kalmakta olduğum Sürur Hanına geldim. Hizmetimde bulunanlar bana yiyecek sundular; ama ben hep onu düşünüyordum ve hiçbir şeye el sürmedim; uzanıp yatmak istedim, ama gözüme uyku girmedi; bütün gece sabaha kadar öylece uyanık kaldım.

“Sonra yataktan kalktım ve üzerime bir gün öncekinden de daha güzel bir giysi giydim, bir bardak şarap içtim, biraz bir şeyler yedim ve bir gün önce bulunduğum dükkâna gittim, dükkâncıyı selamlayıp her zaman oturmayı âdet edindiğim yere oturdum. Daha henüz oturmuştum ki genç kadının, ardında bir esire olduğu halde dükkâna geldiğini gördüm. İçeri girdi ve Bedreddin’e en küçük bir ilgi göstermeksizin bana selam vererek oturdu. Yumuşak bir sesle ve eşsiz bir konuşma tarzıyla ve de bulunmaz bir tatlılıkla bana, ‘Birini benimle yollarsanız, size iki bin yüz dirhem olan ipek kumaşın bedelini gönderirim!’ dedi. Ben de, ‘Ama acelesi yok ki! Bu telaş neden?’ diye yanıt verdim. Bana, ‘Ne kadar cömertsin! Ama yine de senin bir şey yitirmene sebep olmak istemem’ dedi. Sonra, kendisi elime kumaşın bedelini kararlılıkla koydu. Ve konuşmaya başladık. Ve bir an için ona işaretlerle duygularımın ne denli canlı olduğunu anlatma yürekliliğini duydum. O da benim ne denli bir tutkuyla ona sahip olmak istediğimi anladı. O zaman hızlıca ayağa kalktı; bana, nezaket icabı, izin istediğini gösterecek bir iki sözcük fısıldadıktan sonra aceleyle uzaklaştı. Ben de artık orada kala-

mayacağımı anlayarak dükkândan çıktım, yüreğim şiddetle ondan yana sürüklenerek, kendisini uzaktan izleyerek ardından koşmaya başladım. Çarşı çıkışında onu gözden yitirdim; ama bir aralık, hiç tanımadığım ve kim olduğunu peçesinden dola- yı göremediğim bir genç kızın bana yaklaştığını gördüm; bana, 'Efendim, hanımımın evine gelir misiniz? Sizinle konuşacağı bir şey varmış!' dedi. Bunu duyunca çok şaşırdım ve ona, 'Fakat burada beni kimse tanımaz ki!' dedim. Genç kız da bana, 'Ah! Ne kadar da çabuk unutupursunuz! Benim! Biraz önce, çarşı- da, falan tüccarın dükkânında hanımımın yanında gördüğünüz hizmetçi kız olduğumu hatırlamıyor musunuz?' dedi. Bunun üzerine onu izlemeye başladım ve sarraflar sokağının köşesinde bekleyen hanımını görüncye kadar ardından yürüdüm. Hanımı beni görünce, benden yana hızlı hızlı yürüyüp beni bir duvar köşesine götürerek, 'Sevgilim, bil ki, sen benim tüm düşüncemi sarmış bulunuyorsun; ve de gönlümü sevgiyle doldurdun. Ve seni gördüğüm andan bu yana, ne uyuyabiliyorum ne de bir şey yiyebiliyorum!' dedi. Ben de ona, 'Ben de öyle! Ben de aynı şeyleri yaşıyorum, ama duyduğum mutluluk, şikâyet etmemi engelliyor' diye yanıt verdim. Bana, 'Sevgilim, söyle bana! Senin kaldığın yere mi gelmeliyim yoksa sen mi benim evime gelir- sin?' diye sordu. Ben de ona, 'Ben yabancı biriyim burada; ve kaldığım handan başka oturduğum bir yer yok. Orası da pek çok kimsenin girip çıktığı bir yer. Eğer beni evine kabul edecek kadar dostluğuma güveniyorsan, sevincim sonsuz olur' dedim. Bana, 'Çok doğru! Bu gece cuma gecesidir, bu gece olmaz. Ama yarın, öğle namazından sonra, eşeğine bin ve Habbaniye mahal- lesini sorup öğren! Oraya ulaştınca, Ebu Şema adıyla tanınan eski vali Bereket'in evinin nerede bulunduğunu sor! Ben orada oturmaktayım. Sakın gelmeyi unutma! Seni orada bekleyeceğim' diye yanıt verdi.

"Bunu duyunca sonsuz bir sevince kapıldım; sonra ayrıl- dık. Ve ben, kalmakta olduğum Sürur Hanına geri döndüm ve uyumam mümkün olmaksızın bütün geceyi orada geçirdim. Fakat gün doğarken aceleyle kalktım, giysi değiştirdim, en hoş kokuları süründüm, bir mendile elli altın dinar koydum ve Sürur Hanından çıktım ve Bâbü'z-Zâviye yani Zaviye Kapısı adı

verilen yere doğruldum; orada bir eşek kiraladım ve eşekçiye, 'Habbaniye mahallesine gideceğiz!' dedim. Eşekçi göz açıp kapayıya beni oraya götürdü; ve Darbū'l-Münkeri adlı bir sokağa ulaştık; eşekçiye, 'Şimdi sor bakalım, eski nakib¹ Ebu Şema'nın evi nerede?' dedim. Eşekçi gidip birkaç dakika sonra döndü; aldığı bilgiyi aktararak bana, 'Eşekten inebilirsin!' dedi. Beni eve kadar götürdü; ben de ona, 'Yarın sabah buraya gelip beni ara ve tekrar hana götür!' dedim. Eşekçi bana, 'Emriniz başım üstüne!' dedi. Bunun üzerine ona bir çeyrek altın dinar verdim; teşekkür etmek üzere alıp dudaklarına sonra alına götürdü, sonra da çekip gitti.

"Bunun üzerine evin kapısını çaldım. Bana kapıyı, göğüsleri dik ve beyaz iki dolunay gibi yuvarlak, iki bakire küçük kız açtı; ve bana, 'Gir efendim! Hanımımız seni beklerken sabırsızlanmada... Sana duyduğu tutkunun ateşiyle gece hiç uyumadı' dediler. Bir avluya girdim ve yedi kapılı şahane bir yapı gördüm; binanın tüm ön yüzü geniş bir bahçeye bakan süslü pencerelerle kaplıydı. Bu bahçe, her türden ve her renkten meyve ağaçlarıyla doluydu. Üzerlerinde cıvıldaayan kuşlar tünemişti. Eve gelince, tamamıyla beyaz ve duru mermerden yapılmıştı. Bu mermerler öylesine parlaktı ki, onlarda insan kendi yansımasını bulabilirdi; iç tavanları da altın yaldızlı idi; duvarlarda yazılar, levhalar ve her türden desenler görülüyordu; evin içi insanın gözünü kamaştıran değerli eşyayla doluydu. Zemin her renkten ve her türden değerli mermerlerle kaplanmıştı. Büyük salonun ortasında, inci ve değerli taşlar kakılmış beyaz mermerden bir havuz bulunuyordu; tüm zemini ipek halılar kaplanmıştı, duvarlarda her renkten kumaşlar asılıydı.

"İçeri girip bir yere oturmamdan sonra henüz birkaç saniye geçmemişti ki..."

Ancak anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susarak öyküyü kesmiş.

Ancak yirmi altıncı gece gelince, yeniden söze başlamış:

1 Nakib: Bir eyaletin ya da vilayetin valisi (J.C.M)

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir Mısırlı Kıpti, simsara öyküsünü böyle anlatmış; o da kendince Çin'in bu kentinde sultana aynı şekilde nakletmiş:

"İçeri girince, beni karşılamak için inciler ve değerli taşlarla süslenmiş, yüzü ışıklı ve gözleri sürmelenmiş genç kadının ilerlediğini gördüm. Bana güldü, elimi tutup göğsüne bastırdı. Sonra ağzını ağızıma yaklaştırıp dudaklarımı emmeye başladı. Ben de onunkini emdim. Bana, 'Burada gördüğüm kişi gerçekten sen misin? Yoksa düş mü görüyorum?' dedi. Ona, 'Senin esiriniyim!' dedim. O da, 'Oh! Ne kutsal bir gün bu böyle! Ne mutluluktur bu! Vallahi, artık hiçbir şey görmüyorum. Yemek içmek zevkini bile yitirdim!' diye yanıt verdi. Ona, 'Ben de öyle!' diye yanıt verdim. Sonra oturup konuştuk; ve ben, bu karşılamadan gerçekten şaşkına dönmüş ve başımı önüme eğmiştim.

"Birkaç dakika geçtikten sonra sofraya serildi, harika yiyecekler getirildi; kızarmış etler, içli tavuklar ve her türden hamur işleri... Oturup doyuncaya kadar birlikte yiyip içtik. O beni eliyle besliyor ve her defasında ısrarla yemeye davet ediyordu. Sonra bakır ibrik ve leğen getirildi; ellerimi yıkadım, o da yıkadı; misk karışık gülsuyu süründük; sonra yan yana oturduk; bana şu dizeleri okudu:

Geleceğini daha önce bilseydim, ayaklarının altına halı yerine yüreğimin kızılığından ve gözlerimin karasından örülmüş bir örtü sererdim. Yatacağın yere yanaklarımın yumuşaklığını örter, ve ey yolcu, seni sevinçle göz kapaklarımda dinlendirirdim.

"Sonra bana en gizli dertlerini anlatmaya koyuldu, ben de benimkileri; böylece ona daha da fazla tutuldum. Sonra sevişmeye koyulduk, akşam oluncaya kadar kucaklaşıp binlerce kez öpüştük. Bunun ardından hizmetçiler bize bol bol yiyip içecek şeyler getirdiler. Gece yarısına kadar içmeyi sürdürdük. Sonra gidip yattık ve birbirimizin koynunda sabaha kadar seviştik. Tüm ömrümde böylesi bir gece geçirmemişim.

"Ertesi sabah uyandım, yavaşça yatağın kenarına içinde elli altın olan bir kese koydum; genç kadından izin aldım, evden

çıkmaaya hazırlandım. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, 'Senin güzel yüzünü bir daha ne zaman göreğim efendim?' diye sordu. Ona, 'Bu akşam yeniden geleğim' diye yanıt verdim.

"Ayrılağım sırada, kapıda, bir gün önce binerek eve geldiğim eşğin ve beni buraya getiren eşekçinin beni beklemekte olduklarını gördüm. Eşğe bindim ve Sürur Hanına geldim. Eşekten indim, eşekçiye yarım altın dinar ödedim ve ona, 'Bu akşam günbatımına doğru yine bana gel!' dedim. Bana, 'Emrin başım üzerine!' yanıtını verdi. Sonra hana girip kahvaltı ettim; sonra da gidip tacirlerdeki alacaklarımı toplamak üzere handan çıktım; paraları toplayıp geri döndüm. Ateşte pişirilecek koyun eti hazırlattım ve tatlılar satın aldım; bir hamal tutup genç hanımın adresini verdim ve evi tarif ettim; ücretini peşin ödeyerek aldığı şeyleri bu eve taşımasını sağladım. Ben de akşama kadar işlerimi bitirmeye çalıştım; sonra eşekçi gelip beni aradı; ben de bir mendile koyduğum elli altın dinarı yanıma alarak handan ayrıldım.

"Eve girdiğim sırada her yerin temizlenmiş olduğunu, mermer zeminin yıkanmış bulunduğunu, mutfak eşyasının silinip parlatıldığını, meşalelerin hazırlandığını, fenerlerin yakıldığını, sofraların hazırlandığını ve şarapların süzölüp sürahilere konmuş olduğunu gördüm. Genç kadın, beni görünce, kollarına atıldı, beni öpmeye başladı ve 'Oh! Seni ne çok özledim!' dedi. Sonra oturup doyuncaya kadar yedik. Sonra hizmetçiler sofrayı kaldırdılar ve bize içki getirdiler. Ve biz içmekten ve gece yarısına kadar badem, ceviz ve fıstık kırmaktan geri durmadık. Sonra da sabaha kadar birlikte yattık; sonra uyandım ve âdetim üzere elli altın dinarı kendisine verip evden çıktım. Kapıda, eşği buldum ve bindim, hana gidip orada uyudum. Akşamleyin kalktım ve yemek hazırlıklarına başladım. Ceviz ve bademle süslenmiş tereyağlı pilav, kızarmış yerelması ve daha birçok şey satın aldım. Sonra meyveler, çeşitli türden kuruyemiş ve pek çok çiçek aldım ve hepsini eve gönderdim. Kendim de yanıma elli kadar altın dinar aldıktan sonra, eşğe binip oraya gittim ve eve girdim. Orada yiyip içtik ve yatarak sabaha kadar çiftleştik. Uyandığımda, yavaşça mendili ona verdim ve âdet edindiğim gibi hana döndüm.

“İşlerin bu türde gidişi, günlerce sürdü; sonunda iflasın eşiğine geldim; artık cebimde bırakın bir tek dinar, bir dirhem bile kalmadı. Bu durumda ne diyeceğimi bilemedim; içimden bunun şeytanın marifeti olduğunu düşündüm; ve şu dizeleri okumaya başladım:

Talih bir an zengini bir kenara itse, onu fakirleştirse; akşam-
leyin batan solgun güneş gibi söner, parlısını yitirir birden.
Gözden yiterse, artık, anısı da tüm belleklerden silinir. Ve
günün birinde yine ortaya çıkarsa, baht bir daha ona hiç
gülmeyecektir.

Sokakta görünmekten utanacaktır; ve kendi başına kalarak
gözlerinin tüm yaşını dökecektir.

Vallahi! Diyerek yemin ederim ki, insan dostlarına hiç
güvenmesin! Sefalet bir kez insanın ümûğüne çökerse,
anası babası bile onu inkâr eder!

“Artık ne yapacağımı bilmiyordum, tüm üzgün düşünce-
lerimle, biraz yürümek için handan çıktım ve Bâbü’z-Zâviye
yakınında Beynül-Kasreyn meydanına ulaştım. Orada büyük
bir topluluk, tüm meydanı dolduran bir kalabalık gördüm.
Çünkü o gün bir şenlik ve panayır günüydü. Ben de kalabalığa
karıştım ve bahtın etkisiyle yakınımda bir süvari belirdi; itilip
kakılma dolayısıyla elimde olmaksızın onun üstüne doğru aban-
dım ve elim cebine değdi ve orada kabarıp, yuvarlak bir paket
bulunduğunu anladım; şeytanın kışkırtmasıyla¹ elimi aceleyle
bu cebe sokup bu küçük paketi aldım; bu hareketim öylesine
hafif oldu ki, adam cebinden bir şey alınmış olduğunun farkına
bile varmadı. Ama bu süvari birdenbire cebindeki ağırlığın yok
olduğunu hissedip elini cebine attı ve kesesinin çalınmış oldu-
ğunu anladı. Ve birden bana doğru hiddetle dönerek topuzuyla
başına vurdu; hemen bayılıp yere düştüm; yöremi birçok kişi
sardı; içlerinden birileri süvarinin atının dizginini tutarak, ona,
‘Böyle bir kalabalıkta sana yüklendi diye savunmasız bir adama
vurmaya utanmıyor musun?’ diyerek onun daha ileri gitmesini
engelledi. Ama süvari, ‘Hepinizin haberi olsun ki bu adam bir

1 Bu cümledeki “şeytanın kışkırtmasıyla” ibaresini Khawam eklemiştir (Â.Ş.O.)

hırsızdır!’ diye haykırdı. Bu sözleri duyunca, içinde bulunduğum baygınlık halinden kendime geldim ve halktan birilerinin, ‘Olamaz! Bu, hali vakti yerinde ve ne olursa olsun hırsızlık yapamayacak kadar seçkin bir genç’ dediklerini duydum. Ve orada bulunan herkes benim yankesicilik etmiş ya da etmemiş olduğumu kendi kendilerine sormaya başladılar. Şu ya da bu yönde açıklamalar yapıldı ve tartışmalar duyuldu. Halkın hareketleri arasında sürüklenmeye başlamış ve beni bir türlü bırakmak istemeyen süvarinin gözünden kaçabileceğim bir duruma girmek üzereydim ki, bahtın bir cilvesi olarak, oraya kentin valisi ve muhafızları gelip Bâbü’z-Zâviye’den geçecek oldular. Bizim ortasında bulunduğumuz kalabalığı görerek vali yaklaştı ve ‘Burada neler oluyor?’ diye sordu. Süvari de, ‘Vallahi, ey emir! Bir hırsız var. Cebimde içinde yirmi altın dinar bulunan mavi bir ipek kese vardı; kalabalık ve kargaşadan yararlanarak çaldı’ diye yanıt verdi. Bunun üzerine vali, süvariye, ‘Tanık olarak olayı gören var mı?’ diye sordu. Süvari, ‘Hayır’ diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine vali, güvenlik güçlerinin başında bulunan kişiye seslendi ve ‘Şu adamı tutun ve üstünü arayın’ emrini verdi. Bunun üzerine güvenlik sorumlusu beni tuttu ve artık Allah’ın yardımından yoksun olduğundan, üstümü arayarak mavi keseyi buldu. Vali keseyi açtı ve parayı sayıp süvarinin dediği gibi gerçekten yirmi altın dinar olduğunu gördü.

“Bunun üzerine vali, son kertede kızarak, muhafızlarına ve maiyetindekilere, ‘Şu adamı bana getirin!’ diye emir verdi. Beni onun önüne götürdüler ve vali, ‘Genç adam, bana gerçeği anlatman gerek!’ dedi. ‘Bu keseyi çaldın mı, çalmadın mı?’ Bunun üzerine, tüm utanç içinde, başımı önüme eğdim; içimden bir an, ‘Eğer, “Ben değilim!” desem, inanmazlar; çünkü kese benim üzerimde çıktı; “Çaldım” dersem, beni hemen yakalarlar’ diye düşündüm. Sonunda karar verip, ‘Evet, ben çaldım!’ dedim.

“Vali bu sözleri işitince, çok şaşırdı; tanıkları çağırdı ve benim sözlerimi, onların önünde bana tekrarlatarak duymalarını sağladı. Bütün bunlar Bâbü’z-Zâviye’de geçiyordu.

“Bunun üzerine vali, cellada ellerimin kesilmesini emretti. Ve cellat hemen orada sağ elimi kesiverdi. Bunu gören süvari bana acıdı; ve valiye rica ederek öteki elimin de kesilmesini önledi.

Vali bu lütfu esirgemedi ve oradan uzaklaştı. Yörede bulunanlar da bana acıdılar, beni rahatlatmak üzere bir bardak şurup sundular; çünkü yitirdiğim kandan ötürü bayılacak gibiydim. Süvariye gelince, bana yaklaşıp keseyi uzatıp elime sıkıştırdı ve, 'Sen seçkin bir genç adamsın! Hırsızlık mesleği senin harcın değil, dostum' dedi. Bunun üzerine keseyi aldım ve şu dizeleri okudum:

Vallahi, insanların en iyisi, bil ki, ömrümde hiç hırsızlık etmedim, haydut da değilim. Ama arabamı sürerken, acımasız bir talih beni oradan fırlatıp attı. O zamandan beri dertlere, kederlere ve sefaletle gömüldüm. Bu duruma sürüklenmem hiç de benim hatam değil. Ama ben şahiken, Tanrı mızrağını fırlatarak başımdan tacımı uçurdu.

"Bunun üzerine süvari keseyi almam için beni zorlayarak yanımdan ayrıldı. Ben de kolumu mendilimle sararak ve elimi yenimde gizleyerek oradan uzaklaştım. Başıma gelenlerden ötürü solgun ve kederliydim.

"Artık nereye gittiğimi pek bilmeden, sevgilimin evine doğru yol almışım. Oraya ulaşınca, kendimi yarı baygın yatağın üzerine attım. Genç kadın benim solgunluğumu gördü; ve bana, 'Ne derdin var? Yüzünün rengindeki bu değişiklik, bu solgunluk neden?' diye sordu. Ona, 'Başım ağrıyor, hiç de iyi değilim!' diye yanıt verdim. Bunu duyunca çok üzüldü ve bana, 'Efendim, derdinle yüreğimi yakma. Yalvarırım şöyle otur, başını biraz benden yana çevir; bugün başına ne geldi, bana anlat! Çünkü yüzünden pek çok şey okuyorum' dedi. Bunun üzerine ona, 'Lütfen, beni sana cevap vermek üzüntüsünden azat et!' dedim. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, 'Ah! Anlıyorum ki artık sana verecek bir şeyim kalmamış, benden bıkmışsın! Çünkü bana eskisi gibi davranmıyorsun!' dedi. Sonra da hıçkırıklarla kesilen müthiş bir ağlama tutturdu; arada bir duruyor, bana sorularını tekrarlıyor; bense ona cevap veremiyordum. Böylece gece oldu. Bize yiyecek getirdiler, âdet olduğu üzere sofraya buyur ettiler. Ama ben, sol elle yemek zorunda kalacağımdan ve sorulduğunda nedenini açıklamak durumunda kalmak utancından sakınmak için kabul

etmek istemedim. Ve ona, 'Bu saatte yemek içimden gelmiyor' dedim. Bunun üzerine bana, 'Seni anlıyorum. Ama bugün başına ne geldi bana anlatsana! Neden böyle mahzun ve kederlisin, ruhun ve yüreğin matemde gibi?' diye sordu. Sonunda ona, 'Sana her şeyi anlatacağım, yavaş yavaş ve ağır ağır' dedim. Bu sözlerimi duyunca, bana bir bardak şarap sunarak ferahlamış bir ruh haliyle, 'Haydi dostum! Artık kederli düşünceleri kafandan at! Şu şarabı iç, derdini unut ve bana, dertlerinin kaynağı olan neyse, onu anlat!' dedi. Ben de ona, 'Bunu kesinlikle istiyorsan içeceğim şeyi bana sen kendi elinle sun!' dedim. O da bardağı dudaklarıma uzattı ve tatlı bir tavırla yaklaşarak bana şarabı içirdi. Sonra yenisinden doldurdu ve uzattı. O zaman, bir gayret göstererek sol elimi uzattım ve bardağı ondan aldım. Ama gözyaşlarımı tutamamaya ondan şunu dizeleri okudum:

Yüce Tanrı'nın parmakları tüm bahtları tutar. Bizi, istediğince, sağır, kör ve cahil yapar. İsterse eğer, aklımızı başımızdan alır, bir tüy koparıncasına kolaylıkla... Yine isterse eğer, hatalarımızı görmemiz için aklımızı başımıza getirir.

"Bu dizeleri okuyup bitirirken, tüm ruhumla hıçkırıyordum. Beni böyle ağlar görünce, artık o da kendini tutamadı; başımı elleri arasına aldı; çığınca, 'Oh! Lütfen, artık gözyaşlarının nedenini bana anlat! Yüreğimi yaktın, bitirdin! Ve de bana, şarap bardağını neden sol elinle aldığını söyle!' diye haykırdı. Bunun üzerine ona, 'Sağ elimde bir çıban var' dedim. Bana, 'Göster bana şu çıbanı! Patlatayım, rahatlarsın!' dedi. Kendisine, 'Şimdi böyle bir şey yapılmasına gerek yok. Daha fazla ısrar da etme! Çünkü elimi göstermemekte kararlıyım' dedim. Bu sözleri söyleyerek elimdeki bardağı tamamıyla içtim; ve bardağı her doldurmasını izleyerek aynı şekilde içmeye devam ettim; bu durum, iyice sarhoş olmama kadar sürdü. Oracıkta yatıp uyuyakalmışım.

"Bunun üzerine uykumu fırsat bilip kolumu çıkarmış ve sağ elimin kesilmiş olduğunu görmüş. Sonra üzerimi arayıp mavi kese içindeki yirmi altın dinarı bulmuş. Ve de, benim felaketimi anlayarak sınırsız bir umutsuzluğa düşmüş ve dünyada hiç kimsenin duyamayacağı kadar büyük bir üzüntüye kapılmış.

“Ertesi sabah, uyandığımda, kahvaltımı çoktan hazırlamış olduğunu gördüm; bir tabakta dört haşlama piliç ve bol miktarda şarap buldum. Ve bütün bunları bana sundu. Ben de yiyip içtim; sonra da izin alarak oradan ayrılmak istedim. Ama beni durdurdu ve ‘Nereye gidiyorsun?’ diye sordu. ‘Eğlenebileceğim ve beni kahreden, yüreğimi sıkın kaygıları kovabileceğim bir yere’ diye yanıt verdim. Bana, ‘Oh! Ne olursun gitme! Biraz daha kal!’ dedi. Bunun üzerine oturdum. Yüzüme uzun uzun baktı ve ‘Dostum, seninki nasıl bir çılgınlık böyle? Görüyorum ki, bana olan sevgin seni çıldırtmış! Ve benim uğrumda sana bütün parayı harcatmış! Dahası, anlıyorum ki, sağ elini yitirmenin nedeni de benim! Böyle olunca, yemin ederim ki ve Allah şahidimdir ki senden asla ayrılmayacağım. Sen de benim gerçeği söylediğimi anlayacaksın! Şimdi seninle evlenmek istiyorum’ dedi.

“Bu sözleri söyledikten sonra tanıklar çağırttı; geldikleri zaman, onlara, ‘Sizi tanık tutuyorum ki, bana ait olan burada şu kasada görmüş olduğunuz tüm servet ve malik olduğum her şey, bu andan başlayarak bu genç adamındır’ dedi. Tanıklar onun açıklamasını ve benim kabulümü onayladılar ve yazarak belgelendirdiler; sonra da ücretlerini alarak ayrıldılar.

“Bunun üzerine sevgilim elimi tuttu ve beni bir dolaba doğru götürdü. Dolabı açıp bana büyük bir kasa gösterdi; açıp bana, ‘Bu kasanın içinde ne olduğuna hele bir bak!’ dedi. Baktım ve kasada her biri bir paket haline getirilmiş mendiller bulunduğunu gördüm. Sonra da, ‘Bütün bunlar senin kendi malındır. Zaten senin verdiklerinle olmuştu. Gerçekten, bana içinde elli altın dinar bulunan bir mendil verdiğinde, onları dikkatle kaldırıp bu kasada sakladım. Şimdi malını geri al! Senin bahtını yazan Allah olduğu gibi, bütün bunların korunmasını da o istemiştir. Bugün Allah seni korumuş ve onun tarafından yazılan şeylerin yerine getirilmesi için beni seçmiştir. Ve de benim yüzümden, hiç kuşku yok, sen sağ elini yitirdin. Gerçekte ben, seni bana karşı bağlılığının ve sevginin ölçüsünde ödüllendiremedim. Canımı senin uğruna versem de yeterli olmazdı. Yitiren yine sen olurdun’ dedi. Sonra da, ‘Gel, malını üzerine al!’ diye ekledi. Ben de, onun etmek için yeni bir kasa satın aldım; genç kızın kasasından bütün para paketlerini birer birer ona aktardım; böylece vaktiyle

ona verdiğim paraları yeniden üzerime aldım ve gönlüm neşeyle doldu, tüm derdim yok oldu.

“Bunun üzerine kalktım ve onu kollarımda sıktım; sonra oturup birlikte sevinçle içki içtik. Ve o bana durmadan en tatlı ve en incelikli sözler söylemeyi sürdürdü ve benim ona yaptıklarımın yanında yapabildiği pek az şey için özürler diledi; ve kalktı, değerli giysi, mücevherler ve başka şeyler ve bina, toprak gibi taşınmaz mallar olarak üzerine kayıtlı her şeyi benim üzerime geçirdi ve bunu tanıklar önünde kendi el yazısıyla düzenlediği bir belgeye saptadı.

“Ve o gece, girdiğimiz çılgınca eğlence ve sevişmeye karşın, onun yüzünden uğradığım ve kendisine tüm ayrıntılarıyla anlattığım felaketleri düşünerek çok tedirgin bir uyku uyudu.

“Fakat, o andan başlayarak benim adıma sızlanmaktan hiç geri durmadı; ve bu üzüntüleri yüzünden, bir ay geçti geçmedi, güçsüz kalarak yatağa düştü ve rahatsızlığı günden güne daha belirgin oldu, ağırlaştı; bunu izleyen on beş gün içinde öldü ve öteki dünyanın seçkinleri arasına karıştı.

“Bana gelince, onun tüm cenaze hazırlıklarını yaptım ve onu kendi ellerimle toprağa verdim ve gömülüşü dolayısıyla gerekli bütün merasimleri yerine getirdim; ve hiçbir masraftan kaçınmadım. Ondan sonra mezarlıktan ayrılarak eve döndüm; bana miras kalan her şeyi gözden geçirdim; gerçekten bana büyük bir miras bıraktığını anladım. Bunlar arasında taşınmaz mal olarak, birçok şey arasında, susam tanesiyle dolu depolar vardı. İşte senden simsarlık yapmanı istediğim susamlar bunlardı efendim; ve bunlar için hak ettiğinden daha az simsarlık komisyonu aldın.

“Seni çok şaşırtan ortadan yok oluşlarıma gelince, onun bana bıraktığı her şeyi elden çıkarmak zorundaydım ve alacağım paraların ve diğer taşınır değerlerin hesabını ancak bugün halledebildim.

“Senden yerine getirmek istediğin bir minnet borcunu reddetmemeni rica edeceğim; sen ki, bana büyük bir misafirsevenlik gösterdin ve sofranı benimle paylaştın. Sende bıraktığım ve susam satışından elde ettiğin ve bugüne kadar benim için sakladığın parayı lütfedip kabul et, senin olsun!

“İşte benim öyküm ve daima sol elle yemek yiyişimin nedeni.”

Bunun üzerine ben, ey kudretli şahım, genç adama, “Gerçekten, beni iyilikle, cömertlikle ihya ettin!” dedim. O ise bana, “Bir şey değil! Şimdi, simsar efendi, bana katılır ve benimle ülkem olan Bağdat’a gelir misin? İskenderiye ve Kahire’den büyük miktarda mal satın aldım; bunları Bağdat’ta satarak büyük kâr elde etmek ümidindeyim. Yol arkadaşım olur ve kârıma ortaklık etmek ister misin?” diye sordu. Ben de, “Arzun benim için emirdir” diye yanıt verdim. Sonra da kentten ayrılmak için ay sonunu beklememizi önerdim.

Bu süre zarfında, değerinden hiçbir şey yitirmeksizin, tüm mal varlığımı satmakla uğraştım; bundan kazandığım parayla mal satın aldım ve genç adamın eşliğinde ülkesi Bağdat’a doğru yol aldım; oradan da sağladığım büyük bir kârla başka mallar aldım. Oradan ey yüzyılların şahı, sizin saltanat sürdüğünüz bu ülkeye geldik.

Genç adama gelince, mallarını çabucak satıp benden önce Mısır’a döndü. Ben de gidip ona kavuşmayı düşünüyordum. Oysa ülkenin yaşantısını bilmediğim için kambur ile geçirdiğimiz dün geceki olaylar ortaya çıktı; aslında ben buraya iş için gelmiş bir tacirden başka bir şey değilim.

Ve ey yüzyılların hükümdarı, kamburunkinden daha olağan-dışı gördüğüm öykü budur!

Ancak şah, “Yo, hayır! Ben öyle bulmadım. Ey simsar, senin öykün bundan daha üstün değil! Bundan dolayı, benim soytarım olan şu zavallı kamburun ölümüne neden olduğunuzdan ötürü tümünüzü hemen astıracağım!” diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş; ve yavaşça susarak öyküsünü kesmiş.

Ancak yirmi yedinci gece gelince, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Çin hükümdarı, “Hepinizi astıracağım” deyince, bu kez azık sağlayıcı ilerleyerek kralın önünde yer almış ve ona, “İzin verirseniz, bugünlerde duyduğum, kamburunkinden daha şaşırtıcı ve daha harika olan bir öyküyü size anlatayım! Eğer işittikten sonra siz de bunun böyle olduğuna

hükmederseniz, umarım ki hepimizi başlıyorsunuz!” demiş. Çin hükümdarı da, “Öyle olsun! Hele öyküyü bir duyalım!” demiş. Bunun üzerine o da şu öyküyü anlatmış:

Çin Hükümdarının Azık Sağlayıcısının Öyküsü

Bil ki, ey zamanın ve yüzyılların hükümdarı, dün gece birçok fakih ve Kur'an üstüne engin malumat sahibi âlimlerin bulunduğu bir düğün yemeğine çağrılıydım. Kur'an okunması bitince, sofralar kuruldu, yemekler ve ziyafet için gerekli her şey getirildi. Ortaya konan yemekler arasında ruzbâce¹ adlı, büyük ünü olan ve esas malzemesi olan pirinç iyi pişirilir ve içindeki sarımsak ve diğer baharat gerekli miktarda konulmuş olursa, son derece lezzetli olan bir yemek de vardı. Bunun üzerine, biz çağrılılar hepimiz, içimizden ruzbâce tabağına elini sürmeyen birimiz hariç, büyük bir iştahla yemeye başladık. Bu güzel yemekten tatsın diye ne kadar zorladıkça da, bu kimse, yemin ederek el sürmemekte diretti. Bunun üzerine ısrarlarımızı ikiye katladık; fakat bize, “Lütfen, beni böyle sıkıştırıp durmayın! Bir kez tatmakla uğradığım felaket bana yeter!” dedi ve bize şu dizeyi okudu:

Eski bir dostunu artık tanımak istemiyor ve ondan sakınmak istiyorsan: tertipler düzenlemeye mahal yok! Kaç kurtul!

Bunun üzerine artık daha fazla ısrar etmedik. Ama, ona, “Allah aşkına! Bu güzelim ruzbâceyi yemeni engelleyen nedeni açıklar mısın?” diye sorduk. Bize, “Ruzbâceyi yemeden önce, ellerimi kırk kez sodayla, kırk kez tuzla, kırk kez de sabunla, tüm olarak yüz yirmi kez yıkamadıkça sofraya oturmamaya yemin ettim” dedi. Bunun üzerine ev sahibi hizmetçilerine, derhal su ve çağrılının istediği şeyleri getirmelerini emretti. Ve çağrılı, daha önce sözünü ettiği miktardaki malzemeyi aynen kullanarak ellerini yıkadı; sonra dönüp istemeye istemeye yeniden sofraya oturdu ve elini hepimizin ortaklaşa içinden yediği tabağa

1 Ruzbâce: Khawam bu yemeğe zırbâce diyor ve bir tür bumber olduğuna dair bilgi veriyor (Â.Ş.O.)

doğru uzattı; vesveseyle ve titreye titreye ruzbâceden yemeye başladı. Biz doğrusu buna çok şaşırdık; ama eline bakınca çok daha fazla şaşkınlık geçirdik: Bu elin sadece dört parmağı vardı ve baş parmağı noksandı. Çağnlı böylece ancak dört parmağıyla yiyordu. O zaman, kendisine, “Allah yardımcın olsun! Bize baş parmağını nasıl yitirdiğini anlatır mısın? Yoksa Allah’ın bir takdiri olarak doğuştan mı böyle sakatsın? Ya da bir kazanın kurbanı mı oldun?” diye sorduk. Bunun üzerine bize, “Kardeşlerim, siz her şeyi görmediniz daha! Benim yitirdiğim sadece bir başparmak değil, iki başparmaktır. Çünkü sol elimin de başparmağı yoktur. Dahası, iki ayağımda da sadece dörder parmak vardır. İşte gelin, kendi gözlerinizle görün!” diyerek yanıt verdi. Bize öbür elini ve ayaklarını açarak gösterdi; biz de gerçekten her bir el ve ayağın sadece dörder parmağı bulunduğunu gördük. O zaman şaşkınlığımız daha da arttı ve ona, “Sabırsızlığımız son haddine ulaştı. İki başparmağın ile iki ayak başparmağını nasıl yitirdiğini ve ellerini birbiri ardından yüz yirmi kez yıkamanın nedenini öğrenmek için meraktan çatlıyoruz” dedik. Bunun üzerine bize öyküsünü şöyle anlattı:

“Hepiniz bilirsiniz ki, babam adı büyük tacirler arasında anılan bir tacirdi; hatta Halife Harun Reşid zamanında Bağdat kentinin en büyük taciriydi diyebilirim. Babam şarabın iyisinden anlayan ve eğlenmeyi seven bir kişiydi; bizim ut ve kanun gibi telli sazlarımızın müziğini de çok severdi. Ölünce bana hiçbir servet bırakmadı; çünkü hepsini yiyip bitirmişti. Bununla birlikte, babama olan saygımdan ötürü ona şanına layık bir cenaze merasimi yaptım, onuruna yemekler verdim; ve günlerce matemini tuttum. Bundan sonra sağlığında işlettiği dükkâna gittim; orayı açınca içinde değer ifade eden hemen hemen hiçbir şey bulunmadığını gördüm. Bir de büyük borçlar bıraktığının farkına vardım. Bunun üzerine babamın alacaklılarını buldum, onlara, biraz sabır göstermelerini, bu borçları ödemek için elimden geleni yapacağımı söyledim. Sonra işe koyuldum, alım satımla uğraşıp her hafta bir kısmını ödeyerek kazancım oranında borçları tüketmeye gayret ettim. Böylece, tüm borçları ödedikten gayrı, düzenli kazanmam dolayısıyla benim sermayem de ilk başlardakine kıyasla hatırı sayılır derecede arttı.

“Böylece, günün birinde, dükkânımda oturmuş, işimle uğraşırken, ömrümde gözlerimin daha güzelini görmediği bir genç kız gördüm. Göz kamaştıran giysiler giyinmiş ve bir katıra binmişti. Önünde bir haremağası, ardında bir başka haremağası yürüyordu. Katırını çarşının girişinde durdurdu, yere atladı; iki haremağasından biri peşinde olduğu halde çarşıya girdi. Ve bu haremağası ona, ‘Efendim, lütfen, böylece çarşıya girme! Ve gelip geçene kendini gösterme! Başımıza büyük felaketler getirirsin! Haydi buradan çekip gidelim!’ deyip onu durdurmaya çalıştı. Ama o, bu sözlerle hiç kulak asmadı ve çarşının tüm dükkânlarını birbiri ardından teftiş etmeye başladı; ve benimkinden düzenli ve güzel dükkân bulamadı. Bunun üzerine daima haremağasıncı izlenerek benden yana geldi ve benim dükkânımda oturarak bana selam verdi. Yaşantımda bu kadar güzel bir ses duymamış ve bu kadar tatlı sözler işitmemiştim. Ve peçesini açtı; yüzüne baktım. Onu sadece görüvermem ruhumu büyük bir kargaşaya soktu ve yüreğimi hayran bıraktı. Gözlerimi bir türlü yüzünden ayıramayarak şu iki dizeyi okudum:

Yüzü ipeksi, bir güvercin kanadı kadar ipeksi bir peçeyle örtülü günele, ısırap çekmektense, benim için ölümün ne denli kurtarıcı olacağını söyle! Ona biraz merhametli olmasını hatırlat! Bilsin ki, uğruna huzurumdan yüz çevirdim, kanadına sığınmak için!

“Benim bu dizeleri okuduğumu işitince, o da şu dizelerle bana yanıt verdi:

Ben yüreğimi seni sevmeye adadım. Ve bu yürek başka sevgilerden yüz çevirdi. Ve gözlerim, rastlantı olarak başka güzelliklere dalarsa, onlardan hiçbir zevk almayacaktır eminim.

Yüreğimden aşkını söküp atmayacağıma yeminler ederim. Ama yine de kalbim üzgün ve aşkıdan susuz kaldı. İçinde sırf aşkı bulduğum bir bardaktan içtim. Ama sen aşkı bulduğum bu bardağa dudaklarını bile değdirmemişsin!

“Sonra bana, ‘Ey genç tacir, bize göstereceğin güzel kumaşların var mı?’ diye sordu. Ben de, ‘Efendim, kölen fakir bir tacirdir ve sana layık hiçbir şeyi yoktur. Biraz bekleme sabrını göster! Daha sabahın er saati. Öteki tacirler dükkânlarını açmadı. Ben biraz sonra kendim giderim, değerli kumaş adına neleri varsa, senin için satın alırım’ dedim; sonra da oturup onunla konuşmaya başladım. Sanki aşkının denizinde boğulmuş ve bana esinlediği ateşin çılgınlığında tükenmiş gibiydim. Öteki tacirler dükkânlarını açtıkları vakit ayağa kalktım ve bana emrettiği şeyleri satın almak üzere dışarı çıktım; her şeyi alıp kendi hesabıma geçirttim, beş bin dirhem kadar para tuttu. Aldığım kumaşları haremağasına verdim; kız onunla birlikte dükkândan ayrıldı ve çarşının girişinde katırla bekleyen öteki haremağasının bulunduğu yöne doğru yürüyüp uzaklaştı. Ama benden hiçbir hesap istemedi; ve tüccarlara ödemek üzere kendi üzerime yazdırdığım, kendisinin bana borçlandığı paranın miktarını sormadı. Hatta kim olduğunu ve nerede oturduğunu bile söylemedi. Ve ben de, kendiliğimden ona bunları sormaktan utandım; ve hafta sonunda tacirlere aldığım malın bedeli olan beş bin dirhemi ödemeyi vaat etmek zorunda kaldım. Çünkü, kızın dönüp bu parayı bana ödeyeceğini umuyordum. Sonra aşktan adeta sarhoş olmuş gibi evime döndüm. Önüme yemek getirdiler, hiç canım çekmedi; çünkü kızın güzelliğinin ve büyüleyici varlığının düşüncesi beni sarmıştı. Uyumak istediğimde, gözüme uyku girmedi.

“Bu durumda bir hafta geçti; bu sürenin sonunda tacirler gelip benden paralarını istediler; fakat genç kızdan hiçbir haber almamış bulunduğum için, onlara biraz daha sabretmelerini ve bir hafta daha süre tanımalarını rica ettim. Bana bu süreyi tanıdılar. Gerçekten, bir hafta sonra, bir sabah erkenden, genç kızın, katırına binmiş, çıkıp geldiğini gördüm; yanında bir hizmetçi ile iki haremağası vardı. Beni selamladı ve ‘Efendim, borcumu ödemeyi bu denli ertelediğim için beni bağışlayın. Fakat paranız işte burada! Altının değerini ölçecek bir sarraf çağırın ve paranızı alın!’ dedi. Sarrafi çağırttım; haremağalarından biri ona parayı verdi; sarraf parayı kontrol edip iyi durumda olduğunu saptadı. Parayı aldım; ve çarşı açılışıya kadar genç kızla oturup konuştum. Bu sırada bana, ‘Benim hâlâ şu ve şu mallara ihtiyacım var.

Gidip bunları sağlar mısın?’ diye sordu. Yine kendi hesabıma istediklerini sağladım ve kendisine teslim ettim. Bunları alıp borçlu bulunduğu bedelleri hakkında hiçbir şey sormadan çekip gitti. Ben de onun uzaklaşıp gittiğini görünce, kendisine güven gösterip bu denli davrandığıma pişman oldum. Çünkü yaptığım alışveriş bana bin altın dinara mal olmuştu. Onu gözümden yitirdiğimde, kendi kendime, ‘Bu kızın bana karşı duyduğu tutkuyu ve dostluğu anlayamıyorum. Bana beş bin dirhem tutan borcunu getirdi; sonra da benden bin dinarlık mal aldı, gitti. Bu böyle sürer giderse, sadece kendim değil, başkaları da iflas eder. Ve de, tacir kısmı gelip benim yakama yapışır. Bu kadının gelip beni güzelliğiyle büyüleyen gözüpek bir dolandırıcı, benim himayesiz ve desteksiz yoksul bir tacir olmamdan yararlanan bir hilekâr olup arkamdan alay edip gülmesinden korkarım. Ona adını ve adresini bile sormadım!’ dedim.

“Böylece, bütün bir ayı kaygı ve azap verici düşüncelerle dolu geçirdim, bu sürenin sonunda tacirler gelip paralarını istediler ve öylesine ısrar ettiler ki, onları memnun etmek için, mağazamı ve içindekileri, evimi ve bütün mal varlığımı satarak borcumu ödeyceğimi söylemek zorunda kaldım. Böylece iflasın eşiğinde, kaygılı düşünceler içinde otururken, kızın çarşının baş tarafında belirdiğini, çarşı kapısını aştığını ve benden yana geldiğini gördüm. Onu görür görmez, tüm kuşkularımın ve kaygılarımın dağıldığını hissettim. Onun yokluğu sırasında geçirdiğim felaketli günleri unuttum. O da bana yaklaştı, o güzel sesiyle bana hitap ederek ve çok iyi bildiği tatlı sözlerle konuşmaya başladı. Sonra bana, ‘Sarraf terazisini getir ve sana getirdiğim parayı tart!’ dedi. Ve gerçekten, bana onun için yaptığım alışverişin değerini karşılayacak, hatta geçecek miktarda para verdi.

“Sonra gelip benim yanıma oturdu ve benimle büyük bir rahatlıkla ve pervasızca konuşmaya başladı. Bense neşe ve mutluluktan ölecek gibiydim. Sonunda bana, ‘Sen evli misin, bekâr mısın?’ diye sordu. Ben de kendisine, ‘Yok, hayır! Benim hiçbir kadınla ilişğim yok!’ diye yanıt verdim. Ve bunu söylerken ağladım. Bunu görünce bana, ‘Neden ağlıyorsun?’ diye sordu. Ben de ona, ‘Akıldan geçen bir fikir yüzünden’ diye yanıt verdim. Sonra hizmetçisini mağazanın dip tarafına alarak aramızı

bulması için eline bir avuç altın dinar sıkıştırdım. Bunu benden duyunca hizmetçi kız gülmeye başladı ve bana, ‘Ama bilesin ki o da sana âşık! Hem de senin onu sevdiğinden fazlasıyla! Onun kumaş falan arzusu yok ki! Sırf seninle buluşup görüşebilmek ve sana olan tutkusunu söyleyebilmek için alışverişi bahane etti. Onunla doğrudan doğruya konuşabilir ve istediğini söyleyebilirsin; hiç kuşkusuz sözünden gücenmeyecek ve sana karşı çıkmayacaktır’ dedi.

“Ancak, genç hanım, benden izin alarak ayrılacağı sırada, ona eşlik eden hizmetçiye para verdiğimi gördü. Bunun üzerine dükkâna geri döndü ve gülerek yeniden oturdu. Ben de ona, ‘Sana sormak durumunda olduğu husus için bu köleni affet ve sana söyleyeceği şey için peşin olarak onu bağışla!’ dedim. Ve sonra düşüncemde olan şeyi ona açtım. Gördüm ki, bu onu sevindirdi ve bana kibarca yanıt vererek, ‘Bu hizmetçi, soruna cevabımı ve benim arzumı sana ulaştıracaktır. Sen de, onun sana yapmanı söyleyeceği şeyi aynen yerine getir!’ dedi.

“Bunun üzerine dükkândan çıkıp tacirlere alacaklarını ve satıştan sağlamayı hak ettikleri kârı vermeye gittim. Bana gelince, benim bundan hiçbir kazancım olmadı. Üstelik uzun bir süre kendisinden haber alamamanın üzüntüsünü yaşadım. Ve onu artık göremeyeceğimi sezinlediğim andan başlayarak tüm geceler boyunca uykumu yitirdim. Ama sonunda, birkaç gün daha geçince, hizmetçi gelip beni buldu; onu sabırsızlık ve cömertlikle karşılayıp haberler vermesi için ricada bulundum. Bana, ‘Son günlerde hanımım hastaydı’ dedi. Bunu duyunca ben de, ‘Bana onun hakkında ayrıntılı bilgi ver’ diye ısrar ettim. Hizmetçi, ‘Bu genç kız, bizim hanımımız olan, Harun Reşid’in değerli eşi Sitti Zübeyde¹ tarafından yetiştirildi ve onun nedimelerinden biri oldu. Hanımımız Zübeyde, onu kendi kızı gibi sever, ondan hiçbir şey esirgemez. Günlerden bir gün, genç kız hanımından “Canım biraz dolaşmak ve sonra saraya dönmek istiyor” diyerek izin istedi. Kendisine bu izin verildi. O günden sonra, kente inip dolaştıktan sonra saraya dönmek âdetinden vazgeçmedi; ve bunu o kadar sıkça yaptı ki, sonunda alış veriş yapmakta ustalaştı ve hanımımız Zübeyde’nin azık ve gereç sağlayıcısı oldu.

1 Sitti Zübeyde: Zübeyde Hatun (Â.Ş.O.)

İşte bu sırada sana rastladı; ve hanımına senden söz ederek kendisini seninle evlendirmesini istedi. Hanımım da ona, “Bu genç adamı görmedikçe bunu yapamam! Eğer nitelikten yana sana uygunsa, seni onunla evlendiririm” dedi. Böylece, şimdi, ben buraya seni görmeye ve maksadımızı açıklayarak hemen bu saatte alıp saraya götürmeye geldim. Seninle oraya kimse kuşkulandırmadan girebilirsek, onunla evlenmen kesinleşecek. Fakat, eğer mesele açığa çıkarsa, kafanın kesileceğinden de kuşkun olmasın! Ne dersin?” dedi. Ben, ‘Kuşkusuz, seninle geleceğim! Bana sözünü ettiğin bu tertipten vazgeçmeye mahal yok!’ cevabını verdim. Bunun üzerine hizmetçi bana, ‘Gece olunca Sitti Zübeyde’nin Dicle üzerinde yaptırdığı camie gel! İçeri gir ve ibadetini yap; sonra da otur bekle!’ dedi. Ben de ona, ‘İşittim, mutlu oldum ve onur duydum’ yanıtını verdim.

“Akşam olunca, camie gittim; içeri girip ibadetimi yerine getirdim; ve orada bütün geceyi bekleyerek geçirdim. Gün doğarken bir kayıkla kölelerin gelmekte olduklarını gördüm; yanlarında camie soktukları boş sandıklar vardı; sonra da kayıklarına geri döndüler. Ancak içlerinden biri diğerlerinden arda kaldı; inceleyip gördüm ki, bu köle, aracılık yapan hizmetkârdı. Birkaç dakika geçtikten sonra, Zübeyde Hatun’un nedimesi dostumun, camie girdiğini ve benim yanıma geldiğini gördüm. O yaklaşırken, ben de onu heyecanla koşup karşıladım ve kucakladım; o da beni kucaklayıp öptü. Bir anda oturup konuşmaya başladık; bana kararını açıkladı. Sonra beni aldı, bırakılan boş sandıklardan birine soktu. Sonra da sandığı kapatıp kilitledi; göz açıp kapayıncaya kadar bir sürede halifenin sarayına ulaştık. Beni orada sandıktan çıkardılar; giyinmem için, hiç kuşkusuz elli bin dirhem değerinde giysiler ve eşya getirdiler. Daha sonra hepsinin göğüsleri harika güzellikte olan ve tümü bakire başkaca yirmi esire gördüm. Onların tam ortasında, üzerindeki ağır mücevherler ve giysilerinden dolayı yerinden kıpırdıyamayan Sitti Zübeyde bulunuyordu. Ona doğru biraz daha yaklaşım iki sıra halindeki nedimeler arasından geçerek önünde iki elimin arasında yeri öptüm. İşaretle bana oturmamı emretti; önünde oturdum. Bunun üzerine bana işlerim, anam babam ve soy sopum hakkında sorular sormaya koyuldu. Sorduğu her

şeyi yanıtladım. Duyduklarından çok memnun oldu ve ‘Valla-hi! Şimdi bu genç kızı yetiştirirken çektiğim zahmete değdiğini anlıyorum. Çünkü ona yaraşan bir koca buldum!’ dedi. Sonra da bana, ‘Bil ki, bu nedimeyi biz kendi sülalemizden olma bir evlat gibi yetiştirdik. Allah huzurunda ve senin yanında itaatkâr ve tatlı bir eş olacaktır!’ dedi. Bunun üzerine eğildim, yeniden önünde yeri öptüm; ve nedimeyle evlenmeye rıza gösterdiğimi belirttim.

“Bunu duyunca, beni on gün kalmak üzere saraya çağırdı. Bu on günü sarayda geçirdim. Bu süre içinde genç kızı hiç göremedim; yemeklerimi, gerek kahvaltıda, gerekse akşam yemeğinde, başka genç nedimeler getirip bana hizmet ettiler.

“Evlenme hazırlıkları için gerekli zaman dolunca Sitti Zübeyde, Emirü’l-Müminin’den nedimesini evlendirmek için kendisine izin vermesini rica etti; halife gerekli izni ve nedimeye de on bin altın dinar verdi. Bunun üzerine Sitti Zübeyde kadıyı ve tanıkları çağırttı; onlar da evlenme sözleşmesini düzenlediler. Bütün bunlar bitince şenlik başladı. Her türden tatlılar sunuldu ve âdet üze sofralar hazırlandı; yenildi, içildi; tüm kente tabak tabak yiyecek dağıtıldı. Ve bu şenlikler on gün sürdü. Ancak o zaman, âdet üze, gelini gerdeğe hazırlamak için hamama götürdüler.

“Bu arada, benim için ve çağrılılar için sofraya serildi, nefis yemekler getirildi; sofrada birçok şey arasında kızarmış piliçler, her türden hamur işi, lezzetli dolmalar ve de kokulu ve gülsuyuyla tatlandırılmış tatlılar; bir tabakta da, en akıllı adamın bile aklını başından alacak güzellikte ruzbâce vardı. Ve ben, sofraya henüz oturmuştum ki, aman yarabbi! Bu ruzbâceye saldırmaktan ve tıka basa yemekten kendimi alamadım. Sonra ellerimi sildim, ama yıkamayı unutmuşum.

“Bundan sonra, kalktım ve gece gelinceye kadar sessiz kaldım. Bunun üzerine meşaleleri yakılar ve içeriye şarkıcıları ve saz çalanları aldılar; ve birkaç kez gelini giydirmeye giriştiler, her seferinde de yeni bir giysiyle... Ve gelin bunları giyip ortada dolaştıkça, âdet üze, salonda dolaştırılan bir tabağa çağrılılar birer altın atılar. Saray baştan aşağı tüm olarak çağrılılarla dolmuştu; ve bunlar böylece merasim bitinceye kadar orada

kaldılar. Sonra ben, gerdek odasına girdim; gelini de getirdiler; hizmetindekiler onu tüm giysilerinden soyup dışarıya çıktılar.

“Onu böylece çınlıplak görünce ve ikimiz yatağımızın üzerinde yapayalnız kalınca, onu kollarıma aldım; öyle sevinç duydum ki, gerçekten ona sahip olduğuma inanasım gelmedi. Fakat tam o sırada karım, ruzbâce yemiş bulunduğumu elimin kokusundan anladı; ve bu kokuyu duyunca büyük bir haykırış kopardı. Bunu duyup orada hizmetinde bulunan kadınlar koşarak geldiler; bense, heyecandan titreyerek, bütün bunların nedenini anlamadan kalakalmıştım. Kadınlar, ona ‘Hemşiremiz, ne oldu sana?’ diye sordular. Karım onlara, ‘Oh! Ne olur beni, kibar bir insan olduğuna inandığım şu budala heriften kurtarın!’ dedi. Bense ona, ‘Benim budalalığımı ve çılgınlığımı nereden anladın?’ diye sordum. ‘Duygusuz birisin sen! Ruzbâce yedin de neden elini yıkamadın? Ve ben, şimdi, Allah da biliyor ya, bu düşüncesizliğin yüzünden ve de kötü ve kusurlu davranışından ötürü, seni artık istemiyorum’ diye yanıt verdi. Bu sözleri söyledikten sonra, yakınında bulunan bir kamçıyı eline aldı; ve önce sırtıma, sonra kaba etlerime olanca şiddetiyle vurmaya başladı. Öyle şiddetle ve öyle uzun uzadıya dövdü ki, darbelerin etkisiyle neredeyse bayılacaktım. Sonra yöresindeki kadınlara, ‘Bunu alın, kentin valisine götürün! Ruzbâce yiyip sonra da yıkamadığı elini kessin!’ diye emir verdi. Bu sözleri işitince, kendime geldim ve ‘Güçlülerin güçlüsü Allah’tan başka başvurulacak ve yardım istenecek varlık yoktur. Ruzbâce yiyip el yıkamadığım için mi bu elin kesilmesini istiyorsun? Böylesine bir şey görülmüş müdür?’ diye haykırdım. Bunun üzerine hizmetindeki kadınlar araya girip benim adıma ona ‘Hemşire, bu davranışından ötürü onu bu kez cezalandırma! Lütfen onu bağışla!’ dediler. Bunu duyunca, ‘Peki, öyle olsun! Bu kez onun elini kestirmeyeceğim; ama yine de, uçlarında bulunan bazı yerlerini kesmem gerekecek!’ dedi.

“Bana gelince, onu görmeksizin on gün geçirdim. Ama bu sürenin sonunda, gelip beni buldu ve ‘Ey yüzü kara kişi! Ruzbâce yiyip el yıkamadan yanıma gelmekle senin gözünde ne denli az değer taşıdığımı gösterdin!’ dedi. Sonra da, hizmetçilerini çağırdı ve onlara, ‘Şunun kollarını bacaklarını bağlayın!’ diye haykırdı; sonra da ağzı iyice keskin bir ustura alıp iki elimin ve iki ayağı-

mın başparmaklarını kesti. İşte bu yüzden, burada, hepiniz beni, el ve ayaklarımla başparmakları kesilmiş olarak görüyorsunuz!

“Bana reva görülen bu işlemde otürü bayılmışım. Yaralanma kokulu bir kökten yapıma toz serpmişler ve kanımın akışı hemen durmuş. İşte bunun üzerine ilkin içimden, sonra da yüksek sesle, ‘Bir daha ellerimi kırk kez tuzla, kırk kez sodayla, kırk kez de sabunla yıkamadıkça ruzbâce yemeyeceğim!’ dedim. Bu sözlerimi duyunca, bu vaadimi yeminle pekiştirmemi istedi; ben de yemin verdim.

“Böylece, burada toplanmış olan sizler, bu sofrada ruzbâce yemeye beni zorladığınızda rengim bozuldu, yüzüm sarardı ve kendi kendime, ‘İşte başparmaklarımı yitirmeme neden olan ruzbâce yine karşıma çıktı!’ dedim. Ve sizler, bunu yemem için beni o denli sıkıştırdınca, yeminime uyarak gördüklerinizi yapmak zorunda kaldım!”

Bunun üzerine, ben, ey yüzyılların seçkin hükümdarı, diyerek öyküsünü sürdürmüş azık sağlayıcı, orada bulunan herkes dinlerken, Bağdatlı genç tacire, “Peki, evlendiğin kadın sonra ne oldu?” diye sordum. Bana şöyle dedi: “Onun önünde yemin edince, yüreği benden yana yatıştı ve beni bağışladı. Bunun üzerine onu aldım ve onunla yattım. Bu durumda uzun bir süre birlikte yaşamayı sürdürdük. Bu sürenin sonunda, bana ‘İyice bilmelisin ki, halifenin sarayında senin ile benim aramdaki geçenleri hiç kimsenin öğrenmemesi gerekir! Senden başka hiç kimse bu sarayın harem bölümüne girmede. Sen de girebilmişsen, Es-Seyyide Zübeyde’nin iyi niyetleri dolayısıyla olmuştur bu!’ dedi. Sonra bana elli bin altın dinar verdi ve ‘Bütün bu paraları al ve git, ikimiz için büyük bir konut satın al! Birlikte yaşayalım!’ dedi.”

“Bunun üzerine çıkıp şahane bir konut satın aldım. Sonra karımın bütün zenginliğini, ona verilmiş tüm armağanları, değerli nesneleri, güzel kumaşları ve tüm güzel şeyleri oraya taşıdım. Ve bütün bunları satın aldığım bu eve yerleştirdim. Orada birlikte alabildiğine mutlu yaşadık.

“Ancak bir yıl sonra, Allah’ın iradesiyle, karım öldü; ben de bir daha evlenmedim; ve geziye çıkmayı düşündüm. Bütün malımı sattıktan sonra Bağdat’tan ayrıldım; ve tüm paramı yanıma alarak geziye çıktım; sonunda bu kente ulaştım.”

“İşte ey zamanın şahı, Bağdatlı genç tacirin bana anlattığı öykü budur” diyerek sözünü tamamlamış azık sağlayıcı. “Bunun ardından düğün evinin çağrılısı olarak yemek yemeyi sürdürdük. Sonra her birimiz ayrılıp gittik. İşte ben de oradan çıkınca, o gece kambur ile geçirdiğim serüven başıma geldi. Benim öyküm bu kadar! Sanırım kambur dolayısıyla başımıza gelenlerden daha da şaşırtıcıdır, vesselam!” Bunun üzerine Çin hükümdarı, “Sen yanılıyorsun! Bu öykü kambur ile geçirdiğiniz serüvenden daha şaşırtıcı değil! Aksine, kamburun serüveni bundan çok daha şaşırtıcı! Böylece, hiç tereddüt etmeden hepimizi astıracağım” demiş.

Ancak, tam o sırada, Yahudi hekim, yeri öpüp, “Ey zamanın hükümdarı, ben size bu kez kuşkusuz hem kamburunkinden hem de tüm işittiklerinizden daha şaşırtıcı bir öykü anlatacağım” demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, sabırsızlıkla, “Ne anlatacaksan çabuk anlat, sabrım kalmadı!” demiş.

İşte Yahudi hekimin anlattıkları:

Yahudi Hekimin Öyküsü

Gençlik çağımda başıma gelen en şaşırtıcı şey kesinlikle bu öyküde geçenlerdir.

O zamanlar Şam kentinde tıp ve fen öğrenimi görmekteydim. Ve mesleğimi iyice edindikten sonra, onu uygulamaya ve hayatımı kazanmaya başladım.

Böylece, günlerden bir gün, Şam valisinin konağından bir köle bana geldi ve onunla birlikte bir ziyarette bulunmamı istedi ve beni alıp vali konağına götürdü. Orada, büyük salonun ortasında, altın lameli bir mermer yatak gördüm. Bu yatakta, hasta bir âdemoğlu yatmaktaydı. Bu öylesine yakışıklı bir genç adamdı ki, eşine o günlerde rastlamak mümkün değildi. Onu görünce başucuna vardım ve kendisine çabucak iyileşme ve sağlık diledim. Ama o bana sadece gözleriyle işaret yaparak yanıt verdi. Ben de ona, “Elini bana ver, efendim!” dedim. O zaman bana sol elini uzattı; buna çok şaşırdım; ve kendi kendime, “Aman

Allah! Ne şaşırtıcı şey! İşte kusursuz görünüşlü ve iyi koşullarda yetiştiği belli bir genç adam. Öyleyken pek nazik davranmıyor. Ne şaşırtıcı şey!" dedim. Ama bu durum nabzını yoklamama ve ona bir reçete yazmama engel olmadı. On gün süreyle gidip onu gördüm; bu sürenin sonunda, gücünü topladı ve yataktan kalktı. Bunun üzerine ona hamama gitmesini, sonra da eve gelip istirahat etmesini önerdim.

Bana minnettarlığımı göstermek için, Şam valisi bir onur giysisi bağışladığı gibi, beni saray hekimi ve Şam hastanesinin baştabibi yaptı. Tüm hastalığı boyunca bana sol elini vermekten vazgeçmeyen genç adama gelince, benden hamama giderken kendisiyle birlikte olmamı rica etti; o gün için başka müşterileri engellerek sırf kendisi için hamamı kapatmıştı. Hamama ulaşınca, hizmetçiler genç adama yaklaştılar, soyunmasına yardım ettiler, giysilerini aldılar ve ona yepyeni ve temiz başka giysiler verdiler. Genç adam soyununca, sağ elinin olmadığını gördüm. Ve bunu görünce son kertede şaşırdım ve üzüldüm; şaşkınlığım, gövdesinin her yanında değnek izleri görünce daha da arttı. Bunun üzerine genç adam bana dönerek, "Ey zamanın değerli hekimi! Beni bu durumda görerek sakın şaşıрма! Çünkü şimdi sana bunun nedenini anlatacağım, olağandışı bir öykü işiteceksin! Ancak bunun için hamamdan çıkmamızı bekleyeceksin!" dedi.

Hamamdan ayrıldıktan sonra konağa döndük. Oturup dinlendik, bir yandan da boyuna konuşuyorduk. Yemek zamanı gelince, "Yukarı salona çıkmayı yeğ tutmaz mıydın?" diye sordu. Kendisine, "Tabii, iyi olurdu!" diye yanıt verdim. O zaman konaktaki hizmetçilere, kızartılan koyunu çıkarmakta olduğumuz yukarı salona getirmelerini emretti. Hizmetçiler bir süre sonra koyun kebapını ve de her türden meyveler getirdiler. Yemeye başladık; ama o, sol elini kullanıyordu. Bunun üzerine kendisine, "Şimdi artık bana öykünü anlatır mısın?" diye sordum. Bana, "Ey zamanın hekimi! Onu sana anlatacağım, iyi dinle!" diye yanıt verdi:

"Bilesin ki, ben, ailemin kentin en önemli kişilerinden olduğum, Musul'da doğdum. Babam, kendi babası öldüğünde ardında kalan on çocuktan biri ve erkek kardeşlerinin en büyüğü imiş; ve tüm amcalarım gibi, büyükbabam öldüğü sırada evliymiş; ama

kendisinin sadece bir çocuğu olmuş, o da bendim; ve amcalarımın hiç çocuğu yoktu. Böyle olunca, büyürken, beni seven ve bana bakarken sevinç duyan tüm amcalarımın ilgisini gördüm.

“Günün birinde, cuma namazını kılmak üzere babamla birlikte Musul’un büyük camiinde bulunuyorken, ibadet bitince ben, babam ve orada bulunan amcalarım dışında herkesin oradan çekildiğini gördüm. Orada hepsi büyük hasırın üzerine oturdular; ben de onlarla oturdum ve konuşmaya başladılar; söz dönüp dolaşıp gezilere ve yabancı ülkelerde ve uzaktaki büyük kentlerde görülen harikaları anlatmaya geldi. Özellikle de Mısır’ın Kahire kentinden çokça söz edildi. Amcalarım Mısır’ı ziyaret edip döndüklerinde kendilerine yeryüzünde oradan daha güzel bir ülke bulunmadığını ve Nil’den daha harika bir nehir olmadığını açıklayan gezginlerin anlattığı hayranlık uyandıran izlenimleri boyna nakledip durdular. Ve de şairlerin, hele şu dizeleri yazan şairin, bu ülkeyi ve Nil nehrini övmekte haklı olduğunu söylediler:

Vallahi! diyerek yemin ederim ki, susuzluğum giderilmez;
burada Fırat, duyduğum susuzluktan beni kurtaramaz!
Gidin bunu, ülkemın nehrine, ülkemın Nil’ine söyleyin!

“Amcalarım bana, Mısır’ın ve bu nehrin harika yanlarını saymaya başladılar. Bunu öylesine bir anlatım yüceliğı ve sıcaklığıyla yaptılar ki artık konuşmayı bitirip herkes kendi yerine çekildikten sonra da ben hâlâ duyduklarımın etkisinde ve düşlemesindeydim; ve ruhum, bu harika ülke hakkında iştmiş olduğum tüm güzel şeylerin tesirinden kurtulamıyordu. Eve dönünce bütün gece uyuyamadım ve iştahımı yitirdim, yiyip içmekten kesildim.

“Durum böyleyken, birkaç gün sonra amcalarımın Mısır’a yeni bir gezi yapmanın hazırlıkları içinde olduklarını öğrendim; bunu duyunca, babama, beni onlarla birlikte göndermesi için öylesine yalvarıp ağladım ki, sonunda razı oldu ve ticaret yapmam için bana mal da sağladı; yine de amcalarıma, beni Mısır’a kadar götürmemelerini, giderken yolları üzerindeki Şam’da bırakmalarını, benim de orada malları satarak kazanç sağlamamı

öğütledi. Babama veda edip amcalarıma katıldım, hep birlikte Musul'u terk edip yola koyulduk.

"Halep'e ulaşınca kadar gezimizi sürdürdük. Orada birkaç gün kaldıktan sonra, Şam'a gitmek üzere yola çıktık; ve çok gecikmeden oraya ulaştık.

"Şam'ın bahçeler, akarsular, ağaçlar, meyveler ve kuşlarla dolu bir kent olduğunu gördük. Burası her türlü zevkin tadılabileceği bir cennetti; ve en bol görülen her türden lezzetli meyvelerle dolu idi.

"Bir handa mekân tuttuk. Amcalarım Musul'dan getirdikleri malları satasıya kadar Şam'da kaldılar ve Kahire'de satmak üzere Şam'dan mal aldılar. Benim mallarımı dirhem başına beş gümüş dirhem kâr sağlayacak şekilde sattılar. Bu da beni çok sevindirdi. Sonra amcalarım beni Şam'da yalnız bırakıp Mısır'a doğru yola koyuldular.

"Bana gelince, Şam'da oturmaya devam ettim; ve orada insan dilinin güzelliklerini anlatmakta yetersiz kaldığı şahane bir ev kiraladım. Bana ayda iki altın dinara patladı bu ev. Ama hepsi de bu kadar değil! Tüm arzularımı doyuracak şekilde yaşamak ve hiçbir tür yiyecek ve içecekten yoksun kalmamak üzere geniş harcamalar yapmaya koyuldum; ve bu böylece, elimdeki para tamamen bitinceye kadar sürdü.

"Durum böyleyken, bir gün evimin önünde oturmuş hava alıyordum ki, zarafetten yana, hayatımda gördüğüm tüm kadınları geçen, zengin giyimli genç bir kızın yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen ayağa kalkarak onu, varlığıyla evimi onurlandırmaya çağırdım; bunu büyük bir incelikle kabul etti ve eşiği aşarak içeri girdi. Bunun üzerine ardımızdan kapıyı kapadım ve tüm sevincimle onu kollarıma alıp büyük salona taşıdım. Orada yüzünden peçesini kaldırdı, sonra da çarşafını çıkardı; ve tüm güzelliğiyle bana göründü. Onu o denli baş döndürücü buldum ki, adeta aşkımdan çılgına döndüm.

"Ve de hemen gidip sofrı örtüsünü buldum; üzerini lezzetli yemekler, en seçkin meyveler ve benzer koşullarda uygun düşen her şeyle donattım; oturup yiyip eğlenmeye, sonra da içmeye koyulduk; öylesine ki, sonunda adamakıllı sarhoş olduk. O zaman ona sahip oldum. Onunla sabaha kadar geçirdiğim

o gece, kuşkusuz en bulunmaz gecelerden biriydi. Her şeyin yolunda olmasını düşünerek ona, sabahleyin, on altın dinar sundum. Ama o bunu geri çevirdi ve bana, benden asla böyle bir şey kabul edemeyeceğini söyledi. Sonra da, 'Zaten sevgilim, seni üç gün sonra akşam gün batarken gelip görecekim. Sakın beklemezlik etme! Ve kendimi ben davet ettiğime göre, senin tarafından yapılacak hiçbir harcamayı kabul etmiyorum. Bu durumda, bu akşamki gibi bir şenlik hazırlaman için gerekli parayı ben vereceğim' dedi. Bu sözleri söyledikten sonra bana, on altın dinar uzatarak zorla kabul ettirdi; sonra bana veda etti ve aklımı da başımdan alarak yürüdü gitti. Ancak söz verdiği gibi, üç gün sonra beni görmeye geldi; bu kez, ilk kez olduğundan daha da zengin giyimliydi; ve giysileri o denli güzeldi ki, altın nakışı ve ipekle süslenmiş kumaşı tanımlamak için dil yetersiz kalırdı. Ben de kendimden yana, gereken her şeyi hazırlamıştım; ve gerçekten hiçbir harcamadan kaçınmamıştım. Böylece, son kez yaptığımız gibi yiyip içmeye koyulduk ve sonra da sabaha kadar birlikte yattık. Bana üç gün sonra yine geleceğine söz verdi. Ve gerçekten kararlaştırdığımız gibi yine geldi ben de kendimden yana, layık olduğu tüm onurlu davranışlarla onu karşıladım. Bunu görünce, bana, 'Ey sevgili efendim, sen beni gerçekten güzel buluyor musun?' diye sordu. Ona, 'Allah şahidimdir ki, evet!' diye yanıt verdim. O da, 'O halde senden, bir dahaki sefer, benden daha güzel bir genç kıızı, bizim ile eğlensin ve gülüp oynayabilelim diye, birlikte getirmek üzere izin istiyorum; çünkü o kendisi benim ile çıkmak için ve üçümüz birlikte çılgınlıklar yapalım diye ricada bulundu' dedi. Bunun üzerine ben de teklifini tüm yüreğimle kabul ettim; bu kez, bana yirmi altın dinar verdi ve gereken her şeyi hazırlamak için hiçbir şey esirgemememi ve ona eşlik edecek genç kızla geldiğinde, uygun şekilde karşılamamı tavsiye etti. Sonra veda edip gitti.

"Ben de dördüncü gün, hiçbir noksan bırakmadan, âdet edindiğimiz üzere, her şeyi büyük harcamalarla hazırladım ve özellikle yeni geleni gereken onurla karşılamak üzere durumu ayarladım ve güneş henüz battığı sırada, dostumun, geniş bir çarşafa bürünmüş bir diğer hanımla gelmekte olduğunu gördüm. İçeri girip oturdular. Ve ben neşe dolu kalktım, meşaleleri

yaktım ve kendimi tüm olarak buyruklarına bıraktım. Bunun üzerine çarşaflarını açtılar, yeni gelen genç hanıma baktım. Allah! Allah! Tıpkı dolunay gibiydi. Ben de kendimce, bu kızın, o güne kadar gözlerimin gördüğü en güzel varlık olduğunu düşündüm. Böylece onlara hizmet etmekle ve yiyecek ve içeceklerle dolu tepsiler getirmekle uğraştım. Onlar da yiyip içmeye başladılar. Ve ben, bu sırada, yeni gelen genç kadına sarılıp onu öptüm ve bardağını doldurarak onunla birlikte içtim. Ama bu davranışım, ilk tanıdığım genç kızı kışkandırdı; ama bunu belli etmeyerek bana, ‘Aman yarabbi! Bu genç kadın nefis değil mi? Nasıl! Sen onu benden güzel bulmuyor musun?’ diye sordu. Ben de safça, ‘Gerçekten hakkın varmış!’ diye yanıt verdim. Bana, ‘Öyleyse onu al birlikte yat! Bu bana zevk verir!’ dedi. Ona, ‘Emirlerine uyar, onları başım gözüm üstüne koyarım!’ diye yanıt verdim. Bunun üzerine yerinden kalktı ve kendi eliyle yatak hazırlayarak bizi oraya sürükledi. Ben de hemen yeni dostumun yanına uzandım ve sabaha kadar ona sahip oldum.

“Ama uyandığımda elimi kana bulanmış buldum: bunu rüya sandım ve durumu kavramak için gözlerimi kırptım ve uyanmış bulunduğumu anladım. O saatte ortalık tamamiyle aydınlanmış olduğundan, hâlâ uyumakta olan genç kızı uyandırmak istedim ve hafifçe başına dokundum. Başı hemen gövdesinden ayrıldı ve yere yuvarlandı.

“Ötekinin kışkançlığı, yapacağını yapmıştı.

“Ne yapacağımı bilemeden, bir saat kadar düşündüm, durdum; sonra ayağa kalkmaya, baştan ayağa soyunmaya ve bulunduğumuz salonun zemininde bir çukur açmaya karar verdim. Döşemedeki birkaç mermer taşı kaldırdım ve altındaki toprakta bir cesedi alacak genişlikte bir delik açıp cesedi oraya gömdüm; sonra da üstünü toprakla doldurarak mermerleri eskisi gibi yerleştirdim.

“Bunu yaptıktan sonra giyindim, paradan kalanını yanıma alarak evden çıktım, ev sahibini bulmaya gittim ve ona bir yıllık kirayı peşin olarak ödeyip, ‘Mısır’a bir yolculuk yapmak ve orada beni bekleyen amcalarıma ulaşmak zorunda kaldım’ dedim.

“Kahire’ye ulaştığımda, amcalarımı buldum. Beni görünce büyük bir sevince kapıldılar ve Mısır’a gelmeye karar verişimin

nedenini öğrenmek istediler. Onlara, 'Sadece sizi görmek için duyduğum büyük arzu ve paradan geri kalanı Şam'da tüketmek korkusu' diye yanıt verdim. Bunun üzerine beni kendileri ile birlikte kalmaya davet ettiler; ben de kabul ettim. Ve böylece onlarla birlikte, orada bir yıl kalarak eğlendim, yedim içtim ve kentin ilginç yerlerini gezdim; ve Nil'i hayranlıkla izledim ve her bakımdan zamanımı hoşça geçirdim. Ne yazık ki bu sürenin sonunda mallarını satarak kazanç sağlamış olan amcalarım Musul'a dönmeyi düşündüler; ancak, ben onlara katılmayı hiç istemediğimden, onlardan ayrıldım ve saklandım; onlar, hakıkımda, 'Her halde bizden önce buradan ayrılp çok iyi bildiği kentte hazırlık yapmak üzere Şam'a dönmüş olacak' şeklinde düşünerek bensiz yola koyuldular.

"Onlar ayrıldıktan sonra ben yeniden para harcamaya başladım ve her yıl Şam'daki ev sahibime evin kirasını düzenli biçimde yolladım. Aradan üç yıl geçtikten sonra, elimde ancak yolculuğa çıkacak kadar para kalınca, can sıkıntısı ve işsizliğin de etkisiyle, yeniden Şam'a dönmeye karar verdim.

"Bunun üzerine yola koyuldum ve Şam'a ulaştım. Hemen evime koştum ve orada, daha eşikte iken, büyük bir sevinçle ev sahibim tarafından karşılandım; bana kilidin hâlâ açılmamış olduğunu ve mühürümle mühürlenmiş olarak kaldığını söyledi. Gerçekten içeri girdiğimde her şeyin bıraktığım gibi yerli yerinde bulunduğunu gördüm.

"Yaptığım ilk iş, kıskanç dostu tarafından öldürülen genç kadının tüm kan izlerini döşemeden yıkayarak kaldırmak oldu; ancak bu suretle rahatlayarak, gezi yorgunluğumu gidermek için gidip yatmak üzere yatağa doğru yöneldim. Ve düzeltmek üzere yastığı yerinden oynatınca; altında, bir altın zincir ile üç dizi en iyi incilerden oluşmuş bir gerdanlık bulunduğunu gördüm. Hiç kuşkusuz o çılgınlık gecesinde genç kadının yastığın altına koyduğu kendi gerdanlığı idi bu. Bunu anlayınca, pişmanlık gözyaşları dökmeye ve bu genç kadının ölümüne üzülmeye başladım. Sonra gerdanlığı dikkatle giysimin astarına sakladım.

"Evimde üç gün dinlendikten sonra, bir meşgale bulmak ve tanıdıklarımı görmek üzere çarşıya gittim. Çarşıya ulaşınca, Bahtın Yazgısı, şeytanın baştan çıkarıcılığına kapılmamı takdir

etmiş olduğundan onun karşı durulmaz tuzağına düştüm. Ve gerçekten altın ve incilerden oluşan o gerdanlığı satarak ondan kurtulmayı düşündüm. Bunun üzerine onu giysimin astarından çıkararak çarşının en becerikli simsarına gösterdim. Simsar beni oturtmak üzere dükkânına çağırdı; ve kendisi, henüz çarşı kapanmadığından, gerdanlığı aldı, benden dönüşünü beklememi rica etti ve onu tacirlere ve müşterilere göstermeye gitti. Ve bir saat sonra, geri dönüp bana ‘Bu gerdanlığın, ilkin, saf altın ve gerçek inciden yapılmış olduğunu ve de en az bin altın dinar edeceğini düşünmüştüm. Ama aldanmışım. Bu gerdanlık sahte. Her değerli madenin ve inciler ile değerli taşların taklitlerini yapmakta usta olan Frenklerin yapay ziynetlerinden biri model alınmış. Bundan dolayı, çarşıda, bin dinar yerine ancak bin dirhem verdiler’ dedi. Ona, ‘Evet, doğru hakkın var. Bu gerdanlık sahtedir. Bunu, hediye olarak bir kadına vermek üzere, alay konusu olsun diye yaptırdım. Ama talihin bir cilvesi olarak bu kadın öldü ve miras olarak bunu karıma bıraktı. Böylece, biz de, kaç paraya olursa olsun, bunu satmaya karar verdik. Haydi bunu al ve teklif ettikleri fiyata sat! Ve söz konusu olan bin dirhemi bana getir!’ dedim.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yirmi sekizinci gece gelince, yeniden söze girişmiş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Yahudi hekim öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

Genç adam, simsara “Onu bin dirheme satabilirsin!” deyince simsar, genç adamın gerdanlığın değerini bilmediğini anlamış ve onu çaldığı ya da bulduğu için elden çıkarmak istediğini, dolayısıyla meselenin açığa çıkarılması gerektiğini düşünmüştü. Bunun üzerine gerdanlığı almış ve çarşının simsarbaşısını görmeye gitmiş; o da gerdanlığı alarak kentin valisine götürmüş ve ona, “Bu gerdanlık benden çalındı! Ve bugün hırsız bulduk. Bu kimse, kendini bir tüccar oğlu olarak tanıtmış olup falan yerde falan simsarın nezdinde bulunuyor” demiş.

Ve genç adam öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüştü:

“Simsarın parayla geri dönmesini beklerken, birdenbire, çevremi muhafızlarla sarıldığını ve tutuklandığımı gördüm; beni alıp zorla valiye götürdüler. Vali bana gerdanlılık hakkında sorular sordu; ben de ona, simsara anlattığım öyküyü anlattım. Bunun üzerine vali gülmeye başladı ve bana, ‘Ben sana bu gerdanlığın gerçek değerini öğreteceğim!’ dedi ve beni getiren muhafızlara işaret ederek beni yakalattı, giysilerimi çıkarttı; tüm bedenim kan içinde kalıncaya kadar beni sopalarla, kırbaçlarla dövdürdü. Bunun üzerine duyduğum acıyla, ‘Size gerçeği söyleyeceğim. Evet, bu kolyeyi simsarbaşidan çalan benim!’ diye haykırdım. Ve içimden, müthiş gerçeği itiraf edip genç kadının evimde nasıl öldürüldüğünü anlatmaktansa, bunu böylece söylemenin yerinde olacağını düşündüm. Çünkü, onun öldürülmesinin bedeli olarak ben de aynı tarzda ölüme mahkûm edilecektim.

“Ancak, kendimi bu hırsızlıkla itham eder etmez kolumu yakalayıp bu hırsızlığın cezası olarak sağ elimi kestiler ve yarayı iyileştirmek için kolumu kaynar zeytinyağına daldırdılar. Duyduğum acıdan hemen bayılmışım. Yeniden kendime gelmem için bana içecek bir şeyler vermişler. Bunun üzerine kesik elimi toparladım ve evime döndüm.

“Evime ulaşınca, meseleyi öğrenen ev sahibim, bana ‘Senin hırsızlıktan ve yasaya aykırı davranışlardan suçlu tutulduğunu öğrenmiş bulunduğum için artık seni evimde tutmak istemiyorum. Eşyalarını topla ve kendine başka bir yer bul!’ dedi. Ona, ‘Efendim, bir başka oturacak yer bulmak üzere, bana sadece iki ya da üç gün süre tanımanı senden rica ediyorum’ dedim. O da, ‘Peki, sana bu süreyi tanıyacağım’ dedi. Sonra beni orada bırakıp ayrıldı.

Bana gelince, kendimi yerlere atıp ağlamaya başladım. Kendi kendime, “Artık nasıl ülkem Musul’a dönebilir ve kesik elimle anamın babamın karşısına çıkabilirim! Masum olduğumu söylesem, ailem bana inanır mı? Artık kendimi Allah’ın iradesine bırakmaktan başka yapılacak şey yok! Bana ancak o bir çıkış yolu gösterebilir!” dedim.

Çektiğim ıstırap ve acılar beni hasta etti, gidip başka bir ev arayamadım. Böylece, üçüncü gün, yatar durumdayken, evimin Şam Genel Valisinin adamları tarafından işgal edildiğini ve ev

sahibimin ve simsarbaşının bana doğru geldiklerini gördüm. Ev sahibim, bana, 'Sana, valinin bu gerdanlığın çalınması öyküsünü genel valiye bildirmiş olduğunu söylemeliyim. Dolayısıyla bu değerli şeyin simsarbaşına değil; genel valinin kendisine, daha doğrusu üç yıl önce ortadan yok olan kızına ait olduğu ortaya çıktı. Bundan dolayı seni tutuklamaya geldiler' dedi.

"Bu sözleri duyunca, tüm eklemelerim ve organlarım titremeye başladı, kendi kendime, 'Şimdi hapı yuttum işte! Kuşkusuz ölümüme hükmedecekler. En iyisi ben, tüm gerçeği genel valiye anlatayım. Benim öldürülmeme ya da hayatta kalmama o karar versin!' diye düşündüm. Ancak, yakalanmış, boynumda lale, ayaklarım zincire vurulmuş olarak valinin huzuruna çıkarılmıştım. O beni, bu durumda görür görmez saray mensuplarına ve halka beni göstererek, 'Bu genç adam hırsız değildir, eli de boşuna kesilmiştir. Bundan kuşku yok. Simsarbaşı bir yalancıdır ve yalan yere tanıklık etmiştir. Onu yakalayın ve hapse atın!' diye hitap etti. Sonra vali, simsarbaşıya dönerek ona, 'Bu genç adamın kesilen elinin diyetini hemen öde, yoksa seni astırır ve tüm mallarına ve servetine el koyarım, ey Allah'ın belası simsar!' dedi. Sonra da muhafızlara dönerek, 'Huzurumdan alın, götürün bunu! Hepiniz de dışarı çıkın!' dedi. Salonda vali ile benden başka kimse kalmadı. Ama artık ne boynumda lale vardı ne de kollarım bağlıydı. Böylece yalnız kalınca, vali, bana, büyük bir acımayla baktı ve 'Çocuğum, bana şimdi tüm açık yüreğinle olayı anlat ve hiçbir şey gizlemeden tüm gerçeği açıkla! Nasıl oldu da bu gerdanlık senin eline geçti?' diye sordu. Ona, 'Ey efendim ve sultanım, size gerçeği anlatacağım!' dedim. Bunun üzerine ona, ilk genç kızla olan bitenleri, onun bana nasıl bağlandığını, sonra da bana ikinci genç kızı nasıl getirdiğini ve sonra da kiskanıklıkla arkadaşına kıydığını anlattım. Ve bütün bu olup bitenleri ayrıntılarıyla naklettim.

"Benim sözlerimi işitince vali, üzüntü ve kederle başını göğsüne eğdi, yüzünü mendiliyle kapatıp uzun uzun ağladı. Sonra yanıma yaklaştı ve bana, 'Bil ki evladım, ilk genç kız benim büyük kızımdı. Çocukluğundan beri sapık eğilimleri vardı; ve bu yüzden kendisine ters davranırdım. Ama ergenlik yaşına gelir gelmez onu çabucak evermek istedim. Bu maksatla, onu oğul-

larından biriyle evlendirmesi için Kahire'deki amcasının yanına gönderdim. Kızım orada evlendi, ancak kısa bir süre sonra kocası öldü; o da geri döndü ve ailemiz arasına katıldı. Ama Mısır'da bulunmasından yararlanarak Mısırlılara özgü her türlü ahlaksızlığı, her türlü çürümüşlüğü ve hovardalığı öğrenmekten geri kalmamıştı. Sen de Mısır'da bulunmuşsan bu ülkedeki kadınların safahatta ne denli uzmanlaşmış olduğunu bilirsin. Erkekler asla onlara yetmez, kendi aralarında da sevişip birbirlerine katışır ve de içki içip kendilerini yitirirler. O da buraya döner dönmez sana rastladı ve kendini sana verdi; dört kez seninle buluştu. Ama bu ona yetmedi. Daha önce ikinci kızım olan kız kardeşini yoldan çıkarma fırsatını bulmuştu; ve onu kendisine çılgınca âşık etmişti. Bundan dolayı küçük kardeşini seninle birlikte üçlü sevişmeye ikna etmek, onun için zor olmadı. İkinci kızım, kız kardeşiyle pazara gitmek üzere benden izin aldı. Büyük kızım yalnız başına dönünce, kız kardeşinin nerede olduğunu kendisine sordum. Sadece gözyaşları dökerek yanıt verdi; fakat sonunda, "Onu pazarda yitirdim. Ona ne olduğunu hiç bilmiyorum" diyebildi. Bana söylediği buydu ama, anasına kalbini açmış ve kız kardeşini senin evinde kendi eliyle nasıl öldürdüğünü bir bir anlatmış. O andan başlayarak boyuna gözyaşı dökmekten vazgeçmedi. Onun gece gündüz, "Ölünceye kadar böyle ağlayacağım" deyip inlediğini duyduk. Senin sözlerine gelince, yavrum, daha önce bildiğim bir şeyi pekiştirmekten başka bir yararı olmadı; ve onun bize doğruyu söylediğini kanıtladı. Dolayısıyla oğlum, ne denli bahtsız olduğunu görüyorum! Bir de senden bir dileğim ve yerine getirilmesini istediğim bir ricam var; reddetmeyeceğini umarım. Senin, bütün kalbimle, aileme katılmanı; akıllı ve saf bir bakire olup kız kardeşlerinin ahlaksızlıklarıyla hiçbir ilgisi olmayan üçüncü kızım ile evlenmeni istiyorum. Senden hiçbir mehr de istemeyeceğim; aksine ben sana bir servet bağışlayacağım. Sen benim yanımda, benim konağımda kalacak, bir oğul gibi bizimle birlikte yaşayacaksın!" dedi.

"Bunu duyunca, ona, 'İstedığınız gibi olsun efendim. Ama, size daha önce açıklamam gereken bir şey var: Yakın bir zamanda babamın öldüğünü öğrendim, gidip ondan kalan mirası almam gerekiyor' dedim.

“Vali hemen bir görevliyi benim adıma, babamdan kalan mirası getirmek üzere, doğduğum yer olan Musul’a gönderdi. Ben de gerçekten valinin kızı ile evlendim ve o günden sonra hepimiz burada mutlu ve rahat bir yaşam sürüyoruz.

“Ve sen kendin, ey tabip, bu evde ne çok sevdiğimi ve onurlandırıldığımı kendi gözlerinle görüyorsun. Artık sana karşı, hastalığım sırasında sağ elim kesik olduğu için hep sol elimi uzatarak kaba davrandığımı düşünmezsin, değil mi?”

Bana gelince, diye sözünü sürdürdü Yahudi hekim, bu öyküyü büyük bir şaşkınlıkla dinledim. Ve genç adamı bu serüven-den yakayı böylesine sıyırmamasından dolayı tebrik ettim. O da beni hediyelere boğdu ve sarayda üç gün yanında tuttu; ayrıldığım sırada da servet ve malla donatıldım.

Mesleğimde daha iyi duruma gelmek için, o zamandan beri dünyayı dolaştım durdum ve böylece ey kudretli ve cömert hükümdarım, ülkenize ulaştım! Ve yine böylece geçen gece, biraz nahoş olan kamburun serüvenine bulaştım. Benim öyküm de bu işte.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, ona, “Bu öykü gerçekten çok ilginç. Ama ey hekim! Sen aldaniyorsun. Bu anlattığın öykü, kamburun serüveninden ne daha üstün ne de daha şaşırtıcı! Böyle olunca da bana, sizin dördünüzü de astırmaktan başka yapacak şey kalmıyor. Özellikle, suçlarınızın ortaya çıkmasına yol açan şu alçak terziyi...”

Bu sözleri duyunca terzi, ilerleyip hükümdarın önünde yeri öpmüş ve “Ey şanlı hükümdarım! Bizi astırmadan önce, izin ver de, ben de konuşayım! Ben de bir öykü anlatayım! Bu öyküde, tüm öteki öykülerdekini aşan, olağanüstü şeyler var. Birçok bakımdan da kamburun öyküsünden üstündür” demiş.

Çin hükümdarı da, “Gerçeği söylüyorsan, hepimizi bağışlarım. Ama ilgi uyandırmaktan yana nafile ve üstün niteliklerden yoksun bir öykü anlatırsan, başına gelecekleri düşün! Çünkü, seni ve arkadaşlarını kazığa oturtmakta ve dibinizden tepenize kadar bedeninizi delik deşik etmekte hiçbir tereddüt göstermeyeceğim!” demiş.

Bunun üzerine terzi öyküsünü şöyle anlatmış:

Terzinin Öyküsü

Bil ki, ey zamanın hükümdarı, kambur ile geçen serüvenimden önce, kentimizin bir evinde, terziler, ayakkabı tamircileri, bezzazlar, berberler, marangozlar ve diğer esnaftan oluşan başlıca lonca üyelerinin katıldığı bir şenliğe çağrılmıştım.

Sabahın er saatinde idi. Böylece, daha gün doğduğunda, ilk yemeği yemek üzere bir sofranın yöresine çepeçevre oturmuş, ev sahibinin gelmesini bekliyorduk. Biraz sonra düğün sahibi yanında Bağdat modasına göre giyinmiş; yakışıklı, gösterişli ve kibar bir yabancı gençle çıkageldi. Dileyebileceğimiz kadar yakışıklı ve düşleyebileceğimiz kadar güzel giyinmişti bu genç. Ancak göze batır şekilde topaldı. Aramıza karıştı ve bize selam verdi, biz de onun selamına karşılık vermek üzere ayağa kalktık. Sonra hepimiz oturduk, o da bizimle oturmak istediği sırada birdenbire renginin değiştiğini, oturmaktan vazgeçerek dışarı çıkmaya davrandığını gördük. Bunun üzerine hepimiz, ev sahibi ile birlikte, onu aramıza almak için gayret sarf ettik; ev sahibi de pek çok ısrar edip yeminler, antlar verdi ve ona, “Bu halinden hiçbir şey anlamadık; sana rica ediyorum, hiç değilse, seni burayı terk etmeye iten nedeni bize söyle!” dedi. Genç adam, “Vallahi, efendim, beni alıkoymak için daha fazla ısrar etmemeni rica ediyorum senden. Çünkü, burada, beni buradan kalkıp gitmeye zorlayan biri var. İşte şurada oturan berberdir bu kişi!” diye yanıt verdi.

Bu sözleri duyunca ev sahibi çok şaşırdı ve bize, “Nasıl oluyor da Bağdat’tan gelen bu genç adam, buralı olan şu berberin varlığından rahatsız oluyor?” dedi. Bunun üzerine çağrılı olan hepimiz, genç adama dönüp ona, “Lütfen bize berbere duyduğunuz nefretin nedenini anlat!” dedik. O da, “Efendiler, bu katran suratlı ve zift ruhlı berber, yaşadığım yer olan Bağdat’ta başıma gelen olağanüstü bir serüvene neden olmuştur. Topal olmamın nedeni de yine bu Allah’ın belasıdır. Bundan dolayı bu berberin oturduğu kentte oturmamaya, onun bulunduğu mecliste bulunmamaya yemin ettim. Ve bundan dolayı Bağdat’ı terk etmek ve bu uzak kente gelmek zorunda kaldım; ama yine gelip ona rastladım. Bundan dolayı şu anda buradan ayrılıyor ve bu akşam da

bu Allah'ın belası herifin bulunduğu güzel kentinizden uzaklaşıyorum" diye yanıt verdi.

Onun bu sözlerini duyunca berber sapsarı oldu, başını önüne eğdi, tek bir söz bile söylemedi. Bunun üzerine genç adama öylesine ısrar ettik ki, sonunda öyküsünü bize anlatmak zorunda kaldı.

Topal Gencin Öyküsü

Ey burada bulunanlar, bilin ki, ben, Bağdat'ın en büyük tacirlerinden birinin oğluyum. Allah'ın takdiriyle babamın benden başka çocuğu olmamış. Babam, çok zengin ve tüm kentte ünlenmiş bir kimse olmakla birlikte, evinde sessiz, kendi halinde ve tam bir huzur içinde yaşıyordu. Beni de bu yolda yetiştirdi ve ergenlik yaşına erişince, tüm servetini bana bıraktı ve tüm hizmetkârlarının ve tüm ailenin efendisi yaptı; ve sonra canını teslim ederek Allah'ın rahmetine kavuştu. Ben de geçmişte olduğum gibi, en pahalı giysiler giyerek ve en nefis yiyecekleri yiyerek müsrif bir yaşam sürdürdüm. Ama size, üstün güçlü ve şanı yüce Allah'ın yüreğime kadından, tüm kadınlardan dehşet duyma duygusu soktuğunu söylemeliyim. O kadar ki, onları sadece görüvermek bile, benim için bir ıstırap ve tedirginlik kaynağı idi. Bundan dolayı, kadınlar üzerine kafa yormadan yaşıyor, kendi başıma mutlu ve başka bir şey dilemeden ömür sürüyordum.

Günlerden bir gün, Bağdat'ın bir caddesinde yürürken, kalabalık bir kadın grubunun bana doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen kendimi onlardan sakınmak, kaçmak ve sonu çıkmaz olan küçük bir sokağa sığınmak zorunda kaldım. Bu sokağın sonunda bir peyke gördüm, dinlenmek için üzerine oturdum.

Burada bir süre oturduktan sonra, karşımda bir pencere açıldığını ve bir genç kadının belirdiğini gördüm; elindeki bir süzgeçle pencerenin kenarına dizili saksılardaki çiçekleri suluyordu.

Efendiler, size bu genç kadını görür görmez, o güne kadar yaşamımda hiç duymadığım bir duyguyla sarsıldığımı söylemeliyim. Gerçekten, ayın on dördü kadar güzeldi bu kız... Ve de öyle beyaz ve duru kolları vardı ki, billur sanırdınız. Çiçek-

leri de öylesine bir zerafetle suluyordu ki, ruhum hoşlandı. Ve de o anda kalbim tutuştu ve onun esiri oldum; artık kafam ve düşüncelerim ondan başka bir şeyle meşgul olmadı; ve kadınlara karşı duyduğum tüm korkular, yakıcı bir arzuya dönüştü. Ama o, çiçekleri sulamayı bitirince, ağırbaşlılıkla sağına, soluna bakındıktan sonra beni gördü ve bana uzun uzun bakarak ruhumu bedenimden tüm olarak kopardı. Sonra pencereyi kapatıp gözden kayboldu. Orada gün batıncaya kadar oturup bekledim; ama onun yeniden ortaya çıktığını görmedim; sanki bir uyurgezzer ya da artık bu dünyaya ait olmayan biri gibiydim.

Bu durumda orada otururken, kentin kadısının önünde zenciler, ardında hizmetçiler olduğu halde, katırına binmiş gelerek evin kapısı önünde bineğinden indiğini gördüm. Kadı, penceresinde genç kızı gördüğüm eve girdi, böylece onun kızın babası olabileceğini anladım. Bunun üzerine ruhum üzgün, evime döndüm ve dert ve kederle dolu, kendimi yatağıma attım. Evdeki kadınlar, annem ve hizmetçiler gelip yöremde çepeçevre durdular ve bu durumumun nedenini sordular. Ama onlara bu konuda hiçbir şey söylemedim, hiçbir yanıt vermedim. Ama kederim, günden güne öylesine arttı ki, sonunda ağır bir hastalığa tutuldum ve tüm yakınlarımla ve dostlarımla ziyaret ve kaygı konusu haline geldim.

Bir gün yanıma yaşlı bir kadın gelerek, durumuma üzülüp ağlayacak yerde, yatağımın ucuna oturdu ve beni yatıştırmak üzere tatlı sözler söyledi; sonra bana dikkatle bakarak uzun uzadıya tetkik etti; ve orada bulunan tüm yakınlarımdan beni kendisi ile yalnız bırakmalarını diledi. Bunun üzerine, bana, "Çocuğum, ben senin derdinin nedenini biliyorum; ama bana ayrıntılarını anlatman gerek" dedi. Bunu duyunca, ona meselenin tüm ayrıntılarını anlattım. Bana, "Gerçekten, çocuğum, bu genç kadın, Bağdat Kadısı'nın kızıdır, o ev de kadının evidir. Ama bil ki, kadı kızı ile aynı katta oturmaz; bir alt katta oturur; bununla birlikte, bu genç kadın yalnız başına yaşasa da, büyük bir dikkatle izlenir ve korunur. Ama şunu da bil ki, ben de bu eve girer çıkarım; yani onların bir dostuyum. Böyle olunca, maksadına ulaşmak için benden yardım görmekten başka çaren olmadığını bilmelisin! Haydi kendini toparla ve yüreğini bütün tut!" dedi.

Bu sözler beni yüreklendirdi ve kararlı kıldı; ve hemen ayağa kalktım; bedenimi rahat, sağlığımı da yerinde buldum. Bunu gören tüm yakınlarım çok sevindi. Yaşlı kadın da, ertesi gün gidip göreceği Bağdat Kadısı'nın kızıyla yaptığı görüşmeden haber getireceğini vaat ederek evden ayrıldı. Ertesi gün geldi. Ama, onun sadece yüzünü görmekle haberlerin iyi olmadığını anladım. Yaşlı kadın bana, "Çocuğum, başıma gelenleri bana sor-ma! Hâlâ heyecan içindeyim. Düşün ki, ben kızın kulağına ziya-retimin nedenini fısıldar fısıldamaz, hemen ayağa fırlayıp bana, büyük bir hiddetle, 'Şimdi hemen susmazsan, ey Allah'ın belası acuze, ve uygunsuz tekliflerde bulunmayı kesmezsen, seni layık olduğun şekilde cezalandırırım' dedi. Bunun üzerine çocuğum, ben artık bir şey söylemedim ama kendi kendime işi bir kez daha ele almam gerekeceğini düşündüm. Çünkü böyle bir işi ele aldıktan sonra onun sonunu getirmemem mümkün değildir!" Bunları söyledikten sonra yanımdan ayrıldı. Ama ben, yeniden daha da ağırlaşarak hasta düştüm, yiyip içmekten kesildim.

Yaşlı kadın, vaat ettiği gibi, birkaç gün geçtikten sonra yanıma geldi; yüzü aydınlıktı; gülerek bana, "Haydi bakalım çocuğum, bana getirdiğim güzel haberin ödülünü ver!" dedi. Bu sözleri duyunca, ruhumun yeniden bedenime döndüğünü hissettim ve yaşlı kadına, "Tabii, iyi yürekli anacığım, sana yaptıklarından dolayı borçluyum" dedim. Bunun üzerine bana, "Dün söz konusu genç hanımın yanına yeniden gittim; benim alçakgönüllü ve boynu bükülmüş halimi ve yaşlı gözlerimi görünce, bana, 'Zavallı teyzeciğim seni göğsün pek daralmış görüyorum! Neyin var, hayrola?' dedi. Bunun üzerine daha da fazla ağlayarak ona 'Hanım kızım, sana daha önce güzelliğine tutkuyla kapılmış bir genç adamdan söz ettiğimi hatırlıyor musun? İşte, bu genç, senin yüzünden ölmek üzere bulunuyor' dedim. Bana yüreği son derece yumuşamış ve acıma dolu bir sesle, 'Ama sözünü ettiğin bu genç kim?' diye sordu. Ona, 'Bu benim kendi oğlum, içimden koparcasına doğan oğlum!' dedim. 'Birkaç gün önce, penceren-de, çiçekleri sularken yüzünün çizgilerini bir an için görebilmiş ve ilişki kurmaktan dehşet duyan oğlan sana duyduğu aşktan çılgına döndüğünü hissetmiş. Ve ben ona birkaç gün önce gidip senin davranışını duyurduğumda, daha da kötüleyerek yatağa

düştü. Onu biraz önce, başı yastığın üzerinde Allah'ına son nefesini vermek üzere iken bıraktım. Artık kurtulması için hiçbir ümidim bulunmadığını düşünüyorum.' Bu sözlerimi duyunca, genç kız sapsarı oldu ve bana, 'Ve bütün bunlar benim yüzümden oldu, öyle mi?' diye sordu; ona, 'Vallahi öyle! Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun? Ben senin hizmetindeyim ve emirlerin başım gözüm üzerinedir' diye yanıt verdim. 'Çabuk onun yanına git!' dedi, 'Ona benim selamımı götür! Ve de ona yarın cuma namazından önce, burada beklediğimi söyle! Buraya yanıma gel-sin; ben bizimkilere, "Ona kapıyı açın!" derim; onu daireme aldırırım ve tam bir saat birlikte oluruz. Ama bu süre geçer geçmez, babam namazdan dönmenden önce, ayrılması gerek!' diye ekledi."

Yaşlı kadının bu sözlerini işitince, gücümün yeniden yerine geldiğini, tüm acılarımın yok olduğunu ve yüreğime su serpil-diğini hissettim. Giysimin iç cebinden altın dinar dolu bir kese çıkardım ve yaşlı kadına bunu kabul etmesi için ricada bulundum. Bunu görünce bana, "Şimdi yüreğini bütün tut ve hoşnut ol!" dedi. Ona, "Gerçekten, bu iş hayır oldu" diye yanıt verdim. Ve de ailem, çabucak iyileştigimi görünce, sevinçten uçacak gibi oldu; dostlarım da çok sevindiler.

Cuma gününün gelmesini sabırsızlıkla bekledim ve o gün sağlığımdan haber almak üzere gelen yaşlı kadına, mutlu ve sağlıklı olduğumu söyledim. Oturup herkesin cuma namazına gittiği saate kadar konuştuk. Bunun üzerine kalkıp en iyi giysilerimle donandım ve gülyağı süründüm, genç kızın yanına gitmek için can atıyordum ki yaşlı kadın bana, "Daha çok vaktin var. İyisi mi beklerken, hamama gidip yıkan, sana kese yapsınlar, tıraş ol, tüylerini aldır! Özellikle yeni hastalıktan kurtulduğuna göre, buna ihtiyacın var. Göreceksin seni nasıl ferahlatacak!" dedi. Ona, "Aslında, bu çok iyi ve çok doğru bir fikir! Ama önce buraya bir berber çağırıp başımı kazıtsam iyi olacak; sonra hamama gider yıkanırım" diye yanıt verdim.

Bunun üzerine hizmetimdeki bir gence "Çabuk çarşıya git! Bana eli hafif bir berber ara; ama özellikle akli başında, ketum, konuşması kıt ve burnunu her şeye sokmayan biri olsun! Onun mesleğinde çalışanların çoğunun yaptığı gibi, konuşup ağız kalabalığı yaparken, kafamda çentikler açmasın!" diyerek gidip

bir berber çağırmasını söyledim. Hizmetçim aceleyle gidip kısa süre sonra yanında yaşlı bir berberle geri döndü. Ve bu berber, efendiler, şurada önünüzde gördüğünüz Allah'ın belası idi.

İçeri girince bana selam verdi; ben de selamına karşılık verdim. Bana, "Allah seni cümle dertlerden, acılardan ve kaygılardan, matemlerden ve düşmanlıklardan korusun!" dedi. Ona, "Allah senden razı olsun!" diye yanıt verdim. Sözünü sürdürerek, "Senin yeniden gücüne ve sağlığına kavuştuğuna dair iyi haberler aldım. Şimdi benden ne yapmamı istersin? Tıraş mı edeyim, hacamat mı yapayım? Çünkü bilirsin ki, Büyük ibni Abbas 'Cuma günü saçlarını tıraş ettiren Allah nezdinde makbuldür ve Allah onun üzerinden yetmiş çeşit belayı kaldırır' der; Aynı İbni Abbas yine der ki, 'Ama cuma günü, ki bugündür, hacamat yaptırarak kanını çektiiren ya da kupa tutturanlar, görme yeteneğini kaybedebilir ve türlü hastalıklara kapılabilir' der." Bunun üzerine ona, "Ey şeyh! Bu gibi latifeler yapmaktan vazgeç! Ve başımı elinden geldiği kadar çabuk tıraş et!" Çünkü hastalıktan yeni kurtulduğum için ne fazla takatim ne de konuşacak ya da seni dinleyecek fazla vaktim var" dedim.

Bunun üzerine kalktı; berber tasını, usturasını ve makasını koymayı âdet edindiği büyük bir mendil açtı. Ama içinden bir ustura değil, yedi yüzlü bir usturlap¹ çıkardı. Bunu eline alıp evimin avlusunun orta yerine yollandı ve başını ağır ağır güneşe kaldırıp uzun bir süre baktıktan sonra, dönüp bana, "Bilmelisin ki, bugün Allah'ın selameti ve hayırlı dualarının üzerinde olmasını dilediğim Peygamberimizin hicretinin yedi yüz altmış üçüncü yılı, Safer ayının onuncu cuma günüdür. Bu usturlabın üzerindeki sayılardan edindiğim bilgilere göre, bu cuma günü Merih ve Utarit gezegenlerinin bulunduğu gündür. Bu buluşma yedi derece ve altı dakika sürer. Bunun anlamı, bugün tıraş olmanın yalnız uğurlu değil, yıldızlarla da haklılığı kanıtlanmış bir olay olduğudur. Bu, bana açıkça senin bugün bir kadın ile buluşman olduğunu ve bunun mutlu sonuçlanacağını gösteriyor. Başına gelebilecek başka şeylerden de söz edebilirdim; ama bunları susarak geçiştirmem daha iyi olur!" dedi.

1 *Usturlap*: Gökcisimlerinin yükseltisini ölçmek için kullanılan eski bir alet (Â.Ş.O.)

Kendisine, “Allah aşkına! Bu konuşmalarınla beni adeta boğuyor ve ruhumu sıkıyorsun. Seni buraya hoş olmayan şeyler söyleyesin diye çağırmadım. Başımı tıraş edesin diye çağırdım. Haydi kalk da, fazla gevezelik etmeden tıraşımı yap!” diye yanıt verdim. Bana, “Vallahi! Başına gelecekleri bilseydin, benden ayrıntıları ve kanıtları biraz daha açıklamamı isterdin! Ancak, ben her ne kadar berbersem de, sadece berber olmadığımı bilmen gerek! Gerçekte, her ne kadar Bağdat’ın en namlı berberi isem de, tıp, nebatat ve eczacılığın ötesinde, yıldızbilimi, dilbilgisi, nahiv, şiir sanatı ve kuramları, hitabet, riyaziye, hendese, cebir, felsefe, tarih ve yeryüzünün tüm halklarının gelecekleri üzerinde de bilgi sahibiyim. Bundan dolayı efendim, haklı olarak sana elimdeki usturlapla elde ettiğim yıldız hesaplarına tam olarak uymanda büyük yarar olduğuna inanmanı tavsiye ederim. Beni buraya getiren Allah’a şükret ve bana karşı çıkma! Çünkü ben sana hayır diliyor ve senin yararına konuşuyorum. Zaten, hiçbir ödül beklemeden, sana hizmet etmekten öte bir maksadım yok. Ama benim bazı yeteneklerim olduğunu kabul ve benim hakkımı teslim etmen gerek!” diye yanıt verdi.

Bu sözleri duyunca “Sen tam bir katilsin ve hiç kuşku yok, sabırsızlıkla ve çıldırtarak beni öldürmeye kararlısın!” diye haykırdım.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad, sabahın yaklaştığını fark edip yavaşça susmuş.

Ve yirmi dokuzuncu gece gelince, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç adam berbere, “Sen beni sabırsızlıkla ve çıldırtarak öldürmeye kararlısın!” deyince, berber ona demiş ki:

“Bununla birlikte, efendim, ben az konuşmamdan ötürü, herkesin Es-Sâmit adıyla tanıdığı bir kimseyim. Ve sen beni gezeze bellersen, çok haksızlık etmiş olursun; özellikle de beni kardeşlerimle bir an karşılaştırmak zahmetine katlanırsan! Zira bil ki benim altı kardeşim vardır; hiç kuşkusuz hepsi de gevezedir; ve onları sana tanıtmış olmak için adlarını söyleyeyim: En büyüğü, gevezelik yaparken, bir testiden çıkan suyun sesini verdiği için

El-Bakbuk diye anılır; ikincisi, sürekli olarak deve gibi böğür-düğünden El-Haddar adını taşır; üçüncüsü tavuk gıdaklar gibi konuştuğundan Bakbak, dördüncüsü Assuan'ın kırılmaz testisi anlamına El-Küzü'l-Assuani, beşincisi gebe deve ya da Koca Kazan anlamına El-Aşar, altıncısı çatlak çömlek anlamına Şakalık diye anılırlar; yedincisi, yani ben hizmetkârınız, sessiz anlamına Es-Sâmit diye anılırım.”

Berberin söylediği bu zevzekçe sözleri işitince ve sabrımın tüm olarak taşıp patlamak üzere olduğunu anlayınca, genç hizmetçilerimden birine, “Bu adama çabucak çeyrek dinar verin ve yanımdan uzaklaştırın Allah aşkına! Başımı tıraş ettirmekten falan vazgeçtim!” diye haykırdım. Berber bu emrimi duyunca, “Efendim, ne kadar katı sözler işitiyorum! Vallahi! Sana hizmet etmenin hiçbir karşılığını düşünmüyorum; bana sadece hizmet etmenin onuru yeter, çünkü senin hizmetinde olmak ve tüm emirlerini yerine getirmek benim için görevdir. Cömertlikle bana vermek istediğin ücreti kabul edersem, bu yüzden onurumu yitirdiğim düşüncesiyle incineceğim. Sen benim değerim hakkında hiçbir fikre sahip değilsin, oysa, ben, senin yüksek değerini çok iyi biliyorum ve senin rahmetli babana layık bir oğul olduğundan eminim; çünkü babanın bana yaptığı iyilikleri hiç unutamam! Cömert ve soylu bir kişiydi; bana da çok değer verirdi. Bir gün beni çağırttı; bugünkü gibi mübarek bir gündü. Nezdine ulaşıncı, yanında birçok ziyaretçinin bulunduğunu gördüm; ve bana, ‘Senden biraz kanımı almanı rica ediyorum’ dedi. Bunu duyunca, usturlabımı elime aldım, güneşin yüksekliğini ölçtüm ve zamanın uygun olmadığını ve o gün kan almanın hayırlı olmayacağını anladım. Ve kaygılarımı hemen rahmetli babana açıkladım. Sözlerime yumuşak başlılıkla uydu ve kan aldirmek için uygun ve elverişli zamanın gelmesini bekledi ve bana teşekkür etti. Orada bulunanlar da sözlerimi şükranla karşıladılar. Ve sonradan kanını aldığım zaman bana hemen yüz altın dinar verdi” dedi.

Bu sözleri duyunca berbere, “Eğer senin gibi bir berbere başvuracak kadar budala idi ise, Allah rahmetli babamdan mutlaka rahmetini esirgemiştir” dedim. Bu sözlerimi işitince, berber, güle-güle başını salladı ve, “Allah’tan başka Tanrı yoktur ve Muham-

med onun resulüdür! Bazı şeyleri değiştiren, bazılarını da olduğu gibi bırakan Allah'a şükürler olsun! Genç adam, ben seni aklı başında bir kimse bellemiştim. Şimdi anlıyorum ki, geçirdiğin rahatsızlık senin tüm aklını almış ve saçmasapan şeyler söylemene neden oluyor. Ama, bu beni çok şaşırtmadı; çünkü Allah'ın kutsal ve değerli kitabındaki 'Kim ki hiddetine hâkim olur ve kusurlu kişileri bağışlarsa...' sözleriyle başlayan mübarek sureyi çok iyi hatırlıyorum. Bana söylemiş olabileceğin sözler için özür dilemeni düşünmüyor, seni hoş görüyorum! Fakat, gerçekten, senin sabırsızlığını ve bunun nedenini bir türlü anlayamıyorum. Hiç düşünmüyorsun ki baban bana danışmadan hiçbir girişimde bulunmazdı. O hiç değilse, 'Nasihat dinleyen kimse, sığınak bulmuş demektir' atasözüne değer verirdi. Ve ben, emin ol ki, bulunmaz bir adamım. Benim kadar iyi nasihat verebilecek bir adama kolay rastlanmaz. Bunun nedeni de hayatım boyunca geçirdiğim deneyler ve mesleğimin verdiği üstünlüktür. İşte karşında iki ayağım üzerinde durmakta, emirlerini beklemekte ve kendimi tüm olarak senin hizmetine vermeye hazır bulunmaktayım. Ama, ben sana karşı bu denli sabırlı, sen de bana karşı bu denli canı sıkılmış ve kızgın olduğça, bunun nasıl mümkün olabileceğini bilmiyorum. Şurası gerçek ki, karşında bu denli sabırlı olabiliyorsam, bu sırf babanın anısına duyduğum saygıdan, onun iyiliklerine karşı borçlu bulunduğumdan dolayıdır" dedi. Bunun üzerine ona, "Vallahi! Bu söylediklerine dayanamayacağım artık! Zevzekliklerin ve gevezeliğinle beni öldüreceksin! Tekrar söylüyorum ki, seni buraya sadece başımı tıraş ettirip sonra da çekip gitmen için çağırdım!" diye yanıt verdim.

Ve ona bu sözleri söyleyerek başımı ıslatmış ve sabunlamış olmasına rağmen, hiddetle ayağa kalktım, onu kovup oradan ayrılmak istedim. Fakat o bana hiç aldırmayarak, "Gerçekten, şimdi açıkça görüyorum ki, sana baş edilmez bir cansıkıntısı verdim. Ama böylesine önemsiz bir şey için alınacak değilim; çünkü pekâlâ görüyorum ki, sen zekâdan yana zayıfsın ve de daha çok gençsin; seni omuzlarıma alıp at gibi koşturarak, bir türlü gitmek istemediğin okula götürdüğüm günler de daha dün gibi!" dedi. Ona, "Bak kardeşim, sana yalvarıyorum: Allah aşkına buradan çık git! Ben de kendi işlerime bakayım!" Bunları

üstümü başımı yırtarak söylüyor, sabırsızlık krizi içinde çılgınca haykırıyordum.

Berber beni böylesi bir durumda görünce, usturasını ele alma-ya ve bileyi derisinde aşağı yukarı sürterek bilemeye karar verdi. Ama usturayı deri üzerinde o kadar çok aşağı yukarı sürterek bile-di ki, ruhumun bedenimden fırlayacak gibi olduğunu hissettim. Sonunda başımın ucuna geldi, başımın bir köşesinden beni tıraş etmeye başladı ve biraz tüy aldı. Sonra durdu, elini kaldırdı ve bana, “Genç efendim, öfke, şeytanın insanı günaha sokmak için şaşırtmasıdır” dedi ve bana şu dizeleri okumaya başladı:

Ey bilge kişi! Kafanda düşüncelerini uzun süre olgunlaştırmalısın! Kararlarında sakın aceleci olma! Ve özellikle ülkende hükmetmekle görevli kılınmışsan!

Ey bilge kişi! Sakın katı hüküm verme! Baht sana doğru yöneldiğinde, sen de bağışlanma görürsün!

Ve sakın unutma ki, yeryüzünde, Allah'ın elinin yenemeyeceği kadar kudretli bir el mevcut değildir.

Ve de hiç unutma ki, acımasız ve kıyıcı olan kişi, onu ortadan kaldıracak başka bir acımasız kişi ile karşılaşır bir gün!

Sonra bana şöyle dedi: “Efendim, çok iyi anlıyorum ki, benim yeteneklerim ve üstün niteliklerimin farkında değilsin. Bununla birlikte bugün seni tıraş eden bu el, şahların, emirlerin, vezirlerin, valilerin ve tüm ünlü ve soylu kişilerin başına dokunmuş ve bu başları okşamıştır. Ve benim hakkımda ya da bana çok benzer birisi hakkında şair şöyle söylemiştir:

“Tüm meslekleri birer değerli gerdanlık sayarım, ama berber bu gerdanlığın en güzel incisidir. Bilgelikten ve ruh yüceliğinden yana, en bilge ve büyük kişileri aşar ve elinin altında şahların başını tutar.”

Bütün bu söylediklerine karşılık olarak, berbere, “Artık mesleğinle meşgul olacak mısın, olmayacak mısın? Gerçekten göğsümü daralttın ve beynimi tümüyle oydun!” dedim. Bunu duyunca, bana, “Sonunda anladım ki, bu işin bitmesi için biraz

acele etmektesin!” dedi. Ben de “Tabii ya, tabii ya! Ha şunu bileydin!” diye haykırdım. Bana, “Öyleyse, ruhuna biraz sabretmesini ve alçakgönüllü olmasını öğret! Çünkü acele iş şeytanın ilhamıdır. Sonunda pişmanlık getirir ve bahtın felaketlerini önüne yığar! Ve zaten Muhammed efendimiz, dualar ve barış onun üzerine olsun, ‘Dünyada en iyi iş ağır ve olgunlaştırılarak yapılandır’ buyurmuş. Ama acele etmem konusunda senin bana söylediğin şey, benim çok ilgimi çekti. Senden, seni böyle sabırsız kılan ve uğrunda bu denli aceleci olduğun şeyin nedenini bana söylemeni rica ediyorum. Senin için hoş bir neden olmasını umarım; doğrusu, böyle değilse, boşuna gayret göstermiş olurum. Şimdi, bir an için işimi bırakmam gerek. Çünkü uygun güneşi gözleyebileceğim ancak birkaç saatim kaldı” dedi. Bunu söyledikten sonra, usturasını bıraktı ve usturlabını eline aldı; güneşli bir yer bulmak üzere bahçeye çıktı. Bir süre eğlendikten sonra güneşin yüksekliğini ölçtü; bunu yaparken de beni ihmal etmiyor ve arada bir sorular soruyordu. Sonra yeniden yanıma geldi ve bana, “Öğle namazı için acele ediyorsan, aslında, sükûnetle bekleyebilirsin. Çünkü önümüzde aşağı yukarı üç saat var. Zaman ölçümünde hiç hata yapmam” dedi. Ona, “Allah aşkına bu saçma sapan konuşmaları bırakalım! Çünkü sesini duymak, ciğerimi parça parça ediyor” dedim.

Bunun üzerine, yeniden usturasını eline aldı, daha önce olduğu gibi bilemeye başladı; sonra da başımı biraz daha tıraş etti; ama konuşmaktan da kendini bir türlü alamıyor ve bana, “Senin sabırsızlığına çok üzuldüm; ama nedenini bana açıklarsan, bundan iyilik ve yarar görürsün. Çünkü artık rahmetli babanın bana ne denli değer verdiğini ve bana danışmadan hiçbir işe girişmediğini biliyorsun” diyordu. O zaman benim için hiçbir kurtuluş yolu bulunmadığını anladım ve kendi kendime, “İşte, namaz saati gelip çatmakta, genç hanımın yanında olmam gerek, yoksa çok gecikeceğim ve oraya gittiğimde herkes ibadetini tamamlamış, camiden çıkıyor olacak. O zaman da benim için her şey bitmiş bulunacak!” diye düşündüm. Bunun üzerine berbere, “Bunu bitir artık. Şu boş lafları ve saygısızca merakını bir yana bırak! Eğer kesinlikle bilmek istiyorsan, bir dostumun evindeki şenliğe yetişmek için acele etmekteyim” dedim.

Bu çağrı ve şenlik sözlerini duyunca, berber bana, “Allah seni kutsasın! Kesinlikle bugün benim şanslı günüm! Çünkü bu sözlerinle sen de bana, bu gün yemeğe davet ettiğim birçok dostum için henüz hazırlık yapmadığımı hatırlattın. Şu anda artık bunun çok geç olduğunu anlıyorum” dedi. Bunun üzerine ona, “Bu gecikme için zihnini yorma! Bunun hemen çaresini bulurum. Ben öğle yemeğini evde yemeyeceğime ve bir düğüne davet edildiğime göre, evde bulunan tüm yiyecek ve içecekleri sana verebilirim; şu şartla ki, bu işi kısa kesip bir an önce tıraşını bitirmelisin!” dedim. Bana, “Allah sana daha fazlasını versin ve giriştiğin her cömert davranışı kutsasın! Ancak, efendim, bana vermek istediğin şeyleri şöyle bir saysan da neler olduğunu bilsem!” diye yanıt verdi. Ona, “Sana vermek üzere her türden nefis yemeklerle dolu beş tencere var: patlıcan ve kabak karnıyarığı; limonla çeşnilendirilmiş yaprak sarması, ezilmiş buğday ve kıymayla yapılmış köfte, koyun eti ve domatesli pilav, soğanlı yahnî; ve de kızartılmış yedi piliç ve kebab haline getirilmiş bir koyun; sonra da iki tepsi tatlı: birinde künefe, ötekinde de tuzsuz peynir ve balla yapılmış hoşmerim; her türden meyveler; hiyarlar, elmalar, limonlar ve taze hurmalar ve daha birçok şeyler!” dedim. Bunun üzerine bana, “Bunların hepsini getirt de bir göreyim!” dedi. Ben de her şeyi getirttim, bunları inceleyip her birinden tattı ve bana, “Senin cömertliğin görülmedik bir cömertlik! Ama içecekler noksan!” dedi. Kendisine, “Onlar da var” dedim. O da bana, “Onları da getirt!” dedi. Ben de içi çeşitli içeceklerle dolu sekiz testi getirttim, hepsini birer birer tartarak, bana, “Allah sana çok daha fazlasını versin! Ruhun ne kadar cömert! Ama, tütsü yapılacak aselbent ve salonda yakılacak ödler noksan! Misafirlerin eline serpmek üzere biraz gülsuyu ve portakal çiçeği suyu da olsa, hani fena olmazdı!” deyince; bir kutu içinde elli altın dinar değerince akamber, sarısabır, Hint sümbülü, misk, aselbent ve öd kökleri getirttim; kokulu esanslar ve kokulu suların bulunduğu gümüş serpecekleri de unutmadım. Ancak zaman da, göğsüm gibi daraldığından, berbere, “Tüm bunları al! Ama, Allah’ın kutsaması ve selamı üzerine olası Muhammed aşkına tıraşını bitir!” dedim. Bunun üzerine berber bana,

“Vallahi! Açıp içinde ne olduğunu görmeden bu kutuyu alamam!” dedi. Bunun üzerine genç hizmetçime kutuyu açmasını emrettim; berber usturlabını bir yana koyarak yere eğildi ve kutuda bulunan tüm kokuları, ödleri, aselbent, misk, akamber ve sarısabır köklerini yokladı; ve bunları birer birer öylesine ağır ve içi geçerek kokladı ki, ruhum bedenimi terk edecek sandım. Bundan sonra ayağa kalktı, bana teşekkür ederek usturasını eline aldı ve başımın geri kalan kısmını tıraş etmeye başladı. Ama daha işe yeni başlamıştı ki, birdenbire durdu ve bana, “Vallahi çocuğum! Bugün ikinizden hangisini daha çok kutsayıp övsem bilemiyorum. Seni mi, yoksa rahmetli babanı mı? Çünkü, gerçekte, bu gece evimde vereceğim ziyafet, senin cömert girişimin ve büyük bağışlamaların sayesinde gerçekleşecek. Ama nasıl söyleyeyim? Aslında bana çağrılı olarak gelecek kimseler, bu denli görkemli bir ziyafete layık olacak kişiler değil. Çünkü bunlar, benim gibi çeşitli meslek mensubu; ama tatlı ve ilginç kişilerdir. Adlarını saymam gerekirse, bunlar: İlkin hamam tellakı, hayranlık verici Zeytun; kavrulmuş nohut satıcısı neşeli ve hoşsohbet Salih, haşlanmış bakla satan Haukal; zerzevatçı Hakraş; çöpçü Hamid; ve nihayet, muhallebici Hakareş’tir.”

“Çağırdığım tüm bu dostlar ben hizmetkârın da dahil, ne gevezedirler ne de münasebetsiz meraklılardır; ama tüm kederleri kovmasını bilen iyi insanlardır. İçlerinden en düşkününü bile benim nazarımda, en kudretli hükümdarlardan fazla değer sahibidir. Gerçekte, bil ki, bunların her biri, tüm Bağdat kentinde, ayrı bir oyun ve ayrı bir şarkıyla ün sağlamıştır. Eğer seni eğlendirecekse, her birinin şarkılarını sana duyurmak ve danslarını göstermek isterim:

“Bana bak ve iyice izle! Dostum tellak Zeytun’un dansı şöyle! Şarkısına gelince, o da şöyle:

“O kız incedir dostum, en tatlı kuzu bile onun tatlılığıyla eş tutulamaz. Onu yanarak seviyorum! O da beni! Hem de öylesine ki, bir an yanından uzaklaşsam, onun koşup yatağıma atıldığını görüyorum.”

“Ama efendim” diye sözünü sürdürdü berber, “Dostum çöp-
çü Hamid’in dansını görsen, ne denli imalı ve marifet ve neşe
dolu olduğunu anlardın! Şarkısına gelince o da şöyle:

“Karım cimrinin biridir, ona kalırsa aklıktan ölmem gerekir.
Karım çirkindir, onu dinlemem için evden hiç ayrılmamamı
ister.

Karım ekmeği dolapta saklar! Ama hiç ekmek yemeyecek-
sem, o da yassı burunlu bir zenciye bile kaçtıracak kadar
çirkin olduğuna göre, sonsuza dek iğdiş kalsam yeridir.”¹

Sonra berber bana itiraz olanağı tanımadan, tüm dostlarının
danslarını yaptı ve tüm şarkılarını söyledi. Sonra da bana, “İşte
dostlarım bana bunları yapabilir. Sen de eğer gülmek istiyorsan,
kendi yararın ve hepimizin zevki için, bize gelip dostlarımla tanış-
manı öneririm. Ve bana ziyaret etmek istediğini söylediğin dost-
larını bir kenara bırakırsın! Çünkü görüyorum ki, hâlâ yüzünde
yorgunluk izleri var; ve sen hastalıktan daha yeni kurtuldun ve
dostların arasında boşuna konuşan can sıkıcı zevzeklere ve meraklı
densizlere rastlayacaksın! Ve bunlar seni ilkinden de ağır bir has-
talığa düşürürler” dedi.

Bunu duyunca berbere, “Bugün için senin çağrını kabul
etmem mümkün değil! Belki bir başka gün olabilir!” dedim.
Bana şöyle dedi: “Senin için en yararlı şey, tekrarlıyorum: Beni
evimde ziyaret etmekte tez davranmak ve dostlarımla uygarlı-
ğından nasibini almak ve hayran olunası niteliklerinden yarar-
lanmaktır. Böylece şairin dediğini yapmış olursun:

“Dostum, sana sunulan zevkten yararlanmaktan sakın vaz-
geçme! Kösnü yanıbaşına kadar gelmişken, doyum sağla-
mayı yarına bırakma! Çünkü kösnü her gün kapını çalmaz
ve zevk her zaman senin dudaklarına dudaklarını uzatmaz.
Bil ki talih kadın gibidir ve kadın gibi de değişir.”

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde bu şarkıda: “Karım cimridir, çirkindir; ama yine de onu cinsel bakımdan doyurmamı ister. Benim midem aç, onun da apı-
şarası! O benden bir ekmek kabuğunu bile esirgediği için iğdiş olsam yeridir!”
anlamına gelen dizeler var (Â.Ş.O.)

O zaman, bunca usanç verici söz ve bunca zevzeklik karşısında gülmekten kendimi alamadım ve yüreğim ağır bir öfkeyle tıka basa dolu, “Şimdi yerine getiresin diye çağrıldığın şu tıraş işini bitir! Ve bırak beni, Allah’ın işaret ettiği yola, onun kutsal koruması altında, gideyim! Sen de git, evinde dostlarını karşıla! Şimdi herhalde seni sabırsızlıkla bekliyorlardır!” dedim. Bana, “Ama neden reddediyorsun? Aslında senden sadece bir şey diliyorum: Kesinlikle densiz kişiler olmayan dostlarımla seni tanıştırmak fırsatını benden esirgememeni! Çünkü eminim ki, bir kez onları görmüş olsan, artık başkalarıyla düşüp kalkmak istemez ve o anda dostlarını terk edersin!” diye yanıt verdi. Ona, “Allah dostlarının sana sağladığı mutluluğu daha da arttırsın! Sana ayrıca bir gün onları kendi evimde ağırlayarak özel bir şenlik düzenlemek üzere çağırmayı da vaat ediyorum!” dedim.

Bunun üzerine bu Allah’ın belası berber benim görüşüme uyar görünerek, bana, “Şu anda anlıyorum ki sen, her şeye rağmen, dostlarınla şenlik yapmayı yeğliyorsun; öyleyse biraz bekle de, cömertçe bana bağışladığın bütün bu şeyleri evime götüreyim; bunları misafirlerime sunayım, dostlarım soframı onurlandırmak üzere onları yalnız bırakmamı mesele yapacak kadar budala olmadıklarından, onlara benim kusuruma bakmamalarını ve dönüp gelmemi beklemelerini söyleyeyim! Sonra seni memnun etmek üzere hemen koşar gelirim ve nereye gitmek istiyorsan, sana eşlik ederim!” dedi. Bunu duyunca, “En güçlü ve en yüce olan Allah’tan başka sığınılacak varlık yoktur. Ey herif, haydi git de, dostlarını bul ve onlarla birlikte keyfince eğlen! Beni de bırak, tam bu sırada beni bekleyen dostlarımı gidip bulayım!” diye haykırdım. Berber bana, “Yok vallahi! Asla senin yalnız gitmene razı olmam!” dedi. Ben de, daha fazla hakaret etmemek için kendimi tutmak uğrunda büyük gayret göstererek ona, “Bil ki, ziyarette bulunacağım yere sadece kendim gitmek zorundayım” diye yanıt verdim. Bana, “Ha, şimdi anladım, sanırım senin bir kadınla buluşman var. Yoksa mutlaka beni de yanına alırdın! Yalnız şunu bil ki, bu onura, yeryüzünde herkesten fazla ben layığım. Ve de yapmak istediğin şeylerde sana büyük yardımım dokunur. Bir de bu kadının hain bir yabancı olmasından korkarım. Böyleyse, yalnız gidersen, kim bilir başına ne belalar gelir.

Ölür gidersin vallahi! Çünkü bu Bağdat kenti, bu tür buluşmalar için çok tehlikelidir. Sakın ha! Hele yeni vali, böylesi kaçamaklara karşı müthiş insafsızdır; çünkü ne zebbi ne de yumurtalıkları varmış; bundan dolayı duyduğu kin ve kıskançlıkla böylesi serüvenleri çok ağır cezalandırıyormuş!” dedi.

Bu sözleri duyunca, artık yerimde duramaz oldum ve olanca sesimle; “Ey hainlerin ve cellatların en lanetlisi herif! Beni kahreden bu zevzekliklerine bir son veriyor musun, vermiyor musun?” diye haykırdım. Bunun üzerine berber bir süre için sesini kesip eline usturasını alarak başımın tıraşını bitirdi. Ama bu sırada öğle namazı için ezan okunmak üzereydi.

Bunun üzerine, yakayı sıyrabilmek için ona, “Haydi dostlarına git de onlara bütün bu yiyecekleri ve içecekleri götür! Ben de buluşmaya gidebilmen için seni beklemeyi vaat ediyorum” dedim. Ve karar vermesi için çok ısrar ettim. O zaman bana, “Görüyorum ki, benden kurtulmak ve buluşma yerine yalnız gitmek için beni kandırmak istiyorsun. Ama, bunu yaparak kendini, kurtulma olanağı bulamayacağın felaketlere attığını sana hatırlatmalıyım. Senin yararın için dönüp serüvenin sonunun nasıl biteceğini görmek üzere sana yoldaşlık etmeden önce burayı sakın terk etme!” dedi. “Pekâlâ, ama sakın geç kalma!” dedim.

Bunun üzerine berber, kendisine bağışlamış olduğum şeyleri omzuna yüklerken kendisine yardım etmemi rica etti; iki tepsi tatlıyı da başına koydu ve yükünü tutarak evimden ayrıldı. Ama, Allah’ın belası, daha kapıdan çıkar çıkmaz iki hamal çağırmış, yükü onlara teslim etmiş ve falan yerdeki evine bunları götürmelerini söylemiş; kendisi de karanlık bir ara sokakta pusu kurarak benim evden çıkmamı beklemiş.

Bana gelince, hemen ayağa kalktım, olabileceği kadar çabuklukta yıkandım, en güzel giysilerimi giyip evimden çıktım. Ve tam o sırada müezzinlerin, minarelerden, mübarek cuma gününde iman sahiplerini öğle namazına çağırان ezan seslerini işittim:

Bağışlayan, esirgeyen Allah adıyla!

Hamd ona mahsustur, hepimizin sahibi olan o yüce, acıması bol Allah’a! O yüce Allah ki, hesap gününün mutlak

yargıcıdır. Biz sana taparız, biz senden yardım dileriz!
 Bizi doğru yola yönelt! Nimetlere boğduğun kişilerin yolu-
 na! Seni öfkeliendirenlerin ve de sapıtanların yoluna değil!¹

Bir kez evden çıkınca, tüm hızıyla genç kadının yaşadığı eve doğru yollandım. Kadının kapısının önüne gelince, rastlantı kabilinden arkama döndüm ve bu Allah'ın belası berberi sokağa girmek üzereyken gördüm. Bunun üzerine, evin büyük kapısı benim için yarı açık tutulduğundan aceleyle içeri girip kapıyı şiddetle kapadım. Ve avluda yaşlı kadını gördüm, beni alıp genç kızın bulunduğu birinci kata çıkardı.

Ancak henüz içeri girmiştik ki, sokağa birçok kişilerin girdiğini gördük. Bunlar camiden çıkan, genç kadının babası kadı ile maiyetinde bulunan kişilerdi. Sokakta dikilmiş beni bekleyen berberi de gördüm. Kadıya gelince, genç kadın beni yatıştırdı ve babasının kendisini pek seyrek ziyaret ettiğini ve zaten gizlenmem bakımından daima bir olanak bulunduğunu söyledi.

Ancak, talihimin kötülüğünden, Allah'ın takdiriyle felaketim olabilecek bir olay ortaya çıktı. Rastlantı bu ya, o gün, kadının genç cariyelerinden biri ceza görecekmış. Ve kadı, içeri girer girmez bu genç köleyi dövmeye başlamış. Kaba etlerine kamçıyı yedikçe, bu köle bağırıp çağırmaya başladı; bunun üzerine evin zenci kölelerinden biri, onu bağışlatmak ümidiyle içeri girmiş; kadı bunu görünce, daha da hiddetlenip onu da pataklamaya başladı, zenci de bağırmaya başladı. Zenci öylesine bağırıyordu ki gürültüyü duyarak sokakta bir kalabalık toplandı. Bu alçak berber, yakalanıp cezalandırılan ve bağırıtıyı koparanın ben olduğumu sanmış. Bunun üzerine acı acı bağırmaya, giysilerini yırtmaya ve başına toz toprak dökmeye ve de gelip geçerken yöresine toplananlardan yardım istemeye başlamış. Ağlıyor ve "Kadı'nın evinde efendimi öldürüyorlar!" diye haykırıyormuş. Sonra, yine haykırarak arkasında toplanan kişilerle evime yollandı ve evimdeki herkese ve hizmetçilere durumu anlatarak onların sopaları kapıp, bağırıp çağırarak beni kurtarmak üzere kadının evine koşuşmalarına yol açmış. Nitekim berber başların-

1 Mardrus her ne kadar "ezan sesleri"nden söz etmekteyse de, verdiği sözler ezan değil Fatiha Suresi'dir (Â.Ş.O.)

da olduğu halde, giysilerini yırtıp alabildiğine bağırmayı sürdürerek hepsi geldi, benim içersinde bulunduğum kadının evinin kapısında toplandı. Kadı, evinin önündeki bu gürültü patırtıyı işitince, pencereden baktı ve sopalarıyla kapısını döven bu gözü dönmüş kalabalığı gördü. Bunun üzerine, durumun hassas olduğunun farkına vardı, inip kapıyı açtı ve, “Ey ahali, ne istersiniz?” diye haykırdı. Hizmetçilerim de ona haykırdılar: “Bizim efendimizi öldüren sen misin?” diye. Kadı onlara, “Sizin efendiniz kim? Ve ne yaptı ki, ben onu öldüreyim?” diye sordu.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ancak otuzuncu gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, şaşırıp kalmış olan kadı, onlara, “Sizin efendiniz ne yapmış ki, ben onu öldüreyim? Ve aranızda eşek gibi anıran şu berber de ne istiyor?” diye sormuş.

Bunu duyan berber bağırarak, “Biraz önce efendimi sopalararak öldürmek isteyen elbette sendin. Ben sokaktan onun haykışlarını duydum!” dedi. Kadı, “Fakat senin efendin de kim? Nereden geldi? Nereye gidiyor? Sonra onu buraya kim soktu? Ve de sopalanarak dövülmek için ne yaptı ki?” diye sordu. Berber, “Ey Allah’ın belası kadı! Kurnazlık yapıp durma! Ben bütün öyküyü, efendimin senin evine neden girdiğini ve meselenin tüm ayrıntılarını biliyorum ve de şimdi herkesin öğrenmesini istiyorum. Kızın efendime tutkun, efendim de onun sevgisine karşılık veriyor. Ben onu buraya kadar izledim. Şimdi sen onu, kızın ile yatakta bastırınca, sopa atarak hizmetçilerinin yardımıyla öldürmek istiyorsun! Ya aramızda çıkan anlaşmazlıklarda tek yargıç olan halifeye benimle birlikte gelirsin ya da derhal efendimizi sağ salım bana ve ailesine teslim edersin! Ona gösterdiğin kötü davranıştan dolayı tazminat ödersin! Yoksa zorla evine girer, kendim onu teslim alırım. Haydi onu acele bize teslim et!” dedi.

Bu sözleri işitince kadı şaşırıp, kafası karmakarışık ve de bu sözleri orada bulunanların önünde duymaktan mahcup oldu. Ama, hemen berbere, “Eğer bir yalancı değilsen, gel kendin eve

gir, sana izin veriyorum; ve de onu teslim almak üzere her yanı ara!” dedi. Bunu duyan berber, hemen eve daldı.

Bana gelince, tahta kafesler ardında pencereden bütün bu sahneye tanık olup berberin de beni aramak için eve daldığını görünce, kaçıp kurtulmak istedim. Ama ev halkının gözüne çarpmadan ya da berber ile karşılaşmaksızın kaçıp kurtulacağım bir çıkış aradımsa da bulamadım. O zaman, bir odaya dalarak burada saklanmak için bir yer aradım ve orada büyücek boş bir tahta sandık buldum; acele içine girip saklandım; kapayı üstüme kapayıp nefesimi kestim.

Berbere gelince, evin her yanını araştırdıktan sonra, sonunda bulunduğum odaya geldi ve sağa sola bakarken sandığı gördü. O zaman, alçak, hiçbir şey söylemeden, benim onun içinde olduğunu anladı; onu kafasına koyup taşıdı; en kısa zamanda çıkış yolunu buldu; bense heyecandan neredeyse ölecektim. Ama, talihin kudretiyle, beni taşıırken, yörede toplananlar, sandığın içinde ne olduğunu öğrenmek istediler ve çabucak kapak kaldırıldı. Orada duyduğum utanç ve yuhalamalara dayanamayarak sandıktan acele çıkıp yere atladım. Ve işte o günden beri böyle topalıyım. Fakat o an için kaçıp gizlenmekten başka bir şey düşünmüyordum; ve orada akıl almaz bir kalabalık görünce; üzerlerine avuç dolusu altınlar serptim ve bütün o kalabalığın altın toplamak için gösterdiği telaştan yararlanarak oradan ayrılıp çarçabuk kaçtım. Böylece Bağdat'ın en bilinmez sokaklarının büyük bir bölümünden koşarak geçtim. Ama bir ara geri dönüp berberin de ardımdan koşarak bir yandan da yüksek sesle, “Ey ahali! Allah’a şükür, efendimi buldum! Ama Allah kötülerin üstün gelmesini istemez; onları yenip ellerinden efendimi kurtarmak için beni seçti!” diye haykırıldığını duyunca, ne kadar dehşete düştüm bilemezsiniz! Ve de ardımdan koşarken bana, “Şimdi anladın ya efendim, sabırsızlık gösterip beni dinlememekle ne kadar kötü davranmış olduğunu! Seni kurtarmak için beni görevlendiren Allah'ın yardımı olmasaydı, çok kötü durumlara düşecek ve sonsuza dek kaybolmuş olacaktın. Allah'a dua et de, daima senin emrinde olabilmek için bana ömür versin! Ben de senin anlayışlı rehberin olayım! Çünkü, gördüğün gibi, senin kişiliğin biraz zayıf; biraz beceriksiz ve de bir parça budalasın! İyi ya, efendim, niye böyle koşup duru-

yorsun! Beni beklesene!” diyordu. O zaman, bu berberden nasıl yakayı sıyracağıyı bilemeyerek durdum ve ona, “Ey berber, sana şu içine düştüğüm durumu görmek yetmedi mi? Ölümümü mü istiyorsun yoksa?” dedim.

Fakat sözümü bitirir bitirmez birdenbire tam karşımda, çarşıda tanıdığım bir esnafın açık bulunan dükkânını gördüm. Hemen dükkânın içine daldım ve mal sahibine bu alçağın ardımdan dükkâna girmesini önlemesini söyledim. Dükkâncı da büyük bir sopa göstererek ve gözlerini alabildiğine açarak onu engelledi. Ancak berber, tacir ile babasını ve büyükbabasını lanetlemeden ve onlara bildiği tüm hakaretleri yağdırmadan oradan ayrıldı.

Bunun üzerine tacir beni sorguladı; ben de ona bu berber ile olan öykümü anlattım ve ayağım iyileşinceye kadar beni dükkânında alıkoyması için ricada bulundum; çünkü yüzünü görmek bile en büyük felaketlerden daha dayanılmaz olan berberin boyuna evi gözaltında tutmuş olmasından korkuyordum. İyileşir iyileşmez, malik olduğum tüm parayı üzerime aldım, tanıklar tuttum ve servetimin geri kalanını anama bıraktığımı gösteren bir vasiyetname hazırlattım ve güvenli bir adamı bunları gözetmek için vasi tayin ederek tüm mallarımı idare etmesi için kendisini görevlendirdim. Ve şu berber ile kesin olarak ilişğimi kesmek için, kendi kentim olan Bağdat'ı terk etmeye ve düşmanım olan bu kişiyle bir daha karşılaşmamak için tehlike bulunmayan başka bir yere gitmeye karar verdim.

Böylece Bağdat'tan ayrıldım ve peşimden ayrılmayan bu heriften yakayı sıyırmayı başardığımı sandığım bu kente geldim. Ama çabam nafileymiş; işte, efendiler, burada, sizin aranızda, beni çağırılmış bulduğunuz bu ziyafette de ona rastladım.

Emin olabilirsiniz ki, ötekini bıraktığım gibi bu kenti de bırakıp gitmeden rahata kavuşamayacağım ve bütün bunlar bu alçağın, Allah'ın kendisini, ailesini ve bütün gelecek nesillerini kahredesi bu namussuz berberin yüzünden oldu.

Terzi, Çin hükümdarının önünde sözünü sürdürerek, “Topal genç adam bu sözleri söyledikten sonra, benzi sapsarı, ayağa kalktı ve bize selam verdikten sonra onu engellemeye fırsat vermeden oradan çıkıp gitti” demiş.

Bize gelince, bu şaşırtıcı öyküyü işitince, hepimiz dönüp sesi- ni çıkarmadan gözlerini yere eğmiş oturan berberin yüzüne bak- tık ve ona “Ne dersin, genç adamın anlattıkları doğru mu?” diye sorduk. “Öyleyse niçin böyle davranıp da delikanlının mahvına neden oldun?” diye sorduk. Bunun üzerine berber başını kal- dırdı ve bize, “Vallahi! Ben nedenini bilerek böyle davrandım ve başına bela gelmemesi için böyle yaptım. Çünkü ben olmasay- dım hiç kuşkusuz, yitip gidecekti. Onun Allah’a ve bana, tüm yaşamını yitirmektense, sırf bir ayağının kullanımını yitirmiş olmasından dolayı şükretmesi gerek! Sizlere gelince efendiler, benim bir geveze ya da bir densiz olmadığımı ve hiçbir şekilde altı kardeşime benzemediğimi kanıtlamak ve aslında faydalı ve geleceği gören bir adam, özellikle de çok ketum bir kişi olduğum- u göstermek için, öykümü anlatacağım. Kararı siz verin!” dedi.

Bu sözler üzerine, biz hepimiz –diye sözünü sürdürmüş ter- zi– sessizlik içinde berberin şu öyküsünü dinledik:

Bağdatlı Berberin Altı Kardeşinin Öyküsü

Berber dedi ki: Biliniz ki, efendilerim, ben Emir’ül-Müminin El-Muntasır Billah¹ zamanında Bağdat’ta yaşıyordum. Onun dev- let başkanı olduğu çağda mutlu yaşıyordum; çünkü o fakirleri ve çocukları sever, bilginler, bilgeler ve şairler topluluğuna değer verirdi.

Günlerden bir gün, halife, kentin pek uzağında yaşamayan on suçlu kişinin davasına bakacakmış; bir kolluk amirine bu on kişiyi arayıp bulma görevini vermiş. Bahtın istediği oymuş ki, bu on kişi tam o sırada Dicle’yi kayıkla geçmekte iken, ben de nehir kenarında idim. Ve bu adamları kayık içinde gördüm ve kendi kendime, “Belli ki bu adamlar, bu kayıkta buluşup bütün gün eğlenmek, yiyip içmek için sözleşmişler. Aralarında bulu- nup şenliğe katılmam ne iyi olurdu!” diye düşündüm. Bunun üzerine suyun kenarına yaklaştım ve tek bir söz söylemeden, malum ya adımı Es-Sâmit koymuşlar, kayığa atladım ve onlara katıldım. Ama birdenbire valinin muhafızlarının yaklaştığını

1 El-Muntasır Billah: Allah’ın yardımıyla zafer kazanan anlamına gelir (J.C.M)

gördüm; gelip bunları yakaladılar ve her birinin boynuna bir lale ve ellerine zincir vurdular; beni de yakalayıp boynumu laleyle, ellerimi zincirle bukağıladılar. Bunların hepsi olup biterken ben ağzımı açıp tek söz bile söylemedim; işte bu, sizin için, benim karakter bütünlüğümün ve az konuşurluğumun bir kanıtıdır, efendilerim! Böylece öteki on kişi ile birlikte Emirü'l-Müminin Halife Muntasır Billah'ın huzuruna çıkarıldım.

Bizi görünce halife, celladını çağırdı ve ona, “Bu on ipten kazıktan kurtulmuşun hemen kafalarını uçur!” diye emir verdi. Bunun üzerine cellat bizi, avluda halifenin gözü önünde sıraladı ve kılıcını kaldırarak ilk başı vurdu düşürdü; sonra ikincisini, üçüncüsünü; onuncuya kadar hepsinin başını vurdu. Sıra bana gelinceye kadar on kafa uçurulmuş bulunuyordu. Kendisine daha fazlasını kesmek için emir verilmemişti. Bunun üzerine durdu ve halifeye emirlerinin yerine getirildiğini bildirdi. Halife bunun üzerine dönüp beni ayak üzre gördü ve “Ey cellat, sana on ipten kazıktan kurtulmuşun kafasını kesmen için emir verdim! Nasıl oluyor da bu onuncusu senin elinden kurtulmuş bulunuyor?” diye sordu. Cellat ona, “Allah'ın lütfu senin üzerine; senin aracılığınla da bizim üzerimize olsun! Ben on kafa uçurdum!” diye yanıt verdi. Halife, “Hele bakalım! Bir de benim önümde say!” dedi. Sayıldı, gerçekten de on kafa bulundu. O zaman halife bana baktı ve bana, “Öyleyse, sen kimsin! Ve bu kan dökücüler arasında ne işin var?” diye sordu. Ben de ey efendiler, ancak o zaman, Emirü'l-Müminin'in emri karşısında konuşmaya karar verdim. Ve ona, “Ey Emirü'l-Müminin! Ben az konuşurluğundan dolayı Es-Sâmit diye anılan ihtiyarım! Bende bilgelik çoktur, ama düşüncemin doğruluğundan, sözlerimin ağırlığından, fikrimin yüceliğinden, zekâmin inceliğinden ötürü ve çok konuşmaktan hoşlanmadığımdan dolayı sesimi çıkarmadım. Çünkü bende bu nitelikler sonsuzdur. Mesleğime gelince, berberim! Ve ben babamın yedi çocuğundan biriyim ve altı kardeşim hâlâ sağdır. Şimdi size geçirdiğim serüveni anlatayım: Bu sabah, Dicle boyunca geziniyordum; burada gördüğünüz on kişiyi kayığa binmiş gezinirlerken gördüm, ben de aynı kayığa binip onlara katıldım, su üzerinde eğlendiklerini sanıyordum. Ama daha öteki kıyıya yeni yaklaşmıştık ki, suçlular arasında bulunduğumun farkına vardım;

çünkü muhafızların gelip bizi yakaladıklarını ve boynumuza lale vurduklarını gördüm. Ve ben, her ne kadar bu adamları tanımiyorsam da, konuşmak ve karşı durmak istemedim; bu benim her zamanki tutarlı kişiliğimden ve konuşmayı pek sevmememden kaynaklandı. Böylece bu kişilerle birlikte huzuruna getirildim, ey Emir'ül-Müminin! Sen de bu on suçlunun başlarının vurulmasını emrettin; iş bitince ben celladın önünde kalakaldım ve her şeye karşı, tek bir söz söylemedim. Ben bunu, yiğitlik ve düşünce-nin sağlamlığına veririm. Ve zaten, şimdi düşünüyorum da, bu bilmediğim on adama katılıp hiç sesimi çıkarmadan suçlu gibi huzurunuzda getirilişimin, sırf bu davranışımın, bildiğim en yiğitçe davranış olduğunu anlıyorum. Ama benim bu davranışına sakın şaşırmayın, ey Emir'ül-Müminin! Çünkü ben tüm yaşantımda tanımadıklarıma nezaket göstererek hep böyle davrandım" dedim.

Halife, benim bu sözlerimi işitince ve benim biraz önce burada olan, her türlü beladan koruduğum genç topalın söylediklerine karşı densizlikten nefret eden, sessizliği ve ağırbaşlılığı seven, yiğitlik ve cesaretle dolu birisi olduğumu görünce, bana, "Ey saygıdeğer ihtiyar, yiğit ve latifeden hoşlanır berber! Hele söyle bakayım bana, öteki altı kardeşin de senin gibi midirler! Onlarda da bu kadar bilgelik, ilim ve ağırbaşlılık var mı?" diye sordu. Ben de ona yanıt verdim: "Allah beni korusun! Onların durumu benden çok farklıdır! Ey Emir'ül-Müminin, aslında, sen beni bu altı deli ile karşılaştırarak büyük bir üzüntüye soktun. Çünkü ne uzaktan, ne yakından benimle ortak hiçbir yanları yoktur. Çünkü, benim sağlıklı oluşum ve beden ve ruh bakımından bütünlüğüme karşı onlar, zevzekliklerinden, densizliklerinden ve korkaklıklarından ötürü sefaletе düştüler ve her biri bedensel bir özür sahibi oldu. Nitekim, kardeşlerimden biri topal, ikincisi tek gözlüdür, üçüncüsünün ön dişleri dökülmüş, dördüncüsü kör, beşincisinin kulakları ve burnu kesik, altıncısının dudağı çatlaktır."

"Fakat, ey Emir'ül-Müminin, sakın kardeşlerimin kusurları ile kendi erdemlerimi abarttığımı sanma! Çünkü, sana onların öykülerini anlatırsam, hepsinden ne denli farklı olduğumu anlarsın! Ve onların öyküleri son derece ibret verici olduğundan, gecikmeden onları sana anlatayım!"

Berberin Birinci Kardeşi Bakkuk'un Öyküsü

El Emirü'l-Müminin, bil ki, kardeşlerimin en büyüğü, topal olan, El-Bakkuk diye anılır; çünkü zevzekliğe başlayınca, bir testinin ağzından boşalan su gibi glu-glu sesleri çıkarttığı izlenimi verir. Mesleğine gelince, Bağdat'ta terzidir. Küçük terzi dükkânını paradan ve servetten yana gani birinden kiralamıştır. Bu adam, kardeşim Bakkuk'un dükkânının üstündeki bir dairede oturur. Evin alt katında da bir değirmen vardır; orada da değirmenci ve değirmencinin öküzü yaşar.

Bir gün kardeşim Bakkuk dükkânında oturmuş dikiş dikerken, birdenbire, başını kaldırıncı, tepe penceresinde, gelip geçene bakarak eğlenen yeni doğan ay gibi güzel bir kadın görmüş. Bu kadın ev sahibinin eşiymiş. Onu görür görmez kardeşim Bakkuk, yüreğinin şehvetle dolduğunu hissetmiş: dikiş dikmesi olanaksız, başka bir şey yapamadan, gözleri üst pencereye takılmış kalmış. Ve o gün, akşama kadar şaşkın, onu seyretmiş durmuş. Ve ertesi sabah, gün doğmasından başlayarak, yeniden yerini almış ve sık sık tepe penceresine baktığından iğneyi kumaştan çok parmağına batırmış! Birkaç gün boyunca bu böyle devam etmiş: bu süre içinde doğru dürüst çalışmadığından bir dirhem-cik bile para kazanamamış.

Genç kadına gelince, Bakkuk'un duygularını hemen anlamış, bundan yararlanmayı ve işi eğlenceye vurmaya aklına koymuş. Günün birinde, kardeşim her zamankinden daha hayran onu izlerken, alaycı bir bakış fırlatarak Bakkuk'un içini sızlatmış. Bakkuk da genç kadına bakmış; ama bu bakış öylesine tuhafmış ki, kadın keyfince gülmek için hemen pencerenin gerisine çekilmiş. Ve budala Bakkuk, o gün, kadını nasıl tavladığını düşünerek sevinçten uçmuş.

Böylece, ertesi gün, ev sahibi koltuğunun altında ipek bir bohçaya koyduğu değerli bir kumaşla dükkânına girip ona, "Sana gömlekler yapman için bir parça kumaş getirdim" deyince hiç şaşırılmamış. Bakkuk, adamı karısının yolladığından hiç kuşku duymamış ve ona, "Başım gözüm üstüne! Bu gece gömlekler hazır olacaktır" demiş. Gerçekten de, kardeşim yiyip içmeyi de bir yana bırakarak öyle bir gayretle işe koyulmuş ki, akşam üzeri

ev sahibi geldiğinde yirmi kadar gömleği dikilmiş, ipek bohçanın içinde hazır vaziyette bulmuş. Tam ev sahibi “Ne kadar ödeyeceğim?” diye sorduğu sırada, tepedeki pencere açılmış ve genç kadın kaçak bir şekilde görünüp Bakbuk’a bir bakış fırlatarak ve ücret kabul etmemesi anlamında kirpikleriyle bir işaret yaparak çekilivermiş. Ve kardeşim o sırada paraca büyük sıkıntıda olduğu halde ve yarım mangıra bile muhtaç bir durumdayken, ev sahibinden hiçbir ücret kabul etmemiş. Ama, karısının aşkı ve güzel gözleri uğruna memnun, ev sahibini minnettar kıldığından ötürü sevinçliymiş. Onun bu davranışı, Bakbuk’un çılgınlıkla bağışladığı şeylerin ancak ilki olmuş. Gerçekten, ertesi gün, gün doğarken, ev sahibi kolunun altında yeni bir parça kumaşla gelmiş ve Bakbuk’a, “İşte! Evde yeni gömleklerime uygun düşün diye içdonu yaptırmanın uygun olduğunu düşündükleri için, sana yeniden kumaş getirdim. Biraz bol olsunlar! Kumaşı sakın esirgeme!” demiş. Kardeşim de, “Duydum ve itaat ettim!” demiş. Bu iş onun tam üç gününü almış ve de ancak midesini aldatacak kadar yemek yemiş, zaman yitirmek istemediğinden ve de gerekli şeyleri almak için artık bir dirhem bile parası kalmadığından... İçdonlarının yapımı bitince, bunları büyük bir bohçaya koymuş, tüm mutluluğuyla ev sahibine bizzat sunmak üzere yukarı çıkmış.

Ey Emirü’l-Müminin, genç kadının budala kardeşimle alay etme ve düşünebildiği her türlü muzipliği yerine getirme konusunda kocası ile anlaşmış olduğunu size açıklamayı fazla görüyorum. Gerçekten, kardeşim ev sahibine yeni içdonları götürdüğünde, ev sahibi ödemede bulunmak üzere hamle etmiş. Ama, hemen kapı aralığından kadının güzel başı görünmüş; gözleriyle ona gülerek ve kirpikleriyle ret işareti yaparak... Ve Bakbuk, ne verirse versin, kadının kocasından para kabul etmeyi reddetmiş. O zaman koca, bir anda çekilen karısını görmek üzere oradan ayrılmış; sonra yeniden kardeşimin yanına dönerek ona, “Ben ve karım senin hizmetini değerlendirmek için, seni evimizin çok güzel ve çok nazik beyaz kölesi ile evermeye karar verdik; ve böylece sen de ev halkından olacaksın!” demiş. Bakbuk, bunu, kadının her zaman onun evin içinde özgürce bulunmasını sağlamak üzere tertiplediği bir düzen olduğunu düşünmüş ve hemen kabul etmiş; ve hemen genç köle çağırılmış ve kardeşim Bakbuk ile evlendirilmiş.

Gece olunca Bakbuk, beyaz esireye yaklaşmak istemiş; kız, ona “Yok, yok! Bu gece olmaz!” demiş. O da, tüm arzusuna karşın güzel esireden bir öpücük bile alamamış.

Bakbuk genellikle dükkânda uyuduğu halde, o gece yeni karısı ile, daha geniş bir yer olduğu için, evin alt kısmındaki değirmende gerdeğe girmiş. Ve gelinin çiftleşme arzusunu geri çevirmesinden sonra hanımının yanına çıkmasıyla Bakbuk yalnız başına yatmak zorunda kalmış. Fakat, ertesi sabah şafak sökerken, hâlâ uyumakta iken, ansızın değirmenci çıkagelmış ve yüksek sesle, “Şu öküzün Allah belasını versin! Bir zamandır fazla uyumaya başladı. Değirmende biriken tahıl öğütmek için onu hemen hazırlamalıyım! Müşteriler benden un bekliyorlar” diye haykırmış. Ve öküz sandığı kardeşimin yanına yaklaşmış ve ona, “Haydi bakalım, tembel yaratık, kalk, sana boyunduruk takacağım” demiş. Kardeşim Bakbuk konuşmak istemeyerek boyunduruk takılmasına ve değirmene koşulmasına ses çıkarmamış. Değirmenci onu, değirmenin orta direğine bağlamış ve kamçı vurarak, “Yallah!” diye haykırmış. Bakbuk kamçıyı yiyince, öküz gibi böğürmekten kendini alamamış. Değirmenci de onu kamçılamaı sürdürmüş ve uzun süre değirmentaşını çevirtmiş; kardeşim öküz gibi böğürmüş ve darbeler altında bur-nundan soluyup durmuş.

Fakat, bir süre sonra ev sahibi gelip onu bu durumda, değirmentaşını çevirirken ve kamçılanırken görmüş. Çıkıp karısını görerek genç esireyi aşağıya göndertmiş. Kız onu değirmentaşından ayırmış ve sesinde tatlı bir edayla, “Hanımım sana yapılan kötü davranışı öğrendiğini ve bundan çok üzüldüğünü bildirmek üzere beni görevlendirdi. Hepimiz de onun üzüntüsüne katılıyoruz” demiş. Ama bahtsız Bakbuk, öyle çok kamçı yemiş ve de öyle yorgunmuş ki, söyleyecek bir tek sözcük bulamamış.

Bu durumda iken, genç esire ile evlilik sözleşmesini düzenleyen şeyh gelmiş; ona selam verdikten sonra, “Allah sana uzun bir ömür versin! Ve evliliğin kutlu olsun! Eminim ki, en eğlenceli ve en yürekten çlgınlıklar ve de kucaklaşmalar, öpüşmeler ve akşamdan sabaha kadar süren çiftleşmeler içinde saf bir mutluluk gecesi geçirmiştir” demiş. Kardeşim Bakbuk ona, “Allah senin türünden yalancı ve hainleri kahretsin! Ey şeytanın

kötülük ortağı! Beni de buraya değirmencinin öküzünün yerini alıp değirmen taşını çevirtmek için tıktın! Hem de sabaha kadar sürdü bu...” demiş. Bunun üzerine şeyh onu olayın ayrıntılarını anlatmaya davet etmiş; o da anlatmış. Bunu duyan şeyh, “Bunda anlaşılmayacak ne var? Senin yıldızın, genç kadının yıldızı ile bağdaşmamış!” demiş. Bakbuk da, “Ey lanet olası! Defol git buradan! Başka ihanetler icat edebilir misin, bak bakalım!” demiş. Sonra kardeşim dükkânına giderek işe koyulmuş; kaç gündür karşılığını almadan o kadar çalıştıktan sonra, şimdi ekmeğini kazanacak bir iş beklemeye başlamış.

Böylece oturmuş, iş beklerken, genç beyaz esire yeniden çıkagelmiş; ve ona, “Hanımım seni çılgınca arzu ediyor. Beni terasa çıkıp seni tepe penceresinden görmek zevkini tatmak istediğini söylemekle görevlendirdi” demiş. Ve gerçekten, o anda, kardeşim tepe penceresinden genç kadını gözü yaşla dolu ağlarken, sızlarken ve de, “Niçin sevgilim, yüzün bu kadar asık? Öyle kızmış bir halin var ki yüzüme bakmıyorsun! Sana yemin ederim ki değirmende olup bitenden haberim yoktu. Ve bu çılgın cariyeye gelince, artık ona bir tek bakışınla bile onur vermeni istemiyorum. Bundan böyle sadece ben senin hizmetinde olacağım!” derken işitmiş. Bunun üzerine kardeşim Bakbuk başını kaldırmış ve genç kadına bakmış; ve onun tek bir bakışı, kendisine geçirdiği bütün sıkıntıları unutturmuş; gözlerini onun güzelliğini ve büyüleyiciliğini izlemekten alıkoyamamış. Sonra, o kadınla, kadın da onunla konuşmuş; bu konuşmalar, sanki bütün bu felaketler onun değil de, bir başkasının başına gelmiş olduğuna inanasıya kadar sürmüştü.

Genç kadını görmek ümidi içinde Bakbuk, gömlekler, içdon-ları, iç çamaşırları ve dış çamaşırları dikmeyi sürdürmüştü; ta ki bir gün genç cariyeye çıkagelmiş ve ona, “Hanımım sana selam gönder-di; kocası olan efendim, bu gece dostlarıyla bir şenliğe gideceği için evde olmayacakmış. Sabaha kadar da eve dönmeyecekmiş. Böylece seninle yatmak ve zevk ve sefa içinde her türden eğlenceyi tatmak için sabırsızlık duyuyormuş!” demiş. Ve budala Bakbuk, bu haberi işitince neredeyse aklını kaçırmıştı.

Oysa, hain genç kadın, kocası ile uyuşarak kardeşimden yakayı kurtarmak üzere son bir düzen hazırlamış. Böylece o ve

kocas, diktirilen tüm giysilerin ücretini ödemekten, bu düzen sayesinde kaçınacaklarmış. Ev sahibi karısına, “Ne yapsak da onu senin odana girmeye niyetlendirsek? Böylece ben de onu bastırır ve valinin huzuruna çıkartırım!” demiş. Karısı da, “Bana kendi bildiğimce davranma izni ver! Onu öylesine bir hileyle aldatır ve tüm kente karşı itibarını öylesine sarsarım ki bütün kente rezil olur!” diye yanıt vermiş. Ve kardeşim Bakbuk da hiçbir kuşku duymamış. Çünkü, kadınların ne denli tuzaklar kurmaya ve hileler yapmaya muktedir olduklarını bilmiyormuş. Böylece akşam olunca, genç esire onu almaya ve hanımının yanına götürmeye gelmiş; kadın onu görür görmez, başını kaldırmış ve onu selamlayarak gülmüş ve “Vallahi, efendim, seni yanımda görmekle bilsen içim nasıl yanıyor!” demiş. Bakbuk da ona, “Benim de öyle! Ama çabuk olalım! Her şeyden önce de bana bir öpücük ver. Sonra da...” Ama daha sözünü tamamlayamadan odanın kapısı açılmış ve genç kadının kocası içeri girmiş; ardındaki iki zenci köle kardeşimin üzerine atılmış ve onu sıkıca bağlayıp yere yatırmışlar; ve sırtını kamçıyla epeyce okşamışlar. Sonra onu omuzlarına almış ve valinin huzuruna götürmüşler. O da kardeşime şu cezaları vermiş: İlkin iki yüz kamçı darbesiyle dövüldükten sonra onu bir devenin sırtına bağlamışlar ve Bağdat’ın tüm sokaklarında, bir tellal yüksek sesle “İşte tanıdıklarının karısına tecavüz etmeye yeltenenlerin cezası budur!” diye haykırırken dolaştırmışlar.

Ama, böylece deve sırtında dolaştırılırken, deve birdenbire huysuzlanmış, kaçıp büyük bir hızla koşmaya başlamış. Bakbuk da devenin sırtından yere düşmekten kendini alıkoyamamış ve bu düşüşle ayağını kırmış. O zamandan beri topaldır. Dahası, vali, bu kırık ayağıyla onu sürgüne mahkûm edince Bağdat’ın dışına çıkmak zorunda kalmış. Ama, tam o sırada, ben olanlardan haber aldım, ey Emirü’l-Müminin! Ve hemen ardından koştum ve gizlice onu buraya getirdim, bunu size itiraf etmek zorundayım; ve de onun iyileşmesi için uğraştım, masraflarını gördüm, tüm ihtiyaçlarını da giderdim. Hâlâ da gidermeye devam ediyorum.

Ey efendiler, Halife Muntasır Billah, kendisine anlattığım Bakbuk’un bu öyküsüne çok güldü ve bana, “Ne kadar güzel anlattın bu öyküyü! Öykü de ne kadar güzeldi!” dedi. Ona,

“Aslında sizin bu denli iltifatlarınıza asla layık değilim. Ya öteki kardeşlerimin öykülerini işitince ne diyeceksiniz acaba? Beni bir geveze ya da densiz bir kişi yerine koymanızdan korkarım!” dedim. Halife bana, “Yok canım! Aksine, acele et de öteki kardeşlerinin başına neler geldi, onları da anlat ki her biri kulağında birer altın küpe gibi asılı kalsın! Uzun uzadıya, aydıntılar vererek anlatmaktan da çekinme, çünkü eminim ki hepsi de güzel, hepsi de nefistir!” dedi. O zaman ona şu öyküyü anlattım:

Berberin İkinci Kardeşi El-Haddar'ın Öyküsü

Bilin ki, ey Emirü'l-Müminin! İkinci kardeşime deve gibi böğürdüğü için El-Haddar derlerdi, dudağı da çatlaaktı. Meslek olarak kesinlikle hiçbir iş yapmıyordu; kadınlarla geçirdiği serüvenler yüzünden benim başımı çok belalara sokmuştu; size binlercesinden birini anlatayım:

Bir gün, belli bir maksadı olmaksızın Bağdat caddelerinde dolaşırken yanına yaklaşıp ona, “Beni dinle, delikanlı! Sana keyfince kabul edip etmemekte özgür bulunduğun bir öneride bulunacağım” diye fısıldayan yaşlı bir kadına rastlamış. Kardeşim de yürümesini kesip ona, “Seni dinliyorum” demiş. Yaşlı kadın, “Ama sana önereceğim şeyi, zevzekçe ve ağzı gevşek davranıp kimselere açmayacağına söz vermelisin!” demiş. Kardeşim Haddar da ona, “Peki, haydi konuş bakalım!” diye yanıt vermiş. Kadın ona “İçi akar sularla, meyve ağaçlarıyla bezeli, şarabın hiç boşalmayan bardaklardan aktığı, baş döndüren yüzleri, öpülesi parlak yanakları ve daha nice güzellikleri olan kadınlarla dolu, keyfince akşamdan sabaha kadar kalabileceğin bir saraya gitmek ister misin? Ve tüm bunlara sahip olmak, tüm bunların sefasını sürmek için ileri sürülen tek bir koşula uyman yeterli!” demiş. Yaşlı kadının bu sözleri üzerine kardeşim El-Haddar, “Ama efendim, nasıl oluyor da böylesi bir öneriyi, Allah'ın tüm yaratıklarını bir yana itip, başkalarına değil de kesinlikle bana yapıyorsun? Bende ne var ki senin hoşuna gitti ve bu öneriyi bana yaptın?” diye sormuş. Kadın “Sana daha biraz önce, boş sözlerle hiç oyalanma, susmayı bil ve sessiz kal demedim mi? Öyleyse beni izle ve hiçbir şey sorma!” diyerek yanıt vermiş. Sonra yaşlı

kadın aceleyle uzaklaşmış ve kardeşim de, vaat edilen tüm şeylerin çekiciliğiyle, çok güzel bir saraya ulaşınca kadar kadını izlemeye başlamış. Kadın içeri girmiş, kardeşim Haddar'ı da içeri almış. Kardeşim sarayın içinin daha da güzel, ancak içinde bulunanların büsbütün güzel olduğunun farkına varmış; halılara uzanmış, en katı kayaları bile duygulandıracak tatlılıktaki sesleriyle şarkı söyleyen dört kişilik eşsiz güzellikte bir genç kızlar topluluğunun ortasına düşmüştü.

Bildik merasimlerden sonra, bunlardan biri ayağa kalkmış, bir bardak şarap doldurmuş ve içmiş. Kardeşim Haddar da ona, "Sana sağlık ve güç versin, afiyetler olsun!" demeyi görev saymış. Sonra çevik bir hareketle ona yaklaşarak elinden boş bardağı alıp masadaki yerine koymak istemiş. Oysa, kız, hemen bardağı yeniden doldurmuş ve ona sunmuş; Haddar da bardağı alıp içmiş; genç kız, o şarap içerken, boynunu okşamaya koyulmuş, ama sevgiden çok biraz şiddetle... Sonra da bu davranışını bir tokat vurarak tamamlamış. Bunu gören kardeşim Haddar çok sinirlenmiş ve verdiği sözü unutarak oradan kalkıp gitmeye kalkışmış. Ama yaşlı kadın onun yanına yaklaşarak ona, "Yapma! Hele kal da sonunu bekle!" anlamında göz kırpmış. Kardeşim de itaat edip kalmış ve onu iğneleyen, çimdiren, kötülük ve huysuzlukla ense-sini tokatlayan genç kızın tüm fantezilerine sabırla boyun eğmiş. Öteki üç genç kız da bu tür davranışlarda onunla adeta yarışmışlar; biri kulağını çekerken öteki ağlatacak fiskeler vuruyor, üçüncüsü de tırnaklarıyla cildini yırtıyormuş. Kardeşim bütün bunlara katlanmış, çünkü yaşlı kadın ona boyuna karşı durmaması için işaretler yapıyormuş. Sonunda, sabrını ödüllendirmek üzere, genç kızların en güzeli ayağa kalkıp ona, tamamıyla soyunmasını söylemiş ve o da hiç kararsızlık göstermeden bunu yerine getirmiş. Bunun üzerine, kız, bir gülabdan alarak, eline serpmiş ve ona "Sen benim çok hoşuma gittin. Ama hiç sevmediğim sakalların ve bıyıkların var. Cildimi inciten bıyıkları ve sakal tüylerini sevmem ben. Eğer benim ile olmak istiyorsan, yüzünü tüm olarak tıraş ettirmen gerek!" demiş. Kardeşim ona, "Bu benim için çok güç, çünkü başıma gelebilecek en büyük utanç olurdu bu!" demiş. Kız da, "Başka türlü seni asla sevmem! Bunu yapman gerekli!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim yaşlı kadın

tarafından yandaki odaya alınmış ve kadın onun tüm sakalını kesmiş ve yüzünü usturayla kazımış, sonra da bıyıklarını ve kaşlarını makasla tıraş etmiş. Bunu izleyerek, yüzünü allık ve düzgünle boyamış ve onu genç kızların yanına getirmiş. Bunu görünce, kızlar öylesine gülmüşler ki, sırtüstü yere yuvarlanmışlar.

Sonra kızların en güzeli ona doğru yaklaşmış ve ona, “Efendim, şimdi işte ruhumu alımlı görünüşünle fethettin. Senden sadece bir lütufta daha bulunmanı isteyeceğim: Bu da, önümüzde çıplaklığının tüm güzelliği içinde kıskırtıcı ve zarif danslar yapmandır!” demiş. El-Haddar önce biraz bu öneriyi reddetmeye çalışmışsa da, kız ona “Hayatım üzerine sana yemin ederim ki, bunu da yaptıktan sonra, bana sahip olacaksın!” demiş. Bunun üzerine El-Haddar, beline ipek bir kumaş bağlayarak ve yaşlı kadının çaldığı darbukanın vuruşlarına uyarak odanın ortasında raks etmiş.

Bu dansı öylesine tuhaf hareketlerle bel kıvrarak yapmış ki, genç kızlar artık kahkahalarını tutamamışlar ve ellerine ne geçtiyse; yastıkları, meyveleri, içkileri, hatta içki testilerini kardeşimin üstüne başına atmaya başlamışlar.

Ama bundan yorgunluk duyup sakinleşmeleri, sadece onları son fasla geçmenin başlangıcına getirmiş. Genç kızların en güzel ayağa kalkmış, sanki aşkından çıldırmışçasına kaçamak bakışlarla ve her türlü kıskırtıcı tavırlarla, kardeşimin üzerinde ne varsa, birer birer, sadece ince bir gömlek ve bol içdonu kalasıya kadar çıkarmış. El-Haddar bunu görünce, raksetmeyi bırakmış ve “Allah! Allah!” diye haykırarak sonsuz bir şaşkınlığa düşmüş.

Bunun üzerine yaşlı kadın onun yanına yaklaşmış ve ona, “Şimdi kaçacak olan bu kızı kovalayıp yakalaman gerek! Çünkü hanımım, bir kez raksle ve içkiyle tahrir edildikten sonra, çınlı çıplak kalıp aşğının çıplak bedenini, dikilmiş zebbini yokladıktan ve koşarken gösterdiği kıvraklığı gördükten sonra kendini teslim etmek âdetindedir. Böyle olunca senin de odadan odaya, her yana, dikilmiş zebbinle, onu yakalayınca kadar koşman gerek! Ancak o zaman onun üzerine çıkabilirsin!” demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim ipek kuşağı çıkarıp atmış ve koşmaya hazırlanmış. Kendince, genç kız da üzerindeki ince gömleği ve donu çıkarmış; ve meltem rüzgârında titreyen taze

bir hurma dalı gibi görünmüş ve kahkahalarla gülerek, sıçrayıp koşmaya başlamış ve salonu iki kez dolaşmış. Kardeşim Haddar da, önünde dikilmiş zebbiyle onu izlemiş.

Ama anlatısının bu anında, Şehrazad sabahın belirlediğini görmüş ve susarak öyküsünü kesmiş.

Ama otuz birinci gece gelince, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, berber Çin hükümdarına, kardeşi El-Haddar ile ilgili olarak naklettiği ve ilk olarak Halife Muntasır Billah'ın huzurunda anlattığı öykünün sonunu şöyle bağlamış:

Kardeşim Haddar, önünde dikilmiş zebbiyle, tüy gibi hafif ve giderek koşan genç kızın peşine düşmüş. Ve üç genç kızla yaşlı kadın, Haddar'ın boyalı, sakalsız, bıyiksız ve kaşları yolunmuş yüzü ve çılgınca dikilmiş zebbiyle oluşturduğu bu görüntü karşısında, müthiş kahkahalar koparmış ve tepinip el çırpmaya başlamışlar.

Çıplak genç kıza gelince, salonda iki tur yaptıktan sonra, uzun bir koridora, oradan da birbiri ardından birçok odalara dalmış; ardından da El-Haddar, nefes nefese ve zebbi çılgınca dikilmiş olarak onu izlemiş. Kız da tüm dişlerini gösterip gülerek, kalçaları hareketli koşup durmuş.

Fakat, genç kız birdenbire bir dönüş yaparak ortadan kaybolmuş ve kardeşim, genç kızın daldığını sandığı bir kapıyı açınca kendini sokakta bulmuş. Burası Bağdat'ta deri işleri yapanların sokağı imiş. Ve tüm dericiler, sakalları kazınmış, bıyık ve kaşları tıraşlı ve yüzü kötü kadınlar gibi boyanmış El-Haddar'ı görmüşler; onu yuhalayıp, üzerine saldırıp ellerine aldıkları kayış ve kolanlarla, büyük haykırışlarla gülüşerek dövmeye başlamışlar ve öylesine dövmüşler ki, sonunda kardeşim bayılmış. Bunun ardından onu bir eşeğe tersine bindirmişler ve bütün çarşıları dolaştırmışlar; en sonunda da valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu?" diye sormuş; "Bu herif sadrazamın evinden ansızın çıkarak çarşıya dalan birisidir. Onu bu durumda bulduk!" diyerek yanıt vermişler. Bunun üzerine vali, kardeşim Haddar'ın tabanlarına yüz sopa vurdurmuş ve onu şehirden kovmuş.

O vakit, ben, ey Emirü'l-Müminin, onun ardından koştum ve onu bularak gizlice geri getirip sakladım. Sonra da yiyip içmesini üzerime aldım. Artık böylesine bir budalayı desteklemiş olmama bakıp benim, yüreği bütün ve nitelikli biri olup olmadığımı sen kendin karar ver!

Ama, üçüncü kardeşimi ve başına gelenleri anlatacak olurum, o da bambaşka bir öykü oluşturur.

Berberin Üçüncü Kardeşi Bakbak'ın Öyküsü

Şişkin tavuklar gibi gıdaklayarak konuştuğu için Bakbak adı verilen kişi, benim üçüncü ve kör kardeşimdir. Mesleği yoktur, dilenerek geçinir; kentimiz Bağdat'ın dilenciler dayanışma birliğinin başkanlarından sayılır.

Günün birinde, Allah'ın iradesi ve bahtın cilvesiyle, kardeşim, dilenirken, büyük bir evin önüne gelmiş. Kardeşim Bakbak, sadaka isterken her zaman söylediği sözleri tekrarlayıp, "Ey hayır sahipleri! Ey cömert kişiler!" diye haykırarak bastonuyla evin kapısını dövmüş. Ey Emirü'l-Müminin, size şunu söylemem gerekir ki, kardeşim Bakbak, mesleğinin en kurnazlarından biri olarak kapı çalıp da evlerin içinden "Kim o?" diye yanıt alınca hiç ses çıkarmamayı âdet edinmiş imiş. Böylece, evdekilerin merak edip kapıyı açmalarını sağlarmış; yoksa kapıda dilenci olduğunu bilen kimseler, "Allah versin!" diyerek onları kapıyı açmadan savarlarmış.

O gün de içeriden, "Kim o?" diye ses duyunca, kardeşim hiç sesini çıkarmamış. Böylece kapıya yaklaşan ayak seslerini duymuş ve kapı açılmış. Kapıda bir adam görünmüş: Bakbak, kör olmasaymış, hiç kuşkusuz, ondan sadaka istemezmiş. Ama bu, onun bahtıymış. Ve her kişi boynuna asılı bulunan bahtı taşır.

Adam ona, "Ne istiyorsun?" diye sormuş. Kardeşim Bakbak, "Yüce Allah için, gönlünüzden ne koparsa!" diye yanıt vermiş. Adam ona, "Sen kör müsün?" diye sormuş. O da, kendisine, "Evet efendim, hem de çok fakirim!" demiş. Adam "Öyleyse, elini bana ver de seni götürüyim!" diye yanıt vermiş. Kardeşim ona elini vermiş. Adam onu içeri sokup merdivenleri çıkarak epeyce yukarıda olan taraçaya kadar götürmüştü. Kardeşim, nefes

nefese, "Herhalde bu kişi bana büyük bir ziyafetten kalanları verecek!" umuduna kapılmış.

İkisi birden taraçaya ulaşınca adam ona, "Ne istersin sen kör kişi?" diye sorunca o da bu soruya şaşırarak, "Allah rızası için bir sadaka!" diye yanıt vermiş. Adam, "Allah başka kapıdan nasibini versin!" deyince, kardeşim Bakbak, "Hey Allah'tan bulası! Ben aşağıda iken bu cevabı veremez miydin?" demiş. Adam da, "Ey kıçımдан aşağılık herif! Öyleyse sen, ben sana içeriden, 'Kim o? Kapıda kim var?' diye sorunca neden, hemen yanıt vermedin?" diye karşılık vermiş. "Haydi şimdi hemen buradan defol! Yoksa seni bir top gibi yuvarlarım, ey Allah'ın belası pis dilenci!" diye haykırmış. Ve Bakbak, kör olduğu halde, yirmi kadar basamağı inmek zorunda kalmış ve yanlış bir adım atınca merdivenden yuvarlanarak kapının yanına kadar gelmiş. Bu düşme sırasında, fena halde kafasını çarpmış, sokağa çıkıp yürürken inlemeye başlamış. Bu sırada yoldaşı olan pek çok dilenci, onun inlediğini duyunca, nedenini sormuş, o da anlatmış. Sonra da onlara, "Şimdi arkadaşlar, evime dönmem ve yanıma biraz para alarak bu semeresiz ve lanetli günde yiyecek bir şeyler satın almam için bana yardım edin. Çaresiz, bakımını bana bıraktığınız, birikmiş hatırı sayılır miktardaki paramızdan yararlanmak zorunda kalacağım" demiş.

Oysa, onun ardından, kendisini kovan adam da sokağa inip onu sinsice izlemiş ve sonra epeyce yanına sokularak ne olacağını gözetlemek istemiş imiş. Kardeşim ile öteki iki körü, onların kuşkusunu çekmeden, hepsi birden Bakbak'ın evine ulaşınca kadar izlemiş. İçeri girdiklerinde, adam da, onların kapıyı kapamalarına zaman bırakmadan, içeri sızmış. Bakbak iki arkadaşına, "Her şeyden önce, odada herhangi bir yabancıнын saklanmış bulunup bulunmadığını araştırın!" demiş. Bu sözleri duyan ve bir hırsız olup meslektaşları arasında ün sağlamış bulunan adam, tavana asılı bir urgan görmüş, urgana tutunup ağır ağır ve gürültü etmeden tavana kadar tırmanmış ve orada bir kirişin üzerine rahatça oturmuş. İki kör, her köşeyi bastonlarıyla yoklayarak, araştırıp birkaç tur yapmışlar. Bundan sonra, kardeşimin yanına gelmişler; o da emanetçisi olduğu paraların bulunduğu gizli yerden tüm biriktirdiklerini çıkararak iki arkadaşıyla için-

dekileri saymış. Sayım sonunda on bin dirhem paraları olduğunu anlamışlar. Sonra her biri iki ya da üç dirhem para alıp geri kalan paraları torbalara koyup yeniden saklamışlar. Sonra üç dilenciden biri yiyecek bir şeyler satın almak üzere sokağa çıkıp biraz sonra geri dönmüş ve torbasından üç ekmek, üç soğan ve birkaç hurma çıkarmış. Ve üç arkadaş çepeçevre oturup yemeye başlamışlar.

Bunu gören hırsız, urgan boyunca yavaşça kayarak dilencilerin çömeldiği yere gelmiş ve onlarla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve hırsız, kulakları çok duyarlı olan Bakbak'ın yanına gelip oturduğundan, Bakbak onun yemek yerken çenesinin çıkardığı gürültüyü duyup "Aramızda bir yabancı var!" diye haykırmış ve elini çeneden çıkan seslerin geldiği yöne doğru uzatınca, eli hırsızın koluna değmiş. O zaman Bakbak ile iki dilenci, hırsızın üzerine çullanmışlar, bağırarak onu bastonla körü körüne dövmeye koyulmuşlar. Ve "Ey Müslümanlar, yardım edin! Burada bir hırsız var! Biriktirdiğimiz azıcık paramızı çalacak!" diye haykırarak komşularını imdada çağırmışlar. Komşuları koşup geldikleri vakit, iki arkadaşının yardımı ile Bakbak'ın sıkı sıkıya tuttuğu, kendisini savunup kaçmaya çalışan hırsızı görmüşler. Ama hırsız, komşuların geldiğini görünce, o da kör taklidi yapmış ve gözlerini kapayarak, "Allah rızası için, ey Müslümanlar! Ben bir körüm ve biriktirerek sahip olduğumuz on bin dirhem paradan payımı inkâr etmek isteyen bu üç kişi ile ortağım. Size Allah adına, Emir adına yemin ederim! Ne olursunuz, bizi valinin huzuruna çıkarın!" diye haykırmış. O zaman valinin muhafızları gelmişler ve dördünü de yakalayıp valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu adamlar?" diye sormuş. Hırsız, "Ey dürüst ve kavrayışlı vali, beni dinlersen, gerçek ortaya çıkacaktır. Ve hatta, bana inanmak istemiyorsan, ilkin beni, sonra da hepimizi hemen işkenceye tabi tut! Size meselemizi açıklamak zorunda kalacaklardır!" diye haykırmış. Vali de, "Şu adamı yakalayın ve yere yatırın, itiraf edinceye kadar dövün!" buyruğunu vermiş. Bunu duyan muhafızlar, sahte körü yakalamışlar. İlk on vuruştan sonra, sahte kör, ulumaya başlamış, sonra da sürekli olarak kapalı tuttuğu gözlerinden birini açmış; birkaç darbe daha yedikten sonra belli ederek, ikinci gözünü de açmış.

Bunu gören vali, hiddetlenerek, “Ey utanmaz küstah, bu ne hainliktir?” diye bağırır. O da, “Cezamı askıya al, sana her şeyi anlatayım!” diye yanıt vermiş. Vali cezayı askıya almış, hırsız da, “Biz burada, halkı aldatarak dilenen dört sahte kör olarak buluyoruz. Kör olduğumuz için evlere de girerek açık saçık olan kadınları seyrediyoruz. Sonra da baştan çıkarır, üzerlerine binerek onları beceririz. Ardından evlerin içini inceleyerek, sonradan gelecek hırsızlar için planlar çıkarırız. Bu kazancı bol işi epeyce uzun bir süreden beri yürüttüğümüzden, on bin dirhem kadar para biriktirdik. Durum böyleyken, bugün, ben arkadaşlarımdan kendi payıma düşeni istedim, onlar bunu reddettiler ve de karşılığında, sopayla dövdüler, muhafızlar gelip ellerinden kurtarmasaydılar, beni öldüreceklerdi. Gerçek budur, ey vali! Şimdi onları da itirafa zorlamak için beni cezalandırdığınız gibi onları da cezalandırın ve de konuşsunlar! Ama kıyasıya dövül-sünler! Yoksa, kaşarlanmış olan arkadaşlarım, hiçbir şey itiraf etmez, benim yaptığım gibi gözlerini açmaktan kaçınırlar!” diye yanıt vermiş. O zaman vali, ilkin benim kardeşimi yakalatmış. Kardeşim çok direnmiş ve doğuştan kör olduğuna dair bağırıp çağırarak meram anlatmaya kalkışmış. Bunun üzerine onun cezasını iyice arttırmışlar, öyle ki dayak yerken bayılmış. Yeniden kendine gelince de gözünü açmamış; bu kez vali ona üç yüz sopa daha attırmış; aynı cezayı sopalara ve birdenbire ortaya çıkan arkadaşları tek yalancı körün nasihatlarına karşın, gözlerini açmamakta direnen öteki iki köre de uygulamışlar. O zaman vali, sahte kör aracılığıyla kardeşim Bakbak’ın odasına gizlenmiş olan saklı parayı buldurtmuş ve bu paranın dörtte birini, yani iki bin beş yüz dirhemi, hırsıza vermiş, geri kalanını da alıkoymuş.

Kardeşime ve iki arkadaşı kör dilencilere gelince, vali cezayı uyguladıktan sonra onlara, “Sefil yalancılar! Allah’ın sağladığı ekmeği yersiniz, sonra da onun adına kör olduğunuza dair yemin edersiniz ha? Defolun buradan, sizi bir daha asla Bağdat’ta görmeyeyim!” demiş.

O zaman ben ey Emirü’l-Müminin, bütün bunları öğrenerek kardeşim Bakbak’ı bulmak üzere kentten çıktım, gizlice Bağdat’a geri getirip evimde sakladım, yiyeceğini ve giyeceğini sağladım ve bu böylece sürdü.

Ve işte benim üçüncü kardeşim kör Bakkak'ın öyküsü de böyle.

Bu öyküyü duyunca Halife Muntasır Billah, gülmeye başladı ve “Şu berbere zahmetine karşılık biraz para verin, bırakın git-sin!” dedi. Ama ben efendilerim, ona “Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, öteki üç kardeşimin başına gelenleri anlatmadan senden hiçbir ödül kabul etmem! Sözden yana boşboğazlık etmediğimi ve zevzeklik huyum olmadığını kanıtlamak için öyküleri kısa tutacağım” dedim. Halife, “Öyle olsun. Senin saçmalıklarla kulakların biraz daha tedirgin olmasına ve biraz daha ıstıma zahmetine katlanacağım. Ne de olsa, anlatılarının hoş bir tarafı var!” dedi. Bunun üzerine ona şu öyküyü anlattım:

Berberin Dördüncü Kardeşi El-Kûz'ün Öyküsü

Benim dördüncü kardeşim, El-Kûz'ül-Assuani, yani Assuan'ın kınılmaz testisi, adıyla tanınıp mesleğini Bağdat'ta yürüten bir kasaptır. Mesleği olan et ve haşhaş satımında seçkinleşmiş ve iri kuyruklu koyunlar yetiştirmekte ve yağlandırmakta usta olarak tanınmıştır. Bundan dolayı da kim iyi et satar, kim satmaz bilirdi. Böylece kentin ileri gelenleri ve en zengin tacirleri, onun dükkânından başkasına gitmezler ve ondan başkasından koyun eti almazlardı. Bu yüzden çok zengin oldu; büyük çiftliklere ve zengin sürülere sahip oldu.

Bu refah durumu sürüp giderken, günlerden bir gün, kardeşim El-Kûz dükkânında otururken, uzun beyaz sakallı bir şeyh çıkagelmiş ve ona para vererek, “Bana iyisinden şu kadar kilo et kes!” demiş. Kardeşim de en iyi etten istenen miktarda keserek parayı almış, dükkândan ayrılan şeyhe teşekkür edip barış dilemiş.

Bunun üzerine kardeşim aldığı gümüş parayı incelemiş ve yepyeni, göz kamaştırıcı bir beyazlıkta olduğunu görmüş. Hemen onu ayrı bir yere, özel bir çekmeceye koymuş ve kendi kendine, “Bu gümüş paralar bana uğur getirecek” diye düşünmüş.

Beş ay süresince, uzun beyaz sakallı şeyh, her gün gelip aldığı taze ve nitelikli et karşılığı kardeşim El-Kûz'e, bu beyaz ve yepyeni gümüş paralardan birkaçını vermiş ve her defasında,

El-Kûz, bu parayı ayrı bir yere koymak için dikkat göstermiş. Fakat, bir gün El-Kûz, bu yoldan edindiği tüm parayı saymak, sonra da gidip en iyisinden koyun ve de Bağdat'ta çok yaygın bir spor olan koç dövüşü için yetiştirmek üzere birkaç da koç satın almak istemiş. Ancak beyaz sakallı şeyhin verdiği paraları koyduğu çekmeceyi açar açmaz, orada, hiçbir para bulunmadığını görmüş; bunun yerine ancak birkaç demet beyaz kâğıt bulmuş. Bunu görünce, yüzüne başına yumruklar vurup ağlayıp sızlayarak bağırmaya başlamış. Ve hemen gelip geçenlerden birçok kişinin dikkatini çekerek onları başına toplamış ve onlara başına gelen kötü serüveni anlatmış; ama hiç kimse bu paranın ortadan kaybolmasının nedenini anlayamamış. Ve El-Kûz, "Bu alçak şeyhi elbet Allah karşıma yeniden çıkarır, o zaman kendi ellerimle sakalını yolup sarığımı yırtacağım!" diye bağırıp çağırmasını sürdürmüştü.

Bu son sözler daha ağzından henüz çıkmışken, yaşlı kişi birden belirmiş ve toplanan halkı canlı bir hareketle yararak âdeti olduğu üzere para vermek için kardeşim kasabın yanına yaklaşmış; ve kardeşim birdenbire onun üzerine atılmış, yakasına sarılarak, "Ey Müslümanlar, koşun! İmdadıma gelin! İşte utanmaz hırsız burada!" diye bağırmaya başlamış. Ama şeyh, sükûnetini hiç bozmamış; ve kıpırdamadan, ancak kardeşimin işitebileceği bir sesle, "Seç bakalım! Susmayı mı, yoksa benim başıma gelmesini istediğinden daha da müthiş bir utanca uğramayı mı yeğlersin?" demiş. El-Kûz, "Fakat sen, ey kara ruhlu şeyh, beni nasıl bir utançla töhmet altında bırakacaksın? Ve de başımı ne tarzda belaya sokacaksın?" diye sormuş. O da, "Herkesin önünde, senin halka her zaman koyun eti yerine insan eti sattığını kanıtlarım!" demiş. Kardeşim de, "Sen yalan söylüyorsun! Ey binlerce kez yalancı, binlerce kez lanetli şeyh!" demiş. Şeyh de, "Bu dükkânın sahibinden daha yalancı ve lanetli kimse olamaz. Şu anda bile dükkânının bir çengelinde koyun eti yerine insan eti asılı duruyor" demiş. Kardeşim bunu şiddetle reddederek "Durum senin söylediğin gibiyse, ey köpoğlu köpek, benim malım ve kanım sana helal olsun!" demiş. Bunun üzerinde şeyh halka dönerek sesinin tüm yüksekliğiyle, "Siz hepiniz, dostlarım, şu kasaba bakınız! Bugüne kadar bizi hep aldatıp durdu ve kutsal kitabımı-

zın tüm hükümlerini çiğnedi. Bu adam, her gün, koyun yerine, âdemoğullarını boğazlattı ve etini bize koyun eti gibi sattı. Söylediklerimin doğru olup olmadığını anlamak istiyorsanız, hepiniz gelin, dükkânı bir inceleyin!" diye haykırmış.

Birdenbire halktan bir haykırış kopmuş ve dükkâna adeta saldıracak girmişler ve herkesin görebileceği bir şekilde bir çengelde derisi yüzülmüş, hazırlanmış ve içi boşaltılarak temizlenmiş bir insan ölüsünün asılı bulunduğu görülmüş; koyun başlarının sıralandığı tezgâhta da, yine derisi yüzülmüş ve temizlenerek satışa hazır üç insan başı daha görmüşler. Aslında, uzun sakallı şeyh, büyü yapma ve yaptığı sihirle insanlara ne isterse onu gösterebilmede marifet sahibi bir sihirbazdan başka bir şey değilmiş.

Bunu görünce, orada hazır bulunan herkes, kardeşimin üzerine atılarak, ona "Dinsiz kafir! Sahtekâr!" demiş ve üzerine üşüşerek kimileri sopayla, kimileri kamçıyla vurmaya başlamışlar; kışkırtılınca en kötü davrananlar en eski ve en iyi müsterrileri imiş. Yaşlı şeyhe gelince, kardeşimin gözüne şiddetli bir yumruk indirerek o da kendine düşeni yapmış ve iyi edilemez biçimde gözünün birini yok etmiş. Sonra güya yüzülmüş insan etini almışlar ve kardeşim El-Kûz'ü bağlayarak, başta şeyh olmak üzere, kolluk âmirinin huzuruna çıkarmışlar ve şeyh söze başlayarak, "Ey Emir! Korkunç bir suçluyu cezasını çekmesi için huzuruna getirdik. Bu adam uzun süreden beri, koyun eti yerine millete, boğazladığı insanların etini yediriyordu. Sana hüküm verip Allah'ın adaletini yerine getirmekten başka yapacak şey kalmıyor. Çünkü tüm tanıklar burada!" demiş.

Kardeşıme gelince, kendini savunmaya gayret etmiş; ama, emir, daha fazla bir şey işitmek istemeden, onu sırtına ve kıcına beş yüz sopa vurulmaya mahkûm etmiş. Sonra da tüm malları ve mülklerine el konulmuş; iyi ki bu kadar malı varmış, yoksa bunlar olmasaymış, ölümüne hükmolunacaktı. Sonra da hakkında sürgün cezası verilmiş.

Bir gözü kör olan, sırtına indirilen darbelerden neredeyse ölecek hale gelen kardeşim, kentten çıkmış ve uzak ve kendisinin bilmediği bir kente ulaşasıya kadar yol alıp gitmiş. Orada durmuş ve orada mesken tutarak bu kez ayakkabı tamirciliği yapmaya başlamış.

Burada sürekli oturduğu yeri, iki sokağın birleştiği bir köşede saptamış ve ekmeğini kazanmak üzere çalışmaya başlamış. Bir gün, bir pabucu onarmakta iken, at kişnemeleri ve birçok atlıların geçiş gürültülerini duymuş. Bunca gürültünün ne olduğunu sorunca, kendisine, hükümdarın âdet edindiği gibi maiyetiyle birlikte sürekliliğe çıkmak üzere oradan geçmekte olduğunu söylemişler. O zaman kardeşim El-Kûz bir an için elindeki çekiç ve bizi bırakmış, hükümdarın maiyetiyle geçişini izlemek için ayağa kalkmış. Ve ayakta ve geçmiş günleriyle şimdileri, ünlü bir kasapken, kendisini fakir bir tamirciye dönüştüren koşulları düşünerek daldığı bir sırada, hükümdar muhteşem maiyetiyle dükkânın önünden geçmekte imiş; rastlantı kabilinden, hükümdarın bakışları kardeşim El-Kûz'un yitik gözüne takılmış. Bunu görünce, hükümdarın nevre dönmüş ve "Allah beni bu lanetli günün belalarından ve kem gözden korusun!" diye haykırmış. Sonra da kırsağının dizginlerini çekerek kendisiyle birlikte tüm peşindekileri de yoldan geri çevirmiş. Aynı zamanda, kölelerine, kardeşimi yakalayıp layık olduğu cezayı vermelerini de emretmiş. Ve köleler, hemen kardeşim El-Kûz'un üzerine atılıp öylesine dövmüşler ki, öldü sanıp yol üzerine bırakarak çekip gitmişler. Bunlar çekip gittikten sonra, El-Kûz ayağa kalkmış ve ağırlar içinde sürünerek sokağın köşesinde tente altındaki küçük dükkânına geri dönmüş; yorgun, bitkin, diriden çok ölü gibiymiş. Ve tesadüfen hükümdarın maiyetinden biri gecikerek dükkânın önünden geçerken, ondan durmasını rica etmiş ve uğradığı davranışı ona anlatmış ve ondan bunun nedenini açıklamasını istemiş. Adam kahkahalarla gülerken, ona, "Kardeşim, bil ki bizim hükümdarımız tek gözlü kişi görmeye dayanamaz; bunun kendisine uğursuzluk getireceğine inanarak, acımadan her zaman onları öldürtür. Doğrusu senin hâlâ hayatta kalmış olmana çok şaşırdım" demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim daha fazlasını işitmek istemeden, aletlerini ve gücünden geri kalanı toparlayarak vakit geçirmeden oradan kaçmış ve kentin dışına çıkıncaya kadar dur durak tanımamış. Ve öteki gibi zalim bir hükümdarı bulunmayan çok uzaktaki bir başka kente rastlayıncaya kadar yürümüş.

Bu kentte tedbir olarak, hiç kimseye görünmemeye gayret ederek oldukça uzun bir süre kalmış. Ama, her günden daha kederli olduğu bir gün, hava almak üzere ve yöreye bakınıp avarelik yaparak dolaşmak için dışarı çıkmış; birdenbire ardından at kişnemelerinin geldiğini duymuş; daha önceki kötü serüveni hatırlayarak aceleyle oradan kaçmış ve kendisine saklanacak bir köşe aramış; ama böylesi bir yer bulamamış. Sonunda büyük bir kapıya rastlayıp ve bu kapıyı itmiş; açılınca çabucak içeri girmiş. Önünde karanlık bir koridor varmış, oraya saklanmış. Ama henüz oraya sığınmışken, önüne iki adam dikilmiş ve onu yakalayıp, "Allah'a şükürler olsun ki bize seni buldurdu, ey Allah'ın ve kullarının düşmanı! Durup dinlenmeden üç gün üç gece seni aradık; bizde uyku, rahat bırakmadın ve ölümün acı tadını tattırdın!" diyerek elini ayağını zincirlemişler. Kardeşim El-Küz onlara, "Fakat, ey iyi kişiler, Allah beni neye mahkûm etmiş! Bana karşı hangi suçlamada bulunuyorsunuz?" diye sormuş. "Sen bizi ve bizim ile birlikte bu hanenin sahibini öldürmek istiyorsun! Onun tüm dostlarını sefaletle sürüklemen, onun tüm servetini tüketmen sana yetmedi mi? Şimdi de bizi öldürmek istiyorsun! Dün birimizin ardından koşarken elinde tuttuğun bıçak nerede?" diye haykırmışlar. Bunları söyledikten sonra, üzerini araştırmaya başlamışlar ve belindeki kemerde kösele kesmek için kullandığı bıçağı bulmuşlar. Sonra kardeşim El-Küz'ü yere yıkıp öldürmeye kalkışmışlar. Kardeşim, "Beni dinleyin iyi kişiler! Ben bir hırsız, bir katil değilim! Ama beni bırakırsanız, size anlatacak bir öyküm var, sırf bana özgü bir öykü!" diye haykırmış. Fakat onu dinleyecek yerde, dövmüşler, üstünü başını yırtmışlar. Böylece giysileri yırtılıp çıplak sırtı ortaya çıkınca, daha önce uğradığı felaketin kalıntısı olan bedenindeki yara yerleri ve kamçı izleri görülmüş. "Alçak katil! Tüm eski suçlarının cezalarını gösteren sırtındaki izler işte meydana çıktı!" diye bağırılmışlar. Daha fazla gürültü patırtı yapmadan kardeşim El-Küz'ü valinin huzuruna çıkarmışlar; El-Küz başına gelen bütün bu şeyleri düşünerek kendi kendine, "Günahlarım ne kadar büyük olmalı ki, bunca ceza çekiyorum! Oysa ben her türlü hatadan ne kadar uzağım! Yine de Yüce Allah'a sığınmaktan başka çarem yok!" diye düşünmüş.

Valinin huzuruna getirildiğinde, vali ona gazapla bakmış ve “Utanmaz sefil! Sırtındaki darbe izleri, senin geçmişte ve bugün ne kadar suç ve ahlaksızlıklar işlediğinin şaşmaz kanıtı” demiş. Orada hemen sırtına yüz sopa vurulmasını emretmiş. Bundan sonra da, onu bir devenin sırtına bindirerek bağlamışlar ve tellallar onu kentin her yanında dolaştırarak, “İşte başkalarının evine suç işlemek maksadıyla girenlerin cezası budur” diye haykırmışlar.

Ama bahtsız kardeşim El-Kûz’ün başına gelen felaketlerin haberi, çok geçmeden benim kulağıma da erişti. Hemen gidip onu aradım ve sonunda tam devenin sırtından baygın indirildiği sırada buldum. Bunun üzerine, ey Emirü’l-Müminin! Onu toplayıp itina gösterme ve alıp gizlice Bağdat’a getirme görevini üstlendim. Orada ömrünün sonuna kadar yiyip içip istirahat etmesini sağladım.

Bahtsız El-Kûz’ün öyküsü işte böyledir. Beşinci kardeşime gelince, onun öyküsü çok şaşırtıcıdır ve ey Emirü’l-Müminin, sana kardeşlerimin en tedbirlisi ve en bilgisi olduğumu kanıtlayacaktır.

Berberin Beşinci Kardeşi El-Aşar’ın Öyküsü

Ey Emirü’l-Müminin! Kardeşlerim içinde kulağı gibi burnu da yarık olanın öyküsüdür sana şimdi anlatacağım. Ona, iri yarı ve karnı gebe bir deveninki gibi şiş ya da koca bir kazan gibi iri olduğundan ötürü El-Aşar derlerdi. Ancak bu onu, gündüzü görülmedik bir tembellikle geçirirken, geceleyin her türlü işi yaparak ertesi gün harcayacağı parayı yasadışı ve oldukça garip yollara baş vurarak kazanmaktan alıkoyamazdı.

Ama, babamın ölümü üzerine, her birimize yüzer gümüş dirhem para kaldı. El-Aşar, hepimiz gibi, kendisine kalan bu yüz dirhem parayı aldı, ama ne yolda kullanacağını bilmiyordu. Sonunda, binlerce fikir ürettikten sonra, bir miktar çeşitli züccaciye satın aldı ve bunları perakende olarak satma fikrinde karar kıldı; bunu öteki mesleklere tercih etmesinin nedeni, bu mesleğin icrasında pek fazla hareket etmeye ihtiyaç olmamasıydı. Kardeşim El-Aşar böylece züccaciye taciri olmuş, kalabalık bir

sokağın köşesinde yer tutup sepeti de önüne koymuştu. Rahatça yere oturup sırtını bir evin duvarına dayamış ve mallarını gelip geçene, “Cam bardaklar, güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymaktaşı göğüsleri gibi, sütanamin parlak gözleri gibi!” ya da, “Billur bunlar!” diye haykırarak mallarını tanıtmaya ve satmaya başlamış.

Ama çoğunlukla susuyor, sırtı duvara dayalı, düş âlemlerine dahiymiş. İşte bu günlerden birinde, cuma namazı vaktinde, El-Aşar şöyle bir düş kurmaya başlamış:

Tüm sermayemi züccaciye işine yatırdım; yüz dirhem kadar harcadım. Herhalde bunları satarak iki yüz dirhem kazanırım. İki yüz dirhemle yeniden züccaciye alır, bunları satarak dört yüz dirhem kazanırım... Böylece alıp satarak büyük bir sermaye edininirim. O zaman her türlü mal alabilirim. Önemli kâr getirdikten sonra bunları kolay kolay satmam. Bunlardan edindiğim kârla büyük bir konak, köleler, atlar ve bunlara yaraşır altın işlemeli eyerler satın alır, yer içerim; kentte evime gelip bana şarkı söylemeyecek bir tek kadın şarkıcı kalmaz. Sonra Bağdat'ın en marifetli çöpçatanları ile ilişki kurar, onları şahların, vezirlerin saraylarına görücülüğe gönderirim ve çok geçmeden, hiç değilse, sadrazamın kızıyla evlenirim! Çünkü bana bu genç kızın özellikle güzel ve her yönden mükemmel olduğunu söylediler; ona mehr olarak bin altın dinar veririm ve hiç kuşum yok ki, babası olan sadrazam, bu evlenmeye hemen rıza göstermez, fakat, razı olmayacak olursa, kendisi bilir! Onu burnunun dibinden kaçırır ve kendi konağıma getiririm. O zaman kendi özel hizmetlerimde kullanmak üzere on genç köle satın alırım. Bundan sonra, kendime şahane giysiler yaptırım; öyle ki sultanlar ve emirler bile böylesini giyemez ve en usta kuyumculara, inciler ve değerli taşlar kakılmış altın bir mühür-yüzük ısmarlarım. O zaman, çöldeki Bedevi şeyhlerinden satın alacağım ya da Anezi kabilesinden getirteceğim en güzel atlardan birine binerek önümde ardımda birçok köleler olduğu halde kentte dolaşırım; böylece sadrazamın sarayına ulaşırım; benim gelişimi gören sadrazam onur kazanmak üzere, ayağa kalkarak beni karşılar; sarayını bana bırakır; önümde ayak üzeri durur ve kayınpederim olmayı en büyük onur sayar. Ve ben, yanımda her biri biner altın dinar içeren

birer büyük torba taşıyan iki genç köle bulundururum. Bunlardan birini kızının mehri olarak sadrazama veririm, ötekini de sırf cömertliğimi, büyüklüğümü ve tüm dünyanın gözümde ne kadar değersiz olduğunu göstermek üzere, ona armağan olarak bağışlarım. Sonra ağırbaşlılıkla konağıma dönerim; o sırada nişanılım bana birilerini göndererek iltifatlarını ulaştırır; huzuruma gelen bu kişiyi altına boğarım ve ona değerli kumaşlar ve şahane giysiler armağan ederim. Vezir bana herhangi bir düğün hediyesi yollarsa kabul etmem, geri çeviririm, hatta bu hediye değerce çok büyük bile olsa; ve bütün bunları ona ne denli yüksek ruhlu olduğumu ve cimrilikten zerre kadar nasibim olmadığını göstermek için yaparım. Bundan sonra, düğün günümü ve merasimin ayrıntılarını kendim saptarım; hiçbir şeyin esirgenmemesi için emirler veririm. Çalgıcıların, şarkıcı kadın ve erkeklerin ve dansözlerin adedini ve niteliğini de kendim saptarım. Ve konağımda, gerekli tüm hazırlıkları yaptırırım; onu süsletir, her yanını halıyla döşetirim. Kapıdan, düğün salonuna kadar her yeri çiçekle donatırım, yerlere de gülsuyu ve diğer kokulu sular serpdiririm.

Düğün gecemde, en güzel giysilerimi giyerim; yöresinde ipekle işlenmiş çiçekli ve renkli çizgili desenlerle bezenmiş kumaşlar asılı bir yükseltide kurulu olan tahtıma çıkarım. Ve merasim süresince, karım, salonun ortasında, süslü ve Ramazan ayının dolunayından daha parlak dolaşır; bense, yerimde hareketsiz ve ağırbaşlı oturur, ona bakmam bile! Başımı sağa sola çevirmem! Bu da bilgeliğimi ve karakterimdeki ağırbaşlılığı göstermiş olur! Sonunda merasimi, karımı tüm taze güzelliğiyle ve hoş kokular sürünmüş olarak önüme getirerek bitirirler. Artık hiç kıpırdamam! Aksine, öylesine ilgisiz ve ağırbaşlı davranırım ki, düğünde bulunan tüm kadınlar yanıma yaklaşırlar ve bana “Ey efendimiz ve başımızın tacı! İşte karın ve esiren saygıyla önünde duruyor ve ona bir kez bakmak lütfunu kendisinden esirgememeni bekliyor. Böylesine ayakta durmaktan çok yorulmuş! Oturmak için emrini bekliyor!” derler. Ama ben, tek bir söz bile telaffuz etmem! Ve yanıt vermeme daha da istenir hale getiririm. Bunun üzerine, tüm kadınlar ve tüm çağrılılar büyüklüğüm karşısında huzurumda birçok kez eğilerek yerleri öperler. Ancak o zaman gözlerimi indirme ve karıma bakma lüt-

funda bulunurum; ancak sadece bir kez, tek bir bakışla. Bundan sonra, gözlerimi kaldırır ve yeniden o büyük ilgisizce tavrımı takınırım. Hizmetçiler karımı götürürler ve ben ayağa kalkar, giysilerimi daha zengin ve gösterişli olanlarla değiştiririm. Sonra beni ikinci kez kerevete çıkarırlar; yeni gelin de, yeni giysiler ve yeni takılarla donanmış; mücevher, altın ve değerli taşlar içinde, kaybolmuş ve daha da hoş kokular sürünmüş olduğu halde getirilir. Ve birkaç kez tekrarlayarak, karıma bakmam için rica etmelerini beklerim; sonra da, yine hemen bir daha ona bakmamak üzere başımı kaldırırım. Ve bu davranışımı, tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm.

Fakat anlatısının bu anında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş; o gece için verilen izni daha fazla kötüye kullanmak istemediğinden yavaşça susmuş.

Ve otuz ikinci gece gelince, öyküyü şu şekilde anlatmayı sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, berber beşinci kardeşi El-Aşar'ın öyküsünün devamını şöyle anlatmış:

... tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm. Bunun üzerine genç kölelerimden birkaçına, bozdurduğum beş yüz dinar altının karşılığı ufak paralarla dolu bir keseyi alarak bu parayı avuç avuç tüm salona serpmesini ve de tüm çalgıcı ve rakkaselere ve de karımın peşinden gelenlere dağıtmasını emrederim. Bundan sonra, karımın nedimleri onu odasına götürürler, orada onu uzun uzun beklettikten sonra, ben de odaya girerim. Yanına girdiğimde, ona bakmaksızın, odada iki sıra halinde dizili bulunan kadınlar arasından geçerek divana otururum, gül kokulu ve şekerli bir su isterim ve Allah'a şükrettikten sonra onu sükûnetle içerim.

Karıma gelince, beni kabul etmek üzere tamamen hazır vaziyette yatakta oturmakta olduğunu görmezlikten gelirim ve ona boyun eğdirmek ve üstünlüğümü duyurmak üzere ve de dikkate almadığımı göstermek için sadece bir kez söz yöneltirim; böylece gelecekte ona nasıl davranacağımı belirtmiş olurum; çünkü kadınlara size karşı tatlı ve munis olmalarını istiyorsanız başka türlü davranamazsınız. Ve gerçekten, karımın anasının hemen

içeri girip bana yaklaştığını, başımı okşayıp ellerimi öptüğünü ve bana, “Efendim, yaklaşmanı ateşli duygularla bekleyen esireniz kızıma lütfedip bakın! Ve ona sadece bir tek sözcük söylemek lütfunda bulunun!” der. Ama ben, fazla samimi görünmekten korkarak, bana “Damadım” diye hitap etmekten çekinen kayınvalidemin saygılı konuşmalarına karşın, ona hiçbir yanıt vermem. Bunun üzerine ricalarını sürdürür ve eminim, sonunda kendini ayaklarıma atarak giysimin etek uçlarını öper; bunu birkaç kez yerine getirdikten sonra, bana, “Efendim, sana Allah üzerine yemin ederim ki, kızım güzel ve bakiredir. Allah adına yemin ederim ki, hiçbir erkek kızımı görmemiş, gözlerinin rengini bile tanımamıştır! Lütfen, onu böylesine kırmayın! Onu bu kadar çok hırpalamayın! Bak ne kadar alçakgönüllü ve munis; seni her hususta tatmin etmek için bir tek işaretini bekliyor!” der.

Karımın annesi bulunduğu yerden kalkarak bana bir bardak nefis şarap doldurur; ve bana sunması için bardağı kızına verir; o da itaat ederek ve titreyerek şarabı bana sunar. Ve ben, kenarı altınla işlenmiş kadife yastıklara kaygısızca dayanarak ona bakmaksızın onun önümde yer almasından, ona bakmaksızın kendisini, bir sadrazam kızını sokak köşelerinde malını satmak için “Güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymak taşı göğüsleri gibi beyaz! Dadımın gözleri gibi parlak! Bakirelerin katı ve soğuk soluğu gibi! Yavru göbeği gibi! Billur bunlar! Renkli bal bunlar!” diye malını öven eski bir tacirin yani benim önümde ayakta tutmaktan zevk alırım!

Ve o, bunca asalet ve büyüklük önünde, beni, göz kamaştıran varlığı dünyayı saran ünlü bir sultanın oğlu yerine koymaktan kendini alamaz. Gözlerinde yaşlarla bana, “Efendim, lütfen! Bu bardağı reddetmeyin ve esirenizin ellerini kendinizden uzaklaştırmayın! Çünkü ben sizin kölelerinizin sonuncusuyum!” der. Ama ben bu sözlere hiçbir yanıt vermem. O da, benim sessiz duruşum karşısında, sonunda biraz daha az kibar davranmaya yeltenir ve bardağı almam konusunda daha fazla ısrar eder ve dudaklarıma doğru kendiliğinden bir yaklaşımda bulunur. Ama ben, böylesine bir laubalilik karşısında kızarım, ona dehşetle bakar ve suratına dehşetli bir tokat vururum ve de ayağımla karına şöyle bir tekme atarım...

Kardeşim, diye sözünü sürdürmüş berber, bu sözleri söyleyerek hayalindeki kadına ayağıyla şiddetle önündeki sepete çarpmış ve sepet tüm içerdikleriyle, yuvarlanmış! Ve ortada, bu çılgının tüm servetiyle edindiği malların sadece döküntüleri kalmış! Ah, keşke o sırada ben orada olsaydım, ey Emirü'l-Müminin! Dayanılmaz şekilde kibirli ve sahte âlicenaplık taslayan bu budalayı layık olduğu şekilde cezalandırdım!

Ama, bu çaresi bulunmaz hasar karşısında El-Aşar umutsuzluktan başını dövmeye ve giysilerini yırtmaya başlamış; ağlayarak inleyerek dövünmeyi sürdürmüş. O gün günlerden cuma ve de o saat namaz saati olduğundan camilerden ezanlar okunmaya başlanmış; ahali, evlerinden çıkıp camie giderken, kardeşimi bu halde görmüş ve birileri durup ona acırlarken, diğerleri onu deli sayarak ve bir komşudan kardeşimin çılgınlığını öğrenerek onun haline gülüp yollarına devam etmişler.

Kardeşim, hem sermayesini hem de kârını yitirmiş olmaktadır dolayı böylesine sızlanıp dururken, cuma namazı için camie gitmekte olan yüksek tabakadan bir kadın oradan geçmekte imiş. Bu kadın güzellikte bütün kadınları geçiyor, bedeninin her yanından adeta canlandırıcı bir misk kokusu saçılıyormuş. Altınla işlemeli kadifeden koşum takımı olan bir katıra binmiş; hatırı sayılır miktarda hizmetçi ve köle de ardından geliyormuş. Kırılmış tüm cam eşyayı ve ağlayarak sızlanan kardeşimi görünce, yüreğini merhamet bürümüş ve böylesi bir ümitsizliğin nedenini öğrenmek istemiş. Kendisine bu zavallı adamın, yaşamını sağlamak üzere sattığı bir sepet züccaciyesi olduğunu ve bunun tüm sermayesini oluşturduğunu ancak eşyayı paramparça eden olaydan sonra artık hiçbir şeyi kalmadığını anlatmışlar. Bunun üzerine, bu kadın hizmetçilerinden birini çağırarak ve ona, "Bu zavallı adama üstünde taşıdığın paranın hepsini ver!" demiş. Hizmetçi hemen boynuna bir kordonla bağlı bulunan büyük bir kese çıkarmış ve kardeşime vermiş. El-Aşar keseyi almış, açmış ve saydıktan sonra içinde beş yüz altın dinar bulunduğunu görmüş. Bunu anlayınca heyecandan ve sevincinin şiddetinden ölecek gibi olmuş ve kendisine bu iyiliği yapana şükranlar etmiş ve Allah'tan hayırlar dilemiş.

El-Aşar bir anda böyle zengin olunca, göğsü zevkten ferahlamış; bu serveti saklamak üzere evine gelmiş; ve hemen gidip içinde kendi keyfince yaşayabileceği güzel bir ev kiralamak üzere dışarı çıkmak için acele etmiş. Ama tam o sırada kapının çalındığını duymuş. Ayağa kalkıp kapıyı açmak için koşmuş ve kapıda o güne kadar hiç görmediği yaşlı bir kadın görmüş. Kadın ona, “Çocuğum, bil ki, bu kutsal cuma günü namaz vakti hemen hemen geçmek üzere; oysa ben daha abdestimi almadım. Bundan dolayı senden içeri girmeme ve meraklı gözlerden uzak, abdest almama müsaade buyurmanı rica ederim” demiş. Kardeşim de ona, “Duydum ve itaat ettim” yanıtını vermiş ve kapıyı ardına kadar açarak onu mutfığa kadar götürmüş ve orada yalnız bırakmış.

Birkaç dakika geçtikten sonra, yaşlı kadın gelip odasında kardeşimi bulmuş ve odadaki halı yerine kullanılan eski bir hasır parçası üzerinde oldukça acele birkaç kez secde etmiş; sonra kardeşim için yürek parçalayıcı bir yakarmayla Allah’tan hayır dilemiş. Yaptığı iyilikten dolayı içi içine sığmayan kardeşim, ona teşekkür etmiş ve kemerinden iki altın dinar çıkararak bunları cömertlikle kadına vermiş. Yaşlı kadın bunları vakarla reddetmiş ve “Evladım, Allah bu denli cömert olduğun için senden razı olsun! Başkalarına, hatta benim gibi seni sadece ilk kez görenlere bile çabucak ısınıp ilgi göstermen de beni şaşırtmadı. Bana vermek istediğin paraya gelince, onu yine kemerine koy; yüzüne bakıp tahminde bulunulursa, sen fakir bir dervişsin! Ve bu para, hiçbir ihtiyacı olmayan benden çok, senin için gereklidir. Ve eğer sen, bunlardan ayrılmayı göze alabiliyorsan, cam eşyanı kırılmış görerek bunları sana veren soylu kadına geri vermelisin!” demiş. El-Aşar, “Nasıl? Bu iyi yürekli kadını sen tanıyor musun, anneciğim?” diye sormuş; sonra da, “Öyleyse, senden onu görebilmem için çare bulmakta yardımcı olmanı rica edeceğim” diye eklemiş. Yaşlı kadın, “Oğlum, çok güzel olan bu genç kadın, bu cömertliği, genç, yakışıklı ve güçlü olduğun için sana duyduğu eğilimini anlatmış olmak üzere gösterdi. Oysa kocası neredeyse kudretsizdir ve yatakta onunla birleşirken, gecikmektedir; çünkü acınası bir çift dertli yumurtası vardır. Haydi kalk, tüm altın paralarını kemerine koy! –çünkü böylesine kilitsiz bir evde çalınabilir– ve

benimle birlikte gel! Çünkü sana uzun zamandan beri bu genç kadının hizmetinde olduğumu ve gizli hizmetleri için beni kullandığını söylemeliyim. Bir kez seni evine sokunca, sakın işi aceleye getirme! Her türlü tatlı sözü söyle, ama iktidarında olan her şeyi de yap! Böylece onu kendine bağlarsın; çünkü o da, kendinden yana, sana tüm zevkleri sağlamak için hiçbir şeyden kaçınmayacaktır ve sen onun güzelliğinin ve zenginliğinin tüm olarak sahibi olacaksın!” diyerek yanıt vermiş.

Kardeşim yaşlı kadının bu sözlerini duyunca, ayağa kalkmış; kadının kendisine söylediği gibi yapmış ve yaşlı kadın yola çıkınca onu izleyerek ardından yürümeye başlamış; böylece birlikte yürüyerek kadının özel bir tarzda çaldığı büyük bir kapıya ulaşmışlar. Kardeşim çok heyecanlanmış ve mutluluğuna inanamamış.

Yaşlı kadının verdiği işaretle, çok güzel ve genç bir Rum köle gelip nazikçe kapıyı açmış ve tatlı bir gülüşle onları içeri davet etmiş. Yaşlı kadın içeri girmiş, kardeşim de onu izlemiş ve genç Rum kızı tarafından büyük ve şahane bir salona sokulmuş; bu büyük malikânenin ortasında bulunan bu salonda altın işlemeli büyük ipek perdeler asılı imiş ve şatafatlı şekilde halı döşeli imiş. Ve kardeşim, orada tek başına kalınca bir divana oturup sarığını çıkarmış, dizlerinin üzerine koymuş ve alnını silmiş. Ancak oraya girmesinden sonra pek çok zaman geçmeden perdeler aralanmış ve benzersiz ve erkeklerin hayran bakışlarına göre eşi bulunmayan ve düşünülebilecek en güzel giysilerle donanmış bir genç kız belirmiş. Kardeşim El-Aşar, onu görünce ayağa kalkmış.

Genç kız da onu görünce, gülen gözleriyle ona bakmış ve açık bırakılmış olan kapıyı aceleyle kapatmış. Ardından kardeşimin yanına yaklaşmış, elini tutmuş ve onu altın işlemeli kadife divanın üzerine çekmiş. Orada, kardeşim ile genç kız arasındaki, kucaklaşarak, çiftleşerek, öpüşerek, ısırmalar ve okşayışlarla, zebbin saldırlarıyla, eğilip bükülmelerle; birinci, ikinci, üçüncü ve diğer vaziyetlerde çiftleşmelerle bir saat kadar süren sevimli ayrıntılarıyla anlatmaya gerek yok!

Bu çılgınca oynaşma ve sevimli olmadan sonra genç kız ayağa kalkıp, kardeşime, “Gözümün nuru! Ben buraya geri gelmeden sakın

yerinden kıpırdama!” demiş. Sonra kıvrak bir yürüyüşle çıkmış ve gözden kaybolmuş. İşte o sırada, gözleri alev saçan müthiş bir zenci birdenbire açılan kapıda belirmiş. Bu iri kıyım zenci elinde göz kamaştıran bir kılıç taşıyormuş. Ve dehşete düşen El-Aşar’a, “Allah belanı versin, ey sefil, ey orospu çocuğu! Ey zina çocuğu! Bu mekâna girmeye nasıl cesaret edebildin? Ey bir sürü caninin çürümüş taşaklarından fırlamış tohumdan olma piç!” diye haykırarak. Oldukça ağır olan bu hakaret dolu sözlerle kardeşim ne yanıt vereceğini bilememiş, dili tutulmuş ve tüm adaleleri sanki erimiş, cildi sararmış, bedeni çökmüş. Bunun üzerine zenci onu tutmuş, çırlıçıplak soymuş ve işkencesini arttırmak için ona kılıcının düz yanıyla vurmaya başlamış, yirmi dört darbeden fazla vurduktan sonra, gövdesini kılıçla birçok yerlerinden delmiş; kardeşim yere düşmüş, zenci de onu öldü sanmış. Bunun üzerine korkunç bir sesle haykırarak, tuz dolu bir tepsiyle bir zenci kadın çıkagelmiş. Elindeki tepsiyi yere koymuş ve tuzu kardeşimin yaraları üzerine serpmiş. Çektiği müthiş acılara karşın, kardeşim hâlâ canlı olduğunu anlarlar da işini bitirirler korkusuyla sesini çıkarmamış. Zenci kadın, her yanını bu tuzla örttükten sonra onu bırakıp gitmiş. Bunun üzerine zenci ilkinden de korkunç bir sesle yeniden haykırarak, yaşlı kadın çıkıp gelmiş ve zencinin yardımıyla kardeşimin giysilerini, kemerini aramış ve oradaki tüm altınları almış; sonra da yine zencinin yardımıyla kardeşimi ayaklarından tutup odalar boyunca sürüklemiş. Avlunun bir yerindeki açıklıktan onu karanlık bir mahzene fırlatmış. Burası, yaşlı kadının, düzenbazlıkla kurbanlarını bu eve çektikten sonra, genç hanımının üzerine binen dinç sürücülerin işlerini bitirdikten sonra soyulup öldürülerek kokmasınlar diye bedenlerini tuzlayıp atmaya âdet edindiği karanlık bir mahzenmiş.

Dibinde kardeşim El-Aşar’ın bulunduğu mahzen, büyük ve karanlık bir yermiş. Ve daha önce atılan cesetler üst üste yığılarak orada yatıyormuş. Yaralarından ve düşmesinden dolayı hiç hareket edemeden iki gün süreyle kardeşim orada kalmış. Ama şans, yüksek ve övülesi Allah sayesinde, kardeşimin her yanını kaplayan tuz kanının cerahatlanıp akmasını engelleyerek iyileşmesine neden olmuş. Yaraları kabuk bağlamaya ve biraz gücünü toplamaya yönelince, kardeşim, cesetlerin arasından sıyrılmış ve

dip taraftan sızan zayıf bir ışığın güdümünde mahzende sürüne- rek ilerlemiş; bu ışık mahzeni çevreleyen duvarın üzerindeki bir menfezden geliyormuş. Büyük bir zahmetle bu menfeze kadar ulaşmış ve oradan mahzenin dışındaki güneşin parıldadığı ala- na çıkmış.

Buradan evine gitmek için aceleyle yola çıkmış; ben de gidip onu evinde buldum ve bitki usareleri ve yapraklarından oluşan bakım yöntemimle onu iyileştirdim ve belli bir süre geçtikten sonra, kardeşim tümenden iyileşti ve kendisine çektirilen acıları o da yaşlı kadına ve öteki ilgililere çekirtmeye karar verdi. Bu yüzden yaşlı kadını aramaya başlamış; izlerini takip ederek hanı- mını tatmin ettikten sonra başlarına ne gelecekse onu görece- k olan gençleri çekmek için her gün geldiği yeri saptamış. Ayağı- nın bastığı yerden emin olunca, altın izlenimi verecek şekilde cam parçalarıyla doldurduğu bir kemeri beline sararak, uzun giysisinin altına kılıcını saklayarak bir İranlı yalancı tacir kılı- ğına bürünmüş; gidip orada yaşlı kadının gelmesini beklemiş; o da çok geçikmeden ortaya çıkmış. Hemen kadının yanına yaklaşmış, dilimiz Arapçayı pek konuşamıyormuş gibi yaparak kadına, “İyi yürekli hatun, ben bir yabancıyım ve ülkemden getirerek sattığın malların bedeli olarak kemerime koyduğum şu yeni altın dinarları tartıp değerlendirmek üzere hassas bir tera- ziye nerede bulabilirim acaba?” demek için kaba bir Farisi dili konuşmasını taklit etmiş. Lanetli kadın ona, “Tam sana yardım edecek kişiye rastladın delikanlı! Çünkü senin gibi iyi bir çocuk olan oğlum meslekten sarraftır ve sana memnunlukla terazisini ödünç verir! Gel de seni onun yanına götürüyüm!” diye yanıt vermiş. Kardeşim de ona, “Öyleyse önüme düş!” demiş. Kadın önde, kardeşim de onu izleyerek söz konusu olan eve gelinceye kadar yürümüşler. Ve genç Rum hizmetçi, hoş bir şekilde güle- rek onlara kapıyı açmış; yaşlı kadın da ona yavaş sesle, “Bu kez hanımımıza sağlam adaleli ve eti yağlı birini getirdim!” demiş. Ve genç cariyeye kardeşimi elinden tutarak ipekli kumaşlarla donatılmış salona götürmüş, onunla birkaç dakika oyalandıktan sonra, gidip hanımına haber vermiş; o da biraz sonra gelip kar- deşimle ilk kez giriştiği ilişkiyi yenilemiş; burada bunun ayrıntı- larını anlatmanın hiçbir yararı yok.

Sonra kadın çekilmiş ve birdenbire elinde yalın kılıcıyla o korkunç zenci belirmiş; daha önceki gibi davranarak kardeşimden kalkıp kendisini izlemesini haykırarak. Bunun üzerine zencinin ardından yürüyen kardeşim, Acem giysisinin altından kılıcını birdenbire çıkarmış ve bir vuruşta zencinin başını uçurmuş. Kafanın yere düşmesinden çıkan sese, zenci kız koşarak gelmiş ve kardeşim onu da aynı şekilde öldürmüş; sonra da Rum kölenin başını bir vuruşta uçurmuş. Sonra sıra, koşarak ganimetten payını almaya gelen yaşlı kadına gelmiş. Kardeşimi elinde kılıç, üstü başı kan içinde görür görmez, kadın bayılmış ve yere düşmüş; kardeşim onu saçlarından tutup, ona, “Beni tanıdın mı yaşlı orospu, orospu çocuğu, ey kokuşmuş felaket?” diye haykırarak. Yaşlı kadın ona, “Oh efendim, seni tanıyamadım!” diye yanıt vermiş. Kardeşim, “Öğren öyleyse, ey yaşlı zebb yutucu! Ben abdest almak üzere evine geldiğin kişiyim, ey yaşlı maymun kıcı! Buraya getirip hanımınla çiftleştirdiğin, sonra da ayağından sürüyerek mahzene attığın kişi!” demiş. Bunları söyledikten sonra, kardeşim, kılıcının tek bir vuruşuyla kadını iki parçaya ayırmış; bunu yaptıktan sonra da kendisiyle iki kez çiftleşen genç kadını aramaya koyulmuş.

Onu hemen, giyinip koku sürünürken, تنها odada bulmuş. Kadın, onu görünce müthiş bir çığlık atmış ve hayatını bağışlaması için ayaklarına kapanmış; ve kardeşim kadının kendisine sağladığı ve kendisiyle birlikte paylaştığı gerçek zevkleri düşünerek onu cömertçe bağışlamış ve ona, “Ama nasıl oluyor da seni bu evde buluyorum ve kendi ellerimle öldürdüğüm o korkunç zencinin yönetimine rıza gösteriyordun? Kim bilir sana ne kötülükler etmiştir?” demiş. Kadın, “Efendim, bu belalı evde hapsolunmazdan önce kentin zengin tacirlerinden birinin evinde yaşıyordum; kocakarı bu evin tanıdıklarından biriydi; çoğu zaman gelir, bizi ziyaret eder ve bana karşı özel bir bağlılık gösterirdi. Günün birinde benim yanıma geldi ve bana ‘Bugüne kadar görülmedik zenginlikte, benzerini dünyada daha kimse-nin görmediği bir düğüne davetliyim. Seni de birlikte alıp götürreceğim!’ dedi. Ona, ‘Olur, emrin başım üstüne!’ diyerek yanıt verdim. Kalktım, en güzel giysilerimi giydim ve yanıma yüz dinar içeren bir kese aldım ve yaşlı kadınla yola çıktım. Hemen

yaşlı kadının beni içeri aldığı bu eve geldik; ve ben burada hile yoluyla, acımasızca zencinin ellerine düştüm ve baskısı altına girdim. Benim bekâretimi bozduktan sonra, cebirle beni burada tuttu ve yaşlı kadının tuzağına düşürdüğü zengin gençlerin hayatı pahasına caniyane girişimlerinin gereci yaptı. Ve böylece üç yıldan beri, bu sefil kadının ellerinde bir oyuncak oldum” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim ona, “Ne kadar bahtsızmışsın! Ama, söyle bana, acaba buraya düştüğünden beri, bu canilerin topladığı servetin miktarının ne kadar olduğunu bilebiliyor musun?” diye sormuş. Kız, “Kuşkusuz, epeyce! Gerçekte, bu kadarını tek başına taşıyabilir misin diye kuşku duymaktayım! Çünkü on adam bile olsa, yetmez herhalde! İstersen, gel kendi gözünle gör!” diye yanıt vermiş. Ve kardeşimi alıp içi tüm ülkelerin parasıyla ve çeşit çeşit keselerle dolu bir kasa göstermiş. Gördüğü manzara karşısında kardeşimin gözleri kamaşmış ve hareketsiz kalmış. O zaman kız ona, “Bu kadar altını buradan çıkarmanın yolu da böyle olmasa gerek! İyisi mi, sen git, birkaç hamal tut, onları getirip bunca serveti taşı! Ve bu sırada, ben de onları taşıyacak hale getireyim!” demiş.

Kardeşim, bunun üzerine, hamal bulmak için acele etmiş ve bir süre geçtikten sonra, her biri boş birer küfe taşıyan on hamalla geri dönmüş.

Ama, eve ulaşınca, cümle kapısını ardına kadar açık bulmuş ve genç kadının da, büyük kasayla birlikte yok olduğunu görmüş. Bunun üzerine başlıca zenginlikleri kendi başına alıp götürmek için onun kendisini kandırdığını anlamış. Bununla birlikte, evde kalan tüm güzel şeyler ve dolaplarda saklanan tüm değerleri, geri kalan günlerinde onu zengin kılabilecek olan tüm eşyayı görerek teselli bulmuş. Kendi kendine bunları gelip ertesi gün taşıtmayı kararlaştırmış ve yorgunluktan ölecek gibi olduğundan, büyük görkemli yatağa uzanmış ve uyumuş.

Ertesi gün, uyandığında, yöresinin, valinin yirmi muhafızıyla çevrilmiş olduğunu görerek son derece şaşırmış; bunlar kendisine, “Hemen kalk ve bizimle valinin huzuruna çık! Seni görmek istiyor!” demişler. Ve onu alıp götürmüşler, evin kapısını da kapayıp mühürlemişler. Onu valiye teslim etmişler. Vali ona, “Senin tüm öykünü ve işlediğin cinayetleri ve yaptığın hırsızlık-

ları öğrendim” demiş. Bunu duyan kardeşim “Ey vali, benden güvenliğimi esirgeme de, sana her şeyin gerçeğini anlatayım!” diye haykırmış. Bunun üzerine vali ona, güven işareti olarak küçük bir mendil vermiş; kardeşim de ona, başından sonuna kadar tüm öyküyü anlatmış; ama onu burada yeniden anlatmanın hiçbir yararı yok. Sonra kardeşim, “Şimdi, ey adaletli ve dürüst vali, istersen, bu evdeki her şeyi seninle eşit koşullarda paylaşmaya razıyım!” diye eklemiş. Ancak vali ona, “Nasıl! Paylaşma önerisinde bulunmaya cesaret ediyorsun ha! Oysa vallahi sen hiçbir şey almayacaksın! Çünkü hepsini ben alacağım, sana da bir şey kalmayacak! Yine de kendini, yaşamını kurtardığın için çok bahtlı saymalısın! Zaten hemen kenti terk etmen ve bir daha da ortada görünmemen gerek! Yoksa, en kötü cezalara çarptırılırsın!” diye yanıt vermiş. Ve vali, tüm parayı sırf kendi yararı için kaldırdığını halifenin öğrenmesinden korkarak, kardeşimi sürgüne yollamış. Ve kardeşim böylece uzaklara gitmek üzere kenti terk etmek zorunda kalmış. Ama baht hükmünü tam yerine getirsin diye, daha kentin kapısından çıkar çıkmaz haydutların saldırısına uğramış; kendisinde para da değerli eşya da bulamayınca, üstündeki giysilerini almakla ve onu çınlıçplak bırakmakla yetinmişler, epeyce de sopa çekmiş ve ellerini boş çıkardığı için kulaklarını ve burnunu da kesmişler.

Ve ben, ey Emirü'l-Müminin! Bu zavallı El-Aşar'ın başına gelenleri tam o sırada öğrendim. Gidip onu aradım; ve onu bulmadıkça rahat edemedim. Sonra onu alıp evime getirdim, şefkat gösterip tedavisini sağladım; bundan sonraki yaşantısı için yiyip içmesini de kendi üzerime aldım.

El-Aşar'ın öyküsü işte böyle. Ama altıncı ve sonuncu kardeşimin öyküsü de, ey Emirü'l-Müminin, istirahat için çekilmenden önce anlatılmaya değer!

Berberin Altıncı Kardeşi Şakalık'ın Öyküsü

Ey Emirü'l-Müminin, ona çatlak çömlek anlamında Şakalık¹ derlerdi. Ve kardeşlerimin içinde dudakları, yalnız dudakları

1 *Şakalık*: Bu isim, Galland'da *Şakabak*, Mardrus'un İngilizceye çevirisinde ve Littmann'ın Almanca çevirisinde *Şakkaşık* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

değil, zebbi de kesik olan odur. Ve zebbi de, dudakları da son derece şaşırtıcı koşullarda kesilmiştir.

Şakalık adındaki bu altıncı kardeşim, yedimizin içinde en fakiri idi; hem de sözcüğün tam anlamında fakir. Hepimiz gibi onun da babamın mirasından eline geçen yüz dirhemın sözünü etmiyorum. Çünkü bu yüz dirhem eline geçer geçmez, ömründe bu kadar parayı bir arada görmemiş olan Şakalık, Dicle'nin sol yakasındaki kötü kişilerle bir gecede yiyip bitirmişti.

Dolayısıyla bu fani dünyadaki boş zenginliklerle övünecek durumda değildi ve onun tatlı dili ve tuhaflıklarından hoşlanarak kendisini evlerine kabul eden kimselerin verdikleri sayesinde geçinip gidiyordu.

Günün birinde, Şakalık, mahrumiyetlerle bitkin gövdesini ayakta tutacak bir şeyler aramak üzere dışarı çıkmış; sokaklarda yürürken, kendisini, birkaç merdiven çıktıktan sonra ulaşılan büyük bir kapıdan girilen şahane bir evin önünde bulmuş. Merdivenlerde ve kapı önünde hizmetçiler, genç köleler, görevliler ve kapıcılar varmış. Kardeşim Şakalık, orada bulunan birilerinin yanına yaklaşmış ve bu harika evin kime ait olduğunu sormuş. Kendisine, "Bu bina, şahın oğullarından birinin¹ mülkiyetindedir!" diye yanıt vermişler, bunun üzerine kardeşim merdivenlerin bitimindeki kapı önünde büyük bir sırada oturan kapıcılara yaklaşıp Allah rızası için bir sadaka istemiş. Ona, "Sen böyle nereden geliyorsun! Ve sadece içeri girip efendimizin huzuruna çıkmakla hemen lütuflarına uğrayacağını bilmiyorsun!" diye yanıt vermişler. Bunu üzerine kardeşim içeri girmiş ve büyük kapıdan geçerek geniş bir avluya, oradan da bir bahçeye çıkmış. Bu bahçede en güzel ağaçlar ve ötücü kuşlar varmış. Avlu da en güzelinden beyaz, siyah mermerle döşeliymiş; bahçe, insanoğlunun gözünün benzerini görmediği kadar bakımlı imiş. Çevresini boydan boya çeviren kameriyeler mermer kaplıymış, arkasında da öğle sıcağında oturanlara gölge sağlayacak ipek perdeler asılı imiş. Kardeşim yürümesini sürdürmüş ve zemini mavi, yeşil ve sarı renklerle, üzerlerine yapraklarla çiçeklerin birbirine karıştığı desenler işlenmiş porselen karolarla döşeli büyük salona girmiş.

1 Galland'da, Mardrus'un İngilizceye çevirisinde ve Khawam'da, bu evin "Bermeki ailesinden birine" ait olduğu belirtiliyor (A.Ş.O.)

Salonun ortasında kaymaktaşıdan yapılmış, oldukça tatlı bir ses vererek akan suyun boşaldığı bir havuz varmış. Döşemenin yüceltisinde, desenleri harika renklerle oluşturulmuş bir halıyla kaplı büyücek bir şilte üzerinde, altın işlemeli ipek yastıklara keyfince yaslanmış, uzun beyaz sakallı, yüzü güzel bir gülüşle aydınlık, yaşlı bir ihtiyar oturuyormuş. Kardeşim yaklaşıp güzel sakallı ihtiyara, “Barış üzerine olsun!” diyerek selam vermiş. İhtiyar da hemen ayağa kalkarak, ona “Merhametli Allah’ın barışı ve iyilikleri senin üzerine olsun!” diyerek yanıt vermiş ve “Ey adını bilmediğim kişi, benden ne istersin?” diye sormuş. Kardeşim de, “Efendim, senden sadece sadaka dilerim. Çünkü açlıktan ve yoksulluktan bitkinim” diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, ihtiyarın yüreği merhametle dolmuş ve kardeşimin bahtsız durumunu öğrenmekle öylesine kederlenmiş ki, neredeyse giysilerini yırtacak hale gelmiş ve “Aman yarabbil! Ben bu kentte yaşıyor olayım da, senin gibi birisi açlık içinde olsun! Gerçekten bu benim asla sabredip dayanacağım bir şey değildir!” diye haykırmış. Kardeşim de iki elini göğsüne kaldırarak, “Allah senden razı olsun! Ve cömertliğini kutsasın!” diye haykırmış. İhtiyar, “Senin burada kalıp benimle yemeğimi paylaşman ve soframın tuzunu tatman gerek!” demiş. Kardeşim de, “Efendim, sana teşekkür ederim ama ben aç kalmaya daha fazla dayanamayacağım, yoksa açlıktan ölürüm!” diye haykırmış. Bunun üzerine ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve hemen gelen genç köleye, “Çabuk! Çabuk gümüş leğen ve ibriği getir de ellerimizi yıkayalım!” demiş. Kardeşim Şakalik’e de “Ey misafirim, yaklaş da ellerini yıka!” demiş.

Bu sözler üzerine ihtiyar ayağa kalkmış ve genç köle yeniden ortaya çıkmadığı halde, görünmeyen bir ibrikten üzerlerine su akıtıyormuş gibi ellerini ovuşturmaya başlamış. Bunu görünce kardeşim Şakalik ne düşüneceğini bilememiş; ama ihtiyar sırası gelince onun da yıkanmasında ısrar edince, bunun bir şaka olduğunu düşleyerek gelip tıpkı ihtiyar gibi el yıkama hareketleri yapmaya başlamış. Bunun üzerine ihtiyar, “Hey siz oradakiler, sofrayı serin ve bize acele yiyecek getirin! Çünkü bu zavallı çok fena acıkmış!” demiş. Bu sözleri duyar duymaz birçok hizmetkâr belirmiş ve oradan oraya koşuşmaya başlamışlar; hepsi sanki

sofra kuruyor, üzerini çeşitli yiyecekler ve ağzına kadar dolu tabaklarla donatıyor gibi hareketler yapıyormuş. Ve Şakalık, çok aç olmasına karşın, kendi kendine, fakirlerin, zengin takımının kaprislerine uymak zorunda bulunduğunu düşünmüş ve en küçük bir sabırsızlık alameti göstermemeye gayret etmiş. Bunun üzerine ihtiyar ona, “Aziz misafir, buyur şöyle benim yanıma otur! Acele gel de soframa onur ver!” demiş. Kardeşim de gelip bu hayali sofrada onun yanına oturmuş ve ihtiyar hemen tabaklara uzanarak oradan lokma lokma yemek alarak ağzına götürür, çene ve dudaklarını oynatarak bunları yer ve gerçekten çiğner gibi hareketler yapmaya başlamış; kardeşime de “Aziz dostum, benim evim senin demektir, sofram da sofran! Onun için sıkılma, utanma, karnını doyurmaya bak! Hele şu ekmeğe bak! Ne kadar beyaz ve ne kadar iyi pişmiş, değil mi! Ne dersin?” diye sormuş. Şakalık, “Bu ekmek gerçekten çok beyaz ve de öylesine lezzetli ki, ömrümce benzerini tatmamıştım!” demiş. İhtiyar da, “İnanırım” demiş. “Bunu pişiren zenci kadın pek ustadır, onu ben beş yüz altın dinara satın aldım! Fakat, aziz misafirim, fırında pişirilmiş, kare şeklinde kesilmiş şu tereyağlı, kıymalı yemekten de buyursana! İnan ki bunu yaparken aşçı, ne iyice kıyılmış eti sakınmış, ne ayıklanmış ve iyice ufalanmış unu ne de kakule ve karabiberi! Haydi ye! Zavallı acıkmış kişi! Ve bana, tadı, kokusu ve çeşnisi hakkındaki düşüncelerini söyle!” demiş. Kardeşim de, “Bu mantı damağıma tat, kokusu içime ferahlık verdi. Aşçının marifetine gelince, size diyebilirim ki, hükümdarın sofrasında bile benzer tadı bulamazsınız!” demiş ve bu sözleri söyleyerek çiğner gibi çenelerini oynatmaya, yanaklarını hareket ettirerek yutkunmaya başlamış; bütün bunları sanki gerçekten yemek yiyor gibi yapıyormuş. İhtiyar, “Beni ne kadar memnun ettin değerli misafirim! Ama bu övgüleri hak etmediğimi düşünüyorum; sana daha ne ikram etsem ki? Şu sol yanında bulunan fıstık, badem, pirinç, kuru üzüm, tarçın ve karabiber ve de kıyılmış kuzu ciğeri karışımıyla doldurulmuş kızartılmış tavuğa ne dersin? Hele hoş kokusuna ne buyurursun?” demiş. Kardeşim, “Allah! Allah! Bunların kokusu ne güzel, tadı ne hoş, çeşnisi ne mükemmel!” diye haykırmış. İhtiyar, “Gerçekten, sen benim mutfağım hakkında çok nazik ve hoşgörülü konuşuyorsun! Ben

de, sana şu eşsiz yemekten kendi elimle tattıracağım!” demiş ve sanki sofrada bulunuyormuşçasına bir tabaktan bir lokmalık yemek almış gibi elini kardeşimin ağzına doğru uzatmış ve bu sırada ona, “Al bu lokmayı ye! Aziz misafirim, bana iştah açıcı salçası içinde yüzen bu patlıcan dolması hakkındaki fikrini açıkla!” diyormuş. Kardeşim de boynunu uzatarak, ağzını açarak lokmayı yutmuş gibi yapmış ve gözlerini zevkten kapatarak, “Ya Allah! Bu ne hoş ve sindirimi ne kolay yemek böyle! Duyulmadık bir zevkle ifade etmek isterim ki, senin evinin dışında böylesine lezzetli patlıcan dolması yemedim! Usta ellerle kıyılmış kuzu eti, haşlanmış nohut, şamfıstığı, kakule tanesi, hindistancevizi, karanfil, zencefil, karabiber ve kokulu etlerle doldurulmuş ve koku ve lezzet veren bütün bu şeyler nasıl ölçülü kullanılmış, onun da farkındayım!” demiş. İhtiyar, “Açlığını ve nezaketini düşünerek senin bu tabakta bulunan kırk patlıcan dolmasını yutmanı rica edeceğim!” demiş. Kardeşim de, “Bunların hepsini yiyip bitirmek benim için hiç de zor değil! Çünkü bunlar sütan-nemin göğsü kadar nefis ve damağımı genç kız parmaklarından da hoş okşuyor!” demiş. Ve kardeşim her bir patlıcan dolmasını birbirini ardından alarak yutuyor ve başını sallayarak ne kadar hoşlandığını belirtiyor ve dilini damağına yapııştırarak ağız şaklatıyormuş. Ve kendi kendine tüm bu yemekleri düşleyerek, açlığı katlanılmaz bir hale geliyormuş; ve yine kendi kendine, bütün bu yemekler yerine açlığını bastırmak için sadece öğütülmüş bakladan ya da mısırdan yapılmış kuru bir ekmek yese de razı olacağını düşünüyormuş. Ama bu duygusunu belirtmemek için de çaba sarf ediyormuş.

O sırada ihtiyar ona “Değerli misafirim, konuşmaların yüksek düzeyde ve şahların ve büyük kişilerin huzurunda yemek yemeye alışık birinin konuşmaları! Ye dostum, afiyetler olsun, hazmı kolay olsun!” demiş. Kardeşim de, “Gerçekten, et yemeklerinden artık epeyce yedim!” yanıtını vermiş. O zaman ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve “Hey oradakiler! Bu tabağı kaldırın! Ve bize tatlı getirin! Tüm tatlılardan, reçellerden ve seçkin meyvelerden getirin!” diye seslenmiş. Bunu duyan genç hizmetçiler hemen oraya buraya gidip gelmeye ve ellerini hareket ettirmeye başlamışlar ve ellerini yuvarlayarak yukarı kaldırıp başları

üzerinde tutmuşlar ve sanki ardarda sofraya değiştirir gibi davranmışlar. Sonra ihtiyarın bir el hareketiyle çekilip gitmişler. İhtiyar da kardeşim Şakalık'e, "Şimdi aziz misafirim, sıra tatlıya geldi. Evvela hamur işlerinden başlayalım! Şu ince hafif sapsarı hamurdan yapılmış altın gibi sarı, yuvarlak ve badem, şeker ve narla donanmış olarak tabakta gördüğün kadayıf tatlısına ne dersin! Allah aşkına bir iki tanesini tat! Ne dersin? Şurup tam kıvamını bulmuş mu, üzerine yeterince tarçın serpilmiş mi? İnsan hiç bıkmadan bunlardan on beş tane yiyebilir; ama şu işlemeli bakır tabaktaki künefeye de yeterli yer ayırmalı! Bak, benim tatlıcıbaşım ne kadar usta! Şu hamur yumağını ne kadar sanatkârca yuvarlamış! Allah aşkına! Acele et de, şurubu akıp gitmeden damağında tadını duy! Ne kadar narin! Bak! Üzerine gülsuyu ve dövülmüş fıstık serpilmiş şu muhallebiye bak! Şu porselen tabaktaki dövülmüş kaymağa, onun portakal çiçeği suyuyla ve diğer hoş kokularla oluşturulmuş lezzetine bak! Ye, aziz misafirim, sakınmadan elini tabaklara daldır!" demiş. Ve ihtiyar sanki gerçekmiş gibi, elini ağzına oburca götürerek, yutarak kardeşime örnek oluyormuş. Kardeşim de onu mükemmel taklit ediyor, ama aslında gerçekten oburluk ve açlık duyarak ağzından sular akıtıyormuş.

İhtiyar, "Şimdi de reçellere ve meyvelere geçelim! Reçelden yana, benim aziz konuğum, sırf görebildiklerini seçme sıkıntısına katlanman yeter! Şurada önünde, kuru şekerlemeler var, şurada reçeller! Öbürleri de gönlümü çekiyor ya, ben sana kendi tercihim olan kuru şekerlemeleri tavsiye ederim. Geniş, ince dilimler şeklinde sıralanmış, ağızda eriyiveren, albenisi olan şu saydam ve pırl pırl kayısı şekerlemesine bak! Şu şekerle billurlaşmış, amberle kokulandırılmış ağaçkavunu şekerlemesine bak! Ya da goncagül şekli verilmiş, gülün ya da portakal çiçeğinin taçyaprağı şeklindeki keklere bak! Şu, hele şu, bir gün benim ölümüme neden olacak! Ötekileri bir an bir yana bırak da, kıyılmış badem ve karanfil tanesiyle süslenmiş şu hurmadan yemeye bak! Bunu bana Kahire'den getiriyorlar. Çünkü Bağdat'ta çok iyi yapamıyorlar. Bundan dolayı Kahire'deki dostlarımdan birine bana bu lezzetli tatlıdan yüz çömlek göndermesi için ricada bulundum. Ama her ne kadar iştahın ve acele yiyeşin beni son

derece onurlandırınıyorsa da, pek hızlı gitme! Senden özellikle üzerine dövülmüş ceviz dökülmüş, miskle kokulandırılmış şu havuç şekerlemesi üzerindeki görüşlerini açıklamamı istiyorum!” demiş. Kardeşim Şakalık, “Oh! Bu tatlı benim tüm düşüncelerimin ötesindedir ve damağım onun verdiği tatların tapınağıdır. Ama benim zevkime göre, içine konan misk biraz fazla kaçmış!” demiş. İhtiyar da ona, “Yo, hayır, hayır! Ben öyle bulmuyorum; aksine! Ben bu kokuya alışkınım, ambere de! Ve aşçılarım ve tatlıcılarım, bol bol katmak için emir almışlardır. Misk ve amber ruhumu uyanık tutan iki destektir” diye yanıt vermiş.

İhtiyar, “Ama sakın bu meyveleri unutma! Zira anlıyorum ki midende daha yer var. İşte limonlar, muzlar, incirler, taze hurmalar, elmalar, ayvalar, üzümler ve daha niceleri karşında! Ve yine işte taze bademler, fındıklar, taze cevizler ve diğerleri! Ye, benim değerli misafirim!” diyerek sözünü sürdürmüştü.

Ama kardeşim, hava çiğnemekten yorulan çenelerini artık oynatamaz olmuş; midesi de bütün bu güzel şeylerin durmadan hatırlatılmasından görülmelik şekilde tahrik edilmiş olarak, “Efendim size doyduğumu ve gırtlığımdan bir lokma daha bir şey geçmeyeceğini itiraf etmek zorundayım!” demiş. İhtiyar da, “Senin bu kadar tez doymuş olmana çok şaşımtım! Öyleyse içelim! Henüz içmeye başlamadık!” diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine el çırpmış, yenleri ve giysilerinin uçları özenle kıvrılmış genç çocuklar koşup gelmişler ve her şeyi kaldırır, sonra da sofraya iki bardak, sürahiler, kulpsuz testiler ve ağır ve değerli çömlekler koyar gibi hareketler yapmışlar. Ve ihtiyar, sanki bardaklara şarap doldurur gibi yaparak bunlardan birini kendi eline almış, diğerini de kardeşime sunmuş. O da bunu memnurlukla alıp ağzına götürmüş ve içer gibi yapmış ve “Allah! Ya Allah! Ne hoş bir şarap bu!” demiş. Ve duyduğu zevkle göğsünü okşar gibi bir hareket yapmış. Ve yıllanmış şarap dolu büyük bir testiye eline alır gibi yapmış ve oradan zarif bir hareketle güya bardağına şarap doldurmuş. Kardeşim de güya yenden içmiş. Kardeşim bütün bu içtiklerinin verdiği sarhoşlukla iyice başı dönmüş gibi davranışına kadar bu şekilde içmeye uzun süre devam etmişler. O duruma gelmiş gibi olunca da başını sallamaya ve biraz fazla neşeli konuşmaya başlamış. Ve kendi

kendine, “İşte şimdi bu ihtiyardan bana çektiirdiği sıkıntılarını intikamını alma zamanı geldi!” diye düşünmüş.

Bunun üzerine kardeşim, tamamen sarhoş olmuş gibi, birdenbire ayağa fırlamış; elini öylesine yukarı kaldırmış ki, koltukaltı görünmüş; kolunu şiddetle indirirken elinin ayasıyla ihtiyarın ensesine öyle şiddetli bir tokat vurmuş ki salon çınlamış ve kolunu yeniden yukarı kaldırarak bu kez ilkinden de şiddetli ikinci bir tokat indirmiş. O zaman ihtiyar büyük bir hiddete kapılmış ve “Ey tüm yeryüzü yaratıklarının en sefili! Ne yapıyorsun sen?” diye haykırmış. Kardeşim Şakalık, “Başımın tacı efendim! Ben senin lütuflarınla donattığın, evine kabul ettiğın; hükümdar sofralarında bile tadılamaz en nefis yemeklerle sofranda ağırladığın; şekerlemeler, hoşaf lar, hamur işleriyle ağzını tatlandırıdığın, en eski ve en değerli şaraplarla ateşli susuzluğunu yatıştırdığın itaatkâr kölenim! Ama bu kölen ne yapsın efendim? Sunduğın şaraplardan o kadar çok içti ki sarhoş oldu ve istemeyerek elini efendisine kaldırdı. Ama, sen bu kölene acı! Ve ruhun onunkinden yüksek olduğu için bu çılgınlığını bağışla!” diye yanıt vermiş.

Kardeşimin bu sözlerini duyunca, ihtiyar öfkeleneneceği yerde, yüksek sesle ve uzun uzun gülmüş; sonunda Şakalık’e, “Uzun zamandır, tüm yeryüzünde, çok tuhaf ve çok hoş diye tanınmış insanlar arasında, senin gibi şakadan anlar, senin kadar dayanıklı birini arıyordum! Kimse benim şakalarım ve latifelerime bu denli uzun süre dayanamadı. Sen, bugüne kadar, benim doğama ve zevkime uyabilen, münasebetsizliklerime sonuna kadar sabreden ve şakanın tadına vararak oyuna katılmasını bilen tek kişisin! Böylece, sadece seni bağışlamakla kalmıyor, hemen şimdi gerçek bir sofrada benimle birlikte adını andığımız tüm yemekleri, tüm tatlıları ve tüm meyveleri gerçekten yemeni istiyorum. Ve bundan sonra da asla senden ayrılmayacağım!” diyerek sözlerini bitirmiş.

Ve bu sözleri söyleyerek ihtiyar, genç kölelerine, gerçekten hiçbir şeyi noksan bırakmadan, hemen her şeyi getirmelerini emretmiş. Bu emri de gecikmeksizin yerine getirilmiş.

Yemekleri yiyip tatlılarla, şekerlemelerle de ağzı tatlandırıdık-tan sonra, ihtiyar kardeşimi kendisiyle birlikte sırf içki içmek

üzere kullanılan ikinci bir salona geçmeye davet etmiş. Ve daha oraya girdikleri anda düzenli çalgı sesleriyle ve hepsi aydan güzel beyaz esirelerin şarkılarıyla karşılandıkları gibi; bu genç şarkıcılar, kardeşim ve ihtiyar en nefis şarapları ağız tadıyla içerlerken, çeşitli makamlarda türlü şarkılar söylemişler; yapılan ara taksimleriyle seslere değer kazandırmışlar ve hayranlık uyandırıcı bir üslup ortaya koymuşlar. Sonra, kimileri hafiften, kanatları kıvrak ve kokulu kuşlar gibi dansetmişler. Ve o günün şenliği, öpücükler ve bir rüyadakinden daha nefis zevkler tadılarak sona ermiş.

O günden sonra, ihtiyar kardeşime sağlam bir dostlukla bağlanmış; onu en gönülden, en ayrı kalınmaz dostu bilmiş ve onu hatırı sayılır bir sevgiyle sevmiş; ona her gün yeni ve her defasında daha kıymetli armağanlar vermiş. Birlikte yiyip içmekten, zevk içinde yaşamaktan bıkmamışlar; bu, böylece yirmi yıl sürmüştür.

Ama bahtın yazısı yerine getirilmek içindir. Bu yirmi yıl sonunda, ihtiyar ölmüş ve mirasçı bırakılmadığından vali hemen ihtiyarın tüm malını zoralarına uğratmış ve gelirine el koymuş. Bunun üzerine kardeşim valinin kötü niyetlerinden ve kovuşturmaya uğramaktan korkarak kaçmak zorunda kalmış; selameti kentimiz Bağdat'tan ayrılmakta bulmuş.

Kardeşim Şakalik böylece Bağdat'tan çıkarak gezilere koyulmuş ve Mekke'ye gidip hac görevini yerine getirmek için çölü geçmeye karar vermiş. Ancak bir gün, bu maksatla katıldığı topluluk, Bedevi Arapların, yol kesen haydutların, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamber'in önerilerine uymayan kötü Arapların saldırısına uğramış. Hepsi soyulmuş ve esir edilmiş ve kardeşim bu Bedevi haydutların en belalisinin eline düşmüş; bu Arap onu alıp uzaktaki kabilesine götürmüş ve kölesi yapmış. Her Allah'ın günü onu dövüyor ve ona her türlü işkenceyi yapıyor ve ona, "Sen kendi ülkende çok zengin olmalısın! Fidyeni getir! Yoksa sana en kötü işkenceleri yaparım; ölümün de benim elimden olur!" diyor. Kardeşimse inliyor ve ağlayarak, "Vallahi! Benim hiçbir şeyim yok, ey Arap Şeyhi! Ben zenginliğe giden yoldan bile haberli değilim! Her şeyden yoksunum! Şimdi senin kölen ve malınım! Tüm olarak senin elindeyim. Bana istediğini yap!" diye yanıt veriyormuş.

Öte yandan, Bedevinin çadırında, kadınlar arasında seçkin, siyah kaşlı ve gece siyahı renginde gözleri olan bir eşi varmış. Kadın çiftleşmede sıcak ve yakıcı imiş. Böylece kocası Bedevi çadırından her uzaklaştığı sırada, kardeşimi çağırıp, Arap çölle-
rinin bir ürünü olan tüm bedenini kendisine sunma önerisinde bulunmakta kusur etmezmiş. Kardeşim Şakalik'e gelince, hepimizin tersine, kısrağa binmekte ve üzerinde takla atmakta pek ünlü değildir. Bundan dolayı, Bedevi kadının önerilerini Allah korkusundan hep geri çevirmiş. Bununla birlikte, günlerden bir gün, bu alev saçan Bedevi güzeli, kardeşim Şakalik'in cinsel direncini, kalçalarının kıvrak hareketleriyle, göğüslerinin ve karnının ahenkli kıvrılışlarıyla yöresinde dolaşarak kırmış. Kardeşim onu almış, onunla işin koşullarına uygun oynamalarda bulunmuş, sonra da kucağına çekivermiş. Ve bu durumda birlikte öpüşüp dururlarken belalı Bedevi çıkagelmış ve tüm manzarayı gözleriyle görmüş. O zaman korkunç Bedevi belinden bir devenin boynunu tek vuruşta bedeninden ayıracak kadar keskin bir bıçak çıkararak ilkin kardeşimin zina öpüşmelerini yapmış dudaklarını kesip ağzına sokmuş ve, "Allah belanı versin, alçak hain, sonunda kanımı yoldan çıkardın!" diye haykırmış. Bu sözleri söylerken, Bedevi, kardeşim Şakalik'in hâlâ sıcak olan zebkini yakalamış, onu ve iki yumurtalığını bir vuruşta dibinden kesmiş. Sonra Şakalik'i ayaklarından sürükleyerek bir devenin sırtına atmış ve bir dağın tepesine götürerek oraya bırakmış; ve onu ölüme terk ederek ayrılmış.

Bu dağ hacca gidenlerin yolunun üstünde bulunduğundan, Bağdat'tan yola çıkan hacı namzetleri, oradan geçerlerken, onu bulmuşlar; onun şakalarıyla kendilerini güldüren "Çatlak Çömlek" Şakalik olduğunu anlamışlar. Ona, yiyecek, içecek verdikten sonra hemen bana gelip haber verdiler.

Bunun üzerine, ben ey Emirü'l-Müminin, onu aramaya koyuldum; bulup omzumda taşıyarak Bağdat'a getirdim. Sonra yaralarını iyileştirdim ve ömrünün sonuna kadar yetecek imkân sağladım.

Ve işte böylece ben, ey Emirü'l-Müminin, senin ellerindeyim ve sana altı kardeşimin öykülerini az sözcük kullanarak büyük bir aceleyle anlattım. Oysa pekâlâ uzun uzadıya anlatabilirdim.

Ama senin sabrını kötüye kullanmamak için çekingen davranmayı yeğ tuttum. Sonra da sana konuşmayı ne kadar az sevdiğimi göstermek ve kardeşlerim için sadece bir kardeş değil, aynı zamanda bir baba olduğumu kanıtlamak istedim. Zaten, suskun anlamında Es-Sâmit derler bana! Başka türlü davransaydım, bu ismin sakladığı erdem yitip giderdi.

Bu hikâyeyi duyunca, diye berber çağrılılara anlattıklarını sürdürdü, Halife Muntasır Billah katıla katıla güldü ve bana, “Gerçekten ey Sâmit! Sen çok az konuşan birisin! Densizlik yapmaktan, meraklı davranmaktan ve kötü niteliklerden çok uzaksın! Ama benim de kendimce uygun gördüğüm nedenlerden ötürü, senin hemen Bağdat’ı terk edip başka bir yere gitmeni istiyorum. Özellikle bu dileğimi hemen yerine getir!” dedi. İşte halife, beni böylece sürgün etti; haksızca ve bana böylesi bir cezanın nedenini açıklamadan!

Bunun üzerine, ben, efendiler, tüm ülkeleri ve tüm iklimleri dolaştım. Bu böylece Halife Muntasır Billah’ın ölümüne ve onu izleyen Halife El-Mustasım’ın saltanatı başlayıncaya kadar sürdü. Bunun üzerine Bağdat’a döndüm; ama gördüm ki, tüm kardeşlerim ölmüş. İşte tam bu sırada biraz önce bizi bahtsızca bırakıp giden genç adam beni başını tıraş ettirmek üzere evine çağırdı. Ve, söylediklerinin tam tersine, sizi temin ederim ki efendiler, ona çok büyük iyilikte bulundum; öylesine ki ona sağladığım yardım olmasaydı belki de genç kızın babası olan kadı tarafından cezalandırıp öldürülmüş olacaktı. Onun benimle ilgili olarak söyledikleri tamamen iftiradır ve benim meraklı, densiz, geveze, kaba kişilikli ve nezaket ve zevkten mahrum olduğum üstüne söylediklerinin hepsi tümüyle yanlış, yalan ve hayalidir; burada bulunanlar, bunu böyle bilmelidir.

“İşte, ey bahtıgüzel şah, Çinli terzinin hükümdarına yedi bölümde anlattığı öykü böyleymiş” diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad. Sonra da eklemiş:

Berber Es-Sâmit öyküsünü bitirince, biz tüm çağrılılar bu insanı şaşırtan berberin gerçekten ne kadar geveze olduğunu anladık ve yeryüzünde görülen tüm berberlerin en densizi oldu-

ğuna inanmak için daha fazla onu işitmek lüzumunu duymadık; ve işittiklerimizden başka hiçbir kanıta gerek görmeden, Bağdatlı topal gencin bu berberin kurbanı olduğuna da kanaat getirdik. Bunun üzerine, anlattığı tüm öykülerin bizi çok eğlendirmesine karşın, yine de bu berberin hemen cezalandırılması gerektiğine hükmettik. Bağırıp çağırımlarına karşın onu tuttuk, farelerin cirit attığı karanlık bir odaya hapsedtik. Ve biz, çağrılılar, kendi şenliğimize ve yiyip içmemize ikinci ezanı okunasıya kadar devam ettik. Ve ancak o zaman her birimiz çekildik ve ben, karıma yiyecek bir şeyler vermek üzere eve döndüm.

Ama, eve geldiğimde, karım bana sırtını çevirdi; kötü bir ruhsal durumdaydı ve bana, “Bütün gün beni bırakıp gitmen içine sindi mi? Sen orada zevkten dört köşe eğlenir ve ferahlarken beni evde böylece tek başına, mahzun ve acınacak halde bırakman doğru mu? Bunun için, beni hemen evden çıkarıp günün geri kalan bölümünde gezdirmezsen, artık meselenin sen, ben ve kadı arasında çözümlenmesi gerekir! Geciktirmeden senden boşanma talebinde bulunacağım!” dedi.

Bunun üzerine ben, kötülüğü ve ev içinde kavgayı sevmediğimden, barışı sağlamak için, yorgunluğuma karşın, karımı gezdirmek üzere dışarı çıktım. Gün batıncaya kadar sokakları ve bahçeleri dolaştık.

İşte tam o sırada, eve dönerken, sana ait olan küçük kamburu gördük, ey kudretli ve hamiyetli şah! Son derece sarhoş ve neşeli olan kambur, yöresini çevirenlere güzel laflar etmekte ve şu iki dizeyi söylemekteydi:

Damıtılmış, lal renkli şarapla şeffaf ve rengin kadeh arasında tercihte bulunamam ve ne diyeceğimi bilemem! Çünkü bardak, damıtılmış ve lal renkli şarap gibidir! Şarap da, şeffaf ve rengin bardak gibi!

Sonra küçük kambur, ya orada bulunanlara eğlendirici bir şaka yapmak ya da kendisini çaldığı küçük tefin ahengine kaptırtıp dans etmek için arada bir susuyordu. Ben ve karım da bu kamburun bize hoş bir sofrada arkadaş olabileceğini düşündük; yemeğimizi birlikte paylaşmak üzere onu evimize davet ettik.

Sonra oturup birlikte yemek yedik, karım da bizimle birlikte kaldı; çünkü bu küçük kamburla bir arada kalmanın, tam bir erkeğin yanında kalmakla bir olmadığını düşünüyordu; yoksa bir yabancıyla birlikte yemek yemek üzere orada kalmazdı.

Ve işte o sırada, karım kamburla eğlenme fikrine kapıldı ve ağzına koca bir balık lokması soktu ve onu boğdu.

Ve o zaman, ey kudretli hükümdar, ölü kamburu aldık ve burada bizimle olan hekimin evine bırakarak ondan kurtulduk. Ve Yahudi hekim, kendince, onu saraya azık sağlayan zatın evine atmış; o da kendince Kıpti simsarı sorumlu kılmış.

Ve işte, ey hamiyetli şahım, bugün huzurunda söylenen öykülerin en harikası budur. Ve kuşkusuz, bu berberin ve altı kardeşinin öyküleri, kambur öyküsünden daha şaşırtıcı ve daha zevk vericidir.

Terzi anlatısını bitirince, Çin hükümdarı ona, “Gerçekten, kabul etmeliyim ki, ey terzi, senin öykün, benim zavallı kamburumun öyküsünden daha ilginç ve daha anlamlıdır. Ama bu insanı şaşırtan berber, o nerede? Siz dördünüz hakkında bir karar almadan önce, ilkin onu görmek ve dinlemek istiyorum. Dünden beri ölü bulunduğuna göre, kamburumuzu gömmeyi ondan sonra düşüneceğim. Ve yaşarken bizi o kadar eğlendirdiği, öldükten sonra bile, bu topal gencin, berber ile altı kardeşinin öykülerini ve öteki üç öyküyü işitmek fırsatını bana sağlayarak neşelenmeme neden olduğu için, ona güzel bir mezar yaptıracağız!” demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, mabeyincilerine, terziyi alıp berberi aramaya gitmelerini emretmiş. Ve bir saat sonra, terzi ile mabeyinciler, gidip berberi atıldığı karanlık odadan kurtarmışlar, saraya getirip hükümdarın huzuruna çıkarmışlar.

Hükümdar, berberi incelemiş ve onun yüzü kapkara, sakalı ve kaşları bembeyaz, kulakları delik ve sarkık, burnu şaşırtıcı uzunlukta, kasıntılı ve mağrur tavırlı, en az doksan yaşında biri olduğunu görmüş. Bunu görünce, Çin hükümdarı, kahkahalarla gülmeye başlamış ve ona, “Ey sessiz kişi! Bana, senin harika öyküler anlatmasını bildiğini söylediler. Bu kadar iyi bildiğin bu öykülerin birkaçını bana da anlatmanı istiyorum!” demiş. Berber, “Ey zamanın hükümdarı, benim niteliklerimi anlatırken

seni aldatmamışlar. Ama, her şeyden önce, hepsi bir araya toplanmış olan bu Hristiyan simsar, bu Yahudi, şu Müslüman ve şu yerde yatan kambur, burada ne arıyorlar, onu öğrenmek isterdim. Ve de bu garip toplantının nedenini...” demiş. Çin hükümdarı da pek çok gülererek ona, “Senin tanıdığın kimseler olmayan bu kişiler hakkında neden bana soru soruyorsun?” deyince, berber, “Sadece densiz bir konuşmacı olmadığımı, benimle ilişkisi olmayan şeylerle asla ilgilenmediğimi, hakkımda anlatılan son derece geveze olduğum iftirasından ve diğer iftirallardan tamamen uzak bulunduğumu hükümdarıma göstermek için soruyorum. Ve bil ki, üzerimde taşıdığım bu Es-Sâmit unvanına layık bir kişiyim ben! Şairin dediği gibi:

“Birinin bir lakapla anıldığını görür de, iyice araştırırsan,
bu lakabın ona boşuna verilmediğini anlarsın!”¹

Bunun üzerine hükümdar, “Bu berberden çok hoşlandım. Bundan dolayı ona kamburun öyküsünü, sonra Hristiyanın anlattığı öyküyü, Yahudinin anlattığını, azık sağlayıcının anlattığını ve de terzinin anlattığını yeniden anlatmak istiyorum!” demiş ve hiçbir ayrımını atlamadan berbere tüm bu öyküleri anlatmış. Ancak burada tekrarlamamanın yararı yok.

Berber bu öyküleri işitip kamburun ölüm nedenini de anlayınca, başını ağır ağır sallayarak, “Vallahi! Bu duyduklarım beni çok şaşırttı. Şu ölü kamburun üstündeki örtüyü kaldırın da, onu bir de ben göreyim!” demiş. Ve berber, kamburun cesedinin üstü açılınca, yaklaşık yere oturmuş, kamburun başını dizlerine koymuş, yüzüne dikkatle bakmış. Ve birdenbire öyle bir kahkaha koparmış ki, bu gülüşün patlamasının etkisiyle arka üstü yere düşmüş. Sonra da, “Gerçekten, herkes bir nedenle ölür; bu kamburun ölüm nedeni ise, şaşırtıcı şeylerin en şaşırtıcısı olsa gerek! Ve de altın suyuna batırılmış kalemlerle yazılıp hükümdarın arşivlerinde saklansa yeridir, böylece gelecek kuşaklar bilgi edininler!” demiş.

1 Mardus'un İngilizceye çevirisinde, “*If any man earned a name / I deem him worthy of the same*” şeklindedir (Â.Ş.O.)

Hükümdar, berberin bu sözlerini işitince çok şaşırılmış ve “Ey berber, ey Sessiz Kişi! Bu sözlerinin anlamını bize açıkla!” demiş; o da, “Ey hükümdarım, senin lütufkâr ve hayırsever varlığına yemin ederim ki, kamburun henüz hayatta! Ve şimdi bunun böyle olduğunu göreceksin!” diye yanıt vermiş. Ve hemen belindeki kemerden içinde merhem bulunan küçük bir şişe çıkarmış, merhemi kamburun ensesine sıvamış ve boynunu yün bir kumaş parçasıyla sarmış ve terleme sağlayasıya kadar beklemiş. Bunun ardından kemerinden uzun bir demir kısaç çıkarmış ve bunu kamburun boğazına sokmuş ve oradan kamburun boğulmasına neden olan koca bir balık eti parçasını kılıcıyla birlikte çıkarmış. Ve o anda, kambur şiddetli bir aksırıkla gözlerini açmış, tamamen kendine gelmiş; yüzünü iki elleriyle sıvazlamış ve iki ayağı üzerine sıçrayarak, “Allah’tan başka Tanrı yoktur! Allah’ın duası ve selamı üzerine olası Muhammed onun elçisidir!” diye haykırmış.

Bunu gören, orada bulunan herkes çok şaşırılmış ve berbere büyük bir saygı duymuşlar. Sonra, bu şaşkınlıktan kurtulup eski hallerine gelince, hükümdar ve oradaki herkes kamburun yüzüne bakıp kahkahalarla gülmekten kendilerini alamamış. Hükümdar da, “Vallahi! İnanılmaz bir serüven bu! Tüm yaşamımda, bu derece garip ve olağanüstü bir şey görmedim!” demiş; sonra da, “Ey burada bulunan siz Müslümanlar, içinde hiç öldükten sonra dirilen adam gören var mı? Doğrusu, Allah’ın yardımıyla, şu berber Şeyh es-Sâmit bulunmasaydı, kambur bugün gömülecekti. Ve bu hayranlık uyandıran, marifetli berberin bilgi ve niteliği sayesinde kamburumuzun hayatını kurtardık!” diye eklemiş. Ve orada bulunanların hepsi, “Doğru söylüyorsun hükümdarım! Bu serüven, harikaların harikası ve mucizelerin mucizesidir!” demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, neşe içinde, kamburun ve berberin öykülerinin, hemen altın harflerle yazılarak devlet arşivinde saklanması emretmiş; bu emri hemen yerine getirilmiş. Sonra, hükümdar suçlanan Yahudi hekime, Hristiyan simsara, saray azık sağlayıcısına ve terziye birer hilat armağan etmiş; ve bunların dördünü de kendine ve saraya hizmet etmek üzere alıkoymuş; kambur ile de dost olmalarını sağlamış. Kambura

da şahane hediyeler vererek, onu zenginliğe boğmuş ve sarayın yüksek müstahdemleri arasına sokarak sofrası ve içki arkadaşı yapmış. Berbere gelince, ona büsbütün başka davranmış; onu şahane bir hılatla donattığı gibi, onun için altın bir usturlap, inciler ve değerli taşlar kakılmış makaslar, usturalar yaptırmış ve onu kendisinin ve devletin berberi ve de en candan arkadaşı yapmış.

Ve hep birlikte en tatlı, en rahat bir hayatı, tüm zevkleri kaçıran, tüm bağıllığı çökerten ölüm gelip çatana dek yaşamışlar.

“Fakat” demiş Şehrazad, Hint adalarının ve Çin’in hükümdarı Şehriyar’a: “Bu öykünün Güzel Enisü’l-Celis’in öyküsünden daha hayranlık uyandırıcı olduğunu sanmayın!” Sultan Şehriyar, “Nasıl bir Enisü’l-Celis’miş bu böyle?” diye sormuş. Bunun üzerine Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Enisü'l-Celis ile Ali-Nur'un Öyküsü

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vaktiyle Basra tahtında Halife Harun Reşid'e bağlı bulunan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni adlı bir sultan varmış. Fakirleri ve dilenenleri kollar, bahtsız tebaasına merhametle davranır ve servetini, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz Muhammed'e inananlar arasında bölüştürürmüş. Her bakımdan, erdemleri ve yiğitliği üstüne bir şairin yazdığı kasidenin başlangıcındaki şu dizelere layıkmış:

Mızrağının demiri kalemidir; düşmanlarının yüreği de üzerine yazdığı kâğıt! Ve kanları her zaman kullandığı mürekkep!

Bu hükümdarın iki veziri varmış: Birinin adı El-Muin ibn Sâvi, diğeriinki ise, El-Fazl ibn Hakan imiş. Ama bilmelisiniz ki, El-Fazl ibn Hakan, zamanının en cömert adamıymış, onu tüm gönüllerin sevgilisi yapan hayran olunacak bir ahlaklı, çok hoş bir kişiliği ve bilim adamlarının gelip zor sorunları çözümlemek için ona danışacak kadar görüşlerine değer verdiği üstün nitelikleri varmış ve ülkenin tüm halkı, ayrıklık olmadan, ömrünce iyilik yapması ve kötülük yapmaktan ya da adaletsizlikten sakınması için ona dualar eder; uzun ömür ve mutlu bir yaşam dilerlermiş. Vezir El-Muin ibn Sâvi'ye gelince, o bambaşka biriymiş: İnsanlardan nefret eder, iyilikten dehşet duyar ve kötülük ekip biçermiş; öylesine ki, onu tanıyan bir şair, hakkın da bize şunları anlatmıştı:

Onu gördüm! Yaklaşmasının getirdiği kirlilikten sakınmak için toparlandım ve iğrençliğin dokunuşundan kaçınmak için giysimin eteklerini kaldırdım. Atımdan beni bu kirliliğeden uzaklaştırıp selamete kavuşturmasını istedim!

Ve yine bu birbirinden farklı iki vezire, bir başka şairin değişik bir dizesini uygulamak olasıdır:

Soylu kişiden olma, soylu ruhlu, soylu kişiyle olunca duyduğun zevki yudum yudum tat! Zira her zaman soylu bir babanın oğlu doğuştan soyludur!

Ama, soyu sopu aşağılık, ruhu çirkin, kendisi aşağılık insan ile ilişki kurmaktan kaçın! Zira kötü tohumdan dünyaya gelmiş kişinin kendisi de kötüdür!

Halk, Vezir El-Muin ibn Sâvi için ne denli kin ve nefret doluyorsa, Vezir Fazlûddin ibn Hakan için de o denli sevgi ve bağlılık gösteriyormuş. Bundan dolayı Vezir Sâvi, iyi yürekli Vezir Fazlûddin'e büyük düşmanlık besliyor ve hükümdarın kafasında onun hakkında aykırı fikirler uyandırmaya yarayacak hiçbir fırsatı kaçırmıyormuş.

Böylece, günlerden bir gün Basra hükümdarı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni, adalet dağıttığı salondaki tahtında, yöresi tüm emirler ve sarayının belli başlı ve büyük unvanlı kişileriyle çevrili oturuyormuş. O gün Basra'ya, esir pazarına, çeşitli ülkelerden bir yığın genç esirenin geldiği öğrenilmiş. Hükümdar da, veziri Fazlûddin'e dönerek, ona "Bana dünyada eşi olmayan güzellikte, mükemmel olduğu kadar aynı zamanda üstün nitelikleri ve tatlı bir kişiliği de olan genç bir esire bulmanı istiyorum" demiş.

Vezir Fazlûddin'e yöneltilen bu sözleri duyunca, Vezir Sâvi, hükümdarın güvenini daha çok Vezir Fazlûddin'e gösterdiğini anlayıp kıskançlık duyarak şahı önerisinden vazgeçirmek niyetiyle, "Ama böylesi bir cariyeye bulunabilmesi kabul edilirken, değer olarak hiç değilse on bin altın dinar harcanması göze alınmalıdır!" diye haykırmış. Bunu duyan hükümdar, bu güçlük karşısında daha da hırslanarak hemen haznedarını çağırtmış ve

ona, “Hemen şimdi on bin altın dinar al ve vezirim Fazlûddin ibn Hakan’a teslim et!” demiş. Haznedar da hemencecik emri yerine getirmiş. Aynı anda Vezir Fazlûddin, hükümdarın arzusunun tatmin etmek üzere saraydan çıkmış.

Vezir Fazlûddin hemen esirler çarşısına gitmiş. Fakat, satın alırken gözetilecek koşullara uyan hiçbir esire bulamamış. Bunun üzerine esirler çarşısındaki siyah ve beyaz esirelerin alım ve satımıyla uğraşan tüm simsarları çağırıp hükümdarın istediği nitelikte genç bir esire bulmaları için tüm araştırmaları yerine getirmelerini onlara emretmiş ve “Pazara en az on bin altın dinar değerince bir esirenin getirildiği her seferinde, bana hemen haber vermelisiniz! Gelip uygun olup olmadığını göreyim!” demiş.

Ve gerçekten o günden sonra, her gün iki üç simsar gelerek vezire, ellerindeki güzel esireler hakkında haber verir olmuşlar; ancak vezir bunları beğenmeyip simsarı da esireyi de geri çeviriyormuş. Böylece, bir ay kadar bir zaman geçmiş; bin kudretsiz ihtiyarın nefsinin canlandıracağı, birbirinden güzel bin kadar genç kız görmüş. Ama vezir bunların hiçbirini hakkında karar verememiş.

Hal böyle olunca, günlerden bir gün, Vezir Fazlûddin, hükümdarın sarayına gidip ondan görevini gereğince yerine getirebilmesi için biraz daha beklemesini rica etme niyetiyle atına binmek üzereyken simsarlardan birinin yaklaştığını ve atının üzengisini tutarak kendisine saygılar sunduktan sonra, onuruna şu iki dizeyi okuduğunu duymuş:

Ey devletin parlaklığını artıran ve ecdadın kurduğu eski binayı canlandıran, her zaman muzaffer büyük vezir!

Cömertliğin ve iyilikleriyle yoksullara, kahrolmuşlara can verirsin!

Ve her yaptığın Yüce Allah'ın katında daima kabul görür!

Ve bu dizeleri okuduktan sonra, vezire, “Ey soylu İbni Hakan! Yenilmez Fazlûddin! Bana tanımlamakla onur verdiğin esire bulundu; emrinizi beklemektedir!” demiş. Vezir de simsara, “Hemen onu saraya getir! Göreyim!” demiş. Ve vezir sarayına geri

dönerek esirenin getirilmesini beklemiş; simsar, bir saat sonra, söz konusu ettiği esirenin elinden tutarak geri gelmiş. Onu tanımlamak için “Göğüsleri dik ve mağrur! Gece rengi gözlerini kapatan kahverengi göz kapaklı, düz ve kaygan yanaklı, belli belirsiz bir gamzesi olan güler çeneli, zengin ve kıvrımlı bir kalçası ve de bir arınıninki kadar ince beli olan narin ve güzel endamlı bir kız” olduğunu söyleyebilirim. Nadir ve seçkin kumaşlara bürünmüş olarak içeri girmiş. Ey Şahım! Sana onun ağzının çiçek gibi, tükürüğünün şuruptan tatlı, yanaklarının misket cevizinin taze halindeki kırmızılıkta ve tüm vücudunun bir söğüt dalı kadar narin ve tatlı eğilimli olduğunu söylemeyi unuttum. Sesine gelince, meltemin türküsünden daha ahenkli, bahçenin çiçeklerini yalayarak geçerken koku yüklenen meltemden daha hoşmuş.

Onu tanımlayan şairin söylediklerine her bakımdan layıkmiş:

Onun ipek gibi yumuşak bir cildi vardır; vücudu su gibi kıvrımlıdır; su gibi temiz ve dinlendirici!

Gözleri! Allah, “Güzel olsun!” demiş ve olmuşlar! Tanrı’nın eseri olduğu besbelli! Bir bakışıyla akılları bulandırır! Şarap bile o kadar etkili olamaz!

Onu sevmek! Geceleyin onu düşünmek! Ruhumu altüst ediyor, bedenimi tutuşturuyor! Gece gibi siyah, uzun, gür saçlarını, sabahın muştucusu şafağı andırır alnını düşünüyorum!

Ve bundan dolayı, çiçek gibi taze ve genç olduğundan, ona Enisü'l-Celis¹ adını vermişler imiş.

Vezir onu görünce, büyük bir hayranlık duymuş ve simsara, “Bu esirenin değeri nedir?” diye sormuş. O da, “Sahibi benden on bin altın dinar istedi. Bu değeri fazla bulmayarak kendisiyle anlaştık. Ancak, esirci bana, saydığı ve senin onun ağzından duymanı istediğim birçok nedenlerden dolayı bunun kendisinin zararına olduğuna yemin etti” demiş; bunun üzerine vezir, “Çağır onu bana!” demiş.

1 Mardrus, “Enisü'l-Celis” yerine “Douce-Amie” (Tatlı Dost) olarak ismin Fransızca karşılığını kullanıyor ve bunu okuyucuya kolaylık olsun diye yaptığını söylüyor. Fransız okuyucu için sağlanan bu kolaylık Türk okuyucu için gerekli olmadığından, biz Arapça metinlerdeki özgün başlığı kullanmayı yeğledik. Khawam ise “Compagne au Doux Langage” (Tatlı Dilli Dost) adını yeğliyor (Â.Ş.O.)

Simsar hemen esirciyi aramaya koşmuş ve biraz sonra onunla birlikte vezirin huzuruna çıkmış. Vezir, harika esirenin sahibinin, çok yaşlı, bir deri bir kemik kalmış, tıpkı şairin dediği hale gelmiş bir Acem olduğunu görmüş:

Zaman ve baht beni yaşlandırdı; başım sallanıyor, bedeninim kırılıyor!

Zamanın kudretine ve şiddetine kim karşı koyabilir ki?

Vaktiyle, dimdik ayakta idim, güneşe doğru öylece yürüdüm.

Şimdiyse, kibirli tavırlarım yok oldu; hastalık yoldaşım, durağanlık sahibemdir!

Adam vezire selam vermiş; o da, “Nasıl anlaştık mı, bu esireyi bana on bin altın dinara satıyor musun?” diye sormuş. “Zaten ben kendime değil, hükümdara satın alıyorum onu!” diye eklemiştir. Yaşlı adam, “Mademki hükümdar için satın alınıyor, ben onu, hiçbir değer önermeden armağan etmeyi yeğlerdim. Fakat, ey cömert yürekli vezir! Mademki bana soruyorsun, sana yanıt vermek boynumun borcudur. Ve sana, söyleyeyim: Bu on bin altın dinar, çocukluğundan beri ona yedirdiğim piliçlerin, her zaman donandığı değerli giysilerin ve eğitilmesi için harcadığım paraların bile karşılığı değildir. Çünkü onu şetiştirmek için pek çok hocalar tuttum: Güzel yazı yazmayı, Arap ve İran dillerinin kurallarını, sarf ve nahvini, Kur’an tefsirini, hukukun esaslarını ve kaynaklarını, ahlak ve felsefeyi, geometriyi, tıbbı, kadastroyu öğrendi; özellikle şiir sanatında, eğlendirici çeşitli musiki aletlerini çalmada ve şarkı söyleyip raksetmede üstünlük kazandı ve de tüm şairlerin ve tarihçilerin kitaplarını okudu. Ama bütün bunlar, onu daha soylu bir niteliğe ve daha zarif bir ruha yöneltmekten başka etki yapmadı: ve bundan dolayı ona Enisü’l-Celis adını verdim” demiştir. Vezir ona, “Hiç kuşku yok, sen haklısın! Ama ben on bin altın dinardan fazla ödeyemem ve de onu sana tartıp hemen burada ödeyeceğim!” yanıtını vermiş. Gerçekten, Vezir Fazluddin, ihtiyar Acemin önünde hemen altınları tarttırmış; o da paraları almış. Ama, oradan ayrılmadan önce, yaşlı esir taciri vezire yaklaşmış ve ona, “Vezir Hazretlerinden, kendisine

bir tavsiyede bulunmak üzere izin vermesini rica etmekteyim!” demiş. Fazluddin de “Tabii, söyle bakayım ne diyeceksen!” demiş. O saman ihtiyar ona, “Efendimiz vezire, Enisü'l-Celis'i hükümdarımız Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin huzuruna hemen çıkarmamasını öneririm; çünkü daha bugün yorucu bir yolculuktan sonra kente ulaştı; yorgunluk, hava ve su değişimi onu biraz yıprattı. On gün süreyle onu kendi sarayında tutmakla ona dinlenme fırsatı ve güzelliğini yüceltme şansı vereceksin; sonra hamama girer, giysi değiştirir ve hazır olur. Böylesi senin ve onun hayrınadır. Ancak bu durumda iken onu Sultana sunabilirsin! Ve bu, sana, Sultan'ın gözünde daha çok onur ve saygınlık sağlar!” demiş. Vezir ihtiyarın aklı başında bir adam olduğunu anlamış ve onun görüşüne uymuş; Enisü'l-Celis'i kendi sarayına götürmüş, orada dinlenmesini sağlayabilmek için kendisine ait bir oda ayırtmış.

Öte yandan, Vezir Fazluddin ibn Hakan'ın hayran olunacak güzellikte, ufukta yükselen ay gibi bir oğlu varmış. Yüzü harika beyazlıkta; yanakları gül gibiymiş; bir yanağında bir amber damlası gibi bir ben; yüzünde taze ve ipek gibi yumuşak ayva tüyleri varmış; tüm görünümüyle tıpkı şairin şu dizelerle övdüğü gibiymiş:

Yanaklarının gülleri! Sakında salkımlanmış kızıl hurmalar
kadar nefistir! Onları koparmak isterdim.

Ama ellerimi uzatmak cüretinde bulunabilecek miyim?
Kabul görmemekten öylesine korkuyorum ki! Zaten dokunsam neye yarar? Onu ben bütünyle gözüme yerleştirdim bile! Bu da bana yetiyor!

Boyu fidandan ince ve narin! Ama yüreği ulaşılmaz ve de katı! Neden sanki yüreği, boyunun inceliğinden ve narinliğinden nasibini almamış?

Böyle olsa, narin boyu, yüreğini biraz etkileseydi, bana bunca acı çektiirmezdi.

Ve sen, tutkunu olduğum aşk yüzünden beni bu kadar kınayan dostum! Beni biraz mazur tut, ne olursun! Çünkü kendi üzerimde egemen olan ben kendim değilim; ve bedenim ve tüm gücüm bu dertlerin altındadır.

Ve bil ki, tek suçlu, ne odur ne de sen! Sadece yüreğimdir.
 Ve, genç zorbam bağışlayıcı olsaydı, şimdi bu denli bitkin
 olmazdım ben!¹

Ve Ali-Nur adıyla anılan bu genç adam, Enisü'l-Celis'in satın alınmış bulunduğundan haberli değilmiş. Oysa, vezir, Enisü'l-Celis'e her şeyden önce kendisine vermiş olduğu nasihatları unutmamasını tavsiye etmiş imiş. Gerçekten vezir ona, "Bil ki, kızım, seni ben hükümdarımız Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni için satın aldım; sen onun seçkin gözdesi olacaksın. Bundan dolayı, kendine çok dikkat etmelisin! Ve de gerek kendini, gerek beni kusurlu kılabilecek her durumdan sakınmalısın! Benim haylaz, fakat yakışıklı bir oğlum bulunduğu konusunda seni uyarmalıyım! Çevremizde kendi gönlüyle ona teslim olmayan ve çiçeğini ona yoldurtmayan tek bir kız bile yok. Ondan kendini koru ve ona rastlamaktan sakın! Hatta sesini bile duyuramamaya ve yüzünü açıkça ona göstermemeye çalış! Yoksa, hiç kuşkusuz mahvolursun!" demiş imiş. Enisü'l-Celis de vezire, "Duydum ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş imiş. Bunun üzerine vezirin gönlü yatışmış, onu bırakıp kendi işlerini görmeye başlamış.

Oysa, Allah'ın yazılı iradesi olarak, işler iyi yürekli vezirin düşündüğünden çok başka türlü gelişme göstermiş. Gerçekten birkaç gün sonra, Enisü'l-Celis vezirin konağında bulunan hamama girmiş ve küçük esir kızlar, ona yaşantısının en mükemmel banyosunu yaptırmışlar. Tüm uzuvlarını ve saçlarını yıkadıktan sonra, onun her yanını mıncıklayıp ovuşturmuşlar ve hazırladıkları ağdayla tüylerini almışlar, miskle kokulandırılmış hoş suları saçlarına dökmüşler, el ve ayak parmaklarını kınalamışlar; sonra da kaş ve kirpiklerine sürme çekmişler; ayaklarının ucunda ödağacı ve akamber yakmışlar ve tüm bedenine hafif kokular sürmüşler. Sonra bedenini gülsuyu ve portakal çiçeği suyu kokulu büyük bir havluyla; başını da sıcak bir baş havlusuyla sarmışlar, onu hamamdan çıkarıp kendi dairesine

¹ Mardrus'un İngilizceye çevirisinde bu son dize: "Beni suçlayamazsın! Zaten çıldırmışım ben! Sevgilimi de suçlama! Tutuklayacaksan kalbimi tutukla! Ama onu cezalandırmak için ne bir yer ne de bir zincir bulabilirsin" şeklindedir (A.Ş.O.)

götürmüşler. Orada, vezirin karısı, Ali-Nur'un annesi hatun, ona hamamdan çıkınca söylenmesi âdet olan sözleri söylemek için beklemekteymiş. Vezirin karısını görünce, Enisü'l-Celis ilerleyip elini öpmüş; vezirin karısı da iki yanağından öperek ona, "Ey, Enisü'l-Celis, sağlık suları olsun! Ey Enisü'l-Celis şimdi ne kadar güzel, ılıtılı ve kokulusun! Evimizi öylesine aydınlatıyorsun ki, sen oldukça meşaleye falan gerek yok!" demiş. Enisü'l-Celis bundan çok duyulanmış, elini göğsüne bastırıp başını eğmiş ve "Hanımım ve annem olan sana teşekkür ederim! Allah seni iki dünyada da aziz kılsın! Nimetlerini senden esirgemesin! Gerçekten, bu yıkanmayla rahatladım; keşke sen de benim ile olsaydın da birlikte yıkanaydık!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi Enisü'l-Celis'e şerbetler, kurabiyeler getirtmiş, ona sağlık ve afiyet dileyerek kendi de gidip hamamda yıkanmak üzere oradan uzaklaşmış.

Ama, tam hamama gireceği sırada, vezirin karısı Enisü'l-Celis'in yalnız kalmasından çekinerek, tedbir olsun diye, iki küçük esireyi onun yanında bırakmış ve Enisü'l-Celis'in daire-sinin kapısında nöbet tutmalarını sıkı sıkıya tembih ederek onlara, "Hangi nedenle olursa olsun, çırpıplak olan ve kolayca soğuk alabilecek olan Enisü'l-Celis'in yanına kimseyi sokmayın!" demiş. İki küçük zenci saygıyla, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermişler.

Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi, kendisine sağlık dileğinde bulunan Enisü'l-Celis'i bir kez daha öptükten sonra, öteki kadınlar yanında olduğu halde, hamama girmiş. Oysa, bütün bunlar olurken, Ali-Nur eve gelmiş; her zaman yaptığı gibi, elini öpmek için annesini aramış ama onu bulamamış. Bunun üzerine odaları araştırarak Enisü'l-Celis'in bulunduğu odanın önüne gelmiş. Kapıyı koruyan ve kendisine gülümseyen iki küçük cariyeyi görmüş; bunlar da onu yakışıklı buluyor ve gizli gizli seviyorlarmış. Ali-Nur, bu kapının böylesine muhafaza edilmesine şaşırarak, küçük esirelere, "Annem içerde mi?" diye sormuş; onlar da küçük elleriyle iterek onu kapıdan uzaklaştırmaya çalışarak, "Hayır yok! Hayır yok! Hanımımız burada değil! Evet, burada değil! Hamama girdi, evet hamama girdi, Ali-Nur efendimiz!" demişler. O da bunlara, "Öyleyse siz bura-

da ne yapıyorsunuz, benim kuzucuklarım? Çekilin de içeri girip biraz dinleneyim!” demiş. Kızlar, “İçeri girme, ey Ali-Nur, sakın içeri girme! İçerde genç hanımımız Enisü'l-Celis'ten başka kimse yok!” diye çığnışmışlar. Ali-Nur, “Hangi Enisü'l-Celis?” diye sorunca; “Baban efendimiz Vezir Fazluddin'in, Sultan ez-Zeyni için on bin altın dinara satın aldığı güzel Enisü'l-Celis hamamdan çıktı. Üzerinde sadece beden havlusuyla çırpıplak! Sakın girme, sakın girme içeri ey Ali-Nur! Yoksa soğuk alır, hanımımız da bizi dövdürür. Sakın girme Ali-Nur!” diye çığnışmışlar. Oysa, onların böyle çığnışmalarını, Enisü'l-Celis içerden, dairesinden duyuyor ve şöyle düşünüyormuş: “Ya Allah! Bana babasının marifetlerini saydığı bu Ali-Nur da nasıl bir insan acaba? Tüm mahallede, dokunmadık hiçbir genç kız, saldırmadık hiçbir kadın bırakmayan bu yakışıklı çocuk ne mene şeydir? Onu görmezsem, ölürüm vallahi!” Ve artık dayanamayarak ayağa kalkmış ve baştan aşağı koku saçarak, hamamın tüm kokuları bedeninden fışkırarak ve de taptaze ve gözenekleri yaşama açık, kapıya doğru ilerlemiş ve yavaşça aralayarak dışarı bakmış. Ve onu görmüş. Gerçekten bu Ali-Nur tam da dolunay gibi imiş. Sırf bu bakışla Enisü'l-Celis, heyecanla çarpılmış ve tüm vücudunun titrediğini hissetmiş. Kendi bakımından Ali-Nur da, kapı aralığından çabucak göz atarak Enisü'l-Celis'in tüm güzelliğinin farkına varmış.

Ali-Nur da duyduğu arzudan etkilenererek iki küçük cariyeye öylesine yüksek sesle bağırarak ki, ellerini yüzlerine kapayıp ağlayarak kaçmışlar ve kapısı açık olan ikinci odaya girmişler. Ali-Nur'un arkalarından kapatmak zahmetini duymadığı kapının aralığından, onun Enisü'l-Celis'in odasına daldığını görmüşler. Böylece ne olup bittiğini fark etmişler.

Gerçekten Ali-Nur, kendini korkuyla divana atan, titremeler içinde, gözleri iri iri açılmış, tüm çıplaklığı içindeki Enisü'l-Celis'in yanına yaklaşmış ve elini göğsüne bastırmış, Enisü'l-Celis'in önünde dize gelmiş ve ona tatlı bir sesle, “Ey Enisü'l-Celis, babamın on bin altın dinara aldığı cariyeye sen değil misin? Seni, değerini anlamak için altınla mı tarttılar? Ey Enisü'l-Celis! Sen erimiş altından çok daha değerlisin! Ve senin saçların arslan yelelerinden daha gösterişli! Çıplak gerdanın ise, akarsuların

köpüğünden daha tatlı ve serinletici!" demiş. Kız da, "Ali-Nur! Sen benim gözlerime çöl arslanlarından da korkunç, seni arayan etime parstan daha güçlü, solan dudaklarıma sert kılıçtan daha öldürücü görünüyorsun! Ali-Nur, sen benim sultanımsın! Beni kucakla, gel!" diye yanıt vermiş.

Zaten sarhoş olan Ali-Nur da, ilerlemiş; divanın üzerine Enisü'l-Celis'in yanına atlamış. Ve ikisi birbirini kucaklamış. Dışarıda kalan iki küçük cariye de şaşırıp kalmış. Çünkü bu olan bitenler onlar için oldukça garipmiş. Bir türlü sırrını çözememişler. Gerçekten, Ali-Nur, karşılıklı ateşli öpüşlerle birbirlerini kucakladıktan sonra, divanın altından elini kaydırarak, Enisü'l-Celis'in iki bacağına kavramış. Enisü'l-Celis de onu kollarıyla sarmış, ikisi sıkı sıkıya kucaklaşmışlar. Ve bir süre için öpüşmüşler ve çeşitli hareketlerden başka bir şey düşünmez olmuşlar; Ali-Nur, Enisü'l-Celis'in dilini emmiş, o da Ali-Nur'unkini...

Bunu gören iki küçük esire, büyük bir korkuya kapılmışlar. Dehşet içinde, haykırarak oradan kaçıp Ali-Nur'un annesinin bulunduğu hamama sığınmak istemişler. Tam o sırada, hatun yıkanmasını bitirmiş, gövdesinden fışkıran terler yüzünden pespembe olmuş, hamamdan çıkıyormuş. Karşısında gördüğü küçük esirelere, "Niye böyle bağırıp duruyor, ağlayıp konuşuyorsunuz, benim küçük kızlarım?" diye sormuş. Onlar da, "Ah, hanımımız!" deyip duruyorlarmış. Hatun, "Felaket! Ne oldu bakalım, küçük sefiller?" diye sormuş. Kızlar daha fazla ağlayarak, "Ah hanımımız! Genç efendimiz Ali-Nur çıkageldi, bizi dövdü, bizi cezalandırdı. Sonra da onu hanımımız Enisü'l-Celis'in yanına girerken gördük. Onun dilini emdi, o da onunkini! Bundan sonra ne olduğunu bilmiyoruz. Çünkü nefes nefese kalmışlardı; sonra Ali-Nur onun üzerine çıktı; biz de korkup kaçtık!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri işitince vezirin karısı, hamam için yüksek nalınlar giymiş olmasına ve ileri yaşta bulunmasına karşın, ardında tüm cariyeleriyle koşmaya başlamış ve Enisü'l-Celis'in dairesine ulaşmış; tam o sırada Ali-Nur, Enisü'l-Celis'in bekâretini yeni gidermiş bulunuyorken küçük cariyelerin haykırışlarını duyunca, çok acele olarak oradan kaçmış.

Bunun üzerine vezirin karısı, heyecandan yüzü sapsarı, Enisül-Celis'e yaklaşmış ve ona, "Kim geldi buraya?" diye sormuş. Kız, o çapkın Ali-Nur'un eğer annesi sorarsa, ne yolda yanıt vereceğini kendisine öğrettiği şekilde, "Hanımım, banyodan çıkmış, divana uzanmış dinlenirken, hayatımda hiç görmediğim genç bir adam içeri girdi. Çok yakışıklıydı, hanımım! Gözleri ve kaşları tıpkı sizinki gibiydi! Bana, 'Babamın on bin dinara satın aldığı Enisül-Celis sen misin?' diye sordu. Ona, 'Evet, vezirin on bin dinara satın aldığı Enisül-Celis benim! Ancak Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni için satın alındım!' dedim. O zaman gülerek bana, 'Hayır, ey Enisül-Celis! Belki babamın eskiden maksadı buydu; ama fikir değiştirdi ve seni tüm olarak bana armağan etti!' dedi. O zaman çocukluğumdan beri itaatkâr olan ben ona itaat ettim! Ve iyi yaptığımı düşündüm. Doğrusu Bağdat'ta saltanat sürmekte olan halifenin karısı olmaktansa, carie olarak oğlun Ali-Nur'a ait olmayı yeğlerdim" demiş. Bunu duyan Ali-Nur'un annesi, "Ah kızım! Hepimiz için ne büyük felaket bu! Oğlum olacak bu Ali-Nur vicdansızın biridir! Seni kandırmış! Ama anlat bakayım bana kızım, neler yaptı sana?" diye sormuş. Enisül-Celis, "Kendimi ona verdim; tüm gücüyle beni kucakladı, bana sahip oldu" diye yanıt vermiş. Ali-Nur'un annesi sormuş, "Tüm olarak mı sana sahip oldu?" diye. Kız da, "Evet öyle! Hem de üç kez sahip oldu anneciğim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Ali-Nur'un annesi, haykırarak, "Bu haylaz seni kırıp parçaladı desene!" demiş; sonra ağlamaya, ellerini yüzüne çarpmaya başlamış; bütün esireler de onunla birlikte ağlıyor ve "Aman yarabbi, ne felaket!" diye haykırıyorlarmış. Çünkü Ali-Nur'un annesi ile yöresindeki kadınları asıl korkutan şey, Ali-Nur'un babasının yapacakları imiş.

Gerçekten, vezir aslında iyi ve gani gönüllü bir adamsa da, böylesi çılgınca bir davranışa, hükümdarın ve kendisinin onuru söz konusu olduğundan hoşgörüyü bakmayacağı kesinmiş. Ve hiddetiyle oğlu Ali-Nur'u bile kendi elleriyle öldürebilirmiş. Tüm bu kadınlar, o anda şefkatlerine ve aşklarına artık yanıt veremeyeceği için bu genç adama ağlıyorlarmış.

Tam bu sırada, Vezir Fazluddîn ibn Hakan içeri girmiş; tüm kadınları gözyaşları ve keder içinde görmüş ve "Size ne oldu çocuklarım?" diye sormuş.

Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi gözlerinin yaşını silerek sümkürmüş ve "Ey Ali-Nur'un babası! İlkın bana, sana söyleyeceklerime her bakımdan uygun olarak davranacağına dair, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz üzerine yemin ver! Yoksa, konuşmaktansa ölmeyi yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine vezir yemin vermiş ve karısı ona Ali-Nur'un kızı kandırarak nasıl bir düzen kurduğunu ve Enisü'l-Celis'in bekâretinin onarılmaz şekilde nasıl felakete uğradığını anlatmış.

Ali-Nur, buna benzer başka yaramazlıklar yaparak ana ve babasının başını daha önce de derde sokmuş imiş; ama bu sonuncu ahlaksızca hareketini duyunca Vezir Fazluddın, kendini yere atmış; sonra giysilerini yırtmaya başlamış ve yüzüne yumruklar indirerek ellerini ısırmış, sakalını yolmuş ve kavuğunu çıkarak yere çalmış. Bunu gören Ali-Nur'un annesi onu yatıştırmaya çalışarak, ona, "Dertlenip durma! On bin dinarı düşünüyorsan, elimdeki parayla, yetmezse mücevherlerimi satarak, bunu sana tümüyle sağlarım" demiş. Ama Vezir Fazluddın, "Hey kadın, sen neler söylüyorsun? Lekelenenin benim onurum olduğunu ve yaşamımı kaybedebileceğim için kahrolduğumu anlamıyor musun?" diye haykırmış. Karısı ona, "Fakat hiçbir şey kaybolmuş değil ki! Hükümdar Enisü'l-Celis'in varlığından bile haberi değil, bundan dolayı onun bekâretinin bozulmuş olması kendisi bakımından bir anlam taşımaz. Sana vereceğim on bin dinarla, hükümdar için çok güzel bir esire satın alabilirsin ve biz, Enisü'l-Celis'i onu seven ve onda hangi cevheri bulduğumuzu bilen oğlumuz Ali-Nur için saklayabiliriz; çünkü kız, her bakımdan mükemmeldir" demiş. Vezir de karısına "Fakat, ey Ali-Nur'un annesi! Ardımızdaki düşmanımız El-Muin ibn Sâvi denen ikinci vezirin bir gün her şeyi öğrenerek bizi mahvedeceğini unutuyorsun!" demiş; "O gün, Es-Sâvi Sultan'ın huzuruna çıkarak ona..."

Fakat anlatısının tam burasında Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça öykü anlatmayı bırakmış.

Fakat otuz üçüncü gece gelince, sözünü sürdürmüştü:

İşittim ki, ey bahtıgüzel hükümdarım! Vezir Fazluddın, karısına şöyle demiş: "O gün düşmanımız Vezir Es-Sâvi, Sultan'ın

huzuruna çıkarak ona diyecek ki: ‘Ey hükümdarım, her zaman size olan sadakatini övdüğünüz bu vezir sizden on bin altın alarak güya size bir cariyeye satın alacaktı. Gerçekten, dünyada eşi menendi bulunmayan bir esire satın aldı. Ama onu o denli harika buldu ki, o ahlaksız oğlu Ali-Nur’u çağırarak, “Bunu sen al, oğlum! Bu ihtiyar sultan onun zevkini süreceğine, sana daha layıktır. Zaten şimdiye kadar kaç cariyeye sahip olmuş, birinin bile bekâretini giderememiştir!” demiş. Ve Ali-Nur denen, bekâret gidermeyi meslek haline getirmiş olan bu haylaz da, güzel esireyi almış; kaşla göz arasında, bir yandan öbür yana delip geçmiş. Ve de şimdi babasının sarayında, dairelerini asla terk etmediği bir sürü kadın arasında, bu alçak, bu namussuz, bu genç delici, onunla çeşitli oyunlar düzenleyerek hoşça vakit geçirmeyi sürdürüp duruyor.’ ”

“Düşmanım Sâvi’nin bu sözlerini duyan Sultan” diye sözünü sürdürmüş Vezir Fazlûddin, “ki bana değer verir, ona inanmayı kabul etmeyecek! Ve ona, ‘Sen yalan söylüyorsun El-Muin ibn Sâvi!’ diyecek. Fakat Sâvi de ona, ‘Bana izin ver, gidip Fazlûddin’in evini bir müfrezeyle sarayım! Esireyi hemen sana getireyim! Meseleyi kendi gözlerinle görüp anlayacaksınız!’ diyecek; Sultan da, davranışlarında oynak olduğu için, ona izin verecek ve Sâvi, muhafızlarla birlikte buraya çıkıp gelecek ve Enisûl-Celis’i hepinizin içinde çekip alacak ve Sultan’ın huzuruna çıkarak. Ve Sultan soruşturmaya başlayınca, Enisûl-Celis itirafa zorlanacak! Bunu görünce düşmanım Es-Sâvi zafer kazanacak ve Sultanımıza ‘Efendim sizin için ne denli sadık bir danışman olduğumu görüyorsunuz! Ama ne yapayım ki, sizin nezdinizde daima daha az ağırlıklı sayılmak benim kaderim; oysa şu hain Fazlûddin sizin hep gözdeniz olmuştur!’ diyecek. Bunun üzerine Sultan hakkımdaki düşüncelerini değiştirecek ve beni şiddetle cezalandıracak! Ben de, bugün beni sevip sayan kimseler için alay konusu olacağım! Ve yaşamımı da servetimi de kaybedeceğim” demiş.

Bu sözleri duyan Ali-Nur’un annesi, kocasına, “Bana inan, bu meseleden kimseye söz etmezsen, hiç kimse bir şey bilmeyecektir. Ve de bahtını Allah’ın iradesine emanet et! Olacak olandan başkası başına gelmez!” demiş. Vezir bu sözleri duyunca yatış-

miş, ilerde başına gelebilecekler hakkında içine huzur sinmiş; ama oğlu Ali-Nur'a duyduğu öfke, içinden çıkmamış.

Ali-Nur'a gelince, iki küçük esirenin kopardığı haykırışları duyunca, acele Enisü'l-Celis'in odasından çıkmış. Ve bütün gün orada burada dolaşıp durmuş, saraya ancak geceleyin dönmüş; gizlice annesinin dairesine sokulmuş ve olup bitenlere rağmen, sonunda anası onu bağışlamış ve kucaklamış; kadın, bu eşsiz geyiğin onu kollarında tutmuş olmasından dolayı Enisü'l-Celis'in gizlice kıskanan kadınların da desteğiyle Ali-Nur'u dikkatle saklamış. Ve hepsi de babasının gazabından sakınması için hep birlikte ona tembihte bulunmuş.

Böylece Ali-Nur, bir ay süreyle, geceleri döndüğü sarayda, annesinin dairesine sessizce girerek kadınlar tarafından saklanmış ve hatta annesiyle anlaşarak Enisü'l-Celis ile gizlice buluşmuş.

Sonunda, bir gün, Ali-Nur'un annesi, vezirin her zaman-kinden daha az tedirgin görüldüğü bir sırada, ona, "Oğlumuz Ali-Nur'a karşı duyduğun öfke daha ne zamana kadar sürecek? Efendim, doğrudur, esireyi yitirdik artık! Ama sen oğlumuzu da mı yitirmek istiyorsun? Çünkü, öyle hissediyorum ki, eğer bu durum böyle sürüp giderse, oğlumuz ana baba ocağından bir daha dönmemecesine kaçıp gidecek; ve bu tek çocuk, vücudumuzdan kopup gelen bu tek ürün için yine bizler ağlayacağız!" demiş. Vezir de duygulanarak ona, "Ama ne yapabiliriz ki!" demiş. Kadın, "Bu gece, akşamı bizimle geçir, Ali-Nur gelince sizi barıştırayım! İlkini onu cezalandırmak, hatta öldürmek niyetindeymişsin gibi davranırsın, sonunda da bağışlar ve onu Enisü'l-Celis ile evlendirirsin! Çünkü, Enisü'l-Celis, onda görebileceğim kadarıyla, hayran olunacak meziyetlere sahip! Ali-Nur'u da seviyor; Enisü'l-Celis'i satın almak için harcadığın parayı bulup sana vereceğim!" demiş.

Vezir, karısının görüşünü kabullenmiş ve Ali-Nur annesinin dairesine girer girmez üzerine saldırıp onu önünde yere yıkmış, sanki öldürecekmiş gibi hançerini çekip havaya kaldırmış. Bunu gören annesi, bıçakla oğlunun arasına girmiş ve "Ne yapıyorsun?" diye haykırmış. Vezir de, "Onu geberteceğim!" diye yanıt vermiş. Kadınsa, "Pişman oldu o!" demiş; Ali-Nur da, "Babacı-

ğım, beni kurban etmeye yüreğin razı olur mu?” diye inlemiş. Bunun üzerine vezir, gözleri yaş içinde, “Ama sen, ey bedbaht, benim malımın ve belki de canımın tehlikeye girmesini nasıl yüreğine sindirdin?” demiş. Ali-Nur da, “Dinle bak baba, şair ne demiş” diyerek yanıt vermiş:

Bir an için benim çok kötü davrandığımı ve tüm suçları işlediğimi kabul et! Ama bilmez misin ki, seçkin kişiler bağışlamayı, tüm evrensel bir barış sağlamayı severler! Ve bilmez misin ki, özellikle düşmanın önünde diz çökmüşken ya da sen tepelerden ona hükmederken, o dağın eteğinde bir çukurun dibinde sana yalvarırken böyle davranman gerekir!

Bu dizeleri işitince, vezir, dizlerinin dibinde başı eğik duran oğlunu serbest bırakmış; yüreğine merhamet girmiş ve onu bağışlamış. Bunun üzerine Ali-Nur ayağa kalkmış, babasının ve anasının ellerini öpmüş ve itaatkâr bir vaziyet almış. Babası da ona, “Hey oğlum, bana Enisü'l-Celis'i gerçekten sevdiğini ve bunun her zamanki gibi gelip geçici bir heves olmadığını söyle! Enisü'l-Celis'imize karşı dürüst davranmaya hazırsan, ben de onu sana sunmakta tereddüt etmem!” demiş. Ali-Nur, “Fakat, tabii babacığım! Enisü'l-Celis hakkında ne gerekliyse yapmaya hazırım!” diye yanıt vermiş. Vezir de ona, “Bu durumda, sevgili yavrum, kutsamalarımın hep senin üzerine olmasını istiyorsan, bana Enisü'l-Celis'ten gayrı bir kadını nikahın altına almayacağına ve ona hiçbir zaman kötü davranmayacağına ve de satmak yoluyla ondan yakını sıyırmayacağına söz vermelisin!” demiş. Ali-Nur da, “Peygamberimizin hayatı ve Kutsal Kuran üzerine sana yemin ederim ki, ona asla kötü davranmayacağım, yaşadığı sürece Enisü'l-Celis üzerine yasal ikinci bir eş edinmeyeceğim ve onu asla yeniden satmayacağım!” diye yanıt vermiş.

Bundan sonra, tüm konak neşeye gömülmüş; ve Ali-Nur özgürce Enisü'l-Celis'e sahip olmuş ve onunla tam bir uygunluk içinde bir yıl yaşamış. Hükümdara gelince, kendisine güzel bir cariye satın alması için Fazlüddin'e on bin dinar vermiş bulunduğunu tamamıyla unutmuş. Kötü vezir İbni Sâvi'ye gelince,

öyküyü her yönüyle öğrenmekte gecikmemiş; ama hükümdarın ve tüm Bağdat halkının, Ali-Nur'un babası veziri nasıl hoş tuttuğunu bildiği için hiçbir girişimde bulunmamış.

Ama işler böylesine sürüp giderken, bir gün, Vezir Fazluddîn hamama girmiş; acelesi olduğundan terinin kurumasını beklemeden oradan çıkmış; dışarıda da, havada büyük bir değişiklik olmuş bulunduğundan, şiddetli bir soğuk algnlığına uğramış; ve hastalık onu yatağa mahkûm etmiş. Sonra durumu ağırlaşıarak, ne gece ne gündüz gözünü kapayamaz olmuş; bedeni eski durumunun gölgesi bile sayılamayacak kadar erimiş, zayıflamış. Bunun üzerine, son görevlerini daha fazla geciktirmek istemediğinden, yanına oğlu Ali-Nur'u çağırılmış ve gecikmeden gelen gözü yaşlı oğluna, "Yavrum, her mutluluğun bir sonu, her iyiliğin biteceği bir zaman vardır; her faturanın ödeneceği bir gün ve her bardakta içilecek bir acı içki vardır. İşte bugün de benim ecel şerbetimi içeceğim gündür" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

Ölüm seni bugün unutabilir; ama yarın hatırlayacaktır.
Ve her birimiz acele adımlarla kayıplar çukuruna doğru
yol alınız.

Yüce Allah'ın nazarında ne alçaklık ne de yükseklik mevcuttur.

Tüm yükseklikler alçaklıklarla aynı düzeye getirilmiştir; ve kimse ne ezilmiştir, ne de ezendir.

Ve asla, ne bir şahın, ne bir hakanın ne de bir peygamberin ölümün yasasına karşı durup sonsuza dek yaşadığı görülmiştir.

Sonra vezir sözünü "Ve şimdi, oğlum, sana verilecek bir tek nasihatım kaldı: Kendini Allah'a teslim et, insanoglunun sonunun nerelere varabileceğini gözden uzak tutma! Ve özellikle karın olan kızımız Enisül-Celis'e her zaman büyük itina göster!" diyerek sürdürmüş. Bunu duyan Ali-Nur, "Benim iyi yürekli babacığım, görüyorum ki bizi terk ediyorsun! Senden sonra kime güveneceğiz biz? Sen ki, tüm iyiliklerinle nam salmıştın, kutsal cuma günleri, camilerde vaizler seni kutsar ve senin

ömrünün uzun olmasına dua ederlerdi” demiş. Fazluddin de sözünü sürdürerek, “Çocuğum, Allah’tan beni geri çevirmemesini, kabul etmesini dilerim!” demiş. Sonra da dinimizin emrettiği kelime-i şahadeti tekrarlamış: “Eşhedü en lâ ilâhe ill’Allah! Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!” Sonra da son nefesini vererek sonsuza dek mutlu kaderiyle seçkin kutsanmışların arasına katılmış.

Ve hemen tüm saray haykırışlarla, inlemelerle sarsılmış; ölüm haberi Sultan’ın kulağına da erişmiş ve de tüm Bağdat halkı, Vezir Fazluddin ibn Hakan’ın ölümünü öğrenmekte gecikmemiş; tüm halk, okuldaki çocuklara varıncaya kadar ona gözyaşı dökmüş. Öte yandan, Ali-Nur, tüm kederine karşın, babasının hatırasına uygun düşecek bir cenaze merasimi düzenlemek uğrunda hiçbir şeyi esirgememiş. Merasim sırasında bütün emirler, kötü İbni Sâvi dahil tüm vezirler, saltanatın tüm hatırı sayılır kişileri ve büyük unvan sahipleri ve Basra’nın tüm halkı, istinasız herkes, cenazeyi sırtlarında taşımış. Ve ölümün ortaya çıktığı evden ayrılırken, merasimi yürüten baş imam, ölünün onuruna şu dizeleri okumuş:

Ölenin cesedini kaldırmakla görevli kişiye dedim ki: Emri-me uy ve bil ki, ölmeden önce bu kişi de benim nasihatlerime kulak varirdi. İstiyorsan kutsal suyla yanını yoresini yıka! Ama asıl onun uğrunda ağlayan Şan ve Şeref’in gözlerinden dökülen yaşlarla bedenini yıkamaya itina göster! Ölüye sürülen merhemler ve tüm kokular ondan uzak olsun! Onu gereğince tahnit etmek için, gökten şanlı melekler inecek, ona saygı sunacaklar! Ve bol bol gözyaşı dökcekler! Tabutunun ağırlığını taşıyıcıların omuzlarına yükleyerek onları yormak nafil! Çünkü zaten tüm halkın omuzları, yaşadığı sürece ağır bir yük oluşturan, onun yaptığı iyiliklerin ağırlığıyla yorgun ve bitkindir!

Bu cenaze töreninden sonra da, Ali-Nur uzun süre matem tutmuş ve birilerini görmeyi ya da birilerince görülmeyi reddederek uzun süre evinde kapalı kalmış ve oldukça uzun bir süre bu üzüntülü durumu sürdürmüştü. Ama günlerden bir gün öyle-

ce mahzun oturup dururken, birinin kapıyı çaldığını duymuş; gidip açınca, gelenin, rahmetli babası vezirin çok yakın dostlarından birinin oğlu, kendi yaşında genç bir kimse olduğunu görmüş. Bu genç adam Ali-Nur'un elini öpmüş ve ona, "Efendim, tüm insanlar kendi soyundan gelen nesillerde yaşar ve senin gibi bir oğul da, ünlü babasının oğlu olarak yaşamını sürdürmelidir! Böyle olunca sonsuza dek kederlenmek sana yakışmaz! Sonra, eski ve çağdaş bilgelerin kutsal sözlerini, özellikle Allah'ın barış ve duası üzerine olası Peygamberimizin 'Ruhunu şifaya kavuştur ve matemden yüz çevir!' deyişini hatırdan çıkarma!" diyerek onu teselli etmiş.

Bu sözleri duyan Ali-Nur, söyleyecek bir şey bulamamış; ve hemen kederlerine, hiç değilse dış görünüşüyle, bir son veremeyi kararlaştırmış. Ayağa kalkmış, toplantı salonuna geçmiş ve ziyaretçileri kabul etmek üzere gerekli her şeyi oraya taşıtmış. Ve o andan başlayarak evinin kapısını açmış; genç ihtiyar tüm dostlarını kabul etmeye başlamış. Ama özellikle Basra'nın ünlü tacirlerinin oğulları olan on gence bağlanmış ve onları dost bilerek zamanını eğlenceyle ve sürekli şenlik halinde geçirmeye başlamış; ve çok değerli bir eşyayı sakınmadan hediye etmediği hemen kimse kalmamış; ve onuruna bir şenlik düzenlemeden yeni tanıdığı bir kimseyi meclisine kabul etmemiş. Bütün bunları öylesine bir savurganlıkla yapıyormuş ki, Enisü'l-Celis'in onu bilgelikle uyarmalarına karşın gidişini değiştirmemesinden ürken kâhyası, bir gün, ona gelerek, "Ey efendim, aşırı cömertliğin zarar vereceğini ve gereğinden fazla hediye vermenin zenginliği eritip bitireceğini bilmez misin? Vermekten hiç endişe duymayanın fakirleşmeye mahkûm olduğunu hiç düşünmez misin? Şu dizeleri söyleyen şair ne kadar gerçekçidir!" demiş.

Param! Onu titizlikle saklarım! Uçup gittiğini görmekten-
se, onu erimiş külçelere dönüştürmeyi yeğ tutarım! Param
benim kılıcımdır ve de kalkanım! Ve de düşmanlarımı, en
kötü düşmanlarımı parayla donatmak ne mene çılgınlıktır!
Bunu yaparak insanlar arasında mutluluğumu mutsuzlu-
ğa çevirmiş olmuyor muyum? Çünkü düşmanlarım zevk
duyarak yiyip içecekler ve bahtsızca yarım mangır bile

sadaka vermeyi düşünmeyeceklerdir! Öyleyse kötü ve acımasız ve de türdeşlerinin dertlerine eğilmeyi hiç bilmeyen kişiden paramı dikkatle sakınmalıyım! Paramı sakınacağım! Çünkü yalaktan beş gün uzakta kalan deve gibi susuz, yarım mangırlık sadakaya muhtaç fakirin durumu ne acıdır! Ruhu, köpeğin ruhundan da aşağılıktır. Çünkü parasız, kaynaksız kalan adam, bilgelerin içinde en bilgisi de olsa, güneşten de parlak meziyetlerin sahibi de olsa, acınacak haledir.

Kâhyası tarafından okunan bu dizeleri duyunca Ali-Nur, ona tuhaf tuhaf bakmış ve “Söylediğin hiçbir söz benim üzerinde herhangi bir etki yapmadı. Bir kez daha kesin olarak bil ki, sana söyleyecek sadece bir sözüm var: Hesaplarını yapıp da kahvaltı yapacak hâlâ birkaç kuruşum kaldığını gördükçe, akşam yemeği için kaygılanıp zihin yorarak beni desteklemekten sakın! Şu dizeleri yazan şair ne kadar haklıdır bir bilsen!” demiş.

Bir gün fakirliğe düşersem ve baht beni terk ederse, ne yaparım? Sadece geçmişte şehvetle bağlı olduğumuz şeylerden kendimi yoksun kılarım, ve de başkaca ne kolumu kıpırdatırım ne de ayağımı!

Ve hepinize, benim hasislikten yana hakkında yergiler düzülen bir kimse olduğumu söylemeyi yasakladığım kadar, savurganlığından mahvolacak kadar düşüncesiz olduğumu söylemeyi de yasaklarım!

Ali-Nur’a gelince, o günden sonra bile, doğasındaki cömertlik ve iyiliğin gereği olarak tutumunu sınırlayamamış ve dostlarına olduğu kadar yabancılara da nesi var, nesi yoksa vermiş. Çağrılılarından birinin ona sadece, “Şu eşya ne kadar güzel!” demesi, Ali-Nur’un hemencecik ona, “Senin olsun!” diye yanıt vermesi için yeterliymiş; ya da bir başkası, “Ey değerli efendim! Bu mülkünüz ne kadar harika!” derse, Ali-Nur ona hemen, “Şimdi gidip onu senin adına kaydedeceğim!” deyip hemen kâğıdı kalemi alıp ev ya da başka bir mülkû hemen bu dostuna verdiğine dair bir belge düzenler, altını da mührüyle damgalar-

miş. Bu şekilde davranmayı bir yıl daha sürdürmüş. Sabahleyin tüm dostlarına bir ziyafet vermişken, akşamleyin bir başka ziyafet sunuyor, bunu yaparken de en iyi şarkıcıları ve en ünlü rakkaseleri getirtiyormuş.

Kansı Enisü'l-Celis'e gelince, artık onu da eskisi gibi dinlemiyor, hatta bazen Ali-Nur onu biraz savsaklıyormuş; o da hiç şikâyet etmiyor, okuduğu şiirler ve kitaplarla oyalanıyormuş. Ve bir gün Ali-Nur onun kendine ait dairesine girince, karısı ona, "Ey Nur, gözümün nuru! Bak şairin şu dizesini dinle!" demiş.

Kuşkusuz ne kadar çok iyilik yapılmışsa, mutlu olmak için o kadar çok fidan dikilmiş olur! Ama bahtın kör darbelelerinden de kork! Gece uyku ve rahatlık için konulmuştur, gece ruhun huzuru içindir; ama sen, bu dinlendirici saatleri başını yastığa koymadan harcıyorsun, ne yararı var? Ve de sabahleyin, felaket ansızın gelip seni çökertirse, sakın şaşma!

Enisü'l-Celis bu dizeleri henüz okuyup bitirmişken, dış kapının çalındığı duyulmuş.

Ali-Nur karısının dairesinden çıkmış ve gidip kapıyı açmış. Gelen kâhyası imiş. Ali-Nur, onu artık kendisini hemen hemen hiç terk etmeyen dostlarının ziyafette bulunduğu toplantı salonunun yanbaşındaki odaya almış; ve kâhyasına "Hayrola, ne var? Yüzün böyle allak bullak olmuş?" diye sormuş; kâhya da, "Efendim, senin için o kadar korktuğum şey sonunda başımıza geldi!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur, "Nasıl yani?" diye sormuş; kâhya da, "Bil ki artık senin hizmetinde olamayacağım, çünkü elimin altında sana ait idare olunacak hiçbir şey kalmadı; mal mülk olarak yarım mangırlık, hatta bundan daha az değerinde bir varlık kaldı. Ve işte sana yaptığım masrafları gösteren defter ile sermaye defterlerini getirdim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işitince, Ali-Nur, başını önüne eğmekten başka bir şey yapamamış ve "Allah tek kudretli ve de tek güçlü varlıktır!" diye yanıt vermiş.

Oysa, toplantı salonunda bulunan dostlarından biri onları dinlemekteymiş ve konuşulanları duyunca, tez elden içeri girip ötekilere de durumu bildirmiş; ve onlara, "Haberi dinleyin! Ali-

Nur'un artık yarım mangırlık bile değer tutacak malı kalmamış!" demiş. Tam o sırada, sanki verilen haberin gerçekliğini doğrular gibi, yüzü tamamıyla değişmiş ve allak bullak olmuş durumda, Ali-Nur içeri girmiş.

Bu durumu görünce çağrılılardan biri ayağa kalkmış ve Ali-Nur'a dönerek, ona, "Efendim, çekilmem için iznini rica ediyorum; çünkü bu gece karım doğuracak, onu kendi başına bırakmam! Hemen gidip görmem gerek!" demiş. Ali-Nur da ona izin vermiş. Bunun üzerine ikinci bir çağrılı ayağa kalkarak, "Ey Ali-Nur efendimiz, benim de bugün oğlunun sünnet düğününü yapan kardeşimi ziyaret etmem gerek!" demiş. Ali-Nur ona da izin vermiş. Sonra her bir çağrılı bir özür bularak izin istemiş; bu böylece sonuncu çağrılıya kadar sürmüştü. Öyle olmuş ki, Ali-Nur, toplantı salonunda kendini yapayalnız bulmuş. O zaman Enisü'l-Celis'i çağırmış ve ona, "Ey Enisü'l-Celis! Sen daha başıma geleni bilmiyorsun!" demiş. Ve ona olup biteni anlatmış. Karısı, "Ali-Nur efendim, bugün olacıklardan korkuyor ve uzun zamandır sana hatırlatıyordum. Ama sen beni hiç dinlemedin ve hatta bir gün yanıt olsun diye şu dizeleri okudun:

"Bir gün talih kapının önünden geçerse, onu yakala ve korkmadan keyfince ondan yararlan! Ve de tüm dostlarının yararlanmasını sağla! Çünkü ellerinden kayıp gidebilir. Ama evinde mesken tutmayı yeğlerse, ondan en geniş şekilde yararlan! Çünkü senin cömertliğin asla onu tüketmez; ve bırakıp gitmeyi kararlaştırırsa, onu alıkoymak için asla hasislik sökmeyiz!"

"Bu dizeleri okuduğunu duyunca, benim de dilim tutuldu ve sana yanıt verecek gücü kendimde bulamadım" demiş. Ali-Nur ona, "Ey Enisü'l-Celis! Sen benim dostlarımdan hiçbir şey sakınmadığımı bilirsin; benim tüm varlığımı onlar için harcadığımı doğrudur. Nitekim şimdi de, beni felakete terk etmeyeceklerine güvenim var!" demiş. Enisü'l-Celis de ona, "Vallahi! Onların sana hiçbir yarar sağlamayacağını dinim gibi biliyorum!" demiş. Ali-Nur da, "Pekâlâ! Şu dakikada kalkıp birer birer onları görmeye

gideceğim; kapılarını çalacak ve onların her birinden sağlayacağım parayla sermaye oluşturacak ve kendimi ticarete vereceğim ve de eğlence ve sefahatı, bir daha hiç dönmemek üzere bir yana bırakacağım” demiş. Ve gerçekten hemen ayağa kalkmış ve Basra’da dostlarının oturduğu mahalleye gitmiş; dostlarının hemen hepsi, çok güzel bir semt olduğundan burada oturuyorlarmış. İlk kapıyı çalınca, onu bir zenci kadın karşılamış ve ona, “Kim-sin?” diye sormuş; kadına, “Git efendine Ali-Nur’un geldiğini ve kendisine ‘Kölen Ali-Nur ellerini öpüyor ve cömertçe davranışını bekliyor!’ dediğimi söyle!” demiş. Zenci kadın haber vermek üzere içeri girdiğinde, efendisi ona, “Git ona benim evde olmadığımı söyle!” diye haykırmış; zenci kadın da dönüp Ali-Nur’a, “Efendim, ev sahibi burada değil!” demiş. Ali-Nur da kendi kendine, “İşte bir zina çocuğu! Benden gizleniyor! Ama bunların hepsi böylesine ahlaksız değildir ya!” diye düşünmüş. Ve ikinci bir dostunun evinin kapısını çalmış, ona da aynı haberi uçurmuş; ama bu ikinci dost da ona aynı olumsuz yanıtı göndermiş. Bunun üzerine Ali-Nur şu dizeyi okumuş:

Daha henüz kapının önündeydim ki, boşluğun sesini duydum; içinde oturanların hepsi kaçmıştı, cömertlikleri benim yüzümden sınıyor diye!

Sonra da, “Vallahi! Gidip hepsini birer birer ziyaret etmem gerek! Belki içlerinden biri bu hainlerin yapmadığını yapar” demiş kendi kendine. Ancak kendisini görmeye gelen, hatta yiyecek bir lokma ekmek veren hiç kimse bulamamış. O zaman şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

Rahata kavuşmuş insan, ağaç gibidir; meyveli iken herkes onu çevreler, ama meyveleri düşünce, daha iyi bir ağaç aramak üzere herkes dağılır. Çağımızın tüm çocukları aynı derde uğramıştır; çünkü bulaşmaktan korunmuş bir tekine bile rastlamadım.

Bundan sonra, gidip Enisü’l-Celis’e, kaygılı bir yüzle, “Vallahi! İçlerinden biri bile çıkıp benim ile görüşmedi!” demiş. O da ken-

disine, “Efendim, onların sana hiçbir yardım yapmayacağını söylemedim mi ben? Şimdi sana tavsiyem, evde elimizde bulunan değerli eşyayı ve mobilyaları satmandır. Bununla bir süre daha yaşantımızı sürdürebiliriz” demiş. Ali-Nur da kendisine önerilene yapmış. Ama, belli bir sürenin sonunda, evde satılacak hiçbir şey kalmamış. Bunun üzerine Enisü'l-Celis gözyaşı dökene Ali-Nur'u kollarına almış ve ona, “Efendim, niye ağlıyorsun? Ben hâlâ senin yanında değil miyim? Ve sen bana her zaman Arap güzelleri arasında en güzelinin ben olduğumu söylediğin aynı ve her zamanki Enisü'l-Celis değil miyim? Öyleyse, al beni esir pazarında sat! Yoksa benim rahmetli baban tarafından on bin dinara satın alındığımı unuttun mu? Umarım ki Tanrı, sana bu satış dolayısıyla yardım eder ve beni iyi bir fiyatla satarsın! Hatta belki de ilk seferinkinden de yüksek bir ücretle satılırım. Ayrılmamız konusuna gelince, sen çok iyi bilirsin ki, eğer Allah bizim bir gün yeniden buluşmamızı alnımıza yazmışsa, buluşuruz!” demiş. Ali-Nur ona, “Ey Enisü'l-Celis, senden sadece bir saatliğine bile olsa asla ayrılmam!” diyerek yanıt vermiş. O da ona, “Ben de öyle, Ali-Nur efendim! Ama bazen zorunluk yasadır, şairin dediği gibi:

“İhtiyaç seni zorluyorsa, her şeyi yapmaktan kaçınma!
 Utanç duygusunun sınırına kadar gelmediysen, hiçbir şey
 önünde de irkilme! Ciddi bir neden olmadan kafanı hiç-
 bir şeyle yorma! Ve nedeni ciddi olan pek az dert vardır!”

Bu dizeleri duyan Ali-Nur, Enisü'l-Celis'i kollarına almış, saçlarını okşamış; yanakları gözyaşlarıyla ıslak, şu dizeleri okumuş:

Ne olursun, lütfen sus! Ve bırak beni, gözlerinden bir bakış
 koparayım! Tek bir bakış ki benim yol ağızım olsun! Yıpranmış
 yüreğime, ölümcül ayrılık anında ilaç yerine geçsin!
 Ama bu bile sana abartılmış bir dilek gibi görünüyorsa,
 verme zararı yok! Beni tek başıma çekeceğim dertlere ve
 ıstıraplara bırak!

Bunun üzerine Enisü'l-Celis, Ali-Nur ile konuşmaya ve öylesine tatlı sözcükler kullanmaya başlamış ki, ona önerdiği şeyi

yapmaya karar verdimiş; Fazluddin ibn Hakan'ın oğlu olarak Ali-Nur'un kendisine yaraşmaz bir fakirliğe düşmemesi için yapacak başka bir şey kalmadığına onu inandırmış. Bunun üzerine Ali-Nur onunla evden çıkmış ve birlikte esir pazarına gitmişler; orada saygın bir simsara giderek ona, "Ey simsar, pazarda satışa çıkardığın kişilerin değerini bilmen gerekir! Bu konudaki herhangi bir hatanı kabul etmem!" demiş. Simsar da ona, "Ey efendimiz Ali-Nur! Ben senin hizmetçim ve kendi görevlerimi bildiğim gibi, senin yararının ne olduğunu da takdir ederim!" diyerek onları alıp bir han odasına götürmüş ve Enisül-Celis'in yüzündeki peçeyi kaldırıncı, "Ya Allah! Ama, bu rahmetli babanıza daha iki yıl önce on bin altın dinara sattığım esire Enisül-Celis'miş!" diye haykırmış. Ali-Nur da ona, "Evet, ta kendisi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine simsar, "Efendim, her yaratık kendine özgü bahtı boynunda taşır ve bundan kurtulamaz! Ama sana yemin ederim ki, esireni en iyi şekilde değerlendirmek ve çarşının en yüksek fiyatıyla satmak için elimden geleni yapacağım!" demiş.

Ve simsar, tüm simsarların toplanmak âdetinde olduğu yere koşarak gitmiş ve orada hepsinin bir araya gelmesini beklemiş; çünkü bunların her biri çarşının çeşitli yerlerinde o sırada esirler satın almak ve bunları, çarşının belli bir yerinde toplayarak Türk, Rum, Çerkes, Gürcü, Habeş ve diğer ırklardan esirler olarak satmak için meşgul bulunuyorlarmış. Simsar, bütün öteki simsarların orada bulunduğunu ve de tüm meydanın simsar ve alıcı kalabalığıyla dolduğunu anlayınca, canlı bir hareketle ayağa kalkmış; büyücek bir taşın üstüne çıkmış ve "Ey tacirler ve ey mal mülk sahibi zengin kişiler! Bilin ki her yuvarlak olan ceviz değildir; uzun olan her şey de muz değildir; tıpkı her kırmızı şeyin et, her beyaz şeyin yağ olmadığı gibi. Nitekim, her kırmızı şey şarap, her esmer şey de hurma değildir. Ey Basra'nın ve Bağdat'ın tacirleri içinde en ünlüleri! Bugün sizin takdirinize, değerlendirmeniz ve öneride bulunmanıza, eğer insafılı davranılırsa bir araya getirilmiş tüm zenginliklerden de değerli, soylu ve eşsiz bir inci sunuyorum. Satışa konmak için ilk fiyatı sizin önermenizi istiyorum! Ama her şeyden önce, gelin onu gözlerinizle görün!" diye haykırmış. Ve hepsini sürükleyerek Enisül-Celis'i onlara

göstermiş; ve hepsi birden hemen açılış fiyatının dört bin dinar olmasını kararlaştırmışlar; bunun üzerine simsar, “Beyaz esirelerin bu incisi için dört bin dinar öneriyorum!” diye bağırmış ve hemen bundan sonra bir tacir; “Benden dört bin beş yüz!” diyerek fiyat arttırmış. Ama tam o sırada, Vezir İbni Sâvi, atıyla esir pazarından geçiyormuş, Ali-Nur’u simsarin yanında dururken, simsarı da haykırarak fiyat önerirken görmüş. Kendi kendine, “Ali-Nur denen bu haylaz, eşyalarının sonuncusundan sonra, şimdi de esirlerinin sonuncusunu satıyor olmalı; çünkü sanıyorum ki artık yarım mangır bile parası kalmadı” diye düşünmüş. Bunun üzerine tellalı çağırtmış; veziri çok iyi tanıyan tellal koşarak gelmiş ve huzurunda yeri öpmüş. Vezir de ona, “Bağırarak satmaya çalıştığın bu esireyi ben almak istiyorum. Acele onu buraya getir de göreyim!” demiş. Simsar da vezirin emrinden yakasını sıyıramayacağını bildiğinden, hemen Enisü'l-Celis'i vezirin yanına getirmiş; o da yüzünü açarak vezire göstermiş. Vezir, bu eşsiz güzellikteki yüzü ve genç kadının tüm üstün niteliklerini ve endamını görünce hayran kalmış; ve “Satışta hangi fiyata ulaşıldı?” diye sormuş; simsar da “Dört bin beş yüz dinar olarak ikinci öneride bulunuldu” demiş. Vezir de, “Peki, ben onu bu fiyata alıyorum” demiş. Bu sözleri duyunca, işe karışan birine vezirin neler yapabileceğini çok iyi bilen tacirler fiyat arttırmaya cesaret edememiş, sadece gözlerini dikerek yüzüne bakmışlar. Bunu izleyerek, vezir, “Ey simsarbaşı, neden öyle dondun kaldın? Haydi getir bakalım esireyi! Onu dört bin dinara satın aldım. Beş yüz dinarı da sen simsarlık ücreti olarak alıkoyorsın!” demiş. Simsar nasıl yanıt vereceğini bilememiş; başını eğerek gidip biraz ötede bulunan Ali-Nur’u bulmuş ve ona, “Efendim, başımıza gelen ne beladır? Esire elimizden çok düşük bir fiyata çıktı gitti. Buradan da görebileceğin gibi, bunun nedeni babanın düşmanı kötü vezir İbni Sâvi'nin çıkagelmesidir. Esirenin senin malın olduğunu sezinleyince, bizi gerçek fiyatı bulma çabamızda engelledi. Sadece ikinci öneride bulunanın fiyatını ödeyerek onu almak istiyor. Ve de onun bu parayı hemen burada sayarak cariyeyi alacağından emin değiliz. Yoksa buna da razı olur ve daha kötüsü olmadığı için Allah’a şükreder ve biraz teselli bulurduk. Ama biz, bu alçak vezirin dünyanın en kötü ödeyicisi olduğunu

biliriz, onu uzun zamandan beri tanır ve tüm hile ve kötülüklerini sezinleriz. Size, adamlarına başvurulduğunda ödenecek olan bir borç senedi yazar; öte yandan başvuruda bulunulduğu zaman kesinlikle ödenmemesini de gizlice onlara duyurur. Ve sen, senedin ödenmesi için ilgililere her başvurduğunda, bu kimseler seni, 'Yarın öderim' diyerek atlatır. Bu 'Yarın' bir türlü gelmez ve sen sonunda ödemedeki bu gecikmeden öylesine bıkar ve yorulursun ki, onlarla yeni bir anlaşmaya girmek için senedi ellerine verirsin! Onlar da yırtar atarlar. Ve böylece sonunda, cariyenin bedelini sonsuza dek yitirmiş olursun!" demiş.

Simsarın bu sözlerini duyunca Ali-Nur kendini zor tutup müthiş bir hiddete kapılmış ve simsara, "Şimdi ne yapmamı önerirsin?" diye sormuş. O da, "Sana uygulamakla en iyi sonuç alabileceğin bir öneride bulunmak istiyorum: Ben Enisü'l-Celis'i alıp çarşının ortasına getireceğim. O sırada sen ona, 'Bedbaht! Nereye gidiyorsun böyle? Bilmiyor musun ki, ben evdeki kötü davranışlarını düzeltmek için pazara getirip satar gibi yaparak seni utandırmak ve doğru davranmaya zorlamak için yemin etmişim' dersin; sonra ona bir iki tokat atar, alır gidersin! Bunu gören herkes, bu arada vezir, esireni pazara yeminini yerine getirmek için çıkardığına inanır" demiş. Ali-Nur bu görüşü benimsemiş ve "Gerçekten en iyi fikir bu olmalı!" demiş. Bunun üzerine simsar oradan uzaklaşmış, çarşının ortasına ilerlemiş ve Enisü'l-Celis'i elinden tutarak Vezir El Muin'in önüne getirmiş ve ona, "Efendim, bu esirenin sahibi bizden biraz uzakta bulunan şu genç adamdır. İşte bize doğru geliyor!" demiş. Gerçekten Ali-Nur yanlarına gelmiş ve Enisü'l-Celis'in kolundan şiddetle çekerek suratına iki tokat aşk etmiş ve "Allah'ın belası! Seni pazara sadece yeminimi yerine getirmek için sürüklediğimi bilmiyor musun? Haydi şimdi hemen eve dön! Bundan sonra, daha önceki gibi söz dinler ol! Ve senin uydurma satışından alacağım paraya da ihtiyacım yok! Zaten ihtiyaç duysam seni pazara getirmektense, en son eşyayı ve döküntüleri ve de bana ait başka ne varsa onları katardım!" diye haykırmış.

Ali-Nur'un bu sözlerini duyan Vezir İbni Sâvi, "Allah belanı versin, genç çılgın! Sanki evinde satacak başka bir şey kalmış gibi konuşuyorsun! Hepimiz senin yarım mangıra muhtaç

olduğunu biliyoruz!” diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra da, onun yanına yaklaşıp şiddet göstererek onu yakalamak istemiş. Bunu görünce, tüm simsarlar ve tacirler, hepsi tarafından tanınan ve çok sevilen ve vaktiyle hepsini açık ve iyi şekilde korumuş olan babasını da hâlâ hatırladıkları Ali-Nur’un yüzüne bakmışlar. Bunun üzerine Ali-Nur, onlara, “Hepiniz bu adamın hakaret dolu sözlerini işittiniz; hepinizi şahit tutuyorum!” demiş. Kendi bakımından vezir de, “Ey tacirler, size duyduğum saygıdan bu küstah herifi dövüp öldürmüyorum!” demiş. Fakat tacirler kaçamaklı olarak birbirlerinin yüzüne gizlice bakmışlar ve birbirlerine işaret ederek, adeta, “Ali-Nur’u destekleyelim!” demek istemişler. Ve de yüksek sesle, “Aslında bu bizi hiç de ilgilendirmeyen bir iş! Siz nasıl uygun görürseniz aranızda çözümleyin!” demişler. Ve aslında gözüpek ve yiğit bir kişi olan Ali-Nur, ilerleyip vezirin atının dizginini tutmuş, öteki eliyle de vezirin yakasına sarılarak onu eyerden çekip yere düşürmüş. Sonra göğsüne dizini dayayıp, başını, karnını, her yerini yumruklamaya başlamış. Sonra da suratına tükürüp ona, “Köpek, köpoğlu köpek! Zina çocuğu, Allah senin babanın da, babanın babasının da, ananın babasının da belasını versin! Ey lanet olası! Ey özü-çürük!” demiş. Sonra çenesine daha da kuvvetli bir yumruk vurarak birkaç dişini kırmış; vezirin sakalından kan sızmaya başlamış ve de bir çamur yığını içine düşmüş.

Bunu görünce, vezirin maiyetindeki on köle, kılıçlarını çekip Ali-Nur’a saldırmak ve onu öldürerek parçalamak istemişler. Ama bütün halk onları engellemiş ve onlara, “Siz ne yapıyorsunuz ve neden karşıyorsunuz? Efendiniz bir vezirdir, doğru! Ama bilmiyor musunuz ki, öteki de bir vezir oğludur! Yarın bunlar yeniden başırlarsa, sizleri suçlayacaklarını bilmiyor ve başınıza geleceklerden endişe edip korkmuyor musunuz?” diye haykırmışlar. Köleler de çekilmekle ihtiyatlı davranacaklarını anlamışlar.

Ama Ali-Nur, dövmekten yorulunca, veziri bırakmış; o da çamura, kana ve toza bulanmış, yerden kalkarak ona acımdan uzak halkın gözü önünde, sultanın sarayına doğru yollanmış.

Vezire gelince, o acıklı haliyle Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni’nin sarayına ulaşmış; sarayın önünde durmuş ve

“Ey hükümdarım! Zulüm gördüm, zulüm gördüm!” diye haykırış. Hükümdar onu hemen huzuruna getirmiş ve yüzüne bakıp getirilenin veziri El-Muin ibn Sâvi olduğunu görmüş. Ve çok şaşarak ona, “Seni bu hale sokmaya kim cesaret etti?” diye sormuş. Vezir de ağlamaya başlamış ve ona şu dizeleri okumuş:

Sen kendin yeryüzü canlıları arasında ömür sürerken ve benim gözüpек savunucum olarak yaşarken zamanın beni kurban seçmesi, vahşi köpeklerin acınası avı olmam olası mı? Ey yağmurunu bize sunan hayırlı bulut! Senin koruman altındaki ben susuzluktan kırılrken, her susuzun seni canlı kaynağında susuzluğunu gidermesi mümkün mü?

Sonra, “Ey efendim, bütün gücüyle sana hizmet eden, seni seven tüm hizmetkârlarının nasibi böyle mi olmalı? Senin hoşgörünü kötüye kullanarak onlara karşı böylesi utanç verici davranışlarda bulunulması reva mıdır?” diye eklemiş. Hükümdar da ona, “Ama kim seni bu hale koydu?” diye sormuş. O da, “Efendim, şimdiki aşçımın boyuna yemek yakmasından bıkarak bana doğru dürüst yemek yapacak bir aşçı köle satın almak üzere, bu sabah esirciler çarşısında bir gezinti yapıyordum; çarşıda bütün ömrümde bugüne kadar hiç rastlamadığım güzellikte genç bir esire gördüm. Hakkında bilgi edinmek üzere başvurduğum simsar bana, bu esirenin rahmetli Vezir İbni Hakan’ın oğlu genç Ali-Nur’a ait olduğunu söyledi. Sanırım ki değerli hükümdarım, size üstün nitelikli güzel bir esire satın almak üzere Vezir Fazluddin ibn Hakan’a, evvelce on bin dinar verdiğini hatırlıyordur! Vezir İbni Hakan, söz konusu olan esireyi bulup sana almada pek gecikmedi. Ama harika bir yaratık olduğu ve çok hoşuna gittiği için, onu oğlu Ali-Nur’a armağan olarak sundu. Ali-Nur da, babasının ölümü üzerine, savruklu ve çılgınlıklar yaptı ve bunda o kadar ileri gitti ki sonunda tüm mal ve mülkünü, hatta tüm eşyayı satmak zorunda kaldı. Ve yaşamak için artık yarım mangıra bile ihtiyaç duyacak bir duruma düşünce, satmak maksadıyla, esireyi pazara götürmüş ve onu simsara teslim etmiş; o da cariyeyi açık arttırmaya sokmuş. Ve hemen tüm tacirler, arttırmaya katılmışlar. Öylesine arttırmışlar ki, esirenin fiyatı dört

bin dinara ulaşmış. O sırada ben esireyi görerek bunu esasen ilk sermayeyi sağlayan devletli sultanım için satın almaya karar verdim; simsarı çağırdım ve ona, 'Evladım, ben sana bu dört bin dinarı ödeyeyim!' dedim. Ama simsar bana genç esirenin sahibini gösterdi; o da beni görür görmez, kudurmuş gibi koşup geldi ve bana, 'Allah'ın belası ihtiyar! Ey felaket habercisi kötü şeyh! Bana cariyenin başını örten büyük yeldirmeyi dolduracak kadar altın versen de, onu sana bırakmaktansa bir Yahudiye, bir Hıristiyanı satmayı yeğlerim!' dedi. Bunu duyunca ona, 'Fakat, ey genç adam, onu ben kesinlikle kendim için değil, hepimizin iyilik kaynağı değerli efendimiz sultan için satın alıyorum' diye yanıt verdim. Ama bu sözlerimi işitip esireyi teslim edecek yerde, daha da hiddetlendi ve atımın dizginine yapışarak bacağını yakaladı ve çekerek beni yere düşürdü; sonra da ilerlemiş yaşıma aldırmadan ve beyaz sakallarına saygı duymadan, bana vurmaya ve her türlü kötü davranışta bulunmaya başladı; sonunda da şu anda gördüğünüz acınası hale getirdi. Ey adil hükümdarım! Ve bütün bunlar sultanımı hoşnut etmek, aslında yasal olarak da kendisine ait bulunan bir esireyi, yatağına layık görerek satın almak istememden dolayı başıma geldi!" diye sözünü sürdürmüştü.

Ve vezir, bu sözleri söyledikten sonra, sultanın ayaklarına atılıp ağlamaya ve ondan adalet dilemeye koyulmuş. Onun iddiası ve anlattıklarından sonra sultan, öylesine bir hiddete kapılmış ki, alnından kaşlarının arasına ter akmış ve hemen maiyetini oluşturan emirlerine ve sarayının ileri gelenlerine dönüp bir işaret yapınca huzurunda kılıçlarını çekmiş kırk muhafız belirmiş. Sultan onlara, "Hemen şimdi eski vezirim El-Fazl ibn Hakan'ın evine gidin! Evi yağmalayın ve de yerle bir edin! Sonra da canı Ali-Nur'u ve cariyesini yakalayın, kollarını bağlayarak huzura getirin!" demiş. Kırk muhafız, işittikleri ve itaat ettikleri yanıtı verdikten sonra, hemen Ali-Nur'un evine doğru yollanmışlar.

Oysa sultanın sarayındaki mabeyinciler arasında daha önce rahmetli Vezir İbni Hakan'ın kölesi olup büyük bir sevgiyle bağlandığı eski genç efendisi Ali-Nur ile birlikte yetiştirilmiş bulunan Sancar adında genç bir mabeyinci varmış. Talihin uğru olarak, Vezir Es-Sâvi'nin saraya geldiği ve sultan tarafından o

kıyıcı emir verildiği sırada orada bulunuyormuş. Hemen aceleyle kestirme yollardan Ali-Nur'un evine koşmuş; kapının çalındığını işiterek koşup gelen Ali-Nur'u bulmuş; Ali-Nur onun eski dostu Sancar olduğunu görünce kendisi ile selamlaşıp kucaklaşmak istemiş. Ama Sancar, fazla oyalanmadan ona "Sevgili efendim, şimdi dostluk sözleri söylemenin ve selamlaşmanın sırası değil!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

Özgür ruhun için, bağlanıp zulüm göreceğine ve sert köleliğin acısını çekeceğine inanıyorsan, onu kökünden sök ve kaç! Uzaklara uç, bırak kentlerde binalar onları inşa ettirenlerin üzerlerine çöksün! Hey dostum, Allah'ın geniş ve sonsuz toprakları üzerinde kendi ülkenden başka ülkeler bulursun! Ama başka can bulamazsın!

Ali-Nur da "Hey Sancar dostum, bana ne gibi bir haber getirdin?" diye sormuş. Sancar ona, "Hemen ayağa kalk, kendini ve cariye Enisü'l-Celis'i kurtar! Çünkü El-Muin ibn Sâvi, içine düşersen seni acımadan öldürecek bir ağ atmaya geliyor. Ve de sultan onun tahrikleriyle kılıçlarını çekmiş kırk muhafızını ikiniz için yola çıkardı. Başınıza felaket gelmeden, hemen kaçıp kurtulmanızı öneririm!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, bir kese altın çıkararak Ali-Nur'a vermiş ve ona, "Efendim, hacet halinde kullanabilmen için işte kırk adet altın dinar! Daha fazla cömert davranmadığım için beni bağışlamayı dilerim. Ama zaman kaybediyoruz! Kalk, hemen kaç!" demiş.

Ali-Nur koşup Enisü'l-Celis'e durumu bildirmiş, o da hemen çarşafına bürünmüş; ikisi birlikte evden, sonra da kentten çıkmışlar; Allah'ın yardımıyla deniz kenarına ulaşmışlar ve tam o sırada yelkenlerini açmış yola çıkmak üzere olan bir gemi bulmuşlar.

Ali-Nur, güvertede, "Birbirlerine henüz veda etmemiş olanlar etsin! Henüz yol tedariklerini tamamlayamayanlar tamamla-sın, evinde bir şey unutan varsa gidip alsın! Çünkü yola çıkmak üzereyiz!" diye haykıran kaptanı görmüş. Tüm yolculardan, "Yapacak başka işimiz kalmadı kaptan, her şey yolunda!" yanıtını alınca kaptan adamlarına, "Haydi! Yelken açın, palamarları çözün!" diye haykırmış. O anda Ali-Nur kaptana, "Ne yana

doğru yol alıyorsunuz, kaptan?” diye sormuş; o da, “Barış kenti Bağdat’a!” yanıtını vermiş.

Anlatısının bu anında, Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve otuz dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, kaptan, Ali-Nur’a, “Barış kenti Bağdat’a!” deyince, Ali-Nur da, “Bekleyin! Biz de geliyoruz!” demiş ve peşinde kendisini izleyen Enisül-Celis ile geminin güvertesine çıkmış, gemi de hemen tüm yelkenlerini açarak büyük beyaz bir kuş gibi deryaya kanat açmış; şairin dediği gibi:

Şu gemiye bak! Görünüşü seni baştan çıkarır. Telaşlı rüzgâr, onun rakibidir ve tezlik yarışında başka galip tanımaz! Yüksek maviliklerden kanadını yaymış denize dalan ve dengesini sağlayan bir kuş gibidir.

Ve gemi, uygun bir rüzgârla, tüm yolcularını taşıyarak yola koyulmuş. Ali-Nur ile Enisül-Celis’in başına gelenler bunlar!

Ali-Nur’u yakalamak üzere Sultan’ın gönderdiği kırk muhafıza gelince: Ali-Nur’un evine gelmişler; evi dört bir yandan kuşatmış, kapıları kırıp içeriye girmiş ve her bir yanı inceden inceye araştırmışlar. Ama hiç kimseyi bulup yakalayamamışlar. Bunun üzerine, evi çılgınca tahrip etmiş ve dönüp sultana semeresiz araştırmalarını bildirmişler. Sultan da, “Onları her yerde arayın, tüm kenti tarayın!” emrini vermiş. Ve tam o sırada Vezir İbni Sâvi çıkagelince, sultan onu teselli etmiş; bir hilat hediye ederek “Senin öcünü hiç kimse değil ben alacağım, sana söz veriyorum!” demiş. Vezir de ona uzun bir ömür ve mutluluğun huzurunu dilemiş. Sonra sultan, tellallarına şu bildiriye yaymalarını emretmiş: “Ey ahali! Eğer içinizden biri rahmetli Vezir İbni Hakan’ın oğlu Ali-Nur’a rastlarsa, onu yakalasın ve sultanın huzuruna getirsin! Mükâfat olarak güzel bir hilat ile bin dinar verilecek! Lakin, kim onu görür de, gizlerse, ibret oluşturacak bir ceza çekecek!” Ama tüm araştırmalara karşın hiç kimse Ali-Nur’a ne olduğunu bilememiş.

Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'in ne olduğuna gelince, sapasağlam Bağdat'a ulaşmışlar ve kaptan onlara "İşte burası tatlılık yuvası Bağdat şehridir. Kış kıyametin sertliğini hiç tanımayan, gül ağaçlarının gölgesinde, çiçekler arasında şırıldayarak akan sularının sesleri ve baharın ılıkılığı içinde yaşayan mutlu bir kenttir burası!" demiş. Ali-Nur, kaptana, yolculukları boyunca kendilerine gösterdiği iyi davranıştan ötürü teşekkür etmiş ve ona kendisi ve Enisü'l-Celis'in yolculuk masrafı olarak beş altın dinar vermiş, sonra gemiyi terk edip ardında Enisü'l-Celis olduğu halde Bağdat'ın içine girmiş.

Talih, Ali-Nur'un herkesin gittiği bir yol yerine, Bağdat'ı çevreleyen bahçelere doğru giden bir başka yolu izlemesini istemiş. Yöresi yüksek duvarlarla çevrili bir bahçeye ulaşıncaya kadar yürümüşler. Bu bahçenin giriş yeri iyice süpürülmüş, sulanmış ve iki yanına oymalı birer sıra konulmuş imiş; çok güzel olan kapısı kapalı imiş; ama yukarısında, her renkten güzel lambalar varmış; kapının yöresinde de suları berrak bir havuz bulunuyormuş. İçeriden bu kapıya ulaşan yola gelince, iki yanında üzerine güneşte dalgalanan işlemeli şahane bayraklar çekilmiş direklerle donatılmış imiş.

Bunu gören Ali-Nur, Enisü'l-Celis'e "Vallah! Burası çok güzel bir yer!" demiş. O da "Öyleyse burada, şu sıraların üstünde bir saat kadar dinlenelim!" diye yanıt vermiş. Ellerini ve yüzlerini havuzun taze suyuyla yıkadıktan sonra büyük sıralardan birinin üzerine çıkmışlar ve esen tatlı rüzgârla temiz havayı içlerine çekerek dinlenmeye koyulmuşlar. Hava öylesine tatlı, rüzgâr öylesine hafiften esiyormuş ki, çok geçmeden yüzlerini örtüp uyuyakalmışlar.

Oysa kapısında uyuyakaldıkları bu bahçe Zevkler Bahçesi diye anılmış ve bu bahçenin ortasında da Harikalar Sarayı diye anılan bir saray varmış; bahçenin ve sarayın sahibi Halife Harun Reşid imiş. Halife, göğsünün sıkıştığını hissedince, ferahlamak, eğlenmek ve kaygılarını unutmak için bu bahçeye ve bu saraya gelirmiş. Bu saray bütünüyle, seksen pencerenin açıldığı büyük bir salondan oluşmuş imiş, her pencerede de parlak birer lamba asılı imiş; ve salonun ortasında som altından yapılmış bir avize varmış ki, güneşten de fazla parlarmış. Bu salon ancak halife ora-

ya geldiği zaman açılmış ve o zaman tüm lambalar ve büyük avize yakılır; tüm pencereler açılır ve halife ipek ve altın işlemeli kadifeden büyük divana oturur; şarkıcılarına musikileriyle onu mest etmelerini emredermiş; ama sesini en çok iştirmek istediği kimse, şarkıcı ve şair ünlü İshak imiş; onun şarkıları ve doğaçtan söylemeleri tüm dünyada ünlenmiş imiş. Ve böylece gecelerin sakinliği ve bahçenin çiçeklerinden saçılan kokuyla dolu havasının tatlı ılıklığı ortasında, halifenin göğsü ferahlamış.

Halifenin bu bahçenin ve bu sarayın bakıcısı olarak seçtiği adam, Şeyh İbrahim olarak anılan iyi yürekli, yaşlı birisiymiş. Gece gündüz uyanık bir denetimle, densiz ziyaretçilerin, özellikle kadın ve çocukların bahçeye girip zarar vermelerini veya çiçek ve meyve çalmalarını önlermiş. O akşam da bahçenin yöresini ağır ağır dolaşarak denetlerken, dışa açılan büyük kapıya gelmiş ve orada büyük sıranın üstünde aynı örtüye bürünmüş iki kişinin yatmakta olduğunu görmüş. Buna çok kızmış ve “Nasıl oluyor bu! Halife hazretlerinin bana, Şeyh İbrahim’e tanıdığı kim olursa olsun bu saraya yaklaşanları cezalandırma yetkisini hiçe sayan, onun kesin emirlerine karşı çıkan iki gözüpek kişi! Halifenin adamlarının dinlenmesi için konulan bu sıralarda tünemenin neye mal olacağını onlara birazdan tattırayım bari!” demiş. Ve Şeyh İbrahim, bir ağaçtan esnek bir dal kopararak uykuculara yaklaşmış ve dalı sallayarak onlara hatırı sayılır bir ders vermek üzereyken birdenbire, “Ey İbrahim, sen ne yapıyorsun? Tanımadığın ve belki de yabancı ya da Allah’ın garibi dilenciler olup talihin bu yakalara sürüklediği kimseleri böyle sine dövmek sana yakışır mı? Hele bir kez yüzlerini gör bakalım!” demiş. Ve Şeyh İbrahim, gençlerin yüzlerini örten örtüyü kaldırmış ve uyurken yanakları birbirine dokunan, belki bahçesindeki bütün çiçeklerden de güzel bu iki harika yüzü görünce adeta büyülenmiş. Ve kendi kendine, “Ne yapıyordum ben? Ne yapıyordun sen ey iki gözü kör İbrahim! Asıl haksız hiddetinden dolayı cezalandırmak için seni dövmeli!” demiş, sonra da uyanların yüzlerini yeniden örtmüş ve ayak uçlarına oturmuş ve birdenbire ani bir şekilde kanının ısındığı Ali-Nur’un ayaklarını ovuşturmaya başlamış. Ve Ali-Nur, ayaklarını ovuşturan ellerin dokunuşunu duyarak uyanmakta gecikmemiş; ve ayaklarını

ovuşturanın saygın bir ihtiyar olduğunu görmüş ve onun tarafından böyle bir davranışta bulunulmasından utanmış ve hemen ayaklarını geri çekmiş; hemen kalkıp uygun bir tavır takınarak şeyhin elini yakalayıp dudaklarına götürmüş, sonra da alnına koymuş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, ona “Evladım, siz ikiniz nereden geliyorsunuz?” diye sormuş. Ali-Nur, “Efendim bizler yabancıyız!” demiş ve bu sözleri söyler söylemez gözlerinden yaşlar boşalmış. Şeyh İbrahim de ona, “Çocuğum, ben Tanrı’nın barış ve duası üzerine olası Peygamberimize vahyolunan ve kutsal kitabın birçok yerlerinde görülen ‘Gurbette bulunanlara konukseverlik gösterin, onları samimi ve iyi yürekle karşılayın!’ şeklindeki sözlerini unutanlardan değilim. Bundan dolayı, benimle birlikte gelin çocuklarım! Sizi bahçemde ve sarayımda gezdireyim! Böylece dertlerinizi unuttur, gönlünüzü ferahlatırsınız!” demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, “Efendim, bu bahçe kimindir?” diye sormuş; Şeyh İbrahim de, onu korkutmamak için, biraz da kendisini onurlandırmak maksadıyla, “Bu bahçe ve bu saray benimdir; bana da miras yoluyla ailemden kaldı!” yanıtını vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur ve Enisü’l-Celis ayağa kalkmışlar ve Şeyh İbrahim’in ardından, bahçenin kapısından içeri girmişler.

Ali-Nur Basra’da birçok bahçe görmüş imiş; ama böylesini görmek değil, düşlemesi bile olası değilmiş. Büyük kapı, en iyi etkiyi yaratacak yan yana dizilmiş kemerlerle donatılmış imiş; bunların üzerine şahane üzüm salkımlarının bütün ağırlığıyla sarktığı asmalarla kaplıymış ve bunların bazıları yakut gibi kırmızı, bazıları abanoz gibi siyahmış. Girdikleri yolu olgun meyvelerinin ağırlığıyla dalları eğilmiş meyve ağaçları gölgeliyormuş. Dallarda kuşlar, havai nağmelerden oluşmuş kendi dillerinde cıvıldaşıyormuş. Bülbül ötüşünü dalgalandırıyor, kumru aşktan şikâyet eden dem çekişlerini, ardıckuşu insansı bir edayla çaldığı ışığını, boynu gerdanlıklık güvercin de sanki şarapla başı dönmüşçesine ortaya koyduğu ötüşlerini tekrarlayıp duruyormuş. Orada, her meyve ağacı, en iyi iki cinsiyle temsil olunuyor; hatta Horasan kayısıları da görülüyormuş. Güzel dudak rengine erikler, başdöndürücü sarı erikler ile görünüşü hayranlık uyandıran kırmızı incirler, beyaz incirler ve yeşil incirler

varmış. Çiçeklere gelince inciler ve mercanlara benziyorlarmış; güller en güzel yanaklardan daha güzelmiş; menekşeler yanmış kükürt alevi gibi koyu renkliymiş; ortalıkta beyaz mersin çiçekleri, şebboylar, karanfiller, lavanta çiçekleri, gelincik çiçekleri görölüyormuş. Taçyaprakları bulutların gözyaşlarıyla parlıyor; papatyalar tüm dişlerini göstererek nergislere gülüyor; nergisler güllere, derin siyah gözlerle bakıyormuş. Yuvarlak ağaçkavunu, kulpsuz, boyunsuz kupalara benziyormuş; limonlar yuvarlak altın toplar gibi sarkıyormuş. Tüm toprak, rengârenk çiçeklerin binlercesinden oluşmuş çiçekli bir halıyla kaplanmış gibiymiş; çünkü bahar saltanat sürüyormuş; çünkü gür ırmaklar kabarmış ve kaynaklar fokurduyor ve kuşlar birbirine sesleniyor ve birbirlerini dinliyorlarmış; çünkü meltem bir ney gibi ses veriyor, saba rüzgân ona tatlı tatlı yanıt veriyor ve hava sevince boğulmuş olarak çınliyormuş.

İşte, Ali-Nur ve Enisü'l-Celis, Şeyh İbrahim ile birlikte bu durumdaki Zevkler Bahçesi'ne girmişler; bu sırada Şeyh İbrahim, hiçbir şeyi yarım bırakmak istemediğinden, onları Harkalar Sarayı'na girmeye çağırmış. Onlara kapıyı açmış ve onlar da içeri girmişler. Ali-Nur ve Enisü'l-Celis'in, bu görülmedik güzellikteki salonun şaşaasıyla ve içindeki olağanüstü, şaşkınlık yaratan ve hoşla gidici eşyanın varlığıyla gözleri kamaşmış; ve bu eşsiz güzelliği uzun uzun seyredip hayran olmuşlar. Sonra, bütün bu şaşaadan kamaşmış gözlerini dinlendirmek için, gidip bahçeye bakan bir pencerenin kenarına oturmuşlar. Ve Ali-Nur, ay ışığının aydınlattığı ağaclar karşısında, geçmiş dertlerini düşünmeye başlamış ve Enisü'l-Celis'e, "Ey sevgilim, gerçekte bu yer benim için sihirlle dolu. Bana ne kadar çok şey hatırlatıyor! Ve ruhuma barış sunuyor, beni yiyip bitiren ateşini söndürüyor, yoldaşım hüznü uzaklaştırıyor!" demiş.

Bu ziyaret dolayısıyla Şeyh İbrahim, onlara yiyecek şeyler çıkarmış; iyice kanlarını doyurmuşlar ve sonra ellerini yıkamış ve yeniden pencereye yaslanıp güzel meyvelerle donanmış ağaclarla bakmışlar. Bir süre geçtikten sonra, Ali-Nur Şeyh İbrahim'e dönüp ona, "Ey Şeyh İbrahim, bize içirecek bir şeylerin yok mu! Zira bana öyle geliyor ki, yemek yedikten sonra bir şeyler içmek âdettendir!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim onlara,

içi tatlı ve temiz suyla dolu porselen bir sūrahi getirmiş. Fakat, Ali-Nur ona, “Bu getirdiğin nedir? Benim istediğim içki bu değildir!” demiş. O da, “Yoksa sen şarap mı istiyorsun?” diye sorunca Ali-Nur, “Tabii ya, iyi bildin!” demiş. Şeyh İbrahim yeniden sözü alarak “Allah beni ondan ırak tutsun ve korusun! On üç yıldır içkiden elimi ayağımı çektim; zira, Allah’ın barışı ve duası üzerine olası Peygamber hangi mayalanmış içki olursa olsun, içeni, imal edeni ve satanı lanetlemiştir!” demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, “Ey Şeyh izin ver de sana bir iki çift söz edeyim!” demiş; o da, “Söyle bakalım!” deyince, “Sana, şarap içici, yapıcı ya da taşıyıcı olmadan, istediğim şeyi yapmanın yolunu gösterirsem, kitabın kavlince suçlu ya da lanetlenmiş olur musun?” diye sormuş; o da, “Sanırım ki hayır!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur yeniden söze başlayıp, “Öyleyse şu iki dinar ve iki dirhemi al! Şu eşeğe bin! Dükkanının dip tarafında her zaman şarap da bulunduran gül ve çiçeksuyu damıtan tacirlerden birinin kapısında dur! Kapı önünden geçen ilk yolcuyu durdur! Ona biraz para vererek içki satın almasını söyle! İçki parası iki dinar tutar, iki dirhemi de ona bahşiş olarak ver! Yine bu kimse iki testi şarabı eşeğe yüklesin! Şarabı eşek taşıyacağına, yoldan geçen kişi satın alacağına ve biz içeceğimize göre, bu işe senin bir katılımın olmuyor: böylece ne içici, ne yapıcı, ne de taşıyıcı oluyorsun! Ve de kitabın kutsal yasasına aykırı davranmış olmaktan korkman gerekmiyor!” demiş. Bu sözleri duyan şeyh, kahkahalarla gülmeye başlamış ve Ali-Nur’a “Valahi! Ben ömrümde senin kadar nazik, zeki ve de sevimli kimse görmedim!” demiş; Ali-Nur da “Vallahi! Biz ikimiz de sana çok minnettarız ey Şeyh İbrahim! Ama kesinlikle senden bu ricamızdan başka bir hizmet beklemiyoruz!” demiş. Bunun üzerine, o ana kadar sarayda her türden içkinin bulunduğunu açıklamak istemeyen Şeyh İbrahim, Ali-Nur’a “Dostum, işte sana kilerimin ve şarap mahzenlerimin anahtarları. Burası, saraya geldiğinde varlığıyla beni onurlandıran Emirü’l-Müminin’in emrine amade olmak üzere her zaman doludur. İçeri girer ve oradan hoşuna giden her şeyi alabilirsin!” demiş.

Bunun üzerine Ali-Nur mahzene girmiş ve gördüğü şeyler onu şaşkınlığa düşürmüş; tüm duvarlar boyunca raflar dolusu

som altından, gümüşten ve kristalden sürahiler düzenli biçimde sıralanmış; ve bu sürahilerin üzerine her türlü taşlar kakılmış bulunuyormuş. Ali-Nur, karar vererek istediğini seçmiş ve büyük salona geri dönmüş; değerli sürahileri halının üstüne koymuş; Enisül-Celis'in yanına oturmuş ve altın yaldızlı şahane cam bardaklara şarap doldurmuş ve Enisül-Celis ile birlikte, bu saraydaki her şeyi hayranlıkla seyrederek içmeye başlamış. Biraz sonra Şeyh İbrahim yanlarına yaklaşıp onlara kokulu çiçekler sunmuş; sonra, bir erkek karısıyla otururken âdet olduğu üzere, yanlarından ayrılarak uzakta bir yere çekilmiş. Onlar da başbaşa kalarak şarap onları tüm etkisi altına alıncaya kadar birlikte içmiş durmuşlar; o vakit yanakları renklenmiş, gözleri gazellerinki gibi parlamış; ve Enisül-Celis saçlarını çözmüş. Bunu gören Şeyh İbrahim büyük bir hevese kapılmış ve kendi kendine, "Onlarla birlikte eğleneceğime neden böyle uzakta duruyorum? Böylesine bir şenliği bir daha ömrümce görebilecek miyim acaba? Öyle bir şenlik ki, gökyüzünde iki aya benzetilebilecek bu iki güzel ve hayranlık uyandıran gencin bende uyandırdığı duygu kadar büyüleyici!" demiş. Ve Şeyh İbrahim bulunduğu yerden kalkarak ilerleyip toplantı salonunun öteki ucuna oturmuş. Bunu gören Ali-Nur ona, "Efendim, senden yaklaşıp bizimle oturmanı rica ediyorum!" demiş. Şeyh İbrahim de kalkıp onların yanına oturmuş. Ali-Nur da bir bardak almış, doldurup Şeyh İbrahim'e sunmuş ve ona "Ey Şeyh, al bunu iç! Onda tüm tatları bulacaksın! Çünkü zevk bardağın dibindedir!" demiş. Ama Şeyh İbrahim, "Allah göstermesin! Delikanlı, ben on üç yıldır ağzıma içki koymadım; bu süre içinde iki kez de hac görevini yerine getirdim!" diye yanıt vermiş. Ne yapıp edip Şeyh İbrahim'i sarhoş etmek isteyen Ali-Nur da ikna yoluyla maksadına erişemeyeceğini anlayınca, daha fazla ısrar etmemiş; dolu bardağı kendisi içmiş; doldurup yeniden içmiş ve birkaç dakika sonra, bir sarhoşun tüm davranışlarını taklit ederek sonunda kendini yere atmış uyuyor gibi yapmış. Bunun üzerine Enisül-Celis çaresiz kalmış gibi üzgün ve karmaşık bir bakışla Şeyh İbrahim'e bakmış ve ona, "Ey Şeyh İbrahim, bak şu adamın bana yaptığını gördün mü?" demiş. O da, "Bu ne perişanlık böyle! Ama böyle davranması için bir neden var mı?" diye konuş-

muş. Kadın, “Bu ilk kez olmuyor ki! Her zaman böyle yapıyor! Hep böyle içiyor da içiyor; sonra da sarhoşlanıp sızıyor; ve beni birlikte içecek dosttan mahrum ediyor, yapayalnız bırakıyor! Kimse benim ile kadeh arkadaşlığı yapmayınca, artık içmekten zevk almaz oluyor, beni dinleyecek kimse olmayınca şarkı söyleme arzusu bile duymuyorum!” demiş. Bunun üzerine, bu ateşli bakışların ve bu büyüleyici sesin etkisi altında kalan Şeyh İbrahim, tüm adalelerinin titrediğini duyumsayarak ona, “Gerçekten böyle içki içmenin hiçbir neşesi olmaz!” demiş. Bunu duyan Enisü'l-Celis de, bir bardak şarap doldurmuş; baygın gözlerle bakarak bunu Şeyh İbrahim'e uzatıp “Hatırım için şu bardağı al ve beni sevindirmek istiyorsan iç! Sana minnettar olurum!” demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim bardağı onun elinden almış ve şarabı içmiş. Enisü'l-Celis de ikinci kez doldurmuş, şeyh onu da içmiş; sonra Enisü'l-Celis üçüncü kez doldurmuş ve ona, “Oh! Değerli efendim, bunu da iç! Başka ısrar etmeyeceğim” demiş. Ancak şeyh, “Vallahi! Artık içecek halim kalmadı. İçtiğim bana yeter de artar bile!” demiş. Ama kadın o kadar ısrar etmiş, ona doğru eğilerek, “Vallahi! Bunu mutlaka içmelisin!” diyerek öyle incelikle yalvarmış ki, şeyh, bardağı alıp dudaklarına götürmüş; ama tam o sırada Ali-Nur bir kahkaha kopararak ansızın yerinden kalkıp oturmuş...

Ama anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve öyküsünün devamını ertesi gün anlatmak üzere ansızın susmuş.

Otuz beşinci gece gelince, sözünü şöyle sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, Ali-Nur bir kahkaha kopararak yattığı yerden kalkıp oturmuş ve Şeyh İbrahim'e, “Sen orada ne yapıyorsun? Senden, daha bir saat önce, bana arkadaşlık etmeni rica etmiş, sen de beni reddetmemiş miydin? Ve de ‘On üç yıl var ki, böyle bir şey yapmadım!’ dememiş miydin?” demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, epeyce utanmış. Sonra düşünce değiştirip acele acele “Vallahi! Benim sitem edilecek bir yanımla yok! Tüm suç içmem için beni sıkıştıran bu kızda!” demiş. Bunun üzerine Ali-Nur öylesine gülmüş ki, Enisü'l-Celis eğilip

onun kulağına, “Sen işi bana bırak ve alay etmekten vazgeç! Göreceksin ne kadar çok eğleneceğiz!” demiş. Sonra kendine bir bardak şarap doldurup içmiş; Ali-Nur’a da bir bardak doldurmuş, o da içmiş, sonra böylece bir kendisine, bir Ali-Nur’a şarap doldurarak Şeyh İbrahim’e en küçük bir ilgi göstermeden içmeyi sürdürmüşler. Onların bu yaptıklarını şaşkınlıkla izleyen Şeyh İbrahim, sonunda dayanamayıp “Birilerini içmeye çağırıp da sonra bu tür davranışta bulunmak ne mene iştir? Yani oturup sizin ne yaptığınızı seyretmem için mi beni davet ettiniz?” diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur ile Enisü’l-Celis öylesine gülmeye başlamışlar ki neredeyse bayılıyorlarmış. Bunun üzerine onun kendileriyle birlikte içmesine rıza gösterip gecenin üçte biri geçinceye kadar böylece içip durmuşlar.

Enisü’l-Celis, Şeyh İbrahim’e “Ey Şeyh İbrahim, bana şu lambalardaki mumlardan birini yakmam için izin verir misin?” diye sormuş. O da, o sırada bile yarı sarhoş, “Olur ama, sadece birini, sadece birini yak!” diye yanıt vermiş. Enisü’l-Celis hemen ayağa kalkmış, ama sadece bir tane değil, salondaki seksen lambanın tümünü yakmış ve dönüp yerine gelmiş. Bunun üzerine, Ali-Nur, Şeyh İbrahim’e “Ey Şeyh! Seninle birlikte olmak bilsen bana ne çok keyif veriyor. Ama bilmem bana şu meşalelerden birini yakmama izin verir misin?” demiş. Şeyh İbrahim de ona, “Öyle olsun! Kalk şu meşalelerden birini yak! Ama sadece birini! Beni kandıracağını sanma!” demiş. Ali-Nur da kalkıp sadece bir tane değil, Şeyh İbrahim zerrece fark etmeden, yirmi dört avizenin içindeki yirmi dört meşalenin hepsini yakmış. Bu durumda, tüm salon, tüm saray ve tüm bahçe ışığa boğulmuş. Şeyh İbrahim de “Gerçekten, siz ikiniz benden çok hovardasınız!” demiş. Ve bu sırada adamakıllı sarhoş olduğundan ayağa kalkmış ve bir yandan öbür yana yürüyerek, toplantı salonunun seksen penceresinin hepsini açmış; sonra dönüp yeniden oturmuş ve iki gençle içki içmeyi ve onlarla birlikte salonu kahkahalar ve şarkılarla cınlatmayı sürdürmüş.

Ama her şeyi bilen, her şeyi işiten, nedenlerin ve sonuçların yaratıcısı Allah’ın ellerinde bulunan Talih, tam o saatte Harun Reşid’in hava almak için, ay ışığında, sarayının Dicle’ye açılan pencerelerinden birinde oturmasını istemiş; ve Harun Reşid’in

oradan, nehrin öte yakasında bulunan yazlık saraya doğru bakarken, havada parlayan ve suya yansıyan bu ışıkların farkına varmasını uygun görmüş. Bu durumda halife, ne düşüneceğini bilemeden, sadrazamı Cafer el-Bermeki'yi çağırtmış. Ve Cafer huzuruna gelince, ona, "Ey vezir denen köpek! Sen benim hizmetimde olursun da, Bağdat'ta benim kentimde olup bitenden bana nasıl haber vermezsin?" diye haykırmış. Cafer de ona, "Bu sözlerle bana ne demek istediğinizi anlamadım" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Tamam! Şu saatte Bağdat düşman saldırısına uğrayıp işgal edilse, bundan daha kötü olmazdı! Ey lanet olası! Harikalar Sarayı'nın ışığa boğulmuş olduğunu görmüyor musun! Böyleyken sen, tüm büyük salonu aydınatabilecek, tüm fenerleri ve avizeleri yakabilecek ve tüm pencereleri açabilecek kadar küstah ve kudretli olan kişiyi bilmezden geliyorsun! Allah belanı versin! Artık benim halife sıfatım da bana ait değil, mademki, her şey benim bilgim dışında olup bitiyor!" diye haykırmış. Cafer de bir an titremeler içinde kalarak, "Sana Harikalar Sarayı'nın tüm pencerelerinin açıldığını, tüm fener ve avizelerinin yakıldığını kim söyledi?" diye sormuş. Halife, "Şuraya gel de bak bakalım!" demiş. Cafer halifenin yanına yaklaşarak ve bahçelerden yana bakarak, sarayı, ay ışığından da parlak, adeta yaniyor gibi gösteren tüm aydınlanmayı görmüş.

Bunun üzerine Cafer, bu durumun Şeyh İbrahim'in bir denizliğinden ileri gelebileceğini anlamış ve yaradılış bakımından iyi ve merhametli olduğundan, olasılıkla bu işten bir yarar sağlamak üzere bir girişimde bulunduğunu sandığı sarayın ve bahçenin ihtiyar bakıcısı Şeyh İbrahim'i başıslatacak bir özur bulmak için düşünmüş; ve halifeye "Ey Emirü'l-Müminin! Şeyh İbrahim geçen hafta bana geldi ve bana, 'Ey efendimiz Cafer, sizin ve Emirü'l-Müminin'in sağlığında ve de sizlerin korumanız altında çocuklarımla sünnet düğünlerini kutlamak en büyük dileğimdir' dedi. Ona, 'Peki, benden ne istiyorsun, ey şeyh' diye sordum. Bana, 'Sadece, senin aracılığıyla Harikalar Sarayı'nda çocuklarımla sünnet düğünlerini kutlamak için halifeden izin almak istiyorum!' dedi. Ben de ona, 'Ey Şeyh! Bu düğün için gerekli her şeyi şimdiden hazırlayabilirsin! Bana gelince, Allah izin verirse halife ile ilk buluşmamızda, ona dileğini bildirece-

ğim!’ dedim. Bunun üzerine Şeyh İbrahim yanımdan ayrıldı. Bana gelince, Ey Emirü’l-Müminin! Söz konusu meseleyi sana açmayı tümüyle unuttum!” demiş. Halife buna “Ey Cafer, bir tek suç işleyecek yerde cezalandırılacak iki suç birden işlemişsin! Ben de seni iki noktadan cezalandırmalıyım: İlki, söz konusu dileği gelip bana bildirmemen; ikincisi ise, Şeyh İbrahim sana gelerek ricada bulunurken, ihtiyaç içinde bulunduğunu anlamamı istemiştir. Harcamalarını giderecek bir şeyler vermek gerekirdi ona! Oysa sen bir yandan ona bir şey vermediğin gibi, öte yandan, gelip haber vermediğinden benim de kendisine yardım etmemi önlemiş oldun!” diye yanıt vermiş. Cafer de, “Ey Emirü’l-Müminin! Unutmuşum işte!” demiş. Bunun üzerine halife “Öyle olsun! Seni bu kez bağışladım! Ama şimdi, babalarımın ve sülalemin şanına yaraşır şekilde, şu andan başlayarak gecemizi gidip Şeyh İbrahim’in yanında tamamlamamız gerekir; çünkü iyi bir adamdır o, onu sık sık ziyaret eden Bağdat’ın belibaşlı şeyhlerinin çok saydığı vicdanlı bir adamdır. Biliyorum ki, fakirleri korur, ihtiyaç içinde olanları kollar; ve şimdi Allah rızası için birçok kişiyi evinde yatırıp beslediğinden eminim. Biz de, böylece oraya giderek, belki bu fakirlerden birinin bizden isteyeceğini yerine getirerek, hem bu dünyada hem de ötekinde bize yarar sağlayacak bir sevap işlemiş oluruz; kim bilir, belki de ziyaretlerimizle mutluluğunun doruğundaki bu iyi yürekli şeyhe ve tüm dostlarına, fikrimce, bir yarar sağlamış oluruz!” demiş. Ancak Cafer, “Ey Emirü’l-Müminin! Gecenin büyük bir bölümü çoktan geçip giti; ve şeyhin tüm çağrılıları şu anda oradan ayrılmak üzeredir!” diye yanıt vermiş. Halife de “Kesinlikle onlara katılmamız gerek!” demiş. Cafer de susmak zorunda kalmış; fakat çok şaşırılmış ve ne yapacağını bilememiş.

Bu sırada halife ayağa kalkmış ve Cafer huzurunda eğilmiş, ikisi, yanlarında Cellat Mesrur olduğu halde, her zamanki gibi, üçü de tacir kılığına girerek gerekli tedbirleri aldıktan sonra, Harikalar Sarayı’na doğru yollanmışlar.

Bağdat sokaklarından geçerek Zevkler Bahçesi’ne ulaşmışlar. Halife önden ilerlemiş ve büyük kapının açık olduğunu görmüş; şaşırarak Cafer’e, “Bak! Şeyh İbrahim kapıyı açık bırakmış! Gerçekte, asla böyle bir şey yapmazdı!” demiş. Bununla birlikte

üçü birden içeri girmişler ve bahçeyi geçip sarayın önüne gelmişler ve halife, “Ey Cafer! Yanlarına ulaşmadan önce, ilkin gizlice ve ses etmeden onları gözetlemem gerek! Böylece Şeyh İbrahim’in çağrılı olarak kimleri kabul ettiğini, çağrılılar arasında bulunan kentin ileri gelen şeyhlerinin miktarını ve bunların Şeyh İbrahim’e sunduğu armağanları ve hangi cömertliklerle onu donattıklarını görmem gerek! Şimdi onların hepsi, her biri kendi köşesinde, merasimin dinsel gereklerine dalmış olsa gerektir! Çünkü hiç ses işitmiyor ve varlıklarını sezinleyemiyorum!” demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, halife, yöresine bakıp büyük bir ceviz ağacı görmüş ve “Ey Cafer! Bu ağacın üzerine çıkmak ve oradan içeriyi görebilmek istiyorum. Hele bana yardım et!” demiş. Ve halife, ağacın üzerine çıkmış, bir daldan öbürüne sıçrayarak sonunda pencerelerin tam karşısına gelen bir dala ulaşınca kadar tırmanmasını sürdürmüş. Bunun ardından dala oturmuş ve pencereden içeri bakmış.

Ve oracıkta bir erkek, bir dişi, ikisi de birer ay gibi, yaranın överek yarattığı iki genç ile bu ikisinin arasına oturmuş bahçesinin bekçisi Şeyh İbrahim’i görmüş; ve de onun, bardağı elinde, kıza, “Ey güzeller sultanı! İçki ancak değerini şarkıyla desteklenirse ortaya koyar! O harika sesinle bizi büyülemen için seni yüreklendirme uğrunda, şairin söylediklerini okuya-çağım. Dinle:

“Ya Leyli! Ya Ayni!¹

Sevgilinin şarkısını duymadıkça, asla içki içme! Çünkü ben, atın ıslık sesi duymadıkça su içmediğinin farkına vardım.

Ya Leyli! Ya Ayni!

Sonra, gönlünü hoş tut sevgilinin! Öv onu! Okşa onu! Sonra, onun üzerine gömül! Uzan onun üzerine! Sen büyüdükçe o küçülsün!²

Ya Leyli! Ya Ayni!”

1 “Ey gece! Ey gözler (sevgilinin gözleri)” anlamındaki bu sözler, tüm Arap şarkılarının *leitmotiv*’idir. Şarkının her yerinde: giriş olarak, eşlik etmek için, final olarak, okunur (J.C.M.)

2 Mardrus’un İngilizceye çevirisinde “Sadece kendileri küçük olduğu halde, senin tutkunu büyüten kızlarla içki iç!” şeklindedir (Â.Ş.O.)

Şeyhi İbrahim'i bu durumda gören ve ağzından daha çok çapkınca sayılabilecek ve sarayın ihtiyar bakıcısı olarak yaşına asla uygun düşmeyen bu şarkısını işiten halife, hiddetinden terinin iki kaşı arasından aktığını duyumsamış ve aceleyle ağaçtan aşağı inmiş ve Cafer'e bakıp ona, "Ey Cafer, ömrümce sünnetin dinsel merasimini lâhuti bir revîşle¹ yerine getirmek üzere bu salonda toplanmış bu saygın şeyhlerinki kadar örnek oluşturacak hiçbir manzara görmedim. Bu gece, gerçekten, kutsamayla dolu bir gece! Sen de ağaca çık, salona acele bir göz at! Bu saygın cami şeyhlerinin hayır duaları sayesinde kutsanma fırsatını kaırma!" demiş. Cafer, Emirü'l-Müminin'in bu sözlerini duyunca çok şaşırılmış; fakat uzun boylu kararsızlık duymadan, hemen ağaca çıkmış ve pencerenin karşısındaki daldan içerisini gözetlemiş ve içki içen üç kişiden: kadeh elinde, şarkı söylerken başını sallayan Şeyh İbrahim'den, ona bakıp dinlerken alabildiğine gülen Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'ten oluşan grubun manzarasını seyretmiş.

Bu manzarayı gören Cafer'in, mahvolduğuna hiç kuşku kalmamış. Bununla birlikte, ağaçtan inmiş ve Emirü'l-Müminin huzuruna gelmiş. Halife de ona, "Ey Cafer, Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi, anımların dışsal merasimlerini tüm gücüyle izleyenlerden yaratmış; ve bu gece gördüklerimizin düştüğü baştan çıkaranların kötü yolundan ve akılsızların hata ve görüşlerinden irak eylemiş!" demiş. Cafer de, şaşkınlığının büyüklüğü dolayısıyla ne yanıt vereceğini bilememiş. Halife, Cafer'e bakarak, "Ama mesele bu değil! Ben asıl, gözlerime yabancı gibi görünen bu iki genci buralara kadar kimin sürüklediğini bilmek isterdim. Gerçekte, ey Cafer, güzellikten, mükemmellikten, boy inceliğinden ve her türden hayranlık uyandıran niteliklerden yana gözlerimin bu iki genç gibisini hiç görmediğini sana söylemeliyim!" diyerek sözlerini sürdürmüştü. Bunun üzerine Cafer, halifeden özür dilemiş ve kusurunu bağışlatmış; sonra da ona, "Ey halife! Gerçekten, doğruyu söylüyorsun: Bunlar sahiden çok güzel gençler!" demiş. Halife de bunun üzerine, "Ey Cafer! Seninle bir kez daha birlikte ağaca çıkalım! Ve bindiğimiz daldan onları gözetlemeyi sürdürelim!" demiş. Ve ikisi birlikte ağaca çıkıp pencerenin karşısındaki dalın üzerine oturmuş ve içeri bakmışlar.

1 Lâhuti: Tanrı âlemine ait olan; revîş: tarz, üslup (Â.Ş.O.)

Tam o sırada Şeyh İbrahim, “Ey sultanım, güney bağlarının¹ bu şarabı, ahlakın ve onun çirkin taassubunun kısır ağırlığını benden alıp götürdü. Ama mutluluğum senin uyum tellerini tıngırdattığını iştmeden tam olmayacak!” diyormuş. Enisü'l-Celis de ona, “Fakat, ey Şeyh İbrahim, telli bir saz olmadıkça, uyum tellerini nasıl tıngırdatırım?” yanıtını veriyormuş. Şeyh İbrahim, Enisü'l-Celis'in bu sözlerini iştince, ayağa kalkmış; halife de Cafer'in kulağına, “Bu yaşlı hovarda kim bilir şimdi ne yapacak?” diye fısıldamış. Cafer de, “Bilinmez ki!” diye yanıt vermiş. Bu sırada, birkaç dakika için ortalıkta görülmeyen Şeyh İbrahim elinde bir utla salona geri dönmüş. Halife bu uda dikkatle bakmış ve bunun, salonda eğlence olduğu ya da kendisini eğlendirdiği zaman gözde şarkıcı İshak'ın her zaman çaldığı udun ta kendisi olduğunu görmüş. Bunu gören halife, “Vallah! Bu kadarı da fazla! Yine de bu harika kızın şarkı söylemesini dinlemek isterdim; ama kötü şarkı söylüyorsa, ey Cafer, hepinizin elimden çekeceği var; eğer makamları bilerek ve uyumlu şarkı okursa, şu üç kişiyi nimetlere boğarım! Ama, Ey Cafer, yine de senin, elimden çekeceğin var!” demiş. Bunu duyan Cafer, “Allahümme!” diye haykırmış: “Bu durumda, onun doğru dürüst şarkı söylemeyi bilmemesini dilerim!” Halife bunu duyunca şaşırmış ve “Neden birinci durumu ikinciye yeğledin?” diye sorunca, Cafer, “Çünkü onlarla birlikte ceza görürsem, çekeceğim işkence saatlerini daha neşeli bulacağımı sanıyorum” diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife içinden gülmüş.

Bu sırada genç kadın udu bir eline almış; ötekiyle de işten anladığını belli eden bir tavırla düzen tutturmuş. Çok uzaktan ve tatlı bir taksim yaptıktan sonra, telleri titreterek onlara tüm ruhlarıyla, adeta demiri eritecek ve ölüyü diriltecek, kayanın ve çeliğin ruhuna nüfuz edecek şekilde ses verdiren mızraplar vurmuş. Sonra ansızın sesiyle uda eşlik ederek şarkı söylemeye başlamış:

Ya Leyl!

Düşmanım beni görünce, aşkın çeşmesiyle susuzluğumu ne çok gidermek istediğimi anlar!

1 “Güney bağlarının” sözlerini Mardrus'un İngilizceye çevirisinden aldım (Â.Ş.O.)

Ya Ayn!

Dostum böylesi haykırışlara kulak verirse, çok uzaklara kaçmaktan başka çare bulamaz! Ama, tadılan zevkleri ve aşkımızın çılgınlıklarını bana borçlu olduğunu hiç unutabilir mi? Ey aşkımızın zevkleri ve çılgınlıkları!

Ya Leyl!

Enisü'l-Celis, şarkısını bitirdikten sonra telleri inleterek uttan uyumlu sesler çıkarmayı sürdürmüş. Halife de, bir "Ah!" ya da bir "Ya Ayn!" ünlemine yanıt olarak duyduğu zevkle kendinden geçerek haykırmamak için tüm gücünü kullanmış. Ve de "Vallah! Ey Cafer! Tüm yaşantımda bu genç esirenin sesi kadar harika ve hayranlık uyandıran bir ses işitmedim" demiş. Cafer de gülmüş ve "Umarım ki şimdi halifenin hizmetkârına karşı duyduğu hiddet yok olmuştur" demiş. Bu konuşmayı izleyerek halife ve Cafer ağaçtan inmişler ve halife Cafer'e "Şimdi salona girmek, onların meclisinde bulunmak ve genç esirenin benim önümde şarkı söylediğini işitmek istiyorum" demiş. Cafer ona, "Ey Emirü'l-Müminin! Şayet onların meclisine katılırsan, onları çok tedirgin edersin; Şeyh İbrahim'e gelince, hiç kuşkusuz, korkudan ölür!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine halife, 'Öyleyse, ey Cafer, senin bana, onların dikkatlerini çekmeden, kendimizi de tanıtmadan bütün bu işlerin tam anlamıyla aslına ulaşmak için bir tertip bulman gerekiyor!" demiş.

Orada halife ve Cafer, nasıl bir tertip düzenleyeceklerini derin derin düşünürken, bahçenin ortasından ağır ağır akan büyücek bir dereye doğru yol almışlar. Dicle'ye bağlantılı olan bu derede Dicle'den kaçıp buraya sığınan ve burada onlara atılan yemle beslenen pek çok balık varmış. Ve de halife, daha önceleri balıkçıların burada toplandıklarını fark etmiş, hatta bir gün, Harikalar Sarayı'nın penceresinden dışarıya bakarken balıkçıları görüp seslerini işitmiş; bunun üzerine Şeyh İbrahim'e balıkçıların bahçeye girip dereye balık avlamalarına kesinlikle müsaade etmemesi ve yakaladığı her suçluyu şiddetle cezalandırması için emir vermiş imiş.

Oysa, o akşam, bahçenin kapısını açık bırakılmış bulan bir balıkçı içeri girmiş ve kendi kendine, "Bol bol balık avlamak için

işte iyi bir fırsat!” demiş. Bu balıkçının adı Kerim’miş ve Dicle balıkçıları içinde epeyce tanınmış biriymiş. O sırada ağını suya atmış, bekliyormuş; bir yandan da şu harika dizeleri okumaya koyulmuş imiş:

Ey su üzerindeki yolcu! Tehlikeleri ve yitip gitmeyi unutarak yolculuğa çıkmışsın! Ne zaman yolculuğu bırakıp evinde oturacaksın! Ve ne zaman, onu arasan da, servetin sana hiç gelmeyeceğini anlayacaksın?

Denizin kudurganlığını ve balıkçının yorgunluğunu hiç görmüyor musun? Gece yıldızlarla doluyken, geceleri yorğun ve bıkkındır o!

Oysa gece sakın, yıldızlar parlaktır.

Ağlarını suya fırlatınca, gözleri ağının kabaaran göğsünden başka bakılacak ve görülecek göğüs aramaz!

Asla ey yolcu, balıkçı gibi davranma! Bak! Yaşamın ve dünyanın değerini bilen, yeryüzünün günlerinden de, gecelerinden de keyiflenmeyi bilen adam, işte sarayında oturuyor! Mutlu, ruhu huzur içinde; yeryüzünün tam meyvelerini tadıyor.

Bak! Zevkle geçen bir geceden sonra işte uyanıyor! Genç bir dişi ceylanın gülüşü altında ve ona ait olan, ona gülen bir ceylanın iki gözünün bakışı altında uyanıyor!

Şükürler olsun Allah’a! Birine vereceğini verir; ötekini her şeyden mahrum eder. Biri balık tutar ve öteki bu balığı yer! Şükürler olsun Allah’a!

Balıkçı Kerim şarkı söylemeyi bitirince, halife tek başına onun yanına doğru ilerlemiş, onun arkasında durmuş, onu tanımış ve birdenbire ona, “Ey Kerim!” diye seslenmiş. Kerim de adının anıldığını işitince ardına dönmüş ve ay ışığında halifeyi tanımış; korkudan eli ayağı tutulmuş. Sonra biraz kendine gelip, “Vallahi, ey Emirü’l-Müminin! Bu işi senin emirlerine karşı gelmek için yaptığımı asla düşünme! Sadece fakirliğim ve ailemin kalabalık oluşu, bu akşam, beni böyle davranmaya yöneltti!” demiş. Halife de ona, “Pekâlâ, ey Kerim! Ben bu akşam seni görmemiş olayım! Acaba, sen de benim adıma ağını suya atıp

talihimi anlamam için bir denemede bulunmak ister misin?” demiş. Bunu duyan balıkçı, büyük bir sevince kapılmış ve Allah'ın adını anarak hemencecik ağını suya atmış; ve ağ suyun dibine ulaşınca kadar sabırla beklemiş. Sonra da ağını geri çekmiş ve her türden ve sayılamayacak kadar çok balıkla dolu olduğunu görmüş. Halife bundan çok memnun olmuş ve ona, “Ey Kerim, şimdi tüm olarak soyun!” demiş. Kerim de giysilerini, geniş kollu, kötü nitelikli, baştan aşağı rengârenk kumaşlarla yamalı içgömleğini ve donunu, rasgele toplanmış çeşitli tülbentlerden oluşmuş, siyah beyaz ve öteki türlerden irili ufaklı bitlerle dolu, üç yıldır çözülmemiş sarığını birer birer çıkararak aceleyle soyunmuş. Sonra urbasını ve sarığını yere koymuş ve halifenin önünde çınlıçplak kalmış. Bunun üzerine halife de soyunmaya başlamış. İlkın İskenderani ipekten urbasını, sonra Baalbeki ipekten ikinci urbasını, sonra da ceketini yeleğini çıkarmış ve balıkçıya, “Kerim, al bu giysileri ve üstüne giyin!” demiş. Sonra da halife balıkçının geniş kollu urbasını ve sarığını alıp giyinmiş; boynuna Kerim'in atkısını atmış ve ona, “Şimdi sen gidip kendi işlerine bakabilirsin!” demiş. Adam halifeye şükranlarını sunmaya koyulmuş ve ona şu dizeleri okumuş:

Sen beni sonsuz bir zenginliğin sahibi kıldın! Şükranlarım
da öylesine sonsuz olacak! Beni saymakla tükenmez arma-
ğanlara boğdun!

Yaşayanlar arasında yaşadıkça seni hep öveceğim! Ölünce
de, kemiklerim kabrimde sana hâlâ şükranlarını sunacak!

Ancak Kerim bu dizeleri henüz bitirmiş ki halife, zavallı balıkçının paçavralarında mekân tutmuş tüm tahtakuruları ve bitlerin bedenini sardığını ve tüm bu böceklerin bedeninde enine boyuna harıl harıl dolaşmaya başladığını duyumsamış. Bunun üzerine düzensiz ve şaşkın hareketlerle onları bir sağ eliyle, bir sol eliyle boynunda, göğsünde ve her yanında avuç dolusu yakalamaya ve dehşetle uzağa fırlatmaya koyulmuş. Sonra balıkçıya, “Sefil Kerim! Nasıl oldu da bunca kötü böceği, giysilerinde sarığında topladın?” demiş. Kerim de ona, “Sultanım, hiç korkma ve bana inan! Bu bitlerin ısırığını şimdi duyarsın! Ama, benim gibi sabre-

dersen, bir hafta içinde alışır, hiçbir şey duymaz olursun! Ve de ısırmaları vız gelir, artık hiç dikkatini çekmezler” demiş. Halife duyduğu tüm dehşete karşın gülmeye başlamış; yine de “Allah’ın belası! Bu giysileri nasıl olur da o kadar sırtımda taşıyım?” demiş. Balıkçı da, “Ey Emirü’l-Müminin! Sana bir çift söz etmek isterim. Ama yüce halifenin huzurunda bunları söylemekten utanç duymaktayım!” demiş; o da “Ne söyleyeceksen söyle bakalım!” demiş. Kerim de, “Ey Emirü’l-Müminin! Hayatını kazandıracak bir meslek olarak balıkçılığı öğrenmek istersin fikri aklımdan geçti. Eğer böyleyse, bu giysilerle, bu sarık çok işine yarar!” diyerek yanıt vermiş.

Halife balıkçının bu sözlerine çok gülmüş ve onu oradan savmış. Kerim kendi yoluna gitmiş; halife de bir seleyi hurma yapraklarıyla örtüp üzerine avlanan balıkları dizmiş, üzerlerini de itinayla güzel taze otlarla örtmüş ve seleyi yüklenerek biraz uzakça bir yerde onu bekleyen Cafer ile Mesrur’u bulmaya gitmiş. Onu görünce Cafer ile Mesrur balıkçı Kerim’i gördüklerini sanmışlar ve Cafer balıkçının halifenin gazabına uğrayacağından korkarak ona, “Ey Kerim! Sen buraya ne yapmaya geldin? Acele et de kurtul! Çünkü halife bu gece bahçede bulunuyor!” demiş. Halife, Cafer’in bu sözlerini duyunca öylesine bir kahkaha atmış ki, sırtüstü yere düşmüş. Cafer de, “Vallahi! Bu bizim sultanımız, efendimiz Emirü’l-Müminin’in ta kendisi!” diye haykırmış. Halife de, “Elbette, ey Cafer! Sen de benim sadrazamımsın ve seninle birlikte şuraya geldim; ve de sen beni tanıyamadın! Bu durumda şimdi adamakıllı sarhoş olan Şeyh İbrahim’in de beni tanımasını bekleyemezsin! Öyleyse yerinden kıpırdama ve beni geri dönünceye kadar burada bekle!” demiş.

Bunun ardından halife, sarayın kapı tarafına gidip kapıyı çalmış; birdenbire büyük salonda oturmakta olan Şeyh İbrahim ayağa kalkıp, “Kapıda kim var?” diye haykırmış; o da, “Benim ey Şeyh İbrahim!” diye yanıt vermiş, Şeyh de, “Sen kimsin?” demiş; halife, “Ben balıkçı Kerim! Bu akşam misafirlerin olduğunu öğrendim. Sana taptaze ve hâlâ canlı balıklar getirdim!” diye yanıt vermiş.

Meğer Ali-Nur ile Enisü’l-Celis balığı pek severlermiş. Çok taze ve hâlâ canlı oldukları lafını duyunca, ikisi de çok sevinmiş

ve Enisü'l-Celis, “Ey Şeyh İbrahim, hemen kapıyı aç! Getirdiği balıkları görelim!” demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim kapıyı açmaya karar vermiş ve balıkçı kılığındaki halife rahatça içeri girmiş; âdet üzere selamlaşmalar başlamış. Ama Şeyh İbrahim, bir kahkaha atarak onun sözünü kesmiş ve “Aramıza hoş geldin hırsız, hoş geldin soyguncu! Hele şu ünlü balıklarını bize bir göster!” diye haykırmış. Balıkçı da, üzerlerindeki taze otları kaldırıp seledeki balıkları onlara göstermiş; onlar da balıkların hâlâ canlı olduğunu ve kıpır kıpır kıpırdadıklarını görmüşler. Bunu gören Enisü'l-Celis, “Vallahi! Ey efendilerim! Bu balıklar harika! Ama kızarmış olmamaları yazık!” diye haykırmış. Şeyh İbrahim, “Ey balıkçı! Bu balıkları kızartmadan getirdiğine yazık etmişsin! İyisi mi, sen bunları al, çabucak mutfakta kızart! Sonra da bize getir!” diye yanıt vermiş. Hepsini bir ağızdan, “Evet! Acele pişir onları ve bize getir!” diye yanıt vermişler.

Halife koşarak dışarı çıkmış ve Cafer'i bularak, ona, “Ey Cafer! Balıkların kızartılmasını istediler” demiş. O da, “El Emirü'l-Müminin! Onları bana ver! Ben kendim kızartırım!” demiş. Halife, “Babamın ve cetlerimin mezarları üstüne yemin ederim ki, onları ben kızartacağım. Benden başka hiç kimse bu balıkları kızartamaz, hem de kendi ellerimle!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Şeyh İbrahim'in bahçe bakıcısı olarak oturduğu saz kulübeye gitmiş; her yanı araştırmaya başlamış ve balık kızartmaya yarayacak tüm gereçleri ve unu bulmuş ve de tuz, kekik, mersin yaprağı ve diğer benzeri şeyleri de sağlamış. Ocağın başına gidip kendi kendine, “Ey Harun! Çocukluğunda mutfaka girip oradaki kadınlara yemek yaparken yardım etmeyi ne kadar sevdiğini hatırla! Şimdi marifetini ortaya koymanın zamanı geldi işte!” demiş. Bunun üzerine tavayı almış; ateş üzerine koymuş; içine yağ koyup beklemiş. Yağ iyice kızarınca, iyice pulları alınmış, temizlenmiş, yıkanmış, tuzlanmış ve hafifçe una bulanmış balıkları alarak tavaya koymuş. Bir yanları iyice kızarınca, marifetli elleriyle öbür yanlarını çevirmiş; ve balıklar tam istediği gibi kızarınca, onları tavadan çıkarmış; bunları kesip aynı şekilde hurma yapraklarını üzerine dizip salondaki çağrılılara götürmüş, önlerine koymuş. Bunu gören genç Ali-Nur, genç Enisü'l-Celis ve Şeyh İbrahim ellerini uzatıp yemeye baş-

lamışlar ve yiyip bitirdiklerinde, ellerini yıkamışlar ve Ali-Nur, "Vallahi! Ey balıkçı! Bu gece sen bizi ihya ettin!" demiş. Sonra elini cebine sokmuş ve babasının genç mabeyincisi Sancar'ın Basra'da kendisine cömertçe verdiği paralardan üç altın dinar çıkarmış; bunları balıkçıya vermiş ve ona, "Ey balıkçı! Sana daha fazla veremediğim için beni bağışla! Seni başıma gelen son olaylardan önce tanımış olsaydım, vallahi daha fazlasını verir ve gönlünden fakirliğin acısını giderirdim. Sen artık bugünkü durumumun sağladığı bu dinarları al!" demiş. Halife de bunları alıp elini ilkin dudaklarına, sonra da alnına götürerek bu bağıştan ötürü Allah'a ve hayırsever kuluna teşekkürde bulunmuş ve parayı cebine koymuş.

Ancak, halifenin her şeyden önce istediği, genç esirenin kendi önünde şarkı söylemesini işitmek imiş. Dolayısıyla Ali-Nur'a, "Ey benim genç efendim, senin hayrın ve cömertliğin başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ama, eşsiz iyilikseverliğiniz sayesinde benim gerçekleşmesini dilediğim en büyük arzum, bu esirenin şuradaki udu biraz çalması ve harika olduğunu düşündüğüm sesiyle şarkı söylemesidir. Çünkü şarkılar ve ut çalınması beni adeta kendimden geçirir; dünyada en zevk aldığım şey bunlardır!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, "Ey Enisül-Celis!" diye seslenmiş; o da, "Buyurun efendim!" deyince, "Senin için bir değer ifade ediyorsa, başım için, seni dinlemeyi şiddetle arzu eden şu balıkçıyı hoşnut etmek üzere, bize birkaç şarkı söyle!" demiş. Enisül-Celis, sevgili efendisinin bu sözleri üzerine, hemen udu eline almış ve sazı denemiş olmak için tellere bir iki dokunmuş, küçük bir taksim yapmış, sonra mızrap vurarak dinleyenleri kendinden geçirmiş; sonra da şu iki dizeyi okumuş:

Genç, uysal, ince genç kadın parmaklarının narin dokunuşlarıyla ut çaldı ve ruhum göz açıp kapayıya kadar bir zamanda bedenimden uçup gitti! Sesi duyulunca sağıra bile işitmek nasip oldu; ve dilsizler, çaresiz, ansızın, "Bu ses insanı nasıl da coşturuyor!" diye bağırıldılar!

Sonra Enisül-Celis, çalgının tellerine mızrap vurmaya sürdürmüştü; öylesine bir sanatla ki, orada bulunanların hepsinin

akıllarını başlarından almış; sonra gülmüş ve yeniden şu iki dizeyi okumuş:

Gencecik ayaklarıyla toprağımıza ayak basarak, onu zevklerle ve ışığa boğarak titrettin! Gözlerinin aydınlığı da gecenin karanlığını uzaklara kovaladı. Seni yeniden görmek için ey genç çocuk! Barnağımı miskle, gülsuyuyla ve çeşnilendirilmiş reçineyle kokulandırmaya hazırım, işte!

Ve Enisü'l-Celis öylesine harika bir sesle şarkı söylemiş ki, halife zevkin doruğuna çıkarak ve tutkunun sürüklemesine kapılarak, ruhunun coşkusunu artık tutamamış ve “Ah! Ah! Ya Allah! Ya Allah!” diye haykırmaya başlamış. Bunu duyan Ali-Nur, ona, “Ey balıkçı! Esirenin sesi ve tellerden çıkardığı uyumlu sesler seni çok mu etkiledi?” diye sormuş. Halife de, “Evet, vallahi!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine her zaman misafirlerinin beğendiği bir şeyi hiç tereddüt etmeden hemen onlara vermeyi âdet edinmiş olan Ali-Nur ona, “Ey balıkçı, mademki esireyi çok beğendin, öyleyse onu sana armağan ediyorum. Bir şeyi bir kez verdikten sonra bir daha geri almayan cömert bir yüreğin armağanı olarak! Al, esire bundan böyle senindir” demiş. Ve Ali-Nur, o anda ayağa kalkmış; üstlüğünü canlı bir hareketle omuzlarına almış ve Enisü'l-Celis'ten izin bile almadan, toplantı salonunu terk etmeye hazırlanmış ve balıkçı kılığındaki halifenin özgürce Enisü'l-Celis'e sahip çıkmasına imkan vermiş. Bunu gören Enisü'l-Celis ona yaşlı gözlerle bir an bakıp, “Ey Ali-Nur efendim, gerçekten beni bırakıyor ve son kez veda bile etmeden terk ediyor musun? Lütfen biraz eğleş! Sana bir çift söz edecek kadar zaman bağışla bana! Dinle ey Ali-Nur!” demiş; ve ona şu iki şikâyet dolu dizeyi okumuş:

Benden uzaklara mı kaçıyorsun, sen ey yüreğimin saf kanı! Sen ki, yerin kaburgalarımla ciğerim ardındaki şu yaralı yüreğimdir!

Sana yalvarırım, ey merhameti sınırsız olan Allahım! Ne olursun, ayrılanları birleştir! Sen ki cömertlikle insanoğulları arasında iyiliklerini istediğince dağıtırsın!

Enisü'l-Celis şikâyetlerini bitirince Ali-Nur ona biraz yaklaşmış ve şu dizeleri okumuş:

Ayrılık gününde o sevgili bana vedalar etti; ve ayrılığın yakıcı gözyaşlarıyla, bana “Şimdi ne yapacaksın, benden uzak, benim yokluğumda?” diye sordu. Ben de ona, “Ah, bunu bana değil, senin yanında kalacak olana sor!” dedim.

Bu sözleri işitince, halife bu iki gencin ayrılmasına neden olduğunu acıyla duyumsamış ve öte yandan, Ali-Nur'un bu harika kadını kendisine bu kadar kolaylıkla armağan olarak sunmasına da çok şaşırılmış; ve ona, “Söyle bana delikanlı! Ve de baban kadar yaşlı birisi olduğumdan, bana itiraf etmekten korkma! Sen bu kadını belki de kaçırmış olduğundan dolayı yakalanmak ve cezalandırılmak korkusuyla mı böyle davranıyorsun? Yoksa onu bana bırakarak borçlarından kurtulmayı mı düşlemektesin?” diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur, ona “Vallahi, ey balıkçı! Ben ve bu esire öylesine şaşırtıcı bir serüven yaşadık ve öyle inanılmayacak felaketler geçirdik ki! Gözlerin iç köşelerine iğnenin ucuyla yazıl-sa, onu saygıyla okuyanlara bir ders oluştururdu!” demiş. Halife de ona, “Bize acele öykünü anlat ve de ayrıntıları ihmal etme! Belki de bu senin için bir teselli kaynağı olur, hatta yardım görebilmeni sağlar! Çünkü Allah'ın tecellisi ve de yardımı her zaman yakınımızdadır” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur, “Ey balıkçı, sana bunu, ölçülü, uyaklı olarak mı, konuşma diliyle mi anlatmamı istersin?” diye sormuş. Halife, de, “Düz konuşma ipek üzerine işlemedir; dizeler ise inci dizileridir!” diye yanıt vermiş. Ali-Nur da gözleri yarı kapalı, alnını eğerek yavaş sesle, oracıkta, şu dizeleri içine doğduğu gibi okumuş:

Dostum, rahat yatağımdan kaçtım! Ve doğduğum yerden öylesine uzaklaştım ki, ruhumu keder doldurdu!
Bilesin ki, bir babam vardı çok sevdiğim, bence babaların en tatlısı!

Artık yanımda değil o! Ve sadece mezar ona sığınak olmuş!
O zamandan beri, dertler ve felaketler beni öylesine ezdi ki, bundan içim parçalandı ve yüreğim unufak oldu.

Sağlığında babam bana, güzeller içinden bir güzel seçti: dal gibi narin, hafif bir rüzgârın eğip büktüğü, dalgalandırdığı dal gibi usul boylu!

Onu sevdim, tutkuyla sevdim ve onun uğrunda babamın bana bıraktığı serveti yiyip tükettim; onu, hızlı koşan atlanımdan en sevdiğime yeğlercesine sevdim.

Ama her şeyimi tükettiğim günün birinde, esir pazarının yolunu tuttum. Ben ki ayrılık acısını tüm kederlerden üstün tutardım.

Tellallar pazarda onu övdüler, ona değer biçtiler! Ama birden yaşlı bir sefih, ona sahip olmak için fiyat artırmak isteyenleri engelledi.

Bu nefret uyandıran ihtiyarı görünce, hiddet beni pençesine aldı ve esiremi elinden tutup pazardan uzaklaştırmak istedim.

Ama ihtiyar sefih hırsını doyurmak için yüreği cehennem ateşiyle dolu karşı çıkınca kendimi tutamayıp sağ elimle suratına bir yumruk indirdim, sol elimle de tekrarladım. Beni yiyip bitiren hiddeti onda yatıştırdım.

Sonra da yakalanmak korkusuyla, düşmanımın belasından kurtulmak için acele evime sığındım.

Kentin hükümdarı, tutuklanıp hapse konulmam için emir verdi. İşte tam o sırada değerbilir genç ve yakışıklı bir mabeyinci koşup geldi; ve bana, beni kıskananların düzeninden kurtulmak için, hemen uzağa kaçmamı bildirdi.

Ben de, dostumu yanıma alarak gecenin kanatlarına sığındım; birlikte kentimizden kaçtık ve Bağdat'a doğru yol aldık. Ve şimdi ey balıkçı! Bu güzel dostumdan başka hiçbir hazinem yok!

Onu da sana armağan ediyorum, ey balıkçı!

Ey balıkçı, bil ki, sana yüreğimin sevdiceğini veriyorum ve onunla birlikte yüreğimi de alıp götürüyorsun, ey balıkçı!

Ali-Nur bu inci dizilerinin sonuncusunu da ortaya koyup sözünü bitirince halife, ona "Ey efendim, bütün bu inci dizilerini ortaya döküp beni hayran ettikten sonra, şimdi bu hayranlık verici öykünün, üstüne nakış işlenmiş ipek ayrıntılarından da

biraz söz eder misin?” diye sormuş. Bunu duyan ve boyuna balıkçı Kerim’e meram anlattığını sanan Ali-Nur, öyküsünün başından sonuna kadar oluşumu üstüne tüm ayrıntıları anlatmış.

Halife, öyküyü tümüyle kavrayınca, “Peki, şimdi nereye gitmeyi düşünüyorsun, ey Ali-Nur efendimiz?” diye sormuş. Ali-Nur da, “Ey balıkçı, Allah’ın toprakları sonsuza dek geniştir!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, ona “Beni dinle, ey delikanlı! Ben meçhul bir balıkçıyım, ama sana hemen şimdi, Basra Sultanı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni’nin kendi eline teslim edilmek üzere bir mektup yazacağım. O bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!” demiş.

Ancak anlatısının tam burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve öyküsünün akışını daha fazla sürdürmemiş.

Ve otuz altıncı gece olunca, Şehrazad, yeniden öyküsünü ele almış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife Ali-Nur’a “Ben Basra Sultanı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni’ye bizzat götüreceğin bir mektup yazacağım; o bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!” deyince; Ali-Nur ona, “Ama bu dünyada balıkçıların hükümdarlara özgürce mektup yazmaları görülmüş şey midir?” diye sormuş. Halife de ona, “Ey Ali-Nur efendim, doğru söyledin! Ama böyle davranmama izin veren nedeni sana hemen açıklayacağım: Bil ki, ben daha çocukken, bu Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni ile aynı okulda, aynı hocadan okuyup yazma öğrendim. Hatta ben ondan daha ileride idim, hüsn-i hatta elime su dökemezdi. Ve de şiir dizelerini olduğu kadar kutsal kitabın ayetlerini de ondan kolay ezberlerdim. İkimiz çok iyi dosttuk. Ama, daha sonra Allah, bahttan yana onu gözetti; onu hükümdar yaparken, beni basit bir balıkçı yaptı. Ancak o, Allah’ın nezdinde kibirli olmanın geçerli bulunmadığını bilerek benimle ilişkilerini sürdürdü ve ben, ondan bir şey isteyip de hemen yerine getirmediğini hiç görmedim; hatta her gün bin dilekte bulunsam, hiç kuşkusuz hemen hepsini yerine getirir!” diye yanıt vermiş. Ali-Nur bu sözleri işitince, “Öyleyse söylediklerini bir yaz da göreyim!” demiş.

Bunun üzerine halife yere oturmuş; bir ayağını ötekinin üzerine atmış ve bir hokka ile bir kalem ve kâğıt almış; kâğıdı sol avcunun içine, kalemi sağ eline alıp şu mektubu yazmış:

Esirgeyen, sonsuz merhametiyle Bağışlayan Allah'ın adıyla!
Ve dahi bu mektup Harun Reşid ibn Mehdi el-Abbasi tarafından Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye yollanmıştır. Sana lütuflarımın seni kucakladığını ve bu sayede saltanatımın hüküm sürdüğü ülkelerden birinde temsilcim olarak bulunduğumu hatırlatırım!

Ve şimdi, sana kendi elimle yazdığım bu mektubu getirenin vaktiyle senin vezirin olmuş, şimdi yüce Allah'ın rahmetine kavuşmuş Fazlüddin ibn Hakan'ın oğlu Ali-Nur olduğunu bildiririm. Yazdıklarımı okuduğun andan itibaren tahtından hemen ayrılacak ve saltanatı senin yerine hükmedecek olan Ali-Nur'a terk edeceksin! Çünkü, vaktiyle sana verdiğim kudreti, şimdi ona bağışlıyorum! İrademi yerine getirmeyi ertelemeyesin! Allah'ın barışı üzerine olsun!

Mühürleyerek ona vermiş. Ali-Nur da mektubu almış ve önce dudaklarına, sonra alnına götürerek onu sarığına sokmuş ve o anda, terk edilerek gözyaşlarına boğulmuş olan Enisü'l-Celis keder içindeyken, Basra'ya gitmek için gemiye binmek üzere oradan ayrılmış.

İşte o an için Ali-Nur'un durumu böyleymiş. Halifeye gelince, onunki de şöyle!

O dakikaya kadar hiç sesini çıkarmayan Şeyh İbrahim, olup biteni görünce, daima balıkçı Kerim yerine koyduğu halifeye doğru dönmüş ve "Ey balıkçıların en sefili! Bize ancak on mangır edecek birkaç balık getirdin ve üç altın dinarı cebine atmakla yetinmeyip şimdi de genç esireyi kendine almak istiyorsun! Sefil! Şimdi hiç durmadan aldığın altının en az yarısını bana vereceksin! Esireye gelince, onu da bölüşeceğiz. İlk ben onunla iş tutacağım; sonra da sen!" demiş.

Bu sözleri duyunca, halife kıvrak bir hareketle pencerelerden birine yaklaşmış ve Şeyh İbrahim'e müthiş bir bakış fırlat-

tıktan sonra, ellerini çırpmış. Zaten bu işareti beklemekte olan Cafer ile Mesrur koşarak salona gelmişler ve halifenin bir işareti üzerine Mesrur, Şeyh İbrahim'in üzerine atılıp onu kımıldamaz hale getirmiş. Cafer'e gelince, hizmetçilerinden biriyle acele getirttiği şahane bir giysi elinde olduğu halde halifeye yaklaşmış ve balıkçının paçavralarını sırtından alarak tezhipli ipek urbayı ona sunmuş.

Bunu görünce, Şeyh İbrahim halifeyi tanıyarak dehşete düşmüş, utancından parmak uçlarını kemirmeye başlamış; ama hâlâ bunun gerçek olduğuna inanmakta kararsızlık geçiriyor ve kendi kendine, "Bu bir rüya mı, yoksa gerçek mi?" diyerek söylenip duruyormuş. Bunu gören halife her zamanki sesiyle, ona, "Pekâlâ Şeyh İbrahim! İçine düştüğün bu hal nedir senin?" diye sormuş. Şeyh İbrahim de, bu sözleri duyunca bütünüyle sarhoşluktan kurtulup kendine gelmiş ve uzun sakallarıyla halifenin ayaklarına kapanmış ve şu iki dizeyi okumuş:

Ey tüm yaratıklar üstünde önceliği olan sen, hatamı affeyle!
Kölesini bağışlamak efendisine düşer!
İtiraf derim ki, beni buna çılgınlık itti. Hoşgörüyü bağışlamak da senin şanına yakışır.

Bunun üzerine halife, Şeyh İbrahim'e, "Seni bağışladım!" demiş. Sonra utangaç Enisü'l-Celis'e dönerek ona, "Ey Enisü'l-Celis! Şimdi kim olduğumu anladığına göre, seni saraya götürüyüm!" demiş. Sonra hepsi birden Harikalar Sarayını terk etmişler.

Enisü'l-Celis saraya ulaşınca, halife ona tek başına oturbileceği bir daire ayırtmış; emrine hizmetçiler, köleler vermiş. Sonra onu görmeye gitmiş ve ona, "Ey Enisü'l-Celis! Şimdilik benimsin! Bir yandan seni arzuladığım, öte yandan da Ali-Nur tarafından cömertçe bana bırakılmış olduğun için! Ben de bu bağışı dengelemek için Ali-Nur'u Basra'ya sultan yaptım. Ve, Allah isterse, ona görkemli bir hilat yollayacağım; bunu ona sen götüreceksin ve onunla birlikte saltanat süreceksin!" demiş. Sonra halife, Enisü'l-Celis'i kollarına almış ve o geceyi sevişerek geçirmişler. İşte ikisinin başına gelenler bunlarmış!

Ali-Nur'un başına gelenler şöyle imiş: Ali-Nur ibn Hakan, Allah'ın lütfuyla Basra kentine ulaşınca, doğru Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin sarayına gitmiş, huzuruna çıkmak için büyük bir haykırış koparmış. Sultan bu haykırışı duyunca kimin kopardığını öğrenmiş ve ilgilinin huzuruna getirilmesini emretmiş. Ali-Nur da Sultan'ın huzuruna çıkmış; sarğından halifenin mektubunu çıkarıp kendisine sunmuş. Sultan mektubu açınca halifenin yazısını tanımış. Hemen ayağa kalkıp içeriğini dikkatle okumuş ve okumasını bitirince, mektubu üç kez dudaklarına ve alnına götürmüş ve "İşitip Yüce Allah'a ve Emirü'l-Müminin halifeye itaat ettim!" demiş ve tahttan feragat ederek halifenin emrini yerine getirmek kararında olduğunu onlara açıklamak üzere hemen kentin dört kadısını ve belli başlı emirlerini huzuruna getirtmiş.

Fakat tam bu sırada, Ali-Nur'un ve babası Fazluddin ibn Hakan'ın eski düşmanı Sadrazam El-Muin ibn Sâvi içeri girmiş. Bunu gören Sultan, Emirü'l-Müminin'in mektubunu ona vermiş ve "Oku!" diye emretmiş. Vezir Sâvi mektubu almış, okumuş, yeniden okumuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış; ama birdenbire ve ustaca bir manevrayla, halifenin siyah renkli mührünü taşıyan alt kısmını yırtmış ve ağzına sokup çiğnemiş, sonra da uzağa fırlatmış. Bunu gören Sultan büyük bir hiddete kapılarak, "Allah belanı versin! Ey Sâvi! Böylesi bir davranışta bulunmak için hangi şeytan seni dürttü?" diye haykırmış. Sâvi de, "Ey şahım, şunu bilin ki, bu kopuk, halifeyi de veziri Cafer'i de asla görmüş değil! Bu açıkça bir sahtekârlıktır; oğlan da içini kötülük kemiren bir sahtekârdır! Kötülük ve hile sarmış ruhunu! Herhalde bir yerlerden tesadüfen, üzerinde halifenin el yazısı bulunan bir kâğıt bulmuş; yazıyı taklit etmiş ve sahtekârlık yapmış; dolayısıyla istediklerini bu yoldan kâğıda geçirmiş olacak! Böyle olunca sultanım, nasıl olur da tahttan feragat edersin? Eğer mektubu halife yollasaydı, bunu saray kâtiplerine yazdırmaz mıydı? Ve bu adamı buraya halife gönderseydi, yanına bir mabeyinci ya da bir vezir katmaz mıydı? Oysa, bu kişinin buraya yapayalnız geldiğini biliyoruz!" demiş. Bunu duyan Sultan, "Peki, bu durumda nasıl davranalım, ey Sâvi?" diye sormuş; o da "Ey sultanım, sen bu adamı bana teslim et! Ben işin gereğinin

ne olduğunu anlarım! Olayların gerçek yönünü öğrenecek bir mabeyinci ile onu Bağdat'a gönderirim. Eğer anlattıkları doğruysa, bu genç adam, bu kez bize halifenin mührüyle donanmış bir ferman getirir. Ama doğru değilse, bu genç adamı mabeyinci geri getirir; ben de ondan şaşaalı bir tarzda intikam alır ve geçmişte de, bugün de işlediği suçların cezasını veririm!" demiş.

Vezir Sâvi'nin bu sözleri üzerine Sultan, sonunda Ali-Nur'un gerçekten suçlu olduğuna inanmış; artık sabır göstermeksizin müthiş bir şekilde hiddetlenmiş ve muhafızlarına "Yakalayın şunu!" diye emir vermiş. Muhafızlar da Ali-Nur'u yakalamış ve yere yıkarak bayılıncaya kadar dövmüşler. Sonra sultan Ali-Nur'un ellerini ve ayaklarını zincirlemeleri için emirler vermiş; sonra zindancıbaşını çağırtmış; o da sultanın huzuruna gelmekte gecikmemiş.

Bu zindancının adı Kutait imiş. Vezir onu görünce, kendisine "Ey Kutait! Efendimiz sultanın emriyle, şu gördüğün adamı alacak, zindanın en derin çukurlarından birine atacaksın! Ve gece gündüz işkence edeceksin!" demiş. Kutait, "Duydum ve itaat ettim!" demiş ve Ali-Nur'u zindana götürmüştü.

Kutait, Ali-Nur ile zindana girince, kapıyı kapatıp hemen dikkatle yerleri süpürtmüş ve kapının ardına koydurttuğu bir kereveti temizletmiş; bu kerevetin üzerini halıyla örtüp onun üzerine de bir minder koydurmuş. Sonra Ali-Nur'a yaklaşmış, bağlarını çözmüş ve kerevete çıkıp dinlenmesini rica etmiş ve ona, "Ey efendim, ben birçok kez baban rahmetli vezirin nimetlerinden yararlandığımı hiç unutmam! Bundan dolayı asla korkuya kapılma!" demiş. Ve hemen Ali-Nur'a saygı ve iyilikle davranmaya koyulmuş, elinden geleni ardına bırakmamış. Öte yandan vezire her gün rapor göndererek Ali-Nur'un en müthiş cezalara çarptırıldığını bildirmiş. Bu böylece kırk gün sürmüştü.

Kırk birinci gün, saraya Sultan için halife tarafından yollanan görkemli bir armağanın geldiği görülmüş. Ve Sultan bu armağanın zenginliğine şaşakalmış; ancak, halifenin bunu göndermesinin nedenini asla anlayamadığından emirlerini toplamış ve onlara görüşlerini sormuş. İçlerinden kimileri bu armağanı, halifenin yeni sultanı kutlamak için göndermiş olabileceği fikrini ileri sürmüşler. Bunu duyan Vezir Sâvi hemen ileri atılıp, "Ey

Şahım! Bu Ali-Nur'dan kurtulmanın iyi olacağını size söylememiş miydim?" diye haykırmış. Bunun üzerine, Sultan da, "Valla-hi! Sen şimdi bana tam da bu kişiyi hatırlattın! Hemen git onu bul ve acımadan başını vurdur!" diye haykırmış. Sâvi de, "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. "Ancak onun cezasını tellallara 'Ali-Nur ibn Hakan'ın idamını görmek isteyenler sarayın önüne gelsin!' diye bağırarak daha önce tüm kente duyurmak isterdim. Böylece bütün kent halkı gelip idamın infaz edildiğini görür; ben de öcümü almış olurum; gönlüm ferahlar, öfkem yatıştır!" demiş. Sultan da ona, "Sana ne uygun görünüyorsa onu yapabilirsin!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Vezir İbni Sâvi çok memnun olmuş ve valinin yanına koşarak gitmiş ve ona kentin her yanında Ali-Nur'un idam edileceği yerin ve saatin ayrıntılarıyla kentin her yanında tellallarla ilan edilmesini emretmiş. Ve bu emir, hemen yerine getirilmiş. Ve de, tellalları işitenler, kentin tüm halkı, üzüntüye kapılıp mateme bürünmüş ve okullardaki küçük çocuklardan çarşılardaki dükkâncılara kadar hepsi ağlamaya başlamış; sonra kimileri Ali-Nur'un geçişini görmek ve öldürülüşünün acıklı temasında bulunmak için birer uygun yer tutmak üzere koşmaya başlamışlar; kimileri de çıkışından başlayarak Ali-Nur'a kortej oluşturmak üzere, hapishanenin kapısında toplanmışlar.

Vezir İbni Sâvi'ye gelince, muhafızlarından onunu yanına alarak, neşe dolu, acele hapishaneye koşmuş; kapının açılmasını ve içeriye alınmasını emretmiş. Bunun üzerine zindancı Kutait, onu buraya getiren nedeni bilmez görünerek, ona, "Ey vezirimiz efendimiz, ne dilersiniz?" diye sormuş. Vezir de, "O ahlaksız kopuğu hemen huzuruma getirin!" demiş. Zindancı, "Şimdi o, yediği dayaklardan ve uğradığı işkencelerden dolayı çok kötü bir durumda bulunuyor. Böyle de olsa, emrin hemen yerine getirilecektir!" demiş. Ve zindancı oradan uzaklaşarak Ali-Nur'un bulunduğu yere doğru yönelmiş ve onun yavaşça şu dizeleri okuduğunu duymuş:

Ne yazık ki beni felaketlerden kurtaracak kimse yok!
Ağrılanmsa yoğunlaşıp çoğalıyor; çareleri de gittikçe daha nadir ve daha pahalı oluyor!

Acımasız yokluk, kanımın en temiz bölümünü tüketti ve yaşantımın son soluğunu aldı götürdü! Talih de dostlarımı, en kıyıcı düşmanlarımı yaptı!

Ey beni gören tüm kişiler! İçinizde bana acıyacak, uzayıp giden sefaletimi düşünecek ve çağırma yanıt verecek kimse yok mu?

Bütün dehşetine karşın ölüm şimdi bana, tüm aldatıcı umutları terk ettiğim bu yaşamdan daha tatlı geliyor!

Allahım! Ey iyi haber getirenlere yol gösteren Varlık! Teselli sağlayanların efendisi! Ey Cömertlik Denizi!

İşte sana üzgün bir ruhun tüm yaralarıyla yalvanyorum! Beni bu felaketlerden ve bunların tehlikelerinden kurtar! Kusurlarımı ve günahlarımı bağışla! Hatalarımı ve yanlışlarımı affet!

Ali-Nur sızlanmalarını bitirince, Kutait ona yaklaşmış ve meseleyi çabucak açıklamış ve kendisine özel olarak gizlice verdiği giysileri sırtından çıkarmasına ve onun yerine aşağılık mahkûmların giydiği gibi paçavra halindeki eski bir urbayı sırtına geçirmesine yardım etmiş, sonra da onu, öfkeden tepinerek bekleyen Vezir Sâvi'nin huzuruna götürmüş. Ali-Nur da veziri görmüş ve babasının bu eski düşmanının kendisi hakkında da nasıl bir düşmanlık duyduğunu anlamış. Yine de ona şöyle demiş: "İşte geldim ey Sâvi! Tüm inancınla bağlandığın talihin hep senden yana mı olacağını sanıyorsun? Şairin şu sözlerini anlamazdan mı geliyorsun?"

"Kudreti elinde tutup hükmedenler bundan yararlanıp yetkilerini aşarak Adaleti yaralar! Bilmezler ki verdikleri hüküm, yakında boşa çıkar ve hiçlikte erir!"

Ve Ali-Nur, "Ey vezir, şunu iyi bil ki, sadece Allah kudret sahibidir ve Tek Gerçekleştiricidir!" diye eklemiştir. Bunu duyunca vezir, ona, "Ey Ali, bütün bu söylediklerinle beni korkutacağımı mı sanıyorsun? Oysa, bil ki, ben senin boynunu, sana ve Basra'nın bütün halkının karşı çıkmasına rağmen, koparacağım. Senin tarzına uyararak, ben de şairin şu sözlerine uygun davranacağım:

“Bırak zaman keyfince hareket etsin! Sen bildiğince Adalet dağıtarak doyum sağla!”

“Hele bir başka şairin şu dizeleri ne kadar hayranlık vericidir:

“Düşmanın ölümünden sonra yaşayan kişi, istenen maksada ulaşmış sayılmaz mı?”

Bunun üzerine, vezir birdenbire muhafızlarına, Ali-Nur’u yakalayıp bir katırın sırtına atmalarını emretmiş. Ama muhafızlar Ali-Nur’u görmek için toplanan ve ona, “Emret! Hemencecik bu adamı taşa tutup parça parça edelim! Canımız bu uğurda feda olsun!” diye haykıran halkı düşünerek tereddüt etmişler.

Fakat Ali-Nur halka şöyle demiş: “Oh, hayır! Bunu sakın yapmayın! Yo, hayır! Şairin şu sözlerini hiç işitmediniz mi?

“Her insanın yeryüzünde payidar olacağı belli bir zamanı vardır! Bu süre geçince ölümü mukadderdir! Hatta arslanlar ormanlarında beni parçalamak için sürükleydiler bile, zamanın dolmadığını hissettikçe, hiç korkmazdım!”

Bunun üzerine muhafızlar, Ali-Nur’u yakalayıp onu bir katırın sırtına bindirmişler ve sarayın önüne, Sultan’ın penceresinin altına gelinceye kadar bütün kenti dolaştırmaya başlamışlar. Bu arada da, boyuna, “Yazıda sahkekarlık yapanı bekleyen ceza işte budur!” diye haykırıyorlarmış. Sonra da Ali-Nur’u siyaset meydanında celladın döktüğü kanın kokuştuğu yere getirmişler. Ve elinde baltasıyla cellat, Ali-Nur’a doğru ilerleyip, ona, “Ben senin itaatkâr kölenim! Eğer bir şey yapılmasını istiyorsan, söyle yapayım! Sadece emretmen yeter! Bir şey yemek ya da içmek istiyorsan, emret, hemen getireyim! Çünkü yaşayacak çok zamanın kalmadı! Sultan’ın başı pencerede belirir belirmez, hüküm yerine getirilecek!” demiş. Bunun üzerine Ali-Nur, sağına soluna bakmış ve şu dizeleri okumuş:

Lütfen bana yanıt verin! İçinizde bana yardım edecek insafli bir dost yok mu? Yaşamım sona erdi, bahtım tüken-

di! Beni kurtaracak ve bu hayırlı davranışıyla ödüllendirilmeye layık olacak, sefaletime bir bakış fırlatıp, kederimi göreceksin ve çektiğim cezanın acılarını hafifletmek için bir yudum su verecek kimse yok mu?

Bunu duyan oradaki herkes hıçkırmaya başlamış ve cellat hemen bir su testisi alarak Ali-Nur'a sunmuş. Ama hemen Vezir İbni Sâvi yerinden fırlayarak testiye kırmış ve öfkeyle cellada, "Boynunu koparmak için ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Bunun üzerine cellat bir sargı alarak Ali-Nur'un gözlerini bağlamış. Bunu gören halk vezire karşı ayaklanmış ve ona küfretmeye, her türlü kötü söz söylemeye başlamış. Koparılan gürültü doruğuna ulaşmış ve kıpırdamalar ve haykırışlar tarif edilemez hale gelmiş ve birdenbire, bu kargaşa süregiderken, bir toz bulutu yükselmiş; havada ve boşlukta yankılanan, karmakarışık sesler gelmiş.

Bu gürültü patırtıyı duyup bu toz dumanı görünce Sultan dikkat kesilmiş; sarayının penceresinden bakarak yöresindekilerle, bunun ne olduğunu gidip anlamalarını emretmiş. Ama Vezir Sâvi, "Şimdi bunun sırası değil! Her şeyden önce şu adamın kafasının kesilmesi gerek!" diye yanıt vermiş; ama Sultan "Sen sus, ey Sâvi! Ve bırak, neyin ne olduğunu görelim!" demiş. Oysa, bu toz, halifenin sadrazamı Cafer'in ve maiyetindeki süvarilerin atlarının yerden kaldırdığı tozmuş.

Ve bu ani gelişlerinin nedeni söyleymiş: Halife, Enisü'l-Celis'in kollarında geçirdiği geceden sonra, onu bir daha aramaksızın otuz gün geçmiş; Ali-Nur ibn Hakan'ın anlattığı tüm öyküyü de unutmuş ve ona bunu hatırlatacak kimse de olmamış. Fakat, halife gecelerden bir gece, Enisü'l-Celis'e ayrılmış dairenin önünden geçerken ağlama sesleri işitmiş ve tatlı ve ince bir sesin hafifçe, şairin şu dizelerini okuduğunu duymuş:

Ey Mutluluk! Sen uzağımda da, yakınımda da olsan, gölgen beni hiç terk etmedi. Ve dilim, sevinçle, senin adını anmayı zevk edindi, ey tatlı varlık!

Ve bu şarkıdan sonra, hıçkırıklar iki kat yoğunluk kazanınca, halife kapıyı açıp bu özel daireye girmiş; ve görmüş ki, ağlayan

Enisü'l-Celis imiş. Enisü'l-Celis, halifeyi görünce, ayaklarına atılarak üç kez öpmüş; sonra şu iki dizeyi okumuş:

Ey ırkının, neslinin ünlü hükümdarı! Meyveleriyle zengin dalların eğildiği, ey ünlü bir kanın tatlı ürünü!
İzin ver de iyiliğinin ve eşsiz cömertliğinin eseri olarak verdiği sözün sana hatırlatayım! Ah! Onu unuttun mu yoksa?

Ama halife hâlâ Enisü'l-Celis'i ve Ali-Nur'u hatırlayamamış ve ona, "Sen kimsin ey genç kız?" diye sormuş. O da "Ben, Ali-Nur ibn Hakan'ın sana armağan ettiği cariyeyim. Ve şimdi sana yaraşır bir onurla cariyeni onun yanına göndermek için ettiğin vaadi yerine getirmeni diliyorum. İşte otuz gündür bir saat bile uykunun nimetini tatmaksızın, burada beklemekteyim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, halife acele olarak Cafer el-Bermeki'yi çağırtmış ve ona "Otuz gün oluyor ki, Ali-Nur ibn Hakan'dan haber alamadım. Ve de Basra Sultanı'nın onu öldürtmesinden endişe ediyorum. Ama, kendi başıma ve cetle-rimin mezarları üzerine yemin ediyorum ki, bu gencin başına bir felaket gelmişse, neden olanı, dünyada en çok sevdiğim kişi de olsa, öldürteceğim! Bundan dolayı, Cafer, hemen şimdi senin Basra'ya doğru yola koyulmanı ve Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye ve onun Ali-Nur ibn Hakan'a karşı nasıl davranmış olduğuna dair haberler getirerek geri dönmeni istiyorum!" demiş. Cafer de hemen yola koyulmuş.

Cafer Basra'ya gelip bütün bu gürültü ve patırtıyı ve haykıran kalabalığı görünce, "Bu kargaşalık da nedir?" diye sormuş. Ve hemen halkın içinden bin ağız birden ona yanıt vererek Ali-Nur ibn Hakan'ın başına gelenlerin hepsini anlatmış. Cafer onların bu sözlerini işitince, saraya ulaşmak için büsbütün acele etmiş ve Sultan'ın huzuruna çıkarak ona selam vermiş ve oraya gelmesinin nedenini açıklamış ve de ona, "Ali-Nur'un başına bir felaket gelmişse neden olanların öldürülmesi ve işlenen suçun hesabının senden sorulması hakkında emir aldım. Ey Sultan! Ali-Nur şimdi nerede?" demiş.

Bunun üzerine, Sultan muhafızlar gönderip siyaset meydanından Ali-Nur'u bulup getirmelerini emretmiş. Ali-Nur daha

içeri girer girmez Cafer ayağa kalkmış ve muhafızlara, Sultan'ı ve El-Muin ibn Sâvi'yi tutuklamalarını emretmiş; ve Ali-Nur'u veziri ile birlikte hapsedtirdiği Muhammed ez-Zeyni'nin yerine tahta oturtmuş.

Sonra Cafer, düzenlenen şenlikler dolayısıyla Basra'da üç gün daha kalmış. Ama, dördüncü gün, Ali-Nur Cafer'e yönelip ona, "Gerçekten, Emirül-Müminin'i yeniden görmeyi candan arzuluyorum!" demiş. Cafer de onun bu arzusunu yerinde görerek, "Sabah namazımızı kılalım, sonra hemen Bağdat'a doğru yola çıkarız!" demiş. Sultan da, "Duyduk ve itaat ettik! yanıtını vermiş. Sabah namazını kılmışlar ve ikisi muhafız ve süvarilerin eşliğinde ve beraberlerinde eski sultan Muhammed ez-Zeyni ve Vezir Sâvi olduğu halde, Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve tüm yol boyunca Vezir Sâvi düşünecek ve pişmanlıkla yumruklarını ısıracak vakit bulmuş.

Böylece yolculuğu sürdürmüşler. Ali-Nur da, barış kenti Bağdat'a ulaşıncaya kadar Vezir Cafer'in yanibaşında at sürmüş. Hep birlikte halifenin huzuruna çıkmak için acele etmişler; Cafer, Ali-Nur'un öyküsünü halifeye anlatmış. Bunun üzerine halife, Ali-Nur'u yanına çağırarak ve ona, "Al şu kılıcı ve kendi elinle düşmanın, şu sefil İbni Sâvi'nin başını kes!" demiş. Ali-Nur da kılıcı alıp İbni Sâvi'ye yaklaşmış. Fakat Sâvi, ona bakarak, "Ey Ali-Nur! Ben kendi doğam icabı seninle çatıştım; ona boyun eğmek zorunda kaldım. Ama sen şimdi kendi doğana göre hareket et!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, elindeki kılıcı fırlatmış, halifeye bakıp ona, "Ey Emirül-Müminin! Benim silahımı elimden aldı!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

Düşmanımı gördüm, onu nasıl yeneceğimi anladım. Ama, saf insan, iyilik sözleriyle her zaman yenik düşer.

Fakat halife, "Peki! Sen onu bize bırak!" demiş ve Mesrur'a, "Ey Mesrur! Kalk, şu sefilin başını kes!" emrini vermiş. Mesrur da kılıcını kaldırıp bir vuruşta Vezir El-Muin ibn Sâvi'nin kellesini uçurmuş. Bunun üzerine halife, Ali-Nur'a dönmüş ve ona, "Şimdi, dile benden ne dilerse! Mükâfatı sen tayin et!" demiş. Ali-Nur ona, "Ey efendim, ben saltanat istemiyorum. Basra tah-

tında da hiç gözüm yok! Halife hazretlerinin yanında ömrümün sonuna kadar yaşasam, benim için bundan büyük mutluluk olamaz!" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Ey Ali-Nur, bu teklifini tüm dost yüreğimle ve gerekli saygıyla kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra Enisü'l-Celis'in getirtilmesini istemiş ve onu Ali-Nur'a iade ederek kendilerine birçok mal ve zenginlikler bağışlamış; ayrıca Bağdat'ın en güzel saraylarından birini onlara tahsis ettiği gibi, geçimleri için de yüksek maaş bağlamış; ve de Ali-Nur ibn Hakan'ın yakını ve nedimi olmasını istemiş ve en sonra da bundan böyle vezirlerini seçerken daha dikkatli olması kaydıyla affettiği Muhammed ez-Zeyni'nin Basra sultanlığında yeniden görev almasını uygun görerek devletiyle bütünleşmesini sağlamış. Ve hepsi, ölüm gelip kapılarını çalınca kadar, neşe içinde yaşamış.

"Fakat" diye güzel konuşmasını sürdürmüş Şehrazad, "Ey Şah, ne kadar hoş olsa da, Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'in bu öyküsünün Ganim bin Eyüb'ün ve kız kardeşi Fitne'nin öyküsünden daha harika ve şaşırtıcı olduğunu düşünme!" Şah da, "Bu öyküyü daha önce hiç duymamıştım" demiş.

Ganim Bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne'nin Öyküsü

Ve Şehrazad anlatmaya başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki evvel zamanlarda ve asırlar ve çağlar öncesinde tacirler arasında iki çocuk babası çok zengin bir tacir varmış. Kendisine Eyüb derlermiş. Oğlu, “Aşkın Dalgın Esiri”¹ namıyla tanınan Ganim bin Eyüb² imiş. Geceleyin doğan dolunay kadar güzel, konuşma ve sözcükleri telaffuzdan yana emsalsiz yeteneklere sahipmiş. Ganim'in kardeşi olan kız ise, Fitne³ adını taşırmış; o da güzellik ve büyülemekten yana üstün niteliklere sahipmiş.

Babaları Eyüb'ün ölümü üzerine onlara büyük bir servet miras kalmış.

Fakat, anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama otuz yedinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Babaları tacir Eyüb, öldüğünde onlara büyük bir servet, başka pek çok şey arasında yüz yük ipekli, işlemeli ve değerli kumaş, sırf miskile dolu yüz torba bırakmış; mallar tümüyle balyalanmış ve her balyanın üzerine okunaklı bir yazıyla “Bağdat'a gidecek” yazılmış imiş; çünkü tacir Eyüb, bu kadar erken öleceğini

- 1 Resimli Ay Yayınevi'nin çıkardığı fasiküllerde böyle anılıyordu. Arapçası *El-Mutim el-Meslub* (Derde Düşerek Mahkûm Olmuş) şeklindedir (Â.Ş.O.).
- 2 *Ganim* (Arapça; uzun “a” ile): “Ganimet alan” (Â.Ş.O.).
- 3 *Fitne*: Arapçada “baştan çıkarıcı” anlamına gelen bu isim, aynı zamanda güzel kokan bir çiçeğin (Latince: *acacia farnesiana*) de adıdır (J.C.M.).

ummuyor ve bizzat kendisi Bağdat'a gidip bu değerli malları satmak istiyormuş.

Ama bir kez Allah tacir Eyüb'ü sonsuz rahmetine çağırıp da, yas günleri de tamamlanınca, genç Ganim, babası yerine, kendisi Bağdat'a gitmeye karar vermiş. Bunun üzerine annesine, kız kardeşi Fitne'ye, yakınlarına ve mahallesinde ve civarda oturanlara veda etmiş; sonra da çarşıya giderek gerekli develeri kiralamış ve tüm mallarını develere yükletmiş ve Bağdat'a gitmek için yola çıkmak üzere bulunan başka tacirlerin varlığından yararlanmış; ve bahtını Yüce Allah'a emanet ederek yola koyulmuş. Ve Allah onun yazgısını öylesine güven dolu yazmış ki, tüm mallarıyla birlikte sağ salım Bağdat'a ulaşmakta gecikmemiş.

Bağdat'a ulaşır ulaşmaz, acele çok güzel bir ev kiralamış; onu şatafatlı şekilde döşemiş; her yana şahane halılar, divanlar ve yastıklar koymuş; kapılara ve pencerelere perdeler asmayı unutmamış. Sonra da deve ve katırların üzerindeki malları indirtmiş ve yolculuğun yorgunluklarını gidermek üzere istirahataya çekilmiş. Daha sonra da, sakın bir şekilde, birbiri ardına gelip kendisine "Hoş geldin!" diyen ve barış ve mutluluk dileyen Bağdatlı tacirleri ve ileri gelenleri kabul etmiş.

Bunu izleyerek mallarını satmak maksadıyla pazara gitmeyi düşünmüş. Yanına her birinin üzerinde saptanmış fiyatlarını belirleyen etiketler bulunan en güzel kumaşların ve en ince ipeklilerin örneklerinden oluşmuş bir balya almış ve büyük tacirlerin barındığı çarşıya doğru yollanmış. Ve hemen onun yanına gelip, ona barış dileyen ve serin şerbetler ısmarlayıp büyük bir içtenlikle karşılayan tacirlerle tanışmış. Sonra bunlar onu alıp çarşı şeyhine götürmüşler. O da Ganim'in elindeki örneklerle bir göz attıktan sonra, hemen orada, Ganim'e, bin dinarlık malına iki misli kâr getirecek şekilde fiyat teklif etmiş. Ganim bu pazarlıktan çok memnun kalmış; ve her gün çarşıya gelerek daima bir misli kârla birkaç top mal ve birkaç torba misk satmış. Bu böylece bir yıl sürmüştü.

İkinci yılın başlangıcında bir gün, âdeti üzere çarşıya gitmiş. Ama çarşıdaki tüm dükkânları kapalı bulmuş. Çarşının büyük kapısı da aynı şekilde kapalı imiş. Bayram günü falan olmadığından, Ganim çok şaşırarak ve bunun nedenini sormuş. Ona

çarşının bellibaşlı tacirlerinden birinin ölmüş bulunduğunu ve herkesin cenazede bulunmak üzere çarşıdan ayrıldığını söylemişler. Yoldan geçenlerden biri de, “Sen de gitsen ve cenaze alayına katılsan iyi edersin, çok da makbule geçer!” demiş. Ganim de onlara “Pek tabii! Yalnız, cenaze merasiminin nerede yapıldığını öğrenmek isterim” demiş. Bunun üzerine bu yeri kendisine tarif etmişler; o da hemen civardaki bir cami avlusunda yer alan merasime katılmış; havuzdaki sudan itinayla abdest almış ve gösterilen yere aceleyle seğırtmiş; ve orada tüccar kalabalığına katılmış ve onlara cenaze namazı kılınan büyük camiye kadar yoldaşlık etmiş. Sonra da cenazeyi gömmek üzere Bağdat’ın kapıları dışındaki mezarlığa giden cenaze alayına katılmış. Mezarlığa girmiş ve mezar taşları arasından ilerleyerek ölünün gömüleceği kubbe şeklinde yapılmış mezara ulaşmış.

Ölünün yakınları mezarın yanı başına büyük bir çadır kurdurmuşlar. İçini, ışıklar, meşaleler ve fenerlerle donatmışlar. Cenazeye katılanların hepsi çadır içinde yer bulabilmiş. Bunun üzerine mezar açılmış ve cenaze çukura konup üzeri kapatılmış. Sonra imamlar ve öteki din adamları ile Kur’an okuyucular, kabir üze kutsal kitabın böyle bir merasimle ilgili ayet ve surelerini okumaya başlamışlar ve tüm tacirler ve de ölünün tüm yakınları, çadıra serili halının yöresine çepeçevre oturmuş ve kutsal sözleri dinsel bir vecdle dinlemişler. Ve Ganim bin Eyüb, kendi evine dönmek için büyük bir istek duysa da, ölünün yakınlarından utandığından kendi başına kalkıp oradan ayrılamamış.

Merasimler gün batıncaya kadar sürmüştü. Bunun ardından köleler tatlı dolu büyük tabaklar getirmişler; orada bulunanlara bu tatlılardan bol bol dağıtmışlar; onlar da tüm cenaze merasimlerinde âdet olduğu gibi, doyuncaya kadar yiyip içmişler; sonra önlerine ibrik ve leğen getirilmiş; ellerini yıkamışlar ve âdet olduğu üzere sessiz olarak yine çepeçevre oturmuşlar.

Ancak, belli bir süre sonra, Ganim bu merasimin ertesi sabaha kadar sürüp gideceğini anlayarak, başında bekleyen birini bırakmadığı evdeki mallarından dolayı kaygılanarak ve de yolda hırsızların kendisini soyabileceğinden korkarak endişeye kapılmış ve kendi kendine, “Ben bir yabancıyım, bir de zengin biri

olarak tanınıyorum. Böyleyken, evimden uzakta geceyi dışarıda geçirirsem, hırsızlar tüm servetimi yağmalarlar ve tüm paramla geri kalan mallarımı alıp götürürler” demiş. Ve endişeleri gittikçe arttığından, oradan kalkıp merasime katılanlara çok acele bir ihtiyacını gidermek zorunda olduğunu söyleyerek hemencecik oradan ayrılmış; ve karanlıkta kentin kapısına ulaştıran patikayı izleyerek yola koyulmuş. Ama, geceyarısı gelip geçtiğinden kentin kapısının kapatılmış olduğunu anlamış ve gelip giden tek bir kimseyi görememiş ve köpek haykırımlarından ve kurt ulumalarına karışan uzak çakal bağırtilarından gayrı bir ses duyamamış. O zaman, düşkırıklığına uğrayarak ve korkarak, “Allah’tan gayrı güç ve kudret yoktur! Daha önce malım yüzünden kaygılanıyordum; şimdiyse canımdan endişe ediyorum!” diye haykırmış. Bunun üzerine geri dönmüş ve sabah oluncaya kadar geceleyin barınacak bir yer aramaya başlamış. Hemen o civarda dört duvarla çevrili ve içinde bir hurma ağacı bulunan bir türbe görmüş. Bu türbenin açık bulunan granit bir kapısı varmış. Ganim, türbeye girmiş ve uyumak için oracığa uzanmış; ama gözlerine uyku girmemiş, mezarların ortasında yapayalnız bulunmasından dolayı duyduğu korku ruhunu sarmış. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve kapıyı açıp dışarı bakmış; ve uzakta, kentin kapısının yanında parlayan bir ışık görmüş. O ışığa doğru yönelmeye koyulmuş; ancak bu ışığın da kendi bulunduğu türbenin yolu üzerinde yaklaşmaya başladığını görmüş. Bunu gören Ganim, korkuya kapılmış ve acele geri dönerek yeniden türbeye girmiş ve ağır kapıyı dikkatle kapatmış ve kol demirini indirmiş. Ama yine de hurma ağacının üzerine tırmanmadıkça ve dallarının arasına sokulup gizlenmedikçe huzur bulamamış. Oradan, ışığın türbeye yaklaştığını ve gelenlerin üç zenci köle olduğunu; bunlardan ikisinin büyük bir sandık, birisinin de elinde bir fener ve omzunda kazmalar taşıdığını fark etmiş. Bunlar türbeye iyice yaklaşıncı, taşıyıcılardan birinin, fener taşıyan arkadaşının kapıda şaşkın durduğunu görünce, ona “Ey Savvab, hayrola ne oldu?” diye sorduğunu duymuş. Savvab da, ona, “Görmüyor musun?” diye yanıt vermiş; öteki, “Neyi görmüyormuşum?” diye sorunca; Savvab “Ey Kâfur! Akşam açık bıraktığımız türbe kapısının şimdi kapatılmış ve içeriden iyice

kilitlenmiş olduğunu görmüyor musun?” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, Bukait¹ adını taşıyan üçüncü zenci, onlara, “Ne kafasız kişilersiniz siz! Kırlarda arazisi olanların, her gün kentten çıkıp tarlalarını gördükten sonra buraya gelip dinlendiklerini bilmez misiniz? Buraya girer ve akşam olunca, bizler gibi çok dehşet duydukları zencilerin onları burada bulacağından ve yakalayınca onları bir güzel kızartıp beyaz etlerini yiyeceklerinden korkup çekindikleri için kapıyı dikkatle kaparlar.”

Bunu işiten Savvab ve Kâfur, zenci Bukait’e, “Gerçekten ey Bukait, içimizde akıldan yana fukara biri varsa, o da sensin!” demişler.

Ama, Bukait onlara “Anlıyorum ki, türbeye girip orada birini bulmadıkça benim sözlerime inanmayacaksınız! Ben de size peşinen bildiriyorum ki, eğer şu anda türbede biri varsa, bu kimse bizim ışığımızın yaklaştığını görünce, korkarak hurma ağacının en tepesine tırmanmıştır. Ve onu ancak orada buluruz” demiş.

Zenci Bukait’in bu sözlerini duyunca şaşırان Ganim, kendi kendine, “Ne kadar kötü bir zenci bu böyle! Allah kötü ve hayın Sudanlıları kahretsin!” demiş. Sonra gittikçe daha fazla korkuya düşerek, “Yüce ve tüm gücü elinde bulunduran Allah’tan başka kudret ve güç sahibi yoktur! Acaba şimdi beni bu uçurumdan kim kurtaracak?” demiş.

Bundan sonra, sandık taşıyan iki zenci köle, fener ve kazmaları taşıyana, “Ey Savvab, duvara çık da türbenin içine atla ve bize içerden kilitlenmiş olan şu kapıyı aç! Çünkü ağırlığı omuzlarımıza ve ensemize çöken bu sandık bizi çok yordu! Ve de bize kapıyı açarsan, içeride yakalayacağımız kişilerin en irisini ve en semizini sana ayırmayı, ve üstü kıpkırmızı oluncaya kadar ve bir damlacık yağını bile ziyan etmeden en nefis şekilde pişirmeyi vaat ederiz!” demişler. Fakat Savvab onlara, “Ben zekâca içinizde en fukara olduğumdan, bize verilmiş olan bu sandıktan, türbeye bırakmamız emredildiğine göre, duvardan fırlatarak kurtulmamızı öneririm!” demiş. Ama öteki iki zenci, “Bu sandığı duvarın üzerinden öylesine fırlatırsak, hiç kuşkusuz kırılır!” demiş. Sav-

1 Mardus'te bu zencinin adı *Bakhita*. Ben, İngilizce çeviride ve Littmann'ın Almanca çevirisinde geçen *Bukait* adını kullandım (Â.Ş.O.)

vab da, “Evet ama, türbenin içine girersek gelip geçeni öldürmek ve yolcuları soymak maksadıyla oraya saklanmış olabilecek haydutlarla karşılaşmaktan korkarım! Bunlar türbede buluşmak ve ganimetlerini paylaşmak için birbirleriyle sözleşirler!” demiş. Ama sandığı taşıyan iki zenci, “Akılsız herif! Böyle deli saçması şeylere inanacak kadar budala mısın sen?” diye yanıt vermişler.

Sonra da yüklerini yere koyarak duvara tırmanmış ve kapısını açmak için türbenin içine atlamışlar; bu sırada üçüncü zenci, onlara ışık tutuyormuş. Üçü birden sandığı türbeye sokmuş. Granit kapıyı artlarından kapamışlar ve dinlenmek için türbenin içinde oturmuşlar. İçlerinden biri, “Gerçekte, ey kardeşlerim, bu uzun yürüyüşten çok yorgun düştük ve duvara tırmanıp kapıyı açmak için de gayret sarf ederek çok yorulduk. Vakit de geceyarısını buldu. En iyisi biz, çukur kazıp içinde ne olduğunu bilmediğimiz bu sandığı gömmek için verilen emri yerine getirmeden önce, sakın birkaç saat geçirelim! Bir kez iyice dinlendikten sonra işe koyuluruz. Bu durumda size şu öneride bulunurum: Bu dinlenme saatlerini hoşça geçirmek için, her birimiz, üç zenci haremağası olarak, nasıl ve hangi nedenle hadım olduğumuz hakkındaki serüvenlerimizi sırasıyla anlatalım! Bu anlatımız, başından sonuna kadar ayrıntılarla süslensin! Böylece bu geceyi hoşça geçirelim!” demiş.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama otuz sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Sudanlı kölelerden biri, hadım edilişlerinin öykülerini önerince, feneri ve gereçleri taşıyan zenci Savvab, ilk sözü almış ve “Önce benim anlatmamı ister misiniz?” diye sormuş. Öteki ikisi, “Tabii, hemen anlat bakalım!” demişler.

Bunun üzerine Sudanlı haremağası Savvab söze başlamış:

Birinci Sudanlı Haremağası Zenci Savvab'ın Öyküsü

Bilirsiniz ki, ey kardeşlerim, esir tacirleri beni bulup Bağdat'a getirdikleri zaman ancak beş yaşındaydım. Beni saray içindeki sahibü's-seyf¹ birine sattılar. Bu zatın, o zamanlar üç yaşında olan küçük bir kızı vardı. Ben bu kız ile birlikte yetiştirildim. Küçük kızı eğlendirirken, tüm ev halkının da neşe kaynağı olurdu! Onun için tuhaf danslar yapıyor, bildiğim şarkıları okuyordum ve küçük bir zenci olarak beni herkes seviyordu.

Böylece birlikte büyüdük; ben on iki, küçük kız on yaşına ulaştık. Bizi birbirimizden ayırmadan hâlâ birlikte oynamamıza ses çıkarmıyorlardı. Böylece günlerden bir gün تنها bir yerde onu bir köşede oturur bulunca, her zamanki gibi yanına yaklaştım.

Oysa, tam o sırada küçük kız, evin hamamında baştan ayağa yıkandıktan sonra çıkmış istirahat ediyordu. Uzaktan bile koku saçıyor, çok tatlı ve de parlak bir görünümde bulunuyordu. Yüzüne gelince, ayın on dördündeki haline benziyordu. Beni görünce, bana doğru koştu ve birlikte oynamaya, birbirimize vurmaya, binlerce küçük yaramazlıklar yapmaya koyulduk. O beni ısıyor, ben onu tırmalıyordum; o beni çimdikliyor, ben de karşılık veriyordum. Bu, böylece sürüp giderken benim küçük zebbim dikleşti, kabardı ve büyük bir anahtar oldu ve de giysilerimin altından göze çarpar şekilde dışarı fırladı. Bunu gören küçük kız gülmeye başladı ve benim üzerime atılıp beni sırt üstü yere yıktı ve ata biner gibi karnımın üstüne oturdu. Orada ileri geri kıpırdarak, sürtünerek zebbimi ortaya çıkardı. Şişkin ve dikilmiş olan zebbimi görünce, onu eliyle tuttu ve çekistirmeye ve fercinin küçük dudaklarına sürtmeye başladı; ama sadece taşıdığı içdonunun üzerinden... Ama bu tarz davranışı benim ateşimi arttırdı ve beni o hale getirdi ki, küçük kızın boynuna sarıldım, o da bana sarıldı ve boynuma asıldı; bütün gücüyle beni kucakladı. İşte tam bu sırada, nasıl olduğunu bilmiyorum, demir gibi katılaştı zebbim küçük kızın içdonunu yırttı ve fercinin dudaklarından içeri girdi ve bir darbeye kızlığını alıp götürdü.

1 Sahibü's-seyf: "Kılıç sahibi", yani ordu mensubu (Â.Ş.O.)

Her şey olup bittikten sonra, küçük kız yeniden gülmeye ve beni kucaklamaya ve bana yaltaklanmaya başladı; ama ben, başımıza gelenlerden çok korkmuş ve daha fazla gecikmeden küçük hanımımın ellerinden sıyrılarak koşmaya başlamış ve dostlarımdan genç bir zencinin evine saklanmaya gitmiştim.

Küçük kıza gelince, eve dönmekte gecikmemiş; annesi giysisinin buruşmuş ve içdonunun baştan aşağı yırtılmış olduğunu görünce, büyük bir feryat koparmış ve kızının bacakları arasında bulunan şeyi muayene etmiş; ve göreceğini görmüş. Sonra da kendini arka üstü yere atmış ve heyecan ve hiddetten bayılmış. Ama yeniden kendine gelmiş ve yapılan işin onarılması olanaksız olduğundan, sakinleşmekte gecikmemiş ve işi bir düzene sokmak için, sorunu özellikle küçük kızın babası olan kocasından gizlemek için her türlü önlemi almış. Bunda da başarı sağlamış ve iki ay sabretmiş; bu süre içinde bu işte benim oynadığım rolü saptamış, beni pohpohlayarak efendimin evine geri dönmem için küçük armağanlar vermekten geri kalmamıştı. Ve ben, bir kez eve dönünce, kadın bu işten hiç kimseye söz etmemeyi sürdürdü ve hiç kuşkusuz duyarsa beni öldürecek olan kızının babasından da dikkatle gizledi; ne kızın annesi ne de bir kimse bana zarar gelmesini istiyordu, çünkü beni çok seviyorlardı.

Bu iki ayın sonunda, anası küçük kıızı, babasının berberi olan, bu sıfatla eve gidip gelen bir berberle nişanlamakta başarı sağladı. Kızın çeyizini kendi servetinden oluşturdu ve bu uğurda epeyce emek harcadı. Sonra düğün günü geldi çattı. İşte tam o sırada genç berber gereçleriyle birlikte geldi; hayalarımı sıkıp iki yumurtamı çıkardı, bir darbede beni bir hadım yaptı. Sonra da evlilik merasimi yapıldı. Ve beni genç hanımıma haremağası yaptılar; artık, ister çarşıya ister başka bir yere, isterse ana baba evini ziyarete, nereye giderse onun önünde giderek yürümek zorunda bulunuyordum. Anası bütün bunları öylesine bir gizlilikle yaptı ki, öyküden hiç kimse, ne yeni evlenen koca, ne akrabalar ne de dostları herhangi bir şey öğrenebildi. Ve kızın bekâreti konusunda çağrılılara güven vermek için annesi bir güvercin boğazladı ve kanını yeni gelinin gömleğine buladı ve âdet olduğu üzere gömlek toplantı salonunda bulunan tüm kadınlar önünde elden ele aktarıldı; hepsi de heyecandan ağladılar.

O zamandan beri, genç hanımım ile birlikte, kocası berberin evinde yaşıyorum ve böylece, hiç belaya uğramadan, onun güzelliğinden ve nefis bedeninin mükemmelliğinden kudretim ölçüsünde keyfimce yararlanıyorum. Zira, her ne kadar yumurtalarım alındıysa da, zebbim bana kalmıştı. Böyle olunca, tehlikesizce, kuşku duyulmaksızın, küçük hanımımı kucaklamayı ve öpmeyi, kendisinin, kocasının ve annesi ile babasının ölümüne kadar sürdürüp gittim. O zaman hukuk bakımından Hazine'nin malı ve saray hadımlarından biri oldum. Sizin ile arkadaşlığım da buradan kaynaklanıyor ey zenci kardeşlerim!

Benim iğdiş edilişimin ve haremağası olmamın öyküsü işte böyle! Artık, barış sizin üzerinize olsun.

Bu sözleri söyledikten sonra, zenci Savvab susmuş; ve ikinci zenci Kâfur sözü olarak demiş ki:

İkinci Sudanlı Haremağası Zenci Kâfur'un Öyküsü

Bilesiniz ki kardeşlerim, öyküm başladığında, ben henüz sekiz yaşındaydım. Ama yalan söyleme sanatında oldukça deney kazanmıştım; her yıl, ama yılda ancak bir kez, efendim olan esir tacirine bir yalan uydurarak onu hırstan kaskatı ediyor ve düşüp bayılmasına neden oluyordum. Bu yüzden, sonunda esir taciri benden mümkün olduğu kadar çabuk kurtulmak istedi ve beni tellala teslim ederek çarşıda, "Bir zenci yavrusunu kusuruyla birlikte kim satın almak ister?" diye bağırttı. Tellal benimle birlikte tüm çarşılarda bu şekilde bağırarak dolaştı. Çarşıdaki tacirlerden yürekli bir kişi bir ara yaklaşip tellala sordu: "Bu küçük zencinin kusuru nedir?" diye... O da, "Senede fazla değil, sadece bir tek kez bir yalan söylemek!" diye yanıt vermiş. Tacir, yeniden, "Peki, bu zenci için kusuruyla birlikte ne kadar fiyat biçiyorsun?" diye sorunca da, "Sadece altı yüz dirhem!" yanıtını almış. Tacir, "Onu satın alıyorum. Senin için de yirmi dirhem tellallık ücreti ödüyorum!" demiş. Ve oracıkta, tanıklar huzurunda çarşı taciri ile tellal arasındaki işlemler tamamlanmış. Bunun üzerine tellal beni yeni sahibimin evine götürdü; parayı ve tellallık ücretini aldı ve çekip gitti.

Yeni sahibim beni güzelce ve bana yakışan bir tarzda giydirdi; ben de hiçbir olay olmaksızın senenin kalan bölümünü onunla geçirdim. Ama yeni yıl gelince, bu yılın mübarek bir yıl olduğunu, ürünün umut verici bulunduğu, meyvelerin bol olacağı söylendi. Bundan dolayı tacirler, karşılıklı olarak bahçelerde birbirlerine şölen vermekten geri kalmadılar; ve her biri sırası geldikçe harcamaları göze alarak üzerlerine düşeni yaptılar; sonunda sıra efendime geldi. Efendim de tacirleri kentin dışındaki bir bahçede ağırlamak üzere çağrıda bulundu; ve yiyecek bakımından gerekli her şeyi oraya taşıttı ve herkes oturup sabahtan öğle vaktine kadar yiyip içti. Tam o sırada, efendim evde unuttuğu bir şeyi ihtiyaç duydu ve bana, “Ey köle, katırma bin de çabuk eve git ve hanımından falan şeyi iste! Ve acele geri dön!” dedi. Ben de bu emre itaat ettim ve acele eve doğru yollandım.

Eve ulaştığımda, büyük haykırışlar kopardım ve iri gözyaşları döktüm; ve hemen yörenme, sokakta ve mahallede oturanlardan oluşan büyük bir kalabalık toplandı. Kadınlar kapılardan, pencerelerden başlarını çıkarmaya başladılar. Efendimin hanımı da, ardında kızları olduğu halde, haykırışlarını duyup bana kapıyı açmaya geldi; ve hepsi benden, beni buraya sürükleyen olayı öğrenmek istediler. Onlara ağlayarak “Çağrılılarla bahçedeyken, efendim bir ara hacet görmek üzere ayrılıp bir duvara yaklaştı. Birdenbire duvar çöktü ve efendim yıkıntı altında kayboldu. Bunu görünce şaşırdım ve hemen katırla gelerek size durumu bildirmek istedim” diye yanıt verdim. Hanımım ve kızları bu sözlerimi işitince büyük feryatlar koparmaya, giysilerini yırtmaya ve yüzlerini başlarını dövmeye başladılar; tüm komşular da koşup gelerek yörelerini sardılar. Sonra efendimin hanımı, büyük bir yas alameti olarak, evin efendisinin beklenmedik ölümü duyulunca her zaman yapıldığı gibi, evi alt üst etmeye, rafları ve mobilyaları kırıp dökmeye, eşyayı pencerelerden atmaya, kırılabilir her şeyi kırmaya ve kapı ve pencereleri sökmeye başladı. Daha sonra tüm dış duvarları maviye boyattı ve tabaka halinde çamurla sıvadı ve bana da “Sefil Kâfur, öyle nasıl hareketsiz duruyorsun! Gel de şu dolapları kırmada, tüm bu gereçleri imha etmede ve bütün bu porselenleri parçalamada bana yardımcı ol!” diye haykırdı. Bunun üzerine ben de, ikinci

kez tekrarlamasına hacet bırakmadan, tüm yüreğimle yardıma koştum ve her şeyi; dolapları, değerli mobilyaları ve porselenleri kırmaya, sokağa atmaya, halıları, yatakları, perdeleri, değerli kumaşları, şilte ve yastıkları yakmaya başladım; bu iş bitince evin kendisinin imhasına koyuldum; tavanlara, duvarlara saldırıyor, her şeyi tepeden tırnağa imha ediyordum. Ve bunları yaparken de boyuna, “Ah benim zavallı efendim! Ah benim bahtsız efendim!” diye haykırıp dövünmekten geri kalmıyordum.

Bundan sonra, hanımım ve kızları başörtülerini kaldırdılar ve yüzlerini açıp saçlarını yoldular; sokağa çıkıp bana da, “Ey Kâfur! Önümüze düş de bize yol göster ve bizi efendinin çokuntü altında kaldığı yere götür! Çünkü onu tabuta koyup gerekli cenaze törenini yapmamız gerek!” dediler. Bunu duyunca önlerine düşüp onlara yol gösterdim; bir yandan da, “Vah zavallı efendim!” diye haykırmayı sürdürüyordum. Herkes de beni izliyordu; kadınlar yüzleri açık, saçları dağınık, haykırışlar ve iniltiler kopanyorlardı; ve yavaş yavaş bu acılı kalabalık, geçtiğimiz her sokaktan bize katılan kadın ve erkekler, çocuklar, genç kızlar ve yaşlı kadınlarla çoğalıyordu. Ve ben, onları kentin her yöresinde böylece dolaştırmaktan, her sokağından geçirmekten büyük bir zevk alıyordum. Ve yoldan her geçen, tüm bunların nedenini öğreniyor ve benden duydukları onlara anlatılınca, “Mutlak kudreti elinde bulunduran Yüce Allah’tan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur” diye haykırıyorlardı.

Bu durum böylece sürüp giderken, birileri efendimin hanımına gidip valiyi görmesini ve ona bu felaketi anlatmasını salık verdi. Hepsi birden kalkıp valiye gittiler; bense onlara, kendilerinden önce bahçeye gidip efendimin altında kaldığı yıkıntıyı bulmam gerektiğini söyledim.

Fakat anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Otuz dokuzuncu gece olunca, sözünü şöyle sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, haremağası Kâfur öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

O sırada ben bahçeye koştum; kadınlar geride kalan herkesle birlikte valinin huzuruna çıktılar ve olup biteni ona anlattılar. Bunu duyan vali, ayağa kalkıp atına bindi ve araç gereçleriyle donanmış, çuvallarını ve küfelerini sırtlamış toprak işçilerini yanına aldı ve hep birlikte kendilerine vermiş olduğum tarife göre bahçe yolunu tuttular. Ben de kendimden yana, saçlarımı topraklarla kapladım, yüzümü ellerimle dövdüm ve “Ah zavallı hanımım! Ah zavallı küçük hanımlarım! Zavallı efendilerim benim!” diye haykırarak bahçeye ulaştım. Ve bu durumumla çağnıların arasına girdim. Efendim beni bu halimle: başım topraklar içinde ve yüzümü döverek, “Ah! Bundan böyle bana kim sahip çıkacak? Acaba hangi kadın hanımım kadar iyi yürekli olabilir?” diye haykırırken görünce, rengi attı ve sapsarı oldu; bana da, “Neyin var senin, ey Kâfur? Söyle bakalım başına geleni?” dedi. Ben de ona, “Ey efendim, istediğin şeyi gidip getirmek üzere beni eve yollayınca, oraya gittim; ama evi yıkılmış ve hanımımın çocuklarını yıkıntı altında kalmış buldum!” dedim. Bunu duyunca, “Hanımın kurtulamamış mı?” diye sordu. Ben de “Ne yazık ki, hayır! Hiçbirisi kurtulamamış. İlk ölen de büyük kızınız olan hanımım olmuş” dedim. Bana, “Peki, ya küçük kızım olan hanımın, kızlarımın en küçüğü, o da kurtulamamış mı?” diye sordu. “Hayır efendim, çünkü ahırın duvarları da evin duvarları da yıkılmış; ne kadar yaşayan varlık varsa, hatta koyunlar, kazlar ve tavuklar dahil, hepsini ezip öldürmüş! Ve bütün hepsi şekilsiz bir et yığını halinde yıkıntı altında gözden kaybolmuş. Tek bir canlı bile kalmamış!” diye yanıt verdim. Bana, “Peki, oğullarımın en büyüğü olan efendin de mi kurtulamamış?” deyince; kendisine, “Ne yazık ki, hayır! Canlı kimse kalmamış ki! Kısacası artık ne ev ne de evde oturan var. En ufak bir iz bile görünmüyor. Koyunlara, kazlara ve tavuklara gelince, şu anda kedilerin ve köpeklerin azığı olmuş!” dedim.

Efendim benim bu sözlerimi duyunca, gözlerindeki ışık karanlığa dönüştü; tüm duygu ve ifadesini yitirdi ve bacakları üzerinde zor tutundu; ve kaslarına inme indi, sırtı büküldü. Sonra giysilerini yırtmaya ve sakalını yolmaya, yüzünü elleriyle dövmeye ve sarığını başından alıp yere çalmaya koyuldu. Bu tarzda hareket etmeyi ve yüzüne kan oturmasıya kadar dövünme-

yi kesmedi. Ve de “Ah! Çocuklarım! Karım! Ah! Ne felaket! Ah! Benim felaketimin bir benzeri var mıdır?” diye haykırdı. Sonra tüm tacirler ve eşi dostu onunla birlikte sızlanmaya ve ağlamaya başlayıp aynı şekilde giysilerini yırttılar.

Bundan sonra, efendim, tüm çağrılılar ardında olarak, çoğu yüzüne rastlayan büyük darbelerle dövünmeyi sürdürerek, bahçeden çıktı. Ama henüz bahçe kapısını aşmıştı ki, büyük bir toz bulutu gördü ve acı feryatlar koparıldığını duydu ve biraz sonra valinin peşinde birçok kimse ile ev halkı ve de mahallenin tüm oturanları ve yolda gelirken merak edip onlara katılanlar tarafından izlenerek geldiğini gördü. Herkes gözyaşı döküyor, ağlayıp inliyorlardı.

Efendimin yüz yüze geldiği ilk kişi eşi olan hanımımdı; onun ardından da çocuklar... Onları görünce efendim şaşırıp kaldı ve aklını yitirecek gibi oldu. Sonra gülmeye başladı ve tüm ailesi, ağlayıp, “Oh babamız! Kurtulduğun için Allah’a şükürler olsun!” diyerek kollarına atılıp boynuna sarıldılar. O da onlara, “Ama sizler nasılsınız, evde başınıza ne geldi?” diye sordu. Karısı ona, “Allah’a şükürler olsun! Yeniden tüm güvenlik içinde bize senin yüzünü gösterdi! Ama nasıl oldu da onca yıkıntının altından kurtuldun! Bizler, Kâfur’un gelip bize senin kötü haberini bildirmesinden duyduğumuz sarsıntının dışında, iyiyiz!” dediler. O da, “Nasıl bir haber?” diye haykırdı. Kadın da, “Kâfur eve gelip başı açık, giysileri yırtık, ‘Zavallı efendim! Benim bahtsız efendim!’ diye haykırıyordu; kendisine, ‘Ne var Kâfur?’ diye sorunca bize, ‘Efendim, ihtiyaç gidermek için önünde çömeldiği duvar ansızın yıkılınca altında kalıp canlı olarak toprağa gömüldü’ dedi” diye anlattı.

Efendim sözü alarak onlara, “Aman yarabbi! Ama daha biraz önce Kâfur bana geldi ve ‘Ah hanımım! Ah efendimin zavallı çocukları!’ diyerek beni buldu. Kendisine, ‘Hayrola, ne var Kâfur?’ diye sorunca, bana ‘Hanımım yıkılan evin altında kalarak öldü!’ dedi” diye yanıt verdi.

Bunun üzerine efendim benden yana döndü ve benim hâlâ saçlarıma toprak saçıp inlemeyi sürdürdüğümü ve giysilerimi yırtıp sarıgımı uzağa fırlattığımı gördü. Bunun üzerine büyük bir haykırış kopararak yanına yaklaşmamı istedi. Yanına yakla-

şınca da bana, “Ah, sefil köle! Kötü tıynetli zenci! Bin köpeğin artığı orospu çocuğu! Ah! Lanetli bir ırkın uğursuz tohumu! Bunca derde neden olmanın ve bunca belayı başımıza getirmenin sebebi nedir?” diye sordu, ardından “Vallahi, suçunun büyüklüğüne göre seni cezalandırmam ve derini etinden ve etini kemiğinden ayırmam gerek!” dedi. Bunu duyunca, hiç korkmadan, ona “Vallahi! Bana en küçük bir kötülük yapmana bile karşı çıkarım. Çünkü sen beni kusurumla, hem de tanıklar önünde, kabul ettin. Tanıklar bu koşulu kabul ederek beni satın aldığına tanıklık edeceklerdir. Ve de benim kusurumun her yıl bir yalan söylemek olduğunu pekâlâ biliyorsun. Ve bunun böyle olduğunu tellallar da ilan ettiler. Oysa, ben sana, daha bunun bir yarım yalan olduğunu ve yıl sona ermeden yalanın ikinci yarısını da yerine getireceğimi bildirmeliyim!” dedim. Bu sözleri duyunca, efendim, “Ne dedin, ne dedin? Ey en belalı zencilerin en kötüsü! Bütün bu yaptıkların sadece bir yalanın yarısı mı yani? Gerçekten, ne büyük bir uğursuzluk bu böyle! Defol, ey köpekoğlu köpek! Seni kovuyorum! Bundan böyle tüm köleliklerden özgürsün!” dedi. Ben de ona, “Vallahi! Sen beni bıraksan da, ben seni bırakmam! Yıl sona erip de yalanımın öteki yarısını tamamlamadan asla seni bırakmak istemiyorum. Ancak o zaman sen beni çarşıya götürebilir, kusurumla birlikte beni aldığın fiyata satabilirsin! Beni de bir kenarda bırakamazsın, çünkü yaşamımı sürdürmek için yapacak başka mesleğim yok. Ve benim sana bütün bunları söylemem yasal hakkımdır, satışımı ilgili olarak yargıçların tanıdığı yasal hakkım!” diye yanıt verdim.

Biz böyle konuşurken, cenazede bulunmak üzere oraya gelmiş bulunan bütün halk, olan bitenden haber almış oldular. Onlara ve onlarla birlikte valiye, tüm tacirlere ve tüm dostlara benim eserim olan yalan açıklandı ve onlara, “Ve bütün bunların bir yalanın ancak yarısını karşıladığı” anlatıldı.

Bu açıklama üzerine, orada bulunanların hepsi şaşırıp kaldı ve yarım yalanın bile epeyce büyük bir yalan olduğunu kabul ettiler. Ve beni lanete boğdular, her biri ötekinden berbat, her türden küfürler yağdırdılar. Ama ben hiç tınmadım ve gülerek onlara, “Siz beni nasıl suçlarsınız, bu kimse beni kusurumla satın almış değil midir?” dedim.

Biraz sonra, efendimin oturmakta olduğu evin bulunduğu sokağa ulaştık; efendim evinin bir harabe yığına dönmüş olduğunu görünce; özellikle para eden kıymetli eşyanın büyük kısmının benim tarafımdan tahrip edildiğini öğrenince; çünkü hanımım ona, “Bütün mobilyaları, vazoları ve porselenleri kıran, her şeyi mahveden Kâfur’dur!” demişti, efendimin hidde-ti adamakıllı arttı ve “Hayatımda bu sefil zenci gibi bir orospu çocuğu, bir piç görmedim! Bir de kalkmış bana, bunun sadece yarım bir yalan olduğunu söylüyor. Ya tam bir yalan olsaydı ne olurdu acaba? Herhalde o vakit, bir ya da iki kentin yıkımına neden olurdu!” dedi. Bunun üzerine beni tutup valinin huzuruna çıkardı, o da beni öylesine dövdürdü ki, şuurumu yitirip bayılmışım.

Ben bu durumdayken, araç gereçleriyle bir berber çıkageldi ve beni tümünden iğdiş etti; yaramı da kızgın demirle dağladı. Uyandığımda artık yumurtalarımın bulunmadığını ve ömrümün sonuna kadar hadım kalacağımı öğrendim.

Bunun üzerine efendim bana, “Benim için en değerli olan şeyi yakarak gönlümü nasıl üzdünse, ben de senin en değerli şeyini aldırarak senin yüreğini yaktım” dedi. Sonra da beni yanı-na alarak çarşıya gitti, artık hadım olduğum için daha da değerlendiğimden, beni satın aldığı fiyatın da üstünde bir fiyatla sattı.

O zamandan beri, beni haremağası olarak satın alan her efendimin evinde karışıklık ve bela çıkarmaktan geri durmadım ve boyuna, bir efendiden bir diğerine, bir emirden bir başka emire, bir ünlü kişiden bir başkasına alınıp satılarak yer değiştirdim; sonunda da, Emirü’l-Müminin’in sarayına haremağası oldum. Ama şimdi yeteneğimden epeyce yitirdim. Çünkü yumurtalarımı almalarından sonra gücümünden epeyce kaybettim.

Ve de kardeşlerim, benim de iğdiş edilişimin ve haremağası oluşumun öyküsü bu kadar vesselam.

İki zenci arkadaşı Kâfur’un öyküsünü dinleyince ona epeyce gülmüş ve alay ederek, ona, “Sen bir alçağın oğlu kötü bir alçakmışın! Yalanın da korkunç bir yalanmış!” demişler.

Bunun ardından, adı Bukait olan üçüncü zenci, sırasının geldiğini anlayıp iki arkadaşına hitap ederek söze başlamış ve onlara şunları söylemiş:

Üçüncü Sudanlı Haremağası Zenci Bukait'in Öyküsü

Bilin ki, ey amcamın oğulları! Dinlediğimiz iki öykü de gülünç ve boştur. Ben size, iğdiş edilişimin ve haremağası olmanın öyküsünü anlatınca, sizden daha berbat olarak buna layık olduğumu anlayacaksınız. Çünkü, ben hanımıyı öptüm ve hanımımın oğlu olan çocukla zina ettim.

Ama bu zinanın ayrıntıları öylesine harika ve öylesine sefih olaylarla doludur ki, bu an için, onları size anlatmam çok uzun sürer. Çünkü, ey yeğenlerim! İşte sabah olmakta ve çukur kazıp buraya kadar getirdiğimiz şu sandığı gömme işini bitirmeden günüşiği bizi yakalamak üze bulunmaktadır. Bu durumda ağır bir tehlikeye düşer ve canlarımızı yitirme belasıyla karşı karşıya kalırız. En iyisi mi, biz, buraya yollanmamızın nedenini oluşturan işi görelim; sonra da, size zinanın ayrıntılarını ve hadım edilişimin nedenlerini geniş şekilde anlatırım, demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, zenci Bukait ayağa kalkmış, öteki iki zenci de artık iyice dinlenmiş olarak ayağa kalkmış ve üçü birden, fenerin saçtığı ışık altında, toprağı kazmaya ve sandığın büyüklüğüne uygun bir çukur açmaya başlamışlar; Kâfur ile Bukait kazmayı sallıyor, Savvab da toprakları küfelere dolduruyor, sonra da dışarıya atıyormuş; ve böylece yarım adam boyunca bir çukur kazmışlar, sandığı buraya yerleştirmişler ve üzerini toprakla örtmüşler; sonra da toprağı düzlemişler. Bunu izleyerek araç gereçlerini, fenerlerini toparlamışlar, türbeden çıkmışlar; kapıyı yeniden kapayıp oradan aceleyle uzaklaşmışlar.

Hep hurma ağacına gizlenmiş olarak bütün bunları görüp işiten Ganim bin Eyüb, hadımların iyice uzaklaştıklarını anlayınca ve yapayalnız kaldığından emin olunca sandığın içinde ne olabileceği konusunda fikir yürütmeye başlamış ve kendi kendine, "Bu sandığın içinde kim bilir ne var!" demiş. Ama gecenin getirdiği korkuyla hurma ağacından aşağı inmeyi göze alamamış ve sabahın ilk ışıklarının belirmesini beklemiş. Sabah olunca hurma ağacından inmiş ve elleriyle toprağı kazmaya başlamış; bu çabasını sandık ortaya çıkıncaya ve kendisi de onu oradan çıkarıncaya kadar sürdürmüş.

Bunun üzerine Ganim eline büyük bir taş parçası almış ve sandığın kapağındaki kilide vurmaya başlamış; sonunda onu kırmış. Kapağı kaldırmış. Sandığın içinde genç bir kızın yatmakta olduğunu, ama ölü değil, sadece baygın olduğunu görmüş. Çünkü alıp verdiği nefesle göğsü tatlı ve düzenli bir şekilde hareket ediyormuş. Anlaşılan beng etkisi altında bulunuyormuş.

Bu genç kız eşsiz bir güzellikte olup teni narin, tatlı ve nefis imiş. Üzerinde mücevherler, değerli taşlar ve ziynetler varmış; boynunda üzerine değerli taşlar kakılmış bir kolye, kulaklarında harika tek taş küpeler; ayak ve el bileklerinde elmas kakmalı altın bilezikler varmış; ve bütün bunlar bir sultanın tüm ülkesinden bile üstün bir değer taşıyormuş.

Ganim bin Eyüb, kızı iyice inceleyince, onu buraya getirip canlı olarak gömen şehvet düşkünü zencilerin hiçbir saldırısına uğramamış olduğunu anlamış. Kızın üzerine eğilerek onu kollarına almış ve ardında bulunan toprağa yavaşça bırakmış; burnundan ciğerlerine dolan temiz havayı soluyunca genç kızın rengi canlanmış ve büyük bir soluk bırakarak öksürüp aksırmış ve bu davranışıyla ağzından bir fili bile bir geceden öbür geceye kadar uyutabilecek büyüklükte iri bir beng parçası düşmüş. Bunun üzerine gözlerini yarı yarıya açmış ve aman yarabbi, bunlar ne gözlermiş öyle! Ve hâlâ bengin etkisinde, tapılası gözlerini Ganim bin Eyüb'e çevirmiş ve mırıl mırıl bir sesle ve tatlı ve ince bir telaffuzla, "Nerdesin sen benim küçük Riha'm? Ne kadar susadığımı görmüyor musun? Çabuk beni serinletecek bir şeyler getir! Ya sen neredesin Zehre, sen Sabiha, sen Şeceretü'd-Dür ve sen Nur'ül-Hüda ve sen Necme, sen Subhiye, ve özellikle sen Nüzhet?¹ Ey tatlı, ey kibar Nüzhet? Hepiniz neredesiniz, bana niye cevap vermiyorsunuz?" demiş. Ve kendisine hiç kimse yanıt vermeyince, gözlerini tümüyle açıp yöresine şaşkınlıkla baktıktan sonra, genç kız, "Benim için ne felaket! İşte yapayalnız mezarlıklar ortasındayım! Kim beni buralara getirmiş? Beni sarayımdan, içi güzel perdelerle ve halılarla döşeli odamdan alıp, buraya getirip mezar taşlarının arasına atan kim? Ama yüreğin derinliğinde gizlenen sırnı acaba Allah'ın hangi yaratığı bilebilir?

1 Yani: Meltem, Bahçenin Çiçeği, Sabah Tanı, İnci Dalı, Yol Işığı, Gecenin Yıldızı, Sabah Yıldızı, Bahçenin Zevkleri (J.C.M.)

Ey en gizli sırları bile bilen Yüce Tanrı! Ey zamanı gelince bütün suçları ödeten varlık! Diriliş gününde, Hesap gününde iyilikleri de, kötülükleri de endazeye vurursun! Beni bu hale koyanları cezalandır yarabbi!"¹ diye haykırmış.

Bütün bu söylenenleri izleyen Ganim, iki ayağı üzerinde kıpırdamadan dururken, artık dayanamayarak genç kıza doğru ilerlemiş ve "Adının hurma usaresinden de tatlı olduğunu, boyunun hurma dalından da eğimli olduğunu düşündüğüm, ey güzeller sultanı! Ben Ganim bin Eyüb'üm! Ve burada, gerçekte ne saray, ne güzel perdelerle döşeli bir oda ne de ölülerin yattığı mezarlar var. Ama, seni her türlü kederden sakınmak için her şeyi bilen ve her yerde bulunup bizi gözetten Tanrı'nın özel olarak görevlendirdiği kölen var. Seni tüm dertlerinden kurtaracak ve ulaşmak istediğin yere ulaştıracam! O zaman elbet sen de benden lütuflarını esirgemezsın!" demiş. Sonra da susmuş.

Genç kız işittiklerinin gerçekliğini fark edince, "Allah'tan başka Tanrı bulunmadığına ve Muhammed'in onun resülü olduğuna tanıklık ederim!" demiş. Sonra Ganim'e doğru dönerek ışıldayan gözleriyle ona bakmış, elini yüreğine bastırmış ve tatlı bir sesle, "Ey kutsanmış genç adam! Burada bilmediğim bir yerde uyandım! Beni buraya kimin getirdiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da, "Ey sultanım! Seni buraya bir sandık içinde üç zenci getirdi!" diye yanıt vermiş. Sonra Ganim, genç kıza tüm öyküsünü, geceleyin nasıl kentin dışında kaldığını, sonra nasıl olup da onun sandıktan çıkarılmasına yardımcı olduğunu, yoksa toprağın altında boğulup gideceğini anlatmış; sonra da ondan kendi öyküsünü anlatmasını ve böylesi bir serüven yaşamasının nedenini sormuş. Ama, o kendisine "Ey genç adam! Allah'a şükürler olsun ki, beni senin gibi mert bir kişinin ellerine düşürdü! Şimdilik senden kalkıp beni yeniden sandığa koymanı rica ediyorum; sonra yola çıkıp herhangi bir katırcı ya da hayvan kiralayıcısı bulup bu sandığı yükler, beni evine taşırsın! Ancak o zaman, bunun senin için ne denli yararlı olduğunu ve benim sayemde, ne tür zevkler ve mutluluklar yaşayacağını göreceksin! O zaman sana tüm öykümü anlatırım ve geçirdiğim serüveni öğrenirsin!" demiş.

1 Son cümle Mardrus'un İngilizceye çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Bu sözleri duyunca Ganim çok tuhaf olmuş ve çabucak bir katırcı bulmaya koşmuş ve gün henüz doğmuş olduğundan, sorunu çözümlemesi güç olmamış; birkaç dakika sonunda, bir katırcıyla çıkıp gelmiş ve zaten genç kızı yeniden sandığa yerleştirmiş bulunduğu için, sandığı katıra yüklerken katırcıya yardım etmiş ve aceleyle evinin yolunu tutmuş. Ve yol boyunca, Ganim genç kızın sevgisinin yüreğini bürüdüğünü hissedip durmuş; ve bir süre sonra kendisinin olacağını düşündüğü bu genç kızın, esir pazarına götürülürse on bin altın dinardan fazla değer tutacağını hesaplayarak umutlanmış. Ayrıca üzerindeki değerli taşların, değerli giysilerin ne kadar servet sağlayacağını da düşünmüş ve bütün bu neşeli düşüncelerle oyalanarak evine epeyce yaklaşmış. Katırcıyı izleyerek güvenlikle evine ulaştınca, evinin iç kapısına kadar sandığı taşırken katırcıya yardım etmiş.

Ama anlatısının tam burasında, Şehrazad, günün belirlediğini görerek ansızın susmuş ve sözlerine son vermiş.

Ama kırkinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Ganim bin Eyüb, sandıkla birlikte güvenlik içinde evine ulaşmış, orada sandığı açmış ve genç kızı içinden çıkarmış. Genç kız evi incelemiş ve canlı renklerle örülmüş güzel halılar, zengin perdeler ve mobilyalarla göze çarpan pek güzel bir ev olduğunu düşünmüş. Sonra da büyük balyaları, değerli kumaşları ve işlemeli ipeklileri ve de misk dolu torbaları görmüş. O zaman Ganim'in pek çok serveti bulunan büyük bir tacir olduğunu anlamış. Bunun üzerine yüzünü itinayla örttüğü küçük peçeyi kaldırmış, bu kez genç Ganim'i daha büyük bir dikkatle süzmüş, onun yakışıklı ve kalbe çok yakın bir kişi olduğunu görmüş; onu sevmiş ve ona, "Ey Ganim, görüyorsun ki senin önünde peçemi örtmüyorum! Ama karnım çok aç, senden hemen yiyecek bir şeyler getirmeni rica ediyorum!" demiş. Ganim de, "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine Ganim çarşıya koşup fırında kızarmış bir kuzu, Bağdat tatlıcıları içinde en ünlü tacir olan Hacı Süleyman'dan aldığı en iyi türden bir tepsi tatlı, bir tepsi helva ve

badem, fıstık ve her türden meyveler, eskimiş şarapla dolu testiler ve nihayet her çeşitten çiçekler satın almış. Ve bunların hepsini eve taşıtmış; meyveleri porselen kaplara sıralamış, çiçekleri de en değerli vazolara! Ve hepsini genç kızın önüne koymuş. Bunu gören kız, ona gülümseyip sokulmuş ve kollarını boynuna atmış ve onu öpmeye ve ona yaltaklanmaya ve ona zevk dolu birçok şey söylemeye başlamış. Ve Ganim, aşkın derisine işlediğini ve yüreğine yerleştğini hissetmiş. Sonra ikisi birlikte akşam oluncaya kadar yemeye ve içmeye koyulmuşlar; ve tüm bu zaman süresince aynı yaşta ve eşit güzellikte olmakla, birbirlerini alışmak ve birbirlerini sevmek için bol bol zaman bulmuşlar.

Gece olunca, Ganim bin Eyüb, ayağa kalkmış ve ışıkları ve meşaleleri yakmış ve salon mum ışığından daha çok yüzlerinin parıltısından aydınlanmış. Sonra zevk için çalınan sazlar getirmiş, sonra gelip genç kızın yanına oturmuş ve içmek için kendi bardağını ve kızın bardağını doldurmaya ve onunla birlikte içmeye koyulmuş, sonra da onunla binlerce en hoş oyunları oynamaya ve gülmeye ve en yakıcı şarkıları ve en uyumlu şiirleri okumaya başlamış. Ve bütün bunlar, birbirlerine karşı duydukları tutkunun daha da artmasına neden olmuş. Birbirini sevenlerin yüreklerini bağlayan ve sevgilileri birleştiren Tanrı'ya şükürler olsun! Ganim ve genç kız, sabahleyin şafak sökünceye kadar oynaşmalarını ve şenliklerini sürdürmüşler. Ve sonunda uyku, göz kapaklarını ağırlaştırınca, birbirinin kollarında uymuşlar; ama o gün, kesin bir birleşmeye ulaşmamışlar.

Uyanır uyanmaz Ganim, iyi alışkanlıklarını savsaklamak istemediğinden hemen çarşıya koşmuş, o gün için ihtiyaç duyabilecekleri her şeyi satın almış: etten, meyveden, çiçeklerden ve de şaraptan yana; ve hepsini eve taşıtmış ve genç kızın yanına oturmuş; ve bunları doyuncaya kadar zevkle yemeye koyulmuşlar; bunu izleyerek Ganim içecekleri getirmiş ve bu kez de ikisi birden içmeyi ve yüzleri alev gibi tutuşuncaya ve gözleri daha parlak ve daha siyah oluncaya kadar birbirlerini okşamayı sürdürmüşler. Bu durumda Ganim bin Eyüb'ün gönlü genç kıztutkuyla öpmek ve onunla yatmak istemiş. Ve Ganim, "Ey Sultanım, izin ver de dudaklarından öpeyim ve bu öpüş içimdeki ateşi söndürsün!" demiş. Kız da, "Ey Ganim, ben sarhoş oluncaya

ve tüm tutarlılığımı ve düşüncelerimi terk edinceye kadar biraz bekle! O zaman sana, gizlice bu buseyi almana izin verir, dudaklarımı emdiğini bile duymayabilirim!” demiş. Bunu söyledikten sonra da, biraz sarhoşlamaya ve ayağa kalkarak tüm giysilerini çıkarmaya başlamış; üzerinde sadece ince bir gömlek ve saçları üzerinde altın işlemeli beyaz bir örtü kalmış.

Bunu görünce, Ganim’in içinde arzular kıpırdamış ve ona, “Ey hanımım, şimdi bana dudaklarını tatmak iznini veriyor musun?” diye sormuş. Genç kız, “Vallahi! Benim gerçekten izin veremeyeceğim bir şey bu ey sevgili Ganim! Çünkü içdonumun uçkurunda yazılı bulunan bir şey beni engelliyor! Ve şimdi ben onu sana gösteremem!” demiş. Bunun üzerine Ganim, çok istediği halde, arzusunu gerçekleştirirmede onu engelleyen bu güçlük yüzünden yüreğinden tutkunun taşıdığını hissederek, eline aldığı utla, şu dizeleri okumuş:

Dudaklarından bir buse istedim, yüreğimi tedirgin eden
dudaklarından! Bir buse ki derdime derman olacaktı!

Bana, “Oh, hayır! Oh, hayır! Bu olmaz! Asla!” dedi; ona,
“Olsun! Olsun!” dedim.

Bana, “Bir buse! Ama bu yürekten koparcasına verilmeli!
Ve sen, istemediğin halde, gülen dudaklarımdan bir buse
koparabilir misin?” diye sordum.

Ona, “Ama zorla koparılmış bir busede bile, ey saf kişi,
hâlâ biraz şehvet vardır!” dedim. O da bana, “Hayır! Hayır!
Benden yana hayır! Ey kaçak güreşen! Zorla alınan bir buse
ancak dağ çobanlarının ağzına yaraşır!” dedi.

Bu şarkıyı okuduktan sonra Ganim, çılgınlığının ve içindeki atılımin ve ruhunda kıvılcımlanan ateşin daha da yoğunlaştığını hissetmiş. Bütün bunlara ve paylaşılan bir tutkunun bütün alametlerini göstermeye devam etmesine karşın, genç kız ona hiçbir şey bağışlamamış. Ve böylece, Ganim’in epeyce içi yanarak, kız da onun arzularını yanıtlayamadan akşama kadar uğraşıp durmuşlar. Bunun üzerine Ganim, ayağa kalkmış ve meşaleleri yakmış, lambaları tutuşturmuş ve salonu ışığa boğmuş. Sonra gidip genç kızın ayaklarına kapanmış ve dudaklarını harika

bacaklarına yapıştırmış ve onları süt gibi, taze tereyağı gibi yumuşak ve eriyici bulmuş; başını ayaklarının arasına sokmuş, sonra da bacaklarına doğru daldırmış ve süratle daha yukarılara, kalçalara doğru uzanmış ve bu lezzetli ve ılık, misk, gül ve yase-min kokulu eti ısırmaya başlamış. Kız da tıpkı yumuşak başlı bir pilicin titrediği gibi, kanat çırparcasına titremiş. Ve Ganim, şaşkına dönerek, “Ey Sultanım, aşkının esiri ve gözlerinin mağlubu olan ve etinin lezzetinden ölen ben kuluna acı! Sen olmasaydın, sen gelmeseydin ben sakın ve dingin olacaktım!” diye haykırmış. Sonra Ganim gözyaşlarının tutkusuyla göz kapaklarının köşelerini ıslattığını hissetmiş. Bunun üzerine genç kız ona, “Vallahi! Ey efendim, ey gözlerimin nuru! Sana yemin ederim ki, aşkının tutkunuyum ve tüm etimin özüyle sana bağlıyım! Ama şunu iyi bil ki, sana asla kendimi sunamam! Ve bana derinlemesine yaklaşmana izin veremem!” demiş. Ganim, “Ama seni engelleyen nedir?” diye haykırmış. Kız da ona, “Bu gece bunun nedenini sana söyleyeceğim! Belki de o zaman beni mazur görürsün!” demiş. Bu sözleri söyleyerek kendini onun kucağına atmış ve kollarıyla onu sararak öpmeye ve okşamaya ve binlerce vaatle bulunmaya başlamış! Ve bu oyunlarını ve oynamalarını sabah yaklaşıncaya kadar sürdürmüşler; ama genç kız, Ganim’in kendisini sevmesine neyin engel olduğunu söylememiş.

Her gün aynı yarım kalmış sevişmeyi sürdürmekten geri kalmamışlar ve bu böylece tam bir ay sürmüştü. Birbirlerine karşı duydukları sevgi, gittikçe daha fazla keskinleşmeye ve artmaya yüz tutmuş. Ama gecelerden bir gece, Ganim boylu boyunca genç kızın yanında uzanmış yatarken ve ikisi de şaraptan ve doygunluktan mahrum bir sevgiden sarhoş bulundukları bir sırada, Ganim, elini ince gömleğin altına doğru uzatmış; sonra da yavaşça genç kızın karnına doğru kaydırmış ve titreyen düzgün tenini okşamaya başlamış ve yavaş yavaş elini bir kristal kupa gibi açılan aşk deliğine indirmiş ve parmaklarıyla uyumlu kıvrımlarını gıdıklamış. Bu dokunuş üzerine, genç kız titremiş ve aylarak kendini toparlamış ve elini telaşla içdonuna doğru götürerek onun sırma püsküllü uçkurla, her zamanki gibi iyice bağlı bulunduğunu anlamış. Bu onu rahatlatmış ve yeniden yarı uykulu durumuna geçmiş. Bunun üzerine Ganim yeniden elini

bu harika bedeninin genç karnı boyunca dolaştırmış ve içdonunun uçkuruna ulaşmış ve onu çözmek için ansızın çekmiş ve bu zevk bahçesini hapseden içdonunu aşağı düşürmüştü. Bunu anlayan genç kız tamamen uyanmış ve toparlanarak oturmuş ve Ganim'e, "Sen ne yapmak istiyorsun, ey canımın içi Ganim?" diye sormuş. O da "Artık sana sahip olmak ve tümünden sevmek ve de zevklerimi seninle paylaşmak istiyorum!" demiş. Bunu duyan genç kız ona, "Ey Ganim, beni dinle! Sana nihayet durumumu açıklayacağım ve sırrımı öğreneceksin. Belki de o zaman benim özrümü ve bedenime erkekçe girişimini neden engellediğimi kabullenirsin!" demiş. Ganim de, "Pekâlâ, seni dinliyorum!" demiş. Bunun üzerine genç kız, gömleğinin uçlarını kaldırmış ve içdonunun uçkurunu eline alarak ona, "Ey efendim Ganim, bu uçkurun ucunda ne yazılı olduğunu gel de oku!" demiş. Ganim uçkurun ucunu tutmuş ve görmüş ki, uçkura altın işlemeli olarak: "Sen benimsin, ben de senin, ey Peygamber'in amcasının soyundan gelen!" sözcükleri yazılı.

Ganim uçkurun ucuna işlenmiş olan altın harflerle yazılı bu ibareyi okuyunca, elini aceleyle geri çekmiş ve içini rahatlatmak üzere genç kıza, "Bana bunun anlamını hemen açıkla!" demiş. Genç kız da ona şöyle demiş:

"Bil ki, ey Ganim, ben Halife Harun Reşid'in gözdesiyim; ve içdonumun uçkuruna yazılı olan bu sözcükler, benim Emirü'l-Müminin'in malı olduğumu sana kanıtlar ve de ben, dudaklarımın tadını ve etimin gizini ona saklamak zorundayım. Benim adım, ey Ganim, Kuvvetü'l-Kulûb'dur.¹ Çocukluğumdan bu yana halifenin sarayında yetiştirildim, büyüdüm ve büyüdükçe öyle güzelleştim ki, halife beni fark etti ve bendeki nitelikleri, Allah'ın cömertlikle bağışladığı üstünlükleri ve verileri gördü. Ve güzelliğim onu öylesine çarpıcı biçimde etkiledi ki, bana karşı büyük bir sevgiyle bağlandı ve sarayda sırf bana ait bir daire ayırttı ve emrime hoş, kibar ve güzel yüzlü on köle kız verdi. Sonra bana sandıkta kapalıyken gördüğün bütün o mücevherleri, o ziynetleri ve güzel şeyleri armağan etti. Ve beni sarayındaki tüm kadınlar-

1 *Kuvvetü'l-Kulûb*: Yürekerlerin Gücü. (J.C.M.)

Bu Arapça ad, Burton'ın çevirisinde, Mardrus'un İngilizceye çevirisinde ve Littmann'da *Kutû'l-Kulûb*, yani "Yürekerlerin Gıdası" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

dan üstün tuttu ve benim uğrumda aynı zamanda akrabası olan sevgili karısı Sitti Zübeyde'yi bile ihmal etti. Böylece Sitti Zübeyde de bana karşı etkilerini kısa zamanda gösterecek bir kin duydu.

“Halifenin kendisine karşı ayaklanan bir komutana karşı savaş açmak için Bağdat'tan ayrıldığı bir sırada, Sitti Zübeyde, bana karşı kurduğu hileli düzeni yerine getirmek üzere bunu fırsat bildi. Ve hizmetimde bulunanlardan birini kandırmakta başarı sağladı ve bir gün onu huzuruna çağırarak ona ‘Hanımın Kuvvetü'l-Kulûb uyuduğu sırada, ilkin içeceğinde ıslattıktan sonra, ağzına şu bengi koy! Ben de seni ödüllendirir, sana bir servet bağışlayıp özgürlüğünü veririm!’ dedi. Ve genç köle, daha önce Zübeyde'nin kölesi olduğundan, ona, ‘Tabii yaparım efendim, çünkü size büyük saygım var, sevgim var’ diye yanıt verdi. Ve bana bengle karıştırılmış bir içecek verdi. Bu içki bedenime girer girmez külçe gibi yere yığıldım, bedenim titreyişler içinde kaldı ve topuğum alnıma geldi, sanki başka bir dünyaya doğru yol aldığımı hissettim. Beni böyle uyuşmuş görünce, esire gidip Sitti Zübeyde'yi buldu ve o da gelip beni bu sandığa koydu. Sonra gizlice, o üç zenciyi çağırttı, onları ve sarayın kapıcılarını büyük bir cömertlikle ödüllendirdi ve sandığı zencilerin omuzlarına yükleterek geceleyin beni kaçtırttı ve kurtulmam için Allah'ın seni getirip hurma ağacında tünettiği türbeye taşıttı. Ve ancak senin sayende, ey gözümün nuru Ganim, türbenin çukurunda boğularak ölmekten kurtuldum. Ve yine, şimdi cömertlikle karşılandığım evinde beni güvenlikle koruduğun için sana şükran borçluyum.

“Ama kafamı işgal eden ve zihnimi bulandıran şey: Halife, sarayına dönüp de beni artık orada göremeyince ne düşüneceği, ne yapacağıdır. Bir endişem de, ey Ganim, içdonumun uçkuruyla halifeye bağlı bulunduğum için, sana kendimi tümüyle verememek ve seni içimde kıpırdarken hissedememektir. İşte benim öyküm budur. Senden de susmanı, sırrımı saklamamı dilerim.”

Ganim bin Eyüb, Kuvvetü'l-Kulûb'un öyküsünü işitip onu hangi bağların Emirü'l-Müminin'e bağladığını anlayınca ve de onun halifenin gözdesi ve malı olduğunu öğrenince, halifenin adına duyduğu saygıdan ötürü, yere çöküp kalmış. Artık bundan sonra onu kutsal bir varlık sayarak gözlerini kaldırıp genç

kıza bakamamış ve gidip bir köşeye oturarak kendine binlerce sitem yağdırıp neredeyse nasıl bir cinayet işleyeceğinin, hatta genç kızın Sultan'a ait tenine sadece dokunmakla bile ne denli küstahlık ettiğinin pişmanlığını yaşamaya başlamış; ve tutkusunun ne denli mutsuz ve bahtının ne denli acılı olduğunu düşünmüş. Ve Talihe, haksız darbelerinden ve layık olmadığı felaketlere yol açtığı için sitemler etmiş. Ama yine de Tanrı'ya sığınmaktan ve, "Soylu yürekleri acı içinde kıvrandırmak ve kötü ve alçak kişilerin yüreklerinden tüm derdi kaldırmak için kendine göre nedenleri olan Tanrı'ya şükürler olsun!" demekten geri durmamış. Sonra da şairin şu dizelerini okumuş:

Âşğın yüreği asla huzurun sevincini tatmaz, aşk onu avucunda tuttuğu sürece... Âşğın akli asla dokunulmamış kalamaz, güzellik bir kadın görünümünde gizlenmiş kaldıkça! Bir dostum bana "Aşk nedir?" diye sordu. Ona, "Aşk bir tatlıdır ki, şurubu lezzetli, hamuru acıdır" dedim.

Bunun üzerine genç kız Ganim'e yaklaşp onu bağrına basmış, öpmüş, bir gerdanlık oluşturunca kollarıyla sarmış ve biri hariç her yola başvurarak onu teselli etmeye çalışmış ama Ganim, Emir'ül-Müminin'in gözdesinin okşayışlarına yanıt vermeye artık cesaret edememiş; ses çıkarmadan onun okşayışlarına katlanmış ama öpüşe karşı öpüş, kucaklamaya karşı kucaklama olmaksızın... Ve gözde, biraz önce o kadar yanıp tutuşurken, şimdi böylesine saygılı davranan Ganim'den bu denli bir değişiklik beklemediğinden; okşayışlarını, cilvelerini iki katına çıkarmış ve Ganim'in çekingenliğiyle kendisinde yeniden canlanan tutkunun ateşine onu da çekmek için elleriyle onu kışkırtmaya çalışmış. Fakat Ganim, bir saat süreyle, hiçbir şeye kulak asmak istememiş. Ama sabah, onları bu ateşlenmiş, fakat hapsedilmiş tutkulu durumda bulunca, Ganim bir anda sokağa çıkıp çarşıdan günün ihtiyaçlarını sağlamakta acele etmiş. Ve dışarıda bir saat kadar kalarak öteki günlerden de bol, her türden alışverişte bulunmuş. Çiçek satıcılarından her türlü çiçekler, kebabçılardan en iyi kebablar, tatlıcılardan en iyi şuruplandırılmış, en taze tatlılar ve has undan en nefis, en pişkin, en mayalı ekmekler; nefis kaymaklar ve bol

miktarda meyve almış ve hepsini taşıyıp genç kızın önüne koymuş. Ama eve döner dönmez, genç kız ona yaklaşmış ve bitkinlikle ve tutkulu ve arzulu, hafifçe ıslanmış siyah gözlerle bakarak ona sürtünmüş ve dudaklarının bir gülüşüyle, “Vallahi! Benden ne çok uzakta kaldın! Sevdiğim, gönlümün arzuladığı! Vallahi! Bana sanki bir saat değil, bir gün gibi geldi senden ayrı kaldığım süre! Şimdi artık kendimi tutamayacağımı anlıyorum! Tutkum dayanılmaz, önüne geçilmez hale geldi; bütün varlığım yandı, tutuştu. Ey Ganim! Tut beni, al beni! Al beni ey Ganim! Ölüyorum!” demiş. Ama Ganim, onu hafifçe iterek, “Ey Sultanım Kuvvetü'l-Kulüb! Allah beni bundan korusun! Bunu asla yapamam! Nasıl olur da köpek, arslanın yatağını gasp eder? Çünkü efendiye ait olan, kölenin olamaz!” demiş. Sonra kendini onun ellerinden kurtararak bir köşeye çömelmiş, tüm hüznüyle, tüm kaygısıyla... Ama kız gidip onun elini tutmuş, halının üzerine çekip yanına oturmuş ve kendisiyle birlikte yiyip içmeye zorlamış. Ve o kadar çok içmişler ki, sonunda Ganim sarhoş olmuş; kız Ganim'in üzerine atılmış, boynuna sarılmış ve haberi olmadan Allah bilir neler yapmış! Sonra da udu eline alarak şu dizeleri okumuş:

Sevgi dolu kalbimi öğüttü, un ufak etti! Doyumsuz ve itilmiş, uzun süre böylesine kalabilir miyim?

Sen ey dostum, benden yana bir kusur ve neden olmadan kendini sakınan gazel! Bilmez misin ki, gazeller bile bakmak için başını çevirir?

Bu dizeleri duyunca, Ganim bin Eyüb, kendine gelmiş ve duyduğu heyecandan ağlamış; kız da onu böyle ağlar görünce, aynı şekilde ağlamaya başlamış. Ama yeniden içmeye ve gün batıncaya kadar şiirler okumaya koyulmakta gecikmemişler.

Bunun üzerine Ganim ayağa kalkmış ve her akşam yaptığı gibi, duvardaki büyük dolaptan şilteleri çıkarmış ve yatak yapmak üzere yere sermiş ve her akşam yaptığı gibi bunları tek bir yatak halinde birleştirecek yerde, birbirinden ayrı iki yatak olmasına itina göstermiş. Kuvvetü'l-Kulüb buna karşı çıkarak ona “Bu ikinci yatak kimin için?” diye sormuş. O da, “Bir yatak senin için, bir yatak da benim için! Bu geceden başlayarak bu tarzda

uyumak zorundayız; çünkü efendiye ait olan şeye köle dokunmamalıdır, ey Kuvvetü'l-Kulûb!" diye yanıt vermiş. Ama genç kız yeniden söze başlayarak, "Ey sevgili efendim, bu eskimiş ahlak âdeti bizden ırak olsun! Geçip giden şehvetten zevk almıyoruz, çünkü yarın çoktan uzaklaşmış olacak! Ve zaten, ne olacaksa olacaktır ve bahtın yazdığı yazı mutlaka yerine gelir!" demiş. Fakat Ganim, bunu kabul etmek istememiş. Kız da en tutkulu, en ateşli sesiyle, "Vallahi! Birlikte yatıp sevişmezsek, bu gece geçmek bilmez!" diye haykırmış. Ama Ganim, "Allah bizi bundan korusun!" demiş. Kız da yeniden söze başlayarak, "Gel ey Ganim, işte sana tüm etimi açıyorum; ve arzum sana sesleniyor, sana haykırıyor! Ey ciğer köşem Ganim'im! Çiçek açan bu ağzı, sana duyulan sevgiyle olgunlaşmış bu bedeni al!" diye haykırmış. Ganim ise, "Allah beni bundan korusun!" demiş. Kız, "Ey Ganim, işte tenim, yaseminden daha kokulu! Tut ve duy ve sarhoş ol!" demiş. Ama Ganim, "Ey Kuvvetü'l-Kulûb, efendiye ait olan şey, kölenin olmaz!" deyip durmuş. Bunun üzerine genç kız gözlerinden yaşlar dökmüş ve udunu eline alarak şu dizeleri söylemiş:

Güzel ve narinim! Benden niye kaçıyorsun? Güzelim ve duygu kesilmişim, görüyorsun! Ve harikalarla doluyum! Niye beni yüzüstü bırakıyorsun?

Tutkumla tüm yürekleri yakıyorum ve tüm göz kapaklarından uykuyu kaçırmışım! Ve ateşten bir çiçeğim, kimse beni koparmadı!

Ben bir gazelim ve gazeller avlanmak için yaratılmışlardır; incecik, âşık bir gazel! Ben ince ve âşık bir gazelim, ey avcı! Ağlannı kur, neden beni ağ kurup avlamıyorsun. Ben çiçeğim, kokulu çiçekler koklamak için yaratılmışlardır, narin ve kokulu çiçekler! Ah! Neden sen beni koklamak istemiyorsun?

Fakat Ganim, her zamankinden daha tutkun olduğu halde, halifeye duyduğu saygıyı göstermekten geri durmamış ve genç kızın tüm arzulu davranışlarına karşın, bir ay daha bu tarzda davranmayı sürdürmüş. İşte Ganim ile Emirü'l-Müminin'in gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'un başına gelenler bunlar!

Zübeyde'nin durumuna gelince, şöyle olmuş: Halife savaş için Bağdat'tan uzakta bulunduğu bir sırada, rakibesine yapacağını yaptıktan sonra, sonradan büyük bir şaşkınlığa düşmekte gecikmemiş ve kendi kendine, "Döndüğünde bana Kuvvetü'l-Kulüb'u sorarsa, halifeye ne diyeceğim? Onu hangi yüzle karşılayacağım?" demiş. Bunun üzerine, çocukluğundan beri tanıdığı ve görüşlerine çok güvendiği yaşlı bir kadını saraya getirtmeye karar vermiş; ve ona sırnını açarak, "Ne yapmalıyım şimdi, Kuvvetü'l-Kulüb'un başına gelenler geldikten sonra?" diye sormuş. Yaşlı kadın ona, "Her şeyi anladım hanımım! Ama zaman sıkışık! Çünkü halife dönmek üzere; ondan her şeyi gizlemek için pek çok yol var, fakat sana en kolay, en güvenli en kestirme yolu göstereceğim. Hemen bir marangoz getirt ve ona büyücek bir odundan ölü şeklinde bir yontu yapmasını emret! Bu yontu büyük bir merasimle mezara konur; yöresinde mumlar, meşaleler yakılır; tüm saraya, tüm kölelere ve Kuvvetü'l-Kulüb'un tüm cariyelerine matem giysisi giymelerini, siyahlara bürünmelerini emredersin! Yine bunlarla haremağalarına, halifenin gelişinden önce başlayarak saraya ve sarayın tüm geçitlerine de siyah bezler asmaları için buyruk verirsin. Halife gelip de şaşırarak, bunların nedenini sorunca, ona 'Ey efendimiz, cariyeniz Kuvvetü'l-Kulüb, Allah'ın rahmetine kavuştu! Allah onun ömrünü sana versin! Zaten sultanımız Zübeyde, ona yaraşır şekilde cenazeyi onurlu bir merasimle kaldırttı ve de onu özel hazırlanmış bir türbe yaptırarak saraya gömdürdü' derler. Bunu duyunca halife senin iyilikseverliğinden duygulanır ve sana minnettar olur. Sonra da Kur'an okuyanları çağırıp, kabir üzere onlara Kur'an okutmakta gecikmeyecektir. Ama halife, Kuvvetü'l-Kulüb'u sevmediğini düşünerek senden kuşkulanacak olur da kendi kendine, 'Kim bilir, amcamın kızı Zübeyde, Kuvvetü'l-Kulüb'u ortadan kaldırmak için belki de bir düzen kurmuştur!' diye düşünürse ve bu kuşku onda büyüyerek yer eder de, mezarı açtırmaya kalkar ve gözdesinin hangi nedenle öldüğünü anlamak isterse, o zaman sen hanımım, bu konuda hiç kuşkulanmamalısın! Çünkü çukuru kazıp da en değerli kumaşlara bürünmüş ve şaşaalı bir kefene sarılmış olarak gömülen insanoğlu kılığındaki bu yontu dışarı çıkarılırsa ve halife de son bir kez gözdesinin yüzünü görmek

üzere kefeni açtırmak isterse sen ve yörendeki herkes onu, 'Çıplak bir ölüyü görmenin günah olduğunu' söyleyerek engellersiniz. Bunun üzerine halife, gözdesinin gerçekten ölmüş olduğuna inanır ve yeniden gömülmesine izin verir. Sana da yaptıkların için teşekkür eder! Ve sen, böylece Allah'ın yardımıyla bu kaygıdan kurtulursun!" demiş.

Yaşlı kadının bu sözleri üzerine, Sitti Zübeyde harika bir görüş sağladığına güvenerek yaşlı kadına zengin armağanlar vermiş; ayrıca bir hilat ve çok miktarda para vermiş ve bu düzenin gereklerini yerine getirmesi için ona ruhsat vermiş; yaşlı kadın da marangozun hazırlayacağı yontunun gereğince yapılmasına büyük bir gayret sarf etmiş ve yontuyu Sitti Zübeyde'ye getirmiş. İkisi birlikte yontuyu, Kuvvetü'l-Kulüb'un gösterişli giysileriyle donatarak zengin bir kefene bürümüşler ve ona güzel bir cenaze merasimi hazırlamış ve de büyük masraflarla saray bahçesine yaptırılan bir türbeye koymuşlar. Kabrin yöresini de meşaleler ve mumlarla aydınlatmışlar ve gerekli merasimler için türbenin içine halı döşemişler. Sonra Zübeyde, sarayın her yanını siyah tüylerle kaplatmış ve tüm kölelere matem tutmalarının işareti olarak siyah giysiler giymelerini emretmiş. Kuvvetü'l-Kulüb'un ölüm haberi tüm saraya yayılmış; Mesrur dahil tüm haremağaları olayın gerçekliğine inanmışlar.

Bu düzenlemeler böylece yapılmışken, halife de uzaktaki gazasından geri dönmüş ve doğruca tek düşüncesi olan gözdesi Kuvvetü'l-Kulüb'un dairesine yollanmış. Ve orada hizmetçilerin, kölelerin ve de gözdesinin hademelerinin matem tutar gibi siyahlara bürünmüş olduklarını görmüş ve birdenbire korkudan titremeye başlamış ve ansızın önünde aynı matem giysilerine bürünmüş Sitti Zübeyde'nin belirdiğini görmüş. Bütün bunların nedenini sorunca, kendisine Kuvvetü'l-Kulüb'un ölmüş olduğunu söylemişler. Bu haberi duyunca halife bayılıp yere düşmüş. Yeniden kendisini gelince, ziyaret etmek üzere gözdesinin mezarının nerede olduğunu sormuş. Bunun üzerine Sitti Zübeyde, kendisine, "Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, Kuvvetü'l-Kulüb'a duyduğum sevgi dolayısıyla, kendisini saraya gömdürmek istedim!" demiş. Bunun üzerine halife, hâlâ gaza giysileri içinde, Kuvvetü'l-Kulüb'un mezarının bulunduğu yere doğrulmuş.

Kabrin yöresinde yakılmış bulunan meşaleleri ve mumları ve kabrin içine döşenmiş halıları görmüş. Bunu görmekle Zübeyde'ye takdire değer ilgisinden dolayı teşekkür edip onu övmüş; sonra da saraya dönmüş.

Ancak, doğası bakımından kuşkulanma eğiliminde olduğu için, halife, kuşku duymaya ve tedirgin olmaya başlamış ve kendisini yıpratın bu kuşkulardan hemen kurtulmak için, mezarın açılmasını ve gözdesinin cesedinin kabirden çıkarılmasını emretmiş. Bu emir hemen yerine getirilmiş. Ve halife Zübeyde'nin düzeni sayesinde, insan şeklindeki örtü altındaki yontuyu görmüş ve onun gözdesi olduğuna inanmış. Ve onu yeniden gömdürerek hemencecik başucunda cenaze duaları okumak üzere din adamlarını ve hafızları getirtmiş; bu sırada kendisi de halının üzerine oturarak kanlı gözyaşları dökmüş; sonunda kederinden zayıf düşerek bayılmış.

Halife, bir ay boyunca, din adamlarını ve hafızları getirip gözdesinin kabrinde Kur'an okutmuş; kendisi de oturup acı gözyaşları dökmüş.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdeğini görmüş ve yavaşça susarak anlatısını kesmiş.

Fakat kırk birinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife tam bir ay gözdesinin mezarından ayrılmamış. Ve ayın son günü, dualar ve Kur'an okunması, o günün şafak vaktinden ertesi günün şafak vaktine kadar sürmüş. Ve ancak o saatten sonra her biri kendi yerine dönebilmiş. Ve halife, gözyaşlarından ve yorgunluktan bitkin, sarayına dönmüş, veziri Cafer'i ve eşi ve yakını olan Zübeyde dahil kimseyi görmek istememiş; halife, uykusu sırasında nöbetleşe başucunda yer alan iki esire, yelpaze sallayarak kendisinin hizmetinde bulunurken, hemen derin bir uykuya dalmış. Bu kadınlardan biri halifenin başucunda, diğeri ayak ucunda bulunuyormuş. Aradan bir saat geçince halifenin uykusu artık pek derin olmadığı bir sırada, başucundaki kölenin, ayak ucundakine, "Ne felaket! Değil mi dostum Subhiye?" diye seslendiğini duymuş. "Hayrola, ne var dostum Nüzhet?" diye yanıt vermiş

öteki köle. Nüzhet de ona, “Efendimizin hiçbir şeyden haberi yok! Oysa içinde bir marangozun ahşaptan yonttuğu bir yontudan başka bir şey bulunmayan kabrin başında bir ay matem tutup gecesini gündüzünü harcadı!” diye yanıt vermiş. Subhiye, ona “Sen ne diyorsun Nüzhet kardeşim! Öyleyse Kuvvetü’l-Kulüb’a ne oldu? Başına nasıl bir felaket geldi?” diye sormuş Nüzhet de ona, “Bil ki, ey Subhiye, hanımımız Zübeyde’nin sevgili kölesi olan kardeşimizden ben her şeyi öğrendim. Sitti Zübeyde, kendisini çağırıp Kuvvetü’l-Kulüb’u uyutmak üzere beng vermiş; o da bengi Kuvvetü’l-Kulüb’a içirmiş ve hemen uyutmuş. Bunun üzerine, hanımımız onu bir sandığa koyup sandığı da uzakta bir çukura gömmelerini emrederek adları Savvab, Kâfur ve Bukait olan haremağalarına teslim etmiş” demiş. Bunun üzerine Subhiye, gözlerinde yaşlarla, “Ey Nüzhet, lütfen bana bizim tatlı hanımımız Kuvvetü’l-Kulüb’un müthiş bir ölümle ölüp ölmediğini söyler misin?” diye sormuş; Nüzhet de, “Allah onu genç yaşta ölmüş olmaktan korusun! Ama hayır, Subhiye! Çünkü Sitti Zübeyde’nin, seçkin kölesine, ‘Öğrendim ki, ey Zehre! Kuvvetü’l-Kulüb, çukurdan kurtulmuş, şimdi Şam’dan gelen Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adlı bir tacirin evinde bulunuyormuş; dört aydan beri oradaymış!’ dediğini duydum. Ey Subhiye, efendimiz halifenin, gözdesinin varlığından habersiz, ne denli bahtsız olduğunu görüyorsunuz! Oysa hâlâ geceleri içinde ölü bulunmayan bir mezarı gözleyip duruyor!” demiş. Ve bu iki esire aralarındaki konuşmayı bir süre daha sürdürmüşler.

Konuşmaları bitince ve halifeye artık öğreneceği başka bir şey kalmayınca, uzandığı yerden kalkmış, esireleri korkutup kaçırarak müthiş bir sesle haykırmış ve gözdesinin dört aydan beri Ganim bin Eyüb adlı bir gencin evinde bulunduğunu düşünerek görülmedik bir öfkeye kapılmış; kalkıp tüm emirlerinin ve ileri gelenlerin ve de veziri Cafer el-Bermeki’nin huzuruna gelmelerini emretmiş, hepsi derhal huzuruna gelip önünde yer öpmüşler. Halife onlara büyük bir öfkeyle, “Ey Cafer, yanına muhafızları al ve Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adlı Şamlı bir gencin evini soruşturup öğren! Bundan sonra, sen ve yanındaki müfreze, eve saldırın, oradan gözdem Kuvvetü’l-Kulüb’u koparıp getirin! Bu saygısız genci de buraya getirin ki ilk gerekli işkenceleri uygu-

layalım” demiş. Cafer işitip itaat ettiğini bildirerek yanında muhafızlardan oluşan müfrezeyle saraydan ayrılıp Ganim bin Eyüb’un evine doğru, kentin valisinin adamlarıyla birlikte yola çıkmışlar.

O sırada Ganim günün ihtiyaçlarını sağlayarak çarşıdan gelmiş, Kuvvetül-Kulüb’un yanında oturmakta imiş. Önlerinde içi doldurulmuş, kızartılmış bir koyunla başka yiyecekler varmış; ve keyiflerince elleriyle yemek yiyip duruyorlarmış. Dışarıda duydukları gürültüye kulak vererek Kuvvetül-Kulüb pencereden dışarıya bakmış ve bir bakışta evin üzerine gelmekte olan felaketin farkına varmış; evin her yanının muhafızlar, palalılar, köleler ve birlik komutanları tarafından sarıldığını, başlarında da vali ve Vezir Cafer’in bulunduğunu görmüş. Hepsi evin yöresini, gözün karasının göz kapağının yöresinde dolaşması gibi sarmış bulunuyormuş. Kuvvetül-Kulüb’un halifenin tüm öyküyü öğrenmiş bulunduğundan kuşku kalmamış; dört aydır kendisini evinde tutan Ganim’i de çok kıskanmış olacağını tahmin etmiş. Bu düşünce dolayısıyla, teni sararmış ve yüzündeki güzel çizgiler bozulmuş ve çok korkarak Ganim’e dönmüş ve ona, “Ey sevgilim, her şeyden önce kendini kurtarmaya bak! Kalk ve hemen kaç!” demiş. Ancak Ganim, “Ey dostum, ey gözümün nuru! Nasıl çıkıp gidebilir ve yöresi düşmanla çevrili bir evden kaçabilirim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kız, “Sakin korkma!” diyerek hemen kendisini baştan aşağı soymuş; üzerine dizlerine kadar inen kullanılmış ve yırtık pırtık eski bir giysi giydirerek ve büyük bir et tenceresi alıp bunu başına koyarak, tencerenin üstüne de içi ekmek ve başka yemeklerle dolu porselen tabaklarla dolu bir tepsi koyarak, “Şimdi bu halinle dışarı çık, seni aşçının çırağı sanırlar ve kimse kötülük etmez. Geri kalan şeyler için de merak etme! Ben her şeyi yoluna koyarım. halifeyi nasıl idare edeceğimi bilirim!” demiş.

Kuvvetül-Kulüb’un bu sözlerini duyan Ganim, veda etmek için bile vakit bulamadan, acele evden çıkmış ve başında mutfak gereçlerini taşıyarak muhafız ve köleler arasından geçmiş ve kendisine hiçbir kötülük gelmemiş; çünkü iyi niyetli kişileri tüm tehlikelerden ve kötü durumlardan kurtarmayı bilen Koruyucu Tanrı’nın koruması altında imiş.

O sırada Cafer, atından inmiş, eve girmiş ve hemen, bir yanında mal ve ipekli kumaş balyalarının bulunduğu salonun ortasında; kendisini daha güzel yapan makyajını tamamlamış, en zengin görünüşlü giysilerini giymiş ve kendisini en parlakı kadar ışıltılı kılan değerli mücevherlerini takmış, öteki değerli eşyalarını toplayıp büyücek bir sandığa yerleştirmeye vakit bulmuş olan güzeller güzeli Kuvvetü'l-Kulüb'u görmüş. Kuvvetü'l-Kulüb, Cafer'in daireye girdiğini görünce ayağa kalkmış, eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona, "Ey efendimiz Cafer, Allah'ın emriyle kalem ne yazmışsa o olur! Kendimi size teslim ediyorum!" demiş. Cafer de, "Vallah! Efendim, halife bana sadece Ganim bin Eyüb'ü yakalamam için emir verdi. Söyle nerede o?" diye yanıt vermiş. Genç kız ona, "Ey Cafer, malının büyük kısmını balyaladıktan sonra Ganim bin Eyüb, birkaç gün önce kendi kenti Şam'a, annesini ve kızdardeşi Fitne'yi görmeye gitti. Başka hiçbir şey bilmiyorum, dolayısıyla sana söyleyecek başka bir şey de yok. Bana gelince, şurada gördüğün sandığa tüm değerli eşyayı koydum; bunu iyice korumanı ve Emirü'l-Müminin'in sarayına taşıtmanı istiyorum!" demiş. Cafer de, "Duydum ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra da sandığı alıp adamlarına taşımaları için emir vermiş; ve Kuvvetü'l-Kulüb'a gerekli saygı, itina ve onuru gösterdikten sonra, ona Emirü'l-Müminin'in nezdine gitmek üzere, kendisine eşlik etmesini rica etmiş; sonra da halifenin emrine uygun olarak Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'un evini baştan aşağı yağmalayarak hep birlikte yola çıkmışlar.

Cafer, halifenin huzuruna çıkınca, yaptıklarını ve Ganim'in Şam'a gitmiş olduğunu ve gözdesi Kuvvetü'l-Kulüb'un saraya dönmüş olduğunu bildirmiş. Ganim'in Kuvvetü'l-Kulüb'a, başkasına da ait olsa, güzel ve genç bir kadına yapılması mümkün her şeyi yaptığına inanan halife de korkunç bir hiddete kapılmış ve Kuvvetü'l-Kulüb'u görmek istememiş ve Mesrur'a onu karanlık bir odaya kapatmasını, resmen bu gibi işlerle görevlendirilen yanındaki yaşlı bir kadının da ona nezaret etmesini emretmiş.

Ganim'e gelince, halife onu atlı muhafızlarla her yerde aratmış ve de kendi eliyle Şam'daki vekili Muhammed ibn Süleyman

ez-Zeyni'ye bir ferman göndermek istemiş; eline kalemi hokkayı almış ve şu fermanı yazmış:

Muzaffer Abbasi Oğulları'nın torunu beşinci halife Emirü'l-Müminin Harun Reşid'den Şam'daki vekili Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye!

Rahman ve Rahim olan Allah adıyla söze başlanım!

Bizim için aziz olan sağlığını sorduktan ve Allah'tan mutluluk ve ferahlık içinde geçecek uzun bir yaşam diledikten sonra; ey vekilimiz, sana kentinden Ganim bin Eyüb adlı genç bir tacirin Bağdat'a geldiğini ve esirlerimden bir esireyi baştan çıkarıp tecavüz ettiğini bildiririm. Bunu izleyerek, benim öfkemden ve intikamımdan korkarak kaçıp senin kentine sığınmıştır, ve şimdi orada muhtemelen annesi ve kız kardeşi ile birlikte bulunmaktadır. Onu yakalayasın ve ona beş yüz kamçı vurdurasın! Sonra da onu bana gönderesin ki, gerekli işkenceyi uygulayayım ve yapılması gereken işlemleri yapayım!

Ve de! Evini yağma edesin ve çatıdan temele yıkasın! Varlığından hiçbir iz kalmayasıya yerle bir edesin!

Ve de! Ganim bin Eyüb'ün bir anası ve bir kız kardeşi olmakla, onları da tutasın ve çı çıplak yaparak, üç gün süreyle kent halkının gözleri önünde sergiledikten sonra kentten kovasın! Emrimizi yerine getirmek için büyük gayret ve emek sarf edesin! Vesselam!

Ve halifenin emri üzerine, hemen bir tatar Şam kentine doğru yola çıkmış ve öylesine hızla yol almış ki, yirmi günden fazla sürecek yolculuğu sekiz günde tamamlamış.

Sultan Muhammed, halifenin fermanını alınca, onu dudaklarına, sonra da alnına götürmüş; okuduktan sonra da hemen halifenin emrini yerine getirmiş. Kentin her yanına tellallar göndererek, "Kim yağmalamak istiyorsa, Ganim bin Eyüb'ün evine gitsin, istediği gibi yağmalasın!" diye bağırılmış.

Ve hemen kendisi de yanında muhafızları olduğu halde Ganim bin Eyüb'ün evine gitmiş; kapıyı çalıp Ganim'in kız kardeşi Fitne de kapıya gelerek, "Kim o?" diye sorunca, "Benim!"

diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kapıyı açan Fitne de, daha önce Sultan Muhammed'i hiç görmediğinden hemen yüzünü başörtüsünün ucuyla örtmüş ve annesine haber vermeye koşmuş.

Ganim'in annesi, o anda, bir yıldan artık bir zaman süresince kendisinden haber alamadığı için öldü sandığı oğlu Ganim'in hatırasına yaptırdığı mezarının bulunduğu türbede oturuyormuş; gözyaşları içindeymiş ve ne yiyor ne içiyormuş. Kızı Fitne'ye konukları içeri almasını söylemiş; Sultan Muhammed de içeri girmiş ve mezarı görüp anasının Ganim için gözyaşı döküğünü anlamış ve ona, "Buraya oğlun Ganim'i görmek ve onu alıp halifeye yollamak için geldim!" demiş. Kadın, "Bahtsız bir kişiyim ben! Canımın bir parçası olan oğlum Ganim, bir yıl önce bizi terk etti, beni ve kızımı! Başına ne geldi bilmiyoruz!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Sultan Muhammed, cömert yürekli bir adam olmasına rağmen, halifenin emrini yerine getirmek zorunda kalmış; tüm evi, halıları, vazoları, porselenleri ve tüm değerli eşyayı yağma ettirmiş; sonra da evi yıktırmış; tüm taşlarını kent dışına taşıtmış. Sonra da yaptığı işten nefret etmesine rağmen Ganim'in annesini ve güzel ve genç Fitne'yi çıplak soymuş ve kolsuz bir gömlek bile giymelerine izin vermeden onları üç gün süreyle kentte teşhir etmiş ve de Şam'dan kovmuş. İşte halifenin hincına kurban edilen Fitne ile annesi, böylece Şam'dan kovulmuşlar.

Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'a gelince, Bağdat'tan çıktıktan sonra, yüreğinin derdi dağılasıya kadar ağlayarak yol almış; ve hiçbir şey yiyip içmeden, böylece bütün günü tamamlamış; duyduğu açlık ve acı onu halsiz bırakmış. Sonunda, yorgunluktan ölü gibi, bir köye ulaşmış; köyün camisine gidip avlusuna girmiş ve bitkin, bir hasır üstüne düşmüş ve sırtını bir duvara dayamış. Böylece bilinçsizce yüreği düzensiz bir biçimde çarparak herhangi bir şey istemek için kıpırdayacak mecali olmaksızın, sabaha kadar orada kalmış. Sabahleyin, köyde oturanlar, ibadet etmek için camiye gelmiş ve onu bulunduğu yerde ölü gibi bulmuşlar, aç ve susuz olduğunu anlayarak ona bir kâse bal, iki ekmek getirmişler; yedirip içirmişler, sonra giysin diye kolsuz bir gömlek getirmişler; ama bu gömlek yamalı ve bit doluymuş. Sonra da ona "Kimsin sen,

nereden geliyorsun, ey yabancı?” diye sormuşlar. Ganim de gözlerini açarak onlara bakmış, ama herhangi bir söz söyleyememiş; bir yanıt verememiş; sadece ağlamaya başlamış. Bunun üzerine bir süre onun yanında kaldıktan sonra, her biri kendi işine gitmiş.

Duyduğu acıların ve yoksulluğun etkisiyle Ganim, hasta düşmüş ve bir ay daha caminin eski hasırı üzerinde yatmayı sürdürmüş; bedeni güçsüz kalmış ve yüzünün rengi değişmiş; bedenini bitler, pireler yemiş; öylesine sefil bir hale gelmiş ki, camiin cemaati aralarında konuşarak, orada hiçbir şifaevi bulunmadığından, onu Bağdat'taki hastaneye kaldırmayı kararlaştırmışlar. Gidip bir deveci bulmuşlar ve ona, “Bu genç adamı devene bindir ve Bağdat'a götürüp onu hastanenin kapısına bırak! Böylece hava değiştirerek ve hastanede bakım görerek kuşkusuz şifa bulacaktır. Sana gelince, ey deveci! Yolculuk masraflarıyla deveyle taşımanın karşılığını gelip bizden alırsın!” demişler. Deveci de, “Duydum ve itaat ettim!” demiş. Sonra halkın yardımıyla Ganim'i yatmakta olduğu hasırdan kaldırıp devenin sırtına bindirmiş ve düşmesin diye sıkıca hamuduna bağlamış.

Ganim'in Bağdat'a doğru yol aldığı ve sefaletine ağladığı sırada, çok fakirce giyinmiş iki kadın, ona bakan kalabalığa karışmış; hastayı görüp “Bu zavallı genç bizim Ganim'imize ne kadar benziyor! Ama bu zavallının o olması mümkün değil! Bu genç adeta gölgeye dönüşmüş!” demişler. Ve üstü başı toz içinde olarak oraya ulaşmış bulunan bu iki kadın, Ganim'i düşünerek ağlamaya başlamışlar. Zira bu iki kadın Şam'dan kovulmuş, şimdi de Bağdat'a doğru yola çıkmış olan Ganim'in annesi ile kız kardeşi Fitne imiş.

Deveciye gelince, eşeğine binmekte gecikmemiş ve deveyi yularından tutarak Bağdat'a doğru yol almış. Ve çok geçmeden oraya ulaşmış, doğru hastaneye giderek Ganim'i devenin sırtından indirmiş ve daha sabahın er saati olduğundan ve hastane de açılmamış bulunduğundan, onu kapının merdivenleri üzerine bırakmış ve köyüne dönmüş.

Ganim, hastane kapısında, kentte oturanlar evlerinden çıkıncaya kadar kalmış; onu orada, hasır üstünde ve gölgeye dönüşmüş olarak bulmuşlar; yöresini çevirip ona bakarak binlerce

tahminde bulunmaya başlamışlar. Karşılıklı olarak görüşlerini birbirlerine aktarırken, çarşının baş efendisi olan şeyh, oradan geçmekte bulunmuş ve halkı aralayarak hasta genç adamı görmüş ve kendi kendine, “Vallah! Bu genç adam hastaneye girse, gereğince bakılmayacağından ölür gider. En iyisi ben onu alıp kendi evime götürüyüm! Tanrı da beni Cennet’inde¹ ağırlayarak ödüllendirir!” demiş. Bunun üzerine çarşı şeyhi kölelerine genç adamı alıp evine taşımalarını emretmiş; kendisi de onlara eşlik etmiş ve eve ulaşır ulaşmaz onun için yepyeni bir şilte ve yastıkla donattığı bir yatak serdirmiş, sonra eşini çağırması ve ona, “Hanım, Tanrı’nın bize yolladığı bir misafirimiz var. Ona büyük bir itina göstermelisin!” demiş. Kadın da, “Kuşkusuz! Başım üstüne geldi, gözüm üstüne geldi!” diye yanıt vermiş. Sonra hemen kollarını sıvamış, büyük bir kazanda su kaynatmış ve hastanın ellerini ayaklarını giydirmiş ve ona lezzetli bir şerbet içirmiş, yüzüne gülsuları serpmiş. Bunun üzerine Ganim, daha rahatlıkla nefes almaya ve kuvveti yavaş yavaş yerine gelmeye başlamış; böyle olunca da geçmişinin ve sevgili Kuvvetül-Kulüb’un anısı da belleğinde yeniden uyanmış. İşte Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub’un durumu böyleymiş.

Halifenin büyük bir öfke duyduğu Kuvvetül-Kulüb’a gelince...

Anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisine tanınan sürenin bittiğini düşünerek susmuş.

Ama kırk ikinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, bahtıgüzel şah, halifenin gazabına uğrayarak saraydan yaşlı bir kadının gözetiminde karanlık bir odaya hapsedilen Kuvvetül-Kulüb, saraydan herhangi bir kimse ile ilişki kurmaksızın orada öylece seksen gün kalmış. Onu tamamıyla unutmuş olan halife de günlerden bir gün Kuvvetül-Kulüb’un hapsedildiği odanın önünden geçerken, dizeler okuyan bir sesin bir aralık durup sonra da yüksek sesle, kendi kendine, “Ey dostum, ey Ganim bin Eyüb! Senin ne güzel bir ruhun ve ne

1 Mardrus, cennet için *Jardin des Délices* (Zevkler Bahçesi) deyimini kullanıyor (A.Ş.O.)

kadar cömert ve temiz bir yüreğin vardı! Seni ezenler karşısında ne kadar büyük kalabildin ve senin evinin hanımlarına saldıranların hanımına sen saygı gösterdin! Senin ve yakınlarının onurunu kıranların eşlerini utançtan kurtardın! Ama bir gün gelecek ki, sen ve halife, Tek Yargıç Yüce Allah'ın huzurunda olacaksınız! Ve Peygamber'in şefaati ve meleklerin tanıklığıyla aranızdaki çatışmadan sen haklı ve muzaffer çıkacaksınız!" diyormuş.

Halife, hiç kimsenin orada bulunmadığı sanısıyla söylenen bu sözcükleri duyunca ve anlamının farkına varınca, Ganim hakkında yanılmış olduğunu anlamış. Çabucak sarayına dönmüş ve baş haremağasına gidip Kuvvetü'l-Kulüb'u aramasını emretmiş. Kuvvetü'l-Kulüb gelip de gözleri yaş dolu, kalbi kırık saygı duruşunda bulunarak sessizce önünde durunca, halife ona, "Ey Kuvvetü'l-Kulüb, seni beni haksızlıkla itham ederken ve baskı yapmam dolayısıyla sitemlerde bulunurken duydum; ve de beni, bana iyilik gösterenlere kötü davranmakla, bana ait olan bir kadına saygı gösterilmişken, karşılığında bu kimsenin yakınlarını utandıracak işler yapmakla itham ettiğini işittim. Güya bu kimse benim ev halkımı korurken, ben onun ev halkını onursuzluğa uğratmışım!" demiş. Kuvvetü'l-Kulüb, "Bu kimse Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'dur. Ey halife! Sana, vaktiyle bana gösterdiğin sevecenlik adına yemin ederim ki, Ganim bana tecavüz etmeye yeltenmedi; bana herhangi iğrenç bir harekette bulunmaktan hep kaçındı! Oh! Kabalık ve edepsizlik ondan ne kadar uzaktır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, artık hiçbir kuşkusu kalmadığından, "Ne felaket, ey Kuvvetü'l-Kulüb! Gerçekte, sağduyu ve kudret sadece Yüce Tanrı'ya mahsustur! Mademki böyle, Kuvvetü'l-Kulüb, söyle benden ne istersin, bütün dileklerin yerine getirilecektir!" diye haykırmış. Bunu duyan Kuvvetü'l-Kulüb da, "Ey Emirü'l-Müminin! Öyleyse senden Ganim bin Eyüb'ü isterim!" diye haykırmış. Halife de seçkin gözdesine duyduğu tüm sevgi hâlâ içinde olmasına karşın, ona, "Allah'ın takdiri buysa, öyle olsun! Sana, vaat edileni geri almayacak cömert bir yüreğin samimiyetiyle onu bulacağıma söz veriyorum. Bulduğunda da onurla karşılanacaktır!" demiş. Kuvvetü'l-Kulüb, "Ey Emirü'l-Müminin, senden Ganim bulununca, onun sevgili karısı olabilmem için beni ona arma-

ğan etmeni istiyorum!” demiş. Halife de, “Ganim döndüğünde sana bağışlanacak ve sen onun malı ve eşi olacaksın!” yanıtını vermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulüb, “Ey Emirü'l-Müminin, Ganim'in nerede bulunduğunu kimseler bilmiyor, Şam Sultanı bile onun ne olduğunun bilinmediğini söyledi. Bundan dolayı araştırma yapmak için bana izin vermeni diliyorum, belki de Allah onu bana bağışlayacaktır!” demiş. Halife, “Sana ne uygun geliyorsa, onu yapman için izin verilmiştir!” yanıtını vermiş. Bu sözler üzerine, Kuvvetü'l-Kulüb, sevinçten bağrının ferahladığını ve yüreğinin rahatladığını hissetmiş ve bin altın dinar içeren bir kese para sağladıktan sonra, hemen saraydan çıkmış.

İlk gün, tüm Bağdat kentini dolaşmış ve mahalle şeyhlerini, sokak şeyhlerini ziyaret etmiş; onlara sorular sormuşsa da, hiçbir sonuç elde edememiş.

İkinci gün, tacirlerin bulunduğu çarşılarla gitmiş ve tüm dükânları ziyaret etmiş; sonra da gidip çarşının baş efendisi şeyhi görmüş; ona durumu anlatıp kendi adına gariplere dağıtsın diye ricada bulunarak büyük paralar vermiş.

Üçüncü gün, yanına yeniden bin dinar alarak kuyumcular ve cevahirciler çarşısına gitmiş; buraların şeyhlerine de garip-lere dağıtılmak üzere para bırakmış; çarşının şeyhi, bu “garip” sözünü duyunca ona, “Hanımım! Benim evimde adını ve sıfatını bilmediğim hasta ve garip bir kişi var. Ancak büyük bir tacirin oğlu ve soylu bir kişi olduğu anlaşıyor. Çünkü her ne kadar bir gölge kadar zayıflamışsa da, güzel bir yüzü ve kendini sevdirecek mükemmel meziyetleri var. Bu duruma herhalde ya büyük borçlara gidip ödeyememekten ya da bahtsız bir aşka düşüp sevdiğini yitirdiğinden düşmüştür” demiş. Bu sözleri duyan Kuvvetü'l-Kulüb yüreğinin düzensiz bir biçimde çarpmaya başladığını ve heyecandan içinin ezildiğini duymuş. Kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine, “Ey şeyh, sen bu saatte dükkânını bırakamayacağın için, birisini bul da bana evini göstersiz!” demiş. Şeyh de ona, “Başım üstüne, gözüm üstüne!” demiş. Ve çarşıdan evini bilen küçük bir çocuk bulmuş ve ona, “Ey Fefel! Bu hanımı çabuk benim evime götür!” demiş. Küçük Fefel de, Kuvvetü'l-Kulüb'un önüne geçerek onu hasta yabancıнын bulunduğu çarşı şeyhinin evine götürmüş.

Kuvvetü'l-Kulüb eve girdiği zaman, şeyhin karısını selamlamış. Şeyhin karısı onu tanımış, çünkü Bağdat'ın tüm soylu kadınlarını tanır, onları zaman zaman ziyaret edermiş; ve ayağa kalkarak gerekli saygıyı göstermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulüb, gerekli hatır sormalardan sonra, ona, "Ey iyi yürekli anne, evinize kabul ettiğiniz hasta yabancıyı nerede bulabilirim, bana söyler misiniz?" diye sormuş. Bunu duyan şeyhin karısı ağlamaya başlamış ve orada bulunan yatağı ona göstererek, "İşte şu yatakta yatmakta! Soylu bir aileden geldiğine kuşku yok! Çünkü her hali bunu belli ediyor!" demiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulüb, genç yabancıнын yatmakta olduğu yatağa doğru dönmüş ve ona dikkatle bakmış; zayıf ve mecalsiz ve gölge gibi kalmış bir genç olduğunu görmüş; bunun Ganim olduğunu anlamaktan çok uzakta kalmış; ama, yine de, ona karşı büyük bir acıma duyarak ağlamaya başlamış ve kendi kendine, "Ah! Kendi yurtlarında emir bile olsalar, yabancılar gurbette ne kadar bahtsız oluyorlar!" demiş; sonra getirdiği bin altın dinarı kuyumcular şeyhinin karısına vermiş ve ondan genç hastanın iyileşmesi için hiçbir şeyden sakınılmamasını istemiş; sonra da kendi eliyle hastanın alacağı ilaçları vermiş; başucunda bir saat kadar kaldıktan sonra da, çarşı şeyhinin karısına barış dileyip katırına binerek saraya dönmüş.

Ve her gün ayrı bir çarşıya giderek zamanını araştırmakla geçirirken, bir gün, şeyh onu bulmaya gelerek, "Ey benim Kuvvetü'l-Kulüb hanımım, Bağdat'tan gelip geçen tüm yabancıları gelip sana bildirmemi istediğinden, senin cömert ellerine bugün iki kadın teslim edeceğim, bunlardan birisi evli bir kadın, öteki de bir kızdır; ve muhtemelen ikisi de soylu kişilerdir; çünkü davranışları ve yüzleri bende bu izlenimi yaratıyor; ama keçi derisinden yapılmış kötü giysilerle sefilcesine giyinmişler ve her birinin boynunda dilencilerde olduğu gibi bir fukara torbası asılı. Gözleri hüznün, gönülleri acı dolu! İşte onları sana getirdim; çünkü ancak sen, ey iyilikler sultanı, onları teselli edebilir, onları güçlendirebilir ve utandıracak ve gücendirecek sorulardan kaçınabilirsin! Çünkü bunlar olur olmaz sorular karşısında incinebilecek kimseler gibi görünüyorlar. Umarım ki, onlara yapacağımız iyilik yüzünden Allah da bizi koruyacak ve kısmetlerin dağıldığı gün Cennet'inde bir yer ayıracaktır!" demiş. Kuvvetü'l-Kulüb da,

“Vallahi! Efendim, sen onları görmek için yüreğimde büyük bir arzu uyandırdın. Nerede şimdi bunlar?” diye sormuş. Bunun üzerine şeyh dışarı çıkmış, kadınları arayıp bularak onları Kuvvetü'l-Kulûb'un ellerine teslim etmiş.

Genç Fitne ve anası, Kuvvetü'l-Kulûb'un yanına getirilince, kız onlara bakmış ve güzellikleri ve soylulukları yanında giydikleri paçavraları görmüş; ağlamaya başlayarak, “Vallahi, bunlar doğuştan soylu kişiler ve hiç de sefaletle layık değiller! Çünkü yüzlerinden onurlu olup zenginlik içinde doğduklarını anlıyorum!” diye haykırmış. Ve çarşı şeyhi de, “Evet efendim, söylediğiniz doğru! Felaket evlerini başına yıkmış ve zulme uğrayıp evleri yağmalanmış. Onlara yardım edelim! Çünkü, Rahman ve Rahim olan Allah'ın lütfuna uğramak için fakirleri ve sefilleri korumalıyız!” demiş. Bu sözleri duyunca ana kız ağlamaya ve Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'u düşünmeye başlamışlar. Onları ağlar görünce Kuvvetü'l-Kulûb da birlikte ağlamış. Bunu gören Ganim'in anası ona, “Ey cömert hanım, Allah bizim acılı bir yürekle aradığımız kişiyi bulabilmemizi sağlasın! Bizim aradığımız, bünyemizin ürünü, yüreğimizin ateşi, oğlumuz Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'dur!” demiş.

Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adını duyunca, genç kız büyük bir feryat koparmış; çünkü bunların Ganim'in anası ve kız kardeşi olduklarını anlayıvermiş ve düşüp bayılmış. Yeniden kendine geldiğinde, gözyaşları içinde onların kucağına atılmış ve onlara, “Allah'a ve biraz da bana güveniniz, ey kardeşlerim! Çünkü bugün sizin mutluluğunuzun ilk günü ve felaketlerinizin de son günü! Artık tüm dertleri unutun!” demiş.

Anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını göerek, anlatmasına izin verilen öyküyü sürdürmekten vazgeçmiş.

Fakat kırk üçüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kuvvetü'l-Kulûb, Ganim'in anası ve kız kardeşine, “Tüm dertleri unutun artık!” demiş. Sonra da kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine doğru dönerek ona bin dinar vermiş ve “Ey şeyh, şimdi sen bunları al, evine götür! Karına söyle, kendilerini alıp hamama götürsün! Onlara

güzel giysiler satın alsın; onlara itina ve kibarlık göstereyin, rahata ulaşmaları için hiçbir şey esirgenmesin!” demiş.

Ertesi gün Kuvvetü'l-Kulüb, bizzat kendisi çarşı şeyhinin evine gitmekte kusur etmemiş ve önerdiği şeylerin yapılıp yapılmadığını kendi gözleriyle görmek istemiş. İçeri girer girmez, şeyhin karısı onu karşılamış ve ellerini öperek gösterdiği cömertliklerden dolayı şükranlarını sunmuş ve birlikte hamama gitmiş ve oradan tamamen değişerek gelmiş, yüzleri soyluluk ve güzellikle parlayan Ganim'in anası ile kız kardeşini çağırmış. Kuvvetü'l-Kulüb, onlarla çok kibar bir edayla bir saat kadar konuşmuş ve sonra şeyhin karısına hastasının durumunu sormuş. Şeyhin karısı da, “Hep aynı durumda!” diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulüb, “Haydi hep birlikte gidelim de onu yüreklendirelim!” demiş. Ve harem kısmında kaldıkları için, selamlıkta yatan hastayı daha önce görmemiş olan iki kadını da yanına alarak hep birlikte genç adamın yanına gitmişler ve ona büyük bir sevecenlik ve acımayla bakmışlar ve oturup yöresinde konuşmaya başlamışlar ve konuşmaları sırasında, Kuvvetü'l-Kulüb'un adı telaffuz edilmiş. Genç hasta, Kuvvetü'l-Kulüb adının anıldığını duyar duymaz, solgun yüzü renklenmiş, bitap bedeni kuvvetlenmiş ve gözleri yaşam dolu, “Nerdesin ey Kuvvetü'l-Kulüb?” diye haykırmış.

Kuvvetü'l-Kulüb, genç adamın ilk kez ağzını açarak adını andığını duyunca, Ganim bin Eyüb'ün sesini tanımış ve canla başla üzerine eğilerek, ona, “Ey sevgilim, sen Ganim bin Eyüb'sün!” demiş. O da, “Evet, ben Ganim'im!” demiş. Bu sözleri duyunca, genç kız ardına düşüp bayılmış. Ganim'in anası ve kız kardeşi Fitne'ye gelince, bu sözleri işiterek onlar da birer feryat koparıp bayılmışlar. Bir süre geçtikten sonra, hepsi kendilerine gelmiş ve Ganim'in üzerine atılmış; gözyaşından, sevinç haykırışından ve öpüşmelerden yana ne olacaksa hepsi olmuş.

Sonra Kuvvetü'l-Kulüb, sonunda sakinleşerek ona, “En sonunda hepimizi, beni, ananı, kız kardeşini sana kavuşturan Allah'a şükürler ve övgüler sunarım!” demiş. Sonra da bütün öyküyü anlatıp, “Halife, tüm bunlardan sonra, benim sözüme inandı ve bağışlamasını esirgemedi, bana da seni görmek arzusunda olduğunu açıkladı; ve de armağan olarak beni sana verdi!” demiş. Bu sözleri

duyan Ganim, sevincinin doruğuna ulaşmış ve o da, kendisinin başını gözlerini öpen Kuvvetü'l-Kulüb'un ellerini öpmüş durmuş. Sonra Kuvvetü'l-Kulüb, hepsine birden, "Beni burada bekleyin! Birazdan geleceğim" demiş ve aceleyle saraya gidip değerli eşyalarının bulunduğu kasayı açmış, oradan birçok altın dinar çıkarıp çarşıya gitmiş ve bunları çarşı şeyhine vererek ona, "Bu iki kadının her biri ve Ganim için en iyi kumaştan dörder takım giysi, yirmişer mendil, onar kemer ve onar takım iç çamaşır al!" demiş. Ve Ganim ile diğerlerinin bulunduğu eve dönerek onların hepsini hamama götürmüş. Sonra onlara piliçler, haşlama etler, en iyisinden süzölmüş şarap hazırlamış ve kendi de aralarında bulunarak üç gün boyunca onları yedirip içirmiş; böylesine bollukla yiyip içtikleri bu üç günden sonra, hayata yeniden döndüklerini ruhlarının yeniden canlandığını hissetmişler. Sonra Kuvvetü'l-Kulüb, onları bir kez daha hamama götürmüş ve giysilerini değiştirmiş ve kendilerini çarşı şeyhinin evine götürmüş. Kendisine gelince, artık halifeyi gidip bulmanın zamanı geldiğini düşünmüş; halifenin huzuruna çıkarak saygı duruşunda bulunmuş ve ona Ganim bin Eyüb'ün, anasının ve kız kardeşi Fitne'nin dönüşlerini; ve de genç Fitne'nin ne denli güzel, taptaze ve çarpıcı olduğunu anlatmış. Bunu duyan halife, bir kölesine, "Git bana Cafer'i bul!" emrini vermiş. Cafer gelince, halife ona, "Git bana Ganim bin Eyüb'ü bul!" demiş. Cafer de şeyhin evine gitmek üzere yola çıkmış. Orada, kendisinden önce eve gelmiş bulunan ve Ganim'e onun geleceğini bildiren ve "Ey Ganim, özellikle şimdi seni almaya gelecek olan Cafer ile halifenin huzuruna çıkınca, konuşmadaki marifetini ve yürek bütünlüğünü ve sözlerinin saflığını göstermen gerekiyor!" diye ikaz etmiş bulunan Kuvvetü'l-Kulüb, bu sözleri söyledikten sonra, Ganim'i çarşıda satılan giysilerin en gösterişlileriyle donatmış ve ona birçok altın dinar vererek, "Saraya gidince, merasim duruşundaki haremağaları ile hizmetkârların önünden geçerken avuç dolusu para saçmaktan kaçınma!" demiş bulunuyormuş.

Bu hazırlıklar bittiği sırada, Cafer, katırına binmiş olarak eve ulaşmış; Ganim, hemen koşup onu karşılamış ve saygı duruşunda bulunmuş ve şimdi eskiden olduğu gibi yakışıklı, parlak yüzlü ve çekici kişiliği olan Ganim'miş. Cafer ondan kendisine eşlik etmesini rica ederek onu halifenin yanına götürmüş. Ve Ganim,

emirleri, mabeyincileri, vekilleri ve saltanatının önemli kişileri ve muhafızları ve ordu komutanları ile çevrili Emirü'l-Müminin'i görmüş. Ganim'in güzel konuşma, yürek bütünlüğü, öykü anlatmada ve şairlikte marifeti ve hazırcıevaplık bakımlarından gerçek-ten üstün nitelikleri varmış. Halifenin huzurunda saygı duruşunda bulunduktan sonra, bir an düşünerek yere bakmış ve halifeye doğru başını kaldırarak doğaçlamayla şu dizeleri okumuş:

Ey zamanın hükümdarı, iyilik dolu bir bakışla toprağa bakıp onu yağmur yağmış gibi¹ münbit kılan, şeref dolu saltanatı altında hepimizi mutlu yaşatan ulu kişi!
İşte eşiğinde, sakalları toz içinde, sultanlar, emirler eğiliyor; taşlarla süslü taçlarını büyüklüğüne sunu olarak getiriyorlar!
Senin şaşılasi ordularının tümünü içine almaya ne arz ne de arş yeterli genişlikte değildir! Ey zamanın hükümdarı, çadırılı ordugâhını fır dönen gezegenlerde kur!
Uyumlu yıldızlar ve yıldız kümeleri senin zaferine katılsınlar ve mevkibine eşlik etsinler, ey ruhani hükümdar!
Senin adaletinin güneşi dünya aydınlatsın, suçluları kötü-lüklerden alıkoysun, sadık kullarını ödüllendirsın!

Halife, okunan dizelerin güzelliğinden, renkli ritminden, dil sadeliğinden ve okunuş tarzından büyülenmiş.

Ama, anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve sözünü uzatmak istemeyerek yavaşça susmuş.

Ama kırk dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Ganim Halife Harun Reşid'i böylesine büyüleyince, halife ona, tahtına doğru yaklaşmasını söylemiş; Ganim de tahta yaklaşmış; halife, "Gerçeği hiç saklamadan bana öykünü tüm ayrıntılarıyla anlat!" demiş. Bunun üzerine Ganim oturmuş ve halifeye tüm öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmanın

1 "Yağmur yağmış gibi" ibaresi Mardrus'un İngilizceye çevirisinden alınmıştır (A.Ş.O.)

hiçbir yararı yok. Halife de Ganim'in masumluğuna ve niyetinin temizliğine; özellikle onun gözdesinin uçkurundaki yazıları okuduktan sonra gösterdiği saygıya bütünüyle inanmış ve ona, "Sana karşı yaptığım haksızlıktan dolayı vicdanımdaki sızidan beni kurtarmanı senden rica ediyorum" demiş. Ganim de, "Ey Emirü'l-Müminin! Seni kusurdan masum tutuyorum. Çünkü kölesine ait olan şey efendisininidir aslında!" demiş.

Halife memnunluğundan dolayı, Ganim'i devletinin en yüksek mevkilerine getirmekte kusur etmemiş ve ona bir saray bağışlayarak hatırı sayılır bir maaş bağlamış ve hizmetinde bulunmak üzere oldukça fazla miktarda erkek ve kadın köleler vermiş. Ganim de, yeni sarayına, hemen anasını, kız kardeşi Fitne'yi ve sevdiceği Kuvvetü'l-Kulüb'u, birlikte yaşamak üzere getirtmiş. Daha sonra Ganim'in harika güzellikte ve hâlâ bakire ve gepegenç olan Fitne adında bir kız kardeşi bulunduğunu öğrenmiş bulunan halife onu Ganim'den istemiş; o da, "O senin hizmetkârındır, ben de senin kölen!" diye yanıt vermiş. Halife bundan dolayı ona teşekkür etmekte, kendisine de yüz bin dinar vermekte kusur etmemiş; sonra kadıyı ve şahitleri getirtmiş ve Fitne'nin nikâh sözleşmesini yazdırmış. Öyle olmuş ki, aynı gün ve aynı saatte, bir yandan halife, öte yandan Ganim, gerdeğe girmişler: Fitne halife ile, Kuvvetü'l-Kulüb da Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub ile...

Ve halife, ertesi sabah uyandığında, bakire Fitne'nin kollarında geçirdiği gecedен ve elde ettiği sonuçtan öylesine memnun olmuş ki, en iyi hüsn-i hat düzenleyen kâtipleri çağırarak Ganim'in öyküsünü, arşivde saklanarak gelecek kuşaklara örnek oluşturmak ve gündüz ile gecenin Yaratıcısı'nın eseri olarak onu okumaya çağrılacak bilge kişilerin zevk ve hayranlıklarını sağlayacak şekilde, başından sonuna kadar yazdırmış.

"Fakat", diyerek sözünü sürdüren ve Şah Şehriyar'a hitap eden Şehrazad, "Ey yüzyılların nadir yetiştirdiği Şahım! Bu harika öykünün Ömerü'n-Neman ve oğulları Şarkân ve Davû'l-Mekân'ın savaşla ilgili yigittik öyküsünden daha hoş ya da daha şaşırtıcı olduğunu sanmayın!" demiş; Şah Şehriyar da, ona "Benim hiç bilmediğim bir savaş öyküsünü tabii ki anlatabilirsin!" demiş.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

José-Maria de Hérédia'ya

J.C.M.

Şah Ömerü'n-Neman ve Şaşırtıcı Güzellikteki İki Oğlu: Şarkân ve Davû'l-Mekân'ın Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazad Şah Şehriyar'a demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Bağdat kentinde birçok halifenin saltanatından önce ve birçoklarının saltanatından sonra Ömerü'n-Neman¹ adlı bir hükümdar varmış.

Tüm keyhüsrevleri yenmiş ve düşlenebilen tüm sezarlara boyun eğdirmiş, müthiş kudretli bir hükümdarmış. Öylesine tutkuluymuş ki, yarış alanlarında gösterdiği beceriye eşit bir beceri gösterilmesi olanaksız, savaş alanlarında gösterdiği pekyürekli de eşsiz imiş; hiddetlendiği zaman burun deliklerinden çıkan soluğu, kıvılcımlı alevlere dönüşürmüş. Tüm ülkeleri zaptetmiş ve egemenliğini tüm kentlere ve başkentlere yaymış; Tanrı'nın yardımıyla, tüm yaratıklara baş eğdirmiş ve muzaffer ordularını en uzaktaki topraklara kadar yollamış. Doğu'yu olduğu kadar Batı'yı; öteki ülkeler arasında Hint'i, Sint'i, Çin'i, Yemen'i, Hicaz'ı Habeşistan'ı, Sudan'ı, Suriye'yi, Yunanistan'ı, Diyarbakır yörelerini, aynı zamanda deniz üzerindeki adaları ve Seyhun ve Ceyhun ile Fırat ve Nil'in suladığı toprakları egemenliği altına almış. Olan bitenlerin gerçek yanlarını ve imparatorluğunun haberlerini duyurmak için dünyanın en uzak ülkelerine posta tatarları yollarmış ve bu posta tatarları, dönüp ona, tüm

1 Mardrus, Avrupalı okuyucuyu şaşırtmamak için bu adı (Batı dillerinde genellikle uygulandığı gibi) "Omar Al-Némân" (Ömer el-Neman) biçiminde yazmış ve notunda Arap gramerindeki *huruf-i kameriyye* ile *huruf-i şemsiyye*'ye bakılmasını önermiş (A.Ş.O.)

dünyanın onun egemenliğine boyun eğdiğini ve emri altında bulunan ülkelerdeki emirlerin onu saygıyla andığını ve üstünlüğünü tanıdığını bildirirlermiş. O da kendi bakımından, tüm tebaası ve tabilerini, cömertliğinin lütuflarıyla donatır, onları adeta büyüklüğünün dalgalarında boğar ve aralarında tatlı bir anlaşma ve güvenlik oluşmasına gayret edermiş, çünkü gerçekte, ruhunun büyüklüğü onu böyle davranmaya yöneltirmiş.

Bundan dolayı, onun tahtına her yandan hediyeler, armağanlar yağarmış; genişliğine ve uzunluğuna dünyanın her yerinden ona vergi ve haraç gelirmiş. Çünkü gerçekten dürüstmüş ve uyrukları tarafından çok sevilirmiş.

Şah Ömerü'n-Neman'ın bir oğlu varmış, adı Şarkân imiş. Ve Şarkân'ın bu isimle anılmasının nedeni, zamanında yaşayan üstün nitelikli kimselerin en üstün niteliklisi olması ve yarışmalarda boy gösteren en yiğit kişilerin bile sırtını yere getirerek değerce hepsinden ileri geçmiş olması imiş. Mızrağını, kılıcını ve okunu görülmedik bir ustalıklı kullanırmış. Bundan dolayı babası onu aşılmaz ve eşsiz bir sevgiyle sever ve onu saltanatının varisi olarak tanımlarmış. Gerçekte, ergenlik çağına ulaşmış daha yirmisini doldurmadan, bu hayranlık uyandıran emir, Allah'ın yardımıyla tüm başları zaferi önünde eğdirdiği yiğitlik ve gözüpекlikte olduğu kadar, gazalarının şaşaaıyla gözleri kamaştırdığı için de bunun böyle olması pek doğalmış. Ve de birçok tahkim edilmiş yeri saldırarak almış, birçok ülkeyi ele geçirmiş ve ününü evrenin tüm yüzeyine yaymış bulunuyormuş. Bu yüzden gururu ve kudreti gittikçe artıyormuş.

Ama Şah Ömerü'n-Neman'ın Şarkân'dan başka çocuğu yokmuş. Kur'an ve sünnet¹ gereği dörde kadar eş edinmişse de bunlardan sadece birisi döllenmiş, öteki üçü kısır çıkmış. Bununla birlikte, sarayda yaşayan bu dört meşru eşten gayrı, Şah Ömer'in, eski Mısır takviminin günlerine eşit olarak 360 cariyesi varmış ve bu kadınların her biri ayrı birer ırktanmış; ve Şah, bunların her birine ayrı ve bağımsız birer daire vermiş; ve bu daireler yılın aylarına eşit olarak on iki bina içinde toplanmış; ve tümü sarayın çevresindeki alanda yer alıyormuş; böylece her binada otuz

1 Sünnet: Peygamber'in davranışlarından oluşan gelenekler, ortaya koyduğu yasalar, kararlar ve sözlü öğütleri ile yaşamının ayrıntılarının tümü (J.C.M.)

cariye, her biri kendine özgü dairesinde yaşayarak yer alıyormuş; yani birbirinden bağımsız üç yüz altmış daire varmış. Şah Ömer, adaleti elden bırakmayarak sıraya bindirme yoluyla her gece bir cariyesiyle kalıyormuş; yani bir yılda her cariyeye ancak bir gece kalıyor; ancak ertesi yıl onu yeniden görüyormuş. Ve Şah Ömer, uzun bir süre bu tarzda davranarak yaşamış; yani bütün ömrünü böyle geçirmiş. Böylece, erkekliğini hayranlık verici bir akıllılıkla kullanmasından dolayı da ün sağlamış.

Böylece, günün birinde, her şeyi düzenleyen Yüce Tanrı'nın izniyle Şah Ömer'in cariyelerinden biri hamile kalmış ve vücudundaki gelişme bir süre sonra tüm sarayda anlaşılmış; haber Şah'ın kulağına da gelince, sevincin sınırına ulaşırcaasına sevinmiş ve "İnşallah tüm sülalem bundan böyle sadece erkek evlatla nasiplenir!" diye haykırmış. Sonra cariyenin hamilelik tarihini bir yere kaydettirmiş ve cariyesine iltifatlar ve armağanlar yağdırmış.

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve sessizce öyküsünü bir gün sonraya ertelemiştir.

Ama kırk beşinci gece gelince, demiştir ki:

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân, herkes gibi cariyenin hamileliğini öğrenmiş ve yeni doğacak çocuğun onunla saltanat konusunda anlaşmazlığa düşeceğinden korkarak büyük bir üzüntüye kapılmış ve kendi kendine cariyenin çocuğu erkek olursa hata yapmaksızın telef etme kararı almış. Şarkân'ın durumu böyle!

Cariyenin durumuna gelince: Bu kadın, Kayseriyye¹ Rumlarının kralının Şah Ömer'e armağan olarak gönderdiği göz kamaştırıcı pek çok hediye arasında bulunan Safiye² adlı genç bir Rum cariyeye imiş. Saraydaki tüm genç cariyeler arasında, hiç kuşkusuz, en güzel yüzlüsü ve usul boylusu imiş; kalçaları ve omuzları da güçlüymüş. Bunlarla birlikte Tanrı onu çok az rast-

1 Kayseriyye: Olasılıkla Kapadokya'daki Kayserilik'in adı (J.C.M.) Bugünkü Kayseri ilindeki tarihsel bir krallık (Â.Ş.O.)

2 Safiye: Su gibi saydam ve temiz (J.C.M.). Rum cariyenin gerçek adı olan Sofia'nın Arapçalaştırılmış hali (Â.Ş.O.)

lanır bir zekâ ve herkeste pek bulunmayan niteliklerle de donatmış; Şah Ömer'in onunla geçirdiği gecelerde, Şahın duygularını büyüleyen ve gururunu okşayan etkileyici ve coşturucu tatlı sözler söylemesini çok iyi biliyormuş. Bu tutumunu çocuğunu doğuracak duruma gelinceye kadar sürdürmüş. Vakti gelince, doğum ağrılarının pençesinde, sağ salım kurtulması için büyük bir bağlılıkla Allah'a dualar etmiş; kuşkusuz Allah da onun yakarmalarını dinlemiş.

Kendi bakımından Şah Ömer de, bir haremağasını görevlendirerek, kendisine çocuğun doğumunu ve cinsiyetini bir an önce bildirmesini istemiş; Şarkân da kendince bir başka haremağasını aynı maksatla görevlendirmekten geri kalmamış. Safiye doğum yapar yapmaz, ebe kadınlar çocuğu ele alıp kız olduğunu görünce, tüm yardımcılara ve haremağalarına bir kız çocuğu doğduğunu bildirmişler: "Bir kız doğdu; yüzü tıpkı ay gibi" diyerek... Şahın haremağası hemen gidip efendisine durumu bildirmek üzere oradan ayrılmış; Şarkân'ın haremağası da koşup aynı şekilde durumu kendi efendisine bildirmiş. Bunu duyan Şarkân çok sevinmiş.

Ancak haremağaları oradan henüz ayrılmışken, Safiye, ebe kadınlara "Oh! Durun biraz! İçimde hâlâ bir şeylerin olduğunu hissediyorum!" demiş. Sonra yeniden "ah"lara, "uf"lara başlamış; ve doğum ağrıları çekmiş; sonunda ikinci bir çocuk daha doğurmuş. Ebe kadınlar eğilip dikkatle bakınca: bunun alnı apak, yanakları çiçek açmış güle benzer, dolunay güzelliğinde bir oğlan olduğunu görmüşler. Buna tüm köle kızlar, tüm hizmetçiler ve tüm çağrılılar çok sevinmiş; ve Safiye ikinci doğumu yapar yapmaz, bütün kadınlar, ağız birliğiyle, yüksek perdeden sevinç çığlıklarıyla sarayın havasını cınlatmışlar; öyle ki bu çığlıkları tüm öteki cariyeler de duyup nedenini anlamışlar ve kıskançlık ve hasetten çatlamışlar.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, haberi işitir işitmez, neşeye boğularak Allah'a şükretmiş ve ayağa kalkarak Safiye'nin daire-sine koşmuş ve ona yaklaşıp başını elleri arasına almış ve alnını öpmüş; sonra da oğlanın üzerine eğilerek onu kucaklamış ve hemen tüm esirler tef çalmış, çalgıcılar sazlarının tellerine dokunmuş ve şarkıcılar günün şarkılarını okumuşlar.

Bunu izleyerek Şah, yeni doğan oğluna Davû'l-Mekân, kıza da Nüzhetü'z-Zaman¹ adını vermiş; orada bulunanlar baş eğerek, bu isimlerin onlara ne denli yakıştığını belirtmişler.

Sonra Şah, yeni doğan iki çocuğu için sütanalar ve hizmetçiler seçmiş; maiyetlerine köleler ve bakıcılar atamış; sonra herkes için saraya şaraplar ve kokular ile dilin tanımlayamayacağı ve sayamayacağı çeşitte daha birçok şey getirtmiş.

Bağdat halkı bu çifte doğum haberini alınca kenti süslemiş ve ışıklandırmış, büyük mutluluk gösterileri yapmışlar. Sonra emirler, vezirler ve ülkenin diğer büyükleri gelmişler ve oğlu Davû'l-Mekân ile kızı Nüzhetü'z-Zaman'ın doğumları dolayısıyla Şah Ömerü'n-Neman'a saygılarını ve tebriklerini sunmuşlar. Şah da onlara teşekkür edip her birine hil'atlar vermiş; iltifatlar ve lütuflarla donatmış onları, soyluları olduğu kadar halkı da açık elle armağanlara boğmuş. Ve de bu olayı izleyen dört yıl boyunca bu eli açıklığı sürdürmüş. Ve bütün bu sürede, Safiye'den ve çocuklardan haber almadık bir gün bile geçirmemiş, ayrıca Safiye'ye birçok değerli mücevherat, takı, giysi ve ipekli-ler ve de altın ve gümüş eşya ve değerli hediyeler göndermekten geri durmamış; çocukların gerekli eğitimi almalarını sağlamış ve onlarla ilgilenmek üzere hizmetkârlarından en sadık ve en uyanık olanları görevlendirmiş.

Hepsi bu! Ve bir süre savaşıp vuruşmak üzere uzaklarda bulunan, kentler alıp kavgaya girişen, en yiğit savaşçıları bile dize getiren Şarkân, yola çıkmadan önce haremağasının ağzından sadece kız kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ın doğumunu öğrenmiş imiş. Haremağasının ayrılmasından sonra doğan kardeşi Davû'l-Mekân'ın varlığından hiç haberi yokmuş.

Günlerden bir gün Şah Ömerü'n-Neman tahtında otururken, sarayın mabeyincileri içeri girip huzurda yer öpmüşler ve "Ey Şahım, Büyük Konstantiniyye ve Rum ülkelerinin kralı Afridon-yos'un adamları ülkemize geldiler; huzurunuzda kabul edilmeleri ve saygılarını sunmaları için bizden ricada bulundular; izin verirseniz, kendilerini huzurunuzda çağıracağız. Kabul buyurmazsanız, geri çevireceğiz" demişler. Şah gerekli izni vermiş.

1 Davû'l-Mekân: Yörenin ışığı. Nüzhetü'z-Zaman: Zamanın zevki (J.C.M.)

Elçiler içeri girince, Şah onları hoş karşılamış; yanına çağırarak sağlıklarını sormuş ve ziyaretlerinin nedenini öğrenmek istemiş. Bunun üzerine elçiler huzurda yer öpüp söz almışlar.

“Ey büyük ve saygın hükümdar, ey yüksek ruhlı ve sonsuz cömertlik timsali Şah, bil ki, bizi, size Rum ellerinin, İyonya’nın ve tüm Hristiyan ülkelerinin silahlı kuvvetlerinin hükümdarı, makamı Konstantiniyye’de bulunan Kral Afridonyos yolladı. Kendisi, bizi, yakında müthiş bir savaşa girişeceği Kayseriyye’nin hâkimi yırtıcı tiran Kral Hardobyos¹ ile korkunç bir savaşa girmek üzere bulunduğunu size bildirmek üzere görevlendirdi.

“Bu savaşın nedeni şudur: Bir Arap kabilesinin başı, yeni zaptettiği bir ülkede İskender-i Zülkarneyn² zamanından kalmış bir define bulmuş; bu define, değerlendirilmesi olanaksız, dolayısıyla bizim de değerlendirmemiz mümkün olmayan zenginlikler içeriyormuş. Ancak şunu söyleyebiliriz ki, bu değerler arasında bir devekuşu yumurtası iriliğinde, yuvarlak ve saydam üç taş varmış ki, lekesiz ve kusursuz; güzellikten ve değerden yana tüm karalarda ve sularda bulunan taşları aşan bir değerde imiş. Bu üç değerli taş, ortalarından delinerek birer gerdanlık oluşturacak hale sokulmuş. Üzerlerinde İyonya harfleriyle yazılmış büyüdü ibareler varmış; fakat bunlarda pek çok erdem saklıymış; bu erdemlerden pek önemli olmayan biri, üzerinde taşıyanlara her türlü hastalıktan, özellikle de ateşli hastalıklardan ve kabızdan korunma olanağı kazandırması imiş. Özellikle yeni doğan çocuklar bu erdemlere karşı daha duyarlı imiş.

“Böylece Arap kabile reisi, bu harika etkilerin farkına varınca ve daha nice erdemlerinin bulunabileceğini de düşünerek, bizim kralımızın lütuflarını kazanabilmek için eline eşsiz bir fırsat geçtiğini düşünmüş ve bu üç değerli taşı, definedeki öteki değerlerle birlikte, ona hemen armağan etmek üzere göndermeyi kafasına koymuş. Bu maksatla, iki gemi hazırlatarak bunlardan birine çok değerli eşya arasında bu üç değerli taşı da kralımız Afridonyos’a armağan edilmek üzere yüklemiş; diğerini de bu değerleri taşıyan

1 Arapça ve Türkçe metinlerde “Hardup” olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

2 İskender-i Zülkarneyn: Öküzbaşı ya da iki boynuzlu İskender. Araplar Büyük İskender’i, savaş atı Öküzbaşı’dan (Yunanca *Bukephalos*: iri başlı) dolayı bu adla anarlar (Â.Ş.O.)

gemiye eşlik etmek ve hırsızlar ve düşmanlara karşı savunmak üzere adamlarla doldurmuş. Bununla birlikte kabile reisi, kudretli kral Afridonyos'a yollanmış eşyaya kimsenin dokunmayacağından güven duyduğu gibi, Konstantiniyye'ye ulaşan deniz yolunun da güvenli sular olduğunu düşünüyormuş.

"Böylece, iki gemi de yola çıkacak duruma geldiğinde, bizim yakaya doğru yelken açmışlar. Ancak, bir gün, ülkemize pek uzak olmayan bir körfezde dinlenirlerken, bize bağımlı olan Kayseriyye Kralı Hardobyos'un askerlerinin hücumuna uğramışlar ve gemilerdeki tüm değerler, definenin tüm içeriği, bütün o harika eşya, üç değerli taşla birlikte bu askerler tarafından alınmış ve korumayla görevli adamlar öldürülerek gemilere de el konulmuş.

"Bu olup bitenler kralımızın kulağına erişince, Kral Hardobyos üzerine hemen bir ordu gönderildi, ama bu ordu yenildi; sonradan gönderilen ikinci ordu da yenildi, bunun üzerine kralımız Afridonyos büyük bir hiddete kapıldı ve kendisi tüm ordusunu toplayarak başa geçip savaşmaya ve tüm Kayseriyye kentini tüm yöreleriyle yakıp yıkıp Hardobyos'un tüm krallığını yerle bir etmedikçe geriye dönmemeye yemin etti.

"Ve şimdi ey yaşamı zaferlerle dolu hükümdar, biz de huzuruna senin yardımını dilemek ve etkili ve kahredici desteğini sağlamak üzere geldik. Kuvvetlerin ve askerlerinle bize yardım ederek şanını arttırasın ve gazalarını taçlandirasın istedik.

"Bunu fırsat bilerek kralımız sana âlicenaplığına bir karşılık olmak üzere çeşitli hediyeler gönderdi ve kendisinden bunları hoşgörülle karşılama ve büyük bir yürekle kabul buyurma lütunu esirgememeni ısrarla rica etti."

Bu sözleri söyledikten sonra elçiler susmuş, yerlere kadar eğilerek Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde yer öpmüşler. Konstantiniyye'nin hâkimi Kral Afridonyos'un armağanları arasında...

Anlatısının burasında, Şehrazad, güneşin doğmak üzere olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat kırk altıncı gece gelince, söze başlamış:

Konstantiniyye'nin hâkimi Kral Afridonyos'un armağanları arasında şunlar varmış: Rum kızları içinde en güzellerinden elli

bakire genç kız, Rum ellerinde en iyi şekilde yetiştirilmiş elli delikanlı, bu gençlerin her biri, geniş yenli bol döküm urbalarla donanmış; bu urbalar renkli figürlerle ve tezhiplerle süslenmiş olup bellerinde eşit boyda olmayan biri diba, diğeri kadife iki etekliği tutan altın ve gümüş işlemeli kemerler varmış; kulaklarındaki küpelere her biri bin altın değerinde inciler kakılı imiş. Aynı şekilde kızlar da üzerlerinde bunlara eşit değerinde, hesaplanamaz ihtişamda eşyalar taşıyorlarmış.

En önemli iki armağan bunlarmış. Ama sayılan hediyelerin değerinden aşağı olmayan büyük zenginlikte başka armağanlar da varmış.

Şah Ömer, bunları mutlanarak kabul etmiş ve elçilere gereken her türlü rahatlığın sağlanmasını emretmiş. Sonra da Konstantiniye Kralı Afridonyos'un yardım dileği üzerindeki görüşlerini almak üzere vezirlerini toplamış. Vezirlerin içinde herkesin saydığı ve sevdiği yaşlı biri varmış; başvezir olan bu zatın ismi Dendan imiş.

Başvezir Dendan fikri sorulunca şunları söylemiş:

“Ey azametli sultanım! Gerçekte, bu büyük Konstantiniye'nin sahibi Kral Afridonyos Allah'ın ve dua ve barış ondan yana olası Peygamber'in yasalarına inanmaz bir imansızdır ve tebaası da inancı olmayan bir topluluktur. Bizden yardım istemelerine neden olan karşılarındakiler de aynı şekilde kâfir ve inançsızdırlar. Bundan dolayı onların meseleleri sadece kendilerini ilgilendirir, iman sahiplerini ilgilendirmez. Ama, yine de, Kral Afridonyos'a dostluk göstermeni ve başarılarında şanlı bir savaştan yeni dönmüş olan oğlun Şarkân olmak üzere kalabalık bir orduyu yardıma göndermeni öneririm. Sana önerdiğim bu görüş, iki nedenle yerinde olacaktır: İlki, Rum Kralının elçileriyle yollayıp kabul buyurmuş olduğun armağanlar; ikincisi de, bu küçük Kayseriyye Krallığı'ndan korkacak bir şeyimiz olmadığı gibi, Kral Afridonyos'a düşmanını yenmede yardım ederek bu davranışınla büyük sonuçlara ulaşacağın ve zaferin gerçek sahibi olarak tanınmış olacağındır. O zaman Batı kralları senin dostluğunu arayacak ve her türden armağanlar ve olağanüstü hediyeler taşıyacak pek çok ulak göndereceklerdir.”

Sultan Ömerü'n-Neman büyük vezirinin bu sözlerini işitince, bunlardan çok hoşnut olmuş; bu görüşleri tüm kalbiyle onayla-

miş ve ona bir hil'at vererek, "Gerçekten, bir Şah'ın ilham vericisi ve danışmanı olarak çok değerlisin!" diye iltifatta bulunmuş ve eklemiş: "Ordunun başında da öncü olarak senin bulunman gerekir. Oğlum Şarkân'a gelince, o sadece gerideki kuvvetlere komuta edecektir!"

Bunun üzerine Şah Ömer, oğlu Şarkân'ı çağırılmış, meseleyi ona da açmış; kendisine elçilerin getirdiği haberi, Başvezir Den-dan'ın önerdiklerini ve kendi görüşünü bildirmiş; ve hemen yola çıkma hazırlıklarının yapılmasını, orduyu oluştururken tüm ordu içinden askerlerin birer birer seçilmesini ve askere maaşla-ryla birlikte bahşış de dağıtılmasının unutulmamasını; böylece mahrumiyet ve yorgunluklara dayanıklı, tüm donanımları sağ-lanmış on bin atlıdan oluşmuş bir birlik meydana getirilmesini emretmiş. Şarkân, babası Ömerü'n-Neman'ın sözlerini saygıyla karşılamış ve hemen kalkarak erleri arasından donanımları yerinde on bin atlı ayırarak onlara bol bol altın dağıttuktan son-ra "Şimdi size üç günlük bir istirahat ve özgürlük veriyorum!" demiş. On bin atlı önünde yer öpüp iradesine boyun eğdiklerini açıkladıktan sonra, cepleri dolu, yolculuk için hazırlanmak ve donanım düzmek üzere oradan ayrılmışlar.

Bunun üzerine Şarkân, hazine kasalarının ve ordu yedek parçalarının ve silahlarının bulunduğu salona girmiş ve oradan üzerlerinde fildişi ve abanoz kabzalarında yazılar bulunan altın savatlı en güzel silahları seçmiş ve kendi zevkine ve tercihin-e uygun gerekli her şeyi almış. Sonra sarayın ahırlarına doğru yollanmış; burada, firuzeyle süslenmiş altın ve ipekten mahfaza ve muskalar içinde soy kütükleri boyunlarında asılı Arabistan'ın ve Necid'in en güzel atları bulunuyormuş; buradan soyca en ünlü olan atları; kendisi için de donu parlak, gözleri koyu duru, başında çiçek gibi duran toynakları iri, kuyruğu şahane biçimde kalkık, kulakları bir gazelinki kadar ince ve dik bir at seçmiş. Bu at, kudretli bir Arap kabile şeyhinin Şah Ömerü'n-Neman'a armağanı imiş; seclavi-cedran¹ ırkından bir atmış bu...

Üç günlük süre geçince, asker, kentin dışında düzenli biçimde toplanmış, Şah Ömerü'n-Neman da Şarkân'a ve büyük

1 Seclavi-cedran: Arabistan'ın kuzey ve merkez kesiminden en güzel at neslinden biri (J.C.M.)

vezir Dendan'a selamet dilemek üzere oraya gelmiş; önünde eğilip toprağı öpen Şarkân'a yaklaşmış; ona içi para dolu yedi sandık vermiş; ve daima bilge Vezir Dendan'a danışmaktan geri kalmamasını önermiş. Şarkân saygıyla dinleyip babasının dediğine uyacağını vaat etmiş. Vezir, önünde yer öperek ona "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. Sonra Şarkân, Şah'ın ve vezirin önünde, seclavi-cedran soyundan atına binmiş ve önünden ordusunun başlıca komutanlarının ve on bin atının geçişini izlemiş. Sonra Şah Ömerü'n-Neman'ın elini öpmüş, sonra vezirin eşliğinde atını dörttnal sürmüş. İlerlenilmiş, savaş davulları, zurna ve boru sesleri arasında yola çıkılmış. Başlarında sancaklar ve birliklerin nişaneleri yükseliyor, sancaklar rüzgâra karşı dalgalanıyormuş.

Rum elçilerin yol gösterdiği ordu, yürüyüşe geçip böylece bütün gün yol almış; aynı şekilde ertesi gün ve daha ertesi günler de yol alarak beş günü doldurmuşlar. Sadece geceleri durup dinlenerek aldıkları yolun sonunda fısıldayan sularla ve ormanlarla kaplı geniş bir vadiye ulaşmışlar. Gece vakti olduğundan, Şarkân kamp kurulmasını emretmiş ve burada üç gün dinlenileceğini bildirmiş. Attan inilmiş, çadırlar kurulmuş, herkes sağa sola dağılmış. Vezir Dendan otağını vadinin tam ortasına kurdurmuş, hemen yöresinde de Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un elçilerinin çadırları yer almış.

Şarkân'a gelince, tüm askerlerinin dağılmasını beklemiş; muhafızlarına da kendisini yalnız bırakmalarını emretmiş ve Vezir Dendan'ın yanına gitmelerini söylemiş. Sonra atına binerek dizginlerini serbest bırakmış; ağır ağır yol alırken vadiyi kendince tanımak, böylece babasının, dost düşman Rum ülkelerine yaklaşırken her türlü güvenceyi almasını titizlikle önerdiği öğütlerini uygulamaya sokmak istiyormuş. Böylece gecenin dörtte biri geçesiye kadar atının sırtından inmeden yol alıp vadinin yöresini dolaşmış. O sırada göz kapaklarına uykunun ağırlığı çökmüş, dörttnal at sürmenin olanaksızlığı içinde, daha önceleri yaptığı gibi, kendi bildiğince yol alan atının sırtında ilerlemeyi sürdürmüş.

Böylece at, geceyarısına kadar yol almış ve birdenbire, تنها bir ağaçlıkta durmuş ve toynaklarını şiddetle yere vurmuş. Şar-

kân uyanmış ve kendisinin o sırada ayın aydınlattığı ormanlık bir yerde bulunduğunu görmüş. Şarkân böylesine تنها bir yerde bulunmasından çok heyecanlanmış; ancak imanı kuvvetlendiren, “Yüce Allah’tan daha kudretli ve güçlü varlık yoktur” sözlerini yüksek sesle haykırmaktan da geri kalmamış. Ve birdenbire mucize yaratan mehtabın aydınlatığı ormanın ağaçsız bir bölümünde ruhunun sükûnet bulduğunu ve ormanın vahşi hayvanlarından korkmadığını hissetmiş. Mehtap burasını öylesine aydınlatıyormuş ki, sanki cennetin meydanlarından birinde sanmış Şarkân kendini... Ve de hemen yanibaşında harika bir sesin tatlı sözlerini ve gülüşlerini duymuş. İnsanoğlu, bu sesleri işitmekle ince bir şehvet içinde kaybolmak ve o dudaklardan dökülen arzuyu içerek ölmek çılgınlığına kendini kaptırıyormuş.

Bunun üzerine Şarkân, atından sıçrayarak yere atlamış ve bu seslerin sahibini arayıp bulmak üzere ormana dalmış; ve neşeli bir coşkuyla akan ve şarkı söyleyen bir ırmağın beyaz kıyısına ulaşınca kadar yürümüş; ırmağın bu şarkısına kuşların doğal sesleri ve gazellerin iç bayıltan iniltileri ve tüm hayvanların tek ağızdan konuşmaları yanıt veriyormuş; ve bunların hepsi birden neşe dolu bir şarkıya dönüşüyormuş. Ve o mevki de, şairin tanımladığı şekilde çiçek ve bitkilerle dolu imiş:

Çiçekler renklenmese toprak güzel olur muydu? Çiçeklerle evlenip yanyana yatmasaydı su güzelleşir miydi?

Toprağı yaratan ve onu çiçeklerle ve sularla donatana şükürler olsun!

Ve de seni yeryüzünün çiçekleri ve sularının yanına ulaştırana!

Ve Şarkân, karşı kıyıya baktığında, havaya yükselmiş, yüksek kulesiyle insanı etkileyen belirgin beyaz bir manastırın ayışığında aydınlanan duvarını görmüş. Bu manastır ayaklarını ırmağın akan sularında serinletiyor ve önünde, ortalarındaki on birincisini çevreleyen on kadını barındıran bir çimenlik uzanıyormuş. Bu on kadın ay kadar parlak ve güzel, giysileri de hafif, geniş ve hoşmuş; hepsi de bakire ve başdöndürücü imiş, tıpkı şairin şu dizelerde tanımladığı gibi:

Ay ııldadı! Ve işte çimenler de ııldadı. El dokunmamış bedenlerinin beyazlığıyla saf ve bembeyaz genç kızlar raks ederlerken, çimenler irkildi ve titredi!

Doğauştü güzel kızlar! İnce, kıvrak bedenleri salınıp yumuşak ve ahenkli yürürlerken, çimenler irkildi ve titredi.

Ve dağınık saçları, bağ kütüğünde sarkan üzüm salkımları gibi, omuzlarına düşüyordu. Sarşın ve esmer, tıpkı sarı ve kara üzüm salkımları gibi! Ah bu güzelim saçlar!

Çekici, baştan çıkarcı kızlar! Ve gözleriniz! Gözlerinizin ateşi, gözlerinizin okları beni bağrımdan vurdu, öldürdü!

On beyaz esirenin çevrelediği genç kıza gelince, tıpkı ayın on dördü gibiymiş, sanki çimenliği o aydınlatıyormuş. Kaşları şahaneye bir yay gibi gerilmiş, alnı sabahın ilk ışıkları gibi aydınlıkmiş, kirpikleri ince bir kadife gibi göz kapaklarını çevreliyor, saçları şakaklarında nefis bir kıvrımla bükülüyormuş; nitelikleri şairin şu dizelerde tanımladığı üstünlükteymiş:

Gururla bana baktı, ne kadar hayranlık uyandırıcı bakışlardı onlar! Boyu dimdik ve sert! Ey dik ve sert olan mızraklar! Şaşkına dönüp onun önünde eğilin!

İlerledi ve işte! Ve işte yanakları, yanaklarının pembe çiçekleri! Ben onların tatlılığını ve tüm yumuşaklığını bilirim.

İşte saçları! Saf alnının üzerine yayılan bukleleriyle! Gündüzün sükûtunda dinlenen gecenin kanadı gibi!

Ve işte Şarkân'ın sesini duyduğu bu kızmış. Ve şimdi gülerek konuşuyor ve yöresindeki genç esirelere "Mesih aşkına, küçük utanmazlar, siz ne yapıyorsunuz bakayım orada? Yaptığınız hoş değil, hatta korkunç! İçinizden biri bir daha böyle bir şey yaparsa, onu kemeriyle bağlayıp popolarını döveceğim!" diyormuş; sonra da gülüp, "Bakın kızlar, içinizden hanginiz beni yenebilir? Hanginiz, ay batıp gün doğmadan gelip benimle güreşecek?" diye sormuş.

Bunun üzerine genç kızlardan biri ayağa kalkmış ve hanımıyla güreşmek istemiş; ama kız onu hemen yere devirmiş; sonra bir ikinciyi ve bir üçüncüyü... ve de hepsini... Genç kız galip

olarak ve galipliğin ödülü olarak genç kızlara ne isterse onu yapabilecek durumda iken, birdenbire ormandan yaşlı bir kadın çıkıp güreşen genç kızların oluşturduğu topluluğa yaklaşmış ve galip genç kıza dönerek ona, “Ey sapık inançsız! Sen bu genç kızlarla ne uğraşıyorsun? Bu narin genç kızları yere çalarak parlak bir zafer kazandığını mı sanıyorsun? Gerçekten dövüşmeyi biliyorsan, işte ben karşında duruyorum! Yaşlıyım ama hâlâ seni yenebilirim! Haydi gel, dövüşelim!” demiş. Bunu duyan genç kız, çok kızmasına karşın kendini tutarak gülmüş ve yaşlı kadına, “Ey Felaketler Anası!¹ Doğru mu söylüyorsun; sen benimle gerçekten dövüşmek mi istiyorsun, yoksa şaka mı ediyorsun?” diye sormuş. Yaşlı kadın “Kesinlikle! Ben çok ciddiylim!” diye yanıtlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmak üzere olduğunu görerek susmuş.

Ama kırk yedinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı Felaketler Anası “Kesinlikle! Çok ciddiylim!” deyince genç kız, ona “Ey Felaketler Anası, eğer gerçekten dövüşecek gücün varsa, kolum seni deneyecektir!” diye cevap vermiş. Ve bunu söyler söylemez, hiddetten tüyleri kirpi gibi diken diken olan yaşlı kadına doğru fırlamış. Yaşlı kadın ona “Mesih aşkına! Tamamıyla soyunmadan dövüşmeyiz!” diye seslenmiş. Ve yaşlı sefih kadın, çabucak tüm giysilerinden soyunmuş; hatta donunu da çıkarmış ve böylece tüm çirkinliğini sergilemiş ve siyah beyaz lekeli bir yılanı dönmüş. Sonra da genç kıza dönerek “Benim gibi yapmak için ne bekliyorsun?” diye sormuş.

Bunun üzerine genç kız, yavaş yavaş gevşemiş ve zarif bir edayla birer birer giysilerini çıkarmış; en sonra da lekesiz ipekten donunu çıkarmış. Bunun üzerine mermerden dökülmüş gibi bacakları tüm gözkaştıncılığı içinde belirmiş; bunların hemen yukarısında süttten ve kristalden yapılmış gibi iki tepecik

1 Arapça tam adı *Şavahi Zatü'd-Devâhi* olan ve kısaca “Musibetler, Felaketler” anlamına gelen *Devâhi* adını taşıyan bu yaşlı kadını Mardrus *Mère-des-Calamités* yani “Felaketler Anası” olarak tanımlıyor (Â.Ş.O.)

olanca tatlılığı, parlaklığı, yuvarlaklığıyla belirmiş; pembe bir çukuru olan ve lale tarhi gibi bir kanın, ikiz narlar gibi bağrında yer etmiş ve uçları iki goncayla taçlandırılmış şahane göğüsler belirmiş.

Ve birdenbire iki dövüşçü, eğilerek güreşe başlamışlar.

Bütün bunlar olup biterken Şarkân, bir yandan yaşlı kadının çirkinliğine gülüyor; öte yandan da uyumlu bedeniyle genç kızın güzelliğine bakıyormuş. Ve de başını göğe kaldırarak genç kızın yaşlı kadını yenmesi için Tanrı'ya bütün kalbiyle yakarıyormuş.

Ve işte ilk karşılaşmada, genç dövüşçü hamleden sıyrılarak geriden yaşlı kadının boynunu sol koluyla sarmış ve sağ elini de bacaklarının arasından sokarak, onu yukarı kaldırmış ve yere ayaklarının ucuna fırlatmış; yaşlı kadın sırtüstü yere düşünce kıvranmaya başlamış. Bacakları havaya kalktığı için gülünesi bir iğrençlikle tüylü ve gizli yerleri tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkmış. Bunun üzerine yaşlı kadın iki şiddetli yellenme koparmış; birisi yerden toz bulutu kaldırmış; öteki de dumanlı bir sütun halinde göğe yükselmiş. Ve yukarıda ay, tüm sahneyi aydınlatmış.

Bunu gören ve duyan Şarkân, pek çok gülmüş ama, gülüşünün şiddetiyle yere düşmüş. Sonra doğrularak kendi kendine "Gerçekten bu yaşlı kadın, Felaketler Anası adına çok layıkmış. Ve bu kadın, anladığıma göre, galip genç kız ile öteki kızlar gibi Hristiyan olacak!" demiş. Sonra dövüşün yapıldığı yere biraz daha yaklaşmış ve genç kızın yaşlı kadının çıplak bedenine ince ipek bir örtü fırlattığını ve giysileriyle yeniden donanmasına yardım ettiğini görmüş; bir yandan da kız ona "Oh efendim, ne olur, beni bağışla, seninle güreş ettimse, bunu sırf senin önerini geri çevirmemek için yaptım. Ama ondan sonra olanlar benim hatam değil! Eğer düşünse, elimden kaydığın içindir. Ama, Tanrı'ya şükürler olsun ki, hiçbir yerinde bir incinme yok!" diyormuş. Ama yaşlı kadın hiçbir yanıt vermemiş ve şaşkınlıkla dolu, acele oradan uzaklaşmış ve manastırda kaybolmuş. Ve çimenlikte hanımlarını çevrelemiş genç kız topluluğundan başka kimseler kalmamış.

Şarkân da içinden, "Bahtın gereği ne olursa olsun, her zaman bir şeye yaradığı görülmüştür. Atımda uyuyup kalmak, sonra da

burada uyanmak bahtımda varmış; bu da benim hayrıma oldu. Çünkü kasları mükemmel bu güreşçi kız ve daha az başdöndürücü olmayan on arkadaşı arzumun çimenliğini ateşe verdiler!” demiş ve seclavi-cedran atına atlayarak onu çimenliğe doğru sürmüş; elinde de kınından sıyırıldığı kılıcı varmış; at usta elden atılmış bir ok gibi fırlamış ve Şarkân, çimenliğe ulaşır ulaşmaz, “Allahu Ekber!” diye haykırmış.

Bunu gören genç kız, şiddetle ayağa fırlamış; ırmağın altı kulaç derinliğindeki kıyısına koşmuş ve kıvrak bir atla karşı kıyıya geçmiş; iki ayağı üzerinde dikilmiş. Yüksek ama ince bir sesle “Sen kimsin? Gelip kendi başımıza eğlenirken bizi tedirgin ettin ve de sanki karşında askerler varmış gibi kılıcını sıyırmış bize saldırıyorsun! Söyle bize nereden gelip nereye gidiyorsun? Ve söylediklerin gerçek olsun, çünkü yalan söylemen sana zarar getirebilir; ve de bil ki, sağlam olarak kurtulman çok kuşkulu olan bir yerde bulunuyorsun; çünkü bir çığlık atmam, yardımımıza başlarında komutanlarıyla dört bin Hristiyan savaştının gelmesine neden olabilir! Böylece, ne istediğini söyle bize! Şayet sırf ormanda kaybolmuş biri isen, sana yolunu gösteririz. Konuş bakalım!” demiş.

Şarkân, güzel dövüşçünün sözlerini duyunca, ona “Ben yabancıların biri, Müslümanlar içinde bir Müslümanım! Yolumu falan şaşırmış değilim; aksine bu gece ayışığında sadece arzumun ateşini söndürmeye yarayacak bir kadın arıyorum. Ve işte on genç esire ki, işimi görür ve ateşimi söndürür! Ve eğer memnun olurlarsa, onları yanımda dostlarıma götürürüm” demiş. Bunu duyan genç kız ona, “Küstah asker! Bil ki, üzerinde konuştuğun yer, henüz senin ellerine geçmiş değil! Ve de zaten, senin asıl arzun bu değil! Bence sen yalan söylüyorsun!” demiş. O da “Ey hanımım, sadece Allah’a bağlılıkla yetinen ve başkaca hiçbir arzusu olmayan kişi mutludur; sizce de öyle mi?” diye yanıt vermiş. Kız da “Mesih aşkına! Savaşçıları çağırıp seni onlara yakalatsam iyi olacak! Ama ben yabancılarla, özellikle genç ve çekici oldukları zaman uyuşmayı severim. Sen arzularının çimenliğinden söz ettin, peki, ben razı oluyorum; şu koşulla ki, atından inecek ve kendi inancına göre bize karşı silahlarını kullanmadan benimle dövüşmeye hazır olduğuna yemin edeceksin!

Eğer beni yere yıkabilirsen, ben ve bu genç kızlar senin olacağız. Hatta beni de atının terkesine alarak götürebilirsin! Ama sen yenilirsen, sen benim emirlerime boyun eğen bir esir olacaksın. Kendi dinince yemin et bakalım!” demiş.

Ve Şarkân, kendi kendine şöyle düşünmüş: “Bu kız benim gücümün derecesini bilmediğine göre, dövüş eşit koşullarda olacak mı, acaba?” Sonra da genç kıza, “Sana söz veriyorum ki, ey genç kız, silahlarımı asla dokunmayacağım. Ve seninle ancak senin istediğin koşullarda dövüşeceğim. Şayet yenilirim, kurtarmalığımı saklayacak yeter param var; ama eğer yenersem sana sahip olacağım. Krallara layık bir ganimetsin sen! Bunu sana Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimizin şanı üzerine yemin ediyorum” demiş. Genç kız da, ona “Bedenlere ruhları üfleyen ve insanoglundu yasalarına boyun eğdiren adına da yemin et!” demiş. Şarkân da kızın istediği yemini etmiş. Genç kız bunun üzerine, hızını alarak, kıvrak bir sıçrayışla ırmağın öteki kıyısına geçmiş ve çimenlik yakınındaki kıyıya gelerek, kahkahalar atarak Şarkân'a “Efendim, senin gittiğini görmekle gerçekten üzüleceğim. Fakat senin iyiliğin için söylüyorum: Çek, git! Çünkü sabah yaklaşıyor, savaşçılar gelecek, sen de ellerine düşeceksin. Sen ki, benim kadınlarımin bir tekinin karşısında tutunamazken, savaşçılara nasıl dayanabilirsin?” demiş. Bu sözleri söyledikten sonra güreşçi kız, sözünü ettiği güreşe girişmeksizin manastır doğrultusunda uzaklaşmaya başlamış.

Bunu gören Şarkân, şaşkınlığın son sınırına ulaşmış ve genç kızı alıkoymak umuduyla ona, “Ey hanımım, istersen, benim ile güreşmekten vazgeçebilirsin; ama, lütfen uzaklaşıp beni burada kendi başıma bırakma! Ben ki yüreği üzgün bir yabancıyım!” demiş. Kız da gülerek ona “Peki ne istiyorsun sen, ey genç yabancı? Konuş, dileğin yerine getirilecektir” demiş. Şarkân da, “Toprağına ayak bastıktan sonra, misafirliğinin sofrasını bana açmadan uzaklaşacak mısın?” diye sormuş; “Ben ki, ancak senin esirlerinin arasında bir esirim!” demiş sonra da. Kız da gülümsemesini sürdürerek “Gerçeği söylüyorsun, ey genç yabancı, konukseverliği reddetmek için yüreği katı ve cömertlikten nasibi olmamak gerekir! Öyleyse lütfen efendim,

benim çağrımı kabul et; yerin başımın, gözümün üstünde olacaktır. Yeniden atına bin ve ırmağı izleyerek benden yana gel! Şu andan başlayarak benim konuğumsun!” diye yanıt vermiş. Bunu duyan Şarkân neşeyle dolmuş ve atına binerek genç kızın yanına gelmiş; ve kızları izleyerek hep birlikte söğüt ağacından yapılmış ve manastırın cümle kapısı ile ırmak arasında bulunan ve zincirlerle makaralarla indirilip kaldırılan bir çekme köprüye ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân attan inmiş, genç kız da yanındaki kızlardan birini çağırarak ona Rum diliyle “Atı al ve ahıra götür, ona çok iyi bakmalarını da tembih et!” demiş. Bunun üzerine Şarkân, genç kıza, “Ey güzeller sultanı, şimdi benim için kutsal bir şeyken, iki kat kutsal bir şey oldun: güzelliğin ve konukseverliğin bakımından. Daha fazla ilerlemekten, geri dönüp Müslüman ülkelerine, benim kentim Bağdat’a gitmek üzere bana eşlik etmek ister misin? Orada birçok harika şey ve yiğit dövüşçüler göreceksin! Ve benim kim olduğumu öğreneceksin. Gel, genç Hristiyan, Bağdat’a gidelim!” demiş. Şarkân’ın bu sözlerini duyan güzel kız ona, “Mesih aşkına! Ben seni akli başında biri sanıyordum, genç adam! Oysa sen beni buralardan kaçırmak istiyorsun. Hem de Bağdat’a götürmek üzere... Orada, yılın aylarına ve günlerine göre düzenlenmiş on iki sarayda oturan üç yüz altmış cariyesini yatağına çeken müthiş Ömerü’n-Neman’ın ellerine düşeyim diye... Ve de sonradan terk edilmek üzere yılda bir kez onun arzularına boyun eğeyim diye... ve de gençliğimi böylece harcasın diye, öyle mi? Siz Müslümanların kabul ettiği görenekler bunlar! Boşuna böyle konuşup da beni kandırmaya çalışma! Sen kişi olarak ordularının topraklarımızda olduğunu bildiğim Şah Ömerü’n-Neman’ın oğlu Şarkân da olsan, sana kulak asmam! Gerçekten, başlarında Şarkân ve Vezir Dendan’ın bulunduğu on bin Bağdatlı atının, Konstantiniyye Kralı Afridonyos’un ordusuna kavuşmak üzere, şu anda sınırlarımızı geçmekte olduklarını biliyorum. Eğer isteseydim, kendi başıma karargâhlarına gider ve kendi ellerimle Şarkân’ı ve Vezir Dendan’ı öldürürdüm; çünkü bunlar sizin düşmanlarımızdır. Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!” demiş.

Anlatısının bu anında Şehrazad, sabahın ııldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama kırk sekizinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç kız Şarkân'a, önerisini geri çevirdikten sonra, "Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!" demiş. Şarkân da bu sözleri duyunca, bu genç kızın kendisine, Vezir Dendan'a ve kendi tarafındakilere duyduğu düşmanlığı öğrenmekten son derece üzüntü duymuş. Ve kuşkusuz, onun kötü niyetini öğrenmemiş olsa, kendini tanıtıp genç kızın kalbini kazanırmış; ama misafirliğin gereği olarak ve de özellikle kızın güzelliğinden büyülediği için, bundan sakınmış ve şu dizeleri okumuş:

Tüm suçları işlesen de, ey genç kız, güzelliğın hepsi affettirir ve bunları yeni bir zevke dönüştürebilir!

Bunun üzerine kız, çekme köprüyü geçmiş ve manastıra doğru yönelmiş. Şarkân da onu izlemiş, ona sırtından bakarken, şahane kalçalarının deniz dalgaları gibi yükselip alçaldığını görmüş. Ve Vezir Dendan'ın yanında olup da bu harika durumu görmediğine esef etmiş. Ve kendi kendine şairin şu dizelerini okumuş:

Gümüş göğüslerinin saflığına bak şu kızın, hayran gözlerine iki dolunay gibi görünecekler!
Şu kutsal kalçalarının yuvarlaklığına bak, gökte yan yana iki hilal görmüş gibi olacaksın!

Sonra hep birlikte parlak mermerden kemerleri olan büyük bir cümle kapısına ulaşmışlar. Buradan girip iki yanında kaymaktaşıdan sütunlardan oluşmuş on kemerin bulunduğu uzun bir geçitten geçmişler. Her bir kemerde güneş gibi ışık saçan kristal taştan yapıma lambalar asılı imiş. Orada, ellerinde tutuşmuş hoş kokular saçan meşaleler bulunan genç cariyeler, hanımlarının önünde yol göstermeye başlamışlar. Alınlarında değerli taşlarla işlenmiş ipek alınlıklar varmış. İki genci

yol göstererek manastırın büyük salonuna getirmişler. Şarkân burada, salon çevresinde duvarların kenarına şahane şilteler serilmiş olduğunu görmüş; kapılarda ve duvarlarda da üzerlerine birer altın tacın işlenmiş olduğu büyük perdeler varmış ve tüm yerler, ince kesilmiş renkli mermerlerle kaplı imiş; salonun ortasında da yirmi dört altın musluktan akan sularla beslenen bir havuz varmış. Salonun dip tarafında da, ancak kral saraylarında görülebilecek ipekten bir yatak serili imiş. Buraya ulaşınca, genç kız, Şarkân'a, "Bu yatağın üstüne çıkın efendim, istirahat edin!" demiş. Şarkân bu yatağa çıkıp keyfince yaslanmış; kız salondan çıkmış ve alnında değerli taşlarla süslenmiş alınlıklar bulunan genç esirelerle onu yalnız bırakmış.

Ama hanımlarının geri dönmesi gecikince, Şarkân, genç kızlara onun nereye gittiğini sormuş. Onlar da "Uyumaya gitti. Biz de onun emirlerine uygun şekilde sana hizmet etmek üzere işte buradayız!" diye yanıt vermişler. Bu durumda Şarkân ne düşüneceğini bilememiş. Bunun üzerine genç kızlar değerli kuyumuşi tepsilerde her türden lezzetli yemekler getirmişler; o da iyice yiyip karnını doyurmuş. Bundan sonra, önüne üzeri gümüş işlemeli altın leğen ve ibrik getirmişler; gül ve portakal çiçeği suyuyla kokulandırılmış sular dökmüşler. Ama tam o sırada Şarkân vadide kendi başına bıraktığı askerlerinden dolay endişe duymaya başlamış; ve babasının öğütlerini dinlemediği için pişmanlık duymuş. Kaygıları, genç evsahibinin kim olduğunu ve kendisinin nerede bulunduğunu bilmemesinden dolayı daha da artmış. Ve bu durumda şairin şu dizelerini okumaya başlamış:

Metanetimi ve cesaretimi yitirdiysem eğer, hatam önemli değildir; çünkü pek çok şey beni kandırmış ve bana ihanet etmiştir!

Ey dostlarım, beni derdimden, tüm gücümü, tüm sevincimi yitirten bu dertten kurtarın!

İşte kalbim aşk yolunda şaşırmış; şaşırmış ve tükenmiş. Tükenmiş, evet; ve ben, felaketimi kime haykırayım, bilemiyorum!

Şarkân, bu dizeleri okuyup bitirince, uyuyakalmış ve ancak sabahleyin uyanmış ve uyandığında hanımlarını çevrelemiş, aylar gibi yirmi genç kızın oluşturduğu bir güzeller topluluğunun salona girdiğini görmüş; genç kız onların ortasındaymiş ve sanki yıldızlar ortasındaki aya benziyormuş. Üzeri desen ve figürlerle işlenmiş şahane ipek kumaşlarla bürülü imiş; boyu daha ince ve kumaşları sıkıan kemerle kalçaları daha görkemli görünüyormuş; ve bu kemer altın tellerden örülmüş imiş, üzeri de elmas taşlarla kaplıymış; öyle ki, bu kalça ve bu usul boyla pırl pırl bir kristal kitle içinde narin, gümüş bir dal gibiymiş. Göğüsleri de dik ve mağrur görünüyormuş. Saçlarına gelince, her türlü değerli taşlarla karıştırılmış incilerden örülmüş bir fileyle sarılı imiş. Sağında solunda giysilerinin eteğini tutmuş yirmi genç kız arasında salınarak göz kamaştıran bir edayla yürüyormuş.

Bunu gören Şarkân'ın heyecandan aklı başından fırlar gibi olmuş; askerlerini de, veziri de, babasının öğütlerini de unutmuş; ve iki ayağı üzerinde dinelip bu denli güzelliklerle büyülenerek şu dizeleri okumuş:

Bacakları ağır, engin, dengeli; bedeni yumuşak ve narin;
boynu tatlı, kaygan ve parlak.

Ey güzeller güzeli, içinde hazineler gizliyorsun! Benimse
ışık geçirmeyen her şeyi delmesini bilen gözlerim var!¹

Bunu duyan genç kız onun yanına gelmiş ve ona uzun uzun bakmış. Sonra ansızın ona “Sen Şarkân'sın! Hiç kuşum yok! Ey Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân! Ey yiğit, ey yüce gönüllü kişi! Bu meydanı aydınlatıyor ve buraya onur veriyorsun! Söyle ey Şarkân, gecen sakın ve iyi geçti mi? Söyle bana ve de özellikle başka türlü görünmeye çalışma! Bırak yalanları yalan ustaları

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde, bu dizeler çok daha güzel bir anlatım değeri kazanmıştır: *I have those eyes of magic fire / That pierce through silk / To find desire. / Balancing hips, like sailing ships. / Dimpled and dancing and white as milk; / Waving breasts / With crimson crests, / Like golden birds that shake their nests!* (İpeği delen sihirli ateşten oluşmuş gözlerim var / Arzuyu bulmak için. / Sallanan kalçalar / Tıpkı yelken açmış gemiler gibi / Kırmızı uçlu dalgalanan göğüsler / Yuvalarını sarsan altın kuşlar gibi!) (Â.Ş.O.)

kıvırsın! Yalan hükmedenlerin kânı değildir: özellikle de hükmedenler arasında en büyüklerinin!" demiş.

Şarkân bu sözleri duyunca, inkâr etmenin kendisine hiçbir yararı olmayacağını anlamış ve "Ey sen, en tatlı varlık! Evet, ben Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân'ım! Aslında ben, savunmasız ve kahırlar içinde beni senin ellerine fırlatan bahttan acı çeken biriyim. Bana keyfince ve arzunca istediğini yap, ey siyah gözlü meçhule!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine "meçhule" bir an için gözlerini yere eğmiş, sonra da Şarkân'a bakarak, ona "Ruhunu yatıştır, bakışlarını tatlılaştır! Konuğum olduğunu ve aramızda ekmek ve tuz olduğunu unuttun mu yoksa? Dahası, aramızda geçen dostça görüşmeleri hatırlamıyor musun? Bundan dolayı artık benim korumam altındasın ve bağlılığım sana yarar sağlayacaktır. Artık korkma! Çünkü Mesih aşkına! Bütün âlem sana karşı çıksa da, canım tenimden ayrılmadıkça, seni savunmak için çaba göstereceğim!" demiş. Bunu söyledikten sonra da, kibar bir salınıyla Şarkân'ın yanına gelmiş ve tatlı bir gülümsemeyle onunla konuşmaya başlamış. Sonra esirelerinden birini çağırarak onunla Rumca görüşmüş; esire çıkıp biraz sonra başlarının üzerinde çeşitli yiyeceklerle donanmış büyük siniler taşıyan hizmetkârlarla geri dönmüş; bunlardan kimileri de her çeşitten içki sūrahisi ve testi taşıyorlarmış. Ama Şarkân, bu yiyeceklerle dokunmakta kararsızlık göstermiş ve genç kız bunun farkına varınca, ona "Ey Şarkân, kararsızsın! Bir ihanetten korkuyorsun galiba! Bilmez misin ki, istesem, dünden bu yana senin yaşamını çoktan sona erdirirdim!" demiş. Sonra da, ilkin kendisi el uzatarak her tabaktan birer lokma almış. Şarkân kuşkularından dolayı utanmış, sonra da doyuncaya kadar onunla birlikte yemeyi sürdürmüştü. Bunu izleyerek, eller yıkandıktan sonra, altın, gümüş ve kristal kaplar içinde çiçekler ve içecekler getirmişler; bunlar her renkten ve her çeşidin en iyilerinden imiş. Bunu gören genç kız, ilkin kendisi bir altın kupa doldurmuş ve içmiş, sonra bunu yeniden doldurarak Şarkân'a sunmuş, o da bunu alıp içmiş. Kız ona "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş.

Anlatısının tam burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama kırk dokuzuncu gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç meçhule Şarkân'a, "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş. Sonra ikisi birden, aynı tarzda, içki zihinlerini bulandırınca ve aşk Şarkân'ın yüreğine işleyesiye kadar içmeyi sürdürmüşler. Bunun üzerine genç kız, Mercane adlı gözde bir hizmetçisine "Ey Mercane, koş bize eğlenecek çalgılar getir!" demiş. Mercane de "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt vermiş. Bir an için ortadan kaybolmuş, sonra da Şam udu, Acem harpî, Tatar sazı ve Mısır kitarası taşıyan kızlarla geri dönmüş. Genç kız udu eline almış; ustaca akordunu yaptıktan sonra, halıların üzerine oturmuş üç kızın eşliğinde meltemden daha tatlı ve kaynak sularından da hoş ve zevk dolu bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Ey katı yürekli sevgili, kaç kişinin gözlerinin kurbanı olduğunu biliyor musun, acaba? Bakışlarının fırlattığı oklar kaç yüreğin kanını dökmüştür, biliyor musun?

Ama gözlerin uğrunda acı çeken yürekler ne denli mutluyorsa, aşkına esir düşenler onlardan bin kez daha mutludur!

Şarkı bitince kız susmuş. Bunun üzerine, daha ağır aksak bir sesle, sazlardan birini çalan bir genç kız, Şarkân'ın ne olduğunu bilemediği Rumca bir şarkı okumaya başlamış. Ve genç hanımı, zaman zaman aynı tonda ona karşılık vermiş. Birinin bırakıp ötekini aldığı bu karşılıklı söylenen hazin şarkı sanki bir flütün bağrından kopmuşçasına tatlıymış. Genç kız, Şarkân'a "Ey Müslüman, bu şarkıyı anladın mı?" diye sormuş. Şarkân da, "Gerçeği söylemek gerekirse, sözlerinden hiçbir şey anlamadım, fakat müziği ve ritmi beni çok etkiledi; ve gülen dişlerin parlaklığı ve çalgıda dolaşan parmakların çevikliği beni sınırsız mutlandırdı" demiş. Kız bunu duyunca gülmüş ve Şarkân'a "Peki, Şarkân ben sana bir Arap şarkısı söylersem, ne yaparsın, ha? Söyle bakayım ne yaparsın?" diye yanıt vermiş. O zaman kız udunun tonunu ve ritmini değiştirmiş; bir iki mızrap vurduktan sonra, şairin şu dizelerini şarkı halinde söylemiş:

Ayrılığın tadı acıdır! Öyleyken sabırlı olmayı da öğreten odur! Üç şeyden birini seçmemi istedi benden: uzaklaşma, ayrılma, terk edilme... Üçü de korkutucudur oysa...

Bana egemen olan güzel bir varlığın aşkıyla böylesine erimişken, nasıl bu denli katı deneylere boyun eğmemi ve seçmemi ister ki benden?

Şarkân bu şarkıyı işitince ve zaten pek çok içki de içmiş bulunduğundan, tam anlamıyla sarhoş olmuş ve kendinden geçmiş. Yeniden kendine geldiğinde, genç kızın orada bulunmadığını fark etmiş. Esirelere sorup şu yanıtı almış: “Uyumak için kendi dairesine çekildi, baksana gece oldu!” Şarkân, buna çok kırılmışsa da, tam tersine, onlara “Allah onu muhafaza buyursun!” demiş. Ama ertesi sabah, gözde esire Mercane, uyanır uyanmaz onu almaya gelmiş ve doğruca hanımının dairesine götürmüş. Tam eşiği geçerken, Şarkân, kendisine hoş geldin der gibi, çalgılarla şarkılarla karşılanmış. Üstüne inci ve değerli taşlar kakılmış som fildişi bir kapıdan içeri girmiş; ve her yanı Horasan’ın ipek halılarıyla kaplı bir salonda bulunduğunu görmüş; bu salon büyük pencerelerden gelen ışıklarla aydınlanıyor; bu pencereler de gür çiçekler ağaçlar ve akarsularla donanmış bir bahçeye bakıyormuş. Duvarların önüne dizilmiş ve sanki canlıymış gibi giydirilmiş heykeller varmış; ve bunlar gizli bir tertiple şaşırtıcı bir tarzda kol ve bacak oynatıp canlı âdemoğulları gibi şarkı söyleyip konuşuyorlarmış.

Ev sahibesi Şarkân’ı görünce, ayağa kalkmış ve yanına gelerek onu elinden tutup yanına oturmuş ve ona ilgiyle geceyi nasıl geçirdiğini sormuş, sonra başka sorular da sormuş; bunlara Şarkân uygun yanıtlar vermiş. Sonra konuşmaya başlamışlar, kız Şarkân’a “Şairlerin aşıklara ve aşk esirlerine dair söylediği şiirleri biliyor musun?” diye sormuş; o da “Evet, hanımım, bazılarını bilirim” demiş. Kız da “Onları işitmek isterdim” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân, “İşte örneğin ince ruhlu Kusair’in sevdiceği İzzet’in üstün güzelliği hakkında söyledikleri:

“Oh hayır! İzzet’in büyümlü yanlarını asla dile getiremem!
İzzet’e olan aşkımlı sözle tanımlayamam! Zaten bunları dile

getirmeyeyim diye bana o kadar çok yeminler ettirmiş ve de o kadar çok vaatlerde bulunmuştur ki! Ama onun büyülu yanlarını bir bilseydiniz! Çile çekenler toza bulanıp ağlarlar ve aşk acılarından sakınırlar kendilerini; ama benim tanıdığım civıltıları işitseydiler, koşar gelir, İzzet'in önünde diz çökerek ona taparlardı! Ah! Eğer İzzet'in büyülu yanlarını bilseydiler!”

Genç kız, “Gerçekte, güzel söz söyleme sanatı ona Allah ver-gisidir. Bu Kusair'in şöyle bir eklemesi de vardır” demiş:

“Eğer İzzet, ona ve onun güzelliğine yaraşır bir yargıç önü-ne sabahın tatlı güneşini rakibi olarak getirse, kuşkusuz yargıcın hak verdiği İzzet olurdu! Bununla birlikte, benim önümde kimi kadınlar İzzet'in güzelliğinin ayrıntıları üze-rine eleştiri yapmaya yeltendiler. Allah onları utandır-sın ve yataklarını İzzet'in ayağının çiğnediği halılara dönüştür-sün!”

Ve konutun genç hanımı, “Bu İzzet ne çok sevilmiş! Ve sen Emir Şarkân, eğer Cemil'in bu İzzet hakkında söylediklerini hatırlıyorsan, bize onları söylemek nezaketini de gösterir misin?” sözlerini de eklemiştir. Şarkân da “Cemil'in onun hakkında söyle-diklerinden gerçekte ancak şu kıtayı hatırlıyorum” demiş:

“Ey güzel kandırıcı, sen sadece benim ölümümü istiyorsun! Ve tüm arzun orada tükeniyor! Böyle de olsa, her şeye kar-şın, kabilenin tüm kızları içinde istediğim tek kişi sensin!”

Ve Şarkân “Çünkü, bilmem anlıyor musun, ey sultanım, ben aynen Cemil'in durumundayım şimdi! Sen de bakışların altında benim ölmemi isteyen İzzet gibisin!” diye eklemiştir. Bu sözleri duyunca genç kız gülümsemiştir, ama hiçbir şey söylememiştir. Ve sabah oluncaya kadar içmeyi sürdürmüşler. Bu durumda kız kalkmış ve ortadan yok olmuş. Şarkân da o geceyi yine yata-ğında tek başına geçirmiştir. Ama sabah olunca, hizmetçiler, her zaman olduğu gibi, onu çalgılarının sesleri ve teflerinin vuruş-larıyla almaya gelmişler; önünde dize gelip yer öptükten sonra,

ona “Bizden, seni bekleyen hanımımızın yanına birlikte gitmek lütfunu esirgeme!” demişler. Bunun üzerine Şarkân, ayağa kalmış, çalgılarını çalan ve teflerini çırpın esirelerle birlikte odasından çıkmış ve ilkinden de harika bir başka salona götürülmüş; heykellerin dışında buranın duvarlarında hayvan ve kuşların çizildiği tablolar ve de tüm tanımlamaların ötesinde başlıca değerli eşya varmış. Şarkân gördüklerinin etkisiyle hayranlık duymuş ve şu dizeler dudaklarından dökülmüş:

Yedi yıldızlı Süreyya'nın altın meyveleri arasında yükselen yıldızı koparacağım.

Gümüşlü şafakların habercisi soylu incidir o, takım yıldızların altın tanesidir!

Bir su gözesidir o, gümüş köpüklü sular akıtan; canlı yanakların pembe gülü; yanan bir yakut, altından bir simadır!

Gözleri! Koyu menekşe rengindedir, mavi sürmeyle çevrili o güzelim gözleri!

Bunu duyan genç kız yerinden kalkmış, Şarkân'ın yanına gelerek elinden tutmuş ve yanına oturarak ona “Emir Şarkân, kuşkusuz sen satranç oynamasını bilirsin!” demiş. Şarkân da, “Kuşkusuz sultanım, ama lütfedin! Şairin sızlandığı şeyi yapmayın bana” demiş:

Boşuna konuşuyorum! Aşkla öğütülmüşken, mutlu ağızyla susuzluğumu gideremiyorum; oysa dudaklarının bir doku-nuşuyla yeniden hayata dönebilirim!

Beni savsaklıyor ya da aldırış etmiyor değil; beni oyalamak için de satranç tahtasını getirmiyor; ama ruhumun oyalanmak istediği asıl satranç onun gönlü değil mi?

Ve zaten, gözlerinin derinliklerinde yitip gitmiş ve ciğerime işleyen bakışlarının oyununa yenilmişken, başımı nasıl dik tutabilirim?¹

1 “Satrancı nasıl izleyebilirim?” anlamında (Â.Ş.O.)

Ama genç kız, gülerek satranç tahtasını ileri sürmüş ve oyun başlamış. Şarkân, kendisine her sıra geldiğinde, kızın yüzüne dalıp gidiyor; ve hep tersine: filin yerine atı, atın yerine fili koyarak oynuyormuş. Bunun farkına varan kız, gülerek ona “Mesih aşkına! Sen ne marifetli oyuncuymuşsun öyle!” diyerek takılmış. O da, “Oh, bu daha birinci parti! Genellikle pek önemli sayılmaz!” diye yanıt vermiş. Oyun için taşları yeniden dizmişler. Ama kız ikinci kez de kazanmış, sonra üçüncü, dördüncü ve beşinci kez de... Sonra da Şarkân’a “Ey efendim, sen bütün oyunları kaybettin!” demiş. O da “Ey sultanım, senin gibi bir rakibe yenilmek zaferdir!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kız sofraya örtüsünü serdirmiş; yemek yenmiş, sonra da el yıkanmış; en sonunda da her türden içki içilmiş. Bunun üzerine genç kız eline bir harp almış; ve harp çalmakta çok usta olduğundan, ağır ve bağımsız birkaç notayla peşrev yaptıktan sonra şu dizeleri okumuş:

İnsan bahtından asla kaçamaz, ister açık ister gizli olsun!
İster yüzü rahat, ister sarkık olsun! Öyleyse her şeyi unut dostum!

Ve güzelliğe iç, eğer yapabilirsen! Yaşama iç! Ben, yeryüzünde hiçbir erkeğin kayıtsızca bakamayacağı kadar yaşayan bir güzelliğim!

Kız susmuş ve sadece kristal parmaklarının dokunduğu harp ses vermiş. Ve Şarkân hayran, sonsuz arzular içinde kaybolduğunu duyumsamış. Bunun üzerine, yeni bir peşrevden sonra kız şu dizeleri okumuş:

Pek içten olmayan bir dostluk sadece ayrılığın acısını getirir. Yeryüzünü terk etmek zorunda kaldığı zaman güneş bile sararır.

Ama bu şarkı söylenip henüz bitmişken, dışarıdan müthiş gürültüler ve haykırışlar duymuşlar; bakıp görmüşler ki, ellerinde yalın kılıçlarıyla büyük bir Hristiyan savaşçı topluluğu yaklaşmakta ve “İşte elimize düştün Şarkân ve işte senin kah-

rolacağın gün geldi!" diye haykırmaktaymış. Şarkân bu sözleri duyunca, ilkin ihanete uğradığını sanmış ve kuşkuları genç kız üzerinde toplanmış ve ondan yana dönüp sitemlerde bulunmak üzere iken onun, sapsarı kesilmiş, dışarı fırlayarak, savaşçıların karşısına çıkıp, onlara "Ne istiyorsunuz?" diye haykırdığını duymuş. Bunun üzerine topluluğun başında bulunan komutan ilerlemiş; önünde eğilip yer öptükten sonra, ona, "Ey şanlı ece-miz! Efendimiz Ebrize! Suların incileri arasında en parlağı olan sen, bu manastıra girip huzurunuzda bulunan kimsenin kim olduğunu bilmiyor musun?" demiş. Bunun üzerine Ebrize Ece, onlara "Siz kimden söz ediyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Yiğitlerin efendisi, kentlerin yıkıcısı, Ömerü'n-Neman'ın müt-hiş oğlu Şarkân'dan söz ediyoruz. O ki, yıkılmadık tek bir kule bile bırakmamış, yerle bir etmedik bir kale bile bağışlamamıştır. Dolayısıyla ey Ebrize Ece, babanız ve efendimiz Kral Hardobyos, kenti Kayseriyye'de, yaşlı Felaketler Anası'nın ağzından Emir Şarkân'ın burada bulunduğunu öğrenmiş. Çünkü Felaketler Anası, krala Şarkân'ı ormanda, manastıra doğru yürürken gördüğünü söyledi. Böylece, ey ecemiz, arslanı kendi ağına düşürerek Müslüman ordusu karşısında kazanacağımız zaferimizin nedeni olarak büyük yarar gösterdin!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyunca, Kayseriyye'nin hâkimi Kral Hardobyos'un kızı genç ece Ebrize, savaşçıların komutanına hiddetle bakmış ve ona "Söyle bakayım, senin adın ne?" diye sormuş. Komutan da "Yurttaş Kaşerda'nın oğlu Masura'nın oğlu Masura köleniz!" diye yanıt vermiş. Kız ona, "Nasıl oluyor da sen, ey saygısız Masura, bana haber vermeden ve izin almadan bu manastıra girebiliyorsun?" diye sormuş. O da, "Ey efendim, beni hiçbir kapıcı engellemedi, aksine, hepsi beni sizin dairenize kadar getirdi. Ve şimdi babanız kralın emrine uyararak Müslümanlar arasında en korkunç savaşçı olan bu Şarkân'ı bize vermenizi bekliyoruz!" demiş. Bunun üzerine Ebrize Ece, "Sen ne söylüyorsun? Sen yaşlı Felaketler Anası'nın ihanetle dolu bir yalancı olduğunu bilmez misin? Mesih aşkına! Evet benim yanımda, burada, bir erkek var; ancak senin sözünü ettiğin Şarkân olmaktan ne kadar uzak! Bu, bizden misafir edilmek dileyen bir yabancıdır; biz de kendisini geniş bir yürekle misafir ettik. Ve zaten bu yabancı Şarkân olsa

bile, misafir etmenin yüklediği görevler onu yeryüzünde herkese karşı savunmamı gerektirmez mi? Bana hiç kimse, 'Ebrize, aralarında ekmek ve tuz hakkı doğduktan sonra misafirine ihanet etti' diyemez. Bundan dolayı sana ey yurttaş Masura, gidip kral babamı bularak, önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, yaşlı Felaketler Anası'nın yalan söyleyip kendisini aldattığını bildirmekten başka yapacak şey kalmıyor!" demiş. Yurttaş Masura "Ebrize Ece, babanız Kral Hardobyos'un yanına yakalanmasını emrettiği kişiyi birlikte götürmedikçe dönemem!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Ece, hiddetlenerek "Sen ne demek istiyorsun ey asker? Sen elinden geldiğince dövüşmekle görevlisin! Madem ki dövüşmek için sana para ödeniyor! Ama seni ilgilendirmeyen şeylere burnunu sokmaktan vazgeç! Zaten, Şarkân'a, bu yabancı'nın Şarkân olduğunu düşünerek, saldırmaya cesaret edersen, bunu hayatın ve burada seninle birlikte bulunan tüm savaşçıların hayatı bahasına ödersin! İşte kılıcı ve kalkanıyla onu buraya getiriyorum" demiş. Yurttaş Masura, "Felaket! Senin gazabından kurtulsam, kralın hiddetinden yakamı sıyıramam! Oysa eğer Şarkân burada ise, onu savaşçılarımla hemen yakalar ve boynu eğik bir esir olarak baban Kayseriyye Kralı'nın ellerine teslim ederim!" demiş. Bunu duyan Ebrize, ona "Bir savaşçıya yakışmayacak kadar çok konuşuyorsun, ey Yurttaş Masura! Ve sözlerin küstahlık ve kendini beğenmişlikle dolu! Burada tek kişiye karşı yüz savaşçıyla bulunduğunu unutuyor musun? Eğer yurttaşlık haysiyetin seni gerekli cesaretle donatmışsa, onunla teke tek savaşmak zorundasın! Yenilirsen, yerini bir başkası alır ve onunla dövüşür ve bu böylece Şarkân yenilip elinize geçesiye kadar sürer gider! Böylece içinizden kimin yiğit olduğu da ortaya çıkar!" demiş.

Fakat anlatısının tam bu anında, Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ancak ellinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç ece Ebrize "Ve hepinizin içinde kimin yiğit olduğunu görürüz!" demiş. Yurttaş Masura da, "Mesih aşkına! Doğru söylüyorsunuz! Öyleyse dövüş alanına ilk çıkan ben olayım!" demiş. Kız da "Bekle biraz gidip kendisine

bildireyim ve görüşünü alayım! Kabul ederse, mesele bitmiştir; reddederse, onurlu ve korunan misafirim olarak durumunu sürdürecektir” demiş. Ve Ebrize aceleyle gidip Şarkân’ı bulmuş ve kendisinin kim olduğunu belli etmeden olup biteni anlatmış, o zaman Şarkân, genç kızın davranışları hakkında ne denli yanlış değerlendirmeler yaptığını anlamış ve kendi kendini iki bakımdan suçlamış: Genç kızın hakkında yanlış düşündüğü ve düşünmeksizin kendini Rum ülkelerine atmış bulunduğu için... Sonra da, “Ey sultanım, ben hiç böyle teke tek dövüşme âdetini edinmedim, hep on kişiye karşı dövüşürüm; dövüşten benim anladığım tarz budur” demiş; ve bunu dedikten sonra iki ayağı üzerine sıçrayarak Hristiyan savaşçıların karşısına çıkmış. Elinde de kılıcı ve kalkan varmış.

Yurttaş Masura, Şarkân’ın yaklaştığını görünce, bir sıçrayışta yanına gelmiş ve saldırıya girişmiş. Ama Şarkân bu saldırıyı savuşturmuş ve rakibinin üzerine bir arslan gibi atılmış ve kılıcıyla rakibinin omzuna öyle bir darbe indirmiş ki, parlak kılıcı boydan boya rakibinin bedenini yarıp bağırsaklarını delerek kalçasından dışarı uğramış.

Bunu görünce, genç ecenin gözünde Şarkân’ın değeri daha da artmış ve kendi kendine, “İşte ormanda dövüşebileceğim gerçek bir yiğit!” diye düşünmüş. Sonra dövüşçülere dönmüş ve onlara “Dövüşü sürdürmek için ne bekliyorsunuz? Yurttaşın ölümünün öcünü almak istemiyor musunuz yoksa?” diye haykırmış. Bunun üzerine korkunç görünüşlü ve yüzü gücünü dışarıya vuran dev gibi bir güreşçi iri adımlarla ortaya çıkmış; bu savaşçı Yurttaş Masura’nın kardeşi imiş; ama Şarkân onun gösteriş yapmasına zaman bırakmadan, omzuna indirdiği bir darbeye yine yarıp bağırsaklarını dökerek kılıcını kasıgından çıkartmış. Bunu izleyerek, birer birer öteki savaşçılar da ilerlemişler; ama Şarkân hepsini aynı tarzda haklamış ve kılıcı, başlarında uçurma oyunları yapmış. Böylece bunlardan ellisini öldürmüştü. Geri kalan ellisi de arkadaşlarının başına gelenleri görünce, toplanıp bir araya gelmişler ve hep birlikte Şarkân’a saldırmışlar; fakat onlara da olacak olmuş; Şarkân tarafından taştan daha sert bir yürekle karşılanmış ve değirmen taşı altında ezilen taneler gibi ezilerek ruhları bedenlerinden sonsuza dek ayrılmış.

Bunun üzerine Ebrize Ece, hizmetçilerine, “Manastırda hâlâ başka erkekler var mı?” diye haykırmış. Onlar da “Kapıcılar-dan başka adam kalmadı” yanıtını vermişler. Bunun üzerine Ebrize Ece, Şarkân’a doğru ilerlemiş, onu kollarına alarak ateşli öpüşlerle öpmüş; sonra ölüleri saydırmış; seksen adet oldukla-rını saptamışlar; diğer yirmi savaşıya gelince, yaralanmalarına karşın kaçıp gözden kayboldukları anlaşılmış. Bunun üzerine Şarkân, kılıcının keskin tarafındaki kanı silmiş ve Ebrize tarafın-dan manastıra götürülürken şu yiğitlemenin dizelerini okumuş:

Yiğitlik günümde, benim ile dövüşmek için bir topluluk
öfkeyle bana saldırdı. Ama ölüp başıboş kalan doru atla-rını
arslanlar, kardeşlerim arslanlar parçaladı! Haydi deli-kanlılar,
istiyorsanız, gelin beni giysilerimin ağırlığından kurtarın!
Yiğitlik günümde, geçip giderken yoluma çıkan tüm bu
savaşçılar, şimdi çölümün yakıcı toprağında uzanmış
yatıyorlar!

Manastırın büyük salonuna geldiklerinde, genç Ebrize, zevk-ten sevinç içinde, Şarkân’ın elini tutmuş ve onu dudaklarına götürmüş; sonra giysisini kaldırmış ve altından vücudunu sıkı sıkıya saran örme zırha bağlı halis Hint çeliğinden yapılmış bir kılıç belirmiş; şaşırıp kalan Şarkân, “Ey sultanım, bu örme zırh ve bu kılıcın bulundurulma nedeni nedir?” diye sormuş; kız da “Ey Şarkân, sen dövüşünün en ateşli safhasını sürdürürken, gidip acele bunları donanarak yardımına koşmayı düşündüm; ama kolumun yardımına senin hiç ihtiyacın olmadı!” demiş.

Sonra Ebrize Ece, manastırın kapıcılarını çağırtmış ve onlara, “Nasıl oldu da benim haberim olmadan kralın adamlarının içeri sızmasına izin verdiniz!” diye sormuş; onlar da, “Kralın adamlarının, özellikle başlarında büyük yurttaşlardan biri bulundukça, içeri girmeleri için izin almak âdetten değildir” diye yanıt vermişler. O zaman ece, “Sizden beni utanca düşürmek istediğiniz ve misafirimi öldürtmek niyetinde olduğunuz hakkında kuşkularım var” demiş ve Şarkân’dan bunların kafasını uçurması için ricada bulunmuş; Şarkân da onların kafalarını uçurmuş. Bunun üzerine Ebrize, öteki kölelerine dönüp, “Bundan daha da kötü bir cezayı

hak etmişlerdi!” demiş. Sonra Şarkân'a dönüp ona “İşte ey Şarkân, bu âna kadar sana açıklamadığım bir şeyi açıklıyorum!” deyip sözünü şöyle sürdürmüştü:

“Bil ki ey Şarkân, ben, Kayseriyye hükümdarı Hardobyos'un tek kızıyım, adım da Ebrize'dir. Ve de babamın sûtanası olan ve sarayda sözü dinlenen ve korkulan acımasız Felaketler Anası benim düşmanımdır. Benimle onun arasındaki bu düşmanlığın nedenini de sana anlatmaktan beni bağışlayacağını umarım. Çünkü ayrıntılarını kuşkusuz zamanla öğreneceğin bu öyküye kimi genç kızlar karışmıştır. Bundan dolayı Felaketler Anası'nın beni kahretmek için her fırsatı değerlendireceğinden kuşku duymuyorum; hele şimdi yurttaşların komutanı ile savaşçıların ölümüne neden olmuş bulunduğuma göre... Babama da Müslümanların davasına baş koyduğumu söyleyecektir. Böylece, benim için, tutulacak tek yol, Felaketler Anası beni sıkıştırdıkça, yurdumdan ve ana babamdan uzaklaşmaktır. Senden, buradan ayrılmama yardım etmeni; bana karşı, ben sana nasıl davrandı isem, senin de bana öyle davranmanı istiyorum; çünkü olan bite-nin nedeni biraz da sensin!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Şarkân, sevinçten aklını kaçırmakta olduğunu, göğsünün ferahladığını ve bütün varlığının ısıldadığını duyumsamış ve “Vallahi! Canım bedenimde kaldıkça sana yaklaşmaya kim cesaret edebilir acaba? Ama sen, babandan ve öteki yakınlarından ayrılmaya dayanabilecek misin?” demiş. Kız da “Elbet dayanırım!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona, bunu yapabileceğine dair yemin ettirmiş; Ebrize yemin verip “Şimdi yüreğim ferahladı. Ama senden istediğim bir şey daha var” diye eklemiş. Şarkân “Nedir?” diye sorunca, “Tüm askerleriyle birlikte, kendi yurduna, Bağdat'a dönmen!” demiş. Şarkân “Ey Sultanım, babam Ömerü'n-Neman beni Rum ülkelerine baban ile savaşmam ve onu yenmem için gönderdi. Çünkü Konstantiniyye kralı Afridonyos bu konuda bizden yardım istemişti. Zira baban, kendisine ait zenginliklerle, genç esirelerle dolu ve sihirli erdemleri olan üç değerli mücevheri de taşıyan üç gemiyi zaptetmiş!” yanıtını vermiş. Bunu duyan Ebrize, “Ruhunu yatıştır ve bakışlarını yumuşat! Çünkü şimdi sana Kral Afridonyos ile düşmanlığımızın gerçek öyküsünü anlatacağım!” demiş:

Biz Hristiyan Rumların, bu manastırda her yıl kutladığımız bir şenliği vardır. Ve her yıl, belli bir tarihte, tüm Hristiyan kral-lar, bütün ülkelerden gelerek burada toplanırlar; onlarla birlikte tüm soylular ile tüm büyük tacirler de gelirler; krallar ile öteki ziyaretçilerin karıları ve kızları da gelirler; bu şenlik yedi gün sürer. Yılın birinde gelen ziyaretçiler arasında Konstantiniyye hükümdarı Afridonyos'un kızı da vardı; şimdi babanız Öme-rü'n-Neman'ın cariyelerinden olan ve ona bir de erkek evlat veren Sofia idi bu kız. Ama o sırada henüz genç bir kızdı.

Şenlik sona erince, ayrılış günü olan yedinci gün, Sofia "Konstantiniyye'ye kara yoluyla dönmek istemiyorum, deniz yoluyla döneceğimi!" dedi. Bunun üzerine kendisi için bir gemi hazırlandı, arkadaşlarıyla birlikte gemiye bindi; kendisine ait tüm eşyalar da yüklendi; yelken açıp ayrıldılar.

Ancak, gemi yola çıkar çıkmaz ters rüzgârlar esmeye başlamış ve gemi rotasını kaybetmiş. Her halde Tanrı öyle istemiş olacak ki, o sularda bulunan ve içi Kâfur Adası'nın Hristiyanlarından beş yüz Frenk¹ ile dolu bir gemi bulunuyormuş; bunların hepsi de silahlı ve zırha bürünmüş imiş; ve yağmada bulunmak için denize açıldıklarından beri böylesi bir fırsat gözlüyorlarmış. İçin-de Sofia'nın bulunduğu gemiyi görür görmez, ona yaklaştılar ve abırda kancalarını atarak gemiyi zaptetmişler; sonra onu da yedeğe alıp yelken açmışlar. Ama, o sırada müthiş bir fırtına kop-muş ve onları yollarını şaşırtarak bizim kıyılarımıza atmış. Bunu gören adamlarımız onların üzerine atıldılar; korsanları öldür-düler; bu kez de bizimkiler aralarında Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı ve gemide bulunan serveti ele geçirdiler. Sonra da, altmış genç kızı armağan olarak babama sundular; serveti kendilerine sakladılar. Bunun üzerine babam, kendisi için on genç kız seçip geri kalanının maiyetine dağıttı. Ve elinde bulunan on genç kızdan en güzel beşini ayırarak baban Ömerü'n-Neman'a gönderdi; bunların arasında Afridonyos'un kızı Sofia da vardı; ama bundan bizim haberimiz yoktu; ne kendisi ne de bir başkası onun adını ve durumunu bize açıklamıştı. Ve böylece ey Şarkân, Sofia baban Ömerü'n-Neman'ın cariyesi oldu; babam Sofia ile

1 Frenk (Efrenği): Müslümanların, Fransızları göz önünde tutarak, tüm Avrupalı-lara verdiği ad (J.C.M.)

birlikte ipekliler, yünlü kumaşlar ve Yunan işi gergef işlemler gibi başka birçok şey de yollamıştı.

Ancak bu yılın başında hükümdar babam, Sofia'nın babası Kral Afridonyos'tan bir mektup aldı. Bu mektupta, burada tekrarlamayacağım hakaretler yazılı idi; ama şu satırlar özellikle önem taşıyordu:

İki yıl önce korsanlar eliyle, aralarında kızım Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı zaptetmişsin, bunu ancak şimdi öğrendim. Sen ise ey Kral Hardobyos, bunu bana asla bildirmedin! Bu, bence, gerek bana, gerekse yakınlarıma en büyük hakaret ve en büyük lekedir. Benim düşmanlığımı kazanmak istemiyorsan, mektubumu alır almaz, kızım Sofia'yı dokunulmamış olarak ve beden bütünlüğü içinde bana göndermelisin! Aksi takdirde, onu göndermekten kaçındığın için, layık olduğun muameleyi göreceksin! Ve sana karşı hiddetimin ve hıncımın gereği korkunç misillemeler yapılacaktır!

Babam bu mektubu alınca, büyük bir şaşkınlığa ve büyük bir helecana kapıldı; çünkü genç Sofia, armağan olarak baban Ömerü'n-Neman'a yollanmış bulunuyordu; ve dokunulmamış ve beden bütünlüğü içinde olması da mümkün bulunmadığından ve esasen hükümdar Ömerü'n-Neman'dan bir de çocuğu bulunduğundan, konunun arzettiği güçlük bakımından Kral Afridonyos'un isteğinin yerine getirilmesi mümkün değildi.

Bunun bizim için ne denli bir felaket olduğunu o anda anladık. Ve babam, Kral Afridonyos'a bir mektup yazarak durumu açıklamaktan ve Sofia'nın kimliğini bilememiş olmasından dolayı ve bunu binlerce yeminle destekleyerek özürler dilemekten başka çözüm yolu bulamadı.

Babamın mektubunu alınca Kral Afridonyos tanımlaması imkânsız bir hiddete kapılmış; hop oturup hop kalkmış, kaynayıp coşmuş. Bütün Hristiyan krallarının evlenmeye can attığı kızının bir Müslümanın esirleri arasında olması ve onun arzularına boyun eğmesi ve de evlilik sözleşmesi olmadan, onun yatağına mahkûm bulunması mümkün müdür? Ama, "Mesih

üzerine yemin ederim ki, bunca kadının doyumsuz binicisi bu Müslümandan, Doğu'da ve Batı'da uzun yıllar sözü edilecek bir intikam alacağım!" demiş.

İşte bu böylece, Kral Afridonyos, babana zengin armağanlar ile elçiler göndermeyi ve ondan yardım istemeyi düşünmüş. Ama, ey Şarkân gerçekte, asıl maksadı, bu yoldan seni ve on bin atlı askerini bir tuzağa düşürüp önceden tasarladığı intikamı almaktır.

Şimdi, bunca erdemin bağlı bulunduğu üç değerli taş gelince, bunlar elimizdedir. Aslında bunlar Sofia'ya ait olup sonradan korsanların, daha sonra da babamın eline geçti ve o da bana armağan etti. Yani şimdi bunlar benim elimdedir ve sana bunları göstereceğim. Ama şu an için senin askerlerinin yanına dönüp, sizler için tüm haberleşme imkânları kesilip Konstantiniyye Kralı'nın ağına düşmeden önce hep birlikte Bağdat yolunu tutmanız gerek!" demiş.

Şarkân bu sözleri işitince, Ebrize'nin elini tutmuş, onu dudaklarına götürüp öpmüş ve ona "Kullarının bahıtına hükmeden Tanrı'ya şükürler olsun! Beni ve savaş arkadaşlarımı kurtarmak için seni yoluma çıkardı. Ama, ey narin ve yardımsever ece, artık ben senden ayrılmam, hele bütün bu olup bitenlerden sonra... Burada yapayalnız kalmana asla dayanmam. Gel Ebrize, Bağdat'a gidelim!" demiş.

Ama Ebrize, biraz düşündükten sonra, ona "Ey Şarkân, ilkin sen acele yola çıkarak çadırlarının yöresinde bulunan Kral Afridonyos'un yolladığı öncülerini yakala ve onlara gerçeği itiraf ettir!" Böylece sözlerimi de sinamış olursun! Ben de aradan üç gün geçmeden, sana ulaşacağım; Bağdat'a birlikte gireriz!" demiş.

Sonra ayağa kalkarak ona yaklaşmış ve başını elleri arasına alarak onu öpmüş; Şarkân da onu öpmüş. Sonra da üstüne düşse taşı bile eritecek sıcak göz yaşları dökmüş. Şarkân da, onu gözü yaşlı görünce, yüreği daha fazla üzüldü kederlenmiş; o da çok ağlamış ve şu iki dizeyi okumuş:

Ona veda ettim, sağ elim gözyaşlarımı kuruttu, sol kolum boynuna sarıldı. Bana korku dolu "Kabilemin kadınlarının gözünde saygınlığımı yitireceğimden korkma!" dedi. Ben

de ona, “Yo, korkmuyorum! Çünkü veda günü zaten aşık-
ların ihanet günü değil midir?” dedim.¹

Ve Şarkân, Ebrize'den ayrılıp manastırdan çıkmış, iki kızın dizginlerini tuttuğu savaş atına binip oradan uzaklaşmış. Çelik zincirli köprüden geçmiş, ormanın ağaçları arasından geçerek ağaçların seyredildiği bir meydanlığa ulaşmış. Oraya henüz ulaş-
tığı sırada üç atının karşısına çıktığını ve onu görür görmez anında dörtlü gidişi kestiklerini görmüş. Bunu görünce, bunla-
rın niyetlerinin düşmanca olabileceğini düşünerek şimşek çakan kılıcını çekmiş. Ama birden onları tanımış; onlar da Şarkân'ı tanımışlar. Çünkü bu üç atlı Vezir Dendan ile maiyetindeki iki önemli köle imiş. Bunun üzerine üç atlı hemen canlı bir hare-
ketle yere atlamışlar ve Şehzade Şarkân'ı saygıyla selamlamışlar; ve onun yokluğunun orduyu ne denli kedere boğduğunu anlat-
mışlar. Şarkân da, baştan sonuna kadar yaşadığı macerayı tüm ayrıntılarıyla onlara anlatmış ve yakında geleceğini söylediği Ebrize Ece'nin Afridonyos'un öncülerinin tasarladığı ihanet hak-
kındaki sözlerini aktarmış; ve onlara “Bir ihtimal, bu öncüler, sizin yokluğunuzdan yararlanarak kaçıp ordularına bizim kendi topraklarına ayak bastığımızı söylemeye gitmişlerdir. Ve şimdi onların orduları bizimkini imha etmiş midir, kim bilir? Bundan dolayı hemen gidip askerlerimize katılalım!” demiş.

Ve hemen, atlarını dörtlü sürerek çadırların kurulduğu vadiye gelmişler; orada düzen ve sakinlik varmış; ama Kral Afridonyos'un öncüleri ortada görülüyormuş. Bunun üzerine ordugâhı bozmuşlar ve Bağdat'a dönmek üzere yola çıkmışlar. Birkaç gün geçince, bilinen ilk sınırlara ulaşmışlar; ve böylece güvenliğe kavuşmuşlar. Ve ülkenin tüm halkı, onlara yiyecek ve atlarına yem getirmek için âdeta yarış etmiş. Orada bir süre din-
lendikten sonra, yeniden yola çıkmışlar. Ama Şarkân, tüm öncü

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde, bu şiir şöyle çevrilmiş: “My tears are bitter an the lips that kisses me / Though they are honey-sweet in their good-bye; / For though they mourn for me and say they miss me, / Only not all lips lie.” (Gözyaşların beni öpen dudaklarda acıdır / O dudaklar ayrılık anında bal tadında olsalar bile; / Çünkü benim için üzülseler ve özleyeceğini söyleseler de / Dudaklar yalan söy-
lemez mi böyle bir günde?) (Â.Ş.O.)

kuvvetlerin yönetimini Vezir Dendan'a bırakmış, kendine artçı olarak atlıların en seçkinleri arasından seçtiği yüz atlı ayırmış. Bir gün önce ordunun yola çıkmasını sağlamış. Bir gün sonra yüz savaşçıyla kendisi de yola koyulmuş. İki fersah ilerledikten sonra, iki yüksek dağ arasındaki çok dar bir geçide ulaşmışlar ve tam buraya ulaştıkları sırada geçidin öteki ucundan süratle yaklaşan oldukça yoğun bir tozun yükseldiğini görmüşler; bu toz dağıldığında, arslanlar kadar gözüpek, zırhları ve çelik başlıkları altında bedenleri gözden kaybolan yüz atlı belirmiş. Ve bu atlılar seslerinin olanca gücüyle, "Müslümanlar, atlarınızdan inin; atlarınızı ve silahlarınızı mesele çıkarmadan bize teslim edin! Yoksa Meryem ve Yahya adına ruhlarınız bedenlerinizi terk etmede gecikmeyecektir" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Şarkân'ın gözünde dünya kararmış, sonra da hiddet şimşekleri çakmış ve yanaklarını ateş basmış; ve "Ey Hristiyan köpekleri, sınırlarımızı geçip topraklarımızı çiğnedikten sonra bizi tehdit etmeye nasıl cesaret ediyorsunuz? Bununla da kalmayıp bize ağza alınmayacak sözlerle hitap ediyorsunuz ha?" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra, kendi savaşçılarına "Ey iman ehli! Saldırın bu köpeklerle!" diye haykırmış. Ve ilkin kendisi düşman üzerine saldırmış. Bunun üzerine Şarkân'ın yüz atlısı atlarını dört nala geçirerek yüz Frenk atlısının üzerine saldırmışlar; ve iki tarafın insan kitlesi kaya kadar sert yürekleyle birbirine katışmışlar; çelik çeliğe sürtmüş, kılıç kılıca; çatırtı kopararak darbeler yağmur gibi yağmış, beden bedene sarılmış; şahlanan atlar öteki atların üzerine tüm ağırlıklarıyla düşmüş ve artık silah çatışmasından ve madenin maden ile gürültülü çarpışmasından başka ses duyulmaz olmuş; ve savaş gecenin yaklaşmasına ve karanlığın çökmesine kadar sürmüştü. Ancak o zaman iki düşman kuvvet birbirinden ayrılmış ve kayıplarını saymaları mümkün olmuş. Şarkân adamları içinde ciddi şekilde yaralanmış tek kişi bile bulamamış. Bunun üzerine:

"Ey arkadaşlar, biliyorsunuz ki, tüm yaşamım, kılıç ve mızrakların çatıştığı savaş denizinde yüzerek geçti; birçok yiğit ile dövüştüm; ama henüz bu hasımlar gibi gözüpek adamlar, böylesi yiğit savaşçılar ve de bu denli çetin vuruşanlar görmedim!" demiş.

Bunu duyan askerleri ona, “Emir Şarkân, sözleriniz gerçektir. Fakat dahası, bilesin ki, bu Hristiyan savaşçılar arasında hayranlık uyandıran, hepsinden yiğit bir de komutanları var. İçimizden herhangi biri onunla çatıştığında, onu öldürmemek için yönünü değiştiriyor ve ölümden kurtulmasını sağlıyor!” diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyan Şarkân büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Sonra da “Yarın gün doğunca, tek bir cephe oluşturarak onlara saldıracagız; çünkü yüz kişiye karşı biz de yüz kişiyiz. Tanrı’dan zafer umarız!” demiş. Bu karar alındıktan sonra, hepsi o gece uykuya dalmış.

Hristiyanlara gelince, komutanlarının yöresinde toplanmışlar ve ona “Bugün gerçekten oyunu sonuçlandıramadık!” demişler. Komutanları da onlara, “Yarın cephemizi oluşturur ve onları birbirleri ardından yerle bir ederiz!” demiş. Bu kararı aldıktan sonra onlar da uyumuşlar.

Böylece sabahın ilk ışıkları belirince –ve güneş ışııyla dünyayı aydınlatıp barışçı olsun, savaşçı olsun tüm insanların yüzünde aynı gözetmeden yansınca ve de Doğa, tüm güzelliklerin övünç kaynağı Muhammed’i selamlayınca– Emir Şarkân, atına binmiş, iki sıra halinde dizilmiş atlılarının arasında ilerleyerek onlara “İşte düşmanlarımız savaş düzenine geçmişler. Üzerlerine atılalım! Ancak her birimiz sadece bir kişiyi gözeterek! İlk biriniz sıradan aynlıp Hristiyan savaşçılarından birini teke tek vuruşmaya çağırsın. Sonra her biriniz sırası geldikçe aynı biçimde savaş göze alsın!” demiş.

Bunun üzerine Şarkân’ın atlılarından biri sıradan ayrılmış, atını düşmanına doğru sürerek “Ey siz hepiniz! İçinizde herhangi bir savaşçı ve gözüpük bir yiğit çıkıp bugün benimle dövüşmeyi göze alabilir mi?” diye haykırmış. Bu söz ağzından çıkar çıkmaz, Hristiyanlar arasından silahlar ve zırhlar kuşanmış ve de ipek ve altınla donanmış bir atlı ayrılmış; kır bir ata binen bu savaşçının tüyden arınmış, pembe bir yüzü varmış. Atını savaş alanının ortasına sürerek kılıcını havaya kaldırarak Müslüman savaşçının üzerine atılmış ve çevik bir mızrak darbesiyle onu attan düşürmüş ve onu teslim olmaya zorlamış; ve onu, Hristiyan savaşçıların zafer ve neşe çılgınlıkları arasında boyun eğmiş

bir esir olarak alıp götürmüş. Bunu izleyerek hemen sıradan bir başka Hristiyan ayrılmış; bir başka Müslüman ile karşılaşmak üzere savaş alanına doğru ilerlemiş; esir edilenin kardeşi olan bu İslam savaşçısı zaten onu beklemekteymiş; iki yiğit savaşa başlamışlar ve savaş Hristiyanın zaferiyle sonuçlanmakta gecikmemiş, çünkü bu savaşçı, Müslüman savaşçının bir hatasından yararlanarak mızrağının kabzasıyla vurup onu silahsız bırakarak esir etmiş. Bu durum, böylece her seferinde bir Hristiyan tarafından yenilen bir Müslümanın esir alınmasıyla sonuçlanan bire bir dövüşlerle ve Müslümanlardan yirmi savaşçının kaybetmesiyle akşama kadar sürmüştü.

Şarkân bu sonuca ulaşıldığını görünce, bundan çok üzüntü duymuş; arkadaşlarını bir araya getirerek onlara “Şu başımıza gelenler, son derecede olağandışı değil midir? Bu durumda, yarın sabah, ben düşmanın karşısına tek başıma çıkacak ve bu Hristiyanların komutanını savaşa çağıracağım; ve ondan toprağımıza girip bize saldırmasının nedenini öğreneceğim. Bunu açıklamayı reddederse, onu öldürürüz; önerilerimizi kabul ederse, onunla barış yaparız!” demiş. Bu kararı aldıktan sonra hepsi, sabaha kadar uyumuş.

Sabahleyin, Şarkân hemen atına binerek düşman hatlarına doğru tek başına ilerlemiş ve atlarından inmiş elli savaşçının ortasında bizzat Hristiyanların komutanı olan kişiden başkası olmayan bir atlı görmüş. Sıkı sıkıya bedenini saran bir zırh üzerinde omuzlarından kopçalanmış mavi ipek satenden bir pelerin taşıyormuş. Hint çeliğinden bir kılıç çekmiş olarak alnında yıldız gibi durup bir gümüş dirhem gibi parlayan beyaz bir leke bulunan yağız bir ata binmiş imiş. Bu atının da çocuk gibi taze bir yüzü ve kılsız pembe yanakları varmış. Doğu ufkunda yükselen bir ay kadar da güzelmış.

Savaş alanının ortasına gelince, genç atlı Şarkân’a Arapça olarak en temiz lehçeyle hitap ederek “Ey kentler, kasabalar, kaleler, kuleler üzerinde hüküm süren Ömerü’n-Neman’ın oğlu Şarkân! Savaşa hazırlan; çünkü bu savaş çetin olacak! Sen kendi tarafının, ben de bizim tarafın komutanı olduğumuza göre, bu andan başlayarak, aramızda, bu savaşta yenenin, yenilenin ordusuna egemen olması ve efendi olarak tanınması kararına varalım!” demiş.

Ama yüreği kin dolu olan Şarkân, hiddete kapılmış bir arslan gibi atını Hristiyanı doğru sürmüş bulunuyormuş. Yiğitçe bir çatışma ile birbirlerine saldırmışlar; ve karşılıklı darbeler indirilmiş; görenler sanki iki dağın birbirine saldırdığını ya da iki denizin kaynayarak birbirine katıldığını sanırmış; ve de sabah-tan ortalığın kararmasına kadar dövüşmeyi kesmemişler. Bunun üzerine birbirlerinden ayrılmışlar ve her biri kendi yandaşlarının yanına dönmüş.

Şarkân, arkadaşlarına dönerek “Tüm yaşamımda böylesi dövüşen bir savaşıya rastlamadım. Ama onda asıl şaşırtıcı bulduğum şey, rakibinin açık verdiği her defasında, onu yaralamamak yolunu seçmesi; sadece açık verdiği yerden mızrağının kabzasıyla hafifçe vurmakla yetinmesidir. Bütün bu olup bitenden hiçbir şey anlamıyorum. Ama, bizim savaşılarımızın da benzeri bir yiğitlik göstermelerini çok isterdim!” demiş.

Ertesi gün de aynı savaş sürdürülmüş; ama yine hiçbir sonuç alınamamış. Ama üçüncü gün, olan olmuş. Savaşın ortasında yakışıklı genç Hristiyan, atını dört nala kaldırmış iken onu ansızın durdurmuş ve beceriksizce dizginleri çekmiş; at şaha kalkmış ve sanki doğalmış gibi binicisini yere düşürmüştü. Bunun üzerine Şarkân, atından aşağı sıçramış ve kılıcını kaldırarak düşmanın üzerine atılıp onu delik deşik etmek istemiş. Yakışıklı Hristiyan ise: “Yiğitler böyle mi davranırlar? Ya da kadınlara karşı yiğit bir savaşçının tutumu böyle mi olmalıdır?” diye haykırmış. Bu sözleri duyan Şarkân şaşırmış, dikkatle genç savaşıya bakmış ve iyice inceledikten sonra Ebrize Ece’yi tanımış. Çünkü gerçekten bu savaşçı, manastırda birlikte yaşadığı serüvende tanıdığı Ebrize Ece imiş.

O zaman kılıcını uzağa fırlatmış ve genç kızın önünde yerlere kadar eğilerek yeri öpmüş ve ona, “Ama ey ece, bütün bunlar ne demek oluyor?” diye sormuş. Kız da ona “Ben seni savaş alanında kendim denemek ve dayanma gücünü ve yiğitliğini ölçmek istedim. Bil ki, seninkilerle dövüşen benim yüz savaşçımın hepsi genç kızlardır ve bakiredirler. Bana gelince atım şaha kalkmasaydı, başına başka şeyler de gelecekti, ey Şarkân!” demiş. Şarkân gülmüş ve “Ey Ebrize Ece, ey zamanın sultanı, bizi birleştiren Tanrı’ya şükürler olsun!” diye yanıt vermiş. Ve

ece, yandaşlarına hemen hareket emri vermiş ve yirmi esiri Şarkân'a birbiri ardından iade etmiş. Bunların her biri Ebrize'nin önünde diz çöküp yer öpmüşler. Şarkân da güzel genç kızlara dönerek onlara "Hükümdarlar sizler gibi yiğit savaşçılara sahip olabilmekle övünürler!" demiş.

Sonra çadırlar sökülmüş, iki yüz atlı Bağdat'a doğru yol almışlar, ve böylece altı gün gitmişler, bu sürenin sonunda, uzakta, Barış Kenti'nin görkemli minarelerinin ışıldadığını görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli birinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Uzaktan Barış Kenti'nin görkemli minarelerini görmüşler. Bunun üzerine Şarkân, Ebrize Ece'den arkadaşlarının savaşçı giyimlerini üzerlerinden çıkartıp Rum kadınlarının gerçek giysilerine bürünmelerini sağlamasını rica etmiş. Onlar da öyle yapmışlar. Sonra kimi arkadaşlarını öncü olarak babası Ömerü'n-Neman'a, kendisiyle Ebrize Ece'nin gelişini gösterişli bir merasimle karşılanmalarını sağlamak üzere Bağdat'a göndermiş. Sonra o akşam, geceyi konaklayarak geçirmek üzere çadırlar kurulmuş ve sabaha kadar uyunmuş.

Böylece, gün doğmasından başlayarak Emir Şarkân ile atlıları, Ebrize Ece ve savaşçıları savaş atlarına binip kentin yolunu tutmuşlar. Kentin çıkış kapısında Vezir Dendan bin atlıdan oluşan maiyetiyle onları karşılamaya gelmiş; ve genç kız ile Şarkân'a yaklaşmış ve önlerinde toprağı öpmüş; sonra hep birlikte kente girmişler.

Babası Ömerü'n-Neman'ı görmek üzere saraya ilk giren Şarkân olmuş. Babası onu görünce ayağa kalkarak oğlunu kucaklamış ve ona ne haberler getirdiğini sormuş; Şarkân da Kayseriyye Kralı Hardobyos'un kızı genç Ebrize ile yaşadığı tüm serüveni; Konstantiniyye Kralı'nın ihanetini ve aslında Kral Afridonyos'un kızından başkası olmayan, sonradan babasına cariye olan Sofia dolayısıyla bu kralın duyduğu hıncı anlatmış; ve de Ebrize'nin konukseverliğini, yerinde görüşlerini ve son kahramanca davranışını ve de değerli yanlarını ve güzelliğini vurgulamış.

Ömerü'n-Neman bu son sözleri işitince, bu harika genç kızı görmek arzusunu belirtmiş ve tüm varlığı işittiği ayrıntılarla ısıldamış. Kendi kendine, bu denli savaşa alışkın, bakire ve savaşçı arkadaşları tarafından çok sevilen bu genç kızın tıkız ve uyumlu incelikteki bedenini yatağında sarmanın zevklerini düşünmüş. Savaş donanımı içinde, tüy ve kıldan arınık taze yanaklarıyla bir oğlan çocuğunun yüzüne sahip olan öteki savaşçı kızlara gösterdiği ilgi de daha az olmamış. Çünkü Şah Ömerü'n-Neman, bedenindeki kasları gençlerinkinden de üstün nitelikte, hayranlık uyandıran bir yaşlı kişiymiş. Cinsellik savaşımından hiç korkmaz, en ateşli kadının kolları arasında bile her zaman galip çıkmış.

Böylece, Şarkân, babasının genç Ece hakkında ne gibi görüşlere sahip olduğunu düşünmezlik edememiş ve gidip onu arayarak babasının huzuruna çıkarmak için acele etmiş. Şah da haremağaları hariç tüm mabeyincilerini ve tüm kölelerini savarak tahtında otururken genç Ebrize huzuruna çıkmış ve önünde yer öpmüş. Şah'a tatlı bir saflık ve zarafet belirleyen bir sesle hitap etmiş. Şah Ömerü'n-Neman da hayranlığın sınırlarını zorlayarak ona teşekkür edip oğlu Emir Şarkân'a karşı davranışından dolayı onu övmüş ve yanına oturmaya davet etmiş. Ebrize de oturarak yüzünü örten peçeyi kaldırmış; bu ısıldayan yüz karşısında Ömerü'n-Neman'ın neredeyse aklı başından gidiyormuş. Gerek Ece, gerekse arkadaşları için sarayında en görkemli daireleri ayırtmış; ve emrine şanına yaraşır sayı ve nitelikte hizmetçiler atamış; ve ancak o zaman erdem dolu üç değerli taş hakkında sorular yöneltilmiş.

Bu konuda Ebrize kendisine, "Ey zamanın şahı, bu üç değerli taş bendedir ve yanımdan hiç ayırmam! Onları size göstereyim!" demiş. Bir kasa getirterek içinden bir kutu çıkarmış ve kapağını açmış; bu kutudan da altın işlemeli bir mücevher kutusu çıkar-mış ve bunu da açmış. Ebrize bunları alıp birer birer dudaklarına götürerek öpmüş. Sonra da bunları gösterdiği konukseverlik dolayısıyla armağan olarak Şah Ömerü'n-Neman'a sunmuş ve dışarı çıkmış.

Şah Ömerü'n-Neman da yüreğinin onunla birlikte sürüklenip gittiğini hissetmiş. Yine de değerli taşlar parıldayarak önünde durduğundan, oğlu Şarkân'ı çağırtmış ve ona bunlardan

birini armağan olarak vermiş; Şarkân da ona öteki iki mücevheri ne yapacağını sormuş. Şah babası da ona, “Bunlardan birini kız kardeşin Nüzhet’e, ötekini de küçük kardeşin Davûl-Mekân’a vereceğim!” demiş.

Varlığından kesinlikle haberli olmadığı kardeşi Davûl-Mekân’a dair duyduğu bu sözler, Şarkân’ı hoş olmayan bir tarzda etkilemiş; çünkü sadece Nüzhetü’z-Zaman’ın doğduğunu biliyormuş. Bunun üzerine babası Ömerü’n-Neman’a dönerek, “Baba, benden başka bir oğlun daha mı var?” diye sormuş. O da “Tabii ya! Altı yaşında; Nüzhetü’z-Zaman’ın ikizi! İkisi de cariyem Konstantiniyye Kralının kızı Safiye’den olma!” diye yanıt vermiş. Bu haberden sarsılan Şarkân, o zaman, canı sıkılarak ve öfkelenerek giysilerinden tozları silkmekten kendini alamamış; yine de kendini tutarak “İkisini de Yüce Tanrı kutsasın!” demiş. Ama babası onun tedirginliğinin ve can sıkıntısının farkına varmış ve ona “Oğlum niye böyle sarsıldın? Bilmez misin ki ölümünden sonra tahta yalnız sen geçeceksin! Ve erdem dolu üç mücevherden en güzelini ilkin sana vermedim mi?” diye sormuş. Ama Şarkân, yanıt verecek durumda olmayıp, babasına karşı çıkarak onu üzme de istemediğinden, başını eğerek taht salonundan dışarı çıkmış; ve Ebrize’ye ayrılan daireye doğru yönelmiş; Ebrize de hemen ayağa kalkarak onu karşılamış; kendi hakkında yaptıklarına nezaketle teşekkür etmiş ve yanına oturmasını rica etmiş. Sonra da onun yüzünü üzgün ve kederli görerek tatlı bir edayla nedenini sormuş; Şarkân da ona derdinin nedenini anlatmış ve “Benim düşüncemi en çok meşgul eden, ey Ebrize, babamın kuşkuya pek yer vermeyecek şekilde senin hakkında bazı niyetleri olduğunu ve gözlerinde sana sahip olma arzuları bulunduğunu sezinlemem olmuştur. Sen buna ne dersin?” diye sormuş; o da “Ruhunu sakinleştirebilirsin ey Şarkân! Çünkü baban bana ancak ölünce sahip olabilir. Üç yüz altmış kadını ve de diğerleri ona yetmiyor olacak ki, hiç de onun dışlarına göre olmayan benim bakireliğime göz dikmiş! Sen canını üzme ey Şarkân ve de dertlerini sav gitsin!” diye yanıt vermiş. Sonra yiyecek içecek getirtmiş; ve oturup ikisi yiyip içmişler, ve Şarkân, ruhu daima keder içinde, o gece kendi dairesine uyumaya gitmiş. Şarkân’ın durumu böyle imiş.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, Şarkân yanından ayrılınca, kendi dairesinde cariyesi Safiye'nin yanına gitmiş; birer altın zincire bağlı iki değerli taşı da elinde tutuyormuş. Onun içeri girdiğini görünce, Safiye ayağa kalkmış ve Şah ilkin oturmadıkça, kendisi de oturmamış. O sırada iki yavrusu; küçük kız Nüzhetü'z-Zaman ile küçük Davû'l-Mekân yanına gelmiş. Şah onları öpmüş, sonra da her birinin boynuna değerli taşlardan birini takmış. İki küçük çocuk buna çok sevinmiş; anneleri de Şah'a refah ve mutluluk dilemiş. Bunun üzerine Şah ona "Ey Safiye, sen Konstantiniyye Kralı'nın kızıymışsın. Öykeyken bana hiç bunun sözünü etmedin! Bunu neden benden gizledin ve böylece sana şanına layık bir davranışta bulunmamı ve değer ve onur vermeme engelledin?" diye sormuş. Safiye de ona "Ey eliaçık şahım, gerçekte sizden daha fazla ne isteyebilirdim? Beni zaten hediyelerin ve lütuflarınla donatmadın mı? Ve bana ay parçası gibi iki evlat vermedin mi?" demiş. O zaman Şah Ömerü'n-Neman, çok hoş, zevk ve incelik ve de nezaket ve zerafet dolu bulduğu bu yanıtın çok etkilenmiş ve Safiye'ye ilkinden de daha güzel bir saray bağışlamış; hizmetçilerini ve saray masraflarını artırmış, sonra da kendi sarayına çekilmiş; âdet olduğu üzere hükmetmek, atamak ve azletmek gibi görevlerini yerine getirmiş.

Ama akli ve yüreği, genç Ece Ebrize'nin varlığıyla doluymuş; geceleri onun yanında geçirerek onunla konuşuyor ve arzularını ima yoluyla ona duyurmaya çalışıyormuş. Ama Ebrize, her defasında, cevap olarak ona "Ey zamanın şahı, gerçekten erkeklere karşı hiçbir arzu duymuyorum!" diyormuş. Ama bu yanıt Şah'ın duygularını daha çok kamçılıyor, içini daha çok üzüyormuş. Sonunda bu yüzden hasta düşmüş. Bunun üzerine Dendan'ı çağırması; ve ona hayranlık duyduğu Ebrize'ye olan aşkını, girişimlerinden sonuç alamadığını, ona asla sahip olamayacağını bilmenin yarattığı düş kırıklığını açıklamış.

Vezir onun bu sözlerini duyunca, Şah'a, "Bunun çaresi şu: Gece olunca, yanına keskin etkisi olan şu uyku ilacı benden bir parça alırsın ve Ebrize'yi görmeye gidersin ve oturup onunla içki içmeye koyulursun! Son bardağı içerken bu beng parçasını farkına varmadan onun bardağına koyarsın! Ve yatağına girince ona sahip olarak arzunu doyurmaya ve ateşini söndürmeye ait ne

gerekiyorsa yerine getirirsin! Benim görüşüm budur” demiş. Şah da ona “Çok iyi ve uygulanabilir tek görüş!” diye yanıt vermiş.

O zaman ayağa kalkıp dolaplarından birini açmış ve bir parça saf beng almış; bu uyuşturucu öylesine etkiliymiş ki kokusunu duymakla bile bir yıldan öbür yıla kadar bir fili uykuya daldırır-mış. Bu beng parçasını cebine koyup gecenin gelmesini bekle-miş. O zaman Ebrize Ece’yi bulmaya gitmiş; o da Şah’ı görünce kendisini karşılamak üzere ayağa kalkmış ve Şah oturmadıkça ve kendisine izin vermedikçe yerine oturmamış. Şah da onunla konuşmaya koyulmuş ve içki içme arzusunu göstermiş; genç kız da hemen içecek ve içeceklerle birlikte yenecek meyveler, badem, fındık, fıstık ve benzeri şeyler getirtmiş ve bunların hepsi altın ve kristalden yapılmış büyük bardaklara ve kaplara konulmuş bulunuyormuş. İkisi birlikte içmeye koyulmuşlar ve sarhoşluk Ebrize’nin başını iyice döndürünceye kadar karşılıklı ikramda bulunmayı sürdürmüşler. Bunu gören Şah, cebinden beng parçasını çıkarmış ve onu parmakları arasında gizlemiş; sonra bir bardak içki doldurarak yarısına kadar içmiş ve gizlice içine beng parçasını kaydırıvermiş; bunu genç kıza sunarak ona “Ey şahane genç kız, şu bardağı al ve benim hatırım için iç!” demiş. Ebrize Ece de içine konulana bilmeden bardağı alarak ve gülererek içmiş. İçmiş ama, hemencecik de dünya gözünün önünde dönmeye başlamış ve ancak yatağına sığınacak zaman bulabilmiş, kendini tüm ağırlığıyla sırtüstü yatağına atmış; kolları yanlarında ve bacakları ayrınk biçimde uzanıvermiş. Yatağının biri başucunda, öteki ayakucunda iki meşale yanmakta bulunuyormuş.

Bunun üzerine Şah Ömerü’n-Neman, Ebrize’ye yaklaşıp geniş şalvarının ipek uçkurunu çözmeye başlamış ve üzerinde hafif ince bir gömlek kalasıya kadar onu soymuş; bu gömleğin ucunu da kaldırıncı, altından kalçalarının arasında meşalelerin ışığı altında ayrıntılarıyla aydınlanmış, akli ve ruhu bulandıran bir şey ortaya çıkmış. Ama Şah, yine de kendi giysi ve şalvarını çıkarcak zamana sahip olmak için kendini tutma gücünü bulabilmiş ve ancak o vakit, onu saran müthiş ateşi özgürce söndürme olanağını bulmuş; uzanan genç bedenin üzerine atılmış ve onun üzerini kaplamış. Ve olan bitenin ölçüsünü artık kim bilebilir! İşte genç Ece Ebrize’nin bekâreti böylesine giderilip yok olmuş.

Bu iş bir kez tamamlanınca Şah Ömerü'n-Neman ayağa kalıp yan odadaki Ebrize'nin gözde kölesi sadık Mercane'yi bulmaya gitmiş ve ona, "Çabuk sana ihtiyacı olan hanımının yanına git!" demiş. Mercane de hemencecik hanımının yanına gitmiş ve onu sırtüstü yatmış ve perişan durumda, gömleği kaldırılmış, bacakları kana bulanmış ve yüzü sararmış olarak bulmuş. Mercane, göstereceği ilginin acele olduğunu anlamış; ve hemen eline bir mendil alarak, hanımının saygıdeğer uzvunun üstüne bastırması; sonra ikinci bir mendil alarak karnını ve bacaklarını özenle temizlemiş; sonra yüzünü, ellerini ve ayaklarını yıkamış ve gülsuları serpmiş; dudakları ve ağzını da portakal çiçeği suyuyla yıkamış.

O sırada Ebrize Ece aksırmış; sonra gözlerini açarak yattığı yerden kalkmış ve gözdesi Mercane'yi karşısında görmüş ve ona "Ey Mercane, bana ne oldu? Söyle bana! Nerdeyse bayılacak gibiyim" demiş. Mercane de onu sırtüstü uzanmış, bacaklarından kan sızar durumda bulduğunu anlatmak zorunda kalmış. Ebrize, o zaman Şah Ömerü'n-Neman'ın kendi üzerinde arzularını doyurduğunu ve onarılmaz biçimde şeyini delip geçtiğini anlamış. İstirabı ve kederi öylesine ağır basmış ki, Mercane'ye dairesine hiç kimseyi sokmamasını emretmiş; ondan haber almaya gelecek Ömerü'n-Neman'a da "Hanımım hasta; bu yüzden kimseyi görmek istemiyor!" demesini tembihlemiş.

Şah Ömerü'n-Neman bu haberi alınca Ebrize'ye her çeşit yiyecek ve içeceklerle dolu büyük tepsiler, meyve ve reçellerle dolu tabaklar ve kaymak ve tatlıyla dolu porselen kâseler taşıyan esirler göndermeye başlamış. Ancak o, bir gün karnının şişmeye başladığını; ve gövdesinin ağırlaştığını görünceye, dolayısıyla hamile kaldığını anlayınca kadar dairesinde kapalı kalmaya devam etmiş. Bunu anlayınca kederi hatırı sayılır derecede artmış ve dünya gözünde daralmış; Mercane'nin teselli edici sözlerini de duymaz olmuş; sonra ona "Ey Mercane, kendimi bu duruma sokmamın sorumlusu ben kendimim; çünkü anamı, babamı, ülkemi terk ederek kendimi felaketle karşı karşıya bıraktım! Şimdi kendimden de, yaşamdan da nefret ediyorum. Cesaretim tükendi, gücüm beni terk etti. Bekâretimle birlikte tüm dayanma gücümü de yitirdim; gebeliğim beni bir çocuğun

vuruşuna bile dayanamayacak kadar güçsüz bırakıyor. Hatta bir savaş atının dizginine bile egemen olamam. Ben ki, Ebrize, genç Ebrize olarak bir zamanlar hırslıydım ve güçlüydüm. Bundan böyle ne yapmalı? Eğer bu sarayda doğum yaparsam, burada oturan ve benim bekâretimi ne şekilde yitirdiğimi bilen tüm Müslümanların maskarası olurum. Babamın yanına dönersem, ona hangi yüzle bakmaya cesaret ederim? Oh! Şairin şu sözleri ne kadar doğruymuş:

Dostum! Şunu iyi bil ki, felakete uğrayınca, artık ne anan baban, ne ülken ne de hoş karşılanacağı bir evin vardır!

Bunu duyan Mercane ona, “Ey efendim, ben ki senin kölenim ve her zaman senin emirlerine itaat edeceğim! Ne istiyorsan emret!” demiş. O da “Öyleyse ey Mercane, iyi dinle! Hiç kimse kuşkulandıktan benim saraydan çıkıp gitmem ve her şeye karşın babamla anamın yanına dönmem kesinlikle zorunlu! Çünkü ey Mercane, eğer bir ceset kokuşmuşsa, onunla yakınları ilgilenmelidir ve ben artık yaşamını tüketmiş bir ölüden başka bir şey değilim. Gerisi Allah’ın bileceği iştir!” demiş. Mercane de ona, “Ey sevgili ecem, galiba senin yapmak istediğin en doğru olanıdır!” diye yanıt vermiş ve o andan başlayarak gizli gizli yolculuk hazırlıkları yapmaya başlamışlar. Ama uygun bir fırsat gözleyerek sabrediyorlarmış. Bu fırsat da, Şah’ın ava, Şarkân’ın da asker güçlerinin bulunduğu imparatorluk sınırlarını yoklamaya gitmeleri dolayısıyla çok geçmeden ortaya çıkmış. Ama, bunca gecikmeyi göze almalarından dolayı doğum zamanı iyice yaklaşmış ve Ebrize Mercane’ye, “Bu gece hemen yola çıkmamız gerek! Ama bahtın alınma yazdığı yazıya karşı çıkılır mı? Üç ya da dört gün sonra doğum yapacağım. Böyle de olsa yola çıkalım; çünkü sarayda doğum yapmaktansa, başka her şeyi yeğlerim. Böyle olunca, bizi yolculuğumuzda gözetecek bir erkek bulmamız gerekiyor; çünkü artık en hafif silahı bile taşıyacak gücüm yok!” demiş. Mercane de “Vallahi! Ey efendim, bize yoldaşlık edip savunabilecek bir tek kişi tanıyorum; o da zenci Ağlayık’tır,¹ çünkü kendisini birçok

1 Zencinin adı Mardrus’ta “Morose”, Mardrus’un İngilizceye çevirisinde ise “Sullen” olarak geçiyor; biz “Ağlayık” diye isimlendirdik (Â.Ş.O.)

kez minnettar bıraktım; kendisine birçok kez lütufta bulundum, dahası bana bir zamanlar haydut ve yolkesen olduğunu anlattı; kendisi saray kapıcılarından biri olduğundan onu gidip bulabilir ve ona altın vererek ülkemize ulaştığımızda Kayseriyye'nin en güzel kızı ile onu evlendireceğimizi söylerim!" demiş.

Bunu duyan Ebrize, ona, "Ey Mercane, ona sen bir şey söyleme, onu buraya getir, ben konuşayım!" demiş.

Bunun üzerine Mercane, gidip zenciye bulmuş ve ona, "Ey Ağlayık! İşte bahtının açıldığı gün sonunda geldi. Ama bunun için sana hanımım ne söylerse yerine getirmen gerek! Haydi gel!" demiş. Onu elinden tutup Ebrize Ece'nin yanına getirmiş.

Zenci Ağlayık, genç kadını görünce, ilerleyip elini öpmüş.

Ama kadın zenciye görünce, gönlünün onu ittiğini duymuş, görünüşü hiç hoşuna gitmemiş, bununla birlikte kendi kendine "İhtiyaç duymanın getirdiği zorunluluklar vardır!" diye düşünmüş ve duyduğu tüm dehşete karşın ona "Ey Ağlayık, yardımımıza gelerek zamanın ve bahtsızlığın darbelerine karşı bizi savunsan kendini suçlu bulur musun? Ve sana sırrımı açarsam, onu kimseye açmayacak kadar ağzı sıkı davranabilir misin?" demiş.

Ebrize'yi ilk görüşte yüreğinin tutuştuğunu duymuş olan zenci Ağlayık, bu sözleri işitince, ona "Ey efendim, bana ne emredersen yaparım!" demiş. Ebrize de ona "Bu durumda, senden hemen eşyalarımızı taşımak üzere iki katır, bizim için de iki at hazırlamanı ve bizi, beni ve esirem Mercane'yi buradan çıkartmanı istiyorum. Ben de sana, üçümüz birlikte ülkemize ulaşınca, seni Rum kızlarından kendi seçeceğin en güzeli ile evlendirmeyi vaat ediyorum. Ayrıca sana altınlar vererek seni servete boğacağım! Eğer yeniden ülkene dönmek istersen, seni ödülleri geri göndeririz!" demiş.

Bu sözleri duyan zenci Ağlayık'ın içi içine sığmaz olmuş ve "Ey efendim, sizin ikinize de iki gözümle hizmet edeceğim. Kuşkusuz sizinle birlikte gideceğim. Ve şimdi hemen gidip binek hayvanlarını ve diğer gerekli şeyleri hazırlayacağım!" diye haykırmış. Sonra kendi kendine "Bu ne ganimet, bu ne talihtir! Kuşkusuz bu iki ay parçasının etinden nasiplenip keyfime bakacağım! İçlerinden biri beni reddecek olursa, onu öldürürüm! Tüm zenginlikleri de benim olur!" diye düşünerek dışarı çıkmış. Ve bu düşüncesin-

de kararlı olarak gerekli tüm hazırlıkları yapmış ve üçü birden kimse farkına varmadan ve Ebrize Ece'nin durumuna karşın yola çıkabilmişler.

Ama Ebrize Ece, çocuğa yüklü olmanın verdiği ağrıyla dördüncü gün, yolculuğu bırakmak zorunda kalmış ve daha fazla dayanma gücü olmadığından zenciye, "Ey Ağlayık, attan inme yardım et, çünkü ağrılarım dayanılmaz oldu, galiba doğuracağım!" demiş. Mercane'ye de "Ey Mercane, sen de attan in! Yanıma gelerek doğumuma yardım et!" demiş.

Ama, bir kez, üçü de attan inince, zenci Ağlayık, Ece'nin çekiciliğine kapılarak son derece tahrik edilmiş duruma gelmiş ve cinsel organı dehşet verecek biçimde dikilerek giysisini kabartmış. Ancak kendisine egemen olamayarak onu meydana çıkarıp dehşet ve nefretten bayılmak üzere olan kadına doğru yaklaşmış ve ona "Ey efendim, lütfen bana izin ver, sana yakın olayım!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini fark etmiş ve yavaşça susarak öykü anlatmayı ertesi geceye bırakmış.

Ve elli ikinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, korkunç zenci Ağlayık, eceye "Ey efendim, bana izin ver, sana yakın olayım!" demiş. Bunu duyan Ebrize Ece, "Ey bir kölenin oğlu olan zenci köle, hangi cesaretle böyle önümde açık saçık görünüyorsun? Şimdi benim savunmasız, zenci kölelerin en alçağının elinde bulunmam ne denli utanç vericidir. Sefil mahluk! İçinde bulunduğum durumdan kurtulmam ve beni güçsüz kılan kadınsı yanlarımla iyileşmesi için Allah bana yardımcı olsun da, küstahlığını kendi ellerimle cezalandırayım! Bana dokunmuş olmanı görmektense, kendimi öldürmeyi ve yaşamımdaki acılara ve felaketlere son vermeyi yeğ tutarım" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

Peşimi izlemekten vazgeçmeyen sen, ne zaman buna son vereceksin?

Bahtımın ve talihimin yol açtığı denemelerin acısını yeterince tatmadım mı? Ama umarım ki, hiç değilse Tanrı beni kaba saldınlardan koruyacaktır.

Neden ısrar ediyorsun? Alçakça ahlaksızlıklara ne arzum ne de eğilimim olduğunu sana hiç söylemedim mi? O halde, bana açgözlü sefahatın obur gözleriyle bakmaktan vazgeç! Ve ilkin beni Yemen çeliğinden yapılmış bir kılıçla kesip parçalamadıkça bana dokunmayı umma sakın! Asla unutma ki, ben tertemiz olanlardan, soylular ve kanı en yüce olanlardan biriyim! Öyleyse ey köle, sen nasıl gözlerini kaldırıp bana bakmaya cesaret ediyorsun? Sen ki zarif ve gelişmiş bir ırktan olmaktan uzaksın!

Zenci Ağlayık, bu dizeleri duyunca büyük bir hiddete kapılmış, yüzü öfkeden kızarmış ve yüz hatları kızgınlıktan gerilmiş, burun delikleri şişmiş ve kalın dudakları büzülmüş ve tüm varlığı sarsılmış ve şu dizeleri okumuş:

Ey kadın! Aşkın kurbanı, muzaffer bakışlarıyla kıyıma uğramış olan beni, asla böyle reddetme! Yüreğim senin arzunla zaten paramparça! Ve bende sabırdan yana geriye kalanla tüm bedenim ezilmiştir.

Sesin sadece duyulmakla beni büyülüyor, esir ediyor! Ve ben arzuyla ölüp giderken, aklımın da uçup gittiğinin farkına vanyorum. Ey acımasız kadın, yeryüzünü muhafızlarınla, askerlerinle kapladığını görsem de; arzularının gayesine ve beni kandıracak olan mahrum olduğum suya, doğal suya ulaşmayı sağlayacağım!

Bu dizeleri işitince Ebrize öfkeden ağlamış ve “Ey utanmaz köle, ey zenci piçi! Sen bütün kadınların birbirine benzediğini mi düşünüyorsun ve benimle bu tarzda konuşmayı sürdürmeye cesaret edebileceğini mi sanıyorsun?” demiş. Bunu duyan zenci Ağlayık, Ebrize’nin onu kesinlikle reddettiğini anlayınca, artık hiddetini dizginleyemez olmuş, kılıcı elinde olduğu halde onun üzerine atılmış ve onu saçlarından yakalayarak kılıcını gövdesine daldırmış. İşte Ebrize Ece’nin ölümü bu tarzda, bir zencinin eliyle olmuş.

Bunun üzerine zenci Ağlayık, Ebrize Ece’nin zengin eşyalar ve mallarıyla yüklü katırlarını almış ve onları önünde sürerek dağlık yerlerden telaşla kaçmış.

Ebrize Ece'ye gelince, can verirken, kederi içinde başını tozlarla kaplayan ve giysilerini yırtarak yüzünü dövüp kanlar fışkırtan ve "Ey bahtsız efendim, senin gibi savaşçı ve yiğit olan bir kimse nasıl olur da, sefil bir zenci kölenin darbeleri altında böylesine yaşamını yitirir?" diye haykıran sadık cariyesi Mercane'nin ellerine bir oğlan çocuğu doğurmuş.

Ama Mercane tam ağlayıp sızlanmalarını dindirdiği sırada, göğü bir bulutun sardığını ve süratle yaklaştığını görmüş; ve birdenbire bu bulut dağılınca, altından atlı, yaya askerler belirmiş; bunların hepsi Kayseriyye'nin askeri kılığına bürünmüş bulunuyormuş. Gerçekte de, bunlar, Ebrize'nin babası Kayseriyye Kralı Hardobyos'un ordusu imiş. Çünkü söylentiler, Ebrize'nin manastırdan kaçtığını öğrenen Kral Hardobyos'un kulağına da gelmiş, hemen askeri birliklerini toparlamış ve bunların komutasını kendi üzerine almış ve Bağdat üzerine yürümüş; ve böylece kızı Ebrize'nin öldürülmüş bulunduğu yere gelmiş.

Kızının kanlar içindeki bedenini görünce, kral atından yere atlamış ve yerde uzanmış yatan gövdeyi kucaklarken baygın yere düşmüş; Mercane de sıcak gözyaşlarıyla ağlayıp sızlanmaya başlamış. Sonra kral yeniden kendine gelince, ona tüm öyküyü anlatmış ve ona "Kızını öldüren, kızına yapacağını yapan şehvetle dolu Şah Ömerü'n-Neman'ın kölelerinden bir zenci köledir" demiş. Kral Hardobyos da, bu sözleri işitince, gözünde tüm dünyanın karardığını görmüş ve korkunç bir intikam almaya karar vermiş. Ama, bu onu acele olarak kızının cesedini yerleştirdiği bir sedye getirtmekten alıkoynamış ve ilkin cenaze kaldırma ve gömme görevlerini yerine getirmek üzere Kayseriyye'ye dönmek zorunda kalmış.

Kral Hardobyos Kayseriyye'ye ulaşınca, sarayına girmiş ve sütanası Felaketler Anası'nı getirtip ona "Sütana, Müslümanların kızıma ne yaptıklarına bak! Şah bekâretini gidermiş ve kölesi de tecavüz etmek isteyerek onu öldürmüş! Ve ondan Mercane'nin ilgilendiği şu çocuk doğmuş! Bu yüzden Mesih üzerine yemin ederim ki, kızımın öcünü alacak ve içine düştüğüm utançtan arınacağım. Yoksa, kendimi, kendi ellerimle öldürmeyi yeğlerim!" demiş. Ve sıcak gözyaşlarıyla ağlamaya başlamış. Bunun üzerine Felaketler Anası, ona "Öç alma konusuyla kafanı yorma,

ey kralım! Bu Müslümana suçlarının cezasını ben tek başıma ödetirim. Çünkü onu ve çocuklarını, gelecek zamanlarda, dünyanın tüm ülkelerinde, tarihin uzun süre söz konusu edeceği bir tarzda öldürürüm. Ama senin, asıl sana söyleyeceklerimi iyice dinleyip sadakatle yerine getirmen gerek! Önerim şudur: Sen sarayına, Kayseriyye'nin en dolgun göğüslü ve bekâretine dokunulmamış en güzel beş kızını; aynı zamanda krallığının yöresinde bulunan İslam ülkelerinin en büyük bilginlerini ve en değerli aydınlarını getirtmelisin! Ve bu İslam bilginlerine, bu genç kızların kendi usullerine göre yetiştirilmelerini salık verirsin. Bunlar, onlara, böylece İslam yasalarını, Arap tarihini, halifelerin ve tüm İslam hükümdarlarının yazdırdıkları yıllıkları; dahası, onlara, davranış sanatını, nezaketi ve hükümdarlarla konuşma tarzını, bunlara sakilik ederken nasıl dostça davranılacağını, en güzel şiirleri ve onları en güzel tarzda okumayı, şiir yazma ve konuşma yöntemlerini; ve de musiki sanatını da öğretsinler. Ve de bu eğitim, on yıl sürme tehlikesi taşısa da, tam olmalıdır; zira, sabır göstermen ve 'İntikam, kırk yıl geçse de, gerçekleştirilir!' diyen çöl Araplarının sözlerini hatırlaman gerekir. Zira tasarladığım intikam, bu kızların eğitimi tamamlanmadan gerçekleşemez; ve seni iyice aydınlatmak için, şunu da söyleyeyim ki, ölen ece-miz Ebrize'nin geride bıraktığı yüz yoldaşı ve her yandan haraç olarak gelen kadınlar dışında, üç yüz altmış cariyeye de sahip olduğu halde Müslüman hükümdarın kadınlarla çiftleşmek için yine de büyük bir doyumsuzluğu vardır. İşte onun için bu eğiliminden yararlanarak onu öldürteceğim!" demiş.

Bu sözleri işiten Kral Hardobyos, büyük bir sevinç duymuş ve Felaketler Anası'nı kucaklamış ve hemen İslam bilginlerinin ve güzel göğüslü ve bekâretlerine dokunulmamış genç kızların bulunması için emir vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat elli üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kral Hardobyos, hemen İslam bilginlerinin ve göğsü dolgun ve bekâretlerine dokunulmamış

genç kızların bulunması için emir vermiş. Bulunan bilginleri ağırlayıp ve armağanlar vermiş ve onları büyük bir iyimserlikle kabul etmiş. Sonra da birer birer seçilmiş güzel genç kızları onlara teslim etmiş; ve onlara bu genç kızlara büyük bir itina ile İslam eğitimi vermelerini önermiş. Aydın bilginler buna itaat etmiş ve kralın kendilerine yaptığı öneriyi aynen yerine getirmişler. Kral Hardobyos'un durumu böyle imiş.

Ömerü'n-Neman'a gelince, avdan döndüğü ve sarayına girip Ebrize'nin kaçışını ve kaybolduğunu öğrendiği zaman buna çok üzülmüş ve "Kimsenin haberi olmadan sarayımdan bir kadın nasıl çıkabilir? Eğer ülkem de sarayım gibi korunuyorsa, gerçekten kaybımız hepimiz için yeri doldurulamaz boyutlara ulaşır. Bir başka sefer ava gittiğimde kapılarımı iyice korumam gerek!" diye haykırmış. Şah bu konuşmayı yaparken Şarkân da görevden dönmüş ve yanına geldiği babasından Ebrize'nin ortadan yok olduğunu öğrenmiş. Şarkân da, o günden sonra, babasının sarayını görmeye tahammül edemediği kadar, küçük Nüzhetü'z-Zaman ve küçük Davû'l-Mekân'ın Şah'ın büyük ilgi gösterdiği varlıklar oluşuna da dayanamamış. Gün geçtikçe kederi artmış ve öyle bir dereceyi bulmuş ki, Şah ona "Yüzün sararıp bedeninin böyle zayıfladığına göre, senin neyin var oğlum?" diye sormuş. Şarkân da ona "Ey pederim, çeşitli nedenlerden ötürü bu sarayda oturmam çekilmez hale geldi. Bu nedenle senden bir lütuf olarak, geri kalan günlerimi gidip geçireceğim Bağdat'tan uzak bulunan bir kente beni vali tayin etmeni rica ediyorum!" demiş. Sonra da usta şairlerden birinin şu dizelerini okumuş:

Bence, uzaklaşıp gitmek, oturmaktan daha hoş olur; böylece yitirdiğim tatlı dostu bana hatırlatacak şeyleri gözlerim görmeyecek ve kulaklarım işitmeyecektir.

Bunu duyan Şah Ömerü'n-Neman, oğlu Şarkân'ın derdinin nedenlerini anlamış ve onu teselli etmeye çalışarak ona "Ey çocuğum. İstedığın yerine getirilecektir! Ve imparatorluğun en önemli eyaleti Şam olduğundan seni şu andan başlayarak Şam'a vali tayin ediyorum" demiş. Ve hemen saray kâtiplerini ve ülkesinin tüm önemli kişilerini çağırarak onların huzurunda, Şarkân'ı Şam

eyaletine vali tayin etmiş. Tayin kararnameşi oracıkta yazılmış ve resmen ilan edilmiş; o da yola çıkmak üzere gerekli her hazırlığı yapmış; ana babasına ve son öğütlerini verdiği Vezir Dendan'a veda etmiş. Daha sonra, emirlerin, vezirlerin ve diğer ileri gelen kişilerin tebrik ve saygı gösterilerini kabul etmiş ve muhafızlarının başına geçerek Basra'ya ulaşıncaya kadar durmaksızın yolculuğunu sürdürmüş; kent halkı onu davul zurnalarla, zil ve çığirtmalarla karşılamış; onun uğruna kent süslenmiş ve aydınlatılmış ve halk biri sağda, biri solda iki sıra halinde büyük bir mevkip oluşturarak kente girinceye kadar ona öncülük etmiş. Şarkân'ın durumu böyleymiş.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, valilik yapmak üzere Şarkân'ın Şam'a ulaşmak için yola çıkmasından bir süre sonra, iki çocuğu Nüzhet ile Davû'l-Mekân'ın bakımı ve eğitimi için görev almış bulunan bilginlerin ziyaretini kabul etmiş. Bu bilginler Şah'a, "Ey efendimiz size çocuklarınızın öğrenim ve çalışmalarını tüm olarak bitirdiklerini bildirmeye gelmiş bulunuyoruz; artık onlar bilgeliliğin ve nezaketin temel kurallarını, edebiyatı ve iyi davranış kuramlarını çok iyi biliyorlar" demişler. Bu haberi alan Şah Ömerü'n-Neman'ın duyduğu neşe ve keyiften yüreği ferahlamış ve bilginlere şahane armağanlar vermiş. Ve özellikle şimdi on dört yaşını doldurmuş olan oğlu Davû'l-Mekân'ın gerçekten gittikçe nasıl yakışıklı ve zarif olduğunu ve hayranlık verici ve güçlü bir erkek olduğunu, aynı zamanda dinsel uygulamalara pek bağlı olduğu kadar merhametli ve fakirleri koruyucu olduğunu ve dünyada en çok bilginler ve şairlerle düşüp kalkmayı ve fıkıh ve Kur'an üstüne bilgili olan kimselerin topluluğunu aramayı yeğ tuttuğunu iyice anlamış. Bağdat'ın tüm halkı da onu seviyor ve Tanrı'dan onun hakkında kutsamalar diliyormuş.

O sırada, Irak'ın dört yanından gelerek yıllık hac görevlerini tamamlayıp Medine'den, Allah'ın dua ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini de ziyaret etmek için Mekke'ye gitmek isteyen hacıların Bağdat'a ulaştıkları bir vakitte bulunuluyormuş. Davû'l-Mekân onların oluşturduğu kutsal kervanı görünce dindarlık duygusu canlanmış ve koşup babasını bularak ona "Babacığım, senden kutsal hac farızasını eda etmek üzere izin almaya geldim" demiş. Ama Şah Ömerü'n-Neman onu bundan

vazgeçirmeye çalışmış ve izin vermeyi reddederek ona, “Sen daha çok gençsin oğlum. Ama, inşallah gelecek yıl, ben kendim de hacca gideceğim. Hiç kuşkun olmasın, seni de yanımda götürürüm!” demiş.

Ama Davû'l-Mekân, bu süreyi çok uzun bulmuş ve ikiz kız kardeşi Nüzhet'in yanına koşmuş ve onu ibadet ederken bulmuş. Onun ibadetini bitirmesini bekleyerek sonra kendisine “Ey Nüzhetü'z-Zaman, hacca gitmek ve Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaret etme arzusuyla yanıp tutuşuyorum. Bunun için babamdan izin istedim; bunu benden esirgedi. Bu durumda, şimdi yanıma bir miktar para alıp gizlice, özellikle de babama haber vermeden, hacca gitmek niyetindeyim!” demiş. Bunu duyan Nüzhetü'z-Zaman da heyecanlanarak “Allah senden razı olsun! Ama ne olursun beni de birlikte götür! Beni burada bırakma ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaretten beni mahrum etme, ey kardeşim!” diye haykırmış. O da kız kardeşine “Peki, öyle olsun! Gece olunca, gel beni bul! Ve de özellikle kim olursa olsun, hiç kimseye bundan söz etme!” demiş.

Böylece gece yarısında, Nüzhet, yatağından kalkıp tanınmak için kendi yaşında ve boyunda olan kardeşinin kendisine vermiş olduğu erkek giysileriyle donanarak ve yanına bir miktar para alarak çıkıp saray kapısına doğru yollanmış; orada, kardeşi Davû'l-Mekân'ı bulmuş. Kendisini iki deveyle bekleyen Davû'l-Mekân onu görünce, çökmüş develerden birine binmesi için ona yardımcı olmuş, kendisi de ötekinin üzerine binmiş ve ayağa kalkıp yola koyulan develer, gecenin lütfu sayesinde hiç kimse onların farkına varmadan hacıların kafilesine katılmışlar ve Iraklılardan oluşan tüm kervan Mekke yoluna düşerek Bağdat'tan ayrılmış. Ve Allah onlara güvenlik nasip ettiğinden hepsi birlikte selamete kutsal Mekke'ye ulaşmışlar.

Orada Davû'l-Mekân ve Nüzhet, Arafat Dağı'na ulaşarak ve merasim gereğince kutsal görevlerini tamamlayarak neşe dolmuşlar ve Kâbe'yi de tavaf ederek mutluluklarını bütünlemişler. Ama Mekke'yi ziyaretle yetinmeyip dinsel bağlılıklarını Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber'in Medine'deki kabrini ziyaret etmek istemişler.

Bunun üzerine, hacıların ülkelerine dönüşü söz konusu olduğunda, Davû'l-Mekân Nüzhet'e, "Ey kardeşim, şimdi, Tanrı'nın dostu İbrahim'in kutsal kenti, Yahudi ve Hristiyanların Jerusalem adını verdikleri Kudüs kentini de ziyaret etmek istiyorum" demiş. Nüzhet de "Ben de!" demiş. Bunun üzerine, bu konuda tam bir uyuma vardıldıktan sonra, İbrahim'in kutsal kentine doğru yola çıkmakta olan küçük bir kervana katılmışlar. Oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, sonunda Kudüs'e ulaşmışlar; fakat yolda, Davû'l-Mekân ve Nüzhet üşüterek ateşli bir hastalığa kapılmışlar. Kız birkaç gün içinde iyileşmiş; fakat Davû'l-Mekân'ın hastalığı sürmüş ve durum gittikçe ağırlaşmış. Böyle olunca Kudüs'te hanlardan birinde bir oda kiralamışlar ve Davû'l-Mekân hastalığının pençesinde kıvranarak bir köşede yatıp kalmış ve bu hastalık öylesine ağır biçimde sürüp gitmiş ki, Davû'l-Mekân sonunda tüm bilincini yitirmiş ve sayıklama durumuna gelmiş. Ve iyi yürekli Nüzhet, kendisini teselli edecek ve yardımına koşacak kimseyi bulamadığı yabancı bir ülkede böylece tek başına kaldığı için çok kuşkulu ve çok dertli olduğu halde, onu bir an bile terk etmemiş.

Hastalık henüz uzaklaşmadığı ve epeyce bir zamandan beri süregeldiğinden, Nüzhet, son kaynaklarını da tüketmiş bulunuyormuş. Ve elinde tek bir dirhem bile yokmuş. Bunun üzerine handa gezginlere ayak hizmetleri gören çocuğa, kendi giysilerinden birini vererek, kendisine bir miktar para getirmesi için onu çarşıdaki tellallara göndermiş.

Handaki hizmetçi de onun istediği şekilde görevini yerine getirmiş. Nüzhet kardeşine bakabilmek için, her gün bir eşyasını satarak bu yoldaki davranışını sürdürmüş ve en sonunda, varlık olarak büründüğü eski giysilerinden ve kendisi ve kardeşinin yatak gibi kullandıkları eski bir hasırdan başka bir şey kalmamış. Bunun üzerine zavallı Nüzhet, bu denli yoksulluktan dolayı sessizce ağlamaya başlamış.

Ama, o akşam, Allah'ın iradesiyle Davû'l-Mekân kendine gelmiş ve biraz daha iyileştiğini duyumsamış ve kız kardeşine dönerek, ona "Ey Nüzhet! Gücümün yeniden yerine geldiğini hissediyorum ve bir kuzu şiş kebabı yiyecek kadar da iştahlıyım" demiş. Nüzhet de ona "Vallahi! Ey kardeşim, et satın

almanın yolu nasıl olacak? Gidip hayır sahibi kişilerden sadaka dilenmeyi bir türlü göze alamıyorum. Ama merak etme, yarın gidip zengin ve hatırlı kimselerin yanında hizmetçilik yaparım. Böylece gerekli parayı kazanırım ve bunu yaparken de beni kaygılandıran tek şey, seni bütün gün tek başına bırakacağımdır. Ama başka yolu var mı? Ey kardeşim, Yüce Tanrı'dan başka kuvvet ve güç yoktur! Ve ancak o, bizi ÷lkemize geri gönderebilir!" demiş. Ve Nüzhet, bu sözleri söyledikten sonra, hıçkırıklarla ağlamaktan kendini alamamış.

Böylece ertesi gün, şafak vakti, Nüzhet yataktan kalkmış ve başını handaki iyi yürekli bir devecinin kendilerine verdiği deve tüyünden eski bir kumaş parçasıyla örterek ve kardeşinin başını öperek ve gözyaşları içinde boynuna sarılarak tam olarak nereye gideceğini bilmeksizin ağlayarak hanı terk etmiş.

Ve bütün gün Davû'l-Mekân kız kardeşinin dönmesini beklemiş; ama gece olmuş Nüzhet geri dönmemiş; kardeşi bütün gece gözlerini kırpmadan beklemeyi sürdürmüş; ama Nüzhet yine gelmemiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân kız kardeşi için büyük bir korkuya kapılmış, yüreği titremeye başlamış; daha-sı iki gün hiçbir şey yemeden orada öylece kalakalmış. Bunun üzerine küçük odanın kapısına kadar sürünerek gelmiş ve hanın hizmetkârına seslenmiş ve sonunda ona sesini duyurabilmiş; Davû'l-Mekân ondan kendisine çarşıya ulaşınca kadar yardım etmesini rica etmiş. Bunun üzerine çocuk onu omuzlarına almış; çarşıya kadar götürerek harap bir dükkânın kapalı kapısı önüne bırakarak oradan ayrılmış.

Onu gören tüm yoldan geçenler ve çarşı esnafı yöresine toplanmışlar ve onu böyle aciz ve zayıf durumda görünce, ona üzülp acıyarak hayıflanmışlar. Davû'l-Mekân da konuşma gücü bulamayarak aç olduğunu onlara işaretle anlatmış. Bunun üzerine çarşı esnafına başvurarak bakır bir tas içinde onun için aralarında para toplamışlar ve ona hemen yiyecek bir şeyler satın almışlar. Topladıkları para otuz dirhemi bulduğundan geri kalan kısmını hastanın yararına ne tarzda kullanabileceklerini tartışmışlar. Aralarında bulunan çarşının saygın kişilerinden biri onlara "En iyisi bu zavallı genç için bir deve kiralamak ve onu, halifenin hayırlı düşüncesiyle kurulan hastaneye konulmak

üzere Şam'a göndermektir. Çünkü, burada sokakta, bakımsız kalarak öleceği kuşkusuz!" demiş. Bu görüşe herkes katılmış; ama, gece bastırıldığından, sorunun çözümünü ertesi güne ertelemişler ve Davû'l-Mekân'ı bir yana bırakarak elinin ulaşabileceği bir yere bir testi ile yiyecek bir şeyler koymuşlar. Ve çarşının kapanması dolayısıyla herkes, hasta genç adamın bahtına çok acıyarak kendi evine gitmiş. Ve Davû'l-Mekân, kardeşi Nüzhet'in ne olduğunu da merak ederek gözünü kırpmadan bütün geceyi geçirmiş; yorgun ve aç olduğu halde yiyeceğe içeceğe pek elini sürememiş.

Böylece, ertesi gün, çarşının namuslu esnafı, bir deve kiralarak sürücüsüne "Ey deveci, bu hastayı devene bindirecek ve onu Şam'a götürüp hastaneye yatacağsın ki iyileşebilsin!" demişler. Deveci de onlara, "Başım üstüne, efendiler!" yanıtını vermiş. Ama alçak herif, kendi kendine de "Kudûs'ten Şam'a ölmek üzere bulunan biri nasıl taşınır?" diyormuş. Deveyi ıhtırp yere oturtmuş ve hastayı hamuduna yerleştirmiş ve çarşı esnafının hayır dualarını alıp yularını çekerek devesini dehlemiş; deve de kalkıp yola koyulmuş. Ama birkaç cadde geçer geçmez, deveyi durdurmuş; ve bir hamamın önüne gelmiş bulunduklarından yöresinin farkında olmayan Davû'l-Mekân'ı hamamı ısıtmak üzere yığılmış bulunan odunların üzerine bırakmış ve hemencecik çekip gitmiş.

Böylece hamamın külhancısı şafak vakti gelip işine koyulacakken, kapının önünde sırtüstü ve kıpırdamadan yatan Davû'l-Mekân'ı görünce, onu ölü sanmış ve kendi kendine "Bu cesedi, götürüp gömeceğine kim böyle hamamın önüne atıvermiş?" demiş. Ve tam cesedi alıp kapının önünden taşımak üzereyken Davû'l-Mekân bir hareket yapmış. Bunu gören külhancı "Burada ölü falan yok, hiç kuşkusuz bir esrarkeş bu! Geceleyin gelip benim odun yığınının üstüne atmış kendini!" diye haykırarak ve "Hey sarhoş esrarci! Kalk bakalım!" diye seslenmiş. Sonra eğilip yeniden aynı şeyleri yüzüne haykırarakken; onun, daha yüzünde tüy bitmemiş ve çehresinden geçirdiği hastalığın verdiği zayıflık ve çöküntüye karşın büyük bir seçkinlik ve güzellik taşıyan genç bir adam olduğunu anlamış. Bunu gören külhancı büyük bir acıma hissine kapılmış ve "Allah'tan başka

güç ve kudret yoktur! İşte hasta ve garip bir genç adam olduğunu irkilmeden söyleyebileceğim birisi! Oysa Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimiz, bize, acele karar vermekten sakınmamızı ve garip yabancılara karşı merhametli ve koruyucu olmamızı tavsiye eder!" diye haykırmış ve hamam külhancısı, bir an bile kararsızlık göstermeden, genç adamı omuzlarına almış ve evine dönmüş ve karısını görerek onu kendisiyle ilgilenmesi için kadının ellerine teslim etmiş. Bunun üzerine külhancının karısı yere bir halı sermiş, onun üzerine yepyeni ve temiz bir yastık koymuş ve hasta konuğu yavaşça yatırmış. Sonra mutfığa koşup ateş yakmış ve su ısıtmış; sonra dönüp genç adamın ellerini, ayaklarını ve yüzünü yıkamış. Kendi bakımından külhancı da çarşıya gidip gülsuyu ve şeker satın almış; ve dönüp genç adamın yüzüne gülsuyu serpmiş ve şeker karıp gülsuyuyla kokulandırdığı şerbeti içirmiş. Sonra büyücek bir sandıktan yasemin çiçeği kokan tertemiz bir gömlek çıkarmış ve onu kendi elleriyle genç adamın bedenine giydirmiş.

Bütün bunlar yapıp bitince Davû'l-Mekân, bedenine bir ferahlığın yayıldığını ve tatlı bir meltem esmişçesine onu canlandırdığını hissetmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça sesini kesmiş.

Ama elli dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, Davû'l-Mekân bir ferahlığın içine dolduğunu ve kendisini tatlı bir meltem esmişçesine canlandırdığını hissetmiş ve başını biraz kaldırarak yastıklara dayanabilmiş. Bunu görünce külhancı mutlulanmış ve "Onu sağlığına kavuşturan Tanrı'ya şükürler olsun! Sonsuz merhametine sığınarak bu genç adamın benim elimle şifa bulması için Yarabbi, sana ne çok yalvardım!" diye haykırmış. Ve daha üç gün süreyle onun iyileşmesi için dua etmeyi sürdürmüş ve kendisine serinletici bitki özleri içirmiş, gülsuları serpmiş ve en ince bakımı göstererek ilgilenmiş. Böylece yavaş yavaş Davû'l-Mekân'ın bedeni ne güç gelmiş; sonunda gözünü ışığa açabilmiş ve rahatça soluk almaya başlamış. Ve kendini daha iyi hissettiği anda külhancı

içeri girmiş ve onu canlı bir çehreyle keyfince oturur bulmuş ve ona “Şimdi oğlum, kendini nasıl hissediyorsun?” diye sormuş. Davû'l-Mekân da “Kendimi sağlıklı ve güçlü buluyorum” yanıtını vermiş. Bunu duyan külhancı Tanrı'ya şükretmiş ve çarşıya koşarak orada bulduğu en iyisinden on piliç satın almış, dönerek bunları karısına vermiş ve ona “Ey amcamın kızı, işte sana on piliç getirdim. Bunlardan her gün ikisini, birini sabah, ötekini akşam, kesip bu çocuğa yedirmek gerek!” demiş.

Ve külhancının karısı hemen ayağa kalkıp bir piliç boğazlamış ve kaynatmış; sonra bunu getirerek çocuğa yedirmiş; suyunu da içirmiş. Yemesi bitince, ellerini yıkasın diye sıcak su getirmiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân yastıklara dayanarak sakince, dinlenmiş; külhancının karısı da soğuk almasın diye onu iyice örtüp bastırmış. O da öylece ikindi oluncaya kadar uyumuş. Bunun üzerine külhancının karısı kalkmış, ikinci pilici de kaynatmış ve ona getirmiş; dikkatle parçalara ayırdıktan sonra, ona “Ye çocuğum! Bu sana sağlık ve dirlik getirecek!” demiş. Ve çocuk pilici yerken, hamam külhancısı içeri girmiş ve karısının söylediklerini yerine getirmiş olduğunu görmüş. Genç çocuğun başucuna oturarak ona “Kendini nasıl hissediyorsun çocuğum?” diye sormuş. O da “Tanrı'ya şükürler olsun ki, gücüme ve sağlığıma kavuştum. Allah senden razı olsun ve seni ödüllendirsin!” diye yanıt vermiş. Külhancı da, bu sözleri duyunca, pek çok sevinmiş; ve çarşıya gitmiş ve oradan menekşe şurubu ve gülsuyu getirmiş ve bunları ona içirmiş.

Oysa, külhancı hamamdan her gün ancak beş dirhem para kazanıyormuş ve bu beş dirhemden ikisini piliç, şeker, gülsuyu, menekşe şerbeti almak için Davû'l-Mekân'a harcıyormuş. Ve bu şekildeki harcamaları bir ay daha sürdürmüş, bu sürenin sonunda Davû'l-Mekân tüm olarak sağlığına kavuşmuş ve hastalığının bütün izleri kaybolmuş. Bunu gören külhancı ve karısı çok sevinmiş ve Külhancı Davû'l-Mekân'a, “Oğlum, şimdi benimle yıkanmak için hamama gelir misin? Bunca zamandan sonra yıkanmak sana iyi gelir!” demiş. Davû'l-Mekân da “Tabii, çok iyi olur!” diye cevap vermiş. Bunun üzerine külhancı çarşıya gidip bir eşekçi ve bir eşek ile birlikte geri dönmüş. Davû'l-Mekân'ı eşeğe bindirtmiş ve hamama gidinceye kadar yol boyunca büyük bir dikkat

ve özenle onu tutarak yanında yürümüş. Onu hamama sokmuş ve Davû'l-Mekân soyunduğu sırada, külhancı banyo için gerekli her şeyi satın almış ve hamama geri dönerek, "Bismillah! Başlayalım artık!" diyerek, ayaklarından başlayıp Davû'l-Mekân'ın bedenini ovuşturmaya başlamış. Böylece yıkamayı sürdürdüğü sırada, hamamın tellağı içeri girmiş ve külhancının, tellak olarak kendine özgü görevleri üstlenmesine şaşırıp kalmış, ve külhancıdan hamamın göbeğine zamanında gelip işe girişmemesinden dolayı pek çok özür dilemiş; ama külhancı ona "Gerçekte, kardeşim, ben senin sırtından bir parça yük kaldırmış olmamdan dolayı memnun olduğum gibi, evimde misafir ettiğim bu genç adama hizmet etmiş bulunmaktan da sevinçliyim!" demiş. Bunun üzerine tellak berberi ve kıyolucuyu çağırmış; onlar da Davû'l-Mekân'ı tıraş edip kıllarını almışlar; sonra onu bir güzel yıkamışlar; sonra da külhancı onu kerevete çıkarmış ve sırtına ince bir gömlek ve giysileri arasından bir giysi ve çok zevkli bir sarık giydirmiş; bunu izleyerek beline çok renkli yün bir kuşak sarmış ve sözü edilen eşeğe yeniden bindirerek eve getirmiş. Külhancının karısı da onu gereğince karşılamak için her şeyi hazırlamış. Ev baştanbaşa yıkanmış; hasırlar, halılar ve yastıklar iyice temizlenmiş imiş. Bunun üzerine külhancı Davû'l-Mekân'ı rahatça yatırmış ve ona içmesi için şeker ve gülsuyundan yapılmış serin bir şerbet vermiş; sonra da yemesi için etinin en iyi parçalarını didikleyerek söz konusu piliçlerden birini yedirmiş; suyunu da içirmiş; bu, böylece doyuncaya kadar sürmüştü. Bunun üzerine Davû'l-Mekân sağladığı nimetlerden ve sağlığına kavuştuğundan ötürü Tanrı'ya şükretmiş ve külhancıya, "Oh! Benim için yaptıklarından dolayı sana ne kadar şükran borçluyum!" demiş. Ama külhancı ona "Bunu bir yana bırak oğlum! Şimdi sana bir şey söylemek istiyorum; bu da, artık bana adını ve nerden geldiğini söylemendir. Çünkü senin yüzünü ve davranışlarını görmekle senin seçkin ve yüksek tabakadan birisi olduğunu kuşku duymadan anladım" demiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân, ona "Sen ilkin beni nasıl ve nerede bulduğunu söyle; ondan sonra ben de kendi serüvenimi sana anlatayım!" demiş.

Bunun üzerine hamam külhancısı, Davû'l-Mekân'a "Benden yana sorarsan, bir sabah işime başlamak üzere gittiğim hama-

mın önündeki odun yığınının üzerinde seni terk edilmiş olarak buldum. Seni oraya öylece kimin attığını hiç bilmiyorum; ancak alıp evime getirdim. Hepsi bu kadar!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Davû'l-Mekân "Kuru kemiklere can veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ve sen, ey babalık, bir nanköre iyilik yapmış değilsin; ve umarım ki, çok yakında bunun kanıtlandığını göreceksin! Ama, senden rica ediyorum, şimdi hangi ülkede bulunuyorum, söyler misin?" diye haykırmış. Külhancı da ona "Sen Kutsal Kudüs kentindesin!" demiş. Bunu duyan Davû'l-Mekân, ülkesinden ne kadar uzakta olduğunu ve kız kardeşi Nüzhet'den ayrı bulunduğunu acı acı duyumsamış ve ağlamaktan kendini alamamış ve serüvenini külhancıya anlatmış, sonra da şu dizeleri okumuş:

Sırtıma taşınamayacak ağırlıkta bir yük koydular; ağırlığı beni ezdi ve boğdu. Derdimin nedenini, tüm ruhumun sahibi sevgilime anlattım ve 'Ey hanımım! Çaresiz, derdim karşısında bir parça sabredemez misin?' dedim; bana, 'Ne diyorsun, sen? Sabretmek mi? Sabır benim alışkın olduğum bir şey değildir!' dedi.¹

Bunu duyan külhancı ona "Ağlama, çocuğum, aksine kurtulman ve sağlığına kavuşmandan dolayı Tanrı'ya şükret!" demiş. Davû'l-Mekân da ona "Şam'dan ne kadar uzakta bulunuyoruz?" diye sormuş. Külhancı "Buradan oraya yürüyerek gitmek altı gün tutar!" diye yanıt vermiş. Davû'l-Mekân da "Oraya gitmeyi ne kadar isterdim!" demiş. Ama külhancı ona "Ey genç efendim, senin nasıl olur da yalnız başına Şam'a gitmene razı olurum; sen ki, genç bir çocuksun! Senin için çok endişe duyarım! Ama bu geziyi yapmak için çok dayatırsan, ben de senin ile birlikte gelirim; belki eşimi de birlikte alırsız; gider hep birlikte Şam'ı görürüz. Orayı gören gezginler sularını ve meyvelerini çok övüyorlar!"

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: "My burden is more grave than I can bare; / For when I asked in parting from my fair, / 'Can you not wait a while, delightful creature?' / She said: 'Oh, waiting is not in my nature.' " (Yüküm taşıyabileceğimden daha ağır; / Çünkü sevgilimden ayrılırken ona / 'Ey tatlı sevgilim, biraz bekleyemez misin?' diye sordum; / Bana, 'Beklemek âdetim değildir!' diye yanıt verdi.) (Â.Ş.O.)

demiş. Sonra da eşine dönerek, ona “Ey amcamın kızı, bu güzelim Şam kentini görmek için bizimle gelir misin? Yoksa burada kalıp beni beklemeyi mi yeğlersin? Benim, konuğuma oraya giderken eşlik etmem gerekiyor. Çünkü ondan burada ayrılmak ve bu genç çocuğa halkının, söylendiğine göre, çürümüşlüğe ve ifratlara düşkün olduğu bir kentin tanımadığı sokaklarında tek başına dolaşmasına müsaade etmek bana çok zor geliyor!” demiş. Bunu duyan külhancının karısı “Ama doğallıkla ben de sizinle gelirim!” diye haykırmış. Külhancı buna çok sevinmiş ve “Böyle uyum içinde olduğumuzdan dolayı Tanrı’ya şükürler olsun! Ey amcamın kızı!” demiş. Bunun üzerine hemen orada külhancı ayağa kalkmış ve evin, hasırlar, kazanlar, siniler, şilteler gibi eşya ve mobilyalarını toplamış ve bunları tellalların bulunduğu çarşıya götürmüş ve haraç mezat sattırmış. Bunların tümü elli dirhem tutmuş. Bu paranın bir bölümüyle gezi için gerekli bir eşek kiralamış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, külhancı üzerine Davûl-Mekân’ı bindirdiği bir eşek kiralamış ve kendisi ile karısı ardından yürümüşler ve kutsal şehri, Şam’a gitmek üzere terk etmişler; ve gezilerine bu kente ulaşınca kadar ara vermemişler. Oraya gece olduğu sırada varıp bir hana yerleşmişler; ve külhancı üçü için yiyecek ve içecek bir şeyler satın almak üzere çarşıya gitmiş.

Ve bu durumu sürdürerek handa beş gün kalmışlar; bu sürenin sonunda, külhancının karısı, gezinin yorgunluklarıyla ezgin, soğuk alarak ateşlenmiş ve birkaç gün içinde ölmüş; ve Tanrı’nın rahmetine kavuşmuş.

Davûl-Mekân bu ölümden büyük üzüntü duymuş; çünkü kendisine büyük bir bağlılıkla hizmette bulunmuş olan bu merhametli kadına çok alışmış bulunuyormuş; ama ruhunda mateme yer vermemiş; derde boğulmuş olan zavallı külhancıya dönerek ona, “Üzülme sakın babalık, çünkü hepimiz aynı yolun yolcusuyuz ve er geç aynı kapıdan geçeceğiz!” demiş. Külhancı da Davûl-Mekân’a dönerek ona “Allah merhametli

yüreğini ödüllendirsin! Ey çocuğum! Ve bir gün dertlerimizi sevince çevirsin ve kederi bizden uzaklaştırsın! Doğru söylüyor-sun, uzun boylu dertlenmenin ne yararı var? Yazılan başa gelir! Öyleyse kalkıp henüz görmek fırsatını bulamadığımız bu Şam kentini biraz dolaşalım. Çünkü senin içinin biraz ferahlamasını ve ruhunun mutlanmasını istiyorum!” demiş.

Bunun üzerine külhancı kalkmış ve elele tutuşarak Davû'l-Mekân ile dışarı çıkmış ve Şam'ın çarşılarını ve caddelerini ağır ağır dolaşmaya başlamışlar. Sonunda Şam valisinin ahırlarının önüne gelmişler ve kapıda, hatırı sayılır sayıda at, katır ve üzerlerine devecilerin şilteler, yastıklar, denkler, sandıklar ve her türden yükler yükledikleri çökmüş deve görmüşler; ve de orada birçok genç ve ihtiyar köle ve hizmetçi varmış; ve bütün bu kalabalık bağırıp çağırıyor, gürültü patırtı içinde bulunuyormuş. Davû'l-Mekân kendi kendine “Kim bilir bu köleler, bu develer ve bu sandıklar kimindir?” demiş. Sonra, hizmetkârlardan birine yaklaşıp bilgi edinmeye karar vermiş; kendisine “Bu Şam valisinin, Şah Ömerü'n-Neman'a yolladığı bir armağan kervanıdır. Bütün bunlar her yıl Şah Ömerü'n-Neman'a Şam kentinin yolladığı haracı oluşturmaktadır!” demişler.

Davû'l-Mekân bu sözleri işitince gözleri yaşla dolmuş ve yavaşça şu dizeleri okumaya başlamış:

Uzaktaki dostlar susmanı suçlar ve kötüye yorarsa, nasıl karşılık verebilirim onlara?

Susma kötüye yorumlanır ve onlarda yaşayan eski dostluğumuzu öldürürse, bana yapacak ne kalır?

Ve dertlerime sabırla katlanmak istesem de her şeyi ve de gücümü yitirmişken, sabrımdan hâlâ bir şeyler kaldığından söz edebilir miyim?

Sonra bir an susmuş ve şu dizeler aklına gelmiş:

Çadırını topladı ve çekip gitti; ona tapınan gözlerimden çok uzaklara.

Ona tapınan gözlerimden kaçtı. Oysa tüm varlığımı titretiyordu.

Güzelim uzaklaşıp gitti; yaşamım soldu! Ama arzum şurada kaldı, o da uzaklaşıp gitmedi ki!

Yazık, yazık ki! Seni bir daha göremeyeceğim. Öyleyse, hangi uzun ve ayrıntılı sitemleri yapayım sana?

Davû'l-Mekân bu dizeleri okuyup bitirince ağlamış. Bunu gören temiz yürekli külhancı, ona “Ey çocuğum, aklını başına topl! Senin sağlığını yeniden kazanmak için ne kadar üzüntü çektik. Şimdi, döktüğün bunca gözyaşı yüzünden yeniden hasta olacaksın! Lütfen sakın ol, ağlama artık! Zaten başım dertte, senin de yeniden elden ayaktan düşmenden korkuyorum!” demiş. Ama Davû'l-Mekân bir türlü kendini tutamamış ve kız kardeşi Nüzhet'i ve babasını hatırlayarak gözyaşlarına boğulmuş ve şu harika dizeleri okumuş:

Dünyadan ve yaşamdan yararlanmaya bak! Çünkü dünya kalsa da yaşam kalmıyor.

Yaşamı sev, yaşamdan yararlan: mutluluk bir zaman için vardır, acele et! Ve düşün ki, geriye kalan hiçtir.

Çünkü geriye kalan hiçlikten başka bir şey değildir, çünkü yaşamda aşkın dışında, yeryüzünde, boşluktan ve ıssızlıktan başka bir şey yoktur!

Çünkü dünya gezgin atlının konukevi gibidir. Dostum, yeryüzünün atlı gezgini ol sen de!

Hamam külhancısının kendinden geçercesine dinlediği ve birçok kez tekrarlayarak öğrenmeye çalıştığı bu dizeleri okumayı bitirince, Davû'l-Mekân belli bir süre düşünmeye koyulmuş. Bunun üzerine onu tedirgin etmek istemeyen külhancı, sonunda “Ey genç efendim, sanırım ki, boyuna ülkeni ve ana babanı düşünüyorsun!” demiş. Davû'l-Mekân da “Evet babacığım; ve de artık bu ülkede bir dakika daha kalamayacağımı da hissediyorum. Ve sana veda edip, kendimi çok yormadan, şu kervanla dinlene dinlene yol alarak gitmek istiyorum; böylece kendi kentim Bağdat'a ulaşırım inşallah!” demiş. Bunun üzerine hamam külhancısı da, ona “Ben de seninle gelirim! Çünkü artık seni yalnız bırakamayacağım gibi, ben de senden ayrılamam ve de senin bakıcın olmaya

çoktan soyunduğumdan dolayı, şimdi artık yarı yolda durmak istemiyorum” demiş. Davû'l-Mekân da “Tanrı senin bu bağlılığını kutsasın ve ödüllendirsin!” diye onu yanıtlamış ve bunca bahtlı olduğundan dolayı son derece sevinmiş.

Bunun üzerine külhancı, Davû'l-Mekân'ı eşeğe bindirmiş ve ona “Sen yolculuk boyunca istediğin süre eşek üzerinde kal! Oturmaktan yorulduğun zaman istersen iner, yürüyebilirsin!” demiş. Davû'l-Mekân da ona coşkuyla teşekkür etmiş ve “Gerçekte, senin benim için yaptıklarını kardeş kardeşe yapmaz!” demiş. Sonra ikisi birden kervanla yola koyulmak ve Bağdat doğrultusunda Şam'dan çıkmak için güneşin batmasını ve gecenin serinliğini beklemişler. Davû'l-Mekân ile hamam külhancısının durumu böyleymiş.

Davû'l-Mekân'ın ikiz kız kardeşi genç Nüzhet'e gelince; hali vakti yerinde bir ailenin yanında hizmetçilik görevi bulabilmek ve bu yoldan biraz para kazanarak kardeşine bakmak ve onun arzuladığı şiş kebabını yapmak üzere et satın alabilmek için Kudüs'teki handan dışarı çıkmış. Başını da eski devetüyü kumaşla örtmüş ve nereye gideceğini bilmeden rasgele yürümeye başlamış; ruhu ve yüreği kardeşi için endişe doluymuş; ikisinin birlikte ülkelerinden ve ana babalarından uzak olmalarından ötürü kaygılar içinde kıvranıyormuş. Düşüncelerini esirgeyici Tanrı'ya doğrultarak dudaklarına gelen şu dizeleri okumuş:

Karanlıklar çöküyor ve her yandan ruhumu kaplıyor ve acımasız alevler beni çökertiyor ve elimi ayağımı kırıyor; arzu içimde acıyla yankılanıyor ve içimdeki dertleri yüzümde yansıtıyor.

Ayrılık acısı, içimde, çörekleniyor; ve hiçbir şeyin yatıştıramadığı sürekli bir çile, bir uçurum gibi, kötü şekilde içimde derinleşiyor.

Uykusuzluk matemimin yoldaşı olmuş; arzunun ateşi de gıdımı oluşturur. Böyleyken ruhumun gizini nasıl saklarım?

Ben ki, yüreğimdeki acıyı gizlemek yollarını ve sanatını hiç bilmiyorum.

Eriyik ateşiyle aşk kalbimde sel gibi akıp beni boğuyor.

Ey gece, sen onu tanırsın! Geçen saatlerin sükûnu içinde ey haberci, git ona derdimin yoğunluğunu bildiğini, kollarında gözümü kırptığımı hiç görmediğini söyle!

Ve genç Nüzhet, böylece caddeler boyunca avare dolaşırken, yanındaki beş Bedevi ile birlikte kendisine doğru bir Bedevi kabile reisinin gelmekte olduğunu görmüş, reis ona uzun uzun bakmış ve hemen başı eski bir kumaş parçasıyla örtülü olan ve paçavra halindeki kaba kumaşın güzelliğini daha da belirgin kıldığı bu güzel kıza şiddetle sahip olma arzusu duymuş. Ve çekinmeden onu izleyerek ve onun تنها ve dar bir sokağa girmesinden yararlanarak, önüne geçip kıza, “Ey genç kız, sen özgür müsün, köle misin?” diye sormuş. Bedevinin bu sözü üzerine genç Nüzhet hareketsiz kalmış; sonra da “Lütfen ey yolcu, bana dertlerimi ve felaketlerimi hatırlatan sorular sorma!” demiş. O da “Ey genç kız sana bu soruyu soruyorsam, benim de altı kızım varken, bunlardan beşini yitirdiğim ve geri kalan tek kızımın da evimde hüzünlenererek yaşadığı içindir. Bu küçük kızım için ona yoldaşlık edecek ve zamanını hoşça geçirecek bir dost bulmak istiyorum. Senin özgür olup da evimde konukluğu kabul edip edemeyeceğini ve evladım olarak, küçük kızımın kardeşlerinin ölümüyle tuttuğu matemini unutturmak üzere aileme katılıp katılmayacağını sormak isterdim” demiş.

Nüzhet bu sözleri duyunca, kafası karmakarışık olmuş ve ona “Ey Şeyh, ben bu kentte garip bir genç kızım. Hicaz’dan birlikte geldiğim bir de hasta erkek kardeşim var. Aslında evine gidip kızına arkadaşlık etmeyi çok isterdim, ama her akşam gidip kardeşimi görmek koşuluyla olur bu!” demiş. Bunu duyan Bedevi ona “Olabilir, ey genç kız. Sen kızım ile sadece gündüzleri ilgilenirsin. Ve de istersen kardeşini de evime taşırsın. O da yalnız kalmamış olur” demiş. Ve Bedevi öylesine kandırıcı görünmüş ki, kız onunla gitmeye karar vermiş. Ama bu alçak herif, aslında bütün bu konuşmalarla onu baştan çıkartmaktan başka şey düşünmüyormuş; çünkü kendisinin hiçbir çocuğu olmadığı gibi, evi barkı da yokmuş. Kendisi ile Nüzhet ve öteki beş Bedevi, kentin dışına çıkmakta gecikmemişler ve hareket etmeye hazır durumda yüklü develerin ve su dolu tulumların

bulunduğu bir yere ulaşmışlar. Bedevi kabile reisi, devesine binmiş, Nüzhet'i de ardında terkisine oturtmuş ve hareket işareti vermiş. Oradan hemen uzaklaşmışlar.

O zaman zavallı Nüzhet kandırıldığını ve kaçırıldığını anlamış. Ve kendisinin ve yarımsız tek başına bıraktığı kardeşinin talihine ağlayıp sızlanmaya koyulmuş. Ama Bedevi onun yalvarıp yakarmalarından etkilenmeksizin, durup dinlenmeden, bütün gece, şafak sökünçeye kadar yol almış ve çölde gözden irak güvenli bir yer bulunca durmuş. Nüzhet'in hâlâ ağlamakta olduğunu görünce, Bedevi adamlarını durdurarak deveden inip Nüzhet'i de indirerek kızgınlıkla yanına yaklaşmış ona "Ey tavşan yürekli, evinden dışarı çıkmamış kötü şehirli kız, ağlamayı keser misin, yoksa geberinceye kadar kamçılanmayı mı yeğ tutarsın?" demiş. Kaba Bedevinin bu kıyııcı sözlerini duyunca zavallı Nüzhet yüreğinin isyan ettiğini duyumsamış ve artık ölümden korkmayarak "Ey çöl haydutlarının reisi, felaket saçan adam, cehennem zebanisi! Sen benim güvenimi kötüye kullanmaya nasıl cesaret edersin ve kendine ihanet edercesine sözünden nasıl dönersin? Ey alçak hain, bana ne yapmak istiyorsun?" diyerek haykırmış. Bu sözleri duyunca Bedevi çok kızarak ona yaklaşmış, kırbacını kaldırarak ona "Kötü şehirli, görüyorum ki kamçıyı sırtında duymak istiyorsun. Bak sana eğer hemen canımı sıkan ağlamalarını ve küstah dilinle yüzüme karşı haykırdığın konuşmaları kesmezsen, parmaklarımla dilini tutarak koparacağımı ve bacaklarının arasındaki şeyine sokacağımı haber veriyorum! Ve bunu sana külahım üzerine yemin ederek söylüyorum!" diye haykırmış. Böyle kaba konuşmalar duymaya alışık olmayan genç kız, bu müthiş tehdidi duyunca titremeye başlamış ve susmuş; ve korkudan başını örtüsünün altında saklayarak hıçkırıklarını önleyemeyerek şu şikâyet dolu şiiri okumuş:

Oh! Bir zamanlar oturduğum o sevgili eve kim gidip göz yaşlarımı ulaşmak istediğim yere götürür?

Acaba, acı ve ıstırap dolu bir yaşamda bahtsızlığıma daha uzun süre katlanabilecek miyim?

Yazık ki, şimdi böyle acınası bir sefaletle düşmek için uzun süre mutlu ve sevilerek yaşamışım!

Ah! Acaba kim bir zamanlar oturduğum eve gidip gözyaşlarını ulaştırmak istediğim kimseye götürür?

Hayranlık verecek kadar uyumlu bu dizeleri duyan Bedevi, sözlerin etkisine kapılarak bahtsız güzel kıza acımış ve yanına yaklaşıp gözyaşlarını silmiş, ona yemesi için bir arpa peksimetini vermiş ve de “Bir başka sefer, öfkelendiğim zaman bana karşılık vermeye kalkmamalısın! Çünkü buna dayanacak tıynet değilim! Ve de, sana ne yapacağımı sorduğundan dolayı, işte söylüyorum: Şunu bil ki, ben sana ne cariye ne de köle olarak sahip olmak istiyorum. Sana iyi davranacak ve sana, benim sağlayacağım gibi, mutlu bir yaşam sağlayacak herhangi zengin bir tacire satmak istiyorum. Bu maksatla seni Şam’a götüreceğim” demiş. Nüzhet de “İstediyini yap!” yanıtını vermiş. Böylece yeneden deveye binilmiş ve Nüzhet daima Bedevinin ardına oturmuş olarak Şam doğrultusunda yola çıkılmış ve kız çok acıktığından Bedevinin kendisine verdiği arpa peksimetinden yemiştir.

Anlatısının burasında sabahın belirdiğini gören Şehrazad yavaşça susmuştur.

Ama elli altıncı gece olunca, söze başlamıştır:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Nüzhet kendisini kaçıranın verdiği arpa peksimetinden bir parça yemiştir. Bir süre sonra Şam’a gelinmiş ve Bab-ül-Malik yakınında bulunan Sultan Hanı’na yerleşmiştir. Nüzhet, çok kederli ve duyduğu acıdan sararmış olduğu için ve de ağlamayı sürdürdüğünden, Bedevi ona öfkeli bir sesle “Ağlamayı hiç kesmezsen, güzelliğini ve değerini yitirirsin; o zaman seni berbat bir Yahudiden başkasına satamam! Bunu iyi düşün ey şehirli!” demiştir. Sonra Bedevi Nüzhet’i hanın odalarından birine dikkatle kapatmış ve esir tacirlerini görmek üzere aceleyle pazara gitmiş ve onlara kaçırdığı güzel kıızı önermiş, onlara “Yanımda Kudüs’ten getirdiğim genç bir esire var. Bu kızın ardımızda bırakmak zorunda kaldığım, ailemin baktığı hasta bir kardeşi var. İçinizden onu kim almak isterse, bu kıza, hasta kardeşinin Kudüs’te bulunan kendi evinde bakılmakta olduğunu söylemeyi unutmasın! Bu koşulla onu size ucuza satarım!” demiştir.

Bunu duyan tacirlerden biri ayağa kalkmış ve ona “Bu esire kaç yaşında?” diye sormuş. Bedevi de “Bu, henüz bakire olan, ancak evlenme çağında bir genç kızdır. Zekâ, nezaket ve ince fikirlilik kadar güzellik ve kusursuzluktan yana da nasibi var. Ne yazık ki, kardeşinin hasta oluşundan beri, kederi onu zayıflattı, gücünü tüketti ve bedeninin biçimini bozdu. Ama buna karşın, ona biraz ilgi gösterip kederi unutturulursa, kendine gelmesi kolaylaşır!” demiş. Bunu duyan tacir ona “Niteliklerini sayıp döktüğün esireyi seninle gidip göreceğim. Ancak, onu kendimce uygun bulmazsam, aramızda hiçbir şey geçmemiş olmak koşuluyla... Ama, gerçekten senin anlattığın gibiyse, üzerinde anlaşıcağımız bedelden onu satın alacağım; ama bu parayı sana esireyi kendim yeniden sattığım zaman ödeyeceğim. Zira sana niyetimi açıkça söyleyeyim: Bil ki, ben onu, oğlu kentimizin valisi Emir Şarkân olan Bağdat ve Horasan Sultanı Şah Ömerü'n-Neman'a götürülmek üzere satın alıyorum. Dolayısıyla beni tanıyan Emir Şarkân'a giderek kızı ona göstereceğim. O da bana, genç esireler için duyduğu zevkle tanınan Şah Ömerü'n-Neman'a sunulmak üzere bir mektup verecek; o da bu esireyi çok üstün bir bedelle satın almakta gecikmeyecektir. İşte ancak o zaman aramızda kararlaştırdığımız bedeli sana ödeyeceğim!” demiş. Bedevi de “Senin koşullarını kabul ediyorum” cevabını vermiş.

Bunun üzerine ikisi birden Nüzhet'in kapalı bulunduğu Sultan Hanı'na doğru yönelmişler ve Bedevi, bir bölmenin ardına gizlenmiş olan genç kızı “Naciye, hey Naciye!” diye seslenerek yüksek bir sesle çağırmış. Çünkü Bedevinin esiresine uygun görüldüğü isim buymuş. Ama, kendisi için yeni olan bu ismi duyunca zavallı genç kız ağlamaya başlamış ve yanıt vermemiş. Bunun üzerine Bedevi esir tacirine “Bak, işte şu bölmenin ardında! Sana yaklaşıp ona orada ürkütmeden bakmanı öneririm; ama benim yaptığım gibi onunla yumuşak bir sesle konuş!” demiş. Tacir de bölmenin ardına geçip kıza doğru ilerleyerek ona “Tanrı'nın barışı senin üstüne olsun! Ey genç kız!” demiş. Nüzhet de şeker gibi tatlı ve vurgulamaları hoş bir sesle Arapça olarak “Tanrı'nın barışı ve kutsaması senin üzerine olsun!” diyerek yanıt vermiş. Bu sesi duyunca tacir son derece etkilenmiş ve başı o kaba örtüyle kapalı genç esireye dikkatle bakmış ve kendi kendine, “Aman Allah'ım!

Ne zarif ve dili ne kadar temiz bir kız bu böyle!” demiş. Kız da tacire bakmış ve “Bu ihtiyarın çok tatlı bir yüzü, saygın bir görünüşü ve insanda iyi etki bırakan bir hali var. Bu öfkeli ve nefret verici Bedeviden kurtulur, inşallah onun esiri olurum! Bunun için ona zekâmı kullanarak ve hoş yanlarımı göstererek ve de kibarca konuşarak yanıt vermem gerekir! Çünkü kendisi buraya beni tanımak için gelmiş olmalı!” diye düşünmüş. Tacir ona, “Nasıl-sın, ey genç kız?” diyerek soru yönelttiğinde, başını alçakgönüllülükle yere eğip “Ey saygın ihtiyar, nasıl olduğumu soruyorsun. Benim durumuma Allah en kötü düşmanlarımı bile düşürmesin! Ama herkes boynuna asılı olan bahtını taşır der Tanrı’nın dua ve barışı üzerine olası Peygamberimiz!” diyerek yanıtlamış.

Tacir bu sözleri işitince hayranlığın sınırına yaklaşıncasına hayran ve sevinçten aklı başından uçar gibi olmuş ve kendi kendine, “Kuşkusuz şimdi eminim ki, çok güzel olması gereken hatlarını görmemiş olsam da, Ömerü’n-Neman’dan bu kız için istediğim parayı alacağım!” demiş.

Sonra, Bedeviye dönüp ona “Bu esire harika! Buna ne istiyorsun?” demekten kendini alamamış. Bu sözleri duyan Bedevi, hiddetle “Yaratıkların en çirkini iken, onun harika olduğunu söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Şimdi kalkıp kendinin gerçekten güzel olduğuna inanacak; onun üzerine hiçbir egemenliğim kalmayacak. Defol! Onu sana satmak istemiyorum!” diye haykırmış. Bunu duyan tacir, Bedevinin budala biri olduğunu anlamış ve ne yapsa onu inandıramayacağını farkına varmış. Bunun üzerine sorunu başka türlü çözümlemeyi düşünerek güçlüğü yenmeyi denemiş ve ona “Ey Bedevi şeyhi, yaratıkların en çirkini de olsa, onu kusurlarına karşın satın almak isterdim!” demiş. Bunun üzerine Bedevi biraz yatışmış olarak “Öyle olsun! Sen ne veriyorsun, bakalım?” diye sormuş. Tacir, “Atasözü, ‘Oğluna adını babası koyar!’ der. Sen uygun gördüğün fiyatı önce kendin söyle bakalım!” diyerek yanıt vermiş. Ama Bedevi, buna kulak asmayarak “Öneride bulunmak sana düşer!” demiş. Tacir de “Bu Bedevi budala ve inatçı biri. Bu genç kız, konuşması ve sözgenliğiyle benim beğenimi kazanmışken, ne gibi bir bedel önersem acaba? Allah ona bu kadar şey bağışladığına göre, sanırım ki kesinlikle okuma yazma da bilir. Ama bu Bedevinin onun gerçek bedelini

bilmediği de belli!” diye düşünmüş. Sonra Bedeviye dönmüş ve ona “Sana bu kız için iki yüz altın dinar öneriyorum. Üstelik pey akçesi ve satış dolayısıyla Hazine payları da bana ait olacak!” demiş. Ama Bedevi, kızarak “Ey tacir, sen bırak git! Ben onu satmıyorum. Çünkü iki yüz dinara ben onun başını örten paçavrayı bile satmam! Bu iş bitmiştir. Onu satmak istemiyorum ve de onu kendime saklayıp çöle götürmek, deve çobanı yapmak ve değirmende tohum öğütmek için kullanmak istiyorum” diye haykırmış. Sonra da genç kıza dönerek “Gel bakayım buraya, ey kötü kız, gidiyoruz!” demiş. Tacirin yerinden kıpırdamadığını görünce de, Bedevi ona doğru dönüp “Külahım üzerine yemin ederim ki, onu satmayacağım. Arkanı dön, bas git, yoksa ağızından hiç de hoşuna gitmeyecek kötü sözler çıkacak!” diye haykırmış.

Bunu duyan tacir, kendi kendine “Hiç kuşku yok ki, külahı üstüne yemin eden bu Bedevi olağanüstü deli. Böyle de olsa, bu genç kızın bir hazine değerinde olduğunu bildiğinden, onu yola getirmem gerek! Ve değer biçme işi bana kalsaydı, bu budalaya ne verilecekse verir, işi bitirirdim” diye düşünmüş. Sonra, sırtındaki harmaniyenin ucundan tutarak sakın bir sesle, “Ey Bedevilerin şeyhi, lütfen sabırsızlanma! Görüyorum ki, alım satım konusunda pek alışkınlığım yok. Bu konularda, sabır ve yol yordam bilmek gerek! Merak etme, sana istediğin parayı vereceğim. Ama, her şeyden önce bu gibi işlerde esirenin yüzünü ve endamının hatlarını görmek gerektiğini bilmelisin!” demiş. Bedevi de “Pekâlâ! İstediğin kadar onu seyret, eğer hoşuna gidecekse, onu baştan aşağı soy, yokla ve her yanına dokun” demiş. Ama tacir ellerini gökyüzüne kaldırmış ve “Allah beni böylesi işlerden sakınsın! Ben sadece yüzünü görmek istiyorum!” diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli yedinci gece olunca, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir, “Ben sadece yüzünü görmek istiyorum” demiş; ve Nüzhet’e doğru ilerleyip kendini mazur tutarak ve zihni karışarak kızın karşısına oturmuş ve ona tatlı bir sesle “Ey hanım kız, senin adın ne?” diye sormuş. Kız da

iç çekerek “Şimdiki adı mı, geçmişteki adı mı soruyorsun?” demiş; adam şaşarak “Demek ki senin bir yeni bir de eski adın var, öyle mi?” demiş. Kız da “Evet, ey ihtiyar! Benim eski adım Nüzhetü’z-Zaman, yeni adımsa Gussatü’z-Zaman’dır¹” diye yanıt vermiş. Çok hüznü bir sesle söylenmiş olan bu sözleri duyan ihtiyar tacir, gözlerinin yaşla ıslandığını duyumsamış. Genç Nüzhet de, artık gözyaşlarını tutamayarak şikâyetçi bir edayla şu dizeleri okumuş:

Yüreğim sana bakıyor, ey yolcu! Hangi ülkelere gidecek,
hangî kimselerle tanışacak, hangî hanelerde oturacaksın diye!
Hangi kaynaktan içeceksin ey avare! Bense burada senin
için ağlıyor, anılarının gülleriyle donanıyorum ve gözle-
rimin coşkulu kaynağından susuzluğumu dindiriyorum.
Ve düşünceme göre, zor ve katı olan senin uzaklaşmandır.
Geri kalanı, bir yerde, basit ve dayanılır şeydir!

Ancak Bedevi bu konuşmanın çok uzun sürdüğünü düşünerek Nüzhet’e yaklaşmış ve kamçısını kaldırarak ona “Böyle zevzeklik edip duracak ne var? Yüzündeki örtüyü kaldır, bu iş bitsin!” demiş. Bunun üzerine Nüzhet, tacire bakmış ve ona üzgün bir edayla “Ey saygın ihtiyar, lütfen! Beni bu Tanrı tanımaz, inançsız haydudun elinden kurtar! Yoksa hemen bu gece, kendimi gözümü kırpmadan öldüreceğim!” demiş. Bunun üzerine tacir, Bedeviye dönerek ona “Ey Bedevilerin şeyhi, gerçekte bu genç kız, senin için bir sıkıntıdır. Öyleyse kendi istediğin bedelle onu bana sat!” demiş. Fakat Bedevi “Sana yeniden söylüyorum: Öneride bulunmak senin işin. Yoksa onu alıp çöle götüreceksin, deve çobanı yapacağım; hayvan dışkılarını toplayacak!” diye haykırarak. Bunun üzerine tacir, ona “Pekâlâ! İş bitirmek için, beni iyi dinle! Sana elli bin altın dinarlık bir bedel öneriyorum!” demiş. Ama bu kaba ve inatçı herif, ona, “Ah, hayır! Yukarıda Allah var, böyle iş tutulmaz!” demiş. Bunun üzerine tacir, “Altmış bin dinar!” demiş. Ama Bedevi “Yukarıda Allah var! Bu, onu beslemek için sarfettiğim parayı, satın aldığım arpa peksimetini bile karşılamaz! Çünkü, bil ki, onu beslemek için sadece arpa pek-

1 Gussatü’z-Zaman (Arapça): “Zamanın Dertleri” (Â.Ş.O.)

simetine doksan bin dinar harcadım!” demiş. Bunun üzerine bu kaba herifin çılgınlığına şaşıp kalarak tacir ona “Fakat, ey Bedevi, sen anan baban ve kabilendeki bütün Bedeviler, tüm yaşamınızda, herhalde yüz dinarlık arpa yememişsinizdir! Öyle de olsa, ben sana, son bir öneride bulunuyor ve son sözümü söylüyorum. Bunu da reddedersen gidip Şam Valisi Emir Şarkân’ı göreceksin ve hiç kuşkusuz çaldığın bu genç esireye gösterdiğin kötü davranışı kendisine bildireceğim, ey soyguncu haydut!” demiş. Bu sözleri duyunca, Bedevi “Hele önerini bir duyalım!” demiş. Tacir de, ona “Yüz bin dinar!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Bedevi, “Esireyi sana bu fiyata bırakıyorum. Zira pazara gidip tuz almam gerek!” demiş. Bunu duyan tacir gülmekten kendini alamamış; Bedeviyi ve genç kızı yanına alarak onları kendi evine götürmüştü; ve Bedeviye resmi terazide dikkatle tarttıktan sonra sözü edilen miktardaki altın parayı dinar be dinar ödemiş. Bunun üzerine Bedevi oradan ayrılmış; devesine binerek, Kudüs yolunu tutmuş; kendi kendine de “Kız kardeşi bana yüz bin dinar kazandırdıysa, oğlan da, en az onun kadar kazandırır. Gidip onu da arayayım!” demiş. Ve Kudüs’e ulaşarak tüm hanlarda Davû'l-Mekân’ı aramış; ama çocuk daha önce anlatıldığı gibi hamam külhancısı ile birlikte oradan ayrılmış bulunduğu için aç gözlü Bedevi onu bulamamış. Bedevinin öyküsü böyle! Genç Nüzhet’e gelince...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Genç Nüzhet’in durumuna gelince, o da şöyle: İyi yürekli tacir, onu bir kez evine götürünce, en iyi cinsten çok zengin ve çok zarif giysilerle donatmış; sonra onu cevahirciler ve kuyumcular çarşısına götürerek zevkine göre, mücevherler ve ziynetler seçmesine yardımcı olmuş; ve bütün bunları ipek saten bir bohçaya koyarak eve taşımış; ve kızın ellerine teslim etmiş. Sonra da, ona “Şimdi, buna karşılık senden dilediğim, seni sarayına götürdüğüm zaman Emir Şarkân’a seni satın aldığım gerçek bedeli söylemeyi unutmamandır. O da zamanı gelince, Bağdat’taki Şah Ömerü’n-Neman’a umduğun tavsiye mektubu-

nu yazarken, bunların sözünü etmeyi unutmasın! Ve, dahası, umarım ki, Emir Şarkân, Bağdat'ta satmak niyetinde olduğum mallar için de helal olduklarına ve Bağdat'ta geçerli olmak üzere vergiden bağışık bulunduklarına dair bir belge verir!" demiş.

Bu sözleri duyan Nüzhet iç çekmiş ve gözleri yaşarmış. Bunu gören tacir de, ona "Ey kızım, niçin Bağdat'ın her sözünü ettiğimde böyle iç çekiyorsun ve gözlerin yaşıyor? Orada sevdiğin biri, ya da ana baban ya da bir tacir mi var? Söyle, hiçbir şeyden korkma! Çünkü ben Bağdat'taki ya da öteki ülkelerdeki tüm tacirleri tanırım!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, "Vallahi! Ben Bağdat'ın Sultanı olan Şah Ömerü'n-Neman'dan başka hiç kimseyi tanımam!" demiş.

Şamlı tacir, bu umulmaz şeyi işitince, büyük bir mutluluk ve hoşnutluk soluğu bırakmaktan kendini alamamış ve kendi kendine "İşte ulaştığım hedef!" demiş; sonra da genç kıza "Bundan önce bir başka esir taciri mi seni Şah'a sundu?" diye sormuş; Kız, "Ama ben sadece onun kendi sarayında yetiştirildim. Beni çok sever; ve ondan dileyeceğim herhangi bir şeyi mutlaka sağlar. Eğer ondan herhangi bir lütuf bekliyorsan, bunu bana söylemen ve bir kalem, bir hokka ve bir kağıt vermen yeter; sana bir mektup yazıp vereyim! Götür Şah Ömerü'n-Neman'ın kendi ellerine teslim et! Ve kendisine 'Senin alçakgönüllü kölen Nüzhet, bahrın felaketlerine uğramış ve gecelerin ve günlerin acısını tatmış ve alınıp satılmış; efendi ve hane değiştirmiş olup şimdi de Şam'daki temsilcinin sarayında bulunmaktadır. Ve dahası, sana sağlık ve barış dileklerini yollamaktadır.' dersin" demiş.

Bu şaşırtıcı ve sözgenlik dolu sözleri işitince tacir sevinç ve şaşkınlığın doruğuna ulaşmış ve Nüzhet için duyduğu sevgi, yüreğinde hatırı sayılır derecede artmış ve ona saygıyla "Kuşkusuz, ey üstün değerli genç kız, sen sarayından kaçırılmış ve aldatılarak satılmış olmalısın! Ve yine kuşkusuz edebiyat konusunda ve Kuran okumada derin bilgi sahibisindir, değil mi?" diye sormuş. Nüzhet de ona "Gerçekten, ey saygın şeyh, Kur'an'ı bilirim. Ve dahası tıp bilimleri, simyaya giriş kitabı, Hipokrat Hekim'in ve Bilge Galien'in eserlerinin yorumları üzerinde de eğitim gördüm; felsefe ve mantık kitaplarını okudum; İbni Bitar'ın vurguladığı erdemleri ve bunların açıklamalarını inceledim; bilginlerle

İbni Sina'nın yasalarını tartıştım, alegorik anlatımların çözümlemesini yaptım; geometrinin tüm şekillerini çizdim; mimarlıktan esaslarını bilerek söz ettim; sağlık konusunu inceledim. Ve tedaviyle ilgili kitapları okudum ve gramer ve sentaks ve dilin gelişmeleri konularını öğrendim; her daldaki bilginler ve uzmanların toplantılarında bulundum. Kendim de sözgenlik, belagat, aritmetik, kıyas konularında pek çok kitap yazdım; ve öğrendiğim her şeyi aklımda tuttum! Ve şimdi sen bana kalemi, kağıdı ver, sana tüm mektubu manzum olarak yazayım. Böylece, Şam'dan Bağdat'a giderken, yolda, tekrarlayarak okur, zevk alırsın; ve de yanına yolda okunmak üzere alınacak kitaplar taşımaya gerek kalmaz; çünkü bu mektup senin için yalnızken bir tatlılık, boş geçen saatlerde sır saklayan bir dost olacaktır!" demiş.

Bunu duyan zavallı tacir, büsbütün şaşırmış, "Ya Allah! Ya Allah! Sana barınak oluşturan konut, ne kadar mutludur! Ve seninle birlikte oturanlar ne kadar kıvançlıdır!" demiş. Ve ona saygıyla yazı yazmak için gerekli gereçleri getirmiş. Nüzhet de kalemi eline alıp hokkaya batırarak ilkin tırnağında denemiş; sonra şu dizeleri yazmış:

"Bu yazılar, fikirlerinin karmaşası şikâyetçi dalgalara eşit olan birinin elinden çıkmıştır. Uykusuzluğun göz kapaklarını yaktığı ve uyuyamamanın güzelliğini yıprattığı; duyduğu acıyla geceyi gündüzden ayıramayan; yalnız yatağında inleyerek üzgün kıvrılıp yatan; ve sırdaş olarak gecelerin uğursuz karanlığında sessiz yıldızlardan başka kimsesi olmayan bir kişinin parmaklarından süzülen ölçülü uyaklı şikâyetlerdir bunlar; gözlerinin anısına adadığım! Yaşamın zevklerinin ruhumun tellerinde titrediğini hiç hissetmedim ben! Ve gençliğim gözlerime hiç kapanmamayı ve uykuyu sonsuza dek unutmayı öğretti. Meltem rüzgârlarına iç çekişlerimi emanet ettim; ama rüzgâr onları soluyacak kişilere asla taşımadı. Böylece, umutsuzum, daha fazla dayanacak yürek kalmadı bende. Ancak şikâyetimi ve imzamı belirtmek istiyorum. Dertli, ana babasından ve yurdundan uzak, yüreği ve ruhu işkencede,

Nüzhet yazı yazmayı bitirince, üzerine ince kum dökerek kağıdı kurutmuş; özenle katlayıp tacire vermiş; o da saygıyla mektubu almış; ilkin dudaklarına, sonra da alnına götürmüş, ipek saten bir mendile sarıp “Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!” diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat elli dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir “Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!” diye haykırmış! Ve konuğuna gerekli saygıyı gösterebilmek için ne yapacağını bilememiş ve tüm saygı ve hayranlığını belirten davranışlarını abartarak belirtmiş ve ilkin kendisine yıkanmayı önermenin, bu ihtiyacı duymuş olabileceğinden uygun bulunduğunu düşünmüş; ve gerçekten, bunu genç kız hemencecik kabul etmiş; bunun üzerine, banyodan sonra bürünmeye yarar ne varsa kadife bir bohçaya koyarak ve kızın önünde yürüyerek onu hamama götürmüş; hamamın en iyi natırını tutmuş ve ona genç kızı teslim ederek “Yıkanma işi bitince gel bana haber ver!” demiş. Ve natırın yardımıyla, Nüzhet, yıkanıldığı sırada, yaşlı tacir çarşıya gidip her türden meyve ve şerbet satın almış ve getirip Nüzhet’in giyineceği yerde peykenin üstüne koymuş.

Yıkanması bitince, natır, Nüzhet’e eşlik ederek ve onu kokulu havlulara sararak giyineceği bölmeye getirmiş; ve orada ikisi birlikte meyveler yiyip şerbetler içmişler; ve doyunca geri kalanını hamam bakıcısı kadına vermişler.

Ve bu sırada, iyi yürekli tacir gelmiş; elinde sandal ağacından bir kutu taşıyormuş. Bu kutuyu peykenin üzerine koymuş ve Allah’ın adını anarak açmış ve natırın yardımıyla, onu daha sonra, Emir Şarkân’ın huzuruna götürmek üzere Nüzhet’in giydirilmesi işine girişmiş ve giyim kuşam başlamış.

Tacir, Nüzhet’e ilkin beyaz ipekten ince bir gömlek ve saçlarını örtmesi için, sadece bunun için bin dinar ödediği altın işlemeli bir yazma vermiş. Sonra da kesimi Türk tarzında, kenarları altın iplikle işlenmiş bir giysi, ayakları için miskle kokulandırıl-

miş kırmızı deriden pabuçlar sunmuş; bu pabuçlar altın pullarla kaplı ve inci ve değerli taşlarla işlenmiş çiçeklerle süslenmiş imiş. Sonra kulaklarına her biri bin altın dinar değerinde bir çift inci küpe takmış; boynuna altından örülmüş bir kolye, göğsüne değerli taşlardan örülmüş bir gerdanlık geçirmiş; sonra da göğüslerine değerli taşlardan örülmüş ağlar ve göbek deliğinin üstünden belini saran on dizi yuvarlak amber ve altın hilallerden oluşmuş bir kemer takmış; her bir amber yuvarlağına bir yakut taş ve her hilale dokuz inci ve on elmas kakılı imiş. Ve genç Nüzhet işte böyle süslenmiş; böylece üzerinde en azından yüz bin dinarlık mücevher ve ziynet taşıyormuş.

Bunun üzerine tacir ona kendisini izlemesini rica etmiş ve onunla birlikte hamamdan çıkıp ciddi ve saygın, yoldan gelip geçenleri aralayarak önünde yol göstermiş. Ve yoldaki herkes kızın güzelliğinden şaşkına dönmüş ve görünüşüne hayran kalmış ve “Ya Allah! Maşallah! Yaradanına kurban olayım! Ona sahip olan erkeğe ne mutlu!” diye haykırmış. Tacir de yürümesini sürdürmüş, ardından da, Şam Valisi Emir Şarkân’ın sarayına ulaşınca kadar Nüzhet onu izlemiş.

Ve tacir, Emir Şarkân’ın nezdine ulaşınca, önünde saygı duruşunda bulunmuş ve “Bak sana eşsiz bir armağanı, zamanımızın en güzel ve en harika şeyini, kendisinde tüm güzelliklerin ve tüm verilerin toplandığı ve de tüm niteliklerin ve zevklerin birleştiği bir varlığı getirdim!” demiş. Bunu duyan Emir Şarkân ona “Onu bana acele göster!” demiş. Tacir de dışarı çıkıp elinden tuttuğu Nüzhet’i birlikte getirerek onu emirin huzuruna çıkarmış. Ama Emir Şarkân, bu harika varlıkta, Bağdat’ta çok gençken bıraktığı ve onun ve kardeşi Davûl-Mekân’ın doğuşuna karşı duyduğu kıskançlıktan dolayı, o zamandan beri hiç görmediği kız kardeşi Nüzhet’i tanıyamamış. Onun endamı ve şaşkınlık verici biçimleri karşısında hayranlığın doruğuna ulaşmış ve özellikle tacir, “İşte bu eşsiz varlık, yüzyılımızın en bulunmaz güzelliğidir. Ama, doğal bir veri olan güzelliğinin yanında, tüm erdemleri nefsinde taşıyor ve bütün dinsel, medeni, siyasal ve matematiksel bilimlerde de bilgi sahibi... Ve de Şam’ın ve tüm imparatorluğun en büyük bilginlerinin soracağı tüm soruları yanıtlamaya hazırdır!” diye eklemiş.

Böylece Emir Şarkân, bir an kararsızlık göstermeden tacire, “Git hazinedara söyle, sana bedelini ödesin, kızı da bana bırak! Haydi sağlıcakla git!” demiş. Bunun üzerine tacir ona, “Ey yiğit emir, bu genç kız, baban Şah Ömerü’n-Neman’a yollanacağı düşünülerken hazırlanmıştır; ben sana Şah’a sunulmak üzere bir tavsiye mektubu almak üzere gelmiştim; ama madem ki senin hoşuna gitti; burada kalsın! Ve senin arzun, başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ancak, buna karşılık, bana sadece, bundan böyle tüm mallarımın özgürce geçiş ve herhangi bir vergi ödemekten kesinlikle muaf olma hakkını bağışlamamı rica ediyorum” demiş. Bunu duyan Şarkân ona “Bu hakları sana bağışladım. Ama, genç kızın sana ne kadara mal olduğunu da ayrıca bilmek isterim. Ona göre ödeme yapılıں!” demiş. Tacir de “Kızı yüz bin dinara satın aldım; üzerinde de yüz bin dinarlık ziynet var” demiş.

Şarkân da hemen hazinedarını çağırtmış ve ona, “Bu saygın şeyhe hemen iki yüz bin dinar altın öde! Fazladan da yüz yirmi bin altın ver. Ayrıca, benim dolabımdaki en güzel hil’atı kendisine ver. Ve bundan sonra da benim korumam altında bulunduğunu ve bundan böyle kendisinden herhangi bir vergi alınmayacağını da bil!” demiş.

Bunu izleyerek Emir Şarkân, Şam’ın dört büyük kadısını getirtmiş ve onlara...

Ama anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve altmışıncı gece olunca, sözünü sürdürmüş:

“Şahit olun ki, bu andan başlayarak yeni satın aldığım bu genç esire, benim eşim olacaktır” demiş. Bunun üzerine dört kadı, özgürlük belgesini yazmakta acele etmişler; ondan sonra da evlilik sözleşmesini yazıp mühürlemişler. Emir Şarkân da cömertlik göstermeden yana, orada bulunan herkese, kıvancını kutlamak için büyük miktarda altın dağıtmaktan geri durmamış; ayrıca avuç dolusu gümüş dirhemler saçılarak hizmetkâr ve kölelerce toplanmış.

Bunun üzerine Emir Şarkân tüm yardımcılarına yol vermiş ve salonda sadece dört kadı ile tacir kalmış; o da kadılara döne-

rek onlara “Şimdi, bu genç kızın sözgenliğinin ve bilgisinin bir kanıtını sunması ve bu yaşlı tacirin bu konuda anlattıklarının sınanması için bize söyleyeceklerini dinlemenizi istiyorum!” demiş. Kadılar da “İşittik ve itaat ettik!” demişler. Bunu üzerine Emir Şarkân, salonun ortasına tavandan aşağıya büyük bir perde indirtmiş ve sıkılmasın ve yabancı erkeklerle görünmeden keyfince oturup konuşsun diye genç kızı bunun öte yanına oturtmuş.

Böylece araya perde konulunca, hizmet gören kadınlar gelip yeni hanımlarının çevresini sarmışlar, rahatça oturması için giysilerinin fazlasını üstünden alarak onu hafifletmişler ve onun üstün güzelliklerini görerek hayran olup şaşırmışlar; sevince kapılarak ellerini, ayaklarını öpmüşler. Ve kendi bakımlarından emirlerin ve vezirlerin eşleri de haber almakta gecikmeyerek saygılarını sunmak ve onun Emir Şarkân'ın ve Şam'ın büyük kadılarının önünde söyleyeceklerini dinlemek üzere Nüzhet'in yanına gelmekte gecikmemişler.

Ve, onun yanında yer almadan önce, kocalarından izin almayı da unutmamışlar.

Nüzhet, vezir ve emirlerin eşlerinin içeri girdiklerini görünce, onları karşılamak üzere ayağa kalkmış ve onları gönülden kucaklayarak öpmüş ve perdenin gerisinde yanına oturtmuş; onlara kibarca gülerek, iyi dilekleri ve saygı sunuşları dolayısıyla hoş sözler söylemiş; ve öylesine nazik ve kibar davranmış ki, hepsi onun nezaketine, güzelliğine, tavırlarının inceliğine ve zekâsına hayran olmuş ve kendi aralarında, “Bize bunun azatlı bir köle olduğunu söylemişlerdi. Oysa, aslında, doğuştan bir ece, bir şah kızı!” diye konuşmuşlar ve ona da “Ey sultanımız, varlığınla kentimizi aydınlattın ve ülkemizi onurlandırdın! Bu ülke artık senin ülkendir ve bu saray senin sarayın! Bizler de senin köleleriniz!” demişler.

Bu sözlerinden ötürü, o da kendilerine en tatlı, en hoş edaıyla teşekkür etmiş.

Ama tam o sırada, Şarkân, perdenin öte yanından seslenerek ona “Ey zamanımızın mücevheri, değerli genç kız! Biz hepimiz burada senin birkaç tatlı söz söylemeni bekliyoruz; sen ki hakında tüm bilimlerde ve de dilimizin çok güç kuramları üzerin-

de geniş bilgi sahibi olduğun söyleniyor” demiş. Bunun üzerine genç Nüzhet, şekerden tatlı bir sesle perde ardından, “Dileğin benim için emirdir; ve başım üzerine, gözüm üzerinedir! Senin dileğini yerine getirmek üzere yaşamın üç konusu üstüne hayranlık uyandıran deyişler söyleyeceğim!” diyerek yanıt vermiş.

Üç Konu Üstüne Deyişler

Ve Nüzhet, perde ardından demiş ki:

Ey yiğit emir, sana ilkin birinci konu olarak *Davranış Sanatı*’ndan söz edeceğim.

Bil ki yaşamın bir ereği vardır ve yaşamın ereği ateşin gelişmesidir.

Ve de başlıca ateş, inançtaki güzel tutkudur.

Ancak bu ereğe ateşli ve tutkulu bir yaşamla ulaşılır. Ve tutkulu yaşam, insanlığın dört büyük yolundan herhangi biri tutularak gerçekleştirilir ve yaşanır, bunlar da: yönetim, ticaret, ziraat ve zenaatlardır.

Yönetim ele alınınca; bu iş için, yani dünyayı yönetmek için nadir kişiler işbaşına çağrılır. Bunlar siyasal bilimle derinlemesine donanmış, mükemmel bir zekâya ve dört başı mamur bir ustalığa sahip olmalıdır. Ve herhangi bir durumda, öfkeye kapılmamalı, ama sonu Yüce Tanrı’ya ulaşan yüksek bir maksada göre yönetim sağlamalıdır. Davranışlarını bu maksada uygun olarak düzenlerlerse, insanlar arasında adalet hüküm sürer ve yeryüzünden uyumsuzluk kalkar. Fakat çoğunlukla, ancak kendi eğilimlerini izlerler ve onarılmaz hatalara düşerler. Çünkü bir yönetici tarafsız ve haksever oldukça ve kudretlilerin zayıfları ve küçükleri ezmesini önledikçe yararlı olur; yoksa gereksizdir.

Zaten Farisilerin üçüncü şahı Sasani hanedanından Ardeşir, şu sözleri söylemiştir: “İnanç bir hazine, yetki de onun muhafızıdır.”

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz de “Dünyayı iki şey yönetir, bunlar doğruluk ve saflık içinde yürütülürse, dünya işleri iyi gider; çürümüşlük ve kötülük içinde yürütülürse, dünya da çürümüşlüğe düşer. Bunlar da; yetki ve bilimdir!” demiştir.

Ve bilge kişi: “Hükümdar, inancın, kutsal olan her şeyin, hukukun ve uyrukların koruyucusu olmalıdır” der. Ama her şeyden önce, kalem tutanlar ile kılıç tutanlar arasında uyumu sürdürmeyi gözetmelidir. Çünkü kalem tutanlardan mahrum olan kimsenin ayağı kayar ve doğrulduğunda kendini kambur bulur!

Büyük bir fatih olan Şah Ardeşir de, imparatorluğunu dört bölgeye ayırmış ve parmaklarına taktığı dört yüzük üzerine dört mühür kazdırmış ve her bir mühür dört bölgeden birine aitmiş. İlk mühür deniz bölgelerinin yüzüğü üzerinde imiş ve diğerleri de böylece sıralanıyormuş. Ve ülkesinin her yanında düzeni sağlamak için böyle yapılmışlarmış. Onun bu yöntemi İslam Çağı'na kadar böylece sürmüş.

Ve Farisi şahı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin başında bulunan oğluna şöyle bir mektup yazmış: “Ey oğlum...”

Ama anlatısının burasında Şehrazad günün ışıldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat altmış birinci gece olunca, söze başlamış:

Farisi şahı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin yönetimini kendisine bıraktığı oğluna şu mektubu yazmış: “Ey oğlum, kendini merhametten sakın, senin kudretini zayıflatır; ama çok sert de davranma, çünkü askerlerin arasında başkaldırını mayalandırır!”

Bu durumun benzeri bizim ülkemizde de görülmüştür. Bir Arap, Halife Ebu Cafer Abdullah el-Mansur'u bulmaya gelmiş ve ona “Seni izlemesini istiyorsan, köpeğini aç bırak!” demiş. Bunu duyan halife Arap'a sinirlenmiş; Arap da ona “Ama yoldan gelip geçen birinin köpeğine ekmek vermesini engellemeye de özen göster! Çünkü bu durumda köpeğin seni terk ederek kendisine ekmek vereni izler!” demiş. Bunu duyan El-Mansur, Arap'ın ne demek istediğini anlamış ve bundan yarar sağlamış; ve Arap'a bir ödül verdikten sonra yanından uzaklaştırmış.

Yine anlatırlar ki, Halife Abdülmelik bin Mervan, Mısır'daki ordusunun başında bulunan kardeşi Abdülaziz bin Mervan'a yolladığı bir mektupta şunu yazmıştır: “Danışmanlarının ve kâtiplerinin söylediklerine kulak asmayabilirsin, çünkü onlar

sana zaten bildiğin şeyleri anlatacaklardır; ama düşmanın sana ordunun gerçek kuvvetini öğretecek tek kaynak olacağı için, onu asla savsaklama!”

Denir ki, ünlü Halife Ömer ibnü'l-Hattab, şu dört koşula olumlu olarak uymadıkça hiç kimseyi hizmetine almazmış; asla bir yük hayvanına binmeyeceksin, asla düşmandan ganimet almayacaksın, gösterişli giysiler giymeyeceksin ve ibadet saatinde asla gecikmeyeceksin! Ve de şu sözleri tekrarlamayı da severmiş: “Zekâya dayanmayan hiçbir servet yoktur; zekânın kültürlü beslenmesi en iyi dayanak noktasıdır ve de bilimle eğitilmekten üstün galibiyet yoktur.”

Yine (Allah ondan razı olsun) aynı Ömer “Üç tür kadın vardır:” der, “Kocasıyla ilgilenmekten başka bir şey yapmayan ve iki gözünü onun üstünden ayırmayan iyi yürekli Müslüman kadın; evlilikte çocuk sahibi olmaktan başka şey aramayan Müslüman kadın ve âlemin boynuna gerdanlık olmaktan başka işe yaramayan orospu. Erkekler de aynı şekilde üç türdür: Düşünen ve düşündükten sonra eyleme geçen adam; düşünen, ancak aydın kişilerin görüşlerini de alan ve büyük bir çekinceyle düşüncesini eyleme geçiren daha bilge adam; ve hiçbir düşüncesi olmayan ve hiçbir bilgeden görüş almayan beyinsiz adam.”

Ve yüce Ali bin Ebu Talib (Allah ondan razı olsun!) “Kadınların ihanetine karşı dikkatli olun! Ve asla onların görüşünü almayın! Ama hile ve ihanetlerini azdırmak istemiyorsanız, onların ezmeyin de! Çünkü ılımlılığın sınırlarını bilmeyen çılgınlığa doğru yol alır. Ve her durumda, adaletten ayrılmayın, özellikle kölelerinize karşı!” demiştir.

Nüzhet, bu konudaki görüşlerini ileri sürmeye devam ederken, perdenin arkasından kadınların “Maşallah! Bu sözdenlikle dolu genç kızın söylediği sözler kadar güzel sözler hiç duymamıştık; ama şimdi diğer iki konudaki görüşlerini de işitmek isterdik!” diye haykırdıklarını işitmiş. Bunun üzerine Nüzhet, büyük bir ustalıkla geçiş yaparak demiş ki:

Bir başka gün, insanlığın öteki uç yolunda gösterilen gayretten söz edeceğim. Zira şimdi ikinci konu üzerinde söz etmenin zamanıdır.

Bu ikinci konu, *İyi Davranışlar ve Zekânın Kültürü* üzerinedir.

Bu konu, ey zamanın emiri, hepsinden daha geniştir; çünkü olgunlukların kapısıdır. Bu alanda ancak doğuştan Tanrı'nın kutsamasına sahip olanlar alabildiğine özgürce dolaşabilir.

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış ikinci gece gelince, demiş ki:

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Bir gün Halife Muaviye'nin mabeyincilerinden biri yanına gelip hoşsohbet topal Ebu Bahr bin Kays'ın kendisiyle görüşmek üzere kapıda beklediğini söylemiş. Bunun üzerine halife "Onu içeri al!" demiş. Topal Ebu Bahr da içeri girmiş ve Halife Muaviye ona "Ey Ebu Bahr, hele yanaş, biraz daha yanaş da söyleyeceklerini iyice anlayayım!" demiş. Sonra da ona, "Ey Ebu Bahr, benim hakkımda ne düşünüyorsun?" diye sormuş. Topal "Ben mi? Ama, ey Emirü'l-Müminin, benim zenaatım, başları tıraş etmek, bıyıkları kırpma, tınakları kesip ayıklamak, koltuk altı kıllarını almak, kasıkları tıraş etmek, dişleri temizlemek ve hacet halinde diş etlerini kanatmaktır; ve bütün bunları da cumadan başka gün yapmam; çünkü günahtır" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife Muaviye ona, "Peki, kendi hakkındaki fikrin nedir?" diye sorunca topal Ebu Bahr ona, "Bir ayağımı ötekini izleyerek atarım ve gözlerimin güdümünde ağır ağır ilerlerim!" demiş. Bunun üzerine halife "Senden üstün kişiler hakkındaki görüşün nedir?" diye sorunca, "Meclislerine girince abartılı bir hareket yapmadan selam veririm; sonra da selamımı karşılamalarını beklerim" diye yanıt vermiş. Bu kez halife "Karın hakkındaki fikrin nedir?" diye sormuş. Bunu duyan Ebu Bahr "Beni buna cevap vermekten başışla, ey Emirü'l-Müminin!" diye haykırmış. Halife de "Bana cevap vermeni rica ediyorum, ey Ebu Bahr!" demiş. Bunun üzerine, "Karım, bütün kadınlar gibi, son kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Bu kemik de kötü nitelikli ve tamamen çarpıktır" demiş. Halife "Peki onunla yatmak isteyince ne yapıyorsun?" deyince; "Onu yumuşatmak için önce hoş söz-

ler söylerim. Sonra da hemen her yanını tahrik etmek için, ateşli öpücüklerle öperim; sonra da anlayacağın duruma gelince, ey Emirül-Müminin, onu yüzüstü devirir ve dolduruş yaparım. Ve sedef damlası derinliğine gömülünce, 'Hey Tanrım, bu tohumu kutsa, kötü biçim almasın, onu güzellikle biçimle!' diye haykırırım. Bu iş bitince, kalkar, gusûl aptesti almaya koşarım. Suyu iki avcuma alır ve bedenim üzerinden akıtırım. En sonunda Allah'a verdiği nimetlerden dolayı şükrederim!" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyan halife "Gerçekten, hoş cevaplar verdin! Benden ne istiyorsan söyle, yerine getireyim!" diye haykırmış. Topal Ebu Bahr da "Sadece, herkese eşit biçimde adalet sağlamanı dilerim!" demiş ve çekip gitmiş. Halife Muaviye de "Eğer bütün Irak'ta tek bilge bu olsa bile, yeter de artar!" demiş.

Yine aynı şekilde Halife Ömer ibnül-Hattab'ın saltanatı sırasında hazinedar yaşlı Muaikip imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç Nüzhet "Halife Ömer ibnül-Hattab'ın saltanatı sonrasında yaşlı Muaikip hazinedar imiş" diyerek sözünü sürdürmüştü:

Bir gün Ömer'in genç oğlu, yanında sûtanası olduğu halde, Muaikip'i görmeye gelmiş ve Muaikip, çocuğa bir gümüş dirhem vermiş. Ama bir süre sonra, halife onu çağırtmış ve kendisine "Ey savurgan kişi! Sen ne yaptın öyle?" demiş. Doğrudan doğruya ayrılmayan bir kişiliği olan ihtiyar, "Ne yapmışım ben, ey Emirül-Müminin?" diye haykırmış. Ömer de ona "Ey Muaikip, oğluma verdiğin bu gümüş dirhem, bütün Müslüman ümmetinden çalınmıştır!" demiş. Muaikip de bunun bir kusur olduğunu ve tüm ömrünce ağırlığını duyumsayacağını anladığından, "Yeryüzünde Ömer kadar namuslu bir adam nerede bulunur?" diye haykırmış.

Yine anlatırlar ki, Halife Ömer, yanında saygın bir kişi olan Eslem ebu Zeyd olduğu halde, bir gece gezintiye çıkmış.¹ Ve

1 Bu öykünün daha derli toplu ve manzum bir anlatımı için bkz. Mehmet Akif Ersoy, "Kocakarı ile Ömer", *Safahat*, 1. Kitap (Â.Ş.O.)

uzaktan titreyen bir ışık görmüş ve bu ışığa yaklaşarak ve onun yayıldığı yerde varlığının yararlı olacağına inanarak fakir bir yaşlı kadının tutuşturduğu bir ateş üzerinde bir tencere kaynatıldığını görmüş. Yanında inleyerek sızlayıp duran iki cılız çocuk varmış. Ömer kadına, “Barış üstüne olsun ey kadın! Bu soğuk gecede orada ne yapıyorsun?” diye sormuş. Kadın yemek pişiriyormuş gibi yaparak “Efendim, açlıktan ve soğuktan ölecek gibi olan çocuklarıma su kaynatıyorum; ama günün birinde Tanrı, Halife Ömer’den bizi sürüklediği bu sefaletin hesabını soracaktır!” diye yanıt vermiş. Kılık değiştirerek dolaşan halife de bu sözlerle son kertede şaşmış ve kadına, “Fakat ey hatun, halife senin sefaletini bilse gidermeye çalışmaz mıydı sanıyorsun?” demiş. Kadın ‘Eğer halkının ve tebaasından her birinin sefaletini böyle bilmeyecekse, neden halife olmuş Ömer?’ diyerek yanıt vermiş. Bunu duyanca halife susmuş ve Eslem ebu Zeyd’e, “Çabuk buradan ayrılalım!” demiş. Ve evinin kilerine ulaşınca kadar hızlı hızlı yol almış; ve kilere girerek un çuvallarından birini ayırarak ve içyağıyla dolu bir de küp alarak “Ebu Zeyd, şunları sırtıma yüklememe yardım et!” demiş. Ama Ebu Zeyd haykırarak “Ey Emirü’l-Müminin, bırak bunları ben sırtımda taşıyayım!” demiş. Halife sükûnetle “Ya Ebu Zeyd, kıyamet gününde benim günahlarımın yükünü taşıyan da sen olacak mısın?” diye yanıt vermiş. Ve böylece sırtında yüküyle, halife fakir kadının yanına ulaşınca kadar yol almış; undan ve yağdan yeterince ayırarak, bunları ateş üzerindeki tencereye koymuş ve kendi elleriyle yemek hazırlamak üzere eğilerek ateşi üflemiş; uzun bir sakalı olduğundan odunun dumanı sakalının içine dolmuş. Aş pişip hazır olunca, Ömer bunu kadına ve çocuklara sunmuş; Ömer’in kendi soluğuyla üfleyip elinden geldikince soğuttuğu aştan doyuncaya kadar yemişler. Bunun üzerine Ömer onlara un çuvalını ve yağ küpünü bırakarak ve yoldaşına “Ey Ebu Zeyd, gördüğüm bu ateş şimdi ışıyla beni aydınlattı” diyerek oradan ayrılmış!

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış dördüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Nüzhet sözünü şöyle sürdürmüş:

Yine aynı Halife Ömer, efendisinin sürüsünü otlağa götüren bir köle görünce, bir keçi satın almak üzere onu durdurmuş. Ama çoban ona “Bu sürü benim değil!” demiş. Bunu duyan halife, çobana “Ey değerli köle, ben seni satın alıp özgürlüğünü sağlayacağım!” demiş. Ve köleyi efendisinden satın alarak azat etmiş. Çünkü Ömer kendi kendine, “İnsanın karşısına her zaman dürüst bir kimse çıkmaz!” diyormuş.

Bir başka gün Ömer’in hısmı Hafsa, onu bulmaya gelmiş ve kendisine “Ey Emirü’l-Müminin, öğrendim ki yolladığın kervan sana çok gelir sağlamış, bunu duyunca hısmılık hakkı olarak senden biraz harçlık istemeye geldim” demiş. Ömer de ona, “Ey Hafsa, Allah beni Müslümanların malının gözcüsü yaptı ve kazanılan tüm bu paralar Müslümanların ortak malıdır. Buna senin keyfin için ve babamla olan yakınlığın dolayısıyla dokunamam; bunu yaparsam halkımın toplu yararına zarar vermiş olurum!” demiş.

Bu sırada Nüzhet, perde ardından doyumun doruğuna ulaşan görünmeyen dinleyicilerinin haykışlarını duymuş ve bir an için sözünü kestikten sonra, “Şimdi de üçüncü konu olan *Erdemler Konusu*’ndan söz edeceğiz!” demiş.

“Ve bunu, Tanrı’nın barış ve duası üzerine olası Peygamberin yoldaşlarının yaşamından alınmış örneklerle açıklamak istiyorum!” diye eklemiş:

Hasanü’l-Basri der ki: “Hiç kimse yoktur ki, Tanrı’ya ruhunu teslim etmeden önce, şu dünyada üç fırsatı kaçırdığına esef etmesin: Ömrü boyunca topladığı serveti gereğince harcıyıp safa süremediğine; ısrarla aradığı şeye kavuşamadığına ve uzun süre öngördüğü bir tasarıyı gerçekleştiremediğine.”

Ve bir gün birisi, Sufyan’a sormuş: “Zengin bir adam erdemli olabilir mi?” diye. Sufyan da “Eğer bahtın kötülüklerine sabır gösterebilir ve kendisine cömertlik gösterdiği birisi ona teşekkür ettiğinde, ‘Benim yaptığımı kabul etmekle Tanrı’ya koku saçan bir eylem göstermiş oldun!’ diyebilirse mümkündür!” diye yanıt vermiş.

Ve Abdullah bin Şeddat, ölümünün yaklaştığını anlayınca oğlu Muhammed’i yanına çağırıp ona “İşte ey Muhammed, son

öğütlerim şunlardır: Bütün yaşamında Tanrı'ya iman yolundan ayrılm! Konuşmalarında her zaman gerçekçi ol! Ve, verdiği nimetler için Tanrı'yı her zaman yücelt ve onu şükranla an! Çünkü şükran başka nimetler getirir. Ve bil ki oğlum, mutluluk servet toplamakta değil, merhamettedir; Allah da sana her şeyi sağlayacaktır" demiş.

Bana anlatıldı ki, sofu Ömer bin Abdülaziz, sekizinci Ümeyye halifesi olduğu zaman ailenin en zenginlerini bir araya toplamış ve onları tüm zenginliklerini ve mallarını hemen devlet hazinesine dahil etmek üzere kendisine bırakmaya zorlamış. Bunun üzerine onlar da gidip Ömer'in çok saygı duyduğu halifenin halası Mervan kızı Fatıma'yı bulmuşlar ve ondan kendilerini bu felaketten kurtarmasını rica etmişler. Halife de ona "Ey halam! Söyle bakalım ne istersin?" diye sormuş. Fakat Fatıma "Ey Emirül-Müminin, saltanat senindir. Sana karşı ilkin ben nasıl sesimi yükseltebilirim! Zaten, her şey sana malumdur. Burada bulunmamın nedeni bile!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ömer bin Abdülaziz ona "Yüce Tanrı, barış ve dua üzerine olası Peygamberi, insanların yüreğine su serpsin ve gelecek kuşaklara bir umut olsun diye göndermiştir. Bu durumda barış ve dua üzerine olası Muhammed ancak gerekli gördüğü şeyleri alıp toplamış; ama ümmetine yüzyıllar boyunca susuzluklarını giderecek bir ırmak bırakmıştır. Ve halife olarak bana bu ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altmış beşinci gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç Nüzhet perdenin arkasından, Emir Şarkân dört kadı ve tacir onu dinlerken, sözünü şöyle sürdürmüştü:

"Ve bana halife olarak ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir!" deyince, halası Fatıma ona "Ey Emirül-Müminin, senin konuşmanı duyduktan sonra artık benim söyleyeceklerim gereksiz oldu" demiş ve kendisini bekleyen Ümeyye Oğulları'nı görerek onlara "Ey Ümeyye Oğulları,

halife olarak Ömer ibn Abdülaziz'in başınızda bulunmasından dolayı ne denli talihli olduğunuzu bilmiyorsunuz!" demiş. Bu her zaman dürüst Halife Ömer ibn Abdülaziz ölümünün yaklaştığını hissederek tüm çocuklarını yöresine toplamış ve onlara, "Fakirliğin kokusu efendilere hoş gelir" demiş. Orada bulunanlardan Müslim ibn Abdülmelik, ona "Ey Emirü'l-Müminin, nasıl oluyor da sen onların babası ve ulusun çobanı iken ve hazinenden onları zenginleştirebilecekken, çocuklarını böyle fakirlik içinde bırakabiliyorsun? Seni izleyecek olana tüm servetini bıraksan daha iyi olmaz mı?" demiş. Bunu duyan halife, ölüm halinde yatağında uzanırken, büyük bir öfke ve büyük bir hayretle "Ey Müslim, son anlarımda, ben bütün ömrümce doğru yolu izlemelerini önerdiğim halde, sen onlara nasıl oluyor da böyle bir kokuşmuşluk örneği verebiliyorsun? Ey Müslim, ben yaşamımda, benden önce saltanat süren Mervan Oğullarından birinin cenaze merasiminde bulundum; gözlerim bazı şeyler gördü ve onları kavradı. Bunun üzerine halife olursam onun sağlığında yaptığı şeyleri yapmamaya yemin ettim!" demiş.

Yine aynı Müslim bin Abdülmelik, bir gün demiş ki: "Kendini çileye çekmiş biri olan bir şeyhin toprağa gömülmesinden sonra eve dönüp uyumaktayken, bu saygın şeyh, bir yasemin-den daha beyaz giysilere bürünmüş olarak rüyamda belirdi; akar suların suladığı ve çiçek açmış limon ağaçlarının arasından estiği için sarhoş olmuş bir rüzgârın serinlettiği bir yerde dolaşıyordu. Bana, 'Ey Müslim, böylesi bir sonuca ulaşmak için, yaşamında insan neleri göze almaz?' diye sordu."

Bana ulaşan bir öyküye göre: Ömer ibn Abdülaziz'in saltanatı sırasında, mesleği sütçülük olan genç bir adam, tanıdığı çobanlardan birini görmeye gittiği zaman sürünün ortasında köpek olduklarını sandığı iki kurt görmüş; vahşi görünüşlerinden büyük dehşete düşmüş ve çobana "Bu korkunç köpeklerle ne yapıyorsun?" diye sormuş; çoban da, ona "Ey sütçü, bunlar köpek değil, eğitilmiş kurtlardır. Ve de sürüye zararları yoktur, çünkü onları ben yönlendiriyorum. Kafa sağlıklı olunca, beden de sağlıklı olur!" demiş.

Ve bir gün Halife Ömer ibn Abdülaziz, kurutulmuş çamurdan inşa edilmiş bir yükseltide, yöresine toplanan halkına

sadece üç sözcükle ifade edilmiş bir şiir okumuş; sonra da konuşmasını şu sözlerle bitirmiş: “Abdülmelik öldü; selefleri de halefleri de öldü; tüm onlar gibi ben Ömer de öleceğim!” Bunu duyan Müslim ona, “Ey Emirü'l-Müminin, bu yükselti bir halifeye yakışır değildir. Yöresinde bir korkuluk zinciri bile yok. Hiç değilse izin ver de, bir korkuluk zinciri koyalım!” demiş. Fakat halife ona, sakın bir sesle, “Ey Müslim, Ömer'i kıyamet gününde bu zincirin bir parçasını boynunda taşıırken görmek ister misin?” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç Nüzhet bunun ardından demiş ki:

Aynı halife bir gün, “Tanrı'nın beni ölümsüz kılmasını hiç istemezdim; çünkü ölüm, Tanrı'nın gerçek inanç sahibine bağışladığı son nimettir” demiş.

Ve Halid bin Safvan, bir gün Halife Hişam'ın ziyaretine gitmiş, çadırında yöresinde kâtipleri ve hizmetkârlarıyla oturan halifenin huzuruna ulaştığında ona “Allah seni lütuflarıyla donatsın, ey Emirü'l-Müminin! Ve mutluluğuna hiçbir acılık katmasın! Sana hiç de yeni olmayan, ama eskiliğinden ötürü değer taşıyan sözler sarf edeceğim!” demiş. Halife Hişam, “Söyleyeceğini söyle, ey ibn Safvan” demiş. O da, “Bir zamanlar ey Emirü'l-Müminin, yeryüzünde yaşanan yıllardan birinde yaşamakta olan, senden önce gelen hükümdarların arasında bir hükümdar varmış; ve bu hükümdar, yöresinde oturanlara ‘İçinizde, benim servetime denk serveti olan bir hükümdar tanımış bulunan var mı?’ diye sormuş. Orada bulunanların içinde, hac farızasını yerine getirerek kutsanmış ve gerçek bilgelikle donanmış birisi bulunuyormuş; ona ‘Ey Şah, bize oldukça ağır bir soru yönelttin; buna yanıt verme izni istemeye cesaret etmek isterdim!’ demiş. Şah da ‘Cevap verebilirsin!’ demiş. Bu kimse de ‘Sözünü ettiğiniz servet sürekli mi, yoksa her şey gibi geçici mi?’ diye sormuş. Şah ‘Geçicidir’ diye yanıtlamış. Bu kimse ‘Öyleyse bu denli geçici ve

bir gün hesabını vereceğin bir şey için nasıl bunca ağır bir soru yöneltebiliyorsun?” diyerek cevap vermiş. Şah ‘Doğru söylüyorsun, ey saygın kişi! Öyleyse ne yapmalıyım ben?’ diye sormuş. Bu kimse ‘Kendini kutsamalısın!’ demiş. Bunun üzerine Şah tah-tını terk edip hacı giysilerine bürünmüş ve Kutsal Kent’e gitmek üzere yola çıkmış.” Ve ibn Safvan “Ya sen, ey Allah’ın Halifesi, sen ne yapmayı düşünüyorsun?” diyerek sözünü sürdürmüş. Halife Hişam da heyecanın doruğuna ulaşmış ve çok ağlamış; öylesine ki, sakalları gözyaşından ıslanmış ve sarayına dönüp orada kapanarak kendisini ibadete vermiş.

Bu anda perdenin gerisinden, kadılar ve tacir, “Ya Allah! Bu ne harika şey böyle!” diyerek haykırmışlar.

Bunun üzerine Nüzhet susmuş ve “Bu ahlak konusu, bunlardan üstün daha nice örnekler içerir. Ama bütün bunları size, ey efendiler, bir oturumda anlatmam mümkün değil! Ama Tanrı bize daha çok günler görmek nasip ederse, ben size tüm bunları anlatma fırsatı bulurum!” demiş.

Sonra Nüzhet susmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad da, güneşin doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bu sözleri söyledikten sonra Nüzhet susmuş. Bunun üzerine dört kadı, “Ey zamanın emiri, gerçekten bu genç kız, yüzyılımızın ve bütün yüzyılların bir harikasıdır. Bize gelince, onunla kıyaslanabilecek birine hiç rastlamadık ne de çağlar içinde herhangi bir çağda eşi bulunduğu söylandığını işittik” diye haykırmışlar. Ve bu sözleri söyledikten sonra, yavaşça ayağa kalkmışlar ve Emir Şarkân’ın önünde yeri öpüp yollarına gitmişler.

Bunun üzerine Şarkân hizmetkârlarını çağırmış ve onlara, “Düğün hazırlıkları yapmanız ve şenlik için yiyecek ve içecek bulmanız gerekmektedir!” demiş. Hizmetkârlar da onun emirlerini yerine getirmekte acele etmişler ve kendilerine emredilen her şeyi derhal hazırlamışlar. Şarkân da Nüzhet’in sözlerini dinlemek üzere saraya gelmiş bulunan emirlerin ve vezirlerin eşlerini düğün

dolayısıyla alıkoymuş ve onları gelinin düğün alayında bulunmaya davet etmiş.

Böylece ikindi olur olmaz şenlik başlamış; sofralar serilmiş ve duyguları doyuma ulaştırabilecek ve gözleri şenlendirebilecek her şey sunulmuş ve tüm konuklar doyuncaya kadar yiyip içmişler. Bunun üzerine Şarkân, Şam'ın en ünlü şarkıcılarını getirtmiş ve sarayın tüm çengi esirlerini çağırtmış ve düğün salonu mutlulukla çınlamış ve tüm göğüsleri sevinç doldurmuş ve tüm saray, gece gelince, binanın içinden dış kapılara kadar ve bahçenin tüm yolları sağlı sollu, ışığa boğulmuş.

Şarkân hamamdan çıkınca ona saygılarını sunmak ve mutluluk dileklerini bildirmek üzere emirler ve vezirler de gelmişler.

Ve Şarkân yeni evlilerin kerevetine çıkınca, saraydaki kadınlar ağır ağır iki sıra halinde ansızın içeri girerek yeni gelin Nüzhet'in iki sağdıç kadının arasında yol almasını sağlamışlar; merasimden (yedi kat giysi donanma)¹ sonra, Nüzhet'i zifaf odasına sokmuşlar ve onu soyup bedenini zifafa hazırlamışlar. Ama bu lekesiz aynaya, doğal olarak mis kokulu bedene tuvalet yapmanın gereksizliğini de anlamışlar. Bunun üzerine sağdıç kadınlar, yengelerin düğün gecesi yeni gelinlere söylemeleri âdet olan şeyleri açıklamışlar; üzerinde sadece ince bir gömlek kalıncaya dek soyarak ona her türlü zevk ve mutluluğu dilemişler ve onu yatak üzerinde tek başına bırakmışlar.

Bunun ardından Şarkân zifaf odasına girmiş. Bu harika genç kızın kendi kız kardeşi Nüzhet olduğundan kuşku duymaktan çok uzaklarda imiş; kız da aynı şekilde, Şam Emiri Şarkân'ın kendi öz kardeşi Şarkân olduğundan habersizmiş. Böylece, Şarkân, o gece genç Nüzhet'e sahip olmuş ve duydukları zevk, ikisi bakımından da çok büyük olmuş ve aralarındaki işlem o denli başarılı olmuş ki, Nüzhet hemen o gece hamile kalmış ve bunu Şarkân'a açıklamakta kusur etmemiş. Bunu duyan Şarkân son derece sevinmiş ve sabah olunca, hekimlere bu hamilelik tarihini kaydetmelerini emretmiş ve ülkesinin emirlerinin, vezirlerinin tebriklerini kabul etmek üzere tahtına oturmuş.

Bunlar olup bitince, sır kâtibini çağırarak, babası Ömer'ün-Neman'a, kendisinin söylediği şekilde, bir tacirden satın aldığı

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisine eklenmiş (Â.Ş.O.)

güzellikten ve bilim ve kültürden yana büyük bir nasibi olan genç kızla evlenmiş bulunduğunu; kendisinin meşru eşi olması için ilkin onu azat ettiğini ve ilk geceden hamile bıraktığını ve ilk fırsatta babası Ömerü'n-Neman'ın ve kardeşlerinin onu tanıması için karısını Bağdat'a göndereceğini yazdırmış. Sonra yazılan mektubu kapayıp mühürlemiş ve ayağına çevik bir tatar ağasına teslim ederek hemen Bağdat'a yollamış ve bu kimse yirmi gün sonra dönerek Ömerü'n-Neman'ın yanıtını getirmiş; ve mektupta...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Şah Ömerü'n-Neman'ın, Tanrı'ya yakarma faslından sonra, bu mektupta verdiği yanıt şöyleymiş:

Bu mektup üzgün, kederli, acı ve ıstıraplarla belı bükülmüş, gönül hazinesini ve çocuklarını yitirmiş, bahtsız Şah Ömerü'n-Neman'dan oğlu sevgili Şarkân'a yollanmıştır.

Ey çocuğum, dertlerime aşına ol ve bil ki, senin Şam'a gidişinden sonra, saray ruhumu öylesine sıkı ki, artık başka türlü kederimi yatıştıramadığımdan, soluk almak ve biraz derdimi dağıtmak için ava çıktım. Ve av yerlerinde bir ay kadar eğlendim; bu sürenin sonunda saraya döndüm ve kardeşin Davû'l-Mekân ile kız kardeşin Nûzhet'in Kutsal Mekke'ye yol alan hacılar ile birlikte Hicaz'a gitmiş olduklarını öğrendim. Böylece kaçmak için benim burada bulunmayışından yararlanmışlar; çünkü henüz genç olduğundan Davû'l-Mekân'ın bu yıl hac farızasını eda etmesine izin vermemiştim; ama bir yıl sonra birlikte gitmek için söz vermiştim. Ama o bir türlü sabretmek istemedi ve kız kardeşi ile birlikte, yol masraflarını ancak karşılayacak bir miktar para sağlayarak dediğim şekilde kaçtı ve o tarihten bu yana onlardan haber alamadım. Çünkü hacılar kardeşlerin yanlarında olmaksızın geri döndüler ve hiçbirini bana olup bitenleri söyleyemedi. Şimdi onların

yasını tutmak için karalara büründüm ve gözyaşlarımda ve derterimde boğuldum.

Ben de sana ve seninle oturanlara barış dileklerimi yollarım.

Böylece Şarkân, bu mektubu aldıktan birkaç ay sonra, hamileliğinden dolayı gönlünü bulandırmamak için açıklayamadığı babasının bahtsızlığını, karısına anlatmaya karar vermiş. O sırada bir kız çocuğu doğurmuş olan karısının yanına girip ilkin kızıcağızı kucaklamış. Karısı da ona “Kızımız bugün yedi günlük oldu, âdet üzre senin ona bu yedinci günde bir isim vermen gerek!” demiş. Bunun üzerine Şarkân bebeği kollarına almış ve ona bakarken boynunda bahtsız Kayseriyye Ecesi Ebrize’nin harika mücevherlerinden birinin ince bir altın kolyeyle bağlı olarak asılı bulunduğunu görmüş.

Bunu gören Şarkân, büyük bir heyecana kapılmış ve “Ey köle, bu mücevheri nereden buldun sen?” diye haykırmış. Nüzhet bu köle sözünü duyunca duyduğu hakaretten boğulur gibi olmuş ve “Ben senin karın ve bu sarayda oturanların hanımıyım! Sen nasıl olur da senin ecen olduğum halde, bana köle dersin? Sırmının artık saklanacak yanı kalmadı. Evet, ben bir eceyim, bir Şah kızıyım! Ben Şah Ömerü’n-Neman’ın kızı Nüzhetü’z-Zaman’ım!” diye haykırmış.

Şarkân bu sözleri duyunca...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Şarkân bu sözleri işitince, tüm bedeni titremeler içinde kalmış ve başını eğmiş; yıldırım çarpmış gibi olmuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış, sonra yavaş yavaş sarararak bayılıp yere düşmüş. Sonradan kendisine gelince, işittiğine hâlâ inanamamış ve Nüzhet’e “Ey sultanım, sen Şah Ömerü’n-Neman’ın kendi kızı mısın?” diye sormuş. O da “Ben onun kızıyım!” yanıtını vermiş. Bunun üzerine Emir ona “Bu değerli mücevher zaten doğru söylediğini gösteriyor; ama bana başka kanıtlar da gös-

ter!” demiş. Bunun üzerine Nüzhet, Şarkân’a tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamak gereksiz.

Bunun üzerine Şarkân, kesin kanıya varmış ve kendi kendine, “Ben ne yapmışım, nasıl kendi öz kardeşim ile evlenmişim! Bütün bu beladan kurtulmanın tek çaresi, onun için başka koca bulmak; bu maksatla onu mabeyincilerimden biriyle evlendiririm; ve olay duyulursa onunla yatmadan önce boşandığım haberini yayarım!” demiş. Sonra Şarkân kız kardeşine dönmüş ve ona “Ey Nüzhet, sen de bilesin ki, sen benim kız kardeşimsin; çünkü babamızın sarayında herhalde adından söz edildiğini duymadığın Şah Ömerü’n-Neman oğlu Şarkân’ım! Tanrı bizi bağışlasın!” demiş.

Nüzhet bu sözleri işitince büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış. Sonra kendine gelerek, dövünmeye, sızlanıp ağlamaya başlamış; ve “Müthiş bir hataya düştük biz! Bundan sonra ne yapmalı acaba? Ve bana, ‘Bu bebeği nerden buldun?’ diye soracak olan anama ve babama ne cevap vereceğim?” demiş. Şarkân da “Benim her şeyi düzeltmek için en iyi çözüm yolu olarak, seni başmabeyinci ile evlendirmek gibi bir fikrim var. Çünkü bu yolla, onun evinde yavrumuzu kendi kızımız gibi kolayca büyütebilirsin; kimse de olaydan kuşkulalmaz. Emin ol ki, ey Nüzhet, durumu kurtarmanın en iyi yolu budur. Sırtımız kulaktan kulağa yayılmadan önce başmabeyinciye hemen çağıracağız!” demiş. Sonra Şarkân kız kardeşini avutmaya koyulmuş ve başını sevecenlikle okşamış. Bunun üzerine Nüzhet, ona “Pekâlâ Şarkân! Ama söyle bana ey Şarkân, zamanı geldiğine göre kızımız için hangi adı seçtin?” diye sormuş. Şarkân da “Ona Talihin Kudreti¹ adını koyacağım!” demiş.

Ve Şarkân hemen başmabeyinciye çağırtmış ve Nüzhet’i ona nikâh yoluyla vermiş ve merasimden sonra mabeyinciye birçok armağan sunmuş ve Nüzhet ile küçük kızı onun evine yollamış. Başmabeyinci Nüzhet ile kızını evine almış; kadına saygı ve eli-açıklık göstermekte kusur etmemiş; küçük kızı da sütanaların ve hizmetçilerin bakımına emanet etmiş.

Onların durumu böyleyken Nüzhet’in kardeşi Davûl-Mekân

1 Littmann’da ve Powys Mathers’in Mardrus’ten İngilizceye çevirisinde kızın adı “Kudiye Fekâ” (Oldu Bitti) olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

ve iyi yürekli hamam külhancısı Şam'dan ayrılan kervanla Bağdat'a doğru yola koyulmak üzere bulunuyorlarmış.

Oysa bu sırada, Emir Şarkân'a, babası Şah Ömerü'n-Ne-man'dan ikinci bir tatar ağası gelerek yeni bir mektup getirmiş. Bu mektubun Tanrı'ya yakarmayla ilgili satırlardan sonra içeriği şöyleymiş:

Ey sevgili oğlum, bu mektup benim hâlâ zavallı çocuklarımdan ayrılmış olmamdan ötürü duyduğum acı ve ıstırapın pençesinde olduğumu sana bildirmek içindir. Bir de, mektubumu alır almaz, Şam Eyaleti'nin yıllık vergisini göndermeli ve tanımayı çok istediğim genç karını bana göndermek için, yola koyulmak üzere olan kervandan yararlanmalısın! Böylece onun bilgisini ve kültürle beslenen zekâsını da denetlemiş olurum. Çünkü saraya Rum ülkelerinden saygın yaşlı bir hanım ile yanında göğüsleri gösterişli ve bekâretlerine dokunulmamış beş genç kız geldiğini sana söylemem gerek! Ve bu beş genç kız bilimde ve insan doğasını değerlendirmede bir erkek kadar marifetli! Bu genç kızların niteliklerini ve yaşlı kadının bilgeliğini anlatmakta dil aciz kalır; çünkü eksiksiz durumda görünüyorlar. Bunlar için büyük bir saygı duydum ve onları elimden ulaşacağı şekilde sarayında ve ülkemde alıkoymak istedim. Çünkü dünyada hiçbir hükümdar, sarayında benzer ziyete sahip değildir, dolayısıyla yaşlı kadına bunların değerini sordum; bana "Şam Eyaleti'nin bir yıllık vergisi karşılığında onları size satarım!" dedi. Ben, Allah da biliyor ya, bu bedeli yüksek değil, onların değerinden aşağı bile buldum; çünkü bu genç kızlardan her biri, tek başına, bundan da fazla değerliydi. Böyle olunca önerilen satış bedelini kabul ettim ve ey çocuğum, senin halledeceğini düşünerek bu yıllık vergiyi ilk kervanla yollamanı beklerken, onları sarayında oturmaları için çağırdım. Çünkü yaşlı kadın sabırsızlanıyor; bir an önce ülkesine dönmek istiyor.

Ve özellikle, oğlum, aynı zamanda, genç karını da yollamayı unutma! Çünkü beş genç kızın bilgisini öğrenmek

için onun görüşünü almak yararlı olacaktır. Eğer genç karn, bilgi ve zekâyı besleyen kültür bakımından onlardan üstün gelirse, bu genç kızları ödül olarak sana yollamaya söz veririm; ve dahası, Bağdat'ın yıllık vergi gelirini de sana armağan ederim.

Barış senin ve evinde oturanların üzerine olsun, ey oğlum!

Şarkân babasının bu mektubunu okuyunca...

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmişinci gece olunca, söze başlamış:

Şarkân babasının mektubunu okuyunca, eniştesi mabe-yinciye çağırtmış ve ona “Seninle evlendirdiğim genç esireyi hemen bana gönder!” demiş. Nüzhet geldiğinde de, Şarkân ona “Ey hemşirem, babamızın şu mektubunu oku ve hakkında ne düşündüğünü söyle!” demiş. Nüzhet de mektubu okuyarak “Se-nin düşüncen her zaman üstündür ve tasarladıkların en iyisidir! Ama bana sorarsan, sana en ateşli arzusun ana babamı ve ülke-mi görmek olduğunu söylerim; ve senden kocam başmabeyin-cinin eşliğinde, beni gidip babama, Bedevi ile geçirdiği serüveni ve Bedevinin beni tacire, tacirin de sana sattığını; senin de beni birlikte yatmaksızın nasıl başmabeyinci ile evlendirdiğini anla-tabilmem için yollamamı rica ediyorum” demiş. Şarkân da ona, “Peki, öyle olsun!” demiş.

Bunun üzerine Şarkân, kendisinin Emir'in eniştesi olduğunu bilmekten uzak olan başmabeyinciye çağırtmış ve ona “Şam'ın yıllık gelir vergisini götürən kervanın başında Bağdat'a gide-ceksin; sana evlenme yoluyla verdiğim genç esireyi de yanına alacaksın!” demiş. Başmabeyinci de ona, “İşittim ve itaat ettim!” cevabını vermiş. Bunun üzerine Şarkân, güzel bir devenin üzeri-ne, onun için, büyük bir tahterevan hazırlatmış bir diğerini de, yolculuğa çıkacak Nüzhet için hazırlatmış; ve başmabeyincinin eline Şah Ömerü'n-Neman için bir mektup vermiş ve bahtsız Ebrize'nin üç değerli mücevherinden biri olan altın zincire takı-lı taşın boynunda kalmasına özen göstererek küçük kız Talihin

Kudreti'ni yanında sarayda alıkoyduktan sonra, onlarla veda-
laşmış; çocuğu da saraydaki sütana ve hizmetçilerin bakımına
bırakmış ve Nüzhet, çocuğunun hiçbir şeyden yoksun kalamaya-
cağından güven duyunca, kocası mabeyinci ile kentten ayrılmış;
ve her biri iki değerli hecin devesi üzerine yerleşerek kervanın
başında yol almışlar.

Öte yandan tam o gece, hamam külhancısı ile Davû'l-Mekân
gezinti yapmak üzere dışarı çıkıp Şam'da valinin sarayına doğru
ilerlemiş bulundukları sırada develeri, katırları ve meşale taşıyı-
cılarını görmüşler. Bu sırada Davû'l-Mekân hizmetçilerden birine,
"Bütün bu yükler kime ait?" diye sormuş; adam da ona "Bu ker-
van Şah Ömerü'n-Neman'a Şam Kenti'nin vergisini götürecekt!"
diye yanıtlamış.

Bunun üzerine Davû'l-Mekân, "Peki, kervanbaşı kim?" diye
sormuş; adam da "Bilimden ve bilgeliğinden yana çok üstün nite-
likle olan genç cariyenin kocası başmabeyinci!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Davû'l-Mekân, dolu dolu ağlamış; çünkü kız
kardeşi Nüzhet'in ailesinin ve ülkesinin anısı gönlüne dolmuş; ve
iyi yürekli külhancıya, "Ah babacığım,¹ biz de bu kervanla gitsek!"
 demiş. Külhancı da ona "Ben de seninle gelirim! Kudüs'te senin
yanında bulunduktan sonra, Bağdat'a da yalnız gönderemem!"
 demiş. Davû'l-Mekân da "Ey babacığım. Seni seviyor, sana say-
gı duyuyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine külhancı her
şeyi hazırlamış; eşeğin üzerine semer ve heybe, heybeye de azık
koymuş. Giysisinin eteklerini beline toplamış, bir kemerle de iyice
sıkıştırmış; Davû'l-Mekân'ı da eşeğin üzerine bindirmiş; Davû'l-
Mekân da ona, "Sen de arkama bin!" demiş. Fakat külhancı,
"Sen beni merak etme, efendim! Ben yürüyerek tüm hizmetiniz-
de bulunmak istiyorum!" diyerek onun önerisini geri çevirmiş.
Davû'l-Mekân da "Hiç değilse bir saat kadar eşeğin terkesine binip
dinlenmen gerek!" demiş; o da "Olur da çok yorulursam, bir
saat kadar biner, dinlenirim!" demiş. Bunun üzerine Davû'l-Me-
kân ona, "Ey babacığım, gerçekte şimdi sana bir şey söyleyecek

1 Daha önce Davû'l-Mekân külhancıya "baba" diye seslendiği, külhancı da ona
"oğlum" diye hitap ettiği için, Fransızca metinde burada ve bundan sonra
Davû'l-Mekân'ın külhancıya seslenirken kullandığı "kardeşim" hitaplarını
"babacığım" şeklinde çevirdik (Â.Ş.O.)

durumda değilim; ama aileme kavuşur kavuşmaz senin iyiliklerini ve bağlılığını nasıl karşılayacağımı göreceksin!” demiş.

Ve kervan, gecenin serinliğinden yararlanarak yola koyulunca, külhancı yürüyerek, Davû'l-Mekân eşek sırtında onu izleyerek kervana katılmışlar. Bu sırada başmabeyinci ve eşi Nüzhet, sayıca kalabalık izleyicileriyle her biri cins bir hecin devesine binmiş; kervanın önünde gidiyorlarmış.

Ve böylece bütün gece gün doğuncaya kadar yol almışlar. Sıcaklık çok fazla olduğundan, başmabeyinci bir hurma ağacı kümesinin gölgesinde durup mola verilmesini buyurmuş. Bineklerden inilip istirahat edilmiş ve develere ve yük hayvanlarına su verilmiş. Ondan sonra yola çıkılarak daha beş gece yol almışlar; bu sürenin sonunda bir kente ulaşıp orada üç gün kalınmış; sonra yeniden yola çıkılıp Bağdat Kenti'nin yakınlarına gelinceye kadar yolculuklarını sürdürmüşler. Bunu da, ancak Bağdat'tan esebilecek olan serin yelin esintisinden anlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek susmuş. Ama yetmiş birinci gece olunca, sözünü sürdürmüş:

Davû'l-Mekân, ülkesinin bu serin yelini duyumsayınca, aldığı soluk, göğsünü kız kardeşi Nüzhet'in, babasının ve anasının anılarıyla doldurmuş; ve hemen kız kardeşi Nüzhet'in yokluğunun farkına varıp Nüzhet'siz döndüğünü gören ana babasının duyacağı kederi düşünmüş ve ağlamış; son derece sıkıntıya düşerek şu dizeleri okumuş:

Sevdiğim şey! Sana bir daha hiç ulaşamayacak mıyım?
Sevdiğim şey!

Bu sessizlik hep böyle galip, sürüp gidecek mi?

Ah! Kavuşmanın saatleri ve zevkleri ne kadar kısa! Ayrılık günleriye ne denli uzun!

Gel! Gel! Tut elimi! İşte arzumun tüm ateşiyle eriyen bedenim, karşında!

Gel! Ve bana unutmamı söyleme! Allah rızası için, kendi kendimi avutmamı söyleme bana! Benim tek avuntum seni kollarımda hissetmektir!

Bunu duyan iyi yürekli külhancı, ona “Çocuğum, bunca ağladığın yeter! Sonra unutma ki, mabeyinci ile eşinin çadırının çok yakınında oturuyoruz!” demiş. O da “Bırak beni ağlayayım ve beni yatıştıran ve yüreğimin ateşini biraz söndüren şiirler söyleyeyim!” diye yanıt vermiş ve artık külhancıyı dinlemeyerek ay ışığında yüzünü Bağdat’a doğru çevirmiş.

Tam o sırada, yanibaşında, çadırında uzanmış bulunan Nüzhet, bütün yitirdiklerini düşünerek uyuyamamış; gözleri yaşlı, hüzünlü hayaller kuruyormuş; o sırada çadırında pek uzakta olmayan bir yerden tutkulu bir sesin şu şarkıyı okuduğunu duymuş:

Bir an ışıldadı o, mutluluğun şimşegi! Ama şimşekten sonra, gece, her zamankinden karanlık, sürdü gitti. İşte benim için de sevdiğimin zevkle bana içirdiği tatlı içki, böylesine değişti.

Uzaklarda kaldı yüreğimin sükunu, bahtın yüzü belirince! Ve sevgili ile beklenen buluşmadan önce ruhum öldü!

Ve bu şarkıyı bitirince Davû'l-Mekân bayılıp yere düşmüş.

Mabeyincinin eşi genç Nüzhet’e gelince; bu şarkıyı işitince, geceleyin, yatağından kalkmış; tedirginlikle dikilmiş; ve çadırın kapısında uyuyan haremağasını çağırmış; o da hemen koşup “Ne arzu edersiniz sultanım?” diye sormuş. Nüzhet ona “Koş git, o şarkıyı okuyan adamı bul ve hemen buraya, bana getir!” demiş. Bunun üzerine haremağası ona “Ama ben uyuyordum ve hiçbir şey işitmedim! Ve de uyuyan bütün hizmetkârları uyardırmadan geceleyin onu bulamam!” demiş. Nüzhet ona “Bulman gerek! Senin uyanık bulacağın kişi, kuşkusuz, sesini işittiğim kimse olacaktır” demiş. Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş; ve sesin sahibini aramaya çıkmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş ikinci gece olunca, sözünü sürdürmüştü:

Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş ve sesin sahibini aramaya çıkmış. Ama her yanı iyice aradığı ve tüm

doğrultularda yürüdüğü halde, yaşlı hamam külhancısından başka uyanık adam bulamamış; çünkü Davû'l-Mekân baygın yatıyormuş. Ve, zaten, iyi yürekli külhancı, ay ışığında, çok kötü izlenim bırakan haremağasını görünce, Davû'l-Mekân'ın mabeyincinin karısının uykusunu tedirgin etmiş bulunmasından çok korkarak hiç sesini çıkarmamış. Ama haremağası onun çoktan farkına varmış ve ona "Hanımımın şarkı söylerken sesini duyduğu kimse sensin, değil mi?" demiş. Bunu duyan külhancı, mabeyincinin karısının tedirgin edilmiş olduğuna iyice inanmış ve "Oh, hayır! Ben değilim!" diye haykırmış. Haremağası, "Fakat öyleyse kim? Onu bana göster; zira uyumadığına göre onu mutlaka görüp işitmiş olmalısın!" demiş. İyi yürekli külhancı, Davû'l-Mekân için gittikçe daha fazla korkarak "Fakat hayır! Ben onu tanımıyorum ve hiçbir şey işitmedim" demiş. Haremağası da "Vallah! Sen utanmadan yalan söylüyorsun. Uyanık, hatta şurada oturur durumda olduğuna göre, hiçbir şey işitmediğine beni inandıramazsın!" demiş. Bunun üzerine külhancı "Sana gerçeği söyleyeyim: Bu şarkıyı söyleyen, buradan, devesine binmiş, geçip giden bir göçebe idi. Beni de kötü sesiyle uyandıran odur. Allah belasını versin!" demiş. Bunun üzerine haremağası pek de inanmamış gibi başını sallayarak homurtularla dönüp hanımına "Devesinin üzerinde uzaklaşıp gitmiş olan bir göçebe imiş!" demiş. Nüzhet de bu beklenmedik tersliğe üzülererek haremağasının yüzüne bakmış, başka bir şey söylememiş.

Bu sırada Davû'l-Mekân ayrılmış ve başucunda, göğün derinliklerinde, mehtabın ışıldadığını görmüş ve ruhunda uzak anıların büyülu rüzgânı esmiş; yüreğinde sayısız kuşların ve ruhun görünmeyen flütlerinin nağmeleri şakımış; ve onu kanatlanmış gibi yapan candan arzuları şarkıya dökmenin dayanılmaz büyü-süne kapılmış. Ve külhancıya, "Dinle!" demiş. Fakat külhancı ona, "Ne yapmak istiyorsun, yavrum?" diye sormuş. O da "Yüreğimi yatıştırarak birkaç dize okumak istiyorum!" demiş. Külhancı "Sen neler olup bittiğini bilmiyorsun. Başımızı beladan kurtarmak için tatlı sözler kullanıp haremağasını, kandırmasaydım, kim bilir ne olurdu?" demiş. Davû'l-Mekân "Ne diyorsun sen, hangi haremağası?" diye sormuş. Külhancı da "Ey efendim, başmabeyincinin eşinin haremağası, sen baygın yatarken, berbat

bir suratla buraya geldi ve badem ağacından büyük bir sopayı sallayarak ve tüm uyuyanları yoklayarak sadece benim uyanık olduğumu gördü; ve öfkeli bir sesle, sesini yükselten ben mi olduğumu sordu. Ona, 'Oh, Yok! Kesinlikle! Yoldan geçen bir göçebe idi!' dedim. Haremağası da bana pek inanmadığını belli eden bir edayla, 'Bu sesi rastlantıyla bir daha işitirsen, adamı tut, bana getir ki, onu hanımımın yanına götürüyem! Seni sorumlu tutuyorum!' dedi. Bu kuşkucu zencinin dikkatini çekebilmek için ne çok zahmet çektim, bilemezsin!" demiş.

Davû'l-Mekân, bu sözleri işitince çok etkilenmiş ve "Beni sevdiğim şiirleri kendi kendime okumaktan alıkoymaya yeltenecek adam kimmiş bakalım?" diye haykırmış. "Sevdiğim tüm şiirleri okumak istiyorum, ne olursa olsun! Ve zaten, şimdi böyle ülkeye iyice yaklaşmışken korkmaya ne gerek var; artık beni hiçbir şey tedirgin edemez!" diye haykırmış. Bunu duyan zavallı külhancı ona "Şimdi anlıyorum ki, sen belanı arıyorsun!" demiş. O da, "Mutlaka şarkı söylemem gerek!" diye yanıtlamış. Külhancı "Beni senin yanından ayrılmaya zorlama, çünkü senin başına bela geldiğini görmektense uzaklaşmayı yeğ tutarım! Unutuyor musun ki çocuğum, bir buçuk yıldır benimle birliktesin ve ben de kusur bulacak hiçbir durum olmadı. Peki, şimdi neden beni uzaklaşmaya zorluyorsun? Düşün ki, burada herkes, yorgana sarılmış uyuyor. Çok güzel şeyler söylediğini biliyorum ama, lütfen bizi tedirgin etme!" demiş. Ama Davû'l-Mekân, daha fazla kendini tutamamış ve üzerlerindeki sık yapraklı hurmalardan esen hafif rüzgâr kendi şarkısını söylerken, o da, tüm sesiyle haykırmış:

Ey zaman! Bahtın gözdeleri olduğumuz ülkelerin en güzelinde, sevgili yuvamızda bir araya geldiğimiz günler nerede?

Ah! Davû'l-Mekân'ın Nûzhetü'z-Zaman adlı çiçeğinin yanında içinin açıldığı günler nerede?

Ve bu şarkıyı bitirince üç büyük haykırış koparmış ve baygın düşmüş. Bunu gören iyi yürekli külhancı ayağa kalkmış ve çabucak onun üstünü kendi harmaniyesiyle örtmüş.

Nüzhet'e gelince, kendisinin ve kardeşinin adlarının anıldığı bu dizeleri duyunca, bunlarda, geçirdikleri felaketler içindeki kendini bularak hıçkırıklarla boğulmuş; sonra da aceleyle haremağasını çağırarak ona "Allah belanı versin! O şarkı söyleyen adam, işte yine söylüyor. Çünkü onu, şuracıkta yakından duyuyorum. Bak, onu hemen bana getirmezsensin vallahi gidip çadırında kocamı bularak seni iyice dövdürecek ve kovduracağım. Şimdi al şu yüz dinarı ve bunu şarkı söyleyen adama ver. Ve onu tatlılıkla buraya gelmeye kandır! Reddederse, içinde bin dinar olan şu keseyi ver kendisine; bunu da reddederse ısrar etme; nerede kaldığını, ne iş yaptığını ve nereli olduğunu öğren; ve hemen dönüp bana haber ver. Ve de sakın geç kalma!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yetmiş üçüncü gece olunca, söze başlamış:

"...Ve de sakın geç kalma!" diye bağırılmış.

Bunun üzerine haremağası hanımının çadırından çıkmış; şarkı söyleyen adamı aramaya gitmiş; ve uyuyanların bacaklarının arasında dolaşmaya koyularak, hepsini birer birer yoklamış; ama uyanık halde bulunan hiç kimseye rastlamamış. Bunun üzerine sırtında harmaniye bulunmayan ve başı açık oturan külhancıya yanaşmış; onu kolundan yakalayarak "Şarkı söyleyen sensin!" diye haykırmış. Ama külhancı, dehşete düşerek "Vallahi ben değilim! Ey haremağalarının başı!" diyerek haykırmış. Haremağası "Şarkı okuyanı bana söylemedikçe seni bırakmam! Çünkü onu birlikte götürmeden hanımımın yanına dönmeyi göze alamam!" diye haykırmış. Bu sözleri işitince zavallı külhancı, Davû'l-Mekân için büyük bir korkuya kapılmış; sızlanmaya başlayarak haremağasına "Vallahi! Sana şarkıcının yoldan geçen biri olduğunu söylüyorum! Bana daha fazla işkence yapma! Yoksa Tanrıya bunun hesabını verirsin! Ben Tanrı'ya yakın olan İbrahim'in kentinden geldim!" demiş; fakat haremağası ona "Öyle olsun! Ama yine de benimle gelip bana inanmayan hanımına, kendi ağzından bunları anlatacaksın!" demiş. Bunu duyan külhancı, ona "Ey yüce ve hayranlık uyandıran hizmetkâr, bana

inan ve gönül rahatlığıyla çadırına dön ve eğer o ses bir daha duyulursa, bu kez tüm olarak beni sorumlu tutarsın. Bu durumda sadece ben suçlu olacağım!” demiş. Sonra da, haremağasını yatıştırmak ve geçip gitmesini sağlamak için çok hoş sözler bulup söylemiş ve birçok iltifatlar ederek başından öpmüş.

Bunun üzerine haremağası, inanmış görünerek ve külhancıyı kendi başına bırakarak ama huzuruna çıkmaya artık göze alamadığı hanımının yanına gideceğine yarı yoldan dönerek külhancının pek uzağında olmayan bir yerde gizlenmiş.

Bu sırada, Davû'l-Mekân ayılıp kendine gelmiş. Külhancı da, ona “Şimdi kalk bakalım, senin şarkın yüzünden başımıza gelenleri sana anlatayım!” demiş ve olan biteni ona anlatmış. Ama Davû'l-Mekân, kendisini pek can kulağıyla dinlemeyerek ona “Oh! Artık hiçbir şey bilmek istemiyorum. Hele şimdi ülke-me bu kadar yakinken, duygularımı bastırmakta haklı olacağımı sanmıyorum!” demiş. Bunun üzerine külhancı korkuya düşerek ona, “Ey çocuğum, şeytanın bu kötü kışkırtmasına kulak asma artık! Ben, hem kendim, hem senin için bunca korkuyla doluyken, sen nasıl böyle güven duyuyorsun? Allah aşkına, ülkene tamamen dönmedikçe, yalvarırım, artık şarkı söyleme! Gerçekten çocuğum, senin bu kadar dik kafalı olduğunu hiç bilmiyordum. Artık mabeyincinin karısının seni cezalandırmak istediğini iyice kafana sok. Çünkü onu uyutmadın; oysa yolculuktan yorgun düşmüş ve rahatsız olmalı ki, seni aratmak için haremağasını iki kez gönderdi!” demiş.

Ama Davû'l-Mekân külhancının sözlerine kulak asmadan, üçüncü kez sesini yükselterek şu dizeleri okumuş:

Uzakta! Artık ruhumu tedirgin eden bu kınamaları ve gözlerimde uykusuzluğu istemiyorum.

Bana, “Ne çok değiştin!” diyorlar. Onlara, “Siz bilemezsiniz!” diyorum.

Bana “Aşk yüzündendir!” diyorlar. Ben de onlara, “Artık aşkı da, aşk bardağını da, aşk hüznlerini de istemiyorum!” diyorum.

Ah! Ben artık sadece kalbimi yatıştıran, işkence gören yüreğime merhem olacak şifa veren şeyler istiyorum!

Ama Davû'l-Mekân, bu dizeleri henüz söyleyip bitirdiği sırada haremağası önünde belirmiş. Onu görünce zavallı külhancı, öyle korkmuş ki, uzaklara kaçmış ve olup biteni uzaktan izlemiş.

Bunun üzerine haremağası saygıyla Davû'l-Mekân'a yaklaşmış ve "Barış senin üstüne olsun" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş dördüncü gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, haremağası, "Barış senin üstüne olsun!" demiş. Bunu duyan Davû'l-Mekân "Tann'nın barışı ve acıması ve kutsaması da senin üstüne olsun!" diyerek cevap vermiş.. Köle de, "Ey efendim, işte üçüncü kez, hanımım, beni seni bulmaya gönderiyor. Çünkü seni görmek istiyor" demiş. Ama Davû'l-Mekân "Senin hanımın mı! Ama, beni aratmak küstahlığında bulunan bu dişi köpek de kim oluyor? Allah onun ve onunla birlikte kocasının belasını versin!" diye yanıtlamış. Ve bu çıkışla da yetinmeyerek, durup dinlemeden, epeyce uzun süre haremağasına hakaretler yağdırmış.

Haremağası ona hiçbir yanıt vermek istememiş; çünkü hanımı ona, şarkı söyleyen kişinin tatlılıkla ve kendi gönlünün isteğiyle yanına getirilmesini önermiş imiş. Dolayısıyla haremağası elinden geldigince ona yumuşak sözler söylemiş ve davranışını tatlılaştırmış; öteki konuşmaları arasında, ona "Yavrum, sana karşı davranışında asla seni kızdıracak ya da sana üzüntü verecek bir maksat yok; sadece şiddetle seni görmek isteyen hanımımınla görüşmeni sağlamak üzere, bizim tarafa teşrif etmen için ricada bulunuyorum! Ve zaten, kendisi, ona göstereceğin iyi davranışı değerlendirmeyi de çok iyi bilir!" demiş.

Bunun üzerine Davû'l-Mekân etkilenmiş ve ayağa kalkıp haremağası ile çadıra gitmeye rıza göstermiş; bu sırada zavallı külhancı, Davû'l-Mekân için gittikçe daha fazla korkuya düşüp titremekte iken, onu uzaktan izlemeye karar vermiş ve kendi kendine, "Gençliğine yazık! Kuşkusuz, yarın sabah, gün doğarken, onu asarlar!" diye düşünüyormuş. Sonra aklına, onu daha

da korkutan bir şey gelmiş ve kendi kendine “Acaba Davû'l-Mekân, kendisini kurtarmak için, suçu benim üzerime yıkıp şarkıları okuyanın ben olduğumu söyler mi ki! Oh! Ama bu, onun adına, çok alçakça bir şey olurdu!” diye düşünmüş.

Oysa bu sırada Davû'l-Mekân ile haremağası uyuyan insanlar ve hayvanların arasından güçlkle geçerek sonunda Nüzhet'in çadırının kapısına gelmişler. Bunun üzerine haremağası, Davû'l-Mekân'dan beklemesini rica temiş ve tek başına çadıra girerek ona “İşte söz konusu olan adamı getirdim. Halinden yüksek ve soylu bir kökeni olduğu belli olan güzel yüzlü gepegenç bir adam bu!” diyerek hanımına durumu bildirmiş. Bu sözleri duyunca, Nüzhet yüreğinin vuruşlarının çabuklaştığını duyumsamış ve haremağasına “Onu çadırın hemen yanına oturt ve biraz daha yakından dinlemem için, kendisine, bize o dizelerden birkaçını daha okumasını rica et! Ondan sonra adı ve ülkesi hakkında bilgi edinarsın!” demiş. Bunun üzerine haremağası dışarı çıkmış ve Davû'l-Mekân'a “Hanımım senden, şarkılarından birkaçını daha söylemeni rica ediyor; çadırdan seni dinleyecek. Senden adını ve doğduğun ülkenin adını da öğrenmek istiyor” demiş. O da “Yüreğimin tüm cömertliğiyle ve gerekli saygıyla! Adıma gelince, çok zaman var ki silindi gitti; yüreğimin tükendiği ve bedenimin uçuruma yuvarlandığı gibi... Ve benim öyküm, iğneyle gözün içine yazılsa yeridir. Ben çok içilen şarapla sarhoş olup yaşam boyunca sakat kalmış biri gibiyim. Ve de bir uyurgezer ya da çılgınlığa gömülmüş birini andırmaktayım!” demiş.

Nüzhet, çadırından bu sözleri işitince hıçkırmaya başlamış ve çağırdığı haremağasına, “Sor bakalım kendisine, acaba, anası gibi, babası gibi kardeşi gibi çok değerli bir varlığını yitirmiş mi?” demiş. Haremağası çadırdan çıkıp Davû'l-Mekân'a hanımının buyurduğu gibi soru sormuş. O da “Ne yazık ki evet! Ben bunların hepsini yitirdim. Dahası, beni seven ve artık kendisinden haber alamadığım bir kız kardeşimi de! Çünkü kader bizi ayırdı!” diye yanıt vermiş. Nüzhet de, haremağasının kendisine ulaştırdığı bu sözleri duyunca “Tanrı bu genç adama, içine düştüğü felaketler için teselli versin ve sevdiklerine ulaştırsın!” demiş. Sonra haremağasına...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yetmiş beşinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, mabeyincinin karısı Nüzhet, haremağasına, “Şimdi git, kendisine söyle, bize ayrılığın acısı üzerine bir şarkı okusun!” demiş. Haremağası da gidip hanımının buyurduğu şekilde ricada bulunmuş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân çadırından pek de uzak olmayan bir yere oturup yanağını avcuna yaslayarak, ay uyuyan insanları ve hayvanları aydınlatırken, sesini sessizlikte eritmiş:

Kulağa hoş gelen uyumlu şiirlerimde yokluğun acısını, zulmün zaferini ve uğrunda kahrolduğum ayrılığı yeterince şarkıya döktüm.

Şimdi altın tozlarının hayranlık uyandıran şekilde işlendiği şiirlerimle, artık kıvanç ve ışıltıdan başka şey anlatmak istemiyorum.

Kokulu güllerle dolu bahçeleri, siyah gözlü ceylanları ve ceylanların yeşillerini anlatmak istiyorum.

Zevklerimin bahçesini, bahçenin gülleri olan yanaklarını; armutlar, narlar gibi göğüslerini; bal ve şebnem gibi cildini... hâlâ zulüm saçsa da..

Ben, bundan böyle, gecikmeden, bağlanmadan, ömrümü sükûn içinde geçirmek istiyorum!

Kırlıgan taze dallar gibi, kırlıgan ince bakireler arasında, delinmemiş inciler gibi dokunulmadık güzellikler arasında...

Utların ve kitarların tatlı sesleriyle; güllerin, nergislerin donattığı çimenliklerde sakilerin ellerinden içerek...

Ve bedeninin tüm kokularını içime çekeceğim; dudaklardan bal gibi tükürüğü emeyeceğim; etli, koyu kırmızı renkli dudakları seçerek...

Ve gözlerimi ılık göz kapaklarında dinlendireceğim ve bahçelerimin şarkı söyleyen akarsuyu yöresinde oturacağım!

Davû'l-Mekân, bu yüce şiiri şarkı halinde okuyunca, onu, kendinden geçercesine dinleyen Nüzhet, artık kendini tutama-

miş ve çadırın perdesini şiddetle açarak başını dışarı uzatmış ve ay ışığı altındaki şarkıcıyı bakmış. Ve kardeşini tanıyarak büyük bir haykırış koparmış: “Ey kardeşim! Ey Davû'l-Mekân!” diye haykırarak ve kollarını açarak kendini dışarı atmış. Bunu gören Davû'l-Mekân, genç kadına bakmış ve o da aynı şekilde kız kardeşi Nüzhet'i tanımış. Birbirinin kollarına atılmış, kucaklaşmışlar; sonra ikisi de bayılmış. Haremağası bu durumu görünce, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış, iyice afallamış; ama hemen çadırdan büyük bir örtü alıp saygıdan ve rasgele geçenlerden korumak için üzerlerine örtmüş ve düşe dalmış gibi başlarında oturup aylmalarını beklemiş. Gerçekten, kısa bir süre sonra, ilkin Nüzhet, sonra da Davû'l-Mekân ayrılmış. Ve Nüzhet o andan başlayarak geçmiş bütün dertlerini unutmuş ve mutluluğun doruğuna çıkmış; ve şu dizeleri okumuş:

Ey talih, sen bana dertlerimin hiç geçmeyeceğine dair yemin etmiştin. İşte seni yeminini bozmaya zorladım.
Çünkü mutluluğum tam ve dostum yanımdadır. Ve sen kendin ey talih, giysinin eteklerini toplayıp bize hizmet eden köle olacaksın!

Bunu işiten Davû'l-Mekân, kız kardeşini bağrına basmış ve sevinç gözyaşları göz kapaklarından taşmış ve şu dizeleri okumuş:

Mutluluk içime işledi, öyle şiddetle ki gözlerimden yaşlar fışkırdı.
Ey gözlerim! Ağlamayı huy edinmişsiniz; dün dertler sizi ağlatıyordu, bugünse mutluluk!

Bunu duyan Nüzhet, kardeşini kendisi ile birlikte çadıra gelmeye davet etmiş ve ona, “Ey kardeşim, şimdi bana başından geçen her şeyi anlat; sıram gelince ben de sana kendi öykümü anlatayım!” demiş. Ama Davû'l-Mekân “İlkin sen bana tüm öykünü anlat!” demiş.

Bunun üzerine Nüzhet, kardeşine, başına gelen her şeyi hiçbir ayrıntıyı ihmal etmeden anlatmış. Ama onu burada tekrarlamının yararı yok. Sonra da eklemiş: “Kocam mabeyinciye

gelince, onu sana hemen tanıtacağım. Seni kabullenecektir; çünkü çok iyi bir insandır. Ama ilkin sen bana seni Kutsal Kent'in hanında hasta bıraktığım günden bu yana başından geçenleri hemencecik anlat!" Bunun üzerine Davû'l-Mekân onu doyuma ulaştırmakta kusur etmemiş ve öyküsünü ona "Özellikle, ey Nüzhet, bu eşsiz hamam külhancısının bana karşı iyiliğini sana asla yeterince anlatamam; çünkü bakmak için bir yana ayırdığı bütün parasını harcayıp gece gündüz bana hizmet etti; ve ben-den yana bir babanın, bir kardeşin ve fedakâr bir dostun bile yapamayacağı her şeyi yaptı; ve çıkarlarından vazgeçmeye, kendisi beni kollayarak yanımda yürürken, bana ve üzerine bindirdiği eşeğine bakmak için kendini beslenmekten mahrum etmeye kadar vardırı; ve gerçekte, ben bugün hâlâ yaşıyorsam, bunu ona borçluyum!" diyerek öyküsünü tamamlamış. Bunu duyan Nüzhet, "Allah nasip ederse, gücümüz yettiğinde, iyiliklerini karşılamaya çalışırız" demiş.

Bunu izleyerek Nüzhet haremağasını çağırması; o da koşarak gelmiş ve Davû'l-Mekân'ın elini öpmüş ve önünde eğilmiş; Nüzhet ona, "Hayırlı simalı iyi hizmetkâr; iyi haberi bana muştulayan ilk sen olduğundan, içinde bin dinar bulunan keseyi kendine saklayabilirsin. Ama şimdi koş efendine, kendisini görmek istediğimi haber ver!" demiş. Bunu duyan haremağası çok sevinerek hemencecik efendisi mabeyinciye haber vermeye gitmiş; o da karısının çadırına ulaşmakta gecikmemiş ve onun yanında yabancı bir genç adamı görmeye şaşkınlığın doruğuna ulaşmış; hem de geceyarısında... Fakat Nüzhet, ona her birinin öyküsünü başından sonuna kadar anlatmakta gecikmemiş ve de "İşte böylece ey saygın mabeyinci, sandığın gibi bir köle ile evleneceğin yerde, Şah Ömerü'n-Neman'ın kızı Nüzhetü'z-Zaman ile evlenmiş bulunuyorsun! Kardeşim Davû'l-Mekân da karşında bulunuyor!" demiş.

Başmabeyinci, gerçekliğinden bir an bile kuşku duymadığı bu şaşılasi öyküyü duyunca bizzat Şah Ömerü'n-Neman'ın damadı olmanın verdiği ferahlığın sınırına ulaşmış; ve kendi kendine "Bu, hiç değilse, benim eyaletlerden birine vali olmamı sağlar!" diye düşünmüş. Sonra saygıyla Davû'l-Mekân'a yaklaşmış ve kendisine iltifatlarını ve bütün belalardan kurtul-

muş bulunması ve kız kardeşine kavuşmuş olması dolayısıyla tebriklerini sunmuş. Ve hemen hizmetkârlara yeni misafirine barınak sağlamak üzere ikinci bir çadır hazırlamaları için emir vermek istemiş; ama Nüzhet ona “Buna şimdi gerek yok; çünkü ülkemize ulaşmamıza pek az bir mesafe kaldı; sonra zaten ben ve kardeşim birbirimizi görmeyeli uzun bir zaman geçtiği için, aynı çadırdaki barınmakla ve kente ulaşınca kadar birbirimizi doyasya görmekle mutluluk duyacağız” demiş. Mabeyinci de “Arzuladığın gibi olsun!” yanıtını vermiş. Sonra rahatça dertleşsinler diye onları özgür bırakmış ve onlara meşaleler, Şam’da yola çıkmadan önce Bağdat’ın ileri gelenlerine, kendilerine ziyarete geldiklerinde sunmak niyetiyle iki katır ve bir deveye yüklemeye özen gösterdiği şuruplar, meyveler ve her türden tatlılar ve reçeller göndermiş. Ve de Davû’l-Mekân’a en gösterişlilerinden üç takım giysi yollamış ve onun için, hamudu çeşitli renkten iplerle örülmüş ve sarkan süslerle bezenmiş şahane cins bir hecin devesi hazırlatmış. Sonra göğsü ferahlamış, Tanrı’nın kendisine bağışladığı onuru düşünerek ve de şimdiki önemini ve gelecekteki itibarını düşünerek kendi çadırının önünde enine boyuna dolaşmaya koyulmuş.

Sonra sabah olunca, kayınbiraderini selamlamak üzere, mabeyinci, eşinin çadırına gitmekte acele etmiş. Nüzhet de ona “Hamam külhancısını da unutmamak ve haremağasının ona da iyi bir binek sağlamasını bildirmeyi ihmal etmemek ve de kahvaltı ve akşam yemeklerinde kendisine özen göstermek gerek! Özellikle de yanımızdan uzaklaşmamasına dikkat edilsin!” demiş. Bunu duyan mabeyinci, haremağasına gerekli emirleri vermiş, o da bu emri, “İşittim ve itaat ettim!” yanıtıyla karşılamış.

Ve gerçekten, yanına hemen mabeyincinin hizmetindeki birkaç kişiyi de alarak onlarla birlikte külhancıyı aramaya gitmiş. Ve sonunda, onu kervanın art yanında, korkudan titreyerek, elinden genç dostu Davû’l-Mekân’ı kaptırmış bulunduğu bu yerden, en kısa yoldan kaçmak için eşeğine semer vurmakta iken bulmuşlar. Kendisine doğru koşan ve yöresini saran haremağası ve köleleri görür görmez, külhancı ölür gibi olmuş, rengi sararmış, dizleri birbirine çarpmış; tüm kasları dehşetten titremiş ve

Davû'l-Mekân'ın, mabeyincinin eşinin öfkesine karşı kendini bağışlatmanın yolunu ancak külhancıyı ele vermekte bulduğundan kuşku duymamış. Çünkü haremağası onu görür görmez "Yalancı!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş altıncı gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, haremağası dehşet içinde olan külhancıya, "Ey yalancı! Neden bana şarkıları söyleyenin kendin olmadığını söylemekle kalmayıp onları söyleyeni de bilmediğini söyledin? Oysa, biz şimdi şarkıcının senin has arkadaşın olduğunu biliyoruz. Bir de şunu iyi bil ki, burada Bağdat'ta artık senin yanından bir adım bile uzaklaşmayacağım. Ve sen, oraya ulaştığımızda arkadaşınla aynı işlemi göreceksin!" demiş. Şaşkın külhancı, haremağasının bu sözlerini işitince, kendi kendine dövünmeye ve içinden "İşte bunca kaçınmak istediğim şeyle sonunda karşılaşıyorum" diye düşünmeye başlamış. Haremağası da kölelere "Şu eşeği alın ve kendisine şu atı verin!" demiş. Köleler de, zavallı külhancının gözyaşlarına karşın, eşeği almışlar ve onu mabeyincinin atları arasından çok güzel bir ata binmeye zorlamışlar. Sonra, haremağası, onlara özellikle "Tüm yolculuk boyunca bu külhancıya siz göz kulak olacaksınız ve başından eksilecek bir tek saç içinizden birisinin kellesinin uçurulmasıyla karşılaşılacak! Bundan dolayı ona gereken ilgiyi gösterin ve en küçük arzusunu bile yerine getirmek için tetik durun!" demiş.

Böylece külhancı, tüm bu köleler tarafından korunduğunu görünce, artık öldürüleceğine dair hiçbir kuşkusu kalmamış; sonra haremağasına, "Ey merhametli başefendi, sana yemin ederim ki, bu genç adam benim ne kardeşim, ne yakınımıdır; çünkü ben dünyada kimsesi olmayan biriyim ve hamam külhancıları arasında zavallı bir külhancıyım. Bu genç adamı hamam atıkları ve kapıdaki odun yığınları üzerinde ölüm halinde uzanmış yatarken buldum ve Allah rızası için ilgilendim. Bu cezaya layık olmak için hiçbir şey yapmadım!" demiş. Ve sonra ağlamaya ve kervan yol aldıkça biri ötekinden daha akıl almaz bin düşün-

ceyle kafasını yormaya koyulmuş. Harem ağası da onun yanında yürüyor ve zaman zaman ona “Kötü sesinle hanımımızın uykusunu berbat ettin, sen ve şu genç adam... O sırada korktuğun falan yoktu” diyerek kendi bakımından eğleniyormuş. Bununla birlikte, her mola verilişte, haremağası, külhancıyı aynı sofrada yemeğe ve ilkin kendisi içtikten sonra aynı testiden şarap içmeye davet etmede kusur göstermiyormuş. Ama her şeye karşın, haremağasının sözünü etmekten kaçındığı dostu Davû'l-Mekân'dan haber alamadığından ötürü külhancının gözünden yaş eksilmiyor ve her zamankinden daha perişan durumda bulunuyormuş.

Nüzhet, Davû'l-Mekân ve mabeyinciye gelince, bunlar kervanın baş tarafında Bağdat doğrultusunda yolculuğu sürdürüyorlarmış. Ve bunca arzuladıkları gayeye ulaşmak için önlerinde sadece bir günlük yol kalmış. Ve son konakladıkları geceden sonra, ertesi sabah, yol almaya hazırlanırken, birdenbire, karşılarında göğü karartan ve yörelerini geceye döndüren yoğun bir toz bulutu görmüşler. Bunun üzerine mabeyinci onları yatıştırmaya çalışmış ve yerlerinden kıpırdamamalarını söyleyerek yanındaki elli kadar Memluk ile tozun bulunduğu yana doğru ilerlemiş.

Oysa, pek az bir zaman sonra, önlerindeki toz bulutu dağılmış ve gözlerinin önünde sancakları ve alametleri rüzgârda dalgalanan ve davul sesleri arasında savaş düzeninde ilerleyen müthiş bir ordu belirmiş ve birdenbire ordudan bir müfreze ayrılarak onlara doğru dörtlü at koşturmaya başlamış mabeyincinin her bir Memluku beş atlı savaşçı tarafından sarılmış.

Bunu gören mabeyinci çok şaşırarak onlara “Bize böylesine davranan sizler kimlersiniz?” diye sormuş. Onlar da “Asıl sizler kimlersiniz? Ve nereden gelip nereye gidiyorsunuz?” diye sormuşlar. Mabeyinci “Ben, Bağdat ve Havran ülkelerinin sultanı Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şam Emiri Şarkân'ın başmabeyincisiyim. Beni Emir Şarkân, Bağdat'a, babasına, Şam'ın yıllık vergisini ve armağanları götürmek üzere görevlendirdi” diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan tüm savaşçılar mendillerini çıkararak gözlerini silmişler ve hıçkırıklarla ağlamaya başlamışlar. Mabeyinci buna çok şaşırılmış. Savaşçılar, ağlamalarına son verince, komutanları mabeyinciye doğru ilerleyerek, ona “Yazık ki, Şah Öme-

rü'n-Neman artık yok! Ömerü'n-Neman öldü!" demiş. Sonra da "Fakat sen ey saygın mabeyinci bizimle gel, seni ordunun orta yerinde olan Büyük Vezir Dendan'a götürelim! Kendisi sana bu felaketin tüm ayrıntılarını anlatır!" demişler.

Bunu duyan mabeyinci de ağlamaktan kendini alamamış ve "Oh! Ne felaketli bir yolculuk yaptık" diyerek haykırmış. Sonra da Büyük Vezir Dendan'a götürülmüş; o da istenen görüşmeyi kendisine başıslamış. Mabeyinci Vezir Dendan'ın çadırına girmiş; o da kendisini oturmaya davet etmiş. Mabeyinci vezire, kendisine verilen görevi ve Şah Ömerü'n-Neman için getirdikleri armağanların ayrıntılarını anlatmış.

Ancak kendisine efendisi Şah'ı anımsatan bu sözleri duyan Büyük Vezir Dendan ağlamaya başlamış; sonra da mabeyinciye "Şimdilik bilin ki, Şah Ömerü'n-Neman zehirlenerek öldürüldü ve sana hemen bunun ayrıntılarını anlatacağım" demiş. "Ama önce şimdiki durumdan söz etmeliyim! Şöyle ki:

"Şah, Allah'ın rahmetine ve onun sınırsız bağışlayıcılığına kavuşunca, halk tahta onun yerine geçecek kimseyi bilmek için başkaldırdı. Büyükler ve ileri gelenler onları engellemeydi, taraflar birbirini kıracaktı. En sonunda Bağdat'ın dört kadısının görüşünü almak ve kararlarına uymak için uzlaştılar. Kendilerine başvuru olan dört kadı, tahta Şam Valisi Şarkân'ın geçmesi gerektiğine karar verdi. Ben de bu kararı öğrenir öğrenmez, Şam'a gidip Emir Şarkân'ın huzuruna çıkmak ve babasının ölümünü bildirerek kendisinin tahtın varisi seçildiğini bildirmek üzere yola koyuldum.

"Ama sana şunu da söylemeliyim ki, ey saygın mabeyinci, Bağdat'ta, Davû'l-Mekân'ın seçimini uygun gören bir kısım da var. Ama, hiç kimse onun ve kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ın çoktandır ne olduğunu, nerede bulunduğunu bilmiyor. Çünkü Hicaz'a gitmek için ayrılmalarından bu yana neredeyse beş yıl geçtiği halde, onlardan haber alınamadı!"

Büyük Vezir Dendan'ın bu sözlerini duyan Nüzhet'in eşi mabeyinci, Şah Ömer'in ölümüne çok üzülmüş olmasına karşın Davû'l-Mekân'ın Bağdat'a hükümdar olması ihtimalini düşünerek sevincin doruğuna ulaşırcaasına kıvanç duymuş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan'a dönerek ona...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah; mabeyinci, Büyük Vezir Dendan'a dönerek, ona "Gerçekte bana anlatmış olduğun öykü, çok garip ve şaşırtıcı. Ben de kendimce bana tam bir güven göstermiş olduğundan dolayı, yüreğini ferahlatacak ve kaygılarını sona erdirecek bir haber vereyim! Bil ki, ey büyük vezir, Tanrı Emir Davû'l-Mekân'ı ve kız kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ı bağışlayarak bize tutacağımız yolu kolaylaştırıyor!" demiş.

Bu sözleri duyan Vezir Dendan, büyük bir sevince kapılmış ve "Ey saygın mabeyinci, çabuk bana beni sevince boğan bu beklenmedik haberin ayrıntılarını anlat!" diye haykırmış. Bunun üzerine mabeyinci ona, iki kardeşin tüm öyküsünü anlatmış; Nüzhetü'z-Zaman'ın kendi eşi olduğunu bildirmeyi de savsaklamamış.

Bunun üzerine Vezir Dendan, mabeyincinin önünde eğilmiş, ona saygılarını sunmuş ve onu eşiti olarak kabullenmiş. Sonra ordunun bütün komutanlarını ve ülkenin orada bulunan ileri gelenlerini toplamış ve onlara durumu açıklamış. Hepsini de gelip mabeyincinin önünde yeri öperek saygılarını ve bağlılıklarını sunmuşlar ve böylesi mucizeleri yaratan Baht'a hayran olarak işlerin bu yola dökülmesinden dolayı sevinç duymuşlar.

Bunu izleyerek mabeyinci ve Büyük Vezir Dendan, birer kerevet üzerine hazırlanmış yerlerine oturmuşlar ve ileri gelenler ile emirleri ve öteki vezirleri toplayarak durum üzerinde danışmada bulunmuşlar. Bu danışma toplantısı bir saat kadar sürmüş ve Şam'a gidip Emir Şarkân'ı aramaktansa, Davû'l-Mekân'ın Şah Ömerü'n-Neman'dan sonra tahtın varisi olmasına oybirliğiyle karar vermişler. Vezir Dendan da, ülkesinin artık en göze çarpan kişiliği olmuş bulunan mabeyinciye saygı göstermek için hemen yerinden kalkmış ve onun gözüne girmek için kendisine şahane armağanlar sunmuş ve mutluluklar dilemiş; aynı şeyi bütün vezirler, emirler ve ileri gelenler de yapmışlar. Vezir Dendan da, hepsi adına ona "Ey saygın mabeyinci, senin gönül yüceliğine güvenerek her birimiz yeni sultanın yönetimi

altında görevlerimizi sürdürmeyi ümit ediyoruz. Bize gelince, sen gidip aldığımız kararlarla hükümdar seçildiğini kendisine bildirirken, genç sultanımızı gereğince karşılamak üzere acele Bağdat'a dönüyoruz!" demiş. Mabeyinci de onlara hepsini koruyacağını ve görevlerini sürdüreceklerini vaat etmiş; ve Büyük Vezir Dendan ile tüm ordu Bağdat'a dönerken o da Davû'l-Mekân'ın çadırına ulaşmak için onlardan ayrılmış. Ama Vezir Dendan'ın sunduğu görkemli çadırlar ve her türden süsler ve şahane giysilerle halıları taşıyan köleler ile develeri de yanına almaktan geri kalmamış.

Ve Nüzhet ve Davû'l-Mekân'ın çadırlarına doğru yol alırken, mabeyinci, kendisinde karısı Nüzhet'e karşı saygısının artmakta olduğunu duyumsamış ve kendi kendine "Ne kadar mübarek ve hayırlı bir yolculuk yaptık!" demiş. Ve oraya ulaşarak, kendisinden izin almadıkça eşinin yanına girmek istememiş; ama bu izin de hemen verilmiş.

Bunun üzerine mabeyinci, çadıra girmiş ve alışlageldik selamlaşmalardan sonra, tüm duyduklarını ve gördüklerini ve de Şah Ömer'in ölümünü ve Şarkân'dan üstün görülerek Davû'l-Mekân'ın seçilmesini onlara anlatmış. Sonra da "Ve şimdi, ey yüce yürekli Şah, sana kararsızlık göstermeden artık tahtı kabullenmek kalıyor, çünkü korkarım ki, reddetme durumunda, senin yerine seçilecek kişinin yanlıları sana kötülük eder" demiş.

Bu sözleri işiten Davû'l-Mekân ve Nüzhet, babaları Ömer Şah'ın ölümüne her ne kadar üzülmüşler ve gözyaşları dökmüşlerse de Davû'l-Mekân, mabeyinciye "Ondan kaçmak mümkün bulunmadığı ve senin konuşmaların mantık ve bilgelikle dolu olduğu için, Baht'ın getirdiği ikbali kabul ediyorum" demiş. Ve "Fakat ey saygın enişte, kardeşim Şarkân'a karşı davranışım nasıl olacak? Onun için ne yapmalıyım?" diye eklemiş. O da "En adil çözüm yolu, saltanatı aranızda bölüşmenizdir; sen Bağdat Sultanı olursun, o da Şam Sultanı. Bu karara sıkı sıkıya sarıl; her şey barış ve anlayış içinde sonuçlanacaktır" diye yanıtlamış. Davû'l-Mekân da eniştesi mabeyincinin tavsiyesini kabul etmiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan'ın kendisine vermiş olduğu şahane giysiyi alıp Davû'l-Mekân'a giydirmiş ve saltanatın

büyük altın kılıcını ona vermiş ve önünde yer öperek çekilmiş ve hemen Vezir Dendan'dan almış olduğu saltanat çadırını kurduracağı yüksek bir yer bulmaya gitmiş. Bu, yüksek tavanlı, içi her renkten ağaç ve çiçek suretleriyle donanmış ipek kumaşla duble edilmiş, büyük bir çadırı. Çadırın yöresi iyice süpürölüp sulandıktan sonra, zeminine büyük halılar sermeleri için emir vermiş. Ve hemen gidip Şah'a, gelip o geceyi burada geçirmesi için ricada bulunmuş. Ve Şah orada sabaha kadar uyumuş.

Böylece, şafak söker sökmez, uzaktan savaş davullarının ve diğer çalgıların sesleri duyulmuş ve az sonra, bir toz bulutu arasından, başında Bağdat'ta her şeyi yoluna koyup Şah'ı karşılamaya gelen Vezir Dendan'ın bulunduğu Bağdat ordusunun belirlediği görölmüş.

Bunu gören Şah Davül'-Mekân...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Fakat yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören Şah Davül'-Mekân, saltanat giysileri içinde, yüksek tavanlı çadırın ortasına konulmuş tahta çıkmış; iki elini üzerine koyduğu büyük komutanlık kılıcını dizlerinin arasına yerleştirmiş; hareket etmeden beklemiş. Mabeyincinin kendisi tahtın sağ yanında ayakta saygıyla dururken Şam Memlukları ve mabeyincinin eski muhafızları, ellerinde yalın kılıçlarıyla Şah'ın yöresinde yer almış.

Ve hemen mabeyincinin verdiği emre uyarak saygı sunmak isteyenlerin geçit töreni başlamış. Ve Şah'ın çadırına ulaşan bir geçiş yerinin perdesi kaldırılarak ordu ileri gelenleri, onar kişilik topluluklar halinde ve unvanlarına göre, en aşağı kademelerden başlamak üzere sıralanarak, içeri girip Şah Davül'-Mekân'ın önünde sadakat yemini etmişler ve sessizce yeri öpmüşler. En sonunda da dört büyük kadı ile Büyük Vezir Dendan'a sıra gelmiş. Dört büyük kadı içeri girip sadakat yemini ederek Şah Davül'-Mekân'ın önünde yeri öpmüşler. Ama Büyük Vezir Dendan içeri girince Şah Davül'-Mekân ona duyduğu saygıdan ötürü

tahtından kalkmış, kendisi ona doğru yürüyerek ona “Davranışları yüksek bilgeliliğin kokusuna bürünmüş ve marifetli elleri her şeyi inceden inceye düzenlemiş olan hepimizin babası, çok saygın ve çok değerli Büyük Vezir! Hoş geldin!” demiş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan, kutsal kitap ve inancın gerekleri üzere yemin etmiş ve Şah’ın önünde yer öperek saygı duruşunda bulunmuş.

Ve mabeyinci, şenlik hazırlıklarında bulunulmasını, sofralar serilip en seçkin yemekler hazırlanmasını ve sakilerin hizmette kusur etmemelerini sağlamak üzere gerekli emirler vermek için dışarı çıkmışken, Şah Büyük Vezir’e “Her şeyden önce, benim tahta çıkışımı kutlamak üzere, tüm askerlere ve onların tüm komutanlarına cömertçe ulufeler dağıtılsın! Bu maksatla, hiç kısıntıda bulunmaksızın, Şam’dan getirdiğimiz verginin tümünü onlara dağıtın! Ve de kendilerine doyuncaya kadar yiyecek içecek verin! Ancak bundan sonra, ey Büyük Vezir, babamın ölümünü ve bu ölümün nedenini ayrıntılarla bana anlatmaya gel!” demiş. Vezir Dendan Şah’ın bu emirlerini yerine getirmiş ve eğlenebilmeleri için askerlere üç gün izin vermiş ve komutanlarına bu üç günlük süre içinde Şah’ın hiçbirini kabul etmek istemediğini bildirmiş. Bunu işiten tüm ordu, Şah’ın ömrüne dua etmiş ve saltanatının mutlu geçmesini dilemiş. Vezir Dendan da çadıra dönmüş. Ama Şah, bu sırada kız kardeşi Nüzhet’i gidip bulmuş ve ona “Ey kardeşim, babamız Ömer Şah’ın ölümünü öğrendim ama, henüz bu ölümün nedenini bilmiyorum! Benimle birlikte gel de Büyük Vezir’in ağzından anlattıklarını dinle!” demiş. Ve Nüzhet’i kendi çadırına götürüp onunla yanında bulunanlar arasına büyük bir ipek perde çekmiş ve Nüzhet ipek perdenin ardında kendi başına yer alırken gelip tahtına oturmuş.

Bunun üzerine Vezir Dendan’a, “Şimdi ey vezir, şahların içinde en değerlisi olan babamızın ölümünün ayrıntılarını bize anlat!” demiş.

Vezir Dendan da, ona “İşittim ve itaat ettim!” demiş ve bu ölümü şöylece anlatmış:

Şah Ömerü'n-Neman'ın Ölümünün Öyküsü ve Bundan Önce Yer Alan Hayranlık Uyandırıcı Anlatımlar

Günlerden bir gün, Şah Ömerü'n-Neman, sizin yokluğunun verdiği acıyla göğsünün daraldığını hissederek kendisini eğlendirmeye çalışmamız için bizi yöresine toplamış bulunuyordu ki, yüzünde azizliğin işaretleri damgalanmış gibi olan yaşlı bir kadının içeriye girdiğini gördük; yanında da göğüsleri yuvarlak, yüzleri ay gibi beş genç kız vardı; bu kızlar, gerçekten o kadar güzel idiler ki, onların tüm üstün niteliklerini tanımlamaya hiçbir dil yetmezdi; ve tüm güzellikleriyle birlikte, şaşırtıcı ölçüde Kur'an'ı ve tüm İslam bilginlerinin bilim kitaplarını ve kelimini biliyorlardı. Saygın yaşlı kadın Şah'ın önüne kadar gelip yeri öperek saygı duruşunda bulundu ve ona "Ey Şah, sana yeryüzünde hiçbir hükümdarın sahip olmadığı beş mücevher getirdim. Senden ricam, onların güzelliklerini değerlendirmek üzere deneye tabi tutmandır. Çünkü güzellik, ancak onu aşkla arayana görünür!" dedi.

Bu sözleri duyan Ömer Şah, son derece büyüldü ve yaşlı kadının görünümü onda büyük bir saygı uyandırdı ve beş genç kızı görmekle de sonsuz bir haz duydu. Ve bu genç kızlara...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittik ki, Ömer Şah genç kızlara "Ey sevimli genç kızlar, geçmiş zamanların hoş olaylarını öğrenmekten yana, söylendiği kadar bilgi sahibi iseniz; her biriniz sırayla ortaya çıkıp kulaklarımı okşayacak anlatılarda bulunun!" demiş.

Vezir Dendan sözünü sürdürmüş: Bunun üzerine alçakgönlü ve çok tatlı bir bakışı olan ilk genç kız ilerleyip Şah'ın önünde yeri öperek ona anlatmaya başladı:

Birinci Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey zamanın şahı, yaşam, yaşam içgüdüğü olmaksızın var olmazdı. Ve bu içgüdü, insan Tanrı'nın yardımıyla kendine egemen olabildikçe ve bundan Yaradan Allah'a yaklaşmaktan yana yarar sağlayabildikçe, o insanın içinde yerini alır. Yaşam da, insanoğluna, tüm yanılırları ayak altına alarak güzelliği geliştirsin diye verilmiştir. Ve insanlar içinde birinci gelen hükümdarlar, soylu erdemler ve çıkar gütmeme yollarında da birinci olmalıdırlar. Ve kafası kültürlü, bilge insan, her koşulda, özellikle de dostlarına karşı tatlılıkla davranmalı ve cana yakın düşünceler beslemelidir. Ve düşmanlarından özenle sakınmalı ve dostlarını titizlikle seçmelidir; ve de bir kez onları seçince, artık kendisi ile onlar arasına kimseyi sokmamalıdır; ve aralarındaki tüm sorunları iyilikle çözümlemelidir; bunun için de dostlarını ya bu dünyayla ilişkisini kesmiş, kendini Tanrı'ya bağlamış kimselerden seçmeli, böylece onları art düşüncesi olmadan dinlemeli ve görüşlerine uygun davranmalı ya da dünya mallarına bağlı olanlar arasından seçmeli, o zaman da onların çıkarlarına zarar vermemeye dikkat etmeli ve alışkanlıklarında onlara karşı çıkmamalı ve sözlerine aykırı davranmamalıdır; çünkü karşı çıkış, ana baba sevgisini bile yozlaştırır; ve yüzeyseldir; oysa bir dost, bir başkasını yerine koymak üzere boşanılacak bir kadın değildir; ve bir dosta açılan yara, asla kapanmaz; şairin dediği gibi:

Düşün ki dostun yüreği çok kırılgandır ve tüm kırılgan şeyler gibi gözetilmelidir; çünkü dostun yüreği, bir kez kırılırsa, ince bir bardağın kırılması gibi, bir daha hiç onanmaz!

Şimdi bana izin verin, size bilgelerin bazı sözlerini aktarayım. Bil ki, ey Şah, gerçekten doğru bir hüküm vermek için, bir kadı, belirgin bir tarzda kanıt sağlamalıdır ve davalı taraflara, soylu suçluya, fakir suçludan daha fazla saygı göstermeden eşitlikle davranmalı; ve özellikle de Müslümanlar arasındaki dirlik düzenliği her zaman sürdürmek için iki tarafı uzlaştırmaya meyil etmelidir ve kuşkulu durumlarda, ayrıca, uzun süre düşünmeli ve alacağı

kararı birkaç kez zihninden geçirmeli ve eğer kuşku hâlâ sürüyorsa karar almaktan çekinmelidir. Çünkü adalet görevlerin birincisidir ve haksız bulunmuş olan hakkında yeniden adalete yönelmek, her zaman adil hareket etmiş olmaktan daha soyludur ve Yüce Tanrı nazarında daha geçerlidir. Ve yine unutulmamalıdır ki, Yüce Tanrı, sadece açıkça belirgin hususlar bakımından karar almaları için yargıçlara yer vermiştir; gizli şeyler hakkında hüküm vermeyi kendine saklamıştır. Bir suçluyu işkenceye ve açlığa bağlı tutarak itiraf ettirme yoluna asla başvurmamak bir kadının mutlak görevidir. Ve zaten Ez-Zahiri “Bir kadı üç şeye tenezzül etmemelidir: Yüksek tabakadan bir suçluya karşı alçakgönüllü ve saygılı davranmak, övülmeyi sevmek ve makamını yitirmekten korkmak!” demiştir. Ve Halife Ömer, görevden uzaklaştırdığı bir kadı, kendisine “Beni niçin görevden affettin?” diye sorunca, ona “Çünkü sözlerin eylemlerini aşıyor!” diye yanıt vermiş. Ve Büyük İskender-i Zülkarneyn, bir gün kadısını, aşçısını ve başkâtibini bir araya getirerek kadısına “Kral olarak bana ait olan ayrıcalıklarımın en yükseğini sana verdim. Dolayısıyla krallık ruhuna sahip ol!” demiş; aşçısına da “Bedenimin bakımını sana bıraktım; bundan böyle senin marifetine bağlı kalacak. Dolayısıyla sağlığını bozmayan bir zanaatla onu besle!” demiş; başkâtibine de “Sana gelince, ey kalemin kardeşi, sana da zekâmın belirlenmesi işini verdim. Senden, kalemin aracılığıyla, gelecek kuşaklara beni bütünümlle iletmeni rica ediyorum!” demiş.

Ve genç kız bu sözleri söyledikten sonra, örtüsünü yüzüne kapatarak arkadaşlarının arasına döndü. Bunun üzerine ikinci genç kız ileri çıkıp...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekseninci gece gelince, söze başlamış:

Vezir Dendan sözünü sürdürmüştü. Bunun üzerine, parlak bakışları, alaycı bir çenesi olan ikinci genç kız ileri çıkıp rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde yedi kez toprağı öptü ve dedi ki:

İkinci Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, Lokman Bilge oğluna “Ey oğlum, ancak üç koşul içinde değerlendirilebilir üç şey vardır: Bir insanın gerçekten iyi olduğu ancak hiddetlendiği zaman, bir adamın yiğitliği savaş sırasında ve bir adamın dostluğu ona muhtaç olunduğu zaman anlaşılır!” demiş. Bir zorba ya da baskıcı hükümdar, Hesap Günü, saraylılarının övmelerine karşın, gösterdiği haksızlıklardan dolayı işkence görüp adaletsizliğinin cezasını çeker; baskıya uğrayansa, gördüğü haksızlığa karşın, her türlü işkenceden kurtulur. Ve de insanları söyledikleriyle değerlendirmeyin, yaptıklarıyla değerlendirin! Ve zaten eylemler, bunları esinleyen niyetlere göre değer kazanır; ve her bir kişi, eylemlerine göre değil, niyetlerine göre hüküm giyer. Yine bilin ki, ey Şah, bizde en çok hayranlık uyandıran şey, yüreğimizdir. Bir gün bir bilgeye, “İnsanların en kötüsü kimdir?” diye sorulunca “Yüreğini kötü arzuların bürümesine izin veren kişidir! Çünkü tüm yiğitliğini kaybeder!” yanıtını vermiş. Ve şairin çok haklı olarak dediği gibi:

Tek zenginlik göğüslerde gizlidir. Ama yol bulup ona ulaşmak ne kadar güçtür!

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz “Gerçek bilge ölümsüz olanları ölümcül şeylere yeğleyendir!” demiştir. Çilekeş Sabit’in çok ağlamaktan gözlerinin hastalandığı anlatılır; dolaşısıyla bir hekim çağırılmış; o da kendisine “Bana bir şey vaat etmedikçe seni iyileştiremem!” demiş; “Nedir o?” diye sorunca, hekim, “Ağlamayı bırakmak!” diye yanıt vermiş. Ama çilekeş “Ağlamayacaksam gözlerim neye yarar?” diye cevap vermiş.

Fakat ey Şah, yine de bilin ki, en güzel eylem, çıkar gütmeyenin eylemidir. Anlatırlar ki, İsrail ülkesinde iki kardeş varmış. Bir gün bunlardan biri ötekine, “Yaşam boyunca yapmış olduğun en korkunç eylem nedir?” diye sormuş; öteki de, “Şudur: Bir gün bir kümesin önünden geçiyordum; kolumu uzatıp bir tavuk yakaladım; onu boğduktan sonra yeniden kümese fırlattım; işte benim yaşamımdaki en korkunç şey budur” yanıtını vermiş; ve “Peki

kardeşim, sen, en korkunç eylem olarak ne yaptın?" diye sorunca, kardeşi de "İbadetimi Allah'tan bir lütuf elde etmiş olmak için yapmış olmamdır. Çünkü ibadet, ruhun göklere katıksız bir yükselişi şeklinde olursa güzeldir!" diye yanıt vermiş. Ve zaten...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen birinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ikinci genç kız sözünü şöyle sürdürmüştü:

Ve zaten, şair şu dizeleri ne kadar eşsiz biçimde yazmıştır:

İki şey vardır ki, asla yapmamalısın: Tanrı'ya şirk koşmak¹
ve yakınlarına kötülük etmek!

Vezir Dendan sözünü şöyle sürdürmüştü:

İkinci genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının yanına çekildi. Bunun üzerine, kendisinde ilk ikisinin üstün niteliklerini toplayan üçüncü kız ilerleyerek Şah Ömerü'n-Ne-man'a saygı gösterdikten sonra dedi ki:

Üçüncü Genç Kızın Anlatısı

Bana gelince, ey bahtıgüzel şah, bugün sana pek az söz söyleyeceğim; çünkü bir parça rahatsızım ve zaten, bilgiler, bize konuşmalarımızın kısa olmasını öğütler.

Bilin ki, ey Şah, Süfyan, "Eğer ruh, insanın yüreğinde mekân tutsaydı, âdemoğlu kanatlanır ve uçup cennete giderdi!" demiştir.

Ve yine aynı Süfyan, "Yüzü çirkin olan birine sadece bakmak eylemi, ruha karşı işlenen en büyük suçu oluşturur!" demiştir.

Ve bu iki hayranlık verici cümleyi söyledikten sonra genç kız arkadaşlarının arasına çekildi. Bunun üzerine harika kalçaları olan dördüncü genç kız ilerledi ve dedi ki:

1 Şirk koşmak: Tanrı'nın varlığına karşın puta tapmak (Â.Ş.O.)

Dördüncü Genç Kızın Anlatısı

Ve ben, ey bahtıgüzel şah, ben de, dürüst insanların tarihçesinden bana ulaşmış bazı öyküleri size aktarmak üzere karşınızdayım. Anlatırlar ki Yalınayak Bısr, “En nefret uyandıran şeyden kendinizi sakının!” demiş. Onu dinleyenler kendisine “Peki en nefret uyandıran şey nedir?” diye sormuşlar. O da “İbadeti bir geçit resmine benzetmek için uzun süre diz üstünde kalma eylemidir. Çünkü bu, sofuluk gösterisi yapmaktır!” diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine içlerinden biri, ona “Ey baba, bana gizli gerçekleri ve eşyanın sırrını öğret!” demiş. Ama Yalınayak, kendisine “Ey oğul, bu gibi şeyler asla sürü için değildir. Biz de onu sürünün önüne koyamayız. Çünkü yüz dürüst kişiden ancak gümüş gibi saf beş kişi çıkar” demiş.

Ve Şeyh İbrahim anlatır: “Bir gün küçük bir bakır sikke kaybetmiş olan fakir bir adama rastladım. Bunu anlayınca, ona doğru ilerleyip kendisine gümüş bir dirhem uzattım; ama adam bunu reddetti ve bana ‘Bütün bu para benim neyime yarayacak? Ben ki sadece ölümsüz mutluluklar gözetirim!’ dedi.”

Yine anlatırlar ki, Yalınayak’ın kız kardeşi bir gün gidip...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Yine anlatırlar ki, Yalınayak’ın kız kardeşi, bir gün, İmam Ahmed bin Hanbel’i bulmaya gitmiş ve ona, “Ey iman sahiplerince ermiş bilinen İmam! Bana bir şeyi açıklaman için ziyaretine geldim. Geceleyin uyanıp evimizin taraçasında yoldan geçenlerin tuttuğu meşalelerin ışığında yün eğirmeyi âdet edindim. Çünkü evimizde hiç ışık yok. Gündüzün de çalışıyor ve evin yiyeceğini hazırlıyorum. Şimdi söyleyin, bana ait olmayan bir aydınlığı kullanma hakkım var mı, benim?” diye sormuş. Bunun üzerine İmam, ona “Sen kimsin, ey Hatun?” diye sormuş. O da, Yalınayak Bısr’ın kız kardeşiymi!” demiş. Ermiş İmam ayağa kalkarak genç kızın önünde top-rağı öpmüş ve ona “Ey ermişlerin içinde en güzel kokan hemşire, keşke bütün ömrümce yüreğinin saflığını soluyabilsem!” demiş.

Yine anlatırlar ki, bilgiler içinde bir bilge şu sözleri söylemiş: “Tanrı kullarından birinin iyiliğini isterse, onun önünde ilham kapılarını açar!”

İşittim ki, Malik bin Dinar, çarşılardan geçerken ve hoşuna giden şeyleri seyrederken, “Nefsim, boşuna çabalıyorsun! Seni dinlemeyeceğim!” diyerek kendi kendini azarlıyormuş. Çünkü, kendisi “Nefsini kurtarmanın tek yolu ona hiç itaat etmemektir” demeyi tekrarlamayı pek severmiş.

Ve Mansur bin Ömer bir olayı bize şöyle aktarmıştı: “Bir zamanlar Küfe kentinden geçerek hac için Mekke’ye gitmiştim. Kapkaranlık bir gece, gecenin bağrında, hemencecik yakınımda, nereden geldiğini pek seçemediğim bir sesin şu duayı okuduğunu duydum: ‘Ey yüce Tanrım, ben, senin yasalarına karşı çıkanlardan ve de iyiliklerini görmezlikten gelenlerden değilim. Bununla birlikte, Tanrım, geçmiş zamanlarda, belki de pek ağır günahlar işlemişimdir, senden bağışlanmayı ve hatalarının hoşgörülmesini diliyorum. Zira niyetlerim kötü değildi; eylemlerim bana hayınlık etti!’

“Ve bu dua bitince, bir gövdenin olanca ağırlığıyla toprağa düştüğünü duydum ve bu sesin, gecenin sessizliği içinde ne olabileceğini bilmiyor, bu duanın anlamını da kavrayamıyordum; bunları okuyan ağzı da karanlıkta seçemiyordum, dolayısıyla olanca ağırlığıyla toprağa düşen gövdenin de ne olduğunu keşfedemedim. Bunun üzerine, kendi bakımımdan, ‘Ben bir hac yolcusu olan Mansur bin Ömer’im! Bir yardıma ihtiyaç duyan kim var orada?’ diye haykırdım. Bana hiçbir cevap gelmedi. Ben de işi olurluna bıraktım. Ama ertesi sabah bir cenaze alayı gördüm ve tabutu taşıyan cemaata karıştım; önümde dertle ezilmiş bir yaşlı kadın yürüyordu. Ona, ‘Bu cenaze kim?’ diye sordum. Bana ‘Dün oğlum, ibadetini bitirdikten sonra Tanrı’nın kitabından, *Tanrı sözüne inanan kişiler! Ruhunuzu sağlamlaştırm* sözcükleriyle başlayan ayetleri okumuş. Oğlum, bu dizeleri okuyup bitirince, şimdi tabutta bulunan bu âdem, ruhunun aydınlandığını hissetmiş ve düşüp ölmüş. Size söyleyeceklerimin hepsi bu kadar!’ diyerek yanıt verdi.”

Ve dördüncü genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının arasına geri döndü. Bunu izleyerek tüm genç kızların başında taç olan beşinci genç kız ilerledi ve dedi ki:

Beşinci Genç Kızın Anlatısı

Ben, ey bahtıgüzel şah, sana, işittiğim geçmiş zamanların ruhla ilgili öykülerinden söz edeceğim.

Bilge Müslime bin Dinar “Seni Tanrı’ya yöneltmeyen tüm zevkler birer felakettir” demiş.

Anlatırlar ki, barış üzerine olası Musa, Midyan Irmağının kaynağında otururken, babaları Şuayb’ın sürüsü ile iki çoban kızı, ona yaklaşmış. Barış üzerine olası Musa da iki kardeş olan bu çobanlara ve bir hurma ağacının oyulmuş gövdesinden yapılmış yalaktan sürüye içecek su vermiş. Ve bu iki genç kız eve dönünce, olayı babaları Şuayb’a anlatmışlar; o da içlerinden birine “Bu genç adamın yanına git ve bize gelmesini söyle!” demiş. Genç kız da ırmağa gitmiş ve Musa’nın yanına yaklaşınca yüzündeki örtüyü açmış ve ona “Babam, bize yaptığına karşılık olarak yemeğimizi paylaşman için seni evimize davet ettiğini söylemekle görevlendirdi beni!” demiş. Musa bundan çok duygulanmış; ama bu kadar önemsiz bir şey için ilkin onunla gitmek istememiş; sonradan razı olmuş ve onun ardından yürümüş; ama genç kızın iri bir kıcı varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, beşinci genç kız sözlerini şöyle sürdürmüştü:

Gerçekten, genç çoban kızının iri bir kıcı varmış; ve rüzgâr bazen ince giysisini yuvarlarına yapıştırıyor, bazen de eteğini uçurarak genç kızın kıcını çırpıplak gösteriyormuş. Fakat Musa, bu kıcın her ortaya çıkışında onu kesinlikle görmemek için gözlerini kapatıyormuş ve baştan çıkmaya kapılmaktan çok korktuğu için genç kıza “İzin ver de ben senin önünden yürüyeyim!” demiş. Genç kız da çok şaşırarak Musa’nın ardından yürümeye başlamış. Sonunda ikisi de Şuayb’ın evine ulaşmışlar. Ve, barış ve dualar ikisinin üzerine olsun, Şuayb, Musa’nın içeriye girdiğini görünce saygıyla ayağa kalkmış ve yemek hazır

olduğundan ona, “Ey Musa, kızlarıma gösterdiğin ilgiden dolayı sofram sana gönülden açıktır!” demiş. Ama Musa “Ey baba, ben ancak hesap gününde değerlendirilecek iyi davranışlarımı şu dünyanın altını ya da gümüşü karşılığında satmıyorum!” diyerek yanıt vermiş. Şuayb da yeniden söz alarak “Ey genç adam, sen benim konuğumsun; ben de konuklarıma karşı konuksever ve cömert davranmak âdetini edinmişim; zaten geçmişteki bütün büyüklerimizin âdeti böyleydi; onun için otur ve bizimle yemek ye!” demiş. Musa da oturmuş ve onlarla yemek yemiş. Yemeğin sonunda Şuayb, Musa’ya “Ey genç adam, istersen bizimle kalabilir ve sürüyü otlatabilirsin! Ve sekiz yıl sonunda, hizmetlerinin karşılığı olarak seni kızlarımdan pınarda seni bulmaya gelenle evlendireyim!” demiş. Musa da, bu kez, öneriyi kabul etmiş ve kendi kendine “Şimdi genç kız ile aramızdaki ilişkinin yasal bir dayanağı olduğuna göre, onun kutsal kıcını çekinmeden düşünebilirim!” demiş.

Anlatırlar ki, İbni Bitar’ın yolda rastladığı dostlarından biri ona “Çoktandır nerelerdeydin, hiç görünmedin” diye sormuş. İbni Bitar “Dostum İbni Şehab’ın işleriyle uğraşıyordum. Onu tanır mısın?” demiş. O da “Evet tanırım! Otuz yıldan beri komşumdur. Ama onunla hiç konuşmadım!” cevabını vermiş. Bunun üzerine İbni Bitar “Ey zavallı adam, bilmez misin ki, komşularını sevmeyen kişiyi Tanrı da sevmez? Ve yine bilmez misin ki, bir kimse komşusuna kendi ana babasına baktığı gözle bakmalıdır!” demiş.

Bir gün İbni Edhem kendisiyle birlikte Mekke’den dönen bir dostuna “Nasıl geçiniyorsun?” diye sormuş. O da, “Yiyecek bir şey bulursam yiyorum; acıkıp da yiyecek bulamazsam sabrediyorum!” yanıtını vermiş. İbni Edhem de yanıt olarak “Aslında Belh ülkesinin köpeklerinin yaptığından başka bir şey yapmıyorsun! Bize gelince, Tanrı bize ekmegimizi verirse şükrederiz; yiyecek bir şey bulamayınca, yine şükrederiz!” demiş. Bunu duyan adam “Aman yarabbi!” diye haykırmış; başka bir şey de söylememiş.

Derler ki Muhammed bin Ömer, çetin bir yaşam süren bir kimseye bir gün, “Tanrı’dan beklenmesi gereken ümit hakkında ne düşünürsün?” diye sormuş. Bu kimse ona “Tanrı’ya inancım

bütünse, iki şeyden ötürüdür: Tecrübeyle öğrendim ki, yediğim ekmeği başka biri yememiştir;¹ ve ikincisi, dünyaya gelmişsem, Tanrı'nın iradesiyledir!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, beşinci genç kız arkadaşlarının yanına döndü. Bunun üzerine yaşlı kadın, ağır adımlarla ilerledi ve rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde dokuz kez yeri öperek dedi ki:

Yaşlı Kadının Anlatısı

Ey şahım, bu genç kızların, şu dünyanın aşağılanması gereken ibret verici şeyleri hakkında söylediklerini işitmiş bulunuyorsun. Ben, cedlerimizin en yüceleriyle ilgili olay ve davranışlardan bildiklerim hakkında konuşacağım.

Anlatırlar ki, Tanrı'nın lütfu üzerine olası Büyük İmam Şafi, geceyi üçe bölermiş. İlk bölümü okumak için, ikinci bölümü uyku için, üçüncü bölümü de ibadet için olmak üzere... Ve yaşamının sonuna doğru, artık uykuya hiç yer vermeden bütün gece uyanık kalmış.

Tanrı'nın koruması üzerine olası aynı İmam Şafi demiştir ki: "Yaşamımın on yılı süresince, acıkınca arpa ekmeğinden başka hiçbir şey yemedim. Çünkü çok yemek, her durumda, zararlıdır; beyni kütleştirir, yüreği katılaştırır, zihinsel melekeleri yok eder, uyku ve tembellik getirir ve geri kalan tüm gücü ortadan kaldırır!"

Genç ibni Fuad bize şu öyküyü anlatmıştı: "İmam Şafi'nin orada eğlendiği sırada, Bağdat'ta bulunuyordum. Bir gün abdest almak için ırmak kıyısına gitmiştim. Öylece çömelmiş abdest aldığım sırada, peşindeki sessiz bir kalabalıkla bir adam arımdan geçti ve bana 'Ey genç adam, abdest almaya özen göster; Tanrı da sana özen gösterir!' dedi. Dönüp ardıma bakınca, uzun bir sakalı olan yüzü nurlu genç bir adam gördüm. Hemen aceleyle abdest almayı tamamlayıp ayağa kalktım ve onu izledim. Beni görünce bana doğru yönelip 'Bana herhangi bir şey sormak ihtiyacı mı duydun?' diye sordu. Kendisine 'Evet, ey saygın

1 Yani: Yediğim ekmeğin benim nasibimdir! (Â.Ş.O.)

baba! Tanrı'ya bağlanma yolunun ne olduğunu bana öğretmeni isterdim!' dedim. Bana 'Kendini tanımayı öğren! Ancak o zaman davranışında özgür olursun! Ve ancak o zaman tüm arzularını yerine getirebilirsin. Ancak komşuna zarar vermemek koşuluyla...' dedi. Ve yoluna devam etti. Bunun üzerine onu izleyenlerden birine 'Kim bu zat?' diye sordum. Bana, 'İmam Muhammed bin İdris eş-Şafi'dir' dedi."

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen dördüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı kadın sözünü şöyle sürdürmüştü:

Anlatırlar ki, Halife Ebu Cafer el-Mansur, Ebu Hanife'yi kadı atamak ve kendisine yıllık on bin dirhem maaş bağlamak istemiş. Ancak Ebu Hanife, halifenin maksadını anlayınca, sabah namazını kılmış, sonra beyaz bir giysiye bürünmüş ve hiç söz etmeden oturmuş. O sırada halifenin adamı içeri girip kendisine peşin olarak on bin dirhem ödemek ve atanma haberini vermek istemiş. Ama, görevli kişinin bütün konuşmalarına Ebu Hanife hiçbir yanıt vermemiş. Bunun üzerine görevli ona "Sana getirdiğim bu paranın tümünün yasal ve Kitap'ın kavlince edinilmiş bulunduğundan güvenin olsun!" demiş. Bunun üzerine Ebu Hanife, ona "Gerçekten bu para yasal mıdır, ama Ebu Hanife, asla zorbalara uşağı olamaz!" demiş.

Vezir Dendan sözlerine şöyle devam etmiş:

Ve bu sözleri söyleyen yaşlı kadın "Ey şah, bizim eski bilgelerimizin yaşamlarından daha pek çok dikkate değer örnekler aktarmak isterdim. Ama, işte gece yaklaşıyor ve de kullar için Tanrı'nın daha pek çok günleri vardır!" diye eklemiş. Ve saygın yaşlı kadın geniş yeldirmesini yeniden omuzlarına örtmüş ve beş genç kızın oluşturduğu topluluğa katılmış.

Burada Vezir Dendan, Şah Davû'l-Mekân'a ve perdenin ardındaki kız kardeşi Nüzhet'e yaptığı anlatısını bir an için kesmiş. Fakat birkaç saniye sonra yeniden söze başlamış:

Rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman, bu öğretici anlatıları

işitince bu kadınların çok güzel ve bedence de, ruhca da gelişmiş bulunmalarının yanında, çağlarının en kusursuz kişileri olduğunu anlamış ve onlara yakışık alacak hangi yaklaşımda bulunacağını bilemedi ve tüm olarak güzelliklerinin büyüğü altında kalmış ve aynı zamanda onları yanında getiren saygın yaşlı kadına büyük bir saygı duydu. Ve bu arada, onlara, oturmaları için, vaktiyle Kayseriyye Ecesi Ebrize Ece'ye ait olan daireyi verdi. Ve bunu izleyen on günlük süreyi, haberlerini almak ve hizmette kusur edilip edilmediğini kendi gözleriyle görmek için dairelerine uğramakla geçirdi; ve her gidişinde, yaşlı kadını gündüzlerini oruç tutarak, itikâfa çekilerek¹ ibadet ederken buldu. Onun kutsallığından o denli etkilendi ki, bir gün bana "Ey vezirim, sarayımda böylesine hayranlık uyandıran bir azizenin bulunması ne hayırlı bir olaydır! Ona karşı saygım sonsuzdur ve de bu kızlara duyduğum sevgi sınırsızdır. Konuk-severliğimizi göstereli on gün geçtiğine göre, benimle birlikte gel de, bu yaşlı kadını görelim ve iş üzerinde görüşerek; bu genç kızlar, göğüsleri yuvarlak bu bakireler için bize ne gibi bir bedel önerdiğini öğreneyim!" dedi.

Bunun üzerine konuklara ayrılan daireye gittik, baban yaşlı kadına meseleyi açtı, o da kendisine "Ey şah, bil ki bu genç kızların değeri sıradan alım satım koşullarının dışında koşullara bağlıdır. Zira değerleri altınla, gümüşle ya da mücevherle karşılanmaz" dedi.

Bu sözleri duyan baban çok şaşırdı ve kendisine "Ey saygın hatun, bu kızların satış değeri neye bağlı öyleyse?" diye sordu. Kadın da "Sana bunları ancak tek bir koşulla, gündüzlerini itikâfa çekilerek ve oruç tutarak, gecelerini de uyanık ve ibadetle geçirerek bir aylık bir süreyi tamamlarsan satarım. Ve tam bir riyazetle² geçecek bu ayın sonunda, bedeninin arınıp bu kızlardan herhangi birinin bedeni ile birleşmeye layık olunca, onların tatlılıklarından tüm olarak yararlanabilirsin!" diyerek yanıtladı.

Bunun üzerine babanın yaşlı kadın için duyduğu saygı ve etkileneceğine ulaştı ve sınır tanımaz oldu. Ve hemen onun koşullarını kabullendi. Yaşlı kadın da ona "Kendi bakımından,

1 Derin dinsel düşüncelere dalmak için bir kenara çekilmek (Â.Ş.O.)

2 Her şeyden sakınarak (Â.Ş.O.)

riyazete dayanman için, ben de dualarım ve dileklerimle sana yardımcı olacağım. Şimdi bana su dolu bakır bir maşrapa getir!” dedi. Bunun üzerine baban ona içi saf suyla dolu bir maşrapa sundu. O da bakışlarını bu maşrapaya yönelterek, bir saat kadar hiçbirimizin tek bir sözcüğünü anlamadığı bilinmeyen bir dilde dualar okuyup üfledi. Sonra maşrapanın ağzını ince bir kumaş parçasıyla sardı ve bunu kendi mührüyle mühürledi. Ve ona “Riyazetinin ilk on günü sona erince, kumaşın mührünü çözüp seni güçlendirecek ve geçmiş tüm kirlerinden arındıracak olan bu kutsal suyu içerek oruç bozarsın. Ve şimdi ben gidip Göze Görünmeyen Kişiler olan kardeşlerimi bulacağım; çünkü çok var ki onları görmedim; ve on birinci günün sabahında gelip seni göreceğim” diyerek bunu babanın önüne koydu.

Ve yaşlı kadın, bu sözleri söyledikten sonra babana barış dileyip oradan ayrıldı.

Bunun üzerine baban, maşrapayı alıp ayağa kalktı ve saraydan tüm olarak soyutlanmış, içinde eşya olarak sadece o bakır maşrapa bulunan bir hücre seçti ve riyazet ve itikâf için ve bu genç kızların bedenlerine yaklaşabilmek üzere gerekli saygınlığı kazanabilmek için kendini buraya kapattı. Sonradan anladığımızı göre, kapıyı da içeriden kilitleyip anahtarı cebine sokmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve kapıyı içeriden kapayıp anahtarı cebine sokmuş ve hemen oruç tutmaya başlamış.

Ve on birinci günün sabahı gelince, Şah baban, maşrapayı almış, ağzındaki hafif kumaşın mührünü çözmüş ve onu dudaklarına götürüp bir dikişte içmiş. Ve hemen bedeninde genel bir ferahlık ve içinde büyük bir tatlılığın etkileşimini duymuş ve henüz maşrapadan suyu içip bitirmişken, hücresinin kapısı vurulmuş; ve kapı açılınca, yaşlı kadın elinde muz ağacının taze yapraklarından yapılmış bir paketle içeri girmiş.

Bunun üzerine baban, ona saygı sunmak üzere ayağa kalkmış ve kendisine, “Hoş geldin, sayın anamız!” demiş. Kadın da ona

“Ey Şah, Göze Görünmeyen Kişiler selamlarını bildirmek üzere beni sana yolladı; çünkü onlara senden söz ettim; seninle dostluğumuzdan çok sevinç duydular. Ve iyi dileklerinin bir belirtisi olarak, sana, cennetin siyah gözlü bakirelerinin parmaklarıyla yapılmış lezzetli reçeller içeren muz yapraklarıyla örtülü bu paketi yolladılar; yirmi birinci gün geldiği zaman, muz yapraklarını kaldırıp bu reçelleri yiyerek orucunu bozarsın!” demiş.

Bu sözleri işitince baban, son kertede kıvanç duymuş ve “Göze Görünmeyen Kişiler arasından bana kardeşler sağlamış olan Tanrı'ya şükürler olsun!” demiş. Sonra yaşlı kadına çok teşekkür edip ellerini öpmüş ve hücrenin kapısına kadar gelerek büyük bir saygıyla onu selametlemiş.

Böylece yaşlı kadın, daha önce ona söylediği gibi, yirmi birinci gün de gelmekte kusur etmeyerek babana “Ey Şah, bil ki Göze Görünmeyen Kardeşlerime genç kızları sana armağan olarak sunmak niyetinde olduğumu bildirdim; şimdi sana duydukları dostluktan ötürü buna çok sevindiler ve de senin ellerine teslim etmeden önce, onları, soluklarını onların üzerine üflesinler ve senin başını döndürecek hoş kokular saçsınlar diye Göze Görünmeyen Kişiler'in yanına götüreceğim; onlar da sana Göze Görünmeyen Kardeşlerim tarafından kendilerine verilmiş olacak arzın bağrından kopmuş bir hazine getirecekler!” demiş.

Baban bu sözleri işitince, üstlendiği tüm zahmetler için ona teşekkür etmiş ve ona “Gerçekte bu biraz fazla oluyor! Arzın bağrından kopmuş hazineye gelince, onu kötüye kullanmaktan gerçekten korkarım!” demiş; ama kadın buna gerektiği gibi bir yanıt vermiş; baban da ona “Kızları bana ne zaman getirmeyi düşünüyorsun?” diye sorunca kadın “Otuzuncu günün sabahında, orucunu tamamlayıp bedence bu riyazetle paklanmış olunca... Her biri senin imparatorluğun değerince olan bu genç kızlar, onlar da kendi bakımlarından bir yasemin saflığına bürünüp tamamen senin olacaklar!” demiş; o da “Oh, bu doğru işte!” diye yanıt vermiş. Kadın ona “Haremdeki kadınlarının içinde en çok beğendiğin başka bir kadın varsa, onu da benim ellerime teslim edersen, genç kızlarla birlikte onu da yanıma alır ve Göze Görünmeyen Kişiler olan kardeşlerimizin saflaştırma lütuflarından onun da nasiplenmesini sağlarım!” demiş. Bunun üzerine

Şah baban, ona “Sana ne çok teşekkür borçluyum! Gerçekten sarayımda sevdiğim Safiye adlı Rum asıllı bir kadın var; Konstantiniyyeli Afridonyos’un kızıdır kendisi. Allah bana ondan iki çocuk bağışladı; ama ne yazık ki, yıllar var ki, onları yitirdim. Onu da birlikte al ey saygın hatun, böylece Göze Görünmeyen Kişiler’in lütfu ona da nasip olsun ve o da onların delaletiyle izlerini tüm olarak yitirdiğimiz çocuklarını yeniden elde etsin!” demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın ona “Kuşkusuz, ona yardım ederim. Bana acele Safiye Ece’yi getir!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine yaşlı kadın, “Bana hemen Safiye Ece’yi getir!” demiş. Şah da, derhal annen Safiye Ece’yi getirtmiş; ve onu hemen genç kızlara katan yaşlı kadın bir an için kendi dairesine gitmiş ve geriye üstü mühürlenmiş bir bardakla dönmüş ve bu bardağı Şah Ömer’ün-Neman’a vererek ona “Otuzuncu günün sabahında, orucun biter bitmez, hamama yıkanmaya git ve bu hücreye dinlenmek üzere geri döndüğünde, ruh temizliğini tamamlayacak ve şahane genç kızları bağrına basman için uygun duruma gelmeni sağlayacak olan bu bardaktakini iç! Şimdilik Tanrı’nın barışı, bağışlaması ve kutsaması senin üzerine olsun, ey oğlum!” demiş; ve yaşlı kadın genç kızlar ile anneni alarak uzaklaşmış.

Böylece, Şah orucunu otuzuncu güne kadar sürdürmüş ve otuzuncu günün sabahında kalkmış, hamama gitmiş ve yıkanması bitince, hücreğine dönmüş ve kendisini kimsenin rahatsız etmemesini tembih etmiş. Ve hücreğine girdikten sonra kapısını kendi üzerine içeriden kilitlemiş ve bardağın ağzındaki mührü kaldırmış ve içindekini dudaklarına götürerek içtikten sonra dinlenmek üzere uzanmış.

Bizlere gelince, o günün riyazetin son günü olduğunu bildiğimizden akşama kadar ve sonra geceleyin ve ertesi gün öğleye kadar bekledik. Kendi kendimize, “Muhtemelen Şah geçirdiği bunca uykusuz geceden sonra derin bir uykuya dalmıştır” diye

düşündük. Ama Şah kapıyı açmamakta direnince kapıya yaklaştık ve seslendik. Kimse yanıt vermedi. Bu sessizlikten çok korkarak kapıyı kırmaya ve içeri girmeye karar verdik. Ve de girdik.

Şah ortalıkta görünmüyordu. Sadece parçalanmış etlerini ve dağılmış ve kararmış kemiklerini bulduk. Bunu görünce hepimiz bayılmışız.

Yeniden kendimize geldiğimizde, bardağı elimize alıp inceledik ve kapağındaki bir kâğıtta şunların yazılı olduğunu gördük:

Kötü adam üzüntü esinlemez! Ve bu kâğıdı okuyan her kişi bilmelidir ki, hükümdar kızlarını baştan çıkarıp onların ırzına geçenlerin cezası böyle olacaktır! Bu adamın durumu da böyledir. Oğlu Şarkân'ı kralımızın kızı bahtsız Ebrize'yi ülkemizden kaçırsın diye yolladı! Ve onu alıp bakire bedenini kirletti! Sonra da onu kara bir köleye verdi; o da en kötü hakaretlerde bulunduktan sonra onu öldürdü. Ve şimdi bir Şah'a yakışmayan bu davranışından ötürü Şah Ömerü'n-Neman artık yok oldu! Ve, onu öldüren ben, adı Felaketler Anası olan yürekli ve intikamcı kişiyim! Bunu okuyan kâfirler olarak, ey sizler hepiniz, biliniz ki, sadece şahınızı öldürmekle kalmadım. Konstantiniyyeli Afridon-yos'un kızı olan Safiye Ece'yi de yanıma aldım; onu da babasına geri vereceğim. Sonra da silahlanarak geri gelecek, size saldıracak, evlerinizi yıkıp son bireyinize kadar hepinizin kökünü kazıyacağız! Ve yeryüzünde haça tapan biz Hristiyanlardan başka kimse olmayacak!

Bu kâğıdı okuyunca, felaketimizin tüm dehşetini kavradık; ve ellerimizle yüzlerimizi dövdük, uzun uzun ağladık. Ama gözyaşlarımız neye yarardı artık? Çünkü onarılmaz olan olup bitmişti.

Ve o zaman, ey Şah, ordu ve halk, rahmetli Şah Ömerü'n-Neman'ın yerine tahta geçecek kimsenin seçiminde anlaşmazlığa düştü. Ve bu anlaşmazlık bütün bir ay sürdü; bu sürenin sonunda, senin varlığından hiç haber alınmadığı için, Şam'da bulunan Emir Şarkân'ın hükümdar seçilmesi kararlaştırıldı. Ama Allah seni yolumuza çıkardı ve olması gereken oldu! Ve de ey Şah, baban Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümü böyle oldu.

Büyük Vezir Dendan, Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümünün öyküsünü bitirince, mendilini çıkarmış ve ağlamaya başlamış. Şah Davû'l-Mekân da ipek perdenin ardında bulunan Nüzhet Ece de ağlamaya koyulmuşlar.

Ama ilk olarak mabeyinci gözyaşlarını kurutup Davû'l-Mekân'a "Ey Şah, aslında bu gözyaşları hiçbir şeye yaramaz. Artık sen cesaretini toplayıp yüreğini pekiştirerek ülkenin yararlarını gözetmelisin! Ve zaten rahmetli baban, sende yaşamını sürdürerek, çünkü babalar, kendilerine yaraşan çocuklarda yaşarlar!" demiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân ağlamayı kesmiş ve saltanatının ilk toplantısını yapmaya hazırlanmış.

Bu münasebetle kubbe altında tahtına oturmuş; mabeyinci yanında ayakta; Vezir Dendan önünde; silahlı kişiler de tahtın gerisinde; emirler ve ülke ileri gelenleri de, her biri mevkiine göre yöresinde yer almışlar.

Bunun üzerine Şah Davû'l-Mekân, veziri Dendan'a "Babamın kasalarında ne varsa, bana sayımını yap!" demiş. Vezir Dendan da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve hazinenin kasalarında para, değerli eşya ve mücevher olarak ne varsa sayımını yapmış ve ayrıntılı listeleri kendisine sunmuş. Bunun üzerine Şah Davû'l-Mekân ona "Ey babamın veziri, benim idareimde de aynı şekilde büyük vezir olarak görevini sürdüreceksin!" demiş. Vezir Dendan da şahın önünde yeri öpmüş ve ona uzun ömürler dilemiş. Bunu izleyerek Şah, mabeyinciye "Şam'dan birlikte getirdiğimiz servete gelince, bunu orduya dağıtmamız gerekir" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine mabeyinci Şam'dan getirilen serveti ve görkemli şeyleri içeren kasaları açmış ve içlerinde hiçbir şey bırakmayarak ve de en güzel şeyleri komutanlara ayırarak tamamını orduya dağıtmış; ve tüm komutanlar, önünde yer öperek Şah'ın yaşamı üstüne hayırlı dileklerde bulunmuşlar ve kendi aralarında "Asla böylesi cömertlik görmemiştik!" demişler.

Ve işte ancak o zaman Şah Davû'l-Mekân hareket işareti vermiş; ve hemen çadırları kaldırmışlar ve Şah, ordusunun başında, her yanı süslenmiş olan Bağdat'a girmiş; tüm halk kapı ve pencerelere çıkmış; ve Şah'ın geçtiğini gören kadınlar keskin sevinç çığlıkları koparmış; ve Şah sarayına çıkmış; orada ilk yaptığı iş saray katibini çağırıp ona Şam'daki kardeşi Şarkân'a hitap eden bir mektup yazdırmak olmuş. Bu mektup baştan sona kadar her şeyin ayrıntılı anlatımını içeriyormuş; ve sonunda da mektubu, sözcüğü sözcüğüne şöyle bağlamış:

Ve senden, ey kardeşim, mektubumu aldığımda gerekli hazırlıkları yapıp ordunu geliştirerek kuvvetlerini bizimkilerle birleştirmeni rica ediyoruz; böylece bizi tehdit eden kâfirlerin üzerine kutsal bir savaş açar ve babamızın öcünü alır ve yıkanması gereken kanı yıkarız!

Sonra mektubu katlamış ve kendi mührüyle mühürlemiş; Vezir Dendan'ı çağırarak, "Ey Büyük Vezir, kardeşim nezdinde bunca önemli bir görevi yerine getirmeye yetenekli ancak sen varsın. Sen onunla çok nazik ve çok tatlı bir edayla konuş ve benden yana da ona, 'Bağdat tahtını kendisine bırakmaya ve Şam Valiliğini onun yerine üzerime almaya hazır bulunduğumu da' söylersin! diyerek mektubu ona vermiş. Bunun üzerine Vezir Dendan hemen harekete hazırlanmış ve o akşam Şam'a gitmek üzere yola çıkmış.

Oysa, onun yokluğu sırasında, Şah Davû'l-Mekân'ın sarayında son derecede önemli iki olay yer almaktaymış. İlki, Davû'l-Mekân yaşlı hamam külhancısı dostunu çağırılmış ve onu onurlar ve unvanlarla donatmış; ve Acem ve Horasan'ın en güzel halılarını yaydirdığı, tek başına yaşayacağı bir saray vermiş. Bu öykünün anlatılması boyunca, bu iyi yürekli külhancıdan uzun uzadıya söz edilecektir.

İkinci olaya gelince, o da şu: Şah Davû'l-Mekân'a, tabilerinden biri tarafından on güzel esireden oluşan bir armağan yollanmış. Bu kızların arasından güzelliği tüm tanımlamalara meydan okuyan biri, Şah Davû'l-Mekân'ın hoşuna gitmiş ve onu alarak hemen birlikte yatmış; o da bu birleşmeden o anda hamile kal-

miş. Bu öykünün akışı içinde bu olaya yeniden döneceğiz. Vezir Dendan'a gelince, bir süre sonra geri dönmüş; ve Şah'a, yapılan çağrını kardeşi Şarkân'ın çok uygun biçimde dinlediğini; ve bu çağrıya cevap olarak ordusunun başında yola çıkmış olduğunu bildirmiş. Ve de "Şimdi çıkıp onu karşılamak gerekir!" diye eklemiş. Şah da "Hiç kuşkusuz ey vezirim!" yanıtını vermiş. Ve Bağdat'tan çıkarak bir günlük yol alıp konaklamasını yapmadan, Emir Şarkân'ın ordusu, keşif kolu önde olmak üzere belirmiş.

Bunun üzerine Davû'l-Mekân, daha önce davranarak kardeşini karşılamaya çıkmış ve onu görür görmez atından inmek istemiş. Fakat Şarkân, uzaktan, ona bunu yapmaması için ricada bulunmuş ve ilkin kendisi yere atlayarak yine de atından inmiş olan Davû'l-Mekân'ın kollarına atılmaya koşmuş. Uzun uzadıya, ağlayarak birbirlerine sarılmışlar ve birbirlerine babalarının ölümü dolayısıyla teselli edici sözler söyledikten sonra, birlikte Bağdat'a dönmüşler.

Ve zaman yitirmeksizin, ülkenin her yanından savaşçılar çağrılmış; bunlar kendilerine vaat edilen ganimet ve lütufları da göz önünde tutarak çağrıya yanıt vermekte gecikmemişler. Ve savaşçıların akını bir ay sürmüştü. Bu süre içinde Şarkân, Davû'l-Mekân'a tüm öyküsünü anlatmış; Davû'l-Mekân da kendi öyküsünü... Şarkân, özellikle hamam külhancısının hizmetlerini iyice belirterek, ona, "Bütün bu bağlılığından ötürü bu erdemli adamı herhalde çoktan ödüllendirmişsinizdir, değil mi?" diye sormuş. Davû'l-Mekân da...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Davû'l-Mekân ona "Tam değil. Ama inşallah savaştan sağ salim dönersem tamamlayacağım" demiş. Ve böylece Şarkân kız kardeşi olduğunu bilmeden karısı olmuş bulunan ve kendisinden küçük kızı Talihin Kudreti'ni edindiği Nüzhet'in anlatıtlarının doğruluğunu denetleyebilmiş; ve bu kendisine onlardan haber sorması gerektiğini hatırlatmış ve başmabeyinciye de kendinden yana ona selamlarını bildirmesini rica etmiş. Mabeyinci

de dönüŖte Nüzhet'in aynı Ŗekilde selamlarını getirmiş ve ayrıca ondan, kızı Talihin Kudreti'nin sağlığını sorduğunu söylemiş. Ŗarkân da merak etmemesini, zira Talihin Kudreti'nin Ŗam'da oldukça sağlıklı bulunduğunu söylemesini bildirmiş.

Tüm birliklerin toplanmasından ve Arap kabileleri de katkılarını sağladıktan sonra iki kardeş toplanan kuvvetlerin başına geçmişler, ve Dav'ül-Mekân, hamile bıraktığı genç esireye veda ettikten ve onun uğruna kendisine yaraşır hizmetkârlar sağladıktan sonra kâfirlerin ülkesine doğru yola çıkılmış.

Ordunun öncüsü, komutanları Behrimen adını taşıyan Türk savaşçılarından; artçısı komutanları Rüstem adını taşıyan İranlılardan¹ oluşmuş imiş. Sağ kanat Emir Ŗarkân'ın, sol kanat başmabeyincinin emrindeki göçlerden oluşurken; orta bölüm, Dav'ül-Mekân'ın komutası altında imiş. Büyük Vezir Dendan da, ordunun baş komutan yardımcılığına atanmış imiş.

Ve böylece, her hafta sonunda üç gün dinlenerek Rumların ülkesine ulaşınca kadar bir ay süreyle kesintisiz yol almışlar. Onların yaklaştığı görülünce korkuya düşen halk her yandan kaçıŖmaya başlamış ve Konstantiniyye'ye sığınarak Kral Afridonyos'a Müslümanların saldırı için yaptıkları yürüyüşü haber vermişler.

Bu haberi işiten Kral Afridonyos ayağa kalkmış ve kendisine kızı Safiye'yi geri getiren ve sutoğlu Kayseriyye Kralı Har-dobyos'u tüm ordusu ile birlikte Kral Afridonyos'un ordusuna katılmaya razı eden yaşlı Felaketler Anası'nı çağırılmış. Zaten, Kayseriyye Kralı, Ŗah Ömerü'n-Neman'ın ölümüyle yetinmeyip kızı Ebrize'nin öcünü almak, hatta daha fazlasını yapmak istediğinden, Konstantiniyye'ye giden Felaketler Anası'na, ordusunun başına geçerek, eşlik etmek üzere acelecilik göstermiş bulunuyormuş.

Kral Afridonyos yaşlı kadını çağırınca kadın hemen huzura gelip saygı duruşunda bulunmuş, kral ona Ŗah Ömerü'n-Neman'ın ölümünün ayrıntılarını sormuş; o da krala hemen her Ŗeyi anlatmış. Bunun üzerine kral ona, "Ve Ŗimdi düşman yak-

1 Mardrus bunlara Deylemliler ["les Deilametes"] diyor ve Deylem'in İran'da Hazar Denizinin kuzeyinde bulunduğunu, halkının da Acem'den çok Türk-Tatar asıllı olduklarını açıklıyor (Â.Ş.O.)

kaşlarını çatarak onları dinleyen yaşlı Felaketler Anası, ayağa kalkmış ve Kral Afridonyos ile Kral Hardobyos'a ve orada bulunanlara "Ey savaşılar, ruhlar kutsanmadıkça, bedensel savaş, feci sonuçlar ortaya çıkarmaktan başka işe yaramaz! Ey Hristiyanlar, savaşmadan önce Hristos'a¹ yaklaşmanız ve kurutulmuş patriklik dışkısının tütsüsüyle ruhunuzu arıtmanız gerekir!" demiş. İki kral ile savaşılar "Sözlerinizi saygıyla karşılarız, ey saygıdeğer anne!" demişler. Patrikliğin dışkısının yakılmasıyla ortaya çıkan bu tütsünün nelerden oluştuğuna gelince: Konstantiniyye'nin Büyük Patriği büyük aptesini yapınca dışkısı toplanıp misk, amber ve aselbent ile karıştırılarak pasta haline getirilip kuruduktan sonra toza dönüştürülüp altın kutulara konularak, tüm Hristiyan krallarına ve tüm Hristiyan kiliselerine gönderilmiş. Böylece patriğin dışkısının tozu her törensel vesileyle Hristiyanları kutsamak ve özellikle yeni evlileri, yeni doğan çocukları tütsülemek ve yeni din adamlarının duasını yapmak için üstün vasıflı bir buhurdanlık gereci oluştururmuş. Ama büyük patriğin dışkısı ancak on eyalete yettiğinden ve bütün Hristiyanların ihtiyaçlarını karşılamadığından, papazlar bu tozu, azizliği daha düşük derecedeki, örneğin daha düşük seviyedeki patriklerin ve patrik yardımcılarının dışkılarını da bunlarla karıştırıyormuş. Bu sahtekarlığı saptamak da pek öyle kolay değilmiş. Yine de bu toz erdemlerinden ötürü bu Rum domuzlarınca pek değerli tutuluyor, tütsülenmenin ötesinde göz hastalıklarında, ayrıca damla ve bağırsak hastalıklarında mide ilacı olarak da kullanılıyormuş. Fakat bu kullanımı ancak kral ve kraliçelerin en varlıklı olanları sağlayabiliyormuş; çünkü fiyatı çok yüksekmiş ve bir dirhem ağırlığındaki miktarı, bin altın dinara satılıyormuş. Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş.

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksanıncı gece olunca, demiş ki:

Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş. Kral Afridonyos ve Hristiyanlara gelince, onlar da şu durumdaymış:

1 İsa'ya (Â.Ş.O.)

laşmakta iken ne yapmak gerekir, ey Felaketler Anası?” diye sormuş. O da “Ey Büyük Kral, ey yeryüzünde İsa’nın temsilcisi! Sana tutulacak yolu göstereyim; Şeytan’ın kendisi bile tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanları içine düşüreceğim ağdan kurtaramaz!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Ve de Şeytan’ın kendisi bile, tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanlarımızı içine düşürecekim ağdan kurtaramaz! Onları kahretmek için önerdiğim plan şudur:

“Eteklerinde düşmanlarımızın konakladığı Duman Saçan Dağ’a gitmek için yelken açacak gemilere bindirerek elli bin savaşçı gönder! Öte yandan da, kara yoluyla, geri kalan tüm ordunu bu imansızları ansızın bastırmak için yollarsın! Böylece, her yandan sarılmış olurlar ve içlerinden hiçbiri kahrolmaktan kurtulamaz. Benim planım budur” diye yanıt vermiş.

Kral Afridonyos da, yaşlı kadına “Gerçekten, görüşün üstün bir görüş, ey yaşlıların kraliçesi ve bilgelerin imparatoriçesi!” demiş.

Böylece savaşçı yüklenmiş gemiler yelken açmış ve Duman Saçan Dağ’a ulaşmışlar; ve yüksek kayalıkların ardında gürültü çıkarmadan toplanan adamları kıyıya çıkarmışlar. Ve karayoluyla gelen ordu da düşmanın karşısına çıkmakta gecikmemiş.

Böylece, o sırada, çarpışan kuvvetlerin durumu şu şekilde imiş: Bağdat ve Horasan’dan gelen Müslüman orduları Şarkân’ın komutasında yüz yirmi bin atlıdan oluşuyor; dinsizlerin ordusu ise; biri bir milyon, diğeri altı yüz bin savaşçıdan oluşan iki kol halinde bulunuyormuş. Böylece dağlara ve ovalara gece inince, ordugâhı aydınlatan ışıklarla yöre, koca bir mangala benziyor-muş.

Ve o sırada Kral Afridonyos ve Kral Hardobyos, prenslerini ve ordu komutanlarını toplayarak büyük bir danışma kurulu oluşturmuş ve ertesi günden başlayarak Müslümanlara karşı her yandan aynı zamanda savaşa girişilmesini kararlaştırmışlar. Ama

Sabah olunca, Kral Afridonyos, Felaketler Anası'nın önerisi üzerine ordunun başlıca komutanlarını ve bunların yardımcılarını toplamış ve hepsine büyük bir tahta haçı öptürmüştü. Ve gerçek Büyük Patrik'in, hiçbir sahte yanı olmayan katıksız dışkısından oluşan üstün nitelikli bir tütüsüyle onları tütülemişti. Bunun kokusu o denli müthişmiş ki, Müslüman ordusundaki bir fili öldürebilirmiş; ama Rum domuzları buna alışık larmış.

Bunun üzerine yaşlı Felaketler Anası ayağa kalkmış ve "Ey Kral, bu inançsızlara savaş açmadan önce, zaferimizi sağlamak için, insan kılığına girmiş Şeytan'ın kendisi olan ve tüm orduya hükmeden Emir Şarkân'dan kurtulmak gerek! Çünkü tüm askerlerin ruhuna egemen olan ve onları yüreklendiren odur. O ölürse ordusu bizim için kolay bir av olur! Savaşçılarımızın içinde en yiğit olanını onu teke tek bir kavgaya sürüklemek için meydan okuması ve de onu öldürmesi için ortaya çıkaralım!" demiş.

Kral Afridonyos, bu sözleri işitince hemen Samlutos'un¹ oğlu ünlü savaşçı Lukas'ı çağır tmış ve kendi elleriyle onu dışkıs al tütüsüyle tütülemiş; sonra da bu dışkidan bir parça alıp onu tükürükleyerek dış etlerine, burun deliklerine merhem gibi sürmüş ve birazını da enfiye gibi burnuna çek tirmiş ve geri kalanı da kirpiklerine ve bıyıklarına sürmüş. Bu lanet olası Lukas, Rum ülkelerinin en korkulan savaşçısı imiş ve Hristiyanlar arasında hiç kimse onun gibi mızrak savurmayı, kılıç sallamayı ve kargıyla beden delmeyi bilmezmiş. Yiğitliği ne denli büyükse, görünüşü de o denli nefret uyandırıcı imiş. Gerçekten yüzü son derece çirkinmiş; çünkü suratı kötü cinsten bir eşek suratı gibiymiş. Ancak iyice dikkat edilirse, aslında bir maymuna benzermiş; daha da yakından bakılırsa, çirkin bir kurbağa ya da en berbat yılanlardan biri gibiymiş. Ve onun yaklaşması bir dosttan ayrılmak kadar dayanılmazmış. Sanki gece karanlıklarını çalıp yüzüne yaymış ve kenefin pis kokusu nefesine sinmişmiş. Ve bütün bu nedenlerle onu Hristos'un Kılıcı diye adlandırmış larmış.

Dolayısıyla bu lanetli Lukas, Kral Afridonyos tarafından tütülenip dışkıs al merhemden süründükten sonra, onun ayaklarını öpmüş ve önünde ayakta durmuş. Bunun üzerine Kral ona "Se-

1 Arapça metinlerde Şamlut (Â.Ş.O.)

nin teke tek bir gree girierek arkn denen u ite saldırmanı ve bizi onun uğursuzluklarından kurtarmanı istiyorum!" demiş. Lukas da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Kral da ona haçı ptrdkten sonra, Lukas oradan ayrılmış ve gösterişli kızıl bir örtü üzerine değerli talarla süslenmiş kabartma deriden bir eyer vurulmuş görkemli bir al ata binmiş.  balı bir mızrakla silahlanmı haliyle pekl şeytanın kendisi sayılabilirmi. Sonra bir silah taşıyıcı ile savayı tanıtmala görevli bir cazgır önünde yol alırken Müslümanların kararghına doğru yollanmış.

Lanetli Lukas'ın önünde yürüyen cazgır, Arapça olarak sesinin olanca gücüyle "Ey Müslümanlar, Türk, Kürt ve Acem ordularından nicelerini kaırtan yigit kişi, Samlutos'un oğlu nl Lukas karınızda! am lkesi'nin Emiri olan sizin yigitiniz arkn saflarınızdan ayrılıp ileri çıksın! Ve cesareti varsa, bizim devimizle savasın!" diye haykırmış.

Bu sözler henüz haykırılarak duyulur duyulmaz havada yankılar uyandıran bir sarsıntı ve toprağı titreten bir drtnal sesi duyulmuş ve bu ses lanetli imansız bile korkuya salmı; ve bütün baları sesin geldiği yana dndrm; ve birden ah mer'n-Neman'ın oğlu arkn'ın ta kendisi ortaya çıkmış; ve gazellerden de hafif olan atını, öfkeye kapılmış bir arslan gibi, doğrudan doğruya bu imansızların üzerine srm. Elinde id-detle kavradığı mızrağı, u dizeleri okumuş:

Altımdaki, havadan geçen bulutlar kadar hafif al atım, bana yeter!

Elimdeki keskin Hint içi kılıcımı savurur; dalgalar gibi yayılan imekler aktınnm.

Ama aslında bilinmeyen ülkelerden gelmiş kültürsüz bir vah-i olan Lukas, tek bir Arapça sözcük bile bilmediğinden ve bu dizelerin güzelliğinden ve dzenleniinden zevk alamadığından, sadece dövme bir ha işlenmiş olan alına eliyle dokunmakla, sonra da bu garip iarete duyduğu saygı içinde bu eli dudaklarını götürmekle yetinmiş.

Ve birdenbire, bir domuzdan daha iğrenç, atını arkn'ın üzerine srm. Sonra birdenbire drtnal gidişi keserek elinde

tuttuğu mızrağı havaya fırlatmış. Mızrak öylesine yükselmiş ki, gözlerden kaybolmuş. Ama sonra geriye gelmiş; yere düşmeden önce, onu lanetli bir büyücü gibi havada yakalamış. Ve de üç sivri uçlu mızrağını Şarkân'ın üzerine fırlatmış ve silah yıldırım gibi süratle yol almış; ve Şarkân'a çarpmak üzere imiş.

Ancak, Şarkân, ıslık çalarak gelip kendisine çarpacağı ve onu delip geçeceği sırada, şanına yaraşır şekilde kolunu uzatıp mızrağı havadayken yakalamış. Ve güçlü bir elle yakaladığı mızrağı, yeniden gökyüzüne fırlatmış; mızrak o kadar yükselmiş ki, gözle görünmez olmuş! Ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede onu yeniden sol eliyle yakalamış; ve de "Yedi kat göğü yaratan adına! Bu lanetliye unutulmaz bir ders vereceğim!" diye haykır-mış ve mızrağı Lukas'a fırlatmış.

Bunun üzerine şaşakalmış olan Lukas, Şarkân'ın yaptığını yapmak istemiş ve elini uçan silahı durdurmak için uzatmış. Ama Şarkân Hristiyanın savunmasız kaldığı bu durumdan yararlanarak ikinci bir mızrak savurarak onu alnından, döğmeli haçın bulunduğu yerden vurmuş; ve bu Hristiyanın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşlerine gömülmeye gitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Ve bu Hristiyanın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşle-rine gömülmeye gitmiş.

Hristiyan ordusunun erleri, Lukas'ın yanında gidenlerin ağzından yiğitlerinin ölümünü öğrenince çok dövünmüşler; sonra da ölüm ve intikam çılgınları atarak hepsi de silahlarını kuşanmış.

Bunun üzerine savaş cazgırları, adamlarına seslenmişler; onlar da hemen savaş düzenine girmişler ve iki kralın verdi-ği işaret üzerine, kitle halinde, Müslüman ordusunun üzerine atılmışlar. Ve iki ordu birbirine katılmış; savaşçı savaşçıya karşı gelmiş; tarlalardaki ekinler kan içinde kalmış; haykırışlar hay-kırışları izlemiş ve gövdeler at nalları altında ezilmiş. Erlerin şarapla değil, kanla başları dönmüş ve sarhoşlar gibi sendele-

mişler. Ölüler ölülerin, yaralılar yaralıların üzerine yığılmış. Ve savaş böylece dövüşenleri ayıran gece gelinceye kadar sürmüştü.

Davû'l-Mekân, kardeşi Şarkân'ı, adını yüzyıllar boyunca şanlı kılacak uğraşından dolayı kutladıktan sonra, Vezir Dendan'a ve başmabeyinciye "Ey büyük vezir ve sen, ey saygıdeğer mabeyinci, yanınıza yirmi bin savaşçı alın ve yedi fersah aralıkla denize doğru gidin! Oradan Duman Tüten Dağ'ın vadisine gitmek üzere gemilere binin! Bir yeşil sancak kaldırarak size işaret verdiğimde, kesin savaşa girişirsiniz! Biz de buradan kaçır gibi yaparak bir harekâta girişeceğiz. Bunu gören kâfirler bizi izleyecekler. Tam bu anda, siz de, onları izlersiniz; biz de bir yerde, geri dönerek onlara saldırırız; böylece iki yandan da sarılmış olurlar; 'Allah, Allah!' diye saldırınca, kâfirlerin biri bile kılıçlarımızdan kurtulamaz!" demiş.

Vezir Dendan ve başmabeyinci, işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve hemen emrolunan planın uygulanmasına koyulmuşlar. Geceleyin yürüyüşe geçerek Duman Tüten Dağ'ın vadisinde yer almaya gitmişler; orada daha önce denizden yol alarak gelip pusuya yatan ve sonra karadan gelen askerle birleşen Hıristiyan ordusu varmış. Eğer Felaketler Anası'nın ilk planı düşündüğü gibi çıksa yitip gitmeleri kesinmiş.

Oysa, sabahla birlikte tüm savaşçılar, silahlarını kuşanmış, ayaktaymışlar. Her yanda çadırların üstünde sancaklar dalgalanıyor, haçlar parlıyordu. Müslümanlar Kur'an'ın ilk suresi olan Bakara Suresi'nin okunmasını dinliyor; imansızlarsa Meryem'in oğlu Mesih'i anıyor ve patriğin dışkısıyla ruhlarını arındırıyorlarmış; ancak tütsülenecek erlerin miktarının fazlalığından bu dışkı karışıkmış. Bu yüzden, bu tütsüler onları kılıçtan geçmekten kurtaramayacakmış!

Gerçekten işaret verilince müthiş bir savaş başlamış. Kafalar kurşunlar gibi uçuşuyormuş; kollar bacaklar yerleri kaplamış ve kan seller gibi akmış. Öylesine ki, atların göğsüne kadar yükselmiş.

Ama ansızın, sanki bir paniğe kapılmış gibi, o ana kadar yığıtçe savaşan Müslümanlar, sırtlarını çevirip hepsi birden kaçmaya başlamışlar.

Böylesine kaçan Müslüman ordusunun bu görünümünü üzerine, Konstantiniyye Kralı Afridonyos, o zamana kadar birlikleri

savaşa katılmamış olan Kral Hardobyos'a hemen bir haberci göndermiş ve onlara "İşte Müslümanlar kaçıyor; çünkü patriğimizin kutsal dışkılarıyla tütsülenerek sakal ve bıyığımızı merhemledik ve yenilmez hale geldik. Şimdi bu Müslümanları kovalarak ve son bireyine kadar imha ederek zaferi tamamlamak size düşüyor. Yiğit savaşıımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan ikinci gece gelince, söze başlamış:

"Ve böylece yiğit savaşıımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş.

Bunun üzerine hayranlık uyandıran kızı Ebrize'nin ölümünün öcünü almak için fırsat gözetmekten başka düşüncesi olmayan Kral Hardobyos ordu birliklerine "Ey savaşııcılar! Bakın şu Müslümanlara nasıl karılar gibi kaçıyorlar!" diye haykırmış. Oysa, bu kaçışın, yiğitler yiğidi Emir Şarkân ile kardeşi Davû'l-Mekân'ın bir taktiği olduğunu kesinlikle bilmiyormuş.

Gerçekten, Hardobyos'un Hristiyanları onları izleyip tam yanlarına geldikleri sırada, Müslümanlar uydurma kaşıışlarını durdurmuşlar ve Davû'l-Mekân'ın sesini duyunca, "Allahü-ekber!" diye haykırarak takipçilerinin üzerlerine atılmışlar ve Davû'l-Mekân, onları savaşa özendirmek için şu söylevi vermiş: "Ey Müslümanlar, işte din günü geldi. Cenneti kazanacağınız gün, bu gündür! Zira cennet, kılıçların gölgesine sığınmadan kazanılmaz!" Bunu duyunca Müslümanlar arslanlar gibi ileri atılmışlar. Ve o gün Hristiyanlar için asla yaşlı ölemeyecekleri bir gün olmuş. Çünkü saçlarının beyazlanmasını görmeyi vakit bulamayacak şekilde biçilmişler.

Şarkân tarafından ani bir çatışmayla tamamlanmış olan bu harekât, sözle tanımlamaların tamamen dışında kalıyormuş. Ve o, yollarına çıkan herkesi böyle param parça ederken, Davû'l-Mekân yeşil sancağı kaldırmış ve kendisinin de savaşa katılacağını bildirmiş. Ama Şarkân, onun bu işaretinin anlamını kavrayıp hemen atını sürerek yanına gelmiş ve ona, "Ey kardeşim,

sen gövdeni savaşın talihine terk etmemelisin! Çünkü ülkenin yönetimi için gereklisin! Böylece, şu andan başlayarak senin yanından hiç uzaklaşmayacağım ve sadece senin yanında savaşa-
cağım, tüm saldırılara karşı seni savunacağım!” demiş.

Bu zaman süresince, Vezir Dendan ve başmabeyinci tarafından yönetilen Müslüman savaşçıları, kararlaştırılan işareti görünce, yanm daire şeklinde açılmışlar ve Hristiyan ordusunun deniz üzerindeki gemilerinden yana güvenlik olanaklarını kesmişler. Böylece bu koşullar altında girilen savaşın sonucu artık kuşkulu olmaktan çıkmış ve Hristiyanlar, Kürtler, Acemler, Türkler ve Araplardan oluşan Müslüman askerleri tarafından feci şekilde kırıma uğramışlar. Kaçabilenlerin sayısı pek azmış. Çünkü içlerinden yüz yirmi bin domuz ölüme kavuşurken, geriye kalanlar ancak, Konstantiniyye doğrultusunda kaçmayı başarabilmişler. İşte Kral Hardobyos’un Rumları bu durumdaymış. Kralları ile birlikte, baştan, Müslümanları imha edeceklerinden emin olarak dağlık yerlere çekilmiş bulunan Kral Afridonyos’unkilere gelince; kendi yanlılarının kaçışını görmekten büyük acı duymuşlar. İman sahipleri, o gün, kazanılan bu zaferin ötesinde, büyük miktarda ganimet elde etmişler: İlkin, kaçanların, felaketi haber vermek üzere Konstantiniyye’ye kavuşabilmek için bindikleri yirmi gemi dışındaki bütün gemiler; sonra da bu gemilerde bulunan tüm servet ve değerli eşya; ve koşum takımları ile elli bin at; ve içindeki silahlar ve yiyecekler ile tüm çadırlar ve nihayet sayılamayacak kadar çok miktarda eşya... Böylece büyük bir sevinç duymuşlar ve kazanılan zafer ve ganimetler için Tanrı’ya şükretmişler. Müslümanların durumu da böyle imiş.

Kaçaklara gelince, sonunda, ruhlarını felaket kargaları sarmış olarak Konstantiniyye’ye ulaşmayı başarmışlar. Onlardan durumu öğrenen tüm kent, derde boğulmuş ve binalar ve kiliseler matem bayrakları çekmişler; ve tüm halk ayaklanan gruplar halinde toplanmış ve başkaldırı feryatları koparmışlar. Hepsinin duyduğu acı, tüm filodan ancak yirmi geminin ve ordudan, ancak yirmi bin savaşçının geri dönmüş bulunduğunu görmekle daha da artmış. Bunun üzerine halk krallarını ihanetle suçlamışlar. Ve Afridonyos’un duyduğu şaşkınlık ve

korku o dereceyi bulmuş ki, burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan üçüncü gece gelince, söze başlamış:

Afridonyos'un burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş, bağırsakları gevşemiş ve altına pislemiş. Bunun üzerine nasihat almak için Felaketler Anası'nı çağırtmış, yaşlı kadın da hemen gelmiş.

Tüm bu felaketlerin asıl nedeni olan bu Felaketler Anası, hilebaz, hain, felaketle yoğrulmuş, gerçekten korkunç bir yaşlı kadın imiş. Ağzı kokuşmuş, göz kapakları kızarmış ve kirpiksiz; yanakları donuk ve tozlu, suratı gece gibi karanlık; gözleri çapaklı; bedeni uyuz, saçları kirli; sırtı kambur, cildi pörsük imiş. En berbat çıbanlardan daha berbat bir çıban, en zehirli yılanlardan daha zehirli bir yılan imiş. Ve bu korkunç yaşlı kadın zamanının büyük bir bölümünü Kayseriyye'de Kral Hardobyos'un yanında geçirirmiş; ve kadın olduğu kadar erkek olarak da, büyük sayıda genç kölenin bulunmasından dolayı orada keyfince yaşarmış; çünkü genç erkek köleleri üzerine çeker; ve kendisi de genç kadın kölelerin üzerine binmeye bayılmış; ve bu genç bakireleri gıdıklamayı ve genç bedenlerinin kendisinininkine sürtünmesini de her şeyden çok severmiş. Ve bu gıdıklama işinde müthiş bir uzmanmış; ve bir gulyabani gibi narin yanlarını emer, hoşlanacakları şekilde meme başlarını ovuşturur; ve boşalına ulaşmaları için ferçlerine daha önce hazırlanmış safran emiştirirmiş; bu onları, şehvetle kocalarının kollarına atırmış. Bu sanatını da saraydaki tüm esirelere, daha önce de Ebrize'nin nedimelerine öğretmiş imiş; ama narin Mercane'yi kazanmakta başarı gösterememiş ve Ebrize'ye karşı bütün marifetleri yetersiz kalmış; çünkü Ebrize, onun nefesinin kokuşmuşluğundan, koltukaltı ve kasıklarından çıkan mayalanmış sidik kokusundan ve çürük sarmısak gibi kokan sık yellenmelerinden ve muz ağacının elyafından da sert, bir kirpininkinden de kıllı derisinin pürtüğünden dehşet duymış. Zira, aslında, şairin şu dizeleri bu yaşlı kadına çok uygun düşüyormuş:

Cildine sürdüğü gülyağı, asla sessiz yellenmelerinin pis kokusunu gideremez!¹

Ancak Felaketler Anası'nın kendilerini okşamalarına terk eden esirelere son derece cömert, kendisine karşı çıkanlara ise kinle dolu olduğunu da söylemek gerek! Ve işte ona karşı çıkmasından dolayıdır ki, Ebrize de bu yaşlı kadının nefretini kazanmıştı.

Yaşlı Felaketler Anası, Kral Afridonyos'un yanına gelince, kral onun onuruna ayağa kalkmış, Kral Hardobyos da onu izlemiş. Yaşlı kadın da, "Ey kral, artık başımıza felaketler getiren bütün bu dışkısız tütsüleri ve kutsamaları bir yana bırakmamız gerek! Daha çok gerçek bilgeliliğin ışığında hareket etmeyi düşünelim! İşte şöyle: Müslümanlar zorlu bir yürüyüşle, kentimizi kuşatmak için yol almakta bulunduklarından, imparatorluğun her yanına tellallar gönderip bağırarak tüm halkın, şehri kuşatanların saldırısını bizimle birlikte def etmek için Konstantiniyye'de toplanmalarını sağlayalım! Karargâhlardaki bütün askerler de acele gelip duvarlarımızın gerisine çekilsinler, çünkü tehlike çok yakın! Bana gelince, ey Kral, beni kendi halime bırakırsan, çok geçmeden, ileri gelen kimseler huzuruna çıkarak hilelerimin sonucunu ve Müslümanlara yapacağım kötü işlerin yankılarını sana anlatırlar. Çünkü, şu andan başlayıp işe girilerek Konstantiniyye'yi terk ediyorum. Meryem'in oğlu Hristos bizi korusun!" demiş.

Bunun üzerine Kral Afridonyos, dediği gibi Konstantiniyye'den çıkıp giden Felaketler Anası'nın nasihatlarını acele yerine getirmeye koyulmuş. Hilebaz yaşlı kadının tasarladığı düzen gereği şunlar yapılmış: Yanına Arap dilini iyi bilen elli seçkin savaşçı aldıktan sonra, kentten dışarı çıkınca, ilk yaptığı iş, bunları Şamlı Müslüman tacirler kılıfına sokmak olmuş. Çünkü aynı şekilde yanına elli katır yükü her türden kumaş, Antakya ve Şam ipeklileri, madensi yansımalar yapan satenler ve değerli

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: "All her perfumers with their scented arts / Could not disguise the fetor of her farts!" (Tüm kokucuların, marifetli kokularıyla / Onun yellenmelerinin pis kokusunu gideremez!) (A.Ş.O.)

dibalar ve daha birçok şahane giysi almış bulunuyormuş. Ve de Kral Afridonyos'tan serbestçe geçiş sağlayan bir mektup almaya da özen göstermiş. Bu mektupta şunlar yazılı imiş:

Falan ve falan tacirler, ülkemize ve Hristiyan dinimize yabancı kimselerdir; ülkemize sadece ticaret maksadıyla geldiklerinden ve ticaret bir ülkenin refahı ve zenginliğini oluşturduğundan ve bunlar savaş erleri olmadıklarından ve barışsever kimseler bulunmakla, kendilerine bu serbest geçiş belgesini, kişiliklerine ve yararlarına zarar verilmesi ve kendilerinden hiçbir vergi veya malları için giriş ve çıkış parası alınmaması için verdik!

Bunu izleyerek, elli savaşçı bir kez Müslüman tacirler gibi giyinince, hain yaşlı kadın da beyaz yünden uzun bir giysiye bürünerek bir Müslüman çilekeş gibi kılık değiştirmiş; ve alnını, ona eşsiz bir ermiş görüntüsü veren kendi tertibi bir merhemle ovuşturmuş; sonra da ayaklarını öyle bir tarzda bağlatmış ki, bağların baskısıyla ayağından kan çıkmış ve kaybolmaz izler belirmiş. Sonra yol arkadaşlarına şu hitapta bulunmuş:

“Şimdi beni kırbaçlarla dövmeniz ve bıraktığı yara izleri kaybolmayacak şekilde bedenimi kan içinde bırakmanız gerek! Ve bunun için hiç kaygılanmayın, çünkü ihtiyaç gidermenin yasaları vardır. Sonra beni, şu mal sandıklarına benzer bir sandığa koyun, sandığı da şu katırlardan birine yükleyin! Sonra komutanı Şarkân olan Müslüman karargâhına ulaşınca kadar yol almayı sürdürün! Yolunuzdan alıkoymak isteyenler olursa, sizi Şamlı tacirler olarak tanıttacak olan Kral Afridonyos'un mektubunu gösterin ve Emir Şarkân'ı görmek istediğinizi söyleyin; ve huzuruna götürüldüğünüzde, size devletinizi ve Rum kâfirlerinin diyarında gerçekleştirdiğiniz yararları sorarsa ona ‘Ey bahtıgüzel şah, bu inançsız Hristiyanlar ülkesindeki ticari yolculuğumuzun en büyük kârı, on beş yıldan beri barış ve dua üzerine olası Muhammed Peygamberin kutsal dininden döndürülmek için bir yeraltı mahzeninde işkence gören yaşlı bir çilekeş azizin işkencecilerin elinden kurtarılması olmuştur’ dersiniz ve bu kurtarmanın öyküsünü şöyle anlatırsınız:”

Alım satımda bulunmak üzere bir müddet önce Konstantiniyye'ye gitmiştik; bir gece oturmuş, o gün ne kadar kazançlı olduğumuzun hesabını yaparken, oturduğumuz salonun duvarında, gözyaşları gözlerini doldurup saygıdeğer beyaz sakallarından süzülerek kederli bir ihtiyara ait olan büyük bir gölge gördük. Kederli ihtiyarın dudakları ağır ağır kıpırdadı ve bize şu sözleri söyledi: "Ey Müslümanlar! Eğer içinizde Allah korkusu olan ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin öğütlerine sözcüğü sözcüğüne uyan kişiler varsa, kalkıp bu imansızların ülkesinden çıkın ve bahtı bir gün Konstantiniyye'yi Rumların elinden almak üzere çizilmiş olan Emir Şarkân'ın ordugâhına doğru gitsin! Ve yolunuz üzerinde, üç günlük bir yürüyüşten sonra bir manastıra rastlayacaksınız. Bu manastırda on beş yıldan beri, erdemleri Yüce Tanrı yanında hoş karşılanan Abdullah adında Mekkelî bir çilekeş azizin kapalı tutulduğu bir mahzen bulacaksınız. Hristiyan keşişlerin eline düşmüş bulunmakta ve bu mahzene kapatılıp dinine duyulan nefretten dolayı işkence görmektedir bu aziz. Bu azizin kurtarılması Yüce Tanrı'nın katında makbul davranış olacaktır; ayrıca kendiliğinden de çok güzel bir harekettir! Bu konuda size daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Barış üzerine olsun!" Bunu söyledikten sonra da kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan dördüncü gece gelince, sözünü sürdürmüştü:

Ve bunu söyledikten sonra kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu. Bunun üzerine tereddüt etmeden, hemen ne kadar malımız kaldıysa ve Rumların ülkesinden ne kadar mal satın aldıysak toparladık ve Konstantiniyye'den çıktık. Bir köyün ortasında bulunan söz konusu manastırı bulduk. Kuşku uyandırmamak için, köyün orta yerinde tacirlerin âdet edindikleri gibi balyalarımızın bir bölümünü çözdük ve akşam olunca ya kadar satmaya koyulduk. O zaman, karanlığın yardımıyla, manastıra gizlice girdik. Bize ihtiyarın görüntüsünün bildirdiği gibi aziz çilekeş Abdullah'ı bulduk; şimdi kendisi şu sandıklardan birinin içindedir ey Şah ve onu sana getirdik!

Bu sözleri yoldaşlarına bellettikten sonra, çilekeş kılığındaki yaşlı Felaketler Anası, “O zaman ben, bütün bu Müslümanların kökünü kuruturum!” diye eklemiş.

Yaşlı kadın sözlerini bitirince, yol arkadaşları işitip itaat ettiklerini söylemişler ve onu bedeninden kan sızıncaya kadar kırbaçlamışlar. Sonra da boş bir sandığa kapatmışlar, onu da bir katıra yüklemişler ve bu hain kadının planını uygulamak üzere yola koyulmuşlar.

İman sahiplerinin muzaffer ordusuna gelince, Hristiyanların bozguna uğramasından sonra ganimeti paylaşmışlar ve iyiliklerinden dolayı Tanrı’ya şükretmişler. Sonra Davû'l-Mekân ile Şarkân, birbirlerini kutlamak için elele tutuşmuş ve sarmaşmışlar; Şarkân sevinç duyarak Davû'l-Mekân’a “Ey kardeşim, dilerim ki Tanrı, hamile eşinden sana bir erkek evlat nasip eder; onu benim kızcağızım Talihin Kudreti ile evlendirebilirim!” demiş. Ve birlikte sevinçlerini sürdürürlerken, Vezir Dendan yanlarına gelip onlara “Ey şahlarım, zaman yitirmeden ve kendilerini toparlamadan yenilenlerin peşine düşmemiz akıllıca ve uygun olur; onları Konstantiniyye’de sararız ve yeryüzünden tamamen yok ederiz. Çünkü şairin dediği gibi:

Zevklerin en hası, düşmanı kendi elleriyle yok etmek, ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusunu yaşamaktır.

En hoş zevk, sevgiliden gelen bir habercinin, sevgilinin gelmekte olduğunu bildirmesidir.

Ama zevklerin asıl en hası: haberci gelmeden önce sevgilinin gelmesi değil midir?

Ve ondan sonra gelsin: düşmanı kendi elleriyle öldürme zevki; ve de ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusu!

Vezir Dendan’ın, bu dizeleri okuması üzerine iki şah onun görüşünü kabul etmiş ve Konstantiniyye için hareket emri vermişler. Ve tüm ordu, başlarında komutanları olduğu halde yola koyulmuşlar.

Ve aralıksız yol alınmış; sarı otlardan başka bitkinin yetişmediği kavrulmuş büyük ovaları ve sadece Tanrı’nın varlığının yer aldığı ıssız yerleri geçmişler. Bu susuz çöllerde altı günlük yıpratıcı bir

yürüyüşten sonra Yaradan'ın kutsadığı bir kente ulaşmışlar. Kentin önünde, uğultulu suların aktığı, meyve ağaçlarının çiçek açtığı taze çayırlar uzanıyormuş. Gazellerin oynadığı, kuşların ötüştüğü bu ülke, dallarını süsleyen şebnemlerle, avare rüzgâra gülümseyen çiçekleriyle bir cennete benziyormuş; şairin dediği gibi:

Bak çocuğum! Bahçenin yosunu, uyuyan çiçeklerin okşayışı altında mutlu uzanıyor. Tapınılası yansımaları olan zümrüt renkli büyük bir halı gibi.

Kapa gözlerini çocuk! Kamışların ayak ucunda şarkı söyleyen suyu dinle! Ah! Kapa gözlerini!

Bahçeler! Çimenler! Dereler! Size tapıyorum! Ey güneş altındaki dere! Salkım söğütlerin gölgesindeki bir yanakta beliren gözyaşı gibi parlıyorsun!

Ve akarken sıçrattığın sular, kenarındaki parlak renkli çiçeklerde gümüş damlalar oluşturuyor. Ve siz çiçekler! Sevgilimin başına taç olun!

Duyulannı bu zevklerle doyuran iki kardeş, burada bir süre dinlenmeyi düşlemişler. Gerçekten, Davû'l-Mekân, Şarkân'a "Ey kardeşim, Şam'da senin bu kadar güzel bahçeler gördüğünü sanmıyorum. Burada birkaç gün kalalım ve askerlerimize biraz taze hava solumak ve bu tatlı sudan içmek için zaman bağışlayalım! Böylece kâfirlere karşı daha iyi savaş versinler!" demiş. Şarkân da bu fikri çok yerinde bulmuş.

Oysa, orada iki gün kalıp yola çıkmak için çadırları toparlamak üzere iken; uzaklardan sesler işitmişler; soruşturunca, kendilerine, kâfirler ülkesinde alışveriş yaptıktan sonra yurtlarına dönmekte olan Şamlı tacirlere ait bir kervanın gelmekte olduğunu; askerlerin de kâfirler ile alışveriş yaptıklarından ötürü onları cezalandırmak üzere yollarını kesmiş olduğunu söylemişler.

Fakat, tam o sırada, askerlerle çevrilmiş bulunan tacirler, itiraz ederek ve çırpınarak yaklaşmışlar ve kendilerini Davû'l-Mekân'ın ayaklarına atıp ona "Kâfirlerin ülkesinde bulunuyorduk; bize saygı gösterdiler. Ne canımıza ne de malımıza zarar verdiler. Şimdi İslam ülkelerinde kardeşlerimiz olan müminler arasında, yağmaya uğrayarak kötü muamele görüyoruz!" demişler. Son-

ra, Konstantiniyye Kralı'nın serbest geçiş belgesini çıkarmışlar ve Davû'l-Mekân'a vermişler. O da Şarkân ile birlikte mektubu okumuş. Şarkân da onlara "Sizi yakalamış olanlar hemen bırakacaklar. Ama siz Müslüman olarak neden gidip kâfirler ile alışveriş ettiniz?" demiş. Bunun üzerine tacirler, "Ey efendimiz, Tanrı bizi, tüm orduların zaferlerinden, hatta sizin kazandığınız tüm zaferlerden de önemli bir zafer kazanmış olmak için bu Hristiyanlar ülkesine yolladı!" diye yanıt vermişler. Şarkân da "Nedir bu zafer, ey tacirler?" demiş. Onlar da "Bundan ancak sır sızdırmayacak تنها bir yerde sözdebiliriz. Çünkü söyleyeceklerimiz eğer duyulup yayılırsa, hiçbir Müslüman, barış zamanında bile, artık Hristiyan ülkelerine ayak basamaz!" diye yanıtlamışlar.

Bu sözleri işiten Davû'l-Mekân ve Şarkân, tacirleri alıp deniz kulaklardan uzaklarda, تنها bir çadıra götürmüşler. Bunun üzerine tacirler...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan beşinci gece olunca sözünü sürdürmüş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, tacirler, bunun üzerine, iki kardeşe Felaketler Anası'nın düzenleyip onlara öğrettiği öyküyü anlatmışlar. Ve iki kardeş çilekeş ihtiyarın çektiği acıların ve manastırın mahzenlerinden kurtarılışının öyküsünü işitmekle çok duygulanmış. Tacirlere "Peki nerede şimdi bu aziz çilekeş? Onu yine manastırda mı bıraktınız?" diye sormuşlar. Onlar da "Manastırın bekçisi keşişi öldürünce, hemen, azizi bir sandığa kapattık ve katırlardan birine yükledik ve büyük bir hızla oradan kaçtık. Şimdi onu size bırakıyoruz. Ama, manastırdan kaçmadan önce orada yüzlerce kilo altın, gümüş ve her türden mücevher saklandığını saptadık; zaten birkaç dakika sonra görüşeceğiniz çilekeş aziz size bunu daha iyi açıklar" demişler.

Ve bu tacirler, hemencecik gidip katırın yükünü çözmüşler ve sandığı açarak çilekeş azizi iki kardeşin önüne getirmişler; Hıyarşembe çiyesi kadar kara, zayıf ve pörsük imiş; ve sırtında kamçı darbelerinin yara yerleri ve de cildinde vurulduğu zincirin etine gömülmüş izleri varmış. Aslında Felaketler Anası olan bu kişinin

görünümü karşısında iki kardeş önlerinde çile çekenlerin en azinin bulunduğuna inanmış; özellikle çilekeşin alnının, hain yaşlı kadının derisine sürdüğü gizemli merhem dolayısıyla, güneş gibi parladığını görünce, ona doğru ilerleyerek ve ondan kutsanma dileyerek el ve ayaklarını öpmüşler ve hatta çilekeş bir aziz sandıkları bu kimsenin katlandığı acılardan etkilenererek ağlamaya başlamışlar. Bunun üzerine kadın onlara, ayağa kalkmaları için işaret etmiş ve kendilerine, “Şimdi ağlamayı bırakın ve benim sözlerime kulak verin!” demiş. Bunun üzerine iki kardeş hemen itaat etmiş ve o da kendilerine:

“Bilin ki, ben efendimin iradesine sessizce boyun eğmekteyim; çünkü biliyorum ki, onun başıma getirdiği felaketler sadece benim sabrımı ve alçakgönüllülüğümü denemek içindir. Şükürler olsun ona, şükürler olsun! Yüce Tanrı'nın denemelelerine dayanamayanlar asla cennetin zevkini tadamazlar. Ve eğer ben şimdi kurtuluşumdan dolayı mutluyum bu, acılarımın sona erdiğinden değil, Müslüman kardeşlerimin arasına katıldığımdan ve İslam davası için dövüşen savaşçıların atlarının ayakları altında ölmek ümidindedir! Çünkü kutsal savaşta ölen insanlar ölmezler, ruhları ölümsüzdür!” demiş.

Bunun üzerine iki kardeş azizin ellerine uzanıp yeniden öpmüş ve ona yiyecek getirsinler diye emir vermek istemişler; ama o, “Neredeyse on beş yıldır oruç tutmaktayım; ve şimdi Tanrı bunca nimet sağlamışken, bu orucu bozacak ve imsaktan uzaklaşacak kadar dine aykırı davranmak istemem! Ama gün batarken, bir parça ekmek yerim!” diyerek reddetmiş. Bunun üzerine ısrar etmemişler; fakat, akşam olunca, sofrayı kurdurmışlar; kendileri ona ikramda bulunmak istemişler; ama hain kadın, onlara “Şimdi yemek yeme zamanı değil, Yüce Tanrı'ya yakarma zamanıdır!” diyerek onları geri çevirmiş; ve hepsi birden mihraba yönelerek namaz kılmaya başlamışlar. O da bütün gece ve onu izleyen iki gece, öylece hiç istirahat etmeden ibadet etmiş durmuş. Bunun üzerine iki kardeş, ona karşı, onu her an çilekeş bir âdem, bir aziz sanarak büyük bir saygı duymuş; ve ona kendisine ait hizmetçiler ile aşçıların oturacağı büyük bir çadır vermişler; ve üçüncü günün sonunda, hâlâ beslenmek için hiçbir şey almamakta ısrar edince, iki kardeş bizzat hizmet etmeye gelmiş ve çadırına gözün

ve gönlün dileyebileceği hoş şeyler getirmişler. Ama o, hiçbir şeye dokunmak istememiş ve bir parça ekmek ile biraz tuzdan başka hiçbir şey yememiş. Bu yüzden iki kardeşin ona karşı saygıları daha da artmış ve Şarkân, Davû'l-Mekân'a "Aslında, bu zat bu dünyanın nimetlerini kesinlikle reddediyor! Eğer benim kâfirlerle vuruşmak gibi bir görevim olmasaydı, onun kulu, kölesi olur-dum; ve kutsamasını üzerimde duymak için tüm hayatımı ona bağlardım. Haydi gidip ondan, bize biraz nasihatta bulunması için ricada bulunalım! Zira yarın Konstantiniyye üzerine yürümek zorundayız; onun sözlerinden yararlanmak için bundan iyi fırsat bulamayız!" demiş.

Bunu duyan Büyük Vezir Dendan da "Ben de bu çilekeş azizi görmek ve benim için de hayır duada bulunmasını dilemek isterim; zira bu kutsal savaşta ölümü tatmak ve Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak isterim; çünkü bu hayattan alacağımı aldım artık!" demiş.

Bunun üzerine üçü birden bu hain yaşlı kadın, Felaketler Ana-sı'nın oturmakta olduğu çadıra yollanmış ve onu orada ibadetten kendinden geçmiş halde bulmuşlar. Bu durumda, onun ibadetini bitirmesini beklemişler; ama, üç saatlik bir bekleyiş sonunda, döktükleri hayranlık gözyaşlarına ve hıçkınklarına karşın, yaşlı kadın, bu diz üzerinde ibadet halindeki duruşundan ayrılmamış ve onlara en küçük bir ilgi bile göstermemiş; yine de ona doğru ilerleyip önünde yeri öpmüşler. O zaman ayağa kalkmış ve onlara barış dileyip hoşgeldiklerini söyledikten sonra "Bu saatte beni görmeye niçin geldiniz?" demiş. "Ey çilekeş aziz, buraya geleli birkaç saat oldu. Ağlayışlarımızı işitmedin mi?" diye yanıt vermişler. O da "Tanrı huzurunda bulunan kimse, bu dünyada olup bitenleri görüp işitemez!" diye yanıt vermiş. Onlar da kendisine, "Ey aziz çilekeş, biz seni büyük savaşa girişmeden önce kutsamanı dilemek ve senin ağzından, yarın Tanrı'nın yardımıyla sonuncusuna kadar kıracağımız kâfirlerin nezdinde geçirdiğin esirlik öyküsünü öğrenmek için görmeye geldik!" demişler. Bunu duyan lanetli yaşlı kadın, "Vallahi! Eğer siz müminlerin komutanları olmasaydınız, şimdi size anlatacaklarımı asla anlatmış olamazdım! Çünkü siz bundan sonuç olarak çok büyük bir yarar sağlayacaksınız!"

"Dinleyin öyleyse!" demiş.

Manastırın Öyküsü

Bilin ki, ben kutsal yerlerde sofular ve maneviyatı yüce kişilerle birlikte uzun süre kaldım ve onlarla birlikte, hiçbir zaman kendimi onlardan üstün görmeyerek, alçakgönüllülükle yaşadım; çünkü Yüce Tanrı bana tevazu ve her şeyden el etek çekme huyunu vermiştir. Ve de geri kalan günlerimi dinsel görevlerimi tamamlayarak ve olaysız bir yaşamın sakinliği içinde geçirmeyi düşünüyordum. Ama bahtı hesaba katmadan düşünüyordum bunları...

Bir gece, daha önce hiç görmediğim denizi görmeye gitmiştim, içimde su üzerinde yürümek için dayanılmaz bir istek duydum; ve kararlı olarak denize yöneldim; ve büyük bir şaşkınlık duyarak içine batmadan, hatta çıplak ayaklarımı bile ıslanmadan su üzerinde yürümeye koyuldum. Ve deniz üzerinde belli bir süre yürüdükten sonra kıyıya geri geldim. O zaman, bilmeden sahip olduğum bu doğaüstü yetenekten aklım karışarak, içimden kibirlendim ve “Kim benim gibi deniz üzerinde yürüyebilir?” diye düşündüm. Bu düşüncüyü zihnimde ancak oluşturmuştum ki, Tanrı, yüreğime yolculuk aşkını sokarak beni cezalandırdı.

Ve kutsal yerleri terk ettim. O zamandan beri, dünya yüzünde orada burada avare dolaşıp durmaya koyuldum.

Böylece, kutsal dinimizin görevlerini titizlikle yerine getirerek Rum ülkelerinde dolaştığım bir gün, tepesinde Hristiyan bir keşişin gözettiği bir Hristiyan manastırın bulunan yüce bir dağa ulaştım. Matruna adındaki bu keşişi daha önce kutsal yerlerde tanımıştım. Beni görür görmez saygıyla karşılamak için koşup geldi ve dinlenmem için manastıra çağırdı. Oysa, hain kefare, beni mahvetmek istiyormuş; çünkü manastıra girer girmez, beni sonu karanlıkta kalan bir kapıya ulaşan uzun bir dehlize soktu. Ve beni birdenbire bu karanlığın dibine itiverdi ve kapıyı kapatıp beni hapsetti. Bana yiyecek, içecek bir şey vermeden orada kırk gün bıraktı; böylece dinime karşı duyduğu kinle benim orada açlıktan öleceğimi düşünüyordu.

Bunu izleyerek, olağanüstü bir gezi dolayısıyla manastıra keşişlerin en yüce rütbelisi geldi; bu gibi yüksek rütbeli kişilerle-

rin âdeti olduğu üzere, yanında çok yakışıklı on genç keşiş ile bunların güzelliğine eş güzellikte bir kızıdan oluşan bir maiyeti vardı; bu genç kız kalçalarını ve göğüslerini belirten bir rahibe giysisine boydan boya bürünmüştü. Tamasil adındaki bu genç kız ve genç keşiş arkadaşlarının bu başkeşiş ile olan ilişki ve korunç davranışların ne olduğunu ancak Tanrı bilirdi.

Amirinin böylece geldiğini gören Keşiş Matruna, benim hapsedilmemi ve kırk gündür aç bırakıldığımı ona anlatmış olacak ki, adı Dekyanos olan başkeşiş, bahçenin kapısını açmasını ve ona “Bu Müslüman, şu saatte, alıcı kuşların bile yaklaşmak istemeyeceği kadar etten soyunup iskelet haline gelmiş olmalıdır!” diyerek kemiklerimi atılmak üzere dışarı çıkarmasını emretmiş. Bunun üzerine Matruna ile genç keşişler mahzenin kapısını açtılar ve beni dizüstü dua ederken buldular.

Bunu görünce Keşiş Matruna, “Ah! Alçak büyücü! Şunun kemiklerini kırılım!” diye haykırdı. Ve hepsi birden üzerime baston ve kamçılarla üşüşüp öylesine dövdüler ki, ölüyorum sandım. Ama şimdi anlıyorum ki, yüce Tanrı beni bu deneylerden geçirerek kendisinin elinde bir gereçten başka bir şey olmadığım halde geçmişte deniz üzerinde yürüyebildiğimi görerek kibir duyduğumdan ötürü cezalandırmak istiyordu.

Keşiş Matruna ve öteki genç köpoğulları beni bu acınacak hale koyduktan sonra zincirlediler ve karanlık yeraltı mahzenine attılar. Eğer Tanrı'nın yüreğini merhametle doldurduğu genç Tamasil, başkeşişin manastırda kaldığı sürece, her gün beni gizlice ziyaret ederek bir arpa ekmeği ve bir testi su vermeseydi, kuşkusuz orada açlıktan ölecektim. Başkeşiş de pek hoşlandığı bu manastırda uzun süre kaldı; hatta sonunda burayı sürekli ikametgâh seçti; ve burasını terk etmek zorunda kalınca genç Tamasil'i Keşiş Matruna'nın himayesine terk etti.

Mahzende hapsedilmiş olarak beş yıl kaldım. Kendi bakımından genç kız da büyüyor ve zamanın en güzel kızlarına meydan okuyacak bir güzel oluyordu. Sizi temin ederim ki, ey şahlar, ne bizim ülkemizde ne de Rum ülkelerinde onun eşini bulmak mümkündür. Ancak bu manastıra kapatılmış olan tek mücevher o değildi. Çünkü, altın gümüş, mücevherat ve her türden hesaba sığmaz sayısız zenginliklerden oluşan hazineler vardı orada.

Bundan dolayı sizin acele bu manastıra saldırarak genç kıza ve hazinelere sahip olmanız gerekir! Ve bildiğim gizli yerlerin ve dolapların, özellikle altınla işlenmiş en güzel vazoları içeren, keşişlerinin başı Dekyanos adlı olan kişinin dolabının kapılarını açmanız için ben size rehberlik edeceğim. Ve size krallara layık harika genç Tamasil'i teslim edeceğim; zira güzelliğinin ötesinde güzel şarkı söylemek yeteneğine de sahip olup; kentlerde yaşayan Araplar ile Bedevilerin tüm şarkılarını bilir; size ışıklı günler ve tatlı mutlu geceler geçirtecektir.

Benim yeraltı mahzeninden kurtuluşuma gelince, bunu beni kendilerini ve gelecek kuşakları Kıyamet Gününe kadar Tanrı kahredesi Hristiyanların ellerinden çekip almak için yaşamlarını ortaya koyan bu iyi yürekli tacirlerin ağzından dinlemiş bulunuyorsunuz.

İki kardeş bu öyküyü işitince, sahip olacakları bunca şeyi ve özellikle yaşlı kadının, gençliğine karşın, zevk sanatında çok uzman olduğunu söylediği genç Tamasil'i düşünerek çok sevinmişler. Ama Vezir Dendan, bu öyküyü büyük bir güvensizlik duygusuna kapılmadan dinleyememiş ve şayet oradan kalkıp gitmediyse bunu, sadece iki şaha duyduğu saygıdan dolayı yapmamış. Çünkü bu garip çilekeşin sözleri asla kafasına girmemiş ve onu inandırmak ve doyurmaktan uzak kalmış imiş. Bununla birlikte bu izlenimini kendine saklamış ve yanılmış olma korkusuyla hiçbir şey söylememiş.

Davû'l-Mekân'a gelince, ilkin ordusunun başında manastır üstüne yürümek istemiş; fakat yaşlı Felaketler Anası, ona "Korkarım ki, Başkeşiş Dekyanos, bütün bu savaşçılardan korkarak ve genç kızı da birlikte alarak manastırdan kaçır" diyerek onu bundan vazgeçirmiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân başmabeyinci, Emir Rüstem'i ve Emir Behrimen'i çağırmış ve onlara "Yarın gün doğumunda, size katılmakta gecikmeyeceğimiz Konstantiniyye üze yola çıkacaksınız. Sen, ey mabeyinci, ordunun başkomutanlığını, benim yerime, üstleneceksin; sen Rüstem, kardeşim Şarkân'ın yerini dolduracaksın ve sen Behrimen, Büyük Vezir Dendan'ın yerini alacaksın! Özellikle de orduda bizim yokluğumuzu duyurmamak için çok özen gösterin! Zaten bizim yokluğumuz ancak üç gün sürecek" demiş. Sonra Davû'l-Mekân,

Şarkân ve Vezir Dendan en yiğitlerinden yüz savaşçı ve manastırın hazinelerini yükleyecekleri yüz katır seçmişler ve daima Tanrı'nın sevgili bir çilekeşi olduğuna inandıkları o hain yaşlı kadın Felaketler Anası'nı da birlikte almışlar ve onun tarifine uyarak manastırın yolunu tutmuşlar.

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad günün belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan altıncı gece olunca, söze başlamış:

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince, Şah Davû'l-Mekân'ın emrine uyarak, ertesi gün şafak sökerken, çadırları sökmüşler ve Konstantiniyye'ye ulaşmak üzere yola koyulmuşlar.

Kendi bakımından, yaşlı Felaketler Anası, hiç zaman yitirmemiş. Hepsi birden çadırlardan ayrılr ayrılmaz, katının üzerinde bulunan sandıklardan birinden kendisi tarafından yetiştirilmiş iki güvercin çıkarmış. Bu güvercinlerin her birinin boynuna Konstantiniyye Kralı Afridonyos'a seslenen birer mektup bağlamış ve bu mektuplarda yaptığı her şeyi anlatmış ve şunları bildirerek mektubu sonuçlandırmış:

“Böylece, ey kral, Rum ülkelerinde yetmişmiş en yiğit kişilerden denenmiş on bin savaşçıyı hemen manastıra yollamanız gerek! Bunlar, dağın eteğine ulaştıklarında beklesinler; ben gelmeden yerlerinden kıpırdamasınlar; benim gelmemi gözslesinler! O zaman bunlara, iki Şah ile veziri ve yüz Müslüman savaşçısı teslim ederim. Bununla birlikte, ey kral, benim bu düzenimin manastırın muhafızı Keşiş Matruna ölmüş olmadıkça tamamlanamayacağını söylemeliyim; Hristiyan ordusunun ortaklaşa yararı için onu feda edeceğim; çünkü bir keşişin yaşamı, Hristiyanlığın selameti karşısında bir hiçtir. Ve Efendimiz Hristos'a şimdi ve her zaman şükürler olsun!”

Ve mektup taşıyıcı güvercinler yükseklerden uçarak Konstantiniyye'ye ulaşmışlar ve kuşbazlar güvercinlerin boynuna asılı

mektupları alıp hemen Kral Afridonyos'a götürmüşler. Ve kral mektubu okur okumaz gerekli on bin kişiyi toparlamış ve her birine birer at vermiş ve ayrıca düşmandan sağlanacak ganimeti taşımak için birer hecin devesi ile birer katırı bunlara eklemiş. Ve bunları hemen manastır doğrultusunda yola çıkarmış.

Şah Davû'l-Mekân ve Şarkân ile vezir Dendan'a ve yüz savaşıya gelince; bunlar bir kez dağın eteğine gelince; kendi başlarına manastıra tırmanmak zorunda kalmışlar; çünkü Yaşlı Felaketler Anası, yolculuktan dolayı son derece yorgun bulunduğundan "İlkin sizler dağa çıkın, ben daha sonra, siz manastırı elinize geçirince, gizli hazineleri göstermek üzere dağı tırmanırım!" diyerek dağın eteğinde kalmış.

Böylece, kendilerini gizleyerek birer birer manastıra ulaşmışlar; ve duvarların altına gelince, kaşla göz arasında merdiven dayayarak hep birden bahçeye sıçramışlar. O sırada gürültüyü duyan Keşiş Matruna bahçeye koşmuş ama bu onun yaptığı tek hareket olmuş; onun farkına varan Şarkân, savaşçılarına "Geber-tin şu köpeği!" diye haykırmış ve keşiş birdenbire yüz mızrakla birden delik deşik olmuş; inançsız ruhu kıcıncıdan çıkmış ve cehennemin ateşlerine gömülmeye gitmiş. Ve buyruk üzere manastır yağma edilmeye başlanmış. İlkin Hristiyanların bağış-larının toplandığı kutsal mahalle girilmiş; orada duvarlara baştan aşağı asılmış, yaşlı çilekeşin kendilerine söylediğinden de fazla, büyük miktarda mücevherat ve çok değerli eşya bulmuşlar. Sandık ve torbaları bunlarla doldurup katır ve develere yüklemişler.

Ama, çilekeşin kendilerine anlattığı Tamasil adlı genç kıza gelince, ne ondan, ne onun kadar güzel diğer on genç keşişten, ne de iğrenç başkeşiş Dekyanos'tan bir iz bulabilmişler. Bunun üzerine genç kızın ya dolaşmak için dışarı çıktığını ya da bir odaya saklanmış bulunduğunu düşünmüşler; ve tüm manastırı araştırmışlar; ve onu beklemek üzere orada iki gün kalmışlar; fakat genç Tamasil bir daha görünmemiş; Şarkân da sabırsızlanarak, sonunda "Vallahi! Ey kardeşim, yüreğim ve düşüncem Konstantiniyye'de kendi başlarına bıraktığımız ve kendilerinden hiçbir haber alamadığımız İslam savaşçılarıyla çok uğraşiyor" demiş. Davû'l-Mekân da "Ben de, Tamasil adlı bu kız ile genç yoldaşlarından el çekmemiz gerektiğine inanıyorum; çünkü

bundan bir şey çıkmayacağını anlıyorum. Ve şimdi zaten yeterince boşu boşuna beklediğimiz ve develerimize ve katırlarımıza manastırdaki servetin büyük bir bölümünü yüklediğimiz için, Tanrı'nın bize bağışladığıyla yetinelim ve Tanrı'nın yardımıyla kâfirleri kahretmek ve başkentleri Konstantiniyye'yi almak için hazırlanan ordumuza katılalım!" demiş.

Bunun üzerine, dağın aşağısında bulunan yaşlı çilekeşi almaya gitmek ve ordularına doğru yol almak üzere manastırdan aşağı inmişler. Ancak vadiye henüz ulaşmışlarken, yüksekliklerde, her yanda, Rum savaşçıları boy göstermiş; ve savaş haykırışları koparak, her yandan birden aynı zamanda onları sarmak üzere aşağı doğru inmeye koyulmuşlar. Bunu görünce, Davû'l-Mekân "Bizim manastırda bulunduğumuzu Hristiyanlara kim bildirmiş olabilir?" diyerek haykırmış. Ama Şarkân, sözünü sürdürme olanağı tanımadan, ona "Ey kardeşim, tahminler yürüterek kaybedeceğimiz zaman yok; yiğitçe kılıçlarımızı çekelim ve yerlerimizde sağlamca tutunarak bu lanetli köpekleri bekleyelim ve onları öylesine kıyıma uğratalım ki, içlerinden hiçbiri kurtulup, ocağının ateşini yeniden canlandırma olanağı bulamasın!" demiş. Davû'l-Mekân da "Eğer daha önce haberli olsaydık biraz daha etkin dövüşebilmek için savaşçılarımızdan daha büyük bir bölümünü yanımıza alırdık!" demiş. Ama Vezir Dendan "Yanımızda on bin adam da olsa, bu dar boğazda bize hiçbir yarar sağlamazdı. Ancak, Tanrı bize bütün güçlükleri aştıracak ve bu kötü durumdan kurtaracaktır. Zira, buralarda Rahmetli Şah Ömer-ün-Neman ile dövüştüğümüz zamanlarda, bu vadinin bütün çıkış yerlerini ve içerdiği tüm buzlu sularının kaynaklarını öğrendim. Bu kâfirler tarafından tüm çıkış yerleri tutulmadan beni izleyin!" demiş.

Ama tam bir sığınacak yer bulmaya giderlerken, önlerinde çilekeş aziz belirmiş ve onlara "Böyle nereye koşuyorsunuz, ey müminler? Düşman görünce kaçıyor musunuz? Hayatınızın sadece Tanrı'nın elinde bulunduğunu, başınıza ne gelirse gelsin, onu kaybetmenin veya saklamanın kendi kudretinde olduğunu bilmiyor musunuz? Benim mahzende, hiçbir şey yemeden, sırf Tanrı istediği için yaşadığımı unuttunuz mu? Öyleyse, ileri Müslümanlar! Şayet ölüm mukadderse, cennet sizi bekliyor!" diye haykırmış.

Çilekeş azizin bu sözlerini duyunca, yüreklerine yiğitlik doluğunu hissetmişler ve acımasızca üzerlerine çöken düşmanı dimdik ayakta karşılamışlar. Oysa, tüm varlıkları ancak yüz üç kişiymiş; ama bir mümin, bin kâfire bedel değil miymiş? Gerçekten, Hristiyanlar mızrak ve kılıç mesafesine gelir gelmez başlarının uçurulması Müslümanlar için bir oyun haline gelmiş ve Davû'l-Mekân ile Şarkân, kılıçlarının her savruluşunda havaya beş kafa birden uçuruyorlarmış. Bunun üzerine kâfirler iki kardeş üzerine onar onar atılmaya başlamışlar; ama bir an sonra on kelle birden havaya fırlamış ve kendi bakımlarından, yüz savaşı da üzerlerine saldıran bu köpekleri unutulmaz bir kıyıma uğratmış; bu böylece çarpışanları ayıran gece gelinceye kadar sürmüştü.

Bunun üzerine müminlerle başlarındaki üç komutan, gecele-yin korunmak üzere dağın yamacındaki bir mağaraya sığınmışlar; ve çilekeş azizin ne olduğunu düşünmeye başlamışlar; ve onu boşu boşuna aramışlar; sonra aralarında sayım yapıp canlı olarak ancak kırk beş kişi kaldıklarını anlamışlar. Davû'l-Mekân “Şimdi bu aziz kişi, bu kargaşada, imanının şehidi olarak ölmüş müdür, kim bilir?” demiş. Ama Vezir Dendan, “Ey Şah, çarpışma sırasında ben onu, o azizi gördüm. Bana savaşıırken kâfirleri yüreklendiriyor gibi geldi; ve de bana, en korkunç türden kara bir ifrit gibi göründü!” demiş. Ancak Vezir Dendan tam bu fikrini söylerken, çilekeş mağaranın kapısında görünmüş; elinde de gözleri ölürken dehşetle fırlamış; saçlarından tuttuğu bir kesik kafa varmış; ve bu kafa, korkunç bir savaşçı olan Hristiyan ordusunun başkomutanının kellesi imiş.

Bunu görünce, iki kardeş, hemen ayağa kalkmış ve “Ey çilekeş aziz, seni kurtaran ve ululayayım diye bize geri gönderen Tanrı'ya şükürler olsun!” demişler. Bunun üzerine bu lanetli hain “Değerli oğullarım, ben kendimce, o kargaşada ölmek istedim ve kendimi binlerce kez çarpışanların ortasına attım; ama bu kâfirler, kendileri, bana saygı duydular ve kılıçlarını göğsümden uzakta tuttular. Ben de, onlara esinlediğim güvenden yararlanarak komutanlarının yanına yaklaşılabildim ve tek bir kılıç vuruşuyla, Tanrı'nın yardımı sayesinde, kafasını uçurdum! Ve bu kafayı size, şimdi, başsız kalmış olan bu orduya karşı savaşı sürdürürken yüreklendirmek için getirdim! Bana gelince...”

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı Felaketler Anası, sözünü şöyle sürdürmüş: “Bana gelince, elimden geldiğince acele, Konstantiniyye surları önündeki ordumuza gidecek ve kâfirlerin elinden sizi kurtarmak için destek arayacağım. Dolayısıyla Müslüman kardeşlerimizin gelmesini beklerken ruhlarınızı kuvvetlendirin ve orduların Yüce Efendisi Tanrı’ya hoş görünmek için kılıçlarınızı kâfir kanında ısıtın!” diyerek sözünü sürdürmüş. Bunun üzerine iki kardeş saygıdeğer çilekeşin ellerini öpmüş ve ona özverisi için teşekkür etmişler ve ona “Ama ey aziz çilekeş, bütün çıkış yerleri Hristiyanlarca tutulmuş ve bütün tepeler, üzerine yağdıracakları taş yağmuruyla seni öldürebilecek düşman savaşılarıyla dolu iken bu boğazdan nasıl olup da çıkacaksın?” diye sormuşlar. Ama hain ihtiyar “Allah beni onların gözünden korur, görünmeden geçer giderim. Ve şayet görecekləri tutarsa, bana hiçbir kötülük yapmazlar, çünkü gerçek kullarını korumayı ve onu tanımazlıktan gelen imansızları kahretmeyi bilen Tanrı’nın ellerinde olacağımı!” yanıtını vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona “Sözlerin gerçeği ifade ediyor, ey aziz çilekeş. Çünkü seni savaş alanında, kendini yığıtçe savaşmaya verdiğini ve bu köpeklerin hiçbirinin sana bakmak için bile yanına yaklaşmaya cesaret edemediğini gördüm. Şimdi artık, bizi ellerine alıp kurtarmaktan başka sana yapacak iş kalmıyor; ne kadar çabuk gidip bize yardım sağlarsan, o kadar iyi olur. İşte gece oldu. Karanlıktan yararlanarak Yüce Tanrı’nın koruması altında, yola çık!” demiş.

Bunun üzerine lanetli ihtiyar kendisi ile birlikte düşmanlara teslim etmek üzere, Davûl-Mekân’ı da götürmek istemiş. Ancak bu garip davranışlı çilekeşe karşı içinde pek güven duymayan Vezir Dendan, Davûl-Mekân’a bunu yapmaktan sakınması gerektiğini söylemiş ve lanet olası kadın, Vezir Dendan’a bir yan bakış fırlatarak tek başına çekip gitmiş.

Zaten, ihtiyar kadının Hristiyan ordusunun başkomutanının kellesini, bu korkunç savaşıyı kendisinin öldürerek ele geçir-

diğini söylemesi de yalanmış. Çünkü dövüşmenin kızıştığı bir sırada yüz seçkin Müslüman savaşçıdan biri tarafından zaten öldürülmüş olan bu kimsenin sadece başını kesmekten başka bir şey yapmamış imiş. Ve bu Müslüman savaşçı da bu yiğitliği hayatıyla ödemiş bulunuyormuş; çünkü Hristiyan komutan ruhunu cehennem zebanilerine teslim ederken, Hristiyan erler, Müslümanın mızrağıyla komutanlarının vurulup düştüğünü görünce kılıç darbeleriyle onu delik deşik etmişler ve parçalamışlar. Ve bu iman sahibinin ruhu, ödüllendirilerek Tanrı'nın ellerinde hemen cenneti boylamış.

Geceyi mağarada geçirmiş olan iki Şah'a, Vezir Dendan'a ve kırk beş savaşçıya gelince, şafak vakti uyanmışlar ve sabah ibadetlerini yerine getirmek üzere gerekli abdesti aldıktan sonra namaza durmuşlar. Sonra yürekleri ferahlamış ve savaşa hazır olarak ayağa kalkmışlar. Ve o gün, kalabalık düşmanlarını epeyce bir kıyıma uğratmışlar; kılıçlar kılıçlarla tokuşmuş ve kargılar kargılarla... Mızraklar zırhlara çarpmış ve savaşçılar, kana susamış kurtlar gibi savaşa atılmışlar. Şarkân ile Davû'l-Mekân da o kadar kan akıtmışlar ki, vadinin ırmağı kanla dolup taşmış, vadinin kendisi de ölü yığınlarının altında kaybolmuş. Yeniden gece olunca...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Yeniden gece olunca, savaşçılar birbirlerinden ayrılmak zorunda kalmışlar; ve her bir taraf kendi karargâhına çekilmiş; Müslümanların karargâhı, her zaman mağaradaki o gizli yermiş ve bir kez mağaraya girince, aralarında sayım yapmışlar ve anlamışlar ki içlerinden otuz beş kişi o gün savaş alanında kalmış; bu da sayılarını iki Şah ile vezirin dışında on savaşçıya indirmiş; bu durum onları, her zamankinden daha fazla, sadece kılıçlarının üstünlüğüne ve Tanrı'nın yardımına sığınmaya zorlamış.

Bununla birlikte Şarkân, bu durumu görünce, göğsünün hatırısayılır derecede daraldığını duyumsamış ve büyük bir ferat koparmaktan kendini alıkoyamayarak "Şimdi ne yapacağız?"

demiş. Ama bütün inanç sahibi savaşçılar kendisine, hep bir ağızdan “Allah’ın iradesi olmadıkça hiçbir şey yapılamaz!” diye yanıt vermişler. Ve Şarkân, o geceyi hiç uyumadan geçirmiş.

Fakat, ertesi sabah, ayağa kalkmış ve arkadaşlarını uyandırarak onlara “Arkadaşlar, kardeşim Davû’l-Mekân, Vezirimiz Dendan ve ben dahil hepimiz ancak on üç kişiyiz. Düşünüyorum da, bu durumda, düşmana karşı bir çıkış yapmamız, önceden yaptığımız gibi yigitle dövüşsek de, ölümcül olacaktır; düşmanlarımızın sayılamayacak kadar çok olmasından dolayı uzun süre dayanmamız mümkün değil! Hiçbirimiz canımızı kurtaramayız. Bu durumda, kılıç elde, bu mağaranın ağzında beklemeli ve düşmanlarımızı kendiliklerinden gelip bizi burada aramaları için tahrik etmeliyiz. İçeri girip bize saldırmayı kim göze alırsa, bizim kuvvetli olduğumuz bu mağara içinde kolayca parçalanız. Bu da düşmanlarımızı kırıp geçirirken, saygıdağır çilekeşin vaat ettiği destek kuvvetin gelişini beklemek üzere bize zaman kazandırır” demiş.

Bunun üzerine hepsi “Fikir, tam anlamıyla güzel ve biz bunu hemen uygulamaya koymalıyız” demiş. Aralarından beş savaşçı mağaradan çıkmış ve düşman karargâhından yana dönmüş ve büyük haykırışlarla onları tahrik etmeye başlamış. Sonra, bir müfrezenin kendi yanlarına doğru gelmeye başladığını görerek mağaraya çekilmişler ve girişin iki yanını tutarak beklemişler.

Böylece, her şey Şarkân’ın öngördüğü şekilde olmuş. Çünkü Hristiyanlar mağaranın girişini aşma denemelerinden her birinde, yakalanmış ve ikiye bölünmüşler ve hiçbiri dışarı çıkıp geride kalanları bu tehlikeli saldırıya karşı dikkatlerini çekme olanağı bulamamış. Böylece, o günkü Hristiyan kırımını öteki günlerden çok daha fazla olmuş; ve bu kırım, ortalık kararınca kadar sürüp gitmiş. İşte Tanrı kullarının yüreğine yigitlelik yerleştirmek için imansızları böyle kör eder.

Ama, ertesi gün Hristiyanlar toplanıp görüşlerini tartışmışlar ve “Müslümanlar ile bu savaş, onları sonuncuya kadar kırmazsak bitmek bilmeyecek. Bu durumda saldırıp bu mağarayı almak yerine, onu her yanından askerlerimizle saralım ve oldukça bol miktarda kuru odun toplayarak yöresine bunları yerleştirelim! Bu odunları ateşe vererek hepsini canlı canlı yakalım! O durum-

da, kendilerini yanmaya terk edeceklerine, sessizce teslim olurlarsa onları esir alır ve Konstantiniyye’de Kralımız Afridonyos’un huzuruna çıkarınız. Aksi taktirde, onları cehennem ateşlerini canlandırmak üzere yanmış kömüre dönmeye bırakınız. Böylece Hıristos da onları dumana boğar ve kendilerini, gelmişlerini, geçmişlerini lanetler ve Hıristiyanlığın ayakları altında ezilen halı yapar!” demişler.

Ve bunu söyleyip, mağara ağzının yöresine odun yığmaya başlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan dokuzuncu gece gelince, söze başlamış:

Mağara ağzının yöresine büyük miktarda odun yığmaya başlamışlar; ve odunları ateşe vermişler.

Bunun üzerine mağara içindekiler, gittikçe artan sıcaklığı duyumsayarak bundan kurtulmayı kararlaştırmışlar. Hepsi bir araya gelerek büyük bir kitle oluşturup hepsi birden dışarı atılmış ve alevler arasından kendilerine süratle bir çıkış sağlamışlar. Fakat ne yazık ki, alevlerden ve dumandan gözleri körelmiş durumdayken; baht onları, canlı canlı, kendilerini hemen öldürmek isteyen düşmanların eline düşürmüştü. Ama Hıristiyanların komutanı onları engellemiş ve onlara, “Hıristos adına! onları hemen öldürmeyelim! Bunun yerine, Konstantiniyye’de Kral Afridonyos’un huzuruna çıkaralım. Kuşkusuz onları esir almamızı görmekten pek sevinecektir. Boyunlarına zincir vuralım ve atların arkasında sürükleyerek Konstantiniyye’ye götürürelim!” demiş.

Bunun üzerine iplerle onları bağlamışlar ve birkaç savaştan sonra nezaretine terk etmişler. Sonra bu esir alışı kutlamak için tüm Hıristiyan ordusu yiyecek içmeye koyulmuş; ve öylesine içmişler ki, gece yarısına doğru, hepsi ölü gibi sırtüstü yatıp sızmış.

O anda Şarkân, tüm yöresine bakınmış ve yerlere serilmiş bütün bu bedenleri görünce, kardeşi Davûl-Mekân’a “Bizi bu kötü durumdan kurtaracak bir çare var mı, acaba?” demiş. Ama Davûl-Mekân “Ey kardeşim, gerçekten bilmiyorum; çünkü

burada kafeste kuşlar gibiyiz” diye yanıt vermiş. Şarkân da öylesine bir hiddete kapılmış ve öylesine derinden soluk almış ki, gösterdiği aşırı gayretle göğsünü saran ipleri koparmış. Bunun üzerine ayağa fırlamış; kardeşine ve Vezir Dendan’a koşmuş ve onları da bağlarından kurtarmak için acele etmiş; sonra kendilerini gözetmekle görevli müfrezenin komutanına yaklaşmış; öteki on Müslüman savaşçının zincirlerini açacak anahtarları üzerinden almış; onları da kurtarmış. Bunun üzerine, zaman yitirmeden, sarhoş Hristiyanların silahlarını kuşanmışlar ve atlarını alarak kurtulmalarından dolayı Tanrı’ya şükredip yavaşça oradan uzaklaşmışlar.

Ve çok süratli bir gidişle dağın tepesine ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân, onları bir an durdurup kendilerine “Şimdi Tanrı’nın yardımıyla güven içinde olduğumuza göre, size aktarılacak bir fikrim var” demiş. Hepsini birden “Neymiş bu fikir?” diye sorunca “Bu dağın tüm yamaçlarında dağılarak her birimiz ayrı bir tepede yer turalım! Ve sesimizin olanca gücüyle, ‘Allahüekber!’ diye haykıralım! Bu durumda bütün dağlar ve vadiler ve de kayalıklarda sesimiz yankılanır ve kâfirler, hâlâ sarhoş olduklarından, tüm Müslüman ordusunun yetişerek üzerlerine saldırmak üzere olduklarını sanırlar. Bu durumda, şaşkınlıkla, karanlıkta birbirlerine saldırırlar ve sabaha kadar iyice birbirlerini kırarlar!” demiş.

Bu sözleri işitince, diğerleri işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve Şarkân’ın kendilerine önerdiği her şeyi yapmışlar. Ve de dağlardan gelen ve karanlıkta bin kez yankılanan bu sesleri duyunca, kâfirler korkuyla ayağa kalkmışlar ve “Hristos adına! Müslüman ordusu yöremizi tüm sarmış!” diye haykırarak hemen zırhlarını kuşanmışlar. Ve şaşkınlıkla, birbirlerinin üzerlerine atılmışlar ve kendi kendilerini büyük bir kıyıma uğratmışlar ve ancak sabahleyin savaşı terk etmişler; o zaman da küçük müminler topluluğu süratle Konstantiniyye doğrultusunda oradan uzaklaşmış.

Dav’ül-Mekân, Şarkân ve Büyük Vezir ile savaşçılar sabaha doğru böylece yürüyüşe geçtikleri zaman önlerinde çok yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Önlerinde yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler ve “Allahüekber!” diye haykıran sesler duymuşlar ve birkaç saniye sonra, dalgalanan sancaklarıyla bir Müslüman ordusunun kendilerine doğru süratle yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Üzerlerinde “Eşhedü en-lâilahe ill’Allah! Ve eşhedü enne Muhammeden Resul’Allah!” şeklindeki inançla ilgili sözlerin yazılı olduğu büyük sancakların altında, at üzerinde, savaşçıların başında Rüstem ve Behrimen emirler görülmüş. Onların ardında da, sayısız dalgalar halinde, Müslüman savaşçıları ilerliyormuş.

Rüstem ve Behrimen emirler, Şah Davû’l-Mekân’ı görür görmez, hemen attan inmişler ve saygılarını sunmak üzere onlara doğru ilerlemişler. Davû’l-Mekân, onlara “Konstantiniyye surları önündeki Müslüman kardeşler nasıllar?” diye sormuş. Onlar da “Sağ ve salimdirler. Bizi, size yardım getirmek için, yirmi bin savaşçıyla ivedi yola çıkaran başmabeyinci oldu” diye yanıt vermişler. Bunun üzerine Davû’l-Mekân onlara “Peki, içinde bulunduğumuz tehlikeyi nasıl haber aldınız?” diye sorunca da “Gece gündüz uzun bir yürüyüşten sonra bize ulaşan saygıdeğer çilekeş bildirdi ve buraya koşmamız için bizi sıkıştırdı. Şimdi başmabeyincinin yanında güven içinde bulunuyor. Ve müminleri Konstantiniyye surları içine kapanmış kâfirler ile savaşa yüreklendiriyor!” cevabını vermişler.

Bunun üzerine iki kardeş bu haberi almakla çok sevinmiş ve aziz çilekeşin sağ salim oraya ulaşmış olmasından dolayı Tanrı’ya şükretmişler ve iki emire, manastıra ulaşmalarından sonra başlarına gelen her şeyi anlatmışlar; ve onlara “Şimdi bütün gece birbirini kıran kâfirler, hatalarını anlamamanın kargaşası ve şaşkınlığı içinde olmalıdırlar. Böylece kendilerini toparlamak için onlara zaman bırakmadan, dağın tepelerinden üzerlerine inelim ve onları tüketelim ve manastırdan kaldırdıklarımızla birlikte onların tüm servetlerini ganimet olarak alalım!” demiş.

Ve hemen o anda Davû’l-Mekân ile Şarkân’ın komutasında bulunan tüm müminler ordusu, dağın tepesinden yıldırım gibi

atılmış ve kâfirlerin karargâhı üzerine saldırmış; ve küffar bedenlerinde kılıç ve kargıların deliciliğini denemişler. Ve o günün sonunda, kâfirler arasında, Konstantiniyye surları içinde kapalı bulunan lanetlilere bu felaketi anlatabilecek tek bir kişi bırakmamışlar.

Bir kez Hristiyan savaşçıların kökü kurutulunca, Müslümanlar tüm zenginlikleri ve ganimeti almışlar ve Tanrı'ya yardımlarından dolayı şükrederek ve birbirlerini karşılıklı olarak kutlayarak o geceyi dinlenmeyle geçirmişler.

Sabah olunca, Davû'l-Mekân, yola çıkmaya karar vermiş ve ordunun komutanlarına, "Bizim şimdi kenti kuşatan, ama yanında fazla bir birlik bulunmayan başmabeyinciye desteklemek üzere çabucak Konstantiniyye'ye ulaşmamız gerek! Çünkü sarı bulunanlar sizin burada olduğunuzu bilseler, surların önündeki Müslümanların küçük bir miktara indiğini anlarlar ve müminler için uğursuz bir çıkış yaparlar" demiş.

Bunun üzerine karargâh bozulmuş ve Konstantiniyye üzerine yürünmüş; bu sırada Davû'l-Mekân, savaşçıları yüreklendirmek için, yürüyüş sırasında şu yüce şükran duasını okuyormuş:

Ey Tanrı! Sana övgüler sunarım, sen ki övgü ve şükranın kendisisin!

Ey Tanrı! Dikenli yollarda elimden tutarak beni yönlendirmekten geri durmazsın!

Bana servet verdin; bir taht verdin ve lütuflarını!.. Kolumu yiğitlik kılıcıyla ve zaferlerle silahlandırıdın!

Ve beni büyük gölgesi her yana yayılan bir imparatorluğun sahibi kıldın ve cömertliğin aşınlığıyla sardın!

Başka ülkelerde yabancı olarak dolanırken beni besledin!

Bilinmezliklerin ortasında karanlıklar içindeyken benim güvencem oldun!

Şükürler olsun sana! Zaferle alnımı süsledin benim! Yardımınla, senin kudretini bilmezlikten gelen Rumları ezip geçtik ve onları bozguna uğramış bir sürü gibi darbelerimiz altında kovaladık.

Şükürler olsun sana! Dinsizlerin safları üzerine öfkenin sözünü telaffuz ettin! Ve işte, şarabın cömert mayalanmasıyla değil, ama ölüm bardağıyla sonsuza dek sarhoş oldular.

Ve eğer sana inananlardan birileri savaş alanında kalmışsa, ölümsüzlük onları, cennetin kokulu bal akan ırmakları karşısında, mutlu çimenler üzerinde otururken bulacak!

Davû'l-Mekân, birliklerin yürüyüşü sırasında okuduğu bu dizeleri bitirince karşılarında kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler: toz dağılınca...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz birinci gece olunca, söze başlamış:

Kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler: Toz dağılınca, her zaman saygıdeğer bir çilekeş görünümündeki yaşlı lanetli Felaketler Anası ortaya çıkmış, bunu görünce hepsi birden ellerini öpmek için telaş ederken o, gözleri yaşlı ve sesi kederli olarak onlara “Ey müminler topluluğu, felaketi öğrenin! Ve de acele edin! Konstantiniyye surları altında karargâh kurmuş olan Müslüman kardeşlerimiz, çadırlarında iken, içerde bulunanların hatınsayılır kuvvetleri tarafından ansızın baskına uğradılar; şimdi hepsi darmadağın oldular. Hemen yardımlarına koşun, yoksa mabeyincinin de, savaşçıların da izlerini bile bulamazsınız!” demiş.

Davû'l-Mekân ve Şarkân, bu sözleri işitince, çarpıntının şiddetinden yüreklerinin kopar gibi olduğunu duyumsamışlar; ve şaşkınlığın doruğunda, aziz çilekeşin önünde diz çökmüş ve onun ayaklarını öpmüşler; ve tüm savaşçılar acı haykırışlar koparmaya ve hıçkırıklarla boğulmaya koyulmuşlar.

Ama Büyük Vezir Dendan için aynı şey olmamış. Çünkü attan inmeyen ve bu felaketli çilekeşin el ve ayaklarını öpmeyen tek kişi oymuş. Ve yüksek sesle, toplanmış bulunan bütün komutanların önünde, “Vallahi! Ey Müslümanlar, yüreğim bu garip çilekeş için tuhaf bir nefret duyuyor; onun lanetlenmiş, Tanrısal bağışlanmanın kapılarından kovulmuş kimselerden olduğunu hissediyorum. İnanın bana Müslümanlar ve bu lanetli büyücüyü yanınızdan kovun! Rahmetli Şah Ömerü'n-Neman'ın eski yoldaşları, inanın bana! Ve bu lanetlinin sözlerine artık

kulak asmayın! Hep birlikte süratle Konstantiniyye'ye doğru gidelim!" demiş.

Ve bu sözleri duyan Şarkân, Vezir Dendan'a "Benim gibi, bu çilekeşin kargaşa içinde Müslümanları ne denli yüreklendirdiğini ve kılıç ve kargıları korkusuzca karşıladığını görmedin sen; kafandan bu nankörce kuşkuları kov. Ve de bundan böyle bu aziz için kötü şeyler söylemekten kaçın. Çünkü kötü söz etmek utanç vericidir ve iyilik timsali kişilere karşı yöneltilen saldırı mahkûm edilir. Ve de iyi bil ki, Tanrı onu sevmeseydi; ona bu gücü ve bu dayanıklılığı vermezdi ve daha önce de mahzende gördüğü işkencelerden kurtarmazdı!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, Şarkân, binmesi için bu aziz çilekeşe, süslü koşumları olan acar ve güzel bir katır verdirmiş ve ona "Bu katıra bin ve yaya yürümeyi bırak ey pederimiz, ey çilekeşler içinde en aziz kişi!" demiş. Ama hain yaşlı kadın "Müslümanların ölümleri Konstantiniyye surları altında mezarları bile belli olmadan yatarken, nasıl rahatımı düşünebilirim?" diye haykırmış. Ve kesinlikle katıra binmek istememiş; ve yöresi yayalar ve atlılar ile çevrili, av peşindeki bir tilki gibi savaşçıların arasında dolaşmaya başlamış. Ve böylece dolaşırken bir yandan da yüksek sesle Kuran'dan ayetler okuyor, Tanrı'ya yakarıyor-muş; sonunda başmabeyincinin yönettiği ordunun geri kalan bölümünün düzensiz olarak kaçıştıkları görülmüş.

Davû'l-Mekân, mabeyinciye yanına çağır-mış ve ondan uğra-nan felaketin ayrıntılarını anlatmasını istemiş. Başmabeyinci de, yüzü bozulmuş, ruhu azap içinde olup biten her şeyi ona anlatmış.

Oysa, bütün bunlar, lanetli Felaketler Anası tarafından düzenlenmiş imiş. Gerçekten Türklerin ve Acemlerin Behrimen ve Rüstem adlı emirlerinin Davû'l-Mekân ile Şarkân'ın yardımı-na koşmuş oldukları sırada, Konstantiniyye surlarının önünde karargâhı bulunan ordu, miktarca epey azalmış bulunuyormuş; bu durumun Hristiyanlar tarafından öğrenilmesinden korkul-duğu için başmabeyinci aralarında bir hain bulunmasından kuşku duyarak askerlerine bundan hiç söz etmemiş.

Ama yaşlı kadın, birçok zahmetlerle ve istekle düzenlemiş bulunduğu bu durumdan yararlanmak fırsatını aradığı ve bu

anı beklediği için, hemen yöresi çevrilenlere koşup surlar üzerinde bulunan komutanlardan birine seslenmiş; kendisine bir ip uzatmışlar; yaşlı kadın buna, Kral Afridonyos'a seslenen şöyle bir mektup bağlamış:

Bu mektup, Doğu ve Batı'nın en korkunç felaketi, uyanık, düzensiz ve müthiş Felaketler Anası'ndan Hırstos'un lütfeleri üzerine olası Kral Afridonyos'a yazılmıştır.

Bil ki, ey Kral, bundan böyle ruhunda huzur hüküm sürecektir. Çünkü Müslümanların ebedi yitikliğini gözetken bir plan hazırladım. Şah'ları Davû'l-Mekân'ı ve kardeşi Şarkân'ı ve Vezir Dendan'ı tutsak edip Matrûna Keşiş'in manastırını yağma eden ordu ile birlikte imha ettikten sonra, surları çeviren ordularını, üçte ikisini vadiye yollamaya karar verdirerek zayıflatım. Vadideki askerleri, Hırstos'un askerlerinin oluşturduğu muzaffer ordu tarafından kıyıma uğratıldılar. Artık sana askerlerini toplayıp surları çevirenler üzerine kitle halinde bir çıkış yaparak, onlara karargâhlarında saldırmak ve çadırlarını yıkarak sonuncusuna ulaşınca kadar kıyıma uğratmak kalıyor. Bu da efendimiz Hırstos ve annesi Bakire'nin yardımlarıyla senin için kolay olacaktır. Bir gün, umarım, benim bütün Hırstoslar için yaptığım hizmetleri de ödüllendirirler!

Bu mektubu okuyanca Kral Afridonyos, büyük bir sevinç duymuş ve hemen Kayseriye birliklerinden bir bölümüyle katkı sağlamak üzere gelip Konstantiniyye'ye yerleşmiş bulunan Kral Hardobyos'u çağırılmış ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz ikinci gece olunca, söze başlamış:

Ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş. Bunun üzerine Kral Hardobyos ferahlığın doruğuna ulaşmış ve "Ey kral, benim sultanım Felaketler Anası'nın akla durgunluk veren

hilelerine hayran ol! Gerçekten o bize tüm Hristiyan ordusundan daha yararlı olmuştur. Sadece düşmanlarımıza bakışını fırlatmakla bile, kıyamet gününde tüm cehennem zebanilerinin bakışlarından fazla felaket üretir!” diye haykırmış. Kral Afridon-yos da “Hıristos bizi bu değer biçilmez kadının bakışından hiç mahrum etmesin; ve onun hileden ve düzenden yana üretkenliğini sürdürsün!” demiş.

Ve hemen ordusunun komutanlarına, askerlerine çıkış ve saldırın saatinin bildirilmesi buyruğunu vermiş. Bunun üzerine her yandan askerler, Haç’a ve Kutsal Kemer’e yakarmışlar; küfrederek, lanet ederek, bağırıp çağırmışlar; ve Konstantiniyye’nin büyük kapısından hep birlikte dışarı çıkmışlar.

Hristiyanların savaş düzeninde ve yalın kılıç ilerlediğini görünce başmabeyinci tehlikeyi kavramış; hemen adamlarını silah başına çağırmış ve onlara şu sözleri haykırmış: “Ey Müslüman savaşçılar, inancınıza güvenin! Ey askerler, eğer geri çekilirseniz, mahvolursunuz; ama sıkı tutunursanız, zafer sizindir! Ve zaten, cesaret, bir an süren sabırdan başka bir şey değildir; ve dünyada Tanrı’nın genişletemeyeceği darlık yoktur. Onun için Yüce Tanrı’dan sizi kutsamasını ve size bağışlayıcı bir gözle bakmasını dilerim!”

Müslümanlar bu sözleri işittikleri zaman, artık cesaretleri sınır tanımaz olmuş ve hep bir ağızdan, “Lâ ilâhe ill’Allah!” diye haykırılmışlar ve kendi bakımlarından, Hristiyanlar da papazları ve keşişlerinin seslerine uyarak Hıristos’a yakarmışlar. Haç ve Kutsal Kemer üstüne ant içmişler ve birbirine karışan haykırışlarla iki ordu dehşetle savaşa girişmiş; seller halinde kan akmış; kafalar gövdelerden uçurulmuş. O sırada iyilik melekleri Müslümanlardan yanaymış; kötülük melekleri de imansızların davasına sanılmışlar; ve korkakların ne yanda, gözüpek olanların ne yanda olduğu seçilmiş; kargaşada yiğitler sıçrayıp kendilerini göstermişler; kimi öldürmüş, kimi atlarının üzerinden düşürülmüş; savaş alabildiğine kanlı olmuş, ölümler yeri kaplayarak atların göğüslerine gelecek kadar yığın oluşturmuşlar. Ama müminlerin büyük yiğitliğinin, lanetli Rumların adetçe büyük üstünlüğü karşısında ne hükmü olabilirilmiş ki! Böylece, gece bastırıncaya kadar Müslümanlar geri püstürtülmüş; çadırları yağma edilmiş ve karargâhları Konstantiniyye yanlılarının eline geçmiş.

İşte tam bozguna uğrayıp geri çekilirken, Davû'l-Mekân'ın manastırdan dönerken Hristiyan ordusunu bozguna uğratarak vadiden çıkagelen muzaffer ordusu ile karşılaşmışlar. Bunun üzerine Davû'l-Mekân başmabeyinciye çağırılmış ve yüksek sesle, toplanan birlik komutanlarının önünde, dayatmadaki tutarlığı, geri çekilmedeki yerindeliği ve yenilirken bile sabrını yitirmezliği dolayısıyla onu tebrik edip kutsamış. Sonra, bütün Müslüman savaşılar, şimdi, kitlesel bir ordu halinde birleşmiş olduklarından, artık öç alma umudundan başka şey düşünmeksizin, sancaklarını dalgalandırarak Konstantiniyye'ye doğru yola çıkmışlar. Hristiyanlar bu müthiş ordunun, üzerlerinde inanç sözcükleri yazılı sancaklarını dalgalandırarak yaklaştığını görünce yüzleri safran gibi sararmış ve Hirstos'a, Meryem'e, Hanna'ya ve Haç'a sızlanıp yakarmışlar; ve utanmaz patrikleri ve keşişlerine azizler indinde kendilerine şefaatte bulunsunlar diye yalvarmışlar.

Müslüman ordusuna gelince, Konstantiniyye surlarına ulaşmışlar ve savaşa girişmeyi düşünmüşler. Bunun üzerine Şarkân, kardeşi Davû'l-Mekân'a, doğru ilerlemiş ve ona "Ey zamanın şahı, Hristiyanlar savaşı reddetmeyecekler; biz de büyük bir heyecanla bunu dilemekteyiz. Yöntemin, düzenin candamanı niteliği taşıdığını düşünerek bir görüş bildirmek arzusundayım" demiş. Şah da ona, "Bildirmek istediğin görüş nedir, ey hayranlık verici fikirlerin ustası?" diye sormuş. Şarkân da "Savaş için en uygun durum: Benim ortada, düşmanın tam karşısında; Büyük Vezir Dendan'ın ortanın sağında; Emir Türkeş'in ortanın solunda, Emir Rüstem'in sağ kanatta; Emir Behrimen'in sol kanatta yer almasıdır. Sana gelince, bütün harekâtı gözetmek üzere büyük sancağın altında korunmuş olarak kalacaksın! Çünkü sen bizim direğimiz ve Tanrı'dan sonra tek umudumuzsun! Ve biz hepimiz, sana siper oluşturmak için orada olacağız!" demiş. Bunun üzerine Davû'l-Mekân, kardeşine bu görüşünden ve bağlılığından dolayı teşekkür etmiş ve bu planın yürürlüğe konulması için emir vermiş.

Durum böyleyken, Rum savaşıların safları arasından uçarı bir binici Müslüman tarafına ilerlemiş; ve iyice yakına gelince beyaz ipekle bezenmiş olan eyeri ince bir Kaşmir halısıyla örtülmüş, çok tıkız ve çok yürük bir katıra binmiş olduğu görülmüş;

ve bu binici beyaz sakallı, güzel yüzlü, saygın görünümlü, beyaz yünden bir harmaniyeye bürünmüş bir ihtiyarmış. Dav'ül-Mekân'ın bulunduğu yere yaklaşmış ve "Size bir haber ulaştırılmak üzere gönderildim; ben sadece elçi olduğum ve elçiler tarafsızlıktan yararlandığı için, tedirginliğe kapılmadan konuşmama izin verin ki, ben de görevimin konusunu size aktarayım!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân, ona "Çekinmeden konuşabilirsiniz!" demiş. Bunun üzerine haberci bineğinden inmiş ve boynunda asılı haçı çıkarmış ve onu Şah'a vermiş ve de ona "Tanrı'nın bunca kulunun öldüğü bu felaket dolu savaşı kesmesi için kendisine ettiğim nasihatı dinleyip kabullenen Kral Afridonyos tarafından size gönderilmiş bulunuyorum. Dolayısıyla onun adına size, Kral Afridonyos ile Müslüman savaşçıların komutanı Emir Şarkân arasında teke tek bir dövüşe girilerek bu savaşa son verilmesini önermeye geldim!" demiş.

Bu sözleri işiten Şarkân, "Ey ihtiyar, Rum Kralı'nın yanına dön ve ona, Müslümanların baş dövüşçüsü Şarkân'ın dövüşü kabul ettiğini söyle! Ve yarın sabah, bu uzun yürüyüşün yorgunluğunu çıkardıktan sonra, silahlarımız çatışacaklar ve eğer ben yenilirsem, savaşçılarımız için selameti kaçmakta bulmaktan başka yapacak şey kalmayacaktır!" demiş.

Bunun üzerine ihtiyar, Konstantiniyye Kralı'nın yanına dönmüş ve aldığı yanıtı ona aktarmış. Ve kral, bunu öğrenince, neredeyse sevincinden uçacakmış; çünkü Şarkân'ı öldüreceğine güven duyuyormuş; ve bu bakımdan her türlü hazırlığı yapmış. O geceyi, yiyip içmekle, tapınıp dua etmekle geçirmiş. Ve sabah olunca, yüksek bir savaş atına binmiş olarak meydanın ortasına ilerlemiş; göğüs bölümünün ortasında değerli taşlarla süslenmiş bir ayna bulunan altın bir örme zırh giymiş; elinde hafif kıvrık uzun bir kılıç tutuyor ve omuzlarının birinden Batılıların dolambaçlı tarzda imal ettiği bir yay sarkıyormuş. Ve Müslümanların saflarına iyice yaklaşıncı siperini kaldırmış ve "İşte karşınızdayım! Benim kim olduğumu bilen, neden çekineceğini bilir; kim olduğumu bilmeyense, çok geçmeden beni tanı! Ey sizler hepimiz, ben başı kutsanmış Kral Afridonyos'um!" diye haykırmış.

Ama daha sözünü bitirmemişken, karşısında, eyeri inci ve değerli taşlarla süslenmiş kabartma deriden, bin kırmızı altın-

dan değerli al bir ata binmiş Emir Şarkân belirmiş; elinde Hint işi, altın kaplı; ağzı, çeliği bile kesecek keskinlikte ve tüm zorlu şeyleri yarabilecek nitelikte bir kılıç tutuyormuş. Atını tam Afridonyos'unünün karşısına sürerek ona "Sıkı dur, ey kâfir! Sen beni genç kız yanaklı ve yeri savaş alanlarından çok orospuların yatağı olan delikanlılardan birine mi benzettin, yoksa? Benim kim olduğumu iyi tanı, ey melun!" diye haykırmış. Ve bu sözler üzerine Şarkân, fır dönen kılıcıyla, atının bir dönüşüyle kendini korumayı başaran düşmanının üstüne müthiş bir darbe savurmuş. Sonra ikisi birden, birbiri ile çatışan iki dağ ya da birbirine katışan iki deniz gibi çatışmışlar. Sonra ayrılmışlar, sonra yeniden çatışıp ayrılmışlar ve yeniden çatışmışlar; ve bazan galibiyetin Şarkân'da, bazen de Rum Kralı'nda kalacağını düşünerek haykıran iki tarafın ordularının bakışları karşısında, birbirlerine darbeler vurup savuşturmayı kesmeden ve hiçbir kesin sonuç alamadan gün batıncaya kadar savaşmışlar.

Ama, tam güneş batıp gözden kaybolacağı sırada, ansızın Afridonyos, Şarkân'a "Hiristos aşkına! Ey yenilginin yiğidi, kaçmanın ustası, arkana bak! Ben hep aynı atla savaşırken, bana karşı üstünlük sağlayasın diye sana yeni bir at getiriyorlar! Bu bir kölelik töresidir; yiğit savaşçılara yaraşmaz! Hiristos tanık olsun ki, ey Şarkân, sen kölelerden de aşağılık mışsın!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Şarkân, hiddetin doruğunda, Hiristiyanın sözünü ettiği bu atın ne olduğunu anlamak için arkasına dönmüş. Oysa, bu lanetli Hiristiyanın Şarkân'ı kendi insafına terk edecek bu hareketten yararlanmak üzere düzenlediği bir hileymiş. Hemen mızrağını fırlatıp onu sırtından vurmuş.

Bunun farkına varan Şarkân, müthiş ama tek bir haykırış koparmış ve eyerinin ön çıkıntısı üzerine düşmüş ve lanetli Afridonyos, onu ölüme terk ederek, zaferinin ve hainliğinin haykırışını kopararak Hiristiyanların saflarına doğru dörtlal uzaklaşmış.

Fakat Müslümanlar, Şarkân'ın düştüğünü görür görmez yardımına koşmuşlar; ona ilk ulaşanlar...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ona ilk ulaşanlar Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler olmuş. Onu kollarına almışlar ve acele; hiddetin, acının ve intikam arzusunun son sınırına ulaşmış olan kardeşi Davül-Mekân'ın çadırına taşımışlar; ve hemen hekimleri çağırıp Şarkân'ı onlara emanet etmişler; sonra orada bulunan herkes hıçkınlara boğulmuş ve bütün geceyi baygın yığidin uzanıp yattığı yatağın yöresinde geçirmişler.

Fakat sabaha doğru aziz çilekeş gelip yaralının yanına yaklaşmış ve başı üzre Kuran ayetleri okumuş ve ellerini birbiri üstüne koydurtmuş. Bunun üzerine Şarkân derin bir soluk vermiş ve gözlerini açmış; ağzından çıkan ilk sözler, ona yaşamını bağışlayan Yüce Tanrı'ya şükretmek olmuş. Sonra, kardeşi Davül-Mekân'a dönerek, ona "Alçak beni aldatarak yaraladı. Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, ölümcül bir vuruş değildi. Aziz çilekeş nerede?" demiş. Davül-Mekân "İşte, başucunda!" demiş. Bunun üzerine Şarkân, çilekeşin ellerini tutarak öpmüş; çilekeş de ona yeniden iyileşmesi için dileklerde bulunmuş ve ona, "Oğlum acına sabırla katlan. Ödüllendirici Tanrı ödülünü verecektir!" demiş.

Tam bu sırada, bir an için dışarı çıkmış bulunan Davül-Mekân çadırına dönmüş ve kardeşi Şarkân'ın yanaklarını ve çilekeşin ellerini öpmüş ve "Ey kardeşim, Tanrı seni korusun! İşte şimdi Rumların Kralı Afridonyos denen bu köpeoğlu köpeği, bu lanetli haini öldürerek senin öcünü almaya gidiyorum!" demiş. Bunu duyan Şarkân, onu alıkoymaya çalışmış; ama boşuna; ve Vezir Dendan, iki emir ve mabeyinci, lanetliyi kendileri öldürmeyi önermişler. Fakat Davül-Mekân çoktan atına atlayarak "Zemzem kuyuları adına söylüyorum ki, bu köpeği cezalandıran ancak ben olacağım!" diye haykırmış; ve atını meydana sürmüştü. Onu böyle rüzgârdan da şimşekten de hızlı yağız atının üzerinde görenler, çatışma ortasındaki Antere'nin¹ ta kendisi sanırlarmış.

Öte yandan, kendi bakımından, lanetli Afridonyos da atını meydana sürmüştü bulunuyormuş. Her iki tarafın, bu iki seçkin savaşçısı karşılaşmışlar ve karşısındakine kim son darbeyi vurursa galibiyet onun olacaktı; çünkü bu kez, dövüş, ancak ölümle

1 Antere: İslamiyet öncesinde yaşamış ünlü Arap savaşçısı ve şair Antere bin Şeddad (Â.Ş.O.)

bitebilecekmiş. Ve ölüm, gerçekte, hain lanetliyi vurmuş; çünkü intikam arzusuyla gücü çoğalmış olan Davû'l-Mekân, sonuç vermeyen birçok hamleden sonra, düşmanının boynuna ulaşmayı başarmış ve bir vuruşta siperinden içeri dalarak boynunu ve belkemiğini yarıp başını gövdesinden uçurmuş.

Bunu bir işaret sayan Müslümanlar, Hristiyanların saflarına bir yıldırım gibi atılmışlar ve görülmedik bir kıyım yapmışlar; böylece akşam oluncaya kadar elli bin kişi öldürmüşler. Bunun üzerine, karanlığın sağladığı lütufla, imansızlar Konstantiniye'ye geri çekilebilmişler; ve muzaffer Müslümanların kente sızmasını önlemek üzere artlarından kapıları kapatmışlar. Ve böylece Tanrı, inanç sahibi savaşçılara zafer nasip eylemiş.

Bunun üzerine Müslümanlar, Rumların terk ettiği ganimetlerle yüklü çadırlarına çekilmişler. Sonra, Şah, kardeşi Şarkân'ın yanına girmiş. Ve ona iyi haberi vermiş; Şarkân da birdenbire bedeninin sağlık yolunda olduğunu duyumsamış ve kardeşine "Bil ki, ey kardeşim, kazanılan zafer, savaş boyunca göklere başvuran ve Tanrı'nın kutsamasının inançlı savaşçılarımız üzerine olması için durmadan yakaran bu aziz çilekeşin dualarıyla yerini bulmuştur" demiş.

Oysa, lanetli yaşlı kadının Kral Afridonyos'un ölüm haberini ve kendi ordusunun bozgununu işiterek rengi atmış; sarı benzi yeşile dönüşmüş ve gözyaşlarına boğulmuş; ama kendini toparlamış ve gözyaşlarının Müslümanların galibiyetinden dolayı duyduğu sevinçten dolayı olduğunu söylemiş. Ama içinde, Davû'l-Mekân'ın yüreğini acıyla yakacak en kötü tertipleri düzenlemiş. Ve hemen o gün, âdet olduğu üzre Şarkân'ın yaraları üzerine merhem ve yağlar sürmüş ve büyük bir istekle, orada bulunan herkesin hastanın rahatça uyuması için dışarı çıkmasını istemiş. Bunun üzerine herkes çadırdan çıkmış ve Şarkân'ı felaket saçan çilekeş ile yalnız bırakmışlar.

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz dördüncü gece olunca, söze başlamış:

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca, yırtıcı bir dişi kurt ya da kötü bir yılan gibi, korkunç yaşlı kadın, ayağa kalkmış ve hastanın başucuna son derece korkunç bir şekilde kayarak gitmiş ve giysisinin içinden sadece bir kaya üzerinde bırakılsa, onu eritecek kadar müthiş bir zehire bulaştırılmış bir hançer çıkarmış. Ugursuz elinde tuttuğu bu hançeri şiddetle Şarkân'ın boynuna vurarak kafasını gövdesinden ayırmış. Ve işte Ömerü'n-Neman'ın oğlu eşi bulunmaz yiğit Şarkân, bahtın kudreti ve lanetli bir ihtiyar kadının ruhuna sokulan İblis'in tertipleriyle böyle ölmüş.

Ve intikamını alan yaşlı kadın kestiği başın yanına bıraktığı kendi eliyle yazdığı bir mektupta şunları açıklamış:

Bu mektup, yaptığı işlerden dolayı Felaketler Anası adıyla tanınan soylu Şavahi tarafından, Hıristiyan ülkesinde bulunan Müslümanlara yazılmıştır.

Siz hepiniz, bilin ki, sarayının ortalık yerinde evvelce Şah'ınız Ömerü'n-Neman'ı ortadan kaldırma sevincini tadan da bendim; daha sonra sizin manastır vadisinde yenilgiye ve kınma uğramanızın nedenini de ben hazırladım; ve en sonunda bugün komutanınız Şarkân'ın başını da, kendi ellerimle ve çok iyi düzenlenmiş tertiplerle kesen benim. Göklerde mekân tutan Hıristos'un yardımıyla şahınız Davû'l-Mekân'ın ve veziri Dendan'ın aynı şekilde kafalarını keseceğim! O zaman bizim ülkemizde kalmanın mı, yoksa kendi ülkenize dönmenizin mi sizin için yararlı olacağını bilmek bakımından düşünmek şimdi size kalıyor. Her durumda, iyi biliniz ki, gayelerinize asla ulaşamayacaksınız ve Konstantiniyye surları altında, Efendimiz Hıristos sayesinde benim kolum ve düzenlerimle son savaşıncınıza kadar can vereceksiniz!

Ve bu mektubu bıraktıktan sonra, yaşlı kadın çadırdan yavaşça çıkmış ve yaptığı kötülükleri Hıristiyanlara haber vermek üzere Konstantiniyye'ye dönmüş. Sonra dua etmek, Kral Afridonyos'un ölümüne ağlamak ve Emir Şarkân'ın ölümü dolayısıyla Şeytan'a şükretmek için kiliseye girmiş.

Şarkân'ın öldürülmesiyle ilgili olaylara gelince; bunlar da

şöyle gelişmiş: Bu cinayetin işlendiği sırada, Büyük Vezir Dendan'ı uyku tutmamış ve bir tedirginlik duyumsamış; sanki dünya âlem üzerine oturmuş gibi göğsü daralmış. Bunun üzerine yatağından kalkmaya karar vermiş; ve hava almak üzere çadırından dışarı çıkmış; ve dolaşırken, epeyce uzaklaşmış olan çilekeşin karargâhtan ivedi ayrılmakta bulunduğunu görmüş. Bunun üzerine kendi kendine "Emir Şarkân, şimdi herhalde yalnız olmalıdır. Yanına gidip onu gözeteyim ya da uyandıysa kendisiyle görüşeyim!" demiş.

Vezir Dendan, Şarkân'ın çadırına ulaşınca, ilk gördüğü şey yerin bir kan gölüne dönüşmesi olmuş; sonra, yatak üzerinde, öldürülmüş olan Şarkân'ın başının ve gövdesinin farkına varmış.

Bunu gören Vezir Dendan, öylesine müthiş bir feryat koparmış ki, uyuyanların hepsini uyandırmış ve tüm karargâhı ve tüm orduyu ayağa kaldırmış; bu arada Şah Davû'l-Mekân da uyanıp hemen çadıra koşmuş ve kardeşi Emir Şarkân'ın yaşamını tüketmiş bedeninin yanında ağlayan Vezir Dendan'ı görmüş. Bu görünüm üzerine Davû'l-Mekân, "Ya Allah! Be ne beladır?" diye haykırmış ve baygın düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz beşinci gece gelince, söze başlamış:

Bu görünüm üzerine Davû'l-Mekân, "Ya Allah! Bu ne beladır!" diye haykırmış ve baygın yere düşmüş. Bunu gören Vezir ve emirler onun çevresine toplanmışlar ve giysilerini sallayarak ona hava vermişler; Davû'l-Mekân sonunda kendine gelmiş ve "Ey kardeşim Şarkân, ey yiğitlerimizin en yüces! Hangi şeytan seni bu onarılmaz duruma soktu?" diye haykırmış. Sonra da gözyaşlarına, hıçkırıklara boğulmuş ve Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler, özellikle de başmabeyinci ona katılmışlar.

Ve ansızın Vezir Dendan mektubu görmüş, onu eline alıp orada bulunan herkesin önünde Şah Davû'l-Mekân'a okumuş; ve "Ey Şah, şimdi bu lanetli çilekeşin görünüşünün bana neden o kadar nefret esinlediğini anlıyorsun!" demiş. Şah Davû'l-Mekân da gözyaşlarına gömülmüş; "Vallahi! Bu yaşlı

kadını kendi ellerimle yakalayacak; fercine eritilmiş kurşun akıtacak, kışına da sivri bir kazık soracağım; sonra da onu saçlarından tutarak Konstantiniyye'nin büyük sur kapısına çivileyeceğim!" diye haykırmış.

Bunu izleyerek Davû'l-Mekân, kardeşi Şarkân için büyük bir cenaze merasimi hazırlatmış ve cenaze alayını gözünün tüm yaşlarını dökerek izlemiş ve onu bir tepenin eteğinde alçı ve altınla yapılmış büyük bir türbeye gömdürmüştü.

Sonra, uzun günler boyunca, ağlamayı öylesine sürdürmüştü ki, kendisi de bir gölge gibi kalmış. Oysa Vezir Dendan, kendi acısını bastırarak, onu görmeye gelmiş ve ona "Ey Şah, acılarını artık yatıştır ve gözlerini sil! Kardeşinin şu anda Yüce Yargıç Tanrı'nın ellerinde bulunmakta olduğunu bilmez misin? Ve zaten zamanı gelince, yazılı olan her şeyin yerini bulacağı bu âlemde onarılmaz olana karşı bu matem ne yararı var? Öyleyse ayağa kalk, ey Şah, yeniden silah kuşan; bu inançsızların başkentinin kuşatılmasını olanca gücümüzle sürdürmeyi düşünelim! Tam olarak öcümüzü almanın en iyi yolu budur!" demiş.

Oysa, Vezir Dendan'ın Şah Davû'l-Mekân'ı bu tarzda yüreklendirdiği sırada, Nüzhet'in kardeşi Davû'l-Mekân'a yazdığı bir mektubu ulaştıran bir ulak çıkagelmiş, mektupta şunlar yazılı imiş:

Ey kardeşim, sana haberi bildiririm.

Burada hamile bıraktığın karın genç cariye, sağlıklı doğum yaparak Ramazan ayındaki ay kadar ışık saçan bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Bu çocuğa Kânme-kân¹ adının verilmesinin hayırlı olacağını düşündüm. Bilginler ve münecimler, doğumu mucizeler ve olağanüstü olaylarla birlikte gerçekleşen bu çocuğun unutulmayacak şeyler yapacağı kehanetinde bulunuyorlar. Bu münasebetle bütün camilerde senin adına çocuk için ve senin düşman üzerindeki zaferlerin için dualar ettirmekten ve hayırlı dileklerde bulundurmaktan geri durmuyorum. Burada, hepimizin, özellikle ferahlık ve barışın doruğunda bulunan ve bizim gibi senden haber bekleyen dostun hamam

1 Kânme-kân: "Olan oldu" (il fut ce qu'il fut) anlamında Arapça isim (J.C.M.)

külhancısının, sağlık içinde bulunduğumuzu bilmeni isterim. Burada, bu yıl, çok yağmur yağdı; ürünün bol olduğu söyleniyor. Ve dahi barış ve güvenlik senin ve yörendekiler üzerine olsun!

Davû'l-Mekân, mektubu gözden geçirdikten sonra, uzun uzun soluk almış ve “Şimdi ey vezir, Tanrı'nın oğlum Kânme-kân'ı bana lütfetmesiyle matemim yatıştı; ve yüreğim yeniden canlanmaya başladı! Ve artık rahmetli kardeşimin bu matemine âdetlerimize göre kendisine yaraşır bir merasimle son vermeyi düşünmemiz gerekiyor” diye haykırmış. Vezir de ona “Doğru düşünüyorsun!” diye yanıt vermiş. Ve hemen Şarkân'ın mezarının çevresine, Kuran okuyanlar ve imamların yerleştiği büyük çadırlar kurdurmuş ve büyük miktarda koyunlar ve develer kurban edilerek etleri askerlere dağıtılmış; ve o gece, tüm ibadetle ve Kur'an okumakla geçmiş.

Ama sabah olunca, Davû'l-Mekân Şarkân'ın yattığı Acemistan ve Keşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altıncı gece olunca, söze başlamış:

Davû'l-Mekân Şarkân'ın yattığı ve Acemistan ve Kaşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde, bol bol gözyaşları akıtarak rahmetlinin anısına şu dizeleri doğaçtan söylemiş:

Ey Şarkân, ey kardeşim, işte yanaklarımda gözyaşlarımda düzgün çizgiler çiziyor; onları okuyacak olanlara, derdimi anlatan şiirlerin düzenli ahenginden de anlamlı, üzgün ve etkileyici çizgiler, ey kardeşim!

Senin tabutunun ardında, ey Şarkân, tüm savaşçılar ağlayarak yürüyor. Ve Tur Dağı'ndaki Musa'nın haykırılarından da yüksek sesle acı haykırımlar koparıyorlar.

Ve çukuru senin yattığın topraktakinden de derin savaş-

çılarının yüreğindeki çukurdaki mezarına geldik, ey kardeşim!

Ne yazık ki, ey Şarkân! Tabutta kefene bürülü yataarken ve taşıyıcıların omuzlarında giderken, senin ile birlikte ölüp koyun koyuna gömülmeye gidebilmek mutluluğundan mahrumum! Göğün tüm yıldızlarını toz içinde yitmiş gibi gösteren Şarkân'ın yıldızı, sen neredesin?

Ey mücevher, en son kavuştuğumuz toprak ananın bağrında seni saklayan mezarın derin uçurumu senden taşan ışıkla kendiliğinden aydınlanıyor.

Ve seni örten kefen, kefenin kıvrımları, senin dokunuşuyla yaşam kazanıyor ve kanatlar gibi seni koruyor!

Davû'l-Mekân, bu dizeleri okuyup bitirince gözyaşlarına boğulmuş ve onunla birlikte tüm ordu büyük iç çekişlerle sarsılmış. Vezir Dendan ilerlemiş ve Şarkân'ın mezarına atılarak onu kucaklamış ve gözyaşlarıyla boğulmuş bir sesle şairin şu dizelerini okumuş:

Ey bilge! Sen ölümlü şeyleri ölümsüzlere dönüştürdün. Ölümde senden önce gelenlerin hepsinin verdiği örneği sürdürdün böylece!

Duraksamadan yüksekliklere atılım yaptın! Orada hurilerin ayakları altında kokulu halılar oluşturan güllerin dingin beyazlığına doğru!

Orada bulduğun tüm yeni şeylerin zevkine varabileceksin! Yüce Taht'ın Sahibi cennetinin en iyi yerini nurlandırarak sana ayıracak ve yeryüzünün hayırlı kişilerine ayırdığı zevkleri dudaklarına kadar getirecek!

Ve Şarkân'ın matemi işte böylece tamamlanmış.

Fakat, her şeye karşın, Davû'l-Mekân, Konstantiniyye'nin kuşatılmasının uzun süreceğinin anlaşılması kadar, kardeşinden ayrıldığından dolayı üzünlüğünü sürdürmüş; ve bir gün bu konuyu, Veziri Dendan'a açmış ve ona “Beni perişan eden bu dertleri unutmak ve ruhumda ağırlığını duyduğum sıkıntıyı kırmak için ne yapmalı ey vezirim?” demiş.

Vezir Dendan “Ey Şah, dertlerine tek bir ilahtan başkasını

bilmiyorum. Bu da, geçmiş zamanda yaşamış ve salnamelerin sözünü ettiği ünlü hükümdarların bir öyküsünü anlatmaktadır. Bu da benim için hiç zor değil; çünkü rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın saltanatı sırasında, benim en önemli uğraşılarımdan biri, ona her gece hoş bir öykü anlatmak ve Arap şairlerinden ve kendi doğaçlamamdan şiirler okumaktır. Bu gece de, tüm karargâh uyurken, Allah nasip ederse, seni hayran edip göğsünü ferahlatacak ve kuşatma zamanını son derece kısalmış gibi hissettirecek bir öykü anlatacağım. Şimdiden bunun başlığının 'İki Âşık: Aziz ve Azize'nin Öyküsü' olduğunu söyleyebilirim" diye yanıt vermiş.

Veziri Dendan'ın bu sözleri üzerine Şah Davû'l-Mekân yüreğinin sabırsızlıkla çarptığını duyumsamış ve gece gelince söz verilen ve başlığı bile onu zevkten titreten öykünün anlatılmasından başka kaygısı kalmamış.

Böylece gece olup ortalık kararmaya başlar başlamaz, Davû'l-Mekân, tüm meşaleleri ve tüm fenerleri yaktırmış; ve her türlü yiyecek, içecek ve günlük, amber ve hoş kokularla dolu buhur-danlar konulmuş büyük tepsileri getirtmiş; sonra da Behrimen, Rüstem ve Türkş emirleri ve başmabeyinciye çağırtmış.

Ve hepsi birden toplandığında, Vezir Dendan'a haber salmış; Vezir Dendan huzura gelince, ona "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz yedinci gece olunca, sözünü şöyle sürdürmüştü:

Şah Davû'l-Mekân, Veziri Dendan'a "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz" demiş. Vezir Dendan da "Tüm cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Çünkü bil ki, ey bahtıgüzel şah, size anlatacağım Aziz ve Azize ve onların başına gelen her şey hakkındaki öykü, yüreklerdeki tüm üzüntüleri dağıtmak ve bir matemi teselli etmek için, Yakup'unkinden de büyük bir öyküdür."

Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk Öyküsü

Geçmiş zamanlarda ve yüzyıllar öncesinde, Acem kentleri içinde İsfahan dağlarının ötesinde bir kent varmış. Ve bu kentin adı Yeşil Kent imiş. Bu kentin sahibinin adı da Süleyman Şah imiş. Kendisi, adaletten, cömertlikten, tedbirlikten ve bilgiden yana çok nasipliymiş. Şöhreti uzaklara yayıldığından ve tacirlere ve kervanlara güven esinlediğinden dolayı pek çok ülkeden yollar onun kentine akarmış.

Ve Süleyman Şah, uzun bir zaman, refah içinde ve halkının sevgisiyle sarılmış olarak yönetimini sürdürmüş. Ama mutluluğunu bir kadın ve çocuklar bütünleştirememiş; çünkü bekârmış.

Süleyman Şah'ın cömertlik ve iyilikten yana kendisine çok benzeyen bir veziri varmış. Yalnızlığının ruhunu her zamankinden fazla sıkıttığı bir gün, Şah vezirini çağırtmış ve ona, “Vezirim, göğsüm daralıyor, sabrım tükendi ve gücüm azaldı; böylece bir süre daha geçerse bir deri, bir kemik kalacağım. Çünkü şimdi bekârlığın doğal bir durum olmadığını anladım; özellikle tah-tını kendi soyundan gelenlere bırakacak hükümdarlar için... Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz de, ‘Evlenin! Ve soyunuzdan gelenleri çoğaltın! Zira, tüm ırklara karşın, kıyamet gününde, sizlerin çokluğuyla övüneceğim!’ demiştir. Ey vezirim, bu durumda, ne düşündüğünü söyle bana!” demiş.

Bunun üzerine vezir ona, “Gerçekten ey Şah, bu çok güç ve son derece ince bir sorundur. Ben seni, daha önce izlenen yoldan ayrılmayarak doyuma ulaştırmaya çalışacağım. Dolayısıyla bil ki, ey Şah, tanınmamış bir kölenin efendimizin eşi olmasını gönül rızasıyla kabul etmekten yana değilim; zira bu kölenin kökeninin ne olduğu, geçmişteki soyluluğu ve kanının temizliği ve ırkının dayandığı temeller nasıl bilinebilir? Dolayısıyla kendi ceterlerinin kanının kirlenmemiş bütünlüğünü bozulmadan saklamış bulunduğu nasıl anlaşılabilir? Böylesine bir birleşmeden doğacak çocuğun, gelecekteki nefret uyandıracak davranışlarının ortaya koyacağı gibi, her zaman, kötülükle dolu bir hayırsız, yalancı, kıyıcı, yaratıcısı Tanrı'nın lanetine uğramış biri olacağını bilmez misin? Ve böylesi bir döl, tıpkı tuzlu ve kokuşmuş bataklık bir toprakta yetişen ve tam anlamıyla gelişip büyümeden çürüyen bir

bitkiye benzer. Bundan dolayı ey Şah, sen vezirinden, dünyanın en güzel kızı da olsa, bir köle satın almak görevini asla bekleme! Çünkü böylesi felaketlerin nedeni olmak ve teşvikçisi olabileceğim günahların ağırlığını çekmek istemem! Ama, sakalıma saygı duyarak beni dinlemek istersen, soy kütüğü belli ve güzelliği bütün kadınlara örnek oluşturacak hükümdar kızları arasından bir eş seçmeni sana salık veririm” demiş.

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, “Ey vezirim, böylesine bir kadın bulabilirsen, Yüce Tanrı’nın kutsamasını neslimin üzerine çekmek için onu yasal eş olarak almaya hazırım!” demiş. Bunun üzerine, vezir, ona “Senin işin, Allah’ın inayetiyle olup bitmiş sayılır!” demiş. Şah da “Nasıl oluyor bu?” diyerek haykırmış. O da “Bil ki, ey Şah, eşim bana Beyaz Kent’in hükümdarı Zehr Şah’ın¹ eşsiz güzellikte bir kızı olduğunu, onun tanımlanmasının sözcüklerin çok üzerinde bulunduğunu, öyle ki onun hakkında en ufak bir fikir vermeye kalkışacak dilin tüylenip ağızda dolaşamaz olduğunu söyledi!” demiş. Bunu duyan Şah “Ya Allah!” diye haykırmış.

Ve vezir “Zira ey Şah,” demiş, “size onun gözlerinin esmer renkli göz kapakları altındaki güzelliğini, saçlarını, inceliğinden dolayı neredeyse görünmez hale gelen boynunu, kalçalarının ağırlığını, bu kalçaların üzerinde yükseldiği bacakları ve ardından beliren yuvarlakları gereğince nasıl anlatayım bilmem! Valla-hi! Ona ne kadar yaklaşmaya çalışsanız geri kalırsınız ve ölümü içinizde hissetmeden gözlerine bakamazsınız! Ve de tıpkı şairin tanımladığı gibidir!”:

Ey uyumlu hatlarla güzel karınlı bakire! Usul boyun genç söğüdün kıvrımlı dalı gibidir ve cennet kavaklarının narinliğinde!

Tükrüğün yaban balıdır! Ah! Tükrüğün bardağı ıslatır ve şarabı tatlılandırır; ver onu bana ey huri! Fakat özellikle sana yalvarım, aç dudaklarını, gözlerim incilerinin² güzelliklerine doymasın!

1 Zehr Şah: Çiçek Şah (Â.Ş.O.)

2 Dişlerinin (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri duyunca, Şah zevkten titremiş ve gırtlığının derinliklerinden “Ya Allah!” diye haykırmış. Ama vezir “Ve de ey Şah’ım, mümkün olan en erken zamanda, emirlerinden senin güvenini kazanmış birinin, Zehr Şah’a gönderilmesi fikrindeyim. Bu kimse, deneyimli, sözünü ve davranışını ölçebilir, konuşmadan önce söyleyeceği şeylerin nasıl etki sağlayacağını anlar birisi olmalı! Böyle birine sen tam yetki verirsen, sonunda babasını, kızını sana vermeye ikna edebilir. Ve sonunda, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin ‘Kendilerini saf ve temiz tanıtan kimseleri İslam âleminde kovun! Çünkü bunlar halkı aldatır; İslamda ruhban sınıfı için bekârlık yoktur!’ sözlerine uygun olarak onunla evlenirsin! Ve de, aslında, bu sultan sana uygun en iyi kısmettir; yeryüzünün altında ya da üstünde bulunan tüm değerli taşlardan daha güzeldir!” demiş.

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, yüreğinin ferahladığını duymuş ve rahat bir soluk alarak vezire “Bu kadar incelik isteyen bir görevi senden iyi yerine getirecek kim var acaba? Ey vezirim, bu işi gidip sen halledeceksin, sen ki bilgelik ve nezaketle yoğrulmuşsun! Öyleyse kalk, evine git ve evindekilerle vedalaş, askıda olan işlerini gayret edip tamamla; sonra da git Beyaz Kent’e ve Zehr Şah’tan benim için kızını iste! Zira yüreğim ve aklım bu konuyla uğraşıp duruyor ve de tedirgin!” demiş. Vezir de “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş.

Ve hemen gidip işlerini bitirmiş, kucaklayıp veda edeceği yakınlarıyla kucaklaşmış ve yol hazırlığı için gerekli girişimlerde bulunmuş. Yanına, ancak hükümdarlara doyum sağlayacak mücevherler, kuyumîşleri, ipek halılar, değerli kumaşlar, kokular, tüm katıksızlığıyla gül yağları ve yükte hafif pahada ağır başka türden zengin armağanlar almış. Ayrıca Arabistan’ın en temiz ve en güzel ırklarından seçilmiş on at almayı da ihmal etmemiş. Ve de sapı yakut kakılmış yeşimden, altınla savatlanmış hançerler, hafif çelikten yapılmış zırhlar, altın kaplama örmelerle yapılmış zincirli zırhlar gibi silahlar da almış; ayrıca birçok göz alıcı armağanla dolu sandıklar ve gül reçeli, dilim halinde kayısı reçeli, kokulu kuru şekerlemeler, sıcak adaların aselbentte kokulandırılmış badem ezmeleri ve genç kızların zevkle tadıp yutmaları için hazırlanmış çeşitli tatlılar gibi yenmesi hoş şeyler

de götürmüş. Ve bunları içeren sandıkları da katırların ve deve-lerin sırtına yüklemiş; ayrıca yanına yüz genç Memluk ve yüz genç zenci ile dönüŖte evlenecek kıza maiyet oluŖturmak üzere yüz genç kız almış. Ve vezir olarak, kervanın başına geçip bayrak açarak hareket emri vermekteyken, Süleyman Şah, kendisini bir an durdurarak ona “Sakın genç kıızı birlikte alıp getirmeden geri dönme; sonra geç de kalma, zira ateş üzerinde kızarıyor gibiyim; gece gündüz fikrimden çıkmayan ve daha Ŗimdiden aşkından tutuŖtuğum bu gelin gelmedikçe rahat yüzü görmeyeceğim ve uyuyamayacağım!” demiş. Vezir de iŖtip itaat ettiğİ cevabını vermiş. Ve tüm kervanı ile oradan ayrılarak acele bir gidişle, gece gündüz demeden, dağlar, vadiler, ırmağlar, Ŗelaleler, kuru çöller, verimli ovalar aşmış; Beyaz Kent’e ancak bir günlük yol kalacak bir yere gelinceye kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Ve tam orada, bir akarsuyun kıyısında, dinlenmek için durmuş ve öncü olarak gelişlerini Zehr Şah’a duyurmak üzere ayağına çabuk bir haberci yollamış.

Oysa, habercinin kapılarına ulaşıp içeri gireceğİ tam o sırada Zehr Şah, o yöredeki bahçelerinden birinde hava alıyormuş; bu haberciyi görüp bunun bir yabancı olduğunu anlamış ve hemen kendisini çağırarak kim olduğunu sormuş. Haberci de ona, “Ben *falan* ırmağın kıyısında dinlenmekte olan *falan* vezirin elçisiyim; kendisi size İsfahan Dağları’nın ve Yeşil Kent’in hükümdarı efendimiz Süleyman Şah tarafından gönderilmiştir” diyerek yanıt vermiş.

Bu haberi almakla Zehr Şah, son derece hoşnut olmuş ve vezirin habercisine serin şerbetler içirtmiş ve Beyaz Kent’te olduğı kadar en ıssız ölkelerde bile hükümdarlığı sayğı gören Süleyman Şah’ın büyük elçisini gidip karşılamaları için emirlerini görevlendirmiş. Haberci de Zehr Şah’ın önünde sayğı duruşunda bulunarak kendisine “Vezir yarın buraya gelecek. Ŗimdi-lik Tanrı’nın sana lütufta bulunmayı sürdürmesini ve rahmetli ana babana Ŗefaet ve merhamet göstermesini dilerim!” diyerek oradan ayrılmış.

Süleyman Şah’ın vezirine gelince, ırmağın kenarında gece-yarısına kadar dinlenmek üzere kalmış. Sonra da Beyaz Kent’e doğru yürüyüşe koyulmuş; ve gün doğarken kentin kapılarına ulaşmış.

Tam o sırada, kendisini sıkıştıran bir ihtiyacı yerine getirmek üzere yolda durmuş ve keyfince işlemiş. Bu işi bitirince Zehr Şah'ın başvezirinin yanında mabeyinciler ve saltanatın ileri gelenleri ile emirleri ve ünlüleri olduğu halde kendisini karşılamaya geldiğini görmüş. Bunu görünce kölelerinden biriyle getirttiği ibrikle acele el yıkamış; ve yine aceleyle ata binmiş. Ve karşılamaya gelenler ile âdet olduğu üzere selamlaşıp hal ve hatır sorulduktan sonra kervan ve alay Beyaz Kent'e girmiş.

Şah'ın sarayının önüne gelince, vezir attan inmiş ve başmabeyincinin yol göstermesiyle taht salonuna girmiş.

Bu salonda duru mermerden, üzerine inci ve değerli taşlar kakılmış her biri fildişinden dört dayanak üzerinde dört ayak¹ yükseklikte bir taht görmüş. Bu tahtın üzeri, kenarları kırmızı altın pullarla, saçak ve püskülleri altın nakışlarla işlemeli, hareli yeşil satenden geniş bir şilteyle döşeli imiş. Bu tahtın üzerinde altın, değerli taşlar ve fildişinden kakmalarla ışıldayan bir gölgelik bulunuyormuş. Sözü edilen tahtta da Zehr Şah oturmakta imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görek, yavaşça susmuş.

Ama yüz sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Sözü edilen tahtta da ülkesinin ileri gelen kişiler ve emirlerini yerine getirmek üzere kımıldamadan bekleyen muhafızlarla çevrili Zehr Şah oturuyormuş.

Bunu gören Süleyman Şah'ın veziri, esinlemenin zekâsını aydınlatığını ve güzel konuşma melekesinin dilini çözüp onu güzel şeyler söylemeye ittiğini duyumsamış. Ve hemen, hoş bir davranışla Zehr Şah'a yönelerek onuruna doğaçtan şu dizeleri söylemiş:

Seni görünce, yüreğim sana doğru uçmak üzere beni terk etti; uyku da beni acılara gömerek, gözlerimden uzaklara kaçtı.

Ey kalbim, pekâlâ! Madem ki sen artık onun yanındasın, olduğun yerde kal! Seni ona terk ettim, benim için en değerli ve en gerekli şey olsan da!

1 Ayak, 30,48 cm. uzunluğunda bir ölçü birimidir. (Â.Ş.O.)

Dünyada hiçbir şey, tüm yüreklerin hükümdarı olan Zehr Şah'ı övmeyi bilenlerin sesleri kadar kulaklarda hoş etkiler bırakamaz!

Şayet tüm ömrümce, onun yüzüne bir kez bakmış olduktan sonra, ikinci bir kez bakmak mutluluğuna erişemesem de, bu beni sonsuza dek zengin kıları.

Ey bu şahane hükümdarı çevreleyen sizler, hepiniz, bilin ki, nitelikleri bakımından Zehr Şah'ı geçen bir hükümdarın bulunduğunu kim söylemeye yeltenirse, yalan söylüyordur ve asla imanı bütün bir Müslüman olamaz!

Ve bu şiirin dizelerini okuduktan sonra, daha fazla bir şey söylemeksizin susmuş. Bunun üzerine Zehr Şah, onu tahtının yanına yaklaştırmış ve yanına oturtmuş; ona iyi yüreklilikle gülümsemiş, epeyce bir süre onu, dostluğunun ve cömertliğinin en belirgin işaretleriyle hoşça ağırlamış. Sonra Şah, vezirin onuruna sofralar serdirmiş; hepsi birden oturup doyuncaya kadar yiyip içmişler. Ancak bundan sonra Şah, vezir ile yalnız kalmak istemiş ve başmabeyinciler ve devletin başvezirinden gayri herkes dışarı çıkmış.

Bunun üzerine Süleyman Şah'ın veziri ayağa kalkmış ve Zehr Şah'ın huzurunda eğilerek ona “Ey görkemli yüce Şah'ım, ben sana, sonucu hepimiz için hayırlı, mutlu ürünler ve ferahlık getirecek bir işten söz açmak için geldim! Gerçekte, işlevimin nedeni, soylu ve alçakgönüllü olan değerli ve zarif kızını, başımın üstünde yeri olan Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın ünlü hükümdarı Süleyman Şah için evlenmek üzere istemektir! Ve bu maksatla sana birçok zengin armağan ve görkemli eşya getirerek, seni kayınpeder olarak görmek üzere duyduğu arzunun ne denli sıcak olduğunu sana göstermek istedim! Dolayısıyla senin ağzından, senin de, aynı şekilde bu arzuyu paylaştığını ve dileklerini uygun buluyorsan, bunu açıkça bildirmeni duymak isterdim” demiş.

Zehr Şah, vezirin bu konuşmasını işitince ayağa kalkmış ve yerlere kadar eğilmiş; mabeyincileri ve emirleri, Şah'larının basit bir vezire gösterdiği bunca saygıyı büyük bir şaşkınlıkla izlemişler. Ama Şah, vezirin önünde ayakta kalmayı sürdürerek, ona “Ey zekâ ve bilgelikle, sözgenlik ve yücelikle donanmış vezir,

sana söyleyeceklerimi dinle! Ben kendimi, Süleyman Şah'ın bir tabisi sayarım ve onun soyuna katılıp ailesinden sayılabilmeyi en büyük onur bilirim! Kızım da artık onun esirelerinden başka bir şey değildir; şu andan başlayarak onun malıdır! İşte benim, Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı ve hepimizin efendisi olan Süleyman Şah'ın isteğine yanıtım budur!" demiş.

Ve hemen kadıları ve tanıkları getirterek kızı ile Şah Süleyman'ın evlenme sözleşmesini hazırlatmış. Ve Şah, bu sözleşmeyi sevinçle dudaklarına götürerek öpmüş ve kadı ve tanıkların kutlamalarını ve hayırlı dileklerini kabul etmiş ve hepsine lütullarda bulunmuş ve vezirin onuruna büyük şenlikler yaptırmış; kentin tüm oturanlarının gözlerini kamaştıran ve yürek ferahlatan büyük eğlenceler düzenlemiş ve fakirlere olduğu kadar zenginlere de yiyecekler ve armağanlar dağıtmış. Sonra ayrılma hazırlıkları yaptırmış ve kızı için Rumlardan, Türklerden, siyah ve beyaz ırktan esireler ayırtmış. Ve inci ve değerli taşlar kakılmış, som altından büyük bir tahtirevan yaptırmış ve bunu iyi bir düzenle sıralanmış on katırın sırtına koydurmuş. Ve tüm kafiye yürüyüşe koyulmuş. Sabah ışıltısında tahtirevan ecinli saraylarının en büyüklerinden biri gibi, genç kız da, örtülerinin altında, cennet hurilerinin en güzellerinden biri gibi görünmüş.

Zehr Şah da, kafiye üç fersahlık bir mesafede eşlik etmiş; sonra kızına, vezire ona eşlik edenlere veda etmiş ve sevincin doruğunda, geleceğe güven duyarak kendi kentine dönmüş.

Vezire ve kafiye gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Vezire ve kafiye gelince, güven içinde yolculuk yapmışlar ve Yeşil Kent'e yaya üç günlük mesafe kalınca Süleyman Şah'a haber ulaştırmak için ayağına çabuk bir ulak göndermişler.

Şah, karısının gelmekte olduğunu öğrenince zevkten yerinde duramaz olmuş ve haberci ulağa güzel bir hil'at vermiş. Ve ordusuna, tüm sancakları açarak yeni gelini karşılamaya gitmeleri için emir vermiş ve tellallar, tüm kenti: tek bir kadın, tek bir

genç kız, hatta tek bir ihtiyar, yaşlılığından ya da çaresizliğinden yürüyemeyecek halde olsalar bile, evde oturmayarak, alaya katılmaya çağırılmışlar. Ve hiç kimse yeni gelinin önünü çekmekte kusur etmemiş. Ve herkes Şah'ın kızını tahturevanının yöresine ulaşınca, kente girişin, büyük bir merasimle geceleyin olmasına karar verilmiş.

Gece olunca, kentin ileri gelenleri kendileri masraf görerek tüm sokakları ve Şah'ın sarayına ulaşan büyük caddeyi ışıklarla donatmışlar. Herkes iki sıra halinde, yol boyu dizilmişler; ve geçit yerinde askerler, sağda solda yer alarak, halkın önünde engel oluşturmuşlar; ve tüm güzergâhta, duru havada ışıklar göz kamaştırmış ve büyük davullar derin yankılar yaparak dövülmüş, borular yüksek sesle çalınmış, bayraklar başlar üzerinde dalgalanmış ve buhurdanlıklarda kokular yakılmış; sokaklarda ve meydanlarda atlılar kargı ve mızrak fırlatarak cirit oynamışlar. Bütün bunların ortasında önünde zenci köleler ve Memluklar olduğu halde, babasının kendisine sağladığı görkemli giysilere bürünmüş yeni gelin, kocası Süleyman Şah'ın sarayına ulaşmış.

Bunun üzerine genç köleler katırları çözmüşler ve tüm halkın ve tüm ordunun keskin sevinç çığlıkları arasında tahturevanı omuzlarına alarak onu harem kapısına kadar taşımışlar. Bunun üzerine, genç kadınlar ve nedimeler kölelerin yerini almışlar ve içeri girerek gelini kendisine ayrılan daireye sokmuşlar. Bu daire hemen onun gözlerinin parlaklığıyla aydınlanmış ve yüzünün güzelliği salondaki ışıkları soldurmuş. Bütün bu kadınların ortasında, yıldızlar arasındaki ay da bir gerdanlığın ortasındaki tek inci gibi görünmüş. Sonra genç kadınlar ve nedimeler genç kızı inci ve taşlarla zenginleştirilmiş büyük yatağa yatırdıktan sonra, daireden çıkmışlar ve kapıdan geçidin ucuna kadar iki sıra halinde dizilmişler. Bunun üzerine Süleyman Şah, bu canlı yıldızlardan oluşmuş geçidi aşarak baştan aşağı süslenmiş ve kokular sürünmüş olarak genç kızın fildişi yatakta uzanmakta olduğu daireye girmiş.

Tanrı hemen o anda Şah'ın yüreğinde büyük bir tutku uyanırmış ve bu bakire kız için sevgi yaratmış.

Şah, bu bekârete sahip olmuş ve mutluluktan büyülenmiş

ve bu yatakta kalçalar ve kollar arasında sabırsızlığının ve aşkı bekleyişinin tüm acılarını unutmuş.

Ve Şah, bir ay boyunca, genç karsının dairesinde, onu bir an bile terk etmeden, sıkı sıkıya birleşmelerinde onunla bedensel olduğu kadar ruhsal bakımdan da uygunluk içinde bulunmanın mutluluğunu duymuş. Ve eşi, daha ilk geceden hamile kalmış.

Bunu izleyerek Şah, çıkıp adalet dağıttığı tahtına oturmuş ve uyruklarının iyiliği uğrunda devlet işleriyle uğraşmış; akşam olunca da eşinin dairesini ziyarete gitmeyi savsaklamamış, bu böylece dokuzuncu aya kadar sürüp gitmiş.

Dokuzuncu ayın son gecesinde, ece doğum ağrılarına tutulmuş ve doğum yaptığı yatakta şafak vakti, Allah ona doğumu kolaylaştırmış ve dünyaya talih ve servetin damgasıyla damgalanmış bir erkek çocuğu doğurmuş.

Şah, bu doğumu haber alır almaz, ferahlığın doruğuna ulaşır-casına ferahlamış ve büyük bir sevinçle mutlulanmış ve haberi getirene büyük değeri olan armağanlar vermiş; sonra eşinin yatağına koşmuş ve yeni doğan çocuğu kollarına alarak onu iki gözünün arasından öpmüş ve güzelliğine hayran olmuş ve şairin şu sözlerinin ona ne kadar uyduğunu görmüş:

Doğduğu anda, Tanrı ona görkemi ve yüceliğın doruğunu
sağlamış ve onu yeni bir yıldız gibi yükseltmiş.

Ey görkemli ve narin göğüslü sûtanaları, siz onu eğik sırtınıza binmeye alıştırmayın; onun bineceğı arslanların ve şahlanan atların katı sırtlarıdır.

Ey sütü çok tatlı ve çok beyaz olan sûtanaları, onu çabucak memeden kesin! Çünkü düşmanlarının kanı onun için en lezzetli içecektir!

Bunun üzerine hizmetçiler ve sûtanaları bebeğın bakımını üstlenmişler ve ebe kadınlar göbek bağıını kesmişler ve gözlerine sürme çekmişler. Ve çocuk bir Şah'ın oğlu Şah olarak doğduğundan ve de çok güzel ve çok parlak olduğundan kendisine Tacü'l-Mülûk¹ adı verilmiş.

1 Tacü'l-Mülûk: Melikler Tacı. Mardrus, *diademe* (hükümdar tacı) olarak çevirmiş. (A.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz onuncu gece olunca, söze başlamış:

Kendisine Tacü'l-Mülûk adı verilmiş. Bu çocuk öpücüklerle ve en güzel sütanaların göğsünde yetiştirilmiş; ve böylece günler, yıllar akıp geçmiş ve çocuk yedi yaşına ulaşmış.

Bunun üzerine, babası Süleyman Şah, en bilgili hocaları tutarak çocuğa güzel yazı yazma, edebiyat ve davranış ve nezaket kuralları ve nahiv ile fıkıh öğretilmelerini emretmiş.

Ve bu hocalar çocuk on dördüncü yaşına ulaşmasıya kadar onu eğitmişler. O zaman, babası öğrenmesini arzu ettiği her şeyi öğrenmiş bulunduğundan, onun bir hil'at giymeye layık olduğunu düşünmüş ve Şah onu bilginlerin ellerinden alarak bir binicilik hocasına emanet edip ona at binmeyi, kargı ve mızrak atmaya ve atmaca ile alageyik avlamayı öğretmesini sağlamış. Ve böylece Emir Tacü'l-Mülûk çok iyi yetiştirilmiş bir binici olmuş; ve de kendisi o kadar üstün bir güzelliğe sahipmiş ki, atlı ya da yaya gezmeye çıktığı vakit ona bakıp görenleri cehennemlik edecek kadar günaha sokarmış.

Delikanlı on beş yaşına ulaşınca, çekiciliği o denli etkili olmuş ki şairler en aşkla dolu güzellemlerini ona adanmışlar; bilgelerin en saf ve en temiz olanları, ondaki büyüleyici sihri görerek yüreklerinin parçalanıp unufak olduğunu ve imanlarının dağıldığını duyumsamışlar. İşte onun gözlerine duyduğu sevgiyle bir şairin yazdığı şiirlerden biri:

Onu öpüp sarmak, tüm bedeninden yayılan misk kokusuyla bayılmak demektir! Sadece meltem ve şebnemle beslenen narin nemli bir dal gibi vücudunu, sıkı bükülüşü altında duyumsamak demektir!

Onu kucaklamak! Ama bu, hiç şaraba dokunmadan sarhoş olmak demektir! Bunu bilmez miyim hiç? Ben ki, bütün bir gece onun tükürüğünden mayalanan misk kokulu şarapla sarhoş olmuşum! Güzelliğin kendisi bile, sabahleyin uyanınca, aynasına bakmış ve efendi ve kölenin kim olduğunu görmüştür! Öyleyse, nasıl, ey çılgınlı-

ğım! Onun güzelliğinden ölümcül yürekler kaçıp kendini kurtarabilsin?

Vallahi! Vallahi! Yaşamam hâlâ mümkünse, yüreğimde onun yangınıyla yaşayacağım! Ama bu tutkum ve onun aşkı beni öldürecekse, ah! Ne mutluluktur bu!

Oysa, bütün bu esinlenme o daha on beş yaşındayken olmuş! On sekiz yaşına ulaştığında ise, her şey bambaşka olmuş! O zaman yeni çıkan ayva tüyleri yanağının gülpembeliğini kadife yumuşaklığına dönüştürmüş ve siyah amber, çenesinin beyazlığında bir ben haline gelmiş. Bu durumda, her bakımdan, tüm akılları ve tüm gözleri, bir şairin onun hakkında yazdığı gibi bulandırmış:

Bakış! Yanmaksızın ateşe yaklaşmak, onun bakışı yanında pek öyle şaşırtıcı bir şey değildir! Ey büyücü, nasıl hâlâ yaşıyorum, ben ki yaşamımı senin bakışlarınla sürdürüyorum! Yanakları! Eğer saydam yanaklarını ayva tüyleri bürümüşse, bunlar tüm yanaklardaki tüyler gibi değil, yaldızlı ve uçucu ipektendir!

Ağzı! Bana gelip safça, “Yaşam iksiri ve kaynağı nerededir, yaşam iksiri ve kaynağı hangi topraklarda akar?” diye soranlara

“Yaşam iksiri mi? Onu da, kaynağını da tanıyorum, tanıyorum onu!” derim.

O, boynu narin ve eğik bir genç alageyik gibi ince ve tatlı bir delikanlının ağzıdır, boyu bükülgen bir delikanlının!

O, ince ve canlı bir alageyiğin nemli ve yosunlu dudağı gibi, bir delikanlının koyu kırmızı renkte nemli, tatlı dudağıdır!

Bütün bunlar on sekiz yaşının verdiği esinlermiş; ama, erkeklik yaşına ulaşıncı, Emir Tacü'l-Mülûk o kadar yakışıklı olmuş ki, enine boyuna tüm Müslüman ülkelerde anılan bir örnek haline gelmiş. Dostlarının ve yakın arkadaşlarının sayısı da gittikçe artmış ve yöresini çevreleyen herkes onun yüreklerde hüküm sürdüğü gibi sonunda ülkede de hükmettiğini görmek için candan dileklerde bulunuyorlarmış.

O dönemde, Emir Tacü'l-Mülük, babası ile anasının yokluğunda duydukları kaygılara karşın, av yapmayı ve ormanlarda dolaşmayı tutku haline getirmiş. Ve bir gün kölelerine on günlük bir azık hazırlayarak kendisiyle birlikte sürekli avına gelmelerini buyurmuş. Dört günlük bir yürüyüşten sonra, avı bol, her türlü vahşi hayvanların mekân tuttuğu ve birçok kaynak ve dereyle sulanan bir yere gelmişler.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülük, av işareti vermiş. Hemen tıkHz bir toprak üzerinde geniş bir ağ kurmuşlar ve kıskırtıcılar yöreye dağılarak, şaşırان hayvanları ürküterek merkeze doğru sürmeye başlamışlar; ve vurulması güç olan hayvanları panterler, köpekler ve şahinlerle izlemek üzere bunları salıvermişler. O gün, gazeller ve öteki av hayvanları bakımından çok verimli olmuş. Bu da av panterleri, köpekleri ve şahinleri için çok şenlikli bir gün olmuş. Ve av bir kez sonuçlanınca, Emir Tacü'l-Mülük dinlenmek üzere bir ırnak kıyısına oturmuş ve av ürününü avcılar arasında dağıtmış, en güzel bölümünü de babası Süleyman Şah'a ayırmış.

Sonra, o gece aynı yerde, sabaha kadar uyumuş.

Ertesi sabah uyanır uyanmaz, yanlarındaki arazide geceleyin gelen büyük bir kervanın konakladığını görmüş; ve biraz sonra da tacirlerden ve zenci kölelerden oluşan bir cemaatin çadırlarından çıkarak ırnak kıyısına indiklerini ve abdest aldıklarını görmüş. Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülük adamlarından birini göndererek, bu kimselerin ülkelerinin ve niteliklerinin öğrenilmesini istemiş. Ve yolladığı ulak dönünce, Emir Tacü'l-Mülük'a, "Bu kişiler bana 'Biz buranın kadife yeşilliğini ve akarsuyunun hoşluğunu görerek konaklamış tacirleriz. Ve bilgeliği her ülkede ünlenmiş ve tüm yolculuğa çıkanlara ferahlık sağlamış olan Süleyman Şah'ın yönetimindeki güvenli topraklarda bulunmakla burada korkulacak bir şey olmadığını biliyoruz. Ve zaten kendisine ve özellikle oğlu Emir Tacü'l-Mülük'a pek çok güzel ve değerli armağan da getirmiş bulunuyoruz!' dediler" demiş.

Bu sözleri duyunca Şah'ın oğlu yakışıklı Tacü'l-Mülük "Fakat, vallahi! Bu tacirler yanlarında benim için sakladıkları bunca değerli şeyi bulunduruyorlarsa, niçin gidip bunları kendimiz görmeyelim? Günümüzü hoş geçirmeye de katkıda bulunur

bunlar!” demiş. Ve hemen Emir Tacü'l-Mülûk, dostu avcılar ile birlikte kervanın eyleştiği çadırlara doğru yol almış.

Tacirler Şah'ın oğlunun geldiğini görüp onu tanıyınca, hepsi onu karşılamaya koşmuş ve onu çadırlarına davet etmiş. Onun için, hemen üzerlerine çeşitli renklerde kuş ve hayvan suretleri resmedilmiş kırmızı satenden bir otağ kurmuşlar; içini Hint ve Keşmir ipeklileriyle süslemişler ve kenar suları lekesiz zümrüt karıştınlarak örülmüş bir ipek halı sererek, onun üzerine de şahane şilteler koymuşlar. Emir Tacü'l-Mülûk da halılara oturmuş, şiltelere yaslanmış ve tacirlere mallarını önünde açmalarını emretmiş. Ve tacirler onun önünde bütün mallarını sergileyince, bu yığın içinde en çok hoşuna giden şeyleri seçmiş ve tekrarladıkları para almama önerilerine karşın, onları bol miktarda para kabul etmeye zorlamış.

Sonra, aldığı şeyleri kölelere taşıtarak, atına binip yeniden ava dönmek istemiş; ama birdenbire önünde, tacirler arasında, genç bir...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu göreyek yine yavaşça susmuş ve öyküsünü bir gün sonraya ertelemiştir.

Ama yüz on birinci gece olunca, demiştir ki:

Emir Tacü'l-Mülûk, birdenbire karşısında, tacirler arasında, şaşırtıcı güzellikte ve çekici bir solgunluğu olan, kendisine çok yakışan bir giysiye bürünmüş genç bir adam olduğunu farkına varmış. Güzel olduğu kadar solgun yüzü, bir ana, bir baba ya da çok değerli bir dostun yitirilmesi gibi büyük bir derdin damgasını taşıyormuş.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk, yüreğinin kendisine karşı eğilim duyduğu bu genç adamı tanımadan asla oradan ayrılmak istememiş ve ona yaklaşıp selam vermiş; ve ilgilenerik kim olduğunu ve neden böyle kederli olduğunu sormuş. Ama yakışıklı genç adam, bu soruya, gözleri yaşla dolarak ancak şu iki sözcükle “Ben Aziz'im!” diyerek yanıt verebilmiş. Sonra öylesine hıçkırıklara boğulmuş ki, düşüp bayılmış.

Kendine geldiği zaman, Emir Tacü'l-Mülûk ona “Ey Aziz, bil ki ben senin dostunum. Haydi bana dertlerinin nedenini söyle!”

demiş. Ama genç Aziz, cevap yerine geçmek üzere, dirseğine dayanarak şu dizeleri okumuş:

Onun gözlerinin büyüleyici bakışından sakın! Çünkü gözevinin çemberinden hiç kimse kurtulamamıştır. Siyah gözler baygın baktıklarında müthiştir. Çünkü siyah ve baygın gözler, yürekleri ince uzun kılıçların parlak çeliği gibi deler.

Özellikle de dilinin tatlılığına kapılmayın, çünkü bir ateş şarabı gibi, en bilge kişilerin bile aklını kaşır.

Onu bir tanısaydınız! Öyle hoş bakışları vardır ki! Ve ipek cildi! Dokunduğu bedeni tatlılığıyla ölümsüz kılar!

Altın bir halhalla çevrelenmiş topuğundan kara sürmeyle çerçeveselenmiş gözlerine kadar olan mesafe dikkat çekicidir.¹

Ah! Nerde onun ipekli giysilerinin ince kokusu! Gül esansı damıtan nefesi nerde?

Emir Tacü'l-Mülûk, bu şarkıyı işitince, o an için daha fazla ısrar ederek onu konuşmaya zorlamak istememiş ve ona "Niçin, ey Aziz, bütün öteki tacirler gibi sen bana mallarını göstermedin?" diye sormuş; o da "Ey efendim, benim mal yüküm, aslında, bir şehzadeye uygun gelebilecek nitelikte değildir!" diyerek yanıtlamış. Ama yakışıklı Tacü'l-Mülûk, güzel Aziz'e "Vallahi! Yine de bana onu göstermeni isterdim!" demiş. Ve genç Aziz'i yanibaşında ipek halı üzerinde oturmaya ve kendisine, birer birer, tüm mal yükünü göstermeye zorlamış. Ve Emir Tacü'l-Mülûk, güzel kumaşları gözden geçirmeye bile gerek görmeden, hepsini olduğu gibi satın almış ve ona, "Şimdi Aziz, bana dertlerinin nedenini anlatır mısın? Gözlerini yaşlı ve yüreğini üzgün görüyorum. Oysa, seni bir köşeye sıkıştıran varsa, bunu yapanları cezalandırmak isterim; borç

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde, bu dizeler "Between neck-gold and ankle-gold / So fair is to be seen / That half the valleys in between / May not be told" (Boynundaki altın gerdanlık ile ayaklarındaki halhallar arasındaki bedeni / Görülmeye değer güzelliktedir / Ama tam orta yerdeki vadilerden / Söz edilmemelidir) şeklindedir (Â.Ş.O.)

içinde isen, rahat bir gönülle boçlarını öderim. Çünkü, sana karşı büyük bir yakınlık duyuyorum ve senin için yüreğim yanıyor!” demiş.

Ama genç Aziz, bu sözleri duyunca, yeniden hıçkırıklara boğulmak üzere olduğunu duyumsamış ve şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

Ah! Senin mavi sürmeyle çarpıcı kılınmış siyah gözlerinin cilvesi! Ah!
Kıvrak kalçaların üzerinde vücudunun salınışı! Ah! Dudaklarının şarabı ve ağzının balı! Göğüslerinin kıvrımı ve onların çiçekleyen kor gibi uçları! Ah! Ah!
Seni özlemek, bana bir hükümlünün kurtuluş ümidi beslemesinden daha tatlı gelir! Ya leyl!

Bu şarkıyı duyunca, Emir Tacü'l-Mülûk, oyalanmak için birer birer güzel kumaşları ve ipeklileri gözden geçirmeye başlamış. Ama birdenbire, kumaşlar arasından, genç Aziz'in hemen atılıp telaşla toplamaya kalkıştığı ipekle işlenmiş kare şeklinde bir kumaş parçası elleri arasından kaymış. Aziz kumaşı titreyerek katlamış ve dizinin üzerine koymuş. Ve “Ey Azize, sevgilim benim! Süreyya yıldızına ulaşmak sana ulaşmaktan daha kolay! Sensiz böyle kırgın ben nerelere gideyim! Giysilerimin ağırlığını bile güçlkle taşımaktayken, senin yokluğunun ağırlığını nasıl taşıyım?” diye haykırmış.

Emir, güzel Aziz'in bu şaşkın davranışını ve bu sonuncu dizeleri duyunca, pek çok şaşırmış ve merakın doruğunda, haykırmış...

Ama anlatısının burasında vezirin kızı Şehrazad, sabahın yaklaşmış görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Bunun üzerine bütün bu öyküyü nefesini tutarak izleyen kız kardeşi küçük Dünyazad, kıvrılarak oturduğu yerden “Ey kardeşim Şehrazad, sözlerin ne kadar tatlı, ince, temiz ve zevk duyuran lezzette ve de tazelikleriyle hoş gidici! Hele bu öykü ne büyüleyici ve tüm bu dizeler ne kadar hayranlık uyandırıcı!” demiş.

Şehrazad da ona gülümsemiş ve “Evet, kardeşim! Ama yarın eğer

Allah'ın lütfu ve Şah'ın selim zevkiyle yaşamımı sürdürürsem, ikinize anlatacağım öykü yanında bunun ne hükmü olur?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, "Vallahi! Anlattığı, gerçekten şaşırtıcı ve akla durgunluk veren öykünün sonunu iştmedikçe onu asla öldürtmeyeceğim!" demiş.

Sonra Şehrazad'ı kollarına almış. Ve ikisi, gecenin kalan bölümünü sevişerek sabaha kadar birlikte geçirmişler.

Sonra Şah Şehriyar, adalet sarayına ulaşmak üzere dışarı çıkmış ve Divan vezirler, emirler, mabeyinciler, muhafızlar ve saray halkıyla dolmuş. Başvezir de, kolunun altında o sırada ölmüş olduğunu sandığı kızı Şehrazad için hazırlanan kefenle içeri girmiş. Ama Şah, ona bu konuda hiçbir şey söylememiş ve yargılamaya, memurlar atamaya veya işten aldirmaya, yönetmeye ve askıda olan işleri bitirmeye gayret göstermiş; ve bu böylece akşama kadar sürmüş. Sonra Divan dağılmış ve Şah sarayına dönmüş. Vezir de şaşkınlığın ve perişanlığın doruğuna ulaşmış.

Ama gece olur olmaz, Şah Şehriyar, dairesine girip Şehrazad'ı bulmuş ve her gece yaptığı gibi sevişmeyi de sürdürmüştü.

Ve gecelerden yüz on ikinci geceymiş.

Onların bu durumları sona erince, küçük Dünyazad, halı üzerinde kıvrıldığı yerden ayağa kalkmış ve Şehrazad'a "Ey kardeşim, sana rica ediyorum, Vezir Dendan'ın Konstantiniyye surları altında Şah Davû'l-Mekân'a anlattığı o güzelim yakışıklı Emir Tacû'l-Mülûk'un ve Aziz ile Azize'nin öyküsünü anlatmaya devam et!" demiş.

Şehrazad da kardeşine gülümsemiş ve ona "Evet kuşkusuz! Tüm cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, bu yüce ve iyi huyla donanmış Şah izin verirse!" demiş.

Bunun üzerine, heyecanla beklediği sonucu öğrenmedikçe uyuyamayacak olan Şah Şehriyar "Konuşabilirsin!" diyerek izin vermiş.

Ve Şehrazad demiş ki:

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, Emir Tacû'l-Mülûk "Ey Aziz! Öyle ne saklıyorsun bakalım!" diye haykırmış. Aziz de "Ey efendim, bu sakladığım şey yüzünden baştan beri sana mallarımı göstermek istemiyordum. Şimdi ne yapmalı acaba!" diyerek yanıtlamış. Ve ta ruhundan kopup gelen bir soluk bırakmış. Ama Emir Tacû'l-Mülûk o denli ısrar etmiş ve nezaketle

ağzından laf almaya çalışmış ki, sonunda genç Aziz şu öyküyü anlatmak zorunda kalmış:

“Bil ki ey efendim, bu kumaş parçası konusundaki benim öyküm, oldukça gariptir; ve bu benim için çok tatlı anılarla doludur. Çünkü aslında iki kat olan bu kumaşın bana sağladığı büyük gözlerimden hiç silinmeyecektir. İlk kumaş parçasını bana verenin adı Azize’dir, öbürüne gelince, şimdi onun adını anmak benim için çok acı olacaktır! Çünkü, o beni kendi elleriyle bugün ne isem, o hale getirmiştir. Ama madem ki, bunlardan sana söz etmeye başlamış bulunuyorum, bunun ayrıntılarını da anlatacağım. Kuşkusuz anlattıklarım seni büyüleyecek ve onu saygıyla dinleyeceklere ibret oluşturacaktır!” demiş.

Sonra genç Aziz kumaşı dizinin altından çekip çıkarmış ve ikisinin oturmakta oldukları halının üzerine yaymış. Emir Tacü’l-Mülûk da, bu kumaş parçasının aslında birbirinden ayrı kare şeklinde iki kumaş olduğunu görmüş; bu kumaşlardan birinin üzerine kırmızı altın tellerle karışık, her renkten ipek ibrişimle işlenmiş bir gazel sureti örüldüğünü; öbüründe ise, bu kez simden tellerle ibrişim karıştırılarak işlenmiş, boynunda üç zebecet takılı bulunan bir kızıl altın kolye asılı bir başka gazel bulunduğunu görmüş.

İpek üzerine akla durgunluk verecek şekilde işlenmiş bu kare şeklindeki ipek parçalarını görünce, Emir “Yarattıklarının ruhuna bunca sanat yapma yeteneğini veren Tanrı’ya şükürler olsun!” diye haykırmış. Sonra yakışıklı genç adama, “Ey Aziz, lütfen bize hemen Azize ile ikinci gazeli işleyen hanımın öyküsünü anlat!” demiş. Güzel Aziz de, Emir Tacü’l-Mülûk’a, “Bil ki benim genç efendim...” diyerek cevap verirken...

DÖRDÜNCÜ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

Dostum André Gide'e: "Dedin ki..." (Dünya Nimetleri)

J.C.M.

Ömerü'n-Neman Öyküsünün Sonu; Güzel Aziz'in Öyküsü

Genç Aziz, yakışıklı emir Tacü'l-Mülük'a öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüştü:

Bil ki, ey genç efendim, babam büyük tacirlerden biriydi; ve benden başka oğlu yoktu. Ama babası ölmüş olduğu için, babamın evinde benimle birlikte yetiştirilmiş bir kız yeğenim vardı.

Ölmeden önce amcam; babam ile annemden büyüdüğümüz zaman bizi evlendirmeleri için söz almıştı.

Bundan dolayı bizi her zaman birlikte olalım diye serbest bırakırlardı; ve biz böylece birbirimize bağlanmıştık; geceleyin de bizi birbirimizden ayırmaksızın aynı yatakta yatırırlardı. Bunun sonucunda ortaya çıkabilecek uygunsuz durumlardan hiç kuşkulandırmıyorduk; ancak yeğenim bu gibi durumları benden çok daha iyi biliyordu. Onun beni kollarıyla nasıl kucakladığını ve arkası bana dönük uyurken kalçalarıyla beni nasıl sardığını düşünerek bunu, sonradan anlamıştım.

Beklenen yaşa ulaştığımızda, babam anneme “Artık bu yıl, daha fazla beklemeden, oğlumuz Aziz'i yeğeni Azize ile evlendirmemiz gerekir!” dedi. Ve sözleşme düzenleme gününü aralarında kararlaştırıp düğün için hazırlıklara başladılar; ve de yakınlarını ve dostlarını “Bu cuma, namazdan sonra, Aziz ile Azize'nin evlenme sözleşmelerini düzenleyeceğiz” diyerek çağırdılar. Annem de kendi bakımından, tanıdığı tüm kadınlar ile tüm yakınlarına gidip konuyu anlattı. Çağrılan gereğince karşılamak için, evdeki diğer kadınlarla birlikte, kabul salonunu baş-

tan aşığı yıkadı, döşemedeki mermerleri parlattı, yerlere halılar serip duvarları büyük sandıklarda saklanan güzel kumaşlar ve kanava işleriyle süslediler.

Babama gelince, o da büyük bir istekle tatlıcılara ve şeker-cilere ismarlamalar yaptı ve içki tepsilerinin hazırlanması için gerekli buyrukları verdi. Sonunda, annem çağrılıların gelmesi için saptanan saatten önce, yıkanmam için beni hamama yolladı; ardıma da banyodan sonra giyeyim diye ayırdığı yeni bir giysiyi taşıyan bir köle taktı.

Hamama gidip yıkandıktan sonra, söz konusu gösterişli urbayı giydim. Bu giysi kokulara bulanmıştı; ve öylesine koku saçıyordu ki, gelip geçenler, havaya yayılan kokuyu burunlarına çekmek için caddede duraklıyorlardı.

Böylece o mübarek cuma gününde düğünden önce namaz kılmak üzere camiye doğru yol aldım; tam o sırada düğüne çağırmaı unuttuğum bir dostum aklıma geldi. Gidip onu bulmak ve gecikmeden geriye dönmek için çabucak yürümeye koyuldum; bu yüzden yolumu şaşırarak kendimi hiç bilmediğim dar bir sokakta buldum. Sıcak hamamdan yeni çıktığım ve sırtımdaki kumaşı kalınca olan yeni urba dolayısıyla ter içinde kaldığımdan bu gölgeli, serin sokakta bir duvar önünde yer alan bir kanepeye biraz oturarak soluklanmak istedim; ama oturmadan önce cebimden altın işlemeli bir mendil çıkararak altına serdim. Bir yandan da alnımdan kopan ter yüzüme doğru akıyordu, sıcak yoğundu; ve mendilim altına serili olduğuna göre terimi silecek üzerimde başka mendil de yoktu; buna canım sıkıldı; sıkılınca da terlemem arttı. Sonunda, bu cansıkıcı şaşkınlıktan kurtulmak için, yeni urbamın ucunu kaldırarak yanaklarımdan akmakta olan iri ter damlalarını onunla kurulumak isterken, ansızın önüme, sanki bir rüzgâr esintisiyle gelmiş olan, ipekli kumaştan beyaz bir mendilin düştüğünü gördüm; onun sadece belirmesi bile ruhumu serinletmiş, kokusu ferahlık vermişti. Çabucak onu kavradım ve nereden geldiğini anlamak için başımı çevirip yukarıya baktım; ve gözlerim, ey efendim, bana verdiği dört köşe kumaşa ilk gazeli işleyecek olan genç hanımın gözleriyle karşılaştı. Ve onu...

Anlatısının burasında, *Şehrazad*, sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Fakat yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve onu, üst katın bronz penceresinden eğilmiş bana gülerken gördüm. Doğrusu, dilim çok yetersiz kalacağından, onun güzelliğini anlatmaya kalkışmayacağım.

Sadece şunu bil ki, benim kendisine dikkatle baktığımı gören genç kız, bana şu işaretleri yaptı: İlkin işaret parmağını dudaklarına bastırdı; sonra orta parmağını indirip sol elinin işaret parmağıyla birleştirdi; sonra da onları iki memesinin arasına götürdü. Bunu yaptıktan sonra, başını çekti, pencereyi kapatarak gözden kayboldu.

Tüm tutkunluğum ve şaşkınlığımla, birdenbire arzuyla tutuştuğumu duyumsadım ve ruhumu yücelten o görüntüyü yeniden yakalamak umuduyla gözlerimi pencereden alamadım; pencere ısrarla kapalı kaldı. Ve düşün sözleşmesini ve evleneceğim kızı unutarak orada, o kanepenin üstünde, gün batıncaya kadar umudumu yitirmeden bekledim. Ancak o zaman bekleyişimin nafile olduğunu anladım.

Bunun üzerine kalktım; yüreğim kederli, evime doğru yollandım. Yolda, sadece kokusu bile beni yoğun zevklere boğan ve beni cennette olduğuma inandıran söz konusu mendili açarak köşelerinden birinde harfleri birbirine giren güzel bir yazıyla şu şiirin yazılı olduğunu gördüm:

Bu ince ve karmaşık yazı aracılığıyla gönlümün tutkusunu ona duyurmak için dert yanmaya çalıştım. Çünkü her yazı, onu tasarlayan ruhun kendi damgasını taşır.

Ama dostum, bana “Senin yazın neden böyle, benim bakışlarımı incitecek kadar ince ve dolambaçlı?” dedi.

Ona “Ben kendim, sıkıntılı ve azap içindeyim! Sen aşkın gösterdiği yolu anlayamayacak kadar saf mısın yoksa?” diye yanıt verdim.

Ve mendilin öteki köşesinde de, düzgün iri harflerle şu dize-ler yazılı idi:

Ambere bağlanmış inciler ve kıskanç yapraklar altında utanarak pembeleşen elmalar, dişlerinin ve ayva tüyleri altındaki yanağının aydınlığını ancak anlatabilirler.

Ve eğer sen ölümü anyorsan, onu, sayısız kurbanlar verdirmiş olan siyah gözlerinin ağır bakışında bulacaksın. Ama aradığın sarhoşluksa, sakinin dağıttığı şarabı bir yana bırak! Asıl sakinin kızaran yanağıyla sarhoş ol!

Ve şayet onun tazeliğini tanımak istiyorsan, mersinler onu sana verecekler ve kınlanlığını dalların kınlanlığında bulacaksın!

Tam o sırada, ey efendim, şaşkın şaşkın yürürken, yine de sonunda, ortalık kararınca eve ulaşmış olduğumu anladım. Ve amcamın kızını, gözyaşlarına boğulmuş olarak otururken buldum; ama, beni görünce, hemen gözyaşlarını sildi ve yanıma gelerek soyunmama yardım etti; ve tatlı bir sesle gecikmemin nedenlerini sordu ve bana, tüm çağrılıların, emirlerin, büyük tacirlerinin ve diğerlerinin ve de kadı ve şahitlerin uzun süre gelmemi beklediklerini; ama kimsenin gelmediğini görerek doyuncaya kadar yiyip içtikten sonra çıkıp gittiklerini söyledi. Sonra da “Babana gelince, bu durum onu büyük bir hiddete sürükledi; ve evlenmemizin gelecek yıla kadar geri bırakılacağına yemin etti! Ama sen ey amcamın oğlu, söyle bana, neden böyle davrandın?” diye ekledi.

Bunun üzerine ona “Şunlar şunlar başıma geldi” dedim. Ve ona serüveni tüm ayrıntılarıyla anlattım. Bunun üzerine, kendisine uzattığım mendili eline aldı ve üzerinde yazılı olanları okuyunca, pek çok gözyaşı döktü. Sonra da bana “Seninle hiç konuşmadı mı bu kız?” dedi. Kendisine “Sadece işaretler yaptı; bense bunlardan bir şey anlamadım. Senin beni aydınlatmanı isterdim” diye yanıt verdim. Ve söz konusu işaretleri ona tekrarladım. Bana “Ey benim sevgili yeğenim, benden gözlerimi isteseydin, senin uğruna onları yerinden söker çıkarırdım! Bundan dolayı, bil ki, ruhunu rahatlatmak için, tüm varlığımla sana hizmette bulunmaya ve senin zihnini kurcalayan ve kuşkusuz sana tutulmuş bulunan bu kadın ile buluşmanı kolaylaştırmaya hazırım. Çünkü biz kadınlar için hiçbir gizi bulunmayan

bu işaretler onun seni tutkuyla arzuladığını ve iki gün içinde seninle buluşmak istediğini ortaya koyuyor: iki memesi arasına götürdüğü parmaklar iki sayısını saptıyor; dudaklarına bastır-
dığı parmağı ise, senin, bedenine yaşam sağlayan ruhuna denk olduğunu gösteriyor. Bu yüzden sana olan aşkım dolayısıyla, ne türden olursa olsun, hizmetinde bulunacağıma güven! İkinizi de kanatların altına alarak koruyacağım!” dedi. Bunun üzerine ona, bağlılığından ve bana umut veren güzel sözlerinden ötürü teşekkür ettim ve buluşma saatini beklemek üzere iki gün evde kaldım. Çok hüznüydüm; ve başımı, beni yüreklendirmeyi ve yüreğimi pekiştirmeyi hiç bırakmayan yeğenimin dizlerine koydum. Ve buluşma saati yaklaşıncı, yeğenim giyinmeme yardım etti; ve ellerime kokular sürdü...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

Güzel Aziz, öyküsünü, genç emir Tacü'l-Mülük'a anlatmayı şöyle sürdürmüştü:

Ve ellerime kokular sürdü ve giysilerimi aselbentle tutsüledi; beni sevgiyle kucaklayarak bana “Ey benim sevgili yeğenim, işte huzura ulaşacağın saat geldi. Cesaretini topla ve bana yatışmış ve doymun olarak geri dön! İşte ben sana, ruhsal barış diliyorum ve sen mutlu olmadıkça mutlanmayacağımı söylüyorum. Ama serüvenini anlatmak üzere bana çabucak geri dön! İkimiz için daha nice güzel ve kutsanmış geceler olacak!” dedi. Bunun üzerine çarpan yüreğimi yatıştırmaya ve heyecanımı bastırmaya çalıştım; ve yeğenimden izin alarak evden çıktım. O gölgeli sokağa ulaşıncı, heyecanın doruğuna ulaşarak söz konusu kanepeye gidip oturdum. Ve de oturur oturmaz pencerenin açıldığını gördüm; ve hemen başımın döndüğünü duyumsadım. Ama kendimi toparladım ve pencereye doğru baktım; ve genç kızın belirlediğini gördüm. Bu tapınılı yüzü görünce sarsıldım ve titreyerek kendimi kanepenin üzerine bıraktım. Genç kız, gözlerinde belirli bir parlaklıkla bana bakmayı sürdürdü; elinde de göze batır şekilde bir ayna ile al bir mendil tutuyordu. Ama birdenbire, hiçbir söz

söylemeden, giysisinin yenlerini kaldırdı ve omuzlarına kadar kollarını açtı; sonra elini açarak beş parmağını aralayıp göğüslerine dokundu; sonra aynayı ve al mendili tutarak ellerini pencereden dışarıya uzattı; ve kaldırıp indirerek mendili üç kez salladı; sonra mendiliyle burma ve katlama hareketleri yaptı; ve başını bana doğru eğerek uzun uzadıya baktı ve canlı bir hareketle geri çekilerek pencereyi kapayıp gözden kayboldu. Hepsi bu kadar! Hem de tek bir söz bile söylemeden! Aksine! Beni öyle tahmin edilemez bir şaşkınlık içinde bıraktı ki, orada kalayım mı, gideyim mi bilmiyordum; ve kuşku içinde, saatlerce o pencereye bakarak geceyarısına kadar orada kaldım. O zaman, tedirgin bir halde eve döndüm; gözleri ağlamaktan kızarmış, keder ve boyun eğmenin damgası yüzüne vurulmuş zavallı yeğenimi, beni beklerken buldum. Ve de kudretim tükenmiş olarak, acınacak bir halde, yere düştüm. Ve yeğenim, hemen yanıma koşarak beni kollarına alıp gözlerimi öptü; giysisinin yenleriyle gözyaşlarını sildi ve ruhumu yatıştırmak için bana, çiçek suyuyla hafifçe kokulandırılmış bir bardak şurup içirdi; sonra sakın bir edayla bütün bu gecikmemin ve kederli halimin nedenlerini sordu.

O zaman ben, hüznü yorgunluğumla kırıgın olduğum halde, o bilinmeyen hoş kadının hareketlerini tekrarlayarak ona her şeyi anlattım. Ve yeğenim Azize bana “Ey canım Azizim! Bu işaretlerden, özellikle beş parmak ile aynadan çıkan anlam bence şudur ki genç kız, beş gün içinde sokağın köşesindeki dükkâna bir haber bırakacak!” dedi. Bunu duyunca “Ey kalbimin kızı, acaba sözlerin gerçek midir? Ama, ben de sokağın köşesinde bir dükkânın bulunduğunu fark ettim. Gerçekten bir Yahudi esnaf var orada!” diye haykırdım. Ve artık anılarının çalkantısına daha fazla dayanamayarak, beni teselli etmek için tatlı sözler ve çok hoş okşama ile destekleyen yeğenim Azize’nin bağrında gözyaşlarıyla hıçkırmaya başladım; o da bana “Düşün ki, ey Aziz, aslında âşıklar yıllar yılı beklemenin acısını duyarlar, yine de dayanma güçlerini yitirmezler; sense, yürek işkencelelerini tadalı bir hafta geçmediği halde, görölmedik bir heyecana ve üzüntüye kaptırdın kendini! Biraz yüreğini bütün tut, ey amcamın oğlu! Ve kalk biraz bir şeyler ye ve sana sunduğum şu şaraptan iç!” dedi.

Ama ben, ey genç efendim, ne bir lokma ekmek yiyebildim ne de bir yudum şarap içebildim; ve de tüm uykumu yitirdim; yüzüm sapsarı oldu ve mutlu çizgilerini yitirdi. Çünkü, ilk kez tutkunun sıcaklığını duyuyor ve aşkın acı ve tatlı yanlarını tadıyordum.

Böylece, bekleyişimin sürdüğü beş gün içinde, son derece zayıfladım ve benim yüzümden üzüntüye kapılan yeğenim, bir an bile yanımdan uzaklaşmadı ve gece gündüz dizimin dibinden ayrılmadan bana âşıkların öykülerini anlattı; ve uyuyacağı yerde, bana göz kulak oldu; hatta onu bazen kaçamak gözyaşlarını çabucak silerken yakaladım. Sonunda, bu beş gün bitince, beni ayağa kalkmaya zorladı ve su ısıtıp beni evin hamamına soktu; sonra da giyinmeme yardım ederek bana “Koş çabuk buluşma yerine git! Allah seni beklentilerine kavuştursun ve merhemiyle ruhunu iyileştirsin!” dedi. Bunun üzerine, çabucak evden çıktım ve Yahudi esnafın dükkânına koştum.

O gün cumartesiydi; ve ne yazık ki, Yahudi dükkânını açmamıştı. Her şeye karşın, dükkânın kapısının önüne oturdum; ve akşam güneş batarken müezzinin sesi minareden duyulmaya kadar orada bekledim. Hiçbir sonuç alamadan gecenin ilerlemekte olduğunu görünce eve dönmeye karar verdim. Ve artık ne dediğini ve yaptığını bilmeyen sarhoş bir adam gibi oraya ulaştım. Ve zavallı yeğenim Azize’yi orada, odada, ayakta, yüzü duvara dönmüş ve bir kolunu bir mobilyaya dayamış, bir elini de yüreğinin üzerine bastırarak dururken ve üzgün bir edayla bahtsız aşklar üzerine şikâyetçi dizeler okurken gördüm.

Ama benim varlığımın farkına varır varmaz, yeninin ucuyla gözlerini silip önüne geldi, acısını benden gizlemek için gülümsemeye çalışarak, “Ey sevgili yeğenim, Tanrı mutluluğunu daim kılsın! Geceleyin boş sokaklardan böylesine yalnız başına geri döneceğine, niçin gecenin geri kalan kısmını da sevdiğin genç kızla geçirmedin?” dedi. O zaman ben, sabırsızlıkla ve bir an için yeğenimin benimle alay ettiğini düşünerek onu sertçe ve kaba bir tarzda ittim, kanapenin üzerine düştü, başı kanepenin kenarına çarptı ve alnında derin bir yara açıldı ve bol bol kan aktı. Bunun üzerine benim zavallı yeğenim, benim kabalığımla üzülecek yerde, tek bir başkaldırı sözü etmeden, sakince kalktı

ve bir parça kav tutuşturarak yarasını temizledi ve mendiliyle alnını sardı; mermerlere bulaşmış kanı sildi, sonra da hiçbir şey olmamış gibi sakın bir gülümsemeyle yanıma geldi ve bana olanca tatlılığıyla dedi ki...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş; izin almış olmasına karşın yavaşça susmuş.

Ama yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, sakın bir gülümseyişle yanıma geldi ve sesinin olanca tatlılığıyla bana “Ey amcamın oğlu, nahoş sözlerle sana ıstırap vermiş olmaktan dolayı çok üzuldüm. Lütfen beni bağışla ve olup biteni bana anlat da sana bir yardımım olup olmayacağını anlayayım!” dedi. Bunun üzerine kendisine başıma gelen ters durumu ve o bilinmeyen kadından haber almanın tüm olanaksızlığını anlattım. Azize de bana “Ey gözümün nuru Aziz, hiç kuşku duymadan, senin gayelerine ulaşmakta olduğunu söyleyebilirim; çünkü bütün bunlar genç kızın senin aşkının derecesini ve kendisi hakkında ne denli sabır göstereceğini anlamaktan öte bir anlam taşımaz. Böyle olunca da sen, yarından tezi yok, gidip yine pencerenin altındaki o kanepenin üzerine otur; kuşkusuz beklentilerine bir çözüm bulursun!” dedi. Sonra yeğenim bana, yemek dolu tabaklarla donanmış bir tepsi getirdi; ama hepsini kaba bir davranışla ittim; tüm porcelen tabaklar havaya fırladı ve halının üstünde yuvarlandı. Böyle davranarak hiçbir şey yiyip içmek istemediğimi açığa vurdum. Bunun üzerine zavallı yeğenim dikkatle ve sessizce yere yayılan ve halıyı kirleten döküntüleri topladı ve uzandığım şiltenin ayak ucuna gelip oturdu; ve bütün gece, sonsuz bir tatlılıkla kibar ve okşayıcı söz söyleyerek bir yelpazeyle beni serinletti durdu. Benise “Âşık olmak ne büyük delilik!” diye düşünüyordum. Sonunda sabah belirdi ve çabucak ayağa kalktım ve gidip dar sokaktaki kanepenin üzerine oturdum.

Kanepeye ancak oturmuştum ki, pencere açıldı ve kamaşan gözlerimin önünde tüm ruhumu kaplayan kişinin o güzelim başı belirdi. Tüm dişlerini açığa vuran hoş bir gülüşle bana gülümse-di. Sonra bir an için kayboldu ve elinde bir torba, bir ayna, bir

çiçek saksısı ve bir fenerle geri döndü. Ve de yaptığı şey şu oldu: İlkin aynayı torbaya koydu, torbanın ağzını büzdü, sonra hepsini birden odaya fırlattı; sonra da tapılası bir hareketle saçlarını çözdü, tüm ağırlığıyla yöresine saçıp tüm yüzünü örttü; sonra feneri saksının ortasına, çiçeklerin arasına koydu; en sonunda da hepsini alıp gözden kayboldu. Pencere de kapandı. Ve yüreğim, kızla birlikte uçup gitti. Durumum da durum olmaktan çıktı.

Bunun üzerine, tecrübemle beklemenin yararsız olduğunu bildiğimden, oradan ayrılp kederli ve kahrolmuş bir halde, eve doğru yollandım. Orada zavallı yeğenimi ağlarken buldum. Başına iki sargı dolamıştı. Biri yaralı alnını, öteki benim yokluğumda ve tüm kederli günlerde döktüğü gözyaşlarından hasta olmuş gözlerini sanyordu. Beni fark etmeden, başını eğmiş ve bir eline dayamış olarak, yavaşça, şu hayranlık verici dizeleri okuyordu:

Ah! Seni düşünüyorum Aziz! Benden uzağa, nerelere kaçtın? Cevap ver, Aziz! Nerede mesken tuttun, ey tapınılan avare?

Sen de kendince düşün Aziz! Bil ki, mutluluğumu kıskanan Baht, seni nereye sürüklerse sürüklesin, Azize'nin zavallı yüreğinin sana sakladığı sıcak sığınağı oralarda bulamazsın!

Sen beni dinlemiyorsun Aziz! Ve uzaklaşıp gidiyorsun! Ve işte boyna akan bu gözyaşlarıyla gözlerim sana olan acımasını dile getiriyor.

Oh! Temiz bir suyun saydamlığında susuzluğunu gider; ya da daha iyisi, bırak kederim, derin göz çukurlarımda biriken acı gözyaşlarının tuzunu, güç kazanmak için içsin! Ah! Ağla yüreğim ağla, sevgilinin yokluğunda... Seni düşünüyorum Aziz! Benden uzağa, nerelere kaçtın? Cevap ver, Aziz! Nerede mesken tuttun, ey tapınılan avare?

Bu dizeleri okuyup bitirince, dönüp beni gördü; ve hemen benden acısını ve gözyaşlarını saklamaya gayret etti; ve yanıma gelerek bir an, tek bir hece bile söylemeksizin ayakta durdu; sonunda bana "Ey yeğenim, otur ve bana bu kez başına ne gel-diyse anlat!" dedi. Ben de ona, gizem dolu genç kızın davranış-

larını tüm ayrıntılarıyla anlatmakta gecikmedim. Azize de bana “Sevin ey yeğenim, çünkü dileklerin yerine geldi! Bil ki, torbaya sokulan ayna, gözden yiten güneş anlamındadır; bu davranışıyla seni yarın akşam evinde bulunmaya çağırılmaktadır; çözülen siyah saç ve onunla yüzünü örtmesi karanlıklarıyla yeryüzünü kaplayan gece anlamındadır; bu davranış, ilkinin bir tekrarlanmasıdır. Saksıdaki çiçekler senin sokağın ardındaki evin bahçesine girmeni anlatmakta; saksının orta yerine konan fenere gelince, bir kez bahçeye girdikten sonra, yanmış bir fenerin bulunduğu doğrultuda yürümeni ve oracıkta seni sevenin gelmesini beklemeni açıkça bildirmektedir” dedi. Ama ben, düş kırıklığının doruğunda “Hatalı açıklamalarınla kaçınıcı kez bana umut vermeye çalışıyorsun! Allah! Aman Allahım! Ne kadar bahtsızım ben!” diye haykırdım. Bunun üzerine Azize, her zamankinden daha okşayıcı bir tavırla benim için tatlı ve yatıştırıcı sözler söylemeye başladı. Ama yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyor ve kızgınlığının aşırılığını görerek bana, yiyecek içecek de getirmeyi göze alamıyordu.

Bununla birlikte ertesi gün, akşama doğru, serüveni göze almaya karar verdim ve özellikle gizlice ağlamasına karşın bana, çıkar gözetmeme ve tam bir feragat konusunda bunca örnekler vermiş olan Azize’nin esinlendirdiklerinden cesaret alarak ayağa kalktım, boydan boya yıkandım; ve Azize’nin yardımıyla en güzel giysimi giydim. Ama dışarı çıkmadan önce, Azize bana perişan bir bakış fırlattı ve sesi hiçkırık dolu “Ey amcamın oğlu, bu saf misk tanesini al ve bununla dudaklarını kokulandır. Sonra, sevdiğini görüp ondan keyfince doyurucu bir sevgi aldıktan sonra, lütfen bana, şimdi sana söyleyeceğim dizeleri ona okuyacağını vaat et!” dedi. Ve kollarını boynuma atarak uzun uzun hiçkırkı. Bunun üzerine ona istediği yemini vererek genç kıza o dizeleri okuyacağımı söyledim. Azize yatışarak niyetini pek iyi anlamadığım ve gelecekteki kerametini kavrayamadığım şu dizeleri bana okudu ve ayrılmadan önce bana da tekrarlattı:

Ey siz, tüm aşıklar!

Allah için, söyleyin bana:

Aşk hiç terk etmeden kurbanını yüreğinde yer tutarsa,

Kurtuluşu ne yoldan olur bunun?

Sonra, oradan çabucak uzaklaştım ve söz konusu bahçeye gelerek kapısının açık olduğunu gördüm; ve bahçenin ta dibinde bir fenerin yanmakta bulunduğunu fark ettim; ve karanlıkta ona doğru yürüdüm.

Bu ışığın bulunduğu yere ulaşınca, kızın orada bulunmayışına şaşım kaldım! Aslında orada, kemerlerle çevrili kubbeleri fildişi ve abanozla işlenmiş; altından yapılmış büyük meşaleler ve altın zincirlerle tavana bağlı billur avizelerle çok hoş ışıklandırılmış harika bir salon gördüm. Ve bu salonun ortasındaki birbirine girmiş renkli kakma desenlerle süslenmiş olan havuz, müziği insanı yenileyen bir su sesi veriyordu. Havuzun yanbaşıda, sedef kakmalı büyük bir taburede üzerine ipek örtü konulmuş gümüş bir tepsi; halı üzerinde de, pişirilmiş topraktan sırla parlatılmış bir testi; bunun ince uzun kulpunda da altın yaldızlı billur bir bardak asılıydı.

Bunları görünce, ey genç efendim, yaptığım ilk iş büyük gümüş tepsinin üzerindeki örtüyü kaldırmak oldu. Örtünün altında bulunan lezzetli şeyler hâlâ gözümün önündedir. Gerçekten orada...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve izin alarak, söylemekte olduğu sözlerle son vermiş.

Ama yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

Vezir Dendan, Şah Davû'l-Mekân'a anlatmakta olduğu öyküyü şöyle sürdürmüştü.

Gerçekten, orada, baharla çeşnilendirilmiş, kokular saçan, altın sarısı rengine dört kızarmış piliç; ilkinde portakal suyuyla kokulandırılmış, dövülmüş fıstık ve tarçınla bezenmiş muhallebi; ikincisinde, gulsuyuyla ezilerek lezzetlendirilmiş kuru üzüm; üçüncüsünde –ah, hele bu üçüncüsü!– her bir yufkası sanat eseri olan eşkenar dörtgen biçimindeki baklava; dördüncüsünde, üzerine cömertçe dökülen ağır şurupla neredeyse patlayacak hale getirilmiş kadayıfla dolu dört büyük porselen tabak bulunuyordu. Tepsinin öbür yarısında, benim çok beğendiğim meyveler: arzu uyandırdıklarının âdeta bilincinde olan, olgunluktan hafifçe buruşmuş incirler; ağaç kavunları, limonlar, taze üzümler ve muz vardı. Ve bunların hepsi, aralarına renkli çiçek-

ler: güller, yaseminler, laleler, leylaklar ve nergisler konularak birbirinden ayrılmıştı.

Bunları görünce, içim ferahladı, dertlerimin dağıldığını ve sevincin yüreğimi kapladığını duyumsadım. Ancak, bu yerde, Tanrı'nın yaratıkları arasından herhangi canlı bir yaratığın izine rastlamamaktan da tedirginlik duydum. Ve gelip bana hizmet görecektir ne bir hizmetkâr ne de bir köle görebildiğimden bunlara elimi sürmeyi göze alamadım; ve gönlümün sevdiceğinin belirmesini sabırla bekledim. Ama bir saat geçti, gelen olmadı; ikinci, üçüncü saatler de geçti, hâlâ görünen yoktu. Yatıştırılmayan tutkum nedeniyle, çoktandır bir şeyler yememiş bulunduğumdan, sonunda açlığın ezikliğini içimde duymaya başladım; bunun bilincine varınca da Tanrı'nın lütfuyla, iştahım yeniden açıldı ve zavallı Azize'min bu buluşmaların başarısı ve gizemi üstüne yaptığı açıklamaları düşünemez oldum.

İçimi ezen büyük açlığa artık dayanamayarak ilkin hepsinden üstün tuttuğum o tapılası kadayıfa saldırdım; ve bu lezzetli tatlıdan kim bilir ne kadarını boğazımdan geçirdim. Sanki cennet hurilerinin saydam parmaklarından akıtılmış ruhsal kokularla donatılmış gibiydiler. Sonra da şuruplandırılmış gevrek eşkenar baklava dilimlerine saldırdım ve Tanrı'ya sığınarak midemin boş kalan yanlarını bunlarla doldurdum; ve de üzeri dövülmüş fıstıkla donatılmış beyaz muhallebinin tümünü yutarak gönlümü ferahlattım; sonra da piliçlere yaklaşmaya karar verdim; ve bunlardan bir, iki, üç, belki de dördünü yedim. Doldurulmuş içleri nar tanelerinin mayhoşluğuyla öylesine lezzetlendirilmişti ki, doğrusu kaç tane yediğimi hatırlamıyorum. Bundan sonra ağzımı tatlandırmak için meyvelere yöneldim; damağımı okşarcasına onları ağır ağır yedim; sonra da bir, iki, üç ya da dört kaşık nar reçeli yiyerek yemek işini tamamladım. Ve Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükrettim. Gereksiz bardağı bir yana iterek susuzluğumu sırlanmış toprak testiye başıma dikerek giderdim.

Bir kez karnım doyunca, üzerime büyük bir ağırlığın çöktüğünü ve tüm kaslarımın gevşediğini hissettim; ancak ellerimi yıkayacak kadar güç harcadıktan sonra, halının üzerindeki şiltelere uzanıp ağır bir uykuya daldım.

O gece boyunca neler oldu? Bütün bildiğim, sabahleyin, güneşin kızgın ışıkları altında artık o harika yumuşaklıktaki halılar üzerinde değil, doğrudan doğruya çıplak mermerler üzerinde uzanmış olarak uyandığım ve karnımın üstünde bir tutam tuz ile bir avuç dolusu kömür tozu bulduğumdur. Bunun üzerine kıvrak bir hareketle ayağa kalktım; silkinip sağıma soluma bakındım; ama yöremde ve çevremde tek bir canlı yaratığın izini bulamadım. Şaşkınlığım da, heyecanım da aynı eşitlikte oldu; kendime karşı büyük bir öfke duydum; sonra bedenimin zayıflığından ve uykusuzluğa ve yorgunluğa karşı dayanıksızlığımdan pişmanlık duydum. Kederlenerek evime doğru yol aldım; orada zavallı Azize'yi yavaşça sızlanır ve ağlayarak şu dizeleri okurken buldum:

Raksederek meltem ayağa kalkar ve çayırlardan eserek bana yaklaşır.

Onu kokusundan tanırım, okşayışı saçlarıma dokunmadan da önce...

Ey tatlı meltem, gel! Kuşlar ötüşüyor. Gel! Tüm akışlar kendi yolunu izler.

Seni, ey sevgili, seni kollarıma alabilseydim! Tıpkı sevgilisinin başını göğsüne hapseden bir âşık gibi!

Oh! Kedere dalmış olan bu yüreğin acısını senin nefesinde tatlılaştırmak isterdim.

Sen gittin ey Aziz, bu dünyanın hangi sevinci kaldı benim için ve hangi zevk, bundan böyle yaşam bulacak?

Ah! Bana kim, sevgilinin yüreğinin benimki gibi aşkın ateşinden ve alevlerinden eriyip bittiğini söyleyecek?

Ama, beni görür görmez, Azize canlılıkla ayağa fırladı ve göz yaşlarını silerek çok tatlı sözlerle beni karşılayıp giysilerimi çıkarmakta yardımcı oldu ve bana şunları söylemek üzere birçok kez burnunu çekti ve "Vallah! Ey amcamın oğlu, giysilerinden kalan koku, hiç de seven bir kadının kokusu değil! Haydi bana olan biteni anlat!" dedi. Ben de acele onu hoşnut ettim. Bunun üzerine yüzü çok endişeli bir hal aldı ve bana korkulu bir edayla "Vallah! Ey Aziz, artık senin sorununu sakın karşılayamıyorum. Şimdi,

bu bilinmeyen kadının seni büyük sıkıntılara sokarak denemeye kalkıştığından korkmaktayım. Bil ki, gerçekten, çıplak karnına koyduğu tuz, tutkulu bir âşık olarak seni, uykuya ve yorgunluğa yenildiğin için pek yavan bulduğu anlamındadır. Böylece, sevgili Azizim, bu kadın konuğuna kibarlık gösterecek ve onu yavaşça uyuracak yerde, böylece küçümseyerek tavır alıyor ve onun yiyip içmek ve uyumaktan başka şeye yaramadığını göstermek istiyor. Ah! Tanrı seni acımasız ve kalpsiz olan bu kadının aşkından korusun!” dedi. Ben, bu sözleri duyunca, göğsümü dövdüm ve “Suçlu olan benim; çünkü Allah da biliyor ya, bu kadın haklıdır, âşıklar uyumazlar. Ah! Hatamla, bu uğursuzluğu kendi üzerime çeken benim. Lütfen, söyle bana ey amcamın kızı, şimdi ne yapayım? Ah! Söyle bunu bana!” diye haykırdım.

Zavallı yeğenim Azize, beni öylesine seviyordu ki, böylesine üzüldüğümü görünce, acımanın son sınırlarına ulaştı ve...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve ansızın susmuş.

Ama yüz on yedinci gece olunca, Şah Şehriyar’a demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Vezir Dendan, Davû'l-Mekân'a anlatmakta olduğu öyküyü şöyle sürdürmüştü:

Zavallı yeğenim Azize, beni öylesine seviyordu ki, böyle üzüldüğümü görünce, acımanın son sınırına ulaştı ve bana “Başım üzerine, gözüm üzerine! Ama, ey Aziz, eğer koşullar benim dışarı çıkmama ve gidip gelmeme izin verseydi, yararlı olmak benim için ne kadar kolaydı! Geleneklere göre evlenmeye hazırlanırken, kesinlikle evde kalmak zorundayım. Bununla birlikte, seninle bu kadın arasındaki ilişkide bir bağlantı kuramadığıma göre, uzaktan da olsa, başarı sağlayabilmem için beni iyi dinle! Ey Aziz, bu durumda, bu gece gene aynı yere dön! Ve de uykunun cazibesine kendini kaptırma! Bundan dolayı da yiyip içmekten el çek, çünkü beslenmek duyguları ağırlaştırıp yumuşatır. Bundan dolayı uyumamaya gayret et, gecenin ilk çeyreği geçtikten hemen sonra sana doğru geldiğini göreceksin! Allah seni sakınsın ve ihanetlerden korusun!” diyerek cevap verdi.

Bunun üzerine ben, gecenin çabucak gelmesi için dileklerde bulundum. Ve tam çıkmak üzere iken Azize, bir an beni durdurarak “Her şeyden önce, genç kız, arzularına doyum sağlayınca, sana öğrettiğim dizeleri ona okumayı ihmal etme!” dedi. Ve ben de “İşittim ve itaat ettim!” diyerek yanıtladım. Sonra da evden ayrıldım.

Bahçeye ulaştınca, bir gün önceki gibi, salonun çok güzel bir şekilde aydınlatılmış olduğunu ve bu salonda, yiyecekler, tatlılar, meyveler ve çiçeklerle donatılmış büyük bir tepsi bulunduğunu gördüm. Bu çiçeklerin, yiyeceklerin ve tüm bu lezzetli şeylerin kokusu burnuma ancak ulaşmıştı ki, kendimi tutamadım ve her şeyle karnımı iyice doyurdum ve sırlı testiden içtim. Ruhum son derece hoşlaştığından, karnım şişinceye kadar yeniden içtim. O zaman doyuma ulaştım. Ama bunu hemen izleyerek göz kapaklarım kapanmaya başladı; uykuyla savaşmak için parmaklarımla onları açık tutmaya çalıştım, ama boşuna! O zaman kendi kendime “Uyumayacağım!” dedim. Ve bir yastık alıp başımı yasladım. Ama bu, benim ertesi sabaha kadar uykuya dalmam için yetti; ve kendimi o harika salonda değil, herhalde seyislerin kullanmalarına ayrılmış sefil bir odada uzanmış buldum; ve karnımın üzerinde de bir koyunun aşık kemiğini, yuvarlak bir topu ve hurma çekirdekleri ile keçiboy-nuzu tanelerini; yanibaşımda da iki dirhem ve bir bıçak buldum. Bunu görünce, şaşkınlık içinde ayağa kalktım ve bütün bu artıkları üzerimden şiddetle silkerek ve başıma gelenlerden hiddete kapılmış olarak hemen eve döndüm ve orada şu dizeleri şikâyetçi bir edayla okuyan Azize’yi buldum:

Gözlerimden dökülen yaşlar! Yüreğimi erittiniz ve bedenimi sürükleyip götürdünüz.

Ve sevgilim gittikçe daha fazla kıyıcı oldu! Ama onca güzel olan sevgili için ıstırap çekmek tatlı değil midir?

Ey Aziz, yeğenim! Ruhumu tutkuyla doldurdun ve içimde ıstırap uçurumları açtın!

O zaman, içim hâlâ küskünlükle dolu, birkaç küfür savurarak onun dikkatini çektim. Ama sabrı bundan etkilenmedi ve hayran

olunacak bir tatlılıkla gözlerini kuruttu ve yanıma yaklaşarak kollarıyla boynumu sardı ve beni sıkı sıkıya bağrına bastı; ben onu itmeye çabalarırken, bana “Oh! Benim zavallı Azizim! Görüyorum ki, bu gece de kendini uykuya kaptırmışsın!” dedi. Ben de artık başka bir şey yapamayarak ve hiddetten boğularak kendimi halıların üzerine attım ve getirdiğim bıçağı da uzağı fırlattım. Bunun üzerine Azize eline bir yelpaze aldı ve yanıma oturarak beni serinletmeye çalıştı ve bana yüreğimi bütün tutarsam, sonunda her şeyin yoluna gireceğini söyledi. Onun isteğı üzerine, uyandığımda karnımın üzerinde bulduğum çeşit çeşit şeyleri ona saydım. Sonra da ona “Allah aşkına! Bütün bunların anlamını bana açıkla!” dedim. Bana “Ah! Azizim, sana uykudan sakınmanı, yiyeceklerin çekiciliğine kendini kaptırmamanı tavsiye etmedim mi?” diye cevap verdi. Ama, ona “Oh! Sen bana sorduklarımı acele açıkla!” diye haykırdım. Bana dedi ki “Bilesin ki yuvarlak top...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görmüş ve ansızın susmuş.

Ama yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Bilesin ki, yuvarlak top, senin yüreğın anlamındadır. Sevgilinin evinde bulunmana karşın havalarda gezen, ne denli az tutuştüğünü gösteren yüreğinin... Hurma çekirdekleri, kalbin meyvesi olan tutkunun sende kesinlikle bulunmamasından ötürü yüreğinin onlar gibi kuru olduğı anlamındadır. Sabır timsali Hazreti Eyüb’ün ağacı olan keçi boynuzunun taneleri, aşıklar bakımından onca değeri olan bu erdemi sana, hatırlatmak için oraya konmuştur; koyunun aşık kemiğine gelince, bunu açıklamaya bile gerek yoktur!” dedi. Bunu duyunca “Fakat, ey Azize, bıçağı ve iki gümüş dirhemi unuttun!” diye haykırdım. Azize de titremeler içinde bana “Ey Aziz, senin için çok korkuyorum! İki gümüş dirhem gözlerinin timsalidir. Bunlarla sana ‘İki gözüm üzerine yemin ederim ki, bir daha gelip uyuyakalırsan, acımağsızın seni bıçakla doğranım!’ demek istiyor. Ey amcamın oğlu, çok korkuyorum!” dedi. Bunu duyunca yüreğim onun acısını paylaştı ve ona “Ey amcamın kızı, Allah aşkına bunun çaresi nedir? Bu umarsız felaketten kurtulmam için bana yardım et!” dedim. O

da bana “Dostlukla ve saygıyla! Ama benim sözlerimi dinlemen ve onlara uyman gerek! Yoksa yapılacak başka şey yok!” dedi. “İşittim ve itaat ettim! Babamın başı üzerine yemin ederim!” diye cevap verdim.

Bunun üzerine Azize, vaadime güvenerek mutlulandı ve beni kucaklayarak dedi ki: “Pekâlâ! İşte anlatıyorum: Bütün gün burada uyumalısın; böylece gece orada iken, kendini uykuya kaptırmazsın! Uyandığında, ben sana yiyip içmek için ne gerekirse vereceğim; böylece korkacak bir şey kalmaz” dedi. Gerçekten, Azize beni yatmaya zorladı ve beni tatlı tatlı ovuşturmaya koyuldu; ben bu tatlı ovuşturmaların etkisiyle uyumakta gecikmedim; akşama doğru uyandığımda, onu yanımda otururken ve elindeki yelpazeyle beni serinletirken buldum. Onun ben uyurken boyna ağlamış olduğunu anladım; çünkü giysileri gözyaşlarının izlerini taşıyordu. Bunun üzerine Azize, bana yiyecek şeyler getirip lokmaları kendi eliyle ağzıma sokarak yedirdi; bana sadece yutmak ve doyuncaya kadar yemek zahmeti kaldı. Sonra bana içmek için bir tas şekerli gülsuyunda erimiş çiğde şerbeti verdi; bu da beni adamakıllı serinletti. Sonra ellerimi yıkadı ve miskle kokulandırılmış bir peşkirle kuruladı ve ellerime kokulu sular serpti. Sonra hatırı sayılır güzellikte bir urba getirdi ve bunu bana giydirdi; ve bana “Eğer Allah isterse, bu gece, senin için beklentilerinin gecesi olacak!” dedi. Sonra beni kapıya kadar götürerek “Ama, özellikle tavsiyelerimi unutma!” diye ekledi. Ona “Hangilerini?” diye sordum. Bana “Ey Aziz! Sana öğrettiğim dizeleri!” dedi.

Böylece, daha önceki gecelerde olduğu gibi bahçeye ulaştım. Kemerli kubbenin bulunduğu salona girip görkemli halıların üzerine oturdum. Gerçekten tıka basa karın doyurmuş olduğumdan, tabaklara ilgisizlikle baktım ve böylece geceyarısı gelinceye kadar bekledim. Kimseler görünmüyordu; bir çıtırtı bile yoktu. Bu durumda geceyi bir yıl geçmişçesine uzun buldum; ama sabrettim ve biraz daha bekledim. Böylece gecenin üç çeyreği akıp gitmiş ve şafağın muştucusu horozların ötme zamanı gelmişti. Bir yandan da açlık beni sarmaya başladı; ve gittikçe o kadar kuvvetle kendini duyurdu ki, içim tabaklardaki yiyecekleri tatmak arzusuyla doldu; ve artık içimden geçenlere dayanamaz oldum; hemen ayağa kalktım; tepsinin üzerindeki büyük örtüyü kaldır-

dım ve doyuncaya kadar yedim; sonra bir bardak, sonra iki bardak, sonunda da onuncu bardağa ulaşınca kadar şarap içtim. Başım ağırlaştı; ama ben, canla başla direniyor, kendimi kasıyor ve başımı her yana sallayarak uykuyu defetmeye uğraşıyordum; ama, artık dayanamayacak ve kendimi koyverecek bir hale geldiğim sırada bir gülme ve bir etek hışırtısı duyar gibi oldum. Kıvrak bir şekilde ayağa kalkmak ve ellerimi ve ağzımı yıkamak için ancak zamanım oldu; o sırada dipteki perdenin kaldırıldığını gördüm. Ve gülerek, yöresinde yıldızlar kadar güzel on genç esire olduğu halde, kız içeri girdi. Gökteki ayın ta kendisi gibi idi. Kenarı tamamıyla kırmızı altın tellerle işlenmiş yeşil satenden bir giysiye bürünmüştü. Onun hakkında sana sadece bir fikir vermiş olmak için, ey genç efendim, şairin şu dizelerini okuyacağım:

İşte karşında! Yüksekten bakan, harika kız! Dügmesiz yeşil giysileri arasından göz kamaştıran göğüsleri neşeyle belirliyor; saçları da çözülmüş. Ve ben, hayran, adını soracak olsam, bana 'Ben âşıkların yüreklerini ölümsüz bir ateşle yakan kişiyim!' der. Ve ona, aşk işkencelerinden söz edersem, bana 'Ben sağır bir kaya ve yankısız bir gökyüzüyüm! Ey gafil! Kayanın sağırlığından ve gökyüzünün yankısızlığından şikâyet edilir mi hiç!' der. Ama, ben, yine de ona 'Ey kadın! Yüreğin kayaysa, bilesin ki benim parmaklarım, bir zamanlar Musa'nın kilerin yaptığı gibi, kayadan bir kaynağın berraklığını fışkırtırlar!' derim.

Ve gerçekten, ey genç efendim, bu dizeleri ona okuyunca, bana güldü ve dedi ki: "Çok güzel dizeler bunlar! Ama bu kez nasıl oldu da kendini uykunun pençesinden kurtarabildin?" Ona "Senin gelişinin rüzgârı ruhumu canlandırdı da ondan!" diyerek yanıt verdim.

Bunun üzerine kölelerine dönüp onlara göz kırptı; bunu görünce uzaklaşarak salonda bizi yalnız bıraktılar. O da iyice yakınımaya gelerek oturdu; göğsünü bana yaslayarak kollarını boynuma sardı. Ben de dudaklarımı dudaklarına bastırdım; ve üst dudağını emdim; o sırada o da benim alt dudağımı emiyordu; sonra beline sarıldım ve bücktüm; ve ikimiz birden halının üze-

rine yuvarlandık. Bunun üzerine bacaklarının arasındaki narin açıklığa kayarak girdim ve tüm giysilerini soydum. Ve öpüşlerin, okşamaların, çimdiklemelerin ve ısırmaların, bacakların ve kalçalarının havalanıp inmelerinin ve salon boyunca çılgınca kaçıp kovalamacaların birbirine karıştığı bir sevişme çabasına giriştik. Öyle ki sonunda kız, tükenmişçesine ve arzudan ölürcesine kollarıma düştü; o gece, âdeta gönlümce tatlılıklar getiren ve duygularım için şenlik oluşturan bir gece oldu. Şairin dediği gibi:

Neşe doluydu o gece ve bahtımın tüm geceleri içinde kolay ve tadına doyum olmaz letafetteydi! Şarap bardağı da bir an bile al rengini terk etmedi! O gece, uykuya 'Çek git! Sanıyor musun ki, göz kapaklarını seni arzulayacak?' Bacaklara ve gümüş kalçalara da 'Yaklaşın bakalım!' dedim.¹

Ama sabah olunca, ondan izin istemekteyken, beni bir an durdurdu ve bana "Biraz bekle! Sana göstermek istediğim bir şey var..." dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Aziz öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüştü:

Beni bir dakika durdurdu ve bana "Biraz bekle! Sana göstereceğim bir şey ve vermek istediğim bir öğüt var!" dedi. Bunun üzerine, biraz şaşırmış, yeniden onun yanına oturdum; bir bohça açtı ve içinden şurada karşında gördüğün, üzerinde ilk gazelin işlenmiş olduğu dört köşe ipek kumaşı çıkardı, genç efendim. Ve bunu bana verirken "Bunu titizlikle sakla! Bu, dostlarımdan bir genç kızın, Kâfur ve Billûr Adaları Sultanı'nın elinden çıkmadır. Bu bergüzarın² senin için, yaşamda, büyük

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde bu şiir şöyle çevrilmiş: "On this preferred and easy night / The cup was never empty of its red; / I said to sleep: / We know you not' and / I said 'I know you' to her tights of silver white." (Bu seçkin ve rahat gecede / Bardak, şaraptan yana hiç boş kalmadı. / Uykuya: 'Seni tanımıyorum' dedim: / Gümüş beyazlığındaki kalçalara ise, 'Sizi tanıyorum' dedim. (Â.Ş.O.)

2 Bergüzar: Hatıra eşyası. (Â.Ş.O.)

bir önemi olmalı; ve de sana bunu vereni hatırlatmalıdır!" dedi. O zaman ben de, şaşkınlığın doruğunda, ona sevgi gösterileriyle teşekkür ettim ve yanından ayrılmak için ondan izin aldım. Ama başıma gelen tüm harika şeylerin etkisi altında, Azize'nin bana ezberlettiği dizeleri okumayı unuttum.

Eve ulaştığımda, zavallı yeğenimi yatmış buldum; yüzü yakın bir tehlikeyi gösteren izler taşıyordu; ama benim içeri girdiğimi görünce, ayağa kalkmak için epeyce gayret sarf etti; beni bağrına bastı ve uzun uzadıya göğsünün üzerinde tuttu; ve bana "Sana öğrettiğim dörtlüğü okudun mu?" diye sordu. Bunu duyunca şaşırdım ve ona "Ah! Unuttum okumayı! Bunun nedeni de, ipek kumaş üzerine işlenmiş olan şu gazeldir!" dedim. Ve onun önünde kumaşı açıp söz konusu gazeli gösterdim. Bunu görünce artık Azize kendini tutamadı ve önümde hıçkırıklar kopardı ve gözyaşları arasında bana şu dizeleri okudu:

Ah! Zavallı yürek, söylesene: Tüm bağılıkların sonunun
bıkkınlık olması kaide ve tüm dostlukların sonu kopukluk
değil midir?

Sonra da "Ey yeğenim, Allah aşkına, gelecek sefer ona dörtlüğü okumayı unutma!" diye ekledi. Kendisine "Onu bana bir kez daha tekrarla, çünkü hemen hemen unuttum" diye yanıt verdim. Bunun üzerine bana dörtlüğü tekrarladı ve ben de iyice kafama soktum; sonra da, akşam olunca, bana "İşte saati geldi! Allah seni güvenlikle kollasın!" dedi.

Bahçeye ulaştınca, salona girdim ve orada sevgilimi beni bekler buldum; beni hemen karşılayıp kucakladı ve beni kucağına oturttu; sonra, yiyip içmemizi bitirince, tam bir cinsel doyum sağlayarak birbirimize sahip olduk. Burada sabaha kadar olan sevgi savaşımızın ayrıntılarını anlatmak yararsız. O zaman, bu kez, Azize'nin dizelerini ona okumayı unutmadım:

Ey siz, tüm âşıklar! Allah için söyleyin bana: Aşk hiç terk etmeden kurbanının yüreğinde yer tutarsa, kurtuluşu ne yoldan olur bunun?

Bu dizelerin, dostumun üzerindeki etkisini sana asla anlata-mam efendim; heyecanı öylesine büyük oldu ki, yeğenimin çok katı olduğunu söylediği yüreği âdeta göğsünde eridi; ve bol bol gözyaşı dökerek doğaçlamadan şu dizeleri okudu:

O yüce yürekli rakip onurlansın! Tüm sırları biliyor ve ses-sizce saklıyor! Bölüşmeksizin ıstırap çekiyor ve mınıldan-madan sunuyor. Sabrın hayranlık verici değerini biliyor!

Ben de dikkatle dinleyerek, sonradan Azize'ye tekrarlamak için bu dizeleri aklımda tutmaya çalışıyordum. Ve eve döndüğümde Azize'yi şilte üzerinde oturmuş beni beklerken buldum; ona bakan annem de yanında oturuyordu. Zavallı Azize de, yüzünde büyük bir solgunluk taşıyordu; ve öylesine zayıftı ki, sanki bayılacakmış gibi bir hal vardı üstünde... Acıyla gözlerini bana doğru kaldırdı ve kımıldamadan baktı.

Bunun üzerine annem bana şiddetle bakarak başını salladı ve bana "Ey Aziz, yazıklar olsun sana! İnsan nişanlısını böyle yüzüstü bırakır mı?" dedi. Ama Azize, annemin elini tutarak öptü; ancak ısitilebilir bir sesle bana "Ey amcamın oğlu, benim tavsiyemi unuttun mu?" diye sormak üzere onun sözünü kesti. Bunun üzerine ona "Sakin ol, ey Azize! Onu heyecandan heyecana sürükleyen dizeleri kendisine okudum. O da bana şu dizeleri okudu" diyerek kendisine söz konusu dizeleri okudum. Azize de bunları ısitince sessizce ağladı ve şairin şu sözlerini mınıldandı:

Sırnı saklamayı bilmeyen ve de felaketi sabırla karşılamayan kişinin ölümü paylaşmayı dilemekten başka bir şeyi kalmamıştır.

Böyle de olsa! Benim tüm yaşamım her şeyden el etek çekmekle geçip gitmiştir. Dost sözünden mahrum ölüyorum! Ah! Ben ölünce, yaşamımın felaketi olana selamlarımı ulaştırın!

Sonra da "Amcamın oğlu, sevdiğin kızı yeniden gördüğün zaman, ona bu dizeleri oku! Ve yaşam sana tatlı ve kolay olsun, ey Aziz!" diye ekledi.

Gece olunca, âdetim üzere bahçeye geri döndüm ve salonda bekleyen sevgilimi buldum; ikimiz yan yana oturup yedik içtik ve birbirimizle her türden oynastık; sonra da birbirimize sarılarak sabaha kadar yattık. O zaman Azize'ye bulunduğum vaat aklıma geldi, öğrendiğim dizeleri dostuma okudum.

Bu dizeleri iştir iştirmez birdenbire büyük bir feryat kopardı ve korku içinde irkilerek "Vallahi! Bu dizeleri söylemiş olan kişi, şimdi kuşkusuz ölmüş bulunmaktadır!" diye haykırdı. Sonra da "Umarım ki, bu kişi senin bir yakının, bir kız kardeşin ya da bir yeğenin olmasın! Çünkü, hiç tereddüt etmeden sana, şimdi onun ölülere katılmış bulunduğunu tekrarlayarak söylüyorum!" diye ekledi. Bunun üzerine ona "Bu kız, benim amcamın kızıdır ve de nişanlımdır" dedim. Ama o "Ne dedin?" diye haykırdı. "Niye bu tür bir yalan söylüyorsun? Doğru olamaz bu! O gerçekten senin nişanlın olsaydı, onu başka türlü severdin!" diye haykırdı. Ona "Gerçekten nişanlımdır ve de amcamın kızı Azize'dir o!" diyerek sözümü tekrarladım. Bunu duyunca, "Öyleyse bana neden söylemedin? Vallahi bu bağlantıyı bilseydim, asla onun elinden nişanlısını almazdım. Felaket bu! Ama, söyle bana, o bizim bütün aşk buluşmalarımızı biliyor muydu?" dedi. Ben de "Kesinlikle! Ve bana belirttiğin alametlerin anlamını çözen de oydu! Onsuz sana asla ulaşamazdım! Onun yararlı nasihatları ve hayırlı yol göstericiliği sayesinde maksadıma ulaşabildim!" dedim. Bunu duyunca, "Pekâlâ! Onun ölümüne sen neden olmuşsun! Zavallı nişanlının yaşamını mahvettiğin gibi Tanrı da senin yaşamını mahvetsin! Haydi şimdi çabuk git, bak bakalım ne olmuş?" diye haykırdı.

Bunu duyunca, aklıma bu kötü haberle yorarak acele oradan çıktım. Ve evimizin bulunduğu sokağın başına ulaşırken, evin içinde dövünen kadınların yas belirtisi olan haykırışlarını duydum. İçeri girip çıkan komşulardan sorduğum; biri bana "Azize'yi odasının kapısı ardında ölü bulmuşlar!" dedi. Bunun üzerine evin içine daldım; beni ilk gören kimse annem oldu ve bana "Tanrı önünde onun ölümünün sorumlusu sensin! Ve bunun vebali senin boynunadır! Ah! Oğlum, çok kahredici bir nişanlı oldun, sen!" diye haykırdı.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

“Ah! Oğlum, çok kahredici bir nişanlı oldun, sen!” diye haykırdı. Ve beni sitemlere boğup, itham etmeyi sürdürürken içeri babam girdi; bunun üzerine bir an sustu. Babam da cenaze hazırlıklarına başladı; ve tüm dostlarımız ve yakınlarımız gelip hepsi hazır olunca, cenazeyi kaldırdık ve kabir üzerine gidip kurulan çadırlarda üç gün kalarak ve kutsal kitabı okuyarak büyük gömme merasimi için gerekeni yaptık.

Bunun üzerine eve, annemin yanına geldim; rahmetli bahtsız yeğenim hakkında yüreğimin acıyla dolu olduğunu duyumsadım. Annem de yanıma gelip bana “Oğlum, zavallı Azize’nin yüreğini parçalayacak kadar ona karşı seni kusurlu kılan nedenleri artık bana anlatmanı istiyorum. Çünkü, ey oğlum, ona her ne kadar hastalığının nedenini sordumsa da asla bana açıklamak istemedi ve özellikle sana karşı tek bir acı söz bile sarf etmedi; aksine, senin için, sonuna kadar, hayır duaları okudu. Ey Aziz, Tanrı rızası için bu bahtsız böyle ölüme sürükleyen şeyin ne olduğunu bana anlat!” dedi. Ona “Ben mi? Hiçbir şey yapmadım” dedim. Ama annem ısrar ederek bana “Tam can vereceği sırada onun başucundaydım. O sırada bana döndü ve bir an için gözlerini açarak bana ‘Ey amcamın eşi, benim kanımın bedelini kimseden sormaması için Tanrı’ya yakanlarda bulundum ve yüreğimi kıyıma uğratanları bağışlamasını diledim! İşte artık gerçekten fani bir âlemden ebedi bir âleme geçiyorum!” dedi. Ben de ona “Kızım, ölümden söz etme! Tanrı yakında şifanı verir!” dedim. Ama bana acı bir gülümseyişle baktı ve ‘Ey amcamın eşi, senden oğlun Aziz’e, unutmamasını dileyerek son vasiyetlerimi nakletmeni rica ediyorum. Gittiği yere her ulaştığında orayı terk etmeden önce şu sözleri söylesin: *Ölüm ihanetten daha tatlı ve yeğdir!*’ dedi. Sonra da ‘Beni böylece mutlulandırır ve öldükten sonra da, tıpkı yaşarken yaptığım gibi, onu gözetirim!’ sözlerini ekledi. Sonra yastığını kaldırıp altından, sana vermekle beni görevlendirdiği bir şey çıkardı; ama bunu sana, en has duygulara ulaşip, ölümüne gerçekten üzülüp

gönülünden pişman olduğunu görmeden vermeyeceğime dair de yemin ettirdi. Ben de oğlum, bu şeyi senin için titizlikle sakladım ve ileri sürdüğü koşulun yerine geldiğini gördüğüm zaman onu sana vereceğim!" dedi.

Bunun üzerine anneme "Öyle olsun! Ama bana pekâlâ bu şeyi gösterebilirsin!" dedim. Ama annem sert bir şekilde reddederek yanımdan ayrıldı.

Sen, efendim, yüreğimin sesine kulak asmak istemeyişimden, benim o sırada ne denli düşüncesiz ve ne kadar akli kıt bir dönem geçirdiğimi anlayabilirsin. Zavallı Azize'nin ölümüne ağlayacak ve matemini içimde taşıyacak yerde, eğlenmekten ve hoşça vakit geçirmekten başka bir şey düşünmüyordum. Ve hiçbir şey, sevgilimin yanında bulunmayı sürdürmekten daha lezzetli gelmiyordu bana. Böylece, akşam olur olmaz, onun evine gitmek için acele ettim; onu da beni yeniden görmek için diken üstünde oturur gibi, sabırsız buldum. İçeri girer girmez yanıma koştu, boynuma sarılarak bana, yeğenim Azize'den haber sordu; ben de kendisine onun ölümünün ve cenazesinin kaldırılmasının ayrıntılarını anlatınca, yüreği acıyla sızladı ve "Ah! Ölümünden önce sana yaptığı iyilikleri ve hayranlık verici özverisini bilseydim! Ona ne çok teşekkür eder, onu her bakımdan ne çok ödüllendirirdim!" dedi.

Bunun üzerine ona "Ve de özellikle, bana vasiyet ettiği, sırası gelince benim de sana açıklamam için, son olarak anneme söylediği şu dize var: *Ölüm ihanetten daha tatlı ve yeğdir!*" dedim.

Genç kız bu sözleri duyunca, "Allah ondan merhametini esirgemesin. Bak öldükten sonra bile hâlâ sana yardımda bulunmakta! Çünkü bu sade sözcüklerle senin için düşündüğüm yok etme tasarısından ve içine düşürmeyi kararlaştırdığım tuzaktan seni kurtarıyor!" diye haykırdı.

Bu garip sözleri işitince, şaşkınlığın doruğuna ulaştım ve "Sen ne diyorsun? Nasıl! Biz birbirimize sevgiyle bağlıyız! Oysa sen beni öldürmeyi tasarladığından söz ediyorsun! Beni içine düşüreceğin bu tuzak da neymiş bakalım?" diye haykırdım.

O "Ey çocuk! Ey gafil! Görüyorum ki senin, biz kadınların yapabileceği tüm ihanetlerden hiç haberin yok! Ama bunun üzerinde durmak istemiyorum. Yalnız bil ki, benim ellerimden kur-

tuluşunu yeğenine borçlusun. Bununla birlikte, genç olsun, yaşlı olsun, bundan böyle, benden başka hiçbir kadına ne bir bakış ne de bir sözle hitap etmemen kaydıyla seni bağışıyorum. Yoksa, başına çok felaketler, evet, pek çok felaket gelir! Çünkü seni nasihatlarıyla destekleyen kişi öldüğüne göre, artık seni benim ellerimden çekip kurtaracak kimsen olmayacak. Bu koşulu unutmamaya çok dikkat et! Bir de senden bir ricam olacak!” dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

“Bir de senden bir ricam olacak!” deyince ben de “Ne gibi?” dedim. “Gidip ziyarette bulunmak ve üzerini örten taşa birkaç kederli söz yazmak üzere zavallı Azize’nin mezarına götürmeni istiyorum” dedi. Ona “Allah nasip ederse yarın gideriz!” diye yanıt verdim. Sonra geceyi birlikte geçirmek üzere onunla yat-tım; ama geçirdiğimiz saatler boyunca, boyna bana Azize hakkında sorular sordu ve bana “Ah, niçin bana onun amca kızın olduğunu söylemedin?” deyip durdu; ben de kendimce ona “Sırası gelmişken, ‘Ölüm, ihanetten daha tatlı ve yeğdir’ sözlerinin anlamını bana açıklar mısın?” diye sordum. Ama o, bu konuda bana bir şey söylemek istemedi.

Sabahın ilk saatinde, yataktan kalktı ve içi dinarlarla dolu büyük bir kese aldı ve bana “Haydi! Kalk ve beni onun mezarına götür! Çünkü orada bir türbe yaptırmak istiyorum” dedi. Kendisine “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdim. Ve dışarı çıkarak onun önünde yol aldım; o da fakirlere yol boyunca sadakalar dağıtarak beni izledi; ve her sadaka verişinde “Bu sadaka, Azize’nin ruhunun dinlenmesi içindir!” diyordu. Böylece Azize’nin mezarına ulaştık. O zaman, mezara bir göz attı ve bol bol gözyaşı döktü. Sonra ipek bir torbadan çelik bir makas ve altın bir çekiç çıkardı; ve parlatılmış mermer üzerine güzel bir yazıyla şu zarif dizeleri kazıdı:

Bir gün yolumda giderken, ağaçların gölgesinde yer almış bir mezar önünde durdum; yedi lale boyun bükmüş ağlaşıyordu.

'Kim yatmış olabilir bu mezarda?' diye sordum. Yerin altından gelen bir ses bana 'Ey yolcu! Alnını saygıyla eğ! Burada, sessizliğin barışı içinde bir sevgili yatmaktadır' diye yanıt verdi. Bunu duyunca 'Ey aşk uğrunda ölen, sessizce burada uyuyan kadın! Tanrı dertlerini unuttursun ve seni Cennetin en yüce doruğuna koysun!' diye haykırdım

Bahtsız aşıkla, sizler ölmüş yatarken bile yüzüstü bırakılmışsınız, çünkü mezarınızın tozunu almaya kimseler gelmez! Ben şuracıkta güller ve aşk çiçekleri dikmek istiyorum; daha güzel çiçekler açsın diye de onları gözyaşlarımla sulayacağım.

Sonra ayağa kalktı ve Azize'nin mezarına bir veda bakışı fırlattı ve benimle birlikte sarayının yolunu tuttu. Ansızın çok duygusallaşarak ve boyna tekrarlayarak, bana "Beni asla bırakma!" dedi. Ben de kendisine çabucak, işitip itaat ettiğimi söyledim. Ve düzenli biçimde, her gece, onu ziyaret etmeyi sürdürdüm; beni her zaman büyük bir ferahlık ve sıcaklıkla karşıladı ve bana zevk vermek için hiçbir şeyi esirgemedi. Böylece, onunla yiyip içmekten, sarmaşıp yatmaktan ve her gün birbirinden güzel giysiler ve birbirinden ince gömlekler giymekten geri durmadım. Öyle ki, sonunda epeyce şişmanladım ve keyiflenmenin son sınırına ulaştım; artık hiçbir derdim ve kaygım kalmamıştı; zavallı amca kızımın hayalini bile hatırlamayacak kadar her şeyi unuttum. Ve bu zevkli yaşantı bir yıl kadar sürdü.

Yeni yılın başlangıcında bir gün, hamama gitmiş ve gösterişli bir urba giymiş bulunuyordum, hamamdan çıkınca bir bardak şerbet içmiş; içine koku sinmiş giysilerimden taşan ince kokuları içime çekerek ve kendimi her zamankinden de ferah, yöremdeki her şeyi de bembeyaz görerek ve de yaşam sevincini sonuna kadar duyumsayarak, sanki şarap içmiş birisi gibi kendi ağırlığımdan kurtulmuşçasına yürümekteydim. Bu durumdayken, dostumun göğsünde yatarak ruhumu daha da ferahlatmak arzusu duydum.

Onun evine doğru yönelmiş, Flavta Çıkmazı denen bir sokaktan geçmekte iken, yaşlı bir kadının yolunu aydınlatmak için elinde bir fener ve yenine soktuğu bir mektup olduğu hal-

de, bana doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bunun üzerine durdum; o da beni selamladıktan sonra, bana...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi ikinci gece olunca, söze başlamış:

O da beni selamladıktan sonra, bana “Yavrum, okuma bilir misin?” dedi. Ona “Evet, halacığım!” diye yanıt verdim. O da “Öyleyse, senden rica ediyorum, şu mektubu al! Açıp içindekini bana oku!” deyip mektubu bana uzattı. Aldım, açıp içindekileri okudum. Mektupta, yazanın sağlığının yerinde olduğu, dostça duygular sunup kız kardeşi ile ana-babasına selam yolladığı yazılı idi. Mektubun içeriğini öğrenince, yaşlı kadın ellerini gökyüzüne kaldırdı ve ona iyi haberler duyurduğumdan dolayı bana hayır dualarında bulundu ve bana “Gelip yüreğimi ferahlattığın için Allah da senin tüm dertlerini yok etsin!” dedi. Sonra yeniden mektubu aldı ve yolunu sürdürdü. O sırada şiddetli bir çiş yapma ihtiyacı duydum ve bir duvar dibine çömelerek ihtiyacı giderdim; sonra iyice silkinip giysimi toparladım ve oradan ayrılmak isterken, yaşlı kadının dönüp geldiğini gördüm; elimi tuttu ve alıp dudaklarına götürdü ve de bana “Beni bağışla, efendim, ama senden bana bir iyilik yapmanı dileyeceğim; bunu bana sağlayarak yaptığın iyilikleri tamamlayacak ve Tanrı tarafından ödüllendirileceksin. Senden, buraya çok yakın olan evimizin kapısına kadar gelmeni ve kapının ardından, bu mektubu bu kez de evimdeki hanımlara okumanı rica ediyorum; çok iyi biliyorum ki, bu hanımlar, bu mektubun içeriğini kendilerine özetlememle yetinmeyeceklerdir. Çünkü, bu mektubu yazan, on yıl önce ticaret amacıyla aramızdan ayrılıp, o günden beri kendisinden haber alamadığımız ve ölmüş olduğunu sanarak uğrunda ağlayıp durduğumuz, benim bir başka kızım, onların da öz kardeşidir. Bunu benden esirgememeni rica ediyorum! İçeri girmek zahmetine bile katlanmayacaksın, bu mektubu onlara dışarıdan da okuyabilirsin! Zaten, dua ve barış üzerine olası Peygamberin soydaşlarını rahatlatanlar hakkındaki ‘Kim ki bu dünyanın dertlerinden bir derde uğramış Müslüman kardeşini kurtarırsa,

Allah, öbür dünyada onun günahlarından yetmiş ikisini siler!’ sözlerini de bilirsin!” dedi. Bunu duyunca onun isteğini çabucak yerine getirmek üzere ona “Yolu aydınlatmak ve kılavuzluk etmek üzere önümden yürü!” dedim. Yaşlı kadın da önüme geçti; ve birkaç adım sonunda, bir konağın kapısına ulaştık.

Bu kapı anıtsal büyüklükteydi ve kızıl bakırdan olup işlemeli bronzla kaplanmıştı. Kapının önünde durdum; yaşlı kadın içeriye Farsça seslendi. Ve hemen, nasıl geldiğini anlayamadan, ivedi bir hareketle, çıplak ayaklarıyla yıkanmış mermerlere basarak ve ıslatmak korkusuyla şalvarının uçlarını elleriyle dizinin üzerine kadar kaldırmış olan güleç yüzlü, kıvrak ve tombul bir kız önümdeki yarı açık kapıda belirdi. Beyaz kollarını da omuzlarına kadar, kuytusunda koltuk altları görünür şekilde sıvamıştı. Ben artık onun, alçıdan sütunlar gibi baldırlarına mı, yoksa billur gibi kollarına mı hayran olayım bilemiyordum. İnce topukları değerli taşlarla zenginleştirilmiş altın halhallerle çevriliydi ve narin bilekleri ışık saçan bir çift ağır bilezikle donanmıştı; kulaklarında hayran olunacak güzellikte inci küpeler; boynunda, değer biçilmez mücevherlerden üç katlı bir gerdanlık; saçlarının üzerinde serpiştirilerek elmaslar işlenmiş ince kumaştan bir başörtüsü vardı. Her halinden, özellikle farkına vardığım gömleğinin gevşek uçkurlu şalvarından çıkan uçlarına bakarak, bize kapıyı açmadan önce, oldukça hoş bir çaba içinde bulunmuş olabileceğini düşündüm. Her ne olursa olsun, güzelliği ve harika kalçaları beni alabildiğine düşündürdü; ve kendime karşın şairin şu sözlerini hatırladım:

Ey genç bakire, ey duygularımın neşesi! Senin gizli hazinelerini keşfetmek için giysini kalçalarının belirlediği yere kadar aç! Sonra bana zevkin verimli bardağını sun!

Genç kız beni görünce çok şaşırdı ve iri gözlerinin saf bakışıyla ve tüm yaşamımda işitmediğim kadar tatlı bir sesle “Anne-ciğim, bize mektubu okuyacak olan genç bu mu?” diye sordu. Yaşlı kadın da yanıt olarak “Evet!” dedi. Genç kız annesinden almış bulunduğu mektubu bana uzattı. Ama mektubu almak üzere ona doğru uzandığım sırada, ansızın, kapıdan iki ayak

boyu bir mesafede bulunurken, sırtıma yaşlı kadından gelen bir kafa darbesiyle aniden öne doğru tökezleyerek evin içine girmiş oldum; beni izleyerek yaşlı kadın da şimşek gibi arımdan eve girdi ve şiddetle sokak kapısını kapattı. Birdenbire kendimi bana ne yapacaklarını düşünmeye vakit bulamadan bu iki kadın arasında hapsedilmiş buldum. Ama bu konuda fikir sahibi olmakta gecikmedim. Gerçekten...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, kendimi evin içinde bulunca, genç kız, büyük bir beceriyle ayağıma çelme takarak beni yere düşürdü ve boy-lu boyunca üzerime atılıp beni kollarıyla boğarcasına sıktı. Kuşkusuz, ölüyorum sandım. Ama öyle olmadı. Birkaç değişik hareketten sonra genç kız, üzerimden yarı yarıya kalktı, karnıma oturdu ve elleriyle öyle şiddetle ve öyle uzun zaman ve de görül-medik şekilde bedenimi ovuşturdu ki, aklımı kullanamaz oldum ve bir budala gibi gözlerimi kapattım. Bunun üzerine genç kız ayağa kalktı; benim de ayağa kalkmama yardım etti; elimden tutarak annesi de peşimizde olduğu halde, beni yedi kadar koridordan geçirdikten sonra, kendi odasına götürdü. Müthiş becerikli parmaklarının üzerimde yaptığı etkinin sonucu olarak, sarhoşa dönmüşçesine, ben de onu itirazsız izliyordum. Odaya girince durdu ve beni oturatarak “Gözlerini aç!” dedi. Gözlerimi açtı ve kendimi dört büyük ark lambasıyla aydınlatılmış büyük bir salonda buldum; bu salon öyle büyüktü ki, içinde cirit oynayan atlılara alan oluşturabilirdi ve baştan başa mermer döşeliydi. Duvarlar da canlı renkleri son derece ince ve uyum sağlayan desenler oluşturmuş kaplamalarla süslenmişti. Hoş şekilli ve kabartma süslemeli kadifelerle kaplı mobilyalar ve aynı kumaş-tan divanlar ve yastıklarla döşenmişti. Ve bu salonun dibinde, som altından, üzeri inci ve diğer taşlarla işlemeli büyük bir yatak görülüyordu. Ve bu yatak senin gibi emirlere, şahlara layıktı.

Bunun üzerine genç kız, kendi adıyla çağırarak beni şaşırttı: “Ey Aziz, neyi yeğlersin sen: ölümü mü, yaşamı mı?” diye sor-

du. Ona “Yaşamı!” diye yanıt verdim. O da “Madem ki öyledir, benimle evlenmelisin!” diye yanıt verdi. Fakat ben “Hayır, val-lahi! Çünkü senin gibi utanmaz bir kızla evleneceğime, ölü-mü yeğlerim!” diye haykırdım. Bana “Ey Aziz, bana inan! Gel benimle evlen ve Düzenbaz Delile’nin kızından yakanı kurtar!” dedi. Ben de “Bu Düzenbaz Delile’nin kızı da kim?” diye sor-dum. “Bu adı taşıyan hiç kimse tanımıyorum.” Bunun üzeri-ne gülerek bana “Nasıl olur, Aziz! Düzenbaz Delile’nin kızını tanımıyor musun, sen? Ama bir yıl dört aydır sevgilin o senin! Zavallı! Sakın kendini, hem de çok sakın, bu Tanrı kahredesi alçağın hainliklerinden! Gerçekten, yeryüzünde, onunki kadar kokuşmuş bir varlık yoktur! Kendi elleriyle pek çok kişiyi kur-ban etmiştir. Sayısız âşığından ne kadar çok öldürmüştür! Doğ-rusu seni tanıdığından bu yana epeyce zaman geçtiği halde hâlâ sağ kalmana şaşıyorum!” dedi.

Genç kızın bu sözlerini duyunca, son kertede şaşım kaldım; ve ona “Ey hanımım, onu nasıl tanıdığını ve benim bile bilme-dğim ayrıntıları nasıl öğrendiğini bana açıklar mısın?” dedim. Bana “Baht kendi tertiplerini ve neden olduğu felaketleri nasıl biliyorsa ben de onu o denli bilirim. Ama bunları sana açıkla-madan önce, senin ağzından onunla geçen serüvenini öğrenmek isterdim. Çünkü, bir kez daha, onun ellerinden sıyrılıp canını kurtarmış olmana çok şaşırdığımı söylemeliyim!” dedi.

Bunun üzerine genç kıza, bahçedeki sevgilim ve amcamın kızı zavallı Azizem ile geçen serüvenimi anlattım; ve o, Azize adına, çektiği acılardan dolayı çok esef etti ve sıcak gözyaşları döktü; ve karşı durulmaz bir umutsuzluk işareti olarak ellerini birbirine çarptı ve bana “Allah seni iyilikleriyle korumuş ey Aziz! Şimdi açıkça görüyorum ki, sen ancak zavallı Azize’nin araya girmesiyle Düzenbaz Delile’nin kızının ellerinden kurtulabilmişsin! Ama şim-di onu yitirdiğine göre, ihanet tuzaklarından kendini koru! Ama bu konuda sana daha fazla açılmama izin verilmemiştir. Bu sır bizi birbirimize bağlıyor!” dedi. Ben de “Evet, doğru! Bütün bunları Azize yaptım!” dedim. O da “Ah! Gerçekten, bugün artık Azize gibi hayran olunacak kadınlar yok!” dedi. Ona “Bir de şu var: Ölmeden önce, sevgilime, senin şu Delile’nin kızı dediğine ‘Ölüm ihanetten tatlı ve yeğdir’ dememi tavsiye etmişti” dedim. Benden bu sözleri

duyar duymaz, haykırarak “Ey Aziz, işte bu sözlerin etkisidir ki seni yok olmaktan kurtardı; ölü ya da canlı, Azize seni korumayı sürdürüyor. Ama ölüleri bir yana bırakalım; onlar Allah’ın rahmetine kavuşmuşlardır. Biz bu günü düşünelim! Bil ki, ey Aziz, uzun zamandır, seni kendime bağlama arzusu beni gece gündüz baştan ayağa sardı; ve ancak bugün seni elime geçirebildim. Ve görüyorsun ki başarı sağladım!” dedi. Kendisine “Evet, Allah için!” diye yanıt verdim. O da sözünü sürdürerek “Ama sen gençsin, ey Aziz ve annem gibi yaşlı bir kadının yapabileceği her türden düzenbazlıklardan hiç haberin yok!” dedi. Ben de “Hayır, vallahi!” dedim. O “Öyleyse kendini bahtına terk et ki, hükmünü yürütsün: kendini eşine bağlaman yeter. Çünkü, bir kez daha söylüyorum, ben Tanrı ve dua ve barış üzerine olası Peygamber önünde senin nikâh sözleşmeli karın olmaktan başka bir şey istemiyorum. O zaman bütün dilekler yerine gelecek ve bundan fazlası da olacaktır. Zenginlikler, giysilerin için güzel kumaşlar, lekesiz ve hafif sarıklar, senden yana hiçbir harcama olmaksızın her şey... ve asla keseni çözmene izin vermeyeceğim; çünkü benim evimde ekmek her zaman tazedir ve bardak doludur. Buna karşılık ey Aziz, senden sadece tek bir şey isteyeceğim!” dedi. Ben de “Nedir o?” diye sorunca, “Bana tam da bir horozun yaptığını yapmanı!” dedi. Şaşırarak ona “Horoz da ne yapıyor ki?” diye sordum.

Bu sözleri duyunca, genç kız, çınlayan bir kahkaha kopardı; bu gülüş öylesine şiddetliydi ki sırtüstü düştü; ve ellerini birbirine vurarak neşeyle çırpındı. Sonra da bana “Ne dedin? Sen horozun mesleğini bilmiyor musun?” dedi. “Yok vallahi! Bu mesleği bilmiyorum! Nedir?” dedim. O da “Horozun mesleği, ey Aziz, yiyip içmek ve çiftleşmektir!” dedi.

Onun böyle konuşmasına çok şaşırdım ve “Yok, vallahi, bunun bir meslek olduğunu hiç bilmiyordum!” dedim. O da “Bu, dünyanın en güzel mesleğidir, ey Aziz! Ayağa kalk! Ha gayret! Kuşağını sar, böbreklerini güçlendir, sonra da zebbini sert, kuru ve dayanıklı kıl!” diyerek yanıt verdi. Sonra annesine dönüp “Anneciğim, çabuk buraya gel!” diye haykırdı.

Annesinin, her biri elinde bir meşale tutan dört resmi şahit ile hemen koşup geldiğini gördüm; âdet olan selamlaşmalardan sonra, bunlar ilerleyip çepeçevre oturdular.

Bunun üzerine genç kız, göreneğe göre çabucak örtüsünü yüzüne indirip izarına¹ büründü; ve şahitler çabucak sözleşmeyi kaleme aldılar; kız cömertçe benim muaccel ve müeccel mehrler² için on bin dinar ödediğini yazdırdı; ve bu miktar parayı aldığına dair vicdanı ve Tanrı'sı önünde ikrarda bulundu. Ve geldikleri şekilde selam verip giden şahitlere geleneklere göre belirli ücretlerini ödedi. Annesi de ortadan kayboldu.

O zaman dört kemeri camla donanmış büyük salonda ikimiz yalnız kaldık.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

Dört kemeri camla donanmış büyük salonda ikimiz yalnız kaldık. O zaman genç kız ayağa kalktı, soyundu ve üzerinde sadece ince bir gömlekle yanıma geldi. Ne gömlekti o öyle! Ve ne işlemleri vardı! Üzerinde şeffaf donu da vardı; ama onu çabucak sıyırıp attı; ve beni elimden tutarak yatağın bulunduğu köşeye götürdü; birlikte altın yatağın üzerine atıldık; nefes nefese bana "Şimdi buna hakkımız var. Yasal olan şeyde hiçbir utanç yoktur" dedi. Ve beni üzerine çekti; sonra uzun uzadıya inledi; bunu büyük bir titreme izledi, sonra da çapkınca kırtkanlıklar... Sonunda, ince gömleğini belinin üzerine doğru kaldırdı.

O zaman ben de artık uzun süredir tuttuğum arzumu engelleyemedim; ve dudaklarını emdikten sonra, yarı kendinden geçmiş, geriye doğru kaykılmış ve göz kapakları açılıp kapanırken, derinden derine içine işledim. Ve şairin şu deyişlerinin sihirli kesinliğini kanıtladım:

Genç yavru bahçede giysisinden soyununca, bakışlarını karnının üzerinde rahatça dolaştı, ey bahçeler! Sabrım ve yaşamım kadar dar ve aşılması güç olan giriş yerini buldum. Yine de gücümü kullanarak oraya girdim, ama ancak yarıya kadar. Bunu görünce, derinden iç çekti, ona sordum: 'Ne-

1 *İzar*: Kadınların üstlerine giydiği çarşaf, zar. (Â.Ş.O.)

2 *Şimdiki ve gelecekteki evlilik tazminatları.* (Â.Ş.O.)

den böyle iç çekiyorsun?" diye; "Öbür yarısı için, ey gözümün nuru!" diye cevap verdi.

Gerçekten, bu iş bir kez yerine getirilince bana "İstedğin gibi davran, ben senin boynu eğik kölenim. Git! Gel! Al onu! Ver onu! Ya da başka şekilde! Yaşamım sana bağlı! İstersen ver onu bana, kendi elimle içime sokayım; içimdeki ateş yatışsın!" dedi. Ve öpüşlerin, çırpınışların, hareketlerin ve birçok kez çiftleşmenin içinde iç çekişlerini, inlemelerini sürdürdü. Öyle ki, haykırışlarımız sadece evi doldurmakla kalmadı, tüm sokağı velveleye verdi. Bundan sonra, sabaha kadar uyuduk.

O zaman, sokağa çıkmaya hazırlanırken, çapkınca bir gülüşle bana "Nereye gidiyorsun? Yoksa, çıkış kapısının, giriş kapısı kadar tamamen açık olduğunu mu sanıyorsun? Aziz, yanılıyor-sun sen, saf ruhlu Aziz! Sen beni Hilebaz Delile'nin kızı yerine mi koyuyorsun? Evet, öyle galiba! Hemen aklından bu zararlı fikri at! Yoksa, Sünnet'in belirttiği şekilde benimle bir evlenme sözleşmesi yapıp birleştiğini unuttun mu? Eğer sarhoşsan, ayl Aziz! Ve aklını başına topla! Bu evin kapısı ancak senede bir kez ve bir gün açılır. İstersen, kalk bak sözlerimin doğru olup olmadığını denetle!" dedi.

Bunun üzerine, şaşırmış olarak kalktım ve cümle kapısına doğru yürüdüm; kilitlenmiş, kol demiri vurulmuş, çivilenmiş ve kesinlikle kapatılmış olduğunu gördüm. Ve genç kıza dönerek ona, söylediklerinin doğru olduğunu bildirdim. Mutlanarak güldü ve bana "Aziz, bil ki burada, bol bol un, tahıllar, yaş ve kuru meyveler, kabuğunda kurumuş narlar, tereyağ, şeker, şekerleme, koyun ve piliç etleri ve bize bir yıl yetecek kadar benzeri her şey var. Dahası, senin burada benimle bütün bir yıl kalacağına, bütün bunların varlığı kadar inanmaktayım. Bundan dolayı bu ters tavrını terk et ve suratını asıp durma!" dedi. O zaman içimi çekerek "Allah'tan başka güç ve yardım kaynağı yoktur!" dedim. O da "Ama sen, neden şikâyetçi oluyorsun, hey budala? Dün üzerinde anlaştığımız horozun mesleği konusundaki bilginin kanıtlarını bana gösterdiğin halde, dertlenecek ne var?" dedi. Sonra da gülmeye başladı. Ben de gülmekten kendimi alamadım. Artık ona itaat etmekten ve onun emirlerine uymaktan başka yapacak şey kalmamıştı.

Böylece, o evde kalarak, yiyip içmek ve sert, kuru ve uzun boylu sevişmekten oluşan horozluk görevini bir yılın on iki ayı sürdürdüm. Bir yılın sonunda, iyice döllendi ve bir çocuk doğurdu. Ve ancak o zaman, ilk kez, menteşelerinden çatırdayan kapının açılış sesini duydum. Ve ta içimden “Ya Allah!” diyerek bir şükran haykırışı kopardım.

Kapı bir kez açılınca, gelecek senenin hamur işleri, şeker ve her türden yeni besini taşıyan birçok hizmetkâr ve hamalın içeriye girdiğini gördüm. Bunun üzerine sıçrayarak, elimden geldiğince çabuk, sokağa ve özgürlüğe atılmak istedim. Ama o beni giysimin eteğinden tutarak durdurdu ve bana “Aziz, nankör Aziz, hiç değilse akşama kadar, bir yıl önce evime girdiğin saate kadar bekle!” dedi. Ben de biraz daha sabretmek zorunda kaldım. Ama akşam olur olmaz, ayağa kalkıp kapıya yöneldim. Bana kapı eşliğine kadar eşlik etti ve ancak kapı sabahleyin yeniden kapanmadan dönmek üzere yemin ettirdikten sonra, ayrılmam için izin verdi. Bunu yerine getirmekten başka çarem olmadığından, barış ve dua üzerine olası Peygamberin kılıcı, Kur’an ve Sünnet-i Şerif üzerine, boşanmayacağıma dair yemin verdim.

Ve sonunda evden çıkabildim ve ivedi anamla babamın evine yollandım; ama ilkin yeni eşimin Kurnaz Delile’nin kızı dediği sevgilimin bahçesine uğrayarak... Ve çok şaşırarak, bahçenin her zamanki gibi, açık olduğunu ve dip tarafta fener yanmakta bulunduğunu gördüm.

Bunu görünce ıstırap çekercesine duygulandım ve de epeyce kızdım; ve içimden...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

Bunu görünce ıstırap çekercesine duygulandım ve de epeyce kızdım; ve içimden “Buraya gelmeyeli bir yıl geçtiği halde rasgele uğruyorum ve her şeyi geçmişteki gibi görüyorum! Öyleyse, Aziz, seni öldü sanarak ağlamakta olan anneni görmeye gitmezden önce, eski sevgilinin ne halde olduğunu anlayan gerek! O zamandan bu yana neler olmuştur, kim bilir!” dedim. Çabuk

çabuk yürüyerek kubbesi abanoz ve fildişinden yapılmış kemerli salona ulaştım ve acele içeri girdim. Ve sevgilimi bükülmüş, başı dizine eğik ve bir eli yanaklarından birine yaslanmış, otururken buldum. Rengi ne kadar da değişmişti! Gözleri yaşlarla ıslak ve yüzü mahzundu. Ve birdenbire beni karşısında gördü. İrkildi; ayağa kalkmaya çalıştı; ama heyecandan oturduğu yere düştü. Sonunda konuşabildi ve insanın içine işleyen bir edayla “Tanrı’ya şükürler olsun ki geri döndün, Aziz!” dedi.

Ben de, gerçekten, sadakatsizliğimi bilmezlikten gelen bu sevinç karşısında çok şaşırdım ve başımı yere eğdim; ama sevgilime doğru ilerlemekte gecikmeyerek ve onu kucaklayarak “Benim bu akşam geleceğimi nasıl bilebildin?” dedim. Bana “Vallah! Senin gelişin hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Ancak, bir yıldan beridir, her gece seni burada bekliyorum, tek başına ağlıyor ve kendi kendimi avutuyorum. Yolunu gözlemekten ve uykusuzluktan bak nasıl değiştim. Sana yepyeni ipek bir urba verdiğim günden ve sana döneceğin hakkında yemin ettirdiğimden beri böylece seni beklemekteydim. Ah! Seni benden bunca uzun süre ayıran nedeni söyle bana Aziz!” dedi.

O zaman, ey Emir Tacü’l-Mülük, tüm budalalığım içinde ona serüvenimi ve güzel kalçalı genç kızla evlenmemi ayrıntılarıyla anlattım. Sonra da ona “Zaten, seninle sadece bir gece geçireceğimi önceden söylemeliyim; yarın sabah olmadan karıma döneceğim; çünkü bunun için üç kutsal şey üzerine yemin ettim” dedim.

Genç kadın benim evlenmiş olduğumu öğrenince, sarardı; sonra öfkelenerek hareketsiz kaldı. En sonunda “Sefil! Seni ilk tanıyan ben oldum ve sen bana bir gecenin tamamını bile vermiyorsun; anneni bile görmeyeceksin, her halde! Sen, benim, Allah rahmet eyleyesi Azize’den de sabırlı olduğumu mu sanıyorsun? Ve senin sadakatsizliğin uğruna ben de kederden ölür giderim diye mi düşünüyorsun? Ah! Hain Aziz! Şimdi seni benim elimden kimse kurtaramaz! Bir karın ve bir çocuğun olduğuna göre, artık kimseye yaramayacaksın; seni korumam için de bir neden kalmıyor. Çünkü ben, evli erkeklerden dehşet duyanım; ve ancak bekârlarla düşer kalkarım. Vallah! Artık benim işime yaramazsın; artık benim değilsin; kim olursa olsun, başkasının olmanı da istemiyorum! Hele biraz bekle!” diye haykırdı.

Müthiş bir hiddetle söylenen bu sözleri duyunca, zaten genç kadının gözleri ruhumu delip geçtiğinden, başıma geleceklerden epeyce korkuya kapıldım. Çünkü, ansızın, düşünmeme fırsat bile bırakmadan, zenci erkeklerden de daha yapılı on köle kadın üzerime atıldı ve beni yere fırlatarak hareketsiz bıraktı. Bunun üzerine genç kadın ayağa kalktı ve eline korkunç bir saldırma alıp bana “Seni, fazla ateşli tekeleri boğazladıkları gibi boğazlayacağım! Böylece hem kendimin hem de dertle yüreğini çatlattığın zavallı Azize’nin intikamını alacağım! Öleceksin Aziz! Şimdi inançlı biri olarak salavat getir!” dedi. Ve bana bunları söyleyerek köleleri bana nefes alma fırsatı bile vermezken, o da dizini alnıma dayadı. Bu durumda ölümden kurtulmama hiçbir olanak bulunmadığına kuşkuym kalmamıştı; özellikle...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu durumda ölümden kurtulmama hiçbir olanak bulunmadığına kuşkuym kalmamıştı; özellikle kölelerin bana karşı davranışlarını görünce buna tüm olarak inanmıştım. Gerçekten, onlardan ikisi karnıma oturdu; ikisi ellerimi tutu; diğer ikisi de dizlerime oturdu. O da ayağa kalktı ve diğer iki kadın köle ile birlikte beni ayağının tabanlarıyla öylesine tekmeledi ve sopalarla öylesine dövdü ki acıdan bayılmışım. Ayılıp da dinlenmekte olduklarını görünce “Ölümü, bu işkenceye bin kez yeğ tutarım!” diye haykırdım.

Bunun üzerine, sanki beni sevindirecekmiş gibi, korkunç saldırımayı yeniden eline aldı; onu terliğinde bile di ve kölelere “Şunun boynunu tutun!” diye seslendi.

Tam o anda, ansızın Allah bana Azize’nin son sözlerini anımsattı ve “Ölüm, ihanetten tatlı ve yeğdir!” diye haykırdım. Bu sözleri duyunca, büyük bir korku çığlığı attı; sonra da haykırarak “Allah senin ruhuna acısın, ey Azize! Amcanın oğlunu yine çaresiz bir ölümden kurtardın!” dedi.

Bunu izleyerek bana baktı ve “Azize’nin sözleriyle yakını kurtaran sana gelince, bununla tüm olarak kurtuldun sanma;

kesinlikle senden ve seni benden uzaklaştıran alçak utanmazdan öç alacak ve bu ikili amaca ulaşmanın gerçek ve tek yoluna başvuracağım! Hey! Oradakiler!” diye seslendi. Ve kölelerine böylece seslenerek onlara “Onu sıkı tutun ve kıpırdamasına meydan vermeyin, ayaklarını da sıkı sıkıya bağlayın!” dedi. Söyledikleri hemen yapıldı.

Bunun üzerine ayağa kalktı ve ocağın üzerine, içine yağ ve yumuşak peynir koyduğu kızıl bakırdan bir tencere koymaya gitti; peynirin kaynar yağda erimesini bekledikten sonra bunu alıp benim köle kadınların nezaretinde yatmakta olduğum yere döndü. Yaklaşıp eğildi ve şalvarımı çıkardı; onun bu davranışıyla korku ve utanca büründüm; ve beni büyük bir titreme aldı; başıma gelecekleri anlayıverdim. Karnımı açıkta bırakarak yumurtalarımı yakaladı ve mumlanmış bir iple ta kökünden bağladı; uçlarını iki köleye verdi; ve onlara kuvvetle çekmelerini emretti; kendisi de, eline bir ustura alarak keskin bir vuruşla, özellikle hasretini çektiği erkeklik organımı kesiverdi.

Emir Tacü'l-Mülük, sen, benim, acı ve umutsuzlukla bayılmış olduğumu kestirebilirsin. Bütün bildiğim, bundan sonra, yani ayıldığımda, karnımın altının bir kadıninki gibi dümdüz olduğunu gördüğümdür; köleler de yaramın üzerine içinde yumuşak peynirin kaynadığı yağı sürmekte idiler; böylece kanımın akışı dinmekte gecikmedi. Bu iş yapıldıktan sonra, genç kız bana yaklaştı ve susuzluğumu dindirmek için bir bardak şerbet verdi ve aşağılar gibi bir edayla “Şimdi geldiğin yere dön artık! Benim için hiçbir şey ifade etmiyorsun, hiçbir işe yaramazsın; çünkü ihtiyaç duyduğum tek şeyi senden almış bulunuyorum! Arzum da yatıştı!” dedi. Ve beni ayağa kaldırdı ve “Hâlâ başının omuzlarının üzerinde bulunduğunu görmekle mutlu sayabilirsin kendini!” diyerek evinden kovdu.

Bunun üzerine ben, dertle dolu, adım adım ilerleyerek genç eşimin evine kadar sürüklendim; açık bulduğum kapıya ulaşıncı, sessizce içeri girdim ve büyük salondaki şiltelerin üzerine olanca ağırlığımla düştüm. Hemen koşup gelen eşim, beni solgun görerek dikkatle yokladı ve beni, serüvenimi ona anlatmaya ve kesilmiş olan organ yerini kendisine göstermeye zorladı. Uğradığım kaybı, yeniden anlayınca, bir kez daha baygın düştüm.

Ayıldığım zaman, kendimi büyük kapının alt yanında, sokakta, uzanmış yatar buldum; çünkü karım da, bir kadına benzer durumumu görünce, beni evinden dışarı attırmıştı.

O zaman, bu sefil durumda, kendimi toparladım ve kendi evime doğru yollandım; orada kendimi, çoktandır uğrumda ağlayıp duran ve nerelerde dolaştığımı bilmeyen annemin kollarına attım. Beni hiçkırarak bağrına bastı ve solgun ve son derece zayıf bir halde bulunduğumu gördü...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

Annem beni hiçkırklarla karşıladı ve beni bitkin ve son keredede zayıf bir halde görünce, daha da fazla gözyaşı döktü. Ben de, kendimden yana, zavallı, tek bir sitem sözcüğü etmeden kahrından ölen tatlı Azize'nin anısını yaşadım; ve ilk kez, onun uğruna üzüldüm ve umutsuzluk ve pişmanlık yaşları döktüm.

Sonra, bir an için sükün bulduğumda, annem bana, gözleri yaşla dolu "Zavallı yavrum, evimizde felaketler barınıyor; ben sana olanların en kötüsünü söyleyeyim: Baban da öldü!" dedi. Bu haberi duyunca, boğazımı hiçkırklar sardı ve hareketsiz kaldım; sonra yüzüstü yere düşerek bütün gece öylece durdum.

Sabahleyin, annem beni kalkmaya zorladı ve yanıma oturdu; ama ben oturduğum yerde çivilenmiş gibi kaldım ve zavallı Azize'min oturmayı âdet edindiği köşeye gözlerimi diktim durdum; gözyaşlarım sessizce yanaklarımdan süzülüyordu; annem de bana, "Baban on gün önce Hakkın rahmetine kavuştu!" dedi. Ona "Anneciğim, bunu konuşmayı şimdi bir yana bırakalım! Şimdi ben baştan aşağı Azize'nin anısıyla doluyum; ve onun anısından gayrısına kederlenemiyorum. Ah! Zavallı Azize, beni gerçekten seven seni bıraktığımdan ötürü şimdi hata ve ihanetlerinin cezasını çekmiş olan bu sefili affet ne olursun!" diye haykırdım.

Annem acılarının büyüklüğünün ve gerçekliğinin farkına vardı; ama susuyordu; tez davranıp yaralarımı timar etti ve kuvvetimi yerine getirecek şeyleri bana ulaştırdı. Sonra, bir kez elin-

den geleni yapınca, sevecenliğinin öteki belirtilerini göstermekte gecikmedi; ve yanıma oturarak bana “Allah’a şükürler olsun yavrum, başına daha ağır felaketler gelmesinden seni koruduğundan ve de yaşamını kurtarmış olduğundan ötürü!” dedi ve bu sözleri ben tamamen yatışınca kadar sürdürdü durdu, ama ruhumun tedirginliği bir türlü dinmedi.

Bunun üzerine, bir gün, annem, yemekten sonra, gelip yanıma oturdu ve etkileyici bir sesle bana “Oğlum, sanırım ki, zavallı Azize’nin sana verilmek üzere bana bıraktığı veda hatırasını sana vermenin artık zamanı geldi; ölmeden önce, sende onun uğruna matem tuttuğunun gerçek işaretlerini gördüğümde ve kapıldığın yolsuz ilişkiden kesinlikle kurtulduğunu anladığımda verilmesini vasiyet etmişti” dedi. Sonra da bir kutu açıp içinden bir paket, onun içinden de, Emir Tacü’l-Mülûk, şimdi önünde bulunan ikinci gazelin işlendiği değerli kumaşı çıkardı. Kenarına işlenmiş olan dizeleri görüyorsun:

Üzerine oturup ezmen için yüreğimi arzunla doldurdun;
gözlerimi, sen yatıp uyurken başucunda gözetlemekle
görevlendirdin!

Gözlerimin önünde ve yüreğim çarparak, senin aşkına
yabancı düşler yaşamayı izledim; oysa benim gözlerim ve
yüreğim senin arzunla eriyordu!

Hemşirelerim, Allah için! Ölümünden sonra mezar taşıma
şöyle yazın:

‘Ey Allah’ın yollarından geçen kişi, bu toprakta bir aşk
kölesi yatmaktadır!’

Bu dizeleri okuyunca, efendim, dolu dolu gözyaşları döktüm ve kederli yanaklarımı dövdüm; kumaş parçasını açınca üzerinde Azize’nin elinden çıkma şu satırların yazılı bulunduğu bir kâğıdın düştüğünü gördüm:

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Kumaş parçasını açınca üzerinde Azize'nin elinden çıkma şu satırların yazılı bulunduğu bir kâğıdın düştüğünü gördüm:

Ey sevgili yeğenim, bil ki sen, benim için kendi canımdan ve kanımdan daha değerliydin. Ölümümden sonra da senin, seçtiğin kişilerin yanında mutlu ve başarılı olmanı Tanrı'dan yakarmayı sürdüreceğim. Başına, Düzenbaz Delile'nin kızının getireceği felaketleri biliyorum! Umanım ki bunlar sana ders olur ve yüreğinden hain kadınlara olan kötü aşkı söker atar ve bir daha böylelerine bağlanmamayı öğretir! Tanrı'ya şükürler olsun ki, önce benim canımı alarak senin acılarına tanıklık etmek zorunluluğundan beni kurtardı. Senden Tanrı adına rica ediyorum! Üzerine bir gazelin işlenmiş bulunduğu bu mendili bir veda hatırası olarak sakla. Senin yokluğunda o, bana yoldaşlık etmişti. Bunu bana, bir hükümdarın kızı olan Kâfur ve Billûr Adaları'nın Sultanı Sitti Dünya yollamıştı.

Felaketler üzerine yığılınca, Sultan Dünya'yı babasının saltanat sürdüğü Kâfur ve Billûr Adaları'na aramaya gidersin. Ama ey Aziz, bil ki, bu sultanın güzelliği ve eşsiz sihirli yanları sana yönelik değildir. Dolayısıyla onun aşkıyla yüreğini tutuşturmaya kalkma! O sadece seni dertlerinden kurtarmak ve ruhunun üzüntülerine son vermek için yardımcı olur.

Vesselam, ey Aziz!

Ey Emir, Azize'nin bu mektubunu okuyunca, içimdeki sevecenlik arttı; ve gözlerimin olanca yaşını döktüm, annem de benimle birlikte ağladı; bu böylece akşam oluncaya kadar sürdü. Ve ben bu matem dolu kederden kendimi kurtaramayarak bir yıl geçirdim.

Ve ancak o zaman Kâfur ve Billûr Adaları'nda Dünya Hatun'u aramak üzere yola çıktım. Annem de "Çocuğum, gezi seni oyalayacak ve kederlerini dağıtacaktır. Ve tam da şimdi kentimizde yola çıkmak üzere bir tacirler kervanı bulunmakta; ona katıl, buradan mal sağlayarak yola çık. Sonra, üç yıl bitince, aynı kervanla geriye dönersin. Ruhunu ezen her şeyi unutmuş olursun!

Göğsünün rahatladığını görerek ben de sevinirim!” diyerek beni geziye çıkmak için epeyce yüreklendirdi.

Bunun üzerine annemin bana söylediğini yaptım ve değerli mallar satın alarak kervana katıldım; ve onun uğradığı her yanda gezimi sürdürdüm; ama yoldaşlarım gibi mallarımı sergileme yürekliliğini gösteremedim. Aksine! Her gün bir köşeye çekilip, bu iki mendili önüme koyarak onlara bakıp bakıp ağlamayı âdet edindim. Ve bu durum böylece gezilerle bir yıl geçinceye, sonunda Dünya Hatun’un babasının hüküm sürdüğü ülkenin sınırlarına ulaşıncaya kadar sürdü. Burası yedi adadan oluşan Kâfur ve Billûr Adaları idi.

Ey Emir Tacûl-Mülûk, bu toprakların hükümdarı Şehrîman adında biriydi. Ve gerçekte, bu kimse, o denli beceriyle ipek parçası üzerine söz konusu gazelleri işleyip dostlarına gönderen Sitti Dünya’nın babası idi.

Ama ben, bu ülkeye ulaştınca, kendi kendime “Ey Aziz, zavallı hasta adam! Sultanlar ve yeryüzünün tüm genç kızları, bir kadının gibi dümdüz olan karnınla, bundan böyle sana ne yarar sağlayabilir?” diye düşündüm.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“...Ey Aziz! Sultanlar ve yeryüzünün tüm genç kızları, bir kadının gibi dümdüz olan karnınla, bundan böyle sana ne yarar sağlayabilir?” dedim.

Bununla birlikte Azize’nin sözlerini anımsayarak kendi kendime, hükümdarın kızına başvurduğumda bana ne yolda yararlı olabileceğine dair gerekli araştırmalar yapmaya başlamak için karar aldım. Ama tüm çabalarım boşuna oldu; kimse bana aradığım yolu gösteremedi. Tüm ümitlerimi yitirmek üzere idim ki, bir gün, kenti çevreleyen bahçelerde dolaşırken ve bunların birinden çıkıp diğerine girerken, yeşilliklere bakıp dertlerimi unutmaya çalıştığım bir sırada, sırf harika görünüşüyle dertli gönülleri avutan, şahane ağaçlarla donanmış bir bahçe kapısına ulaştım. Kapı önündeki peykede bahçenin yaşlı bekçisi oldu-

ğu anlaşılan, iyilik taşan yüzüyle saygın bir ihtiyar gördüm. Bunun üzerine ona doğru ilerledim; alışlagelen selamlaşmadan sonra, ona “Ey şeyh, bu bahçe kimindir?” diye sordum. Bana “Hükümdarın kızı Sitti Dünya’nındır! Ey güzel delikanlı, istersen girip biraz gezebilir, çiçek ve bitkilerin kokusunu soluyabilirsin!” dedi. Ben de ona “Sana çok teşekkür ederim! Ama, ey şeyh, yoğun çiçeklerle donanmış bir tarhın ardında bekleyerek, hükümdarın kızı gelince kirpiklerim arasından bir tek bakışla sadece bir an için onu görerek gözlerimi şenlendirmeme olanak sağlayabilir misin?” diye sordum. Bana “Olmaz vallahi!” dedi. Bunu duyunca kendisine öylesine yalvardım ki, bana sevecenlikle bakıp, sonra da elimi tutup benimle bahçeye girdi.

Böylece birlikte yürümeye koyulduk; beni ıslak yapraklarla gölgelenmiş çok hoş bir yere götürdü; ve meyvelerin en olgun ve en lezzetlilerini topladı. “Al bunları ye! Sadece Dünya Hatun bunların lezzetini bilir!” diyerek meyveleri bana verdi. Sonra da bana “Otur şuraya! Birazdan dönerim!” dedi. Bir an için yanımdan ayrılıp kızartılmış bir kuzuyla geri döndü ve beni kendisiyle yemek yemeye çağırdı; en lezzetli parçaları benim için ayırarak ve büyük bir iyilikseverlikle bana sundu. Ben onun bunca iyiliğinden şaşırmış, ona nasıl teşekkür edeceğimi bilememiştim.

Oturup yemeğimizi yer ve dostça konuşurken, bahçe kapısının tatlı bir sesle açıldığını duyduk. Bunu duyan ihtiyar bekçi, canlı bir konuşmayla bana “Çabuk! Ayağa kalk, şu sık yaprakların arasına saklan! Ve de hiç kıpırdama!” dedi. Çabucak onun dediklerini yaptım.

Gizlendiğim yere henüz sinmiştim ki, bahçenin yanı açılan kapısından zenci bir haremağasının başının belirdiğini ve yüksek sesle “Ey ihtiyar bekçi, buralarda kimse var mı? Dünya Hatun geliyor!” diye bağırdığını duydum. İhtiyar da “Ey saray başefendisi, bahçede kimseler yok!” dedi. Sonra koşup kapıyı ardına kadar açtı.

O zaman, efendim, kapıdan Sitti Dünya’nın girdiğini gördüm ve birden gökyüzünden ayın dünyaya indiğini sandım. Öylesine bir güzelliği vardı ki, beni şaşkın, kımıltısız, ölü gibi olduğum yere çiviledi. Onunla konuşmak için duyduğum arzuya karşın soluk bile almadan, onu çölde susuz kalmış birinin güçlkle bir

gölün kenarına gelebildiği halde berrak suya dokunamamasına benzer bir şekilde yalnızca bakışlarımla izledim; ve sultanın tüm gezintisi süresince yerimden kıpırdamadan orada kaldım.

O zaman anladım ki, efendim, benim bulunduğum durumda, ne Dünya Hatun'un ne de herhangi bir kadının bundan böyle tehlikeye düşmesi söz konusu olamazdı!

İhtiyar bekçiden izin alıp ayrılmak için Sitti Dünya'nın bahçeden çıkıp gitmesini bekledim; ve çabucak gidip kervandaki tacirlere katıldım; kendi kendime "Ey Aziz! Sen ne oldun ey Aziz? Böylesine düz bir karınla hiçbir kızın hırçınlığını yatıştıramazsın! Haydi git! Annenin yanına dön de artık bir efendiden yoksun olan boş evde zavallı annenin yanında ölmeyi bekle! Çünkü bundan böyle senin için yaşamın hiçbir anlamı yok!" dedim. Bu ülkeye ulaşmak için yolda çektiğim onca zahmete karşın, umutsuzluğum o kerteye ulaştı ki, Dünya Hatun'un benim için bir mutluluk nedeni olacağına dair bana kesinlikle söz verdiği halde, Azize'nin söylediklerini uygulamaya koyamadım.

Ve kervanla birlikte ülkeme dönmek üzere yola çıktım. Ve baban Süleyman Şah'ın egemenliğindeki bu topraklara da böyle ulaştım, ey Tacü'l-Mülûk! İşte benim öyküm budur! demiş.

Emir Tacü'l-Mülûk hayran olunası bu öyküyü işitince...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, büyük vezir Dendan, Konsantiniyye kuşatması sırasında Şah Davû'l-Mekân'a anlattığı öykünün genç Aziz'in serüveniyle ilgili bölümünü bitirince, öykünün şimdi göreceğimiz gibi, Aziz'in karışmadan edemediği geri kalan bölümünü de şöyle anlatmış:

Dünya Hatun ile Emir Tacü'l-Mülûk Öyküsü

Emir Tacü'l-Mülûk, bu harika öyküyü işitince ve o gizemli Dünya Hatun'un ne denli arzulanır ve güzellikten yana nitelik-

li ve de ipek üzerine işleme sanatında ne kadar usta olduğunu öğrenince, o saatte, yüreğini olanca gücüyle çarptıran bir tutkuya kapılmış. Ve ona ulaşmak için ne gerekirse yapmaya karar vermiş.

Aynı nedenle, artık kendisinden hiç ayırmak istemediği genç Aziz'i de yanına almış; bir ata atlayarak hemen babası Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı Süleyman Şah'ın kentine yollanmış.

Yaptığı ilk iş, dostu Aziz'in emrine, içinde hiçbir şeyin eksik olmadığı güzel bir ev ayırmak olmuş; Aziz'in kendine uygun gelen her şeyi edindiğine kanaat getirince, babasının sarayına dönmüş; ve kim olursa olsun, gelenleri kabul etmeye ve tutkuy-la ağlayarak kendi dairesine kapanmaya başlamış. Çünkü bazen işitilen şeyler, görülen ve duyulanlar kadar etki yapar.

Babası Süleyman Şah, onu böyle benzi atmış durumda görünce, Tacü'l-Mülük'un ruhunda kederler ve kaygılar olduğunu anlamış. Bunun üzerine ona "Yavrum, böyle benzini attıracak ve seni kederlere boğacak neyin var?" diye sormuş.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülük ona, sırf Aziz'in, zarif yürüyüşünü, gözlerini, üstün niteliklerini ve çiçek ve hayvanları nakşetmekteki şaşılasi ustalığını tanımlamasıyla, kendisini hiç görmediği halde, Sitti Dünya'ya âşık olduğunu anlatmış.

Bu haberi alan Süleyman Şah son kertede şaşırmış ve oğluna, "Çocuğum, Kâfur ve Billûr Adaları denen bu ülke, bizimkinden çok uzaktır; Sitti Dünya harika bir kadın olsa da, bizim burada, kendi kentimizde ve annenin sarayında görkemli kızlar ve dünyanın her yanından gelmiş güzel esireler var. Hareme gir hele, yavrum, aylar kadar güzel beş yüz esire arasında hoşuna gidecek olanlardan istediğini seç. Ve eğer, buna karşın, bu kadınların hiçbirisi hoşuna gitmezse, senin için eş olarak komşu ülkelerin hükümdar kızları arasından birini sağlarız; onun, Sitti Dünya'nın kendisinden bile güzel ve daha becerikli olacağına inanabilirsin!" demiş. O da "Babacığım, ben, eş olarak, kumaş üzerine gazeller işlemekte becerisi olan Dünya Hatun'dan başkasını istemem. Bana sadece o gerekli; yoksa ülkemden, dostlarımdan ve evimden ayrılacak ve kendimi öldüreceğim" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine babası ona karşı durmanın zararlı olacağını görerek kendisine "Öyleyse, oğlum, biraz sabret ki, Kâfur ve

Billûr Adaları hükümdarına bir heyet göndereyim ve kendisinden yasal olarak kızını isteteyim ve sizi, tıpkı vaktiyle annenle evlenirken yapılan merasime benzer bir merasimle evlendireyim. Kabul etmezse, onun ayağının altındaki toprağı çökertir ve tüm ülkesini, öncülerî Kâfur ve Billûr Adaları'na ulaştırken artçıları imparatorluğumuz sınırlarındaki İsfahan Dağları'nda olacak büyük bir orduyla çiğnedikten sonra harabeye çevirir, başının üstüne yıkarım!" demiş.

Bunu söyledikten sonra, Şah, Tacû'l-Mülûk'un dostu, genç tacir Aziz'i çağırtmış ve ona "Kâfur ve Billûr Adaları'na giden yolu biliyor musun?" diye sormuş. O da "Bilirim" cevabını vermiş. Şah, "Senden, bu ülkenin hükümdarı nezdine yollayacağım büyük vezirime, oraya giderken eşlik etmeni istiyorum" demiş. Aziz de, "Ey zamanın Şah'ı, işittim ve itaat ettim" cevabını vermiş.

Bunun üzerine Süleyman Şah, büyük vezirini çağırtmış ve ona, "Oğlumun bu hacetini uygun gördüğünce hallet; ancak bunun için Kâfur ve Billûr Adaları'na gidip hükümdarın kızını, eş olarak, oğlum Tacû'l-Mülûk için istemen gerekecek" demiş. Vezir de işitiپ itaat ettiğı cevabını vermiş; o sırada, sabırsız emir Tacû'l-Mülûk, kendi dairesine çekilmiş, şairin aşk elemeleri üzerine yazdığı şu dizeleri okuyormuş:

Geceye sor! Sana derdimi ve hüznümü yüreğim üze-
renüm ettiğı gözyaşlarıyla dolu ağıtımsı şiiri söyleyecek.

Geceye sor! Sana, gözyaşları yanaklarından akarken, gözle-
ri geceleyn yıldızları gözeten çoban olduğumu söyleyecek.
Yüreğimden arzular taşarken, yeryüzünde kendimi yapay-
alnız hissediyorum; tıpkı döllenebilir bir rahmi olduğu
halde zafer tohumunu bulamayan kadınlar gibi!

Ve bütün geceyi yemeyi ve uyumayı reddedip düşlere dalarak geçirmiş.

Ama gün doğar doğmaz babası, çabucak onu bulmaya gelmiş ve yüzünün bir gün öncekinden de solgun olduğunu ve değişikliğin daha belirgin hale geldiğini görünce, onu teselli etmek ve sabırla beklemesini sağlamak için, Aziz ile vezirin yola koyulma hazırlıklarını çabuklaştırmış; ve Kâfur ve Billûr Adaları hüküm-

darı ve yöresindekiler için zengin armağanlar götürmelerini sağlamayı da unutmamış. Heyet hemen yola koyulmuş.

Günler ve geceler boyunca yol almışlar ve bu böylece Kâfur ve Billûr Adaları'na ulaşınca kadar sürmüştü. Bunun üzerine bir ırmağın kenarına çadırlarını kurmuşlar, ve vezir bir ulak göndererek oraya ulaştıklarını ülkenin hükümdarına haber vermiş. Ve henüz gün sona ermeden, onları karşılamak üzere hükümdarın mabeyincilerinin ve emirlerinin geldiğini görmüşler; alışılage-len selamlaşmalardan ve hoşça karşılaşmalardan sonra onları hükümdarın sarayına götürmüşler.

Bunun üzerine Aziz ve vezir saraya girip hükümdara efendileri Süleyman Şah'ın armağanlarını sunmuşlar; ve o da "Tüm dost yüreğimle ve başım üzerine, gözüm üzerine koyarak onları kabul ettim" demiş. Ve hemen Aziz ile vezir huzurdan ayrılmış, gelenek üzere sarayda beş gün kalıp yolculuk yorgunluğunu gidermişler.

Ama beşinci günün sabahında, vezir onur giysilerini giymiş ve bu kez tek başına Şah'ın huzuruna çıkmış; ve kendisine efendisinin dileğini bildirmiş ve sonra saygıyla susarak yanıt beklemiş.

Vezirin sözlerini işiten hükümdar, birdenbire çok telaşlanmış ve başını eğmiş; ve şaşkınlık içinde düşünerek Yeşil Kent'in ve Isfahan Dağları'nın kudretli hükümdarının ulağına ne diyeceğini bilemeden epeyce vakit harcamış. Çünkü, tecrübe, kızının evlenmekten ne denli ürktüğünü; ve Şah'ın isteğini, daha önce komşu ülkelerin belli başlı emirlerinin ve uzak yakın her yandan gelen soyluların isterlerine karşı davrandığı gibi nasıl nefretle reddedeceğini biliyormuş.

Sonunda hükümdar, başını kaldırarak baş haremağasına yaklaşmasını işaretle bildirmiş ve ona "Hemen gidip hanımın Sitti Dünya'yı bul ve ona vezirin saygılarıyla bize getirdiği armağanları sun ve söylediklerini duyduğun gibi kendisine aktar" demiş. Haremağası hükümdarın önünde yeri öpüp uzaklaşmış.

Bir saat sonra, burnu sanki yerlere kadar uzamış olarak geri gelmiş; ve hükümdara "Ey yüzyılların ve zamanın hükümdarı, gidip hanımım Sitti Dünya'nın huzuruna vardım; ancak kendisine vezir efendimizin isteklerini anlatır anlatmaz, gözleri

hiddetle dolarak oturduğu yerden ayağa kalktı ve hemen eline bir tokmak alarak kafamı kırmak üzere ardımdan koştu. Bunu görünce olanca hızımla kaçıp kurtuldum; ama kapılar boyunca ardımdan koşuyor ve bana, “Babam, her şeye karşın beni zorla evlendirmek istiyorsa, bilsin ki, evleneceğim kişi, yüzümü asla açık olarak göremeyecektir; onu kendi ellerimle öldürür, sonra da kendi yaşamıma son veririm!” diye haykırıyordu.

Baş haremağasının bu sözlerini işitince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, baş haremağasının bu sözlerini işitince Sitti Dünya'nın babası olan hükümdar, vezir ve Aziz'e “İşte kendi kulağınızla işittiniz. Dolayısıyla Süleyman Şah'a selamlarımı götürün ve kızımın evlenmekten duyduğu dehşeti kendisine açıklayarak durumu anlatın. Allah tüm güvenlikle yurduzuza ulaşmanızı sağlasın!” demiş.

Bunun üzerine vezir ile Aziz, kutsal görevlerinin olumsuz sonucunu görerek Yeşil Kent'e dönüp Süleyman Şah'a işittiklerini bildirmek için çabucak yola çıkmışlar.

Bu haberi alan Şah, büyük bir hiddete kapılmış ve emirleriyle naiplerine, hemen birlikleri toplayıp Kâfur ve Billûr Adaları ülkelerini işgal etmeleri için emir vermek istemiş.

Ancak vezir, konuşma izni istemiş ve “Ey Şah, bunu yapmaya gerek yok, çünkü kusur babasının değil, kızının; ve engel sadece ondan geliyor. Babası da bizim hepimiz gibi onun davranışına karşı. Zaten korkudan ödü kopmuş haremağasına kızın söylediği sözleri de sana anlattım” demiş.

Süleyman Şah, vezirinin anlattıklarını duyunca, ona hak vermiş ve Hatun'un oğlundan alacağı intikamdan çok çekinmiş. Ve kendi kendine “Ülkelerini işgal etsem ve genç kızı esir etsem de kendini öldüreceğine yemin ettiğine göre işe yaramayacak!” demiş.

Bunun üzerine Emir Tacû'l-Mülûk'u huzuruna çağırtmış ve kendisine vereceği haberden peşinen üzüntü duyarak, ona olup biteni anlatmış. Emir Tacû'l-Mülûk, umudu kırılmaktan

uzak, kararlı bir edayla babasına “Babacığım, her şeyi olduğu gibi kabul edeceğimi sanma! Tanrı önünde yemin ederim ki, ya Sitti Dünya benim karım olacaktır; ya da ben artık senin oğlun Tacü'l-Mülûk olarak kalmayacağım. Yaşamım karşılığında da olsa, ona ulaşacağım!” demiş. Şah da ona “Bu nasıl olacak?” diye sorunca “Tacir kılığına girerek onu gidip bulacağım” diye yanıt vermiş. Şah da “Bu durumda, yanına vezir ile Aziz’i al” demiş. Ve hemen onun için yüz bin dinarlık tüccar malı satın alarak kendisine vermiş; ve kendi hazinesindeki çekmeceleri de boşaltarak, ona, yüz bin dinar altın ile atlar, develer, katırlar ve hoş renkli ipeklerle astarlanmış gösterişli çadırlar sağlamış.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, babasının elini öpmüş ve yolculuk giysilerini giyerek annesini bulmaya gitmiş; onun da elini öpmüş; annesi de ona yüz bin dinar vermiş ve ağlayarak Tanrı’dan ona hayırlar dilemiş ve ruhunun doyumluluğu ve güvenlikle yeniden aralarına dönmesi için iyi dileklerde bulunmuş. Saraydaki beş yüz kadın da hüngürdeyerek, saygı ve sevecenlikle baktıkları Tacü'l-Mülûk’un annesinin yöresinde ağlamaya koyulmuşlar.

Ama Tacü'l-Mülûk hemen annesinin dairesinden çıkmış ve dostu Aziz’i ve yaşlı vezir yanında olduğu halde, yola çıkma emri vermiş. Aziz’i ağlar görünce, ona “Niçin ağlıyorsun kardeşim Aziz?” diye sormuş. O da “Kardeşim, iyice hissediyorum ki, artık senden ayrılamam; ama zavallı annemin yanından ayrılalı da epey zaman oldu. Ve katıldığım kervan ülkeme döndüğünde, annem de beni öteki tacirler arasında göremeyince ne yapacak acaba?” demiş. Tacü'l-Mülûk “Sakin ol, Aziz! Amacımıza ulaşma yolunu bulduktan sonra Allah’ın izniyle ülkeneye dönersin!” demiş. Ve yola koyulmuşlar.

Tacü'l-Mülûk’u oyalamak için onlara hayranlık uyandıran öyküler anlatan bilge vezirin yoldaşlığında durup dinlenmeden yol almışlar. Aziz de Tacü'l-Mülûk’a üstün değerinde şiirler okumuş ve aşk özlemi ve âşıklar üzerine yakılmış bin kadar dize arasında şunların da bulunduğunu, sihir dolu doğaçlamalar söylemiş:

Sana çılgınlığımı anlatmaya geliyorum sevgili ve aşkın beni
çocuksu ve yaşam uğrunda delikanlı kıldığını...

Ey yolunda gözyaşı döktüğüm sen! Geceleyin, ruhumda hatıranı canlandırıyorum; ve sabah, uykuyu hiç tatmamış alnımdan fışkırıyor. Oh! Bunca ayrılıktan sonra dönüş ne zaman olacak?

Böylece bir aylık bir yolculuktan sonra Kâfur ve Billûr Adaları'nın başkentine ulaşmışlar ve büyük tacirlerin bulunduğu çarşıya girmişler. Tacû'l-Mülûk daha o andan başlayarak kaygılarının hafiflediğini duyumsamış ve neşeli vuruşlar yüreğini canlandırmış. Aziz'in görüşüne uyarak büyük hana inmişler; vezirin kentte onlar için bir ev tutmasını beklerken, kendileri için alt kattaki bütün dükkânları ve yukarı kattaki tüm odaları kiralamışlar; ve denkleri dükkânlara sıralamışlar. Handa dört gün dinlendikten sonra, büyük ipekçiler çarşısındaki tacirleri görmeye gitmişler.

Yolda giderlerken vezir, Tacû'l-Mülûk ile Aziz'e "Her şeyden önce yapmamız gereken ve onsuz asla beklenen amacımıza ulaşamayacağımız bir şey düşünüyorum" demiş. Onlar da "Seni dinlemeye hazırız, çünkü yaşlıların esinlemeleri boldur, özellikle, senin gibi tecrübeli olurlarsa!" diye yanıtlamışlar. Vezir de "Fikrim şudur ki, mallarımızı müşterilerin gözünden uzak bir handa kapalı tutacak yerde, ey Emir Tacû'l-Mülûk, tacir olarak sana ipekçiler çarşısında büyük bir dükkân açalım. Mallarını göstermek ve satmak için sen dükkânın giriş bölümünde otursun; Aziz de dükkânın dip tarafında kumaşları çıkarıp göstermek üzere yer alır. Böylece, sen çok yakışıklı olduğundan, Aziz de daha aşağı durumda olmadığından, kısa sürede dükkân çarşının müşterisi en bol tecim yeri haline gelir" demiş. Tacû'l-Mülûk da "Hayran olunacak bir fikir!" diye yanıtlamış. Ve onu zengin bir tacire dönüştüren güzel giysilerine bürünmüş, ardından Aziz, vezir ve tüm hizmetçileri olduğu halde, büyük ipekçiler çarşısına dalmış.

Tacirler Tacû'l-Mülûk'u geçerken görünce, güzelliğinden gözleri kamaşmış ve müşterileriyle ilgilenmeyi terk etmişler; kumaş kesmekte olanların makasları havada kalmış, satış yapmakta olanlar müşterilerini savsaklamış. Ve hepsi birden birbirlerine "Acaba, gökyüzü cennetinin anahtarlarını elinde tutan

kapıcı Rıdvan kapıyı kapamayı unuttu da, bu gökyüzü yaratığı kaçıp yeryüzüne mi indi?" diye sormuş. Kimileri de o geçerken "Ya Allah! Senin meleklerin ne kadar güzelmış!" diye haykırmış.

Tacû'l-Mülûk, Aziz ve vezir çarşının ortasına ulaşınca, tacirlerin büyük şeyhinin nerede bulunduğunu sormuşlar ve çabucak kendilerine gösterilen dükkâna doğru yollanmışlar. Oraya ulaşınca, oturmakta olan herkes onlara saygı duyarak ve "Bu sayın ihtiyar, herhalde bu iki güzel delikanlının babası olacak" düşüncesiyle ayağa kalkmış. Vezir de, selam alınıp verildikten sonra "Ey tacirler, içinizden hanginiz çarşının büyük şeyhidir?" diye sormuş. Onlar da "İşte!" diyerek tavrı saygı uyandıran beyaz sakallı, güleç yüzlü bir taciri göstermişler. Vezir, kendilerine gösterilen tacire bakmış; iri kıyım bir ihtiyarmış bu. Onlara gerekli saygıyı göstererek çabucak dükkânına çağırması ve yürekten bir konuşmayla "Dilediğiniz tüm hizmetleri görmeye hazırım!" demiş.

Bunun üzerine vezir "Ey nazik şeyh, yıllar var ki ben, şu iki çocukla birlikte kentleri ve ülkeleri, onlara çeşitli halkları tanıtmak üzere ve eğitimlerini tamamlamak, mal alıp satmayı öğretmek ve her ülkenin gelenek ve göreneklerine göre kâr sağlamak üzere gezer dururum. Ve de bu maksatla bu ülkeye belirli bir süre kalmak üzere geldik; çocuklarım bu kentin tüm güzelliklerini görerek yararlanınsınlar ve kent halkının tavırlarındaki tatlılığı ve nezaketi öğrensinler diye... Bundan dolayı bize çarşıda, durumu iyi, büyücek bir dükkân kiralamamız ve burada uzak ülkemizden getirdiğimiz mallarımızı sergilememiz için yardım da bulunmanı senden rica ediyoruz" demiş.

Bu sözleri işiten çarşı şeyhi "Kuşkusuz! Sizin dileğinizi yerine getirmek benim için zevktir" diye yanıt vermiş. Ve onları daha iyi görebilmek için delikanlılara dönmüş ve güzelliklerinin etkisiyle bir bakışta sınırsız bir bağlanma duygusuna kapılmış. Daha doğrusu, çarşı şeyhi, açıktan açığa ve çılgınca, güzel delikanlıların güzel gözlerine vurulmuş. Zaten genç kızlardan çok genç delikanlıları sevmeyi yeğler ve körpe çocukların kekremsi tadını üstün görürmüş.

Bundan dolayı kendi kendine "Onları yaratana ve şekil verene ve cansız bir maddeden böylesine güzellik sağlayana zaferler

ve övgüler olsun!" diye düşünmüş. Ve ayağa kalkarak bir kölenin efendilerine yapacağı hizmetten daha âlâsını yapmak üzere kendisini tüm olarak onlara bağlamış. Ve hemen üçünü de yanına alarak elverişli dükkânları göstermiş; sonunda aynı çarşının ortasında bir dükkân seçmişler. Bu dükkân tüm gördüklerinin en güzeli, en aydınlığı, en geniş ve bakışlara en açık olanı imiş; neşeli ve gösterişli bir tarzda inşa edilmiş ve ön cephesi tahta oymalarla bezenerek; üst üste ve yan yana olan rafları abanoz ve billurdan yapılmış; üzerinde bulunduğu sokak da, iyice süpürülmüş ve sulanmış imiş; geceleyin, çarşı bekçisi de, bu dükkânın kapısı önünde durmayı yeğlermiş. Kırası kararlaştırılınca, çarşı şeyhi "Allah bu tertemiz günün hürmetine burasını bereketli ve kutsanmış bir dükkân kılsın! Ve gençlerin de bahtı gür olsun!" diyerek anahtarları vezirin eline teslim etmiş.

Bunun üzerine vezir, değerli malları; güzel kumaşları, dıba-ları ve Süleyman Şah'ın hazinesinden çıkan değer biçilmez eşyayı dükkâna taşıtıp dizdirmiş. Ve bu iş bir kez bitince, iki delikanlıyı yıkanmak üzere yöredeki temizliği ve parlak mermerleriyle ünlü bir hamama götürmüş. Hamama çıkılan beş basamaklı merdivenin iki yanında düzgün bir şekilde sıralanmış kütükler varmış.

İki dost, çabucak yıkandıktan sonra, vezirin yıkanmasının bitmesini beklemeden acele gidip dükkândaki yerlerini almak istemişler. Hamamdan neşeyle çıkınca rastladıkları ilk kişi onların çıkışını merdivenlerde tutkuyla bekleyen yaşlı çarşı şeyhi olmuş. Yıkanmaları, güzelliklerine ve tenlerinin tazeliğine çok daha fazla parlaklık vermiş; ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Yıkanmaları, güzelliklerine ve tenlerinin tazeliğine çok daha fazla parlaklık vermiş; ve yaşlı adam, içinden onları, narin ve kibar iki geyik yavrusuyla kıyaslamış. Ve yanaklarının ne denli pembeleştiğini ve siyah gözlerinin nasıl koyulaştığını ve yüzlerinin ne kadar aydınlandığını görmüş; meyveleriyle renklenmiş

iki dal gibi narin ya da süt beyazlığında ve tatlı iki ay gibiymişler; ve yaşlı adam şairin şu dizelerini anımsamış:

Sadece onun eline dokunmakla tüm duygularım yüceldi ve titredim. Ya suyun saydamlığı ile ışığın altınının birleştiği bedenini görsem ne olurdu?

Bunun üzerine onların önüne çıkmış ve onlara “Çocuklar, nasıl, yıkanmaktan zevk aldınız mı? Allah bu zevkten sizi esirgemesin ve her zaman yeniden yıkanın!” demiş. Tacü'l-Mülûk da, en hoş haliyle ve kibar bir vurgulamayla “Seninle aynı zevki paylaşmak isterdik!” diye yanıt vermiş. Ve ikisi birden onu saygıyla çevirmişler ve yaşını ve çarşı şeyhi olarak mertebesini göz önünde tutarak yol gösterip onun önünde yürümüşler ve dükkânlarının yolunu tutmuşlar.

Onun önünde yürüdükleri için de ihtiyar şeyh, yürüyüşlerinin ne denli zarif olduğunun ve giysilerinin altında kalçalarının adım atarlarken nasıl titrediğinin farkına varmış. Artık içinden gelen duyguları gemleyemeyerek ve gözleri kıvılcımlar saçarak nefes nefese kalmış ve karmaşık duygular içinde şu beyti okumuş:

Yürekerimizi büyüleyen şekilleri gözleyerek, ağırlıkları yoğun da olsa, onları titrerken görürsek, asla şaşmamak gerekir.

Çünkü, göklerin tüm küreleri dönerken titrerler ve tüm gök yuvarlakları devinirken sarsılırlar.

İki delikanlı bu dizeleri işitince, anlamlarını anlayıp yaşlı şeyhin hiç de şehvet duyduğuna yormamışlar. Tersine! Bunu, kendi önerilerinin zarif bir övgüsü gibi anlamış ve bundan çok duygulanarak ve de dostluğun büyük bir göstergesi sayarak, onu sevindirmek üzere kendileriyle birlikte hamama sürüklemek istemişler. Ve çarşı şeyhi, nezaket olsun diye ilkin reddeder gibi göründükten sonra öneriyi, ruhunda arzular kıvılcımlanarak kabul etmiş ve onlarla birlikte hamamın yolunu tutmuş.

İçeri girdiklerinde, vezir, özel odalardan birinde kurulanmaktayken, onları görmüş; ve şeyhin de farkına vararak önle-

rine çıkmış ve onların durdukları orta havuza doğru ilerleyerek şeyhi kendi odasına davet etmiş; fakat ihtiyar, bunca iyiliklerini kötüye kullanmak istemediğini açıklayarak ve zaten Tacü'l-Mülûk ile Aziz, her biri birer elini tutarak onu kendilerine ayrılmış bulunan odaya götürmekte bulunduklarından bu çağrını yerine getirememiş. Bunun üzerine vezir ısrar etmemiş ve kurulanmak üzere kendi odasına dönmüş.

Bir kez yalnız kalınca, Aziz ile Tacü'l-Mülûk saygın ihtiyarı soymuşlar; kendileri de soyunup ihtiyar kaşının altından onlara gizlice bakışlar fırlatırken, onun bedenini bastıra bastıra ovmaya başlamışlar; sonra Tacü'l-Mülûk, onu sabunlama onurunun sadece kendisine düştüğünü yeminle ifade etmiş; Aziz de, ona bakır tasla su dökme zevkinin kendisine ait olduğunu yeminle teyit etmiş; ihtiyar şeyh kendisinin cennete girdiğini sanmış.

Ve böylece büyük vezir gelip ihtiyar şeyhin keyfini bozması kadar, onu ovuşturmaya, sabunlamaya, başından aşağı su dökme-yi sürdürmüşler. Bunun üzerine onu sıcak havlularla silerek, sonra da serin ve kokulu havlularla kurulayarak giydirmişler ve onu kerevete oturatarak gülsuyundan yapılmış misk kokulu şerbetler sunmuşlar.

Şeyh, vezirin konuşmalarına ilgi duyar gibi görünüyor, ama aslında, ona hizmet için gidip gelen iki gencin zarif hareketlerine bakmaktan ve ilgilenmekten başka bir şey yapmıyormuş. Ve vezir, ona, banyodan sonra âdet hükmünde olan dileklerde bulununca “Sizlerin gelmesiyle kentimize Tanrı’dan hayırlar ulaşmıştır! Gelişinizle ne kadar mutluluk getirdiniz!” diye yanıtlamış. Ve onlara şu kıtayı okumuş:

Gelişleriyle tepelerimiz yeniden yeşerdi ve toprağımız titredi ve yeniden çiçeklendi. Yeryüzü ile yeryüzünde oturanlar, hep birlikte, ‘Büyüleyici konuklarımıza hoş geldin der, dostluklar sunarız!’ diye haykırmışlar.

Üçü de onun bu hoş kibarlığına teşekkür etmiş, o da “Tanrı size mutlu bir ömür sürdürsün ve ey ünlü tacir, iki yavrunu kem gözlerden sakınsın!” diyerek cevap vermiş. Vezir de “Yıkanmakla sen de, Tanrı’nın lütfuyla, iki kat güç ve sağlık kazanırsın

inşallah! Çünkü ey saygın şeyh, yeryüzünde sudan daha değerli bir şey var mıdır? Ve hamam bir mutluluklar evi değil midir?" demiş. Çarşı şeyhi de "Kuşkusuz, vallahi! Ve hamam, büyük şairlere az mı hayranlık veren şiirler esinlemiştir? Bunlardan hatırladıklarınız var mı?" demiş. Tacü'l-Mülûk, ilkin "Ben bazı larını hatırlıyorum" demiş; hele şunu dinleyin:

Hamam âlemi, senin tatlılığına doyum olmaz! Oysa sen, ne kadar kısa sürersin! Senin bağrında yaşamım akar gider! Hayran olunası hamam, duygularımın hamamı!
Sen var olunca, Cennet'in kendisi bile çekilmez olur; ve sen Cehennem olsan da büyük bir mutlulukla bağrına atıldırım!

Tacü'l-Mülûk bu şiiri okuyup bitirince, Aziz de "Ben de hamam üzerine dizeler biliyorum!" diye haykırmış. Çarşı şeyhi "Oku da zevklerimiz okşansın!" diye haykırmış. Aziz de uyumlu bir sesle şu dizeleri okumuş:

Burası çiçekli kayalar süs olarak almış bir yerdir. Sıcaklığı bir cehennem kovuğundan alınmış izlenimi verir; eğer hemen zevkini çıkarmazsan ve ortamında aylan ve güneşleri görmezsen!

Bu dörtlüğü bitirince, Aziz Tacü'l-Mülûk'un yanına oturmuş. Bunun üzerine çarşı şeyhi, onların inceliğinden ve yeteneklerinden son kertede hayranlık duyarak "Vallahi! Siz kendinizde sözgenlik ile güzelliği birleştirmişsiniz! Şimdi ben de size, kendimce, bazı zevk verici dizeler söylemek ya da daha çok şarkı halinde sunmak istiyorum; çünkü ancak bizim şarkılarımız, bu uyumlu dizelerin güzelliğini ortaya koyabilir!" demiş. Ve çarşı şeyhi, elini yanağına bastırarak, gözlerini yarı yarıya kapatıp başını sallayarak şu şarkıyı okumuş:

Hamamın ateşi, senin sıcaklığın bizim yaşamımızdır. Ey ateş, sen bedenimize güç verirsin; ruhlarımız da hafifler ve yeniden sağlık kazanır.

Ey hamam, dostum! Ah! Havanın ılıkılığı, kurnaların serinliği, su şırlıtısı, tavandan gelen ışık, temiz mermerler, gölgeli odalar, tutsu kokusu ve koku sürünmüş gövdeler, sizlere tapıyorum!

Sen hiç sönmeyecek bir alevle yanar tutuşursun, yüzeyde serin kalırsın tatlı karanlığınla! Gölgesin sen, hamam, ateşe karşın, tıpkı ruhum ve arzularım gibi, ey hamam!

Sonra delikanlılara bakmış, bir an için ruhunu onların güzel-lik bahçelerinde avare dolaştırmış ve bundan esinlenerek, onları kastederek şu iki kıtayı söylemiş:

Evlerine gittim; daha kapıdan girerken, ince bir yüz ve gülücüklerle dolu bir gözle karşılandım.

Konukseverliklerinin tüm zevklerini tattım ve ateşlerinin tatlılığını hissettim! Nasıl olur da çekiciliklerinin kölesi olmam!

Bu dizeleri ve şarkıyı işitince, son kertede etkilenmişler ve şeyhin sanat anlayışına hayran kalmışlar. Ve ona coşkuyla teşekkür etmişler; akşam olduğundan dolayı da ona hamam kapısına kadar eşlik etmişler; ve kendilerinden evinde bir akşam yemeği yemeleri için pek çok ısrar ettiği halde, özür dilemişler; ve kendisinden izin alarak, ihtiyar şeyh hâlâ onlara bakarak hareketsiz kaldığı bir sırada, oradan uzaklaşmışlar.

Sonra handaki odalarına gelerek yiyip içmişler ve tam bir mutluluk içinde, sabaha kadar uyumuşlar. Sabahleyin kalkınca apdest alıp namaz borçlarını yerine getirmişler; sonra da, çarşının açılışı dolayısıyla ilk kez açacakları dükkânlarına doğru yol almışlar.

Hizmetkârları zaten dükkânı iyice düzene koymuş bulunuyorlarmış; çünkü yeterince işi biliyorlarmış; ipek kumaşları duvarlara asmış ve uygun yerlere her biri bin dinar değerinde iki şahane halı ile kenarları altın işlemeli her biri yüzer dinar değerinde iki örme yastık sergilemişler. Fildişi, abanoz ve bil-lur raflara iyi bir düzenlemeyle değerli mallar ve değer biçilmez mücevherler dizmişler.

Bunu gören Tacü'l-Mülûk halılardan birinin, Aziz de ötekinin üzerine oturmuş; vezir de ikisinin arasında ve tam da dükkânın ortasında yer almış; hizmetkârlar yörelerini çevirerek emirlerini yerine getirmek için acele davranmakta rekabete girmişler.

Kısa sürede o kentin halkı bu hayranlık verici dükkândan söz edildiğini işitmiş ve her yandan müşteriler akın etmeye başlamış; satın aldıkları şeyleri, güzelliğinin ünü bütün başları kendisine çevirten ve tüm akılları uçuran Tacü'l-Mülûk adlı gencin elinden almak gayretine düşmüşler. Kendi bakımından vezir de, işlerin son kertede yolunda gittiğini görerek Tacü'l-Mülûk ile Aziz'e bir kez daha büyük bir ağız sıkılığı göstermelerini öğütlemiş ve dinlenmek üzere sakin bir şekilde odasına girmiş.

Bu durum böylece bir süre devam etmiş; bu sürenin sonunda Tacü'l-Mülûk, Dünya Hatun hiç ortaya çıkmadığından, sabırsızlanmaya ve uykularını yitirinceye dek meraklanmaya başlamış; sonunda, bir gün, dostu Aziz ile dükkânlarının önünde kaygılarını paylaşırken, yaşlı bir kadın...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz üçüncü gece olunca, söze başlamış:

Bir gün, dostu Aziz ile dükkânlarının önünde kaygılarını paylaşırken, siyah satenden büyük bir çarşafa ağırbaşlılıkla bürünmüş yaşlı bir kadın, çarşıdan geçiyormuş; bu harika dükkân ve halı üzerinde oturan genç tacir dikkatini çekmekte gecikmemiş. Ve öylesine heyecana kapılmış ki, donunu ıslatmış. Sonra bakışlarını genç adama çevirmiş ve içinden "Bu kuşkusuz bir âdemoğlu değil, ya bir melek ya da bir rüya ülkesi hükümdarı!" diye düşünmüş. Bunun üzerine dükkâna yaklaşp genç taciri selamlamış; o da karşılık vermiş; ve Aziz'in dükkânın dip tarafından yaptığı bir işaret üzerine, kadının onurunu gözeterek ayağa kalkmış ve en tatlı gülüşüyle gülmüş. Sonra da onu halı üzerine oturmaya çağırmış ve de onun yanına oturarak, kadına, serinliği hissederek rahatlayıncaya kadar yelpazeyle hava sağlamaya koyulmuş.

Bunu gören yaşlı kadın, Tacü'l-Mülûk'a "Yavrum, sen ki tüm güzellikleri, tüm incelikleri kendinde toplamışsın, sen buralı mısın?" diye sormuş. Tacü'l-Mülûk da konuşmasındaki tüm incelik, temizlik ve çekicilikle "Vallahi! Ey hanımım, sırf ziyaret ederek eğlenmek üzere geldiğim bu ülkeye bundan önce hiç ayak basmamıştım. Zamanımın bir parçasını alıp satmakla dolduruyorum" demiş. Yaşlı kadın da "Kentimizin zarif konuşğu, hoş geldin! Uzak ülkelerden mal olarak neler getirdin? En güzellerini bana göster, çünkü güzellik güzelliği çeker!" demiş. Tacü'l-Mülûk, onun tatlı sözlerinden çok etkilenmiş, teşekkür anlamında gülümsemiş ve "Dükkânımda senin hoşuna gidecek mallardan başka bir şey yok; bunlar hükümdar kızlarına ve senin gibi kimselere layık şeylerdir!" demiş. Yaşlı kadın "Ben de tam hükümdarımız Şehriman'ın kızı Dünya Hatun'a bir urba için güzel bir kumaş satın almak arzusundaydım!" demiş.

Uğruna onca yolu kat ettiği kişinin adının anıldığını işitince Tacü'l-Mülûk, artık kendini tutamayarak Aziz'e "Aziz, mallarımız arasında en güzel, en zengin olanları çabuk bana getir!" diye haykırmış. Bunun üzerine Aziz, duvara gömülü olan bir dolabı açmış ve oradan tek bir bohça çıkarmış. Ama nasıl bir bohçaymış bu, bir bilerseniz! Bohçayı oluşturan kumaş, altın saçakları olan, üzerine yumuşak renklerle kuş ve çiçek desenleri, ortasına da dans eden sarhoş bir fil işlenmiş, Şam kadifesindenmiş. Ve bu bohçadan insanın ruhunu sarhoş edici bir koku yayılıyor-muş. Aziz bunu Tacü'l-Mülûk'a getirmiş; o da bohçayı açmış ve buradan tek parça halinde, ancak bir huri ya da göz kamaştıran bir sultan için tek giysi oluşturacak bir kumaş çıkarmış. Ancak Tanrı'dan esinlenerek uyumlu dizeler söyleyen şairler onu tanımlayabilir ya da onu zenginleştiren taşları ya da argacını örten işlemelerini sayabilirmiş. Kendisini saran bohça dışında, sadece kumaş, en azından yüz bin altın dinar edermiş.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, kumaşın güzelliğine mi yoksa siyah gözlü delikanlının tapılası yüzüne mi bakacağını bilemeyerek şaşırان yaşlı kadının önünde kumaşı açmış. Kadın, tacirin gençliğinden gelen sihrin etkisiyle kartlaşmış gövdesinin canlandığını ve kalçalarının ateşlendiğini duymuş; ve hemen oracıkta apış arasında hatırı sayılır bir kaçınma arzusu duymuş.

Sonunda konuşabilecek duruma gelince, tutkuyla ıslanmış gözlerini Tacû'l-Mülûk'a dikerek ona "Uygun bir kumaş bu. Sana ne kadar ödeyeceğim?" diye sormuş. O da eğilerek "Seni tanımış olmanın mutluluğuyla malımın karşılığını gereğinden fazla almış oldum" diyerek cevap vermiş. Bunu duyan yaşlı kadın "Ey güzel çocuk, senin kucağına uzanan ve kollarıyla seni saran kadına ne mutlu! Ama sana layık olabilecek kadınlar nerede? Bana kalırsa, yeryüzünde buna layık ancak tek kişi var! Söyle bana ey genç karaca, senin adın nedir?" diye haykırmış. O da "Benim adım Tacû'l-Mülûk'tur" deyince, yaşlı kadın "Ama bu ancak hükümdar oğullarına verilecek bir isimdir. Nasıl olur da bir tacir, Hükümdarların Tacı¹ adını alabilir?" demiş.

Bu sözleri duyan ve o ana kadar hiçbir şey söylememiş bulunan Aziz, dostunu sıkıntıdan kurtarmak için söze karışarak yaşlı kadına "Anası ile babasının çok sevdikleri tek oğulları olduğundan ona, hükümdar çocuklarına verilecek bir isim vermişler!" demiş. Kadın da "Kuşkusuz! Eğer güzellik bir hükümdar seçecek olsa, Tacû'l-Mülûk'u seçerdi! Pekâlâ! Ey Tacû'l-Mülûk, bil ki, bu yaşlı kadın artık senin kölendir. Allah da, sana olan bağlılığımın tanığıdır! Yakında senin için neler yapabileceğimi göreceksin! Tanrı seni korusun ve kem gözlerden sakınsın!" demiş. Sonra değerli bohçayı alıp oradan ayrılmış. Ve hâlâ heyecanlar içinde çocukken kendisine sütanalık ettiği için onu anası gibi tutan Sitti Dünya'nın yanına ulaşmış. İçeri girdiğinde bohçayı ağırbaşlılıkla kolunun altında tutuyormuş. Bunu gören Dünya Hatun ona "Sütanne, bana ne getirdin? Göster bakayım!" demiş. O da "Dünya Hatun, al bak bakalım!" demiş; ve kumaşı birdenbire açivermiş. Dünya Hatun, mutluluk içinde ve gözleri sevinç dolu "Benim güzel kalpli dadım, bu ne güzel kumaş böyle! Her halde ülkemizin kumaşı değil!" diye haykırmış. Yaşlı kadın da "Kuşkusuz, çok güzel! Ama acaba, onu bana senin için veren genç taciri görseydin ne derdin? Aman Allah'ım! Ne güzellikti o! Herhalde Cennet'in kapıcısı Rıdvan, onun yeryüzüne inerek Tanrı'nın kullarının yüreklerini ferahlatması için, kapıları kapamayı unutmuş olacak! Ah hanımım, ışık saçan bu gencin senin göğsünde uyuduğunu görmeyi ne kadar isterdim ve..." Ancak, Dünya "Sütana, yeter!"

1 Tacû'l-Mülûk'un sözcük anlamı. (Â.Ş.O.)

diyerek onun sözünü kesmiş ve “Nasıl oluyor da bir erkekten böylesine söz ediyorsun? Hangi duman aklını karartmış acaba? Ah! Sus bakayım! Ve de bana şu kumaşı ver bir dokunayım ve de yakından göreyim!” diye haykırmış. Kumaşı eline alıp okşamaya başlamış ve üzerinde nasıl duracağını anlamak için omzundan aşağı sarkıtmış ve sütanasına doğru dönmüş; bunun üzerine yaşlı kadın “Hanımım, sana pek yaraştı, ama güzellik tek olmaktansa çift olmalıdır. Ey Tacü'l-Mülûk...” deyince, Sitti Dünya “Peri tutkunu dadı, hain dadı! Artık konuşma! Hemen git, o taciri bul; ve dilediği bir şey ya da yerine getirilmesini istediği bir hizmet varsa, öğren! Hemen Şah babam yerine getirsin!” diye haykırınca, yaşlı kadın gülmeye başlamış ve göz kırparak “Bir dilek mi dedin? Doğru söylüyorsun! Kimin bir dileği yoktur ki?” demiş. Ve çabucak ayağa kalkıp Tacü'l-Mülûk'un dükkânına koşmuş.

Tacü'l-Mülûk onun geldiğini görerek yüreğinin sevinçten kanatlandığını duymuş ve göğsü rahatlayıp ferahlamış; içinden “Bu iş oldu!” demiş. Yaşlı kadına da “Tek bir isteğim var: Kendisine yazacağım bir mektubu Sitti Dünya'ya götür ve bana cevabını getir!” demiş; kadın da “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk Aziz'e “Bana bakır hokkayı, kâğıt ve kalemi ver!” diye seslenmiş. Aziz, istediklerini getirince, şu mektubu uyumlu dizeler halinde kaleme almış:

Bu mektup, bekleyiş derdiyle yanan bir yüreğin külleri arasından eşeleyerek bulduğum pek çok ve çeşitli şeyler getirecek sana, ey yüce varlık! İlk satıra içimi yakan ateşin işaretlerini koyuyorum; ikincisine arzumu ve sevgimi; üçüncü satıra yaşamımı ve sabrımı; dördüncüye tüm sıcaklığımı; beşincisine sevindirilmeye muhtaç yüreğimin sonsuz tutkusunu; ve altıncı satıra bir buluşma dileğini!

Sonra, mektubun altına imza yerine geçmek üzere şunları yazmış:

Güzelliğine adanarak uyumlu dizeler halinde yazılan bu mektup, derin arzularının esiri olan ve derdinin kafesinde tutuklu bulunan, işkencelerinden hasta düşen ve bakışlarının özlemini çeken tacir Tacü'l-Mülûk'un elinden çıkmıştır.

Sonra mektubunu okumuş; onu kumla kurutmuş, katlamış, hizmetinin karşılığı olarak eline içinde bin dinar bulunan bir kese sıkıştırarak yaşlı kadına vermiş. Yaşlı kadın da, onun başarisını dileyerek çabucak hanımının yanına gelmiş; o da kendisine “Pekâlâ! Benim iyi kalpli dadım, söyle bakayım, tacir, gidip babamdan yerine getirilmesini isteyeceğim ne gibi bir dilekte bulundu?” diye sormuş. Yaşlı kadın da “Aslında, ey hanımım, ne istediğini ben de bilmiyorum, içeriğini bilmediğim şu mektubu verdi bana!” demiş. Ve mektubu kendisine vermiş.

Dünya Hatun mektubun içeriğini anlayınca “Ah, küstah tacir! Nasıl olur da gözlerini benim seviyeme yükseltmeye cesaret edersin?” diye haykırmış. Sonra hiddetle ellerini yüzüne çarparak “Bu alçağı, dükkânının önünde astırmalıyım!” demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın, masum bir tavırla “Bu mektupta seni bu kadar kızdıracak ne var ki? Yoksa tacir, söz konusu kumaş için olmayacak bir bedel mi istiyor?” diye sormuş. O da “Felâket! Aştan ve tutkudan başka bir şey yok bu mektupta” demiş. Yaşlı kadın “Gerçekten pek küstahmış; sen de bu davranışını sürdürürse, neler yapabileceğini sert bir yanıtla ona anlat!” demiş. O da “Evet ama, bu onu daha fazla yüreklendirmez mi?” demiş. Yaşlı kadın da “Yok canım! Ancak aklını başına getirir!” diye yanıtlamış. Bunun üzerine Sitti Dünya “Bana hokkamı, kâğıt kalemimi ver!” demiş ve koşuklu ve uyaklı olarak şunları yazmış:

Gecelerin yıldızına hiçbir ölümlünün ulaşamayacağı belliyken, sen o yıldıza ulaşmayı düşleyen bir körsün!

Ve ben senin gözlerini açmak için, seni topraktan bir testi olarak şekillendiren ve el dokunmamış yıldızların sonsuz bakırlığını yaratanın gerçekliği üzerine yemin ederim.

Küstahça önerini bir daha tekrarlarsan, lanetli bir ağacın gövdesinden yapılmış bir darağacına astırırım seni! Böylece tüm küstahlara örneklik etmiş olursun!

Sonra mektubu kapatarak yaşlı kadına vermiş; o da bunu hemencecik bekleyişle yanıp tutuşan Tacû'l-Mülûk'a götürmüş; Tacû'l-Mülûk da, ona teşekkür ettikten sonra, mektubu açmış ve

göz geçirir geçirmez, büyük bir üzüntüye kapılmış ve kederli bir tavırla yaşlı kadına “Beni ölümle tehdit ediyor; ama ben ölümden korkmuyorum; çünkü yaşam bana daha çekilmez geliyor. Ve ölümü göze alarak, ona cevap vermek istiyorum!” demiş. Yaşlı kadın da “Benim için çok değerli olan yaşam üzerine yemin ederim ki, sana yardım edecek ve tüm tehlikeleri seninle paylaşacağım! Haydi mektubunu yaz ve bana ver!” demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, Aziz'e “Anamıza bin dinar ver! Biz de kendimizi Gücü Büyük Tanrı'ya emanet edelim!” diye haykırmış. Ve kâğıt üzerine aşağıdaki dizeleri yazmış:

İşte, benim akşamki dileğime karşılık, o beni ölümle ve ağıtlarla tehdit ediyor; bilmiyor ki, ölüm huzurdur, ve Baht'ın çizdiği yol neyse, ancak o olur.

Allah için! Acıması, aşkın insan gözünün bakmaya yüreklelenemeyeceği çok yükseklerde olduğunu ve çok temiz olanlara özgü bulunduğunu sanmaktan biraz daha öteye geçemez mi?

Ey arzularım! Boşuna harcanan arzularım! Artık başka şey dilemeyin! Ve bırakın ruhum, umutsuz tutkusunda gömülsün!

Ama sen ey taş yürekli kadın, gönül üzüntüsünün bana hükmetmesine razı olacağımı sanma! Ve bundan böyle maksatsız bir ömrün acısına katlanmaktansa, umutlarımla birlikte ruhumun da uçup gitmesini yeğ tutacağım!

Ve gözleri yaşla dolu “Boşu boşuna tedirgin olma! Artık ölmekten öte bir şey kalmadığını hissediyorum!” diyerek mektubu yaşlı kadına vermiş. O da kendisine “Bu kederli ve yanlış önsezileri bir yana bırak ve ey güzel delikanlı, sen güneş gibi değil misin, o da ay gibi değil mi? Öyleyse, nasıl olur da tüm yaşamı aşk düzenleriyle geçmiş benim gibi birinden sizin güzelliklerinizi birleştirmeyi beceremeyeceğimi beklersin? Haydi ruhunu sakinleştir! Seni üzen kaygıları yatıştır! Yakında sana sevineceğin haberler getireceğim!” demiş. Ve bu sözleri söyleyerek yanından ayrılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve bu sözleri söyleyerek, yanından ayrılmış; mektubu saçlarının arasında gizleyerek hanımını bulmaya gitmiş. Huzuruna çıkıp elini öpmüş ve hiçbir söz söylemeden oturmuş. Ama aradan birkaç saniye geçince “Sevgili kızım, yaşlı saçlarım dağıldı; onları düzeltecek gücüm yok. Senden rica ediyorum, esirelerinden birine emir ver de gelip tarasın!” demiş. Ama Sitti Dünya “Benim iyi yürekli dadıcığım, onları ben sana tarayayım; sen şimdiye kadar benim saçlarımı ne çok taramıştın, unuttun mu?” diye haykırmış. Ve Dünya Hatun, sütanasının beyaz saçlarını çözmüş ve taramaya davranmış; o sırada mektup kayarak yere düşmüş.

Bunun üzerine Sitti Dünya, şaşarak onu yerden almak istemiş; ama yaşlı kadın “Kızım, sen o kâğıdı bana ver! Herhalde genç tacirin yanında iken saçlarımin üzerine düşmüş olacak. Gidip hemen kendisine geri vereyim!” diye haykırmış. Ama Dünya mektubu çabucak açmış ve okumuş; ve de kaşlarını çatarak “Ah sen, kötü kalpli sütanne, bu yine senin düzenlerinden biri! Ama bu uğursuz ve küstah taciri tedirgin etsin diye bana kim yolladı? Hangi Allah’ın belası ülkeden kopup bana kadar geldi? Ve ben nasıl olur da, ne benim ırkımdan ne de benim kanımdan olan bu adama bakmaya karar veririm? Ah, dadı, ben sana bu saygısız kişinin daha da yüzşüzleşeceğini söylememiş miydim?” diye haykırmış. Yaşlı kadın da “Gerçekten, bu sahicı bir Şeytan’mış! Ve gözü pekliliği de cehennemlik bir gözü peklilikmiş. Ama, ey kızım ve hanımım, sen ona son bir kez daha yaz, senin iradene boyun eğeceğine söz veriyorum! Yoksa bırak kahrolsun, ben de onunla birlikte kahrolayım!” demiş. Bunun üzerine Dünya Hatun hemen eline kalemi almış ve şu uyaklı sözleri yazmış:

Soluduğun havada felaket ve tehlike fır dönerken, duyarsızca uyursun!

Tersine akışı yasaklanmış ırmaklar olduğunu ve hiçbir insanoğlunun ayak basmadığı ıssız, yasak yerler bulunduğunu bilmezlikten mi geliyorsun?

Herkes bir araya gelse de gecenin ilk yıldızlarına bile ulaşamazken; sen sonsuzluktaki yıldızlara dokunmayı mı kuruyorsun?

Öyleyse! Hâlâ düşlerinde, hurileri kollarıyla sarıp okşamaktan vazgeçmeyecek misin?

Aldanıyorsun, ey saf kişi, sultanına inan! Yoksa korkunç karanlıkların kargaları yakında, kara kanatlarını çırparak seni bekleyen mezarın yöresinde döne döne ölümü haykıracaklar!

Sonra kâğıdı katlayıp zarfa soktuktan sonra, onu yaşlı kadına teslim etmiş; o da, ertesi sabah onu Tacü'l-Mülûk'a vermek için çabucak saraydan ayrılmış.

Bunca acı sözleri içeren mektubu okuyunca, Tacü'l-Mülûk, artık bir daha umudun yûreğinde hiçbir zaman canlanamayacağını anlamış ve Aziz'e doğru dönerek ona "Kardeşim Aziz, söyle bana, şimdi ne yapayım? Ona kesin bir yanıt vermek üzere yazmak için esinim yok!" demiş. Aziz de "Ben, senin yerine ve senin adına bir deneyeceğim!" demiş. Tacü'l-Mülûk, ona "Evet Aziz, tüm sanatını kullanarak ona sen yaz!" demiş. Bunun üzerine Aziz bir kâğıt alıp şu dizeleri sıralamış:

Yüce Tanrım, acılarım artınca bana yardımcı ol, kaygılarımın isiyile kararan yûreğimi yatıştır!

Beni yakan içimdeki alevin sırrını sen biliyorsun ve de merhameti reddeden bir genç kızın kıyıcılığını!

Gözlerim kapalı, başımı sallıyor, hiç kurtuluş umudu olmayan daldığım düşmanlık denizini düşünüyorum.

Sabırım ve cesaretim sona erdi, reddedilen bir aşkın beklentisi içinde tükenerek!

Ey gece saçlı acımasız, Baht'ın darbelerine ve Talihin cilvesine karşın, sana seslenen bahtsız işkence etmekten böylesine hoşlanacak kadar kendinden emin misin?

Senin güzelliğin uğruna felakete uğrayanın babasını, yuvasını, ülkesini ve sevdiklerinin gözlerini terk ettiğini anla artık!

Sonra Aziz, Tacü'l-Mülûk'a bu uyaklı düzenlemeleri yaptığı kâğıdı uzatmış, Tacü'l-Mülûk da uyumluluklarını değerlendirmek üzere dizeleri okuyarak genel gidişinden memnunluğunu bildirmiş ve Aziz'e "Harika olmuş!" demiş. Ve mektubu yaşlı sütanaya vermiş; o da hemen Dünya Hatun'a götürmüştü.

Hatun, mektubun içeriğini öğrenince, yaşlı kadına duyduğu kızgınlıkla köpürmüştü ve "Lanetli dadı, uğursuz sûtana! Uğradığım tüm aşağılamaların nedeni sensin! Ah! Felaketler anası yaşlı kadın, bir daha gözlerime görünmeni istemiyorum. Çek git! Yoksa esirleri dövdürdüğüm kamçılarla bedenini parça parça edeceğim! Ve de kendi ökçelerimle kemiklerini kıracağım!" diye haykırmış. Bunun üzerine yaşlı kadın Dünya Hatun'un istediği gibi çabucak dışarı çıkmış; ve iki dostuna başına gelen felaketi anlatmış ve kendini onların korumalarına terk etmiş.

Ondan durumu öğrenen Tacü'l-Mülûk çok etkilenmiş ve yavaşça çenesini tuttuğu yaşlı kadına "Vallahi! Ey anamız, benim hatam yüzünden başına gelenlere katlanmak zorunda kalmandan dolayı şu saatte derdimin iki kat olduğunu hissediyorum!" demiş. Ama kadın ona "Sakin ol, oğlum, ben başarıdan yüz çevirmiş değilim. Çünkü hiçbir zaman benim için, yaşamımda bir kez bile, 'Sevdalıları birleştirmekten yana başarı gösteremedi!' diyemeyecekler. Ve bu güç durum, seni arzularının gayesine ulaştırmak için daha da fazla hileler düşünmeme yol açıyor!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk "Ama, ey anamız, Sitti Dünya'yı erkeklere karşı bunca dehşet duymaya iten nedeni bana söyler misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın "Gördüğü bir rüya!" diye haykırmış. Ve sözünü "Dinle bak!" diyerek sürdürmüştü.

Bir gece, Dünya Hatun uyurken, düşünde, bir ormanın açıklık yerinde ağlarını germiş olan bir kuşbaz görmüş; yöresindeki toprağa buğday taneleri serptikten sonra, uzaklaşıp gizlenerek kısmetini beklemeye koyulmuş.

Biraz sonra ormanın her yanından kuşlar gelip ağa konmuş. Tohum gagalayan bütün bu kuşların arasında, biri erkek, öteki dişi iki de güvercin varmış. Erkeğin gagalayıp dururken, zaman zaman da dişisinin yöresinde, kurulan tuzağın farkına varmadan, dönüp duruyormuş. Böylece, bir hareketi sırasında, ayağı tuzağa tutulmuş; tuzak onu kendine çekip tutsak etmiş; tüm

kuşlar, onun kanat çırpışını görüp korkup, gürültü kopararak çekip gitmişler.

Ama eşi, tohum gagalamayı bırakarak yürekli bir çırpınıyla eşini kurtarmaktan başka şey düşünmez olmuş. Ve gagasıyla ve başıyla, tüm gayretini harcayarak dikkatsiz eşini avcı gelip yakalamadan ağdan kurtarma başarısını göstermiş. Ve onunla birlikte uçarak havada bir gezinti yapmış, sonra yeniden gelip ağın yöresindeki tohumları gagalamaya başlamış.

Yeniden erkek güvercin, dışısının yöresinde dolaşmaya başlamış; durup dinlenmeden üzerine binmek isteyen erkeğinden sakınmak isterken dişi, farkına varmadan tuzağa epeyce yaklaşmış ve sonunda o da tuzağa kapılmış. Bunu gören erkek güvercin dışısının durumuyla ilgilenmekten uzak, öteki kuşlarla birlikte kanat açıp uçmuş; ve dışısını öylece bırakıp kuşbazın gelip onu yakalayarak boynunu koparmasına neden olmuş.

Bu düşü gören ve heyecanla uyanan Dünya Hatun, beni çağırıp gözyaşları içinde ve titreyerek gördüklerini anlattı; ve sözünü bitirirken ‘Tüm erkekler birbirine benzer; ve insanlar hayvanlardan da beterdir; bir kadının onların bencilliklerinden bekleyebileceği hiçbir şey yoktur! Böyle olunca, ben de Tanrı önünde, asla, evet asla onların bana yaklaşmalarının dehşetini duymayacağıma yemin ettim’ dedi.”

Emir Tacü'l-Mülûk yaşlı kadının bu sözlerini işitince, ona “Ama, ey anamız, sen ona bütün erkeklerin bu hain güvercin gibi olmadıklarını ve bütün kadınların da onun sadık ve bahtsız eşi gibi davranmadığını söylemedin mi?” demiş. Kadın da “Hiçbir şey onu yumuşatmadı; ve o zamandan beri kendi güzelliğine hayran, tek başına yaşadı” diyerek cevap vermiş. Tacü'l-Mülûk “Ey annemiz, senden rica ediyorum, benim hemen, ölüm pahasına da olsa, hiç değilse bir kez onu görmem ve bir tek bakışıyla ruhuma işlediğini duymam gerek! Bunu bana sağla!” demiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın ona “Bil ki, ey gözümün nuru, Dünya Hatun’un oturduğu sarayın alt katında, sadece onun gezintilerine özgü bir bahçe vardı: oraya kendisi, sadece ayda bir kez, nedimeleriyle gelir; ve gelip geçenlerin gözlerinden kendini sakınmak için gerekli önlemleri aldıktan sonra, oraya gizli bir kapıdan girer. Hatun’un bu ziyaretine tam bir hafta kaldı. Seni

oraya ulaştırmak için ben kendim yol göstereceğim ve sevgilini sana göstereceğim. şuna da inanıyorum ki, tüm önyargılarına karşın Hatun seni bir kez görünce, senin güzelliğine yenilmekten başka bir şey yapamayacaktır: çünkü, aşk bir Allah vergisidir ve onun istediğı zaman doğar!” demiş.

Bunu duyan Tacü'l-Mülûk biraz rahat nefes almış ve yaşlı kadına teşekkür ederek onu, artık hanımının huzuruna çıkamayacağına göre, evinde konuklamaya çağırmış; ve üçü birden eve gitmek üzere yola koyulmuşlar.

Yolda Tacü'l-Mülûk Aziz'e dönerek ona “Kardeşim Aziz, dükkâna gidip uğraşacak vaktim olmadığından, onu tüm olarak sana bırakıyorum. Sana ne uygun gelirse, onu yaparsın!” demiş. Aziz de işitip itaat ettiğini bildirmiş.

Böylece oturmakta oldukları hana gelmiş ve vezire tüm olup bitenleri anlatmışlar ve de Hatun'un düşünden ve ona rastlamak üzere içine girilecek bahçeden söz ederek görüşünü sormuşlar.

Bunun üzerine vezir epeyce düşünmüş, sonra başını kaldırarak onlara “Çözüm yolunu buldum! şimdi ilkin gidip bahçenin durumunu görelim!” demiş. Yaşlı kadını handa bırakarak, hemen Tacü'l-Mülûk ve Aziz ile birlikte Hatun'un bahçesine gitmiş. Oraya ulaştıklarında, kapıda ihtiyar bir bekçinin oturmakta olduğunu görmüşler. Selam verip selam almışlar. Bunun üzerine vezir, her şeyden önce, yaşlı bekçinin eline yüz dinar içeren bir kese sıkıştırmış ve ona “İyi yürekli amca, bu güzel bahçeye girip biraz ferahlık duymak ve çiçekler arasında ve su kenarında biraz bir şeyler yemek istiyoruz. Çünkü bizler, her yanda zevk alınabilecek güzel yerler arayan yabancılarız!” demiş. Yaşlı adam parayı alarak “Girin öyleyse, benim misafirim olun! Yemek için gerekeni size sağlamamı beklerken, keyfinizce dinlenin!” demiş. Ve onları bahçeye sokmuş; kendisi de çarşıdan yenecek şeyler satın almaya gitmiş; biraz sonra da kuzu kebabı ile hamur işleriyle geri dönmüş. Bir çayın kenarına çepeçevre oturarak, midelerini iyice doyurmuşlar.

Bunun üzerine vezir, bekçiye “Ey şeyh, karşımızda bulunun şu saray oldukça kötü bir durumda görülüyor. Niçin bunu onartmıyorsun?” demiş. Bunu duyan bekçi, “Vallah! Bu saray Dünya Hatun'a aittir; o da bununla uğraşacağına, bırakıyor

harap olsun diye! Bu gibi şeylere kafa yormaktan uzak, kendi kabuğuna çekilmiş yaşıyor” diye haykırmış. Vezir ona “Ne kadar yazık! Ey iyi yürekli şeyh! Şu birkaç basamakla çıkılan bölme, hiç değilse sırf senin gözlerinin zevki için olsa da, badana edilmeliydi. Eğer bunu düşünürsen, onarım için gerekli tüm harcamaları ben öderim!” demiş. Bekçi “Allah senden razı olsun!” demiş. Vezir de “Katlanacağın zahmet için şu yüz dinarı al, git duvarcılar çağır, bir de renk zevki olan bir nakkaş bul!” demiş.

Bunun üzerine bekçi, duvarcılar ve bir nakkaş bulmak üzere çabucak dışarı çıkarak, bunları bulup getirmiş; vezir bunlara gerekli talimatları vermiş. Gerçekten, ilk katın büyük salonu bir kez onarıldıktan sonra, iyice badanalanmış; sonra da nakkaş işe koyulmuş ve vezirin buyruklarına uyarak, bir orman, ormanın bağrında da tuzağa tutulmuş kanat çırpın bir güvercin nakşetmiş. Bunun çizimi bitince, vezir ona “Şimdi de öteki yana aynı şeyi çiz, ama eşini kurtarmaya gelen bir de erkek güvercin olsun; ve de kuşbaz tarafından yakalanarak bağlılığının cezasını çekmek üzere kafası koparılmış olarak görülsün!” demiş. Nakkaş da söz konusu edilen deseni çizmiş; sonra da yüklü bir ücret alarak oradan ayrılmış.

Bunun üzerine vezir, iki genç ve bekçi, nakışların etki ve tonlamaları üstüne değerlendirmeler yaparak bir süre daha oturmuşlar. Tacü'l-Mülûk, her şeye karşın, hüzünlüymüş; nakışlara dalgın dalgın baktıktan sonra Aziz'e “Kardeşim, düşüncelerimin işkencesinden kurtulmam için bana birkaç dize daha söyler misin?” demiş; Aziz de şunları söylemiş:

Tıp bilimi üzerine yazdıklarında İbni Sina, şunlardan üstün bir şifa aracı olarak söz ediyor:

Aşk acılarının uyumlu bir şarkıdan ve bahçelerde şarap içmekten başka ilacı yoktur!

İbni Sina'nın sözlerini tuttum, ama sonuç alamadım, ne yazık ki! O zaman, başka aşklara başvurarak bir denemede bulundum; Baht'ın bana güldüğünü ve şifa sunduğunu gördüm.

İbni Sina! Sen yanıldın! Aşkın tek ilacı, yine aşktır!

Bunu duyan Tacü'l-Mülûk, Aziz'e "Şairin belki de hakkı var. Ama, irade olmayınca, böylesine bir iyileştirme zordur!" demiş. Sonra ayağa kalkarak yaşlı bekçiyi selamlamış ve yaşlı sütanayı bulmak üzere hana geri dönmüşler.

Bir haftalık süre akıp geçince, Sitti Dünya, alışkanlığı gereği, bahçede gezintisini yapmak istemiş. Ama, gezinirken, yaşlı sütannesini ne kadar özlediğini fark edip kederlenmiş ve onu düşünmeye başlamış; o zaman, anası yerine koyduğu bu kişi hakkında insanlığa yaraşmaz şekilde davrandığını anlamış; ve hemen çarşıya bir köle, dadının tanıdıklarına uğramak üzere de bir başka köle göndererek onu bulup getirmelerini söylemiş. O sırada dadı da, Tacü'l-Mülûk'a o gün bahçede ne yapacağı hakkında gerekli bütün tavsiyelerde bulunduktan sonra, kendi başına saraya doğru yürüyormuş; kölelerden biri onu görerek saygıyla yanına sokulmuş ve kendisinden uğrunda ağlamakta olan hanımı adına barışmak üzere geri dönmesini rica etmiş; şekil bakımından ortaya çıkan bazı güçlükler yenildikten sonra istenen olmuş; Dünya Hatun yanaklarından öperek onun gönlünü almış, dadı da onun ellerini öpmüş; ve ikisi birlikte, artlarında esireler olduğu halde, gizli kapıdan geçerek bahçeye çıkmışlar.

O sırada, kendi bakımından, Tacü'l-Mülûk da, koruyucusunun tavsiyesine uymuş. Dadının ayrılmasından sonra, vezir ve Aziz ayağa kalkarak onu, en az beş bin dinar değerinde, gerçekten şahane bir giysiyle donatmış ve beline telkâri altınla işlenmiş bir kemer takmışlar; başına ince altın tellerle işlenmiş desenli beyaz bir sank dolamış, bunu da elmas bir sorguçla süslemişler; sonra kendisine Tanrı'dan hayırlar dilemiş ve bahçenin görüldüğü bir yere kadar ona eşlik ettikten sonra, daha kolay içeri girmek üzere onu orada bırakarak ayrılmışlar.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, kapıya ulaşarak orada iyi yürekli bekçiyi oturur bulmuş; bekçi onu görünce saygıyla ayağa kalkmış ve yürekten selam vermiş. Ve Dünya Hatun'un gizli kapıdan bahçeye inmiş bulunduğunu bilmediğinden, Tacü'l-Mülûk'a, "Bahçe senin bahçendir, ben de senin kölenim!" demiş. Ve ona kapıyı açarak içeri girmesini rica etmiş. Sonra da kapıyı kapatıp her zamanki yerini almış ve Tanrı'ya yarattıklarından ötürü övgülerde bulunmuş.

Tacül'l-Mülûk'a gelince, yaşlı kadının tavsiyelerine uymakta gecikmemiş, kendisine gösterilen sık çalılıkların ardına gizlenmiş ve hatunun geçişini beklemeye koyulmuş. Ve Sitti Dünya ile dadısı birdenbire ortaya çıkmışlar.

Yaşlı kadın yürürlerken, Sitti Dünya'ya "Hanımım, sana bu güzel ağaçların, bu meyvelerin ve çiçeklerin görünüşünü daha dinlendirici kılmaya yardımcı olacak bir şey söylemek istiyorum" diyormuş. Dünya da ona "Seni dinlemeye hazırım, benim iyi yürekli dadıcığım" demiş. Kadın da "Havadaki tatlılığı ve bu güzel tazeliği keyfince tatmanı engelleyen bütün bu hizmet-kârları saraya geri yollamalısın! Gerçekte, senin için bir sıkıntı olmaktan öteye geçmiyorlar" demiş. Dünya "Doğru söylüyorsun sütanneciğim!" demiş ve hemen, bir işaretle nedimelerini uzaklaştırmış. Ve böylece, sadece yaşlı kadın kendisini izlemekte iken, Tacül'l-Mülûk'un görülmez biçimde gizlendiği yoğun çalı-lığa doğru ilerlemiş.

Tacül'l-Mülûk da Dünya Hatun'u görmüş; ve bir bakışta güzelliğinin farkına varmış ve öylesine etkisi altında kalmış ki, oracıkta bayılmış. Dünya Hatun yolunu sürdürmüş ve vezirin kuşbaz olayını naksettirdiği salona doğru ilerlemiş; dadısının önerisine uyup yaşamında ilk kez içeri girmiş; çünkü o güne kadar saray hizmetçilerine ait bu yeri ziyaret merakına hiç düşmemiş imiş.

Bu nakışı görünce, Sitti Dünya, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış ve "Dadı, baksana! Bu benim daha önce gördüğüm rüya, ama baştan aşağı tersine çevrilmiş! Yarabbi! Aman Yarabbi! İçim nasıl titredi!" diye haykırmış. Ve eliyle yüreğini bastırarak halının üzerine oturmuş ve "Dadı, aldanmıyorum değil mi? Melun İblis, benim düşlere inanacak kadar saf oluşumla âdetâ alay ediyor galiba!" demiş. Dadısı da, ona "Zavallı yavrum, yaşımın tecrübesiyle sana daha önce hatanı açıklamamış mıydım ben?" demiş ve "Ama artık çıkıp biraz daha dolaşalım; güneş batmak üzere ve çiçek kokularıyla dolu havanın tatlı sertliği şimdi daha güzel!" demiş; ve bahçeye çıkmışlar.

O sırada Tacül'l-Mülûk, kendine gelmiş ve dadının kendisine tavsiye ettiği gibi, sanki saf bahçenin güzelliğini izler gibi ilgisiz bir tavırla ağır ağır bahçede gezmeye başlamış.

O sırada, bir bahçe yolunu dönerken Dünya Hatun, onu görmüş ve “Dadı! Şu genç adamı görüyor musun? Ne kadar yakışıklı; boyu posu, yürüyüşü ne güzel! Acaba onu tanıdı mı?” diye haykırmış. Kadın da “Hiç tanı mıyorum, ama haline bakılırsa, bir şehzade olmalı! Ah, hanımım, ne harika insan bu böyle! Ve ah, ne kadar da ruhu okşayıcı!” diye yanıt vermiş. Sitti Dünya “Son derece yakışıklı!” demiş. Yaşlı kadın da “Son derece! Sevdiği kimse, ne mutlu ona!” demiş; ve gizlice Tacü'l-Mülûk'a hemen bahçeyi terk etmesini işaret etmiş. Tacü'l-Mülûk da anlayarak yolunu dışarı yöneltmiş; bu sırada Dünya Hatun, onu gözleriyle izliyor ve dadısına “Dadıcığım, bende oluşan bu değişikliği fark ediyor musun? Ben, Dünya'nın, bir erkek görünce böyle bir tedirginlik duyması mümkün mü? Bana akıllıca görüşlerini açıkla, dadı!” demiş. Yaşlı kadın da “Allah seni Şeytan'ın şerrinden korusun! İşte hanımım, sen de bir tuzağa kapıldın! Ama bir erkeğin gelip seni kurtarması ne güzel olur, değil mi?” demiş. Dünya “Dadıcığım, benim iyi yürekli sütannem! Sen beni bu genç adama götürmelisin! Bunu senden, sadece senden bekliyorum sevgili dadıcığım! Çabuk koş, lütfen onu ara, bul! Ve işte sana bin dinar ve de bin dinarlık bir giysi! Beni reddedersen ölürüm!” demiş. Yaşlı kadın “Saraya dön, bırak ben kendi bildiğim gibi davranayım! Sana bu hayranlık uyandırıcı birleşmeyi gerçekleştireceğime yemin ediyorum!” demiş.

Ve hemen Sitti Dünya'yı terk ederek yakışıklı Tacü'l-Mülûk'u bulmak için dışarı çıkmış; kendisini gören Tacü'l-Mülûk da ona bin dinar vererek sevincini belli etmiş. Yaşlı kadın da ona “Şunlar şunlar oldu!” diyerek Sitti Dünya'nın duyduğu heyecanı ve aralarında geçen konuşmaları anlatmış. Tacü'l-Mülûk da “Ama ne zaman buluşacağız?” diye sorunca, kadın “Kuşkusuz yarın!” cevabını vermiş. Bunun üzerine kadına bir urba ile bin altın dinar daha vermiş; kadın da bunları alarak ona “Seni uygun saatte kendim gelip alacağım!” demiş. Ve hemen kendisini merakla bekleyen hanımını bulmaya gitmiş; hanımı da ona “Dadı, bana dosttan ne haberler getirdin?” diye sormuş. Kadın “Onun izini bulmayı başardım ve onunla konuştum. Yarın elinden tutar sana getiririm” diye yanıt vermiş. Bunu duyan Sitti Dünya sevincin doruğuna ulaşmış ve sütanasına bin altın dinar

ile ayrıca bin dinar değerinde armağanlar vermiş. Ve o gece, üçü de, tatlı umutlar ve mutluluklarla dolu gönülleriyle uyumuşlar.

Böylece sabah olur olmaz, yaşlı kadın kendisini bekleyen Tacû'l-Mülûk'un oturduğu yere gelmiş. Getirdiği bir bohçayı açmış ve içinden çıkardığı bir kadın giysisini Tacû'l-Mülûk'a giydirmiş, baştan aşağı bir çarşafa bürümüş; yüzünü de yoğun bir peçeyle örtmüştü; sonra da ona "Şimdi sağa sola salınan bir kadın gibi kalçalarını oynatarak yürümeyi taklit et! Ve genç bakireler gibi küçük adımlar at! Ve rastladıklarımızla konuşmayı tümüyle bana bırak! Hangi nedenle olursa olsun, kimseye sesini duyurma!" demiş. Tacû'l-Mülûk da işitip itaat ettiğini söyleyerek onu yanıtlamış.

Bunun üzerine ikisi birlikte, doğrudan doğruya baş haremağasının nöbet tuttuğu sarayın kapısına ulaşınca kadar ilerlemişler. Tanımadığı yeni bir kimsenin geldiğini gören baş haremağası, yaşlı kadına "Benim bu güne kadar görmediğim bu genç hanım da kim?" diye sormuş; ve "Onu biraz yaklaştırsan da, bir yoklayayım; buyruk buyruktur; ve de her anlamda yerine getirilmelidir; ve gerekiyorsa, sorumluluğum altına girecek olan bütün yeni esireleri çırlıçıplak soyarın. Bu kızı da tanımıyorum. Bırak da ellerimle yoklayayım ve gözlerimle göreyim onu!" demiş. Ama yaşlı kadın "Sen ne diyorsun, ey sarayın başefendisi!" diye haykırmış; "Bu esirenin..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

"Sen ne diyorsun, ey sarayın başefendisi!" diye haykırmış. "Bu esirenin Sitti Dünya'nın kumaş üzerine nakış yaptırmak üzere getirttiği esire olduğunu bilmiyor musun? Bu kız, sultanımıza ipek üzerine güzel nakışlar işleyenlerden biridir!" demiş. Ama haremağası homurdanmış ve "Ben kumaş üzerine nakıştan falan anlamam. Benim her yeni gelenin yüzünü, sırtını, yanını yöresini baştan aşağı ellerimle yoklamak görevimdir!" demiş.

Bu sözleri işiten yaşlı sûtana, büyük bir hiddete kapılmış gibi davranarak haremağasının önüne dikilmiş ve ona "Vay

bana ki, bugüne kadar seni nezaket ve görgü kurallarının canlı timsali sanmıştım. Sana birdenbine ne oldu? Seni saraydan kovdurmamı mı istiyorsun?” demiş. Sonra da kılık değiştirmiş Tacü'l-Mülük'a dönerek ona “Kızım, başefendimizi hoş gör! Şaka ediyor olmalı! Çekinmeden gir haydi!” diye seslenmiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülük, kalçalarını oynatarak ve peçesinin ince kumaşının arasından beliren güzelliğiyle donup kalmış olan haremağasına bir gülüş fırlatarak kapıyı aşip geçmiş. Ve yaşlı kadının güdümüyle, önce bir aralığa sonra da bir koridora; sonra da başka aralıklar ve başka koridorlara girmiş; sonunda, yedinci koridorun bitiminde, indirilmiş perdelerin ardındaki altın kapıdan büyük bir avluya çıkan bir salona ulaşmış. Yaşlı kadın, ona “Birbiri ardından kapıları say ve yedincisine gir; orada ey genç tacir, yeryüzü zenginliklerinin hepsinden üstün değerde, bakır bir çiçek, genç bir ten ve tatlılık olan Sitti Dünya adlı hatuna rastlayacaksın!” demiş.

Bunun üzerine, kadın giysilerine bürünmüş olan Tacü'l-Mülük, kapıları sayıp yedincisinden içeri girmiş. Ve örtülerini çıkarak yüzünü gizleyen peçeyi kaldırmış. Tam o sırada Sitti Dünya, divan üzerinde uyumaktaymış. Ve üzerinde yasemin cildinin saydamlığından başka örtüsü yokmuş. Ve bedeninden bilinmeyen okşayıslara bir çağrı taşıyormuş. Bunu gören Tacü'l-Mülük, üzerindeki giysileri kıvrak bir hareketle sıyırmış, narin bir atılışla divana sıçramış ve uyuyan sultanı kollarına almış. Ansızın uyanan genç kızın şaşkınlık haykırışı onu yutan dudaklarla boğuntuya uğramış. Ve işte yakışıklı Emir Tacü'l-Mülük ile Dünya Hatun'un ilk buluşmaları, birbirine dolanan kalçalar ve sarsıntı içindeki ayaklar ortamında böylece gerçekleşmiş. Bu böylece, bir yandan ya da öte yandan sesli öpüşler ve tüm güzel şeylerin yaratıcısı Tanrı'nın kutsadığı gülüşler kesilmeksizin bir ay sürmüş. Onların durumu böyleymiş.

Vezir ile Aziz'e gelince, akşam oluncaya kadar merakla Tacü'l-Mülük'un dönmesini beklemişler. Dönmediğini görünce ciddi bir şekilde kaygı duymaya başlamışlar; sabah olunca, tedbirsiz dostlarından haber almamaları, onun yitip gittiği kuşkusunu uyandırmış ve tüm dirençlerini yitirmişler. Ve Aziz, boğuk bir sesle “Sarayın kapıları bir daha efendimize açılmayacak.

Şimdi ne yapmalıyız, acaba?” demiş. Vezir “Hiçbir şey yapmadan burada böylece bekleyeceğiz!” diye yanıt vermiş. Ve bütün bir ay hiçbir şey yapmadan orada öylece, yiyip içmeden beklemişler; ve bu çaresiz felaketten sızlanıp durmuşlar. Ve ayın sonunda da Tacû'l-Mülûk'un yaşadığına dair hiçbir alamet belirmediğinden, vezir “Çocuğum, bu ne berbat ve içler acısı durumdur! Sanırım ki yapılacak en iyi şey, bu felaketten Şah'ı haberdar etmektir. Yoksa bizi, haber vermeyi savsakladığımızdan ötürü suçlu tutabilir” demiş. Ve hemen o saatte, yola çıkmak üzere bütün hazırlıkları tamamlayıp Süleyman Şah'ın başkenti olan Yeşil Kent'e ulaşmak üzere yola çıkmışlar.

Oraya ulaşır ulaşmaz, çabucak saraya çıkıp serüvenin felaketli sonunun öyküsünü Şah'a anlatmışlar. Sonra da hıçkırıklar içinde susmuşlar.

Bu müthiş haberi alınca, Süleyman Şah, tüm dünyanın ayağının altında çöktüğünü sanmış ve kendisi de bilinçsizce çökmüş. Ama artık gözyaşlarının ve pişmanlıkların ne yararı olabilir ki? Süleyman Şah da, yüreğini kemiren ve ruhunu ve gözlerinin önündeki dünyayı karartan acıyı bastırarak oğlu Tacû'l-Mülûk'un yitmesinin öcünü, görülmedik bir intikam duygusuyla alacağına yemin etmiş. Ve hemen, tellarlarla, kılıç ya da mızrak tutacak yetenekteki bütün erkekleri; ve başlarında komutanlarıyla tüm orduyu göreve çağırmış; ve tüm savaş makinesini çadırları ve filleriyle birlikte harekete sokmuş; cömertliği ve adaleti dolaısıyla ona saygı ve sevgi besleyen askerlerden oluşan kudretli ordusu ardında olduğu halde Kâfur ve Billûr Adaları'nı hedef tutarak yola koyulmuş.

Bu süre içinde, mutluluğun aydınlattığı sarayda, iki sevgili: Tacû'l-Mülûk ile Dünya, gittikçe daha hızla sevişmekten geri durmamışlar ve halı üzerinden ancak birlikte içmek ve şarkı söylemek için kalkmışlar. Ve bu böylece altı ay sürmüş. Dostunun sevgisi, her şeyin ötesinde ruhunda tutuşurken, Tacû'l-Mülûk, Dünya'ya “Ey yüreğimin tapındığı! Aşkımızın hayranlık uyandırıcı aşamaya ulaşmasına engel olan bir şey eksik!” demiş. Kız da şaşırarak ona “Ey Tacû'l-Mülûk, gözümün nuru, daha ne dileyebilirsin? Dudaklarım, göğüslerim, kalçalarım ve tüm etim ve seni saran kollarım ve seni arzulayan ruhum sana yetmiyor

mu? Eğer benim bilmediğim başkaca bir şey varsa, neden bana açıklamıyorsun? Söyle, hemen yerine getireceğimi göreceksin!" demiş. Tacü'l-Mülûk da "Kuzucağım, böyle bir şey söz konusu değil. İzin ver de ben sana kim olduğumu açıklayayım! Bil ki, ey sultanım, ben bir şehzadeyim, bir çarşı taciri değil. Babam Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı Süleyman Şah'tır. Kendisi, zamanında, vezirini baban Şah Şehriman'a yollamış; eşim olmak üzere seni babandan istemişti. Bilmem hatırlar mısın? Sen o zaman bu birleşmeyi reddetmiş ve elindeki tören asasıyla sana bundan söz eden haremağasını tehdit etmiştin! Pekâlâ, bugün artık, geçmişte bizden esirgeneni gerçekleştirelim ve birlikte Yeşil İsfahan'a doğru yol alalım!" demiş.

Bu sözleri duyan Dünya Hatun, güzel Tacü'l-Mülûk'un boynuna daha da sevinçle sarılmış ve işitip itaat ettiğini kuşku duyurmayacak biçimde açıklayan alametler göstermiş. Sonra ikisi birlikte, o gece, ilk kez kendilerini uykunun kollarına terk etmişler. Oysa birlikte oldukları altı aydır sabahın beyazlığı onları sarmışmış, öpüşler ve benzeri şeylerle meşgulken yakalıyor imiş.

İki âşık böylece uyurlarken, güneşin henüz doğduğu bir saatte, tüm saray ayağa kalmış ve Hatun'un babası Şah Şehriman, tahtında yastıklara yaslanmış oturuyor ve yöresi emirleri ve ülkenin ileri gelenleriyle sarılı bulunuyormuş; ve tam o gün, başlarında başkanları olduğu halde cevahirciler loncasının üyelerini kabul etmiş bulunuyormuş. Cevahirciler çarşısının şeyhi de saygı nişanesi olarak Şah'a içinde yüz bin dinardan fazla değerde elmas, yakut ve zümrüt bulunan harika bir kutu sunmuş bulunuyormuş. Şehriman Şah, bu sunuştan son kertede sevinç duymuş ve baş haremağasını çağırarak ona "Al Kâfur, bunu hanımın Sitti Dünya'ya götür! Ve dönerek bana, bu armağanın onun hoşuna gidip gitmediğini söyle!" demiş. Haremağası Kâfur da hemen Dünya Hatun'un tek başına oturması için ayrılmış bulunan köşke doğru yol almış.

Oraya ulaşınca Haremağası Kâfur, bir halı üzerine uzanmış, hanımının kapısını bekleyen sûtana dadiyı görmüş; köşkün kapısı da tüm olarak kapanmış ve perdeler de çekilmiş bulunuyormuş. Haremağası "Nasıl olur da bu denli ilerlemiş bir saatte

kadar hiç de âdetleri olmadığı halde uyurlar?” diye düşünmüş. Sonra, hiçbir sonuç almadan Şah'ın huzuruna çıkmak istemediğinden, kapı boyunca uzanan yaşlı kadının gövdesi üzerinden atlayarak kapıyı itmiş ve salona girmiş. Ve orada, Sitti Dünya'nın, olağanüstü bir zinanın kuşku götürmez birçok alametleri belirgin olduğu halde, genç bir adamın kolları arasında çınlı-çıplak yatmakta olduğunu görünce hayret ve şaşkınlığı sonsuz olmuş.

Bu görünüş karşısında haremağası Kâfur, Sitti Dünya'nın tehdit ederek gösterdiği kötü davranışı anımsamış ve haremağası ruhuyla “Demek ki, erkek milletinden böyle nefret ediyormuş ha? Şimdi de Allah biliyor ya, beni alçaltmasının öcünü alma sırası bende!” diye düşünmüş. Ve ardından kapıyı kapatarak yavaşça dışarı çıkmış ve Şah Şehriman'ın huzuruna çıkmış. Şah ona “Hanımın ne dedi, bakalım?” diye sorunca, haremağası “İşte kutu!” demiş. Şaşırان Şah, ona “Kızım, koca istemediği gibi, değerli taşları da mı istemiyor?” diye sorunca; zenci “Bütün bu topluluk önünde beni yanıt vermekten bağışlayın Şah'ım!” demiş. O zaman Şah, yanında sadece vezirini alıkoyarak taht salonunu boşaltmış; bunun üzerine haremağası “Hanımım Dünya şöyle şöyle bir durumda! Ama, gerçekte, genç adam çok yakışıklı!” demiş. Bu sözleri duyunca Şah Şehriman ellerini birbirine çırpmış, gözlerini iri iri açarak “Korkunç bir şey bu!” diye sormuş. Haremağası da “Şu ve şu gözlerimle gördüm!” demiş. Bunun üzerine Şah “Bu, inanılmayacak kadar korkunç bir şey!” demiş ve haremağası da emri derhal yerine getirmiş.

İki âşık, Şah'ın önüne getirilince, Şah, boğuk bir sesle onlara “Demek ki doğruymuş!” demiş. Ama daha fazla bir şey söyleyememiş ve büyük kılıcını kaldırarak Tacü'l-Mülûk'a fırlatmak istemiş. Ama Sitti Dünya, âşığı kollarıyla sarmış ve dudaklarını kendi dudaklarına yapıştırmış, sonra da babasına “Madem ki öyle, ikimizi birden öldür!” diye haykırmış. Bunun üzerine Şah, yeniden tahtına oturmuş ve haremağasına Sitti Dünya'yı dairesine götürmesini emretmiş; sonra da Tacü'l-Mülûk'a “Sefil baştan çıkarıcı! Kimsin sen? Baban kim? Kızıma ulaşmaya nasıl cesaret ettin? demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk “Bil ki, ey Şah, arzulanığın benim ölümümse, seninki de, hemen bunu izleyecektir

ve saltanatın yıkılacaktır!” demiş. Şah da, kendini kaybederek “Nasıl olur bu?” diye haykırmış. Emir “Ben Süleyman Şah’ın oğluyum! Yazılı olana uyarak, vaktiyle benden esirgeneni aldım! Benim öldürülmemi emretmeden önce gözlerini açsan iyi olur, ey Şah!” demiş. Bu sözleri işitince, Şah, şaşmış kalmış ve vezirine danışarak ne yapılacağını sormuş. Ama vezir “Bu sahtecinin sözlerine sakın inanmayın Şah’ım! Böylesine bir orospu çocuğunun yaptığı kötülük ancak ölümle cezalandırılır. Allah belasını versin!” demiş. Bunun üzerine Şah, cellada “Boynunu vur!” emrini vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Şah, cellada “Boynunu vur!” emrini vermiş. Celladın emri yerine getireceği anda, Şah’a, Süleyman Şah’ın iki ulağının gelip huzura kabul edilmeyi diledikleri bildirilmemişmiş, Tacü’l-Mülûk’un hakkındaki hükmün yerine getirileceğine kuşku yokmuş. Bu iki ulak Süleyman Şah’ın kendisinin tüm ordusuyla birlikte ulaşmakta olduğunu öncülük ederek bildirmekle görevli imiş. Ve bunlar Vezir ile Aziz’den başkaları değilmiş. Girişlerine izin verilip de orada şahlarının oğlu Emir Tacü’l-Mülûk’un bulunduğunu görünce sevinçten bayılacak gibi olmuşlar ve ayaklarına atılıp ona sarılmışlar. Tacü’l-Mülûk da onları ayağa kalkmaya zorlayıp kucaklamış ve birkaç sözcükle onlara durumu anlatmış; onlar da olup biteni kendisine anlatmışlar; Şah Şehriman’a da Süleyman Şah’ın tüm kuvvetleriyle yakında geleceğini bildirmişler.

Şah Şehriman, kimliği artık ortaya çıkmış olan genç Tacü’l-Mülûk’un ölümüne hükmetmekle geçirmiş olduğu tehlikeyi anlayınca, ellerini göğse kaldırıp celladın kolunu durdurmuş olduğu için Tanrı’ya şükürler etmiş. Sonra da Tacü’l-Mülûk’a “Oğlum, ne yapacağını bilememiş olan benim gibi yaşlı bir kişiyi bağışla! Ama kabahat benim uğursuz vezirimindir; şimdi onu şuracıkta kazığa oturtacağım!” demiş. Bunun üzerine Tacü’l-Mülûk onun elini öpmüş ve ona “Ey Şah, seni babam sayarım! Asıl

ben senden, uyandırdığım heyecan için özür dilerim!” demiş. Şah da “Hata bu namussuz haremağasıdır; onu da iki dirhem etmeyen şu çürük tahta üzerinde çarmıha gereceğim!” demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk “Haremağası gerçekten bunu haketti! Vezire gelince, ikinci bir kusuru görülünceye kadar onu bağışlasanız iyi olur!” demiş. Bunun üzerine Aziz ile vezir araya girerek korkudan altını berbat etmiş olan haremağasının da bağışlanması için ricacı olmuşlar. Şah da vezirin hatın için haremağası Kâfur'u bağışlamış. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk “Yapılacak asıl önemli iş, benim canım ciğerim olan kızın Sitti Dünya'nın uğramış olduğu korkudan bir an önce kurtarılmasıdır!” demiş. Şah da “Bunu, yanına gidip ben sağlayacağım!” demiş. Ama daha önce veziri, emirleri ve mabeyincilerine Emir Tacü'l-Mülûk'a eşlik edip hamama götürmelerini ve yıkanarak ferahlamasını sağlamalarını emretmiş. Sonra Sitti Dünya'ya ait köşke gidip onu orada kabzasını yere dayadığı bir kılıcı bağrına saplamak üzereyken bulmuş. Bunu görünce Şah, aklını uçurur gibi olmuş ve kızına “Kurtuldu o! Babana acı kızım!” diye haykırmış. Bu sözleri duyan Sitti Dünya kılıcı kendinden uzağa fırlatmış ve babasının elini öpmüş; babası da olanı biteni ona anlatmış. Bunun üzerine kız “Sevdiğimi görmedikçe rahatlayacağım!” demiş. Bunun üzerine Şah da Tacü'l-Mülûk hamamdan dönünce, onu çabucak Dünya Hatun'un yanına getirmiş. O da sevgilisinin boynuna atılmış; iki sevgili öpüşürlerken, Şah yavaşça üzerlerine kapıyı kapatmış. Sonra sarayına dönüp Süleyman Şah'ın karşılanması için gerekli emirleri vermiş. Vezir ile Aziz'i de işlerin mutlu bir dönüşüm gösterdiğini bildirmek üzere ivedi kendisine göndermiş ve de armağan olarak yüz görkemli at, yüz hecin devesi, yüz genç çocuk ve yüz genç kız, yüz zenci ve yüz zenciye göndermekte de özen göstermiş.

Ve Şah Şehriman, ancak bütün bu önlemler alındıktan sonra, Emir Tacü'l-Mülûk'u da yanına almayı savsaklamadan, kalabalık bir maiyetle Süleyman Şah'ı karşılamak üzere yola çıkmış. Onların yaklaştığını gören Süleyman Şah da kendilerini saygıyla karşılamış ve “Tanrı'ya şükürler olsun ki, oğlum sonunda dileklerine kavuştu!” diye haykırmış. Sonra iki şah sevecenlikle öpüşmüşler; Tacü'l-Mülûk sevinçten ağlayarak babasının boynuna

atılmış. Babası da mutluluk gözyaşları dökmüş. Sonra yemeye içmeye ve büyük bir mutluluk içinde konuşmaya koyulmuşlar. Bunu izleyerek kadılar ve şahitler çağrılmış; yapılan toplantıda, Tacü'l-Mülûk ile Sitti Dünya'nın evlenme sözleşmeleri düzenlenmiş. Sonra da, bu vesileyle, askerlere ve halka büyük bahşişler dağıtılmış ve kırk gün kırk gece kent süslenip aydınlatılmış. Bütün bu sevinç ve şenlik içinde Tacü'l-Mülûk ile Dünya aşkın son sınırlarına ulaşırçasına keyifle sevişip durmuşlar. Tacü'l-Mülûk, dostu Aziz'in gösterdiği üstün hizmetleri de unutmamış. Oğlunu uğrunda gözyaşları dökmekte olan annesini aramak üzere Aziz ile birlikte bir kafilâ yollamış. Babası Süleyman Şah'ın ölümünü izleyerek sırası gelen Tacü'l-Mülûk Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı olunca, kendisinden ayrılmak istemediği Aziz'i başvezir olarak atamış; yaşlı bahçıvanı sarayın genel simsarı, çarşı şeyhini de bütün loncaların genel başkanı yapmış. Ve hepsi, çaresiz tek felaket ölüm kapılarını çalıncaya kadar, mutluluk içinde yaşamışlar.

Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk ile Dünya Hatun öykülerinin anlatılmasını bitirince, Vezir Dendan, Şah Davû'l-Mekân'dan bir gülsuyu şerbeti içmek için izin istemiş. Şah Davû'l-Mekân da ona, "Ey vezirim, yeryüzünde emir ve şahlara arkadaşlık edecek senden daha değerli kişi var mıdır acaba? Gerçekte, anlattığın öyküyü çok beğendim; hoş olduğu kadar, dinlemesi de zevk veriyordu!" demiş. Ve Şah Davû'l-Mekân, vezirine şahlık hazinesindeki en güzel hil'atı armağan etmiş.

Konstantiniyye'nin kuşatılmasına gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

Konstantiniyye'nin kuşatılmasına gelince, kesin bir sonuç alınmadan, o sırada, dört yıl geçmiş bulunuyormuş; askerler ile komutanlar da ana-babalarından ve dostlarından uzakta bulunmaktan çok sıkılıyorlarmış; ve başkaldırı eli kulağında gibi görünüyormuş.

Bu yüzden Şah Davû'l-Mekân da karar almakta elini çabuk tutarak üç büyük komutanı Behrimen, Rüstem ve Türkeş'i

çağırtmış; ve veziri Dendan'ın yanında onlara “Siz olan bitenin ve bu Allah'ın belası kuşatma yüzünden uğranan yorgunluğun, kardeşimiz yiğit Şarkân'ın ölümüyle başlayan yaşlı Felaketler Anası'nın başımıza yağdırdığı onarılmaz felaketlerin tanığısiniz. Bu yüzden yapılacak ne kaldığını düşünerek bana yanıt verin!” demiş. Bunu duyan ordunun üç komutanı başlarını önlerine eğmiş ve uzun uzun düşünmüşler; sonra da “Ey Şah, Vezir Dendan bizim hepimizden daha tecrübelidir ve bilgelikle yaşlanmıştır!” demişler. Şah Davû'l-Mekân da Vezir Dendan'a dönüp ona “Hepimiz senin görüşünü bekliyoruz!” demiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan Şah'ın huzuruna gelmiş ve “Bil ki ey zamanın Şah'ı, bundan böyle, bizim için, Konstantiniye duvarlarının dibinde daha uzun kalmak zararlıdır. İlkin sen, ey Şah, yeni doğan yavrun Kânmekân'ı ve de Şam'daki sarayda kadınlarla kalan genç yeğenin rahmetli emirimiz Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'ni görmek arzusuyla yanıp tutuşmaktasın. Sonra biz, buradaki herkes, ülkemizden ve evlerimizden bu denli uzak kalmanın acısını şiddetle duymaktayız. Benim fikrim odur ki, Bağdat'a dönelim ve bu inançsızlar kentini kargaların ve akbabaların yuvası olmaktan kurtarmak üzere daha sonra yeniden buraya gelelim!” demiş. Şah da “Gerçekten, ey vezirim, benim görüşlerime uygun yanıt verdin!” demiş ve hemen bütün karargâha, tellallar aracılığıyla, üç gün içinde yola çıkılacağını duyurmuş. Ve gerçekten, üçüncü gün, rüzgârda sancaklar dalgalanırken ve borular çalarken ordu konaklama düzenini bozmuş ve Bağdat yolunu tutmuş. Geceler ve günler geçtikten sonra, Barış Kenti'ne ulaşmışlar; orada bütün oturanların büyük sevinç gösterileriyle karşılanmışlar.

Şah Davû'l-Mekân için yapılacak ilk iş, yedi yaşına ulaşmış bulunan oğlu Kânmekân'ı gidip görerek onu bağrına basmak olmuş; yaptığı ikinci iş de, eski dostu yaşlı hamam külhancısını çağdırtmak olmuş. Ve onu karşısında görünce, onuruna, tahtından ayağa kalkmış ve onu yanına oturtmuş ve tüm emirlerin ve orada bulunan öteki kişilerin önünde onu övmüş. Geçen bunca zaman içinde, hamam külhancısı tanınmaz bir hale gelmiş bulunuyormuş; yiyip içmek ve rahat bir yaşam yüzünden epeyce şişmanlamış; boynu bir filinki gibi kalınlaşmış, karnı da bir balinanın

karnına dönmüş; yüzü ise fırından çıkan yuvarlak bir ekmek gibi parlıdırmış.

Dolayısıyla Şah'ın yanına oturması için yaptığı öneriyi kabul etmemek için ilkin Davû'l-Mekân'dan özür dilemiş ve ona "Ey efendim, Tanrı beni böyle bir yolsuzluktan korusun! Senin huzurunda oturmak yürekliliğini göstermek için izin verileliden beri aradan çok zaman geçti" demiş. Fakat Şah Davû'l-Mekân ona "Ey babacığım, o günlerin senin için şimdi yeniden başlaması gerekir. Çünkü benim yaşamımı kurtaran sensin!" demiş. Ve külhancıyı tahtın büyük şiltesinde birlikte oturmak zorunda bırakmış.

Bunun üzerine Şah, külhancıya "Benden bir dilekte bulunmanı istiyorum, zaten istediğin her şeyi sana vermeye hazırım; hatta saltanatımı seninle paylaşmaya bile! Haydi konuş ve Tanrı da tanışın olsun!" demiş. Bunun üzerine yaşlı külhancı ona "Çoktan beri içimden geçen bir şeyi senden dilemek istiyorum; ama münasebetsiz görünmekten de çok korkuyorum!" demiş. Şah da çok üzülerek ona "Kesinlikle bana bundan söz etmelisin!" demiş. Külhancı "Emirlerin başım üzerinedir. Ey Şah, senin elinden, kendi kentim Kutsal Kent'te tüm hamam külhancılarının genel başkanlığı beratını almak isterdim!" demiş. Bu sözleri duyunca Şah ve tüm orada bulunanlar çok gülmüşler; külhancı da dileğinin aşırı bulunduğunu sanmış; ve bundan çok üzölmüş. Ama Şah ona "Allah aşkına! Benden başka bir şey dile!" demiş. Vezir Dendan da aynı şekilde, külhancının yavaşıca yanına yaklaşarak bacağını çimdiklemiş ve göz kırparak sanki "Başka bir şey dile!" demek istemiş. Bunun üzerine külhancı da "Öyleyse ey zamanın şahı, kendi kentim Kutsal Kent'te, tüm çöpçöler derneğinin şeyhi olmayı dilemekteyim!" demiş. Bu sözleri duyunca, Şah ve orada bulunanlar öylesine gülmüşler ki, bacakları havaya fırlamış; ve Şah külhancıya "Bak, babacığım, benden, sana layık ve gerçekten zahmete değer bir istekte bulunmalısın!" demiş. Külhancı da "Korkarım ki, bunu bana sağlayamazsın!" yanıtını vermiş. Şah "Tanrı sayesinde her şey mümkündür!" demiş. Külhancı da "Öyleyse beni, rahmetli Şarkân'ın yerine Şam Sultanı ata!" demiş. Şah Davû'l-Mekân da "Başım gözüm üstüne!" diyerek yanıt vermiş. Ve hemen oracıkta

külhancının Şam Sultanı olarak atanma fermanını yazdırmış ve kendisine yeni sultan olarak El-Mücahit ez-Zablakân adını vermiş. Sonra da Vezir Dendan'ı yeni sultana Şam'a kadar, görkemli bir alayla eşlik etmek, sonra da rahmetli kardeşi Emir Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'ni birlikte getirmekle görevlendirmiş. Ve yola çıkmadan önce, külhancıyla vedalaşmış; onu kucaklayarak yeni uyruklarına karşı iyi ve adaletli olmasını tavsiye etmiş; sonra orada bulunanlara "Burada bulunup da benden sevgi ve saygılarını esirgemeyenler, Sultan Ez-Zablakân'a armağanlar vererek sevinçlerini kanıtlasınlar!" buyurmuş. Ve hemen Davû'l-Mekân'ın kendi eliyle sultanlık urbasını giydirdiği yeni sultanın yöresi armağanlarla dolmuş; ve tüm hazırlıklar bittikten sonra, Şah Davû'l-Mekân ona, özel korunması için beş bin memluk ve kırmızı deri ve altınla donanmış bir tahtirevanı taşımak için hamallar sağlamış. Ve böylece, adı Sultan el-Mücahit ez-Zablakân olmuş olan hamam külhancısı, muhafızları, Vezir Dendan, Rüstem, Türkeş ve Behrimen emirler tarafından izlenerek Bağdat'tan çıkmış ve saltanat süreceği Şam'a ulaşmış.

Yeni sultanın ilk işi, Bağdat'a götürülecek olan küçük ece rahmetli emir Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'nin hizmetinde bulunmak üzere on genç kız ve on zenci köle kız ayırmak olmuş; ve aralarında saf gülyağları, büyük kutulara konulup ağızları rutubete karşı iyice mühürlenmiş kayısı reçelleri ve de Bağdat'a kadar bozulmadan götürülmesi çok güç, ince bir zevkle yapılmış tatlılar bulunan başka pek çok armağan hazırlatmış. Bunlar arasında, karanfil taneleriyle kokulandırılmış bir şuruba yatırılarak billurlaşmış hurmalarla dolu yirmi büyük küp ve ayrıca Şam'ın en iyi tatlıcılarına özellikle yaptırılmış yirmi kutu yaprak halinde hamur işi tatlı ve yirmi kutu da başka çeşit tatlı varmış. Ve bunların hepsi, Şam kentinin en usta dokumacılarının altın tellerle süsleyerek dokuduğu ipek kumaşları içeren yükler, değerli silahlar, üzeri altın işlemeli bakır küpler hariç, kırk deve yükü tutmuş.

Bütün bu hazırlıklar bittikten sonra Sultan Ez-Zablakân, Vezir Dendan'a da, gümüş işi zengin bir armağan vermek istemiş; ama vezir "Ey Sultan, sen bu ülkede henüz yenisin, bu gümüşleri bana armağan etmekten daha iyi işlerde kullanabilir-

sin!” diyerek kabul etmek istememiş. Sonra kervan yola çıkmış ve bir ay sonunda, Allah’ın sağladığı güvenle, hepsi sağ salım Bağdat’a ulaşmış. Şah Davû’l-Mekân genç Talihin Kudreti’ni sevinç içinde karşılamış ve onu annesi Nüzhet’in ve Nüzhet’in kocası büyük mabeyincinin ellerine teslim etmiş. Ve ona da Kânmekân’ın hocalarını tutmuş; ve bu iki çocuk birbirinden ayrılmaz olmuş ve zamanla artan büyük bir sevgiyle birbirlerine bağlanmışlar. Her şey bu çizgide, sekiz yıl sürmüş; bu süre içinde şah Davû’l-Mekân da, inançsız Rumlara karşı savaş açmak için gerekli silahlanma ve hazırlıkları gözden ırak etmemiş.

Ama, yiten gençliği boyunca tüm yorgunluklar ve katlanılan güçlükler sonunda, Şah Davû’l-Mekân’ın günden güne gücü ve sağlığı eriyormuş. Durumu gözle görülecek kadar kötüleyince, bir gün, Vezir Dendan’ı çağırtmış ve ona “Ey vezirim, seni gerçekleştirmek istediğim bir tasarımı görüşmek üzere çağırdım. Bana olanca dürüstlüğüyle cevap ver!” demiş. Vezir “Hayrola, ey zamanın şahı?” diye sormuş. Şah “Henüz sağken, tahttan vazgeçmek ve kendi yerime tahta oğlum Kânmekân’ı geçirmek ve ölmeden önce onun başarısıyla hükmetmekte olduğunu görerek sevinç duymak istiyorum! Sen buna ne dersin? Söyle bakalım, benim gönüllü bilgelikle dolu vezirim!” demiş. Bu sözleri işiten Vezir Dendan Şah’ın huzurunda yer öpmüş ve çok heyecanlı bir sesle, ona “Bana açıkladığın tasarı, ey bahtıgüzel şahım, ey tedbir ve hakkaniyetle donanmış hükümdarım, ne gerçekleştirilebilir ne de uygunluk taşır. İki nedenden ötürü: Bir kere oğlum Emir Kânmekân, henüz pek gençtir; sonra daha sağken oğlunu kendi yerine geçiren hükümdar, meleklerin defterinde günlerinin sayısının azalmasına neden olur” demiş. Ama Şah “Yaşantımdan yana söylediklerin, yaşamım zaten bitmekte olduğundan pek geçerli değil; ama oğlum Kânmekân’ın henüz pek genç olduğu hakkındaki görüşünü doğru bulduğumdan, kız kardeşim Nüzhet’in kocası büyük mabeyinciye ona vasi atayacağım!” demiş.

Ve Şah hemen emirlerini, vezirlerini ve ülkenin tüm ileri gelenlerini toplayarak büyük mabeyinciye onların önünde oğlu Kânmekân için vasi atamış; ve ona yüce bir öneri olarak gerekli yaşa ulaşınca Talihin Kudreti ile Kânmekân’ı evlendirmelerini önermiş. Büyük mabeyinci de “Ben senin lütuflarınla ezilmiş ve

iyiliklerinin denizinde boğulmuşum!” diyerek yanıtlamış. Sonra Davû'l-Mekân, oğluna dönmüş ve ona, yaşlı gözlerle “Ey oğlum, bil ki, benim ölümümden sonra büyük mabeyinci senin vasin ve danışmanın olacak; ama Başvezir Dendan benim yerime baban olacak. Çünkü, bu ölümlü dünyadan ebedi âleme geçmekte olduğumu hissediyorum. Ama, bundan önce, ey oğlum, ölmeden önce dünyada dilemekte olduğum bir tek şey var: Büyükbaban Şah Ömerü'n-Neman'ın ve amcan Emir Şarkân'ın ölümüne neden olan ve Felaketler Anası adlı bedbahtlık ve lanet saçan yaşlı kadından intikam alınması” demiş. Genç Kânme-kân da “Ruhun rahat etsin, babacığım! Kolumun gücüyle intikamını almama Tanrı yardım edecektir!” diye cevap vermiş. Bunun üzerine Şah Davû'l-Mekân, ruhunu ferahlatan büyük bir rahatlık duymuş ve sakin bir şekilde bir daha kalkamayacağı yatağına uzanmış.

Gerçekten bir süre geçtikten sonra Şah Davû'l-Mekân tüm yaratıklar gibi onu yaratanın elinde yokluktan geldiği gibi yokluğa dönmüş; sanki hiç yaratılmamış gibi olmuş. Zira zaman, her şeyi biçer ve sonra unuttur!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

...Sanki hiç yaratılmamış gibi olmuş. Zira zaman, her şeyi biçer ve sonra unuttur!

Kendi varlıklarının gelecekte ulaşacağı yeri bilmek isteyenler, kendilerinden önce ölenlerin ulaştığı yeri öğrenerek bundan kendilerine pay çıkarabilirler.

Ve Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu ve Emir Şarkân'ın kardeşi Davû'l-Mekân'ın, Allah cümlesinden tükenmez rahmetini esirgemesin; öyküsü böyleymiş.

Ama, bu günden başlayarak “Ardında hayırlı evlat bırakanlar ölmezler!” atasözünü yalan çıkarmamak için size şu öyküyü anlatacağım:

Davû'l-Mekân'ın Oğlu Genç Kânmekân'ın Serüveni

Genç Kânmekân ve yeğeni Talihin Kudreti gerçekten büyü-
dükçe öylesine güzelleşmişler ki, Ya Allah!.. Endamlarının biçimi
gittikçe daha hoş olmuş, gelişen bedenlerinde eşsiz bir orantı
belirmiş; ve gerçekte, onları ancak meyveyle yüklü iki dala ya da
göz kamaştırıcı iki aya benzetebiliyorlarmış. Ve her birinden ayrı
ayrı, özellikle Talihin Kudreti'nden söz ederken insanın aklını
başından alacak her şeyin bulunduğunu söylemek gerekirmiş.
Şahane yalnızlığında, tüm gözlerden uzak, teninin beyazlığı soy-
lu, boyu tam da gerektiği gibi incecik ve elif harfi gibi dimdik;
kalçaları, yoğun ağırlığında kesinlikle tapınılası; tükürüğü sütten,
şaraptan tatlı ve tüm tatlıları kışkındıracak kadar lezzetli imiş. Ve
nar rengindeki dudaklarından çıkan sözleri, olgun meyveler dile
gelse o denli tatlı söyleyemezmiş. Yanaklarına gelince, yanakları
için güller bile kendilerinden üstün olduğunu itiraf edermiş.
Onun hakkında şairin yazdığı şu dizeler ne kadar doğruymuş:

Yüreğim, sarhoş ol! Çukurlarınızda raks eden ey gözlerim!
İşte O! Onu yaratanın tüm zevklerini dile getiriyor!
Göz kapakları, onları daha da koyulaştıracak sürmeye
meydan okuyor! Ay! Ay! Bakışları yüreğimi Emirü'l-Mü-
minin'in kılıcıymışçasına, aynı keskinlikle yarıp geçiyor.
Ah! Ah! Dudaklarını ne zaman tadacağım! Ezilmeden önce
olgun üzümlerin çeşnisindeki! Ve incilerinin sıkmacı altın-
da süzülüp şuruplaşan!
Size gelince, saçlarınızın sarkan salkımlarını meltemde sil-
keleyen hurma ağaçları, onun saçları da böyledir!

Nüzhet'in kızı, genç sultan Talihin Kudreti işte böyleymiş. Genç yeğeni Kânmeân'a gelince, o da bambaşka bir şeymiş. Beden eğitimi ve av; binicilik, mızrak ve kargıyla cirir oynama, okçuluk ve at yarışları bedenine esneklik kazandırmış ve ruhu-nu pekiştirmiş. İslam ülkelerinin en yakışıklı binicisi ve kent ve kır savaşçılarından en gözü pek yiğidi olmuş. Ve tüm bunlarla birlikte, yüzü bir bakire kızinki kadar taze kalmış ve yanakları güller ve nergislerden daha fazla görülesi ve sevilesi hale gelmiş; onun hakkında şairin dediği gibi:

Sünnet olduğunda, sakallarının hafif ipeği, çenesinin tatlılığını sevgiyle arttıran ayva tüyleri halindeydi; yaşı ilerledikçe, daha sıkı bir dokuyla siyah bir kadife gibi yanaklarını gölgeledi.

Ona bakanları, gözleri sevince boğar; tıpkı anasının bacakları arasında oynamaya niyetlenen bir karaca yavrusu gibidir o!

Onu izleyen uyanık ruhlara yanakları, sarhoşluğun dağıtıcılarıdır; tükürüğünün doğal balı kadar tatlı bir kanın kırmızılığının yavaşça aktığı yanakları.

Ama ben ki, yaşamımı onun güzelliklerine tapmaya bağlamışım, yine de ruhumu en çok okşayan şeyin özellikle iç donunun yeşil rengi olduğunu söylerim.

Ancak, belirli bir zamandan beri, Kânmeân'ın vasisi büyük mabeyinci, eşi Nüzhet'in tüm uyarılarına ve Kânmeân'ın babasına borçlu bulunduğu tüm lütuflara karşın, iktidarı tümüyle ele geçirmeyi başarmış; hatta bir kısmı halk ve orduyla ilişkili kimseler tarafından Davû'l-Mekân'in ardılı olarak tanınmış bulunuyormuş. Ordunun ve halkın geri kalan bölümüne gelince, bunlar Ömerü'n-Neman'ın adına ve ardıllarına sadık kalmışlar ve yaşlı Vezir Dendan'ın işlerin yürütülmesinde danışmanlık yapmasına yönelmişler. Ama, Vezir Dendan büyük mabeyincinin tehditleri karşısında, Bağdat'tan ayrılmak durumunda kalmış ve Baht'ın, hakkı yenmiş yetimin yeniden haklarına kavuşması için bir dönüşüm göstermesini bekler olmuş.

Böylece, büyük mabeyinci, artık hiç kimseden korkusu kalmadığı için, Kânmekân'ı ve annesini dairelerinde kapalı kalmaya zorlamış ve hatta kızı Talihin Kudreti'ne de Kânmekân ile ilişki kurmayı yasaklamış. Böylece ana oğul geri planda yaşayarak Tanrı'nın hakkı olana hakkının iade edeceği günü bekler olmuşlar.

Bununla birlikte, büyük mabeyincinin gözetimine karşın Kânmekân, birçok kez yeğeni Talihin Kudreti'ni görebilmiş; gizlice de olsa, onunla konuşabilmiş. Ve günün birinde, onu göremeyince ve de aşk gönlünü alışmadığı bir işkenceyle sarstığından, bir kâğıt alarak dostuna şu tutkulu dizeleri yazmış:

Sen yürüyüp gittin, ey sevgili, kadınlar arasında, tüm güzelliklerine bürünmüş! Güller, sen geçerken, saksıların-da kıskançlıklarından kurudular, kendilerini senin yanak-larınla kıyaslayarak. Zambaklar senin beyazlığına bakarak göz kırpar; ve çiçek açmış papatyalar senin dişlerinin gülüşüyle güler! Ah! Bu sürgün ne zaman bitecek ve kalbim yokluğun acılarından nasıl arınacak? Mutlu dudaklarım, sonunda, sevgiliminkilerle birleşsin diye! Bir gece bile olsa, birleşme ihtimali doğacak mı? Benim varlığımdan taşan duygulanmanın bir parçasını yaşadığını görmek bana nasip olacak mı? Allah derdime katlanmama yardımcı olsun, şifa bekleyen hastanın dağlanmaya katlandığı gibi!

Ve mektubu zarflayarak onu hizmet görmekte olan haremağasına vermiş; o ise, ilk iş olarak bunu büyük mabeyincinin ellerine teslim etmiş. Bu aşk ilanını okuyan büyük mabeyinci hid-detten coşup köpürmüş ve genç küstahı cezalandırmaya yemin etmiş. Ama, hemen, işin dallanıp budaklanmaması için, bunu sadece eşi Nüzhet'e açmanın uygun olacağını düşünmüş. Bunun üzerine kendisini bulmak üzere Nüzhet'in dairesine gitmiş ve bahçeye gidip hava alması bahanesiyle genç Talihin Kudreti'ni uzaklaştırdıktan sonra eşine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Büyük mabeyinci eşi Nüzhet'e "Genç Kânmeân'ın epey zamandır ergenlik yaşına ulaşmış bulunduğunu biliyorsun herhalde! Şimdi de kızın Talihin Kudreti üzerinde erkekliği-ni denemek istiyor. Bu durumda onları, buluşma umutlarını kıracak şekilde birbirinden ayırmak gerekir! Çünkü çıranın ate-şe yaklaşması çok tehlikelidir. Bundan böyle kızının yüzünü örtülü tutup haremde dışarı çıkmaması gerekir. Çünkü artık kızların örtünmeden dışarı çıkamayacağı yaşı ulaştı! Özellikle de ikisinin haberleşmelerini önlemek için ne gerekiyorsa yap! En küçük bir nedenle, genç adamın sapıklık eğilimlerine kapıl-maması için önlem almaya kararlıyım!" demiş.

Bu sözleri duyan Nüzhet, ağlamaktan kendini alıkoyamamış ve kocası çıkıp gidince, yeğeni Kânmeân'ı bulmaya gitmiş ve büyük mabeyincinin öfkesinden onu haberli kılmış. Sonra da onu "Ey kardeşimin oğlu, bununla birlikte bil ki, senin gizlice Talihin Kudreti ile buluşman, ama sadece kapıdan görüşmeniz şartıyla olanaklar sağlayacağım. Bundan dolayı Tanrı sana yar-dımcı olana kadar sabretmelisin!" demiş. Ama Kânmeân, bu haberi işitince tüm ruhunun alt üst olduğunu duyumsamış ve "Tek başıma kendi hükmümde olması gereken bir sarayda artık bir an bile yaşayamam! Bu sarayın benim alçaltılmama tanıklık eden taşlarına artık katlanmayacağım!" diye haykırmış. Sonra hemen oracıkta giysilerinden soyunmuş, başına bir derviş tak-kesi, omuzlarına da eski bir Bedevi harmaniyesi geçirerek annesi ve teyzesine veda edecek zaman bile ayıramadığı bir çabuklukla saraydan ayrılıp kentin kapılarına doğru yollanmış; torbasında da tüm yol azığı olarak üç günlük bayat bir ekmekten başka bir şey yokmuş. Kentin kapıları açılınca, kentin dışına çıkan ilk kişi o olmuş; tüm ayrıldıklarına veda oluşturacak şekilde, şu dizeleri okuyarak büyük adımlarla oradan uzaklaşmış:

Artık hiç korkmuyorum, ey kalbim; çarpabilirsin, hatta kınlabilirsin göğsümde; gözlerim artık hüzünlenmeyi unu-tacak, ruhumda da merhamet yer bulamayacak!

Aşkla ağırlaşmış yüreğim, iradem, sana karşın bükülme-yecek, alçaltılmayı kabul etmeyecek; katılığım karşısında bedenim eriyip gitse bile!

Bağışla beni kalbim! Sana acırsam, kudretim ne olur ki! Ateşli gözlerin etkisiyle yolunun değiştirilmesine katlanan kişi, sonradan ölümcül yaralar almaktan şikâyet edemez. Sınırsız yeryüzünü vahşi sıçrayışlarla dolaşmak istiyorum, güzelim anaç, geniş dünyayı; biricik ruhumu, canlılığını ortadan kaldırabilecek her şeyden kurtarmak için! Yiğitlerle, kabilelerle dövüşeceğim; galibiyetlerimden sağladığım ganimetlerle zenginleşeceğim ve geri döneceğim: ve tüm kapılar bana açılacak!

Çünkü, iyi bil ki ey saf yürek, hayvanın değerli boynuzlarına sahip olmak için, ya hayvanı boyun eğdirmek ya da onu öldürmek gerek!

Genç Kânmekân, kentinden ve yakınlarından böylece kaçtığı sırada anası, oğlunu bütün gün göremeyince, onu, boş yere arayıp durmuş. Sonra oturup ağlayarak en kıyıcı düşüncelerin pençesinde dönüşünü beklemiş. Ama, ikinci, üçüncü ve dördüncü günler geçmiş; hiç kimse Kânmekân'dan haber alamamış. O zaman annesi kendi dairesine kapanarak ağlayıp sızlamış ve derdinin olanca derinliğiyle "Yavrum, sana ne yandan sesleneyim? Seni aramak için hangi ülkelere gideyim? Uğruna dökülen bu gözyaşlarının yararı ne, çocuğum? Neredesin sen? Neredesin sen, ey Kânmekân?" diye haykırmış. Sonra, zavallı kadın, ne yemek ne de içmek istemiş; tuttuğu yas, kentin her yanında duyulmuş ve genç adam ile rahmetli babasını seven tüm halk tarafından paylaşılmış. Hepsi de "Neredesin sen, ey zavallı Davû'l-Mekân, ey halkına karşı o denli dürüst ve iyi olan şah? İşte oğlun da kayboldu ve senin lütuflarınla donanan hiç kimse onun izlerini nasıl yeniden bulacağını bilemiyor! Ah! Ömerü'n-Neman'ın zavallı ardılı, ne oldun sen?" diye haykırmış.

Kânmekân'a gelince, gün boyunca yol almış ve ancak kara gece bastırınca dinlenmiş. Ertesi gün ve onu izleyen günler yolculuğu sürdürmüştü; yolda topladığı bitkilerle karnını doyurarak, ırmakların ve kaynakların suyunu içerek... Dört gün geçtikten sonra, ormanlarla kaplı bir vadiye ulaşmış; orada kıvrak sular akıyor, kuşlar ve vahşi güvercinler uçuşuyordu. Orada durmuş ve usulüne uygun olarak abdest alıp namaz kılmış; böylece

gerekli görevleri yerine getirdikten sonra, gece bastırıldığından, büyük bir ağacın altına uzanmış ve uyumuş. Orada öylece geceyarısına kadar uyuyakalmış. O sırada vadinin sessizliğinin ortasında yöredeki kayalardan çıkan bir ses onu uyandırmış. Bu sesin söylediği şarkı şöyleymiş:

İnsanoğlunun yaşamı! Sevgilinin dudaklarındaki gülüşün aydınlığı, sakın yüzünün verdiği şifa olmayınca senin ne değer var?

Ey ölüm! Bana, tehditleri, sürgünleri unutturacak sevgilinin uzağında günlerim akıp giderken, arzulanır olacaksın sen!

Ey sakinin elinden nefis şaraplar içmek için çayırdaki toplanmış dostların neşesi! Sakinin elinden bardağı aldıklarında tutkuyla yanarlarken duydukları neşe!

Bahar! Sevgilinin yanındayken, senin çiçeklerin, kör bahtın geçmişteki katılıklarından yaralanan ruhumu iyileştirdi! Ey baht, çayırdaki çiçeklerin...

Ve sen, kırmızı ve kokulu şarabını içen dostum, baksana! Elinin altında sularıyla, renkleriyle, doğurganlığıyla kıvançlı bir toprak uzanıyor!

Gecenin koynunda böylece yükselen bu hayranlık uyandırıcı şarkıyı duyunca, Kânmekân ayağa kalkmış, kendinden geçmiş-çesine ilerleyerek, sesin geldiği yöne doğru bakarak, karanlıkları delmeye çalışmış. Ama vadinin dibinde akan ırmağın üstünde yükselen ağaçların belli belirsiz gölgelerinden başka şekil ayırt edememiş. Bunun üzerine aynı doğrultuda biraz daha yürümüş ve böylece aşağıdaki ırmağın kıyısına kadar inmiş. Bu kez ses, gecenin koynunda, şu şiiri okurken, daha belirgin ve daha doku-naklı olarak duyulmuş:

Kendimle onun arasında aşk yeminleri var. Bundan dolayı onu kabilede bırakabildim!

Çöldeki kabilem kusursuz atlardan ve siyah gözlü kızlardan yana en zenginidir. Taim kabilesi derler ona.

Meltem! Soluğun beni, Beni-Taim'lerin nezdine götürüyor!

Karaciğerimi yatıştırıyor ve beni son kertede mest ediyor. Söyle bana, köle Sâat, topuğu çınlayan çingirakla dolanmış, bazen bizim aşk yeminimizi hatırlıyor mu ve ne diyor? Ah! Yüreğim, bir akrep seni soktu. Gel, dostum! Dudaklarının panzehiriyle iyileşeyim: tükürüğünü yutarak ve tazeliğini soluyarak!

Kânmekân, söyleyeni görmeden, bu şarkıyı ikinci kez işitince, karanlıkta hâlâ onu görmeye çabalamış ama bunda başarı sağlayamadığından, bir kayanın tepesine çıkmış ve sesinin bütün gücüyle haykırmış...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

...Bir kayanın tepesine çıkmış ve sesinin bütün gücüyle “Ey gecenin karanlığında geçip giden kişi, lütfen, benim öyküme benzediğini hissettiğim öykünü yakından işiteyim. Ve karşılıklı birbirimizi eylemeye çalışalım!” diye haykırmış. Sonra da susmuş.

Birkaç saniye geçtikten sonra, şarkı söyleyen ses yanıt vermiş: “Ey beni çağıran kişi, sen kimsin? Bu dünyadan bir insanoğlu mu yoksa toprak altının cinlerinden biri mi? Eğer bir ecinni isen, yolunu sürdür! Ama, bir insanoğlu isen, burada ışığın belirmesini bekle! Zira gece tuzaklar ve ihanetlerle doludur!”

Bu sözleri duyunca, Kânmekân, kendi kendine “Kuşkusuz, sesin sahibi, serüveni garip şekilde benimkine benzeyen bir kimse olmalı!” demiş. Ve sabahın belirmesine kadar orada kıpırdamadan beklemiş.

O zaman, ormanın ağaçları arasından, çöl Bedevileri gibi giyinmiş, bir kılıç ve bir kalkanla donanmış iri yarı bir adamın kendisine doğru gelmekte olduğunu görmüş; ayağa kalkıp onu selamlamış; Bedevi de selamına karşılık vermiş; ve her zamanki hatır sormalardan sonra, Bedevi, ona yaşını sorup öğrenince, şaşırmış ve “Ey tanımadığım genç adam, kimsin sen? Ve de hangi kabilenin adamısın? Araplar nezdinde ailene kim derler? Sen

gerçekte, geceleyin silahlı birliklerden başkasının görülmediği ülkelerde tek başına yolculuk yapacak yaşta bulunmuyorsun. Haydi bana öykünü anlat!" demiş. Kânmeân "Benim büyük-babam Şah Ömer'ü'n-Neman idi; babam da Dav'ül-Mekân; ben de yeğeni Talihin Kudreti'ne duyduğu aşkla yanıp tutuşan Kânmeân'ım!" demiş. Bunun üzerine Bedevi ona "Ama nasıl oluyor da şahların neslinden bir şah oğlu olduğun halde, bir derviş gibi giyiniyor ve yanına yakışır bir maiyetin olmaksızın yolculuk yapıyorsun?" diye sorunca; o da "Bundan böyle kendim kendimin maiyetiyim ve yanımda olacakların ilki olmanı senden rica ediyorum!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca Bedevi, gülmeye başlamış ve ona "Ey genç adam, sen sanki şimdiden yirmi savaş geçiren ünlü bir yiğit, dört başı bayındır bir savaşçı gibi konuşuyorsun! Oysa sana yetersizliğini göstermek için seni tutup bana köle olarak hizmet görmeni sağlayacağım! Ve o zaman, eğer gerçekten senin babaların şah ise, senin kurtarmalığını ödeyecek kadar zengin olduklarını göstereceklerdir!" demiş. Kânmeân, öfkenin göz kapaklarından fırlar gibi olduğunu duyumsamış ve Bedeviye "Vallahî! Benim kurtarmalığımı kendimden başkası ödemez, kolla kendini, ey Bedevi! Senin söylediğin dizeleri işitince, seni kibar tavırlı biri sanmıştım" demiş.

Ve Kânmeân, bu çocukla oynamaktan öte bir şey yapılamayacağına inandığı için onu gülerek bekleyen Bedeviye doğru ilerlemiş. Ama Bedevi ne kadar yanlış düşünüyormuş! Gerçekten, Kânmeân, Bedevi ile göğüs göğüse bir savaşa hazırlanarak, dağlardan güçlü, minareden dik ayaklarıyla yere çakılarak onun karşısında yer almış. Sonra Bedeviyi yakalayıp kollarıyla sıkarak sanki kemiklerini çatırdatır ve bağırsaklarını boşaltır gibi olmuş. Sonra onu kollarında tuttuğu halde yerden kaldırmış, bu haldeyken büyük adımlarla ırmağa doğru koşmuş. O zaman Bedevi, bu çocuktaki bunca gücün bulunmasının şaşkınlığını üzerinden atmaya zaman bulamadan haykırarak "Böylece koşarak suya götürüp bana ne yapacaksın sen?" diye seslenmiş. Kânmeân da "Seni ırmağın akışına terk ederek Dicle'ye kadar sürüklenmeni sağlayacağım; Dicle seni İssa nehrine, İssa nehri de Fırat'a kadar ulaştırır Fırat da kabilene götürür seni! O zaman kabilendekiler, senin yiğitliğini ve gözü pekliliğini iyice anlarlar, ey Bedevi!"

demiş. Bedevi de, Kānmekān'ın onu havaya kaldırıp ırmağa atmasından doğacak tehlikeyi anlayınca “Ey yiğit genç, sevdiğin yeğenin sultan Talihin Kudreti adına bana hayatımı bağışla! Bundan böyle senin en boynu eğik kölen olacağım!” diye haykırmış. Kānmekān da hemen kollarını gevşeterek onu yavaşça yere bırakmış ve “Bu sözünle elimi kolumu bağladın!” demiş. Bunun üzerine ikisi birlikte ırmağın kıyısına oturmuşlar ve Bedevi heybesinden bir arpa ekmeği çıkarmış; ortasından kırıp yarısını bir parça tuzla birlikte Kānmekān'a vermiş. Ve o andan başlayarak dostlukları içtenlikle pekişmiş. Bunun üzerine Kānmekān ona “Yoldaş, şimdi artık sen benim kim olduğumu biliyorsun. Sen de bana adını ve kimlerden olduğunu söyler misin?” diye sormuş. Bedevi de “Ben, Şam çöllerinde Taim kabilesinden Sabah bin Remah bin Hemam'ım. Ve birkaç sözcükle öyküm şöyledir:

Babam öldüğü zaman henüz pek gençtim. Amcam bana sahip çıktı ve kızı Necma ile birlikte kendi evinde büyüttü. Necma'yı sevdim; o da beni sevdi. Evlenecek yaşa gelince onun eşim olmasını istedim; ama babası, beni fakir ve geliri olmayan herhangi birisi olarak gördüğünden evlenmemize razı olmadı. Bununla birlikte, kabilenin ileri gelen ihtiyarlarının görüşlerine uyarak amcam Necma'yı bana ancak kendisine elli at, elli cins deve, on dişi köle ve en azından elli ölçek de arpa sağlamak koşuluyla evlendirmeye razı oldu. Bunun üzerine Necma uğruna bu başlığı sağlamanın en iyi yolunun kabilemden ayrılarak gidip uzaklarda tacirlere saldırmak ve kervanları soyamak olduğuna karar verdim. Ve bu gece, beni şarkı söylerken duyduğun yerde bulunmamın nedeni de budur. Ama, ey yoldaşım, Necma'nın güzelliğiyle karşılaştırsan, bu şarkının ne denli değersiz olduğunu anlardın! Çünkü, Necma'yı yaşamında bir kez gören, geri kalan günler için ruhunun beklenmedik bir mutlulukla dolduğunu hisseder!” demiş. Ve bu sözleri söyleyerek Bedevi susmuş.

Bunun üzerine Kānmekān ona “Yoldaşım, senin öykünün benimkine benzediğini iyice biliyordum! Öyleyse bundan sonra, yan yana çarpışarak kılıçlarımızın hakkı olarak sevdiklerimizi kazanalım!” demiş.

Ve tam bu sözleri söyledikten sonra, uzaklarda bir toz bulu-

tu yükselmiş ve çabucak kendilerine yaklaşmış; bir kez toz dağılınca, önlerinde yüzü ölen bir kimseninki gibi sapsarı bir atlı belirmiş; giysileri kana bulanmış olan bu atlı “Ey müminler, yaralarımı yıkamak için biraz su verin! Ve beni tutun, neredeyse ölmek üzereyim! Bana yardım ederseniz, ölürsem atım sizin olur!” diye haykırmış. Ve gerçekten, yaralı sürücünün bindiği at, kabilenin tüm atları arasında eşi bulunmaz ve güzellikten yana, bakan herkesi şaşkınlığa uğratan bir atmış; çünkü bir çöl atının tüm nitelikleri bakımından en üst düzeyde bulunuyormuş. Ve kendi ırkından gelen herkes gibi atlardan anlayan Bedevi “Gerçekten, ey atlı, senin atın zamanımızda pek görül-meyen cins atlardan birisi!” demiş; Kânmekân da ona “Ey atlı, kolunu bana uzat da inmene yardım edeyim!” demiş. Kendini bayılacakmış gibi duyumsayan atlının kolundan tutarak onu yavaşça çimenliğe indirmiş ve ona “Senin neyin var kardeş, bu yara ne tür bir yara böyle?” demiş. Bedevi de giysisini yarı açarak sırtındaki boyuna kanamakta olan büyük yarayı göstermiş. Bunun üzerine Kânmekân yaralının yanına diz çökerek dikkatle yarasını yıkayıp üzerini yavaşça taze otla kaplamış; ve ölmekte olan bu kişiye su içirmiş ve ona “Seni bu duruma kim soktu, ey bahtsız kardeşim?” demiş; adam da şunları anlatmış:

“Bil ki, sen ey yardım elini uzatan kişi, tüm güzelliğiyle şurada gördüğün at, benim bu duruma düşmemin nedenidir. Bu at, Konstantiniyye hükümdarı Kral Afridonyos’un bizzat sahibi olduğu bir attı; ve ünü çöl Arapları olarak hepimizce biliniyordu. Ve de bu cinsten bir at, kâfir bir kralın ahırında kalmamalıydı; onu, bakıp gözeten ahır uşakları ve muhafızları arasından kaçırmak için, kabilemin ileri gelenlerince görevlendirildim. Ve hemen yola çıkarak geceleyin atın barındırılmakta bulunduğu çadıra ulaştım; sonra, atın yüce nitelikleri üzerinde görüşümü almak istedikleri ve onu bir kez yoklamamı rica ettikleri andan yararlanarak üzerine bindim ve bir kamçı darbesiyle onu dört-nal sürüp kaçırdım. Bunun üzerine muhafızlar, şaşkınlıkları geçer geçmez, ardımdan oklar, mızraklar fırlatarak atlarıyla beni izlediler; ve gördüğünüz gibi beni sırtımdan yaraladılar. Ama at beni gittikçe artan bir hızla, düşen bir yıldızdan daha ivedi alıp götürdü ve sonunda tamamıyla onların ulaşmaya-

cağı bir duruma getirdi. Üç gündür durmaksızın at sırtında yol aldım! Ama kanım akıp durdu ve gücüm tükendi; ölümün göz kapaklarımı kapatmak üzere olduğunu hissediyorum!

“Siz de beni kurtarmış bulduğunuz için, ölümümde, at sizindir. Bu at, El-Kaatul el-Mecnun adıyla anılır ve El-Acuz ırkının en güzel örneğidir!

“Ama daha önce, ey giysileri düşkün, yüzü soylu genç adam, atının terkisine alıp, doğduğum çadırın altında ölmem için, beni kabileme ulaştırarak son bir yardımda bulun!” demiş.

Bu sözleri işiten Kânmekân ona “Ey çölden gelen kardeşim; ben de, soyluluğun ve iyiliğin gelenek olduğu bir soydan gelmekteyim. Bundan dolayı, atı bana vermesen de, istediğin hizmeti senden esirgemeyeceğim!” demiş. Ve onu ayağa kaldırmak üzere Arabın yanına yaklaşmış; ama Arap derin derin içini çekerek “Hele biraz bekle! Sanırım buracıkta canım bedenimden çıkmak üzere! İman tazelemek istiyorum!” demiş. Sonra gözlerini hafifçe kısıp göğe avuç açmış; ve “Tanrı’dan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed’in Tanrı’nın elçisi olduğuna tanıklık ederim!” demiş.

Sonra, ölmeye hazırlanmış ve son sözleri olarak şu şarkıyı söylemiş:

Atımı dörtnala sürerek dünyayı dolaştım, yolumda dehşet saçarak ve kan dökerek, şelaleler ve dağlar aştım uçar gibi, cinayet ve sefahatle.

Yaşadığım gibi öldüm, yollar boyunca başıboş dolaşarak ve galibiyet kazandıklarımca yaralanarak! Ve acılarımın meyvesi olan yaşamımı, bir şelalenin kıyıcığında, altında doğduğum göklerden uzakta, terk ediyorum!

Bununla birlikte, bil ki, ey Bedevinin tek hazinesine sahip olacak yabancı, benim değerli atım Kaatul’un güzelliğine yaraşan bir binici bulduğuna inanmasam, ruhum kederinden kahrolurdu!

Ve Arap bu şarkıyı okur okumaz ağzını, çırpınarak açıp kapamış; derin bir hırıltı koparmış ve gözlerini sonsuza dek kapamış. Bunun üzerine Kânmekân ve yoldaşı, bir çukur kaz-

dıktan ve gerekli duaları yerine getirdikten sonra ölüyü oraya gömmüşler; ve Allah'ın yolu üzerinde bahtlarını yaşamak üzere oradan ayrılmışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk birinci gece olunca, söze başlamış:

...Bahtlarını yaşamak üzere oradan ayrılmışlar. Ve Kânme-kân, yeni atı Kaatul'a binmiş, Bedevi Sabah da, onu yürüyerek izlemekle yetinmiş; çünkü ona dostluk ve itaat yemini etmiş ve de onu, Tanrı'nın evi Kutsal Kâbe üzerine yemin vererek sonsuza kadar efendisi olarak tanımış bulunuyormuş!

Bundan sonra onlar için, serüvenlerle ve yiğitliklerle, hayvanlara olduğu kadar haydutlara da karşı mücadeleyle geçecek; avlanma ve yolculukla, vahşi hayvanlara kurdukları tuzaklarla bezenmiş, kabilelerle savaşmak ve ganimet toplamakla dolu bir yaşam başlamış. Böylece, canları pahasına, sayılamayacak kadar çok hayvanı bakıcılarıyla birlikte, atları esirleriyle ve çadırları halılarıyla birlikte toparlamışlar. Ve Kânme-kân, yoldaşı Sabah'ı, akınlarında önlere katıp götürdükleri tüm ganimetlerle ilgili genel gözetmen olarak görevlendirmiş. Dinlenmek üzere ikisi birlikte bir yere oturdukları zaman, birbirlerine biri yeğeni Talihin Kudreti'nden, diğeri yeğeni Necma'dan söz açarak aşk acıları ve umutlarını anlatırlarmış. Böylece iki yıl gibi bir zaman geçmiş. Şuracıkta size, genç Kânme-kân'ın başından geçen binlerce serüveninden birini anlatayım:

Bir gün Kânme-kân, atı Kaatul üzerinde sadık adamı Sabah ile birlikte bir serüvene atılmış bulunuyormuş. Sabah önde gidiyor ve yalın kılıcı elinde, zaman zaman gözlerini mağara ağzı gibi açarak, çölde tam bir ıssızlık olduğu halde, dehşetli haykırışlarla bağırıyor ve "Yol açın! Sağdan soldan yol açın!" diyor. O sırada avladıkları bir karacayı kızartarak yiyip kaynağın serin ve yeğni suyunu içtikten sonra yola koyulmuş ve bir süre sonra, altında yeşil bir çayırın bulunduğu ve dışı ve erkek develerle koyunların, ineklerin ve atların otlatıldığı bir tepeye ulaşmışlar; biraz ötede, bir çadır altında, sessizce

oturan silahlı köleler bulunuyormuş. Bunu gören Kânmekân, Sabah'a "Sen burada kal! Ben kendi başıma gidip bütün sürüyü ve köleleri ele geçireceğim" demiş. Ve bu sözleri söyleyip atının üzerinde tepeden aşağı tıpkı çatlayan bir buluttan ansızın çıkan bir yıldırım gibi dört nala inmiş ve şu savaş ezgisini söyleyerek kölelerle hayvanların üzerine saldırmış:

Ömerü'n-Neman'ın ırkındanız biz, istikbali yüce, yiğit kişileriz!

Bizler, savaş günü, gün doğarken, düşman kabilelerin yüreğini vuran soylu kişileriz!

Güçsüzleri güçlülere karşı koruruz, mızraklarımızın bezeği olarak yendiklerimizin kellesini kullanınız.

Kellelerinizi koruyun, ey düşman bildiklerimiz! Yiğitler geliyor!

İstikbali yüce, Ömerü'n-Neman'ın ırkından!

Bunu gören ürkmüş köleler, tüm çöl Araplarının ansızın saldırdıklarını sanarak büyük feryatlar koparmaya, yardım istemeye koyulmuşlar. Bunun üzerine çadırlardan, sürülerin sahipleri olan üç savaşçı çıkmış; atlarına sıçrayıp Kânmekân ile karşılaşmak üzere ileri atılmışlar; bir yandan da, "Kaatul atın hırsız bu! Sonunda onu bulduk! Saldırın hırsız!" diye haykırıyorlarmış. Bu sözleri duyunca Kânmekân, onlara "Gerçekten Kaatul at bu! Ama asıl hırsız sizlersiniz, orospu çocukları!" diye haykırmış. Ve Kaatul'un kulağına eğilerek onu yüreklendirecek sözler söylemiş ve Kaatul, av üzerine atılan bir canavar gibi sıçramış; ve Kânmekân, mızrağını bir zafer oyunu oynarcasına kullanmış; ve önüne ilk çıkanın karnını delen mızrak, ardından ucunda bir böbrek olduğu halde dışarı çıkmış. Aynı olay öteki iki atının da başına gelmiş; ve karınlarını delip geçen mızrak artlarından çıkarken birer böbrekle donanmış. Sonra kölelere doğru dönmüş. Ama bunlar efendilerinin başına gelenleri görünce, yerlere kapanmışlar ve canlarının bağışlanmasını dilemişler. Kânmekân da onlara "Haydi kalkın! Hiç vakit geçirmeden önüme düşerek bu sürüleri sürüp onları benim çadırlarımın ve kölelerimin bulunduğu *falan* yere yöneltin!" demiş. Önünde hayvanları ve köleleri güderek yolunu sür-

dürmüş; ve buyruklarına uyarak, savaş süresince yerinden kıpırdamamış olan yoldaşı Sabah'ın çabucak yanına ulaşmış.

Önlerinde, köleler ve sürüyle böylece yol alırlarken, ansızın karşıdan bir toz bulutunun yükseldiğini görmüşler; toz dağılıncaya, bunun Konstantiniyye Rumlarının giysileri içinde silahlı yüz atlı olduğunu anlamışlar. Bunu gören Kânmekân, Sabah'a "Sen sürülerini ve köleleri gözet! Bu inançsızlara karşı ben tek başıma savaşağım!" demiş. Bedevi de, hemen uzağa bir tepenin ardına çekilmiş; ve verilen buyruktan başka bir işle uğraşmamış. Ve Kânmekân tek başına Rum atlılarının üzerine atılmış; bunlar hemen onun dört yanını sarmışlar; bunun üzerine başlarında ki komutan ona doğru ilerleyerek "Ey güzel genç kız! Gözlerin tatlı, yanakların parlak ve çiçek gibi taze olduğu halde, bir savaş atının dizginlerini böylesine ustaca kullanmasını bilen ey güzel genç kız, sen kimsin? Yaklaş da, seni dudaklarından öpeyim! Sonrası da gelsin! Gel! Seni kabilelerin dolaştığı tüm bu toprakların ecesi yapayım!" demiş.

Bu sözleri duyan Kânmekân, büyük bir utancın yüzünü bürüdüğünü duyumsamış ve "Sen kiminle konuştuğunu sanıyorsun, ey köpoğlu köpek? Eğer yanaklarımda tüy yoksa, kollarım sana haddini bildirecek güçtedir. Ey savaşçılardan genç kızları ayırt etmeyi bilemeyen kör Rum!" diye haykırmış. Bunun üzerine yüz atının komutanı Kânmekân'a daha da yaklaşmış ve gerçekten, teninin tatlılığı ve beyazlığına karşın yanaklarındaki yeni çıkmış tüylerin kadifemsi görünümünü fark etmiş; ve gözlerindeki alevden, kolayca alt edilemeyecek bir savaşçıyla karşılaştığını anlamış.

Bunun üzerine yüz atının komutanı Kânmekân'a "Bu sürü kimin? Ve sen de, böyle küstah ve meydan okur bir tavır takınmış nereye gidiyorsun? Kendi rızanla teslim ol! Yoksa ölürsün!" diye haykırmış. Sonra maiyetindeki atlılardan birine, genç adama yaklaşip esir almasını buyurmuş. Ama atlı, Kânmekân'ın yanına henüz ulaşmışken; Kânmekân, kılıcının bir vuruşuyla sarığını, başını ve gövdesini ve de eyeriyle atının karnını ikiye ayırmış. Sonra yaklaşan ikinci, üçüncü ve dördüncü atlılar da aynı kaderle karşılaşmışlar.

Bunu gören yüz atının komutanı, atlılarına geri çekilmelerini buyurmuş ve Kânmekân'ın çok daha yakınına gelerek "Güzel bir

genç olduğun kadar, yiğit bir savaşçısın sen, ey delikanlı! Ben, yiğitliği tüm Rum ülkelerinde ünlenmiş Kahrudaş, cesaretine duyduğum saygıyla seni bağışlamak istiyorum! Barış içinde geri çekilirsen, güzelliğinin hatırı için, öldürdüğün adamlarımdan dolayı seni bağışlarım!” diye haykırmış. Ama Kânmekân, ona “Kahrudaş değil, kim olursan ol, beni ilgilendirmez! Önemli olan, senin bütün bu sözleri bir yana bırakıp benim mızrağımın ucunu denemendir. Ve de bil ki, sen Kahrudaş’san, ben de Ömerü’n-Neman’ın oğlu Davû’l-Mekân’ın sulbünden gelme Kânmekân’ım!” diye haykırmış. Bunu duyan Hristiyan ona Davû’l-Mekân’ın oğlu, babanın savaş alanlarındaki yiğitliğini gördüm! Sen de, görüyorum ki, babanın kuvvetini tam bir zarafetle birleştirmişsin! Tüm ganimetlerini toplayarak çek git, öyleyse! Bu, bana zevk verecektir!” demiş. Ama, Kânmekân, ona “Ey Hristiyan, atımın dizginini çekip geri dönmek benim âdetim değildir. Kolla kendini!” diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra, sahibinin ne istediğini anlayan atı Kaatul’u okşamış, o da kulaklarını düşürerek, kuyruğunu kaldırarak ileri atılmış. Bunun üzerine iki savaşçı dövüşmeye başlamışlar; atları da boynuzlarıyla çatışan iki koç gibi ya da göğüs göğüse gelen iki boğa gibi karşılaşmış. Ve karşılıklı giriştikleri birkaç hamle sonuçsuz kalmış. Sonra ansızın Kahrudaş, tüm gücüyle, mızrağını Kânmekân’ın göğsüne fırlatmış; ama Kânmekân, atının kıvrak dönüşüyle, zamanında sakınmayı bilmiş ve sert bir dönüşle kolunu gerip mızrağını ileri atmış. Bu vuruşla Hristiyanın karnı delinmiş ve mızrağın ucu ardından ışıldayarak çıkmış. Ve Kahrudaş, artık inançsız savaşçılar arasında bir daha sayılmayacak hale gelmiş!

Bunu görünce, Kahrudaş’ın atıları, atlarının hızlarına güvenerek kaçıp onları maskeleyen toz duman içinde gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Kânmekân, yerde uzanan ölümler üzerinde mızrağının kanını silerek, Sabah’a işaretle sürüleri ve köleleri öne sürmesini anlatarak yeniden yola koyulmuş.

Ve işte tam bu serüvenden sonra, adından söz edildiğini çok işittiği çöllerin gezgin zenci kadınına rastlamış. Bu kadın, kabileden kabileye dolaşarak çadırlar altında öyküler ve yıldızlar altında destanlar anlatırmış. Kânmekân da, ona çadırında kala-

rak kendisine hoşça vakit geçirtcek ve gönlünü ferahlatarak ruhunu şenlendirecek bir öykü anlatmasını rica etmiş. Yaşlı gezgin kadın “Dostlukla ve saygıyla!” cevabını vermiş; sonra, hasır üzerinde onun yanına oturarak kendisine şu öyküyü anlatmış:

Haşhaş Yutanın Öyküsü

Bil ki, kulağımın hoşlandığı en güzel öyküyü, ey efendim, bana haşhaş yutanlar arasından bir haşhaş yutucu anlatmıştır!

Bir zamanlar bakirelerin etine tapınan bir adam vardı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

Bir zamanlar bakirelerin etine tapınan bir adam vardı ve tek kaygısı buydu. Ama, bu etin değeri, hele seçilmiş ve ısmarlanmış olunca çok yüksek olduğundan ve hiçbir servet, sonsuza dek dayanamayacağından; söz konusu adam, bu konuda durmayı bilememiş ve kendini arzularının ölçsüzlüğüne kaptırmış ve de her yanlış davranışta sadece aşırılık kınanır olduğundan, sonunda tam bir iflasa sürüklenmiş.

Günün birinde, sırtında kötü giysilerle ve çıplak ayaklarla çarşıda yürüyüp yiyeceği ekmeğini dilenirken, ayağına bir çivi batmış ve oldukça fazla kanını akıtmış. Bunun üzerine yere oturmuş ve kanını durdurmaya ve ayağını bir bez parçasıyla sarmaya çalışmış. Ama, kan durmadığından, kendi kendine “Hamama gidip ayağımı yıkayıp suya daldırayım. Herhalde iyi gelir!” diye düşünmüş ve hamama gidip fakirlerin ortaklaşa yararlandığı, ama yine de temiz ve aydınlık olan bölümüne girmiş ve orta havuzun kenarına oturmuş bir adamın dişleri arasında bir şeyler gevelediğini görmüş. Yaralı kişi, ötekinin çiğneyip durmasından çok etkilenmiş; o da ağzına bir şeyler alıp çiğnemek için büyük bir arzu duymuş. Bunun üzerine yanındaki adama “Komşum, sen ne çiğniyorsun?” diye sormuş. O da kendisini kimsenin duymasını istemediğinden alçak sesle “Sussana sen! Haşhaş bu! İstiyorsan,

sana bir parça verebilirim!” demiş. O da “Kuşkusuz! Zaten çoktandır tatmak istiyordum!” demiş. Bunun üzerine haşhaş çiğneyen kişi, ağzından bir parçasını çıkarıp yaralıya vermiş ve “Tüm kaygılarından kurtulacaksın!” demiş.

Adamımız parçayı almış ve çiğneyip sonra da tamamını yutmuş. Ve haşhaşa alışkın olmadığından, ilacın kanda dolaşıp beyne ulaştığında yarattığı etkiyle, ilkin görülmedik bir neşeye kapılmış ve hamamda müthiş kahkahalar koparmış! Birkaç dakika sonra, mermerin üzerine çökerek en hoşlarından birini şimdi anlatacağım sanrıların tuzağına düşmüş.

İlkin kendini korkunç bir tellağın ellerinin egemen bulunduğu ve iki berbat zencinin kişiliğine tümüyle sahip olduğu bir çıplaklık içinde ve kendini bu ellerin elinde bir oyuncak gibi görmüş; onu her anlamda elle yoklayarak boğum boğum parmaklarını etlerine daldırarak, ama son kertede ustaca evirip çevirmişler; beceriyle bedenini ovuşturmak için karnına dayadıklarında dizlerinin ağırlığıyla inlemiş. Bunu izleyerek onu, bakır leğenlerde büyük bir rahatlık sağlayarak yıkamışlar ve gövdesini bitkisel liflerle ovuşturmuşlar; sonra, iri kıyım tellak, bedeninin nazik yanlarını yıkamak istemiş, ama bu onu çok huylandırdığından “Bu işi kendim yapacağım!” demiş.

Yıkanma faslı bittikten sonra, iri kıyım tellak, başını, omuzlarını ve belini yasemin gibi bembeyaz havlularla sarmış ve ona “Şimdi, efendim, seni bekleyen karının yanına girme zamanıdır!” demiş. Ama o “Hangi kadın, ey tellak? Ben bekâr bir kişiyim! Böyle saçmalaman yoksa haşhaş yutmuş olmandan falan mı geliyor?” diye haykırarak. Ama tellak “Böyle şakalar yapmaktan vazgeç! Haydi sabırsızlıkla beklemekte olan karının yanına gidelim!” demiş. Ve onun omuzlarına ipekten büyük siyah bir örtü koyarak, sırf şaka olsun diye, iki zenci omuzlarından tutup zaman zaman kıcını gıdıklayarak ilerlerken; önden yürüyüp yol açmış. Adam da, kendini tutamayarak gülüyormuş.

Böylece, onunla birlikte, yarı karanlık, sıcak ve tutsuyla kokulandırılmış bir salona ulaşmışlar; salonun ortasında, içine tatlılar, şerbetler ve meyve doldurulmuş bir tepsi ve çiçek dolu vazolar varmış; onu bir abanoz tabureye oturtuktan sonra, tellak ile iki zenci, çekilme izni isteyip gözden kaybolmuşlar.

O sırada genç bir oğlan çocuğu içeri girip ayakta dikilmiş ve ona “Ey zamanın şahı, ben senin kölenim!” demiş. O ise, genç oğlanın inceliğine aldırış etmeden, tüm salonu sarsan müthiş bir kahkahayla gülmüş ve “Vallah! Buraları hep haşhaş yutanlarla dolu yerler! İşte birisi de seni şah yerine koyuyor!” diye düşünmüş. Sonra dönüp oğlana “Sen, buraya yaklaş bakayım! Bana kırmızı ve sulu bir karpuz kesip yansını getir! Benim en çok sevdiğim şeydir bu! İçimi ferahlatacak bir karpuzdan değerli şey yoktur!” demiş. Genç çocuk hayran olunacak dilimlerle kestiği karpuzu ona getirmiş. Bunun üzerine çocuğa “Artık sen git bakalım! Senin burada işin kalmadı. Koş git, bana güzel bir karpuzla iyi gidecek en iyi cinsten bakir et bul!” demiş. Çocuk da gözden kaybolmuş.

Ve hemencecik salona gepegenç bir kız girmiş. Ve kız, henüz çocukluktan kurtulmamış olduğundan, ancak belirmiş olan kalçalarını kıvrarak ona doğru yürümüş. O da, bu görüntü karşısında neşeyle burnundan solumuş; küçük kızı kollarına alarak kalçalarının arasına oturtmuş ve şehvetle öpmüş. Onu biraz aşağı kaydırarak erkeklik organını çıkarmış ve kızın eline vermiş; kim bilir daha neler yapacakken, birdenbire, yoğun bir soğukluk duyarak, düşünden ayrılmış.

Ve hemen o anda, bütün bunların haşhaşın beyninde yarattığı etkiden ortaya çıktığını düşünüp hamamda tüm yıkananların yöresini sararak gırtlaklarını yırtarcasına ve ağızlarını fırın gibi açarak güldüklerini görmüş. Birbirlerine, çıplak ve havaya alabildiğince dikilmiş, âdeta bir eşeğin ya da bir filinki kadar müthiş görünen zebbini gösteriyor ve içi soğuk suyla dolu kovalarla onu ıslatıyor ve hamamda yıkananlar arasında âdet olduğu gibi, kıyaslama yoluyla organlarından söz edenlerin yaptıkları türden şakalar yaparak ona takılıyorlarmış.

Bunu görünce zihni karmakarışık olmuş; ve beline havlusunu sarıp gülenlere şikâyet eder gibi bir sesle “Tam da her şeyi yerli yerine koyacakken neden kızı alıp götürdünüz, ey saygın kişiler?” diye sormuş. Bu sözleri duyunca, yöresindekiler neşeyle tepinmiş ve el çırpmışlar ve ona “Ey haşhaş yutucu, yuttuğun otun etkisiyle sadece havayla çiftleştiğin halde, hâlâ da uyumsuz sözler söylemekten utanmıyor musun?” diye haykırmışlar.

Zenci kadının bu sözlerini duyan Kânmeân artık daha fazla dayanamamış ve öylesine gülmüş ki, neşeden katılmış kalmış. Sonra da zenci kadına “Bu ne hoş öykü böyle! Lütfen, kulaklara hoş gelen ve ruhu şenlendiren bu öykünün gerisini bana hemen anlat!” demiş. Zenci kadın da “Kuşkusuz, efendim, öykünün sonu öylesine güzeldir ki, gerçekte, işittiğin bölümü sana unutturur, ve öylesine temiz, tatlı ve gariptir ki, sağırlar bile zevkten sıçrarlar” demiş. Kânmeân da “Ah! Öyleyse sözünü sürdür! Sonsuz bir hayranlık içindeyim!” demiş.

Tam zenci kadın öyküsünün sonunu anlatmak üzereyken, Kânmeân, atlı bir ulağın gelerek çadırının önünde durduğunu görmüş; ulak, atından inmiş; yanına gelerek selam vermiş; Kânmeân da onun selamını almış. Bunun üzerine ulak ona “Efendim, ben, Vezir Dendan’ın dört bir yana salıp üç yıldan beri Bağdat’tan uzakta bulunan genç Emir Kânmeân’ın izini buldurmaya çalıştığı yüz ulaktan biriyim. Zira büyük vezir, Ömerü’n-Neman’ın tahtını zorla ele geçirenlere karşı tüm orduyu ve tüm halkı ayaklandırmakta başarı gösterdi; ve zorbayı yakalattı ve yeraltının en derin yerinde bir zindana kapattı. Ve şimdi, açlık, susuzluk ve utanç, onun canını çıkarmış olmalı! Acaba efendim, bana, tesadüfen babasının tahtındaki hakkı elinden alınmış olan Emir Kânmeân’ı, bir gün, bir yerlerde görüp görmediğini söyler misin?” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Emir Kânmeân bu hiç beklenmedik haberi işitince, sadık yoldaşı Sabah’a dönmüş ve sakın bir sesle ona “Görüyor musun, ey Sabah, her şey saptanan zamanda yerine ulaşıyor. Haydi kalk bakalım! Bağdat’a gidiyoruz!” demiş.

Bu sözleri duyunca, ulak, yeni hükümdarının karşısında bulunduğunu anlamış ve hemen yere eğilerek Sabah ve zenci kadının yaptığı gibi önünde toprağı öpmüş. Kânmeân da, zenci kadına “Sen de benimle birlikte Bağdat’a geleceksin. Orada benim için bu çöl öyküsünü tamamlarsın!” demiş. Sabah da

“Öyleyse, ey Şah’ım, bana izin ver de, senin gelişini Vezir Dendan’a ve Bağdat halkına bildirmek için ben önden gideyim!” demiş. Kânmekân da, ona bu izni vermiş. Sonra, getirdiği iyi haberden dolayı ulaşı ödüllendirmesi için, armağan olarak üç yıl boyunca savaşp ele geçirdiği tüm çadırları, tüm hayvanları ve tüm köleleri ona terk etmiş. Sonra, Bedevi Sabah önde, bir deveye tünemiş zenci kadın ardında olduğu halde, atı Kaatul’un tırs bir gidişiyile Bağdat’a doğru yol almış.

Emir Kânmekân, sadık yoldaşı Sabah’ın kendinden bir gün önce Bağdat’a ulaşmasını sağlayacak şekilde geride kalmaya dikkat ettiğinden Sabah, kente ulaşınca verdiği haberler tüm Bağdat kentini birkaç saat içinde heyecana boğmuş. Kentte oturanların hepsi ve tüm ordu, Vezir Dendan başta olmak üzere, üç komutan: Rüstem, Türkeş ve Behrimen ile birlikte, kentin kapılarından dışarı çıkarak sevdikleri ve artık görmekten umut kestikleri Kânmekân’ın gelişini görmek üzere beklemeye koyulmuşlar; ve Ömer’ün-Neman’ın neslinin refah ve utkusu için dileklerde bulunmuşlar.

Emir Kânmekân da atı Kaatul’un tırs gidişiyile gelirken, görülür görülmez, hükümdarları olarak, ona alkış tutan binlerce kadın ve erkeğin sevinç ve yakarma çığlıkları tüm gökyüzüne yükselmiş. Vezir Dendan da, yaşlı olmasına karşın, çeviklikle yere atlamış ve birçok hükümdarın mirasçısı olan genç emiri karşılamak ve önünde sadakat yemini etmek üzere öne çıkmış. Sonra hep birlikte Bağdat’a girmişler; bu sırada hatın sayılır bir kalabalığın çevrelediği devenin üzerinde zenci kadın sürekli öyküler anlatıyormuş.

Kânmekân’ın saraya ulaşınca yaptığı ilk iş, hükümdarlarının anısına en çok bağlı olan büyük Vezir Dendan’ı, sonra da Rüstem, Türkeş ve Behrimen emirleri kucaklamak; ikinci işi de gidip sevinçten hıçkırıklara boğulmuş olan annesinin elini öpmek olmuş; üçüncü iş olarak da annesine “Anneciğim, söyle bana lütfen, benim sevgili yeğenim Talihin Kudreti ne haldedir?” demiş. Annesi de ona, “Yavrum, sana bu konuda cevap verecek durumda değilim; çünkü seni yitireliden beri, senin yokluğunun acısından başka bir şey düşünmedim!” diyerek yanıtlamış. Kânmekân da “Sana yalvarırım anneciğim, ondan ve halam Nüzhet’ten haberler getir bana!” demiş. Bunun üzerine annesi çıkıp Nüzhet’in ve

kızı Talihin Kudreti'nin bulunmakta oldukları daireye gitmiş; ve onlarla birlikte Kânmeân'ın beklemekte olduğu salona gelmiş. Ve o anda büyük bir sevinç ortalığı kaplamış ve binlercesi arasın-da şunun da bulunduğu en güzel şiirler söylenmiş:

Ey sevgilinin dudakları üzerindeki incilenmiş gülüş, inciler
üzerinde su gibi akan gülüş!
Sevgililerin yanakları! Tanımadığınız öpüşler mi kalmıştır,
ipeksi duyuşlarla okşayışlar mı?
Sabahleyin dağınık saçların okşayışları, kıpırdayan bir dolu
parmağın okşayışları!
Ve sen, ateşten çıkmış çelik gibi parlak kılıç, durmak bil-
mez kılıç, gecenin kılıcı...

Böylece, mutlulukları Tanrı'nın lütfuyla son sınırına ulaştınca, artık söylenecek bir şey kalmamış. Ve artık, Ömerü'n-Neman'ın ardıllarının yaşadığı yerlerden uzaklaşan felaket, tüm düşmanla-rının başına üşüşmüştü!

Gerçekten, Şah Kânmeân, bir kez, eşi olmuş bulunan Tali-hin Kudreti'nin kollarında uzun mutluluk ayları geçirdikten sonra, bir gün, büyük Vezir Dendan'ı, tüm emirlerini, birlik komutanlarını ve devletin ileri gelenlerini bir araya getirmiş; ve onlara "Babalarımızın kanının öcü henüz alınmadı ve artık bunun zamanı gelmiştir!" demiş; "İşittim ki, Afridonyos ölmüş, Kayseriyye hükümdarı Hardobyos ölmüş. Ama yaşlı Felaketler Anası henüz yaşamakta. Ve savaşılarımızın dediklerine bakılır-sa, tüm Rum ülkelerini yöneten ve bu ülkelerin işlerini düzenle-yen oymuş. Kayseriyye'de de yeni kral, Rumzan adını taşıyan ve anası babası belirsiz biriymiş."

"Dolayısıyla, ey siz hepiniz, benim savaşılarım, inançsızlara karşı savaşımlarımız yarından tezi yok başlayacaktır! Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin anısı üzerine yemin ederim ki, bu felaket saçan yaşlı kadının yaşamına son vermedikçe ve savaş alanlarında ölmüş bunca şehidimizin öcünü almadıkça kentimiz Bağdat'a dönmeyeceğiz!"

Orada bulunanların hepsi, uygun görüş bildirmişler. Ve erte-si gün ordu Kayseriyye üzerine sefere çıkmış.

Düşman kentinin duvarları dibine geldiklerinde ve inançsız kentte her şeyi ateşe ve kana boğmaya hazır bir durumda bulundukları sırada; Şah'ın çadırına doğru bir kral oğlundan başkası olmadığını düşündürtecek kadar güzel bir delikanlının, ardında yüzü örtülü ve saygın tavırlı bir kadınla birlikte geldiğini görmüşler. Tam o sırada, Şah'ın çadırında Vezir Dendan ve iman ehlinin ordusuyla birlikte gelmiş bulunan ve yolculuğun yorgunluğuna alışıktır olan Kânmekân'ın halası Nüzhet Sultan toplanmış bulunuyormuş.

Genç adam ile kadın, huzura çıkmak istemişler, onlara hemen izin verilmiş. Ama henüz içeri girdikleri sırada Nüzhet bir feryat koparmış ve bayılmış; kadın da büyük bir feryat koparmış ve o da bayılmış. Ve yeniden kendilerine geldiklerinde, birbirlerinin kollarına atılarak öpüşmüşler. Zira bu kadın Ebrize Ece'nin eski kölesi sadık Mercane'den başkası değilmiş.

Sonra Mercane, Şah Kânmekân'a dönmüş ve ona "Ey Şah, görüyorum ki, boynunda parlak ve yuvarlak, değerli bir mücevher taşıyorsun; Nüzhet Sultan da benzeri bir mücevheri boynuna asmış. Biliyorsunuz ki, Ebrize Ece de bunların üçüncüsüne sahipti. İşte bu üçüncü mücevher burada!" demiş. Ve sadık Mercane, kendisiyle birlikte içeri giren genç adama dönerek onun boynunda asılı bulunan üçüncü mücevheri göstermiş; sonra gözleri neşeden şimşek gibi parlayarak "Ey Şah ve sen Nüzhet Sultanım, bu genç adam, benim bahtsız sultanım, Ebrize Ece'nin oğludur. Ve doğduğundan beri onu ben yetiştirdim. Ve o, kendisi, beni dinleyen ey sizler, bilin ki Kayseriyye'nin şimdiki kralı, Ömerü'n-Neman'ın oğlu Rumzan'dır. Dolayısıyla, ey Nüzhet Sultan, senin de kardeşindir ve ey Şah Kânmekân, senin de amcandır!" diye haykırmış.

Mercane'nin bu sözlerini duyan Şah Kânmekân ve Nüzhet ayağa kalkmışlar ve neşeden gözyaşları dökerek genç kral Rumzan'ı kucaklamışlar; Vezir Dendan da aynı şekilde, efendisi Tanrı'nın sonsuz rahmetine kavuşası Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlunu kucaklamış. Sonra, Şah Kânmekân, Kayseriyye Kralı Rumzan'a "Söyle bana, ey babamın kardeşi, sen ki bir Hristiyan ülkesinin hükümdarısın; ve Hristiyanlar arasında yaşıyorsun! Sen de Nasrani oldun mu?" diye sormuş. Ama Kral Rumzan eli-

ni uzatmış ve şahadet parmağını kaldırarak “Lâ ilâhe ill’Allah ve Muhammeden Resul’ullah!” diye haykırmış.

Bunun üzerine, Kânmekân’ın, Nüzhet’in, Vezir Dendan’ın sevinçleri sonsuz olmuş ve “Kendisini tanımış olanları bir araya getirdiğinden ötürü Tanrı’ya şükürler olsun!” diye haykırmışlar. Sonra Nüzhet, “Ama sen, Tanrı’yı ve yalvacını tanımayan bunca inançsız arasında nasıl oldu da doğru yolu bulabildin?” diye sormuş. O da “Bizim inancımızın sade ve hayran olunacak ilkelerini bana öğreten, iyi yürekli Mercane’dir! Zira kendisi vaktiyle Bağdat’ta babamın sarayında kaldıkları sırada annem Ebrize ile birlikte Müslüman olmuştu. Böylece Mercane, doğduğum sırada, beni alarak yetiştiren ve her bakımdan annelik eden kişi olmaktan öte, bahtı hükümdarların hükümdarı Tanrı’nın ellerinde bulunan gerçek bir Müslüman yapan kişi oldu!” demiş.

Bu sözleri işitince, Nüzhet, Mercane’yi, oturmakta olduğu halı üzerine yanı başına oturtmuş ve bundan sonra onu bir hemşire saymış.

Kânmekân’a gelince, amcası Rumzan’a “Ey amcam, büyük oğlun hukukuna göre, İslam imparatorluğunun tacı senin hakkındır. Şu andan başlayarak ben kendimi senin sadık uyruğun saymaktayım” demiş. Ama, Kayseriyye Kralı, “Ey yeğenim, Allah ne yaparsa güzel yapar! Tanrı’nın düzenlediği bir düzeni sarsabilecek bir öneriyi kabul etmeyi düşünmeye nasıl cesaret edebilirim?” demiş. O sırada araya giren büyük Vezir Dendan, “Ey şahlarım, en doğru fikir, ikiniz de şahlığınızı elde bulundurarak her birinizin bir gün, sırayla, hükmetmenizdir!” demiş. Onlar da “Senin fikrin harika, ey babamızın saygın veziri!” diye yanıt vermişler.

Anlatısının burasında, Şehrazad, günün belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve onlar da “Senin fikrin harika, ey babamızın saygın veziri!” demişler. Ve bu konuda aralarında uyuşmuşlar. Ve bu mutlu olayı kutlamak için, Kral Rumzan, ayağa kalkıp kendi kentine girmiş ve kentin kapılarını İslam ordularına açtırmış.

Sonra tellallar aracılığıyla, bundan böyle İslam dininin, halkın dini olacağını, ama isteyen kimsenin yanlış da olsa, kendi dinine bağlı kalmakta özgür olabileceğini duyurmuş. Bununla birlikte halktan hiç kimse inançsız kalmayı sürdürmek istememiş; ve tek bir günde, binlerce iman ehli inanç akdi yapmış! Bu yolda, Doğu'da olduğu kadar Batı'da da tüm yaratılanlar arasında barış simgesi olmak için yalvacını göndermiş olan Yüce Tanrı'ya son-suza dek şükürler olsun!

Bu nedenle, iki hükümdar, her biri büyük sevinçler ve büyük şenliklerle, kendi gününde hükümdarlığının gereklerini yerine getirerek bir süre Kayseriyye'de kalmış.

Ve işte bu süre içinde yaşlı Felaketler Anası'ndan öğ almayı da planlamışlar. Bu maksatla Kral Rumzan, Şah Kânmeân'ın da onayıyla, işlerin yeni durumunu bilmeyen ve Kayseriyye Kralının anası Ebrize'den yana büyükbabası olan toprağı bol olası Hardobyos gibi Hristiyan olduğunu sanan Felaketler Anası'na çabucak bir ulakla Konstantiniyye'ye yollanmak üzere bir mektup hazırlamış. Bu mektup şöyle kaleme alınmış bulunuyormuş:

Muzaffer ve saygın, müthiş ve korkunç, düşman kafaları üzerinde felaketin topuzu, Hristiyan kenti üzerinde gözetici göz, erdem ve bilgeliğin kokusu, büyük patriğin gerçek ve üstün dışkısının tütsüsüyle tütsülenmiş ve İstanbul içre İsa'nın dikilitaşı, soylu bayan Şavahi Ümmü'd-Devahi!

Ey hepimizin anası, Yer ve Göklere hükmeden Yüce Tanrı'nın bize ordularımızla Müslümanlar üzerinde zafer nasip ettiğini; tüm İslam ordularını kahrettiğimizi ve şahlarını Kayseriyye'de tutsak tuttuğumuzu, aynı biçimde Ömerü'n-Neman ile Konstantiniyye'nin toprağı bol olası kralı Afridonyos'un kızı Kraliçe Sofia'dan olma Nüzhet Sultanı ve Vezir Dendan'ı da tutsak aldığımızı bildiririz.

Bundan dolayı bizlere katılarak zaferlerimizi birlikte kutlamak ve senin gözlerinin önünde Şah Kânmeân'ın, vezir Dendan'ın ve tüm Müslüman komutanlarının başlarını vurmak üzere sizi aramızda görmek istiyoruz.

Kayseriyye'ye kalabalık bir maiyetiniz olmaksızın gelebilirsiniz; zira bundan böyle tüm yollar: Irak'tan Sudan'a,

Musul ve Şam'dan Doğu ve Batı'daki ülkelerin sınırlarına kadar güvenlik içindedir. Gelirken birlikte Konstantiniyye'den Kraliçe Sofia'yı da getirmeyi savsaklamayın; böylece ona, sarayımızda onurla konuk etmekte bulunduğumuz kızını yeniden görme sevincini tattırması oluruz. Meryem'in oğlu İsa, tıpkı niteliği değişmeyen altın bir kutuda özenle saklanan saf bir koku gibi seni kollasın ve korusun!

Sonra mektubu Rumzan adıyla imzalamış ve zarfına krallık mührünü vurarak kapatmış; ve bunu hemencecik Konstantiniyye'ye gönderilen bir ulağa vermiş.

Ve yaşlı Felaketler Anası'nın kurtuluşu olmayan ölüm anını beklerken, iki hükümdarın, iyilik ve kötülükle ilgili eski hesapları neşeyle gözden geçirdikleri birkaç gün geçmiş.

Gerçekte olup bitenler şunlarmış:

Bir gün, iki hükümdar, Vezir Dendan ve veziri baba bildiğinden huzurunda yüzünü örtmeyen tatlı Nüzhet oturmuş, uğursuz yaşlı kadının gelmesiyle onu nasıl bir bahtın beklediği üzerindeki ihtimalleri görüştürlerken, içeri bir mabeyinci girip dışarıda haydutların soyduğu yaşlı bir tacirin ve de zincire vurulmuş haydutların beklediğini bildirmiş ve "Ey hükümdarlarım, bu tacir sizlerden huzura kabul edilmesi için ricada bulunuyor; elinde size verilecek iki mektubu da varmış" demiş. İki hükümdar birden "Gelsin bakalım!" demişler.

Bunun üzerine yüzü Tanrı'dan yana kutsanmışlığın izlerini taşıyan ve ağlayan yaşlı bir adam içeri girmiş; iki hükümdarın huzurunda yeri öperek "Ey zamanın hükümdarları, uyum ve adalet içinde yönetilen gerçek inananların ülkesinde, kâfirler nezdinde saygın bir kişinin Müslümanlarca soyulup kötü işlem görmesi mümkün müdür?" demiş. İki hükümdar da ona "Ey saygın tacir, ne oldu sana, anlat!" demişler. O da "Ey efendilerim, üzerimde, tüm İslam ülkelerinde bana her zaman saygınlık sağlayacak iki mektup var. Bunlar bana güvenle yolculuk edebilme ve mallarımdan vergi ve müruriye alınmaksızın her kente girme hakkı tanımaktadır. Bu mektuplardan biri, efendilerim, bu değerli erdemin dışında, yalnızlığımda bana teselli olmakta

ve yolculuğumda bana yoldaşlık etmektedir; çünkü hayranlık uyandıran dizelerle kaleme alınmıştır; ve gerçekte, o denli güzeldir ki, bundan ayrılmaktansa canımı yitirsem yeğdir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine iki hükümdar ona "Ama ey tacir, sen ya bu mektubu bize göstermeli ya da içeriğini okumalısın!" demişler. Yaşlı tacir de, titreyerek, iki mektubu da hükümdarlara uzatmış; bunlar da mektupları alıp Nüzhet'e vermişler ve ona, "Sen ki en karmaşık yazıları çözebilir ve şiirleri gerekli vurgulamaları yaparak okuyabilirsin; lütfen çabucak bu zevki bize sağla!" demişler.

Nüzhet, tomarı açıp bu iki mektuba göz atar atmaz, bir feryat koparak rengi safran gibi sararmış. Bunu görünce yüzüne gülsuları serpmişler; yeniden ayılınca, hemen ayağa fırlamış, tacire doğru koşup gözleri yaşla dolarak onun elini öpmüş. Bunu gören oradaki herkes, hükümdarların ve Müslümanların geleneklerine tümenden aykırı buldukları bu durum karşısında son kertede şaşırılmışlar; ve yaşlı tacir de sarsılıp sırtüstü yere düşmüş. Ama Nüzhet Sultan, onu tutarak düşmesine engel olmuş ve ona "Ey babacığım, beni tanımadın mı? O zamandan bu yana çok mu yaşlanmışım?" demiş.

Bu sözleri duyunca yaşlı tacir, düş gördüğünü sanmış ve "Sesini tanıdım! Ama, ey hanımım, gözlerim çok yaşlandı, artık hiçbir şeyi seçemiyorum!" diye haykırmış. Sultan da ona "Ey babacığım, sana dizeler halindeki mektubu yazıp veren benim! Ben Nüzhetü'z-Zaman'ım!" demiş. Yaşlı tacir de, bu kez, tüm olarak bayılmış. Bunun üzerine, Vezir Dendan, yaşlı tacirin yüzüne gülsuyu serperken Nüzhet, kardeşi Rumzan'a ve yeğeni Kânmeân'a dönerek onlara "Kutsal Kent'in sokaklarında beni kaçıran o kaba Bedevinin esiri iken beni kurtaran iyi yürekli tacir işte budur!" demiş.

Tacir baygınlıktan ayılınca, iki hükümdar ona duydukları saygıyla ayağa kalkıp onu kucaklamışlar; o da kendince Nüzhet Sultan'ın ve yaşlı Vezir Dendan'ın ellerini öpmüş; ve hepsi birden bu mutlu olayı karşılıklı kutlamışlar ve hepsini böylesine birleştiren Tanrı'ya şükretmişler; tacir de ellerini havaya kaldırarak "İnsan yüreğini unutmaz kılan ve minnettarlığın hayranlık verici kokusuyla dolduran Yüce Tanrı'ya övgüler ve şükürler olsun!"

diye haykırmış.

Bundan sonra, iki hükümdar, yaşlı taciri, Kayseriyye ve Bağdat'taki tüm hanların ve tüm çarşıların büyük şeyhi olarak atamış ve ona saraya gece gündüz özgürce girme hakkını bağışlamışlar. Sonra da ona "Ama nasıl oldu da kervanınla gelirken saldırıya uğradın?" diye sormuşlar. O da "Çölde oldu bu! Silahlı haydutlar, kötü nitelikli Araplar, silahtan yoksun tacirleri soyanlar, ansızın bana saldırdı. Yüzden fazla idiler! Ama başlarındaki reisleri üç kişiydi; biri korkunç bir zenci, diğeri dehşet saçan bir Kürt, üçüncüsü de akıl almaz kertede kuvvetli bir Bedevi! Beni bir deveye bağlayıp artlarında sürüklediler; ama Tanrı'nın yardımıyla düzenli savaşçı birlikler yollarına çıkıp bunlara saldırarak benimle birlikte tutsak ettiler" diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan hükümdarlar, mabeyincilerden birine "İlkin zenciyi içeri al!" demişler. Zenci de içeri girmiş. Bu kişi, yaşlı bir maymunun kıcından daha çirkin görünümlüymüş; gözleri de bir kaplaninkinden daha kötü bakıyormuş. Vezir Dendan ona, "Senin adın ne ve niçin haydutluk yapıyorsun?" diye sormuş. Ama daha zenci yanıt vermeye vakit bulmadan, Ebrize Ece'nin eski cariyesi, hanımı Nüzhet'i çağırmak üzere içeri girmiş; gözleri tesadüfen zencinin gözlerine takılmış ve birdenbire müthiş bir feryat kopararak bir dişi aslan gibi zencinin üzerine atılmış ve parmaklarını gözlerine daldırarak bir saldırıda çıkarmış ve "Benim zavallı Ebrize'mi öldüren korkunç Ağlayık bu işte!" diye haykırmış. Zencinin göz çukurlarından çıkarıp yere fırlattığı iki kanlı gözü çekirdek gibi sıçrattıktan sonra "Adaletli, Yüce Tanrı'ya şükürler olsun ki, kendi ellerimle hanımımın öcünü aldım!" diye eklemiştir. Bunun üzerine Kral Rumzan tek bir işaret yapmış; yaklaşan cellat bir vuruşta zenciyi ikiye ayırmış; sonra haremağaları ayaklarından sürükledikleri cesedi dışarıya götürüp köpeklerle atmışlar.

Bunu izleyerek hükümdarlar, "Kürt getirilsin!" demişler. Ve Kürt içeri girmiş. Bir limondan daha sarı ve bir değirmenci eşeğinden daha uyuz ve kuşkusuz bir yıl suya girmemiş bir manda kadar kıllı imiş. Vezir Dendan ona "Senin adın ne ve neden haydutluk yapıyorsun?" diye sormuş. O da "Ben, meslek olarak Kutsal Kent'te deveci idim. Bir gün hasta genç bir adamı Şam'daki

hastaneye taşımam için bana verdiler...” Bu sözleri duyunca Şah Kânmeân ve Nüzhet ve de Vezir Dendan, sözünü sürdürmesine zaman bırakmadan “Bu, Şah Davû'l-Mekân'ı hamamın önündeki çöplüğe atan hain devecidir!” diye haykırmışlar. Ve birdenbire Şah Kânmeân ayağa kalkıp “Kötülük kötülükle karşılaşmalıdır, hem de iki katıyla! Yoksa yasaları hiçe sayan namussuzların, kötü kişilerin, acımasızların sayısı artar! Kötülerden öç alınırken acımanın yeri yoktur, çünkü acıma, sadece haremağalarına, hastalara ve güçsüz kişilere gösterilmelidir!” demiş. Ve Şah Kânmeân, kendi elleriyle, kılıcının bir vuruşuyla Kürdü, eskiden bir deveci iken, iki deveci haline getirmiş. Ama sonra da kölelere, cesedi dinin gereklerine göre gömmelerini emretmiş.

Bunun üzerine iki hükümdar, mabeyinciye “Şimdi de Bedevi getir!” demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine iki hükümdar, mabeyinciye “Şimdi de Bedevi getir!” demişler. Bedevi de getirilmiş. Ama haydudun başı daha kapıdan belirir belirmez Nüzhet Sultan “Beni bu iyi yürekli tacire satan Bedevi budur!” diye haykırmış. Bunu duyan Bedevi “Ben Hâmid'im! Ve seni tanımıyorum!” demiş. Bunun üzerine Nüzhet gülmeye başlamış ve “Bu, gerçekten odur! Çünkü onun benzeri çılgın yoktur! Öyleyse bana dikkatle bak, ey Bedevi Hâmid! Ben, Kutsal Kent'in caddelerinden kaçırdığın ve o denli kötülük ettiğin kişi değil miyim?” diye haykırmış.

Bedevi Hâmid, bu sözleri işitince “Vallah! Ta kendisi! Sanırım ki, artık başım boynuma veda etmeli!” diye haykırmış. Nüzhet de yanında oturan tacire dönerek ona “Şimdi onu tanıdın mı, ey iyi yürekli babacığım?” diye sormuş Tacir de “Evet, bu o alçaktır! Ve kendi başına dünyadaki tüm çılgınlardan daha çılgındır!” demiş. Ama Nüzhet “Bu Bedevinin, tüm kabalıklarına karşın, iyi bir yanı vardır; güzel dizeleri ve güzel öyküleri sever!” demiş. Bunu duyan Bedevi “Ey efendim, Allah için doğrusu budur! Kendi başımdan geçen son derece garip bir öykü

biliyorum. Size bunu anlatır ve burada bulunan herkesi hoşnut kılsam, beni affeder ve kanımı bağışlar mısınız?” diye haykırmış. Tatlı Nüzhet de gülerек ona “Öyle olsun! Anlat bize öykünü, ey Bedevi!” demiş.

Bunun üzerine Hâmid de anlatmaya başlamış:

Bedevi Hâmid'in Öyküsü

Gerçekten ben büyük bir haydut, tüm haydutların başına taç olabilecek bir haydudum! Tüm kentlerdeki ve çöllerdeki yaşamımın en şaşırtıcı olayı şu olmuştur:

Bir gece, atımın yanında, çölde, kum üzerinde yalnız başıma uzanmışken, düşmanım olan büyücülerin ağırlığı altında, ruhum sıkıldığını hissettim. O gece, benim için, bütün gecelerimin en dehşetlisi oldu; çünkü bazen bir çakal gibi ürüyor, bazen bir arslan gibi kükrüyor, bazen de sessizce salyası akan bir deve gibi geviş getirircesine sızlanıp duruyordum! Ne geceydi o öyle! Ve ne tür titremelerle bitmesini ve sabahın belirmesini bekliyordum! Sonunda gök aydınlandı ve ruhum rahatladı; bu tutkulu düşlerin son dumanlarını da dağıtmak için çabucak kalktım, kılıcımı kuşandım, mızrağımı ele aldım ve atıma atlayarak bir ceylandan da uçarı dörtne sürmeye başladım.

Böylesine at sürer dururken, ansızın tam karşımda, bana bakmakta olan bir devekuşu gördüm. Tam karşımda dikilmiş duruyor, öyleyken beni görmemişe benziyordu. Üzerine gidip mızrağımla onu vurmaya kararlaştırdığım anda, ayağını şiddetle yere vurup sırtını döndü ve gür kanatlarını alabildiğine açarak çölde bir ok gibi uçup gitti. Bunu görünce, durmaksızın ben de onu izledim; böylece sadece Tanrı'nın ve çıplak taşların bulunduğu korku dolu تنها bir yere ulaşınca kadar beni ardından sürükledi. Orada, çingiraklı yılanların tıslamasından, hava ve kara ecinnilerinin yankılı çağrışmalarından ve av bekleyen gulyabanilerin ulumalarından başka ses duyulmuyordu! Devekuşu da gözlerimin seçemediği bir deliğe ya da göremediğim uzaklıktaki bir yerlere kaçıp kaybolmuştu! Etimin tüm zerreleriyle titriyordum; atım da durmuş, ter içinde nefes nefese kalmıştı!

Bunun üzerine tam bir şaşkınlık ve büyük bir dehşet içine düştüm, atın başını çevirip eski yolumu tutmak istedim. Ama yorgun atımın boynundan terler sızarken ve öğle sıcağı beni kıpırdıyamaz hale getirmişken nereye gidebilirdim? Ve de kahredici bir susuzluk boğazımı kavramıştı ve atımın karnı bir demirci körüğü gibi kabarıp iniyor, onu soluk soluğa bırakıyordu. İçimden “Ey Hâmid! Sen burada öleceksin! Ve etin yavru gulyabanilerin ve korku saçan hayvanların beslenmesine yarayacak! İşte ölüm karşında, ey Bedevi!” diye düşünüyordum.

İman tazeleyip kendimi ölüme terk edeceğim sırada, uzakta, dağınık hurma ağaçlarını fark edip ufukta bir umut çizgisinin belirdiğini gördüm; atım da kişneyip başını salladı ve kendiliğinden ileri atıldı! Ve bir süre dörtnal giderek o kayalık yörenin korku veren ve yakan dehşetinden kurtulduğumu anladım. Ve önümde, hurma ağaçlarının önünden akıp giden bir kaynağın yakınında, şahane bir çadırın kurulmuş olduğunu gördüm; yöresinde de bacakları birbirine bağlı iki üstün nitelikli tay, ıslak ve nefis çimenlerde otliyordu.

Bunun üzerine yere atlayıp burnu ateş saçan atımın susuzluğunu gidermek, kendim de bu duru ve son derece tatlı sudan içmek için acele ettim; heybemden uzunca bir urgan çıkardım ve bu çayırın yeşilliğinden istediği gibi yararlınsın diye atımı bağladım. Sonra da bir merak beni işin ne olduğunu anlamak için, çadıra doğru iteledi. Ve orada şunu gördüm:

Beyaz bir hasırın üstünde, yüzü henüz tüylenmemiş, hilal kadar güzel bir genç, keyfince uzanmıştı; sağında da nefis, kaygısız, usul boylu, narin ve taze bir söğüt dalı kadar esnek bir genç kız, güzelliğinin tüm göz kamaştıncılığı içinde uzanmış yatıyordu.

Bunun üzerine ben o saat ve o anda, tutkunun son kertesinde âşık oldum; ama bu aşkımin genç kıza karşı mı, yoksa genç oğlana karşı mı olduğunu tam olarak kestiremedim! Çünkü, Allah için! Dolunayın mı, hilalin mi daha güzel olduğunu bilemiyordum.

Bu görünüm karşısında, sesimi yükselterek onlara “Barış üzerinize olsun!” dedim. Genç kız hemen yüzünü örttü, genç adam da bana dönerek ayağa kalktı ve “Senin üzerine de barış olsun!” diye yanıtladı. Ona “Ben, Fırat boylarının ünlü bir kabilesinden Hâmid

bin el-Fezari'yim! Şöhretli bir savaşçı, korkunç bir atlı, Araplar arasında cesaret ve gözü peklikten yana beş yüz atlıya bedel değerde sayılan biriyim! Bir devekuşunu izlerken, Baht beni buralara kadar sürükledi; sizden bir yudum su istemeye geldim!" dedim. Bunun üzerine genç adam, genç kıza döndü ve ona "Ona yiyecek, içecek bir şeyler getir!" dedi. Genç kız da ayağa kalktı ve yürüdü! Attığı her adım ayak bileklerindeki altın çingirakların uyumlu sesiyle belirginleşiyordu; ardına dökülen uzun saçları sırtını tümüyle kaplıyor ve güzel bir ağırlıkla dökülüyordu. Ne denli ağırlığı yerinde bir genç kızdı, bilemezsiniz! Bu durumda ben, genç adamın bakışlarına karşın, genç kıza dikiğim gözlerimi bir türlü üzerinden alamıyordum. Biraz sonra kız, sağ elinin ayasında taze su dolu bir kap, sol elinin ayasında da hurma, yoğurt ve geyik eti bulunan bir tepsile geri geldi.

Ama ben, tutku beni âdeta tükettiğinden, ne elimi uzatabiliyor ne de bütün bu şeylere dokunabiliyordum. Sadece genç kıza bakıyor ve o anda aklıma gelen şu dizeleri söylemekten öte ne yapacağımı bilmiyordum:

Cildinin kar beyazlığı, ey genç kız, ah! Ve parmakların ve el ayalların da kınanın boyasının koyuluğu ve tazeliği!
Hayran gözlerimin önünde, ellerinin beyazlığı üzerine koyu tüylü parlak bir kuşun çizildiğini hatırlatıyor bana!

Genç adam benim bu dizelerimi duyunca ve bakışlarımdaki ateşin farkına varınca öylesine güldü ki, neredeyse bayılacaktı. Sonra bana "Gerçekten, senin eşsiz bir savaşçı ve olağandışı bir binici olduğunu görüyorum!" dedi. Kendisine "Öyle derler! Ama söyle bana sen kimsin?" diye yanıt verdim. Ve onu korkutmak ve kendimi saydırmak için sesimi yükselttim. Genç adam da bana "Ben, Beni Talaba Kabilesi'nden, İbat bin Tamim bin Talaba'yım. Bu genç kız da benim kız kardeşimdir" dedi. Bunu duyunca "Öyleyse çabuk kız kardeşini bana eş kıl, çünkü onu tutkuyla sevdim, ben de soylu bir ırktan gelmedeyim!" dedim. Ama o bana "Bil ki, ne ben ne de kız kardeşim asla evlenmeyeceğiz. Çünkü çöl ortasındaki bu verimli toprağı seçmiş ve burada tüm yaşamımızı sessizlik içinde, kaygılardan

uzak yaşamak istiyoruz!” diyerek yanıt verdi. Ona “Bana kız kardeşin eş olarak gerekli, yoksa şu anda bu kılıcın keskin ağzıyla ölümler arasında yerini alacaksın!” dedim.

Bu sözleri duyunca, çadırının en üst ucuna kadar sıçradı ve bana “Geri çekil, ey konukseverliği hiçe sayan vicdansız! Aramızdaki dövüş, yenileni boyun eğmeye zorlayacaktır!” dedi. Ben, atımın otlamakta olduğu yana fırlayıp üzerine sıçrayarak savaşa hazırlanırken o da kınından kılıcını çıkarıp kalkanını eline aldı. Ve genç adam böylece silahlanarak o da atına atlayıp tam savaşa girmek üzere iken, kız kardeşi şu dizeleri okuyarak onu kucakladı:

Ey kardeşim, narin kız kardeşini korumak için, kendini savaşa atıyor ve tanımadığın bir düşmanın darbelerine terk ediyorsun!

Bense, Zaferler Sağlayıcı’dan senin utkunu dilemekten; böylece tüm kirlerden annik, yüreğimin kanını sırf senin için saklamaktan başka ne yapabilirim?

Ama vahşi Baht seni ruhumdan uzaklaştırırsa, sanma ki, herhangi bir ülkede yaşar, barınabilirim! Dünyanın en güzel ülkesi de olsa, topraklarından ürünler taşısa bile!

Ve bir an bile, senden sonra bir an bile yaşayabileceğimi sanma; çünkü yaşamda olduğu gibi ölümden de mezar, birleşmiş bedenlerimizi içinde saklayacaktır!

Genç adam kız kardeşinin bu üzgün dizelerini işitince, gözleri yaşlarla doldu ve genç kıza eğilerek yüzünü örtten örtüyü kaldırdı ve iki gözünün arasını öptü; bu bana ilk kez kızın yüzünün çizgilerini görme fırsatını verdi: tıpkı bulutlardan sıyrılan bir güneşin güzelliğindeydi! Sonra genç adam bir an için atının başını genç kızdan yana çevirerek ona, şu dizeleri okudu:

Dur da, ey kız kardeşim, kolumun gücünün yaratacağı harikaları seyret!

Senin için, ey kardeşim, dövüşmezsem, silahlarım ve atım ne işe yarar?

Ve seni savunmak için savaşmazsam, yaşamın ne değeri kalır?

Ve senin güzelliğinin söz konusu olduğu yerde geri çekilirsem, bundan böyle bu, ruhsuz bir bedene alıcı kuşların üşüşmesi için bir işaret sayılmaz mı?

Şurada durmuş, ne denli korkunç bir savaşçı olduğunu söyleyen ve cesaretinin katılığıyla övünen kişiye gelince, senin gözlerinin önünde, bir vuruşta, yüreğini topuğundan çıkartacağım!

Sonra bana doğru döndü ve şu dizeleri okudu:

Sen ki, ölümünden sonra süreceğin sefayı düşünüyorsun; şimdi geleceğin kitaplarında yer alacak bir yenilgiyi tadacaksın!

Çünkü, bu dizeleri savaşçı bir edayla düzenleyen ben, sen daha nasıl olduğunu anlamadan, ruhunu bedeninden ayıracağım!

Sonra da atını benimkinin üzerine sürdü ve bir vuruşta, kılıcımı elimden uçurup uzaklara fırlattı ve kaçıp çöl yollarına düşmeme fırsat vermeden; beni boş bir çuval gibi atın eyeri üzerinden kaldırarak bir top gibi havaya fırlattı ve sol eliyle yeniden yakalayarak ehlileştirilmiş bir kuşu elinde tutar gibi tuttu. Bana gelince, bütün bunların kara bir rüya mı, yoksa bu tüysüz ve pembe yanaklı oğlanın, bir huriyle birlikte o çadırdaki yaşayan bir ecinni mi olduğunu artık bilemez olmuştum. Ve zaten sonradan başıma gelenler, bu ikinci düşüncemin daha doğru olduğunu kanıtlayacaktı.

Gerçekten, genç kız, kardeşinin zaferine tanıklık edince, ona doğru ilerleyip alnını öptü ve neşeyle atının boynuna asılı kalarak onu çadıra doğru götürdü. Orada genç adam, kolunun altında bir paket taşırcasına attan inerek beni yere bıraktı, beni ayakları altında ezecek yerde, ayağa dikerek elimden tutup çadıra soktu; sonra da kız kardeşine “Artık bu kişi, bizim korumamız altında bir konuktur; bundan dolayı kendisine saygı ve tatlılıkla davranacağız” dedi. Sonra beni sofraya oturttu; genç kız da iyice rahat edeyim diye arkama bir yastık dayadı, sonra kalıp kardeşinin silahlarını yerlerine koymakla uğraştı; sonra da

kokulu sular getirip elini yüzünü bununla yıkattı; ve ona beyaz bir urba giydirerek kendisine “Ey kardeşim, Tanrı seni, kabilemizin muzaffer yüzüne bir ben gibi yerleştirsin!” dedi; delikanlı da ona şu dizelerle cevap verdi:

Duru kanlı, Beni Talaba ırkından kız kardeşim benim! Beni savaş alanında, gözlerinin uğrunda dövüşürken gördün!

Kız da yanıtladı:

Alındaki saçlarının parlaklığı, başında taç oluşturuyor, ey kardeşim!

Oğlan yeniden söz alarak şunları söyledi:

İşte sonsuz yalnızlıkların arslanları! Ey kız kardeşim, söyle onlara çekip gitsinler! Utançlarını toprağı ısırarak, kaldırdıkları toza bürümelerini istemem asla!

Kız şöyle cevap verdi:

Ey sizler, hepiniz, bu benim kardeşim İbat'tır! Tüm çölde yaşayanlar onu, yiğitliğiyle, gözü pek serüvenleriyle ve atalarından gelen soyluluğuyla tanır! Görüp irkilin! Ve sen, Bedevi Hamid, sen de, sana ölümü, avına saldırmaya hazır bir yılanın üzerine gelmesi gibi duyuran bir yiğit kişiye karşı dövüşmeye kalktın!

Bütün bunları görüp bu dizeleri duyan ben de, büyük bir şaşkınlığa kapıldım; ve kendime geldim ve kendi gözümde ne kadar küçüldüğümün ve de bu iki gencin güzelliği yanında ne denli çirkin olduğumun farkına vardım! Ama o sırada genç kızın bana, varlığı görmezden gelinmesi gereken bir köpekmişim gibi tek bir bakış bile fırlatmadan, kardeşine üzeri yiyecek ve meyvelerle dolu bir tepsi getirdiğini gördüm. Bununla birlikte, her şeye karşın, onu özellikle kardeşine yiyecek sunmaya koyulup sanki hiçbir şeye ihtiyacı yokmuşçasına kendisini savsaklayarak

ona hizmet eder görünce, daha da harika bulmayı sürdürüyordum. Fakat, sonunda genç adam benden yana dönüp kendisiyle yemeği paylaşmamı istedi. Bunun üzerine rahat bir nefes aldım; çünkü o anda yaşamımı kurtardığıma güven duydum. Kendisi bana bir kâse yoğurt ve kokulu suda kaynatılmış bir tabak hurma uzattı. Başımı eğik tutarak yiyip içtim ve ona bundan böyle en sadık kölelerinden biri ve en gönülden bağlı kişi olacağım konusunda bin bir yemin ettim. Ama o, güldü ve yaptığı bir işaret üzerine kız kardeşi hemen ayağa kalkıp büyük bir sandık açtı ve içinden birer birer, hepsi birbirinden güzel on hayranlık uyandırıcı urba çıkardı; bunlardan dokuzunu bir bohçaya koyup beni bunları kabul etmeye zorladı; onuncusunu da sırtıma giydirmek için beni sıkıştırdı. İşte, şimdi sizler, o denli gösterişli olan bu onuncu urbayı üzerimde görüyorsunuz!

Bunun üzerine genç adam ikinci bir işaret daha yapınca, genç kız dışarı çıkıp derhal geri döndü; sonra ikisi birlikte, beni, üzerine yaşam için gerekli her türlü eşya ve bugüne kadar sakladığım değerli armağanlar yüklenmiş bir dişi deve vermek üzere çağırdılar. Böylece, bunlara layık olmak için hiçbir şey yapmadığım, hatta aksine davrandığım halde, beni onurlandırarak armağanlara boğdular ve istediğim kadar yanlarında konuk olarak kalabileceğimi söylediler. Ama onların davranışlarını daha fazla kötüye kullanmak istemediğimden, kendilerinden izin istedim ve önlerinde yedi kez yer öperek, al atıma binerek ve deveyi yularından tutarak geldiğim çöl yoluna yeniden dönmek için acele ettim.

Ve böylece, kabilemin en zengin adamı olarak kurduğum yollar kesen bir haydut çetesinin başına geçtim. Ve sonunda olan oldu! İşte size söylemeyi vaat ettiğim ve hiç de ağırlığı azımsanamayacak suçlarımın, hiç kuşku duymadan, bağışlanmasını sağlayacağını umduğum öykü budur!

Bedevi Hâmid öyküsünü bitirince, Nüzhet, iki hükümdara ve vezire “Delilere saygı göstermek gerek, ama onları zarar veremeyecek hale de getirmeli! Bu Bedevinin kafası onarılmaz derecede sakat; güzel dizelere duyarlığı ve şaşılasi belleği dolayısıyla yaptığı kötülükleri bağışlayalım!” demiş. Bu sözleri duyan Bedevinin yüreği öylesine rahatlamış ki, halının üzerine yığılıp kalmış. Haremağaları onu kaldırıp götürmüşler.

Bedevi henüz gözden kaybolmuşken, bir ulak gelip hükümdarların önünde yere kapanmış ve “Felaketler Anası, kentin kapılarına yaklaşmış bulunuyor; ancak bir fersahlık yolu kaldı!” demiş.

Çoktandır bekledikleri bu haberi alınca, iki hükümdar ile vezir sevinçten kaplarına sığamaz olmuşlar ve ulağa haberin ayrıntılarını sormuşlar; o da kendilerine “Felaketler Anası kralımızın mektubunu açınca ve altında imzasını görünce, son derece sevindi; hemen o saat ve o anda, yol hazırlıklarına koyuldu ve kendisiyle birlikte yola çıkmak üzere Safiye Sultanı ve Konstantiniyye Rumlarının en seçkinlerinden yüz savaşçı çağırdı. Sonra gelişini haber vermek üzere benden öncülük etmemi istedi” demiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan ayağa kalkmış ve hükümdara “İnançsız yaşlı kadının düzenleyebileceği tuzakları ve nankörlükleri bozmak yerinde olacaktır. Batılı Hristiyanların giysilerine bürünerek kılık değiştirdikten sonra onu karşılamaya gidelim; yanımıza da yine Kayseriyye’nin eski geleneklerine göre giyinmiş bin seçkin savaşçı alalım!” demiş. İki hükümdar işitip itaat ettiklerini söyleyerek onu yanıtlamışlar ve büyük vezirin kendilerine önerdiği yolda davranmışlar. Nüzhet onları bu tuhaf kılık içinde görünce “Gerçekten, sizleri daha önce tanımış olmasaydım, Frenk olduğunuza inanırdım!” demiş. Bunun üzerine saraydan çıkarıp bin savaşçının başına geçerek Felaketler Anası’nı karşılamaya gitmişler.

Ve bir süre sonra kadın belirmiş. Bunun üzerine Rumzan, Vezir Dendan ile Kânme-kân’a “Yaşlı hainin önüne ilk benim çıkmama izin ver; çünkü beni zaten tanır ve benden sakınmaz!” demiş. Ve atını ileri sürmüş. Ve birkaç dakika sonra Felaketler Anası’nın yanına ulaşmış.

Bunun üzerine Rumzan, hemen atından yere atlamış; yaşlı kadın da onu tanıyarak, atından aynı şekilde inip boynuna atılmış. Bunun üzerine Kral Rumzan onu kollarına almış, gözlerini gözlerine dikmiş; onu sarıp öylesine kuvvetle ve uzun süre sıkmış ki kadın, tüm atları ürküten ve yoldaki taşları kaldırıp atların başlarına yağdıran müthiş bir yellenme koparmış!

Aynı anda, bin savaşçı atlarını dörtüml sürerek daireyi sıklaştırmışlar ve yüz Hristiyan silahlarını yere atmalarını haykır-

mişlar; ve göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede, hepsini tutsak etmişler; Vezir Dendan da Safiye Sultan'a doğru ilerleyerek önünde saygı duruşunda bulunmuş; ve birkaç saniyede durumu kendisine açıklamış; bu sırada Felaketler Anası sınıksı bağlanmış; sonunda mahvolduğunu anlamış ve uzun uzun gıysilerine işemiş.

Sonra hepsi birden Kayseriyye'ye geri dönmüş; oradan da hemen Bağdat doğrutusunda yola çıkılmış; ve olaysız ve süratle oraya ulaşmışlar.

Bunun üzerine hükümdarlar tüm kenti ışıklandırıp süslemişler ve tellallar bağırtarak bütün halkı saray önünde toplanmaya çağırılmışlar. Ve tüm meydanlar ve tüm sokaklar kadın erkek ve çocukla dolunca uyuz bir eşek, sırtında tersine bindirilmiş olarak bağlanmış Felaketler Anası olduğu halde, saray kapısından çıkmış. Başında üstüne dışkı yığılmış bir kızıl taç varmış. Önünde yürüyen bir tellal, Doğu ile Batı üzerindeki uğursuzlukların ilk nedeni olarak belirttiği alçak yaşlı kadının yaptığı başlıca kötülükleri yüksek sesle anlatıyormuş.

Tüm kadın, erkek ve çocuklar yüzüne tükürdükten sonra, onu ayaklarından Bağdat'ın büyük kapısına asmışlar! Ve kıcından çıkan iğrenç ruhunu İblis'e teslim eden felaket dolu pislik, efsanevi yellenmeleriyle ünlü, kurnaz, politikacı, sapık, inançsız Şavahi Ümmü'd-Devahi böylece can vermiş. Onun ihanetlerine karşılık Baht da ona ihanet etmiş ve onun ölümü, iman ehlinin Konstantiniyye'yi almasına ve gelecekte İslam'ın Doğu'daki kesin zaferine ve genişlik ve uzunluğu içinde Tanrı'nın topraklarında İslamın barış içinde yaşamasına yol açan olayların mustucusu olmuş!

Yüz Hristiyan savaşçı da kendi ülkelerine geri dönmek istemediklerinden Müslümanların sade inançlarına kendi arzularıyla özgürce bağlanmışlar.

Ve hükümdarlar ile Vezir Dendan en usta kâtiplere, gelecek kuşaklara sağlam birer ibret oluştursun diye, tüm ayrıntılarıyla olayları yıllıklara geçirmeleri için emirler vermişler.

"Ve ey bahtıgüzel şah" diyerek Şehriyar'a seslenip sözünü sürdürmüş Şehrazad; "Ömerü'n-Neman'ın ve iki harika oğlu Şarkân ile

Davû'l-Mekân'ın, Ebrize Ece'nin, Sultan Talihin Kudreti'nin ve Sultan Nüzhet'in, Büyük Vezir Dendan'ın ve Rumzan ile Kânmekân'ın öyküleri böyleymiş!" demiş.

Bunun üzerine, ilk kez, Şah Şehriyar, masalları söyleyen Şehrazad'a sevecenlikle bakarak ona "Ey Şehrazad, Allah için! Seni dinleyen şu küçük kız kardeşin, sözlerinin kulağa ne kadar hoş geldiğini ve tazelikleri içinde ne denli zevkli olduklarını söylediğinde ne kadar da hahlıymış! Gerçekte, sen bana, bunca genç kızı öldürmekten dola yı pişmanlık duyurmaya başladın; ve sanırım sonunda, öbürleri gibi seni de öldürmek yolunda ettiğim yemini bana tümüyle unutturacaksın!" demiş.

Küçük Dünyazad da, sokulduğu halının üzerinden kalkarak "Ablacığım, bu öykün ne kadar hayranlık uyandırıcı idi. Nüzhet'i ve onun söylediği sözleri ve genç kızların söylediklerini ne kadar çok sevdim! Hele Felaketler Anası'nın ölümüne ne çok sevindim! Bunların hepsi harikaydı!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad, kız kardeşine bakıp gülümsemiş. Sonra da ona "Fakat, ya konuşan hayvanların ve kuşların öykülerini işittince ne diyeceksin bakalım?" demiş. Dünyazad da "Abla, sana rica ediyorum, hayvanlar ve kuşlar üzerine de bana biraz söz et! Her halde çok zevkli olacak, özellikle senin ağzından anlatılınca!" diye haykırmış. Ama Şehrazad "Tüm dostça yüreğimle! Ama efendimiz şahın buna izin vermesinden sonra ve de uykusuz kalmaya dayanabilirse!" demiş. Şah Şehriyar da, çok şaşırarak ona "Ama hayvanlar ve kuşlar nasıl konuşabilirler? Sonra hangi dilde konuşurlar?" demiş. Şehrazad da "Sırf Arapça ve nesir ya da kafiyeli ve ölçülü olarak!" demiş. Bunu duyan Şah Şehriyar "Gerçekte, ey Şehrazad, senin bahtın üzerine bilmediğim bu şeyleri bana anlatmadan önce hiçbir kararda bulunmak istemiyorum. Çünkü ben bugüne kadar insan konuşmasından başkasına tanıklık etmedim; ve insanların çoğunun anlamadıkları varlıkların ne düşündüğünü öğrenmek de canımı sıkmaz!" demiş.

Bunun üzerine, gecenin akıp gitmekte olduğunu gören Şehrazad, şaha, ertesi güne kadar beklemesini rica etmiş. Şehriyar da, duymakta olduğu sabırsızlığa karşın buna uymayı yeğ tutmuş. Güzel Şehrazad'ı kollarına almış ve sabaha kadar sarmaşmışlar.

Ama yüz kırk altıncı gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Hayvanların ve Kuşların Hoş Öyküleri

Kaz, Tavus ve Dişi Tavus Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, eski zamanlarda ve çağın ve anın gerilerindeki yıllarda, eşi ile birlikte, deniz kıyılarında bulunmaktan ve oralara kadar uzanan içi akarsularla dolu ve kuş sesleriyle şenlenen ormanlarda dolaşmaktan hoşlanan bir tavuskuşu varmış. Gündüzün, iki kuş sessizce yiyecek arar; gece gelince de, genç dişinin güzelliğine hayranlık duymada aşırı hevesler besleyebilecek herhangi bir komşudan sakınmış olmak için sık yapraklı bir ağaçta tünerlermiş.

Ve yaşamlarını Tanrı'ya şükrederek barış ve hoşnutluk içinde böylece sürdürmekteymişler.

Günün birinde, erkek tavus, hava ve çevre değiştirmek için, dişisine, kıyıda görülmekte olan karşı yakadaki bir adanın yöresinde gezinti yapmalarını önermiş. Dişi tavus da işitip itaat ettiğini bildirince, ikisi birlikte uçarak adaya gitmişler. Bu ada, güzel meyve ağaçlarıyla ve pek çok akarsuyla donanmış bulunuyormuş. Tavus ile eşi, bu serinlik içinde gezmekten son kertede büyülenmişler ve bir zaman tüm meyvelerden tadarak ve tatlı ve yağni sudan içerek oyalanmışlar.

Tam artık kendi yerlerine dönmeye karar verdikleri bir sırada, kendilerine doğru, kanat çırparak, korku içinde bir kazın yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bütün tüyleri ürpererek, kaz, onlara yaklaşmış, onlara sığınmak ve korunmak istemiş; tavus ile eşi de, onu tüm içtenlikleriyle kabullenmekten geri durmamışlar; dişi tavus da olanca kibarlığıyla onunla konuşmaya başlayarak kaza “Bizim yöremize hoş geldin! Aramızda dostluk ve

yakınlık bulacaksın!” demiş. Bunun üzerine kaz, sakinleşmeye başlamış; ve erkek tavus, bu kazın şaşırtıcı bir öyküsü olabileceğini düşünerek, ona babacan bir tavırla “Hayrola, ne oldu da, bu kadar korktun?” diye sormuş. Kaz da “Başıma gelen olaydan ve âdemoğlunun esinlediği müthiş korkudan ötürü şimdi bile hasta gibiyim! Ah! Allah korusun bizi! Allah sakınsın bizi âdemoğlundan!” diye yanıt vermiş. Tavus da, çok üzülererek ona “Sakin ol, iyi yürekli kaz, sakin ol!” demiş. Dişi tavus da “Nasıl olur da âdemoğlu denizin ortasında kurulu bir adaya ulaşabilir?” diye sorunca, kaz onlara “Korkularımı unutturmak ve yüreğime su serpmek için sizi yoluma çıkarana şükürler olsun!” demiş. Dişi tavus da “Ey kız kardeşim, Beni Âdem’in sana esinlediği korkunun nedenini ve başına gelmiş olan olayı bize anlat!” demiş. Kaz da şu öyküyü anlatmış:

Ey göz kamaştırıcı tavus ve sen onun konuksever tatlı eşi, bilin ki, ben çocukluğumdan beri bu adada oturur ve hiçbir hoşnutsuzluk ve kaygı duymadan, ruhumu tedirgin edebilecek ya da yaşamımı gölgeleyebilecek hiçbir olay olmadan yaşar dururum. Ancak, önceki gece, başım kanatlarım arasında uyurken, rüyada bir Beni Âdem’in benimle konuşmak üzere yanıma yaklaştığını gördüm; konuşma girişimine yanıt vermek üzere idim ki, bana bir sesin “Dikkat et, ey kaz, dikkat et! Kendini âdemoğlundan ve onun dilinden ve davranışının hainliğinden sakın! Ve bu konuda şu şiirin anlattıklarını da unutma:

O sana dilin ucundaki bir tadı tattırır; ama bu, sinsi tilki gibi, seni ansızın bastırmak içindir.

Çünkü ey zavallı kaz, iyi bil ki, Beni Âdem, hilede öyle bir dereceye ulaşmıştır ki, isterse, suların koynunda yaşayanları çekmeyi ve denizden en vahşi canavarları bile çıkarmayı bilir; gökyüzünde sakince uçan kartalları, sadece kurutulmuş çamurdan yaptığı bir topakla vurarak bir kitle halinde yükselklerden tepe taklak düşürebilir; ve de öylesine haindir ki, tüm zabınlığına karşın fili yenebilir ve gereç yapmak üzere savunma araçlarını sökerek ehlileştirir. “Ah kaz, kaç! kaç!” dediğini duydum.

Bu etkiyle uykumdan sıçrayarak uyandım ve ardıma bakmaksızın, korkuya kapılarak, boynumu uzatıp kanatlarımı gerekerek kaçtım. Ve orada, burada, gücümü yitirdiğimi hissedinceye kadar avare dolaşıp durdum; bu sırada bir dağ eteğine ulaşarak bir kaya ardında yüreğim korku ve yorgunluktan çarparak bir an durdum. Göğsüm, Beni Âdem'in korkusuyla fena halde sıkışmıştı! Ve bundan ötürü, ne bir şey yiyebiliyor ne de bir şey içebiliyordum; ve açlık ve susuzluk içimi kısıyordu! Ne yapacağımı bilemiyor ve yerimden kıpırdayamıyordum. Tam o sırada, karşımda bir mağaranın girişinde, bende güven ve sevecenlik uyandıran, iyi ve tatlı bakışlı, al yeleli genç bir arslanın karşıma çıktığını gördüm. Genç arslan da beni fark etti; mahcupluğum ve görünüşümün onda uyandırdığı izlenimle büyük bir neşeye kapıldığının işaretlerini gösterdi. Ve de bana seslenip “Ey kibar çocuk, yaklaş da benimle biraz konuş!” dedi. Beni çağırmasından duyulandım, alçak gönüllülükle ona doğru ilerledim; o da bana “Senin adın ne? Ve hangi cinstensin?” diye sordu; ona “Bana kaz derler! Ve kuş cinsindenim!” diye yanıt verdim. Bana “Seni titrerken ve korkmuş görüyorum, nedenini de bilmiyorum!” dedi. O zaman kendisine, rüyamda görüp iştittiklerimi anlattım. Bana “Ben de benzeri bir rüya gördüm ve rüyamı arslan babama anlattım; bana âdemoğlundan korunmamı ve onun hile ve hainliklerinden son derece sakınmamı öğütledi! Ama bu güne kadar şu Beni Âdem denen varlıkla hiç karşılaşmadım!” dedi.

Genç arslanın bu sözlerini iştince, korkum daha da arttı ve “Artık yapılacak şeyde kararsızlık göstermenin yeri yok! Bu felaketten kurtulmamızın zamanıdır; ve ey hayvanların sultanının oğlu, Beni Âdem'i öldürmenin onurunu tatmak senin şanına düşer! Bunu yaparak tüm gökyüzünde, yeryüzünde ve suda yaşayan yaratıkların gözlerinde ünün yükselecektir!” diye haykırdım. Bu tutumla onu yüreklendirmeye ve ortak düşmanımızı araştırmaya karar verinceye kadar genç arslanı övmeyi sürdürdüm.

Bunun üzerine genç arslan mağaradan çıktı ve beni kendisini izlemeye çağırdı; ve kuyruğuyla sırtını döverek gururla yürürken onu ardından izledim. Ve böylece, ben onun ardında olduğum halde adımlarını izlemekte güçlük çeksem de, birlikte

yürüdük. Sonunda önümüzde yükselen bir toz dağılınca, atlayıp zıplayarak, bazen de yere atılıp nalları havada yuvarlanan semersiz, yularsız, çırcıplak bir eşek gördük. Bunu görünce, dostum genç arslan çok şaşırды; çünkü ana babası onun o güne kadar mağaradan çıkmasına hiç izin vermemişlerdi; ve söz konusu eşeğe uzaktan seslenerek, ona “Hey sen! Buraya gel!” diye haykırdı. Öteki de hemen onun istediğini yerine getirdi; dostum ona “Akılsız hayvan, neden böyle davranıyorsun? Ve de sen hayvanlar içinde hangi cinstensin?” diye haykırarak sordu. O da “Ben, eşek cinsinden senin kölen eşeğim!” diye yanıt verdi. Arslan ona “Peki buralara niçin geldin?” diye sordu. O da “Ey sultanımızın oğlu, Beni Âdem’den kaçmak için!” diye yanıt verdi. Bunu duyan genç arslan gülmeye başladı ve ona “Nasıl, bunca boyun ve iriliğinle Beni Âdem’i korkutamıyor musun?” dedi. Eşek, bilgiç bir tavırla başını sallayarak “Ey sultanımızın oğlu! Görüyorum ki, sen bu kötü varlığı tanıımıyorsun! Ben eğer ondan korkuyorsam, ölümümü istemesinden değil! Bundan da kötüsünü ister o! Korkum bana göstereceği davranıştan ötürüdür. Gerçekte, ben genç ve sağlam oldukça onu sırtımda taşıyım; ve bu maksatla sırtıma semer diye bir şey vururlar; karnıma kolan diye bir şey sararlar; kuyruğumun ardına şimdi adını unuttuğum, ama en narin yerlerimi acımasızca inciten bir halka koyarlar; ağzıma da, dilimi damağımı kan içinde bırakan gem dedikleri bir demir parçası geçirirler. Ve de bundan sonra sırtıma binerler ve takatımın üstünde bir hızla beni sürerler; boynumu dürterler, kıcıma çuvaldız batırırlar. Yorgunluktan hızımı keser gibi olsam, korkunç lanetler ve eşek halimde bile tüylerimi ürperten kaba küfürler savururlar; çünkü herkesin önünde beni: ‘Pezevenk! Orospu çocuğu! Oğlancının oğlu! Kız kardeşinin kıcı! Kancık budalas! Ve daha neler neler!’ diye adlandırırılar. Ve şayet, kötü bir rastlantıyla, göğsümün darlığını gidermek için yellenmeye kalkarsam, artık hiddetleri sınır tanımaz hale gelir; sana saygımdan ötürü, ey sultanımızın oğlu, benzer durumlarda bana tüm yaptıklarını ve tüm söylediklerini burada tekrarlamayayım! Ancak ferahlamak üzere en sevdiğim davranışta bulunmak için, onun çok uzaklarda, benimse tek başıma bulunduğumdan emin olduğum zamanı kollamak zorundayım! Ama hepsi bu kadar

değil! Yaşlandığımda, beni, sırtıma tahta bir semer yerleştirerek koca su küpleri yükleyen sucuya satar; bu duruma da çok geçmeden açlıktan ölünceye kadar katlanırım. O zaman da cesedimi çöplüklerdeki sokak köpeklerine atarlar! İşte, ey sultanımın oğlu, Beni Âdem'in bana uygun gördüğü uğursuz yaşam budur. Ah! Yaratıklar arasında benimkine benzer bahtlı olan başkası var mıdır? Sen söyle, ey iyi yürekli ve nazik kaz!" demiş.

Bunun üzerine, ben, ey efendilerim, dehşetten ve acımadan titrediğimi hissettim. Heyecan ve titremenin son sınırında "Ey efendimiz arslan, gerçekten, bu eşeğin özüğü geçerlidir! Çünkü, anlattıklarını dinlemek bile beni öldürecek!" diye haykırdım. Genç arslan da eşeğin bırakıp gitmek üzere olduğunu anlayınca ona "Neden acele ediyorsun, arkadaş! Hele biraz daha kal! Çünkü benim çok ilgimi çekti! Senin Beni Âdem'e gitmek için bana kılavuzluk etmeden memnun olacağım!" diye haykırmış. Ama eşek "Özür dilerim, efendim! Ama ben onunla kendi aramda bir günlük ara bulunmasını yeğlerim; çünkü zaten kendime onun hainliklerinden ve düzenlerinden korunmak için güvenli bir yer aramak üzere idim. Ve sonra, izninle, şimdi, onun duymaya-çağından emin bulunduğum bir yerde keyfimce rahatlamak ve havadan yararlanmak istiyorum!" diye yanıt verdi. Ve bu sözleri söyledikten sonra, eşek uzun uzadıya anırdı ve bunu izleyerek birbirini izleyen üç yüz kadar şahane yellenme kopardı. Sonra epeyce bir süre çimenler üzerinde yuvarlandı ve uzaktan bir toz görerek ayağa kalkıp ilkin bir kulağını, sonra ikincisini dikti ve gözlerini çevirip baktıktan sonra bize çabucak sırtını dönerek çekip gitti ve gözden kayboldu.

Toz dağılınca, alını bir gümüş dirhem büyüklüğünde ak tüyle damgalı ve ayaklarının nal kesiminin hemen üstü yine beyaz tüylerin oluşturduğu halkalarla süslü ve çok hoş bir sesle kişneyen güzel, dengeli ve mağrur, yağız bir at görüldü; ve bize doğru geldi. Dostum genç arslanı görünce, onun onuruna saygıyla durdu ve yavaşça çekilmek istedi. Ama arslan, onun zarafetiyle son kertede büyülenmiş ve görünümüyle başı dönmüş olduğundan, kendisine "Sen kimsin, ey güzel hayvan? Ve bu sonsuz tenhalıkta neden böyle koşuyorsun? Ve de bu tedirgin halin nedir?" diye sordu. O da "Ey hayvanların sultanı, ben

atlar içinden bir atım! Yaklaşan Beni Âdem'den sakınmak için kaçıyorum!" diye yanıtladı.

Bu sözleri duyan arslan, son kertede şaşırmış ve ata "Böyle konuşma, ey at! Senin Allah vergisi gücünle, geniş sağrın ve de boy bosunla Beni Âdem'den korkmuş olman gerçekten çok ayıp! İstersen bir tek çiftinle onu yere serersin! Bana baksana! Ben senin kadar da iri kıyım değilim; öyleyken bu titreyen kibar kaza, Beni Âdem'e saldırıp onu öldürerek ya da yiyip bitirerek korkularından kurtarmayı vaat ettim. Böylece bu zavallı kazı evine yollayıp ailesine kavuşmasını sağlayarak zevk duyacağım!" dedi.

At, dostunun bu sözlerini işitince, mahzun bir gülümsemeyle bakıp ona "Bu tür fikirleri kafandan çıkar, ey sultanımın oğlu ve de benim cinsim, kudretim, boyum ve hızım üzerine hayaller kurma! Zira bütün bunlar Beni Âdem'in kurnazlıkları yanında birer hiçtir. Ve bil ki, bir kez eline düşersem, keyfince beni evcilleştirmenin yollarını bulacaktır. Bu maksatla, ayaklarıma kıldan ve kenevirden bukağılar koyar; ve başımı duvardaki boyumdan yüksek bir halkaya bağlar; öyle ki artık ne kıpırdayabilir, ne oturabilir ne de yatabilirim. Hepsi bu kadar da değil! Üzerime binmek isteyince, sırtıma eyer denilen bir şey koyar ve karnıma beni öldürürcesine sıkıştıran iki kolan sarar; ağzıma bir çelik parçası sıkıştırarak istediği yöne doğrultmak için dizginler aracılığıyla onu çekiştirir; ve bir kez sırtıma binince, üzengi denen şeyle yanımı yöremi delerek kanımı akıtır! Ama bununla da yetinmez! Yaşlanıp da boynum yeterince bükülgen ve dayanıklı olamayınca ve kaslarını kendi isteğince hız sağlamak üzere kullanamayınca, çökünceye kadar, gece gündüz değirmen taşı çevirmek üzere beni değirmenciye satar. O da beni at kasabına satar! İşte Beni Âdem'in elinde benim bahtım budur!" dedi.

Bunun üzerine genç arslan işittiklerinden çok etkilendi ve ata "Benim hepinizin Beni Âdem diye adlandırdığınız bu felaket saçan yaratıktan kesinlikle kurtulmam gerektiğini anlıyorum. Öyleyse, söyle bana ey at, bu Beni Âdem nerededir ve nasıl tanıılır?" diye sordu; at da "Onu ben öğleye doğru terk ettim. Şimdi benim peşimdedir, şu yandan koşar gelir!" dedi.

Gerçekten, daha bu sözler onun ağzından henüz çıkmışken, yükselen bir toz ona öylesine korku verdi ki, özür dilemeye bile

vakit bulamadan at, müthiş bir dörtnalla bizi terk etti. Tozun belirlediği yanda da, bize doğru iri adımlar atarak korkmuş, boyunu uzatarak çılgınca böğüren bir devenin belirlediğini gördük.

Ölçüyü aşarcasına iri olan bu hayvanın görünümüyle arslan onun Beni Âdem olabileceğine hükmetti ve bana danışmadan, ona doğru gidip tam üzerine sıçrayarak boğacağı sırada tüm sesimle ona “Ey sultanımın oğlu, dur! Bu, Beni Âdem değil! Zavallı bir devedir, hayvanların da en zararsızıdır! Ve de kuşkusuz Beni Âdem’in yaklaşmasını sezerek kaçmaktadır!” Bunun üzerine genç arslan tam zamanında durdu ve çok afallayarak deveye “Gerçekten, sen de mi, ey iri kıyım hayvan, bu yaratıktan korkuyorsun? Eğer onu altında ezemiyorsan bu iri ayaklarınla ne iş görüyorsun?” diye sordu. Deve de ağır ağır başını salladı ve gözleriyle kâbus görüyormuşçasına kederle “Ey sultanın oğlu, burun deliklerime bak! Hâlâ ademoğlunun beni evcilleştirmek ve yönetmek için burnuma geçirdiği kıldan halka yüzünden delik deşik! Bu halkanın bağlı bulunduğu ipi Beni Âdem küçük bir çocuğun eline verir; o da küçük bir eşeğe binerek beni ve bir sürü deveyi birbirine bağlı olarak keyfince güder! Sırtıma bak! Yüzyıllardan beri yüklemekten bıkmadıkları yüklerle kambur! Bacaklarıma bak! Çöllerde uzun yolculuklar sırasında kumlarda ve taşlarda zorlanmaktan ötürü nasırlaşmış ve eğri büğrü! Ama hepsi bu kadar değil! Bil ki, yaşlanınca, bunca uykusuz geceler ve bunca durup dinlenme bilmeden geçen günler sonunda, yaşlılığımı ve sabrıma saygı gösterilecek yerde, hâlâ da, kocamış derimden ve kemiklerimden yararlanmak için beni kasaplara satar; onlar da etimi fakirlere, derimi debbağlara, tüylerimi örücülere, bükücülere satar! İşte Beni Âdem’in bana düzenli olarak uyguladığı işlem budur!” diye yanıt verdi.

Devenin bu sözlerini duyunca, genç arslan, sınırsız bir nefret duydu; ve kükreyerek çenelerini oynattı ve pençeleriyle toprağı dövdü; sonra da deveye “Çabuk bana Beni Âdem’i nerede bıraktığını söyle!” dedi. Deve de “Beni aramaya çıkmıştır; çok geçmeden görünür. Ve de lütfen, ey sultanın oğlu, beni bırak, buradan göçerek doğduğum yerden başka ülkelere kaçayım! Zira ne çölün sessizliği ne de en bilinmeyen topraklar onun araştırma-larından beni gizleyebilir!” dedi. Bunun üzerine arslan ona “Ey

deve, inan bana! Biraz daha bekle, Beni Âdem'e nasıl saldıracak ve onu yere yıkıp kemiklerini ezecek ve kanını içerek etinden gıdalanacağım, göreceksin!" dedi. Ama deve, bütün gövdesini örten tüyleri bütünüyle titrerken "İzin ver, ey sultanın oğlu! Ben yine de buradan gitmeyi yeğlerim! Çünkü şair demiştir ki:

İçinde barındığın çadır altında veya ait bulunduğun ülkede bile, hoşla gitmeyen bir yüz görürsen; yapılacak tek bir şey vardır: Çadırını ona ver, ülkeni de; ve düzen bozup yola çık!"

Ve çok doğru olan bu dizeleri okuduktan sonra, iyi yürekli deve, arslanın önünde saygı duruşunda bulundu ve ayağa kalktı; onun hemen uzaklara doğru sallanarak uzaklaştığını gördük. Deve henüz gözden kaybolmuştu ki, birdenbire nereden çıktığını bilemediğim ufak tefek cılız görünümlü, kurnaz tavırlı, derisi buruşuk bir yaşlı kişi belirdi; sırtında, marangozluk gereçleri koyduğu, bir sepet, başında da altı büyük tahta parçası taşıyordu.

Onu görünce, ey efendilerim, yol arkadaşımı uyaracak bir feriat bile koparacak güç bulamadım ve elden ayaktan kesilerek yere yuvarlandım, genç arslana gelince, bu garip görünüşlü adamın görünümünden çok zevklenerek, onu daha yakından incelemek üzere yanına yaklaştı; marangoz onun önünde yerlere kadar eğilerek alçak gönüllü bir sesle "Ey kudretli ve şanlı sultan, ey yaratıklar arasında en yüce sırada bulunan sen! Sana hayırlı akşamlar diler ve Tanrı'dan evrendeki yerini daha da yüceltmesini, kudretini, erdemlerini arttırmasını dilerim! Ben, düşmanım yüzünden beni felaketlerden korunmak için senden yardım istemeye gelmiş baskı altında bulunan biriyim!" dedi. Ve ağlamaya başladı.

Bunu gören genç arslan, onun gözyaşlarından ve felakete uğramış halinden çok etkilenerek sesini tatlılaştırdı ve "Seni kim baskı altında tutuyor? Ve sen, ey tanıdığım tüm hayvanlar içinde en konuşkanı ve hepsinin en çirkini olsan da en temizi de olan, kimsin sen?" diye sordu. Öteki "Ey hayvanların efendisi, benim cinsimi sorarsan, ben marangoz taifesindenim! Beni baskı altında tutansa, Beni Âdem'dir! Ah! Sultan Arslan, Tanrı seni, Beni Âdem'in hainliklerinden korusun! Her gün, şafaktan başlayarak

kendi rahatı için beni çalıştırır ve karşılığını hiç ödemez; ben de açlıktan imanım gevrediğinden; onun adına çalışmayı reddettim; ve oturduğu kentlerden kaçarak uzaklaştım!”

Bu sözleri duyan genç arslan hatırı sayılır bir hiddete kapıldı; kükredi, sıçradı, soluk soluğa, köpük köpüğe kaldı; ve gözlelerinden kıvılcımlar saçarak “Ama, bu uğursuz Beni Âdem nerede? Söyleyin ki, dişlerimle parçalayayım ve tüm kurbanlarının öcünü alayım!” diye haykırdı. Adam “Neredeyse belirlediğini göreceksin! Çünkü evinin doğramasını yapacak kimseyi bulamayınca kızgın bir halde benim peşime düştü” dedi. Arslan da “Ama sen, doğramacı hayvan, böyle ufak adımlarla ve pençelerinden güven duymaksızın, ne yana kaçıp kurtulacaksın?” diye sordu. Adam da “Doğruca, ulaklarından bir hayvan göndererek kendisine sağlam bir kulübe yapmam ve böylece içine girip bu yörelerden çıkıp geleceği haberleri duyulmuş olan ademoğlundan kurtulması için beni çağıran baban arslanın veziri pars hazretlerini bulmaya gidiyorum. Bundan dolayıdır ki, beni bu keresteleri ve gereçleri taşıırken görüyorsunuz!” dedi.

Genç arslan bu sözleri işitince, parısı çok kıskandı ve marangoza “Vallahi! Babamın vezirinin, bizimkilerden önce siparişlerini vermek istemesi, çok büyük küstahlık! Şu anda burada kalacak, ilkin benim ihtiyacım olan kulübeyi yapacaksın! Vezir hazretlerine gelince, bekleyebilir!” dedi. Ama marangoz gidecekmiş gibi davranarak genç arslana “Ey sultanın oğlu, parsın buyurduğu işi bitirir bitirmez geri geleceğime dair sana söz veririm; çünkü onun hiddetinden korkarım! O zaman sana bir kulübe değil, bir saray yaparım!” dedi. Ama arslan hiçbir şey işitmek istemedi; hatta hiddete kapılarak onu sadece korkutmak için şaka tarzında marangozun üzerine atıldı; ve pençesini göğsüne dayadı. Sırf bir okşayıştan başka bir şey olmayan bu davranışla küçük adam dengesini yitirdi ve keresteleri ve gereçleriyle yere yıkıldı. Arslan da onu korku içinde ve zavallı adamın yüzünü bozuma uğramış görerek kahkahalar kopardı. Marangoz bundan dolayı içinden duyduğu büyük can sıkıntısına karşın, bunu belli etmedi, hatta dalkavukça bir gülümseyişle durumu idare ederek ağır ağır işe koyuldu. Aslında, onun dilediği ve uğrunda buraya geldiği maksadı da buydu!

Arslanın her yönden istekle ölçülerini aldı ve birkaç dakikada sadece dar bir çıkış yeri olan sağlam bir kafes yaptı; ve dışarıdan içeriye doğru büyük çiviler çakarak; orada burada da pek büyük olmayan delikler bıraktı; ve bu işi bitince, arslanı, saygıyla, malına sahip olması için çağırdı. Arslan ilkin kararsız davrandı ve adama “Aslında, bu bana dar göründü ve içine nasıl girebileceğimi hiç kestiremedim!” dedi. Adam da “Başını eğ ve sürünerek gir, bir kez içine gersen, orada rahat edeceksin!” dedi. Bunun üzerine arslan eğildi ve bükülgen bedeni kayarak ve dışarıda sadece kuyruğunu bırakarak içeri girdi. Ama marangoz bu kuyruğu çabucak sarıp sarmalayarak geri kalan kısımla birlikte içeri sokuverdi; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zamanda kapıyı kapayıp sıkı sıkıya çiviledi.

Arslan ilkin kıpırdayıp gerilmeye çalıştı, ama çivilerin keskin uçları derisine girdi ve her yanda şişlendi; o da duyduğu acıdan haykırmaya başladı ve “Hey marangoz, inşa ettiğin bu dar ve her yanıma batıp acıtan bu sivri uçlar ne oluyor?” diye haykırdı.

Bu sözleri duyan adam bir zafer çığlığı atıp arslana “Bunlar Beni Âdem çivileridir! Ey çöl köpeği, artık öğrenmelisin ki, ben Beni Âdem, tüm çirkinliğim, korkaklık ve zayıflığıma karşın cesaretin, kuvvetin ve güzelliğin üzerine zafer kazanabilirim!” dedi. Ve bu korkunç sözleri söyleyerek bir meşale yaktı ve kafesin yöresine çalı çırpı yığarak hepsini ateşe verdi. Ve ben, korku ve dehşetten elim ayağım tutulmuş, zavallı dostumun canlı canlı yanarak en feci şekilde can verdiğini gördüm. Ve Beni Âdem, toprağa serilip yattığımdan beni fark etmeden zafer çığlıkları atarak oradan uzaklaştı.

Bunun üzerine ben de, uzun süre sonra, içim korku dolu ayağa kalkıp ters doğrultuda oradan uzaklaşabildim. Ve böylece bahtım beni buraya getirerek sizinle karşılaştırdı, ey merhametli efendilerim, demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad günün belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk yedinci gece olunca, söze başlamış:

Tavusla eşi, kazın bu öyküsünü duyunca, duyarlığın son ker-tesinde duygulanmışlar ve dişi tavus kaza “Kardeşim, biz burada güven içindeyiz; sen de istediğin kadar ve Tanrı’nın sağlıktan sonra en değerli nimeti olan yürek ferahlığına kavuşuncaya kadar bizimle kal ve iyi de olsa, kötü de olsa kismetimizi paylaş!” demiş. Ama kaz ona “Çok korkuyorum ben, çok korkuyorum!” demiş. Dişi tavus “Gerekmez! Ama aslında, alnına yazılı olan bahttan ne bahasına olursa olsun kaçmak isteyerek talihi zorluyorsun! Tüm borçlar ödenmelidir! Süremiz saptanmışsa, hiçbir şey bunu yok edemez! Ama seni rahatlatacak ve teselli edecek bir şey varsa, o da Adaletli Dağıtıcı’nın sağladığı mutluluk tükenmedikçe hiçbir ömrün tükenmeyeceğine olan inançtır!” demiş.

Onlar böyle birbirleriyle konuşurlarken, yörelerindeki dallar çatırdamış ve duyulan bir ayak sesi, titreyip duran kazı öylesi-ne endişelendirmiş ki, kanatlarını çılgınca germiş ve “Kendinizi sakının! Kendinizi sakının! Yoksa bahtınız kapanacaktır kuşkusuz!” diye haykırarak denize atılmış.

Ama bu, gereksiz bir korkuymuş; çünkü dallar aralanınca, gözü nemli güzel bir karacanın başı görünmüş. Dişi tavus da kaza “Kardeşim, böyle korkma! Çabuk geri dön! Yeni bir konumuz var! Senin kuş cinsinden olduğun gibi, hayvan ırkından olan kibar bir karaca! Asla kanlı et yemez o; yerin otlarını ve bitkilerini yer! Gel! Artık kendini böyle durumlara sokma! Zira keder ve kaygılardan çok hiçbir şey bedeni bitirip yok etmez!” diye haykırmış.

Bunun üzerine kaz, kalçalarını oynata oynata geri gelmiş; karaca da, alışlagelen selamlaşmalardan sonra, onlara “Bu yerlere ilk kez geliyorum; buradan daha verimli toprak ve daha taze ve daha imrenilesi otlar görülmemiştir! Sizinle arkadaşlık etme ve Tanrı’nın nimetlerinden sizinle birlikte yararlanmama izin verin!” demiş. Üçü birden ona “Başlarımız, gözlerimiz üstüne, ey görgülü karaca! Burada rahatlık, aile ilgisi ve kolaylık bulacaksınız!” demişler. Sonra hep birden uzun bir süre yiyip içmeye ve güzelim havayı solumaya koyulmuşlar.

Ama sabah ve akşam ibadetlerini yerine getirmeyi de savsaklamamışlar; yalnız kaz, artık barışa kavuşmakla Adalet Dağıtıcı’ya karşı görevlerini unutmuş.

Dolayısıyla Tanrı'ya karşı bu nankörlüğünü yaşamıyla öde-miş.

Gerçekten, bir sabah, kazaya uğramış bir gemi kıyıya vur-muş; ve içindeki tayfalar adaya çıkmışlar ve tavus, eşi, kaz ve karacadan oluşan topluluğun farkına varınca, çabucak yaklaş-mışlar. Bunu gören iki tavus uçup bir ağacın tepesine konmuş, karaca kaçıp birkaç sıçrayışta gözden kaybolmuş; sadece kaz şaşır-mış kalmış ve oraya buraya kaçmaya çalışmış; fakat bunu hemencecik fark edip adadaki ilk yemekleri olsun diye kazı yakalamışlar.

Tavus ile eşine gelince, kendi doğdukları ormana yeniden kavuşmak üzere adayı terk etmeden önce, gizlice yaklaş-p kazın başına gelenleri öğrenmek istemiş ve onu, boğazlanır-ken görmüşler. Bundan sonra dostları karacayı yörede arayıp bulmuş ve selamlaşıp yakalarını sıyırdıkları tehlikeden ötürü birbirlerini kutladıktan sonra karacaya zavallı kazın başına gelen son felaketi anlatmışlar. Ve üçü birden onun anısına göz-yaşı dökmüş ve dişi tavus "O ne kadar tatlı, alçakgönüllü ve kibardı!" demiş. Karaca da "Çok doğru! Ama son zamanlarda Tanrı'ya karşı görevlerini savsaklıyor, onun verdiği nimetler için şükretmeyi unutuyordu!" demiş. Üçü birden yeri öperek Tanrı'ya saygı göstermişler ve şöyle haykırmışlar:

Adil, Nasip Dağıtan, Kudretli Hükümdarların Efendisi, Her Şeyi Bilir, Yücelerin Yücesi Tanrı!

Tüm varlıklarımızın yaratıcısı, tüm varlıklarımızın her biri üzerinde gözetici olana, herkese deyim ve yeteneğine göre nasibini verene şükürler olsun!

Gökleri açan, üzerimize yükselten ve aydınlatan Yaradan'a şükürler olsun! Toprağı yeryüzüne yayan, toprağın her yanını denizlerle kuşatan ve tüm güzelliklerle Donatan'a övgüler olsun!

Bu öyküyü anlattıktan sonra Şehrazad bir an sözünü kesmiş; Şah Şehriyar "Bu dua ne kadar hayranlık verici ve bu hayvanlar ne kadar nasipli! Ama, ey Şehrazad, hayvanlar üzerinde bildiklerin bu kadar mı?" diye haykırmış. Şehrazad da "Anlatma izni verilirse, şimdi

anlatacağımın yanında bu bir şey değil, ey şahım!” demiş. Şehriyar da “Öyleyse neden anlatmıyorsun?” demiş. Şehrazad “Hayvan öykülerini sürdürmeden önce, ey şahım, bir öncekinin sonunu bağlayacak olan ve edilen duanın Tanrı’nın ne denli hoşuna gitmiş olduğunu açıklayan bir öykü anlatmak istiyorum!” demiş. Şah Şehriyar da “İyi olur!” demiş.

Bunun üzerine Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Çoban ile Genç Kız

Anlatırlar ki, bir zamanlar, Müslüman ülkelerde, dağlar arasında bir dağda, büyük bir bilgelik sahibi ve ateşli bir imanı olan bir çoban varmış; ve bu çoban kendi halinde ve köşesinde bahtından memnun ve sürüsünün yün ve süt ürünüyle yetinerek yaşam sürüyormuş. Kendi varlığındaki sıcaklık ve kutsanmışlık dolayısıyla tüm vahşi hayvanlar onun sürüsüne asla saldırmıyor ve kendisine o denli saygı gösteriyorlarmış ki, onu daha uzaktan görünce, haykırışları ve ulumalarıyla onu selamlıyorlarmış. Ve bu çoban, acunun kentlerinde olup bitenlerden kaygı duymadan, büyük bir mutluluk ve huzur içinde böylece uzun yıllar yaşamını sürdürmüştü.

Yüce Tanrı, bir gün, onun bilgeliğinin derecesini ve erdemlerinin değerini ölçmek istemiş; ve onu sınamak için güzel bir kadını göndermekten daha kuvvetli bir yol bulamamış. Bunun üzerine meleklerinden birini kadın kılığına sokarak görevlendirmiş ve ermiş çobanı yoldan çıkarmak için bu yaratığa her çareye başvurmasını emretmiş.

Böylece, çoban, günün birinde, bir süre hasta yattıktan sonra mağarasında uzanmış dinlenirken ve içinden Yaradan’ına şükürler ederken, birdenbire pekâlâ bir oğlan çocuğu yerine de konabilecek siyah gözlü ince bir genç kızın gülererek yanına geldiğini görmüş. Birdenbire mağara kızdan yayılan kokuyla dolmuş ve çoban yaşlı etlerinin tirediğinin farkına varmış. Ama kaşlarını çatmış ve köşesinde surat asmış ve çağrılmadan gelen konuğa “Ey tanımadığım kadın, buraya ne yapmaya geldin? Ben seni çağırmadım ve sana da hiç ihtiyacım yok!” demiş.

Bunun üzerine genç kız yaklaşık yaşlı çobanın yanına oturmuş ve ona “Yüzüme bak! Ben kadın falan değilim, henüz kızım! Ve sırf kendi zevkim ve senin erdem sahibi olduğumu iştitiğim için kendimi sana vermeye geldim!” demiş. Ama yaşlı çoban, ona “Ey cehennem baştançıkarcısı, uzaklaş buradan! Ve bırak beni ölümsüz Rabbimin ibadeti içinde yok olayım!” diye haykırmış. Ama genç kız, vücudunu tüm kıvraklığıyla oynatmış ve geri geri çekilmeye çalışan ihtiyara bakmış ve “Söyle! Niçin beni istemiyorsun? Sana boyun eğen bir ruh ve arzudan erime haline gelmiş bir beden sunuyorum! Bak bakalım gerdanım senin koyunlarının sütünden ak, çıplaklığım kaynak suyundan daha taze değil mi! Dokun saçlarıma, ey çoban! Parmaklarına anasının karnındaki kuzunun tüyünden daha yumuşak gelecektir! Çiçek açan gençliğimle ancak belirmiş olan kalçalarım ılık ve kaygandır. Ve küçük göğüslerim, çabucak gezindireceğin parmaklarınla bir yoklasan titrerler! Gel!.. Titreşen dudaklarım ağzında erisin! Gel! Gel!.. Isırınca ölmekte olan ihtiyarlara can verebilecek dişlerim var ve derimin tüm gözeneklerinden damla damla düşmeye hazır ballar dökülüyor! Gel!” diyerek iç çekmiş.

Ama yaşlı çoban, sakallarının tüm tüyleri titremekte iken “Çekil, ey şeytan! Yoksa seni şu boğumlu sopayla kovalayacağım!” diye haykırmış. Bunu gören göklerden inmiş genç kız, çılgın bir davranışla kollarını onun boynuna dolamış ve kulağına “Ben ancak tatlılaşmaya başlamış mayhoş bir meyveyim; onu ye ki, iyileşesin! Sen yasemin kokusunu bilir misin? Benim bakireliğimi koklarsan, sana yasemin kokusu kaba gelir!” diye fısıldamış.

Ama yaşlı adam “İbadetin kokusu, hiç dağılmayan tek koku-dur! Defol buradan, ey baştançıkarcı!” diye haykırmış. Ve boynundaki iki kolu sıyrıp kızı itmiş! Bunun üzerine genç kız ayağa kalkmış hafifçe ve baştan aşağı soyunup çırpıplak ve dimdik, saçlarının dalgalarında yıkanan bembeyaz vücuduyla karşısında durmuş. Ve mağaranın tenhaliğinde, sessizliğin çağrısı, tüm çılgınlık haykırışlarından daha müthiş imiş. Ve yaşlı adam inildemekten kendini alamamış ve bu canlı zambağı artık görme-mek için başını giysisiyle örtmüş ve “Defol! Gözleri ihanet dolu

kadın! Dünya yaratıldığından beri sen bizim felaketlerimizin nedeni oldun! İlk çağların insanlarını mahvettin ve yeryüzünün çocukları arasına nifak soktun! Sana kendini kaptıranlar, ancak seni yaşamlarından atanların tadabileceği sonsuz sevinçlerden tümüyle vazgeçerler!” diye haykırmış. Ve yaşlı adam başını daha da fazla giysisinin kıvrımlarına saklamış.

Ama genç kız yeniden söze koyularak “Eskilerden kimin sözünü ediyorsun? Onların en erdemlileri bana tapınırdı ve en ağırbaşlıları bana şarkı söylerdi! Ve benim güzelliğim onları doğru yoldan saptırmazdı, ama yollarını aydınlatır ve yaşamlarına zevk katardı! Ey çoban, gerçek bilgelik, her şeyi benim bağrında unutmaktır. Erdeme geri dön! Sana açılmaya ve gerçek bilgeliğin nimetleriyle doyurmaya bütün varlığımla hazırım!” demiş.

Bunun üzerine yaşlı adam, bütün bedeniyle duvara doğru dönmüş ve “Geri çekil, ey kötülükle dolu kişi! Senden kusarcasına nefret ediyorum! Kim bilir ne harika kimselere ihanet ettin ve ne kadar kötülerini bağrında korudun! Güzelliğin yalancı! Çünkü ibadet etmesini bilenlere, senin gösterdiğinden üstün gizli bir güzellik görünür! Çekil geriye!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyan genç kız “Ey ermiş çoban! Koyunlarının sütünü iç, yününden giysilerle donan! Ve barış içindeki yüreğinle kendi köşende Tanrı’na dua et!” diye haykırmış. Ve görüntü kaybolmuş. O zaman, dağın her yanından, çobana doğru vahşi hayvanlar koşuşmaya başlamış ve önünde yer öperek ona saygı göstermişler!

Anlatısının burasında, Şehrazad durmuş ve Şah Şehriyar, ansızın hüznülenerek ona “Ey Şehrazad, gerçekte, çoban örneği beni düşünceye saldı! Bir mağaraya çekilmemin ve saltanatımla ilgili tüm kaygılardan sonsuza dek kurtulmamın ve tüm çabamın kuzu yetiştirmek olmasının benim için daha iyi olup olmayacağını düşünüyorum. Ama daha önce Hayvanların ve Kuşların Öyküsü’nün devamını iştirmek istiyorum!” demiş.

Yüz kırk sekizinci gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Kaplumbağa ile Balıkçılın Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, eski kitaplarımdan birinde anlatılmaktadır ki, bir balıkçıl, bir gün, bir nehir kenarında bulunuyor ve boynunu uzatmış dikkatle suyun akışını izliyormuş. Çünkü ona yaşamını sağlayan ve çocuklarını beslemeye olanak veren mesleği bunu gerektiriyormuş. Ve bunu, üzerine düşen görevi çok dürüstçe yerine getirerek durup dinlenmeden yapıyormuş.

Böylece sudaki en küçük kıpırtıyı ve en hafif dalgalanmayı gözden kaçırmayarak tünemekte olduğu kayadan bakınıp dururken, karşısında, insan ırkından irice birinin ölü gövdesinin durduğunu görmüş. Bunun üzerine cesedi incelemiş ve her yanında pek çok yaralar, kılıç ve mızrak darbelerinin izleri bulunduğunu fark etmiş. Kendi kendine “Bu, herhalde bu yoldan kötülüklerinin cezasını çekmiş bir haydut olsa gerek!” diye düşünmüş. Sonra kanatlarını kaldırmış ve “Hayırlı kullarının yaşamı için, kötülerin öldükten sonra da yararlı olmalarını sağlayan Tanrı’ya şükürler olsun!” diyerek nimetler sunucu Tanrı’ya şükretmiş. Ve ölünün üstüne konarak, birlikte yemek üzere çocuklarına götürmek için didikleyerek parçalar koparmaya başlamış. Ama birdenbire üzerindeki gökyüzünün akbaba ve atmaca gibi iri alıcı kuşların bulutuyla karardığını görmüş. Bunlar büyük daireler çizip fır dönerek gittikçe daha fazla yaklaşmaya başlamışlar.

Bunu görünce, balıkçıl, bu hava kurtları tarafından kendisinin de yenilip yutulacağı korkusuna kapılmış ve kanatlarını açarak uçup gitmiş. Birkaç saat geçtikten sonra da, nehrin ortasındaki bir adacıkta bulunan bir ağacın tepesine konmuş; ve nehrin ağzında olan bu yerde, suların akıntısıyla cesedin oraya kadar sürüklenmesini beklemiş. Ve kendi kendine dertlenerek yaşamın belirsizliğini ve talihin oynaklığını düşünmeye başlamış; ve “Çocuklarımin ve eşimin bulunduğu ülkemden ve doğumuma tanıklık eden kıyıda uzaklaşmak zorunda kaldım! Ah, bu dünya ne boş! Hele kötü günü düşünerek bir yere bir şeyler koyacak yerde, kadere güvenerek yarınından kaygı duymayanlar için daha da boş! Daha akli başında biri olsaydım, bu günler için yiyecek toplamış olurdum; ve hava kurtlarının, avıma sahip çıkma-

ları bana pek tedirginlik vermezdi! Ama bilgiler bize sabretmeyi öğütler. Sabredelim, bakalım!” demiş.

O, böylece düşünüp dururken, tünediği ağacın altına doğru ağır ağır yüzüp sudan çıkan bir kaplumbağanın yaklaşmakta olduğunu görmüş. Bu kaplumbağa başını kaldırıncı, onu ağaç üzerinde görmüş; hemen selam verip kendisine “Nasıl oldu da ey balıkçıl, seni her zaman gördüğüm kıyıdan ayrılp da buralara geldin?” demiş. O da “Oturduğün çadırın altına ve sana ait olan toprağa hoş olmayan bir kişi gelip orada oturmak isterse, sana yapacak tek şey kalır: çadırını ve toprağını ona bırakıp oradan tezdelden ayrılmak!” demiş.

“Ve ben, ey iyi yürekli kaplumbağa, kıyımın hava kurtları tarafından işgal edilmiş bulunduğunu gördüm ve onların nahoş yüzlerinden tedirgin olmamak için, her şeyi bırakıp Tanrı bahıtına acıyasıya kadar oradan ayrılmayı yeğledim!” diye devam etmiş.

Kaplumbağa bu sözleri işitince, balıkçıla “Sorun buysa, işte ben, tüm bağılılığımla sana hizmet etmeye, gönüllü sürgünlüğün ve yoksulluğunda sana yoldaşlık etmeye hazır, karşıdayım; çünkü, garibin yurdundan, sevdiklerinden uzakta ne kadar kederli olduğunu ve bilmediği kişilerin yanında sıcak bir yakınlık ve ilgi bulmasının ne denli tatlı geldiğini bilirim. Bundan dolayı, senin için ilgili ve candan bir dost olacağım!” demiş.

Bunun üzerine balıkçıl ona “Ey sıcak yürekli kaplumbağa, ey dışı sert, içi yumuşak olan! Önerinin içtenliği karşısında heyecandan ağlayacağımı duyumsuyorum. Sana çok teşekkür ederim! Ve de ilgiden yoksun olmasınlar diye gariplere konuk-severlik göstermek ve bahtsız insanlara gösterilen dostluk üzerine söylediklerin ne kadar doğru! Zira, gerçekte, yaşamın, dostlar olmadan, dostlarla dertleşmek olmadan ve dostlarla gülüşüp şarkılar söylemeden ne anlamı olurdu? Bilge, o kişidir ki, yaradılışına uygun dostlar bulmasını bilir ve mesleğinin gereği düşüp kalkmak zorunda olduğu, benim kendi cinsimden olup beni kıskanan ve tuttuğum avlara ve bulduklarımın imrenen balıkçılar gibi varlıklara bağılı kalmaz! Hele şimdi, avlarından başka şeyden söz etmeyen ve küçük yararlarını dile getiren, ama ruhlarını Tanrı’ya yöneltmeyi hiç düşünmeyen bu aşağılık, budala

arkadaşlar, benim uzaklaşmamdan kim bilir nasıl sevinmişlerdir! Onlar gagalarını hep yere dikerek yaşar dururlar. Kanatları varsa da bunları asla kullanmazlar! Ve içlerinden çoğu da, isteseler de artık uçamazlar. Ancak suya dalabilir ve çoğunlukla suyun dibinde kalırlar!” demiş.

Bu sözleri duyunca, onu sessizce dinlemekte olan kaplumbağa “Ey balıkçıl, aşağı in de seni öpeyim!” diye haykırmış. Balıkçıl da ağaçtan inmiş, kaplumbağa da onu iki gözünün arasından öpmüş ve ona “Gerçekte, ey kardeşim, incelikten tümüyle yoksun olan ve görgü kurallarından zevk almayan kendi cinsinden kuşlarla ortak yaşam için yaratılmamışsın. Sen benimle kal! Sular ortasında yitip gitmiş bu toprak köşesinde, bu ağacın altında, dalgaların sesini duyarak yaşamak bize hoş gelecek!” demiş. Ama balıkçıl ona “Ey kaplumbağa kardeşim, sana teşekkür ederim. Ama, çocuklarım, karım ne olacak?” demiş. Kaplumbağa da ona, “Allah büyük ve kayıncıdır! Onları buraya taşımakta bize yardımcı olacaktır! Ve de burada tüm kaygılardan uzak sakın günler geçiririz!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan balıkçıl “Ey kaplumbağa, bizi birbirimize kavuşturan Yüce Tanrı’ya birlikte şükredelim!” demiş. Ve ikisi birden şöyle haykırmışlar:

Efendimiz olan Tanrı’ya övgüler olsun! Birini zengin, ötekini fakir kılan! Düşündükleri bilgece ve hesaplı olan!

Efendimiz Tanrı’ya övgüler olsun! Fakiri gülmeden yana zengin; zengini sevinçten yana fakir kılan!

Anlatısının burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş. Bunu gören şah ona “Ey Şehrazad, sözlerin daha az acımasız düşüncelere doğru yönelmekte kararlı olmama yardım etti. Bir de senin, örneğin kurtlar ya da başka yırtıcı hayvanlar üzerine öyküler bilip bilmediğini merak ediyorum!” demiş. Şehrazad da “Bunlar tam da çok iyi bildiğim öykülerdir!” demiş. Bunun üzerine Şah Şehriyar ona “Öyleyse hemen onları bana anlat!” demiş. Şehrazad da, ertesi gece için anlatmaya söz vermiş.

Ve yüz kırk dokuzuncu gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Kurt ile Tilkinin Öyküsü

Bil ki, ey bahtıgüzel şahım, tilki, sonunda, efendisi kurdun sürekli öfkelerinden ve her bakımdan yırtıcılığından ve tilki olarak kendine özgü haklarına saldırmamasından dolayı bıkmış, bir gün bir ağaç gövdesine oturarak düşünmeye koyulmuş. Sonra birdenbire aklına gelen bir fikirle çözüm bulduğunu sanarak sevinç içinde sıçramış. Ve hemen kurdu aramaya koyulmuş ve sonunda onu, tüyleri diken diken olmuş, yüzü çarpılmış ve kötü bir ruh halinde iken bulmuş. Daha uzaktan onun farkına varınca, yeri öpmüş ve gözleri yere eğik, alçak gönüllülükle yanına ulaşmış ve kendisine seslenmesini beklemiş. Kurt da ona “Senin neyin var, köpoğlu?” diye haykırmış. Tilki ona “Efendim, cesaretimi bağışla, ama bana bir fırsat tanırsan, sana açmak istediğim bir fikrim ve de senden bir ricam var!” demiş. Kurt da ona “Sözünü kısa tut, sonra çabucak sırtını çevir, git! Yoksa kemiklerini kırarım!” demiş. Bunun üzerine tilki “Farkına vardım ki, efendim, bir süreden beri Beni Âdem, durup dinlenmeden bize bir savaş açmış bulunuyor; ormanın her yanında artık sadece tuzaklar, pusular ve her türden kapandan başka şey görülüyor! Bu tutum biraz daha sürerse artık ormanda yaşanmaz olacak. Bundan dolayı, tüm kurtlarla tilkiler arasında bir anlaşma yaparak kitle halinde Beni Âdem’in saldırılarına karşı koysak ve onun bizim çevremize yaklaşmasını yasaklasak diyorum!” demiş.

Bu sözleri işitince kurt tilkiye “Benimle anlaşma yapmak, dostluğumu kazanmak için, ey sefil, hilebaz ve cılız tilki, planlar kurmaya mı cesaret ediyorsun? Küstahlığından ötürü al bakalım şunu!” diyerek, onu yarı ölü toprağa serecek bir pençe vurmuş.

Bunun üzerine tilki, sendeleyerek kendini toparlamış, ama kızgınlığını göstermekten sakınmış, aksine, en güleç, en pişmanlık belirten yüzünü takınarak kurda “Efendim, köleni görgü noksanlığından ve densiz davranışından dolayı bağışla! Hatalarının büyüklüğünün farkında! Hatta onların farkında olmasa da, bir fili bile öldürebilecek şiddetteki müthiş ve yerinde vuruşun, ona kolayca öğretirdi!” demiş. Kurt da, tilkinin davranışıyla biraz yatışmış; “Öyle olsun! Ama bu sana, seni ilgilendirmeyen

sorunlara asla burnunu sokmamayı öğretecektir!” demiş. Tilki de “Ne kadar doğru söyledin! Gerçekten, bilgeler, ‘Senden istenmedikçe konuşma ve fikrini söyleme! Sana sorulmadıkça cevap verme! Ve tüm dikkatini seni ilgilendirebilecek sorunlara yönelt! Ve de özellikle anlamayacak kimselere nasihat vermekten ve yapmak istediğin iyiliği kötülükle karşılayanlardan sakın!’ derler” demiş.

Tilkinin kurda söylediği sözler bunlarmış; ama kendi kendine de şöyle düşünüyormuş: “Elbet benim de sıram gelecek ve bu kurt bana olan borcunu son mangırına kadar ödeyecek; çünkü, kasılma, küstahlık, kıskırtıcılık ve kaba saldırı, er geç cezasını bulur! Bizim de güçlü olacağımız zamana kadar boyun eğmeliyiz!” Sonra tilki, kurda “Ey efendim, adalet ve insafın kudretlilerin erdemi olduğunu ve tavırlardaki iyilik ve tatlılığın kudretlilerin verileri ve süsleri olduğunu bilirsiniz! Tanrı bile pişmanlık gösteren kulunu bağışlar. Ben de, suçumun ne kadar büyük olduğunu biliyorum; ama pişmanlığım da o kadar büyük! Zira acı veren o vuruşun, iyilik olsun diye indirildiğinden, tenimi incittiye de, aslında, ruhum için bir ilaç olmuş ve beni sevince boğmuştur. Bize bilgelerin öğrettiği gibi ‘Eğiticinin elinden gelen cezanın ilk tadı, baştan biraz acıdır, ama sonradan duyurduğu tat duru baldan daha lezzetlidir!’” demiş.

Bunun üzerine kurt, tilkiye “Özrünü kabul ediyor ve beni pençe vurmaya zorlayan yanlış davranışınla neden olduğun can sıkıntısından dolayı seni bağışlıyorum! Ama yine de diz çöküp başını toza bulaman gerek!” Tilki boyun eğip tereddüt etmeden kurdun önünde diz çökmüş ve saygı göstermiş. “Tanrı seni her zaman muzaffer kılsın ve egemenliğini pekiştirsin!” demiş. Bunun üzerine kurt ona “Çok iyi! Şimdi önümde yürü ve kılavuzluk et! Ve gördüğün herhangi bir avı hemen dönüp bana bildir!” demiş. Tilki de işitip itaat ettiği cevabını vermiş ve öne atılmış.

Böylece, üzüm ekili bir toprağa ulaşmışlar; tilki buradan geçerken, bir tuzak olduğunu anladığı kuşkulu bir yerden geçmiş; ve bundan sakınmak için tuzağın yöresinden dolaşmış ve kendi kendine “Ayağının altındaki deliklere dikkat etmeksizin yürüyene birisi tutulup yakalanır! Zaten bir süredir Beni Âdem’in bana

kurduğu tuzaklarla ilgili tecrübem bana dikkatli olmayı öğretti. Böylece, örneğin, bir bağda, bir tür tilki şekli gördüğümde, ona yaklaşıcağıma olanca hızımla kaçırım; çünkü bunun oraya ibni Âdem'in hainliğinin diktiği bir tuzak olduğu kuşkusuna kapılıyorum! Bu bağlık yerin ortasında, pek de hayra alamet sayılmayacak bir yer gördüğüme göre 'Dikkat!' diyerek bunun ne olduğunu inceleme tedbirliliğini gösteririm. Zaten tedbirli olmak cesaretin yansıdır!" demiş. Ve böylece akıl yorarak, tilki, zaman zaman duyumsayarak, her adımı burnuyla koklayarak, yavaş yavaş oraya yaklaşmış; sürünerek gelip kulak kabartmış; sonra duyumsayıp yeniden ilerlemiş; sonra kazasız belasız, bu denli kuşkulu olan o yerin kenarına ulaşmış. Bakmış ki, bu yer, üzeri yeğni dallarla örtülmüş ve bunların da üzeri toz toprakla kapatılmış derin bir çukurmuş. Bunu görünce "Beni tedbirlilikle ve gerçeği gören gözlerin hayran olunası erdemiyle donatan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Sonra da, kurdu biraz sonra başı eğik görmek düşüncesiyle, sanki bağın tüm üzümünün şarabıyla sarhoş olmuşçasına dans etmeye koyulmuş ve şu şarkıyı söylemiş:

Kurt, acımasız kurt! Çukurun kazılmıştır, toprak seni yutmaya hazır!

Kurt, kötü, kız çocuklarının peşinde dolaşan, oğlanları yiyip yutan kurt! Bundan böyle kıçımın çukurdayken ağzına yağdıracığı pislikleri yiyeceksin!

Ve hemen geri dönerek, kurdu bulmuş ve ona "Sana iyi bir haber getirdim! Bahtın yüce ve mutluluk üzerine durmadan yağmur gibi yağıyor! Evinde sevincin ve neşen sürekli olsun!" demiş. Kurt ona "Sen bana ne bildirmek istiyorsun? Bunu bana tüm ayrıntılarıyla anlat!" demiş. Tilki de "Bağ bugün güzel, her şey neşe içinde; çünkü bağın sahibi ölmüş. Tarlasının ortasında onu örten dalların altında boylu boyunca yatıyor!" demiş. Kurt da ona "Kötü aracı, öyleyse, beni oraya götürmek için ne bekliyorsun? Yürü bakalım!" diye haykırmış. Tilki de onu bağın ortasına çekmek için ivedilik göstermiş ve söz konusu yeri kurda göstererek, ona "İşte burası!" demiş. Bunun üzerine kurt büyük bir uluma koparak dalların üzerine atılmış ve dallar onun

ağırlığıyla çökmüş. O da deliğin dibini boylamış. Tilki düşmanının düştüğünü görünce, öylesine bir sevince kapılmış ki, çukura koşmadan önce, zaferinden coşarak sıçramaya başlamış ve sevincin doruğuna ulaşarak şu dizeleri okumuş:

Ruhum, coşkuyla dol! Tüm arzularıma kavuştum, sonunda
Baht bana güldü.
Bütün onurlar bana! Ormanda öncülük ve egemenliğin
tüm zaferi de!
Güzel bağlar ve verimli avlar hep bana: kazların en yağlısı,
ördeklerin esnek butları, tavukların yumuşak gerileri ve
horozların kızıl başları!

Ve çukurun kenarında, yüreği çarparak birkaç kez sıçramış. Çukura düştüğü için inleyip ağlayan ve mutlak yitişini anlayarak umutsuzluğa kapılan kurdu görmenin zevkine kapılmış. Tilki de belirgin şekilde ağlayıp inlemeye koyulmuş, kurt başını kaldırarak onun da ağladığını görünce, ona “Ey tilki arkadaş, benimle birlikte böyle ağlamakla ne kadar iyi kişi olduğunu gösterdin! Şimdi sana karşı zaman zaman kötü davrandığımı anlıyorum; ama lütfen, şimdilik gözyaşlarını bir yana bırak! Git, karımla çocuklarıma içinde bulunduğum tehlikeyi, beni tehdit eden ölümü haber ver!” demiş. Bunun üzerine tilki ona “Ah! Haydut, senin uğruna gözyaşı döktüğüme inanacak kadar budalasın demek! Aldanıyorsun ey alçak! Eğer ağlıyorsam, bugüne kadar güven içinde yaşadığından ve bu felaketin senin başına bugünden önce gelmemiş olmasından dolayı duyduğum acı yerinmeden ötürüdür! Geber artık, felaket saçan kurt! Mezarının üstüne işeyeyim ve yeryüzündeki tüm tilkilerle birlikte gömüldüğün yerin üstünde dans edeyim!” demiş.

Bu sözleri duyunca, kurt kendi kendine “Artık onu tehdit etmek söz konusu olamaz; ama ancak beni o, bu çukurdan çıkarabilir!” diye düşünmüş. Sonra da ona “Ey arkadaş, daha bir süre önce, bana bağlılık yemini etmiş ve kulluğun adına binlerce işaret göstermiştin! Şimdi bu değişiklik niye? Sana biraz kaba davrandığım doğrudur! Ama bana kin besleme ve şairin şu dizelerini hatırla:

Cömertçe iyiliğinin tohumlarını saç, sana verimsiz görünen topraklara bile! Tohum saçan, er geç, verim sağlayan tohumunun ürünlerini umutlarının ötesinde toplayacaktır!”

Ama tilki, alayla gülerек ona “Ey tüm kurtların ve tüm vahşi hayvanların en akılsızı, davranışının yarattığı onca dehşeti unuttun mu? Ve de şairin çok bilgece söylediği şu dizeleri bilmiyor musun?

Baskı yapmayın hiç, çünkü tüm baskılar intikamı çağırır; tüm haksızlıklar da geri tepmeyi.
Çünkü siz, işlediğiniz eylemin üzerine yatar uyurken; baskıya uğrayan, bir gözü boyna gözetmekteyken, ancak tek gözüyle uyur, Allah'ın gözü de hiç kapanmaz!

Sen de beni o kadar uzun bir süre baskı altında tuttuktan sonra, şimdi senin felaketinden zevk duymam ve alçalmandan keyiflenmem doğal hakkımdır!” demiş. Bunun üzerine kurt “Ey verimli düşüncelere sahip, yaratıcı ruhlu, bilge tilki! Sen bütün bu sözlerin üstündesin ve kuşkusuz bunları düşünmezsin, sırf şaka olsun diye konuşuyorsun. Oysa, aslında, hiç de bunun sırası değil! Senden bir organ bulup bir ucunu ağaca bağlayarak öteki ucunu da bana sarkıtmamı rica ediyorum; bu araçla tırmanır, bu çukurdan çıkarım!” demiş. Ama tilki, yeniden gülmeye başlamış ve ona “Çok tatlı dillisin, ey kurt, çok tatlı dilli! Oradan ilkin canın çıkacak, sonra da bedenini! Ve üzerine taşlar ile çakıllar yağdırılınca, bu ayrılık kolayca sağlanacak! Ey fikirleri durgun ve kavrayışı kıt kaba hayvan, senin durumunu Şahin ile Keklik'in durumuna çok benzetiyorum” demiş.

Bu sözleri duyan kurt “Bununla bana ne söylemek istediğini anlamıyorum” diye haykırmış. Bunun üzerine tilki kurda “Bil ki ey kurt, bir gün bir bağa girip birkaç üzüm tanesi yemek istemiştım. Ben orada bulunurken, birdenbire yükseklerden iri bir şahinin küçük bir keklige saldırdığını gördüm. Ama keklik şahinin pençelerinden kurtulmayı başardı ve çabucak yuvasına sığınmaya koştu. Bunun üzerine, onu izleyen, ama yakalamayı başaramayan şahin, yuvanın girişini oluşturan küçük deliğin

önünde durarak keklige 'Benden kaçan küçük çılgın! Benim seni nasıl gözettiğimi ve iyiliğini istediğimi bilmezlikten mi geliyorsun? Seni yakalamak istememin tek nedeni, uzun süredir aç olduğunu bilerek seni düşünüp biriktirdiğim taneleri sana vermek istememdi. Haydi küçük kekligim, benim ince ruhlu küçük kekligim, korkmadan yuvandan çık, bu taneleri yemeye gel! Çok hoşuna gidecek ve kursağını rahatlatacaktır; gözümün nuru, ruhum kekligim!" diye haykırmış. Keklik bu şekilde konuşulduğunu işitince, güven duyup saklandığı yerden çıkmış; ama o daha görünür görünmez şahin üzerine saldırmış ve korkunç pençelerini etlerine batırmış ve de bir gaga vuruşuyla karnını deşmiş. Bunun üzerine keklik, can vermeden önce, ona "Ey alçak hain! inşallah Tanrı karnında benim etimi zehire dönüştürür!" demiş ve ölmüş. Şahine gelince, göz açıp kapayasıya kadar bir sürede onu yutmuş; ama bu, Tanrı iradesiyle onun cezası olmuş; çünkü keklik hainin midesine iner inmez, sanki içinden yanan bir ateş kavurmuş gibi bütün tüylerini yitirmiş ve cansız yere düşmüş!

"Ve sen, ey kurt" diye sözünü sürdürmüş tilki: "Benim hayatımı çekilmez hale getirdiğin ve yaşamımı alçalmanın son sınırına kadar alçalmış olduğun için çukura düştün!"

Bunun üzerine kurt tilkiye "Ey arkadaşım, lütfen! Anlattığının bütün bu örneklemeleri bir yana bırak! Geçmişini unutalım! Bunun için, bu çukurda olduğuma ve bir bacağımanın kırılması ya da iki gözümün çıkması tehlikesini geçirdiğime göre, zaten gereğince ceza görmüş bulunuyorum! Şimdi bu kötü durumdan kurtulmanın yolunu arayalım; unutma ki, sağlam dostluk bir felaketten kurtulduktan sonra doğar! Ve gerçek dost, bir kardeşten daha çok kalbe yakındır! Haydi gel, beni buradan çıkar; senin için dostların en iyisi ve danışmanların en bilgisi olacağım!" demiş.

Ama tilki tüm neşesiyle gülmüş ve kurda "Görüyorum ki, 'Bilgelerin Sözleri'ni bilmezlikten geliyorsun sen!" demiş. Kurt da ona "Hangi bilgiler?" diye sormuş. Tilki de ona demiş ki:

"Ey kötülük saçan kurt; bilgiler, bize, senin gibi çirkinlik maskesine bürünenlerin, görünüşü kaba, bedeni çarpık olanların, ruhlarının da kaba olduğunu ve incelikten bütünıyla

yoksun bulunduğunu öğretirler! Bu söz senin bakımından düşünülürse, gerçekten doğrudur! Senin bana dostluk üzerine söylediklerin yerindedir ve bir terslik göstermez. Ama sen bunu hain ruhunu gizlemek için kullanarak güzel sözlerle beni tavlama istiyorsun! Çünkü, ey budala kurt, öğüt vermede o denli usta isen, oradan çıkmak için tek çareyi neden kendine öğütlemiyorsun? Ve dediğin gibi kudretli biriysen, mutlak bir ölümden canını kurtarmayı neden denemiyorsun? Ah! Nasıl da bana 'Hekimin Öyküsü'nü hatırlatıyorsun!" demiş. Kurt "Bu hekim de nereden çıktı?" diye haykırmış. Tilki de ona şu öyküyü anlatmış:

Bir zamanlar sağ elinde büyücek bir ur çıkmış bir köylü varmış; bu durum onu çalışmaktan alıkoyuyormuş. Çare bulmak üzere, tıp bilimlerinde uzman olduğu söylenen bir hekim çağırtmış. Bu bilgili adam, bir gözünde bir bağ olduğu halde hastayı görmeye gelmiş. Hasta ona "Ey hekim, gözünde ne var?" diye sormuş. O da "Görmemi engelleyen bir ur!" diyerek cevap vermiş. Bunu duyan hasta ona "Gözünde bu ur var da sen onu iyi edemiyorsun, öyle mi? Sonra da gelip benim urumu iyileştirmeye kalkıyorsun! Sırtını dön de, bana omuzlarının genişliğini göster!" demiş.

"Sen de, ey hain kurt, bana nasihatler vermeyi ve bana ince-likler öğretmeyi düşünmeden önce, kendini çukurdan çıkarmak için gayret göster de başına yağıcaıklardan kendini koru! Yoksa bulunduğun yerden hiç kurtulamazsın!"

Bunun üzerine kurt ağlamaya başlamış ve umudu tamamen kınlmadan önce tilkiye "Arkadaşım, senden rica ediyorum, beni şu çukurdan çek, al! Bunun için örneğin çukurun kenarına yaklaş, bana kuyruğunu sarkıt! Ben de ona yapışarak bu delikten çıkayım! Sana, geçmişteki tüm kötülüklerimden pişmanlık duyduğumu Tann önünde açıklıyorum, ve de pençelerimi törpüleyeceğime ve iri dişlerimi kıracağıma, böylece komşularıma saldırmak için tüm araçları ortadan kaldıracağıma söz veriyorum; bundan böyle bir çilekeşin kaba giysilerine bürünecek ve artık ottan başka bir şey yemeyerek ve sudan başka bir şey içmeyerek günah çıkartacağım!" demiş. Ama tilki, bu acındırmalara kendini kaptırmadan, kurda "Bu kadar kolaylıkla doğa nasıl değişebilirmiş? Sen kurtsun, kurt kalacaksın ve pişmanlık

getirdiğine inandırmayı başaracağın kişi de ben olmayacağım! Sana kuyruğumu emanet edecek kadar da saf değilim! Ben senin öldüğünü görmek istiyorum, çünkü bilgiler, 'Kötünün ölümü, hayırlıdır, çünkü dünyayı pislikten artır!' demişlerdir."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

"Kötünün ölümü hayırlıdır, çünkü dünyayı pislikten artır!"

Bu sözleri duyan kurt, kapıldığı hırs ve umutsuzluktan pençesini kemirmiş; ama yine, sesini daha da tatlılaştırarak tilkiye "Ey tilki, senin ırkın dünyanın her yanındaki hayvanlar nezdinde zarif davranışları, güzel konuşması ve huyunun tatlılığıyla ünlüdür. Senden yana, hiç de ciddi olmayan bu oyunu kes ve ailenin geleneklerini hatırla!" demiş. Ama tilki, bu sözleri duyunca, baylıncaya kadar gülmüş. Ama kendine gelmekte gecikmemiş ve kurda "Görüyorum ki, ey bulunmaz kabalıkta-ki hayvan, seni yeni baştan eğitmek gerek! Lakin böylesine bir çabaya girişmeye vaktim yok! Ama gebermeden önce, sadece, bilgelerin bazı sözlerinin kulağında küpe olmasını istiyorum. Bil ki, ölümden başka her şeyin çaresi vardır; elmas dışında her şey bozulur; ve bir de insan bahtından gayrı her şeyden kaçır kurtulur!

Sana gelince, sanırım, biraz önce, bana, çukurdan kurtulursan, beni ödüllendireceğini, bana dostluk göstereceğini söylemiştin. Oysa ben, cahilliginden dolayı bildiğini sanmadığımı 'Yılanın Öyküsü'ndekine benzer şekilde senden kuşkulaniyorum!" demiş. Kurt da bu konudaki cahilligini kabul edince, tilki ona şu öyküyü anlatmış:

"Evet, ey kurt, bir zamanlar bir yılan oynatıcısının elinden kaçır kurtulmuş bir yılan varmış. Ve yilancının sepetinde uzun süre barınmaktan dolayı bedeni hareket yeteneklerini yitirdiğinden, toprakta güçlkle sürünüyormuş; ve kuşkusuz ya yeniden yilancı tarafından yakalanacak ya da ezilecekken, yoldan geçen iyiliksever biri onu görmüş ve hasta sanarak, merhamet duygusuyla, yerden kaldırmış ve ovuşturarak gövdesini ısıtmış.

Yeniden canlılığını kazanan yılanın ilk işi kurtarıcısının en can alacak noktasını bulup ısıarak zehirini akıtmak olmuş. Ve adam hemen öterek yere düşmüş! Zaten şair şöyle söylemiştir:

Kolla kendini, yılanı! Engerek dokunuşunu tatlıştırır ve sevimli bir edayla çöreklenirse, geri kaç! Gevşeyecek ve seni sokacak; zehri kanına bulaşarak ölümü getirecektir!

Ve sonra ey kurt, benim durumuma uyan şu harika dize de var:

Genç bir oğlan çocuğu sana karşı çok kibar davranır ve sen ona kaba davranırsan, yüreğinin derinlerinde sana kin duymasına ve bir gün kolu tüy tutunca seni sakatlamasına şaşma!

Ve ben, ey alçak, cezayı başlatmak ve seni bekleyen tatlılıkların bir ön-çeşnisini duyurmak ve de başını okşayacak güzelim taşların çukurdayken seni bulmasından önce, mezarına cimrilik göstermeden serpmek için sana ne sunuyorum, başını kaldır da bak!"

Bu sözleri söyledikten sonra tilki, sırtını çevirmiş ve iki art ayağını çukurun kenarına dayayarak kurdun suratına, son anlarını yağlayıp kokulara bürüyecek maddeleri yağdırmış. Bunu yaptıktan sonra, bir bayıra tırmanmış, bağ sahiplerini ve bekçilerini çağırmak için haykırmaya başlamış; onlar da koşup gelmekte gecikmemişler; onların yaklaştığını görünce tilki, acele çekip gitmiş ve gizlenmiş; yine de durumdan memnun bağ sahiplerinin büyük kayaları çukura attıklarını görerek ve düşmanı kurdun ulumalarını işitecek kadar yakındaymış.

Öykünün burasında küçük Dünyazad'ın sunduğu bir tas şerbeti içmek için, Şehrazad bir an susmuş; Şah Şehriyar da "Ah! Kurdun ölümünü içmek için sabırsızlıktan yanıp duruyorum! Şimdi, bunun böyle olacağı kesin olduğuna göre, senden, safça ve düşünülmeden gösterilen güvenin ve bunun sonuçlarının anlatıldığı bir öykü içirmek isterdim!" diye haykırmış.

Şehrazad da "İşittim ve itaat ettim!" demiş.

Fare ile Gelincik Öyküsü

Bir zamanlar mesleği susamı kabuğundan ayırmak olan bir kadın vardı. Günün birinde, ona en iyi cinsten bir ölçek susam getirdiler; ve kendisine “Hekim, bir hastaya, sırf susam yiyerek iyileştirme yolunda bir beslenme öngördü! Badıcını ayıklayıp dikkatle temizlemen için sana getirdik” demişler. Kadın da susamı alıp işe koyulmuş ve günün sonunda, temizleyip badıcını ayırmış; bembeyaz ve iştah açıcı oluşunu görmek pek hoşmuş! Nitekim, orada aylak aylak dolaşan bir gelincik onu görüp durumundan oldukça iştahı kabarmış ve gece olunca, susamları, içinde bulunduğu tepsiden gizlendiği yere taşımaya koyulmuş. Ve bu işi öylesine güzel yapmış ki, sabah olunca tepsi üzerinde susamdan hemen hemen hiçbir şey kalmamış.

Bu durumda, gelincik, deliğine gizlenmiş, susam ayıklayıcının içindekinden arınmış tabağı görünce nasıl şaşırıp kızacağını düşünebiliyormuş. Nitekim onun “Ah! Hırsız bir görebilseydim! Kedinin ölümünden beri evi yağma eden şu alçak fareler olmasın yine bunlar! Bunların bir tekini yakalasam, tüm benzerlerinin yaptığını ona ödedeğim!” diye haykırdığını duymuş.

Gelincik bu sözleri işitince, kendi kendine “Kendimi bu kadının hıncından tamamen korumam ve onu fareler hakkındaki kuşkularında haklı olduğuna inandırmam gerek! Yoksa beni yakalaması ve boynumu koparması işten bile değil!” demiş. Ve hemen gidip komşusu fareyi bularak ona “Kardeşim, her komşunun komşusuna hayrı dokunur. Yanıbaşında oturanlar için hiçbir ilgi duymayan, neşelenmek için fırsat doğduğunda pişirmiş olduğu nefis yemeklerden ya da şenlik günlerinde hazırladığı tatlı ve hamur işlerinden yakınında oturanlara tattırmayan bir komşu kadar nefret uyandıran başka bir şey yoktur!” demiş. Fare de “Çok doğru söylüyorsun benim güzel kalpli dostum. Tanışmamızdan bu yana henüz pek fazla zaman geçmediği halde, senin komşuluğundan ve bana gösterdiğin iyi niyetten ne kadar hoşnudum bilsen! Tanrı tüm komşuları senin kadar cömert ve anlayışlı kılsın! Bana açıklayacağın bir şey var mı?” diye yanıt vermiş. Gelincik “Şurada oturan iyi yürekli kadın, evine bir ölçek taze ve iştah açıcı susam almış. Çocukları öylesine oburca susamları

yiyip bitirmişler ki, bir iki avuç bir şey kalmış. Gelip sana durumu bildiriyorum. Zira bu obur çocuklardan çok senin bunlardan yararlanmanın bin kez daha iyi olacağına inanıyorum!” demiş.

Bu sözleri duyunca, fare öylesine sevinmiş ki, kıpır kıpır damaya ve kuyruğunu oynatmaya koyulmuş. Düşünmeye hiç zaman ayırmadan, gelinciğin riyakâr havasının farkına varmadan, sessizce gözetlemekte olan kadına da dikkat etmeden ve gelinciği böylesi cömertçe bir davranışa iten nedeni kendi kendine sormadan, tüm hızıyla koşup parlamakta olan badı-cından ayrılmış göz kamaştıran susamların bulunduğu tepsiye saldırmış. Ve açgözlülükle ağzına susam doldurmuş. Ama tam o sırada kadın kapının ardından belirmiş ve bir sopayla farenin kafasını yarmış.

Ve böylece zavallı fare, tedbirsizce güvenmekten dolayı, başkasının yaptığı kötülük yüzünden yaşamını yitirmiş!

Bu sözleri işitince Şah Şehriyar “Ey Şehrazad, bana, önlem almanın büyük değeri konusunda ders verdin. Bu öyküyü daha önce duysaydım, ellerimle öldürdüğüm sefih karıma ve ihanette yardımcı olan hain haremağalarına duyduğum sonsuz güvenden sakınırdım!.. Ama sen bana sadık dostluk üzerine bir öykü anlatamaz mısın?” demiş.

Şehrazad da demiş ki:

Karga ile Misk Kedisinin Öyküsü

İşittim ki, bir karga ve bir misk kedisi birbirlerine karşı büyük bir dostluk besliyor ve boş saatlerini konuşarak ve çeşitli oyunlar oynayarak geçiriyorlarmış. Böylece, bir gün, kuşkusuz ilginç olan şeylerden konuşturlarken yörelerinde olup bitenin farkına varamamış, birdenbire bir kaplanın ormanı çınlatan korkunç haykırışıyla gerçeğe dönmüşler.

Dostunun yanında bir ağacın alt dallarında tünemekte olan karga, çabucak uçup yüksek dallara konmuş; misk kedisine gelince, korkarak nereye saklanacağını bilememiş; çünkü av peşinde olan hayvanın haykırışlarının nereden geldiğini kestiremiyormuş. Bu şaşkınlık içinde kargaya “Dostum, ben ne yapayım? Söyle

bana, göstereceğin bir çare ya da bana yapabileceğin etkili bir yardım var mı?” demiş. Karga “İyi yürekli dostum, senin için yapmayacağım şey yoktur. Seni bu sıkıntıdan kurtarmak için işte her şeyi karşılamaya hazır durumdayım; ama uçup yardım getirmeden önce, bu konuda şairin söylediklerini sana aktarayım:

Gerçek dostluk, ölüm pahasına, sevdiği şeyi kurtarmak için tehlikeye atılmaktır; o şey ki, kendi seçtiğin dostunu yeniden bulmak için, malını, ana-babanı ve aileni terk ettirir sana!”

Bu dizeleri okuduktan sonra, karga kanatlarını açarak çabucak uçmuş ve oradan geçmekte olan arslanlardan daha güçlü köpeklerle korunan bir sürüye doğru uçmuş ve doğruca bu köpeklerden birine saldırarak başını oldukça şiddetli gagalamış ve sonra öteki köpeğe saldırıp onu da gagalamış. Sonra da onları ardından çekerek oldukça uzak bir yere uçmuş, dişlerinden sakınarak kendini izletmiş. Sanki onları önemsemezmiş gibi kaba seslerle haykırmış. Bunu duyan köpekler, gittikçe daha fazla kızarak, önlerinde uçan kargayı kovalamayı sürdürmüşler; ve böylece ormanın ortasına kadar sürüklenmişler. Dolayısıyla, köpeklerin havlamaları tüm ormanı sardığından, karga, kaplanın bu seslerden ürkererek kaçtığını anlayınca, köpeklerin önünden yükselerek uzaklara uçmuş; köpekler de homurdanarak sürülerinin başına dönmüşler. Sonra karga, gelip yakın bir tehlikeden kurtulmuş olan dostu misk kedisini bulmuş ve onunla barış ve güvenlik içinde birlikteliğini sürdürmüştü.

“Ama, ey bahtıgüzel şahım” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad ve “Çabucak sana Karga ile Tilki öyküsünü de anlatmaya başlıyorum” demiş.

Karga ile Tilki Öyküsü

Anlatırlar ki, vicdanı birçok kötü olay ve çapulculukla yüklü yaşlı bir tilki, birlikte eşini de getirerek avı bol bir boğazın

dibine çekilmiş. Küçük av hayvanlarını, orada, öylesine kırma uğratmış ki, bir süre sonra dağın yöresinde bannan tek bir hayvan kalmamış. Daha sonra da, açlıktan ölmek için, ilkin kendi çocuklarını, sonra bir gece de hain bir tertiple boğazladığı karısını bir anda yiyip bitirmiş. Bunu da yapınca, artık dişlerinin arasına koyacak hiçbir şey kalmamış.

Oysa, yer değiştiremeyecek kadar yaşlıymış ve tavşan avlayacak ya da sıçrayıp keklik yakalayacak kıvraklığını da yitirmiş bulunuyormuş. Dünyayı gözlerinde karartan bu fikirlere dalmış bulunduğu bir sırada, bir ağacın tepesinde yorgun bir karganın tünediğini görmüş. Ve birdenbire içinden, “Bu karganın benimle dost olmasını sağlayabilirsem, ne büyük bir fırsat yakalamış olurum! Onun, benim kötürümleşen yaşlı bacaklarımın artık yerine getiremediği çalışmayı yapmasına olanak sağlayacak sağlam kanatları var! Bana yiyeceklerimi sağlar ve dahası, canımı sıkmaya başlayan bu ıssız yerde bana arkadaşlık eder!” düşünceleri geçmiş. Ve bunu, düşünür düşünmez yerine getirmek istemiş. Karganın tünemekte olduğu ağacın altına gelmiş ve kendini daha iyi ısıtmak için alışılagelmiş selamlaşmalardan sonra, en gönülden sesiyle ona “Ey komşum, iyi bir Müslümanın, Müslüman komşularına karşı iki değerli erdemi söz konusudur: Müslüman olma erdemi ve komşu olma erdemi! Ben de, bana karşı tutumun dolayısıyla, hiç tereddüt etmeden bu erdemleri sende gördüğümü söyleyebilirim; ve dahası, şurada bağrımda, senin kibarlığının altilmez çekiciliğini duymakta ve tüm yüreğimle sana karşı kardeşçe bir yakınlık beslemekteyim! Ya sen, ey karga, bana karşı ne duymaktasın?” demiş.

Bu sözleri işitince karga, öylesine bir kahkaha koparmış ki, neredeyse ağaçtan düşecekmiş. Sonra tilkiye “Gerçekten, son derece şaşıtm! Ne zamandan beri, ey tilki, bu alışılmadık dostluk ortaya çıktı? Ve ne zamandan beri dilinin ucuna bile gelmeyen bu içtenlik yüreğinde yer etti? Ve ne zamandan beri bizimkiler gibi birbirinden bunca farklı ırklarımız bu kadar büyük bir kaynaşma gösterebildi? Sen ki dört ayaklılar ırkındasın, ben ise kuş ırkından! Ve özellikle ey tilki, madem ki bunca güzel konuşuyorsun; söyle bakalım, senin ırkından olanların yiyici ve benim ırkımdan olanların yenilen olması ne zamandan

beri ortadan kalktı? Bu seni şaşırttı mı? Aslında gerçekten böyle bir şey yok! Haydi! Yaşlı, kurnaz tilki, bütün bu güzel sözleri heybene koy ve hiçbir kanıtı bulunmayan bu dostluktan beni bağışla!" demiş.

Bunun üzerine tilki, ona "Ey doğru sözlü karga, kafan mükemmel işliyor! Ama iyi bil ki, kullarının yüreklerini düzenleyen Tanrı için olanaksız hiçbir şey yoktur, benim de yüreğimde birdenbire sana karşı bu duygu uyandı. Ayrı ırklardan kişilerin de kendi aralarında pekâlâ anlaşabileceğine dair benden istediğin kanıt yerine geçecek olan, Pire ile Fare Öyküsü'nü eğer, dinlemek istersen, sana anlatayım!" demiş. Karga da "Kanıttan söz ettiğine göre ben daha önce hiç işitmediğim bu 'Pire ile Fare Öyküsü'nü dinlemeye hazırım!" demiş. Tilki de şunları anlatmış:

Ey kibar dostum, eski ve yeni kitapları okumuş bilgiler anlatırlar ki, bir pire ile bir fare zengin bir tacirin evini, her biri kendine uygun yerde oturmak üzere, mesken olarak seçmişler.

Bir gece pire, boyuna evin kedisinin acı kanını emmekten bıkararak tacirin karısının yatmakta olduğu yatağa sıçramış ve giysilerinin arasına sokulmuş ve oradan gömleğinin altına kayarak kalçasını bulmuş; oradan da kasiğının kıvrımından tam da nazik organının bulunduğu yere gelmiş. Burasını gerçekten çok narın, tatlı, beyaz ve zevkine yatkın bulmuş; hiçbir pürtük ve uygunsuz hiçbir kıl yokmuş orada, ey karga! Aksine, zevkine yatkın kaygınlıkta bulmuş. Kısacası, pire artık orada yer tutarak kadının tatlı kanını doyuncaya kadar emmeye koyulmuş! Ama gıdasını sağlar-ken, pek o kadar insafsız davranmadığından, ısırganı acısıyla genç kadın uykudan uyanmış ve elini çabucak ısırılan yere götürmüştü. Eğer pire ustalıklı kaçıp kadınlara özgü bu giysinin sayısız kıvrımları arasından geçip yere atlamasa ve önüne çıkan ilk deliğe koşup sığınmasaymış kadın onu hiç kuşkusuz ezecektmiş. Pirenin başına gelenler bunlar!

Genç kadına gelince, duyduğu acıyla tüm köleleri başına üşüştüren bir feryat koparmış; bunlar hanımlarının çektiği acının nedenini öğrenince, yenlerini sıvamışlar ve giysiler arasında pireyi aramaya koyulmuşlar: ikisi urbaları, biri gömleği, diğer ikisi tüm kıvrımlarını birbiri ardından aralayarak içdonuyla ilgilenmişler; bu sırada genç kadın, meşalelerin ışığında çırcıplak,

gövdesinin önünü yokluyor; en gözde kölesi de dikkatle arkasını gözden geçiriyormuş. Ama, senin de tahmin edeceğin gibi, ey karga, hiçbir şey bulamamış! Kadının durumu da böyle!

Karga “Ama, tüm bunlara karşın, bana sözünü ettiğin kanıt nerede?” diye haykırmış. Tilki de “Şimdi tam oraya geliyoruz!” demiş.

Ve sözünü sürdürmüş: “Gerçekte, pirenin sığındığı delik, farenin de sığınağıymış...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekte, pirenin sığındığı delik, farenin de sığınağı imiş. Fare pirenin kaygısızca kendi yerine geldiğini görünce, son kertede tedirgin olmuş ve ona “Ey pire, sen benim yanıma ne yapmaya geldin, sen ki ne benim cinsimden ne de yakınımından birisin! Bir asalak olduğuna göre can sıkıntısından başka şey de beklenemez senden!” diye haykırmış. Ama pire “Ey konuk-sever fare, böyle uygunsuz şekilde senin evine sığınmışsam, bil ki, elimde olmaksızın, evin hanımı tarafından öldürülmek korkusuyla kaçmamdan dolaydır! Ve de bütün bunların nedeni, emmiş olduğum bir parça kan yüzündendir! Bu kanın tatlı, hayranlık uyandıracak kadar ılık ve sindiriminin harika olduğu doğrudur! Ben de, senin iyiliğine güvenerek koşup sana geldim; tehlike geçinceye kadar yanında barınmama izin vermeni rica ediyorum. Ve de seni tedirgin edip evinden kaçmaya zorlayacak yerde, sana öylesine belirgin bir hizmette bulunacağım ki, birlikteliğimizi sağlayan Tanrı’ya şükürler edeceksin!” demiş. Bunu duyan fare, pirenin konuşmasındaki içtenliğe güvenerek ona “Eğer böyleyse, ey pire, sığınağımı seninle bölüşebilirim ve burada sakince yaşayabilirsin; ve de Baht’ın iyi ve kötü dönüşümlerinde benim yoldaşım olursun! Evsahibinin eşinin kalçasından emdiğin kana gelince, bırak, bunun için endişelenme! Ve gönül rahatlığı içinde ve zevkle onu sindirmeye bak! Çünkü herkes besinini olanak sağladığı yerde bulur; bundan dolayı da eleştirilemez ve Tanrı bize ömür vermişse, açlıktan ve susuzluk-

tan ölmeyelim diyedir! Ve zaten, bir gün dervişin birinin, bu konuda sokaklarda okuduğunu duyduğum şu dizeler de bunu gösteriyor:

Yeryüzünde, üzerimde ağırlığı olan ya da bağlı bulunduğum hiçbir şey yok; ne ev eşyası ne hırçın bir karı ne de evim var! Ey yüreğim, ne kadar hafıfsin!

Bir parça ekmek, bir yudum su, bir tutam tuz beslenmeme yeter, çünkü tek başımayım! Yıpranmış bir urba bana giysi oluşturur ve bu bile fazladır!

Ekmeği nerede bulursam orada alırım, Baht'ı da geldiği gibi kabul ederim! Alınip götürülecek bir şeyim yok! Yaşamak için başkasından aldıklarım onların artıklarıdır! Yüreğim, ne kadar hafıfsin!

Pire farenin bu sözlerini duyunca, son kertede etkilenmiş ve ona “Ey fare, kardeşim! Bundan böyle birlikte ne hoş bir yaşamımız olacak! Tanrı, sana minnetimi ödeyebileceğim anı bir an önce yaşatsın!” demiş.

Bu ana ulaşmaları pek gecikmemiş. Gerçekten, aynı akşam, tacirin odasında bir şeyler kemirmekte olan fare, madeni bir çınlama işitmiş ve bunun tacirin küçük bir kasada sakladığı altınlarını birer birer sayarken çıkan ses olduğunu anlamış; tacir paranın tamam olduğunu anlayınca keseyi yatağının altına koyarak yatağa uzanıp uyumuş.

Bunu gören fare hemen koşup pireyi bulmuş ve ona gördüklerini anlatmış ve “İşte sonunda bana yardıma koşma fırsatı çıktı karşına; bu paraları seninle birlikte tacirin yatağından benim bannağıma taşıyacağım!” demiş. Bu sözleri duyan pire, heyecandan düşüp bayılacak gibi olmuş; önerilen şey ona oldukça aşırı görünmüş ve üzülererek fareye “Alay mı ediyorsun, ey fare! Benim boyumu görmezlikten mi geliyorsun? Bin pire bir araya gelse, onu yerinden kıpırdatamazken, sırtımda bir dinarı nasıl taşırım? Ama yine de sana büyük bir yararım dokunabilir. Bir pire olarak bir cirmimle, taciri odasından, hatta evinden dışarı çıkarabilirim; ve sen de bu durumda o yerin sahibi olur, keyfince hareket eder ve kendini sıkıntıya sokmadan altınları bannağına taşıyabilirsin!”

demiş. Bunu duyan fare “Doğru, yürekli pire, gerçekten bunu düşünmemiştim! Barınağım da tüm o altınları alacak genişliktedir; ve dahası, beni kısırmak ve kapatmak isteseler bile yetmiş çıkış kapısı bulabilirim! Öyleyse, acele et de bana vaat ettiğin düzeni yerine getir!” diye haykırmış.

Bunun üzerine pire, birkaç sıçrayışta uyuyan tacirin yatağına ulaşmış, doğruca kıcına doğru yol alarak hiçbir pirenin o güne kadar insanoğlunun kıcını ısırmadığı şekilde ısırmış. Bu ısırsı ve onu izleyen sancıyla tacir uyanmış ve elini çabucak pirenin ısırdıktan sonra hemen terk ettiği saygın yerine götürerek evin sessizliğinde çınlayan binlerce küfür savurmuş. Sonra bir o yana, bir bu yana dönerek yeniden uyumaya çalışmış. Ama düşmanın uyumadığını hesaba katmamış! Gerçekten, pire, tacirin, yatağından ayrılmamakta belirttiğini görünce, son kertede kızarak yeniden saldırıya geçmiş ve bu kez apışarası denen duyarlı bölgeyi tüm gücüyle ısırmış.

Bu kez tacir bağırarak sıçramış ve üstünden örtüleri ve giysilerini atarak evin alt katına, kuyu başına, koşmuş; ve soğuk suyla yıkanmış ve yeniden odasına dönmek istemeyerek, gecenin geri kalan bölümünü avludaki kanepede uzanarak geçirmiş.

Bu durumda fare, tacirin tüm altınını kolayca barınağına taşımış ve sabah olunca kesede bir tek altın bile kalmamış. Ve böylece pire, farenin konukseverliğini karşılamayı bilmiş ve yüz kat fazlasıyla ödemiş.

“Ve sen, ey karga” diye sözünü sürdürmüş tilki: “Senden yana olan özverimin ölçüsünü aramızda yapmayı istediğim dostluk anlaşmasının karşılığında hemen göreceksin umudundayım!”

Ama karga ona “Gerçekte, bay tilki, senin öykün beni inandırmaktan uzak! Ve sonra, bir kimse, kendisi için bir felaket nedeni olabilecekse, bir iyiliği yapıp yapmamakta özgürdür. Buradaki durum da böyledir. Gerçekten, uzun zamandır ihanetler ve verdiği sözü tutmama bakımından senin ünlü olduğun bilinmektedir; böyle olunca ben nasıl olur da bu denli kötü yürekli olan, hele daha yenilerde yeğeni kurda ihanet edip ölümüne neden olmanın yolunu bulan bir kimseye güven duyarım? Zira ey hain, tüm hayvan milleti arasında her bakımdan yağ çektikten sonra, kendi cinsinden, hatta kendi ailesinden sayıla-

bilecek birini hiç tereddüt etmeden harcayan birinin, kendinden farklı ve düşman bir ırktan olana karşı kötü bir düzene girişmesi pek mümkündür! Bu, bana, içinde bulunduğumuz şimdiki duruma çok uyan bir öyküyü hatırlattı!” demiş. Tilki “Hangi öykü?” diye haykırınca, karga “Akbabanın Öyküsü’nü!” yanıtını vermiş. Ama tilki “Ben bu ‘Akbabanın Öyküsü’nü hiç bilmiyorum. Anlat bakalım biraz!” deyince karga şu öyküyü anlatmış:

Bir zamanlar bilinen bütün sınırları aşan kıyıcılığıyla tanınmış bir akbaba varmış; büyük olsun küçük olsun, hiçbir kuş, onun verdiği sıkıntıdan yakasını kurtaramamış; ve tüm hava kurtları arasında korku saçmış; öylesine ki, bu yırtıcı kuşlar ellerindeki her şeyi bırakıp onun korkunç gagasından ve diken diken olmuş tüylerinden korkarak kaçır olmuşlar. Ama zaman ilerleyip yıllar tepesindeki tüyleri tümüyle döküp pençelerini yıpratarak belalı gagasını kırıp bedenini kötürüm etmiş ve kanatlarını yarsız hale getirmiş. Bu durumda öylesine acınacak bir hale düşmüş ki, eski düşmanları, kıyıcılığının öcünü bile alma gereğini duymayarak onu horlamışlar. Ve beslenmek için, kuşların ve hayvanların artıklarını yetinmek zorunda bırakılmış!

“Ve sen, tilki, sen de gücünü yitirdin, ama görüyorum ki, hâlâ hainliğinden hiçbir şey yitirmemişsin! Çünkü böylesine güçsüzken bile, Tanrı’nın yardımıyla sakladığım kanatlarımdan gücünden, gözümün parlaklığından ve gagamın keskinliğinden yararlanmak için benimle anlaşmak istiyorsun. Sana, Serçe gibi davranmamamı öneririm!” demiş. Tilki birdenbire şaşırarak ona “Hangi serçeden söz ediyorsun, sen?” diye sorunca; karga “Dinle!” demiş.

İşittim ki, bir serçe, bir koyun sürüsünün geçtiği bir çayırdaki bulunuyor ve bir yandan geçen sürüyü izlerken gagasıyla toprağı eşip duruyormuş; o sırada ansızın müthiş bir kartalın küçük bir kuzuya saldırdığını ve onu pençelerine alarak uzaklara uçup kaybolduğunu görmüş. Bunu gören, serçe, sonsuz bir gururla yöresine bakmış ve kanatlarını yeterince gererek kendi kendine “ama ben de uçmasını bilirim ve koca bir koyunu pençelerimle havaya kaldırabilirim!” demiş. Ve uçarken gözüne kestirdiği, eskimiş yünleri karnının altında yumak olmuş ve geceleyin işeyerek ıslattığı için kirlenmiş ve katı bir kitle haline gelmiş en

iri koyunu seçmiş! Serçe bu koyunun yün yumağına takılmış ve kendisi koyunun esiri olmuş. Bunu gören çoban koşarak gelmiş ve onu yakalayarak kanatlarını yolmuş ve bir sicimle ayağını bağlayarak çocuklarına oynasınlar diye vermiş ve onlara “Bu kuşa iyi bakın! Bu, felaketi pahasına, kendinden güçlülerle benzeşmeye kalkıştı! Sonunda da böyle esir düşmekle cezalandırıldı” demiş.

“Ve sen, ey kötürüm tilki, şimdi sen beni kendinle kıyaslıyorsun; onun için bana anlaşma önerme küstahlığını gösteriyorsun! Haydi bakalım, yaşlı kurnaz, sırtını dön ve çabuk buradan uzaklaş!” demiş. Bunun üzerine tilki, karga gibi uyanık birini aldatmanın artık olanağı bulunmadığını anlamış. Ve kızgınlık içinde, çenesini öylesine şiddetle gıcırdatmış ki iri bir dişi kırılmış. Ve alaycı karga ona “Önerini geri çevirmemden ötürü dişini kırmana doğrusu çok üzüldüm!” demiş. Ama tilki, ona, sonsuz bir saygıyla bakıp “Bu dişi önerimi geri çevirdiğin için kırmadım; seni benden kurnaz bulmuş olmamın utancıyla kırdım!” demiş.

Ve bu sözleri söyleyerek tilki, gidip saklanmak için oradan çabucak ayrılmış.

“Ve ey bahtıgüzel şah” diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad: “Karga ile tilkinin öyküsü işte böyle! Belki biraz uzun sürdü; ama yine de, Allah bana yarına kadar yaşam bağışlar, sen de bunu hoş karşılasan, sana, Güzel Şemsü’n-Nehar ile Emir Ali ibni Bekkar Öyküsü’nü anlatırım.”

Ama Şah Şehriyar “Ey Şehrazad, hayvanların ve kuşların öykülerinin beni büyülemediğini ve bana uzun geldiğini sakın sanma! Aksine! Eğer başkalarını da biliyorsan, onları dinlemekten sıkılmam! Yeter ki onlardan çıkarılacak yararlar olsun! Ama madem ki bana daha adını işitmekle büyük bir hayranlığa düştüğüm bir öykü anlatmayı vaat ediyorsun, onu dinlemeye hazırım!” demiş.

Lakin Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Ali ibni Bekkar ve Güzel Œems'n-Nehar yks

İŒittim ki, ey bahtıgüzel Œahım, bir zamanlar BaĒdat'ta, Hali-fe Harun ReŒid'in saltanat srdĞ yıllarda, Eb'l-Hasan ibni Tahir adlı gen ve yakıŒıklı bir tacir yaŒarmıŒ. Kendisi hi kuŒ-kusuz Büyük arŒı tacirleri arasında en yakıŒıklısı, en seveceni ve en iyi giyineniymiŒ. Ve de sarayın baŒ haremaĒası tarafından gzdelere, ihtiya halinde kumaŒ ve ziynet gibi eŒyayı saĒlamak bakımından seilmiŒ bulunuyormuŒ; ve bu kadınlar birok kez deneyip güvendikleri iin zaman zaman yaptıkları sipariŒler bakımından onun selim sevkine ve özellikle sır tutma hasletine körü körüne baĒlanmış bulunuyorlarmıŒ. O da kendisine bu sipariŒler iin gelen haremaĒalarına her türlü serinletici Œerbet-ler sunmaktan asla geri kalmaz ve onlara, hanımlarının yanında edindikleri mevkilere göre, her seferinde armaĒanlar verirmiŒ. Bundan dolayı gen Eb'l-Hasan, sarayın tüm cariyeleri ve haremaĒaları tarafından tapınılırcasına sevilirmiŒ; öyle ki, halifenin kendisi bile sonunda bunun farkına varmıŒ; ve ona gece ya da gündüz günün her saatinde saraya serbeste girme izni ver-miŒ; ve gen tacir tüm niteliklerine Œarkı ve Œiir söylemekteki yeteneĒini de kattıĒından, güzel bir sesle güzel konuŒmayı her Œeyin üstünde tutan halife, onu, oĒu zaman sofrasına aĒırır ve uyumdan yana eksiksiz güzellikte doĒalama dizeler syletirmiŒ.

Eb'l-Hasan'ın dükkanı da, BaĒdat'ın emirleri ve baŒka ünlü kiŒilerinin oĒulları arasında en ünlülerinin ve soylu kiŒilerin ve mabeyinci eŒlerinin de uĒraĒı olan yerlerin en tanınmıŒı imiŒ.

Eb'l-Hasan'ın dükkânına en ok uĒrayanlardan biri, onun en iyi dostlarından biri olan yakıŒıklı ve gözalıcı gen bir efendi imiŒ. Adı Ali ibni Bekkar olan bu kiŒi, eski İran Œahlarının soyun-

dan geliyormuş. İnsanı büyüleyen bir endamı, taze ve pembe yanaklı bir yüzü, eksiksiz bir çizgi oluşturan kaşları, gülen dişleri ve zevk saçan bir konuşması varmış.

Bir gün genç Emir Ali ibni Bekkar dostu Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in yanında otururken ve ikisi konuşup gülüşürlerken, ay gibi güzel on genç kızın altın saçaklı kabartma kumaştan koşumları olan bir at üzerindeki on birincisini çevrelemiş olarak dükkâna doğru geldiklerini görmüşler. Bu on birinci genç kız pembe renkli saydam bir peçeyle örtülü imiş; gözleri bu örtü arasından olanca parlaklığıyla beliriyordu. Ellerinin cildi, öylesine tatlı bir görünüm sağlıyormuş ki, beyazlığı içinde öylece dururken ipek sanılırmış; elmas yüzükler takılı parmakları iş gibi inceymiş. Boyu bosuna gelince, görülür görülmez harika olduğu anlaşılabilirdi.

Kafile, dükkânın kapısına ulaştığında genç kadın, kölelerinin omzuna dayanarak yere ayak basmış ve Ebü'l-Hasan'a selam vererek dükkâna girmiş; o da selamını karşılayarak oturması için gösterdiği divanı ve üzerindeki yastıkları çabucak düzeltmiş; ve buyrukları almak üzere hemen bir parça geriye çekilerek ayakta durmuş. Genç kadın da savsaklar bir tavırla altın işlemeli birkaç kumaş ve birkaç kuyumuşi seçmiş ve bir miktar gülyağı ayırtmış. Ve Ebü'l-Hasan'dan çekinmediğinden bir an için yüzünü örten küçük örtüyü kaldırmış ve doğal güzellikteki yüzünü parılatmış.

Genç emir Ali ibni Bekkar bu güzel yüzü görünce büyük bir hayranlığa kapılmış ve içini ta derinlerden bir alev yakmış; sonra edebini takınarak dükkândan uzaklaşır gibi yapmış; bunu gören ve kendisi de aynı biçimde gizlice etkilenmiş olan güzel genç kız, hayranlık uyandıran sesiyle Ebü'l-Hasan'a "Müşterilerinin dağılmasına neden olmak istemem. Çağır şu genç adamı, içerde kalsın!" demiş. Ve çok tatlı bir edayla gülümsemiş.

Bu sözleri duyan emir Ali ibni Bekkar arzularının zirvesine ulaşmış ve zarafette geri kalmak istemezcesine, genç kıza "Valla-hi! Ey hanımım, ayrılmak istememin nedeni, sadece nezaketsizlik etmek korkusundan değil, seni görünce, şairin şu dizelerini hatırlayışındandı:

Sen ki güneşe bakmaktasın! Görmez misin ki, onun yeri insan gözünün ölçemeyeceği yükseklerdedir!

Yoksa kanat takınmadan ona ulaşabileceğini mi sanıyorsun, ya da ey saf kişi, sana kadar ineceğini mi?

Genç kız umutsuz bir vurgulamayla okunan bu dizeleri duyunca, onları esinleyen duygu inceliğinden büyülenmiş ve kendisine tutulan gencin sihirli havasından etkilenmiş. O da genç gülen gözleriyle uzun bir bakış fırlatmış; sonra da genç tacire yaklaşmasını işaret ederek kısık bir sesle “Ebû'l-Hasan, bu genç adam kimdir ve nerelidir?” diye sormuş; o da “İran şahlarının soyundan gelen emir Ali ibni Bekkar'dır! Yakışıklı olduğu kadar da soyludur. Ve benim en iyi dostumdur!” diye yanıtlamış. Yeniden söz alan genç kız “Çok nazik! Ey Ebû'l-Hasan, ayrılmamdan hemen sonra, sana kölelerimden birinin geldiğini ve seni ve dostunu, beni görmeniz için saraya çağırdığını duyarsan hiç şaşma! Zira ona, Bağdat'ta da İran şahlarının sarayındakinden daha güzel sarayların, daha güzel kadınların ve daha usta çengilerin bulunduğunu kanıtlamak isterim!” demiş. Onu anlamak için zamana ihtiyaç duymayan Ebû'l-Hasan da eğilerek “Başım üstüne, gözüm üstüne!” diyerek cevap vermiş.

Bunun üzerine genç kadın küçük peçesini yeniden yüzüne örtmüş; ardından sandal ağacı ve yasemin kokulu bohçalardan çıkarılan giysilerinden güzel kokular saçarak çıkıp gitmiş.

Ali ibni Bekkar'a gelince, ne diyeceğini bilemeden epeyce bir süre olduğu yerde kalmış; öyle ki Ebû'l-Hasan müşterilerin onun sarsıldığını anlayarak şaşırmaya başladıklarını kendisine duyurmak zorunda kalmış. Ali ibni Bekkar da “Ey İbni Tahir, ruhumun bedenimden çıkarak aklıma danışmadan, gönlümün kapıldığı bu ay parçasına ulaşma yolunu aradığını görür de nasıl sarsılmam!” diye yanıt vermiş. Sonra da “Ey İbni Tahir, lütfen! Tanır gibi görüldüğün bu genç kız kim? Çabuk bana söyle!” diye eklemiş.

Ebû'l-Hasan da “Emirü'l-Müminin'in en seçkin gözdesidir! Adı da Şemsü'n-Nehar'dır!¹ Halife kendisine nikâhlı eşi Sitti Zübeyde'ye gösterdiği saygıdan bile fazla saygı ve sevgi gösterir.

1 Şemsü'n-Nehar: “Günün güneşi” (Â.Ş.O.)

Sadece kendine özgü bir sarayı vardır. Ve orada haremağalarının gözetiminden uzak, başına buyruk yaşar; çünkü halife ona sonsuz güven duyar ve haklıdır da! Çünkü en güzeli olduğu halde, sarayda, cariyeler ve haremağalarının işmar ederek, hakkında konuştukları kadınlara benzemez” demiş.

Ebü'l-Hasan, dostu Ali ibni Bekkar'a bu açıklamaları yapıp sözünü henüz bitirdiği sırada küçük bir köle kız dükkâna girmiş ve Ebü'l-Hasan'a yaklaşarak kulağına, “Hanımım Şemsü'n-Ne-har, seni ve arkadaşını bekliyor!” diye fısıldamış. Ebü'l-Hasan da hemen ayağa kalkmış, Ali ibni Bekkar'a işaret etmiş ve dükkânını kapısını kapamış; sonra da, Ali ile birlikte, önlerinde yürüy-en ve onları Harun Reşid'in sarayına götürmekte olan küçük köle kızı izlemişler.

Ve birdenbire Emir Ali, insanoğlunun anlatmak istese de dilinin tüyleneceği güzellikte olan şeylerin bulunduğu ecinnilerin oturduğu yere götürüldüklerini sanmış. Ama küçük köle, hayranlıklarını belirtmeye zaman bırakmadan, iki elini birbirine vurmuş; bir zenci kız, üzeri yiyecekler ve meyvelerle dolu bir tepsiyi getirip bir taburenin üzerine koymuş; ve tepside tüt-en koku, burunlara ve yüreklere hayranlık veren bir nefaset saçmış.

Küçük köle de onlara, sonsuz bir saygıyla hizmet etmekte eksiklik göstermemiş ve tam olarak karınları doyunca, ellerini yıkamaları için onlara altın bir leğen ile içi kokulu su dolu altın bir ibrik getirmiş; sonra da onlara içi gülsuyu dolu, üzeri yakut ve elmas kakmalı harika bir gülabdan¹ sunarak bir elleriyle sakallarını, ötekiyle yüzlerini sıvazlamaları için avuçlarına dökmüş. Sonra da küçük bir altın buhurdanda sarımsabır kokusu getirmiş; bununla âdet olduğu üzere giysilerini kokulandırmış. Bu da bitince, bulundukları salonda bulunan bir kapıyı açmış ve kendisini izlemelerini rica etmiş. Ve onları hayran olunacak güzellikte büyük bir salona sokmuş.

Burası, gerçekten, en temiz kaymaktaşımdan yapılmış yirmi dört saydam sütunun üstünde yükselen bir kubbeyle taçlanıyor-muş; bu sütunların dipleri baş tarafları başları ince bir sanatla yapılmış altın kuşlar ve dört ayaklı hayvanlarla süslenmiş bulunuyormuş. Ve bu kubbede, altın zemin üzere renkli ve göze hoş

1 Gülabdan: Gülsuyu serpmek için kullanılan küçük ibrik (Â.Ş.O.)

gelen hatlarla yere serili büyük halının desenine uygun desenler çizili imiş. Ve sütunlar arasındaki açıklıklara, hayranlık verici çiçeklerle dolu iri küpler ya da sadece kendine özgü güzellikleriyle yetinen alacalı donuk akikten ya da billurdan iri vazolar bulunuyormuş. Ve bu salon baştan aşağı, önündeki halının desenlerine uygun küçük renkli çakıllarla yapılmış bir girişin bulunduğu bir bahçeye açılıyormuş; böylece kubbe, salon ve bahçe çıplak ve mavi bir sakinlik içindeki göğün altında uzanıp gidiyormuş.

Emir Ali ibni Bekkar ve Ebü'l-Hasan bu narin düzenlemeye hayran oldukları sırada, çepeçevre oturmuş, kıpırdayan göğüsleri, siyah gözleri ve pembe yanaklarıyla, her biri elinde birer telli çalgı tutan on genç kadın görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve pembe yanaklarıyla her biri elinde birer telli çalgı tutan on genç kadın görmüşler. Ve küçük kölenin bir işaretiyle, hepsi birden büyük bir tatlılıkla bir peşrev çalmaya başlamış; öylesine ki, yüreği güzel Şemsü'n-Nehar'la dolu olan Emir Ali, gözlerinin yaşadığını duyumsamış. Ve dostu Ebü'l-Hasan'a "Ah! Kardeşim, ruhumun heyecanla dolduğunu hissediyorum. Ve bu sesler bana, nedenini pek bilemediğim, ruhumu ağlatan bir dille konuşuyorlar!" demiş. Ebü'l-Hasan da ona "Benim genç efendim, ruhun sakin olsun! Belki de biraz sonra çıkıp gelecek olan güzel Şemsü'n-Nehar sayesinde hayranlık uyandıracığı anlaşılan şu musiki ziyafetine kulak ver!" demiş.

Gerçekten, Ebü'l-Hasan daha bu sözleri söyler söylemez, on genç kadın hep birlikte ayağa kalkmış ve birileri tellere vururken, öbürleri küçük zilli teflerini uyumla tıngırdatmış ve sevgilinin gelişini bildiren şu şarkıyı çalıp söylemişler:

Mavi gök, memnun bir gülüşle ansızın bize bakarsın! Ey ay! İşte buluttan giysilerine bürünüyorsun ve utançla örtünüyorsun! Ve sen güneş, ey muzaffer güneş, kaçıyor ve ışıldamaz oluyorsun.

Ve hep bir ağızdan söylemeyi, on kişiden birinin yanıt vermesini bekleyerek kesmişler:

Ey gözlerim! İşte bizim kendi Ay'ımız ilerliyor. Çünkü güneş bizi ziyaret etti, Şernsü'n-Nehar'a saygılarını sunmaya gelen şahane güneş!

Bunun üzerine şarkıdaki güneşi simgeleyen Emir Ali, karşı tarafa bakmış ve gerçekten, on iki genç zenci kızın omuzlarının üzerinde kadife gölgelikle örtülü som gümüşten bir taht taşıyarak tahtın önü dalgalanan yeğni ipekten büyük bir örtüyle kapalı bulunduğundan içindeki kadın ayırt edilmeksizin, yaklaştığını görmüş ve bu zenci kızların göğüsleri açık, başları açıkmiş; taşıyıcıların zengin kıçlarını belirten bedenlerine sımsıkı sarılmış altın işlemeli ipekli eteklikleri varmış. Bunlar şarkıcıların arasına geldikleri zaman, yavaşça gümüş tahtı yere indirmişler ve bahçedeki ağaçların altına çekilmişler.

Bunun üzerine bir el örtüleri aralamış ve aydan bir çehre üzerinde parlayan bir çift göz belirmiş; bu, yeğni kumaştan, sayısı çok olmasa da değerce yüksek inci, elmas ve yakutla süslenmiş altın işlemeli mavi bir pelerine bürünmüş olan Şemsü'n-Nehar'mış. Kumaşlar aralanıp yüzündeki peçesini kaldıran Şemsü'n-Nehar Emir Ali'ye gülerek bakmış ve hafifçe başını eğmiş. Emir Ali de ona iç çekerek bakmış ve sessiz bir dille birbirleriyle konuşmuşlar; ve bu yoldan birkaç saniyede, uzun bir sürede anlatılamayacak kadar çok şey söylemişler.

Ama Şemsü'n-Nehar bakışlarını sonunda, kadınlara şarkı söylemelerini buyurmak üzere Ali ibni Bekkar'ın gözlerinden ayırabilmiş. Bunun üzerine içlerinden biri udunu akort ederek şu şarkıyı söylemiş:

Ey Baht! Biri diğerini çeken iki aşık, birbirini sever ve bir busede birleşirlerse, senin değilse, hata kimindir?
'Ey kalbimin sahibi', der sevgili, 'başım için, bana bir buse ver! Onu sana olduğu gibi geri veririm, aynı sıcaklıkla! Daha fazlasını da istiyorsan, benim için zor değildir bunu sağlamak!'

Bunu duyan Şemsü'n-Nehar ile Ali ibni Bekkar içlerini çekmişler; ve bir ikinci şarkıcı, güzel gözdenin bir işareti üzerine, ayrı bir uyumla şu şarkıyı okumuş:

Ey sevgili! Çiçekler gibi saçılan yıldızların bulunduğu evre-
ni aydınlatan ışık, senin gözlerindir bence!
Ey dudaklarımın içkiyi sızdıran gözenekli eti, ey dudakla-
rına o denli tatlı gelen gözenekli et!
Ey sevgili! Seni bulduğumda, güzellik fısıltısıyla konuşmak
için beni durdurdu.
İşte! Tanırsal parmaklarla şekillenmiş olan sevgili, zengin
bir nakış gibi gözleri okşamakta!

Bu dizeleri duyunca, Emir Ali ibni Bekkar ve güzel Şem-
sü'n-Nehar uzun uzun bakışmışlar; ama bir üçüncü şarkıcı da
şunları okumuş:

Mutlu saatler, ey genç kişiler, su gibi akar gider, su kadar
çabuk! Bana inanın, aşıklar beklemeyin sakın!
Mutluluğun kendisinden yararlanın! Vaatleri boşunadır!
Yılların güzelliğini ve sizi birleştiren anı kullanın!

Şarkıcı bu şarkıyı söyleyip bitirince, Emir Ali uzun uzun iç
çekmiş ve artık heyecanını bastıramayarak hıçkırıklarla gözyaş-
larını akıtmış. Bunu gören Şemsü'n-Nehar da aynı şekilde ağla-
maya başlamış; ve tutkusuna dayanamayarak tahtından aşağı
inmiş ve canlı bir hareketle salonun kapısına doğru ilerlemiş. Ali
ibni Bekkar da aynı doğrultuda ilerlemiş ve kapının büyük per-
desinin yanına ulaşınca, sevgilisiyle buluşmuş; kucaklaşırlarken
duygulanmaları o denli büyük ve çılgınlıkları o denli yoğunmuş
ki, birbirlerinin kollarında bayılır gibi olmuşlar; belli bir mesafe-
den hanımlarını izleyen kadınlar tutmasa ve ikisini de bir divana
götürüp çiçek suları serperek onları canlandırmaları ve canlan-
dırıcı kokular koklatmalarını belki de düşüp bayılacaklarmış.

Böylece Şemsü'n-Nehar'ın kendini toparlayınca yaptığı ilk
iş, yöresine bakınmak olmuş; Ali ibni Bekkar'ı yeniden görün-
ce, yüzünü mutlu bir gülüş kaplamış. Ama, Ebü'l-Hasan ibni

Tahir'i göremeyince, meraklanarak ondan haber sormuş. Oysa, Ebü'l-Hasan, halden anlayan biri olarak yavaşça daha uzağa çekilmiş; ve bu serüvenin neden olabileceği cansıkıcı sonuç hakkında korku duymaktan kendini alamıyormuş. Ama gözdenin kendini toparladığını görünce, ona doğru ilerleyip ve önünde saygıyla eğilmiş. Şemsü'n-Nehar da ona "Ey Ebü'l-Hasan, senin gördüğün hizmetin değerini nasıl ölçebilirim, bilmiyorum! Senin sayende, dünyadaki yaratıkların en sevimlisini buldum ve ruhumun mutluluğun yoğunluğuyla ezildiği eşsiz anları yaşadım! Şundan emin ol ki, ey İbni Tahir, Şemsü'n-Nehar bir nankör değildir!" demiş. Ebü'l-Hasan da, gözdenin önünde derin bir saygıyla eğilerek, onun için Tanrı'dan gönülden dilediği tüm arzuları yerine getirmesini yakarmış.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar dostu Ali ibni Bekkar'a dönmüş ve ona "Ey efendim, senin benim için duyabileceğin tüm dostça duygulardan, yoğunluk bakımından benimkiler onları aşıya da kuşku duymam. Ama ne yazık ki! Benim bahtım bu saraya bağlanmayı ve sevecenliğime dolu dizgin yol vermemeyi gerektiriyor!" demiş. Ali ibni Bekkar da "Ey hanımım, gerçekten senin sevgin, içime öylesine işledi ki, âdeta ruhumun bir parçası oldu! Artık ölsem de ruhum bu birlikteliği terk etmez. Ah! Özgürce sevişemediğimize göre ne kadar bahtsız kişileriz, biz!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri bitirince, Emir Ali'nin yanaklarına bir sağanak gibi gözyaşları inmiş ve bunun etkisiyle de Şemsü'n-Nehar'ınkilere de! Ama Ebü'l-Hasan yanlarına yavaşça yaklaşarak onlara "Vallah! Böyle birlikteyken ağlamanızı bir türlü anlamıyorum! Ya ayrılırsanız ne olacak? Gerçekten, şimdi birbirinizi üzme zamanı değil; açılıp saçılma, uyum ve neşe içinde eğlenme zamanıdır" demiş.

Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini duyunca, onun görüşlerine değer vermeye alışmış olan güzel Şemsü'n-Nehar gözyaşlarını kurutmuş ve kölelerinden birine bir işaret yapmış; o da hemen dışarı çıkarak, yanında, başlarında içi her türlü hoş görünüşlü yiyeceklerle dolu tepsiler taşıyan birçok hizmetkârla birlikte geri dönmüş. Ve bu tepsiler bir kez halı üzerinde oturan Ali ibni Bekkar ile Şemsü'n-Nehar arasına konunca, hizmetkârlar duvara doğru çekilmişler ve orada kıpırdamadan durmuşlar.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, Ebü'l-Hasan'ı karşılarında oturmaya çağırmış. Ve kendi parmaklarıyla her tabaktan aldığı lokmaları ilkin dostu Ali ibni Bekkar'ın, sonra da Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in ağzına sokmuş. Doyuncaya kadar yenilince, altın tabaklar kaldırılmış ve gümüş işlemeli bir leğen içinde ince bir altın ibrik getirilmiş; ve ellerini dökülen kokulu sularla yıkamışlar. Bunu izleyerek yeniden oturmuşlar ve genç zenci kızlar, parlak kırmızı renkli tabaklara oturtulmuş renkli akik bardaklarda, görünüşleri bile gözleri kamaştıran ve ruhu şenlendiren nefis şaraplar getirmişler. Ve birbirlerine uzun uzadıya bakarak bunları içmişler; ve bir kez bardaklar boşalınca, Şemsü'n-Nehar tüm kölelerini göndererek yanlarında sadece şarkıcıları ve çalgı çalanları alıkoymuş.

Bunun üzerine, kendini tam olarak şarkı söyleyecek durumda bulmakla, Şemsü'n-Nehar, ilkin bir giriş sağlamak ve ses perdesi göstermek üzere şarkıcılardan birine buyruk vermiş; şarkıcı da uduna düzen verdikten sonra tatlı bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Ruhum, tükeniyorsun! Aşkın elleri tüm doğrultulardan sana uzanıyor ve senin sırnını tüm rüzgârlara fırlatıyorlar.
Ruhum! Seni içimin ılık ikliminde incitmeden saklıyorum!
Ama sen, dertlerimin nedeni olan kişiye koşmak için oradan kaçıp gidiyorsun. Akın gözyaşlarım! Ah! O acımasızda doğru akmak için gözlerimden kaçıyorsunuz! Tutkulu gözyaşları, siz de benim sevgilime âşıksınız demek!

Bunu duyan Şemsü'n-Nehar kolunu uzatmış ve bir bardak şarap daha doldurup yarısına kadar içmiş; gene kalanını Emir Ali'ye uzatmış. O da bunu alıp dudaklarını dostunun dudaklarının bardakta dokunduğu yere değdirerek içmiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, günün belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

Dudaklarını, dostunun dudaklarının bardakta dokunduğu yere değdirerek içmiş. O sırada, çalgının telleri, çalgıcıların parmaklarının dokunuşuyla titriyorlarmış. Şemsü'n-Nehar da,

biraz daha pesten bir sesle bir şarkı daha söylenmesi için yine kızlardan birine işarette bulunmuş. Genç köle de, hafifçe şu şarkıyı mırıldanmış:

Evet... Yanaklarım durmadan gözlerimin sarhoşluğuyla kızarıyor.

Evet... Dudaklarımı ıslatan bardak, sakinin şarabından çok, gözyaşlarımla dolu.

Vallahi! Ey kalbim, sen yine de bu kanşık içkiyle boğul! Sana, gözlerimden kaçan ruhumun artıklarını geri getirsin diye.¹

O anda, Şemsü'n-Nehar, şarkıların dokunaklı notalarıyla başının döndüğünü duyumsamış ve ardında oturan kadınların birinden bir ut alarak ve gözlerini yarı yarıya kapatarak şu hayranlık verici dizeleri okumuş:

Ey gözlerinin ışığı! Ey genç bir dişi ceylanın güzelliği! Sen uzaklaşırsan eğer, ben ölürüm! Sen yaklaşırsan, sarhoş olurum! Böylece yanarak yaşarım ve duyarak sönerim.

Nefesinin soluğundan kokulu meltem doğar, çöl akşamları da ondan aldığı güzel kokularla dolar; neşeli hurmalar altındaki ılık akşamlar!

Dikkat et! Ey ona dokunup sarhoş olan meltem! Dudaklarının gülüşünden ve yanaklarının gamzelerinden aldığı buseyi kıskanıyorum! Çünkü senin okşayışın, tüm bedenini titreten bir zevktir!

İnce giysiler altındaki karnının kokulu yasemin cildi, bir aytaşı kadar sütümsü cildinin yasemin!

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde, bu dizeler şöyle: "My lips are wet with tears / Again and yet again, / My cup is filled with tears / More often than wine, / And yet I think / I ought to take this mingled drink of mine; / For it appears / To fortify my heart for pain, / Because the tears are from my soul / and if / I drink I shall be whole / Again. "(Dudaklarım gözyaşlarıyla ıslanıyor / Tekrar ve tekrar / Bardağım gözyaşlarıyla dolu / Şarapla dolmaktan ziyade çoğu zaman; / Yine düşünüyorum / Bu kanşık içkimi içmeliyim diye, / Çünkü öyle anlaşıyor ki / Acılara karşı yüreğimi pekiştiriyor bu içki, / Çünkü gözyaşları ruhumdan koptu / Ve bunu içersem / Yeniden tamamlanacağım!) (A.Ş.O.)

Tükürük! Ey ağzının sevdiğim tükürüğü ve ey pembe dudaklarının çiçek açmış goncaları!¹

Ey kalbim! Kıymetli taşlar kadar değerli bedeninin kıvrımlarında yolunu şaşırmışsın sen! Kolla kendini! Aşk oklarını sana doğru çevirmiş, yolunu gözlüyor!

Ali ibni Bekkar ve Ebü'l-Hasan ibni Tahir, Şemsü'n-Nehar'ın bu şarkısını işitince, neredeyse kendilerinden geçip bayılacaklarmış; sonra zevkten titreyerek alışılmadık bir derinlik taşıyan bir feryatla “Allah!” diye haykırmışlar; sonra da gülüp ağlamışlar; ve Emir Ali, heyecanının doruğuna ulaşarak eline bir ut alıp Ebü'l-Hasan'a vermiş ve kendisi şarkı söylerken eşlik etmesini rica etmiş. Bunun üzerine gözlerini kapamış ve başını eğip eline yaslayarak ve alçak sesle, ülkesinin şu şarkısını söylemiş:

Dinle ey sâki!

Sevdiceğim o denli güzeldir ki, tüm kentlerin sahibi olsam, düşman yanaklarının üzerindeki güzellik damlasına dudaklarımla sadece bir kez dokunmak için hepsini armağan ederdim!

Yüzü öylesine güzeldir ki, beni fazla geliyor! Çünkü bu yüz kendine özgü güzelliğiyle o denli güzeldir ki, ne güllerin ne de ayva tüylerinin ona yeni bir büyü katması mümkündür!

Ve bu şarkı Emir Ali ibni Bekkar tarafından duyulmadık güzellikteki bir sesle okunmuş. Ve tam bu şarkının biteceği sırada, Şemsü'n-Nehar'ın gözde kölesi titreyerek ve şaşkın bir halde içeri girmiş ve Şemsü'n-Nehar'a “Ey hanımım, Mesrur, Afif ve sarayın öteki haremağaları kapıda bulunuyor ve seninle görüşmek diliyorlar!” demiş.

Bu sözleri işiten genç Ali, Ebü'l-Hasan ve tüm esireler, çok heyecanlanıp hepsi yaşamları için korkuya düşmüş. Ama tek başına sakin kalmış olan Şemsü'n-Nehar, rahat bir gülüşle gülümüş ve hepsine birden “Rahat olun ve işi bana bırakın!” demiş.

1 Powys Mathers'in çevirisinde: “*The crimson flowers of his lips / Are watered with water of his mouth...*” “(Dudaklarının kırmızı çiçekleri / Ağzının suyuyla sulanır) şeklindedir (Â.Ş.O.)

Sonra da sadık cariyesine “Git Mesrur’u, Afifi ve diğerlerini, onları durumlarına uygun olarak ağırlamamız için hazırlanmak üzere zaman bağışlamalarını söyleyerek oyala!” demiş. Sonra da cariyelerine salonun tüm kapılarını kapamalarını ve büyük perdeleri özenle çekmelerini buyurmuş. Bunlar yapılmış, Emir Ali ile Ebû’l-Hasan’ı salondan ayrılmamaya ve hiçbir şeyden korkmamaya çağırmış; sonra ardında bütün şarkıcılar olduğu halde, bahçeye açılan kapıdan geçerek salondan dışarı çıkmış; ve ardından kapıyı kapatırmış; sonra ağaçların altına doğru ilerleyerek oraya taşıtmaya özen gösterdiği bir tahta oturmuş. Orada bitkin ve yorgun bir edayla oturmuş, esire kızlardan birini çağırarak bacaklarını ovmasını, ötekilere de, oradan uzaklaşmalarını buyurmuş; sonra da genç bir zenci esireyi Mesrur’a ve öteki haremağalarına kapıyı ivedi olarak açtırmaya yollamış.

Bunun üzerine Mesrur, Afif ve yirmi haremağası, ellerinde yalın kılıçlar ve bellerinde geniş kemerlerle ilerlemişler ve yerlere kadar eğilip gözdeyi büyük saygı gösterileriyle selamlamışlar. Şemsü’n-Nehar da “Ey Mesrur, Allah’tan hayırlı haberler getirmiş olmanı dilerim!” demiş. Mesrur da “İnşallah! Ey hanımım!” diyerek yanıt vermiş. Sonra gözdenin tahtının yanına yaklaşarak ona “Eminü’l-Müminin barış dileklerini yolladı ve seni görmeyi çok arzuladığını bildirdi! Ve bugünün kendisine neşe dolu ve tüm günler içinde kutsanmış bir gün olarak görüldüğünü bilmeni istedi; ve bugünü, tümüyle hoş sonuçlanması için senin yanında bitirme arzusunu gösterdi. Ama ilkin bu konudaki düşüncelerini ve senin saraya gitmenin mi, yoksa kendisinin buraya gelmesinin mi uygun olacağı üstüne görüşlerini öğrenmek istedi!” demiş.

Bu sözleri duyan güzel Şemsü’n-Nehar ayağa kalkmış ve yerlere kadar eğilmiş ve halifenin arzusunu bir emir saydığını göstermek için toprağı öpmüş ve “Ben Emirü’l-Müminin’in ita-atkâr ve mutlu kölesiyim. Bundan dolayı senden rica ediyorum Mesrur, efendimize onu ağırlamaktan ne denli memnun olacağımı ve onun teşrifıyla bu sarayın ne denli aydınlanmış olacağını kendisine bildir!” demiş.

Bunun üzerine baş haremağası ve maiyeti çekilmek için acele etmişler ve Şemsü’n-Nehar, hemen salona koşarak orada sevgi-

lisini bulmuş ve gözlerinde yaşlarla onu bağrına basmış ve tatlı bir edayla öpmüş; sonra da hiç istemediği halde ona veda etmek zorunda olduğu için ne denli üzüldüğünü bildirmiş. Ve ikisi de birbirlerinin kollarında ağlamaya başlamışlar. Emir Ali de sonunda sevdiceğine “Ey hanımım, lütfen! Bırak beni, bırak da seni sarayım, seni bağrıma basayım ve tapılası dokunuşunu duyayım; çünkü ayrılığın uğursuz saati gelip çattı! Senin bu sevgili dokunuşunu etimde saklayacağım, anısını da ruhumda! Uzakta iken bu benim için bir teselli ve mahzunluğumda bir tatlılık olacak!” demiş. Kız da “Ey Ali, Vallahi! Hüznün dokunacağı kişi sadece benim! Ben ki, bu sarayda, sadece senin hatıranla var olacağım! Sen ey Ali, oyalanmak için çarşılarda dolaşırsın ve sokaktaki küçük kızlar ve diğerleri senin içindir! Onların zarafeti ve çekik gözleri sana sevdiceğin üzüntülü Şemsü'n-Nehar'ı unutturur; ve billur bileziklerinin tıkırtısı belki de görüntümü bile gözlerinden silecektir! Ey Ali! Artık bundan sonra acımın patlayışlarına nasıl dayanabilecek ve boğazımda haykırımları nasıl boğabileceğim ve onların yerine Emirü'l-Müminin'in buyuracağı şarkıları nasıl yerleştirebileceğim? Dilim nasıl olacak da uyumlu notaları söyleyecek, sönen ruhumu sadece sen canlandırabilecekken, onları gülerek şarkıya döneceğim? Yanımda oturduğun yere gözümü dikerek bakışlarımla seni nasıl arayıp duracağım, ey Ali! Ve özellikle, can vermeden, Emirü'l-Müminin'in bana sunacağı bardağı dudaklarıma götürüp onunla nasıl paylaşacağım? Kuşkusuz, onu içmekle, acımasız bir zehir kanıma karışacak! O zaman da, ölüm, bana çok yeğni gelecek!” diyerek yanıtlamış.

Ebü'l-Hasan ibni Tahir onlara sabır dileyerek teselli etmekte olduğu sırada, sırdaş esire koşup gelerek halifenin yaklaşmakta olduğunu hanımına bildirmiş.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, âşığını son bir kez öpecek zamanı ancak bulmuş ve sırdaşına “Konuklarımızı çabucak bir yandan Dicle'ye, öte yandan bahçeye bakan geçide götür! Ortalık kararnca, nehir yakasından gizlice dışarı çıkarırsın!” demiş. Ve bu sözleri söyleyerek Şemsü'n-Nehar, onu boğmak üzere olan hıçkırıklarını yutmuş ve öte yakadan gelmekte olan halifeyi karşılamak üzere koşmuş. Genç esire, Emir Ali ile Ebü'l-Hasan'ı söz konusu geçide götürmüş ve onlara güven verip arkaların-

dan kapıyı dikkatlice kapattıktan sonra oradan ayrılmış. İki genç orada koyu bir karanlık içinde kalmışlar; ama aradan biraz zaman geçince pencerenin kepenkleri arasından büyük bir ışığın parıldadığını görmüşler; yaklaştıkça bunun bir kafilé oluşturan yüz genç siyah kölenin ellerinde taşıdığı meşalelerden geldiğini anlamışlar; bu yüz genç köleyi, saraydaki kadınların muhafızı olan yüz yaşlı haremağası izliyor ve her biri de elinde birer yalın kılıç taşıyorlarmış; ve onların ardında da, yirmi adım geriden aya benzer yirmi genç beyaz cariyenin arasında Halife Harun Reşid varmış.

Halife, önünde Mesrur olduğu halde ilerlemiş; sağında baş haremağası Afif, solunda ikinci haremağası Vasıf varmış. Ve aslında, kendiliğinden son kertede görkemli ve yakışıklı olduğu kadar, kölelerin tuttuğu meşalelerin ışığı ve saraylı kadınların mücevherlerinden yansıyan parıltıyla büsbütün görkemli görünüyormuş! Ve böylece, esirelerin birdenbire çalmaya koyulduğu çalgıların sesi duyulurken, halife, kendisine saygı göstermek üzere yerlere kadar eğilmiş bulunan Şemsü'n-Nehar'ın yanına gelmiş; ve çabucak elini uzatarak onu ayağa kaldırmış ve tuttuğu elini dudaklarına götürmüş; sonra da kendisini görmekten dolayı mutlu, ona "Ey Şemsü'n-Nehar, saltanat kaygıları uzun zamandır gelip seni görmeme engel oldu! Ama Tanrı bu akşam, gözlerimin senin güzelliğinle mutlanması için bana fırsat verdi!" demiş. Sonra gidip gümüş tahrının üzerine oturmuş, gözdesi de önünde oturarak yer almış; yirmi cariyeye de birileri diğerlerinden eşit aralıkla yerleşerek ikisinin yöresinde bir daire oluşturmuşlar. Çalgı çalanlara ve şarkı söyleyenlere gelince, gözdenin hemen yanında yer alarak bir başka topluluk oluşturmuşlar; yaşlı ve genç haremağaları da, âdet olduğu üzere, uzaklaşıp yanar haldeki meşaleleri ellerinde tutarak ağaçların altında yer almışlar; böylece halifenin zevklerini daha rahatça doyurmasını sağlamışlar.

Hepsi birden oturup herkes kendi yerini aldıktan sonra, halife şarkıcılara işaret etmiş ve hemen içlerinden biri, ötekilerin eşliğinde, halifenin kendisine okunan tüm gazeller içinde uyumunun güzelliği ve son bölümündeki zengin havasından ötürü yeğlediği ünlü bir gazeli okumaya başlamış:

Sabahın âşık şebnemleri yarı açık çiçekleri ıslatır ve güney rüzgârı saplarını iki yana sallar! Ama yavrum, senin gözlerin...

Senin gözlerin, yavrucuğum, dudaklarımın kadehini doldurarak uzun uzadıya kandıran saydam kaynaktır. Ve ağzın... ey genç dost, ağzın: Anları kıskandıran bir tükürüğü barındıran inciden kovandır!

Ve bu harika dizeler tutkulu bir sesle okunduktan sonra, şarkıcı susmuş. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar Ali'ye olan aşkını bilen sırdaşı gözde cariyesine bir işaret yapmış; o da ayrı bir makam üze halifenin gözdesinin Ali ibni Bekkar'a olan gönülünden duygularına pek uyan şu dizeleri okumuş:

Genç Bedevi kız, yolunda yakışıklı bir athıya rastlayınca, yanakları kızanır! Tıpkı Arabistan'da yetişen defne çiçeği gibi...

Ey serüveni seven Bedevi kızı, yanağına renk veren ateşi söndür! Ruhunu, onu yakıp bitirmek için doğan bir tutkudan sakın! Kendi çölünde kaygısız yaşa, çünkü aşkın acıları yakışıklı atlıların sunuşlarıdır!

Güzel Şemsü'n-Nehar bu şarkıyı işitince, öylesine büyük bir heyecana kapılmış ki, oturduğu yerde sarsılmış ve hemen yarımına koşan cariyelerinin kollarında bayılmış. Bir pencereye sokulmuş, arkadaşı İbni Tahir ile birlikte içeriye bakarlarken, bu durumu gören Emir Ali de, içtenlikli bir acıyla öyle sarsılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

İçten bir acıyla öyle sarsılmış ki, boylu boyunca dostu Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in kollarına baygın düşmüş. Bunu gören Ebü'l-Hasan, bulundukları yer bakımından son kertede şaşırmış kalmış; boşu boşuna su arayıp dostunun yüzüne serpmeyi düşürürken, geçidin kapılarından birinin açıldığını ve içeriye nefes

nefese, Şemsü'n-Nehar'ın gözde esiresinin girerek kendilerine korku dolu bir sesle "Ey Ebû'l-Hasan, sen ve arkadaşın çabuk ayağa kalkın; sizi hemen buradan çıkarmam gerekiyor; zira, her şey bizim için iyi olmayacağını gösteren bir kargaşa içinde; sanıyorum ki, bugün bizim uğursuz bir günümüz! Bundan dolayı ikiniz de beni izleyin, yoksa hepimiz mahvolacağız!" demiş. Ama Ebû'l-Hasan ona "Ey yardımsever genç kız, arkadaşımın durumunu görmüyor musun sen? Yaklaş da bir bak!" demiş.

Esire, Emir Ali'nin halı üzerinde baygın yatmakta olduğunu görünce, yerini bildiği, üzeri çeşitli şişelerle dolu bir masaya yaklaşmış ve çiçek suyu içeren bir serpecek bularak getirip genç adamın yüzüne serpererek onu serinletmiş; o da hemen ayrılmış. Bunun üzerine Ebû'l-Hasan omuzlarından, kız da ayaklarından tutarak, ikisi birlikte, onu geçitten çıkarmışlar ve sarayın alt yanına Dicle kenarına indirmişler. Ve onu orada bulunan bir sıranın üzerine yavaşça yatırmışlar; ve genç kız ellerini çırpmış; nehir üzerinde hemen içinde sadece tek bir kürekçi bulunan bir kayık belirmiş; ve kayık hemen kıyıya yanaşıp önlerinde durmuş. Sonra, tek bir söz söylemeden, sırdaşın bir işaretiyle kürekçi Emir Ali'yi kollarına alıp onu kayığa taşımış; arkalarından Ebû'l-Hasan da kayığa binmekte gecikmemiş. Genç cariyeye gelince, daha ileriye kadar yoldaşlık yapamadığı için onlardan özürler dileyerek, çabucak içeri dönerken, son derece kederli bir sesle onlara banış dilemiş.

Kayık karşı kıyıya ulaşınca, rüzgârın ve suyun etkisiyle iyice kendine gelen Ali ibni Bekkar, bu kez dostunun desteğiyle karaya ayak basmış. Ama hemencecik bir rıhtım taşına oturmuş; sanki ruhu kendisini terk ediyormuş gibi bir duyguya kapılmış. Ve Ebû'l-Hasan, bu sıkıntıdan onu nasıl kurtaracağını bilemeyerek ona "Ey dostum, yüreğini bütün tut ve gücünü toparla; çünkü aslında burası pek güvenli bir yer değil; bu kıyılar haydutlarla ve namussuz kişilerle doludur. Birazcık cesaretini toplada, buraya yakın bir yerde şu gördüğüm ışığın yöresinde oturan bir dostumun evine gidelim!" demiş. Sonra da "Bismillah!" deyip arkadaşının ayağa kalkmasına yardım etmiş ve onunla birlikte yavaş yavaş sözünü ettiği eve doğru yol almış; ve çok geçmeden evin kapısına ulaşmış. Sonra ilerlemiş bir saatte bulunmalarına

karşın evin kapısını çalmış; hemen biri gelip kapıyı açmış; ve Ebü'l-Hasan, kendini tanıtarak büyük bir içtenlikle dostuyla birlikte içeri alınmış. Böylesine uygunsuz bir saatte varlıklarının ve orada bulunmalarının nedenini açıklayan sözler bulmakta noksanlık göstermemiş. Ve bu evde, hiçbir can sıkıcı soru sorulmadan, onlara, en hayran olunacak ölçüde konukseverlik gösterilmiş. Ve ikisi de oldukça kötü bir gece geçirmişler: Ebü'l-Hasan evinden dışarıda yatma alışkanlığında olmadığından ve kendi bakımından tedirginlikler duyduğundan ötürü; Emir Ali de, halifenin ayakları dibinde, kederden baygın ve solgun yatan Şemsü'n-Nehar'ın hayali gözlerinin önünden gitmediğinden ötürü.

Ve sabah olur olmaz, ev sahibinden izin alarak kente doğru yol almışlar ve çok geçmeden, Ali ibni Bekkar'ın yürümekte gösterdiği büyük güçlüğü karşın, evlerinin bulunduğu sokağa ulaşmışlar. Ama ulaştıkları ilk kapı Ebü'l-Hasan'ınki olduğundan, genç tacir, dostunu böyle berbat bir durumda yalnız başına bırakmış olmamak için ilkin gelip kendi evinde dinlenmesi için birçok kez çağrıda bulunmuş. Ve ev halkına evin en güzel odasını ona hazırlamalarını ve böylesi durumlarda kullanılmak üzere büyük dolaplarda dürülü yeni yatakları sermelerini söylemiş. Ve Emir Ali, gün boyu yürümekten pek yorulmuş olduğundan, yatağın üzerine kendini atacak gücü ancak bulmuş ve orada gözlerini kapayarak birkaç saat uyumuş. Uyandığında, abdest almış ve namazını kılmış ve dışarı çıkmak üzere giyinmiş; ama Ebü'l-Hasan kolundan tutarak ona "Ey efendim, bugünü ve bu geceyi de benim evimde geçirmen yeğdir; böylece sana yoldaşlık eder, derdini avuturum!" demiş. Ve onu kalmaya zorlamış. Ve gerçekten, bütün gün arkadaşıyla görüştüktan sonra akşam olunca, Bağdat'ın en ünlü şarkıcı kadınlarını çağırtmış; ama hiçbir şey Ali ibni Bekkar'ın kederli düşüncelerini dağıtamamış; aksine, şarkıcılar, derdini ve kederini azdırmaktan başka iş yaramamışlar; ve birlikte bir gece öncekinden de kötü bir gece geçirmişler; ve ertesi sabah, durumu o kadar kötüleşmiş ki, dostu Ebü'l-Hasan onu daha fazla tutmak istememiş. Kölelerinin ahırdan getirdikleri katıra binmesine yardımcı olduktan sonra, evine kadar ona yoldaşlık etmeye karar vermiş. Ama onu kendi adam-

larına teslim ettikten sonra, o arada kendisine ihtiyaç olmadığını anlayarak, yeniden onu yüreklendirecek sözler söyleyip haber almak üzere elinden geldiğince erken bir saatte yeniden geleceğini vaat ederek ondan izin almış. Sonra evden çıkmış ve bütün bu zaman içinde kapalı tuttuğu dükkânını açmak üzere çarşıya doğru yönelmiş.

Oysa, dükkânını düzene sokmayı ancak bitirip müşteri beklemeye koyulduğu bir sırada, bir de bakmış ki...

Öyküsünün burasında Şehrazad, sabah olduğunu anlayarak yavaşça susmuş.

Ama yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

Müşteri beklemeye koyulduğu bir sırada, bir de bakmış ki, Şemsü'n-Nehar'ın sırdaş genç cariyesi geliyor. Kız ona selam vermiş; Ebü'l-Hasan da selamına karşılık vermiş ve tavrının ne kadar kederli ve dalgın olduğunun farkına varmış ve de birden yüreği eskisinden de beter çarpmaya başlamış. Ve kıza "Gelişin benim için ne denli değerli oldu bilsen, ey yardımsever genç kız! Ah! Lütfen bana hanımının durumundan çabucak haber ver!" demiş. Kız da ona "Ama, ben senden rica edeyim, bana ilkin, o kötü durumda bırakmak zorunda kaldığım Emir Ali'den haber ver!" diye yanıt vermiş. Ve Ebü'l-Hasan ona, dostunun acıklı durumundan ve onarılmaz bitkinliğinden söz etmiş. Ve sözlerini bitirince, sırdaş kız, öncekinden de fazla kederlenmiş ve birkaç kez iç çekmiş; ve dokunaklı bir sesle Ebü'l-Hasan'a "Bizim başımıza gelen ne büyük felakettir! Bil ki, ey İbni Tahir, benim zavallı hanımımın durumu, daha da acıklıdır! Ben, sana, üzerine gelen fenalığın nedenini bilmediği halde çok üzülen halifenin ayakları dibinde hanımım bayıldığı sırada, dostunla salondan çıktığınız andan bu yana kesinlikle neler olduğunu anlatacağım!"

"Ben sizi kaykıcının ilgisine terk ettikten sonra, çabucak ve büyük bir endişeyle, Şemsü'n-Nehar'ın yanına döndüm; ve onu hâlâ baygın ve sapsarı buldum; gözyaşları boyuna dağınık saçları üzerine damla damla düşmekteydi. Emirü'l-Müminin, büyük bir üzüntüye kapılarak yanı başında oturmakta idi; kendisinin gös-

terdiği büyük ilgiye karşın, onun kendine gelmesine yardımcı olamadı. Ve hepimiz kolayca tahmin edebileceğin bir perişanlığa düşmüştük; ve halifenin tedirginlik duyarak bize sorduğu sorulara, gözyaşları dökmekten ve önünde yüzümüze topraklar saçmaktan başka yanıt veremiyorduk; ve bilmediği sırrı ondan saklamaya çalışıyorduk. Ve bu anlatılamaz işkence, geceyarısına kadar sürdü. Ancak o zaman, şakaklarını gülsuyu ve çiçek suyuyla ovduktan ve yelpazelerle ferahlık sağladıktan sonra, yavaş yavaş kendine gelmesinin neşesini yaşadık. Ama aylır aylmaz halifenin kesin şaşkınlığına neden olan ve sonunda kendisini de ağlamaya zorlayan bir gözyaşı seli kopardı. Olup bitenler öylesine hazin ve olağandışıydı!

"Halife, sonunda, gözdesine soru yöneltebileceğini anlayınca, ona 'Gözümün nuru Şemsü'n-Nehar, konuş benimle; bana derdini söyle ki, sana yararım dokunabilsin! Bak, ben de bir şey yapmadığımdan ne kadar üzüntü duyuyorum!' dedi. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, halifenin ayaklarını öpecek gücü buldu; ama halife buna izin vermedi; onu elinden tutarak yavaşça sorular sormaya başladı. Bunun üzerine, Şemsü'n-Nehar kırk bir sesle ona, 'Ey Emirü'l-Müminin, bana acı çektiren rahatsızlık geçicidir! Gündüzün yediğim bazı şeyler dokunmuş olacak!' dedi. Halife de, 'Ne yemiştin, ey Şemsü'n-Nehar?' diye sordu. Hanımım da, 'İki ekşi limon, altı yeşil elma, bir çanak yoğurt, büyük bir parça künefe; onun üzerine de açlığını gideremediğimden bir okka tuzlu fıstık ve kabak çekirdeği ve bir avuç dolusu fırından henüz çıkmış haşlanmış şekerli nohut!' diye yanıtladı. Bunu duyan halife 'Seni ihtiyatsız sevgili seni, doğrusu beni çok şaşırttın! Bütün bu şeylerin lezzetli ve iştah açıcı olduğuna kuşkum yok; ama, birazcık yiyerek idare etmen ve canını, o kadar çok çektiği şeylerin üzerine düşünmeden atılmaktan alıkoyman gerekirdi! Böylece, kendini bu duruma sokmazdın!' diye haykırdı. Ve halife, aslında, öteki kadınlar için söz ve okşayıştan yana pek savurgan olmayan halife, gözdesiyle, pek çok ilgi göstererek uzun uzun konuştu ve sabaha kadar başının ucundan ayrılmadı. Ama durumunun pek düzelmediğini görerek sarayın ve kentin tüm hekimlerini çağırttı; onlar da, hanımımın rahatsızlığının gerçek nedenini ve halifenin orada bulunmasının ve gösterdiği baskının bunu

arttırdığını açıklamayı incelik göstererek gizlediler. Ve kendisine öylesine karmaşık bir reçete yazdılar ki, tüm iyi niyetime karşın, ey İbni Tahir, bir tek sözcüğünü bile söylemeyi beceremem!

“Sonunda halife, tüm hekimleri ve diğerlerini peşine takarak oradan ayrıldı; ancak o zaman özgürce hanımının yanına yaklaştım; ve ellerini öpücüklerle boğarak yüreklendirecek sözler söyledim ve onu Emir Ali ibni Bekkar’ı yeniden gösterme işini üzerime alacağım konusunda güvence vererek kendisine bakmama izin vermesini sağladım. Ve ona hemen içinde biraz çiçek suyu da olan bir bardak soğuk su içirdim; iyi geldi. Ve işte o zaman, kendi derdini unutarak ve kendisini bir süre bırakarak, gidip ona çekmekte olduğu derdinden kısaca söz ettiğim dostundan haber getirmemi istedi.”

Sırdaş cariyenin bu sözleri üzerine Ebü’l-Hasan ibni Tahir, ona “Ey genç kız, şimdi ben sana dostumun durumu hakkında hiçbir şey söyleyemem! Sen şimdi doğru hanımının yanına koş ve ona, benim barış dileklerimi ve başına gelenleri öğrenmekle ne çok üzüldüğümü bildir; ve kendisine bu durumun zorlu bir sınav olduğunu anlamakta gecikmediğimi; ancak onu sabretmeye çağırdığımı, özellikle halifenin kulağına erişeceği korkusuyla, sözlerini sakınmakta çok özen göstermesi gerektiğine inandığımı da söyle! Yarın dükkânıma gelirsen ve Tanrı isterse, karşılıklı olarak birbirimize vereceğimiz haberler teselli edici olacaktır!” demiş.

Bunun üzerine genç kız ona bu sözlerinden ve gördüğü hizmetten ötürü çok teşekkür etmiş ve oradan ayrılmış. Ebü’l-Hasan da, günün geri kalan bölümünü çarşıda geçirmiş ve gidip evinde dostu Ali ibni Bekkar’ı görmek üzere dükkânını alışılmış saatten önce kapatmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

... Dostu Ali ibni Bekkar’ı görmek üzere dükkânını alışılmış saatten önce kapatmış. Kapıyı çalınca kapıcı gelip açmış; girip içerde dostunun yöresini her türden birçok hekimin ve yakınları ile dostlarının sarmış bulunduğunu görmüş; bunların kimisi nabzını yokluyor, diğerleri de her biri diğerinden farklı ve birbirine aykırı

reçeteler yazıyorlarmış; yaşlı kadınlar da işi abartıyor ve hekimlerle kuşkuyla bakıyorlarmış; sonunda genç adam sabrını tüketmiş; ve artık hiçbir şey görmek ve duymak istemeyerek başını örtülerin altına sokmuş ve kulaklarını iki eliyle tıkamış.

Tam o sırada Ebü'l-Hasan başucuna gelmiş, yavaşça arkadaşının başındaki örtüyü çekerek yüreklendirici bir sesle “Barış üzerine olsun, ya Ali!” demiş. O da “Senin üzerine de barış olsun ve Tanrı’nın iyilikleri ve lütufları saçilsın, ya Ebü'l-Hasan! İnşallah yüzün kadar ak haberler getirmişsindir, ey dostum!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ebü'l-Hasan bunca ziyaretçinin önünde konuşmak istemeyerek İbni Bekkar’a göz kırpmakla yetinmiş; ve oradaki herkes çekildikten sonra, onu kucaklamış ve sırdaş cariyenin kendisine anlattığı her şeyi bildirmiş ve “Ey kardeşim, her zaman güven duyabilirsin ki, sana bütün varlığımla bağlıyım; ve senin yüreğini rahatlatmadıkça duracak dinlenecek değilim!” demiş. İbni Bekkar da, dostunun hayırlı girişimlerinden öylesine duygulanmış ki, tüm yüreğiyle ağlayarak “Senden rica ediyorum, bu geceyi benimle geçirerek iyiliklerini tamamla; böylece seninle konuşur ve bana işkence veren düşüncelerimi oyalarım!” demiş. Ve Ebü'l-Hasan onun bu dileğine uymakta kusur etmemiş; ve kulağının dibinde dokunaklı bir sesle şiirler söyleyerek, aşk gazelleri okuyarak yanında kalmış. Bu dizeler bazen şairin dostuna seslenişi şeklinde, bazen de sevgili üzerine söylenmiş bulunuyormuş. İşte, binlercesi içinden, bunlardan sevgilinin onuruna söylenmiş olanların birkaçı söyleymiş:

Bakışının kılıcıyla çelik başlığımın siperini deldi ve ruhumu endamının esnekliğine sonsuza dek bağladı.

Gözlerime bembeyaz görünen sevgilinin çenesinin kâfurunu süsleyen tek bir misk tanesi var!

Şayet, ansızın korkarak titrerse, yanaklarının kırmızı akiği, incinin temiz solgunluğuna ya da şeker kamışının donukluğuna dönüşür!

Eğer, derde düşer de, elini çıplak göğsüne dayar ve iç çekerse, ey gözlerim! Gördüğünüz manzarayı anlatın, ne olur!

Gözlerim, 'Biz, üzerine her birinin ucuna mercan renkli güller iliştirilmiş beş kamışın konulduğu bir temiz masa örtüsü görüyoruz!' dediler.

Ey savaşı, sanma ki çifte su verilmiş çelik kılıcın, seni, onun baygın bakışlarından koruyabilir!

Doğrudur, seni delip geçmek için mızrağı falan yok; ama dimdik boyundan kork! Göz açıp kapayasıya kadar seni köleden beter eder!

Bedeni altın bir daldır ve göğüsleri devrilmiş dinlenen iki yuvarlak ve saydam kupadır! Ve nar dudakları nefesiyle kokulanmıştır!

Ancak, Ebü'l-Hasan, bu dizelerle dostunun son kertede uygulandığını görerek ona "Ey Ali, şimdi sana, çarşıda benim yanımdayken fısıldamayı pek sevdiğin o şarkıyı okuyacağım! Belki de senin yaralı gönlüne bir merhem olur, ya Ali! Bak dinle, dostum, şairin şu hayranlık verici sözlerini:

Gel! Bu şarabın yakut rengi altında bardağın yeğni altını hayranlık vericidir, ey sâki!

Yarını düşünmeden, geçmişin tüm kederlerini uzaklara savur, al bu kadehi, unutmak üzere içmem için doldur, kendi elinle, beni baştan aşağı sarhoş et!

Gözüme çarpan buradaki herkesten çok sadece sen anlayışlı görünüyorsun! Gel! Sana bir yüreğin kıskançlıkla gizlediği sırları açıklayayım!

Ama acele et! Bakirelerin dudaklarından alınacak buseden de tatlı yanakları olan çocuk, benim için neşe yaratan, o unutuşun içkisini sun!

Bu şarkıyı işitince, Emir Ali, hâlâ takatsiz olduğundan, başına üşüşen yoğun anıların etkisiyle öyle bir bitkinliğe kapılmış ki, yeniden ağlamaya başlamış; ve Ebü'l-Hasan, onu yatıştırmak için ne söyleyeceğini bilememiş; ve o geceyi de, bütünüyle, baş ucunda, gözlerini bir an bile kapamadan onu gözetlemekle geçirmiş. Sonra, sabaha doğru, her şeye karşın gidip bir süredir savsakladığı dükkânını açmaya karar vermiş. Ve orada akşama

kadar kalmış. Ama alışverişini bitirip kumaşları içerdeki yerlerine yerleştirdikten sonra, tam gitmeye hazırlanırken, başı örtülü olarak Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı cariyesinin geldiğini görmüş. Alışılacağı selamlaşmalardan sonra, cariyeye ona "Hanımım, size, sana ve Ali ibni Bekkar'a selamlarını gönderdi ve beni, kararlaştırdığımız gibi, onun sağlığı hakkında bilgi edinmek üzere buraya gelmekle görevlendirdi! Durumu nasıl? Söyle bana!" demiş. O da "Ey kibar kız, bunu bana sorma! Çünkü yanıtım çok hüznü olacaktı! Dostumuzun durumu parlak olmaktan uzaktır! Hiç uyumuyor! Hiçbir şey yemiyor, içmiyor! Onu bitkin halinde ancak şiirler biraz oyalıyor! Ah! Rengin solgunluğunu bir görsen!" diye yanıt vermiş. Kız da "Üzerimizde bir felaket esiyor! Ondan daha iyi durumda olmayan hanımım, beni sevgilisine şuraya, saçlarımın arasına sıkıştırdığım şu mektubu ulaştırmakla görevlendirdi. Ve de yanıtını almadan geri dönmemeni tembihledi. Beni evini bilemediğim dostumuzun yanına götürür müsünüz" demiş. Ebü'l-Hasan da "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Ve çabucak dükkânını kapatarak kendisini izleyen sırdaş cariyenin on adım önünde ilerlemeye başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ebü'l-Hasan, kendisini izleyen sırdaş cariyenin on adım önünde ilerlemeye başlamış. Ve İbni Bekkar'ın evine ulaştıklarında, giriş bölümündeki halının üzerinde oturmaya çağırdığı genç kıza "Birkaç saniye beni burada bekle! İçeri girip yabancılar olup olmadığına bakayım!" demiş. Ve İbni Bekkar'ın yanına girip ona göz kırpmış. İbni Bekkar bu göz kırpsın anlamını kavramış ve yöresindekilere "İzninizle! Karnımda bir ağrı var!" demiş. Onlar ne demek istediğini anlamışlar ve selam verdikten sonra, onu Ebü'l-Hasan ile yalnız bırakarak çekilmişler. Onlar ayrılır ayrılmaz, Ebü'l-Hasan çıkıp sırdaş cariyeyi bulmuş ve onu içeri almış. Onun kendisine Şemsü'n-Nehar'ı anımsatan görünüşü bile İbni Bekkar'ı oldukça yüreklendirmiş ve ona "Hoş geldin! Allah senden razı olsun!" demiş. Genç kız da eğilerek ona teşekkür etmiş ve hemen çıkıp

Şemsü'n-Nehar'ın mektubunu kendisine vermiş. İbni Bekkar da onu alıp dudaklarına, sonra da alına götürmüş ve okumak için yeterince güçlü olmadığından, mektubu Ebû'l-Hasan'a vermiş. O da, mektupta, gözdenin el yazısıyla, dokunaklı deyimlerle tüm aşk acılarının dizeler halinde anlatılmış olduğunu görmüş. Ebû'l-Hasan bu mektubun dostunu daha da kötü bir duruma sokacağını düşünerek içeriğini çok güzel birkaç sözcük yoluyla özetlemekle yetinmiş ve ona "Ey Ali, şimdi derhal bir yanıt hazırlamam gerek; sen de imzalarsın!" demiş. Bu söylenilen en güzel şekliyle yerine getirilmiş ve İbni Bekkar, bu mektubun genel anlamının şunu anlatmasına özen göstermiş: "Eğer sevgiler acılardan yoksun olsaydı, sevgililer birbirine yazma zevkini tadamazlardı!" Ve sırdaş cariyeye, izin alıp ayrılmadan önce, görmüş olduğu kederli halini hanımına anlatmasını önermiş. Sonra da yazdırdığı mektubu gözyaşlarını tutamayarak cariyeye vermiş; cariyeye bundan öylesine duygulanmış ki, o da kendini tutamayarak açıkça ağlamaya başlamış; sonra da barış dileyerek oradan ayrılmış. Ebû'l-Hasan da, sırdaş cariyeye sokakta, yoldaşlık yapmak üzere onunla birlikte evden ayrılmış; ve ona dükkânına ulaşınca kadar yoldaşlığını sürdürmüş; orada kızdan ayrılarak evine yollanmış.

Ebû'l-Hasan, evine ulaştınca, durum üzerinde ilk kez derin derin düşünmeye başlamış ve divan üzerine uzanarak kendi kendine, "Ey Ebû'l-Hasan, görüyorsun ki, durum gittikçe daha da ağırlaşmaya başlıyor! Ya bu işi halife öğrenirse ne olacak? Ya Allah! Ne olur acaba? Kuşkusuz, İbni Bekkar'ı, ona verilmesi için bir gözümü feda edecek kadar seviyorum! Ama, Ebû'l-Hasan! Senin bir ailen var, bir annen, kız kardeşlerin ve küçük kardeşlerin var! Senin önlem almayışın onları sonunda nasıl bir bahtsızlığa sürükler acaba? Aslında, bu zaten böyle uzun boylu sürüp gidemez! Yarından tezi yok, gidip İbni Bekkar'ı bulacak, sonu çok acı bitecek bu aşktan vazgeçirmeye çalışacağım! Beni dinlemek istemezse, Allah elbet tutacağım yolu bana gösterecektir!" demiş. Ve Ebû'l-Hasan, bağı düşünceleriyle daralmış, sabahtan gidip dostu İbni Bekkar'ı bulmuş ve onu selamladıktan sonra kendisine "Ya Ali! Nasılsın bakalım?" diye sormuş. O da "Her zamankinden berbat!" yanıtını vermiş. Ebû'l-Hasan da ona "Vallahi, hayatımda, ne seninkine benzer bir serüvenden söz

edildiğini duydum ne de seninki kadar garip bir aşk gördüm! Biliyorsun ki, Şemsü'n-Nehar da seni, senin onu sevdiğin kadar seviyor; buna karşın sen acı çekiyorsun ve durumun günden güne ağırlaşıyor! Ya bunca sevdiğin, aynı duyguyu seninle paylaşmasa ve aşkına gönülden bağlı olacağı yerde, âşık kadınların çoğu gibi yalan ve hile yoluna sapsaydı ne olurdu? Ama özellikle, ey Ali, bu serüveni halife öğrenecek olursa başımıza gelecek felaketlerin büyüklüğünü ancak Allah bilebilir! İnan bana, ey Ali, çıkış yolu olmayan bu aşkta ısrar edersen, ilkin kendin yitip gidecek; ve Şemsü'n-Nehar'ı da birlikte sürükleyeceksin! Ben kuşkusuz kendim de göz açıp kapayıya kadar geçecek bir sürede canlılar arasından ailemle birlikte izim silineceği halde, kendimden söz etmiyorum!" demiş.

Ama İbni Bekkar, bu nasihatından dolayı dostuna teşekkür edip ona iradesinin kendi elinde olmadığını ve zaten başına gelebilecek tüm felaketlere karşın, kendisine duyduğu sevdadan ötürü yaşamını yitirmekten korkmayan Şemsü'n-Nehar'dan hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini bildirmiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, bundan sonra söyleyeceği her sözün boş olacağını anlayarak dostundan izin almış ve ilerde olacakları düşünerek evinin yolunu tutmuş.

Ebü'l-Hasan'ın sık sık kendisini görmeye gelen dostları arasında adı Emin olan genç ve kibar bir cevahirici varmış; kendisi onun sır saklama huyunu çok takdir edermiş. Ebü'l-Hasan, yastıklarına yaslanmış, gelecekte ne yapacağını şaşkınlıkla düşünürken, tam o anda, dostu çıkagelmiş. Karşılıklı selamlaşmalardan sonra, divanın üzerine onu yanına oturmuş. Bu sevgi dolambacından bir parça haberi olan tek kişi olarak ona "Ey Ebü'l-Hasan, Ali ibni Bekkar ile Şemsü'n-Nehar'ın aşkları ne durumda?" diye sormuş. Ebü'l-Hasan "Ey Emin, Allah bizi korusun! İçimde ilerde başımıza bir şeyler gelecekmiş gibi bir önsezi var!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“...Başımıza bir şeyler gelecekmiş gibi bir önsezim var! Seni güvenilir ve sadık bir kişi olarak bildiğimden, bu tehlikeli serüvenden kendimi ve ailemi kurtarmak için kararlaştırdığım tasarrımı sana açıklamak istiyorum!” demiş. Cevahirci de ona “Tüm güvenilirliğine konuşabilirsin, ey Ebü'l-Hasan! Bende, sana hizmet için can atmaya hazır bir kardeş bulacaksın!” demiş. Ebü'l-Hasan da ona “Bağdat ile olan tüm ilişkilerimi koparmak istiyorum, ey Emin! Borçlarımı ödemek, alacaklarımı toplamak, tüm mallarımı düşük fiyatlarla elden çıkarmak, yapabileceğim her şeyi yapmak ve buradan uzaklara, örneğin Basra'ya gitmek ve oradan olabilecek sessizce izlemek istiyorum. Zira, ey Emin, olup bitenler benim için çekilmez oldu ve artık burada yaşamımı sürdürmek olanaksız; çünkü halifeye bu aşk dolambacında yerim olduğunun belirtileceği korkusuna tutuldum. Çünkü bu olayın, sonunda halife tarafından öğrenilmesi çok mümkündür!” demiş.

Bu sözleri işitince, genç cevahirci, ona “Aslında, ey Ebü'l-Hasan, aldığın karar çok yerinde! Bu planın akli başında bir adamın düşünmesi gereken tek yoldur! Bu kötü durumdan kurtulmak için Tanrı sana zihin açıklığı versin ve yollarından en hayırlısını göstersiz! Eğer vicdan azabı çekmeden ayrılma kararında sana yardımım dokunabilecekse, senin yerini almaya ve dostun İbni Bekkar'a hizmet etmeye hazırım!” demiş. Ebü'l-Hasan da ona “Ama Ali ibni Bekkar'ı tanımadığına, sarayla ve Şemsü'n-Nehar ile de bir ilişkin bulunmadığına göre, bunu nasıl yaparsın?” demiş. Emin “Saraydan yana kuşkun olmasın. Çünkü Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı aracılığıyla oraya mücevherler satmış olmak bakımından bir ilişkim var; ancak İbni Bekkar'a gelince, onu tanımak ve güven uyandırmak bakımından ilişki kurmak benim için pek güç değildir. Dolayısıyla için rahat etsin, eğer gitmeyi kafana koydunsa, geri kalanla kafanı yorma. Çünkü Tanrı, isterse, tüm kapalı kapıları açar!” demiş. Bu sözleri söyleyerek cevahirci Emin, Ebü'l-Hasan'dan izin alarak kendi yoluna gitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmışıncı gece olunca, şöyle demiş:

Ebü'l-Hasan'dan izin alarak kendi yoluna gitmiş.

Ama, üç gün sonra, ondan haber almak üzere geri dönmüş ve evin tümüyle boşaltılmış olduğunu görmüş. Bunun üzerine durumu komşularından öğrenmek istemiş; onlar da kendisine “Ebü'l-Hasan bir iş gezisi için Basra'ya gitti ve hepimize yokluğunun pek uzun sürmeyeceğini ve uzaktaki müşterilerinin kendisine olan borçlarını toplar toplamaz Bağdat'a geri dönmekte kusur etmeyeceğini söyledi” demişler. O zaman Emin, Ebü'l-Hasan'ın korkuya kapılarak bu aşk serüveninin halifenin kulağına eriştiği sırada gözden yitmiş olmanın daha güvenli olduğunu düşünmüş bulunduğunu anlamış. Ama, kendisi ilkin hangi tarafı tutacağını bilememiş; sonra İbni Bekkar'ın evinin bulunduğu semte yönelmiş. Orada, kölelerden birini bularak, kendisini efendisinin yanına götürmesini rica etmiş; ve köle onu İbni Bekkar'ın yastıklara dayanmış sapsarı uzandığı toplantı salonuna sokmuş. Burada Emin barış dileklerinde bulunmuş; İbni Bekkar da dileğini ona iade etmiş. Bunun üzerine ona “Ey efendim, gözlerimin seni bu günden daha önce tanıma sevincini tatmamış olmasına karşın sağlığını sormak üzere yanına gelmekte gecikmiş olmamdan dolayı, ilkin, özür dilerim. Sonra da pek hoşuna gitmeyeceği kesin olan bir şey bildirmek ama yine de sana her şeyi unutturacak bir çare bulucu olarak yanına gelmiş bulunduğuma seni inandırmak isterim” demiş. İbni Bekkar da, heyecandan titreyerek, ona “Allah aşkına! Hoşuma gitmeyecek başka ne kaldı ki?” diye sormuş. Genç cevahirici de ona “Bil ki, ey efendim, ben senin dostun Ebü'l-Hasan'ın her zaman yakın bir sırdaşı olmuştumdur. Ve ben-den başına gelen hiçbir şeyi gizlemezdi. Ama her akşam gelip beni aradığı halde, üç gündür ortalıkta görünmedi; ben de kendisinin bana daha önceki açıklamalarından, senin de onun dostlarından biri olduğunu bildiğimden, sana, onun nerede bulunduğunu ve nereye gittiğini ve de dostlarına hiçbir şey söylemeden ortadan böyle niçin kaybolduğunu sormaya geldim!” demiş.

Bu sözleri duyunca, zavallı İbni Bekkar, son kertede sararmış ve neredeyse bayılacak gibi olmuş. Sonra güçlkle “Söylediklerini ben de ilk kez duyuyorum. Ve İbni Tahir'in bu üç günlük yokluğunu neye dayandıracağımı gerçekten bilmiyorum! Ama kölelerimden birini göndererek ondan haber sorabilirim; belki

de olan bitenin aslını öğreniriz!” demiş. Sonra da kölelerinden birini çağırarak “Çabucak Ebü'l-Hasan İbni Tahir'in evine git ve burada mıdır, yoksa bir geziye mi çıkmıştır, öğren! Sana gezide olduğu yanıtını verirlerse, nereye gitmiş bulunduğunu sormayı da ihmal etme!” demiş. Ve hemen köle, haber getirmek üzere gitmiş ve bir süre sonra geri dönerek efendisine “Ebü'l-Hasan'ın komşuları, onun Basra'ya gitmiş olduğunu söylediler. Ama orada Ebü'l-Hasan hakkında bilgi edinmek isteyen bir genç kız da gördüm; bana ‘Sen kuşkusuz emir İbni Bekkar'ın sarayından birisin, değil mi?’ diye sordu. Kendisine olumlu yanıt verince, sana bildireceği bir haberi olduğunu söyledi ve bana buraya kadar eşlik etti. Yanına girme dileğinde bulunuyor” demiş. İbni Bekkar da ona “Onu hemen içeri al!” diye cevap vermiş.

Böylece, birkaç saniye sonra, genç kız içeri girmiş ve İbni Bekkar, Şemsü'n-Nehar'ın sırdaşı cariyeyi tanımış. Kız yaklaşmış ve selam verip aldıktan sonra, kulağına fısıldadığı sözler, İbni Bekkar'ın yüzünü kâh aydınlatmış, kâh karartmış.

Bunun üzerine genç cevahirici, söze karışması gerektiğine inanarak “Ey efendim ve sen ey genç hanım, bilin ki, Ebü'l-Hasan, gitmeden önce, bildiği her şeyi bana açıkladı ve sizi ilgilendiren işi halifenin öğrenmesi düşüncesinden duyduğu korkuyu anlattı. Ama benim, ne karım, ne bir çocuğum ne de bir ailem var; tüm ruhumla size karşı onun görevini üstlenmeye hazırım; çünkü İbni Tahir'in bahtsız aşkınız üzerine bana açıkladığı ayrıntılardan derinden derine etkilendim. Benim hizmet önerimi reddetmezseniz, dua ve banış üzerine olası aziz Peygamberimiz üzerine yemin ederim ki, size dostum İbni Tahir kadar sadakatle bağlanırım, hatta daha da sağlam ve daha da güvenilir olarak! Ve de önerimi kabul etmemeniz halinde bile bana açıklanmış bulunan bir sırrı kimseye söylemeyecek kadar yüce bir ruhum olduğundan emin olun!..”

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

“Kimseye söylemeyecek kadar yüce bir ruhum olduğundan emin olun! Aksine, eğer sözlerim ikinizi de inandırmışsa, size hoş gelebilecek her türlü özveriden kaçınmayacağımı bilin! Zira, istediğiniz doyumu sağlamak için elimden gelen tüm olanakları kullanmaya hazırım; hatta evimi, güzel Şemsü'n-Nehar ile buluşma yeriniz yapabilirim, ey efendim!” demiş.

Genç cevahirici bu sözleri söyleyip bitirince, Emir Ali öylesine bir sevince kapılmış ki, birdenbire ruhunun canlandığını duymuş ve oturduğu yerden ayağa kalkarak cevahirici Emin'i öpmüş ve ona “Seni Allah gönderdi ey Emin! Ben de sana tamamen güveniyorum ve senin ellerinle sağlık bulacağıma inanıyorum” demiş. Sonra ona uzun uzadıya teşekkür etmiş ve sevinçten ağlayarak vedalaşmış.

Bunun üzerine cevahirici, genç kızı da birlikte alarak oradan ayrılmış; onu kendi evine götürmüş; ve bundan böyle burasının ikisinin olduğu kadar, kararlaştırdıkları gibi Emir Ali ile Şemsü'n-Nehar'ın da buluşma yeri olacağını söylemiş. Genç kız da, böylece evin yolunu öğrenerek durumdan hanımını haberi kılmaq için daha fazla oyalanmak istememiş. Cevahiriciye de ertesi gün geri dönüp Şemsü'n-Nehar'ın cevabını getireceğini vaat etmiş.

Ve gerçekten, ertesi gün, Emin'in evine gelmiş ve ona “Ey Emin, hanımım Şemsü'n-Nehar, hakkımızdaki güzel düşüncelerini öğrenince çok sevindi. Ve sana içten gelen gönül yüceliğine ve arzularına hizmet için hiçbir zorunluğun olmadığı halde gösterdiğin ilgiye kendi ağızla teşekkür etmek üzere, seni, saraya, onun yanına götürmem için beni görevlendirdi!” demiş.

Bu sözleri duyan genç cevahirici, gözdenin bu arzusunu yerine getirmek üzere acele edeceği yerde, aksine tüm bedenini bir titreme kaplamış ve sapsarı kesilerek, genç kıza “Ey kız kardeşim, görüyorum ki, Şemsü'n-Nehar ve sen, yapmamı istediğiniz girişim üzerinde hiç düşünmemişsiniz. Ama benim sıradan bir adam olduğumu ve Ebü'l-Hasan'ın tanınmış olmasının, kendine emredileni yapıyor gibi görünüp sarayda keyfince dolaşarak haremağalarını gereği gibi yönetmesini sağlayan bir zekâyâ sahip olmasının üstünlüğünü unutuyorsunuz; ben ne onun güvenliğine ne de görmeye gittiği kimselerin âdetlerini benimsemedeki hayranlık verici

alışkanlığına sahibim. Ebü'l-Hasan'ın gözdeyi ziyareti üstüne bana anlattıklarını iştirmekle bile sarsılan birisi olarak saraya girmeye nasıl cesaret edebilirim? Aslında, böylesine bir tehlikeyi göze alacak yürek yok bende! Ama, hanımına, benim evimin buluşmalar için, hiç kuşkusuz, en uygun yer olduğunu söyleyebilirsin; ve eğer buraya gelmeye razı olursa, herhangi bir tehlikeye uğramaksızın istediğimiz gibi konuşabiliriz” demiş. Ve genç kız her ne kadar onu, birlikte gitmek için yüreklendirmeye çalışmış, hatta ayağa kalkmaya karar verdimişse de, cevahirci, birdenbire öylesine bir titremeye kapılmış ki, bacakları üstünde duramamış ve genç kız onu tutmak ve yeniden oturmasına yardım ederek sakinleşmesi için bir bardak su vermek zorunda kalmış.

Bunun üzerine, ısrarda bulunmanın doğru olmayacağını anlayan genç kız, Emin'e “Hakkın var! Hepimizin yararına olarak Şemsü'n-Nehar'ın kendisinin buraya gelmeye karar vermesi daha iyi olacak. Onu kandırmaya çalışacağım ve de buraya gelmesini sağlayacağım. Bizi, hiç ayrılmaksızın burada bekle!” demiş.

Ve gerçekten, öngördüğü gibi, genç cevahircinin saraya gelmesinin olanaksızlığını hanımına anlatınca, Şemsü'n-Nehar kendisini o zamana kadar yatakta hareketsiz bırakan düşkünlüğünü unutarak, bir an bile düşünmeden, ayağa kalkmış ve geniş ipek çarşafına bürünerek sırdaşını izlemiş. Sırdaşı cariyeye ilkin eve giderek, hanımının evdeki köle ya da yabancılar tarafından görülmeyeceğine kanaat getirmek istemiş ve Emin'e “Hiç değilse, evde bulunanları uzaklaştırdın mı?” diye sormuş. O da “Ben burada, ev işlerini gören yaşlı bir zenci kadınla oturuyorum” diye yanıt vermiş. Kız da “Yine de onu içeri girmekten men etmek gerek!” demiş. Ve gidip tüm kapıları içeriden kapatmış, sonra da gidip hanımını aramış.

Şemsü'n-Nehar içeri girmiş ve geçitler ve salonlar, geçerken saçtığı kokuyla dolmuş. Ve tek bir sözcük söylemeden ve de yöresine bakınmadan gidip divana oturmuş ve genç cevahircinin çabucak düzelttiği ardındaki yastıklara yaslanmış. Ve bir süre, bitkinliğine kapılarak ve güçlkle soluk alarak öylece kımıldamadan kalmış. Ve o denli alışılmadık bir koşuşmanın verdiği yorgunluğu giderince, peçesini kaldırmış ve geniş yeldirmesini çıkarmış. Genç cevahirci, gözleri kamaşmış ve sanki güneşi ken-

di evinde görür gibi olmuş. Şemsü'n-Nehar da biraz ilerisinde saygıyla ayakta dururken onu bir ara süzmüş ve sırdaşının kulağına "Bana sözünü ettiğin kişi bu mu?" diye sormuş; genç kız da "Evet, efendim!" dedikten sonra genç adama dönerek "Nasıl sin ya Emin?" diye sormuş. O da "Tanrı'ya şükür ki, sağlığım iyidir! Tanrı seni korusun ve altın içine gizlenmiş bir koku gibi saklı tutsun!" demiş. Şemsü'n-Nehar ona "Sen evli misin, bekâr mı?" diye sorunca, "Vallahi, bekârım, ey hanımım! Ne anam, ne babam ne de bir yakınım var. Sana hizmet etmekten başka da yapacak bir işim yok; senin en küçük arzun başım, gözüm üstünedir..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış ikinci gece olunca, şöyle demiş:

"... Ve senin en küçük arzun başım, gözüm üstünedir! Bir de, bil ki, İbni Bekkar ile buluşmanız için oturmakta olduğum bu evin tam karşısındaki kimsenin oturmadığı bir evi tüm olarak emrinize vereceğim. Onu gereğince karşılayabilmeniz için hemen eşyayla donatacağım; böylece hiçbir noksanınız olmayacak!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar ona çok teşekkür etmiş ve "Ya Emin, ne mutlu bir bahım varmış ki, senin gibi sadık bir dosta rastlamak talihine eriştim! Şimdi, çıkar gütmeyen bir dostun yardımının ne denli etkili olduğunu ve de azaplar ve acılar çölünde süründükten sonra rahatlık veren bir vahada bulunmanın ne denli zevkli olduğunu anlıyorum! Şuna da inan ki, Şemsü'n-Nehar, bir gün, dostluğun değerini bildiğini sana kanıtlayacaktır. Benim sırdaşıma bir bak, Emin! Gençtir, tatlıdır, hoştur; ondan ayrılmanın tüm acılarına karşın ışıklı geceler ve hoş günler geçirtmesi için onu sana armağan edeceğimden emin olabilirsiniz!" demiş. Emin de genç kıza bakarak onun, gerçekten çok çekici ve çok güzel gözleri bulunmasının ötesinde kesinlikle harika kalçaları olduğunu fark etmiş.

Ama Şemsü'n-Nehar, sözünü sürdürerek, "Ona sonsuz güvenim vardır; bundan dolayı Emir Ali'nin sana söyleyeceği her şeyi ona bildirmekten çekinme! Ve onu sev, çünkü onda yüreği serinleten duyarlı nitelikler var!" demiş. Ve Şemsü'n-Nehar, cevahirciye daha pek çok incelikte dolu sözler söylemiş ve sırdaşı

kendisini izlerken ve yeni dostuna gülen gözlerle veda ederken çekilip gitmiş.

Onlar ayrılınca, cevahirçi Emin dükkânına koşmuş ve oradan tüm değerli vazoları, altın yaldızlı bardakları, gümüş tasları almış ve iki aşığın buluşmaları tasarlanan eve taşımış. Sonra tüm tanıdıklarına uğrayarak, kiminden halılar, kiminden ipekli döşekler, yastıklar; kiminden porselen eşya, kiminden de tepsiler ve ibrikler ödünç almış. Ve böylece evi şahane bir tarzda döşemiş.

Her şeyi bu tarzda düzene soktuktan sonra, uzaktan bir göz atmak için oturmakta iken, içeriye Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı olan dostunun yavaşça girdiğini görmüş. Kız, kalçalarını tatlı tatlı oynatarak yaklaşmış ve selamlar alınıp verildikten sonra "Ey Emin, hanımım duyduğu üzüntüsünden artık kurtulduğunu söylememi istedi. Sonra da sevdâlisına, halifenin sarayda bulunmadığını ve kendisinin bu akşam buraya gelebileceğini sana bildirmek görevini bana verdi. Bunu hemen Emir Ali'ye bildirmelisin; ve bu haber, hiç kuşku duymuyorum, onun kendine gelmesini, güç ve sağlık kazanmasını sağlayacaktır!" demiş.

Ve bu sözleri söyleyerek, genç kız, içi dinar dolu bir kese çıkararak Emin'e vermiş ve "Hanımım hiç çekinmeden tüm harcamaları yapmanı senden rica ediyor!" demiş. Ama Emin, keseyi geri çevirmiş ve ona "Değerim onun gözünde bu kadar düşük mü ki, hanımın, ey genç kız, ödül olarak bu altınları veriyor? Ona, Emin'in, bütün bunların ötesinde, onun sözlerinin altını ve gözlerinin bakışlarıyla karşılığını aldığını söyle!" diye haykırmış. Bunun üzerine genç kız keseyi geri almış ve Emin'in çıkar sağlamayı reddetmesinden çok mutlu olarak ondan duyduklarını ve evde her şeyin hazırlanmış bulunduğunu Şemsü'n-Nehar'a anlatmak üzere koşup gitmiş. Sonra yıkanırken, taranırken, koku sürünürken ve en güzel urbalarını giyerken ona yardım etmeye koyulmuş.

Kendi bakımından, cevahirçi Emin de, çabucak vazolara taze çiçekler koyduktan, her türden yiyecekler, tatlılar, şekerlemeler ve içkilerle dolu tepsiler donattıktan ve duvar kenarına utları, gitaraları ve öteki uyum sazlarını özenle dizdikten sonra, emir Ali ibni Bekkar'ın yanına gitmiş. Emir Ali'nin yanına girince, bir gün önce yüreğine saçtığı ümitte onu biraz neşeli bulmuş.

Genç adamın neşesi, kısa bir süre sonra, uğrunda bunca gözyaşı döktüğü sevgilisine kavuşacağını öğrenince daha çok artmış. Birdenbire, tüm dertlerini, tüm kederlerini unutmuş ve benzi de bundan etkilenmiş; zira baştan aşağı aydınlanmış ve sevginin tatlı sıcaklığı da eklenince çok daha güzel olmuş.

Bunun üzerine, dostu Emin'in yardımıyla, en şahane giysilerini giymiş; sanki daha önce mezarın kapılarına hiç yaklaşmamışçasına sağlıklı, cevahirciyle birlikte evinin yolunu tutmuş. Ve içeri alındıklarında, Emin, emiri oturmaya çağırılmış ve ardına yumuşak yastıklar koymuş ve sağ ve sol yanlarına çiçekle dolu birer billur vazo yerleştirmiş ve eline de bir gül vermiş. Ve ikisi birlikte, tatlı tatlı konuşarak, gözdenin gelmesini beklemişler.

Böylece, henüz birkaç dakika geçmeden, kapı çalınmış ve Emin koşup açmış; içeriye, biri bütünüyle siyah ipekten kalın bir çarşafa bürünmüş iki kadınla geri dönmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... İçeriye, biri bütünüyle siyah ipekten kalın bir çarşafa bürünmüş iki kadınla geri dönmüş. Zaman, tam da minarelerden akşam ezanı okunduğu bir saatmiş. Ve dışarıda, akşamın ılıkliğinde müezzinin etkileyici sesi, yeryüzünde Tanrı'nın kut-samasını yayarken, Şemsü'n-Nehar peçesini kaldırmış ve Ali ibni Bekkar'ın yüzüne bakmış.

Ve iki aşık, birbirini görünce, baygın düşmüşler ve bir saatlik bir zaman geçtikten sonra kendilerine gelebilmişler. Sonunda gözlerini açtıklarında, tutkularını birbirine anlatmanın başka yolunu bulmaksızın sessizce uzun uzun bakışmışlar. Sonra, konuşabilmek için kendilerine yeterince egemen olunca, birbirlerine öylesine tatlı sözler söylemişler ki, sırdaş cariyeye ile genç Emin, köşelerinde ağlamaktan kendilerini alamamışlar.

Ama cevahirci Emin hemen konuklarını ağırlamanın tam zamanı olduğunu düşünerek, genç kızın yardımıyla, ilkin, bolca ortaya konmuş en iyi cinsten yemeklere, meyvelere ve içkilere dokunmak üzereyken, onlara hoş kokular saçmış. Bunu izleye-

rek, Emin, ellerine ibrikten su dökmüş ve kurulanmaları için ipek saçaklı peşkirler sunmuş. Ancak bundan sonra, tümüyle canlanmış ve heyecanlarını yenmiş olarak birlikte oluşlarının tadını çıkarmaya gerçekten başlayabilmişler. Şemsü'n-Nehar da, daha fazla beklemeyerek, genç kıza "Bana şu udu ver de, ruhumda hıçkıran büyük tutkuyu ona anlatmaya çalışayım!" demiş. Sırdaşı ona udu verince, alıp dizine koymuş ve çabucak düzen tutturduktan sonra ilkin sözsüz bir şarkıyla açış yapmış. Ve çalgı, parmakları altında, bazen hıçkırmış bazen gülmüş; ve ruhu hepsini duygulandıran ezgisel atılımlar göstermiş. O zaman kendilerinden geçmişler. Ve ancak o zaman, gözleri dostunun gözlerinde yitip gitmiş olan Şemsü'n-Nehar şu şarkıyı okumuş:

Ey aşık bedenim, sen sevgiliyi beklerken saydamlaştın! Ve dökülen gözyaşları altında, yanaklarımın tutuşması, gelişinin meltemini tatlılaştırdı!

Ey dostumun bulunduğu yerdeki kutsal gece, sen bahtımın tüm gecelerinden daha çok yüreğime tatlılık veriyorsun!

Ey beklediğim, yolunu gözlediğim gece! Sevgilim beni sağ koluyla sarıyor, ben de onu sol kolumla mutlanarak sarıyorum!

Onu sarıyorum ve dudaklarımla, onun dudakları beni tamamıyla tüketirken, ağzının şarabını içiyorum! Böylece hem testiyi, hem de içindeki bahı elde ediyorum!

Bu şarkıyı işittikleri zaman, üçü birden öylesine büyük bir zevk ve neşe duymuşlar ki, yüreklerinin ta dibinden "Ya Leyl! Ya Selam! İşte! Ah, işte zevk dolu sözler bunlar!" diye haykırmışlar. Sonra cevahirci Emin, artık varlığının gerekli olmadığını düşünerek ve zevkin doruğundaki iki sevgiliyi birbirinin kollarında görerek ve onları sıkıntıya sokmamak için, kendilerini bu evde yalnız başlarına bırakma kararını alarak yavaşça oradan ayrılmış. Ve her zaman oturmakta olduğu evin yolunu tutmuş ve ruhu artık rahat, dostunun mutluluğunu düşünerek yatağına uzanmakta gecikmemiş ve sabaha kadar uyumuş.

Uyandığında, karşısında, yaşlı zenci kadının yüzünün korkudan kasılmış, yanaklarını elleriyle döverken ağladığını görmüş.

Başına ne gelmiş olduğunu sormak üzere ağzını açarken, ürk-müş zenci kadın kendisine, sessiz bir işaretle uyanmasını anlatmış ve kapıda beklemekte olan komşusunu göstermiş.

Emin'in ricası üzerine, komşusu yaklaşmış ve selamlaşma-lardan sonra, ona, "Ey komşum, bu gece evinin üzerine çöken korkunç felaketten dolayı seni teselli etmeye geldim!" demiş. Cevahirci, "Sen hangi felaketten söz ediyorsun, Allah aşkına?" diye haykırmış. Adam "Henüz öğrenmediğine göre, bilesin ki, bu gece senin öteki evden çıkıp kendi evine ancak ulaştığın bir sırada, işlerinin ustası oldukları anlaşılan hırsızlar, bir gün önce senin ikinci evine değerli eşyalar taşımış olduğunu görmüş olacaklar ki, orada kimse bulunmadığı inancıyla içeri dalmış-lar. Ama orada senin konuk ettiğin kimseleri görünce, onları herhalde öldürmek zorunda kalmışlar ya da ortadan kaldırmayı düşünmüşler; çünkü artık onların hiçbir izine rastlanılmıyor. Evine gelince, hırsızlar onu baştan aşağı soymuşlar; bir hasır, bir şilte bile bırakmamışlar. Şimdi sanki hiç döşenmemiş gibi tertemiz ve boş durumda" demiş.

Bu haberi alınca, genç cevahirci, ellerini umutsuzlukla göğ-e kaldırarak, "Ya Allah! Ne felaket bu böyle! Bana ait olan eşyay-la, dostlarımdan ödünç aldıklarım, yerine getirilmez biçimde yok oldu, ama konuklarımdan kaybı yanında bunun sözü mü olur?" diye haykırmış. Ve şaşkın, yalın ayak ve gömlekle, fela-ketine acıyan komşusu yakından onu izlerken ikinci eve doğru koşmuş. Ve görmüş ki, salonlar tüm boşluklarıyla çınlamakta! Bunu görünce ağlayarak ve hıçkırıklar koparak yere çökmüş ve sonra "Ah! Şimdi ne yapmalı, ey komşum?" diye haykırmış.

Komşusu yanıt oluşturmak üzere...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

Komşusu yanıt olarak ona "Sanıyorum ki, ey Emin, tutulacak en iyi yol, sabırla felakete katlanmak ve er ya da geç yakalanma-ları kesin olan hırsızların ele geçmesini beklemektir; çünkü vali-nin muhafızları, yalnız bu hırsızlık için değil, şu son zamanlarda

işledikleri daha pek çok suçlar için onları izlemekte!” demiş. Zavallı cevahirici de “Ey Ebû'l-Hasan ibni Tahir, bilge adam! Çekilip yavaşıca Basra'ya gitmek için ne kadar doğru esinlenmişsin! Ama... İnsan başına gelecekten sakınamaz ki!” diye haykırış. Ve Emin, tüm öyküyü öğrenen ve geçerken ona acıyan bir kalabalık ortasında üzülerək yeniden evinin yolunu tutmuş.

Böylece, evinin kapısına ulaşınca, cevahirici Emin, evin girişinde, hiç tanımadığı birinin kendisini beklediğini görmüş. Adam, onu görünce ayağa kalkmış ve onu selamlamış; Emin de selamına yanıt vermiş. Bunun üzerine adam ona “Sana söyleyeceğim, sadece ikimizi ilgilendiren gizli şeyler var!” demiş. Emin de onu eve sokmak istemiş. Ama adam ona “İkimizin tamamıyla yalnız kalması daha iyi olur; en iyisi senin öteki evine gidelim!” demiş. Emin de şaşırarak ona “Ama ben seni tanımıyorum, sen beni ve evlerimi nasıl tanıyor sun?” diye sormuş. Yabancı gülerək “Sana hepsini açıklarım! Ve eğer Allah isterse, sana derdini hafifletecek bir şeyler de sağlayabilirim!” demiş. Bunun üzerine Emin, bu yabancıyla evden çıkmış ve ikinci eve ulaşmış; ama orada bilinmeyen kişi, evin kapısının hırsızlar tarafından kırılmış bulunduğunu; dolayısıyla, gizli konuşmalara elverişli olmadığını söylemiş. Sonra da ona “Beni izle! Seni bildiğim güvenli bir yere götürüyüm!” demiş.

Bunun üzerine adam yürümeye başlamış; Emin de bir sokaktan diğerine, bir çarşıdan ötekine ve bir kapıdan bir başkasına adamın ardından girerek akşam oluncaya kadar onu izlemiş; ve böylece Dicle nehrinin kenarına kadar gelince, adam, Emin'e, “Öteki kıyıya geçsek kuşkusuz daha fazla güven içinde olurduk!” demiş. Ve birdenbire, bilinmeyen bir yerden bir kayıkçı belirerek onlara yaklaşmış ve Emin, daha öneriyi reddetmeyi düşünmesine vakit kalmadan, kendini yabancı kişiyle birlikte kayığın içinde buluvermiş; kayıkçı da birkaç güçlü kürek çekişle onları karşı kıyıya taşımış.

Bunun üzerine adam, elinden tutarak, Emin'in karaya çıkmasına yardım etmiş; onu dar ve dolambaçlı sokaklardan geçirmiş. Ve artık hiçbir şeyden güven duymayan Emin, kendi kendine “Yaşamım boyunca buralara ayak basmamıştım! Benimki de ne serüven ya!” diye düşünmüş.

Ama sonunda adam, baştan aşağı demirden yapılmış olan alçak bir kapıya ulaşmış ve cebinden paslı büyük bir anahtar çıkarmış, onu kilide sokmuş; müthiş bir gıcırtı koparan anahtarla kapıyı açmış. Adam içeri girmiş, Emin'i de içeri sokmuş. Sonra yeniden kapıyı kapatmış; ve elleri ayakları üzerinde yürümek zorunda kaldıkları dar bir geçide girmişler. Ve bu geçidin sonunda, kendilerini ansızın, tam ortada tek bir meşalenin aydınlattığı bir salonda bulmuşlar. Bu meşalenin yöresinde, aynı giysileri kuşanmış ve sanki tam bir irikiyim suret aynalarla on kez yansıtılmış gibi birbirine tıpkı tıpkısına benzeyen on erkeğin kıpırdamadan oturduklarını görmüşler.

Sabahtan beri yaptığı yürüyüşle zaten yorgun düşmüş olan Emin, bunu görünce, büyük bir güçsüzlük duymuş ve yere düşmüş. Bunun üzerine onu bu yere getirmiş olan adam, yüzüne biraz su serpmiş ve onu kendine getirmiş. Sonra, zaten hazır edilmiş bulunan sofraya, birbirine benzer on adam oturmuşlar ve tek ve benzer bir sesle Emin'i de yemeklerini paylaşmaya çağırmışlar. Emin de, bunların bütün tabaklardan yemeye başladıklarını görerek, kendi kendine “Yemeklerde zehir olsaydı, bunlar yemezlerdi!” diye düşünmüş ve korkusuna karşın sofraya yaklaşmış; sabahtan beri aç olduğu için alabildiğine yemiş.

Yemek bitince, on ağızdan çıkan tek bir sesle “Bizi tanırmısın?” diye sormuşlar. Emin de “Yok, vallahi!” cevabını vermiş. Onu birden “Geçen gece evine girip soyan ve konuğun olan genç erkek ile şarkı okuyan genç kadını kaçıran haramileriz! Ama ne yazık ki, hizmet eden kız, taraçadan kaçmayı başardı!” demişler. Bunun üzerine Emin “Allah sizden razı olsun efendilerim! Lütfen bana bu iki konuğun nerede olduğunu gösterir misiniz? Açlığımı gidermeme yardım ettiğiniz gibi, ruhumun sakinliğine kavuşmasını da sağlayınız! Ve benden çaldığımız her şeyle Allah hepinizi barış içinde yaşatsın! Bana sadece dostlarımı gösteriverin!” demiş. Bunun üzerine hırsızlar, hepsi birden, aynı anda kollarını uzatarak kapalı bir kapıyı göstermişler ve ona “Onların bahtı için bundan böyle korkma; bizim yanımda, valinin evindekinden daha güven içindedirler ve zaten sen de öylesin! Bil ki, seni buraya, güzel yüzleri ve soylu davranışları

bizi şaşırtan ve bu durumlarını bir kez kestirdikten sonra sorguya çekmeye cesaret edemediğimiz bu iki genç hakkında tutarlı bilgi almak üzere getirdik!” demişler.

Bunun üzerine cevahirci Emin’in korkusu epeyce yatışmış ve maksadına ulaşmak için haramileri kazanmaktan başka bir şey düşünmemiş ve onlara “Ey efendilerim, şimdi açıkça görüyorum ki, yeryüzünde insanlık ve incelik yok olsa da, el dokunmadık halleriyle sizin evinizde yeniden bulunurlar. Yine de aynı açıklıkla görüyorum ki, sizler kadar güvenli ve cömert kişilerle iş görülünce, onların güvenini kazanmak için tutulacak en iyi yol, kendilerinden gerçeği asla saklamamaktır! Öyleyse, benim öykümle onların, şaşırtmanın son sınırına ulaştıracak kadar şaşırtıcı olan öyküsünü dinleyin!” demiş.

Ve cevahirci Emin, haramilere, hiçbir ayrıntıyı atlamadan başından sonuna kadar, Şemsü’n-Nehar ile Ali ibni Bekkar’ın öyküsünü ve kendisinin bununla ilgili öyküsünü anlatmış. Ama gerçekten onu burada tekrarlamamanın hiçbir yararı yok!

Haramiler bu garip öyküyü işitince, gerçekten, son kertede şaşırmışlar ve “Aslında, evimizin şu anda güzel Şemsü’n-Nehar ile Ali ibni Bekkar’ı barındırması, ne büyük mutluluktur! Ama ey cevahirci, sen bizimle alay falan etmiyorsun ya? Bunlar gerçekten anlattığın kişiler mi?” diye haykırmışlar. Emin de “Valahi! Ey efendilerim, ta kendileridir!” diye haykırmış. Bunun üzerine haramiler, tek bir kişiymişler gibi, ayağa kalkmışlar ve söz konusu olan kapıyı açmışlar ve emir Ali ile Şemsü’n-Nehar’ı, kendilerinden bin kez özür dileyerek dışarı çıkarmışlar ve onlara “Davranışımızın uygunsuzluğu dolayısıyla bizi bağışlamanızı sizden yalvararak diliyoruz. Zira cevahircinin evinde sizin mekânizdeki kişileri yakaladığımızın kuşkusunu gerçekten hiç duymamıştık!” demişler. Sonra Emin’e doğru dönüp ona “Sana gelince, senden çaldığımız bütün eşyaları hemen sana geri vereceğiz; ancak, her yanda, arttırma yoluyla sattırarak dağıtmış bulduğumuz bazıları aynı şekilde geri veremediğimizden dolayı üzülüyoruz!” demişler.

Ve gerçekten, büyük bir balya halinde toparlayarak değerli eşyayı bana geri vermekte çabukluk gösterdiler; ben de, onlara, cömertçe davranışlarından ötürü pek çok teşekkürde bulun-

makta kusur etmedim.¹ Bunun üzerine üçümüze dönerek “Şimdi artık sizi daha uzun süre burada tutmak istemiyoruz; yeter ki, bizimle kendi gönlünüzle kalmak istediğinizi açıklayarak büyük bir onur verin!” dediler.

Ve hemen sadece onları ele vermemizi ve geçen nahoş olayları unutmamızı vaat ettirerek bize hizmet etmeye koyuldular.

Bizi nehir kıyısına götürdüler. Soluk alamayacak hale getiren heyecanımızı ve tedirginliklerimizi birbirimize aktarmaktan hâlâ kaçınıyor ve tüm olayları bir düş gibi kabullenmek eğiliminde bulunuyorduk. Sonra, bütün saygı gösterileriyle, on kişi bizi kayıklarına binerken yardımda bulundular ve hepsi birden öylesine gayretle kürek çektiler ki, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede karşı kıyıya ulaştık. Ama, tam kayıktan çıktığımız sırada, birdenbire her yandan hükümet muhafızlarıyla sarıldığımızı ve derhal tutuklandığımızı görmek bizim için müthiş bir şey oldu! Hırsızlara gelince, onlar kayıkta kalmış bulunduklarından, birkaç kürek vuruşuyla tüm ulaşımın ötesinde kalmayı sağlayacak zaman buldular.

Bunun üzerine muhafızların başında bulunan amir, yaklaşarak, tehdit savuran bir sesle, bizi “Kimsiniz siz ve nereden geliyorsunuz?” diye sordu. Biz de, korkuya kapılarak, konuşmaktan çekindik; bu durum, muhafızların komutanının güvensizliğini daha da arttırdı ve bize “Bana doğru cevap verin; yoksa, hemen elinizi, ayağınızı bağlatır ve adamlarıma sizi alıp götürmelerini söylerim! Haydi nerede, hangi sokak, hangi mahallede oturduğunuzu bana söyleyin!” dedi. Bunun üzerine ben, ne pahasına olursa olsun durumu kurtarmak için konuşmak gerektiğini anladım ve “Efendim, biz çalgıcıyız, bu kadın da meslekten bir şarkıcıdır. Bu akşam, bizi kayıklarıyla buraya kadar getiren bu kişilerin evinde bizim de bulunmamızı istedikleri bir şenlik vardır. Bu kişilerin adını size açıklama isteğinize gelince, bu ayrıntıları hiç bilmiyoruz, bizi ilgilendiren sadece iyi bahşiş almış olmamızdır!” diyerek yanıtladım. Ama muhafızların komutanı bana sert sert baktı ve “Sizin şarkıcıya benzer yeriniz yok; aksine, bir şenlikten çıkıp gelen kimselere göre, çok tedirgin ve çok

1 Bu andan başlayarak, öykünün, aktarılmasından vazgeçilip cevahircinin ağzından anlatılmakta olduğu görülmektedir (J.C.M.)

korkmuş bir haliniz var! Bunca güzel ziynetleri olan bu kadın arkadaşınızda da çengi havası yok! Hey, muhafızlar! Bu kişileri toparlayın ve hemen hepsini hapse atın!” dedi.

Bu sözleri duyunca, Şemsün-Nehar, kişiliğiyle işe karışmak kararını verdi ve muhafızların komutanına doğru ilerleyerek, onu bir yana çekti ve kulağına birkaç söz söyleyerek, onda öylesine bir etki bıraktı ki, komutan, birkaç adım geri çekilip saygılarını çok güzel ifade edilmiş sözlerle, ama kekeleyerek açıklarken yerlere kadar eğildi. Ve adamlarına, hemen iki kayık çağırmaları buyruğunu verdi; birine Şemsü'n-Nehar'ın girmesine yardımcı olurken, ötekine de beni ve Emir ibni Bekkar'ı yerleştirdi. Sonra kayıkçılara, bizi, nereye istiyorsak, oraya götürmelerini buyurdu. Ve kayıklardan her biri hemen iki ayrı doğrultuda yol aldı; Şemsü'n-Nehar sarayına doğru, biz ikimiz de kendi mahallemize doğru.

İlkin bizden yana olanları anlatacak olursak, emirin evine henüz yaklaşmıştık ki, onu, uzayıp giden heyecanların tüketmesinden ve gücünün sonuna ulaşmasından dolayı, bilinçsizce, evindeki kadınların ve hizmetkârlarının kollarına düşerken gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğmakta olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

Evindeki kadınların ve hizmetkârlarının kollarına düşerken gördüm. Zira, yolda konuşurken bana anlattıklarından, artık bu olup bitenlerden sonra, sevgilisi Şemsü'n-Nehar ile bir kez daha buluşmasının bütün ümitlerini yitirmiş olduğu anlaşılıyordu.

Evin kadınları ve hizmetkârları, emiri yeniden ayıltmaya çalıştıkları sırada, ana babası da bir türlü anlayamadıkları bütün bu felaketlerin nedeninin ben olabileceğimi düşünmüşler ve her türlü ayrıntıyı onlara anlatmam için beni zorlamak istemişlerdi. Ama olup bitenleri onlara anlatmaktan sakınmış ve kendilerine “Ey saygın kişiler, emirin başına gelen öylesine olağandışıdır ki, bunu ancak kendisi size anlatabilir!” dedim. Ve mutlu kişiymişim ve de şansım varmış ki, o anda emir kendine geldi; ana

babası da onun önünde beni sorgulamayı daha fazla göze alamadılar; ve ben, yeni soruşturmalardan korkarak ve İbni Bekkar'ın durumundan biraz daha güvenli olduğumdan dolayı, balyamı aldım ve olanca çabuklukla evimin yolunu tuttum.

Oraya ulaştınca, zenci kadını, yüzünü döverek, en keskin ve en ümitsiz çığlıklar atarken buldum; tüm komşular da onun yöresinde toplanmış, kesinlikle inandıkları ölümünden dolayı onu teselli ediyorlardı. Böyleyken çıkıp geldiğimi gören zenci kadın, koşup ayaklarına kapandı; o da beni yeni bir soruşturmaya sokmak istedi. Ancak kendisine, o an için, uyumaktan başka bir şey düşünmediğimi söyleyerek kestirip attım; ve kendimi, bitkin bir halde şilteler üzerine bıraktım. Yüzümü yastıklara gömerek sabaha kadar derin bir uykuya daldım.

Uyandığımda, zenci kadın yanıma geldi ve bana sorular sormaya başladı; ona "Bana çabuk bir çanak su getir!" dedim; onu bir dikişte içtim; zenci kadın soru sormayı sürdürünce, kendisine "Olan, olup bitmiştir!" dedim. Bunun üzerine yanımdan ayrılp gitti. Ben de, yeniden uykuya daldım ve bu kez ancak iki gece uyuduktan sonra uyandım.

O zaman yataktan kalkıp oturarak, kendi kendime "şimdi gerçekten bir hamama gidip yıkansam iyi olur!" dedim. Ve hemen, sürekli hiç kimseden haberlerini alamadığım İbni Bekkar ile Şemsü'n-Nehtar'ın durumuyla kafamı yorarak hamama gittim. Orada yıkandıktan sonra hemen dükkânımın yolunu tuttum; ve tam cebimden anahtar çıkarıp kapıyı açmak üzereyken, küçük bir elin omzuma dokunarak birinin bana "Ya Emin!" diye seslendiğini duydum. Dönüp bakınca, Şemsü'n-Nehtar'ın sırdaşı, benim genç sevgiliyle göz göze geldim.

Ama ben, onunla karşılaşmaktan sevineceğime, kendisinin halifenin gözdesinin işlerine bakan sırdaş cariyesi olduğunu bildiğimden, onunla görüşürken dükkân komşularımın tarafından görüleceğimi düşünerek büyük bir korkuya kapıldım. Bundan dolayı anahtarı hemen yeniden cebime koydum ve başımı çevirmeden tamamıyla şaşırmış, ardımdan koşan genç kızın beni durdurmak için yalvarmalarına kulak asmadan burnumun diki doğrusuna yürüyüp gittim; ve ardıma düşen ve beni yakından izleyen sırdaş cariyeye ilgi göstermeden, orada

burada dolandım durdum; sonunda pek fazla cemaati olmayan bir camiin kapısına ulaştım. Ve çabucak pabuçlarımı dışarda bırakarak içeri girdim; ve en karanlık bir köşeye giderek hemen namaza durdum. Ve ancak o zaman, her zamandan daha çok, bütün bu üzücü karmaşıklıklardan sakınmak için kaçmış ve sessizce Basra'ya çekilmiş olan eski dostum Ebül-Hasan ibni Tahir'in ne denli büyük bir bilgelik gösterdiğini anladım. Ve kendi kendime "Şurası kesin ki, Tanrı beni kazasız belasız bu serüvenden kurtarırsa, bir daha böylesine belalı işlere girmeyeceğim ve böylesine işleri, kesinlikle üstlenmeyeceğim!" dedim.

Bu karanlık köşeye henüz çekilmiştim ki, yanıma...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu karanlık köşeye henüz çekilmiştim ki, yanıma, sırdaş cariyenin geldiğini gördüm; ortalıkta tanıklık edecek kimse bulunmadığından, bu kez, onunla özgürce konuşmaya karar verdim. İlkin bana "Sen nasılsın?" diye sordu. Ben de "Sağlığım çok iyi! Ama, hepimizin yaşadığı bu sürekli korkuyu yaşayacağıma ölsem yeridir!" diye cevap verdim.

Bana "Yazık! Ya zavallı hanımımın durumunu bilsen ne derdin acaba? Ah! Ya Rabbi! Senin evinden kaçarak, damdan dama atlayarak, sonuncu evden sokağa atlayıp ilkin kendimin ulaştığı sarayda onu yeniden gördüğüm anı hatırlamakla bile elim ayağım kesiliyor. Ya Emin! Onu bir görseydin! Şemsü'n-Nehar'ın o ışık saçan yüzü yerine, mezardan çıkmış birininki gibi solgun yüzüyle onu kim tanıyabilirdi? Ben de, onu görünce, ayaklarına kapanarak ve onu öperek hıçkırıklara gömülmekten kendimi alamadım. Ama o bu durumunu unutmuş görünerek, ilkin, bana yardımlarından ötürü kaynakçıya hemen verilmek üzere bin altın dinar dolusu bir kese verdi! Bu iş görüldükten sonra, gücü tükendi ve baygın kollarıma düştü; onu çabucak yatağına taşıdık; orada yüzüne çiçek suları serpmeye koyuldum; ve gözlerini sildim, ellerini ayaklarını yıkadım ve tüm giysilerini değiştirdim. O zaman yeniden kendine geldiğini ve biraz soluk aldığını görerek çok sevindim; ona

hemen içmesi için gül şerbeti sundum ve yasemin ruhu koklattım ve kendisine, 'Ey hanımım, Tanrı aşkına, kendini toparla! Böyle sürüp giderse, halimiz ne olur?' dedim. Ama o, bana 'Ey benim sadık sırdaşım, artık benim yeryüzünde bağlanacağım kimse kalmadı! Ama, ölmeden önce, sevgilimden haber almak isterdim. Git hemen cevahirci Emin'i bul ve ona altınla dolu şu keseyi ver ve ona varlığımızın neden olduğu zararların onarılması için bunları kabul etmesini rica et!' dedi."

Ve sırdaşı cariyeye sözünü keserek, bana içinde beş bin altın dinardan fazla para bulunduğu anlaşılan oldukça ağır bir torba verdi; nitekim sonradan bunun böyle olduğunu anladım. Sonra da "Şemsü'n-Nehar sonuncu bir rica olarak, iyi de olsa kötü de olsa, senden Ali ibni Bekkar'a dair haberler almakla beni görevlendirdi!" diyerek sözünü sürdürdü.

Bunu duyunca gerçekten, bu tehlikeli öyküye bir daha karışmamak konusunda verdiğim kesin karara karşın, bir lütuf olarak benden istenen şeyi reddedemeyeceğimi anladım; ve ona akşamleyin evime gelersen, gidip öğreneceğim gerekli ayrıntıları kendisine anlatmakta kusur etmeyeceğimi söyledim. Ve genç kıza evime uğrayıp torbayı oraya bırakması için ricada bulunduktan sonra, ben de camiden çıktım; ve İbni Bekkar'ı görmeye gittim.

Orada, kadınlar ve hizmetkârların hepsinin, üç günden beri beni beklediklerini ve derin iniltiler kopararak beni sorup duran Emir Ali'yi yatıştırmak için ne yapacaklarını bilemediklerini gördüm. Gözleri hemen hemen sönmüş gibi görünen emiri de candan çok ölüye benzer durumda buldum. Bunun üzerine yanına yaklaşp gözlerim yaşla dolu onu bağrıma bastım.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

Ve onu bağrıma bastım ve ona, kendisini bir parça avutmak için birçok incelikli sözler söyledim; ama bu kez başarı sağlayamadım; çünkü bana "Ey Emin, ruhumun beni terk etmek üzere olduğunu iyice hissediyorum. Ama ölmeden önce, hiç değilse, senin dostluğuna duyduğum minneti karşılamak için bir şükran

hatırası bırakmak istiyorum” dedi. Ve kölelerine “Bana şu ve şu eşyayı getirin!” dedi. Ve köleler hemen bir sepetin içine koydukları her türden değerli eşyayı: vazoları, gümüşleri ve yüksek değerde ziynetleri getirdiler. Bana “Evinden çalınan eşyaların yerine bunları kabul etmeni senden rica ediyorum!” dedi. Sonra hizmetkârlarına hepsini evime taşımalarını emretti. Sonra da bana “Ey Emin, bil ki bu âlemde her şeyin bir sonu vardır! Aşkta gayesini bulamamak felakettir! Bunu ancak ölüm paklar. Ben de, barış üzerine olası Peygamberimizin yasalarına saygı göstermediğim için, yaklaştığını hissettiğim bu ölümün geleceği anı bekliyorum! Ah! Emin, derdimden ne çok acı çektiğimi bir bilsen! Ruhumu dolduran bunca acıları çeken başka biri olduğunu sanmıyorum!” dedi.

Bunun üzerine, ona, biraz oyalansın diye, ilkin gidip Şemsü'n-Nehar'ın gönderdiği ve beni evimde bekleyen sırdaş cariye-yi bulacağımı söyledim. Ve gidip genç kızı bularak emirin durumunu, sonunun geldiğini sezdiğini ve sevdiceğinden ayrılmış olmanın hüznünü taşıyarak yeryüzünden ayrılacağını söylemek üzere onu terk ettim.

Ve gerçekten, eve ulaşmadan birkaç dakika sonra, genç kızın inanılmaz kertede heyecan ve şaşkınlık içinde ve gözlerinden seller halinde gözyaşı dökerek geldiğini gördüm. Ben de, gittikçe daha fazla korkarak ona “Allah aşkına! Bütün olan bitenlerin ötesinde daha kötü bir şey mi var?” diye sordum. Bana, titreyerek “Sonunda korktuğumuz başımıza geldi! Artık kurtulmamız ihtimali bulunmazcasına mahvolduk! Halife her şeyi öğrendi. Dinle bak: Köle kızlardan birinin ağız gevşekliği dolayısıyla baş haremağası kuşkulara kapıldı ve Şemsü'n-Nehar'ın kadınlarının hepsini, ayrı ayrı dinleyerek sorguya çekti. Ve inkârlara karşın, birbirine aykırı açıklamaları ve edindiği bilgileri bir araya getirerek gerçeği saptamanın yolunu buldu. Ve meseleyi halifenin bilgisine sundu; o da hemen, alışlagelene aykırı olarak Şemsü'n-Nehar'ı karşısına getirmeleri için yirmi haremağası gönderdi. Hepimiz korkunun sınırlarına dayanacak kadar dehşete düştük! Ben bir ara gizlice kaçtum ve bizi tehdit eden son felaketi sana bildirmek için koşup geldim. Git, hemen Emir Ali'ye haber ver, bu durumda alınması gereken tüm önlemleri alsın!” diyerek cevap verdi!

Ve bu sözleri söyleyerek genç kız saray doğrultusunda koşarak uzaklaştı. Bunları duyunca, yöremdeki evrenin tamamıyla karardığını gördüm ve “Tüm gücün sahibi Yüce Tanrı’dan başka güç alınacak ve baş vurulacak varlık yoktur!” diye haykırdım. Bahtın bu dönüşümü karşısında daha fazla ne söyleyebilirdim! Kendi kendime, henüz yanından yeni ayrıldığım halde, Ali ibni Bekkar’ın yanına dönüp ve daha o, en küçük bir bilgi isteminde bulunmadan, kendisine “Ey Ali, şimdi hemen beni izlemen gerek! Yoksa, en iğrenç şekliyle ölüm seni bekliyor! Her şeyi öğrenmiş olan halife, seni yakalatmak için adamlarını göndermek üzere! Bir an bile kaybetmeden buradan ayrılalım ve ülkenin sınırlarını aşarak, seni arayanların ulaşamayacağı bir yere gidelim!” diye haykırdım. Ve hemen, emrin adına, kölelerine üç deveye evdeki değerli eşyayı ve yol azığını yüklemelerini buyurdum; bir deveye de emiri bindirerek, arkasına da ben oturdum. Ve zaman kaybetmeden, emir çabucak anasına veda eder etmez yola koyulduk ve çöl yolunu tuttuk.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Yola koyulduk ve çöl yolunu tuttuk.

Oysa, yazılı olan her şey gerçekleşir ve bahtın gerekleri, hangi gök altında olursa olsun, yerine gelir! Gerçekten felaketlerimizin devamı kaçınılmazdı ve felaketten kaçınmamız bizi daha beter bir felakete düşürmüştü.

Çölde yol alıp dururken, akşama doğru ve tam da bir vahada hurma ağaçları arasında bir minare gördüğümüz sırada, birden sol yanımdan bir haydut çetesi belirip bizi, hemen dört yanımdan sardı. Hayatımızın kurtulmasının, hiçbir direnişe geçmememize bağlı olduğunu çok iyi bildiğimizden, silahlarımızın alınmasına ve soyulmamıza ses çıkarmadık. Haydutlar da üzerindeki tüm yükleriyle hayvanlarımızı ele geçirdiler ve üzerimizde taşıdığımız giysilerimizi bile soydular ve sırtımızda sadece gömleklerimizi bıraktılar. Sonra da başımıza ne geleceğiyle hiç ilgilenmeden uzaklaşıp gittiler.

Zavallı dostuma gelince, tekrarlanan heyecanlar onu öylesine bitkin hale getirmişti ki, benim elimde bir kuklaya dönmüştü! Her şeye karşın, yavaş yavaş vahada farkına vardığımız camiye doğru sürüklenmesine yardım edebildim; ve geceyi geçirmek üzere içeri girdik. Orada Emir Ali, yere düştü ve bana “Şu saatte artık Şemsü'n-Nehar yaşamış olamayacağına göre, işte sonunda ben de burada öleceğim” dedi.

Oysa tam o sırada, camide adamın biri namaz kılmaktaydı. İbadetini bitirince, bize doğru döndü ve bir an yüzümüze baktı ve sonra bize doğru yaklaştı; iyimser bir edayla “Ey genç kişiler, siz kuşkusuz yabancısınız ve geceyi geçirmek için buraya girmiş olacaksınız!” dedi. Ona “Ey şeyh, biz çöl haydutlarının üzerimizdeki gömleklerden başka bir şey bırakmadan tepeden tırnağa soydukları yabancılarız!” diye cevap verdim.

Bu sözleri duyunca, yaşlı adam bize çok acıdı ve “Ey zavallı gençler, burada beni bekleyin, biraz sonra geri geleceğim!” dedi. Ve biraz sonra yanında bir bohça taşıyan bir oğlan çocuğu olduğu halde geri döndü; yaşlı adam bu bohçadan giysiler çıkardı ve bunları giymemizi rica etti; sonra da bize “Benimle birlikte, bu camiden daha iyi dinlenebileceğiniz evime gelin, herhalde acıkmış ve susamış olmalısınız!” dedi. Ve bizi evine gitmek üzere kendisini izlemeye zorladı; orada Emir Ali, halıların üzerine soluksuz düştü! O zaman, uzaktan, hurmalar arasından vahada esen rüzgârla birlikte zavallı bir kadının şu kederli dizelerle söylediği şarkıyı duyduk:

Gençliğimin sonunun geldiğini görerek ağlıyorum! Ama hemen bu yaşları kurutuyor ve onları artık sadece sevgilimden ayrılmamın uğruna döküyorum!

Eğer ölümün gelişi ruhuma acı veriyorsa, bu: korkulu bir yaşamı bıraktığımdan dolayı değil, sevgilimin gözlerinden uzağa düşeceğim içindir!

Ah! Ayrılık anlarının bu denli yakın olduğunu ve sevdiğimden sonsuza dek ayrılacağımı bilseydim: yol azığı olarak, yanıma, tapınılası gözlerine bir an dokunduğumda elimde kalanı alırdım!

Ali ibni Bekkar bu şarkıyı işitmeye başlar başlamaz başını kaldırıp kendinden geçerek dinlemeye koyuldu. Ve ses dindiği zaman, onun, büyük bir hıçkırık kopararak yere düştüğünü gördük; ölmüştü...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ali ibni Bekkar'ın büyük bir hıçkırık kopararak yere düştüğünü gördük; ölmüştü.

Bunu görünce, yaşlı adam ile ben hıçkırıklara boğulduk ve sabaha kadar öylece kaldık; ve ben, gözyaşları arasında, yaşlı adama, bu hazin öyküyü anlattım. Sonra, sabahleyin, ana babasına haber verip dönünceye kadar ölüyü gereğince saklamasını kendisinden rica ettim. Ve bu iyi yürekli adamdan izin alarak yola çıkan bir kervandan da yararlanarak bütün çabukluğumla Bağdat'a döndüm. Giysilerimi bile değiştirmeden doğruca İbni Bekkar'ın evine yöneldim; orada annesini görüp hüzünle barış dileğinde bulundum.

İbni Bekkar'ın annesi benim yalnız döndüğümü görünce ve kederli halime de bakınca, bir önseziyle titremeye başladı. Kendisine "Ey Ali'nin saygıdeğer annesi, Allah buyurur ve kullanı boyun eğmekten başka bir şey yapamaz! Ve bir ruh üzere çağrı mektubu yazılmışsa, bu ruh, geciktirmeden, efendisinin önüne çıkmalıdır!" dedim.

Bu sözleri duyan Ali'nin annesi acı bir feryat kopardı ve yüzü koyun toprağa düşerek "Aman yarabbi! Oğlum öldü mü yoksa?" diye haykırdı.

Bunun üzerine, başımı eğdim ve başkaca bir şey söyleyemedim. Ve zavallı kadının hıçkırıklara boğularak bayıldığını gördüm. Ben de, yüreğimden kopan tüm gözyaşlarıyla ağladım; o sırada eve doluşan kadınlar korkunç çığlıklar atıyorlardı.

Sonunda Ali'nin annesi beni dinleyecek hale gelince, ona oğlunun ölümünün bütün ayrıntılarını anlattım ve ona "Ey Ali'nin annesi, Tanrı onurunun yüceliğini takdir etsin ve seni hayırları ve merhametiyle kuşatsın!" dedim. Bunun üzerine bana

“Ama annesine duyurulmak üzere hiçbir vasiyeti olmadı mı?” diye sordu. Ona “Oldu tabii! Bana, son dilek olarak cesedinin Bağdat’a taşınmasını sağlamanı istediğini söyledi!” diyerek yanıt verdim. Bunu duyunca, giysilerini yırtarak yeniden gözyaşlarına boğuldu ve oğlunun cesedini taşımak üzere bir kervanla hemen vahaya gideceğini söyledi.

Ve gerçekten, birkaç dakika sonra, onun yol hazırlığına giriştiğini görerek, kendi kendime “Ey Ali ibni Bekkar, bahtsız âşık, gençliğinin en güzel çiçekleri açtığı bir sırada solmuş olması ne hazin!” diyerek evimin yolunu tuttum.

Ve böylece evime ulaştım ve elimi cebime atıp anahtarımı çıkarırken, birinin yavaşça koluma dokunduğunu duydum; dönüp bakınca, matem giysilerine bürünmüş olan Şemsü’n-Nehar’ın sırdaşı cariyesinin kederli yüzünün farkına vardım. Bunu görür görmez kaçmak istedim; ama beni durdurdu ve birlikte evime girmeye zorladı. O zaman ben, her şeye karşın, henüz hiçbir şey bilmediğim halde, onunla birlikte müthiş bir gözyaşı seline kapıldım. Sonra da ona “Kederli haberi öğrendin demek?” diye sordum. Bana “Hangisini ya Emin?” diye yanıt verdi. Ona “Ali ibni Bekkar’ın ölümünü!” dedim. Ve bu kez daha da çok ağladığını görünce, bundan henüz haberli olmadığını anladım. Ve kendisine, onunla birlikte uyumlu büyük iç çekişlerle olan biteni anlattım.

Öyküyü anlatıp bitirdim, o da kendi sırası gelince “Ve sen ya Emin, görüyorum ki sen de benim felaketimden haberli değilsin!” dedi. Ben de “Yoksa, halifenin buyruğuyla Şemsü’n-Nehar da mı öldürüldü?” diye haykırdım. Bana “Şemsü’n-Nehar öldü, ama hiç de senin düşündüğün gibi değil! Ey efendim!” diyerek yanıt verdi. Ve biraz daha ağlamasını sürdürmek için sözlerine ara verdikten sonra, sonunda bana “Dinle bak, Emin!” dedi.

“Şemsü’n-Nehar yirmi haremağasının eşliğinde halifenin huzuruna ulaşınca, halife bir işaretle onların hepsini uzaklaştırdı, sonra kendisi Şemsü’n-Nehar’a yaklaşarak onu yanına oturtmuş ve hayranlık verici bir iyilik taşıyan sesiyle ‘Ey Şemsü’n-Nehar, sarayımda senin düşmanların olduğunu biliyorum ve bu düşmanlar davranışlarını saptırarak, bana ve sana uygun olmayan bir görünüme sokup senin ruhundaki varlığına zarar vermek

istiyorlar! Bil ki seni her zamandan daha çok seviyorum ve bunu tüm sarayın önünde kanıtlamak için, senin hizmetçilerinin, kölelerinin ve ev masraflarının arttırılmasını buyurdum! Senden de, beni çok kederlendiren bu dertli halini üstünden atmanı rica ediyorum! Ve seni eğlendirmek için hemen sarayımın çalgıcılarını; meyveler ve içeceklerle dolu tepsiler getirteceğim!’ dedi.

“Ve hemen çalgıcılar ve şarkıcılar geldiler; ve her şeyi içeren ağır tepsilerle köleler içeri girdiler. Ve her şey hazır olunca, halife, bunca iyiliğe karşın gittikçe daha fazla bitkin görünen Şemsü’n-Nehar’ın yanına oturarak şarkıcılara işe başlamalarını emretti. Bunun üzerine, bunlardan biri, arkadaşlarının eşlik ettiği utların sesine uyarak şu şarkıyı okumaya başladı:

Ey gözyaşları, siz benim ruhumun sırlarına ihanet ediyorsunuz ve sessizce içimde büyüttüğüm bir derdi kendi başıma saklamamı engelliyorsunuz!

Yüreğimin sevdiği dostumu yitirdim ben...

“Ama birdenbire, okunan bu şarkı henüz sona ermemişken Şemsü’n-Nehar hafif bir feryat kopardı ve sırt üstü yere düştü. Halife de, son derece üzülerek onun üzerine atılır gibi eğildi; onu sadece bayılmış sanıyordu; ama kollarında onun ölüsüyle ayağa kalktı!

“Bunun üzerine elindeki bardağı fırlatıp attı ve tepsileri devirdi ve hepimiz feryada başladığımızdan, şenlik yerindeki çalgıcıları dışarı çıkardıktan sonra herkesi oradan uzaklaştırdı; salonda sadece ben kaldım. Bunun üzerine Şemsü’n-Nehar’ı dizlerine aldı ve bütün gece onun uğrunda gözyaşı döktü; bana da salona kimseyi sokmamamı tembihledi.

“Ertesi sabah, halife, cesedi, yıkayıcılara ve matem tutuculara teslim etti; ve onlara, gözdesi için, nikâhlı karısına yapılması gereken merasimden de güzel bir merasim yapmalarını emretti. Sonra da gidip kendi dairesine kapandı. Bundan sonra hiç kimse onun Adalet Divanı’na geldiğini görmedi!”

Cevahirci Emin sözlerini şöyle bitirmiş:

Anlatısının sonunda, genç kızla birlikte, iki aşkın ölümüne bir süre daha ağladıktan sonra, onunla birlikte Ali ibni Bek-

kar'ın Şemsü'n-Nehar'ın yanına gömülmesi için anlaştık. Gidip anasının çölden getireceği cesedi bekledik ve ona güzel bir cenaze merasimi yaptık ve Şemsü'n-Nehar'ın kabrinin yanına gömdürmeyi başardık! O zamandan beri ben de sonradan eşim olan genç kız da, bir zamanlar dostlarımız olan genç âşıkların mezarlarını ziyarette hiçbir zaman kusur etmedik!

Ve “Ey bahtıgüzel şahım” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. “İşte Halife Harun Reşid'in gözdesi Şemsü'n-Nehar'ın öyküsü böyledir!”

O sırada, küçük Dün-yazad artık kendini daha fazla tutamayarak bir hıçkırık koparmış ve başını halılara gömmüş. Şah Şehriyar da “Ey Şehrazad, bu öykü beni de çok kederlendirdi!” demiş.

Bunun üzerine Şehrazad “Evet, ey Şah! Ben de ötekilere benzemeyen bu öyküyü, sana, içerdiği güzel şarkı dizelerinden dolayı aktardım; ve de özellikle, eğer izin verirsen, şimdi aktaracağım öykünün neşesiyle seni teselli etmek isterim” demiş. Şah Şehriyar da “Evet, ey Şehrazad, bana kederimi unutturacak vaat ettiğin öykünün adını bağışla!” diye haykırmış. Şehrazad da “Bu öykü, Ayların En Güzeli Olan Prenses Bûdur'un¹ Pericelik Öyküsü'dür” demiş.

Küçük Dün-yazad, başını yerden kaldırarak “Ey kız kardeşim Şehrazad, bir incelik gösterip bunu bize hemen anlatsana!” diye haykırmış. Ama Şehrazad “Tüm dost yüreğimle ve bu yüksek ruhlu ve erdemli şaha duyduğum saygıyla!” demiş. “Ama bu arzunu ancak gece olunca yerine getirebilirim!” diye eklemiş. Ve sabahın belirmediğini gören Şehrazad, yavaşça susmuş.

1 Bûdur: “Dolunayların Dolunayı” anlamına gelen Bedrû'l-Bûdur'un kısaltılmış şekli (Â.Ş.O.)

BEŞİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

Kitabın tümünü değilse de, sevinç ve gülüşlerden örölmüş bu kitabı, Şehrazad'ın Doğu için yaptığını, hatta daha fazlasını, yarın Batı toprakları için yapacağına inandığım Fransız genç kadın dostum Lucie Delarue'nün (Mme. J.C.M.) ellerine bırakıyorum.

J.C.M.

Kamerü'z-Zaman ile Prenses Bedrü'l-Büdur Öyküsü

Artık sabrı kalmamış olan küçük Dünyazad, büzüldüğü halıdan kalkarak Şehrazad'a:

"Kardeşim, senden vaat ettiğin, sadece adını işitmekle bile zevk ve heyecandan titrediğim öyküyü bize anlatmakta acele etmeni rica ediyoruz" demiş.

Şehrazad da kız kardeşine gülmüş ve ona "Olur! Ancak başlamak için, şahın uygun karşılamasını bekliyorum" demiş.

Bunun üzerine Şah Şehriyar, o da bu öyküyü merakla beklediğinden, Şehrazad ile evlilik gereği her zaman yaptığı şeyi o gece de ivedi tamamlayarak kendisine:

"Ey Şehrazad, kuşkusuz, memnunlukla bana vaat ettiğin pericelik öyküye başlayabilirsin!" demiş.

Şehrazad da hemen şu öyküyü anlatmış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda Haledan ülkesinde adı Şehriman olan, kudretli bir orduya ve hatırı sayılır zenginliklere sahip bir şah varmış. Ama bu şahın, dıştan bakılınca mutlu görünmesine ve yasal dört karısı dışında yetmiş gözdesi bulunmasına karşın, çocuktan yoksun olduğundan yüreği sızlıyormuş; çünkü, yaşı epeyce ilerlemiş ve kemiği iliği kurumaya başlamış ve Allah ona saltanat tahtında ardılı olacak bir oğul vermemiş imiş.

Şah bir gün, büyük vezirine gizli acılarını açmaya karar vermiş ve onu çağırarak kendisine "Ey vezirim, bunca şiddetle acısını çektiğim bu kısırlığı neye bağlayacağımı bilmiyorum!"

demiş. Büyük vezir bir saat kadar düşünmüş; sonra başını kaldırarak şaha “Ey şah, gerçekte, çok ince bir sorun var önümüzde ve bunu ancak tüm güçlerin sahibi Tanrı çözebilir! İyice düşündükten sonra, soruna ancak tek bir yoldan çare bulunduğunu anladım!” demiş. Şah da, ona “Nedir o?” diye sorunca; vezir “Şu: Bu gece, hareme girmeden önce, ibadetin gereklerini dikkatle yerine getirmeye özen göster. Tutkuyla abdest aldıktan sonra ve yüreğini iyiliksever Tanrı’nın iradesine terk ederek ibadetini tamamla! Bunu izleyerek seçeceğin eşlerinden biriyle birleşince Tanrı’nın yardımıyla verimlilik sağlarsın!” demiş.

Vezirin bu sözlerini işiten Şah Şehriman “Ey bilgelikle konuşan vezir, bu sözlerinle bana hayran olunacak bir çare gösteriyorsun!” demiş. Ve bu önerisinden dolayı büyük vezire çok teşekkürler ederek ona bir onur giysisi armağan etmiş. Akşam olunca, dini görevini dikkatle yerine getirdikten sonra, haremde, eşlerinin içinden en gösterişli kalçalı, bakire ve de en genç olanını seçmiş; ve o gece onunla birlikte yatmış. O anda ve o saatte birdenbire onu hamile bırakmış. Ve günü gününe dokuzuncu ayın sonunda, eşi ona, büyük sevinçler içinde borular ve fiftreler ve ziller çalarken, bir erkek çocuk doğurmuş.

Çocuk öylesine güzel bulunmuş ve öylesine aya benziyormuş ki, babası hayran olarak ona Kamerü’z-Zaman¹ adını vermiş.

Ve gerçekten bu çocuk, yaratılan şeyler içinde en seçkini imiş! Özellikle, delikanlı olup da güzellik tüm çiçeklerini on beş yaşının üstüne serpince, onu gören herkes büyülenmiş. Yaşını aldıkça, gerçekten, eşi bulunmazlığın son sınırlarına ulaşmış; gözleri Harut ve Marut meleklerinkinden daha büyüleyici, bakışları Tağut’unkinden daha baştançıkarıcı, yanakları da lalelerden daha hoş olmuş. Boyu posuna gelince, şekerkamışının sapından daha bükülgen ve ipek bir iplikten daha inceymiş. Kalçaları ise, öylesine belirgin biçimde ağırılmış ki, kıpırdayan bir kum yığını andırırmış ve bülbüller onu görünce, ötmeye koyulurlarmış.

Bundan dolayı onun, bunca narin olan boyuna karşın onu izleyen bu ağırlıktan dolayı şikâyetle bulunmasından ve bu ağırlıktan bıkarak, çoğu zaman, kaba etinin yuvarlarına dargın bakmasına şaşmamalıymış.

1 Kamerü’z-Zaman: Çağın Ayı (J.C.M.)

Bununla birlikte, güllerin tüveyci kadar taze ve akşam rüzgânı kadar tatlılığını sürdürüyormuş; ve zamanın şairleri, gözlerine çarpan güzelliği, uyum içindeki dizelere dökmeye çalışıyorlar; bunların binlercesi arasında aşağıda örneklerini verdiklerimizi besteleyerek şarkıya döküp söylüyorlarmış:

İnsanlar onu görünce “Ah! Ah!” diye haykırırlar, onu gördüklerinde alnında güzelliğin çizdiği “Tek güzelliğin kendisi olduğuna tanıklık ederim!” sözcüklerini okurlar. Dudakları, gülerse, kırmızı akiktir, tükürüğü erimiş baldır; dişleri bir inci dizisi; saçları, âşıkların yüreğini sokan akrepler gibi şakaklarında siyah kıvrımlar yaparak yuvarlanırlar.

Ayın hilali, turnaklarının bir kıpırtısından oluşur! Ama titreyen gösterişli kalçası ama ardındaki yuvarların üstündeki çukurlar, ama boyunun bükülgenliği! Bunlar tüm sözcüklerin üstündedir!

Dolayısıyla Şah Şehriman da oğlunu çok severmiş; öylesine ki, ondan bir an bile ayrılamazmış. Ve onun, niteliklerinin ve güzelliğinin fazlalığında dağılıp gitmesinden korkar, bu yüzden daha yaşarken onu evermeyi ve ardından geleceklerin varlığından güven duymayı istemiş. Bu düşünce, günün birinde, her zamankinden fazla zihnini yormuş; ve fikrini açtığı büyük veziri ona “Üstün bir görüş! Çünkü evlilik, huyu tatlılaştırır!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şah Şehriman, baş haremağasına “Git, oğlum Kamerü’z-Zaman’a benimle konuşmaya gelmesini söyle!” demiş. Ve haremağası buyruğu kendisine ulaştırır ulaştırmaz, Kamerü’z-Zaman babasının huzuruna gelmiş ve kendisine saygıyla barış diledikten sonra babasına itaat eden bir çocuğa yaraşır biçimde başını alçakgönüllülükle eğip saygı duruşunda bulunmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

Babasına itaat eden bir çocuğa yaraşır biçimde, alçakgönüllülikle gözlerini yere eğmiş.

Bunun üzerine Şah Şehriman, ona “Ey Kamerü’z-Zaman, oğlum, senin mürüvvetini görmek ve düğün kurarak yüreğimi ferahlatmak için seni evlendirmek istiyorum!” demiş.

Babasının bu sözlerini duyunca Kamerü’z-Zaman’ın son keredede rengi atmış ve değişik bir sesle, ona şöyle demiş: “Bil ki, baba, evlilik için içimde hiçbir eğilim duymuyorum ve ruhum kadınlara hiçbir yakınlık hissetmiyor. Çünkü, onlara karşı içimden gelen bir nefretin ötesinde, bilgelerin kitaplarında kadınların kötülüklerinden ve hainliklerinden söz eden öyle şeyler okudum ki, şimdi, onlara yaklaşmaktansa ölmeyi yeğlerim! Ve zaten, onlar hakkında en değerli şairler de şöyle demiştir:

“Bahtın bir kadını kendisine bağladığı kişi, ne kadar talih-sizdir! İçine girip kapanacağı çelikle perçinlenmiş bin kalesi olan bile yenik düşmüştür! Bu yaratığın hileleri onu kamışlar gibi silkip atar!

“Ah! Ne talihsizdir bu adam! İhanetin siyah sürmeyle irileştirilmiş güzel gözleri ve ağır örgülerle örülmüş güzel saçları vardır; ama ruhuna, boğazına kadar yükselen o kadar çok acılar yağar ki, nefesi kesilir!

“Bir diğeri de şöyle demiştir:

“Kadınlar diye anılan bu yaratıkları soruyorsunuz benden! Siz beni ne yazık ki onun verdiği zararların bilincinde ve edindiğim tüm deneyleri kullanarak bilgi ve görgü kazanmış görüyorsunuz!

“Ne söyleyeyim size ey genç kişiler?.. Kaçın onlardan! Başım karlar yağdı, görüyorsunuz! Onların sevdasının bende başarılı olup olmadığını artık kendiniz bulun!

“Ve bir başkası da şöyle demiştir:

“Taptaze olduğu söylenen bakireler bile, akbabaların reddettiği bir cesetten başka bir şey değildir!

"Geceleyin ona sahip olduğunu sanırsın, çünkü narin bir edayla asılsız gizemler fısıldar sana! Hatadır, ona inanmam! Ertesi gün kalçaları ve en iyi saklanmış yerleri senden başkasına ait olacaktır!

"O bir han gibidir, ey dostum, inan bana! Her gelene açıktır! İstersen onun içine gir; ama ertesi gün çık ve bir daha dönmeksizin yoluna git! Eğer akılları başlarındaysa, sırası gelince başkaları da orada yer tutup sonra da bırakır giderler!

"Dolayısıyla baba, davranışımın seni çok üzeceğini bilmeme karşın, beni evlendirmeye zorlarsan, kendimi öldürmekte tereddüt etmem!"

Şah Şehriman, oğlunun bu sözlerini işitince, şaşırıp kalmış ve son kertede üzülmüş; ve gözünün önünde ışık karanlığa dönüşmüş. Ama oğluna karşı büyük bir sevgi beslediğinden ve onun dertlenmesine neden olmak istemediğinden, ona sadece "Kamerü'z-Zaman, bu konuda asla ısrar etmek istemiyorum, görüyorum ki senin hiç hoşuna gitmedi. Ama sen henüz genç olduğundan, düşünmek ve seni evlenmiş ve çoluk çocuk sahibi olmuş görmenin bende yaratacağı sevinci de göz önüne almak için vaktin var!" demiş.

Ve o gün, ona bu konuda artık başka şey söylememiş; ama onu pehpehlemiş ve güzel armağanlar vermiş; ve bir yıl süresince böyle davranmış.

Ama bir yıl geçtikten sonra, yeniden oğlunu çağırtmış; ve ilk defasında olduğu gibi, ona "Benim önerimi hatırlıyor musun, Kamerü'z-Zaman; ve senden istediğim meseleyi ve evlenerek beni ne denli sevindireceğini düşündün mü?" demiş. Bunu duyan Kamerü'z-Zaman babasının önünde yerlere kadar eğilmiş ve ona "Baba, senin nasihatlarını nasıl unutur ve Allah bana itaati ve saygıyı emrederken, sana itaat göstermekten nasıl ayrılırım? Ama uygun bir evlilik için, bu sürede uzun boylu düşündüm; ve her zamankinden fazla, eskilerin ve çağdaşların kitaplarının ne olursa olsun kadından sakınılmasını, çünkü onların hilebaz, budala ve nefret uyandırıcı olduklarını açıklayarak sağladıkları destekle bu fikre yakın bulmadım kendimi! Allah, eğer gerekiyorsa, ölüm yoluyla da olsa beni onlardan korusun!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Şah Şehriman, bu kez de, daha fazla ısrar etmenin ya da çok sevdiği oğlunu itaatsizliğe zorlamanın zararlı olacağını anlamış. Ama duyduğu acı öylesine büyük olmuş ki, kırılmış olarak ayağa kalkmış, büyük vezirini çağırtmış ve ona “Ey vezirim, çocuk sahibi olmak isteyen babalar ne kadar çılgındır! Sadece dert toparlar ve düş kırıklığına uğrarlar! İşte Kamerü’z-Zaman da, geçen senekinden de fazla, kadınlardan ve evlenmekten kaçmaya kararlı! Başıma gelen ne felakettir, ey benim vezirim! Bunun çaresi var mıdır acaba?” demiş.

Bunun üzerine vezir, başını eğmiş ve uzun uzun düşünmüş; sonra başını kaldırıp şaha “Ey zamanın şahı, işte başvurulacak çare: Bir sene daha sabret; o zaman, meseleden ona gizlice söz edecek yerde, tüm emirlerini, vezirlerini ve mahkemenin ileri gelenleriyle sarayındaki görevlileri topla! Ve hepsinin önünde, gecikmeksizin onu evlendirmeye karar verdiğini açıkla! O zaman bu saygın topluluk önünde sana itaatsizlik etmeyi göze alamaz; ve işitip itaat ettiği cevabını verir!” demiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

“... ve sana işitip itaat ettiği cevabını verir!” demiş.

Büyük vezirin bu konuşmasını duyan şah, öylesine memnun olmuş ki “Vallahi! İşte gerçekleşebilir bir fikir!” diye haykırmış. Ve vezire en güzel onur giysilerinden birini vererek kıvancını kanıtlamış. Bundan sonra da belirli bir zamana kadar sabır göstermiş, o zaman da söz konusu toplantıyı yaparak oğlu Kamerü’z-Zaman’ı çağırtmış ve delikanlı, kendisiyle aydınlanan salona girmiş; ve çenesinde de nasıl bir ben varmış, bilseniz. Ve geçip giderken nasıl bir koku saçıyormuş! Babasının önüne gelince, eğilerek elleri arasındaki yeri üç kez öpmüş; ve ayağa kalkarak ilkin babasının kendisine seslenmesini beklemiş. Şah ona “Çocuğum, bil ki, seni bu topluluğun ortasına, şanına layık bir hatunla evermek ve ölmeden önce torunuma kavuşma zevkine ulaşmak kararında olduğumu bildirmek üzere getirttim!” demiş.

Kamerü'z-Zaman babasının bu sözlerini işitince, büyük bir hiddete kapılarak orada bulunanların hepsinin şaşkınlık içinde gözlerini yere dikmelerine ve şahın son sınırına kadar onurunun kırılmasına neden olan hakaret dolu bir yanıt vermiş; şah da herkesin içinde böylesi bir hakareti duymazlıktan gelemeyeceğinden, korkunç bir sesle oğluna “Babalarına saygı göstermeyip itaatsizlik etmenin çocuklara neye mal olduğunu göreceksin!” diye haykırmış. Ve hemen muhafızlara, oğlunun kollarını arkadan bağlayarak huzurundan çıkarmalarını ve onu sarayın bitişiğindeki harap kaledeki eski kuleye kapatmalarını buyurmuş. Bu buyruk hemen yerine getirilmiş. Ve muhafızlardan biri, emiri gözetlemek ve ihtiyaç halinde çağrısını yanıtlamak üzere kapıda kalmış.

Kamerü'z-Zaman böyle kapatıldığını görünce, çok kederlenmiş ve kendi kendine “Babama itaat edip sırf onun hoşuna git-sin diye evlensem daha iyi olmaz mıydı? O zaman, hiç değilse, dertlenmekten ve bu eski kulenin üstündeki zindana atılmaktan kurtulurdum! Ah lanetli kadınlar, hâlâ benim bahtsızlığımın başlıca nedeni olmaktadır!” demiş. Kamerü'z-Zaman'ın başına gelenler buymuş.

Şah Şehriman'a gelince, dairesine çekilmiş ve bunca sevdiği oğlunun o anda yalnız, mahzun ve mahpus, belki de umutsuz olduğunu düşünerek, sızlanmaya ve ağlamaya başlamış. Çünkü oğluna duyduğu sevgi çok büyükmüş ve bu sevgi ona kendisini halk önünde suçlu duruma düşüren hakareti unutturuyormuş. Bu yüzden, kendisine bu toplantı fikrini veren vezire alabildiğince kızmış; ve de onu çağırarak kendisine “Suçlu olan sensin! Senin felaket getiren önerin olmasaydı, çocuğuma karşı sert davranmaya zorlanmayacaktım! Hadi şimdi konuş bakalım! Ne yapmalı bundan sonra? Söyle? Çünkü, şimdi yüreğimin ateşi olan oğluma ıstırap çektiren ceza fikrine kendimi alıştırıyorum!” demiş.

Bunun üzerine vezir ona “Ey şah, onu içeride sadece on beş gün bırakma sabrını göster! Göreceksin, senin arzuna nasıl boyun eğecek!” demiş. Şah da “Emin misin?” diye sormuş. Vezir “Hiç kuşkusuz!” diye cevap vermiş. Bunun üzerine şah birçok kez iç çekmiş ve gidip yatağına uzanmış; orada uykusuz bir gece geçirmiş; çünkü onun en büyük sevinci olan bu tek oğul için

yüreği atıp duruyormuş; oğlunun yanında yatarak kollarını ona yastık edip uyurken yüzüne bakmaya alıştığından zaten çok az uyurmuş. O gece de boyuna bir o yana, bir bu yana yatağında dönüp durmuş; ama gözlerini yummayı başaramamış. Ve işte Şah Şehriman'ın durumu da böyleymiş.

Yeniden Emir Kamerü'z-Zaman'a dönersek, onun durumu da şöyleymiş:

Gece olunca, kapıyı tutan köle elinde yanan bir meşaleyle içeri girmiş, onu yatağın ayak ucuna koymuş; zaten odaya şahın oğlu için rahat bir yatak yerleştirmeye özen göstermiş imiş; ve bunu yapınca, çekilip gitmiş. Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman ayağa kalkmış, abdest almış, Kur'an'dan bazı sureler okumuş ve geceyi geçirmek üzere soyunmaya başlamış. Üstünde sadece bir gömlek kalacak şekilde tamamen soyunmuş, alnını da mavi ipekten bir atkıyla çevrelemiş. Ve bu haliyle, her zamankinden fazla, on dördüncü gecesindeki ay kadar güzel olmuş; yatağına uzanmış ve babasını ne denli üzdüğünü düşünecek yerde, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş.

Oysa, yer ve gök ecinnilerinin yerleşmiş bulunduğu bu eski kulede, o gece başına gelecekleri bilmiyor, hatta kuşku bile duymuyormuş! Gerçekte...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş altıncı¹ gece olunca, demiş ki:

Gerçekte, Kamerü'z-Zaman'ın kapatıldığı kule, uzun yıllardan beri terkedilmiş ve eski Romalılar zamanından kalmış bulunuyormuş; ve bu kulenin altında, aynı şekilde çok eski ve yine Romalılar döneminden kalma bir kuyu bulunuyormuş; ve işte bu kuyu Meymune adlı genç bir ifriteye barınak oluşturuyormuş.

Yeraltı cinlerinin belli başlılarından olan Meymune kudretli ifrit Dimriyat'ın kızıymış; iblisin torunlarından olan yaratık ken-

1 Bundan önceki gecelerde anlatılanlar Arapça metinde birkaç satırı geçmediğinden, öyküyü sırf sık sık ve birbirine yakın aralıklarla kesmemek için, aradaki geceleri kaldırdım. Bundan böyle aynı durumun ortaya çıktığı her kez, aynı şey yapılacaktır (J.C..M.)

disine özgü ve ailesinden gelen erdemleriyle tüm ecinni kızları içinde bilinmez bölgelerde ünlü, Müslüman dinine inançlı ve çok hoş bir ifrite imiş.

O gece, geceyarısına doğru, ifrite Meymune, âdet edindiği üzere hava almak için kuyudan çıkmış; oradan gönlünü çeken herhangi bir yere gitmek üzere gök katlarına doğru hafifçe uçmaya başlamış. Ve tam kulenin tepesini aşmak üzere iken, oradan bir ışık sızdığını görerek çok şaşırmış; oysa o mevkide yıllardan beri hiçbir şey görmüyormuş. Bu durumda kendi kendine “Bu ışığın orada nedensiz olarak bulunmadığı kesin! İçeri girip ne olduğuna bakmak gerek!” demiş. Sonra bir dönüş yaparak kuleye girmiş. Yatakta uyuyan yarı çıplak delikanlıyı görünce uğradığı tutkulu şaşkınlığı anlatmaya kelimeler yetersiz kalır! İlkin ona daha iyi bakmak için parmak uçlarında yükselerek ayakta durmuş; sonra bu dar odada kendisine sıkıcı gelen kanatlarını toparlayarak yavaş yavaş yaklaşmış. Delikanlının yüzünü örten örtüyü kaldırmış ve güzelliğine şaşıp kalmış. Bir saatlik sürede, onu saran tüm incelikleri keyfince seyredebilmek için uyandırmaktan korkarak soluk almadan öylece kalmış. Çünkü, gerçekte, ondan yayılan sihir, yanaklarının narın kırmızılığı, solgun ve uzamış gölgelerle dolu kirpiklerle donanmış göz kapaklarının ılıkliğini görünce; ve kaslarının tapılası biçimde yay gibi oluşu; tüm bunlara cildinin sarhoş edici kokusu ve bedeninin tatlı yansımalarını da katınca; insanoğlunun yaşadığı bütün topraklarda tüm yaşamında yaptığı gezilerde hiç böylesine eşsiz bir güzelliğe rastlamamış olan kibar Meymune çok heyecanlanmış. Şairin şu haykırışı aslında sırf ona uygulanmak içinmiş:

Dudaklarımin dokunuşuyla beni çıldırtan gözbebeklerinin karardığını ve tüm ruhumla sevdiğim yanaklarının kızardığını görürüm.

Kendi kendime “Ey kalbim, tutkunu kınamayı göze alacaklara, ‘Ey yasaklayıcılar, benim sevgilim kadar güzel olan bir varlık gösterin bana!’ de!” diyerek haykırım!

Böylece, Dimriyat’ın kızı ifrite Meymune, bu harika görünüşle iyice gözlerini doyurduktan sonra “Bu mükemmelliği yaratan

Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırarak Tanrı'yı övmüş. Sonra "Nasıl oluyor da bu delikanlının anası babası harabe halindeki bu kulede onun tek başına kapatılması için ondan ayrılmayı göze almışlar? Yıkıntı yerlerde ve çöllük yörelerdeki benim ırkımdan gelen kötü cinlerin fenalıklarından korkmamışlar mı? Ama, vallahi! Onlar çocukları için kaygı duymamışlarsa, ben Meymune, yemin ederim ki, onu kendi korumama alacağım ve büyüüne kapılarak bunu kötüye kullanmak isteyen tüm ifritlere karşı onu savunacağım!" diye düşünmüş. Sonra Kamerü'z-Zaman'ın üzerine eğilmiş ve onu yavaşçacık dudaklarından, gözlerinden ve iki yanağından öpmüş; onu uyandırmadan örtüyü yeniden üzerine çekmiş ve kanatlarını gererek üst pencereden göklere doğru uçup gitmiş.

Temiz hava soluyup süzülerek uçarak bölgenin ortalık yerine geldiğinde, uyuyan genç adamı düşünüyormuş ki, ansızın yakınında bir yerlerde, hızlı çırpışlardan oluşan kanat sesleri duymuş ve dönüp sesin geldiği yana bakmış. Ve bu gürültüyü çıkaranın, Davud'un oğlu Süleyman'ın üstünlüğünü tanımak istemeyen ve ona inanmayan asi ve kötü türden Dehnaş adlı bir ifrit olduğunu görmüş. Bu Dehnaş, hava uçuşlarında en hızlı ifritlerden biri olan Şamhuraş'ın oğlu imiş.

Meymune, kötü Dehnaş'ı görünce, bu alçağın kuledeki ışığı görerek, gidip orada yapabileceği şeylerden çok korkmuş! Ve hemen, ancak bir atmacanın kıvraklığıyla onun üzerine doğru uçarak gitmiş ve ona saldırıp mahvetmek üzere iken, Dehnaş ona teslim olduğuna dair bir işaret yapmış ve korkudan titreyerek "Ey ecinniler şahının kızı kudretli Meymune, Hazreti Süleyman'ın kutsal yüzüğü ve yüce Tanrı adına, kudretini kullanarak beni mahvetmemeni rica eder, benden yana da hiçbir kınanacak davranış görmeyeceğini sana vaat ederim!" demiş. Bunun üzerine Meymune, Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş'a "Peki öyle olsun! Seni bağışlıyorum. Ama çabucak bana bu saatte nereden geldiğini, burada ne yaptığını ve buradan nereye gideceğini söyle! Ve de özellikle sözlerinde doğruluktan şaşma, ey Dehnaş! Yoksa kendi ellerimle kanatlarını yolar, derini yüzer ve kemiklerini kırarak bir yığın halinde seni fırlatır atarım! Yalanlarla benden kurtulabileceğini sanma ey Dehnaş!" demiş.

Bunun üzerine ifrit ona “Ey hanımım Meymune, bana tam da çok olağandışı bir şeyin farkına vardığım bir anda rastlamış bulunuyorsun! Ama hiç değilse, arzunu doyurursam, beni banş içinde salıvereceğini ve bana, havada, denizde ve karadaki, düşmanım olan tüm ifritlerin kötü niyetlerinden beni koruyacak bir izin belgesi vereceğini vaat et, ey hepimizin şahı korkunç Dimriyat’ın kızı!” demiş.

Bunun üzerine Dimriyat’ın kızı Meymune “Sana, ikisine de dua ve banş dilediğim Davud’un oğlu Süleyman’ın yüzüğündeki mühür üzerine yemin ederim! Ama konuş artık! Çünkü senin serüveninin çok garip olduğunu seziyorum!” demiş. Bunun üzerine Dehnaş ifrit uçuşunu ağırlaştırmış, dönüp Meymune’nin yanına yaklaşmış. Sonra ona serüvenini şöyle anlatmış:

“Ey görkemli Meymune, şu anda epey uzaklardaki, Çin’in uç sınırlarında El-Buhur ve El-Kusur’da saltanat süren Büyük Gayyur’un ülkesinden geliyorum. Orada dört bir yandaki birçok kulenin ortasında bulunan sarayda, cariyeler ile kadınları ve ülkesini koruyan muhafızlarıyla yaşar bu hükümdar! İşte orada, gözlerim, tüm gezilerimde ve dolaşmalarımnda hiç görmediğim güzellikteki bir varlığa rastladım. Bu, hükümdarın tek kızı, Sitti Bûdur idi!

“Bu hatunun güzelliğini anlatmak için, tüylerin korkusuyla dilimi kullanmam imkânsızdır; bundan dolayı sadece onun niteliklerini yaklaşık olarak saymakla yetineceğim. Şimdi dinle, ey Meymune!

“Sana onun saçlarından söz edeceğim! Sonra da yüzünden! Sonra yanaklarından, sonra dudaklarından, tükürüğünden, dilinden, göğsünden, memelerinden, karnından, kalçalarından, sağrısından, ortasından, oyluklarından ve de ayaklarından!

“Saçı, ey hanımım! Âşıkların ayrılış anı kadar siyahtır! Ve üç örgü halinde topuklarına kadar inerken aynı zamanda üç geceyi birden yaşar gibi olurum! Yüzü! Dostların bulunduğu gün kadar beyazdır! Dolunayın parladığı anda ona bakarsam, aynı anda iki ay görürüm!

“Yanakları iki taç yapraklı lale şeklindedir; elmacık kemikleri altındaki cildi kıvılcık şaraplar rengindedir. Burnu da seçkin bir bıçağın ağzından daha keskindir.

“Dudakları, renkli akikten ve mercandandır; dili ki, oynatınca sözsellik sızdırır; tükürüğü üzüm suyundan da daha çok arzu duyurur. En ateşli susuzlukları giderir! Böylesinedir ağzı!

“Hele göğsü! Onu yaratan öğünsün! Canlı bir ayatıdır! En has fildişinden, yuvarlak ve elin beş parmağıyla kavranacak çifte göğüsler taşır!

“Karnında gölge dolu ve Mısırlı bir Kıpti kâtibin özenli yazısındaki Arap harflerinde görüldüğü kadar uyumla düzenlenmiş çukurlar vardır! Ve karnı bükülgen ve, ya Allah! İğ gibi ince bir boya doğum sağlar! Kalçasına gelince...

“Kalçası! He, hey! Hatırlayınca titriyorum! Öylesine ağır bir kütledir ki, sahibini, ayağa kalkmak istese oturmaya, yatınca kalkmaya zorlar! Ve ey hanımım, sana ancak şairin şu sözleriyle onun hakkında bir fikir verebilirim:

“Gösterişli ve şatafatlı kıcı, destek oluşturduğundan daha narin bir gövdenin özlemindedir!

“Benim için olduğu kadar onun için de sürüp giden bir işken-ce ve heyecan nesnesidir, çünkü ayağa kalkınca onu oturmaya zorlar ve onu düşününce zebbimi daima ayağa kaldırır!

“Kalçaları böyledir işte! Ve onlardan, övünülecek iki beyaz mermer halinde tıkız oyluk çıkar; sonra da bacaklar, kibar ayaklar üzerindeki o kadar ağırlığı nasıl taşıdığına akıl erdiremediğim ayaklar gelir.

“Orta yerdeki organına ve onun derinliğine gelince, onlardan söz ederken umutsuzluğa düşerim; yine de birinin mükemmel, öbürünün eksiksiz olduğunu söyleyebilirim. Şimdilik dilimin sana açıklayabileceği şeyler bu kadar! Ellerimle tarif etmeye kalksam da, anlattıklarımın görkemini gereğince değerlendirmem mümkün değil!

“Ve ey Meymune, Şah Gayyur’un kızı Sitti Bûdur adlı bu genç hatunun durumu aşağı yukarı böyledir, işte!”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça öyküsünü anlatmayı ertelemiş.

Böylece yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Ve Şah Gayyur’un kızı Bûdur Hatun adlı genç kızın durumu aşığı yukarı böyledir, işte!

“Ama aynı zamanda ey Meymune, şunu da söylemem gerekir ki, Şah Gayyur, sana sadece üstün niteliklerini saydığım kızı Sitti Bûdur’u çok severmiş ve de öylesine canlı bir sevgiyle ki, ona her gün bir başka oyalama türü bulmak yaşamının tek zevki olmuş. Ama, bir süredir, onun için, her türden eğlentiye deneyip bitirmiş bulunuyor, göz kamaştıran saraylar yaptırarak ona değişik sevinçler sağlamayı düşünüyormuş. Bir seri halinde yaptırmayı düşündüğü bu saraylardan yedisini inşa ettirerek işe başlamış; bunlardan her biri ayrı üslupta ve ayrı ayrı değerli malzemeden yapılmış imiş. Gerçekten, ilk sarayı tüm olarak billurdan, ikincisini yarı saydam kaymak taşından, üçüncüsünü porselenden, dördüncüsünü tüm olarak mozaik ve değerli taşlardan, beşincisini gümüşten, altıncısını altından ve yedincisini de tüm olarak inci ve elmaştan yaptırmış. Ve Şah Gayyur, her sarayı, inşa edildikleri tarza en iyi uyan süslemelerle donatmaktan geri kalmamış; orayı en hoş oturulacak yere dönüştürecek şeylerle, örneğin havuzlar ve bahçelerle donatmış.

“Ve işte, kızı Bûdur Hatun’u eğlendirmek için, onu her yıl bir başka sarayda oturtur; böylece bıyacak zaman bulamamasına ve araya yorgunluk girmeden bir zevkten ötekine geçmesine olanak sağlamış. Ve bunca güzelliğin ortasında genç kızın güzelliği de, öylesine gelişmiş ve üstün bir düzeye gelmiş ki görünce ben de büyülendim! İşte böyle olunca ey Meymune, Şah Gayyur’un ülkesinin yöresindeki ülkelerin şahlarının, görkemli kalçaları olan bu genç kızla evlenmek için ateşli arzular beslemelerine hiç şaşmamak gerek!

“Bununla birlikte, sana, onun bekâreti üstüne güvence vermekte acele etmeliyim; çünkü bugüne kadar babasının kendisine aktardığı tüm önerileri dehşetle reddetmiş; ve her seferinde, yanıt olarak, sadece ‘Ben kendimin sultanı ve tek sahibiyim! İpekli kumaşların dokunuşuna bile güç katlanan bedenime bir erkek bedeninin sürtünmesini görmeye nasıl katlanırım?’ dermiş.

“Şah Gayyur da, Bûdur’a karşı gelmektense ölmeyi yeğ tuttugundan, ona hiç ses çıkarmaz; ve de komşuları şahların, kendi ülkesinin çok uzaklarından bu maksatla gelen emirlerin dilek-

lerini geri çevirmek zorunda kalmış! Hatta bir gün ötekilerden daha genç ve daha kudretli genç bir şah, birçok nişan armağanıyla birlikte onu istemeye gelince, Şah Gaiyyur ona bundan söz eder etmez; bu kez de aşılanmış gibi sitemlerde bulunmuş ve 'Bu bitmez işkenceleri ortadan kaldırmak için, anlıyorum ki, bana yapacak tek bir şey kalıyor: Şuradaki kılıcı alıp sivri ucunu yüreğime bastırarak sırtımdan çıkarmalıyım! Vallahi! Başvuracak başka kurtuluş yolu yok!' diye haykırmış. Ve gerçekten kendi üzerinde bu şiddetli davranışı yerine getirme niyeti belli olunca, Şah Gaiyyur öylesine korkmuş ki, dilini tutmuş, ellerini silkelemiş ve gözlerini, beyazını ortaya çıkararak döndürmüş; ve hemencecik Bûdur'u, biri kendi sultanası olan çok bilge ve deneyimli on kadına emanet etmiş. Ve o andan başlayarak on yaşlı kadın onu bir an bile terk etmemiş ve dairesinin kapısını da nöbetleşe gözetlemişler.

"Ve işte, ey Meymune efendimiz, şimdi durum böyle... Ben de her gece gidip hatunun güzelliğini seyretmekten kendimi alamıyorum ve onun görkemli güzelliği karşısında duygularımı geliştiriyorum. Ama, inan ki, üzerine binip eşsiz kalçalarından büyük bir zevk alma ayartılarından da kendimi zorla alıkoyuyorum; ama gerçekten, bu kadar güzel korunmuş bir görkemliliğe, sahibinin rızası olmadan saldırmanın yazık olacağını düşünüyorum. Yalnız, ey Meymune, onu geceleyin uyurken, gizlice seyrediyor, örneğin iki gözünün arasından, hatırı sayılır bir istek bunu şiddetle yapmaya beni itiyorsa da, yavaşça öpüyorum. Kendimi tutuyor, bu kıza zarar vermektense tüm olarak yoksun kalmayı yeğliyorum.

"Sana benimle birlikte gelip hiç kuşkusuz seni büyüleyecek ve üstün nitelikleri başını döndürecek olan dostum Bûdur'un güzelliğini görmeni öneriyorum, bana güvenmeni dileyerek... Haydi ey Meymune, Şah Gaiyyur'un ülkesine gidelim! Sitti Bûdur'un güzelliğine hayran olalım!"

Hızlı Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş ifrit işte böyle konuşmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve adeti gereği yavaşça susmuş.

Ama yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Hızlı Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş ifrit işte böyle konuşmuş.

Genç ifrite Meymune bu öyküyü işitince, yanıt verecek yerde, alaycı bir gülüş tutturmuş, ifritin karnına kanadıyla vurarak yüzüne tükürmüş ve ona “Bu sidikli kız hakkındaki görüşlerinle pek iğrençsin! Kendi kendime senin benimle nasıl böyle konuşmaya cesaret edebildiğini soruyorum! Oysa, şunu iyi bil ki, bu kız benim sevdiğim gençle bir an bile karşılaştırılmayı kaldıramaz!” demiş. İfrit de yüzündeki tükürüğü silerek “Ama, ey efendim, ben senin genç dostunun varlığından bütünüyle habersizim ve senden özür dileyerek, benim hatunumun güzelliğine denk bir durumu olmadığından hiç kuşku olmasa da, onu görmekten başka çare de göremiyorum!” demiş. Bunu duyan Meymune “Sen susar mısın alçak! Ben sana dostumun o denli güzel olduğunu söylüyorum ki, onu rüyada bile gör-sen, sara nöbetine tutulursun ve bir deve gibi ağzından salyalar saçarsın!” diye haykırmış. Dehnaş da “Ama nerededir ve kimdir bu kişi?” diye sormuş. Meymune “Ey alçak, bil ki o da senin hatununla aynı durumdadır. Benim yeraltı meskenimin bulunduğu yerin üstündeki kulede hapsedilmiş bulunuyor. Ama sakın gidip ben yanında olmadan onu seyredebilme ümidine kapılma; çünkü ben senin bayağılığını bilirim ve sana bir dervişin kıcının korunmasını bile emanet edemem! Ama ben kendim seni götürüp fikir edinmen için onu göstereceğim; yalnız şunu bil ki, gerçeğe karşı çıkıp yalan söyleme küstahlığını gösterir-sen, gözlerini çıkarır ve seni ifritlerin en sefili yaparım! Dahası, eğer benim dostumun senin hatunundan daha güzel olduğu anlaşılırsa, bana büyük bir haraç ödeyeceksin! Ve dürüst olmak için, ben de, tersi durumda sana haraç vermeyi kabul ediyorum!” demiş. Dehnaş da “Bu koşulu kabul ediyorum. Gel benimle, babası Şah Gayyur’un ülkesinde Sitti Bûdur’u görelim!” diye haykırmış. Ama Meymune “Ayağımızın altında bulunan kuleye gitmek daha az vakit alır; ilkin gidip benim dostumun güzelliğini değerlendirelim! Sonra bir de karşılaştırma yaparız!” demiş. Bunun üzerine Dehnaş “İşittim ve itaat ettim!” cevabını vermiş. Ve hemen ikisi birden göğün yüksekliğinden, doğru bir çizgi izleyerek kulenin tepesine inip pencereden içeri, Kamerü’z-Zaman’ın odasına girmişler.

O zaman, Meymune, Dehnaş ifrite “Sakin kıpırdama! Ve de özellikle uygun biçimde davran!” demiş. Sonra uyuyan gence yaklaşmış ve o sırada üstünü örten örtüyü kaldırmış. Sonra da Dehnaş’tan yana dönmüş ve ona “Bak, ey alçak! Ve de boylu boyunca yere devrilmemek için dikkat et!” demiş. Dehnaş da başını uzatmış ve şaşkınlıkla donakalmış, sonra yeniden boynunu uzatmış, güzel delikanlının yüzünü ve bedenini uzun uzun incelemiş, sonra da başını sallamış ve “Ey hanımım Meymune, şimdi senin, dostunun güzellikten yana eşsiz olduğunu düşünmekle ne denli bağışlanabilir olduğunu anlıyorum. Çünkü, gerçekten, hiçbir delikanlının bedeninde bu kadar eşsiz bir güzellik görmedim ben; ve sen benim insanoğulları içinde en güzellerini tanımış olduğumu bilirsin! Ama, ey Meymune, onu imal etmiş olan kalıp bir dişi örnek de ortaya koymadan kırılmaz; bu da tastamam Büdur Hatun’dur!” demiş.

Bu sözleri duyan Meymune, Dehnaş’ın üzerine saldırmış ve başına indirdiği kanat darbeleriyle bir boynuzunu kırmış ve ona “Ey ifritlerin içinde en çirkin olanı, senin hemen şimdi Şah Gay-yur’un ülkesine, Sitti Büdur’un sarayına gidip Büdur Hatun’u buraya getirmeni emrediyorum; çünkü bu küçük kızın yanına sana eşlik ederek gitme rahatsızlığına katlanmak istemiyorum. Bir kez sen onu buraya getirince, kendisini benim genç dostumun yanına yatırınız ve kendi gözlerimizle karşılaştırma yaparız. Ve de çabuk geri dön Dehnaş; yoksa, gövdeni parçalar, sırtlanlar ve kargalar yesin diye kırlara fırlatırım!” diye haykırarak. Bunun üzerine Dehnaş ifrit, kırlan boynuzunu yerden almış, inleyerek ve kıcını kaşıyarak oradan uzaklaşmış. Sonra uzayı mızrak gibi delerek geçmiş ve bir saatlik bir sürede yükü sırtında geri dönmekte gecikmemiş.

Dehnaş’ın sırtında uyumuş olan Hatun’un üstünde sadece bir gömlek varmış ve içinde beyaz bedeni çırpınmaktaymış. Ve çeşitli renkte ipek ipliklerle ve altın tellerle nakışlanmış bu gömleğin geniş yenlerinde birbirine hoş bir şekilde bağlanmış harflerle şu şiir yazılı imiş:

Hayranlarına, “Evet” anlamında bir bakış fırlatmasından onu alıkoyan üç şey vardır. Bilinmeyen korkusu, bilinenin dehşeti ve onun güzelliği!

Bunu gören Meymune, Dehnaş'a "Öyle sanıyorum ki sen yolda bu kızla biraz oyalanmışsın, çünkü geç kaldın! Çin'in dip taraflarındaki Haledan ülkesine gidip en kestirme yoldan dönmek için yetenekli bir ifrit bir saat bile harcamaz! Zarar yok! Ama bu küçük kıızı, dostumun yanına uzatmakla acele et ki incelememizi yapalım!" demiş. Dehnaş ifrit de, sonsuz bir dikkatle hatunu yavaşça yatağın üzerine uzatmış ve üzerinden gömleğini sıyırmış.

Gerçekten genç kız çok güzelmış ve tıpkı Dehnaş ifritin tanımladığı gibi imiş. Meymune de inceleyerek iki genç arasındaki benzerliğin, ikiz olduklarını sandırarak kadar kusursuz olduğunu anlamış; aralarındaki ayrım, sadece göğüslerindeki ve bedenlerinin orta yerindeki organlardaymış. Ama ikisinde de aynı ay gibi yüz, aynı usul boy, aynı yuvarlak ve zengin kalça varmış; yine fark etmiş ki, şayet genç kız, bedeninin orta yerinde delikanlının süsünü oluşturan organdan yoksunsa da, kendi kazancına sayılacak olan ve cinsiyetini vurgulayan göğsündeki hoş görünümlü iki meme başıyla donanmış bulunuyormuş.

Bunun üzerinde Dehnaş'a "Anlıyorum ki, bir an için dostlarımızın birinin diğerinden üstünlüğünü kabulde kararsızlık gösterilmesi mümkündür; ama, aynı eşitlikte güzellik taşıdıklarını söylemek için ya kör ya da senin gibi budala olmak gerek çünkü bunların biri erkek, öbürü de dişidir; ve de erkek daima kadından üstündür! Sen ne dersin, ey alçak?" demiş. Ama Dehnaş "Ben, bildiğim şeyi iyi bilirim; ve gördüğümü iyi görürüm; ve zaman gözümle gördüğüm şeyin tersini bana inandıramamıştır! Ama, ey hanımım, sen benim yalan söylememi istiyorsan, seni memnun etmek için yalan söyleyeyim!" diye yanıtlamış.

İfrite Meymune, Dehnaş'ın bu sözlerini işitince, öylesine bir hiddete kapılmış ki, çılgın kahkahalar atmış. Ama basit bir incelemeyle işin içinden çıkılamayacağını anlayınca, inatçı Dehnaş ile uyuşmak üzere, ona "İkimizden hangimizin haklı olduğunu anlamak için belki bir yol vardır; o da esinlenmemize başvurmaktır! İçimizden hangimiz beğendiğimiz kişiyi övmeye en iyi şiiri söylerse, kuşkusuz gerçeği kendi yanında bulacaktır! Buna katılıyor musun: Yoksa sen sadece yürek inceliği bulunanlara özgü bu nitelikten yoksun musun?" demiş. Ama Dehnaş ifrit "Bu, tam anlamıyla benim de sana önermek istediğim

şeydir! Çünkü babam Şamhuraş bana şiirsel düzenlemeler yapma kurallarını ve en güzel uyum içinde yeğni dizeler söyleme sanatını öğretti. Ama öncelik sende, ey büyüleyici Meymune!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Meymune uyuyan Kamerü'z-Zaman'ın yanına yaklaşmış ve dudaklarının üzerine eğilip onu yavaşça öpmüş ve elleri saçlarında ona bakarak şu dizeleri söylemiş:

Ey dalların esnekliğini aktardığı, yaseminlerin demetlerini sunduğu aydınlık beden! Hangi bakirenin bedeni seninki gibi koku saçar? Gözlerine elmaslar ışığını vermiş; gece yıldızlarını saçmıştır; hangi kadının gözü seninkiler kadar ateşlidir?

Ağzının kokulu baldan da tatlı öpüşü! Hangi dişinin öpüşü sendeki tazeliğe ulaşabilir?

Oh! Saçını okşamak, etinin üzerinde etimin titrediğini duymak; sonra da gözlerinde yıldızların yükseldiğini görmek ne güzel!

Dehnaş ifrit, Meymune'nin bu dizelerini duyunca, ifritenin yeteneğine duyduğu saygı kadar, duygularını en uygun ölçeklerde vermiş olmasından dolayı da kendinden geçmenin sınırlarına ulaşırçasına kendinden geçmiş; sonra çırpınmanın son sınırına yaklaşırçasına çırpınmış; ama sonra o da dostu Bûdur'un üzerine, açık göğüslerine doğru eğilmiş ve incitmeyen bir okşayışla dokunmuş; ve onun büyüünden esinlenerek ve de ona bakarak şu dizeleri okumuş:

Şam'ın mersinleri, ey genç kız, gülerken ruhumu şenlendirirler; ama senin güzelliğin...

Bağdat'ın gülleri, ay ışığında ve şebnemle beslenmiş olarak güldüklerinde ruhumu sarhoş ederler; ama senin çıplak dudakların...

Senin çıplak dudakların, ey sevgili ve çiçek açmış güzelliğin, gülümsediklerinde beni deli eder! Ve geri kalan her şey gözden yok olur!

Meymune bu güzelim gazelciği işitince, Dehnaş'ta bunca çirkinliğe karşın bunca yeteneğin nasıl bulunduğuna...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu güzelim gazelciliği işitince, Dehnaş'ta bunca çirkinliğe karşın bunca yeteneğin nasıl bulunduğuna çok şaşmış; ve kadın olmasına karşın, belli ölçüde anlayışla donanmış olduğundan, Dehnaş'a bununla ilgili iltifatlarda bulunmayı savsaklamamış; o da buna çok sevinmiş. Ama Meymune ona "Gerçekte, ey Dehnaş, bu garip görünüşün altında oldukça ince bir ruhun olmakla birlikte ne şiir sanatında alabildiğine marifet sahibi olduğuna hükmet ne de Sitti Büdur'un Kamer'üz-Zaman'dan daha güzel olduğuna!" demiş. Dehnaş da, bozulur gibi "Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" diye haykırmış. Kız da "Evet, öyle!" demiş. İfrit "Ben sanmıyorum!" demiş. Kız "Al öyleyse!" diyerek bir kanat darbesiyle gözünün üstüne vurmuş. İfrit "Bu, hiçbir şey kanıtlamaz!" demiş. İfrite, "Al kıcıma bak, öyleyse!" deyince de "Pek de cılızmış!" yanıtını vermiş.

Bu sözleri duyunca, iki kat hiddetlenen Meymune, Dehnaş'ın üzerine atılmak ve ona gerçekten müthiş bir kötülükte bulunmak istemiş; ama durumu hemencecik fark eden Dehnaş pire kılığına girmiş ve sessizce iki gencin yatmakta olduğu yatağa gizlenmiş, Meymune de onları uyandırmaktan korkarak bir çözüm bulmak üzere Dehnaş'a, bir kötülük yapmayacağına dair yemin etmek zorunda kalmış; ve Dehnaş, bu yemin karşısında, kendini korumaya özen göstererek yeniden eski şekline dönmüş. Bunun üzerine Meymune, ona "Dinle beni Dehnaş, ben bu tartışmayı sona erdirmek için bir üçüncü kişinin hakemlik etmesinden başka çözüm yolu göremiyorum!" demiş. O da "Bence de uygun!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Meymune, ayağıyla yeri tepmiş, açılan topraktan müthiş çirkinlikte korkunç bir ifrit çıkmış. Başında her biri dört bin dört yüz seksen arış¹ uzunlukta altı boynuzu, ayrıca

1 Arış: Dirsekten orta parmağın ucuna değin uzunlukta eski bir ölçü (Â.Ş.O.)

aynı uzunlukta üç çatal kuyruğu varmış, topal ve kamburmuş; ve gözleri burnunun olması gereken yerde, yani yüzünün tam ortasındaymış; iki kolundan biri beş bin beş yüz elli beş arış, öteki sadece yarım arış boyundaymış; kazandan daha geniş olan ellerinin uçları da arslan pençesi şeklindeymiş; ve tahtadan nalınlara sokulu ayakları topallıyor; ve bir filinkinden kırk kez büyük olan zebbi bacaklarından sarkıyor ve zaferle ortaya çıkıyormuş! Ona İblis Ebu Hanfaş'ın oğlu Kaşkaş bin Fahraş bin Atraş derlermiş.

Toprak yeniden kapandığında, Kaşkaş ifrit, Meymune'yi görmüş ve hemen önünde yere kapanmış, kollarını birbirine kavuşturarak alçakgönüllükle önünde durmuş ve ona "Ey efendimiz Dimriyat Şah'ın kızı Meymune, ben senin buyruklarını bekleyen kölenim!" demiş. O da "Kaşkaş, istiyorum ki, şu kötü Dehnaş ile aramızda çıkan tartışmada hakem olasın! Şöyle şöyle bir durum var. Şu yatağa baktıktan sonra tam bir tarafsızlıkla, benim dostumun mu yoksa şu genç kızın mı daha güzel olduğunu söyle!" demiş. Bunun üzerine Kaşkaş, başını iki gencin sessizce ve çıplak yatmakta olduğu yataktan yana çevirmiş ve onları görünce öylesine bir heyecana kapılmış ki, sol eliyle başının üzerine kadar dikilen organını kavramış, sağ eliyle de üç çatal kuyruğunu tutarak raksetmeye koyulmuş. Bundan sonra Meymune'ye ve Dehnaş'a "Vallahi! Dikkat ederek, bunların cinsiyetlerinin ayrılığı dışında güzellikte birbirine denk olduklarını görüyorum! Bununla birlikte, aradaki uzlaşmazlığı gidermek için bir çözüm yolu biliyorum!" demiş. Onlar da "Nedir bu, çabuk söyle bize!" demişler. Kaşkaş "Ama önce izin verin de beni bunca heyecanlandıran şu kız üstüne bir şarkı söyleyeyim!" cevabını vermiş. Meymune "Bunun için zaman yok. Ama şu delikanlı için bir şey söylemek istiyorsan, o başka!" demiş. Kaşkaş da "Bu biraz olağandışı bir şey olur!" deyince; Meymune "Yine de sen bir şeyler söyle, yeter ki söylediklerin kısa ve doğru olsun!" diye yanıtlamış. Bunun üzerine Kaşkaş şu karmaşık ve güç anlaşılır dizeleri okumuş:

Delikanlı, sen bana, tek bir aşkla bağlanınca, çabalar ve kaygıların ateşi söndüreceğini hatırlatıyorsun! Ey kalbim, dikkatli ol!

Bakir dudaklardaki öpücüklerin tadını sev; ama gelecekte uygun bir fırsat yakalarsan, çıkış kapısını asla paslandırma: tuz tadı, kolay kazanılmayan dudaklarda lezzetlidir!

Bunu duyan Meymune, ona “Seni anlamak için kafa yormayacağım. Ama gerçeğin nerede olduğunu bilmenin yolunu söyle bize!” demiş. İfrit Kaşkaş da, ona “Fikrimce, tutulacak tek yol, birbirini ardından onları uyandırmak. Bizim kendilerine görünmediğimiz bir sırada, ikisinden hangisi arkadaşının büyüüne kapılıp ötekine daha ateşli bir sevgi gösterisinde bulunur ve davranışlarında ve hareketlerinde daha büyük bir tutku gösterirse, onu tutanın bahsi yitirdiğine karar verebilirsiniz” demiş. İfrit Kaşkaş’ın bu sözleri üzerine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İfrit Kaşkaş’ın bu sözleri üzerine, Meymune “Ne harika fikir!” diye haykırmış. Dehnaş da aynı şekilde “Çok iyi bir fikir bu!” diye bağırmış. Ve hemen yeniden, ama bu kez güzel Kamerü’z-Zaman’ın boynunu ısırarak üzere, pire haline geçmiş.

Oldukça şiddetli olan bu ısırma üzerine, genç sarsılarak uyanmış ve elini ısırılmış bulunan yere götürmüştü; ama doğallıkla bir şey yakalayamamış; çünkü Meymune’nin sessizce katlandığı tüm hakaretlerinin acısını bu yoldan biraz çıkarmış olan ayağına tez Dehnaş, olup biteceğe tanık olmak için hemen göz görünmez ifrit haline dönmüş.

Olup bitenler de hayret uyandıracak şekilde gelişmiş.

Gerçekten, Kamerü’z-Zaman, hâlâ uykusu dağılmamış olarak, pireyi yakalayamadığı elini aşağı indirirken, bu el, tam da genç kızın çıplak kalçaları üzerine düşmüştü.

Bu tatlı dokunuş üzerine, genç adam gözlerini açmış, ama duyduğu heyecandan hemen tekrar kapamış. Ve yanı başındaki tereyağından yumuşak bedeni ve misk kokusundan hoş soluğu duyumsamış. Son kerteye ulaşmış ama yatıştırılmaz olan şaşkın-

lığı içinde, başını kaldırarak yanı başında uyuyan bu bilinmeyen genç kızın güzelliğini seyretmeye başlamış.

Dirseğini yastığa dayayarak ve cinselliğe karşı o güne kadar duyduğu nefreti anında unutarak büyülenmiş gözlerle genç kızın üstün niteliklerini tüm ayrıntılarıyla izlemeye koyulmuş. Onu ilkin, üzeri güzel bir kubbeye örtülü güzel bir hisara, sonra bir inciye, daha sonra da bir güle benzetmiş; çünkü kadınlara göz atmayı hep reddettiğinden ve onların biçimleri ve zarafetlerinin cahili olduğundan ilk bakışta doğru dürüst kıyaslamalar yapamıyormuş. Ama sonunda son kıyaslamasının en doğrusu olduğunu anlamakta gecikmemiş; ikinci kıyaslamasını hoş, ilk kıyaslamasını ise gülünç bulmuş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman gülün üzerine eğilmiş ve etinin kokusunu çok tatlı bulmuş; öylesine ki burnunu yüzünün her yanına sürterek dolaştırmış. Bu ona o kadar hoş gelmiş ki, kendi kendine “Bir dokunsam nasıl olur, acaba?” düşüncesine kapılmış. Ve parmaklarını incinin çevresinde dolaştırmış ve bu dokunuşun onu ateşlere saldırdığını ve bünyesinin şu ya da bu yanında kıpırtılar ve çarpıntılar uyandırdığını fark etmiş; ve böylece birdenbire uyanan özgürce doyum sağlama ihtiyacını şiddetle duymuş. Ve de “Her şey Tanrı'nın iradesiyle olur!” diye haykırmış; ve Bûdur ile çiftleşmeye niyet etmiş.

Sonra genç kızı kollarına alarak “Ayağında içdonunun olmaması garip!” diye düşünmüş. Onu bir o yana, bir bu yana çevirmiş ve eliyle yoklamış, sonra, hayranlıkla “Ya Allah! Bu ne iri kalçalar böyle!” diyerek haykırmış. Sonra karnını okşamış ve “Bu, bir yumuşaklık harikası!” diye haykırmış. Sonra kızın memelerini yoklamış, eline alıp okşamış ve iki elini bunlarla doldurmuş; sonra bir şehvet titreyişiyle “Vallah! Her şeyi olanca tadıyla tatmak için onu kesinlikle uyandırmalıyım! Ama ona bunca dokunduğum halde, nasıl oluyor da hâlâ uyanmamış bulunuyor?” diyerek haykırmış.

Oysa, kızı uyandırmaktan alıkoyan, Dehnaş ifritin, Kamerü'z-Zaman'ın işini kolaylaştırmak için onu böylesine ağır bir uykuya daldırma iradesiymiş.

Kamerü'z-Zaman dudaklarını Sitti Bûdur'un dudakları üzerine koymuş ve onları uzun bir öpücükle öpmüş; kız uyanmadı-

ğından ikincisi ve üçüncü kez öpmüş; ama ondan en küçük bir heyecanlanma belirtisi görmemiş. Bunun üzerine kendi kendine konuşarak “Ey kalbim! Ey gözüm! Ey ciğerim! Uyansana! Ben Kamerü’z-Zaman’ım!” demiş. Ama genç kız en ufak bir kıpırtı göstermemiş.

Bunun üzerine Kamerü’z-Zaman, çağrısının yararsızlığını görerek kendi kendine “Vallahi! Artık daha fazla bekleyemem! Ona sahip olmam, tüm varlığımla içine dalmam gerek! Uyurken bunu sağlayabilir miyim, bir bakacağım!” demiş.

Hepsi bu kadar! Meymune, Dehnaş ve Kaşkaş da onu izliyorlarmış. Meymune, kendince meraklanmaya ve başarısızlık halinde, bunun sayılamayacağını iddia etmenin bir yolunu bulmaya hazırlanıyormuş!

Böylece, Kamerü’z-Zaman sırtüstü yatmakta olan genç kızın üzerine uzanmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

Böylece, Kamerü’z-Zaman sırtüstü yatmakta olan ve üzerinde dağınık saçlarından başka bir şey bulunmayan genç kızın üzerine uzanmış; onu kollarıyla sarmış; yapmak istediği şeyin ilk denemesini yapmaya kalkışmış; ama birdenbire irkilerek kollarını çözmüş ve başını sallayarak “Kuşkusuz bu genç kıızı yatağıma sokarak kadınların bende yaratacağı etkiyi denemek isteyen babamın marifetidir bu durum; herhalde kendisi de şu duvarın ardında gözünü bir deliğe uydurarak bunun başarı sağlayıp sağlayamayacağını görmek için beni izlemektedir. Sonra da yarın yanıma gelecek ve bana ‘Kamerü’z-Zaman, sen evlenmekten ve kadınlardan nefret ettiğini söylüyordun! Peki, bu gece o genç kızla neler yaptın bakalım? Ah! Benim bütün mutluluğumun ardılımlı sağlamak ve tahtımın çocuklarıma geçmesini görmek olduğunu bildiğin halde, evlenmek istemiyor, ama gizlice pekâlâ zina işliyorsun!” diyecek. O zaman bana herkes bir hilekâr ve yalancı gözüyle bakacak! İyisi mi ben bu gece duyduğum bunca arzuya karşın çiftleşmekten kaçınayım, yarına kadar bekleyeyim;

o zaman da bu güzel kızla beni evlendirmesi için babama ricada bulunayım! Böylece babam mutlu olur ve ben de arzumca bu kutsanmış bedene sahip olurum!” diye düşünmüş.

Ve orada, müthiş tedirginlikler duymaya başlamış olan Meymune'nin büyük sevincine karşılık, delikanlının çiftleşeceğini sanarak, sevincinden oynamaya başlamış bulunan Dehnaş'ın hatırı sayılır düş kırıklığına uğramasına neden olacak şekilde Kamerûz-Zaman bir kez daha Sitti Bûdur'un üzerine eğilmiş ve onu ağzından öptükten sonra, üzerine elmas kakılmış güzel bir yüzüğü küçük parmağından çıkararak genç kızın küçük parmağına geçirmiş ve bundan böyle onu nişanlısı olarak düşünmüş. Kendisine ait yüzüğü genç kızın parmağına geçirdikten sonra da, büyük bir pişmanlık duymasına karşın, sırtını çevirip uyumakta gecikmemiş. Genç kızın parmağındaki yüzüğü de çıkararak kendi parmağına takmış.¹

Bunu gören Meymune çok sevinmiş. Dehnaş ise perişan olmuş; ama Meymune'ye de “Bu, işin yarısı! Şimdi sıra sende!” demiş.

Bunun üzerine Meymune hemen pire kılığına girmiş ve Sitti Bûdur'un kalçası üstüne sıçramış, oradan da göbek deliğinin üstüne; oradan da dört parmak aşağıda güller vadisinin üstündeki küçük tepeciğe ulaşıp tüm kıskançlığını ve öcünü topladığı tek bir ısırıyla genç kızın canını acıtarak, gözlerini açmasına ve iki elini önüne götürerek şiddetle kıcıstı oturmasına neden olmuş! Yanıbaşında yan yatmış bir genç adamın varlığını fark edince müthiş bir korku ve şaşkınlık feryadı koparmış. Ama, ona doğru fırlattığı ilk bakışla birlikte, korkusunun hayranlığa, hayranlığının zevke ve zevkin de onu çılgınca saran bir sevince dönüşmesini engelleyememiş.

Gerçekten, ilk korkusu geçince “Bahtsız Bûdur, can ve onun sonsuza dek tehlikede! İşte yatağında, bugüne kadar hiç görmediğin genç bir adam yatıyor! Nasıl bir gözü peklik bu! Koşup gelmeleri ve onu pencereden ırmağa atmaları için haremağalarını çağıracağım! Yine de, ey Bûdur, bunun, baban tarafından seçilen kocan olmadığını kim bilebilir? Şiddete başvurmadan önce, ilkin ona dikkatle bak, ey Bûdur!” diye düşünmüş.

1 Öykünün akışına uygun olarak bu cümle metne tarafımdan eklenmiştir (Â.Ş.O.)

Ve işte o zaman Bûdur delikanlıya alıcı gözle bakmış ve onun güzelliğiyle gözleri öylesine kamaşmış ki “Ah! Yüreğim! Ne kadar kibar!” diye haykırmış. Ve o anda, kendini tümüyle kaptırarak, delikanlının uyurken gülümseyen ağzı üzerine eğilmiş ve dudaklarına bir öpücük kondurarak “Ne güzel şey Tanrım! Evet, şu uzanıp yatan genci koca olarak istiyorum! Babam onu bana tanıştırmaktan neden bu kadar çok gecikti acaba?” diye haykırmış. Sonra titreyerek, genç adamın ellerini kendi ellerinin içine almış ve “Ey kibar dost, ey gözümün nuru, ey ruhum, uyan! Gel, gel de beni kucakla! Gel sevgilim! Hayatım senin olsun! Uyan!” diyerek onu incitmeden uyandırmaya çalışmış.

Ama, Kamerü’z-Zaman, intikamcı Meymune’nin üzerine saçtığı büyü’nün etkisiyle, hiçbir uyanma belirtisi göstermemiş; genç Bûdur, bunun, çağrısına yeterince sıcaklık katmadığını düşünerek kendi kusuru olduğunu sanmış ve kendisini birilerinin seyrederip seyretmediğine aldırmaksızın, uyandığında çabucak sırtına giydiği ipek gömleği aralayarak, genç adamın koynuna girip onu kollarıyla sarmış ve kalçalarını onunkilerle sıkı sıkıya sarmış; ve kulağına, çılgınca “Haydi beni her şeyimle sar! Ne kadar uyumlu ve kibar davranacağımı göreceksin! İşte göğüslerimin nergisi ve karnımın çimliği! Bak ne kadar beğeneceksin! İşte ince okşayışlardan zevk alan göbek deliğim, gel onun zevkine ulaş! Ben de ilk beliren meyveleri tatmak istemez misin? Gece, oynamalarımız için yeterince uzun değil! Ve sabaha dek birbirimize ne zevkler veririz, kim bilir?..”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

“Ve sabaha dek birbirimize ne zevkler veririz kim bilir?” demiş.

Ama Kamerü’z-Zaman, hiç uyanmazcasına uykuya dalmış bulunduğundan, cevap vermemeyi sürdürmüş; bunu gören güzel Bûdur da, bir an için bunun kendisini şaşırtmak için delikanlının bir hilesi olduğunu düşünerek ve gizlice gülerek, ona “Haydi! Haydi genç dostum! Hile yapmayı bırak! Sakın benim

gururumu kırmak için bu dersleri sana babam öğretmiş olmasın! Bu gerçekten boşuna bir çaba! Çünkü senin güzelliğin, ey narin ve sihirli alageyik, beni aşk esirlerinin en uysalı yaptı zaten!” demiş.

Ama Kamerü’z-Zaman boyuna hareketsiz kaldığından, Sitti Bûdur, gittikçe daha fazla etki altında kalarak, yeniden “Ey güzelliğin hükümdarı! Bak, ben de güzel sayılırım; yöremde benim sakın ve soğuk güzelliğime hayranlık duyanlar soluk almaktadır! Ve sadece sen, Bûdur’un sakın bakışında alevler tutuşturmayı bildin! Ey tapınılası çocuk, artık uyanmaz mısın? Uyanmaz mısın artık, söyle bana! İşte ölecek gibi bir halde karşıdayım!” diye haykırmış.

Ve genç kız başını delikanlının kollarına dayamış, pek fazla incitmeden boynunu ve kulağını ısırmış; ama sonuç alamamış. Ve ilk kez ruhunda tutuşan aleve artık karşı duramayarak ellerini genç adamın bacakları ve kalçaları arasında dolaştırmış ve oraları o denli kaygan ve dolgun bulmuş ki, elinin bunların yüzeyinde dolaşmasını engelleyememiş. O zaman, rastlantısal olarak, yolu üzerinde, ara yerde, kendisi için yepyeni bir şeye ulaşmış ve gözleri hayretle açılıp bunun, elinin altında her an şekil değiştirmek- te olan bir niteliği olduğunu anlamış. İlkin pek korkmuş, ama gecikmeksizin onun neye yarayacağını kavramış; çünkü kadınlarda arzusunun belirmesi, erkeklerdekinden yoğundur ve zekaları güzelim organlar arasındaki ilişkileri kavramakta daha kıvraktır. Bunun üzerine, dudaklarıyla genç adamı olanca ateşiyle öperken, onun zebbini eliyle sarmış ve olacak olan olmuş.

Bundan sonra Sitti Bûdur uyuyan dostunu öpücüklerle donatmış; dudaklarının üzerinde öpülmedik yer bırakmamış. Sonra, bir parça ateşi yatışarak, ellerini tutmuş ve ayalarını birbiri ardından öpmüş, sonra onu göğsüne bastırarak kollarıyla boynunu dolamış ve cinsel organları karşılıklı bir durumda ve solukları birbirine karışmış olarak, bu kucaklaşma durumunda, gülümseyerek uykuya dalmış.

Bütün bunlar olup biterken, görünmeden onları izleyen ifritler hiçbir hareketi gözden kaçırmamışlar! Ve her şey böylece tartışmaya yer vermeden olup bitince, Meymune, sevincin doruğuna ulaşmış ve Dehnaş da, Bûdur’un ilgisini en ateşli şekilde belirtmekten geri kalmadığını söyleyip bahsi yitirdiğini de güç-

lük çıkarmadan kabul etmiş. Ama Meymune, *zaferinden* emin olunca, bağışlayıcı olmuş ve Dehnaş'a "Bahsi yitirmekle bana vereceğin şeyi sana bağışladım, ey alçak! Ve bundan böyle hava gezilerinde sana tüm güvenliğini sağlayacak özgür geçiş izni de veriyorum. Ama sakın bunu kötüye kullanma ve uygun biçimde davranmaktan sakın uzaklaşma!" demiş.

Bundan sonra genç ifrite, Kaşkaş'a dönmüş ve ona, kibarca "Kaşkaş, verdiğin fikirden dolayı sana çok teşekkür ederim. Bundan dolayı seni, ulaklarımın başkanı yaptım; ve bu kararımı onaylaması için babam Dimriyat'ı da göreceğim!" demiş. Sonra da "Şimdi ikiniz, genç kızı alarak onu çabucak babası El-Buhur ve El-Kusur hükümdarı Gayyur'un sarayına taşıyın! Gözlerimin önünde o denli çabuklukla gösterdiği gelişmeden sonra, ona dostluğumu verecek ve bundan böyle geleceğini garanti altına alacağım! Göreceksiniz bu kız güzel şeyler yapacak!" demiş. Ve iki ifrit de "İnşallah!" diye yanıtlamışlar. Sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve iki ifrit de "İnşallah!" diye yanıtlamışlar. Sonra yatağa yaklaşarak genç kızı kaldırıp omuzlarına yüklemişler ve onunla birlikte pek gecikmeden ulaştıkları Şah Gayyur'un sarayına uçmuşlar; ve onu yavaşça yatağına yatırıp her biri kendi yoluna gitmiş.

Meymune'ye gelince, dostunun gözlerini son bir kez öperek kendi kuyusuna dönmüş.

Ve işte bu üçlünün başından geçenler böyleymiş.

Kamerûz-Zaman'a gelince, sabahla birlikte, sonunda, başı hâlâ geceki serüvenle tutkulu olarak uykusundan uyanmış. Sağına dönmüş, soluna dönmüş; fakat genç kızı bulamamış. Bunun üzerine kendi kendine "Gördüğümün, beni denemiş olmak ve de evliliğe itmek için davranan babamın marifeti olduğunu anlamıştım. İyi bir oğul olarak, bekleyip, zamanı gelince onun onayını almalıyım!" demiş. Sonra kapıda yatan köleye seslenmiş; ve ona "Hey! Serseri, uyan!" diye haykırmış. Köle sıçrayarak ayağa kalkmış ve hâlâ yarı uykulu, efendisine çabucak ibrik ve leğen

getirmiş. Kamerü'z-Zaman da ibrik ve leğeni alarak ihtiyacını gidermek için helaya girmiş, özenle abdest alıp sabah namazını kılmuş; bir parça bir şeyler yedikten sonra oturup Kur'an'dan bir bölüm okumuş. Sonra sakın bir halle ve ilgisiz bir tavırla köleye "Savvab, gece gelen genç kıızı nereye götürdün?" diye sormuş. Köle afallayarak "Hangi genç kıızı, ey Kamerü'z-Zaman efendimiz?" diye sormuş. O da sesini yükselterek "Senin kıvırtmadan cevap vermeni istiyorum, rezil herif! Geceyi, yatağımda benimle geçiren genç kıızı nerede?" diye haykırmış. O da "Vallahi! Efendimiz, ben ne genç kıızı gördüm ne de genç oğlan! Zaten, ben burada, kapı önünde yatarken içeriye hiç kimse giremez!" diye cevap vermiş. Kamerü'z-Zaman da "Allah'ın belası haremağası, sen şimdi bana karşı çıkıyor ve kanımı kaynatıyorsun, ha? Ah! Alçak! Sana nasıl hile yapılacağını ve yalan söyleneceğini öğretmişler! Sana bir kez daha bana doğruyu söylemeni ihtar ediyorum!" diye haykırmış. Bunu duyan köle ellerini gökyüzüne kaldırarak "Allah tek yüce varlıktır! Ey Kamerü'z-Zaman efendim, bana sorduğundan hiçbir şey anlamıyorum!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman ona "Yaklaş yanıma alçak!" diye bağırarak. Ve haremağası yaklaşınca onu yere yıkıp ayağının altında öylesine çiğnenmiş ki haremağası yellenmiş! Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman onu tekmelerle yumruklarla yanı ölü haline gelinceye kadar dövmeyi sürdürmüş. Haremağası yanıt olarak anlaşılmaz feryatlar koparmaktan öte bir şey söylemeyince Kamerü'z-Zaman ona "Dur biraz!" demiş ve koşup kuyudan su çekmek için kullanılan kalın kenevir urganı getirerek kölenin koltuk altlarından geçirmiş; iyice düğümlemiş ve onu kuyunun deliğine getirip aşağı sarkıtmış ve tüm bedenini suya sokmuş.

Oysa, vakitlerden kış zamanıymış, su hoş olmadığı gibi, hava da çok soğukmuş. Haremağası çılgınca hapsi olarak af dilemeye başlamış. Ama Kamerü'z-Zaman, her defasında ona "Bana gerçeği söylemeden oradan çıkamazsın ve de boğulur gidersin!" diye haykırarak onu birkaç kez suya daldırıp çıkarmış. Bunun üzerine haremağası "Hiç kuşkusuz söylediğini yapacak!" diye düşünmüş ve "Ey Kamerü'z-Zaman efendimiz, çıkar beni buradan gerçeği söyleyeceğim!" demiş. Bunun üzerine emir onu kuyudan çıkarmış ve onun soğuktan çok, korkudan rüzgârdaki

bir karnış gibi titrediğini ve dişlerinin birbirine vurduğunu görmüş; üzerinden sular süzölür ve burnundan kan akarken nefret uyandıran bir görünümü varmış.

O an için tehlikeden kurtulmuş olmanın sevincini tadan haremağası, bir an bile yitirmeden emire “İlkin izin ver de gidip giysilerimi değıştireyim ve burnumun kanını dindireyim!” demiş. Kamerü’z-Zaman da ona “Defol! Ama zaman yitirme! Hemen geri dönüp bana bilgi ver!” demiş. Haremağası da koşarak çıkıp gitmiş; saraya ulaşarak Kamerü’z-Zaman’ın babasını bulmuş.

Şehriman Şah o anda “Ey vezirim, yüreğim oğlum Kamerü’z-Zaman’ın durumuyla tedirgin, çok kötü bir gece geçirdim. Narin yapıli oğlumun, berbat durumda olan bu eski kulede başına bir felaket gelmesinden korkuyorum!” demiş. Ama vezir ona “Merak etme! Orada ona hiçbir şey olmaz! Çalımlının yatışması ve gururunu terk etmesi için onun orada öylece kalması daha doğrudur” diyerek yanıt vermiş.

Ve tam o sırada haremağası perişan haliyle yanlarına girmiş ve şahın ayaklarına kapanarak “Ey sultanımız efendim! Felaket senin evine girmiştir! Efendim Kamerü’z-Zaman, bu sabah tamamen çıldırarak uyandı! Ve sana onun çılgınlığının bir örneğini vermek üzere bana, şu şu sözleri söylediğini bildiririm! Ve ben Vallahi! Emirın yanına ne bir genç kızın ne de bir genç oğlanın girdiğini gördüm!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca Şah Şehriman artık önsezilerinden kuşku duymamış ve vezirine “Allah belanı versin! Bu hata senindir ey köpeklerin veziri! Bana, yüreğimin ateşli olan oğlumu hapsedmek gibi uğursuz bir fikri veren sensin! Ah! Köpek soyu, ayağa kalk ve hemen gidip ne olup bittiğini öğren ve bana derhal hesap ver!” diye haykırmış.

Büyük vezir hemen huzurdan çıkmış; yanında haremağası olduğu halde, tedirginlikler içindeki köleden tüm ayrıntıları öğrenerek kuleye doğru yol almış. Son kertede önlemler aldıktan sonra vezir, ilkin başını, sonra da gövdesini sokarak ağır ağır odaya girmiş. Kamerü’z-Zaman’ı yatağında, sakın bir şekilde oturmuş, dikkatle Kur’an okurken görünce çok şaşırmış!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Kamerü’z-Zaman’ı yatağında sakın bir şekilde oturmuş, dikkatle Kur’an okurken görmüş. Yaklaşık en saygılı şekilde selam verdikten sonra, yatağının yanında yere oturmuş ve ona “Bu zift renkli haremağası bilsen bizi nasıl bir tedirginliğe uğrattı! Düşün bir kez: Bu orospu çocuğu, karmakarışık ve uyuz bir köpek halinde gelip senin önünde söylemeye utandığım şeyler söyleyerek bizi ürküttü! Sükûnetimizi öylesine bozdu ki, hâlâ gördüğünüz gibi helecan içindeyim!” demiş. Kamerü’z-Zaman “Gerçekte, sizin, beni tedirgin ettiği kadar, canınızı sıkmamıştır herhalde! Acaba size gelip ne anlattı?” demiş. Vezir “Allah gençliğini korusun! Allah anlayışını pekiştirisin! Allah ölçüsüz davranışlardan beni irak eylesin! Ve tatsız tuzsuz sözlerden dilini antsın! Bu ahlaksız herif senin birdenbire delirdiğini iddia ediyor; güya sen ona, geceyi bir kızla birlikte geçirdiğini, bunun etkisi altında bulunduğunu ve buna benzer saçma sapan şeyler söyleyerek onu dövdüğünü ve kuyuya sarkıttığını söylüyor! Ey Kamerü’z-Zaman efendimiz, bu sefil zenci adına ne büyük bir edepsizlik değil mi?” demiş.

Bu sözleri duyunca, Kamerü’z-Zaman, anlamlı bir edayla gülümüş ve vezire “Sen gevezeliklerini bitirdin mi pis ihtiyar, yoksa sen de mi hamam yerine geçecek olan kuyu suyundan yıkanmak istiyorsun? Sana bildiriyorum ki, babam ve sen sevgilimi, o güzel siyah gözlü gül yanaklı genç kızı ne yaptığınızı hemen söylemezsen, hilekârlığını bu haremağasından da ağır şekilde ödeyeceksin!” demiş. Bunun üzerine vezir, yeniden sonsuz bir tedirginliğin pençesine düşerek geri geri çekilmiş ve “Tanrı’nın adı senin üstünde ve yörende olsun! Ya Kamerü’z-Zaman! Neden böyle konuşuyorsun? Şayet hazımsızlık çekip de bir rüya gördüysen, lütfen onu çabucak kafandan at! Ya Kamerü’z-Zaman, gerçekten söylediklerin akli başında bir insanın söyleyecekleri şeyler değil!” demiş.

Bu sözleri duyan genç adam “Sana bunları kanıtlamak için ey Allah’ın belası şeyh, genç kızı kulaklarımla değil, şu ve şu gözlerim-

le gördüğümü ve vücudunun güllerine şu parmaklarımla dokunup onları şu burnumla kokladığımı söylerim. Şunu da al bakalım!” diyerek, vezire savurduğu bir baş vuruşuyla onu yere yıkmış sonra da vezirin oldukça uzun olan sakalını yakalayarak bileğine dolamış ve gücü elverdiğince, gittikçe artan vuruşlarla onu dövmüş.

Zavallı büyük vezir, sakalının bir bir yolunduğunu görünce, ruhu da kendisine veda ediyor sanmış ve kendi kendine “Şimdi galiba yalan söylemem gerekiyor! Bu genç delinin elinden kurtulmanın tek çaresi bu!” diye düşünmüş; ve ona “Ey efendimiz, seni aldattığım için özür dilerim. Fakat kusur, beni hemen astırmak tehdidi altında söz konusu genç kızın nereye konulmuş olduğunu açıklamamı kesinlikle yasaklayan babana aittir. Ama beni özgür bırakırsan, babana gider ve seni bu kuleden çıkarmasını rica ederim; ve senin bu genç kızla evlendirilmek istediğini anlatırım; hiç kuşkusuz bu haber onu sonsuz sevince boğacaktır!” demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman onu bırakmış ve kendisine “Bu durumda, çabuk git babama haber ver ve aldığın cevabı da hemen geri dönerek bana bildir!” demiş. Vezir özgür kalınca, hemen odadan fırlamış, kapıyı iki kez çevirdiği anahtarla kilitlemiş, kendinden geçmişcesine yırtık giysileriyle taht salonuna koşmuş.

Şah Şehriman vezirini bu acınacak durumda görünce, ona “Seni acınacak halde ve sarıksız görüyorum! Onuru kırılmış bir durumdasın! Anlaşılan başına hiç hoşla gitmeyecek haller gelmiş!” demiş. Vezir de “Benim başıma gelen, senin oğlunun başına gelene bakınca daha az can sıkıcı, ey şah!” demiş. Şah “Ne olmuş, anlatsana!” diye sorunca: “Kesinlikle delirmiş olduğu açıkça görülüyor!” cevabını vermiş.

Bu sözleri duyan şah, gözünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve “Allah yardımcım olsun! Çocuğumun uğradığı deliliğin ne biçim bir şey olduğunu bana anlat!” demiş. Vezir de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş. Ve şaha, yaşadığı sahnenin tüm ayrıntılarını, Kamerü’z-Zaman’ın elinden ne tarzda kurtulabildiğini de açıklayarak anlatmış.

Bunun üzerine, şah büyük bir hiddete kapılmış ve ona “Ey vezirlerin en uğursuzu! Bana getirdiğin bu haber senin başına

bedeldir! Vallahi! Eğer çocuğumun durumu gerçekten böyleyse, bu felaketin ilk nedeni olmuş olan o nefret uyandırıcı nasihatları bana vermiş bulunmanın ne demek olduğunu öğrenmen için seni en yüksek minarede çarımha germeliyim!” diye haykırmış. Ve vezir ardından gelirken, kuleye doğru ilerlemiş ve Kamerü’z-Zaman’ın bulunduğu odaya girmiştir.

Kamerü’z-Zaman babasının içeriye girdiğini görünce, onuru uğruna hemen ayağa kalkmış, yataktan sıçrayarak onun yanına gelmiş ve iyi bir oğul olarak elini öptükten sonra kolları önünde birbirine kavuşmuş olarak karşısında yer almış. Şah da, oğlunu bunca yumuşak başlı görünce çok mutlanmış ve kollarını boy-nuna sararak, gözleri sevinç yaşlarıyla dolu, onu, iki gözünün arasından öpmüş.

Sonra yatağın üzerinde onu yanına oturtmuş; ve de nefretle vezirden yana bakarak, ona “Şimdi vezirlerin içinde sonunculardan da sonuncu olduğunu anlıyorsun, değil mi? Nasıl gelip de bana oğlumun böyle böyle olduğunu söylersin ve yüreğime korku salar ve yüreğimi sızlatırsın!” demiş. Sonra da “Zaten şimdi sevgili oğlumun bana vereceği sağduyulu yanıtları kendi kulaklarınla işiteceksin!” diye eklemiş. Sonra baba sevgisiyle genç adama bakarak, ona “Kamerü’z-Zaman, bu günün hangi gün olduğunu biliyor musun?” diye sormuş. O da “Kuşkusuz! Cumartesidir!” diye yanıt vermiş. Şah, hiddet ve zafer dolu bir bakışla vezire bakmış ve “Duydun, değil mi?” demiş ve sonra sözünü sürdürmüştür.

“Ve yarın, Kamerü’z-Zaman, hangi günde olacağız, biliyor musun?” deyince oğlu “Kesinlikle!” yanıtını vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen sekizinci gece olunca, demiştir ki:

“Kesinlikle! Yarın pazar olacak! Sonra pazartesi; sonra da: salı, çarşamba, perşembe ve nihayet mübarek gün cuma!” demiş. Şah, mutluluğun doruğunda “Çocuğum, tüm kötü gözler senden ırak olsun! Bir de bana Arapçada içinde bulunduğumuz aya ne denir, onu söyle!” demiş. O da “Arapçada bu

aya Zilkade denir, sonra Zilhicce ayı gelir; sonra da Muharrem gelir; onu da Sefer, Rebiülevvel, Rebiülâhir, Cemaziyülevvel, Cemaziyülâhir, Recep, Şaban ve Ramazan, en sonra da Şevval izler!” diye yanıtlamış.

Bunu duyan şah, sevincin son sınırına ulaşmış ve oğlunun durumundan dolayı kaygıları dağılıp vezire doğru dönerek suratına tükürmüş ve ona “Senden gayrı deli yok burada! Allah’ın belası ihtiyar!” demiş. Vezir başını eğip cevap vermek istemiş; ama kendini tutup içinden “Hele işin sonunu bekleyelim!” demiş.

Bunu izleyerek şah oğluna “Evladım, biliyor musun ki, şu vezir ile şu ziftten dökülmüş haremağası bana gelip, şu şu sözleri taşıyıp bir genç kızın güya geceyi burada seninle geçirmiş olduğunu söylediler! Haydi onların yüzüne yalan söylediklerini haykır!” demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, acı bir gülüşle şaha “Baba, bil ki aslında benim artık bu denli uzayıp gitmiş olan şakalara katlanacak halim kalmadı! Lütfen, beni bu azaptan kurtar artık; bu konuda tek bir sözcük bile söyleme! Çünkü zaten bana çektiirmiş olduğun şeylerden bedenimde dayanacak güç kalmadı! Bununla birlikte, baba, artık sana itaatsizlik etmek istemiyorum; yataкта bana eşlik etmesi için yolladığın o güzel genç kıza evlenmeye boyun eğiyorum. Onu tam anlamıyla arzulanır buldum ve onun bir kez görünüşü kanımı hareketlendirdi!” demiş.

Oğlunun bu sözleri üzerine, şah “Tanrı’nın adı senin üzerinde ve yörende olsun, oğul! Seni kötülüklerden ve çılgınlıktan korusun! Ah! Oğlum, böyle bir dil kullanmak için nasıl bir kâbus gördün acaba? Dünün uzun süren gündüzü ve gecesinde ne yedin ki seni hazımsızlığa uğrattı ve beynine bu kadar kötü etki yaptı? Lütfen çocuğum, sakinleş! Bundan sonra kesinlikle sana karşı çıkmayacağım! Allah evliliğin, evlilik saatinin ve evlilikten bir daha söz edenin belasını versin!” diye haykırmış.

Bunun üzerine Kamerü’z-Zaman babasına “Sözlerin başım üzerinedir, baba! Benim üzerimde paylaşılmış bir eylemin izlerinden çok daha fazla etki bıraktığını sana kanıtlayacağım. Ama, ilkin bana, bu güzel kıza geçirdiğim serüvenle senin hiçbir ilişkin olmadığına dair yemin ver!” demiş. Şah Şehriman da “Musa ile İbrahim’in Tanrı’sı, barış ve sağlıkları için güvence olarak

yaratıkları arasına elçi olarak Muhammed'i gönderen Allah'ın yüce adına yemin ederim! Amin!" diye haykırmış. Kamerü'z-Zaman da "Amin!" diyerek onun sözünü tekrarlamış. Ama babasına da "Şimdi, genç kızı kollarıma alarak yaşadığım olayın kanıtlarını sana sunarsam, ne buyurursun?" diye sormuş. Şah da "Seni dinliyorum!" demiş. Kamerü'z-Zaman sözünü şöyle sürdürmüştü:

"Baba, eğer biri sana gelir de 'Geçen gece sıçrayarak uyandım ve benimle kan dökünceye kadar savaşmaya hazır birini karşımda gördüm. Bunun üzerine, delip geçmek niyetiyle olmadığı halde, kendime karşı, kılıcımı onun çıplak karnına daldırdım. Ve sabahleyin uyandığımda kılıcımın da kan ve köpüğe bulanmış olduğunu gördüm!" dese: Bu konuşmayı yaptıktan sonra sana kanlı kılıcını gösteren bu kimseye ne derdin sen, baba?" diye sormuş. Şah ona "Düşmanın gövdesini görmeden sadece kanın ortada olmasının, bir kanıtın yarısını oluşturduğunu söyledim ona!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman "Baba, ben de bu sabah uyandığımda karnımın alt yanını kan içinde gördüm: Şimdi bile helada bulunan leğen sana bunun kanıtını verecektir. Ama daha da inandırıcı olan kanıt olarak işte sana kızın yüzüğü! Benimki-ne gelince, gördüğün gibi, artık parmağımda yok!" demiş.

Bu sözleri duyunca şah, helaya koşmuş ve gerçekten söz konusu leğenin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Şah helaya koşmuş ve gerçekten söz konusu leğenin oldukça büyük miktarda kan içerdiğini görmüş ve kendi kendine "Bu, seviştiği dişinin harika bir sağlığı olduğunun, temiz ve soylu bir kanı bulunduğunun işaretidir!" diye düşünmüş. Sonra çabucak yine Kamerü'z-Zaman'ın yanına dönerek "Şimdi hele yüzüğü görelim!" diye haykırmış. Ve onu eline almış; evirmiş, çevirmiş; sonra da "Bu gerçekten kafamı karıştıran bir kanıt!" demiş. Ve bir saatlik bir süre hiçbir şey konuşmadan öylece kalmış. Sonra birdenbire vezirin üzerine saldırarak ona "Bütün bu karmaşık

işler senin başının altından çıkıyor pezevenğin oğlu!” diyerek haykırmış. Ama vezir şahın ayaklarına düşmüş ve Kutsal Kitap ve İman üzerine yemin ederek bu işle bir ilişkisi olmadığını söylemiş. Haremağası da aynı yemini etmiş.

Bunun üzerine şah, artık bütün olan bitenleri anlamaktan umudunu keserek oğluna “Bu gizi sadece Allah çözümleyebilir!” demiş. Ama Kamerü’z-Zaman, çok heyecanlanarak, ona “Baba, senden araştırma ve soruşturmalar yaparak anısı ruhumu heyecanlara boğan o çok hoş kızı bana bulmanı yalvararak istiyorum, yoksa ölürüm!” demiş. Şah ağlamaya başlamış ve oğluna “Ya Kamerü’z-Zaman, tek yüce varlık Allah’tır ve gizli olanı sadece o bilir! Bizlere gelince, sen bu umutsuz aşk uğruna, ben de bunun karşısında çaresiz kalmama ağlamaktan başka ikimizin de elinden bir şey gelmez!” demiş.

Sonra şah, oğlunu elinden tutup saraya götürmüş ve orada onunla birlikte bir odaya kapanmışlar. Şah saltanat sürdüğü ülkenin işleriyle ilgilenmeyi reddediyor; birçok belirgin sevgi kanıtları gösterdikten sonra garip şekilde ortadan kaybolan bir genç kıza karşı ruhunda duyduğu aşktan ötürü sonsuz düş kırıklığı duyarak yatağa düşen Kamerü’z-Zaman ile ağlayıp duruyormuş.

Daha sonra şah, saraydaki kişilerden ve eşyadan uzakta kalmak için ve sadece çok sevdiği oğlunun derdiyle uğraşmak için denizin ortasında, karaya sadece yirmi arış uzunluğunda bir dalgakıranla bağlı bir saray yaptırmış ve sarayın içini kendisinin ve oğlunun kullanımı için, eşyayla doldurmuş. Orada ikisi birlikte, gürültü ve tedirginliklerden uzakta ve sadece bahtsızlıklarını düşünerek tek başlarına oturmuşlar. Ve bir parça teselli bulmak için Kamerü’z-Zaman aşk üstüne güzel kitaplar okumaktan ve esinle dolu şairlerin şiirlerini söylemekten başka yol bulamamış. İşte onlardan biri:

Ey güllerin savaşında usta dişî savaşçı, muzaffer alnını süsleyen narin ganimetlerin kanı, saçlarını derinliğine kızıla boyar; ve tüm çiçeklerin açtığı toprak, çocuksu ayaklarını öpmek için uzanır önünde!

Ey hatun, ey huri, doğaüstü bedeninin öyle tatlıdır ki, ona

dokunan hava, kokusundan büyülenir; eğer meraklı rüzgâr gömleğinin altına sokulursa, orada ebedileşir. Boyun bosun, ey huri, öyle güzeldir ki, çıplak gerdanında ki gerdanlık kemerin olmadığı için şikâyet eder! Topuklarını çingirakların kavradığı narin bacakların, bileklerindeki bilezikleri kışkandırarak çınlatır!

İşte Kamerü'z-Zaman'ın ve babası Şah Şehriman'ın durumları böyleymiş!

Büdur Hatun'a gelince, o da şöyle! İki ifrit onu babası Şah Gayyur'un sarayındaki yatağına yerleştirdikleri sırada gece neredeyse tükenmek üzere imiş. Aradan üç saat geçince şafak sökmüş ve Büdur uyanmış. Birlikte olduğuna inandığı sevgilisinin yanında yarı uyanışın o tatlı anını yaşadığını sanıp zevkten gerinerek gülümsüyormuş. Gözlerini açmadan önce, boynuna sarılmak üzere kolunu belli belirsiz uzatınca havadan başka bir şeye ulaşamamış. Bunun üzerine tamamıyla uyanmış ve geceleyin seviştiği genç adamın yanında olmadığını görmüş. Yüreği titremiş, akli neredeyse başından uçar gibi olmuş, büyük bir feryat koparınca içlerinde dadısı da bulunan, ona hizmet etmekle görevlendirilmiş on kadın koşup gelmiş. Çok merak ederek yatağını çevrelemişler ve dadısı korkuyla, ona "Hanımım, neyin var senin?" diye sormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

Dadısı korkuyla, ona "Hanımım, neyin var senin?" diye sormuş. Büdur "Bilmiyor gibi bana soruyorsun ha, ey kurnazın teki! Bana, dün gece kollarımda yatan ve tüm gücümle sevdiğim o tapınılısı genç adamın ne olduğunu çabuk söyle!" diye haykırmış. Son derecede utanç duyan sûtana, söyleneni daha iyi anlamak için boynunu uzatmış ve "Ey hatun, Tanrı seni tüm uygunsuz şeylerden korusun! Bunlar senin için konuşmaya alışık olduğun sözler değil! Lütfen biraz daha açık konuş! Ve eğer bunlar eğlenmek için söylediğin sözlerse, bunu da çabucak

açıkla!” demiş. Būdūr, yataktan yarı doğrularak, tehdit eder bir tavırla “Allah’ın belası sūtana, dün gece kendi gönlümle bedeni, yüreğimi ve bekâretimi verdiğim o güzel delikanlının nerede olduğunu hemen söylemeni emrediyorum sana!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca, sūtana, tüm dünyanın gözlerinin önünde daraldığını görmüş; yüzünü elleriyle şiddetle dövmeye başlamış ve öteki dokuz yaşlı kadınla birlikte kendini yerlere atmış; ve hepsi birden açıkça “Ne karanlık bir sabah bu böyle! Ey korkunç talih! Ey yitirdiğimiz mutluluk! Ey katran dünya!” diye haykırmaya başlamışlar. Ama, sūtana, bir yandan yanıp yakınırken “Ya Sitti Būdūr Allah aşkına! Aklını başına topla, soyluluğuna hiç yaraşmayan bu tür konuşmalardan vazgeç” demiş. Ama Būdūr, ona “Sen susar mısın, lanetli ihtiyar ve siz hepiniz söyler misiniz bana, benimle bütün geceyi geçiren ve göbeğinin altında bende olmayan bir şey bulunduran o siyah gözlü, uçları kalkık yay gibi siyah kaşlı sevgilimi ne yaptınız?” diye haykırmış.

Sūtana ile öteki dokuz kadın onun bu sözlerini işitince, ellerini göğze kaldırmışlar ve “Bu ne utanç! Hanımımızı çıldırmaktan, kötü tuzaklardan ve kem gözlerden kuru yarabbi! Sen, bu sabah, şaka sınırlarını pek aştın!” diye haykırmışlar. Sūtana da elleriyle göğsünü döverek “Ey Būdūr efendimiz, bu nasıl konuşma! Allah seni korusun! Bu alaylı sözler şahımızın kulağına erişirse hepimizi o saat öldürür! Ve hiçbir kudret bizi onun öfkesinden kurtaramaz!” demiş. Ama Sitti Būdūr, dudakları titreyerek “Sana bir kez daha soruyorum, evet ya da hayır diyerek, bana, bedenimde hâlâ izlerini taşıdığım o genç erkek şimdi nerede bulunuyor? Hemen açıkla!” diye haykırmış. Ve Būdūr gömleğini yarı açar gibi bir hareket yapmış.

Bu durumu gören kadınlar yüzükoyun yere kapanmışlar “Bu genç yaşta aklını oynatması ne yazık!” diye haykırmışlar. Bu sözleri duyan Būdūr öylesine bir öfkeye kapılmış ki, hemen duvardaki bir kılıcı yerinden alarak bedenlerine sokmak üzere kadınların üstüne saldırmış. Bunun üzerine, şaşırان kadınlar, itişip kakışarak ve uluyarak dışarı fırlamış, karmakarışık bir halde ve yüzleri bozguna uğramış olarak şahın dairesine koşmuşlar. Ve Sūtana, gözleri yaşla dolu, Sitti Būdūr’un söylediklerini şaha

anlatmış ve “Eğer kaçıp kurtulmasaydık hepimizi vurup öldürecekti!” diye eklemiş. Şah da “Anlattığınız müthiş bir şey! Ama siz kaybettiğini söylediği şeyi gerçekten yitirdiğini gözlerinizle gördünüz mü?” diye haykırmış. Sütana yüzünü parmaklarıyla kapatarak ve ağlayarak “Gördüm! Pek çok kan vardı!” demiş. Bunun üzerine şah “Bu büsbütün berbat!” demiş. Ayakları çıplak ve başı sadece gece takkesiyle örtülü olduğu halde, Büdur’un odasına doğru fırlamış.

Şah kızına çok sert bir bakışla bakmış ve ona “Büdur, bu budala ihtiyarların dediğine bakılırsa, sen, bu gece biriyle mi yat-tın ve üzerinde hâlâ onun izlerini mi taşıyorsun?” diye sormuş. Kız da “Evet, kesinlikle babacığım. Çünkü bunu herhalde sen istemiştin ve de genç adam tam anlamıyla seçkin birisiydi. Sonra onu alıp nereye götürdüğünü bilmek için yanıp tutuşuyorum! İşte benimkini aldıktan sonra parmağıma taktığı yüzük de burada!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Büdur’un babası olan ve artık kızının yarı deli olduğuna inanan şah, kendi kendine “Artık deliliğin sınırına ulaşmış bu kız!” demiş. Ve ona “Büdur, bana artık bunca garip ve mevkiiine hiç yaraşmayan davranışının anlamını söyler misin?” demiş. Bunun üzerine Büdur artık kendini tutamamış ve gömleğini baştan aşağı yırtarak ve elleriyle yüzünü döverek hıçkırımlarla boğulmuş.

Bunu gören şah, haremağalarına ve kadınlara kendine kötülük yapmaması için onun ellerini tutmalarını, yeniden aynı hal olursa zincirlemelerini ve boynuna lale takarak onu odasında pencere kenarına bağlamalarını buyurmuş.

Sonra Şah Gayyur, umutsuzluğa kapılarak ve kızının uğradığı bu deliliği iyileştirmek için ne yapması gerektiğini düşünerek odasına çekilmiş. Çünkü her şeye karşın, kızını eskisi kadar sevmeyi sürdürüyor ve sonsuza dek böyle çılgın kalacağına inanmıyormuş.

Bunun üzerine sarayında, ülkesinin tüm bilgilerini, tabiplerini, yıldızbilimcilerini, sihirbazlarını toplamış ve eski kitapları okuyarak bilgi ve görgü kazanmış kişileri ve de eczacıları bir araya getirmiş ve hepsine “Kızım Sitti Büdur şu şu durumdadır. İçinizden hanginiz onu iyileştirirse, onu kendisiyle evlendi-

receğim ve ölümünden sonra tahtımı ona bırakacağım! Ama kızımın yanına girip de iyileştirmeyi başaramayanların başını kestireceğim!" demiş. Sonra da durumu kentin her yanında ilan ettirmiş ve aynı şekilde yayınlanması için tüm devletlere de ulaklar göndermiş.

Böylece, birçok bilgin, tabip, yıldızbilimci, sihirbaz ve eczacı gelmiş; fakat bunu izleyen bir saat sonra kesilmiş başları sarayın kapısında asılı görülmüş. Ve böylece bir süre sonra sarayın dış duvarında kırk adet tabibin ve eczacının kellesi dizilmiş. Bunun üzerine ötekiler birbirlerine "Kötüye alamet bu! Hastalığın iyileştirilmesi imkânsız!" demişler. Boyunlarını vurdurmak istemediklerinden artık kimse de ortaya çıkmaya cesaret edememiş. Ve işte tabiplere, başarı sağlayamadıkları için uygulanan ceza böyleymiş.

Büdur'un durumuna gelince, onun, sultanasının oğlu olan bir süt kardeşi varmış; adı da Marzavan imiş. Bu Marzavan her ne kadar imanı sağlam, tutarlı bir Müslüman imişse de, sihir ve büyücülük de öğrenmiş ve Hintli ve Mısırlıların bu konudaki kitaplarını okumuş, tılsımlı harfleri ve yıldızbilimi öğrenmiş bulunuyormuş; bunu izleyerek artık kitaplardan öğreneceği hiçbir şey kalmayınca, yolculuklara koyulmuş ve en uzak ülkeleri dolaşmış bulunduğu gibi gizli bilimlerde en bilgili kişilerle de görüşmüş; ve böylece insanlıkla ilgili tüm bilimleri öğrenmiş. Marzavan tam bu sırada ülkesine sağ salim ulaşmış bulunuyormuş.

Kente girerken Marzavan'ın ilk gördüğü şey, sarayın kapısına asılmış olan kırk hekimin kesilmiş başı olmuş; bunun nedenini sorunca, yoldan geçenler ona tüm öyküyü ve bilgisizliklerinden ötürü hekimlerin hak ettikleri ölüme nasıl mahkûm olduklarını anlatmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

... bilgisizliklerinden ötürü hekimlerin hak ettikleri ölüme nasıl mahkûm olduklarını anlatmışlar.

Bunun üzerine Marzavan annesinin yanına girmiş ve dönüşünden dolayı duyulan sevgi gösterileri geçtikten sonra, kendi-

sine meselenin ayrıntılarını sormuş; annesi de öğrendiklerinin doğruluğunu onaylamış; duydukları Marzavan'ı çok üzmüş; çünkü birlikte yetiştirdikleri Büdur'u, erkek kardeşlerin kız kardeşleri hakkında duyumsadıkları sıradan sevgilerin çok üstünde bir sevgiyle severmiş. Bir saatlik bir süre bu konu üstünde düşünmüş; sonra da başını kaldırarak annesine "Beni onun yanına gizlice sokabilir misin?" Böylece derdinin kaynağını öğrenir ve bir çare olup olmadığı anlarını" demiş. Annesi de ona "Bu güç bir şey Marzavan! Ama madem ki bunu ne olursa olsun, istiyorsun, öyleyse çabucak kadın kılığına gir ve beni saraya giderken izle!" demiş. Marzavan da hemen orada hazırlanmış ve saraya giderken anasını izlemiş.

Dairenin kapısına ulaşınca, kapıya gözetleyici olarak konan haremağası tanımadığı bu iki kişinin içeri girmelerini engellemek istemiş; ama yaşlı kadın onun eline değerli bir armağan sıkıştırmış ve ona "Ey sarayın başefendisi, hasta bulunan Büdur Hatun, bana, şu karşında gördüğün ve onun süt kardeşi olan kızımı görmek arzusunu belirtti! Ey nezaket ehlinin babası, bizi bırak da geçelim!" demiş. Haremağası da armağandan hoşnut kaldığı kadar bu övücü sözlerden de keyiflendiğinden onlara "Çabuk girin! Ama pek fazla içerde kalmayın!" yanıtını vermiş. İkisi de içeri girmiş.

Marzavan, Büdur Hatun'un yanına girince, yüzünü kapatan peçeyi kaldırmış, yere oturmuş ve çarşafının altından bir usturlap, bir büyü kitabı ve bir mum çıkarmış. Büdur'u sorguya çekmeden önce yıldız fılına bakmak isterken, birdenbire genç kız boynuna atılmış ve onu sevecenlikle öpmüş; çünkü onu kolayca tanımış imiş. Sonra da ona "Ey kardeşim Marzavan, buradaki herkes gibi, sen de mi benim delirdiğime inanıyorsun? Şairin ne dediğini bilmiyor musun yoksa? Şu sözleri dinle, sonra da bunların anlamını düşün:

"Derler ki, 'Delidir o! Gençliği yitip gitmiştir!' Onlara derim ki, 'Mutludur o deliler! Yaşamdan başka türlü zevk alırlar! Ve onların davranışlarına gülen önemsiz kişilerin bu konudaki tutumlarından farklıdır!' Onlara başkaca derim ki, 'Benim deliliğim bir kurtuluş yoludur ve de sevgiliye yaklaşma biçimidir!'"

Marzavan bu dizeleri işitince hemen Bûdur'un sadece âşık olmuş bulunduğunu ve de bunun tek derdi olduğunu anlamış. Ona "Tez kavrayan kişinin anlamak için bir tek alamet görmesi yeter! Bana çabucak öykünü anlat! Allah isterse, senin için bir teselli nedeni ve iyileştirme aracı olurum!" demiş.

Bunun üzerine Bûdur serüveninin tüm ayrıntılarını anlatmış ki burada yeniden anlatmak bir şey kazandırmaz; sonra da gözyaşlarında boğularak "İşte benim hüznü nasibim bu, ey Marzavan; ve artık gece gündüz ağlamaktan başka kârım yok; ve ancak okuduğum aşk şiirleri ciğerimin yangınına biraz serinletiyor!" demiş.

Bu sözleri duyan Marzavan düşünmek için başını eğmiş ve bir saat kadar düşüncelere gömülmüş. Sonra başını kaldırmış ve üzüntülü Bûdur'a "Vallah! Açıkça görüyorum ki, senin öykün her bakımdan doğru! Ama, gerçekte, durumu anlamam çok güç! Ama arzuladığın doyumu sağlayarak yüreğini iyileştirebileceğim ümidindeyim. Yalnız, Allah için! Ben dönünceye kadar sabrın sana destek sağlamasına gayret et! Ve şundan emin ol ki, yeniden senin yanında olduğum gün, sevgilini elinden tutup sana getireceğim gün olacaktır!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, Marzavan, süt kardeşi Bûdur'un yanından birdenbire ayrılmış ve aynı gün Şah Gayyur'un kentini terk etmiş.

Bir kez kentin duvarları dışına çıkınca, Marzavan, kentten kente, adadan adaya bütün bir ay süresince dolaşmaya koyulmuş ve her yanda halkın, konuşma konusu olarak, sadece Sitti Bûdur'un garip serüvenini yeğlediğini işitmiş. Ama bu bir aylık gezi sonunda, Marzavan, deniz kıyısında kurulmuş ve adı Tarap olan büyük bir kente ulaşmış ve artık halkın Sitti Bûdur'dan söz etmediğini görmüş; ama, orada da, aksine, o ülkelerin hükümdarının oğlu, adı Kamerû'z-Zaman olan bir emirin başından geçen garip serüveninden başka bir şeyden söz edilmiyormuş. Marzavan bu serüvenin ayrıntılarını anlattırmış ve bunların her bakımdan Sitti Bûdur konusunda bildiklerine uyduğunu görmüş; ve hemen bu hükümdarın oğlunun nerede bulunduğunu öğrenmiş. Ona bu yerin epeyce uzak olduğunu ve oraya iki yoldan gidildiğini söylemişler: Biri karadan, öbürü denizden! Kamerû'z-Zaman'ın bulunduğu Haledan denen bu ülkeye kara yolundan altı ayda ulaşılırmış; deniz yolundan ise

sadece bir ayda gidilirmiş. Bunun üzerine Marzavan kararsızlık duymadan doğruca Haledan ülkesinin adalarına gitmek üzere yola çıkan bir gemiyle deniz yolunu yeğlemiş.

Marzavan'ın bindiği gemi tüm yolculuk boyunca uygun bir rüzgârla yol almış; ama ülkenin merkezi olan kentin karşısından görüldüğü gün, hatırı sayılır bir fırtına denizi karıştırmış ve gemiyi havaya kaldırarak sivri bir kayaya vurup onarılmaz biçimde parçalamış. Ama Marzavan, öteki yetenekleri arasında yüzmeyi de çok iyi biliyormuş; böylece, tüm yolculara karşın, geminin kınılarak denize düşen direğine yapışarak kurtulan tek kişi olmuş. Ve güçlü bir akıntı onu, doğruca, Kamerü'z-Zaman'ın babasıyla birlikte oturmakta olduğu sarayın bulunduğu kara parçasına doğru sürüklemiş.

Baht, tam o sırada şaha ülkenin durumu üzerine bilgi vermeye gelen büyük vezirin denize bakan pencereden deryayı izlemesini istemiş. Vezir bir direğe tutunarak öylece karaya yaklaşan genci görmüş; kölelerine gidip ona yardım etmelerini ve genci, üstünü değiştirecek giysiler verildikten ve içine ferahlık versin diye bir bardak şerbet içirildikten sonra, kendisine getirmelerini buyurmuş.

Böylece, kurtuluşundan biraz sonra Marzavan vezirin bulunduğu salona girmiş. Gösterişli ve kibar görünlü olduğundan, büyük vezir ondan hemen hoşlanmış; soruşturmaya koyularak kendisinin bilgidan yana nasibini ve bilgeliğinin derecesini anlamış. Ve kendi kendine “Bu genç herhalde tabiplikten de anlar!” diye düşünmüş ve ona “Allah herhalde seni buraya, babasının çok sevdiği ve bizim için sürekli kaygı konusu olan bir genci kurtarmak için gönderdi!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

“... bizim için sürekli kaygı konusu olan bir genci kurtarmak için gönderdi!” demiş. Marzavan da ona “Sen hangi hastadan söz ediyorsun?” diye sormuş. O da “Burada oturan Şah Şehriman'ın oğlu Kamerü'z-Zaman'dan” diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan Marzavan, kendi kendine “Baht bana dilediğimden fazla yardımcı oluyor!” demiş; sonra da vezire “şahın oğlunun ne hastalığı var?” diye sormuş. Vezir de “Bana kalırsa, ben onun tam anlamıyla çıldırdığını sanıyorum; ama babası, kem göz ya da benzeri bir şeyin buna neden olduğunu düşünüyor ve oğlunun kendisine anlattığı garip öyküye inanmaktan kendini alamıyor!” demiş. Ve vezir, Marzavan’a, başlangıcından sonuna kadar serüveni anlatmış.

Marzavan bu öyküyü işitince, sevincin sınırına ulaşmış; çünkü artık Emir Kamerü’z-Zaman’ın, Sitti Bûdur ile o ünlü geceyi geçiren ve sevgilisi üzerinde canlı bir etki bırakan genç adam olduğundan kuşku duymamış. Ama bunu büyük vezire açıklamaktan kaçınmış ve ona sadece “Ancak genç adamı gördükten sonra kendisine uygulanacak tedavi hakkında daha iyi fikir sahibi olacak ve bu durumda Allah isterse onu iyileştireceğim!” demiş. Vezir de, gecikmeksizin onu, Kamerü’z-Zaman’ın yanına sokmuş.

Emire bakarken, Marzavan’ın dikkatini çeken şey, onun Sitti Bûdur’a olağanüstü benzerliği olmuş. Bu onu o denli şaşırtmış ki, “Ya Allah! Onlara aynı nitelikleri ve aynı üstünlükleri vererek böyle benzer güzellikler yaratana şükürler olsun!” diye haykarmaktan kendini alamamış.

Eriyip bitmiş ve gözleri yarı kapalı olarak yatağında uzanmakta olan Kamerü’z-Zaman, bu sözleri işiterek gözlerini tümüyle açmış ve kulak kabartmış. Ama Marzavan, delikanlının bu ilgisinden yararlanarak, kapalı bir tarzda ve Şah Şehriman¹ ile büyük vezirin anlayamayacağı şekilde, ona, varlığının nedene bulmasına yarayacak şu dizeleri okumuş:

Dertlerimin nedeni olan ve eski sihirlerin anısını canlandırmak için, bir güzelliği övmeye çalışacağım.

Bana “Ey aşk okuyla yaralanmış kişi, ayağa kalk! İşte dolu bardak ve seni eğlendirecek saz elimde!” diyorlar. Onlara “Onu seviyorum diye nasıl neşelenebilirim? Aşkın neşesinden de, kederinden de büyük sevinç var mıdır?” derim.

1 Vezir, Marzavan ile Kamerü’z-Zaman’ın yanına yalnız girdiği halde öykünün bu bölümünde şah da devreye sokulmuş (Â.Ş.O.)

Dostumu öylesine seviyorum ki, o güzelim ve kutsanmış göğüslerini dar gömleği biraz fazla sıkı, gömleğini bile kıskanırım!

Onu bunca tutkuyla sevdiğim için beni kınamayın! Zaten aşkım yüzünden yeterince ısırap çekiyorum!

Ah! Onun üstün niteliklerini bir bilseydiniz! O firavunun nezdindeki Yusuf kadar baştan çıkarıcı, Saul'a şarkılar okuyan Davud kadar tatlı sesli, İsa'nın anası Meryem kadar alçakgönüllüdür.

Ben de oğlundan uzakta kalmış Yakub kadar hüznülyüm, balının karnındaki Yunus kadar bahtsızım, saman üzerindeki Eyüb kadar çok çekmiş, meleğin izlediği Âdem kadar günahkârım!

Ah! Beni hiçbir şey dostun yaklaşması kadar iyileştiremez!

Kamerü'z-Zaman bu dizeleri işitince, içinde büyük bir ferahlık doğduğunu duyumsamış ve ruhu yatışmış; babasına genç adamı yanına oturtmasını ve kendisini onunla yalnız bırakmasını işaretle anlatmış. Şah da oğlunun artık bir şeylerle ilgilendiğini görmekten çok hoşlanmış olarak Marzavan'ı Kamerü'z-Zaman'ın yanında yer almak için çağırmakta acele etmiş ve vezire kendisini izlemesini anlatmak için göz kırparak salondan dışarı çıkmış.

Bunun üzerine Marzavan emirin kulağına eğilerek ona "Allah, seninle sevdiğin kimse arasında arabuluculuk yapmak için beni buralara getirdi. Sana bunun kanıtını da vereceğim!" demiş; ve Kamerü'z-Zaman'a genç kızla geçirdiği gece hakkında hiçbir kuşku bırakmayacak ayrıntılar anlatmış; ve de "Bu genç kızın adı Bûdur'dur ve El-Buhur ve El-Kusur hükümdarı Gayyur Şah'ın kızıdır. Benim de süt kardeşimdir!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman'ın iç çoküntüsü hafiflemiş ve ruhsal gücünün yeniden canlandığını duyumsamış; yataktan kalkarak Marzavan'ın kolunu yakalamış ve ona "Seninle hemen Şah Gayyur'un ülkesine doğru yola çıkalım!" demiş.

Ama Marzavan da ona "Orası biraz uzaktır; senin ilkin sağlığını tam anlamıyla kazanman gerek! Sonra birlikte oraya gideriz ve ancak sen Sitti Bûdur'u iyileştirebilirsin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... ve ancak sen Sitti Bûdur’u iyileştirebilirsin!” demiş.

Tam bu sırada, şah, merak ederek salona girmiş ve oğlunun ışık saçan yüzünü görmüş. Bunun üzerine, sevince kapılmış, soluğu boğazında düğümlenmiş; oğlunun kendisine “Hamama gitmek için hemen giyineceğim!” demesi üzerine, bu sevinç coşkunluğa ulaşmış.

Bunun üzerine şah, kısa sürede böylesine bir sonuç almak için ne gibi bir çare bulunduğunu sormayı düşünmeksizin Marzavan’ın boynuna atılıp onu kucaklamış. Ve Marzavan’ı armağanlar ve onur verici şeylerle donattıktan hemen sonra, kentin bir sevinç alameti olarak baştan aşağı ışıklandırılmasını buyurmuş; soylulara ve sarayındaki tüm kişilere birçok gösterişli hil’atlar ve bahşişler dağıtmış ve hapiste bulunan mahkûmları salıvermiş. Böylece bütün kent ve tüm ülke sevinç ve mutlulukla dolup taşmış.

Marzavan, emirin sağlığının tam olarak yerine geldiğini anıncaya, onu bir kenara çekmiş ve kendisine “Artık beklemek istemediğine göre, yola çıkma zamanı gelmiş. Hazırlıklarını yap, buradan aynlalım!” demiş. O da “Ama babam gitmeme izin vermez, beni öylesine sever ki, benden ayrılmaya bir türlü karar veremez. Ya Allah! O zaman benim derdime, perişanlığımıza kim çare bulacak? Hiç kuşkusuz yeniden, eskisinden de beter hasta olacağım!” diye yanıt vermiş. Ama Marzavan “Ben bu güçlüğü önceden düşündüm; öyle bir yol bulacağım ki, bizi hiçbir şey yolumuzdan alıkoyamayacak. Bunun için şöyle düşündüm: Hayırlı bir yalan uyduralım! Şah babana, uzun zaman odanda kapalı kalmakla göğsünün daraldığından dolayı benimle birlikte birkaç günlük bir av partisine katılarak soluk almak hevesinde olduğunu söylersin. Şah kuşkusuz sana bu izni verecektir!” demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, son derece sevinç duymuş ve hemen gidip babasından izin istemiş; babası da onu üzmemek için önerisini reddetmeyi göze alamamış. Ama yine de “Sadece bir gece için! Çünkü daha çok sürerse, senin yokluğun bana

öldüresiye acı verir!” demekten kendini alamamış. Bunu izleyerek şah, oğlu ve Marzavan için iki görkemli at, yedek olarak da altı at hazırlatmış; gereçlerle yüklü bir hecin devesini, yiyecek ve su güğümleri yüklenmiş bir deveyi de bunlara ekletmiş.

Bundan sonra, şah, oğlu Kamerü’z-Zaman’ı ve Marzavan’ı kucaklamış ve ağlayarak onları birbirine emanet etmiş; ve en dokunaklı veda sözleri söyledikten sonra, tüm konaklama takımıyla onların kentten uzaklaşmasına izin vermiş.

Bir kez kentin duvarları dışına çıkınca, iki yoldaş, seyisleri ve av sürenleri aldatmak için bütün gün av izler gibi görünmüşler; gece olunca da, çadırlarını kurdurmuşlar; yiyip içip gece yarısına kadar uyumuşlar. O sırada Marzavan, Kamerü’z-Zaman’ı yavaşça uyandırmış ve ona “Buradan ayrılmak için adamlarımızın uyumasından yararlanmamız gerek!” demiş. Ve her biri atına binmiş, bir de yedek atın yularından çekerek dikkat çekmeden yola koyulmuşlar.

Gün doğuncaya kadar çok rahat bir gidişle yol almışlar. O anda Marzavan, atını durdurup emire “Sen de atını durdur ve aşağı in!” demiş. Attan inince de “Çabucak gömleğini ve donunu çıkar!” demiş. Kamerü’z-Zaman hiç cevap vermeden, gömleğini ve donunu çıkarmış. Marzavan da ona “Şimdi onları bana ver ve burada biraz beni bekle!” demiş. Ve gömlekle donu alarak yolun dörde ayrıldığı bir mevkiye kadar uzaklaşmış. Bunun üzerine birlikte getirmiş bulunduğu bir atı alıp oralara kadar uzanan bir ormanın içine sokmuş, onu öldürerek kanıyla gömleği ve donu kana bulamış. Sonra yol kavşağına dönmüş ve giysileri yolun toprağına bulamış. Sonra kıpırdamaksızın kendisini bekleyen ve ona “Senin planlarını öğrenmek isterdim” diyen Kamerü’z-Zaman’ın yanına dönmüş. O da “Hele önce bir lokma bir şey yiyelim!” yanıtını vermiş. Yiyip içtikten sonra, Marzavan emire “İşte şöyle! Şah sen dönmeksizin iki gün geçtiğini görünce ve sürücüler ona bizim geceleyin yollarından ayrıldığımızı söyleyince, bizi aratmak için adamlar yollamakta gecikmeyecek ve bunlar da yolun dörde ayrılan kesiminde senin kanlı gömleğini ve donunu görecekler onların üzerinde benim bir önlem olarak koyduğum birkaç parça at eti ve kırılmış birkaç parça kemiği de bulacaklar. Ve hiç kim-

se bir vahşi hayvanın seni parçalayıp yuttuğundan benim de korkudan kaçtığımdan kuşku duymayacaktır” demiş. Sonra da “Hiç kuşku yok ki, bu korkunç haber, baban için öldürücü bir darbe olacak; ama sonradan canlı olduğunu ve Sitti Büdur ile evlendiğini işitince pek çok sevinecek!” diye eklemiş. Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, yanıt verecek söz bulamamış ve ona “Ey Marzavan, senin fikrin harika ve kurduğun düzen de ustaca! Ya yolculuğumuzun giderlerini nasıl karşılayacağız?” demiş. O da “Sen buna kafa yorma! Ben, yanıma, en düşük değerlisi bile iki yüz bin dinar edecek güzel taşlar aldım” diye yanıtlamış.

Ve böylece uzun bir süre yol almışlar; sonunda Şah Gay-yur’un kenti uzaktan görünmüş. Bunun üzerine atlarını dört nal sürmüşler; duvarları aşarak kervanlara özgü büyük kapıdan içeri girmişler.

Kamerü’z-Zaman hemen saraya girmek istemiş; ama Marzavan ona biraz daha sabretmesini söylemiş ve onu zengin yabancıların konakladığı bir hana götürmüş; onunla orada yol yorgunluklarından arınmak için tam üç gün kalmış. Ve Marzavan, bu süreden, emirin kullanması için, tümü altın ve değerli maddelerden, bir yıldızbilimcinin eksiksiz takımını hazırlamak için yararlanmış; sonra onu hamama götürmüş; yıkandıktan sonra da bir yıldızbilimci giysisiyle donatmış. Ancak o zaman, kendisine gerekli bilgileri de verdikten sonra, onu şahın sarayına götürmüş ve gidip Büdur Hatun’a bildirmesi için kızın sütanası olan annesini bulmak üzere yanından ayrılmış.

Kamerü’z-Zaman’a gelince, sarayın büyük kapısına kadar ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüzüncü gece olunca, demiş ki:

... Sarayın büyük kapısına kadar ilerlemiş, oradaki meydanda toplanan kalabalık, muhafızlar ve kapıcılara karşı, yüksek sesle şöyle bağırarak:

Ben ünlü bir yıldızbilimciyim ve de unutulmayacak bir sihirbazım!

Ben en karanlık perdeleri bile çeken ipim! Dolapları, çekmeceleri açan anahtarım!

Muskalara ve büyü kitaplarına harfler çizen kalemim!

Kumda fala bakan ve hokkanın dibinden şifa sağlayan elim!

Tılsımlara erdemlerini veren ve sözcüklerle tüm zaferleri elde ederim!

Hastalıkları salgı kanallarından akıtırım; ne ateş düşürücü, ne kusturucu, ne aksırtıcı, ne haşlayıcı ne de deri kabartıcı tertiplere başvururum!

Sadece kısa ve ateşli dualar okur; çağrıştıncı sözcükler, Tanrısal cümleler kullanırım ve kesin ve övgüye değer tedavi elde ederim.

Ben, anılmaya layık, ünlü bir sihirbazım! Hepiniz koşun, beni görün!

Ne bahşış beklerim, ne yarım mangırlık ödüllerden medet umarım; çünkü yaptığımı şan için yaparım!

Kent halkı, muhafızlar ve kapıcılar bu saçma sapan sözleri işitince, şaşırıp kalmışlar; zira kırk kadar hekim idam edildikten sonra artık hekim ve sihirbaz olarak kimseler ortada görünmez olunca, bu tür mütetabbiplerin¹ kökünün kurduğunu sanıyorlarmış.

Bu yüzden hepsi genç yıldızbilimcinin yöresine toplanmış; ve onun güzelliğini ve teninin tazeliğini ve öteki üstün niteliklerini görünce, büyülenmişler ve çok da üzölmüşler; çünkü onun da kendinden öncekilerin başına gelenlere uğramasından korkmuşlar. İçinde oturduğu kadife kaplı arabaya en yakın olanlar kendisinden saray kapısından uzaklaşmasını rica etmişler ve ona “Ey sihirbaz efendi, vallahi! Burada böylece biraz daha oyalanırsan, başına gelecekler var! Şah, senden, mesleğini kızının üzerinde uygulamanı isteyecek. Yazık değil mi sana? Tam başının üstünde gördüklerin gibi kafanı kesip kapının üstüne asacaklar!” demişler.

Ama onların bütün bu uyarılarına karşın, Kamerü’z-Zaman daha yüksek sesle “Ben ünlü bir sihirbazım, anılması gereken!

1 Mütetabbip: Sahte tabip, hekimlik taslayan (Â.Ş.O.)

Ne tenkiye yaparım, ne askıya alırım ne de buğu yaparım! Ey sizler hepiniz! Gelin, beni görün!” diyerek haykırıp duruyormuş. Bunun üzerine orada bulunan herkes, bilgisine inanmış olsalar da, bu ümitsiz hastalık karşısında başarısız kalması ihtimaliyle titremekten kendilerini alamamışlar. Ve de ellerini öteki ellerinin ayaclarına çarparak “Gençliğine yazık!” diyerek hayıflanmışlar.

Bu sırada, şah, sarayının önündeki kargaşayı duymuş ve yıldızbilimcinin yöresindeki kalabalığı görmüş. Vezirine “Git, bana şuradaki kişiyi getir!” demiş. Vezir de hemen buyruğunu yerine getirmiş.

Kamerü’z-Zaman taht salonuna girince, şahın önündeki iki eli arasından yeri öpmüş; ilkin “Sende, en bilge kişilerin alnını huzurunda eğdirecek sekiz nitelik birleşmiş: Bilgi, güç, kudret, cömertlik, sözgenlik, incelik, servet ve utku” diyerek övgülerde bulunmuş...

Şah Gayyur bu övgüleri duyunca çok etkilenmiş ve yıldızbilimciye dikkatle bakmış. Güzelliği öylesine çarpıcı imiş ki, bir an kamaşan gözlerini kapatmış, sonra yeniden açarak ona “Gel yanıma otur!” demiş. Sonra da ona “Bak, evladım, bu tabip kılığından çıksan senin için daha iyi olur! Ve eğer kendisini iyileştirebilirsen, seni kızımın kocası olarak görmekten gerçekten çok sevinirim! Ama başaracağından pek kuşkuluyum! Ve Hatun’un yüzünü görüp de evlilik hakkını elde edecek yerde onu iyileştiremeyenlerin hiçbirinin sağ bırakılmaması için yemin ettim! Senden önce kırk kişiye verdiğim cezayı sana da vermek zorunda kalacağım! Haydi bana cevap ver! Konulan koşullara katlanacak mısın?” demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, ona “Ey bahtıgüzel şah, bu refah içindeki ülkeye çok uzaklardan sanatımı uygulamak için geldim, susmak için değil! Neyi göze aldığımı biliyorum, ama geriye dönmeyeceğim!” demiş. Bunu duyan şah, baş haremağasına: “Madem ki ısrar ediyor, onu mahpusun yanına götür!” demiş.

Bunun üzerine ikisi birlikte Hatun’un yanına gitmişler ve haremağası, genç adamın hızlı adımlar attığını görerek, ona “Sefil! Şahın senin kayınpederin olacağını mı sanıyorsun?” demiş. Kamerü’z-Zaman da “Bunu ümit etmedeyim! İşimden o denli güven

duymadayım ki, bütün cihana becerimi ve hünerimi göstermek için Hatun'u görmeden hemen buracıkta iyi edeceğim" demiş.

Bu sözleri işiten haremağası, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve ona "Nasıl! Gerçekten onu görmeden iyi edebilir misin? Eğer böyleyse sana ne verilse hakkın ödenmez!" demiş. Kamerü'z-Zaman da "Eşim olabilecek olan Hatun'u görmek arzusu beni onun yanına girmek için âdeta itiyorsa da; ben onun iyileşmesini odasındaki perdenin ardında kalarak yerine getirmeyi yeğlerim!" demiş. Haremağası da ona "Yapacağın şeye şaşmamak elde değil!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman, Sitti Büdur'un odasındaki perdenin ardında yere oturmuş, kuşağından bir kâğıt çıkarmış ve şu mektubu yazmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... kuşağından bir kâğıt parçası çıkarmış ve aşağıdaki mektubu yazmış:

Haledan adalarındaki İslam ülkelerinde toprakların ve denizlerin hükümdarı Sultan Şehriman'ın oğlu Kamerü'z-Zaman'ın elinden çıkan bu satırlar: El-Buhur ve El-Kusur'un hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı Sitti Büdur'a, aşk acılarını anlatmak için kaleme alınmıştır.

Ey hatun, sana tutulan bu yüreğin tüm yangını anlatmaya kalksam, yeryüzünde bunca güç bir çabayı kâğıt üzerine dökmeye yarayacak kâğıt bulunmazdı. Ama ey tapınılası varlık, şunu iyi bil ki, mürekkep kurusa da kanım kurumaz; ve rengini dökerek içimdeki ateşi anlatır, o ateş ki, uykumda bana görünüp sonsuza dek esir kıldığın o büyülmüş geceden beri beni yiyip bitirmektedir!

İşte kıvırdığım kâğıdın arasına senin yüzüğünü koyuyorum. Gözlerinle yanıp tutuşan, rengi safrana dönmüş, yanardağ gibi kaynayan, felaketler ve kasırgalarla sarsılmış, senden aman dileyen ve adını Kamerü'z-Zaman olarak imzalayan kişiden kesin bir delil olsun diye!

Kamerü'z-Zaman yazdığı bu mektubu katlamış ve arasına da yüzüğü ustaca yerleştirmiş; sonra mühürlüyip haremağasına vermiş; o da içeri girip hemen “Ey hanımım, şurada, perdenin arkasında genç bir yıldızbilimci var; o kadar gözü pek ki, herkesi görmeden iyi edebileceğini iddia ediyor. İşte bunu da bana senin için verdi” demiş.

Büdur Hatun mektubu açar açmaz yüzüğünü tanımış ve büyük bir feryat koparmış; sonra, şaşkın, haremağasını iterek gidip perdeyi açmış; ve bir bakışta, uykusunda kendini tüm varlığıyla vermiş bulunduğu güzel delikanlıyı tanımış. Sevinci o denli büyük olmuş ki, neredeyse bu kez gerçekten çıldıracakmış. Aşığının boynuna atılmış ve ikisi, çoktandır birbirinden ayrı bulunan iki güvercin gibi öpüşmüşler.

Bunu gören haremağası, şahın yanına koşup gördüklerini anlatmış ve ona “Bu genç yıldızbilimci tüm yıldızbilimcilerin en bilgisi! Kızını, onu görmediği halde, perde arkasında durarak ve başka hiçbir şey yapmayarak iyileştirdi!” demiş. Şah da “Bana söylediklerin gerçekten doğru mu?” diye haykırmış. Haremağası da “Efendimiz, gelip olanı biteni gözünle gör!” demiş.

Bunun üzerine şah, hemen kızının dairesine koşmuş ve kendisine anlatılanın doğru olduğunu görmüş. Buna o kadar sevinmiş ki, kızını iki gözü arasından öpmüş, çünkü onu çok severmiş; aynı şekilde Kamerü'z-Zaman'ı da öpmüş ve ona nereli olduğunu sormuş. Kamerü'z-Zaman da “Haledan adalarından! Ben Şah Şehriman'ın oğlunun ta kendisiyim!” diye yanıtlamış.

Ve bunu izleyerek Şah Gayyur'a, tapınılası Sitti Büdur ile olan uzun öyküsünü baştan sonuna dek anlatmış.

Şah bu öyküyü işitince “Vallah! Bu öykü öylesine şaşırtıcı ve harika ki, iğnenin ucuyla gözün içine yazılsa, onu dikkatle okuyanlar için bir hayranlık konusu oluşturur!” diye haykırmış. Ve sarayın en usta kâtipleri eliyle, yüzyıldan yüzyıla aktarılarak tüm gelecek kuşakların yararlanması için hemen yıllıklar yazdırtmış.

Bundan sonra da, kadı ve tanıkları çağırtmış ve hemen oracıkta Sitti Büdur ile Kamerü'z-Zaman'ın evlenme sözleşmesini yazdırtmış. Kent de yedi gün yedi gece süslenmiş ve ışıklandırılmış; yenilip içilmiş ve eğlenilmiş; ve Kamerü'z-Zaman ile Sitti Büdur dileklerine kavuşmuşlar ve uzun bir zaman süresince,

sevişerek, şenlikler içinde ve Hayırsever Tanrı'ya şükürler ederek yaşamışlar!

Bir gece, dışardaki ve içerdeki adaların başlıca soylularının çağrılı bulunduğu bir şöleni izleyerek, her zamankinden de daha harika şekilde eşinin güzelliklerini değerlendirdikten sonra, Kamerü'z-Zaman derin bir uykuya dalmış ve rüyasında babası Şah Şehriman'ı, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış olarak ona, kederli bir sesle "Ya Kamerü'z-Zaman, beni böyle terk edip gidecek miy-din? Şu halime bak! Çektiğim acıyla ölüyorum!" diye seslenirken görmüş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman sıçrayarak uyanmış ve eşini de uyandırmış; ve büyük hıçkırıklar koparmaya başlamış. Sitti Büdur da, tedirgin, ona "Neyin var, ey gözümün nuru? Karının ağrıyorsa, hemen sana anason ve asma yaprağı kaynatayım. Başın ağrıyorsa, başına sirkeye batırılmış bez sarayım. Ve geçen akşam fazlaca yemek yemişsen, sana biraz çiçek suyuyla karıştırılmış gülsuyu içireyim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

"... Sana biraz çiçek suyuna karıştırılmış gülsuyu içireyim!" demiş. Kamerü'z-Zaman da "Ey Büdur, yarından tezi yok babamın rahatsız bulunduğu ülkeme doğru yola çıkmamız gerek! Rüyada bana göründü; orada ağlayarak bekliyor!" diye yanıt vermiş. Büdur "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve daha ortalık iyice ağarmamışken, kalkmış ve hemen haremde bulunan babası Şah Gayyur'u bulmaya gitmiş ve haremağası aracılığıyla kendisiyle görüşmek istediğini bildirmiş.

Şah Gayyur, böyle bir saatte haremağasının başını uzatarak kendisini çağırdığını görünce şaşırılmış ve haremağasına "Ey kataran suratlı, bu saatte bana acaba nasıl bir felaket haberi vereceksin?" diye sormuş. Haremağası da "Büdur Hatun seninle görüşmek istiyor!" yanıtını vermiş. Şah da "Bekle, kavuğumu başıma geçireyim!" demiş. Bunu izleyerek dışarı çıkıp Büdur'a "Kızım, ne tür bir biber yedin ki, bu saatte ayağa fırlamışsın?" diye sormuş. O

da “Baba, senden şafak sökerken eşim Kamerü’z-Zaman’la babasının ülkesi Haledan’a gitmek için izin istemeye geldim!” demiş. Babası da “Buna kesinlikle karşı durmak istemem; yeter ki bir yıl içinde geri dön!” demiş. Kız “Hiç kuşkusuz!” diye yanıt vermiş. Ve izin verdiğinden ötürü babasının elini öperek teşekkür etmiş ve çağırdığı Kamerü’z-Zaman da aynı şekilde teşekkürde bulunmuş.

Ve ertesi gün şafak vakti, hazırlıklar tamamlanmış ve atlar koşumlandırılmış ve hecin develerine yük yüklenmiş. Bunun üzerine Gayyur Şah, kızı Büdur’a veda ederek onu kocasına emanet etmiş, sonra onlara armağan olarak altın ve elmaştan yapılmış çeşitli ziynetler vermiş ve belli bir süre onlara yollarında eşlik etmiş. Sonra kente dönmüş, ama ayrılmadan önce gözyaşları içinde kendilerine son tavsiyelerde bulunmuş ve yollarını sürdürmelerine izin vermiş.

Bunun üzerine Kamerü’z-Zaman ve Sitti Büdur, veda gözyaşlarını izleyerek, artık Şah Şehriman’ı görmek sevincinden başka şey düşünmemişler. Ve böylece ilk günün yolculuğunu tamamlamışlar. Günün sonunda çok hoş bir çayır görerek burayı beğendiklerinden, konaklamaya karar vermişler ve burada iki üç gün dinlenmişler. Bir hurmanın gölgesinde kurulan çadırın hazır olunca Sitti Büdur yorgun olduğundan hemen içeri girmiş; bir lokma bir şey yemiş ve çok geçmeden uyumuş.

Kamerü’z-Zaman buyruklarını verip öteki çadırları da, kendi başlarına sessiz ve sakin kalmaları için daha uzaklara kurdurduktan sonra; o da çadıra girmiş ve genç karısının uyuyup kaldığını görmüş. Ve bu görünüm, ona, kulede onunla geçirdiği olağanüstü geceyi hatırlatmış.

Gerçekten Sitti Büdur, o anda, kıpkırmızı ipekten bir yastığa başını dayamış, çadırın halısının üzerine uzanmış yatıyormuş. Üzerinde de kayısı renkli ince tül bir gömlekten ve Musul kumaşından yapılma bol bir şalvardan başka bir şey yokmuş. Meltem estikçe gömleği, göbek deliği görünecek bir şekilde açılıyormuş; böylece kar gibi beyaz, o güzelim karnı ve narin bölgelerinde bir ölçü¹ Hindistan cevizi tozu alacak derinlikte iki çukur görülüyormuş.

1 Buradaki “bir ölçü” deyiimiyle bir ons, yani 30,56 gramlık bir ağırlık ölçüsü vurgulanmaktadır (Â.Ş.O.)

Bunu gören Kamerü'z-Zaman öylesine etkilenmiş ki, şairin şu tatlı şiirlerini hatırlamadan edememiş:

Lal renkli yataklarda uyurken, aydınlık yüzün şafak gibidir; gözlerin gök mavisi, dudakların gülümser!¹

Nergislere ve güllere bürünmüş bedenini, gerinerek yükselir ya da çözülmüş uzanırken Arabistan'da yetişen hurma ağacı onun yerini tutamaz!

Değerli taşlarla süslü siyah saçların ağırlığıyla dökülür ya da hafifçe dağılırken, onların doğal dokusuna ipek bile denklik sağlayamaz!

Sonra da aynı şekilde onu esrimenin sınırlarına ulaştıran şu hayranlık verici şiiri hatırlamış:

Uyuyan kadın! Yayılan hurma ağaçlarının aydınlığı içtiği saat şahanedir! Öğle, nefes nefesedir! Bir altın anı, kendinden geçmiş bir gülü emer! Sen düş görürsün. Gülersin. Kıpırdama sakın!

Kıpırdama sakın! Narin ve altın renkli bedenini ince tülde yansır; ve güneşin ışıkları, hurma yapraklarından sızarak, içine işler ey elmas, ve seni saydamlaştırır! Ah! Ne olursun kıpırdama!

Kıpırdama sakın! Ama bırak memelerin denizin dalgaları gibi yükselip alçalsın! Ah o kar gibi memelerin! Onları deniz köpüğü gibi soluyor, beyaz tuz gibi tadıyorum. Ah! Bırak memelerin solusun!

Bırak solusun memelerin! Gülen dereler, gülüşünü tutar; çiçek üzerindeki anı vızıltısını keser; ve gözlerim göğüslerinin iki Süleymani taş² benzer uçlarıyla yanar! Oh! Bırak yansın gözlerim... Bırak yansın gözlerim! Ama yüreğim, mutlu hurmalar altında, güller ve sandal ağacı kokularıyla emişmiş bedeninden, ıssızlığın tüm lütfundan ve sessizliğin tazeliğinden ferahlık duysun!

1 Son ibare ("dudakların gülümser"), Powys Mathers çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

2 Süleymani taş: Kemer tokalarını süslemek için kullanılan değerli bir taş (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri okuduktan sonra, Kamerü'z-Zaman, tıpkı susuz kalmışın damağına saydam su nasıl her zaman lezzetli gelirse, öylesine, hiç bıkmadığı uyuyan eşinin arzusuyla içinin yandığını duyumsamış. Ve üzerine eğilerek iç donunu tutan ipek uçkur çözmüş; elini kalçalarının sıcak gölgeliğine soktuğu sırada parmakları küçük sert bir cisme takılmış. Onu çekip bakınca, güller vadisinin altına ipek bir iplikle bağlanmış bir akik parçası olduğunu görmüş. Bunu gören Kamerü'z-Zaman son kertede şaşırmış ve kendi kendine “Eğer bu akiğin olağanüstü erdemleri yoksa ve Bûdur’un gözünde değerli bir nesne olmasa, Bûdur onu bunca kıskançlıkla saklamazdı ve vücudunun en nazik yerinde gizlemezdi! Bu, herhalde ayrılmaya hiç kıymadığı bir şey olsa gerek! Sihirbaz olan kardeşi Marzavan ona bu taşı, kem gözlerden sakınması ve çocuk düşürmekten koruması için vermiş olmalı!” diye düşünmüş.

Sonra Kamerü'z-Zaman, başlattığı okşayıları daha ileri götürmeden önce, taşı daha iyi inceleme merakına öyle kapılmış ki, onu tutan ipliği çözmüş, onu alıp ışıktaki bakmak için çadırdan dışarı çıkarmış. Ve dört yüzlü olarak kesilmiş olan bu akiğe tılsımlı harflerle anlaşılması güç şekiller çizilmiş olduğunu görmüş. Ve onu, ayrıntılarını daha iyi görebilmek için gözünün hizasına kadar kaldırıncaya, ansızın havada yükseklerde uçan bir kuş yere doğru süzölmüş ve yıldırım gibi bir dalışla taşı elinden kapmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... ve yıldırım gibi bir dalışla, taşı elinden kapmış. Sonra biraz ileride, büyük bir ağacın üzerine konarak ve tılsımı gagasında tutarak kıpırdamadan, alaycı bir tavırla ona bakmış.

Bu uğursuz aksaklığı görünce, Kamerü'z-Zaman'ın şaşkınlığı o kadar büyük olmuş ki, ağzı açık olarak bir zaman kıpırdamaksızın kalakalmış; çünkü kuşkusuz kendisi için çok değerli olan bir şeyin kaybolduğunu öğrenince Bûdur'un duyacağı üzüntü gözünde canlanıyormuş. Böylece, Kamerü'z-Zaman tutkusundan

kurtulup kendine gelince, karar almakta gecikmemiş. Eline bir taş alıp kuşun tünediği ağaca doğru koşmuş; ve hırsız kuşa taş atacak mesafeye ulaşınca onu hedefleyerek kolunu kaldırmış; ama kuş silkinip uçmuş ve biraz daha uzaktaki bir başka ağaca konmuş. Kamerü’z-Zaman da kendi kendine “Herhalde benim elimde taş olduğunu gördü. Ona kendisini yaralamak niyetinde olmadığını göstermek için taşı ondan uzağa fırlatayım!” demiş. Ve taşı uzağa fırlatmış.

Kuş, Kamerü’z-Zaman’ın taşı bu şekilde fırlattığını görünce, yere inmiş; ama yine de ondan belli bir uzaklıkta kalmış. Kamerü’z-Zaman da kendi kendine “İşte, beni bekliyor!” demiş ve ona doğru atılmış ve tam elini uzatmışken, kuş biraz daha öteye fırlamış; Kamerü’z-Zaman da ardından sıçramış. Ve kuş sıçramış Kamerü’z-Zaman sıçramış, kuş sıçramış Kamerü’z-Zaman sıçramış; böylece saatler geçmiş; vadiden vadiye, tepeden tepeye geçilmiş; bu böylece akşam oluncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine Kamerü’z-Zaman “Tüm güçlerin sahibi Tanrı’dan başka başvurulacak varlık yoktur!” diye haykırmış. Ve nefes nefese kalarak durmuş. Kuş da durmuş; ama biraz uzakta, bir tepeciğin üstünde...

O anda Kamerü’z-Zaman yorgunluktan çok umutsuzluktan alınının ter içinde olduğunu duyumsamış ve artık konaklama yerine dönmesinin daha uygun olacağını düşünmeye başlamış. Ama kendi kendine “Sevdiceğim Bûdur, ona, erdemini bilemediğim, ama herhalde kendisi için önemli olan bu tılsımın sonuza dek yitirildiğini bildirirsem, kederinden ölebilir. Ve şimdi, karanlığın bu denli yoğun olduğu bir sırada cadırlara doğru yönelirsem, yolumu yitirmek ve gecenin yırtıcı hayvanlarınca parçalanmak ihtimali vardır” demiş. Bu keder verici düşüncelerin uçurumuna düşmüşken, artık ne yana gideceğini bilemerek, şaşkınlık içinde, bitkinliğin sınırında yere uzanıp yatmış.

Bir yandan da geceleyin gözleri garip bir şekilde parıldayan kuşu gözetlemekten de geri durmuyormuş; ama her kıpırdanışında ve onu baskına uğratmak için her ayağa kalkışında kuş kanat açarak sanki bunu sezinlediğini anlatan bir haykırış koparmış. Kamerü’z-Zaman da, yorgunluk ve heyecana yenik düşerek sabaha kadar kendini uykuya terk etmiş.

Sabahleyin uyanır uyanmaz Kamerü'z-Zaman, ne olursa olsun taşı kaçırın kuşa saldırmaya karar vermiş ve onu izlemeye koyulmuş. Ve aynı koşuşturma yeniden başlamış; ama bir gün öncekinden de başarısız olarak.. Ve Kamerü'z-Zaman, akşam olunca, bağına yumruklar indirerek "Bir nefeslik soluğum kalıncaya kadar onu izleyeceğim!" diye haykırmış. Ve yerden, beslenmek için, biraz bitki ve ot toplamış. Bir yandan kuşu gözeterek, uyumaya hazırlanmış; ama kuş da onu geceleyin parlayan gözleriyle gözetip duruyormuş.

Ertesi gün aynı izleyiş yeniden başlamış; ve bu böylece, sabahtan akşama kadar, on gün sürmüş; ama on birinci günün sabahında boyna kuşun uçuşunun çekiciliğine kapılarak deniz üzerine kurulu bir kentin kapılarına ulaşmış.

O anda, koca kuş durmuş; tılsımlı akiği önüne koymuş; "Kamerü'z-Zaman" demek istemişçesine üç kez ötmüş; akiği yeniden gagasına almış, göklere kanat açmış ve gittikçe daha fazla yükselerek, deniz üzerinde gözden kaybolmuş.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman, öylesine bir öfkeye kapılmış ki, kendini yerlere atmış, yüzü toprağın içinde, uzun zaman ağlamış, hıçkırıklarla sarsılmış.

Bu iç sıkıntısıyla birkaç saat geçirdikten sonra, ayağa kalkmış, yakında akmakta olan bir ırmaktan elini yüzünü yıkamaya ve abdest almaya gitmiş; ve bir yandan kederini ve sevdiceği Bûdur'u ve kendisinin ve tılsımın ortadan kayboluşunu onun nasıl yorumladığını düşünerek kente doğru yol almış; ve binlercesi arasında şunlar bulunan ayrılık ve aşk acıları üstüne şiirler okumuş:

Beni suçlayan, bana "Bahtına boyun eğ, ey çok güzel bir varlığa bağlanan! Güzel olunca, onun gibi, aşk her şeye yeğlenir!" diyen kıskançları dinlememek için, kulaklarımın tüm açık yerlerini kapattım ve onlara "Benim binlercesi arasında onu seçtiğim doğrudur" Baht bizi kudreti altına alınca, gözlerimiz kör oldu ve tercihlerimiz karanlıklara gömüldü!" dedim.

Sonra Kamerü'z-Zaman kapıyı açıp kente girmiş. Ve Müslümanların yabancılara baktığının aksine, rastladığı birçok kişiden

hiçbiri kendisine gönöl okşayan bir gözle bakmaksızın sokaklarda yürümeye başlamış. Böylece yolunu sürdürerek bahçelere ulaşmak için çıkmaya yarayan kentin öte yakasındaki kapısına ulaşmış.

Ötekilerden daha büyük bir bahçesinin kapısı açık bulunduğundan içeri girmiş ve bahçıvanın kendisine doğru geldiğini ve ilkin, Müslümanlara has sözcükleri kullanarak selam verdiğini görmüş. Kamerü'z-Zaman da onun barış dileklerine yanıt vermiş ve Arapça konuştuğunu duyarak rahat bir soluk almış. Karşılıklı olarak selamlaştıktan sonra, Kamerü'z-Zaman yaşlı bahçıvana "Lakin, tüm bu halkın, böylesine asık suratla ve buz gibi soğuk bir tavırla görünmeleri ve de konukseverlikten uzak davranmaları nedendir?" diye sormuş. İyi yürekli ihtiyar "Allah'a şükürler olsun ki, oğlum, seni onların elinden sağ salim kurtarmış! Bu kentte oturanlar Batı'nın kara topraklarından gelmiş işgalcilerdir; bir gün deniz yakasından gelerek birdenbire karaya çıktılar ve kentimizde oturan tüm Müslümanları kıyıma uğrattılar. Bunlar olağanüstü ve anlaşılmaz şeylere taparlar, karanlık ve garip bir dil konuşurlar ve kötü kokan, örneğin kokmuş peynir ve bayat av eti gibi çürümüş şeyler yerler; ve asla yıkanmayı bilmezler; çünkü, doğdukları zaman karalar giyinmiş çok çirkin kişiler tarafından başları suyla yıkanır ve garip tavırlara eşlik eden bu yıkama, ömürlerinin geri kalan günleri için öteki her türlü yıkanmaları ortadan kaldırır. Böylece bu kişiler, asla yıkanma hevesi uyandırmazın diye ilkin hamamları ve meydan çeşmelerini yıkmakla işe başladılar; ve bunların yerine orospuların işlettiği ve güya içecek görünümündeki mayalanmış sidiğe benzer, hatta daha da kötü, köpüklü sarı bir sıvı satan dükkânlar yaptılar! Karılarına gelince, oğlum, bunlar en nefret uyandırıcı felaketlerdir! Erkekleri hiç yıkanmadığından, onlar da hiç yıkanmazlar; ama sadece yüzlerini sönmüş kireçle ve toz haline getirilmiş yumurta kabuğuyla boyarlar; dahası, hiç çamaşır giymezler; örneğin alt yanlarını tozdan korumaya yarayacak don bile giymezler. Bu yüzden yaklaştıklarında, oğlum, pis koku saçarlar; ve cehennem ateşi bile onları temizlemeye yetmez! Ve işte, ey oğlum, bu türden insanlar arasında felakete uğramaktan korunmak için büyük gayretler harcayarak ömrümü tüketmekteyim. Zira, senin de gördüğün gibi, ben burada hayatta kalan

tek Müslümanım! Ama Yüce Tanrı'ya, bizi gökler kadar ve yine göklerden inmiş temiz bir inanç içinde yarattığı için şükrederim!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, bahçıvan, genç adamın yüzündeki yorgunluğu görerek onu beslenmeye ihtiyaç duyduğunu düşünmüş; ve onu bahçenin gerisindeki gösterişsiz evine götürmüş ve kendi elleriyle yiyecek, içecek vermiş. Sonra, gelişinin nedenleri hakkında onu usulca soruşturmaya başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Onu gelişine neden olan olay hakkında usulca soruşturmaya başlamış.

Bahçıvanın cömertçe davranışından minnet duyarak etkilenen Kamerü'z-Zaman, ondan hiçbir şey gizlemeden tüm öyküsünü anlatmış ve anlatısını gözyaşlarıyla tamamlamış.

Yaşlı adam onu teselli etmek için elinden geleni yapmış ve kendisine "Çocuğum, Büdur Hatun kesinlikle babanın hükümdarlık ettiği Haledan ülkesine senden önce ulaşacak. Sen, benim evimde, bir gün Tanrı bir gemi gönderip seni buradan en yakın adaya, Abanoz Adaları'na taşıyaya kadar, barınman ve dinlenmen bakımından sıcak bir ilgi göreceksin! O zaman, Abanoz Adaları'ndan Haledan ülkesine kadar mesafe pek fazla değildir; ve orada seni ülkeneye taşıyacak pek çok gemi bulursun. Dolayısıyla ben bu günden başlayarak limana uğrayacak ve her gün, seni Abanoz Adaları'na götürmeyi kabul eden bir kaptan buluncaya kadar orada olacağım; çünkü, Haledan ülkesine gidecek birini bulmak için yıllar ve yıllar gerekir!" demiş.

Ve bahçıvan söylediklerini yerine getirmekte kusur etmemiş; ama Abanoz Adaları'na gidecek bir gemi bulabilmeksizin günler ve aylar geçmiştir.

Kamerü'z-Zaman'ın durumu böyleymiş!

Sitti Büdur'un durumuna gelince, onun başına da öyle harika ve şaşılacak şeyler gelmiş ki, ey bahtıgüzel şah, bunları anlatmak için çabucak ona dönüyorum. İşte dinleyin!

Gerçekten, Sitti Bûdur uyanınca, ilk önce dönüp Kamerû'z-Zaman'ı kollarıyla sarmak istemiş. Ama onu yatarken bulmaması kendisinde büyük bir şaşkınlık yaratmış; şaşkınlığı, içdonunun çözülmüş ve ipek ipliğin ucundaki tılsımlı akikle birlikte yok olmuş bulunduğunu anlamasıyla büsbütün artmış. Ama bu taşı da önce görmemiş olan Kamerû'z-Zaman'ın onu daha iyi görebilmek için dışarı çıkarmış olduğunu düşünmüş. Ve sabırla beklemiş.

Bir süre geçtikten sonra, Kamerû'z-Zaman'ın yanına dönmediğini görünce, çok meraklanmış ve hemen acayip bir kedere kapılmış. Ve Kamerû'z-Zaman akşam olunca da dönmeyince, bu ortadan yok oluş hakkında artık ne düşüneceğini bilememiş ve kendi kendine "Ya Allah! Acaba ne gibi olağandışı bir olay Kamerû'z-Zaman'ın buradan uzaklaşmasına neden oldu; o Kamerû'z-Zaman ki, bir saat bile benim yanımdan ayrılmaya katlanamazdı! Ama nasıl oluyor da tılsımı da birlikte götürmüş oluyor? Ah! Uğursuz tılsım, sen bizim felaketimizin nedenisin. Ve sen, ey alçak Marzavan, böyle lanetli bir şeyi bana armağan ettiğin için Allah seni kahretsin" demiş.

Ama, Sitti Bûdur, iki gün geçip de kocasının dönmediğini görünce, aynı koşullar içinde olabilecek bütün kadınların yaptığı gibi şaşırarak yerde; felaket karşısında, kendi cinsiyetindeki kadınların genellikle yoksun bulunduğu bir dayanıklılık göstermiş. Bu kaybolma konusunda ihanete uğramak ya da köleler tarafından kötülük görmek kaygısıyla hiç kimseye bir şey söylememiş; acısını bağına gömmüş; ve kendisine hizmet eden genç cariyeye, bu konuda konuşmasını yasaklamış. Sonra, kendisinin Kamerû'z-Zaman'a benzeyişinin ne denli eksiksiz olduğunu bildiğinden, hemen kadın giysilerini terk ederek sandıktan Kamerû'z-Zaman'ın giysilerini çıkarmış ve onları giymeye başlamış.

İlkin boyuna tam uyan ve boynunu açık bırakan, çizgili, güzel bir giysiyle donanmış; sonra kabzası, üzerine yakut kakılmış yeşim taşından bir hançer takılı altın iplikle örülmüş bir kemer kuşanmış; başına da çok renkli ipekten bir poşu sarmış, bunu deve torununun yününden yapılmış üç katlı yumuşak bir alınlıkla sıkıştırmış; ve bu hazırlıkları yaptıktan sonra, eline bir kamçı almış; göğsünü şişirmiş, genç kölesine de sırtından

çıkardığı giysileri giymesini ve ardından yürümesini buyurmuş. Böylece herkesin, kölesini görünce “Bu Sitti Büdur’dur!” diyebileceği koşulları sağlamış. Bunu izleyerek çadırdan çıkmış ve yola koyulma emri vermiş.

Sitti Büdur, Kamerü’z-Zaman’ın kılığına bürünerek ardında muhafızlarıyla yola çıkmış; beş gün sonra deniz kıyısında kurulu bir kentin kapısına gelinceye kadar gece gündüz yolculuk etmiş. Bunun üzerine orada, kentin kapısı önüne, çadır kurdurmuş; ve “Bu kent hangi kenttir?” diye sorunca, kendisine “Abanoz Adalar’nın başkentidir!” yanıtını vermişler. “Peki buranın hükümdarı kimdir?” diye sorunca da “Şah Armanus’tur!” demişler. “Çocuğu var mı?” diye sormuş; “Sadece bir kızı vardır, ülkenin en güzel bakiresi olan bu kızın adı da Hayatü’n-Nüfus’tur!”¹ demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... ülkenin en güzel bakiresi olup adı Hayatü’n-Nüfus’tur!” demişler.

Bunun üzerine Sitti Büdur, oraya geldiğini bildirmek üzere bir mektup yazarak bunu bir ulakla Şah Armanus’a göndermiş; ve bu mektupta da adını Haledan ülkesinin hükümdarı Şah Şehriman’ın oğlu Kamerü’z-Zaman olarak belirtmiş.

Şah Armanus bu haberi alınca, kudretli Şah Şehriman ile her zaman iyi ilişkiler içinde olduğundan, Emir Kamerü’z-Zaman’ı ülkesine gelmiş olmasından dolayı onurlandırarak mutlulanmak istemiş. Ve hemen sarayının başlıca kişilerinden oluşmuş bir maiyet, alayı hazırlayarak çadır kurulan yere gidip Sitti Büdur’u bulmuş; ve onu bir dost şahın oğluna gösterdiğini sandığı saygınlık ve onurla karşılaşmış. Ve Büdur, kararsızlık göstererek kendisine sarayda bir daire ayrılması bakımından zarafetle yapılan öneriyi kabul etmemeye çalışmışsa da, şah onu ikna etmiş ve birlikte törenle kente dönmüşler. Ve üç gün süreyle ve görülmedik bir şaşaayla tüm sarayda harika şölenler verilmiş.

1 *Hayatü’n-Nüfus*: Nefslerin (canların, insanların) hayatı; insanlara hayat veren, cana can katan anlamında (Â.Ş.O.)

Ve ancak o zaman, Şah Armanus Sitti Büdur ile buluşarak onunla yolculuğu üzerinde konuşmuş ve bu yolculuğun nedenini sormuş. Oysa, o gün, her zaman Kamerü'z-Zaman'ın kılığıyla görünen Sitti Büdur, sarayın hamamına gitmiş bulunuyormuş; ve orada herhangi bir tellakın hizmetini kabul etmek istememiş. Ve hamamdan öylesine şaşılacak kertede güzel ve parıldayarak çıkmış ve bu delikanlı görünüşü altında çekiciliği öylesine doğaüstü hale gelmiş ki, herkes, o geçerken soluğunu tutuyor ve Yaradan'a şükürler ediyormuş.

Şah Armanus da gelip Sitti Büdur'un yanına oturmuş ve uzun bir süre onunla görüşmüş. Ve güzelliğinin ve sözgenliğinin öylesine etkisinde kalmış ki, ona "Oğlum, gerçekte, seni Tanrı benim ülkeme yaşlılık günlerimde avuntu olasın ve tahtımı devredeceğim oğlumun yerini tutasın diye göndermiş olacak! Benim tek kızım olan Hayatü'n-Nüfus ile evlenerek bu avuntuyu bana bağışlamak ister misin? Dünyada hiç kimse senden fazla onun bahtına hükmetmeye ve güzelliğine layık değildir! Ergenlik yaşına ancak erişti; çünkü geçen ay on beşini yeni doldurdu. Senin soluduğunu görmesini istediğim hoş bir çiçektir! Onu kabul et, oğlum; yaşım ağır devlet yükünü kaldırmama artık izin vermediği için hemen senin lehine tahttan çekileyim!" demiş.

Birdenbire ortaya çıkan bu öneri ve bu cömert teklif, Büdur Hatun'un canını çok sıkmış. İlk onu tedirgin eden sıkıntısını açığa vurmamak için ne yapacağını bilememiş; ve gözlerini yere indirerek biraz düşünmüş ve alnında buz gibi ter belirmiş. Kendi kendine düşünerek "Şayet ona, Kamerü'z-Zaman olarak, halen Sitti Büdur ile evli bulunduğumu söylersem; bana, Kitap'ın dört eş edinilmesini meşru gördüğünü söyleyecek, cinsiyetim üzerine gerçeği söyleyecek olsam, bu kez kendisiyle evlenmem için beni zorlayacak; veya haber herkesçe öğrenilecek ve ben büyük bir utanca düşeceğim; bu babaca önerisini reddedersem, sevecenliği bana karşı vahşi bir nefrete dönüşecek; ve bu kez sarayından ayrılınca, beni yok etmek için tuzaklar kurdurma yoluna gidecek. İyisi mi, ben onun önerisini kabul edeyim, gerisini baht yoluna koysun! Geleceğin bağrında neler saklı olduğunu kim bilebilir? Her durumda, hükümdar olunca, dönüşünde Kamerü'z-Zaman'a bırakmak için büyük bir ülkeye sahip olmuş bulunacağım. Ama

eşim olacak genç Hayatü'n-Nüfus ile sözleşme yapılması sorununa gelince, bunun da bir yolunu bulmak için düşüneceğim” demiş.

Bunun üzerine başını kaldırmış ve şaha, alçakgönüllülüğünü ve saf bir delikanlıda doğal olduğunu düşündüren, yüzünün kızarmasını önleyemeyerek “Ben şahının en küçük dileğini bile duyarak ona itaat ettiği yanıtını veren söz dinler oğluyum!” diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan Şah Armanus, ferahlığın son sınırına ulaşmış ve evlenme merasiminin aynı gün olmasını istemiş. İşe, tüm emirlerin, ileri gelenlerin ve önemli memurlar ile mabeyincilerin önünde, Kamerü'z-Zaman lehine tahttan feragat ettiğini bildirmekle başlamış; ve bu haberi tellallarla tüm kente ve ülkesinin her yanına ulaklar göndererek tüm halka duyurmuş.

Bunun üzerine kentte ve sarayda göz açıp kapayıya kadar geçen bir süre de görülmedik bir şenlik düzenlenmiş; sevinç çığlıkları ve davul ve zurnalarla yeni şah ile Hayatü'n-Nüfus'un evlilik sözleşmeleri yazılmış.

Akşam olunca, yaşlı sultan hanım “Lu-lu-lu” diye sevinç çığlıkları atan kadınlarla çevrili olarak genç evli Hayatü'n-Nüfus'u Sitti Büdur'un dairesine götürmüş; çünkü onu her zaman Kamerü'z-Zaman yerine koyuyorlarmış. Ve Sitti Büdur, genç şah görünümünü altında, eşine doğru inceliklerle ilerleyerek, ilk kez olarak, yüzündeki peçeyi kaldırmış.

Bunun üzerine orada bulunan herkes, bunca güzel olan çifti görünce, öylesine büyülenmişler ki, arzu ve heyecandan sararıp solmuşlar.

Merasim bitince, Hayatü'n-Nüfus'un annesi ve tüm yanındakiler, binlerce mutluluk dileğinde bulunduktan ve tüm meşaleleri tutuşturduktan sonra, yavaşça çekilmişler ve yeni evlileri zifaf odasında yalnız bırakmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz onuncu gece olunca, söze başlamış:

Yeni evlileri zifaf odasında yalnız bırakmışlar.

Sitti Büdur, genç Hayatü'n-Nüfus'un taptaze görünümüy-

le büyülenmiş ve ürkek iri siyah gözleriyle, saydam teniyle, tül altındaki çocuksu küçük göğüsleriyle gerçekten arzulanır olduğuna hükmetmiş. Ve Hayatü'n-Nüfus kocası tarafından beğenildiğini anlayarak gizlediği heyecanıla titremesine karşın mahcup gülümsemiş; ve örtüleri ve ziynetleri altında güçlükle kıpırdamaya çalışarak gözlerini yere dikmiş.

O da her şeye karşın, ona saraydaki en güzel kızlardan da kusursuz görünen tüysüz yanaklı delikanlının üstün güzelliğini ayırt etmiş. Kocasının yavaşça yanına yaklaşp halı üzerindeki büyük şilte de yanına oturduğunu görünce de, ruhunda bir şeylerin kıpırdadığını duymuşmuş.

Sitti Büdur küçük kızın minik ellerini ellerine almış; yavaşça eğilip ağzını öpmüş. Hayatü'n-Nüfus bu tatlı öpüşü geri çevirme yürekliliğini gösterememiş, ama gözlerini tümüyle kapayarak derin bir mutlulukla iç geçirmiş. Sitti Büdur da onu kolunun üzerine yatırmış, başını göğsüne yaslayıp hafif bir sesle bir ninni söylemeye başlamış; çocuk da yavaş yavaş, dudaklarında mutlu bir gülüşle uyuyakalmış.

Bunun üzerine Sitti Büdur üstündeki giysileri ve ziynetleri çıkararak onu yatırmış ve kollarına alarak yanına uzanmış. Ve ikisi birlikte böylece sabaha kadar uyumuşlar.

Hemen hemen tüm giysileri, hatta kavuğu üzerinde olduğu halde yatağa yatmış bulunan Sitti Büdur, uyanır uyanmaz, daha önce foyası ortaya çıkmasın diye birçok kez gizlice yıkanmış bulunduğu, çabucak kısa yoldan bir aptes aldıktan sonra hükümdarlık giysileriyle donanmış ve tüm sarayın saygılarını kabul etmek, işleri düzenlemek, kötülükleri cezalandırmak ve atama ve işten el çekirme işlemlerini yerine getirmek üzere Adalet Sarayı'na gitmiş. Acele gördüğü bu işlerin dışında, gümrük resimlerini, vergileri kaldırmış, mahpusları affetmiş ve askerlere, halka ve camilere büyük paralar dağıtmış. Tüm yeni uyrukları onu çok sevmişler ve refahı ve uzun ömrü için dualarda bulunmuşlar.

Şah Armanus ile eşine gelince, kızları Hayatü'n-Nüfus'tan haberler almak üzere çabucak onun yanına koşmuşlar; ve ona kocasının kendisine nazik davranıp davranmadığını ve çok yorun olup olmadığını sormuşlar; çünkü birdenbire en önemli

sorun üzerinde konuşmak istemiyorlarmış. Hayatü'n-Nüfus onlara “Kocam harikaydı! Beni ağzımdan öptü, kollarına aldı; söylediği şarkıların yumuşak havasında uyuyup kalmışım! Ah! Ne kadar nazikti bilseniz!” diye yanıtlamış. Bunun üzerine Armanus, ona “Aranızda geçenler sadece bunlar mıydı, kızım? diye sorunca; “Elbette!” diye cevap vermiş. Annesi “Öyleyse tam olarak soyunmadın, değil mi?” diye sorunca “Hayır!” diye cevap vermiş. Bunu duyan ana babası birbirlerinin yüzüne bakmışlar, ama bir şey söylememişler sonra da oradan uzaklaşmışlar. Ve bunların durumu da işte böyleymiş.

Sitti Büdur’a gelince, bir kez işlerini gördükten sonra, Hayatü'n-Nüfus’u bulmak üzere dairesine dönmüş ve ona “Annen, baban gelip sana ne sordular güzelim?” diye sormuş; o da “Bana niçin soyunuk bulunmadığımı sordular!” diye yanıt vermiş. Büdur “Sorun buysa, sana yardım edeyim de hemen soyun” demiş. Ve teker teker, tenindeki gömleğine kadar, tüm giysilerini soymuş ve onu çı çıplak kollarına almış ve onunla birlikte yatağa uzanmış.

O zaman, yavaşça, Büdur, çocuğun güzel gözlerine bir öpücük kondurmuş ve ona “Hayatü'n-Nüfus, kuzucağız, söyle bana, sen erkekleri çok sever misin?” diye sormuş. O da “Saraydaki haremağalarından başkasını görmedim ki! Zaten onlar da yarı erkek sayılır! Tam erkek sayılmaları için acaba neleri eksik?” diye yanıtlamış. Büdur da “Sende eksik olan şey, gözümün nuru!” demiş. Hayatü'n-Nüfus şaşarak “Bende eksik olan mı? Allah aşkına bende ne eksik var ki?” diye sormuş. Büdur da “Bir parmak!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan küçük Hayatü'n-Nüfus, dehşet içinde, boğuk bir çığlık koparmış ve örtünün altından iki elini çıkarak parmaklarını aralamış ve onlara korkuyla açılmış gözleriyle bakmış. Ama Büdur onu bağrına basmış ve saçlarını öperek “Vallah! Ya Hayatü'n-Nüfus, ben sadece şaka yaptım!” demiş. Ve tam olarak sakinleşinceye kadar onu öpmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine kız ona “Kibar sevgilim, beni öp!” demiş. Hayatü'n-Nüfus taze dudaklarını Büdur’un dudaklarına yaklaştırmış ve ikisi birlikte böylece kucak kucağa, sabaha kadar uyumuşlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

... ve ikisi birlikte, böylece kucak kucağa, sabaha kadar uyumuşlar. O vakit, Būdūr, ülkesinin işlerini görmek üzere dışarı çıkmış; Hayatū'n-Nüfus'un anası ile babası da kızlarından haber almak üzere içeri girmişler.

Şah Armanus, ilkin "E, çocuğum, Tanrı seni korusun! Görüyorum ki hâlâ örtü altındasın! Sanırım çok incinmedin?" diye sormuş. O da "Yo, kesinlikle! Güzel kocamın kolları arasında çok rahattım, bu kez beni tüm olarak soydu ve bedenimin her yanını hoş öpücüklerle öptü. Ya Allah! Ne kadar güzeldi bu öpüşler! Her yanımda karıncalanmalar ve titreyişler duydum! Ama bir aralık bana bir parmağımın noksan olduğunu söyleyince çok korktum! Ama şaka yapıyormuş sadece! Okşayışları da bana çok zevk verdi; ellerinin çıplak derimde öylesine tatlı dokunuşları vardı ki! Ve dudaklarımmın üzerindeki dudakları öylesine sıcak ve doluydu ki, kendimden geçerek ve kendimi cennette sanarak sabaha kadar uyudum!" diyerek yanıtlamış.

Bunun üzerine annesi "Ama mendillerin nerede? Çok kan yitirdin mi, sevgili çocuğum?" diye sormuş. Genç kız da, şaşırarak "Hiçbir şey yitirdiğim falan yok!" cevabını vermiş.

Bu sözleri duyan ana babası, umutsuzluğun sınırında, elleriyle yüzlerine vurmuşlar ve "Ne utanç, ne felaket Yarabbi! Kocan bizi neden küçümsüyor ve seni niye bu kadar hor görüyor?" diye haykırmışlar.

Sonra şah, yavaş yavaş büyük bir öfkeye kapılmış, oradan ayrılrken, küçük kızının da duyacağı şekilde, karısına, oldukça yüksek bir sesle "Eğer bu gece de Kamerü'z-Zaman, kızımın bekâretini alarak görevini yerine getirmez ve böylece hepimizin onurunu kurtarmazsa, onun bu hakaretlerini cezalandırmanın bir yolunu bulacağım! Bağışladığım tahttan indirdikten sonra, saraydan kovacağım. Gazabımın şiddetiyle daha ne gibi müthiş cezalar da veririm bilinmez!" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, Şah Armanus, burnu ayaklarına kadar uzamış olan karısı da kendisini izleyerek büyük bir üzüntüye kapılan kızının odasından dışarı çıkmış.

Böylece, gün geçip gece olunca, Sitti Büdur, Hayatü'n-Nüfus'un odasına girmiş ve onu kederlerle kahrolmuş, başını yas-tıkların altına sokarak hıçkırırken görünce, yanına yaklaşmış, alnından öpmüş, gözyaşlarını silip derdinin nedenini sormuş; Hayatü'n-Nüfus da heyecanlı bir sesle "Ey sevgili efendim, babam sana bağışladığı tahtı geri almak ve seni saraydan kovmak istiyor; ve daha neler yapmak istiyor, bilmem! Bütün bunların nedeni de senin bekâretimi almak, böylece ırkının ve kendisinin onuru-nu kurtarmak istememen! Ve ben sevgili efendim, bunları sana almak zorunda olduğun şeyi ille de alasın diye söylemiyorum; sadece seni tehdit eden bu tehlikeden kurtarmak istiyorum. Çünkü bütün gün, babamın sana karşı tasarladığı intikamı düşünerek ağlamaktan başka bir şey yapmadım. Ah! Ne olursun, bekâretimi al benim, böylece annemin dediği gibi beyaz mendilleri kana bulayayım! Sana tüm varlığımla inanıyorum ve bedenimi ve ruhu-mu ellerine teslim ediyorum! Bu konuda ne yapmam gerekiyorsa, buna sen karar vereceksin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Sitti Büdur kendi kendine "Artık zamanı geldi! Artık yapacak başka şey yok! Tanrı'ya güveniyorum!" diye düşünmüş. Genç kız da "Gözümün nuru, beni çok seviyor musun?" diye sormuş. Kız da "Cenneti sevdiğim kadar!" demiş. Büdur onu ağzından öpmüş ve ona "Daha ne kadar?" diye sormuş. Kız, öpüşün etkisiyle titreyerek "Bilmiyorum! Ama pek çok!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca yeniden "Madem ki beni bu kadar seviyorsun; eğer senin kocan olacak yerde erkek kardeşin olsaydım, bundan mutlulanır mıydın?" diye sormuş. Çocuk, ellerini çırpmış ve "Mutluluktan ölürdüm!" yanıtını vermiş. Büdur "Ve eğer, güzelim, ben erkek kardeşin değil de, kız kardeşin olsaydım; genç bir erkek olacağıma senin gibi genç bir kız olsaydım, beni hâlâ sever miydin?" diye sorunca, Hayatü'n-Nüfus "Daha da fazla, çünkü birbirimizden hiç ayrılmaz, seninle her zaman birlikte olur, her zaman seninle birlikte oynar, seninle aynı yatakta yatardım!" demiş. Bunun üzerine Büdur, genç kızı kendine doğru çekmiş, gözlerini öperek kapatmış ve ona "Pekâlâ Hayatü'n-Nüfus, bir sırtı saklayarak beni sevdiğini kanıtlayabilir misin?" demiş. Genç kız "Seni sevdiğime göre, bu çok kolay!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Bûdur çocuğu kollarına almış ve ilkisi solukları kesilesiye kadar öpüşmüşler; sonra Bûdur ayağa kalkmış “Bak bana Hayatü’n-Nûfus ve bundan böyle kız kardeşim ol!” demiş.

Ve aynı zamanda ivedi bir davranışla üzerindeki giysiyi, boyundan kemerinin olduğu yere kadar yarı yarıya açmış; tepeleri gülleriyle taçlanmış iki gözalcı memeyi dışarı uğratmış; sonra da “Sevgilim, ben de senin gibi kadını, görüyorsun! Şayet erkek kılığına bürünmüşsem, bu son derecede garip bir serüvenden dolayıdır; ve ben bu serüveni vakit geçirmeden sana anlatacağım!” demiş.

Sonra yeniden oturmuş, genç kızı dizlerine almış ve ona tüm öyküsünü, başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok.

Küçük Hayatü’n-Nûfus bu öyküyü işitince, hayranlığın sınırlarına ulaşmış. Sitti Bûdur’un kucağına oturup göğsüne yaslanmışken, çenesini küçük ellerine alarak ona “Ey kız kardeşim, sevgilin Kamerü’z-Zaman’ın dönüşünü beklerken, seninle birlikte ne kadar tatlı bir yaşam süreceğiz! Tanrı onun gelişini çabuklaştırsın da mutluluğumuz tamamlansın!” demiş. Bûdur da ona “Tanrı dileğini iştirmiştir, kız kardeşim; ben de seni ona ikinci eş olarak vereceğim ve üçümüz birlikte ne kadar tatlı bir yaşam süreceğiz!” demiş. Sonra uzun süre kucaklaşmışlar ve birlikte binlerce oyun oynamışlar ve Hayatü’n-Nûfus, Sitti Bûdur’da bulduğu güzelliğin ayrıntılarına şaşmış kalmış. Memelerini ellerine almış ve “Ey kız kardeşim, göğüslerin ne kadar güzel! Bak! Benimkilerden daha büyük! Benimkilerse, bak ne kadar küçük! Acaba büyürler mi?” diyormuş. Sonra Bûdur’un her tarafını yokluyor ve bulduğu şeyler üzerine sorular soruyormuş; Bûdur da, binlerce öpücük arasında, büyük bir açıklıkla sorduklarını yanıtlıyormuş; ve Hayatü’n-Nûfus “Ya Allah! Şimdi anlıyorum! Beni kölelere ‘Bu neye yarar? Şu neye yarar?’ diye sorarken düşünebiliyor musun? Bu durumda göz kırparlar ve bana hiçbir yanıt vermezlerdi! Kimileri de, damak çatlatırlar, ama yanıt veremezlerdi! Ben de, öfkemden, yüzlerini tırmalar ve gittikçe sesimi yükselterek ‘Söyle bana şu neye yarar?’ diye haykırırdım; o zaman annem koşar gelir; durumu sorunca, tüm

köleler 'Bizi şunun şunun neye yaradığını açıklamaya zorlamak için haykırıyor!' derlerdi. O zaman sultan annem, aşağılamanın sınırına ulaşarak pişmanlık göstermeme karşın, küçük kıçımı açtırır ve 'İşte bu buna yarar!' diyerek kızgınlıkla kaba etlerime vururdu; ben de şunun ya da şunun ancak kaba etlerime dayak atılacağı anlamına geldiğini öğrenirdim; ve bu iş böyle sürer giderdi" demiş.

Sonra ikisi birlikte binlerce çılgınlıklar yapmışlar; öyle ki sabah olunca Hayatü'n-Nüfus'un öğrenmedik hiçbir şeyi kalmamış; ve artık tüm narin organlarının ne denli hoş işlevleri olduğunun bilincine varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve artık tüm narin organlarının ne denli hoş işlevleri olduğunun bilincine varmış.

O sırada, ana babanın içeri girme saatleri yaklaştığından, Hayatü'n-Nüfus Büdur'a "Kardeşim, gelip bana durumu ve bekâretimin giderildiğinin kanıtı olan kanı sorunca anneme ne diyeyim?" diye sormuş. Büdur da gülmüş ve "Bu iş kolay!" demiş. Ve gizlice gidip bir piliç bulmuş, onu boğazlayıp kanını genç kızın kalçalarına ve mendillerine bulamış ve ona "Onlara bunları göster, yeter! Çünkü âdet orada biter ve daha derinleri araştırmaya izin vermez!" demiş. Kız ona "Kardeşim, ama onu sen kendin örneğin parmağını kullanarak niçin gidermiyorsun?" diye sorunca; Büdur "Ama, gözümün nuru, ben seni, daha önce söylediğim gibi, Kamerü'z-Zaman için saklıyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu yanıt Hayatü'n-Nüfus'u tam anlamıyla doyurmuş; ve Sitti Büdur adalet dağıtmak üzere işinin başına gitmiş.

O sırada kızlarının yanına şah ile sultan girmişler; şah yapılacak şey yerine getirilmemişse, kızına ve eşine öfkeden patlamaya hazırmış. Ama kanı ve kana bulanmış kalçaları görünce, ikisi de ferahlamış, çok sevinmişler ve dairenin tüm kapılarını açmışlar. Bunu gören bütün saray kadınları içeri girmiş, sevinç çılgınlıkları

atmışlar ve zafer “Lu-lu-lu”ları çağırmışlar; ve annesi, gururun sınırına ulaşarak, kanlı mendilleri bir kadife yastık üzerine koymuş ve ardında bir mevkip oluşturarak haremde dönüp durmuş. Böylece herkes mutlu olayı öğrenmiş; şah da, büyük bir şenlik yaparak fakirler için hatırı sayılır miktarda koyun ve torun deve kurban etmiş.

Sultan hanıma ve çağrılılara gelince, genç Hayatü'n-Nüfus'un yanına dönmüşler ve her biri ağlayarak iki gözünün arasından öpmüşler ve onunla akşama kadar bir arada kalmışlar; sonra onu hamama sokup soğuk almasın diye iyice sarıp sarmalamışlar.

Sitti Bûdur'a gelince, her gün Abanoz Adaları tahtına oturmayı ve onun her zaman erkek olduğunu sanan uyruklarına kendini sevdirmeyi sürdürmüş ve ömrünün uzun olması hakkında dualar almış. Ama, akşam olunca, gidip mutlulukla genç dostu Hayatü'n-Nüfus'u bulur ve onu kollarına alarak birlikte yatağa uzanmış. Ve ikisi birlikte, sabaha kadar karı koca gibi sarmaşıp her türlü çılgınca eğlenceler ve incelikli oyunlarla oylanırlar; sevgilileri Kamerü'z-Zaman'ın dönüşünü bekler dururlarmış. Ve işte herkesin durumu böyleymiş.

Kamerü'z-Zaman'a gelince, onun durumu da şöyle: Kendisi, Batı ülkelerinden gelmiş olan konuktan hoşlanmıyor ve pasaklı kişilerin işgal ettiği kentin duvarları dışında yapılmış iyi yürekli Müslüman bahçıvanın evinde kalıyormuş. Babası Şehriman Şah da, Haledan ülkesinde, ormanda, kanlı organları gördükten sonra, artık sevgili oğlu Kamerü'z-Zaman'ın yitip gittiğinden kuşku duymamış; ve gerek kendisi, gerekse tüm ülkesi yasa bürünmüş; bir kabir yaptırıp kendini buraya kapatarak çocuğunun ölümüne sessizce ağlar olmuş.

Ve kendi bakımından, Kamerü'z-Zaman da, onu oyalamak için elinden geleni yapan ve onu Abanoz Adaları'na götürecektemi- nin gelmesini bekleterek umutlandıran yaşlı bahçıvanın arkadaş- lağına karşın, kederle yaşıyor ve geçmiş zamanı acıyla anıyormuş.

Böylece, günün birinde, bahçıvan âdeti üzere, konuğunu alıp götürmeye razı olacak gemi bulmak maksadıyla liman yöresinde dolaşmaya gitmişken; Kamerü'z-Zaman da bahçede mahzun oturmuş, kuşların oynaşmalarına bakarak şiirler söylerken; dik- katini birdenbire iki büyük kuşun kaba seslerle haykırışı çekmiş.

Başını bu seslerin geldiği ağaca doğru kaldırmış ve gagalar, pençeler ve kanatlarla girişilmiş müthiş bir çarpışmaya tanık olmuş. Ama birdenbire tam önüne kuşlardan birinin yaşamını tüketerek düştüğünü görmüş; galip gelen kuş da uçup uzaklaşmış.

Ama, aynı anda, yakındaki bir ağaca tünemiş ve çarpışmayı görmüş olan daha büyük iki kuş, ölen kuşun yanına gelip biri ölü kuşun başına, öteki de ayaklarının olduğu tarafa konmuş; sonra ikisi birlikte başlarını kederle eğmişler ve açıkça ağlamaya başlamışlar.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman son kertede duygulanmış ve eşi Sitti Büdur'u düşünmüş; ve kuşların gözyaşlarından etkilenerek o da aynı şekilde ağlamaya koyulmuş.

Bir süre geçtikten sonra, Kamerü'z-Zaman, iki kuşun pençeleri ve gagalarıyla bir çukur kazdıklarını ve ölü kuşu buraya gömdüklerini görmüş. Sonra uçup gitmişler ve bir süre geçtikten sonra, yine çukurun olduğu yere gelmişler; ama bu kez biri kanatlarından, öteki ayaklarından tutarak kendilerinden kaçıp kurtulmak için büyük gayret gösteren ve korkunç çığlıklar koparan katil kuşu da birlikte getirmişler. Onu, kaçmasına izin vermeden, ölü kuşun kabrinin üzerine yatırmışlar ve birkaç sert gaga darbesiyle, işlediği cinayetin öcünü almak üzere karnını yarmışlar, bağırsaklarını çıkarmışlar ve onu acıyla toprak üzerinde çırpırırken bırakıp gitmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

...Ve onu acıyla toprak üzerinde çırpırırken bırakıp çekip gitmişler.

Hepsi o kadar! Ve Kamerü'z-Zaman, böylesine olağanüstü bir gösteriyi görmekle şaşkınlıktan hareketsiz kalmış. Kuşlar uçup gittikten sonra, merak ederek öldürülen suçlu kuşun yatmakta olduğu yere yaklaşmış ve kuşun ölüsüne bakarken, delinmiş olan kursağının ortasında dikkatini çeken kırmızı bir cismin parıldamakta olduğunu görmüş. Eğilip onu eline alınca, heyecandan düşüp bayılmış çünkü bu, Sitti Büdur'un akik tılsımı imiş.

Yeniden kendine geldiği zaman, bunca kaygı, üzüntü, yerinme ve acıya neden olan değerli tılsımı göğsüne bastırmış ve “Tanrı’dan umarım ki, bu bir mutluluk muştusu ve bunu bulduğum gibi sevdiceğim Bûdur’u da aynı şekilde bulacağımın bir alametidir!” diye haykırmış. Sonra tılsımı öpüp alnına koymuş; sonra onu yeniden yitirmenin tüm tehlikesini önlemek için bir parça beze sararak kolunun çevresine bağlamış. Ve sevinçten sıçramaya başlamış.

Sakinleştiği zaman, iyi yürekli yaşlı bahçıvanın, kendisinden, yaprak açmayan ve meyve vermeyen bir keçiboynuzu ağacını köklemesini rica ettiğini anımsamış. Beline bir kenevir kuşak bağlamış; giysisinin yenini kıvırmış; eline bir balta ve bir küfe alarak ve hemen işe koyularak yaşlı ağacın köklerini büyük darbelerle sökmeye başlamış. Ama birdenbire gerecin demirinin sert bir madensi cisme çarptığını işitmiş ve toprağın altından gelen boğuk bir gürültü duymuş. O zaman hızlı hızlı toprağı ve taşları ayıklamış ve ortaya büyük bronz bir levha çıkmış; bunu hemen olduğu yerden kaldırmış ve bir merdiven görmüş. Bu, taştan on basamaklık bir merdivenmiş. Tanrı rızası için söylenen “Lâ ilâhe ill-Allah” sözlerini söyledikten sonra; çabucak merdivenden aşağı inmiş; kendisini çok eskilerde Âd ve Semud zamanında yapılmış dört köşe geniş bir mahzende bulmuş; ve bu tonozlu büyük mahzende her bir yana çok büyük bir düzenle sıralanmış müthiş büyüklükte yirmi küp görmüş. Birinci küpün kapağını açınca ağzına kadar kıızıl altın külçeleriyle dolu olduğunu görmüş; bunun üzerine ikinci küpün kapağını açmış, bunu da ağzına kadar altın tozuyla dolu bulmuş. Sonra geri kalan on sekiz küpü açarak bunların da birbiri ardından külçe ve toz altınlarla dolu olduğunu görmüş.

Kamerü’z-Zaman, şaşkınlıktan kurtulur kurtulmaz mahzenden çıkmış; levhayı yerine oturtmuş, işini tamamlamış, bahçıvana yardım ettiği zaman öğrendiği şekilde ağaçları sulamış ve akşam olup yaşlı dostu dönünceye kadar işini sürdürmüştü.

Bahçıvan geldiğinde ilk yaptığı şey, Kamerü’z-Zaman’a hayırlı haberi vermek olmuş. Ve gerçekten ona “Evladım, yakında Müslüman ülkelerine döneceğini sana bildirmekle sevinç duymaktayım. Gerçekten, zengin tacirler tarafından kiralananmış ve üç gün

içinde yelken açacak bir gemi buldum; kaptanıyla konuştum; sana Abanoz Adaları'na kadar yolculuk olanağı sağlamayı kabul etti" demiş. Kamerü'z-Zaman buna çok sevinmiş ve bahçıvanın elini öperek ona "Babacığım, sen bana bu iyi haberi verdiğin gibi, ben de sana kendimce, seni sevindirecek bir başka haber vereceğim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Seni sevindirecek bir başka haber vereceğim. Her ne kadar bu çağın insanların açgözlülüğü sende olmasa da ve yüreğin tüm hırslardan arınmış bulunsa da!.. Sadece benimle bahçeye kadar gelmek zahmetine katlan; babacığım, sana, merhametli Tanrı'nın yolladığı büyük serveti göstereyim!" demiş.

Bunun üzerine bahçıvanı kökünü söktüğü keçiboynuzu ağacının büyüdüğü yere götürmüş, büyük levhayı kaldırmış; şaşkın ve korkmuş olmasına karşın, onu merdivenlerden mahzene indirmiş ve onun gözleri önünde külçe ve toz halinde altınla dolu küpleri açmış. Yaşlı bahçıvan, ağzı bir karış açık, kollarını göğe kaldırmış, her küp açıldıkça, gözlerini dört açarak "Ya Allah! diye haykırmış. Sonra Kamerü'z-Zaman ona "İşte konuk-severliğini Tanrı böyle bir armağanla karşıladı" demiş. "Düşmandan korunmak için, yabancı da olsa, sana elini uzatan birini koruduğundan ötürü aynı elin yardımıyla evine altınlar aktığını görüyorsunuz! Bu, güzellik ve sevecenlikle renklenmiş eylemleri seven Baht'ın bir cilvesidir!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyan yaşlı bahçıvan, tek bir söz söylemeksizin, ağlamaya koyulmuş; ve gözyaşları sessizce uzun sakalı üzerinden göğsüne kadar kaymış; sonra biraz konuşabilmiş ve "Evladım, benim bir yaşlı kişi, bunca altını ve zenginliği neylesin? Aslında, fakirim ben, ama mutluluğum bana yeter; ve sen bana kefen almak için bir veya iki dirhem vermek istersen, mutluluğum tamamlanır. Yalnız başıma ölürken, onu yanıma koyarım; yoldan geçen merhametli biri, kıyamet günü için onu sırtıma geçirir!" demiş.

Ve bu kez ağlamak sırası Kamerü'z-Zaman'a gelmiş. Sonra da yaşlı adama "Ey bilgelik sahibi babacığım, ey elleri kokulu şeyh, sakın yıllarını geçirdiğin kutsal yalnızlık, senin gözünde Âdem'in tohumundan gelenlerin eylemlerini haklı haksız, doğru yanlış diye ayıran yasaları silmiş! Ama ben hemen hırslı fanilere dönüyor ve onları yöneten yasaları unutmam gerektiğini, yoksa yutulup gideceğimi düşünüyorum! Bu altın, babacığım, Tanrı nezdinde bu toprak senin olduğuna göre bütününü senindir! Ama istiyorsan, paylaşırız! Yarısını ben alırım, öbür yarısını da sen! Yoksa, kesinlikle hiçbir şey almam!" demiş.

Bunun üzerine yaşlı bahçıvan "Oğlum, annem beni, doksan yıl önce burada doğurdu; o öldü, sonra da babam öldü. Tanrı'nın gözü adımlarımı izledi, durdu; ve ben bu bahçenin gölgeliklerinde ve doğal ırmağının kenarında büyüdüm. Bu bahçeyi ve bu ırmağı severim yavrum ve bu fısıldayan yaprakları, bu güneşi, gölgenin özgürlükle uzandığı ve tanındığı bu ana toprağı ve geceleyin ağaçlar üzerinde sabaha kadar bana gülümseyen ayı severim. Bütün bunlar benimle konuşur, çocuğum! Sana bunları, beni burada tutan nedeni bildiğin için ve seninle birlikte İslam ülkelerine doğru gitmekten beni alıkoyanın ne olduğunu da bilesin diye söylüyorum. Ben, ataları bu ülkede yaşamış son Müslümanım! Bırak kemiklerim burada beyazlaşsın ve sonuncu Müslümanın yüzü, şimdi kirlenmiş karanlık Batı'nın barbar kuşakları tarafından pislenmiş olan bir toprağı aydınlatan güneşe dönük olsun!" demiş.

Elleri titreyerek yaşlı adam böyle konuşmuş. Sonra da eklemiştir: "Zihnini oyalayan bu değerli küplere gelince, madem ki istiyorsun, sen bunların onunu al! Geri kalan on küp de yerinde kalsın! Onlar da beni bulup kefene sararak toprağı gömen kimseye armağan kalsın!

"Ama her şey bununla bitmiyor! Güçlük burada değil; güçlük bu küpleri kimse fark etmeden ve kentte yaşayan kara vicdanlı adamların hırsını uyandırmadan gemiye yüklemektedir. Bahçemdeki şu zeytin ağaçları meyveyle ağırlaşmıştır; oysa, senin gideceğin Abanoz Adaları'nda zeytin bulunmaz ve çok değerlidir! Bundan dolayı gidip yirmi büyük küp satın alacağım; bunların yarısını altınla, geri kalan kısmını da ağzına kadar bah-

çemdeki zeytinle doldururuz! Ancak bu şekilde ayrılacak olan gemiye korkusuzca yükleyebiliriz!"

Bu öneriyi hemen yerine getiren Kamerü'z-Zaman bütün günü satın alınan küpleri hazırlamakla geçirmiş. Ve artık doldurulacak ancak tek bir küp kalınca, kendi kendine "Bu akıl almaz tılsım, benim koluma sarılı durumda pek güvenli değil; uyurken pekâlâ çalınabilir, ya da bir başka şekilde yitebilir. En iyisi, ben bunu, şu sonuncu küpün dibine koyayım; sonra onu altın tozları ve külçeleriyle örterim; hepsinin üzerine de zeytin yerleştiririm!" demiş. Ve hemen düşüncesini uygulamış; iş tamamlanınca, sonuncu küpün ağzına beyaz tahtadan kapağını kapatmış ve bu küpü gerektiğinde diğerlerinden ayırt etmek için, dibine doğru bir çentik koymuş; sonra da kendini işe kapatarak bıçakla "Kamerü'z-Zaman" olarak birbirine katılmış güzel harflerle adını tam olarak kazımış.

Bu iş bitince, yaşlı dostuna gidip geminin tayfalarına ertesi gün küpleri almalarını söylemesini rica etmiş. İhtiyar da işi görüp sonra da biraz yorgunca evine dönmüş; ve hafif bir ateşle ve titremelerle yatağa düşmüş.

Ertesi sabah, bütün ömrünce hastalanmamış olan yaşlı bahçıvan, bir gün önceki rahatsızlığının arttığını duyumsamış; ama ayırdığı sırada üzülmesin diye bunu Kamerü'z-Zaman'a söylemek istememiş. Büyük bir bitkinlik duyumsayarak yatağında kalmış ve artık ömrünün tükenmekte olduğunu anlamış.

Gündüzün tayfalar küpleri almak üzere bahçeye gelmişler ve onlara kapıyı açmaya gelen Kamerü'z-Zaman'a götürcekleri şeyi göstermesini istemişler. Onları küplerin sıralandıkları çitin kenarına götürmüş ve kendilerine "İçlerinde en iyi cinsten zeytin vardır. Onları yere düşürmemeye dikkat etmenizi rica ediyorum!" demiş. Sonra adamların başında bulunan kaptan, Kamerü'z-Zaman'a "Ve özellikle, efendim, tam zamanında gemide bulunmayı ihmal etmeyin! Yarın sabah kara yeli esmeye başlayınca hemen yelken açıp yola çıkacağız!" demiş ve küpleri alıp uzaklaşmışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve küpleri alıp uzaklaşmışlar.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman bahçıvanın yanına girmiş, onu büyük bir sakinlik içinde olsa da, yüzü sapsarı yatarken bulmuş. Durumunu sorarken dostunun çektiği rahatsızlığı fark etmiş; ve hastanın, kendisine sağlığı hakkında güvence vermesine karşın, oldukça endişelenmiş. Ona birçok kez kaynatılmış bitki suyu içirmiş, ama bir sonuç alamamış. Sonra oturup bütün gün ona arkadaşlık etmiş ve bütün gece de başında durmuş hastalığının gittikçe arttığını görmüş. Böylece, sabah olunca, iyi yürekli bahçıvan, onu yanına çağırmaya ancak güç bulabilmiş ve elini tutarak ona “Kamerü'z-Zaman, yavrum, dinle! Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Peygamberimiz onun elçisidir!” demiş, sonra can vermiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman gözyaşlarına boğulmuş ve başında oturup uzun uzadıya ağlamış. Sonra kalkıp ölünün gözlerini kapamış ve ona karşı son görevlerini yapmış: Onu ak bir kefene sarmış. Çukurunu kazıp bu putperest ülkenin sonuncu Müslümanını toprağa gömmüş. Ve ancak o zaman gemiye binmeyi düşünmüş.

Yol azığı sağlayarak bahçenin kapısını kapatmış, anahtarı yanına almış ve güneşin epeyce yükseldiği bir saatte limana koşmuş; ama bu çabasına karşın, geminin tüm yelkenlerini açmış, rüzgârın etkisiyle çoktan denize açılmış bulunduğunu görmekten başka bir şey yapamamış.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman'ın kederi çok büyük olmuş; ama, limandaki ayak takımının kendi haline gülmelerinden sakınmak için bu kederi açığa vurmamış ve hüzünle yeniden yaşlı adamın ölümünden sonra tek mirasçısı ve sahibi olduğu bahçenin yolunu tutmuş. Böylece, bir kez küçük eve ulaştınca, yatağın üzerine uzanıp kendi haline, Bûdur'un haline ve ikinci kez yitirdiği tılsım için ağlamış.

Bahtın kendisini bilinmeyen bir tarihe kadar bu konuksevmez ülkede kalma zorunda bıraktığını anlayınca, Kamerü'z-Zaman'ın kederi sınır tanımaz olmuş. Ve Sitti Bûdur'un tılsımını sonsuza dek yitirmiş bulunduğu düşüncesi onu daha da çok kahretmiş; ve kendi kendine “Benim felaketlerim tılsımı yitirmemle başlamıştı ve onu bulmadıkça da bahtım açılmamıştı; şimdi onu

yeniden yitirdiğime göre, kim bilir başıma daha ne gibi felaketler gelecek!" demiş. Bununla birlikte, sonunda "Yüce Tanrı'dan başka güvenilecek varlık yoktur!" diye haykırmış. Sonra yeraltı definesini oluşturan öteki küpleri de yitirmek korkusuyla ayağa kalkıp yirmi yeni küp satın almaya gitmiş; altın külçe ve tozlarını bunlara koymuş; üzerlerini de tepesine kadar zeytinle örtmüş ve kendi kendine "Tanrı yeniden yola çıkmamı sağlayasıya kadar böylece hazır dururlar!" demiş. Ve Bûdur'a olan aşkı üstüne şiirler okuyarak sebzeleri ve meyve ağaçlarını sulamaya koyulmuş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Gemiye gelince, uygun rüzgârlarla, Abanoz Adaları'na ulaşmakta gecikmemiş; ve gidip limanın, Bûdur Hatun'un Kamerû'z-Zaman adı altında yaşamakta olduğu sarayın bulunduğu kesiminde demir atmış.

Tüm yelkenleri fora edilmiş ve bayrakları rüzgârda dalgalanırken limana giren bu gemiyi gören Sitti Bûdur, her zaman kocası Kamerû'z-Zaman'ın uzaklardan gelen gemilerden birinin güvertesinde şu veya bu gün çıkıp geleceği umudunu beslediğinden, gidip onu görmek için büyük bir arzu duymuş. Mabeyincilerinden kimilerinin kendisine eşlik etmesini buyurmuş ve kendisine, çok değerli mallarla gelmiş bulunduğu söylenen bu geminin bordasına çıkmış.

Gemiye girince kaptanı çağırtmış ve ona gemisini ziyaret etmek istediğini söylemiş. Ve Kamerû'z-Zaman'ın gemideki yolcular arasında bulunmadığından emin olunca, kaptana "Geminde yük olarak neler var ey kaptan?" diye sormuş. O da "Sultanım, yolcu olarak binen tacirler dışında, çok güzel kumaşlar ve her ülkeden ipekliler, kadife üzerine işlemeler ve dibalar, güzel görünümlü yeni ve eski kumaşlar, ayrıca başka değerli eşya var; ayrıca Çin ve Hint ilaçları, toz ya da yaprak halinde ecza, merhemler, pomatlar, göz ilaçları, değerli belsem¹ var; kıymetli taşlar, inciler, sarı amberler ve mercanlar da var; her türden hoş kokular ve seçkin baharatlar, misk, akamber ve günlük, saydam damlalar halinde sakız, ham aselbent ve her türlü çiçek ruhu da getirdik; kâfur, kişniş, kakule, karanfil taneleri, Serendip tarçınları, Hint hurması ve zencefil de yükledik; en sonunda da, son

1 *Belsem*: Kokulu merhem (Â.Ş.O.)

limandan “kuş zeytini” denen kabuğu ince, eteni tatlı, sulu ve sarı yağ renginde en iyi cins zeytin yükledik...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Kabuğu ince, eteni tatlı, sulu ve sarı yağ renginde en iyi cins zeytin yükledik!” diye yanıt vermiş.

Büdur Hatun zeytinden söz edildiğini işitince, zeytini çok sevdiğinden, kaptanın sözünü kesmiş ve ona, gözleri istekle parlayarak “Öyle mi? Peki bu kuş zeytininden sizde ne kadar var?” diye sormuş. O da “Yirmi büyük küp!” diye yanıt vermiş. Hatun “Söyle bakayım, çok mu büyük bunlar? Tümü iyi cins zeytinle mi dolu? Bilirsin, bazen çekirdeklerini çıkarıp ortasına ekşi kapariyle¹ dolduruyorlar, ben çekirdekli olanları yeğlerim!” demiş. Kaptan şaşkın bir bakışla, ona “Sanırım bu küplerin bazılarında onlardan da var!” demiş.

Bu sözleri duyan Büdur Hatun ağzının doyurulmamış bir istekle sulandığını duyumsamış ve ona “Bu küplerden birini satın almayı çok isterdim!” demiş. Kaptan da “Malların sahibi, gemi kalkacağı sırada bordada bulunmadıysa ve benim de istediğim gibi onu elden çıkarma yetkim yoksa da, efendimiz şahın istediğini alma yetkisi vardır!” diye yanıt vermiş. Ve adamlarına “Hey, buraya bakın! Gidip ambardan zeytin küplerinden birini buraya getirin!” diye haykırmış. Ve gemiciler, yirmi küpten birini ambardan çıkarmışlar.

Sitti Büdur küpün kapağını kaldırmış ve bu kuş zeytinlerinin harika görünüşüne bayılmış ve “Yirmisini de satın almak istiyorum! Pazar fiyatlarına göre ne tutar acaba?” diye haykırmış. Kaptan “Abanoz Adaları’ndaki çarşıda sanıyorum ki bu zeytinler, küpü yüz dirheme satılıyor!” yanıtını vermiş. Sitti Büdur mabeyincilerine “Kaptana her bir küp için bin dirhem ödeyin!” demiş. Sonra da “Tacirin ülkesine döndüğünde, zeytinlerinin bedelini böylece ödersin!” diye eklemiş. Ve zeytin küplerini taşıyan hamallar kendisini izlerken, oradan uzaklaşmış.

1 Kapari: Gebreotu (Â.Ş.O.)

Sitti Bûdur'un saraya ulaşınca ilk yaptığı iş, dostu Hayatü'n-Nûfus'un yanına girerek zeytinler hakkında bilgi vermek olmuş. Ve verilen buyruklara göre küpler, haremde içeri sokulunca, Bûdur ve Hayatü'n-Nûfus, sabırsızlığın sınırında, pekmez kaynatmaya yarayan leğen büyüklüğünde tavaların en büyüğünü getirmiş; ve köle kadınlara ilk küpü dikkatle kaldırıp tüm içeriğini çekirdekli zeytinler ile ekşi kapari doldurulmuşları ayırmaya yarayacak bir şekilde tavaya dökmelerini buyurmuş.

İşlem sırasında zeytinlerin altın külçeleri ve tozlarıyla karıştırılmış bulunduğunu görünce Bûdur ile dostu büyük bir şaşkınlığa düşmüşler! Bu şaşkınlıkta, zeytinlerin bu şekilde karıştırılmasından dolayı bozulması olasılığının doğurduğu düş kırıklığının da payı varmış. Bunun üzerine Bûdur başka tavalar da getirtmiş ve tüm küpleri birbiri ardından yirmincisine değin boşalttırmış. Ama köleler yirmincisini boşaltınca, dibinde Kamerü'z-Zaman'ın adı ve dökülmüş zeytinler arasında tılsımın parıldadığı görülünce Bûdur bir haykırış koparmış; yüzü sapsarı, Hayatü'n-Nûfus'un kucağına düşmüş! Çünkü içdonunun ipek uçkuruna bağlı akiği tanımış! Hayatü'n-Nûfus'un bakımıyla Sitti Bûdur baygınlıktan kurtulunca, tılsımlı akiği eline almış ve mutluluk hıçkırıkları kopararak dudaklarına götürmüş; sonra kılık değiştirmiş olduğu köleler tarafından anlaşılmaması diye, hepsini oradan uzaklaştırmış; ve dostuna "İşte, değerli sevgilim, tapındığım kocamdan beni ayıran tılsım budur! Ama, artık bunu bulduğuma göre, dönüşü ikimizi de mutlu kılacak olan Kamerü'z-Zaman'ı da yeniden bulacağımızı düşünüyorum" demiş.

Ve hemen geminin kaptanını çağırtmış; o da gelip iki elinin arasında yere kapanarak saygı durumunda bulunmuş ve kendisinden sorulacak şeyi beklemiş. Bunun üzerine Bûdur, ona "Ey kaptan, bu zeytin küplerinin sahibinin ülkesinde ne iş gördüğünü bana söyleyebilir misin? diye sormuş. O da "Bahçıvan yardımcısıdır, gemiyi kaçırmısaydı, bu zeytinleri getirip burada satacaktı herhalde!" yanıtını vermiş. Bûdur "Pekâlâ, bil ki, ey kaptan, en iyilerinin içi doldurulmuş bulunanlar olduğunu anladığım zeytinleri tadarken, bu işi yapanın benim eski aşçımdan başkası olamayacağını düşündüm; çünkü doldurulmuş zeytine bu denli mayhoş ve aynı zamanda bu denli yumuşak çeşniyi vermeyi sade-

ce o bilir. Ve bu alçak aşçı, mutfaktaki aşçı yamağını biraz sert ve ölçüsüz kucaklayıp berelemesinden dolayı kendisini cezalandıracağımdan korkarak bir gün kaçıp gitti. Şimdi senden hemen yelken açıp mümkün olduğunca süratli bana, narin yapılı yardımcısının berelenmesine neden olan bu bahçıvan yardımcısını getirmeni istiyorum. Emirlerimin yerine getirilmesinde büyük bir gayret gösterirsen, seni akıl almaz şekilde ödüllendiririm; yoksa, bu ülkeye gelmene bir daha izin vermem! Ve yanılır da gelirsen, tüm adamlarımla birlikte seni öldürtürüm!

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Tüm adamlarımla birlikte seni öldürtürüm!” demiş.

Bu sözleri duyunca, kaptan işitip itaat ettiğini bildirmekten başka bir cevap verememiş; her ne kadar bu zorunlu yola çıkışın gemideki yüklere zarar verebileceğini düşünmüşse de, dönüşlerinde bununla ilgili zararın şah tarafından giderilebileceğini düşünerek hemen yelken açıp yola koyulmuş. Ve Tanrı öylesine mutlu bir yolculuk yapmak nasip etmiş ki, birkaç gün içinde inançsızların ülkesine ulaşmışlar ve tayfalarının en güçlülerinin yardımıyla karaya çıkmışlar, kaptan yanındakilerle birlikte Kamerü’z-Zaman’ın oturmakta olduğu bahçeye ulaşip kapısını çalmış.

O anda Kamerü’z-Zaman, günlük işini bitirerek kederli bir halde oturmuş, gözleri yaş dolu ayrılık üzerine şiirler okuyormuş. Ama kapının çalındığını duyunca, ayağa kalkmış ve “Kim o?” diye sormuş. Kaptan hüzün dolu bir sesle “Tanrı’nın bir fukarası!” diye yanıt vermiş. Arapça söylenmiş bu yardım dilenen sözleri işitince, Kamerü’z-Zaman yüreğinin acıyla dolduğunu duyumsamış; ve kapıyı açmış. Ama kendisini hemen yakalayıp sımsıkı bağlamışlar; bahçe de, ilk kez olduğu gibi yirmi küpün sıralandığını gören ve çabucak bunları taşımaya kalkışan gemicilerle dolmuş. Sonra hepsi birden gemiye dönmüşler ve hemen yelken açmışlar.

Bunun üzerine kaptan, yöresinde tayfalarıyla Kamerü’z-Zaman’a yaklaşmış ve ona “Ah! Şahın mutfağında çocukları zede-

leyen o densiz sensin demek! Gemiye ulaşınca, seni aynı işlemlerle cezalandıracağımız kazığı göreceksin; ama o sırada hırslarını yenemeyen kimi delikanlılar tarafından şişlenmeyi yeğlersen, o da senin bileceğin iştir!” demiş. Ve ona bakarken göz kırpan gemicileri kendisine göstermiş; çünkü bunlar onu dişlerine uygun bir kısmet gibi görüyorlarmış.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, geminin bordasına çıkıp bağlarından kurtulalı beri hiç sesini çıkarmamış ve kendini bah-tın gidişine bırakmışken artık böylesine bir suç yüklenmesi karşısında dayanamayıp “Tanrı’ya sığınırım sizin elinizden! Ve de Peygamberden yardım dilerim! Ey kaptan, bu tarzda konuşmaya utanmıyor musun?” diye haykırmış. Kaptan da “Tanrı’nın kutsaması Peygamberinin ve kullarının üzerine olsun! Ama çocuğa saldıran da sensin pekâlâ!” demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü’z-Zaman, yeniden “Tanrı’ya sığınırım!” diye haykırmış; kaptan da “Tanrı hepimizi korusun! Kötülüklerle karşı ona sığınırız!” diye yanıt vermiş. Kamerü’z-Zaman da “Tanrı’nın barış ve duası üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, yüklediğimiz suçlarla hiçbir ilişkim yok ve ben bu Abanoz Adaları’na ve şahın sarayına ömrümde bir kez bile ayak basmadım! Peygambere dua edin, ey iyi yürekli kişiler!” demiş. Bunu duyunca âdet olduğu üzere hepsi birden “Tanrı’nın kutsaması onun üzerine olsun!” diye dua etmişler.

Ama kaptan, yeniden “Demek ki sen hiç aşıcılık yapmadın ve de yaşamında hiçbir çocuğa zarar vermedin, öyle mi?” diye sormuş. Kamerü’z-Zaman, nefretin son kertesinde, yere tükürmüş ve ona “Tanrı’ya sığınırım! Bana ne istersen, onu yap, artık bu konuda sana söyleyecek başka lafım yok!” demiş. Ve ondan sonra da tek bir söz söylemek istememiş. Bunun üzerine kaptan da “Benim işim seni şaha teslim etmekle bitecektir. Masumsan eğer elinden geldiğince bunu kanıtla ve kurtul!” diye yanıt vermiş.

Durum böyle sürüp giderken, gemi Abanoz Adaları’na selamete ulaşmış; ve kaptan hemen karaya çıkarak Kamerü’z-Zaman’ı saraya götürmüş ve şahın yanına girme isteminde bulunmuş. Zaten beklendiklerinden, onları hemen taht salonuna almışlar.

Sitti Bûdur, kendi adına ve Kamerû'z-Zaman adına, durumu kurtarmak için, özellikle bir kadın için oldukça akıllıca bir düzen uygulamış.

Ve de kaptanın birlikte getirdiği kişiye bakan Bûdur, hemen onun sevgilisi Kamerû'z-Zaman olduğunu anlamış; yüzü iyice solmuş, âdeta safran gibi olmuş. Herkes onun bu durumunu çocuğun zedeleme konusundaki hiddetine bağlamış. Hiç konuşmadan ona uzun uzadıya bakmış; Kamerû'z-Zaman da, eskimiş bahçıvan giysisi altında, şaşkınlığın sınırına ulaşarak titremekte imiş. Ve de onun, uğrunda bunca gözyaşı döktüğü, bunca eziyet ve üzüntü duyduğu ve kötü işlem gördüğü kimse olduğundan kuşkulandıktan çok uzakmış.

Sitti Bûdur sonunda kendini toparlayabilmiş ve kaptana dönerek ona "Bağlılığının bedeli olarak, zeytin için ödediğim para sende kalsın!" demiş. Kaptan da yeri öperek ona "Ya bu kez birlikte getirdiğim öteki yirmi zeytin küpü ne olacak?" deyince, Bûdur "Eğer yanında yirmi küp daha varsa, onları bana yolla! Bin altın dinar alacaksın!" demiş ve onun ayrılmasına izin vermiş.

Sonra gözlerini yere eğmiş bulunan Kamerû'z-Zaman'a dönmüş ve mabeyincilere "Bu genç adamı alın, hamama götürün..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Bu genç adamı alın, hamama götürün! Sonra onu görkemli bir şekilde giyindirin! Ve yarın sabah Divan'ın ilk toplantısında benim yanıma getirin!" demiş.

Sitti Bûdur'a gelince, gidip dostu Hayatû'n-Nüfus'u bulmuş ve ona "Kuzucağızım, sevgilimiz döndü! Allah rızası için, onun uğruna hayranlık uyandıracak bir düzen hazırladım. Bu düzen, birbirimizi tanımanın sonucu, onu bahçıvan iken, ara vermeden, birdenbire şah oluvermenin şaşkınlığına uğramaması için düşünülmüştür. Ve bu düzen, öylesine ince tertiplenmiştir ki, eğitilmek isteyenler için iğneyle gözün iç köşesine yazılsa yeridir!" demiş. Hayatû'n-Nüfus da öyle sevinmiş ki, kendini Sitti Bûdur'un kollarına atmış; ikisi birden, o gece, yüreklerinin sev-

gilisini olanca tazeliğiyle kabule hazırlanmak için pek taşkınlık yapmamışlar.

Ertesi sabah, Divan'ın toplandığı sırada, görkemli biçimde giydirilmiş Kamerü'z-Zaman huzura getirilmiş. Hamam da yüzüne tüm parıltısını vermiş bulunuyormuş; bedenine tam oturmuş olan hafif giysiler, boyuna ince ve kalçalarına kabarık bir güzellik veriyormuş. Oradaki tüm emirler, ülkenin ileri gelenleri ve mabeyinciler, şahın vezire "Bu genç adama hizmet etsinler diye yüz köle ver ve hazine, şimdi kendisine vereceğim payeye uygun düşecek maaşı bağlat!" buyruğunu verdiğini duyunca hiç şaşırmamışlar. Ve Büdur, ona, vezir unvanı vererek Kamerü'z-Zaman'ı vezirleri arasına katmış; ayrıca emrine hizmetçiler vermiş; dolu sandıklar ve dolaplar dışında atlar, katırlar ve develer bağışlamış. Sonra Divan'dan çekilmiş.

Ertesi gün, Sitti Büdur, her zamanki gibi Abanoz Adaları Hükümdarı unvanı altında, yeni vezirini huzuruna çağırtmış; büyük veziri görevinden bağışlayarak Kamerü'z-Zaman'a büyük vezir unvanını vermiş. Kamerü'z-Zaman da hemen Divan'a katılmış ve Divan'ı yönetmiş.

Bununla birlikte, Divan toplandığı zaman, Kamerü'z-Zaman derin derin düşünmüş ve kendi kendine "Bu genç şahın bana herkesin önünde gösterdiği dostluk ve onurun elbette bir nedeni vardır! Ama bu neden nedir? Gemiciler beni buraya ve şahın aşçısı iken bir çocuğa saldırdığım töhmetiyle getirdiler. Şah da, beni cezalandıracağı yerde, hamama gönderdi, bana görev verdi ve de nimetlere boğdu. Ey Kamerü'z-Zaman, böylesine garip bir olayın ardında ne olabilir acaba?" diyormuş.

Böylece epeyce bir süre düşündükten sonra "Vallahi! Nedenini buldum ve de şeytansı bir tertip bu! Kuşkusuz, bu şah, çok genç ve de çok yakışıklı! Beni gençlere düşkün biri sanıyor olmalı! Bana bunca dostluğu ancak bu nedenle gösterebilir! Ama, Vallahi! Bu gibi işlere alet olamam ben! Ve de onun düzenini ortaya çıkaracağım; eğer böyle bir görevi benden ya da kendisinden umuyorsa, bana verdiği her şeyi kendisine geri çevirecek ve büyük vezir görevinden ayrılacak, kendi bahçeme döneceğim!" diye haykırmış.

Ve Kamerü'z-Zaman hemen gidip şahı bulmuş ve ona "Ey bahtıgüzel şah, gerçekte köleni ancak sakalı ağarmış yaşlı say-

gın kişilere tanınabilecek onur ve ilgiyle donattın; bense, birçok genç çocuk arasında herhangi bir gençten başkası değilim. Eğer bütün bunların bilinmeyen bir nedeni yoksa, tüm mucizeler içinde en inanılmaz mucizedir!" demiş.

Bu sözleri duyan Sitti Bûdur gülmüş ve baygın gözlerle Kame-rû'z-Zaman'a bakmış ve ona "Doğrudur, benim yakışıklı vezirim! Bütün bunların bir nedeni var. O da benim yüreğimde senin güzelliğinin birdenbire tutuşturduğu dostluktur. Çünkü, aslında, ben senin bunca ince ve bunca sakın olan yüzünün rengine baş-tan aşağı tutuldum!" demiş. Ama Kamerû'z-Zaman "Allah şahın ömrünü uzatsın! Ama kölenin sevdiği bir eşi var ve garip bir serü-ven onu kendisinden uzaklaştıralı beri uğrunda ağlayıp duruyor. Bundan dolayı ey şah, kölen kendisine tanıdığın bunca görevleri size iade ederek senden yolculuğa çıkmak için izin istiyor!" demiş.

Ama Sitti Bûdur genç adamın elini tutmuş ve ona "Ey benim değerli vezirim, otur hele! Yolculuktan ve ayrılmaktan söz etme-nin nedeni nedir? Sen burada gözlerin için yanıp tutuşan ve bu tahtta seninle birlikte hükmetmek için her şeyi vermeye hazır olanın yanında kal! Çünkü bil ki, ben de, eski şahın bana gös-terdiği sevecenlik dolayısıyla ve de kendimce hakkında gösterdi-ğim incelik nedeniyle şah atandım. Sen de artık bu çağda geçerli olan güzel olmanın hukukça öncelliğini tanıyan âdetlerimize uy, ey son derece kibar genç; ve ince zevkli şairlerimizden birinin çok doğru olan şu sözlerini unutma...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ve ince zevkli şairlerimizden birinin çok doğru olan şu söz-lerini de unutma:

Çağımız, Tanrı'nın dostu İbrahim'in atası, saygın Lut'un yaşadığı narin çağları hatırlatıyor.

Yaşlı Lut'un güllerin soluduğu genç bir yüzü çevreleyen tuz beyazı bir sakalı vardı; meleklerin ziyarete geldiği ateşli ken-tinde, onları konukladı ve karşılığında kızlarını halka sundu.

Gökler onu kızgın karısının belasından, kadını soğuk ve yaşamsız bir tuza dönüştürerek kurtardı!

Gerçekte; şimdiki tatlı çağın da küçüklere ve zevki incelemeye¹ ait olduğunu sana söyleyeyim!"

Kamer'üz-Zaman bu dizeleri duyunca ve anlamlarını kavrayınca, son kertede şaşırması ve yanakları bir alev gibi kızarmış ve "Ey şah, kölen, alışıktı bu şeylerden ötürü zevk noksanı bulunduğunu sana itiraf eder. Ve de dahası, yaşını başını almış bir hamalın sırtının kaldırabileceği ağırlık ve yükü taşıyamayacak kadar küçüğüm!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Sitti Bûdur, pek çok gülmüş; sonra da Kamer'üz-Zaman'a "Gerçekten, ey hoş çocuk, senin bu ürkekliğinden hiçbir şey anlamıyorum! Bak sana, ister küçük ol ister büyük, bu konuda ne diyeceğim: Eğer hâlâ küçüksen ve sorumluluk yaşına ulaşmamışsan, sana kimsenin sitem etmeye hakkı olamaz; çünkü hiç kimse küçüklerin üzerinde durulmaya değmez davranışlarını ayıplamaz ya da onlara sert ve kızgın bir gözle bakmaz; ama sorumlu bir yaşta isen, ki konuşmandan böyle olduğunu sanıyorum, o zaman, kararsız olmana ya da ürkmene neden yok; çünkü bedenini istediğin gibi kullanmakta özgürsün ve yeğlediğin şekilde onu kullanabilirsin; ve de insanın yazılı bahtının ötesinde başına hiçbir şey gelmez! Özellikle asıl benim ürkmem gerektiğini bir düşünsene! Çünkü yaşça ben senden daha küçüğüm; ama ben şairin şu üstün duyarlı dizelelerini uygulamak istiyorum:

Çocuk bana bakarken, zebbim kıpırdadı; bunu görünce: "Ne müthiş!" diye bağırdı; ben de ona "Böyle olarak tanıdır!" dedim.

"Bana, onun yiğitliğini ve dayanıklılığını göster!" diye cevap verdi. Ama ben ona "Bu yasal olmaz" dedim. O ise "Fikrimce pekâlâ yasaldır! Haydi elini çabuk tut!" dedi.

O zaman, sırf itaat etmiş olmak için ve nezaket icabı onun dediğini yaptım.

1 "Zevki incelemeye" ibaresi, Powys Mathers'in çevirisinden esinlenerek eklenmiştir (A.Ş.O.).

Kamer'üz-Zaman bu dizeleri ve bu sözleri işitince, yüzünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve başını eğerek, Sitti Bûdur'a "Ey şöhretli şah, senin sarayında pek çok genç kadın ve genç köle ve de çok güzel bakireler var; ve böylelerine bu zamanda hiçbir şah sahip değildir! Sadece beni elde etmek için mi bütün bunları terk ediyorsun? Tüm dileklerini yerine getirmek ya da merakını gidermek veya denemelerini kışkırtmak için bunları kullanmanın elverişli olduğunu bilmiyor musun?" demiş.

Ama Sitti Bûdur gözlerini yarı kapayarak gülmüş ve ondan yana bakarak "Benim güzel vezirim, söylediklerin kadar hiçbir şey doğru olamaz! Ama zevk arzuyu değiştirir, duygularımız incilir ve şekil değiştirirse ve de mizacımız doğrultu değiştirirse, yapılacak ne kalır ki? Evet, bize yapacak ne kalır ki? Ama hiçbir yere ulaşmayacak bu tartışmayı bir yana bırakalım? Bu konuda en değerli şairlerimiz ne demiştir, ona bakalım! Onların dizelelerinden işte birkaçı:

Biri şöyle demiştir:

İşte meyveciler çarşısındaki iştah açan tablalar! Bir yanda, hurma dalıyla bezenmiş tablalarda esmer kıçlı ve cana yakın incirler. Oh! Seçkin bir yere konmuş şu büyük tablaya bak! İşte Mısır incirinin meyveleri! Mısır incirinin pembe kıçlı meyveleri!

Bir ikinci kişi şöyle demiştir:

Genç kıza sor: Neden küçük memeler sertleşir ve de meyvesi olgunlaşır; tatlı karpuzlara ve narlara, ekşi limonları yeğlerler?

Bir başkası da şöyle demiştir:

Ey benim tek güzelliğim, ey genç çocuk, aşkın inancımdır! O, benim için, tüm inançlar arasında yeğlenen bir dindir! Senin uğrunda kadınları yüzüstü bıraktığımı gören dostlarım, beni hiç anlamadan bu çekinmemi keşişliğe ve dindarlığa soyunmama yordular!

Bir diğeri de şöyle demiştir:

Ey esmer memeli Zeyneb, ey saç örgüleri ustaca boyanmış Hint, siz benim uzun süredir neden ortadan kaybolduğumu bilemezsiniz!

Ben, genellikle genç kızların yanaklarında görülen gülleri; hiç de genç kızların yanaklarında bulmadım ve Zeyneb, ama dostumun ayva tüylü kıçında buldum.

İşte bunun içindir ki ey Hint, sen boyalı saçlarınla ve sen Zeyneb, ustura tuttuğun ön bahçenle ya da ayva tüyü görülmeyen ve de pütürden arınmış dümdüz arka yanınla beni çekmeyi hiç beceremiyorsunuz!

Bir başkası da demiştir ki:

Bu genç alageyiği, tüyü çıkmadığı için, düpedüz bir kadınla kıyaslamaktan sakın! Böylesine bir şeye inanmak ve bunu söylemek için vicdansız olmak gerek! Fark vardır pekâlâ!

Gerçekte, bir kadına yaklaşım yaparken, bunu ön kesimden yaparsın; ve seni yüzünden öper! Ama genç alageyik, yanına yaklaşıncı o biçim önünde eğilir, düşünsene! Ve toprağı kucaklar! Fark vardır pekâlâ!

Bir başkası da demiştir ki:

Şirin çocuk, sen benim kölemdin ve belli bir niyetle, verimsiz saldırılara hizmet etmen için seni özgür bıraktım. Zira sen hiç değilse, böğründe yumurtalarla kuluçkaya yatmazsın!

Benim için gerçekten, geniş kalçalı erdemli bir kadına yaklaşmak ne korkunç şeydir; saldırır saldırmaz, ülkenin barındıramayacağı kadar çocuk verir bana!

Bir başkası da demiştir ki:

Eşim bana o kadar çok anlamlı göz kırpmalarla baktı ve o kadar esneklikle kalçalarını kıvırdı ki, çoktandır boşladı-

ğım yatağa sürüklenmeye razı oldum. Ama kendine çektiği değerli yavruyu uyandırmakta başarı sağlayamadı!

Bunu görünce, kızarak, bana “Eğer onu, hemen görevini görmek üzere sertleştiremez ve içeri daldıramazsan, yarın kendini boynuzlanmış görürsen, şaşma!” dedi.

Bir başkası da şöyle demiştir:

Genellikle, Tanrı’dan lütuf ve hayır kollar kaldınlararak dilenir! Kadınlarsa bambaşka şekilde! Aşığının lütuflarını sağlamak için, bacaklarını ve kalçalarını kaldırırlar! Bu davranış onların derinliklerine doğru yol gösterdiği için kuşkusuz çok övülmeye değer!

Son olarak bir diğeri de şunu söylemiştir:

Kadınlar bazen ne kadar saftırlar! Bir art yanları olduğunu düşünerek gerektiğinde bunu, benzeşim yoluyla, bize sunabileceklerini düşünürler! Onlardan birine ne denli yanıldığını kanıtladım!

Bu genç kadın, gerçekte, olabildiğince nitelikli tatlı bir ferçle beni bulmaya geldi. Ama ona “Bu tarzda iş göremem!” dedim.

Bana “Evet, biliyorum; bu çağda eski tarz terk edildi! Ama hiç önemi yok! İşin farkındayım!” dedi. Ardını dönüp bakışlarına denizin uçurumu kadar derin bir delik sundu! Ona “Gerçekten sağ olasin, ey hanımım, çok teşekkür ederim sana! Konukseverliğin, görüyorum ki çok fazla! Saldın-larak alınmış bir kenttekenden bile müthiş açılmış bir gediğin bulunduğu bir yolda yitip gitmekten korkarım!” dedim.

Kamerü’z-Zaman, tüm bu dizeleri işitince, daima şah olarak algıladığı Sitti Būdūr’un niyetleri hakkında kendini aldatmanın hiç de mümkün olmadığını anlamış ve daha fazla dayatmanın da ona hiçbir yararı olmayacağını görmüş ve sonra şairin sözünü ettiği bu yeni tarzın neye yaradığını öğrenmek merakına kapılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... şairin sözünü ettiği bu yeni tarzın neye yaradığını öğrenmek merakına kapılmış. Ve “Ey yüzyılın şahı, bu denli ısrar ettiğine göre, bana bu işi ikimiz birlikte ve sadece bir kez yerine getirmeyi vaat etmeni diliyorum. Ve buna rıza göstersem de, bu deneyden sonra sana eski tarza dönmenin çok daha uygun olduğunu kanıtlamış olmak içindir! Her durumda, bana, ilkin merhameti sonsuz olan Yüce Tanrı’nın affına sığınarak, bu eylemin tekrarlanmasının benden asla istenmeyeceğinin kesinlikle vaat edilmesini duymak istiyorum” demiş. Sitti Büdur da “Bunu sana kesinlikle vaat ediyorum! Ben de merhameti sonsuz olan Tanrı’dan, gerçek bilgeliğin ışığı altında bizi bağışlamasını ve hata işlemenin karanlığından ışığa çıkarmasını diliyorum!” demiş, sonra da “Ama gerçekten şöyle söyleyen şaire hak vermiş olmak için bir kez de olsa bunu denemek gerek:

Herkes, dostum, bizi bilmediğimiz şeylerden dolayı itham ediyor, düşündükleri tüm kötülükleri bize yüklüyorlar. Gel dostum! Düşmanlarınıza hak vermiş görünmek için yeterince cömert davranalım! Madem ki bizden falan konuda kuşkulanıyorlar; onu bir kez yerine getirelim! İstersen, sonradan pişman oluruz! Gel yumuşak başlı dost, bizi itham edenleri vicdan yüklerinden kurtarmak için bana yardım et!”

Ve bunu söyleyerek ayağa kalkmış, onu halılar üzerine serilmiş geniş yatağa doğru sürüklemiş; emir kendini savunmak için biraz çabalamış ve iç çekerek “Tanrı’dan başka sığınılacak varlık yoktur! Her şey onun iradesiyle olur!” diyerek başını olumsuz biçimde sallamış. Ve sabırsız Sitti Büdur çabuk davranması için onu sarsınca, ayağındaki geniş şalvarı, sonra da keten donunu çıkarmış ve birdenbire kendisini, genç şahın içine çektiği yatakta, onun yanında ve kollarında yatarken bulmuş. Şah ona “Göreceksin ki, melekler bile sana böylesi bir gece bağışlayamaz!” demiş; sonra da

“Ah! Sarıl bana!” diye eklemiş ; ve iki bacağına onun kalçalarının üzerine atmış ve “Oh! Elini ver bana! Ve bacaklarımın arasına uzat da, uyuyan küçük çocuğu uyandır! Kim bilir ne zamandan beri uyuyor!” diye eklemiş. Kamerü’z-Zaman, yine de biraz kendine güvensiz “Cesaret edemem!” demiş. Şah “Ben sana yardım edeyim!” demiş ve elini tutup bacaklarının arasına götürmüştü.

O zaman Kamerü’z-Zaman, şahın bacaklarının arasına bu dokunuşun çok zevkli ve tereyağına dokunuştan daha yumuşak ve ipektan de tatlı olduğunu duyumsamış. Ve bu onun çok hoşuna gitmiş ve onun, kendi başına, daha yukarılarını ve daha aşağılarını keşfetmeye yöneltmiş; sonunda eli son derecede hareketli ve gerçekten Tanrı’nın lütfu olan bir kubbeye rastlamış. Ama orayı burayı kurcalayarak epeyce aradığı halde bir minareye rastlamamış! Bunun üzerine kendi kendine “Ya Allah! Hikmetinden sual olunmaz! Minaresiz nasıl bir kubbe olabilir?” diye düşünmüş. Sonra yine kendi kendine “Anlaşılan bu şah, ne tam kadın ne de tam erkek! Beyaz ırktan bir hünsa olsa gerek! Bu da pek ilginç değil!” demiş. Ve de şaha “Ey şah, bilmiyorum nasıl oluyor ama, çocuğu bulamıyorum!” demiş.

Bu sözleri işiten Sitti Büdur öylesine gülmüş ki, neredeyse düşüp bayılmıştı...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

Sitti Büdur öylesine gülmüş ki, neredeyse düşüp bayılacaktı. Sonra ansızın ciddileşmiş, yeniden eski tatlı ve büyüleyici sesiyle, Kamerü’z-Zaman’a “Ey benim sevgili kocacığım, birlikte geçen o güzel geceleri ne çabuk unuttun!” demiş. Ve hemen hızla ayağa kalkmış ve üzerinde bulunan erkek giysilerini ve sarığı çıkararak omuzlarına dağılmış saçlarıyla çınlıplak kalmış.

Bunu gören Kamerü’z-Zaman, karısı El-Buhur ve El-Kusur Hükümdarı Gayyur Şah’ın kızı Büdur’u tanımış; onu tekrar tekrar kucaklamış ve sardıkça sarmış, sonra ikisi birlikte, sevinçten ağlayarak yatağın üzerinde öpüşlere boğulmuşlar. Ve Sitti Büdur binlercesi arasında ona şu şiirleri okumuş:

İşte sevgilim karşımda! Uyumlu bedeni olan bir rakkastır o!
 Bükülgen ve narin ayağını ileri atarken bak ona!
 İşte! Sanma ki ayakları üzerindeki müthiş ağırlıktan sızlanır, aslında bir deve kadar ağır olsa da!
 İşte benim sevgilim! Yoluna halı olsun diye yanaklarının çiçeklerini seriyorum, ey mutluluğum! Ve ayağının kaldırdığı toz, gözlerim için şifa veren merhem oluşturur!
 Ey Arabistan'ın kızları, şafağın sevgilimin yüzü üzerinde raks ettiğini gördüm! Onun büyüleyici yanlarını ve tatlılığını nasıl unutabilirim?

Bunu izleyerek, Sultan Büdur, Kamerü'z-Zaman'a, başından sonuna kadar geçirdiği serüveni anlatmış; o da sevgilisine kendi serüvenini aktarmış; ama bir yandan da ona sitemler ederek "Bu gece bana yaptığın şey gerçekten müthişti!" demiş. Sonra, gün doğuncaya kadar çabalarını kalçalar ve kollar arasında yeniden sürdürmüşler.

O zaman Sultan Büdur, Hayatü'n-Nüfus'un babası Şah Armanus ile yeniden buluşmuş ve ona gerçek öyküsünü anlatmış ve kızı Hayatü'n-Nüfus'un tıpkı önceleri olduğu gibi hâlâ bakire olduğunu açıklamış.

Abanoz Adaları'nın hükümdarı Şah Armanus, Şah Gay-yur'un kızı Sitti Büdur'un bu sözlerini işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşırcasına şaşırmış; ve bu harika öykünün seçkin parşömenler üzerine altın harflerle yazılmasını buyurmuş. Sonra Kamerü'z-Zaman'a dönerek, ona "Ey Şehriman Şah'ın oğlu, henüz hiçbir sarsıntıyla zedelenmemiş ve bakire olan kızım Hayatü'n-Nüfus'u ikinci eşin olarak kabul edip benim aileme katılmak ister misin?" diye sormuş. Kamerü'z-Zaman da "İlkin, kendisine saygı ve sevgiyle bağlı olduğum eşim Sitti Büdur'a sormam gerek!" diye yanıt vermiş. Sonra Sultan Büdur'a dönerek, ona "İkinci eş olarak Hayatü'n-Nüfus ile evlenmek için senin rızanı alabilir miyim?" Büdur "Tabii ki! Zaten, ben, senin dönüşünü kutlamak için bir armağan olarak onu saklamıştım! Ona tüm nezaketi ve konukseverliğinden dolayı o denli borçluyum ki, kendimi ikinci derece bir eş saymakla mutlu olabilirim!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman, Şah Armanus'a dönerek, ona "Eşim Sitti Büdur, bana, derhal rızasını bildirdi ve gerekirse, Hayatü'n-Nüfus'a cariyelik etmekten mutlu olacağını söyledi!" demiş.

Bu sözleri duyan Şah Armanus, sevincin sınırına dayanırcasına sevinmiş ve koşulların gereği hemen gidip adalet dağıttığı tahtına oturmuş ve vezirlerini, emirlerini, mabeyincilerini ve ülkesinin ileri gelenlerini toplayarak Kamerü'z-Zaman ile eşi Sitti Büdur'un öykülerini baştan sona kadar anlatmış. Sonra onlara, Hayatü'n-Nüfus'u Kamerü'z-Zaman'a ikinci eş olarak verme tasarısını aktarmış ve bu durum dolayısıyla, eşi Büdur sultan yerine onu Abanoz Adası şahlığına getirdiğini bildirmiş. Hepsini önünde yeri öperek, ona "Kamerü'z-Zaman, daha önce bu tahtta hükmetmiş Sitti Büdur'un eşi olduğuna göre onu şahımız olarak mutlulukla kabul ediyoruz ve onun sadık kulları olmakla sevinç duyacağımızı bildiriyoruz" demişler.

Bu sözleri işitince, Şah Armanus çırpınmanın sınırına dayanırcasına sevinçten çırpınmış ve hemen kadıları, tanıkları ve ilgili öteki kişileri çağırtmış ve Kamerü'z-Zaman ile Hayatü'n-Nüfus'un evlilik sözleşmesini yazdırmış. Bu olay, birçok harika şenliğe ve büyük coşkunluklara neden olmuş ve fakirlerle bahtsızlar için binlerce hayvan kurban edilmiş ve de halka bahşişler ve tüm orduya ulufeler dağıtılmış. Böylece ülkede, Kamerü'z-Zaman ile iki eşi, Büdur ve Hayatü'n-Nüfus'a uzun yaşam ve mutluluk dileğinde bulunmayan kimse kalmamış.

Ve Kamerü'z-Zaman, kendi bakımından, gerek tüm ülke halkına, gerekse mutlu ettiği iki eşine karşı adaletle davranmış; çünkü her biriyle iki günde bir sırayla birer gece geçiriyormuş. Sitti Büdur ile Hayatü'n-Nüfus'a gelince, ikisi birlikte büyük bir uyum içinde yaşıyorlar, gecelerini kocalarına verseler de, gündüzlerini birbirine bağlıyorlarmış.

Bunu izleyerek, Kamerü'z-Zaman, babası Şah Şehriman'a, kendisine bütün bu mutlu olayları bildirmek üzere ulaklar göndermiş, ve Müslüman halkını kıyıma uğratarak deniz kıyısında ki bir kenti ele geçiren kâfirler üzerine bir sefer açıp orayı ele geçirdikten sonra gelip kendisini ziyaret etmeyi kararlaştırdığını bildirmiş.

Bu durum dolayısıyla Sultan Bûdur ve Sultan Hayatü'n-Nûfus Kamerü'z-Zaman'dan hamile kalmışlar ve her biri kocasına ay gibi güzel birer erkek evlat vermişler. Ve günleri tamamlanincaya kadar tam bir mutluluk içinde yaşamışlar. Ve Kamerü'z-Zaman ile Sitti Bûdur'un olağanüstü öyküsü işte böyleymiş.

Ve Şehrazad, gülerek susmuş.

Her zaman bembeyaz yanaklı olan Dünyazad, özellikle bu öykünün sonunda, son kertede kızarmış ve gözleri zevkten, meraktan ve de şaşkınlıktan irileşmiş ve sonunda yüzünü iki eliyle örtmüşse de, parmaklarının arasından bakmayı sürdürmüştü.

Şehrazad da bir yandan sesini ayarlamaya çalışırken, öte yandan kaynatılarak elde edilmiş kuru üzüm suyundan soğuk bir bardak içerek dudaklarını ıslatıyormuş. Dünyazad el çırpıp "Ablacığım bu harika öykünün bu kadar çabuk bitmesi ne yazık! Bu türden bir öyküyü senin ağzından ilk kez işitiyorum! Ve neden böyle kızardığımı bilemiyorum!" diye haykırmış.

Şehrazad da, şerbetinden bir yudum içtikten sonra, göz ucuyla kız kardeşine gülerek, ona Benli'nin¹ Öyküsü'nü işitince bakalım ne olacak? Ama onu sana, ancak Nimet ile Na'mâ'nın Zarif Öyküsü'nü² anlattıktan sonra aktaracağım!" demiş.

Bu sözleri duyan Dünyazad sevinç ve heyecandan sıçramış ve "Ablacığım, lütfen bana isimlerini duyar duymaz sonsuz bir sevgiyle bağlandığım Nimet ile Na'mâ'nın öyküsünü anlatmadan önce, kimdir şu Benli, anlatır mısın?" diye haykırmış.

Şehrazad da "Ama, sevgili kardeşim, Benli, bir delikanlının adıdır!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine, baştan aşağı büyük bir merakla dinlediği Sitti Bûdur öyküsünün daha ilk sözcüklerini duyunca kederi dağılmış

1 Benli: Mardrus'te Ben ya da Benli anlamında "Grain-de Beaute" olarak geçen öykünün kahramanı, Selâmi Münir Yurdatap'ın çevirisinde "Benli Alaaddin" olarak geçiyor; biz, Powys Mathers gibi Arapça özgün adını, yani Alaaddin ebu Şâmât adını kullandık (Â.Ş.O.)

2 Mardrus ve onu İngilizceye çeviren Powys Mathers, öykünün kahramanlarını "Bel-Heureux", "Belle-Heureuse" ve "Happy Handsome", "Happy Fair" şeklinde alıp öyküyü "Mutlu Güzel Delikanlı ile Mutlu Güzel Kızın Öyküsü" olarak çevirmişler. Biz Arapça özgün adlarıyla "Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü" şeklinde çevirdik. Nitekim Yurdatap çevirisinde de bu başlık kullanılmış (Â.Ş.O.)

olan Şah Şehriyar “Ey Şehrazad, bu Büdur öyküsü, sana itiraf etmek zorundayım ki, beni büyüledi ve çok eğlendirdi; dahası, ben-de, Büdur’un nesir ve şiir halinde sözünü ettiği yeni tarz sevişmenin ne olduğunu anlama merakı uyandırdı. Eğer bu yeni tarz bize vaat ettiğin öykülerde de benim bilmediğim başkaca ayrıntılarla açıklanıyorsa, hemen bunları anlatmaya başlayabilirsin!” demiş.

Ama anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve önceki gecelerde olduğu gibi susmuş.

Şah Şehriyar da içinden “Vallah! Şimdiye kadar bana biraz karanlık ve karmaşık gelen bu yeni tarzın başka ayrıntılarını işitmeden onu öldürtmeyeceğim!” demiş.

Ama iki yüz otuz yedinci gece olunca...

Dünyazad “Ey Şehrazad, kardeşim, lütfen öyküye başla!” diye haykırmış. Şehrazad da kız kardeşine gülmüş, sonra başını Şehriyar’a çevirmiş ve şu öyküyü anlatmış:

Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü

Anlatırlar ki, ama ancak Tanrı doğrusunu bilir, Kûfe kentinde, bir zamanlar, o kentin en zenginlerinden ve en saygınlarından Rebi¹ adında biri yaşarmış.

Evliliğinin ilk yılında, gülerek dünyaya gelen güzel bir oğlan çocuğunun doğumuyla tacir Rebi evinin üzerine Yüce Tanrı'nın kutsamasının indiğini duyumsamış. Bu nedenle çocuğun adını Nimet koymuş.

Oğlunun doğumundan yedi gün sonra, tacir Rebi, karısına bir hizmetçi almak üzere esir pazarına gitmiş. Çarşının orta yerine gelince, satışa çıkarılmış kadınlara ve genç oğlanlara baştan aşağı bir göz atmış ve gözü bir yerde toplu duran köleler içinde yüzü hoş görünüşlü ve uyuyan bir kız çocuğunu geniş bir kuşakla sırtına bağlamış bir esire görmüş.

Tacir Rebi, onu görünce "Allah kerimdir!" demiş ve simsara doğru ilerleyerek, ona "Küçük kızıyla birlikte şu köleye ne istiyorsun?" diye sormuş. Simsar da "Ne fazla, ne eksik elli dinar!" diye yanıt vermiş. Rebi de "Aldım gitti! Sözleşmeyi yaz ve paranı al!" demiş. Bu işlemler tamamlandıktan sonra, o saatte, tacir Rebi, genç kadına yavaşça "Beni izle, kızım!" demiş. Ve onu alıp evine götürmüştü.

Karısı, Rebi'nin bir köle ile geldiğini görünce, ona "Ey amcamın oğlu, neden gerçekten gereksiz olan bu harcamayı yaptın; çünkü ben, lohusa yatağımdan henüz kalkmama karşın eskisi gibi evin işlerini görebilirdim!" demiş. Tacir Rebi de cana yakın bir konuşmayla "Ey amcamın kızı, bu esireyi, sırtında taşıdığı

1 Rebi: "Bahar". Mardrus ve Mathers de aynı anlamda "Printemps" ve "Spring" olarak çevirmişler (Â.Ş.O.)

kız çocuğu dolayısıyla satın aldım, onu oğlumuz Nimet ile birlikte büyütelim diye! Çünkü onun yüzüne bakarak, büyüünce tüm Irak, İran ve Arabistan'da eşi bulunmayan bir güzelliğe sahip olacağını düşündüğümü bil!" diyerek yanıtlamış.

Bunun üzerine Rebi'nin eşi başını çevirerek esireye bakmış ve ona iyiliksever bir tavırla "Senin adın ne?" diye sormuş. Kadın da "Bana Tevfik¹ derler, ey hanımım!" diye cevap vermiş. Tacirin eşi bu addan çok hoşnut olmuş ve "Allah için sana yaraşıyor! Ya kızının adı ne?" demiş. O da "Saad!"² diye yanıt vermiş. Bunu duyan Rebi'nin kansı neşenin sınırlarına ulaşmış olarak "İnşallah öyle olur! Ve Tanrı, senin gelişinle, seni satın alanların refah ve mutluluğunu sürdürür, ey uğurlu yüzlü kadın!" demiş.

Bunun ardından, kocası Rebi'ye dönmüş ve ona "Madem ki satın aldığı kölelere istediği adı vermek efendileri için âdet olmuştur, sen küçük kıza ne ad vermek istersin?" diye sormuş. Rebi de "Sen ne istersin!" diye yanıt vermiş. Kadın "Ona Na'mâ³ adını verelim!" cevabını vermiş.

Böylece çocuk, Na'mâ adıyla anılır olmuş ve Nimet ile birlikte, hemen hemen aynı seviyede tutularak yetiştirilmiş. Ve ikisi birlikte her gün güzellikleri artarak büyümüşler, ve Nimet, esir kızı "Kız kardeşim!" diye çağırmış; kız da ona "Kardeşim!" diye seslenmiş.

Nimet beş yaşına girince, sünnet şenliğinin yapılması düşünülmüş. Bunun için değerli merasime gereken tüm güzellikleri sağlamak üzere dua ve sağlık üzerine olası Peygamberin doğum gününün kutlandığı gün beklenmiş. Ve merasimle Nimet'in sünneti yapılmış ve çocuk ağlamak şöyle dursun, yapılan işten hoşlanmış ve tatlı tatlı gülmüş. Bunun üzerine, tacir Rebi'nin ve kancının tanıdığı tüm ana ve babalardan, dostlardan, kalabalık ve görkemli bir mevkup oluşmuş; sonra sancaklar ve çalgılar başta olmak üzere Kûfe'nin bütün sokaklarından geçilmiş; Nimet de, kabartma derilerle zengin şekilde koşumlandırılmış bir katır üzerinde kurulan tahturevanda oturmuş; yanında da ipek bir mendille ona serinlik veren Na'mâ bulunuyormuş. Tahturevanın

1 Tevfik: Uygun, yatkın. Mardrus, *Prosperité* (Refah) diye çevirmiş. (Â.Ş.O.)

2 Saad: Mutluluk (Â.Ş.O.)

3 Na'mâ: İnsanı refaha kavuşturan şey (Â.Ş.O.)

gerisinden “Lu-lu-lu” sesleriyle havayı büyüleyen dostlar, komşular ve çocuklar onu izliyormuş. O sırada saygın Rebi, son keredede mutlu, önem kazanmış ve yumuşak başlı katırı dizgininden çekerek götürüyormuş.

Yeniden eve dönülünce, çağrılılar ayrılmadan önce art arda gelip tacir Rebi’yi tebrik ederek “Tanrı’nın kutsaması üzerine olsun! Sana gönül sevinciyle dolu uzun bir yaşam dileriz!” demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Gönül sevinciyle dolu uzun bir yaşam dileriz!” demişler. Sonra yıllar mutluluk içinde akıp gitmiş ve iki çocuk on iki yaşına ulaşmışlar.

Bunun üzerine Rebi, Na’mâ ile evcilik oynayan oğlu Nimet’i gidip görmüş ve onu bir kenara çekerek “İşte çocuğum, Allah’ın lütfuyla on iki yaşına eriştin! Bugünden sonra, Na’mâ’yı kız kardeş olarak çağırma, çünkü Na’mâ’nın, her ne kadar onu seninle aynı beşikte büyütüp kızımız gibi davrandıksa da, kölemiz Tefvik’in kızı olduğunu sana söylemenin zamanı geldi. Bundan böyle, onun yüzünü peçeyle örtmesi gerek; çünkü geçen hafta annen bana Na’mâ’nın evlenme çağına ulaştığını söyledi. Şimdi ona bizim için sadık bir köle olacak bir koca bulma gayretine düşecektir!” demiş.

Bu sözleri duyan Nimet, babasına “Artık Na’mâ, benim kız kardeşim olmadığına göre, onu ben eş olarak almak istiyorum!” demiş. Rebi “Bunun için annenin izni gerek!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Nimet gidip annesini bulmuş, elini öpüp alnına götürmüştü; sonra ona “Kölemiz Tefvik’in kızı Na’mâ’yı gizli eşim¹ olarak almak istiyorum!” demiş. Nimet’in annesi de, ona “Na’mâ senindir çocuğum! Çünkü baban onu senin için satın aldı” demiş.

Ve hemen Rebi’nin oğlu Nimet, eski kız kardeşini bulmaya gitmiş ve elinden tutarak ona meseleyi açıklamış; kızı sevmiş, kız da onu sevmiş; ve hemen o akşam mutlu eşler olarak birlikte yatmışlar.

1 Gizli eş: Burada “cariye” anlamında (Â.Ş.O.)

Sonra, bu durum hiç kesilmeksizin, ikisi birlikte mutluluğun sınırına ulaşarak beş mutlu yıl yaşamışlar. Ve de tüm Kûfe kentinde, Rebi'nin oğlunun genç karısından daha güzel, daha tatlı ve daha hoş bir genç kadın yokmuş. Ve dahası onun kadar bilgili ve alçakgönüllü¹ kimse de yokmuş. Gerçekten, Na'mâ, tüm boş zamanlarını Kur'an okumaya ve bilimleri öğrenmeye, Kûfi ve öteki harflerle güzel yazı yazmaya, edebiyat ve şiire, telli ve vurmali sazlar çalmaya ayırmış imiş. Ve şarkı söyleme sanatında öylesine usta olmuş ki, on beş ayrı türdeki makam üzerine şarkı söyleyebilir ve bir şarkının sözlerinin bir tek satırı verilse, bundan, saatlerce, hatta bütün gece izlenecek bollukta, uyum ve güzelliğten yana hayranlık verici nitelikte söz üretebilirmiş.

Nimet ile güzel esiresi Na'mâ sıcak saatlerde, bahçelerindeki havuzun kenarındaki mermerler üzerinde, suyun ve taşın verdiği serinliğin zevki içlerine sızarak otururlarmış. Orada yumuşak ve hoş karpuzlar, bademler, fındıklar; kavrulmuş, tuzlu diğer kuruyemişler ve başkaca hoş giden şeyler yerlermiş. Arada bir gülleri koklamak en güzel şiirleri okumak için yiyip içmeyi kesiyorlarmış.

Ve işte o zaman Nimet, cariyesinden, kendisine, saz çalıp şarkı söylemesini rica ediyor, Na'mâ da sazını eline alarak kimşenin benzerini sağlayamayacağı güzellikte mızrap vuruyormuş. Ve ikisi birlikte karşılıklı olarak, binlercesi arasında şunların da bulunduğu dizeler okuyorlarmış:

— Çiçekler ve kuşlar yağıyor, genç kız! Haydi rüzgârla birlikte pembe kubbeli sıcacık Bağdat'a gidelim!

— Hayır, emirim! Altın hurmaların ısıltısı altında yine burada kalalım! Ve ellerimiz ensemizde kenetli, zevkli düşlere dalalım!

— Gel genç kız! Yeşil yapraklar üzerine elmaslar yağıyor ve dalları bükülüğü mavilikler üzerinde güzel görünüm veriyor! Ayağa kalk ey yeğnilik sultanı! Ağlayan küçük damlaları saçlarından silkele!

— Hayır, emirim! Oracıkta otur ve başını dizlerime yasla! Çiçek açmış göğsümün giysilerimden taşan kokusuyla sarhoş ol! Sonra *Ya Leyl* çeken tatlı rüzgârı dinle!

1 "Alçakgönüllü" sözcüğü Powys Mathers çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Bir başka kez, iki genç, sadece tefin yol göstermesiyle şu dizeleri okumuşlar:

— Ben yeğni bir rakkase gibi mutlu ve yeğniyim! Ey flav-talar üzerindeki dudaklar, titreyişlerinizi kesin! Parmak-ların altındaki sazlar, hurmaların şarkılarını duymak için durun biraz!

Tıpkı genç kızlar gibi ayakta salınıyor hurmalar; saydam gece içinde yavaşça mırıldanıyorlar; ve uyumlu saçlarının burgacı musikişinas rüzgâra cevap veriyor. Ah! Mutlu ve yeğniyim ben, tıpkı yeğni bir rakkase gibi!

— Saflıkla örülmüş, koku saçan eşim! Sesinin notalarını duyan taşlar ayağa kalkıp rakediyor ve uyumlu bir bina inşa etmek için yanına geliyorlar. Aşkın güzelliğini yaratan Tanrı, saflıkla örülmüş, koku saçan eşim, bize mutluluk sunuyor!

— Ey gözümün karası, ben senin için göz kapaklarımı billur çubuklarla mavileştiriyor ve ellerini karılmış kınaya batıyorum! Böylece parmaklarım iğde ağacının meyvele-rine benziyor ya da senin daha çok hoşuna gidecekse, ince hurmalara! Sonra, narin günlükle göğüslerimi, karnımı ve tüm bedenimi kokulandırıyorum, tenim ağzının içinde tat-lı tatlı erisin diye! Ey gözümün karası!

Ve Rebi'nin oğlu ve Tefvîk'in kızı gecelerini ve gündüzlerini böylesi bir tatlılık ve gizlilik içinde geçiriyorlarmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... tatlılık ve gizlilik içinde geçiriyorlarmış.

Ama ne yazık ki Tanrı'nın eliyle bir insanın alnına yazılı olan şey, insan eliyle silinemez! Ve yaratılanlar kanatları olsa bile, bahtlarından kaçıp kurtulamazlar!

İşte bu yüzden, Nimet ve Na'mâ bir süre için bahtın kötülük-lerine uğramışlar. Fakat yine de yaratılışlarındaki kutsanmışlık, onları kurtuluşu olmaz sanılan felaketlerden kurtarmış.

Gerçekten, Kûfe kentini halife adına yöneten vali, tacir Rebi'nin oğlunun eşi Na'mâ'nın güzelliğini iştmiş ve içinden "Güzelliği ve şarkı söylemekteki becerisi bana bunca övülen Na'mâ'yı kaçırmanın bir yolunu bulmam gerek! Efendim Emir Abdülmelik ibni Mervan'a görkemli bir armağan olur!" demiş.

Ve sonunda bir gün Kûfe Valisi tasarısını uygulamaya karar vermiş, ve bu maksatla, işi genç esireleri toplamak ve yetiştirmek olan çok kurnaz bir yaşlı kadını yanına çağırtmış.

Ve ona "Senden tacir Rebi'nin evine gitmeni ve oğlunun esiresi Na'mâ adlı genç kızla tanışmanı istiyorum. Onun çok güzel olduğunu ve şarkı söylemekte eşi bulunmadığını söylüyorlar! Ve şu ya da bu yoldan, onu buraya, benim yanıma getirmen gerek! Çünkü onu armağan olarak Halife Abdülmelik'e göndereceğim!" demiş. Yaşlı kadın da "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş ve hemen bu maksatla hazırlanmaya gitmiş.

Ertesi sabah, erken saatte, bir aba giyinmiş, boynuna binlerce taneli büyük bir tespih asmış, beline bir asma kapağı takmış, eline de bir koltuk değneği alarak yorgun adımlarla tacir Rebi'nin evine doğrulmuş; arada bir durarak iç ezikliğiyle soluklanıyor ve "Tanrı'ya şükürler olsun! Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Tanrı yücedir!" diyormuş. Ve tüm yıl boyunca sesini gelip geçene duyurarak Rebi'nin evine gelinceye kadar, böyle davranmaktan geri kalmamış. "Allah kerimdir! Ey hayır sahipleri, ey iyiliksever kişiler!" diyerek kapıyı çalmış.

Kapıyı, Rebi'nin emektar hizmetkârı, saygın bir yaşlı kişi olan kapıcı gelip açmış. Sofu yaşlı kadını görmüş ve onu inceleyerek yüzünde dindarlığına dair bir iz görememiş! Aksine, kendisine kaçamak bir bakış fırlattığını gördüğü yaşlı kadından hiç hoşlanmamış. Ve kapıcı bu bakışta, bir kem göz bularak içinden "Sol elimin beş parmağı sağ gözüne, sağ elimin beş parmağı sol gözüne olsun!" diye söylenmiş. Sonra da, yüksek sesle, ona "Ne istiyorsun, ey yaşlı hala?" diye sormuş. O da "Ben tek kaygısı ibadet etmek olan yaşlı bir kadını! Na'mâz saatinin yaklaştığını anlayarak bu mübarek günde ibadetimi yerine getirmek üzere içeri girmek isterdim!" diye yanıt vermiş. İyi yürekli kapıcı ona karşı çıkarak sert bir sesle "Yürü bakalım! Burası ne bir camidir ne de bir mescit! Tacir Rebi'nin ve oğlu Nimet'in evidir!" demiş. Yaşlı

kadın “Bunu pekâlâ biliyorum! Ama Rebi’nin ve oğlu Nimet’in evinden daha kutsanmış başkaca bir yer var mıdır acaba? Bil ki, ey kuru yüzlü kapıcı! Ben, Şam’da, Emirü’l-Müminin sarayınca bilinen bir kadını. Oradan kutsal yerleri gezip görmek ve saygı duyulan yerlerde ibadet etmek için ayrıldım!” diye yanıtlamış. Ama kapıcı “Senin sofı biri olduğunu biliyorum, ama bu, içeri girmen için bir neden değil! Haydi yürü, yoluna git!” demiş. Ama yaşlı kadın diretmiş ve o kadar uzun zaman orada kalmış ki, sesinin gürültüsü Nimet’in kulaklarına kadar gelmiş; ve çıkıp bu ağız dalaşının nedenini anlamak istemiş; yaşlı kadının kapıcıya “Benim koşullarımdaki bir kadının, emirlerin ve yüce kişilerin en kapalı kapıları bile kendisine her zaman ardına kadar açıkken, sen nasıl oluyor da Rebi’nin ve oğlu Nimet’in evine girmesini önlüyorsun?” diyormuş.

Bu sözleri duyan Nimet, âdeti üzere gülmüş ve yaşlı kadına içeri girmesini rica etmiş. Bunun üzerine yaşlı kadın onu izlemiş ve onunla birlikte Na’mâ’nın dairesine girmiş. En duygulu sesiyle onu selamlamış ve bir bakışla fark ettiği güzelliğiyle şaşkına düşmüş.

Na’mâ, yaşlı kadının içeri girdiğini görünce, hemen ayağa kalkmış ve selamını saygıyla iade etmiş ve “Gelişin bize hayır getirsin, ey iyi yürekli anneciğim! Buyur dinlen!” demiş. Ama kadın “Neredeyse ezan okunacak, kızım. İzin ver de namazımı kılayım” demiş. Ve hemen Kâbe doğrultusunda dönüp dizleri üzerine oturarak beklemiş. Ve orada, öylece, hiç kıpırdamaksızın akşama kadar kalmış; bunca ciddi bir görev içinde bulunduğundan ötürü onu kimse rahatsız etmemiş. Ve zaten o da, o kadar kendinden geçerek ibadet ediyormuş ki, yöresinde ki olup bitene dikkat etmiyormuş.

Sonunda, Na’mâ biraz yüreklenip utanarak sofı kadının yanına yaklaşmış, tatlı ve saygılı bir sesle “Anneciğim, hiç değilse bir saatçik dizlerini dinlendir!” demiş. Yaşlı kadın “Bu dünyada bedenini yormayan kişi, gelecekte temiz kişiler ile seçkinlere ayrılan dinlenmeden ümidini kessin!” diye yanıt vermiş. Bundan son derece etkilenmiş olan Na’mâ “Lütfen, ey annemiz, varlığınla soframızı onurlandır, bizimle etmek ve tuz paylaşmayı kabul et!” demiş. Kadın da “Ben oruca niyetliyim kızım. Niyetimi

bozamam. Sen benimle artık ilgilenme, kocanın yanına git. Sizler, genç ve güzel kişilersiniz; yiyin, için, mutlu olun!..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

“Sizler, genç ve güzelsiniz; yiyin, için, mutlu olun!” demiş.

Bunun üzerine Na'mâ gidip kocasını bulmuş ve ona “Efendim, senden bu yaşlı azizenin, bundan böyle bizim evimize yerleşmesini sağlamanı rica ediyorum. Böylece nurlu yüzü evimizi aydınlatır!” demiş. Nimet de ona “Merak etme! Ben zaten ona çoktan bir oda hazırlatarak temiz yataklar ve çarşafılar serdirdim; bir ibrik ile bir de leğen koydurttum. Kimse onu rahatsız etmez!” demiş.

Yaşlı kadına gelince, bütün geceyi ibadetle ve yüksek sesle Kur'an okuyarak geçirmiş. Sonra gün doğarken, ayağa kalkmış ve gidip Nimet'i ve dostunu bularak, onlara “Sizlerden izin almaya geldim. Allah sizi korusun!” demiş. Ama Na'mâ, ona “Ey anamız, nasıl için sızlamadan bizi bırakıyorsun? Oysa biz senin varlığınla evimizin kutsandığını görerek sevinmiştik ve de rahatsız edilmeksizin ibadetini yerine getirmen için evimizin en iyi odasını sana ayırmıştık!” demiş. Yaşlı kadın da “Allah ikinizi de korusun ve lütuf ve hayrını üzerinizden eksik etmesin! Müslümanlara özgü merhametin yüreğinizde seçkin bir yer tutmuş bulunduğunu anladığımdan beri, konukseverliğinize sığınmakla mutlu oldum. Sizden sadece, o kuru ve nahoş yüzlü kapıcınıza, döndüğümde benim içeri girmemi engellememesini tembih etmenizi rica ediyorum! Şimdi gidip Kûfe'nin kutsal yerlerini ziyaret edeceğim ve oralarda dua ederken, Allah'a sizi ödüllendirmesi için yalvaracağım; sonra dönüp gelir sizin konukseverliğinizden yararlanırım!” diye yanıtlamış. Sonra ikisi de ellerini alıp öperek alınlârina götürürlerken onları terk etmiş.

Ah! Zavallı Na'mâ, eğer sen bu zift suratlı yaşlı kadının evine ne maksatla girdiğini ve senin mutluluğuna ve huzuruna karşı aklından geçirdiği kara tasarıları bir bilseydin! Ama hangi yaratık gizli olanı görüp geleceğin tüllerini kaldırabilir?

Alçak yaşlı kadın evden çıkıp doğruca valinin konağına yollanmış; ve hemen huzura varmış. Onu gören vali “Ne yaptın bakalım? Ey örümcek ağlarının toparlayıcısı! Ey kurnaz ve yüce düzenbaz!” diye sormuş. Yaşlı kadın da ona “Ne yapmamı beklerdin ey efendim; ben ki sadece senin çırağınım ve bakışlarının korumasındayım. Anlatayım: Gidip Rebî'nin oğlunun esresi Na'mâ kızı gördüm! Üreten kadınlardan hiç böylesine güzellik doğmamıştır!” demiş. Vali “Ya Allah!” diye haykırmış. Yaşlı kadın “Âdeta zevkle yoğrulmuş. Saf tatlılıkların ve sihirlerin akıp duran bir ırmağı gibi!” diye sözünü sürdürmüş. Vali “Ey gözlerim! Ey atıp duran yüreğim!” diye haykırmış. Yaşlı kadın yeniden söze başlayıp “Ya cınlayan bir kubbedeki su sesinden daha taze olan sesinin tınısını duysan ne dersin acaba? Ya karaca gibi ürkek gözlerini, alçakgönüllü bakışlarını görseydin hele!” demiş. Vali “Hayranlık göstermekten başka bir şey yapamazdım. Çünkü, yeniden söylüyorum, onu, halife efendimize göndermek için istiyorum! Bir an önce başar şu işi!” diye haykırmış. Kadın da “Bunun için senden tastamam bir aylık bir süre istiyorum” demiş. Vali de “Bu süreyi sana tanıdım. Ama kesinlikle sonuç almalısın! O zaman benden yana seni doyuracak bir cömertlik göreceksin! İşte, başlangıç olarak benim iyi niyetimin pey akçesi, bin dinar sana!” demiş.

Yaşlı kadın da bin dinarı kemerine sıkıştırıp o günden tezi yok, düzenli biçimde Nimet ile Na'mâ'yı evlerinde ziyaret etmiş ve onların nazarında gün geçtikçe daha büyük saygınlık kazanmış ve onlardan ilgi görmüş.

Bu durum böylece sürüp gitmiş, sonunda yaşlı kadın evin vazgeçilmez bir danışmanı olmuş. Ve bir gün Na'mâ'ya “Kızım, üretkenlik henüz senin genç kalçalarını ziyaret etmemiş. Benimle birlikte gelip saygın çilekeşlerin, Allah'ın sevgilisi şeyhlerin, azizlerin ve Yüce Tanrı'yla ilişki halindeki valilerin hayırlı dualarını sağlamak ister misin? Bu valileri, kızım, ben tanırım ve onların mucizelerini ve Tanrı adına olmayacak şeyler yapmalarını sağlayan büyük güçleri olduğunu biliyorum. Körleri ve sakatları iyi ederler, ölüyü diriltirler, havada yüzerler, su üzerinde yürürler. Kadınların döllenmesine gelince Tanrı'nın onlara sağladığı ayrıcalıkların en önemsizidir bu! Ve sen bu sonucu sadece onla-

rın giysilerinin eteğini tutmakla ya da tespih tanelerini öperek elde edeceksin!” demiş.

Yaşlı kadının bu sözlerini duyunca, Na'mâ, ruhunda dölleme arzusunun kıpırdadığını duyumsamış ve yaşlı kadına “Efendim Nimet'den dışarı çıkma izni istemem gerek! Onun dönüşünü bekleyelim!” demiş. Ama yaşlı kadın “Sadece kaynanana haber ver, bu yeter!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kadın Nimet'in annesi olan kaynanasını görmeye gitmiş ve ona “Senden, ey efendim, Allah rızası için, gidip Tanrı dostu valiye bu azize hatunla birlikte görmeye gitmek ve kendisinden kutsal mekânında kutsanma sağlamak için izin rica ediyorum! Sana kocam Nimet eve dönmeden geri geleceğime söz veriyorum!” demiş. Bunu duyan Rebi'nin karısı “Kızım, kocanın gelip de seni bulamaması halinde duyacağı üzüntüyü düşün! O zaman bana ‘Benim iznim olmadan nasıl oldu da evden çıkıp gitti? İlk kez böyle bir şey oluyor’ demez mi?” diye cevap vermiş.

O anda, yaşlı kadın araya girmiş ve Nimet'in annesine “Valahi! Kutsal yerlerde ivedi bir tur yapacağız, hatta onu oturtup dinlendirmeyeceğim bile ve gecikmeden geri getireceğim!” demiş. Bunu duyan Nimet'in annesi, içini çekerek istenene razı olmuş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Na'mâ'yı alıp doğruca sarayın bahçesinde تنها bir köşke götürmüş; onu bir süre orada yalnız bırakmış ve koşarak kızın geldiğini valiye haber vermiş; o da hemen köşke gelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

Vali hemen köşke gelmiş ve gördüğü güzellik karşısında gözleri kamaşmış, eşikte kalakalmış.

Na'mâ bu tanımadığı adamın içeri girmek üzere olduğunu görünce, hemen yüzünü örtmüş ve birden hıçkırıklar koparak ağlamış; ve gözleriyle oradan bir çıkış yolu aramış. Ama nafile!

Bunun üzerine, artık yaşlı kadın da görünmez olduğundan, Na'mâ, alçak kadının ihanetine uğradığını anlamış; ve iyi yürekli

kapıcının bu sofı kadının sahtecilikle dolu gözleri konusunda söylemiş olduğu sözleri anımsamış.

Valiye gelince, Na'mâ'nın gözlerinin önünde duran kişi olduğundan emin olunca kapıyı kapayarak oradan uzaklaşmış ve hemen buyruklar vermiş, Halife Abdülmelik ibni Mervan'a bir mektup yazmış, mektubu ve genç kadını, muhafızlarının başına teslim etmiş ve hemen Şam'a doğru yola çıkılmasını buyurmuş.

Bunun üzerine muhafızlarının başı Na'mâ'yı zorla alıp hızlı bir hecin devesine bindirmiş; kendisi de aynı devenin üzerinde yer alarak birkaç köle ile birlikte çabucak Şam yoluna koyulmuş.

Na'mâ'ya gelince, tüm yol boyunca, başını örtüsüne gizlemiş ve yol almalara, sarsılmalara, durmalara ve yeniden yola koyulmalara ilgisiz, sessizce hıçkırıp durmuş. Ve muhafızların başı onun ağzından ne tek bir söz ne de bir işaret almış; bu böylece Şam'a ulaşınca kadar sürmüş. Oraya ulaşınca, gecikmeksizin Emirü'l-Müminin'in sarayına doğrulmuş ve mektup ile köleyi başmabeyinciye teslim etmiş, buna dair belgeyi alarak Kûfe'ye geri dönmüş.

Ertesi gün, halife hareme girmiş; eşine ve kız kardeşine yeni esirenin geldiğini, onlara "Kûfe valisi armağan olarak bana genç bir cariyeye göndermiş bulunuyor; bana mektubunda, benim için satın aldığı bu esirenin, esir tacirleri tarafından ülkesinden kaçırılan bir şah kızı olduğunu yazıyor" diyerek bildirmiş. Kansı da ona "Tanrı sevincini ve lütuflarını arttırsın!" diyerek cevap vermiş.

Bunun üzerine adı Sitti Dahiye olan halifenin kız kardeşi, genç kızın bulunduğu daire hakkında bilgi edinmiş ve hemen gidip onu görmüş. Kızı ikiye katlanmış, yüzü güneşten yanmış ve gözyaşları içinde ve hemen hemen bilincini yitirmiş bir halde bulmuş.

Bunu görünce, Sitti Dahiye, yüreği çok yufka olduğundan ona acımış ve genç kızın yanına yaklaşıp, ona "Niçin ağlıyorsun kardeşim? Bilmiyor musun ki, artık burada güven içindesin, yaşamın hoş ve kaygısız geçecek? Sen Emirü'l-Müminin'in sarayından daha iyi nereye düşebilirdin?" diye sormuş. Bu sözleri duyan Tevfik'in kızı, gözlerini şaşkınlıkla kaldırarak "Ama, ey hanımım, burası Emirü'l-Müminin'in sarayı olduğuna göre, öyleyse ben hangi kentteyim?" diye sormuş. Sitti Dahiye "Şam

kentinde. Nasıl! Bilmiyor muydun yoksa? Seni satan tacir, Halife Abdülmelik ibni Mervan adına alındığını sana söylemedi mi? Elbette ki, kardeşim, bundan böyle sen burada, benim erkek kardeşim olan Halife Abdülmelik ibni Mervan'ın malı olarak kalacaksın. Haydi gözyaşlarını kurut ve bana adını söyle!" demiş.

Bu sözleri söyler söylemez içeri halife girmiş; iyilik dolu bir gülümsemeyle Na'mâ'ya doğru ilerlemiş, yanına oturup ona "Yüzünün peçesini kaldır, ey genç kız!" demiş. Fakat Na'mâ, yüzünü açacak yerde, duyduğundan dehşete düşerek titreyen elleriyle sırtındaki giysiye çenesine kadar çekmiş. Halife bu garip davranış üzerine öfkesine hâkim olup Sitti Dahiye'ye "Bu genç kıızı ben sana emanet ediyorum; umarım ki birkaç gün içinde kendine alıştıırır, yüreklendirir ve daha az mahcup hale getirirsin!" demiş. Sonra Na'mâ'ya bir bakış daha fırlatmış, sıkı sıkıya giyindiği giysiler yüzünden ancak ince bileklerinin bitişme yerini görebilmiş. Ama sadece bu görünüş bile onun kıza karşı büyük bir sevgi duymasına yetmiş. "Bu denli hayranlık verici dökümü olan bileklerin üstün bir güzelliğin parçası olmaması mümkün değil!" diye düşünmüş; ve çekilmiş.

Bunun üzerine, Sitti Dahiye, Na'mâ'yı alıp sarayın hamamına götürmüş ve yıkandıktan sonra onu çok güzel giysilere bürümüş ve saçlarını inciler ve değerli taşlarla süslemiş; ve günün geri kalan bölümünde de, onu kendine alıştırmak için arkadaşlık etmiş. Ama Na'mâ, halifenin kız kardeşinin kendisine gösterdiği ilgiden çok şaşırdığı halde, gözyaşlarını kesememiş ve kederlenmesinin nedenini de açıklamak istememiş. Çünkü kendi kendine bunun asla bahtını değiştirmeyeceğini söylüyormuş. Dolayısıyla acısının yoğunluğunu kendi içine sindirmiş ve gece gündüz kendini yiyip bitirmeyi sürdürmüştü. Öyle ki pek az bir zaman sonunda hasta düşmüş; ve Şam'ın en ünlü hekimlerinin bilgilerini onda denemelerinden sonra, sonuç alınamayınca sağlık durumundan ümit kesmişler.

Rebi'nin oğlu Nimet'e gelince, onun durumu da söylemiş; Akşama doğru evine dönmüş ve âdeti üzere divana uzanmış ve "Ey Na'mâ!" diye seslenmiş. Ama, ilk kez, kimse ona yanıt vermemiş. O zaman hızla ayağa kalkmış ve ikinci kez haykırmış "Ey Na'mâ!" diyerek. Ama hiçbir yanıt gelmemiş. Kimseler de

yanına girmemiş. Çünkü bütün köleler saklanmış bulunuyor ve içlerinden hiçbiri kıpırdamaya cesaret edemiyormuş. Bunun üzerine Nimet annesinin dairesine doğru yollanmış ve çabucak içeri girmiş; annesini, elini yüzüne dayamış, kederler içinde düşüncelere dalarak yitip gitmiş bir halde bulmuş. Bunu görünce, tedirginliği daha da artmış ve korku içinde annesine “Na’mâ nerede?” diye sormuş.

Ama, Rebi’nin karısı, yanıt olarak sadece gözyaşlarına boğulmuş ve sonra iç çekerek “Tanrı bizi korusun, çocuğum! Senin yokluğunda Na’mâ, gelip benden yaşlı kadınla birlikte çıkmak için izin istedi, güya mucizeler yaratan bir valiyi ziyaret etmek istiyorlarmış. Ve hâlâ dönmedi. Ah! Oğlum, bu yaşlı kadın evimize geldi gelesi bir türlü yüreğim sakinleşmedi. Kapıcımız da, hepimizin yetiştiğini gören o sadık hizmetkâr da ona barışçıl bir gözle bakmadı! Bu ihtiyarın uzayıp giden dualarıyla ve hilekâr gözleriyle felaket getireceği önsezisi vardı bende!” demiş. Ama Nimet, annesinin sözünü keserek, ona “Na’mâ, kesin olarak ne zaman dışarı çıktı?” diye sormuş. Kadın da “Bu sabah, erkenden, sen çarşıya gitmek üzere evden çıktıktan hemen sonra!” diye yanıt vermiş. Nimet de “Anne, alışık olduğumuz yaşamı değiştirip kadınlara nasıl kullanacaklarını bilmedikleri ve üzüntüden başka bir şey getirmeyen özgürlükler tanımanın bize neye mal olduğunu görüyorsun değil mi? Ah! Anneciğim, niye Na’mâ’nın evden ayrılmasına izin verdin? Nerelerde avare dolaştığını, bir suya düşüp düşmediğini ya da devrilen bir minarenin altında kalıp kalmadığını kim bilir? Ama koşarak gidip valiyi göreceğim ve hemen araştırmalar yaptırması için onu zorlayacağım!” diye haykırmış.

Ve Nimet, kendinden geçercesine saraya koşmuş; vali, kentin en seçkin kişilerinden olan babası Rebi’nin hatırı için onu bekletmeden kabul etmiş. Nimet de, selam verip almanın zorunluluğunu bile düşünmeden, valiye “Bu sabahtan beri esirem, evimizde barındırdığımız yaşlı bir kadınla birlikte kayboldu. Bura ya onu araştırmakta bana yardım etmeniz için ricaya geldim” demiş. Vali sesine ilgileniyormuş gibi bir eda vererek “Tabii ki, oğlum! Babanın hatırına sizin için yapamayacağım şey yoktur. Git, benim gönderdiğimi söyleyerek kollukçubaşını bul ve ona,

meseleni aç! Bu çok uyanık ve tecrübeli bir kişidir; hiç kuşkusuz birkaç gün geçmeden sana esireni bulur” demiş.

Bunun üzerine Nimet, kollukçubaşının yanına koşmuş ve ona “Evden kaybolan esiremin bulunması için vali beni sana yolladı” demiş. Bağdaş kurarak oturmakta olan kollukçubaşı, bir iki kez pufladıktan sonra “Kiminle çıkmış bu kız?” diye sormuş. Nimet “Görünüşü şöyle şöyle olan yaşlı bir kadınla! Bu yaşlı kadın sırtında bir aba taşıyor ve boynuna da binlerce tanesi olan bir tespih asmış bulunuyordu!” yanıtını vermiş. Kollukçubaşı da “Vallahi! Bana bu yaşlı kadının nerede bulunduğunu söylersen, hemen gidip esireyi ararım!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Nimet “Ama yaşlı kadının nerede olduğunu bilsem, ben kendim gider onu bulurdum!” diye yanıtlamış. Kollukçubaşı ayaklarının durumunu değiştirmiş, bu kez ayaklarını eski durumunun tersine bağdaştırarak oturmuş ve “Oğlum, gözle görülmeyen şeyleri bulmak ancak tüm güçleri kendinde toplayan Tanrı’ya özgüdür!” demiş. Bu sözleri duyan Nimet, son kertede hiddetlenerek “Peygamber üzerine ant içirim ki, meseleden sadece sen sorumlusun! Ben gerekirse, gider valiyi, hatta Emirül-Müminin’i görür ve senin bu davranışını anlatırım!” diye haykırmış. Ötekiyse “Sana nasıl uygun geliyorsa öyle davranırsın! Gizli şeyleri ortaya çıkarmak için büyücülük öğrenecek değilim, herhalde!” demiş.

Bunun üzerine Nimet, valinin yanına dönmüş ve ona “Kollukçubaşımı gidip gördüm ve aramızda şunlar şunlar geçti” demiş. Vali de “Olamaz bu! Hey! Muhafızlar, gidip bana şu köpoğlunu bulup getirin!” demiş. Ve kollukçubaşı gelince, vali ona “Sana, Rebi’nin oğlu Nimet’in esiresini bulmak için en sıkı araştırmalar yapmanı emrediyorum! Atlılarını her yana yolla; sen de koş her yanı ara ve mutlaka onu bul!” demiş; bir yandan da hiçbir şey yapmak gerekmediğini ona göz kırparak anlatıyormuş. Sonra Nimet’e doğru dönmüş ve “Sana gelince oğlum, işin içinde ben olduğuma göre esireni bulunmuş bil! Ve şayet, olağanüstü bir durum olur da, çünkü her şey olabilir, esiren bulunmazsa, onun yerine, ben kendim, sana, sıkı göğüslü, kıçı taşan mikap¹ gibi oturmuş ve ağır, huriler gibi genç ve bakire

1 Mikap: Kûb (Â.Ş.O.)

on cariyeye veririm! Ve kollukçubasıyı da kendi hareminden, sana, gözüm kadar dokunulmadık, on genç cariyeye vermesi için zorlarım! Sen yeter ki içini ferah tut, çünkü bil ki talih senin için ne saklıyorsa, onu verecektir; ve öte yandan, Baht'ın sana vermek istemediği şeyi de asla elde edemezsin!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

“Bahtın sana vermek istemediği şeyi de asla elde edemezsin!” demiş.

Bunun üzerine Nimet validen izin istemiş ve bütün gece Na'mâ'yı aradıktan sonra ümidi kırk, evine dönmüş. Ertesi gün de ileri derecede bir kırklık ve ateşle yatağa düşmüş. Hastalığı, vali tarafından düzenlenen araştırmalardan ümidini kestiği oranda, günden güne artmış. Başvurduğu tabipler ona “Derdinin karının geriye dönmesinden başka ilacı yoktur!” yanıtını vermişler.

Tam bu sırada, Kûfe kentine, tıpta, eczacılıkta, yıldızbiliminde ve kum fâlına bakmakta çok bilgili bir İranlı hekim, Rebi'nin kendisine gösterdiği büyük saygıyla onurlandıktan sonra Nimet'i görmeye gitmiş ve ona “Bana elini ver!” demiş. Ve bu eli bir süre avucunda tuttuktan sonra uzun bir süre de nabzını yoklamış; sonra gencin yüzüne dikkatle bakıp gülmüş; sonra tacir Rebi'ye dönerek, ona “Oğlunun rahatsızlığı yüreğinde yatıyor!” demiş. Rebi de ona “Vallah! Doğru söylüyorsun, ey hekim!” diye yanıt vermiş. Hekim de “Ve bu dert çok sevilen bir varlığın yitirilmesinden kaynaklanıyor! İşte böyle olunca, ben şimdi size, gizli güçlerin yardımıyla, bu kişinin şimdi nerede ve nasıl bir yerde olduğunu söyleyeceğim!” diye sözünü sürdürmüştü.

Ve bu sözleri söyleyip bitirince, İranlı yere oturmuş ve bir torbadan bir paket kum çıkarıp önüne saçmış; sonra kumların arasına beş beyaz çakıl ile üç siyah çakıl, iki çubuk, bir kaplan pençesi koymuş ve bunları ilkin belli bir düzende, sonra da ikinci bir düzende, en sonunda da bir başka düzende sıralamış; onlara, Acem dilinde birkaç sözcük fısıldayarak bakmış ve “Ey

beni dinleyen sizler, bilin ki, bu kişi şu anda Basra sarayında bulunuyor!" demiş. Sonra yeniden söze başlayarak "Yo, hayır! Şurada gördüğüm üç ırmak beni yanılttı. Bu kişi şu anda Şam'da büyük bir sarayda bulunuyor ve ey ünlü tacir, tıpkı şimdi senin oğlunun bulunduğu bitkinlik içinde!" demiş.

Bu sözleri duyan Rebi "Peki, bize ne yapmak düşer, ey saygın tabip? Lütfen, bizi aydınlat! O zaman Rebi'nin eli sıkı bir kişi olduğundan şikâyet edecek hiçbir nedenin olamayacaktır! Çünkü, Tanrı tanışım olsun ki, üç kişiye ömür boyunca yetecek bollukta ödüllendireceğim seni!" diye haykırmış. İranlı da "İkiniz de yüreğinizi serin tutun! Ve göz kapaklarınız rahatlasın ve gözlerinizi tedirginlik duymadan kapatsın. Çünkü bu iki genci birleştirme işini ben üzerime alacağım ve bu iş sizin düşünemeyeceğiniz kadar kolay olacak!" diye yanıt vermiş. Sonra, Rebi'ye hitap ederek "Cebinden dört bin dinar çıkar!" diye eklemiş. Ve Rebi, hemen dört bin dinarı İranlının önüne sermiş. İranlı da ona "Şimdi tüm harcamalara yetecek kadar paraya sahip olduğuma göre, oğlunu da yanıma alarak hemen Şam'a gitmek üzere yola çıkıyorum! Ve eğer Allah isterse, sevdiği kişiyle birlikte geri döneceğiz!" demiş. Sonra, uzanmış yatakta yatmakta olan delikanlıya dönerek, ona "Ey saygın Rebi'nin oğlu, adın ne senin?" diye sormuş. O da "Nimet!" diye yanıtlamış. İranlı "Pekâlâ Nimet, kalk bakalım ve ruhun bundan böyle tüm tedirginliklerden kurtulsun, çünkü bu andan başlayarak kendini cariyene kavuşmuş bil!" demiş. Nimet de hekimin olumlu etkisiyle birdenbire kıpırdamış, kalkıp yatakta oturmuş. Hekim de "Cesaretini topla ve yüreğini bütün tut! Tüm kaygılarını kafandan kov! Ye, iç ve uyu! Bir hafta içinde, bir kez kendini toparlayınca, gelip birlikte yola çıkmak üzere seni alacağım!" diye sözünü sürdürmüştü. Ve Rebi ile Nimet'ten izin alarak kendisi de yola çıkmaya hazırlanmak üzere oradan ayrılmış.

Bunun üzerine Rebi, oğluna beş bin dinar daha vermiş ve ona zengin mallar, zengin renkli Kûfe ipeklileri yüklemek üzere develer, kendisi ve birlikte götüreceği kişiler için atlar satın almış. Sonra, hafta sonunda Nimet, bilginin öğütlerini tutmuş olduğundan kendini çok iyi bulduğu için, Rebi, oğlunun hiçbir uygunsuz durum olmaksızın Şam'a yolculuk yapabileceğine karar vermiş. Nimet, anasına, babasına, Tevfik'e ve yaşlı kapıcıya veda

etmiş; ve tüm ev halkının ellerini başına koyup iyi dileklerde bulunmasını kabullenip İranlı bilginle birlikte Kûfe'den ayrılmış.

O sıralarda Nimet, delikanlılığın en güzel çağına ulaşmış imiş; ve on yedi yaşı, hafif kızarmış yanaklarını ipeksi ayva tüyleri donatmış; bu da onun çekiciliğini daha baştan çıkarıcı kılıyor ve onu görenler hayranlıkla durup ona bakmaktan kendilerini alamıyorlarmış.

İranlı bilgin de, delikanlının büyüünün zevkli etkisine çok geçmeden kendini kaptırmış; onu tüm ruhuyla sevmiş ve yolculukları boyunca tüm rahatlıklardan, sırf o yararlınsın diye kendini esirgemiş. Ve onu mutlu görünce sonsuz sevinçlere kapılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve onu mutlu görünce, sonsuz sevinçlere kapılmış.

Bu koşullar altında yolculuk hoş ve yorgunluk duyulmadan geçmiş ve böylece Şam'a gelinmiş.

İranlı bilgin Nimet ile birlikte büyük çarşıya gitmiş ve orada çabucak bir dükkân kiralamış; ve bu oldukça büyük dükkânı yeniletmış. Sonra da zarif raflar yaptırmış; bunları kadifelerle kaplatmış ve üzerlerine değerli şişelerini, merhemlerini, belsemelerini, tozlarını, cam şişelerde saklanan şuruplarını, saf altın içinde saklanan ince tiryaklarını, içinde üç yüz güç bulunur bitki özsuyunun olgunlaştığı metalsi yansımaları olan Acem fayansından çömlekleri düzgün biçimde sıralamış; ve büyük şişeler arasına, imbik ve karni gibi damıtma gereçleri ve bir de altın usturlap koymuş.

Bunu izleyerek sırtına hekim esvabını, başına da sarığını yedi kez doladığı külahını geçirmiş; sonra da kendisine ilaç tertipleme, havan dökmek, ilaç paketlemek ve kendi gözetimi altında reçeteleri kaleme almak üzere yardımcı olmasını düşündüğü Nimet'i giyindirmeyi tasarlamış ve bu maksatla onu da, kendi eliyle, mavi ipekten bir gömlek ve kaşmirden bir yelekle donatmış; önüne de aralarına altın teller sokularak örülmüş, kalçalarını saran pembe bir önlük takmış. Sonra da ona "Ey Nimet, şu andan

başlayarak bana baba demen gerekecek, ben de seni oğlum diye çağıracağım; yoksa Şam halkı aramızda senin de pekâlâ anlayacağın bir ilişki olduğunu sanır!” demiş. Nimet de “İşittim ve itaat ettim!” demiş.

İranlının hasta bakacağı dükkân açılır açılmaz, kentte oturanlar, her yandan, kalabalıklar oluştururcasına sökün etmiş; kimi derdini anlatıyor, kimi de sırf delikanlının güzelliğini seyre geliyormuş; ve hepsi de Nimet’in hekimle, kendilerinin bilmediği ve güzel yardımcının ağzından çok zevkli buldukları Acem diliyle konuşmalarını işitince aynı zamanda hem şaşıyor hem de büyüleniyorlarmış. Ama ziyaretçileri şaşkınlığın son sınırına ulaştıran asıl şey, İranlı hekimin hastalıklarını büyük bir ustalıkla ortaya çıkarmasıymış.

Gerçekten, tabip, kendisine başvuran hastanın gözünün beyazlarına bakıyor; sonra da eline büyük bir cam bardak veriyor ve ona “İşe” diyor. Hasta bardağa işiyor, Acem de şişeyi gözünün hizasında havaya kaldırarak inceliyor sonra da, “Senin şu ve şu derdin var!” diyor. Hasta da her zaman “Aman Allah’ım! Doğru!” diyor. Ve herkes kollarını havaya kaldırarak “Ya Allah! Ne büyük bir hekim! Daha önce böylesine bir şeyden söz edildiğini hiç duymamıştık! Nasıl oluyor da insanın sidigine bakarak hastalığını teşhis edebiliyor?” diyorlarmış.

Böylece, İranlı hekimin birkaç günde, olağanüstü bilgisi yönünden, kentin ileri gelenleri ve zengin kimselerince tanınmasına ve bunca marifetinin halifenin ve kız kardeşi Sitti Dahiye’nin kulaklarına erişmesine şaşmamak gerekirmiş.

Ve günlerden bir gün, hekim dükkânın ortasında oturmuş, yanında bulunan ve elinde bir kalem tutan Nimet’e bir reçete yazdınırken, saygın bir hanım, üzerine değerli taşlar işlenmiş kırmızı deriden koşumlu bir eşeğe binmiş olarak gelip dükkânın kapısında durmuş ve eşeğin dizginini semerin üzerinde bulunan bakır bir halkadan geçirerek düğümledikten sonra bilgine bir işaret yaparak gelip eşekten inmesine yardım etmesini istemiş. Bilgin çabucak yerinden kalkarak kadının elini tutmuş ve eşekten inip dükkâna girmesine yardım etmiş; orada, Nimet belli belirsiz gülerek bir yastık getirirken, kendisinden oturmasını rica etmiş.

Bunun üzerine kadın, giysisinin altından içi idrar dolu bir şişe çıkararak hekime “Irak’ın Acem yakasından gelip Şam’da o şaşılasi tedavileri yapan tabip, herhalde sensin değil mi, ey saygın şeyh?” diye sormuş. O da “Kölen, kendisidir!” diye yanıt vermiş. Kadın “Kimse Tanrı’dan başkasının kölesi değildir! Bil ki, ey bilimin ulu üstadı, bu şişenin içinde senin anlayacağın şey var, sahibesi de henüz bir bakire olmasına karşın efendimiz Emirü’l-Müminin’in gözdesidir. Buradaki tabipler onun saraya ulaştığından beri çektiği rahatsızlığın nedenini bulamadılar. Efendimizin kız kardeşi Sitti Dahiye de beni, bilemediğimiz nedeni bulman için bu şişeyle sana yolladı” demiş.

Bu sözleri duyan hekim “Ey hanımım, ilaçların ölçülerini saptamak ve hangi saatlerde içileceğinin tanımlanmasını yapabilmek için, hastanın adını bana söylemen gerek!” demiş. Kadın da “Adı Na’mâ’dır!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine hekim eline bir kâğıt parçası alarak bazıları kırmızı, bazıları yeşil mürekkeple birçok hesap düşürmüştü. Sonra kırmızı rakamlar ile yeşil rakamların toplamını yapmış ve bunları da toplamış; ve “Ey hanımım, hastalığı buldum! Bu hastalığa ‘Yürek yelpazelerinin titreyişi’ diyorlar!” demiş. Bu sözleri duyan kadın “Aman yarabbi!” Gerçek bu olsa gerek! Çünkü yüreğinin yelpazeleri öylesine bir şiddetle titriyor ki, biz işitebiliyoruz!” diye haykırmış. Hekim “Ama, reçete yazmadan önce hangi ülkeden geldiğini öğrenmem gerek! Ve bu çok önemlidir; çünkü, ancak bu şekilde, bir kez hesaplarımı yaptıktan sonra, havanın hafifliğinin ya da ağırlığının onun yüreğinin yelpazeleri üzerindeki etkisini bilebilirim. Dahası, bu narin yelpazelerin korunmasını sağlamak için, ne zamandan beri Şam’da bulunduğu ve yaşının ne olduğunun da aynı şekilde bana bildirilmesi gerek!” demiş. Kadın da “Anlaşıldığına göre, Irak’ın bir kenti olan Kûfe’de büyümüş; yaşı da on altı olsa gerek! Çünkü bize Kûfe yangınının çıktığı sene doğduğunu söyledi. Şam’daki bulunduğu süreye gelince, sadece birkaç haftadır...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... sadece birkaç haftadır!” demiş.

Bu sözleri duyunca İranlı hekim, yüreği bir değirmen gibi ses veren Nimet’e “Oğlum, İbn-i Sina’nın tertibinin yedinci maddesine göre şu ve şu ilaçları hazırla!” demiş.

Bu sırada kadın dönüp delikanlıya bakmış ve yüzünü daha dikkatle, uzun uzun inceledikten sonra “Aman yarabbi! Çocuğum, hastamız sana çok benziyor, onun yüzü de seninki kadar güzel ve tatlı!” demiş. Sonra bilgine “Söyle bana, ey soylu İranlı, bu genç senin oğlun mu yoksa kölen mi?” diye sormuş. O da “Oğlumdur, ey saygın kişi ve de senin kölendir!” diyerek yanıt vermiş. Yaşlı kadın da bu saygı gösterisinden pek çok hoşlanarak “Gerçekte, burada ben, senin bilgine mi, ey yüce hekim, yoksa oğluna mı hayran olayım, bilemiyorum!” diye yanıt vermiş. Sonra da, Nimet, küçük ilaç paketlerinin hazırlanmasını bitirip, bunları bir kutuya koyup İranlı hekimle birlikte Şam’a gelmiş bulunduğunu birkaç sözcükle Na’mâ’ya bildiren bir mektubu da aynı kutunun içine kaydırıverdiği sırada kadın tabiple konuşmasını sürdürüyormuş. Bunu izleyerek, kutuyu kapatmış ve üzerine Şam’da oturanlar için okunmaz ama Arap yazısını Kûfi harflerle de yazılsa çok iyi okuyan Na’mâ için çözülebilir şekilde Kûfi harflerle adını ve adresini yazmış. Kadın da kutuyu alarak ve hekimin tezgâhına on altın dinar bırakarak ikisinden izin alıp çabucak hastanın yanına ulaşmak için doğruca saraya gitmek üzere yola koyulmuş.

Onu her zamanki gibi gözleri yarı kapalı ve gözlerini uçları yaşlarla ıslanmış olarak bulmuş. Yanına yaklaşarak ona “Ah! Kızım bu ilaç umarım ki, tertipleyni gördüğümde bende uyanan zevk kadar sana sağlık sağlasın! Bir melek kadar güzel bir delikanlıydı bu kişi ve onun çalıştığı dükkânda bir mutluluk ortamı oluşturmuştu! İşte senin için bana verdiği kutu da şu!” demiş. Bunun üzerine Na’mâ, kendisine sunulan şeyi reddetmiş olmamak için elini uzatıp kutuyu almış ve kapağına dalgın bir bakış fırlatmış; ama birdenbire, kapağın üzerinde, Kûfi harflerle yazılmış “Ben Nimet’im, Kûfeli Rebi’nin oğlu!” sözcüklerini okuyunca rengi değişmiş. Ama içinde bayılmasını ya da heyecanını belirtmesini önlemek için yeterince güç bulmuş. Ve gülerek yaşlı kadına “Onun güzel bir delikanlı olduğunu

söylüyorsun ha? Nasılmış bakalım?” demiş. Kadın da “Öylesi-ne çeşitli zevklerin bir karışımı ki, onu tanımlamam mümkün değil! O gözleri! O kasları! Ya Allah! Ama asıl ruha hoş gelen yanı, dudağının sol köşesi üzerindeki bir ben ile gülünce sağ yanağında beliren bir gamzedir” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Na'mâ'nın bu kişinin kendi sevgilisi Nimet olduğundan hiç kuşkusu kalmamış; ve yaşlı kadına “Madem ki öyle, bu yüz bir iyilik alameti olabilir! İlaçları bana ver!” demiş. Ve gülerek onları almış ve bir defada yutmuş. Ve aynı anda mektubu görmüş, açıp gözden geçirmiş. Bunu izleyerek yatağından sıçrayarak kalkmış ve “Benim iyi yürekli anacığım iyileşmeye başladığımı hissediyorum. Bu ilaç mucizeler yaratıyor. Oh! Bu ne kutsanmış gün böyle!” diye haykırmış. Yaşlı kadın da “Evet! Vallahi bu Yüce Tanrı'nın bir kutsamasıdır!” diye haykırmış. Na'mâ da “Lütfen, bana yiyecek, içecek bir şeyler getir! Çünkü bir ay var ki önüme konan yiyeceklere dokunmadığım için neredeyse açlıktan ölmek üzereyim!” diyerek haykırmış.

Bunun üzerine yaşlı kadın, köleler aracılığıyla Na'mâ'ya her türden kebaplar, meyveler, içeceklerle dolu tepsiler getirttikten sonra koşarak halifeye de İranlı tabibin iştirilmedik bilimiyle genç esirenin iyileştiğini haber vermeye gitmiş. Halife de “Git ona benim tarafımdan bin dinar götür!” demiş. Yaşlı kadın da kendisine kapalı bir kutuda tabibe götürmek üzere aynı şekilde bir armağan veren Na'mâ'nın yanına uğradıktan sonra, halifenin emrini yerine getirmek üzere acele etmiş.

Yaşlı kadın dükkâna ulaştığı zaman, halife tarafından gönderilen bin dinarı tabibe, kutuyu da Nimet'e vermiş; o da kutuyu açıp içinde bulduğu mektubu okumuş. Ama heyecanı öyle büyük olmuş ki, hıçkırıklara boğulmuş ve düşüp bayılmış; çünkü Na'mâ, bu mektupta ona, tüm serüvenini: nasıl valinin buyruğuyla kaçırıldığını ve armağan olarak Şam'daki Halife Abd-ül-Malik'e gönderildiğini ana hatlarıyla anlatıyormuş.

Bunu gören, iyi yürekli yaşlı kadın, tabibe “Acaba oğlun, neden birdenbire gözyaşlarında boğulduktan sonra böyle bayıldı?” diye sormuş. O da “Ey saygın hatun, nasıl olur da başka türlü olmasını isteyebilirsin? Çünkü esire Na'mâ, benim oğlum sandığın bu gencin malıdır ve Kûfe'nin ünlü bir tacirinin

oğlundan başkası değildir. Ve bizim Şam'a gelişimizin, gözleri ihanet saçan bir lanetli kocakarı tarafından kaçırılarak ortadan kaybolan genç Na'mâ'yı aramaktan başka nedeni yoktur. Ve de ey anamız, bundan böyle en değer verdiğimiz umudumuzu senin ellerine bırakıyoruz ve malik olunan en kutsal şeyin bulunmasında bize yardımcı olacağından kuşku duymuyoruz!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Ve minnettarlığımızın bir güvencesi olarak da, işte, başlangıç olarak, halifenin bin dinarı! Bunlar senindir! Gelecek de, sana, iyiliklerine karşı beslediğimiz minnettarlığın yüreğimizde seçkin bir yeri olduğunu gösterecektir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

"...iyiliklerine karşı beslediğimiz minnettarlığın yüreğimizde seçkin bir yeri olduğunu gösterecektir!" demiş. Bunun üzerine iyi yürekli soylu kadın bayılmış olan Nimet'i kendine getirmeye uğraşan hekime yardım etmeye koşmuş; ve ona "Benim iyi niyetimin ve bağlılığımın içtenliğine güvenebilirsiniz" demiş. Ve onları bırakarak hemen Na'mâ'yı görmeye gitmiş; ve onu yüzü sevinç ve sağlıktan ışıq saçarken bulmuş. Yanına gülerek yaklaşmış ve ona "Kızım, niçin daha başlangıçta annene güven duymadın? Ama yine de, Kûfeli Rebi'nin oğlu tatlı ve güzel Nimet olan efendinden ayrılmış olduğun için ruhundan kopan tüm yaşları dökmekte haklı idin!" demiş. Ve genç kadının şaşırıldığını görerek, çabucak "Benim ağzı sıkılığıma ve senin için beslediğim annelik duygularına güvenebilirsin, kızım! Sana, yaşamımı tehlikeye soksam da seni sevgiyle birleştireceğime yemin ederim! Artık ruhun ferah olsun ve bırak yaşlı annen kendi bildiğince senin iyiliğin adına davransın!" diye eklemiş.

Bunun üzerine sevinçten ellerini öpen Na'mâ'yı orada bırakmış ve içine kadın giysileri, mücevherler ve tam bir kılık değiştirmek için gerekli her şeyi koyduğu bir bohça hazırlamaya koyulmuş; ve hekimin dükkânına giderek orada, Nimet'e kendisiyle bir kenara çekilmesi için işaret etmiş. Bunun üzerine Nimet de onu dükkânın arkalarında bir yere götürmüş ve orada bir

perdenin ardında planını öğrenmiş; bunu mükemmel bulmuş ve kendisine açıklanan tertibe göre davranmaya karar vermiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Nimet'i getirdiği esvaplarla giyindirmiş, sürmeyle gözlerini ve yanağındaki beni belirginleştirmiş; sonra bileklerine bilezikler geçirmiş ve mücevherlerle donattığı saçlarını Musul tülüyle örtmüş; ve Nimet'i bu haliyle halifenin sarayında bulunan bütün kadınlardan çok daha güzel ve hayranlık verici bulmuş. Bunun üzerine ona "Yaratan Allah'ına kurban olayım! Şimdi, senin henüz bakire olan kızlar gibi bir yürüyüş tutturman gerek! Bunun için sağ kalçanı sol kalçan üzerine devirerek küçük adımlarla yürümeli ve kıcını da bilerek yeğni sıçramalarla oynatmalısın! Burdan çıkmadan önce hele bu türlü yürüyüşün bir denemesini yap bakalım!" demiş.

Bunun üzerine Nimet dükkânda söz konusu tavırları uygulamış ve bunu o denli başarıyla yerine getirmiş ki, yaşlı kadın "Maşallah! Artık bundan böyle kadınlar övünmekten kaçınmalılar! Bunlar ne harika kıç kıvırmalar ve ne göz kamaştıncı kalça sallamalar! Bununla birlikte, yaptığın şeyin hayranlık uyandırıcı olması için, başını biraz daha eğerek ve gözlerinin ucuyla bakarak görünüşünü daha baygın bir hale getirmen gerek! Evet! Bu şekilde çok iyi! Şimdi beni izleyebilirsin!" diye haykırmış. Ve onunla birlikte sarayın yolunu tutmuş.

Birlikte hareme ayrılan köşkün girişindeki kapıya yaklaştıklarında, başharemağası onlara doğru ilerleyerek "Hiçbir yabancı kişi, Emirü'l-Müminin'in özel buyruğu olmadan buraya giremez! Bu genç kızla birlikte çekil bakalım! Ya da yalnız başına içeri gir!" demiş. Ama yaşlı kadın ona "Senin o bilgeliğine ne oldu, ey muhafızların tacı! Sen her zaman kibarlığın ve uygarlığın ta kendisi idin. Şimdiyse o çok hoş görünüşüne hiç uymayan bir tavır takınıyorsun! Bilmiyor musun ki, ey kibar tavırlı kişi, bu cariyeye, efendimiz halifenin kız kardeşi Sitti Dahiye'nin malıdır ve Sitti Dahiye senin, gözde cariyesine saygından uzak davrandığını öğrenirse işinden, hatta başından olursun? Böylece sen kendi felaketini kendin hazırlamış olacaksın!" demiş. Sonra soylu kadın kılığındaki Nimet'e dönerek ona "Gel, esire! Bizim başefendinin bu saygı noksanlığını tümüyle unut! Hanımına da sakın bir şey söyleme! Haydi, gel!" demiş. Ve onu elinden tuta-

rak içeri sokmuş; o da, başını zarafetle sağa sola sallayarak gülün gözleriyle haremağasına baş sallatan işveli bir bakış fırlatmış.

Bir kez harem avlusuna girince, soylu kadın, Nimet'e "Oğlum, sana haremın arka taraflarında bir oda hazırlattık; oraya bu edalı yürüyüşle ve yalnız başına gideceksin! Orayı bulmak için, şuradaki kapıdan girersin, önüne çıkan geçitten yürürsün, sonra sola döner, sonra sağa ve tekrar sağa! Sırayla beş kapı sayarsın ve altıncıyı açarsın! İşte gidip kendisine haber vereceğim Na'mâ ile buluşacağın oda orasıdır. Ben de daha sonra ikinizi, muhafızların ve haremağalarının dikkatini çekmeden saraydan çıkartmanın yolunu arayacağım!" demiş.

Bunun üzerine Nimet, geçide girmiş, ama şaşkınlığı içinde gideceği yönü şaşırmış; sağa dönmüş, sonra ötekine koşut bir geçide çıkan sola doğru yürümüş ve altıncı odaya girmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

Yürümüş ve altıncı odaya girmiş.

Böylece küçük bir kubbe oluşturacak şekilde yapılmış, yüksek tavanlı, duvarları, hat sanatının en güzel örneğini oluşturan altın harflerle yazılmış ayetlerin süslediği bir salona ulaşmış; burada duvarlara pembe ipekten kumaşlar asılmış, pencereler ince tüllerle donanmış, yerde de Horasan ve Kaşmir halıları serili imiş; taburelerde, içi meyve dolu meyvelikler varmış; yerdeki halı üzerinde üstü ipek örtülü tepsiler, içlerinde şekilleri ve hayranlık uyandırıcı kokularıyla en güç beğenir boğazlara bile lezzet verebilecek ve Doğu kentlerinde, hatta tüm dünyada sadece Şam'ın o denli cana yakın nitelikleri vermeyi bildiği ünlü hamur tatlıları bulunduğunu düşündürüyormuş.

Oysa, Nimet, bu salonda başına geleceklerden kuşkulanmadan bulunuyormuş.

Salonun ortasında, göze batan eşya olarak üzeri kadife kaplı bir taht varmış; Nimet, geçitlerde görülmek korkusuyla dolaşmaktan kurtulmuş olduğundan gidip tahta oturmuş ve alın yazısını beklemiş.

Orada bulunalı birkaç dakika olmadan, kulaklarına kubbede yankılanan bir ipekli hışırtısı gelmiş; ve içeriye, yan kapılardan birinden, üstünde iç giysilerinden başka esvap bulunmayan ve yüzünde peçe ve saçlarında örtü olmaksızın, şahane görünüşlü bir kadın girmiş; onun ardında da ayakları çıplak, başının üstünde çiçekler ve elinde firavun incirinden yapılmış bir ut bulunan küçük sevimli bir köle varmış. Ve bu kadın, Emirü'l-Müminin'in kız kardeşi Sitti Dahiye'den başkası değildi.

Sitti Dahiye, salonda yüzü peçeli olarak oturan kişiyi görünce onun yanına zarafetle yaklaşmış ve ona “Ey tanımadığım yabancı, sen kimsin? Ve hiçbir uygunsuz gözün göremeyeceği haremde niçin böyle peçene bürünmüş oturuyorsun?” diye sormuş. Ama, çabucak ayağa kalkmış bulunan Nimet, hiçbir şey söylemeye cesaret edememiş ve sessiz kalmayı yeğlemiş. Sitti Dahiye de ona “Ey güzel gözlü genç kız, bana neden cevap vermiyorsun? Eğer kardeşim Emirü'l-Müminin tarafından saraya yollanmış bir esire isen, bunu bana çabuk söyle, gidip senin için yardımda bulunayım; çünkü benden hiçbir şey esirgemez” diye sormuş. Ama Nimet, yanıt vermeyi göze alamamış. Sitti Dahiye de genç kızın suskunluğunu orada bulunan ve gözlerini fal taşı gibi açmış, bu denli mahcup olan peçeli kıza şaşkınlıkla bakan küçük köleden kaynaklandığını düşünmüş. Bunun üzerine “Haydi, nonoşum, sen git de kapının ardında dur ve içeri hiç kimsenin girmesine izin verme!” demiş. Böylece küçük köle dışarı çıkınca, Nimet'in iyice yanına gelmiş; o da büyük yeldirmesine daha sıkı sarılmaya kalkışmış; Dahiye “Şimdi söyle bana, ey genç kız, kimsin sen ve adın nedir ve Emirü'l-Müminin'in buyruğuyla yalnız benim girebileceğim bu salona gelişinin nedeni nedir? Benimle özgürce konuşabilirsin, zira seni çok güzel buldum, gözlerin de çok hoşuma gitti! Evet! Gerçekten sana hayran oldum, yavrum!” demiş. Beyaz ve zarif bakireleri aşırı derecede seven Sitti Dahiye, yanıt beklemeden genç kızı belinden tutup kendine çekmiş ve elini, okşamak için göğüslerine götürmüş; öteki eliyle de giysisinin düğmelerini çözüyormuş. Ama genç kızın göğsünün bir delikanlının bağı kadar düz olduğunu görünce şaşırıp kalmış! İlkin irkilmiş, sonra yaklaşıp işi açıklığa kavuşturmak için esvabını kaldırmak istemiş.

Nimet, onun bu davranışını görünce, konuşmanın daha doğru olacağını düşünmüş ve Sitti Dahiye'nin elini dudaklarına götürerek, ona "Ey hanımım, kendimi tümüyle senin iyilikseverliğine terk ediyorum ve beni kanatlarının altına alarak koruman için yalvarıyorum!" demiş. Sitti Dahiye "Tüm gücümle bunu yapacağım. Haydi konuş!" demiş. Nimet de "Ey hanımım, ben genç kız falan değilim; adım Kûfeli Rebi'nin oğlu Nimet'tir, ve buraya yaşamımı tehlikeye sokarak gelmişsem, Kûfe valisinin benden kaçırdığı ve cariye olarak Emirü'l-Müminin'e gönderdiği karım Na'mâ'yı görebilmek içindir. Peygamberlerimizin yaşamı üzerine, hanımım, senden, esirene ve eşine acımanı diliyorum!" demiş. Ve gözyaşlarına gömülmüş.

Sitti Dahiye, hemen küçük köleyi çağırmış ve ona "Çabuk nonoşum, Na'mâ'nın dairesine koş ve ona 'Hanımım Dahiye seni çağırıyor!' de" demiş. Sonra da Nimet'e dönüp...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Sonra da Nimet'e dönüp ona "Ruhunu serin tut delikanlı; seni ancak mutluluklar bekliyor!" demiş.

Bu sırada yaşlı kadın Na'mâ'yı bulmaya gitmiş ve ona "Çabuk beni izle kızım! Kocan kendisi için hazırladığım odada!" demiş. Ve onu heyecandan sapsarı, Nimet'i bulacağını sandığı odaya götürmüştü. Ama onu orada bulamayınca dehşete düşmüşler ve çok kederlenmişler; yaşlı kadın "Kesinlikle geçitlerde yolunu kaybetmiş olmalı! Sen, kızım, hemen dairene dön, ben gidip onu arayayım!" demiş.

İşte tam bu sırada küçük köle Na'mâ'nın dairesine girmiş, onu titrerken ve iyice sararmış olarak bulmuş; köle ona "Ey Na'mâ, hanımım Sitti Dahiye seni istiyor!" demiş. Bunu duyan Na'mâ, kendisinin de sevgilisinin de mahvolduklarından hiç kuşku duymamış ve sarsılarak çıplak ayaklı narin küçük kıızı izlemiş. Ama salona henüz girdiği sırada, halifenin kız kardeşi yanına gelmiş ve dudaklarında gülümsemeyle elini tutup onu hep peçeli olarak bekleyen Nimet'in yanına götürmüştü ve ikisine

birden “Mutlu olun!” demiş. Ve iki genç o anda birbirlerini tanımışlar ve birbirinin kollarına baygın düşmüşler.

Bunu gören halifenin kız kardeşi yüzlerine gülsuyu serpmiş, onları yeniden kendilerine getirmiş ve yalnız bırakıp dışarı çıkmış. Bir saat sonra da geri dönmüş, onları oturmuş, birbirine sımsıkı sarılmış ve kendi iyiliğinden dolayı gözleri mutluluk ve minnet yaşlarıyla dolu olarak bulmuş. Bunun üzerine onlara “Şimdi bize, mutluluğunuzun sonsuza dek sürmesi dileğiyle hep birlikte içerek şenlik yapmak gerekir!” demiş. Ve hemen, bir işaretle, gülüp duran küçük köle, bardakları nefis bir şarapla doldurup onlara sunmuş. İçmişler ve Sitti Dahiye onlara “Birbirinizi ne çok seviyorsunuz! Herhalde aşk üzerine çok güzel şarkılar biliyor olmalısınız! Bunlardan birkaçını okumanızı çok isterdim. Alın şu udu! Ve karşılıklı olarak, onun ağacının ruhundan kopan tatlı sesleri duyurun bana!” demiş.

Bunun üzerine Nimet ve Na'mâ, halifenin kız kardeşinin elini öpmüşler ve düzen verdikleri utla, karşılıklı olarak şu harika dizeleri okumuşlar:

— Sana ince örtümün altında Kûfe'den çiçekler, güneşin altınıyla daha da tozlanmış meyveler getirdim!

— Sudan'ın tüm altını senin tenindedir, ey sevgili, güneşin ışığı saçlarında ve Şam'ın kadifesi gözlerindedir!

— İşte karşıındayım! Ilık akşamların uygun kıldığı saati sana getiriyorum! Hava yeğnidir, gece yumuşacık ve saydamdır ve bize yaprakların ve suların sesi gelmektedir.

— Karşımdasın, karşımdasın, ey benim gece dolaşan ceylanım! Gece tümüyle gözlerinin ışığıyla boğuldu! Ah! Deniz üzerinde sarhoş bir kuş gibi gözlerine dalıyorum!

— Biraz daha yaklaş bana ve gel dudaklarım üzerindeki gülleri derle! Sonra bırak beni çeneğime yavaşça kayayım, omuzlarımdan topuğuma kadar senin için çırpıplak kalayım!

— Oh! Sevgilim!..

— İşte karşıındayım! Ayışığından oluşmuş etimin gizli meyvesi, bildiğin olgun şeklini alıyor. Gel!.. Tüm deniz gözünde belirecek! O deniz ki, çalkanması kuşları sarhoş eder!

Bu şarkının son nağmeleri mutluluktan baygın Na'mâ'nın dudaklarında sönerken, birdenbire perdeler açılmış ve halife salona girmiş.

Onu görünce, üçü birden derhal ayağa kalkmışlar ve önünde yeri öpmüşler. Halife hepsine gülerек bakmış ve gelip halının üzerine ortalarına oturmuş ve küçük köleye bardakları getirmesini ve şarap koymasını buyurmuş. Sonra "Hep birlikte Na'mâ'nın sağlığına kavuşmasını kutlamak için içelim!" demiş ve altın kupayı kaldırıp "Gözlerinin aşkı uğruna ey Na'mâl!" demiş; ve içkiyi ağır ağır içmiş. Sonra bardağı yere koymuş ve tanımadığı, örtünmüş esirenin varlığını fark ederek kız kardeşine "İpek örtüsünün altında yüzü bana güzel görünen bu genç kız da kim?" diye sormuş. Sitti Dahiye de "Bu Na'mâ'dan ayrılmayan bir arkadaşısıdır; çünkü o olmadan kız ne ağız tadıyla yemek yiyebiliyor ne de bir şey içebiliyor!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine halife, delikanlının yüzündeki peçeyi kaldırmış ve güzelliğini görerek şaşkına dönmüş! Gerçekten, Nimet'in yanaklarında henüz sakal yokmuş, çenesi üzerinde tatlı bir gülümsemeyle beliren misk damlası¹ dışında, sadece beyaz tenine tapılası bir gölge oluşturan ayva tüyleri varmış.

Halife, bunu görünce, son derece keyiflenerek "Aman yarabbi! Ey Dahiye, bu akşamdan tezi yok bu yeni genç kızı da odalık olarak alacağım ve Na'mâ'ya olduğu gibi ona da, güzelliğine yaraşır bir daire ve nikâhlı eşim olarak birçok ev bağışlayacağım!" diye haykırmış. Sitti Dahiye de "Tabii ki, kardeşim, bu genç kız senin şanına yaraşır bir parçadır!" diye cevap vermiş. Sonra da "Birdenbire aklıma bilginlerimizden birinin yazdığı bir kitapta okuduğum bir öyküyü anlatma fikri geldi" diye eklemiş. Halife de "Neymiş o öykü?" diye sorunca, Sitti Dahiye, şunları anlatmış:

"Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, Kûfe kentinde adı Rebi'nin oğlu Nimet olan bir genç yaşarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

1 Misk damlası deyimiyle "ben" kastediliyor (Â.Ş.O.)

“...Rebi'nin oğlu Nimet adlı bir genç yaşarmış. Onun da sevdiği ve kendisini seven güzel bir cariyesi varmış; çünkü ikisi birlikte, aynı beşikte yetiştirilmiş ve ergenlik çağının ilk günlerinden başlayarak birbirlerini sahiplenmiş bulunuyorlarmış. Bir gün gelip de zaman onları birbirinden ayrasıya kadar yıllarca birlikte mutlu olmuşlar. Acımasız bahtın felaket aracı olarak hizmet gören bir kocakarı buna neden olmuş. Genç esireyi kaçırmış ve onu kentin valisine teslim etmiş, o da kızı zamanın hükümdarına armağan olarak göndermiş.

“Ama Rebi'nin oğlu, sevdiği kişinin kaybolduğunu görünce bu hükümdarın sarayında, haremde, onu buluncaya kadar rahat edememiş. Ama tam ikisi birlikte yeniden buluşmalarını kutlarken ve sevinç gözyaşları dökerlerken, buluştukları saraya hükümdar girivermiş ve onları birlikte yakalamış. Hiddeti son sınırına ulaşmış ve durumlarını anlatmalarına fırsat vermeden, hemen orada, ikisinin de kafasını kestirmiş! Oysa” diye sözünü sürdürmüş Sitti Dahiye, “Bu öyküyü yazan bilgin, sonuç hakkındaki görüşlerini açıklık getirmeden, öyküyü bitirdiğinden; ey Emirül-Müminin, bu hükümdarın davranışı hakkında senin görüşünü ve onun yerinde olsaydın, aynı koşullar altında nasıl davranacağını öğrenmek isterdim!” demiş.

Emirül-Müminin Abdülmelik ibni Mervan, hiç tereddüt etmeden “Bu hükümdar o denli acele davranacağı yerde iki genci bağışlasaymış daha iyi olurmuş; bunun da üç dayanağı olurdu: İlki iki gencin birbirini uzun zamandır has duygularla sevmeleri, ikincisi sarayda bulunduklarına göre bu hükümdarın konuğu sayılmaları ve üçüncü de, bir hükümdarın ihtiyatlı ve ölçülü davranması gerektiğinden! Sonuç olarak bu hükümdarın gerçek bir hükümdara yaraşır biçimde davranmadığını söyleyebilirim!” demiş.

Bu sözler üzerine Sitti Dahiye, kardeşinin ayaklarına kapanmış ve ona “Ey Emirül-Müminin, bilmeden, kendiliğinden, gelecekte yerine getireceğin bir hükümde bulunmuş oldun! Sana, atalarımızın kutsal anısı ve yüce pederimiz adına, şimdi açıklayacağım konuda da aynı adaleti göstermeni dilerim!” diye haykırmış. Halife de, çok şaşırarak, kız kardeşine “Bana tam bir güven besleyerek konuşabilirsin! Ama önce ayağa kalk!” demiş.

Halifenin kız kardeşi de ayağa kalkarak iki gence doğru dönmüş ve onlara “Ayağa kalkın!” demiş. Onlar da ayağa kalkmışlar ve Sitti Dahiye kardeşine “Ey Emirül-Müminin, peçe altındaki bunca güzel ve tatlı olan bu genç kız, aslında Rebi'nin oğlu genç Nimet'ten başkası değildir. Na'mâ da onunla birlikte yetiştirilen ve sonradan onun eşi olan kimsedir! Onu kaçırta da, adı Yusuf et-Tekafi¹ olan Kûfe valisinden başkası değildir. Sana yazdığı mektupta esireyi on bin dinara satın aldığını bildirerek yalan söylemiştir. Senden onun cezalandırılmasını ve bağışlanmaya bunca layık bulunan bu iki genci de bağışlamayı dilerim. Benim hatırım için, senin konuğun olduğunu, senin gölgede barınmakta bulunduklarını da düşünerek onları affet!” demiş. Kız kardeşinin bu sözlerini duyan Halife “Kesinlikle! Benim verdiğim sözden döndüğüm hiç görülmemiştir!” demiş.

Sonra Na'mâ'ya dönerek ona “Ey Na'mâ, şurada duran kişi senin efendin Nimet midir?” diye sormuş. O da “Söylediğin gibi ey Emirül-Müminin!” diye cevap vermiş, halife de “sizi birbirinize bağışladım!” diye sözünü bağlamış.

Bundan sonra Nimet'e bakıp ona “Aman bana hiç değilse buraya nasıl girdiğini ve Na'mâ'nın benim sarayımda bulunduğunu nasıl öğrendiğini söyleyebilir misin?” diye sormuş. Nimet de “Ey Emirül-Müminin, kölene biraz zaman ayırırsan, sana tüm öyküsünü anlatacaktır!” diye yanıtlamış. Ve hemen halifeye, başından sonuna kadar, tek bir ayrıntıyı bile atlamadan tüm serüvenini anlatmış.

Halife son kertede şaşırmış ve bunca inanılmaz bir düzeni kuran İranlı hekimi görmek istemiş. Ve onu Şam'daki sarayına hekimbaşı olarak atamış ve onu onurlar ve ödülleriyle donatmış. Sonra Nimet ile Na'mâ'yı sarayında yedi gün yedi gece ağırlamış; bu süre içinde onurlarına büyük şöenler düzenlenmiş ve onları Kûfe'ye armağanlarla yolcu etmiş. Eski valiyi de görevinden alarak onun yerine Nimet'in babası Rebi'yi vali tayin etmiş. Böylece, hepsi, uzun ve zevk dolu bir yaşam geçirerek mutluluğun sınırına ulaşmışlar.

1 Valinin adı Yurdatap ve Karadağ çevirilerinde Haccac-ı Zalim olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Şehrazad anlatısını kesince, Şah Şehriyar “Ey Şehrazad, bu öykü beni büyüledi, özellikle şiirler son kertede hoşuma gitti. Ama, aslında, bana anlatacağını önceden bildirdiğin sevişme biçimleri üzerinde ayrıntılar bulamadığım için düş kırıklığına uğradım!” diye haykırmış.

Şehrazad da hafifçe gülüp “Ey bahtıgüzel şah, anlatmayı vaat ettiğim bu ayrıntılar, eğer hâlâ uykun yoksa, sana anlatacağım Alaaddin ebu Şâmât’ın Öyküsü’nde bulunacaktır!” demiş.

Şah Şehriyar da “Sen ne diyorsun, ey Şehrazad? Ama vallahi! Uykusuzluk pahasına da olsa, Alaaddin ebu Şâmât’ın Öyküsü’nü işitmek isterim! Hemen anlatmaya başla!” diye haykırmış.

Ama o anda Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve öykünün anlatımını ertesi güne bırakmış.

Böylece iki yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kahire'de kentin tacirlerinin kâhyası olan saygın bir şeyh varmış. Dürüstlüğünden, ağır ve kibar davranışlarından, ölçülü konuşmasından, zenginliğinden, köle ve hizmetkârlarının çokluğundan dolayı tüm çarşı tarafından saygı görürmüş. Adı Şemseddin imiş.

Bir cuma günü, namazdan önce, hamama gitmiş; sonra da berbere giderek kutsal tanımlamalara göre, bıyıklarını üst dudakının kenarına kadar kestirmiş ve özenle başını kazıtmış. Sonra eline berberin uzattığı aynayı alıp durumu hakkında çok belirgin bir hoşnutluktan sakınmak için kibirlenmeye karşı bazı ayetler okuduktan sonra, kendine bakmış. Ve sonsuz bir üzüntüyle sakallarındaki beyaz kılların siyahlarından daha fazla olduğunu, bunların da beyaz tutamlar arasında fark edilemeyecek kadar dağılmış bulunduğunu görmüş. Ve kendi kendine “Beyazlaşan sakal, yaşlılığın alametidir, yaşlılık da ölümün habercisidir! Zavallı Şemseddin! İşte sonunda mezarın kapısına yaklaştın ve hâlâ da neslini sürdüreceğ çocuğun yok! Sönüp gideceksin ve sanki dünyaya hiç gelmemiş gibi olacaksın!” diye düşünmüş. Sonra, bu üzücü düşüncelerle yüklü olarak namaz kılmak üzere camiye girmiş, oradan da evine dönmüş. Evinde, dönüşünün saatini bilen karısı, yıkanıp koku sürünmüş ve büyük bir dikkatle bedenindeki kılları almış olarak onu bekliyormuş. Ve onu güler bir yüzle karşılayıp “Akşamın mutluluğu üzerine olsun!” dileğinde bulunmuş.

Ama kâhya, karısının dileklerine yanıt vermeksizin, ona, ekşi bir yüzle “Hangi mutluluktan söz ediyorsun sen bana? Benim için hâlâ mutlu olma olanağı var mı?” demiş. Karısı şaşırarak

ona “Allah’ın yüce adı senin üzerine ve yörene olsun! Bu kötü düşüncelere neden kapılıyorsun? Mutluluğunun nesi eksik? Ve de derdinin nedeni nedir?” demiş. O da “Sadece sensin! Dinle öyleyse beni, ey kadın! Çarşıya her gittiğimde duyduğum kederi ve üzüntüyü bir düşün! Dükkânlarda tacirleri, yanlarında, gözleminin önünde büyümüş bir, iki, üç, bazen de dört çocukları olduğu halde oturduklarını görüyorum. Onlar artlarında evlat bıraktıklarından ötürü gurur duyuyorlar. Sadece ben bu avuntudan yoksunum! Ve çoğu zaman bu avuntsuz yaşamdan kurtulmak için ölümü dilediğim oluyor! Ve atalarımı bağrına çekmiş olan Tanrı’dan benim için de acılarımı bitirecek bir sonuç hazırlamasını diliyorum!” diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince kâhyanın karısı, ona “Bu üzücü düşünceler üzerinde durma ve gel senin için hazırladığım sofrayı onurlandır!” demiş. Ama tacir “Hayır! Vallahi! Ne yemek, ne içmek ne de bundan böyle senin elinden çıkan bir şeyi kabul etmek istiyorum! Bizim verimsizliğimizin nedeni sadece sensin! Evliliğimizden bu yana işte kırk yıl geçti ve hiçbir sonuç alamadık! Ve sen, benim başkalarını eş edinmeme her zaman engel oldun ve ilgili kadın olarak, etimin zayıflığından yararlanıp daha ilk gerddek gecemizde, eve senden başka hiçbir kadın sokmayacağıma ve de senden başka herhangi bir kadınla yatmayacağıma dair bana yemin ettirdin. Ben de safça, bütün bunları sana vaat ettim. Bundan da daha kötüsü, vaadimi tuttuğumu ve kısır olduğunu gördüğün halde, beni yeminimden kurtaracak gönül yüceliğini de göstermedin! Ama, vallahi! Şimdi yemin ediyorum ki, bundan böyle içine girmemi, hatta okşamayı görmektense, zebbimi dibinden kesmeyi yeğlerim. Çünkü daha şimdiden görüyorum ki, seninle uğraşmak boşuna bir zahmettir; gerecimi bir kaya kovuğuna sokmakla seninki kadar verimsiz bir toprağa ürün almak üzere sokmak arasında bir fark görmüyorum! Evet! Vallahi, senin dipsiz kuyuna cömertlikle akıttığım bunca tohum boşa gitmiştir!” diye haykırmış. Kâhyanın karısı, biraz dokunaklı olan bu sözleri işitince, gözlerinin önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş, öfkeli ve olabildiğince acı dolu bir sesle kocası kâhyaya “Ah! Yaşlı soğuk yaratık! Konuşmadan önce ağzına koku sür! Tanrı’nın adı üzerime ve yöreme olsun! Bütün bu çirkin-

liklerden ve yanlış suçlamalardan korusun! Sen, ikimizden sırf benim mi yetersiz olduğumu sanıyorsun? Aldanıyorsun sen, yaşlı amca! Sen kendini ve soğuk yumurtalarını suçlamalısın! Evet, Allah için, soğuk olan senin çok duru ve verimsiz bir sıvı sızdıran yumurtalarıdır! Onları ısıtacak ve sıvılarını koyulaştıracak ne gerekse satın al! O zaman benim meyvemim güzel tohumlar mı taşıdığını, yoksa verimsiz mi olduğunu anlarsın!” diye haykırmış.

Öfkelenmiş karısının bu sözlerini işiten tacirler kâhyası, tereddüte kapılmış ve kararsız bir vurgulamayla “Senin söylediklerini kabul ederek, yumurtalarımın soğuk ve saydam, sıvısının da duru ve verimsiz olduğunu varsaysak, acaba, koşup satın almam için sıvı yoğunlaştırıcı ilacın nerede satıldığını söyleyebilir misin?” diye sormuş. Karısı da ona “Gidip ilk rastladığın aktarda erkek yumurtasını yoğunlaştıracak ve onları kadını aşılayacak hale getirecek tertibi bulursun.”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

“... erkek yumurtasını yoğunlaştıracak ve onları kadını aşılayacak hale getirecek tertibi bulursun!” demiş. Bu sözleri işitince kâhya kendi kendine “Vallahi! Yarından tezi yok aktara gidecek ve yumurtalarımı yoğunlaştırmak için bu tertibi satın alacağım!” demiş.

Ve ertesi gün olup çarşı açılır açılmaz, kâhya yanına boş bir çini kap alarak bir aktara gitmiş ve ona “Barış üzerine olsun!” demiş. Aktar selamını iade etmiş ve ona “İlk müşterisi olarak seni kapıma getiren sabaha şükürler olsun! Buyur!” demiş. Kâhya “Bana, bir ölçü erkek yumurtasını yoğunlaştıran tertipten satmanı istemeye geldim” demiş. Ve ona çini kabı uzatmış. Bu sözleri duyan aktar, ne düşüneceğini bilememiş ve kendi kendine, her zaman o kadar ağırbaşlı olan bizim kâhya, kuşkusuz benimle şakalaşmak istiyor. Ben de ona aynı tarzda yanıt vereyim!” demiş. Ve ona “Yok vallahi! Daha dün üretmiştim; ama bu tertip o kadar çok aranıyor ki, elimdekiler çoktan tükendi! Git komşumdan sor!” demiş.

Bunun üzerine kâhya, ikinci aktara gitmiş, sonra bir üçüncü-süne, sonra da çarşıdaki tüm aktarlara! Hepsi de kendilerinden böyle olağanüstü bir dilekte bulunmasına gülerек ve aynı yanıtı vererek onu uzaklaştırmışlar.

Kâhya, araştırmalarının sonuçsuz kaldığını görünce, dükkânına dönmüş; orada düşüncelere dalarak ve varlığından tiksinierek oturmuş. Böyle, içi karamsarlıkla dolu otururken, tipik bir haşhaş yutucu, bir sarhoş, bir afyon tüketicisi, tam deyimiyile çarşının rezil ve sefihlerinin en canlı örneği olan Samsam adlı tellal, şeyhin kapının önünde oturduğunu görmüş.

Bununla birlikte tellal Samsam, Kâhya Şemseddin'e çok saygı duyar ve dükkânın önünden en seçkin deyimleri bulup yerlere kadar eğilerek selam vermeden geçmezmiş. O sabah da oldukça kötü bir mizaçla selamını iade etmekten kendini alamayan kâhyayı selamlayarak saygılarını sunmaktan geri kalmamış. Bunu fark eden Samsam, ona "Nasıl bir felaket ruhunda bu denli tedirginlik yarattı da seni sardı, ey saygın kâhyamız?" diye sormuş.

O da "Bak, Samsam! Gel şuraya otur da sana diyeceklerimi dinle! Üzülmeye değer bir şeyim var mı, yok mu, sen karar ver! Düşün ki, Samsam, kırk yıldır evliyim ve de henüz bir evlat kokusu almadım! Sonunda bana bu gecikmede, saydam yumurtalarım, duru ve verimsiz özsuyum olduğu için, kusurun bende olduğu söylendi! Ve gidip aktarlardan yumurtalarımı yoğunlaştıracak bir tertip aramam tavsiye edildi. Şimdi beni burada, kişiliğim için çok değerli olan özsuyumu katılaştırmak için gerekli çareyi bulamamaktan ötürü bahtsız otururken görüyorsunuz!" demiş.

Tellal Samsam, kâhyanın bu sözlerini işitince, şaşkınlık gösterecek ya da aktarlar gibi gülecek yerde, elini ayası yukarı gelecek şekilde uzatarak ona "Avcuma bir dinar koy ve bana şu çini kâseyi ver. Senin derdinin çaresi bende!" demiş. Kâhya da ona "Acaba mümkün mü bu? Ama, ey Samsam, bil ki, eğer bu işte başarı sağlarsan, zengin oldun gitti! Peygamberin yaşamı üzerine yemin ederim! İşte başlamak için de, bir dinar yerine, sana iki dinar!" diyerek yanıt vermiş. Ve iki parça altını eline koyarak çini kâseyi ona uzatmış.

Bunun üzerine ünlü bir rezil olan bu Samsam, çarşının bütün aktarlarından daha marifetli olduğunu göstermiş. Gerçekten, çarşıdan kendisi için gerekli her şeyi satın aldıktan sonra, evine giderek aşağıdaki tertibi hazırlamış:

İki ölçü Çin kebabesi,¹ bir ölçü Yunan kendir otu yağı, bir ölçü taze karanfil, bir ölçü kızıl Serendip tarçını, on dirhem Malabar'ın beyaz kakulesi, beş dirhem Hint zencefili, beş dirhem beyaz biber, beş dirhem Ada karabiberi, bir ölçü Hint yıldız anasonu tanesi ve yarım ölçü dağ kekiği almış. Bunların hepsini ustaca birbirine karıştırıp öğüterek elekten geçirdikten ve üzerine saf bal döküp iyice karıştırdıktan sonra buna beş misk tanesi ve bir ölçü havanda dövülmüş balık yumurtası ekleyerek yeniden ustalıklarla birbirine karıştırmış. Bunların üzerine de gül-suyuyla oluşturulmuş bir şurup dökmüş ve hepsini birden çini kâseye koymuş.

Kâseyi, çabucak kâhya Şemseddin'e götürmüş ve "İşte erkeğin yumurtalarını sertleştiren ve çok duru olan sıvısını yoğunlaştıran üstün tertip!" diyerek ona vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

"İşte erkeğin yumurtalarını sertleştiren ve çok duru olan sıvısını koyulaştıran üstün tertip!" diyerek ona vermiş. Sonra da "Bu macunu cinsel yaklaşımdan iki saat önce yemen gerek! Ama, önceden, ilkin üç gün gıda olarak, sadece baharatla çeşnilendirilmiş keklik kebabı, içindeki sütüyle erkek balık ve de hafifçe ızgarası yapılmış koç yumurtası yemen gerek! Ve bütün bunlarla duvarları delip çıplak bir kayayı bile dölleyemezsen, ben Samsam, sakallarımı ve bıyıklarımı kazıtıp suratıma tükürülmesine razıyım!" diye eklemiştir. Ve bu sözleri söyleyerek kâhyaya çini kâseyi vermiş ve uzaklaşmış.

Bunun üzerine kâhya "Kuşkusuz bu Samsam, tüm yaşamını sefahatle geçirdiğinden, sertleştirici ilaçları iyi biliyor olmalı! Dolayısıyla Tanrı'ya ve ona güvenmeliyim!" diye düşünmüş. Ve

1 Kebab: Hint biberi tohumu (Â.Ş.O.)

evine dönüp çabucak zaten sevdiği ve onun tarafından sevildiği karısıyla arasını düzeltmiş ve birbirlerinden geçici bir öfkeyle ortaya koydukları davranışlarından dolayı karşılıklı özür dilemişler; ve birbirlerine anlamsız sözler söyledikten sonra bütün gece kendilerini nasıl yiyip bitirdiklerini anlatmışlar.

Bundan sonra, Şemseddin, üç gün boyunca büyük bir özenle Samsam'ın önerdiği yiyecekleri ve tadını harika bulduğu macunu yemiş. Bunun üzerine kanının gençlik yıllarında kendi yaşındaki ufaklıklarla iddialara girdiği zamanki gibi coşkuyla kaynadığını duyumsamış. Ve karısına yaklaşıp üstüne çıkmış; o da kendini kocasına vermiş; ikisi de süre, tekrarlama, sıcaklık, atılım, yoğunluk ve kararlılık bakımlarından harika sonuç almışlar.

Ve de o gece kâhyanın karısı tartışılmaz biçimde döllenmiş; ve âdet görmeden üç ay geçince, bundan tam anlamıyla emin olmuşlar.

Hamilelik doğal yolunu izlemiş; ve günü gününe dokuzuncu ayın sonunda, kadın, mutlu, ama korkulu bir güçlkle doğum yapmış; çünkü doğan çocuk sanki bir yaşındaki bir çocuk kadar iriymiş. Ve ebe kadın, âdet olan duaları okuduktan sonra, ömründe bu kadar güçlü ve güzel çocuk görmediğini açıklamış. Samsam'ın harika macunu düşünülünce, buna pek öyle şaşmamak gerekirmiş!

Bunun üzerine ebe kadın çocuğu alıp Allah'ın, Muhammed'in ve Ali'nin adlarını anarak yıkamış ve kulağına Müslümanların âdeti gereği kelime-i şahadet getirerek kundaklayıp annesine teslim etmiş; annesinin memesini doyuncaya kadar emen bebek uyuyakalmış. Ebe kadın annenin yanında üç gün daha kalmış ve ancak her şeyin yolunda olduğunu anlayınca oradan ayrılmış ve tüm komşulara bu münasebetle hazırlanmış tatlılar dağıtmış.

Yedinci gün odaya tuzlar dökülmüş ve kâhya içeri girerek karısını tebrik etmiş. Sonra ona "Tanrı vergisi nerede?" diye sormuş. O da bebeği kendisine uzatmış. Kâhya Şemseddin, yedi günlük olduğu halde bir yaşındaymış gibi gösteren ve yüzü yeni doğmuş aydan da parlak olan çocuğun güzelliğine hayran kalmış. Ve karısına "Buna ne ad koyacaksın?" diye sormuş. O da "Kız olsaydı, ona ben ad koymak isterdim; ama bir oğlan olduğuna göre, seçme önceliği senin!" diye yanıt vermiş.

Tam o anda, çocuğu kundaklayan cariyelerden biri, yavrunun kıcının sol kanadında şekli ve rengiyle geri kalan kısmının beyazlığıyla çelişen misk tanesi gibi bir ben görerek heyecan ve zevkten ağlamış. Ve zaten çocuğun iki yanında da aynı şekilde ama daha küçük, zarif, siyah, üzerleri hafif tüylü birer tanecik halinde benler varmış. Bundan dolayı saygın kâhya, bu durumdan esinlenerek “Ona Alaaddin ebu Şâmât¹ adını koyalım!” demiş.

Böylece çocuk Alaaddin ebu Şâmât olarak çağrılmış; ama kısa süre sonra bu ad uzun bulunduğundan sadece Ebu Şâmât denilmiş. Ve Ebu Şâmât’a dört yıl boyunca iki ayrı sütana ve kendi anası tarafından süt verilmiş; böylece bir genç arslan kadar güçlü, yasemin kadar beyaz, gül gibi pembe olmuş. O kadar yakışıklıymış ki, komşuları olan tüm küçük kızlar ve ana ve babaları ona çılgınca tapınıyorlarmış; o da onların sevgi gösterilerini kabulleniyor, ama onlara kendini öptürmüyor ve yanına çok yaklaşırlarsa, yüzlerini acımadan tırmalıyormuş; bundan dolayı küçük kızlar, hatta genç kızlar, onu incitmeden ancak uykudayken öpücüklerle boğuyor, güzelliği ve tazeliğine hayranlık duyuyorlarmış.

Ebu Şâmât’ın anasına ve babasına gelince, oğullarının ne denli hayranlık uyandırıp beğenildiğini görüyor ve onun kem göze uğramasından korkuyorlarmış; sonunda, onu bu kötü etkiden korumaya karar vermişler. Bunun için, öteki ana ve babalar gibi sinek ve kirliliğin yüzünde kalmasına aldırmayarak onun daha az güzel görünmesine ve bu yoldan kendi üzerine kem gözü çekmesine engel olacak yerde; Ebu Şâmât’ın ana ve babası, çocuğu, evin alt bölümünde bulunan odalara kapatmışlar ve onu böylece tüm gözlerden ırak büyütmüşler. Ebu Şâmât da, böylece her şeyden habersiz, ama köleler ve haremağalarıyla çevrili olarak büyümüş. Ve daha ileri yaşlara ulaşınca, kendisine güzel yazı, Kur’an ve fen bilimlerini öğreten çok bilgili hocalar tutmuşlar. O da sırası gelince güzel ve güçlü olduğu kadar bilgili bir kişi olmuş. Ana ve babası sakalları çıkıp iyice büyüyünceye kadar onu yeraltındaki bölmeden çıkarmamaya karar vermişler.

1 Alaaddin ebu Şâmât: Benli Alaaddin (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli üçüncü gece olunca, söze başlamış:

... sakalı çıkıp iyice büyüyünceye kadar onu yeraltındaki bölmeden çıkarmamaya karar vermişler.

Bir gün Ebu Şâmât'a yiyecek tepsileri taşıyan kölelerden biri, yeraltındaki odanın kapısını kapatmayı unutmuş; yeraltı kesimi oldukça geniş birçok perde ve kapılarla dolu olduğundan daha önce farkına varmadığı bu kapının açık olduğunu gören çocuk, çabucak oradan çıkarak kendisini ziyarete gelmiş birçok soylu kadınla oturmakta olan annesinin bulunduğu üst kata çıkmış.

O sıralarda Ebu Şâmât, sarhoş bir melek kadar güzel, yanaklarında bir meyvedeki gibi ayva tüyleri olan, görünmeyenler hesaba katılmaksızın dudaklarının kenarında birer ben bulunan, on dört yaşında bir delikanlı imiş.

Kadınlar, birdenbire yanlarına giren tanımadıkları bu delikanlıyı görünce şaşırarak hemen yüzlerini örtmüşler ve Şemseddin'in karısına "Allah aşkına! Yanımıza yabancı bir gencin girmesine neden olmaya utanmıyor musun? Yoksa, utanma duygusunun İslam inancının esaslarından biri olduğunu bilmiyor musun?" demişler.

Ama Ebu Şâmât'ın annesi "Maşallah deyin misafirlerim! Bu gördüğünüz çocuk, benim bedenimden kopup gelen, Kahire çarşısı tacirlerinin kâhyasının oğlu sevgili yavrumdan başkası değildir. Kendisi, güzel cariyelerin kollarında ve memelerinin cömert sütleriyle, seçkin bakirelerin omuzlarında ve en saf, en soylularının göğüslerinde yetişmiştir. Annesinin gözbebeği, babasının gururudur. Adı da Ebu Şâmât'tır! Maşallah deyin ey misafirlerim!" diye yanıt vermiş. Emirlerin ve zengin tacirlerin hanımları da "Sana da, ona da maşallah! Ey Ebu Şâmât'ın annesi, nasıl oldu da oğlunu bugüne kadar bize göstermedin?" diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine Şemseddin'in eşi, ilkin ayağa kalkmış ve oğlunun gözlerinden öpmüş ve onu, misafirleri daha fazla huzursuz etmesin diye oradan uzaklaştırmış; sonra da onlara "Babası onu, kem gözlerden esirgemek için evimizin alt bölümünde yetiştir-

di. Güzelliği başına bela getirmesin ve kötü etkilerden korunsun diye sakalları çıkıncaya kadar onu ortaya çıkarmamaya karar verdi. Eğer şimdi çıkmışsa, kuşkusuz haremağalarından birinin kapıyı kapatmayı unutmuş olmasındandır” demiş.

Bu sözleri duyunca, misafirler, kâhyanın karısını böyle güzel bir oğula sahip olduğundan dolayı tebrik ederek Yüce Tanrı'nın kutsamasının onun üzerine olmasını dilemişler ve sonra oradan ayrılmışlar.

Bunun üzerine Ebu Şâmât annesinin yanına gelmiş ve kölelerin bir katıra koşum taktıklarını görerek “Bu katır kimin için hazırlanıyor?” diye sormuş. Kadın da “Gidip çarşıdan babanı getirmek için!” diye yanıt vermiş. O da “Babamın mesleği nedir?” diye sorunca, kadın “Baban, ey gözümün nuru, büyük bir tacirdir ve de Kahire'nin tüm tacirlerinin kâhyasıdır; ve kendisi, tüm Arap sultanlarının ve tüm Müslüman hükümdarların hacetlerini görür. Babanın işinin önemi üstüne bir fikir vermek için, bilesin ki, ona ancak bin dinar geçen büyük işler için başvururlar; bundan daha küçük işlerle, dokuz yüz doksan dinarlık bir sipariş bile olsa, onu rahatsız etmeksizin, babanın yetki verdiği görevliler ilgilenirler. Ve Kahire'ye girebilecek veya dışarı çıkarılabilecek hiçbir tecimsel eşya ya da yük babanın haberi olmadan ya da onun görüşü alınmadan işlem göremez. Bundan dolayı, yavrum, Tanrı, babana, hesaba gelmez zenginlikler ihsan etmiştir. Tanrı'ya şükürler olsun!” demiş.

Ebu Şâmât “Evet! Beni tacirler kâhyasının oğlu olarak yarattığı için Tanrı'ya şükürler olsun! Artık yaşamımı da bundan böyle, tüm gözlerden ırak, kapalı odalarda geçirmek istemiyorum; ve yarından tezi yok, babamla birlikte çarşıya gitmem gerek!” demiş. Annesi de ona “Allah seni duymuş olsun, oğlum! Baban gelir gelmez bu meseleyi kendisiyle konuşurum!” diyerek cevap vermiş.

Ve de Şemseddin eve döndüğü zaman, karısı olan biteni anlatmış ve ona “Oğlumuzu artık çarşıya götürmenin zamanı geldi!” demiş. Kâhya da “Ebu Şâmât'ın annesi! Kem gözün gerçek bir şey olduğunu, bu gibi ciddi konuların şakaya gelmeyeceğini bilmez misin? Ve de *falan falan* komşumuzla *falan falan* komşumuzun oğullarının kem göze uğrayarak öldüklerini

unuttun mu? İnan ki, zamanımızda mezarların yarısı kem göze uğrayanların ölüleriyle doludur!” diye yanıt vermiş.

Kâhyanın karısı “Ey Ebu Şâmât’ın babası, gerçekten, insanoğlunun bahtı boynunda asılıdır. Ondan nasıl kaçılabilir? Ve yazılan bozulmaz; oğul, yaşamda da, ölümdede babasının yolunu izler. Ve bugün var olan yarın yok olacaktır! Böylece olunca, bir gün oğlumuzun senin hatan yüzünden kurban olmasının kötü sonuçlarını düşün! Gerçekten uzun ve kutsanmış olmasını dilediğim bir yaşam sürdükten sonra ölünce, hiç kimse oğlumuzu, bugün herkes varlığından habersiz olduğuna göre, bunca zenginliğinin ve mülkünün yasal mirasçısı olarak tanımak istemeyecektir! Böyle olunca da, devletin hazinesi tüm servetini ele geçirecek ve çocuğunu başvuracak yer bulmaksızın perişan bırakacaktır. Yaşlı kişilere tanıklık etmek üzere baş vurduğunda, bana, sadece ‘Biz kâhya Şemseddin’in herhangi bir erkek ya da kız çocuğu olduğunu duymadık!’ diyeceklerdir!” diye cevap vermiş.

Bu anlamlı sözler kâhyayı düşünmeye zorlamış ve birkaç dakika sonra “Vallahi! Sen haklısın, ey karı! Yarından başlayarak Ebu Şâmât’ı yanımda götürerek ona, alış veriş yapmayı, pazarlık etmeyi ve mesleğin tüm özelliklerini öğreteceğim!” diye yanıt vermiş. Sonra bu haberle sevinen Ebu Şâmât’a dönerek ona “Biliyorum ki, benimle birlikte gelmeye can atıyorsun! Çok iyi! Ama bil ki, çocuğum, çarşıda çok ciddi olman ve gözlerini alçakgönüllülükle her zaman eğik tutman gerekir! Ve de umarım ki, orada, ustalarının bilgece derslerini ve edinmiş olduğun temel kuralları uygulamaya koyarsın!” demiş.

Ertesi gün, kâhya Şemseddin, oğlunu çarşıya götürmeden önce, onu hamama sokmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli dördüncü gece olunca, söze başlamış:

... onu hamama sokmuş ve yıkandıktan sonra, sırtına, dükkânda bulunan ince satenden bir esvap giydirmiş. Başına da, altın işlemeli çizgili ince kumaştan bir sarık sarmış. Bundan sonra

ikisi birden biraz bir şeyler yiyip birer bardak şerbet içmişler; böylece serinledikten sonra, hamamdan çıkmışlar. Kâhya, kölelerin kendisi için bulundurdıkları beyaz katıra binmiş ve arkasına da, teninin tazeliği daha da belirgin hale gelen ve parlak gözleri melekleri bile baştan çıkarabilecek olan oğlu Ebu Şâmât'ı almış. Sonra önlerinde ve arkalarında yeni giysileriyle köleler olduğu halde çarşı yolunu tutmuşlar.

Bunu gören tacirler ve tüm alış veriş edenler hayran kalmışlar; ve birbirlerine “Ya Allah! Şu çocuğa bakın! On dördüncü gecesindeki ayın ta kendisi!” demişler. Bir diğeri de “Kâhya Şemseddin’in ardındaki bu çok hoş çocuk kim? Onu hiç görmemiştik!” demişler.

Onlar böylece, kâhya ile Ebu Şâmât'ın bindiği katır geçtiği sırada hayranlıklarını belirtirken, tellal Samsam çarşıdan geçiyormuş; genç çocuğu görmüş. Sefih bir kimse olduğundan, haşhaş ve afyonu da biraz fazla kaçırmış bulduğundan belleğini tümüyle yitirmiş ve süt, misk, kebabé özsuğu ve öteki yüksek nitelikli şeylerden oluşturduğu mucizevi macun aracılığıyla sağaltma sağladığını da hatırlamıyormuş.

Bu durumda, kâhyayı bu genç çocukla birlikte görünce, bilgiç bir tavırla gülmeye başlamış ve onu dinleyen tacirlere “Bakın hele şu aksakallı ihtiyara! Tıpkı pırasa gibi! Dışı beyaz, içi yeşil!” diyerek kendi hesabına rezilce eğlenmeye yeltenmiş. Ve bir tacirden diğeri giderek, her birine şakalarını ve zevzekliklerini tekrarlayarak hemen hemen çarşıda herkesin Şemseddin Kâhya'nın, dükkânında çıtı pıtı bir memluk tuttuğuna inanaşıya kadar çaba göstermiş. Bu dedikodu, tacirlerin şeyhlerinin ve ünlülerin kulağına erişince, kâhyalarının durumunu karara bağlamak üzere, en yaşlı ve en saygın tacirlerden oluşan bir kurul toplanmış. Ve kurulun toplantısı sürerken, Samsam söz alıp yakışksız işaretlerle “Bundan böyle başımızda, çarşı kâhyası olarak, halkın gözü önünde gençlerle düşüp kalkan bu sakallı ahlaksızın bulunmasını istemiyoruz! Ve her sabah dükkânlarımızı açmadan önce kâhyanın huzurunda Fatıha süresinin yedi kutsal ayetinin okunmasından da bugünden başlayarak çekilmek istiyoruz. Ve gündüzün, bu yaşlı kişi kadar gençlere düşkün olmayan bir başka kâhya seçelim!” demiş.

Samsam'ın bu nutkunu duyan tacirler, söyleyecek başka şey bulamamışlar ve önerilen tasarıyı oybirliğiyle kabul etmişler.

Saygın Şemseddin'e gelince, tacir ve simsarların gelip kendi önünde Fatıha suresinin ayetlerini okuma merasimine katılmakta geciktiklerini görünce, bu ağır ve geleneğe aykırı ihmali neye bağlayacağını bilememiş. Gözünün ucuyla kendisine yakın bir yerlerden bakmakta olduğunu gördüğü Samsam'a bir çift söz etmek üzere yaklaşmasını işaret etmiş. Zaten bu işareti beklemekte olan Samsam da, ağır ağır, zamanı kollayarak ve ayağını sürüyerek ve de ondan gözünü ayırmayan, bu sorunun çözümünü ondan bekleyen tacirlere, sağdan sola bilgiççe gülüşler fırlatarak yaklaşmış.

Samsam, tüm bakışların kendi üzerinde olup genel ilgiyi çektiğini bilerek ve salına salına yürüyerek dükkânın tezgâhına dayanmış, Şemseddin ona "Samsam, nasıl oluyor da tüm tacirler şeyhleri başlarında olduğu halde gelip önümde Kur'an'ın ilk süresinin ayetlerini okumuyorlar?" diye sormuş. Samsam "Höh, höh! Ben ne bilirim? Yalnız çarşıda bazı söylentiler var, yani işte öylesine söylentiler! Ama, her durumda bildiğim bir şey varsa, o da belli başlı şeyhlerden oluşmuş bir kurul toplanmış ve seni işinden alıp kâhyalık görevlerini bir başkasına vermek üzere karar almışlar!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan saygın Şemseddin'in rengi atmış ve yine de ağır başlı bir edayla "Hiç değilse bana, bu kararın neye dayandığını söyleyebilir misin?" diye sormuş. Samsam göz kırparak kalçalarını oynatmış ve "Bak, yaşlı şeyh, kurnazlık yapma! Pekâlâ sen herkesten daha iyi biliyorsun! Şu dükkânına getirdiğin genç çocuk herhalde orada sadece sinekleri kovmak için bulunmuyor! Her durumda, bilmelisin ki, o biçim olan genç oğlanların ham cinsiyetini üstün tutan alışkanlıktaki birçok kimseyle düşüp kalktığım için herkesten önce benim haberim olacağını söyleyerek seni, her şeye karşın savundum ve senin oğlanlara düşkün biri olmadığını açıkladım. Hatta bu oğlanın karının herhangi bir yakını olabileceğini ya da Tanta, Mansura veya Bağdat'tan iş için gelmiş bir dostunun oğlu olabileceğini de söyledim. Ama tüm kurul bana karşı çıktı ve senin çekilmen yolunda karar aldı. Allah büyüktür ey şeyh! Seni avutacak olan ve izin verirsen, aramızda

kalmak koşuluyla zevkinden dolayı seni kutlamak istediğim şu güzel oğlan var. Gerçekten harika bir şey...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

“... İzin verirsen, aramızda kalmak kaydıyla, zevkinden dolayı seni kutlamak istediğim şu güzel oğlan var!” demiş.

Samsam'ın bu sözlerini işitince, kâhya Şemseddin artık öfkesini tutamamış ve “Sus, ey sefihlerin en kokuşmuşu! Onun benim çocuğum olduğunu bilmiyor musun? Aklın nerede senin, ey haşhaş yutucu?” diye haykırmış. Ama Samsam “Yapma bunu bana! Ne zamandan beri bir oğlun var senin? On dört yaşındaki bu oğlan böylece olduğu gibi anasının karnından mı çıktı yani?” diye yanıt vermiş. Şemseddin “Ama, Samsam, sen kendin, on dört yıl önce yumurtaları katılaştıran ve özsuyunu yoğunlaştıran ve mucizevi macunu bana getirmedin mi? Vallahi! Bu ilaç sayesinde üretkenlik kazanabildim ve Allah bana bu oğulu bağışladı! Ve sen de gelip bana tedavinin işe yarayıp yaramadığını sordun! Bana gelince, kem gözden sakındığım için, bu çocuğu evimin altındaki geniş toprakaltı bölmesinde yetiştirdim; bugün de ilk kez benimle birlikte dışarı çıktı. Aslında benim ilk niyetim, sakalı ele gelecek kadar büyümeden onu dışarı çıkarmamaktı. Ama annesi, kendisine mesleğini bir an önce öğretebilmem ve işlerin oluşumundan haberi kılman için onu alıp götürmem konusunda beni ikna etti” diyerek yanıt vermiş.

Sonra da “Sana gelince Samsam, borcumdan kurtulmam için sana rastlamış olmamdan mutluyum! O harika ilaçla bana yaptığın hizmet karşılığı işte bin dinar!” diye eklemiş.

Samsam, bu sözleri işitince, doğruluğundan kuşkuyla düşmemiş; gidip tüm tacirleri yanılgıdan kurtarmış; onlar da hemen kâhyalarını tebrik etmişler sonra da kendisinden açılış duası yapmakta geciktikleri için özür dilemişler ve orada onun önünde bu gereği yerine getirmişler. Bundan sonra, Samsam, hepsi adına söz almış ve “Ey saygın kâhyamız, Tanrı bizim sevecenliğimizi ağacın gövdesi ve dallarından yana saklı tutsun! Ve

onların da sırası gelince çiçek açıp koku saçan ve altın yaldızlı meyveler vermesini nasip etsin! Ama, ey kâhyamız, içimizden en fakirleri bile, bir doğum dolayısıyla, tatlılar yaptırıp bunu eşe dosta dağıtır; oysa biz henüz yağlı ballı asideyi tatmadık; ve de yeni doğan çocuğa dualar edilerek yenmesi ne kadar hoştur bunun! Bu harika asidenin büyük kazanı ne zaman kaynayacak bakalım!” demiş.

Kâhya Şemseddin “Ne demek yani? Bundan daha çok istediğim şey yoktur. Ancak size sadece aside kazanıyla ikramda bulunmakla yetinemem! Kahire kapılarının yöresindeki bahçeler arasındaki yazlık evimde büyük bir şölen vereceğim! Hepiniz dostlarım, yarın sabah, bildiğiniz bu bahçede vereceğim şölene çağrılısınız. Ve orada, eğer Tanrı isterse, gecikmiş olanı gideririm!” diye yanıt vermiş.

Ve eve döner dönmez saygın kâhya, ertesi sabah için hazırlıklara başlamış ve erken saatte pişsin diye, fırına, altı ay yeşil yaprakla beslenmiş koyunlar ve bol yağ sıvanmış bütün kuzular göndermiş; sayısız tepsi dolusu tatlı ve diğer benzeri şeyler hazırlatmış ve bunun için de, katkıda bulunmak üzere tatlı yapmakta usta tüm kölelerini ve Zeyni caddesinin tatlıcı ve hamurışı ustalarını işe koşturmuş. Ama bunca zahmete karşılık, doğruyu söylemeli, arzulanıp da yerine getirilmedik hiçbir şey kalmamış.

Ertesi gün erken saatte, Şemseddin oğlu Ebu Şâmât ile birlikte bahçeye gitmiş; ve köleler aracılığıyla birbirinden epeyce uzakta iki adet çok büyük sofra örtüsü serdirmiş; sonra Ebu Şâmât’ı çağırması ve ona “Oğlum, görüyorsun ki, iki ayrı örtü serdirdim; bunlardan biri erkekler için, öteki de babalarıyla gelecek olan senin yaşıtın oğlanlar içindir. Ben sakalı bulunan erkekleri kabul edeceğim; sen de oğlum, sakalı bulunmayan gençleri karşılamakla yükümlüsün!” demiş. Ebu Şâmât, şaşırarak babasına “Bu ayırım ve bu iki ayrı hizmet neden? Uygulamada bu ayırım, kadınlar ile erkekler arasında yapılır. Ve benim gibi oğlanların sakallı erkeklerden korkacak nesi var ki?” diye sormuş. Kâhya “Oğlum, henüz sakalı çıkmamış genç çocuklar yalnız başlarına olurlarsa daha özgür davranırlar ve kendi aralarında babalarının yanında olduklarından daha iyi eğlenirler!” diye yanıt vermiş. Ebu Şâmât da, doğal bir saflıkla bu yanıtla doyum sağlamış.

Böylece, çağrılılar gelince, Şemseddin yaşlı başlı erkekleri, Ebu Şâmât da çocukları ve gençleri kabul etmeye başlamış. Ve yenilmiş, içilmiş, şarkı söylenmiş ve elden geldiğince eğlenilmiş; ve neşe ve sevinç tüm yüzlerde işmiş; buhurdanlıklarda tüt-sü tüt-müş ve güzel kokulu otlar yakılmış. Sonra, şölen bitince konuklara karlı şerbetler dağıtılmış. Erkekler kendi aralarında yarenlik ederken, öte yandan gençler aralarında bin çeşit eğlen-celi oyunlar sürdürüyorlarmış.

Çağrılıların arasında, kâhyanın en iyi müşterilerinden bir tacir bulunuyormuş; ama bu kişi ünlü bir oğlancı imiş ve çevre-deki hiçbir güzel oğlan onun hovardalığından zarar görmeden kurtulamamışmış. Adı Mahmud imiş ama, sadece “İkiyanlı” tak-ma adıyla tanınırmış.

İkiyanlı Mahmud öte yandaki çocukların haykırışlarını işi-tince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve Şah Şehriyar'ın izniyle anlatmakta olduğu öyküsünü kesmiş.

Ama iki yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

İkiyanlı Mahmud öte yandaki çocukların haykırışlarını işi-tince, son kertede heyecanlanmış ve kendi kendine “O yanda herhalde benim için iyi bir fırsat olsa gerek!” diye düşünmüş. Ve genel dikkatsizlikten yararlanıp, sanki bir ihtiyacını gider-mek için, sıkışmış gibi yaparak bulunduğu yerden ayrılmış; ağaçlar arasından yavaşça genç çocukların topluluğuna dalmış; ve onların zarif hareketleri ve güzel yüzleri karşısında zınk diye durmuş. Ve çok zaman geçmeden onların en güzellerinin içinde kuşkusuz en güzelinin Ebu Şâmât olduğunu fark etmiş. Ve onunla konuşabilmek ve onu bir kenara çekebilmek için kafasında binlerce tasarı geliştirmeye başlamış ve “Hay Allah! Arkadaşlarının arasından bir parça uzaklaşabilseydi!” diye düşünmeye başlamış. Talih de, ona, dileklerinin ötesinde yar-dımda bulunmuş.

Gerçekten, bir an için Ebu Şâmât, oyunun coşkusuna kapı-larak ve koşuşmadan ötürü yanakları pespembe, su dökmek ihtiyacını duymuş. Ve iyi yetiştirilmiş bir çocuk olduğundan,

herkesin önünde diz çöküp işlemek istemediğinden, ağaçların altına doğru uzaklaşmış. İkiyanlı da hemen “Kuşkusuz şimdi yanına yanaşırsam, onu ürkütürüm. Başka bir fikir üretmeliyim!” demiş. Ve saklandığı ağacın altından ayrılıp genç oğlan çocuklarının arasına karışınca onu tanımışlar ve yuh çekmeye ve bacaklarının arasına saldırmaya başlamışlar. O da, bundan memnun, onlara gülmüş; ve sonra, onlara “Beni dinleyin çocuklar! Eğer Ebu Şâmât’ta yolculuk sevdası ve Kahire’den uzaklaşma arzusu uyandırabilirseniz, yarın her birinize birer yeni giysi ve her türlü hevesinizi doyuracak kadar para vereceğim” demiş. Onlar da “Ey İkiyanlı, bu çok kolay!” diye yanıtlamışlar. Bunun üzerine çocukları bırakmış ve gidip sakallı erkeklerin arasına dönmüş.

Ebu Şâmât çişini bitirip yerine dönünce, arkadaşları, aralarında göz kırpmışlar ve içlerinden en konuşkanı, Ebu Şâmât’a seslenerek, ona “Sen yokken, aramızda, yolculuğun harikalarından ve uzaktaki şahane ülkelerden söz ediyorduk: Şam’dan, Halep’ten ve de Bağdat’tan... Sen, ey babası bunca zengin olan Ebu Şâmât, hiç kuşkusuz birçok kere, kervanlarla bu gezilere katılmışsındır! Bize gördüğün en harika şeylerden söz et biraz!” demiş. Ama Ebu Şâmât “Ben mi? Ama siz benim yeraltında yetiştirildiğimi ve oradan ancak dün çıktığımı bilmiyor musunuz? Nasıl olur da bu koşullarda geziye çıkmış olduğumu düşünürsünüz? Şimdi de bütün yaptığım gezi, babam izin verirse evden dükkâna kadar onun yanında yürümemden ibarettir!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine aynı çocuk şunları söylemiş: “Zavallı Ebu Şâmât, desene ki sen, daha onları tadamadan, en zevkli sevinçlerden yoksun bırakılmışsın! Eğer dostum yolculuğun ne harika bir tadı olduğunu bilseydin, babanın evinde artık bir dakika bile oturmak istemezdin! Şairlerin hepsi, avare dolaşmanın zevklerini dile getirmişlerdir; işte bu konuda bize kadar gelmiş şiirlerinden sadece birisi:

“Yolculuk, senin harikalarını kim anlatacak! Ey dostlarım, tüm güzel şeyler değişmeyi özler! İnciler bile denizin karanlık derinliklerinden çıkar ve şahların taclarını ve hatunların boyunlarını süslemek için sonsuz mesafelerde yol alırlar!”

Bu dörtlüğü işiten Ebu Şâmât “Haklı olabilirsiniz! Ama insanın kendi evinde oturmasının da hoş yanları vardır!” demiş. Bunu duyan çocuklardan biri gülmeye başlamış ve arkadaşlarına “Hele şu Ebu Şâmât’a bir bakın! Tıpkı suyu terk eder etmez ölen balıklar gibi!” demiş. Bir başkası da biraz daha abartarak “Hayır! Herhalde yanığının güllerinin solmasından korkuyor!” demiş. Bir üçüncüsü de “Görmüyor musunuz, tıpkı sokağa çıkarken yalnız başlarına tek bir adım bile atamayan kadınlar gibi!” diye eklemiş. Ve en sonra bir başkası da “Ne oluyor Ebu Şâmât? Bir erkek gibi davranamadığından utanmıyor musun?” diye haykırmış.

Bütün bu çıkışmaları işiten Ebu Şâmât’ın o denli onuru kırılmış ki, hemen konuklarını terk etmiş ve katıra binerek kentin yolunu tutmuş ve yüreğinde öfke, gözünde yaşlarla annesinin yanına ulaşmış; o da çocuğunu bu halde görünce korkmuş. Ebu Şâmât ona arkadaşlarının yanında nasıl alay konusu olduğunu anlatmış ve nereye olursa olsun hemen yola çıkmak istediğini söylemiş. “Ama hemen!” Ve eklemiş: “Şu bıçağı görüyorsun değil mi? Eğer bana yolculuk için izin vermezsen, göğsüme saplayacağım!” diye eklemiş.

Bu hiç beklenmedik karar karşısında, zavallı kadın, gözyaşlarını içine akıtmış ve onun bu isteğine boyun eğmiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât’a “Oğlum, sana tüm gücümle yardım edeceğime söz veriyorum! Ama daha baştan babanın buna karşı çıkacağından emin olduğum için, ben kendi hesabıma sana bir yük dolusu eşya hazırlatacağım” demiş. Ebu Şâmât da “Ama bunun hemen, babam gelmeden, yapılması gerek!” demiş.

Şemseddin’in karısı, kölelere çabucak malların saklandığı ambarlardan birini açtırmış ve balya yapanlara on deve yükü olacak kadar mal hazırlatmış. Kâhya Şemseddin’e gelince, çağrılılar ayrılınca, bahçede oğlunu boşu boşuna aramış, sonunda onun oradan ayrılıp erkenden eve döndüğünü öğrenmiş. Kâhya da, yolda oğlunun başına bir felaket gelebileceği endişesiyle, katırını dört nal sürerek nefes nefese avluya dalarak ancak orada heyecanını bastırabilmiş ve Ebu Şâmât’ın kazasız belasız gelişini kapıcıdan öğrenmiş. Ama avluda hazırlanmış, yüklenmek üzere bulunan birçok balyayı ve üzerlerine iri harflerle bunların Şam,

Halep ve Bağdat gibi çeşitli kentlere yollanması için yazılar yazılmış olduğunu görünce çok şaşırılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

İri harflerle, bunların, Şam, Halep ve Bağdat gibi çeşitli kentlere yollanması bakımından yazılmış olduğunu görünce çok şaşırılmış.

Bunun üzerine çabucak karısının yanına çıkmış ve ondan olup bitenin tümünü ve Ebu Şâmât'a karşı çıkmanın getirebileceği ağır sakıncaları öğrenmiş. Kâhya da "Yine de onu caydırmaya çalışacağım!" demiş. Ve Ebu Şâmât'ı çağırarak ona "Çocuğum, Allah'ın seni aydınlatmasını ve bu uğursuz tasarıdan vazgeçilmesini dilerim! Dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin 'Kendi toprağının meyvesiyle beslenen ve yaşamının doyumunu kendi ülkesinde bulan kimseye ne mutlu!' dediğini bilmez misin?" demiş. "Eskiler de 'Sakin yolculuğa girişmeyin, bir millik bir mesafede de olsa!' demiştir. Bu durumda çocuğum, bana hâlâ kararında direnmek isteyip istemediğini söylemeni bekliyorum!" demiş. Ebu Şâmât "Bil ki, baba, sana asla karşı çıkmak istemem. Ama isteğimi reddedip yola çıkmamı engelleyecek olursan giysilerimden soyunacak ve fakir dervişlerin urbalarına bürünecek ve yeryüzünün tüm ülkelerini yalınayak dolaşacağım!" diye yanıt vermiş.

Kâhya, oğlunun ne pahasına olursa olsun yola çıkmaya karar vermiş olduğunu anlayınca, tasarısına karşı durmak fikrinden vazgeçmek zorunda kalmış ve ona "Öyleyse, oğlum, sana kırk yük daha verelim; böylece, annenin sana sağladığı diğer on yükle birlikte, elli deve yükü malın olur. Bunların içinde gittiğin her kentin ihtiyacı için ayrı mallar olacak. Çünkü, örneğin, Şam'da oturanların hoşlanacağı kumaşları Halep'te satmaya kalkışmamlısın; bu, hatalı bir girişim olur! Bu durumda yola çık oğlum ve Tanrı seni esirgesin ve yolunu düz etsin! Özellikle Arslan Çölü adlı bölgedeki Köpekler Vadisi'nden geçerken çok dikkat et! Çünkü burası yolkesen haydutların yatağıdır; başlarında da akın ve saldırıları ansızın olduğu için 'Hızlı' lakabıyla anılan bir Bede-

vi vardır" demiş. Ebu Şâmât da "Kötü olaylar da, hayırlı olaylar da bize Tanrı'dan gelir! Ben ne yapsam, olacak olan olur!" diye yanıtlamış.

Bu sözler karşılık gerektirmediğinden kâhya da artık hiçbir şey söylememiş; fakat karısı bin dilekte bulunup fakirlere de elli koyun adadıktan ve oğlunu yolcuların koruyucusu Es-Seyyid Abdülkadir Geylanî'nin kutsal korumasına terk ettikten sonra ancak huzur bulmuş.

Bunu izleyerek, kâhya, yüreğinin tüm gözyaşlarıyla ağlayan zavallı annesinin kollarından güçlükle ayırdığı oğluna arkadaşlık ederek gidip yola çıkmaya hazır durumdaki kervanı bulmuş; deveci ve katırcıların yaşlı yöneticisi Şeyh Kemal'i bir yana çekerek, ona "Ey saygıdeğer mukaddem,¹ gözümün bebeği olan bu çocuğu sana emanet ediyorum ve onu senin nezaretinde Tanrı'nın kanatları altına sokuyorum! Ve de sen oğlum!" diyerek bu kez Ebu Şâmât'a seslenmiş: "Benim yokluğumda sana babalık edecek kişi budur! Ona itaat et ve ona sormadan hiçbir iş tutma!" demiş. Sonra Ebu Şâmât'a bin altın dinar vererek ve son bir nasihat olarak, ona "Oğlum bu bin dinarı sana, mallarını en yararlı zamanda satmak için bekletirken sabredip o arada bunları harcayabilesin diye veriyorum! Çünkü onları fiyatların düşük olduğu zaman satmaktan kaçınmalı ve kumaşlarla öteki malların en yüksek değer kazandığı sırada ortaya çıkan fırsatı kullanmalısın! Böylece onları en iyi koşullarda değerlendirmiş olursun!" demiş. Sonra, birbirlerine veda etmişler ve kervan yola koyulmuş ve kısa bir süre sonra Kahire kapılarının dışına çıkmış.

İkiyanlı Mahmud'a gelince, onun da durumu söylemiş: Ebu Şâmât'ın yola çıkacağını öğrenerek o da bir yandan hazırlıklara başlamış; ve birkaç saatte, katırcıların ve develerini yüklemiş ve atlarını eyerlemiş. Ve zaman kaybetmeksizin, yola koyulup Kahire'den birkaç mil ötede kervana ulaşmış. Ve kendi kendine "Şimdi, çöle gelince, ey Mahmud, kimse seni ele vermez ve kimse gelip seni gözetleyemez! Ve başının derde gereceğinden korkmadan bu çocukla keyfini bulursun!" demiş.

Böylece, daha ilk merhalelerden sonra, İkiyanlı, çadırlarını Ebu Şâmât'ın çadırlarının yanına kurmuş ve Ebu Şâmât'ın aççı-

1 Mukaddem: Yönetici (Â.Ş.O.)

sına ateş yakmak zahmetine katlanmamasını; çünkü kendisinin Ebu Şâmât'ı kendi çadırında yemeye çağıracağını söylemiş. Ve gerçekten, Ebu Şâmât, Mahmud'un çadırına gelmiş, ama deveçilerin mukaddemi Şeyh Kemal ile birlikte... Böylece, zahmetlerinin yorgunluğu Mahmud'un yanına kâr kalmış; ertesi gün ikinci dinlenme sırasında da, ondan sonraki molalarda da, ta Şam'a ulaşınca kadar bu hep böyle olmuş; çünkü, Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın her çağrısını kabul ettiğinde yanında deveçilerin mukaddemini de götürüyormuş. Ama Şam'a gelindiğinde, Halep'te ve Bağdat'ta olduğu gibi, burada da İkiyanlı'nın dostlarını kabul ettiği bir evi bulunduğundan...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Halep'te ve Bağdat'ta olduğu gibi, burada da İkiyanlı'nın dostlarını kabul ettiği bir evi bulunduğundan, kentin girişinde bir çadırdaki kalmak üzere olan Ebu Şâmât'a bir köle göndererek onu, ama sadece onu, varlığıyla onur vermek üzere evine çağırtmış. Ebu Şâmât da "Biraz bekle de, Şeyh Kemal'in görüşünü alayım!" demiş. Ama deveçilerin mukaddemi bu öneriyi duyunca kaşlarını çatmış ve ona "Hayır oğlum, bu öneriyi reddet!" demiş. Ebu Şâmât da çağrıyı geri çevirmiş.

Şam'da kalmak uzun sürmemiş ve hemen Halep'e doğru yola çıkılmış. İkiyanlı oraya geldikleri anda, Ebu Şâmât'ı çağırarak için adam göndermiş; fakat, Şam'da olduğu gibi, Şeyh Kemal çekinmesini söylemiş; ve Ebu Şâmât, mukaddemin niçin bu denli sert davrandığını anlamadığı halde ona karşı çıkmak istememiş. Bu kez de İkiyanlı'nın harcamaları boşa gitmiş. Ama Halep'i terk ettiklerinde, İkiyanlı bir dahaki sefere işlerin böyle olmayacağına dair kendi kendine yemin etmiş. Ve Bağdat doğrultusundaki ilk molada, eşi görülmedik bir şölenin hazırlıklarına girişmiş ve birlikte gelmesini sağlamak için Ebu Şâmât'ın yanına kendisi gitmiş. Ve bu kez, Ebu Şâmât, karşı çıkacak ciddi bir nedeni olmadığından, çağrıyı kabul etmek zorunda kalmış; ve uygun bir şekilde giyinmek üzere ilkin çadırına

girmiş. O sırada Şeyh Kemal onu görmeye gelmiş ve durumu öğrenince şöyle demiş: “Ne kadar düşüncesizsin, ey Ebu Şâmât! Mahmud’un çağrısını niye kabul ettin? Onun niyetlerinin ne olduğunu bilmiyor musun? Ve ona neden İkiyanlı adı takılmış, anlamıyor musun? Ama ne olursa olsun, benim gibi bir ihtiyarın görüşünü almalı ve şairin şu sözlerine kulak vermelisin:

“İhtiyara sordum ‘Neden sırtın eğik yürüyorsun?’ diye; bana ‘Çünkü nemli toprakta gençliğimi yitirdim! Eğilmiş, onu anyorum! Ve sırtıma aldığım deney o denli ağır ki, artık belimi doğrultmama engel oluyor!’ dedi.”

Ama Ebu Şâmât “Ey saygıdeğer mukaddem, İkiyanlı olarak çağrılmasının nedenini bilmemekle birlikte, dostumuz Mahmud’un çağrısını geri çevirmek pek uygun olmayacak! Zaten, onunla arkadaşlık ederek ne kaybedeceğimi de anlamıyorum. Herhalde beni yemeyecektir!” diye yanıt vermiş. Mukaddem de ona hızla “Allah korusun! Elbette seni yemeyecektir! Zaten daha önce pek çoklarını yedi ol!” yanıtını vermiş. Bu sözleri işitince Ebu Şâmât bir kahkaha koparmış ve gidip sabırsızlıkla onu bekleyen İkiyanlı’ya ulaşmış. Ve ikisi birlikte şölen için hazırlanmış çadırın içine girmişler.

Gerçekten, İkiyanlı, harika delikanlıyı karşılamak için hiçbir şey esirgememiş; onun gözlerini okşamak ve duygularını poh-pohlamak için her şey hazırmış; böylece şölen neşe ve canlılık dolu geçmiş; ve ikisi birlikte iştahla ve doyuncaya kadar yemek yemişler ve aynı bardaktan içmişler. Şarap başlarını döndürmeye başlayınca köleler sessizce çekilince; İkiyanlı’nın şaraptan ve tutkudan başı dönmüş. Ebu Şâmât’a doğru eğilmiş ve yanaklarını iki eli arasında tutarak bir öpücük almak istemiş. Ama Ebu Şâmât, bundan sıkılarak içgüdüyle elini kaldırmış; ve İkiyanlı’nın dudakları delikanlının avcunun içiyle karşılaşmış. Bunun üzerine, Mahmud kolunun biriyle onun boynunu, ötekiyle de belini sardığında; “Sen bana ne yapmak istiyorsun?” diye soran Ebu Şâmât’a “Sadece, şairin şu dizelerini uygulamaya koymak için açıklamada bulunmak istiyordum!” demiş;

“Ruhumu sarsan o gözlerin bakışlarıyla nasıl titriyorum!
Ey çocuksu yumurtalarını şişiren ilk arzunun verdiği zevk!
İşte, ey gözümün nuru! Kavrayabileceğini kavra, kaldı-
rabileceğini kaldır! Bir avuç, iki avuç, üç avuç al! Bir
kaş ya da daha fazla sok! Ama seni hiç üzmesin! Tadını
almaya bak, sadece!”

Bu dizeleri belli bir tarzda okuduktan sonra, İkiyanlı Mahmud, bunları anlaşılır bir uygulamayla delikanlıya anlatmaya koyulmuş. Fakat, Ebu Şâmât, durumu hemen fark ederek onun bu tavırlarından, davranışlarından ve hareketlerinden çok sıkıldığını duyumsamış ve oradan ayrılmak istemiş. Ama İkiyanlı onu alıkoymuş ve neyin söz konusu olduğunu sonunda ona açıkça anlatmış.

Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın niyetinin ne olduğunu iyice tartıp istediği şeyi kavrayınca...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın niyetinin ne olduğunu iyice tartıp istediği şeyi kavrayınca; derhal ayağa fırlamış ve ona “Yok, valahi! Ben bu malı satmıyorum! Ama, her durumda, seni teselli etmek için, başkalarına altın karşılığı bir şey satarsam, sana karşılığını almadan veririm!” demiş. Ve İkiyanlı'nın yalvarmalarına karşın, Ebu Şâmât, o çadırda bir saniye daha kalmak istememiş; oldukça hızlı dışarı çıkıp mukaddemin çok tedirgin olarak kendisini beklemekte olduğu konaklama yerine ulaşmış.

Mukaddem Kemal de, Ebu Şâmât'ın garip bir tavırla geldiğini görünce, ona “Allah aşkına! Ne olup bittiğini bana anlat!” demiş. O da “Ama, kesinlikle bir şey olmadı! Yalnız hemen hiç gecikmeden konaklamayı bozup Bağdat yoluna koyulmalıyız! Çünkü artık İkiyanlı ile birlikte yolculuk etmek istemiyorum! Abartılı ve çok sıkıcı niyetleri var!” diye yanıt vermiş. Devecilerin şeyhi “Sana söylememiş miydim, oğlum? Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki başına bir şey gelmemiş! Yalnız böylece tek başına yolculuk yapmanın çok tehlikeli olacağını sana belirtmeliyim.

Bu topraklarda kaynaşan Bedevi haydutlarının saldırılarına karşı çıkabilmek için tıpkı bizimki gibi bir kervanla birlikte bulunmak gerek!” demiş. Ama Ebu Şâmât hiçbir şey dinlemek istememiş ve yola çıkma emri vermiş.

Böylece küçük kervan tek başına yola koyulmuş ve bir akşam gün batarken Bağdat'ın kapılarına gelinceye kadar yolculuğunu sürdürmüştü.

Devecilerin mukaddemi, bunun üzerine gelip Ebu Şâmât'ı bulmuş ve ona “Oğlum, burada mola vermektense, yolumuzu sürdürerek bu gece Bağdat'a ulaşalım! Çünkü şimdi üzerinde bulunduğumuz yer yolculuğumuzun en tehlikeli bölgesidir. Buraya Köpekler Vadisi derler! Geceyi burada geçirmeye kalkarsak büyük bir tehlikeyi göze almış oluruz! Çabuk davranıp kapılar kapanmadan Bağdat'a ulaşalım! Çünkü, oğlum, bilmelisin ki, halife, bağınaz kişilerin gizlice içeri girip okulların salonlarında saklanan bilim kitaplarını ve el yazmalarını ele geçirip Dicle'ye atamaları için kentin kapılarını özenle kapattırır!” demiş.

Ebu Şâmât, bu öneriden hoşlanmayarak ona “Hayır, valla-hi! Kente geceleyin girmek istemiyorum, çünkü Bağdat'ı gün doğarken görüp zevk almak istiyorum! Geceyi burada geçirelim, çünkü benim pek öyle acelem yok; zaten ben iş gezisi yapmıyorum, sadece zevk almak ve tanımadığım yerleri görmek için geziyorum!” yanıtını vermiş. Ve yaşlı mukaddem, Şemseddin'in oğlunun bu denli tehlikeli inatçılığından canı sıkılarak boyun eğmek zorunda kalmış.

Ebu Şâmât'a gelince, bir parça yemek yemiş; sonra köleler yatmaya gitmişler, o da çadırdan çıkmış ve vadinin içinde biraz ilerlemiş ve ayışığında bir ağacın altına oturmuş. Ve yeraltında yaşarken hocalarından öğrendiği bazı şiirler aklına gelmiş ve düşünmeye uygun böylesi bir yerden etkilenerek şairin şu dizelerini okumaya başlamış:

Irak'ın yeğni zevkli gecesi ey Bağdat! Halifelerin ve şairlerin kenti, seni uzun zaman düşledim, ey dingin...

Ama birdenbire, daha ilk dördlüğü okuyup bitirmeden, sol yanında korkunç bir çatırtı ve nal sesleri duymuş; ve de yüz ağızdan

birden çıkan bağırıp çağırımlar işitmiş! Ve geriye dönüp konaklama yerinin sanki yerden fışkırmış gibi her yandan birden kalabalık bir Bedevi topluluğu tarafından sarılmış olduğunu görmüş.

Onun için pek yeni olan bu görüntü kendisini olduğu yere çivilemiş; ve kendini savunmak isteyen kervandakilerin genel bir kıyıma uğradığına ve kervanın yağma edildiğine tanık olmuş. Ve Bedeviler ortada canlı hiçbir kimsenin kalmadığını görünce, bütün develeri ve katırları birlikte götürerek göz açıp kapayıya kadar bir sürede geldikleri gibi kaybolmuşlar.

Uğradığı şaşkınlık bir parça dağılınca, Ebu Şâmât konaklıkları yere doğru ilerlemiş ve orada herkesin kıyıma uğratılmış olduğunu görmüş. Ve devecilerin mukaddemi Şeyh Kemal de, saygı uyandıran yaşına karşın, diğerlerinden ayırt edilmekten göğsüne saplanan çeşitli mızraklarla delik deşik edilerek öldürülmüş bulunuyormuş. Ebu Şâmât bu denli korkunç bir manzaraya daha fazla dayanamayarak, ardına bakmaya cesaret edemeden oradan kaçmış.

Böylece bütün gece kaçarak rastlayabileceği başka haydutların hırsını uyandırmamak için, tüm zengin giysilerinden soyunmuş ve bunları uzağa fırlatmış ve üzerinde gömleğinden başka şey bırakmamış. Ve işte bu kılıkta, gün doğarken adeta yarı çıplak Bağdat'a girmiş.

Yorgunluktan bitkin bir halde ve artık ayakta kalmaya gücü yetmeksizin, kente girince karşısına çıkan ilk meydan çeşmesinin önünde durmuş. Ellerini, yüzünü ve ayaklarını yıkamış ve çeşmenin üzerindeki mermer düzlüğe çıkmış ve oraya boylu boyunca uzanıp pek fazla zaman geçmeden uyumuş.

İkiyanlı Mahmud'a gelince, o da aynı şekilde yola koyulmuş; ama kestirme bir yoldan gelerek haydutlara rastlamaktan sakılabilmiş; ve dahası, Bağdat'a tam da Ebu Şâmât'ın kapıları açıp çeşmenin üzerinde yatıp uyuduğu bir sırada girmiş.

Aynı çeşmenin önünden geçerken, İkiyanlı, hayvanların sulandığı mermer yalağa yaklaşmış susamış atına su içirmek istemiş. Ama at, uzanıp yatan gencin suya vuran gölgesini görerek irkilmiş. Bunu gören İkiyanlı başını kaldırıp bakınca düzlükte yarı çıplak yatan gencin Ebu Şâmât olduğunu anlamış; o an neredeyse atından düşüyormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

... düzlükte yarı çıplak yatan gencin Ebu Şâmât olduğunu anlamış; o an neredeyse atından düşüyormuş. Hemen attan atlayarak çeşmenin düzlüğüne çıkmış ve başını kollarından birine yaslamış, uykusunda bitkin bir halde uzanmış Ebu Şâmât'ı görünce hayranlıktan donmuş kalmış. Ve ilk kez olarak, bedeninin geri kalan beyazlığının üstünde belirgin halde olan benlerinin yer aldığı saydamsı genç gövdesinin çıplak güzelliğini sonunda seyredebilmiş. Ve aşkı uğruna bu yolculuğu göze aldığı meleğin nasıl bir nedenle bu halde yoluna çıkmış ve bu çeşme üzerinde uyumakta olduğunu asla kavrayamamış. Ve o anda keşfettiği sol kaba etini süsleyen bir misk damlası gibi yuvarlak benden bir türlü bakışlarını ayıramamış. Ve nasıl bir davranışta bulunacağını bilemeden kendi kendine "Ne yapsam acaba? Onu uyandırayım ve olduğu gibi atımın terkisine atarak çöle mi kaçayım? Yoksa uyanmasını bekleyip onunla konuşarak ve onu yumuşatarak benimle Bağdat'taki evime gelmesi için kandırayım mı?" diye düşünmüş.

Sonunda bu sonuncu fikrin yerinde olduğuna inanarak gencin ayakları dibinde düzlüğün kenarına oturmuş; çocuksu bedeni üzerinde güneşin getirdiği tüm pembemsi durulukta gözlerini yıkayarak uyanmasını beklemiş.

Ebu Şâmât, uykusuna kandıktan sonra, bacaklarını gererek gözlerini yarı açmış; ve aynı anda İkiyanlı onun elini tutmuş ve çok tatlı bir sesle, ona "Korkma, çocuğum, güvenli ellerdesin, benim yanımda! Ama lütfen acele bana bütün bunların nedenini anlat!" demiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât kalkıp kıcının üzerine oturmuş ve her ne kadar kendisine hayran olan kişinin huzurunda bulunmaktan sıkılıyorsa da, ona serüvenini tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Mahmud da ona "Tanrı'ya şükürler olsun ki, benim genç dostum, senden servetini almışsa da, yaşamını korumuş! Çünkü şair 'Baş kurtulmuşsa, yitirilen servet zarar vermeden kesilen tırnağın kıpırtısı gibidir!' demiştir. Ve zaten

senin servetin hiç de kaybolmuş sayılmaz. Çünkü benim sahip olduğum her şey senindir. Haydi benimle eve gel de yıkan ve giyin! Ve şu andan başlayarak Mahmud'un tüm varlığını kendi malın sayabilirsin, Mahmud'un yaşamı da sana hayranlık duy-mak içindir!" demiş. Ve Ebu Şâmât ile konuşmasını babacan bir tavırla böylece sürdürerek onu kendisiyle birlikte gitmeye razı etmiş.

İlkin onu düzlükten indirmiş ve kendi arkasında atın üzerine oturmasına yardım etmiş; sonra arkasına büzülmüş olan çocuğun bedeninin sadece sıcak ve çıplak dokunuşuyla bile zevkten titreyerek evine doğru yol almaya başlamış. İlk yaptığı iş, Ebu Şâmât'ı hamama götürmek ve herhangi bir tellak ya da hizmet-kâr araya sokmadan onu kendi elleriyle yıkamak olmuş; ve ona değerli bir urba giydirdikten sonra, çocuğu genellikle dostlarını kabul ettiği bir salona götürmüştü.

Burası serinlik ve gölgelikten yana çok hoş, sadece mine ve çinilerin mavimtrak yansımalarıyla ve yukardaki yıldızların ısıltılarıyla aydınlanan bir salonmuş. Seçkin tütsü kokuları, insanın ruhunu kâfur ve tarçın bahçelerine sürüklüyor, orta yerde, fıskiyeli bir havuz şarkı söylüyormuş. Orada dinlenmek oldukça güvenli imiş; ve bu sakin havada insanı kendinden geçiren bir şeyler varmış.

İkisi birlikte halı üzerine oturmuşlar ve Mahmud kolunu dayasın diye Ebu Şâmât'a bir yastık uzatmış. Tepsiler üzerinde yiyecekler getirilmiş ve bunlardan yemişler; sonra da testilere konmuş kaliteli şaraplar içmişler. Bunun üzerine o ana kadar pek aceleci davranmayan İkiyanlı, artık kendini tutamamış ve şairin şu dizelerini okuyarak haykırmış:

Arzu! Ne gözlerin tatlı bakışının okşayışı ne de saf dudak-ların öpüşü seni yatıştırır! Ey arzum! Üzerinde, fışkıрма-dıkça azalmayan bir tutkunun ağırlığını duyuyorsun!

Ama Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın dizelerine epeyce alışmış olduğundan; bazen kapalı olan anlamlarını bile kolayca kavradığından, birdenbire ayağa fırlamış ve ev sahibine "Gerçekte, bu konudaki direnmeni anlayamıyorum. Sana daha önce de söyle-

diğimi tekrarlamaktan başka bir şey söyleyemem: Bu malı başkalarına altın karşılığı satarsam, sana karşılıksız veririm” demiş.

Ve İkiyanlı'nın açıklamalarını daha fazla dinlemek istemeyerek onu sert bir tavırla terk edip oradan ayrılmış.

Dışarı çıkınca, kentin orasında burasında dolaşmaya başlamış. Ama tam o sırada karanlık bastırdığından ve de Bağdat'ta yabancı olduğu için, ne yana gideceğini bilemediğinden geceyi yoluna çıkan bir camide geçirmeye karar vermiş. Avluya girmiş ve sandallarını çıkararak caminin içine dalmak üzere iken, ellerinde yanan fenerleriyle önlerinde iki kölenin yol aldığı iki adamın geldiğini görmüş. Onların geçmesi için kenara çekilmiş; fakat iki kişiden yaşlı olanı onun önünde durmuş ve ona uzun uzun dikkatle baktıktan sonra “Barış üzerine olsun!” diyerek selam vermiş. Ebu Şâmât da onun selamını iade etmiş. Öteki söz alarak “Sen burada yabancı mısın çocuğum?” diye sormuş. O da “Ben Kahireliyim. Babam, kent tacirlerinin kâhyası Şem-seddin'dir!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan yaşlı adam, arkadaşına dönerek ona “Allah dileklerimizden ötesinde bizi gözetiyor! Aradığımız ve bizi sıkıntımızdan kurtaracak olan yabancıyı bu denli çabuk bulacağımızı umar mıydık?”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

“Aradığımız ve bizi sıkıntımızdan kurtaracak olan yabancıyı bu denli çabuk bulacağımızı umar mıydık?” demiş. Sonra Ebu Şâmât'ı bir kenara götürüp ona “Seni yolumuza çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Senden karşılığında beş bin dinar, bin dinarlık mal ve bin dinar değerinde bir at vererek bir hizmet görmeni isteyeceğim. Şöyle:

“Herhalde biliyorsundur, oğlum, yasalarımıza göre bir Müslüman eşine bir kez ‘Boş ol!’ derse, onu başkaca hiçbir işleme ihtiyaç duyulmadan üç ay on gün sonra yeniden alabilir, ve eğer ikinci bir kez boşarsa, yine gerekli zaman geçtikten sonra onunla evli kalabilir; ama üçüncü kez ‘Boş ol!’ derse, ya da bunları ayrı

ayrı söylemeksizin, bir kez ‘Üç kez boş ol!’¹ derse ya da ‘Benim için artık hiçbir şey değilsin, bunu üç kez boşayarak yeminle söylüyorum!’ derse; bu durumda, yasa, erkek yeniden karısına sahip olmak isteyince, ancak ilkin yasal olarak bir başka erkeğin boşanmış olan kadını alıp bir gece için bile olsa gerdeğe girdikten; ve o da kendince kadını üç kez boşadıktan sonra, onu yasal eşi olarak yeniden almasına olanak sağlar.²

İşte yanımda gördüğün genç adamın durumu da böyledir. Geçen gün kötü bir ruhsal durumda iken, kendini öfkeye kapatarak benim kızım olan karısına ‘Evimden çek git! Artık seni tanımıyorum! Benden üç kez boş ol!’ diye haykırmış. Bunu duyar duymaz kızım olan karısı, peçesini başına örterek kocasının artık kendisi için bir yabancı olduğunu söyleyip ve ertelenmiş mehrini³ alıp hemen o gün baba evine döndü! Ama şimdi şurada gördüğün kocası, ona yeniden sahip olmayı büyük bir azuyla istiyor. Gelip benim elimi öptü ve eşiyle arasını bulmamı benden rica etti. Ben buna razı oldum. Ve hemen birlikte çıkıp bir gece için onun yerini alacak olan adamı aramaya koyulduk. Ve işte böylece, oğlum, sana rastladık. Sen kentimizde yabancı olduğundan işi gizlice geçitiririz, sadece kadı bilir durumu, dışarıya da bir şey sızmaz!” demiş.

İçinde bulunduğu yoksunluk hali dolayısıyla, Ebu Şâmât tüm yüreğiyle bu öneriyi kabul etmiş; ve kendi kendine “Elim beş bin dinar, bin dinarlık mal ve bin dinar değerinde bir at geçecek; üstelik bütün bir gece de bir kadınla çiftleşeceğim! Aman yarabbi! Hemen kabul edeyim!” diye düşünmüş. Ve yanıtını merakla bekleyen iki adama “Vallahi! Hüllecî olmayı kabul ediyorum!” demiş.

Bunun üzerine o zamana kadar hiç konuşmamış olan kadının kocası, Ebu Şâmât’a dönmüş ve ona “Bizi gerçekten büyük bir sıkıntıdan kurtarıyorsun, çünkü sana karımı büyük bir aşkla sevdiğimi söylemeliyim! Ancak yarın sabah karımı zevkine uygun bularak boşamaktan vazgeçip bana geri vermekten kaçınmandan

1 İslam’da şeriat hükmü olan “talâk-ı selâse” (üç kez boşama). (Â.Ş.O.)

2 Bu durumda şeriata göre “hülle” denen işlem yerine getirilmiş oluyor (Â.Ş.O.)

3 Ertelenmiş mehr: Arapça: *Mehr-i müeccel*. İslam hukukuna göre aynılınca erkeğin kadına verdiği ödençe (Â.Ş.O.)

korkuyorum. Bu durumda, yasa, sana hak tanıyor. Bunun içindir ki, kadı önünde yarın onu boşamaya yanaşmadığın takdirde hemen bana on bin dinar tazminat ödeyeceğini taahhüt etmen gerek!" demiş. Ebu Şâmât da bu koşulu kabul etmiş; çünkü söz konusu kadınla bir geceden fazla yatmamaya kararlı imiş. Bu durumda üçü birden kadıya gitmişler ve onun önünde, yasal koşullara uygun olarak sözleşme düzenlemişler. Ve kadı, Ebu Şâmât'ı görünce, son kertede heyecanlanmış ve onu çok sevmiş.

Onu bu öykünün akışı içinde yeniden karşımızda bulacağız.

Böylece, sözleşme yapılarak kadının huzurundan ayrılmışlar; ve boşanmış olan kadının babası, Ebu Şâmât'ı alıp evine götürmüş; ondan evin giriş bölümünde beklemesini rica etmiş ve gidip kızına durumu bildirerek ona "Sevgili kızım, senin için hoşuna gidecek yakışıklı bir genç buldum; umarım beğenirsin; ve sana onu tam anlamıyla tavsiye ederim. Onunla hoş bir gece geçir ve kendini hiçbir şeyden yoksun kılma! İnsan her gece böylesine harika bir genci kollarıyla saramaz!" demiş. Kızına böylece nasihatlar verdikten sonra, iyi yürekli baba, gidip Ebu Şâmât'ı bulmuş ve ona da aynı şeyleri söylemiş. Ve ondan yeni karısının onu kabullenmek üzere hazırlıklarını tamamlaması için biraz daha beklemesini rica etmiş.

İlk kocaya gelince, gidip kendisini de yetiştirmiş olan çok kurnaz yaşlı bir kadını bulmuş ve ona "İyi yürekli anacığım, senden boşadığım karımla bu gece birlikte kalmak üzere bulduğumuz hüllecinin ona dokunmasını engelleyecek bir çare bulmanı rica ediyorum!" demiş. Yaşlı kadın da "Yaşamın kadar güven duy, benim için bundan kolay bir şey olamaz!" demiş; ve çarşafına bürünmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve çarşafına bürünmüş, boşanmış olan kadının evine gitmiş; orada ilkin evin girişinde beklemekte olan Ebu Şâmât'ı görmüş. Selam vererek ona "Boşanmış olan genç hanımı, her gün yaptığım gibi, tutulduğu cüzamdan sağaltmak için zavallının

bedenine merhem sürmek üzere görmeye geldim!” demiş. Ebu Şâmât da “Allah beni korusun! Demek ki, ey iyi yürekli anacığım bu kadın cüzama tutulmuş ha? Ben de kalkıp bu gece onunla çiftleşecektim! Çünkü ben onun eski kocasının bulduğu hüllecimim!” diye haykırmış. Yaşlı kadın da “Evladım, Allah senin güzel gençliğini korusun! Evet doğrusu, çiftleşmekten kaçınsan iyi olur!” diye yanıt vermiş. Ve onu şaşkın halde bırakıp boşanmış kadının yanına girmiş. Hüllecilik yapacak genç hakkında, ona da aynı şeyleri söyleyerek onu da inandırmış. Ve kadına, hastalığın kendisine de bulaşmaması için dikkat etmesini önermiş. Sonra da çekip gitmiş.

Ebu Şâmât’a gelince, yanına girmeden önce genç kadından bir işaret beklemeye başlamış. Ama, uzun zaman beklediği halde, ona, üstü yiyeceklerle dolu bir tepsi getiren bir köleden başka kimse görünmemiş. Yiyip içmiş, sonra zaman geçirmek için Kur’an’dan bir sure okumuş; sonra da genç Davud’un Kral Saul’un önünde mezmur¹ okurken duyulan sesinden de tatlı bir sesle içli dörtlülükler okumaya başlamış.

Genç kadın, içerden, bu sesi duyunca, kendi kendine “Bu yaşlı alçak kadın, ne demek istiyordu öyle! Hiç cüzama tutulmuş bir erkek böylesine güzel bir sesle şarkı söyler mi? Vallahi, onu çağdırtacak ve bu yaşlı kadının bana yalan söyleyip söyleyemediğini kendi gözlerimle görüp anlayacağım. Ama ilkin ben de ona seslenmeliyim!” diyerek bir Hint udunu eline alıp ustaca düzen tutturmuş ve gökte uçan kuşları göğün derinliklerinde öylece tutacak etkide bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Baygın güzel gözlü genç bir alageyiği sevdim. Endamı öylesine narindir ki, bükülgen dallar onun salındığını görerek bükülgenliği öğrenirler!

Ebu Şâmât, bu şarkının daha ilk notalarını işitince, mırıldanmayı bırakmış ve büyülenmiş gibi bir dikkatle dinlemeye koyulmuş. Ve de “Bu yaşlı merhem satıcısı bana ne saçma şeyler söyledi! Aman yarabbi! Herhalde bana yalan söylemiş olacak! Bu

1 Mezmur: Davud Peygamber’in ahenkle okuduğu Zebur surelerinden her biri (Â.Ş.O.)

güzel ses, bir cüzamlının sesi olamaz!" diye düşünmüş. Ve işittiği şarkının son notasına uygun düşürerek kayaları bile yerinden oynatacak bir sesle şu şarkıyı söylemiş:

Selamım avcıdan saklanan o ince karacaya doğru akıp gitti
ve yanaklarının tarhlarında biten güllere saygılarımı iletti!

Ve bu dizeler öylesine bir vurgulamayla okunmuş ki, genç kadın, heyecanla sarsılarak onu genç adamdan ayıran perdeleri açmak üzere koşmuş ve kendini tıpkı bir buluttan ansızın çıkan bir mehtap gibi, onun bakışlarına sunmuş. Ve çabucak içeri girmesi için işaret etmiş ve kalçalarını, kudreti tükenmiş bir ihtiyarın bile nefsinin uyandıracak biçimde oynatarak önünde yürümüş. Ebu Şâmât da onun güzelliği, tazeliği ve gençliği karşısında şaşmış kalmış. Ama, hastalığının bulaşması korkusuyla ona yanaşmaya cesaret edememiş.

Ama birdenbire genç kadın, tek bir söz bile söylemeden, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede gömleğini ve donunu çıkarmış ve bir yana fırlatarak çıplak ve gümüş kadar saf, taze bir hurma ağacının gövdesi kadar tığ gibi ve narin görünmüş. Bunu gören Ebu Şâmât, bacakları arasında taşıdığı saygıdeğer babasının mirası gönül çekici küçük yavrunun kıpırdadığını duyumsamış. Yavrunun kendisini zorlayan isteminin iyice farkına vardığından, onu, yatıştırmak için, neresine koyacağını bilmesi gereken genç kadına geçirmek istemiş. Ama kadın ona "Bana yaklaşma! Bedenindeki cüzama yakalanmaktan korkuyorum!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, tek bir söz söylemeden, tüm giysilerinden soyunmuş; sonra da gömleğini ve içdonunu çıkarmış ve uzağa fırlatmış; ve tüm çıplaklığı içinde, kaynak suyu kadar saydam, bir çocuğun gözü kadar tertemiz görünmüş. O zaman genç kadın yaşlı arabulucunun, ilk kocasının kışkırtmasıyla kullandığı düzenden artık kuşku duymamış ve gencin sihiyle gözleri kamaşmış, ona doğru koşmuş ve onu kollarıyla sararak yatağına doğru sürüklemiş ve onunla birlikte yatağa yuvarlanmışlar. Arzudan soluk soluğa kalarak, ona "Kendini kanıtla, ey Şeyh Zekeriye, ey büyük sihirlerin kudretli babası!"

demiş. Bu kesin çağrı üzerine, Ebu Şâmât genç kadını kalçalarından kavramış ve büyük tatlı çubuğunu yengiler kapısına dayatmış. Sonra ana yoldan saparak kestirmeden binici kapısına şiddetle saldırmış; ama, bu kapının darlığı yüzünden kararsızlığa düşmüş ve çömleğin kapağını delerek geçide dalmış; ve kendini sanki mimarın iki tarafın ölçülerini alarak yapmışçasına rahat bir ortamda bulmuş. Bundan sonra, yolculuğunu pazartesi çarşısını, salı pazarını, çarşamba pazarını ve perşembe sergisini ziyaret ederek sürdürmüş. Sonra, gevşetilecek ne varsa hepsini gevşeterek, cuma gününe erişen iyi yürekli bir Müslüman gibi dinlenmeye çekilmiş.

Ebu Şâmât'ın ve yavrusunun genç kadının bahçesindeki ilk yolculuğu böyle olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ebu Şâmât'ın ve yavrusunun genç kadının bahçesindeki ilk yolculuğu böyle olmuş.

Bundan sonra, Ebu Şâmât, mutluluk içinde, yatışmış yavrusuyla bahçe tarhları darmadağın olmuş genç kadına sevecenlikle sarılmış; üçü birlikte sabaha kadar uykuya dalmışlar.

Uyandıklarında, Ebu Şâmât geçici eşine “Senin adın ne, ciğer köşem?” diye sormuş. Kadın “Zübeyde” diyerek yanıt vermiş. O da kadına “Pekâlâ, Zübeyde! Seni bırakacağımdan ötürü çok üzgünüm!” demiş. Kadın heyecanlanarak “Peki, neden beni terk ediyorsun?” diye sorunca; “Ama biliyorsun ki ben sadece hülleciyim!” demiş. Kadın “Yo! Aman yarabbi! Ben, mutluluğum içinde, seni babamın bana ötekinin yerini almak üzere sağladığı harika bir armağan sanmıştım!” demiş. O da “Ey cana yakın Zübeyde, ben elbette baban ve kocan tarafından seçilmiş bir hülleciyim. Ve benim tarafımdan kötü bir davranış ortaya konur da bu sabah seni boşamazsam düşüncesiyle, kadı huzurunda beni, kendilerine on bin dinar ödemeye zorlayan bir sözleşme imzalattılar. Doğrusu, böyle bir durumda, onlara bu akıl almaz miktardaki parayı nasıl ödeyeceğimi bilmiyorum; ben ki cebim-

de sadece bir dirhem parası olan biriyim. İyisi mi, ben çekip gideyim; yoksa, parayı ödeyemeyeceğime göre, hapsedilmem gerekir!" demiş.

Bu sözleri duyan, genç Zübeyde bir an düşünmüş; sonra, delikanlının gözlerinden öperek, ona "Senin adın ne gözümün nuru?" diye sormuş; o da "Ebu Şâmât!" demiş. Kadın "Ya Allah! Duruma uygun isim ancak bu kadar olur! Pekâlâ! Ey sevgili Ebu Şâmât, tüm şekerkamışlarına, bütün gece bahçeme tatlılıklar saçan bu zevk verici beyaz tatlı çubuğunu yeğlediğimden, sana yemin ederim ki, birbirimizden ayrılmamak için bir çare bulacağım; çünkü seni tattıktan sonra artık başkasına ait olmaktansa ölmeyi yeğ tutarım!" diye haykırmış. O da "Peki öyleyse, ne yapacağız?" diye sormuş. Kadın "Yapılacak şey çok basit. İşte şöyle: Babam biraz sonra gelip seni arayacak ve seni kadiya götürerek sözleşmenin koşullarını yerine getirmeni isteyecek. O zaman sen, kadiya yavaşça sokularak ona 'Artık boşanmak istemiyorum!' dersin. O da sana 'Nasıl, bir kadın için beş bin dinardan ve bin dinarlık attan vaz mı geçiyorsun?' diye soracak; sen de 'Bu kadının her bir saç teli bin dinar eder! Bundan dolayı bu değerli saçın sahibini bırakmıyorum' yanıtını verirsin. Bunun üzerine kadı, sana 'Bu senin hakkındır! Ama ilk kocaya ödence olarak on bin dinar ödeyeceksin!' diyecek. Bu durumda, sevgilim, ne diyeceğimi iyi dinle! Yaşlı kadı, her bakımdan harika bir insan olmakla birlikte genç çocuklara çılginca tutkundur. Senin de, onun üzerinde hatırı sayılır bir etki bırakmış olacağından hiç kuşku duymuyorum!" demiş.

Ebu Şâmât "Sen, kadının da İkiyanlı olduğunu mu düşünüyorsun yani?" diye haykırmış. Zübeyde bir kahkaha patlatmış ve "Kuşkusuz! Bunu duymak neden seni bu kadar şaşırttı?" demiş. O da "Öyle anlaşıyor ki, Ebu Şâmât'ın bütün ömrünce bir İkiyanlı'dan öbürüne gitmesi alınanda yazılı! Ama ey akıllı Zübeyde, ilkin bana fikrini iyice açıkla! Diyordun ki 'Yaşlı kadı, her ne kadar harika bir insansa da, genç çocuklara çılginca tutkundur' Bu sözlerle herhalde malımı ona satmayı önermiyorsun bana!" demiş. Kadın da "Hayır! Bekle, göreceksin!" demiş.

"Ve de, kadı sana 'On bin dinarı ödemen gerek!' deyince, sen şöyle belli bir tarzda ona bakarsın, kalçalarını da hafifçe

sallarsın! Çok değil ama, onu oturduğu halı üzerinde erir gibi hale getirecek şekilde! Ve o sana, ancak bu durumda, bu borcu ertelemek için belli bir süre tanıyacaktır!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, bir an düşünmüş ve “Bu, olabilir!” demiş. Tam o sırada bir köle kız gelmiş ve perdenin ardından, sesini duyurarak “Hanımım Zübeyde, içerde baban, efendimi bekliyor!” demiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât ayağa kalkmış ve çabucak giyinerek Zübeyde’nin babasını görmeye gitmiş. Ve ikisi birden, sokakta bekleyen birinci kocanın yanına varmışlar ve kadı huzuruna çıkmışlar.

Orada, Zübeyde’nin düşündükleri harfi harfine yerine gelmiş; ama burada Ebu Şâmât’ın onun verdiği değerli fikirlere olduğu gibi uyduğunu da söyleyelim!

Kadı da, Ebu Şâmât’ın kendine fırlattığı bakışlardan tam anlamıyla tükenip gencin kendisinden alçakgönüllükle istediği üç günlük erteleme süresini tanımakla kalmamış; verdiği kararın şu hükümle bağlamış; “Dinsel yasalarımız ve içtihatlarımız boşanmayı bir zorunluk olarak görmemektedir! Ve dört mezhebimizin görüşü de kesinlikle bu noktada uyum halindedir. Öte yandan hülleci, yasal olarak koca sıfatını taşıdığına ve yabancı olduğuna göre böyle bir yararlanmaya layık görül müştür. Biz borcunu ödemesi için ona on gün süre tanıdık!”

Bunu duyan Ebu Şâmât, saygıyla kadının elini öpmüş; o da kendi bakımından “Vallah! Bu genç delikanlı on bin dinardan da fazla değerli! Ben kendim bile ona bunu gönül hoşluğuyla sağlayabilirim!” diye düşünmüş.

Sonra Ebu Şâmât çok kibar bir tavırla izin istemiş ve koşarak eşi, akıllı Zübeyde’yi bulmaya gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... çok kibar bir tavırla izin istemiş ve koşarak eşi akıllı Zübeyde’yi bulmaya gitmiş.

Zübeyde de yüzü sevinçten ışıyarak ve onu aldığı sonuçtan dolayı kutlayarak karşılamış ve ona sırf ikisi için bütün gece

sürecek bir şölen hazırlamak üzere yüz dinar vermiş. Ebu Şâmât, karısının parasıyla söz konusu şöleni hazırlamış. İkisi birden doyuncaya kadar yiyip içmeye başlamışlar. Böylece, sevincin sınırlarını zorlayan bir sevince kapılarak uzun boylu çiftleşmişler. Sonra, soluklanmak için kabul salonuna inmişler, meşaleleri tutuşturmuşlar ve kayaları raksettirecek ve uçan kuşları havada uçmaktan alıkoyacak etkinlikte ikisine özgü bir musiki şöleni düzenlemişler. O sırada birdenbire sokak kapısının çalındığını duymuşlar. Ve bu sesi ilk duyan Zübeyde, Ebu Şâmât'a "Git, bak bakalım kim kapıyı çalıyor?" demiş. Ebu Şâmât da gidip kapıyı açmak için aşağıya inmiş.

Oysa, o gece, Halife Harun Reşid göğsünün daraldığını duyumsayarak veziri Cafer'e, celladı Mesrur'a ve gözde şairi zevk sahibi Ebu Nuvas'a "Biraz göğsümün daraldığını hissediyorum. Haydi gidip Bağdat sokaklarında dolaşalım! Belki ruhumuzu şenlendirecek bir şeyler buluruz!" demiş bulunuyormuş. Dördü de Acem dervişlerinin kılığına bürünerek eğlenceli bir serüven yaşamak ümidiyle, Bağdat sokaklarında dolaşıyormuş. Böylece Zübeyde'nin evinin önüne kadar gelmişler ve çalınan sazları ve söylenen şarkıları duyunca, dervişlerin mizaçlarına uygun olarak hiçbir sıkıntı duymadan kapıyı çalmışlar.

Ebu Şâmât dervişleri görünce, konukseverlik görevlerini pekâlâ bildiğinden ve de çok mutlu bir durumda olduğundan, onları içtenlikle karşılamış ve evin giriş bölümüne sokmuş ve kendilerine yiyecek getirmiş. Ama onlar yiyecekleri geri çevirerek "Vallahî! Narin ruhların duygularını doyurmak için yiyeceğe ihtiyaç yoktur, sadece musikinin uyumu yeter! Oysa, dışarıdan duyduğumuz ahengin tam da biz içeri girince kesildiğini görüyoruz! Acaba bu denli güzel şarkı söyleyen kadın, meslekten bir şarkıcı mıdır?" demişler. Ebu Şâmât da "Yo, efendilerim! Benim kendi eşimdir!" diye yanıt vermiş. Ve onlara, tek bir ayrıntıyı atlamadan, başından sonuna kadar öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok.

Bunun üzerine aslında halifenin ta kendisi olan dervişlerin başı, onu çok sevimli bularak ve birdenbire onun için yüreğinde bir sevecenlik duyarak, Ebu Şâmât'a "Oğlum, karının eski kocasına borçlu olduğun on bin dinar konusunda tedirginlik

duyma! Ben, Bağdat'taki kırk üyesi olan derviş tekkesinin başında bulunuyorum; Tanrı sayesinde, rahat bir yaşam sürüyoruz; on bin dinar bizim için hiç de fedakârlık sayılmaz. Bunu sana on gün içinde sağlayacağımıza söz veriyorum. Ama şimdi git de eşine, ruhumuzu şenlendirmesi için, bize, perdenin arkasından, birkaç şarkı söylemesini rica et! Zira, oğlum, musiki kimilerine şölen yerine geçer; kimileri için ilaç, kimileri için de ruhlarını serinleten yelpazedir. Bizim için her üçü de geçerlidir" demiş.

Ebu Şâmât, onları daha fazla söyletmemiş; ve karısı Zübeyde de bu dervişler için şarkı söylemeyi kabullenmiş. Böylece sonsuz bir neşe yaşanmış ve nefis bir gece geçirmişler. Bazen kadın şarkı söylerken, onlar da "Ah! Ah!" diyerek iç geçiriyorlar; bazen hoşça yarenlik ediyorlar; bazen de, şair Ebu Nuvas'ın, gencin güzelliğinin onu da coşkunluktan coşkunluğa sürüklemesi nedeniyle söylediği neşe veren doğaçlama şiirlerini dinliyorlarmış...

Sabahla birlikte, düzmece dervişler ayağa kalkmışlar ve hali-fe, ayrılmadan önce yaslandığı yastığın altına, başlangıç olmak üzere, o anda üzerinde bulunan yüz altın dinar içeren bir kese koymuş. Sonra genç ev sahibinden izin alarak ona doğaçlama hoş bir şiirle veda eden ve içinden kendi kendisine onu bir daha hiç gözünden ırak etmeyeceğine söz veren Ebu Nuvas'ın ağzıyla teşekkür etmişler.

Günün ortasına doğru, Ebu Şâmât, Zübeyde'nin yastık altında bularak kendisine verdiği yüz altınla alış veriş yapmak için pazara gitmek üzere evden çıkmakta iken, kapıyı açınca evin önünde teleme kumaş yüklü elli katırın durduğunu görmüş. Ve çok iyi koşumlanmış bir katırın üstünde de, çizgileri çok sevimli, bedeni esmer bir Habeş kölenin elinde kıvrılmış bir mektupla beklediğini görmüş.

Kibar küçük köle, Ebu Şâmât'ı görünce, canlı bir hareketle yere atlamış ve delikanlının önünde yeri öperek, ona mektubu vermiş; ve kendisine "Ey efendim, Ebu Şâmât! Şu anda Kahire'den gelmiş bulunuyorum, beni kentin tacirlerinin kâhyası olan baban efendim Şemseddin, elli bin dinar değerindeki malla ve de annenin hediyesi olan ve eşin Zübeyde'ye verilmek üzere değerli taşlarla süslenmiş bir ibrik ve işlemeli bir altın leğenden oluşan bir paketle birlikte gönderdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

“..Değerli taşlarla süslenmiş bir ibrik ve işlemeli bir altın leğenden oluşan bir paketle birlikte gönderdi” demiş.

Ebu Şâmât, bu mucizevi olaya hem sevinmiş hem de şaşırmış ve ilkin açmayı bile unuttuğu mektubu açıp okuyunca içeriğinin şöyle olduğunu görmüş:

Oğlu Alaaddin Ebu Şâmât’a babası Şemseddin en iyi mutluluk ve sağlık dileklerini yerine getirdikten sonra der ki: Bil ki, sevgili oğlum, kervanın uğradığı felaketin ve mallarını yitirishinin gürültülü haberi bana kadar ulaştı. Ve hemen senin için elli bin dinar değerinde mal yüklü elli katırdan oluşan bir kervan hazırlattım. Buna ek olarak annen de kendi eliyle işlediği güzel bir giysi ve eşin için de beğeneceğini umduğumuz bir ibrik ile bir leğen gönderiyor.

Gerçekte, biraz şaşırarak senin üç kez boşanma andıyla boşanmış bir kadınla hülleci olarak evlenmiş bulunduğunu öğrendik. Ama deneyerek, genç karını zevkine uygun bulunduğun anda, pekâlâ onunla evli kalabilirsin. Sana küçük Habeş Selim aracılığıyla ulaşacak olan mallar da, bunun ötesinde, karının ilk kocasına ödence olarak vereceğin on bin dinarlık borcunu ödemeye yarayacaktır.

Annen ve hanemizdeki herkes mutluluk ve sağlık içinde bulunmakta; ve senin yakında dönmeni ummakta ve de candan selamlarını ve olanca sevgilerini yollamaktadırlar.

Uzun ve mutlu bir ömür dileğiyle!

Bu mektubun ve bu servetin gelişi Ebu Şâmât’ı öylesine bir sevince boğmuş ki, olayın gerçek olmayışını bir an için bile düşünmemiş. Ve hemen yukarı çıkıp eşine durumu anlatmış. Daha açıklamalarını anlatıp bitirmeden kapı çalınmış ve Zübeyde’nin babası ile eski kocası evin giriş bölümüne girmişler. Gelişlerinin nedeni Ebu Şâmât’ı gönül rızasıyla karısını boşamaya ikna etmektemiş.

Zübeyde'nin babası Ebu Şâmât'a "Oğlum, eski karısını çok seven ilk damadıma acı! Allah sana pazardaki en güzel esirleri ve de emirler içinde en hatırı sayılanların kızlarını bile nikâhla alabilecek kadar servet verdi. Artık bu zavallı gence eski karısını geri ver, o da senin kölen olmaya razıdır!" demiş. Ama Ebu Şâmât "Tanrı bana bütün bu serveti borçluma olan borcumu rahatça ödeyeyim diye yolladı. Ben kendisine annemin eşime armağan olarak gönderdiği ibrik ile leğen dışında, üzerindeki yükleriyle birlikte elli katırı ve de sevimli Habeş köle Selim'i bile vermeye hazırım!" demiş. Sonra da "Ama kızın Zübeyde, eski kocasına dönmek isterse, ben de bana düşen boşanma işini yerine getiririm!" diye eklemiş.

Bunun üzerine babası, Zübeyde'nin yanına girmiş ve ona "Söyle bakayım! İlk kocana dönmek ister misin?" diye sormuş. Kadın, abartılı el hareketleriyle "Ya Allah! Ya Allah! Ama o benim bahçemin tarhlarının değerini hiç bilmedi! Her zaman yanı yolda kaldı! Yo, vallahi! Ben her yeri dolaşmasını bilen delikanlıyla kalacağım!" diye yanıtlamış.

İlk koca kendisi için tüm umutların yok olduğunu anlayınca, öylesine bir acı duymuş ki, o saat, karaciğeri patlamış ve ölmüş. İşte onun başına gelen!

Ebu Şâmât'a gelince, o, büyüleyici ve akıllı Zübeyde ile yaşamını sürdürmüştü; ve her akşam, şölenden ve çeşitli şakalaşmalardan, çiftleşmelerden ve benzeri durumlardan sonra, taşları bile oynatacak ve kuşları uçarken gökyüzünde durduracak kadar güzel saz ve şarkı âlemleri yapmışlar.

Evlenmesinden on gün geçtikten sonra, Ebu Şâmât, ansızın, dervişlerin başının kendisine on bin dinar vermek üzere yaptığı vaadi anımsamış ve karısına "Şu yalancıların başını hatırlıyor musun? Eğer onu, sözünü yerine getirsin diye bekleseydim, çoktan hapiste açlıktan ölmüştüm! Vallahi! Ona bir kez daha rastlarsam, hakkında ne düşündüğümü kendisine söylerim!" demiş.

Sonra, akşam olurken, kabul salonunun meşalelerini tutuşturmuş ve her geceki gibi musiki düzenini hazırlamış ve tam o sırada kapı çalınmış. Gidip kapıyı kendisi açmak istemiş ve ilk geceki dört derviş yeniden karşısında görünce çok şaşırmış. Ve yüzlerine bir kahkaha fırlatarak, onlara "Hoş geldiniz yalancı-

lar, hoş geldiniz kötü niyetli kişiler! Ama ben yine de sizi davet ediyorum; çünkü Tanrı bana sizin yardımlarınıza muhtaç olmadan olanak sağladı. Ve sizler yalancı ve riyakâr olsanız da, çok sevimli ve iyi yetiştirilmiş kişilersiniz!” demiş. Ve onları kabul salonuna sokmuş ve Zübeyde’ye, onlara perde arkasından bir şeyler okumasını rica etmiş. O da bunu akıllara durgunluk verecek, taşları oynatacak ve kuşları uçarken gökte durduracak bir şekilde yerine getirmiş. Bir aralık dervişlerin başı ayağa kalkmış ve bir ihtiyaç yerine getirmek için ortadan yok olmuş. Bunun üzerine düzmece dervişlerden biri olan şair Ebu Nuvas, Ebu Şâmât’ın kulağına eğilmiş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Şair Ebu Nuvas, Ebu Şâmât’ın kulağına eğilerek ona “Ey sevimli ev sahibimiz, sana bir soru sormama izin ver! Nasıl oldu da bir an için baban Şemseddin’in sana servet yüklü elli katırı yolladığına inanabildin? Söyle bakalım! Bağdat’tan Kahire’ye kaç günde haber ulaştırılır?” diye sormuş. O da “Kırk beş gün!” diye yanıt vermiş. Ebu Nuvas “Ya, dönüp gelmek için?” diye sormuş; o da “En az kırk beş gün!” diye yanıt vermiş. Ebu Nuvas gülmeye başlamış ve “Öyleyse nasıl oluyor da o günden az bir sürede baban senin kervanı yitirdiğini öğrenip sana ikinci bir kervan gönderebiliyor?” demiş. Bunu duyan Ebu Şâmât “Hay Allah! Sevincim o denli büyüktü ki, bütün bunları düşünecek zaman bulamadım! Ama, söyle bana, ey derviş! Ya onun yazdığı mektup ne olacak? Bu mektup nereden geliyordu?” diye sormuş. Ebu Nuvas da “Ah! Ebu Şâmât, güzel olduğun kadar anlayışlı olsaydın, bizim başımızdaki kişinin, efendimiz halifenin ta kendisi Emirül-Müminin Harun Reşid, ikinci dervişin bilge vezir Cafer el-Bermeki, üçüncünün cellat Mesrur ve dördüncünün de ben, kölen ve hayranın şair Ebu Nuvas olduğunu anlardın!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, şaşkınlık ve karmaşıklığın sınırına ulaşmış ve utanarak “Ama, ey büyük şair Ebu Nuvas,

halifeden yana üzerime bunca iyi eylemleri çeken bende ne gibi bir değer var?" diye sormuş. Ebu Nuvas gülmüş ve "Güzelliğin!" demiş; sonra da "Onun gözünde genç, cana yakın ve güzel olmak değerlerin en yücesidir! Ve sadece güzel bir varlığın teması ve güzel bir yüzün görünüşünün bedelinin yeterince pahalı olmadığını inanır!" diye eklemiş.

Bütün bunlar konuşulurken, halife dönüp yeniden halı üzerindeki yerini almış. O zaman Ebu Şâmât gelip onun önünde eğilmiş ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, Allah seni bizim saygı ve sevgimize bağışlasın ve senin cömertliğinden bizleri yoksun kılmasın!" demiş. Halife de ona gülüp yavaşça çenesini okşayarak "Seni yarın sarayda bekliyorum!" demiş. Sonra oturduğu yerden kalkmış ve Cafer, Mesrur ve Ebu Şâmât'a ertesi gün gelmeyi unutmaması uyarısında bulunan Ebu Nuvas kendisini izlediği halde oradan ayrılmış.

Ertesi gün, karısının da desteğiyle Ebu Şâmât, küçük Habeş Selim'in kendisine getirdiği en değerli eşyayı seçip bunları güzel kölenin başında taşıdığı küçük bir sandığa koymuş ve kendisi de karısı Zübeyde'nin özenle giydirip düzene sokmasıyla hazırlanarak, küçük köleyi de yanına alarak Divan'a doğru yol almış. Ve Divan'a çıkarak sandığı halifenin ayak ucuna bırakmış ve ona uyumlu bir kasideyle övgüler sunmuş ve "Ey Emirü'l-Müminin, dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimiz, sunanların üzüntüsüne neden olmamak için sunulan armağanları kabul edermiş. Kölen de, minnettarlığının bir işareti olarak bu küçük sandığı kabul buyurursan mutluluk duyacaktır!" demiş. Halife delikanlının bu ilgisinden etkilenerek ona "Bu biraz fazla ey Ebu Şâmât, çünkü zaten sen kendin bizim için en büyük armağansın! Sarayıma hoş geldin ve bugünden başlayarak sana burada önemli bir görev vermek istiyorum" demiş. Ve hemen Bağdat kentinin tacirler kâhyasını görevden alarak onun yerine Ebu Şâmât'ı atamış.

Sonra, bu atamanın herkes tarafından bilinmesi için, durumu açıklayan bir ferman kaleme almış; bu fermanı valiye göndermiş, o da bunu tellala vererek Bağdat'ın tüm çarşılarında ve sokaklarında ilan ettirmiş.

Ebu Şâmât'a gelince, o günden başlayarak kendine hemen hiç zaman ayırmadan, her gün düzenli olarak halifenin yanında

bulunmaya başlamış ve açtığı güzel bir dükkânın başına, orada bu ince mesleği beceriyle yürüten küçük esmer köleyi getirmiş.

Aradan ancak iki ya da üç gün geçmişken, halifeye baş sakisinin öldüğü haberi gelmiş. Halife de hemen orada Ebu Şâmât'a baş sakinin görevini vermiş ve bu önemli göreve yaraşır bir onur giysisi de armağan etmiş ve ona görkemli bir maaş bağlamış. Ve böylece artık birbirlerinden hiç ayrılmamışlar.

Ertesi gün de, Ebu Şâmât, halifenin yanında bulunurken, içeriye büyük mabeyinci girmiş ve tahtın önünde yer öperek "Tanrı Emirül-Müminin'in ömrünü arttırsın! Ölen saray komutanının eksik ömrünü de onunkine katsın!" demiş. Ve de "Ey Emirül-Müminin, saray komutanı öldü!" diye eklemiş. Emirül-Müminin de "Allah rahmetini ondan esirgemesin!" demiş, ve hemen oracıkta ölen saray komutanının yerine Ebu Şâmât'ı atamış; ve ona daha da görkemli bir maaş bağlamış. Ve böylece Ebu Şâmât sürekli olarak halifenin yanında bulunmak zorunda kalmış. Bu yeni görev sarayda ilan edildikten sonra, Harun Reşid âdeti gereğince Divan'ın dağıldığını anlatmak üzere mendilini sallayarak ayağa kalkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış yedinci gece olunca, söze başlamış:

... Âdeti gereğince Divan'ın dağıldığını anlatmak üzere, mendilini sallayarak ayağa kalkmış ve yanında Ebu Şâmât'tan başka kimseyi bırakmamış.

Ve de, o günden başlayarak Ebu Şâmât bütün günlerini sarayda geçirmiş; ve evine ancak geceleyin geç vakit dönmeye ve o günün olaylarını anlattığı karısıyla mutlu bir yaşam sürmeye başlamış. Halifenin Ebu Şâmât'a olan sevecenliği günden güne artıyormuş; öyle ki, sonunda, gencin en küçük bir arzusunu doyurmak için, sahip olduğu her şeyi severek feda edecek hale gelmiş. Anlatacağım olay bunun bir kanıtıdır.

Bir gün halife, yanında her zamanki has adamları: Cafer, şair Ebu Nuvas, Mesrur ve Ebu Şâmât olduğu halde bir musiki şöleni düzenlenmiş. Perdenin ardında, cariyelerinin içinde en güzeli

olan halifenin gözdesi şarkı söylüyormuş. Ama birdenbire halife, Ebu Şâmât'a dikkatle bakarak, ona "Dostum, gözdem senin hoşuna gitti galiba, bunu gözlerinden okuyorum" demiş. Ebu Şâmât da "Efendisinin hoşuna giden kölesinin de hoşuna gider!" diye yanıt vermiş. Ama halife "Başım üzerine ve atalarımın kabri üzerine, ey Ebu Şâmât, bu andan başlayarak gözdem sana aittir!" diye haykırmış. Ve hemen baş haremağasını çağırarak, ona "Saray komutanımın evine tüm eşyasıyla ve kırk cariyeye Kutû'l-Kulub'u¹ bir tahtirevanla taşı!" demiş. Ama Ebu Şâmât "Ey Emirü'l-Müminin, sefil köleni, efendisine ait bir şeyi almaktan affeyle!" demiş. Bunun üzerine halife, Ebu Şâmât'ın düşüncesini anlayarak ona "Belki hakkın var. Herhalde karın benim soylu bir kişiliği olan gözde mi kıskanacaktır! Öyleyse o, burada, sarayda kalsın!" demiş. Sonra Cafer'e doğru dönerek ona "Ey Cafer, şimdi hemen esir pazarına git, çünkü bugün oranın günüdür, on bin dinara çarşının en güzel esiresini satın al. Sonra da onu hemen Ebu Şâmât'ın evine yolla!" demiş.

Cafer o saatte ayağa kalkarak, Ebu Şâmât ile esir pazarına gitmiş ve ondan cariyeyi kendisinin seçmesini rica etmiş. O sırada, kentin valisi Emir Halid de, ergenlik çağına erişmiş bulunan oğlu için bir cariyeye satın almak üzere çarşıya inmiş bulunuyormuş. Ancak bu oğlan, hamile bir kadını kusturarak çocuk düşürtecek kadar çirkinmiş. Gövdesi çarpık, bedeni ve ağzı pis kokulu, gözleri şaşlı ve ağzı yaşlı bir ineğin ferici kadar büyükmüş. Bu yüzden ona Habzalam² derlermiş. Bir gece önce Habzalam, tam on dört yaşına girmiş bulunuyormuş ve epey zamandan beri gerçek erkekliğin hiçbir işaretini göstermemesi annesini tedirgin etmekte imiş. Ama o gecenin sabahında, yatak çarşafında, gördüğü bir rüyanın etkisiyle Habzalam'ın en

1 Kutû'l-Kulub: "Kalplerin Gıdası" anlamında, Raif Karadağ çevirisinde "Kuvvetü'l-Kulub" (Kalplerin Gücü); Mardrus çevirisinde "Delice des Coeurs" (Kalplerin Zevki), Powys Mathers çevirisinde de aynı anlamda "Delight of Heart"; Selami Münir Yurdatap ve Ahmed Nazif çevirilerinde ise "Kutû'l-Kulub" olarak geçiyor. Biz de Kutû'l-Kulub olarak çevirdik (Â.Ş.O.)

2 Habzalam ya da Habzalam Bezaza: Dağınık, perişan, kılıksız anlamında. Yurdatap "Habzalam", Karadağ "Bezaza", Littmann "Habzalam Bezaza" biçiminde çevirmişler. Mardrus, "Gros-Bouffi" (Koca Şişko), Mathers ise aynı anlamda "Big-Bloat" olarak almış (Â.Ş.O.)

sonunda çiftleşmenin anlamını öğrenmiş bulunduğunu belirten şaşmaz lekeleri görünce yüreği ferahlamış. Bu gözlem, Habzalam'ın annesinin son kertede hoşuna gitmiş ve hemen kocasının yanına koşarak mutlu haberi ona duyurmuş ve ona, oğlunu da yanına alıp çabucak pazara giderek oğlunun beğendiği güzel bir cariye satın almaya zorlamış.

Böylece, sadece Tanrı'nın elleri arasında bulunan Talih esir pazarında Cafer ve Ebu Şâmât'ın, Emir Halid ve oğlu Habzalam ile karşılaşmasını takdir etmiş. Alışlageldik selamlaşmalardan sonra hep birlikte bir topluluk oluşturarak simsarların her birinin sahibi bulundukları beyaz, esmer ya da siyah esirelerle önlerinden geçmesini istemişler. Böylece Rum, Habeş, Çinli, İranlı birçok genç kıızı görmüşler ve o gün hiçbiri üzerinde karar veremeyerek çekilmek üzereler iken, sonunda simsarların başı, yüzü açık ve Ramazan ayındaki dolunaydan daha güzel bir genç kıızı elinden tutarak önlerinden geçirmiş.

Onu görünce Habzalam, arzusunu anlatmış olmak için şiddetle fosurdamaya başlamış ve babası Emir Halid'e "İşte bana gerekli olan kız bu!" demiş. Kendi bakımından da Cafer "Nasıl bu sence uygun mu?" diye Ebu Şâmât'a sormuş. O da "Uygundur!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Cafer kıza "Senin adın ne ey sevimli esire?" diye sormuş. Kız da "Yasemin efendim!" diye yanıt vermiş. O zaman vezir simsara "Yasemin'e ne gibi bir fiyat koydun?" diye sorunca; o da "Beş bin dinar, efendim!" demiş. Bunu duyan Habzalam "Ben altı bin öneriyorum!" diye haykırmış.

O anda, Ebu Şâmât ileri çıkmış ve "Benden sekiz bin!" demiş. Bunu duyan Habzalam kudurmuş gibi soluyarak "Sekiz bin bir dinar!" demiş. Cafer de "Dokuz bin bir!" demiş. Ama Ebu Şâmât "On bin dinar!" demiş. Bunun üzerine simsar, iki taraf arasında bir çatışmadan korkarak, çabucak "On bin dinara esire Yasemin satıldı!" diyerek kıızı Ebu Şâmât'a teslim etmiş. Bunu gören Habzalam, yere yatıp el ve ayaklarıyla havayı dövmeye başlamış; onun çirkinliğinden ve budalalığından nefret eden ve karsının zoruyla onu pazara getirmiş bulunan Emir Halid çok üzülmüş.

Ebu Şâmât'a gelince, Vezir Cafer'e teşekkür ettikten sonra, Yasemin'i alıp götürmüş ve onu sevmiş; o da kendisini sevmiş. Bundan dolayı, onu cana yakın bularak seçiminden dolayı öven

karısı Zübeyde ile tanıştırdıktan sonra, kızla ikinci bir eş olarak yasal tarzda yaşamlarını birleştirmiş. Ve hemen o gece onunla yatmış ve öykünün sonunda görüleceği gibi o anda kızı hamile bırakmış.

Habzalam'a gelince, onun durumu söyleymiş:

Vaatler ve pehpehlemeler yoluyla kandırılıp eve getirilince, yatağa atlamış ve ne yemiş ne de içmiş ve hemen hemen aklını yitirir gibi olmuş. Evin tüm kadınları, üzgün, şaşkınlığın sınırına gelmiş olan Habzalam'ın annesinin yöresinde toplanmış otururlarken, tüm Bağdat'ta Güve Ahmed¹ olarak tanınan ve o sırada hüküm giydiğinden hapisanede bulunan ünlü bir hırsızın anası olan yaşlı bir kadın içeri girmiş.

Bu Güve Ahmed, hırsızlık sanatında o denli usta imiş ki, onun için kapıcının gözü önünde bir kapıyı söküp kaldırmak ve göz açıp kapayıncaya kadar sanki onu yutmuşçasına ortadan yok etmek; çış yapar gibi görünerek sahibinin gözleri önünde bir duvarı delmek; fark etmeden bir kimsenin gözlerinden kirpiklerini sökmek ve duyumsatmadan bir kadının gözündeki sürmeyi silmek onun için çocuk oyunu gibiymiş.

Güve Ahmed'in anası, Habzalam'ın annesinin yanına girmiş; selamlaştıktan sonra, ona "Ey hanımım, derdinin nedeni nedir? Ve benim genç efendim oğlunuz, Allah korusun, ne gibi bir kederle acı çekiyor?" diye sormuş. Bunun üzerine Habzalam'ın annesi, kendisine uzun zamandan beri hizmetçi bulmada aracılık eden yaşlı kadına, onları bu duruma getiren tersliği anlatmış. Güve Ahmed'in anası da "Ey hanımım, sana yaşamım üzerine yemin ederim ki, sizi bu sıkıntıdan kurtaracak oğlum Ahmed'den başkası yoktur. Onun hapisten çıkmasını sağlarsan, O da güzel Yasemin'i oğlumuz olan genç efendimizin ellerine yollamanın bir yolunu bulur. Çünkü biliyorsun ki benim zavallı oğlum, ayakları bukağlı, boynunda üzerinde 'Müebbet' yazılı bir demir laleyle hapiste yatmaktadır. Bütün bunların nedeni de sahte para basması!" diye haykırmış. Habzalam'ın annesi de oğlunu kollayacağını ona vaat etmiş.

1 Güve Ahmed adlı kişi, Mardrus'ta aynı anlamda "Ahmed-La-Teigne", Mathers'te "Ahmed-the-Moth", Littmann'da "Ahmed Kamakim", Yurdatap'ta "Kumkum Ahmed" olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

Gerçekten, akşam olup da kocası vali, eve dönünce, yemekten sonra onu görmeye gitmiş; takıp takıştırmış, kokular sürünmüş ve en sevimli tavrını takınmış. Aslında yaradılış itibarıyla iyi olan Emir Halid, karısını görünce içinde kabaran arzuya kapılmaktan kendini alamamış ve ona sahip olmak istemiş; ama kadın “Senden istediğimi benden esirgemeyeceğine nikâhın üzerine yemin et önce!” diyerek karşı durmuş. O da yemin etmiş. Kadın hırsız yaşlı anasının kaderi üzerinde konuşarak onu acındırmış ve oğlunun saliverilmesi vaadini almış. Bunun üzerine kocasının üzerine çıkmasına izin vermiş.

Böylece, ertesi sabah Emir Halid abdestini alıp namaz kıldıktan sonra, Güve Ahmed’in kapalı bulunduğu hapis haneye gelmiş ve ona “Söyle bakayım haydut, geçmişteki kötülüklerinden pişman oldun mu?” diye sormuş; o da “Pişman oldum ve içimden gelerek bunu sana sözle açıklıyorum!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine vali, onu hapisten çıkarmış ve onun hâlâ hayatta olduğunu görünce şaşırان halifenin huzuruna çıkarmış. Halife, Güve Ahmed’e “Nasıl oldu da ey haydut, sen daha ölmedin?” diye sormuş. O da “Vallahi, ey Emirü’l-Müminin! Kötü kişinin yaşamı hapiste uzar!” diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife kahkahalarla gülmüş ve “Demirciyi getirin, şunun bukağılarını kırsın!” diye buyurmuş. Sonra da ona “Senin yaptıklarının farkında olduğumdan, duyduğun pişmanlığı sürdürmen için sana yardım etmek istiyorum ve hırsızları senden iyi hiç kimse bilmediğinden, seni Bağdat’a kollukçubaşı atıyorum” demiş. Ve halife hemen bir ferman çıkararak Ahmed’i kollukçubaşı atadığını halka duyurmuş. Bunun üzerine Ahmed, halifenin elini öpmüş ve hemen görevini uygulamaya başlamış.

Kurtuluşunu ve yeni görevine başlayışını kutlamak için ilkin eskiden yaptıklarının tanığı Yahudi Abraham’ın işlettiği meyhaneye giderek en sevdiği ve tadı olağanüstü olan İyonya şarabından iki üç testi boşaltmış. Anası oraya geldiğinde; onu, yarı sarhoş, eski Güve Ahmed olan şimdiki kollukçubaşının ürkülen görevine gösterdiği saygıdan dolayı karşı çıkmayan Yahudinin sakalını çekiştirip dururken bulmuş. Buna karşın onu, meyhaneden çıkarmayı başarmış ve bir kenara çekerek Habzalam’ın annesi Emir Halid’in karısına minnettar olmasını ve kurtuluşuna

yol açan tüm konuşulanları ona aktararak saray komutanı Ebu Şâmât'ın esiresini en kısa sürede kaçırmak için bir yol bulması gerektiğini söylemiş.

Bu sözleri duyan Güve Ahmed, anasına “Bu akşam meseleyi hallederim. Bundan kolay şey yok!” demiş. Ve bir düzen hazırlamak için onu terk etmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve bir düzen hazırlamak için onu terk etmiş.

Öte yandan, aynı gece Halife Harun Reşid eşinin dairesine gitmiş; çünkü ayın ilk günüy mü; ve her ayın ilk gününü eşini ziyaret ederek onunla günün olaylarını konuşmayı ve ülkesinin genel ve özel sorunları hakkında görüşünü almayı âdet edinmiş bulunuyormuş. Gerçekten, onun kişiliğine sonsuz güven duyuyor ve onu bilgeliği ve her zaman canlı kalan güzelliği için seviyormuş. Ama şunu da bilmek gerekir ki, halifenin, karısının dairesine girmeden önce, giriş yerindeki yuvarlak masa üzerine: amber ve firuze tanelerin birbirini izlemesinden oluşmuş tespihini, kabzasına güvercin iriliğinde yakutlar kakılmış yeşimden yapılmış kılıcını, Hilafet mührünü ve geceleyin sarayda gizli teftişler yaptığı sırada aydınlanmak için kullandığı taşlarla zenginleştirilmiş altından yapılmış küçük lambasını bırakmak gibi bir âdeti varmış.

Bu ayrıntıları Güve Ahmed çok iyi bilirmiş. Tasarısını uygulamaya koymak için de bundan yararlanmış. halifenin karısının dairesini oluşturan köşkün duvarına ip merdivenini dayamak, yukarı tırmanmak ve bir gölge gibi sessiz giriş bölümüne girmek için geceleyin ortalığın kararmasını ve kölelerin yatmasını beklemiş. Orada göz kapayıp açınca kadar geçen bir sürede, dört değerli eşyayı ele geçirmiş; ve geldiği yoldan aşağı inmiş. Sonra doğru Ebu Şâmât'ın evine gitmiş ve aynı biçimde avluya girmiş; orada en ufak bir gürültü çıkarmadan, döşemedeki dört köşe mermerlerden birini çıkarmış, çabucak bir çukur kazarak değerli eşyayı oraya gömmüş. Sonra, her şeyi yine yerli yerine koyarak

Yahudi Abraham'ın meyhanesinde içmeyi sürdürmek üzere gözden kaybolmuş.

Bununla birlikte, Güve Ahmed, dörtbaşı bayındır bir hırsız olduğundan, dört değerli eşyadan birine sahip çıkma arzusu-nu yenememiş. Küçük altın lambayı ötekilerle birlikte çukurun dibine gömecek yerde, cebine atmış ve kendi kendine “Simsarlık bedeli almadan iş tutmak benim kitabımda yazılı değildir. Bu işte de kendi, kendime ödüyorum” demiş.

Ama, biz halifeye dönersek, ertesi sabah dört değerli eşyayı bıraktığı yerde bulamayınca çok şaşır-mış. Haremağalarını soruşturmaya kalkınca, bunların kendilerini yere atarak hiçbir şeyden haberleri olmadığını söylemeleri üzerine, halife sınırsız bir öfkeye kapılmış ve hemen gidip öfkelendiği zaman giydiği urbasına bürünmüş. Bu urba, baştan aşağı kızıl ipekten yapılmış imiş; ve halife, bunu giydiği zaman, bunun anlamı, onun yöresinde olanlar için belirli bir felaketin ve korkunç bir uğursuzluğun söz konusu olduğu imiş.

Halife, bu kızıl giysiye bir kez büründükten sonra, Divan'a gitmiş ve salonda tek başına tahtına oturmuş. Ve tüm mabeyinciler, sapsarı kesildiği halde, başını dik tutup gözlerini halifenin ayaklarına yönelten Cafer dışında hepsi öylece kalakalmışlar. Halife, bir saat süren korkunç bir sessizlikten sonra, soğukkanlılıkla karşısında duran Cafer'e bakmış ve ona yavaşça “Kazan kaynıyor!” demiş; Cafer de “Allah tüm kötülüklerden korusun!” diye yanıt vermiş. Tam o sırada yanında Güve Ahmed olduğu halde vali içeri girmiş. Halife de ona “Yaklaş bakalım, ey Emir Halid! Ve bana Bağdat'ta kamu güvenliğinin ne âlemde olduğunu söyle!” demiş. Habzalam'ın babası olan vali “Bağdat'ta güvenlik tamdır, ey Emirü'l-Müminin!” diye yanıt vermiş. Halife “Sen yalan söylüyorsun!” diye haykırmış. Vali şaşırarak bu öfkeyi nasıl açıklayacağını bilemediğinden, yanında bulunan Cafer kulağına eğilerek iki sözcükle halifeyi öfkeye sürükleyen nedeni fısıldamış. Sonra halife ona “Eğer geceyarısı olmadan benim için olduğu kadar ülkem için de değerli olan çalınmış eşyayı bulamazsan, kafanı kestirip sarayın kapısına asacağım!” demiş.

Bu sözleri duyan vali, halifenin önünde yeri öpmüş ve “Ey Emirü'l-Müminin! Hiç kuşku yok ki, hırsız saraydan biridir;

çünkü ekşiyen şarap kendine özgü mayalanır. Ve de kölene, burada tek sorumlu kişinin sarayı da gözetmekle görevli olduğu kadar Bağdat'ın ve tüm ülkenin hırsızlarını da tanıyan kollukçubaşı olduğunu söylemesine izin ver! Kaybolan eşya bulunmadığı takdirde, onun öldürülmesi benimkinden önce yerine getirilmelidir" diye haykırmış.

Bunun üzerine kollukçubaşı Güve Ahmed ilerlemiş ve gerekli saygıları sunduktan sonra, halifeye "Ey Emirü'l-Müminin, hırsız bulunacaktır. Ama halifemden tüm sarayda oturanlarla buraya girenler üzerinde: kadı, büyük Vezir Cafer ve saray komutanı Ebu Şâmât dahil, araştırma yapmama izin verilmesini sağlayan bir ferman yazmanı rica ederim!" demiş. Halife de hemen söz konusu fermanı hazırlayıp ona vermiş; ve "Her durumda, birinin kafasını kesmem gerek! Bu ya seninki olur ya da hırsızinki! Kendin seç artık! Ve yaşamım üzerine, atalarımın kabri üzerine yemin ederim ki, hırsız, tahtımın varisi kendi öz oğlum da olsa karanım aynı olacaktır: siyaset meydanında asılarak ölüm!" demiş.

Bu sözleri duyan Güve Ahmed, elinde ferman olduğu halde, araştırma yapmak için kadıya iki muhafız, valiye iki muhafız göndermiş ve hemen Cafer'in, kadının ve valinin evlerini ziyaret ederek araştırma yapmış. Sonra olup bitenden henüz haberi bulunmayan Ebu Şâmât'ın evine ulaşmış. Güve Ahmed, bir elinde ferman, ötekinde ağır bir tunç çubuk olduğu halde evin giriş bölümüne dalmış ve Ebu Şâmât'a durumu anlatmış ve ona "Efendim, ben, halifenin sadık sırdaşının evinde araştırma yapmaktan çekinirim! Dolayısıyla araştırma yapmış sayılarak ayrılmam için izin ver!" demiş. Ebu Şâmât, ona "Ey kollukçubaşı, Tanrı böyle bir şeyden beni korusun! Görevini gereğince yapmanı isterim!" demiş. Bunu duyan Güve Ahmed "Bunu sadece usulen yapacağım!" demiş. Ve ihmalkâr bir tavırla avluya çıkmış ve her bir mermer parçasını ağır tunç çubuğuyla yoklayarak, darbe altında boşluktan ses veren söz konusu parçaya gelinceye kadar dolaşmaya başlamış.

Bu sesi işiten Güve Ahmed "Aman yarabbi! Efendim, bu taşın altında herhalde geçmiş zamanlara ait içinde define gizleyen eski bir mahzen olsa gerek!" diye haykırmış. Ebu Şâmât da dört

muhafıza “Haydi, şu mermeri kaldırın da altında ne olduğunu görelim!” demiş. Ve hemen muhafızlar elindeki gereçleri mermerler arasındaki aralıklara sokmuşlar ve mermeri kaldırmışlar. Ve herkesin gözleri önünde, çalınmış eşyadan üçü, yani kılıç, mühür ve tespih belirmiş! Bunu gören Ebu Şâmât “Aman yarabbi!” diye haykırarak bayılmış.

Bunun üzerine Güve Ahmed, kadı ile valiye ve tanıkları çağırarak çabucak bulunan eşya üzerine bir tutanak hazırlatmış; ve hepsi kâğıdı mühürlemişler ve muhafızlar Ebu Şâmât’ı gözaltına alırken, kadı bizzat halifeye giderek belgeyi ve çalıntı eşyayı kendisine sunmuş.

Halife lamba dışında çalınan üç eşyayı eline alınca, bunların en sadık dostu, kendine yakın bildiği, bunca lütufta bulunduğu ve saray komutanı yaptığı ve sonsuz güven duyduğu kimsenin evinde bulunduğunu öğrenince, bir saat kadar tek bir söz söylemeden kalakalmış; sonra muhafızların komutanına dönerek, ona “Asın onu!” demiş.

Muhafızların komutanı hemen huzurdan çıkarak buyruğu tüm Bağdat sokaklarında duyurmuş; sonra da Ebu Şâmât’ın evine giderek, kendisini tutuklamış, karılarını ve mallarını o saat zoralmına uğratmış. Mallar hazineye mal edilmiş; ve iki kadın esir pazarına götürülerek tellala teslim olunmuş; o zaman, Habzalam’ın babası olan vali, bunlardan birini, Cafer tarafından satın alınan eski esireyi getirmelerini bildirmiş; muhafızların komutanı da güzel sesli Zübeyde’yi kendi evine götürmüş.

Oysa, muhafızların komutanı, Ebu Şâmât’ın en iyi dostuymuş, ve ona katıksız bir baba sevgisiyle bağlıymış. Ve halk içinde halifenin gazabını üzerine çekmemek için Ebu Şâmât’a sert davranıyorsa da, manevi oğlunun başını kesilmekten kurtarmaya da yemin etmiş bulunuyormuş ve kendi evine onun eşlerinden birini, felaketin tükettiği güzel Zübeyde’yi almakla işe başlamış.

O akşam, o anda zincirlenmiş olarak zindanda bulunan Ebu Şâmât’ın asılması gerekiyormuş. Ama muhafızların komutanı onu gözetip duruyormuş. Gidip hapishane muhafızlarının komutanını görmüş ve ona “Bu hafta durumu kesinleşmiş idam edilecek ne kadar mahkûm var hapishanede?” diye sormuş. O

da “Bir noksanı bir fazlasıyla, kırk kadar!” diye yanıt vermiş. Muhafızların komutanı, “Onları görmek istiyorum” demiş. Ve onları birer birer ve birçok kez gözden geçirmiş; sonunda içlerinden Ebu Şâmât’a şaşılabilecek kertede benzeyen birini seçmiş ve hapisane muhafızına “Bu kişi, bana, oğlu İsmail yerine kurban edilmek üzere daha önce İbrahim’e gönderilen koçun yerini tutmaya yarayacaktır!” demiş.

Ve mahpusu alıp idamın infazı için kararlaştırılan saatte, âdet olmuş gerekli dini işlemlerden sonra, toplanmış olan çok büyük bir halk kitlesi önünde hemen idam edilmek üzere meydana getirmiş; ve düzmece Ebu Şâmât’ın boynuna ipi geçirmiş ve bir hareketle onu asılmış olarak havada sallandırmış.

Bunu yaptıktan sonra, muhafızların komutanı, Ebu Şâmât’ı hapisten çıkarmak için ortalığın kararmasını beklemiş ve onu oradan gizlice alıp kendi evine götürmüştü. Ve ancak o zaman kendisine ne yapmak istediğini açıklamış ve “ama, Allah aşkına! Ey oğlum, niye bu değerli eşyayı çalma hevesine kapıldın, sen ki halifemizin büyük güvenini kazanmıştın?” demiş. Bu sözleri duyan Ebu Şâmât, heyecandan yeniden bayılmış ve birçok özen gösterilerek kendine geldikten sonra “Tanrı’nın yüce adına ve Peygamber üzerine yemin ederim ki, baba, bu hırsızlığın tümüyle dışındayım, nedenini ve kimin bu işi yaptığını da bilmiyorum!” diye haykırmış. Muhafızların komutanı da ona inanmakta hiç tereddüt etmemiş ve “Oğlum, er ya da geç suçlu bulunacaktır! Sana gelince, artık Bağdat’ta bir an bile kalma, çünkü bir insanın düşmanının hükümdar olması büyük bir beladır. Tanrı yüce bilgeliğiyle bu durumu değiştirmeye kadar karın Zübeyde’yi evimde, eşimin yanında alıkoyarak ben de seninle birlikte geleceğim!” diye haykırmış. Sonra, Ebu Şâmât’ı, karısına veda etmek için bile zaman tanımaksızın, alıp götürmüştü ve “Buradan Tuz Denizi üzerinde Ayas limanına gideriz; oradan da İskenderiye’ye! Orada seni sakın bir yaşam bekliyor; çünkü bu İskenderiye kenti, oturmak için çok hoş, yöreni yeşil ve verimlidir!” demiş.

Ve gece olunca, ikisi birden hemen yola koyulmuşlar ve çabucak Bağdat’ın dışına çıkmışlar. Ama binecek hayvanları yokmuş ve bunu nasıl sağlayacaklarını birbirine sorarlarken, Bağdat’ta sarraflık eden, çok zengin ve halifenin tanıdığı iki

Yahudi görmüşler. Muhafızların komutanı kendisini canlı olarak rastladıkları Ebu Şâmât ile birlikte gördüklerini gidip anlatırlar diye korkmuş.

Onlara doğru ilerleyerek, kendilerine “Katırlarınızdan inin!” diye haykırmış. Ve iki Yahudi titreyerek bineklerinden inmişler ve muhafızların komutanı, bunların kafalarını kesmiş, paralarını almış, katırlardan birinin üzerine binmiş, ötekini de Ebu Şâmât’a vermiş, ikisi birlikte denize doğru yol almaya başlamışlar.

Ayas’a ulaşıncı, katırlarını, onlara iyi bakmasını tembihleyerek, dinlenmek üzere indikleri hanın sahibine emanet etmişler; ve ertesi gün İskenderiye’ye gidecek bir gemi aramışlar; ve sonunda yelkenlerini açıp yola çıkmaya hazırlanmış bir gemi bulmuşlar. O zaman muhafızların komutanı, iki Yahudiden aldıkları tüm altınları Ebu Şâmât’a vermiş ve ona, İskenderiye’de, kendisine Bağdat’tan göndereceği haberleri ve de gerçek suçlu bulunduğu zaman onu yeniden Bağdat’a götürmek üzere kendisinin gelişini sakince beklemesini söylemiş. Sonra ağlayarak onu kucaklamış ve gemi yelkenlerini şişirmiş bulunduğundan yanından ayrılmış. Ve oradan Bağdat’a dönmüş.

Ve de orada şunları öğrenmiş.

Düzmece Ebu Şâmât’ın asılmasının ertesi günü, halife, daha fazla sarsılmış olarak Cafer’i çağırtmış ve ona “Ey vezirim, görüyor musun şu Ebu Şâmât bunca iyiliğimi gördükten sonra, nasıl benim güvenimi kötüye kullandı? Nasıl olur da bu kadar güzel bir kişi, bunca çirkin bir ruh taşıyabilir?” demiş. Vezir Cafer, mantığa sığmayan bu eylemin nedenlerini bir türlü kavrayamadığından, hayranlık verici bir bilgelikle “Ey Emirü’l-Müminin, en garip eylemler, nedeni bizim gözümüzden kaçmadıkça, sanıldığı kadar garip değildir. Her durumda, biz, sadece ortaya çıkan olayın etkilerinden başka bir şey düşünemeyiz. Oysa, eyleme girişen kişi bakımından bu etki, onu idam sehпасına götürecektir kadar kötüdür! Bununla birlikte, Emirü’l-Müminin, Mısırlı Ebu Şâmât, gözlerinde öyle bir ruhsal güzelliğin yansımalarını taşımaktaydı ki, benim sağduyum, gözlerimin denetlediği olaya inanmayı kabul etmiyor!” diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan halife, bir saat kadar düşünmüş; sonra Cafer’e “Gerçekte, ne olursa olsun, gidip suçlunun darağacında

sallanan gövdesine bakmak istiyorum!” demiş. Ve kılık değiştirerek Cafer ile birlikte dışarı çıkmış ve düzmece Ebu Şâmât'ın yer ile gök arasında asılı bulunduğu yere ulaşmış. Gövde, kendisini bütününü saran bir kefene bürülü bulunuyormuş. Halife, Cafer'e “Kefeni aç!” demiş. Cafer de açmış ve halife asılan kişiye bakınca, birden şaşırarak irkilmiş, ve “Ey Cafer, bu kesinlikle Ebu Şâmât değil!” diye haykırmış. Cafer gövdeyi inceleyerek bunun kesinlikle Ebu Şâmât'a ait olmadığını saptamış; ama bunu belli etmeyerek, sakın “Ey Emirü'l-Müminin, bunun Ebu Şâmât olmadığını neye göre söylüyorsun?” diye sormuş. O da “Onun boyu bundan daha kısaydı, bununki ise uzun” demiş. Cafer “Bu bir kanıt sayılamaz. Asılınca uzamıştır” diye yanıt vermiş. Halife “Sarayın eski komutanının yanaklarında iki ben vardı, bunda bir tane bile yok!” deyince Cafer “Ölüm bünyeyi değiştirir, çehreyi de alt üst eder!” demiş. Ama halife “Olabilir! Ama Cafer, şu asılmışın ayak tabanlarına bak; aykırı mezhepli Ali yanlılarının âdetlerine uygun olarak, dövmeyle kazanmış iki büyük şeyhin adını taşıyor! Oysa, sen de pekâlâ biliyorsun ki, Ebu Şâmât Şii değil, Sünni idi!” diye haykırmış. Bu gözlem üzerine Cafer “Sadece Allah eşyanın sırrını bilir!” diyerek sözünü tamamlamış. Sonra ikisi birden saraya dönmüşler, halife cesedin gömülmesi emrini vermiş. Ve o günden sonra Ebu Şâmât'ın anısını bile belleğinden silip atmış.

Ama, Ebu Şâmât'ın ikinci karısı olan esireye gelince, Emir Halid'in buyruğuyla oğlu Habzalam'ın yanına götürülmüş. Satış gününden beri yatağından kıpırdamamış olan oğlan, onu görünce burnundan soluyarak ayağa kalkmış ve ona yaklaşmak, onu kollarına almak istemiş. Ama budalanın görünümünden iğrenmiş ve nefret duymuş olan güzel esire, birdenbire kemerinden bir hançer çıkararak kolunu kaldırmış ve “Uzaklaş benden, yoksa şu hançerle seni öldürür, sonra da kendimi vururum!” diye haykırmış. Bunu gören Habzalam'ın annesi, kollar havada ilerleyip “Sen oğlumun arzusuna nasıl karşı koyarsın, ey küstah esire?” diye haykırmış. Ama genç kadın “Ey yolsuz kadın, bir kadının aynı zamanda iki erkeğe ait olmasına izin veren yasa var mı? Ve söyle bana, ne zamandan beri köpekler arslanların ininde barınıyor?” demiş.

Bu sözleri duyan Habzalam'ın annesi "Pekâlâ! Madem ki öyledir, burada geçireceğin yaşamın senin için çok zor olduğunu göreceksin!" demiş. Genç kadın da "İster yaşamakta, ister ölmüş olsun; kocamın sevgisini reddetmektense ölmeyi yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine valinin karısı onu soyundurmuş ve üzerindeki ipek giysiler ile ziynetleri almış ve üzerine keçi kılından kötü bir aşçı esvabı giydirmiş ve onu "Bundan böyle senin burada köle olarak görevin soğan soymak, tencereleri kaynatmak için ateş yakmak, domatesin suyunu sıkmak ve ekmek hamuru yoğurmaktan ibaret olacak!" demiş. Genç kadın da "Bu tür kölelik görevlerini yapmayı, oğlunun yüzünü görmeğe yeğlerim!" demiş. Ve o günden sonra mutfakta çalışmış; ama öteki tüm esirlerin gönlünü kazanmakta gecikmemiş; onlar da çalışırken onun yerini alarak kendisinin bu işleri yapmasını engellemişler.

Habzalam'a gelince, güzel esire Yasemin'e artık hiç ulaşamayacağını anlayınca yatağa düşmüş ve bir daha da hiç kalkmamış.

Öte yandan da Yasemin'in daha evliliğinin ilk gecesinden Ebu Şâmât'tan hamile kalmış bulunduğunu hatırlamak gerek! Bundan dolayı, valinin evine gelmesinden birkaç ay sonra doğum yaparak ay kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş; ve adını Arslan koymuş. Kendisiyle birlikte bütün esirler sıcak göz yaşlarıyla ağlayarak babasının çocuğuna ad koyamamasından dolayı üzüntülerini belirtmişler.

Küçük Arslan, iki yıl boyunca ana sütüyle beslenerek sağlam ve güzel bir çocuk olmuş. Ve artık tek başına yürüyebildiğinden, bir gün, Baht onun, annesinin meşgul bulunduğu bir sırada, mutfağın merdivenlerinden çıkarak, Habzalam'ın babası Vali Emir Halid'in oturup amber tespini çekmekte olduğu salona ulaşmasını istemiş.

Babası Ebu Şâmât'a benzerliği besbelli olan küçük Arslan'ı görünce, Emir Halid, gözlerinin yaşardığını duyumsamış; çocuğu çağırıp onu dizlerine alarak okşamaya başlamış ve kendi kendine "Bunca güzel varlıkları yaratan ve onlara can ve yaşam sağlayana şükürler olsun!" demiş.

O sırada, esire Yasemin, çocuğun gözden kaybolduğunu fark etmiş, şaşırarak onu her yerde aramış; sonunda, içeri girmek için uygun bir durumu bulunmamasına karşın, gözleri afallamış,

Emir Halid'in bulunduğu salona girmiş; küçük Arslan'ın valinin kucağında oturmakta olduğunu görmüş; çocuk, küçük parmaklarını valinin saygıdeğer sakallarına sokarak eğleniyormuş. Ama, annesini görünce, küçük kollarını ona doğru uzatmış; Emir Halid onu alıkoyarak Yasemin'e, iyi yürekli bir yaklaşımla "Yaklaş bana ey esire! Bu çocuk senin mi?" diye yanıt vermiş. Vali "Ya babası kim? Benim hizmetkârlarımdan biri mi?" diye sormuş. O da şelale halinde gözyaşları dökerek "Babası benim kocam olan Ebu Şâmât'tır! Ama şimdi, ey efendim, senin oğlundur!" demiş. Vali, bundan çok duygulanarak, esireye "Allah için! İyi söyledin! Bundan böyle benim oğlumdur!" ve o saat çocuğu evlat edinmiş ve anasına da "Bu durumda, bugünden başlayarak oğlunu benim sayabilirsin, ona da bunu inandırırsın ve her şeyi anlayacak bir yaşa ulaşınca da, benden başka bir babası olduğunu bilmesin!" demiş. Yasemin de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Emir Halid, Ebu Şâmât'ın oğlunun gerçek babası olmayı üstlenmiş; ve onun özenli bir öğrenim görmesini sağlamış onu çok bilgili birinci sınıf bir hattat olan bir hocanın ellerine teslim etmiş; o da çocuğa güzel yazmayı, Kur'an'ı, hendeseyi ve şiir sanatını öğretmiş. Sonunda genç Arslan biraz daha büyüdüğünde, babalığı Emir Halid, ona, at binmeyi, silah kullanmayı, mızrak atmayı ve yarışmalarda güreşmeyi öğretmiş. Ve böylece çocuk, on dört yaşına ulaşınca vali olan babası gibi dörtbaşı bayındır bir silahşor olmuş ve kendisine halife tarafından emir unvanı verilmiş.

Oysa, Baht, bir gün genç Arslan'ın Yahudi Abraham'ın meyhanesinin kapısında Güve Ahmed ile buluşmasını istemiş. Ve Güve Ahmed emirin oğlunu içeri girip bir şeyler içmeye çağırmış. Öylece oturmuşlarken, Güve Ahmed, alışık olduğu gibi sarhoş oluncaya kadar içmeye koyulmuş. O sırada cebinden bir zamanlar çalmış bulunduğu değerli taşlarla zenginleştirilmiş küçük altın lambayı çıkarmış ve o sırada ortalık kararmaya başladığından onu yakmış. Bunu gören Arslan ona "Ya Ahmed, bu çok güzel bir lamba. Onu bana versene!" demiş. Kollukçubaşı "Allah bundan beni korusun! Birçok canların alınmasına neden olmuş bir eşyayı sana nasıl verebilirim? Bil ki, gerçekten, bu lamba eski saray komutanı olan Ebu Şâmât adlı bir Mısırlının

ölümüne neden olmuştur!" diyerek yanıt vermiş. Arslan da çok ilgilenerek "Anlat bunu bana!" diye haykırmış.

O zaman Güve Ahmed, bütün öyküyü, başından sonuna kadar ona anlatmış ve sarhoşluğu dolayısıyla, bu düzenin kendisi tarafından yerine getirildiğini de övünerek açıklamış.

Genç Arslan, eve dönünce, annesi Yasemin'e Güve Ahmed'den işitmiş olduğu öyküyü anlatmış ve ona, bu lambanın hâlâ onun elinde bulunduğunu da bildirmiş. Bu sözleri duyan Yasemin, bir çığlık atarak baygın yere düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bu sözleri duyan Yasemin, bir çığlık atarak baygın yere düşmüş. Ve sonra kendine gelince, hıçkırımlarla ağlamaya başlamış ve oğlu Arslan'ın boynuna atılarak ona gözyaşları arasında "Evladım, Allah artık gerçeği ortaya çıkarıyor. Artık senden sırtımı daha fazla saklamayacağım! Bil ki, ey küçük Arslan, Emir Halid senin sadece babalıdır; kan bağıyla bağlı olduğun babana gelince, senin anlayacağın gibi gerçek suçlu yerine cezalandırılmış olan benim sevgili kocam Ebu Şâmât'tır. Bu durumda, oğlum, babanın eski ve büyük bir dostu olan halifenin muhafızlarının sayın komutanını gidip bulman ve ona öğrendiğin şeyi anlatman gerek! Sonra ona 'Ey büyüğüm, babam Ebu Şâmât'ın ölümüne neden olandan öcümü alacağıma Tanrı huzurunda yemin ederim!' dersin!" demiş.

Ve genç Arslan hemen koşup vaktiyle Ebu Şâmât'ın başını da kurtarmış olan muhafızların komutanını bulmaya gitmiş ve ona Yasemin'in kendisinden anlatmasını istediği şeyleri anlatmış. Bunu duyan muhafızların komutanı, şaşkınlığın ve sevincin sınırına ulaşarak, Arslan'a "Örtüleri yırtıp karanlıkları aydınlatan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ve "Yarından tezi yok, ey oğlum, Tanrı senin öcünü alacaktır!" diye eklemiş.

Gerçekten, o gün; halife, bir yarışma açarak bütün emirleri ve Bağdat'ın en ünlü silahşorlarını katılmaya çağırarak; bu yarışma sırasında at üzerinde top oynama oyunu da düzenlenmiş. Arslan,

oyun için gerekli tulumu giymiş, babalığı Emir Halid'in ahırının en güzel atına binmiş. Ve gerçekten bu haliyle göz kamaştırmakta imiş; halife de onun duruşundaki zarafetten ve canlı gençliğinde son kertede etkilenmiş. Ve onu kendi takımına seçmek istemiş.

Ve oyun başlamış. Şu yandan, bu yandan oyuncular davranışlarıyla ve ellerindeki tokmaklarla topa vururken gösterdikleri beceriyle dörtlü giden atlarının üstünde büyük bir gösteri sergilemişler.

Ama birdenbire halifenin yönettiği takımın karşısındaki takımdaki oyunculardan biri topu doğrudan doğruya halifenin yüzüne fırlatmış; bu öylesine ustaca ve şiddetli bir vuruşmuş ki, eğer genç Arslan, hayranlık verici bir beceriyle, elindeki tokmakla topu zamanında uzaklaştırmasa, top halifenin gözleri, belki de yaşamı için büyük bir tehlike oluşturacaktı. Arslan, topu karşı tarafa doğru öylesine bir vuruşla geri yollamış ki, topu fırlatmış olan silahşorun sırtına çarpmış ve onu attan düşürmüştü!

Bu parlak eylemi yapan genç Arslan'a bakan halife, onu "Ey Emir Halid'in oğlu, yaşayasın!" demiş. Sonra da hemen attan inerek ve yarışmaya son verdirerek emirlerini ve oyuna katılan tüm silahşorları bir araya toplamış; ve de genç Arslan'ı çağırarak orada bulunanların önünde kendisine "Ey Bağdat valisinin yiğit oğlu, seninkine benzer bir oyun çıkarana verilebilecek ödülü senin takdir etmeni istiyorum! Ne istersen hemen yerine getirmeye hazırım! Söyle bakalım!" demiş.

Bunun üzerine genç Arslan halifenin önünde yeri öperek, ona "İman ehlinin komutanından intikam diliyorum! Babamın kanı henüz yerde duruyor, oysa katil yaşamakta!" demiş.

Bu sözleri duyan halife, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve "Ey Arslan, babanın öcünden söz ederek ne demek istiyorsun? Baban, Emir Halid, işte yanında duruyor ve Tanrı'ya şükürler olsun ki canlı!" diye haykırmış. Ama Arslan "Ey Emirü'l-Müminin, Emir Halid beni evlatlık almış olan babamdır ve benim için babalıkların en değerlisidir. Bil ki, aslında ben, kan bağıyla onun değil, senin eski saray komutanın Ebu Şamât'ın oğluyum!" diye yanıt vermiş.

Halife bu sözleri işitince, gözlerinin önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş; ve değişik bir sesle "Oğlum, bilmi-

yor musun ki, baban, Emirü'l-Müminin gözünde bir haindir?" demiş, ama Arslan "Tanrı babamı bir ihanette bulunmuş olmanın korusun! Hain senin sol yanında durmaktadır, ey Emirü'l-Müminin! Kollukçubaşı Güve Ahmed'dir suçlu! Onun üstünü yokla, cebinde ihanetinin kanıtını bulacaksın!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan halifenin rengi atmış, safran gibi sararmış; ve korkunç bir sesle muhafızların komutanını çağırması ve ona "Benim önümde kollukçubaşının üzerini ara!" demiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât'ın eski dostu olan muhafızların komutanı, Güve Ahmed'in yanına yaklaşmış ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede elini cebine sokup birdenbire oradan halifeden çalınan küçük altın lambayı çıkarmış.

Bunun üzerine halife, kendini zor tutarak Güve Ahmed'e "Yaklaş buraya! Bu lamba nereden eline geçti?" demiş; O da "Ey Emirü'l-Müminin, satın aldım!" diyerek yanıt vermiş. Halife de muhafızlara "Hemen onu itiraf edinceye kadar sopalamaya başlayın!" demiş. Ve muhafızlar hemen Güve Ahmed'i yakalamışlar, sırtını soymuşlar ve her şeyi itiraf edip tüm öyküyü başından sonuna kadar anlatıncaya kadar kırbaçlayıp delik deşik etmişler.

Bunu gören halife, genç Arslan'a dönmüş ve ona "Şimdi sıra sende. Onu senin ellerine teslim ediyorum!" demiş. Ve hemen muhafızlar ipi Güve Ahmed'in boynuna geçirmişler; Arslan da onu iki elleriyle tutmuş ve muhafızların komutanının yardımıyla yarış alanının ortasına dikilmiş darağacının yukarısına çekmiş.

Adalet böylece yerine getirilince, halife Arslan'a "Oğlum, gösterdiğin cesaret için benden hâlâ bir şey dilemedin!" demiş. Arslan da "Ey Emirü'l-Müminin, madem ki benden bir dilekte bulunmamı istiyorsun, öyleyse bana babamı geri ver!" demiş.

Onun bu sözlerini duyan halife, son kertede duyulanmış ve ağlamaya koyulmuş; sonra iç çekerek "Ama bilmiyor musun ki oğlum, senin zavallı baban, haksız yere mahkûm edilmiş ve asılarak ölmüştür? Ya da ölmüş olmalı; ama konu tümüyle açıklık kazanmamıştır. Bundan dolayı sana atalarımın değerli anıları üzerine yemin ederim ki, bana baban Ebu Şâmât'ın ölmemiş olduğunu bildiren kimseye ödüllerin en büyüğünü bağışlayacağım!" demiş.

Bunun üzerine muhafızların komutanı ilerlemiş ve halife-nin önünde yeri öperek “Bana güven sözü ver!” demiş. Halife “Güvenlik üzerine olsun! Konuş!” diye yanıtlamış. Muhafızların komutanı da “Sana hayırlı haberi veriyorum, ey Emir’ül-Müminin: Senin eski sadık hizmetçin Ebu Şâmât hayattadır!” demiş. Halife “Ah, ne diyorsun sen?” diye haykırmış. O da “Başın üzre yemin ederim ki söylediğim gerçektir! Ve onun yerine, kendisine bir kardeş kadar benzeyen sıradan bir mahkûm astırarak Ebu Şâmât’ı ben kurtardım. Şimdi kendisi güven içinde, muhtemelen İskenderiye’de bir dükkancı olarak yaşamaktadır!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan halife, sevince kapılmış ve muhafızların komutanına “Senin gidip onu araman ve en kısa sürede bana getirmen gerek!” demiş. Muhafızların komutanı da “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, yolculuk harcamaları için ona on bin dinar vermiş ve muhafızların komutanı da hemen İskenderiye’ye gitmek üzere yola çıkmış. Ve orada Allah isterse Ebu Şâmât’ı bulacaktı.

Ebu Şâmât’ın ne durumda olduğuna gelince, şöyleymiş:

Onu İskenderiye’ye ulaştıracak olan gemi, harika bir yolculuktan sonra, Yüce Tanrı’nın alnına yazmış olduğu gibi Ebu Şâmât hemen sahile çıkmış ve kendisi Kahireli olduğu halde ömründe hiç görmediği İskenderiye’nin görünümüyle büyülenmiş. Ve hemen çarşıya gidip orada yeni hazırlanmış ve tellalın satışa çıkarıldığını ilan etmekte olduğu bir dükkânı olduğu gibi tutmuş. Burası, sahibi ansızın ölen bir dükkânmış; hemen kullanılabilir şekilde halılar ve yastıklarla doluymuş; mal olarak da içinde denizciler için yelkenler, halatlar, sağlam sandıklar, işportalı malları, her türden ve her fiyattan silahlar ve özellikle önemli bir miktarda, denizdeki kaptanların çok değer verdikleri ve Batı’da bulunanlara satmak üzere aldıkları tahta parçaları ve eski püskü şeyler varmış. Çünkü oradaki kişiler eski zamanlardan kalma döküntü şeyleri pek sever ve bunların karşılığında karı-larını ve kızlarını vererek değiş tokuş ederlermiş; örneğin çürümüş bir tahta ya da tılsımlık bir taş ya da paslı bir kılıç gibi...

Böylece, Ebu Şâmât’ın Bağdat’tan uzakta uzun yıllar sürgün kaldığı zaman, ticaret hayatında bire karşı on aldığı bu satışlardan dolayı hayran olunacak kadar başarı sağlamasında şaşılacak

bir şey yokmuş. Çünkü eski zamanlara ait döküntü şeyleri, örneğin bir dirheme alınan bir malı, meraklılarına, on dinara satmak pekâlâ mümkünmüş.

Dükkânda bulunan her şeyi sattıktan sonra, Ebu Şâmât, onu boş olarak yeniden satmak isterken, kesinlikle boşaldığını sandığı raflardan birinde parlak ve kırmızı bir madde bulunduğunu görmüş. Onu eline alarak bunun tılsım değeri yüksek, alt yüzü tıraş edilerek zincire takılmış eski, iri bir mücevher olduğunu görmüş; üzerinde karınca gibi ya da benzeri aynı boydaki böceklerle çok benzer harflerle yazılmış isimler varmış. Ebu Şâmât bulduğu şeyi dikkatle incelerken ve bunun kendisine ne miktarda kazanç sağlayacağını düşünürken; birdenbire dükkânın önünde elinde tuttuğu şeyi sokaktan geçerken görüp daha yakından incelemek isteyen bir kaptanın durmakta bulunduğunu görmüş.

Kaptan, selam verip aldıktan sonra, Ebu Şâmât'a "Üstat, bana bu mücevheri satar mısın, yoksa satılık değil mi?" diye sormuş; o da "Burada her şey satılıktır, dükkân bile!" diyerek yanıt vermiş; kaptan da "Öyleyse bu mücevheri bana bin dinara satar mısın?" diye sormuş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, kendi kendine "Aman yarabbi! Bu taş herhalde çok değerli olmalı! Biraz güçlük çıkarmalıyım!" diye düşünmüş. Ve "Herhalde şaka yapıyor olmalısın, ey kaptan! Zira, Allah tanığımdır, ben bunu kendim yüz bin dinara satın aldım!" demiş. Öteki de "Öyleyse yüz bin dinar mı istiyorsun?" diye sormuş. Ebu Şâmât da "Öyle olsun! Ama sırf senin hatırın için!" demiş. Kaptan da ona teşekkür edip, kendisine "Üzerimde bu kadar para yok çünkü İskenderiye'de bu denli çok parayla dolaşmak çok tehlikelidir. Ama benimle gemiye kadar gelersen, yalnız malın bedelini değil, fazladan iki parça çuha, iki parça kadife, iki parça da saten kumaş alırsın!" demiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât ayağa kalkmış, dükkânının kapısını kilitlemiş ve gemiye giden kaptanı izlemiş. Kaptan da ona güvertede beklemesini rica etmiş ve parayı bulmak üzere oradan uzaklaşmış. Ama bir daha görünmemiş ve yelkenler fora edilerek gemi martı gibi denize açılmış. Ebu Şâmât böylece denizde hapsedilmiş olduğunu anlayınca, son kertede şaşırıp kalmış.

Ortalıkta kendisinden açıklama isteyebileceği hiçbir gemici göremediğinden, kime başvurabileceğini bilememiş ve gemi deniz üzerinde âdeta uçar gibi, görünmez bir güçle itilircesine yol alıyormuş. Böylece şaşkın ve korku içinde dururken, sonunda kaptanın çıkıp geldiğini görmüş, kendisine sakalını sıvazlayarak ve alaycı birt avırla bakıyormuş; sonunda “Sen Bağdat’ta, halifenin sarayında bulunmuş olan tacir Şemseddin’in oğlu Müslüman Ebu Şâmât değil misin?” demiş. O da “Şemseddin’in oğlu benim!” diye yanıt vermiş. Kaptan “Pekâlâ! Birkaç gün içinde bizim Hristiyan ülkemizdeki Cenova’ya ulaşmış olacağız. Ve ey Müslüman, orada seni bekleyen bahtı göreceksin!” demiş. Sonra ayrılıp gitmiş.

Ve gerçekten çok mutlu bir deniz yolculuğundan sonra, gemi, Hristiyanların kenti Cenova limanına ulaşmış. Ve hemen yaşlı bir kadın, yanında iki erkek olduğu halde, kendisini nasıl bir serüvenin beklediğini anlamayan Ebu Şâmât’ı bulmaya gelmiş. Bununla birlikte, ister iyiye, ister kötüye yöneltsin, diyerek kendini bahtına terk etmiş; kendisini kentin içinden geçirerek bir keşiş topluluğuna ait bir manastırın kilisesine götüren yaşlı kadını izlemiş.

Kilisenin kapısına ulaştınca, yaşlı kadın Ebu Şâmât’a dönerek ona “Bundan böyle kendini bu kilisenin ve bu manastırın hizmetkârı olarak düşünebilirsin. Hizmetin, her sabah şafak sökerken kalkıp ilkin odun toplamak üzere ormana gitmek, sonra çabucak dönüp kilisenin ve manastırın döşeme taşlarını yıkamak; sonra buğdayı kalburdan geçirmek, öğütmek, unu hamur haline getirmek, ekmeği fırında pişirmek; sonra bir ölçek mercimek alıp öğüterek pişirmektir. Sonra pişirdiğin yemeği üç yüz yetmiş çanağa dolduracak, her birini manastırın üç yüz yetmiş keşişinin önüne birer birer koyacaksın; sonra keşişlerin hücrelerinde bulunan çöp tenekelerini boşaltmaya gideceksin; sonra bahçeyi sulayarak ve dört havuzu ve duvar dibinde sıralanmış fıçıları doldurarak işini bitireceksin! Ve bütün bu günlük işler öğleden önce bitmiş olmalıdır. Çünkü bütün öğleden sonraları, yoldan geçenleri ister istemez kilisede vaizi dinlemeye zorlamakla meşgul olacaksın! Reddederlerse, şurada duran ucuna ağır bir haç eklenmiş demir topuzla, kralın emri gereğince,

onları tepelersin! Böylece, kentte sadece buraya gelip keşişlerce kutsanmak isteyen sofı Hristiyanlar kalır. Ve şimdi, işe başla ve sana söylediklerimi aklından çıkarma!” demiş.

Ve ona bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı kadın, gözünü kırparak ona bakmış ve uzaklaşmış gitmiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât kendi kendine “Vallahi! Bütün bunlar müthiş!” demiş. Ve artık ne karar vereceğini bilemeden, o sırada bomboş olan kiliseye girmiş ve darbe üstüne darbeye gelen bütün bu şeyler üzerinde düşünmeye gayret etmek üzere bir sıraya oturmuş.

Bir saat kadar oturup orada öylece düşünürken, direkler arasından ona kadar ulaşan tatlı bir kadın sesi duymuş; ve hemen tüm üzüntülerini unutarak kendinden geçercesine onu dinlemiş. Ve bu sestən öylesine duygulanmış ki, ruhundaki tüm kuşlar hep bir ağızdan ötmeye başlamışlar; ve üzerine bu musikinin sunduğu kutsanmış tazeliğın indiğini duyumsamış. Ve kalkıp sesin sahibini aramağa koyulunca, bu ses duyulmaz olmuş.

Ama ansızın, sütunlar arasından başı örtülü bir kadın şeklinin kendisine doğru geldiğini görmüş, kadın, tatlı bir sesle ona, “Ah! Ebu Şâmât, çok uzun zamandır seni düşünüyordum! Sonunda Tanrı’ya şükürler olsun ki bizi buluşturdu! İşte! Artık şimdi evlenebiliriz!” demiş.

Bu sözleri duyan Ebu Şâmât “Tanrı’dan başka Tanrı yoktur! Kuşkusuz, benim başıma gelen, bir rüyadan başka bir şey olamaz! Ve bu rüya dağılınca, ben yine İskenderiye’deki dükkânıma döneceğim!” diye haykırmış. Ama genç kadın ona “Ama, yo! Ey Ebu Şâmât, gerçek bu! Seni kentin kralı olan babamın emrindeki deniz kaptanının girişimiyle getirttiğim Cenova kentindesin! Evet, bil ki ben, aslında, bu kentin kralının kızı, Hüsn-Meryem Ece’yim! Daha küçücük çocukken öğrendiğim büyücülük, senin varlığını ve güzelliğini önüme serdi; sana öylesine âşık oldum ki, seni bulması için kaptanı İskenderiye’ye yolladım. Ve işte, dükkânında bulduğun ve kaptanın kendisinin raflardan birine bıraktığı ve bu yoldan seni gemiye çektiği tılsımlı mücevher boynumda. Ve birkaç saniye sonra, bu mücevherin bana sağladığı mucizevi gücü kendi gözünle göreceksin! Ama her şeyden önce, benimle evleneceksin! O zaman tüm arzuların yerine gele-

cek!" demiş. Ebu Şâmât ona "Ey Ece, bana hiç değilse, yeniden İskenderiye'ye geri yollanacağımı vaat edemez misin?" demiş. Kadın da "Bu en kolay şey!" demiş. Bunun üzerine o da kadınlı evlenmeye razı olmuş. Ve hemen Meryem Ece, ona "Demek ki çabucak İskenderiye'ye geri dönmek istiyorsun, öyle mi? demiş. O da "Evet, Allah rızası için!" diye yanıt vermiş. Kadın "Haydi gidelim!" deyip kırmızı akiği eline alarak üzerine bir yatak sureti çizilmiş yüzünü göğşe çevirerek "Ey akik, Süleyman'ın adına, bana bir yolculuk yatağı sağlamanı senden istiyorum!" demiş.

Bu sözler daha söylenir söylenmez, örtüleri ve yastıklarıyla bir yolculuk yatağı önlerinde belirmiş. İkisi birlikte üzerine binmişler, keyiflerince uzanmışlar. Bunun üzerine Meryem Ece, akiği parmakları arasına almış ve üzerinde kuş sureti olan yüzeylerinden birini göğşe çevirmiş ve "Akik, ey akik, Süleyman'ın adını anarak sana emrediyorum: Bizi, en kestirme yolu izleyerek sağ salım İskenderiye'ye götür!" demiş.

Daha bu buyruk ağzından çıkar çıkmaz yatak hiç sarsıntı yapmadan kendiliğinden havalanmış, kubbeye kadar yükselmiş, büyük pencereden dışarı çıkmış, kuşların içinde en hızlı uçandan daha hızlı, hayranlık verici bir biçimde uzaya dalmış, çış yapacak kadar bile gerekmeyen bir zaman içinde onları İskenderiye'ye indirmiş.

Oysa, karaya ayak bastıkları o anda, Bağdat usulünce giymiş bir adamın kendilerine doğru geldiğini görmüşler; Ebu Şâmât onu hemen tanımış: Bu, muhafızların komutanı imiş. O da, tam o sırada, bir gemiden çıkarak eski hükümlüyü aramak üzere İskenderiye'ye gelmiş imiş. Birbirlerinin kollarına atılmış ve muhafızların komutanı Ebu Şâmât'a gerçek suçlunun bulunuşunun ve asılışının öyküsünü anlatmış; ayrıca on dört yıldan bu yana Bağdat'a geçmiş olan tüm olayları da anlatmış; böylece ona oğlu Arslan'ın doğuşunu ve şimdi Bağdat'ın en yakışıklı silahşoru olduğunu açıklamış.

Ebu Şâmât da, muhafızların komutanına kendi bakımından tüm serüvenini, başından sonuna kadar anlatmış. Ve bir kez heyecanı yatıştıktan sonra biraz kendini toparlayan muhafızların komutanı, ona "Emirü'l-Müminin seni en kısa zamanda görmek istiyor!" demiş. O da "Çok doğal! Ama ilkin bana izin verir-

sen Kahire'ye giderek babam Şemseddin'in ve annemin ellerini öpmek ve onların Bağdat'a bizimle birlikte gelmelerini sağlamak istiyorum" demiş.

Bunun üzerine muhafızların komutanı onlarla birlikte yatağın üzerine binmiş ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zamanda Kahire'ye ulaşmış Şemseddin'in evinin bulunduğu Sarı Sokak'a ulaşmışlar. Kapıyı çalmışlar. Kimin çaldığını görmek üzere Ebu Şâmât'ın annesi kapıya gelmiş ve "Kim o?" diye sormuş. O da "Ben, oğlum Ebu Şâmât!" diye yanıt vermiş.

Annenin sevinci sonsuz olmuş, uzun yıllardır büründüğü matem elbiseleri içinde oğlunun kollarına bayılarak düşmüş. Saygıdeğer Şemseddin'in de ondan kalır yeri yokmuş.

Evde üç gün dinlendikten sonra, hepsi birden yatağın üzerine oturmuşlar ve Hüsn-Meryem Ece'nin emri üzerine, yatak onları sağ salım Bağdat'a taşımış; orada halife, Ebu Şâmât'ı bir evlat gibi kucaklayarak karşılamış ve onu ve onunla birlikte babası Şemseddin'i, oğlu Arslan'ı armağanlar ve onurlarla donatmış. Bundan sonra Ebu Şâmât, servetinin ilk kaynağının, onu saflıkla yolculuğa çıkarmak için düzen kuran, sonra da yarı çıplak bir çeşmenin mermerleri üzerinde yatarken oradan toparlayıp götüren İkiyanlı Mahmud olduğunu hatırlamış. Ve onu hemen her yerde aratmış; ve sonunda bir bahçede, bir genç topluluğunun ortasında yiyip içer ve şarkı söylerken buldurmuş. Ve onu saraya getirtip İkiyanlı da olsa, Güve Ahmed'in yerine kollukçubaşı olarak atanmasını sağlamış.

Bu da olup bittikten sonra, Ebu Şâmât, genç Arslan gibi güzel ve yiğit bir oğul bulmaktan mutlu, Tanrı'ya lütuflarından dolayı şükretmiş. Ve Bağdat'ta, mutluluğun sınırında, üç karısı: Zübeyde, Yasemin ve Hüsn-Meryem arasında, zevkleri yıkan ve dostları birbirinden ayıran ölüm onu buluncaya kadar yıllarca ve yıllarca yaşamış. Tüm yaratılmışların bir gün Kendisine döneceği kesin olan Değişmez Varlığa şükürler olsun!

Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatmayı bitirince, kendini biraz yorgun hissetmiş ve susmuş.

Bunun üzerine, onu dikkatle dinlerken hiç kıpırdamamış olan Şah Şehriyar "Bu Ebu Şâmât Öyküsü, ey Şehrazad, gerçekten olağan-

dışı! Ve İkiyanlı Mahmud ve soğuk yumurtaları ısıtan Samsam, beni hayran bıraktı. Ama bu öyküde pek az şiir bulunduğunu görmekle şaşırdığımı da sana söylemeliyim; oysa sen beni görkemli şiirler dinlemeye alıştırmıştın! Ve dahası şunu da söylemeliyim ki, İkiyanlı'nın davranışları benim için hâlâ pek belirgin değil, bana, elinden geldiğince daha belirgin açıklamalar yapsaydın daha çok hoşlanacaktım!" diye haykırmış.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyan Şehrazad hafifçe gülmüş ve son derece eğlenmiş olduğunu gördüğü kız kardeşi Dünyazad'a bakmış; sonra şaha "Şimdi, ey bahtıgüzel şah, bu küçüğün her şeyi işitebilmesi için sana Şair Ebu Nuvas'ın Serüvenleri'nin bir ya da ikisini anlatmak istiyorum!" demiş.

Küçük Dünyazad da üzerinde büzülmüş olduğu halıdan kalkmış ve kız kardeşinin kollarına atılmış; onu yavaşça öperek "Oh! Lütfen Şehrazad, hemen anlatmaya başla! Ne olursun kardeşim!" demiş.

Şehrazad da ona "Tüm dost yüreğim ve bu yüce ruhlu şaha duyduğum saygıyla!" diyerek yanıtlamış.

Ama sabahın belirmediğini görmekle, her zamanki gibi, susarak öykü anlatmayı ertesi geceye bırakmış.

Ama iki yüz yetmişinci gece olunca...

Küçük Dünyazad Şehrazad'ın Şah Şehriyar ile her zaman yaptığı şeyi bitirmesini beklemiş; sonra başını kaldırarak "Ey kız kardeşim, İran'ın ve Arabistan'ın şairlerinin en büyüleyicisi olan halifenin dostu harika şair Ebu Nuvas'ın yaşamıyla ilgili serüvenleri şimdi anlatmak için ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Şehrazad da, kız kardeşine gülerek bakıp ona "Gerçekten harika bir şair olduğu kadar büyük bir hovarda da olan Ebu Nuvas'ın serüvenlerinden bazılarını anlatmak için şahın izin vermesini bekliyorum!" demiş.

Bunun üzerine küçük Dünyazad sıçramış ve koşup "Oh! Neler yapmış, rica ederim, hemen anlat bize!" diyerek kız kardeşini kucaklamış.

Ama Şah Şehriyar, Şehrazad'a dönerek, ona "Gerçekten, Şehrazad, çok hoş olduğunu düşlediğim bu serüvenlerin birkaçını anlatman bana da zevk verecektir. Ama bu gece kendimi daha yüce düşüncelere doğru yönelmiş buluyorum. Ve de senin ağzından bilgece sözler işitmek istiyorum. Eğer bilgelerin ve bilginlerin tecrübelerinden ruhumun yararlanabileceği ve öğrenmekle beni güçlendirebilecek

güzel öğütler içeren öyküler biliyorsan, bunun beni ilgilendirmeyeceğini sanma! Ve de eğer sabrım sonuna erişmemişse Şehrazad, Ebu Nuvas'ın serüvenlerinden de söz edebilirsin!" demiş.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyunca Şehrazad, hemen "Ey bah-tıgüzel şah, ben de gün boyunca hayranlık uyandıran güzel ve bilgili Canayakın adlı bir genç kızın öyküsünü anlatmayı düşündüm, durdum. Onun davranışları ve bildikleri üstüne ne biliyorsam anlatmaya hazırım!" diye cevap vermiş.

Şah Şehriyar da "Allah aşkına! Bu açıkladığın konuda beni aydınlatmak için artık daha fazla gecikme! Çünkü, hiçbir şey, güzel genç kızların söylediği bilgece sözleri dinlemek kadar hoşuma gitmez. Ve dilerim ki, vaat ettiğin öykü beni tam anlamıyla doyursun ve aynı zamanda yarar sağlasın; ve de her gerçek Müslüman kızın edinmek istediği eğitimin bir örneğini oluştursun!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad bir an düşünmüş ve bir parmağını havaya kaldırarak demiş ki:

ALTINCI KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Maurice Maeterlinck'e ithaf olunmuştur.

J.C.M.

Bilgili Canayakın'ın Öyküsü¹

Anlatırlar ki, ama her şey üzerinde bilgi ve hikmet sahibi ancak Tanrı'dır, Bağdat'ta, çok zengin, geniş ticaret olanakları olan bir tacir varmış. Her bakımdan onurlu, saygın ve ayrıcalıkları olan bu kişi hiç de mutlu değilmiş. Çünkü Tanrı ona, kız çocuğu bile olsa, bir evlat vermemiş. Böylece keder içinde yaşlanmış ve birçok karısı ve cariyesi olduğu halde teselli edici bir sonuç alamadan kemiklerinin günden güne saydamlaştığını, sırtının kamburlaştığını fark etmiş. Ama günün birinde çok miktarda sadaka dağıtıp sofı kişileri ziyaret etmiş; sonra da oruç tutup ibadet ettikten sonra tam bir inançla dua etmiş; ve eşlelerinden en genciyle yatmış; ve bu kez, Yüce Tanrı'nın lütfuyla, o an ve o saatte karısını hamile bırakmış.

Günü gününe dokuz ay sonra tacirin karısı mutlulukları içinde ay parçası gibi güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Tacir de, Tanrı'ya duyduğu minnetle, duaları kabul olunduğunda yerine getirmeyi düşündüğü gibi fakirlere, dullara ve yetimlere yedi gün boyunca sadaka dağıtmış; yedinci günün sabahında da oğluna bir ad vermeyi tasarlayarak onu Ebü'l-Hasan olarak adlandırmış.

Çocuk akli başına gelip ergenliğe ulaşınca kadar sütanelarının göğüslerinde, güzel esirelerin kollarında taşınmış ve değerli bir varlık olarak evdeki kadınlar ve hizmetçiler tarafından özenle

1 Bu öykünün kahramanının adı Mardrus'te "La Docte Sympathie", Mathers'in çevirisinde "Sympathy the Learned" (ikisi de "Bilgili Canayakın" olarak çevrilebilir) biçiminde geçer; Littmann ise kahramanın Arapça özgün adı olan "Tevedüd"ü (çok derin sevgiyle duyulan bağlılık) tercih etmiştir. Biz Mardrus'ten esinlenerek "Canayakın" biçiminde çevirdik (Â.Ş.O.)

bakılmış. O zaman da onu en bilgili hocalara emanet etmişler; onlar da kendisine Kur'an okumayı ve onun yüce anlamını kavramayı, güzel yazı yazmayı, şiiri, riya ziye yi ve özellikle ok atmayı öğretmişler. Böylece öğrenimi, kendi kuşağının ve kendi çağının sınırlarını aşmış; bu kadarla da kalmamış, gerçekte, bütün bu niteliklerine büyüleyici bir güzelliğe sahip olma üstünlüğünü de katmış. Çağının şairleri onun delikanlılık inceliklerini ve yanaklarının tazeliğini, çiçek açan dudaklarını ve onları süsleyen ayva tüylerini şöyle tanımlamışlar:

Yanaklarının tarhındaki açılma çabası veren gül goncalarını görüyor musun? Oysa bahar, gül fidanlarına uğrayıp çoktan geçip gitti!
Yine de güllerin açmakta olduğunu ve dudaklarının gölgeli bir köşesinde yapraklar altındaki menekşeler gibi ayva tüylerinin belirdiğini görerek şaşırma!

Genç Eb'ül-Hasan böylece bahtın daha önceden saptadığı oldukça uzun bir süre babasının sevinci ve gözbebeklerinin zevki olmuş. Ama yaşlı adam kendisine bağışlanan ömrün tükenmekte olduğunu anlayınca, günlerden bir gün, oğlunu karşısına alıp ona "Oğlum, işte artık ömrüm bitiyor; ve artık bana Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak üzere hazırlanmaktan başka yapacak şey kalmadı. Sana büyük bir servet; birçok zenginlikler ve mallar, köyler, verimli topraklar ve meyve bahçeleri bırakıyorum; bunlar sana da yeter, senin çocuklarının çocuklarına da! Sana sadece abartıya kaçmadan bunlardan yararlanmanı ve Nimet Dağıtıcısı olan Tanrı'ya şükredip ona gerekli saygıyı göstererek yaşamayı öneriyorum!" demiş. Sonra yaşlı tacir hastalığı dolayısıyla ölmüş. Eb'ül-Hasan bundan son derece kederlenmiş. Gerekli her türlü cenaze görevlerini yerine getirdikten sonra, yasa bürünmüş ve acısını bir yere kapanarak sürdürmüş.

Ama arkadaşları onu arayarak kendisini oyalamayı ve derdinden arındırmayı başarmışlar; onu ferahlaması için hamama götürmüşler; sonra da giysilerini değiştirmişler; onu tam olarak avutmak için "Senin gibi evlat yetiştirenler ölmezler! Kederden uzaklaş, gençliğinden ve servetinden yararlanmaya bak!" demişler.

Böylece Ebü'l-Hasan, babasının nasihatlarını unutarak ve sonunda servetin ve mutluluğun bitmeyeceğini sanıp o andan başlayarak tüm heveslerini doyurmaya ve kendini her türlü zevkin kollarına atmaya ve çalgı çalınan ve rakedilen yerlere gitmeye ve de her gün epeyce bol miktarda piliç yemeye başlamış. Çünkü piliç yemeyi pek severmiş; bir yandan da sarhoş edici içki testilerini boşaltıyor, birbirine çarpan kadehlerin sesinden keyif alıyormuş. Böylece, yıpratılacak şeyleri yıpratmış, çökertilecek şeyleri çökertmiş, devrilecek şeyleri de devirmiş; sonuçta bir gün uyanarak elinde avcunda o eski varlığından hemen hemen hiç bir şey kalmadığını anlamış. Babasından kendisine kalan bütün o kadınlardan, hizmetçilerden ve esirelerden geride bir tek cariyeye kalmış.

Ama bahtın bir cilvesi olarak sanki mutluluğunun sürmesi sağlansın diye, Canayakın adıyla anılan bu cariyeye rahmetli tacirin oğlu Ebü'l-Hasan'ın artık parlaklığını yitirmiş olan evinde yaşayan Doğu'dan ve Batı'dan gelmiş birçok cariyeye içinde en harikası imiş.

Gerçekten, bu esire, hiç kimsenin üzerinde bulunan niteliklere bu denli uyamayacağı kadar adının sahibiymiş. Canayakın adlı cariyeye "elif" harfi kadar dik vücutlu ve ölçüleri birbirine uygun imiş; öyle ince narin bir bedeni varmış ki, gölgesini yere düşürmek isteyen güneşe âdeta meydan okuyabiliyormuş; yüzünün güzelliği ve tazeliği harikaymış; tüm çizgileri âdeta iyi düşünceleri ve hayırlı haberleri yansıtıyormuş; ağzı da sanki içindeki incilerden oluşmuş hazineyi saklamak için Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş gibiymiş; dişleri birbirine eşit inci gerdanlıklar gibiymiş; bağrındaki iki nar en büyüleyici bir aralıkla birbirlerinden ayrılmış bulunuyormuş; göbek deliği bir ölçü Hindistan cevizi yağını içine alacak kadar derinmiş. Anıtsal kalçalarına gelince, burada endamının inceliği bitiyor ve oturduğu her koltuk ve şiltede derin izler bırakacak önemde irilik oluşturuyormuş. Şairin şu şarkısında söz konusu olan da onunla ilgiliymiş:

O güneşle, ayla ilgilidir; güneş kadar, ay kadar, gül fidanı kadar kederin renklerinden uzaktır.

O görününce, varlığı derinden derine yürekleri oynatır; aynılınca da yürekler yok olur.

Gökyüzü üzerindedir; aralarında yaşam kaynağının aktığı Cennet çayırıları, gömleğinin altında uzanır; ay, örtüsünün altında ışıldar.

Büyüleyici bedeni üzerinde tüm renkler uyumlaşır: güllerin pembeliği, gümüşün göz alan beyazlığı, olgun üzümün siyahlığı ve sandal ağacının rengi. Güzelliği öylesine büyüktür ki, onu arzuya karşı bile savunur.

Güzelliği onun üzerine saçan Tanrı'ya şükürler olsun! Sözlerinin zevklerinden tat alabilen âşık da ne mutludur!

Savurgan Ebül-Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine esire Canayakın işte böyleymiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Savurgan Ebül-Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine esire Canayakın işte böyleymiş.

Ve Ebül-Hasan, bir daha geri dönmeksizin dağılıp giden mal varlığının durumunu düşünerek, onu uykudan eden ve yiyip içmekten alıkoyan bir perişanlığa düşmüş; ve de yiyip içmeksiz ve uyumaksız üç gün, üç gece geçirmiş; öyle ki, esire Canayakın onun ölümünü görür gibi olmuş ve ne pahasına olursa olsun onu kurtarmaya karar vermiş.

Giyilmeye değer durumdaki giysileriyle, elinde kalan mücevher ve süs eşyalarıyla donanmış ve dudaklarında ümit veren bir gülüşle efendisinin yanına gelerek onu "Tanrı, benim aracılığım-la seni sıkıntılarından kurtaracaktır. Bunun için, beni, Abbasi Hanedanı'ndan gelen beşinci halife Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in huzuruna çıkarman ve benim için, satış bedeli olarak, on bin dinar istemen yeter! Eğer bu bedeli yüksek bulursa, ona 'Ey Emirü'l-Müminin, bu genç kız daha da fazla eder, bunu deneyerek anlayabilirsin! O zaman gözünde değeri yükselecek ve benzeri olmadığını göreceksin; ve gerçekten halife efendimize hizmet etmeye layıktır!' dersin!" demiş. Ve de çok ısrar ederek, fiyatı düşürmekten kaçınmasını öğütlemiş. O ana kadar

güzel cariyesindeki nitelik ve yetenekleri fark etmemiş olan Ebü'l-Hasan, onda bulunabilecek değerleri artık takdir edebilecek durumda değilmiş. Sadece ileri sürdüğü fikrin fena olmadığını ve başarılmaması ihtimali bulunduğunu anlamış. Ve hemen o saatte ayağa kalkmış ve Canayakın'ı peşine takarak halifenin huzuruna götürmüş ve orada cariyenin kendisine söylemeyi önerdiği sözleri tekrarlamış. Bunun üzerine halife kıza doğru dönerek ona "Senin adın ne?" diyerek sormuş. Kız da "Bana Canayakın derler!" demiş. Bunun üzerine halife "Ey Canayakın, bilgi alanında uğraşmışlığın var mı? Bana ilgilendiğin bilgi alanlarının çeşitli dallarını sayabilir misin?" diye sormuş. Kız da "Ey efendim, nahiv, şiir, medeni hukuk, şer'i hukuk, musiki, yıldız-bilim, hendese, miras hukuku ve içtihatları, büyü kitaplarının ve eski elyazmalarının çözümlemeli okunuş konularını inceledim. Kur'an-ı Kerim'i ezbere bilirim ve yedi ayrı makamdan okuyabilirim; surelerin, ayetlerin ve bölümleriyle çeşitli kısımlarının adedini bilir ve de her birinin kaç satır, kaç sözcük ve kaç harften oluştuğunu, bunların ne kadarının sesli, ne kadarının sessiz olduğunu, hangi surelerin Mekke'de indiğini ve yazıldığını, hangilerinin Medine'de indiğini ve yazıldığını kesinlikle belirleyebilirim; yasaları ve nasları,¹ bunların geleneklere göre ayrımlarını ve doğruluk derecelerini bilirim; mantık, mimarlık ve felsefeye yabancı değilim; sözsellik, dili iyi kullanma, hitabet ve şiir kuramlarından da anlarım; güçlüğe uğramadan şiir düzenleme ve uyumlu olarak yapılandırmada becerim vardır; sıradan kişiler için basit ve akıcı dizeler ortaya koyduğum gibi, sırf zevkleri ince olanların anlayışlarına da doyum sağlayacak karmaşık ve anlaşılması güç dizeler de yazabilirim; ve bunları bazen karanlığa boğarak veriyorsam, bu dikkati daha iyi çekmek, ince ve narin konuları çözecek ruhlarda hayranlık uyandırmak içindir. Sonuç olarak yaşamda pek çok şey öğrendim; öğrendiklerimi de unutmadım diyebilirim. Tüm bunlarla birlikte, mükemmel şarkı söylerim ve bir kuş gibi raksederim; ut ve flavta çaldığım gibi, tüm telli sazları da ustalıkla kullanabilirim; ve elli çeşitli makam üzerinden icrada bulunabilirim. Ve de, şarkı söyleyip oynadığım zaman, beni görüp işitenler âdeta çarpılırlar, giysilerime

1 Nas: İnak, dogma (Â.Ş.O.)

bürünmüş, kokularımı sürünmüş, salınarak yürürken, göreni kahrederim; kalçalarımı sallarsam, yıkarım; göz kırparsam, deler geçerim; bileziklerimi oynatarak kör ederim; dokunursam eğer, yaşam veririm; çeker gidersem, öldürürüm! Tüm sanatlara kendimi vermişimdir; bu konuda o denli ileri gitmişimdir ki, ancak bilgelik kazanmak için uzun yıllar emek vermiş ender kişiler sanat ufkumun derinliğini fark edebilir!” demiş.

Halife Harun Reşid bu sözleri işitince, şaşırmış kalmış ve bunca sözsellik ile birlikte bunca güzelliğin bir arada bulunmasından ve bunca bilgiyle, önünde gözleri saygıyla yere eğilmiş duran genç kızın tazeliğinin bağdaşmasından büyülenmiş. Sonra Ebü'l-Hasan'a dönmüş ve ona “Esirenin bilgisini denetlemek ve bundan güven duymak ve de güzel olduğu kadar gerçekten bilgili olup olmadığını herkesin içinde ve kesin bir tarzda anlamak için şimdi emir verip bütün üstat bilginleri çağdırtacağım. Bu deneyde başarı sağlarsa, sana sadece on bin dinar vermekle kalmayacak, böylesine bir harikayı bana getirmiş olduğun için seni onurlandıracağım. Ama tersi çıkarsa, hiçbir şey olmayacak ve kız sende kalacaktır!” demiş.

Sonra, toplantı sürerken, çağının en büyük bilgini olan ve insanla ilgili tüm bilimlerde yetki sahibi bulunan İbrahim bin Seyyar'ı ve onunla birlikte tüm şairleri, dilbilimcileri, Hafız-ı Kur'an'ları,¹ yıldızbilimcileri, tabipleri, feylesofları, müçtehitleri² ve ilahiyatçıları da çağdırtmış. Hepsisi de sarayda bulunmak için acele etmişler ve kendilerinin ne gibi bir nedenle çağrıldıklarını bilmeksizin sarayın toplantı yerinde bir araya gelmişler.

Halife onlara buyruk verince, hepsi birden çepeçevre halı üzerine oturmuş; orta yere yerleştirilen bir altın iskemlede de yüzü ince bir örtüyle örtülü olduğu halde aradan parlayan gözleri ve gülün dişleri sezilen Canayakın adlı genç kız yer almış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

1 Hafız-ı Kur'an: Kur'an'ı ezbere okuyan hafızlar (Â.Ş.O.)

2 Müçtehit: Dinsel konularda içtihat (çıgır açıcı bilimsel yorum) yapan bilginler (Â.Ş.O.)

... aradan parlayan gözleri ve gülen dişleri sezilen genç kız yer almış.

Sessizlik, bir iğne yere düşse, sesi işitilebilecek hale gelince; Canayakın, tüm zarafeti ve nezaketiyle hepsini selamlamış; ve hoş bir seslenişle halifeye “Ey Emir’ül-Müminin, emir buyur! Bu bilginlerin ve saygın felsefecilerin, Hafız-ı Kur’an’ların, müçtehitlerin, mimarların, yıldızbilimcilerin, hendesecilerin, ilahiyatçıların ve şairlerin sormak isteyecekleri soruları yanıtlamaya hazırım!” demiş. Bunun üzerine Halife Harun Reşid tahtına oturmuş olarak, yöresindekilere dönmüş ve onlara “Sizi buraya bu genç kıızı çeşitlilik ve derinlik boyutlarında bildiklerini denetleyesiniz diye çağırdım. Hem kendi bilginizi ortaya koyarak hem de onun bildiklerini aynı zamanda ortaya çıkararak tam bir değerlendirme yapmak için hiçbir şeyden kaçınmayın!” demiş. Tüm bilginler, yerlere kadar eğilerek ellerini gözlerine, sonra dalınlarına götürerek “İşitip Tanrı’ya ve sana itaat ettik, ey Emir’ül-Müminin!” demişler.

Bu sözleri duyan genç Canayakın, düşünerek birkaç saniye başı önüne eğik kalmış; sonra başını kaldırarak “Ey siz, üstatların, içinde Kur’an’dan ve barış ve dua üzerine olası Peygamberin hadislerinden yana en bilgininiz hanginizdir?” demiş. Bunun üzerine hepsinin parmağıyla gösterdiği bir bilgin ayağa kalkmış ve “Bu kişi benim!” demiş. Kız da “İstedğin gibi beni sorgula!” demiş.

Bilgin hafız, ona “Ey genç kız, Tanrı’nın Kutsal Kitabı’nı derinliğine incelediğine göre, içerdiği surelerin, sözcüklerin ve harflerin âdetini ve inancımızın temellerini biliyor olmalısın! Başlangıç olarak, bana, senin Efendin kimdir, tanıdığın iman hangisidir, yönelimin nedir ve yaşam kuralın, yolundaki kılavuzun ve kardeşlerin kimlerdir?” diye sormuş.

Kız “Efendim, Tanrı’dır; dua ve barış üzerine olası Muhammed Peygamberimdir; Kur’an yasam, dolayısıyla imanımıdır; yönelimim, İbrahim tarafından yüceltilmiş Allah’ın evi Kâbe’dir; kutsal Peygamberimin yaşamında verdiği örnekler benim yaşam kuralımdır; geleneklerin toplamı anlamında Sünnet, yolumun kılavuzudur; ve tüm inanç sahipleri benim kardeşlerimdir!” diye yanıt vermiş.

Halife, bu kadar ince bir genç kızın ağzından bu denli açıklık ve kesinlikle yanıtlar çıktığını görmekle hayranlık duymaya başlamışken bilgin yeniden söz alarak “Söyle bana! Bir Tanrı olduğunu ne biliyorsun?” demiş.

Kız “Akımla” demiş.

Bilgin “Akıl nedir?” deyince de; kız “Akıl, iki yanlı bir veridir: doğuştan varolan ve sonradan elde edilen. Doğuştan akıl, Tanrı’nın doğru yolda yürütebilmek için seçkin kullarının yüreğine yerleştirdiğidir. Sonradan elde edilen akıl ise yetenekli kimselerde, gayretli bir çalışmanın ve eğitimin ürünüdür” demiş.

Yeniden söz alan bilgin “Çok güzel. Peki, aklın bedendeki yeri neresidir?” demiş.

Kız da “Yüreğimizdir! Ve oradan esinleri beynimize yükselir ve orada mekân tutar” diye yanıt vermiş.

Bilgin “Mükemmel! Acaba bana şimdi dua ve barış üzerine olası Peygamberi tanımayı nasıl öğrendiğini söyleyebilir misin?” diye sormuş.

Kız da “Tanrı’nın kitabını okuyarak, orada bulunan hükümlerden ve bu kutsal işlevin kanıtları tanıklıklarıyla!” diye yanıtlamış.

Bilgin “Çok iyi! Peki, bizim dinimizin kaçınılmaz görevleri nelerdir, bana söyleyebilir misin?” deyince:

“Dinimizde beş kaçınılmaz görev vardır” diye yanıt vermiş; “Tanrı’dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir! diyerek imanın açıklanması, sadaka ve fıtır, Ramazan ayında oruç, imkân buldukça Mekke’de hac” diye yanıt vermiş.

Bilgin “En çok beğenilen eylemler hangileridir?” diye sorunca, kız “Bunlar altı adettir: İbadet, sadaka, oruç, hac, kötü eğilimlere ve meşru olmayan şeylere karşı savaş ve nihayet din uğrunda savaş!” diye yanıtlamış.

Bilgin “Doğru cevap verdin! Peki, hangi maksatla ibadet edersin?” demiş.

Kız “Sadece efendimiz Tanrı’ya hayranlığımı ifade etmek, kutsallığını övmek ve ruhumu yüceltmek için!” diye yanıt vermiş.

Bilgin “Ya Allah! Bu cevap harika! Ama ibadetin kaçınılmaz bir ön hazırlığı yok mudur?” diye haykırmış.

Kız da “Kuşkusuz vardır! Usulünce yerine getirilen bir abdest almakla bedeni tümüyle temizlemek, hiçbir kirlilik alameti göstermeyen giysilerle donanmak, ibadet için temiz ve sakin bir yer seçmek, bedenın dizler ile göbık deliği arasındaki bölümünü örtmek, temiz niyetler taşımak ve kutsal Mekke doğrultusunda Kâbe’ye yönelmek gerekir!” diye yanıt vermiş.

“Namazın değeri nedir?”

“Dine temel oluşturan imanın desteğidir. En has ibadetin dünya için geçerliği yoktur. O, sadece Tanrı ile kulu arasında bir dini bağdır! Nesnel olmayan, o denli de güzel on ürün verir: yüreği aydınlatır, yüzü aydınlatır, Yüce Tanrı’nın hoşuna gider, şeytanın hiddetini uyandırır, acıma duygusu sağlar, belayı def eder, kötölükten uzak tutar, düşmanın girişimlerine karşı korur, sarsılan ruhu pekiştirir ve köleyi efendisine yaklaştırır!”

“Namazın anahtarı hangisidir? Bu anahtarın anahtarı nedir?”

“Duanın anahtarı abdesttir; abdestin anahtarı da birincil düstur olan ‘Bağışlayan, esirgeyen Tanrı’nın adıyla!’¹ sözcükleridir.”

“Abdestin koşulları nelerdir?”

“İmam eş-Şafi bin İdris’in gelenekçi esaslarına göre altıdır: Sadece Allah rızası için abdeste niyet etmek; ilkin yüzü yıkamak, sonra dirseklere kadar el ve kolları yıkamak; başın belirli bir kısmına su değdırmek; ayakları topuklarına ve parmak aralarına kadar yıkamak; ve bunca çeşitli hareketleri belli bir sıra ve düzenle yerine getirmek. Böylece, bu düzen on iki koşulu kesinlikle gözetmeyi öngörür; ilkin besmele çekmek; su kabına sokmadan el ve ayakları yıkamak; avucun içine alınan suyu çekmek suretiyle burnun içini yıkamak; su dolu avuçla başı bütünüyle sıvazlamak; ve yeniden su alarak kulakların iç ve dış kısımlarını yıkamak; parmaklarla sakalı tarazlamak; el ve ayak parmaklarını iyice ovuşturmak; sol ayağı sağ ayağın önüne yerleştirmek; her yıkamayı üç kez tekrarlamak; her kısmı yıkadıktan sonra inancı telaffuz etmek; ve abdest alma işi bittikten sonra fazladan şu dini ibareyi okumak: “Ey Tanrım! Benim pişmanlık duyanların, temiz ve sadık hizmetkârlarının arasına kat! Tanrıma şükürler olsun! Senden başka Tanrı olmadığını itiraf ederim! Sığınağım sensin! Ancak senden, pişmanlıkla dolu olarak, hatalarımın bağışlan-

masını dilerim! Amin!’ Ve gerçekten, dua ve barış üzerine olası Peygamber ‘Bunları okuyana cennetin sekiz kapısını ardına kadar açacağım; istediği kapıdan rahatça girsin diye!’ sözleriyle bizi bu deyişleri okumaya teşvik eder” demiş.

Bilgin “Gerçekten, bunu çok mükemmel ifade ettin! Peki, abdest almakta olana melekler ve şeytanlar ne yapar?” diye sormuş.

Canayakın “Bir kişi abdest almaya hazırlanırken, melekler gelir sağında yer alırlar, şeytanlar da solunda; ama o kişi ‘Bismillah’ der demez, şeytanlar kaçar gider, melekler onun yanına yaklaşarak, başına, dört köşeyi tutsun diye dört köşeli bir ışık sancağı açarlar ve Tanrı’yı öven ilahiler söylerler; ve bu kişinin günahlarının bağışlanması için yalvarırlar. Ama Tanrı’nın adını anmayı unutursa, şeytanlar döner gelirler...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

“... şeytanlar sürü halinde döner gelirler ve ruhuna tedirginlik sokmak için her türlü gayreti gösterirler; onu kuşkuya düşürür ve ruhunun ateşini söndürürler! Gusül abdesti alan her kişi için, suyla tüm vücudunu yıkaması, suyu gizli ya da açık tüm kılların ve cinsel organların üzerinden geçirmesi, her yanını suyla iyice ovuşturması, en sonunda da ayaklarını yıkaması zorunludur!” diye yanıt vermiş.

Bilgin “İyi cevap verdin! Şimdi bana teyemmüm denen abdest alma şeklinden de söz eder misin?” deyince:

Kız “Teyemmüm denen abdest alma şekli, kum ya da toprakla abdest alınmasıdır” demiş. “Bu tür abdest alma, Peygamberden bu yana süregelen geleneklere göre yedi durumda yapılır, ve de Kitap’ın öğretisiyle öngörülen dört koşula göre yerine getirilir.”

“Bu tür abdeste olanak sağlayan yedi koşul şunlardır: Suyun bulunmaması, su sağlanan kaynağın tükenmesi korkusu; bu suyun içecek için kullanılması gerekliliği; taşırken bir kısmını yitirilmesi korkusu; su kullanımını tehlikeli hale sokan hastalıklar; güçlenmesi için dinlenmeyi gerektiren kırıklar olması; suyun değmemesi gereken yaraların bulunması.

“Kum ya da toprakla böylesi bir abdest almayı yerine getirmek için gerekli dört koşula gelince; onlar da şunlardır: İlkin imanı gür olmak; sonra kumu ele alıp yüzü bununla ovuşturur gibi yapmak; sonra da kolları dirseklere kadar bununla ovuşturur gibi yapmak ve elleri kumdan temizlemek.

“Şu iki uygulama da aynı şekilde Sünnet-i Şerife uygun olduğu için tavsiye edilir: Abdeste beslemeyle başlamak ve her kısmı yıkarken ilkin vücudun sağından başlayıp sonra soluna geçmek.”

Bilgin “Bu çok doğru! Peki ibadete gelelim. Bana bunun nasıl yerine getirileceğini söyleyebilir misin? Örneğin, ne gibi hareketler söz konusudur?” diye sormuş.

Kız da buna “İbadet için gerekli hareketler onu tutan sütunlar gibidir. Bu ibadet sütunları da şunlardır: İlkin niyet etmiş olmak; ikinci olarak ‘Tanrı yücelerden yücedir!’¹ sözcükleriyle tekbir getirmek; üçüncü olarak Kur’an’ın ilk suresi olan Fatiha suresini okumak; dördüncü olarak yüzü yere değdirmek; beşinci olarak yeniden ayağa kalkmak; altıncı olarak inancı belirtmek; yedinci olarak topuklar üzerine oturmak; sekizinci olarak da ‘Tanrı’nın barışı ve duası onun üzerine olsun!’ diyerek Peygamber için dilekte bulunmak; dokuzuncu olarak her zaman aynı temiz niyet içinde bulunmak. İbadetin hasnının öteki koşulları Sünnet-i Şerif olarak şunlardır: Mekke doğrultusunda ayakta durup avuç içi yukarıya dönük olarak iki kolu kaldırmak, ilkin Fatiha okumak, sonra da Kur’an’dan bir başka sure, örneğin Bakara suresini okumak; birçok başka dini ibareler telaffuz etmek; sonra da dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz hakkındaki dileklerle ibadeti bitirmek!” diye cevap vermiş.

Bilgin “Gerçekte, buna mükemmel cevap verilmiştir! Şimdi bana, zekât yükümlülüğünden nasıl kurtulunabilir, söyleyebilir misin?” diye sormuş.

Kız da “Zekât yükümlülüğünden on dört türde ödeme yapılarak kurtulunur: Altınla, gümüşle, deveyle, inekle, koyunla, buğdayla, arpayla, darıyla, mısırla, baklayla, nohutla, pirinçle, kuru üzümle ve hurmayla.

1 “Allahu Ekber!” (Â.Ş.O.)

“Altın söz konusu ise yirmi dirhemden az Mekke altınına sahip olanın hiçbir zekât ödemesine gerek yoktur; ama bu miktarın üzerinde altına malik olan servet sahipleri bunun yüzde üçünü zekât olarak ödemelidirler; gümüş içinde aynı oranlar geçerlidir.

“Hayvan söz konusu ise, beş devesi olan zekât olarak bir koyun vermeli; yirmi beş devesi olan bir deve vermeli; ve bu böylece tüm oranlar saklı tutularak sürer gider.

“Koyun ve kuzu sahiplerine gelince, kırk adedine karşılık bir adet zekât vermeli; ve geri kalan miktarlar da buna göre hesaplanmalıdır” diye yanıtlamış.

Bilgin “Mükemmell! Şimdi bana oruçtan söz et!” deyince Canayakın “Oruç, gündüzün, güneş batıncaya kadar Ramazan ayında, yeni ay görülesiye kadar yemeden, içmeden ve cinsel ilişkiden el çekmektir. Oruç sırasında, tüm boşuna konuşmalardan ve Kur’an’dan başka bir şey okumaktan da kaçınılması tavsiye olunur” diye cevap vermiş.

Bilgin “Ama, ilk bakışta orucu etkisiz bırakır gibi görünen, ama Kitap’ın öğretilisine göre, gerçekte, değerinden hiçbir şey göturmeyen bazı şeyler yok mudur?” diye sorunca;

Kız da “Gerçekte, orucu bozmayan bazı şeyler vardır; bunlar: Merhemler, belsemeler, göz için sürme ve göz damlası, toz, tükürüğü yutma eylemi; erkek tohumunun gece ya da gündüz irade dışında akması, kanama ve hacamat ve kupa çekilmesidir. Orucu bozmayan şeylerin hemen tümü bunlardır” diye yanıtlamış.

Bilgin “Çok güzel. Ya itikâfa çekilmek hakkında ne düşünüyorsun?” deyince de:

Kız “İtikâfa çekilmek, ancak bir ihtiyacı yerine getirmenin dışında, uzun bir süre bir camide oturmak; bu süre içinde kadınlarla cinsel ilişki kurmayı reddetmek ve konuşmaktan sakınmaktır. Sünnet-i Şerifçe tavsiye olunmuştur; ama asla kesin bir zorunluk değildir!” demiş.

Bilgin “Harika! Şimdi senin hacdan söz ettiğini duymak istiyorum” deyince:

Kız “Mekke’ye hac, her Müslümanın akıl yaşına ulaşmasından sonra, hiç değilse ömründe bir kez yerine getirmesi gereken bir görevidir. Bunun yerine getirilmesi için birçok koşulun göze-

tilmesi gereklidir: İhram denilen bir örtüye bürünmek, kadınlarla alış veriştikten çekinmek, vücuttaki kılları yok etmek, tırnakları kesmek, başı ve yüzü örtmek gibi. Ayrıca Sünnet gereği kabul edilmiş başka koşulları da gözetmelidir” diye cevap vermiş.

Bilgin “Çok iyi! Şimdi Cihad-ı Mukaddes’e geçelim!” deyince:

Kız “Kutsal Savaş, İslam tehlikeye düşünce kâfirlere karşı açılan savaştır. Bu savaş savunmanın dışında yapılmamalıdır. Ve mümin bir kez silahlanınca, bir daha geri dönmeksizin hemen savaşa girmelidir!” diye yanıt vermiş.

Bilgin “Alışveriş konusunda bana bazı ayrıntılar verebilir misin?” diye sormuş.

Canayakın “Alışverişte, iki taraf da özgür olmalı ve önemli durumlarda, bir rıza ve kabul sözleşmesi yapılmalıdır. Ama Sünnet’in alışverişini yasakladığı bazı şeyler vardır. Örneğin...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek, yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

“Örneğin, kuru hurmanın taze hurmayla, kuru incirin taze incirle, kuru ve tuzlanmış etin taze etle, tuzlu tereyağının taze tereyağıyla ve genel bir deyimle aynı cinsten tüm taze gıdanın eski ve kurularıyla değiştirilmesi kesinlikle yasaktır” diye yanıt vermiş.

Kutsal Kitap’ın şerhini yapan bilgin, Canayakın’ın bu yanıtlarını işitince, onun, bu konuları kendisi kadar bildiğini düşünmekten kendini alamamış; ama bir noksanını yakalamakta aciz kaldığının düşünülmesini istememiş. Ve de ona çok ince bir soru sormaya karar vererek “Dil bakımından abdest sözcüğü ne anlama gelir?” diye sormuş.

Kız da “İç ve dıştan tüm kirliliklerden arınma yoluyla kurtulmaktır!” diye yanıt vermiş.

“Ya oruç sözcüğünün anlamı nedir?” diye sormuş.

Kız “Çekinmek” demiş.

Bilgin “Vermek¹ ne anlama gelir?” diye sormuş.

Kız da “Zenginleşmek” demiş.

“Ya hacca gitmek?” diye sorunca;
 Kız “Gayeye ulaşmak” diye yanıt vermiş.
 “Ya savaş yapmak?” deyince;
 “Savunmak” yanıtını vermiş.

Bu sözleri duyan bilgin ayağa kalkmış ve “Doğrusu, artık sorulacak soru ve ileri sürülecek kanıt bulamıyorum. Bu esirenin bilgiden ve bildiğini açıkça anlatmaktan yana şaşılması bir durumu var, ey Emir’ül-Müminin!” demiş.

Ama Canayakın, hafifçe gülmüş ve onun sözünü keserek “Ben de kendi adıma sana bir soru sormak isterdim. Ey bilgin hafız, bana İslam’ın temellerini söyler misin?” diye sormuş.

Bilgin bir an düşünüp “Bunlar sayıca beştir: sağlıklı bir zihinle aydınlanmış inanç; dürüstlük; görevlerin ve kesin haklarının bilincinde olmak; ketum olmak; verilen sözlerin yerine getirilmesi!” demiş.

Kız yeniden söz alarak “Sana bir soru daha sormama izin ver! Bunun cevabını veremezsen, Hafız-ı Kütüp¹ olarak seni seçkinleştiren giysini sırtından alacağım!” demiş.

O da “Kabul ediyorum. Sor sorunu ey esire!” demiş.

Kız “İslam’ın dalları hangileridir?” diye sormuş.

Bilgin, bir süre düşünmüş; sonra da ne yanıt vereceğini bilemediğinden susmuş.

Bunun üzerine bizzat halife söze girişmiş ve Canayakın’a “Soru-yu sen kendin cevapla, bu bilginin giysisi senin olsun!” demiş.

Canayakın, saygıyla eğilerek “İslam’ın dalları yirmi adettir: Kur’an öğrenimini kesinlikle gözetmek; Peygamberimizin geleneklerine ve sözlü öğretilerine uymak; asla haksızlık yapmamak; izin verilen yiyecekleri yemek; yasak edilen yiyecekleri asla yememek; iyilerin hoşgörülerıyla kötülerin fenalıklarının artmaması için, kötülükleri mutlaka cezalandırmak; hatalarından pişmanlık getirmek; dinin incelenmesini derinleştirerek yerine getirmek; düşmanına iyi davranmak; yaşamında alçakgönüllü olmak; Allah’a hizmet edenlerin yardımına koşmak; tüm yeniliklerden ve değişimlerden kaçınmak; çarpışmalarda yiğitlik göstermek ve denenirken gücünü yitirmemek; güçlü ve kudretliyen

1 Hafız-ı Kütüp: Kitapları hıfz eden, saklayan; bir bakıma Kur’an’ı ezbere bilen kişi (Â.Ş.O.)

bağışlamak; felaket halinde sabırlı olmak; Yüce Tanrı'yı tanımak; barış ve dua üzerine olası Peygamberi tanımak; kötünün ayar-
tılarına karşı durmak; ruhunun tutkularına ve kötü eğilimlere
karşı durmak; tam bir güven ve tam bir sadakatle kendini Tan-
rı'nın hizmetine bağlamak!" diye yanıt vermiş.

Halife Harun Reşid bu yanıtı işitince, haremağalarına hemen
bilginin üzerindeki giysiyi çıkarmalarını ve onu Canayakın'a
vermelerini emretmiş; ve bu emir hemen yerine getirilmiş; buna
şaşıp kalan bilgin, başı eğik salondan çıkmış.

Bunun üzerine ilahiyat üzerindeki bilgisiyle seçkinleşmiş
ikinci bir bilgin ayağa kalkmış; ve bütün gözler onun genç kızı
sorgulama görevini üstlenmesini saygıyla izlemiş. Bilgin, Cana-
yakın'a dönmüş ve "Sana ey esire, çok az ve çok kısa sorular
soracağım. İlkin bana yemek sırasında gözetilecek ne gibi görev-
ler vardır, onu söyle!" demiş.

Kız da "İlkin eller yıkanmalıdır, sonra Tanrı'nın adı anılmalı
ve ona şürkedilmelidir. Sonra sol kalça üzerine oturmalı; yemek
için sadece baş parmak ile ondan sonra gelen iki parmak kul-
lanılmalıdır; sadece küçük lokmalar alınmalıdır, alınan lokma
iyice çiğnenmelidir ve yanındakine onu sıkma ya da iştahını
kaçırma pahasına bakmamalıdır" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Şimdi, ey esire, bana, bir şeyin ne olduğunu o şeyin
yarısının ne olduğunu ve o şeyin eksiğinin ne olduğunu söy-
leyebilir misin?" diye sormuş. Kız da tereddüt etmeden "İman
ehli bir şeydir; riyakâr bir şeyin yarısıdır, ve inançsız bir şeyin
noksanıdır" diye yanıtlamış.

Bilgin yeniden söz alarak "Söylediğin doğru! Söyle bana!
İnanç nerede bulunur!" demiş.

Kız "İnanç, dört yerde bulunur: yürekte, kafada, dilde ve
organlarda. Böylece, yüreğin kuvveti sevinçte, kafanın kuvveti
gerçeği bilmede, dilin kuvveti içtenlikte ve öteki öğelerin kuv-
veti teslimiyettir"¹ diye yanıt vermiş.

Bilgin "Kaç tür yürek vardır?" diye sormuş.

Kız da "Pek çok yürek vardır. Temiz ve lekesiz olan inananın
yüreği; ilkin tam karşıt olan kâfirin yüreği..."

1 Yani: İtaattedir (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

“İlkine tam karşıt olan kâfirin yüreği; dünya mallarına bağlı yürek; ruhsal sevinçlere bağlı yürek; tutku ve kinin ya da cimriliğin egemen olduğu yürek; alçağın yüreği; aşkla tutuşan yürek; kibirle şişmiş yürek vardır; ve sonra bizim aziz Peygamberimizin eshabının yürekleri gibi aydınlık yürekler vardır ve nihayet biz-zat Peygamberimizin yüreği gibi seçkin bir yürek vardır!” diye yanıt vermiş.

İlahiyat bilgini bu yanıtı işitince “Seni tüm yüreğimle tasdik ediyorum, ey esire!” diye haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın halifeye bakmış ve ona “Ey Emir-rül-Müminin, beni denetleyene, izin ver de bir tek soru sorayım! Ve cevap veremezse, üzerindeki harmaniyeyi alayım!” demiş. Kendisine izin verilince de, bilgine “Bana söyleyebilir misin ey saygın şeyh, daha önemli gibi olmasa da, tüm görevlerden önce yerine getirilmesi gereken görev nedir?” diye sormuş.

Bu soruya bilgin ne yanıt vereceğini bilememiş; ve genç kız çabucak onun üzerindeki harmaniyeyi almış ve şu yanıt vermiş: “Abdest alma görevidir; çünkü en küçük dini bir görevi yerine getirmeden ve Kitap’ın ve Sünnet’in öngördüğü her türlü eylemden önce temizlenmek gerektiği kesinlikle buyurulmuştur!”

Bundan sonra Canayakın yöresindekilere doğru dönerek bakışlarıyla yeni bir bilgin arar gibi davranmış; bu bakışa Kur’an bilgisinden yana o çağda eşi bulunmadığı söylenen bilginlerden biri karşılık vermiş; ayağa kalkıp Canayakın’a “Ey ruhu yüce ve güzel kokular saçan genç kız, Tanrı’nın kitabını bildiğine göre, bilginin kesinliğinden bize bir nişane ver!” demiş.

Kız “Kur’an yüz on dört sureden yada fasıldan oluşmuştur; bunlardan yetmiş Mekke’de, kırk dördü de Medine’de inmiştir. Bunlar ‘aşar’ denilen altı yüz yirmi bir bölüme ayrılmıştır; bunların tümü altı bin iki yüz otuz altı ayet oluşturur: tümünde de, üç yüz yirmi üç bin harf vardır; bunların her birinin de özel bir erdemi vardır. Ayetlerde, dua ve barış tümünün üzerinde olası Âdem, Nuh, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Yuşa, Yunus,

Lut, Salih, Hud, Şuayb, Davud, Süleyman, Zülküfl, İdris, İlyas, Yahya, Zekeriya, Eyyub, Musa, Harun, İsa ve Muhammed'den oluşan yirmi beş Peygamberin adı anılır. Sivrisinek, arı, sinek, çavuşkuşu, karga, çekirge, karınca, eabil kuşu, aslında baykuştan başka bir şey olmayan dua ve barış üzerine olası İsa Kuşu'ndan¹ oluşan dokuz kuş ve hayvanın da adı bulunur."

Şeyh "Saptamalarındaki kesinlik hayranlık verici. Senden aziz Peygamberimizin kâfirleri yargıladığı ayetin hangisi olduğunu da öğrenmek isterdim!" demiş.

Kız "Bu, içinde, 'Yahudiler, Hristiyanların hataya düştüklerini, Hristiyanlar da Yahudilerin gerçeği bilmezlikten geldiğini söylüyorlar. Oysa, bu konuyu açıklarken, iki tarafın da suçlamalarında haklı bulunduklarını bilin!' sözleri bulunan ayettir" diye cevap vermiş.

Şeyh bu sözleri işitince, fazlasıyla ikna olduğunu açıklamış; ama sorgulamayı daha da sürdürmek istediğini bildirmiş. Ve de "Kur'an gökten yeryüzüne nasıl ulaştı? Gökyüzünde levh-i mahfuz'a² geçirilerek tümüyle mi indi; yoksa parça parça ve ayrı ayrı zamanlarda mı indi?" diye sormuş.

Kız "Evrenin sahibinin emri üzerine Cebrail melek, Tanrı elçilerinin emri olan Peygamberimiz Muhammed'e onu taşıdı ve yirmi yıllık bir sürede koşullara uygun olarak ayetler halinde indi" diye yanıt vermiş.

Bilgin, "Kur'an'ın dağınık ayetlerini toparlamak için Peygamber uğrunda gayret gösteren arkadaşları kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar dört kişidir: Ebu bin Kâab, Zeyd bin Tabet, Ebu Ubeyde bin el Cerrah ve Osman bin Affan, Allah dördünden de razı olsun" demiş.

Bilgin "Bize bunları aktaran ve Kur'an'ın doğru olarak okunmasını sağlayanlar kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar da dört kişidir: Abdullah bin Mesud, Ebu bin Kâab, Maaz ibni Cebbal ve Salim bin Abdullah" diye yanıt vermiş.

1 Mardrus'te "İssa", Mathers'ta "Bird of Jesus" (İsa Kuşu) olarak geçen kuş, bir adı da bataklık baykuşu olan ishakkuşu olacak (Â.Ş.O.)

2 *Levh-i mahfuz*: Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha (Â.Ş.O.)

Bilgin “Ey inananlar, yeryüzü nimetlerinden olanca genişliğiyle yararlanın!” sözlerinden oluşan ayet gökten ne gibi bir vesileyle inmiştir?” diye sormuş.

Kız da “Birkaç kişi, sofuluğa gerektiğinden fazla ağırlık vererek iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde” diye cevap vermiş.

Bilgin, Canayakın'ın verdiği bu yanıtları işitince “Ey Emirül-Müminin, bu kızın bilgiden yana eşi bulunmadığına tanıklık ederim!” diyerek haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın şeyhe bir soru sorma izni istemiş ve ona “Bana Kur'an'ın hangi ayetinin kaf harfini yirmi üç kez içerdiğini, hangisinin mim harfini on altı kez, hangisinin de ayın harfini yüz kırk¹ kez tekrarladığını söyleyebilir misin?” demiş.

Bilgin, en küçük bir açıklama yapmaksızın, ağzı açık öylece bakakalmış; ve Canayakın, onun da harmaniyesini aldıktan sonra, hemen, sorduğu ayetleri, oradakilerin hepsinin şaşkınlığını uyandırarak belirtmiş.

Bunun üzerine toplantının orta yerinde tıp alanındaki bilgiyiyle seçkinleşmiş ve yazdığı kitaplarda ünlenmiş bir bilgin ayağa kalkmış. Canayakın'a dönmüş ve “Dinsel konularda harika konuşmalar yaptın. Şimdi bedensel konulara geçmenin sırasıdır. Ey güzel esire, bana, insan bedenini, oluşumunu, sinirlerini, kemiklerini ve omurgalarını ve Âdem'in neden Âdem diye anıldığını açıklayabilir misin?” demiş.

Kız “Âdem'in adı Arapçada deri ve yeryüzünün kabuğu anlamına gelen adim'den gelir² ve dünyanın çeşitli kısımları-

1 Mathers'in Mardrus çevirisinde “kırk kez” denilmiş (Â.Ş.O.)

2 Burada “Âdem” ile yokluk anlamına gelen “adem” karıştırılıyor. “Adem” sözcüğü “adim” kökünden gelir. Ama, Âdem peygamberin adı İbraniceden gelmektedir (Â.Ş.O.)

nın toprağından oluşmuş çamurdan yaratılmış ilk insana bu ad verilmiştir. Gerçekten, Âdem'in kafası Doğu toprağından, göğsü Kâbe toprağından, ayakları Batı toprağından oluşmuştur. Tanrı insan bedenini yedi giriş kapısı ve iki çıkış kapısı oluşacak şekilde düzenlemiştir: iki göz, iki kulak, iki burun ve bir ağız olarak giriş kapıları ve biri karnın altında ön kısımda, öteki bedeni ardında olarak iki çıkış kapısı. Sonra Yaradan, Âdem'e belirli bir mizaç ve huy vermek için dört öğeyi: su, toprak, ateş ve havayı onda birleştirmiş. Böylece, ateşin doğasında olan, ateş gibi çabuk kızar; toprağın doğasında olan, toprak gibi kurudur; soğuk ve nemli suyun doğasında olan, ağır kanlıdır, sıcak ve kuru hava doğasında olan, kanlı canlıdır. Bundan sonra Tanrı, insan bedeninin yapısını tamamlamış. Üç yüz altmış damar ve iki yüz kemik yerleştirmiş bedene. Ve ona üç yetenek tanıtmış: yaşam yeteneği, üretim yeteneği ve iştah yeteneği. Sonra bu bedene bir yürek, bir dalak, akciğerler, altı kulaç bağırsak, karaciğer, iki böbrek, bir beyin, iki yumurta, bir sinir zebb ve bir deri katmış. Tanrı yüreği göğsün sol tarafına oturtmuş, onun altında mide yer almış, yürek için yelpaze oluştursun diye akciğerler, yüreğin bekçiliğini yap-sın diye sağ yanda karaciğer, yine aynı maksatla birbirine katışan bağırsaklar ve kaburga kemikleri koymuş. Baş için yaptıklarına gelince, baş, kırk sekiz kemikten oluşmuştur; göğse gelince, erkeklerde yirmi dört kaburga kemiğinden, kadınlarda yirmi beş kaburga kemiğinden oluşmuştur: bu fazla kaburga kemiği, sağda bulunur ve çocuğun ana rahminde tutunmasına ve onu destekle-meye yarar" diyerek yanıt vermiş.

Tabip bilgin, şaşkınlığını engelleyemeyerek sormaya devam etmiş: "Şimdi bana hastalık belirtilerinden söz edebilir misin?"

Kız "Hastalık belirtileri dışsal ve içsel olarak ikiye ayrılır; ve hastalığın türünün tanınmasına ve ağırlığının derecesini bulmaya yarar. Mesleğinde uzman olan, aslında, sırf hastanın nabzını tut-makla tanı koyar: aynı şekilde ağzının kuruluşuna, ateşine, karnın katılığına, bedeninin soğukluğuna ve nemliliğine bakar; gözlerinin sarılığından karaciğerinin bozuk olduğunu; sırtının eğikliğinden akciğerlerine ağır şekilde hastalık bulaşmış olduğunu anlar. Hekimin gözlemlerine yol açan içsel belirtilere gelince, bunlar da: kusmalar, ağrılar, ödemler, dışkı ve idrardır" diyerek yanıt vermiş.

Hekim “Baş ağrısının nedenleri nedir?” diye sormuş.

Kız “Baş ağrısı esas olarak beslenmeye bağlıdır; daha önce yenmiş olan gıda öğütülmeden mide doldurulduğunda ya da acıkmamış durumdayken yemek yendiğinde yanlış beslenme dolayısıyla başağrısı olur. Yeryüzünü saran tüm hastalıkların nedeni oburluktur. Yaşamını uzatmak isteyen kişi, tokgözlü, azla yetinir olmalı; ve dahası, erken kalkmalı, uykusuzluktan kaçınmalı, kadınlara fazla düşkün olmamalı, sülük tutma ve hacamatı kötüye kullanmamalı ve nihayet karnını gözetmelidir. Bunun için karnı üç bölge olarak ele almalı, bir bölümünü beslenmek için, diğerini su için kullanmalı; üçüncü bölümü ise rahat soluk almak ya da ruhun orada rahatça var olması için boş olarak kullanmalı! Aynı şey, uzunluğu on sekiz karış olan bağırsaklar için de söz konusudur!” diye yanıtlamış.

Hekim “Sarılığın belirtileri nelerdir?” diye sormuş.

Kız “Sarılık, ateşli bir hastalık olup benzin sararması, ağzın acılık duyması, baş dönmeleri, nabız atışında düşüklük, kusmalar ve kadına karşı cinsel isteksizlikle belirginleşir. Bu hastalığa tutulanlarda büyük sakatlıklar görülür: Bağırsaklarda ülser, zatülcenp, bedende su toplanması ve ödemler ve bedeni zayıflatan ağırlıkta can sıkıntısı gibi... Bu sonuncusu cüzam yapabilir” diye yanıt vermiş.

Hekim “Çok güzel! Peki, tıp kaç aynılır?” demiş.

Kız “İkiye aynılır: hastalığın incelenmesi ve tedavinin incelenmesi” diye yanıt vermiş.

Hekim “Görüyorum ki, bilginin hiç eksigi yok. Peki, bana, en iyi suyun hangisi olduğunu söyleyebilir misin?” demiş.

Kız “İçine bazı harika kokular serpilmiş ya da sadece tütsü dumanıyla kokulandırılmış ve gözenekli bir testiye konmuş olan saf ve taze su en iyisidir. Bu da yemek yendikten epeyce sonra içilmelidir. Böylece her tür hastalıktan korunulabilir ve Peygamberimizin, ‘Mide, tüm hastalıkların kabul yeridir ve peklik her tür hastalığın nedenidir ve temizlik tüm tedavilerin birincisidir’ sözleri uygulamaya konulabilir” diye yanıt vermiş.

Hekim “Tüm yiyeceklerin içinde en mükemmel yemek hangisidir?” diye sormuş.

Kız “Pek uzun hazırlıklar yapılmadan ve rahat bir vicdan-

la yenen, bir kadının eliyle yapılmış yemektir. Bütün yemekler içinde 'tarit' diye anılan ve et ile et suyuna batırılmış ekmekten oluşan yemek,¹ Peygamberimizin üçüncü karısı ve bütün kadınların en erdemlisi olan Ayşe'nin yaptığı gibi, en iyi yemektir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Meyveler hakkında ne düşünürsün?" diye sormuş.

Kız "Koyun eti ile birlikte en sağlıklı besin maddesidir. Ama mevsimi geçince yenmemelidir" demiş.

Hekim "Bize şaraptan söz et!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Canayakın "Kitap'ın bu konudaki açık hükümleri karşısında nasıl oluyor da şarap hakkında bana soru soruyorsun? Birçok yararlarına karşın şarap içmek yasaklanmıştır; çünkü, aklı bulandırır ve kanı kaynatır. Şarap ve kumar, iman ehlinin en kötü felaketleri getireceği korkusuyla kaçınması gereken iki şeydir!" diye yanıt vermiş.

Hekim "Bilgece bir yanıt verdin! Şimdi kan aldirmaktan söz eder misin?" demiş.

Kız da "Kan aldirmek fazla kanı olan herkes için zorunludur. Aç karnına ve baharda, rüzgârın ve yağmurun olmadığı bulutsuz bir havada alınmalıdır. Eğer o gün bir pazartesi günüyse ve ayın da on yedisine rastlıyorsa, kan aldırma en iyi sonuçlar verir. Gerçekte, baş, gözler ve kan için, kan aldirmek kadar yararlı başka şey yoktur. Ama, kan aldirmek çok sıcak ya da çok soğuk havalarda, tuzlu ya da ekşi yenmişken ve de bir çarşamba veya cumartesi günü uygulanırsa, ondan daha kötü şey olamaz" diye yanıt vermiş.

Bilgin bir an düşünmüş ve sonra "Buraya kadar mükemmel yanıtlar verdin ama şimdi sana, bilginin, yaşamla ilgili tüm temel bilgileri kapsayıp kapsamadığını bize gösterecek önemli bir soru sormak istiyorum. Bize çiftleşmeden açık yürekle söz eder misin?" demiş.

1 Açıklama Mathers'ten alınmıştır. Tarit: Bizde et ya da kelleyle yapılan tirit (Â.Ş.O.)

Genç kız soruyu işitince, kızarmış ve başını önüne eğmiş; bu durumu halifede, buna yanıt veremeyeceği izlenimini uyardırmış. Ama cariyeye, başını yeniden kaldırmakta gecikmemiş ve halifeye dönerek ona “Vallahi, ey Emirü'l-Müminin, susmama bakarak, yanıtı dilimin ucuna kadar geldiği halde, efendimiz halifeye duyduğum saygıdan dolayı dudaklarımdan çıkarmak istemediğim bu soruyu bilmediğime hükmetme!” demiş. Ama halife ona “Bu yanıtı senin ağzından duymak bana büyük bir zevk verecektir. Bundan dolayı çekinme, açıkça konuş!” demiş.

O zaman bilgili Canayakın “Çiftleşme kadın ile erkeğin cinsel bakımdan birleşmesidir. Harika bir şeydir ve iyilikleri ve erdemleri pek çoktur. Çiftleşme bedeni yeğnileştirir ve zihni yatıştırır, kederi uzaklaştırır, tutku ateşini söndürür, aşkı çeker, yüreği ferahlatır, yoklukta teselli eder ve yitirilen uykuyu buldurur. Tabii ki, anlatıklarım bir erkeğin genç bir kadınla çiftleşmesi üzerinedir; lakin kadın yaşlıysa sonuç bambaşkadır; çünkü o durumda, bu eylemin ortaya çıkaramayacağı kötülük yoktur. Yaşlı bir kadınla çiftleşmek, aralarında göz ağrıları, böbrek ağrıları, kalça ağrıları ve sırt ağrıları da bulunan, pek çok rahatsızlıklara neden olur. Bir tek sözcükle, korkunçtur! Böyle olunca, ondan panzehiri olmayan bir zehir gibi sakınmalıdır! Böylesi bir eylem için, bir bakışta işi kavrayan, elleri ve ayaklarıyla konuşan ve sahibini bahçe ve tarhları aramak zahmetinden kurtaracak bir uzman yeğlenmelidir!

“Her tam çiftleşmeyi bir nemlilik izler; bu nemlilik kadında saygın yerlerinde, duyduğu heyecanla ortaya çıkar; erkekte ise, iki yumurtanın sızdırdığı özsuyuyla oluşur. Bu özsuyu, oldukça karmaşık bir yol izler. Gerçekten, erkeğin tüm öteki damarlara yaşam sağlayan bir damarı vardır. Bütün bu damarları sulayan kan, dolaşırken kazandığı güçle, sonunda yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuyunu hatırlatan beyaz bir sıvıya dönüşür.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

“... Yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuynunu hatırlatan bir sıvıya dönüşür” demiş.

Bilgin “Büyük bir anlayışla verilmiş bir yanıt bu!” diye haykırış. “Ama, benim sana sormak istediğim iki soru daha var ve başka da olmayacak. Bana, ancak hapsedildiği zaman yaşayan ve özgür havayı soluyunca hemen ölen canlı varlığın ne olduğunu söyleyebilir misin? Ve de en iyi meyveler hangileridir?” diyerek sözünü sürdürmüş.

Kız “İlki, zehirdi; ikinciler ise limon ve nardır” diye yanıtlamış.

Güzel Canayakın’ın tüm bu yanıtlarını işiten hekim, bilgi noksanlığını gösteren bir durum saptayamadığını itiraf etmekten kendisini alamamış ve eski yerini almak istemiş. Ama Canayakın bir işaretle onu durdurarak kendisine “Sıram geldiğine göre, benim de sana bir soru sormam gerek! Bana, ey bilgin, dünya gibi yuvarlak olan ve bir gözde yer eden, bazen bu gözden ayrılan, bazen de gözün içine sığan ve erkek organı olmadığı halde çiftleşen, eşinden gündüzün onunla birleşmek için geceleyin ayrılan ve uçlarda mekân tutmayı âdet haline getiren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?” demiş.

Bu soru bilginin zihnini epeyce bulandırmış ve ne yanıt vereceğini bilememiş. Canayakın da onun harmaniyesini üzerinden aldıktan sonra, halifenin izni üzerine, buna kendi yanıt vermiş: “Bu, düğme ile iliktir” demiş.

Bundan sonra, saygın şeyhler arasından, ülkenin tüm yıldız bilimcileri içinde en ünlüsü olan bir yıldızbilimci ayağa kalkmış; ve kendisine gülerek bakan güzel Canayakın’ın gözlerini hiç kuşkusuz gökyüzündeki bütün yıldızlardan daha etkileyici bulmuş.

Yıldızbilimci gelip Canayakın’ın karşısına oturmuş ve âdet edinilen ön konuşmalardan sonra, ona “Güneş nereden doğar ve gözden yitince nereye gider?” diye sormuş.

Kız “Bil ki, güneş Doğu’nun pınarlarından doğar ve Batı’nın pınarlarında batar. Bu kaynakların sayısı yüz seksendir. Güneş, günün sultanıdır, ayın gecelerin sultanı olduğu gibi. Ve Tanrı’nın Kitap’ında ‘Güneşe ışığını veren Ben’im; aya parıltısını veren Ben olduğum gibi; ve onları gerekli yerlere yerleştirdim; böylece günleri ve yılları hesaplayasınız diye... Yıldızların dolaş-

masına bir sınır saptayan da Ben'im ve de ayın kesinlikle güneşe ulaşmasını engelleyen de... Geceyi, gündüzü aşmasını engellediğim gibi...' yazılıdır. Böylece gece ve gündüz, karanlıklar ve ışıklar, varlıklarını birbirine karıştırmadan, sürekli bir şekilde birbirlerini tamamlamayı sürdürürler" diyerek yanıt vermiş.

Yıldızbilimci "Büyük bir kesinlikle verilmiş harika bir yanıt! Ama, ey genç kız, bize başka yıldızlardan da söz edip bunların kötü ve iyi etkilerinden de bilgi verebilir misin?" diye haykırmış.

Kız "Eğer tüm öteki yıldızlardan söz etmem gerekiyorsa, bir oturumdan daha fazla bir zaman ayırmaya ihtiyaç duyulacaktır. Bundan dolayı konuyu birkaç sözcükle özetleyeceğim. Güneşten ve aydan öte, beş gezegen vardır ki, bunlar da: Utarit, Zühre, Merih, Müşteri ve Zühal'dir.¹

"Ay, soğuk ve nemlidir, iyi etkilidir; Yengeç burcunda eğleşir; Boğa burcuna çıkar; Akrep burcuna yaklaşır; Oğlak burcuyla bağdaşır.

"Zühal yıldızı, soğuk ve kurudur, kötü etkilidir; Oğlak ve Kova burçlarında eğleşir; Terazî burcuna çıkar; koç burcuna yaklaşır; Oğlak ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

"Müşteri yıldızı iyi etkilidir; sıcak ve nemlidir; Balık burcunda ve gerdanlık takım yıldızlarında eğleşir; Yengeç burcuna çıkar; Oğlak burcuna yaklaşır; İkizler ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

"Utarit yıldızı bazen iyi bazen kötü etkilidir; İkizler burcunda eğleşir; Başak burcuna çıkar; Balık burcuna yaklaşır; Boğa burcuyla bağdaşır.

"Zühre yıldızı ılımlıdır; iyi etkilidir; Boğa burcunda eğleşir; Balık burcuna çıkar; Terazî burcuna yaklaşır; Koç ve Akrep burçlarıyla bağdaşır.

"Ve nihayet Merih yıldızı, sıcak ve nemlidir; kötü etkilidir; Koç burcunda eğleşir; Oğlak burcuna çıkar; Yengeç'e yaklaşır; Terazî burcuyla bağdaşır."

Yıldızbilimci bu yanıtı işitince, Canayakın'ın bilgisinin derinliğine büyük bir hayranlık duymuş. Yine de onu daha zor bir soruyla şaşırtmak istemiş ve ona "Ey genç kız, bu ay yağmur görecektir miyiz?" diye sormuş.

1 Utarit: Merkür; Zühre: Venüs (Çobanyıldızı); Merih: Mars; Müşteri: Jüpiter; Zühal: Satürn (Ed.N.)

Bu soruyu duyunca, bilgili Canayakın başını eğmiş, uzun uzun düşünmüş; bu da halifede, onun buna yanıt vermekte yeteneksiz olduğu fikrini uyandırmış. Ama o sırada kız başını kaldırmış ve halifeye “Ey Emirü'l-Müminin, bütün düşüncelerimi söylemem için özel bir izin almadıkça konuşmam mümkün değil!” demiş. Halife, şaşırarak “İzin verildi!” demiş. Kız da “Öyleyse, Ey Emirü'l-Müminin, bir an için kılıcını, kuvvetli bir inancı olmayan ve bir kâfir olan bu yıldızbilimcinin kafasını kesmem için ödünç vermeni rica edeyim!” demiş.

Bu sözleri duyan halife ve bütün bilginler topluluğu gülmekten kendilerini alamamışlar. Ama Canayakın “Aslında, bil ki, ey yıldızbilimci, sadece Tanrı'nın bileceği beş şey vardır: Ölüm saati, yağmur yağması, ananın rahminde yatan çocuğun cinsiyeti, bir sonraki günün olayları ve herkesin öleceği yer!” diye sözünü sürdürmüştü.

Yıldızbilimci gülmüş ve ona “Sorum sadece seni denemek için sorulmuştu. Konudan pek ayrılmış olmamak için, yıldızların haftanın günlerine etkisini bize söyleyebilir misin?” demiş.

Kız “Pazar güneşe bağımlıdır. Yıl pazarla başlarsa, halkın, sultanlarının, şahlarının ya da yöneticilerinin zulmünden ve baskısından çok acı çekeceğinin; kıtlık olacağının, hiç mercimek bitmeyeceğinin; bağlarda üzümlerin çürüyeceğinin; şahlar arasında korkunç savaşlar çıkacağının alametidir. Ama bütün bunların en doğrusunu Tanrı bilir!

“Pazartesi aya bağımlıdır. Yıl bir pazartesi günüyle başladığı zaman, iyiye alamettir. Bol yağmurlar olur, üzüm ve ürün bol olur; ama veba çıkar ve dahası, keten bitmez ve pamuk kötü ürün verir; ve de hayvan sürülerinin yarısı salgına uğrayıp telef olur. Ama Tanrı daha iyi bilir!

“Salı Merih'e bağımlıdır. Yıl salı günü başlarsa, ülkede büyükler ve kudretliler ölüme uğrarlar; tahılın fiyatı yükselir; az yağmur olur, az balık çıkar, bal ucuzlar, mercimekler hemen hemen bedavaya satılır; keten taneleri çok değer kazanır, arpadan çok bol ürün alınır. Ama çok kan dökülür; eşekler arasında salgın hastalık çıkar; bundan dolayı fiyatları alabildiğine yükselir: Ama Tanrı daha iyisini bilir!

“Çarşamba Utarit’e bağımlıdır. Yıl bir çarşamba günüyle başlarsa, deniz üzerinde büyük kıyımlar ve de pek çok fırtınalı ve şimşekli günler olacağı, tahılın ucuzlayacağı ve turp ve soğan fiyatlarının artacağı ve de çocukları kırıp geçiren bir salgın hastalığın çıkacağı anlaşılır. Ama Tanrı, daha iyisini bilir!

“Perşembe Müşteri’ye bağımlıdır. Yıl bu günle başlarsa, halk arasında uyuşma olacağına, vali ve vezirlerin adaletle hükmedeceklerine, kadıların dürüst yargıda bulunacağına, insanlara büyük iyilikler geleceğine; bunlara ek olarak bol yağmur yağacağına, bol meyve, tahıl, pamuk, keten, bal, üzüm ve balık olacağına alamettir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

“Cuma Zühre’ye bağımlıdır. Yıl cumayla başlarsa, çiyin bol olacağına, baharın çok güzel geçeceğine alamettir. Ancak, iki cinsten de çok miktarda çocuk doğacağının, çok karpuz, balkabağı, patlıcan, domates ve yer elması biteceğinin de alametidir. Ama Tanrı daha iyisini bilir.

“Ve nihayet cumartesi Zühal’e bağlıdır. O günle başlayan yıl, uğursuz bir yıldır. Lanet olsun o yıla! Göklerden de, yerden de kaynaklanan genel bir cimrilik olacaktır; savaşı izleyerek açlık çıkacaktır, açlığı hastalıklar izleyecektir, Mısır ve Suriye’de oturanlar uğrayacakları baskılardan ve yönetenlerin zulmünden büyük feryatlar koparacaklar demektir! Ama daha doğrusunu Tanrı bilir!” diye yanıtlamış.

Yıldızbilimci bu cevabı işitince “Bütün sorduklarıma ne kadar hayranlık uyandırıcı yanıtlar verdin! Ama yine de yedi gezegenin göklerin hangi noktasında veya hangi katında asılı bulunduklarını bize söyleyebilir misin?” diye haykırmış.

Canayakın “Kuşkusuz! Zühal yıldızı tastamam yedinci kat gökte asılıdır; Müşteri göğün altıncı katında; Merih beşinci katında; Güneş dördüncü katında; Zühre üçüncü katında; Utarit ikinci katında; Ay birinci katında asılıdır!” diye yanıt vermiş; sonra da “Şimdi soru sorma sırası bende...” diye eklemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Şimdi soru sorma sırası bende! Yıldızların ayrıldığı üç sınıf hangileridir?” diye eklemiş.

Bilgin, epeyce düşünmüş ve gözlerini gökyüzüne kaldırmış; ama sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine Canayakın, onun harmaniyesini sırtından aldıktan sonra, kendi sorusunu yine kendi yanıtlamış: “Yıldızlar, kendilerinden hangi maksatla yararlanılacakları göz önünde tutularak üç sınıfa ayrılırlar: Bazıları meşaleler gibi gök kubbede asılıdır ve yeryüzünü aydınlatırlar; bazıları görünmeyen bir destekle havada yer alır ve denizleri aydınlatırlar; bazıları da Tanrı’nın parmaklarına dayanan bir iradeyle hareket halindedirler; geceleyin akıp gittiklerini görürüz; bunlar da Yüce Tanrı’nın buyruklarına karşı gelen şeytanları kahrederek cezalandırmaya yararlar!”

Bu sözleri duyan yıldızbilimci, kendisinin güzel genç kızın çok altında bilgi sahibi olduğunu itiraf ederek salondan çekilmiş. Bunun üzerine, halifenin buyruğuyla, bir felsefeci onun yerini almış ve gelip Canayakın’ın önünde yer alarak ona “Bize sadakatsizlikten ve bunun insanla birlikte doğup doğmadığından söz edebilir misin?” diye sormuş.

Kız “Bunun hakkında sana, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin söylediği ‘Sadakatsizlik, tıpkı kanın damarlarda dolaştığı gibi, âdemoğulları arasında dolaşıp durur, böylece toprağa, toprak ürünlerine ve toprağın zamanlanmasına karşı lanet etmiş olurlar çünkü zaman Tanrı’nın kendisi olduğu gibi, dünya da Tanrı tarafından yaratılmıştır! sözlerini aktarabilirim” diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci “Bu sözler çok doğru ve çok kesindir! Şimdi söyle bakayım bana, bedenlerinden, karınlarından ve de sırtlarından herhangi bir şey çıkarmadan Tanrı’nın yiyip içen beş yaratığı hangileridir?” diye haykırmış.

Kız “Bu beş yaratık: Âdem, Simeon,¹ Salih’in hecin devesi, İsmail’in koçu ve aziz Ebubekir’i mağarada gören kuştur!” diye yanıt vermiş.

Felsefeci ona “Mükemmel! Şimdi de bana, ne insan, ne ecinni ne de melek olan Cennetin dört yaratığı hangileridir, onu söyle!” demiş.

1 Simeon: 390-459 yılları arasında yaşamış Suriyeli bir aziz. Uzun yıllar bir sütun üzerinde yiyip içmeden yaşayarak çile doldurduğu söylenir (Â.Ş.O.)

Kız “Bunlar: Yakub’un kurdu, Yedi Uyurlar’ın köpeği, El-Aziz’in eşiği, Salih’in hecin devesi ve dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimizin Döldül’üdür¹” diye yanıt vermiş.

Felsefeci “İbadetini ne yeryüzünde ne de gökte yapan kişi kimdir? Bana söyleyebilir misin?” diye sormuş.

Genç kız “ Gök ile yer arasında serili bir seccadede ibadette bulunan Süleyman’dır!” diye yanıt vermiş.

Felsefeci “Bana şu olayı açıkla: Sabahleyin bir esireye bakan adam, hemen yasal olmayan bir işlemde bulunduğu halde; aynı esireye öğleyin bakınca yasal; öğleden sonra bakınca yeniden yasadışı; gün batarken bakmasında bir sakınca yok; ama geceleyin bakmasıyla yeniden yasadışı; ertesi sabah ona yaklaşmakta tümüyle özgür oluyor! Birbirinden çok farklı olan bu koşullar, nasıl oluyor da sadece bir gece ve bir gün geçmesiyle bu kadar çabuk değişebiliyor?” demiş.

Kız da “Bunun açıklaması çok kolay!” demiş. “Bir kişi sabahleyin kendisine ait olmayan bir esireye göz atıyor; Kitap’ın kavlince, bu yasadışıdır. Ama öğleyin onu satın alıyor, bu durumda ona isteği kadar bakar ve zevkini doyurabilir; öğleden sonra, şu veya bu nedenle, ona özgürlüğünü verir ve artık ona göz atmaya hakkı yoktur. Ama güneş batarken, onunla evlenir ve her şey onun için yasal olur; geceleyin, onu boşamayı düşünür ve artık ona yaklaşamaz; ama sabahleyin, âdet hükmünde olan merasimden sonra yeniden onu eş edinir ve de onunla olan ilişkilerini yeniden kurabilir!” diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci “Doğru! İçine aldığı kişiyle kıpırdamaya başlayan mezar hangisidir, bana söyleyebilir misin?” demiş.

Kız “Yunus’u yutup karnında barındıran balina!” diye yanıtlamış.

Felsefeci “Güneşin bir kez aydınlattıktan sonra, bir daha ancak Kıyamet gününde yeniden aydınlatacağı vadi hangisidir?” diye sormuş.

Kızda “Huruç² halindeki halkının geçmesi için Musa’nın değneğiyle denizi yararak açtığı vadi” diyerek yanıt vermiş.

1 Döldül: Hazreti Muhammed’in Hazreti Ali’ye verdiği kır katır (Â.Ş.O.)

2 Huruç: Çıkış (Exodus). Hazreti Musa’nın İsrailoğullarını Mısır’dan çıkarışı (Â.Ş.O.)

Felsefeci “Toprağın üzerinde sürünen ilk etek hangisidir?” diye sormuş.

Kız “İsmail’in anası Hacer’in Sara’nın önünde yeri süpürürken urbasının yere değen uçlarıdır!” diye yanıt vermiş

Felsefeci “Canlı olmadığı halde soluk alan şey hangisidir?” diye sormuş.

Kız da “Sabahtır! Çünkü Kitap’ta, ‘Sabah soluyunca...’ demiştir” diye yanıt vermiş.

Felsefeci “Anlatacağım şu sorun karşısında sen olsan ne yapardın, söyle bakalım: Bir grup güvercin ağaca üşüşmüşler; bazıları üst dallarda tünemiş; bazıları da alt dallarda. Ağacın tepesinde bulunanlar, aşağıdakilere, ‘İçinizden biri şayet bize katılırsa, bizim topluluğumuz sizinkinin iki katı olacak! Ama bizden biri sizin topluluğunuza katılırsa eşit olacağız’ demiş. Acaba ağaçta kaç güvercin varmış?” diye sormuş.

Kız “Tümüyle on iki güvercin varmış. Gerçekten, ağacın tepesinde yedi güvercin varmış, alt kısmında da beş. Eğer aşağı dallardaki güvercinlerden biri yukarıdakilere katılırsa, bunların toplamı sekiz olur; bu da dördün iki katıdır; ama yukarıdakilerden biri aşağıdakilere katılırsa, iki taraftakilerin de adedi altışar olur. Ama Tanrı daha iyisini bilir!” diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci bu yanıtları işitince, genç kızın onu sorgulamasından çekinerek, harmaniyesine sahip çıkıp gözden kaybolmak için acele etmiş.

İşte o vakit, zamanın en büyük bilgini Bilge İbrahim ibni Seyyar ayağa kalkmış ve felsefecinin yerini alarak güzel Canayakın’a “Senin peşinen yenilmiş olduğunu itiraf etmeni isterdim; o zaman soru sormama hiç gerek kalmazdı!” demiş.

Kız “Ey saygıdeğer, ben de size sırtınızda bulunanlardan başka giysiler getirtmenizi öneririm. Çünkü kısa bir süre sonra onları sırtınızdan alacağım!” diyerek yanıt vermiş.

Bilgin “Göreceğiz bakalım! Yüce Tanrı’nın Âdem’den önce yarattığı beş şey nedir?” demiş.

Kız “Su, toprak, ışık, karanlıklar ve ateş!” diyerek yanıt vermiş.

Bilgin “Diğer bütün şeyler sırf iradesinden oluştuğu halde, doğrudan doğruya Tanrı eliyle şekil almış olan eserler hangileridir?” diye sormuş.

Kız “Taht, Cennet ağacı Tuba, Cennet ve Âdem! Evet, bu dört şey Tanrı'nın kendi elleriyle vücut bulmuştur; tüm öteki şeyler için, Tanrı, ‘Ol!’ demiş ve olmuşlardır!” diye yanıt vermiş.

Bilgin “İslam olarak senin baban kimdir, babanın babası kimdir?” diye sormuş.

Kız “İslam’da babam, dua ve barış üzerine olası Muhammed’dir. Muhammed’in babası da Tanrı'nın sevgilisi İbrahim’dir!” diyerek yanıt vermiş.

“İslam inancı nelerden oluşur?”

“Sadece ‘Lâ ilâhe ill’Allah ve Muhammeden Resulullah!’ diyerek imanını açıklamaktan oluşur.”

“Odun olarak varlık kazanıp sonradan yaşam kazanan şey nedir?”

“Musa’nın fırlatıp yılan haline soktuğu asadır. Yine bu asa, duruma göre, bir keresinde toprağa sokulup bir meyve ağacı olmuş; bir keresinde Musa’yı güneşin sıcaklığından koruyan büyük tıkız bir ağaç, bir keresinde de geceleyin sürüyü gözetken iri bir köpek olmuştur.”

“Bir ananın rahminde yatmaksızın bir erkek tarafından doğurulan kadın kimdir ve de bir babanın katılımı olmaksızın bir kadının doğurduğu erkek kimdir?”

“İlki, Âdem’den halkolan Havva’dır; ikincisi de Meryem’in doğurduğu İsa!”

Bilgin sözünü...

Anlatısının burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bilgin sözünü “Bana ateşin çeşitlerinden söz et!” diyerek sürdürmüştü.

Kız “Ateş vardır yer, ama su içmez; bu yeryüzünün ateşidir; bir de cehennem ateşi vardır; içen ama asla yemeyen ateş de güneşin ateşidir; bir de yemeyen içmeyen ateş vardır; bu da ayın ateşidir!” diye yanıt vermiş.

“Şu bilmecenin yanıtı nedir: İçtiğim zaman, sözsellik dudaklarımdan akar; ve gürültü yapmadan yürürüm, konuşurum. Bunun-

la birlikte, bu niteliklere karşın, tüm yaşamımda hiç onurlanmadım; ve ölümden sonra da kimse benim için kaygılanmayacak!"

Kız "Kuş teleğinden kalem!" diyerek yanıt vermiş.

"Peki, ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ben kuşum; ama ne etim var, ne kanım, ne tüylerim ne de ayva tüylerim var; beni kızartarak, kaynatarak ya da olduğum gibi yerler. Benim canlı mı ölü mü olduğumu bilmek çok zordur; rengime gelince, gümüşten ve altındandır."

Kız "Gerçekte, bunun sadece bir yumurta olduğunu bana anlatmış olmak için, doğrusu çok şey söylenmiş oluyor. Daha zor bir şey sormaya gayret edemez misin?" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Tanrı, Musa'ya tümüyle kaç sözcükle hitap etti?" diye sormuş.

Kız "Tanrı Musa ile tam bin beş yüz sözcükle konuştu!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Yaratılışın kökeni nedir?" diye sormuş.

Kız "Tanrı Âdem'i kurumuş çamurdan yarattı; çamur köpükten şekil aldı; köpük denizden çekildi; deniz, karanlıklardan, karanlıklar da ışıktan; ışık, bir deniz canavarından; deniz canavarı da bir yakuttan; yakut bir kayadan; kaya, sudan; su da Tanrı'nın 'Ol!' demesiyle olmasından ortaya çıktı" demiş.

"Ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ağzım da, karnım da olmadığı halde yerim; bitkilerle hayvanlarla beslenirim. Beni tüm içtiklerim öldürürken yediklerim yaşam sağlar."

"Ateş!"

"Ya şu bilmecenin çözümü nedir: Tüm geceleri birbirlerinin kollarında geçirdikleri halde, sevinç belirtisi göstermeyen iki dostturlar; evin bekçileri bunlardır ve ancak sabahla birbirlerinden ayrılırlar!"

"Bunlar bir kapının iki kanadıdır!"

"Şunun anlamı nedir: Ardımdan daima uzun kuyruklar sürüklerim; hiçbir şey içtmeyen kulaklarım vardır ve de hiç taşımayacağım giysiler yaparım!"

"İğnedir bu!"

"Sırat Köprüsü'nün uzunluğu ve genişliği ne kadardır?"

"Kıyamet gününde herkesin üzerinden geçeceği Sırat Köprüsü'nün uzunluğu üç bin yıllık yoldur. Bunun bin yılı üzerine

çıkarak, bin yıl boydan boya üzerinde yürümek, bin yıl da inmek içindir. Bir kılıcın ağzından daha keskindir ve bir saç teli kadar incedir.”

Bilgin: “Bana şimdi söyleyebilir misin, dua ve barış üzerine olası Peygamberin her bir inanç sahibi için kaç kez bağışlama hakkı vardır?” diye sormuş.

Kız “Üç kez, ne bir fazla ne bir eksik!” diyerek yanıt vermiş.

“İslam dinini ilk kabul eden kimdir?”

“Ebubekir’dir!”

“Böyle olunca Ali’nin Ebubekir’den önce Müslüman olduğuna inanmıyorsun, öyle mi?”

“Ali, Yüce Tanrı’nın lütfuyla asla puta tapmamıştır; yedi yaşındayken, Tanrı onu hak yoluna soktu ve dua ve barış üzerine olası Muhammed’in imanı ile donatarak yüreğini aydınlattı.”

“Evet! Ama doğrusu senin gözünde Ali’nin mi Abbas’ın mı daha üstün değeri olduğunu bilmek isterdim!”

Gayet kurnazlıkla sorulan bu soruyu duyduğunda Canayakın, bilginin kendisinden başını derde sokucu bir yanıt beklediğini anlamış; çünkü Peygamberin damadı olan Ali’ye üstünlük tanısa, barış ve dua üzerine olası Muhammed’in amcası Abbas’ın soyundan gelen halifenin hoşuna gitmeyeceğini biliyormuş. İlk kızarmış, sonra sararmış; kısa bir süre düşündükten sonra “Bil ki ey İbrahim, her biri ayrı ayrı üstün nitelikler taşıyan ikisi arasında hiçbir öncelik söz konusu olamaz!” diye cevap vermiş.

Halife bu yanıtı işitince, heyecanın sınırına dayanmış ve iki ayağı üzerinde ayağa kalkarak “Kâbe’nin efendisi üzerine ant içerim ki, harika yanıt verdin, ey Canayakın!” diye haykırmış.

Ama bilgin “Şu bilmecede neyin söz konusu olduğunu bana söyleyebilir misin: Narindir, yepektir ve de ince zevklidir o; mızrak gibi dimdiktir, ama keskin çelikle hiçbir ilgisi yoktur; tatlılığı içinde yararlıdır ve Ramazan ayında seve seve yenir!” diye sormuş.

Kız “Şekerkamışdır bu!” diye yanıtlamış.

Bilgin “Sana soracak birkaç sorum daha var, çabucak sorup geçeceğim. Senin de bana birkaç sözcükle yanıt verebilmeni isterdim: Baldan daha tatlı olan kimdir? Kılıçtan daha keskin olan kimdir? Etkilerinde zehirden de hızlı olan nedir? Bir anlık

zevk nedir? Üç gün süren mutluluk nedir? En mutlu gün hangisidir? Bir haftanın sevinci nedir? Kötü kişinin bile ödemekten kendini alıkoyamadığı borç hangisidir? Bizi mezara kadar izleyen işkence hangisidir? Yüreğin sevinci nedir? Ruhun ıstırabı nedir? Yaşamdaki yıkım nedir? Çaresi olmayan dert nedir? Hiç silinmeyen utanç hangisidir? Çöllük yörelerde yaşayan, kentlerden uzaklarda oturan, insandan kaçan ve yedi hayvanın şeklini ve doğasını kendisinde birleştiren hayvan hangisidir?” demiş.

Kız da “Konuşmadan önce, peşinen harmaniyeni bana vermeni istiyorum!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Halife Harun Reşid, Canayakın’a “Kuşkusuz hakkın var. Ama yaşına bakarak, belki de önce sorularını yanıtlasan iyi olur” demiş.

Kız “Çocukların sevgisi baldan daha tatlıdır! Dil kılıçtan daha keskindir! Kem göz zehirden daha çabuk etki gösterir! Aşkın zevki ancak bir an sürer! Üç günlük mutluluk kocanın kansının âdet gördüğü aylık dönemlerde yaşadığı mutluluktur, çünkü bu süre içinde dinlenir! En mutlu gün, bir işte kazanç sağlandığı gündür! Bir hafta süren sevinç düğün haftasıdır! Herkesin ödemek zorunda olduğu borç, ölümdür! Çocukların kötü davranışı bizi mezara kadar izleyen işkencedir! Yüreğin sevinci, kocasına itaat eden kadındır! Ruhun ıstırabı, kötü bir hizmetkârdır! Fakirlik yaşamdaki yıkımdır. Kötü mizaç çaresiz hastalıktır! Silinmeyen utanç, bir kızın kötü yola düşmesidir. Çöllük yörelerde yaşayıp insandan nefret eden hayvana gelince çekirgedir bu, zira yedi hayvanın şekil ve doğasını kendinde birleştirmiştir: Gerçekten, atın başına, boğanın boynuna, kartalın kanatlarına, devenin ayaklarına, yılanın kuyruğuna, akrebin karnına ve karancağın boynuzlarına sahiptir!” demiş.

Bunca kavrayış ve bunca bilgi karşısında Halife Harun Reşid son kertede aydınlanmış ve İbrahim ibni Seyyar’a, harmaniyesini genç kıza vermesini buyurmuş. Bilgin, harmaniyesini verdikten sonra, sağ elini kaldırmış ve herkesin içinde genç kızın bilgiden yana kendisini aşmış ve çağının harikası olduğuna tanıklık etmiş.

Bunun üzerine halife Canayakın’a “Uyumlu çalgı çalmasını ve çalarken şarkı söylemesini bilir misin?” diye sormuş. Kız da “Ta-

bii ki!” demiş. Hemen ucunda sarı ipekten bir püskül bulunan ve altın bir kancayla kapatılmış kırmızı satenden bir kılıf içinde bir ut getirmişler. Canayakın udu kılıfından çıkarmış; çiçekler arasında birbirine birleştirilmiş harflerle her yanı donatılmış saza şu yazıların işlenmiş olduğunu görmüş:

Daha yeşil bir dal iken üstüme kuşlar konar ve bana şarkılarını belletirlerdi!

Şimdi genç kızların dizlerinde, parmaklar altında ses veriyor ve kuşlar gibi şakıyorum!

Bunun üzerine udu göğsüne yaslamış, çocuğunu besleyen bir ana gibi üzerine eğilmiş ve saza on iki tür makama yatkınlık sağlayacak biçimde düzen vermiş ve genel bir hayranlık havasında, tüm yürekleri titreten bir sesle şarkı söylemiş ve tüm gözlerden içtenlikle yaşlar akıtmış.

Şarkısını bitirince, halife ayağa kalkmış; ve “Canayakın, Tanrı sende verilerini arttırsın ve sana hocalık edenleri ve seni yeryüzüne getirenleri kutsasın!” diye haykırmış. Ve hemen, yüz torba içinde on bin altın dinar hazırlatıp Ebü'l-Hasan’a vermiş; ve Canayakın’a da “Söyle bana, ey şaşılası genç kız, haremime girip kendine özgü bir saray ve birçok eve sahip olmak mı istersin, yoksa eski sahibin olan genç adamla birlikte gitmeyi mi istersin?” diye sormuş.

Bu sözleri işitince, Canayakın, halifenin önünde eğilip yeri öpmüş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Canayakın halifenin önünde eğilip yeri öpmüş ve “Tanrı halife efendimiz hakkındaki lütuflarını arttırsın! Ama kölesi, eski efendisinin evine dönmeyi dilemektedir!” diyerek yanıt vermiş.

Halife, seçime hiç kızmadan, hemen onun isteğine boyun eğmiş; ve armağan olarak ona, fazladan beş bin dinar vermiş ve

“Manevi bilimlerde ustalık gösterdiğin gibi, aşk konusunda da başarılı olmanı dilerim!” demiş.

Sonra, Ebü'l-Hasan'a sarayda yüksek bir görev vererek yüceliğinin doruğuna ulaşmış; ve onu en yakın nedimleri arasına katmış. Sonra toplantıdan ayrılmış.

Canayakın, bilginlerin harmaniyelerinin ağır yüküyle; Ebü'l-Hasan ise, altın dinar dolu torbalarla, gördükleri ve işittiklerinden hayranlık duyup kollarını havaya kaldırıp “Abbasoğullarınıninkine benzer bir cömertlik bu âlemde görülmüş müdür?” diye haykıran topluluğun bakışları altında, birlikte salondan çıkmışlar.

Şehrazad “İşte ey bahtıgüzel şah, bilgili Canayakın'ın bilginler topluluğu ortasında söylediği sözler böyleymiş; ve bu sözler olduğu gibi ülkenin yıllıklarına geçirilerek o zamandan beri tüm Müslüman kadınların eğitimine hizmet etmiş” diyerek sözünü sürdürmüş.

Sonra Şehrazad, Şah Şehriyar'ın kaşlarını çatıldığını ve tedirgin bir halde düşündüğünü görünce, Şair Ebu Nuvas'ın Serüvenleri'ni ele almakta acele edip, Ebu Nuvas'ın adını duyan yarı uykulu Dünyazad gözlerini faltaşı gibi açıp dinlemeye hazırlandığında, hemen öyküyü anlatmaya başlamış.

Şair Ebu Nuvas'ın Serüveni

Anlatırlar ki, ancak Tanrı doğrusunu bilir, gecelerden bir gece uykusu kaçan ve ruhu tedirgin olan Halife Harun Reşid, sarayından tek başına dışarı çıkmış ve can sıkıntısını gidermek için bahçelerin bulunduğu yörede bir gezinti yapmaya gitmiş. Böylece, kapısı açık, ama eşiğinde uyuyan bir haremağasının gövdesiyle önü kesilmiş bir köşke ulaşmış. Kölenin üzerinden atlayarak bu köşkün oluşturduğu tek salona girmiş; ve orada perdeleri indirilmiş, sağdan soldan iki büyük meşaleyle aydınlanmış bir yatak görmüş; yatağın yanında, üzerinde ağzı bir bardakla kapatılmış bir şarap testisi olan bir tepsinin bulunduğu küçük bir masa varmış.

Halife bu köşte varlığından habersiz olduğu bu şeyleri bulmaktan dolayı şaşırmış; yatağa doğru ilerlemiş, perdeyi kaldırmış ve bakışına çarpan güzellik karşısında şaşkın durakalmış. Bu, dolunay halindeki ay kadar güzel ve tek örtüsü dağınık saçları olan genç bir cariye imiş.

Bu görünüş karşısında son derece büyülenmiş olan halife, testinin ağzındaki bardağı almış, içine şarap doldurmuş ve içinden “Gül yanaklarının uğruna, ey genç kız!” diyerek, ağır ağır içmiş. Sonra genç kızın yüzüne eğilmiş, sol dudağının kenarında gülümseyen siyah küçük bir lekeye bir öpücük kondurmuş.

Bu öpüş, ne denli hafif olsa da, genç kıızı uyandırmış; kız Emirü'l-Müminin'i tanıyarak hemen korku içinde, yataktan fırlamış. Ama halife onu yatıştırmış ve ona “Ey genç esire, işte yanında bir ut duruyor! Herhalde bunun nasıl çalındığını biliyorsundur. Seni tanımasam da, bu geceyi seninle geçirmeye karar verdiğime göre, onun tellerine dokunup sesinle eşlik etmen pek fena olmaz!” demiş.

Bunun üzerine genç kız udu eline almış ve düzen verdikten sonra, yirmi bir değişik makamdan sesler veren bir icraya girişmiş; çalışıyla o denli hayranlık uyandırmış ki, halife, kendinden geçmenin sınırına ulaşırasına kendinden geçmiş; ve genç kız, bunun farkına vararak bundan yararlanmakta gecikmemiş. Ve ona “Ey Emirü'l-Müminin, bahtın çekilmezliğinden acı duymaktayım!” demiş. Halife “Nasıl oluyor bu?” diye sorunca; “Oğlun El-Emin, ey Emirü'l-Müminin, sana armağan edebilmek için birkaç gün önce beni on bin altına satın aldı. Ama eşin Seyyide Zübeyde, bu tasarını haber alarak beni satın almak için harcadığı on bin altını ona ödedi ve beni bu ıssız köşkte kapalı kalayım diye kara bir haremağasının ellerine teslim etti” demiş.

Halife bu sözleri işitince, çok öfkelenmiş ve genç kadına, ertesi günden başlayarak sırf kendisi için bir saray ile güzelliğine yaraşan bir hizmetkâr takımı ayırmayı vaat etmiş. Sonra, toparlanarak çabucak dışarı çıkmış ve uyuyan haremağasını uyandırarak ona, hemen gidip şair Ebu Nuvas'ı saraya çağırmasını buyurmuş.

Bu, gerçekte, halifenin her canı sıkıldıkça, şairi aratarak, onun anlattığı bir serüveni şiire dökmesini ya da doğaçlamadan şiirler okumasını iştirmek için başvurduğu bir yolmuş.

Haremağası, Ebu Nuvas'ın evine gitmiş ve kendisini orada bulamayınca, Bağdat'ta halkın eğlendiği yerlerde aramaya koyulmuş; sonunda onu Yeşil Kapı mahallesinin dip taraflarında kötü şöhretli bir meyhanede bulmuş. Ona yaklaşarak “Ey Ebu Nuvas, halife efendimiz seni istiyor!” demiş. Ebu Nuvas kahkahalar koparmış ve “Ey beyazlıklar babası, dostlarımdan genç bir oğlan yüzünden rehin tutulduğum bu yerden kıpırdamamı nasıl isteyebilirsin?” diye cevap vermiş. Haremağası da “Kimdir o ve nerededir?” diye sormuş. O da “Hoştur, sakalı çıkmamıştır ve güzeldir. Ona bin dirhemlik bir armağan vaat ettim; ama üzerimde bu para olmadığından, borcumdan kurtulmadan buradan alınımın aklıyla ayrılamıyorum!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan haremağası “Allah aşkına! Ebu Nuvas, bana bu çocuğu göster, bana anlatmaya çalıştığın gibi gerçekten tatlı bir çocuksa, mazur tutulursun; hatta bundan da öteye geçersin!” diye haykırmış.

Onlar aralarında böyle konuşurlarken, şirin çocuk, kapı aralığından güzel başını göstermiş ve Ebu Nuvas, ondan yana dönerek “Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?”¹...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?” diye haykırmış.

Bunun üzerine genç çocuk salona girmiş. Gerçekten çok güzel bir çocukmuş ve üstüste ve değişik renklerde üç urba giyinmiş bulunuyormuş: ilki tamamıyla beyaz, ikincisi al, üçüncüsü kara.

Ebu Nuvas ilkin beyaz giysiyi görerek ruhunda esin ateşinin tutuştuğunu duymuş ve onun onuruna şu şiiri doğaçlamadan söylemiş:

Süt beyazı bir keten giysiye bürünmüş olarak göründü, mavimtrak göz kapaklarının altında baygındı gözleri ve yanaklarının taze gülleri kendilerini yaratana şükrediyordu! Ona ‘Neden bana bakmadan geçip gidiyorsun, oysa ben boynunu cellada teslim eden bir kurban gibi, kendimi elle-rine teslim etmeye razı olmuşum!’ dedim.

Bana ‘Bırak bu konuşmaları ve sessizce Tanrı’nın yarattığı eseri seyret! Bedenim beyazdır, giysim de beyaz; yüzüm beyazdır, bahtım da beyaz; bu, beyaz üstüne beyaz, beyaz üstüne beyaz demektir!’ diye yanıt verdi.

Genç çocuk bu dizeleri işitince gülmüş ve kıpkızıl görünmek için, üstündeki beyaz urbayı çıkarmış. Bunu görünce, Ebu Nuvas, ruhunu tamamıyla şiirsel heyecanın sardığını duymuş ve hemen şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

1 Şair Ebu Nuvas’ın sözlerindeki ayrıntılar Mathers’in çevirisinden alınmıştır (A.Ş.O.)

Kıyıcı davranışları gibi kızıl bir urbaya bürünmüş olarak göründü!

Ve ben, şaşkınlık heyecanıyla 'Nasıl oluyor da ay beyazlığına sahip olduğun halde, sanki yüreklerimizin kanyıla kızarmış gibi iki al yanağıyla ve de lelelerden alınmış al renkli urbanla görünebiliyorsun?' diye haykırdım.

Bana 'Şafak giysisini bana ödünç verdi; ama, şimdi de güneş alevini armağan etti. Alevlidir yanakların ve kızıldır giysim; alevlidir dudakların ve onları renklendiren şarap kızıldır; bu kızıl üstüne kızıl, kızıl üstüne kızıl demektir!' diye yanıt verdi.

Şirin çocuk bu sözleri işitince, aceleyle üstündeki kızıl giysiyi sıyrıp atmış ve bedeninin hemen üzerine giymiş bulunduğu kara urbaya bürünmüş olarak görünmüş. İpekten bir kuşak da sıkı sıkıya gövdesini sarmış imiş. Ve Ebu Nuvas, bunu görünce, kendinden geçmenin sınırlarına dayanmış ve onun onuruna şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Gece gibi siyah bir urbaya bürünmüş olarak göründü; ve bana şöyle bir bakış fırlatmakla yetindi! Ona 'Senin beni boşlamanla düşmanların ve beni kıskananların nasıl sevindiğini görmüyor musun?' diye sordum.

'Ah! Şimdi çok iyi anlıyorum: giysilerin siyah ve saçların siyah; gözlerin siyah ve bahtım siyah. Bu, siyah üstüne siyah, siyah üstüne siyah demektir!' dedi.

Halifenin yolladığı haremağası genç adamı görüp bu dizeleri işitince, içinden Ebu Nuvas'ı mazur tutmuş; ve hemen saraya dönerek Ebu Nuvas'ın başına gelen serüveni halifeye anlatmış; ve şairin güzel genç adama vaat ettiği parayı ödeyemediğinden meyhanede nasıl rehin tutulduğunu açıklamış.

Bunun üzerine halife, aynı zamanda hem kızmış hem de zevklenmiş; ve meyhanede rehin tutulmanın kurtarılması için gerekli parayı haremağasına vermiş; ve onu gidip hemen kurtarmasını ve kendi rızasıyla ya da zorla huzuruna getirmesini buyurmuş.

Haremağası, emri yerine getirmekte acele etmiş ve hemen içkili olarak sallanmakta olan şairi güçlkle de olsa alıp geriye dönmüş. Halife de, sesine hiddetlenmiş izlenimi vererek onu azarlamış; sonra, Ebu Nuvas'ın gülmekten katıldığını görerek yanına yaklaşmış, elinden tutmuş ve onunla birlikte genç kadının bulunduğu köşke doğru yol almış.

Ebu Nuvas, mavi ipek satene bürünmüş, yüzü de yine ince mavi bir örtüyle kapanmış olarak yatağa oturmuş gülen iri siyah gözlü genç kızı görünce, sarhoşluğundan ayıldığını duyumsamış; ama, buna karşılık, heyecanlanıp o saat esinlenerek şu şiiri onun onuruna doğaçlamadan söylemiş:

Mavi örtülü güzele, güzelliğin arzusuyla yanan birine acıması için ona yalvardığımı söyleyin! Ona deyin ki 'Ne taze güllerde, ne yaseminlerde bulunan güzel teninin beyazlığından ve incileri ve yakutları solduran gülüşünden dilerim ki, bana bir bakış fırlatarak kıskançların yağdıracağı uğursuzlukların izlerini okuyabilmemi sağlasın!'

Ebu Nuvas doğaçlamasını bitirince, genç kız halifeye, bir tepsi üzerinde içki sunmuş; o da eğlenmek isteyerek, şairi bardaktaki bütün şarabı tek başına içmeye davet etmiş. Ebu Nuvas, bunu buyrulduğu gibi yerine getirmiş ve sarhoş edici içki, beyni üzerinde etkisini göstermekte gecikmemiş. O anda, halife, Ebu Nuvas'ı korkutmak için, ansızın ayağa kalkıp kılıcını eline alıp sanki kafasını koparmak istermiş gibi onun üzerine atılmış.

Bunu gören Ebu Nuvas salon boyunca koşmaya başlamış; halife de onun ardından koşmuş ve sıkıştırdığı her köşede rasgele orasına burasına kılıcın ucuyla dokunmuş. Sonunda ona "Bu kadar yeter! Yerine dön de bir bardak daha iç!" demiş. Ve aynı zamanda, genç kıza da bardağı gizlemesini işaret etmiş; kız da onu giysisinin altına sokarak hemen gözden yok etmiş. Ama Ebu Nuvas, sarhoşluğuna karşın bunu fark etmiş ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Ne garip serüvendir, benim serüvenim! Safdil bir genç kız, hırsıza dönüşüyor ve şarap bardağını giysisinin altına, benim

kendimi saklamak istediğim yere saklıyor! Ama bu öyle bir yer ki, halifeye saygımdan adını söyleyemiyorum!

Bu dizeleri duyan halife gülmeye başlamış; ve şaka olsun diye Ebu Nuvas'a "Vallahi, şu andan başlayarak seni yüksek bir göreve getirmek istiyorum. Bundan böyle, sen Bağdat'taki tüm muhabbet tellallarının unvan sahibi başkanısın!" demiş. Ebu Nuvas sırtıtmaya başlamış ve hemen "Bu durumda, ey Emirü'l-Müminin, kendimi buyruklarına arz ediyor ve hemen aracılığımıza ihtiyaç duyup duymadığını söylemeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, halife, büyük bir hiddete kapılmış ve haremağasına hemen gidip çabucak, adaletini yerine getiren cellat Mesrur'u çağırmasını haykırmış. Ve birkaç dakika sonra Mesrur gelmiş ve halife ona Ebu Nuvas'ı giysilerinden sıyırmasını buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

... ve halife ona, Ebu Nuvas'ı giysilerinden sıyırmasını ve sırtına bir semer vurmasını, boynuna bir yular, karnına da bir mahmuz takmasını; ve onu böylece koşumlanmış olarak gözdelelerin ve öteki cariyelerin bulunduğu tüm köşklerin önünden geçirmesini; böylece sarayda bulunan herkesin gülme konusu olmasını; sonra da kente götürüp kentin kapısına ulaştırmasını ve tüm Bağdat halkının önünde başını kesip bir tepsiye koyarak kendisine getirmesini buyurmuş. Mesrur da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve hemen halifenin buyruğunu yerine getirmeye başlamış. Halifenin öfkesini dindirmeyi denemenin tamamıyla boşuna olacağını düşünen Ebu Nuvas'ı alıp götürmüş ve yukarıda tanımlanan duruma soktukten sonra, ağır ağır sayısı bir yılın günleri kadar çok olan çeşitli köşklerin önünden geçirmeye başlamış.

Oysa, tuhaflıktaki ünü sarayda herkesçe bilinen Ebu Nuvas, tüm kadınların yakın ilgisini çekmekte gecikmemiş; bunlar

ona ne denli acıdiklarını daha iyi anlatmak için her biri kendi bakımından, başından altın ve mücevher yağdırmaya, sonunda da onun yöresini sarıp güzel sözler söyleyerek onu izlemeye başlamışlar. Öyle ki, önemli bir konuyu görüşmek üzere saraya gelmiş bulunan Cafer el-Bermeki oradan geçerken onu bazen gülerken, bazen de sızlanırken görmüş; ve ona yaklaşarak “Ebu Nuvas, bu ne hal? Ne gibi bir suç işledin ki böyle cezalandırılmışsın!” demiş. O da “Vallahi! Ben bir cinayetin kokusunu bile koklamadım! Sadece halifenin önünde en güzel şiirlerimi okudum; o da memnunluğundan bana en güzel giysilerini armağan etti!” diye yanıt vermiş.

O sırada, oldukça yakın bir yerde bulunan ve köşklardan birinin kapısı ardına saklanmış olan halife, Ebu Nuvas’ın yanıtını duymuş ve gülmekten kendini alıkoyamamış. Ebu Nuvas’ı bağışlamış ve ona gerçekten bir onur giysisi armağan etmiş ve de büyük miktarda gümüş vermiş; ve önceleri olduğu gibi, kötü ruh hallerini yaşarken ayrılmaz dostu yapmış.

Şehrazad, şair Ebu Nuvas’ın bu serüvenini anlatmayı bitirince, küçük Dünyazad sessiz gülüşlerini boşu boşuna yatıştırırmaya çalışarak büzüldüğü halının üzerinden kalkmış ve kız kardeşinin yanına koşarak ona “Vallahi! Kardeşim Şehrazad, bu öykü çok eğlenceli ve Ebu Nuvas’ın eşeğe dönüştürülmesi görünümce çok gülünç idi! Onun konularını ele alarak bize başka şeyler de anlatmak nezaketini göster!” demiş.

Ama Şah Şehriyar “Ben bu Ebu Nuvas’ı hiç sevmedim! O saatte başı kesilseydi, zaten başka serüveni de olmazdı. Öyleyse, bu geceyi hoşça geçirmemiz için bize çabucak bir gezi öyküsü anlat; zira, kardeşim Semerkandül-Acem hükümdarı Şahzaman ile birlikte, başını kestirdiğim lanetli karımla geçirdiğim serüveni izleyerek, uzak ülkelere bir gezide bulunduğumdan beri, eğitici gezilere ilişkin her şeye karşı büyük bir ilgi duyuyorum. Dinlenmesi gerçekten çok hoş bir öykü biliyorsan, hemen anlatmaya başlamakta gecikme! Çünkü bu gece uykusuzluğum her zamankinden daha çok!” diye haykırmış.

Şah Şehriyar’ın bu sözlerini duyunca, güzel konuşan Şehrazad, “Şimdi anlatacağım gezi öyküleri, tüm anlattıklarımın içinde en şaşırtıcı ve de en zevkli olanlardır. Ey bahtıgüzel şahım, zaten sen

kendin de hemen buna karar vereceksin; çünkü, aslında, kitaplar içinde, Gemici Sindbad¹ adıyla anılan gezginin gezileriyle kıyaslanabilecek başka hiçbir kitap yoktur. İşte ben de izin verdiğin andan başlayarak şimdi size bu öyküyü anlatacağım, ey bahtıgüzel şahım!” diye haykırmış.

Ve Şehrazad hemen şu öyküyü anlatmaya başlamış:

1 *Sindbad*: Fransa'daki kullanım şekli. Arapçadaki Sindabad yerine (J.C.M.)

Gemici Sindbad'ın Öyküsü

Bana kadar ulaşan anlatılara göre, Bağdat kentinde Halife Harun Reşid zamanında, Hamal Sindbad diye bir adam yaşamış. Bu adam, koşulları bakımından fakir, yaşamını kazanmak için başının üzerinde eşya taşıyan birisiymiş. Günlerden bir gün, oldukça ağır bir yük taşımak zorunda kalmış; o gün de hava çok sıcakmış; bundan dolayı hamal, üzerindeki yükten ötürü yorulmuş ve terlemiş. Havanın dayanılmayacak kadar sıcak olduğu bu sırada zengin bir tacire ait bir evin kapısı önünden geçiyormuş; ve evin yöresindeki her yer iyice süpürülmüş ve gülsuyuyla sulanmış duruyormuş. Yöreden çok hoş bir meltem esiyormuş; kapının yanında da oturmaya yarayan bir sıra bulunuyormuş. Bunu gören Hamal Sindbad, dinlenmek ve biraz taze hava almak üzere, yükünü bu sıranın üstüne yerleştirmiş; ve kapının içinden hoş bir kokuyla karışmış saf bir rüzgârın kendisine doğru estiğini duyumsamış; bundan büyük bir zevk almış ve sıranın ucuna doğru gidip oturmuş. O zaman musiki sanatında ustalaşmış, zevk veren seslerin şarkılarına eşlik eden çeşitli sazlardan oluşmuş bir çalgı takımının nağmeleri kulağına gelmiş; ve de büyüleyici makamlarla Yüce Tanrı'yı ululayan ötücü kuşların seslerinin varlığını sezinlemiş; ve ötekiler arasında, kumruların, bülbüllerin, ardıc kuşlarının, gerdanlıklı güvercinlerin ve vahşi keklıkların seslerini ayırt etmiş. Bunları duyunca ruhunda bir hayranlık uyanmış ve duyumsadığı büyük zevkten ötürü, başını aralık kapıya sokarak dip tarafta, genç hizmetkârlar, köleler ve uşakların gidip geldiği ve her türden kimselerle dolu ve ancak şahların ve sultanların saraylarında bulunabilecek şeylerin yer aldığı büyük bir bahçe görmüş.

Bunun ardından, kendisine doğru gelen, kuşkusuz harika ve lezzetli bir yemek kokusu genzini doldurmuş; bu kokuda her türden yiyecek ve iyi nitelikli içeceklerin lezzetli tadı birbirine karışmış bulunuyormuş. Bunu duyumsayınca gözlerini gökyüzüne kaldırarak “Sana şükürler olsun ey Yaradan, ey âlemin rızkını sağlayan! Hoşuna gidene hesapsız ihsanda bulunursun! Ey Tanrım! Sana haykırıyorum, yaptıklarından hesap sormak için ya da adaletin ve iraden üstüne sorguda bulunmak için değil; çünkü kul olarak yaratılanlar, kudretli efendilerine hiçbir şey soramazlar! Sadece gözlemlerimi söylüyorum. Şükürler olsun sana! Dilediğine servet verir, dilediğini fakirleştirirsin; arzuna göre kimini yüceltir, kimini alçaltırsın; biz anlayamasak da her zaman bunun bir mantığı vardır! Böylece, işte bu zengin hanenin sahibi... Mutluluğun son sınırlarına dayanırcasına mutludur! Bu büyüleyici kokuların, bu lezzetli yemeklerin, bu hoş dumanların ve bu üstün lezzetteki içkilerin zevki içinde yaşamaktadır. Mutludur, ama o, rahat ve memnun bir kişiye, benim gibi kimileri de, yorgunluğun ve sefaletin sınırlarında yaşarlar!” diye haykırmış.

Sonra elini şakağına dayayarak tüm gücüyle doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Çoğu zaman barınaksız bir zavallı, bahtının yarattığı bir sarayın gölgesinde uyanır. Bense, ne yazık ki, her sabah bir gün öncekinden daha sefil uyanırım!

Savurgan bahtın önlerine yığıldığı varlıkların bağrında başkaları mutlu ve memnun yaşarken; bahtsızlığım, sırtıma yüklenip beni yoran ağır yüklerle her an daha fazla artır.

Talih, acaba bir başkasının sırtına benimkine benzer bir yük yüklemiş midir? Bununla birlikte, başkaları, onur ve refahla gırtlaklarına kadar yüklüdür; ama eşit görülse de çeşitli ağırlıklar taşırı.

Yüzlerine bakılsa bana benzerler; ama boşuna bu görünüş; baht onlarla benim arama ayrımlar koymuştur; benim onlara benzeyişim ekşi ve kekremsi sirkenin şaraba benzemesi gibidir.

Ama senin cömertliğinden hiç yarar sağlamamışsam da, ey Tanrım, seni suçluyorum sanma! Sen yücesin, muazzamsın ve adilsin! Ve bilgelikle hükmettiğini bilirim!

Hamal Sindbad bu dizeleri okuyup bitirince, ayağa kalkmış ve yükünü başına koyup oradan ayrılmak istemiş; o sırada sarayın kapısı açılmış ve oradan ince yüzlü, güzel yapılı, giysileri çok hoş küçük bir köle çıkararak gelip onun elini tutmuş ve “Gel de içeri gir ve seninle konuşmak isteyen efendimi gör!” demiş. Çok korkan hamal, kendisini genç köleyi izlemekten alıkoyacak bir özür bulmaya çalışmışsa da, başarı sağlayamamış. Yükünü giriş yerindeki kapıcıya emanet ederek çocukla birlikte hanenin içine girmiş.

Hanenin içini, ağırbaşlı ve saygın kişilerle dolu şahane bir mekân olarak görmüş; avlunun orta yerinden kendisini bir salona almışlar. Orada saygın görünüşlü ve hatırlı kişilerden oluşmuş birçok çağrılıyı fark etmiş. Ve yine her türden çiçekler, her türden kokular, her çeşitten reçeller, hamurışı tatlılar, badem tatlıları, harika meyveler, olağanüstü miktarda kuzu kebabı ve gösterişli yemeklerle dolu tabaklar, üzüm suyundan çekilmiş nefis içkilerle dolu tepsiler görmüş. Ve her biri kendisine bağışlanmış mevkiye göre sıralanmış, dizelerinde musiki araçları bulunan güzel esireler bulunuyormuş.

Salonun ortasında, öteki çağrılıların arasında bulunan yüz çizgileri güzel, görünüşü çok hoş ve ağırbaşlı, iyilik, soyluluk ve büyüklük taşıyan, yılların geçmesiyle sakalları beyazlamış bir kişi görmüş. Bütün bunları gören Sindbad...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Bütün bunları gören Sindbad, öylece kalakalmış ve kendi kendine “Vallahi! Bu hane, kudretli ecinnilerin ülkesinde bir saray ya da büyük bir şahın ya da sultanın ikamet yeri olmalı!” demiş. Ve hemen nezaket ve görgünün gerektirdiği durumu takınmış ve orada bulunan herkese barış dilemiş, onların durumlarına uygun dileklerde bulunmuş, elleri arasından yeri öpmüş, sonra başı önüne eğik saygıyla ve alçakgönüllülükle ayakta beklemiş.

O zaman hane sahibi, ona, yaklaşmasını ve yanlarına oturmasını söylemiş; ve çok sevimli bir edayla ona “Hoşgeldin!”

dedikten sonra, tepsilerde bulunan tüm yemekler içinde en zevkli, en lezzetli ve en güzel hazırlanmış olanlardan yemesi için ona ikramda bulunmuş. Hamal Sindbad, davet lafı ağızdan çıkar çıkmaz bu çağrışı onurlandırmakta gecikmemiş. Doyuncaya kadar yemek yemiş ve Tanrı'ya "Verdiğin nimetlerden ötürü sana şükürler olsun!" diyerek teşekkür etmiş. Bunu izleyerek kalkıp el yıkamış ve gösterdikleri dostluktan ötürü tüm çağrılılara da şükranlarını bildirmiş.

Ve, önce yedirip içirtmeden misafiri sorgu suale boğmak gerektiği hakkındaki âdete uymuş olan ev sahibi, ancak o zaman hamala "Buraya hoşgeldin, şöyle rahatça otur, keyfine bak! Günün kutlu olsun! Ama, ey konuğum, bana adını ve mesleğini söyler misin!" demiş. O da "Ey efendim, bana Hamal Sindbad derler, mesleğim ücret karşılığı başım üzerinde yük taşımaktan ibarettir" diyerek yanıt vermiş. Hane sahibi gülmüş ve ona "Bil ki, ey hamal, senin adınla benimki aynı, bana da Gemici Sindbad derler!" demiş.

Sonra "Yine bil ki, ey hamal, senden buraya gelmeni rica ettiysem, dışarıda sırada otururken okuduğun güzel dizeleri sana tekrarlatmak içindir!" diyerek sözünü sürdürmüştü.

Bu sözleri duyunca hamal çok şaşırmış ve "Tanrı senden razı olsun! Bu düşüncesizce davranışından dolayı beni suçlama; çünkü, çekilen acılar, uğranılan yorgunluklar ve sefalet, adama, nezaketsizlik, budalalık ve küstahlıktan kurtaracak başka şey öğretmeye olanak bırakmıyor!" demiş.

Ama Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a "Söylediğin dizelerden hiçbir utanç duyma ve sıkıntıya kapılmadan burada kal; çünkü bundan böyle benim kardeşimsin sen! Yalnız, şimdi bana, işittiğim ve beni hayran bırakan o dizeleri yeniden okumanı rica ediyorum!" demiş.

Bunun üzerine hamal, Gemici Sindbad'ı hayran bırakan söz konusu dizeleri yeniden okumuştur.

Dizeler okunup bitince, Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a dönerek, ona "Ey hamal, bil ki benim de bir öyküm var; hem de pek şaşırtıcı. Yaşadığım bütün serüvenleri ve bu sarayda oturma mutluluğuna erişmeden önce başıma gelen tüm felaketleri sana anlatacağım. O zaman, yaşlılığımda içinde yaşamakta bulundu-

ğumu gördüğün bu serveti ne müthiş ve ne garip çabalar, ne gibi felaketler ve hangi kötülük ve bahtsızlıklar pahasına elde ettiğimi anlayacaksın. Çünkü, sen kuşkusuz başımdan geçen yedi olağandışı geziyi bilmemektesin; bu gezilerin her birinin öylesine işitilmedik yanları vardır ki, onları sadece düşünmek bile insanı şaşkınlıkların sınırına ulaştıracak kadar hareketsiz bırakır. Ama sana ve buradaki tüm saygın çağrılılara anlatacağım her şey, kısaca bahtın daha önce böyle alnıma yazdığından dolayı başıma gelmiştir; ve insanın alnına yazılan da sakınılması ve kaçınılması olanaksız şekilde yaşanır.”

Birinci Gezi

Sizler hepiniz bilin ki efendiler, ey çok ünlü kişiler ve sen, benim gibi adı Sindbad olan sayın hamal, kentteki kişiler ve tacirler arasında büyüklerden sayılan tacir bir babam vardı. Ondan dağıtmayı âdet edindiği, akıllıca bir dağıtımla fakirlere sadaka vermek için boyuna kullandığı pek çok servet vardı. Bu yüzden öldüğü zaman miras olarak, henüz ergenlik yaşına ulaşmadığım bir sırada bana, mallar, topraklar, köyler bıraktı.

Ergenlik çağıma ulaştığımda, bütün bunlar benim üzerimdeydi; ben de olağandışı yemekler yemek ve olağandışı içkiler içmek, gençlerle düşüp kalkmak, son kertede pahalı giysilerle donanmak ve dost ve arkadaş edinmekten zevk alıyordum; ve benim her zaman yararımı oluşturacak şekilde bunun böylece sürüp gideceğine inanıyordum. Bu tarzda uzun bir süre yaşamımı sürdürdüm; sonunda zenginliğimin dağılıp gittiğini, koşullarımın değiştiğini ve mallarımın elimden çıktığını görerek şaşırıp kaldım ve aklımı başıma devşirdim. O zaman, içinde bulunduğum uyuşukluktan sıyrılıp korkunun pençesine düştüm ve bir gün yaşlandığımda yoksulluğa düşeceğim endişesiyle dondum kaldım. Tam o sırada rahmetli babamın tekrarlamaktan hoşlandığı, dua ve barış üzerine olası efendimiz Davud oğlu Süleyman'ın şu sözleri aklıma geldi: “Üç başka şeye yeğ tutulacak üç şey vardır: Ölüm günü, doğum gününden daha üzücüdür; canlı bir köpek ölü bir arslandan daha iyidir, mezar da yoksulluğa yeğlenir.”

Bu düşüncelere kapılarak o saatte ve o anda ayağa kalktım; eşya ve giysi olarak elimde ne kalmışsa topladım; vakit geçirmeden bunları sattım; ve elimdeki mal mülk ve toprak olarak kalan ufak tefek varlığı da açık arttırmaya çıkardım; böylece, üç bin dirhem para edindim.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

Böylece, üç bin dirhem para edindim; ve hemen görmediğim, bilmediğim ülkeleri gezme fikri aklıma geldi. Çünkü şairin şu dizelerini hatırlamıştım:

Güçlükler, kazanılan zaferi daha da güzelleştirir! İnsanoğlunun zaferi, uykusuz geçen uzun gecelerin ölümsüz kızıdır! Denizin beyaz, boz ya da pembe incilerinin eşsiz hazinesini bulmak isteyen kişi, bu güzel şeylere ulaşmadan önce dalmayı bilmelidir.

Çabasıız zafer kazanmak isteyen, ölünceye kadar imkânsız bir umudu izleyecektir!

Böylece, daha fazla ertelemeyen, hemen çarşıya koştum, oradan bol miktarda çeşitli mal ve her türden döküntü eşya satın aldım ve bunları hemen önceden birçok tacirin yer tuttuğu, kalkmak üzere bulunan bir gemiye taşıdım; ve içim deniz yolculuğuna ısındığı bir sırada gemi Bağdat'tan ayrıldı ve nehirden aşağı deniz üzerindeki Basra'ya doğru yol almaya başladı.

Gemi Basra'dan açık denize doğru yelken açtı ve gece gündüz yol alarak birçok ada geçtik ve denizler aştık; ve bir kara parçasından bir diğerine ulaştık. Her indiğimiz yerde, yeni mallar almak üzere elimizdeki malları satıyor, değiş tokuş yapıyor ve büyük kâr sağlıyorduk.

Kara görmeden günlerce yol aldıktan sonra bir gün, denizin ortasında, üzerindeki bitkilerden cennet bahçelerinden birine ulaştığımızı düşündüren bir adanın belirmediğini gördük. Bunu gören geminin kaptanı, karaya çıkmak istedi; ve önce demir attı-

nıp merdivenleri indirttikten sonra bizi karaya çıkardı. Hepimiz gemiden indik; tacirler yanlarında, yenecek şeyler ve mutfak kap kacağı da indirdiklerinden, kimileri ateş yakmaya ve çamaşır yıkamaya girişti. Kimileri de dolaşmakla, oyalanmakla ve denizin yorgunluğunu gidermekle yetindi. Ben, yiyip içmeyi unutup dolaşmayı, bu yöreleri kaplamış bulunan bitkilerin güzelliğinden yararlanmayı yeğleyenlerdendim.

Böylece üzerimizden yorgunluğu atarak dinlenirken, birdenbire adanın tümüyle sarsıldığını ve bizi birkaç adım öteye fırlatacak şiddette salladığını duyumsadık. Ve aynı anda, geminin önünde kaptan belirerek bize, korkulu bir ses ve ürkmüş tavırlarla “Ey yolcular, kurtarın kendinizi, acele edin! Çabuk gemiye binin! Her şeyi orada bırakın! Eşyalarınızı terk edip canınızı kurtarın! Sizi bekleyen uçurumdan kaçın! Çabuk koşun! Çünkü üzerinde bulundunuz ada, ada falan değil; dev bir balina! Denizin bu kesiminde eski çağlarda mekân tutmuş olduğu anlaşıyor; öylesine ki, denizin kumu sayesinde üzerinde bitkiler bitmiş! Siz onu uykusundan uyandırdınız! Rahatını bozdunuz ve sırtında ateş yakarak tedirgin ettiniz! Bakın işte kıpırdıyor! Yoksa bir daha dönmeksizin sizi denizin derinliğine sürükleyecek! Kurtulun! Her şeyi bırakın! Ben de hemen demir alıyorum!” diye haykırdı.

Kaptanın bu sözlerini işitince korkan yolcular; bütün mallarını, giysilerini, kap kacaklarını orada bırakıp henüz demir almış olan gemiye koştular. Kimileri tam zamanında yetişebildi, diğerleri yetişemedi. Çünkü balina çoktan harekete geçmiş ve birkaç sıçrayıştan sonra, sırtında bulunanların hepsini denize dökmüştü. Tekrar tekrar üzerlerine gelen dalgalar da hepsini boğmuştu.

Ben balinanın üzerinde kalıp denize dökülenler arasındaydım. Ama yüce Tanrı, beni korudu, boğulmaktan esirgedi ve elimin altına oyuk bir tahta parçası, gemideki yolcuların çamaşır yıkamalarına yarayan büyük bir gerdel göndererek kurtardı. İlkin ona tutundum, sonra tehlikenin bana verdiği güç ve canımın kıymetini bildiğimden büyük bir çabayla üzerine çıkmakta başarı sağladım! Bunun üzerine ayaklarımı çarparak, dalgalar beni bazen sağa, bazen sola savururken yol almaya başladım.

Kaptana gelince, oradan kurtarabildikleriyle pupa yelken uzaklaşmakta acele etmiş; geride kalan ve canını kurtarmak için çırpınanlarla ilgilenmemişti. Bunlar da kısa bir süre sonra can vermekte gecikmediler. Bense ayaklarımı kullanarak var gücümle gemiye yetişmeye çalıştım. Ama onun uzaklaşıp gittiğini gördüm. O sırada deniz üzerinde gece olmuş, kaybolma ve terk edilme durumum kesinleşmişti. Böylece gecenin beni yutmasına karşı bir gün bir gece savaştım. Sonunda rüzgârın ve akıntıların sürüklemesiyle, uçurum halindeki kayalardan bitkilerin denize sarktığı ya da yukarı tırmandığı ve de denizde ıslandığı sarp bir adanın kıyılarına kadar sürüklendim. Bu dallara tutunarak, ellerimin ve ayaklarımın yardımıyla sarp kıyının yukarılarına kadar çıkmayı başardım.

Böylece kesin bir yok oluştan kurtulunca, bedenimi yoklamayı düşündüm; onu kaplayan yara bereleri, ayaklarımın şiştiğini ve koparabildikleri etimle karınlarını doyuran balıklardan arta kalan bedenimdeki ısırık yerlerini gördüm. Bununla birlikte hiçbir acı duymuyordum; geçirdiğim tehlike ve yorgunluktan âdeta duyarsız hale gelmiştim. Adanın toprağına karın üzeri bir ceset gibi uzandım; tam bir sersemleme içinde bayılmışım. Bu durumda ertesi güne kadar kaldım; üzerime dikine düşen güneşle uyandım. Ayağa kalkmak istedim; ama şişmiş ve ağırlı ayaklarım bana yardımı reddetti; yeniden toprağına düştüm.

Bunun üzerine, içine düştüğüm durumdan dolayı çok üzülerek, bazen ellerim ve ayaklarımla sürünerek, bazen de dizlerim üzerinde yürüyerek ilerlemeye koyuldum ve beslenecek bir şeyler aradım. Sonunda, yöresinde meyve ağaçları bulunan, temiz ve harika bir suyu olan bir kaynakla sulanan bir düzlüğe ulaştım. Orada meyve yiyerek, su içerek birkaç gün dinlendim. Böylece ruhum yeniden canlanmakta gecikmedi ve uyuşmuş bedenim hayat bularak daha kolay hareket etmeye başladı. Tam anlamıyla olmasa da organlarımı da kolayca oynatabildim. Çünkü, yürüyebilmek için hâlâ beni ayakta tutacak bir çift değneğe ihtiyaç duyuyordum. Böylece, düşleyerek ve meyveler yiyerek, ağaçlar arasında ağır ağır ve bu ülkeyi hayranlıkla seyrederek tüm kudretlerin sahibi Tanrı'nın bu eseri önünde kendimden geçerek uzun uzun dolaştım.

Bir gün kıyıda dolaşırken, uzaktan vahşi bir hayvan ya da deniz canavarlarından bir canavar gibi gözüme çarpan bir şey gördüm. Bu şey öylesine kafamı karıştırdı ki, içimde kıpırdanan çeşitli duygulara karşın bazen ilerleyerek bazen durarak ona yaklaştım. Sonunda bunun bir kazığa bağlanmış harika bir kısarak olduğunu anladım. Kısarak o kadar güzeldi ki, daha yakından görmek için yanına yaklaşmak istedim. Ama birdenbire korkunç bir kişnemeye beni dehşete düşürdü ve olduğum yerde kaldım; o zaman oradan en çabuk şekilde uzaklaşmaktan başka bir şey istemedim; ve tam o sırada, yer altından bir adam çıkarak iri adımlarla bana doğru ilerleyip “Sen kimsin? Ve nereden geliyorsun? Seni buraya kadar sürükleyip getiren sebep nedir?” diye haykırdı.

Kendisine “Efendim, bil ki ben garip bir kimseyim; bir geminin üzerindeyken diğer yolcularla birlikte boğulmak üzereydim. Ama Tanrı bana bir tahta gerdel lütfetti de tutundum ve dalgaların beni bu kıyılara atmasıyla karaya çıktım!” diye yanıt verdim.

Benim bu sözlerimi işitince, adam benim elimden tuttu “Beni izle!” dedi. Ben de onu izledim. O zaman beni bir yeraltı mağarasına götürdü; ve beni büyük bir salona sokarak onur mevkisine oturttu ve yenecek bazı şeyler getirdi; çünkü açtım. Doyuncaya kadar yemek yedim ve yeterince doyunca ruhum yatıştı. Bunun üzerine bana geçirdiğim serüven üzerine sorular sordu; ben de ona başından sonuna kadar bu serüveni anlattım; duyduklarına inanmazcasına şaşırdı. Sonra ekledim: “Tanrı seni korusun efendim, sana sormak istediğim şey için beni ayıplama! Ben sana serüvenimle ilgili gerçeği anlattım; şimdi de ben senden, senin kim olduğun ve bu yeraltı salonunda oturmanın nedenini ve deniz kıyısında tek başına olan bu kısrağa bağlılığını öğrenmek arzusundayım!”

Bana “Bil ki bu adada çeşitli yerlerde bulunan kişileriz biz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bil ki bu adada, çeşitli yerlerde bulunarak Şah Mihrican'ın atlarına bakmakla görevli kişileriz biz. Her ay, yeni ay belirlediğinde, her birimiz buraya henüz el sürülmemiş cins bir at getiririz ve onu sahilde bir yerlere bağlarız. Kendimiz de mağarada gizleniriz. O sırada dışının kokusunu alan deniz aygırlarından bir aygır sudan çıkar; sağına soluna bakınarak kimseyi görmeyince kırsağın üzerine biner ve onunla çiftleşir. Sonra kırsakla işini bitirince, sırtından iner ve onu birlikte götürmek ister. Ama, kırsak kazığa bağlı olduğundan onu izleyemez; bunu gören aygır yüksek sesle kişner ve başına ve ayaklarına çifteler atmaya başlar; ve gittikçe daha yüksek sesle kişner. O zaman, biz onu ıstır ve kırsakla işinin bittiğini anlayarak her yandan birden fırlayıp dışarı çıkarız; büyük feryatlar kopararak aygırın ürktütür ve onu denize geri dönmeye zorlarız! Kırsığa gelince, gebe kalır ve tüm yeryüzünde eşi bulunmaz ve bir hazineye bedel dişi ya da erkek bir tay doğurur; ve işte tam bugün deniz aygırının geleceği gündür. Ve ben, sana, bir kez bu iş bitince, şahımız Mihrican ile seni tanıştıracığıma ve de ülkeyi tanıtacağıma söz veririm. Seni bana rastlattığı için Tanrı'ya şükürler olsun! Çünkü, ben olmasaydım, asla yakınlarını ve ülkeni göremeden ve senin ne olduğunu kimseler asla bilmeksizin bu ıssız yerde kederden ölürgiderdin!” dedi.

Bu sözleri duyunca, at bakıcısına çok teşekkür ettim; ve onunla konuşmayı sürdürdüm. Tam o sırada deniz aygırın sudan çıktı, kırsağın üzerine bindi ve onunla çiftleşti. Bitirilecek şeyi bitirince kırsağın üzerinden indi ve onu götürmek istedi; ama kazığı yerinden sökemediğinden çifte atmaya ve kişnemeye başladı. Ama kırsağın bakıcısı mağaradan dışarı fırladı; haykırarak arkadaşlarını çağırır; ve hepsi birden ellerinde palaları, mızrakları ve kalkanlarıyla deniz aygırının üzerine atıldılar; o da korkuya kapılarak kırsığı bıraktı ve bir manda gibi denize daldı ve suların içinde kayboldu.

Bunun üzerine tüm öteki at bakıcıları, her biri kendi kırsığıyla benim yöremde toplandılar ve bana binlerce incelik gösterdiler; yiyecek daha başka şeyler de sunup benimle birlikte yedikten sonra, bana güzel bir binek atı verdiler; ve ilk at bakıcısının çağrısı üzerine efendileri şahın yanına gitmek üzere

kendilerine eşlik etmemi istediler. Ben de hemen kabul ettim; ve hep birlikte yola çıktık.

Kente ulaştığımızda, yoldaşlarım bana sarayın önünde beklememi söylediler ve şahın huzuruna çıkarak benden, başıma gelenlerden söz ettiler. Bundan sonra, beni saraya götürdüler; bana verilen izne uyarak taht salonuna girdim ve Şah Mihrican'ın önünde saygı duruşunda bulundum; ve kendisine barış diledim. Şah dileğime barış dilekleriyle yanıt verdi; "Hoş geldin!" diyerek serüvenimi bir kez de benim ağzımdan duymak istedi. Hemen itaat ettim; hiçbir ayrıntıyı atlamadan başıma gelenleri anlattım.

Bu öyküyü duyunca, Şah Mihrican, çok şaşı ve bana "Oğlum, demek ki, uzun bir ömür yaşamak alnında yazılıymış; yoksa hiç kuşkusuz oracıkta bunca felaket ve yıkıma dayanamayıp ölürdün. Seni kurtaran Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi. Bunu izleyerek iyi dileklerle dolu daha birçok söz ettikten sonra o günden başlayarak beni yanında alıkoydu; hakkımda iyi niyetinin bir kanıtı olarak ve de denizcilik konusundaki bilgime güvenerek beni, hemen orada, adasının liman ve rıhtımlarının yöneticisi ve bütün gemilerin geliş gidişlerini düzenleyen yetkili kişi yaptı.

Yeni görevlerim beni her gün saraya uğrayıp şaha iyi dileklerimi sunmaktan alıkoymuyordu; zamanla şah bana öylesine alıştı ki, beni tüm yakınlarına yeğledi. Bunu sayısız armağan ve şaşırtıcı bağışlarda bulunarak ve hemen her gün tekrarlayarak kanıtladı. Ve ben onun üzerinde öyle bir etki bıraktım ki, devletle ilgili tüm dilekçeler ve halkın hayrına olacak tüm işler benim aracılığım ile işleme konulur ve yerine getirilir oldu.

Ama bütün bu özen, bana bir türlü ülkemi ve bir gün oraya dönme ümidimi unutturamıyordu. Bundan dolayı adaya gelen tüm yolculara ve denizcilere sorular sormaktan geri durmuyor ve onlardan Bağdat'ı görüp görmediklerini ve Bağdat'ın nerede bulunduğunu bilip bilmediklerini öğrenmek istiyordum. Ama bu konuda hiç kimse bu soruları yanıtlamıyordu; hemen hepsi bana bu kentten söz edildiğini duymadıklarını, nerede olduğunu da bilmediklerini söylüyorlardı. Kendimi yabancı bir ülkede mahkûm gibi görmekten dolayı kederim günden güne artıyor ve kentimin varlığından bile kuşku duyan ve oraya nasıl

gidileceğini bilmeyen kimseleri görmekten doğan şaşkınlığım son sınırına ulaşıyordu.

Bu adada oturduğum sürede, şu anlatacaklarım, binlercesinden bazıları olan pek çok şaşırtıcı şey gördüm:

Her zamanki gibi bir gün Şah Mihrican'ın huzurunda iken Hindistan'dan gelen birkaç kişiyle tanıştım; selam verip aldıktan sonra sorularıma yanıt verdiler ve bana ülkeleri olan Hindistan'da çok çeşitli sınıftan insan bulduğunu; bunlardan başlıca ikisinin soylu ve dürüst kişilerden oluşan ve asla haksızlık ve suçlu eylemlerde bulunmamış olan Kşatriya'lar ile asla şarap içmeyen, neşenin dostu olan ve tavırlarındaki incelikle seçkinleşen, atlara, görkemliliğe ve güzelliğe düşkün Brahmanlar olduğunu anlattılar. Yine bu bilgin Hintliler bana aslında başlıca kastların yetmiş iki alt kasta bölündüğünü ve bunların hiçbirinin diğerleriyle ilişkisi bulunmadığını anlattılar. Bu beni şaşkınlığın sınırlarına dek şaşırttı.

Bu arada, Şah Mihrican'a ait bulunan ve adı Kâbil olan bir başka adayı da ziyaret etme fırsatını buldum. Orada bütün gece davul ve dümbelek sesleri duyuluyordu. Bura halkının mantıksal düşünceye ve güzel fikirlere sahip olduğunu gördüm. Zaten, onların bu konudaki şöhretleri gezginler ve gemiciler tarafından da biliniyordu. Bir gün yüz arış boyunda bir balık, başka günlerde de yüzü baykuşa benzeyen başka balıklar gördüm.

Gerçekte, efendilerim, başkaca olağandışı daha birçok şey de gördüm; ve harika olaylara tanık oldum; ama anlatması beni konudan uzaklaştırır. Sadece, bu adada birçok şeyler öğrenmek ve değiştokuştan ve alışverişten epeyce zenginleşmek için gerekli bir süre daha kaldığımı eklemem yetecektir sanırım.

Günün birinde, âdetim gereği ve işimin icabı olarak her zamanki gibi koltuk değneğime dayanmış, deniz kıyısında bulunuyordum; rıhtıma içi tacirle dolu büyük bir geminin girdiğini gördüm. Geminin sağlam şekilde demir attığını işittim ve merdiven indirdiğini gördüm; merdiveni tırmanıp geminin bordasına çıktım; ve gidip yükünü kayda geçirmek üzere kaptanını buldum. Benim gözümün önünde tayfalar bütün yükü indirdiler; elimden geldiğince doğru saptamalarda bulundum; ve işleri bitirince, kaptana “Geminde bunlardan başka şeyler var mı?” diye

sordum. Bana “Efendim, geminin orta ambarında biraz daha yük var ama orada depo edilmiş olarak duruyor; çünkü sahibi, gezideyken bizimle birlikteydi; ama denizde yüzerken boğuldu; şimdi onun buradaki mallarını satmak ve bedelini rahmetlinin barış kenti Bağdat’taki ailesine götürmek istiyoruz!” dedi. Bunu duyunca, heyecanın son sınırına ulaşırcasına heyecanlandım ve “Bu tacirin adı ne, kaptan?” diye sordum. Bana “Gemici Sindbad!” diye yanıt verdi! Bu sözler üzerine, kaptana daha dikkatle baktım ve onun bizi balinanın sırtında terk etmek zorunda kalan gemi kaptanı olduğunu anladım. O zaman olanca sesimle “Gemici Sindbad benim!” diye haykırdım.

Sonra da “Balina sırtında yakılan ateş dolayısıyla harekete geçince, orada kalıp gemiye yetişmeyenler ve boğulanlar arasındayım ben de vardım. Ama elime geçen, tacirlerin çamaşır yıkamak için kullandıkları tahta bir gerdel sayesinde kurtuldum. Gerçekten, bu gerdelin üstüne binerek ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak bunu başardım. Ve Yüce Düzenleyici’nin izniyle olacak olan oldu!” diyerek sözümü sürdürdüm. Ve kaptana kendimi nasıl kurtarabildiğimi ve birçok çelişkili durumdan sonra Şah Mihrican’ın nezdinde deniz görevlisi olarak nasıl yüksek mevkiilere ulaştığımı anlattım.

Kaptan benim sözlerimi işitince “Yüce Tanrı’dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur!” diye haykırdı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Yüce Tanrı’dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur! Bu Âlemin hiçbir yaratığında ne vicdan ne de dürüstlük gördüm! Sen nasıl oluyor da, ey düzenbaz yönetici, gözümün önünde tüm tacirlerle birlikte Sindbad’ın boğulduğunu gördüğümüz halde denizci Sindbad olduğunu ileri sürebiliyorsun! Böyle sıkılmadan yalan söylemen ne kadar utanç verici!” diye haykırdı.

Bunu duyunca “Kuşkusuz, ey kaptan, yalan hilenin silahıdır. Oysa beni dinlersen, sana boğulmuş sandığınız Sindbad olduğumun kanıtlarını veririm!” diye yanıt verdim. Ve kaptana, bu

belalı gezi sırasında başıma gelen ve yalnız kendimin bilebileceği çeşitli olayları anlattım. O zaman kaptan benim kimliğimden artık kuşku duymadı ve yolcu tacirleri çağırdı; hepsi benim kurtuluşumdan dolayı kutlamalarda bulundular ve bana “Vallahi! Senin oradan kurtulacağına hiç ihtimal vermiyorduk! Ama Tanrı sana adeta ikinci bir yaşam bağışlamış!” dediler.

Bunun ardından, kaptan mallarımı çabucak bana iade etti; ben de üzerinde adım ve damgam bulunan mallarımda hiçbir eksik olmadığına gördükten sonra, onları çarşıya taşıttım.

Bir kez çarşıya gidince, balyaları açtım ve mallarımın büyük bir kısmını bire karşı yüz kârla sattım; bazı değerli eşyayı da elimde tutmaya özen göstererek bunları götürüp Şah Mihrican’a armağan ettim.

Kendisine, yitirdiğim geminin ve kaptanın geldiğini bildir-diğim şah, bu beklenmedik rastlantıya çok şaşırdı; ve beni çok sevdiğinden, cömertlikte benden geri kalmak istemeyerek, o da kendi bakımından, beni zenginleştirmekte katkısı olan armağan-lar verdi. Böylece bütün bunları satarak hatırı sayılır bir servete sahip oldum.

Bu işler bitince gidip Şah Mihrican’dan izin aldım ve ona tüm cömertlikleri ve koruyuculuğu için teşekkür ettim. Bana doku-naklı sözler söyleyerek istediğim izni verdi; ve yanından ayrılır-ken, bana yeniden göz kamaştırıcı armağanlar ve değerli şeyler verdi; ama artık bunları elden çıkarmaya gönlüm elvermedi; ve işte onları salonun şu tarafında görüyorsunuz! Ey saygıdeğer konuklarını! Yanımda ayrıca, yük olarak, burada kokusunu duyduğunuz kokular ve o uzak adanın ürünü olan sarısabır, kâfur, günlük ve sandal ağacı getirdim.

Çabucak gemiye bindim; ve gemi de Allah’ın izniyle hemen yelken açtı. Günlerce ve gecelerce süren bu seferi bahtın yar-dımı ve talihin yüzümüze gülmesiyle tamamladık. Sonunda bir sabah sağ salım Basra’ya ulaştık; burada pek az bir vakit geçirerek hemen nehir yolunu izleyip en sonunda içimiz sevinç dolu, ülkeme, barış kenti Bağdat’a girdik. Böylece, zenginlikle donanmış, ellerim bağışta bulunmaya hazır, mahalleme ulaştım ve evime girdim; orada ailemi ve dostlarımı, hepsini sağlık için-de gördüm. Ve çabucak, babamın ölümünde sahip olduğumdan

daha fazlasını, iki cinsten olmak üzere büyük miktarda köleler, memluklar ve cariyeler satın aldım.

Bu yeni yaşamımda, geçirmiş olduğum değişik ve kararsız yaşıntıyı, uğradığım tehlikeleri ve çektiğim acıları, sürgündeki kederli günleri ve gezinin verdiği dertleri ve yorgunlukları unuttum. Yöremde birçok candan dost vardı; ben de, uzun bir süre, hoşlukla dolu, zevkle dolu ve kaygı ve tedirginliklerden uzak, tüm ruhumla sevdiğim şeylerden keyif duyarak, harika yemekleri yiyerek ve değerli içkileri içerek bir yaşam sürdürdüm.

İşte birinci gezim böyle oldu!

Ama, yarı Tanrı izin verirse, ey çağrılılarım, size girdiğim yedi geziden, ilkinden de şaşırtıcı olan ikincisini anlatacağım! demiş. Ve Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a dönerek, onu birlikte yemek yemek üzere yanına almış. Sonra, kendisine pek çok ilgi gösterip incelikle davrandıktan sonra, ona, ayrılmadan önce bin altın vermiş ve "Nazik tavırlarınla benim için bir sevinç kaynağı ve ince davranışlarınla bir zevk olacaksın!" diyerek ertesi günde gelmesini istemiş. Hamal Sindbad "Başım üstüne, gözüm üstüne! Evinden mutluluk eksilmesin, efendim!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine, yeniden teşekkür ettikten ve kendisine verilen armağanları yanına aldıktan sonra oradan ayrılmış ve evine dönerek bütün gece hayranlığın sınırında hayran kalarak işittikleri ve gördüklerini düşünmüş. Ve ertesi gün sabah olur olmaz, Gemici Sindbad'ın evine ulaşmak için acele etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

... Gemici Sindbad'ın evine ulaşmak için acele etmiş; o da kendisini sevecen bir ilgiyle ve "Burada candan bir dostluk bulacaksın! Ve ferahlık kârın olacak!" diyerek karşılamış. Hamal onun elini öpmek istemişse de, Sindbad buna razı olmamış; o da kendisine "Tanrı günlerini ağartsın ve iyiliklerini pekiştirsin!" demiş. Zaten eski çağrılıları da gelmiş bulunduğundan, serilen sofraya bezinin yöresinde toplanmaya başlamışlar ve kuzu kebab-

ları, içine fıstık, üzüm ve cevizle yapılmış pilav doldurulmuş kızarmış tavuklar yemişler! Yenilmiş, içilmiş, eğlenilmiş ve çalgı-cıların usta parmakları altında coşan sazlar ve söylenen şarkılarla ruhlara ferahlık gelmiş.

Bütün bunlar bittikten sonra, Sindbad, sessiz çağnıların ortasında şunları anlatmış:

İkinci Gezi

Gerçekten çok zevkli bir yaşam sürmekte iken, günlerden bir gün başka ülkelere doğru geziye çıkma arzusu yeniden içimde uyandı; ve ruhumda gidip dolaşmak, değişik ülkeler ve adalar görerek eğlenmek ve bilinmeyen şeyleri merakla seyretmek, bu arada çeşitli ülkelerde mal satmak ve almaktan da geri durmak hevesi dolup taşı.

Bu tasarımı üzerinde ısrarla durdum ve hemen uygulamaya koyuldum. Çarşıya gidip oldukça büyük para harcayarak yapmak istediğim ticaretle ilgili mallar satın aldım; bunları balya haline getirip nehir kenarına taşıttım; orada iyi cinsten yelkenlerle donanmış; içi tayfa dolu ve diğer her türden donatımla güçlendirilmiş güzel ve yeni bir gemi görmekte gecikmedim. Geminin görünüşü bana güven verdi ve tanıdığım ve kendileriyle yola çıkmaktan mutluluk duyacağım birçok tacirin yaptığı gibi hemen mallarımı içine taşıttım.

Aynı gün yola çıktık; ve harika bir deniz yolculuğu yaptık. Adadan adaya, denizden denize gece gündüz yol aldık ve indigimiz her limanda yörenin tacirleriyle ilişki kurarak mal satıp yeniden mal edindik ve yarar sağlayan değiş tokuşlar yaptık. Ve böylece deniz yolculuğunu sürdürdük; ve talihin güdümünde, üzeri güzel ağaçlarla örtülü, çiçekten yana zengin, meyveleri bol, kuş ötüşlerinin yer aldığı, saf suların aktığı, ama üzerinde hiçbir ev ve hiçbir canlının bulunmadığı çok güzel bir adaya ulaştık.

Kaptan, bizim arzularımıza uyarak karaya yakın bir yerde demir atıp birkaç saat geçirmemizi sağladı. Hemen karaya çıktık ve kuşların barındığı ağaçların gölgesindeki çimenlerde güzel havayı solumaya başladık. Ben, yanıma yenecek bir şeyler

alarak, sık yapraklarından güneşin sızmadığı ağaçların gölgesinde, duru suları olan bir kaynağın yakınına oturdum. Bir şeyler yiyerek ve bu tadına doyum olmaz sudan içerek büyük bir zevk duydum. Hemen yanıbaşımda, belli belirsiz bir rüzgâr, sanki hafif seslerle dolu bir ninni söylüyor; insanı tam bir dinlenmeye çağınıyordu. Ben de çimenlere uzanarak o taptaze çevrenin ve mis kokulu havanın ortasında kendimi uykuya terk ettim.

Uyandığımda, yolculardan hiçbirini göremedim; benim yokluğumu kimseler fark edemedi, gemi ayrılp gitmişti. Dönüp sağuma soluma bakındım; kendimden başka adada hiç kimseyi göremedim. Uzakta, deniz üzerinde, yelken açmış olan gemi uzaklaşıyor ve gözden kayboluyordu. O zaman, eşi bulunmaz, aşılması olanaksız bir şaşkınlığa kapıldım, acı ve kederden karaciğerimin üzerindeki safra kesemin patlamak üzere olduğunu duyumsadım. Bütün mal varlığımı ve eşyayı gemi üzerinde bırakmış olan ben, bu ıssız adada ne yapacaktım? Bu kederli düşüncelere kapılarak “Senin için bütün ümitler sönmüştür Gemici Sindbad! İlk seferinde mutlu bir talihin yarattığı koşullarla yakını sıyırdın da, her zaman aynı şeyin olacağını sanma ve atasözü, ‘İkinci kez düşen testi kırılır’ demiştir!” diye haykırdım.

Sonra oturup ağlamaya, inlemeye başladım; daha sonra da korkunç feryatlar kopardım; çünkü umutsuzluk yüreğimde iyice kök salmıştı. Bunu duyumsayınca ellerimle yüzümü dövdüm ve de “Ey sefil, senin yeniden geziye çıkman nene gerekti? Bağdat’ta zevk içinde yaşayamıyor muydun? Yiyeyeğin nefis yemekler, içeyeğin harika içkiler ve donandığın güzel giysilerin yok muydu? Mutluluğunun nesi eksikti? Birinci yolculuğun sana istediğin verimliliği sağlamamış mıydı?” diyerek haykırdım. Bunun üzerine yere yüzükoyun kapanıp öleceğime inanarak ağladım ve “Hepimiz Tanrı’nın kullarıyız ve sonunda elbet ona döneceğiz” dedim. O gün neredeyse çıldıracaktım.

Ama sonunda tüm üzüntülerimin nafile olduğunu anladım ve gecikmiş pişmanlıklardan sıynılıp kendimi bahtıma terk ettim. Ayağa kalktım; birkaç dakika öylece maksatsız durduktan sonra vahşi bir hayvanla ya da bilinmeyen bir düşmanla karşılaşma korkusuna kapıldım; sağa sola daha iyi bakabileceğim yüksek bir ağaca tırmandım; ama gök, toprak, deniz, ağaçlar, kuşlar,

kumlar ve kayalardan başka bir şey göremedim. Bununla birlikte, ufukta bir noktayı daha da dikkatle incelediğimde, beyaz renkli dev gibi bir hayalet gördüğüme inandım. Bunun üzerine merak ederek, ağaçtan indim; ama yeniden korkuya kapılarak o yöne doğru ağır ağır ve çok büyük bir ihtiyatla ilerlemeye başladım. Bu beyazlığa oldukça yaklaştığımda bunun, göz kamaştırıcı bir beyazlıkta altı geniş, boyu yüksek, büyük bir kümbet olduğunu keşfettim. Daha da yaklaşarak yöresini dolaştım; ama epeyce araştırdımsa da, hiçbir giriş kapısı bulamadım. O zaman bunun üstüne çıkmaya karar verdim; ama öylesine kaygan ve parlaktı ki, tırmanmak için gerekli beceriyi ve kıvraklığı gösteremedim. Bunun üzerine sadece onu ölçmekle yetindim: kum üzerindeki ayak izlerim arasındaki mesafeyi ölçü tutarak, adımlarımı sayarak kümbetin yöresini dolaştım; ve böylece çevresinin uzunluğunun yüz elli adımdan az olmadığını anladım.

Bu kümbete giriş ya da çıkış sağlayan bir kapı bulmak için ne yapmak gerektiğini düşünürken, birdenbire güneşin gözden kaybolduğunu ve gündüzün yerini karanlık bir geceye terk etmekte olduğunu fark ettim. Her ne kadar yaz günü pek ihtimali yoksa da ilkin iri kara bir bulut geçiyor sandım; ve beni şaşırtan bu bulutu görmek üzere başımı yukarı kaldırdım; şaşılasi genişlikteki kanatlarıyla güneşi örterek ve böylece adayı karanlığa boğarak uçan bir kuş olduğunu gördüm.

Bunu anlayınca şaşkınlığım son sınırına ulaştı; ve gençliğimde gezginlerin ve gemicilerin “Ruh” adını verdikleri şaşılasi irilikte bir kuştan söz ettiklerini hatırladım: Bu kuş uzak bir adada yaşıyor ve pençeleri bir fili havalandıracak kadar güçlü bulunuyormuş. O zaman bu gördüğüm kuşun, Ruh olabileceği kanısına vardım ve dibinde bulunduğum kümbetin bu Ruhun yumurtalarından biri olduğuna iman ettim. Ama ben tam bu fikre ulaştığım sırada kuş, onu örtmek üzere, yumurtanın üstünde tünemiş bulunuyordu. Gerçekten, geniş kanatlarını yumurtanın üzerine gerdi; ve iki yandan ayaklarını yere değdirdi; ve öylece uyudu! Sonsuza dek uyumayan Tanrı’ya şükürler olsun.

O zaman yüzükoyun yatarak yere yapışmış olan ve de gözüme ağaç gövdesinden de iri görünen ayaklarından birinin hemen yakınında bulunan ben, hemen ayağa fırladım ve sarığımı çözerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

... Hemen ayağa fırladım ve sarıgımı çözerek ikiye katladım ve kalın bir ipliğe dönüştürüp şekilde kıvrıdım ve onu bedenime iyice sardım ve iki ucunu kuşun pençesine iyice bağladım ve kolay çözülmeyecek şekilde düğümledim. Çünkü içimden “Bu koca kuş sonunda nasıl olsa uçacak! Beni de alıp bir yerlere götürür, orada insanoğullarına rastlayabilirim. Her durumda, gideceğim yer, tek yaşayanı ben olduğum bu ıssız adada kalmaktan yeğdir!” diye düşünüyordum.

Hareket etmeme karşın, kuş, sanki önemsiz bir sinekmişim ya da dolaşmakta olan kendi halinde bir kanıncaymışım gibi benim varlığımı fark etmemişti.

O durumda bütün geceyi uyur kalır da kuş beni de birlikte götürmeden havalanır korkusuyla uyumadan geçirdim. Ama gün doğuncaya kadar kuş hiç uyanmadı. Ve ancak o zaman uyanıp yumurtanın üzerinden kalktı; korkunç bir çığlık kopardı ve beni de birlikte götürerek uçtu. Uçup uçup öylesine yüksek- lere çıktı ki, göğün kubbesine eriştiğimi sandım; sonra öylesine bir hızla aşağıya doğru inmeye başladı ki, artık kendi ağırlığımı duymaz oldum; ve benimle birlikte yere kondu. O zaman, kendimi bağlarımdan kurtarmaya zaman bulamadan yeniden havalanır düşüncesiyle müthiş bir korkuya kapılarak, daha fazla beklemeden, çabucak sarığı çözmeye koyuldum. Herhangi bir güçlükle karşılaşmadan bağlardan kurtuldum ve silkinip giysilerimi üzerime çektikten sonra, canlı canlı koşarak kuşun erişemeyeceği bir yere ulaştım; zaten kuş da o sırada yeniden havalandı. Bu kez pençesine görülmedik uzunlukta ve iğrenç görünümlü bir yılanı başka şey olmayan siyah iri bir nesne takmıştı. Uçarak denize doğru yol alıp hemen gözden kayboldu.

Ben, başıma gelenden son kerte şaşırmış, yöreme bakındım; ve orada korkudan çivilenmiş gibi kalakaldım. Ve, kendimi tüm yanları yüksek kayalarla çevrilmiş geniş ve derin bir vadide buldum. Bu kez kayalar öylesine yüksekti ki, gözümle ölçmek için başımı yukarıya kaldırıncaya sarıgım başımdan kayıp sırtıma da

çarpıp yere düştü; ve de bu kayalar o denli sarptı ki, yukarı tırmanmak imkânsızdı; bu bakımdan her türlü girişimin yararsız olduğunu anladım.

Bunu anlayınca da, üzüntüm ve umutsuzluğum sonsuz oldu; ve “Ah! Benim için o ıssız adadan hiç ayrılmamak ne kadar iyi olacaktı; orası, yenecek içecek hiçbir şey bulunmayan bu ıssız ve kuru tenhaliğe bin kez yeğ tutulurdu. Burada, aralarında açlıktan, susuzluktan öleceğim korkunç çıplak kayalardan başka bir şey yok. Vay başıma gelenler! Yüce Tanrı’dan başka sığınacak bir güç yoktur! Her defasında bir felaketten, ancak daha kötü ve daha kesin bir başkasına düşmek için kurtuluyorum!” diye haykırdım.

Oturduğum yerden kalkıp biraz yöreyi tanımak için vadiye yürümeye başladım; ve her yanın elmas taşlarla dolu olduğunu gördüm. Bastığım her yer kayalardan kopmuş ve bazı yerlerde insan boyunda yığın oluşturmuş irili ufaklı elmaslarla kaplanmıştı. Tam ilgiyle bunlara bakmaya başladığım bir sırada, daha önce başıma gelen tüm felaketleri aşan korkunçlukta bir görüntüyle karşılaştım; ve korkudan donup kaldım. Elmas kayaların ortasında, bu hazinenin bekçileri olan, hurma ağaçlarından daha iri ve daha büyük ve her biri kuşkusuz rahatça bir fili yutacak gücte sayısız kara yılanın oynadığını gördüm. O anda, yuvalarına çekilmeye başlamışlardı. Çünkü gündüzün düşmanları Ruhun pençesine düşüp havalanmaktan kurtulmak için saklanıyorlar; ancak geceleri dolaşıyorlardı.

Ben de, sonsuz bir tedbirle, nereye basacağımı düşünerek ve kendi kendime “İşte, ey Sindbad, bahtın yüceliğini kötüye kullanıp doyumsuz ve her zaman açgözlü oluşunun karşılığında ne kazandığını görüyorsun!” diyerek oradan uzaklaşmaya çalıştım; ve bunca korkunun pençesinde, amaçsız, bana daha korunaklı görünen bazı yerlerde arada bir dinlenerek, gece oluncaya kadar elmas vadisi boyunca dolaştım, durdum.

Bütün bu zaman süresince yiyip içmeyi tümüyle unuttum. Kendimi bu kötü durumdan kurtarmak ve canımı yılanlardan esirgemenin yollarını bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. Sonunda kuşun beni ilk indirdiği yere çok yakın bir mevkide, giriş yeri çok dar, ama yine de benim girmeme yetecek genişlikte

bir mağara buldum. İlerleyip içeri girdim; giriş yerini de oraya kadar sürüklemekte başarı sağladığım bir kayayla kapattım. Böylece kendimi emniyete alınca, içeriye doğru ilerledim ve sabahı beklerken rahat rahat uyuyabileceğim bir yer aramaya koyuldum. Kendi kendime “Yarın gün doğar doğmaz, bahtın bana ne sakladığını görmek için buradan çıkarım!” diye düşünüyordum.

Bu düşüncelerle yatıp uzanmak isterken, ilkin büyük kara bir kaya sandığım bir köşedeki şeklin, yumurtaları üzerinde kuluçka yatan korkunç bir yılan olduğunu anladım. Bunu anlayınca etim, görüntünün dehşetiyle ürperdi ve cildim kuru bir yaprak gibi kıvrıldı ve olanca varlığıyla titredi; kendimden geçerek yere düştüm, orada sabaha kadar öylece kalmışım. Sabahleyin yılan tarafından yutulmadığımı anlayınca, mağaranın çıkış yerine kadar sürüklendim ve kendimde kayayı çekerek dışarı atacak gücü bulabildim. Uyku ve gıda noksanlığı kadar ardı arkası kesilmeyen dehşet yüzünden de, ayakları üzerinde tutunamayan bir sarhoş gibiydim.

Yöreme bakındım ve ansızın burnumun doğrultusunda birkaç adım ilerde toprağa büyük bir gürültüyle düşen kocaman bir et parçası gördüm. İlkın şaşıp kaldım ve ansızın sıçradım; sonra başıma böylesine bir şey atanın kim olduğunu anlamak üzere yukarıya baktım; ama hiç kimseyi göremedim. O zaman, daha önce gezgin tacirlerin ağzından işittiğim bir öyküyü hatırladım: Elmas arayıcıları bu ulaşılmaz vadiye inemediklerinden, buradaki değerli taşları ele geçirmek için garip bir yola başvurulmuş. Koyunları kesip dört parçaya ayırırlar ve bunları elmas yığınlarının üzerine atarak bunların ete saplanmalarını sağlarlarmış. O sırada Ruhlar ve iri kartallar gelerek bunların üzerine konar ve yukarıdaki kayalarda kurulu yuvalarına taşıyıp yavrularını beslemek üzere pençelerine geçirirlermiş. Bunun üzerine elmas arayıcıları kuşun üzerine atılıp ellerini kollarını sallayarak, bağırıp çağırarak onu ürkütür ve pençesindeki et parçasını atmak zorunda bırakırlarmış. Ardından etin başına üşüşür ve ona bulaşmış olan elmasları toplarlarmış.

Birdenbire aklıma aynı yolu izleyebileceğim fikri geldi; böylece bana mezar olacak gibi görünen bu vadiden kurtulabilecektim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve büyük miktarda elmas

toplamaya başladım; ve bunların en irilerini ve en güzellerini seçtim. Bunları her yanıma doldurdum: ceplerime, külahıma ve donuma, hatta giysilerimin astarlarına yerleştirdim. Ardından, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

Ardından, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp bunu et parçasıyla birlikte gövdeme sardım ve sarığın iki ucunu göğsümde bir araya getirip bağladım.

Epeyce bu durumda kaldıktan sonra, birdenbire koyunla birlikte bir Ruhun kuvvetli pençeleriyle bir tüy gibi havaya kaldırıldığımı duyumsadım; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, vadinin dışına, dağın tepesine yükseldim; ve Ruhun yuvasına götürüldüm; orada kuş beni ve üzerimdeki etleri parçalayarak yavrularına yedirmekte ivedilik gösterdi. Ama birdenbire bir feryat yükseldi ve ürken kuş beni orada bırakarak uçup gitti. O zaman ben de bağlarımdan kurtuldum ve giysilerim ve yüzüm kan içinde iki ayağımın üzerine dikildim.

O zaman bulunduğum yere, beni görünce düş kırıklığına uğramış olduğu ve çok korktuğu yüzünden anlaşılan bir tacirin yaklaşmakta olduğunu gördüm. Ama benim ona kötülük yapmak niyetinde olmadığını anlayınca, zaten hiç kıpırdamadığımdan et parçasını yokladı ve aramakta olduğu elmasları bulamadı. O zaman ellerini gökyüzüne kaldırarak ve “Ey düş kırıklığı! Ey kaybım benim! Allah’tan başka başvurulacak kimse yoktur! Kötü ve lanetli şeytandan Tanrı’ya sığınırım!” diye sızlanarak haykırdı. Ve derin bir kederle iki elinin ayasını birbirine vurdu.

Bunu görünce, selam verip yanına yaklaştım. Ama o benim selamıma karşılık vermeksizin hiddetle başını çevirip “Kimsin sen? Ne hakla gelip burada benim malımı çalıyorsun?” diye haykırdı. Kendisine “Korkma, ey saygıdeğer tacir, çünkü ben hırsız falan değilim. Ve malında da eksilme olmamıştır. Ben de bir âdemoğluyum; senin sandığın gibi hiç de kötü bir niyetim yok. Hatta namuslu insanlar arasında adı geçen namuslu bir kişiyim.

Son derece garip serüvenlere uğramadan önce ben de meslek bakımından bir ticaret erbabıydım. Bu yere gelişimin nedenine gelince, sana hemen anlatacağım; şaşırtıcı bir öyküdür bu. Ama, daha önce, iyi niyetimi kanıtlamak için, insan gözüyle ölçülemeyecek derinlikte bu çukurun dibinde kendi ellerimle topladığım birkaç elması sana sunmak istiyorum!" dedim.

Ve hemen kuşağımın arasından birkaç güzel elmas alıp "İşte, ömrünce düşlemeye yüreklenemeyeceğin bir kazanç sana!" diyerek kendisine verdim. Bunun üzerine çeyrek gövdelik etin sahibi düşünemez bir sevince kapıldı ve bana çok teşekkür etti. Ve binlerce sevgi gösterisiyle bana "Efendim, Tanrı seni kutsasın! Bu elmaslardan bir tanesi, en yaşlı yıllarıma kadar zengin yaşamak için bana yeter! Çünkü, tüm ömrümde, bunların benzerlerini sultanların ve şahların saraylarında bile görmedim!" dedi. Sonra yeniden teşekkür ederek orada bulunan öteki tacirleri çağırdı; onlar da gelip yöremi çevirdiler; bana selam verip rastlaşmamızdan memnunluklarını bildirdiler. Ve ben, onlara başından sonuna kadar, garip serüvenimi anlattım. Ama onu burada tekrarlamamın yarı yok. Şaşkınlıkları geçip kendilerine gelen tacirler, kurtulmamdan dolayı beni kutladılar ve "Vallahi! Bahtın seni, senden önce kimseye nasip olmamış bir felaketten kurtarmış!" dediler. Sonra beni, yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan bitkin bir durumda görünce; bana bol bol yiyecek içecek verdiler; ve beni bir gün bir gece süren uykumda gözettiler.

Sabahleyin, tacirler beni kendileriyle birlikte götürdüler. Ben de, bu eşi görülmedik felaketten kurtulduğum için yoğun bir sevince kapıldım. Oldukça kısa bir yolculuktan sonra, çok hoş bir adaya ulaştık; burada üzerinde on kişinin rahatlıkla mesken tutabileceği kadar büyük ve gölgesi yaygın ağaçlar vardı. Bu ağaçlardan hoş ve sıcak kokulu, kâfur denen beyaz bir madde çıkarılıyordu. Bu maksatla, ağacın gövdesi baştan aşağı yarıyor; sakız damlaları halinde sızarak akan ve ağacın balından başka bir şey olmayan özsuyu alınıyordu.

Ve yine bu adada, gergedan denilen, bizim çayırlarımızda yaşayan inek ve sığırlara benzer korkunç hayvanı gördüm. Bu hayvanın gövdesi, devenin gövdesinden de iriydi; burnunun ucunda on anş uzunluğunda bir boynuz taşıyordu; bunun üze-

rine de bir insan sureti resmedilmişti. Bu boynuz, gergedanın bir fille dövüşüp onu yenmesini ve onu boynuzuna takarak öldürünceye kadar yerden kaldırmasını sağlayacak kadar güçlüydü. O vakit ölen filin yağları gergedanın gözlerine akıyor ve onu öldürerek yere seriyordu. Bu durumda göklerden bu iki yaratığın üzerine iki korkunç Ruh konuyor ve yavrularına yedirmek üzere onları yuvalarına taşıyorlardı. Bu adada, çeşit çeşit büyükbaş hayvanlar da gördüm.

Bir süre orada kalarak güzel havayı içimize çektik; bu sırada elimdeki elmasları bir geminin sintinesine sığacak kadar altın ve parayla değiştirdim. Sonra oradan ayrıldık, ve adadan adaya, ülkeden ülkeye, kentten kente giderek ve Tanrı'nın güzelim eserlerine hayran olarak ve şurada burada alış veriş yapıp değiş tokuşta bulunduktan sonra, kutsal ülke Basra'ya, oradan da barış kenti Bağdat'a geldik.

O zaman hemen sokağımı buldum ve hatırı sayılır bir servet, altın dinarlar ve satmaya kıyamadığım en güzel elmaslarla evime ulaştım. Böylece, ailemin ve dostlarımin dönüşüm dolaşısıyla coşkulu karşılamalarını izleyerek, yörendekilere, hemen hiç kimseyi unutmaksızın bol bol bahşiş dağıtarak cömertlikten yana noksanlık göstermedim.

Bunu izleyerek, en nefis yemekleri yiyerek, en güzel içkileri içerek ve en zengin giysileri donanarak, neşeli bir yaşam sürdürdüm. Böylece, her gün birçok seçkin konuk ağırlıyor; bunlar benim serüvenlerimi başkalarından dinledikten sonra bana onur vermek üzere geldiklerinde, onlara kendi ağzımdan başımdan geçenleri anlatmamı ve uzak ülkeler hakkında bilgi edinmeyi istiyorlardı. Ve ben, bütün bunlar hakkında onları aydınlatmaktan gerçek bir mutluluk duyuyordum; anlattıklarımı duyunca, bunca korkunç tehlikelerden sıyrılmış bulunmamdan dolayı beni kutluyorlar, ve anlattıklarımın hayranlığın sınırına ulaşmışçasına hayranlık duyuyorlardı. İşte ikinci yolculuğum da böylelikle son buldu. Ama yarın, ey dostlarım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ama yarın, dostlarım, Tanrı isterse, size, ilk iki gezimden daha ilginç ve daha şaşırtıcı bulacağınız üçüncü yolculuğumu anlatacağım! demiş.

Sonra Sindbad susmuş. Bu sırada köleler, işittiklerinden olağanüstü şaşırmış olan tüm çağrılılara, yiyecekler içecekler getirmişler. Bunun üzerine Gemici Sindbad, karadaki Sindbad¹'a yüz altın vermiş; o da bunu teşekkür ederek almış ve evsahibinin başı için Tanrı'dan hayırlar dileyerek ayrılmış ve görüp işittiklerinden hayranlık duyarak evine ulaşmış.

Sabahleyin, Hamal Sindbad kalkmış, sabah namazını kılmış ve kendisinden istendiği şekilde zengin Sindbad'ın evine gelmiş. Orada içtenlikle karşılanmış, saygı görmüş; ve bütün gün sürecektir olan şölene ve eğlentiye katılmaya çağırılmış. Bunu izleyerek, Gemici Sindbad, ağır başlı ve dikkatli konuklarının ortasında, öyküsünü aşağıdaki şekilde anlatmaya başlamış:

Üçüncü Gezi

Bilin ki, ey dostlarım, ikinci gezimden döndükten sonra yaşamımı zenginlik ve neşe içinde sürdürmekteyken, sonunda, uğradığım kötülüklerin ve başıma gelen tehlikeli serüvenlerin anısını bütününü unutttum ve Bağdat'taki yaşantımın tekdüze başıboşluğundan sıkılmaya başladım. Ruhum da, gezerek yeni şeyler görme arzusu içindeydi. Benliğimde yeniden tecim yapıp alışverişte bulunmak, kazanç ve kâr sağlamak aşkı depreşti. Oysa, felaketlerimin nedeni hep bu hırs olmuştur. Ve hemen en korkunç tarzda bir deneyim geçirmeye zorlandım.

Kafamdaki tasarıyı eyleme geçirdim; ve ülkenin değerli mallarından oluşturduğum bir yükle, Bağdat'tan Basra'ya geçtim. Orada daha önce yolcu ve tacirlerin binmiş olduğu bir geminin bulunduğunu öğrendim; bu tacirlerin iyi tanınmış, namuslu, yürekleri merhametli, akli başında ve birlikte yaşanacak kişiler olduğu söyleniyordu. Dolayısıyla ben de bu kişilerle birlikte yolculuk

1 Hamal Sindbad'a burada "Karadaki Sindbad" deniyor. Arapça metinlerde *Sindbad-ı Berri* olarak geçer. Nitekim Gemici Sindbad'a da *Sindbad-ı Bahri* (Denizci Sindbad) denmektedir (Â.Ş.O.)

yapmakta kararsızlık göstermedim; ve gemiye binmemi izleyerek hemen kendi adımıza ve yolculuğumuz için Tanrı'dan hayır dileyerek yelken açtık.

Gerçekten, gemiyle yolculuğumuz mutlu koşullarda başladı. Geminin yanaştığı her yerde harika işler gördük; o arada geziniyor ve durmadan gördüğümüz yeni şeylerle bilgimizi, görgümüzü arttırıyorduk. Ve doğrusu mutlu olmak için hiçbir eksiğimiz yoktu ve biz de ferahlığın ve mutluluğun sınırlarına ulaşmıştık.

Günlerden bir gün, Müslüman ülkelerden epeyce uzakta, açık denizde yolculuk ederken, birdenbire kaptanın ufkı uzun uzadıya inceledikten sonra sakallarını yolduğunu ve giysilerini yırtarak elleriyle yüzünü dövdüğünü ve sağığını yere çaldığını gördük. Sonra sızlanmaya, inlemeye ve umutsuzca feryatları koparmaya başladı. Bunu görünce, hepimiz kaptanın yöresini sardık ve ona "Hayrola, ne var kaptan?" diye sorduk. Bize "Bilin ki, ey barışa gönül vermiş yolcular, aykırı rüzgârlar bizi bastırdı ve yolumuzdan saptırarak uğursuz denizlere doğru sürükledi. Ve bu bahtsızlığımızı alabildiğine arttırmak için de kader bizi önümüzde gördüğünüz ve hiç kimsenin oraya çıktıktan sonra hayatını kurtaramadığı şu adaya sürükledi. Bu ada, Maymunlar Adası'dır! İçimin ta derinlerinden hissediyorum ki, biz hepimiz kurtulma ihtimali bulunmaksızın mahvolduk!" diyerek yanıt verdi.

Kaptan daha bu sözleri söyleyip tamamlamadan, gemimizin dört yandan çekirge sürüsü gibi kalabalık, bir maymun gibi tüylü yaratıklarla kuşatıldığını gördük; o sırada, adanın kıyısında, düşünemeyiz sayıda maymun, bizi dehşet içinde bırakan haykırışlar koparıyorlardı. Ve biz hiçbirimiz, onlara kötü davranma, onlara saldırma, hatta aralarından herhangi birini kovma yürekliğini gösteremiyorduk. Çünkü bize saldırarak, sayıca üstünlüklerinden dolayı, sonuncuya kadar hepimizi öldürürler korkusuna kapılmıştık. Bundan dolayı hiçbir harekette bulunmuyor, böylece bize ait her şeye yoremizi saran bu maymunların el koyduklarını görüyorduk. Çok çirkindiler. Yaşamımda o güne kadar gördüğüm en çirkin kimselerden de çirkindiler. Tüylü ve kıllıydılar, siyah yüzlerinde sarı gözleri vardı; gövdeleri küçük-tü; dört karış var veya yoktu; yüz buruşturmaları ve haykırışları, bu anlamda düşünülebilecek her şeyden daha korkunçtu! Dille-

rine gelince, çenelerini birbirine vurarak bizimle konuşmak ve ağızlarına geleni söylemek istiyorlardı; tüm gayretimizi harcadığımız halde, onları bir türlü anlayamıyorduk. Ve birdenbire harekete geçtiklerini gördük. Direklere tırmandılar, yelkenleri yırttılar, dişleriyle tüm halatları kemirip dümeni ele geçirdiler. O zaman gemi, rüzgârla sürüklenerek kuma saplandı. Ve küçük maymunlar hepimizi yakalayıp birer birer kıyıya çıkardılar; bizi kıyıda bırakıp ve artık bizimle ilgilenmeksizin gemiye çıkıp denize açılarak gözden kayboldular.

O zaman, biz, şaşkınlığın sınırında, öylece kıyıda durup denizi seyretmenin boşluğunu anladık ve adanın içine doğru ilerledik; sonunda bazı meyve ağaçları ve bir akarsuyun bulunduğu bir yer bulduk. Bu, bize, artık kaçınılmaz görünen ölümü olabildiğince geciktirmek için bir parça dinlenme olanağı sağladı.

Biz bu durumda iken, ağaçlar arasında, terk edilmiş gibi görünen bir bina bulunduğunu fark ettik. İçimizde ona yaklaşma merakı uyandı; ve oraya ulaşınca, bunun bir saray olduğunu anladık...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bunun dörtgen şeklinde, sağlam duvarlarla çevrili ve iki kanatlı büyük bir abanoz kapısı bulunan bir saray olduğunu algıladık.

Bu kapı açık olduğundan ve hiçbir kapıcı tarafından korunmadığından, içeri dalıp düzayak bir avludan geniş bir salona girdik. Bu salonda eşya olarak, sadece alışılmadık büyüklükte mutfak gereçleri ve ölçülemez uzunlukta şişler vardı; tabanda halı yerine, bazıları beyazlamış, bazıları henüz taze kemik yağınları vardı. İçerde, burunlarımızın dayanamayacağı kadar kötü bir koku hüküm sürüyordu. Ama yorgunluk ve korkudan tükenmiş olduğumuz için boylu boyunca yerlere serildik ve derin bir uykuya daldık.

Güneşin daha yeni battığı bir sırada bir gök gürültüsü sesi bizi ansızın uyandırdı; ve yüzü kara, boyu bir hurma ağacı kadar yüksek, görünüşü tüm kara maymunlar bir araya gelse onun

kadar korkutucu olamayacak kadar müthiş bir adamın tavan-
dan inerek önümüzde durduğunu gördük. Gözleri iki tutuşmuş
odun parçasının yanar tarafı gibi kırmızı, ön dişleri bir yaban
domuzununki gibi uzun ve ileri fırlamış, ağzı bir kuyunun ağzı
kadar geniş, dudakları göğsüne kadar uzamış, kulakları fil kulağı
gibi omuzlarına kadar yayılan irkiticilikte, eğri parmak tınakları
arслан pençesi gibi idi.

Bu manzarayı görünce, ilkin dehşetten irkildik; sonra ölü
gibi kaskatı kaldık. O ise, duvara dayalı bir kanepeye yaklaşp
oturdu ve oradan gözlerini dikerek bizi birer birer incelemeye
koyuldu. Bunu izleyerek bize doğru ilerleyip, tüm öteki tacirle-
re yeğleyerek, bana elini uzattı ve beni küçük bir kumaş paketi
gibi ensemin derisinden yakaladı. Bir kasabın bir koyunun
başını yoklaması gibi yoklayarak beni kendine doğru, sonra
da her yana doğru çevirdi. Ama herhalde korkudan çökmüş
ve gezi yorgunlukları ve dertlerle bedenimin yağı erimiş oldu-
ğundan, beni pek dişine uygun bulamamış olacak ki, beni yere
savurduktan sonra en yakınımnda bulunan bir diğer yoldaşımı
yakaladı; beni incelediği gibi onu da yokladı; sonra onu da itip
bir diğerini eline aldı. Böylece birbiri ardından bütün tacirleri
yokladı; sonunda gemi kaptanına sıra geldi.

Kaptan, yağlı ve adaleli biriydi; ve tüm gemi adamlarının
hepsinden daha tıkız yapılı ve sağlıklı idi. Böyle olunca da kor-
kunç dev, gözlerini ona dikti; boynunu ayağıyla bastırdı ve tek
bir hareketle kırınverdi. Eline sözünü ettiğimiz uzun şişlerden
birini alarak kaptanın ağzından sokup kıkından çıkardı. Salon-
da bulunan fırında büyük bir odun ateşi yakıp şişe geçirilmiş
kaptanı ateşin ortasına yerleştirdi ve pişinceye kadar ağır ağır
ateşte çevirdi. Sonra onu ateşten çekti, sonra tınaklarını kulla-
narak tıpkı bir piliç gibi parçalara ayırdı. Bu iş bitince, göz açıp
kapayasıya kadar geçen bir sürede bütün parçaları yuttu. Bunu
izleyerek kemikleri emip iliklerini boşalttı ve geri kalanı salon-
daki yığının ortasına fırlattı.

Yemesi bitince, korkunç dev, sindirim için gidip sıranın
üzerine uzandı; tıpkı boğazlanmış bir öküz ya da anırmaya
kışkırtılmış bir eşek gibi sesler vererek horlamaya başladı. Ve
böylece sabaha kadar uyudu. O zaman onun yerinden kalktı-

ğını ve bizi korkudan donmuşa döndürerek geldiği gibi çekip gittiğini gördük.

Onun gözden kaybolduğundan emin olunca, bütün gece sürdürdüğümüz suskunluktan çıktık ve birbirimize düşüncele-rimizi açıklayıp bizi bekleyen bahtı düşünerek ağlayıp inledik.

Ve birbirimize, kederlenerek “Keşke denizde boğulsak ya da maymunlar tarafından parçalansaydık da, şişte kızartılmasaydık! Vallahi! Böylesi bir ölüm kadar korkunç ölüm yoktur! Ama elimizden ne gelir? Tanrı’nın istediği yerine getirilmelidir! Ve tüm güçleri elinde bulunduran Tanrı’dan başka başvurulacak kimse-miz yoktur!” dedik.

O binadan çıktık; ve bütün gün adanın her yanında koruna-bileceğimiz bir yer arayarak aylak aylak dolaştık durduk, ama boşuna! Çünkü bu adanın toprağı dümdüzdü ve arandığımız zaman korunabileceğimiz ne bir mağara ne de başka bir yer vardı. Böylece, akşam olunca, saraya sığınmanın biraz daha ihtiyatlı olacağını anladık. Ama oraya henüz ulaşamamıştık ki, bir gök gürültüsü sesiyle korkunç kara adam çıkageldi; ve yoklayıp değerlendirdikten sonra arkadaşım tacirlerden birini aldı ve acele şişe geçirdikten sonra, kızartıp midesine indirdi; sonra gidip sıraya uzandı ve hayvansı homurtularla sabaha kadar uyudu; ve sabahleyin sanki bizi görmüyormuş gibi, artık bizimle ilgilen-meksizin, çekip gitti.

O gidince, bu hazin durumumuz üzerine düşünecek zamanımız olduğundan, her bir ağızdan “Kızartılıp yutulmaktansa gidip kendimizi denize atalım, boğulalım! Çünkü böylesi ölüm çok korkunç!” diye haykırdık. Bu tasarıyı uygulamaya hazırlanırken, içimizden biri ayağa kalkarak “Beni dinleyin arkadaşlar! Bizi tüketmeden, bu kara herifi öldürmek daha doğru olmaz mı?” dedi. O zaman ben, sıram gelince, parmağımı kaldırarak “Beni dinleyin, arkadaşlar! Kara adamı gerçekten öldürmeye karar verdiğimizde, önce kıyılarda bol bol görülen ağaçlardan keseceğimiz odunlarla kendimize bir sal yapmamız gerekir. Bununla, Müslümanları yiyen barbar yaratıktan kurtulduktan sonra bu lanetli adadan kaçabiliriz! Böylece bir başka adaya çıkarak orada talihin bir lütfu olarak bizi ülkemize götürecek bir gemi gelmesini bekleriz. Her durumda, eğer sal batacak

olur da boğulursak, kızartılmaktan kurtulur ve kendimizi kendi irademizle öldürerek pek kötü bir iş de yapmış olmayız. Ölümümüz bir kurban edilme olayı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüzüncü gece olunca, demiş ki:

“Ölümümüz bir kurban edilme olayı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur!” dedim. Bunun üzerine bütün tacirler “Vallahi! Bu harika bir fikirdir ve uygulanması akıllıca bir davranış olur!” diye haykırdılar.

Hemen kıyıya gittik ve söz konusu salı yaptık; üzerine de, meyve ve yenilebilecek ot türü gıdalar koyduk; sonra saraya dönüp titreyerek kara adamın gelişini bekledik.

Bir gök gürültüsü koparak geldi; sanki kudurmuş bir köpeğin içeri daldığını gördüğümüzü sandık. Yine de, ses çıkarmadan, onun içimizden en yağlı ve en sağlıklı arkadaşlarımızdan birini yoklayıp seçmesine katlanmak zorunda kaldık. Ama korkunç yaratık uyuyunca ve gök gürler gibi horuldamaya başlayınca, bundan, onu bir daha zarar vermeyecek hale getirmek üzere yararlandık. Bu maksatla iki uzun şiş alarak, bunları kor haline gelinceye kadar ateş üzerinde tuttuk; sonra ağır olduğu için her birinin soğuk ucunu birkaçımız ellerimizle iyice kavradık. O zaman yavaşça yaklaşarak hep birlikte aynı zamanda iki şişi uyuyan kara adamın gözlerine soktuk ve kesinlikle kör oluncaya kadar bütün gücümüzle üzerine bastırdık.

Müthiş bir acı duymuş olmalı ki, kopardığı korkunç feryadın etkisiyle oldukça uzak bir yerde toprağa yuvarlandık. Yattığı yerden fırlayarak, artık görmeksizin ellerini boşluğa uzatıp, bağırarak her yana koşuşarak içimizden birilerini yakalamaya çalıştı. Ama, ondan sakınacak kadar zaman bulduk, kendimizi karın üzerine yere atarak her defasında ellerini boşa çıkaracak şekilde sağa sola saçıldık. Böylece, başarı sağlamayacağını anlayarak el yordamıyla kapıyı buldu ve korkunç haykırışlar koparak dışarı çıktı.

O zaman biz, kör devin duyduğu acıdan ölüp gideceğine inanarak birbirimizi yatıştırmaya çalıştık; ve ağır ağır denize doğru ilerledik. Salı biraz daha iyi düzenledik ve üzerine yerleştik; onu kıyından çözdük; uzaklaşmak üzere kürek çekmeye başlamıştık ki, o korkunç kör devin, ondan daha korkunç ve dehşet uyandıran dişi bir devle birlikte bize doğru koşmakta olduğunu gördük. Kıyıya gelip bizi uzaklaşırken görmekle korku uyandıran feryatlar kopardılar; sonra her biri eline iri kayalar alarak bunları salın üzerine fırlatıp bizi öldürmek istedi. Sonunda attıkları taşlarla isabet sağlayıp iki kişi dışında tüm arkadaşların boğulmasında başarı gösterdiler. Ve biz üçümüz, onların fırlattıkları kayaların menzili dışında kalacak kadar oradan uzaklaşabildik. Çabucak denizin ortalık yerine ulaştık; orada bizi fırtına yakaladı; ve rüzgâr bizi, neredeyse yakalanıp şişte kızartılarak can vereceğimiz ilk adadan iki günlük uzaklıkta bulunan başka bir adaya doğru sürükledi. Orada bizi ölümden kurtaracak olan meyveler bulduk; sonra da gecenin ilerlemiş bir saatine ulaşmış bulunduğumuzdan büyük bir ağaca tırmanarak geceyi orada geçirdik.

Sabahleyin uyandığımızda, şaşkın gözlerimize takılan ilk şey, sığındığımız ağaç kadar iri ve müthiş bir yılan oldu; ağzını bir fırın gibi açarak alev saçan gözleriyle bize bakıyordu. Birdenbire yılan uzanarak başını ağacın tepesindeki bizim bulunduğumuz yerle bir düzeye getirdi. İki arkadaşımın birini yakalayarak onu omuzlarına kadar; sonra ikinci bir yutkunmayla tamamen yuttu. Ve hemen bahtsız arkadaşımızın bizi korku ve acı içinde bitkin bırakarak, kemiklerinin ağaçtan inen yılanın karnında çatırdadığını duyduk. Kara yüzlü adamın şişinden kurtulmuş olmanın sevinci şimdiye kadar uğradığımız tüm felaketlerden en ağırına düşmenin korkusuna dönmüştü! “Allah’tan gayri sığınacak varlık yoktur!” diyerek düşünmeye başladık.

Yine de ağaçtan inerek yemek için meyve toplayacak gücü kendimizde bulabildik; susuzluğumuzu da çayın suyuyla giderdik. Sonra adayı, sığınmak için bir önceki gece bindiğimiz ağaçtan daha korunaklı bir yer aramak üzere dolaştık; sonunda bizi yeterince koruyacak gibi görünen çok yüksek bir ağaç bulduk. Gece olunca oraya tırmandık ve rahat bir nefes almak üzere yerleştiğimiz bir sırada bir ıslık sesi ve kırıltı dallerle uyandık,

kaçmaya fırsat bulamadan yılan, benden aşağıdaki bir dalda yerleşmiş bulunan arkadaşımı yakaladı ve tek bir yutkunmayla gövdesinin dörtte üçünü yuttu; sonra kemiklerini kırmak için ağaca sıkı sıkıya sarılarak, son arkadaşımın geri kalan bölümünü de yuttu. Ve beni korkudan ölü gibi bırakarak çekip gitti.

Ben, ağacın üzerinde, sabaha kadar kıpırdamaksızın kaldım; ve ancak o zaman ağaçtan inmeye karar verdim. İlk işim birbiri- rinden müthiş korkularla dolu sefil yaşamımı bitirmek, kendimi denize atmak üzere yola çıkmak oldu; ama yarı yolda durdum; çünkü can çok değerli olduğundan içim buna razı olmuyordu; ve o sırada aklıma, sağlığımı borçlu olduğum bir fikir geldi.

İşe, gidip odun aramakla başladım; bunlardan epeyce sağla- yıncı, uzun bir tanesini tabanlarım boyunca iki ayağıma, sonra bir başkasını sol böğrüm, birisini sağ böğrüm, bir dördüncü- sünü de karnımın üzerine bağladım. Böylece birçok odun parça- sıyla her yandan kendime bir duvar örerek, ne yandan saldırırsa saldırırsın, yılanı karşı kendimi korumaya almış oldum. Bu işi bitirince, toprağa uzandım ve bahtın bana sakladığı sonucu gör- mek üzere beklemeye başladım.

Akşam olunca, yılan gelmekte gecikmedi. Beni görür görmez üzerime atılıp beni gövdesine indirmek istedi; ama odun parça- ları buna engel oldu. Bunun üzerine en yanaşılabilir yerimden beni yakalamak için yöremde dönüp dolaşmaya başladı; ama tüm gayretlerine karşın, her yandan yaklaşıp çekiştirdiği halde bunda başarı sağlayamadı. Ve bütün geceyi beni heyecanla- ra boğarak orada geçirdi ve ben, kendimi her an ölecek gibi duyumsayıp onun pis kokulu soluğunu yüzümde hissettim. Sonunda gün doğarken beni oracıkta bırakarak, bana karşı hid- det dolu kudurganlığın ve öfkenin son sınırında çekip gitti.

Onun gerçekten uzaklaşmış bulunduğundan emin olunca...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Onun gerçekten uzaklaştığından emin olunca, elimi uzatıp beni odun parçalarına bağlayan bağlardan kurtuldum. Ama o

denli bitkindim ki, parmağımı kımıldatacak gücü kendimde bulamadım ve bir süre öylece kaldıktan sonra, bana yeniden yaşam kazandıracak gücü bulacağımdan ümidimi kestim. Ama sonunda ayağa kalktım ve yavaş yavaş yürüyerek ada boyunca dolaştım durdum. Deniz kıyısına henüz ulaşmıştım ki, uzaklardan pupa yelken bütün hızıyla geçmekte olan bir gemi gördüm. Bunu görünce, elimi kolumu oynatarak bir çılgın gibi haykırmaya başladım; sonra sağığımın tülbentini çözüp, uzun bir ağaç dalına bağlayıp gemidekilerin görmesi için sallamaya başladım. Talih, bütün bu çabalarımın boşuna çıkmasını istememiş olacak ki, geminin adaya yönelip kıyıya yaklaşmaya başladığını gördüm; ve biraz sonra, kaptanla adamları tarafından alınıp götürüldüm.

Bir kez geminin bordasına çıkınca, bana giysiler verip çıplaklığımı örtmemi sağladılar; çünkü üzerimdeki giysiler parçalanmıştı. Sonra bana yiyecek bir şeyler verdiler; geçmiş yoksunluklarımdan dolayı epeyce acıkışmış olduğumdan bunları büyük bir iştahla yedim, ama ruhumu asıl ferahlatan şey, doyuncaya kadar içtiğim çok taze ve lezzetli olan suyu bulmam oldu. Böylece yüreğim yatıştı ve ruhum huzur buldu ve sonunda bitkin bedenimin sağlığına kavuştuğunu duyumsadım.

İki gözümle ölümü gördükten sonra yeniden yaşama kavuştuğum ve çektiğim üzüntülerden kurtulduğum için Tanrı'ya şükürler ettim. Böylece, çok geçmeden tüm heyecanlarımdan ve yorgunluklarımdan sıyrılmakta gecikmedim; öylesine ki, bütün bu belalı olayları rüyada görmüş olabileceğime inanmaya başladım.

Gemi yolculuğumuz çok iyi geçti; Allah'ın izniyle rüzgâr bizim için her zaman uygun esti ve bizi mutlulukla Salahat adlı bir adanın kıyısına sürükledi; orada demir attık ve kaptan tacirlerin limana çıkmaları ve kendi işleriyle uğraşmalarına izin verdi. Yolcular karaya çıkınca, satacak ya da değişecek malım olmadığından dışarı çıkmayıp geminin bordasında yalnız başıma dolaşırken, kaptan yanıma yaklaştı ve bana "Bak sana ne diyeceğim! Sen garip ve fakir bir adamsın; ve yaşamında ne çok felaketlerle karşılaştığını bize anlattın! Bundan dolayı sana bir iyilik yapmak ve yurduna dönmek için yardım etmek istiyorum.

Böylece, ilerde bunun senin için bir sevinç kaynağı olmasını ve beni hayırla yâd etmeni dilemekteyim!" dedi. Ben de "Kuşkusuz, ey kaptan! Bundan dolayı sana minnettarım!" dedim. O da, bana "Bil ki, bu gemiyle birkaç yıl önce yaptığım bir yolculukta, yolculardan biri kıyısına yaklaştığımız bir adada kaybolmuştu. O zamandan beri kendisinden hiçbir haber alamadık. Bundan dolayı öldü mü, yoksa hâlâ yaşıyor mu bilemiyoruz. Bu yolcunun gemide bıraktığı mallar ambarda duruyor; benim bir fikrim var; bunları sana vereyim, simsarlık ücreti olarak belli bir yüzde almak kaydıyla onları bu adada sat, malların bedelini Bağdat'a dönünce götürür ailesine ya da sağ salım kente dönmüşse kendisine veririm" dedi. Ben de "İşitip itaat ettim efendim! Sana da namusluca bir kazanç sağlamama aracı olduğun için teşekkür ederim!" diye yanıtladım.

Bunun üzerine kaptan, tayfalara, malları ambardan çıkarıp kıyıya indirmelerini buyurdu. Sonra gemi kâtibini çağırıp her bir balyanın içindekileri birer birer sayıp kaydetmesini istedi. Kâtip de "Bu mallar kime aittir, kimin adına kaydetmem gerek?" diye sordu. Kaptan "Bu malların sahibi Gemici Sindbad'dır. Ama sen şimdi bunları fakir yolcu adına kaydet ve de ona adını sor" dedi. Kaptanın bu sözleri üzerine kulaklarıma inanmadım ve "Ama, Gemici Sindbad benim!" diye haykırdım. Ve dikkatle kaptana bakınca, onun, beni uyurken adada bırakmış olan ikinci yolculuğumun başlangıcında bindiğim geminin kaptanı olduğunu anladım.

Heyecanım da son sınırına ulaştı; ve sözlerime "Ey kaptan, beni tanımadın mı? Ben Bağdat halkından Gemici Sindbad'ım! Hele öykümü bir dinle! Yıllarca önce adaya indiğimi ve geri dönmediğimi hatırla! Orada bir şeyler yedikten sonra, nefis bir kaynağın kıyıcığında uyuyakalmıştım ve geminin denize epeyce açılmasından sonra uyanabilmıştım. Zaten, elmas dağının tacirlerinden çoğu beni gördüler ve sana benim Gemici Sindbad olduğuma tanıklık edebilirler!" diye sözümü sürdürdüm.

Daha bu sözlerimi bitirmeden, mallarını almak üzere geminin bordasına çıkan tacirlerden biri yanıma yaklaşarak beni dikkatle inceledi; ve konuşmam bittiği sırada, ellerini yüzüne çarptı ve "Vallah! Elmas Dağı'nda başıma gelen garip serüvenimi ve bir

koyun buduna sarılmış olarak Ruh denen kuşun pençelerinden vadiden çıkarılan birisine rastladığımı anlattığım zaman bana inanmamış olan sizler, işte bakın, o adam şurada karşınızda! O güzel elmasları bana armağan eden cömert Gemici Sindbad işte budur!" diye haykırdı. Ve bu tarzda konuşarak adam bana yitirip yeniden bulduğu bir kardeşine sarılır gibi sarıldı.

Bunun üzerine, kaptan beni bir an süzerek Gemici Sindbad olduğumu anladı. Ve sanki evladına sarılır gibi bana sarıldı; ve beni hâlâ yaşamakta olduğumdan dolayı kutladı ve bana "Val-lahi! Efendim, senin öykün çok şaşırtıcı ve serüvenin görülüp işitilmedik bir şey! Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi yeniden birleştirdi ve seni de mal varlığına kavuşturdu!" dedi. Sonra benim gemideki yüklerimi, bu kez tüm kârı bana ait olmak üzere satmam için karaya çıkarttı. Ve gerçekten, bunların satışından elde ettiğim kâr çok büyük oldu ve zamanın bana o güne kadar yitirtmiş olduğu zararımı giderdi. Bunu izleyerek Salahat Adası'nı terk ettik ve oradan da aynı şekilde mal satıp yeni mallar aldığımız Sint ülkelerine ulaştık.

Bu uzak denizlerde, size ayrıntılarıyla anlatamayacağım birçok şaşırtıcı şey ve sayısız mucizevi olay gördüm: Öteki şeyler arasında, bir inek büyüklüğünde bir balık ve yine eşeğe benzer bir başka balık gördüm; denizdeki sedeften doğan, yavruları su yüzünde yaşayan ve asla karada uçmayan bir de kuş gördüm.

Bunu izleyerek, Tanrı'nın izniyle yolculuğumuzu sürdürdük ve Basra'ya ulaşarak orada birkaç gün kaldık ve Bağdat'a döndük.

O zaman oturduğum sokağa doğru yöneldim; anamı, babamı, dostlarımı ve eski arkadaşlarımı selamladım. Dullara ve yetimlere büyük sadakalar verdim. Gerçekten, getirdiğim malları satarak ve eskisinden de büyük bir servet yaparak geri dönmüştüm.

Ama yarın, eğer Tanrı isterse, size, işitmiş olduğumuz ilk üç yolculuğumu, ilgi çekiciliği bakımından geçen dördüncü yolculuğumun öyküsünü anlatacağım! demiş.

Bunu izleyerek, Gemici Sindbad, daha önceki günlerde olduğu gibi, ertesi gün de gelmesini dileyerek Hamal Sindbad'a yüz altın verdirmiş.

Hamal Sindbad itaatte kusur etmemiş ve ertesi gün, gelip yemek yedikten sonra, Gemici Sindbad'ın anlattıklarını dinlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Dördüncü Gezi

Gemici Sindbad sözüne şöyle başlamış:

Bağdat'ta tattığım zevkle, yaşamın tatlılığı ve dostlarım, bana gezilerimi unutturamadı. Aksine, çektiğim sıkıntıları ve uğradığım felaketleri unutturdu. Ve içimdeki hain ruh yeni ülkeler, yeni insanlar tanıyarak elde edebileceğim yararları göstermekte gecikmedi. Artık ben de bu ayartılara daha fazla dayanamadım ve bir gün, evimi ve servetimi orada bırakarak, yanıma daha önceki yolculuklarımda edindiklerimden daha fazlasıyla değerli mal olarak Bağdat'tan Basra'ya geçtim; orada yörenin tanınmış birçok ünlü taciriyle birlikte büyük bir gemiye bindim.

Deniz üzerindeki yolculuğumuz, Tanrı'nın izniyle, başlangıçta çok iyi geçti. Adadan adaya, ülkeden ülkeye mallarımızı satarak, yeni mallar olarak epeyce kâr sağlamıştık. Ta ki, bir gün, açık denizde yol alırken, geminin kaptanı demir atılmasını emredip ve "Kurtulma olanağı bulunmaksızın mahvolduk!" diye haykırana dek.

Ve birdenbire müthiş bir kasırga koparak denizi alt üst etti; dalgalar gemiyi sarıp her yanından parçalamaya başladı ve kaptan dahil beni ve tüm yolcularla tayfaları denize döktü. Ben de dahil hepimiz suya gömüldük.

Ama ben Tanrı'nın lütfuyla, o kargaşada parçalanan geminin tahtalarından birini ele geçirdim ve el ve ayaklarımla buna sarıldım; tahta üzerinde benimle birlikte canlarını kurtaranlarla beraber yarım gün kadar sallandım ve sonra rüzgârın ve akıntının yardımıyla el ve ayaklarımızı kürek gibi kullanarak, sonunda soğuktan ve korkudan yarı ölü, bir adanın kıyısına ulaştık. Bu adanın kıyısında bütün bir gece bitkin, kıpırdamaksızın kaldık.

Ertesi gün ayağa kalkabildik ve adanın içerlerine doğru ilerledik; ve orada gördüğümüz bir eve doğru yöneldik.

Oraya ulaştığımızda, bu evin kapısında, tamamen çıplak, kapkara adamlardan oluşmuş bir topluluk gördük; bize tek bir söz söylemeksizin yoremizi çevirdiler ve bizi bir yükseltide bir şahın oturduğu bir salona götürdüler.

Şah bize oturmamızı emretti; biz de oturduk. Bunun üzerine önümüze, tüm yaşamımızda benzerlerini görmemiş olduğumuz üzeri yiyeceklerle dolu tepsiler getirdiler. Onların görünüşü, boğulma tehlikesi geçirdiğimizden beri hiçbir şey yemedikleri için açlıklarını bastırmak üzere yiyeceklere iştahla saldıran arkadaşlarıma rağmen bende yeme hevesi uyandırmadı. İşte bu çekingenliğim, bugüne kadar yaşamamın nedeni oldu.

Gerçekte, daha ilk lokmaları yer yemez, müthiş bir açlık arkadaşlarımı sardı ve saatlerce kendilerine ne sunulduysa, çılgınca ve olağandışı soluyarak, hepsini yutmaya koyuldular.

Onlar bu durumlarını sürdürürken, şahın adamları bize bir tür merhemle dolu bir kavanoz getirdiler; bununla konukların bedenlerini sıvadılar; ilacın karın üzerindeki etkisi olağandışı oldu. Gerçekten, arkadaşlarımla karınlarının, yavaş yavaş ve her yönden genişlemeye başladığını ve bunun bir tulum gibi şişmelerine kadar sürdüğünü gördüm; iştahları da aynı oranda arttı ve durmaksızın yemeyi sürdürdüler; ben de şaşkınlıkla karınlarının neden bir türlü doymadığına bakıp duruyordum.

Ben de arkadaşlarımla üzerindeki etkilenmeyi görerek, bu yiyeceklerin hiçbirine dokunmamakta ısrar ediyor ve bana merhem sürülmesine de izin vermiyordum; ve gerçekten, uyanıklığım hayırına oldu; çünkü bu çıplak adamların insan eti yiyen kimseler olduğunu anladım ve bu çeşitli araçları kullanarak ellerine düşen kimseleri beslediklerini ve etlerini daha yumuşak ve daha ağız sulandırıcı kıldıklarını fark ettim. Ve bu yamyamların hükümdarının da insan yiyen bir gulyabani olduğunu keşfettim. Ona her gün bu yöntemle beslenmiş ve kızartılmış bir kişi getiriliyordu; çıplak insanlara gelince, bunlar, kızarmış et sevmiyorlar; hiçbir çeşni vermeden olduğu gibi çiğ insan eti yiyorlardı.

Bu hüznün verici durumu anlayınca, hem kendim hem de arkadaşlarımla hakkındaki tedirginliğim, onların karınları şiştikçe

zekâlarının da azaldığını ve kişiliklerinin yok olduğunu görmekle daha da arttı. Sonunda yediklerinin etkisiyle tam anlamıyla mankafa oldular ve kasaplık hayvanlara dönüşerek onları her gün çayıra götüren çobanlara terk edildiler.

Bana gelince, bir yandan açlık, öte yandan korkuyla kendimin gölgesi haline geldim; ve etim kemiklerimin üzerinde kurudu. Bu adanın yerlileri beni böylesine zayıflamış ve çökmüş görünce artık benimle ilgilenmediler ve kebab edilip hükümdarlarına sunmaya hatta ızgara yapılmaya kuşkusuz layık görmeyecek beni tamamen unuttular.

Adadaki çıplak ve kara adamların bu ilgisizlikleri bana onların oturdukları yerden uzaklaşma ve ters bir doğrultuda yürüme fırsatını verdi. Yolumun üzerinde, karınlarına doldurdukları yiyecekleri yüzünden mankafa olmuş bahtsız arkadaşlarımdan oluşmuş sürüyü otlatan çobanlara rastladım. Çabucak yüksek otlar arasına saklanarak görünümeleri benim için bir keder ve işkence konusu olduğundan, onları gözden yitirinceye kadar gizlenerek yürüdüm ve koştum.

Güneş henüz batmıştı ve ben yürümeyi hâlâ sürdürüyordum ve bütün gece de sürdürdüm. Çünkü bu siyah derili yamyamların ellerine düşme korkusu, bende uyku bırakmamıştı. Ertesi gün de bu yürüyüşü sürdürdüm ve de altı gün daha yürüdüm; bilinmeyen bir yöreye yaptığım bu yürüyüşü açlığımı gidermek için arada bir durmanın dışında hiç kesmiyordum. Ve yiyecek olarak da, otlar topluyor, açlıktan düşüp ölmek için bunları yiyordum.

Sekizinci günün sabahında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Sekizinci günün sabahında, adanın ters yönündeki kıyısına ulaştım ve orada benim gibi beyaz ve giyimli kişiler gördüm; bu yöreyi örtmüş gibi görünen ağaçlardan biber taneleri toplamakla meşgul bulunuyorlardı. Beni gördüklerinde, gelip yöremi çevirdiler ve benimle çoktan beri iştmedığım kendi dilimde, Arapça

konuştular. Bana kim olduğumu, nereden geldiğimi sordular. Onlara “Ey iyi yürekli kişiler, ben garip ve yoksul bir kişiyim!” diyerek yanıt verdim. Ve felaketten ve tehlikelerden yana başıma gelenleri onlara anlattım. Öyküm onları çok şaşırttı; ve insan eti yiyenlerin elinden kurtulmuş bulunduğum için beni kutladılar, bana yiyecek içecek verdiler; beni bir saatlik bir süre dinlenmek üzere orada bıraktılar; sonra oralarda bir başka adada oturmakta olan hükümdarlarıyla tanıştırmak için sandallara götürdüler.

Bu hükümdarın saltanat sürdüğü adanın merkezi çok kalabalık, yaşam için gerekli her şeyin bol bulunduğu, çarşıları zengin ve dükkânları değerli şeylerle dolu; açılan güzel yollarda harika atlar üzerinde birçok atlının görüldüğü, ama bindikleri atların eyer ve mahmuzdan yoksun olduğu bir kentti. Beni hemen hükümdara tanıttılar; selam alınıp verildikten sonra kendisine binicilerinin eyer ve mahmuzdan yoksun atlar üzerinde dolaşmalarından dolayı duyduğum şaşkınlığı “Hangi nedenle, ey hükümdar hazretleri, burada eyer kullanılmıyor; oysa at üzerinde rahatlık sağlayan bir nesnedir bu! Ve biniciyi de atına daha çok egemen kılar!” diyerek açıkladım.

Bu sözlerimi duyan hükümdar çok şaşırdı ve bana “Ama bir eyer neden oluşur? Böyle bir şeyi biz ömrümüzde görmedik!” diye sordu. Kendisine “Rahatlıkla görebilmen ve hoşluğunu deneyerek hissetmen için sana bir eyer yapmama izin verir misin?” diye sordum. Bana “Tabii ki!” diyerek yanıt verdi.

Usta bir marangoz buldurdum ve gözümün önünde, tanımlamalarım göre tahtadan bir eyer yapmasını sağladım. Ve işi bitirinceye kadar yanından ayrılmadım. Sonra kendim, bu tahta eyeri yün, pösteki ve bakırla örttüm ve yöresini de altın telle işlenmiş kordonlar ve püsküllerle donattım; sonra da bir demirci getirterek gemler, mahmuzlar ve üzengiler yaptırdım; bu şeyleri gayet güzel yaptı; çünkü başından bir an bile uzaklaşmamıştım.

Her şey en iyi durumda bitirildikten sonra, hükümdarın ahırındaki en güzel atı seçtim; eyeri, dizginleri yerleştirip uzun etekler, ipek ve altın tellerle örülmüş püsküller, mavi boncuktan gerdanlıklar gibi süsten yana da hiçbir şeyi unutmadan binilmeye hazır hale getirdim. Ve beni büyük bir sabırsızlıkla bir-

kaç gündür beklemekte olan hükümdara sunmaya götürdüm. Hükümdar hemen ata bindi, atın üzerinde kendisini o denli dengeli duyumsadı ve bu buluşumdan dolayı öylesine doyuma kavuştu ki, sevincini belirtmek için bana görkemli armağanlar verdi ve büyük bir cömertlik gösterdi.

Büyük vezir bu eyeri gördüğü zaman, bunun eski tarza göre üstünlüğünü anlayarak, bu eyerin bir benzerini kendisine de yapmam için ricada bulundu. Ben de hemen olurumu bildirdim. Böylece ülkenin tüm ileri gelenleri ve yüce makam sahiplerinin her biri bir eyere sahip olmak istedi ve bana siparişte bulundu. Ve bana armağanlar vererek kısa sürede beni kentin en zengin ve en hatırı sayılır adamı yaptılar.

Hükümdarın dostu oldum ve bir gün, âdet üzere huzuruna çıktığımda, bana doğru dönerek “Biliyorsun ki, Sindbad, seni çok severim! Sen, benim sarayımda, yakınlarımdan biri gibi oldun, senden hiç vazgeçemez ve bir gün gelip de bizi terk edebileceğin fikrine dayanamaz oldum. Bundan dolayı senden, beni reddetmeyeceğin umuduyla bir şey isteyeceğim!” dedi. Kendisine “Ey hükümdarım, emret! Benim üzerimdeki kudretin, iyiliklerinle ve bu ülkeye geldiğimden beri karşılığını ödemek istediğim minnettarlıkla pekişmiştir!” diye yanıt verdim. O da “Seni ülkemizden güzel, hoş, mükemmel, parası bol ve nitelikli bir kadınla evlendirerek onun seni kentimize ve sarayımıza bağlamasını istiyorum. Dolayısıyla senden bu isteğimi ve sözlerimi reddetmemeni diliyorum!” diye yanıt verdi.

Ben, bu sözleri duyunca çok şaşırdım; başımı eğdim ve yanıt vermedim; utangaçlık beni öylesine sarmıştı. Bunu gören hükümdar “Niçin bir yanıt vermiyorsun, çocuğum?” diye sordu. Kendisine “Ey zamanın şahı, emrin başım üzerinedir: ben senin kölenim!” diye yanıt verdim. Bunun üzerine hemen kadiyı ve tanıkları çağırdı ve beni, oracıkta, ailece yüksek, çok zengin, toprak sahibi, taşınır taşınmaz birçok malı olan ve de güzellikten yana nasibi bol, soylu bir kadınla evlendirdi. Aynı zamanda bana içi donanmış büyük bir saray armağan etti; hizmetçiler, erkek ve kadın köleler ve gerçekten şahane bir dizi ev bağışladı.

Böylece, tam bir refah içinde yaşamaya başladım ve mutluluk ve yürek genişliğinin sınırına ulaştım. Ama, bir gün bu kentten

kaçıp birlikte eşimi de götürerek Bağdat'a dönme fikrini hiçbir zaman terk etmedim; çünkü onu çok seviyordum; o da beni seviyordu; ve aramızdaki uyum eksiksizdi. Ama bir şey bahtın eliyle saptanmışsa, onu hiçbir insan varlığı yolundan çeviremez. Ve hangi yaratık geleceğin bizim için ne sakladığını bilebilir? Ama bahtın iradesi karşısında tüm tasarılarımızın çocuk oyunu olduğunu bir kez de deneyerek anlamak bana nasipmiş.

Günün birinde, bir komşunun karısı, Allah'ın takdiriyle öldü. Bu komşu benim dostum olduğundan, kendisini ziyaret ettim ve kendisine "Komşum, bize izin verileden daha fazla dertlenme! Allah yakında sana daha kutsanmış bir kadın sağlayarak kaybettiğinin yerini doldurur! Allah ömrünü uzatsın!" diyerek onu teselliye çalıştım. Ama komşum, bu sözlerime şaşarak, bana "Yaşayacak sadece bir saatim kaldığı halde, nasıl oluyor da bana uzun ömür diliyorsun?" dedi. Bu kez, şaşırmak sırası bana geldi ve ona "Komşum, neden böyle konuşuyorsun ve de neden böylesine önseziler taşıyorsun? Sen, Tanrı'ya şükür, sağlıklısın ve seni tehdit eden bir şey de yok! Yoksa intihar etmek niyetinde misin?" dedim. Bana "Ah! Görüyorum ki, sen bizim ülkemizin âdetlerini bilmiyorsun. Bil ki, geleneklerimiz, ölen bir kadının kocasıyla birlikte gömülmesini gerektirir; ve de tüm kadınlar ölen kocalarıyla birlikte gömülürler. Bu kural hiç değişmez. Ben de ölen karımla birlikte gömüleceğim! Burada herkes, hükümdar bile olsa, atalarımızın koyduğu bu yasaya uymak zorundadır!" diye yanıt verdi. Bu sözleri duyunca "Vallahi! Bu âdet çok nefret uyandırıcı! Ben asla buna uyamam!" diye haykırdım.

Biz böylece konuşurken, komşumun ana babası ve dostları içeri girdiler ve ellerinden geldiğince onu, kendi ölümü ve karısının ölümü konusunda teselli ettiler. Bunu izleyerek cenaze hazırlıklarına başlandı. Kadının cesedi en güzel giysilerle giyindirildikten ve en değerli ziynetlerle donatıldıktan sonra açık bir tabuta kondu; sonra cenaze alayı düzenlendi ve gömüleceği yere doğru yollandı.

Kentin dışında denize bakan bir tepeye ulaştık. O yörede bir yerde, taştan kapağı ivedilikle açılan derin bir kuyu gördüm. İçine mücevherleriyle ölü kadının cesedi konulmuş tabutu buraya indirdiler; sonra hiçbir direnme göstermeyen komşumu yakala-

dılar ve yanına azık olarak büyük bir su testisi ve yedi somun koyarak bir ip aracılığıyla kuyunun dibine sallandırdılar. Bu iş bitince, kuyunun ağzını, kapak olarak kullanılan büyük kayalarla yeniden kapattılar; ve geldikleri yere döndüler.

Oysa, bütün bunları gören ben tasarlanamayacak kadar büyük bir korkuya kapılmıştım; içimden “Bu durum, bugüne kadar gördüğüm şeylerin hepsinden daha kötü!” diye düşündüm. Ve saraya döner dönmez, gidip hükümdarı buldum ve ona “Efendim, bugüne kadar pek çok ülke gezdim, ama hiçbirinde karısı ölen erkeğin canlı canlı onun cenazesıyla birlikte gömülmesi gibi barbarca bir âdet görmedim! Bundan dolayı, ey zamanın hükümdarı, bir yabancı olsa da, kocanın mutlaka ölen karısıyla birlikte gömülmek zorunda olup olmadığını öğrenmek isterdim!” dedim. Bana “Hiç kuşkusuz! O da karısıyla birlikte gömülür!” diye yanıt verdi.

Bu sözleri işitince, karaciğerim üzerindeki safra kesemin patladığını duyumsadım; ve oradan korkudan çıldırmış gibi ayrıldım, benim yokluğumda karımın ölüvermesi ve kendimin de tanıklık ettiğim korkunç cezaya çarptılmam ihtimalinden korku içinde evime döndüm. Kendi kendime “Sindbad, sakın ol! Kuşkusuz ilkin sen ölürsün! Ve böyle canlı canlı gömülmekten kurtulursun!” diyerek boşu boşuna kendimi avutmaya çalışıyordum. Bunun bana hiç yararı olmadı; çünkü kısa bir süre sonra eşim hasta düştü; birkaç gün yatakta kaldıktan sonra, benim yöresinde dört dönüp gece gündüz gösterdiğim ilgiye rağmen öldü.

Bunu görünce, sınırsız bir acıya kapıldım; çünkü, aslında, diri diri gömülmenin, insan eti yiyenler tarafından yutulmaktan daha az kötü olmadığını düşünüyordum. Hükümdarın kendisinin evime gelip bana başsağlığı dilediğini görünce, artık bahtımın kesinleştiğinden kuşkuym kalmadı. Kendisi, sarayının tüm ileri gelenleriyle, alayın başında, yanı başımda yürüyerek, tüm ziynetleri ve süs eşyalarıyla donanmış olan ölen karımın tabutu çukura yerleştirildikten sonra, benim de gömülmemeye onur vermek üzere birlikte gelmek istedi.

Denize bakan söz geç çukurun üzerinde bulunduğu tepenin eşğine geldiğimizde, eşimin cesedi çukurun dibine indirildi; bunu izleyerek orada bulunanların hepsi bana yaklaştılar ve beni

teselli ederek vedada bulundular. Bunu görünce, hükümdarın ve orada bulunanların ruhları üzerinde etkileyici bir girişimde bulunup beni bu felaketten beri kılmaları için ağlayarak “Ben bir yabancıyım; benim sizin yasalarınıza bağlı tutulmam haksızlıktır! Zaten kendi ülkemde de yaşayan ve bana ihtiyaç duyan başka bir eşim ve çocuklarım var!” diye haykırdım.

Ama ne kadar bağırıp hıçkırıklara gömülsem de, beni dinlemeyerek yakaladılar; kolumun altından ipler geçirerek bir direğe bağladılar ve âdet üzere bir su testisi ve yedi somun ekmekle birlikte beni kuyunun dibine sallandırdılar. Çukurun tam dibine ulaşınca “Bağlarını çöz de, ipi yukarı çekelim!” diye haykırdılar. Ama ben kendimi bağlardan kurtarmak istemedim; beni yukarı çekmek üzere karar almaları için ipi çekip durdum. Bunun üzerine ipi üstüme fırlatarak kuyunun ağzını büyük kayalarla kapatıp benim feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler.

Bu yeraltı mevkiinin pis kokusu beni hemen burnumu tıkamak zorunda bıraktı. Ama bu, yukarlardan sızan ışık sayesinde içi eski ve yeni cesetlerle dolu bu ölüm mağarasını incelememe engel olmadı. Burası çok geniş bir yerdı ve bakımının derinliğini kavrayamayacağı kadar uzaklara yayılıyordu. O zaman kendimi yere attım ve ağlayarak “Sen bu bahtsızlığı çekmeye layıksın, ey ruhu doyumsuz Sindbad! Ve sonra, sanki bu kentte bir kadınla evlenme zorunluluğun mu vardı? Keşke Elmaslar Vadisi’nde ölseydin! Ya da yamyamlar seni yeseydiler! Denizde felakete uğradığın seferlerden birinde ölsem, bu korkunç ölümüne mahkûm edilmenden çok daha iyi olurdu!” diye kendi kendime hayıflandım. Ve orada başıma, karnıma ve her yanıma şiddetli yumruklar indirdim. Yine de, açlık ve susuzluk duyunca, ölümü açlığa yeğleyecek yerde üzerime iple bağlanmış su testisini ve ekmekleri çözdüm, gelecek günleri de düşünerek tutumlulukla yiyip içtim.

Böylece, bu çukurun dayanılmaz kokusuna burnum alışmış olarak ve üzerinde bulunan kemikleri kaldırıp toprak üzerinde bir köşede uyuyarak birkaç gün geçirdim. Ama çok geçmeden, susuz ekmeksiz kalacağım anın yaklaşmakta olduğunu anladım. Ve sonunda bu an geldi. O zaman kesin bir umutsuzluğa kapılarak iman tazeledim ve gözlerimi kapatarak ölümün gelmesini beklemekte idim ki, birdenbire başımın üzerindeki çukurun kapağının açıldığını ve tabutuna konmuş bir erkek ölünün; ardından da, bir testi su ve yedi somunla birlikte eşinin indirildiğini gördüm.

Sonra da, yukardaki adamların hiç gürültü yapmadan yenden çukurun ağzını kapatmalarını bekledim; elime büyük bir ölü kemiği aldım; ve bir sıçrayışta kadının yanına ulaşarak tek vuruşta onu öldürdüm; ve ölümünden güven duymak için, bütün gücümle bir daha, bir daha vurdum. O zaman üzerindeki testi ile yedi somunu aldım; böylece beni birkaç gün daha yaşatacak azığı sağlamış oldum. Bu sürenin bitiminde, çukurun ağzı yeniden açıldı; bu kez ölen bir kadın ile bir erkek aşağı sarkıtıldı. Can değerli olduğu için yaşam uğruna erkeği öldürerek somunlarını ve suyunu almakta kusur etmedim. Ve böylece canlı olarak gömülen kişileri öldürerek ve üzerinden azığını çalarak epeyce uzun bir süre yaşadım.

Günlerden bir gün, her zamanki yerimde uyurken, alışık olmadığım bir gürültüyle sıçrayarak uyandım. Bu, sanki bir insan soluması ve bir adam sesiydi. Ayağa kalkıp diri gömülenleri öldürmek için kullandığım o kemiği elime aldım ve gürültünün geldiğini sandığım yöne doğru yollandım. Kuvvetle soluyarak kaçan bir varlığı şöyle böyle gördüğümü sandım. Bunun üzerine, elimdeki kemikle silahlanmış olarak, uzun süre onu kovaladım; ve karanlıkta her adımda ölülerin kemikleri üzerinde sendeleyerek ardından koşup durdum; o sırada birdenbire, tam karşımda, mağaranın dibinde, bazen yanan, bazen sönen bir yıldız gördüğümü sandım. O doğrultuda yürümeyi sürdürdüm; ilerledikçe yıldızın büyüdüğünü ve genişlediğini görüyordum. Ama, bunun dışarıya çıkmamı sağlayacak bir açık kapı olduğunu asla düşünemiyordum; ve kendime “Burası herhalde, adamların cesetleri indirdikleri bir başka kuyu ağzı olacak!” diyordum.

Oysa, bir hayvandan başka bir şey olmayan kovaladığım varlık bir atılım yapıp bu çıkış yerinden sıçrayarak geçince, çok heyecanlandım. O zaman bu deliğin hayvanların gelip mağaradaki ölülerin bedenlerini yemek için girip çıktıkları bir yarık olduğunu anladım. Ben de hayvanın arkasından sıçrayarak kendimi birdenbire göğün altında bir açıklıkta buldum. Bunu görünce, kurtuluşumdan dolayı, diz üstü gelerek Tanrı'ya şükrettim; ve ruhumu yatıştırarak sakinleştirdim. Bu durumda yöremi inceledim; ve deniz kıyısında bir dağın eteğinde bulunduğumu anladım; ve bu dağın kentle hiçbir ulaşım olanağı bulunmadığını da fark ettim. Daha çıkmaya çalıştım, ama başaramadım. O zaman, açıklıktan ölmek için, söz konusu delikten yeniden mağaraya döndüm; gidip su ve ekmek aldım; ve bunlarla beslenmek üzere yeniden gökkubenin altına döndüm; ve burada ölümler arasında kaldığım zamankinden daha fazla iştahlı olduğumu gördüm.

Böylece her gün gidip diri diri gömülenleri öldürerek mağaradan ekmek ve su getirdim. Sonra aklıma ölümlerin üzerindeki bütün ziynetleri; elmasları, bilezikler, gerdanlıkları, incileri, yakutları, işlenmiş madenleri, değerli kumaşları ve tüm altın ve gümüş eşyayı toplama fikri geldi. Ve bir gün tüm bu ziynetlerle birlikte kurtulma umudu içinde ganimetimi deniz kıyısına taşıdım. Ve her şey hazır olsun diye, mağarada bulunan kadın ve erkeklerin giysileri ya da kumaşlarıyla bunları, iyice sarıp sarmalayarak denk haline getirdim.

Bir gün denizin kıyısında oturmuş başıma gelenleri ve o günkü durumumu düşünürken, dağın yakınından bir geminin geçtiğini gördüm. Çabucak ayağa kalktım, sarğımin tülbentini çözüp sallamaya, sıçramaya ve bağırarak kıyıda koşmaya başladım. Tanrı'nın lütfuyla, gemidekiler benim işaretlerimi gördüler ve gelip beni almak ve geminin güvertesine çıkarmak için bir kayık indirdiler. Beni birlikte alıp hazırladığım denklemlerle de ilgilendiler.

Geminin güvertesine çıkınca, kaptan, yanıma yaklaştı ve bana "Sen kimsin, yöreden uzun süredir gemiyle geçtiğin ve hiçbir insan varlığına rastlamadığın halde, nasıl oldu da seni bu dağın eteğinde buldum?" dedi. Kendisine "Efendim, ben bu ülkelerin yabancıları, zavallı bir tacirim. Mallarımı bu kıyıda batan büyük bir gemiye yüklemiştim; ve tüm arkadaşlarım için-

de sadece ben Tanrı'nın yardımıyla ve cesaretim ve dayanıklılığım sayesinde boğulmaktan kurtulabildim ve kendimle birlikte gemi parçalandığı zaman elime geçirebildiğim büyük bir tahta parçasına yükleyerek mallarımı da kurtarabildim. Tanrı benim aklıktan ve susuzluktan ölmemi istememiş olacak ki, talihin bir lütfu olarak geminize rastladım" diye yanıt verdim. Ama kaptana, evlenmem ve canlı canlı gömülmem konusundaki gerçeği, gemide neredeyse kurbanı olacağım o korkunç âdetin hüküm sürdüğü ülkeden bir yolcu bulunabilir korkusuyla söylemekten çekinerek kaptana sadece bu kadar açıklamada bulundum.

Ve kaptanla olan konuşmamı bitirince, yüklerden birinden çok değerli güzel bir eşya çıkararak yolculuğum boyunca beni gereğince gözetmesi için kendisine armağan olarak sundum. Ama kaptan, ilgisizlikle, armağanımı kabul etmek istemedi ve bana, iyiliksever bir edayla "İyi bir harekette bulunmanın karşılığında armağan almak gibi bir âdetim yok. Denizden kurtardığımız ilk kişi sen değilsin! Başka kazaya uğrayanları da Allah rızası için kurtardık ve ülkelerine götürdük; bize ödemede bulunmalarını istemediğimiz gibi, çoğu zaman her şeylerini yitirdiklerinden, kendilerine karşılıksız olarak yiyecek içecek sağladık ve giyilecek eşya verdik; ve bunu her zaman Allah rızası için yaptık ve adam adama, insanlık adına yardımda bulunulursa Tanrı hoşnut olur diye düşündük!" dedi. Bu sözleri duyunca kaptana teşekkür ettim ve ona uzun ömürler diledim; o da yelkenlerin açılmasını buyurdu ve gemiyi yola çıkardı.

Günler boyunca, adadan adaya, denizden denize geçerek gemide yolculuğu sürdürdük; bu sırada rahatça uzanarak geçirdiğim garip serüvenleri düşündüm ve kendi kendime "Gerçekten bütün bu felaketleri yaşadım mı, yoksa rüya mı gördüm?" diye sordum. Hatta bazen, ölü eşimle yeraltı mağarasında geçirdiğim günleri düşünerek korkudan çıldıracak gibi oldum.

Ama sonunda, Yüce Tanrı'nın gücüyle, sağlıklı olarak Basra'ya ulaştık; oradan da, birkaç gün eğleistikten sonra, Bağdat'a geldik.

O zaman, ben de, yanımda sonsuz servetlerle, kendi mahallemimin yolunu tuttum ve evime ulaştım. Orada, anama, babama ve dostlarıma kavuştum; onlar da benim dönüşümü şenliklerle

ve sağ salım döndüğüm için sonsuz sevinç duyarak kutladılar. Ben de, özenle servetimi dolaplara yerleştirdim; dost ve tanıdıklarına da büyük bağışlarda bulunmayı unutmadım. O zamandan sonra da, hoşça vakit geçireceğim kimselerle birlikte tüm eğlencelerden ve tüm zevklerden nasip almaktan geri kalmadım.

Ama bütün bu anlattıklarım, size, Allah isterse yarın anlatacaklarımı kıyaslanınca, gerçekten hiçbir şey değildir.

İşte Sindbad o gün böyle konuşmuş! Ve hamala yüz altın vermekte de kusur etmemiş ve orada bulunan hatırısayılır kişilerle birlikte onu da yemeğe çağırmış. Sonra herkes duyduklarına hayran kalarak evine dönmüş.

Hamal Sindbad'a gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Hamal Sindbad'a gelince, o da evine ulaşmış ve orada bütün gece duyduğu şaşırtıcı öyküyü düşünmüş. Ve ertesi gün, Gemici Sindbad'ın evine gittiğinde hâlâ, ev sahibinin gömülüğü öyküsünün etkisi altındaymış. Ama sofraya oturmuş ve yiyip içerek Tanrı'ya şükürler etmiş. Bunu izleyerek, genel sessizliğin ortasında, Gemici Sindbad'ın anlattığı şu öyküyü dinlemişler:

Beşinci Gezi

Sindbad "Bilin ki dostlarım" diye söze başlamış ve sözünü şöyle sürdürmüştü:

Dördüncü gezimden dönüşümden sonra, neşe içinde zevklere ve eğlencelere daldım; öyle ki, kısa sürede geçmiş acılarımı unuttum ve olağandışı serüvenlerimin bana sağladığı hayranlık verici kazançlardan başka şey hatırlamaz oldum. Size, insanlığının yaşadığı öteki ülkelere doğru yeni gezilere beni kıskırtan ruhumun isteklerine itaat etmekten asla kaçınmadığımı söylersem sakın şaşmayın!

O zaman kalkıp satışı kolay, kazanç getirmekten yana güvenli ve verimli olduğunu bildiğim mallar satın aldım; onları denk haline getirip yanıma alarak Basra'ya gittim.

Orada, rıhtımda gezinirken hoşuma giden yepyeni bir gemi gördüm; ve hemen oracıkta satın aldım. Sonra da hizmetimde bulunmak üzere bir kaptanla tayfalar tuttum; mallarımı, sonradan hizmetimde bulunmak üzere kalacak kölelerle gemiye yüklettim. Yolcu olarak da yüzlerinden iyi kimseler olduğunu sezinlediğim, bana namusluca yolculuk bedellerini ödeyen kimi tacirler aldım. Böylece, bu kez bir geminin sahibi olarak, denizin sorunları hakkında edindiğim deneyimler sayesinde, kaptana görüşlerimi aktararak yardımcı oldum.

Yüreğimiz yeğni ve sevinçli ve birbirimize hayırlı yolculuklar dileyerek Basra'dan ayrıldık. Yolculuğumuz da ılımlı bir deniz üzerinde, uygun bir rüzgârla, sürekli olarak istenen düzeyde ve mutlu geçti. Alışveriş için birçok iskeleye uğradıktan sonra, bir gün, oturulacak yere benzer, üstünde sadece beyaz bir kümbetin görüldüğü, insansız ve boş bir adaya yaklaştık. Ama ben, bu beyaz kümbeti daha yakından inceleyince, bunun bir Ruh yumurtası olduğunu anladım. Bununla birlikte yolculara hiçbir şey söylemedim; onlar da kıyıya çıkınca bu yumurtanın üstüne iri taşlar atmaktan başka yapacak daha tutarlı bir iş bulamamışlar. Sonunda da onu kırmışlar ve büyük bir şaşkınlıkla, yumurtadan pek çok sıvı aktığını görmüşler; birkaç saniye sonra da Ruh yavrusu yumurtadan bir ayağını çıkarmış.

Bunu görünce, tacirler yumurtayı kırma işini sürdürmüşler; sonra da gövdesini parçalayarak yavru Ruhu öldürmüşler. Sonra da gelip bana serüvenlerini anlattılar.

Söylediklerini işitince, korkunun sınırlarına ulaştım ve onlara, "Mahvolduk! Biraz sonra Ruhun anası, babası gelip bize saldırır ve de bizi gebertirler! Bundan dolayı bu adadan elden gelen hızla ayrılmamız gerekir!" diye haykırdım. Ve hemen yelkenleri açtık ve rüzgârın yardımıyla enginlere açıldık.

Bütün bu süre içinde, tacirler Ruhun etlerini kızarttılar; ama daha bunları yemeye başlamak için zaman bile bulamadan, güneşi tüm olarak maskeleyen iki iri bulutun belirdiğini gördük. Bu bulutlar biraz daha yakınıma gelince, bunların öldürülen

yavrunun ana babası olan iki dev gövdeli Ruhtan başka bir şey olmadıklarını anladık. Onların kanat çırpıp gök gürültüsünden de dehşetli haykırışlar kopardıklarını duyduk. Ve birdenbire tam tepemize, ama epeyce yüksekte uçarak dikildiklerini gördük; her biri pençelerinde bizim gemimiz kadar büyük birer kaya tutuyordu.

Bunu görünce, Ruhların alacakları öcün sonunda yitip gideceğimizden hiçbir kuşumuz kalmadı. Ve birdenbire Ruhlardan biri göğün yücelerinden, geminin üstüne pençesindeki taşı bıraktı. Ama kaptan çok deneyimliydi; dümen kırarak bizi rotamızın dışına çıkardı ve taş, gemiyi kıl payı sıyrarak denize gömüldü; açtığı gedikten âdeta denizin dibini gördük; gemi de korkunç biçimde bir yükselip bir sulara batarak yeniden bir kez daha yükseldi. Ama, aynı anda, bahtımız, ikinci Ruhun, ondan sakınmamıza zaman bulamadan, pençesindeki kayayı üzerimize atmasını takdir etmiş olmalı ki kaya, geminin art bölümüne düşerek dümeni yirmi parçaya ayırdı ve geminin yarısını da parçalayarak sulara gömdü. Birdenbire, tacirler ve tayfaların kimileri ezildi, kimileri sulara gömüldüler. Ben sulara gömülenler arasındaydım. Ama, birkaç saniye sonra, değerli canımı kurtarmak içgüdüyle ölüme karşı savaşıarak suyun yüzüne çıktım; ve mutlu bir rastlantıyla, batan geminin kalaslarından birine tutundum.

Sonra gayret gösterip bu kalasın üzerine çıktım ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak, rüzgâr ve akıntının etkisiyle, artık yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan soluğum kesilmek üzere iken bir adaya ulaştım. Kendimi ilkin kumsala atarak, orada ruhum ve bedenim dinlenip sakinleşinceye kadar bitkin halde, bir saat kadar uzandım. Sonra ayağa kalkıp yöreyi tanımak üzere adada yürümeye başladım.

Bu kez, bahtın beni cennet bahçeleriyle kıyaslanabilecek güzellikte bir bahçeye ulaştırdığını anlamam için uzun boylu yol almama gerek kalmadı. Hayran gözlerimin önünde, her yanda, yıldızlı meyve ağaçları, akar çaylar, bin bir cıvıtlı kuşlar ve şaşılacak güzellikte çiçekler vardı. Ben de bu meyvelerden yemekten, bu suyu içmekten ve bu çiçekleri koklamaktan geri durmadım; ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum. Ve de bulunduğum yerden artık hiç kıpırdamadım ve akşama kadar yorgunluklarımdan sıyrılmaya çalıştım.

Ama gece olunca, kendimi bu adada, bu ağaçların ortasında yapayalnız buldum; beni çevreleyen güzellik ve barış havasına karşın dayanılmaz bir korkuya düşmekten kendimi alamadım; ve ancak bir gözümü kapayarak uyuyabildim; ve uykum, bu sessizlik ve yalnızlık içinde, müthiş bir karabasana dönüştü.

Sabahla birlikte, daha sakin kalktım; ve araştırmalarımı biraz daha ötelere doğru sürdürdüm. Böylece bir kaynağın suyunun döküldüğü bir gölete ulaştım; bu göletin kıyısında, ağaç yapraklarından oluşmuş büyük bir harmaniyeye bürünmüş olarak yaşlı, saygın bir kişinin hareketsiz oturmakta olduğunu gördüm. Ve içimden “Bu yaşlı kişi, herhalde, benden önce batan bir gemiden kurtularak bu adaya sığınan biri olmalı!” diye düşündüm.

Yanına yaklaşarak selam verdim. O da hiçbir şey söylemeden sadece işaretle benim selamıma yanıt verdi. Kendisine “Ey saygın şeyh, nasıl oluyor da böylesi bir yerde bulunuyorsun?” diye sordum. Bana hiçbir yanıt vermedi; ancak başını kederle sallayarak “Beni omuzlarına almanı ve şu çayı geçirmeni senden rica ediyorum; öte yandaki meyveleri koparmak istiyorum!” anlamında bir işaret yaptı.

Bunu görünce “Sindbad, hiç kuşkusuz şu yaşlı kişiye bu hizmeti sağlayarak hayırlı bir iş görmüş olursun!” diye düşündüm; ve eğilip bacaklarını göğsüme sallandırarak onu omuzlarıma aldım; o da baldırlarıyla boynumu, kollarıyla da başımı sıktı. Onu çayın öteki yakasına, bana gösterdiği yere kadar taşıdım; sonra yeniden eğilerek “Yavaşça sırtımdan in, ey saygın şeyh!” dedim. Ama yerinden kıpırdamadı. Aksine, boynumu bacaklarıyla daha çok sıktı ve tüm gücüyle omuzlarıma kenetlendi.

Bunu görünce, şaşkınlığın sınırına ulaştım ve büyük bir dikkatle ayaklarına baktım. Bunlar bana, tıpkı bir öküzün ayağı gibi

kara ve kıllı göründü ve beni çok korkuttu. Ve de, birdenbire sonsuz bir korkunun pençesinde onu sırtımdan sıyırmak ve yere atmak istedim; ama o zaman gırtlığımı öylesine kuvvetle sıktı ki, beni yarı yarıya boğdu. Gözümün önünde dünya karardı. Bunun üzerine son bir gayret gösterdim; ancak bu, benim soluğumu yitirerek toprağa baygın düşmeme neden oldu.

Bir süre, geçtikten sonra, kendime geldim ve baygınlığıma karşın, yaşlı adamı hâlâ sırtımda kenetlenmiş olarak buldum; boğazımdan hava girsin diye sadece ayaklarını biraz aralamıştı. Soluk aldığımı görünce, ayağa kalkmaya zorlamak için karnımı iki ayağıyla tepti. Duyduğum acı beni itaate zorladı; ve o, her zamankinden daha fazla sıkarak boynuma kenetlenirken, ben de ayağa kalktım. Elleriyle ağaçların altına doğru ilerlememi işaret etti; ve orada meyve toplamaya ve bunları yemeye koyuldu. Ona karşı koyduğumda ya da biraz hızlı yürüdüğümde, beni itaate zorlayıp çok şiddetli tekmeler indiriyordu. O gün, beni bir yük hayvanı gibi koşturarak omuzlarımda kaldı ve uyuyabilmek için de daima omuzlarımda kalarak benimle birlikte yere uzandı. Ve sabahleyin, kendisini bir gün önceki gibi taşımam için karnıma vurduğu bir tekmeyle beni uyandırdı. Böylece kenetli olarak, durup dinlenmeden, gece gündüz omzumda kaldı. Ve üzerimde olduğu halde her türlü sulu ya da katı ihtiyacını gördü. Tekmelerle, yumruklarla, acımaksızın beni yürüttü.

Aynı zamanda bir genç adamdan daha güçlü ve bir eşek sürücüsünden daha merhametsiz olan bu yaşlı adamın ruhumda uyandırdığı alçalmanın ve bedenimde yarattığı ıstırabın benzerini bütün ömrümce hiç duymadığımı söyleyebilirim. Ondan kurtulmak için ne yapmam gerektiğini de kestiremiyordum ve beni merhamete sevkedip onu sırtıma almaya razı eden iyi duygularıma lanet edip duruyordum. Ve gerçekte, o anda, yüreğimin en derin arzusuyla ölmek istiyordum.

Epeyce uzun bir süre bu berbat durumu sürdürmekteyken, bir gün, beni iri balkabaklarının asılı bulunduğu bir ağacın altına doğru yönelttiği sırada, aklıma bu yemişleri bir kap olarak kullanma fikri geldi. O zaman ağaçtan düşmüş bulunan büyücek bir balkabağını alıp içini temizledim; sonra gidip en güzel üzüm salkımlarını topladım ve iyice ezerek sularını ağzına kadar

bunun içine doldurdum. Sonra ağzını daha önce kestiğim kapağıyla yeniden özenle kapattım ve güneşte bıraktım; orada birkaç gün kaldı ve içindeki üzüm suları şaraba dönüştü.

O zaman asma kabagını elime aldım; beni yeniden güçlendirecek ve yükün yorgunluğuna dayanmamı sağlayacak miktarda içtim; ama kendimi sarhoşluğa kaptıracak kadar değil... Ve kendimi güçlenmiş ve büyük bir sevince kapılmış buldum; öylesine ki, ilk kez, artık bana pek ağır gelmeyen sırtımdaki yükü atlayıp zıplamaya ve ağaçlar arasında şarkı söyleyerek raksetmeye başladım. Hatta tutturduğum raksın havasına uyarak ellerimi çırpıyor ve hançerimin olanca gücüyle gülüyordum.

Yaşlı adam beni bu alışılmadık durumda görünce, gücümün onu zahmetsizce taşıyacak kadar arttığını anladı ve işaretlerle balkabağını kendisine vermemi istedi. Ben, önce onun bu isteğine karşı çıktım; ama ondan o denli korkuyordum ki, isteğini reddetmeyi göze alamadım; dolayısıyla içimden gelmese de çabucak şarap kabını ona verdim. Onu elleriyle aldı ve dudaklarına götürdü; önce denemek için tadına baktı; içki hoşuna gittiğinden, balkabağının içindekini son damlasına kadar içti ve boşalan kabı fırlatarak attı.

Şarabın etkisi çok geçmeden beynini sardı; ve sarhoş olmasına yetecek kadar çok içki içtiğinden, o da ilkin kendi tarzına göre raksetmekte ve omuzlarımda sıçrayıp durmakta gecikmedi; sonra zayıf düşerek tüm kasları gevşedi ve omuzlarımda, düşmemek için dik durmaya çalışarak sağa sola sallanmaya başladı.

O zaman ben, artık önceki kadar sıkı sıkıya sarılmadığını anlayarak çabuk hareket edip bacaklarını boynumdan çözdüm ve bir omuz darbesiyle onu birkaç adım öteye fırlattım; toprakta yuvarlanarak hareketsiz kaldı. O zaman üzerine sıçradım ve ağaçlar arasında bulduğum iri bir taşla birçok kez başına vurdum; sonunda yerini bulan vuruşlarla kafası ezildi ve kanı derisine bulaştı ve öldü! Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Onun öldüğünü görünce, bedenim kadar ruhumun da artık sakinliğe kavuştuğunu duyumsadım; sevinçten koşmaya başladım ve böylece gemi battıktan sonra denizin beni attığı kıyıya ulaştım. Baht, tam o anda, demir atmış olan bir geminin karaya çıkmış tayfalarının su ve meyve aramak üzere orada bulunmalarını istemişti. Beni görerek, şaşkınlığın sınırına ulaştılar; yöremi çevirip benden ve onlardan yana selamlar alınıp verildikten sonra soru sormaya başladılar. Ben de onlara, tüm başımdan geçenleri; boğulmaktan nasıl kurtulduğumu ve sonra nasıl sonunda öldürmek zorunda kaldığım yaşlı kişi tarafından sürekli olarak bir yük hayvanı durumuna sokulduğumu anlattım.

Öykümü dinleyince, tayfalar şaşıp kaldılar ve “Ne inanılmaz şey senin bu şeyhten kurtuluşun! Ona tüm gemiciler Denizin Yaşlı Kişisi adını verirler! Onun altında boğulmaktan kurtulan ilk kişi sensin; çünkü egemen olduğu herkesi kalçalarının arasında sıkarak öldürür o! Seni kurtaran Tanrı’ya şükürler olsun!” diye haykırdılar.

Bunu izleyerek, beni alıp kaptanlarının samimiyetle kabul ettiği ve bana çıplaklığımı örten giysiler verdiği gemilerine götürdüler; kaptan bana serüvenimi anlattırdıktan sonra kurtuluşumdan dolayı beni kutladı ve yelken açıtırıp gemiye yol verdi.

Gemide yolculukla geçen pek çok gün ve geceden sonra, deniz kenarında kurulmuş, çok güzel evleri olan bir kentin rıhtımına ulaştık. Bu kente, yöresindeki ağaçlarda şaşılacak kadar çok maymun yaşadığı için Maymunlar Kenti deniyordu. Gemideki tacirlerden biriyle birlikte bu kenti gezmek ve biraz iş yapmayı denemek üzere karaya indim. Benimle dostça ilgilenen tacir, bana bir pamuklu torba verdi ve “Bu torbayı al, çakılla doldur ve duvarlardan dışarı çıkacak olan kent halkına katıl! Onlar ne yapıyorlarsa, sen de aynısını yap! Böylece oldukça bereketli şekilde yaşamını kazanırsın!” dedi. Bunun üzerine, kendisinin bana önerdiği şekilde davrandım, torbamı çakılla doldurdum ve bu işi bitirince, her biri benim gibi çakıl dolu torbalar yüklenmiş bir topluluğun kentten dışarı çıktıklarını gördüm. Dostum tacir beni onlara överek tanıttı ve onlara “Bu garip ve fakir bir kişidir. Yaşamını sağlaması için onu da birlikte götürün! Ona bu hizme-

ti sağlayarak hizmet sunucu Tanrı tarafından bol bol armağan kazanırsınız!” dedi. Onlar da duyup itaat ettiklerini söylediler ve beni de aralarına aldılar.

Bir süre yürüdükten sonra, kimsenin çıkamayacağı kadar yüksek ağaçların bulunduğu bir vadiye ulaştık; bu ağaçlarda sözü edilen maymunlar mekân tutmuştu; ağaçların dalları hindistancevizi olarak adlandırılan kabuğu sert ve iri meyvelerle ağırlaşmıştı. Bu ağaçların dibinde durduk, yol arkadaşlarım torbalarını yere koydular ve maymunları içinden çıkardıkları çakıllarla taşlamaya başladılar. Ben de, onlar gibi yaptım. Bunun üzerine maymunlar kızdılar; ağaçlardan kopardıkları hindistancevizlerini atarak bize yanıt verdiler. Ve biz böylece yeterli zaman geçtiğine inanarak bu meyveleri topladık ve torbalarımıza doldurduk.

Torbalarımız bir kez dolunca, onları omuzlarımıza yükledik ve kentin yolunu tuttuk; orada tacir benden torbayı aldı ve bedelini ödedi. Ben de artık hemen her gün hindistancevizi toplayıcılara yoldaşlık ederek topladığım meyveleri kente getirdim ve bunları kentte satarak çokça para kazandım. Bununla çeşitli alışverişte ve mal değişiminde bulunarak servetimi arttırdım ve bir gün İnciler Denizi’ne giden bir gemiyle o kentten uzaklaştım.

Yanımda bol miktarda hindistancevizi götürdüğümünden, uğradığımız her adada bunlara karşılık karabiber ve tarçın alarak; bunları da başka yerde satarak ve kazandığım parayı yanıma alarak İnciler Denizi’ne ulaştım; orada kendi hesabıma dalgıçlar tuttum. Talihim yaver gitti. İnci avı verimli geçti. Bu dalışlar, bana kısa sürede pek çok para kazandırdı. Artık dönüşümü ertelemek istemediğimden, kendi kişisel kullanımım için, bu putperest ülkende pek bol bulunan en nitelikli sarısabır ağacından satın aldıktan sonra, Basra’ya gitmekte olan bir gemiye bindim; ve harika bir deniz yolculuğundan sonra mutlulukla oraya ulaştım. Oradan da, gecikmeksizin Bağdat’a geçtim; kendi mahalleme ve evime kavuşarak, orada anam, babam ve dostlarım tarafından büyük bir sevinçle karşılandım.

Daha öncekilerden de zengin olarak geri dönmüş bulunduğum için, ihtiyacı olanlara büyük sadakalar dağıtarak yöremdekilere ferahlık verdim. Kendim de sevinç ve zevkle geçen günler boyunca tam bir dinlenme sağladım.

Ama sizler, ey dostlarım, bu akşam benimle birlikte yemeğe buyrun ve yarın altıncı gezimin öyküsünü dinlemek üzere yine gelmeyi ihmal etmeyin! Çünkü bu öykü, gerçekten şaşırtıcıdır ve ne denli olağandışı olsalar da, size daha önce anlattıklarımı unutturacaktır!

Sonra Gemici Sindbad, bu öyküyü bitirerek, âdeti üzere, öteki çağrılılarla birlikte akşam yemeği yedikten sonra hayranlık içinde çekip gitmek üzere olan hamala yüz altın dinar verdirmiş. Ve ertesi gün, aynı kişiler hazır bulunduğu halde, bir gün önceki kadar gösterişli bir ziyafetten sonra, Gemici Sindbad şu sözlerle öyküsünü anlatmış:

Altıncı Gezi

Dostlarım ve değerli konuklarım, sizler, hepiniz bilin ki, beşinci yolculuğumdan dönüşümde, bir gün, temiz hava almak üzere evimin kapısı önünde, kendimi gerçekten ferahlığın sınırlarında hissederek otururken; bir yolculuktan yeni dönmüş havasındaki kimi tacirin bizim sokaktan geçtiğini gördüm. Onları görünce, geziden döndüğüm günü, yeniden ana babama, eski dostlarıma kavuşmaktan dolayı sevincimi ve doğduğum yeri görmenin daha da büyük sevincini mutlulukla hatırladım; ve bu anı, ruhumda da yeniden geziye çıkıp ticaret yapma çağrısında bulundu. Böylece yeniden geziye çıkmaya karar verdim; denize dayanıklı değerli mallar satın aldım; onları denk haline getirttim ve Bağdat kentinden çıkıp Basra'ya doğru yol aldım. Orada, yanlarında göz kamaştırıcı malları olan tacirler ve tanınmış kimselerle dolu büyük bir gemi buldum. Denklerimi onlarınkiyle birlikte gemiye yüklettim ve barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Yolculuğumuzu bir yerden öbür yere, bir kentten öbür kente satış yaparak, mal alarak, birçok ülke ve insan görerek ve her zaman mutlu bir seferle zamanın değerlendirdiği inancını pekiştirerek sürdürdük. Ama günlerden bir gün, tam bir güvenlik içinde yol alırken, umutsuzluk çığlıkları duyduk. Bu çığlıkları koparan kaptanın ta kendisiydi. Aynı zamanda sarığını yere çaldığını, yüzünü yumrukladığını, sakallarını yolduğunu ve tarif edilemez kederin pençesinde geminin ortasında yığılıp kaldığını gördük.

Bunu gören bütün yolcular ve tacirler yöresini sardılar ve ona “Ey kaptan, kötü bir şey mi var?” diye sordular. Kaptan da onların “Burada toplanmış olan iyi kişiler, bilin ki, gemimiz rotadan çıktı. Ve yol almakta olduğumuz denizden ayrılıp bilmediğimiz bir denize girdik. Ve eğer Tanrı bizim bu denizden kurtulmamız için bir şey yollamazsa, hepimiz olduğumuz gibi mahvolacağız. Bundan dolayı Yüce Tanrı’ya bizi bu felaketten kurtarması için yalvaralım!” diye yanıt verdi.

Bunu izleyerek, kaptan kendini toparladı ve direğe çıktı, yelkenleri düzenlemek istedi. Ama ansızın rüzgâr öylesine şiddetle esti ve gemiyi geriye doğru öylesine sert bir şekilde sarstı ki, dümen kırıldı; biz de o sırada yüce bir dağın yakınından geçiyorduk. Bunun üzerine kaptan direktten indi ve bize “Yücelerden Yüce, güçlülerden güçlü olan Tanrı’dan başka sığınılacak varlık yoktur. Kimse Talihe karşı duramaz! Korkunç bir girdaba düştük, buradan kurtulma ihtimalimiz yok!” diye haykırdı.

Bu sözleri duyan yolcuların hepsi bahtına ağladı; her biri yaşamının tükendiğini ve umudunun kırıldığını görmeden önce birbirine veda etti. Ve gemi, birdenbire, söz konusu dağa doğru yönelip çarptı ve her yandan tahtalar parçalanarak döküldü; ve içinde bulunan her şey battı; ve tacirler denize döküldü. Kimileri boğuldu, kimileri de sözü edilen dağın eteğine tırmanarak yaşamalarını kurtardılar. Ben dağın eteğine tırmananlar arasındaydım.

Bu dağ, etekleri batan gemilerin enkazı ve her türden batık eşyayla örtülü büyük bir adanın üzerinde bulunuyordu. Ayak bastığımız yerde yakınımızda akıl almaz çoklukta denizin attığı her türden değerli eşya içeren denkler gördük; ve ben, bu dağınık eşya arasında yürümeye koyuldum; birkaç adım sonra

da, denize dökülen tüm öteki nehirlerle karşın; dağdan çıkıp denizden uzaklaşarak epeyce ötelerde yine bu dağın aşağılarında bulunan bir yerdeki mağaraya dökülen suyu tatlı bir ırmak gördüm. Ama hepsi bu kadar değildi! Bu ırmağın kıyılarında yakutlar ve her renkten mücevherler ve her biçimde taşlar ve değerli madenler serpilmiş bulunduğunu fark ettim; ve bütün bu değerli taşlar, bir ırmağın yatağındaki çakıllar kadar çoktu. Yöredeki tüm topraklar da bu yansımalarla parlıyor ve bu parlıtılarla gözler kamaşıyordu.

Yine farkına vardım ki, bu adada en iyi nitelikli Çin ve Komarin sansabın¹ vardı; ve bu adada, yine güneşin etkilemesiyle, kumsalda, erimiş balmumu gibi sıvı halde bir ham amber kaynağı ve denizden çıkan ve bunları yutan iri balıklar vardı; balıklar bu amberleri karınlarında ısıtıyorlar ve belli bir süre sonra suyun yüzüne çıkararak kusuyorlardı; o zaman bunlar sertleşiyor, renk ve nitelik değiştiriyorlardı; dalgalar da bunları güzel kokulara bürünen kıyılara taşıyorlardı. Balıkların yutmadığı amberlere gelince, bunlar da gün ışığının etkisiyle eriyor ve tüm adaya misk kokusuna benzer bir koku yayıyordu.

Size aynı zamanda şunu da söylemeliyim ki, tüm bu zenginliklerin kimseye yararı yoktu; çünkü bu adaya hiç kimse yanaşıp buradan canlı ya da ölü çıkamazdı; çünkü yanaşan her gemi dağa çarpıp parçalanıyordu; ve hiç kimse de bu dağa çıkamazdı. Bundan dolayı boğulmaktan kurtulmuş olan gemimizin yolcuları ve de ben, çok şaşırdık ve servet olarak gözlerimizin önünde bulunan her şeyi hayretle izleyerek ve gene aynı şekilde bu göz kamaştıran şeylere karşın bizi bekleyen sefaleti düşünerek kıyıda şaşkın kalakaldık.

Orada ne yana gideceğimizi bilemeden epeyce bir süre kaldıktan sonra, biraz yiyecek bir şeyler bularak bunu aramızda eşit olarak paylaştık; serüvene alışık olmayan arkadaşlarım, bir veya iki oturuşta ellerinde ne varsa yediler; ve belli bir süre geçtikten sonra, her birinin dayanıklılığı değişik olduğundan, gıda noksanlığından dolayı peşpeşe ölmeye başladılar. Ama ben azığımı sakınarak ve günde ancak bir kez yedim; ve de arkadaşlarıma sözünü etmediğim başka azıklar da bulup sakladım.

1 Hint Okyanusu kıyılarında yetişen zambakgillerden bir tür sansabır (Â.Ş.O.)

Aramızda ilk ölenler, yıkanıp kıyidan toplanmış kumaşlardan oluşturulan kefenler içinde ötekiler tarafından gömüldü.

Gıdadan yoksunluğa, denizin rutubetli ikliminin neden olduğu bir karın ağrısı salgını da eklendi; böylece arkadaşlarım, sonuncusuna kadar ölmekte gecikmedi; ve arkadaşlarımla sonuncusunu ellerimle kazdığım çukura ben kendim gömdüm.

O sırada, sakınarak yediğim halde, benim elimde de pek az azık kalmıştı; ölümümün yaklaşmakta olduğunu gördüğümünden çaresizlikten ağlamaya başladım ve “Neden sanki, beni yıkayıp gömerek son görevlerini yapacak arkadaşlardan önce ölmedim! Güçlülerin Güçlüsü Tanrı’dan başka başvurulacak varlık yoktur!” diye düşündüm; ve oracıkta umutsuzluktan ellerimi ısırmaya başladım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Umutsuzluktan ellerimi ısırmaya başladım.

Bunun üzerine ayağa kalmaya karar verdim ve kendi kendime “Sonumun geldiğini hissettiğim zaman, buraya kadar sürünür ve ölmek için bir çukura yerleşirim! Rüzgâr yavaş yavaş kumları üzerime savurur ve çukuru doldurur!” diye düşünerek derin bir çukur kazmaya koyuldum. Ve bütün bu işleri yaparken, aklımın kıtlığından ve geçmiş gezilerimde ve birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci yolculuklarımda geçirdiğim felaketlere ve her bir felaketin bir öncekinden daha beter olmasına karşın, ülkemden ayrılışımdan dolayı pişmanlık duydum; ve kendi kendime “Kaç kez pişman olup yine yeniden başladın! Yeniden yolculuğa çıkmak için ne eksiğin vardı? Bağdat’ta yeter zenginliğin yok muydu? Tükeneceğinden korkmadan ve saymadan harcayabileceğin paran yok muydu ve senin gibi iki kişiye yetecek servetin tükenmiş miydi sanki?” dedim.

Bu düşüncelere, ırmağı görünce, çok geçmeden, bir başka fikir eklendi. Kendi kendime “Vallah! Bu ırmağın kuşkusuz bir başı bir sonu olmalı! Görüyorum ki, başı burada; ama sonu görünmüyor! Böyle de olsa dağın altına gömüldüğüne göre, hiç

kuşku yok ki, öte yandan bir yerden çıkıyor olmalı! Anlaşılan benim buradan kurtulmam için tutarlı olan tek fikir, içine yerleşeceğim bir tekne bularak suyun akıntısının beni dağdaki yarığa sokmasını sağlamaktır. Eğer bahtımda yazılı ise, o yoldan kurtulmamı sağlarım; yoksa burada ölüp gideceğim ve bu yolculuk, bu kumsalda açlıktan ölmekten yeğdir!" dedim.

Bunun üzerine, bu fikirle biraz yüreklenmiş olarak ayağa kalktım ve tasarımı uygulamaya koyuldum. Birçok Çin ve Komari sarısaabın çubuğu topladım; ve bunları iple bağlayarak birbirine kenetledim. Bunları denizden topladığım, batan gemiden kopmuş tahta parçalarının üzerine koyup hepsini birden, ırmağa sığacak ya da biraz daha az genişlikte bir sal haline getirerek birleştirdim. Bu iş olup bitince, sala, dereden ve kenarından çakıl topar gibi toplanan yakut, inci ve her çeşitten taşların en irileriyle doldurduğum birkaç büyük torba koydum; en iyi durumdaki ve kabalıklarından arınmış küçük birkaç akamber dengi de aldım; azık adına ne kalmışsa, onu da birlikte götürmekte kusur etmedim; ve bütün bunları sal üzerine dengeli biçimde yerleştirdim; sonra da kürek gibi kullanabileceğim iki tahta parçası aldım. Ve Tanrı'nın iradesine güvenerek ve şairin şu dizelerini hatırlayarak kendim de sala yerleştim:

Dostum, baskının hüküm sürdüğü yerleri terk et, onu inşa edenler hakkında matem feryatları çınlayan evi bırak git!
Kendi toprağından başka topraklar bulursun, ama canın bir tanedir ve yitirirsen onu bir daha bulamazsın!
Gecenin olayları seni üzüntüye sürüklemesin; çünkü felaketlerin en büyüklerinin bile tükeneyeceği bir süre vardır.
Ve bil ki, herhangi bir yerde ölümü daha önce belirlenmiş olan kişi, ondan başka bir yerde ölemez!
Ve felaket içinde yaşarken, herhangi bir öğütçüye haber yollama! Sana kendi canından daha üstün bir öğütçü olmaz!

Böylece sandal akıntıya kapılarak dağın içindeki kovuğa girdi ve oradaki kaya duvarlarına şiddetle çarparak ilerlemeye başladı; başım da arada bir tavana çarparak yaralar aldı; ve ansızın içine

daldığım tam bir karanlıkta korkuya kapılarak yeniden kumsala dönmek istedim. Ama geri dönme olanağı yoktu; çok güçlü olan akıntı beni gittikçe daha fazla içeriye doğru sürüklüyordu; ve yöremdeki karanlık gittikçe daha fazla yoğunlaşırken ırmağın yatağı bazen genişliyor, bazen daralıyordu; ve dayanılmaz biçimde beni yoruyordu. O zaman, zaten pek işime yaramayan kürekleri bırakarak, karın üstü salın üzerine uzandım; nasıl oldu bilmiyorum, duygularımı yitirerek derin bir uykuya daldım. Uykum, ona neden olan sıkıntılar göz önünde tutulursa, kuşku duymadan kesinlikle bir yıl, hatta daha uzun sürmüştür diyebilirim. Uyanınca, kendimi gün ışığı içinde buldum. Gözlerimi iyice açtım ve kendimi geniş bir kırdan, çimene uzanmış bir halde buldum; sandalım da ırmağın kenarında bağlı bulunuyordu; ve tüm yöremi Hintliler ve Habeşiler sarmıştı. Bunlar benim uyanışımı görünce, benimle konuşmaya başladılar; ama dillerini anlamadığımdan, onlara yanıt veremiyordum. Hatta bütün bunların bir rüyadan başka bir şey olmadığına inanmaya başlamıştım ki o sırada bana doğru ilerleyip Arapça olarak “Barış üzerine olsun kardeşim! Kimsin sen, nereden geliyorsun ve seni hangi neden bu ülkeye getirdi? Bize gelince, bizler buraya ekinlerimizi, tarlalarımızı sulamaya gelen çiftçileriz. Üzerinde uyumakta olduğun salı gördük ve onu tutup ırmak kenarına bağladık; sonra seni korkutmamak için sessizce uyanmanı bekledik. Haydi şimdi sen, nasıl bir serüvenle burada bulunuyorsun, anlat!” dedi. Ben de ona “Allah senden razı olsun, efendim; ama önce bana yiyecek bir şeyler ver; çünkü açım; sonra beni istediğin gibi sorguya çek!” diye cevap verdim.

Bu sözleri duyunca, adam, koşup bana yiyecek şeyler getirdi; ben de doyuncaya kadar yedim; açlığım giderildi ve cesaretim yerine geldi. O zaman ruhumun canlandığını duyumsadım ve Tanrı’ya bu beklenmedik durumdan ötürü şükrettim; kendimi de yeraltında akan bu ırmak yoluyla kurtulmuş olmamdan dolayı kutladım. Bunu izleyerek yöremi çevirenlerle başından sonuna kadar başıma gelenlerin hepsini anlattım. Öykümü iştince çok şaşırdılar ve kendi aralarında konuşmaya başladılar; ve Arapça konuşan kişi, daha önce söylediklerimi kendilerine anlattığı için ne konuştuklarını bana; çok büyük bir hayranlık içinde oldukla-

ından beni şahlarına götürmeyi ve serüvenimi ona da anlatmamı istedikleri şeklinde açıkladı. Ben buna hemen razı oldum; onlar da beni alıp götürdüler. Aynı şekilde içindeki amber denkleri ve değerli taşlarla dolu çuvaları da almakta kusur etmediler.

Kendisine kim olduğumu anlattıkları şah, büyük bir içtenlikle beni kabul etti; ve selamlaştıktan sonra bana serüvenimi kendi ağzımdan dinlemek istediğini söyledi. Ben de hemen itaat gösterip ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, başıma gelen her şeyi anlattım. Ama onu burada tekrarlamamın yararı yok.

Öykümü iştince, adı Serendip olan bu adanın şahı, şaşkınlığın sınırına ulaştı ve başıma gelen bunca tehlikeye karşın yaşamımı kurtarmış olmamdan dolayı beni kutladı. Bunu duyunca, ona, gezilerin, her şeye karşın, bana bir şeyler kazandırmış bulunduğunu göstermek istedim ve onun huzurunda çabucak torbaları ve denkleleri açtım.

Değerli taşlar hakkında esaslı bilgi sahibi olduğu anlaşılan şah, derlediğim taşları görünce, büyük hayranlık duydu; ve ben, ona duyduğum saygıdan ötürü, her tür taştan en güzel örnekleri ve de birçok iri inciye ve tamamıyla altın ve gümüşten yapılmış pek çok parça seçerek kendisine armağan olarak sundum. Bunu memnunlukla kabul etti ve karşılığında, bana, mallar ve onurlar bağışladı ve kendi sarayında oturmam için ricada bulundu. Ben de öyle yaptım.

Ve o günden sonra şahın dostu ve adanın ileri gelenlerinden biri oldum. Herkes bana ülkemi soruyor, ben de yanıtlıyordum. Ben de kendi bakımımından onlara ülkeleri hakkında sorular soruyordum, bana yanıt veriyorlardı. Böylece Serendip Adası'nın uzunluğunun da, genişliğinin de seksen fersah¹ olduğunu ve de yeryüzünün en yüksek dağlarından birinin orada bulunduğunu ve Âdem babamızın belli bir süre bunun zirvesinde oturduğunu, benim denklerimde bulunanlardan daha az güzel olsalar da inci ve değerli taşlar da içerdiğini öğrendim.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görüp yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

1 Fersah: Üç millik mesafe (Â.Ş.O.)

Bir gün, Serendip Şahı, Bağdat'taki kamu işlerinin ne durumda olduğu ve Halife Harun Reşid'in yönetim tarzı hakkında bana sorular sordu. Ben de halifenin ne denli adaletli ve yüce gönüllü olduğunu kendisine anlattım ve onun erdemleri ve güzel nitelikleri üzerinde uzun uzadıya durdum. Serendip Şahı hayran oldu ve bana "Vallahi! Halifenin gerçekten bilge bir kişi olduğunu ve geniş topraklarını yönetme sanatını iyi bildiğini anlıyorum. Ve sen de bana onu çok sevdirdin. Kendisine şanına layık armağanlar hazırlayıp seninle yollamayı çok istiyorum!" dedi. Ben de kendisine hemen "İşittim ve itaat ettim efendim. Kuşkusuz! Armağanlarını halifeye götürüp sadakatle sunarım. Kuşkusuz çok memnun olacaktır. Ayrıca kendisine senin ne büyük dostluk duyduğunu ve birlikteliğine güvenebileceğini söylerim!" diye yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, Serendip Şahı, mabeyincilerine buyruklar verdi; onlar da bunları çabucak yerine getirdiler. Bana Halife Harun Reşid için getirdikleri armağanlar şunlardı: İlkin, bir tek yakuttan yontulmuş yarım ayak uzunluğunda ve bir parmak kalınlığında harika renkli büyücek bir vazo vardı. Bir kupa biçimindeki bu vazo, her biri bir fındık iriliğinde yuvarlak ve beyaz incilerle doluydu. İkinci olarak, iri bir yılan derisinden yapılma ve her biri bir altın dinar iriliğinde pullarla kaplı bir halı vardı ki, üstüne çıkıp yatanları her türlü dertten kurtaran bir büyüye sahipti. Üçüncü olarak, en hoşundan iki yüz kâfur topağı vardı ki, her bir topak fıstık büyüklüğündeydi. Dördüncü olarak, her biri on iki arış uzunluğunda ve tabanı iki arış olan iki fildişi vardı. Dahası, değerli taşlara bürünmüş Serendipli güzel bir genç kız da bu armağanlar arasındaydı.

Aynı zamanda, şah, Emirü'l-Müminin için bana "Halife Hazretleri nezdinde, kendisine bunca az armağan yolladığım için mazur tutulmamı sağlayacak ve kendisini çok sevdiğimi söyleyeceksin!" diyerek bir de mektup verdi. Ben de kendisine "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt verdim; ve elini öptüm. Bunun üzerine "Bununla birlikte, Sindbad, benim ülkemde kalmak istersen, yerin başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir; ve bu durumda Bağdat'a, halifenin nezdine senden başkasını yollarım!" dedi. Bunu duyunca "Vallahi! Ey zamanın şahı, cömertli-

ğın büyük bir cömertlik ve iyiliklerinle âdeta beni boğdun, ama Basra'ya yola çıkmak üzere olan bir gemi var ve bu gemiye binip giderek ailemi, çocuklarımı ve ülkemi görmeyi çok arzu etmekteyim!" diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, şah, beni orada kalmak için daha fazla sıkıştırmadı; ve hemen söz konusu geminin kaptanını ve benimle birlikte yola çıkacak tacirleri çağırttı; ve onlara benim hakkımda bin bir tavsiyede bulunarak bana her türlü saygıyı göstermekte kusur etmemelerini buyurdu. Benim yolculuk navlunumu da ödedi; ve bana, hâlâ saklamakta olduğum birçok değerli eşya armağan etti; onları Serendip'in bu yüce hükümdarının anısı uğruna satmaya kıyamadım.

Şaha ve büyüleyici adada oturduğum sırada dostluk kurduğum herkese veda ettikten sonra gemiye bindim; gemi de hemen yelken açtı. Uygun bir rüzgârla yol aldık; ve Tanrı'nın merhamesine sığınarak adadan adaya, denizden denize geçtik; sonunda Tanrı'nın lütfuyla, güvenlik içinde Basra'ya ulaştık; ben oradan çabucak tüm servetim ve halifeye yollanan armağanlarla birlikte Bağdat'a geçtim.

Böylece, her şeyden önce, Emirü'l-Müminin'in sarayına gittim; ve kabul salonuna alındım. Bu durumda halifenin önünde yeri öperek saygı duruşunda bulundum. Kendisine mektubu ve armağanları verdim ve tüm ayrıntılarıyla serüvenimi anlattım. Halife, Serendip Şahı'nın mektubunu okuyup armağanları inceledikten sonra bana şahın, mektubunun ve armağanlarının belirttiği kadar zengin olup olmadığını sordu. Ben de, kendisine "Ey Emirü'l-Müminin, sana, Serendip Şahı'nın abartmadığına tanıklık ederim. Dahası, gücüne ve servetine ek olarak adalet duygusuna bağlı olduğunu ve halkını büyük bir bilgelikle yönettiğini de söyleyebilirim. Ülkesinin tek kadısıdır o; zaten halk o denli ağırbaşlıdır ki, aralarında asla çatışma olmaz! Gerçekte, bu şah senin dostluğuna layıktır, ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt verdim.

Halife söylediklerimden doyum sağladı ve bana "Okuduğum mektup ve anlattıkların, Serendip Şahı'nın bilgeliği ve görgü kurallarını bilen yüce bir kişiliği olduğunu kanıtladı. Onun yönettiği halk ne mutludur!" dedi. Sonra halife bana bir hil'at

ve zengin armağanlar verdi; ve beni saygınlık ve ayrıcalıklarla donattı ve öykümün en marifetli kâtiplerin eliyle yazılıp devlet arşivlerinde saklanmasını istedi.

Bunun üzerine oradan ayrılarak mahalleme ve evime koştum ve orda, çektiğim belaları unutarak ve yaşamdan, bana verebileceği tüm yararı sağlamaktan başka bir şey düşünmeksizin anam babam ile dostlarım arasında zenginlik ve şeref içinde yaşadım.

İşte bu altıncı gezim sırasında, başımdan geçenler bunlar... Ama yarın, ey konuklarım, Allah isterse, size öteki altısı bir araya gelse bile denk sayılmayacak, gezilerimin en harikası, en şaşırtıcısı ve en inanılmazı olan yedincisinin öyküsünü anlatacağım.

Ve Gemici Sindbad şölen sofrasını kurdurmuş ve Hamal Sindbad da dahil tüm konuklarını ağırlamış; ayrılmadan önce ona daha önce olduğu gibi yüz altın dinar vermiş. Hamal da işittiklerine duyduğu hayranlıkla kendi evine çekilmiş. Sonra, ertesi gün, sabah namazını kılmış ve Gemici Sindbad'ın sarayına geri dönmüş. Tüm çağrılılar toplanınca, yiyip içmişler; aralarında konuşup gülüşmüşler; ve çalgılar ve şarkılar dinlemişler; sonra, sessizce ve ciddi, daire şeklinde oturmuşlar ve Gemici Sindbad şöyle konuşmuş.

Yedinci Gezi

Bilin ki dostlarım, altıncı yolculuğumdan döndükten sonra, artık başka gezi yapma fikrini kesinlikle bir yana bırakmıştım; sadece yaşımın uzak seferler yapmaya izin vermemesinden dolayı değil; gerçekten geçirdiğim tüm tehlikeler ve yaşadığım tüm felaketlerden sonra artık yeni serüvenlere atılmayı hiç istemiyordum. Zaten Bağdat'ın en zengin adamı olmuştum ve halife çoğu zaman gezilerim sırasında gördüğüm olağanüstü şeyleri kendi ağzımdan dinlemek için beni yanına çağırıyordu.

Halifenin âdeti üzere beni çağırttığı bir gün, kendisine serüvenlerimden birini, ikisini ya da üçünü anlatmaya hazırlanırken, bana "Sindbad, Serendip Şahı'na birini gönderip ona ayırdığım armağanları yollamak gerektiğini düşünüyorum. Hiç kimse, şahının seni görerek sevineceği kesin bulunan bu ülkeye giden

yolu senin kadar bilemez! Hemen bugün yola çıkmaya hazırlan; çünkü bizim bu adanın hükümdarına borçlu kalmamız yakışık almayacak ve kendisine yanıtımızı ve ulağımızı yollamayı daha fazla ertelemek şanımıza uygun düşmeyecektir!" dedi.

Halifenin bu sözlerini duyunca, dünya gözümün önünde karardı; ve beklenmedik bir şaşkınlığa kapıldım. Ama halife hoşnutsuzluk duymasın diye kendime egemen olmanın üstesinden geldim; ve Bağdat'tan bir daha hiç çıkmamak arzusunda olduğum halde, halifenin önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "İşitip itaat ettim", yanıtını verdim. Bunu duyunca halife bana yol harçlığı olarak bin altın dinar ve kendi eliyle yazdığı bir mektupla Serendip Şahı'na yollamak istediği armağanları verdi.

Bu armağanların içinde bakın neler vardı: İlkin, kızıl kadife-den şahane bir yatak takımı vardı ki, herhalde müthiş miktarda altın dinar ederdi; bir başka renkten bir başka yatak takımı daha vardı ve yine bir diğer renkten bir başkası... Küfe ve İskenderiye'nin işlemeli ince kumaşlarından yüz giysi ve Bağdat kumaşından ayrıca elli giysi, beyaz akikten, çok eskilerden kalmış ve üstünde bir arslana karşı gerilmiş yayıyla bir savaşçının sureti bulunan bir vazo vardı. Bunların yanıbaşında saymakla bitip tükenmez diğer şeyler ve de Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Bu kez kendime karşın yola çıkmak zorunda kalmıştım; ve limandan ayrılmak üzere bulunan bir gemiye binerek Basra'ya gittim.

Baht bize öylesine lütufta bulundu ki, günü güne ekleyerek iki ay sonra güven içinde Serendip'e ulaştık. Ben çabucak şaha Emirü'l-Müminin'in mektubunu ve armağanlarını taşıdım.

Şah, beni görerek çok sevindi ve ferahlık duydu ve halifenin nezaketine hayran oldu; benim de uzun süre yanında kalmamı istedi. Ama ben orada dinlenmek üzere sadece kısa bir süre

kalmak istiyordum. Bunu izleyerek, kendisinden izin istedim. Gerekli saygıyı görüp armağanlar aldıktan sonra geldiğim gibi yeniden Basra yolunu tutmak üzere çabucak gemiye bindim. Rüzgâr ilkin uygun esti ve ilk uğrak yerimiz Sin Adası adı verilen bir ada oldu. Ve gerçekten orada, tam bir mutluluk duyduk; ve yeniden yola çıkıp yolculuğumuzu, aramızda tatlı tatlı konuşup yarenlik ederek çok neşeli bir şekilde sürdürdük.

Ama bir gün, tacirlerin birçok değiş tokuş ve alışveriş yaptığı adayı terk edeli henüz bir hafta olmuş ve âdetimiz üzere gemide rahatça uzanmışken; birdenbire başımızın üstünde müthiş bir fırtına koptu; ve bardaktan boşanır gibi yağın yağmurun altında kaldık. Bunu görünce, denklerimiz ve mallarımız sudan zarar görmesin diye üzerlerine kenevir örtüler serdik; ve yolumuzdan tüm tehlikeleri uzaklaştırması için Tanrı'ya yalvarmaya koyulduk.

Biz bu durumda iken, geminin kaptanı kalkıp bedenini kemeriyle sıktı; yenlerini kıvırdı ve giysisinin eteklerini toparladı; sonra direğin tepesine tırmandı; oradan uzun uzadıya sağa sola bakınmaya başladı. Sonra benzi sapsarı direktten indi; tam bir umutsuzlukla bize baktı; sonra sessizce yüzüne büyük darbeler indirmeye ve sakallarını yolmaya koyuldu. Bunu görünce, bizler, çok korkarak, ona doğru koştuk ve kendisine “Ne var?” diye sorduk. Bize “Tanrı'ya bizi içine düştüğümüz uçurumdan kurtarması için dua edin! Ya da oturun bahtınıza ağlayın ve birbirinize veda edin! Bilin ki, akıntı bizi yolumuzdan saptırdı ve dünya denizlerinin en ucuna attı!” diyerek cevap verdi.

Sonra, böylece konuşarak, kaptan kasasını açtı ve çıkardığı bir pamuklu torbanın düğümünü çözerek içinde küle benzer bir toz çıkardı. Bunu biraz suyla ıslattıktan sonra karıştırdı; birkaç saniye sabırla bekledi; sonra karışımı koklamaya başladı. Bunu izleyerek, kasadan küçük bir kitap çıkardı, mırıldanarak birkaç sayfa okudu; sonra bize dönüp “Bilin ki, ey yolcular, bu harika kitap düşündüklerimi doğruluyor. Uzaklarda, karşınızda gördüğünüz kara parçası, Şahlar İklimi diye anılan yerdir. Dua ve barış üzerine olası efendimiz Süleyman bin Davud'un kabri oradadır. Yine orada, korkunç görünüşlü canavarlar ve yılanlar vardır. Dahası, üzerinde yol almakta olduğumuz bu deniz de, bir yutuşta en büyük gemileri, yükleri ve yolcularıyla birlikte gövdelerine

indirebilecek güçte deniz canavarlarıyla doludur! İşte ne söylenecekse söyledim! Elveda!” diyerek sözünü tamamladı.

Kaptanın bu sözlerini işitince, sonsuz bir telaşa düştük; başımıza ne gibi felaketler geleceğini birbirimize sorup dururken, birdenbire gemimizle birlikte havaya doğru kaldırıldı; gımızı duyumsadık; sonra şiddetle aşağıya düştük; o sırada denizden gök gürültüsünden de müthiş bir feryat yükseldi. Öylesine korktuk ki, son duamızı yaptık ve ölümler gibi hareketsiz kaldık. Birdenbire önümüzde, kaynayan suyun üzerinde gemiye doğru bir canavarın bir dağ gibi ilerlemekte olduğunu fark ettik; birkaç saniye sonra daha da büyük bir canavarın, sonra da ikisinin birleşmiş halinden de büyük bir üçüncüsünün onu izlediğini gördük. Bu sonuncusu, bir uçurum gibi açılan deniz üzerinde ansızın sıçradı ve yine bir uçurum kadar korkunç ağızını açarak gemimizin dörtte üçünü, içindekilerle birlikte, yuttu. Ben, geminin yukarılarına çekilip denize atlayacak zaman bulabildim; o sırada canavar geminin sonuncu çeyreğini de yutup iki arkadaşı ile birlikte derinliklerde kayboldu.

Bana gelince, deniz canavarının dişlerinde çatırdayarak parçalanmış bulunan geminin tahtalarından birine sımsıkı sarıldım; ve bin bir güçlkle, çok şükür ki, meyve ağaçlarıyla örtülü, suyu nefis bir ırmakla sulanan bir adaya çıkabildim. Bu ırmağın büyük bir hızla ve çok uzaklardan bile duyulan bir gürültüyle aktığının farkına vardım. O zaman, değerli taşlar bulunan adada ölümden nasıl kurtulduğumu anımsayarak, önceki gibi bir sal yapmak ve kendimi akıntıya bırakmak fikrine kapıldım. Gerçekten, bu yeni adanın gönlü okşayan durumuna karşın yeniden ülkeme kavuşmayı denemek istiyordum; ve kendi kendime “Eğer kurtulmayı başarırsam, her şey yoluna girer; bir daha da yolculuk sözünü ağzıma almam ve artık ömrümün geri kalan bölümünde bunu kesinlikle düşünmem. Şayet, aksine, girişimim sırasında can verirsem, yine aynı şekilde her şey yoluna girmiş olur; böylece belaların ve tehlikelerin kesinlikle sonu gelir!” diyordum.

Bunun üzerine hemen ayağa kalktım; biraz meyve yedikten sonra, o zaman türünü bilmediğim fakat sonradan seyrek bulunduğu için tacirlerin pek beğendiği nitelikteki sandal ağacı oldu-

ğunu öğrendiğim ağaçlardan dallar topladım. Bu iş bitince ip ve sicim aramaya koyuldum; ilkin bulamadım; sonradan, ağaçlara sanılarak tırmanan ve eğilir bükülür ve de çok güçlü bitkilerin varlığını fark ederek ve de bunların işimi göreceğini düşünerek, bana yarayacak miktarda bunlardan topladım; ve bunları sandal ağacının iri dallarını birbirine bağlamakta kullandım. Böylece büyücek bir sandal hazırladım; bunun üzerine pek çok meyve yerleştirdim; kendim de “Kurtulacaksam Allah’tan olacaktır!” sözlerini dile getirerek üzerine çıktım.

Sandalın üzerine çıkar çıkmaz, onu kıydan çözüp ırmağa sürdüm; akıntı korkunç bir hızla sandalı sürükledi; başım döndü ve sandala yerleştirdiğim meyve yığınının üzerine tıpkı sarhoş bir tavuk gibi düştüm. Yeniden kendime geldiğimde, yöreme bakındım ve her zamandan fazla korkudan kımıldamadan kaldım ve bir gökgürültüsü sesiyle sağırlaştım. Irmak, rüzgârdan bile hızlı, kayalara gürültüyü çarparak ve girmekten çok sesini işittiğim kuyu gibi derin bir uçuruma atılarak kaynayan bir köpük şelalesine dönüşmüştü. Kim bilir nasıl bir yükseklikten düşerek hiç kuşkusuz yok olup gidecektim.

Bu müthiş fikre kapılınca, tüm gücümle sandalın dallarına sanıldım; ve parçalanıp lapa haline geldiğimi görmemek için elimde olmayarak gözlerimi kapadım ve ölmeden önce Allah’ın adını andım. Birdenbire uçuruma düşecek yerde, sandalın ansızın suyun üzerinde durduğunu hissettim; bir an için gözlerimi açıp ölüme nerede kavuştuğumu görmek ve kayalarda parçalanmak üzere mi bulunduğumu anlamak istedim; ama böyle olacağına, sandalın, birilerinin beni tutmak üzere ırmağa fırlattığı büyük bir ağa takılmış olduğunu gördüm. Böylece yakalanarak kıyıya sürüklendim ve sandalım ırmak üzerinde sürüklenip giderken beni ağır ilmikleri arasında, yan ölü, karaya çektiler.

Orada öylece devinimsiz ve titreyerek uzanırken, beyaz sakallı saygın bir şeyh bana doğru yaklaşarak “Hoş geldin!” dedi; ve beni çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı.

Yaşlı adamın bedenime uyguladığı ovuşturma ve sürtünmeyle bir kez canlanınca, kalkıp kışüstü oturdum; ama hâlâ söz söyleyecek durumda değildim. Bunun üzerine yaşlı kişi beni kolumdan tutup yavaşça hamama götürdü; orada ruhumu yeniden canlandıran harika bir banyo yaptırdı; ve nefis kokular koklattı ve bedenime de sürdü; sonra beni alıp evine götürdü.

Bu yaşlı kişinin evine girince, tüm ailesi benim gelişimi sevinçle karşıladı; ve bana büyük bir sevecenlik ve dostluk gösterdiler. Yaşlı adamın kendisi beni kabul salonunun ortasına oturttu ve bana en iyisinden yiyecekler sundu ve çiçeklerle hoş bir şekilde kokulandırılmış bir su içirdi. Bunu izleyerek, yöremde günlük yaktılar, köleler bana el yıkamam için kokulu sıcak su getirip parmaklarımı, sakalımı ve dudaklarımı kurulamam için kenarları işlenmiş peşkirler sundular. Bundan sonra, yaşlı adam beni güzel eşyalarla donanmış bir odaya götürdü; orada beni tek başıma bırakıp sessiz olmaya büyük bir özen göstererek çekilip gitti. Ama emrime verdiği köleler zaman zaman gelerek yapabilecekleri bir hizmet olup olmadığını soruyorlardı.

Üç gün boyunca, bana kimse herhangi bir soru sormadan böylece ağırlandım. Hiçbir şeyim eksik olmadı; büyük bir özenle bakıldım; en sonunda gücüm tamamıyla yerine geldi; ruhum ve yüreğim sakinleşti ve yenilendi. Bunun üzerine, dördüncü günün sabahı, yaşlı adam gelip yanıma oturdu ve selamlaşmadan sonra, bana “Ey konduğumuz, varlığın bize mutluluk ve zevk verdi. Seni uçurumdan kurtarmak için bizi yoluna çıkaran Tanrı’ya şükürler olsun! Sen kimsin ve nereden geliyorsun?” dedi. Bunun üzerine, ben de yaşlı adama, yaşamımı kurtararak, sonra da beni en iyi şekilde yedirip içirip ve yıkayıp harika kokulara bürüyerek göstermiş olduğu değer biçilmez hizmetten ötürü çok teşekkür ettim; ve kendisine “Bana, denizler üzerinde uzun yolculuklar yapmamdan ve başıma, iğnenin ucuyla gözün köşesine yazılsa ibret almasını bilen okuyucuya ders oluşturacak akıl almaz şeyler geldiğinden dolayı Denizci Sindbad derler!” dedim; ve yaşlı adama öykümün başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, anlattım.

Bunu duyan yaşlı adam çok şaşırdı ve bir saatlik bir süre hiç konuşmadan öylece kalakaldı; çünkü işittiklerinden çok etki-

lenmişti. Bundan sonra başını kaldırdı ve kurtulmuş olmamdan ötürü sevincini tekrarlayarak, bana “Şimdi, ey konuğum, benim önerilerimi dinlemek istersen, güç bulunurlukları ve nitelikleri bakımından kuşkusuz epeyce kazanç sağlayacak mallarını burada sat!” dedi.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştım; ne söylemek istediğini de, hangi maldan söz ettiğini de anlamamıştım; çünkü her şeyden yoksun bulunuyordum; ilkin birkaç saniye susarak bekledim; sonra beklenmedik bir sırada beliren böylesine olağanüstü bir öneriyi kaçırmak istemediğimden, anlamış gibi bir tavır takınarak “İyi olur!” diyerek yanıt verdim. Bunun üzerine yaşlı adam “Malın hakkında hiç kaygılanma, evladım! Ayağa kalkıp çarşıya kadar benimle gelmen yeter! Geri kalanla ben uğraşırım. Şayet tellal bize uygun gelecek bir öneri getirirse kabul ederiz; yoksa, malı, fiyatlar yükselesiye kadar benim dükkânlarımda saklarsız; o zaman daha kârlı bir fiyat üzerinden satış yapabiliriz!” dedi.

Bunu duyunca, kendimi tümüyle gittikçe artan bir şaşkınlığa kaptırdım; ama bunu hiç belli etmedim; kendi kendime de “Sabret biraz daha Sindbad, neyin söz konusu olduğunu yakında anlarsın!” diyordum. Yaşlı adama da “Ey saygın amca, işittim ve itaat ettim! Sen neyin yapılmasını uygun görüyorsan, ben kabul ederim! Benden yana, benim iyiliğim için yaptığın bunca şeyden sonra, irademi sana bağlamaktan başka şey düşünmem!” diyerek hemen ayağa kalktım ve birlikte çarşıya gittik.

Çarşının orta yerine geldiğimizde, tellalı ve oraya getirilmiş bulunan sandalı ve yöresine toplanmış ve ona saygıyla ve başlarını sallayarak bakan simsar ve tacir kalabalığını gördüm. Her yandan hayranlık haykırırları duyuyordum: “Aman yarabbi! Ne bulunmaz nitelikte sandal bu böyle! Dünyanın hiçbir yerinde buna denk nitelikte mal bulunmaz!” diyorlardı. O zaman, söz konusu malın ne olduğunu anladım ve satış dolayısıyla saygın ve ihtiyatlı bir havaya girmenin doğru olacağına hükmettim.

Ama, koruyucum olan yaşlı adamın, simsarbaşına yaklaşıp, birdenbire ona “Arttırmayı aç!” dediğini duydum. Sandala bin dinar değer biçilerek arttırma açıldı. Simsarbaşı “Ey alıcılar, sandal ağacından yapılmış sal, bin dinara!” diye haykırdı. Bunu

duyan yaşlı adam “Ben iki bin öneriyorum!” diye seslendi. Ama bir başkası “Benden üç bin!” diye haykırdı. Ve tacirler arttırmayı on bin dinara kadar yükselttiler. Bunun üzerine simsarbaşı, benden yana bakarak bana “On bin veriyorlar! Daha fazla arttıran yok!” dedi. Ama ben “Onu bu fiyatı satmam!” dedim.

O zaman koruyucum yanıma yaklaştı ve bana “Yavrum, çarşı bu sıralar pek refah içinde değil; ve mal da neredeyse değerini bulmuş durumda. Sunulan bedeli kabul etsen iyi olur. Ama istiyorsan, ben kendi adıma, biraz daha arttırayım ve yüz dinar fazlasını önereyim! Bana malı on bin yüz dinara bırakır mısın?” dedi. Kendisine “Vallah! Ben, iyi yürekli amcacığım, bunu, sadece, yaptığın iyiliklere duyduğum minnetin karşılığı olarak kabul ederim!” diyerek yanıt verdim. Bunu duyan yaşlı adam, kölelerini çağırdı ve sandalı saklasınlar diye dükkânına taşıttı; beni de evine götürerek önerisini kabul ettiğimden dolayı teşekkür ederek orada hemen on bin yüz dinarı önümde sayıp anahatarını bana verdiği sağlam bir kutuya yerleştirdi.

Bunu izleyerek sofrayı kurdurdu; yiyip içerek keyif içinde sohbet ettik. Sonra da elimizi, ağızımızı yıkadık. Sonra bana “Çocuğum, sana kabul etmeni dileyerek bir öneriden bulunacağım!” dedi. Kendisine “İyi yürekli amcacığım, senin önerilerini gözümü kırpmadan kabul ederim!” diye yanıt verdim. O zaman “Görüyorsun ki oğlum, ben yaşı oldukça ilerlemiş bir kimseyim; ve günü geldiğinde mirasımı bırakacağım erkek evladım da yok. Ama, henüz pek genç yaşta, güzellikten yana nasibi olan ve ben ölünce servetime sahip olacak bir kız çocuğum var. Onu sana nikâhla vermeyi düşünmekteyim; şu koşulla ki, bizim ülkemizde oturacak ve bizim yaşamımızı benimseyeceksin. Böylece neyim var, neyim yoksa ve elimin altında tuttuğum her şey senin olacak! Bu durumda benim yetkim ve mallarımın sahipliği sana geçer!” dedi. Yaşlı kişinin bu sözlerini duyunca sessizce başımı önüme eğdim; ve hiçbir şey söylemeden bir süre öylece kaldım. Bunu görünce yeniden söze başlayıp “Bana inan oğlum ve dilediğimi yerine getir! Sana iyilik getirecektir! Ruhunu teskin etmek üzere, ölümünden sonra, kızım olan karını da yanına alarak kendi ülkene gidebileceğini buna eklemek isterim! Senden sadece burada toprağa verileceğim zamana kadar kalmanı

istiyorum!” dedi. O zaman kendisine “Vallahi şeyh amcacığım, sen zaten benim babam gibisin! Sana uygun gelenden başka ne fikrim ne de aldığım karar var; zira, ben, yaşamımda ne zaman bir tasarımı uygulamak istemişsem, felaket ve düş kırıklığıyla karşılaşmışımdır! Bundan dolayı senin iradene uymaya hazırım!” diye yanıt verdim.

Benden aldığı cevaba pek sevinen yaşlı adam, kölelerine, hemen gidip kadı ve tanıkları çağırma- larını buyurdu; onlar da gelmekte gecikmediler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Kadı ve tanıklar gelmekte gecikmediler. Yaşlı adam da beni kızıyla everdi ve bizim için büyük bir şenlik ve göz kamaştırıcı bir düğün düzenledi. Sonra elimden tuttu ve beni henüz görmediğim kızının yanına götürdü. Onu güzellikten, terbiyeden, boy ve beden inceliği ve orantısı bakımından mükemmel buldum. Dahası, göz kamaştırıcı bir ihtişamla ve ziynetlerle donanmış, güzel ipekliler ve kabartma işlemeli, değerli taşlarla süslü kumaşlarla bürünmüştü; üzerinde taşıdıkları, binlerce ve binlerce altın para değerindeydi; ve hatta hiç kimse de bunların tam değerlendirilmesini yapamazdı.

Böylece onu görünce hoşlandım; birbirimize tutulduk; ve uzun süre birbirimizi okşayıp sevdik ve mutluluğun sınırına ulaştık.

Bir süre sonra eşimin babası olan yaşlı adam, Yüce Tanrı'nın barış ve acıması bol âlemine göç etti. Ve ben, onun sahibi olduğu her şeye el koydum ve onun tüm köleleri ve hizmetçileri yalnız benim yetkime bağlı köleler ve hizmetçiler oldu.

Dahası, kentin tacirleri beni onun yerine başkan seçtiler; böylece o kentte oturanların ahlak anlayışlarını ve yaşam tarzlarını inceleme fırsatını buldum.

Gerçekten, bir gün, şaşırarak, bu kentte oturanların, bahar döneminde, bir değişime uğradıklarını ve bir günden öbürüne şekil ve görünüm değiştirerek, omuzlarından kanatlar çıktığını

ve uçan yaratıklara dönüştüklerini gördüm. Böylece göğün boşluğunda epeyce yükseklerle kadar uçabiliyorlar; ve yeni durumlarından yararlanarak bu kanatlanma yeteneğinden yoksun karılarını ve çocuklarını aşağıda bırakarak kentin üstünde istedikleri gibi uçabiliyorlardı.

İlkin bunu anlamam beni şaşırttı; ama zamanla bu geçici değişime ben de alıştım. Yalnız, öyle bir gün geldi ki, kanadı olmayan tek erkek olmaktan ve kadınlar ve çocuklarla birlikte kentte kalmak zorunda bulunmaktan utanç duydum. Ve omuzlardan çıkan kanatlara sahip olma olanağı üstüne kentte oturanlardan bilgi almak istedim. Ama hiç kimse bu konuda beni aydınlatmaya yanaşmadı. Ve ben, adıma Havacı sözcüğünü de ekleyemeden sadece Gemici Sindbad olarak kalacağımı anlayarak kahroldum.

Günün birinde, onların bu kanat çıkarma olayının gizemini asla anlayamayacağımdan umutsuzluğa düşmüşken; içlerinden kendisine pek çok iyiliklerim dokunmuş olan birini görüp kolundan tutarak ona “Allah’ın rızası üstüne olsun, sana bağışladığım şeylerin hatırına, hiç değilse bir kez, senin bedenine sanlararak, havada uçtuğun sırada beni de birlikte uçurmanı istiyorum. Bu tür bir gezintiye çok heves duymaktayım ve denizde geçirdiğim serüvenlere bir yenisini katmak istiyorum!” dedim. Adam ilkin beni dinlemek istemedi; ama ricalarımı tekrarlayarak sonunda onu razı ettim. Bu girişimden o denli büyülenmiştim ki, eşime ve ev halkına bile durumu açıklayacak zaman bulamadım. Beline sanlararak onunla birlikte havalandım; kanatlarını geniş geniş açarak, beni, havada uçarken taşıdı.

Hava içindeki uçuşumuz doğru bir çizgide yükselerek gerçekleşti ve hatırı sayılır bir zaman sürdü. Gök boşluğunda öylesine yüksek bir noktaya ulaştık ki, gök kubbenin altında meleklerin şarkılarını ayırt edip işittim. Bu harika şarkıları dinlerken, dinsel duyarlanmanın sınırına ulaştım ve “Göklerin derinliğindeki Tanrı’ya şükürler olsun! Tüm yaratıklar ona şükredip onu kutsasın!” diye haykırdım. Bu sözler henüz ağzımdan çıkmıştı ki, benim kanatlı taşıyıcım korkunç bir küfür savurdu; ve öylesine bir hızla aşağı inmeye başladı ki, soluk alamaz oldum ve baygın düşerek derinliği ölçülemeyecek bir uçuruma yuvarla-

nacağımı sandım. Ama, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, bir dağ tepesine ulaştık ve beni taşıyan kişi, yüzüme cehennemi bir bakış fırlatarak beni orada bıraktı ve uçuşunu sürdürerek gözden kayboldu.

O zaman ben, bu çıplak dağda tek başıma kalarak, ne hangi durumda bulunduğumu ne de beni eşimin yanına döndürecek yönün hangisi olduğunu bildim; ve şaşkınlığın doruğunda “En yüce ve en yetkin olan Tanrı’dan başka Tanrı yoktur! Felaketten kurtulduğum her kez, yeniden daha kötü bir felaketle karşılaşıyorum. Ama bütün bu olup bitenleri aslında hak ediyorum ben!” diye haykırdım. Bunun üzerine içinde bulunduğum duruma bir çare düşünmek üzere bir kayanın üzerine oturdum; ve tam o sırada ansızın iki ay gibi birbirine benzeyen göz kamaştıran güzellikte iki genç oğlanın bana yaklaşmakta olduğunu gördüm. Her biri elinde kızıl altından bir baston tutuyor ve yürürken buna dayanıyordu. Bunu görünce, olanca canlılığımla ayağa fırladım ve onları karşılamaya gidip kendilerine barış dedim. Nazikçe selamımı karşıladılar; bu da bana konuşma cesareti verdi; ve kendilerine “Tanrı sizi korusun ey harika gençler, bana kim olduğunuzu ve ne yaptığınızı söyler misiniz?” dedim. Bana “Biz gerçek Tanrı’ya tapınanlarız!” diyerek yanıt verdiler. Sonra içlerinden biri, daha fazla bir söz eklemeyen, eliyle bana bir doğrultuyu gösterdi ve adımlarımı bu yana yöneltirken altın bastonunu ellerim arasına bırakarak ve yakışıklı arkadaşının elinden tutarak onunla birlikte gözlerimin önünden kayboldu.

Bunun üzerine ben, söz konusu altın bastonu alarak, bu iki güzel çocuğu anımsamanın hayranlığı içinde, bana işaret olunan doğrultuda yürüdüm. Belli bir süre böylece yürürken, birdenbire bir kayanın ardından dev gibi bir yılanın çıktığını ve ağzında dörtte üçünü yuttuğu ve ancak başıyla kollarını gördüğüm bir adam bulunduğunu fark ettim. Adamın kolları umutsuzlukla çırpınıyor ve “Ey yolcu, beni şu yılanın ağzından kurtar, yaptığın işten pişmanlık duymayacaksın!” diye haykırıyordu. Ben, bunun üzerine, yılanın ardından koştum ve elimdeki kırmızı altından bastonla sırtına öylesine tutarlı bir vuruşla vurdum ki, yılan o anda ve o saatte cansız yere serildi ve ben elimi uzatarak yutulmuş olan adamın yılanın karnından çıkmasına yardım ettim.

Adamın yüzüne dikkatle bakınca, onun, bana gökyüzündeki geziyi sağlayan; beni uçuruma düşme tehlikesi ile yüzyüze getirdikten sonra göğün boşluğundan dağın tepesine silkeleyen ve orada bırakarak açlık ve susuzluktan ölmeye terk eden kanatlı adam olduğunu anlayınca şaşkınlığın sınırına ulaştım. Ama her şeye karşın kötü davranışından ötürü ona kin beslemekte olduğumu göstermek istemeyerek tatlı bir sesle kendisine “İnsan dostuna böyle mi davranır?” demekle yetindim. O da bana “Ben ilkin yaptığın bu iyilik için sana teşekkür ederim. Ama, Tanrı’nın adını ağzına alarak ve uygun olmayan çağrışımlarda bulunarak, beni, kendime karşın, göklerin yukarılarından düşürdüğünü pek bilmiyor gibisin! O ad anılınca bizde bu etkiyi yaratıyor! Onun için o ismi asla ağzımıza almayız!” diyerek yanıt verdi. O zaman ben, beni bu dağdan çekip kurtarsın diye ona “Beni bağışla ve beni kusurlu bulma! Çünkü ben Tanrı’ya saygı sunmanın böyle kötü sonuçları olabileceğini bilmiyordum! Eğer beni evime taşımaya razı olursan, yol aldığımız sürece sana, artık o adı anmamaya söz veriyorum!” dedim.

Bunun üzerine uçan adam eğildi ve beni sırtına alarak göz açıp kapayıncaya kadar evimin damına bıraktı ve kendi evine döndü.

Karım beni uzunca bir zaman sonra damdan inerken görünce; neler olup bittiğini anladı ve beni yitmekten bir kez daha kurtaran Tanrı’ya şükretti. Sonra, dönüşümden dolayı duyduğu coşku yatışınca, bana “Bundan böyle bu kentte oturanlarla düşüp kalkmaya gerek yok. Bunlar şeytanın kardeşleridir!” dedi. Ben de ona “Ama, baban nasıl oluyor da onlarla birlikte yaşıyordu?” dedim. Bana “Babam onların topluluğuna dahil değildi ve asla onlar gibi davranıp onların yaşamını paylaşmıyordu. Her durumda, babam ölmüş bulunduğu göre, yapacak bir şey yok...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Babam ölmüş bulunduğu göre, fikrimce, mallarımızı, evlerimizi ve topraklarımızı satar satmaz bu inançsız kenti

terk etmekten başka yapacak bir şey yok. Bütün bunları elinden geldiğince çabuk gerçekleştirirsin; eline geçen paranın bir bölümüyle de güzel mallar satın alırsın; ve ikimiz birlikte kendi ülken olan Bağdat'a gider; ananı, babanı ve dostlarını görür; barış ve güvenlik içinde, Yüceler Yücesi Tanrı'ya gerekli saygıyı göstererek yaşarsınız!" dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve hemen deneyimin bana sağladığı tüm bilgiye güvenerek, parça parça ve her birini zamanında değerlendirerek, karımın babası olan, Tanrı'nın bağışlaması ve acıması üzerine olası amcam şeyhten kalan tüm malları sattım. Ve bize ait tüm eşya ve taşınmaz malları altına çevirdim; böylece bire yüz kâr sağladım.

Bundan sonra karımla, seçerek aldığım malları götürüp kendi adıma kiraladığım bir gemiye taşıdım; Tanrı'nın yardımıyla mutlu ve verimli bir yolculuk yaptık; öyle ki, adadan adaya, denizden denize geçerek, sonunda güvenle Basra'ya ulaştık. Orada pek az bir süre kaldık. Nehir boyu yukarıya doğru yol alarak Barış Kenti Bağdat'a girdik.

O zaman ben, karım ve servetimle birlikte mahalleme ve evime gittim; orada annemle babam beni büyük sevinç gösterileriyle karşıladılar; şeyhin kızı olan karımı çok sevdiler.

Bana gelince, çabucak işlerimi yoluna koydum; güzel mallarımı depolara yerleştirdim, servetimi kilit altına aldım; ve sonunda, barış içinde, yokluğumda geçen zamanı hesaplayarak gezilerimin sonuncusu olan bu yedinci gezimin başından sonuna tam yirmi yedi yıl tuttuğunu hesaplayan dost ve yakınlarımla kutlamalarını kabul ettim. Ve ben, onlara bu uzun süren yokluk yıllarımda başımdan geçenleri tüm ayrıntılarıyla anlattım; ve kendi kendime söz verdiğim şekilde, ömrümün geri kalan bölümünde ne denizde ne de karada bir yolculuğa çıktım. Ve birçok kez, sözümü de tutmadığım halde, beni tehlikelerden kurtarıp ailemin ve dostlarımla arasına katılmamı sağlayan Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükretmeyi de hiç ihmal etmedim!

Ve işte, ey çağrılılarım, bu yedinci ve sonuncu gezi, benim serüven hastalığımla kesin ilacı oldu!

Gemici Sindbad, öyküsünü sessiz ve hayran çağrılılarının ortasında böylece bitirince; Hamal Sindbad'a dönmüş ve ona "Ve şimdi, ey Karacı Sindbad, yerine getirdiğim işleri ve Tan-

n'ının lütfuyla alt ettiğim güçlükleri düşün ve bana söyle: Hamal olarak senin yaşamın, bahtın bana ayırdığından çok daha rahat ve yeğlenir değil mi?" demiş. Bu sözleri duyan Hamal Sindbad gelip Denizci Sindbad'ın elini öpmüş ve ona "Tanrı seninle birlikte olsun, efendim; benim kapında söylediğim şarkıdaki bilinçsizliği bağışla!" demiş.

Bunun üzerine Gemici Sindbad konuklarını sofraya çağırmış ve onlara otuz gece süren bir şölen vermiş. Sonra da evin kâhyası olarak Hamal Sindbad'ı yanında bulundurmuş; ve ikisi birlikte tam bir dostluk içinde ve ferahlık duyarak, zevkleri yok eden, dostlukları kıran, sarayları yıkıp mezarları yücelten acı ölüm gelinceye kadar birlikte yaşamışlar!

Vezirin kızı Şehrazad, Gemici Sindbad'ın öyküsünü anlatıp bitirince, kendisini hafifçe yorgun hissetmiş ve zaten sabah yaklaşımda bulunduğundan, âdeti uyarınca yavaştan alarak, verilen izni kötüye kullanmamak için gülümseyerek susmuş.

Bunun üzerine gözlerini hayranlıkla açarak bu harika öyküyü dinlemiş olan küçük Dünyazad, üzerine büzülmüş bulunduğu halıdan kalkmış ve kız kardeşini koşup kucaklayarak ona "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, kibar, temiz ve zevk verici ve tazeliği içinde güzel! Ve bu Gemici Sindbad ne kadar müthiş, dayanılmaz ve gözü pek biri!" demiş.

Şehrazad da ona "Evet, kardeşim! Ama önümüzdeki gece, eğer Tanrı'nın ve şahımızın yüce iradesiyle sağ kalırsam, ikinize anlatacağım öyküyle kıyaslanınca, bunun pek hükmü yok!" demiş.

Sindbad'ın gezileriyle ilgili öyküyü, kendisinin, kardeşi Şahzaman ile birlikte deniz kenarında, omzunda sandıkla beliren ecinniye gördükleri çayırda geçirdikleri serüvenden de uzun bulmuş olan şah Şehriyar da Şehrazad'a dönerek ona "Gerçekte, Şehrazad, bana hangi öyküyü anlatacağın pek umurumda değil! Yeter ki şiirle süslenmiş olsun! Sen zaten bunu bana vaat etmiştin! Şayet vaadini yerine getirmekten kaçınırsan, başının senden öncekilerin kafalarının bulunduğu yere gideceğinden hiç kuşkun olmasın!" demiş. Şehrazad da ona "Gözüm üstüne! Ey bahtigüzel şah, sana söylemek üzere sakladığım öykü, tam bir doyum sağlayacaktır; ve dahası, daha önce işittiklerinden çok daha sürükleyici! Bunu, Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alishar'ın Öyküsü olan adını duymakla bile anlayabilirsin!" demiş.

Bunu duyunca Şah Şehriyar, içinden “Bunu dinlemeden onu öldürmeyeceğim!” demiş. Sonra onu kollarına alarak gecenin geri kalan bölümünü onunla birlikte geçirmiş.

Sabahleyin kalkıp adalet dağıttığı salona gitmek üzere saraydan çıkmış. Divan, vezirlerin, emirlerin, mabeyincilerin, muhafızların ve sarayda yaşayanların katılımıyla kurulmuş. Katılan son kişi, koltuğunun altında, bu kez öldüğüne ve göçüp gittiğine inandığı kızı için hazırladığı kefenle gelen Şehrazad’ın babası vezir olmuş. Ama şah, ona, bu konuda hiçbir şey söylememiş; ve Divan’da kararlar vererek, memurları atayarak veya işten alarak, yöneterek, askıda olan işleri bitirerek ve tüm bu işleri bütün gün sürdürerek uğraşıda bulunmuş. Sonra Divan dağılmış ve şah sarayına dönmüş; vezir de kararsızlık içinde şaşkınlığın en uç sınırına ulaşmış.

Sonra, gece olunca, Şah Şehriyar, Şehrazad’ın yanına girmiş ve her zaman birlikte yaptıkları o bilinen şeyi yerine getirmişler.

Ve üç yüz on altıncı gece olunca...

Küçük Dünyazad, şah ile Şehrazad arasındaki o şey bir kez tamamlanınca; büzülmüş bulunduğu yerden “Ey kız kardeşim, senden rica ediyorum: Vaat ettiğin Güzel Zümrüt ile Şöhret’in Oğlu Alishar’ın Öyküsü’ne başlamak için hâlâ ne bekliyorsun?” diye haykırmış. Şehrazad da gülerek “Yüce şahımızın eşsiz zarafetiyle izin vermesini bekliyorum!” diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Şah Şehriyar “Anlatabilirsin!” diye buyurmuş ve Şehrazad da söze başlamış.

Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü

Anlatırlar ki, eski zamanlarda ve geçmiş zamanlardaki yaşanmış günlerde, Horasan kentinde adı Şöhret¹ olan, ay kadar güzel Alişar adlı bir oğlu bulunan, çok zengin bir tacir yaşamış.

Günün birinde, yaşı epeyce ilerlemiş olan zengin tacir Şöhret ölümcül bir hastalığa kapıldığını duyumsamış ve oğlunu yanına çağırarak ona “Oğlum bahtımın çizdiği yolun bitmesine pek bir şey kalmadı; dolayısıyla sana bir tavsiyede bulunmak istiyorum!” demiş. Üzüntü içinde olan Alişar “Nedir bu nasihatın babacığım?” diye sormuş. Tacir Şöhret “Sana asla kimseyle ilişki kurmamamı ve herkesle düşüp kalkmamamı öneririm; çünkü bu dünya demirci dükkânına benzer; şayet ocağın ateşiyle bir yerini yakmış ya da sıçrayan kıvılcımla bir ya da iki gözünü yitirmemişsen seni kuşkusuz dumanıyla boğar! Zaten şair demiştir ki:

Boş hayal! Siyah çizilmiş yolunda, bahtın sana ihanet edince,
bir dost yüreği bulacağını sanma!

Ey yalnızlık! Kutsanmış değerli yalnızlık! Seni yüreğinde
üretenlere hiç sapmayan gücü sağlar ve sadece kendine
güvenme sanatını öğretirsin!

1 Littmann'da “Mecdeddin”. *Mecd*, büyüklük, ululuk, şan ve şöhret demektir. Mardrus “Gloire”, Mathers “Glory” olarak aldığından biz de bunun karşılığı olarak “Şöhret” şeklinde çevirdik (Â.Ş.O.)

Bir başkası da şöyle demiştir:

İki yakası da kötü! Dikkatle incelersen dünyanın böyle olduğunu görürsün!
Bir yakası riyakârlıktır, öbür yakası ihanet!

Ve bir başkası da şöyle demiştir:

Kofluk, budalalık ve tuhaf öneriler... İşte dünyanın zengin verileri bunlardır! Ama baht yoluna ayrıksı bir varlık çıkarırsa, onunla bir zaman düşüp kalk! Sadece kendini düzeltmek için!

Genç Alişar ölmekte olan babasından bu sözleri işitince “Baba, ben senin itaatli dinleyicininim! Daha başka ne nasihatın var!” diye sormuş. Tacir Şöhret de ona “Kimi vakit yapabileceğin bir şey olursa, onu iyi yap! Karşılığında minnetin getireceği bir armağan ya da benzeri bir iyilik bekleme, oğlum! Ne yazık ki, her gün iyilik yapma fırsatı çıkmaz!” demiş. Alişar da “İşittim ve itaat ettim! Ama tüm nasihatların bu kadar mı?” diye yanıt vermiş. Tacir Şöhret de “Sana bıraktığım serveti saçıp savurma! Elinin altında para bulunduğu müddetçe sayılırsın! Ve şair demiştir ki:

Fakirlik zamanımda hiçbir dost tanımamıştım; şimdiyse kapımda kum gibi kaynıyorlar ve iştahımı kesiyorlar!
Oh! Ne çok yırtıcı düşman kazanmıştım servetimi yaparken... Bugün servetim azalırken, daha da çok düşman kazanacağım!”

Sonra yaşlı adam sözünü sürdürmüştü: “Tecrübeli kişilerin nasihatlarını almayı ihmal etme! Ve sana nasihat edebileceklerden bunu istemenin, nafil olduğunu asla inanma!

“Ve şair demiştir ki:

“Kendi fikrini, nasihatçının fikrine ekle, daha iyi sonuç sağlamak için! Yüzünü görmek istiyorsan bir tek ayna

yeter! Ama iki aynanın katkısı olmadan onu gereğince aydınlatamazsın!¹

“Oğlum, sana son bir nasihat daha vereyim:

“Kendini şaraptan sakın! Şarap tüm kötülüklerin nedenidir. Aklını başından alma tehlikesini taşır ve seni gülünç ve hor görülen bir nesneye dönüştürür.

“Ölümün eşğinde sana vereceğim son nasihatlar bunlar, çocuğum! Sözlerimi unutma! Üstün nitelikli bir oğul ol! Ve kut-samam, sana tüm ömrünce arkadaşlık etsin!”

Ve yaşlı tacir Şöhret, böyle konuşarak ve bir an için gözlerini kapayarak kendini toparlamış; sonra işaret parmağını gözleri hizasına kaldırarak iman tazelemiş ve Yüce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş.

Ailesi ve oğlu onun uğrunda gözyaşı dökmüş; ona, en büyüklerin de, en küçüklerin de, en fakirlerin de, en zenginlerin de katıldığı bir cenaze merasimi düzenlenmiş; ve toprağa verildikten sonra mezar taşına şu dizeler yazılmış:

Topraktan doğdum ben, toprağa dönüyorum, toprak olarak! Sanki hiç yaşamamış gibi!

İşte tacir Şöhret'in durumu böyleymiş. Şöhret'in oğlu Alişar'a gelince; onun durumu da şöyle:

Babasının ölümünden sonra, Alişar çarşının bellibaşlı büyük dükkânlarından biri olan dükkânlarında, ticaret yapmayı sürdürmüş; ve babasının nasihatlarını, özellikle başkalarıyla ilişki kurmakla ilgili olanını bilinçli olarak izlemiş. Ama, saati saatine bir yıl bir gün sonra, bir bölük hain genç, orospucuğu ve utanmaz piç tarafından baştan çıkarılmış; ve bunlarla düşüp kalkmaya başlamış; ve bunların yoldan çıkmış, köpek gibi çiftleşen analarını ve kız kardeşlerini tanımış; ve doğru yolun tam karşısında olan bir yolda gırtlığına kadar sefahate batmış, şaraba ve masrafa gömülmüş; ve artık sağlıklı düşünemediğinden “Babam bana

1 Mathers'in Mardrus çevirisinde bu dizeler şöyle: “If you your face would find / One glass will do; / But you need two / To see yourself behind” (Yüzünü görmek için / Tek ayna yeter / Ama onun ardındaki kimliğini görmek için / İki ayna gerekir!) (Â.Ş.O.)

bütün bu serveti bıraktığına göre, benden sonra başkasının eline geçmesi için onu kullanmalı, yitip giden zamandan ve geçip giden zevkten yararlanmalıyım! Çünkü iki kez yaşayacak değilim!” şeklindeki hüznü mantıksızlığı benimsemiş.

Ve bu tarz düşünüş ona öylesine hoş gelmiş ki, Alişar, her abartıyı hoşgörüyü karşılayarak ve gün ile geceyi düzenli şekilde birleştirerek uç uca yaşamış; kısa bir zaman sonra, dükkânını, evini, eşyalarını ve tüm giysilerini satacak kadar servetini tüketmiş; ve kendisine ancak üzerinde bulunan giysileri kalmış.

Ve ancak bu duruma gelince tüm ayrıntılarıyla hatalarını açıkça görebilmiş ve babası Şöhret’in nasihatlarının yüceliğini anlayabilmiş; cömertlikle para yedirdiği dostları, kendilerine sıra gelip Alişar kapılarına uğrayınca, onu baştan savmak için her biri bir başka bahane bulmuşlar. Böylece artık fakirliğin son sınırına dayandığından, günün birinde, bir gün önceden beri ağzına lokma girmediğinden, barınmakta olduğu sefil han odasından çıkıp kapıdan kapıya dilenerek sokaklarda dolaşmak zorunda kalmış.

Böylece dolaşıp dururken, pazar yerine gelmiş; orada daire halinde toplanmış bir kalabalığa rastlamış. Ne olup bittiğini anlamak için aralarına yaklaşmaya çalışmış; ve tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

... Tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında zarif ve tatlı bir görünüşü olan genç beyaz bir esire görmüş; boyu beş ayak, yanakları güller gibi, göğüsleri yerinde, hele art yuvarlarının güzelliği şahane imiş. Hiç yanılma ihtimali olmaksızın ona şairin şu sözleri pekâlâ uygulanabilirmiş:

Güzellik âleminde kusursuzca fırlamış! Oranları hayranlık verici: Ne çok büyük, ne çok küçük! Ne çok yağlı, ne çok zayıf! Ve her yanı kıvrımlarla örülmüş!

Güzelliğin kendisi bile, aynı zamanda hem alçakgönüllü hem de mağrur olan hatlarını belirten yeğni tülün ortaya çıkardığı görüntüsünün tutkunudur.

Ay yüzüdür; dalgalanan eğrilir bükülür dal boyudur; mis-kin ince kokusu nefesidir.

Sanki erimiş inciden oluşmuş gibidir göğüsleri; öylesine parlaktır ki, yüzünde ayı yansıtırlar; onlar da, kendilerince, aydan oluşmuş gibi görünürler.

Ama, bu aydınlanma mucizesini anlatacak dil nerede? Par-layan art yanı için neler bulup söylesem?

Alişar güzel genç kıza göz attığı zaman, son kerte hayranlık duymuş; ve hayranlıktan kıpırdayamaz olmuş; güzelliğini seyre-derek bir an için sefaletini unutmak istemiş; ve toplanarak pey sürmeye başlamış olan halkın arasına katılmış; orada bulunan tacirler ve simsarlar onun henüz iflas ettiğini bilmediklerinden, oraya esireyi satın almak üzere gelmiş olamayacağını düşünme-mişler bile; çünkü kendisine babası çarşı kâhyasından büyük bir miras kaldığını biliyorlarmış.

Ama birdenbire esirenin yanıbaşında tellalbaş belirmiş ve sabırsız başlar üzerinden “Ey tacirler, ey zengin kişiler, yurttaşlar ya da çölün özgür göçebeleri herkes açık arttırmaya katılabilir! Haydi, yüreklenin! İşte karşınızda tüm ayların sultanı, incilerin incisi, utançla dolu bakire, soylu Zümrüt, tüm arzuların kam-çılایıcısı ve tüm çiçeklerin bahçesi olarak duruyor! Haydi, açık arttırmaya başlayın, ey ahali! Hiç kimse arttırmayı açtığı için kınanamaz! İşte önünüzde tüm ayların sultanı, utanç dolu baki-re Zümrüt, tüm çiçeklerin bahçesi!” diye haykırmış.

Ve hemen tacirler arasından biri “Beş yüz dinarla arttırmayı açıyorum” diye haykırmış; bir diğeri “On daha!” demiş. O sıra-da çirkin ve nefret uyandırıcı, mavi şaşı gözlü Reşideddin diye anılan bir yaşlı kişi “Yüz daha!” diye haykırmış. Ama aynı anda başka bir ses de “On daha!” demiş. O anda mavi gözlü o çirkin adam “Bin daha!” diye haykırarak birdenbire yüksek bir artırma yapmış.

Bunun üzerine tüm öteki müşteriler dillerini tutup seslerini kesmişler ve tellal da genç esirenin efendisine dönmüş ve yaşlı

adamin önerdiği bedeli yerinde buluyorsa pazarlığı kapatacağını söylemiş. Esirenin efendisi de “Tamam. Ama daha önce esiremin de bunu kabul etmesi gerek. Çünkü kendisine satın alan kişiden hoşlanmadıkça onu satmayacağıma söz verdim. Bu durumda ey simsar, ona bunu sormam gerek!” diye yanıt vermiş. Simsar da güzel Zümrüt’ün yanına yaklaşmış ve ona “Ey ayların sultanı, bu saygın yaşlı kişi, Şeyh Reşideddin’e satılmak ister misin?” diye sormuş.

Güzel Zümrüt, bu sözleri duyunca, simsarin kendisine işaret ettiği kişiye bir göz atmış ve onu tanımladığımız gibi bulmuş. O zaman dönüp yüzünde bir tiksinti belirtisiyle “Bu yaşlı kişi kadar nefret uyandırıcı da olmayan yaşlı bir şairin ne dediğini, ey simsarbaşı, bilmiyor musun?” diye haykırmış:

Ondan bir öpücük istedim. Bana şöyle bir baktı. Bakışı ne kindar ne de küçümseyici, fakat ilgisizdi! Beni zengin ve saygın biliyordu ama, yine de geçip gitti! Ağzından bir kıvrılışla şu sözler döküldü: ‘Beyaz saçları benim hiç hoşuma gitmez; dudaklarının arasında ıslak pamuklu bez bulmayı da hiç sevmem!’¹

Bu dizeleri duyan simsar Zümrüt’e “Demek ki reddediyorsun ve de haklısın! Zaten bin dinar da önemli bir para değil! Benim ölçülerime göre on bin dinar edersin!” demiş. Sonra müşteri kalabalığına doğru dönerek önerilen bu fiyata başka alıcı bulunup bulunmadığını sormuş. O zaman bir tacir yaklaşmış “Ben varım!” demiş. Güzel Zümrüt ona da bakmış ve onun yaşlı Reşideddin gibi tiksindirici olmadığını görmüş; gözleri de mavi ve şaşı değilmiş. Ama olduğundan genç görünmek için sakalını kızıla boyamış olduğunu anlamış. O zaman “Utan! Yaşlı bir yüze böyle boya sürmek yakışır mı?” diye haykırmış. Ve hemen orada, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

Ey sen ki, benim endamıma ve boyuma tutulmuşsun;
ödünç aldığın renkler altında istediğin kadar kılığını değiş-
tirebilirsin; ama benim saygımı kazanamazsın!

1 Tükürüklü beyaz sakallar kastediliyor (Â.Ş.O.)

Saçlarının beyazını utanmadan boyarsın, başka kusurlarını gizleyemeden!
Yüz değiştirir gibi sakal değiştirirsin, öylesine korkunç hale gelirsin ki, sana bakan kadın doğurganlığını yitirir!

Simsar başı bu dizeleri işitince Zümrüt'e "Vallahi! Gerçek senden yana!" demiş. Ama henüz bu ikinci öneri kabul görmemişken, bir üçüncü kişi simsara yaklaşmış ve ona "Bedeli ben ödüyorum!" demiş. Ve simsar söz konusu adama bakmakta olan güzel genç kıza fikrini sormuş. Kız onun sokur¹ olduğunu görmüş ve kahkahalar koparak "Ama sen şairin sokurlar için söylediklerini bilmez misin ey simsar?" demiş.

Dostum, inan bana, bir sokuru asla arkadaş edinme! Ve onun yalanlarından kendini koru ve de ikiyüzlülüklerinden! Onunla düşüp kalkmanın sağlayacağı pek az kazanç vardır. Zaten Tanrı, onun bir gözünü alarak ondan sakınılmasının işaretini koymuştur!

Bunun üzerine simsar ona bir dördüncü müşteriyi göstermiş ve "Bunu ister misin?" diye sormuş. Kız bu sonuncuyu da incelemiş ve onun göbeğine kadar inen sakallıyla bir cüce olduğunu görmüş; ve hemen "Bu cüce sakallıya gelince şair onu da şöyle tanımlamıştır" demiş:

Harika bir sakalı var, nafile ve sıkıcı bir bitki gibi. Ama kendisi uzun bir kış gecesinde soğuk ve karanlık havası kadar hüzünlü.

Simsar, kendiliklerinden pey sürenlerin hiçbirinin kabul edilmediklerini görünce, Zümrüt'e "Ey hanımım, tüm bu tacirlere ve de şu soylu müşterilere bak! Senin hoşuna gitme şansına kimin sahip olduğunu bana göster ki, ben de, satış için seni ona önereyim!" demiş.

Bunun üzerine güzel genç kız, orada bulunanları birer birer ve büyük bir dikkatle incelemiş; ve bakışları Şöhret'in oğlu Ali-

1 Sokur: Tek gözlü (Â.Ş.O.)

şar'ın üzerinde takılı kalmış. Genç adamın görünüşü, ansızın onun içinde şiddetli bir aşkın tutuşmasına neden olmuş; çünkü, Şöhret'in oğlunun gerçekten olağandışı bir güzelliği varmış; ve hiç kimse ona içinde ateşli bir yaklaşma arzusu uyanmadan bakamazmış. Genç Zümrüt de onu simsara göstermekte gecikmemiş; ve "Ey simsar, işte şuradaki genci istiyorum; şu kibar yüzlü endamı dalgalı olanı! Çünkü onu çok hoş ve cana yakın buluyorum; ve o, tıpkı şairin tanımladığı gibidir:

Ey delikanlı, seni bunca güzelliğinle görenler seni nasıl unutabilirler?

Yüreklere doldurduğu acılardan yakınanlar, sana bakmaktan kendilerini alıkoysunlar bakalım!

Senin belalı gizemlerini saklamak isteyenler büyüleyici yüzünü bir tülle örtmezler mi?

Ve yine başka bir şair onun hakkında şöyle söylemiştir:

Ey efendim, anlasana! Nasıl olur da sevilmezsün sen? Narin boyunla, gürbüz görünüşünle?..

Ey delikanlı, ey efendim benim; seni seyrederim ve gücüm tükeniyor!

Anla efendim! Bu niteliklere duyulan aşk bilgelerin, zevk sahiplerinin ve ince ruhluların kârı değil midir?

Şayet dizlerime oturursan, kabahatlerin ağır basar; ama bırakır giderken, onların yokluğu bana ağır gelir!

Ah! Bakışınla beni öldürme! Hiçbir din öldürmeyi hoş görmez. Ah! Yüreğin ince olsun ve boynun gibi bükülgen!

Gözlerin benim için tatlılıklar saçsın, yanağının parlaklık saçtığı gibi!

Ve bir üçüncü şair de şöyle demiştir:

Yanakları dolgun ve parlaktır; tükürüğü içilecek tatlı bir süttür, hastalara şifa veren! Bakışı şairlere ve nasirlere¹ düşler gördürür; ve bedeninin oranları mimarları şaşırtır!

1 Nasir: Nesir, düzyazı yazar (Â.Ş.O.)

Bir diğeri de şöyle demiştir:

Dudakları baş döndüren bir şaraptır: nefesi amber kokar, dişleri kâfur topaklandır.
Cennetin kapıcısı Rıdvan da, seni başından savmak ister; bir huriyi baştan çıkarırsın korkusuyla!
Kaba ruhlu kaba kişiler, onun davranışlarından, hareketlerinden şikâyet ederler: sanki ay, tüm yörelerde güzel değilmiş, sanki göğün tüm bölümlerinde dolaşırken aynı uyumla salınmazmış gibi!

Başka bir şair de şöyle söylemiş:

Bu genç tavuskuşu kıvrıcık saçları, güllerin donattığı yanakları, büyüleyici bakışıyla bir buluşmaya razı oldu. Ben de, duyarlı yüreğim ve tedirgin gözlerimle işte dipdiri ayaktayım.
Bana bunu, bu buluşmayı, gözlerini kapayarak 'Evet' deyip vaat etti! Ama gözleri örtülüyken verdiği söze nasıl güvenebilirim?

Bir başkası da onun hakkında demiştir ki:

Bana, 'Daha şimdiden yanığı oldukça belirgin ayva tüyle-riyle gölgelenmiş bir genç adamı nasıl böyle tutkuyla sevebilirsin?' diye soran pek incelik bilmeyen dostlarım var. Onlara, 'Sizin bilmezliğiniz ne kadar büyük! Cennet bahçesinin meyveleri onun güzel yanaklarından toplanır! Nasıl olur da bu denli güzel meyveler sağlarken, bu yanakların belirgin tüyleri olmaz?' derim."

Simsar, bu kadar genç bir esirede bunca yetenek görmekten son derece hayranlık duymuş ve sahibine bu şaşkınlığını belirtince; o da kendisine "Anlıyorum ki, bunca güzellik ve bunca ruh inceliğine hayranlık duyuyorsun. Ama bil ki, yıldızları ve güneşi utandıran bu mucizevi genç kız, sadece en ince ve en güç anlaşılır şairlerin dizelerini bilmekle ve kendisi de güzel dizeler

söylemekle yetinmeyip başkaca, yedi kamyşla yedi ayrı tarz kullanarak yazı yazmasını bilir ve elleri bir hazine kadar değerlidir. Gerçekten, bu kız, nakış yapmayı, ipek dokumayı bilir. Kendi eliyle ördüğü örtü ve perdeler çarşıda elli dinardan satılmaktadır. Ve de bil ki, en güzel örtüyü örmesi ve en görkemli perdeyi tamamlaması için ona sadece yedi gün yeter! Onu satın alacak kişinin, bu bakımdan, parasını birkaç ay içinde geri alması olanca kesinliğiyle ortadadır!" demiş.

Bu sözleri işitince, simsar, kollarını hayranlıkla havaya kaldırmış ve "Bu inciye alıp evine götüreceksin ve gizli bir hazine gibi saklayacak olana ne mutlu!" diye haykırmış. Ve kızın kendisine gösterdiği Şöhret'in oğlu Alişar'a yaklaşarak onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona demiş ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona "Gerçekte, ey efendim, bu hazineyi değerinin ancak beşte biri kadarıyla satın alabilmek büyük bir talih eseri! Tanrı sana karşı cömertliğini esirgemesin! Ve bu genç kız kendisiyle birlikte sana da mutluluk getirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar başını önüne eğmiş ve bahtın bu alaycılığından ötürü için için gülmekten kendini alamamış ve kendi kendisine "Vallah! Benim bir parça ekmek alabilecek kadar zengin sanıyorlar. Her durumda, tüm tacirlerin önünde utanca düşmemek için ne evet ne de hayır diyeceğim!" demiş. Ve gözlerini önüne indirerek bir tek sözcük bile söylememiş.

Onda hiçbir kıpırtı görmeyince, Zümrüt, satın alınması için yüreklendirmek üzere ona bakmış; ama Alişar, gözleri önüne eğik olduğu için onu görmüyormuş; kız, bunun üzerine simsara "Elimi tut, beni onun yanına götür; onunla kendim konuşacak ve beni satın almasına azmettireceğim; çünkü ondan başkasının olmamakta kararlıyım, başkasının olamam!" demiş. Simsar da onu elinden tutmuş ve Şöhret'in oğlu Alişar'ın yanına götürmüştü.

Genç kız, güzelliğinin olanca canlılığı içinde genç adamın

önüne dikilmiş ve ona “Sevgili efendim, ey içimi yakan delikanlı, beni satın almak için öneride bulunmayacak mısın? Hatta kendince uygun gördüğün bir bedeli bile önermeyecek misin? Önerdiğin bedel ne olursa olsun, senin esiren olmak istiyorum!” demiş. Alışar başını kaldırmış ve hüzünle sallayarak kıza “Satış yapmak ve satın almak zorunlu değil!” demiş. Zümrüt “Görüyorum ki, sevgili efendim, bin dinarlık öneriyi pek yüksek buluyorsun! Peki, dokuz yüz dinarlık bir öneride bulun, senin olayım!” diye haykırmış. Alışar başını sallamış ve tek bir söz söylememiş. Kız, yeniden söz alarak “Sekiz yüze beni satın al!” demiş. Oğlan başını sallamış. Kız “Yedi yüze!” demiş. Oğlan hâlâ başını sallıyormuş. Kız, önerisini azalta azalta, sonunda “Sadece yüz dinar olsun!” demiş. Bunun üzerine Alışar ona “Peki ama, bu yüz dinar tümüyle yanımda bulunmuyor!” demiş. Kız gülmeye başlayarak ona “Bu yüz dinarı tamamlamak için ne kadar eksğin var? Çünkü, şimdi ödeyecek durumda değilsen, geri kalanı bir başka gün ödersin!” demiş. Oğlan da “Ey hanımım, bil ki, bende ne yüz ne de tek bir dinar var! Vallahi! Bende, ne beyaz ne de kırmızı bir madeni para, yani ne bir altın dinar ne de bir gümüş dirhem var. Dolayısıyla benimle zamanını yitirme ve bir başka alıcı ara!” diye yanıt vermiş.

Zümrüt, genç adamın hiçbir kaynağı olmadığını anlayınca, ona “Öyle de olsa beni satın al! Elimin içine vur, beni pelerininle sar ve kolunu belime dola! Bütün bunlar, senin de bildiğin gibi, kabul ettiğinin işaretidir!” demiş. Bunun üzerine, Alışar, artık reddetmek için nedeni olmadığından, Zümrüt’ün kendisine söylediklerini çabucak yerine getirmiş; kız da aynı anda, cebinden bir kese çıkararak, bunu Alışar’a vermiş ve ona “Bunun içinde bin dinar var; bunun dokuz yüzünü efendime önermen ve geri kalan yüz dinarı, en çok ihtiyaç duyduğumuz şeyleri satın almak için saklaman gerek!” demiş. Ve Alışar hemen tacire dokuz yüz altın dinarı saymış ve esireyi çabucak elinden tutup evine götürmüştü.

Eve geldiklerinde, Zümrüt, konutun birçok yeri yırtık eski bir hasırdan başka bir eşyası bulunmayan tek bir sefil odadan başka bir şey olmadığını görünce pek şaşırılmış. Ve hemen ikinci bir kese içinde bin dinar daha çıkararak Alışar’ın eline vermiş

ve ona “Çabucak çarşıya koş da, gerekli olan eşya ve halılar ile yenecek içecek satın al! Ve de çarşıdaki en güzel şeyleri seç! Ve bana büyük bir Şam kumaşı getir, en iyisinden ve nar kırmızısı olsun! Sonra altın iplik makaraları ve gümüş iplik bobinleri al ve de yedi renkten ipek masuralar getir! Uzun iğneler ve orta parmağıma denk gelecek bir de altın yüksük al!” demiş. Alışar da hemen bu buyruklara uyarak Zümrüt’e tüm istediklerini alıp getirmiş. Bunun üzerine kız, yerlere halılar sermiş, şilte ve divanları sıralamış, her şeyi düzene sokmuş ve meşaleleri tutuşturduktan sonra sofrayı kurmuş.

O zaman ikisi birlikte oturmuşlar, yiyip içerek mutlulanmışlar. Bunu izleyerek, yeni yatağın üzerine uzanmışlar ve karşılıklı birbirini doyurmuşlar. Ve bütün geceyi, en temiz zevkler ve en neşeli oynaşmalarla sabaha kadar birbirlerine sıkı sıkıya sarılarak geçirmişler. Ve sevgileri kuşku götürmez kanıtlarla pekişmiş ve yüreklerine değişmez bir biçimde yerleşmiş.

Hiç zaman yitirmeksizin, gayretli Zümrüt, hemen işe koyulmuş. Ve nar kırmızısı Şam kumaşını alarak birkaç gün içinde, bundan bir perde yapmış ve üzerini ince bir sanatla kuş ve hayvan suretleriyle donatmış; ve dünyada iri ya da küçük ne kadar hayvan varsa, hiçbirini savsaklamadan bu perdeye işlemiş. Yaptığı nakışlar öylesine aslına benzer ve öylesine canlı olmuş ki, dört ayaklı hayvanlar deviniyorlarmış, kuşlar ötüyorlarmış gibi geliyormuş insana... Perdenin ortasına işlediği meyve dolu bir ağacın gölgesi o denli güzelmiş ki, büyük bir serinlik hissi veriyor ve gözleri dinlendiriyormuş. Ve bütün bunlar, ne fazla ne eksik, sekiz günde tamamlanmış! Yaratıklarının parmaklarına bunca marifet bağışlayan Tanrı’ya şükürler olsun!

Perde bitmiş. Zümrüt onu parlatmış, perdahlamış, dürmüş ve “Bunu çarşıya götür ve elli dinardan aşağı olmamak üzere çarşıdaki esnafa sat. Ama sakın, çarşıda dükkânı bulunmayan gelip geçici kimselere satma! Yoksa aramıza zalim bir ayrılığın girmesine neden olursun. Aslında bizi gözetleyip duran düşmanlarımız var; gelip geçici olandan sakın!” diyerek Alışar’a vermiş. Alışar da “İşittim ve itaat ettim!” diyerek yanıt vermiş. Ve çarşıya gidip dükkân sahibi bir tacire sözü geçen harika perdeyi elli dinara satmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

... Sözü geçen harika perdeyi elli dinara dükkânı olan bir tacire satmış. Sonra yeniden yeni bir perde hazırlamak için yeterli miktarda ipekli kumaş, altın ve gümüş teller ve birkaç güzel kanaviçe satın almış; bunları Zümrüt'e getirmiş; o da hemen işe koyulup sekiz günde ilkinden de güzel bir örgü örmüş. Alishar, bunu da götürüp, elli dinara satmış. Ve böylece yiyip içerek ve hiçbir şeyden yoksun olmayarak yaşamışlar; bir yıl geçtiği halde günden güne daha da ateşlenen sevgilerini karşılıklı olarak doyurmayı da ihmal etmemişler.

Bir gün Alishar evden çıkıp âdeti gereğince Zümrüt'ün ördüğü bir duvar örtüsünü sarılı olarak taşıyıp her zamanki gibi tellallar aracılığıyla malı tacirlere önermek için çarşının yolunu tutmuş. Çarşıya gelince, onu tellala verip dükkânların önünde dolaştırırken, o sırada yoldan bir Hristiyan geçiyormuş; çarşıya gelip elindeki malı rahatsız edercesine satan ya da iyi bir mal görürse satın almak için her türlü çabayı göstermekten kaçınmayan kişilerden biri imiş bu. Hristiyan Alishar'a yaklaşmış; bu işlemeli örtü için ilan edilmekte olan elli dinar yerine altmış dinar önermiş. Ama, bu tür kişilerden nefret eden ve sakınan Alishar, Zümrüt'ün tavsiyelerini hatırlayarak malı ona bırakmak istememiş. Bunun üzerine Hristiyan teklifini yükselterek en sonunda yüz dinar önermiş; tellal da Alishar'ın kulağına "Aman, bu harika fırsatı kaçırma!" demiş. Çünkü tellal daha önce on dinar aldığından Hristiyana bağlanmış bulunuyormuş. Ve Alishar'ın üzerinde öylesine bir etki bırakmış ki, sonunda Alishar önerilen bedel karşılığı işlemeli örtüyü Hristiyana bırakmaya karar vermiş; içindeki büyük tedirginlik bir türlü geçmediği halde satışı bitirmiş ve parayı alarak evinin yolunu tutmuş.

Böylece yürümekte iken, bir ara, bir yol dönemecinde Hristiyanın kendisini izlediğini fark etmiş. Durup ona "Senin inancında olan birinin girmedığı bu mahallede ne yapıyorsun sen, ey Hristiyan?" diye sormuş. O da "Beni bağışla efendim, ama bu sokakta görmem gereken bir iş var. Tanrı seni korusun!"

demiş. Alışar yolunu sürdürüp evinin kapısına ulaşmış; orada bakmış ki, Hristiyan yolunu değiştirdikten sonra, dönüp sokağın öteki başından kendisiyle aynı anda kapısının önüne gelmiş. Hiddete kapılarak, ona “Kötü Hristiyan, beni niye her yerde izleyip peşimden geliyorsun?” diye haykırmış. O da “Efendim, bana inan ki, rastlantı kabilinden burada bulunuyorum, ama senden bana bir bardak su vermeni rica ediyorum. Allah senden razı olsun; çünkü susuzluktan içim yanıyor!” diye yanıt vermiş. Alışar da içinden “Vallah! Bir Müslümanın susuz bir köpeğe su vermeyi reddetmesi görülmemiştir. Ona su versem iyi olur!” diye geçirmiş. Ve evine girmiş, bir su testisi alarak Hristiyanı vermek üzere dışarı çıkmış; tam o sırada Zümrüt uzayan yokluğuyla tedirgin, kapı sesini duyarak onu karşılamak üzere koşmuş; ve ona “Bugün neden bu kadar geciktin? Örtüyü sattın mı? Kime sattın? Çarşıdaki babacan bir tacire mi, yoksa gelip geçici birine mi?” diye sorunca; o da, belirli bir tedirginlikle “Biraz geciktim, evet... Çünkü çarşı çok kalabalıktı. Onu bir tacire sattım!” diye yanıt vermiş. Kadınsa, sesindeki titremeyle “Vallah! Yüreğim hiç de rahat değil. Bu testi de nereye götürüyorsun?” demiş. O da “Benimle buraya kadar gelen çarşıdaki tellallardan birine su için diye vereceğim!” demiş. Ama bu yanıt kadını doyumadığından, Alışar dışarı çıkarken, çok meraklanarak şu dizeleri okumuş:

Ey sevgiliye bağlanan yüreğim, öpüşün sonsuzluğuna
 inanan zavallı yüreğim! Görmüyor musun ki, başucunda,
 kollarını uzatmış aynlık getiren kötülük seni gözetmekte
 ve gölgeye sığınmış ihanet seni izleyip duruyor?

Alışar dışarı çıkmak için ilerlerken, açık bıraktığı kapıdan Hristiyanın içeri girdiğini görmüş. Bunu görünce, gözlerinin önünde dünya kararmış ve “Sen burada ne yapıyorsun köpoğlu köpek? Ve nasıl cesaret ediyor da nizam olmadan evime giriyorsun?” diye haykırmış. O da “Lütfen, efendim, beni bağışlayın! Bütün gün yürümekten bitkin olduğum için ayakta durmaya halim kalmadı. Kapının dışında durmakla içinde durmak arasında ayrım gözetmediğimden eşiği geçiverdim. Zaten sadece biraz soluklanıncaya kadar kalacak ve hemen çekip gideceğim!

Beni dışarı atma! Allah da seni dışlamasın!” diye yanıt vermiş. Ve çok şaşırmış olan Alişar’ın elinden testiye alarak gerektiği kadar içtikten sonra geri vermiş. Alişar da orada ayakta durup ona bakarak çekip gitmesini beklemiş. Ama böylece bir saat geçtiği halde, Hristiyan yerinden kıpırdamamış. O zaman Alişar, boğulurcasına, ona “Buradan hemen çıkıp yoluna gider misin?” diye haykırmış. Ama Hristiyan ona “Efendim, hiç kuşkusuz sen, birine iyilik yapıp onu tüm yaşamı boyunca başına kakanlardan ve şairin belirlediği şu kişilerden değilsin:

Yok olmuş artık, elini uzatmadan fakirin avcuna saymaksızın para dolduran o cömert kişiler!

Şimdi, yoldaki fakirin içtiği suyun karşılığını hesaplayan kötü tefeciler gündemde!

Bana gelince, ey efendim, evinden getirdiğin suyla susuzluğumu giderdim; ama açlık şu anda benim için öylesine bir işkence haline geldi ki, yediğin yemeğin artığıyla; bundan daha fazlasını aramadan, bir parça kuru ekmek, bir baş soğan da olsa yetineceğim!” demiş. Gittikçe daha fazla hiddetlenen Alişar, ona “Haydi bakalım! Defol buradan! Bu ağızları yaptığın yeter! Evde sana verecek hiçbir şey yok!” diye haykırmış. Hristiyan yerinden kıpırdamadan “Efendim, beni bağışla! Ama evde hiçbir şey yoksa, işlemeli örtüden kazandığın yüz dinar var sende. Senden rica ediyorum; Allah için en yakın çarşıya gidip bana biraz peksimet al ki, senin evini aramızda sanki hiçbir ekmek ve tuz ilişkisi yokmuşçasına terk ettiğimi söylemesinler!” diyerek yanıt vermiş.

Alişar bu sözleri işittiği zaman, kendi kendine “Hiç kuşku yok ki, bu kötü Hristiyan delinin ve dengesizin biri! Onu sokağa atıp ardından da köpekleri salayım!” diye düşünmüş. Ve onu sokağa itmeye hazırlanırken, yerinden kıpırdamayan Hristiyan kendisine “Efendim, istediğim sadece bir parça ekmek ve bir tek soğan; bunlarla açlığımı gideririm! Benim için fazla masrafa girmene gerek yok, öylesi biraz fazla olur! Çünkü bilge azla yetinir; ve şair de şunu söylemiştir:

Bilgeye işkence veren açlığı kovmak için bir kuru ekmek yeter. Oysa dünya âlem, oburun sahte açlığını nasıl yatıştıracağını bir türlü bilemez!”

Alişar, onun bu dileğini yerine getirmekten başka türlü davranamayacağını anlayınca, Hristiyanı “Sana yiyecek bir şeyler almak için çarşıya gidiyorum. Sen burada kıpırdamadan kal, beni bekle!” demiş.

Ve kapıyı kapatıp kilitten çıkardığı anahtarı cebine koyduktan sonra evden çıkmış. Çabucak çarşıya gitmiş; oradan balda kızartılmış peynir, hıyar, muz, fırından yeni çıkmış taze ekmek satın almış; bunların hepsini Hristiyanı getirerek, ona “Ye bakalım!” demiş. Ama Hristiyan “Efendim, bu seninki ne büyük cömertlik! Senin bana getirdiklerinle on kişi doyar! Bu, gerçekten fazla! Hiç değilse bana birlikte yeme onurunu bağışla!” diyerek yemekten kaçınmış. Alişar “Ben tokum, tek başına ye!” diye yanıt vermiş. Hristiyan “Efendim, ulusların bilgeliği bize öğretmiştir ki, konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi hiç kuşkusuz zina ürünü bir soysuzdur...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

“Konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi, hiç kuşkusuz, zina ürünü bir soysuzdur!” Yanıt vermeye olanak bırakmayan bu sözleri duyan Alişar, reddetmeyi göze alamamış ve Hristiyanın yanına oturarak dalgın dalgın onunla birlikte yemeye başlamış. Hristiyan, ev sahibinin dalgınlığından yararlanarak bir muz soymaya başlamış onu bölmüş ve içine bir fili yere devirmeye yetecek ve bir yıl uyutacak miktarda afyon ruhuna bulandırılmış beng koymuş. Bu muz, içinde harika bir şekilde kızartılmış peynir yüzmekte olan bala batırılmış ve kendisine “Efendim, senin için soyduğum şu lezzetli muz elimden kabul et!” diyerek Alişar’a sunmuş. Bu işin artık bittiğini sanan Alişar, muz almış ve yutmuş.

Muz midesine ulaşır ulaşmaz, Alişar sırtüstü yere düşmüş. Bunu gören Hristiyan, tüyü dökülmüş bir kurt gibi sıçramış ve

dışarı fırlatarak karşı sokakta pusuda olan ve başlarında Zümrüt'ün satılmak istemediği, ama ne olursa olsun ona güç kullanarak sahip olmaya yemin etmiş bulunan yeşil gözlü sefil yaşlı kişi Reşideddin'in durduğu adamlarla bir katırı olduğu yere ulaşmış. Bu Reşideddin, tacirler nezdinde ayrıcalık kazanmak için kendisini Müslüman olarak tanıtmış alçak bir Hristiyanmış; ve adı Barsum olan ve Alişar'a ihanet etmiş bulunan Hristiyanın da öz kardeşi imiş.

Bu Barsum, koşup sefil kardeşine hilesinin başarısını duyurmuş ve ikisi birlikte, adamları peşlerinde olduğu halde, Alişar'ın evine girmişler; Alişar'ın Zümrüt için harem dairesi olarak ayırmış bulunduğu yandaki odaya dalarak güzel genç kadının üzerine atılmışlar; ağzını tıkaçlayıp göz açıp kapayana kadar katırın sırtına atmışlar ve birkaç dakikada onu yaşlı Reşideddin'in evine taşımışlar.

Gözleri yeşil ve şaşı olan sefil, Zümrüt'ü, evin en gerilerindeki bir odaya taşıtmış ve ağzından tıkacı çıkardıktan sonra, yanibaşında oturmuş ve ona "İşte sonunda benim iradem altındasın güzel Zümrüt ve şu rezil Alişar gelip seni benim ellerimden kurtaramayacak. Kollarımda yatıp sana sevişmedeki gücümü kanıtlamadan önce, kâfir inancından vazgeç ve benim gibi bir Hristiyan olmaya razı olmak üzere hazırlan! Mesih ve Bakire Meryem adına! Ve de hemen benim bu ikili isteğime boyun eğmezsen, sana dayanılmaz işkenceler yaptırırım ve köpekten beter ederim!" demiş.

Sefil Hristiyanın bu sözlerini duyunca, genç kadının gözleri yanaklarından akıttığı yaşlarla dolmuş ve dudakları titremiş: "Ey ak sakallı kötü kişi, vallahi beni parça parça edebilirsin, ama imanımdan edemezsin; hatta bedenime kızgın tekenin keçi yavrusuna saldırdığı gibi, zor kullanarak sahip olabilirsin, ama ruhumu paylaşılmış bir ahlaksızlığa boyun eğdiremezsin! Ve Tanrı, er geç sana alçaklığının hesabını soracaktır!" diye haykırmış.

Yaşlı adam onu sözle ikna edemeyeceğini anlayınca, kölelerini çağırmış ve onlara "Devirin şunu ve karın üstü yatırın!" demiş. Onu yıkıp karın üstü yatırmışlar. Bunun üzerine bu sefil yaşlı kişi eline bir kamçı alarak zalimce Zümrüt'ün güzeli yuvarlak yanlarını kamçılamağa başlamış; öylesine ki her

vuruşu kaba etinin beyazlığı üzerinde kızıl bir iz bırakmış. Ve Zümrüt aldığı her darbeye, imanında zayıflık duymaktan uzak “Tanrı’dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir!” diye haykırıyormuş. Yaşlı kötü kişi de kolunu kıpırdatamayacak hale gelinceye kadar onu kamçılamaı sürdürmüş. O zaman kölelerine kızı mutfağa, hizmetçilerin yanına atmalarını ve ona yiyecek içecek hiçbir şey vermemelerini emretmiş. Onlar da bu emri hemen yerine getirmişler. İşte onların durumu böyleymiş.

Alişar’a gelince, ertesi güne kadar, evinin giriş bölümünde, duygudan yoksun, uzanıp kalmış. Ancak o zaman bengin esrikliği geçip afyon dumanları başından dağılınca kendine gelebilmiş ve gözlerini açmış; kalkıp kıcüstü oturmuş; ve sesinin tüm gücüyle “Ya Zümrüt!” diye seslenmiş. Ama ona kimse yanıt vermemiş. Tedirgin ayağa kalkmış; boş ve sessiz olan harem bölümüne girmiş; orada, Zümrüt’ün çarşafının ve peçesinin yerde süründüğünü görmüş. O zaman Hristiyan aklına gelmiş; o da ortadan kaybolmuş bulunduğundan, sevgilisi Zümrüt’ün kaçırılmış olduğundan; kuşkusu kalmamış. O zaman başını döverek ve hıçkırarak kendini yere atmış, yerden iki taş almış; her birini avuçlarına koymuş ve şaşkın, bu taşları bağrına vurarak ve “Ya Zümrüt! Zümrüt!” diye haykırarak tüm sokakları dolaşmış. Onu tanıyıp bu halde gören kimseler ona acıyarak bakıyor ve “Bu Şöhret’in oğlu değil mi? Zavallı Alişar!” diyerek onun aklını yitirmesine ağlıyorlarmış.

Böylece, bağrını döven iki taş yankılar yaparak dolaşmayı sürdürürken, iyilik yapmayı seven kadınlar içinden bir yaşlı kadına rastlamış; kadın ona “Evladım, güvenlik ve akıl sağlığı senden yana olsun! Ne zamandan beri sen böyle aklını yitirdin?” diye sormuş. Alişar da ona şu dizelerle yanıt vermiş:

Birinin yokluğu bana aklımı yitirtti! Ey benim çıldırdığıma inananlar, buna neden olanı bana geri getirin! Ruhuma bir merhemin ferahlığını getirmiş olursunuz!

Bu dizeleri işitip Alişar’a dikkatlice bakan iyi yürekli yaşlı kadın, ısırap çeken bir âşıkla karşı karşıya bulunduğunu düşünmüş; ve ona “Yavrum, bana acılarını ve bahtsızlığını açık-

lamaktan korkma! Belki de Allah beni senin yoluna sana yardım edeyim diye çıkardı!” demiş. Bunun üzerine Alişar, Hıristiyan Barsum ile geçirdiği serüveni ona anlatmış.

Anlatılanı duyan iyi yürekli yaşlı kadın, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak Alişar’a “Ayağa kalk, çocuğum ve hemen git bana bir ayak satıcısı sepeti bul; bunun içine çarşıdan alacağın renkli camdan bilezikler, gümüş kaplama bakır yüzükler, küpeler, incik boncuk ve yaşlı satıcı kadınların evden eve dolaşarak kadın müşterilere sattığı öteki şeylerden koyarsın. Ve ben bu sepeti başıma koyacak ve kentin tüm evlerini dolaşacağım. Böylece bizi doğru yola götürebilecek olan soruşturmalar yapacağım ve Allah isterse, senin sevdiceğin Sitti Zümrüt’ü bulacağız...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

“Sevdiceğin Sitti Zümrüt’ü bulacağız!” demiş. Ve Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının elini öptükten sonra sevinçten ağlamaya başlamış ve onun istediği şeyleri hemen pazara giderek alıp getirmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın giyinmek için kendi evine gitmiş. Yüzünü koyu bal rengi bir peçeyle örtmüş ve başını kaşmir bir atkıyla örtmüş ve geniş siyah ipekli bir çarşafa bürünmüş; sonra başına sözü edilen sepeti koyarak, eline saygın yaşlılığına dayanak sağlayacak bir baston alarak, çeşitli mahallelerdeki tacirlerin ve ileri gelen kişilerin haremlerine uğramak üzere ağır ağır dolaşmaya başlamış; ve sonunda kendisini Müslüman olarak gösteren ve Tanrı’nın cehenneminde sonsuza dek yakıp kavurası lanetli sefil Hıristiyan yaşlı Reşideddin’in evine ulaşmakta gecikmemiş.

Oraya tam da bahtsız genç kadının, mutfaktaki köleler ve hizmetçiler ortamına atıldığı anda ve yediği kamçılarla ısırap içinde kötü bir hasırın üzerinde yarı ölü uzanmış olduğu sırada ulaşmış. Kapıyı çalmış, esirelerden birisi gelip kapıyı açmış ve onu dostça selamlamış; yaşlı kadın da ona “Kızım, yanımda satılmak üzere güzel şeyler getirdim. Sizde satın almak isteyen

kimseler bulunur mu?” demiş. Hizmetçi “Sanırım bulunur!” demiş. Ve onu mutfığa sokmuş; yaşlı kadın, ağırbaşlılıkla bir yere oturmuş ve hemen yöresini esireler sarmış. Yaşlı kadın, satış dolayısıyla uysal davranmış ve onlara en ucuz bedellerle bilezikler, yüzükler ve küpeler satmaya başlamış; böylece onların güvenini kazanmış; yumuşak dili ve davranışlarının tatlılığı dolayısıyla onu sevmişler.

Ama, başını çevirerek uzanıp yatmış olan Zümrüt’ü görmüş; esirelerden onun hakkında bilgi edinmek istemiş; onlar da bildiklerini kadına anlatmışlar. O da hemen aradığı kişinin yanında olduğunu anlamış. Genç kadına yaklaşmış ve ona “Kızım, bütün dertler senden ırak olsun! Tanrı beni sana yardım edeyim diye gönderdi! Sen Şöhret’in oğlu Alişar’ın sevgili cariyesi Zümrüt’sün, değil mi?” demiş. Ve oraya satıcı kadın kılığında niçin gelmiş bulunduğunu anlatmış; ve ona “Yarın akşam buradan alınmak için hazır ol; mutfağın sokağa bakan penceresine otur; ve karanlıkta ıslık çalan birini görünce, bu bir işaret olduğundan sen de ona ıslıkla yanıt ver; ve hiç korkmadan sokağa atla. Alişar’ın kendisi orada olacak ve seni kurtaracaktır!” demiş. Zümrüt de yaşlı kadının elini öpmüş; o da hemen oradan çıkarak gidip Alişar’ı bularak gördüklerini anlatmış ve “Yarın akşam gidip o lanetli herfin mutfağının penceresi altında yer alacaksın; ve şöyle şöyle yapacaksın!” diye eklemiş.

Bunu duyan Alişar, yaşlı kadına yaptığı iyilik için teşekkür etmiş ve ona bir şey armağan etmek istemişse de yaşlı kadın bunu reddederek ona mutluluk ve başarı dileyerek, delikanlıyı, ayrılığın acıları üzerine dizeler okurken bırakarak oradan ayrılmış.

Ertesi akşam Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının tanımladığı eve giden yolu tutmuş ve sonunda orayı bulmuş. Gelip duvarın dibine oturmuş; ve orada ıslık çalacağı zamanı beklemiş! Ama orada bir süre oturduktan sonra, iki gecedir uykusuz kalmış olduğundan; birdenbire yorgunluğa yenilerek uyuyakalmış. Asla uyumayan Tek Varlığa hamdolsun!

Alişar öylece mutfak dibinde çömelmişken, o gece, talih, iyi bir fırsat yakalamak üzere hırsızlar arasında gözü pek bir hırsızı o yakalara doğru itmiş, bu hırsız evi, neresinden girebilirim diye

incelerken, Alışar'ın uyumakta olduğu yere gelmiş. Giysilerinin zenginliğine kapılarak onun üzerine eğilmiş ve yavaşça güzel kavuğunu ve harmaniyesini çalmış ve göz açıp kapayasıya kadar bir zamanda kendi sırtına geçirivermiş. Ve aynı anda pencerenin açıldığını birinin ıslık çaldığını işitmiş. Bakmış ve kadına benzer bir şekil görmüş. Bir kadın ona ıslık çalıyor ve onu çağırıyor-muş. Bu kadın onu Alışar sanan Zümrüt'müş.

Bunu görünce, hırsız, bundan pek bir şey anlamadan, kendi kendine "Acaba ona yanıt versem mi?" demiş. Ve o da ıslık çalmış. Bunun üzerine Zümrüt pencereye çıkmış ve bir ipin yardımıyla sokağa atlamış. Zaten oldukça güçlü bir kabadayı olan hırsız, onu sırtından kavrayarak, şimşek hızıyla oradan uzaklaşmış.

Zümrüt, kendisini taşıyanda böylesi bir gücün farkına varınca, çok şaşırılmış ve ona "Alışar, sevgilim, yaşlı kadın bana, senin ıstırap ve endişelerden zayıf düştüğünü, kendini zor taşıdığını söylemişti. Ama görüyorum ki, bir beygirden daha güçlüsün!" demiş. Ama hırsız yanıt vermeyip daha çabuk yol almaya başlamış. Zümrüt, elini onun yüzünde gezdirmiş ve sakalının bir hamam süpürgesinden daha sert ve diken gibi olduğunu anlamış; sanki domuzun biri tavuk yutmuş da tüyleri ağzında kalmış gibi... Bunu anlayınca, müthiş bir korku duymuş ve "Sen kimsin? Kimsin sen?" diye haykırarak yüzüne yumruklar indirmeye başlamış. O sırada, evlerin bulunduğu yerlerden uzak, gece ve tenhaliğin sardığı kırsal bir yörede bulunduklarından, hırsız bir an için durmuş, genç kadını yere indirmiş ve ona "Ben, Ahmedü'd-Denef çetesinin en berbat yoldaşlarından biri olan Kürt Civan'ım! Biz, çoktandır körpe et yüzü görmemiş kırk kabadayıyız! Bu gece bizim en mutlu gecemiz olacak! Çünkü, hepimiz sırayla senin üzerine bineceğiz; göbeğinde keyif çatacak, kalçalarının arasında keyfimizce debeleneceğiz ve sabaha kadar bızırnla oynayıp duracağız!" diye haykırmış.

Zümrüt kendini kaçıranın bu sözlerini işitince, durumunun dehşet verici olduğunu anlamış. Ve onu bu şiddet kullanan haydudun ve de daha sonra kırk yoldaşının eline düşüren hatasından dolayı yakınarak elleriyle yüzünü dövmeye başlamış. Sonra kötü talihin yaşamına çökmüş olduğunu ve ona karşı savaşmanın bir yararı olmadığını anlayarak, kendisini kaçırana

karşı durmayarak, kendini bırakmış ve “Tanrı’dan başka Tanrı yoktur! Kötülüklerden ona sığınırım! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne olursa olsun, ondan kurtulamaz!” diyerek içini çekmekle yetinmiş.

Korkunç Kürt Civan, yeniden genç kadını omzuna almış ve kırk haydut ile reislerinin oturma yeri olarak seçtikleri kayalar arasında gizli bir mağaraya ulaşıncaya kadar koşmasını sürdürmüş. Orada Zümrüt’ü kaçıran kişinin anası olan bir yaşlı kadın hırsızlara bakıyor ve onlara yiyecek hazırlıyormuş. Uygun işareti alınca, mağaranın giriş bölümüne gelip oğlunu ve kaçırdığı kızı karşılayan da o olmuş. Civan Zümrüt’ü anasına teslim etmiş ve ona “Bu ceylanı benim arkadaşlarla dönüşüme kadar göz önünde tut; çünkü gelip benimle birlikte bu kız üzerinde nefislerini körletmeleri için onları aramaya gidiyorum. Ama, yarın yapılacak bir iş çıkar da öğle üzerine kadar gelemeyecek olursak, bizim saldırılarımıza ve dolduruşlarımıza dayanabilmesi için onu iyi besle!” demiş ve çekip gitmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Zümrüt’e yaklaşmış ve ona içme-i için su vermiş ve ona “Kızım, sana ne mutlu ki, içlerinde en kabadayısı olan reisleri hariç kırk genç yiğidin senin orta yerine nüfuz ettiklerini duymakla doyum sağlayacaksın! Vallahi! Genç ve arzulanır bir kişi olmakla sevinmelisin!” demiş. Zümrüt buna yanıt vermemiş ve başını peçesiyle örterek yere uzanmış ve sabaha kadar orada öylece kalmış.

Böylece, gece, ona düşünmek için zaman kazandırmış; yüreklenmiş ve kendi kendine “Böylesine bir zamanda, kendime karşı yakışksız bir ilgisizlik duymanın bir anlamı yok! Yani şimdi kıpırdamadan oturup bu kırk delicinin gelerek içime işleyip beni, batan bir geminin suyun dibine ininceye kadar suyla dolması gibi doldurmalarını mı bekleyeyim! Yo, vallahi! Ruhumu kurtaracağım, bedenimi de onlara teslim etmeyeceğim!” demiş.

Ve de sabah olmuş bulunduğundan ayağa kalkmış, yaşlı kadına yaklaşıp, ona “Bu gece iyice dinlendim, iyi yürekli anacığım! Kendimi yüreklenmiş ve ev sahiplerimi her bakımdan doyuracak güçte hissediyorum! Şimdi onlar gelinceye kadar ne yapmamız gerekiyor acaba? Örneğin benimle gelip, güneşe oturup ve başında bit ayıklayayım ve saçını tarayayım ister misin?” diye sormuş. Yaşlı kadın da “Vallahi! Bu fikrini beğendim, kızım! Çünkü uzun zamandır bu mağaradayım ve başımı yıkamadım; şimdi başım insanın saçlarına ve hayvan tüyünün arasına yerleşen her türden böceklerin yuvası oldu; gece geldi mi başımdan çıkıp sürü halinde bedenimin her yanını dolaşıyorlar; siyahı var, beyazı var; irisi var, yavşağı var; hatta, kızım, tersine dolaşan ve uzun kuyruğu olanı da var. Yaşlı kadınların sessiz osuruğundan da, en pis kokan yelden de kötü kokanları var! Beni bu kötü yaratıklardan kurtarabilirsen, burada benimle birlikte geçireceğin yaşamda mutlu olursun!” diye yanıt vermiş. Ve Zümrüt ile birlikte mağaradan çıkmış ve başının üzerindeki örtüyü kaldırarak güneşe oturmuş; o zaman Zümrüt, gerçekten orada tanınmış her tür bit çeşitlerinin tümünün ve de diğer böceklerin bulunduğunu görebilmiş. Cesaretini yitirmeden, ilkin onları avuç dolusu toplayarak; sonra kaba dikenlerle kökünden tarayarak toplamaya koyulmuş; ve sonunda ancak bu bitlerden doğal sayılabilecek küçük bir miktar kaldığını anlayınca, marifetli parmaklarıyla onları arayarak, âdet olduğu üzere, tırnaklarıyla ezmeye koyulmuş. Bu iş bitince, kadının saçlarını ağır ağır tarazlamış; öylesine ki, yaşlı kadın teninin bittin antılmasının ferahlığını duymuş ve sonunda derin bir uykuya dalmış.

Zümrüt zaman yitirmeden ayağa kalkmış ve mağaranın içine girerek orada bulduğu erkek giysilerini almış ve bunları giyinmiş; başına da kırk haydudun yaptığı hırsızlıklardan birinden kalmış güzel bir sarık sarmış; ve aceleyle oradan çıkarak yine çalıntı atlardan iki ayağı bağlı olan birini gözüne kestirmiş; onu eyerleyip dizginlerini takmış ve üzerine binip ve süratle, Esirgeyici Tanrı'nın adını anarak doğruca yola koyulmuş.

Böylece, durup dinlenmeden, gece bastırıncaya kadar yol almış; ve ertesi sabah, şafak söker sökmez, ancak arada bir soluk almak, kök yemek ve atını otlatmak için biraz durarak yolunu

sürdürmüş. Böylece on gün, on gece yol almış. On birinci gün, sabaha doğru, sonunda geçmiş bulunduğu çölden çıkmış ve güzel suların aktığı ve büyük ağaçların gölgelerini gören gözlerin, bahar ikliminin binlercesini fışkırttığı güllerin ve öteki çiçeklerin varlığıyla şenlendiği yemyeşil bir çayıra ulaşmış; orada Tanrı'nın yarattığı kuşlar oynuyor; gazeller ve en güzel hayvanlar sürü halinde dolaşıyor.

Zümrüt bu çok hoş yerde bir saat kadar dinlenmiş, sonra yeniden atına atlayarak ve yöresini koyu çimenlerin sardığı güzel bir yolu izleyerek, uzaktan güneş altında minareleri parılayan bir kente gelmiş.

Kentin duvarlarını izleyerek kapısına yaklaşmış; orada kendisini görünce sevinç ve utkuyla çılgın kahkahalar koparan büyük bir kalabalığa rastlamış; ve hemen at üzerindeki emirler ve kentin ileri gelenleri ile askerlerin komutanları kapıdan çıkarak onu karşılamaya gelmişler; önünde eğilerek ona saygı göstermişler ve ancak kullarının şahlarına gösterdikleri saygınlıkla önünde yeri öpmüşler; ve her yandan âdeta çıldırmış gibi halk "Tanrı sultanımızı muzaffer kılsın! Gelişin Müslüman halka uğur getirsin! Allah saltanatını daim kılsın! Ey evrenin şahı!" diye haykırılmışlar. Ve aynı zamanda, binlerce atlı savaşçı, iki yanlı sıra oluşturarak heyecanın doruğunda olan halkın taşkınlığını engellerken, bir tellal da zengin koşumlu bir devenin üzerinde tüneyerek, sesinin tüm gücüyle, halka yeni şahlarının mutlu gelişini bildiriyordu.

Ama Zümrüt, erkek kılığında, bütün bunların ne anlama geldiğini anlayamıyormuş, sonunda, her yandan atının dizginlerine yapışmış olan büyük saygınlığı belirgin kişilere "Ey saygın kişiler, kentinizde neler olup bitiyor?" diye sormuş. O zaman, bunların içinden bir büyük mabeyinci yerlere kadar eğildikten sonra ilerleyerek "Efendimiz, Tanrı nimetlerini verirken cömert davranır! Tüm övgüler onun olsun! Senin de elinden tutup getirircesine, bu ülkenin tahtına şahımız olarak gelmeni sağladı. Bunca genç ve bunca yakışıklı ve de Türk ırkının soylu çocuklarından yüzü parılayan birini bize şah olarak gönderdiği için Tanrı'ya şükürler olsun! Zafer onun olsun! Çünkü bize bir dilenciye ya da daha önemsiz birini de gönderebilirdi! Onu da şahımız olarak baştaçı etmek ve saygı sunmak zorunda kaldık. Bil ki, gerçekte...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Bil ki, gerçekte, bu kentte oturanlar olarak, bizim âdetimiz, erkek bir evlat bırakmaksızın şahımız ölürse, bu yola çıkmak ve bahtın bize göndereceği ilk yolcunun gelişini, onu şah yapmak ve bu sıfatla selamlamak için beklemektir! Ve biz, bugün, ey yeryüzünün tüm hükümdarlarının en yakışıklısı, çağının ve tüm çağların biricik kişisi, sana rastlamak mutluluğuna kavuştuk!” demiş.

Zümrüt, kafası yerinde ve yüksek fikirlere sahip bir kadın olarak, bu olağandışı haberi alınca soğukkanlılığını yitirmemiş ve baş mabeyinciye ve öteki ileri gelenlere “Sizler, bundan sonra benim sadık uyruklarım olacak kişiler, benim kökeni bilinmeyen sıradan bir Türk olduğumu ya da sıradan herhangi bir kişinin sulbünden geldiğimi sanmayın! Aksine! Karşınızda soylu bir aileden gelen; ama, ana babasıyla arası bozulduktan sonra ülkesini ve evini terk eden bir Türk görüyorsunuz! Bu olaydan sonra serüven arayarak dünyayı dolaşmaya karar verdim. Yeni bir yaşamı denemek için talih bana bu güzel fırsatı verdiğine göre, şahınız olmayı kabul ediyorum!” demiş.

Ve hemen mevkibin başına geçmiş ve tüm halkın sevinç çığlıkları ve alkışları arasında kente muzaffer girişini yapmış.

Sarayın büyük kapısının önüne gelince, emirler ve mabeyinciler atlarından inmişler, gelip onu kollarından yakalayarak attan inmesine yardım etmişler ve onu kollarının üstünde büyük kabul salonuna götürmüşler, şahlık alametlerine bürüyerek, eski şahlarının altın tahtına oturtmuşlar. Hepsı sadakat yemini verecek yerlere kadar eğilip önündeki toprağı öpmüşler.

Bunun üzerine Zümrüt, yüzyıllardan beri birikmiş saray hazinelerini açtırarak saltanat sürmeye başlamış; ve hazineden önemli miktarda para çektilererek askerlere, fakirlere ve yoksullara dağıtmış. Halk da onu sevmiş ve saltanatının sürmesi dileklerini sunmuşlar. Ve öte yandan, büyük bir miktarda onur giysilerini saray ileri gelenlerine vermeyi ve emirlere, mabeyincilerine ve de bunların eşleriyle haremdeki tüm kadınlara da lütuflarda bulun-

mayı ihmal etmemiş. Dahası, vergi ve rüsum borçlarını bağışlamış, cezaları kaldırıp hükümlülere bağışlamış. Böylece, onu bir erkek sanan ve hareme girip kadınlarıyla hiç yatmamasına onun kişilik bütünlüğüne ve namus anlayışına bağlayan büyük küçük herkesin sevgisini kazanmış. Gerçekten, geceleyin hiçbir özel ilişki kurmayıp kapısının önünde yatan iki küçük ve narin haremağasından başkasıyla düşüp kalkmamış.

Bütün bu koşullardan mutlu olması gerekirken Zümrüt, gizlice yaptırttığı tüm araştırmalara karşın, bir türlü bulamadığı sevgilisi Alişar'ı düşünmekten kendini alamıyormuş. Ve kendi başına kalınca ağlayıp duruyor. Tanrı'nın kutsamasını Alişar'ın üzerine çekmek, bunca yokluktan sonra, onu sağ olarak yeniden bulabilmek için ibadet ediyor, oruç tutuyormuş. Böylece bir yıl geçmiş; ve sarayın tüm kadınları umutsuzluktan kollarını kaldırıp "Şahın bunca sofı ve nefesine egemen olması bizim için ne kadar kötü!" diye haykınıyorlarmış.

Yılın sonunda, Zümrüt bir fikre kapılmış ve bunu hemen uygulamaya koymak istemiş. Vezirleri, mabeyincileri çağırılmış ve onlara, mimar ve mühendislerle bir fersah eninde ve yine bir fersah boyunda bir meydan planı çizdirmelerini ve ortasına da şahane kubbeli bir köşk kondurmalarını; içini de zengin eşyayla süsletmelerini ve saraydaki âdetlerine göre soylu kişiler için oturacak yerler ve şah için de bir taht koydurmalarını buyurmuş.

Zümrüt'ün buyruğu, en kısa zamanda yerine getirilmiş. Ve meydan düzenlenip yükseltilmiş; taht ve oturulacak yerler ilgililerin ünvan ve rütbe sıralarına göre tertiplenmiş. Zümrüt de oraya tüm saraydaki ve kentteki ileri gelenleri çağırmış ve öylesine bir şölen vermiş ki, yaşlılar böylesine hiçbir zaman rastlamadıklarını söylemişler. Ve bu şölenin sonunda, Zümrüt, çağrılılara dönerek, onlara "Bundan böyle, tüm saltanatım boyunca, her ayın başında bu köşke çağrılacak ve yerlerini ze oturacaksınız. Aynı şekilde tüm halkımı da, şenlikte yer almaları, yiyip içmeleri ve Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükretmeleri için çağıracağım!" demiş. Hepsi de işitip itaat ettiklerini bildirmişler. Şah da "Tellallar halkımı şölene çağırırsınlar ve de kim gelmeyecek olursa asılacağını bildirsinler!" diye eklemiş.

Ve böylece ayın başlangıcında, tellalar kentin sokaklarında dolaşarak “Ey ahali! Tacir ve müşteriler, zenginler ve fakirler, açlar ve toklar, efendimiz şahın emriyle, Meydan Köşküne koşunuz. Orada yiyip içecek ve Tanrı’ya şükredeceksiniz. Kimse gelmezlik etmesin! Dükkânlarınızı kapatın, alış verişini kesin! Kim bunu yerine getirmezse asılacaktır!” diye haykırmış.

Bu çağrıyla duyanlar, köşke koşmuşlar ve hükümdar tahtına kurulmuş ve ileri gelenler unvan ve mevkilerine göre kendilerine uygun görülen yerlerde oturmuşlarken, sıkışık dalgalar halinde köşkte toplanmışlar. Ve herkes kızarmış koyun eti, tereyağlı pilav ve özellikle keşkek denilen buğday ezmesi ve tereyağdan yapılan nefis yemeklerden ve her türden diğer harika yemeklerden yemeye başlamışlar. Ve onlar yiyip dururlarken, şah birinden diğerine göz atarak onları dikkatle süzüp duruyormuş; bu öylesine uzun sürmüş ki, herkes yanındakine “Vallahi! Bilmiyorum şah hangi nedenle bana ısrarla bakıp duruyor!” diyormuş. İleri gelenler ile soylular da, halka “Sıkılmadan yiyin, karnınızı doyurun! Şaha, iştahınızı göstermekle vereceğiniz hazda daha büyük haz veremezsiniz!” diyorlarmış. Onlar da kendi kendilerine “Vallahi! Ömrümüzde halkını bu denli seven onun bu denli iyiliğini isteyen hükümdar görmemiştir!” diyorlarmış.

Koca bir tabağı boğazına tıkarak yemek yiyen en ateşli oburlar arasında, Alişar’ı uyutup kardeşi Reşideddin’in yardımıyla Zümrüt’ü kaçıran sefil Hristiyan Barsum da varmış. Bu Barsum et ve tereyağlı ya da iç yağlı yiyecekleri bitirince, elinin erişeceği yerden epece uzağa konmuş, üstüne toz şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tabağını gözüne kestirmiş; yöresindeki herkesi itip kakarak tabağa erişip kendine çekmiş; elinin altına almış; büyük bir lokma alarak ağzına doldurmuş. Bunu gören ve böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

Böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona “Ulaşamayacağın bir yerde bulunan yiyeceklere el atmaktan utanmıyor

musun? Nezaketin bize, herkesin önündekini yemesini öğrettiğini bilmiyor musun?" demiş. Bir başkası da "İnşallah yediğin bu tatlı sana dokunur da mideni altüst eder!" diye eklemiş. Ve ünlü bir haşhaş yutucu olan çok şakacı birisi de "Hey, evlat! Onu paylaşalım! Bana getir de bir, iki ya da üç lokma alayım!" diye takılmış. Ama Barsum ona nefret dolu bir bakışla bakarak "Ah lanetli haşhaş yutucu! Bu soylu yiyecek senin ağzın için yapılmamıştır; emirlerin ve kibar kişilerin saraylarında yenilsin diye yapılmıştır!" diye şiddetle haykırarak. Ve çabucak parmaklarını bu lezzetli tatlıya daldırmaya hazırlanmış. İşte tam o sırada, onu bir süreden beri gözetlemekte olan Zümrüt, kendisini tanımış ve "Çabuk koşup sütlacı yiyen şu herifi yakalayıp bana getirin!" diyerek dört muhafız göndermiş. Dördü birden Barsum'un üzerine atılmışlar ve parmaklarından yemeye hazırlandığı lokmayı alıp yüzüstü yere yıkmışlar ve bacaklarından sürükleyerek, yemek yemeyi bırakıp birbirleriyle "İşte başkalarının gıdasına göz diken pis-boğazları böyle yaparlar!" diye fısıldaşan seyircilerin ortasından geçirerek şahın önüne getirmişler. Haşhaş yutucu da yöresinde bulunanlara "Vallah! İyi ki onunla bu tarçınlı sütlacı paylaşmamışım! Şimdi kim bilir ona ne ceza verecekler?" demiş. Ve herkes ne olup biteceğini merakla izlemeye koyulmuş.

Gözleri içten içe ısıltılı, Zümrüt, adama "Sen, söyle bana bakalım, ey kötü bakışlı, mavi gözlü adam, adın ne senin? Ve bizim ülkemize geliş nedenin nedir?" diye sormuş. Sadece Müslümanlara has olan beyaz sarık sarınmış bulunan sefil Hristiyan "Ey efendimiz, sultanımız, benim adım Ali'dir. Mesleğim de şeritçiliktir. Bu ülkeye mesleğimi yerine getirmek üzere ve el emeğimle yaşamımı sağlamaya geldim!" demiş.

Bunun üzerine Zümrüt, haremağalarından birine "Git benim kum falına baktığım tablayı ve kumda çizgi çekmeme yarayan bakır kalemimi getir!" demiş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş. Zümrüt, özenle kumu tablaya yaymış ve üzerine bir işaretle birkaç anlaşılmaz harf yazmış. Bunu izleyerek, bir süre düşünmüş, sonra ansızın başını kaldırarak tüm kalabalığın duyacağı müthiş bir sesle, sefil herife "Ey köpek, sen nasıl olur da hükümdarlara yalan söylersin? Sen Hristiyan değil misin ve de adın Barsum değil midir? Ve bu ülkeye, evvelce kaçırmış bulunduğun bir

esireyi aramaya gelmedin mi? Ah köpek! Ah alçak! Şimdi bana hemen, benim kum falımda açıkça ortaya çıkan gerçekleri itiraf edeceksin!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca dehşete düşen Hristiyan, elleri birbirine kenetlenmiş olarak yere çökmüş ve “Bağışla! Ey zamanın hükümdarı! Yanılmıyorsun, evet! Ben gerçekten, Tanrı seni tüm kötülüklerden korusun, rezil bir Hristiyanım ve buraya kaçırdığım, sonra da evimden kaçan bir Müslüman kızı bulmak amacıyla geldim!” demiş.

Bunun üzerine Zümrüt, hayranlık içinde şaşırıp kalan ve “Vallah! Bizim şahımız gibi yeryüzünde kum falına bakan kimse yoktur!” diyerek mınıldanan halkın önünde, celladı ve yardımcılarını çağırtmış ve onlara “Bu sefil köpeği kent dışına çıkarın ve canlı canlı derisini yüzün, içini en kötü cinsten samanla doldurun, sonra geri dönüp bu deriyi meydanın kapısına çivileyin; ölüsünü kurutulmuş tezekte yakın; geri kalanları da çöp çukuruna atın!” demiş. Onlarda işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve Hristiyanı alıp götürmüşler ve halkın adalet ve bilgelikle dolu olduğunu kabul ettiği hükmü yerine getirmişler.

Sefil herifi sütlaç yerken gören çağrılılara gelince, birbirlerine izlenimlerini anlatmaktan kendilerini alamamışlar. Biri “Vallah! Çok sevdiğim halde, ben bu tatlının ayartısına kendimi bir daha hiç kaptırmayacağım. İnsana uğursuzluk getiriyor!” demiş. Haşhaş yutucu da, korkudan ağırlar girmiş olan karnını tutup “He, vallah! Güzel talihim beni bu tarçınlı sütlaça el sürmekten alıkoymdu!” diye haykırmış. Ve hepsi de bir daha tarçınlı sütlaçın sözünü etmemek için yemin etmişler.

Gerçekten, ertesi ay geldiğinde ve halk yeniden şahın önünde şölene katılmaya çağrılınca; sütlaç çanağının bulunduğu tepsinin yöresinde büyük bir boşluk görülmüş; ve hatta kimse o tarafa bakmamış bile! Sonra herkes, her çağrılıyı büyük bir dikkatle izleyen şahın hoşuna gitsin diye, yemeye, içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; ama hepsi de önlerine konan yemekten başka bir şeye el sürmemişler.

Durum böylece sürüp giderken, korkunç görünümlü bir adam içeri girmiş ve herkesi itip kakarak ilerlemiş ve sütlaçın bulunduğu yerden başka her yerin tutulduğunu görerek bu

tatlının konulduğu masaya, herkesin şaşkın bakışları arasında, yaklaşmış ve yemek için elini uzatmış.

Zümrüt, bu kişinin, hemen, kendisini kaçırان Ahmedü'd-Denef'in kırk kişilik çetesinden korkunç Kürt Civan olduğunu anlamış. Onu bu kente getiren neden, tam kendisiyle arkadaşlarının bedeninden yararlanacağı sırada kaçtığı için müthiş bir öfkeye kapılmasına neden olan genç kızı aramak imiş. Ve ellerini umutsuzluktan ısıarak, Kaf Dağı'nın ardına kaçmış ya da fıstık kabuğunun içine gizlenmiş bile olsa, bu kızı yeniden bulmaya yemin etmiş imiş. Bu nedenle onu aramaya çıkmış ve sonunda yolu bu kente düşmüş ve asılmamak için ötekilerle birlikte köşke gelmiş bulunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ve asılmamak için köşke gelmiş bulunuyormuş.

Ve de sözü edilen sütlaç tepsisinin karşısına oturmuş ve elini olduğu gibi tatlının tam ortasına daldırmış. Bunu görenler her yandan, ona "Hey! Sen ne yapıyorsun! Dikkat et! Canlı canlı derini yüzdürecek! Sakın bu felaket getiren tatlıya dokunma!" diye haykırmışlar. Ama adam korkunç gözlerini döndürerek, onlara "Sizler, susun bakayım!" Ben bu tatlıdan yemek ve karınımı sevdiğim bu sütlaçla doyurmak istiyorum!" diye haykırmış. Ama, ona, hâlâ "Derin yüzölerek asılacaksınız!" diye bağıryorlarmış. Ama o yanıt verecek yerde, tepsiyi, içine daldırdığı eliyle daha çok kendine doğru çekmiş ve üzerine eğilmiş. Bunu gören ve ona çok yakın olan haşhaş yutucu, korkarak ve haşhaş dumanıyla sarhoş bir durumda onun başına gelecekle ilgisi olmaması için oradan uzaklaşmış ve gidip uzak bir yere oturmuş.

Kürt Civan, kara elini bir karga gibi tabağa daldırdıktan sonra, onu iri ve ağır bir deve ayağı gibi tabaktan çıkarmış. Ve eline aldığı parçayı avucunun içinde yuvarlamış, bir limon büyüklüğünde iri bir lokma haline getirmiş ve onu boğazının derinliğine atmış ve sanki bir mağarada yankılanan bir şelale sesi çıkarıncasına köşkte yankılanan bir ses yayarak yutmuş; bu

ses âdeta tekrarlanarak duyulmuş. Ve bu durum oradaki kala-balıkta, aldığı lokmayla sanki koca tabağın dibi görünmüş gibi bir duygu yaratmış!

Bunu görünce, haşhaş yutucu kollarını havaya kaldırarak “Tanrı bizi korusun! Tabağı tek bir yutuşla boşalttı. Tanrı’ya şükürler olsun ki, beni, ellerinde yoğurup sütlaç, tarçın ya da benzeri bir şey olarak yaratmamış!” diye haykırmış. Ve de “Bırakın onu keyfince yesin, çünkü daha şimdiden alnında gelecekteki derisi yüzülmüşün ve asılmışın suretini görüyorum” diyerek eklemiş. Ve Kürdün elinin ulaşamayacağı daha da uzak bir yerlere çekilmiş ve ona “Öğütürken tikan ve boğul, ey uçurum mideli herif!” diye haykırmış. Ama Kürt, yöresinde konuşulanlara aldırmadan, ikinci kez bir cop iriliğindeki parmaklarını, yeğni bir hışırtıyla açılan yumuşak kitleye sokmuş ve oradan bir kabak kadar iri bir topak çıkarmış; ve elinde biraz daha yuvarlayıp yutmak isterken Zümrüt, muhafızlara “Çabuk şu adamı, sütlacı yutmadan önce bana getirin!” demiş. Bedeninin yansııyla tepsi üzerine eğilmiş olduğundan göremediği muhafızlar Kürdün üzerine atılmışlar. Ve çevik bir davranışla onu yere yıkmışlar ve şahın önüne getirmişler. O sırada orada bulunanlar, birbirlerine “Kendi felaketini kendisi istedi. Biz ona bu kötülük saçan sütlaçtan uzak durmasını çok söyledik” diyorlarmış.

Zümrüt, huzuruna getirilen hayduda “Senin adın ne? Mesleğin nedir? Ve seni hangi neden kentimize getirdi?” diye sormuş. O da “Bana Osman derler, mesleğim bahçıvanlıktır. Buraya gelişimin nedenine gelince, boğazımı kurtarmak için çalışacak bir bahçe aramaktır!” diye yanıt vermiş. Zümrüt “Bana kum tablası ve bakır kalemim getirilsin!” diye haykırmış. İsteddiği gereçler elinin altında olunca, düzgün kum üzerine kalemle işaretler yapmış; bir saat kadar hesap yapıp düşündükten sonra da, başını kaldırıp “Allah belanı versin, sefil yalancı! Kum tablası üzerinde yaptığım hesaplar bana senin gerçek adının Kürt Civan, mesleğinin de hırsızlık ve katillik olduğunu gösteriyor! Ah, Domuz! Bir köpekle bin orospunun oğlu! Hemen gerçeği itiraf et! Yoksa sopalar aklını başına getirir!” demiş.

Şahın bu sözlerini işitince, kendisinin kaçırmış olduğu genç kadınla karşılaşmış bulunduğunu hiç tahmin etmeyen haydut,

sapsarı olmuş; çeneleri birbirine vurmuş ve bir kurdun ya da herhangi bir vahşi hayvanın kazma dişlerine benzer dişleri arasına dudaklarını sıkıştırmış. Sonra gerçeği söyleyerek başını kurtarmak düşüncesiyle “Doğru söyledin, şahım! Ama şu andan başlayarak, önünde, pişmanlık duydum; gelecekte doğru yolda olacağıma söz veririm!” demiş. Ama Zümrüt ona “Kötülük saçan bir hayvanın Müslümanlar arasında yaşamasına izin verilemez!” demiş. Sonra da “Alın bunu götürün, diri diri derisini yüzün, içini saman doldurup meydana açılan kapıya asın! Ölüsünü de Hristiyanı yaptığınız gibi yapın!” buyruğunu vermiş.

Haşhaş yutucu, sözü edilen kişiyi muhafızların alıp götürdüklerini görünce ayağa kalkmış, sırtını sütlace çevirerek “Ey sütlaç, ey üzerine toz şeker ve tarçın serpilmiş tatlı! Seni bakışıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Çünkü, ey felaket saçan tatlı, seni bakışlarıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum! Senin üzerine tükürüyor ve senden iğreniyorum!” demiş. Ve onun durumu işte böyleymiş.

Üçüncü şölene gelince, o da şöyle sonuçlanmış: Daha önceki iki şölende olduğu gibi tellalar aynı haberi yaymışlar ve aynı hazırlıklar yapılmış; sonra halk köşkteki kubbeli salonda toplanmış; büyükler ünvanlarına göre yer almış ve şah da tahtına oturmuş. Ve herkes yiyip içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; halk salonun her yerinde oturmuş da, salonun ortasında dokunulmadan durmakta olan sütlaceın bulunduğu yerlere yaklaşmamış; ve herkes ona sırtını çevirmiş. O sırada beyaz sakallı bir adam içeri girerek, sütlaç tepsisinin yöresini boş gördüğünden, o yana yönelmiş; asılmak korkusunu dağıtmak üzere yemek yemek için oraya oturmuş. Zümrüt de ona bakarak kendisini kardeşi Barsum aracılığıyla kaçırılan sefil Hristiyan yaşlı Reşideddin olduğunu anlamış.

Gerçekten, bir ay geçtiği halde, Reşideddin, kaçan kızın ardına saldırdığı kardeşinin geri dönmediğini görünce, gidip kendisi

onu bulmaya karar vermiş ve talih, onu bu kente ve bu köşke ve de sütlaç kâsesinin önüne sürüklemiş.

Zümrüt, alçak Hıristiyanı tanıyarak, içinden “Vallahi! Şu sütlaç tatlısı, kutsanmış bir yiyecek! Çünkü bütün kötü kişileri tuzaga düşürüyor! Bir gün gelecek, kentin tüm oturanlarına bunu yenmesi zorunlu bir gıda olarak ilan ettireceğim. Onu sevmeyenleri de idam ettireceğim! Hele şimdilik, şu kötü ihtiyarın defterini dürelim!” diye düşünmüş. Ve muhafızlarına “Şu sütlaçın başındaki adamı bana getirin!” diyerek haykırmış. Muhafızlar da, artık o yeri iyi bellediklerinden, adamı hemen saptamışlar ve üzerine atılıp sakalından sürüyerek şahın önüne getirmişler; o da, kendisine “Adın ne senin? Mesleğin nedir? Aramıza karışmanın nedeni nedir?” diye sormuş. O da “Ey bahtıgüzel şahım, benim adım Rüstem’dir, hiçbir mesleğim yoktur; kendi halinde fakir bir dervişim!” diye yanıt vermiş. Zümrüt, “Çabuk kum tablasıyla kalemi getirin!” diye haykırmış. Bunları kendisine getirmişler. O da, kumları yaydıktan sonra, üzerine rakamlar, şekiller çiziktirmiş; bir saat kadar düşünmüş; sonra başını kaldırıp “Sen bir şahın huzurunda yalan söylüyorsun, alçak köpek! Senin adın Reşideddin; mesleğin haince Müslüman kadınları kaçırıp onları evine kapatmaktır; dış görünüşünle İslam inancını tanımış gibi görünsen de, içten içe kötülükle kokuşmuş bir Hıristiyanısın! Çabuk gerçeği itiraf et, yoksa başın hemen ayaklarının ucuna yuvarlanacak!” demiş. Ve sefil kişi, dehşete düşüp başını kurtaracağı umuduyla suçlarını ve kabahatlarını itiraf etmiş. Bunun üzerine Zümrüt, muhafızlara “Alın bunu götürün, her bir ayak tabanına bin sopa vurun!” demiş. Ve bu buyruk hemen yerine getirilmiş. Bunun üzerine Zümrüt “Şimdi bunu alın, derisini yüzerek saman doldurun ve ötekiler gibi, meydanın kapısına asın! Ve ölüsünü de öteki iki köpeğe yaptığınızı yapın!” demiş. Ve dedikleri hemen oracıkta yerine getirilmiş.

Bu iş bitince herkes şahın bilgelğine hayran olarak ve adaleтини ve insafını överek yeniden yemeye koyulmuş.

Şölen bitince, halk çekilip gitmiş ve Sultan Zümrüt sarayında kalmış. Ama içten içe hiç de sevinçli değilmiş ve kendi kendine “Bana kötülük edenlerden öcümü alarak yüreğimi sakinleştirmeme yardım eden Tanrı’ya şükürler olsun! Ama

bütün bunlar bana sevgilim Alişar'ı geri getirmiyor! Ama Yüceler Yücesi olan Tanrı aynı zamanda Kesin Güç sahibidir ve ona tapınan ve onu tek Tanrı bilenler hakkında kendisine hoş geleni yapar!" demiş. Sevgilisinin anısıyla duygulanarak bütün gece bol bol ağlamış; sonra derdiyle tek başına bir yere kapanmış ve ertesi ayın başına kadar orada kalmış.

Bu süre sona erince, halk alışılmış şölende hazır bulunmak üzere yeniden düzenli şekilde toplanmış; ve şah ile ileri gelenler, önceleri olduğu gibi, salondaki kubbenin altında yerlerini almışlar. Şölen sürüp giderken, Zümrüt de sevgilisini asla bulamayacağına inanarak, içinden "Yusufu yaşlı babası Yakub'a geri getiren, aziz Eyüb'ün iyileşmez yaralarına şifa veren Tanrım, beni de iyiliklerine uğratarak sevdiğim Alişar'a kavuştur. Sen her şeyi yapacak kadar güçlüsün, ey evrenin sahibi! Sen ki, yolunu şaşıranları doğru yola sokarsın, sen ki her sesi duyarsın, tüm dilekleri yerine getirirsin, sen ki gecenin ardından gündüzü getirirsin, Alişar'ı da kölene kavuştur!" diyerek dua etmiş.

Bu duayı Zümrüt içten içe söyler söylemez, meydana açılan kapıdan, bedeni rüzgârda sallanan bir söğüt dalı gibi bükülgen genç bir adam köşke girmiş. Işık kadar güzel ışıldıyor; ama narin, bir parça da solgun ve yorgun görünüyor. Her yanda oturacak bir yer aramış, ama söz konusu sütlacın bulunduğu tepsinin yöresinden başka boş yer bulamamış. Gelip oraya oturmuş; ve tüm çağrılılar onu şimdiden yaşamını yitirmiş, derisi yüzülmüş ve asılmış gibi görerek korkulu gözlerle izlemişler.

Zümrüt, daha ilk bakışta Alişar'ı tanımış; yüreği göğsünde hızlı hızlı çarpmaya başlamış ve nerdeyse bir sevinç çığlığı atacakmış. Ama bu düşüncesizce davranışı engellemeyi başarmış. Ama yine de büyük bir heyecana kapılmış ve içi burkulmaya, halkının önünde sırnını ele vermemek, kendine ihanet etmemek için yüreği gittikçe daha fazla çarpmaya başlamış. Ve Alişar'ı huzuruna getirtmeden önce tamamiyle sakinleşmiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyleymiş: Uyandığı zaman...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

Uyandığı zaman, güneş yükselmiş ve tacirler artık dükkânlarını açmaya başlamış bulunuyorlarmış. Alişar, kendini sokakta uzanmış yatar görünce şaşırmış, elini alnına götürmüş ve sarığının ve pelerininin yok olduğunu anlamış. O zaman gerçeği kavramaya başlamış ve heyecan içinde koşup iyi yürekli yaşlı kadına başına gelenleri anlatmış; ve kendisinden eve gidip haber getirmesini rica etmiş. Kadın buna olanca iyi yüreğiyle rıza göstermiş ve bir saat sonra, yüzü ve saçları darmadağın, Zümrüt'ün kaybolduğunu ona anlatmış ve kendisine “Sanıyorum ki çocuğum, bundan böyle senin sevdiğini bulma ümidini tümüyle terk etmen gerekiyor. Yüceler Yücesi Tanrı'nın takdir ettiği felaketlerden kurtuluş yoktur! Başına gelenler de hep senin kusurundan dolayıdır!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar, gözünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve yaşamdan umudunu kesmiş; ölmek arzuları duymuş ve yaşlı kadının kollarında öylesine ağlayıp hıçkırmış ki sonunda bayılmış. Sonra, yaşlı kadının özenli bakımından yararlanarak aklını başına toplamış; ama yine de uyku zevkini yitirerek hasta olmuş ve yatağa düşmüş; yaşlı kadının bakımı, sevgisi ve yüreklendirmesi olmasa belki de ölüp gidecekmiş. Böylece bir yıl boyunca ağır hasta olarak yatakta kalmış; ama yaşlı kadın onu bir an bile terk etmemiş; ona şuruplar içiriyor, piliçler haşlıyor, canlandırıcı kokular koklatıyormuş. O da, son derece zayıf ve bezgin, ayrılık üzerine çok hüzünlü şiirler okuyarak kendini öylece salmış. İşte bu şiirlerin binlercesinden birkaçı:

Kaygılar toplanıyor, sevgi dağılıyor, gözyaşları akıyor ve yürek yanıyor. Derdin yükü onu taşıyamayacak bir omuza, sevmek arzusuyla yolunu bulamamış tutkuyla ve sürekli uykusuzlukla tükenmiş bir yüreğe yükleniyor; yüce Tanrı, hâlâ bana yardım etmenin bir yolu var mı? Öyleyse, tükenmiş bir bedenden son soluk çıkmadan bana yardım et!

Alişar, böylece, Zümrüt'ü görmek umudu olmadığı için, iyileşmekten de umut keserek uzanıp yatmış. İyi yürekli yaşlı kadın da onu bu uyuşukluktan kurtarmak için ne yapacağını bilemiyormuş; sonunda bir gün “Evladım, evinden çıkıp dos-

tunu aramaksızın böyle yatıp yaşamından şikâyet etmekle eline hiçbir şey geçmez. Bana inanırsan, kalk, gücünü topla ve çık git, onu kentlerde ve kırlarda ara! Selametini nereden geleceğini kimse bilemez!” demiş. Ve onu bu tarzda yüreklendirmekten ve umut vermekten hiç geri durmamış; sonunda Alişar kalkıp hamama girmek zorunluluğunu duymuş; kadın kendi eliyle onu yıkamış, ona şerbetler içirmiş ve bir piliç yedirmiş. Ve bir ay süresince böylece baktıktan sonra Alişar yola çıkabilecek hale gelmiş. Bunun üzerine yaşlı kadına veda etmiş ve hazırlıklarını yaptıktan sonra, Zümrüt’ü aramak üzere yola çıkmış. Ve böylece sonunda, Zümrüt’ün saltanat sürdüğü kente ulaşmış ve şölen köşküne gelerek üzerine şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tepsisinin önüne oturmuş.

Çok acıkmış bulunduğundan, yenlerini dirseklerine kadar sıvamış, besmele çektikten sonra yemeye başlamış. Bunu gören yakınındakiler, onun nasıl bir tehlike geçireceğini anlayıp acı duyarak, eğer bu yiyeceğe dokunursa başına gelecek felaketi ona haber vermişler. Yemekte ısrar edeceğini anlayan haşhaş yutucu da ona “Derin yüzülecek ve asılacaksın, dikkat et!” demiş. O ise “Beni felaket dolu bir yaşamdan kurtaracak ölüm hoş gelir, sefa gelir! Ama daha önce bu sütlaç yemek istiyorum!” diye yanıt vermiş. Ve elini uzatarak büyük bir iştahla yemeye koyulmuş.

Hepsi bu kadar! Zümrüt de heyecan içinde, onu izliyor ve kendi kendine “Bırakayım da açlığını gidersin!” diyormuş. Ve onun yemeği tamamladığını gördükten ve “Tanrı’ya şükürler olsun!” dediğini duyduktan sonra, muhafızlara “Gidip sütlaç tepsisinin yanında oturan şu genç adamın yanına yavaşça yaklaşın ve ona olanca nezaketinizle, ‘Şah size tek bir soru sormak istiyor, fazla değil’ diyerek gelip benimle konuşması için ricada bulunun!” demiş. Muhafızlar yaklaşıp Alişar’ın önünde saygıyla eğilmişler ve ona “Efendim, efendimiz şah, size, bir soru sorup bir yanıt almak ve o kadarla yetinmek üzere yanına çağırıyor!” demişler. Alişar da “İşittim ve itaat ettim!” diyerek ayağa kalkıp şahın yanına ulaşmak üzere onlarla birlikte yürümüş.

Bu sırada, orada bulunan halktan kişiler, aralarında binlerce tahminde bulunuyorlarmış; kimileri “Gençliğine yazık! Kim bilir başına neler gelecek!” diyorlar; kimileri de “Eğer başına bir

felaket gelecek olsaydı, şah onu doyuncaya kadar yemesi için rahat bırakmazdı! Daha ikinci lokmada durdururdu!" diye yanıt veriyorlarmış. Kimileriye "Muhafızlar da onu ayaklarından ve giysilerinden tutarak sürüklemeli! Onu mesafeli olarak izleyip birlikte götürdüler!" diyorlarmış.

Bütün bunlar, Alişar, şahın huzuruna gelinceye kadar konuşulmuş. Orada Alişar eğilip şahın önünde yeri öpmüş; şah ona titrek ve çok kutlu bir sesle "Senin adın ne, ey narin yapılı genç? Mesleğin ne senin? Ve bu uzak ülkeye gelmek için seni ülken-den ayıran neden nedir?" diye sormuş; o da "Ey bahtıgüzel şah, benim adım Şöhret oğlu Alişar'dır ve ben Horasan kentinin tacir çocuklarından biriyim. Mesleğim babamın mesleğinin aynısı idi; ama uzun süredir başıma gelen felaketler beni bu mesleği bırakmaya zorladı. Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince, görmemden de, işitmemden de, hatta canımdan da değerli olan, çok sevip de yitirdiğim birisini aramak içindir! Onu benden çaldıklarından beri, uyur gezer gibi yaşamaktayım! Benim hüznü öyküm budur işte!" diye yanıt vermiş. Ve Alişar, bu sözleri söyleyip bitirince, gözyaşlarına boğulmuş ve öylesine bir hıçkırığa tutulmuş ki, düşüp bayılmış.

Bunu gören Zümrüt, kederlenmenin doruğunda iki küçük haremağasına onun yüzüne gülsuyu serpmelerini buyurmuş. Ve iki küçük köle, emri hemen yerine getirmişler ve Alişar, gülsuyunun kokusuyla yeniden kendine gelmiş. Bunun üzerine Zümrüt "Şimdi bana kum tablasını ve bakır kalemi getirsinler!" demiş ve tableyı önüne alarak kum üzerine rakamlar ve harfler çiziktirmiş; sonra da bir saatlik bir süre düşünmüş; ve sonra yavaşça, ama yine de herkesin işitebileceği bir sesle "Ey Şöhret'in oğlu Alişar, sırları açıklayan kum, sözlerini tasdik ediyor. Gerçeği söyledin sen! Bende sana şimdiden, bir gün, Tanrı'nın seni sevdiğine kavuşturacağını muştuluyorum! Ruhun yatışsın, yüreğin ferahlasın!" demiş. Sonra şölenin bittiğini bildirerek ayağa kalkmış;

iki küçük köleye Alişar'ı hamama götürmelerini ve yıkandıktan sonra, saraydaki dolaplardan bir hil'at alarak ona giydirmelerini ve saray ahırındaki atlardan birine bindirerek akşamla birlikte geri getirmelerini buyurmuş! Ve iki küçük haremağası işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve şahlarının buyruklarını hemen yeri-ne getirmeye koşmuşlar.

Bütün bu sahneleri görmüş ve verilen buyrukları işitmiş olan halktan kişilere gelince, birbirlerine "Acaba hangi gizli neden şahı bu yakışıklı gence karşı bu denli saygıyla ve tatlılıkla davranmaya itmiştir?" diye sormuşlar. Kimileri, bu soruyu "Vallahi! Nedeni besbelli: delikanlı çok yakışıklı!" diye yanıtlamış; kimileri de "Şahın ona tepsideki yemeği bitirmeden dokunmadığını görerek, ne olup biteceğini size daha önce söylemiştik. Vallahi! Pirincin bu kadar işitilmedik durumlar yarattığını hiç duymamıştık!" demişler. Ve her biri görüşünü belirterek ya da hayırlı bir söz söyleyerek oradan ayrılmışlar.

Zümrüt'e gelince, düşlenemez bir sabırsızlıkla yüreğinin sevdiceğiyle herkesten uzakta buluşabilmek için gecenin bastırmasını beklemiş. Ve güneş batar batmaz ve müezzin inananları akşam namazına çağırınca, Zümrüt soyunmuş, üzerinde sadece ipek gömleğini bırakarak yatağına uzanmış. Gölgede kalmak için perdeleri indirmiş. İki haremağasını kapının dışında bekleterek, Alişar gelince içeri sokmalarını buyurmuş.

Sarayın mabeyincilerine ve saygın kişilerine gelince, şahın, güzel Alişar'a bu alışılmadık tarzda davranışını görerek, niyetinden hiç de kuşku duymamışlar. Ve birbirlerine "Şimdi açıkça belli oluyor ki, şah, bu genç adama tutuldu. Ve kuşkusuz, yarın, bu geceyi onunla geçirdikten sonra, onu ya mabeyinci ya da ordunun başkomutanı yapacak!" demişler. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyle: Şahın yanına girince, eğilip elleri arasından yeri öpmüş; ve ona saygılarını ve iyi dileklerini sunmuş; ve kendisine sorulacak soruyu beklemiş. O zaman Zümrüt, içinden "Kim olduğumu ona hemen açıklamayayım! Çünkü beni hemen tanırsa, heyecandan ölebilir!" diye düşünmüş. Ve de ona doğru dönerek, kendisine "Ey kibar genç, biraz daha yakınım gel! Söyle bakayım, hamama gittin mi?" demiş. O

da “Evet, iyi yürekli efendim!” diyerek yanıt vermiş. Kız yeniden “Her yanını yıkayıp koku sürünerek rahatladın mı?” deyince; “Evet, efendim!” diye yanıt vermiş. Kız “Herhalde hamam ıştırını uyandırmıştır ey Alişar! İşte, elinin ulaşacağı yerde, şu küçük masada, piliç ve tatlılarla dolu sahanlar var; isteğin kadar ye ve karnını doyur! Hele ilkin açlığını yatıştır!” demiş. Alişar da ıştırıp itaat ettiğini söylemiş, iyice karnını doyurarak hoşnut olmuş. Zümrüt de ona “Şimdi de susamış olacaksın! İşte ikinci masada içki tepsisi var. Susuzluğunu gider, sonra da yanıma sokul!” demiş. Alişar da her içki testisinden bir bardak içtikten sonra büyük bir utangaçlıkla şahın yatağına yaklaşmış.

Bunu gören şah, onun elinden tutmuş ve ona “Ey genç adam, benim çok hoşuma gidiyorsun! Çok güzel bir yüzün var, ben de güzel yüzleri severim! Eğil de ayaklarımı ovuştur!” demiş. Alişar da eğilmiş, yenlerini kaldırarak, şahın ayaklarını ovuşturmaya başlamış.

Bir zaman geçince şah ona “Şimdi bacaklarımı ve kalçalarımı ovuştur!” demiş. Şöhret’in oğlu Alişar da, onun bacaklarını ve kalçalarını ovuşturmaya koyulmuş. Ve de bir yandan onların yumuşaklığıyla şaşkınlığa düşerken, öte yandan beyazlığına hayran olmuş. Ve kendi kendine “Vallah! Şahın kalçaları çok beyazmış! Tüyleri falan da yok!” diyormuş.

O anda, Zümrüt, ona “Ey elleri ovuşturma sanatında bunca marifetli olan güzel genç, ellerini orta yerden geçirerek göbek deliğime kadar sürdür!” demiş.

Ama Alişar birdenbire ovuşturmasını kesmiş ve çok utanarak “Bağıslayan beni efendim, ben kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulacağını bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulduğunu bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten” demiş.

Bu sözleri duyan Zümrüt, öfkeli bir sesle “Nasıl! Bana karşı mı çıkıyorsun? Biraz daha kararsız davranırsan, gecen, başının

üzerine kötülük yağdıran bir gece olacak! İyisi mi sen eğil de, benim arzumu yerine getir! Bende, bunun karşılığı olarak, seni unvan verdiğim bir sevgili yapar, seni emirler içinde bir emir olarak tanır ve ordularının komutanları arasına katılacak bir komutan yaparım” diye haykırmış. Alişar “Ey şah, senin gerçekten ne istediğini anlamıyorum! Sana itaat etmiş olmak için ne yapmam gerek?” diye sormuş. Genç kadın da “Donunu çıkar ve yüzüstü yat!” diye yanıt vermiş. Alişar “Bu benim ömrümde yaptığım iş değil! Eğer beni buna zorlarsan, Kıyamet gününde senden hesap sorarım. İyisi mi sen beni bırak, buradan çıkayım ve kendi ülkeme gideyim!” diye yanıt vermiş. Ama Zümrüt yeniden söze başlayarak daha da öfkeli bir sesle “Sana donunu çıkarmanı ve yüzüstü yatmanı emrediyorum, yoksa şimdi başını uçurturum! İyisi mi, gel, ey genç, benimle yat! Hiç de pişman olmayacaksın!” demiş.

Bunun üzerine Alişar, umutsuz, itaat etmekten başka bir şey yapamamış. Donunu indirmiş ve yüzüstü yatmış. Zümrüt onu kollarıyla sarmış; üzerine çıkarak, boylu boyunca Alişar’ın üzerine uzanmış.

Alişar, şahın böylesine azgınlıkla sırtına çıktığını görünce, kendi kendine “Çaresiz beni mahvedecek!” demiş. Ama, üzerinde, hafifçe onu okşayan sanki ipek ya da kadife gibi bir şeyin temasını duymuş; aynı zamanda yumuşak ve de yuvarlak olan, tereyağ dokunuşlu ama yine de sert bir şeymiş bu... Kendi kendine “Vallahi! Bu şahın tüm kadınlarınkine yeğlenir bir vücudu var!” demiş. Ve o korkulu anın gelmesini beklemiş. Ama, içine giren ya da korkulu bir şey duyumsamadan bir saat böylece geçince, birdenbire şahın sırtından ayrıldığını ve yanibaşında sırtüstü yattığını görmüş. Kendi kendine “Tanrı’ya şükürler olsun ki, zebbi dikilmedi! Ya öyle olsaydı ne yapardım!” diye düşünmüş. Ve artık keyfince soluk alıp vermeye başlamış; tam o sırada şah ona “Bil ki, ey Alişar, benim zebbim ancak ovalanırsa dikilir! Dolayısıyla senin onu ovalaman ya da ölmen gerekir! Haydi! Ver bakayım elini bana!” demiş. Ve öylece sırtüstü uzanmış olan Zümrüt, Şöhret’in oğlu Alişar’ın elini tutarak, onu, organının dolgunluğuna ilerletmiş! Ve Alişar, bu dokunuşla, bir taht gibi yüksek bir yuvarlaklık ve bir piliç gibi yağlı ve

bir güvercin boğazından daha sıcak ve de tutkuyla alev alev bir yürek gibi yanan bir organa dokunduğunu duyumsamış; ve bu yuvarlaklık, kaygan ve beyaz, eriğik ve müthiş imiş! Ve onun, parmakları altında, birdenbire, burun deliğine dokunulmuş bir katır ya da sırtına sivri bir şey sokulmuş bir eşek gibi baş kaldırdığını duyumsamış!

Bunun farkına varan Alışar, şaşkınlığın doruğunda, içinden “Bu şahın bir yarık yeri var, hiç kuşkusuz! Bu da şaşılasi şeylerin en şaşılani!” diye düşünmüş. Ve Alışar, son kararsızlığını ortadan kaldıran bu buluşla yüreklenererek, zebbinin son sınırına kadar dikildiğini hissetmiş.

Oysa, Zümrüt de, tam bu anı bekliyormuş! Gırtlığına kadar yükselen kahkahayı artık tutamamış ve öylesine gülmüş ki, zaten sırtüstü yatmasaymış, sırtüstü düşecekmış. Sonra da Alışar’a “Ey sevgili efendim, nasıl oluyor da sen köleni tanıyamıyorsun?” demiş. Ama Alışar hâlâ bir şey anlamayarak “Hangi köle, hangi efendi, ey zamanın şahı?” diye sormuş. Genç kadın da “Ey Alışar, ben senin kölen Zümrüt’üm! Bütün bu işaretlere karşın beni tanımadın mı?” diye sormuş.

Bu sözleri duyunca, Alışar, şaha dikkatle bakmış ve onda kendi sevgilisi Zümrüt’ü tanımış. Ve onu kollarına olarak büyük bir sevinçle öpmüş. Zümrüt de ona “Peki şimdi yine bana karşı çıkacak mısın?” diye sormuş. Alışar da, yanıt olarak, bir arslanın bir kuzuya saldırmaması gibi, ona saldırmış; ve yolu bularak çoban sopasını azık torbasına sokmuş ve keçi yolunun darlığına aldırmadan kaygısızca ileri itmiş. Yolun sonuna ulaşarak, orada uzun uzadıya dik ve katı, bu kapının kapıcısı ve bu mihrabın imamı olarak kalmış. Ve kadın da kendi bakımından, bir an bile onu bırakmamış, onunla kalkmış onunla diz dize gelmiş ve yuvarlanmış ve bu hareketleri izleyerek soluk soluğa kalmış. Ve okşayıp sevmelere okşayıp severek, çalkantıya ikinci bir çalkantıyla ve çeşitli kırtımlar, cıvıllar ve işvelerle yanıt vermiş. Ve öylesine iç çekişler, haykırımlarla birbirlerine yanıt vermişler ki, gürültüyle koşup gelen iki küçük haremağası, şahın bir ihtiyacı olup olmadığını anlamak için perdeleri aralamışlar. Ve şaşkın gözleri önünde sırtüstü yatmış olan şahlarının ve onu çeşitli hareketli durumlarla örtmüş olan gencin boğuk

seslerine boğuk sesle, saldırılarına mızrak darbeleriyle, kakkalarına makas darbeleriyle ve kıpırdanmalarına çalkantılarla yanıt verdiğini görmüşler.

Bunun üzerine iki haremağası...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören iki haremağası, kendi kendilerine “Şahın bu tarzdaki davranışı, bir erkeğinkine benzemiyor; bir kadınınkine benziyor” diye düşünerek yavaşça oradan uzaklaşmakta acele etmişler. Ama bu sırtı başkalarına söylemeye de çekinmişler.

Sabah olunca Zümrüt, yeniden şahlık giysilerine bürünmüş ve sarayın büyük salonuna vezirlerini, mabeyincilerini, danışmanlarını, emirlerini ve kentte oturan ileri gelenleri toplamış ve onlara “Ey benim sadık uyruklarım, bugünden tezi yok yeniden bana rastladığınız kentin dışındaki yola çıkın ve benim yerime şah olarak bir başkasını seçin! Ben saltanattan feragat etmeye ve yaşam boyunca dost olarak seçtiğim bu delikanlının ülkesinde yaşamaya karar verdim; çünkü, tüm sevgimi ona verdiğim gibi, tüm zamanlarımı da ona bağışlamak istiyorum!” demiş.

Bu sözleri duyan orada bulunanlar, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve köleler, gayrette birbirleriyle yarışarak hemen yola çıkma hazırlıklarına başlamışlar; yol ihtiyaçları için birçok değerli eşya, mücevherat, giysiler, gösterişli eşya, altın ve gümüş ayırıp bunları sandıklara koyarak katırlara ve develere yüklemişler. Ve bunlar hazırlanır hazırlanmaz, Zümrüt ile Alişar bir hecin devesinin üzerine konmuş kadife ve işlemeli kumaştan bir tahırevana binmişler ve sadece iki küçük haremağasıncı izlenerek, evlerinin ve ana babalarının bulunduğu Horasan kentine geri dönmek üzere yola çıkmışlar. Ve oraya tüm bir güvenlik içinde ulaşmışlar; ve Şöhret’in oğlu Alişar yoksullara, dullara ve yetimlere büyük sadakalar dağıtmakta ve dostlarına, tanıdıklarına ve komşularına hediyeler vermekte kusur etmemiş. Ve ikisi birlikte ve Tanrı’nın kendilerine bağışladığı çocuklarıyla başbaşa uzun

yıllar yaşamışlar. Zevkleri bozan, sevgilileri ayıran ölüm gelip onları ziyaret edinceye kadar sevincin sınırında ve mutlu yaşamışlar! Varlığı sonsuza kadar süren ve her durumda yardımını esirgemeyen Tanrı'ya şükürler olsun!

“Ama” diye şaha hitap ederek Şehrazad sözünü sürdürmüş: “Bir an için bile bu öykünün Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsünden daha hoş olduğunu sanmayın! Ve eğer içinde geçen dizeler, bu öyküde işitmiş olduklarınızdan daha az hayranlık verici ise, daha fazla ertelemeyen başımı kestirin!”

Ve Şehrazad demiş ki:

Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü

Anlatırlar ki, günlerden bir gün, Emirü'l-Müminin El-Memun, sarayının salonunda tahtına oturmuş, huzuruna yalnız vezirlerini, emirlerini ve imparatorluğunun başlıca yöneticilerini değil, samimiyetle yanına kabul ettiği tüm şairleri ve ince ruhlu kimseleri de çağırtmış. Toplananların içinde en gönülden bağlandığı kişi Muhammed el-Basri imiş. Ve Halife El-Memun ona doğru dönüp kendisine “Ey Muhammed, şu saatte bana hiç duymadığım bir öykü anlatmanı çok isterdim!” demiş. O da “Ey Emirü'l-Müminin, bu kolay bir şey! Ama sen benim kulaklarımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimin tanık olduğu bir olayı mı anlatmamı istersin?” diye yanıt vermiş. El-Memun da “Ey Muhammed, hiç önemi yok! Ama en hayranlık uyandıranı olsun!” demiş. Bunun üzerine Muhammed el-Basri “Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, şu son zamanlarda, Yaman'ın yerlisi olup kentimiz Bağdat'a, hoş ve sakın bir yaşam sürmek üzere gelmiş, hatın sayılır serveti olan birisini tanıdım” diye söze başlayıp öyküyü sürdürmüş:

Adı Ali el-Yemeni idi. Ve bir süre geçip Bağdat'ın törelerini tam anlamıyla kendine uygun bulunca, Yaman da nesi var, nesi yoksa, ay kadar güzel altı cariyesi de dahil, getirtmiş. Bu genç kadınlardan birincisi beyaz, ikincisi esmer, üçüncüsü şişman, dördüncüsü zayıf, beşincisi sarışın ve altıncısı siyah imiş. Ve altısı birden, doğrusu, mükemmelliğinin sınırındaymış. Ve ruhları edebiyat bilgisiyle donanmış, raks ve çalgı sanatlarında üstatmışlar. Beyaz genç kadının adı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Beyaz genç kadının adı Ay Yüzlü, esmerinki Ocağın Alevi, şişmaninki Dolunay, zayıfinki Cennet Hurisi, sarışıninki Gündüz Güneşi, siyahinki Gözbebeği imiş.¹

Bir gün, Ali el-Yemeni, hoş havalı Bağdat'ın sakinliğiyle mutlu, ruhunu her zamankinden de iyi durumda bularak, oturma salonuna cariyelerinin altısını birden çağırıp kendisine eşlik ederek, zamanı kendisiyle birlikte içerek, söyleşerek ve şarkı söyleyerek geçirmelerini istemiş. Esirelerin altısı birden dileğini yerine getirmişler; ve her çeşit oyunlar, eğlenceler ve şakalaşmalarla, birlikte çok hoş vakit geçirmişler. Bu eğlence aralarında kusursuz olarak sürüp giderken, Ali el-Yemeni eline bir bardak alıp onu şarapla doldurmuş ve Ay Yüzlü'ye dönerek, ona "Ey beyaz ve sevgili esire, ey Ay Yüzlü, o hayran olunacak sesinle bize bir şarkı okusana!" demiş. Ve Ay Yüzlü, eline bir ut alarak düzen sağlamış ve taşları yerinden kaldırıp raksettirecek bir taksim geçirmiş! Ve içinden geldiği gibi sözlerini donattığı şu şarkıyı okumuş:

Sevdiğim dost, uzak da olsun, yakın da olsun, hayalin her zaman gözlerimdedir; ve adın sonsuza dek sana sadık organlarıma yazılmıştır.

Onun anısını saygıyla sarmak için tepeden turnağa yürek kesiliyorum ve onu seyre dalmak için baştan aşağı göz haline geliyorum!

Durmaksızın beni suçlayıp eleştiren biri, bana 'Sonunda seni yakan bu aşkı unutuyor musun?' diye sordu. Ben de ona 'Ey insafsız eleştirmen, beni kendi halime bırak ve çek git! Benden imkânsızı isteyerek beni nasıl oyalarsın?' dedim.

1 Bu öyküdeki genç kadınların adları İngilizce çevirisinde de Türkçede belirttiklerimizin karşılığı olarak verilmiştir. Ancak Mathers çevirisinde Ay Yüzlü'ye Ayışığı, Gözbebeği'ne Gözün Karası adını vermiş. Arapça karşılıklarının sırasıyla: Vechetü'l-Kamer, Lehebü'n-Nar, Bedrüt-Tam, Huriyetü'l-Cenne, Şemsü'n-Nehar ve Mukletü'l-Ayn olabileceğini varsayıyoruz (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri işitince Ay-Yüzlü'nün efendisi zevkle dolmuş ve dudaklarını şarap bardağıyla ıslattıktan sonra, onu genç kıza sunmuş; kız da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve elinde tutarak esmer cariyeye dönmüş ve ona "Ey Ocağın Alevi, ey ruhların ilacı, seçeceğin bazı dizeleri şarkıya dökerek sesinin tınısını bana duyur!" demiş. Ocağın Alevi de udu eline almış ve başka bir makam üzere düzen sağlamış; sonra, taşları da, yürekleri de oynatacak bir peşreve girişmiş; ve ardından şu şarkıyı okumuş:

Bu güzel yüz uğruna yemin ederim ki, seni seviyorum ve ölünceye kadar da senden başkasını sevmeyeceğim; ve asla aşkına ihanet etmeyeceğim!
İnceliğınle tüm yürekleri fethettin; çünkü sen Yaradan'ın parmaklarının halk ettiği katıksız yapıtısn!

Bu dizeleri işitince, Ocağın Alevi'nin efendisi, zevk içinde ve dudaklarını bardaktaki şarapla ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da içmiş. Onu ikinci kez doldurup elinde tutmuş ve hatırı sayılır tombulluktaki şişman esireye dönmüş ve ona "Dolunay, yüzeyde ağır, ama kanı sevecen ve yeğni olan! Bize cildin kadar parlak güzel dizelerle donatılmış bir şarkı okumak ister misin?" demiş. Aşırı tombul kız, udu eline almış, ona düzen vermiş. Ruhları ve en sert kayaları titretecek tarzda bir peşrev tutturmuş ve birkaç hoş mırıltıdan sonra, saf bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Hoşuna gitmeyi başarabilseydim, ey sen, arzusun ereğı, tek gülüşüne karşılık tüm evrene ve evrenin öfkesine meydan okurdum.

Acı çeken ruhuma doğru, dengeli mağrur yürüyüşünle ilerleseydin, dünyanın tüm hükümdarları, ben farkına varmadan, gözden yok olurlardı.

Aşkımın alçakgönüllülüğünü kabul etseydin, tüm günlerin mutluluğumu ayaklarına sermekle geçerdı. Ey tüm güzel-liklerin simgelerini ve süslerini yüklenip özümleyen varlık!

Bu dizeleri işiten tombul Dolunay'ın efendisi, zevkle dolmuş ve dudaklarını şarapla doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına sunmuş; o da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve onu elinde tutarak ince yapılı genç kadına dönmüş ve ona "Ey narin Cennet Hurisi! Şimdi güzel şarkılarla bizi mest etme sırası sende!" demiş. Ve narin genç kadın, bir annenin çocuğunun üzerine eğilmesi gibi, udun üzerine eğilerek şu dizeleri okumuş:

Sana olan tutkum sonsuz; aldırmaızlığını da ona eşit! Bu denli karşıt duygulara salık veren yasa nerede?
Gönül davasında da başvurulacak yargıç var mıdır?
Olsaydı eğer, benim tutkumun fazlasını sevgilime, onun aldırmaızlığının fazlasını da bana vererek her yanda eşitlik sağlardı!

Bu dizeleri işitince, ince ve narin Cennet Hurisi'nin efendisi zevkle dudaklarını şarapla doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına vermiş; o da içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yeniden doldurmuş ve eline alarak sarışın esireye doğru dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Sarışın esireye doğru dönmüş ve ona "Ey Gündüz Güneşi, ey bedeni amber ve altınla yoğrulan! Bir aşk nağmesine bürünmüş dizelerle sen de ruhumuzu şenlendirmek ister misin?" demiş. Sarışın genç kadın da altın başını sazının üzerine eğmiş ve şafak gibi aydınlık gözlerini yarı kapamış ve içten de dıştan da ruh ve bedenleri titreten uyumlu vurgulamalarla bir peşrev geçtikten sonra, bir girizgâh yaparak hazinelerin hazinesi sesinin olanca gücüyle şu dizeleri okumuş:

Dostum, önünde belirince, beni süzer ve yüreğime bakışlarının keskin kılıcını saplar. Delik deşik olmuş zavallı

yüreğime: ‘Yaralarından şifa bulmayı neden istemezsin? Ona karşı kendini neden korumazsın?’ dedim.
Ama yüreğim bana yanıt vermedi ve her zamanki gibi, kendisini onun ayakları altına sürükleyen yola koyuldu?

Bu dizeleri işitince, sarışın esire Gündüz Güneşi’nin efendisi dudağını bardağı değdirip ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş ve o da şarabı içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yeniden doldurmuş ve eline alarak siyah esireye dönmüş ve ona “Ey Göz-bebeğim, ey dışı kara, içi bembeyaz, bedeni matem rengini taşıırken yüzü eşliğimizin mutluluğunu oluşturan sen! Güneş kadar parlak şiirlerinden bir demet sun bize!” demiş. Bunu duyan siyah renkli Gözbebeği, udu eline almış ve yirmi kadar değişik makamda mızrap oynattıktan sonra ilk iki makama dönerek aksak bir zamanlaması olan çok sevdiği bu şarkıyı okumuş:

Gözlerim, bırakın yaşlarınız bol bol aksın.
Aşkının ateşiyle yanan yüreğimin üstüne!
Beni tutuşturan tüm bu ateşi ve beni tüketen tüm bu tutkuyu,
Bana acı çektiren o kıyıcı dosta borçluyum.
Rakiplerimi neşeye boğan o kıyıcıya!
Beni eleştirenler ayıplıyorlar;
Beni, çiçek açan yanaklarının gülünden
Yüz çevirmeye kışkırtıyorlar!
Ama çiçeklere, güllere duyarlı bir yüreğe söz geçiremezsin ki!
Şimdi işte ortada dönüp duran şarap bardağı
Ve telli saz, ruhumuzu zevklenmeye çağırıyor,
Bedenimizi de şehvete...
Ben, sadece onun soluğunu seviyorum!
Yanaklarım ne yazık ki! Arzularımın ateşiyle soldu.
Ama ne önemi var!
Cennetin gülleri, yani yanakları işte karşımda!
Ne önemi var, madem ki ona tapınıyorum!
Ne de olsa, suçum böyle harika bir yaratığı sevmekten
öteye geçmez!

Bu dizeleri işitince Gözbebeği'nin efendisi, zevkten bayılmış ve bardakta dudağını ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da şarabı içmiş.

Bunu izleyerek altısı birden ayağa kalkmış ve efendilerinin önünde yeri öpmüş ve ondan, en çok kimden etkilendiğini ve hangisinin sesinden ve şarkısından en çok hoşlandığını açıklamasını istemişler. Ali el-Yemeni de şaşırmanın sınırına ulaşarak kararsız bakışlarla onlara uzun uzadıya bakmaya koyulmuş ve güzelliklerine ve yeteneklerine hayranlık duymaktan kendini alıkoyamamış; ve ruhunda, biçimlerinin ve renklerinin aynı hayranlığı uyandırdığını anlamış. Sonunda konuşmaya karar vererek "Bana her türlü üstünlüğe sahip sizin gibi altı harika kadın veren, güzellik ve zarafetin dağıtıcısı Tanrı'ya şükürler olsun! Madem ki sordunuz, işte fikrimi söylüyorum: Ben sizin hiçbirinizi ötekinden üstün görmüyorum. Ve içinizden birisini ötekilerden üstün görmeyi vicdanıma sığdıramıyorum. Haydi gelin, kuzucuklarım, hepiniz birden beni sarın!" demiş.

Efendilerinin bu sözlerini işitince, altı genç kadın, kollarına atılmışlar. Ve onu bin kez öpmüşler; o da bir saat süreyle aynı şekilde onları öpüp koklamış; sonra önünde yarım daire şeklinde sıralamış ve onlara "İçinizden birini özellikle seçip beğenimi belirtmek ve onu ortaklarından üstün tutmak haksızlığını göstermeyi hiç istemem! Ama benim kaındığım şeyi, siz aranızda kendiniz yerine getirebilirsiniz. Siz hepiniz, gerçekten, Kur'an okumada ve edebiyat bilgisinden yana üstün d zeydesiniz; eski salnameler¹ ve Müslüman cetlerimizden tarihini okudunuz; hitabetten yana marifetlisiniz; harika bir konuşma  slubunuz var. Böyle olunca, her birinizin, kendisinin layık olduğuna inandığı övgüyü yapmasını, üstünlüklerini ve niteliklerini belirtmesini ve rakibinin üstünlüklerini azımsamasını istiyorum. Böylece  rneğin; beyaz ile siyah, zayıf ile tombul, sarışın ile esmer olarak iki ayrı renk ve biçimdeki iki rakip arasında savaşıma girişilir. Ama bu savaşım sırasında, birbirinizi güzel sözler, güzel deyimler, bilge ve bilginlerden alıntılar, şairlerin yetkinliği ve Kur'an'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... şairlerin yetkinliği ve Kur'an'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız!” demiş. Altı genç kadın da işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve bu çok hoş savaşıma girişmişler.

İlk ayağa kalkan beyaz esire Ay Yüzlü olmuş; ve siyah esire Gözbebeği'ne önünde yer alması için işaret etmiş; ve hemen ona şöyle demiş:

“Ey siyahi, bilginlerin kitaplarında, beyazlığın, kendini şöyle anlattığından söz edilir:

Ben, göz kamaştıran bir ışıgım! Ben, ufukta yükselen bir ayım!

Benim rengim açık ve belirgindir! Alnım gümüş parlaklığında ışıldar!

“Güzelliğim de şairlere şu dizeleri esinlemiştir:

Beyaz düzgün, parlak ve tatlı yanaklarıyla, özenle saklanmış bir güzellik incisidir.

Boyu, elif gibi diktir; mim harfi ağzıdır, kaşları devrik iki nun gibidir, ve bakışları kaşlarının müthiş yayıyla atılmış oklardır.

Ama yanaklarını ve endamını tanımak istiyorsan, sana derim ki: ‘Yanakları gül, mersin ve nergis çiçeklerinin yapraklarıdır. Boyu, bahçede zarafetle salınan bükülgen bir narin daldır. Onlar uğruna çiçek tarhlarıyla bezeli tüm bir bahçeden vazgeçebilir.’

“Ama ey siyahi, sözümü sürdürür ve sana, rengim günün rengidir; ve de portakal çiçeğinin ve incilerle süslenmiş sabah yıldızının rengidir, derim!

“Bil ki, Yüce Tanrı, Kutsal Kitap'ında, elini cüzam bürümüş dua ve barış üzerine olası Musa'ya ‘Elini cebine sok, çıkardığında, onu bembeyaz, yani temiz ve hastalıktan arınmış bulacaksın!’ der.

“Yine inancımızın kitabında, aynı şekilde ‘Yüzünü ak tutmayı, yani tüm kirlerden arınık tutmayı bilenler, Allah’ın rahmetine ulaşacak seçkinler arasına katılacaklardır!’ yazılıdır.

“Böylece, benim rengim renklerin sultanıdır; ve güzelliğim, benim üstünlüğümdür; üstünlüğüm de benim güzelliğimdir. Güzel giysiler ve güzel süsler her zaman rengime uygun düşer; ve ruhlara ve yüreklerle boyun eğdiren parlaklığıma çok yakınlık sağlar!

“Bilmez misin ki, gökten yağan kar daima beyazdır! Bilmez misin ki, inanç sahipleri sarıklarına sarmak için tülbent olarak beyaz muslin kullanırlar? Benim rengim üstüne daha ne harika şeyler söyleyeyim! Ama değerlerim üstünde daha fazla durmak istemiyorum. Çünkü gerçek, ışığın gözlere vurduğu gibi kendisini ortaya koyar.

“Ey mürekkep ve duman renkli demir kırıntısı! Kuşların en kötüsü olan karga suratlı siyahi! Şimdi de seni eleştirmeye başlıyorum:

“İlkin siyah ve beyazdan söz eden şairin şu sözlerini hatırla:

Bilmez misin ki bir incinin değeri beyazlığına bağlıdır; ve bir çuval kömür ancak bir dirhem eder?

Bilmez misin ki, beyaz yüzler iyiye alamettir ve cennetten izler taşır; ama kara yüzler ziften ve cehennem ateşine oturtulacak kazan için hazırlanmış katrandan başka şeyler değildir.

“Yine bil ki, dürüst insanların salnameleri anlatırlar ki: Mübarek Nuh bir gün uyurken, oğulları Sam ve Ham yanındaymış. O sırada bir rüzgâr esmiş ve giysisini havalandırarak gizli yerlerini açığa çıkarmış. Bunu gören Ham gülmeye başlamış ve gördüğü şeyden çok zevklenmiş; çünkü insanoğlunun ikinci babası olan Nuh, zengin ve katı bir görkemlilik içinde olduğundan, gülünç hale düşsün¹ diye babasının çıplaklığını örtmek istememiş. Bunun üzerine Sam ciddiyetle ayağa kalkmış ve hemen gidip eteği indirerek her şeyi kapatmış. Bu sırada Nuh uyanmış; Ham’ın güldüğünü görerek onu lanetlemiş; ve Sam’in ciddi yüzünü görünce de, onu kutsamış. O anda Sam’in yüzü bem-

1 “Gülünç hale düşsün” ibaresi tarafımızdan eklenmiştir (Â.Ş.O.)

beyaz olmuş; Ham'ınki ise simsiyah. Ve o zamandan beri Sam, sulbünden peygamberler gelen ata, halkların, hükümdarların ve bilgelerin güdücüsü olmuş; babasının huzurundan kaçarak ayrılan Ham ise, zencilerin ve Sudanlıların çoğaldığı gövde olmuş! Ve de iyi bilirsın ki, ey siyahi, tüm bilginler ve genellikle tüm insanlar kabul ederler ki, zenci ırkından ya da zencilerin yaşadığı ülkelerden bir tek bilge çıkmamıştır!”

Beyaz esirenin bu sözlerini işitince, efendisi, ona “Şimdi seni susturmalıyım! Sıra siyah tenlinin!” demiş. Bunun üzerine hareketsiz oturmakta olan Gözbebeği, Ay Yüzlü'ye bakmış ve ona, “Bilmez misin ki, ey beyaz cahil,” demiş; “Yüceler Yücesi Tanrı, Kur'an'da, Karanlık Gece ve Göz kamaştıran Gündüz üzerine yemin eder? Böylece, Yüceler Yücesi Tanrı, bu yeminiyle, ilkin geceyi anmakla söze başlar, sonra gündüzden söz eder. Eğer geceyi gündüze yeğlemeseydi, hiç de böyle yapmazdı. Ve sonra! Tüylerin ve saçların siyah rengi gençliğin işareti ve süsü, beyaz renk de yaşlılığın ve yaşamın zevklerinin son bulmasının işareti değil midir? Ve eğer siyah renk, renklerin en beğenileni olmasaydı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

“Ve eğer siyah renk renklerin en beğenileni olmasaydı, Tanrı onu gözbebeği ve yüreğin özü bakımından o denli değerli kılar mıydı? Aynı şekilde, şairin bu sözleri de doğru değil midir:

Bir abanoz bedeni çok seviyorsam, genç olduğundan ve sıcak bir yüreği ve ateşli gözbebeklerini içerdiğindendir.

Beyaz olana gelince, yumurtanın beyazını yutmaya sık sık zorlansam ya da daha iyisi bulunmadığından, sığır etinin ender de olsa, beyaz renklisini yemekle yetinmek zorunda kalsam, ne feci olurdu!

Ama siz benim beyaz bir kefene bürünmek için büyük bir heves duyduğumu ve de aynı renkteki saçların hoşuma gittiğini görmeyeceksiniz!

“Bir başka şair demiş ki:

Şu parlak bedenli zenci kadının aşkıyla çılgına dönüyorsam, sakın şaşmayın, ey dostlarım. Çünkü, hekimler bize anlatırlar ki, tüm çılgınlıklar kara fikirlerden doğar!

“Bir başkası da aynı şekilde demiştir ki:

Cildi tükürükle un sıvanmış izlenimi veren beyaz kadınları hiç sevmem!
Sevdiğim dost, rengi geceninki gibi bu yüzü ay gibi olan bir siyah tenlidir, renk ve yüz birbirinden ayrılmaz! Çünkü gece olmasaydı, ayın parlaklığı da olmazdı!

“Ve dahası, gece olmasaydı, dostlar, içtenlikli toplantılarını ne zaman yaparlardı? Ve âşıklar, onları densizlerden koruyan ve suçlamalara karşı sığınak oluşturan gecenin karanlığı olmasaydı çılgınca sevişmelerinden dolayı neye minnet duyarlardı? Ama, buna karşılık, onları tedirgin eden ve onları tehlikeye düşüren densiz gündüze karşı nefret duyguları beslemezler mi? Bu tek ayırım, ey beyaz, yetmez mi? Ama yine de şairin şu dediğini dinle:

Beyaz rengi tıkindığı yağla ağırlaşmış şu beyaz oğlanı hiç sevmem ama şu narin ve ince, tıkız adaleli genç zenciye severim.
Çünkü ben, doğam gereği cirit oynarken binek olarak ince sağnı karayağz bir küheylanı yeğlerim, başkaları varsın fillere binsin!

“Bir başkası da demiştir ki:

Bu gece dost beni görmeye geldi; zevk içinde yan yana yat-tık. Sabah bizi hâlâ kucak kucağa buldu!
Tanrı'ya bildireceğim bir dileğim varsa, bu, dostum beni hiç terk etmemesi için bütün günlerimi geceye çevirmesidir.

“Ey beyaz tenli kız, siyah rengin değerlerini ve övgülerini saymak zorunda kalsam ‘Açık ve kısa sözler uzun bir nutuktan daha çok değer taşır’ özdeyişine karşı çıkmış olurdum. Yalnız sana şunu da bildirmeliyim ki, benimkilerin yanında senin değerlerin pek sönük kalır. Sen beyazsın, gerçekte, cüzamın beyaz, pis kokulu ve boğucu olduğu gibi... Kendini karla karşılaştırıyorsan, cehennemde sadece ateşin olmadığını, bazı köşelerinde karın, korkunç bir soğuk ortaya çıkararak alevin yakmasından çok cehennemliği kahrettiğini unutuyor musun? Eğer beni mürekkeple kıyaslıyorsan, Tanrı’nın Kitabı’nın siyah mürekkeple yazıldığını unutuyor musun? Ve şahların armağan ettiği değerli misk, siyah değil midir? Ve nihayet, kendi iyiliğin için, sana şairin şu sözlerini hatırlamamı öğütlerim:

Fark ettin mi hiç, misk siyah olmasaydı, kesinlikle misk olmazdı ve de alçı, beyaz olduğundan o denli nefret uyandırmaktadır.

Ve gözün siyahına, beyazı için bu kadar az kaygılanılırken, çok değer verilir!”

Gözbebeği’nin bu sözlerini duyan efendisi Ali el-Yemeni, ona “Kuşkusuz, ey siyahi ve sen beyaz esire, her ikinizde çok harika konuştunuz! Şimdi sıra diğer ikisinde” demiş.

O zaman beyaz ile siyah yeniden yerlerini alırken, çokça tumbul olanla zayıf ve ince olan ayağa kalkmışlar; ve ayakta birbirlerinin karşısında yer almışlar. Önce, iri yapılı Dolunay konuşmaya hazırlanmış. Ama ilkin bileklerini, topuklarını ve kalçalarını açarak soyunmakla işe girişmiş. Ve sonunda üst üste gelen şahane kıvrımlarıyla karnının ferahlığını, gölgeli göbek deliğini ve iri kaba etkilerin zenginliğini değerlendirecek şekilde hemen hemen tümüyle soyunmuş; ve üzerinde, yuvarlak organlarını gizlemeksizin onları hoş bir şekilde tülleyen ince saydam kumaştan yapılmış gömleğinden başka hiçbir şey kalmamış ve ancak o zaman, şişman Dolunay birkaç ürpertiyi izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi’ne doğru dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ancak o zaman şişman Dolunay birkaç ürpertiye izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi'ne doğru dönmüş ve ona şöyle demiş: "Tanrı'ya şükürler olsun ki benim her yanıma ve yöreme yastıklar koyarak, derimi uzaktan yakından aselbent kokusu veren yağla doldurarak ve buna ek olarak gerekince düşmanımı bir yumruk darbesiyle ayva reçeline dönüştürecek yeterli kas gücü sağlamayı da unutmuyarak beni böyle sağlıklı yaratmış. Oysa, sen ey zayıf hatun, bilesin ki bilgiler 'Yaşam sevinci ve şehvet üç şeyden oluşur: Et yemek, et üzerine yüklenmek ve eti ete sokmak!' derler.

"Kim, zevkten titremeden, bol dökümlü biçimlerimi seyredebilir? Allah bile, Kitap'ında, kurban için besili koyun ve kuzuların ya da besili danaların kesilmesini buyurarak yağın övgüsünü yapar. Bedenim, nar gibi memelerim, şeftali gibi yanaklarım, karpuz gibi kaba etlerimle bir meyve bahçesi gibidir. Beni-İsrail'in Mısır'dan kaçıp çölde gezindiğinden en çok özlemini çektiği eti yenir kuş hangisidir? Lezzetli ve yağlı etli bildircin değil mi? Birinin gidip de kasaptan cılız et istediği görülmüş müdür? Ve kasap en iyi müşterilerine en dolgun parçaları vermez mi?

"Ve de, dinle, ey zayıf hatun, şair, benim gibi şişman kadınlar konusunda neler söylemiştir:

İki dengeli tulumu iki yana oynatarak şehvet içinde ağır ve dehşet saçarak yürüyüşüne bak!

Oturduğu zaman ona bak; kalkınca, ayrıldığı yerde, oturduğunun anısı olarak, kaba etinin baskısı nasıl çıkmış

Raksederken ona bak: kalçasının bir kıvrılışıyla ruhlarımızı nasıl soldurduğuna, yüreklerimizi ayaklarının ucuna nasıl düşürdüğüne!

"Sana gelince, ey zayıf hatun, sen tüyü dökülmüş bir serçeye benzemiyorsan, neye benziyorsun? Ve bacakların karga bacağından başka türlü mü yaratılmıştır? Baldırların fırın küreğinden

başka bir şeye mi benziyor? Ve de bedeninin asılanlardan darağacı gibi kuru ve sert değil mi? Ey et yoksulu kadın, şairin şu dizele-
rinde senden söz edilmektedir:

Tanrı beni şu zayıf kadının boynuna sarılmaktan ve
çakıllarla engellenmiş geçidinde sürtünerek çabalamaktan
korusun! Her bir organında inciten ve kemiklerime çarpan
bir boynuz var.

Oylesine ki, uyandığımda tenimi morarmış ve çatlamış
buluyorum?”¹

Ali el-Yemeni şişman Dolunay'ın bu sözlerini duyunca, ona
“Sen şimdi susabilirsin! Sıra Cennet Hurisi'nde!” demiş.

O zaman zayıf ve narin olan genç kadın gülerek, şişman
Dolunay'a bakmış ve ona şöyle demiş: “Bana söğüt dalının
bükülgen şeklini, servi gövdesinin esnekliğini ve zambağın
salınımını veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ayağa yeğnilikle
kalkarım, oturunca kibarca otururum; şaka yapınca, tatlıyım-
dır. Soluğum hoş ve güzel kokuludur. Çünkü ruhum sade ve
her tür yoğun dokunuştan arındırılmıştır. Ey şişman hatun, ben bir
âşğın sevgilisini ‘Bir fil kadar iridir, bir dağ yüceliğinde dol-
gundur!’ diyerek övdüğünü asla işitmedim.

“Aksine, sevgilisini tanımlamak isteyen âşğın ‘Boyu bosu ince
ve zariftir. Yürüyüşü öyle yeğnidir ki, ayakları toprakta hemen
hemen iz bırakmaz! Beslenmesi için pek az bir şey yeter ona! Bir-
kaç damla su susuzluğunu giderir. Cilveleri ve okşayışları taşkın
değildir; öpüşleri şehvet doludur. Serçeden daha kıvraktır, sığır-
cık kuşu gibi canlıdır. Kamışın gövdesi gibi bükülgendir! Gülüşü
zarif, tavırları zariftir. Onu kendime doğru çekersem, zahmet-
sizce kollarıma gelir. Ve bana doğru eğildiğinde bunu incelik-
le yapar; ve dizlerime oturursa, ağırlığını duyurmaz, bir kuş tüyü
gibi hissedilir!’ dediğini her zaman işitmişimdir.

1 Mathers çevirisinde bu dizeler şöyle: “*God grant I never have to mount a thin one / And bruise my staff upon her stony way / Even if I found a little pleasure in one / I could be black and blue at down of day.*” (Tanrı beni zayıf biriyle yatmaktan / Ve onun taşı yolunda bastonumu kırmaktan korusun / Böyle birinde bir parçacık zevk bulsam da / Şafak vakti uyandığımda kara ve mavi olacağım) (Oramı, buramı çürümüş bulacağım anlamında) (Â.Ş.O.)

“Bil ki, ey şişman hatun, tüm yürekleri tutuşturan, narin ve ince sevgili benim! En şiddetli tutkuları esinlendiren, en aklı başında erkekleri çıldırtan benim! Ve de hurma ağacının gövdesine dolanarak tırmanan, kaygısızca bu gövdeyi saran asmayla kıyaslanan ben'im! Nemli ve baygın güzel gözleriyle bakan narin ceylan ben'im! Ve adımın Huriye olması da boşuna değildir! Sana gelince, ey şişman hatun, şimdi izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim!”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

“Sana gelince, ey şişman hatun, izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim!

“Ey et ve yağ yığını, sen yürüyünce, ördek gibisindir; yemek yiyince, fil gibisindir; çiftleşmede doymak bilmezsin, dinlenmede uzlaşılmazsın!

“Sonra, senin karnın ve kalçalarının dağları arasına gizlenmiş çukuruna ulaşacak uzunlukta organı olan erkek kimdir acaba? Sana dalabilecek böylesi bir erkek bulunca da, şişkin karnının bir vuruşuyla devrilir gider.

“Hiç kuşkun olmasın ki, böyle yağlı halinle, kasaplık et olmaktan başka şeye yaramazsın! Ruhun da bedenin gibi kabadır. Şakalları öylesine ağırdır ki, insanı boğar. Cilvelerin öyle kabadır ki, insanı öldürür; gülüşün öyle korkunçtur ki, kulağın kırırdağını çatlatır. Eğer aşığın kollarında iç çekerse, sen güçlkle nefes alabilirsin; eğer seni kucaklarsa, sen tükürük ve ter saçarsın!

“Uyurken horlarsın uyanınca manda gibi solursun; güçlkle yerinden kalkarsın; otururken de kendin için yük oluşturursun. Yaşamın inek gibi boyna çeneni oynatmakla ve deve gibi geviş getirmekle geçer.

“İşersen giysilerini ıslatırsın; zevkten dört köşe olup altına yaparsan şilteleri berbat edersin; ayak yoluna gidersen boynuna kadar içine dalarsın; hamama gidersen, fercine ulaşamadığından akıntısını gideremez ve yolunmamış tüylerle onu allak bullak edersin!

“Sana önden bakanlar file benzetirler; yandan bakanlar için deve gibisindir; ardından bakanlar şişmiş bir tulum görürler.

“Ve de hiç kuşkusuz şu dizeleri şair senin için söylemiştir:

İdrar dolu bir sidik torbası gibi ağırdır, o! Oylukları karşılıklı iki dağ gibidir; yürüyüşü zelzelede gibi yeri sarsar.
Batı'da yellenirse, sesi tüm Doğu'da yankılanır.”

Cennet Hurisi'nin bu sözlerini duyan Ali el-Yemeni, ona “Gerçekte, ey Huriye, konuşkanlığın çok çarpıcı; ve sen, Dolunay, senin dilin de hayranlık verici! Ama şimdi sarışın ile esmerin konuşmaları için yerlerinize dönmenin zamanıdır!” demiş.

O zaman Gündüz Güneşi ile Ocağın Alevi birbirlerinin karşısına geçmişler. İlkın, sarışın genç kadın rakibine şöyle demiş: “Kur'an'da uzun uzadıya tanımlanan sarışın benim! ‘Sarı, gözleri şenlendiren renktir!’ diyen Tanrı'nın nitelediği benim! Böylece, tüm renklerin en güzeli benimkidir! Rengim bir harikadır, güzelliğim sınırsızdır; ve sevimliliğim, sevimli olmanın en son ulaştığı yerdir. Benim rengim altına değerini, güneşe ve yıldızlara güzelliklerini sağlar. Elmaları, şeftalileri süsleyen bu renktir; safrana da o renk verir. Değerli taşlara, olgun buğdaylara o renk verir. Güzler tüm süslerinin altınını bana borçludur ve güneşin ışınlarıyla sanya boyanmasa, toprağın yaprak örtüsü o denli güzel olmazdı!

“Ama sen, ey esmer, senin rengin herhangi bir şeyde görülürse, onun değerini yitirmeye yeter! Hiçbir renk seninki kadar bayağı ve çirkin değildir. Mandalara, eşeklere, kurtlara ve köpeklere bak: Hepsi esmerdir! Bana senin renginde olup da gözlerimize zevk saçacak bir tek yiyecek göster! Ne çiçekler, ne değerli taşlar esmerdir. Sadece kirli bakır senin rengindir. Ne beyazsın sen ne de kara. Bundan dolayı bu iki rengin değerli yanları sende bulunmaz ve de söylenen hiçbir söz seni övmez!”

Sarışının bu sözlerini duyan efendisi, ona “Şimdi izin ver de Ocağın Alevi konuşsun!” demiş.

Bunun üzerine esmer genç kadın, gülüşüyle dişlerinin iki inci dizisini parıltatmış ve bal renginin ötesinde uyumlu bir bedene, harika bir boya, sevimli bir güzelliğe, zarif davranışlara ve beline

kadar inen hayranlık verici saç örgülerine sahip olduğundan, ilkin sessizce bütün bu güzelliklerini ortaya koymuş, sonra rakibi sarışına dönerek şöyle demiş: “Tanrı’ya şükürler olsun ki, beni, ne şekilde bir şişmanlıkta, ne de hastalıklı bir cıızlıkta, ne alçı gibi beyaz, ne ishal kakası gibi sarı, ne kömür tozu gibi kara yaratmış; bende, hayranlık uyandıran bir sanatla en hoş renkleri ve en çekici şekilleri birleştirmiş.

“Tüm şairler, hemen her dilde beni öven dizeler söylemişlerdir. Bütün ağaçların ve bütün bilgelerin seçtikleri kişiyim ben! Ama, ben, oturup kendimi övecek yerde, zaten buna gerek yok, benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım.

“Şairin biri demiştir ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım:

“Şairin biri demiştir ki:

Esmerlerde gizli bir anlam vardır.

Bunu bulursan, artık gözlerin başka kadınlara bakmak zahmetine katlanmaz.

O büyüleyici kadınlar, tüm dönüşümleriyle sevmek sanatını bilirler; ve onu melek Harut’a bile öğretirler!

“Bir başkası da demiştir ki:

Rengi beni büyüleyen, boyu bir mızrak gibi dimdik, sevimli bir esmer severim.

Çok sevilen, çok öpülen ve de boynunu süsleyen yumuşacık siyah beni, kaç kez başımı döndürmüştür?

Parlak cildinin rengiyle, ondan yayılan narin kokuyla, sarı-sabırın kokulu sakına benzer.

Ve gece gölgeden yelkenlerini açınca, o esmer beni görmeye gelir!

Gölgelerin kendisi düşlerimizin rengine dönüşünceye
 kadar onu bağrıma basarım!
 Ama sen, ey sarı hatun, sen, Babü'l-Luk'ta derlenen kötü
 nitelikteki mülukiyye¹ yaprakları gib sararıp solarsın!
 Sen, koyun başı satan tacirin pişmiş topraktan tenceresinin
 rengindesin!
 Sen, tüy ağdalamaya yarayan sanzırmık rengindesin, ayrı-
 kotu rengindesin!
 Sarı bakırdan bir yüzün var. Zakkum ağacının meyveleri-
 ne benzer ki, cehnem de biter ve şeytanın kafasına benzer
 meyveleri taşır.

“Ve yine şairin biri senden şöyle söz eder:

Talih bana sarı renkli bir kadın verdi; sesi öyle cırlak ki,
 başımı ağrıttıyor; yüreğim ve gözlerim sıkıntıdan yerinden
 fırlıyor.
 Eğer ruhum onu sonsuza dek görmeyi reddetmezse, ken-
 dimi cezalandırmak için azı dişlerimi sökercesine şiddetle
 vurarak yüzümü döveceğim!”

Ali el-Yemeni, bu sözleri işitince, zevkten sıçrayıp durmuş
 ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş. Bunu izleyerek iki
 genç kadına, geçip yerlerine oturmalarını söylemiş; ve tümünü
 dinlemiş olmakla ne denli eğlendiğini göstermek için, onlara
 aynı değerde güzel giysiler, yeryüzü ve deniz ürünü değerli taş-
 lar vermiş!

“Ve işte ey Emirü'l-Müminin” diyerek Muhammed el-Basri,
 Halife El-Memun'a seslenerek sözünü sürdürmüştü; “Artık kendi
 aralarında iyi koşullar içinde ve efendileri Ali el-Yemeni'nin ken-
 timiz Bağdat'taki evinde yaşamlarını sürdüren bu altı kadının
 öyküsü böyledir!” demiş.

Halife bu öyküden son derece etkilenmiş ve “Ama, ey
 Muhammed, hiç değilse bu genç kadınların efendisinin evi
 nerededir, bilmiyor musun? Ve acaba ona bu kadınları satmak

1 Mülukiyye: Zambakgiller ailesinden, Mısır'da çok sevilen yeşil renkli bir çorba
 pişirmekte kullanılan bir bitki, mercimek (Â.Ş.O.)

isteyip istemediğini sorabilir misin? Eğer istiyorsa, onları satın alıp bana getirebilir misin?” diye sormuş. Muhammed de “Ey Emirü'l-Müminin, sana şunu söyleyebilirim ki, bu esirelerin sahibi onlardan ayrılmak istemez. Çünkü hepsine birden büyük bir aşkla bağlıdır!” diyerek yanıt vermiş. El-Memun da “Yanına her birinin satın alınma değeri olarak on bin, yani tümüyle altmış bin dinar al. Bu parayı benim adıma Ali el-Yemeni'ye ver ve bu altı cariyeyi istediğimi söyle!” demiş.

Halifenin bu sözlerini işitince, Muhammed el-Basri, sözü edilen parayı alıp hemen esirelerin efendisini görmeye gitmiş ve ona Emirü'l-Müminin'in arzusunu anlatmış. Ali el-Yemeni, halifenin dileğini geri çevirmeye cesaret edememiş; ve altmış bin dinarı alarak altı cariyeyi Muhammed el-Basri'ye teslim etmiş; o da bunları hemen El-Memun'un huzuruna çıkarmış.

Halife onları görünce, renklerinin çeşitliliğinden olduğu kadar zarif davranışlarından, kültürlerinden, zekâlarından ve de diğer hoş hallerinden etkilenecek büyülenmenin sınırına ulaşmış. Ve her birine, haremünde, seçkin birer yer vermiş. Ve günlerce onların üstün nitelikleri ve güzelliklerinden yararlanmış.

Bu sırada, altı güzelin ilk sahibi Ali el-Yemeni, ruhunda yalnızlığın ağırlığını duymuş ve halifenin arzusuna boyun eğmiş bulunduğundan pişman olmaya başlamış.

Sonra, günün birinde, sabrı tükenerek halifeye gönderdiği umutsuzluk dolu bir mektupla birçok kederli şeyler yazdıktan sonra, şu dizeleri de sıralamış:

Umutsuz selamım ayrı düştüğüm güzellere ulaşsın! Onlar benim gözlerim, kulaklarım, besinim, içkim, bahçem ve hayatımdı.

Onlardan uzaklaştığımdan beri derdimi hiçbir şey avutmuyor; gözkapaklarımı da uyku terk etti!

Hiç olmadığım kadar kıskançlıkla, onların altısını da gözlerimin içinde saklıyorum. Gözkapaklarımı da örtü gibi üzerlerine kapamak istiyorum!

Ey kader! Ey mutsuzluk! Bakışlarının öldürücü oklarıyla yaralı düşecek yerde, hiç doğmayarak bu yaralardan kurtulmayı yeğledim!

Halife El-Memun mektubu okuduktan sonra, yüce bir ruhu bulunduğundan, altı genç kadını çağırtmış; her birine on biner dinar ve görkemli giysiler ve başkaca hayranlık uyandıran armağanlar vermiş; ve onları hemen eski efendilerine geri göndermiş. Ali el-Yemeni onların geldiğini görünce, sevincin sınırına ulaşmış ve onlarla birlikte zevk ve eğlence içinde son ayrılık gününe kadar yaşamını sürdürmüştü!

“Ama” diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad “Ey bahtıgüzel şah, sanma ki, bugüne kadar işitmiş olduğun tüm öyküler, uzaktan yakından, eğer anlatmamı dilersen bir sonraki gece anlatmak istediğim Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü değerindedir!” demiş. Küçük Dünyazad da “Ah, Şehrazad, bu öykünün anlatılmasını beklerken, bize ilk sözcüklerini söylemekle ne kadar incelik göstermiş olursun, bilsen!” diye haykırmış.

Bunun üzerine Şehrazad gülmüş ve demiş ki:

Anlatırlar ki, tek Hükümdar Tanrı’dır ama yine de, bir ülkede bir zamanlar bir hükümdar varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

YEDİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Henri de R gnier'mize:
"Doğru ses veren fl tlerimle
Uzun zaman canlandirdim"
(Les Jeux Rustiques et Divins)

J.C.M.

Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü

Anlatırlar ki, Şam'da Emevi halifelerinin tahtında, bir zamanlar, Tanrı tek hükümdar olsa da, Abdülmelik bin Mervan adlı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar ülkesinin bilgeleriyle, efendimiz dua ve barış üzerine olası Süleyman bin Davud'dan, onun erdemlerinden, gücünden ve تنها yerlerin vahşi hayvanları, havada yaşayan ifritler, deniz ve yeraltı ecinnileri üzerindeki yetkisinden söz etmeyi pek sevmiş.

Günün birinde, halife, kendisine, içi şeytansı şekillerde garip bir dumanla dolu eski bakır sürahiler hakkında anlatılan bir öyküyü büyük bir merakla ama kesinliğinden kuşkuya düşmüş bir havada dinlerken, orada bulunanlardan Talib ibni Sehl ayağa kalkıp işittikleri öykünün doğruluğunu açıklamış ve “Gerçekten, ey Emirü'l-Müminin, bu bakır sürahiler, eski zamanlarda, Süleyman'ın emriyle başkaldıran ecinnilerin içine kapatılıp onun müthiş mührüyle ağızları mühürlendikten sonra Batı Afrika'da Magrip¹ sınırlarında güröldeyen deniz dibine atılanlardan başkaları değildir. Sürahiden sızan duman, sadece, bir kez açık havaya ulaşınca ilk iğrenç biçimlerini almaktan geri kalmayacak olan ifritlerin yoğun biçimde sıkıştırılmış ruhlarıdır” diye eklemiş.

Bu sözleri işiten Halife Abdülmelik'in şaşırması hatırı sayılır kertede artmış; ve Talib ibni Sehl'e “Ey Talib, içlerine ifritlerin duman halinde kapatıldıkları bu bakır sürahilerden birini görmeyi çok isterim. Acaba imkânı var mıdır, dersin? Eğer imkânı varsa, gerekli araştırmaları ben kendim yaptırmaya hazırım!”

1 Magrip: Kâbe'ye göre Batı'da kalan İslam ülkeleri. Doğu'da kalanlara da “Maşnik” derlerdi (Â.Ş.O.)

demiş. Talib de “Ey Emirü'l-Müminin, sen yerinden kıpırda maksızın ve saygın kişiliğini yormadan ona buracıkta sahip olabilirsin. Bunun için Magrip ülkelerindeki vekilin emir Musa'ya bir mektup yollaman yeter! Çünkü eteğinde bu sürahilerin içinde bulunduğu denizin uzandığı dağ, ayaklar ıslanmadan yürünen uzun ve dar bir toprak parçasıyla Magrip'e bağlıdır. Emir Musa, mektubunu alınca, halife efendimizin emirlerini yerine getirmekte kusur etmeyecektir!” diye yanıt vermiş.

Bu sözler halifeyi inandıracak veriler taşıdığından halife o an Talib'e dönmüş ve “Magrip ülkelerine acele gidip oradaki vekilim Emir Musa'ya mektubumu ulaştırabilecek senden uygun ulak var mıdır Talib? Sana gezi harcamaları için gerekli gördüğüm miktarda parayı hazineden almak ve seni izleyecek maiyetini oluşturmak üzere yetki veriyorum. Ama acele davran ey Talib!” demiş. Ve o saatte, halife, Emir Musa'ya kendi eliyle bir mektup yazarak onu mühürleyip Talib'e vermiş; o da elleri arasından yeri öperek hazırlıklarını tamamladıktan sonra, büyük bir gayretle Magrip yoluna koyulmuş ve hiçbir güçlüklerle karşılaşmadan oraya ulaşmış.

Emir Musa, Emirü'l-Müminin'in ulaşğını gerekli saygı ve sevinçle karşılamış; Talib de mektubu vermiş; Emir mektubu okuyup içeriğini anladıktan sonra, onu dudaklarına, sonra da başına sürüyüp “İşittim ve itaat ettim!” demiş; ve hemen yanına o yöredeki içinde insan yaşayan tüm araziye bilen ve şimdi yaşlılığında durup dinlenmeden gerçekleştirdiği gezilerinden edindiği bilgileri gelecek kuşaklara bırakmak için özenle kaleme alan Şeyh Abdüssamed'i çağırtmış; şeyh geldiği zaman, Emir Musa, onu saygıyla selamlamış ve kendisine “Ey Şeyh Abdüssamed, Emirü'l-Müminin'den, efendimiz Süleyman bin Davud tarafından başkaldıran ecinnilerin tıklandığı eski bakır sürahileri arayıp bulmam için verdiği buyrukları içeren bir mektup aldım. Bunlar Magrip'in uç sınırlarında bulunan bir dağın eteğindeki denizin dibinde öylece durmaktaymış. Ben epeyce uzun bir süredir burada bulunup ülkeyi tanımaktaysam da, bu yöreden ve bu yöreye giden yoldan söz edildiğini hiç işitmedim; ama sen, ey Şeyh Abdüssamed, tüm âlemi dolaştın; kuşkusuz bu dağın ve bu denizin yerini bilirsin!” demiş.

Şeyh, bir saat kadar düşündükten sonra, ona “Ey Musa bin Nusayr, bu dağ ve bu deniz belleğime yabancı değildirler; ama bugüne kadar, çok işitmeme karşın gidip orayı görmedim; çünkü oraya giden yolun, su kuyularının yokluğu dolayısıyla aşılması zordur; ve iki yıl ve birkaç ay tutan bir sürede oraya gidilir ve eğer içinde oturanların varlıklarına ve o dağın tepesinde hiçbir yabancıнын henüz girmedığı Tunç Kenti denen kentlerinde yaşadıklarına dair herhangi bir işaret bulunmayan o ülkeden dönmek mümkün olursa, dönüşü de daha fazla zaman alır!” diyerek yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek yaşlı adam susmuş; sonra bir süre daha düşünerek “Dahası, senden, ey Emir Musa, bu yolun tehlikeler ve korkunç şeylerle dolu olduğunu ve çok eski zamanlardan beri insan ayağı değmemiş bu bakir toprakların bekçisi ifritlerin ve ecinnilerin mekân tuttuğu bir çölün geçileceğini saklamamam gerekir! Gerçekten, bil ki, ey İbni Nusayr, Uzak Batı Afrika’nın bu ülkeleri insanoğullarına yasak edilmiştir; insanların sadece ikisi: Süleyman bin Davud ile İskender-i Zülkarneyn buralardan geçebilmiştir. Ve bu geçip gitmiş çağlardan sonra, buradaki geniş çölsü alanların tedirgin edilmeyen tek egemeni sessizlik olmuştur! Böyle olunca, sen, gizemli engelleri ve tehlikeleri küçümseyerek halifenin emirlerini yerine getirmek, belirli bir yolu olmayan bir ülkede bu geziyi, kulundan başkasının kılavuzluğu olmaksızın gerçekleştirmek istiyorsan, su yüklü bin deve, ayrıca yiyecek ve besin maddeleriyle yüklü bin deve hazırlatmalısın! Yanına mümkün olduğu kadar az adam almalısın; çünkü yaşadıkları yerlere saldırıda bulunacağımız karanlık güçlerin öfkesinden bizi hiç kimse koruyamaz ve yararsız silahlar kullanarak onları tedirgin etmemiz de gerekmez. Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa, ve yola çıkalım!”...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:

“Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa, ve yola çıkalım!” demiş.

Bu sözleri duyan Magrip yöneticisi Emir Musa, Allah'ın adını andıktan sonra, hiçbir kararsızlık göstermemiş; askerlerinin amirlerini ve ülkesinin belli başlı kişilerini çağdırtmış; hepsinin önünde vasiyetini yapmış ve yerine oğlu Harun'u geçirmiş. Bunu izleyerek, söz konusu hazırlıkları yaptırmış; yanına da sadece birkaç seçkin adam almış; ve Şeyh Abdüssamed ile halifenin ulaşı Talib'in yoldaşlığında bin tanesi su yüklü, bin tanesi de besin maddeleriyle yüklü iki bin deveyle çölün yolunu tutmuş.

Kervan günlerce ve aylarca, denizin sakin olduğu zamanlardaki haline benzeyen sessiz düzlüklerde, yollarında hiçbir canlı varlığa rastlamaksızın yol almış; ve yolculuk böylece sonsuz sessizlik içinde sürüp gitmiş; sonunda bir gün yöneldikleri ufkun sonunda parlayan bir bulut görmüşler. Bunun Çin çeliğinden yapılma dört altın sütunla desteklenmiş, çevresi dört bin adım, yüksek duvarla çevrili bir saray olduğunu anlamışlar. Ama bu sarayın çatısı kurşundanmış ve gökkubbenin altında tek göze çarpan varlıklar olan binlerce karganın tünek yeri imiş. Altın kakılmış abanoz cümle kapısının açıldığı yüksek duvarlar üzerindeki kırmızı madenden büyük bir levha üstünde, Şeyh Abdüssamed'in Emir Musa ile yoldaşlarına çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış şu cümleler varmış:

Buradan içeri gir ve burayı yönetmiş bulunanların öyküsünü öğren! Onlar göçüp gittiler; benim kulelerimin gölgesinde dinlenecek zamanı ancak buldular!

Ölümler gölgeler gibi dağıldılar! Rüzgâra kapılmış samanlar gibi gözden yok oldular!

Emir Musa, Abdüssamed'in kendisine çevirdiği bu sözleri işitince çok duyulanmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur!" diye mırıldanmış. Sonra da "İçeri girelim!" demiş ve yoldaşları peşinde olduğu halde, cümle kapısının eşiğini açmış ve saraya girmiş.

Önlerinde yüksek granit duvarların çıplaklığı içinde sessizce uçan iri kara kuşların ortasında tepesi gözden yiten bir kule belirmiş; bunun ayak ucunda, yöresi çepeçevre dört sıra halinde yüz gömütle sarı bulunan parlak billurdan yontulmuş anıtsal tabanlıktaki yazıtta, taş kabartma olarak, Yunan harfleriyle kazınmış şu yazılar okunuyormuş:

Zevk âleminin sarhoşluğu ateşli hastanın sayıklamaları gibi geçer gider...

Birçok olaylara tanık olmadım mı ben?

Utkulu günlerim boyunca nice göz kamaştıran ünler sağlamadım mı?

Atımın ses veren nalları bir dolu başkentte çınlamadı mı?

Kahreden simun rûzgân gibi nice kentleri yağma etmedim mi?

Yıldırım düşmüş gibi imparatorlukları yıkmadım mı?

Hükümdarlar savaş arabamın ardında sürüklenmediler mi?

Evrene birçok yasalar kabul ettirmedim mi?

Ve işte şimdi!

Zevk sarhoşluğum hastalık ateşi gibi geçti. Kum üzerinde bir köpük kadar bile iz bırakmadan...

Kudretim onu geri çevirmeden; silahlarım, sarayımdakiler beni ona karşı savunmayı beceremeden, ölüm beni gafil avladı!

Dinle ey yolcu, canlıyken dudaklarımın hiç telaffuz etmediği sözleri: "Ruhunu koru! Barış içinde yaşamın sakinliğinden yararlan! Yarın ölüm seni alıp götürecekt!"

"Yarın seni çağıranlara, toprak 'O öldü! Kıskaç bağrım ona sonsuza dek gömülenleri geri vermez!' diye yanıt verecek!"

Şeyh Abdüssamed'in kendilerine çevirdiği bu sözleri işittiklerinde Emir Musa ve yoldaşları ağlamaktan kendilerini alıkoyamamışlar. Ve bu anıtsal gömütle yöresindeki gömütlerin önünde aynı ölümcül sözleri tekrarlayarak uzun süre ayakta kalmışlar. Sonra iki kanatlı abanoz bir kapıyla örtülü kuleye yönelip bu kapıda yine Yunan alfabesiyle taş a yontulmuş şu yazıtı görmüşler:

Sonsuza dek var olan, sürekli ve değişmez olan adına!

Kudret ve kuvvetin sahibi adına!

Bil ki, buralarda dolaşan yolcu, görünüşe kapılarak mağrurlanma!

Onun parlaklığı geçicidir!

Benim verdiğim örnekle: Hayallerle gözlerinin kamaşmasına izin vermemeyi öğren! Onlar seni uçurumlara fırlatır!

Sana ne denli güçlü olduğumu anlatayım:

Benim ahırlarımda on bin savaş atı vardı; bunlara silahlarının esir ettiği krallar özenle bakardı.

Sarayımın özel bölümlerinde cariyeler olarak kral soyundan gelme, göğüsleri görkemli ve güzelliği ayrı solduranlar arasından seçilmiş bin bakire vardı.

Eşlerim bana ardılım olarak arslanlar gibi pek yürekli bin oğlan çocuğu doğurdu.

Sonsuz hazinelere sahip oldum; egemenliğim önünde Doğu'dan Batı'dan uç sınırlarına kadar baş edilmez ordularına halklar ve krallar boyun eğdiler.

Ve kudretimi sonsuz, yaşamımı yüzyıllarca sürecek sanıyordum; ama ansızın hiç ölmeyen o Yüce Varlığın geri çevrilmez buyruklarını bildiren bir ses duydum!

O zaman bahtım üstüne düşündüm; mızrakları ve kılıçlarıyla donanmış binlerce atlı ve yaya erimi topladım.

Ve de bana bağlı olan kralları, imparatorluğumun ileri gelenlerini ve ordunun komutanlarını topladım.

Ve hepsinin önünde, hazinelerimin kasalarını ve sandıklarını getirterek, onlara şunları söyledim:

'Bu servetleri, bu yüzlerce kental ağırlığındaki altın ve gümüşleri, eğer yeryüzündeki ömrümü sadece bir gün uzatırsanız size veririm!'

Ama başlarını eğdiler ve sessizliğe gömüldüler. O zaman öldüm ve sarayım ölüm sığınağı oldu.

Eğer benim adımı öğrenmek isterseniz, söyleyeyim: Bana Büyük Şeddad bin Avad'ın oğlu Kuş derler!

Bu yüce gerçekleri işiterek, Emir Musa ve yoldaşları hıçkırıklar koparmışlar ve uzun uzadıya ağlamışlar. Bunu izleyerek kuleye girmişler ve boşluğun ve sessizliğin yer aldığı geniş salonları dolaşmaya başlamışlar.

Sonunda ötekilerden daha büyük, tavanı yuvarlak kubbe şeklinde ve kule içinde döşenmiş tek mekân olan bir odaya ulaşmışlar. Orta yerde sandal ağacından harika işlemeleri olan çok büyük bir masa, onun üzerinde de daha öncekilere benzer güzel harflerle yazılı şu yazıt varmış:

Çok önceleri bu masada tek gözlü bin kral ile gözleri sağlıklı bin kral otururdu.

Şimdi hepsi kabirde eşit körlükle yatmaktadır!

Emir Musa'nın, bu gizem önünde şaşkınlığı iyice artmış, sonra buna bir çözüm bulamayarak, yazıttaki sözcükleri bir parşömene aktarmış. Sonra son kertede duygulanmış olarak saraydan çıkmış; ve yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

...yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüş.

Birinci, ikinci ve üçüncü günün akşamına kadar yürümüşler. O sırada, ufukta ışık saçan bir yıldız gibi, bir ayaklığın üzerinde, elinde tutuşan bir aleve benzer enli demirden bir mızrak tutmuş, kımıltısız bir atlının silüetinin batan güneşin ışıkları içinde belirlediğini görmüşler.

Bu görüntünün yanına iyice yaklaşıncı, atlının ve atının ve de ayaklığın en has tunçtan yapılmış olduğunu ve günün son ışıklarıyla aydınlanan geniş kılıcının üzerinde ateşle oyularak ince harflerle şu sözlerin yazılı olduğunu görmüşler:

Yasak topraklara kadar gelebilmiş bulunan gözü pek yolcu,
artık geriye dönemezsin!

Kentin yolunu bilmiyorsan, kol gücünü kullanarak ayaklığının üzerinde beni döndür; durduğum zaman yüzümün çevrili bulunduğu yöne doğru yol al!

Emir Musa bunun üzerine, atlı yontusuna yaklaşmış ve onu eliyle itmiş. Ve hemencecik bir şimşek hızıyla atlı kendi eksenini yöresinde dönmüş ve başını yolcuların izlemekte olduğu doğrultunun tam karşısında bulunan yana doğru çevirmiş; ve Şeyh Abdüssamed, gerçekten yanılmış olduğunu ve yeni doğrultunun doğrusu olduğunu anlamış.

Kervan, çabucak geri dönerek bu yeni yola koyulmuş ve yolculuklarını bu doğrultuda sürdürmüştü. Günlerce yürüyerek sonunda, akşam olduğu sırada, bedeninin yansı derinlemesine toprağa gömülmüş, ama öteki yansı siyah bir taş sütun önüne zincirlenmiş bulunan garip bir varlığa rastlamışlar. Topraktan çıkan bu gövde sanki cehennemi güçlerin zoruyla oradan fıı-kırmış acayip bir oluşuma benziyormuş. Ve sanki dallarından arınmış yaşlı bir hurma ağacının gövdesi gibi iri ve kara imiş. İki büyük kanadı ve ikisi uzun ve kıvrık tımaklı bir arslan pençesi-ne benzeyen dört eli varmış. Korkunç başının üzerinde dağınık saçları, yaban eşeğinin kuyruğundaki kıllar gibi serpilip duruyormuş; göz çukurlarının içinde de ışık saçan iki kızıl gözden başka, alnında öküzünkine benzer iki boynuz arasında üçüncü bir göz görülüyor ve bu durağan göz bir kaplan ya da panter gözü gibi yeşil ışıklar saçıyormuş. Yolcuları görünce bu gövde korkunç çığlıklar atarak ve onu siyah sütuna bağlayan zinciri kırmak ister gibi umutsuz hareketler yaparak kollarını oynatmış. Ve kervan sonsuz bir korkuya kapılarak ne ileri ne de geri gitme gücü bularak olduğu yerde donmuş kalmış.

Bunun üzerine emir Musa, Şeyh Abdüssamed'e dönerek ona " Ey saygın kişi, bu varlığın ne olduğunu bize söyleyebilir misin?" diye sormuş. Şeyh de "Vallahi! Ey emir, bu benim bilgimin dışındadır!" yanıtını vermiş. Emir Musa da, ona "Öyleyse, biraz daha yaklaş da kendisine sor! Belki kendisi durumunu bize açıklar!" demiş, Şeyh Abdüssamed de, hiç tereddüt etmemiş. Acayip yaratığa yaklaşmış ve ona "Görünen ve görünmeyen ülkeleri buyruğu altında tutan göze görünmez Egemen adına yanıt vermeni diliyorum! Bana kim olduğunu ve ne zamandan beri burada bulunduğunu ve de bu garip cezaya çarptırılmanın nedenini söyle!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan gövde ulur gibi konuşmuş. Ve işte Emir Musa'nın, Şeyh Abdüssamed'in ve yoldaşlarının işittikleri sözler şunlur olmuş:

"Ben ecinnilerin babası İblis'in soyundan gelme bir ifritim. Adım, Dahiş İbn-el Amaş'tır. Buraya kıyamet kopuncaya kadar gizli güçler tarafından zincirlendim."

"Daha önceleri, Deniz Hükümdarı'nın yönettiği bu ülkede, Tunç Kenti'nin koruyucusu olarak hem muhafız hem de mukim¹

olarak hizmetinde bulunduğum kızıl akikten yapılmış bir put vardı. Gerçekte, onun gövdesinin içini oturacak yer olarak seçmiştim. Ve bütün ülkelerden kitleler halinde insanlar gelerek benim aracılığımı ona dertlerini açıyor ve kendilerine naklettığım ilahi esini ve kehaneti benim ağızımdan öğreniyorlardı.

“Benim bağlı bulunduğum Deniz Hükümdarı’nın buyruğu altında tümü Davud’un oğlu Süleyman’ın buyruklarına karşı çıkmış ecinnilerden oluşmuş bir ordu vardı; kendisi ile iman sahibi ecinnilerin bu korkulu hükümdarı arasında bir savaş çıkması halinde işi ele almak üzere beni bu ordunun başına getirmişti. Ve bu savaş çıkmakta gecikmedi.

“Deniz hükümdarının, ünü Süleyman’ın kulaklarına erişmiş bulunan güzel bir kızı vardı. Süleyman birçok eşinin arasında ona da sahip olmak arzusuyla bu kızla evlenmek için girişimde bulunmak, aynı zamanda akik putu kırıp Tanrı’dan başka Tanrı olmadığını ve Süleyman’ın Tanrı’nın elçisi olduğunu kabul ettirmek üzere Deniz Hükümdarı’na bir ulak gönderdi.

“Bunu anlayan Deniz Hükümdarı, vezirlerini ve ecinni ordu-sunun ileri gelenlerini toplayıp onlara ‘Süleyman bana kızımı kendisine vermek ve komutanınız Dahiş ibnül’-Amaş’ın içinde oturduğu akik yontuyu kırmak için her türlü felaketle tehdit ediyor. Bu tehditlere siz ne dersiniz? Boyun mu eğeyim, karşı mı çıkayım?’ diye sordu.

“Vezirler ‘Ey hükümdarımız, sen Süleyman’ın kudretinden korkuyor musun? Bizim kuvvetlerimiz en az onunkiler kadar ürkütücüdür. Ve biz bunları pekâlâ yok ederiz!’ diye yanıt verdiler. Sonra bana döndü ve benim görüşümü sordu. Bunun üzerine ben de kendisine ‘Süleyman’a vereceğimiz tek yanıt ulağını sopayla dövmektir!’ dedim. Bu önerim orada hemen yerine getirildi. Ve bu ulağa ‘Şimdi dön de efendine başına gele-ni anlat!’ dedik.

“Süleyman ulağının nasıl karşılandığını anlayınca, öfkenin son sınırına ulaşmış ve kullanılabilecek ecinni, insan, kuş ve hayvanlardan oluşmuş tüm güçlerini bir araya getirmiş. İnsan-ların başına Asaf ibni Barkiya’yı; ifritler kralı Dimriyat’ı da tümü altmış milyonu bulan ecinniler ile evrenin her yanındaki kara ve

denizlerden toplanmış tüm hayvanların ve yırtıcı kuşların başına getirmiş. Bu işi tamamlayan Süleyman, bu müthiş ordunun başına geçerek benim efendim Deniz Hükümdarı'nın ülkesini zaptetmeye geldi. Ve bu ülkeye ulaşır ulaşmaz ordusunu savaş düzenine soktu.

“İşe iki kanada hayvanları dört sıra halinde yerleştirmekle başladı. Gökyüzüne, hareketlerimizi gözetmek ve savaşçılarınmızın üzerine ansızın saldırıp gözlerini oymak üzere savaşçı olarak büyük yırtıcı kuşları yerleştirdi. İnsan gücünü öncü olarak sürdü, ecinnileri de geriden desteklemek üzere arka yana yerleştirdi; sağına veziri Asaf ibni Barkiya'yı, soluna hava ifritlerinin kralı Dimriyat'ı yerleştirdi; dört köşesinden dört somaki file yaslanan altın tahtı üzerinde oturarak kendisi orta cenahta kaldı ve bu durumdayken savaş işareti verdi.

“Birdenbire ecinnilerin, insanların, yırtıcı kuşların ve savaşa yarar vahşi hayvanların koşuşmalarından ve kanat çırpmalarından oluşan ve gittikçe artan bir uğultu işitildi; ve göklerde binlerce kuşun kanat çırpışları ve ötüşleri duyulurken yeryüzünün kabuğu da müthiş ayak sesleriyle dövülerek bağırtilar ve haykışlarla çınladı.

“Ben, kendi bakımımıdan, Deniz Hükümdarı'na bağlı ecinni ordularının öncülerinin komutanı idim. Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

“Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım. Kendim de düşmanlarımızın başındaki kişiye saldırmanın yollarını aradım. Tam o sırada alevler içinde kalan bir dağın kıpırdamaya başladığını ve şelaleler gibi ateş kismaya koyulduğunu ve yakıcı bir örtü halinde lavlardan sıçrayıp başımıza yağın ateş kırıntıları altında kahrolup yanacağımı sandım. Ben, uzun süre, emrimdeki birlikleri yüreklendirerek kendimi savundum ve hırsla saldırıda

bulundum; ancak düşman birliklerinin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde bizi ezeceğini anlayınca geri çekilme emri verdim; kendim de kanatlarımın olanca gücüyle havada uçarak oradan kaçtım. Ama Süleyman'ın buyruğuyla, aynı zamanda düşmanlarımız ecinniler, âdemoğulları, hayvanlar ve gökten yağarak gözlerimizi oyan ve etimizi parçalayan kuşlar tarafından izlenip kuşatıldık. Ben üç ay süren kaçışım sonunda yakalandım. Beni alıp kıyamete kadar bu kara sütuna bağladılar, beni izleyenleri de dumana çevirip bakır kaplara kapatarak ağızlarını Süleyman'ın mührüyle mühürlediler ve Tunç Kenti'nin duvarlarına çarpan denize fırlattılar. O zamandan beri kuvvetlerimizi mahvedip beni böylece buraya zincirle bağladıklarından ötürü bu kentin halkının başına neler geldiğini bilemeyeceğim; ama Tunç Kenti'ne doğru girecek olursanız, belki onların izlerine rastlar ve öyküleri üstüne bir şeyler öğrenirsiniz!"

Yarım bedenli yaratık konuşmasını bitirince yeniden bağlı bulunduğu sütundan zincirlerini çözmek için çılgınca çırpınmaya başlamış. Emir Musa ve yoldaşları da onun zincirlerden kurtulabileceği ya da kurtulmak için kendilerini kullanabileceğinden korkarak orada daha fazla kalmak istememişler ve çabucak akşamın kızılığı içinde uzaktan kulelerinin ve duvarlarının belirmediğini gördükleri kente doğru yollarını sürdürmüşler. Kente ulaşmak için pek az bir mesafe kaldığını anladıklarında ortalık kararıp yörelerindeki her şey düşman bir görünüme bürününce, kapılara yaklaşmak için sabahın gelmesini beklemeyi yeğlemişler; ve yorgunluktan bitkin düştüklerinden geceyi geçirmek üzere çadırları kurmuşlar.

Şafağın ilk ışıkları doğudaki dağların tepelerini aydınlatmaya başlar başlamaz, Emir Musa yoldaşlarını uyandırmış ve kentin giriş kapılarından birine ulaşmak üzere onlarla birlikte yola koyulmuş. O sırada, önlerinde, sabahın aydınlığı içinde, Tunç Kenti'nin duvarlarının, sanki döküldükleri kalıptan yeni çıkmış gibi parıldayarak belirmediğini görmüşler. Bu duvarlar öylesine yüksekmişler ki, sanki kendilerini çevreleyen tepelerin ilk kademelerini oluşturuyor; ve bunların yamaçlarına öylesine yerleştirilmiş bulunuyorlarmış ki, sanki tepelerin özgün madeninden yontulmuş gibi duruyorlarmış.

Bu görünümün kımıltısız bıraktığı şaşkınlıktan çıkabildiklerinde gözleriyle kente girebilecekleri bir kapı aramışlar. Ama bulamamışlar. Bunun üzerine duvarlar boyunca bir giriş kapısı bulmak amacıyla yürümeye başlamışlar. Ve böylece yürümeyi herhangi bir kapı ya da gedik bulmaksızın ve de kente girip çıkan herhangi bir kimse görmeksizin sürdürmüşler. Ve günün ilerlemiş saatine karşın ne duvarların içinde ne de dışında herhangi bir gürültü duymuşlar; ve duvarların üstünde ya da dibinde herhangi bir hareket görmüşler. Ama Emir Musa, umudunu yitirmeksizin, yoldaşlarını yürüyüşü sürdürmeye yüreklendirmiş; böylece akşama kadar yürümüşler ve her zaman önlerinde Tunç Kenti'nin katı duvarlarının, toprağın oluşumuna göre vadileri ve tepelerin eteklerini izleyerek, sanki toprağın bağrından çıkmış gibi uzayıp gittiğini görmüşler.

Bunu gören Emir Musa, yoldaşlarına dinlenmek ve beslenmek için durmalarını emretmiş. Kendisi de durumu düşünmek üzere bir süre için oturmuş. Dinlenince, yoldaşlarına orada kalıp dönüşüne kadar konaklama yerini gözetlemelerini söylemiş; Şeyh Abdüssamed ve Talib ibni Sehl kendisini izlerken, onlarla birlikte çevreyi denetlemek ve insansı girişimlerle içine girilmesine izin vermeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

..insansı girişimlerle içine girilmesine izin verilmeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış.

İlkin karanlıkta hiçbir şeyin farkına varamamışlar; çünkü gece o sırada ova üzerine gölgesini düşürmüş bulunuyormuş; ama ansızın doğuda ışık daha canlı bir hale gelmiş; ve dağın tepesinde harika bir ay belirip yükselmiş ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede yeri göğü aydınlatmış. Ve ayaklarının ucunda onları soluk almaktan alıkoyan bir görünüm oluşmuş.

Âdeta düşsel bir kenti izler gibiymişler. Yükseklerden süzülen beyaz örtü altında, gözün alabildiğince uzaklıkta gece içinde

boğulmuş ufukta Tunç Kenti'nin bağrında saray kubbeleri, evlerin düz damları, dingin bahçeler görünüyor; ayın aydınlattığı kanallarda binlerce ısıltılı devinim koyu karanlıkta birbirini izliyor ve o sırada batıya doğru yayılan uzaklardaki madensi deniz soğuk bağrında aydınlık göğün ışıklarını yansıtıyormuş; böylece: duvarların tuncu, kubbelerin aydınlanmış değerli taşları, evlerin beyaz damları; batıya doğru yayılan gölgelerle birlikte ayın sihrî ve gece melteminin etkisiyle birbiriyle uyum sağlıyormuş.

Bununla birlikte bu enginlik, bir mezardaymış gibi evrensel sessizliğe gömülmüş bulunuyormuş. İçeride insan varlığından eser yokmuş. Ama her biri anıtsal oturtmalıklarında tunctan yapılmış yüksek yontular, ama mermerden yontulmuş görkemli atlılar ve uçma erdeminden yoksun kanatlı hayvanlar; hepsi de aynı donuk yoksunluk içinde bulunuyorlar; binaların üzerinde yükselen gökte, bu durağanlık içinde binlerce iri yarasa, tek hareket eden yaratıklar olarak uçuşup duruyormuş. Bunların uçuşuna, ölü saraylar ve uyuyan damlardan, gecenin sessizliğini delen, göze görünmeyen baykuşların iniltileri eşlik ediyormuş.

Emir Musa'nın ve iki yoldaşının gözleri bu garip görünümle dolunca, bu koskoca kentte herhangi bir canlı insan varlığının izine rastlamamalarından dolayı çok şaşırarak dağdan aşağı inmişler. Ve üzerinde Şeyh Abdüssamed'in hemen çözüp kendilerine çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış dört yazıtın kazınmış bulunduğunu gördükleri bir mahalde tunç duvarların ayak ucuna ulaşmışlar. İlk yazıtta şöyle yazıyormuş:

Ey insanoğlu, senin hesapların ne kadar boştur! Ölüm yanibaşındadır. Geleceğin hesabını yapma! O, ulusları ve orduları dağıtan, ferahlık içinde yaşadıkları saraylardan kralları alıp mezarın dar barınağına fırlatan Evren'in efendisidir. Toprakta eşitlik içinde uyanan ruhları onları bir toz ve kül yığınına dönüştürmüş görür.

Bu sözleri duyunca Emir Musa "Ey yüce gerçekler! Ey toprakta eşitlik içinde uyanan ruhlar! Bütün bunlar ne kadar çarpıcı!" diye haykırmış; ve hemen bu sözleri deri üzerinde yazıya dökmüş. Ama şeyh, hemen ikinci kitabeyi de çevirmiş:

Ey insanoğlu! Sen niçin kendi ellerinin körüsün? Nasıl olur da bu denli boş bir dünyaya güven duyarsın? Bilmez misin ki, burada geçici oturmaktayız, geçici bir barınaktır burası? Söyle! İmparatorluklar kurmuş olan hükümdarlar nerede? Nerede o fatihler, o Irak'ın, İsfahan'ın, Horasan'ın sahipleri? Sanki dünyaya hiç gelmemişler gibi geçip gitmişler!

Emir Musa kitabedeki Arapçaya çevrilen sözleri de yazıya dökmüş; ve heyecan içinde üçüncü yazıtı çeviren şeyhe kulak vermiş:

Ey insanoğlu! İşte günler geçip gidiyor; ve yaşamının kaygısızca son sınıra doğru yürüdüğünü görüyorsun. Efendin olan Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkacağın Hüküm Gününü düşün! Hani nerede Hint'in, Çin'in, Sina'nın ve Nubya'nın¹ hükümdarları? Hepsi hiçliğe bürünmüşler!

Ve Emir Musa “Nerede Sina'nın ve Nubya'nın hükümdarları? Hiçliğe bürünmüşler!” diye haykırmış. Dördüncü yazıtta da şunlar yazılmış:

Ey insanoğlu! Ruhunu zevklerde boğuyorsun ve omuzlarına çöken ölümün, seni izlemekte olduğunu görmüyorsun! Dünya bir örümcek ağı gibidir ve bu narin dokunun ardından hiçlik seni gözetliyor! Hani o büyük umutları olan insanlar, onların geçici tasarıları nerede? Şimdi saraylarında, vaktiyle mezarlarında barınan baykuşlar ötüşüyor!²

Emir Musa artık heyecanını tutamamış ve elleri şakaklarının da uzun uzadıya ağlamış ve kendi kendine “Ey doğumun ve ölümün gizemi! Ölmek gerekiyorsa neden doğuluyor? Ölüm, yaşamın unutulmuşuysa yaşamak neye yarar? Ama yalnız Allah ne olacağını bilir; bizim görevimiz de sessiz bir itaatle ona boyun eğmektir!” demiş. Bu düşüncelere kapıldıktan sonra, yoldaşlarıyla birlikte konakladıkları yerin yoluna düşmüş. Ve adamlarıyla

1 Sudan'ın kuzeyinde eski bir Afrika ülkesi (Â.Ş.O.).

2 Son cümle Powys Mathers'in çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.).

rına dallar ve odunlarla kendilerini duvarın tepesine çıkarmaya yarayacak bir merdiven yapmalarını, oradan da kapısı bulunmayan bu kente inmelerini emretmiş.

Adamlar hemen odunlar ve kuru iri dallar aramaya koyulmuşlar; kılıçları ve bıçaklarıyla ellerinden geldiğince ağaçları devirmişler; onları sarıklarındaki kumaşlarla, kemerleriyle ve develerin dizginleri, kolanları ve koşumlarının sırmalarıyla birbirine bağlayarak duvarların tepesine ulaşacak yükseklikte bir merdiven yapmayı başarmışlar. Bunun üzerine onu en uygun yere taşımışlar ve her yanını büyük taşlarla desteklemişler. Ve Tanrı'nın adını anarak ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Emir Musa başta olduğu halde ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar. Ama kimileri de konaklama yerini ve yöresini gözetlemek için duvarların dibinde kalmış.

Emir Musa ve yoldaşları, çıktıkları duvarın üzerinde yürümeyi bir zaman sürdürmüşler ve sonunda ortalarında iki kanadı, aralarından bir iğne ucunun bile giremeyeceği kadar sıkı sıkıya kapatılmış bir tunç kapının bulunduğu yan yana iki kuleye ulaşmışlar. Bu kapının üzerinde, eli açık olarak bir kolunu uzatmış bir atlinin altından yapılmış kabarık bir sureti kazanmış bulunuyormuş. Bu elin ayasında Yunanca harflerle birtakım sözler yazılmış; Şeyh Abdüssamed bunları hemen çözerek şöyle çevirmiş: "Elini göbek deliğimdiki çiviye on iki kez sür!"

Bunun üzerine Emir Musa, bu sözlerden epeyce şaşırmış olmasına karşın, athya yaklaşmış ve gerçekten göbek deliğinin ortasına altın bir çivinin kakılmış bulunduğunu görmüş. Elini uzatmış ve bu çiviye on iki kez sürtmüş. On ikinci sürtüşte kızıl granitten yapılmış olan kapının iki kanadı olanca genişliğiyle dönerek aşağıya doğru inen bir merdivene açılmış. Emir Musa ve yoldaşları, hemen, oklar ve kılıçlarla donanmış muhafızların bulunduğu aynı düzeydeki bir sokağa açılan bir hole ulaşmadan önce bu merdivenin basamaklarını inmişler. Emir Musa "Başı-

mıza dert açmalarına fırsat vermeden onlarla konuşalım!” demiş. Bunun üzerine kimileri ellerinde kalkan ve yalın kılıçlarıyla ayakta, kimi oturmuş, kimi uzanmış olan bu muhafızlara yaklaşmışlar; ve Emir Musa, komutanları olduğu izlenimini veren birine doğru dönerek incelikle selam vermiş; ama bu kişi yerinden kıpırdamamış; ve selama karşılık vermemiş. Öteki muhafızlar da onları görmüyorlarmış gibi yeni gelenlere ilgi göstermeksizin aynı şekilde durağan bakışlarla hareketsiz kalmışlar.

Bunun üzerine bu muhafızların Arapça anlamadıklarını kavrayan Emir Musa, Şeyh Abdüssamed’e “Ey şeyh, onlara bildiğin tüm dillerle seslen!” demiş. Şeyh de onlarla ilkin Yunanca görüşmeyi denemiş; sonra da girişiminin boşuna olduğunu görerek Hintçe, İbranice, Farsça, Habeş ve Sudan dilleriyle konuşmuş; ama içlerinden hiçbiri bu dillerden tek bir sözcük bile anlamamış; ve de anladığına dair bir belirti göstermemiş. Bunun üzerine Emir Musa “Ey şeyh, bu muhafızlar belki de ülkelerinin âdetlerine uygun olarak kendilerine yaklaşmadığımız için bozulmuşlardır, sanırım onları bildiğin ülkelerin âdetlerine göre geliştirilmiş şekilde selamlamak gerek!” demiş. Ve saygın Abdüssamed, o anda, dolaştığı bütün ülkelerin halklarında geçerli olan her türlü selamı yerine getirmiş. Ama muhafızlardan hiçbiri yerinden kıpırdamamış; her biri öylece, başlangıçtaki gibi hareketsiz kalmış.

Bunu gören Emir Musa, şaşırmanın sınırında, daha fazla üstelemek istememiş; yoldaşlarına kendisini izlemelerini söyleyip böylesine bir suskunluğu neye bağlayacağını bilmeden yolunu sürdürmüştü. Şeyh Abdüssamed de kendi kendine “Valahi! Yolculukların sırasında böyle olağandışı bir şey görmemiştim!” demiş.

Böylece, sonunda çarşı girişine ulaşıncaya kadar yürümüşler. Kapıları açık görüp içeri dalmışlar. Pazar alışveriş eden kişilerle doluymuş; ve dükkânların vitrinleri eşyalarla harika biçimde donatılmış imiş. Ama Emir Musa ve yoldaşları onları gördükleri andan başlayarak tüm satıcılar ve müşterilerin ve çarşıda bulunan herkesin ortaklaşa uyum sağlamış gibi donup kaldıklarını görmüşler; her zamanki uğraşlarını sürdürmek için sanki yabancıların çekip gitmelerini bekler gibi bir halleri varmış. Bununla

birlikte, onların varlıklarına da en küçük bir ilgi göstermez ve bu çağrısız ziyaretten hoşnutsuzluklarını küçümsemeyle görmezlikten gelerek anlatmakla yetiniyorlarmış gibi görünüyörlarmış; ve bu küçümseyici davranışın altını çizmek istercesine Emir Musa yoldaşları önlerinden geçip giderken yüzlerinde genel bir ifadesizlik görölüyörmüş; öylesine ki koca çarşıda, yöredeki hareketsizliğin ortasında sadece yürüyönlörün cınlayan ayak sesleri duyuluyörmüş. Ve böylece, ne onları hoşça karşılayana ne de düşmanca bir harekete rastlamadan; ne gülüşle ne alayla karşılanmadan cevahirciler çarşısını, ipekçiler çarşısını, saraçlar çarşısını, manifaturacılar çarşısını ve sonunda baharatçılar ve kokucular çarşısını dolaşmışlar.

Baharatçılar çarşısından çıkınca, birdenbire, bakışları yumuşaklığına alıştıkları bir ışıkla donanmış çarşıdakinden farklı bir güneşin olanca göz kamaştıncılığıyla aydınlattığı bir meydana ulaşmışlar. Meydanın dip tarafında, kanatları gerilmiş iri hayvan heykellerine ayaklık oluşturan olağanüstü yükseklikte tunç sütunlar arasından, yanlardan tunç kulelerle berkitilmiş mermer bir saray görmüşler; sarayın yöresi mızrakları ve kılıçları hiç sönmeyen alevlerle parıldayan bir dizi muhafızla kuşatılmış bulunuyörmüş. Bu saraya girilen altın bir kapıdan Emir Musa ve kendisini izleyen yoldaşları içeri girmişler.

İlkin, bina boyunca uzayan somaki mermer sütunların sıralandığı ve renkli mermerden havuzların serinlettiğı bir koridor görmüşler; bu koridorun silah saklamaya yaradığı anlaşılıyörmüş. Zira her yanda, sütunlara, duvarlara ve tavana asılı, üzerlerine değerli taşlar kakılmış ve yeryüzünün her yanından getirilmiş harika silahlar görölüyörmüş. Bu oyma kafesli koridorun yöresinde, altın ve gümüşle savatlanıp harika bir işçilikle yapıldığı apaçık olan abanoz sıralarda oturmuş ya da uzanmış, geçit giysilerine bürünmüş savaşçılar, ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini sürdürmelerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

...Ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar.

Bunu gören ziyaretçiler, üst bölümü mavi bir zemin üzerine altın harflerle Yunan dilinde yazılmış olup Şeyh Abdüssamed tarafından tıpkı tıpkısına çevirisi yapılan üstün nitelikli öğütler işli bir yazıt taşıyan çok güzel bir pervazla donanmış bu koridoru izlemişler. Yazıt şöyleymiş:

Sürekli olan, bahtların hükümdarı adına! Ey âdemoğlu, başını çevir, ruhuna çökmek üzere olan ölümü göreceksin! İnsanoglunun babası Âdem hani nerede? Nuh ve onun ardılları nerede? O korkunç Nemrut nerede? O hükümdarlar, o fatihler, keyhüsrevler, sezarlar, firavunlar, Hint'in ve Irak'ın hakanları, İran'ın ve Arabistan'ın sahipleri ve İskender-i Zülkarneyn nerede? Yeryüzü hükümdarları Harun ve Karun ve de Şeddad bin Avad ve Kenan'ın tüm ardılları nerede? Hepsi sonsuza dek varolanın buyruğuyla Ödeşme Günü'nde hesap vermek üzere yeryüzünü terk ettiler. Ey âdemoğlu! Kendini bu dünyaya ve onun zevklerine kaptırma! Tanrı'dan kork ve saf bir yürekle ona hizmet et! Ölümünden kork! Tanrı'ya bağlılık ve ölüm korkusu tüm bilgeliğin temelidir. Böylece o korkunç Hüküm Günü'nde koku saçan güzel eylemlerinin hasadını biçeceksin!

Kendilerini çok etkileyen bu kitabeyi deri üzerine geçirdikten sonra, koridorun ortasına açılan büyük bir kapıdan geçmişler; ortasında saydam mermerden yapılmış su fışkırtan bir havuzun bulunduğu bir salona girmişler. Bu havuzun üstünde, hoş bir şekilde renklendirilmiş tavanı ipekli kumaştan, çeşitli renklerin büyük bir sanatla bağdaştırıldığı, altın yaldız işlemeli bir çadır varmış. Su, bu havuza ulaşmak için toprağın içinde çok hoş dönüşümlerle oluşturulmuş dört kanalı izliyor; ve her bir kanal, ayrı renkte bir yatakta uzanıyormuş: ilk kanalın suları pembe somaki, ikincisinin sarı yakut,¹ üçüncüsünün zümrüt, dördüncüsünün firuze taş yatakta akıyormuş ve su, aktığı kanala göre renkleniyor ve yukarıdaki ipek örtüler arasından sızarak buraya

1 Sarı yakut, burada *topaz* karşılığı kullanılmıştır (Â.Ş.O.)

ulaşan ışıkla donanarak yöresindeki eşyaya ve mermer duvarlara deniz manzarasının tatlılığını veriyormuş.

Oradan bir başka kapıyı geçerek ikinci bir salona girmişler. Orada eski altın ve gümüş sikkeler, gerdanlıklar, ziynetler, inciler, yakut ve her türden değerli taşlar bulmuşlar ve bütün bunlar öylesine bir yığın oluşturunuyormuş ki, bu salondan bir üçüncüsüne geçmek için yürümek ve dolaşmakta güçlük çekmişler. Burada da, değerli madenlerden yapılmış silahlar, değerli taşlarla zenginleştirilmiş kalkanlar, eski miğferler, Hint kılıçları, kargılar, mızraklar, Davud ve Süleyman zamanından kalma zırhlar varmış; ve bu silahlar öylesine iyi korunmuşlar ki, sanki onları yapan ellerden bir önceki gün çıkmış gibi görünüyorlarmış. Bunu izleyerek dördüncü bir salona girmişler; buradaki değerli ağaçlardan yapılmış dolaplar ve raflar: düzgün şekilde yerleştirilmiş zengin giysiler, gösterişli fistanlar, zor bulunur kumaşlar, hayranlık verici şekilde işlenmiş ipeklerle dolu imiş. Oradan, açık bulunan bir kapıdan beşinci bir salona geçmişler. Burada yerden tavana kadar sadece yiyip içmeye ve el yıkamaya özgü sürahiler, kadehler, sofrâ örtüleri ve peşkirler; altın ve gümüş kâseler, çeşitli renkte yeşim ve akikten tabaklar, billur kayalardan oyulmuş leğenler, değerli taşlardan kupalardan başka bir şey yokmuş.

Bütün bunları hayranlıkla izledikten sonra, oradan çıkıp geri dönmeyi düşünürlerken; salonun duvarlarından birini kaplayan ipek ve altın tellerle işlenmiş büyük bir örtü görüp açmak ayartısına kapılmışlar. Ve bu perdenin arkasında yine fildişi ve abanoz kakmayla işlenmiş som gümüşten kilidi olan büyük bir kapı görmüşler. Ortalarda görünür bir anahtar deliği bulunmadığından Şeyh Abdüssamed hemen bu kilidin işleyiş biçimini incelemeye başlamış; sonunda çabalarına boyun eğecek gizli bir zemberek bulmuş. Parmağını basınca kapı kendiliğinden açılmış ve çelik bir aynaya benzer şekilde parlatılmış bir mermerden oyularak tam bir kubbe oluşturmuş harika bir salon ortaya çıkmış. Bu salonun pencerelerindeki zümrüt ve elmas kafeslerden sızan bir ışık demeti eşyayı görülmedik bir şaşaaya boğuyormuş. Orta yerde, üzerine tünemiş gibi gümüş kanatlı ve yakut gagalı kuşların yerleştirildiği küçük altın sütunlarla desteklenmiş vaaz

kürsüsüne benzer bir tür yükselti ipek ve altın tellerle örölmüş kumaşla örtölü bulunuyor ve buradan fildişi eğilimiyle sarkan uçları, yerdeki göz kamaştırıcı renklerle örölmüş yün halıyla buluşuyor; halının desenlerinde özsuyu bulunmayan dallarda koku vermeyen çiçekler açılıyor; ve doğanın gerçek güzelliğı ve kesin çizgileri içinde kuşlar ve hayvanlarla dolu ormanın yapay yaşamı yansıyormuş.

Emir Musa ve yoldaşları bu yükseltiye tırmanmışlar ve onları sessizce çivileyen bir şaşkınlık içinde kalakalmışlar. Değerli taşlar ve elmaslarla işlenmiş kadife örtölü bir sayvanda geniş bir ipek halı üstünde göz kamaştıran teni, yay gibi kaşları altındaki uykudan baygın gözleriyle hatlarının hayran edici sakinliğinden, saçlarını kavrayan altın taçtan, alnında yıldızlanan değerli taşlardan yapılmış alınlığından ve altın yaldızlı tenini okşayan inci gerdanlığından yükselen güzelliğıyle genç bir kız uzanmış yatmaktaymış. Yatağıın sağında solunda biri beyaz öteki kara, birisi yalın bir kılıç, öteki çelik bir mızrak tutan iki köle bekliyormuş. Yatağıın ayak ucundaki mermer levhada şu sözler yazılı bulunmakta imiş:

Ben Kral Amelesites'in kızı bakire Tadmor'um. Bu kent benim kentimdir. Ey buraya kadar girebilmiş olan yolcu, zevkine uygun gelen her şeyi alıp götürebilirsin! Ama benim çekiciliğıme ve cinselliğıme kapılıp bedenime saldırgan bir el uzatmaktan sakın!

Emir Musa, uyuyan genç kızın neden olduğı heyecandan kurtulup kendine gelince, yoldaşlarına "Artık bütün bu şaşırtıcı şeyleri gördükten sonra, buralardan uzaklaşmamızın zamanı geldi. Şimdi denize doğru gidip bakır kapları bulmalıyız! Bu saraydan sizi ilgilendiren şeyleri alabilirsiniz; ama kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

“... Ama, kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!” demiş.

Bunun üzerine Talib bin Sehl “Ey emirimiz, bu saraydaki hiçbir şey bu genç kızın güzelliğiyle kıyaslanamaz. Onu alıp Şam’da halifeye götürmeksizin burada bırakmak yazık olur! Bu armağan, denizdeki içine ifrit kapatılmış bütün kaplardan daha değerli olacaktır!” demiş. Emir Musa “Sultana dokunamayız. Bu onu incitir ve bize bela getirir!” diye yanıt vermiş. Ama Talib “Ey emirimiz, sultanlar ister canlı olsunlar, ister uyur olsunlar, böyle saldırılardan asla incinmezler!” diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra, genç kıza yaklaşmış ve onu kollarına almak istemiş. Ama birdenbire, onu aynı zamanda yüreğinden ve alnından yaralayan iki kölenin kılıcı ve mızrağıyla vurularak ölmüş.

Bunu gören Emir Musa, bu sarayda bir saniye daha kalmak istemeyerek yoldaşlarına denize giden yola ulaşmak üzere oradan hemen ayrılımlarını buyurmuş. Kıyıya ulaştıklarında ağlarını kurutmak üzere sermiş kara derili birçok adam görmüşler; bunlar kendilerine selam verilince Arapça olarak Müslüman âdetlerine uygun şekilde yanıt vermişler. Emir Musa da, aralarında en yaşlı olan ve reisleri olduğu anlaşılan kişiye “Ey saygın şeyh, biz Halife Abdülmelik bin Mervan’ın ulağı olarak bu denizde, Süleyman Peygamber zamanında bakır kaplara konmuş ifritleri aramak üzere geldik! Araştırmalarımızda bize yardımcı olmak ister misiniz ve de tüm varlıkların hareket etmediği bu kentin gizemini de açıklar mısınız?” demiş. Yaşlı adam ona “Oğlum, önce bil ki biz hepimiz bu kıyının balıkçılarıyız. Biz Tanrı’ya ve dua ve barış üzerine olası Elçisine inanmaktayız; ama bu Tunç Kenti’ndekilerin hepsi çok eski zamanlardan beri büyülenmişlerdir; ve Hüküm Günü’ne kadar böyle kalacaklardır. İçinde ifritlerin bulunduğu kaplara gelince, bunları size sağlamaktan kolay şey olamaz. Çünkü bir kez ağızları açıldıktan sonra bunları balıklarımızı ve öteki yiyeceklerimizi pişirmek için kap olarak kullanmaktayız. Bunlardan size istediğiniz kadar verebiliriz.

Ama bunların ağzını açmadan önce, elleri üzerlerine çarparak çınlatmak ve Davud’un oğlu Süleyman’ın üstünlüğüne karşı gelerek işledikleri suçun kefareтини ödemeleri için, içlerinde bulu-

nanlardan Peygamberimiz Muhammed'in elçiliğini tanıdıklarına dair yemin almak gerek!" demiş. Sonra "Bize gelince, hepimizin efendisi olan Emirü'l-Müminin'e olan sadakatimizin kanıtı olarak biz de size, daha bu gün avladığımız ve tüm insan kızlardan çok daha güzel olan iki deniz kızını vermek istiyoruz!" diye eklemiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı adam Emir Musa'ya ağzı Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş on iki bakır kap ile deniz dalgaları gibi dalgalı uzun saçlı, yüzleri ay gibi, memeleri harika ve denizin çakılları gibi sert ve yuvarlak, iki hayranlık uyandırıcı varlık olan deniz kızlarını sunmuş. Ama bunlar göbeklerinden başlayarak, insan kızlarına Tanrı'nın vergisi olan etsel görkemlilikten yoksunmuşlar; bunun yerine kadınların yürüyüşleriyle erkeklerin ilgisini çekmek için sağa sola kıvrımlarına benzer hareketlerle oynayan balıksı bedenleri varmış. Sesleri çok güzelmiş, gülüşleri büyüleyiciymiş; ve de bilinen dillerden hiçbirini ne anlıyor ne de konuşuyorlarmış. Ve sadece, kendilerine sorulan tüm soruları gözlerinin gülüşüyle karşılıyorlarmış.

Emir Musa ve yoldaşları yaşlı adama cömertçe davranışlarından ötürü teşekkür etmekten geri durmamışlar; ona ve birlikte olduğu tüm balıkçılara bu ülkeyi bırakmayı önerip Müslümanların ülkesi çiçekler, meyveler ve tatlı sular kenti Şam'a gelmeleri için kendilerine yoldaşlık etmeye hazır olduklarını bildirmişler. Yaşlı adam ile balıkçılar bu öneriyi kabul etmişler ve hep birlikte ilkin Tunç Kenti'ne uğrayıp değerli eşya, mücevherat, altın ve yükte hafif, pahada ağır taşıyabilecekleri ne varsa almışlar. Böylece torbaları ve sandıkları bu görülmedik ganimetle dolu olarak tunç duvarlardan aşağı inip Şam'a doğru yola çıkmışlar; uzun ve kazasız belasız geçen bir yolculuktan sonra güvenlik içinde oraya ulaşmışlar.

Halife Abdülmelik, Emir Musa'nın kendisine anlattığı bu geziyle ilgili öyküye hayran olmuş ve "Bu Tunç Kenti'ne sizinle birlikte gelmediğime çok üzüldüm. Ama Tanrı'nın izniyle ben kendim yakında oraya gidip bu büyülenmenin sırrını öğreneyim!" diye haykırmış. Sonra on iki mühürlü kabı kendi elleriyle açmak istemiş. Ve hepsini birbiri ardına açmış. Ve açtığı her kaptan yoğun bir duman içinde bir ifrit çıkmış ve halifenin ayaklarına kapanarak "Tanrı'dan ve senden, ey Süleyman efendi-

dimiz, isyan ettiğimiz için bağışlanma dileriz!” demiş. Ve ifritler orada bulunanların hepsinin hayretini uyandırarak tavana doğru süzülüp kaybolmuşlar.

Halife bunun ardından iki deniz kızının güzelliğinden de aynı ölçüde etkilenmiş. Onların gülüşleri, sesleri ve bilinmeyen dilleri onu etkileyip heyecanlandırmakta eksiklik göstermemiş. Onları büyük bir havuza yerleştirmiş; orada bir süre yaşamışlar; sonra da veremden ve sıcaktan ölmüşler.

Emir Musa’ya gelince, halifeden kutsal kent Kudüs’e dönmek üzere izin almış; ve orada ömrünün geri kalan bölümünü özenle deri üzerine geçirdiği yazılardan öğrendiği eski sözlerin mura-kabesine dalarak geçirmiş ve bu kentte ölmüş; ve Yüceler Yücesi Tanrı’nın rahmetine kavuşarak huzur içinde yatarken türbesini ziyaret eden iman sahiplerinin saygı ve duasıyla kuşatılmış.

“Ve işte, ey bahtıgüzel şah,” diye sözünü sürdüren Şehrazad, “Tunç Kenti’nin öyküsü de böyle!” demiş.

Bunun üzerine Şah Şehriyar “Bu öykü, ey Şehrazad, gerçekten olağanüstü!” demiş. O da “Evet, ey şah, ama İbnü’l-Mansur’un başına gelen çok hoş bir öyküyü anlatmadan bu gecenin geçip gitmesini istemem!” demiş. Şehriyar da, şaşırarak “Bu İbnü’l-Mansur da kim ola? Hiç adını duymadım!” demiş. Bunun üzerine Şehrazad, gülerek “İşte anlatıyorum!” demiş.

İbnü'l-Mansur ile İki Genç Kızın Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, Halife Harun Reşid'in ülkesinin sorunlarından duyduğu kaygıyla, sık sık uykusuz kaldığı pek bilinen bir durumdur. İşte, yine bir gece, bir yandan öte yana dönüp durduğu halde bir türlü uyuyamamış; ve bu çabalarının nafileliğinden dolayı iyice bezmiş; o zaman üzerindeki örtüyü şiddetli ayak darbeleriyle atmış ve el çırparak celladı Mesrur'u çağırmış; ve ona "Mesrur, uyumadığıma göre bana bir eğlence aracı bul!" demiş. O da "Efendim, ruhu yatıştırmak ve duyguları uyutmak bakımından gece gezmelerine denk hiçbir şey yoktur! Dışarıda bahçede gece güzeldir! Ağaçların, çiçeklerin arasına inelim; yıldızları ve üzerlerindeki şahane süslemeleri seyrederim; ayın güzelliğine ve yıldızlar arasında ağır ağır ilerleyişine ve yıkanmak üzere suya düşmesine hayran olalım!" diye yanıt vermiş. Halife "Mesrur, ruhum böyle şeyler görmeyi istemiyor bu gece!" demiş. Mesrur da yeniden söz alarak "Efendim, sarayında üç yüz cariyen ve her bir cariyenin kendi başına bir odası var. Gidip onlara hazır olmalarını haber vereyim; sonra gider, her bir odayı perde arkasından gözetir ve varlığını sezdirmeden her bir cariyeni tüm sade çıplaklığı içinde hayranlıkla seyredersiniz!" demiş. Halife "Mesrur, bu saray benim sarayımdır ve bu kadınların sahibi benim; ama, ruhum bu akşam bütün bunları arzulamıyor!" demiş. O da yanıt vererek "Efendim, emir buyur, önünde Bağdat'ın bilgelerini, bilginlerini ve şairlerini toplayayım. Bilgeler sana güzel sözler söyler; bilginler yıllıkarda rastladıkları bilgileri aktarırlar; şairler de koşuklu dizeler okuyarak ruhunu büyüler!" demiş. Halife "Mesrur, ruhum bu akşam bütün bunları arzulamıyor!" diye yanıt vermiş. Mesrur yeniden söz alarak "Efendim, baş döndüren

sakiler, güzel görünüşlü hoş oğlanlar var. Ruhsatın olursa gidip sana arkadaşlık etmeleri için onlara haber vereyim!” demiş. Halife “Mesrur, ruhum bunu da arzulamıyor bu gece!” diyerek yanıt vermiş. Mesrur “Efendim, öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntını dağıtmak için galiba bundan başka çare yok...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

“Efendimiz öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntını dağıtmak için galiba bundan başka çare yok!” demiş. Bu sözleri duyan Harun Reşid kahkahalarla gülmeye başlamış; sonra da “Eh Mesrur, bir gün olabilir bu! Ama şimdilik git bakalım selamlıkta gerçekten görülüp dinlenmesi hoş gidecek birileri var mı!” demiş.

Mesrur hemen bu buyruğu yerine getirmek üzere dışarı çıkmış; ve yine hemen geri dönerek halifeye “Ey Emirü'l-Müminin, dışarıda eski kulağı kesik İbnü'l-Mansur'dan başkasını bulaamadım!” demiş. Harun Reşid de “Hangi İbnü'l-Mansur, Şamlı İbnü'l-Mansur olmasın?” diye sormuş. Haremağalarının başkanı “Ta kendisi, o ihtiyar şeytan!” demiş. Harun Reşid “Getir onu içeri!” demiş. Mesrur'un içeri soktuğu El-Mansur “Barış üzerine olsun ey Emir-ül- Müminin!” diyerek selam vermiş. Halife onun selamına karşılık vermiş ve “Ya İbnü'l-Mansur, bana serüvenlerinden birini anlatsana!” demiş. O da “Ey Emirü'l-Müminin, sana gözümün tanıklık ettiği bir olayı mı, yoksa işittiğim bir öyküyü mü anlatayım?” diye sorarak yanıt vermiş. Halife “Eğer şaşırtıcı bir olaya tanık olmuşsan onu anlat, çünkü gözle görülen şeyler, sadece anlatılırken duyulanlara yeğ tutulur!” diyerek yanıt vermiş. O da “Öyleyse, ey Emirü'l-Müminin, kulağını tam olarak bana ver ve candan bir ilgiyle izle!” demiş. Halife “Ya İbnü'l-Mansur, işte sırf kulak kesildim, gözümü sana diktim ve de candan bir yüreğin ilgisiyle seni izliyorum!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine İbnü'l-Mansur şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, ben her yıl Basra'daki vekilin Emir Muhammedü'l-Haşimi'nin yanında birkaç gün geçirmek üzere bu kente giderim. Yine yılın birinde, âdetim gereği, Bas-

ra'ya gittim; saraya ulaşınca, emiri, süre avına gitmek için atına binmek üzereyken gördüm. Hoş gelme selamlaşmalarından sonra, beni kendisine yoldaşlık etmeye çağırdı; ama ben ona "Beni bağışla, efendim; çünkü bir atı sadece görmek bile midemi bulandırır; ama eşeğe binersen sorun olmaz. Ama bir eşekle süre avına gidilmez ki!" dedim. Emir Muhammed beni bağışladı ve bütün sarayı emrime vererek görevlileri tüm saygıyla iş görmek üzere hizmetime verdi; ve orada ikamet ettiğim sürece benim hiçbir şeyden mahrum edilmememi tembihledi. Ve de buyrukları yerine getirildi.

Emir saraydan ayrıldıktan sonra, kendi kendime "Vallahi! Ya İbnü'l-Mansur, işte yıllar ve yıllar var ki, Bağdat'tan Basra'ya düzenli şekilde gelmekteisin! Ve bu güne kadar kentin içinde yaptığın tüm gezilerle, saraydan bahçeye, bahçeden saraya gidip gelmelerle yetindim! Ama bunlar, senin görerek eğitilmen için yeterli değil! Şimdi boş vaktin olduğuna göre, git, Basra sokaklarında ilginç bazı şeyler görmeyi dene! Zaten hazmı kolaylaştırmak için yürümekten daha çok yeğlenir şey yoktur; öte yandan hazımda da güçlük çekmekte; bir tulum gibi yağlanıp şişmekteisin!" dedim. Böylece, ruhumun, sağlığım uğrunda bu başkaldırısına boyun eğerek hemen ayağa kalktım; en iyi giysilerimi donandım; biraz dolaşmak, sağda solda oyalanmak üzere saraydan çıktım.

Sen çok iyi bilirsin, ey Emirü'l-Müminin, Basra'da yetmiş sokak vardır; ve her bir sokak, Irak ölçüsüyle yetmiş fersah uzunluğundadır. Böylece, belli bir süre sonunda, bunca sokak ortasında kaybolduğumu anladım; ve şaşkınlık içinde, gülünç olma korkusuyla yol sormayı göze almadan daha hızlı yürümeye koyuldum. Bu yüzden epeyce terledim; ve de o kadar da susadım; ve de müthiş güneşin cildimin duyarlı yağın sivilaştıracağına inandım.

Bir parça gölgelik bir yer bulup sığınmak için ilk sokağa girmekte acele ettim; ve böylece çok güzel görünüşlü büyük bir evin girişinin bulunduğu bir çıkmaz sokağa saptım. Bu giriş yeri, kırmızı ipekten bir kapı perdesiyle yarı yarıya örtülü bulunuyor ve evin bahçesine açılıyordu; giriş bölümünün dışının iki yanında asma yapraklarının gölgesi altında kalmış mermer sıralar vardı; ve bunlar sanki soluklanmak için beni çağırıyor gibiydiler.

Alnımı silip sıcaktan pofurdayıp dururken, bahçeden hüzünlü bir musikiye uydurulmuş şu sözlerle şarkı söyleyen bir kadın sesi duydum:

Beni o genç alageyik terk ettiği günden beri yüreğim keder sığınağı oldu.

Yoksa, onun ileri sürdüğü gibi, genç kızlar tarafından sevimye razı olmak ağır bir suç mudur?

Şarkı söyleyen ses öyle güzeldi ve şarkının sözleri kafamı öylesine karıştırmıştı ki, kendi kendime “Eğer bu şarkının beni inandırdığı gibi, bu sesin sahibi söylediği şarkı kadar güzelse, harika bir yaratık olmalı!” dedim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve giriş yerine yaklaşıp yavaşça perdeyi kaldırdım; kuşku uyandırmamak için görünmeden içeri baktım. Ve bahçenin ortalık yerinde biri hanım, öteki köleye benzeyen iki genç kız gördüm. İkisi de olağanüstü güzeldi; ve köle utla, şarkı söyleyene eşlik ediyordu. Ona baktığımda aynın on dördüncü günkü haliyle bahçeye indiğine inandım; ve bu konuda şairin şu dizelerini hatırladım:

Kıvrık kirpikleriyle, büyük kılıçlardan ve çifte su verilmiş çelik mızraklardan kuşkusuz daha kesinlikle öldüren gözlerinde Babil’in şehveti parlar.

Siyah saçları yasemin boynuna düşünce, acaba onu selamlamak üzere gelen gece midir bu, diye kendime sorarım! Ya göğsündeki iki fildişi yuvarlak nar mı, yoksa memeleri midir? Ve gömleğinin altında böyle dalgalanan şey nedir? Endamı mı, kıpırdayan kum mu?

Yine bana şairin şu dizelerini hatırlattı:

Göz kapakları iki nergis taç yaprağıdır; gülüşü şafak gibidir; ağzı iki yakuta benzer leziz dudaklarıyla mühürlenmiştir; ve tüm cennet bahçeleri, gömleğinin altında soluk alır gibidir!

Bunun üzerine, ey Emirü'l-Müminin, içimden "Ya Allah! Ya Allah!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Ve orada öylece, bunca harika güzellikleri gözlerimle içerek hareketsiz kaldım. O sırada, genç kız, başını benden yana çevirerek beni gördü ve hemencecik yüzüne peçesini indiriverdi; ve sonra büyük bir öfkenin belirtileriyle udu çalan genç köleyi bana yolladı; o da yüzüme dikkatle baktıktan sonra, bana "Ey şeyh, evlerinde oturmakta olan kadınlara böyle bakmaktan utanmıyor musun?" dedi. Ve "Yaşlılığın ve beyaz sakalın, sayılması gereken şeyleri saymanı sana öğütlemiyor mu?" diye ekledi. Bahçede oturmakta olan genç kızın işitebileceği kadar yüksek sesle "Ey hanımım, hakkın var; yaşlılığım besbelli, ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

"... Ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey!" dedim.

Genç kız bu sözleri işitince, ayağa kalktı ve yanımdaki kölenin yanına gelerek son derece heyecanlı bir sesle, bana "Senin haremin olmayan bir evin kapısında durarak içeri bakmaktan beyaz sakalına yaraşmayan daha büyük utanç var mıdır, ey şeyh?" dedi. Eğildim ve ona "Vallah! Ey Hanımım, yaşamın üzerine yemin ederim ki, sakalıma düşen utancın pek önemi yok! Buraya girişimin bir övrü var, çünkü" diye yanıt verdim. Bana "Övrün nedir?" diye sordu. "Öldüğümü sandıracak kadar susuzluk duyan bir yabancıyım ben!" diye yanıt verdim. Bana "Bu övrü kabul ediyoruz; zira, vallahi! Geçerli bir övrü bu!" diyerek hemen genç köle kıza dönüp ona da "Güzel kızım, koş içecek su getir!" dedi.

Küçük kız gözden kaybolup biraz sonra, üzerine altın tas konmuş bir testiyle ve yeşil bir peşkirle geri geldi. İçi saf miskle hoş bir şekilde kokulandırılmış taze su dolu tası bana sundu. Ben bunu aldım ve bazen evin hanımı olan genç kadına kaçamaklı hayran bakışlar, bazen ikisine birden açıkça minnet dolu uzun bakışlar fırlatarak suyu ağır ağır içtim. Böylece epeyce bir zaman geçince tası genç kıza iade ettim; o da bana ipek peşkiri

vererek ağzımı kurulamamı söyledi. Ağzımı kuruladım, kendisine sandal ağacıyla kokulandırılmış peşkiri geri verdim ve yerimden kıpırdamadım.

Güzel genç kız, benim hareketsizliğimin sınırını aştığını görünce, canı sıkılmış bir edayla bana “Ey şeyh, Tanrı’nın yoluna koyulmak için hâlâ ne bekliyorsun?” dedi. Ona, düşsel bir sesle, “Ey hanımım, benim ruhumu tedirgin eden bazı düşüncelerim var ve sen beni kendi başıma çözemediğim düşüncelere dalmış olarak görüyorsun!” diye yanıt verdim. Bana “Nedir bu düşünceler!” diye sordu. Ona “Ey hanımım, eşyanın ters tarafını ve zamanın meyveleri olan olayların gidişini düşünüyorum” diye yanıt verdim. O da bana “Kuşkusuz, bunlar ağır düşüncelerdir ve çağın getirdiği kötülüklerden hepimiz zaman zaman şikâyet ederiz! Ama, ey şeyh, böylesi düşüncelere bizim kapımızda kapılmaya seni iten şey nedir?” diye yanıt verdi. Ben de “Sadece, ey hanımım, bu evin sahibini düşünüyordum! Şimdi onu çok iyi hatırlıyorum. Bana bir zamanlar, bahçesi olan tek evin bulunduğu bu küçük sokaktan söz etmişti. Evet, vallahi! Bu evin sahibi benim en iyi dostumdu!” dedim. Bana “Herhalde dostunun adını hatırlıyor olmalısın, değil mi?” diye sordu. Ben de “Tabii ki hanımım! Adı Ali bin Muhammed idi; Basra’nın tüm cevahircilerinin kâhyası idi. Çok yıllar oldu onu görmeyeli; sanırım şimdi Tanrı’nın rahmetine kavuşmuştur. Bana ardında bir çocuk bırakıp bırakmadığını sormama izin ver, ey hanımım!” dedim.

Bu sözleri duyunca genç kızın gözleri yaşla ıslandı ve “Tanrı’nın barışı ve lütufları Kâhya Ali bin Muhammed üzerine olsun! Ey şeyh madem ki sen onun dostuydun, bil ki, rahmetli kâhya tek ardıl olarak Bedr adlı bir kız çocuğu bıraktı. Bu kız, onun mallarının ve büyük servetinin tek varisidir!” dedi. Bunu duyunca “Vallahi! Dostumun kutsanmış kızı belki de sensin, ey hanımım!” diye haykırdım. Gülerek “Vallahi! Çok iyi tahmin ettin!” diye yanıt verdi. O zaman “Tanrı tüm kutsamalarını sende toplansın! Ey Ali bin Muhammed’in kızı! Ama, yüzünü örten ipek örtüden sezinlediğime göre, ey ay parçası, yüzünde büyük bir hüznün çizgileri yer etmiş! Bunun nedenini bana açıklamaktan çekinme; zira belki de Allah beni, güzelliğini bozan bu derdine çare olmayı deneyeyim diye buraya yolladı!” dedim. Bana

“Ama sana nasıl olur da bu özel şeylerden söz ederim! Henüz ne adını ne de sıfatını bildirmişken!...” diye yanıt verdi. Eğilip ona “Ben, senin kölen, efendimiz Halife Harun Reşid’in dostluk onuru bağışladığı ve yakın arkadaşlarından biri seçtiği Şamlı İbnü’l-Mansur’um!” diye yanıt verdim.

Daha bu sözleri ancak bitirmişken, ey Emirü’l-Müminin, Sitti Bedr bana “Evine hoş geldin, ey Şeyh İbnü’l-Mansur, burada büyük ve dostça bir konukseverlik bulacaksın!” dedi. Ve beni kendisini izleyerek eve girip kabul salonunda oturmaya çağırdı.

Bunun üzerine üçümüz birlikte bahçenin dibinde bulunan kabul salonuna girdik; ve oturup çok hoş olan alışılagnelmiş serinletici şerbetten içtikten sonra, Sitti Bedr bana “Madem ki ey şeyh İbnü’l-Mansur, yüzümdeki çizgilerden sezinlediğin derdimin nedenini öğrenmek istiyorsun; ilkin sadakatle sır saklayacağına dair yemin et!” dedi. Ona “Ey hanımım, sırrın, gönlümde anahtarı bulunamayan bir çelik kasada olduğu gibi kapalı kalacaktır!” diye yanıt verdim. O zaman bana “Öyleyse dinle öykümü, ey şeyh!” dedi. Genç köle bana incelikle bir kaşık dolusu gül reçeli de sunduktan sonra, Sitti Bedr “Bil ki, ey İbnü’l-Mansur ben aşka tutuldum ve sevdiğim kişi de benden uzakta bulunuyor. Bütün öyküm bu işte!” dedi.

Sitti Bedr, bu sözleri izleyerek büyük bir iç çekiş kopardı ve sustu. Ben de ona “Ey hanımım, sen mükemmel bir güzellikte yaratılmışsın; senin sevdiğin kişi de son derece yakışıklı olmalı! Adı ne onun?” dedim. Bana “Evet, İbnü’l-Mansur, sevdiğim kişi senin dediğin gibi tam anlamıyla yakışıklı! Kendisi Beni Şeyban kabilesinin reisi Emir Cubeyr’dir ve hiç kuşkusuz Basra’nın ve bütün Irak’ın en hayran olunacak gencidir!” dedi. Ben de “Ey hanımım, zaten başka türlü olamazdı. Ama karşılıklı aşkınız sadece sözlerde mi kaldı yoksa uzamış ya da zengin sonuçlar doğuran çeşitli buluşmalarla samimi kanıtlar oluşturacak kadar ileri gitti mi?” dedim. O da “Kuşkusuz, buluşmalarımızın zengin sonuçları olacaktı; şayet süresi yüreklerimizi bağlayacak kadar uzun olsaydı! Ama Emir Cubeyr, basit bir kuşku dolayısıyla bana sadakatsizlik etti!” dedi.

Bu sözleri duyunca, ey Emirü’l-Müminin, “Meltem onu toprağa doğru eğerse, zambağın çamuru sevmesi ayıplanabilir mi?

Hatta Emir Cubeyr'in kuşkularının temeli olsa bile, senin güzelliğin canlı bir özürdür, ey hanımım!" diye haykırdım. Güldü ve bana yeniden "Dahası, ey şeyh, keşke bir erkek söz konusu olsaydı! Ama Emir Cubeyr, beni bir genç kızı, şu gözlerinle gördüğün, bize hizmet eden ince, tatlı kızı sevmekle suçladı!" dedi. "Tanrı'dan Emir için mağfiret dilerim, ey hanımım! Allah şeytanı kahretsin! Nasıl olur da kadınlar kendi aralarında sevişir? Ama sen, hiç değilse, emirin hangi temele dayanarak bu kuşkuya düştüğünü bana söyleyebilir misin?" diye haykırdım. Bana şu yanıtı verdi:

"Bir gün evimdeki hamamda yıkandıktan sonra, yatağıma uzanmışken, kendimi, süslenmemle uğraşsın ve saçlarını tarasın diye şu gördüğün gözde kölenin ellerine teslim etmiştim. Sıcak boğucuydu ve kölem, bana serinlik vermek üzere omuzlarımı ve göğüslerimi örten havluları aşağı kaydırmıştı, saçlarımın örgülerini düzenliyordu. Bu işi bitirince, yüzüme baktı ve beni o halimle güzel bularak boynumu kollarıyla sardı ve 'Ey hanımım, seni şu davranışımı yaptığımdan daha çok sevmek için erkek olmak isterdim!' diyerek yanağımdan öptü. Ve binlerce sevimli oyunla beni eğlendirmeye çalıştı bu hoş kız! İşte tam o sırada Emir içeri girdi; ikimize doğru garip bir bakış fırlattı; ve sert bir şekilde evi terk edip birkaç dakika sonra üzerinde şu sözlerin çiziktirildiği bir mektup gönderdi: 'Aşk ancak başkasıyla paylaşılmadığı zaman mutluluk sağlar!' Ve o günden sonra onu bir daha göremedim; ve bana haberlerini ulaştırmak istemedi, ya İbnü'l-Mansur!"

Bunu duyunca, kendisine "Ama aranızda bir nikâh sözleşmesiyle birleşmiştiniz, değil mi?" diye sordum; o da "Bir sözleşmenin yararı ne? Biz, kadını ve tanıkları işe karıştırmadan kendi irademizle birleşmiştik!" diye yanıt verdi. Ona "Öyleyse, ey hanımım, eğer bana izin verirsen, ben, sırf iki seçkin yaratığın yeniden bir araya geldiklerini görme zevki uğruna ikiniz arasında bir birleşme çizgisi oluşturayım!" dedim. O da "Bizi senin yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Ey değerli şeyh! Bu iyiliğin değerini bilmeyecek unutkan birine yardımda bulunacağını sanma! Şimdi kendi elimle Emir Cubeyr'e yazacağım bir mektubu ona verip kendin de açıklamalar yapmaya gayret edersen

belki aklını başına toplar!” diye haykırdı. Sonra da gözdesine “Benim ince kızım, bana hokka kalem ve bir tabaka kâğıt getir!” dedi. Kız ona bunları getirdi ve Sitti Bedr şu mektubu yazdı:

Sevgilim! Neden ayrılık bunca uzun sürdü? Bilmez misin ki, ayrılık acısı gözlerimden uykuyu kovar ve hayalin rüyamda görünse de artık tanınmaz olur; o denli değişmiştir! Söyle, sana yalvarırım, benim hakkımda kötü konuşanlara niçin kapını açık tuttun? Ayağa kalk, üzerinden kötü düşüncelerin tozunu silkele ve gecikmeksizin bana dön! Bizim barıştığımızı gören gün, bizim için şenlik günü olacaktır!

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp bana verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp mühürledi ve bana verdi; aynı zamanda cebime, onu engellememe zaman bırakmadan, bin altın dinar içeren bir kese koydu; bunları evvelce rahmetli babası saygın kâhyaya ettiğim hizmetlerin güzel anısı uğruna ve de geleceğimi düşünerek saklamaya karar verdim. Bunun üzerine Sitti Bedr'den izin alıp onun da uzun yıllar önce ölmüş olan babasını tanıdığım Beni Şeyban Emiri Cubeyr'in ikametgâhına doğru yollandım.

Emir Cubeyr'in sarayına ulaştığımda, onun da aynı şekilde avda bulunduğunu öğrendim; ve dönüşünü bekledim. Gelmekte gecikmedi. Benim adımı ve unvanlarımı öğrenir öğrenmez konukseverliğini kabul etmem ve evini kendi evim saymam için ricada bulundu.

Ve ben, ey Emirü'l-Müminin, genç adamın kusursuz güzelliğini görerek dondum kaldım. Ve tüm olarak aklım başımdan gitti; o da benim kıpırdamadığımı görünce, beni alıkoyanın mahcupluk olduğuna inanarak ve gülerek bana yaklaştı ve âdet gereğince beni öptü; ve ben onu kucaklarken o anda güneşi,

ayı ve tüm evreni içindeki her şeyiyle birlikte kucakladığıma inandım. Ve yemek zamanı gelince, Emir Cubeyr beni kolumdan tutarak şiltede yanına oturttu. Ve hemen köleler önümüze sofrayı getirdiler.

Bu sofranın üstü Horasan'ın altın ve gümüşten yapılmış sofratakimleriyle örtülü ve gerçekten damağın, burnun ve gözlerin dileyebileceği pişirilmiş ya da kızartılmış yemeklerle doluydu. Orada diğer hayran olunacak şeyler arasında fıstık ve üzümle doldurulmuş av kuşları, yumurtalı unda kızarmış balıklar ve sırf görünüşüyle bile ağzımın suyunu akıtan bir semizotu salatası vardı. Manda sütüyle yapılmış ve elimi dirseklerime kadar içine daldırmaktan pek hoşlandığım sütlaçtan ve havuç ve cevizle yapıp da benim pek çok sevdiğim, herhalde bir gün bu uğurda öleceğim, o tatlıdan ve meyvelerle içeceklerden söz etmiyorum bile.

Bununla birlikte, ey Emir'ül-Müminin, senden önce gelenlerin soyluluğu üzerine yemin ederim ki, ruhumun isteklerini bastırdım ve ağzıma bir lokma bile almadım. Aksine ev sahibinin beni yemeğe davet etmesini bekledim! Ve ona "Vallahi! Ey Emir Cubeyr, konukseverliğin gereği ortaya koyduğun yemeklere, evini ziyaret etmemin konusu olan bir dileği yerine getirmeden el sürmemeye yemin ettim!" dedim. Bana "Ey konuğum, hiç değilse, benim konukseverliğimi kabulünü engelleyecek kadar ağır bir duruma neden olan dileğini öğrenebilir miyim?" diye sordu. Bense, yanıt olarak, bağrımdan mektubu çıkararak ona verdim.

Bunu aldı, açıp okudu. Ama sonra hemen yırttı ve parçalarını yere savurdu. Ve üzerinde tepindi ve de bana "Ya İbnü'l-Mansur! İstedığın her şeyi benden dile! İstedığın anda yerine getirilecektir! Ama hiçbir yanıt vermek istemediğim bu mektup konusunda konuşma!" dedi.

Bunu duyunca hemen ayağa kalktım ve çekip gitmek istedim; ama giysilerime yapışarak beni alıkoydu ve "Ey konuğum! Benim bunu reddedişimin nedenini bilseydin, bir an bile ısrar etmezdin! Zaten, böylesi bir işlevi ilk kez yerine getiren kişinin kendin olduğunu da sanma! Ve eğer istersen, beni, seni bildirmekle yükümlü kılarken söylediği sözleri sana olduğu gibi tekrar edeyim!" diyerek ve hemen bana söz konusu sözcükleri söylendikleri sırada sanki kesinlikle orada bulunuyormuş gibi

harfi harfine tekrarlardı. Sonra da “İnan bana! Bu işle artık kafanı yorma! Ve canının çektiği kadar evimde kalarak dinlen!” diyerek kalmam için ricada bulundu.

Bu sözler üzerine kalmaya karar verdim ve günün geri kalan bölümünü ve bütün geceyi yiyip içerek ve Emir Cubeyr ile konuşarak geçirdim. Bununla birlikte ne şarkı söyleyen ne de musiki icra eden kimseleri işittiğimden, ziyafet verilirken yerine getirilmesi âdet olan bu noksanlığın farkına vararak hayret ettim; ve sonunda şaşkınlığımı genç emire açıklamaya karar verdim. Sözlerimi duyunca hemen yüzünün kızardığını ve büyük bir sıkıntıya düştüğünü gördüm; sonra bana “Epey bir zaman var ki, ziyafetlerimde çalgı çalınıp şarkı söylenmesini kaldırdım. Bununla birlikte senin dileğin buysa, onu yerine getirmek isterdim!” dedi. Ve hemen haber yollayıp elinde saten bir kılıfa sokulmuş Hint yapısı bir utla esirelerinden birini getirtti; kız önümüzde oturup yirmi bir çeşit makam üstüne parmak oynattıktan sonra ilk makamda karar kılarak şu şarkıyı okudu:

Bahtın kızları, saçları dağılmış, ağlar, inler, ey ruhum!
Sofra yine de en lezzetli yemeklerle donatılmış bulunmakta;
güller koku vermekte, nergisler bize gülümsemekte ve
havuzda su gülmektedir.
Ey ruhum, üzüntülü ruhum, cesareti kuşan! Bir gün umut,
yeniden gözlerde ışıldayacak ve sen de mutluluğun barda-
ğından içeceksin!

Sonra daha da şikâyetçi bir makamda şu şarkıyı okudu:

Aşkın zevklerini, acılarını tatmamış olan kişi, bir dostu
yitirmenin ne demek olduğunu bilmez!
Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi; bir dostu yitirme-
nin ne demek olduğunu bilmez.
Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi; neden olduğu
müthiş acıları bilemez.
Dostumun yanında geçirdiğim o güzelim geceler, sevgi
oyunlarımız, birleşen dudaklarımız, tükürüğünün balı nere-
de şimdi. Ah, ne tatlıydı onlar!

Sabaha dek süren gecelerimiz, akşamlara dek süren günlerimiz! Ey geçip gitmiş zaman! Yabanıl bir bahtın hükümlerine karşı ne yapmalı, ey yaralı yürek?

Şarkıcı kız bu son şikâyetçi dizeleri söyler söylemez genç evsahibim acı bir feryat kopararak bayıldı. Esire bana “Ey şeyh, bu senin suçun! Çünkü epey zamandır musikinin onu içine sokacağı duygusal durumu ve aşk şiirlerinin onu içine düşüreceği duyarlığı düşünerek emirin önünde şarkı söylemekten sakınıyorduk!” dedi. Ben de evsahibimi böyle bir sıkıntıya soktuğumdan ötürü çok pişman oldum ve esirenin çağrısı üzerine varlığımla daha fazla sıkıntı vermemek için kendi odama çekildim.

Ertesi gün, yola çıkma hazırlıkları içinde, hizmetçilerden birine gösterdiği konukseverlikten ötürü efendisine şükranlarını bildirmesini söylerken; bir köle gelerek vedalaşma görevini üstlendiğini bildirdi ve emirin istemeden neden olduğu tedirginlik dolayısıyla özür dilediğini ve de kabul edilmesi ricasıyla bana bin dinarlık bir kese verilmesini buyurduğunu ilettili. Ben de elçilik görevimi hiç de yerine getiremeden Cubeyr’in evini terk ettim ve beni göreve yollayanın evine döndüm.

Bahçeye ulaştınca, Sitti Bedr’i kapıda beni bekler buldum; ve daha bana ağız açmaya vakit bırakmadan “Ya İbnü’l-Mansur, biliyorum ki görevinde başarı sağlayamadın!” dedi. Ve bana noktası noktasına, benimle Emir Cubeyr arasında olup bitenleri anlattı. Hem de öyle kesinlikte ki, hizmet görsün diye tuttuğu bir casusun bilmek istediklerini öğrenip kendisine bildirdiğini düşündüm. Bununla birlikte ona “Nasıl oluyor da, hanımım, bu denli bilgi edinmiş bulunuyorsun? Yoksa görünmeksizin sen kendin mi orada bulunuyordun?” diye sordum. Bana “Ya İbnü’l-Mansur, bil ki, âşıkların yüreğinde başkalarının kuşku duyamayacağı şeyleri gören gözler vardır! Ama senin reddedilmende kendi kusurun yok, bunu biliyorum! Bu benim bahtımdır!” dedi. Sonra gözlerini göğe dikerek “Yüreklein sahibi, ruhların hükümdarı olan Tanrım! Beni bundan böyle sevmeksizin sevilen biri yap! Bu yürekte Cubeyr’e duyduğum sevgiden kalan ne varsa akıp gitsin, onun gelip kendisini dinlemem için bana yalvarmasını sağla; ona acı çektirecek gücü ver bana!” diye ekledi.

Bunu izleyerek, onun için yapmak istediklerimden ötürü bana teşekkür etti; ve bana ayrılmam için izin verdi. Ben de Emir Muhammed'in sarayına geri gittim; oradan da Bağdat'a döndüm.

Geçen yıl, âdetim üzere, işlerimi görmek için yeniden Basra'ya gitmek zorunda kaldım; çünkü, ey Emirü'l-Müminin, sana Emir Muhammed'in bana borçlu olduğunu; ve bu düzenli yolculukları sadece onun bana olan para borcunu ödemesi için göze aldığımı söylemeliyim! Böylece, oraya ulaştığımın ertesi günü, kendi kendime, "Vallah! İki âşğın serüveninin sonunu öğrenmeliyim!" dedim. Ve ilkin gidip Sitti Bedr'in evini ziyaret ettim.

Bahçenin kapısını kapalı buldum ve yöreden taşan sessizlikten huylandım. Ve kapının parmaklıkları arasından, bir salkım söğüdün dalları altında, henüz yepyeni görünen ve uzakta olduğum için üzerindeki yazıları okuyamadığım mermer bir kabir gördüm. Ve kendi kendime "Demek artık yaşamıyor! Gençliği bitip tükenmiş. Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

"Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı!" dedim.

Bunun üzerine bağrım kederle daralmış, Emir Cubeyr'in sarayına gittim. Orada, beni çok kederli bir görünüm bekliyordu. Her yer bomboştu, duvarlar harap olmuştu, bahçe kurumuştu ve herhangi bir bakım gördüğüne dair izlere rastlanmıyordu. Sarayın kapısında muhafızlık yapan hiçbir köle yoktu; ve içerde oturmakta olanlar hakkında bana bilgi verebilecek hiçbir canlı varlık ortada görünmüyordu. Bu görünüm karşısında içimden "Onun da ölmüş bulunduğu anlaşıyor!" dedim. Sonra, çok üzgün, iyice dertli, kapıya oturdum ve şu ağıtı doğaçlamadan okudum:

Ey konut! Eşiğinde oturdum, taşlarınla birlikte, artık yaşamayan bir dostun anısına ağlıyorum!

Konukseverliği yolcular üzerinde alabildiğince yaygın o cömert ev sahibi nerede?

Şaşıla günlerinde sende oturan neşe dolu dostlar nerde ey saray!

Geçip giden kişi, sen de onlar gibi yap! Ama hiç değilse zamanın yıkıntılarına karşın, izleri hâlâ var olan iyilikleri unutma!¹

Ben böylece içimdeki hüznü dökerken, bir zenci köle görünüp bana doğru ilerledi ve bana sert bir tavırla “Sussana sen yaşı şeyh! Yaşamına mı doydun! Neden kapımızda durmuş, cenazeye ilgili şeyler söylüyorsun?” dedi. Ona “Sadece bir vakitler bu evde oturan Beni Şeyban kabilesinin Emiri Cubeyr adlı dostlarımdan birinin anısına doğaçlamadan şiirler söylüyorum!” dedim. Köle “Tanrı’nın adı onun ve yöresindekilerin üzerine olsun! Peygamber için duada bulun, ey şeyh! Ama Emir Cubeyr’in öldüğünü neden söylüyorsun? Tanrı’ya şükürler olsun ki, efendimiz onurlar ve zenginlikler içinde her zaman hayatta kalmıştır!” diye yanıt verdi. “Ama eve ve bahçeye yayılan bu hüznü hava neden?” diye haykırdım. Bana “Aşk yüzünden! Emir Cubeyr hayatta, ama bir ölüden pek farkı yok! Kimildamadan yatağında uzanıyor; acıktığı zaman asla, ‘Bana yiyecek verin!’, susadığı zaman asla ‘Bana içecek verin!’ demiyor!” dedi.

Zenci kölenin bu sözlerini duyunca, ona “Çabuk git, Allah rızası için onu görmek istediğimi kendisine bildir! Ona, ‘Kapıda seni görmek isteyen İbnü’l-Mansur bekliyor!’ de!” dedim. Zenci oradan ayrıldı, biraz sonra gelip efendisinin beni görebileceğini söyledi ve bana “Bazı sözcüklerle ona ulaşmayı bilmeksizin, kendisine söyleyeceğin hiçbir şeyi dinlemeyeceğini bilmeni önceden söylemeliyim!” diyerek beni içeri soktu.

Gerçekten, Emir Cubeyr’i, bakışı boşlukta yitip gitmiş, yüzü solgun ve incelmış ve gerçekten tanınmaz bir halde yatağında uzanırken buldum. Onu hemen selamladım, ona seslendim;

1 Mathers’in çevirisi şöyle: “*Even the threshold brought tears to my eyes. / Where is the Prince of Hospitalities, / Where are the joyful guests sat with him? / The spider questions and the wind replies.*” (Eşiği bile gözlerimi yaşartıyor / Nerede o Konukseverlik Sultanı, / Onunla birlikte meclis oluşturan misafirler nerede? / Örümcek soruyor, rüzgâr yanıt veriyor.) (Â.Ş.O.)

ama bana yanıt vermedi. Bunun üzerine köle, kulağına “O, sadece dizelerin dilinden anlar! Başka söz kulağına girmez!” dedi. Doğrusu ben de onunla konuşmaya girmek için bundan fazla şey istemezdim. Bir anda kendimi toparladım; sonra, belirli bir sesle şu dizeleri doğaçlamadan söyledim:

Sitti Bedr'in aşkı hâlâ ruhunda yer tutuyor mu, yoksa tutkunun cezabeleri geçtikten sonra huzura mı kavuştun?
Geceleri boyuna uyanık mı geçiriyorsun, yoksa göz kapakların sonunda uykuyu tanıdı mı?
Eğer hâlâ gözyaşları akışını sürdürüyorsa ve hâlâ ruhunda kederi besliyorsan, bil ki, çılgınlığın doruğuna ulaşacaksın!

Bu dizeleri işitince, gözlerini açtı ve “Hoş geldin, ey İbnü'l-Mansur! Olaylar bana ağır bir dönüşüm getirdi!” dedi. Ona hemen “Hiç değilse efendim, sana bir yarar sağladı mı?” diye yanıt verdim. Bana “Beni sadece sen kurtarabilirsin! Senin aracılığınla Sitti Bedr'e bir mektup göndermek niyetindeyim! Çünkü onu yanıt vermeye ikna edecek güç var sende!” dedi. Ben de ona “Başım üstüne, gözüm üstüne!” diyerek yanıt verdim. O zaman, yeniden canlanarak oturduğu yerden kalktı, elinin içine bir kâğıt parçası yerleştirdi ve bir kalem alarak şunları yazdı:

Ey katı yürekli sevgili, aklımı yitirdim; mutsuzluk içinde yuvarlanıyorum. Bundan önce aşkın boş, kolay ve yeğni bir şey olduğuna inanırdım. Ama, ne yazık ki, dalgalarla boğuşarak geçirdiğim serüvenin müthiş ve dalgalı bir denize dönüştüğünü anladım. Yüreğim yaralı sana dönüyorum; ve geçmişin affolunması için sana yalvarıyorum. Bana acı ve aşkımızı hatırla! Ölümümü istiyorsan, bağışlamayı unut!

Mektubu mühürleyip elime verdi. Ben, Sitti Bedr'in bahtından habersiz olmama karşın, tereddüt etmeden, mektubu aldım ve bahçeye gittim. Avluyu geçip haber vermeksizin, kabul salonuna girdim.

On genç beyaz esirenin, ortalarında yaşam ve sağlık dolu, ama matem giysileri içinde tıpkı bir güneş gibi gözlerimi kamaş-

tıran Sitti Bedr olduğu halde, bir halıya oturmuş bulunduklarını görmek beni çok şaşırttı. İvedi önünde eğilerek ona barış dile-dim; o da benim içeri girdiğimi görünce gülümseyip selamımı iade etti ve bana “Hoş geldin İbnü'l-Mansur! Otur! Evim senindir!” dedi. Bunun üzerine ona “Tüm felaketler buradan ırak olsun, ey hanımım! Ama niçin seni matem giysilerine bürünmüş görüyorum?” dedim. Bana “Oh! Bana soru sorma, İbnü'l-Man-sur! O ince kız öldü. Yattığı mezarı bahçede görebilirsin!” dedi. Yöresindeki tüm esireler onu avutmaya çalışırken gözyaşlarına boğuldu.

İlkin görevimin konuşmamak olduğunu düşündüm; sonra “Tanrı ona rahmet eylesin! Ve uğrunda gözyaşı döktüğün bu genç kızdan esirgediği yaşamı sana bağışlasın, şimdi kuşkusuz ölmüş bulunduğuna göre!” dedim; o da “Evet, öldü zavallı kız!” dedi.

Bunun üzerine onun bu duyarlı durumundan yaralanarak kuşağımdan çıkardığım mektubu kendisine verdim. Ve de “Onun yaşamı ya da ölümü senin vereceğin yanıtı bağlıdır, ey hanımım! Çünkü, aslında, onu yeryüzüne bağlayan tek şey bu yanıtı beklemektir!” diye ekledim. Mektubu alıp açtı, okudu, güldü ve “Demek ki şimdi bu tutkulu hale düştü; oysa vaktiyle benim mektuplarımı okuma zahmetine bile katlanmıyordu. O zamandan beri her zamandan fazla tutkulu, beni görmeye gelmesini sağlamak için sessizliği ve hor görmeyi sürdürmek bana yetiyordu!” dedi; ben de ona “Kuşkusuz hakkın var! Evet kuşkusuz! Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

“Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var. Ama hataları bağışlamak, cömert ruhların vergisidir. Ve sonra bu sarayda tatlılığıyla seni avutan gözden öldüğüne göre, derdinle başbaşa ne yapacaksın?” dedim. Bu sözleri duyunca, gözlerinin yaşla dolduğunu gördüm; bir saat kadar dalgın düşündükten sonra, bana “İbn-ül Mansur, sanırım ki doğru söylüyorsun. Ona yanıt vereceğim!” dedi.

Bunun üzerine, ey Emirü'l-Müminin, kâğıdı eline aldı ve sarayının en iyi kâtibinin bile dokunaklı sözgenliğine asla ulaşamayacağı bir mektup yazdı; özet olarak şöyleydi bu mektup:

Ey sevgilim, duyduğum arzuya karşın, ayrılığımızın nede-nini hiç anlayamadım. İyi düşünülürse, geçmişte yanlış davranmış olmam mümkündür. Ama artık geçmiş yok. Ayırtan Gücün kurbanı olanın ölümüyle tüm kıskançlıklar da ölmüştür.

Şimdi izin ver de uykunun yapamayacağı kadar iyilikle gözlerimi dinlendirmek için seni göz kapakları altına yerleştireyim!

Artık susuzluğu gideren yudumları birlikte içelim! Ve sarhoş olursak, kimse bizi ayıplamasın!

Sonra bu mektubu mühürleyip bana verdi; ben de ona “Val-lah! İşte susuzluğu yatıştırmanın ve hastanın dertlerinin tedavisi bu!” dedim. Ve bunu bekleyenin yanına gitmek üzere izin almayaz hazırlanırken beni durdurup “Ve İbnü'l-Mansur, bu gecenin ikimiz için de bir kutsama gecesi olacağını da ona ek olarak söyleyebilirsiniz!” dedi. Ben de, sevinç dolu, Emir Cubeyr'in yanına koştum ve onu, içeri gireceğim kapıya gözlerini dikmiş beni bekler buldum.

Mektubu gözden geçirince, içeriğini kavradı ve büyük bir sevinç çılgılığı kopararak bayıldı. Ama kendine gelmesi pek gecikmedi ve hâlâ iyice tedirgin, bana “Söylesene, bu mektubu gerçekten yazan o mu, hem de kendi elleriyle mi yazdı?” diye sordu. Kendisine “Vallahi! Bugüne kadar ayaklarla yazılabildiğini hiç bilmiyordum!” diye yanıt verdim.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, bu sözleri söyler söylemez, kapının ardından bir çingirak gürültüsü, bir bilezik şingirtisi, bir ipekli hışırtısı duyduk; ve sonra genç kadının bizzat belir-düğünü gördük.

Duyulan sevinç sözle gereğince tanımlanamayacağından, böylesi boş bir girişimde bulunmayacağım. Sadece, ey Emirü'l-Müminin, iki âşığın birbirinin kollarına atılarak sessizce birleşen ağızlarıyla kendilerinden geçercesine öpüşüklerini söyleyeceğim.

Bu sarhoşluk halinden çıkınca, Sitti Bedr, dostunun ısrarlarına karşın oturmayı reddederek ayakta kaldı. Bu beni çok şaşırttığından kendisine nedenini sordum. Bana “Ancak aramızdaki anlaşma yerine getirilince oturacağım!” dedi. Kendisine “Hangi anlaşma, hanımım?” dedim. “Bu, ancak âşıkları ilgilendiren bir anlaşmadır!” dedi. Ve âşığının kulağına eğilerek onunla alçak sesle konuştu. O da “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdi. Sonra da kölelerinden birini çağırarak ona bir emir verdi; köle de gözden kayboldu.

Birkaç dakika sonra, kadı ile şahitlerin içeri girdiklerini, iki âşığın nikâh sözleşmesini düzenlediklerini; sonra da Sitti Bedr’in onlara verdiği bin dinarlık bir ödülle ayrılıp gittiklerini gördüm. Ben de aynı şekilde çekilmek istedim; ama emir, bana “Senin sadece bizim derterimize katılıp sevincimizi paylaşmayacağın söylenemez!” diyerek buna razı olmadı; ve beni şafak sökünceye kadar süren bir şölene çağırdılar. Ancak o zaman bana ayırdıkları odaya çekilmeme izin verdiler.

Sabahleyin, uyandığımda, küçük bir köle odama leğen ile ibrik getirdi; abdest alıp sabah namazını kıldım. Sonra gidip kabul salonuna oturdum ve biraz sonra da, evlilerin, hamamdan yeni çıkıp oraya girdiklerini gördüm. Onlara hayırlı bir sabah diledim ve mutluluk dileklerimi sundum; sonra da “Birleşmenizde katkım olmuş bulunduğundan dolayı mutluyum. Ama, Allah için, ey Emir Cubeyr, hakkımdaki iyiniyetini göstermiş olmak için seni önceleri o denli öfkeliendiren ve bahtsızlığa düşürecek kadar sevgilin Sitti Bedr’den ayrılmaya iten nedeni açıkla! Sitti Bedr, bana, küçük esirenin saçını tarayıp ördükten sonra, kendisini kucaklayıp okşadığını gördüğünü anlatmıştı! Ama, Emir Cubeyr, şayet başka bir neden ya da başka kanıt ve kuşku yoksa, sadece bu kadar bir şeyin senin öfkene neden olabileceği bana kabul edilmez görünüyor!” dedim.

Emir Cubeyr, bu sözleri duyunca güldü ve bana “İbnü’l-Mansur, kavrayışın son kertede harika! Sitti Bedr’in gözdesi şimdi ölmüş bulunduğuna göre, hıncım sönüp gitti. Bu durumda sana sır saklamaksızın anlaşmazlığımızın nedenini söyleyebilirim. Bunun nedeni, sadece, bir şakanın, ikisinin arasında geçmiş olduğu şekliyle, kendilerini bir gün bir nehir

gezisine götürmüş olan bir kayıkçı tarafından bana bildirilmesinden ileri gelmektedir. Bu kayıkçı bana 'Efendim' dedi; 'Sen, sevdiği bir gözde köleyle seni alaya alan bir kadına nasıl tahammül ediyorsun? Benim kayığımdayken kaygısızca yan yana oturdular ve erkeklerin sevdası üstüne çok tedirgin edici şeyleri şarkıya döktüler; ve şarkılarının sonunu şu dizelerle getirdiler:

Ateş benim içimin ateşinden daha az yakıcıdır. Ama ben efendime yaklaşırsam, yangın söner ve onun arzuları karışısında yüreğim buzdan daha soğuktur.

Benim efendim, bambaşka bir şeydir! Onda sert olan yumuşaktır; yumuşak olması gereken de serttir; çünkü yüreği kaya gibi serttir, öteki şeyi de su gibi yumuşaktır!

Ben kayıkçının bu öyküsünü duyunca, dünyanın gözlerimin önünde karardığını duyumsadım ve Sitti Bedr'in evine koşup göreceğim şeyi gördüm. Ve bu, benim kuşkularımın pekişmesine yetti...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Sitti Bedr'in evine koştum ve göreceğimi gördüm. Ve bu, kuşkularımın pekişmesine yetti. Ama Tanrı'ya şükür ki, şimdi her şey unutuldu!"

Bunun üzerine benim hayırlı hizmetlerimden duyduğu minnetin bir kanıtı olarak üç bin dinarlık bir ödül verdi; ben de ona, hayırlı dileklerimi tekrarladım.

İbnü'l-Mansur, ansızın öyküsünü kesmiş. Gerçekte, duyduğu bir homurtu sözünü kesmesine neden olmuş. Bu ses, dinlediği öykünün ona sağladığı ağırlıkla yeniden derin bir uykuya dalmış bulunan halifeden geliyormuş. El-Mansur da onu uyandırmaktan korkarak, Mesrur'un yavaşça ona açtığı kapıdan daha da yavaş sızıışmış.

Ve Şehrazad, konuşmayı keserek bir an susmuş; Şah Şehriyar'a bakmış ve ona "Gerçekte, ey bahtıgüzel şah, bu öykü dinlerken uykunun seni de neden sarmadığına şaşıyorum!" demiş. Şah Şehriyar "Kesinlikle! Yanılıyorsun sen Şehrazad! Bu gece hiç de uyuma hevesim yok; ve sen hemen bana öğretici bir öykü anlatmazsan, Harun Reşid'in celladına yaptığı tehdidi benim sana karşı yerine getirmemden sakın! Böyle olunca, acaba sen bana, örneğin, etlerinin arzusunu hiç doyurmayan kocalarına işkence eden ve böylece onlara mezarın kapılarını açan kadınlara karşı çare oluşturacak birkaç söz söyleyemez misin?" demiş.

Şehrazad, bu sözleri duyunca, bir an düşünmüş ve sonra "Ey bahtıgüzel şah, bu konuyu işleyen hiçbir öykünün ulaşamayacağı kadar güzel olduğu kesin bulunan bir öyküyü hemen sana anlatacağım!" demiş.

Ve Şehrazad demiş ki:

Kasap Vardan ile Vezir Kızının Öyküsü

Çeşitli öyküler arasından birinde anlatılır ki, vaktiyle Kahire'de mesleği kasaplık olan ve koyun eti satan Vardan adında birisi varmış. Hemen her gün, dükkânına vücudu ve yüzü güzel, ama gözlerinin altı mosmor, yüz çizgileri çok yorgun ve cildi oldukça solgun bir genç kızın geldiğini görürmüş. Her zaman dükkâna sırt küfesi dolu bir hamal peşinde olduğu halde gelir, etin en yumuşak olanını seçer ve koç yumurtası alır ve hepsini bir altın parçasıyla öder; satın aldığı şeyleri hamalın küfesine koydurur ve çarşıdaki dolaşmasını her dükkânın önünde durarak ve her tacirden bir şeyler alarak sürdürürmüş. Ve bu kız uzun bir süre bu tarzda davranmasına devam etmiş; sonunda, günün birinde, kasap Vardan, bu genç müşterinin halinden, sessizliğinden ve tavırlarından etkilenerek onun hakkında kafasını yoran düşüncelerden kurtulmak için kadının durumunu aydınlığa kavuşturmaya karar vermiş.

Ve aradığı bu fırsatı, genç kadına hizmet eden hamalın bir sabah dükkânın önünden geçtiğini görerek tam olarak bulmuş. Onu durdurmuş ve eline oldukça değerli bir koyun başı vermiş ve ona “Ey hamal, fırıncıya başı fazla kızartmamasını öner, yoksa tadını yitirir!” demiş. Sonra da “Her gün seni hizmet etmen için tutan bu genç kadının durumunu pek merak ettiğimi görüyorsunuz! Kimdir bu hanım ve nereden geliyor? Bu koç yumurtalarını ne yapıyor? Ve özellikle gözleri neden bunca yorgunluk izleri taşıyor?” diye eklemiş. Hamal “Vallahi! Bu konuda ben de senin kadar şaşkınım! Bildiğim şeyi, benim gibi fakirlere karşı çok cömert davrandığın için, sana, hemen söyleyeceğim. İşte! Bütün alışverişi bir kez bitirince, köşedeki Hıristiyan tacirden bir dinar

ya da biraz fazlası karşılığında eskimiş değerli şarap satın alıyor ve beni iyice yüklenmiş olarak büyük vezirin bahçelerinin giriş mahalline kadar götürüyor; orada gözlerimi bir tülbentle bağlıyor ve elimden tutarak benimle birlikte basamaklarını indiği bir merdivene kadar sevk ediyor; sonra da küfemi sırtımdan alıyor, zahmetim için yarım dinar veriyor ve benimkinin yerine boş bir küfe veriyor; ve daima gözlerim kapalı beni bahçe kapısına kadar götürüyor ve orada ertesi güne kadar bana izin veriyor. Ben de bu eti, bu meyveleri, bu bademleri, bu mumları ve yeraldına inen merdivene kadar taşıttığı diğer şeyleri ne yaptığını asla anlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. Kasap Vardan "Sen benim merakımı arttırmaktan başka bir şey yapmadın, ey hamal!" diye yanıt vermiş. Ve başka müşteriler geldiğinden hamalın yakasını bırakmış ve onlara hizmete koyulmuş.

Ertesi gün, son kertede zihnini yoran şeylerin durumunu düşünerek geçen bir geceyi izleyerek, aynı saatte, peşinde hamalı, genç kadının geldiğini görmüş. Ve kendi kendine "Vallahi! Bu kez, ne olursa olsun, öğrenmek istediğimi öğrenmem gerek!" demiş. Ve genç kadın aldığı çeşitli şeylerle uzaklaşınca, çırağına, alış veriş için dükkânını gözetmesini söyleyerek, görünmeyecek bir şekilde, kadını uzaktan izlemeye koyulmuş. Bu şekilde, onun ardından yürüyerek vezirin bahçelerinin giriş yerine kadar gelmiş; ve hamalın dönüşünü beklemek üzere ağaçların arkasına saklanmış ve gerçekten, hamalın gözleri bağlı olarak iki yanı ağaçlıklı yoldan getirildiğini, kadının yeniden giriş bölümüne girdiğini, hamalın gözlerinden örtüyü kaldırdığını, onu geri yolladığını, hamalın gözden kayboluşunu bekledikten sonra döndüğünü görmüş.

O zaman gizlendiği yerden ayağa kalkmış; çıplak ayakla ağaçların ardında saklanarak onu izlemiş. Böylelikle kadının bir kaya önüne geldiğini, eliyle belli bir tarzda ona dokunduğunu ve kendi ekseni üstünde döndüğünü ve basamakları yeraldına doğru inen bir merdivende yittiğini görmüş. Orada kısa bir süre beklemiş; sonra kayaya yaklaşmış ve aynı tarzda kayaya dokunmuş ve onu döndürmekte başarı sağlamış; bunun üzerine kayayı yerine yerleştirerek toprağın altına inmiş ve kendi sözcükleriyle anlattığı şunları görmüş:

İlkin karanlık yeraltında hiçbir şeyin farkına varmadım; sonra dibinden ışığın sızmakta olduğu bir dehliz gördüm; onu, daima çıplak ayakla ve soluğumu tutarak izledim ve ardında gülmeler ve homurtular duyduğum bir kapıya ulaştım. Gözlerimi bir ışık demetinin sızdığı bir yanğa uydurdum ve izlediğim genç kadının bir divanda çeşitli kıvrılma ve hareketler içinde insan yüzlü iri bir maymuna sarıldığını gördüm. Birkaç saniye geçince genç kadın ondan ayrıldı, ayağa kalktı ve tüm giysilerinden soyundu ve yeniden çınlıplak divana uzandı. Maymun hemen onun üzerine gömüldü ve kadını kollarına alarak onun üzerini örttü. Ve onunla işini görünce ayağa kalktı; bir an dinlendi, sonra yeniden kadını örterek ona yeniden sahip oldu. Bunu izleyerek ayağa kalkıp yeniden dinlendi; sırf ona yeniden sarılıp sahip olmak için... Ve böylece aynı tarzda kadına on kez sahip oldu. Bu sırada kadın, kendi bakımından, ona, bir kadının en zarif, en ince bir erkeğe verebileceğı her şeyi verdi. Bunu izleyerek, ikisi birden tükenip baygın düştüler. Ve artık kıpırdamaz oldular. Ben, şaşıp kaldım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ben şaşıp kaldım. Ve içimden “Fırsatı şimdi kullanmazsam, bir daha hiç kullanamam!” dedim. Ve bir omuz darbesiyle kapıyı çökerttim; ve etten önce kemiğe ulaşabilecek kadar keskin olan kasap bıçağını sallayarak salona atıldım.

Tek adalesi bile kıpırdamayan o hareketsiz iri yarı maymunun üzerine bütün gücümle saldırarak sert bir şekilde bıçağımı gırtlığına dayadım ve bir vuruşta başını gövdesinden ayırdım. O zaman ondaki yaşam gücü, titremeler hırıltılar içinde ve büyük bir çatırtıyla gövdesinden çıktı. O kadar büyük bir gürültü koptu ki, genç kadın ansızın gözlerini açtı ve beni elimdeki kanlı bıçakla gördü. O zaman öylesine bir feryat kopardı ki, onu bir an için geri dönmeksizin can verirken görür gibi oldum. Bununla birlikte, ona kötülük etmek istemediğimi anlayarak yavaş yavaş duygularını yeniden kazanarak beni tanıdı. Ve bana “Ey

Vardan, insan sadık bir müşteriye böyle mi davranır?” dedi. Ona “Ey kendi kendinin düşmanı! Geçerli olan bir erkek yok muydu da sen, böylesi bir yola başvurdun?” dedim. O da bana “Ey Vardan, önce bütün bunların nedenini dinle, belki o zaman beni bağışlarsın!” diye yanıt verdi ve şu öyküyü anlattı:

“Bil ki, gerçekte, ben büyük vezirin tek kızıyım. On beş yaşına kadar babamın sarayında sakince yaşadım; ama günün birinde, bir zenci köle öğrenmek istediğim şeyleri bana öğretti ve bende alınacak ne varsa aldı. Belki de; biz kadınların içinin ateşini söndürmek için, özellikle toprak bu siyah gübreyi ilk kez tanıyorsa, bir zenci gibisi yoktur. Ve de benim toprağımın o zamandan beri duyduğu susuzluğu zencinin hiç ara vermeden her saat sulaması gerektiğini bilmek seni şaşırtmasın! Belli bir zaman sonra zenci bu çabası uğrunda öldü; ve ben acımı, beni çocukluğumdan beri tanıyan saraydaki yaşlı bir kadına anlattım. Yaşlı kadın başını salladı ve bana ‘Bundan böyle bir zencinin bıraktığı boşluğu dolduracak tek şey bir maymundur. Zira saldırı halinde bir maymundan daha dölleyici bir yaratık yoktur’ dedi.

“Yaşlı kadının beni inandırmasına kendimi kaptırdım ve bir gün, sarayın penceresinden maymunlarla gösteri yapan, onlara taklalar attıran birisinin geçtiğini görerek bu maymunlardan bana bakan en irisinin karşısında başımı örttüm. Hemen zincirlerini kırdı, sokaklar boyunca kaçtı; bahçelerde uzun boylu dolaştı ve sonra saraya döndü; odama gelip beni kollarına aldı ve yaptığı işi ara vermeden on kez tekrarladı.

“Babam sonunda maymunla aramdaki ilişkiyi öğrendi ve neredeyse o gün beni öldürecekti. Bense artık maymunumdan vazgeçemeyeceğimden gizlice bu yeraltı odasını kazdırdım. Bah-tın saklandığımız yeri buldurduğu ve seni, onu öldürmek için üstüne ittiği şu güne kadar kendim ona yiyecek içecek taşıdım! Şimdi ben ne olacağım, bilmiyorum.”

Bunun üzerine onu teselli etmeye çalıştım ve onu yatıştırmak için “Emin ol ki, hanımım, sende maymunun bıraktığı boşluğu çok daha yararlı şekilde doldururum! Denersen görürsün, zira binici olarak ünlüyümdür, ben!” dedim. Ve gerçekten, o gün ve onu izleyen öteki günlerde, ona, gücümün toprağı bol olası

zenciden de, maymundan da üstün olduğunu gösterdim. Ama bu böylece uzun boylu sürüp gidemezdi; çünkü birkaç hafta sonunda; sınırsız bir uçuşuma düşmüş gibi yitip gittim. Genç kadınınsa, aksine, günden güne arzusu artıyor, içindeki ateş körükleniyordu.

Bu belalı durumda, aşk iksiri hazırlamak ve en köklü hastalıklara çareler bulma sanatında eşi bulunmaz olarak tanıdığım bir kocakarının bilgisine baş vurdum. Öyküyü başından sonuna kadar ona anlattım ve ona “Şimdi, iyi yürekli halacığım, ben sana bu kadının arzularını söndürmeye ve şehvetini yatıştırma-ya yarayacak bir tertip hazırlamanı istemek için geldim!” dedim. Bana “Bundan kolay şey yoktur!” diye yanıt verdi. Ben de “Tamamıyla senin bilgene ve bilgeliğine güveniyorum!” dedim. Bunun üzerine bir tencere aldı, içine bir tertip Mısır acı baklası, bir tertip saf sirke, iki tertip şerbetçiotu ve birkaç yüksükotu yaprağı koydu. Ve hepsini birden iki saatlik bir süre kaynattı: sıvıyı bir güzel süzdü ve bana “İlaç hazır” dedi. O zaman kendisinden yeraltı odasına kadar bana eşlik etmesini rica ettim; orada bana “İlkin elden ayaktan kesilinceye kadar onun üzerinden ayrılma!” dedi; ve buyruğunun yerine getirilmesini beklemek üzere koridora çekildi.

Ben söylediğini öylesine yerine getirdim ki, genç kadın, bayılıp kendisinden geçti. Bunun üzerine yaşlı kadın odaya girdi ve söz konusu sıvıyı ısıttıktan sonra, onu bir bakır leğene döktü ve bunu vezirin kızının bacakları arasına koydu. Kaynayan sıvıdan tüten dumanın temel bölümlerine sızmasını sağladı ve bunun etkisi oldu; çünkü ansızın kadının kalçaları arasından birbiri ardından iki şeyin düştüğünü ve kımıldamaya başladığını gördüm. Onları yakından izleyerek, biri sarı, biri kara iki yılanbalığı olduğunu görünce...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

... iki yılanbalığını görünce, yaşlı kadın sevincin sınırına ulaştı ve “Oğlum, Tanrı’ya şükret! İlacın etkisi yerini buldu!

Bil ki, gerçekte, bu iki yılanbalığı bana şikâyetle bulunduğın doyumsuzluğun nedeniydi. Bu yılanbalıklarından biri zenciyle çiftleşmeden, öteki maymunla çiftleşmeden doğmuştur. Şimdi bunlar döküldüğüne göre, genç kadın artık ılımlı bir cinsel istekten yararlanacaktır ve arzularında yorucu ve düzensiz bir durum göstermeyecektir!" diye haykırdı. Ve gerçekten genç kadında, bir kez kendine gelince artık duygularını doyurmak için bir istekte bulunmadığını gözledim. Ve onu öylesine sakın buldum ki, artık evlenmekte mahzur görmedim. Buna razı oldu, zira bana alışmıştı. Ve o günden sonra bu şaşırtıcı tedaviyi bulan ve dengesiz arzuların çaresini böylece bize öğretmiş bulunan yaşlı kadını da ev halkına katarak ve tatlı bir yaşam sürdürerek en mükemmel zevkleri tattık. Hiç ölmeyip hep canlı kalan ve imparatorlukları ve krallıkları ellerinde tutan o Yüce Varlık'a şükürler olsun!

Ve Şehrazad "İşte, ey bahtıgüzel şah, benim, çok sıkı bir şehveti olan kadınlar için bulunan tedavi hakkında bildiğimin hepsi bu kadar!" diyerek sözünü sürdürmüş. Ve Şah Şehriyar "Bu reçeteyi geçen yıl bahçede zenci köleyle yakaladığım alçak kadını tütsületme için bilmek isterdim" demiş. Sonra da "Ama sen, Şehrazad, bilimsel öyküleri bir yana bırak da, bana bu gece eğer elinden gelirse, şimdiye kadar işittiklerimizden çok daha şaşırtıcı bir öykü anlat! Çünkü göğsümün her zamankinden daha fazla daraldığını hissediyorum!" diye eklemiştir. Ve Şehrazad "Anlatayım!" demiş; ve hemen söze başlamış:

Yeraltı Sultanı Yemliha'nın Öyküsü¹

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, geçmiş çağlar ve yüzyıllarda Yunanistan'da bilgeler içinde adı Danyal olan bir bilge varmış. Bu bilgenin kendisini saygıyla dinleyen ve bilgisinden yararlanan pek çok öğrencisi bulunuyormuş; ancak kitaplarına ve elyazmalarına sahip çıkmak için mirasçısı olacak bir oğlu bulunmadığından dolayı derdinin avuntusu yokmuş. Bu sonucu elde etmek için başka çare olmadığından, bu dileğinin yerine gelmesi için Gökyüzü'nün Sahibi'ne dua etmek fikrine kapılmış. Böylece, cömertliğinin kapısında kapıcısı bulunmayan Tanrı bu duayı duymuş ve bilginin eşinin o saat ve o anda hamile kalmasını sağlamış.

Eşinin hamileliğinin sürdüğü aylar boyunca, kendinin artık yaşlandığını gören bilge Danyal, kendi kendine "Ölüm yakın, sahip olacağım oğul, kitaplarımı ve elyazmalarımı dokunulmadık bir şekilde bulabilecek mi bilmiyorum!" demiş. Ve hemen bu kitaplarda bulunan tüm bilgiyi birkaç yaprakta özetlemeye yönelmiş. Böylece, çok ince bir yazıyla tüm bilimini ve sahip olduğu beş bin elyazmasının özünü beş yaprağa sığdırmış. Sonra, bunu yeniden okuyarak düşünmüş; ve bu beş yapraktaki bilginin de özetlenebileceğini anlamış. Düşünerek bir ay daha geçirmiş ve sonunda bu beş yapraktaki bilgileri, ilkin doldurduklarından beş kez daha küçük tek bir yaprakta özetlemiş. Ve bu işi bitirince, sonunun yaklaştığını hissetmiş.

1 Mathers'de "Yılanlar Hükümdarı Sultan Yemliha'nın Öyküsü" olarak, Selâmi Münir Yurdatap'ın çevirisinde "Hasib Kerameddin ile Şahmaran Hikâyesi" olarak yer almaktadır. (Â.Ş.O.)

O zaman yaşlı bilgin, kitaplarına ve elyazmalarına başkasının sahip olmaması için, sonuncusuna kadar tümünü denize atmış. Ve söz konusu edilen küçük yapraktan başka bir şey alıkoymamış. Sonra hamile eşini çağırarak ona “Zamanım tükendi, ey kadın, göklerin bize bağışladığı, ama benim göremeyeceğim çocuğu yetiştirme olanağı bana verilmedi. Ama ona, sadece babasının varlığını sana sorduğu zaman verilmek üzere, miras olarak, şu küçük kâğıt parçasını bırakıyorum. Bunu çözebilir ve kapsamını kavramayı başarırsa, çağının en bilge kişisi olur. Adının da Hasib konmasını dilemekteyim” demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, bilge Danyal, Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Ona tüm öğrencilerinin ve tüm kent halkının katıldığı bir cenaze töreni yapılmış.

Hepsi ağlayıp ölümüne matem tutmuşlar.

Ve de bundan birkaç gün sonra Danyal'ın eşi sağlıklı bir erkek çocuğu dünyaya getirmiş ve rahmetlinin önerisi üzerine kendisine Hasib adı konulmuş. Anası aynı zamanda yıldızbilimcileri çağırtmış; bunlar bir kez hesaplarını yapıp yıldızları gözetlemeyi tamamlayınca, çocuğun yıldız falına bakmışlar ve kadına “Ey hanım, oğlun gençliğinde başına gelecek bir kazayı atlattırsa uzun yıllar yaşayacak. Eğer bu kazayı başından savarsa, bilim ve servetten yana üstün bir dereceye yükselecek!” demişler. Sonra da kendi yollarına gitmişler.

Çocuk beş yaşına gelince, anası, bir şeyler öğreysin diye onu okula yollamış; ama çocuk orada hiçbir şey öğrenmemiş. Bunun üzerine onu okuldan çekmiş; ve onun bir meslek sahibi olmasını istemiş; ama çocuk hiçbir iş tutmaksızın ve yaşamını kazanmak ve anasına harcamalarda yardımcı olmak üzere hiçbir zanaat öğrenmeksizin on beş yaşına ulaşmış. Bunun üzerine anası ağlamaya başlamış ve komşuları ona “Onu işe yatkın kılmak için evlendirmekten başka çare yok; o zaman, karısı olan insanın, evine bakması için çalışması gerektiğini anlar!” demişler. Bu sözleri duyan kadın ayağa kalkıp tanıdığı kimseler arasında bir genç kız aramaya başlamış. Ve kendine uygun görünen birini bulmuş; ve bununla oğlanı evermiş. Genç Hasib de eşi için tam bir koca olmuş ve onu ihmal etmemiş; ama hiçbir şey yapmamayı ve herhangi bir işten zevk almamayı sürdürmüştü.

Komşuları arasında oduncular varmış. Bunlar bir gün oğlanın anasına “Oğluna bir eşek, urganlar ve bir balta al, gelip bizimle dağda odun kırsın! Böylece harcamalarda sana yardımcı olur ve karısını da daha iyi geçindirir!” demişler. Bu sözleri işiten Hasib’in anası, neşe dolarak ona hemen bir eşek, urganlar ve bir balta satın almış ve onu gözetmelerini rica ederek odunculara emanet etmiş; oduncular da “Bu konuda hiçbir kaygın olmasın! O bizim üstadımız Danyal’ın oğludur. Onu korur, üstüne kol kanat gereriz!” diye yanıt vermişler. Ve onu alıp birlikte dağa götürmüşler; orada ağaç kesmeyi, odunları eşeğe yüklemeyi, sonra da pazarda satmayı öğrenmiş. Ve Hasib, bir yandan anası ve eşinin yardımına koşarken, bir yandan da ona dolaşıp gezme olanağı sağlayan bu meslekten çok büyük zevk almış

Günlerden bir gün dağda odun kesmekle uğraşırken yağmur ve gök gürültülerini izleyerek, onları oradan pek uzakta olmayan bir mağaraya sığınmaya zorlayan bir fırtınaya yakalanmışlar; ve orada ısınmak için ateş yakmışlar. Aynı zamanda Danyal’ın oğlu genç Hasib’i ateşi beslemek için odun yarmakla görevlendirmişler.

Hasib mağaranın dibine çekilip odun yarmakla uğraşırken, baltasının toprak üzerinde vurduğu yerin altında sanki bir boşluk varmış gibi tınlayan bir ses çıkardığını duymuş; bunun üzerine ayağının altındaki toprağı kazmış ve böylece üzerinde bakır bir halka bulunan eski mermer bir kapağı ortaya çıkarmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

... Üzerinde bakır bir halka bulunan eski bir mermer kapağı ortaya çıkarmış. Bunu görünce arkadaşlarına seslenmiş; onlar da koşup gelmişler ve mermer kapağı kaldırmayı başarmışlar. Bunun üzerine önlerinde açılan, içinde ve ağızları iyice mühürlenmiş, eski görünümlü sayılmaz miktarda küpün sıralanmış bulunduğu büyük ve derin bir mahzen görmüşler; ve urganlarla bunları bağlayarak yukarı çekmelerine olanak sağlaması için Hasib’i mahzene indirmişler.

Genç Hasib, bir kez mahzene inince, baltasıyla bu küplerden birini kırmakla işe başlamış; ve hemen bundan yüksek nitelikli sarı bir balın aktığını görmüş. Odunculara buldukları hakkında bilgi vermiş; onlar da, içlerinde eski zamanlardan kalma bir define bulacaklarını umdukları yerde bal bulmalarından biraz düş kırıklığına uğramışlarsa da, içindekilerle birlikte bunca sayısız küpü satmakla elde edecekleri kazancı düşünerek epeyce sevinmişler. Bunun üzerine genç Hasib bütün küpleri birbiri ardına bağlayıp hazır hale getirdikçe yukarı çekmişler. Odun yerine eşeklere bunları yüklemişler ve yoldaşlarını mahzenin dibinden çekmek istemeksizin, içlerinden "Onu mahzenden çıkarırsak satıştan doğacak kazancı onunla paylaşmak zorunda kalınız. Zaten yaşamaktansa ölmesi yeğ tutulacak haytanın teki!" diyerek kente doğru yol almaya başlamışlar.

Eşekleriyle böylece pazara ulaşıncı içlerinden birini, ona "Biz dağda iken, fırtına koptuğu sırada oğlunun eşiği kaçtı; onu yakalamak için Hasib de ardından koşmak zorunda kaldığı sırada biz bir mağaraya sığındık. Bahtsızlık bu ya, ansızın ormandan bir kurt çıktı; oğlunu öldürüp eşekle birlikte yedi. Ve biz ondan kalıntı olarak biraz kanla birkaç kemik bulduk!" demesi için Hasib'in anasına göndermişler.

Bu haberi işitince Hasib'in bahtsız anası ve karısı dizlerini dövmüşler ve umutsuzluklarından gözyaşları dökerek başlarını tozla örtmüşler. Onların hali böyleymiş! Odunculara gelince, bal küplerini kârlı bir fiyatla satmışlar; ve öylesine bir kazanç sağlamışlar ki, her biri çarşıda alış verişi için birer dükkân açmış. Her gün en iyi şeyleri yiyip içerek hiçbir zevkten kendilerini mahrum etmemişler. Bunların durumu da böyleymiş.

Genç Hasib'e gelince, onunki de şöyle: Onu mahzenden çekip çıkarmadıklarını görünce bağırıp yalvarmaya başlamış; ama boşuna, çünkü oduncular çoktan oradan ayrılmış ve onu yardımına koşmaksızın ölüme terk etmiş bulunuyorlarmış. O zaman duvarlarda elleri ve ayaklarıyla tutunabilmek için delikler açmaya çalışmış; ama duvarların granitten olduğunu ve baltanın çeliğine karşı durduğunu görmüş. Bunu görünce umutsuzluğu sınırsız olmuş ve mahzenin dibine doğru yürüyerek kendini ölüme terk etmeye hazırlanmış. O sırada birdenbire yürüdüğü

yöredeki granit duvarın küçük bir aralığından iri bir akrebin çıktığını ve kendisini sokmak üzere ilerlediğini görmüş. Onu bir balta vuruşuyla ezmiş; ve söz konusu aralığa bakarak oradan bir ışığın sızmakta olduğunu görmüş. Bunu görünce aklına aralığa baltanın keskin ağzını sokup altından kuvvetlice bastırmak fikri gelmiş; ve büyük bir şaşkınlıkla, bu yoldan, burada yer almış bulunduğu anlaşılan bir kapının kendiliğinden açıldığını ve bir insan gövdesinin geçeceği kadar aralık sağladığını görmüş.

Bunu görünce, Hasib, bir an bile tereddüt etmeden, açıklığa dalmış ve böylece kendini dip tarafından ışık görünen uzun bir yeraltı dehlizinde bulmuş. Bir saat kadar bu dehlizi izlemiş ve üzerinde gümüş bir kilitte altın bir anahtar bulunan kara çeliktен büyük bir kapıya ulaşmış. Bu kapıyı açmış ve kendini ansızın saf zümrütten bir tepenin eteklerindeki bir gölün kenarında açık havada bulmuş. Gölün kıyısında üzerindeki değerli taşların göz kamaştırdığı altın bir taht görmüş; onun da yöresinde çepeçevre: altın, gümüş, zümrüt, billur, çelik, abanoz ağacı ve beyaz sandaldan yapılmış iskemleler varmış. Bu iskemleleri saymış ve ne fazla ne eksik, on iki bin adet olduğunu görmüş. Bunları saymayı bitirince ve suya yansıyan manzaranın güzelliğini hayranlıkla seyrettikten sonra, gölün ve dağın doyumsuz görünümünden daha çok zevk almak için ortadaki tahta oturmaya gitmiş.

Hasib altın tahta oturur oturmaz zil ve gong sesleri duymuş ve birdenbire zümrüt tepenin yamaçlarının ardından çıkıp göle doğru açılan, yürümekten çok kayar gibi hareket eden bir sıra insan görmüş; mesafenin uzaklığından ötürü biçimlerini seçememiş. Bu insanlar daha fazla yaklaşıncı, baş döndürücü güzellikte olduklarını, ama bedenlerinin alt yarılarının uzamış ve yılan gibi sürünmekte bulunduğunu görmüş. Sesleri pek hoşmuş ve şarkılarıyla Yunanca olarak onun göremediği bir kraliçenin övgüsünü yapıyorlarmış. Ve birdenbire tepenin ardından yılanı dört kadının oluşturduğu bir eşkenar dörtgenin başları üzerinde kollarıyla taşıdıkları bir altın leğende bulunan gülün ve incelikle dolu kraliçeleri belirilmiş. Dört kadın Hasib'in çabucak uzaklaştığı altın tahta doğru ilerlemişler; örtülerinin kıvrımlarını düzelterek kraliçelerini oraya yerleştirmişler; o sırada öteki yılanı kadınlar da sürünerek gölün yöresinde yerleştirilmiş

birer oturacak yere yerleşmişler. O vakit kraliçe tınısı büyülü bir sesle yöresinde bulunanlara Yunanca olarak birkaç sözcük söylemiş; sonra hemen zillerle bir işaret verilmiş ve tüm yılanlı kadınlar kraliçenin onuruna Yunanca bir kaside söylemişler ve yerlerine oturmuşlar.

Şarkılarını bitirince kraliçeleri Hasib'in varlığını fark etmiş ve başını incelikle ona doğru çevirmiş ve yaklaşması için ona işaret etmiş. Hasib ise çok heyecanlanmasına karşın yaklaşmış; kraliçe onu oturmaya çağırmış ve ona "Benim yeraltı ülkeme hoş geldin, güzel bahtının buraya kadar getirdiği ey genç adam! Tüm korkuları kendinden uzaklaştır ve bana adını söyle! Çünkü ben yeraltı ülkesinin kraliçesi Yemliha'yım; ve bütün bu yılanlı kadınlar benim uyruklarımdır. Konuş, bana kim olduğunu söyle ve nasıl oldu da benim kışlık oturma yerim olan ve Kafkas dağlarındaki yazlık oturma yerimi terk ederek her yıl birkaç aylığına gelip vakit geçirdiğim bu gölün kenarına ulaşabildiğini anlat!" demiş.

Bu sözleri duyan genç Hasib Kraliçe Yemliha'nın önünde elleri arasından yeri öptükten sonra, sağındaki zümrüt bir iskemleye oturmuş ve "Adım Hasib'dir, ben rahmetli bilgin Danyal'ın oğluyum. Mesleğim odunculuktur, oysa âdemoğulları içinde tacirliğe soyunabilecek, hatta büyük bir bilgin olabilecektim. Ama ben kendi kendime 'Ölümden sonra mezarın dört duvarı arasına kapanmak için yeterli zamanım olacağını' söyleyerek ormanların ve dağların havasını solumayı yeğledim!" demiş.

Genç Hasib'in verdiği bu yanıt Yemliha'nın pek hoşuna gitmiş ve ona "Hasib, çukura terk edildiğin zamandan bu yana acıkmış ve susamış olmalısın!" demiş. Ve maiyetinden birine yaptığı işareti izleyerek, bu kişi, başının üzerinde üzüm, nar, elma, fıstık, fındık, ceviz, taze incir ve muz dolu bir altın tepsi olduğu halde kayarak genç adama yaklaşmış. Sonra, Hasib yiyip açlığını bastırınca, bir yakuttan yontulmuş bardakta getirilen lezzetli bir şerbet içmiş. Bunun üzerine hizmetçi tepsiyi alarak uzaklaşmış; Kraliçe Yemliha da Hasib'e seslenerek, ona "Şimdi, Hasib, şundan emin olmalısın ki ülkemde oturduğun sürece başına ancak hoş şeyler gelecektir. Aramızda bu gölün kenarında ve dağların gölgesinde bir ya da iki hafta kalmak niyetindeysen, zamanını

daha iyi geçirmen için sana, yeniden insanlar arasına döndüğünde eğitimine yarayacak bir öykü anlatacağım!” demiş.

Ve yeraltı ülkesinin hükümdarı Kraliçe Yemliha, yöresindeki altın ve zümrüt iskemlelere oturmuş on iki bin yılansı kadının dikkatle izledikleri bir çevrede, Yunanlı bilgin Danyal’ın oğlu Hasib’e şu öyküyü anlatmış:

Belkiya’nın¹ Öyküsü

Bil ki ey Hasib, Beni İsrail ülkesinde çok bilge bir hükümdar varmış; ölüm yatağında, tahtının varisi oğlunu çağırması ve ona “Ey oğlum Belkiya, kudreti eline aldığı anda, sana, bu sarayda bulunan her şeyin bir sayımını yapmanı ve hiçbir şeyin dikkatle incelenmeksizin geçirtilmemesini tavsiye ederim!” demiş.

Kral olduğunda, genç Belkiya’nın ilk özenli girişimi babasından kalan eşya ve hazineleri gözden geçirmek ve sarayda toplanmış tüm değerli eşyanın saklanması için odaları dolaşmak olmuş. Böylece ıssız bir odanın tam ortasında küçük mermer bir sütun üzerinde abanoz ağacından yapılmış bir çekmece bulmuş. Belkiya bu abanoz çekmeceyi çabucak açmış ve içinde gördüğü bir parşömen tomarı alıp incelemiştir. Bunun üzerinde Yunanca olarak şunlar yazılı imiş: “İnsanoğullarının, ecinnilerin, kuşların ve hayvanların efendisi olmak isteyen kimse, Hazret-i Süleyman’ın gömütünün bulunduğu Yedi Denizler Adası’ndaki yüzüğünü bulmalıdır. Bu sihirli yüzüğü insanoğlunun babası Âdem günaha girmeden önce Cennet’te parmağında taşımış; Cebrail Melek yüzüğü ondan alarak daha sonra bilge Süleyman’a vermişti. Ama denizleri geçip Yedi Deniz’in ötesinde bulunan Ada’ya gitmeyi hiçbir gemi göze alamamıştır. Bu girişimde başarı sağlayacak tek kişi, bir bitkiyi bularak onun özsuyunu ayak tabanına sürmekle deniz üzerinde yürüyebilme yetkinliğini kazanacak olandır. Bu bitki Kraliçe Yemliha’nın yeraltı ülkesinde bulunmaktadır ve sadece bu kraliçe bu bitkinin bittiği

1 Öykünün kahramanı olan Belkiya’nın adı Enno Littmann ve Mathers çevirilerinde Bulukiye, Mardrus’ta Belukiye olarak geçiyor. Selâmi Münir Yurdatap ise Belkiya olarak çevirmiş, biz de onunkine itibar ettik. (Â.Ş.O.)

yeri bilir; çünkü o bütün bitkilerin ve çiçeklerin dilinden anlar ve erdemlerinin hiçbirisi bilgisinin dışında değildir. Bu yüzüğü bulmak isteyen kişi, ilkin Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine gitmelidir. Ve başarı sağlayıp yüzüğü alacak kadar mutluyorsa, sadece yaratılmış tüm varlıklara hükmetmekle kalmayacak; kendisine güzellik, gençlik, bilgi, bilgelik ve ölümsüzlük sağlayacak olan Karanlık Ülkesi'ne de girebilecektir!"

Sultan Belkiya bu yazıyı okuyunca, hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış ve onlara içlerinden herhangi birinin kendisini Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine götüreceği yolu gösterme olanağı bulunup bulunmadığını sormuş; o zaman hepsi birden parmaklarıyla ortalarında bulunan bilge Affan'ı göstermişler. Bu bilge Affan, bilinen bütün bilimlerde derinleşmiş, büyü'nün gizemlerini bilen, yıldızbiliminin ve hendesenin anahtarlarına sahip ve kimya ve sihirbazlığın gizlerine aşina saygın bir yaşlı kişiymiş. Bunun üzerine genç Kral Belkiya'nın önüne gelmiş; Kral ona "Gerçekten, ey bilge Affan, beni yeraltı kraliçesinin ülkesine götürebilir misin?" diye sormuş; o da "Bunu yapabilirim!" cevabını vermiş.

O zaman genç Kral Belkiya, yokluğu sırada ülkesinin tüm işlerini yönetmek üzere yerine vezirini bırakarak hükümdarlığa özgü kılığını çıkarmış ve hacı harmaniyesine bürünerek yolculuk pabuçlarını giymiş. Bundan sonra bilge Affan'ı izleyerek sarayından ve kentinden çıkıp çöle dalmış.

Ancak o zaman bilge Affan ona "Bize yolu gösterebilecek büyülerini yapmanın en uygun yeri burasıdır!" demiş. Bunun üzerine orada durmuşlar ve Affan, kum üzerinde, kendi yöresinde büyük bir daire çizmiş; sihirli merasim duaları okumuş ve oralarda benim yeraltı ülkeme giriş yerini bulmakta gecikmemiş.

O zaman başka sihirler de yapmış ve toprak açılarak ikisini de, görmekte olduğun şu göle ulaştıracak geçit ortaya çıkmış.

Ben, ülkemi ziyarete gelmiş kimselere kim olursa olsun, gösterdiğim saygıyla onları kabul ettim. Bunun üzerine ziyaret nedenlerini açıkladılar; ben de hemen onları taşıyıcılarımın başının üzerindeki altın leğen üzerinde taşınarak, geçerken sağdan soldan yüksek ya da alçak sesle her biri kendi dilinde erdemlerini açıklayan çiçekler arasından bu zümrüt tepenin üzerine yönelttim. Bize doğru böylesine yükselen bu musiki dolu, özsu-larıyla kokulanmış uyumlu sesler ortasında, çiçeklerinin tüm taç yaprakları kızıl olup onu eğip bükün rüzgâra uyum sağlayarak “Ayaklarını benim özsu-yumla yıkayan kimseye ıslanmadan Yüce-ler Yücesi Tanrı’nın yarattığı denizler üzerinde yürümek erde-mini sağlayan benim!” diye şarkı söyleyen bir bitki kümesinin önüne ulaştık.

Bunun üzerine iki ziyaretçime “İşte aradığınız bitki önünüz-de bulunuyor!” dedim. Affan da bu bitkiden istediği miktarda kopardı. Tomurcuklarını ezerek özsu-yunu çıkardı ve kendisine verdiği büyük bir şişeye doldurdu.

Bunun üzerine Affan’a sormak üzere kendisine “Ey bilge Affan, şimdi bana ikinizi denizleri aşmaya iten nedeni söyleyebilir misin?” dedim. Bana “Ey kraliçe, ecinnilerin, insanların, hayvan-ların ve kuşların efendisi Süleyman’ın sihirli yüzüğünü aramak üzere Yedi Deniz Adası’na gitmek için!” diyerek yanıt verdi. Ona “Nasıl, ey bilge, bilmez misin ki, Süleyman’dan sonra hiç kimse, ne yaptıysa da bu yüzüğün sahibi olamadı! İnanın bana Affan ve sen genç Belkiya! Beni dinlerseniz, Tanrı’nın yarattığı denizleri, kimsenin eline geçiremediği bu yüzüğü aramak üzere dolaşmak niyetiyle gireceğiniz bu gözü pek, bu anlamsız tasarıdan vazge-çin! İyisi mi, siz, buradan, yiyenleri sonu gelmez gençliğe kavuş-turan bitkiden koparın!” dedim. Ama beni dinlemek istemediler; ve benden izin alarak geldikleri yolda gözden kayboldular.

Burada Kraliçe Yemliha konuşmayı kesmiş, ve bir muz soya-rak kendi eliyle genç Hasib’e uzatmış; kendisi de bir incir yiyerek ona “Ey Hasib, Belkiya’nın öyküsü ve Yedi Deniz üzerindeki ve diğer yerlerdeki serüvenleri üzerine anlattıklarımı sürdürmeden önce, bir kemer gibi toprağı saran Kafkas Dağı ayağındaki ülke-min durumu, canlı ve konuşkan bitkileri; ecinnileri ve uyrukları-mız olan ve sayısını sadece Tanrı’nın bildiği yılları kadınlar hak-

kında tam bir bilgi edinmek istemez miydin? Sana, renkleri mavi göklere yansıyan Es-Sakrat adlı harika zümrüt kayalıklar boyunca uzanan Kafkas Dağı'nı anlatmamı ister misin? Aynı fırsatı yakalayarak, Kral Can bin Can'a bağlı bulunan ecinnilerin başkenti Cinistan'ın kesinlikle Kafkasların neresinde bulunduğundan söz edeyim! Ve sana Elmaslar Vadisi'nde Ruh denen kuşun barındığı yeri açıklayayım; ve bu arada, ünlü yiğitlerin yaptıkları kahramanlıklarla çınlayan savaş alanlarını belirtiyim!" demiş.

Ama genç Hasib "Ey Kraliçe Yemliha, ben daha çok Kral Belkiya'nın serüveninin sonunu dinlemeyi yeğlerdim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Kraliçe sözünü şöyle sürdürmüştü:

Genç Belkiya ve bilge Affan, Süleyman'ın bedeninin yatmakta bulunduğu Yedi Deniz sonunda kurulmuş bulunan Ada'ya gitmek üzere beni terk ettikten sonra, ilk denizin kıyısına ulaşmışlar ve orada karaya çıkıp oturmuşlar ve büyük bir çabayla şişede toplamış bulundukları bitki öz suyunu ayaklarına ve topuklarına sürmeye başlamışlar. Sonra ayağa kalkıp büyük bir dikkatle deniz üzerinde ilerlemeye başlamışlar. Ama boğulmak korkusu olmaksızın, su üzerinde sağlam toprak üzerinde yürümekten bile iyi yürüdüklerini görerek yüreklenmişler ve zaman kaybetmemek için gittikçe daha fazla hızlanarak yola koyulmuşlar. Böylece bu deniz üzerinde üç gün üç gece yürümüşler; dördüncü günün sabahında, güzelliğine, onu cennet yerine koyduracak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Güzelliğine, onu cennet yerine koyacak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar. Üzerinde yürüdükleri toprak safranla örtülü; taşları yeşim ve yakuttanmış. Tarhlardan oluşan çayırarda açan eşsiz çiçekler, kendilerini sallayan rüzgâra taç yapraklarıyla koku saçıyor; güllerin gülümsemesi nergislerin narin bakışlarıyla birleşiyor; zambaklar, karanfiller, menekşeler, papatyalar, laleler birbirine komşuluk ediyor; yaseminlerin beyaz güzel-likleriyle donattıkları çitleri yeğni bedenleriyle sıçrayıp aşan

karacalar gülüp oynuyor; sarısabır ağacının ve iri çiçeklerin açtığı öteki ağaçların görüldüğü, derenin mırıldanmasına yanıt veren kumruların kuğurtularının duyulduğu; bülbüllerin güllere dokunaklı bir sesle aşka kurban edilişlerinin öyküsünü anlattığı sırada, güllerin onları dikkatle izlediği bahçede, dalların hışırtısı işitiliyor; şekerkaşlarının narin kümeleri altında uyumlu sesler çıkaran kaynaklar gizleniyor; doğal toprak keyfince genç zenginliklerini gösteriyor ve tüm bir bahar soluyormuş.

Kral Belkiya ile Affan akşama kadar koruluğun gölgeleri altında ruhlarını zevkle dolduran bu harikaları seyrederek hayranlıkla dolaşmışlar. Sonra gece olunca uyumak üzere bir ağaca çıkmışlar; tam gözlerini kapayacakları sırada, ada, hatırsayılır bir böğürtüyle yankılanarak temellerine kadar sarsılmış; ve denizin dalgalarından, ağzında meşale gibi parıldayan bir taş tutan korkunç bir hayvan ve onun hemen ardında yine her biri ağzında ılık saçan birer taş bulunduran bir sürü deniz canavarı çıkmış. Ve ada derhal bütün bu taşların ışığı altında gündüz gibi aydınlanmış. Aynı anda ve aynı zamanda her yandan arslanlar, kaplanlar, parsler, sayısını ancak Tanrı'nın bileceği miktarda gelmişler; ve kara hayvanları kıyıda deniz hayvanlarıyla buluşmuşlar ve hepsi birden sabaha kadar aralarında söyleşmiş, konuşmuşlar. Sabah olduğunda deniz canavarları denize, karadaki yırtıcılar da ormanlarına dönmüşler. Bütün gece korkuya kapılarak gözlerini kapayamamış olan Belkiya ile Affan da, çabucak ağaçtan inmişler, kıyıya koşup mümkün olduğu kadar çabuk deniz yolculuğunu sürdürmek için ayaklarına bitkinin özsuyundan sürmüşler.

Böylece İkinci Deniz üzerinde, ortasında tüm taşları ve tüm kayaları mknatıs taşından olan, ama içinde yaban hayvanlarının ya da başka yırtıcı hayvanların bulunmadığı harika bir vadinin açıldığı bir dağ zincirinin eteğine gelinceye kadar gece gündüz yol almışlar. Burada da kurutulmuş balıkla beslenerek rasgele bütün gün dolaşmışlar; ve akşama doğru güneşin batışını görmek için kıyıda oturmuşlarken, birkaç adım arkalarında ansızın korkunç bir haykırma işitmişler. Dönüp bakınca üzerlerine sıçramak üzere olan bir kaplan görmüşler. Ve ayaklarına bitki özsuyunu sürecekle ve ulaşılmayacak şekilde deniz üzerine kaçacak zamanı ancak bulmuşlar.

Böylece Üçüncü Deniz'e açılmışlar. Ve o gece, onlar için kara bir gece olmuş. Ve deniz, şiddetle esen bir rüzgâr altında çalkalanmış durmuş; bu da, özellikle uykusuzluktan zaten yıpranmış olan yolcular için yürüyüşü son kertede zorlaştırmış. Çok şükür ki, şafak vakti, ilkin uzanıp dinlenmekle işe koyuldukları bir adaya ulaşmışlar. Bunu izleyerek adayı dolaşmak üzere ayağa kalkmışlar ve burayı meyve ağaçlarıyla örtülü bulmuşlar. Ancak bu ağaçların meyvelerinin dallarda kendiliğinden reçel haline gelmesi gibi bir özellikleri varmış. İki yolcu, özellikle de reçel haline gelmiş meyveleri çok seven ve bütün günü bunlarla kendine ziyafet çekmekle geçiren Belkiya, bu adadan çok hoşlanmış. Hatta bilge Affan'ı buradaki lezzetli meyvelere doymak için zaman sağlamak üzere on gün kalmaya zorlamış. Bununla birlikte, onuncu günün sonunda, bu tatlıları öylesine kötüye kullanarak yemiş ki, karnı ağrımış ve utanç duyarak Affan ile birlikte, ayak ve topraklarına çabucak bitki özsuyu sürmüş ve Dördüncü Deniz üzerinde yola koyulmuşlar.

Dört gün dört gece bu Dördüncü Deniz'de yolculuk etmiş ve üzerinde her türlü sürüngenin yuva kurduğu ve yumurtalarını güneşte kuluçkaya bıraktıkları beyaz renkli ince kumla kaplı bir adada karaya çıkmışlar. Bu adada hiçbir ağaç ve de bir sap ot bile görmediklerinden orada ancak biraz dinlenip ayaklarını şişedeki ösuyuyla yıkayacak kadar kalmışlar.

Beşinci Deniz üzerinde sadece bir gün bir gece yolculuk etmişler, çünkü sabahleyin dağları geniş altın damarlı billurdan ve çiçekleri parlak sarı olan şaşırtıcı ağaçlarla örtülü küçük bir adaya ulaşmışlar. Bu çiçekler, gece olunca yıldızlar gibi ışık saçıyorlarmış ve billur dağların yansıttığı parlaklıklar adayı aydınlatıyor ve orayı gündüz kadar parlak gösteriyormuş. Affan da Belkiya'ya "Gördüğün Altın Çiçekli Ada'dır. İşte bu çiçeklerdir ki, bir kez ağaçtan düşüp kuruyunca, toza dönüşür ve karışımıyla, altın çıkarılan damarları oluşturarak sona ererler. Bu Altın Çiçek Adası güneşten kopmuş ve çok zaman önce buraya düşmüş bir yıldız parçacığından başka bir şey değildir" demiş. Böylece bu adada harika bir gece geçirmişler ve ertesi gün değerli ösuyula ayaklarını ovuşturmuşlar ve Altıncı Deniz üstünde oldukça uzun yolculuk etmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

... Altıncı Deniz üstünde büyük bir zevk duyarak altı gün yolculuk ettikten sonra, üzeri çok güzel bitki örtüsüyle kaplı bir adaya ulaşmışlar, orada kıyıda biraz dinlenebilmişler. Sonra ayağa kalkmışlar ve ada içinde dolaşmaya başlamışlar. Ama ağaçlarda meyve görünümünde saçlarından asılmış insan kafaları bulunduğunu görünce çok şaşırılmışlar. Ama, bu insan başlı meyvelerin hepsi aynı ifadeyi taşıymıyormuş; kimileri gülümsüyor, kimileri ağlıyor ya da gülüyormuş; ağaçtan düşenler ise toprakta yuvarlanıyor ve sonunda ormanı aydınlatan ve ay ve güneşi solduran ateş kürelerine dönüşüyorlarmış. Ve iki yolcu “Ne garip orman bu böyle!” demekten kendilerini alıkoyamamışlar. Ama bu garip meyvelere pek fazla yaklaşmaya cesaret edememişler; ve kıyıya dönmeyi yeğlemişler. Akşam olunca, bir kayanın ardına oturmuşlar ve ansızın sudan çıkıp kıyıda ilerleyen eşsiz güzellikte ve boyunları inci gerdanlıkla çevrili olan ve bir saat süreyle çember halinde raksetmeye, sıçramaya ve aralarında bin bir şakayla şen şakrak oyunlar oynamaya girişen on iki deniz kızı görmüşler. Bunlar daha sonra ay ışığında şarkı söylemeye başlamışlar ve su üzerinde yüzerek uzaklaşmışlar. Belkiya da Affan da, deniz kızlarının güzelliklerinden, rakslarından ve şarkılarından çok etkilenmelerine karşın, insan başlı korkunç meyveler yüzünden, bu adadaki eğleşmelerini daha fazla uzatmayı hiç istememişler. Ayaklarına ve topuklarına şişeye konmuş bitkinin öz suyunu sürmüşler ve Yedinci Deniz üzerinde yürümeye başlamışlar.

Bu Yedinci Deniz üstündeki yolculuk uzun sürmüş; çünkü, yollarında hiçbir karaya rastlamaksızın iki ay gece gündüz yürümüşler ve açlıktan ölmek için arada bir su yüzüne çıkan balıkları yakalamak zorunda kalmışlar. Ve o zaman kendilerine verdiğim nasihatın ne denli bilgece olduğunu anlamaya ve onları tutmadıklarından ötürü pişmanlık duymaya başlamışlar. Bununla birlikte, sonunda, Süleyman'ın parmaklarından birinde sihirli yüzüğü taşıyan cesedinin bulunmuş olacağı Yedi Deniz Adası olduğunu tahmin ettikleri bir adaya ulaşmışlar.

Bu Yedi Deniz Adası'nı çok güzel meyve ağaçlarıyla kaplı ve pek çok akarsuyla sulandırılmış olarak bulmuşlar ve tüm gıdaları kurutulmuş balığa indirgenmiş olduğu zamandan bu yana çok acıkmış ve de boğazları kurumuş olduğundan, onlar için olgun elmaların salkımlar halinde dallarını eğdiği büyük bir elma ağacına yaklaşmaları eşsiz bir zevk olmuş. Ve Belkiya elini uzatıp bu meyveleri koparmak istemiş. Ama ansızın, ağacın ta içinden ikisine birden "Bu meyvelere dokunursanız ikiye bölünürsünüz!" diye haykıran müthiş bir ses duyulmuş ve aynı anda önlerinde o zamanın ölçüsüyle kırk kol uzunluğunda korkunç bir dev belirmiş! Belkiya, dehşetin sınırına ulaşmış olarak, ona "Ey devlerin başefendisi, açlıktan ölmekteyiz; bizi bu elmalara dokunmaktan alıkoymanın nedenini de bilmiyoruz!" demiş. Dev de "Bu alıkoymanın nedenini nasıl olur da bilmez görürsünüz? Yoksa, ey âdemoğulları, ırkımızın babası olan Âdem'in Allah'ın emirlerine karşı gelerek bu yasak meyveleri yediğini unuttunuz mu? Böylece, o zamandan bu yana, bu ağacı korumakla ve bu meyvelere elini uzatanları öldürmekle görevlendirildim! Bundan ötürü buradan uzaklaşın; gidin başka yerde gıdanızı arayın!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan Belkiya ve Affan, bu mahalli hemen terk etmişler ve adanın içine dalmışlar. Ve başka meyveler bulup hepsini yemişler; sonra Süleyman'ın gövdesinin bulunabileceği yeri aramaya koyulmuşlar.

Ada'nın içinde bir gün bir gece başıboş dolaştıktan sonra, kayaları sarı amber ve miskten olan ve yamaçları, tavanı ve duvarları elmas bir mağaraya açılan bir tepeye ulaşmışlar. Ortalık sanki gün ortasındaymış gibi aydınlanmış olduğundan mağarada daha da derinlere doğru ilerlemişler; ve ilerledikçe, aydınlığın arttığını ve alanın genişlediğini görmüşler. Böylece, hayranlık duyarak yürümüşler ve bu mağaranın bir sonu bulunup bulunmadığını kendilerine sormaya başlamışlar; ve ansızın elmas içine oyulmuş büyük bir salona ulaşmışlar; bu salonun ortasında saf altından geniş bir yatakta, inci ve değerli taşlarla işlenmiş yeşil harmaniyesiyle ve sağ eline takılmış bulunan ve elmas salonun parlaklığını solduran kıvılcımlar saçan sihirli yüzüğüyle belirgenleşen Davud oğlu Süleyman uzanmış yatı-

yormuş. Küçük parmağında yüzüğün takılı bulunduğu sağ eli göğsünün üzerinde duruyor, öteki eli de yanına uzanmış zümrüt kakmalı hükümdarlık asasını tutuyormuş.

Bunu gören Belkiya ve Affan, büyük bir saygı duymuşlar ve daha fazla ilerlemeyi göze alamamışlar. Ancak Affan birdenbire Belkiya'ya "Bunca güçlükleri göğüslemiş ve bunca yorgunluğa katlanmışsak; bunlar, şimdi gayemize eriştiğimize göre, geri çekilmek için değildi herhalde... Ben kendi hesabıma Peygamberin uyuduğu yatak-tahtın yakınına tek başıma yaklaşacağım; sen de, kendi bakımından, sana öğreteceğim ve katılmış parmak-tan yüzüğün çıkarılması için gerekli büyülü deyimleri telaffuz edersin!" demiş.

Bunun üzerine Belkiya, büyülü deyimleri okumaya başlamış; ve Affan, yatak-tahta yaklaşmış ve yüzüğü almak üzere elini uzatmış. Ama Belkiya, heyecana kapılarak, büyülü sözcükleri tersine okumuş; ve bu hata Affan için kahredici olmuş; zira hemen elmas tavandan sıvı halinde düşen bir damla onu baştan aşağıya tutuşturmuş ve birkaç saniyede, Süleyman'ın yatak-tahtının ayak ucunda bir avuç küle dönüştürmüştü.

Belkiya, Affan'ın kutsallığa saygısızlık oluşturan girişiminden ötürü uğradığı belayı görünce, kendini kurtarmak için mağara boyunca koşarak doğruca denize ulaşmak üzere çıkış kapısına varmış. Orada ayaklarını özsuyla ovuşturmak ve adadan ayrılmak istemiş; ama artık bunu yapamayacağını anlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

... Ama, Affan yanmış ve mucizevi şişe de onunla birlikte yanmış olduğundan dolayı bunu yapamayacağını anlamış. Bunu anlayınca, çok üzülerek, bu girişimi dolayısıyla onu bekleyen felaketleri kendisine açıklayarak ona söylediğim sözlerin hepsinin doğruluğunu ve haklılığını anlamış; ve adada artık tek başına kaldığından ve kendisine yol gösterebilecek kimse bulunmadığından başına ne geleceğini bilmeden rasgele yürümeye koyulmuş.

Böylece yürümekteyken, büyük bir toz bulutunun, içinden gök görültüsüne benzer sağır edici bir gürültü çıkararak belirdiğini görmüş. Bu sesler mızrak ve kılıç çatışmalarından ve atların nal gürültüleri ve hiç de insansı olmayan haykırışların patırtısından oluşuyormuş. Ansızın, dağılan toz bulutunun içinde, tümüyle ifritlerden, ecinnilerden, gulyabanilerden, meretlerden, kotruplar, baaller ve bahariler gibi diğer ecinni taifelerinden; tek sözcükle hava, toprak, orman, su ve çöl ecinnilerinden oluşmuş bir ordunun belirdiğini görmüş.

Bu görünüm onu öylesine bir korkuya düşürmüştü ki, kıpırdamaya bile mecali kalmamış ve oracıkta bu şaşırtıcı ordunun komutanı yanına kadar gelip ona “Sen kimsin? Bizim her yıl gelip hepimizin efendisi Süleyman bin Davud’un uyuduğu mağarayı gözettiğimiz bu adaya kadar nasıl gelebildin?” diye sormuş. Belkiya “Ey yiğitlerin komutanı, ben, Beni İsrail Kralı Belkiya’yım. Denizde yolumu yitirdim; işte bundan dolayı buradayım. Ama, sen de bana, senin ve bütün bu savaşçıların kim olduğunu sormama izin ver!” diyerek yanıt vermiş. O da “Bizler Can bin Can’ın ardılından ecinnileriz. Şu anda, önceleri Avad’ın oğlu Şeddad’ın hüküm sürdüğü Beyaz Toprak’ın hükümdarı kudretli kralımız Sahr’ın ikamet ettiği ülkeden geldik!” diye yanıtlamış. Belkiya “Ama, kudretli Sahr’ın hüküm sürdüğü bu Beyaz Toprak nerededir?” diye sormuş. O da “Buradan insan ölçüsüyle yetmiş beş ay uzak bir mesafede bulunan Kaf Dağı’nın ardındadır. Ama biz, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede oraya gidebiliriz. Bir kral oğlu olduğuna göre, eğer istersen, seni oraya götürüp hükümdarımızla tanıştırmız!” diye yanıt vermiş. Belkiya bu öneriyi kabulde kusur etmemiş ve hemen ecinniler tarafından kralları Sahr’ın hükümdarlık konutuna götürülmüş.

Yukarlardan altın ve gümüş yataklı kanalların çizgi halinde belirdiği bir ova görmüş; toprağının misk ve safranla örtülü bulunduğu bu ova, dalları zümrüt ve meyveleri yakut olan yapay ağaçlarla gölgelenmiş imiş ve üzerine taşlar kakılmış altın direkler üstüne dayanan yeşil ipekten harika çadırlarla kaplı imiş. Bu ovanın ortasında ötekilerden daha yüksek kırmızı ve mavi ipekten bir çadır varmış. İçinde, sağında kendine bağlı öteki hükümdarlar, solunda vezirleri, vekilleri, soyluları

ve mabeyincileri olduğu halde kocaman bir tahta oturmuş Kral Sahr bulunuyormuş.

Hükümdarın huzuruna çıkınca, Belkiya, elleri arasından yeri öpmüş ve ona övgülerde bulunmuş. Bunu gören Kral Sahr, iltifatlar ederek onu yanbaşındaki altın bir iskemleye oturmaya çağırmış. Sonra, ondan adını söylemesini ve serüvenini kendisine anlatmasını istemiş. Belkiya da, kim olduğunu bildirip hiçbir ayrıntıyı atlamadan ona başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış.

Kral Sahr ve yöresini çevirenler, bu öyküyü işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. Sonra, kralın bir işareti üzerine şölen için örtüler serilmiş; ecinni hizmetçiler tepsiler, tabaklar getirmişler; altın tepsilerde haşlanmış elli deve torunu, elli de kızarmış deve torunu; gümüş tabaklarda elli koyun kellesi varmış; ayrıca nitelik ve irilikten yana harika meyveler tabaklarda dizili bulunuyormuş. Ve her şey hazır olunca, bol bol yenilip içilmiş. Tepsi ve tabaklarda, onları dolduran nefis yiyeceklerden kesinlikle hiçbir şey kalmamış.

İşte ancak o zaman Kral Sahr, Belkiya'ya "Ey Belkiya, kuşkusuz sen bizim tarihimizi ve kökenimizi bilmezsin. Şimdi, sana insanların arasına döndüğünde, henüz onların yanıtlayamadığı sorular hakkındaki gerçeği çağlara aktarman için birkaç sözcükle anlatacağım:

"Bil ki ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

"Bil ki ey Belkiya, zamanın başlangıcında Yüceler Yücesi Tanrı, Ateş'i yarattı ve onu arz üzerinde yedi çeşitli bölgede, birini diğerinin üzerine yerleştirerek ve her birinin arasına insan ölçülerine göre bin yıllık mesafe koyarak hapsetti.

Kendi anlayışına göre, isyan edip pişmanlık getirmeyen yaratıklar için ayırdığı ilk bölgeye Cehennem ateşi adını verdi. Gelecekte ortaya çıkacak dua ve barış üzerine olası Hazreti Muhammed'e karşın, eski dinlerinden ayrılmayıp hata ve karanlıklarına gömülü kalmakta direnenlere ve iman sahibi olmayı reddedenlere ayırdığı ve uçurum halinde kazıldığı için, ikincisine Leza

adını verdi. Sonra üçüncü bölgeyi hazırladı ve ona kaynayan bir kazan şekli vererek içine Ecüc ve Mecüc¹ adlı şeytanları kapattı. Bundan sonra dördüncü bölgeyi yarattı; ve Âdem'i tanımayıp onu selamlamayı reddederek Yüceler Yücesi Tanrı'nın emirlerine karşı çıkan isyancı meleklerin başı İblis'in ikametine ayırdı. Sonra beşinci bölgenin sınırlarını saptadı; ona Sakar adını verdi; burayı imansızlar, yol göstericiler² ve kibirliler için ayırdı. Bu da yapılıncı, derin bir mağara kazdı; yakıcı ve pis kokulu bir havayla doldurdu ve oraya Hitma adını verdi; ve burayı Musevi ve Hristiyanların işkence görmesi için ayırdı. Yedinciye gelince, buna da Haviye adını verdi; bunu da yedek olarak Yahudi ve Hristiyanlara fazlası ve sadece görünüş bakımından iman sahipleri için ayırdı. Bu son iki bölge, ilkin biraz daha dayanılır gibi olsa da, en korkunç olanlardır. Yapıları hemen hemen birbirine denktir. Böylece ilkinde, yani Cehennem'de, yetmiş binden az olmamak üzere ateş dağı vardır ve her biri yetmiş bin vadide yer almıştır; her bir vadide yetmiş bin kent, her bir kentte yetmiş bin kale, her kalede yetmiş bin ev, her evde yetmiş bin peyke vardır. Her biri bütün bu sayıların çarpımıyla ortaya çıkacak olan bu peykeler, çeşitlilik, yoğunluk ve süresini sadece Tanrı'nın bileceği yetmiş bin eziyet ve işkence içerir. Ve bu bölge yedi bölgenin en az yakıcısı olduğundan sen artık, ey Belkiya, öteki altı bölgedeki işkenceyi kendin hesaplayabilirsin!

Sana şayet Ateş hakkında bu toplu bakışı ve bu açıklamaları veriyorsam, ey Belkiya, biz ecinnilerin Ateş'in oğulları olmamızdandır. Gerçekten, Tanrı'nın Ateş'ten yarattığı ilk iki varlık, özel muhafızı olarak görevlendirdiği ve Halit ve Malit adını verdiği iki ecinnidir; birine bir arslan görünümü, ötekine de bir kurt görünümü sağlamıştır. Arslana erkek organları, kurda kadın organları vermiştir. Halit arslanın kuyruğu³ yirmi yılda dolaşılan bir mesafeye eşittir, dişi kurt Malit'in ferci bir kaplumbağa biçimindedir ve iriliği Halit'in kuyruğunun uzunluğuna göre oranlanmıştır.

1 Mardrus'te Gog ve Magog (Â.Ş.O.)

2 Cinsel konuda yol göstericiler (Â.Ş.O.)

3 Burada Mardrus'un "kuyruk" sözcüğüyle erkek cinsel organını anlatmak istediği anlaşılıyor. Nitekim, Mathers bu sözcüğü "yard" olarak çevirmiştir ki, eski İngilizcede "penis" ya da "phallus" anlamına gelmektedir (Â.Ş.O.)

Bunlardan biri siyah-beyaz renklerle alaca, öteki pembe beyaz renklerle alaca idi; ve Tanrı, Halit ile Malit'i cinsel bakımından birleştirdi; bunların çiftleşmesinden ejderhalar, yılanlar, akrepler ve pis kokulu hayvanlar doğdu ve bunlar lanetlilerin işkence görmesi için yedi bölgeye yerleştirildi. Sonra Tanrı, Halit ve Malit'e ikinci kez çiftleşmelerini buyurdu ve bu ikinci çiftleşmeden itaat içinde büyüyen yedi erkek ve yedi dişi doğdu. Bunlar iyice büyü-yünce, örnek davranışıyla en güzel ümitler veren içlerinden biri, Yüceler yücesi Tanrı tarafından seçilerek arslan ile dişi kurdun ardı kesilmeyen üretiminin oluşturduğu topluluğun başına getirildi. İşte adı İblis olan bu seçkin varlıktı. Ama, daha sonra, Âdem'in önünde secde etmesini buyuran Tanrı'nın emirlerine karşı gelmesinden ötürü, onu destekleyenlerle birlikte dördüncü bölgeye atıldı. Ve işte bu İblis ile onun ardılları Cehennem'in erkek ve dişi şeytanlarıdır. Öteki on oğlan ve on kıza gelince, bunlar boyun eğdikleri için, aralarında birleştiler ve bizim gibi ecinni taifesi oldu ey Belkiya! Ve işte, birkaç sözcükle anlattığım bizim soy kütüğümüz böyledir. Bizim bu kadar çok yemek yememize şaşma, çünkü kökenimiz arslan ile kurttan gelmektedir. Karnımızın genişliği hakkında bir fikir vermek için, sana, her birimizin, bir günde on deve, yirmi koyun yuttuğunu ve her bir kaşık bir kazanın içeriğine eşit olmak üzere, kırk kaşık dolusu et suyu içtiğini söyleyeyim!

Şimdi, ey Belkiya, insanoğullarının arasına katılmadan önce aydınlanmanın tam olması için, bilesin ki, oturduğumuz yer her zaman için bizi bir kemer gibi çevreleyen Kafkas Dağı'nın karlarıyla serinler. Böyle olmasaydı, yeraltı ateşinin etkisiyle toprağımız oturulması dayanılmaz halde olurdu. Bu ülke yedi kat olarak oluşturulmuş ve olağanüstü bir kudretle donanmış bir ecinninin omuzlarına yüklenmiştir. Bu ecinni bir boğanın omuzlarına dayanan bir kayanın üzerine durmaktadır; boğayı da çok büyük bir balık taşır; balık da Sonsuzluk Denizi'nde yüzer. Sonsuzluk Denizi'nin yatağı, Cehennem'in üst katıdır ki bu kat, yedi bölgesiyle birlikte Kıyamet Günü'ne kadar hareketsiz kalacak olan canavar bir yılanın ağzında bulunmaktadır ve bu yılan ağzından Cehennem'i ve içindekileri Tanrı'nın önünde kusacak ve Tanrı her şey üzerindeki son kararını o zaman verecektir.

İşte ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

“İşte, ey Belkiya, kısaca, bizim tarihçemiz, kökenimiz ve dünyamızın oluşumu böyledir. Sana bu konudaki bilgini tamamlamak için aynı şekilde diyebilirim ki, yaşımız hep aynı kalır; asla yaşlanmayız. Oysa yeryüzünde, yöremizde Doğa ve insanlar ve tüm yaratılmış varlıklar değişmez biçimde çöküşmüşlüğe doğru yol alır. Bu erdemi, karanlıklar bölgesinin koruyucusu ve adı Kizir olan yaşam kaynağından içmemize borçluyuz. Ve işte bu saygın Kizir, mevsimleri denkleştirir, ağaçları yeşil bir taçla örter, akıp giden ırmaklara yol verir, çayırlara yeşil halılar serer, geceleri yeşil harmaniyesine bürünür, şafak vakti gökleri renklendiren yeğni renkleri birbirine karıştırır. Ve şimdi ey Belkiya, beni büyük bir dikkatle dinlediğinden dolayı seni ödüllendirmek için, eğer sen arzu ediyorsan, seni buradan taşıtıp ülkenin giriş yerine bırakıracagım!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Belkiya ecinnilerin hükümdarı Kral Sahr’a, konukseverliğinden, öğretilerinden ve ikramlarından ötürü sevinçle teşekkür etmiş; o da bunu özenle kabullenmiş. Bunun üzerine kraldan, vezirlerinden ve öteki ecinnilerden izin almış; ve sırtına bindiği güçlü bir ifrit göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zaman süresinde onu boşlukta uçurarak kendi ülkesinin sınırlarında bildiği bir yöreye yavaşça indirmiş.

Belkiya, bir kez yöneleceği doğrultuyu saptayınca başkentin bulunduğu yolu tutmakta gecikmemiş ve orada iki mezar arasında oturmuş acı gözyaşları dökken hayran edici güzellikte, ama benzi solgun, havası hüzünlü bir gence rastlamış.

Ona yaklaşmış ve dostça selamlayarak “Ey güzel delikanlı, seni neden bu iki mezar arasında oturmuş, ağlar görüyorum? Neden böyle üzülüyorsun, bana söyle ki, seni avutmaya çalışayım!” demiş. Genç adam kederli gözlerini Belkiya’ya kaldırmış ve ona, yaşlı gözlerle “Ey yolcu, niçin yoluna giderken, durdun? Bırak gözyaşlarım, yalnızlığımda, ıstırabımın taşları üstüne aksın!” demiş. Ama Belkiya ona “Ey bahtsız kardeş, bil ki benim seni dinlemeye hazır merhametli bir yüreğim var.

Bundan dolayı korkmadan bana kederinin nedenini açıklayabilirsin!" demiş.

Ve onun tam karşısında mermerle oturarak gencin ellerini kendi ellerinin içine almış ve onu konuşmaya yöreklendirmek için, ilkin baştan sona kadar kendi öyküsünü anlatmış. Sonunda da, ona "Ve sen, kardeşim, senin öykün nedir? Senden rica ederim, çabuk onu bana anlat; çünkü bu öykünün son kertede dokunaklı olduğunu sezinlemekteyim!" demiş.

Kederli Yakışıklı Delikanlının Öyküsü

İki mezar arasında ağlayan güzel ve kederli yüzlü genç, bunun üzerine genç Kral Belkiya'ya "bil ki, ey kardeşim, ben de bir kral oğluyum; benim öyküm de öylesine garip ve olağandışıdır ki, eğer iğneyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu sevecenlikle okuyanlara ders oluştururdu. Artık onu sana anlatmayı daha fazla geciktirmeyeceğim!" demiş:

Kardeşim, ben, Beni-Şalan ve Afganistan'da hüküm süren Şah Taygamus'un¹ Kâbil'de doğmuş oğluyum. Çok büyük ve çok adaletli bir şah olan babamın kendine bağlı dört sultanlığı vardı. Bunların her biri yüz kent ve yüz kaleye sahipti. Yiğit beş bin atının ve yüz bin yiğit savaşçının komutanıydı. Anneme gelince Horasan hükümdarı Şah Bahravan'ın kızıydı. Benim adım Canşah'tır.

Çocukluğumdan beri, babam bana, bilimler, sanatlar ve beden eğitimi konularında öğretim sağladı; böylece on beş yaşma geldiğimde ülkenin en iyi ata bineni sayıldım ve bir karacadan da çabuk at üzerinde avlar ve yarışlar yönettim.

Günlerden bir gün, şah babamın ve tüm maiyetinin bulunduğu bir av sırasında ormanlarda üç gün kalmış ve birçok hayvan avlamışken gece bastırdığı sırada, yedi memluğumla birlikte eğleştiğim yerin birkaç adım ötesinde son kertede zarif bir ceylanın belirdiğini gördüm. Ceylan bizi görünce ürktü ve sıçrayarak tüm yeğniligiyle kaçtı. Bunun üzerine, ben, memlukların peşimde olduğu halde, birkaç saat onu izledim; böylece çok

1 Mardrus ve Littmann'da Tigmus (Â.Ş.O.)

geniş ve çok derin bir nehre ulaştık; onu orada çevirip yakalayacağımızı sandık. Ama o, kısa bir kararsızlıktan sonra, suya atladı ve öteki kıyıya ulaşmak üzere yüzmeye başladı. Ve biz, kıvrakça atlarımızdan indik, bunları içimizden birine emanet ettik ve orada bağlı bulunan bir balıkçı kayığına sıçrayıp ceylana ulaşmak için dümenle kıvrak dönüşler yaptık. Ama nehrin orta yerine gelince, artık bindiğimiz kayığa egemen olamadık. Rüzgâr ve akıntı çok güçlü olduğundan, gittikçe artan karanlığın ortasında, gayretlerimizin bizi sağlıklı bir doğrultuya ulaştırma imkânı olmadan akıntıya kapıldık. Ve böylece bütün gece zorunlu yolculuğumuz sırasında herhangi bir engele çarpıp parçalanmak korkusu ve korkunç bir akıntıyla sürüklendik. Bu yarış aynı şekilde bütün gün ve bütün gece sürdü. Ve ancak ertesi sabah, akıntının bizi attığı bir kara parçasına yaklaşabildik.

Bu süre içinde, babam Şah Taygamus, atlarımızı gözeten memluğu sorguya çekerek bizim nehir üzerinde kaybolduğumuzu öğrenmiş. Ve bu haberi alınca, öylesine bir mutsuzluğa düşmüş ki, hıçkırıklarla sarsılmış; tacını yere çalmış, kederle ellerini ısırmış; ve hemen her yana bu keşfedilmemiş ülkeleri tanıyan ulaklar göndermiş. Anneme gelince, benim kaybolduğumu öğrenince, yüzünü şiddetli darbelerle dövmüş, giysilerini yırtmış, bağrını berelemiş, saçlarını yolmuş ve matem giysilerine bürünmüş.

Bize gelince, bu toprağa çıktığımızda, ağaçlar arasında akan güzel bir kaynak ve sakince oturmuş suda ayaklarını serinleten bir adam bulduk; onu nezaketle selamladık ve kendisine nerede bulunduğumuzu sorduk. Ama adam bize, selamımızı iade etmeden karga ya da bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Bize, karga ya da bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi. Sonra birdenbire ayağa kalktı; belinden aşağısı bölünerek, bedeninin sadece üst yanı bize saldırırken alt yarısı başka yöne atıldı. Ve aynı anda, ormanın her yanın-

dan kaynağa koşup bir irkilme hareketiyle ikiye ayrılıp sadece üst yanıla bize saldıran buna benzer başka adamlar belirdi. Ve onlara en yakın bulunan üç memluğumun üzerine atıldılar; onları canlı canlı yutmaya koyuldular. Bunu görünce ben ve öteki üç memluk, korkunun sınırında kaygımıza atıldık ve suda boğulmayı bu canavarlar tarafından yutulmaya bin kez yeğ tutarak çabucak kıyıda uzaklaşıp kendimizi akıntıya bıraktık. O sırada gövdeler üç bahtsız memluğumu yutarken, artık yetişme imkânları olmamasına karşın, bacak ve baldırların kudurgan bir dötrnalla ve düzensiz olarak bize ulaşma gayretleriyle kıyıda koşuştuklarını, onların erişemeyeceği bir yerde olan kayığımızdan dehşetle gördük. Bu bellerinden kesik gövdelerin vahşi iştahlarına çok şaşırdık ve bahtsız yoldaşlarımızın talihine üzülerek böyle bir şeyin nasıl olabileceğini düşündük.

Ertesi gün olduğunda, akıntı bizi büyük bahçeler, meyve ağaçları ve büyüleyici çiçeklerle kaplı bir kara parçasına sürüklemişti. Ama, kayığımız kıyıya bağlandığı sırada, ben, bu kez, karaya çıkmak istemedim. Ve üç memluğumu gidip yöreyi incelemekle görevlendirdim. Böylece ilkin onlar karaya çıktı ve yarım gün kadar ortadan yok olduktan sonra dönüp bana, sağa sola giderek, kuşkululu bir şey görmeksizin büyük bir mesafede dolaştıklarını; odaları sırf billurdan ve orta yerinde harika bir gölle donanmış şahane bir bahçesi bulunan beyaz mermerden bir saray gördüklerini; sarayda ve içinde elmas ve yakutla zenginleştirilmiş altın bir tahtın yöresinde fildişi iskemlelerin bulunduğu geniş bir salonun olduğunu; ama ortalıkta, ne sarayda ne de bahçede kimselerin bulunmadığını anlattılar.

Bu güven verici haberi alınca, kayıktan çıkarak onlarla birlikte sarayın yolunu tuttum. İlkin bahçedeki ağaçların lezzetli meyvelerini yiyerek açlığımızı bastırdık; sonra, dinlenmek için saraya girdik. Ben, altın tahta oturdum, memluklarım da fildişi iskemlelere... Ve bu manzarayı görünce, şah babamı, anamı, yitirdiğim tahtı hatırladım ve ağlamaya koyuldum; memluklarım da duygulanarak ağladılar.

Bu hüznün verici anılara gömülmüş bulunduğumuz sırada, denizin uğultusuna benzer büyük bir gürültü duyduk; ve birdenbire içinde bulunduğum salona vezirler, emirler, mabeyin-

ciler ve ünlü kişilerden oluşan, ama hepsi maymun soyundan bir topluluğun girdiğini gördük. İçlerinde iri maymunlardan da, küçük maymunlardan da vardı. Bu kez artık sonumuzun geldiğine inandık. Ama en iri cinsten olan maymunların büyük veziri, çok belirgin saygı alametleriyle gelip benim önümde eğildi ve bana insan diliyle kendisinin ve tüm halkın beni kral ve üç memluğu da ordularının komutanları olarak tanıdıklarını söyledi. Daha sonra yemek için kızartılmış karacalar getirdiler; sonra, beni, yakın ülkede oturan eski düşmanları gulyabanilerle girişeceğimiz savaştan önce, uyruğum olan maymun ordusunun resmi geçitlerini izlemeye çağırdılar.

Bunun üzerine ben, oldukça yorgun, yanımda üç memluğu alıkoyarak, büyük veziri ve ötekileri uzaklaştırdım. Yeni durumumuz hakkında bir saat görüştükten sonra; mümkün olan en kısa zamanda bu saraydan ve bu kentten kaçmayı kararlaştırdık; ve kaygımıza doğru yöneldik; ama, nehre ulaşınca, onun yok olduğunu fark ettik ve saraya dönmek zorunda kalarak sabaha kadar uyuduk.

Uyandığımızda yeni uyruklarının veziri, gelip beni selamlayarak gulyabanilerle savaşmak için her şeyin hazır olduğunu söyledi. Ve aynı zamanda, öteki vezirler, sarayın kapısına bize at görevi yapacak olan ve çelik zincirlerle gemlenmiş dört iri köpek getirdiler. Ben ve memluklar bu köpeklerle binmek zorunda kaldık. Biz önde onları sürerken, korkunç uğultular ve bağırtilar koparan, büyük vezirimizin yönettiği sayısız maymun uyruklarının oluşturduğu tüm ordu bizi izliyordu.

Bir gün bir gecelik yürüyüş sırasında ortaya çıkmaları gecikmeyen gulyabanilerin inlerinin bulunduğu yüksek kara bir dağın karşısına ulaştık. Hepsi, her biri diğeri kadar korkunç olmakla birlikte, çeşitli görünümlerdeydiler. Bazılarının bir deve gövdesi üzerinde öküz kafaları vardı, bazıları sırtlana benzerken, bazıları da bir karşılaştırma sağlamak için kıyaslanabilecek bilinen herhangi bir şeye benzemeksizin tanımlanmaz kertede korkunç bir görünüm arz ediyorlardı.

Gulyabaniler bizi görünce, dağdan aşağı indiler ve belli bir mesafede durarak, başımıza taşlar yağdırarak bizi tedirgin etmeye başladılar. Uyruklarım da aynı tarzda onlara yanıt verdiler.

Ve savaş birdenbire müthiş bir hal aldı. Ben ve memluklarım, yaylarımızı kuşanarak, gulyabaniler üzerine büyük miktarda ok yağdırarak epeycesini öldürdük. Bu görünüm uyruklarımın neşelenmesine neden oldu. Sonunda da zaferi kazandık ve kaçan gulyabanileri izlemeye koyulduk.

Bunun üzerine ben ve memluklarım maymun uyruklarımızdan kaçmak için savaşın kargaşasından yararlanarak köpeklerimize binip kimse görmeden karşı yakaya geçmeye karar verdik. Uzun bir koşudan sonra, bineklerimizi soluklandırmak için durduk ve karşımızda, yazıt biçiminde düzenlenmiş bir kaya gördük. Bu yazıtın İbrani dilinde yazılmış içeriği şöyleydi:

Ey sen, maymunların kral yapmaları için bahtın seni bu bölgeye attığı esir, kaçarak krallıktan vazgeçmek istiyor-
san, kurtuluşun için önünde iki yol açılacak; bu yollardan biri sağında bulunuyor. Seni, dünyayı kucaklayan okyanusun kenarına götürecek olan bu yol, en kısasıdır; ama canavarlar ve kötü niyetli ecinnilerle dolu vahşi çöllerden geçer. Solundaki öteki yol, dört aylık bir yolculuğu gerektirir uzunluktadır; ve Karıncalar Vadisi denen bir vadiden geçer. Bu yolu tutar ve karıncalardan kurtulursan sonunda eteğinde Yahudiler Kenti'nin bulunduğu bir ateş dağına ulaşırın! Ben Davud'un oğlu Süleyman, bu yazıtı senin kurtuluşun için düzenledim!

Bu yazıtı okuyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştık ve çabucak bizi Karıncalar Vadisi'nden geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

... Bizi çabucak Karıncalar Vadisi'ni geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk. Ama henüz bir günlük yol almışken ayaklarımızın altında toprağın sarsıldığını duyduk ve hemen, ardımızda, tüm hızıyla, başlarında büyük vezir olduğu

halde uyruğum maymunların bize doğru geldiklerini gördük. Bize ulaştıklarında, bizi bulduklarından ötürü sevinç çılgınları atarak her yandan sardılar; ve büyük vezir, sağlığımız için iyi temennilerde bulunarak hepsinin duygusuna tercümanlık eden bir nutuk çekti.

Bu rastlaşma bizi büyük bir düş kırıklığına uğrattı; ama duygularımızı göstermemeye çalışarak uyruklarımıyla birlikte saray yolunu tuttuğumuz sırada, geçmekte olduğumuz vadiden çıkarken, tam o anda her biri bir köpek iriliğindeki karıncalardan oluşan bir orduya rastladık. Ve göz açıp kapayasıya kadar çabuk geçen bir zamanda, uyruklarım ile canavar karıncalar arasında bir savaş başladı; karıncalar maymunları pençelerine geçirdiler ve bir vuruşta onları ikiye ayırdılar; maymunlar da her bir karıncanın üzerine onar onar atılarak onları öldürdüler.

Bize gelince, köpeklerimizin üzerinde kaçmak için savaşı fırsat bildik. Ama ne yazık ki, kaçma olanağını yalnızca ben buldum; çünkü üç memluğum, karıncalar tarafından yakalanmış ve o görülmedik pençelerle iki parçaya bölünmüşlerdi. Ve ben, son yoldaşlarımdan da yok olmalarına üzülerek kendimi kurtardım ve binitimi terk ederek yüzerek geçtiğim bir ırmağa ulaştım; sağ salım karşı yakaya geçerek giysilerimi kurutmaya başladım; ve sonra, karıncalar ve uyruklarım maymunlarla arama nehri soktuğumdan, artık izlenmediğime emin olarak sabaha kadar uykuya daldım.

Uyandığımda, bitki ve kökler yiyerek günlerce süren bir yolculuğa koyuldum. Sonunda eteğinde bana yapılan tanımlamaya tümüyle uyan Yahudiler Kenti denilen büyük bir kentin bulunduğu, sözü edilen dağa ulaştım. Ama yazıtta sözü edilmeyen sonradan farkına vardığım bir ayrıntı beni bu kentte çok şaşırttı; gerçekten o tuhaf gün kente girerken, ayağım ıslanmadan geçtiğim bir ırmağın yatağı, haftanın geri kalan kısmında suyla dolmuştu; böylece öğrenmiş oldum ki, ırmak her gün suyla doluyken, Yahudilerin dinsel tatil günü olan cumartesi günleri akımıyordu.

Kente ilk girdiğim o gün sokaklarda hiç kimseyi görmedim. O vakit yolumun üzerindeki ilk kapıya yöneldim; kapıyı açtım ve içeri girdim. Kendimi daire şeklinde oturmuş pek çok saygın görünümlü kişinin yer aldığı bir salonda buldum. Onların yüz-

lerinin anlatımından yüreklenerек saygıyla yanlarına yaklaştım ve selamlaşmalardan sonra, onlara “Ben Kâbil hükümdarı beni Şalan kabilesinin başkanı Taygamus’un oğlu Canşah’ım! Sizden efendilerim, bana kendi ülkemden ne kadar uzaklıkta bulunduğumu ve oraya ulaşmak için hangi yolu tutmam gerektiğini söylemenizi rica ediyorum!” dedim. Orada oturanların hepsi yanıt vermeksizin bana baktılar; ve içlerinden şeyhleri olduğu anlaşılan kişi, bana ağzından söz çıkmaksızın sadece işaretlerle “Ye ve iç, ama konuşma!” dedi. Ve bana, başka yerlerde hiç görmediğim, kokusundan anladığıma göre zeytinyağında pişirilmiş harika yemeklerle dolu bir tepsi gösterdi. Ben de yedim, içtim ve sessizliği sürdürdüm.

Yemeğimi bitirince Yahudilerin şeyhi yanıma yaklaştı ve yine işaretlerle bana “Kimsin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?” diye sordu. Ben de ona yine işaretlerle yanıt verip veremeyeceğimi sordum. Olumlu bir işaret ve bunu izleyen “Ancak üç sözcük sarf et!” anlamına gelen bir diğer işaret alınca “Kâbil kervanının vakti?” diye sordum. Bana “Bilmiyorum!” anlamında hiçbir sözcük sarf etmeden işaretlerle yanıt verdi; ve bana, yemeğimi bitirmiş olduğuma göre çıkmamı işaret etti.

Bunun üzerine onu ve orada bulunanları selamladım; bu garip davranışa son derece şaşarak dışarı çıktım. Sokağa ulaşınca bana bilgi verebilecek birilerini aramaya koyuldum; sonunda yüksek sesle “Bin altın dinar kazanmak ve eşsiz güzellikteki bir esireye sahip olmak isteyen kim varsa, bir saatlik bir iş görmek üzere beni izlesin!” diye haykıran bir tellal işittim. Ben, her şeyden yoksun olduğum için tellala yaklaştım ve ona “İşi, aynı zamanda bin dinarı ve genç esireyi kabul ediyorum” dedim. Bunu duyunca beni elimden tuttu; ve büyük bir zenginlikle donanmış bir eve götürdü; burada, abanoz bir iskemlede oturmakta olan yaşlı bir Yahudinin önünde eğilen tellal beni kendisine tanıtarak “İşte sonunda üç aydır haykırarak açıkladığım işi tek kabul eden kişi olan genç bir yabancı karşınızda!” dedi.

Bu sözleri işitince, evin sahibi yaşlı Yahudi beni yanına oturttu; bana iyi dileklerde bulundu; cömertlikle yiyip içme mi sağladı; yemek bitince sahte olmayan bin altın dinar içeren bir kese verdi; ve aynı zamanda hizmetçilerine ipek bir giysiyle

donatılmam, sonra da henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarımı gerçekleştirmem karşılığında bana vaat ettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarımı gerçekleştirmem karşılığında bana vaat ettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi.

Bunun üzerine köleler, söz konusu ipek giysiye bürüldükten sonra, yaşlı Yahudinin verdiği güvenceye göre bakire olması gereken genç kızın yanına götürdüler. Ben de, orada kölelerin geceyi başbaşa geçirmek üzere bizi buluşturduğu çok güzel bir genç kız gördüm. Ve bu kızla yatarak, onun gerçekten bakire olduğunu anladım. Onunla birlikte yiyip içerek ve yapılacak şeyi yaparak üç gün üç gece geçirdim. Dördüncü günün sabahında yaşlı adam beni çağırttı ve bana “Şimdi, uğrunda sana peşin olarak ücret ödediğim işi yapmaya hazır mısınız?” dedi. Ben de neyin söz konusu olduğunu bilmediğim halde, görevi yerine getirmeye hazır olduğumu açıkladım.

Bunun üzerine yaşlı Yahudi kölelerine iki katır hazırlayıp getirmelerini buyurdu; köleler de iki katırı koşumlandırıp getirdiler. Birine bindi, ötekine de beni bindirdi ve kendisini izlememi söyledi. Tırıs bir gidişle yol aldık ve öğle saatine doğru, tepesine ulaşmak için üzerinde hiçbir kimsenin ya da binek hayvanının çıkabileceği herhangi bir keçi yolunun bulunmadığı yüksek bir dağın eteğine ulaştık. Bunun üzerine yere atladık. Ve yaşlı Yahudi bana bir bıçak vererek “Bunu katırın karnına daldır! Şimdi işe girişme zamanıdır!” dedi. Ben de ona uyup bıçağı katırın karnına daldırarak onu hemen öldürdüm; sonra yine Yahudinin buyruğuyla hayvanın derisini yüzdüm ve temizledim. O zaman bana “Şimdi yere bu derinin üzerine uzanman gerek; böylece seni sararak bir torbaya sokulmuş gibi dikerim!” dedi. Ben de önerisine boyun eğdim ve derinin üstüne uzandım; yaşlı adam da dikkatle deriyi üzerime dikti. Bunu izleyerek

bana “Sözlerimi iyi dinle! Biraz sonra iri bir kuş gelecek ve senin üzerine çökecek ve seni bu dik dağın tepesindeki yuvasına götürececek. Kendini göklerde hissettiğin zaman kıpırdamamaya özen göster; çünkü kuş seni bırakabilir, sen de düşüp kayalarda parçalanabilirsin; ama seni dağın üzerine götürürse, sana verdiğim bıçakla deriyi kes. Kuş ürkecek ve seni bırakacaktır. O zaman bu dağın zirvesini örten değerli taşları toplayıp bana atacaksın! Bu iş bitince, inip yanıma gelirsin” dedi.

Yaşlı Yahudi konuşmasını ancak bitirmişti ki, havaya kaldırıldığını ve birkaç dakika sonra yeniden yere indirildiğini hissettim. O zaman bıçağımla torbayı yardım ve başımı dışarı çıkardım. Bu görünümüm korkunç kuşu ürküttü ve kuş kanat açıp uçtu. Ben de hemen toprağı kaplayan yakutları, zümrütleri ve diğer değerli taşları toplamaya koyuldum ve bunları yaşlı Yahudiye attım. Ama dağdan inmek istediğimde ayağımla basacak hiçbir keçi yolunun bulunmadığını fark ettim; ve Yahudinin bir kez taşları topladıktan sonra katırına bindiğini ve hızla uzaklaştığını gördüm.

Bunun üzerine, mutsuzluğun sınırında, bahtımın kötülüğünü düşünerek ağlamaya başladım; ve hangi yana yönelmemin daha doğru olacağını araştırmaya karar verdim. Dikine önüme doğru rasgele yürümeyi yegleyerek böylece iki ay yürüdüm ve dağ zincirinin sonuna gelince; içinde derelerin, ağaçların ve çiçeklerin kuş cıvıltıları arasında Tanrı'ya şükranlarını sunduğu bir vadinin giriş yerine ulaşmış oldum. Orada göklere yükselen büyük bir saray görerek ona doğru yöneldim. Kapısına gelince, giriş yerindeki bir sırada, yüzü ışıqla halelenmiş yaşlı bir kişinin oturmakta olduğunu gördüm. Elinde yakuttan bir asa tutuyor; başında da elmas bir taç bulunuyordu. Ona selam verdim. Selamımı iyi yüreklilikle yanıtladı ve bana “Gel yanıma otur, oğlum!” dedi. Ve yanına oturunca bana “Nereden geldin de âdemoğlunun hiç ayak basmadığı bu yerlere ulaştın? Ve de nereye gitmek istiyorsun?” diye sordu. Ben yanıt olarak hıçkırıklar kopardım ve gözyaşlarımla boğulmaktan kendimi kurtardım. Bunu gören yaşlı kişi bana “Böyle ağlamayı bırak çocuğum. Çünkü yüreğini parçalıyorsun. Cesareti elden bırakma ve yiyip içerek güçlenmekle işe başla!” dedi. Ve beni, büyük bir salona sokarak yiyecek, içecek getirdi ve beni daha iyi bir durumda

görünce, bana öykümü anlatmamı rica etti; ben de isteğini yerine getirdim; sıram gelince de kendisinden kim olduğunu ve bu sarayın kime ait bulunduğunu sordum. Bana “Bil ki, oğlum, bu saray çok önceleri, beni kuşları gözetmek üzere vekil adayan efendimiz Süleyman tarafından inşa ettirilmiştir. Her yıl yer-yüzünün bütün kuşları buraya gelip bana saygı sunarlar. Eğer ülkeneye dönmek istiyorsan, buyruklarımı almak üzere ilk kez geldiklerinde seni onlara öneririm; onlar da seni ülkeneye götürürler. Ama, onların gelişine kadar vakit geçirmek için, bu geniş sarayda her yanı dolaşabilirsin. Sana vereceğim tüm bu anahtarlar içindeki altın anahtarla açılan biri dışında bütün odalara girebilirsin!” diye yanıt verdi. Ve kuşların sorumlusu yaşlı adam anahtarları verip beni davranışlarımda özgür bıraktı.

İlkin sarayın büyük avlusuna bakan odaları ziyaret etmekle işe başladım; sonra kuşlara kafes olarak hizmet etmek üzere düşünmüş odalara girdim ve böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

... Böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim; ve yaşlı adamın bana yasaklamış olduğundan ötürü elimle bile dokunmayı göze alamadan uzun uzun bu kapiya baktım; ama sonunda ruhumu dolduran merakı dayanamadım ve altın anahtarı kilide sokarak kapıyı açtım ve korkuya kapılarak yasak yere sokuldum.

Oysa, gözlerimle korkunç bir görüntü izlemekten uzak, üzerine her çeşit değerli renkli taş kakılmış zemini olan ve ortasında, yöresinde bulunan ve her birinin ötüşü kenarlarına uyumlu seslerle yansıyan hoş cıvıltılı altın kuşların gagalarından su akıttıkları gümüş bir havuzun olduğu bir oda gördüm. Bu havuzun kenarında çepeçevre, baş döndüren çeşitlilikte renkleri olan ve serin gölgesi suya düşen ağaçlardaki meyvelerinkilerle uyuşan hoş kokulu çiçek tarhları vardı. Bastığım toprak, zümrüt ve elmas tozundan idi; ve o harika havuzun karşısında bulunan bir tahtın önüne

kadar uzanıyordu. Bu taht tek bir yakuttan yontulmuş olup bahçeden aşır havuza yansıyan soğuk kızıl ısıtılar saçıyordu.

Ben, gidip öğelerinin saf birliğinden doğan bu sade şeylerin önünde kendimden geçerek durdum; ve tavanlığı kırmızı ipekten olan yakut taht üzerine oturdum; ve orada bu taze görüntünün hayranlık içindeki ruhuma sızması için bir an gözlerimi kapadım.

Gözlerimi yeniden açtığımda havuza doğru, beyaz tüylerini silkeleyerek üç zarif güvercinin yıkanmak üzere ilerlediklerini gördüm. Gümüş havuzun geniş kenarlarına sıçradılar ve hayran gözlerimin karşısında, kucaklaşıp binlerce öpücüklerle oynadıktan sonra, sırtlarından bakir tüy giysilerini çıkarıp ay kadar güzel üç genç kız görünümünde yasemin çıplaklıklarıyla belirtiler. Ve hemen, kendi aralarında binlerce oyun ve çılgınlıklara girişmek üzere suya daldılar; bazen gözden kayboluyorlar, bazen de büyük parlak çalkantılar arasında yeniden ortaya çıkıyorlar; ve su üzerinde sadece bir alev gibi parlayan saçları görülerek yeniden gözden kaybolmak üzere kahkahalarla gülüyorlardı. Bu görünüm karşısında, ey Belkiya kardeşim, kafamın içinde aklımın yüzmekte olduğunu hissettim. Ve artık heyecanıma egemen olamayarak, şaşkın, havuza doğru koştum ve “Ey genç kızlar, ey ay parçaları, ey sultanlar!” diye haykırdım.

Genç kızlar beni görünce, birer korku çığlığı attılar ve yeğnilikle sudan çıkarak tüy giysilerine koştular ve çıplaklıklarını bunlarla örtüp havuza gölgesi düşen ağaçların en yükseği üzerine uçtular; ve oradan bana bakarak gülmeye başladılar.

Bunu görünce ağaca yaklaştım, başımı kaldırarak, onlara “Ey sultanlarım, size yalvarıyorum, söyleyin bana siz kimsiniz? Ben, Kâbil hükümdarı Beni Şeyban kabilesinin başı Şah Taygamus’un oğlu Canşah’ım!” dedim. O zaman içlerinden en genci ve de güzelliği beni en çok büyülemiş olanı, bana “Biz elmas sarayda oturan Şah Nâsır’ın kızlarıyız. Buraya sadece gezmek ve eğlenmek niyetiyle geldik!” dedi. Ben de “Öyleyse, ey hanımım, bana acı da oyunu benimle tamamlamak için ağaçtan aşağı in!” dedim. O da bana “Acaba ne zamandan beri genç kızlar genç delikanlılarla oynayabiliyorlar, ey Canşah! Her durumda, beni iyice tanımak istiyorsan babamın sarayına kadar izlemen gerek!” dedi. Ve bu sözleri söyleyerek, ta içime işleyen bir bakış fırlattı

ve iki kız kardeşiyle gözlerimin önünden uçup kayboldu. Bunu görünce, ben, umutsuzluğun sınırında, büyük bir feryat kopardım ve bayılarak ağacın dibine düştüm.

Orada ne kadar zaman kaldığımı bilmiyorum; ama, yeniden kendime gelince, kuşların sorumlusu yanı başımdaydı ve yüzüme çiçek suyu serpiyordu. Gözlerimi açtığımı görünce, bana “Çocuğum, benim sözüme uymamanın sana neye mal olduğunu görüyorsun! Ben sana bu odanın kapısını açmanı yasaklamamış mıydım?” dedi. Ben, yanıt olarak, hıçkırıklar koparmaktan başka bir şey söyleyemedim. Sonra doğaçlamadan şu dizeleri okudum:

Yüreğim uyumlu bedeni olan bir genç kıza hayranlıkla dolu.
Tüm endamlar içinde hayranlık uyandıran onunkidir. Gülü-
düğü zaman, dudakları yakutları kıskandırır.
Saçları, güzelim yuvarlak kalçaları üzerinde sallanır.
Kuşlarının yayından fırlatığı oklar, uzaktan bile olsa bana
ulaşır ve iyileşmez yaralar açar!
Ey onun güzelliği! Sen rakipsizsin ve Hint'in tüm güzellik-
lerini siler geçersin!

Bu dizeleri okuyup bitirince, yaşlı kişi bana “Başına geleni anladım. Sen, buraya bazen yıkanmak üzere gelen güvercinler gibi giyinmiş genç kızları görmüşsün!” dedi. Ben de “Onları gördüm, baba; senden babaları Şah Nâsır ile oturdukları Elmas Saray'ın nerede olduğunu bana söylemeni rica ediyorum!” dedim. O da “Oraya gitmeyi düşlememen gerek, çocuğum; çünkü Şah Nâsır, ecinnilerin en güçlü başkanlarından biridir ve de sana evlenmek üzere kızlarından birini vereceğinden de büyük kuşku duymaktayım. Sen, kafanı ülkene dönme hazırlıklarına yorsan, daha iyi olur. Bu çabanı, bana saygılarını sunmak üzere yakında gelecek olan kuşlara seni tavsiye ederek ve sana yol göstermelerini sağlayarak kolaylaştıracağım” diyerek yanıt verdi. Ben de ona “Sana teşekkür ederim, baba; ama benimle konuşan genç kıızı yeniden göremeyeceksem, ana babamın yanına dönmeyi reddederim!” diye yanıt verdim. Bu sözleri söyleyerek yaşlı adamın ayaklarına kapandım ve güvercin şeklinde giyinmiş genç kızları yeniden görmenin yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Güvercin şeklinde giyinmiş genç kızları yeniden görmenin yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım. O zaman yaşlı adam bana elini uzattı ve ayağa kaldırarak "Görüyorum ki, yüreğin genç kızın ateşiyle yanıp tutuşuyor; ben sana onu yeniden nasıl bulacağını anlatacağım: Ağacın arkasına saklanarak genç kızların dönmesini sabırla bekleyeceksin. Onların soyunup havuza girmelerini izleyeceksin; ve hemen tüy giysilerini alıp saklayacaksın. O zaman, tatlı diller dökerek sana yaklaşıacaklar, binlerce okşayışlarla ve son derece nazik sözlerle tüylerini geri vermek için sana yalvaracaklar. Ama sen, seni yumuşatmalarından kendini koru. Çünkü bu durumda bir daha genç kızları göremezsin; aksine! Onlara tüylerini geri vermeyi kesinlikle reddet! Ve onlara 'Size giysilerinizi vermek isterim, ama şeyh gelmeden bunu yapamam!' de! Ve gerçekten onları çapkınca oyalayarak benim gelmemi bekle; ben de her şeyin senin arzuna göre oluşmasının yolunu bulurum!" dedi.

Bu sözleri duyunca, kuşların saygın sorumlusuna çok teşekkür ettim ve o, uyruklarını kabul etmek üzere kendi odasına çekilirken, hemen koşup ağaçların ardına saklandım; ve orada onların gelişini oldukça uzun zaman bekledim. Sonunda kanat vuruşları ve havai gülüşler duydum; ve üç güvercinin havuzun kenarına indiklerini ve kendilerini gözeten birileri olup olmadığını anlamak için sağa sola bakındıklarını gördüm. Sonra, benimle konuşan, öteki ikisine döndü ve onlara "Kardeşlerim bahçede saklanmış biri olduğunu sanmıyorsunuz ya! Daha önce gördüğümüz genç adam ne oldu acaba!" dedi. Ama kız kardeşleri ona "Ey Şemsa, kafanı bu kadar yorma, haydi çabucak bizim gibi yap!" dediler. Ve üçü birden tüylerinden soyunup hemen gümüş gibi beyaz ve dokunulmadık bedenleriyle suya dalarak, bin bir delişmen oyun oynamaya başladılar. Ben de üç mehtabın suda yansıdığını gördüğümü sandım.

Onların havuzun ortalarına kadar yüzmelerini bekledim; sonra ayağa kalkıp yıldırım hızıyla ileri atıldım ve sevdiğim genç

kızın giysisini elime geçirdim. Benim bu kaçırma davranışıma üç korku çığlığı yanıt verdi; çalgınca eğlenmeleri sırasında üzerlerine gelinmesinden utanarak suya bûsbütün girdiklerini ve sadece başlarını suyun üzerinde bıraktıklarını ve yalvaran bakışlarla bana doğru döndüklerini gördüm. Ama, o zaman ben de, bu kez onları ele geçirdiğimden, kendimden emin, havuzun kenarından geri çekilerek ve elimdeki tûy giysiyi muzaffer bir tavırla sallayarak onlara gülmeye başladım.

Bunu görünce ilk kez benimle konuşmuş olan ve adı Şemsa olan kız, bana “Nasıl oluyor da genç adam, sana ait olmayan bir şeyi ele geçirmeye cesaret ediyorsun?” dedi. Ben de “Ey güvercinim, havuzdan çık, gel yanıma konuşalım!” dedim. Kız “Ey güzel delikanlı, seninle pekâlâ konuşurum; ama cırlıçıplağım ve bu halde havuzdan çıkamam! Bana giysimi verirsen, sudan çıkıp seninle konuşmayı vaat ederim; hatta beni okşamana ve istediğin kadar öpmene izin veririm!” dedi. Ona “Ey gözümün nuru, ey hanımım, ey güzeller sultanı, ey ciğer köşem! Eğer ben sana giysini geri verirsem, kendimi kendi elimle ölüme teslim etmiş olurum. Bunu yapamam, hiç değilse dostum kuşların sorumlusu şeyh gelinceye kadar beklemeliyim!” dedim. Bana “Peşinde olduğun sadece benim giysim olduğuna göre, biraz uzaklaş ve başını biraz öteye çevir de havuzdan çıkmama ve kardeşlerimin beni giyindirmesine fırsat ver; hiç değilse bana tûylerinden bir kısmını verirler de en gerekli yerlerimi örterim!” dedi. Ben de “Bak, bu olur işte!” dedim.

Ve uzaklaşıp yakut tahtın gerisine gizlendim.

O zaman iki büyük kız kardeş ilkin sudan çıktılar ve çabucak giysilerine büründüler; sonra en sık tûylü kanatlarından bazılarını kopararak, bunlardan küçük bir önlük yaptılar; sonra da küçük kardeşlerinin sudan çıkmasına yardım edip bu önlükle en gerekli yerini örttüler; ve bana “Şimdi gelebilirsin!” diye seslendiler. Ben de bu ceylanların önlerine koşarak gittim ve alıp kaçmasın diye giysilerini sıkıca tutup kendimi sevimli Şemsa'nın önüne atarak ayaklarına sarıldım. Bunu görünce beni ayağa kaldırdı; giysilerini geri vermem için binlerce ince şey söyledi ve binlerce kez beni okşadı; ama ben onun arzusuna kendimi kaptırmamak için direndim; ve onu yakut tahta doğru götürüp dizlerime alarak oturdum.

Bunun üzerine o da, elimden kurtulamayacağını anlayınca, benim arzularımı yanıtlamaya karar verdi; ve kollarını boynuma atarak öpüşüme öpüşle, okşamarıma okşayışla karşılık verdi; o sırada kız kardeşleri kimsenin içeri girmemesi için yörelerine bakınarak bize gülümsüyorlardı.

Biz bu durumda iken, koruyucum şeyh, kapıyı açıp içeri girdi. Bunu görünce ona duyduğumuz saygıyla ayağa kalktık; onu karşılamak için ilerledik ve saygıyla ellerini öptük. O vakit, bizden, oturmamızı rica etti ve sevgili Şemsa'ya doğru dönerek, ona "Kızım, seni çılgınca seven bu genç adamı seçmiş bulundugundan ötürü çok sevindim. Bil ki, gerçekte, ünlü bir kökenden gelmektedir! Babası Afganistan hükümdarı Şah Taygamus'tur. Bu birleşmeyi kabul etmekle iyi ettin; inşallah baban Şah Nâsir da uygun görüşünü senden esirgemeyecektir!" dedi. Kız da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdi. Bunun üzerine şeyh ona "Eğer gerçekten bu birleşmeyi kabul ettinse, bana bu hususta yemin et ve eşine sadık kalacağını ve onu hiç bırakmayacağını vaat et!" dedi. Güzel Şemsa da, hemen ayağa kalktı ve saygın şeyhin önünde yemin etti. Bunu görünce şeyh bize "Yüceler Yücesi Tanrı'ya birbirinize bağlanmanızdan dolayı şükredelim, çocuklarımız! İnşallah mutlu olursunuz! İkiniz için de dua ediyorum! Şimdi artık birbirinizi özgürce sevebilirsiniz. Ve sen, ey Canşah, şimdi ona giysisini geri verebilirsin; çünkü artık seni hiç terk etmeyecektir!" dedi. Ve bu sözleri söyledikten sonra şeyh bizi, halılar ve şiltelerin ve de güzel meyveler ve başkaca lezzetli şeylerle dolu tepsilerin bulunduğu bir salona soktu. Şemsa da kız kardeşlerine kendisinden önce babalarının sarayına dönüp ona evlendiğini ve benimle birlikte saraya dönmek üzere olduğunu haber vermelerini rica ettikten sonra, büyük bir nezaket gösterdi: hatta meyveleri kendi eliyle soyup benimle paylaşmak istedi. Bunu izleyerek sevincin son sınırlarına ulaşarak birbirimizi kollarında yattık...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Bunu izleyerek, sevincin son sınırına ulaşarak birbirimizin kollarında yattık.

Sabahleyin ayağa ilk kalkan Şemsa oldu. Tüyden giysisine büründü ve beni uyandırarak iki gözümün arasından öptü ve bana “Elmas Saray’a gidip babam Şah Nâsır’ı görmenin zamanıdır. Haydi kalk da çabuk giyin!” dedi. Hemen sözünü tuttum; hazır olunca gidip kuşların sorumlusu şeyhin elini öptük ve ona çok teşekkür ettik. Bunun üzerine Şemsa bana “Şimdi omuzlarına bin ve sıkı tutun, çünkü tüm hızımla yol alacaksam da yolculuk biraz uzun sürecek!” dedi. Koruyucumuza veda ettikten sonra beni omuzlarına aldı ve havalardan şimşek hızıyla geçtik ve kısa sürede beni Elmas Saray’ın yakınında bir yere indirdi. Ve oradan yavaşça saraya doğru yol aldık. O sırada şahın görevlendirdiği ecinniler bizim gelişimizi gidip kendisine haber verdiler.

Şemsa’nın babası ve ecinnilerin hükümdarı Şah Nâsır, beni görünce büyük bir sevinç duydu; beni kollarına aldı ve göğsüne bastırdı. Sonra beni şahane bir onur giysisiyle donatmalarını buyurdu; ve başıma tek bir elmadan yontulmuş bir taç koydu; sonra da alıp eşimin anası melikenin yanına götürdü; o da bana memnunluğunu bildirdi; ve kızını, seçimini benim kişiliğimde yaptığı için tebrik etti. Sonra kızına epeyce büyük miktarda değerli taşlardan armağanlar verdi; zaten bunlardan sarayda bol miktarda vardı. Ve ikimizi de hamama yolladı; orada yıkanıp gülsuyu, misk, amber ve kokulu yağlar süründük; bütün bunlar bizi çok rahatlatmıştı.

O zaman, ben de karımı, kendi ana babama tanıtmak istediğimi söyledim. Şah ve melike, kızlarından ayrılacaklarına çok üzülmele birlikte, planımı onayladılar; ama her yıl bir kez gelerek onlarla bir süre kalacağımız üstüne benden de söz aldılar. Sonra şah bize, üzerinde iki yüz erkek ve iki yüz dişi ecinninin yer alabileceği kadar büyüklükte şahane bir tahtirevan yaptırdı. İkimiz de bunun üzerine çıktık; bize hizmet vermek üzere ayrılan her iki cinsten dört yüz ecinni de basamaklarda yer aldı ve başka ecinnilerden oluşmuş büyük bir ordu da taşıyıcılık etti. Son vedalarda bulunduktan sonra, tahtirevanla birlikte göklere ağıldılar ve gökyüzünü öyle bir hızla aştılar ki, iki yıllık mesafeyi iki günde aldılar. Ve kazasız belasız, babamın Kâbil’deki sarayına ulaştık.

Annem babam beni yeniden bulma ümidini büsbütün yitirdikten sonra döndüğümü görünce ve eşimi hayranlıkla seyredip onunla hangi koşullar altında evlendiğimi öğrenince, sevincin son sınırına ulaştılar; beni ve sevgilim Şemsa'yı gözyaşlarıyla sarılarak öptüler. Ve hatta zavallı anneciğim öylesine duygulandı ki, düşüp bayıldı ve eşim Şemsa'ya ait olan bir büyük şişe gülsuyu sayesinde kendine geldi.

Dönüşümüz ve evlenmemiz dolayısıyla verilen bütün şenlikler ve şöenler bittikten sonra, babam Şemsa'ya "Seni hoşnut edebilecek ne yapabilirim kızım?" diye sordu. Zevkli ve alçakgönüllü olan Şemsa da ona "Ey bahtıgüzel şah, sadece ikimiz için derelerin aktığı bahçede bir köşküm olmasını isterdim!" diye yanıt verdi. Şah babam da, hemen gerekli emirleri verdi ve kısa bir zaman süresinde köşkümüze ve bahçemize sahip olduk ve orada mutluluğun son sınırında yaşamaya başladık.

Bir yıl, böylece bir zevk denizi ortasında geçtikten sonra, karım Şemsa, Elmas Saray'da ana babasını ziyaret etmek istedi ve bana oraya her yıl gidip onlarla birlikte bir süre kalmak üzere verdiğim sözü hatırlattı. Ben, ona karşı çıkmak istemedim. Çünkü onu çok seviyordum. Ama, ne yazık ki, bu lanetli yolculuk nedeniyle felaket bizi yerden yere vuracaktı.

Hizmetçi ecinnilerimizin taşıdığı tahtırevana bindik ve her gün bir aylık yol olarak ve geceleri bir kaynak yakınında ya da bir ağacın gölgesinde dinlenerek büyük bir hızla yolculuğa koyulduk. Böylece, bir gün, tam şu anda bulunduğumuz yere, geceyi geçirmek üzere indik; ve karım Şemsa, önümüzde akmakta olan şu nehirde gidip yıkanmak istedi. Onu alıkoymak için elimden geleni yaptım: akşamın serinliğinde suyun çok soğumuş olabileceğini; ve bunun sonunda da hasta olacağından söz ederek... Ama o beni dinlemedi ve esirelerden birkaçını da yanına alarak birlikte yıkanmaya gitti. Nehrin kıyısında soyundular ve suya girdiler. Şemsa, birçok yıldız arasında beliren bir ay gibi görünüyordu. Orada kendi aralarında şakalaşıp oynastılar; ama ansızın Şemsa bir ıstırap çığlığı kopardı ve esirelerinin kollarına düştü; onlar da kendisini hemen sudan çıkarıp kıyıya taşıdılar. Ama onunla konuşup ilgilenmek isterken ölüverdi; esireler de bana topuğundaki bir suylanının ısırk yerini gösterdiler.

Bu görünüm üzerine, baygın düştüm ve bu durumda o kadar uzun süre kalmışım ki, beni de öldü sanmışlar. Ama ne yazık ki, Şemsa'dan sonra onun uğrunda ağlamak ve gördüğün mezarı yaptırmak için yaşamam gerekliyim. İkinci mezara gelince, zavallı sevgilimin mezarının yanında yaptırdığım benimkidir. Şimdi yaşamımı, gözyaşları içinde onun anılarına gömülerek ve reddettiğim saltanatımdan, benim için çöle dönmüş dünyadan uzak, bu ölümcül تنها sürgün yerinde eşim Şemsa'nın yanbaşında uyuyacağım anı bekleyerek geçiriyorum!

Kederli yakışıklı delikanlı, Belkiya'ya öyküsünü anlatıp bitirince, yüzünü elleri arasında saklayarak hıçkırmaya başlamış. Bunu gören Belkiya ona "Vallahi! kardeşim, senin öykün öyle şaşırtıcı, öyle olağandışı ki, ben, tüm serüvenler arasında oldukça olağanüstü olan kendi serüvenimi unuttum. Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

"Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!" demiş.

Belkiya onunla bir saat daha kaldıktan sonra, hava ve manzara değiştirdi diye kendisini ülkesine gelmesi için ikna etmeye çalışmışsa da boşuna zahmet etmiş. O zaman kendisini tedirgin etmekten korkarak onu terk etmek zorunda kalmış; onu kucaklayıp birkaç teselli sözü ettikten sonra başkentin yoluna koyulmuş ve beş yıllık bir uzaklaşmadan sonra, oraya kazasız belasız ulaşmış.

"O zamandan beri kendisinden haber alamadım! Ve zaten, şimdi, sen madem ki buradasın, ey Hasib, şu veya bu gün döneceğini umut ettiğim bu genç Kral Belkiya'yı tümüyle unuttum. Sen hiç değilse, beni o denli erken terk etmeyeceksin ve seni hiçbir şeyden yoksun etmeden uzun yıllar birlikte tutmayı düşünüyorum; bundan emin ol! Ve zaten sana anlatacak o kadar çok harika öykülerim var ki, Kral Belkiya ile kederli yakışıklı gencin öyküleri onların yanında her gün duyulan basit serüvenler gibi

kalır! Her durumda, beni her zaman büyük bir dikkatle izlemenden dolayı duyduğum memnurluktan ötürü, yapmak istediğim iyiliklerin bir kanıtı olmak üzere, kadınların yiyip içmek için bize sabaha kadar hizmet edecekler ve bizi hayran bırakmak ve ruhumuzu şenlendirmek için şarkı söyleyecekler!” diye sözünü tamamlamış yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha.

Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha, bilgin Danyal’ın oğlu Hasib’e Belkiya’nın ve kederli genç adamın öykülerini anlatmayı bitirince ve şölen, şarkılar ve yılansı kadınların rakısı sona erince, hazırlıklar yapılmış ve öteki ikamet yerine dönmek için bir alay hazırlanmış. Ama anasını çok seven genç Hasib “Ey kraliçe Yemliha, ben fakir bir oduncudan başka bir şey değilim; sen-se burada bana zevk dolu bir yaşam öneriyorsun; ama evimde annem ve eşim var! Ve inan ki, ben onları uzun süre bekleterek yokluğumdan dolayı kedere düşürdüm. Ne olur bırak onların yanına döneyim; yoksa, hiç kuşkusuz, kederden ölecekler. Ama, tüm ömrümce, ülkende kalarak yaşantımı güzelleştireceğini umduğunu söylediğin öteki öyküleri dinleyemediğimden ötürü pişmanlık duyacağım da kesindir!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Kraliçe Yemliha, Hasib’in ayrılma nede-ninin geçerli olduğunu anlamış ve ona “Ey Hasib, senin kadar beni dikkatle dinleyen birinden ayrılmak bana zor gelecekse de, senin ananın ve eşinin yanına dönmeni çok istiyorum. Yalnız, senden bana bir söz vermeni dilemekteyim. Yoksa senin buradan ayrılmana izin vermem mümkün olmaz. Bundan böyle tüm yaşamın boyunca asla hamamda yıkanmayacağına söz ver! Yoksa yok olup gideceksin. Şu an için sana bu konuda daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim!” demiş.

Genç Hasib her ne kadar bu isteğe pek çok şaşırmışsa da, Kraliçe Yemliha’ya karşı çıkmak istememiş ve sözü edilen konuda yemin etmiş, böylece tüm hayatı boyunca hamama gidip yıkanmayacakmış. Bunun üzerine Kraliçe Yemliha, vedalaşmalar bit-tikten sonra, yılansı kadınlarından birini yanına katarak, çıkış yeri Hasib’in yeraltı ülkesine girdiği mahzenin karşı yakasında, harap bir bina olan krallığından onun ayrılmasına izin vermiş.

Hasib evinin yolunu bulup kapısını çalarken güneş ufuk-ta sararıyormuş. Anası kapıyı açmaya gelmiş ve onu tanıyarak

büyük bir feryat koparmış; ve sevinçten ağlayarak kollarına atılmış. Karısı da, kendi bakımından, annenin haykırışını ve hıçkırıklarını duyarak kapıya koşmuş; o da Hasib'i tanıyıp ellerini öperek onu saygıyla selamlamış. Bunu izleyerek eve girmişler ve kendilerini en canlı sevinç gösterilerine kaptırmışlar.

Biraz yatıştıkları zaman Hasib onlara, kendisini bal küplerinin bulunduğu delikte bırakan odunculardan haber sormuş. Annesi onların gelip kendisine bir kurdun dişlerinde öldüğüne dair haber verdiklerini; sonra onların, büyük servetlerin ve güzel dükkânların sahipleri olan zengin tacirler olduklarını ve dünyanın günden güne önlerinde nasıl büyümüş olduğunu anlatmış.

Bunu duyan Hasib bir an düşünüp annesine “Yarın çarşıda onları bulmaya gideceksin; onları bir araya getirecek ve kendilerine benim döndüğümü bildireceksin ve ‘Oğlum sizi görmekle sevinç duyacaktır!’ diyeceksin!” demiş.

Nitekim, ertesi gün Hasib'in anası, bu söylenenleri yerine getirmekte kusur etmemiş; ve oduncular, haberi alarak, renk değiştirmişler ve Hasib'e hoşgeldin demek için ziyaretine gitmeyi memnurlukla kabul ettiklerini söylemişler. Sonra aralarında toplanmış ve işi en iyi şekilde sonuca ulaştırmayı kararlaştırmışlar. İlkın Hasib'in anasına güzel ipekliler ve kumaşlar vermişler ve onu evine kadar götürmüşler ve yolda giderken Hasib'e her biri servetinin yarısını, köleler ve evler vermeyi düşünmüşler. Hasib'in yanına ulaşınca, onu selamlamışlar ve ellerini öperek bütün bunları ona önermişler; ve kabul ederek kendisine verdikleri zararı unutup bağışlanmalarını rica etmişler. Hasib onlara kin beslemediğinden önerilerini kabul etmiş ve “Geçen geçmiştir ve hiçbir önlem, olacağı olmaktan alıkoyamaz!” demiş. Bunun üzerine ona minnetlerini bildirerek kendisinden izin almışlar ve Hasib, o günden sonra zengin bir adam olmuş ve çarşıda dükkânlar içinde en iyisi olduğu kabul edilen bir dükkân açarak tacirler arasına katılmış.

Bir gün âdeti üzerine dükkânına giderken çarşının girişinde bulunan bir hamamın önünden geçiyormuş. O sırada hamamın sahibi tam da kapıya çıkmış, hava alıyormuş. Hasib'i tanıyarak onu selamlamış ve ona “Müesseseme girerek bana onur ver. Bir kez olsun müşteri olarak seni burada görmedim. Ama bugün

seni sırf kendi zevkim için ağırlamak istiyorum; tellaklar kıldan yapılmış keselerle seni ovarlar, kimse için kullanılmamış liflerle sabunlarlar!” demiş. Ama Hasib, yeminini hatırlayarak ona “Yok, vallahi! Senin davetini kabul edemem ey şeyh! Çünkü hamama hiç girmek için yemin ettim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

“Çünkü hamama hiç girmek için yemin ettim!” diye yanıtlamış. Bu sözleri işitince hamam sahibi, hiçbir erkeğin, ölüm tehlikesi bile olsa, karısına cinsel bakımdan yaklaştıktan sonra yıkanmaktan kendini akıkoyamadığını bildiğinden, bu tür bir yemine inanmamış; bundan dolayı “Efendim, neden beni reddediyorsun? Yoksa vallahi, kararında ısrar edersen, hemen üç karını da boşayacağım. Hem de talâk-ı selâse ile!” demiş. Ama Hasib, işittiği yeminin ağırlığına karşın, daveti kabul etmemekte ısrarlı kalmış; hamam sahibi yeminini yerine getirmeye zorlanmamasını yalvararak kendini onun ayaklarına atmış; ağlayarak ayaklarını öpmüş ve ona “senin davranışının tüm sorumluluğunu ve tüm sonuçlarını üzerime alıyorum!” demiş. Ve onların yöresinde toplanan gelip geçenler, neyin söz konusu olduğunu soruşturup boşanma yemininin söz konusu olduğunu anlayınca, onlar da Hasib’e yalvarmaya; boşu boşuna, hem de kendisine bedava yıkanma öneren bir adamın felaketine neden olmamasını rica etmeye başlamışlar. Sonra, sözlerinin boşa gittiğini anlayarak hepsi birden zor kullanmaya karar vermişler ve Hasib’i yakalayarak müthiş feryatlar koparmasına aldırmaksızın onu hamamın içine taşımışlar, giysilerini soyarak bedenine otuz kırk leğen su boşaltmışlar; keseleyip ovuşturmuşlar, sabunlayıp kurutmuşlar ve bedenini sıcak havlulara sarmışlar; başına da kenarları işlemeli peşkirler dolamışlar. Sonra, hamam sahibi, boşanma yemininden kurtulduğu için sevincin sınırında Hasib’e bir tas amber kokulu şerbet getirmiş ve ona “Sihhatler olsun! Sen beni nasıl rahatlatıysan, bu yıkanma da seni rahatlatсын!” demiş. Ama Hasib, olup bitenler onu gittikçe daha fazla dehşete düşür-

düğünden, bu sonuncu ikramı kabul etmesinin gerekli olup olmadığını bilmiyormuş ve tam yanıt vereceği sırada, hamam, hükümdarın muhafızları tarafından işgal edilmiş ve muhafızlar onun üzerine atılarak olduğu gibi, üzerindeki havlularla ve karşı durup direnmesine karşın onu yakalayıp hükümdarın sarayına götürmüşler; ve büyük bir sabırsızlıkla onları kapıda beklemekte olan büyük vezirin huzuruna çıkarmışlar.

Büyük vezir, Hasib'i görünce büyük bir sevince kapılmış; onu en belirgin saygı gösterileriyle karşılamış ve kendisine, hükümdarın yanına kadar gitmeleri için ricada bulunmuş. Hasib de, artık bu kez kendisini talihin gidişine bırakmaya kararlı, büyük veziri izleyerek, yöresinde aşama sırasına göre dizilmiş iki bin taşra valisi, iki bin yüksek rütbeli subay ve bir işaret üzerine kelle uçurmaya hazır iki bin pala taşıyan cellat bulunan hükümdarın huzuruna gelmiş. Hükümdarın kendisine gelince, altından büyük bir taht-yatağa uzanmış, başı ve yüzü ipek bir peşkirle örtülmüş bir halde, uyur gibiymiş.

Bütün bunları gören dehşet içindeki Hasib, kendini ölüyor gibi hissetmiş; ve masum olduğunu haykırarak yatağın ayakucuna düşmüş. Ama büyük vezir her türlü saygı gösterileriyle onu ayağa kaldırmış ve kendisine “Ey Danyal'ın oğlu, biz senden hükümdarımız Gerezdan'ın sağlığını kazanması için yardım bekliyoruz. Bugüne kadar bir cüzamlı olarak çaresiz kalmış olduğundan yüzü ve bedenini örterek yaşadı. Onu iyileştirsin diye seni düşündük; çünkü sen bilgin Danyal'ın oğlusun!” demiş. Ve orada bulunan herkes, valiler, mabeyinciler, yüksek rütbeli subaylar ve cellatlar, hep bir ağızdan “Sadece senden hükümdarımız Gerezdan'ın şifasını umuyoruz!” diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyan şaşkın Hasib, kendi kendine “Aman yarabbil! Bunlar beni bilgin sanıyorlar!” demiş. Sonra büyük vezire dönüp “Ben gerçekten Danyal'ın oğluyum. Ama bir cahilden başka bir şey değilim. Beni okula verdiler, ama hiçbir şey öğrenemedim; hekimlik öğretmek istediler, ama bir ay geçmeden, anlama yeteneğimin kötü olduğunu görerek vazgeçtiler. Ve annem, sonunda, bana bir eşek ve urganlar aldı ve beni bir oduncu yaptı. İşte benim bütün bildiğim bundan ibaret!” demiş. Ama büyük vezir ona “Ey

Danyal'ın oğlu, bildiklerini saklamak için boşuna uğraşıyorsun! Biz çok iyi biliyoruz ki, tüm Doğu'yu, tüm Batı'yı dolaşsak da, tıpta senin bir eşini daha bulamayız!" demiş. Şaşırıp kalmış olan Hasib "Ama, ey bilgelik dolu vezir, ne hastalığı ne de tedavi usulünü bilmeden bir hastayı nasıl iyileştirebilirim!" demiş. Vezir de yeniden söz alarak "Haydi, genç adam, daha fazla inkârın yararı yok. Biz hepimiz biliyoruz ki, hükümdarın iyileşmesi senin ellerindedir!" demiş. Hasib ellerini göğse kaldırmış ve "Bu nasıl olacak?" diye sormuş. Vezir "Evet, hiç kuşku yok, bu iyileştirmeyi başarabilirsin; çünkü sen Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha'yı tanıyorsun; onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!"...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

"Onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!" demiş.

Bu sözleri işitince Hasib, anlamış ki, bu bilgi, onun hamama girmesi dolayısıyla edinilmiştir. Yine de inkâra çalışmış ve "Ben bu sütü hiç görmedim, efendim. Kraliçe Yemliha da kimdir, hiç bilmem! Bu adı ilk kez işitiyorum!" diye haykırmış. Vezir gülmüş ve "İnkâr ediyorsun; ama sana bunun yararsızlığını göstereceğim! Sana ben, Kraliçe Yemliha'nın yanında bulundun, diyorum! Senden önce eski zamanlarda gidip onu görerek dönenlerin derileri kararmıştır. İşte şu gördüğün kitap bunu böyle yazıyor. Ve de ey Danyal'ın oğlu, Kraliçe Yemliha'nın ziyaretçilerinin karnı derisi, ancak hamama girdikten sonra kararmış. Hamama, tüm yıkananların karnılarını incelemek üzere yerleştirdiğim casuslar, bana hemen gelip senin yıkanırken birdenbire karnının karardığını gördüklerini söylediler. Bu durumda, inkân sürdürmen yararsız!" demiş.

Bu sözleri duyan Hasib "Hayır, vallahi! Ben Yeraltı Kraliçesinin hiç yanında bulunmadım!" diye haykırmış. Bunun üzerine büyük vezir onun yanına yaklaşmış, onu saran havluyu kaldırmış, karnını ortaya çıkarmış. Bir mandanın karnı gibi kapkaraymış Hasib'in karnı... Bunu gören Hasib, korkudan az daha düşüp bayılacak-

miş; sonra aklına bir fikir gelmiş ve vezire “sana itiraf etmeliyim ki efendim, ben böyle karnı kara olarak doğdum!” demiş. Vezir gülmüş ve “Ama hamama girdiğin zaman böyle değilmiş. Casuslar bana öyle söylediler!” demiş. Ama Hasib, ne olursa olsun, Yeraltı Kraliçesine, bulunduğu yeri açıklayarak ihanet etmek istemediğinden onunla herhangi bir ilişkisi bulunduğunu ya da onu herhangi bir şekilde gördüğünü inkâr etmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine vezir, iki cellada işaret ederek onun yanına getirtmiş; öyle çıplak haliyle onu yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına öylesine kıyıcı vuruşlarla sopa atmışlar ki, haykırarak itiraf edeceğini söyleyip bağışlanmasına karar verdirmeseymiş ölecekmış.

Vezir onu hemen ayağa kaldırmış. Geldiği zaman sırtında olan havlular yerine şahane bir onur giysisiyle donatırmış; sonra onu bizzat kendisi sarayın bahçesine götürmüş ve saray ahırındaki en güzel ata bindirmiş; kendisi de bir ata binip kalabalık bir maiyetle, Hasib’in Kraliçe Yemliha’nın yanından ayrıldığında çıktığı harap evin yolunu tutmuşlar.

Orada vezir, büyücülük biliminin kitaplarından öğrendiği şekilde bazı kokulu çubuklar yakmış ve kapıları açan sihirli deyimler söylemiş; yanbaşımda Hasib de vezirin buyruğu üzerine kraliçeyi kendisine görünmesi için efsunlu dualar okuyormuş. Ve birdenbire orada bulunanların büyük bir çoğunluğunu yere deviren korkunç bir sarsıntı olmuş; ve bir delik açılarak, alevler kusan insan başlı dört yılanın taşıdığı altın bir tepsi üzerinde Kraliçe Yemliha ortaya çıkmış. Sitemli gözlerle Hasib’e bakmış ve “Ey Hasib, sen, bana ettiğin yemini böyle mi tutarsın!” demiş. Hasib de “Vallahi! Ey Kraliçe, suç, neredeyse beni sopalatarak öldürecek olan vezirdedir!” diye haykırmış. O da “Bunu biliyorum. Bundan dolayı da seni cezalandırmak istemiyorum. Seni buraya getirttiler ve hükümdarın iyileşmesi için beni konutumdan çıkmak zorunda bıraktılar. Sen de gelip bunun için benden süt istiyorsun. Ben de sana, konuk olarak yanımda geçirdiğin günlerin anısı uğruna ve de beni dikkatle dinlemiş olmandan dolayı, benden istediğini vermek istiyorum. İşte sütümden iki şişe dolusu! Kralın iyileşmesini sağlamak için bunun nasıl kullanılacağını sana tanıtlamam gerek! Hele biraz daha yakına gel!” demiş. Kraliçe, yanına yaklaşan Hasib’e ancak onun işitebileceği kadar alçak sesle “Kızıl

bir çizgiyle işaretlenmiş olan bu şişelerden biri hükümdarın iyileşmesine yarayacaktır. Ama öteki, seni sopalatan vezire aittir. Gerçekten vezir hükümdarın iyileştiğini görünce, hastalıklardan korunmak için kendisi de öteki şişeyi içmek isteyecektir. Sen de ona içmesi için bu ikinci şişeyi ver!" demiş. Sonra Kraliçe Yemliha Hasib'e iki süt şişesini vermiş ve toprak kendi üzerine ve onu taşıyanlar üzerine kapanırken hemen ortadan kaybolmuş.

Hasib saraya ulaşınca, tıpkı kraliçenin kendisine söylediği gibi yapmış. Hükümdara yaklaşip içmesi için ilk şişeyi ona vermiş, ve hükümdar bu sütü içer içmez, tüm vücudu terlemeye ve birkaç saniyede, bedenini saran cüzam yaraları pullar halinde dökülmeye başlamış ve yavaş yavaş gümüş gibi hoş ve beyaz bir deri onun yerini almış. Ve o saatte iyileşmiş. Vezire gelince, o da aynı şekilde bu süttten içmek istemiş; ikinci şişeyi almış ve bir içişte tüketmiş. Ve hemen yavaş yavaş şişmeye başlamış ve bir fil kadar irileşmiş; ve birdenbire patlayarak oracıkta can vermiş. Onu hemen gömülmek üzere oradan kaldırmışlar.

Hükümdar da bu yoldan iyileşince, Hasib'i yanına oturtmuş, ona çok teşekkürler etmiş ve gözlerinin önünde ölenin yerine onu büyük vezir atamış. Sonra da değerli taşlarla işlenmiş bir onur giysisiyle donattırmiş; ve tüm sarayda vezir oluşunu ilan ettirmiş. Sonra kendisine armağan olarak üç yüz memluk, odalık olarak üç yüz genç kızdan gayrı kral soyundan üç sultan vermiş, ki kendi karısıyla birlikte böylece dört yasal eşe sahip oluyormuş; ayrıca yüz bin altın dinar, üç yüz katır, üç yüz deve ve birçok manda, inek ve koyun olarak pek çok hayvan vermiş.

Bundan sonra, tüm subaylar, mabeyinciler ve diğer hatırı sayılır kişiler, kralın, onlara "Bana saygı gösterenler, ona da göstertsin!" diyerek verdiği buyruk üzerine sırayla elini öpmüşler ve saygılarını sunarak bağlılıklarını bildirmişler. Sonra Hasib, eski vezirin sarayına el koymuş ve orada anası, karıları ve gözdeleleriyle oturmuş. Böylece onurlar ve zenginlikler içinde orada uzun yıllar yaşamış; bu sırada okuyup yazmayı da öğrenmiş.

Okuyup yazma öğrenince Hasib, babası Danyal'ın büyük bir bilgin olduğunu hatırlamış ve anasına miras olarak babasının kitap ya da elyazması olarak bir şey bırakıp bırakmadığını sormuş. Hasib'in anası, ona "Oğlum, baban, ölmeden önce miras

olarak sana küçük bir kâğıt parçası bıraktı ve görmeyi arzu ettiğin zaman, beni onu sana vermekle görevlendirdi!” demiş. Hasib de “Ona sahip olmayı çok istiyorum, çünkü şimdi krallığın işlerini daha iyi yürütmek için bilgi edinmek gerek!” demiş. Bunun üzerine Hasib’in anası...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Hasib’in anası, mücevherleriyle birlikte sarıp sandığa koyduğu bilgin Danyal’ın tek mirası olan küçük kâğıt parçasını çıkarmış ve onu getirip Hasib’e vermiş; o da kâğıdı alıp açmış. Kâğıtta şu sade sözler varmış: “Tüm bilim boştur. Çünkü Tanrı’nın kullarına bilgeliğin kaynaklarını göstermek üzere seçtiği kişinin ortaya çıkmasının zamanı gelmiştir. Onun adı Muhammed’dir. Tanrı’nın barışı ve duası çağların tükenişine kadar onun ve onu izleyenlerin üzerine olsun!”

Ve “Ey bahtıgüzel şah” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad “Danyal’ın oğlu Hasib ile Yeraltı Kraliçesi Yemliha’nın öyküsü işte böyledir. Ama daha iyisini Tanrı bilir!”

Şehrazad bu olağandışı öyküyü anlatmayı bitirince Şah Şehriyar birdenbire “Ruhumu büyük bir sıkıntının sardığını hissediyorum. Şehrazad! Çok dikkat et, çünkü sanıyorum ki yarın sabah başın bir yanda, bedeninin bir yanda olacaktır!” diye haykırmış. Bu sözleri duyunca küçük Dünyazad korkarak halının üzerinde daha fazla büzülmüş; ve Şehrazad, hiç tedirginlik duymadan “Bu durumda, ey bahtıgüzel şah, sırf bu geceyi tamamlamak için bir ya da iki küçük öykü anlatacağım. Bundan sonrasını Yüce Tanrı bilir!” diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da “Ama, nasıl olup da aynı zamanda hem kısa, hem de eğlendirici olan öyküyü bulacaksın?” diye sormuş. Şehrazad da, gülerek, ona “Ey bahtıgüzel şah, bu tür öyküler, tam da benim en iyi bildiğim öykülerdir. Şimdi, şu anda sana, Ruhun Çiçekli Tarhları ve Zarafet Bahçesi adlı kitaplardan alınmış birkaç küçük öykü anlatacağım. Bundan sonra başım koparılabilir!” demiş.

Ve hemen şu öyküleri anlatmış:

Ruhun Çiçekli Tarhları ve Zarafet Bahçesi

Harun Reşid ve Yel

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid canı sıkılarak ve kendini bu sırada efendimizin tam da içinde bulunduğu durumda bularak, kendisiyle birlikte veziri Cafer el-Bermeki'yi ve gözde sakisi Ebu İshak'ı ve şair Ebu Nuvas'ı yanına alarak Bağdat'tan Basra'ya giden yolun üzerinde dolaşmaya çıkmış.

Dolaşırlarken ve halife gözleri gamlı ve dudakları kilitli iken, yollarının üzerinde, bir eşeğe binmiş geçmekte olan bir şeyhe rastlamışlar. Bunu gören halife, veziri Cafer'e dönerek, ona "Şu şeyhe nereye gittiğini sor!" demiş. Bir süredir halifeyi nasıl oyaltacağını bilmeyen Cafer de, dizginleri sırtında bulunduğu eşeğin boynuna atarak sakince yol almakta olan şeyhe takılarak, onunla eğlenmeye karar vermiş ve şeyhe yaklaşarak, ona "Ey saygın kişi, böyle nereye gidiyorsun?" diye sormuş. Şeyh de "Kendi kentim Basra'dan gelip Bağdat'a gidiyorum!" diye yanıt vermiş. Cafer "Peki hangi nedenle böylesine uzun bir yolculuğu göze aldın?" diye sormuş. O da "Vallah! Bağdat'ta gözlerim için bir ilacın reçetesini almak üzere bir hekim bulmak için!" diye yanıt vermiş. Vezir "Talih ve şifa Tanrı'nın ellerindedir, ey şeyh! Seni araştırarak zahmetinden ve masrafından kurtarırsam bana ne verirsin? Ben sana şuracıkta göz ağrını bir gecede iyi edecek bir reçete yazayım!" demiş. Şeyh de "Böylesi bir iyiliği ancak Allah ödüllendirebilir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Cafer, halifeye ve Ebu Nuvas'a dönerek, onlara göz kırpmış; sonra şeyhe dönerek "Madem ki öyle, iyi yürekli amca, sana açıklayacağım şu basit tarifi iyice aklında tut: Üç ölçü rüzgâr soluğu, üç ölçü gün ışığı,

üç ölçü ay ışığı, üç ölçü de fener ışığı al; bunları dikatle dipsiz bir havanda birbirine katarak döv; sonra üç ay açık havada bırak! Bu durumda karışımı yine üç ay süreyle dövmen, sonra da dibi delik bir çanağa dökmen gerek; bunu bir üç ay daha rüzgârda ve güneşte sergile! Bu iş bitince ilaç hazır olacak! Her seferinde üç tutam alarak ilk gece üç yüz kez gözüne ek ve uy! Ertesi sabah Tanrı isterse, iyileşmiş olarak uyanırsın!” demiş.

Bu sözleri işiten şeyh, minnet ve saygı duyarak, Cafer’in önünde, eşeğinin üzerinde iyice eğilerek ansızın iki uzun sessiz yellenmeyi izleyerek müthiş bir sesli yellenme koparmış; ve Cafer’e “Çabuk ol da, ey hekim, dağılmadan şunları topla! Şimdilik sana, rüzgârlı tedavine duyduğum minnettarlığın tek yanıtı budur, ama ülkeme döner dönmez, Allah isterse, sana, ödül olarak, kıcı kuru bir incir kadar buruşuk bir esire göndereceğim; ruhunu teslim edinceye kadar sana alabildiğine zevk sağlasın diye! O zaman da esiren, o kadar keder ve heyecan duyacaktır ki, senin uğrunda ağlayarak o soğuk yüzüne çişini yapmaktan ve kuru sakalını ıslatmaktan kendini alıkoyamayacaktır!” demiş.

Ve şeyh sakince eşeğini okşayıp yolunu sürdürmüştü. Halife de vezirinin yüzündeki sıkıntılı ve karşılık vermemekten dolayı çivilenip kalmış olan budala görünüşe bakarak kakhahadan boğularak sırtüstü yere düşmüştü. Ebu Nuvas da, babacan bir tavırla şeyhe takdirlerini sunan işaretler yapmış.

Bu öyküyü işitince Şah Şehriyar, ansızın sakinleşmiş; ve Şehrazad’a “Şehrazad, bana bu gece hemen en az bu kadar eğlenceli bir öykücük daha anlat!” demiş. Küçük Dünyazad da “Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar hoş ve tatlı!” diye haykırmış. Bunun üzerine kısa bir suskunluktan sonra, Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Genç ile Öğretmeni

Anlatırlar ki, Yemen Valisi Vezir Bedreddin’in yürüyüp geçerken erkeklere ve kadınlara onu seyretmek ve gözlerini onun sihiyle yıkamak için baş döndürüp baktıran eşsiz güzellikte genç bir kardeşi varmış. Vezir Bedr de onun başına hoş olmayan bir

olay gelmesinden korkarak kendisini insanların bakışlarından uzak tuttuğu gibi, kendi yaşındaki gençlerle düşüp kalkmasını da engellemiş. Gereğince gözetemeyeceği korkusuyla onu okula da göndermek istemediğinden, öğretmen olarak, eve, ahlakının temizliğiyle ünlü, saygın ve sofu bir şeyhi getirterek çocuğu onun ellerine teslim etmiş.

Şeyh de her gün gelerek, vezirin, ders verilmek üzere kendileri için hazırlattığı bir odada öğrencisiyle birlikte birkaç saat geçiriyormuş.

Belli bir süre sonunda, gencin güzelliği ve sihri şeyhin üzerinde her zamanki etkiyi bırakmakta gecikmemiş; sonunda öğrencisine çılgınca tutulmuş ve onu görünce, ruhunda tüm kuşların öttüğünü ve onların şarkılarıyla uyuyan her şeyin uyan-dığını duyumsamaya başlamış.

Böylece, duyduğu heyecanı nasıl bastıracağını bilmeden, bir gün ruhundaki tedirginliği gence açmaya ve ona artık onsuz yaşamasının mümkün olmadığını anlatmaya karar vermiş. Bunu duyan genç, öğretmenin duyduğu heyecandan çok duygulanarak, ona “Ne yazık! Biliyorsun ki, ellerim bağlı ve tüm davranışlarım kardeşim tarafından gözetleniyor!” demiş. Şeyh de içini çekerek “Seninle başbaşa bir akşam geçirmeyi çok isterdim!” demiş; delikanlı “İyi söylüyorsun ya, benim gündüzlerim bu denli göz altında iken, gecelerimden ne hayır beklersin!” diye yanıt vermiş. Şeyh de “Çok iyi anlıyorum, ama benim evimin damı, araya başkası sokulmadan, içinde bulunduğumuz bu binanın damına bitişiktir; bu gece kardeşin uyuyunca, gürültü çıkarmadan yukarı çıkmak ve seni alıp götürmem için aradaki küçük duvarı geçip bizi kimsenin gözetmediği benim evimin damına gelmek senin için kolay olacaktır!” demiş.

Delikanlı ona “İşittim ve itaat ettim!” diyerek öneriyi kabul etmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Şah Şehriyar da kendi kendine “Kuşkusuz bu genç ile öğretmeni arasında ne geçtiğini öğrenmeden onu öldürtmeyeceğim!” demiş.

Böylece üç yüz yetmiş beşinci gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Delikanlı öneriyi kabul etmiş ve gece olunca, uyur gibi yaparak, vezirin odasına çekildiğini görünce, dama çıkmış; ve orada şeyhi beklemiş; şeyh ortaya çıkınca, onu elinden tutmuş, dolu kadehleri ve meyveleri dizdiği kendi evinin damına götürmüş. O vakit ay ışığında beyaz örtünün üzerine oturmuşlar, esinlemenin ve güzel bir gecenin sakinliğinin desteğiyle; yıldızların tatlı ışıkları ruhlarını kedilerinden geçercesine aydınlatırken içip şarkı söylemeye koyulmuşlar.

Böylece vakit geçirip dururlarken, Vezir Bedr'in aklına yatmadan önce genç kardeşini gidip görmek fikri gelmiş; ve onu yerinde bulamayınca, çok şaşırarak evin her yanında aramaya başlamış; sonunda dama çıkarak iki evi ayıran alçak duvara yaklaşmış: O zaman kardeşi ile şeyhi, ellerinde bardaklar, oturmuş birbirlerinin karşısında şarkı söylerken görmüş. Ama şeyh de, onun uzaktan gelmekte olduğunu görecektir zaman bulmuş imiş; hayranlık verici bir yerindeliğe birden okuduğu şarkıyı kesip makam değiştirmeden aynı şarkıyı doğaçtan gelme şu sözlerle söylemeye başlamış:

Ağzının tükürüğüyle karışmış bir şarap içirdiler bana;
bardağın yakutu aynı zamanda utancın kırmızılığına renk
veren yanakları üzerinde parlar.

Ona hangi adı vereyim ben? Kardeşi zaten Dinin Dolunayı¹
adıyla çağırılıyor ve zaten şu anda bizi mehtap gibi aydınlatıyor. Ben de ona Güzelliklerin Dolunayı² adını vereyim!

Vezir Bedreddin, kendi bakımından da ince bir dokundurmayı içeren bu dizeleri duyunca, halden anlar ve çok zevk sahibi olduğundan ve zaten ortada uygunsuz bir şey de görülmediğinden kendi kendine "Vallah! Onların keyiflerini bozmayayım!" diyerek çekilip gitmiş. Ve ikisi tam bir mutluluk yaşamışlar.

Bu küçük öyküyü anlatınca Şehrazad bir an soluklanmış; sonra şu öyküyü anlatmaya başlamış:

1 Dinin Dolunayı: Arapçası: Bedreddin (Â.Ş.O.)

2 Güzelliklerin Dolunayı: Arapçası: Bedrül-Bedayi' (Â.Ş.O.)

Olağanüstü Torba

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid sık sık geçirdiği uykusuz gecelerinden birinde, canı sıkılarak Veziri Cafer'i çağırtmış ve ona "Ey Cafer, bu gece bağrım uykusuzluktan dolayı aşırı kertede sıkışıyor; senden beni ferahlatmanı dilemekteyim!" demiş. Cafer de "Ey Emirü'l-Müminin, benim, dağarcığımda en inatçı üzüntülerini bile silen ve öfkeli mizaçları huzura kavuşturan birçok nefis öykü bulunan Acem Ali adlı bir arkadaşım var!" demiş. Harun Reşid "Öyleyse hemen arkadaşını yanıma çağır!" demiş. Cafer de hemen onu halifenin huzuruna çağırtmış. O da oturup, ona "Dinle, Ali! Bana senin derdi, kederi dağıtmaya yarayan, hatta uykusunu yitirenlere uyku sağlayacak nitelikte öyküler bildiğini söylediler. Senden bu öykülerden birini anlatmanı arzu etmekteyim" demiş. Ali de "İşittim ve itaat ettim, ey Emirü'l-Müminin! Ama kulağımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimle gördüğüm bir olayı mı anlatsam, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "ben, senin görmüş olduğun bir olayı anlatmanı yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine Acem Ali şu öyküyü anlatmış:

Bir gün alışveriş yapmak üzere dükkânımda oturuyordum ki, Kürdün biri, bir şeyler satın almak üzere geldi; tam pazarlık yaparken, ansızın tezgâhın üzerinde bulunan bir torbayı sanki kesinlikle doğduğundan beri kendisine aitmiş gibi alıp götürmeye kalkıştı. Bunu görünce hemen dükkândan çıkıp sokağa fırladım; giysisinin eteğinden yakalayıp bana torbamı geri vermesini söyledim; ama omuzlarını silkti; ve bana "Bu torba, içinde olanlarla birlikte benimdir!" dedi. Bunun üzerine, âdeta boğulmanın sınırında "Ey Müslümanlar! Bu inançsızın elinden malımı kurtarın!" diye haykırdım. Benim bağırمامı duyan çarşının tüm esnafı yöremizde toplandı; tacirler bana, hemen gidip kadıya şikâyetle bulunmamı önerdiler. Ben de kabul ettim; ve komşularımın yarımıyla kesemi çalan Kürdü kadının huzuruna çıkardım.

Kadının önüne geldiğimizde saygıyla el bağladık; o da bizi soruşturmaya başladı "İçinizden hanginiz şikâyetçisiniz ve de şikâyetin konusu nedir?" diyerek... Bunu duyan Kürt, bana vakit bırakmadan, ağzını açtı; bir iki adım öne çıkarak "Allah kadı efendimize destek sağlasın! Şu gördüğünüz torba, benim

torbamdır ve içinde bulunan her şey de benimdir. Onu kaybetmiştim; yeniden şu adamın tezgâhı üzerinde buldum!" diye yanıt verdi. Kadı da ona "Torbayı ne zaman kaybetmiştin?" diye sordu; Kürt "Dün gündüz vakti! Onun kayboluşu beni bütün gece uyutmadı!" diye yanıt verdi. Kadı ona "Madem ki öyle, içinde olan şeyleri say bakalım!" dedi. Kürt de, bir an bile kararsızlık göstermeden, "Torbamda, ey kadı efendimiz, içi kuhl¹ dolu iki billur hokka, sürmeyi yaymak için iki gümüş çubuk, bir mendil, ağız kenarı yıldızlı iki cam limonata bardağı, iki meşale, iki kaşık, bir yastık, oyun masası için iki halı, iki su kabı, iki leğen, bir tepsi, bir tencere, pişmiş topraktan bir su testisi, bir mutfak kepçesi, bir örgü tığı, iki alışveriş torbası, bir gebe kedi, iki dişi köpek, bir pirinç kavanozu, iki eşek, iki yatak takımı, bir yün giysi, iki kürk manto, bir inek, iki buzağı, bir kuzu, dişileriyle birlikte iki hecin devesi, bir manda ve iki öküz, bir dişi arslan, iki arslan, bir dişi ayı, iki tilki, bir divan, iki yatak, iki büyük merasim odasıyla bir saray, yeşil tül den iki büyük cibinlik, iki tavanlık, iki kapılı bir mutfak ve bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık edecek benim cinsimden bir Kürt topluluğu!" demiş.

Bunun üzerine kadı bana doğru dönerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine kadı, bana doğru dönerek "Ve sen! Sen buna ne dersin?" diye sordu.

Ben, ey Emir'ül-Müminin, bütün bunlardan şaşırıp kalmıştım. Böyle de olsa, biraz ileri geçip "Tanrı kadı efendimizi yüceltsin! Ve onurlandırın! Ben biliyorum ki, torbamda harap halde bir köşk, mutfak olmayan bir ev, köpekler için geniş bir kulübe, bir oğlan çocuğu okulu, zar atan çocuklar, komutanlarıyla bir ordu, Basra kenti, Bağdat kenti, Emir Şeddad bin Avad'ın eski sarayı, bir demirci fırını, bir balıkçı ağı, bir çoban sopası, beş güzel çocuk, on iki bakire genç kız ve de bu torba-

1 Kuhl: Göze çekilen sürme. Arabistan'da gözü güçlendirdiğine inanıldığından erkekler de kullanırlardı (Â.Ş.O.)

nın benim torbam olduğuna tanıklık etmeye hazır bir kervan sürücüsü!" dedim.

Kürt benim yanıımı işittiği vakit gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğuldu; sonra ağlamaklı bir sesle "Ey kadı efendimiz, bana ait olan torba tanınmış ve bilinmiştir; ve herkes kabul eder ki, o benimdir. İçinde ayrıca, iki güçlendirilmiş¹ kent ve on kule, iki kimya imbiği, dört satranç oyuncusu, bir kısrağ ve iki tay, bir aygır ve iki iğdiş edilmiş beygir, iki uzun mızrak, iki tavşan, bir oğlanlı genç, iki pezevenk, bir kör, iki keskin görüşlü, bir topal, iki kötürüm, bir kaptan, tayfalarıyla birlikte bir gemi, bir Hristiyan papaz ve iki çömez, bir patrik, iki keşiş ve nihayet bir kadı ve bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık edecek iki şahit!" diyerek haykırdı.

Bu sözleri işiten kadı, bana döndü ve "Sen, bütün bunlara ne yanıt vereceksin?" diye sordu. Ben, ey Emirü'l-Müminin, buruma kadar öfkeyle tıka basa dolu, öyleyken birkaç adım ilerleyerek, elimden geldiğince sakince "Kadı efendimizin hükmünü Tanrı açık ve sağlam kılsın! Ben de bu torbada fazladan: baş ağrısına karşı ilaç, aşk iksiri, büyü gereçleri, zırhlar, silah dolu dolaplar, dövüş için yetiştirilmiş birkaç bin kocabaş hayvan, kadınlara bağlanmış erkekler, oğlanlardan zevk alanlar, ağaç ve çiçekle dolu bahçeler, üzümle dolu bağlar, elmalar, incirler, hayaletlerin gölgeleri, şişeler, bardaklar, yeni evliler ve düğün alayı, haykırışlar ve şakalaşmalar, on iki utanç verici yellenme, o denli de kokusuz yellenme, bir çayırdaki oturmuş dostlar, sancaklar ve bayraklar, hamamdan çıkan bir evli kadın, yirmi şarkıcı, beş güzel Habeş esire, üç Hintli kadın, dört Yunanlı kadın, elli Türk kadını, yetmiş Acem kadını, kırk Keşmirli kadın, seksen Kürt kadın, bir o kadar Çinli kadın, doksan Çerkez kadını, tüm Irak ülkesi, Yer Cenneti, iki ahır, bir cami, birçok hamam, yüz tacir, bir ağaç kereste, bir çivi, klarnet çalan iki zenci, bir dinar, kumaş dolu yirmi sandık, yirmi rakkase, elli ambar, Kufe kenti, Gazze kenti, Damiyet, Assuan kentleri, Keyhusrev-Nuşirevan'ın sarayı, Süleyman'ın sarayı, Belh ve İsfahan arasındaki tüm kentler, Hintler ve Sudan, Bağdat ve Horasan; ve dahası, Allah kadı efendimizin ömrünü bağışlasın, bir kefen, bir tabut ve eğer kadı

1 Tahkim edilmiş anlamına (Â.Ş.O.)

benim haklarımı tanımayacak olursa ve bu torbanın benim torbam olduğuna hükmetmeyecekse, kadının sakalı için bir ustura bulunduğunu eklemeliyim!" dedim.

Kadı bütün bunları işitince, yüzümüze baktı ve bana "Valla-hi! Ya siz yasayla ve onu temsil edenlerle alay eden iki haytasınız; ya da bu torba dipsiz bir uçurum, hatta Kıyamet Günü'nün Vadisi olmalı!" dedi.

Ve hemen kadı, sözlerimizi denetlemek için tanıklar önünde torbayı açtırdı. İçinde birkaç portakal kabuğu ve zeytin çekirdekleri vardı! Bunun üzerine ben, şaşırmanın sınırında şaşırıp kalmış olan kadıya torbanın Kürt'e ait bulunduğunu, benimkininse kaybolduğunu açıkladım ve oradan ayrıldım.

Halife Harun Reşid bu öyküyü işitince patlayan kahkahasının etkisiyle sırtüstü düşmüş. Ve Acem Ali'ye şahane bir armağan vermiş. Ve o gece, sabaha kadar derin bir uyku çekmiş.

Bunu izleyerek Şehrazad "Ama, ey bahtıgüzel şah, bu nükteli fıkranın, Harun Reşid'in aşkı uğrunda başının derde girdiğini anlatan fıkradan daha hoş olduğunu sanma!" demiş. Ve Şah Şehriyar "Benim bilmediğim bu fıkra hangisidir?" diye sormuş; o zaman Şehrazad demiş ki:

Harun Reşid Aşk Yargıcı

Anlatırlar ki, bir gece Harun Reşid aynı eşitlikte sevdiği biri Medineli, öteki Kûfeli iki güzel genç kadın arasında uzanmış yatarken, hangisini yeğlediğini açıklamak istememiş ve özellikle birini kazanırken, öbürünü yitireceğini düşünerek hangisiyle son ilişkiyi kuracağını kestirememiş.

Bu ödülün, en çok layık olana verilmesi gerekiyormuş. Böylece Medineli gözde, onun ellerini tutup tatlı tatlı okşamaya başlamış; o sırada Kûfeli gözde biraz daha aşağı tarafta yatarak ayaklarını ovuşturuyor; bundan yararlanarak elini yukarıdaki beytülmale kadar kaydırıyor; zaman zaman onu yokluyormuş. Bu narin yoklayışlarla Harun Reşid'in organı ansızın hatırı sayılır ağırlıkta büyümüş. Bunun üzerine Kûfeli esire, çabucak eline

geçirerek onu tümüyle kendine çekmiş ve avuçlarının çukurunda tutmuş; ama Medineli esire, ona “Görüyorum ki sermayeyi sırf kendin için saklıyorsun; faizini bile bana ödemeyi düşünüyorsun!” demiş. Ve ivedi bir kıpırdanışla rakibini itmiş ve bu kez sermayeye kendisi egemen olarak iki elleri arasında özenle sıkmaya başlamış. O zaman yoksun bırakılan ve Peygamberin geleneklerini çok iyi bilen öteki esire, Medineli esireye “Barış ve dua üzerine olası Peygamber’in ‘Ölü bir toprağı canlandıran oranın tek sahibi olur!’ şeklindeki sözlerine göre, sermayeye sahip olması gereken benim!” demiş. Ama, beytülmalı bırakmak istemeyen Medineli esire, sünneti bilmede en az rakibi Kûfeli esire kadar bilgili olduğundan, ona “Sermaye, barış ve dua üzerine olası Peygamberin, bize Sufiler tarafından aktarılan, ‘Av hayvanı onu ürkütenin değil, yakalayanındır’ sözüne göre, benimdir!” diye yanıt vermiş.

Halife bu alıntıları işitince, ikisini de o denli doğru bulmuş ki, o gece, iki gözdesini de eşit şekilde doyurmuş.

Sonra Şehrazad “Ama ey bahtıgüzel şah, bu fıkraların hiçbiri, aşkıta üstünlüğü bir delikanlıya mı, yoksa olgun bir erkeğe mi tanıma gerektiği üstüne iki kadınla ilgili fıkranın yanında değerli sayılmaz!” diye eklemiş.

Üstünlük Kimin: Delikanlının mı, Olgun Erkeğin mi?

Aşağıdaki fıkra bize Ebû'l-Ayina tarafından aktarıldı:

Bir gün evimin damına çıkmış hava aldığım sırada, komşu damda konuşan kadın sesleri duydum. Bu konuşanlar komşumun iki eşiydi; bunların her birinin güçsüz yaşlı kocalarının yerine getiremeyeceği kadar onları doyuran dostları vardı. Ama, birinin dostu henüz taptaze, yanakları pembe ve tıysüz, güzel bir delikanlı; öbürünün dostu ise olgun ve sakalı tıkız gür bir erkekti. Benim iki komşum, dinlendiklerini bilmeden, dostlarının karşılıklı değerleri üzerinde tartışmaktaydılar. Biri diyordu ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

... Biri diyordu ki: “Kardeşim, âşığının sakalının sertliğine, bu sakallar göğsüne sürtünce ve bıyıkları dikenleriyle yanaklarına ve dudaklarına dokununca, nasıl dayanıyorsun? Her seferinde nasıl oluyor da derinin bu dokunuşlarla kıyıcılıkla yırtılmasından kendini koruyabiliyorsun? Bana inan da kardeşim sen âşık değıştir ve bir meyve gibi arzu uyandıran, öpüşürken ağzında eriyecek kadar eti yumuşak bir delikanlı bul. Emin ol ki, sakalının bulunmayışını pek çok hoş yanlarıyla kapatarak seni ödüllendirmiş olur.”

Bu sözleri duyunca, ortağı, ona “Sen ne budalasın, kardeşim, incelik ve sağduyudan da pek yoksunsun! Bilmez misin ki, ağaç yaprakla donanmış olmadıkça güzel değildir; ve hıyar ancak tüyleri ve pürüzleriyle lezzetlidir! Dünyada sakalsız ve yerelması gibi kel bir erkekten daha çirkin ne vardır? Bil ki, kadın için saç örgüleri neyse, sakal ve bıyıklar da erkek için aynı şeydir. Ve bu, o denli kabul edilmiştir ki, Yüceler Yücesi Ululukla şanlı Tanrı, gökyüzünde, erkeğe sakal, kadına uzun saçlar verdiği için Yaradan’ı övmekten başka işi olmayan bir melek yaratmıştır. Öyleyse bana dost olsun diye sakalsız bir genç seçmemi önermenin ne anlamı var? Sanıyor musun ki, daha binmişken inmeyi düşünen, henüz gerilmişken yumuşamayı düşünen, henüz düğümlenmişken düğümü çözmeyi düşünen, henüz yerini bulmuşken çekilmeyi düşünen, henüz katılaşmışken erimeyi düşünen, henüz dikilmişken çökmeyi düşünen, henüz sarılmışken ayrılmayı düşünen, henüz yapışmışken kopmayı düşünen, henüz çekilmişken kurtulmayı düşünen birinin altına yatmayı kabul ederim? Sen yanıliyorsun benim zavallı kardeşim! Ben, asla, burnuyla koku alır almaz sarılan, içeri girince yerinden ayrılmayan, boşaldıkça kendini dolduran, bitirince yeniden başlayan, kıpırdayınca harika olan, saldırınca şahane olan, verdiği zaman cömert olan, dalınca delen bir erkeği bırakmam!” diye yanıt vermiş.

Bu açıklamayı işiterek, âşığı sakalsız olan kadın “Kutsal

Kâbe'nin sahibi adına! Kardeşim doğrusu bana sakallı erkeği tatma hevesi veriyorsun!" demiş.

Sonra Şehrazad, kısa bir suskunluğu izleyerek hemen demiş ki:

Hıyarın Değeri

Bir gün Emir Muin bin Zeyde av sırasında, eşeğine binmiş çölden gelen bir Araba rastlamış; ona yaklaşip selamladıktan sonra, kendisine "Böyle nereye gidiyorsun Arap kardeş ve şu küçük torbada özenle toparlanmış olarak taşıdığın şey nedir?" diye sormuş. Arap "Bahçemde turfanda olarak zamanından önce yetişmiş olan bu hıyarları sunmak üzere Emir Muin'i aramaya gidiyorum. Tanıdığım en cömert kişi olduğundan hıyarlarıma karşılık cömertliğine yaraşır bir para öder diye!" şeklinde yanıt vermiş. O güne kadar Arabın hiç görmemiş olduğu Emir Muin, ona "Peki bu hıyarlar için Emir Muin'in sana ne kadar para vermesini bekliyorsun?" diye sormuş. Arap da "Hiç değilse bin altın dinar!" diye yanıt vermiş. Emir Muin "Ya emir, sana, bunun fazla olduğunu söylerse?" deyince; "Beş yüz dinar isterim!" diye yanıt vermiş. "Ya buna da çok derse? —Yüz. O da fazla derse? —Elli. Ona da çok derse? —Otuz. Bu da çoktur derse? —O zaman eşeğimi haremine sokar ve boş ellerle kaçır giderim."

Bu sözleri işiterek Muin gülmeye başlamış ve atını mahmuzlayarak maiyetine ulaşmış ve çabucak sarayına dönmüş; orada kölelerine ve mabeyincilerine, Arabın hıyarlarıyla saraya geldiği zaman içeri sokmalarını buyurmuş.

Gerçekten, aradan bir saat geçince, Arap saraya ulaşmış; mabeyinci onu çabucak emirin kendisini beklediği kabul salonuna götürmüştü. Muin şahane bir tavırla salonun görkemi içinde ve yöresinde yalınkılıç muhafızlarıyla oturuyormuş. Arap onun kişiliğinde yolda rastlamış olduğu atlıyı tanımaktan pek uzakmış. Hıyar torbası elde dinelmiş; selamlaşmalardan sonra, emirin söze başlamasını beklemiş. Emir de ona "Arap kardeş, torbanda ne getirdin?" diye sormuş. O da "Emir efendimizin

cömertliğine güvenerek kendisine bahçemde yetişen turfanda taze hıyarlardan getirdim!” diyerek yanıtlamış.

“Ne güzel bir fikir. Peki, benim cömertliğime ne kadar biçtin? —Bin dinar. —Bu biraz fazla! —Beş yüz! —Çok! —Yüz. —Çok. —Elli! —Çok. —Öyleyse otuz. —Bu da çok!” O zaman Arap “Hay Allah! Bugün o cehennem kazanı kılıklı herife çölde rastlamam ne büyük talihsizlik oldu benim için! Yok vallahi! Hıyarlarımı otuz dinara bırakamam!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Emir Muin gülmüş, hiçbir yanıt vermemiş. O zaman Arap ona dikkatle bakmış ve çölde rastladığı kişinin Emir Muin’den başkası olmadığını farkına vararak “Vallahi! Ey efendim, sen otuz dinarı getirt, razı olayım! Zaten eşek de aşağıda kapıda bağlı duruyor!” demiş. Bu sözleri işiten Emir Muin öylesine bir kahkaha koparmış ki, sırtüstü yere düşmüş; yaverini çağırarak ona “Bu Arap kardeşe ilkin bin dinar, sonra beş yüz, sonra üç yüz, sonra yüz, sonra elli ve sonunda otuz dinar verin de eşeğini bulunduğu yerde bağlı tutmayı sürdürsün!” demiş. Arap da, bir torba hıyar için bin dokuz yüz seksen dinar almaktan dolayı şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve işte Emir Muin’in cömertliği böyleymiş.

Sonra Şehrazad demiş ki:

Beyaz Saçlar

Ebu Suvayt anlatır ki:

Günün birinde meyve satın almak üzere bir meyve bahçesine gitmiştim ki, uzaktan, bir kayın ağacının gölgesine oturmuş saçlarını tarayan bir kadın gördüm. Hemen yanına yaklaştım: saçları bembeyaz olmuş yaşlı bir kadındı; ama yüzü çok kibar, cildi taze ve hoştu. Yanına yaklaştığımı görünce yüzünü örtmek için herhangi bir davranışta bulunmadığı gibi, fildişi tarağıyla saçlarını taramayı gülererek sürdürdü. Karşısında durarak, selamlaşmalardan sonra, ona “Ey yaşça ileri, yüzce genç hatun, neden saçını boyayıp tam anlamıyla bir genç kıza benzemiyorsun? Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?” diye sordum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?” diye sordum. Başını kaldırıp bana iri gözleriyle bakarak şu dizelerle yanıt verdi:

Onları bir zamanlar boyadım, boya kayboldu; ama zamanın boyası kaldı.

Öyleyse onları neden boyamalı; madem ki istediğim zaman şatafatlı bir şekilde art yuvarlarımı sallayabiliyor ve önden de, arkadan da canımın istediği gibi işimi sürdürüyorum!¹

Ve Şehrazad, sonra demiş ki:

Çözülen Anlaşmazlık

Anlatırlar ki, Vezir Cafer bir gece Halife Harun Reşid'i evinde kabul etmiş; ve onu hoş bir şekilde eğlendirmek için hiçbir şeyi esirgememiş. Ansızın halife Cafer'e "Cafer, benim görüp satın almak istediğim bir esireyi senin kendin için satın almış bulunduğunu öğrendim. İsterim ki onu, kendince uygun gördüğün bir değer karşılığında bana bırak!" demiş. Cafer "Onu hiç de satmak niyetim yok, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse onu bana armağan et!" demiş. Cafer "Öyle bir niyetim de yok, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca halife kaşlarını çatmış ve "Eğer esireyi bana satmaz ya da vermezsen, üç kez tekrarlayarak eşim Zübeyde'yi hemen boşamış olayım!" demiş. Cafer de "Eğer bu esireyi sana satar ya da veririm, çocuklarımla anası olan eşimi üç kez yemin ederek ben de boşamış olayım!" diyerek yanıt vermiş. İkisi de bu yemini edince, birdenbire, şarabın dumanıyla gönül gözleri köreldiğin-

1 Mathers, bunu koşuklu olarak şöyle çevirmiş: "I used to dye my hair / But time undyed it. / Now I am sage, / I show my bottom bare / Which does not age." (Evvelce saçlarımı boyardım / Ama zaman boyaları çıkardı / Şimdi akılandım, / Art yuvarımı gösteriyorum / Yaşı yok onun / Oysa evvelce onu gizlerdim.) (Â.Ş.O.)

den, biraz fazla ileri gittiklerinin farkına vararak, ortaklaşa bir uyumla, bu beladan kurtulmak için nasıl bir araç kullanabileceklerini birbirine sormuşlar. Birkaç dakikalık bir şaşkınlık ve düşünmeden sonra Harun Reşid “Bu durumdan kurtulmak için, boşanma konusundaki içtihatları çok iyi bilen kadı Ebu Yusuf’a başvurup fikrini alalım!” demiş. Hemen onu çağırarak için adam göndermişler; Ebu Yusuf da, düşünmüş ve “Halife gece yarısı beni çağırarak için adam gönderdiğine göre, İslam âleminde çok önemli bir olay ortaya çıkmış olmalı!” demiş. Sonra çabucak evinden çıkmış, katırını mahmuzlamış ve katırı izleyen hizmetkârına “Yanına henüz tayinini bitirmemiş olan hayvanın yem torbasını al ve oraya gittiğimizde onu başına asmayı unutma ki, yemeyi sürdürsün!” demiş.

Halife ile Cafer’in kendisini beklemekte olduğu salona girince, halife onun onuruna ayağa kalkmış; ve onu yanına oturtmuş; bu ayrıcalığı asla Ebu Yusuf’tan başkasına göstermezmiş. Sonra ona, “Seni büyük ağırlığı olan bir sorun üstüne görüşünü almak üzere çağırttım!” demiş. Ve kendisine durumu açıklamış. Bunu öğrenen Ebu Yusuf “Ama, ey Emirü’l-Müminin, bunun çözümü çok basit!” demiş. Sonra da Cafer’e doğru dönerek, ona “Sen halifeye cariyenin sadece yarısını sat, yarısını da armağan et!” demiş.

Kadı’nın bu çözüm yoluna halife bayılmış; ve inceliğine hayran olmuş; çünkü yalnız ikisi de yeminlerinin vebalinden kurtulmuyor; aynı zamanda halife istediği esireye de sahip oluyormuş. Bunun üzerine hemen esireyi oraya getirmişler ve halife “Esireyi ilk sahibinden almak için bana olanak sağlayacak kesin özgürlüğü gerektiren yasal sürenin geçmesini bekleyemem. Bu durumda, ey Ebu Yusuf, benim için, bu özgürlüğü hemen kazandıracak bir yol da bulman gerek!” demiş. Ebu Yusuf “Bu daha da kolay bir şey! Genç bir memluk gelsin buraya!” diye yanıt vermiş. Hemen istenen memluk getirilmiş ve Ebu Yusuf “Bu ivedi özgürlüğün geçerli olması için, kölenin yasaya uygun şekilde evlenmiş olması gerek. Ben de onu, bir kısım para da ödenince, kendisine dokunmaksızın kızı boşayacak olan bu memlukla evlendireceğim! Ve ancak o zaman, ey Emirü’l-Müminin odalık olarak esire senin olabilir!” demiş. Ve memluğa dönerek, ona “Bu esireyi yasal eş olarak kabul ediyor musun?” diye sormuş. O da “Kabul ediyoy-

rum!" demiş. Bunun üzerine kadı, ona "Evlendin! Şimdi al sana bin dinar! Boşa bakalım onu!" demiş. Memluk "Şu anda yasal olarak onunla evlenmiş bulunduğuma göre, evliliğimi sürdürmek istiyorum; çünkü esire hoşuma gitti!" diye yanıt vermiş.

Memluğun bu yanıtını işiten halife öfkeyle kaşlarını çatmış ve kadıya "Atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, çözüm tarzın seni darağacına götürecekt!" demiş. Ama Ebu Yusuf, rahatlıkla "Halife efendimiz bu memluğun ret etmesine kafasını yormasın, böylece çözüm yolunun çok daha kolay olduğuna inansın!" demiş. Sonra da "Sadece, ey Emirü'l-Müminin, bana, bu memluğu sanki benim kölemmiş gibi kullanmama izin ver!" demiş. Halife "İzin verildi, memluk senin kölen ve malındır!" demiş. Bunun üzerine Ebu Yusuf genç kıza dönmüş ve ona "Sana bu memluğu armağan ediyor, satın alınmış bir köle olarak sana veriyorum! Onu böylece kabul ediyor musun?" diye sormuş. Kız da "Kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Ebu Yusuf "Bu durumda, seninle sözleşmesini yaptığım evlenme, kendiliğinden bozuluyor. Ve onunla bağlantın kopuyor! Evlilik yasası böyle buyuruyor! Hükmettim!" diye haykırmış.

Bu hükmü işiten Harun Reşid, hayranlığın sınırında ayağa kalkmış ve "Ey Ebu Yusuf, İslam âleminde senin gibi ikinci bir kişi yoktur!" diye haykırmış. Ve onun için üstü altın dolu büyük bir tepsi getirterek kabulünü rica etmiş. Kadı halifeye teşekkür etmiş, ama bu kadar altını nasıl taşıyacağını bilememiş. Ansızın katırın yem torbasını hatırlamış ve onu getirterek tepsideki bütün altınları içine boşaltmış ve oradan ayrılmış.

Böylece bu fıkra, bize içtihadın incelenmesinin onur ve servet getirdiğini kanıtlar. Tanrı'nın rahmeti hepsinin üzerine olsun!

Sonra Şehrazad demiş ki:

Ebu Nuvas ve Sitti Zübeyde'nin Yıkanişı

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid, karısı ve yeğeni olan Sitti Zübeyde'yi büyük bir aşkla sevdiğinden bir bahçe ortasında sırf onun için yöresi sık ağaçlıklı koruyla çevrili bir havuz yaptırmış;

böylece, koruluğun girilemez ve yapraklara bürünmüş olmasından ötürü insan gözünün ve güneş ışığının ulaşamayacağı bir yerde yıkanabilmesini sağlamış.

Oysa, sıcakın epeyce fazla olduğu bir gün Sitti Zübeyde tek başına koruluğa gelmiş; havuzun kenarında tamamiyle soyunmuş ve suya girmiş. Ama orada sadece dizlerine kadar ayaklarını yıkamış; çünkü eğer boylu boyunca suya girerse, suyun bedenine değmesinin yaratacağı ürpermeden korkuyor; dahası yüzmeye bilmiyormuş. Ama yanında getirdiği bir tasla omuzlarından aşağı küçük dalgalar halinde su döküyor; onun serin ve gümüşsü etkisiyle titriyormuş.

Eşinin havuza doğru gittiğini gören halife, onu yavaşça, ayak seslerini duyurmamaya çalışarak izlemiş; ve tam soyunduğu sırada yanına ulaşmış. Yapraklar arasından onu gözleyerek su üzerindeki beyaz vücuduna hayranlık duyuyormuş. Elini bir dala dayamak isterken, ansızın dal kırılmış ve Sitti Zübeyde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Ansızın dal kırılmış ve Zübeyde, korkuya kapılarak, içgüdüsel bir davranışla, bakışlardan kaçınmak, için, önündeki yeri iki eliyle kapatmış.

Oysa, Sitti Zübeyde'nin önündeki yer öyle hatırı sayılır imiş ki, iki eliyle ancak yarı yarıya kapayabilmiş; ve bu yer öylesine yağlı ve kayganmış ki, onu tutmayı başaramamış parmakları arasından kaydırmış ve halifenin gözüne olanca şaşaasıyla sunmuş.

O güne kadar yeğenin horekesini açık havada ve doğa içinde görme fırsatını bulamamış olan Harun Reşid, onun iriliğine ve göz kamaştırıcılığına şaşıp kalmış; ve geldiği gibi yine gizlice oradan uzaklaşmış. Ama bu görünüm ona esin sağlamış ve damarlarında doğaçtan söyleme eğilimi duymuş; yeğni bir uyumla şu dizeyi bulmakla işe girişmiş:

Havuzda saf gümüşü gördüm.

Ama başkaca uyum sağlayan dizeler bulmakta ruhunu zorladığı halde sadece şiiri tamamlamakta başarısız kalmamış; uyak sağlayacak ikinci bir dize de bulamamış; ve kendini mutsuzluğa kaptırarak boyna “Havuzda saf gümüşü gördüm” diyerek terleyip durmuş ve bir türlü sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine şair Ebu Nuvas’ı çağdırmaya karar vermiş; ve ona “Bakalım, ilk dizesi ‘Havuzda saf gümüşü gördüm’ olan kısa bir şiir düzenleyebilecek misin?” demiş. Bunun üzerine, kendisi de havuzun yöresinde dolaşmış ve söz konusu manzarayı tümüyle görmüş olan Ebu Nuvas “İşittim ve itaat ettim!” demiş. Ve halifenin şaşkınlıkla karşıladığı şu dizeyi söylemiş:

Havuzda saf gümüşü gördüm; gözlerim sütten sarhoş oldu.
Bir ceylan kalçalarının gölgesinde ruhumu esir etti; parmakları o şeyinin üzerinden kayınca...

Oh! El kaydıran bu narin şeyi okşamak için bir tas suyla üzerine dökülmek; ya da bir iki saat için balığa dönüşmek isterdim!¹

Halife, Ebu Nuvas’ın nasıl olup da dizelerine tam bir anlam verebildiğini bilmek istememiş ve memnunluğunu kanıtlamak için onu iyice ödüllendirmiş.

Sonra Şehrazad “Ama sanma ki, ey bahtıgüzel şahım, Ebu Nuvas’ın bu ruh inceliği şimdi anlatacağım fıkradaki hoş doğaçlama dolayısıyla ortaya çıkandan daha çok hayranlık verici olsun!” diye eklemiş.

1 Mathers bu dizeleri şöyle çevirmiş: “I saw silver in the fountain / Still the picture lingers, / When the pale girl’s little mountain / Slipped between her fingers / Sleek and predominant and hairless. / If I had my wish / I’d be water, I’d be careless. / I would be a fish.” (Havuzda gümüşü gördüm, / Halâ görüntü gözlerimin önünde / Solgun kızın küçük tepesi / Parmakları arasından kaydığında / Gevşek, belirgin ve tüksüz... / Eğer dileğim yerine getirilse / Su olmak isterdim, kaygısız, / Balık olmak isterdim.) (Â.Ş.O.)

Doğaçlama Şiir Okuyan Ebu Nuvas

Bir gece Halife Harun Reşid direngen bir uykusuzluğun pençesinde sarayının geçitlerinde tek başına dolaşırken, pek çok sevdiği cariyelerinden birinin kendisine ayırdığı bölmeye girdiğini görmüş. Onu izleyip arkasından bölmeye girmiş. Orada onu kollarına alıp okşamaya ve onunla oynamaya başlamış; o sırada cariyenin başını saran tülbent düşmüş ve entarisi de omuzlarından kaymış.

Bunu görünce halifenin yüreğini arzu tutuşturmuş ve o anda güzel cariyesine sahip olmak istemiş; ama kız "Lütfen! Ey Emir-ül-Müminin, ziyaretinle onur vermeni beklemiyordum; ve buna hiç hazır değildim. Ama yarın, Tanrı isterse, yaseminlerle kokulandırılmış bir yatakta beni kokular sürünmüş olarak bulacaksın!" diyerek kendisini sakınmış. Bunun üzerine Harun Reşid ısrar etmemiş ve tek başına dolaşmasını sürdürmüş.

Ertesi gün, aynı saatte, haremağalarının başı Mesrur ile tasarlanmış ziyareti kıza hatırlatmış. Ama, o günün başlangıcında, genç kız bir yorgunluk belirtisi duyumsamış ve daha sonra kendini oldukça keyifsiz bulduğundan, ona, bir gün öncenin vaadini hatırlatan Mesrur'a yanıt olarak "Gündüz gecenin sözlerini siler!" şeklindeki bir atasözünü anmakla yetinmiş.

Mesrur halifeye genç kızın bu sözlerini bildirdiği anda içeriye Ebu Nuvas, Er-Rakaşi ve Ebu Musab adlı şairler girmiş. Halife de onlara doğru dönerek "Her biriniz bana 'Gündüz gecenin sözlerini siler' dizesiyle uyaklı olarak şu anda doğaçlamadan birer şiir söyleyin!" demiş.

Bunun üzerine ilkin şair Er-Rakaşi şu şiiri okumuş:

Kolla kendini kalbim, ne ziyaret etmeyi ne de edilmeyi seven, eğrilip bükülmez ve bir buluşma vaat ettiği halde sözünü tutmayıp "Gündüz gecenin sözlerini siler!" diyerek özur dileyen güzel bir kız çocuğundan!

Bunun ardından Ebu Musab ilerlemiş:

Kalbim tüm hızıyla uçuyor; oysa o kız onun ateşiyle oynuyor. Gözlerim ağlıyor ve içim onun arzusuyla yanıyor. Ama

o gülmekle yetiniyor. Ve ona vaadini hatırlatırsam, bana “Gündüz gecenin sözlerini siler!” diye yanıt veriyor!

En son, Ebu Nuvas ilerlemiş:

Oh! Tedirginliği içinde o akşam ne güzeldi! Ve onun karşı durmasının nasıl bir sihri vardı!

Gecenin sarhoş rüzgârı boyunun fidanını ve kıvrımları art yamını titretiyor; ucunda iki küçük nar gibi memeleri bulunan göğsünü de kıpırdatıyor.

Sevimli oyunlar ve şiddetli okşayışlarla elim onu saran tülû kaldırıyor; ve omuzlarından, ey inciden oluşmuş yuvarlak omuzlar, entarisi de kayıyor.

O zaman yarı yarıya çıplak, giysisinden sıyrılmış, sakında bir çiçek gibi görünüyor.

O zaman gece üzerimize gölgeden perdelerini düşürünce, daha da gözü pek olmak istiyor; ve ona “Taçlanalım!” diyorum.

Ama o bana “Devamı yarın!” diyor.

Ertesi gün ona geliyorum ve ona “Vaadini tut!” diyorum. Gülerек dönüyor; ve bana “Gündüz gecenin sözlerini siler!” diyor.

Bu çeşitli doğaçlamaları dinledikten sonra, Harun Reşid, Ebu Nuvas dışında şairlerin her birine büyük birer kese dolusu para vermiş; Ebu Nuvas'ın ise, ona “Vallah! Bu genç kızla haberleşiyorsun sen! Yoksa sırf benim içinde bulunduğum bir sahnenin bu denli doğru bir tanımlamasını nasıl yapabilirsin?” diye haykırarak o anda öldürülmesini buyurmuş. Ebu Nuvas gülmeye başlayarak “Halife efendimiz gerçek şairin kendisinden saklanana keşfetmesini, kendine söylenmiş olan sözlerden anlam çıkarmasını bilen bir kişi olduğunu unutuyor! Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber bizden söz ederken ‘Şairler, tüm yolları, aklını yitirmişler gibi izlerler. Onlara sadece esinleri ve şeytan yol gösterir! Ve yapmadıkları şeyleri anlatır ve söylerler!’ diyerek bizi en yüksek düzeyde tanımlamıştır!” diye yanıt vermiş.

Harun Reşid, bu sözler üzerine, bu gizemi daha fazla derinleştirmek istememiş ve Ebu Nuvas'ı bağışladıktan sonra, ona da, daha önce iki şairin aldığı kadar iki katı para vermiş.

Şah Şehriyar, bu fıkrayı işitince “Hayır! Vallahi, ben olsam bu Ebu Nuvas’ı bağışlamazdım; bu gizemi derinlemesine incelerdim ve bu edepsizin başını vurdururdum. Artık bana halifelere ve yasalara saygı duymayan bir sefihten söz edilmesini istemiyorum Şehrazad, beni duydun değil mi?” diye haykırmış. Şehrazad da “Öyleyse, ey bahtıgüzel şah, sana eşek fıkrasını anlatayım!” demiş.

Eşek

Günün birinde, her zaman başkalarının aldatmalarına uğrayan adamlar arasından bir saf adam, hayvan için yular oluşturan basit bir urganla çektiği eşiği ardında, çarşıda yürüyormuş. Çok deneyimli bir hırsız onu fark etmiş. Ve eşiğini çalmayı kafasına koymuş. Fikrini açtığı bir arkadaşı ona “Ama bunu adamın dikkatini uyandırmadan nasıl yapacaksın?” diye sormuş. O da “Beni izle, görürsün!” diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

“Beni izle, görürsün!” diye yanıt vermiş. Böylece adama arkasından yaklaşmışlar ve hırsız yavaşça eşiğin yularını çözmüş; adam farkına varmadan, kendi boynuna geçirmiş ve bir yük hayvanı gibi onun ardından yürümeye başlamış; arkadaşı da kendi başına kalan eşiği alıp götürmüştü.

Hırsız eşiğin epeyce uzaklaştırılmış olduğundan emin olunca, ansızın yürüyüşünü kesmiş; adam da başını çevirmeden onu yürümeye zorlamak için yuları çekip duruyormuş. Hayvanın yürümek için inatlaştığını sanan adam, eşiği paylamak için geri dönünce, hayvan yerine, kendi boynuna yuları takan alçakgönüllü tavıyla ve yalvaran gözleriyle kendisine bakan hırsızı görmüş. Öylesine şaşırmış ki, hırsızın karşısında öylece bakakalmış; ve bir an sonra, birkaç söz söyleyebilecek hale gelmiş ve “Sen de kimsin?” diye sormuş. Hırsız, ağlamaklı bir sesle “Senin eşiğimin ben, efendim! Ama başıma olmayacak şeyler geldi. Bil ki, aslında, genç

yaşlarımda, kendimi her türlü utanç verici kötülöklere kaptırmış bir serseri idim. Günün birinde, anamın yanına sırsıklam sarhoş ve nefret uyandıran bir halle girdim. Beni görünce hiddetine egemen olamadı ve birçok ağır sitemle beni evden kovmak istedi. Ama ben onu ittim; ve hatta kendimi sarhoşluğuma kaptırarak dövdüm. Kendisine karşı bu tür davranışımı görünce, bana lanet etti ve bu lanetlemesi sonucu hemen bir eşek oldum. Sonra sen, efendim, eşekçiler pazarından beni beş dinara satın aldın. O zamandan beri besledin ve bir yük hayvanı gibi hizmet gördürdün; ve bazen yorulup yürümek istemeyince, sırtımı ucu çivili sopayla dürttün; ve sana tekrarlamaya asla cesaret edemeyeceğim bin küfür savurdun. Hepsi bu kadar! Ben de, konuşmam mümkün olmadığından asla şikâyet edemedim. Ama ancak, arada bir söyleyemediğim sözler yerine geçmek üzere yellenmeyi başardım. Sonunda, bugün, zavallı anam beni hayırla hatırlamış ve yüreğine acıma duygusu girip ona Yüce Tanrı'nın merhametini benim üzerime çektiyme gayreti vermiş olacak ki; hiç kuşkusuz bu acımanın etkisiyle beni eski insan haline dönmüş görüyorsun, efendim!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan zavallı adam "Ey benim cinsimden olan kişi, Allah rızası için, beni, sana yaptığım kötölüklerden ötürü bağışla! Bilmeksizin sana gösterdiğim kötü davranışları unut! Allah'tan başka sığınacak yer yoktur!" diye haykırmış. Ve hırsızın boynuna bağlı bulunan yuları çabucak çözmüş; ve yaptıklarından pişmanlık duyarak evine dönmüş; vicdan azabı ve tedirginlikle bütün gece uyuyamamış.

Birkaç gün sonra, zavallı adam eşekçiler pazarına gitmiş; ve orada, değişime uğramadan önceki haliyle eşeğini görerek şaşakalmış! Ve kendi kendine "Hiç kuşkusuz bu serseri yine bir suç işlemiş olmalı!" demiş. Ve onu görünce tanıyarak anırmaya başlayan eşeğe yaklaşıp kulağına eğilmiş, ve olanca sesiyle "Ey yola gelmez serseri! Sen yine anana hakaret etmiş ve onu dövmüş olmalısın! Yoksa yeniden böyle eşek olmazdın. Ama, vallahi, seni bir kez daha satın alacak değilim!" diye bağırılmış. Ve kızgın, eşeğin suratına tükürmüş ve ana babasından yana eşek neslinden geldiği iyice bilinen bir başka eşek satın almak üzere oradan uzaklaşmış.

Ve aynı gece, Şehrazad, şu öyküyü de söylemiş:

Sitti Zübeyde'nin Suçüstü Yakalanması

Anlatırlar ki, Emirü'l-Müminin Harun Reşid, bir gün, öğle uykusuna dalmak için eşi Sitti Zübeyde'nin dairesine girmiş; gidip yatağın üzerinde uzanacağı sırada, tam orta yerde kökeni hiç kuşkusuz karısına ait bulunan henüz taze, büyük bir leke görmüş. Bunu görünce, yüzünde dünya kararmış ve hiddetin son sınırına ulaşmış. Hemen Sitti Zübeyde'yi çağırtmış ve gözle-ri öfkeden alevler saçarak ve sakalı titreyerek, ona “Yatağımızın üzerindeki bu leke de ne oluyor?” diye haykırmış. Sitti Zübeyde, başını söz konusu lekeye eğmiş. Koklamış ve “Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!” demiş. O da öfkesinin şiddetini güçlkle tutarak “Peki, seninle bir haftadır yatmadığım bu yatakta henüz ılıkliğini saklayan bu sıvının varlığını bana açıklayabilir misin?” demiş. Zübeyde, iyice heyecanlanarak “Bağlılık benim ve yöremin üstüne olsun, ey Emirü'l-Müminin! Yoksa beni zinayla mı itham ediyorsun?” diye haykırmış. Harun Reşid “Senden öylesine kuşkulaniyorum ki, hemen kadı Ebu Yusufu çağirtacak ve bu şeyi inceletip fikrini alacağım. Ve cetlerimiz onuru üzerine yemin ederim ki, ey amcamın kızı! Kadı tarafından suçlu bulunursan, hiçbir şey beni yapacağımdan geri çeviremez!” demiş.

Kadı gelince, Harun Reşid, ona “Ey Ebu Yusuf, şu gördüğün lekenin ne olduğunu bana söyle!” demiş. Kadı yatağa yanaşmış, parmağını lekenin ortasına sokmuş. Sonra da gözünün ve burnunun hizasına getirmiş ve “Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

“Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!” demiş. Halife de “Peki, bunun hemen ortaya çıkan kökeni ne olabilir?” diye sormuş. Çok şaşırın ve Sitti Zübeyde'nin düşmanlığını üzerine çekecek bir şeyi doğrulamak istemeyen kadı, düşünür gibi başını tavana kaldırmış ve bir yarıktaki oraya iyice sokulmuş bir yarasanın kanadını fark etmiş. Ve hemen kurtarıcı bir fikir,

anlayışını aydınlatmış ve “Bana bir mızrak ver, ey Emirü'l-Müminin!” demiş. Halife ona bir mızrak vermiş. Ebu Yusuf da bununla yarasa yı vurarak olanca ağırlığıyla yere düşürmüş. Bunun üzerine “Ey Emirü'l-Müminin, tıp kitapları, bize, yarasa tohumunun, erkeğinkine garip şekilde benzediğini belirtiyor. Herhalde, Sitti Zübeyde uyurken bu suçu onu gören yarasa işlemiş olacak! Gördüğünüz gibi onu öldürerek cezasını verdim!” demiş.

Bu açıklama halifeyi tam anlamıyla doyummuş; ve karısının suçsuzluğundan artık kuşku duymadığı için minnettarlığını belirtmek üzere kadıyı armağanlarla donatmış. Sitti Zübeyde de, sevincin sınırında, ona göz kamaştıran hediyeler vermiş ve halife ile kendi yanında kalıp getirtilen meyve ve turfandalıkları yemeye çağırmış. Kadı, halı üzerine halife ile Sitti Zübeyde'nin arasına oturmuş. Ve Sitti Zübeyde bir muz soymuş ve bunu “Bahçemde, yılın bu mevsiminde az bulunur başka meyveler de var. Sen bunları muza yeğler misin?” diyerek kadıya sormuş. O da “Hanımım, hatalı karar vermekten sakınmayı kural bilmişimdir. Buradaki turfandalarla kıyaslamak için o turfandaları da görmem gerek! Ondan sonra karşılıklı üstünlükleri üzerine görüş bildirebilirim!” diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde hemen bahçesindeki turfanda meyvelerden toplatıp getirtmiş ve bunları kadıya tattırarak ona “Şimdi bu meyvelerden hangisini yeğliyorsun?” diye sormuş. Kadı anlayışlı bir tavırla gülmüş ve ilkin halifeye, sonra Sitti Zübeyde'ye bakmış ve onlara “Valla-hi! Bunun yanıtın vermek oldukça zor! Bu meyvelerden birini diğerine yeğlersem, ötekini kötülemiş olur ve onun bana karşı duyduğu intikamla hazımsızlığa uğrama tehlikesi geçirmiş olurum!” demiş.

Bu yanıtı işiten Harun Reşid ile Zübeyde öylesine gülmeye başlamışlar ki, sırtüstü yere devrilmişler!

Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'ın daha çok Zübeyde'yi, suçu ona yükleyerek acımaksızın mahkûm etme eğiliminde olduğunu görerek değişiklik olsun diye, çabucak şu öyküyü anlatmış:

Erkek mi, Dişi mi?

Anlatırlar ki, Acem Şahı Büyük Keyhüsrev hakkındaki pek çok fıkra arasında onun balıkları pek sevdiği üzerine de bir fıkra varmış. Günün birinde, eşi güzel Şirin ile sarayının tıraşında otururken bir balıkçı gelip ona büyük ve eşsiz güzellikte bir balık getirmiş. Şah da bu hediyeye çok sevinmiş ve balıkçıya dört bin dirhem para ödenmesini buyurmuş. Ama güzel Şirin, şahın cömert savrukluğunu doğru bulmadığından, balıkçının ayrılmasını beklemiş; ve “Bir tek balık için bir balıkçıya dört bin dirhem ödeyecek kadar savruk olmak doğru değil! Bu parayı geri aldrmalısın; yoksa sana her armağan getiren kişi, çıkış noktası olarak bu değeri elde etmeyi umut eder; ve sen onların bu davranışlarına karşı çıkmayı göze alamazsın!” demiş. Şah Keyhüsrev ona “Verdiği bir şeyi geri istemesi bir şah için yüzkarasıdır. Böyle olunca, olup biteni unutalım!” diye yanıt vermiş. Ama Şirin “Hayır! İşi böylesine oluruna bırakmak olanaksız! Ne balıkçının ne de başkasının kusur bulmasına meydan vermeden parayı geri almanın yolları vardır. Bunu yerine getirmek için, balıkçıyı çağdırtmak ve ona ‘Bana getirdiğin balık erkek mi, dişi mi?’ diye sormak yeter! Eğer sana erkek olduğunu söylerse, ona balığı geri verir ve ‘Ben bir dişi istemiştım!’ dersin; yok, eğer dişi olduğunu söylerse, ona, ‘Ben bir erkek istiyordum!’ diyerek geri verirsın!” diyerek cevaplamış.

Güzel Şirin’i büyük bir aşkla seven Şah Keyhüsrev, ona karşı çıkmak istememiş ve içinden üzölse de, kendisine öğütlediği bu öneriyi çabucak yerine getirmiş. Ama balıkçı, ince zekâlı ve hazırcevap biriymiş; ve Keyhüsrev onu getirttikten sonra, kendisine “Balık erkek miydi, dişi miydi?” diye sorunca; yeri öpmüş ve “Bu balık hünsaydı!”¹ demiş.

Bu sözleri duyunca Keyhüsrev’in göğsü ferahlamış ve gülmeğe başlamış; ve maiyet subayına balıkçıya dört bin yerine sekiz bin dirhem ödenmesini buyurmuş. Balıkçı subayla gidip kendisine ödediği sekiz bin dirhemi almış; balık taşımaya yarayan torbasına koymuş ve çekip gitmiş. Sarayın bahçesinden geçerken, dalgınlıkla torbadan bir gümüş dirhem düşürmüş. Bu dirhemi

1 Hünsa: Hermafrodit, yani iki cinsten herhangi birine ait olmayıp ikisinin özelliklerini de belirli ölçüde taşıyan (Â.Ş.O.)

aramak için torbayı yere bırakmış ve bulduğu parayı büyük bir memnunlukla yerden almış.

O sırada Keyhüsrev ile Şirin onu taraçadan gözlüyorlarmış ve olan biteni görmüşler. Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu, haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu “İşte şu balıkçıyı gördün! Davranışı ne kadar nefret verici! Bir dirhem düşürüyor yere, onu herhangi bir fakir gelip alsın diye yerde bırakacağına, eğilip alacak kadar berbat davranıp yoksulu mahrum bırakıyor!” diye haykırmış. Bu sözleri duyan Keyhüsrev çok etkilenmiş ve balıkçıyı çağırarak ona “Ey iğrenç yaratık! Bunca küçük bir ruhun olduğuna göre sen adam sayılmazsın, kuşkusuz! Bir torba gümüş paran olduğu halde, tesadüfen yere düşmüş ve bir fakir için nimet olacak bir dirhemi eğilip alacak kadar eli sıkı olman senin felaketin olacak!” demiş.

Bunu duyan balıkçı yeri öperek, ona “Tanrı şahımın ömrünü uzatsın! Eğer eğilip yerden bu dirhemi almışsam, benim için para bakımından değerli olduğundan değildir, ama manevi değerinin benim için fazla olmasındandır! Bu paranın bir yüzünde şahımın başı, ötekinde de adı yazılı değil midir? Ben onu yerde bırakıp gelip geçen birinin bilmeden ayaklarıyla çiğnemesini istemedim. Ve çabucak eğilip yerden kaldırdım; tıpkı şahımın beni, bir gümüş dirhem etmezken topraktan kaldırdığı gibi!..” diye yanıt vermiş.

Bu yanıt Keyhüsrev’in öylesine hoşuna gitmiş ki, balıkçıya dört bin dirhem daha verdirmiş ve tellalların, ülkenin her yanında “Hiç kimse kadınların görüşüne uyarak iş görmeye kalkışmasın! Çünkü bunu yapan, bir hatunun yarasından sakınmak isterken, iki hata daha işler!” diye bağırımlarını buyurmuş.

Şah Şehriyar bu fıkrayı işitince “Keyhüsrev’in davranışını ve kadınlara güvensizliğini çok uygun buldum. Onlar felaketlerin çoğunun nedenidir!” demiş. Ama Şehrazad gülerek demiş ki:

Pay

Bir gece Halife Harun Reşid, veziri Cafer'in ve celladı Mesrur'un önünde uykusuzluğundan şikâyet ederken, birdenbire Mesrur bir kakhaha koparmış. Halife kaşlarını çatarak ona bakmış ve "Neden böyle gülüyorsun? Delirdin mi sen, yoksa alay mı ediyorsun?" demiş. Mesrur "Yo, vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, seni Peygambere bağlayan ecdadın üzerine yemin ederim ki, gülüyorsam eğer, o iki nedenle değil! Dün kendisini dinlemek üzere Dicle kıyılarında yöresini çevirenlere katıldığım İbnü'l-Karabi adlı birinin söylediği hoş sözleri hatırlamamdandır!" diye yanıtlamış. Halife "Öyleyse, git çabucak bu İbnü'l-Karabi'yi bulup bana getir! Belki de göğsümün darlığını o giderir!" demiş.

Mesrur hemen koşup bu hoşsohbet İbnü'l-Karabi'yi bulmuş ve ona "Senden halifeye söz ettim, onu güldürmen için seni bulmak üzere beni görevlendirdi!" demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş. Bunun üzerine Mesrur "Evet! Seni alıp halifenin yanına götürmek istemekteyim; ancak karşılık olarak halifenin sana vereceğinin dörtte üçünü bana vermen koşuluyla!" diye eklemiş. İbnü'l-Karabi "Çok istedin! Sana pey olarak üçte ikisini veririm! Bu kadarı yeter!" demiş. Mesrur, şekil bakımından biraz zor kabullenmiş görünerek sonunda öneriyi uygun bulduğunu bildirmiş; ve adamı Halife Harun Reşid'in yanına götürmüştü.

Harun Reşid, onun geldiğini görünce, kendisine "Senin çok hoş ve eğlendirici konuşmaların olduğu söyleniyor! Konuş bakalım da görelim! Ama bil ki, beni güldürmeyi başaramazsan, sopa seni bekliyor!" demiş.

Verilen bu gözdağı, İbnü'l-Karabi'nin tüm eğlendirme yeteneğini dondurduğundan berbat etki bırakan bayağılıklardan başka güldürecek şey bulamamış, bundan dolayı Harun Reşid gülecek yerde hiddetinin kabardığını duymamış; sonunda "Kafasında donup kalmış olan kanı ayak uçlarına indirmek için şunun tabanına yüz sopa vurun!" diye haykırmış. Adamı hemen yere yıkmışlar ve ayağının tabanına sopa darbeleri indirmeye başlamışlar. Birdenbire, vuruşlar otuzu geçmekte iken, adam "Şimdi, aramızdaki anlaşmaya göre, geri kalan üçte iki darbe,

Mesrur'un payıdır!" diye haykırmış. Bunun üzerine muhafızlar halifenin bir işareti üzerine Mesrur'u yakalayıp yere yatırmışlar ve sopanın uyumlu vuruşlarını ayak tabanlarında hissettirmişler. Ama daha ilk vuruşlardan başlayarak, Mesrur "Vallahi! Üçte birine de razıyım ben, hatta dörtte birine de... Geri kalanını ona bırakıyorum!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan halife öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü düşmüş ve sopalardan canı yanmış olan ikisine de biner altın verdirmiş.

Bunun üzerine Şehrazad aşağıdaki fıkrayı anlatmadan geceyi geçirtmek istememiş:

Okul Öğretmeni

Bir zamanlar, mesleği avarelik ve başkalarının sırtından geçinmek olan bir adam, ne okuma ne de yazma bildiği halde okul öğretmeni olmayı kafasına koymuş; hiçbir şey yapmaksızın ona para kazanma imkânı yaratacak tek mesleğin bu olduğunu sanıyormuş. Çünkü okul öğretmeni olduğu halde dilin kuramlarını ve öncül öğelerini tümüyle bilmenin mümkün bulunmadığı sanısı yaygınmış; bunun için başkalarında büyük bir sarf¹ ustası olduğuna inandıracak kadar kurnaz olmak yetermiş; ve bir sarf bilgini, çoğu kez, dar kafalı, aşağılık, ruhen çökmüş, yeteneksiz ve cinsel bakımdan yetersiz olan bir zavallı imiş.

Böyle olunca, serserimiz, sadece sarığının sargı adedini ve hacmini çoğaltarak ve küçük bir sokağın dibinde açtığı bir odayı yazılı levhalar ve benzeri şeylerle donatarak okul öğretmeni oluvermiş ve orada müşterileri beklemiş.

Böylesine etkileyici bir sarıkla donanmış kişiyi gören mahallede oturanlar, komşularının biliminden bir an bile kuşku duymamışlar ve çocuklarını çabucak ona yollamışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

1 Sarf: Gramer, dilbilgisi (Â.Ş.O.)

... ve çocuklarını çabucak ona yollamışlar.

Ama öğretmen ne okuma ne de yazma bildiğinden işi yürütmek için oldukça ustalıkla bir yol bulmuş: bu da, bir parça okuyup yazma bilen öğrencileri hiçbir şey bilmeyenlere ders verdirmekten ibaretmiş. O sırada kendisi de bunları gözetiyor, yaptıklarını doğru ya da yanlış buluyor gibi davranıyormuş. Bu yoldan, okul başarılı görünüyordu ve öğretmenin işleri olağanüstü bir gelişme gösteriyormuş.

Bir gün değneği elinde, korkudan tir tir titreyen zavallı çocuklara korkunç bakışlar fırlatırken, elinde bir mektupla içeriye bir kadın girmiş ve öğretmene doğru yürüyerek, okuma bilmeyen kadınların âdetine uygun olarak, bunu kendisine okumasını rica etmiş. Onu görünce, öğretmen, böylesine bir durumdan nasıl kurtulacağını bilemeyerek çabucak ayağa kalkıp salonu terk etmiş. Ama kadın onu tutmuş ve çıkmadan önce mektubu okumasını kendisinden rica etmiş. O da “Daha fazla bekleyemem: müezzin öğle ezanını okudu; camide bulunmam gerek!” demiş. Ama kadın, onu bırakmak istememiş ve ona “Allah senden razı olsun! Bu mektup bana, beş yıldır burada olmayan kocamdan geldi. Ve mahallede sadece sen, bunu bana okuyabilirsin!” demiş ve onu mektubu almak zorunda bırakmış.

Okul öğretmeni mektubu almasına almış da, elinde ters tutmuş ve içindeki büyük sıkıntıyla yazıya bakarak kaşlarını çatmaya, alnını kaşımaya, sarığını yerinden oynatmaya ve güçlkle nefes almaya başlamış.

Bunu gören genç kadın “Hiç kuşku yok! Okul öğretmeni bu denli tedirgin olduğuna göre, mektuptan kötü haberler okumuş olmalı! Ne felaket! Belki de kocam ölmüştür!” diye düşünmüş. Sonra, kaygı dolu, okul öğretmenine “Allah aşkına, benden bir şey gizleme! Ölmüş mü yoksa?” diye sormuş. Öğretmen, yanıt olarak belirsiz bir işaretle başını yukarı kaldırmış ve sesini çıkarmamış. Bunu gören kadın “Vah başıma gelenler! Giysilerimi mi yırtsam yarabbi!” diye haykırmış. O da “Yırt!” diye yanıt vermiş; kadın tedirginliğin sınırında “Yüzümü dövüp yanaklarımı mı yırtsam?” diye sormuş. O da “Döv ve yırt!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca zavallı kadın, şaşkın bir halde okuldan dışarı fırlamış ve evine koşup matem giysilerine bürün-

müş. Bunu gören tüm komşuları onun evine koşup kendisini avutmaya çalışmışlar, ama boşuna! O sırada, zavallı kadının yakınlarından biri içeri girmiş; mektubu görerek onu okumuş ve kadına “kim sana kocanın öldüğünü söyledi? Mektupta bununla ilgili bir şey yok. İşte içinde yazılanlar: ‘Selam ve iyi dileklerden sonra, ey amcamın kızı, çok iyi bir sağlık sürdürdüğümü ve on beş güne kadar yanına döneceğimi bildiririm. Ama, daha önce, sana olan bağlılığımı kanıtlamak için, bir bohçaya konmuş keten bir kumaş yolluyorum. Vesselam!’” demiş.

Bunun üzerine kadın mektubu alıp kendisini yanılgıya düşüren davranışından ötürü okul öğretmenine çatmak için okula dönmüş. Onu kapıda otururken bulmuş ve ona “Zavallı bir kadını böylesine aldatmak ve mektubunda dönmekte olduğunu bildiren ve ona bohça içinde bir kumaş gönderen kocasının öldüğünü söylemekten utanmıyor musun?” demiş. Bu sözleri duyan okul öğretmeni, ona “Ey zavallı kadın, bana böyle çatmakta haklısın! Ama, bağışla beni, çünkü mektubunu elimde tuttuğum sırada, zihnim çok dalgındı, biraz çabuk ve tersten okuduğum için gönderilen kumaş ve bohçayı ölen kocandan sana kalan eşyalar sandım!” demiş.

Şehrazad sonra şu fıkrayı anlatmış.

Yazılı Gömlek

Anlatırlar ki, Halife El-Memun’un kardeşi El-Emin, amcası El-Mehdi’nin evini ziyarete gitmiş bulunduğu bir sırada, ut çalan çok güzel bir genç esire görmüş ve ona hemen âşık olmuş. El-Mehdi de esirenin yeğeni üzerindeki etkisinin farkına varmakta gecikmemiş; ve ona hoş bir armağanda bulunmak üzere onun ayrılmasından sonra esireyi mücevher ve zengin giysilere bürünmüş olarak ardından göndermiş. Ama El-Emin amcasının cariyesinin kızlığını almış olduğunu ve onu bu haliyle kendisine yolladığını sanmış; çünkü adam, henüz ekşi olan meyveleri sevmiş. Bu yüzden esireyi kabul etmek istememiş ve onu bir

mektupla geri çevirerek; mektupta, olgunlaşmadan önce bahçıvan tarafından ısırılan bir elmanın, satın alanın ağzını asla tatlandıramayacağını yazmış.

Bunun üzerine El-Mehdi, kızı tümüyle soymuş ve eline bir ut vermiş; bu kez onu altın harflerle üzerine sadece şu yazının bulunduğu bir gömlek giydirerek yeniden El-Emin'e göndermiş:

Benim eteğimin bükümlerinin gölgesine sokulmuş olan
ganimet, hiç el sürülmemiş olan bir bakiredir.

Sadece üstün güzelliğine hayran olunmak için göz düş-
müştür üstüne!

Bu incelikli gömleğe bürünmüş olan esirenin büyüleyici güzelliğini gören ve yazıyı okuyan El-Emin, artık karşı durma nedeni olmadığından, özellikle kendisine onur veren bu armağanı kabul etmiş.

Bardak Üstündeki Yazı

Halife El-Mütevekkil, bir gün, hasta düşmüş ve tabibi Yahya'nın, yazdığı harika ilaçlarla tedavi olmuş ve sağlıklı duruma geçme dönemine girmiş. Bunun üzerine halifeye her yandan tebrik armağanları yağmaya başlamış. Böylece yollanan öteki şeyler arasında halife, İbni Hakan'dan göğüsleri döneminin tüm kadınlarınıninkinden güzel biçimiyle meydan okuyan, el değmedik bir genç kız da alıp kabullenmiş. Güzelliğiyle birlikte, genç kız, kendini ona sunarken, halifeye seçkin bir şarapla dolu hayranlık uyandıran billur bir sürahi de getirmiş.

Genç kız bir eliyle sürahiye tutuyor; ötekiyle de üzerine yakutla aşağıdaki yazı kakılmış olan bir altın bardağa şarap dolduruyormuş:

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

Genç kız bir eliyle sürahiyi tutuyor, ötekiyle de yakutla üzerine aşağıdaki yazı kakılmış olan altın bir bardağa şarap dolduruyormuş:

Hangi aşk iksiri, hangi tiryak, hangi belsem ve hangi merhem, bu hoş kokulu kırmızı içki, bu bedenin dertlerinin ve sıkıntının evrensel ilacı değerindedir?

O sırada hekim Yahya, halife El-Mütevekkil'in yanında bulunuyormuş. Bu yazıyı okuyarak gülmeye başlamış ve halifeye "Vallah! Ey Emirü'l-Müminin, bu genç kız ve getirdiği ilaç, tüm eski ve çağdaş ilaçlardan fazla gücünün geri gelmesinde sana yararlı olacaktır!" demiş.

Sonra Şehrazad, durmaksızın, hemen şu fıkraı anlatmış:

Sepetteki Halife

Şimdi söyleyeceğim öyküyü bize ünlü şarkıcı Musullu İshak anlatmıştı. Şöyle:

Bir gece, Halife El-Memun'un sarayındaki bir şöleniden ayrılmış yürürken; derdini çektiğim bir idrar tutukluğundan çok sıkıntıda olduğum için, ışığın sızmadığı dar bir sokağa girdim; kendi sidiğimin sıçramasıyla ıslanmamak için pek fazla ileri gitmeksizin uygun biçimde çömeldim ve rahatlık verecek şekilde bol bol su döktüm. Tam işimi bitirdiğim ve silkindiğim sırada, karanlığın ortasında başıma bir şeyin düşmekte olduğunu hissettirdim ve yerimden sıçradım; çabuk davranıp bu şeyi yakaladım ve her yanını yoklayarak, son derece şaşkınlıkla, bunun dört tutamağından bir urganla bağlı olarak altında bulunduğum evden sarkıtılan bir sepet olduğunu anladım. Biraz daha yokladım ve içinin ipekle astarlandığını ve güzel kokan iki yastıkla donatıldığını gördüm.

Ben, o gece, alışık olduğumdan fazla içtiğim için, sarhoş kafamla, sanki rahat etmem için kendini sunar gibi görünen bu sepetin içine girip oturmak hevesine kapıldım. Bu ayartıya daya-

namayarak sepetin içine yerleştim; ama çıkıp yeniden toprağa basmaya zaman kalmadan hemen yukarı taraçaya çekildim ve orada, ağzımdan tek bir söz çıkmadan, beni sepetten çıkararak kendilerini izlememi söyleyen dört genç kız tarafından karşılandım. Bunlardan biri, elinde meşaleyle önümden yürüyor; diğer üçü ardımdan geliyordu; beni mermer bir merdivenden indirdiler, ancak halifenin sarayındakine eş değerde şahane bir salona soktular. Ben de içimden “Beni bu gece buluşmak üzere sözleştikleri bir başkası yerine koymuş olacaklar! Allah durumu düzenleyecektir!” diye düşünüyordum.

Ben böylesi bir şaşkınlık içindeyken, salonun bir bölümünü gizleyen büyük bir ipek perde kalktı ve ince bedenli, yürüyüşleri hoş, kimileri meşaleler, kimileri de içlerinde Hint sümbülü ve sansabır yanan buhurdanlar taşıyan başdöndürücü on güzel kız gördüm. Bunların ortasında, bir ay gibi parlak ve tüm yıldızları kışkandıracak kadar güzel bir genç kız ilerliyordu. Yürürken en vurdumduymaz ruhları bile coşturacak şekilde salınıyor ve kibarca yan bakışlar fırlatıyordu. Ben onu görünce, yerimden fırladım ve önünde yere kadar eğildim. O da gülerek bana baktı ve “Hoş geldin, ziyaretçi!” dedi. Sonra oturdu ve büyüleyici bir sesle bana “İstirahat edin, efendim!” dedi. Ben de, artık şarabın verdiği sarhoşluk dağılmış ve yerini daha da büyük bir esriklik almış olarak oturdum. O zaman bana “Nasıl oldu da, efendim, sokağımıza gelip sepetin içinde yerini buldun?” dedi. Kendisine “Hanımım, beni sokağımıza iten idrar zorluğudur; sonra şarabın etkisiyle sepetin içine yerleştim; ve şimdi sihrinle kafamı sarhoşluk yerine başka bir esrikliğin sardığı bu salona, senin konukseverliğin getirdi!” diyerek yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, genç kız, belirgin bir hoşnutluk gösterdi ve bana “Sen ne iş yaparsın?” diye sordu. Ben kendisine şarkıcı ve halifenin musiki sağlayıcısı olduğumu söylemekten sakınarak, ona “Bağdat’ta dokumacılar çarşısında dokumacıyım!” diyerek yanıt verdim. O da “Davranışların çok hoş ve sen, dokumacılar çarşısına onur veriyor olmalısın! Eğer bunları şiirden anlayışınla da birleştirebilirsen, seni aramıza almış olmamızdan dolayı hiçbir pişmanlık duymayız! Şiir dizeleri bilir misin?” dedi; ona “Biraz bilirim!” yanıtını verdim. O da “Birkaçını bize

okur musun?” dedi. Kendisine “Sultanım, ziyaretçi her zaman kendisine gösterilen iyi karşılamadan duygulanır. Böyle olunca ilkin sen, bize seçeceğin birkaç şiir söyle de yüreklenmemi sağla!” diyerek yanıt verdim. O da “Seve seve!” diyerek beni yanıtladı. Ve bana hemen İmriü'l-Kays Zübeyr, Antere, Nabiga, Amr ibni Kûlsûm, Tarefe ve Şenfere gibi en eski şairlerin ve Ebu Nuvas, Er-Rakaşi, Ebu Musab ve diğer çağdaş şairlerin en hayranlık verici şiirlerinden seçtiklerini okudu. Onun, başımı döndüren güzelliği kadar şiir okuyuşuna da hayran kaldım. Sonra bana “Umarım ki artık heyecanın geçmiştir” dedi. Ben de “Evet, vallahi!” dedim. Ve ben de bildiğim şiirler arasından sevdiğim en hoş olanlarından seçmeler yaparak çok duygulu bir şekilde okudum. Bitirdiğimde, bana “Vallahi! Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum” dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

“Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum” dedi.

Bunu izleyerek ne meyvelerin ne de çiçeklerin esirgendiği bir şölen düzenlendi; ve o kendisi bana en iyi parçaları seçerek hizmette bulundu. Sonra, sofraya kaldırıldı, içkiler ve bardaklar getirildi; ve içmem için kendi eliyle içki doldurup bana “İşte görüşmenin en iyi anı. Güzel öyküler bilir misin?” dedi. Önünde eğilerek kendisine hemen şahlar üzerine, onların sarayları ve yaşam tarzlarına dair birçok eğlendirici ayrıntı anlatmaktayken; ansızın beni durdurarak “Gerçekte, hükümdarların âdetleri üzerine bu denli bilgi sahibi bir dokumacıyı tanımak beni çok şaşırttı!” dedi. Kendisine “Bunda şaşılacak bir şey yok! Çünkü halifenin meclislerinde bulunan çok hoş bir komşum var; boş zamanlarında kendi anılarını anlatmaktan zevk duyar!” diyerek yanıt verdim. Bana “Bu durumda da, belleğinin bunca ayrıntıyı böylesine eksiksiz olarak saklamasındaki kesinliğe daha az hayran olunamaz!” dedi. Hepsi bu kadar! Ve ben salonu saran bu güzelliği seyrederek ve gözleriyle ve dudak-

larıyla konuşmasını dinleyerek hayranlığın sınırına ulaştığını hissettim; ve içimden “Halife burada benim yerimde olsaydı, ne yapardı acaba? Kuşkusuz heyecanını bastıramaz ve duyduğu sevgiyle uçardı!” dedim.

Genç kız bunu izleyerek bana “Gerçekte, sen aşırı derecede şaşkın bir kimsesin, ruhun çok güzel tanıklıklarla bezenmiş ve davranışların son kertede ince! Artık benim sana soracağım tek bir soru kaldı!” dedi. Ona “Başım üstüne, gözüm üstüne!” diye yanıt verdim. O da “Sana utla eşlik ederken bana bir şarkı söylemeni duymak arzusundayım!” dedi. Ben, meslekten musikişinas olduğumdan, kendi başıma şarkı söylemek hiç hoşuma gitmedi. Bundan dolayı “Eskiden şarkı söyleme sanatı üzerinde çalıştım ama iyi bir sonuca ulaşamadığımdan dolayı bırakmak yolunu seçtim. Keşke elimden gelse de söyleyebilseydim; ama, cahilligim özümdür. Sana gelince sultanım, her şey bana, senin sesinin çok güzel olması gerektiğini gösteriyor! Böyle olunca, gecemizi daha da tatlandırmak için bize birkaç şarkı söylersin herhalde!” diyerek yanıtladım.

Bunun üzerine bir ut getirtti ve şarkı söyledi. Tüm yaşamım boyunca tınısı bu kadar dolgun, bu kadar ağırlıklı ve mükemmel ses duymamış; vurgulamaları bu kadar başarıyla sağlayan bir uygulamayı görmemiştim. Benim hayranlığımı gördü ve bana “Sözlerin ve musikinin kime ait olduğunu biliyor musun?” diye sordu. Kendisine, bu konuda kesin bilgi sahibi olduğum halde “Tümüyle bilgim dışında, sultanım!” diye yanıt verdim. O da “Bu şarkı hakkında bilgi sahibi olmayan birinin bulunması imkânsız! Peki ben söyleyeyim: Sözleri Ebu Nuvas’a ve hayran olunası musikisi büyük musikişinas Musullu İshak’a aittir!” diye haykırdı. Kendimi ele vermeden “Vallahi! İshak senin yanında hiçbir değer taşımaz!” diye yanıt verdim. “Bak, bak!¹ Çok büyük hata işliyorsun! Acaba dünyada İshak’a eşit değerde biri var mıdır? Sen herhalde onu hiç işitmemiş olacaksın!” diye haykırdı. Sonra, arada bir herhangi bir ihtiyacımın olup olmadığına bakmak için keserek, yeniden şarkı söylemeye koyuldu; ve böylece şafak sökünceye kadar eğlenmeyi sürdürdük.

1 Fransızca özgün versiyonda ve İngilizce çevirisinde de aynen bu Türkçe sözcük kullanılmış (Ä.Ş.O.)

O sırada, herhalde sūtanası olacak, yaşlı bir kadın gelerek oturumun bitme saatinin geldiğini ona haber verdi; ve genç kız, çekilmeden önce, bana “Konuğuma sır saklamasını önermeme bilmem gerek var mı? Samimi toplantılar, çekilmeden önce kapiya bırakılan rehinler gibidir!” dedi. Önünde eğilerek “Böylesine tavsiyelere ihtiyaç duyanlardan değilim!” diyerek yanıt verdim. Ve kendisinden izin aldıktan sonra beni sepete koyup sokağa indirdiler.

Evime ulaşp sabah namazımı kıldım ve yatıp akşama kadar uyudum. Uyandığımda çabucak giyinip saraya gittim; ama mabeyinciler, bana, halifenin dışarı çıktığını ve benden dönüşünü beklememi istediğini söylediler; çünkü o gece için bir şölen vereceğinden şarkı söylemem için benim varlığım gereklymiş. Bir süre orada kaldım; sonra, halifenin dönmesi geciktüğinden, kendi kendime bir gün önceki gibi bir geceden yoksun kalmanın çılgınlık olacağını söyledim; ve o dar sokağa koşup sarkan sepeti buldum. İçine girdim ve bir kez çekilince, kendimi o güzel hanımın yanında buldum.

Beni görünce, gülerek “Görüyorum ki, Allah için, bizim yanımıza yerleşmek niyetindesin!” dedi. Önünde eğilip “Kim böylesine bir şeyi dilemez! Ancak çok iyi biliyorsun ki, ey sultanım, konukseverlik yasaları üç gün için geçerlidir; bense daha ikinci gündeyim. Eğer üçüncü günden sonra yine gelirim, benim kanımı akıtma hakkına sahip olursun!” diye yanıt verdim.

O geceyi eğlenerek, öyküler anlatarak, şarkılar okuyarak bir önceki gibi çok hoş geçirdik. Ama sepetle inme zamanı gelince, halifenin duyacağı öfkeyi düşündüm ve kendi kendime “Ona bu serüveni anlatmadıkça hiçbir özür kabul etmeyecektir; ve kendisi denemedikçe de bu serüvene inanmaz!” dedim. Bunun üzerine genç kıza döndüm ve ona “Sultanım, görüyorum ki musikiyi ve güzel sesleri seviyorsun. Benim, yüzü benden kibar, tavırları daha ince ve de benden çok üstün yanları olan ve Musullu İshak’ın bestelediği bütün şarkıları bilen bir yeğenim var. Onu bu çok güzel konukluğumun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

“Bu çok güzel konukluğumun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?” diye sordum. Bana “İşte daha şimdiden sır saklamaktan vazgeçtiğin görülüyor. Ama madem ki yeğenin bu kadar hoş bir adam, onu bana getirebilirsin!” diye yanıt verdi. Kendisine teşekkür ettim ve aynı yoldan oradan ayrıldım.

Evime gelince, halifenin muhafızlarını beni bekler buldum; küfürler savurarak beni yakaladılar ve tutuklayarak halifenin önüne sürüklediler. Onu, hiddet içinde tahtında oturur gördüm, gözleri dehşet içinde alevler saçıyordu. Beni görür görmez “Ah, köpoğlu, bana itaatsizliğe nasıl cesaret edersin!” diye haykırdı. Kendisine “Yo vallahi, ey Emirü'l-Müminin! Benim özüüm var!” dedim. “Nedir o?” deyince; “Bunu ancak gizlice söyleyebilirim!” diye yanıt verdim. O zaman, yöresinde bulunan herkesin çekilmesini istedi; ve bana “Konuş bakalım!” dedi. Bunun üzerine tüm ayrıntılarıyla geçirdiğim serüveni kendisine anlattım; ve “Ve şimdi, bu gece genç kız ikimizi de bekliyor; bunu ona vaat ettim!” diye ekledim.

El-Memun sözlerimi işitince yatıştı ve bana “Kuşkusuz, nedenin çok geçerli! Ve sen iyi etmişsin de bu gece için beni de düşünmüşsün!” dedi. Ve o andan başlayarak, gece olmasını nasıl bekleyeceğini bilemedi. Ben de ona kendisine ve bana, kızın önünde adımı söyleyerek ihanet etmemesini ısrarla önerdim. Bunu bana kesinlikle vaat etti; ve yola koyulma zamanı gelince, tacir kılığına girdi ve dar sokağa giderken bana eşlik etti.

Her zamanki mahalde bir yerine iki sepet bulduk; ve her birimiz bunlardan birinin içine girdik. Hemen çekildik ve taraçaya indirildik; oradan da söz konusu edilen o şahane salona indik; orada, o gece her zamankinden çok daha güzel olan genç kız, hemen yanımıza geldi. Kızı görünce halifenin ona çılgınca tutulduğunu fark ettim. Ama kız şarkı söylemeye başlayınca, bu tutkusu dayanılmaz hale geldi; zaten onun incelikle bize sunduğu şaraplar zihnimizi epeyce bulandırmıştı. Bu neşesi ve heyecanı içinde, halife ansızın almış olduğu kararı unuttu ve bana “Pekâlâ,

İshak! Son buluşlarınla bezenmiş yeni bir şarkıyla neden ona yanıt vermiyorsun?” dedi. O zaman ben, çok sıkılmış olarak “Buyruğunu işittim ve itaat ettim, ey Emirü'l-Müminin!” demek zorunda kaldım.

Genç kız, bu sözleri işitir işitmez bir an bize baktı ve Emirü'l-Müminin'in huzurunda bulunan herhangi bir kadının yapması gerektiği gibi yüzünü örtmek için odadan çıkmakta acele etti. El-Memun, unutkanlığı sonucu ortaya çıkan durum dolayısıyla onun ayrılıp gitmesinden biraz düş kırıklığına uğrayarak, bana “Hemen git, bu evin sahibinin kim olduğunu öğren!” dedi. O zaman yaşlı sultanayı çağırdım ve ondan halife adına bilgi edinmek istedim. Kadın bana “Üzerimize ne büyük bir felaket çöktü! Başımızdaki bu utanç nedir? Bu hanım, halifemizin veziri Hasan bin Sehl'in kızıdır!” diye yanıt verdi. O zaman El-Memun “Bana veziri çağırın!” dedi. Yaşlı kadın titremeler içinde gözden kayboldu; ve birkaç dakika sonra, şaşkınlığın sınırında bulunan Vezir Hasan bin Sehl, halifenin huzuruna geldi.

Onu görünce El-Memun gülmeye başladı ve ona “Senin bir kızın var mı?” diye sordu; o da “Evet! Ey Emirü'l-Müminin!” dedi. “Adı ne?” diye sorunca da “Hatice!” diye yanıtladı. “Evli mi, bakire mi?” diye sorunca “Bakiredir, ey Emirü'l-Müminin!” diye yanıt verdi. Halife “Onu senden yasal eşim olarak istiyorum!” deyince de “Kızım ve ben, Emirü'l-Müminin'in köleleri!” diye haykırdı. Halife “Onun için mehr olarak yüz bin dinar değer biçiyorum; yarın saraya gelip hazineден alabilirsin! Aynı zamanda, kızını evlilik merasiminin gerektirdiği tüm görkemlilikle donanmış olarak saraya getirecek ve gelin alayında bulunanlara, benim adıma, armağan olarak kendi mülkünden bin köy ve bin çiftlik dağıtacaksın!” dedi. Bunu izleyerek halife ayağa kalktı ve ben de onu izledim. Bu kez cümle kapısından dışarı çıktık; halife bana “İshak, kim olursa olsun, bu serüveni hiç kimseye anlatmamak için dikkatli bulun! Sırnı saklayamazsan başınla ödersin!” dedi.

Musullu İshak, sözlerini “Ben de bu sırnı halifenin ve bugüne kadar hiç kuşkusuz gözlerimin gördüğü en güzel kadın olan Sit-ti Hatice'nin ölümüne kadar sakladım!” diye bitirmiş.

Şehrazad bu öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazad, büzülmüş olduğu yerden “Abla, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve kibar!” diye haykırmış. Şehrazad da gülerek “Ama İşkembe Temizleyicisinin Öyküsü’nü duyunca bakalım ne diyeceksin!” demiş ve hemen öyküyü anlatmaya başlamış.

İşkembe Temizleyicisi

Anlatırlar ki, Mekke’de, yıllık hac zamanında, bir gün, hac farızasını yerine getiren hacıların toplu olarak kutsal Kâbe yöresinde yedi kez dolandıkları sırada, kalabalıktan kopan bir kişi Kâbe’nin duvarına yaklaşmış ve tüm binayı kaplayan kutsal örtüyü tutarak dualar okumaya başlamış ve ta içinden gelen bir sesle “Tanrı bir kez daha bu adamın karısını kocasına karşı öfkeye kaptırsın da, onunla yatabileyim!” diye haykırmış.

Hacılar, bu kutsal yörede, bu garip duayı işitince, öylesine çok kızmışlar ki, adamın üzerine saldırıp onu yere yıkmışlar ve adamakıllı dövmüşler. Sonra onu, çok geniş haklarla donatılarak hacılar üzerinde yetki sahibi kılınmış Hac Emiri’nin huzuruna sürüklemişler ve ona “Ey Emir, biz bu adamı Kâbe örtüsünü tutarak en saygısızca sözler söylerken işittik!” demişler. Ve onun söylediklerini tekrarlamışlar. Bunun üzerine Hac Emiri “Asın onu!” diye buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Hac Emiri “Asın onu!” diye buyurmuş. Ama adam, emirin ayaklarına atılarak ona “Ey Emir, dua ve barış üzerine olası Tanrı Elçisi’nin yüzüsuyu hörmetine ilkin öykümü dinlemeni senden yalvarıyorum. Ondan sonra hakkımda uygun göreceğin her cezayı çekmeye razıyım!” demiş. Hac Emiri bir baş işaretiyle buna uyacağını bildirmiş ve asılmaya hükmettiği kişi demiş ki:

Bil ki, ey Emir, benim mesleğim, yollardan çöp toplamaktır; dahası, satarak hayatımı kazanmak üzere koyun işkembelerini

temizlerim. Günün birinde, henüz temizlenmemiş işkembeleri eşeğime yüklemiş, sakince yol alıp mezbahaya götürürken, birtakım şaşkın kişilerin her yandan kaçışıp kapı arkalarına saklandıklarına tanıklık ettim; ve biraz uzaktan, yoldan geçenleri sınıklarla önlerinden kovalayan birçok silahlı kölenin belirmediğini gördüm. Olup bitenin ne olduğunu sorduğum bana, büyük bir zatın yoldan geçeceğini söylediler; bundan dolayı sokağın gelip geçenlerden arınması gerekiyormuş. Bunu duyunca, yoluma devam edersem başıma büyük bir belanın gelebileceğini anlayarak eşeğimi durdurdum ve onunla birlikte, elimden geldiğince kendimi gizleyerek bir duvar köşesine sığındım; ve bu yüce kişinin karılarına bakma ayartısına uğramayayım diye yüzümü de duvara doğru çevirdim. Bakmaya cesaret edemediğim harem geçtikten sonra, dönüp yolumu sürdürmeyi düşünürken, bir zencinin kabaca kollarına sarıldığını gördüm. Ben de, korku içinde, başımı çevirip yolda hepsi bana bakan, ortalarında baygın bakışlarıyla susuzluğun daha az vahşi kıldığı bir ceylanı, bükülgen ve zarif bedeniyle de muz ağacının bükülgenliğini andıran birinin bulunduğu otuz genç kız gördüm. Ben de, ellerim beni tutan zenci tarafından ardıma bağlanmış olarak, itirazlarıma, haykırışlarıma ve başımı duvara çevirdiğimi gören gelip geçenleri tanık göstermeme ve onların da beni tutanlara “O bir şey yapmadı! Bu, çöpçü ve işkembe temizleyicisi zavallı bir adamdır! Bir masumu, yakalayıp sınıksız bağlamak Tanrı önünde yasal değildir!” demelerine karşın, öteki haremağaları tarafından zorla sürüklenerek götürüldüm. Onlar hiçbir şey işitmek istemeyerek beni haremın ardından sürüklemeyi sürdürdüler.

Bu süre içinde kendi kendime “Ben ne suç işledim ki? Herhalde işkembelerin hoş olmayan kokusu hamile olan hanımefendinin sürüldüğü kokuları bastırmış ve midesini bulandırmış olacak! Sanırım ki, nedeni budur; ya da nefret uyandıran görünüşüm veya pek saygın olmayan yanlarımı açık bırakan yırtık giysilerim buna neden olmuştur. Tanrı’ndan başka sığınılacak varlık yoktur!” diye düşünüyordum.

Böylece haremağaları tarafından, bana acıyan gelip geçenlerin itirazlarını duyarak, sürüklenip götürülürken; sonunda büyük bir binanın kapısına ulaştık; beni buradan üstün niteliğini asla tanımlayamayacağım bir ön avluya soktular. Kendi kendime “İşte

bana ceza çektirecekleri yer! Herhalde ölümüne hükmedilecek ve ailemden hiç kimse yitişimin nedenini bilemeyecek!” dedim. Ve yine bu son anlarda, o denli hizmet gönüllüsü ve hiçbir zaman asla inatçılık etmeyen ve ne işkembeleri ne de çöp küfelerini deviren eşeğimi düşündüm. Ama birdenbire kederli düşüncelerimden güzel küçük bir kölenin gelip tatlı bir dille kendisini izlememi rica etmesiyle sıyrıldım ve onu izleyerek bir hamama götürüldüm; orada beni üç güzel esire karşıladı ve bana “Acele et de sırtındaki paçavralardan kurtul!” dediler. Dediklerini yaptım, beni hamamın sıcak salonuna götürdüler ve orada kimi başımla, kimi bacaklarımla, kimi karnımla uğraşarak beni kendi elleriyle yıkadılar; ovuşturup keselediler, koku sürdüler ve kuruladılar. Sonra bana şahane giysiler getirdiler ve giyinmemi rica ettiler. Ama ben, şaşkınlığım içinde, onları hangi ucundan tutacağımı ve tüm yaşamım boyunca böyle şeyleri hiç görmediğimden nasıl giyineceğimi bilemiyordum; ve genç kızlara “Vallahi, hanımlar, sanıyorum ki, ben böyle çıplak kalacağım; çünkü asla kendi başıma bu olağanüstü giysilerle donanmayı beceremeyeceğim” dedim.

Bunun üzerine kızlar yanıma yaklaştılar ve beni durmadan gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malımın tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Beni boyuna gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malımın tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler. Onların ortasında, başıma ne geleceğini bilmeden beklerken beni giyindirmeyi bitirip avcuma gülsuları dökerek sanki yeni damatmışım gibi kollarımdan tuttular; ve çok hoş bir şekilde birbirine dolanmış renkli çizgiler halinde nakışlarla bezenmiş, dilimin asla anlatamayacağı incelikte eşyayla donatılmış bir salona götürdüler. Daha içeri girer girmez, Hint kamışı ve fildişinden bir yatağa kaygısızca uzanmış, Musul kumaşından yeğni bir giysiye bürünmüş ve yöresini kimi esirelerin çevirdiği bir kadın gördüm.

Beni görünce, yaklaşmamı işaret ederek bana seslendi. Yaklaşınca da oturmamı söyledi, oturdum. O zaman esirelerine bize yemek getirmelerini söyledi; hayatımda benzerini hiç görmediğim için adlarını asla bilemeyeceğim şaşkınlık verici yemekler getirdiler, bunlardan birkaç tabak yiyerek açlığımı giderdim; sonra meyve yemek için ellerimi yıkadım. O zaman, içkiler ve kokulu bitkilerin yakıldığı buhurdanlıklar getirdiler; ve sonra, bizi günlük ve asel-bent dumanlarıyla tütsülediler; kadın bana kendi eliyle içki doldurdu ve ikimiz birlikte sarhoş oluncaya kadar aynı bardaktan içtik. O zaman esirelerine yaptığı bir işaretle hepsi ortadan çekilip; salonda ikimizi yalnız bıraktılar. Bunu görünce hemen beni kendine çekti; ve kollarına aldı. Ben de ona ağzını tatlandırmak için meyve dilimleri ve pelte veriyordum. Ve onu her bağrıma bastıkça bedeninin misk ve amber kokusundan başım dönüyor; kendimi bir cennet hurisini kollarımda tuttuğum bir rüyada sanıyordum.

Böylece sabaha kadar birbirimize sarılmış olarak kaldık; sonra bana çekilmem zamanı geldiğini söyledi; ama daha önce nerede oturduğumu sordu; ve ben ona bu konuda gerekli bilgileri verince uygun bir sırada beni çağıracağını söyledi ve bana “Bu, eşeğine bir şeyler satın alman içindir” diyerek içinde birçok kez düğümlenerek yerleştirilmiş bir şeyler olan altın ve gümüşle işlenmiş bir mendil verdi. Ben de, tam aynı anda cennetten çıkıyormuşçasına onun yanından çıktım.

Oturduğum odanın bulunduğu mezbahaya gelince, kendi kendime “Bunun içinde kendime bir kahvaltı sağlayacak kadar bakır para olmalı!” diyerek mendili çözdüm. Oysa içinde elli miskal¹ altın bulunca sevincim sonsuz oldu. Hemen gidip bir çukur kazdım ve kötü günlerde harcamak üzere bunları oraya koydum; ve iki bakır mangır karşılığı ekmek soğan alıp mezbahanın kapısına oturarak ve başıma gelen serüveni düşünerek yedim.

Gece olunca, beni seven kimse adına küçük bir köle beni almayı geldi; ben de onu izledim. Onun beni beklediği salona ulaşınca, yeri öperek önünde saygı duruşunda bulundum; beni yerden kaldırdı ve benimle birlikte Hint kamışı ve fildişinden yapılmış yatağa uzandı; ve bana bir önceki gece olduğu kadar kutlu bir gece geçirtti.

1 Miskal: Yirmi dört kırıtlık bir ağırlık ölçüsü (on dört kırıtlık bir şer'i dirhemine karşılığıdır) (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*) (A.Ş.O.)

Sabahleyin de, bana, bir önceki günde olduğu gibi elli miskal altın içeren ikinci bir kese verdi ve ben bu tarzda, karşılıklı olarak kuru ve yaş tatlılarla şölen yaptığımız her gece sonunda elli miskal altın alarak onunla tam sekiz gün geçirdim.

Böylece bir akşam onun yanında bulunduğum bir sırada, yatağa henüz uzanmış, malımı âdetim üzere boşaltmak üzere iken, ansızın içeri bir esire girdi; hanımının kulağına birkaç söz fısıldadı; ve beni yukarı kata çıkarmak için salondan dışarı şiddetle sürükledi; beni oraya kilitledi ve ayrılıp gitti. O sırada sokakta at nallarından çıkan büyük bir gürültü duydum; ve avlu-ya bakan pencereden eve yanında pek çok muhafız ve köleyle ay kadar parlak bir delikanlının girdiğini gördüm. Sonra bu genç, kadının bulunduğu salona girdi; ve onunla, çılgınca oynasarak, saldırlar ve diğer şeyler yaparak tüm bir gece geçirdi. Ben de onların kıpırdanmalarını işitiyor ve her defasında çıkardıkları şaşırtıcı gürültüleri dinleyerek çıktıkları çivilerin adedini parmaklarımla sayabiliyordum. Ve içimden “Vallahi! Yatağın üzerine bir demirci tezgâhı kurdular! Ve örs bu kadar inlediğine göre demir çubuk pek kızgın olmalı!” diye düşündüm.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Ve örs bu kadar inlediğine göre, demir çubuk pek kızgın olmalı!” diye düşündüm.

Sonunda sabahla birlikte gürültü kesildi; ve çınlayan çekiçli genç adamı, ardından gelenlerle birlikte cümle kapısından çıkar-ken gördüm. O kaybolur kaybolmaz, genç kadın beni bulmaya geldi ve bana “Kuşkusuz şimdi ayrılmakta olan genç adamı gördün, değil mi?” diye sordu. Ben de “Kuşkusuz!” diyerek yanıt verdim. Bana “Benim kocam o! Ama sana aramızda ne geçtiğini hemen anlatacak ve seni âşık seçmemin nedenini açıklayacağım! Bil ki, bir gün bahçede onun yanında oturmaktayken, beni ansızın terk ederek ve mutfığa doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. İlkın onun kendisini sıkıştıran bir ihtiyacı yerine getirmek için ayrıldı-ğımı sandım; ama bir saatlik bir süre sonunda, geriye gelmediğini

görerek onu bulacağımı umduğum yerde aramaya gittim. Ama orada yoktu. Bunun üzerine geri döndüm ve hizmetçilerden haber almak üzere mutfığa doğru yöneldim. İçeri girince, onu, sofra örtüsü üzerinde, tabakları yıkayan hizmetçilerin en şişmanıyla sevişirken gördüm. Bunu görünce, çabucak oradan çekildim ve kendi kendime, ben de kendi hesabıma, en sefil koşullarda ve en nefret verici bir adama kendimi teslim etmedikçe onu yatağıma almamaya yemin ettim. Ve hemen kentin her yanında dolaşarak böylesi bir erkeği aramaya koyuldum. Böylece bu maksatla dört gündür sokaklarda dolaşmakta iken sana rastladım; ve senin pis görünüşün ve berbat kokun, bana, gördüklerim içinde en nefret verici erkek olarak seni seçmeye karar verdirdi. Şimdi artık olan olmuştur. Ancak sana kendimi verdikten sonra kocamla aramı düzeltereğime dair verdiğim yemini de yerine getirmiş oldum. Artık sen çekilebilir ve emin olabilirsiniz ki, kocam hizmetçilerinden birisiyle ikinci kez ilişki kurarsa, onunla denkleşmek için aynı şeyi yapmak üzere seni yeniden aramakta kusur etmeyeceğim!" dedi. Bunun üzerine yanından ayrıldım ve buraya gelip kocasını yeniden hizmetçiye itmesini; böylece kadının da beni yanına çağırmasını sağlasın diye Tanrı'ya dua ediyorum! İşte benim öyküm budur, ey Emirü'l-Hac.¹

Bu sözleri işitince, Emirü'l-Hac, yardımcılarına dönüp onlara, "Kâbe'de sarf ettiği sözler için bu adamı bağışlamalısınız; çünkü öyküsü onun övrüdür!" demiş.

Sonra Şehrazad demiş ki:

Göznuru² Adlı Genç Kızın Öyküsü

Aşağıdaki fıkrayı bize Amr ibni Masada anlatmıştır:

Günün birinde Harun Reşid'in oğlu Ebu İsa, yeğeni Ali ibni Hişam'ın evinde Göznuru adlı genç bir esire görmüş ve ona

1 Emirü'l-Hac: Hac Emiri (Â.Ş.O.)

2 Mardrus'un ve onu İngilizceye çeviren Mathers'in *Fraicheur-des-yeux* ve *Cool of the Eyes*, yani "Gözleri Serinleten; Gözlere Ferahlık Veren" şeklinde andıkları genç kızın adını Littmann aynı anlamda *Kurretü'l-Ayn* olarak almış. Devellioğlu bu sözü sözlüğünde "Nur-ı Dide" karşılığı olarak *Göznuru* şeklinde çeviriyor. Biz de ona bağlı kaldık (Â.Ş.O.)

şiddetle tutulmuş. Ebu İsa, aşkının gizini büyük bir dikkatle saklamış; duygularını hiç kimseye açmamış; ama Ali'yi bu esireyi kendisine satmaya ikna etmek için dolambaçlı olarak her yola başvurmuş. Epeyce bir zaman geçtikten sonra, bu yolda harcadığı tüm çabaların boşa gittiğini anlamış. Ve düzen değiştirmeye karar vermiş. Gidip Harun Reşid'in oğlu, kardeşi Halife El-Memun'u bulmuş; ve ondan, ziyaretleriyle Ali'yi şaşırtmak üzere birlikte onun sarayına gitmek için kendisine eşlik etmesini istemiş. Halife ona uymuş, atlar hazırlanmış ve Hişam'ın oğlu Ali'nin sarayına gidilmiş.

Ali onların içeri girdiklerini görünce, şölen salonunu açıtırıp onları orada kabul etmiş. Bunlar da kendilerini, üzerlerinde göze çok hoş görünen nakışlarla bezenmiş Yunan tarzı işlemeler bulunan, direkleri ve duvarları çeşitli renkteki mermerlerden oluşan bir salonda bulmuşlar; salonun döşemesi Hint beziyle kaplanmış, üzerine de, tüm yüzeyi enine boyuna kaplayan tek bir parça halinde bir Basra halısı serilmiş bulunuyormuş. El-Memun ilkin bir an tavanı, duvarları ve döşemeyi hayranlıkla seyretmek üzere duraksamış. Sonra "Pekâlâ, Ali! Bize yiyecek bir şeyler getirtmek için ne bekliyorsun?" diye sormuş. Ali hemen el çırpmış ve esireler ellerinde bin türde piliçler, güvercinler, sıcak ve soğuk kebab halinde başkaca kuşlar taşımışlar, sıvı ve katı olarak her türden yiyecekler ve kuru üzüm ve bademle karışık pirinç doldurulmuş av hayvanları da getirmişler, zira El-Memun av etini çok sevmiş; hele kuru üzüm ve bademle içi doldurulmuş olursa... Yemek bitince, seçkin üzüm salkımlarından çekilmiş, kokulu meyvelerle ve yenilebilir lezzetli çekirdeklerle birlikte kaynatılmış harika bir şarap getirilmiş. Altın, gümüş ve billur bardaklarla kenarları gümüş ve altın nakışlı yeğni dalgalı İskenderiye kumaşlarını kuşanmış ay gibi güzel genç oğlanlar sakilik etmiş; ve bu genç oğlanlar bardakları sunarken, değerli taşlarla süslenmiş gülapdanlardan onlara miskle karıştırılmış gülsuyu serpiyorlarmış.

Halife bütün bunlardan öylesine büyülenmiş ki, ev sahibini kucaklamış ve ona "Vallah! Ey Ali, artık bundan sonra sana sadece Ali demeyeceğim. Ali Ebû'l-Cemal diyeceğim!" demiş. Ve gerçekten o günden sonra Ebû'l-Cemal¹ lakabıyla anılacak olan

1 Ebû'l-Cemal: "Yüz güzelliğinin babası"; "Güzel yüzlü" anlamında (Â.Ş.O.)

Haşim'in oğlu Ali, halifenin elini öpmüş; sonra da mabeyincisine bir işaret yapmış. Ve hemen salonun dibinde bulunan büyük bir perde kaldırılmış ve siyah ipeklilere bürünmüş ve bir çiçek tarhı gibi güzel on genç kız belirmiş. Bunlar ilerlemiş ve on siyahi kölenin salonda hemen çepeçevre sıraladığı on altın iskemleye oturmuşlar; büyük bir ustalıkla telli sazlar çalarak bir girizgâh yapmışlar; sonra hep bir ağızdan bir aşk şarkısı okumuşlar. El-Memun bu on esirenin içinde onu en çok duygulandıran birine bakarak, ona "Senin adın ne?" diye sormuş; o da "Bana Ahenk¹ derler, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıtlamış. Halife "İsmin sana ne kadar yaraşıyor! Senin tek başına söyleyeceğin bir şarkıyı dinlemek isterdim!" demiş. Bunun üzerine Ahenk uduna düzen vermiş ve şu şarkıyı okumuş:

Tatlılığım bakışlarından ürker; duyarlı yüreğim düşmanın gözünden korkar; ama dostun yaklaşmasıyla zevk beni titretir; ve eriyerek tüm varlığımı ona teslim ederim.
Ama uzaklaşırsa, yavrusunu yitiren bir ceylan gibi, bu kez, acıyla titrerim!

Büyülenen El-Memun, ona "Sen harikasin, ey genç kız! Bu dizeleri kim bestelemiş?" demiş. Kız "Amr ibni Zübeydi şiiri yazmış, musikisini de Maabit bestelemiş" diye yanıt vermiş. Halife elindeki bardağı başına dikerek boşaltmış; kardeşi Ebu İsa ve Ebü'l-Cemal de aynı şeyi yapmışlar. Onlar bardakları masaya koyarken, bu kez mavi ipeklilere bürünmüş, başlarını Yemen'in işlemeli yazmalarıyla örtmüş on yeni genç kız içeri girmiş ve ayrılan ilk on genç kızın yerini almış; utlarına düzen vermişler ve belirgin bir yetenekle hep bir ağızdan bir girizgâh yapmışlar. O sırada halife bunlardan bir billur kaya kadar güzel birine gözlerini dikmiş ve ona "Senin adın ne, ey genç kız?" diye sormuş. Kız da "Maral,² ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt vermiş. O da, "Pekâlâ Maral, haydi bize bir şarkı söyle!" demiş. O zaman Maral adlı kız da udu eline almış ve...

1 Bu cariyeye Mardrus *Melodie*, Littmann *Sadşahi* adını veriyor (Â.Ş.O.)

2 Mardrus'te *Biche* (Maral), Mathers'te *Wild Roe* (Yaban Geyiği) ve Littmann'da *Zabja* (*Zabiye*: Dişi Karaca) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

... O zaman Maral udu eline almış ve şu şarkıyı okumuş:

Özgür huriler ve bakireler bizden kuşkulanıp gülüşüyorlar.
Biz avlanması yasaklanan Mekke Ceylanlarıyız. Kaba kişiler,
baygın gözlerimiz, tatlı sözlerimiz yüzünden erdemsizlikle
itham ediyorlar bizi! Uygunsuz buldukları davranışlarımız-
dan ötürü sofu Müslümanlar sırtlarını çeviriyorlar!

El-Memun bu şarkıyı çok hoş bulmuş ve genç kıza “Kimin bu şarkı?” diye sormuş. Kız “Sözleri Harir’in, musikisi İbni Sureyc’indir” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife ve diğer ikisi bardaklarını dikerek boşaltmışlar; o sırada esireler çekilip yerlerini bu kez kırmızı ipekler giymiş, bellerine kırmızı kuşak kuşanmış; saçları çözülmüş ve ağır biçimde sırtına dökülmüş diğer on şarkıcı kız doldurmuş; böylece kızlar, bu kırmızı giysiler içinde, parlıtlar saçan yakutlara benziyorlarmış. Altın iskemlelere oturmuşlar ve her biri uduna eşlik ederek hep bir ağızdan bir girizgâh yapmışlar. El-Memun da arkadaşlarının ortasında en fazla parlıdayan birine doğru dönmüş ve ona “Senin adın ne?” diye sormuş. Kız da “Cazibe,¹ ey Emirü’l-Müminin!” diye yanıt vermiş. O da “Öyleyse ey Cazibe, çabucak, bize tek başına sesini duyur!” demiş. Cazibe de, uda eşlik ederek şu şarkıyı söylemiş:

Elmaslar ve yakutlara, işlemeli kumaşlar ve ipeklilere güzel kızlar pek aldınış etmezler. Onların gözleri elmas, dudakları yakuttur, ve geri kalanı tüm ipek!

Halife son kertede etkilenerек şarkı söyleyen kıza “Ey Cazibe, kimindir bu şarkı?” diye sormuş. Kız da “Adi bin Zeyt’indir, musikisi de pek eskidir. Bestecisi bilinmiyor!” diye yanıt vermiş. El-Memun, kardeşi Ebu İsa ve Ali bin Hişam bardaklarını boşalt-

1 Mardrus'te *Seduction* (Baştançıkarma), Littmann'da *Fâtın* (Fitneci) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

mişlar; ve altın parıltılı giysiler giymiş; belleri üzerinde taşlar parılayan altın kemerle sıkılmış on yeni genç kız, gelip altın iskemlelere oturmuşlar ve öncekiler gibi şarkı söylemişler. Halife en ince bellisine sormuş “Senin adın ne!” diye... kız “Çiy Damlası’dır,¹ ey Emirü’l-Müminin!” demiş. Halife “Peki, Çiy Damlası, senden de birkaç dize bekliyoruz!” demiş. O da hemen şu şarkıyı okumuş:

Yanağından şarabı içtim; aklım uçtu, gitti. O zaman sadece
Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş, aşkı-
mızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm;
Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

Bu dizeleri işiten El-Memun “Ya Allah! Çok başarılıydın ey Çiy Damlası. Şu son dizeleri bir kez daha tekrarlar mısın?” demiş. Çiy Damlası da, udunun tellerine dokunarak en duygulu ses perdesiyle dizeleri tekrarlamış:

Aşkımızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm;
Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

Halife de ona “Kimindir bu sözler ey Çiy Damlası?” diye sormuş. O da “Ebu Nuvas’ın, ey Emirü’l-Müminin! Musikisi de İshak’ın!” demiş.

On esire çalgı çalmayı bitirince, halife oturuma son vermek ve çekilmek istemiş. Ama Ali ibni Hişam ilerleyip ona “Ey Emirü’l-Müminin, on bin dinara satın aldığım bir esirem daha var; birkaç dakika daha kalmak lütfunda bulunursa, onu halifeme göstermek isterdim! Eğer hoşuna giderse, kendisinin olarak saklayabilir. Eğer hoşuna gitmezse, onu da kendi değerlemelerine bırakırım!” demiş. El-Memun da “Göster bakalım şu esireyi!” demiş. Tam o anda eşi bulunmaz güzellikte, bir hurma ağacı kadar bükülgen ve ince, sihir dolu Babilli gözleriyle, kaşları sert bir yay gibi gergin; ve teni yaseminlerden ödünç alınmışçasına beyaz genç bir kız belirmiş, alnında inci ve değerli taşlarla zenginleştirilmiş bir taç varmış; üzerinde de elmas harflerle yazılmış şu dizeler okunuyormuş:

1 Littmann’da (Râşe, Titreyiş anlamında) Râşâ olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Ecinnilerin yetiştirdiği büyüleyici kız; kırıış olmayan bir yaydan fırlatılmış oklarla yürekleri delmeyi bilir!

Genç kız ağır ağır yürüyüşünü sürdürmüş ve gülerek gelip kendisine ayrılmış bulunan altın iskemleye oturmuş. Ama halifenin kardeşı Ebu İsa, daha onun içeri girdiğini görür görmez elinden bardağını düşürmüş ve öylesine tedirgin edici tarzda rengi solmuş ki; bunu gören halife, ona “Senin neyin var da kardeşim böyle rengin soldu?” diye sormuş. O da “Ey Emirü’l-Müminin, sadece arada bir beni yoklayan bir karaciğer rahatsızlığı yüzünden!” diyerek yanıt vermiş. Ama El-Memun işin üzerinde durup kendisine “Acaba tesadüfen bu kızı tanıyor musun? Bugünden önce onu gördün mü?” demiş. O da inkâr etmek istememiş ve “Ey Emirü’l-Müminin, ayın varlığını bilmezlikten gelecek kimse var mıdır?” demiş. O zaman halife genç kıza dönmüş ve “senin adın ne?” diye sormuş. O da “Göznuru’dur, ey Emirü’l-Müminin!” diye yanıt vermiş. Halife de “Pekâlâ Göznuru, bize bir şarkı söyle!” demiş. O da şu şarkıyı söylemiş:

Aşkı sadece dilinde taşıyan ve yüreğinde duygusuzluk yerleşen kişi sevmeyi bilir mi?

Yüzü tutkulu gibi görünse de, yüreği bir kaya gibi sert olan sevmeyi bilir mi?

Bana ‘Ayrılık aşkın azabını iyileştirir’ dediler. Ama ne yazık ki, ayrılık bizi hiç iyileştirmedi!

Bize ‘Sevilenin yanına dönmek ilaştır’ dediler. Ama bu ilacın etkisi yok, çünkü sevilen aşkımızı bilmemektedir!

Halife kızın sesine hayran kalarak ona “Ey Göznuru, bu şarkı kimin?” diye sormuş. O da “Sözleri El-Kuzai’nin, musikisi de Zurzur es-Sagir’in¹” demiş. Ama duygulanmanın boğuntuya uğrattığı Ebu İsa, kardeşine “İzin ver de ona ben yanıt vereyim, ey Emirü’l-Müminin!” demiş. Halife olurunu vermiş. Ebu İsa da şu şarkıyı söylemiş:

1 Bu iki isim Littmann’dan alınmıştır. Mardrus’ta *El-Herzai* ve *Zarzur* olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

Giyisilerimin içinde tükenmiş bir beden var ve de bağrımda
ışkence içinde bir yürek!
Şayet gözlerimde belirtmeden aşkımlı saklıyorsam; bunun
nedeni, ereği olan ayı gücendirme korkusudur!

Ali Ebü'l-Cemal bu yanıtı işitince, esiresi Göznuru'nu Ebu İsa'nın çılginca sevdiğini anlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Ebu İsa'nın önünde eğilmiş ve ona "Ey konuğum, evimde bulunan biri tarafından belirtilen bir dileğin, zihinden geçerek bile ortaya konsa, o anda yerine getirilmemesi imkânsızdır. Eğer halife, huzurunda bana bir sunuşta bulunmama izin verirse, Göznuru senin cariyen olacaktır!" demiş. Halife de, olurunı vermiş bulunduğundan Ebu İsa, kızı alıp götürmüştü.

İşte Ali'nin ve onun çağındaki insanların böylesine eşsiz bir cömertlikleri varmış!

Sonra Şehrazad son olarak şu fıkrayı anlatmış:

Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?

Bilge Ömerü'l-Humsi anlatır:

"Hicri beş yüz altmış bir yılında, Irak'ın bütün bilginlerinin "Üstatların Üstadı" diye andıkları Bağdat'ın en bilgili ve en uzdilli kadını dolaşmak için Hama'ya gelmiş. Oysa, o yıl, bütün Müslüman ülkelerden Hama'ya bilim alanının çeşitli dallarından pek çok derin bilgili kişi gelmiş bulunuyormuş ve hepsi, kadınlar içinden çıkan ve genç erkek kardeşiyle böylece diyardan diyara dolaşan bu harika kadını, en güç sorunlar üzerinde kamusal savları ortaya koyması bakımından dinlemek ve sorular sormak olanağını kazanmışlarından ve tüm fenler ve de içtihat, ilahiyat ve edebiyat üstüne fikir alışverişinde bulunabilmekten ötürü mutluymuş.

Ben de, onu dinlemek arzusuyla, dostum bilgin Şeyhü's-Salhani'ye o gün, bu hatunun konuşma yapacağı yere birlikte gitmemizi rica ettim. Şeyhü's-Salhani kabul etti; ve ikimiz, dinimizin âdetlerine karşı çıkmamış olmak için, ipek bir örtü ardında bulunan Sitti Dahiye'nin bulunduğu salona girdik. Salondaki

sıralardan birine oturduk; kardeşi bizimle ilgilendi ve bize meyveler ve serinleticiler sundu.

Ben, Sitti Dahiye'ye varlığım bildirildikten, ismim ve mesleğim açıklandıktan sonra, onunla ilahi içtihatlar ve eski zamanların ilahiyatçıları tarafından öne sürülen İmam'ın çeşitli yorumları üstüne bir tartışmaya giriştim. Dostum Şeyhü's-Salhani'ye gelince, Sitti Dahiye'nin olağanüstü yüz güzelliğine sahip bir delikanlı olan genç oğlan kardeşini gördüğü andan başlayarak, kendini hayranlığın sınırına ulaşan bir hayranlığa kapırdığından gözlerini bir türlü ondan ayıramaz olmuştu. Sitti Dahiye de, arkadaşımın zihnini dağıttığını fark etmede gecikmedi; bunu gözlemleyince de, onu tedirgin eden duyguları anladı. Birdenbire ona adıyla seslenerek, kendisine "Öyle sanıyorum ki, ey şeyh, sen, genç oğlanları, genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

"Genç oğlanları, genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın!" dedi. Dostum güldü ve "Kuşkusuz!" dedi. Kadın "Ama neden ey şeyh?" deyince, o da "Çünkü Tanrı genç erkek bedenlerini kadınların aleyhine olarak, hayranlık uyandıran bir yetkinlikle yarattı; ve zevkim beni, noksan olana karşı, tam olanı yeğlemeye doğru iter!" dedi. Kadın perdenin ardından güldü ve "Pekâlâ, fikrini savunmak istiyorsan, sana yanıt vermeye hazırım!" dedi. O da "tüm gönlümle!" cevabını verdi. Bunun üzerine kadın ona "Bu durumda, erkeklerin ve delikanlıların kadınlara ve genç kızlara üstün bulunduğunu bana nasıl kanıtlayabilirsin?" diye sordu. O da:

"Hanımım, benden istediğin kanıt bir bölümüyle düşüncenin mantığında, bir bölümüyle de Kitap'tan ve Sünnet'ten oluşabilir.

"Gerçekten Kur'an'da: 'Erkekler kadınlardan ileri durumdadır. Çünkü Tanrı onlara üstünlük vermiştir!' der. Ve yine der ki, 'Bir mirasta erkeğin payı kadınıninkinin iki katı olmalıdır, böylece erkek kardeşe kız kardeşinkinden iki kat fazla miras düşer!' Bu kutsal sözler böylece bize, sürekli biçimde uygulamada yer alarak, bir kadının ancak erkeğin yarısı kadar değerli olduğunu kanıtlar.

“Sünnete gelince, dua ve barış üzerine olası Peygamber, bize, bir erkeğin kurban borcunun bir kadının borcunun iki katı olarak ödendiğinde yerine getirilmiş olacağını öğretir.

“Şimdi salt mantık yoluna başvurarak görüyoruz ki, mantık, gelenek ve öğretiyi doğrular. Gerçekten sadece ‘Üstünlük kime aittir? Etken varlığa mı, edilgen varlığa mı?’ Diye sorarsak, yanıt, hiç kuşkusuz, etken varlıktan yana olacaktır. Böyle olunca hiçbir tereddüt söz konusu değildir. Erkek kadından üstündür ve genç oğlan, genç kızdan yeğdir!” dedi.

Ama Sitti Dahiyeye “Alıntıların doğrudur, ey şeyh! Seninle birlikte Tanrı’nın kitabında erkeklere, kadınlara bakarak öncelik tanımış olduğunu kabul ederim. Ancak, Tanrı, özelleştirmeden, genel olarak bunun sözünü etmiştir. Eğer sen eşyanın üstün değerini arıyorsan, niçin sadece, genç oğlanları göz önünde tutuyorsun? Daha çok sakallı erkekleri, alnı kırışık saygın yaşlı kişileri öngörmelisin! Çünkü onlar gelişme yolunda daha ilerilere gitmişlerdir!” diye yanıt verdi.

Şeyh de buna “Evet doğrudur, hanımım!” diye yanıt verdi. “Ama ben burada yaşlı erkekleri yaşlı kadınlarla karşılaştırmıyorum; söz konusu olan asla bu değildir; sonuç olarak sözü genç oğlanlara bağlamak durumundayım. Gerçekten, kadında hiçbir şeyin güzel bir delikanlının üstün nitelikleriyle: narin bedeni, organlarının inceliğiyle yanaklarındaki tatlı renklerin karışımıyla, gülüşünün kibarlığıyla, sesindeki sihirle karşılaştırılamayacağını sen de kabul edersin! Zaten Peygamber’in kendisi de, bunca belirli olan bir tehlikeye karşı bizi korumak için ‘Sakalı bulunmayan genç oğlanların yüzüne uzun uzadıya bakmayın; çünkü onların hurilerinkinden de baştan çıkarıcı gözleri vardır!’ demiştir. Yine de, bilirsin ki, bir genç kızın güzelliği konusunda yapılabilecek en büyük övgü, onu bir delikanlının güzelliğiyle kıyaslamaktır. Şair Ebu Nuvas’ın tüm bunlardan söz etmiş bulunduğunu bilirsin; ve de bir şiirinde şöyle demiştir:

Bir genç oğlanın kalçaları var bu kızda, yeğni rüzgârda
kuzey rüzgârının beng dalını salladığı gibi sallanır!

“Böylece, eğer genç oğlanların sihri, genç kızlarınkinden belirgin şekilde üstün olmasaydı, şairler kıyaslama için niye bu yola başvursunlardı?

“Dahası, genç oğlanın sadece güzel yapılı olmasıyla yetinmediğini, ama dilinin büyüyle ve davranışlarının hoşluğuyla da bizi kendine çekmeyi bildiğini görmezlikten gelemezsin! Bunun yanıbaşında gül taçyapraklarının bağdaştığı yanak ve dudaklarını yeni çıkan ayva tüyleri bürüdüğü zaman, ne kadar hoştur! O anda kendisinden yayılan sihirle karşılaşılabilecek dünyada acaba başka şey var mıdır? Bir şiirinde şöyle haykırdığı zaman şair Ebu Nuvas ne kadar haklıdır:

Onun kıskanç iftiracıları, bana diyorlar ki, ‘Tüyler dudaklarını sertleştiriyor!’ Ben de onlara ‘Hatanız ne kadar büyük! Bu süsü nasıl olur da bir kusur olarak görürsünüz?’ diyorum. Bu ayva tüyü onun yüzünün ve dişlerinin beyazlığını belirginleştiriyor. Tıpkı yeşil bir mahfazanın incinin parlaklığını belirttiği gibi! Ve de bunlar kalçasının yeni kazandığı gücün sevimli işaretleridir!

Güller, yanaklarından mucizevi renklerini hiç silmeyeceklerini görkemli yeminlerle bildirirler. Göz kapakları bize dudaklarınınkinden daha çok sözgenlikle konuşmayı; ve kirpikleri kesinlikle yanıt vermeyi bilirler.

Sizin kötöleme konunuz olan tüyler, ancak onun sihirlerini korumak ve sizin kaba gözlerinizden sığınak oluşturmak için vardırırlar Ağzının şarabına, daha lezzetli bir tat verirler; ve gümüş yanakları üzerinde sakalının yeşili, ona bizi büyüleyen neşeli bir renk ekler!

“Bir başka şair de buna eşit olarak şöyle demiştir:

Kıskançlar bana, ‘Senin tutkun kördür! Görmüyor musun ki, tüyler şimdiden yanaklarını örtmüş?’ derler.

Onlara, ‘Eğer yüzünün beyazlığı bu ayva tüylerinin tatlı gölgesiyle ılımlı hale getirilmeseydi, parlıtısından gözlerimi kurtarmak olanaksız olurdu’ derim.

Ve zaten, verimsizken sevdiğim toprağı bahar döllendirdiği zaman nasıl terk edebilirim?

“Bir başkası da şöyle demiştir:

Yanaklarını sadece güller bürümüş olan dostu yüzüstü bırakmam! Güllerin yöresini mersinler, menekşeler bürüyünce, onu nasıl terk ederim?

“Ve sonuncu olarak binlercesi arasından biri demiştir ki:

Şu inci yapılı oğlan! Bakışları ve yanakları aralarında dövüş çıkarırlar, acaba hangisi daha çok erkekler arasında kurban verdirirler diye!

Yüreklerin kanını, kını ve sapı mersinden ödünç alınmış nergis taç yapraklarından oluşmuş kılıçla akıtır.

Üstün nitelikleri öylesine kıskançlık doğurur ki, güzellik kendiliğinden ayva tüylü yanağa dönüşmeyi arzular!

“Ve işte, ey hanımım, erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeterli kanıtlar sana...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

“... Erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeter kanıtlar sana!” dedi.

Bu sözleri işiten Sitti Dahiye şöyle dedi: “Tanrı yanlış görüşle-rinden ötürü seni bağışlasın! Yeter ki bunları sadece oyun olsun ya da şaka olsun diye söylemiş ol! Ama şimdi, gerçeğin zafer kazanmasının sırası geldi! Bu durumda yüreğini katılaştırma ve kanıtlarıma kulak ver!

“Tanrı aşkına bana söyler misin, güzelliği bir genç kızinkiy-le kıyaslanacak delikanlı nerede? Unutuyor musun ki, bir genç kızın cildi sadece gümüşün parıltısını ve beyazlığını taşımaz; kadifelerin ve ipeklerin yumuşaklığını da verir. Endamı! Bu da mersin dalı ve beng ağacıdır. Ağzı! Ama bu da çiçek açmış papat-yadır, dudakları, iki ıslak laledir! Yanakları, elmalar; göğüsleri, küçük fildişinden asma kabaklarıdır. Alın aydınlık saçar; iki

kaşı, boyna, birleşmeleri mi, ayrılmaları mı gerektiğinin kararsızlığı içindedir; gülünce baldan daha tatlı, tere yağından daha eriyik olan dudaklarından ışık şelaleleri akar. Ağzının mührü, çenesinin küçük çukuruna basılarak iz bırakmıştır. Karnına gelince, güzeldir! Hayranlık verici yan çizgileri ve birbiri üzerine gelmiş cömert kıvrımları vardır. Kalçaları tek bir fildişinden oyulmuş ve badem ezmesinden oluşmuş ayaklarından yükselen sütunlara dayanır. Ardındaki yuvarlara gelince, nitelikleri iyidir ve yükselip alçaldıkça, billur bir denizin dalgaları ya da ışık dağları sanılır. Ey zavallı şeyh! Erkekler meleklerle kıyaslanabilir mi? Bilmez misin ki, şahlar, halifeler ve salnamelerin sözünü ettiği en yüce kişiler kadınların itaatkâr köleleri olmuştur. Ve onların boyunduruğunu taşımayı bir övünç saymışlardır. Nice saygın kişiler, onların büyüleyiciliği önünde baş eğmiştir! Onun uğrunda nelerden: zenginlik, ülke, ana babadan geçilmiştir! Onlar için ne kadar çok ülke yitirilmiştir! Ey zavallı şeyh! Saraylar onlar için yükselmiyor mu; ipekler, işlemeler onlar için tezgâhlanmıyor mu, zengin kumaşlar onlar için dokunmuyor mu. O denli güzel kokular saçan misk ve amber onlar için bu kadar çok aranmıyor mu? Unutuyor musun ki sihirleri cennetlikleri lanetli kılar ve dünyayı ve evreni devirir ve kan selleri akıtır?

“Ve de Kitap’ın söylediklerine gelince, benim savıma seninkinden daha uygundur. Bu yoldaki sözler şunlardır: ‘Sakalsız genç oğlanlara uzun uzadıya bakmayı sürdürmeyin! Çünkü hurilerin gözlerinden daha baştan çıkarıcı gözleri vardır!’¹ Gerçekte, burada Cennet hurilerine doğrudan doğruya bir övgü vardır; bunlar dişidir, erkek değildir, kıyaslama noktası oluşturan kadınlardır; ve zaten sizler, genç oğlanlara düşkün olanlar, dostlarınıza onları tanımlamak istediğiniz zaman, onların okşayışlarını genç kızlarınkiyle karşılaştırırsınız! Fesada uğramış zevklerinizden utanmazsınız, onlara geçit yaptırır, halkın gözü önünde doyum sağlarsınız.

“Kitap’ın ‘Neden erkeklerin aşkını arıyorsunuz? Allah arzularınızı doyurmak için kadını yaratmadı mı? Onlardan keyfinizce yararlansanıza! Ama siz inatçı bir güruhsunuz!’ şeklindeki sözlerini unutuyorsunuz.

1 Daha önce bu sözlerin hadis olduğu belirtildiği halde, burada Kitap’tan, yani Kur’an’dan kaynaklandıkları söyleniyor (Â.Ş.O.)

“Şayet genç kızları oğlanlarla kıyaslamak aklınıza geliyorsa; bu, her seferinde kokuşmuş arzularınıza ve sapık zevklerinize bir değişiklik sağlamak içindir! Evet! Biz onları, oğlan sevicî şairleri çok iyi tanırız! İçinizde en büyüğünüz, oğlanlara düşünlerin şeyhi Ebu Nuvas, bir genç kızdan söz ederken şöyle dememiş midir:

Tıpkı genç bir oğlan gibi kalça adına hiçbir şeyi yok; hatta saçlarını da kestirmiş! Ve hatta yumuşak bir ayva tüyü yüzünü kadifeye çevirmiş ve sihrini ikiye katlamıştır. Böylece hem oğlancılara hem de zina yapanlara doyum sağlar!

“Bir genç adama sakalın verdiği sözde çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bir genç adama sakalın verdiği çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini hiç duymadın mı, ey şeyh? Dinle öyleyse:

İşte yüzünde ilk tüyler belirmiş; âşığı kaçıp gitmiş.
Gerçekte, sakalın kömürü çeneyi karartınca, genç adamın çekiciliğini dumana çevirir.
Ve yüzün ak sayfası yazının siyahıyla dolarsa, sadece cahiller değilse, başka kim kalemi eline almak ister?

“Böyle olunca, ey şeyh, yaşamı doldurabilecek tüm zevkleri kadında toplamış olan ve Peygamberlere, azizlere ve iman ehline Cennete ödül olarak hayranlık uyandıran hurileri vaat eden Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükredelim! zaten merhametli Tanrı, kadınlar dışında başkaca şehvet edinilmesi gerekeceğini takdir etseydi; bunları da kuşkusuz vaat eder ve sadık iman sahipleri için saklardı. Oysa Tanrı gılmanları¹ sadece seçkinlere Cennette hizmet etsinler diye görevlendirmek için anmıştır. Ve hiçbir zaman bu maksadın dışında bir başka maksat için vaat etme-

1 Gılman: Cennetteki genç oğlanlar (Â.Ş.O.)

miştir! Ve dua ve barış üzerine olası peygamber de bu yönde hiçbir eğilim göstermemiştir, aksine! Gerçekten, yoldaşlarına 'Bu dünyada üç şeyi sevdim: Kadınları, kokuları ve dua halinde kazanılan ruh tazeliğini!' demeyi âdet edinmiştir. Ama, ey şeyh, fikrimi, şairin şu sözlerinden daha iyi özetleyecek başka bir şey bilmiyorum:

Bir geri yanla başka bir geri yan arasında ayırım vardır.
 Birine yaklaşırsanız, giysiniz sarıya boyanır, ama öbürüne
 dokunursanız miskler saçar!
 Kim oğlanı kızla kıyaslar? Hint sümbülünün koku saçan
 ağacına domuz yavrusunun dışkısını kim yeğler?

"Ama görüyorum ki, tartışma beni çok heyecanlandırdı ve kadınların, özellikle şeyhlerin ve bilginlerin önünde aşılması gereken uygun davranma sınırlarını aştırdı. Bundan dolayı çabucak bunu olumsuz değerlendirecek ya da bundan rahatsız olacaklardan özür dilerim ve de bu konuşmaya tanıklık ettikten sonra buradan ayrılacaklardan duyduklarını yaymayacaklarına güvenirim; çünkü atasözü 'Soylu olarak doğmuş olan kişilerin yüreği sırlar için bir mezardır!' der!"

Şehrazad bu fıkrayı anlatmayı bitirince "Ve işte, ey bahtıgüzel şah, Ruhun Çiçekli Tarhları'nda ve Zarafet Bahçesi'nde saklı bulunan hatırlayabildiğim öyküler bunlar!" demiş. Şah Şehriyar da "Gerçekte, Şehrazad, bu fıkralar beni çok büyüledi; ve şimdi bende daha önce anlattıklarına benzer bir öykü anlatmanı dilemek arzusu uyandırdı!" demiş. Şehrazad "Ben de tam bunu düşünüyordum!" diye yanıt vermiş ve demiş ki:

Sahte Halife

Anlatırlar ki, bir gece, Halife Harun Reşid uykusu kaçarak Veziri Cafer el-Bermeki'yi çağırılmış ve ona "Göğsüm daralıyor, bu gece oyalanmak için gidip Bağdat sokaklarında dolaşmak ve Dicle'ye kadar uzanmak istiyorum!" demiş. Cafer işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen tacir kılığına girmiş; halifeye aynı şekilde değişmesi için yardım ettikten sonra, onlar gibi kılık değiştirerek kendilerine yoldaşlık etmesi için cellat Mesrur'u çağırılmış. Sonra saraydaki gizli kapıdan dışarı çıkmışlar ve bu saatte تنها olan Bağdat sokaklarını ağır ağır dolaşmaya başlamışlar; ve böylece nehrin kıyısına ulaşmışlar. Palamarlarla bağlanmış bir kayıkta, uyumak için örtüsüne bürünmeye hazırlanan yaşlı bir kayıkçı görmüşler. Yanına yaklaşmışlar, selamlaştıktan sonra, ona "Ey şeyh, şimdi hava serinken ve meltem hoş eserken, bizi biraz nehir üstünde dolaştırmak üzere kayığına bindirme lütfunda bulunmanı diliyoruz! Ve işte zahmetine karşılık bir dinar!" demişler. O da sesindeki korkulu edayla "Efendiler, orada durmuş benden ne istiyorsunuz? Siz, yasak buyruğunu bilmiyor musunuz? Hatta karşıdan halifenin maiyetiyle birlikte bindiği kayığın geldiğini görmüyor musunuz?" demiş. Çok şaşırarak ona "Yaklaşan bu kayıkta, bizzat halifenin bulunduğundan emin misin?" diye sormuşlar. O da "Vallahi! Bağdat'ta efendimiz halifeyi tanımayan var mıdır? Veziri Cafer ve celladı Mesrur ile birlikte halifenin ta kendisi efendilerim! Ve işte yanında memlukları ve şarkıcıları da var! Geminin ön tarafında 'Nehrin üstünde gezmek büyüklere, küçüklere; gençlere, yaşlılara; ünlülere, halktan kişilere yasaktır! Kim bu buyruğa karşı çıkarsa, ya başı kesilecek ya da gemisinin direğine asılacaktır!' diye haykıran tellalı dinleyin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Bu sözleri işitince Harun Reşid şaşırmanın sınırına ulaşmış, çünkü böylesine bir emir vermemiş ve bir yıldan beri de nehir üzerinde dolaşmamış imiş. Soran gözlerle Cafer'e bakarak ondan bunun ne anlama geldiğini açıklamasını istemiş. Ama halife kadar bu işe şaşırmış bulunan Cafer, yaşlı kayıkçıya dönmüş ve ona "Ey şeyh, işte sana iki dinar. Yalnız, çabucak bizi kayığına al ve görünmeden ve baskına uğramadan su üzerindeki tonozlu sığınaklardan birine saklanmamızı sağla ki, halifenin ve maiyetindekilerin geçişini görelim!" demiş. Kararsızlıklar içindeki kayıkçı sonunda öneriyi kabul etmiş ve üçünü birden kayığına alıp onları tonozlu bir sığnağa götürmüştü; üzerlerine de fark edilmesinler diye kara bir örtü örtmüştü.

Daha bu duruma yeni sokulmuşlarken, içinde sarısabır yakılan meşalelerle ve kandillerle aydınlanmış, omuzları sarı harmaniyelerle örtülmüş ve başları muslinle sarılmış, kırmızı canfes kumaştan giysilere bürünmüş genç kölelerle dolu bir geminin yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bunların kimi geminin önünde, kimi dümen yöresinde duruyor; zaman zaman ellerindeki meşaleleri ve kandilleri yukarı kaldırarak söz konusu yasağı haykırıyorlarmış; geminin iki yanında da iki yüz kadar memlûğun yer alarak, ortalarında bulunan bir yükseltide bir altın taht üzerinde altın işlemeli siyah giysilere bürünmüş genç bir adamın oturmakta olduğunu; sağında şaşılacak kadar Vezir Cafer'e benzeyen birinin, solunda da elinde palasıyla tastamam Mesrur'a benzeyen bir başkasının ayakta durduğunu; yükseltinin altında da düzenli şekilde oturmuş bulunan yirmi şarkıcı ve çalgıcının bulunduğunu görmüşler.

Bunu gören Harun Reşid "Cafer!" diye haykırmış. Vezir de "Emir buyur, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Bu kuşkusuz bizim oğullarımızdan biri, ya El-Memun ya da El-Emin! Ve iki yanında ayakta duranlardan biri sana, öbürü

celladım Mesrur'a benziyor. Ve yükseltinin altında oturanlar da garip şekilde benim şarkıcılarımı ve çalgıcılarımı andırıyor. Bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun? Ben bu işe şaşırdım kaldım!" demiş. Cafer de "Ben de, vallahi! Ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt vermiş.

Ama ışıklarla donatılmış gemi, hemen gözlerinden uzaklaşmış ve yaşlı kayıkçı sıkıntılarından kurtularak "Sonunda, güvenliğe kavuştuk. Kimse bizi görmedi!" diye haykırmış. Ve sığınaktan çıkmış ve üç yolcusunu kıyıya ulaştırmış. Kıyıya çıktıklarında, halife ona doğru dönmüş ve kendisine "Ey şeyh, sen bana, halifenin böyle aydınlanmış bir gemi içinde her gece gelip dolaştığını söylemiştin, değil mi?" diye sormuş. O da "Evet, efendim, bu böyle bir yıldır sürüp gidiyor!" diye yanıt vermiş. Halife, "Ey şeyh, biz, görülecek her şeyden zevk alan ve güzel şeylerin bulunduğu her yeri dolaşmayı seven yabancı kişileriz! Sen, şu on dinarı alıp yarın bizi burada, aynı yerde, aynı saatte bekleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Severek ve onurla!" diyerek yanıtlamış. Bunun üzerine halife ve iki yoldaşı ondan ayrılıp bu garip olayı aralarında konuşarak saraya dönmüşler.

Ertesi gün, halife, bütün gün Divan'da uğraşıda bulunmuş, vezirleri, mabeyincileri, emirleri ve vekillerini kabul etmiş; bazı işleri mahkemeye havale etmiş; bazıları üzerinde yargıda bulunarak hüküm vermiş ya da beraat ettirmiş; sonra da kendi dairelerine çekilerek orada giysilerini değiştirip tacir kılığına girmiş; ve Cafer ile Mesrur'u da yanına alarak birlikte aynı yolu tutmuşlar ve hemen kayıkçının kendilerini beklediği nehir kıyısına ulaşmışlar. Kayığa binmişler ve gidip tonozun altında saklanmış ve orada ışıklı geminin gelmesini beklemişler.

Sabırsızlanacak kadar zaman geçmemiş; çünkü birkaç dakika sonra çalgı sesleri arasında meşalelerle aydınlanarak sularda ilerleyen gemi görünmüş. Bir önceki gibi aynı kişilerin: aynı sayıda ki memlukların ve ortalarında sahte halifenin, sahte Cafer'in ve sahte Mesrur'un bulunduğu aynı çağrılıları görmüşler.

Bunu gören Harun Reşid Cafer'e "Ey vezir, orada gelip bana anlatsalar asla inanamayacağım şeyler görüyorum!" demiş; sonra da kayıkçıya "Ey şeyh, sen şu on dinarı da al, bizi şu geminin izi üzerinde götür! Ve sakın korkma, çünkü bizi görmeyecekler.

Çünkü onlar ışık içinde, bizse karanlıkta olacağız! Maksadımız bu eğlence gemisinden, su üzerindeki bu ışıklanmadan yararlanmaktır!" demiş.

Kayıkcı on dinarı almış ve korkudan heyecan içinde, geminin izinde, gürültü etmeden ve ışıklı kesime girmekten iyice sakınarak kürek çekmeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

... Işıklı kesime girmekten iyice sakınarak hepsi birden nehre kadar hafif bir inişle uzanan bir bahçeye ulaşıncaya ve gemi orada demir atıncaya kadar kürek çekmeye başlamış. Sahte halife ve maiyeti, çalgı sesleri arasında karaya çıkmışlar ve bahçeye girmişler.

Üzerindekileri karaya indirdikten sonra gemi uzaklaşınca, yaşlı şeyh kendilerine sıra gelen üç yolcusunu karaya çıkarmak için kayığı kıyıya yanaştırmış. Bir kez karaya çıkınca, meşaleler taşıyan ve sahte halifenin yöresinde yürüyen kalabalığa katılmışlar.

Böylece, alayı izledikleri sırada kimi memluklar tarafından ayırt edilmiş ve çağrısız konuk oldukları anlaşılmış. Hemen yakalanmışlar ve önüne götürüldükleri genç adam onlara "Buraya nasıl girdiniz ve hangi maksatla geldiniz?" diye sormuş. Onlar da "Efendimiz, bu ülkede yabancı tacirler olarak bulunuyoruz. Hemen bugün buraya ulaştık ve bu bahçeye girmenin yasak olduğunu bilmeden gezintimizi buraya kadar sürdürdük. Ve sakince yürürken adamlarınız tarafından, işlenen hata hakkında hiçbir fikrimiz olmaksızın yakalandık ve huzurunuzla getirildik!" diye yanıt vermişler. O da, bunlara "Madem ki Bağdat'ta yabancısınız, öyleyse korkmayın! Yoksa tereddütsüz başınızı vurdurdum!" demiş. Sonra vezirine doğru dönmüş ve ona "Bırakın bunlar bizimle gelsin. Bu akşam bize konuk olacaklar!" demiş. Bunun üzerine alaya eşlik etmişler ve böylece ancak Emir-ül-Mümin'ininkiyle kıyaslanabilir şahanelikte bir saraya ulaşmışlar. Bu sarayın kapısında şu kitabe kazılı imiş:

Konuğu hoşgeldiği bu konuta zaman boyalarının güzelliğini koymuş, sanat süslemelerini serpmiştir. Sahibinin cömertçe karşılayışı ruhu memnunluğa kavuşturur!

Buradan zemini sarı ipekten örülmüş bir halıyla kaplı olan şahane bir salona girmişler; ve sahte halife, bir altın tahta oturarak tüm ötekilerin yöresinde oturmalarına izin vermiş. Hemen şölen başlamış; yemek yiyip el yıkamışlar; sonra sofraya örtüsü üzerine içkiler dizilmiş. Sıraya bindirerek aynı bardaktan bol bol içmişler. Ama sıra Harun Reşid'e gelince, içmekten sakınmış. Bunun üzerine sahte halife Cafer'e dönmüş ve ona "Dostun neden içmek istemiyor?" diye sormuş. O da "Epey zamandır içki içmiyor, efendim!" diye yanıt vermiş. Diğeri de "Bu durumda, ona başka bir şey ikram edelim!" demiş.

Ve hemen memluklarından birine çabucak elma şerbeti dolu bir şişe getirmesini buyurmuş; ve onu bu kez büyük bir zevkle içecek olan Harun Reşid'e sunmuş.

İçtiği içki kafasını iyice karıştırınca, sahte halife, eline küçük bir altın çubuk alarak bununla üç kez masa üzerine vurmuş; ve hemen salonun dibindeki büyük bir kapının iki kanadı açılarak; omuzlarında, üzerinde yüzü güneş gibi parlak genç bir beyaz esirenin oturduğu fildişi bir koltuk taşıyarak iki zenci köle girmiş. Gelip yüklerini efendilerinin karşısında yere indirmişler ve gidip tahtın gerisinde, kımıldamadan ayakta durmuşlar. Bunun üzerine esire eline bir Hint udu alarak düzen tutturmuş ve yirmi dört çeşitli makamda dinleyenleri hayran bırakan bir sanatla peşrev yapmış. Sonra ilk makama dönerek şu şarkıyı okumuş:

Benden uzak, kalbim yokluğunun matemini tutarken, nasıl avunabilirsin?

Baht âşıkla ayrır, mutluluk şarkılarının çınladığı konut boş kalır!

Sahte halife okunan bu dizeleri duyunca büyük bir feryat koparmış ve üzerine elmaslar işlenmiş güzel kaftanını, gömleğini ve öteki giysilerini yırtmış ve düşüp bayılmış. Bunu gören memluklar çabucak onun üstüne saten bir örtü örtmüşler; ama

halife, Cafer ve Mesrur, genç adamın bedeninin büyük yaralar ile değnek ve kamçı darbelerinin izlerini taşıdığının farkına varacak zamanı bulamayacakları kadar çabukluk gösterememişler.

Bunu gören halife, Cafer'e "Vallahi! Böylesine güzel genç bir adamın belirli şekilde gözümüze çarpan bunca darbe izleri taşıması ne yazık! Acaba bir haydutla ya da hapisneden kaçan bir suçluyla mı karşı karşıyayız?" demiş. Ama o sırada memluklar, ilkinden daha güzel bir giysiyle efendilerini hemen giyindirmiş ve genç adam tahtına yeniden oturmuş bulunuyormuş. O sırada üç konunun kendi aralarında kısık bir sesle görüşmekte olduklarını fark etmiş ve onlara "Bu şaşırmış halinizin ve böyle alçak sesle konuşmanızın nedeni nedir?" demiş. Cafer "Şurada gördüğünüz arkadaşım birçok ülkeleri gezip birçok kişi ve şahla tanışmış olduğunu; ama bizim ev sahibimiz kadar cömert kimseye rastlamadığını söylüyor. Gerçekten, seni, hiç kuşkusuz, bin dinar değerinde olan bir giysiyi yırtmış görmekten çok şaşırı. Ve bana senin onuruna şu dizeleri söylüyordu..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

"Senin onuruna şu dizeleri söylüyordu:

Cömertlik konutunu avcunun ortasına kurar ve bu konutu arzulanan sığınma yeri yapar. Eğer cömertlik bir gün kapılarını kapatırsa, elin kilitleri açacak anahtar olur!¹

Bu dizeleri işiten genç adam çok mutlu olmuş ve Cafer'e bin dinarla birlikte kendi üzerinde yırttığı kadar güzel bir giysi vermiş; sonra oturularak yeniden içilmiş ve eğlenilmiş. Ama genç adamın bedenindeki darbe izlerini gördüğünden beri huzur bulamamış olan Harun Reşid, Cafer'e "Haydi ondan bu durumun açıklanmasını iste!" demiş. Cafer "Biraz daha sabretmek

1 Mathers'in çevirisi şöyle: "Gift built this house in your right hand, / If gift should lose the key / Your left could find another kind of generosity." (Cömertlik sağ elinin içine bu evi kurmuştur / Eğer anahtarı yitirirse / Sol elin bir başka tür cömertlik bulur.) (A.Ş.O.)

ve meraklı görünmemek daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. O da "Başım ve Abbas'ın mezarı üzerine yemin ederim ki, eğer bu konuyu ona sormazsan, ey Cafer, saraya döndüğümüzde, artık canın sana ait olmayacak!" demiş.

Oysa, genç adam onlara doğru dönerek aralarında alçak sesle konuşmalarına bir kez daha fark etmiş bulunuyormuş ve onlara "Önemli ne var da aranızda böyle gizlice konuşuyorsunuz?" diye sormuş. Cafer "İyilikten başka hiçbir şey!" diye yanıt vermiş. O da yeniden söze girerek "Sizden, Tanrı aşkına, birbirinize söylediklerinizi hiçbir şey saklamadan bana açıklamanızı rica ediyorum!" demiş. O da "Arkadaşım böğründe yara izleri ve değnek ve kamçı darbelerinin kalıntılarını görmüş efendim! Ve şaşırmanın sınırına ulaşmışçasına şaşırmış; ve hangi serüvenin sonucu olarak halifemizin saygınlığı ve ayrıcalığı ile bu denli uyumsuz böyle bir işleme uğramış olmanızın nedenini öğrenmeyi şidetle arzu etmektedir!" demiş. Bu sözleri duyan genç adam gülmüş ve "Peki! Sizler yabancı olduğunuz için, bütün bunların nedenini size açıklayacağım! Ve zaten, benim öyküm o denli inanılmaz ve öylesine akıllara durgunluk vericidir ki, şayet iğneyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu dikkatle göz önünde tutanlar için ibret oluştururdu!" demiş ve sonra sözünü şöyle sürdürmüştü:

Bilin ki, efendilerim, ben Emirü'l-Müminin falan değilim; sadece Bağdat'ın cevahircilerinin kâhyasının oğluyum. Adım Muhammed Ali'dir. Babam, ölürken, bana büyük miktarda altın, gümüş, inciler, yakutlar, zümrütler, cevahir ve kuyum işi parçaları; dahası, bina varlığı, topraklar, meyvelikler, bahçeler, dükkânlar ve ambarlar; ve bu gördüğünüz sarayı erkek ve kadın köleleri, muhafızları ve hizmetçileri, genç oğlan ve genç kızları ve içindekilerin hepsiyle birlikte bıraktı.

Böylece, bir gün, dükkânımda, buyruklarımı yerine getirmeye can atan kölelerim yöremde otururken; kapımın önünde, zengin koşumlu bir katın durdurarak inen, üçü de aylar gibi güzel diğer üç genç kızın eşlik ettiği, bir genç hanım gördüm. Dükkânıma girdi ve oturdu; ben ona saygı olsun diye ayakta durmaktaydım; sonra bana "İyisin, değil mi cevahirci Muhammed Ali?" diye sordu. Ben de "Elbette, hanımım ve de senin buyruklarını bekleyen kölenim!" diye yanıt verdim. Bana "Hoşu-

ma gidecek gerçekten güzel bir mücevherin var mı?" dedi. Ben de "Ey hanımım, dükkânımda bulunan ne kadar üstün değerde cevahir varsa, çıkarayım, önüne koyayım! Bunca mücevher içinde sana uygun bir şey çıkarsa, kimse kendini kölendenden daha mutlu sayamaz: eğer gözlerine takılan bir şey olmazsa, tüm yaşamıma bunu kötü talih sayarım!" dedim.

Dükkânımda hepsi birer harika işçilik örneği sergileyen yüz değerli gerdanlık vardı; çabucak bunları çıkarıp önüne koydum. Bunları eliyle yokladı, benim bile, onun yerinde olsam, beceremeyeğim büyük bir işten anlarlıkla, birbiri ardından bunları uzun uzadıya gözden geçirdi; sonra bana "Şunu alsam iyi olacak!" dedi. O zaman, babamın vaktiyle yüz bin dinara satın aldığı, tüm gözlerden saklı tutmak için değerli bir kutuda tek başına kapalı tuttuğum küçük bir gerdanlığı hatırladım. Ayağa kalkıp söz konusu kutuyu bin bir itinayla getirdim ve genç kızın önünde merasimle açtım ve ona "Sanmam ki, ister büyük ister küçük, herhangi bir şah veya sultanın sarayında bile bunun eşi bulunsun!" dedim.

Genç kadın gerdanlığa ivedi bir bakış fırlatınca bir sevinç çığlığı kopardı ve "İşte tüm yaşamımda arzu ettiğim şey bu!" diye haykırdı. Sonra da "Bunun fiyatı ne!" diye sordu. Kendisine "Buna rahmetli babamın ödediği para yüz bin dinardır. Eğer hoşuna gittiyse, hanımım, onu sana hiçbir karşılık ihtiyacı duymadan sunmakla mutluluğun sınırına ulaşırım!" diye yanıt verdim. Yüzüme baktı, yavaşça güldü ve bana "Belirttiğin değere kâr olarak beş bin dinar ekle, kolyeyi alayım!" dedi. Kendisine "Hanımım, gerdanlık ve şimdiki sahibi zaten senindir ve senin ellerindedir! Ona eklenecek bir değer yoktur!" diye yanıt verdim. Yine güldü ve "Fiyatı saptadım, bu durumda bile sana minnet borçluyum!" diyerek yanıt verdi. Ve bu sözleri söyleyerek, birden ayağa kalktı, son derecede kıvrak bir hareketle hizmetçilerinin yardımına ihtiyaç duymadan katırın üzerine sıçradı ve ayrılırken bana "Efendim, bana kolyeyi getirip parasını almak üzere eve kadar eşlik eder misin? İnani ki, bugünüm, senin sayende, benim için sütbeyaz oldu!" dedi. Karşı durur korkusuyla daha fazla ısrar etmek istemedim, hizmetçilerime dükkânı kapamalarını söyledim ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim. Orada kendisine gerdanlığı verdim; bana giriş yerindeki sırada oturup yüz bin dinar kânyla birlikte ödeyecek sarrafın gelmesini beklemem için ricada bulunarak dairesine girdi.

Giriş yerindeki bu sırada oturmakta iken, yanıma genç bir hizmetçi kız yaklaşarak, bana “Efendim, bekleme salonuna girme zahmetinde bulunur musun? Çünkü kapının bu kadar yanında oturmak senin niteliğindeki bir kimseye yaraşmaz!” dedi. Bunun üzerine oradan kalkarak arkalıksız yeşil kadife bir iskemleye oturdum ve orada bir süre bekledim. O sırada ikinci bir hizmetçi gelerek bana “Efendim, hanımım senden kabul salonuna girmeni rica ediyor; orada sarrafın gelişini beklerken istirahat etmeni dilemekte!” dedi. İtaatte kusur etmedim ve kabul salonuna geçmek için genç kızı izledim. Oraya ancak girmiştim ki, dipteki büyük perde kaldırıldı ve dört genç kız, ay gibi yuvarlak yüzlü ve boynu gerdanlıklı genç kızın üzerinde oturmakta olduğu bir altın taht taşıyarak ilerlediler.

Onu böyle yüzü peçesiz ve tamamıyla açık görünce, aklımı yitirir gibi oldum ve kalbimin atışları sıklaştı. Ama o çekilmele-ri için hizmetçilerine bir işaret yaptı ve bana doğru ilerleyerek “Ey gözümün nuru, senin gibi bu denli güzel olanın, kendisini sevene karşı bu kadar sert olması gerekir mi?” dedi. Kendisine “Güzellik tümüyle sana özgüdür; geri kalan da, eğer kalmışsa öteki insanlara verilmiştir!” diyerek yanıt verdim. Bana “Ey cevahirici Muhammed Ali, bil ki, seni seviyorum; ve sana evime gelmeye karar verdirmek için bu yolu kullanmaktan başka çarem yoktu!” dedi. Ve bu sözleri söyleyerek kaygısızca üzerime eğildi ve baygın gözlerle beni süzerek kendine çekti. Ben o zaman son kertede heyecanlanarak başını ellerim arasında tuttum ve onu birçok kez öptüm; o da hasislik etmeden öpüşlerimi iade ediyor, beni göğsüne bastırıyor; sert memeleri âdeta bağnımı deliyordu. O zaman çekinmemem gerektiğini anladım ve yerine getirmek istedim. Ama, yavrumun tümüyle uyanıp anasına seslendiği bir

sırada, bana “Bununla ne yapmak istiyorsun, efendim?” diye sordu. Ben de “Sıkıntıdan kurtulması için onu saklamak istiyorum!” diye yanıt verdim. Bunun üzerine, bana “Doğru ama, onu benim evimde saklayamazsın, çünkü ev açık değil! Biri önce bir gedik açmalı! Ve de bil ki ben, bütün delinme işlemlerinden uzakta kalmış bir bakireyim! Dahası, eğer sen, bilinmeyen bir kadınla ya da Bağdat’ın sağlam kumaş olmayan dilberlerinden biriyle iş tuttuğunu sanıyorsan yanılıyorsun! Bil ki, gerçekte, ey Muhammed Ali, gördüğün halimle, ben büyük vezir Cafer’in kız kardeşiyim; ve de Yahya bin Halid el-Bermeki’nin kızıyım” dedi.

Bu sözleri işittiğimde, efendilerim, yavrunun birdenbire derin bir uykuya daldığını duyumsadım ve kendi bakımından onun bağırmalarını dinleyip genç kızın yardımını dileyerek bunları yatıştırmaya kalkışmanın ne denli yakışsız olduğunu anladım. Bununla birlikte kendisine “Vallahi! Hanımım, babasına gösterilen konukseverlikten yavrunun da yararlanmasını istediysen, kabahat benim değil! Konukseverliğinin açık kapıları boyunca barınağın yolunu bana göstererek, benden yana cömert davranmak istemiş olan sen kendinsin!” dedim. Bana “Kendi kendini suçlayacak bir şeyin yok senin, aksine! Ve de istersen maksadına ulaşabilirsin, ama sadece yasal yolları izleyerek! Allah’ın iradesiyle her şeye ulaşılabilir! Aslında, ben, kendi davranışlarımın sahibiyim ve hiç kimsenin bunları denetleme hakkı yoktur! Bu durumda beni yasal eşin olarak istiyor musun?” diyerek yanıt verdi. Ona “Hiç kuşkusuz!” dedim. O zaman kadiyi ve tanıkları getirtti ve onlara “İşte, rahmetli Kâhya Ali’nin oğlu Muhammed Ali. Benimle evlenmek istiyor ve bana verdiği şu gerdanlığı mehr yerine tutuyor. Ben de kabul ediyorum, razı oluyorum!” dedi. Çabucak evlilik sözleşmemiz düzenlendi. Ve bu iş bitince, bizi yalnız bıraktılar. Esireler içki için bardaklar ile utlar getirdiler. Ve ikimiz birlikte kafamız iyice parlayıncaya kadar içmeye başladık. O zaman udun birini eline aldı ve onun eşliğinde şu şarkıyı söyledi:

Endamının bükülgenliği, gururlu yürüyüşün üzerine
yemin ederim ki, senin uzaklaşmanın ıstırabını çekiyorum.
Aşkının ateşiyle yanan bir kalbe acı! İçindekini boşaltarak

anılarını canlı tuttuğum altın bardakla içerek, kendimden geçiyorum.

Tıpkı, parlutlu güllerin ortasında, mersin çiçeğinin, canlı renkleri bana daha iyi değerlendirtmesi gibi.

Şarkıyı söyleyip bitirince, ben de udu elime aldım ve bu konuda usta olduğumu bir taksimle belirttikten sonra; hafif bir sesle şairin şu dizelerini okuyarak uda eşlik ettim:

Ey harika yaratık! Yanaklarında birbirine zıt şeylerin birleştiğini görüyorum: suyun serinliğini ve ateşin yakıcılığını!
Sen benim yüreğim için ateşsin ve de serinliksin! Ah! Yüreğimde ne kadar acı ve ne tatlısın!

Şarkılarımızı bitirince, yatağa girmenin zamanı geldiğini gördük. Onu kollarımla yerden kaldırdım ve esirelerin bizim için hazırladığı görkemli yatağa yatırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Esirelerin bizim için hazırladıkları görkemli yatağa yatırdım. O zaman, onu çı çıplak soyarak delinmemiş bir inci ve üzerine binilmemiş bir kısrak olduğunu saptayabildim. Bundan çok büyük bir sevinç duydum ve dahası, tüm yaşamımda, sabaha kadar kanatları yumuk bir güvercini avuç içinde tutar gibi onu bağrıma basarak geçirdiğim o gece kadar hoş başka bir gece geçirmediğimi düşündüm.

O gece böylesine geçirdiğim tek gece olmadı; ara vermeksizin bir ay böyle geçti. Ve kârlarımı, dükkânımı, yönetilecek mallarımı ve içindeki her şeyiyle evimi unuttum. Ama genç karım bir gün, ki evliliğimizin ikinci ayının ilk günüydü, gelip beni buldu ve bana "Birkaç saat için buradan ayrılmak zorundayım, sadece hamama kadar gidip gelinceye kadar geçecek bir süre... Senden, bu yatağı terk etmemeni, hatta ben dönünceye kadar yastıktan baş kaldırmamanı rica ediyorum. Hamamdan tüm tazeliğimle,

yeğni ve koku sürünerek geri döneceğim!” dedi. Sonra söylediklerinin yerine getirileceğinden tam bir güven duymak için yataktan hiç kıpırdamayacağıma dair bana yemin verdirdi. Bunu izleyerek, havlularını, çamaşır ve giysi bohçalarını taşımaları için iki esiresini birlikte alarak, onlarla hamama gitti.

Oysa, efendilerim, karım evden henüz çıkmıştı ki, aman Allah! Kapının açıldığını ve odama yaşlı bir kadının girdiğini gördüm; selam kelimadan sonra, bu kadın bana “Ey Muhammed Ali, efendim, Emirü'l-Müminin'in eşi Sitti Zübeyde beni sana, seni görmek ve işitmek arzusunda bulunduğundan birlikte saraya gelmen hakkında ricada bulunmam için gönderdi. Çünkü senin seçkin davranışların, nezaketin ve güzel sesin hakkında kendisine o kadar hayranlıkla söz edilmiş ki, seni tanımak için büyük bir arzu duymuş!” dedi. Kendisine “Vallah! Benim iyi yürekli halacığım, Sitti Zübeyde kendisini görmem için çağrıda bulunarak bana büyük onur verdi; ama ben, hamama gitmiş olan eşim dönmeden evi terk edemem!” diye yanıt verdim. Yaşlı kadın bana “Çocuğum, senin yararına olarak, eğer Sitti Zübeyde'yi kendine düşman etmek istemiyorsan, senden istenen ziyareti bir an bile ertelememeni tavsiye ederim. Belki de bilmiyorsun, Sitti Zübeyde'nin düşmanı olmak çok belalı bir iştir. Bundan dolayı kalk, onunla konuş. Sonra çabucak evine dönersin!” dedi.

Bu sözleri, karıma etmiş olduğum yemine karşın, bana, dışarı çıkma kararı verdirdi; ve önümde yürüyen yaşlı kadını, beni kolayca içine soktuğu saraya kadar izledim.

Sitti Zübeyde benim içeri girdiğimi görünce tebessüm etti, beni kendine yaklaştırdı ve bana “Ey gözümün nuru! Büyük vezirin kız kardeşinin sevgilisi sen misin?” diye sordu. Kendisine “Ben senin kölenim ve hizmetçinim!” diye yanıt verdim. O da, bana “Gerçekte, bana senin sevimli davranışlarını ve seçkin konuşmanı tanımlayanlar erdemlerini hiç abartmamışlar. Cafer'in kız kardeşinin seçimini ve zevkini gözlerimle görüp değerlendirmek için seni görüp tanımak istedim. Şimdi doyum sağladım. Ama sesini bana duyurur ve bana bir şarkı söylersen, zevkimi son sınırlarına ulaştırırsın!” dedi. Kendisine “Severek ve onur duyarak!” yanıtını verdim. Ve elime bir esirenin getir-

diği udu alarak düzen sağladıktan ve kısa bir peşrevden sonra paylaşılan aşk üzerine iki kıta okudum. Şarkı söylemeyi bitirince Sitti Zübeyde bana “Allah eserini, seni olduğundan da ileri götürerek tamamlasın! Ey genç adam! Gelip beni gördüğün için sana teşekkür ederim. Şimdi hanımın hamamdan dönmeden önce çabucak evine geri dön de, benim senin sevginden onu esirgemek istediğimi sanmasın!” dedi. Bunun üzerine, önünde yeri öperek girdiğim aynı kapıdan geçip saraydan uzaklaştım.

Eve döndüğümde, yatakta benden önce eve gelmiş olan eşimi gördüm. Uyumuş kalmıştı ve yanına yaklaştığımda uyanmadı. O zaman ayak ucuna yavaşça yattım ve ayaklarını ovuşturmaya başladım. Ansızın gözlerini açtı ve nefretle böğrüne bir tekme savurdu; beni yataktan yere yuvarladı ve bana “Ey hain! Ey imansız! Yeminini tutmadın, gidip Sitti Zübeyde’yi gördün! Vallahi! Eğer utanmaktan çekinmesem ve içtenliğimi halka açmış olmaktan kaçınmasam, şimdi şu saatte gider Sitti Zübeyde’yi görür, ona başka kadınların kocalarını baştan çıkarmanın neye mal olacağını gösterirdim! Ama sen, onun adına ve kendi adına hatanın bedelini ödeyeceksin!” diye haykırdı ve ellerini çırparak “Ya Savvab!” diye bağırdı. Çabucak, bana daima ters bakmış olan zenci başharemâğası belirdi; karım da ona “Hemen bu hainin başını vur! Bu yalancının, bu yemin bozanın!” dedi. Zenci hemen kılıcını çekti, giysisinin etek ucundan bir parça kumaş kopardı ve gözlerimi kopardığı bu kumaş parçasıyla bağladı. Sonra bana “Kelime-i şahadet getir!” dedi ve boynumu vurmaya hazırlandı. Ama tam o anda, kendilerine her zaman cömertçe davranmış olduğum irili ufaklı, büyük küçük tüm esireler içeri girdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Büyük küçük, genç yaşlı bütün esireler içeri girdi ve ona “Hanımımız, onu suçunun ağırlığını bilemediğinden dolayı bağışlamanı rica ediyoruz. Düşmanın olan Sitti Zübeyde’yi ziyaretinden çok sana ters gelecek şey bulunmadığını bilmiyordu; ikinizin arasındaki rekabetin nelere mal olabileceğini kesinlikle anlamış

değildir. Bağışla onu, hanımımızı!” dediler. O da “Peki öyle olsun! Onun yaşamını bağışlıyorum; ama bunun karşılığında, onun, densizliğinin silinmez bir anısını taşımasını da istiyorum!” dedi. Ve Savvab’a işaret ederek kılıç yerine çabucak sopayı eline almasını sağladı. Zenci de hemen müthiş bükülgenliği olan bir değnek buldu ve bedenimin en duyarlı yerlerine vurmaya başladı. Bunu izleyerek eline bu kez bir kamçı aldı ve en narin yerlerim üzerine ve kaburgalarımın yönelterek beş yüz darbe indirdi. Bu anlattıklarım, efendilerim, bedenimde demin fark ettiğiniz yara ve darbe izlerini açıklamıştır sanıyorum. Bu işleme uğradıktan sonra beni oradan kaldırdılar ve sanki çöp küfesi gibi sokağa attılar.

O zaman, elimden geldiğince kendimi toparladım, kanlar içinde kendimi evime sürükledim; orada uzun süredir ayrı kaldığım odama ulaşır ulaşmaz boylu boyunca kendimi yatağa atıp bayılmışım.

Epeyce uzun bir zaman geçtikten sonra baygınlıktan çıkınca, eli yeğni çıkıkçı bir bilgin getirttim; yaralarımı özenle tımar etti ve merhem ve belsemeler sayesinde beni iyileştirmeyi başardı. Yine de iki ay hareketsiz uzanarak dinlendim; ve dışarı çıkabilecek hale gelince hamama gitmekle işe başladım; yıkanmam bitince dükkânıma gittim. Orada çabucak açık arttırmayla tüm değerli şeyleri sattım; yapmam gereken bütün işleri gördüm; ve elde edilen parayla güzelce giydirdiğim dört yüz memluk ve onların eşliğinde yüzdürdüğüm şu gemiyi satın aldım. Onların içinden, Emirü’l-Müminin örneğine göre, Cafer’e benzeyen birini sağ yanımda, bir diğerini de cellat ayrıcalıklarıyla donatarak sol yanımda bulunsun diye seçtim. Ve başıma gelen dertleri unutmak maksadıyla, ben de halife kılığına büründüm ve her gece nehir üzerinde, geminin saçtığı ışıkların ve şarkılar ile çalgı seslerinin ortasında, gezinmek âdetini edindim. Ve böylece, yaşantımı bir yıldır, kendime halife süsü vererek yüce bir yanılsama içinde sürdürüyorum. Ve Sitti Zübeyde ile kendi arasındaki çekişmeyi doyurmak için karımın beni büyük bir kıyıcılıkla kovduğu günden bu yana ruhuma çöken kederi dağıtmaya çalışıyorum! Bütün olanlardan habersiz, sadece ben, kadınlar arasındaki bu çekişmenin kurbanı olmuş bulunuyorum! Ve efendilerim benim acıklı öyküm işte budur! Ve de size bu güzel

geceyi dostça geçirmek için gönüllü olarak bize katılmanızdan dolayı teşekkür ederim!

Halife Harun Reşid bu öyküyü işitince “Her sonucun bir nedeni olmasını isteyen Tanrı’ya şükürler olsun!” demiş. Sonra ayağa kalkmış ve arkadaşlarıyla birlikte çekilmek için genç adamdan izin istemiş. Genç adam da ona bu izni vermiş; oradan çıkıp, genç adama iki kadının yaptığı adaletsizliği gidermek için ne yapması gerektiğini düşünerek sarayına dönmüş. Cafer de, kendi bakımından kız kardeşinin şimdi bütün sarayca bilecek böylesi bir serüvenin nedeni olduğu için çok üzülmüş.

Ertesi gün, halife, yetkisinin alametleri olan giysilere bürünmüş olarak emirlerinin, mabeyincilerinin ortasında Cafer’e “Dün gece bize konukseverlik göstermiş olan genç adamı huzuruma getir!” demiş. Cafer de hemen çıkıp genç adamı bulup getirmiş; halifenin huzurunda yer öpüp selamlar alınıp verildikten sonra, genç adam halifeye koşuklu bir övgüde bulunmuş. Harun Reşid, bundan memnun olarak onu yanına yaklaştırmış, yanına oturtmuş; ve kendisine “Ey Muhammed Ali, seni buraya dün üç tacire anlattığın öyküyü ağzından dinlemek için çağırttım. Yararlı derslerle dolu harika bir öykü bu!” demiş. Çok heyecanlanan genç adam “Bana güvenlik mendili verilmedikçe, ey Emir’ül-Müminin, konuşamam!” demiş. Halife hemen ona, güvence verme anlamında mendilini atmış. Ve genç adam öyküsünü hiçbir ayrıntıyı atlamadan yeniden anlatmış. Öykü bitince, Harun Reşid ona “Ve şimdi, sana verdiği bunca zarara karşın karının sana dönmesini görmek ister misin?” demiş. O da “Halifenin elinden bana verilecek her şey makbulümdür; çünkü efendimizin parmakları iyilik anahtarlarıdır; ve eylemleri eylem değil, boynu süsleyen değerli gerdanlıklardır!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Cafer’e “Kız kardeşin, Emir Yahya’nın kızını bana getirsinler ey Cafer!” demiş. Ve Cafer hemen kız kardeşini getirtmiş; ve halife ona “Söyle bana, ey sadık yoldaşımız Yahya’nın kızı! Sen, bu genç adamı tanıyor musun?” diye sormuş. Kadın “Ey Emir’ül-Müminin, ne zamandan beridir kadınlar erkekleri tanımayı öğrenmişlerdir?” diye sormuş. Halife gülmüş ve “Pekâlâ! Sana onun adını söyleyeyim! Ona rahmetli cevahirciler kâhyasının oğlu Muhammed Ali derler. Olup biten, olup bitmiştir; ve şimdiki durumda,

seni ona eş olarak vermek istiyorum!” demiş. Kadın “Efendimizin verisi, başımız gözümüz üzerinedir!” diye yanıt vermiş.

Halife çabucak kadını ve tanıkları getirtmiş. Bu kez iki genci sıkı bir şekilde bağlayan evlilik sözleşmesini mutluluklarını sağlam temele oturtacak yasal tarzda yazdırmış. Ve Muhammed Ali’yi ömrünün sonuna kadar yakınlarından biri olarak yanında alıkoymuş. İşte Harun Reşid’in boş zamanlarında, çözülenleri bağlamayı ve bahtın ihanetine uğramışları mutlu kılmayı ne denli bildiğini gösteren bir öykü bu!

“Ama sanmayın ki, ey bahtıgüzel şah, sadece kısa öykülerle sizi oyalamak için anlattığım bu öykü, uzaktan yakından harika bir öykü olan Goncagül ve Dünya Tatlısı adlı öyküye eşdeğerde olabilir!” Ve Şehrazad, Şah Şehriyar’a demiş ki:

SEKİZİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Yazınsal Tarza Göre Şarkılar'ın
zarıf çevirmeni dostum Pierre Lou ys,
bu sade öykülerin verisini
alçakgönüllülükle kabullensin!

J.C.M.

Goncagül ve Dünya Tatlısı¹

Anlatırlar ki, geçmiş zamanlarda ve çağlarda güç ve utku sahibi yüce bir şah varmış. Onun da incelik ve güzellikten, zarafet ve kusursuzluktan yana harika, tavırları son derece hoş ve zekâsı belirgin bir kıza sahip İbrahim adlı bir veziri varmış. Dahası, bu kız, eğlenceli toplantıları ve neşe veren şarabı çok sever, güzel yüzleri de görmezlikten gelmez, en has şiirlere ve en olağandışı öykülere de bayılırmış. Ve öylesine çarpıcı bir güzelliği varmış ki, tüm gözleri ve gönülleri, onu şarkıya döken zamanın şairlerinden birinin şu dizelerine hak verdirecek şekilde kendine çekermiş:

O baştan çıkancıya vurgunum ben! Türk ve Arapları büyüleyen o kız, şeriatın, dilbilgisinin ve edebiyatın tüm inceliklerini bilir!

Böylece bütün bu konuları birlikte tartışırken bazen bana, hain, bakın neler söyler:

‘Ben edilgin bir varlığım; sen de beni hep bu dolaylı duruma sokmaya direnirsin! Neden böyle yaparsın? Karşılığında da, etkin duruma geçersin! Ama asla dikilme işareti de vermezsin!’

Ben de ona derim ki ‘Sana ait olan sadece yükleme işlevim değil, tüm hayatım ve tüm ruhum da senindir! Ama işlevlerin değişimi seni şaşırtmasın! Bugün artık zamanlar değişmiş, her şey alt üst olmuştur!’

1 Yurdatap'ta “Ünsü'l-Vücut” ile “Gül Demeti”; Littmann'da “Ünsü'l-Vücut” ile “El-Vard fi'l-Akmam” (Die Rose in dem Kelchen: Kupadaki Gül), Mathers'de “Rose-in-The-Bud” (Gonca Gül) ile “World's Delight” (Dünya Tatlısı) şeklinde geçmektedir (Â.Ş.O.)

Ama yine de bu alt üst olma hakkında söylediklerime inanmak istemiyorsan, sen bilirsin! Öyle kararsızlık gösterme, benim işlevime takıl! Başın düğümünün kuyrukta çözül-düğünü bilmez misin?¹

Ve de bu genç kızın öylesine hoş ve canlı bir güzelliği varmış ki, ona Goncağül derlermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Ve de bu genç kızın öylesine hoş ve canlı bir güzelliği varmış ki, ona Goncağül derlermiş. Hem ince zekâsından hem de güzelliğinden dolayı, şah, kendileriyle top oynamak için ülkesinin ileri gelenlerinin sarayda bulunmasından yararlanarak her yıl düzenlediği büyük şenliklerde onu yanında bulundurmaktan pek zevk almış.

Top oynamak üzere şahın çağrılılarının şenlik nedeniyle toplanmaya başladıkları gün geldiğinde görüntüden keyif almak için Goncağül pencereden bakıyormuş. Bir süre sonra oyun başlamış; ve vezirin kızı, gidip gelmeleri izler ve oyuncularını gözlerken, onların arasında büyüleyici yüzü, gülen dişleri, upuzun boyu ve geniş omuzlarıyla son derece yakışıklı bir delikanlı görmüş; onu görmekle öylesine bir zevke düşmüş ki, onu gözetlemeye doyamadığı gibi, ardardına göz etmekten de kendini alamamış. Sonra dadısını çağırmış ve ona “Bunca seçkinlik gösteren şu genç adamın adını biliyor musun?” diye sormuş. Dadısı “Kızım, bunların hepsi yakışıklı ve seçkin gençler! Sen hangisinden söz ediyorsun?” diyerek yanıt vermiş. Kız da “Bekle öyleyse! Şimdi sana göstereceğim!” demiş. Sonra da eline bir elma alarak pencerenin altından geçmekte olan delikanlının üzerine atmış; o da başını kaldırıp pencereye bakmış. O zaman gülen ve karanlıkları aydınlatan bir dolunay gibi güzel Goncağül’ü görmüş; ve birdenbire, daha bakışını önüne indirmeden kendisinin baştan

1 Burada gramerdeki etkin, edilgin hallerle yükleme (accusatif) hali göz önünde tutularak cinsel imalar yapılmaktadır (Â.Ş.O.)

aşağı aşka kapıldığını hissetmiş; ve kendi kendine şairin şu dizelerini okumuş:

Âşık yüreğim, seni kim yaraladı? Bir okçu mu, yoksa gözbeklerinin oku mu?
Keskin ok! Sen bir savaşı topluluğundan mı böyle hızla geliyorsun, yoksa sadece bir pencereden mi?

Goncagül, bunun üzerine dadısına “Ve şimdi artık bu gencin adını bana söyleyebilir misin?” demiş; o da “Ona Dünya Tatlısı derler!” diyerek yanıt vermiş. Bu sözcükleri işitince, genç kız, zevk ve heyecana düşerek başını sallamış; divanın üzerine kendini atmış; derinden derine inlemiş; ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Sana Dünya Tatlısı adını veren hiç mahcup olmamıştır, ey tavırlarının hoş inceliği tüm harika şeylerle bağdaşan!
Ey yükselen dolunay! Işık saçan yüzü evreni aydınlatan, dünyayı ışığa boğan!
Sen, tüm yaratıklar içinde güzelliğin tek sultanısın! Ve bana hak verecek tanıklarım var!
Kaşın en kusursuz şekilde çizilmiş nun harfi değil midir? Gözünün bademi Tanrı'nın sevecen parmaklarıyla yazılmış sad harfine benzemez mi?
Ya boyun! İstenen her şekli alan ince, bükülgen ve yeni süren dal değil midir?
Gözü pekliliğin en güçlü değerlendirmeleri aştığına göre, ey atlı, üstün zarafetini ve güzelliğini övmeme artık hacet var mı?

Bu doğaçlama bitince Goncagül, eline bir yaprak kâğıt almış ve özenle aynı dizeleri üzerine yazmış. Sonra kâğıdı kıvrımış ve onu, divanın üstündeki yastığın altındaki altın işlemeli ipek bir keseye koymuş.

Hanımının bu değişik tavırlarını fark eden yaşlı dadı, onunla, uyuyuncaya kadar şuradan buradan konuşmaya koyulmuş. O zaman yastık altındaki keseden kâğıt parçasını yavaşça çıkarmış,

onu okumuş ve Goncagül'ün tutkusundan emin olunca, yeniden yerine koymuş. Sonra, genç kız uyanınca, ona "Ey hanımım, ben senin için en iyi ve en sevecen öğütçüyüm! Böyle olunca aşk tutkusunun ne denli acımasız olduğunu ve boşalmaksızın bir yürekte yoğunlaşırsa, onu, çelikten bile olsa, nasıl erittiğini ve bedende hastalıklar ve sakatlıklar yaptığını sana bildirmek isterim. Aksine, aşk derdinden acı çeken bunu bir başkasına açıklarsa, onu yatıştırır!" demiş.

Dadısının bu sözlerini duyan Goncagül, ona "Ey dadı, sen aşkın ilacını bilir misin?" diye sormuş. O da "Bilirim. Bağlanılan kimseyle sefa sürmektir!" diye yanıt vermiş. Kız "Peki, bu zevke nasıl ulaşılır?" diye sorunca da "Ey hanımım, bunun için ilkin ince sözlerle dolu mektuplar alınır verilir. Çünkü iki dostu birleştirmenin en iyi yolu ve güçlükleri çözümlemek ve karmaşıklıkları önlemek için yapılacak ilk iş de budur.

"Eğer senin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz birinci gece olunca, demiş ki:

"Eğer senin, ey hanımım, yüreğinde sakladığın bir şey varsa, bana onu açmaktan çekinme; şayet bu bir sır ise, onu kimseye açmadan olduğu gibi saklarım; ve hiç kimse sana, senin en küçük arzunu bile yerine getirmede ve yollayacağın haberleri başını gözünü esirgemeyerek gizlice taşımada benim kadar yardımcı olamaz!" demiş.

Goncagül dadısının bu sözlerini işitince, sevinçten aklı başından uçacak gibi olmuş; ama başına gelebilecek belalardan sakınmak için her tür dengesiz söz söylemekten kaçınmış; ve kendi kendine "Henüz sırrımı hiç kimse bilmiyor; bu kadının da belirli bağlılık kanıtları göstermeden önce öğrenmemesi güvenliğim açısından daha doğru olur!" demiş. Ama kadın ona yeniden "Çocuğum, geçen gece rüyamda bana bir adam göründü ve bana 'bil ki senin genç hanımınla Dünya Tatlısı birbirine aşiktir; ve sen, büyük bir yarar sağlamak istiyorsan, onların haberlerinin birbirine ulaştırarak ve büyük bir gizlilikle onlara hizmet ede-

rek bu serüveni kolaylaştırabilirsin!' dedi. Ben sana gördüğüm rüyayı anlatıyorum! Şimdi karar vermek sana düşer!' demiş. Goncagül ona "Ey dadı, sen gerçekten sır saklamayı bilir misin?" diye sormuş. O da "Seçkin yürekler için ruhlar içinde bir ruh olduğum halde bir an olsun benden kuşku duyman mümkün müdür?" demiş. Genç kız, o zaman, artık kararsızlığı bırakmış ve üzerine şiir yazdığı kâğıdı çıkarıp ona vermiş ve "Bunu acele Dünya Tatlısı'na götür ve yanıtını bana getir!" demiş. Dadı hemen ayağa kalkmış ve Dünya Tatlısı'nın yanına giderek ilkin elini öpmüş; ve de en kibar ve nazik deyimlerle onu övmüş. Sonra da kâğıdı kendisine vermiş.

Dünya Tatlısı, kâğıdı açıp okumuş. İçeriğinin anlamını kavrayınca, kâğıdın arkasına şu dizeleri yazmış:

Aşkın erittiği yüreğim, tutkuyla çarpıyor. Çılgınca atılımlarını engellemek istiyorum, ama ne mümkün! Durumum duygularımı açığa vuruyor!

Gözyaşlarım taşınca, yüreğime 'Gözlerim ağrıdığından yaşıyor!' diyorum. Böylece ondan gerçek nedeni değiştirerek içtenliği gizlemeyi düşünüyorum.

Daha dün tüm bağlardan özgürdüm; yüreğim ferahtı; aşkı hiç bilmiyordum. Ama yüreğim aşkla dolu uyandı.

Sana durumumu bildiriyorum ve aşktan yana şikâyetlerimi anlatıyorum; tutkunun yüreğini yaktığı ve bahtın kıyıcılıkla vurduğu bir zavallıya acıyasın diye!

Bu sızlanmayı sana gözyaşlarımla çiziktiriyorum; aşkın neden olduğu derdi sana daha iyi kanıtlasın diye!

Aydın saygıyla önünde eğildiği ve tutsak düşen yıldızların onurlandırdığı, güzelliğin özenle tülünü üzerine yaydığı bir yüzü, Tanrı cümle zarardan korusun!

Güzellik bakımından, onun eşini hiç görmedim! Onun boyu! Onun salındığını görerek dallar, salınmayı öğrenirler! Şimdi eğer bir can sıkma nedeni olmayacaksa, senden kalkıp beni görmeye gelmeni yalvarmaya yürekleniyorum. Bilsen bu benim için ne büyük bir ödül olacaktır!

Belki de kabul edersin umuduyla, sana canımı bağışlıyorum. Gelişin benim için Cennet olacak, reddetmen de Cehennem!

Bunları yazınca kâğıdı katlamış ve “Anacığım, hanımını benim hayırına etkilemen için senin iyilikseverliğine güveniyorum!” diyerek dadiya vermiş. O da “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş; ve kâğıdı alıp hemencecik hanımına götürmüştü.

Goncagül, kâğıdı alarak dudaklarına, sonra da alnına götürmüştü; açıp okumuştü. Anlamını iyice kavrayınca, altına şu dizeleri yazmıştı.

Yüreği güzelliğiyle vurulmuş olan sen, sabretmeyi aşkla birleştirmekten korkma!

Belki de bu, aşkının gönülden olduğunu ve yüreğinin bizim yüreğimizin tanıdığı aynı acılarla sarsıldığını anladığımızda, birbirimize sahip olmanın bir yolu olacaktır!

Sonunda birleştığımızı görmek arzuna, biz de aynı arzuya katılıyoruz; ama, bizi gözetenlerden korktuğumuz için kendimizi tutuyoruz.

Bil ki, kapkaranlık gece, üstümüze çökünce, bizi ateş öyle sarıyor ki, içimiz tutuşup yanıyor.

O zaman arzunun kıyıcı işkenceleri yatağımızdan uykuyu kovuyor ve bedenimizi sızlatan bir acı sarıyor.

Yine de unutma ki, âşkların ilk görevi, âşklarını başkalarından gizlemektir! Bundan dolayı bizi başka gözlerden koruyan örtüyü kaldırmaktan sakın!

Ve şimdi içimin bir delikanlının aşkıyla tıka basa olduğunu haykırmak istiyorum. Oysa bu duygular barındıkları yerde kalmalıdırlar!

Bu dizeleri yazıp bitirdikten sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu dizeleri yazıp bitirdikten sonra, kâğıdı katlamış ve dadiya vermiş. O da alıp saraydan çıkmış. Ama talih tam o sırada onun, Goncagül’ün babası vezirin mabeyincisiyle karşılaşmasını istemiştir; ve mabeyinci ona “Günün bu saatinde nereye gidiyorsun?”

diye sormuş. Kadın bu sözleri duyunca, büyük bir telaşa kapılmış ve “Hamama!” diye yanıt vermiş; ve yolunu sürdürmüş; ama o telaş içinde, kuşağının kıvrımına pek iyi yerleştirmemiş bulunduğu kâğıdı düşürmüş olduğunu fark etmemiş. Onun durumu böyleyken, saray kapısının yakınında yere düşmüş olan mektubu bulan bir haremağası çabucak vezire götürmüştü.

Tam o sırada vezir hareminden çıkmış, kabul salonundaki divanına oturmak üzere imiş. Böylece olanca rahatlığıyla orada otururken, haremağası elinde söz konusu mektupla huzura girmiş ve ona “Efendim, bu mektubu evin içinde buldum; hemen yerden alarak size getirdim!” demiş. Vezir, mektubu onun elinden almış, açmış ve üzerine söz konusu dizelerin yazılmış bulunduğunu görmüştü. Bunları okumuş, anlamlarını kavrayınca, yazıları incelemiş ve bunları tartışmasız kızı Goncagül’ün elinden çıktığını anlamış.

Bunu anlayınca, ayağa kalkmış ve kızının anasının, yani karısının yanına geçmiş; öylesine ağlamış ki, sakalı baştan aşağı ıslanmış. Karısı da ona “Seni böylesine ağlatan nedir, efendim?” diye sormuş. O da “Şu kâğıdı al, bak bakalım içinde ne var?” diye yanıt vermiş. Kadın kâğıdı almış, açıp okumuş ve bunun kızı Goncagül ile Dünya Tatlısı arasında bir haberleşme aracı olduğunu anlamış. Bunu anlayınca yaşlar gözlerinin ucuna kadar gelmiş; ama kendine egemen olmuş ve gözyaşlarını tutarak vezire “Efendim, gözyaşı dökmenin hiçbir yararı yok; tek geçerli fikir, onurunu korumak ve işi kızından gizlemektir!” demiş. Ve onu teselli etmeyi ve kederini hafifletmeyi sürdürmüştü. Vezir de ona “Ben kızımdan ve tutkusundan çok endişe ediyorum; sultanın Goncagül’e büyük bir sevgiyle bağlanmış olduğunu bilmiyor musun? Ve de benim bu işten duyduğum kaygı iki nedene dayanıyor. Birincisi benimle ilgili; çünkü kız, benim kızım! İkincisi sultanla ilgili; o sultan ki, Goncagül gözdesi olduğuna göre, bundan büyük karışıklıklar çıkar!” demiş. Kadın “Bekle biraz, Tanrı’ya sığınmak için namazımı kılıp dua edeyim!” diye yanıt vermiş ve hemen Sünnet’in gereklerine uyarak namaza durmuş ve kılınacak namazı kılıp okunacak duaları okumuş.

Bu ibadet bitince, kocasına “Bahrü’l-Kunuz denen denizin ortasında Çocuğunu Yitiren Ana adlı bir dağ vardır. Hiç kimse

sonsuz güçlükleri göze almadan bu yere ulaşamaz. Sana burada kızımız için bir oturma yeri yaptırmayı öğütlerim!” demiş.

Karısıyla bu konuda uyum halinde olan vezir, Çocuğunu Yitiren Ana adlı bu dağda ulaşılabilir bir saray yaptırmaya ve Goncagül’ü, ertesi yıl başında yenilenmek kaydıyla bir yıl yetecek kadar azık sağlamaya özen göstererek ve yanında hizmet görecektir ve eşlik edecek kimseleri de sağlayarak, burada kapamaya karar vermiş. Ve bir kez bu kararı alınca, vezir, doğramacıları, duvar ustalarını, mimarları toplamış ve onları bu dağa yollamış. Onlar da orada dünyada eş görülmedik ve ulaşılabilir bir saray yapmışlar.

O zaman vezir, gezi hazırlıklarına başlamış; kervan düzenlenmiş ve geceleyin kızının dairesine gelerek yola çıkmasını buyurmuş. Bu buyruğu alan Goncagül, ayrılığın acısını tüm ağırlığıyla yüreğinde duyumsamış ve bir kez saraydan çıkıp bütün hazırlıkların tamamlandığının farkına varınca, durmaksızın ağlamaktan kendini alıkoyamamış. O zaman, Dünya Tatlısı’na başına geleni ve bedenini ürperten ve en sert kayaları bile eritecek kadar şiddetle duyduğu aşk ateşini ve gözyaşlarını bildirmek için kapı üzerine şu dizeleri yazmış:

Ey ev! Eğer sevgili sabahleyin, aşıkların işaretleriyle selam vererek geçerse, ona, bizden yana hoş ve kokulu bir selam sarkıt! Çünkü bahtın bizi bu gece nereye sürükleyeceğini bilmiyoruz.

Bu gezinin beni nereye taşıyacağını da bilmiyorum. Çünkü çabucak ve yanıma doğru dürüst eşya almadan beni alıp götürüyorlar!

Gece gelecek ve sık tüylü bir kuş perde perde yükselen şikâyetli ötüşüyle, dallar üzerinde, hüzünlü bahtımızın haberini haykırarak!

Kendi dilinde ‘Ey ıstırap! Sevdüğinden ayrılmak ne acı!’ diyecek.

Ve ben, aynalık kadehlerini dolu ve bahtın onları, kendimize karşın, bize sunulmaya hazır tuttuğunu görünce, bahtıma boyun eğerek, gözyaşlarımla da karıştırarak onu içtim. Ama bahta boyun eğme, çok iyi anlıyorum ki, bana asla unutmayı sağlamayacak!

Bu dizeleri çiziktirdikten sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bu dizeleri kapiya çiziktirdikten sonra, tahtırevanına binmiş ve kervan yola koyulmuş. Ovaları, çölleri aşmışlar; böylece, kıyısında çadırlarını kurdukları El-Kunuz denizine ulaşmışlar; burada büyük bir gemi yapmışlar ve kızı, yanında bulunanlarla birlikte gemiye bindirmişler.

Vezir kervanı yönetenlere, kızı dağın tepesindeki saraya kapattıktan sonra, kıyıya dönünce gemiyi yakmayı ihmal etmemelerini buyurduğundan, bu buyruğa uymuşlar; ama sonra da yaptıkları işten ötürü gözyaşları dökerek vezirin yanına dönmüşler. Onların durumu böyleymiş.

Dünya Tatlısı'na gelince, ertesi sabah uyandığında sabah namazını kılmayı savsaklamamış ve âdeti gereğince sultanın hizmetinde bulunmak üzere atına binmiş. Vezirin kapısı önünden geçerken oraya çiziktirilmiş olan dizeleri görmüş, bunu görünce neredeyse bayılacakmış; ve altüst olan bağrını ateşler yakmış. Bunun üzerine evine dönmüş ve orada sabırsızlığın, tedirginliğin ve sıkıntının pençesinde, bir an bile yerinde kalamamış. Sonra, gece olduğundan ve durumunu evdekilerin anlayacağı endişesiyle, şaşkın ve bitkin, sokaklarda başıboş dolaşmak için çabucak evden çıkmış.

Böylece bütün gece ve sabahın ilk saatlerinde, yoğun sıcaklık başına vurup azap verici susuzluk kendisini sarınca dinlenmeye zorlanmış. Böylece bir ağacın gölgelediği nehir kenarındaki bir yere gelmiş; orada oturmuş ve içmek için avcuna su almış. Ama, bu suyu ağzına götürünce hiçbir tat bulmamış; aynı sudaki yansımalarına bakarak şeklinin değişmiş olduğunu ve benzinin sarardığını; sonra da yürümekten ve yorgunluktan ayaklarının şiştiğini görmüş. O zaman uzun uzun ağlamış ve gözyaşları yanaklarından süzülürken, şu dizeleri okumuş:

Âşık, sevdalısının aşkından sarhoş olur, arzularının yoğunluğundan sarhoşluğu artar.

Aşkının verdiği çılgınlıkla dolaşır; hiçbir yerde sığınak bulamaz; yediği içtiğinden zevk almaz olur.

Aşık, dostundan uzak, yaşama sevincini duyabilir mi? Ah! Bu inanılmaz bir şey!

Aşk içime yerleşeli beri eriyip tükenmekteyim! Ve sel gibi akan gözyaşları yüzümü ıslatıyor!

Oh! Bu azap içindeki yüreği yatıştıracak dostu ya da kabileden birini ne zaman göreceğim!

Bu dizeleri okuyarak Dünya Tatlısı toprağı ıslatıncaya kadar ağlamış; sonra kalkıp o yörelerden uzaklaşmış. Öylece, kırgın ve üzgün, ovalara çöllere doğru yol almış giderken ansızın karşısına boynu korkunç, yelesi iyice kabarık ve başı bir kubbe gibi, ağzı bir kapıdan geniş ve dişleri filin dişine benzer irilikte bir arslan çıkmış; onu görünce yitip gideceğinden bir an bile kuşku duymamış ve Mekke doğrultusunda dönerek iman tazelenmiş; ve ölümüne hazırlanmış. Ama tam o anda, eski kitaplarında, arslanların sözcüklerin yumuşaklığına duyarlı olduklarını, övmekten zevklendiklerini ve böylece insanlara yakınlık duyduklarını okumuş bulunduğunu hatırlamış. O zaman arslana “Ey ormanların, ovaların gözü pek arslanı! Ey yiğitlerin korkulan şahı, ey hayvanların sultanı! Yüce varlığının önünde aşkın tükettiği, tutkunun hiçe indirdiği, aklını başından aldığı zavallı bir âşık görüyorsun! Sözlerimi işit ve benim şaşkınlığıma ve ıstırabıma acı!” diyerek konuşmasını sürdürmüş.

Arslan bu nutku işitince, birkaç adım çekilmiş ve kıcı üzerine oturmuş; başını Dünya Tatlısı’na doğru kaldırmış ve kuyruğu ve ön pençeleriyle oynamaya koyulmuş. Bu çeşitli hareketleri gören Dünya Tatlısı şu dizeleri okumuş:

Ey çöllerin arslanı, yüreğimi bağlayan sevgiliyi bulmadan beni öldürecek misin?

Ben değerli bir av hayvanı değilim! Yo, hayır! Ne etim var, ne yağım!

Çünkü bedenim dostun yitişiyle eriyip tükenmiş, yüreğim yıkılmıştır!

Ancak tabuta yaraşacak bir ölüyü neylersin?

Ey kavga dövüşün fırtınası içindeki arslan!
 Bana kötü davranırsan, beni kışkırtanların sevincine neden olursun!
 Ben gözyaşlarında boğulmuş, dostun yokluğuyla kalbi kırık, zavallı bir aşıktan başka bir şey değilim!
 Ne oldu acaba o dost? Ey tedirgin gecelerimin kederli düşünceleri!
 Bak artık yaşamamın şimdiden hiçe dönüşüp dönüşmediğini bile bilmiyorum!

Arslan bu dizeleri işitince, ayağa kalkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Arslan bu dizeleri işitince, ayağa kalkmış; gözleri yaşla dolu, olanca sevecenliğiyle Dünya Tatlısı'na doğru ilerlemiş; diliyle ellerini ayaklarını yalamaya başlamış. Bunu izleyerek, kendisini izlemesini işaretle anlatarak önden yürümeye başlamış. Dünya Tatlısı arslanı izlemiş; ve ikisi birlikte böylece belli bir süre yol almışlar. Yüksek bir dağa tırmandıktan ve yamacından aşağı indikten sonra, ovada kervanın izlerine rastlamışlar. O zaman Dünya Tatlısı, dikkatle bu izleri sürmeye koyulmuş ve arslan, onu böyle iz üzerinde görünce, araştırmalarını tek başına yapması için onu bırakmış ve kendi işleriyle meşgul olmak üzere oradan ayrılmış.

Dünya Tatlısı'na gelince, gece gündüz kervanın izini izlemeyi sürdürmüştü; böylece deniz kıyısına gelmiş; deniz kumlarının bittiği yerde izlerin kaybolduğunu ve birbinini izleyen dalgaların uğultusunu duymuş; ve kervanın o noktadan sonra denizde yol aldığını anlayarak sevgilisini yeniden bulma umudunu bütünüyle yitirmiş. O zaman gözyaşlarını akıtmış ve şu dizeleri okumuş.

Şimdi dost öylesine uzak ki ve sabrım öylesine tükendi ki!
 Denizin uçurumlarını aşip ona nasıl ulaşmalı!
 Ciğirim böyle yanarken nasıl vazgeçerim onu bulmaktan?
 Gözlerimi uyku yerine uykusuzluk mu bürüsün?

Oturduğumuz yerleri ve toprağımızı terk ettiği günden beri,
yüreğim alevler içinde! Ah! Hem de ne korkunç alevler!
Ey, yüce nehirler! Seyhun, Ceyhun ve sen Fırat! Gözyaşla-
rım sizin sularınız gibi akıyorlar!

Akıyorlar ve tufanlardan ve yağmur sonralarında sizdeki
taşmalardan da fazla taşıyorlar!

Gözkapaklarım bu denli akan gözyaşlarıyla öylesine incini-
yor ki, sanki yaralar açılıyor içlerinde...

Ve yüreğim bunca kıvılcımdan ateş alıyor.

Tutkumun ve tüm arzularımın sürüleri yüreğime saldırıya
kalkıyor.

Ve sabrımın ordusu yenilmiş ve perişan!

Hiç sakınmadan yaşamımı aşk uğruna feda ettim.

Ama yaşamımı feda etmem, uğradığım belaların en hafifi!
Aydan daha parlak o göz kamaşturan güzelliği yasak edilen
surlar içinde görmüş olmasından dolayı gözlerim cezalan-
dırılmalı mı?

Suskunum şimdi, yüreğim o iri harika gözlerinin yaysız fır-
lattığı oklarla delik deşik!

Hareketlerinin uyumu ve bükülgenliğine söğüt gövdesinde-
ki yeni süren bir dal bile erişemez!

Tüm ruhumla acılarımı, derterimi yatıştırın diye ona yal-
vardım.

Ama o beni şu gördüğünüz mahzun hallere düşürdü.

Ve baştan çıkaran bakışı felaketim oldu!

Bu dizeleri okuduktan sonra öylesine ağlamış ki, kendini kay-
bederek baygın düşmüş ve uzun bir süre bu halde kalmış. Ama
bir kez baygınlığından kurtulunca, başını sağa sola çevirmiş ve
içinde kimseler bulunmayan bir çölde bulunduğunu anlayınca
vahşi hayvanların avı olmaktan korkmuş ve yüksek bir dağa tır-
manmaya başlamış; bu dağın tepesinde, bir mağaradan gelen bir
insan sesi duymuş. Sesi iyice dinleyerek, bunun, dünyayı terk
etmiş ve kendini ibadete vermiş bir keşişin ağzından çıkmakta
olduğunu anlamış. Bu mağaraya yaklaşmış ve keşişten hiçbir
yanıt almaksızın ve dışarı çıktığını görmeksizin kapısını üç kez
çalmış. Bunun üzerine iç çekip şu dizeleri okumuş:

Ey arzularım, maksadınıza nasıl ulaşacaksınız?
 Ey ruhum, kederlerini, ıstıraplarını ve kahırlarını nasıl
 unutacaksın?
 Tüm felaketler birbiri ardından gelip yüreğimi yıpratıyor.
 Daha gepegenç iken saçlarımı ağartıyor.
 Beni tüketen tutkuyu tatlılaştıracak hiçbir yardım gelmiyor.
 Ruhuma çöken yükü hafifletecek hiçbir dost yok!
 Arzularımın uyandırdığı acıları kime anlatabileceğim?
 Şimdi baht böylesine benden yüz çevirmişken...
 Oh! Lütfedin acıyın bu çaresiz âşığa!
 O ki, ayrılığın ve terkedilişin bardağından içmiştir!
 Ateş bu yüreğin içindedir; ciğerim parça parça!
 Aynlık işkencesini arttırdıkça akıl da uçup gitti!
 Yaşamımda hiçbir gün, onun oturduğu yere gelip kapısın-
 da yazılı bulunan dizeleri okuduğum günden daha dehşetli
 olmamıştır!
 Ah, ne kadar ağladım! Yakan gözyaşlarımı toprağa içirdim!
 Ama sırrımı yakınlarımdan da, ellerden de sakladım.
 Şu dünyanın hallerini görmemek için bu mağaraya sığın-
 mış olan keşiş!
 Sen de acaba aşkı tattın mı, senin de aklın başından uçup
 gitti mi?
 Ama ben, bütün bunlara karşın, bütün bu olup bitenlere
 karşın,
 Eğer maksadıma ulaşırsam, hiç kuşkusuz dertlerimi de,
 kaygılarımı da unutacağım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, mağaranın kapısının açıldığını
 ve birinin “Allah’ın acıması senin üstüne olsun!” diye haykırdı-
 ğını işitmiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek
 yavaşça susmuş.*

Ama dört yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

... Ve birinin “Allah’ın acıması senin üstüne olsun!” diye hay-
 kırdığını işitmiş. O zaman kapıdan içeri girmiş ve keşişe barış

dilemiş; o da dileğine yanıt vermiş. Ve kendisine “Senin adın ne?” diye sormuş; o da “Adım Dünya Tatlısı’dır!” demiş. Keşiş “Buraya gelişinin nedeni nedir?” diye sormuş. Bunun üzerine ona, başından sonuna kadar öyküsünü ve başına gelen her şeyi anlatmış. Keşiş ağlamaya başlamış ve ona “Ey Dünya Tatlısı, yirmi yıl var ki buralarda oturuyorum; ve burada oturduğumdan beri, düne kadar, hiç kimseyi görmedim. Gerçekten dün, ağlamalar ve gürültüler işittim; ve bu seslerin geldiği yana bakarak, birçok insan ve kıyıda kurulmuş çadırlar gördüm. Sonra bu kimseler bir gemi yaptılar, içine girip denize açıldılar. Kısa bir süre sonra geri döndüler; gittikleri sıradaki kadar kalabalık değillerdi; gemiyi parçaladılar ve geldikleri yoldan çekilip gittiler. Sanıyorum ki sen, kesinlikle gidip de dönmeyenleri aramaktasın, ey Dünya Tatlısı! Böyle olunca senin kederinin yoğunluğunu anlıyorum; ve seni mazur tutuyorum! Bununla birlikte bil ki; aşk acılarını çekmemiş olan bir âşık bulunamaz!” demiş; ve keşiş şu dizeleri okumuş:

Ey Dünya Tatlısı, sen beni kaygısız ve yüreği ferah sanıyorsun.

Ve de tutkunun ateşinin beni bir çamaşır gibi büküp açtığını hiç bilmiyorsun.

Daha çocukluk yıllarında aşkı tanıdım.

Daha meme emerken aşkın damarlarıma geçtiğini hissettim.

Uzun yıllar aşkı yaşadım, o kadar ki bu konuda ünlendim.

Ve beni aşkın kendisine sorsan ‘Onu tanırım!’ diyecektir.

Aşkın şarabını içtim ve acı sarhoşluğunu tattım.

Gördüğün sadece benim hayalimdir, bedenim öylesine harap olmuştur ki!

Bir zamanlar çok güçlüydüm; şimdi gücüm kalmadı.

Ve sabrımın ordusu, bakışların kılıcı altında kahroldu.

Sınanmadan aşka ulaşacağını sanma,

Çünkü çok eski zamanlardan beri aykırı durumlarla karşılaşılır.

Aşk, tüm âşıklar için kendi hükmünü verir:

‘Acımasızlık derecesinde unutmak yasadışıdır!’ diyerek!

Ve keşiş bu dizeleri okuyup bitirince, Dünya Tatlısı'na yaklaşmış ve onu bağrına basmış; ikisi birlikte öylesine ağlamışlar ki, dağlar onların iniltisinden çınlamış ve sonunda baygın düşmüşler.

Yeniden kendilerine geldiklerinde, karşılıklı olarak, artık birbirlerini Yüceler Yücesi Tanrı önünde kardeş bileceklerini yeminle perçinlemişler; ve keşiş Dünya Tatlısı'na "Bu gece ibadet edip yapılacak şey hakkında Tanrı'ya danışacağım" demiş. Dünya Tatlısı da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Goncagül'e gelince, onunki de şöyle:

Ona eşlik edenler kendisini Çocuğunu Yitiren Ana Dağı'na götürdüklerinde, kızı, onun için hazırlanan saraya sokmuşlar; Goncagül dikkatle yöresini incelemiş ve her şeyin yolunda olduğunu görmüş. Sonra ağlamış ve "Ey saray, Allah için sen harikası! Ama duvarların içinde dostun varlığı noksan!" diye haykırmış.

Sonra, adada kuşların barındıklarını fark etmiş; maiyetindekilere, ağlar gererek bu kuşları yakalamalarını ve yakalanır yakalanmaz kafeslere koymalarını, sonra da saraya getirmelerini buyurmuş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş. O zaman Goncagül pencereye dirseklerini dayayarak oturmuş ve anılarına dalıp gitmiş. Bu, içinde, geçmiş günlerin ateşini, onları tutuşturan ve alıp götüren arzuları uyandırmış; özlem gözyaşları döktürmüş; ve okuduğu şu dizelerle anılarını yenilemiş:

Ruhumu saran aşktan yakınmalarımı, sevgiliden uzaklaşmanın bende neden olduğu azabı ve bağrımı yakan ateşi kime anlatayım?

Yoksa korkarak susayım mı?

Bedenim bir çubuk kadar cılız! Yakan ateşle, yokluğun hüznüyle ve inlemelerle tükenmişim!

Anılarımın beni sürüklediği bu şaşkınlık halini görecekt dostun gözleri nerede?

Sevgilimin gelemeyeceği bir yere beni taşıyarak yetkilerini aştılar!

Sabahları akşamları, güzelliğiyle, doğan dolunaya utançla baş eğdiren, endamının bükülgenliği yeni süren bir dalıncını

aşan dosta, binlerce selamımı götürsün diye güneşi görevlendiriyorum.

Eğer güller yanaklarına öykünürlerse, onlara 'Bilemezsiniz ey güller, yanağına benzemeyi, siz başka yanakların gülleriy-seniz!' derdim.

Ağzı, alev saçan bir ocağın ateşini söndürecek bir tükürük damıtır.

O benim yüreğimken, canımken, ıstırabımken, derdim-ken, ilacım ve sevgilimken onu nasıl unuturum?

Ama gece, karanlığıyla ortalığı sarınca, Goncagül, arzularının yoğunlaştığını duyumsamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Goncagül, arzularının yoğunlaştığını ve kavuran dertlerinin, anılarının yeniden uyandığını duyumsamış. O zaman şu dizeleri okumuş:

İşte gece, karanlığıyla birlikte, yoğun tutkuları ve dertleri bana getiriyor!

Ayrılığın azabı içimde barınmakta, düşüncelerim beni tüketmekte; tutkum beni coşturuyor, taşkınlığım içimi kavuruyor ve gözyaşlarım değerli bir sırrı açığa vurarak bana ihanet ediyor.

Benim gibi aşık olunca, bitkinliği, tükenmişliği ve acıları durdurmanın çaresi bulunamıyor.

Yüreğimdeki cehennem ateşi gittikçe daha fazla artıyor; ve alevlerinin yoğunluğu ciğerimde uçurumlar açıyor.

Ayrılık gününde, sevgiliye veda edemedim. Ah pişmanlıklar! Ah ıstırap!

Ama sen, çektiklerimi dosta anlatacak olan ey geçip giden yolcu!

Ona, hiçbir kalemin tasvir edemeyeceği acılara katlandığımı söyle!

Vallahi! Sevgiliye aşktan yana hep bağlı kalacağım, buna yemin ederim! Çünkü aşkın kitabında yemin geçerlidir.
Ey gece! Git götür selamımı o sevgiliye; ve ona uykusuzluklarının tanığı olduğunu söyle!

Ve Goncagül işte böyle sızlanıyormuş!

Dünya Tatlısı'na gelince, onun durumu da şöyleymiş:

Keşiş ona “Vadiye in ve bana çok sayıda hurma lifi getir!” demiş. O da inmiş ve istenen liflerle geri dönmüş; keşiş bunları almış ve içinde saman taşınan hasırlara benzer bir hasır örmüş; sonra da Dünya Tatlısı'na “Bil ki vadinin dip tarafında, bir tür balkabağı yetişir; bunlar olgunlaşınca kurur ve kökünden kopar. İn de kuru balkabaklarından bir miktar topla ve onları bu hasıra bağla. Ve hepsini birden suya at! Ama sen de üzerilerine binmeyi unutma! Akıntı seni açık denize sürükleyecektir; sonunda da amacına ulaşırsın! Ve de unutma ki, tehlike göze alınmadan maksada ulaşılmaz!” demiş. O da “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Bunu izleyerek keşiş ona hayırlar dilemiş; o da veda etmiş ve kendisine öğütlenen her şeyi yapmakta kusur etmemiş.

Kabaklarla birlikte sürüklenen hasırın üzerinde denize açılınca, şiddetli bir rüzgâr çıkmış ve onu çabucak iterek keşişin gözlerinden uzaklaştırmış. Dalgalarla öylesine sallanmış ki, bazen kabaran dalgaların tepesine çıkmış, bazen de fırın gibi derin çukuruna gömülmüş; böylece denizin şiddetinin oyuncacı olarak üç gün üç gece yol almış; sonunda bahtın güler yüzü onu Çocuğunu Yitiren Ana Dağı'nın eteklerine atmış. Baş dönmüş bir piliç durumunda aklıtan ve susuzluktan bitkin kıyıya ulaşmış ve orada dereler, cıvıldaayan kuşlar ve meyve salkımlarıyla donanmış ağaçlar bulmakta gecikmemiş; ve bu meyveleri yiyerek açlığını, bu saf suyu içerek susuzluğunu gidermiş. Sonra adanın içine yönelmiş ve uzaktan bembeyaz bir şey görerek yaklaşmış; bunun, duvarları dimdik, gösterişli bir saray olduğunu anlayarak kapalı olan kapısına doğru yönelmiş. Bunun üzerine oraya oturmuş ve üç gün boyunca yerinden hiç kıpırdamamış; bu sürenin sonunda kapı açılmış, bir haremağası dışarı çıkıp kendisine “Sen nereden geliyorsun? Ve nasıl oldu da buraya kadar gelebildin?” diye sormuş. O da “Ben İsfahan'dan

geliyorum! Mallarımla birlikte deniz üzerinde yol almakta idim; gemimiz fırtınadan parçalandı, dalgalar da beni bu adaya attı!" diye cevap vermiş. Bu sözleri duyunca, köle, ağlamaya başlamış, sonra da Dünya Tatlısı'nın boynuna atılarak, ona "Allah yaşamını bağışlasın, ey dost yüzlü kişi! İsfahan benim ülkemdir; ve çocukluğumdan beri sevdiğim ve bütün varlığımla bağlı bulunduğum amcamın kızı da orada yaşamaktadır. Ama bir gün bizimkinden daha kalabalık bir kabilenin saldırısına uğradık; kabilemden çok kişiyi tutsak aldılar; ben de içlerimdeydim. O sırada daha çocuk olduğumdan, değerimi arttırmak için yumurtalarımı aldılar ve sen beni şimdi bu halimle görüyorsun!" demiş. Sonra haremağası, Dünya Tatlısı'na yeniden hoş geldin dedikten sonra, onu sarayın büyük avlusuna sokmuş.

O zaman altın kapılı gümüş kafeslerdeki, Tanrı'ya şükrederek tatlı tatlı ötüşen kuşlar ile sık yapraklı ağaçlarla çevrili harika bir havuz görmüş. İlk kafesin yanına yaklaşmış, dikkatle incelemiş ve öterken sanki "Ey yüce gönüllü varlık!" der gibi olan bir kumru görmüş. Ve Dünya Tatlısı, bu ötüşü duyunca baygın düşmüş; sonra bir kez kendine gelince, derinden iç çekmiş ve şu dizeleri okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... Derin derin içini çekmiş ve şu dizeleri okumuş:

Eğer benim gibi, ey kumru, aşk çılgını isen, Tanrı'ya seslen ve 'Ey yüce gönüllü varlık!' diye kuğurda!

Ötüşün bir neşe ötüşü mü, yoksa çeken bir yüreğin aşk şikâyetleri midir, kim bilir?

Sevgiliden ayrıldığın için mi inliyorsun, bu yüzden zayıf ve baygın mı düştün; yoksa, aşkının coşkusunu mu yitirdin?

Eğer öyleyse, şikâyetlerini açıklamaktan ve yüreğimi dolduran eski aşkı haykırmaktan kendini alıkoyma!

Bana gelince, Tanrı sevgilimi korusun, onu kemiklerim toz oluncaya kadar asla unutmayacağıma yemin ederim!

Bu dizeleri okuyup bitirince, öylesine ağlamaya başlamış ki, düşüp bayılmış. Yeniden kendine gelince, ikinci kafesin bulunduğu ağaca kadar ilerlemiş, içinde bir tahtalı güvercin görmüş; sanki “Ey Sonsuz Varlık, seni ulularım!” der gibi ötüyormuş. Bunu duyan Dünya Tatlısı uzun uzun içini çekmiş ve şu dizeleri okumuş:

Şikâyetçi tahtalı güvercin ‘Ey Sonsuz Varlık, tüm felaketlere karşın seni ulularım!’ demiş. Ey Sonsuz Varlık! Umarım ki, iyiliğinle, bu sürgün ülkesinde, benim sevgiliMLE birleşmemi sağlarsın!

Kaç kez kokulu baldan oluşmuş dudaklarıyla gözümde belirdi ve beni her zaman daha yanıp tutuşmuş bıraktı.

Ateşler yüreğimi tutuştururken ve onu küle indirirken, taşıp yanaklarımdan süzölen gözyaşları döktüm ve kendi kendime:

‘İnsanoğlu deneyden geçmeden güçlenmez! Ben de dertlerime katlanmak istiyorum. Ve Tanrı benim yüreğimin sahibiyle birleşmeme izin verirse, servetimi, benim benzerim aşıklardan oluşan topluluğu barındırmaya harcayacağım. Kuşları kafeslerinden kurtaracağım ve mutluluğumda, yas giysilerinden soyunacağım!’ diye haykırdım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, üçüncü kafese yaklaşmış; içinde bir bülbül bulunduğunu görmüş ve onu görür görmez kuş ötmeye başlamış. Onu dinlerken Dünya Tatlısı şu dizeleri okumuş:

Oh! Aşkdan baygın bir sevgilinin sesine benzer tatlı ötüşünü duyurunca bülbül beni nasıl da büyüledi!

Âşıklara acıyın! Pek çok geceleri kendilerinden geçerek, arzu ve tedirginlik içinde geçirir onlar! Üzüntüleri öylesine kıyıcıdır ki, sabahı gelmez uykusuz gecelerden başka bir şey tanımamış gibidirler! Bana gelince, sevdiğimi tanıyalı beri, aşkıyla zincire vuruldum; böylece zincirlenince, gözyaşları da zincirleme yanaklarımdan aktı.

Ve kendi kendime ‘İşte gözlerimden zincirleme gözyaşları akıyor ve beni baştan aşağı zincirliyor. Böylece taşan, aslında bu biçime dönüşmüş ateştir!’ diye haykırıyorum.

Sevgilimin uzaklaştığı anda kındım ben! Sabrımın hazine-
si tükendi ve gücüm eriyip bitti.

Kuşkusuz! Eğer talih adil davranırsa, beni sevgilimle bir-
leştirecektir!

Ve şimdi, korkuların, tedirginliğin ve terk edilişin beni
ne kertede tükettiğini göstermek için sevgilinin önünde
bedenimi soyabileyim diye Tanrı beni bir örtüyle örtün!¹
diye haykırdım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, dördüncü kafese doğru ilerle-
miş ve içinde bir arapbülbul¹ bulunduğunu görmüş; kuş onu
görünce hemen şikâyetçi nağmelerle ötmeye başlamış. Ve Dün-
ya Tatlısı, bu ötüşü duyunca, derinden derine iç çekmiş ve şu
dizeleri okumuş:

Guruplarda, şafaklarda, sesin tellerindeki uyumlu titreşim-
lerle aşıkların yüreğini bayıltır.

Ey Dünya Tatlısı, şikâyetçi ve baygın! Senin varlığın da
aşkla tükenmiş!

Demirin, taşın katılgını eriterek nice harika şarkılar bana
gelir, ulaşır!

Ve işte sabahın yeğni havası cennet çayırılarından ve hoş
çiçekler üzerinden geçerek bize geliyor!

Oh! Şafaklarda, sabahlarda kuşların ötüşleri! Ve sen,
günün ilk ışıklarıyla bize ulaşan kokulu rüzgâr! Bütün
bunlarla içim dolup taşıyor!

Ve o zaman uzaktaki sevgiliyi düşünüyorum, ve gözyaşla-
rım yağmur gibi, seller gibi akıyor; içimi kıvılcımlar sıçra-
tarak müthiş bir ateş yakarken...

Allah sonunda tutkulu aşığa sevgilisini yeniden görmeyi ve
güzelliklerden yararlanmayı nasip eder. Acaba aşık neden
asla açıkça bağışlanmaz?

Ben, bu dilekte bulunuyorum, zira gerçeği gören ve bağış-
lanan uzgörüşlü hiç kimsenin bulunmadığını biliyorum.

1 Mardrus, üçüncü kafeste bulunan kuşun "rossignol" (bülbul) olduğunu söyle-
dikten sonra, dördüncü kafesteki kuşu da "bulbul" (arapbülbulü) olarak çevir-
miş (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri okuyup bitirdikten sonra, Dünya Tatlısı biraz daha yürümüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Dünya Tatlısı, biraz daha yürümüş ve diğer hepsi birleşse ancak bu değerle olabilecek harika bir kafes görmüş. Bu kafeste bir yaban güvercini kapatılmış imiş; ve boynunda hayranlık uyandıran incilerden bir gerdanlık varmış. Ve Dünya Tatlısı, bu güvercini görünce, onun şikâyet ve aşkla dolu şarkısına tanış çıkmış ve şimdi bu kafeste hapsedilmiş, hüzünlü ve dalgın halini görünce, hıçkırmaya ve şu dizeleri okumaya başlamış:

Ey kabank tüylü tahtalı güvercin, ey âşıkların kardeşi,
duyarlı ruhların yoldaşı, seni selamlarım!

Ben, bakışı, keskin bir bıçağın ağzından da daha keskin,
yüreğimin derinliğine saplanan narin bir karacayı seviyorum.

Aşkî yüreğimi ve ciğerimi yakıtı ve bedenimi dertlerle eritti.
Uzun zamandan beridir yemeden içmeden tat almaz oldum.
Sabır ve huzur ruhumdan uçtu gitti ve tutku gelip oraya
hiç gitmeksizin oturdu.

Artık bundan böyle yitik sevgilimden uzak, yaşama sevincimi
yeniden nasıl bulurum? O benim tüm amacım, tüm
arzum ve tüm ruhum değil miydi!

Güvercin Dünya Tatlısı'nın bu dizelerini duyunca, dalgınlığından sıyrılmış ve inleyip kuğurdamaya başlamış; öylesine şikâyetçi ve kederli ötüyormuş ki, sanki insan sesine öykünür ve kendi dilinde şu dizeleri söyler gibiymiş:

Ey genç âşık, sen bana geçmiş günlerde tükenip bitmiş
olan gençlik dönemlerimi hatırlatıyorsun.

Harika güzelliğinden ötürü zarif biçimlerine tapındığım
sevgilimin beni baştan çıkardığı zamanları...

Kumluk küçük tepelerdeki dallar arasından gelen flavtanın sevilen uyumlu seslerine benzer sesi, beni bayıltır, yolumdan döndürdü.

Bir gün bir avcı tuzak kurup onu yakaladı. Sevgilim 'Ey uzaktaki özgürlüğüm! Ey uçup giden mutluluğum!' diyerek haykırıyordu.

Avcının ona acıyacağını ve sevgilimi bana bağışlayacağını umdum!

Ama kıyıcı biri çıktı o!

O zaman çektiğim acılar dayanılmaz oldu ve yanan arzularım bu acımasız yokluğun ateşiyle sürdü gitti!

Tanrı benim gibi aynı iç üzüntüleriyle kahrolan çılgın sevdalıları korusun!

Ve onlardan biri, beni kafesimde böylesine üzgün görerek, kapısını açsın ve beni dostuma ulaştırsın!

O zaman Dünya Tatlısı, İsfahanlı haremağası dostuna dönmüş ve ona "Bu saray hangi saraydır? İçinde oturanlar kimlerdir? Ve kim inşa ettirdi bunu?" diye sormuş. O da "Falan şahın veziri, burayı, zamanın olaylarından ve bahtın cilvelerinden korumak üzere kızı için inşa ettirdi. Ve onu buraya hizmetçileri ve maiyetiyle kapattı. Bundan dolayı, kapılar ancak yılda bir kez bize erzak gönderildiği gün açılır!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Dünya Tatlısı, içinden "Maksadıma ulaştım! Ama onu görmeden önce beklemek çok azap verici!" diye düşünmüş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Goncagül'ün durumuna gelince, onunki de şöyle:

Bu saraya geldiğinden beri, yiyip içmekten, uykudan ve dinlenmekten artık zevk almaz olmuş, tam tersine!

Ve içindeki tutkulu taşkınlığın acılarının arttığını duyumsamış; ve zamanını, bir çıkış yeri aramak üzere sarayın her yanını dolaşmakla geçirmiş; ama hiçbir sonuç alamamış. Ve günün birinde, artık dayanamayarak, hıçkırıklar koparak, şu dizeleri söylemiş:

Bana işkence etmek için sevgilimden uzakta hapsedtiler ve hapisanemde cümle işkenceleri tattırdılar.

Tutku ateşiyile yüreğimi yaktılar, dostumu gözümden uzaklaştırarak...

Deniz uçurumlarının ortasında dağlarda inşa edilmiş sağlam kulelere kapattılar.

Böylece bana unutmayı öğretmek istediler. Oysa aşkı, o zamandan beri öylesine arttı ki!

Nasıl unuturum ben? Bütün çektiklerimi sevdiğimin yüzüne tek bir bakış fırlatmama borçlu değil miyim?

Günlerim dert içinde akıp gidiyor ve gecelerimi kederli düşünceler içinde geçiriyorum! Ama sevgilinin varlığından yoksun bulursam da, beni yalnızlığında avutacak anısı var! Oh! Acaba bir gün, bütün bunlardan sonra, bahtın beni sevgilimle birleştirdiğini görebilecek miyim?

Bu dizeleri okumayı bitirince, Goncagül, sarayın taraçasına çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Goncagül, sarayın taraçasına çıkmış ve birbirine dikkatle bağladığı sağlam Baalbek kumaşları aracılığıyla duvarın yüce-
lerinden toprağa kadar kaymış. Ve üzerinde en güzel giysileri
bulunduğu ve boynu değerli taşlardan bir gerdanlıkla donanmış
olduğu halde, sarayın yöresindeki boş topraklardan geçmiş ve
böylece denize ulaşmış.

Orada balık avlarken, açıklarda esen rüzgârın bu kıyılara
attığı, kayığında oturmakta olan bir balıkçıyı görmüş. Balıkçı da
aynı şekilde Goncagül'ü fark etmiş ve bir ifritin hortlağına rastla-
dığını sanarak korkuya düşmüş ve oradan çabucak uzaklaşmak
için kayığıyla ileri geri hareketler yapmaya başlamış. Bunu gören
Goncagül birçok kez ona seslenmiş ve birçok işaret yaparak şu
dizeleri okumuş:

Hey balıkçı! Boşuna telaşlanma! Ben tüm ötekilerine ben-
zeyen bir insanım!

Senden ricalarıma karşılık vermeni, gerçek öykümü dinle-
meni istiyorum.

Bana acı ve Allah da seni, bir gün acımasız ve yabani bir
dostun gözlerine bakmak zorunda kalırsan, beni yakan
ateşlerden korusun!

Zira yüzü güneşin ve ayın panlításını solduracak parlaklıkta
olan bir genci seviyorum.

Bakışları, ceylanı bile, kendini bağışlatmak için 'Ben onun
kölesiyim!' diye haykırır.

Güzellik alınına özlü anlamıyla şu büyüleyici satırları yaz-
mış gibidir:

'Ona kim aşk meşalesi olarak bakarsa, doğru yola girer;
kim uzaklaşırsa, ağır bir hata işler ve büyük saygısızlık
eder.'

Ey balıkçı! Beni onu buldurarak teselli etmeye razı olursan,
mutluluğum büyür ve sana minnet duyarım!

Sana değerli taşlar ve mücevherler veririm, yeni toplanmış
inciler ve tüm değerli şeyler...

Sevgilim bir gün arzumu doyurur inşallah! Yoksa, yüreğim
eriyip parça parça olacak!

Balıkçı bu sözleri duyunca, ağlamış, inlemiş ve o da aşka
yenik düştüğü, tutkuyla azap çektiği, arzu ve kaygılarla işkence
duyduğu ve aşk coşkununun ateşiyle yandığı gençlik günle-
rini hatırlamış.

Ve şu dizeleri okumaya başlamış:

İçimdeki ateşin yoğunluğunun kesin özü nedir? Çok zayıf
organlar, dökülen gözyaşları, uykusuz gecelerin kısıtı
gözler, kıvılcım saçan bir çıkmak gibi vuran bir yürek mi?
Aşkın felaketleri beni gençliğimden beri vurdu, tüm alda-
tıcı zevkleri tattım.

Şimdi, bu uğurda ruhum yitse de, artık yok olan bir dostu
yeniden bulmak için kendimi feda etmek isterim! Umarım
ki, bu satış benim için kazançlı olur, çünkü aşıkların âdeti
dostlarının değerini asla pazarlık konusu etmemektir!

Balıkçı bir kez bu dizeleri okuyup bitirince, kayığıyla kıyıya yaklaşmış ve genç kıza “Kayığa bin, nereye gitmek istersen iste, işte seni götürmeye hazır, bekliyorum!” demiş. Bunun üzerine Goncagül kayığa binmiş ve balıkçı kürek vuruşlarıyla kıyından ayrılmış.

Bir süre yol aldıktan sonra, bir rüzgâr çıkıp kayığı ardından öylesine itmiş ve kayık öylesine yol almış ki, kısa bir sürede karayı göremez olmuşlar, kayıkçı da artık nerede bulunduğunu bilemez olmuş. Bununla birlikte üç gün geçtikten sonra, fırtına yatışmış ve rüzgâr şükürler olası Tanrı'nın izniyle dinmiş ve kayık deniz kıyısında bulunan bir kente yaklaşmış.

Ve tam da kayıkçının kıyıya yaklaştığı anda, adı Derbas olan bu kentin hükümdarı sarayının denize bakan pencerelerinden birinde oğluyla birlikte oturmaktaymış; kıyıya yanaşan kayığı görmüş ve saf bir gökyüzünün bağrındaki dolunay kadar güzel, kulaklarında şahane yakut küpeler ve boynunda harika taşlardan oluşturulmuş bir gerdanlık taşıyan genç kızın farkına varmış; ve onun bir şahın ya da bir başka hükümdarın kızı olabileceğini anlamış ve ardında oğlu olduğu halde, denize açılan bir kapıdan sarayından çıkarak kıyıya doğru yollanmış.

O anda kayık palamarla kıyıya henüz bağlanmış bulunuyormuş ve o büyüleyici genç kız içinde rahatça uyumaktaymış.

Bunu gören hükümdar ona yaklaşmış ve kızı gözden geçirmiş. Kız da, gözlerini açar açmaz, ağlamaya başlamış. Hükümdar ona “Sen nereden geliyorsun? Kimin kızıydın? Buralara gelmenin nedeni nedir?” diye sormuş. Kız “Ben Şamih Şah'ın veziri İbrahim'in kızıyım. Buraya gelişimin nedeni, olağandışı bir iş ve garip bir serüvenin sonucudur!” diye yanıt vermiş. Sonra hükümdara, başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Bundan sonra büyük iç çekişlerle gözyaşları dökerek şu dizeleri okumuş:

İşte döktüğüm yaşlarla göz kapaklarımda yaralar açılıyor!
Ah! Bunca taşkınlık için eşi benzeri olmayan serüvenler
yaşanmış olmak gerek!

Ve bütün bunların nedeni, onunla bir türlü arzularımın
susuzluğunu yatıştıramadığım, yüreğim için değerli olan
bir varlıktır.

Yüzü öylesine güzel, o denli parlak ve göz kamaştırıcıdır ki, Türklerin ve Arapların tüm güzelliklerini aşar da geçer! Güneş ve ay, onu görerek aşkla önünde baş eğerler, büyülu yanlarına vurulurlar ve çapkınlıkta onunla çekişirler. Büyülerle dolu bakışı öylesine sihirlidir ki, oklarını atmaya hazır gergin yayıyla yürekleri vurarak kendine bağlar. Sana acı kederlerimi ayrıntılarıyla anlattığım kişi, aşkın kötülükleriyle oyuncak haline gelmiş bir âşığa acı! Ne yazık ki! Aşk beni senin ülkenin ortasına hüzünlü bir durumda attı ve senin göstereceğin yüce gönüllü ilgiden başka umudum yok! Kendisinden konukseverlik göstermesi istenen kişiyi koruyan yüce gönüllü kişi, aslında büyük bir erdem sahibidir. Ey umudum olan kişi, koruyucu örtünü âşıklar topluluğunun üstüne ser; ve onları birleştirmek için benim koruyucum ol!

Ve bir kez, bu dizeleri okuduktan sonra, hükümdara diğer bazı ayrıntıları da anlatmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

... Bu dizeleri okuduktan sonra, hükümdara diğer ayrıntıları da anlatmış; sonra da gözyaşlarına boğularak şu dizeleri okumuş:

Bu aşk harikasını tanıdığım güne kadar yaşamdan keyif alabildim!

Yılın bütün ayları, dost için, kutsal Recep ayı gibi, huzur veren aylar olabilsin!

Ne şaşılalı şeydir ki, sürgün günümde döktüğüm gözyaşları içimde bir ateş seline dönüşebilmiştir. O gün kirpiklerimden yuvarlak pullar halinde bir kan yağmuru dökülmüş ve yanağımın üstü kızıl renge boyanmıştı.

Ve bütün bu gözyaşlarını silen mendil de hemen kızıla boyanmıştı; öylesine ki Yusuf'un gömleğine sürünen kan bile onun yanında sahte kalırdı!

Hükümdar Goncagül'ün sözlerini duyunca, bir an bile onun aşk derdinin derinliğinden kuşku duymamış; ve acıma duygusu onu sarmış ve de ona "Hiçbir korku ve dehşet duyma: sen artık maksadına ulaştın! İşte istediğin kişiyi sana bulmak için karşındayım! Artık bana inan ve şu birkaç sözü ağzımdan işit!" demiş. Ve hemen hükümdar ona şu dizeleri okumuş:

Ey soylu ve cömert bir ırkın kızı, izlediğin maksada ulaştın!
 Bunu sana sevinçle bildiririm! Burada artık senin korkacağın hiçbir şey yok!
 Daha bu günden büyük bir servet ortaya koyacak ve bunu atlı savaşçıların koruması altında Şamih'e yollayacağım.
 Ona misk kutuları, kumaş denklere yollayacağım; yanlarına da altın ve saf gümüş ekleyerek...
 Kuşkusuz! Yollayacağım mektupla ona, yazı marifetiyle, onun bağdaşığı ve hısımları olmak istediğimi anlatırım!
 Daha bu günden sana yardım etmek ve seni sevdiğinle en kısa zamanda birleştirmek için bütün gayretimi sarf edeceğim!
 Ben kendim de her zaman aşkın acılarını tatmışımdır! Ve bu yüzden, ağlamayı ve de bu acı bardaktan içenlerin özrünü kabul etmeyi öğrendim!

Bu dizeleri okuyup bitirince, hükümdar dışarı çıkarak vezirini çağırtmış; ona, içinde söz konusu armağanlar olan sayılamayacak kadar çok denk hazırlamasını ve bunları Şamih Şah'a ulaştırmak üzere hemen yola koyulmasını buyurmuş; ve ona "Bu görev dışında, oradan dönerken Dünya Tatlısı adlı birini de birlikte getirirken gerek! Şaha 'Efendim sizinle bağdaşık olmak arzusundadır ve onunla senin aranda bağdaşıklık anlaşması yapılmasını ve bunun, maiyetinden Dünya Tatlısı adlı biriyle vezirin kızı arasında yapılacak bir evlilikle pekiştirilmesini arzu etmektedir. Kendi önünde evlilik sözleşmesinin düzenlenmesi için Hükümdar Derbas'a götürülmek üzere bu genci bana emanet etmeniz gerek!' dersin!" demiş.

Bunu izleyerek Hükümdar Derbas, Şamih Şah'a bu konuda bir mektup yazıp Dünya Tatlısı hakkında verdiği buyruğu tekrarlayarak vezire vermiş; ve de ona "Şunu iyi bil ki, bu genci bana

getirmezsén, görevinden alınacaksınız!" demiş. Vezir "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve hemen yanındaki armağanlarla birlikte Şamih Şah'ın ülkesine doğru yola koyulmuş.

Şamih Şah'ın nezdine ulaşınca, hükümdarının selamlarını bildirmiş ve mektup ile kendisine getirdiği armağanları sunmuş.

Bu armağanları görüp Dünya Tatlısı'nın söz konusu edildiği mektubu okuyunca Şamih Şah birçok gözyaşı dökmüş ve Hükümdar Derbas'ın vezirine "Ne yazık ki! Dünya Tatlısı nerededir bilinmiyor! Gözden kayboldu, gitti! Nerede bulunur bilmiyoruz! Eğer sen onu bulup bana getirirsen, ey elçi vezir, sana bu getirdiğin armağanların iki katı değerinde ödül veririm!" demiş. Ve şah, bu sözleri söyleyerek yeniden gözyaşları dökmüş ve inleyip hıçkırıklar koparmış. Sonra da şu dizeleri okumuş:

Bana sevdiğimi geri verin! Size hazineler, inci ve elmaslardan oluşan ödüller vereyim! O benim için lekesiz ve güzel bir gökyüzünün bağrındaki dolunay idi. Hoş ve nazik tavırlı seçkin bir dosttu!

İnce endamlı ceylanlar onunla boy ölçüşemezdi! Endamı, onun hoş davranışlarını andıran meyvelerle bezenmiş beng ağacının dallarıdır.

Ama bu kırılgan dallar, genç güzelliğine karşın, insanın aklını başından alırcasına baştan çıkarıcı olamazlar!

Onu ben, daha çocukluk yıllarımdan bu yana yetiştirdim, binlerce okşayışlarla! Ve şimdi mahzun ve kederliyim onun ayrılışıyla ve ruhum ara vermeden derdini çekiyor!

Bunu izleyerek şah, ona mektubu ve armağanları getiren elçi vezire doğru dönmüş ve ona "Efendinin yanına dön ve ona Dünya Tatlısı'nın bir yıldan beri kaybolduğunu ve efendisi şahın, başına ne geldiğini bilmediğini söyle!" demiş. Vezir de, ona "Sultanım, efendim bana 'Dünya Tatlısı'nı geri getirmezsén, vezirlikten affedileceksin, kente de ayak basayım deme!' buyurdu. Bu genç adamı bulup kendisine götürmeden nasıl oraya dönmeyi göze alabilirim!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine Şamih Şah, kendi veziri ve Goncagül'ün babası olan İbrahim'e dönmüş ve ona "Elçi vezire eşlik edecek

ve yanına güçlü bir muhafız takımı alacaksın; böylece Dünya Tatlısı'nı tüm ülkelerde arayıp bulmak için ona gerekli yardımı sağlayacaksın!" demiş; o da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve hemen bir muhafız takımıyla Dünya Tatlısı'nı aramak üzere elçi, vezire eşlik ederek yola koyulmuş.

Böylece uzun bir süre yolculuk etmişler ve bir Bedevi vahasından ya da bir kervanın yanından geçerken onlara "Siz falan adlı, falan alametleri taşıyan filan kimseyi hiç gördünüz mü?" diyerek Dünya Tatlısı'ndan haber sorarak yol almışlar. Gördükleri kimseler onlara...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

Gördükleri kimseler onlara "Onu tanımıyoruz!" yanıtını vermişler. Onlar da, böylece, kentlerde ve köylerde soruşturmayla; ovalarda ve engebeli topraklarda, münbit topraklarda, çöllerde araştırmalarını sürdürmeye gayret ederek bir deniz kenarına gelmişler. O vakit bir gemiye binerek deniz yolundan bir gün Yavrusunu Yitirmiş Ana Dağı'na ulaşmışlar.

Hükümdar Derbas'ın veziri, o zaman, Şamih Şah'ın vezirine "Bu dağa neden acaba bu isim verilmiş?" diye sormuş. O da "Seni hemen bu konuda aydınlatacağım!" demiş.

"Bil ki, geçmiş zamanlarda, Çinli ecinnilerin ırkında bir ecinniye, bu dağın tepesine inmiş. Günün birinde, yeryüzü gezilerinden birinde, bir erkeğe rastlamış ve onu çılgın bir aşkla sevmiş. Ama, bu serüvenin duyulacağı endişesiyle, kendi ırkından gelen ecinnilerin öfkesinden korkarak, arzularının uyandırdığı ateşi bastıramadığından, âşığını yakınları olan ecinnilerin gözlerinden sakınmak için تنها bir yer aramaya koyulmuş ve sonunda insanoğullarının da, ecinnilerin de bilmediği bu dağı bulmuş; çünkü burası ne şuradan, ne buradan ulaşılabilir bir yol üstü bir yer değilmiş. Sevdiği erkeği kaldırarak havadan uçurup bu adaya getirmiş; ve burada onunla birlikte oturmuş. Buradan arada bir yakınlarının arasında bulunmak üzere ayrılıyor, ama sonra gizlice hemen sevgilisinin yanına dönüyormuş. Bu, böylece bir

zaman sürüp gitmiş; bu ilişkiden birçok kez hamile kalmış ve bu dağda birçok çocuk doğurmuş. Oysa gemileriyle bu dağın yakınından geçen tacirler, ağlayan bir ananın şikâyetçi seslerine çok benzer haykırışlar duyarlar ve birbirlerine 'Herhalde bu dağda, çocuklarını yitiren bir ana olmalı!' derlermiş. İşte bu dağ bu adın verilmesinin nedeni bu!"

Bu sözleri işitince, hükümdar Derbas'ın veziri çok şaşırılmış. Zaten o sırada karaya ayak bastıklarından saraya ulaşmışlar ve kapısını çalmışlar. Çabucak kapı açılmış ve haremağasının biri dışarı çıkıp efendisi, Goncagül'ün babası Vezir İbrahim'i hemen tanımış. Derhal elini öpmüş ve onu yanındaki yoldaşları ve maiyetiyle birlikte sarayın içine almışlar.

Sarayın avlusuna ulaşan Vezir İbrahim, hizmetçilerin arasında sefil görünüşlü, Dünya Tatlısı'ndan başkası olmayan, ama kendisinin tanıyamadığı bir adam görmüş. Adamlarına "Bu adam da nereden çıktı?" diye sormuş. Onlar da "Bu, denizde kazaya uğradıktan sonra, tüm mallarını yitirerek ancak canını kurtarabilmiş zavallı bir tacirdir. Zararsız bir adam, durmadan dua ederek kendinden geçen bir azizdir!" demişler. Vezir üstelememiş ve sarayın içine girmiş.

Kızının dairesine doğru yönelmiş ve oraya ulaşınca, onu görememiş; orada bulunan cariyelere sorunca, ona "Buradan nasıl ayrıldığını bilmiyoruz! Sana sadece zaten aramızda fazla oturmadığını söyleyebiliriz. Sonra da kayboldu!" diyerek yanıt vermişler. Bu sözleri duyan vezir bol bol gözyaşı dökmüş ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Ey ev, sende kuşlar öterdi, eşiklerin gururlu ve güzeldi!
Arzusunu hıçkırarak aşık sana gelesiye ve konuksever
kapılarını sonuna kadar açık bulasıya kadar!
Oh! Kim bana, şimdi bomboş olan bu oturma yerinin sahi-
besi olan sevdiğimin nerede kaybolduğunu söyleyecek?
Burada geçmişte, mabeyinciler lüks içinde, mutluluk için-
de ve onurla yaşardı. Ve her yanda işlemeli kumaşlar asılı
bulunurdu!
Ne yazık! Burada oturanların bahtını bana şimdi kim
söyleyecek?

Bu dizeleri okuyup bitirince, Vezir İbrahim ağlamaya, inlemeye ve sızlanmaya başlamış ve “Tanrı’nın takdirinden kaçılmaz; önceden yazılı olanın silinmesi imkânsızdır!” demiş. Sonra sarayın taraçasına çıkmış ve orada birbirine eklenmiş Baalbek kumaşından çarşafları, bir ucu mazgallardan birine bağlanmış, öbür ucu duvarın dibine kadar sarkmış olarak bulmuş. Kızının tutkuyla şaşkın ve dertle çıldırmış olarak bu yoldan kaçmış ve çekip gitmiş bulunduğunu anlamış.

Aynı anda biri bir karga, öteki bir baykuş olan iki iri kuşu fark etmiş; ve bunların hüznü bir önsezi olmasından kuşku duyarak hıçkırıklara boğulmuş ve şu dizeleri söylemiş:

Dostun hanesine, onu görerek aşkımin ve işkencelerimin
ateşini söndürmek için geldim.

Ama dost evde yoktu! Karga ile baykuşun uğursuz görün-
tülerinden başka bir şey göremedim.

Bu görünüm bana ‘Birbirini ince duygularla seven iki var-
lığı ezdin ve şiddetle ayırdın!’ diyordu.

Şimdi de onlara tattırdığın acı bardağı dudaklarına yaklaştırma sırası senin! Yaşamını acılarla geçir: gözyaşları içinde!

Ondan sonra taraçadan inmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

Ondan sonra ağlayarak taraçadan inmiş ve hanımlarını bulmak için gerekli tüm araştırmaları yapmak üzere kölelerine buyruk vermiş. Köleler de bu buyruğu yerine getirmişler. Ama hanımlarını bulamamışlar. Onların durumu böyleymiş. Dünya Tatlısı’nınkine gelince, işte onunki de şöyle:

Genç adam Goncagül’ün kaçışından bir kez emin olunca, büyük bir feryat koparmış ve baygın yere düşmüş. Orada bir süre uzanmış, ne olup bittiğini bilmeden yatmış; saraydakiler onun ilahi bir kendinden geçme nöbetine uğradığını sanmışlar ve ruhunun Yüceler Yücesi Tanrı’nın düşüncesiyle onun ulu güzelliğine daldığını düşünmüşler. Onun durumu da böyleymiş!

Hükümdar Derbas'ın veziri, Vezir İbrahim'in kızı Gonca-gül'ü bulmaktan tüm ümidini yitirdiğini anlayarak ve yüreği bütün bu olan bitenlerden son kertede acı duyarak kendisine verilen görevi başarıyla sonuçlandıramadan hükümdar Derbas'ın kentine dönmeye karar vermiş. O zaman Goncagül'ün babası İbrahim'e veda etmiş ve ona, oradaki genç adamı göstererek "Bu saygın kişiyi birlikte götürmek isterim. Belki de, onun erdemleriyle, övgüler üzerine olası Tanrı bize rahmet eyler ve hükümdarın yüreğini yumuşatarak onun beni görevlerimden affetmesini engeller! Ve ben, bundan sonra, bu genç adamı ülkemizden epeyce uzakta olan kendi kenti İsfahan'a yollamakta kusur etmem!" demiş. Vezir İbrahim de ona "İstedğin gibi yap!" demiş.

Sonra iki vezir birbirinden ayrılmış ve her biri kendi ülkesinin yolunu tutmuş. Hükümdar Derbas'ın veziri, kişiliğinin farkına varmaksızın Dünya Tatlısı'nı, her şeyden önce içinde bulunduğu durumu da göz önünde tutup bir katıra bindirerek birlikte götürmüştü.

Onun bu baygın hali yolculuk süresince üç gün daha sürmüş ve Dünya Tatlısı yöresinde ne olup bittiğini kesinlikle bilmiyormuş. Ama sonunda baygınlıktan çıkarak kendine gelmiş ve "Neredeyim ben?" diye sormuş. Kendisine "Hükümdar Derbas'ın vezirinin yoldaşlığında bulunuyorsun!" demişler. Sonra da gidip vezire aziz kişinin baygınlıktan kurtulduğunu söylemişler. Bunun üzerine vezir ona şekerli gülsuyuyla kokulandırılmış su göndermiş, onu içirerek canlandırmış. Bunu izleyerek yolculuk sürdürülmüş ve hükümdar Derbas'ın kentine ulaşılmış.

Ve hemen hükümdar Derbas vezirine "Dünya Tatlısı yanında değilse, huzuruma gelmekten sakın!" diye haber yollamış. Bu emri alınca vezir ne yapacağını bilememiş! Gerçekte, Goncagül'ün de hükümdarın yanında olduğunu ve hükümdarın Dünya Tatlısı ile birleştirmek üzere istediği kız olduğunu kesinlikle bilmiyormuş; ve de aynı şekilde, uzun süredir bayılma nöbetlerine tutulan bu genç adamın da Dünya Tatlısı olduğundan haberi yokmuş. Kendi bakımından Dünya Tatlısı da, ne kendisinin nereye götürüldüğünden ne de vezirin kendisini aramak üzere yola çıkarılmış olduğundan haberi varmış.

Vezir Dünya Tatlısı'nın kendine gelmiş olduğunu görünce, ona "Ey Tanrı'nın saygın kulu, içinde bulunduğum kıyıcı şaşkınlıktan dolayı senin görüşlerini almayı çok istiyorum. Bilesin ki, hükümdar olan efendim, beni başaramadığım bir işle görevlendirmişti. Şimdi benim dönüşümü öğrenmiş, bana bir mektup göndererek 'Görevinde başarı sağlayamadınsa, kentime girme sakın!' diyor" demiş. Dünya Tatlısı ona "Bu görev neydi?" diye sormuş. Vezir de, ona tüm öyküyü anlatmış; Dünya Tatlısı da "Korkma hiçbir şeyden! Hükümdarın yanına git! Beni de birlikte götür! Dünya Tatlısı'nın dönüşünün sorumluluğunu ben üzerime alıyorum!" demiş. Vezir bunu duyunca pek sevinmiş ve ona "Doğru mu söylüyorsun?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. O zaman vezir ata binmiş, onu da birlikte götürerek efendisi hükümdarın huzuruna çıkmış.

Hükümdarın huzuruna çıkınca, efendisi vezirine sormuş "Nerede Dünya Tatlısı?" diye. O zaman genç adam ilerleyerek "Ey büyük hükümdar, ben Dünya Tatlısı'nın nerede bulunduğunu biliyorum!" diye cevap vermiş. Hükümdar onun daha fazla yaklaşmasını buyurmuş ve ona, son derece heyecanlanarak "Nerede bulunuyor o?" diye sormuş. O da "Buraya çok yakın bir yerde! Ama bana ilkin ondan ne istediğini söyle! Ben de çabucak getirip onu senin ellerine teslim edeyim!" diye yanıt vermiş. Hükümdar "Kuşkusuz! Bunu sana zevk duyarak ve vazife bilerek söyleyeyim! Ama bunun için yalnız kalmamız gerek!" demiş. Ve hemen yanında bulunanlara uzaklaşmalarını buyurmuş. Ve genç adamı تنها bir salona götürmüş ve ona başından sonuna kadar öyküyü anlatmış.

Bunun üzerine Dünya Tatlısı hükümdara "Bana gösterişli elbiseler getir ve bunları bana ver de giyeyim! O anda sana Dünya Tatlısı'nı getirteceğim!" demiş. Hükümdar onun için şahane bir giysi getirtmiş ve Dünya Tatlısı bunu giyinerek "Kıskançların yıkımına neden olacak Dünya Tatlısı benim!" diye haykırmış. Ve bu sözler ve güzel bakışlarıyla yürekleri delerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Bu sözler ve güzel bakışlarıyla yürekleri delerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Yalnızlığında sevgilimin anısı bana tatlı bir yoldaşlık sağlıyor ve özlemin acı veren kederlerini benden uzaklaştırıyor! Burada gözyaşlarımınkinden başka hiçbir pınar yok; ama bu pınar gözlerimden akınca, iç sıkıntılarımı hafifletiyor! Arzularım şiddetli ve hiçbir şey onlarla kıyaslanamaz! Benim aşta ve dostluktaki halim ne şaşılacak şeydir! Gecelerimi gözlerimi kapamadan geçiriyorum; ve aşk yaşamımı cennet ile cehennem arasında akıp gidiyor. Vaktiyle olacağı boyun eğme soyluluğuyla donanmıştım; ama bu erdemi, şimdi yitirdim; ve aşkın bana bağışladığı tek veri, derin bir üzüntüdür. Bedenim yıpranıp inceldi, yüzüm özlemin ve tutkunun ateşinin verdiği acıyla değişti. Göz kapaklarım akan yaşlarla yaralandı, bu yaşları yeniden gözlerime geri çeviremem ki! Ah! Yapamam artık! Yüreğimi yitirdim! Ah! Bağırmda dert üzerine dert yükleniyor! Yüreğim ve başım, şimdi, sevgilinin, sevgililerin en güzelinin yok oluşunu izleyerek, birlikte yaşlanmış ve aklaşmış gibi benzeşiyor. İsteğine karşın ayrılmanız ortaya çıktı; ve onun tek kaygısı şimdi beni yeniden görmek ve bana sahip olmaktır. Şimdi, bunca uzun bir yokluktan sonra, baht beni dostumla yine birleştirir mi; her zaman açık olan özlem kitabını kapatıp birleşmenin zevkinin yokluğun iç sıkıntılarını izlemesine yol verir mi, kim bilir! Ve kim bilir, barınacak yerlerde, dostumun zevklerini paylaşmak üzere, beni yeniden kabul etmesi fırsatı bana verilecek mi?

Dünya Tatlısı, bu dizeleri okuyup bitirince, hükümdar ona, “Vallahi! Şimdi çok iyi anlıyorum ki, siz ikiniz birbirinizi gönülünden ve aynı yoğunlukla seviyorsunuz. Gerçekte, siz güzellik göğünde iki parlak yıldızsınız! Öykünüz çok hayranlık verici ve serüveniniz şaşırtıcı!” demiş. Sonra hükümdar Goncagül’ün öyküsünü tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Ve Dünya Tatlısı, ona

“Şimdi bana, ey zamanın hükümdarı, onun nerede bulunduğunu söyleyebilir misin?” diye sormuş. O da “Benim sarayımdadır!” diye yanıt vermiş. Ve hemen kadıyı ve tanıkları getirtmiş ve Goncagül ile Dünya Tatlısı’nın evlenme sözleşmelerini düzenletmiş. Bunu izleyerek Dünya Tatlısı’nı onurlar ve hayırlarla donatmış ve hemen bir ulak göndererek Şamih Şah’a Dünya Tatlısı ile Goncagül’ün başına gelenlerden bilgi vermiş.

Şamih Şah, bu haberi alınca, sevincin sınırına dek sevinmiş ve Hükümdar Derbas’a bir mektup yollayarak “Şu anda evlenme sözleşmesi düzenlendiğine göre düğünün kutlanması ve gerdeğe girmenin benim sarayımda olmasını istiyorum!” diye yazmış. Ve hemen develeri, atları ve adamlarını hazırlatmış ve onları yeni evlileri bulmaya yollamış.

Bu mektubun yollananlarla birlikte gelmesi üzerine, Hükümdar Derbas yeni evlilere hatırı sayılır miktarda hediyeler vermiş; ve yanlarına eşlik edecek çok sayıda maiyet katarak onlarla vedalaşmış. Onlar da yola çıkmışlar. Bunların ülkelerine, Şamih Şah’ın saltanat sürdüğü İsfahan’a gelişi, anılası bir gün olmuş. Böylesi bir gün, hatta buna benzer başka bir gün hiç yaşanmamış!

Şamih Şah, gerçekte, bu düğünü kutlamak için, tüm uyumlu saz çalanları bir araya toplamış ve büyük şenlikler düzenlemiş. Şenlikler, halka büyük sadakalar ve birçoklarına onur giysileri dağıtılarak üç gün üç gece sürmüştür.

Yeni evlilere gelince, onların durumu da şöyleymiş: Dünya Tatlısı, ilk gecenin şenlikleri bir kez bitince, Goncagül’ün bulunduğu gerdek odasına girmiş; ve birbirlerinin kollarına atılmışlar, çünkü buluştuklarından beri yalnız kaldıkları an, bu anmış; ve öylesine bir sevince ve öylesine bir mutluluğa kapılmışlar ki, ağlayıp durmuşlar. Ve Goncagül şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Sonunda neşe gelip hüznü ve kederi boğdu; ve biz işte kıskançların büyük şaşkınlığı bahasına birleştik.

Birleşme rüzgârı, yüreğimizi, içimizi ve bedenimizi yeniden canlandıran, kokulu soluğunu üzerimize üfledi.

Dönüşün duyurduğu sarhoşluk, yüzlerimizde parıldadı; ve tüm yöremizde sevinç çılgınlıkları ve davullar dönüşümüzü açıkladı!

Sanmayın ki gözyaşlarımıza keder neden oluyor; tersine
 inanın ki, bizi ağlatan mutluluktur!
 Ne kadar çok felaketle sınıandık, şimdi geçip gittiler! Azap
 veren dertlere nasıl bir baş eğmeyle katlandık!
 Bir saatlik bir birleşmeyle, o işkenceleri, o saçlarını bembeyaz eden müthiş sıkıntıları unuttum!

Bu doğaçlama bitince, birbirlerine sarılmışlar ve sıkı sıkıya
 kucaklaşmışlar; en sonunda duydukları zevk ve mutlulukla kendilerinden geçmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

... En sonunda duydukları zevk ve mutlulukla kendilerinden geçmişler.

Bir kez bu kendinden geçme hali geçince, Dünya Tatlısı şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

Ey çoktandır beklenen gecelerin tatlılığı; sevgilinin vaatlerini tuttuğu ve kendini dostuna adadığı!
 İşte, yokluktan sonra, hiç ayrılmaksızın birleştik; ve ayrıyken bizi tutsak kılan zincirler kırıldı.
 Bizden yana o denli vahşi davranan talih, bize güldü ve hemen lütuflarını yağdırdı.
 Mutluluk onurumuza sancağını açtı ve bize, susuzluğumuzu giderelim diye zevkin saf kupasını sundu.
 Çektiklerimizden sonra, birleştik sonunda; geçmiş dertlerimizi birbirimize anlatarak, hüznlerle geçen uykusuz gecelerin dertlerini!
 Ey efendim, unutalım artık çektiklerimizi! Ve Merhametin Dağıtıcısı ruhumuzu unutmayla zenginleştirsin!
 Ah! Yaşam ne tatlı! Yaşam ne lezzetli! Birleşme, alevlenmemi, ateşlenmemi yatıştırıyor!

Bu dizeler okununca, iki âşık ikinci kez birbirleriyle kucaklaşmış, zifaf yataklarına atlayarak en hoş bir şehvetle sıkı sıkıya

birbirlerine sarılmış; ve birbirlerini okşamayı, binlerce savaşıma ve sevgi oyunlarına atılmayı sürdürmüşler; dalgalı aşk denizinde boğuluncaya kadar bu, böylece sürüp gitmiş. Ve zevkleri, şehvetleri, mutlulukları ve neşeleri öylesine yoğun olmuş ki, zamanın geçip gittiğinin ve değiştiğinin farkına varmadan yedi gün yedi gece sevişmişler; sanki bu yedi gün sadece tek bir günmüşçesine! Ancak çalgıcıların geldiklerini görerek evlendiklerinden beri yedi gün geçtiğini anlamışlar. Goncagül de, şaşırmanın sınırında o anda şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

O denli kıskanıldığım ve herkesin gözü üzerimde olduğu halde, sevgilime sahip olabildim!

Saf ipek ve kadifeler üzerinde bana binlerce okşayış sağladı. Olağandışı türden bir kuşun ince tüyleriyle bezenmiş yumuşak deriden bir şiltede!...

Ateşli duygularla dolu bir aşık, bana şehvetli tükürüğünü tattırırken, şarap içmeme gerek var mı?

Bizim için, geçmişle şimdiki zaman, unutmayı getiren bir birleşmeyle birbirlerine katılıyorlar.

Geçip geçmediğine kuşkuyla baktığımız yedi gecenin tümüyle geçip gitmesi şaşkınlık verecek bir şey değil midir? Gerçekte, yedinci günün geçmesi onuruna gelip beni kutladılar ve bana, 'Allah sevgilinle birleşmeni sonsuz kılsın!' dediler.

Kız bu dizeleri okuyup bitirince, Dünya Tatlısı onu hesaba gelmez sayıda kucaklamış; sonra doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

İşte mutluluk ve sevinç günü geldi! Ve sevdiceğim gelip beni aynlıktan kurtarıyor.

Yaklaşması nasıl da sarhoş edici ve hoş! Onun ince konuşmasında ne sihirler var! Bana gönül şerbetini içiriyor ve bu içki duyularımı bu dünyanın dışına taşıyor!

Bayılmışız! Ferahlamışız! Yatağımıza uzanıp sarhoş düşmüşüz! İçerek, şarkı söyleyerek...

Mutluluk sarhoşluğu bize zamanın anlamını unutturmuş, artık ilk günü son günden ayıramaz olmuşuz.

Aşk bize hep böyle gulsün! Sevdiceğim, benimle aynı hazları paylaştı.

Artık o da benim gibi acı günleri hatırlamıyor. Tanrım beni lütuflara boğduğu gibi onu da lütuflara boğdu!

Bu dizeler okununca, ikisi de yataktan kalkıp gerdek odasından çıkmışlar; ve tüm saray halkına büyük miktarda gümüş para, harika giysiler, armağanlar dağıtmış, bağışta bulunmuşlar. Bunu izleyerek, Goncagül, esirelerine sarayın hamamını boşaltıp hazırlamalarını buyurmuş; ve Dünya Tatlısı'na "Ey gözümün nuru, şimdi artık seni hamamda görmek istiyorum, keyfimizce ikimiz başbaşa kalarak..." demiş. Ve bu an gelince, mutluluğun sınırında, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

Uzun zamandır yüreğime hükmeden dost, eski şeylerden artık söz etmek istemiyorum! Sen ki artık kendisinden vazgeçemeyeceğim ve içtenliğimde yerini dolduramayacağımsın! Hamama gel, ey gözümün ışığı! Bu, benim için cennet zevkleri ortasında bir cehennem ateşi olacaktır!

Orada Hint sümbülü yakanız, kokulu buharı tüm salonu doldurup her yana yayılncaya kadar! Bizden yana bahtın işlediği suçları bağışlarız ve Tanrı'ya şükürler ederiz!

Ve ben seni yıkanırken gördüğümde, şarkı söyler 'Ey sevgili, yıkanışın sana zevk versin, yeğnilik getirsin!' derim!

Bir kez bu dizeler söylenince, iki âşık ayağa kalkmış ve çok hoş anlar geçirecekleri hamama girmişler. Sonra yeniden saraya dönmüşler. Orada yaşamalarını en yoğun mutluluklar içinde, zevkleri imha eden, sevgilileri ayıran, kendilerini ziyaret edinceye kadar yaşamışlar!

Varlıkların ve eşyanın yöneldiği Değişmez'e, Sonsuz Varlık'a şükürler olsun!

"Ama ey bahtıgüzel şah, sanma ki" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad "bu öykü, Abanoz At'ın Sihirli Öyküsü'nü anıttırır!" Şah Şehriyar da "Bu iki âşığın birbirine okuduğu dizelere bayıldım! Şimdi de anlatacağın ve benim bilmediğim bu sihirli öyküyü dinlemeye hazırım!" demiş.

Abanoz At'ın Sihirli Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, çağlar ve dönemler öncesinde, Acem şahları içinde en büyüklerinden ve en güçlülerinden biri olan ve kuşkusuz her türden değerli şeylerle dolu hazinesi zengin olduğu kadar, bilgelikten yana da çok bilge Sabur adında bir şah varmış. Dahası cömertlikten ve hayırlı işler görmekten yana da eşi yokmuş ve eli ondan yardım dileyenlere karşı bıkip usanmadan daima alabildiğine açılmış ve kendisinden dilekte bulunanları hiç geri çevirmezmiş. Ondan sadece sığınak isteyenlere büyük bir konukseverlik göstermeyi; bunu fırsat bilerek sözleri ve incelikli davranışları ve cana yakınlığıyla kırık yürekleri toparlamasını bilirmiş. Fakirlere karşı iyi yürekli, hayır sahibi imiş; garipler, çağrılarına karşı saraylarının kapılarını asla kapalı görmemişler. Kötüler içinse, onun sert adaletinin, ne bağışlaması ne de hoşgörüsü varmış. Ve gerçekten de öyleymiş.

Şah Sabur'un, şaşaalı bir gökyüzündeki aylar ya da bakımlı çiçek tarhındaki üç çiçek kadar güzel üç kızı ve ayın ta kendisi olan bir oğlu varmış, adı da Kamerü'l-Akmar¹ imiş.

Şah, her yıl, halk için iki şenlik düzenlermiş: bunlardan biri baharın başlangıcında yer alır ve Nevruz adıyla, öteki de sonbaharda yer alır ve Mirgân adıyla anılırmış; ve şah, bu iki şenliği fırsat bilerek tüm saraylarının kapılarını açar, büyük sadakalar dağıtır, tellallar aracılığıyla af fermanları ilan ettirir, yeni yüksek unvanlar dağıtır ve vekil ve mabeyincilerin derecelerini yükseltir-miş. Ve geniş ülkesinin her yanından şahlarına saygı sunmak üze-

1 Kamerü'l-Akmar: Ayların Ayı (Â.Ş.O.)

re halk yığınları gelir ve kendisine her türden armağan ve hediye olarak köleler ve haremağaları getirerek bu iki şenlik boyunca ona zevk verirlermiş.

Böylece, bahar aylarına rastlaması kesin olan bu şenliklerden birinde, fen, hendese ve yıldızbilime bütün varlığıyla büyük bir sevgi besleyen şah, tahtına oturduğu sırada kendisine doğru üç bilginin yaklaşmakta olduğunu görmüş; bunlar, herhalde en gizli bilimleri ve en ince sanatları ileri derecede bilen, insan aklına durgunluk verecek derecede bir yeterlikle örnek üzerine şekiller ortaya koymada becerikli ve sıradan insanın kavrayamayacağı gizlerin tümünü kavramış kimselermiş. Ve bu üç bilgin şahın kentine her birinde ayrı dil konuşulan üç ayrı ülkeden gelmişler: Birincisi Hintli, ikincisi Rum, üçüncüsü de Acem imiş.

Hintli olan birinci bilgin tahta yaklaşıp şahın önünde yerlere kadar eğilmiş; ona bu şenlik gününde mutluluk ve neşe diledikten sonra, gerçekten şahane olan bir armağan sunmuş: Bu altından yapılmış bir adammış; üzerinde büyük değerde mücevherat ve değerli taşlar kakılı imiş, elinde de altın bir boru tutuyormuş. Şah Sabur “Ey bilgin, bu harika buluşun yararı nedir?” diye sormuş. Bilgin de “Efendim, bu altın adamın yararı, şaşılacak bir erdeme sahip olmasıdır! Onu kentin kapısına yerleştirirseniz, tüm denemelerden geçmiş bir muhafız olacaktır; çünkü kente bir düşman yaklaşırsa, onu uzaktan kavrar; ve yüzüne doğru boruyu üfler, onu etkisiz bırakır ve korkudan öldürür!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan şah da çok hayranlık duymuş ve ona “Vallahi! Ey bilgin, eğer doğruyu söylüyorsan, senin tüm dileklerini yerine getirir ve tüm arzularını karşılarım!” demiş.

Bunun üzerine şahın önünde iki eli arasında toprağı open Rum yaklaştırmış ve ona ortasında altından yapılmış bir tavuskuşu ve bunun da yöresinde aynı madenden yapılmış yirmi dört dişi tavus bulunan büyük bir leğeni armağan olarak sunmuş. Şah Sabur bunlara şaşırarak bakmış ve Ruma dönerek, ona “Ey bilgin, bu tavuskuşuyla yöresindeki dişilerinin ne yararı var?” diye sormuş. O da “Efendim, gecenin ya da gündüzün her bir saati geçtikçe, ortadaki tavus kuşu yöresindeki dişilerden birine gagasıyla dokunur ve ona kanat çırptırır, böylece tüm dişilere dokunarak günün saatini belirler; ve de bir ay dolunca gagasını

açar ve gırtlığının dibinden yeni ayın hilali görünür!” diye yanıt vermiş. Şah, hayran kalarak “Vallahî! Eğer gerçeği söylüyorsan, tüm dileklerin yerine getirilecektir!” diyerek haykırmış.

İlerleyen üçüncüsü İran’dan gelen bilgin olmuş. Şahın önünde yeri öptükten ve övgülerini ve iyi dileklerini dile getirdikten sonra, ona üzerine altın ve değerli taşlar kakılmış harika bir eyer, şahların atlarında bile bulunmayan bir dizgin ve bir üzenğiyle donatılmış ve en iyi ve en siyah cinsten abanoz ağacından yapılma bir at sunmuş. Şah Sabur şaşırıp kalmış; sonra “Bu abanoz atın erdemleri nedir?” diye sormuş. İranlı ona “Efendim, bu atın sahibi bulunduğu erdemler, akıllara durgunluk veren şeylerdir; öylesine ki üzerine binilince, binicisi ile birlikte şimşek hızıyla göklerde uçar ve götürülmek istendiği her yere gider ve bir atın bir yılda alacağı mesafeyi bir günde alır!” diye yanıt vermiş. Şah, aynı günde birbirini izleyen bu inanılmayacak üç armağanı büyük bir şaşkınlıkla karşılamış; ve İranlıya dönerek ona “Tüm varlıkları yaratan ve onlara yiyecek ve içecek sağlayan şükürler olası Yüceler Yücesi Tanrı adına yemin ederim ki, eğer sözlerinin doğruluğu kanıtlanırsa, dileklerini gerçekleştireceğimi ve en olmaz arzunu bile yerine getireceğimi sana vaat ediyorum!” demiş.

Bunu izleyerek şah üç gün boyunca bu üç armağanın üç bilginin çeşitli davranışlarla ortaya koyduğu erdemlerini sınamış. Ve gerçekten, altın adam altın borusunu üfleyerek, altın tavus kuşu yirmi dört dişi tavusu düzenli biçimde kanat çırpıtılarak deneyden geçmiş; İranlı bilgin de...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

... İranlı bilgin de abanoz atına binmiş, onu havalara uçurmuş ve olağandışı bir hızla büyük bir mesafe aşarak dolaşmış; ve büyük bir daire çizdikten sonra, ayrıldığı mevkiye yavaşça inmiş. Bütün bunları gören Şah Sabur ilkin pek şaşırmış, sonra da öylesine sıçrayıp hoplamış ki, neredeyse sevinçten bayılıyor-muş. Bunun üzerine bilginlere “Ey ünlü bilginler, sözlerinizin

gerçekliğinin kanıtını edindim; şimdi de vaadimi tutma sırası bendedir. Ne istiyorsanız, hemen bana söyleyin, derhal bunu yerine getireceğim!” demiş.

O zaman üç bilgin de “Efendimiz bizden ve armağanlarımızdan hoşnut kaldığına göre, kendisinden isteyeceğimiz şeylerin seçimini bize bırakırsa, üç kızını evlenmek üzere istiyoruz; çünkü büyük bir içtenlikle kendisinin damadı olmayı diliyoruz! Ve bu, saltanatın huzurunu hiçbir şekilde bozmayacak bir istektir! Her durumda şahlar sözlerinden dönmezler!” demişler. Şah da onlara “Hemen dileklerinizi yerine getireceğim!” diyerek yanıt vermiş. Ve çabucak kızlarının bilginlerle evlenme sözleşmelerinin hazırlanması için kadının ve tanıkların getirtilmesini buyurmuş.

İşte böyle!

Oysa o sırada şahın üç kızı, kabul salonunun dibinde perdeyle ayrılan bir bölmede oturmakta imişler ve bu buyruğu işitmişler. Kızlardan en genci kendisine koca olarak seçeceği bilginin hangisi olacağını dikkatle izlemeye koyulmuş. Ve işte o sırada gözüne takılan, en az yüz yaşında, başında kalan tek tük saçları da beyazlaşmış, sallabaş, kirpikleri uyuz olup dökülmüş, düşük ve yarı kulaklı, sakalı ve bıyıkları boyalı ve yaşamsallığını yitirmiş, gözleri kızıl ve şehla, çökük yanakları sarkık ve sarı, burnu kara bir patlıcan görünümlü, yüzü bir eskici önlüğü gibi pörsük, dişleri bir yaban domuzunkiler gibi fırlak, dudakları deve taşı gibi sarkık ve titrek yaşlı bir kişiymiş. Tek bir sözcükle, kendisine düşen bu yaşlı bilgin, korkunç bir şey, onu zamanın kuşkusuz en biçimsiz ve çağının en korkunç yarattığı yapan akıl almaz çirkinliklerden oluşmuş birisiymiş; ve bu çeşitli aykırı niteliklerine ek olarak azı dişleri hiç yokken, kesici dişleri küçük çocukları korkutan ve kümeteki tavukları ürktürek ötüşmelerine neden olan, boş evlerde yaşayan ifritlerinki gibi çengel halinde sarkıyormuş.

Hepsi bu kadar!

Oysa şahın üç kızının en genci olan sultan, bir ceylan kadar narin ve en okşayıcı meltemden daha hoş ve dolunay halindeki aydan da parlak, zamanın en güzel ve en zarif genç kızyıymış; gerçekten, aşk oyunları için yaratılmış; yürüyünce bükülgen dal-

ların inceliğinden etkilendiği; yeğni karacanın şasıp kaldığı; ve kuşkusuz güzellikten, beyazlıktan, çekicilik ve tatlılıktan yana, kardeşlerini fersah fersah geçen bir yaratıkmış. Ve gerçekten de böyleymiş.

Ve kısmetini oluşturabilecek bilgini görünce, odasına koşmuş, giysilerini yırtarak, yanaklarını tırmalayıp hıçkırıp inleyerek kendisini yere atmış.

O bu durumdayken, onu çok seven ve öteki kardeşlerine yeğ tutan erkek kardeşi sultan Kamerü'l-Akmar, avdan dönmüş bulunuyormuş, ağlayıp inleyen kız kardeşinin sesini duyunca, odasına sızmış ve ona “Senin neyin var? Hayrola, ne oldu? Bana çabuk söyle ve hiçbir şey gizleme!” demiş. O zaman kız göğsünü döverek “Benim sevgili, biricik kardeşim, senden hiçbir şey saklamam! Bil ki, çekip gideceğim; eğer babam böylesine nefret verici şeyler yapacaksa, yol azığım olmasa da, onu terk edip buradan gitmekte kararsızlık göstermeyeceğim. Allah nasıl olsa kulunu gözetir” diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca Kamerü'l-Akmar, ona “Ama, böyle konuşmanın ne anlama geldiğini artık bana açıkla! Kim senin bağrını böyle daralttı ve keyfini bozdu?” diye sormuş. Genç sultan “Benim sevgili, biricik kardeşim! Bil ki, babam, kendisine armağan olarak kuşkusuz bir sihir aracı olan ve kurnazlık ve hainliğiyle onu aldatan berbat bir büyücünün getirdiği bir abanoz ata karşılık beni onunla evlendirmeyi vaat etti! Bana gelince, kendimi bir çirkin ihtiyara teslim etmektense, bu dünyada kalmamayı yeğlerim!” diye yanıt vermiş.

Kardeşi bunun üzerine onu teselli ederek ve okşayarak yatıştırırmaya koyulmuş ve sonra gidip şah babasını bulmuş ve ona “Küçük kız kardeşimi evlendirmeyi vaat ettiğin bu büyücü de kim oluyor? Ve sana getirdiği hediye de ne mene bir hediyedir ki, uğrunda kız kardeşime ölümü göze alacak kadar kahrolması pahasına sana kararlar verdirtiyor? Bu doğru değil ve de bundan vazgeçmelisin!” demiş.

Oysa, o sırada İranlı yanlarındaymış, şahın oğlunun bu sözlerini işitmiş bulunuyormuş; ve bu sözleri duyunca çok kızmış, çok da onur kırıcı bulmuş. Ama şah yanıt vererek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

Ama şah yanıt vererek “Oğlum Kamerü’l-Akmar, bilginin verdiği atı görseydin, bu kadar telaşlanıp heyecanlanmazdın!” demiş. Ve hemen oğluyla birlikte büyük avluya çıkıp kölelere söz konusu atı getirmelerini buyurmuş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş.

Genç şehzade atı görünce, onu çok güzel bulmuş ve hayran olmuş. Kendisi harika bir binici olduğundan atın sırtına kıvrakça sıçramış ve ayaklarını üzengilere geçirerek böğrünü mahmuzlamış. Ama at yerinden kıpırdamamış. O zaman şah bilginine “Git bak bakalım, neden yerinden kıpırdamıyor, ve sırası gelince senin dileklerini yerine getirmekte kusur etmeyecek olan oğluma yardım et!” demiş.

Kız kardeşiyle evlenmesine karşı çıktığından ötürü şehzadeye öfke duymakta olan İranlı, onun yanına yaklaşarak, kendisine “Eyerin sağ ön kaşında bulunan şu altın düğmeye bak! Bu yükseliş düğmesidir. Onu çevirmen yükselmene yetecektir!” demiş.

O zaman şehzade yükseliş düğmesini çevirmiş ve işte! At hemen kuş hızıyla göklere doğru ağmış ve öylesine yücelere çıkmış ki, şah da, orada bulunanlar da birkaç saniye sonra onu gözden yitirmişler.

Oğlunun böylece gözden kaybolduğunu ve birkaç saat bekledikleri halde geri dönmediğini gören Şah Sabur çok şaşırarak tedirgin olmuş ve İranlıya “Ey bilgin, onu ne yapar da şimdi geri getiririz” diye sormuş. O da “Efendim, ben bir şey yapamam; ve sen oğlunu ancak kıyamet gününde görürsün! İniş için gerekli sol düğmeyi nasıl kullanacağına dair açıklamada bulunmama zaman bırakacak yerde; şehzade, yeterli bilgiyi aldığını sanarak beni daha fazla dinlemeden ivedi atı uçurup gitti!” diye yanıt vermiş.

Şah Sabur, bilginin bu sözlerini işitince, baştan aşağı öfkeye kapılmış ve kudurma derecesinde hiddetlenerek kölelerine onu sopayla dövmeleri, sonra da en karanlık bir hücreye atmaları buyruğunu vermiş, o sırada kendisi de başından tacını çıkarmış

ve başını yumruklamaya, inlemeye ve sızlanmaya başlamış; karısı, üç kızı, yakınları ve sarayın ve kentin bütün oturanları da ona katılmış. Ve böylece, neşeleri kedere mutlulukları umutsuzluğa ve hüzne dönüşmüş! Onların durumu böyleymiş!

Şehzadeye gelince, at onunla birlikte havalarda durmadan yükseliyormuş; öyle ki, neredeyse güneşe ulaşacakmış. O zaman Şehzade tehlikeyi sezmış ve göğün bu yörelerinde başına gelecek korkunç ölümü düşünmüş; birdenbire tedirginlik içinde, ata bindiğinden dolayı pişmanlık duymuş; ve içinden “Besbelli ki, bilginin niyeti küçük kız kardeşim yüzünden beni mahvetmekti. Şimdi ne yapsam ki? Tüm güçleri kendinde toplayan Tanrı'dan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur! Hiç kuşkusuz mahvoldum!” demiş. Sonra da kendi kendine “Ama bu eyer üzerinde yükselişi sağlayan bir düğme olduğu gibi, ikinci bir düğme olup onunla iniş sağlanamayacağını kim bilir?” demiş. Ve de öngörüş, bilgi ve zekâyla donanmış bulunduğu için, atın her yanında araştırmalar yapmaya koyulmuş; eyerin sol yanında ancak bir toplu iğne başı kadar büyüklükte küçücük bir vida bulmuş; ve kendi kendine “Başka bir şey görülmüyor!” demiş. Bunun üzerine bu vidanın üzerine dokunmuş ve hemen yukarı çıkış yavaş yavaş azalmış ve at havada bir an durduktan sonra, ansızın aynı hızla aşağı doğru inmeye başlamış; sonra da toprağa yaklaştıkça ağırlaşıp, sonunda hiçbir sarsıntı ve tehlike söz konusu olmaksızın yavaşça yere inmiş. Binicisi de rahat soluk almaya ve yaşamından kaygı duymamaya başlamış.

Genç şehzade Kamerü'l-Akmar düğmeyle vidanın kullanımını bir kez öğrenince, buluşundan çok sevinmiş ve onu kesin bir yok oluştan kurtaran Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükretmiş. Bunu izleyerek, bazen düğmeyi, bazen de vidayı kullanarak ve dizginlere egemen olarak gerektiğinde sağa sola çevirerek, atı ileriye, geriye, yukarıya ve aşağıya; yani istediği yöne sürerek, kimi vakit şimşek hızıyla, kimi vakit âdeta bir gidişle, çeşitli hareketler yaptırarak sürmüş; keyfince yol almış. Derken atı belli bir yüksekliğe kadar çıkarmış ve ılımlı bir ivmeyle belirli bir yöne doğru sürmüş; öylesine ki, ayaklarının altındaki yeryüzünde uzanan manzarayı iyice görebiliyormuş ve bu tarzda yeryüzü karaları ve denizlerinin harikalarını keyfince gözlemlemiş; tüm yaşamında hiç görüp gezme-

diği, yüzeyinde sular akan, çayırlarında ceylanlar dolaşan ülke ve kentleri hayranlıkla seyretmiş.

Böylece, altında açılan kentler arasında harika bitkilerle kaplı, yüze gülen bir ülkenin ortasında hoş bir tarzda düzenlenmiş evleri ve büyük yapılarıyla bir kent belirmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Hoş bir tarzda düzenlenmiş evleri ve büyük yapılarıyla bir kent belirmiş.

Doğası gereği bakıp eğlenmekten hoşlandığı için Kame-rül-Akmar kendi kendine "Bu kentin adını ve hangi ülkede olduğunu öğrenmeliyim!" demiş. Ve kentin en güzel yerlerinin üzerinde dolaşmış durmuş.

O sırada gün bitiyor ve güneş ufka yaklaşıyormuş; şehzade de "Vallahi! Geceyi geçirmek üzere kuşkusuz bu kentten daha iyi yer bulamam! Bu gece burada uyuyayım, yarın gün doğarken yakınlarımın ve dostlarımın arasına katılmak üzere yola çıkarım ve babama gözlerimin gördüğü her şeyi anlatırım!" diye düşünmüş. Ve çevresine bakarak güvenle ve tedirgin edilmeksizin geceyi geçirebileceği ve atını barındırabileceği bir yer aramış ve sonunda seçimini mazgalı kulelerle takviye edilmiş; ve örme zırhlar kuşanmış, mızrak ve kılıçla ve ok ve yaylarla donanmış kırk siyahi köleyle korunan bir saraya inmek üzere yapmış. Ve kendi kendine "İşte harika bir yer!" demiş; ve iniş vidasını sıkıştırarak yorgun bir kuş gibi sarayın tıraçasına konmuş. Bunun üzerine şehzade "Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş ve atından inmiş. Ve kendi kendine "Vallahi! Seni böylesine bir yetkinlikle yapan kişi usta bir işçilik çıkarmış ve büyük bir sanatçıymış. Ve de, eğer Yüceler Yücesi Tanrı ömrümü uzattıysa ve babamla ve bizimkilerle bir gün buluşursam, bu bilgini iyiliklerimle kuşatacak ve cömerliğimden yararlancam!" demiş.

Ama, zaten ortalık kararmış bulunduğundan, şehzade, sarayda herkesin uyumasını bekleyerek tıraçada kalmayı sürdürmüş. Ülkesinden ayrılalı beri hiçbir şey yememiş ve içmemiş olduğun-

dan, artık açlığı ve susuzluğu dayanılmaz hale gelmiş bulunuyor ve kendi kendine “Böylesine bir sarayda herhalde yenilip içilecek şeyler noksan değildir!” diyormuş. Atını taraçada bırakarak beslenmek için gerekli şeyleri aramaya karar vermiş ve sarayın merdivenlerine yönelmiş, basamakları sonuna kadar inmiş. Kendini birdenbire geceleyin ay ışığında parıldayan beyaz mermerle ve saydam kaymaktaşıyla döşeli geniş bir avluda bulmuş. Bu sarayın ve yapılışının güzelliğine hayran kalmış; ama sağa sola iyice bakındığı halde, tek bir canlı varlık görememiş ve hiçbir insan sesi duymamış; bundan çok tedirgin olmuş; çok da şaşırmış ve ne yapacağını bilememiş. Ama sonunda, düşünerek “Şimdilik indigim taraçaya yeniden çıkmaktan ve geceyi atımın yanında geçirmekten daha iyi bir şey yapamam! Ve yarın sabahın ilk saatlerinde atıma biner buradan giderim!” şeklinde karar vermiş. Ve tam bu sırada sarayın içinde bir ışık yandığını fark etmiş, ne olduğunu anlamak için o yana doğru ilerlemiş. Bu ışığın, harem kapısına konmuş bir meşaleden geldiğini, başında da Süleyman’ın taaifesinden siyah ecinnilerden bir ifrit olduğu izlenimini veren siyahi bir kölenin oldukça gürültülü bir tarzda horlayarak uyumakta olduğunu görmüş; bu zenci kapının önüne serdiği bir şilte üzerine uzanmış bulunuyor ve burayı bir ağaç gövdesinden ya da kapıcı peykesinden daha iyi kaplıyormuş; ve kılıcının topuzcuğu meşalenin ışığında öfkeyle kıvılcımlar saçıyormuş. Başının üstünde de, bir granit sütunda azık torbası asılı bulunuyormuş.

Bu korkunç zenciyi görünce genç Kamerü’l-Akmar, korkuya kapılmış ve “Tüm Gücün Sahibi Tanrı’ya sığınırım! Ey göklerin ve yerlerin tek sahibi, beni kesin bir yitip gitmeden kurtardığın gibi, yine koru ve bu sarayda bekleyen serüvenden de sağ salım kurtar!” diye mırıldanmış. Bunu söyledikten sonra, elini zencinin azık torbasına doğru uzatmış ve onu yavaşça yerinden almış ve içinde en iyi türden yiyecekler bulmuş. Ve bunlardan yemeye başlamış; ve torbanın içindekileri tümüyle bitirmiş; böylece doyunca, avlunun havuzuna doğru ilerlemiş ve orada fişkırان ve saf ve temiz sudan susuzluğunu gidermiş. Bunu izleyerek haremağasının yanına dönüp horlayan kölenin kılıcını kılıfından çekerek hâlâ nereye gideceğini, bahtının önüne kimi çıkaracağını bilmeden sarayın içine doğru ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Bahtının önüne kimi çıkaracağını bilmeden sarayın içine doğru ilerlemiş. Ve burada önünde kadife bir örtü bulunan ikinci bir kapıya rastlamış.

Bu kapı örtüsünü kaldırmış ve önünde açılan harika bir salonda bembeyaz fildişinden yapılmış ve üzerine inciler, yakutlar, sümbül taşı ve başka değerli taşlar kakılmış geniş bir yatak ve yerde uyuyan dört genç cariye görmüş. Bunun üzerine yavaşça yatağa yaklaşmış ve içinde kimin yatmakta olabileceğini anlamak istemiş. Ve üzerinde örtü olarak sadece saçları bulunan bir genç kızın yatmakta olduğunu görmüş. Kız o denli güzelmış ki, sadece doğu ufkunda beliren bir ay değil, sanki Yaratıcısının elinden çıkmış daha harika bir ay sanılabilmiş! Yanakları, ikisinde de birer ben görülen, hafifçe kızarmış iki lale imiş!

Bunca güzelliği ve inceliği, bunca büyüleyici zarafeti gören Kamerül-Akmar, ölmese de neredeyse düşüp bayılacakmış. Biraz heyecanını yatıştırınca, tüm kasları ve sinirleri titreyerek ve zevkten ve şehvetten çırpınarak uyuyan genç kızın yanına yaklaşmış ve sağ yanağını öpmüş. Bu öpüşün dokunuşuyla genç kız sıçrayarak uyanmış; iri gözlerini açmış ve başucunda duran genç şehzadeyi görünce “Sen kimsin? Nereden geldin?” diye haykırmış. O da “Ben senin kölen, gözlerinin sevdalısıyım!” diye yanıt vermiş. Kız “Seni buraya kadar kim getirdi?” diye sorunca da “Tanrı, bahtım ve güzel talihim!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, Sultan Şemsü'n-Nehar, çünkü kızın adı böyleymiş, artık korku ya da çekingenlik alameti göstermek-sizin genç adama “Belki de sen, dün beni babamdan isteyen, ama babamın anlaşılan çirkinliğinden ötürü damat olarak kabul etmediği Hint hükümdarının oğlusun! Eğer sen o isen, Allah için, çirkin falan değilsin! Ve güzelliğin beni şimdiden boyunduruğu altına aldı, efendim!” demiş. Ve şehzade, parlayan bir ay kadar güzel olduğundan kız onu kendine çekmiş, onu öpmüş; oğlan da onu öpmüş. İkisi de, karşılıklı güzelliklerinden ve gençliklerinden başları dönerek, binlerce okşayışla birbirlerinin

kollarında yatarak, binlerce çılgınca söz söylemişler, tatlı ve sert, binlerce oyuna girmişler.

Onlar böylece eğlendikleri sırada, ansızın hizmetçiler uyanmış ve şehzadeyi hanımlarıyla birlikte görerek “Hanımımız, seninle birlikte olan bu genç adam da kim?” diye haykırmışlar. Kız da “Bilmiyorum! Uyanınca onu yanımda buldum! Sanırım beni, evlenmek üzere dün babamdan isteyen kişi olacak!” diye yanıt vermiş. Kızlar, heyecan içinde “Tanrı’nın adı senin üzerine olsun! Hanımım, seninle evlenmek isteyen kimse asla o değildi; o çok çirkindi ve nefret verici idi; bu genç ise kibar ve ince bir güzellikte; öbürüne gelince, senin kölen olmaya bile layık görülmeyecek biriydi!” diye haykırmışlar. Bunun üzerine hizmetkârlar ayağa kalkıp kapıdaki haremağasını uyandırmaya gitmişler ve hep bir ağızdan ona tehlikeyi haber vererek “Sen sarayın ve haremın koruyucusu olduğun halde nasıl oluyor da uyuduğumuz sırada içeriye adamlar girebiliyor?” diye hep bir ağızdan haykırmışlar.

Haremağası zenci bu sözleri işitince, iki ayağı üzerine sıçramış ve kılıcına davranmak istemiş; ama onu kınında bulamamış. Müthiş bir korkuya kapılmış ve titreyerek gidip kapı örtüsünü kaldırmış ve salondan içeri girmiş. Hanımıyla birlikte yatakta bulunan genç adamı görmüş; onun güzelliği gözlerini öylesine kamaştırmış ki, ona “Efendim, sen bir insan mısın, ecinni misin?” diye sormuş. Şehzade “Ey sefil köle ve de kara kölelerin en kötüsü, Keyhüsrev soyundan gelen şehzadeleri sen nasıl oluyor da şeytansı ecinniler ve ifritlerle karıştırıyorsun?” diye yanıt vermiş. Ve bunu söyleyerek, yaralı bir arslan gibi öfkeli, kılıcı çekmiş ve haremağasına “Ben hükümdarın damadıyım, beni kızıyla everdi ve onun yanına soktu!” diye haykırmış.

Bu sözleri işitince, haremağası, bağırıp çağırarak ve giysilerini yırtarak ve de başını topraklarla örterek hükümdarın yanına koşmuş. Bu çılgınca feryatları işiten hükümdar ona “Ne gibi bir felaket geldi başına? Çabucak ve kısaca anlat! Çünkü yüreğimi heyecanlandırıyorsun!” diye haykırarak sormuş. Haremağası da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

Haremağası “Ey hükümdar, koş çabuk kızının yardımına git! Çünkü ecinniler içinden bir ecinni, bir şahın oğlu kılığında, ona sahip olmuş ve yanında yatmakta! Hiç durma! Koş! Çabucak gel!” diye yanıt vermiş.

Haremağasının bu sözlerini duyan hükümdar, öfkenin sınırlarına ulaşarak neredeyse onu öldürecekmiş; sonra haremağasına “Sen nasıl oluyor da, gece gündüz gözetmekle görevli olduğun kızımı gözden uzakta tutarsın ve bir şeytansı ifritin onun yanına sızmasına ve ona sahip olmasına neden olursun?” diye haykırmış. Ve heyecan dolu, sultan kızının bulunduğu daireye doğru atılmış; orada hizmetkârları sapsarı ve titremeler içinde bulmuş. Onlara “Kızımın başına ne geldi?” diye sormuş. Onlar da “Ey hükümdar, uyurken, olup bitenden haberimiz yok; ama uyandıktan sonra sultanın yatağında bir genç adam gördük, bizi bir dolunay gibi çarptı, olağandışı güzeldi; ve de onunla tatlı ve güven verici bir dille konuşuyordu. Ve gerçekten bu genç adam kadar yakışıklı birini hiç görmemiştik. Bununla birlikte kim olduğunu kendisine sorduk ve bize ‘Ben, hükümdarın kızını evlilik yoluyla bana verdiği kişiyim!’ diyerek yanıt verdi. Bundan başka bir şey bilmiyoruz! Onun bir insan mı, bir ecinni mi olduğunu söyleyecek durumda değiliz. Ama her durumda onun sevimli, iyi niyetli, alçakgönüllü, iyi yetişmiş, herhangi bir kötülük ya da suçlanacak şey yapmayacak görünümde olduğunu söyleyebiliriz. Zaten bu denli güzel olan birinin suçlanacak şeyler yapması nasıl mümkün olur?” demişler.

Hükümdar bu sözleri işitince, öfkesi soğumuş ve tedirginliği yatışmış; tatlılık ve ihtiyatla kapının örtüsünü kaldırmış ve kızını, yatakta, yanında büyüleyici ve yüzü bir dolunay kadar ışık saçan bir şehzade ile tatlı tatlı konuşurken görmüş.

Bu görünüm, onu tümüyle yatıştırarak yerde, babalık kıskançlığını kabartmış ve kızının onurunun zedelendiğini düşünüp çok heyecanlanmış. Böylece, kapı perdesinden salona doğru atılarak elinde kılıçla korkunç bir gulyabani kadar kızgın ve vahşi bir tavırla onların üzerlerine yürümüş. Ama şehzade, onun geldiğini uzaktan görerek genç kıza “Bu senin baban mı?” diye sormuş; o da “Elbette!” diye yanıt verince, hemen iki ayağının üzerine sıçramış ve kılıcını kavrayarak hükümdarın yüzüne

doğru öylesine bir haykırış koparmış ki, adam korkuya kapılmış. Bunun üzerine Kamerü'l-Akmar, hiç olmadığı kadar korkutucu bir edayla, onun üzerine atılmaya, onu kılıçla biçmeye hazırlanmış; ama hükümdar, kendisinin ona bakınca daha zayıf olduğunu anlayarak kılıcını kınına sokup daha uysal bir duruma girmiş. Ve hâlâ genç adamın üzerine gelmekte olduğunu görünce, daha nazik ve daha tatlı bir sesle “Ey genç, sen insan mısın, ecinni mi?” diye sormuş. O da “Vallahi! Kendiminkilere olduğu kadar senin hukukuna da saygı duymasaydım ve kızının onurundan kaygılanmasaydım, çoktan kanını dökmüştüm! Nasıl oluyor da beni ecinnilerle, şeytanlarla karıştırıyorsun? Oysa ben, senin ülkeni ele geçirmeyi isteseydiler, bir yer sarsıntısına uğramışçasına seni koltuğunda sıçratmayı bir oyun haline getirmekte kararsızlık göstermeyecek ve senin onurlarını, zaferlerini ve kudretini elinden alacak olan keyhüsrevlerin ırkından gelme bir şehzadeyimi!” diyerek yanıt vermiş.

Hükümdar bu sözleri işitince, ona karşı büyük bir saygı duymuş ve kendi güvenliği için korkmuş; ve yanıt vermekte ivedi davranarak “Eğer sen bir şehzade isen, nasıl oluyor da, benim rızam olmaksızın bir saraya girmekten ve benim onurumu mahvetmekten çekinmeden, gelip kızıma sahip oluyor ve onun kocası olduğunu ileri sürerek onu evlenme yoluyla sana verdiğimi iddia ediyorsun? Oysa ben, nice hükümdarı ve şehzadeyi, beni, onunla evlenmeye zorladıkları için öldürttüm, biliyor musun?” demiş. Ve kendi sözlerinin etkilemesiyle heyecanlanan hükümdar “Ve şimdi, bağırıp kölelerime seni ölümünün en fecisiyle öldürmelerini buyursam, onlar da şu anda ve şu saatte buyruğumu yerine getirecek olsalar, seni acaba kim benim güçlü ellerimden kurtarabilir!” diye sözünü sürdürmüş.

Şehzade Kamerü'l-Akmar hükümdarın bu sözlerini duyunca “Gerçekte, senin kısır görüşüne ve anlayışının kabalığına şaşıyorum! Söyle bakalım, sen bugüne kadar kızın için benim dengimde bir kısmet bulabildin mi? Ve de benim kadar gözü pek ya da silahtan, köleden ve servetten yana benim kadar zengin birisini gördün mü?” diye yanıtlamış. Hükümdar “Allah için, hayır! Ama ey genç, ben senin kadı ve tanıklar önünde kızıma eş olmanı isterdim! Ama böyle gizlice yapılmış bir evlilik benim onurumu mahvedebilir!”

diye cevap vermiş. Şehzade de “Güzel söyledin, ey şevketli! Ama bilmez misin ki, kölelerin ve muhafızların, hepsi birden, senin beni tehdit ettiğin şekilde üzerime saldırırlarsa ve beni öldürmeye kalkarlarsa, asıl o zaman onurunu ve ülkenin onurunu kesinlikle yitireceğini ve utancını halka göstererek, bizzat halkın sana karşı çıkabileceğini bilmiyor musun? İnan bana, ey hükümdar! Tutacak tek bir yol var; o da beni dinlemen ve söyleyeceklerimi yerine getirmendir!” diye yanıt vermiş. Hükümdar da “Öyleyse konuş, ne söyleyeceğini işiteyim hele!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

“Öyleyse konuş, ne söyleyeceğini işiteyim hele!” diyerek onu yanıtlamış. O da “İşte, iki şeyden biri: Ya benimle teke tek dövüşürsün ve kim rakibini alt ederse daha yiğit olduğu ilan edilir ve ülkenin tahtına haklı olarak sahip olur; ya da bütün geceyi kızınla paylaşmama izin verirsın ve yarın bana kitle halinde tüm atlılarını, piyadelerini, kölelerini gönderirsin ve... Ama ilkin söyle bana, onların sayısı ne kadar?” diye yanıt vermiş. Hükümdar da “Kırk bir atlı benim kendi kölelerim ve miktarları aynı olan kölelerimin köleleri!” diye yanıt vermiş. Bunu duyan Kamerü'l-Akmar “Pekâlâ! Öyleyse günün ilk ışıklarıyla birlikte, savaş düzeninde bana saldırırsınlar! Ve onlara ‘Bir adam, benden kızımı istemeye geldi, ben de buna, tek başına bütün ordumu yenmesi ve bozguna uğratması ve tek kişi kalıncaya kadar savaşı sürdürmesi koşuluyla razı oldum. O da bunu kabul etti!’ şeklinde konuş!” demiş. Sonra da “Beni hepsiyle savaşmak için tek başıma bırak! Eğer beni öldürürlerse, sırnın hiç kuşkusuz saklı kalacak ve onurun kurtulacaktır. Eğer tersi olursa, ben onların tümü üzerinde bir zafer kazanmış ve onları bozguna uğratmış olacağım; sen de en büyük hükümdarların bile onurlanacağı bir damada sahip olacaksın!” demiş.

Bunun üzerine hükümdar, böylesine bir güvene şaşkınlık duymasına ve böylesine delice bir iddiayı neye bağlayacağını bilmekle birlikte, bu son görüşü paylaşıp bu öneriyi kabul etmekte

kusur etmemiş; çünkü yüreğinin ta derinlerinde bu anlamsız dövüşte şehzadenin yitip gideceğine ve böylece sırrın daha iyi korunup onurunu da kurtaracağına dair bir inanç varmış. Bunun üzerine baş haremağasını çağırmış ve ona gecikmeksizin gidip veziri bulmasını ve bütün orduyu toplayıp atları üzerinde savaş silahlarını kuşanarak hazır bulundurmasını buyurduğunu bildirmesini istemiş. Haremağası da bu buyruğu vezire iletmış; o da hemen ülkenin komutanlarını ve ileri gelenlerini toplamış ve onlara savaş silahlarını kuşanmış olarak ordularının başında savaşa hazır bulunmalarını söylemiş. İşte onların durumu böyleymiş!

Hükümdara gelince, onunla görüşmeyi sürdürmek üzere genç şehzadenin yanında bir süre daha kalmış; çünkü onun anlamlı konuşmalarından, sağlam düşünce tarzından ve seçkin davranışlarından ve de güzelliğinden etkilenmiş ve öte yandan o gece kızını onunla başbaşa bırakmak da istemiyormuş. Ama, gün doğar doğmaz yeniden sarayına dönmüş ve tahtına oturmuş; kölelerine şehzade için hükümdarlık ahırından en güzel atı ayırmalarını ve onu harika şekilde koşumlamalarını ve süslemelerini buyurmuş. Ama şehzade ona “Ancak ordunun karşısına çıktığım zaman ata bineceğim!” demiş. Hükümdar da “Senin istediğin olsun!” diyerek yanıt vermiş. Ve ikisi birlikte ordunun savaş düzeninde yer aldığı meydana gelmişler ve şehzade böylece onların sayısını ve niteliklerini saptayabilmiş. Bundan sonra hükümdar, ordusuna dönmüş ve onlara “Hey, savaşçılar! Bu genç adam gelip evlenmek üzere benden kızımı istedi. Aslında ben onun kadar yakışıklı bir genç ve gözü pek bir binici görmedim. Ama kendisi, tek başına hepiniz üzerinde zafer kazanabileceğini ve sizi bozguna uğratacağını iddia etti; yüz bin kişi daha kalabalık olsaydınız, yine de sizi kolay yutulur bir lokma olarak göreceğini ve yine de sizi yeneceğini söylüyor. Böyle olunca kendisi size saldırınca, onu kılıçlarınızın ucuyla ve kargılarınızla karşılamaktan kaçınmayın! Böylece ona bu denli ağır işlere karışmanın neye mal olacağını öğretmiş olacaksınız!” diye haykırmış. Sonra da genç adama dönerek, ona “Cesaret, oğlum! Bize nasıl bir yiğit olduğunu göster!” demiş. Ama genç “Ey hükümdar, bana ne adaletinle ne de tarafsızlıkla yönel! Nasıl olur da tüm bir orduyla onlar atlı, ben yaya savaşmamı benden beklersin!” diye yanıt ver-

miş. Hükümdar “Sana binmen için at önerdim; ama sen reddettin! Ata binmek istersen yine de önerim geçerli! Atlarım içinden en hoşuna gideni pekâlâ seçebilirsin!” demiş. Ama o “Senin atlarından hiçbirini beni hoşnut etmez. Ben, beni bu kente getiren ata binerim ancak!” diye yanıt vermiş. Hükümdar ona “Peki şu senin atın nerede?” diye sormuş. O da “Sarayının taraçasında!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan hükümdar ona dikkatle bakmış ve “Ne zırva şey! İşte senin deliliğinin en güzel kanıtı! Bir at nasıl olur da taraçaya çıkar? Ama yine de gidelim bakalım, doğruyu mu söylüyorsun!” diye haykırmış. Sonra ordularının komutanına dönerek, ona “Saraya koş ve ne gördüğünü gel bana bildir! Ve taraçada ne bulursan, bana getir!” demiş.

Halka gelince, genç şehzadenin konuşmalarına hayran olmuş; ve herkes birbirine “Sarayın taraçasından nasıl olur da bir at merdivenlerden indirilebilir?” diye sormuşlar. “İşte tüm yaşamımızda hiç iştmediğimiz bir şey!” demişler.

Bununla birlikte hükümdarın ulaşı saraya gitmiş. Ve taraçaya çıkarak orada bir at görmüş ve böylesinin güzellikte eşi bulunmadığını düşünmüş; ama yanına yaklaşıp onu inceleyince; bu atın abanozdan ve fildişinden yapılmış olduğunu görmüş. O zaman kendisi ve ona eşlik edenler, işi anlayınca, gülmeye ve birbirlerine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... gülmeye ve birbirlerine “Vallah! Artık bizim için deli olduğundan hiçbir kuşku bulunmayan bu şehzadenin sözünü ettiği ata bakın! Bununla birlikte, bırakalım bakalım bununla ne iş görecektir? Çünkü bu işten inanılmaz önemde bir şeyler çıkabilir ve bu genç belki de gerçekten yüksek sınıftan ve harika erdemleri olan biridir!” demişler. Ve bunu söyleyerek hepsi birden tahta atı kaldırmış ve kollarında taşıyarak hükümdarın önüne getirmişler; o sırada halk, atın yöresini çevirmiş, onun güzelliğine, bedeninin orantısına, eyerinin ve koşumunun zenginliğine hayran olmuş. Hükümdar da büyük hayranlık duymuş ve şaşırmanın sınırında

şasmış kalmış; sonra Kamerül-Akmar'a "Ey genç adam, bu senin atın mı?" diye sormuş. O da "Evet şevketlim! Bu benim atımdır ve biraz sonra sana marifetlerini gösterecek!" demiş. Hükümdar da "Öyleyse, al onu ve bin üzerine!" demiş. Şehzade "Bunu ancak yöresindeki halk ve ordu birlikleri çekildikten sonra yapabilerim!" diye yanıt vermiş. O zaman hükümdar herkesin bir ok atımı uzaklığa çekilmeleri buyruğunu vermiş. Genç şehzade de ona "Ey hükümdar, bana iyi bak! Şimdi atıma atıyorum, sonra dötnala birliklere atılarak onları sağa sola savuracağım; ve yüreklerine korku ve ürperti saçacağım!" demiş. Hükümdar da "Şimdi ne istiyorsan yap; ama onlara karşı kıyıcı olma ki, onlar da sana karşı kıyıcı olmasınlar!" diyerek yanıt vermiş.

Kamerül-Akmar da, hafifçe elini atın boynuna koymuş ve bir sıçrayışta sırtına atlamış. Kendi bakımlarından da, birlikler, tedirgin, uzakta sıkışık ve gürültülü bir düzende sıralanmışlar; ve savaşçılar birbirlerine "Bu genç saflarımıza yaklaşınca onu mızraklarımızla karşılar, palalarımızın keskin yüzüyle tanıştırsınız!" diyorlarmış. Ama kimileri de "Vallahi! Bu büyük bir acımasızlık olur! Nasıl olur da bu denli yakışıklı, bunca kibar, zarif ve hoş bir genci öldürmeyi içimize sindiririz?" diyorlar; aralarından kimileri de "Vallahi! Bu genci kolayca öldürüvereceğimizi düşünmek çok anlamsız olur! Böylesi bir serüvene atıldığına göre, kuşkusuz, başarı sağlayacağına güveni vardır. Her durumda, onun yüreğindeki cesaret, yiğitliği ve gözü pekliği bunun bir kanıtıdır!" diyorlarmış.

Kamerül-Akmar'a gelince, eyerin üzerine bir kez sağlamca yerleşince, bütün gözler ne olacak diye kendine yönelmiş bulunduğu sırada yükseliş düğmesini oynatmış. Ve hemen at hareket etmeye; soluk almaya, eşelenmeye, sallanmaya, boynunu eğmeye, ileri geri gitmeye başlamış; sonra da, hiçbir hükümdar ya da sultanın en iyi koşumlanmış atının yapamayacağı kadar harika bir esneklikle çalım yaparak sağa, sola başını çevirerek yürümeye başlamış. Ve birdenbire böğürleri titremiş ve karnı şişmiş ve bir oktan daha hızla göklere atılmış, binicisiyle birlikte gökte sağa doğru bir çizgi çizerek havalanmış.

Bunu görünce hükümdar şaşkınlık ve öfkeden aklını kaçırcağı gibi olmuş ve ordu komutanlarına "Hay Allah belanızı versin! Tutun onu! Kaçıyor!" diye haykırmış. Ama vezir ve vekilleri

ona “Hükümdarım, hiç kanatları olan kuşa insan erişebilir mi? Bu kimse, belli ki bizim gibi bir insan değil, ama kudretli bir büyücü ya da ifritler içinden bir ifrit veya havada uçan meretler içinden bir meret olmalı! Ve Allah seni de, bizi de ondan kurtardı! Yüceler Yücesi'ne, onun elinden seni ve ordunu kurtardığı için şükrederim!” diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine hükümdar, heyecan ve şaşkınlığın sınırında sarayına dönmüş ve kızının yanına girerek meydanda olup bitenleri ona anlatmış. Genç kız da, genç şehzadenin gözden yitişi haberini alınca, o kadar üzülmüş ve öylesine umudu kırılmış ki, ağlamış ve o kadar sızlayıp inlemiş ki, ağır şekilde hastalanmış ve yüselen ateşi ve kara düşünceler içinde yatağa uzanıp yatmış. Babası, bu durumda görünce, onu okşamaya, bağrına basıp sallamaya başlamış ve iki gözünün arasından öpmüş ve meydanda olanları yeniden anlatarak ona “Kızım, övgüler üzerine olası Tanrı'ya şükür ve hamdolsun ki, bizi bu korkunç sihirbazdan, bu yalancıdan, bu baştan çıkarıcıdan, bu hırsızdan ve domuzdan kurtardı!” demiş. Ama onu ne denli tatlı sözlerle ve pohpohlamalarla avutmaya çalışmışsa da, kız hiçbir şey anlamıyor, dinlemiyor; ve onu hiçbir şey avutmuyormuş! Eskisinden de çok hıçkırmaya, ağlamaya, inlemeye ve iç çekerek “Vallah! Ben artık hiçbir şey yiyip içmek istemiyorum; Tanrı beni o güzel sevgiliyle yeniden birleştirmeye kadar böyle olacak! Artık ağlamaktan ve mutsuzluğa gömülmekten başka kârım olmayacak!” demiş. Bunun üzerine babası, kızını bu uyuşukluk ve üzüntü halinden çıkaramayacağını anlayarak çok üzülmüş ve yüreği keder dolarak, gözünün önünde dünya kararmış. Ve işte hükümdarla kızı Sultan Şemsü'n-Nehar'ın durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve işte hükümdarla kızı Sultan Şemsü'n-Nehar'ın durumu böyleymiş.

Şehzade Kamerü'l-Akmar'a gelince... Göklerde epeyce yükse-
lince, atının başını doğduğu yere doğru çevirmiş; ve bir kez doğ-

ru yolu bulunca, sultanın büyüleyici güzelliğini ve onu yeniden bulmanın yollarını düşünmeye başlamış. Onun yanındayken, babasının ülkesinin adını öğrenmeye gayret ederek El-Yemen diyarının merkezi Sanaa'da bulunduğunu anlamışsa da, bunun pek kolay olmayacağını da biliyormuş.

Yol aldığı sürece hep bunu düşünmüş, atının son kertede süratli gidişyle sonunda kendi babasının ülkesine ulaşmış. O zaman atıyla kentin üzerinde bir daire çizmiş ve sarayın taraçasına inmiş. Atını taraçada bırakarak, saraya inmiş; ama ortalıkta matem havası esiyormuş; tüm odaları küller serpili bulunca, aile üyelerinden birinin ölmüş bulunduğunu düşünmüş ve âdeti üzere, özel dairelerine girerek babasını, annesini ve kız kardeşlerini yas giysileriyle donanmış olarak bulmuş; değişen yüzleri zayıf ve sarıymış; mahzun ve bozulmuş bir halleri varmış. Ama onun içeri girişiyle babası birdenbire ayağa fırlamış ve gelenin gerçekten oğlu olduğunu anlayınca, büyük bir feryat koparak bayılmış; sonra kendine gelerek oğlunun kollarına atılmış. Onu çılgınca bir sevinçle kucaklayıp bağrına basmış ve heyecanın sınırlarına ulaşıncasına heyecan duymuş; annesi ve kız kardeşleri de, ağlayıp hıçkırarak, öpüşleriyle âdeta onu yutmuşlar ve mutluluklarından oynayıp sıçramışlar.

Sonra bir parça yatışınca, ona başına gelenleri sormuşlar; şehzade de onlara, başından sonuna kadar olan biteni anlatmış; ama onu burada tekrarlayanın yararı yok. Bunun üzerine babası "Ey gözümün nuru ve canımın çekirdeği, Tanrı'ya şükürler olsun ki sağlığın yerinde!" diye haykırmış. Ve halk için yedi gün süreyle şenlikler düzenlenmesini buyurmuş ve büyük sevinçler içinde davul zurnalar çaldırarak sadakalar dağıtmış, tüm suçlular için bütün hapishanelerin ve zindanların kapılarını ardına kadar açtırarak genel af ilan etmiş. Sonra oğlu yanında olduğu halde, at üzerinde kentin birçok mahallesini dolaşarak, kesinlikle kaybolduğuna inanılan oğlunu görmekten duyduğu sevinci halkına göstermek istemiş.

Bununla birlikte, bir kez şenlikler bitince, Kamerü'l-Akmar, babasına "Baba, sana atı veren İranlı ne oldu?" diye sormuş.

Hükümdar da "Allah bu bilgini kahretsin ve rahmetini onun üzerinden çeksin ve de onu ilk kez gördüğüm zamana lanet

olsun! Çünkü, oğlum, aramızdaki ayrılığın nedeni odur! Şu saatte zindanda yatmakta! Affa uğramayan tek kişi de odur!” diye yanıt vermiş. Ama, oğlunun ricası üzerine hükümdar, onu hapisten çıkartmış ve yanına çağırarak ona lütufta bulunmuş, ona bir onur giysisi vermiş ve büyük bir eli açıklılıkla kendisine her türlü onurlar ve servetler bağışlamış; ama ona kızından hiç söz açmamış ve onunla evlendirmeyi artık aklından bile geçirmemiş. Bilgin de bunu kudurmanın sınırında kudurganlıkla karşılaşmış ve genç şehzadeyi at üzerine bindirmekle işlediği tedbirsizliğe pişman olmuş; çünkü artık atın sırnı ve işleyiş tarzı ortaya çıkmış bulunuyormuş! Hükümdara gelince, henüz at konusunda huzura kavuşmadığından, oğluna “Oğlum, ben, artık senin bu felaket saçan hayvana yaklaşmaman, özellikle asla üzerine binmemen gerektiği fikrindeyim; çünkü sen hâlâ da onun ne gibi gizler sakladığını bilmekten uzaksın ve üzerine binmekle güven içinde olamazsın!” demiş.

Kendi bakımından Kamerü'l-Akmar, babasına, Sanaa hükümdarı ve kızı ile olan serüvenini ve bu hükümdarın öfkesine rağmen nasıl kaçıp geldiğini anlatmış; babası da ona “Oğlum, eğer Sanaa hükümdarı seni öldürecek olsaydı, öldürürdü; ama senin ömrün henüz baht tarafından noktalanmamış!” diyerek yanıt vermiş.

Orada geçirdiği günler süresince Kamerü'l-Akmar, babasının dönüşü dolayısıyla düzenlediği tüm eğlencelere ve şenliklere karşın, Sultan Şemsü'n-Nehar'ı unutmaktan uzakmış ve yiyip içerken, her zaman onu düşünüyormuş. Böylece, bir gün şarkı söylemede ve ut çalmada pek usta köleleri bulunan şah, onlara, çalgılarının tellerine vurmalarını ve birkaç güzel şarkı okumalarını buyurmuş. Bunlardan biri eline udunu alarak, onu, yavrusunu bağrına basan bir ana gibi dizlerine yaslayarak, saz eşliğinden birçok dizeler arasında şunları da okumuş:

Senin hatıran, ey sevgili, yüreğimden hiç silinmeyecek,
gözden ırak ve uzak da olsan! Günler geçebilir, zaman ölebilir;
ama yüreğimde aşkın hiç ölmeyecek!

Ben bu aşka gömülerek ölmek ve bu aşk içinde yeniden
dirilmek isterdim!

Şehzade bu dizeleri işitince, yüreğinde arzu kıvılcımlanmış, tutkunun alevleri, ateşini iki katına çıkarmış; pişmanlıklar ve hüznün içini yasla doldurmuş ve aşk yüreğini alt üst etmiş. Ve Sanaa sultanı konusundaki duygularını dizginleyemeyerek o saat ve o anda ayağa kalkmış, sarayın taraçasına çıkmış ve babasının nasihatlarına karşın abanoz atın sırtına atlayıp yükselme düğmesini çevirmiş. At hemen, bir kuş gibi, uçuşunu göklerin yüksekliklerine doğru yönelterek onunla birlikte havalanmış.

Böylece, ertesi sabah, babası şah onu sarayda aramış, ama bulamayarak taraçaya çıkmış ve atın kaybolduğunu görerek büyük bir üzüntüye kapılmış; ve atı parçalatmadığından dolayı pişmanlıkla parmaklarını ısırması; ve kendi kendine “Yarabbi! Oğlum yeniden yanıma dönerse, bu atı imha edeceğim; böylece yüreğim sakin ve ruhum bundan böyle kaygısız olur!” demiş. Sonra tekrar sarayına inmiş ve orada ağlayıp iniltilere ve hıçkırlara boğulmuş. Onun durumu böyleymiş!

Kamerül-Akmar’a gelince, süratli bir şekilde hava yolculuğunu sürdürerek Sanaa kentine ulaşmış. Sarayın taraçasında yere inmiş, gürültü etmeden merdivenden aşağı inmiş ve sultanın dairesine doğru yollanmış. Orada haremağasını âdetine uygun olarak kapının önünde boylu boyunca uyur bulmuş; onun üstünden atlayıp dairenin içine girmiş ve ikinci kapıya ulaşmış; bunun üzerine yavaşca perdeye yaklaşmış ve onu kaldırmadan önce, dikkatle içeriyi dinlemiş. Ve işte! Sevgilisinin acı acı hıçkırdığını, şikâyetçi dizeler okuduğunu duymuş. O sırada cariyeleri onu teselli etmeye çalışıyor ve ona “Ey hanımımız...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ey hanımımız, neden, senin uğrunda gözyaşı dökmediği kesin olan biri için ağlıyorsun?” diyorlarmış. O da “Siz ne diyor-sunuz, ey fikirden yoksun kişiler! Sanıyor musunuz ki, uğrunda ağladığım sevgili, unutanlardan ve unutilanlardan biridir?” diye yanıt vermiş. Ve gözyaşlarını ve iniltilerini iki katına çıkarmış; öylesine uzun uzadıya ağlamış ki, sonunda baygın düşmüş.

Bunu gören şehzade onun için yüreğinin parçalandığını ve safra kesesinin patladığını sanmış. Ve artık daha fazla beklemeksizin, kapı perdesini kaldırıp odaya girmiş. Genç kızı üzerinde giysi olarak saçlarından ve örtü olarak da tüy yelpazesinden başka bir şey olmaksızın yatağa uzanmış yatar halde görmüş. Uyur gibi bir hali olduğundan, yanına yaklaşıp hafifçe onu okşamış. Kız hemen gözlerini açmış ve başucunda onu merak içinde üzerine eğilmiş ve kendisine “Bu gözyaşlarının, bu inlemelerin nedeni nedir?” diye mırıldanırken görmüş. Bunu gören genç kız, sanki yeniden hayat bulmuş gibi ansızın ayağa kalkmış ve şehzadenin üzerine atılarak kollarıyla boynunu sarmış ve yüzünü öpücüklerle boğarak ona “Ama bütün bunlar, hep senin aşkın ve uzaklaşman yüzünden, ey gözümün nuru!” demiş. Şehzade de “Sultanım, ya ben! Bütün bu zaman içinde, senin için ne üzüntüler çektim bilsen!” diye yanıt vermiş. Kız da yeniden söz alarak “Ya ben! Yokluğun bana ne kadar hazin geldi bilsen! Dönmekte biraz daha gecikseydin, kuşkusuz ölür giderdim!” demiş. O da “Sultanım, peki, babanla olan ilişkim ve de bana davranışı hakkında ne düşünüyorsun? Vallahi! Senin aşkın engellemeseydi, Toprağın, Güneşin ve Ayın baştan çıkarıcı ve Göğün, Toprağın ve Cehennemın ayartıcı cinlerinin hışmına uğrayayım ki, onu boğazlardım ve tüm gözleyenlere bunun örnek ve ibret olmasını sağlardım! Ama madem ki seni seviyorum, şimdi onu da seviyorum!” demiş.

Kız da “Nasıl oldu da beni terk etmeye karar verdin? Beni bırakıp gittikten sonra yaşamın tadı kalır mıydı?” deyince de: “Beni sevdiğine göre, beni dinler ve nasihatlarımı tutar mısın?” demiş. O da “Sadece konuşman yeter, nasihatlarını dinleyecek ve yerine getireceğim ve dediklerinin hepsini yapacağım!” diyerek yanıt vermiş. O da “Öyleyse ilkin bana yenecek içecek bir şeyler getirtmekle işe başla, çünkü çok aç ve susuzum! Ondan sonra konuşuruz!” demiş.

Bunun üzerine genç kız hizmetçilerine yemek ve içki getirmelerini buyurmuş; ve ikisi birlikte yiyip içmeye başlamışlar ve neredeyse gecenin sonuna erişinceye kadar konuşmuşlar. Tam güneş doğacağı sırada Kamerü'l-Akmar, ayağa kalkıp genç kızdan haremağası uyanmadan önce ayrılmak üzere izin istemiş;

ama Şemsü'n-Nehar ona "Peki, böylece nereye gideceksin?" diye sormuş. O da "Babamın evine! Ama her hafta bir kez gelerek seni göreceğime söz veriyorum!" diyerek yanıt vermiş ve "Oh! Senden, Güçlülerin Güçlüsü Tanrı aşkına, ayrılığın acısını yeniden tattırmaktansa, beni de yanına almanı ve nereye gidersen birlikte götürmeni diliyorum!" diye haykırmış. Şehzade de, gayet memnun "Gerçekten benimle gelmek istiyor musun?" diye haykırmış. Kız "Elbette!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse, hemen ayağa kalk gidelim!" diye yanıt vermiş. Kız hemen ayağa kalkmış, bir sandığa kendisine ait bulunan güzel şeyler arasından seçerek gösterişli giysiler ve değerli ziynetler koymuş; bu arada gerdanlıklarını, yüzüklerini ve bilezikleriyle en güzel taşlar kakılmış mücevherlerini almayı da ihmal etmemiş; sonra, hizmetçilerin hiçbirinin engellemeyi düşünmedikleri bir sırada sevgilisi ile birlikte dışarı çıkmış.

Bunun izleyerek Kamerü'l-Akmar onu sarayın taraçasına götürmüş; atının sırtına atlamış, kızı da atın terkisine almış; kendisine sıkı sıkıya sarılmasını söylemiş; sonra da sağlam bağlarla kendisine bağlamış. Bundan sonra da yükseliş düğmesini çevirmiş; at havalanmış ve onlarla birlikte göklere yükselmiş.

Bunu görünce, hizmetçiler büyük haykırışlar koparmışlar. Öylesine haykırmışlar ki, hükümdar ve hanım sultan uykularından uyanarak yarı giyinik taraçaya koşmuşlar ve tam da sihirli atın şehzade ile sultanı sırtında taşıyarak göğe ağıdığı sırada orada bulunmuşlar. Ve hükümdar, heyecanlı ve büyük bir üzüntünün sınırında gittikçe yükselmekte olan genç adama "Ey şehzade, sana yalvarıyorum, bana ve şurada gördüğün karıma acı da bizi kızımızdan mahrum etme!" diyecek gücü bularak haykırmış. Ama şehzade ona yanıt bile vermemiş. Yine de genç kızın ana babasını terk ettiği için bir pişmanlık duyabileceğini düşünerek, ona "Söyle bana, ey çağının ve gözlerimin ışığı sevgilim, seni annenle babana geri götürüyüm mi?..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Ey çağının ve gözlerimin ışığı sevgilim, seni annenle babana geri götürüyüm mi?” diye sormuş. Kız da “Vallahi! Efendim, benim arzum hiç de bu değil! Dilemekte olduğum tek şey, nereye gidersen git, seninle olmaktır; çünkü sana duyduğum sevgi her şeyi unutturuyor; anamı ve babamı bile!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan şehzade, neşenin sınırlarına ulaşırcasına sevinmiş; ve atını kızı heyecanlandırmadan ve başını döndürmeden en hızlı biçimiyle uçurmuş; ve böylece yarı yola gelmekte gecikmemişler; akarsularla sulanan çayırların uzandığı bir yere gelmişler; oraya bir an için ayak basmışlar. Yiyip içmişler, biraz dinlenmişler; sonra hemen yeniden sihirli atlarına atlayıp son hızla Şah Sabur’un hükümet merkezi doğrultusunda yol almışlar. Ve şehzade hiçbir kazaya uğramaksızın oraya ulaşmalarından sevinç; ve sultan sevgilisine mal mülk olarak nelere sahip olduğunu gösterebileceğini ve babası Şah Sabur’un ne denli kudretli ve şanlı olduğunu hissettireceğini düşünerek büyük bir zevk duymuş. Böylece babası Şah Sabur’un onun babası Sanaa hükümdarından çok daha zengin ve büyük olduğunu kanıtlayacakmış! Bu niyetle ilkin kentin dışında yer alan, şah babasının eğlenmek ve temiz hava almak için geldiği bir bahçeye atını indirmiş; genç kızı kendisi için yaptırıp hazırlattığı, üzerinde bir kubbe yükselen yazlık köşke götürmüş; ve ona “Seni biraz burada bırakıp gelişimizi babama haber vermeye gideceğim. Bizi beklerken, kapıda bırakacağım abanoz atı gözetmeni ve kaybolmamasına dikkat etmeni istiyorum. Ben de hemen bir haberci yollayarak sırf senin için hazırlatacağım özel saraya getirilmeni sağlayacağım!” demiş. Ve genç kız, bu sözleri işiterek son keredede sevinmiş ve gerçekte, şanına yaraşır onurlarla ve saygılarla kente girmesinin uygun olacağını kabul etmiş! Sonra şehzade ondan izin alarak babasının sarayına doğru yollanmış.

Şah Sabur oğlunun döndüğünü görünce neredeyse sevinç ve heyecandan ölecekmiş; onu öpüp gelişini kutladıktan sonra ağlayarak, geride kalanları, onlara mezar kapılarını açarcasına üzmüş olan ayrılışından dolayı sitemlerde bulunmuş. Bundan sonra, Kamerü’l-Akmar, ona “Bil bakalım, oradan yanımda kimi getirdim?” demiş. O da “Vallahi! Bilemiyorum!” diye yanıt vermiş. Şehzade “Tüm İran ve Arap ülkelerinin en güzel kızı olan

Sanaa hükümdarının kızının ta kendisini! Onu şimdilik kentin dışındaki bahçemize bıraktım; ve sana, gidip onu karşılayacak merasim heyetini hazırlatmanı; böylece daha ilk andan başlayarak, senin kudretin, büyüklüğün ve zenginliğin hakkında yüksek bir fikir edinmesini sağlamanı rica etmek üzere geldim!” demiş. Şah da “Seni memnun edecekse, sevinçle ve gönül yüceliğiyle!” diye yanıt vermiş. Ve hemen kenti süslemeleri ve en güzel şekilde donatmaları buyruğunu vermiş; kendisi de, harika bir maiyet oluşturarak, gösterişli bir süvari birliğinin başında tüm sancakları açarak; önlerinde çığırta, klarnet, zil ve davul çalanlar olduğu ve sıralar halinde yaşlılar, kadınlar ve çocuklardan oluşmuş bir halk kitlesi kendisini izlerken Şemsü'n-Nehar Sultan'ı karşılamak üzere yola koyulmuş. Kendi bakımından da Şehzade Kamerü'l-Akmar çekmecelerini, kasalarını ve hazinelerini açmış ve buradan şehzadelerin debdebelerini, şaşaalarını ve zenginliklerini sergilemek için kullandıkları en güzel mücevheratını çıkarmış; ve genç kız için, üzerinde kırmızı, yeşil ve sarı renkli kabartma kumaşlardan bir gölgelik bulunan bir tahtırevan hazırlatmış; ortasına üzeri değerli taşlarla bezenmiş bir taht koyarak, bunun yöresini de derecelerine göre: Kimi oturmuş, kimi ayakta, Hintli, Yunanlı ve Habeşi cariyeler dizdirmiş; ayrıca olağandışı kuş tüylerinden büyük yelpazeler taşıyan dört beyaz cariyeye de tahtın yöresinde yer almış. Ve bellerine kadar çıplak gövdeli zenci köleler, tahtırevanı omuzlarında taşıyarak, sevinç haykırışları ve tahtırevandaki ve yoldaki kadınların gırtlaklarından kopan keskin “lulu-lulu”lar ortasında bir halk kitlesi kendilerini izledikleri halde bahçe yolunu tutmuşlar.

Kamerü'l-Akmar da, ağır adımlarla alayı izlemek istemediğinden, atını hızla sürerek en kısa yoldan Sanaa hükümdarının kızı sultanı bıraktığı bahçedeki köşke uğramış. Onu her yanda aramış; ama ne abanoz atı bulmuş ne de sultanı. O zaman, Kamerü'l-Akmar, umutsuzluğun sınırında, şiddetle yüzünü dövmüş; giysilerini parçalamış ve gırtlığının olanca gücüyle büyük haykırışlar kopararak bir deli gibi bahçenin içinde amaçsız dolaşıp durmuş. Ama nafile yere yorulmuş!

Biraz sonra bir parça yatışmış ve aklını başına devşirmiş; ve kendi kendine “Bu konuda kendisine hiçbir şey öğretmediğim

halde, atın sırrını nasıl bulabilmiş acaba? Sakın bu atı yapmış olan İranlı bilgin bu akşam gelip onu burada bularak, babamın kendisine layık gördüğü kötülüklerin öcünü almış olmak için kaçırmış olmasın!" demiş. Ve hemen gidip bahçenin bakıcılarını bulmuş ve onlara...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve hemen gidip bahçenin bakıcılarını bulmuş ve onlara "Buradan geçen ya da bahçeye giren herhangi birini gördünüz mü? Bana gerçeği söyleyin, yoksa hemen başınızı uçururum!" diye sormuş. Bakıcılar onun bu tehditlerinden dehşete düşmüşler ve hep bir ağızdan "Vallah! Kimsenin bahçeye girdiğini görmedik. Sadece İranlı bir bilgin gelerek şifalı otlar toplamak istedi; sonra çıktığını bile görmedik!" diye yanıt vermişler. Bu sözleri duyunca, şehzade, artık kızı kaçıranın İranlı olduğundan kuşku duymamış ve bu, onu büyük bir üzüntünün ve şaşkınlığın sınırına ulaştırmış; çok heyecanlı ve keyfi kaçmış olarak alayı karşılamış ve babasına doğru yönelerek ona olan biteni anlatmış ve "Birliklerini al ve saraya geri dön; bana gelince, bu karanlık işi aydınlığa kavuşturmadan oraya dönmeyeceğim!" demiş. Bu sözleri işitince ve oğlunun bu kararını öğrenince şah ağlamaya, inlemeye ve bağırını dömeye başlamış ve ona "Oğlum, lütfen, öfkeni bastır; kaderine razı ol ve bizimle birlikte eve dön! Hangi şahın ya da sultanın kızını almak istersen seni onunla evlendireceğimi göreceksin!" demiş. Ama Kamerü'l-Akmar, ne babasının sözlerine en küçük bir ilgi duymuş ne de yalvarmalarına kulak asmış; ona birkaç veda sözcüğü söyledikten sonra, şah, ümitsizliğin sınırında, gözyaşları ve iniltiiler arasında kente dönerken atına binerek oradan uzaklaşmış. Ve sevinçleri böylece kedere, korkuya ve sıkıntıya dönüşmüş! İşte onların durumu böyleymiş!

Sihirbaz ile sultanın durumlarına gelince, şöyle: Bahtın daha önce belirlediği gibi, İranlı sihirbaz gerçekten o gün şifalı otlar, kokulu bitkiler toplamak üzere bahçeye gelmiş bulunuyormuş. O sırada nefis bir misk kokusu ve başkaca hayranlık verici kokular

duymuş; burnunu rüzgâra vererek bu olağandışı kokuların geldiği yöne doğru yönelmiş. Oysa bu koku, köşkten dışarı çıkıp tüm bahçeyi kokuya boğan sultandan yayılıyormuş. Sihirbaz da, keskin koku alma duyusunun kılavuzluğunda, biraz dolaştıktan sonra, sultanın bulunduğu köşke ulaşmış. Orada, kendi elleriyle yaptığı sihirli atın dört ayağı üzerinde, eşikte durmakta olduğunu görmüş. Yitişinin kendisini yiyip içmekten kestiği ve uykusuz bıraktığı atı görünce, yüreğinin titreyişini dindirememiş! Atın her yanını yoklamış, bozulmamış ve iyi durumda olduğunu anlamış. Sonra, üzerine binerek tam uçmaya hazırlanırken, kendi kendine “İlkin şehzadenin atla getirip buraya bıraktığının ne olduğunu anlamam gerek!” demiş. Ve köşke girmiş. O zaman, ilk bakışta sakın bir gökte yükseldiği halindeki güneş yerine koyduğu sultanın, divana kaygısızca uzanmış yatmakta olduğunu görmüş. Ve gözlerinin önünde soylu bir kadının bulunduğundan bir an bile kuşku duymamış; ve onu şehzadenin at üzerinde getirip burada bırakmış ve o beklerken, kendisinin kente gidip parlak bir tören hazırlamak üzere ayrılmış bulunduğunu anlamış. Bunun üzerine onun yanına yaklaşmış ve önünde yerlere kadar eğilerek elleri arasından yeri öpmüş; kız ağır ağır başını kaldırıp onu görünce ve olağandışı çirkin ve nefret uyandırıcı olduğunun farkına varınca, ona bakmaktan sakınmak için hemen gözlerini kapatmış ve ona “Sen kimsin?” diye sormuş. O da “Efendim, ben, seni kente daha yakın ve daha güzel bir başka köşke götürmek üzere şehzade Kamerül-Akmar tarafından yollanan ulağım; çünkü şehzadenin annesi hanım sultan bir parça rahatsız ve senin gelişin dolayısıyla duyulan sevinç nedeniyle, seni ilk olarak hoş gelişle karşılamak istediğinden, uzun bir yol almaktan kaçınarak böylesine bir değişiklik yapmak istedi” diye yanıt vermiş. Kız “Ama şehzade nerede?” diye sorunca, İranlı “O, şahla birlikte kentte! Seni büyük bir şölenle, harika bir alayın başında karşılamak üzere hazırlanıyor!” yanıtını vermiş. Kız da “Ve sen! Söyle bana, şehzade, beni aldırma için senden daha az nefret uyandıran birini bulamadı mı?” demiş. Bu sözleri duyan sihirbaz, çok fena bozulduğu halde, sarı yüzünün buruşuk perdesi üzerine gülüşünü yayararak, ona “Evet, gerçekten sarayda benim kadar nefret uyandıran başka bir memluk yoktur! Yalnız benim yüzümün kötü görünüşü ve suratımın

nefret uyandıran çirkinliği, seni, beni değerim üzerine yanlış sonuçlar çıkarmaya itmesin! Bir gün sen de benim yetkinliklerimi anlar ve şehzade gibi benim değerli yanlarımdan yararlanırsın! Ve o zaman beni, olduğum gibi kabul eder, översin! Şehzadeye gelince, beni seçip sana yollamasının nedeni, sırf çirkinliğim ve yüzümün nefret uyandırıcılığıdır; bunu da hiç kuşkusuz, senin güzelliğini ve etkileyiciliğini kışkırttığından yapmıştır! Yoksa, sarayda başka memluklar da, yakışıklı zenciler de, haremağaları da, hizmetkârlar da vardır. Tanrı'ya şükür, bunların sayısı hesaplanamaz; ama bunların her biri ötekinden daha baştan çıkarıcıdır...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Ama bunların her biri ötekinden daha baştan çıkarıcıdır!” diye yanıt vermiş. Sihirbazın bu sözleri genç kızı inandıracak verideymiş; bunun üzerine ayağa kalkmış ve elini yaşlı bilginin eline teslim ederek, ona “Babacığım, beni seninle neye bindirerek götüreceksin!” diye sormuş. O da “Sultanım, buraya geldiğin atın üzerine bineceksin!” demiş. Kız “Ama ben, kendi başıma onun üzerine binemem ki!” deyince gülmüş ve artık onun kendi egemenliği altına girdiğini anlamış; ve “Ben de ata binip seninle geleceğim!” diye yanıt vermiş. Ve atına atlayarak terkisine aldığı kızın sıkı sıkıya kendisine sarılmasını ve bağlarla iyice kendine bağlanmasını sağlamış; kız, onun kendisine herhangi bir şey yapacağından en küçük bir kuşku duymuyormuş. O zaman sihirbaz yükseliş düğmesini çevirince at hemen bağırnı havayla doldurmuş gibi kıpırdamaya ve deniz dalgaları gibi sıçrayarak hareket etmeye, sonra da tıpkı kuşlar gibi havalanmaya başlamış. Bir anda köşkü ve bahçeyi ardında bırakmış.

Bunu görünce, genç kız, iyice şaşırarak “Hey, sen! Efendinin buyruklarını yerine getirmeksizin böyle nereye gidiyorsun?” diye haykırmış. O da “Efendim mi! Efendim de kim?” diye sormuş. Kız, “Şahın oğlu!” demiş. O da “Hangi şahın?” diye sormuş. Kız “Bilmiyorum!” demiş. Bu sözleri duyunca sihirbaz kahkahalarla gülmüş ve “Eğer şu genç Kamerül-Akmar’dan söz ediyor-

san, Allah onun belasını versin! Budalanın biri, kısacası zavallı bir çocuktur!” demiş. Kız “Allah senin belanı versin, ey sakallı felaket! Sen efendin hakkında böyle konuşmaya nasıl cesaret ediyor, ona nasıl karşı çıkıyorsun?” diye haykırmış. Sihirbaz “Sana yine söylüyorum ki, bu delikanlı benim efendim falan değil! Sen, benim kim olduğumu biliyor musun?” diye sormuş. Sultan da “Ben, senin bana söylediklerinin dışında senin hakkında bir şey bilmiyorum!” demiş. O da gülerek “Benim sana söylediğim bütün şeyler, sana ve şehzadeye karşı kurduğum bir tuzağın gereğiymiş! Aslında, bil ki, bu alçak benden kendi elimin eseri olan şimdi üzerinde olduğun atımı çaldı; atımın yitmesi dolayısıyla uzun uzadıya gönlümü yaktı ve ağlattı. Ama, işte yeniden malımın sahibi oldum, şimdi onun gönlünü yakmak ve yitirdiği şeyden dolayı gözyaşı döktürmek sırası bende! Sen de yüreğini pek tut ve gözlerini kurut, ferahlığa kavuş! Çünkü ben senin için bu genç budaladan daha büyük bir kazanç olacağım. Ben, ayrıca cömert, kudretli ve zenginim; hizmetkârlarım ve kölelerim sana hanımları olarak itaat edecekler! Seni en güzel giysilerle ve en değerli süslerle donatacağım; en olmayacak arzularını bile daha açığa vurulmadan yerine getireceğim” demiş.

Bu sözleri işittiğinde, genç kız elleriyle yüzün dövmüş ve hıçkırmaya başlamış; sonra da “Ah! Başıma gelenler! Ah! Ne yazık! Sevdigimi yitirdim; anamı, babamı yitirdim!” demiş. Ve başına gelenlerden dolayı bol bol acı gözyaşları dökmüş; o sırada büyücü atının uçuşunu Rum ülkelerine doğru yöneltiyormuş, uzun ama süratli bir yolculuktan sonra, onu, ağaçların ve akarsuların bol olduğu yeşil bir çayırığa indirmiş.

Oysa bu çayırılık çok kudretli bir hükümdarın hükmettiği kente pek yakın bulunuyormuş. Ve tam da o gün, hükümdar, kent dışına hava solumaya çıkmış ve gezisini bu çayıra kadar uzatmış bulunuyormuş. Ve atın yanında duran sihirbazla genç kızı görmüş. Sihirbazın korunmasına zaman kalmadan, hükümdarın köleleri onun üzerine atılmışlar. Onu, genç kızı ve atı yakalayıp hepsini hükümdarın karşısına çıkarmışlar.

Hükümdar, yaşlı adamın feci çirkinliğini ve yüzünün korkunç anlatımını, genç kızın da güzelliğini ve baş döndüren çekiciliğini görünce “Sultanım, ne gibi bir yakınlık, şuradaki berbat

yaşlı adamı sana bağlıyor?” diye sormuş. Ama yanıt vermede acele eden İranlı olmuş ve “O benim eşim ve amcamın kızıdır!” demiş. O zaman, genç kız da, sırası gelince, yaşlı adamı yalanlayarak “Ey hükümdar, vallahi! Bu çirkin adamı hiç tanımıyorum! Ve kesinlikle benim kocam falan değildir! Hile ve zorla beni kaçırın hain bir sihirbazdır!” diyerek yanıt vermiş.

Genç kızın bu sözlerini duyunca, Rum ülkelerinin hükümdarı sihirbazın sopalanmasını buyurmuş; onu öylesine dövmüşler ki neredeyse canı çıkıyormuş. Sonra da hükümdar onu kente göndererek zindana attırmış; genç kız da kendi alıp götürürken, sırrını ve işleyişini bilmedikleri sihirli atı da sarayına taşıtmış.

Şehzade Kamerül-Akmar’a gelince, gezgin kılığına bürünmüş; yaşaması için gerekli azık ve parayı yanına alarak yüreği üzgün ve ruhu karmakarışık yola koyulmuş ve ülkeden ülkeye, kentten kente sultanı aramaya başlamış; ve gittiği her yerde abanoz at hakkında soruşturmalara girişmiş; dinleyen herkes, onun konuşmalarından hayretlere düşüyor ve sorularını tamamen akıl almaz ve saçma sapan buluyorlarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Sorularını tamamen akıl almaz ve saçma sapan buluyorlarmış. O da, uzun bir süre, gittikçe daha derin araştırmalar yaparak, gittikçe daha fazla bilgi edinerek, ama onu belirli bir yola sokacak herhangi bir haber almaksızın araştırmalarını sürdürmüştü. Bütün bunlardan sonra, bir gün, Şemsü'n-Nehar'ın babasının saltanat sürdüğü Sanaa kentine gelmiş; ve gelir gelmez bazı bilgiler edinmiş; ama hiç kimse ona kaçınıldıktan sonra sultanın ne olduğunu anlatmamış; sadece yaşlı hükümdarın içinde bulunduğu, onu ölüme yaklaştıran bitkinlik ve umutsuzluğu söylemişler. Bunun üzerine yolunu sürdürmüştü ve Rum ülkelerine doğru ilerlemiş; geçtiği her yerde ve eğleştiği her mevkide boyuna sultanı ve abanoz atı soruyormuş.

Böylece, günün birinde, bir handa çepeçevre oturmuş, kendi aralarında konuşan bir tacir topluluğuna rastlamış; ve onların

yanına oturmuş; içlerinden birinin “Dostlarım, son zamanlarda en olmayacak şeylerden de inanılmaz bir şey işittim!” diyormuş. Hepsi birden, ona “Nedir o?” diye sormuşlar. O da “Mallarım-la birlikte, falan kentin falan bölgesine gittim; burada halkın birbirine, orada ortaya çıkmış bir olayı anlattıklarını duydum. Diyorlardı ki, kentin hükümdarı, maiyetiyle birlikte bir gün avdayken, çok nefret uyandıran bir yaşlı adamın, eşsiz güzellikteki bir kızla birlikte abanoz ve fildişinden yapılma bir atın yanında durduklarını görmüş!” diye yanıt vermiş. Sonra da tacir, son kertede meraklanan arkadaşlarına, burada tekrarlanmasında yarar olmayan öyküyü anlatmış.

Kamerül-Akmar bu öyküyü işitince, bir an bile sevgilisi ile sihirli atın söz konusu edildiğinden kuşku duymamış. Hemen, kentin adını ve yerini öğrenerek derhal o doğrultuda yola koyulmuş ve oraya ulaşınca kadar ara vermeden yol almış. Ama kapıları aşmak istediği zaman, muhafızlar onu yakalayıp ülkelerinde geçerli olan bir âdete göre, durum ve mesleği ve ülkeye geliş nedeni hakkında sorgulamak üzere hükümdarın huzuruna çıkarmışlar. Ama şehzade kente geç bir saatte girdiği, hükümdarın da çok meşgul olduğunu bildiklerinden, muhafızlar delikanlının huzura çıkarılışını ertesi güne bırakmışlar ve geceyi geçirmesi için onu zindana götürmüşler. Ama zindancılar onun güzelliğini ve kibarlığını görünce, onu zindana kapatmaya gönülleri razı olmamış ve aralarına alarak dostluk göstermişler ve kendileriyle birlikte yemek yemeye çağırmışlar. Yemek yenilip bitince, aralarında konuşmaya başlamışlar ve şehzadeye “Ey genç, sen hangi ülkeden geliyorsun?” diye sormuşlar. O da “Farisilerin ülkesinden, Keyhüsrev’in topraklarından!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri işiten zindancılar, kahkahadan kınılmışlar ve içlerinden biri genç adama “Ey Keyhüsrev ülkelerinin çocuğu, sen de mi yoksa burada zindanda yatan vatandaşın gibi akıl almaz bir yalancısın?” diye sormuş. Bir diğeri de “Gerçekte, birçok insan tanıdım; bunların konuşmalarını ve öykülerini dinledim, davranışlarını inceledim; ama bu zindandaki yaşlı adam kadar saçma konuşan bir başkasına rastlamadım!” demiş. Ve bir başkası da “Ve ben vallahi! Onun yüzü kadar çirkin bir yüz ve suratı kadar nefret uyandıran bir surat görmedim!” diye eklemiş. Şehzade “Ne gibi yalanlar söylü-

yor bu adam?" diye sormuş. Onlar da "Kendisinin bir bilgin ve ünlü bir tabip olduğunu iddia ediyor! Oysa onu hükümdar bir avlanma sırasında, bir genç kızın ve abanoz ve fildişinden yapılmış bir atın yanında bulmuş. Hükümdar kızın aşırı güzelliğinden etkilenmiş ve onunla evlenmek istemiş; ama kız ansızın aklını kaçırmış. Bu yaşlı kişi ünlü bir tabip olsaymış, pekâlâ onu iyileştirmiş. Çünkü hükümdar bu kızın hastalığına çare bulabilmek için her şeyi yaptı. Aradan bir yıl geçtiği halde, tabipler ve yıldız-bilimciler için her türlü masrafı göze aldı, ama bir sonuç çıkmadı. Abanoz ata gelince, hükümdarın hazinesinde kapalı bulunuyor; yaşlı adam da hapiste! Bütün gece ağlayıp inliyor, öyle ki onun sizlanmalarından uyku uyuyamıyoruz!" demişler.

Bu sözleri işitince, Kamerü'l-Akmar, kendi kendine "İşte sonunda istediğim yolu buldum. Şimdi maksadıma nasıl ulaşacağımın çaresini bulmak gerek!" demiş. Ama zindancılar, uyuma saati geldiğini görerek, hemen onu hapishanenin içine götürüp üzerine kapıyı kapamışlar. O zaman ağlayıp inleyen sihirbaz, Acem dilinde felaketinden şikâyet ederek "Yazık! Bu genç kız üzerinde dilediğimi yapamadan ve arzumu doyuramadan ve tasarladıklarımı gereğince gerçekleştiremeden kendimi böyle tüketmiş bulunmam ne felaket! Bütün bunlar başıma düşüncemin kıtlığından ve bana yaraşmayan bir hırsla kapılmamdan geldi!" diyormuş. O zaman Kamerü'l-Akmar, ona Farisi diliyle hitap edip "Bu ağlamalar, inlemeler ne zamana kadar sürecek? Felakete düşen kişinin sadece kendin mi olduğunu sanıyorsun?" diye seslenmiş. Bilgin de, bu sözlerden yüreklenerек, onunla konuşmaya başlayıp, kendisini tanımaksızın şikâyetlerini, felaketlerini ve bahtsızlıklarını açıklamaya başlamış! Ve o geceyi iki dost gibi aralarında konuşarak geçirmişler.

Ertesi sabah, zindancılar gelerek Kamerü'l-Akmar'ı zindandan çıkarmışlar, hükümdarlarının huzuruna çıkararak kendisine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... hükümdarın huzuruna çıkararak kendisine “Bu genç adam, dün akşam geç vakit geldi; sorguya çıkarılması için, onu huzuruna getiremedik, hükümdarımız!” demişler. Bunun üzerine hükümdar “Sen nereden geliyorsun? Adın ne? Mesleğin ne? Ve kentime gelmenin nedeni nedir?” diye sormuş. O da “Adım söz konusu olunca, bana İran diliyle Harşah derler. Ülkem İran’dır! Meslek bakımından da akıl hastalarının tedavisinde özellikle uzmanlık kazanmış bir hekimim! Bu maksatla ülkeleri, kentleri geziyor, mesleğimi yerine getiriyor, bildiğim şeylere yeni bilgiler eklemeye çalışıyorum! Ve bütün bunları yıldızbilimcilerin ve bilginlerin bayağı gülünçlüklerine başvurmadan yerine getiriyorum; ne sarığının sargı adedini kabartıyor, ne yenlerimi uzatıyor ne de kolumun altında çok sayıda kitap taşıyorum; göz kapaklarımı sürmeyle karartmıyor, boynuma da binlerce tanesi olan tespihler asmıyorum; gizemli bir dilde sözcükler mırıldanmadan, yüzlerine soluk üflemeden ve kulak memelerini ısırmadan hastalarımı iyi ediyorum. İşte, şevketlim, benim mesleğim budur!” diye yanıtlamış.

Hükümdar bu sözleri işitince, hatırı sayılır bir neşeyle sevinmiş ve ona “Ey yüce tabip, bizim yanımıza tam da hizmetine çok ihtiyaç duyduğumuz bir zamanda geldin!” demiş. Ve ona genç kızın durumunu anlattıktan sonra “Eğer onu tedavi eder, kötü kişilerin uğratığı deliliğinden kurtarırsan, dile benden ne dilersen; hemen yerine getirilecektir!” diye eklemiş. O da “Tanrı, hükümdarımız efendimize en yüce nimet ve lütuflarını bağışlasın! Ama ilkin bana onun deliliği üzerindeki tüm gözlemlerini ayrıntılarıyla anlatman ve genç kızı ve abanoz atı nasıl ele geçirdiğini anlatmayı unutmadan, onun kaç gündür bu durumda olduğunu açıklamam gerek!” diyerek yanıt vermiş. Hükümdar da ona tüm öyküyü başından sonuna kadar anlatmış ve “Yaşlı adama gelince, zindandadır!” diyerek eklemiş. “Ya at?” diye sorunca da “O, benim elimde bulunuyor! Ve köşklerimden birinde dikkatle saklanıyor!” diye yanıt vermiş. Kamerül-Akmar da kendi kendine “Her şeyden önce, benim, atı görmem ve ne durumda bulunduğunu öğrenmem gerek! Eğer bozulmamış ve iyi durumda ise, her şey kazanılmış ve gayeme ulaştım demektir; ama işleyişi bozulmuşsa, sevgilimi kurtarmak için başka yol bulmam gereke-

cek!" demiş. O zaman hükümdara dönerek, ona "Şevketlim, ilkin atı görmem gerek; çünkü, onu inceleyerek, genç kızın iyileşmesi için yararlı bir şeyler bulabilirim!" demiş. O da "Zevkle ve yürek ferahlığıyla!" diye yanıt vermiş ve onun elinden tutarak kendisini abanoz atın bulunduğu yere götürmüş. Şehzade de atın yöresinde dolaşmış ve onu dikkatle incelemiş, bozulmamış ve iyi durumda bulunca çok sevinmiş ve hükümdara "Tanrı hükümdarı gözet sin ve ferahlatsın! Şimdi genç kızın yanına gidip nesi varmış görelim! Umarım ki Tanrı'nın yardımıyla iyileştirici ellerim ve bu atın araya girmesiyle sağlığına kavuşacaktır!" demiş. Muhafızlara ata iyi bakmalarını tembih ederek hükümdarla birlikte sultanın bulunduğu daireye doğru yönelmiş.

Kızın bulunduğu odaya girer girmez, kızın ellerini büküp durduğunu ve göğsünü dövdüğünü ve yerlerde yuvarlandığını ve âdeti üzere giysilerini yırttığını görmüş. Ve hemen bunun hiçbir insan ve ecinninin etkisi olmaksızın düzmece bir delilik olduğunun farkına varmış! Ve kızın bütün bunları hiç kimsenin yanına yaklaşmaması için bir hile olarak düşündüğünü anlamış.

Bunu gören Kamerü'l-Akmar, ona doğru ilerlemiş ve ona "Ey Âlemin büyüleyicisi, dertler, acılar senden ırak olsun!" demiş. Ve kız ona bakarak kendisini hemen tanımış ve öylesine büyük bir sevince kapılmış ki, büyük bir feryat koparmış ve baygın yere düşmüş. Hükümdar onun bu bunalımının tabibin ona esinlediği korkudan olduğundan kuşku duymamış. Ama Kame-rü'l-Akmar onun üzerine eğilmiş ve onu canlandırarak alçak bir sesle "Ey Şemsü'n-Nehar, ey gözümün karası, ey yüreğimin çekirdeği, kendi yaşamını da, benimkini de düşün ve cesare-tini topla ve biraz daha sabret; çünkü bu zalim hükümdarın elinden kurtulmamız için durumumuz çok tedbirli olmamızı ve sonsuz bir dikkati gerektiriyor. Ben, hemen onun senin hak-kındaki fikrini doğrulayan bir girişimle işe başlayacağım ve ona senin ecinniler tarafından zaptedildiğini ve bu yüzden çılgınlığa sürüklendiğini söyleyeceğim; ve de ona bende bulunan gizemli erdemler sayesinde kurtulacağını da bildireceğim! Sen, sadece sakince ve tatlılıkla konuş! Böylece maksadımıza ulaşacağız ve tasarımızı yerine getireceğiz!" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Kamerü'l-Akmar bulundukları yerin dip tarafında bulunan hükümdarın yanına yaklaşmış ve iyi haber veren bir kişinin güleç yüzüyle “Bahtıgüzel hükümdar, talihin yardımıyla onun hastalığının nedenini anladım, çaresini de buldum. İnşallah tedavisini de yapacağım! Şimdi sen ona yaklaşılabılır, yavaşça ve tatlı tatlı konuşabilir, ne vaat edeceksen edebilirsin! Ondan ne bekliyorsan hepsi yerine gelecektir!” demiş. Hükümdar da, hayranlığın sınırına ulaşarak genç kızın yanına yaklaşmış; o da hemen ayağa kalkıp önünde saygı duruşunda bulunmuş; sonra da gelişini kutlayarak, ona “Hizmetçin, kendisine bugün ziyarette bulunarak verdiği onurdan ötürü çok utanmıştır!” demiş. Hükümdar da, bütün bunları görüp işiterek sevinçten uçar gibi olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

... neredeyse sevinçten uçacak gibi olmuş. Hizmetçilere, kadın kölelere ve haremağalarına onu hamama götürerek giysiler ve süslerle donatmalarını buyurmuş. Ve kadınlarla köleler içeri girip selamlar vermişler; o da kendilerine selamlarını en kibar bir şekilde ve sesinin en tatlı edasıyla iade etmiş. Bunun üzerine onu şahane giysilerle donatmışlar, boynuna değerli taşlardan bir gerdanlık takmış ve hamama götürüp orada yıkamışlar; sonra da ayın on dördüne dönüşmüş bir halde dairesine götürmüşler. Hepsi bu kadar!

Hükümdar da, yüreği iyice ferahlamış, genç şehzadeye “Ey bilge, ey bilgin hekim, ey felsefeyle donanmış kişi, mutluluktan yana şimdi ne olmuşsa, senin değer ve lütfun sayesinde olmuştur. Allah bizim üzerimizdeki iyileştirici soluğuna kuvvet versin!” demiş. O da “Hükümdarım, tedaviyi tamamlamak için senin maiyetin, muhafızların ve birliklerinle, genç kızı da yanına alarak ve abanoz atı da oraya taşıtarak onları ilk kez bulduğun yere gitmen gerekli! Bil ki, onu tutkunluğa uğratmış olan şeytansı bir ecinniden başkası değildir. Ben orada gerekli cin çıkartma işlemlerini yapacağım; yoksa bu ecinni yeniden gelip her ay onu

tutkunluğa uğrattır ve yeniden başladığımız yere geliriz; oysa şimdi ben bir kez duruma egemen olursam, onu kısıtır ve öldürürüm!” diyerek yanıt vermiş. Rum ülkelerinin hükümdarı “Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!” diyerek haykırmış. Ve hemen şehzade ve genç kıza eşlik ederek ve tüm birlikleri kendisini izlerken, söz konusu çayırın yolunu tutmuş.

Hepsi birlikte buraya gelince, Kamerü’l-Akmar genç kızı abanoz atın üzerine bindirmeleri ve onların ikisini birden hükümdarın ve birliklerin açık seçik olarak göremeyeceği büyük bir uzaklığa taşımaları buyruğunu vermiş; ve buyruğu o anda yerine getirilmiş. O zaman Rum ülkeleri hükümdarına “Şimdi, senin iznin ve iradenle, tütsüleme ve büyü işlemlerine girişecek ve insan ırkının düşmanı olan bu ecinniye bir daha zarar vermeyecek şekilde ele geçireceğim. Bundan sonra, abanoz gibi görünen bu ata binecek ve genç kızı da terkisine bindireceğim. O zaman atın sağa sola kıpırdanmaya başladığını ve birden harekete geçerek atılıp senin önünde saygıda bulunmak için durduğunu göreceksin! O zaman kendisinin bizim irademize tamamen boyun eğmiş olduğunu anlayacaksın. Bunu izleyerek, genç kıza istediğin gibi davranabilirsin!” demiş.

Rum ülkelerinin hükümdarı bu sözleri işitince sevincin sınırlarına dayanırcasına sevinmiş; o sırada Kamerü’l-Akmar atın üzerine binmiş ve arkasına da genç kızı sağlam bir şekilde bağlamış. Ve bütün gözler kendine çevrilmiş bulunduğu ve ne yapacağını merakla beklediği bir sırada, yükselme düğmesini çevirmiş; at da, atılımını yaparak onlarla birlikte doğru bir çizgi halinde göğe doğru ağmış ve göğün yükseklerine çıkarak gözden kaybolmuş. Rum Ülkelerinin hükümdarı, gerçeği bilmekten uzakta, birlikleriyle beraber çayırıkta beklemeyi sürdürmüş ve yarım saatlik bir süreyle onların dönüşünü beklemiş; ama dönmediklerini görünce, gidip onları sarayda beklemeye karar vermiş. Bu da aynı şekilde boşuna bir bekleyiş olmuş. O zaman zindanda bulunan yaşlı çirkin adamı düşünmüş ve onu huzuruna getirtmiş; kendisine “Ah, yaşlı hain! Ah, maymun kıcı! Sen nasıl olur da bu sihirli ve şeytansı ecinnilerin egemen olduğu atın gizlerini benden saklarsın! İşte şimdi at, genç kızı iyileştiren hekim ve genç kıyla birlikte havalara uçtu. Ve kim bilir başlarına

neler gelecek! Ayrıca, hamamdan çıkınca kızın donatılması için verdiğim hazine değerindeki şeylerin yitişinden de seni sorumlu tutuyorum! Şimdi başını gövdenden ayıracağım!” demiş ve hükümdarın bir işareti üzerine, cellat ilerleyip bir savuruşta İranlıyı ikiye ayırmış! Ve işte burada bunlar olmuş!

Şehzade Kamerül-Akmar ve Sultan Şemsü'n-Nehar'a gelince, gök yolculuğunu huzur içinde sürdürmüşler ve tam bir güven içinde, Şah Sabur'un hükümet merkezine ulaşmışlar. Bu kez artık bahçedeki köşke değil, sarayın taraçasına inmişler. Ve şehzade sevgilisini güvenli bir yere bıraktıktan sonra ana ve babasına geldiklerini bildirmeye gitmiş. Ve onların gözyaşlarına ve umutsuzluğa gömüldükleri daireye girmiş; orada, şahı, sultan anasını ve kız kardeşleri olan üç sultanı bulmuş ve onları kucaklayarak selamlamış. Onu gören yakınlarının ruhu mutlulukla dolmuş ve yüreklerinden kederin, işkencelerin yükü kalkmış.

O zaman, onların dönüşünü ve Sanaa hükümdarının kızının gelişini kutlamak üzere, Şah Sabur kentte oturanlar için büyük şenlikler ve tam bir ay süren eğlenceler düzenlenmiş. Kamerül-Akmar da gerdek odasına girerek genç kızla birlikte uzun mutlu geceler geçirmiş. Bunu izleyerek Şah Sabur, artık ruhu huzurlu, abanoz atı parçalatmış ve işleyiş düzenini imha etmiş. Kendi bakımından Kamerül-Akmar bir mektup yazarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Kendi bakımından Kamerül-Akmar, Sanaa hükümdarına bir mektup yazarak tüm öyküyü kendisine açıklamış ve evliliklerini ve birlikte tam bir mutluluk içinde bulunduklarını bildirmiş. Ve bu mektubu, şahane armağanlar ve büyük değerdeki nadir eşyayla birlikte bir ulakla hükümdara ulaştırmış. Haberci, Yemen ülkesinde Sanaa'ya gelince, mektubu ve armağanları sultanın babasına vermiş; o da mektubu okuyunca sevincin sınırına ulaşmış ve armağanları kabul etmiş. Bunu izleyerek, o da kendi bakımından Şah Sabur'un oğlu olan damadı için çok değerli armağanlar hazırlamış ve bunları aynı ulakla kendisine göndermiş.

Eşinin babasından gelen bu armağanları kabul eden yakışıklı Şehzade Kamerül-Akmar son kertede sevinmiş; çünkü yaşlı Sanaa hükümdarının, davranışlarından dolayı ikisine de gücenik olduğunu sanarak üzülp duruyormuş. Bundan böyle her yıl yeni mektuplar ve yeni armağanlar göndermeyi de âdet edinmiş. Ve bu şekilde davranmayı Sanaa hükümdarının ölümüne kadar sürdürmüş. Sonra, kendi babası Şah Sabur sırası gelip ölünce, ülkenin tahtına sahip olmuş ve yeni Yemen hükümdarı ile çok sevdiği en küçük kız kardeşini evlendirerek hükmetmeye başlamış. Bunu izleyerek ülkesini bilgelikle ve halkını insafla yönetmiş; ve böylece tüm ülkeler katında bir üstünlük ve tüm yurttaşlarının yüreklerinin bağlılığını kazanmış. Ve kendisiyle eşi Şemsü'n-Nehar, Zevklerin İmha Edicisi ve Dost Meclislerinin Dağıtıcısı, Saray ve Kulübelerin Yağmacısı ve Mezarların Mimarı ve Kabirlerin Azık Sağlayıcısı onları ziyaret edinceye kadar en hoş, en tatlı, en huzurlu ve en sakin yaşamı sürdürmüşler.

Ve şimdi “Hiç ölmeyen Tek Yaşayan’a ve Ellerinde Görünen Görünmeyen Âlemlerin egemenliğini bulunduran Yüce Tanrı’ya şükürler olsun” diyorum!

Ve, vezirin kızı Şehrazad, böylece öyküyü bitirerek susmuş. Bunun üzerine Şah Şehriyar ona “Bu öykü Şehrazad, harikaydı! Bu olağandışı abanoz atın işleyiş tarzını bilmek isterdim doğrusu!” demiş. Şehrazad “Ne yazık ki, imha edilmiş!” demiş. Şehriyar da “Vallahi! İçim bunu araştırmanın merakıyla dolu!” demiş. Şehrazad da “Öyleyse, ey bahtıgüzel şah, senin ruhunu dinlendirmek için, bana, bildiğim en ferahlatıcı öyküyü, Fındıkçı Delile ile Kızı Fattan Zeyneb’in öyküsünü anlatmama izin verirsen, emirlerini yerine getirmeye hazırım!” demiş. Şah Şehriyar da “Vallahi! Konuşabilirsin! Çünkü bu öyküyü bilmiyorum ben! Bundan sonra başın hakkında karar veririm!” diye haykırmış.

Bunun üzerine Şehrazad demiş ki:

Fındıkçı Delile'nin Hilelerinin Öyküsü

Anlatırlar ki ey bahtıgüzel şah, Bağdat'ta Halife Harun Reşid döneminde, ikisi de hilebazlık ve hırsızlıkta nam salmış Güve Ahmed adında birisi ile Felaket Hasan¹ adında bir diğer kişi yaşamaktaymış! Bu mesleklerde yaptıkları, tam anlamıyla akıl almaz şeylermiş, bundan dolayı, her çeşit marifetten yarar sağlamasını bilen halife, onları nezdine çağırtmış ve kendilerini kolluk amiri yapmış. Bu maksatla her birini birer onur giysisi ile donatıp aylık biner altın dinar maaş bağlamış ve emirlerine kırkar kişilik atlı muhafız birliği vermiş. Böylece Güve Ahmed kentin kara bölgelerinin güvenliğini, Felaket Hasan da nehrin ve su kenarındaki bölgelerinin güvenliğini sağlayacakmış. Ve ikisi birden, büyük şenliklerde, biri halifenin yanında, öteki solunda yer alacakmış.

Onların bu görevlere atandıkları gün, Bağdat Valisi Emir Halid ile birlikte her birinin kırk yiğit atlısı yanlarında olduğu halde görüldükleri bir sırada, bir tellahın şöyle haykırdığı duyulmuş: “Ey sizler, Bağdat halkı, halifenin buyruğunu dinleyin! Bilin ki, Sağ Kol, namıdiğer Güve Ahmed ve Sol Kol, namıdiğer Felaket Hasan, kolluk amirleri olarak atanmışlardır! Ve siz onlara her vesileyle saygı göstermeli ve itaat etmelisiniz!”

Aynı zamanda Bağdat'ta adı Delile olan, ama daha çok Fındıkçı Delile² namıyla tanınan ve iki kızı bulunan korkunç bir yaşlı kadın yaşıyormuş. Bu kızlardan biri evli ve adı Kavruk Mahmud olan bir haylazın anası imiş; öteki de henüz evlenmemiş olup Fettan Zeyneb³ adıyla tanınırmış. Yaşlı Delile'nin koca-

1 Littmann'da *Ahmedü'd-Denef* ve *Hasan Şuma* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

2,3 *Fındıkçı Delile* ve *Fettan Zeyneb* adları Yurdatap'ın çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

sı, önceleri, tüm ülkenin mektup ve haberlerini taşıyan güvercinlerin sorumlusu olarak önemli bir kişi imiş. Varlığı halife için, yerine getirdiği görev dolayısıyla, kentte yaşayan diğer kişilerin varlıklarından daha değerli ve daha yararlı imiş. Bundan dolayı Delile'nin kocası, onurlar ve ayrıcalıklarla donanmış bulunuyor ve her ay bin dinar maaş alıyormuş. Ama sonra ölüp unutulmuş ve ardında yaşlı bir kadınla iki kız çocuğu bırakmış! Ve gerçekte, bu Delile kurnaz ve hilebaz, düzenbaz, hırsız, sahteci ve her türden kötü işe yatkın, iblise bile hile ve aldaticılıkta ders verebilecek tıynetle, yılanı bile deliğinden çıkarır bir büyücü imiş.

Böylece, Güve Ahmed ile Felaket Hasan'ın kolluk amirleri olarak işe başladıkları gün, genç Zeyneb, bu durumu halka bildiren ilanin okunuşunu işitmiş ve anasına "Baksana ana, şu Güve Ahmed denen kopuk, Mısır'dan kovulup kaçarak Bağdat'a geldikten sonra gelişinden bu yana yapmadık kötü iş bırakmadığı halde öyle ün kazanmış ki, halife onu Sağ Kol'un güvenlik amiri yapmış; meslektaşısı Felaket Hasan denen şu balkabağı kadar uyuz, kel kafalıyı da Sol Kol'un güvenlik Amirliği göreviyle donatmış! Ve bunların önüne her gün, gece gündüz, halifelik sarayında sofra açılacakmış! Ve biz, ne yazık ki, evimizde oturuyoruz; işsiz, unutulmuş ve herhangi bir onur ya da ayrıcalığımız olmaksızın ve de bizimle ilgilenecek hiç kimse bulunmaksızın yaşıyoruz!" demiş. Delile de başını sallamış ve "Evet, vallahi, kızım!" demiş. Bunun üzerine Zeyneb ona "Öyleyse kalk bakalım anne, bir çare göster de, biz de yolumuzu bulalım; ya da bir şeyler kıvrır da Bağdat'ta ünlenelim ve anılan kişiler olalım! Böylece ünümüz halifenin kulağına erişsin ve babamın ayrıcalıkları ve maaşı bize iade edilsin!" demiş. Fattan Zeyneb, bu sözleri anası Fındıkçı Delile'ye söyleyince, o da "Başım üzerine yemin ederim ki, kızım..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Başım üzerine yemin ederim ki, kızım, şu Bağdat'ta birinci dereceden birkaç oyun çevirecek ve böylece gerek Güve Ahmed'in, gerekse Felaket Hasan'ın oynadığı oyunları fersah fersah aşaca-

ğım!” diye cevap vermiş. Ve o saat ve o anda kalkarak yüzünü bir ihramla örtmüş, kolları topuklarına kadar inecek uzunlukta abartılı bir harmaniyeye bürünerek ve beline geniş bir yün kuşak sarınarak fakir dervişlere dönüşmüş; ve içine üç altın dinar attığı ve ağzına kadar suyla doldurup hurma lifiyle tıkadığı bir ibriği eline alarak ve göğsüne ve omuzlarına iri tanelerden oluşmuş ve bir odun demeti kadar ağır tespihler dolamış ve eline sufi dilencilerin taşıdığı gibi kırmızı, sarı ve yeşil bezlerden yapılmış bir bayrak alarak girdiği bu gülünç kılıkla evinden çıkmış ve yüreği şeytanların dolaştığı yörelerde dörtünale yol alırken ve düşüncesi sapık ve korkunç hileler arayarak yoğunlaşırken, yüksek sesle “Allah! Allah!” diye haykırarak dilinden dualar saçıyormuş.

Böylece bir sokaktan ötekine geçerek kentin birçok semti- ni dolaşmış; sonunda, mermer döşenmiş yolu süpürülmüş ve yıkanmış bir çıkmaz sokağa ulaşmış; bu sokağın dibinde, üzerinde şahane bir alçı saçaklığı bulunan büyük bir kapı görmüş; kapının eşiğinde de kendine özgü giyimle göze çarpan Magripli bir kapıcı oturuyormuş. Kapı bronzdan halkalarla süslenmiş ve sandal ağacından yapılmış olup üzerinde de gümüş bir kilit varmış. Bu ev de yaptığı hizmetlerden ötürü halife tarafından maaşa bağlanmış, taşınır taşınmaz pek çok malın sahibi ve hatırı sayılır bir kişi olan muhafızların komutanına aitmiş; ama bu zat pek hiddetli ve kötü tavırları olan birisiymiş; her zaman söze başlamadan dayağa baş vurduğundan Sokak Döveci Mustafa adıyla anılırmış. Sokak Döveci çok sevdiği güzel bir genç hanımla evliymiş ve ilk girişimde bulunduğu gece, yaşadıkça ondan başka ikinci bir kadınla evlenmemeye ve evinden dışarıda tek bir gece bile geçirmemeye yemin etmiş bulunuyormuş. Ve bu, böylece, Sokak Döveci Mustafa’nın bir gün Divan’a çıkıp orada her bir emirin bir ya da iki oğlu olduğunu gördüğü güne kadar sürmüş. Tam da o gün, hamama gitmiş ve bir aynaya bakarken yüzünü tüm olarak kaplayan siyah sakallarının arasında oldukça fazla beyaz tüy bulunduğunu görmüş ve kendi kendine “Babanı elinden alan Yüce Varlık, sana hâlâ bir oğul vermeyecek mi?” demiş. Ve evine giderek karısını bulmuş ve asık bir yüzle, ona tek bir söz söylemeden ve yüzüne bakmadan divana oturmuş. O zaman karısı yanına yaklaşmış ve ona “Hayırlı akşamlar olsun!”

demiş. O da “Karşımdan çekil git! Seni gördüğüm günden bu yana hayırlı hiçbir şey olmadı!” demiş. Kadın da “Nasıl oluyor bu?” deyince; “Seninle gerdek gecesi ilk sevişmemizde, bana, senin üzerine başka bir kadın almayacağıma yemin verdirdin! Ben de sana söz verdim. Ama bugün Divan’da gördüm ki, her emirin bir ya da iki oğlu var; o zaman aklıma ölme fikri geldi; ve Tanrı’nın bana bir oğul, hatta bir kız bile vermemesinden dolayı son derece üzuldüm! Ve çok iyi biliyorum ki, ardında evlat bırakmayan kişinin ilerde anısı da silinir! İşte yüzümün asıklığı bu nedenledir, ey tüm tohumumu kayalık yerlere dökülürcesine harcayan kısır yaratık!” demiş. Bu sözleri işitip yüzü kızaran genç kadın “Senin böyle konuşman yersiz! Tanrı’nın adı üstüme ve yöreme olsun! Gecikme benden doğmuyor! Bunun kusuru bende değil! Ben, baharat ve kökler döverek kaç havan eskittim ve bunların tozunu ilaç diye kısırlığa karşı kullandım! Gecikmenin nedeni sen kendinsin! Sen, yassı burunlu bir katırdan başka bir şey değilsin; yumurtaların da koyuluğu olmayan bir sıvı, taneleri de dölsüz!” diye yanıt vermiş. O da “Öyle olsun! Ama gezimden döndüğüm andan başlayarak senin üzerine bir karı daha alacağım!” diye onu yanıtlamış. Kadın da “Bahtım ve kaderim Tanrı’nın takdirindedir!” demiş. Bunun üzerine adam evden çıkmış; ama, sokağa çıkınca olup bitenden pişmanlık duymuş; karısı olan genç kadın da kocasına karşı biraz yakışksız konuştuğunu fark etmiş. İşte mermer döşeli çıkmazdaki evin sahibinin durumu böyleymiş!

Fındıkçı Delile’nin durumuna gelince, o da şöyleymiş: Evin duvarları altına gelince, emirin genç karısının pencerede oturduğunu ve güzelliğinden yana süslendiği mücevherler kadar parlak ve giyindiği kar beyazı giysi kadar beyaz ve billur saçan bir avize gibi aydınlık olduğunu görmüş! Bunu görünce yaşlı felaket taşıyıcı, kendi kendine “Ey Delile, işte senin için hile torbasını açmanın zamanı geldi! Bakalım bu kadını kocasının evinden ayırabilecek ve mücevherlerini yağmalayıp güzel giysilerinden soyabilecek ve kendine mal edebilecek misin?” demiş. Bunun üzerine emirin penceresinin altında durmuş ve yüksek sesle Tanrı’nın adını anıp “Allah! Allah! Ve siz hepiniz Allah’ın sevgili kulları, iyilik yapmayı seven veliler, yolumu aydınlatın!” demiş.

Bu yardım isteklerini duyup dilenci gibi giyinmiş bu başı örtülü yaşlı kadını görünce, mahallenin tüm kadınları harmaniyesinin uçlarını öpmeye ve onun hayır duasını almaya koşmuşlar. Ve Emir Sokak Döveci'nin karısı da "Allah belki de bu yaşlı ermiş aracılığıyla bize lütufta bulunacak!" diye düşünüp gözleri heyecandan yaşarmış; genç kadın hizmetçisini çağırmış ve ona "Git kapıcımız Şeyh Ebu Ali'yi bul, elini öp ve ona, 'Hatun hanımım, bize Tanrı'nın lütfunu sağlayacak olan şu mübarek kadını eve almanı rica ediyor!' de!" demiş. Hizmetçi de kapıcıyı bulmaya gitmiş ve elini öptükten sonra, ona "Ey Şeyh Ebu Ali, hatun hanımımız bize Allah'ın lütfunu sağlasın diye şu saygın yaşlı kadını içeri almanı istiyor! Belki de hayrı hepimize dokunacaktır!" demiş. O zaman kapıcı, yaşlı kadının yanına yaklaşarak ilkin elini öpmek istemiş; ama birdenbire şiddetle irkilerek bundan sakınmış ve ona "Çabuk buradan uzaklaş! Sen ki, dualarını tüm uşak takımı gibi abdest almadan yaparsın! Kirli dokunuşunla bana değip abdestimi bozup boşlama!" demiş. Kadın da ona "Allah seni bu zilletten kurtarsın ey kapıcı Ebu Ali! Çünkü Tanrı'nın ve velilerinin yüce lütufları senin üzerinedir!" demiş. Onun bu sözleri kapıcı Ebu Ali'yi çok etkilemiş; çünkü üç aylık bir süredir Sokak Döveci emir, onun ücretini ödememekte, o da bu yüzden epeydir tedirgin bulunmakta, alacağını hangi yoldan ele geçireceğini bir türlü bilememekte imiş. Bundan dolayı yaşlı kadına "Anacığım, ibriğinden bana biraz kutsal su ver, böylece senin hayır duanı alayım!" demiş. Bunun üzerine kadın sırtından ibriğini indirmiş ve onu havada birkaç kez silkelemiş; öyle ki, hurma liflerinden oluşan tıkaç yerinden fırlamış ve ibriğin içindeki üç altın dinar sanki gökten gelmişçesine yere düşüp yuvarlanmış. Kapıcı da ivedi davranıp onları yerden almış ve içinden "Şükür Allah'a! Bu yaşlı dilenci kadın gizli hazinelerin emrinde bulunduğu erenler içinden bir eren! Ona benim ücretini alamamış, en zorunlu ihtiyaçlarını bile gideremeyecek fakir bir kapıcı olduğum malum oldu; ve duasının bereketiyle havadan bu üç dinar yağdı!" demiş. Sonra dinarları yaşlı kadına uzatıp ona "Hala, belki de ibriğinden düşmüş olan şu üç dinarı al!" demiş. Kadın "Paranı al da yanımdan uzaklaş! Ben bu dünyanın işleriyle uğraşanlardan değilim! Hayır, asla! Bu parayı kendin için saklayabilir, emirin

vereceği maaşın yerine bunları kullanarak biraz ferahlayabilirsiniz!" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyan kapıcı ellerini havaya kaldırmış ve "Yardımlarından dolayı Tanrı'ya övgüler olsun! Tanrı esinlenmesinin bir tecellisi bu!" diye haykırmış.

Bu sırada hizmetçi kız, zaten yaşlı kadına yaklaşmış bulunuyormuş; onun elini öptükten sonra, kendisini çabucak genç hanımının yanına götürmüştü. Yaşlı kadın genç hanımın yanına gelince, güzelliğinden şaşkınlığa uğramış, çünkü genç kadın, tılsımlı bir yüzüğün açıp ortaya çıkardığı bir hazine kadar ışıltı saçıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Yaşlı kadın, genç hanımın yanına gelince, güzelliğinden şaşkınlığa uğramış; çünkü genç kadın, tılsımlı bir yüzüğün açıp ortaya çıkardığı bir hazine kadar ışıltı saçıyormuş. Kendi bakımından da genç hatun, yaşlı kadının çabucak ayaklarına kapanmış ve ellerini öpmüş; yaşlı kadın da ona "Kızım, ben buraya öğütlerime ihtiyacın olduğunu bildiğimden Tanrı'nın esiniyle geldim!" demiş. Hatun da, ermiş dilencilere karşı uygulanagelen bir âdete göre, ilkin ona yiyecek bir şeyler getirmekle işe başlamış; ama yaşlı kadın yemeklere el sürmek istememiş; ve "Ben cennet taamından başka yemek yemem; bunun için yılda beş gün dışında her gün oruçluyum! Ama, çocuğum, seni üzgün görüyorum derdinin nedenini bana anlatmanı isterim!" demiş. O da "Anacığım, gerdekte ilk girişimde bulunduğu gece, kocama, benim üzerime ikinci bir karı almayacağına dair yemin ettirmiştim; ama o, başkalarının oğul sahibi olduğunu görünce, kendi de oğlan çocuğu olsun diye hırsla kapıldı; ve bana 'Sen kısırsın!' dedi; ben de ona 'Asıl sen, sen kısırsın!' diye yanıt verdim. O zaman öfkeyle dışarı çıktı ve bana 'Gezimden döndüğümde, senin üzerine evleneceğim!' dedi. Oysa, anacığım, ben, tehdidini yerine getirmesinden ve ona çocuklar verebilecek ikinci bir karı almasından çok korkuyorum! O, topraktan, evlerden yana zengindir, dolgun maaşı vardır, başlı başına köy-

lere sahiptir. Eğer ikinci karısından çocuk sahibi olursa, bütün bu mallardan yoksun kalacağım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın da "Kızım, senin benim şeyhim kudretli Saldırılar Ustası, Hamilelik Babası'ndan¹ hiç haberin olmadığını görüyorum! O zaman bu ermiş kişiye yapılacak tek bir ziyaretin fakir bir borçluyu zengin bir alacaklıya, kısır bir kadını döl ambarına çevirdiğini bilmiyorsun herhalde?" demiş. Güzel hatun da "Anacığım, evlendiğim günden bu yana, evden bir kez bile dışarı çıkmadım; hatta tebrik ve başsağlığı ziyaretlerinde bile bulunmadım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın "Çocuğum, seni efendim Şeyh Saldırılar Ustası ve Hamilelik Babası'nın yanına götürmek isterim. Sakın sana uygulayacağı ağırlıktan korkma ve de ondan bir dilekte bulun! Kocan geziden döndükten sonra, seninle çiftleşmek üzere yatacak ve bundan bir erkek ya da kız çocuğuna sahip olacaksın! Ama çocuğun erkek de olsa, kız da olsa, onu efendim Hamilelik Babası'nın hizmetinde bir derviş yapacağına dair adakta bulunacaksın!" demiş.

Bu sözleri duyan güzel hatun, umut ve zevkle heyecanlanmış, en güzel giysilerine bürünmüş, en güzel ziynetlerini takmış, sonra hizmetçisine "Eve iyice göz kulak ol!" demiş. Hizmetçisi de "İşittim ve itaat ettim, hanımım!" diyerek yanıt vermiş. O zaman hatun, Delile ile birlikte evden çıkmış, kapıda yaşlı kapıcı Ebu Ali'yi görmüş; kapıcı kendisine "Nereye gidiyorsunuz, hanımım?" diye sorunca "Ben, Şeyh Hamilelik Babası'nın ziyaretine gidiyorum!" yanıtını vermiş. Kapıcı, ona "Bu ermiş yaşlı kadın Allah'ın bir lütfudur hanımım! Tüm hazineler onun emrinde! Bana da üç kızıl altın dinar verdi! Ve hiçbir soru sormadan benim derdimi bildi ve ihtiyaç içinde kıvrandığımı anladı. Bütün bir yıl tuttuğu orucun hayrı başım üzerine olsun!" demiş.

Bunu izleyerek, Delile ve genç hatun oradan uzaklaşmışlar; ve yolda yaşlı düzenbaz, Emir Sokak Döveci'nin karısına "İnşallah, hanımım, Şeyh Hamilelik Babası'na ziyarette bulunduğunda, sana, sadece ruh huzuru vermeyecek, arzunu da doyuracak ve kocana karşı sevgini de geri çevirecek; ve gelecekte bu konuda aranızda hiçbir anlaşmazlık ya da can sıkıntısı olmayacak ve de ona hoş olmayan sözler sarf etmeyeceksin!" demiş. Hatun da

1 Littmann'da *Ebü'l-Hamalât* (Hamileler Babası) (Â.Ş.O.)

“Anacığım, bilsen bu şeyhin huzuruna çıkmayı ne çok istiyorum!” diye yanıt vermiş.

Bu sırada, düzenbaz Delile, kendi kendine “Nasıl yapar da, bunca gelip gidenlerin kalabalığı içinde, onun ziynetlerini çalar ve onu çıırçıplak bırakırım?” diyormuş. Sonra ansızın ona “Kızım, beni gözden yitirmeden ardımdan biraz uzaktan gel; çünkü, ben üzerlerindeki ağırlıkları taşıyamayan başkalarının yüklerini de taşıyan yaşlı bir kadını; ve yolda giderken halk yaklaşıp bana sadaka verir ve benden bunları şeyhime götürmemi ister. Onun için şu sırada yalnız başıma yol almalıyım!” demiş. Genç kadın da yaşlı düzenbazın gerisinde, onu uzaktan izlemiş; böylece ikisi birden tacirlerin ana çarşısına gelmişler. Ve tonozlu çarşıda, uzaktan, genç kadın yürüdükçe, narin ayaklarındaki halhalların ve alnındaki küçük altınların tıpkı bir rübabın ya da bir zilin tıngırtısına benzer uyumlu ve düzenli sesleri duyuluyormuş.

Böylece çarşıda yürürlerken, yanaklarını henüz ayva tüyleri bürümüş yakışıklı genç bir tacir olan Seydi Muhsin adlı gencin dükkânının önünden geçiyorlarmış. Bu tacir, genç kadının güzelliğini fark edip onu kaçamak bakışlarla izlemeye koyulmuş; yaşlı kadın da bu ilgiyi anlamakta gecikmemiş. Ve de hemen genç kadının yanına yaklaşarak ona “Gel de biraz şuracıkta otur kızım, ben bu genç tacirle bir iş görüseyim!” demiş. Hatun da itaat edip onu daha iyi izleyebilecek olan yakışıklı tacirin dükkânına pek uzak olmayan bir yere oturmuş; ve tacir ona bir bakış fırlatır fırlatmaz neredeyse deli olacaktı! Onun böyle yanıp yakıldığını anlayan yaşlı düzenbaz, gence yaklaşmış ve selam verip aldıktan sonra, ona “Sen tacir Seydi Muhsin değil misin?” diye sormuş. O da “Elbette! Sana benim adımı kim söyledi...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

“Elbette! Sana benim adımı kim söyledi?” diye yanıt vermiş.

O da “Beni sana tanınmış kimseler gönderdi. Ben de sana, oğlum, şurada gördüğün genç hanımın kızım olduğunu ve büyük bir tacir olan babasının ona sayısız servet bırakarak

öldüğünü bildirmek üzere geldim. Bugün ilk kez evden çıkıyor; çünkü ergenlik yaşına erişeli daha pek fazla bir zaman geçmedi ve belirli bazı işaretlerden anladığıma göre evlenecek çağa yeni ulaştı. Ben de onu dışarı çıkarmakta gecikmedim. Çünkü bilgeler 'Kızını evlenmeye hazır tut, ama oğlun için acele etme!' derler. Bundan dolayı, ilahi bir esinle ve gizemli bir önseziyle uyanarak, onu seninle evermek fikrine kapıldım. Sen de, onun hakkında en küçük bir kuşkuya düşme; yoksulsan onun tüm parasını sana bağışlarım ve sana bir yerine iki dükkân açarım! Ve böylece, Tanrı tarafından sadece gönül çekici bir genç kızla değil, *c* harfiyle başlayan üç arzu edilir şeye: cevahir, can rahatlığı ve cimaya¹ sahip olursun!" demiş.

Bu sözleri duyunca genç tacir Seydi Muhsin, yaşlı kadına "Anacığım, bütün bunlar harika ve benim isteyebileceğimden fazla şeyler! Sana da teşekkür ederim ve ilk *c* ile başlayan sözcüklerden de hiç kuşku duymuyorum. Ama üçüncü *c*'nin anımsattığı sözcüğe gelince, bu konuda kendi gözlerimle görüp deneme yapmaksızın içim rahat etmez; çünkü anam ölmeden önce, bu konuda beni öğütledi ve 'Senin evlenmeni isterim oğlum, ama gözlerimle görüp kızıoğlan kız olduğunu anlamam koşuluyla! dedi. Ben de ona, onun adına, bunu yapacağıma dair söz verdim! O da gönül rahatlığıyla öldü!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine yaşlı kadın "Öyleyse hemen beni izle! Onu çırpıplak görmeni sağlayacağım. Ama onun epeyce ardından yürümeye dikkat göster! Ve de sakın kendini belli etme! Ben de yol göstermek üzere en önde yürüyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine genç tacir ayağa kalkmış ve "Ne olacağı bilinmez, belki de evlilik sözleşmesi söz konusu olur, ben iyisi mi harcamaları karşılayacak parayı yanımda bulundurayım!" diyerek yanına bin dinar içeren bir kese almış; ve o sırada kendi kendine, "Şimdi ne yapacaksın acaba, ey Fındıkçı Delile, bu genç buzağıyı soymak için?" diye soran yol gösterici yaşlı orospuyu uzaktan izlemiş.

1 Mardrus, "... *c* harfiyle başlayan üç şeye: *cassette* (mücevher kutusu), *comfort* (rahatlık) ve *cul* (art yuvar) sahip olursun!" şeklinde çevirmiş. Mathers de bu üç *c*'yi: *cash* (para), *comfort* (rahatlık) ve *coupling* (çiftleşme) olarak çevirmiş (A.Ş.O.)

Kendisini genç kadın, onu da yakışıklı tacir izlediği halde böylece yol alırken, adı Hacı Muhammed olan bir kuru temizleyici boyacı dükkânının önünde durmuş; bu adam tüm çarşıda iki yanlı ilişkileriyle tanınmış biriymiş. Gerçekten yılanıyastığı bitkisinin girintili çıkıntılı kökünü bıçağıyla kesen bir satıcıya benziyor; incirin yumuşaklığını sevdiği gibi, narın ekşiliğine de bayılıyormuş. Bu Hacı Muhammed halhalın şingirtisini ve küçük altınların tıngirtisini duyarak başını kaldırmış ve yakışıklı genç ile güzel genç kadını görmüş; ve içinde kıpırdayacak şeyin kıpırdadığını duymuş! Ve tam o sırada Delile onun yanına yaklaşarak, selamlaşmadan sonra oturarak “Sen kuru temizleyici Hacı Muhammed’sin değil mi?” diye sormuş. O da “Evet! Ben Hacı Muhammed’im! Ne arzu edersin?” diye yanıt vermiş. Kadın “Bana güvenilir kişiler senden söz etti. Bak şu çok hoş olan genç kıza, benim kızımdır o; şu sakalsız genç de, benim oğlumdur! Onları birlikte büyüttüm, eğitilmeleri için de epeyce masraf ettim. Bilesin ki, şimdi oturduğumuz ev harap olmuş büyük ve eski bir binadır; son zamanlarda tahta kirişler ve iri payandalarla onartıp sağlamlaştırdım; mimar başı bana ‘Ama sen bu binadan başka bir binada gidip otursan iyi olacak; çünkü bunun üzerine çökme ihtimali var! Onarım tamamlanınca, yeniden gelip oturabilirsin; ama daha önce değil!’ dedi. Ben de çıkıp geçici süreyle iki çocuğumla birlikte oturacak bir ev aramaya koyuldum; ve hayır işlemeyi seven kişiler seni salık verdiler. Şu gördüğün iki çocukla gelip senin yanında kalmayı arzuluyorum! Benim cömertliğimden de kuşkun olmasın!” diye yanıt vermiş.

Yaşlı kadının bu sözlerini işitince kuru temizleyici, yüreğinin bedeni içinde raks etmeye başladığını duyumsamış ve kendi kendine “Ya Hacı Muhammed, işte ağzına üzeri kaymakla kaplı bir kadayıf sunuluyor!” demiş. Sonra Delile’ye “Gerçekte, üst katında büyük bir odası bulunan bir evim olduğu doğrudur; ama kendim, oturduğum aşağı katta başka oda bulunmadığından, bu odayı sırf bana çivit getiren köylü çağrılılarıma ayırdım!” demiş. O da “Oğlum, evimin onarımı bir ya da iki aydan fazla sürmez; biz de buralarda pek fazla kimse tanımıyoruz! Senden yukarıdaki odayı ikiye ayırmanı ve üçümüz için bir bölümünü vermeni rica ediyorum!” diye yanıt vermiş.

“Ve Allah ömrünü arttırsın evladım, istersen çivit bitkisi getiren köylü çağrılıların da bizim konuğumuz olabilir! Başımız üzerinde yerleri var! Onlarla yiyip içip birlikte yatmaya hazırız!” diye eklemiş. Bunun üzerine kuru temizleyici, evinin anahtarlarını çabucak ona vermiş. Üç anahtar varmış: biri büyük, biri küçük, biri de eğri. Ve ona “Büyük anahtar evin dış kapısının, küçükü holün, eğri anahtar yukarı kattaki odanın! İyi yürekli anacığım, hepsi sende kalabilir!” demiş. Bunun üzerine Delile, anahtarları alarak, ardında genç kadın, onun ardında da genç tacir olduğu halde uzaklaşarak, kuru temizleyicinin evinin bulunduğu sokağa yollanmış; ve büyük anahtarla çabucak cümle kapısını açmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... ve büyük anahtarla çabucak cümle kapısını açmış.

İlkin kendisi içeri girmiş, sonra da tacire beklemesini söyleyerek genç kadını içeri sokmuş; yukarı kattaki odaya çıkarmış ve ona “Kızım, aşağıda saygın şeyh Hamilelik Babası oturuyor! Sen beni burada bekle ve üzerindeki çarşafı çıkara dur! Seni gelip yeniden bulmada gecikmeyeceğim!” demiş. Sonra hemen aşağı inip genç tacire kapıyı açmış; ve onu hole sokarak kendisine “Burada otur ve seni kızım ile yeniden gelip buluncaya kadar bekle ki, gözlerinle görüp güven duymak istediğin konuda doyum sağlayasın!” demiş. Sonra yukarıya güzel hatunun yanına çıkıp ona “Şimdi gidip Hamilelik Babası’nı ziyaret edeceğiz!” demiş. Genç kadın da “Ne büyük sevinç, anacığım!” diye haykırmış. Kadın “Ama, kızım, senin için bir bakımdan korkuyorum!” diye yanıt vermiş. Genç kadın “Nedir o, anacığım?” diye sorunca; “Aşağıda Hamilelik Babası şeyhin vekili olan budala bir oğlum var. Sıcak zaman ile soğuk zamanı ayırmayı bilmez ve her zaman çıplak dolaşır! Ama senin gibi soylu bir ziyaretçi şeyhin yanına girdiğinde, onun takındığı mücevherleri ve giydiği ipeklileri görünce, öfkeye kapılır ve üzerine atılarak giysilerini parçalar, kulaklarını yırtarak küpelerini koparır ve tüm mücevherlerini

soyar. Sen iyisi mi, işe, mücevherlerini burada bırakarak ve tüm giysi ve gömleklerinden soyunarak başla; ben, senin Hamilelik Babası'nı ziyaretinden dönünceye kadar onları burada özenle saklarım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kadın tüm mücevherlerini çıkarmış ve tüm giysilerinden soyunmuş, üzerinde sadece ipek bir gömlek kalmış ve hepsini Delile'ye emanet etmiş; o da, kendisine "Bunları götürüp Hamilelik Babası'nın giysisinin altına koyacağım; bunlara dokunarak seni kutsasın diye!" demiş. Ve her şeyi toparlayıp aşağıya götürüp merdivenin altındaki dolaba koymuş; sonra genç tacirin yanına girmiş ve onu genç kadını bekler durumda bulmuş. Genç ona "Hani, denetleyeceğim kızın nerede?" diye sormuş. Ama yaşlı kadın birdenbire sessizce yüzünü ve bağrını elleriyle dövmeye koyulmuş. Genç tacir de ona "Neyin var senin?" diye sormuş. Kadın "Ah! Allah bu kötü niyetli, kıskanç ve iftiracı komşuları kahretsin! Benim seninle birlikte içeri girdiğimi görmüşler, senin kim olduğunu soruyorlar; ben de onlara, senin, kızım için seçtiğim, ilerde damadım olacak kişi olduğunu söyledim. Ama, onlar herhalde benim senden dolayı talihli olmamı kıskanmış olacaklar ki, gidip kızımı bulmuşlar ve ona 'Annen seni beslemekle o denli sığın tüketti ki, seni uyuya ve cüzama tutulmuş birisiyle evermek istiyor?' demişler. Ben de bu durumda ona, tıpkı senin annene verdiğin güvence gibi, onun seni çırcıplak görüp emin olmadıkça birleşmenize razı olmayacağıma dair söz verdim!" diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri duyan tacir "Kıskançlara ve kötü niyetlilere karşı Allah'a sığınırım!" diye haykırmış. Ve bunları söyleyerek tüm giysilerinden soyunmuş ve gövdesi çıplak ve dokunulmadık saf bir gümüş gibi ortaya çıkmış. Yaşlı kadın da ona "Böylesine güzel ve pak olduğuna göre korkacak hiçbir şeyin yok!" demiş. O da "Gelsin, şimdi beni görsün!" diye haykırmış. Ve düzgün bir biçimde samur kürkünü, kemerini, altın ve gümüş kakmalı hançerini ve giysilerinin geri kalan bölümünü yanına koymuş, kıvrımları arasına da bin dinar içeren keseyi yerleştirmiş! Yaşlı kadın da ona "Bütün bu ayartı sağlayan şeyleri holde bırakmak gerekmez. Onları güvenli bir yere bırakayım!" demiş. Ve bütün bu eşyayı, tıpkı genç kızın eşyası gibi derleyerek genç tacirin yanından ayrılmış, üzerinden kapıyı kilitleyerek

gidip merdiven altındaki dolaptan genç kadının eşyalarını da almış ve bunları evden taşıyarak yavaşça çıkmış.

Bir kez sokağa çıkınca, iki bohçayı güvenli bir yere bırakmak fikriyle işe başlamış ve bunları tanıdığı bir baharat tacirine emanet etmiş; sonra dönüp onu sabırsızlıkla bekleyen şehvetli kuru temizleyiciyi bulmuş; tacir, kadını görür görmez “Pekâlâ, hala! Umanım ki evim size uygun gelmiştir!” demiş. O da “Senin evin kutsanmış bir ev! Beğenin sınıırında onu beğendim. Şimdi gidip bir hamal bularak oraya eşya ve mallarımızı taşıta-cağım! Ama ben kendim pek çok uğraşıda bulunacağımdan ve çocuklarım bu sabahtan beri hiçbir şey yemediklerinden, işte sana bir dinar! Bunu lütfen kabul et ve onlara tiritlik ekmek ve kıyılmış et satın al ve git onlarla birlikte öğle yemeğini yiyerek yoldaşlık et!” diye yanıt vermiş. Kuru temizleyici “Peki ama, bu arada dükkânıma ve müşterilerimin emanetlerine kim bakacak?” demiş. Kadın da “Vallah! Çırağın bakar herhalde!” diye yanıt vermiş. O da “Peki, öyle olsun!” diyerek bir tepsi ve bir porse-len kap almış ve oradan söz konusu tiritlik ekmeği ve kıymayı almak üzere ayrılmış. İşte kuru temizleyicinin durumu böyleymiş! Zaten biraz sonra ona yine döneceğiz!

Fındıkçı Delile'ye gelince, gidip iki bohçayı da emanet bıraktığı baharatçıdan almış ve hemen kuru temizleyicinin dükkânına dönüp çırağa “Efendin, beni, koşup kendisini fırıncıda bulmanı söylemek üzere sana gönderdi! Sen dönünceye kadar ben, dükkâna bakarım. Haydi gecikme!” demiş. Çocuk “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Ve dükkândan çıkıp gitmiş; o zaman yaşlı kadın, dükkândaki müşterilerin emanetlerine ve bulabil-diği başka şeylere el koymakla işe başlamış. Onun böyle uğraş-verdiği sırada, bir haftadır iş bulamayan ve de bir haşhaş yutucu olan bir eşekçi eşiğiyle birlikte dükkânın önünden geçiyormuş. Yaşlı orospu haykırarak onu çağır-mış: “Hey eşekçi, buraya gel!” diyerek. Eşekçi de eşiğiyle birlikte dükkânın önünde durmuş; yaşlı kadın ona “Sen, oğlum kuru temizleyiciyi tanıyor musun?” diye sormuş. O da “Ya Allah! Hanımım, kim onu benden iyi tanır ki?” diye yanıt vermiş. Kadın da “Öyleyse, bil ki, ey duala-rım üzerine olası eşekçi, zavallı çocuk...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

“Öyleyse, bil ki, ey dualarım üzerine olası eşekçi, zavallı çocuk borcunu ödemekten âciz! Ve hapishaneye atıldığı her seferinde, onu ben kurtarıyorum. Ama bugün, sonunda, iflas ettiğini ilan etti. Ben de emanet bırakılan eşyayı sahiplerine geri vermek üzere toplamaya geldim. Senden buradaki pılı pırtıyı taşımam için eşeğini kiralamak istiyorum. İşte karşılığında bir dinar! Sen burada benim dönüşümü beklerken, burayı yıkmakla, tüm boya küplerini kırmakla ve yedek fiçileri imha etmekle uğraşırsın; böylece iflası denetlemek üzere kadının adamları geldiğinde, dükkânda alınacak bir şey bulamasın!” demiş. Eşekçi “Başım üstüne, gözüm üstüne, hanımım! Çünkü senin oğlun kuru temizleyici ustanın bana birçok iyilikleri vardır, ben de minnettarlığımı kanıtlamak isterim. Bu hizmeti ona hiç karşılık almadan yapacağım ve Allah rızası için dükkânında ne varsa kırıp imha edeceğim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine yaşlı kadın, her şeyi eşeğe yükledikten sonra, orayı terk etmiş ve eşeği yularından çekerek evine doğru yollanmış.

Ve koruyucu Tanrı'nın yardımıyla, bir güçlkle karşılaşmadan evine gelmiş ve ateş üzerindeki bir tava gibi oturmuş onu bekleyen kızı Zeyneb'in yanına girmiş; kız ona “Anne, aklım fikrim hep seninleydi! Nasıl, yaptığın hileler başarılı oldu mu?” diye sormuş. Delile de “Bugün sabahleyin, dört kişiye dört oyun oynadım: Bir genç tacire, müthiş bir komutanın genç eşine, şehvetli bir kuru temizleyiciye ve bir eşekçiye! Ve onların tüm pılı pırtısını eşeğe yükleyip sana getirdim!” diye yanıt vermiş. Zeyneb de “Anacığım, sen çırcıplak bıraktığın genç taciri ve komutanın karısını soyarak; ve eşekçinin eşeğini çalarak; kuru temizleyicinin kendisinin ve müşterilerinin eşyalarını kalk gidelim ederek artık Bağdat'ta rahatça dolaşamaz bir hale gelmişsin!” diye haykırmış. Delile de “Puh! Kızım, ben, eşekçi hariç, bunların hiçbirine kafa yormam! Çünkü o beni tanıır!” diye yanıt vermiş. İşte şimdilik Delile ile ilgili şeyler bunlar!

Kuru temizleyici ustaya gelince, tiritlik ekmeği ve kıyılmış eti satın alınca, bunları çırağına vermiş ve onunla birlikte ilkin

temizleyici dükkânına uğrayarak evinin yolunu tutmaya niyetlenmiş. Ve orada, eşekçiye, dükkânda ne varsa imha etmekle, büyük küpleri ve fıçıları kırmakla uğraşırken bulmuş; zaten o sırada dükkân artık bir moloz yığınından ve sel gibi akan koyu mavi bir çamur ırmağından başka bir şey değilmiş. Bunu görünce “Dur ulan eşekçi!” diye haykırmış. Eşekçi çabasını durdurmuş ve kuru temizleyiciye “Şükür Allah’a ki hapishaneden çıkmışsın, ey temizleyici usta! Yüreğim gerçekten seninleydi!” demiş. O da “Sen ne diyorsun eşekçi, bütün bunlar da ne demek oluyor!” diye sormuş. Eşekçi de “Senin yokluğunda, iflasın ilan edildi!” demiş. Usta, gırtlığı sıkışmış, dudakları titreyerek ve gözleri yerinden fırlayarak “Bunu sana kim söyledi?” diye sormuş. O da “Anan söyledi; ve benden, senin yararına olarak gelip kadının gönderdiği adamlar bir şey alamazınlar diye her şeyi kırıp imha etmemi de istedi!” diye yanıt vermiş. Kuru temizleyici, şaşkınlığın sınırında “Allah belanı versin, namussuz! Benim anam öleli yıllar oldu!” diye yanıt vermiş. Ve sesinin olanca gücüyle haykırarak bağrını dövmeye başlamış: “Yazık! Tüm malımı ve tüm müşterilerimi yitirdim!”. Kendi bakımından eşekçi de ağlamaya ve haykırmaya başlamış: “Yazık! Yitip giden eşeğime!” demiş. Sonra da kuru temizleyiciye “Ey kıçımın kuru temizleyicisi! Bana ananın alıp götürdüğü eşeğimi geri ver!” diye haykırmış. Kuru temizleyici de eşekçinin üzerine saldırıp gırtlığını yakalamış ve yumruk üstüne yumruk indirmiş ve “Nerede o, senin yaşlı orospun?” diye haykırmış. Ama, ta içinden kopan bir sesle eşekçi “Benim eşeğim! Benim eşeğim nerede? Eşeğimi geri ver!” diye haykırmaya başlamış. Ve her ikisi de ısırarak, hakaret ederek, kim kime daha iyi rastlatırsa, birbirinin başına, karnına şiddetli yumruklar indirerek ve dahası parmaklarıyla ezerek, rakibini pes ettirmek için husyelerini sıkarak dövüşmeye girişmişler! Bu sırada gittikçe daha fazla kalabalıklaşarak dükkânın önüne halk toplanmış; ve sonunda birbirlerine daha fazla zarar vermeden onları ayırmakta başarı sağlanmış ve orada bulunanlardan biri “Ya Hacı Muhammed, sizin ikiniz arasında ne ola ki?” diye sormuş. Ama yanıt vermekte eşekçi kıvrak davranmış ve gırtlığının olanca sesiyle öyküsünü anlatarak, sözlerini “Ben, bütün bunları kuru temizleyiciye iyilik olsun diye yaptım!” diyerek sözlerini bitirmiş. O zaman kuru

temizleyiciye “Ya Hacı Muhammed, ona dükkâna baksın diye bırakan kocakarıyı sen kuşkusuz tanıyor olmalısın, değil mi?” diye sormuşlar. O da “Daha önce hiç görmemiştım! Ama benim evime oğlu ve kızıyla oturmaya gitti!” diye yanıt vermiş. O vakit orada bulunanlardan biri “Ben, vicdanıma danışarak eşekçinin eşiğinden kuru temizleyicinin sorumlu olduğuna inanıyorum; çünkü, eşekçi, kuru temizleyicinin dükkânına baksın diye yaşlı kadını görevlendirdiğini görmeseydi, bu kadına eşiğini kiralamazdı!” diye fikir yürütmüş. Bir üçüncüsü “Ya Hacı Muhammed, madem ki sen evine bu yaşlı kadını yerleştirdin, ya adamın eşiğini geri vermeli ya da bedelini tazmin etmelisin!” demiş. Sonra hepsi birden, iki hasımla birlikte kuru temizleyicinin evinin yolunu tutmuşlar. Hepsi o kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Hepsi o kadar!

Genç kadınla genç tacire gelince, onların durumları da söylemiş: Evin giriş bölümünde genç tacir, denetlemek için genç kadının gelmesini beklerken, o da kendi bakımından, yukarıdaki odada, kendisine Hamilelik Babası'nın vekili olan budalanın Baba'ya yapacağı ziyaret için vereceği izni getirecek olan ermiş yaşlı kadını bekliyormuş. Ama yaşlı kadın dönme-yi geciktirince, güzel hatun, sadece ince gömleğine bürünmüş olarak odadan çıkıp merdivenden inmiş. O zaman evin giriş bölümünde, kadının ayağından çıkarmaya vakit bulamadığı halhalların şingirtisini tanıyarak ona “Acele et! Seni benimle evecek olan annenle birlikte buraya gel!” diye seslenen genci duymuş. Ama genç kadın ona “Benim annem öldü! Ama sen, o sen misin budala? Hamilelik Babası'nın vekili değil misin sen?” diye seslenmiş. Genç tacir “Yok vallahi, gözüm; henüz tam olarak budala değilim! Ama Hamilelik Babası olmaya gelince, böylesine bir ünüm var sayılır!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri işiterek kızaran genç kadın, ne yapacağını bilememiş ve boyna Hamilelik Babası'nın vekili olan budala sandığı genç tacirin sız-

lanmalarına karşın, yaşlı kadının gelmesini merdiven üzerinde beklemeye karar vermiş.

Onlar bu durumda iken, kuru temizleyici ile eşekçiye eşlik eden kalabalık, eve gelip kapıyı çalmış ve uzun bir süre kapının içerden açılmasını beklemiş. Kimse yanıt vermeyince de kapıyı zorlamışlar ve ilkin tüm olarak çıplak olup açıkta bulunan malını kavrayıp saklamaya çalıştığını gördükleri genç tacirin bulunduğu giriş bölümüne atılmışlar. Kuru temizleyici ona “Ah! Orospu çocuğu! Nerede senin o uğursuz anan?” diye haykırmış. O da “Annem öleli çok oldu. Bu evde bulunan yaşlı kadına gelince, o benim sadece gelecekteki kaynanamdır” diye yanıt vermiş. Ve kuru temizleyiciye, eşekçiye ve tüm kalabalığa öyküsünü bütün ayrıntılarıyla anlatmış. Ve de “Denetleyeceğim kimseye gelince, şurada kapının ardında!” diye eklemiş. Bu sözleri duyunca, kapı kırılmış ve ardında kalçalarının şahane görünüşünü, üzerinde tek giysi olarak bulunan gömleğinin eteğini elinden geldiğince aşağı çekerek saklamaya çalışan çıplak ve şaşkın genç kadını görmüşler. Kuru temizleyici ona “Ah! Ey zina kızı, senin o muhabbet tellalı anan nerede?” diye sormuş. O da çok utanarak “Annem öleli çok yıllar oldu. Beni buraya getiren yaşlı kadın ise, efendim Hamilelik Babası’nın hizmetinde bir ermiş kişidir!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, orada bulunanların hepsi; yıkılmış dükkânına karşın kuru temizleyici ve eşeğini yitirmiş olmasına karşın eşekçi, kesesini ve giysilerini kaybetmiş olmasına karşın genç tacir öylesine gülmeye başlamışlar ki sırtüstü düşmüşler.

Bunu izleyerek yaşlı kadının kendilerine oyun oynamış olduğunu anlayan üç aldatılmış kişi, ondan öç almaya karar vermişler; ilkin şaşkın genç kadına giysiler sağlamakla işe başlamışlar; o da giyinip çabucak, bir süre sonra geziden dönecek kocasını karşılamak üzere evine dönmüş.

Kuru temizleyici Hacı Muhammed’e ve eşekçiye gelince, birbirlerinden karşılıklı özür dileyerek barışmışlar; ve genç tacir yanlarında olarak birlikte kentin valisi Emir Halid’i bulmaya gitmişler; ondan, yaşlı uğursuz kadından intikamlarını almasını istemek üzere tüm serüvenlerini anlatmışlar. Vali de onlara “Ey iyi yürekli kişiler, şu bana anlattığınız öykü ne inanılmaz şey!” demiş. Onlar da “Efendimiz ve Emirü’l-Müminin’in başı

üzerine yemin ederiz ki, size anlattığımız her şey gerçektir!” diyerek yanıt vermişler. Vali de onlara “Bağdat’ın bunca yaşlı kadını arasından sizin sözünü ettiğiniz yaşlı kadını nasıl buluruz, ey iyi yürekli kişiler? Bilirsiniz ki, adamlarımızı haremlere sokup kadınların peçelerini kaldırtmak için görevlendiremeyiz!” demiş. Onlar da “Ey felaket! Ah! Dükkânım, ah! Eşğim! Ah bin dinarlık kesem!” diye çığırışmışlar. Bunun üzerine vali, onların bahtına acıyarak kendilerine “İyi yürekli kişiler, gidin! Tüm kenti dolaşın ve bu kocakarıyı bulmaya çalışın! Ve onu yakalayın! Ben de, siz başarı sağlarsanız, sizin için ona işkence yaparak suçlarını itiraf ettiririm!” demiş. Böylece Fındıkçı Delile’nin aldatmış olduğu üç kişi valinin yanından çıkıp lanetli yaşlı kadını aramak üzere çeşitli doğrultularda birbirlerinden ayrılmışlar. Sonunu beklemek kaydıyla onların durumu böyleymiş!

Yaşlı Fındıkçı Delile’ye gelince, kızı Zeyneb’e “Kızım, bütün bunlar bir şey değil! Daha büyük bir iş düşünüyorum ben!” demiş. Zeyneb de ona “Anacağım, ben şimdi senin için çok korkuyorum!” demiş. O da “Benim hakkımda hiçbir şeyden korkma, kızım! Ben tıpkı suya ve ateşe dayanıklı kabuğu içindeki bakla gibiyim...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Ben tıpkı, ateşe ve suya dayanıklı kabuğu içindeki bakla gibiyim!” diye yanıt vermiş. Ve ayağa kalkarak sırtından sufi giysilerini çıkarmış; büyüklerin hizmetindeki hizmetçiler gibi giyinmiş ve Bağdat’ta işleyeceği yeni kötülükleri düşünerek evden çıkmış.

Böylece, boydan boya ve enden ene güzel kumaşlar ve çok renkli fenerlerle süslenip donanmış sapa bir sokağa girmiş; yerlere zengin halılar serilmiş bulunuyormuş. İçerden şarkıların sesleri, tef vuruşları ve darbukaların çalınışları ve zillerin çınlayışları işitiliyormuş. Meskenin bayraklarla donanmış kapısında altın ve gümüşle işlenmiş kadifeden giysiler ve üç dizi incilerle süslenmiş bir fes giymiş, boynuna değerli taşlar kakılı bir ger-

danlık takmış ve sırtında işlenmiş kumaştan kısa bir giysiyle donanmış genç bir çocuğu omzunda taşıyan bir köle kız varmış. Yöredeki meraklılardan ve içeri girip çıkan çağrılılardan, bu evin Bağdat tacir kâhyalarından birine ait bulunduğunu, bu çocuğun onun olduğunu ve yine tacirin bir kızı olduğunu; bakire ve ergen olan bu kızının tam da o gün nişanının kutlandığını; ve bu süs ve donanımın bu nedenle yapıldığını da öğrenmiş. Ve çocuğun annesi çağrılıları karşılamakla meşgul olup onların eve gelerek onur verdiklerini söylemek için uğraşı verdiğinden; çocuğun, eteklerine yapışıp kendisini rahatsız etmemesi için çağrılılar gidinceye kadar onu oyalamak üzere bu köle kıza emanet etmiş bulunuyormuş.

Böylece, yaşlı Delile, kölenin sırtındaki bu çocuğu görüp de ana babası hakkında ve yapılan merasimin niteliği üzerinde bilgi sahibi olunca, kendi kendine “Ey Delile, şimdi senin yapacağın iş, bu çocuğu bu köleden ayırarak çalmaktır!” demiş. Ve “Kâhyanın saygın karısına karşı; bu denli geç kalmam çok ayıp oldu!” diye söylenerek ilerlemiş. Sonra da budala biri olan genç köleye, avcuna bir sahte para koyarak “İşte zahmetin için sana bir dinar! Doğru hanımının yanına çık ve ona ‘Yaşlı sütninen Ümmü’l-Hayr, uğrunda yaptığın tüm iyilikler için sana minnettar olarak, senin bu büyük gününde, kızları ile birlikte seni görmeye gelmiş; âdet gereğince bohça taşıyan kadınlarla birlikte cömertçe armağanlar getirmekte kusur da etmemiş!’ de!” demiş. Köle, ona “İyi yürekli anacığım, söylediklerini severek yerine getirirdim; ama benim genç efendim olan şu çocuk, anasını her gördüğünde, ona takılıp giysilerine asılıyor!” demiş. O da “Öyleyse gidip dönünceye kadar onu bana bırak!” diye yanıt vermiş. Köle kız da hemen sahte parayı almış, çocuğu yaşlı kadına bırakmış, çabucak işini görmek üzere yukarı çıkmış.

Delile’ye gelince çocukla birlikte oradan çabucak uzaklaşmış ve onu karanlık dar bir sokağa sokarak üzerindeki tüm değerli şeyleri soymuş. Kendi kendine “Şimdi, ey Delile, hepsi bu kadar değil! Eğer sen kurnazlar içinde gerçek bir kurnazsan, bu yumurcak sayesinde hatırısayılır bir para koparman işten değil!” demiş. Bu düşünceyle, iki ayağının üzerine sıçramış, çocuğu da yanına alarak cevahirciler çarşısına gitmiş ve orada vitrininin arkasında

oturmakta bulunan büyük bir cevahirici dükkânının sahibi bir Yahudi görmüş ve dükkândan içeri girerek, kendi kendine “İşte şimdi istediğim işi yapacağım!” demiş. Yahudi kendi gözleriyle izleyip onun içeri girdiğini görünce, taşıdığı çocuğa bakmış ve tacirler kâhyasının çocuğu olduğunu anlamış. Bu Yahudi, çok zengin olmasına karşın, kendisi bir satış yapmadığı sırada, komşusu kâhyanın iyi bir alış veriş yaptığını görerek onu pek çok kıskanmaktan kendini alamayan biriymiş. Böylece, yaşlı bir kadının içeri girişinden çok sevinerek, ona “Ne arzu edersin, hanımım?” diye sormuş. O da “Sen kuyumcu Ezra Usta değil misin?” diyerek yanıt vermiş. Yahudi de “Evet!” diye yanıt vermiş. Kadın “Bu çocuğun ablası, tacirler başının kızı, bugün nişanlanıyor ve şu anda söz kesme merasimi kutlanıyor. Bu kız için acele olarak şu mücevherler gerekli: İki çift altın halhal, bir çift inci küpe, telkâri bir altın kemer, üzerine yakut kakılmış yeşim kabzalı bir hançer ve bir mühür yüzüğü!” demiş. Yahudi değeri en az bin dinar tutan bu istekleri kendisine vermek için acele etmiş. Delile de “Bütün bu şeyleri koşullu olarak alıyorum! Bunları eve götürreceğim, hanımım da hangisi hoşuna giderse onu alacak! Sonra da dönüp seçtiği ziynetin parasını ödeyeceğim! Ama ben dönunceye kadar senden çocuğu elinde bulundurmanı rica ediyorum!” demiş. Yahudi “İstedığın gibi olsun!” diye yanıt vermiş. Kadın da mücevherleri almış ve doğruca kendi evine gitmiş.

Genç Fattan Zeyneb annesinin içeri girdiğini görünce, ona “Nasıl bir iş tuttun anne?” diye sormuş. O da “Küçük bir iş bu kez! Tacirler başının küçük oğlunu çalıp soymakla yetindim ve onu bin dinarlık mücevher karşılığı olarak Yahudi İzra’nın yanına bıraktım!” diye yanıt vermiş. Bunu duyan kızı “Kuşkusuz! Bu kez her şey bitti! Artık çıkıp Bağdat’ta dolaşamazsın!” diye haykırmış. O da “Bugüne kadar yaptığım, yapmak istediklerimin binde biri bile değil! Sen benim için meraklanma, kızım!” diye yanıtlamış.

Saf genç köle kıza gelince, kabul salonuna girmiş ve “Hanımım, sûtanan Ümmül-Hayr sana selamlarını ve iyi dileklerini yolladı ve senin için pek sevindiğini, buraya kızlarıyla birlikte düğün günü geleceğini ve yenge hanımlar için cömert davranacağını söyledi!” demiş. Hanımı ona “Küçük efendini nereye

bıraktın?” diye sorunca “Onu kendisinin yanında bıraktım, gelip eteğine yapışmasın diye! İşte şarkıcılar için bana verdiği bir dinar da burada!” diye yanıt vermiş. Ve parayı “İşte bahşişiniz!” diyerek başşarkıcıya uzatmış. Şarkıcı da parayı almış ve onun bakır olduğunu anlamış. Bunun üzerine evin hanımı hizmetçiye “Ah, orospu, çabuk in, küçük efendini bul!” diye haykırmış. Köle kız da çabucak aşağı inmiş, ama ne çocuğu ne de yaşlı kadını bulabilmiş. O zaman büyük bir haykırış koparmış ve yüzüstü yere düşmüş, bunu duyan evdeki bütün kadınlar yukardan koşup gelmişler ve yüreklerindeki sevinç yasa dönüşmüş. Tam bu işler olurken, tacirler kâhyasının kendisi çıkıp gelmiş; ve karısı çabucak, yüzü heyecandan altüst olmuş, neler geçtiğini ona anlatmış. Kâhya da çabucak evden ayrılp ardında tüm tacirler, çağrılılar onu izlerken çocuğu aramaya çıkmış; her biri çeşitli doğrultularda dağılarak araştırmalar yapmışlar. Ve nihayet, binlerce korku yaşadıktan sonra, kâhya, çocuğu Yahudinin dükkânının eşğinde soyulmuş, neredeyse çıplak durumda bulmuş. Sevinç ve öfkeyle karışık “Ah! Alçak! Çocuğuma ne yapmak istedin! Ve onu neden soydun giysilerinden?” diye haykırarak Yahudinin üzerine saldırmış. Yahudi titreyerek ve şaşkınlığın sınırında “Vallahi! Efendim, benim böylesine bir rehineye ihtiyacım yok! Ama benden kızın için bin dinarlık mücevher aldıktan sonra yaşlı kadın onu bana bırakmakta ısrar etti!” diye yanıt vermiş. Kâhya, gittikçe daha fazla kızarak “Ne dedin! Kızımın sana başvuracak kadar mücevherden yoksun olduğunu mu sanıyorsun, alçak? Çabuk bana oğlumun giysilerini ve üzerinden soyduğun süslerini geri ver!” diye haykırmış. Bu sözleri duyunca, Yahudi, korkarak “İmdatıma gelin Müslümanlar!” diye haykırmaya başlamış. Ve tam o sırada, çeşitli doğrultulardan daha önce aldattılan üç kişi çıkagelmiş: Eşekçi, genç tacir ve kuru temizleyici! Ve durum hakkında bilgi alarak ve neyin söz konusu olduğunu anlayarak bir an bile bunun yaşlı uğursuz kadının yeni bir marifeti olduğundan kuşku duymamışlar ve “Biz bu yaşlı kadını tanıyoruz! Bu, sizden önce bizi dolandıran bir sahtekârdır!” diyerek haykırmışlar. Öykülerini orada bulunanların şaşkın bakışları arasında anlatmışlar. Onları dinleyen kâhya da ister istemez buna katlanmış ve “Çocuğumu bulmak da ne olsa bir talih eseri!

Madem ki onu kurtardım, kurtarmalık saydığım giysi ve süsleri artık beni ilgilendirmiyor! Ama günün birinde o yaşlı kadından bunun acısını çıkarırım!" diye haykırmış. Ve evine daha fazla gecikmek istemeyerek karısıyla çocuklarını bulmanın sevincini paylaşmaya koşmuş.

Yahudiye gelince, o üç kişiye "Şimdi onun nereye gitmiş olduğunu düşünüyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Araştırmalarımızı sürdürüyoruz!" diye yanıt vermişler. Yahudi "İzin verin ben de sizinle birlikte geleyim!" demiş. Sonra da "İçinizden herhangi biriniz onu bu marifetlerini işlemeyen önce tanıyor muydu?" diye sormuş. Eşekçi "Ben tanıyordum!" diye yanıt vermiş. Yahudi ona "Öyleyse, bizim birlikte görülmemiz doğru olmaz. Araştırmalarımızı onu kuşkulandırmamak için ayrı ayrı yapmalıyız!" demiş. O zaman eşekçi "Çok doğru! Ve birbirimizi görüp danışmak için buluşma yeri olarak berber Magripli Hacı Mesud'un dükkânında öğleyin buluşalım!" diyerek cevap vermiş. Buluşma saati ve yeri kabullenilip her biri ayrı bir yanda araştırmalarını sürdürmüşler. Tanrı, yaşlı hilebazı önce eşekçinin görmesini takdir etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

Tanrı, yaşlı hilebazı, yeni bir girişimde bulunmak üzere kente dolaşırken, önce eşekçinin görmesini takdir etmiş. Gerçekten, eşekçi onu görür görmez, kılığını değiştirmiş olmasına karşın kendisini tanımış ve üzerine "Allah belanı versin, yaşlı çöküntü, kuru kütük! Sonunda seni buldum!" diye haykırmış. Kadın "Senin neyin var oğlum?" diye sormuş. O da "Eşek! Bana eşeğimi geri ver!" diye bağırarak. Sevecen bir sesle kadın "Yavrum, alçak sesle konuş ve Tanrı'nın örtüsüyle örtmüş bulunduğu şeyle yetin! Söyle bakalım! Ne istiyorsun? Eşeğini mi, yoksa başkalarının malını mı?" diye sormuş. O da "Sadece eşeğimi!" diye yanıt vermiş. Kadın "Oğlum, senin fakir olduğumu biliyorum, seni eşeğinden de yoksun kılmak istemem! Onu dükkânı şuracıkta tam karşıda olan Magripli berber Hacı Mesud'a bıraktım. Gidip

hemen onu bulayım ve eşeği bana geri vermesini rica edeyim! Biraz beni bekle!" demiş. Mesud'un dükkânına gitmişler. Kadın ağlayarak içeri girmiş, onun elini öpmüş ve "Nedir bu başıma gelenler!" demiş. Berber ona "İyi yürekli hala, neyin var senin?" diye sormuş. O da "Şurada dükkânın karşısında duran oğlumu görüyor musun? Meslek olarak, eşek sürücüsüdür. Ama bir gün hasta oldu, bedenini soğuk hava çarpmış; bu onun kanını bozdu, aklını aldı ve onu deli etti. O zamandan beri boyuna eşeğini sorup duruyor. Uyanmışsa 'Eşeğim!', yatmışsa 'Eşeğim!' diye bağınıyor. Yürürken 'Eşeğim!' diye haykırıyor. Hekimlerden bir hekim bana, 'Oğlunun aklı yerinden oynamış; büyük bir zihin bozukluğu içinde! Onu hiçbir şey iyileştiremez ve zıvanasına oturtamaz. Ancak ağzının dibindeki iki iri azı dişi çekilirse ve şakakları kuduz böceği sümüşüyle ovulur ya da ütüyle dağlanırsa geçer!' dedi. İşte sana zahmetin için bir dinar; onu çağır ve kendisine 'Eşeğin benim yanımda, gel!' de!" demiş.

Bu sözleri işitince, berber "Eğer ona eşeğini geri vermezsem, bir yıl oruç tutayım, hala!" diye haykırmış; ve yanındaki mesleğinin her türlü işini gören iki kalfadan birini çağırarak ona "Git, iki çiviye ateşte iyice kızart!" demiş. Sonra da eşekçiye "Hey, oğlum, gel buraya! Eşeğin bende!" diye bağırılmış. Ve eşekçi dükkâna girdiği sırada, yaşlı kadın dışarı çıkmış ve eşikte durmuş.

Eşekçiye bir kez dükkâna sokunca, berber, onu elinden tutup dükkânının art yanındaki odaya götürmüş; orada karnına bir yumruk vurarak ve de çelmeleyerek sırtüstü yere devirmiş; hemen iki kalfa koşup yetişmiş, eşekçinin el ve ayaklarını sıkı sıkıya bağlayıp onu en ufak bir hareketi bile yapamaz hale getirmiş. O zaman berber ustası ayağa kalkmış ve eline demircilerinkine benzer iki kerpeten almış; başkaldıran dişleri yola getirmek için bunları kullanacakmış; ve kolunun bir tek hareketiyle iki azı dişini birden söküp vermiş. Bunu izleyerek, eşekçinin uğuldayıp kıpırdanmasına karşın başarılı olmak üzere Tanrı'nın adını anarak eline bir kısıkaç almış ve ucundaki kızgın çivilerle adamın iki şakağını da birbiri ardından iyice dağlamış.

Berber bu iki işlemi de yapıp tamamlayınca, eşekçiye "Val-lahi! Anan herhalde benden hoşnut kalacaktır! Onu çağırayım da gelsin, yaptığım işin ve sağladığım şifanın etkisini görsün!"

demiş. Ve eşekçi kalfaların yumruğu altında çırpınırken berber dükkânına döndüğünde ve sanki bir rüzgâr esmiş de her şeyi götürmüşçesine dükkânın boşaltılmış olduğunu görmüş. Ortalıkta ne usturalar, ne sedef el aynaları, makaslar, bileyi köselesi, leğenler, ibrikler ne de peçete ve peşkirler, arkalıksız iskemleler kalmış; her şey yitip gitmiş! Hiçbir şey kalmamış! Hatta bütün bu şeylerin gölgesi bile! Kadın da ortalarda görünmüyormuş. Hiç! Kadının kokusu bile! Ve dahası, dükkân sanki o anda yeni kiralanacakmış gibi süpürülmüş ve sulanmış bulunuyormuş.

Bunu gören berber, öfkesinin sınırında dükkânın arka yanına fırlamış, eşekçinin boğazına sarılmış ve onu bir sırt küfesi gibi sallamış; ve “Nerede senin o aracı anan?” diye haykırmış. Zavallı eşekçi, acıdan ve öfkeden deliye dönmüş olarak ona “Ah! Binlerce erdemsizin oğlu! Anam mı? Çoktan Allah’ın rahmetine kavuştul!” demiş. Ama berber onu hâlâ sarsıyor ve “Nerede anan? Seni buraya getiren ve tüm dükkânı soyduktan sonra çekip giden o yaşlı oruspu!” diye haykırıyormuş. Eşekçi, bedeni titremeler içinde tam yanıt vermeye hazırlanırken, boşu boşuna araştırmalarından dönen üç aldatılmış; kuru temizleyici, genç tacir ve Yahudi ansızın dükkâna girmişler. Ve gözleri yerinden fırlamış berberi, yanakları dağlanmış ve şişmiş ve ağzından kan köpüren ve henüz sinirlerinden ayrılmamış olan ağzının iki yanındaki azı dişleriyle eşekçiye görmüşler.

O zaman “Ne oldu Allah aşkına?” diye haykırmışlar. Eşekçi de, gırtlığının olanca sesiyle “Müslümanlar, bu namussuza karşı adalet istiyorum!” diye haykırmış. O zaman berbere “Mesud Usta, eşekçiye neden bunu yaptın?” diye sormuşlar.

Berber de kendince, dükkânın yaşlı kadın tarafından soyulması dahil, her şeyi anlatmış. O zaman, aynı yaşlı kadının yeni bir marifetiyle karşılaşmış bulunduklarından kuşku duymamışlar; ve “Aman yarabbi! Bütün bunlara neden olan o lanet yaşlı kadın!” diye haykırmışlar. Karşılıklı açıklamalar yapılarak iki yan barıştırılmış.

O zaman berber çabucak dükkânını kapatmış ve araştırmalarında yardımcı olmak üzere dört aldatılmış katılmış; zavallı eşekçi de “Ah eşeğim! Vah yiten azı dişlerim!” diye sızlanıp duruyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

“Ah eşeğim! Vah azı dişlerim!” diyerek sızlanıp duruyormuş.

Böylece kentin çeşitli semtlerinde dolanıp durmuşlar; ama ansızın bir sokağa dönüp girerken, karşılarına çıkan Fındıkçı Delile’yi bu kez de ilkin görüp tanıyan eşekçi olmuş; çünkü içlerinde onun adını ya da oturduğu yeri bilen başka kimse yokmuş. Ve onu görür görmez eşekçi “İşte orada! Şimdi artık bize yapıklarını ödeyecek!” diye bağırarak kadının üzerine atılmış; ve hep birlikte onu kentin valisi Emir Halid’in yanına götürmüşler.

Valinin konağına ulaştıklarında, yaşlı kadını muhafızlara teslim etmişler ve onlara “Biz valiyi görmek istiyoruz!” demişler. Onlar da “Öğle uykusunda! Biraz bekleyin de uyansın!” demişler. Ve beş şikâyetçi avluda beklemiş; o sırada muhafızlar yaşlı kadını, vali uyanıncaya kadar haremde bir odaya kapatmaları için haremağalarına teslim etmişler.

Hareme gelen yaşlı hilebaz, valinin eşinin bulunduğu daireye kadar sızmayı başarmış; selam ve el öpmelerden sonra, işlerden hiç haberi olmayan kadına “Hanımım, efendimiz valiyi görmek istiyordum!” demiş. O da “Vali öğle uykusunda! Peki, ondan ne istiyorsun?” diye yanıt vermiş. Kadın “Bir esir taciri olan kocam, geziye çıkmadan önce bana beş memluk bırakıp bunları en yüksek fiyat verene satmamı söyledi. Vali efendimiz bunları benim yanımda gördü ve bunlar için bin iki yüz dinar önerdi; onları bu fiyata kendisine bırakmaya razı oldum ve şimdi teslim etmeye geldim!” demiş. Aslında valinin de köleye ihtiyacı varmış; hatta bir gün önce, karısına da böylesi bir satın alma işi için bin dinar vermiş bulunuyormuş. Bundan dolayı yaşlı kadının sözlerinden kuşkulananmamış; ve ona “Nerede bu beş köle?” diye sormuş. Kadın da “Şurada, konağın bahçesinde pencerenin altında!” diye yanıt vermiş. Hatun da avluya bakarak valiyi bekleyen beş şikâyetçiyi görmüş. Bunun üzerine “Vallahi, oldukça iyi görünüyörlar! Onlardan teki bile başlıbaşına bin dinar eder!” demiş. Sonra gidip çekmecesini açmış; ve kadına “İyi yürekli anacığım, satış bedelini karşılamak için sana daha iki yüz dinar borcum

kalıyor! Ama bu para yanımda olmadığı için valinin uyanışını beklemeni rica ediyorum!” diyerek bin dinarı kadına vermiş. Yaşlı kadın “Efendim, bana içirdiğiniz bir testi şurup için yüz dinarı bağışlıyorum, öteki yüz dinarı da bir sonraki ziyaretimde sizden alırım! Şimdi senden, eski kölelerime görünmek istemediğimden beni hareme özgü kapıdan çıkartmanı rica ediyorum!” diyerek yanıt vermiş. Valinin karısı da kendisini gizli kapıdan çıkartmış ve Koruyucu Tanrı da onu korumuş ve hiçbir engele uğramadan evine ulaştırmış.

Kızı Zeyneb, içeri girdiğini görünce, ona “Anacığım, bugün neler yaptın?” diye sormuş. O da “Kızım, valinin hanımının yanına uğradım; ve ona köle olarak eşekçiyi, kuru temizleyiciyi, Yahudiyi, berberi ve genç taciri bin dinara sattım! Bununla birlikte kızım, içlerinden sadece biri zihnimi kurcalıyor ve kavrayışından çekiniyorum: Eşekçiden! Çünkü, bu orospu çocuğu her defasında beni tanıyor” diye yanıt vermiş. Kızı da “Öyleyse, anacığım, artık ulu orta dışarı çıkma! Evde kal ve ‘Çömleğin her defasında yere çalınıp kırılmayışı, onun hiç kırılmayacağı anlamına gelmez’ atasözünü unutma!” demiş. Ve bir daha dışarı çıkmaması için, onu kandırmaya çalışmış; ama boşuna!

Beş kişiye gelince, onların durumu da şöyleymiş: Vali öğle uykusundan uyanınca, karısı ona “Uykunun tatlılığı sana yarasın! Beş kölenin alınışı dolayısıyla senin adına memnun oldum!” demiş. O da “Hangi köleler?” diye sormuş. Kadın “İşi benden niye gizliyorsun? Yoksa onları ansızın karşıma çıkarıp beni şaşırtmayı mı düşünüyordun?”¹ demiş. Vali de “Vallahi, ben köle falan satın almadım! Sana bu bilgiyi kim verdi?” demiş. Kadın “Kendisinden onları bin iki yüz dinara satın aldığın ve onları bana getiren ve avluda beklerlerken gösteren ve de her birinin sırtında başlıbaşına bin dinar eden giysiler bulunan kölelerin sahibi yaşlı kadının ta kendisinden!” diye yanıt vermiş. Vali “Ve sen de ona para verdin, öyle mi?” diye sormuş. Kadın da “Evet vallahi!” demiş. Bunu duyan vali çabucak aşağı inmiş; ve orada eşekçi, berber, Yahudi, genç tacir ve kuru boya-

1 Bu son cümle Mardruşte “Yoksa senin bana oynadığın gibi, onlar da sana kötü bir oyun mu oynadılar?” şeklinde çevrilmiş. Anlamsız bulunduğundan Türkçeye böyle çevrilmiştir (Â.Ş.O.)

cıdan başka kimse görememiş; ve muhafızlarına “Satın alınmaları için hanımınıza getirilen beş köle nerede?” diye sormuş. Onlar da “Efendimizin uyumasından bu yana biz şuradaki beş kişiden başkasını görmedik!” diye yanıt vermişler. Bunun üzerine vali bu beş kişiye dönmüş ve onlara “Sizin sahibiniz olan yaşlı kadın, sizi bin dinara bana satmak üzere buraya getirmiş! Lağım çukurunu boşaltmak üzere hemen işe başlayın!” demiş. Bu sözleri duyan beş şikâyetçi, şaşkınlığın sınırında “Eğer senin adaletin buysa, davranışına karşı halifeye başvurmaktan başka yapacak şey kalmıyor! Biz ne alınıp ne satılacak durumu olan özgür insanlarız. Yallah! Gel bakalım bizimle birlikte halifenin yanına...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Yallah! Gel bakalım bizimle birlikte halifenin yanına!” diye haykırmışlar. Bunun üzerine vali “Siz köle değilseniz, dolandırıcı ya da hırsız olmalısınız! Bu yaşlı kadını konağıma siz getirdiyseniz, onunla bu dolandırıcılıkta işbirlikçisiniz demektir! Ben de sizin her birinizi yabancılara yüzer dinara satarım!” demiş.

Onlar böyle konuşurlarken, konağın avlusuna, genç karsının başına gelenlerden şikâyetçi olmak üzere, saray muhafızlarının komutanı Sokak Döveci girmiş. Gerçekten gezisinden dönünce, komutan, karısını utanç ve heyecandan yatağa düşmüş olarak bulmuş; ve başına gelenleri ondan öğrenmiş ve de kadın “Bütün bunlar, beni, Hamilelik Babası’nın aracılığına başvurduktan sonra kaba sözlerin yüzünden oldu!” diye eklemiş imiş.

Emir Döveç valiyi gördüğü anda, ona “Sen yaşlı aracı kadınları haremine sokup emirlerin karılarını dolandırmalarına olanak mı sağlıyorsun? Senin bütün mesleğin bu mu? Vallahi! Ben, bana karşı işlenen dolandırıcılıktan ve karımın uğradığı zararlardan seni sorumlu tutuyorum!” diye haykırmış. Komutan Sokak Döveci’nin bu sözlerini duyan beş şikâyetçi “Ey emir, ey yiğit Komutan Döveç, biz de sorunumuzu sizin ellerinize emanet ediyoruz!” demişler. O da “Sizlerin açıklanacak ne sorunuz

var?” diye sormuş. O zaman kendisine tüm öykülerini anlatmışlar; ama onları burada yeniden anlatmak yararsız! Ve Komutan Döveç, onlara “Kuşkusuz siz dolandırılmışsınız! Ve eğer vali sizi hapse atabileceğini sanıyorsa, çok aldaniyor!” demiş.

Vali bütün bu sözleri işitince, Komutan Döveç’e “Ey emir, senden yana tazminat ödemeyi ve karına ait eşyayı iade etmeyi kabul ederim. Yaşlı dolandırıcıyı yakalama işini de kendi üzerime alıyorum!” demiş. Sonra beş şikâyetçiye dönüp onlara “İçinizden hanginiz yaşlı kadını tanıyor?” diye sormuş. Eşekçi, ötekiler hep bir ağızdan kendisine eşlik ederken “Biz hepimiz onu tanıyoruz!” diye yanıt vermiş. Eşekçi ayrıca “Ben onu kıvılcım saçan mavi gözleriyle bin orospu arasından tanırım! Yalnız bize yardım etmeleri ve onu yakalamaları için muhafızlardan on kişi ver!” diye eklemiştir. Ve vali, onlara istedikleri muhafızları verince, konaktan çıkmışlar.

Böylece başlarında eşekçi olduğu halde, sokakta ancak birkaç adım atmışlarken tam karşılanna yaşlı kadın çıkmış ve onları görünce kaçmaya kalkışmış. Ama onu yakalamak başarısını göstermişler; ve ellerini ardından bağlayarak onu valinin huzuruna çıkarmışlar; o da kendisine “Çalınan o kadar eşyayı ne yaptın?” diye sormuş. Kadın “Ben mi? Ben kimseden hiçbir şey çalmadım! Hiçbir şey de görmedim! Bütün bunları da anlayamıyorum!” diye yanıt vermiş. O zaman vali hapishane muhafızlarının komutanına dönmüş ve ona “Bunu yarına kadar en küflü ve karanlık zindanına at!” demiş. Ama zindancı “Vallah! Ben üzerime böyle bir sorumluluk almaktan sakınırım! Çünkü kaçmak için nasıl olsa bir yol bulacağından eminim!” diye yanıt vermiş. Bunu duyunca vali “En iyisi, kaçmaması için onu hepiniz göz önünde tutmalı ve bütün gece gözetip durmalısınız! Böylece yarın yargılayabiliriz!” demiş. Ve ata binip peşinden gelenlerle birlikte onu Bağdat’ın duvarları dışına çıkartmış ve saçlarından kırık yerdeki bir direğe bağlatmış.

Böylece beş şikâyetçi ve özellikle eşekçi, kendilerine karşı işlediği onur kırıcı ve dolandırıcılıkla ilgili suçların esinlediği adları anarak yağdırdıkları hakaretlerden doyum sağlamaya başlamışlar. Ama, bir eşekçinin hakaret torbasının ve bir berberin kötülük leğeninin ve bir kuru temizleyicinin hamız¹ fıçısının

1 Hamız: Ekşilik yapan madde (Â.Ş.O.)

dibi olduğu gibi her şeyin de bir sonu olduğundan; ve üç günlük uykusuzluk ve heyecan da onları tükettiğinden, beş şikâyetçi, yeme içmeleri bir kez bitince, düzenbaz Delile'nin saçlarından bağlandığı direğin dibinde uyuyakalmışlar.

Gecenin epeyce ilerlemiş bir saatinde, beş şikâyetçi direğin dibinde horlarlarken, atlarına binmiş iki Bedevi yüksek sesle aralarında konuşarak oradan geçiyorlar ve Delile'nin bağlanmış bulunduğu yere yaklaşıyorlarmış. Aralarında geçen ve duyarlıklarını ortaya koyan konuşmaları yaşlı kadın işitmiş. Bedevilerden biri, gerçekten, yol arkadaşına “Senin, kardeşim, o harika Bağdat'ta oturduğun sırada tattığın en iyi şey ne oldu?” diye soruyormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Senin, kardeşim, o harika Bağdat'ta oturduğun sırada, tattığın en iyi şey ne oldu?” diye soruyormuş. Öteki, kısa bir süre sustuktan sonra “Ben, vallahi, orada yağda kızartılıp arasına bal ve üzerine kaymak konmuş pişi yedim! En çok sevdiğim şey bu oldu! Kuşkusuz Bağdat'ta başıma gelen en tatlı olay bu!” demiş. O zaman öteki, tavada kızartılmış ve üzerine bal dökülmüş ve kaymakla örtülerek tatlılaştırılmış pişinin kokusunu soluyarak “Arapların onuru üzerine yemin ederim ki, ben de Bağdat'a gidince, çölde yaşadığım sürece ömrümde tatmadığım bu tatlıdan yiyeceğim!” diye haykırmış. O zaman, daha önce bu arasına bal ve üstüne kaymak konmuş tatlıyı yiyen Bedevi, tatlı üzerine ilgisini çektiği arkadaşından izin alarak geldiği yoldan geri dönmüş. Öteki ise, Bağdat'a doğru yolunu sürdürmüştü. Delile'nin saçlarından asılı bulunduğu direğin yanına gelmiş; yöresinde uyumakta olan beş kişinin de farkına varmış.

Ve bunu görünce yaşlı kadına yaklaşmış ve ona “Sen kimsin? Ve neden buradasın?” diye sormuş. Kadın da ağlayarak “Ey Arapların Şeyhi, senden beni korumanı diliyorum!” demiş. O da “En büyük sığınılacak kişi Tanrı'dır! Ama bu direğe neden böyle bağlandın?” diye sormuş. Kadın da “Bil ki, ey Arap Şeyhi, ey onurlu

kişi, benim düşmanım olan, ballı kaymaklı pişi yapan bir tatlıcı vardır. Bu tatlıları yapmakta kuşkusuz Bağdat'ta üstüne çıkacak yoktur. Ben, önceki gün, bana yaptığı bir hakaretin öcünü almak üzere onun camekânının önüne yaklaştım ve tatlılarının üzerine tükürdüm. Tatlıcı da gidip beni valiye şikâyet etti; o da beni bu direğe bağlanmaya ve bir oturuşta on tabak dolusu ballı kaymaklı pişiden yemedikçe burada bağlı kalmayı sürdürmeye mahkûm etti. Yarın bana on tabak dolusu tatlıyı getirecekler. Benimse, ey Arapların Şeyhi, doğrusu, bütün tatlılara, özellikle de ballı kaymaklı pişiye karşı içimde bir isteksizlik vardır. Ne felaket yarabbi! Burada böyle açlıktan geberip gideceğim!" diye yanıt vermiş. Bedevi "Arapların onuru üzerine yemin ederim ki, ben kabilemden ayrılıp Bağdat'a sırf bu ballı pişiyi yiyip doyum sağlamak için gelmiş bulunuyorum! Eğer sen istersen, benim iyi yürekli halacığım, tabaklardaki tatlıları ben yer bitiririm!" diye haykırmış. Kadın "Benim yerime bu direğe bağlanmayı göze almadan bunu yapmana izin vermezler! Ve zaten her vakit yüzüm örtülü olduğundan hiç kimse beni görmemiştir; hiç kimse de değişikliğin farkına varmaz! Bunun için beni kurtardıktan sonra benimle giysi değiştirmen yeter!" diye cevap vermiş. Bundan başka bir şey istemeyen Bedevi, onu çabucak bağlarından kurtarmış; direğe onun yerine kendini bağlatmış; kadın da, o sırada, Bedevinin harmaniyesine bürünerek ve başına kara deve tüyünden alınlığını takarak, atın üzerine atlamış ve Bağdat'a doğru uzaklaşarak gözden kaybolmuş.

Ertesi sabah gözlerini açtıklarında beş şikâyetçi, yaşlı kadına hayırlı günler dilemek yerine geçecek şekilde geceki sövgülerini tekrarlamışlar. Ama Bedevi onlara "Ballı pişiler nerede? Midem onları korkunç şekilde istiyor!" demiş. Bu sesi duyunca, beş kişi birden "Vallah! Bu bir erkek! Konuşmasından da Bedevi olduğu anlaşılıyor!" diye haykırmışlar; ve eşekçi ayağa fırlayarak ona yaklaşmış ve kendisine "Ya Bedevi, orada ne yapıyorsun? Ve nasıl cesaret ettin de yaşlı kadını çözdün?" diye sormuş. Bedevi ise "Ballı pişiler nerede? Ben bütün gece hiçbir şey yemedim! Balı da esirgemeye kalkmayın sakın! Zavallı yaşlı kadının tatlıdan nefret eden bir bünyesi var; bense bayılıyorum tatlılara!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten beş şikâyetçi, tıpkı kendileri gibi Bedevinin de yaşlı kadın tarafından kandırıldığını anlamışlar. Ve umut-

suzluklarından dolayı yüzlerini yumruklarıyla döverek “İnsan, Tanrı’nın yazdığı yazgının dışında kalıp bahtından ve olacaklardan kaçınmıyor!” diye haykırmışlar. Artık ne yapacaklarını bilemeden orada öylece oturmaktalar iken, bulundukları yere, muhafızlarıyla birlikte vali gelmiş; ve direğe yaklaşmış. Onu gören Bedevi, kendisine “Hani ballı pişi tabakları nerede?” diye sormuş. Bu sözleri duyan vali, başını direğe kaldırıp orada yaşlı kadının yerini alan Bedeviye görmüş; beş kişiye dönerek “Bu da nesi?” diye sormuş. Onlar da “Bahtın cilvesi!” yanıtını vermişler; ve “Yaşlı kadın bu Bedeviye kandırarak kaçmış; ve onun kaçışından halife önünde biz seni sorumlu tutacağız. Onu gözetmek için bizim yanımızda muhafız bıraksaydın, kaçamazdı. Biz alınıp satılacak köle olmadığımız gibi muhafız da değiliz!” diye eklemişler. Bunun üzerine vali Bedeviye dönmüş ve ona olan biteni sormuş. Ve o da, büyük iştahlı haykırışlarla donatarak öyküsünü anlatmış; sonunda da “Şimdi bana ballı pişileri getirin!” demiş. Bu sözleri duyan vali ve muhafızlar hatırı sayılır bir kahkaha koparmışlar. Ve beş şikâyetçi de kan ve öfkeyle kızarmış gözlerini döndürerek valiye “Senin yakanı efendimiz Emirü’l-Müminin’in huzuruna çıkıncaya kadar bırakmayacağız!” demişler. Bedevi de sonunda aldatılmış bulunduğunu anlayarak aynı şekilde valiye “Ben, atımın ve giysilerimin yitmesinden yalnız seni sorumlu tutmaktayım!” demiş. Bunun üzerine vali, onların hepsini Bağdat’a Emirü’l-Müminin Halife Harun Reşid’in sarayına götürmek zorunda kalmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

... Hepsini birlikte Bağdat’a, Emirü’l-Müminin Halife Harun Reşid’in sarayına götürmek zorunda kalmış.

Onların dinlenmesi kabul edilmiş ve ilk şikâyetçilerden biri olan Sokak Döveci’nin onlardan önce geldiği Divan’a girmişler. Halife, böylesi işleri kendisi ele almakla, onları birbiri ardından sorgudan geçirerek işe başlamış. İlk eşekçiyi, en sonra da vali-yi... Ve bunların her biri halifeye öyküsünü tüm ayrıntılarıyla

anlatmış. Dinlediklerinden büyük hayret duyan halife, orada bulunanların hepsine birden “Atalarım Beni Abbas üzerine yemin ederim ki, sizden çalınan her şey size iade edilecektir. Sen, eşekçi, eşeğinle birlikte tazminat alacaksın! Sen berber, bütün eşyanı ve aletlerini edineceksin! Sen, tacir, keseni ve giysilerini! Sen Yahudi mücevherlerini alacaksın! Sen kuru temizleyici yeni bir dükkâna sahip olacaksın! Ve sen Arap şeyhi, atını, giysilerini alacak ve canının istediği ve midenin aldığı kadar ballı pişi tatlısı yiyeceksin! Tabii ki, ilkin yaşlı kadını bulmak gerek!” demiş. Ve vali ile Komutan Döveç’e dönerek, onlara “Sen, Emir Halid, senin bin dinarın da iade edilecek ve sen Emir Mustafa, karının ziynetleri ve giysileriyle birlikte tazminat alacaksın! Ama ilkin ikinizin yaşlı kadını bulması gerek! Size bu görevi veriyorum!” demiş.

Bu sözleri işiten Emir Halid, giysilerini silkeleyip ellerini havaya kaldırmış ve “Vallahi! Ey Emirü’l-Müminin, beni bağışla! Bu görevin yerine getirilmesini üstlenmek istemiyorum! Bu yaşlı kadının beni düşürdüğü bunca açmazdan sonra, beni güç duruma düşürüp işin içinden sıyrılmanın yollarını bulamayacağına güvence veremem!” diye haykırmış. Halife de gülmeye başlayarak ona “Öyleyse bir başkasını bu işle görevlendir!” demiş. O da “Bu durumda, ey Emirü’l-Müminin, sen kendin yaşlı kadını araması için Bağdat’ın en marifetli adamı, aynı zamanda güvenlik amiri de olan Sağ Kolun Güve Ahmed’i görevlendir!” demiş. Bunun üzerine halife “Ya Mukaddem Ahmed!” diye seslenmiş. Güve Ahmed hemen ileri çıkıp elleri arasından toprağı öperek halifeye saygı duruşunda bulunmuş; ve ona “Emriniz, ey Emirü’l-Müminin!” demiş. Halife kendisine “Dinle, Ahmed Reis, ortalıkta şu ve şu işleri yapmış olan yaşlı bir kadın var. Seni onu bulup bana getirmekle görevlendiriyorum!” demiş. Güve Ahmed “Onun işi tamamdır, ey Emirü’l-Müminin!” demiş ve beş şikâyetçiyle Bedeviyyi halifenin yanında bırakarak huzurdan ayrılmış.

Güve Ahmed’in okçularının başı, bu tür araştırmaların ustasıymış. Adı da Deve Sırtı Eyüb’müş. Amiri eski hırsız Güve Ahmed ile olanca özgürlüğüyle konuşma âdeti olduğundan ona yaklaşmış ve kendisine “Ahmed Reis, Bağdat’ta bir tek yaşlı kadın yok ki! Sakalım üzerime yemin ederim ki: Onu yakalamak

kolay olmayacak!" demiş. Güve Ahmed de ona "Peki, sen bana bu konuda ne söyleyeceksin, ey Deve Sırtı Eyüb?" diye sormuş. O da "Yaşlı kadını ele geçirmek için adamlarımız yeterli değil! Benim görüşüme göre Felaket Hasan Reis'i de kırk okçusuyla bize katılmaya karar verdirmeliyiz! Çünkü bu tür işlerde o, bizden de tecrübelidir!" diye yanıt vermiş.

Ama Güve Ahmed suçluyu yakalama onurunu onunla paylaşmak istemediğinden, sarayın cümle kapısında durmakta bulunan Felaket Hasan'ın da işitebileceği bir tarzda, yüksek sesle "Vallahi! Ey Deve Sırtı, işlerimizi görmek için ne zamandan beri başkalarına ihtiyaç duyuyoruz?" diyerek yanıt vermiş. Ve kibirli bir şekilde atına kurulmuş olarak kırk okçusuyla birlikte, bu yanıtın ve halifenin Güve Ahmed'e görev vermesinden bozulan Felaket Hasan'ın önünden geçip gitmiş. Ama, Felaket Hasan, kendi kendine "Tıraş edilmiş başımın üzerine yemin ederim ki, bunlar, sonunda bana ihtiyaç duyacaklar!" demiş.

Güve Ahmed'e gelince, halifenin sarayının önünde uzayıp giden meydana ulaştınca, adamlarını yüreklendirmek için, onlara bir nutuk çekerek "Ey yiğitlerim, Bağdat'ın dört ayrı semtinde arama yapmak üzere dört ayrı grup oluşturacaksınız. Ve yarın, öğleye doğru, araştırmalarınızın sonucunu bildirmek üzere Mustafa Caddesindeki meyhaneye gelip beni bulacaksınız!" demiş. Ve böylece buluşma yeri de saptandıktan sonra, her biri ayrı bir bölgede iş tutmak üzere dört gruba bölünmüşler. Güve Ahmed de kendisince rüzgârdan bile hile sezmeye koyulmuş.

Delile ile kızı Zeyneb'e gelince, halkın arasına yayılan dedikodudan, halifenin yaptığı işler tüm Bağdat'ta konuşulmakta olan yaşlı bir düzenbaz karının yakalanması maksadıyla Güve Ahmed'i araştırma yapmakla görevlendirdiğini öğrenmekte gecikmemişler. Bu haber üzerine, Delile, kızına "Kızım, Felaket Hasan onlarla işbirliği yapmadıkça bütün bu duyduklarımın korkmuyorum. Çünkü Hasan, Bağdat'ta zekâsından çekindiği ve de beni ve seni Bağdat'ta tanıyan tek kişidir; ve istediği zaman, hatta bugün bile, ondan kurtulmak için hiçbir çare bulamadan gelip bizi tutuklayabilir. Bundan dolayı bizi koruyan Koruyucu'ya şükrederim!" demiş. Kızı Zeyneb "Anacığım, öyleyse şu Güve Ahmed'e ve kırk budala okçusuna birkaç harika oyun oynamak için elimizde iyi

bir fırsat var! Ne hoş olurdu bu, anacığım!” diye yanıt vermiş. Delile “Ey içimden kopan kızım, bugün kendimi biraz keyifsiz hissediyorum. Bu kırk bir haydudu alaya alma işini sana bırakıyorum! İş çok kolay! Senin zekândan hiç kuşku yok!” diye yanıt vermiş. O zaman tatlı ve aydınlık yüzünde koyu renkli gözleriyle ince ve bükülgen bir kız olan Zeyneb...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşıca susmuş.

Ama dört yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

O zaman tatlı ve aydınlık yüzünde koyu renkli gözleriyle ince ve bükülgen bir kız olan Zeyneb, hemen ayağa kalkmış ve büyük bir incelikle giyinmiş, yüzünü de gözlerinin parıltısını daha yumuşak ve çekici yapan ipek muslin bir peçeyle örtmüştü. Böylece giyindikten sonra gelip anasının elini öpmüş ve ona “Anne, dokunulmadık ve kapalı kilidim üzerine yemin ederim ki, kırkbirle egeyen olacak ve onları oyuncak haline getireceğim!” demiş. Evden çıkıp doğru Mustafa Caddesine gitmiş ve Musullu Hacı Kerim’in işlettiği meyhaneye girmiş. Ve ilkin, meyhaneci Hacı Kerim’e çok kibar bir selam vermiş; o da selamına iki katıyla karşılık vermiş. Bunu izleyerek kız ona “Ya Hacı Kerim, dipteki büyük salonu bana yarına kadar kiralamaya razı olursan, işte sana beş dinar! Sıradan müşterilerin içeri girmemeleri kaydıyla oraya kimi dostlarımı çağıracağım!” demiş. O da “Hanımım, başın için, gözlerin için, o güzelim gözlerin için, büyük salonu sana para almadan kiralarım; yeter ki, çağrılanlarına içkiyi sen kendin sağlama!” demiş. Kız gülmüş ve ona “Benim çağıracağlarım, kârhanecinin¹ dibini kapatmayı unuttuğu testilerdir. Senin dükânında içkiden yana ne varsa onların gırtlğından geçecektir! Bu konuda endişen olmasın!” demiş. Ve hemen eve dönüp oradan eşekçinin eşeğini ve Bedevinin atını almış; şilteleri, halıları, arkalıksız iskemleleri, örtüleri, tabakları, tepsileri ve öteki gereçleri bunlara yüklemiş ve çabucak yeniden meyhaneye dönmüş. Bütün bu şeyleri kiraladığı büyük salona sıralamak için eşeğin ve

1 Kârhaneci: Toprak testilerin yapıldığı ve çömlek kârhanesi denen yeri işleten kişi (Â.Ş.O.)

atın yükünü indirmiş. Sonra örtüleri yaymış. İçki sürahilerini ve satın aldığı bardak ve yiyecekleri düzenli biçimde sıralamış; bu iş bitince gidip meyhanenin kapısında beklemeye başlamış.

Oraya geldikten az sonra, başlarında vahşi görünüşlü Deve Sırtı Eyüp, Güve Ahmed'in on okçusunun belirdiğini görmüş. Adam, diğer dokuz okçuyla doğrudan doğruya dükkâna yönelmiş; o da kendince, güzel genç kızın dalgınlıkla yapar gibi, yüzünü örten yeğni örtüyü kaldırdığını görmüş. Ve Deve Sırtı, onun çok hoş olan taze güzelliğinden hem gözleri kamaşmış hem de büyülenmiş; ve ona "Sen orada ne yapıyorsun, ey genç kız!" diye sormuş. Kız, ona, baygın bir bakış fırlatarak "Hiç! Bahtımı bekliyorum! Sen acaba Ahmed Reis misin?" diyerek yanıt vermiş. O da "Yok vallahi! Ama isteyeceğin bir hizmet söz konusu ise, onun yerine karşılayabilirim! Çünkü onun okçubasisi, senin kölen Deve Sırtı Eyüp'üm, ceylan bakışlım!" demiş. Kız yeniden gülümüş ve ona "Vallahi! Ey okçubaşı, eğer nezaket ve görgü kendine güvenli bir mekân seçmek isteseydi, kılavuz olarak sizin kırk okçunuzu seçerdi! Buyrun öyleyse, hoş geldiniz! Benim konuk-severliğimde bulacağınız dostça kabul sadece değerli konuklara gösterilen bir saygıdır!" demiş. Ve onları hazırlanan salona sokmuş; büyük içki sinisinin yöresine oturtmuş; ve onlara beng uyuşturucusuyla karışık şarap sunmuş. Ve daha ilk bardaklar boşalırken, sarhoş filler ya da başı dönen mandalar gibi okçular sırtüstü düşmüş ve derin bir uykuya dalmışlar.

O zaman Zeyneb onları, birer, birer, ayaklarından sürükleyerek dükkânın dibindeki bölmeye atarak üst üste yığmış; üzerlerine geniş bir örtü örtmüştü. Önlerine de büyük bir perde çekmiş; ve salondaki her şeyi düzenleyerek yeniden kapının önüne çıkıp Güve Ahmed'in kendisinin gelmesini beklemiş.

Biraz sonra on okçudan oluşan ikinci birlik belirmiş ve güzel Zeyneb'in koyu renkli gözlerinin aynı büyüüne kapılıp ilkinin uğradığı işleme tabi tutulmuşlar; üçüncü ve dördüncü birlikler de... Ve genç kız bütün okçuları birer birer toplayarak dip odadaki perdenin ardına yığmış; salonu yeniden düzeltmiş ve Güve Ahmed'in gelişini beklemeye başlamış.

Orada bekleyeli henüz pek fazla bir zaman geçmemişken, atının üzerinde yöresine dehşet saçan şimşek bakışıyla, sakal

ve bıyıklarının tüyleri aç bir sırtlanın tüyleri gibi dikilmiş Güve Ahmed görünmüş. Kapının önüne gelince, atından inmiş ve hayvanın yularını meyhanenin duvarına takılmış demir halkalardan birine bağlamış ve “Nerede bütün bu köpoğlular? Beni burada beklemelerini emretmemiş miydim? Sen gördün mü onları demiş?” Bunun üzerine Zeyneb kalçalarını oynatmış, sol yanına baygın bir bakış fırlatmış, sonra da sağ yanına bir başkasını... Dudakları bir gülüşle kıvrılmış ve “Kimleri, efendim?” diye sormuş. Oysa Ahmed, genç kızın kendisine fırlattığı iki bakışla yüreğinin bayıldığını, sermayesi ve faiziyle ona kalan tek miras olan yavrusunun inlediğini duyumsamış! Safça bir duruşla kımıldamadan bekleyen Zeyneb’e “Ey genç kız, benim kırk okçumu soruyorum!” demiş. Bu sözleri duyan Zeyneb, birdenbire büyük bir saygı duygusuna kapılmış gibi, Güve Ahmed’e doğru ilerleyip ona “Ey Ahmed Reis, Halife’nin Sağ Kolu! Kırk okçu, beni, sokağın dibinde aradığınız yaşlı Delile’yi gördüklerini, burada kalmadan onun peşine düştüklerini, ama hemen onunla birlikte geri döneceklerinden emin olmanı; sana ellerimle bizzat hizmet edeceğim meyhanenin büyük salonunda kendilerini beklemeni sana bildirmekle görevlendirdiler!” diyerek elini öpmüş. Bunun üzerine Güve Ahmed, genç kızın kılavuzluğunda dükkâna girmiş ve orada düzenbaz kızın sihrine ve hilelerine boyun eğerek bardak bardak üzerine şarap içmiş ve içkiye karıştırılan uyuşturucu beynine yaptığı etkiyle ölü gibi yere düşmekte gecikmemiş.

O zaman Zeyneb, vakit yitirmeden, Güve Ahmed’in tüm giysilerini ve üzerinde taşıdığı her şeyi soymuş; sadece iç gömleğini ve geniş iç donunu bırakmış; sonra öbürlerinin yanına gitmiş ve aynı tarzda onları da soymuş. Sonra tüm gereçlerini ve çaldığı tüm eşyayı toplamış; bunları Güve Ahmed’in ve Bedevinin atlarına ve eşekçinin eşeğine yüklemiş; zaferinin bütün bu ganimetleriyle zengin, bir engele rastlamaksızın evinin yolunu tutmuş; ve her şeyi, onu sevinç gözyaşlarıyla öpen anası Delile’ye teslim etmiş. Güve Ahmed’e ve kırk okçusuna gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Güve Ahmed'e ve kırk okçusuna gelince; iki gün, iki gece süresince uyumuşlar; üçüncü günün sabahında olağandışı uykularından uyanınca, ilkin orada bulunmalarının nedenini bilememişler; ve sonunda, kendilerine bir oyun oynanmış olduğundan artık kuşku duymamışlar. O zaman kendilerini çok alçalmış hissetmişler; özellikle Güve Ahmed, Felaket Hasan'a karşı büyük bir kendine güven tavrı takındıktan sonra, şimdi, sokakta, içinde bulunduğu gülünç durumda görünmekten büyük bir utanç duymaktaymış. Bununla birlikte meyhaneden çıkmaya karar vermiş ve sokakta kesinlikle ilk rastladığı kimse de meslektaşı Felaket Hasan olmuş. Hasan, onu, böyle don gömlek ve kendisi gibi gülünç durumdaki kırk okçusuyla birlikte görünce tek bir bakışla hepsinin kurbanı olduğu serüveni kavramış. Bu durumu gören Felaket Hasan sevincin sınırlarını zorlayan aşırı bir sevince kapılmış ve şu dizeleri okumaya başlamış:

Saf genç kızlar bütün erkekleri aynı sanırlar! Sadece sarkılarımızın birbirine benzediğini hiç bilmezler!

İçimizde kimimiz bilgindir; ötekilerse budala! Gökte yıldızların da bazıı parlıtsız, bazıı da inciler gibi değil midir?

Kartallar ve şahinler ölü eti yemezler; ama erdemsiz akbalar leşler üzerine üşüşürler!

Felaket Hasan, şarkı söylemeyi bitirince, sanki o anda fark etmiş gibi Güve Ahmed'e yaklaşmış; ve ona "Vallahi! Mukaddem Ahmed, Dicle üzerinde sabah saatleri serindir; sen ise, böyle don gömlek dışarı çıkma tedbirsizliğinde bulunmuşsun!" demiş. Güve Ahmed de "Ve sen, ya Hasan, senin duyguların da bu sabah kadar ürpertici ve soğuk mu? Kimse bahtından kaçamaz; bizim bahtımız da bir genç kızın oyuncağı olmakmış. Sen onu tanır mısın?" diye yanıt vermiş. O da "Onu da, anasını da tanırım! Ve eğer sen istersen, onu şimdi gider, tutuklarım!" diye yanıt vermiş. Ahmed "Bu nasıl olur?" deyince de; "Halifenin önüne çıkıp beceriksizliğini vurgularcasına başını olumsuz anlamda sallarsın; ve ondan, kendin yerine beni yakalama işinde görevlendirmesini dilersin!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Güve

Ahmed, giyindikten sonra Felaket Hasan ile birlikte Divan'a gitmiş; halife kendisine "Yaşlı kadın nerede ey Mukaddem Ahmed?" diye sorunca başını silkelemiş ve "Vallah! Ey Emirü'l-Müminin, ben onu tanımıyorum! Bu işi Mukaddem Hasan daha iyi becerir! Onu tanıyor ve yaşlı kadını bütün bunları, kendisiyle konuşulması ve efendimiz halifemizin dikkatini çekmek için yaptığını söylüyor!" demiş. Bunu duyunca Harun Reşid Hasan'a dönmüş ve ona "Gerçek mi bu, Mukaddem Hasan? Sen yaşlı kadını tanıyor musun?" diye sormuş. O da "Doğrudur, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O zaman halife "Atalarımın mezarı ve onuru tanıgım olsun! Bu yaşlı kadın eline geçirdiği her şeyi verirse, onu bağışlayacağım!" diye haykırmış. Felaket Hasan da "Öyleyse; ey Emirü'l-Müminin, bana onun hakkında bir güvence ver!" demiş. Halife de Felaket Hasan'a, yaşlı kadın için güvence simgesi olarak mendilini fırlatmış.

Ve Hasan, bu güvence belgesini yerden alarak hemen Divan'dan çıkmış ve doğruca uzun zamandan beri tanıdığı Delile'nin evine gitmiş. Kapıyı çaldığında Zeyneb kapıyı ona açmış. Hasan "Annen nerede?" diye sorunca; kız "Yukarıda!" demiş. Hasan "Git kendisine Sol Kol'un mukaddemi Hasan'ın aşağıda olduğunu, halifeden kendisi için güvenlik mendilini getirdiğini söyle; ancak aldığı her şeyi geri verdiği takdirde bunun geçerli olduğunu da bildir! Ve ona iyilikle aşağı inmesini, yoksa zor kullanacağımı da söyle!" demiş. Bu sözleri işitmiş olan Delile de, içerden "Bana güvence mendilini at! Bütün kaldırdığım şeylerle birlikte halifenin yanına gitmek üzere sana eşlik edeyim!" diye haykırmış. Bunun üzerine Felaket ona mendili fırlatmış; Delile de alıp boynuna dolamış; sonra kızının da yardımıyla eşekçinin eşeğine ve iki ata tüm çalıntı eşyayı yüklemiş. Bu işi bitirince, Hasan, Delile'ye "Ama hâlâ da Güve Ahmed'le kırk adamının eşyası kaldı!" demiş. O da "En Yüce İsim adına! Onları kaldıran ben değilim!" diye yanıt vermiş. Hasan gülmeye başlamış ve "Doğru! Düzeni kuran kızın Zeyneb'di! Öyle olsun! Onları götürmeyebilirsin!" demiş. Ve sonra da hepsini birbirine bağlayan bir iple üç hayvanı art arda sürükleyerek Delile'yi birlikte götürmüş ve Divan'a çıkarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Delile'yi birlikte götürmüş ve Divan'a halifenin huzuruna çıkarmış. Harun Reşid, bu şeytansı yaşlı kadının içeri girdiğini görünce, onun hemen kan halısının üzerine yıkılıp başının vurulması buyruğunu haykırmaktan kendini alamamış. Felaket Hasan da halifenin elini öperek ona "Onu bağışlayın, ey Emirü'l-Müminin! Ona güvence sağlamıştınız. İşte bakın, boynunda!" demiş. Halife, ona "Doğru! Onu senin hatırın için bağışlıyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra da Delile'ye dönüp "Gel buraya ey yaşlı kadın! Senin adın ne?" demiş. O da "Adım Delile'dir: Senin eski güvercincibaşının eşiyim!" diye yanıt vermiş. Halife "Sen aslında kafasında bin bir oyun dolu bir düzenbazsın! Bundan sonra sana Fındıkçı Delile desinler!" demiş. Sonra da kendisine "Hiç değilse, bana, buradaki şu kimselere oynadığın ve yüreklerimizi yorarak bize birçok tedirginlik veren oyunları ne maksatla yaptığını açıklar mısın?" diye sormuş. O zaman Delile, halifenin ayaklarına atılarak, ona "Ben, ey Emirü'l-Müminin, bir tür ağgözlülükle böyle davranmış değilim! Sağ Kol ve Sol Kol olarak adlandırdığın Güve Ahmed ile Felaket Hasan'ın daha önceleri yaptıkları kötülüklerden ve düzenbazlıklardan söz edildiğini duyarak, ben de, kendimce, onlar gibi yapmak, hatta bu konuda onları geçmek fikrine kapıldım; böylece efendimiz halifeden zavallı kızlarımın babası rahmetli kocamın görev ve araçlarını elde edebileceğimi düşündüm!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, eşekçi şiddetle ayağa fırlamış ve "Tanrı, bu yaşlı kadınla benim aramda geçenler için yargıç olsun ve karar versin! Sadece benim eşeğimi çalmakla yetinmedi; şuradaki Magripli berbere iki azı dişimi söktürttü ve ateşte kızartılmış çivilerle şakaklarımı dağlattı!" diye haykırmış. Bedevi de ayağa fırlayıp "Tanrı bu yaşlı kadınla aramızda geçenler için yargıçlık etsin ve karar versin! Beni sadece kendi yerine direğe bağlamakla ve atımı çalmakla yetinmedi; ballı pişi yeme arzularımı doyuma kavuşturmadan da alıkoyarak zevkimin bozulmasına neden oldu!" diye haykırmış. Kuru temizleyici, berber, genç tacir,

Komutan Döveç, Yahudi cevahirci ve vali de, her biri sırayla ayağa kalkıp yaşlı kadının neden olduğu zararların onarımı için Tanrı'dan dilekte bulunmuşlar. Yüce Gönüllü ve cömert olan halife de, bir yandan her birine, kendilerine özgü ve kendilerinden çalınmış olan eşyayı geri vermekle işe başlayıp kendi özel hazinesinden de geniş biçimde zararlarını gidermiş; özellikle, iki azı dişini yitirmesi ve şakaklarının dağlanması nedeniyle eşekçiye bin altın dinar verdirmiş ve onu eşekçiler loncasının başına getirmiş. Ve hepsi, halifenin cömertliği ve adaleti dolayısıyla birbirlerini kutlayarak ve tüm üzüntülerini unutarak Divan'dan ayrılmışlar.

Delile'ye gelince, halife ona "Şimdi ey Delile, ne istediğini bana söyleyebilirsin!" demiş. Kadın, halifenin önünde yeri öpmüş ve "Ey Emirü'l-Müminin, senin cömertliğinden tek bir şey bekliyorum: O da, güvercin haberciliği yöneticisi rahmetli kocamın görev ve maaşlarının geri verilmesidir! Ben bu görevleri yerine getiririm: Zaten kocamın sağlığında, kızım Zeyneb'in yardımıyla güvercinlere yem veren, güvercinlikleri temizleyen ve boyunlarına mektupları asan bendim! Ve güvercinlerin hizmet görmek üzere barınmaları için yaptırdığın büyük hanı gözetir ve Süleyman'ın ardıllarından olan Afgan hükümdarı üzerine sefer açılıp zafer kazanıldığından ele geçirilen kırk kara, kırk da ak köpeğe gece gündüz ben bakardım!" diye yanıt vermiş. Halife de "Öyle olsun, ey Delile! Seni hemen büyük handaki haberci güvercinlerin yönetimi ve Süleyman'ın ardıllarından olan Afganların hükümdarından alınan kırk kara, kırk ak köpek üzerinde söz sahibi olman için yazılı buyruk vereceğim. Ve böylece sen, benim için, çocuklarımın yaşamından bile değerli olan bu güvercinlerin birinin bile yitmesinin sorumluluğunu başında taşıyacaksın! Ama, senin yeteneklerinden de kuşku duymuyorum!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Delile "Aynı şekilde, ey Emirü'l-Müminin, kızım Zeyneb'in de genel gözetimde bana yardımcı olması için handa kalmasına izin vermenizi dilemekteyim!" diye eklemiş. Halife de ona bu izni vermiş.

O zaman Delile, halifenin elini öptükten sonra, evine dönmüş ve kızı Zeyneb'in yardımıyla eşya ve mallarını büyük hana taşımış ve oturma yeri olarak da hanın hemen girişindeki köşkü

seçmiş. Ve aynı gün, kırk zenci kölenin komutanlığını da üstlenmiş ve erkek giysileriyle donanarak ve başına altın bir miğfer geçirerek ata binip emirlerini almak ve taşraya yollanabilecek mektuplar hakkında bilgi edinmek üzere halifenin yanına gitmiş! Ve gece olunca, hanın büyük avlusuna, gözetebilsinler diye Süleyman'ın çoban köpekleri cinsinden olan köpekleri özgür bırakmış.

Ve her gün, başına üstüne gümüş bir güvercin kakılmış altın miğferini takarak, peşinde kırmızı ipek ve kabartma kumaşlara bürünmüş kırk zenci ile at üzerinde Divan'a gelmeyi sürdürmüş. Ve yeni ikamet yerini süslemek için oraya Güve Ahmed'in, Deve Sırtı Eyüb'ün ve kırk yoldaşının giysilerini asmış.

İşte Bağdat'ta, Fındıkçı Delile ile kızı Fettan Zeyneb'in zekâ düzenleriyle bu denli saygın olan güvercin bakıcılığını ve kırk zenci ile büyük handa gece görevlisi kırk kara ve kırk ak köpeğin komutanlığını nasıl elde ettiğinin öyküsü böyleymiş! Ama Tanrı daha iyisini bilir!

“Böylece, şimdi, ey bahtıgüzel şah” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad “Cıva Ali'nin, Delile ve kızı, Delile'nin kardeşi balık kızartıcısı Zurayk ve büyücü Yahudi Azarya ile serüvenlerini anlatmanın zamanıdır! Çünkü bu serüvenler, bu güne kadar işittiklerinin hepsinden daha şaşırtıcı ve daha olağandışıdır!” Şah Şehriyar da içinden “Vallahi! Cıva Ali'nin serüvenlerini dinlemedikçe onu öldürtmeyeceğim!” demiş. Ve Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

*Cıva Ali'nin, Delile ve Kızı,
Delile'nin Kardeşi Balık Kızartıcısı Zurayk ve
Büyücü Yahudi Azarya ile Serüvenleri*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Bağdat'ta, Güve Ahmed ve Felaket Hasan'ın yaşadığı dönemde, güvenlik görevlilerinin hiçbir zaman yakalayamadığı kurnaz bir hırsız varmış; çünkü görevliler tam onu yakaladıklarını sandıkları sırada parmaklarının arasından tutulması güç bir cıva damlası gibi kayarmış. Bundan dolayı daha önce-leri kendi yurdu olan Kahire'de ona Cıva Ali¹ adı takılmış imiş.

Gerçekten! Bağdat'a gelmeden önce, Cıva Ali Kahire'de oturmuş; Bağdat'a, sonradan hatırlanmaya değer ve bu öykünün başında anlatılmasının uygun olacağı koşullar sonunda gelmiş bulunuyormuş.

Bir gün, kederli ve işsiz, kendilerine buluşma yeri oluşturan bir yeraltı bölümünde arkadaşlarının arasında otururken, bunlar onun yüreğinin sıkışık ve göğsünün daralmış olduğunu görerek, onu oyalamak istemişler; ancak o, kendi köşesinde yabanıl, yüzü asık, çizgileri kasılmış ve kaşları çatık oturmayı sürdürmüştü. O zaman içlerinden biri “Ey büyüğümüz, göğsünü ferahlatmak için Kahire'nin sokaklarını ve çarşılarını dolaşmaktan daha iyi bir çare yoktur!” demiş. Ve Cıva Ali, bu konuşmalara bir son vermek için ayağa kalkmış ve içinin sıkıntısını gidermek için, çıkıp Kahire'nin sokaklarında dolaşmaya başlamış. Ve böylece duydukları saygıdan dolayı herkes ona yol açarken, yürüye yürüye Kızıl Sokağa ulaşmış.

1 Cıva Ali adı Yurdatap çevirisinden alınmıştır. Mardrus'te ve Mathers'de aynı anlamda Ali Vif-Argent ve Ali Quicksilver olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Tam Kızıl Sokağın ağzına geldiği sırada ve kafayı bulmak için gitmeyi âdet edindiği bir meyhaneye girmek üzere iken, kapının yanı başında, keçi derisi tulumunu sırtında taşıyan bir sakanın susamışlara içinde su sunduğu iki bakır tası birbirine vurarak yol aldığını görmüş. Suyunun arzuya göre bazen bal, bazen şarap olduğunu haykırmayı âdet edinen bu saka, o gün de suyunu böylece övüp iki tası uyumlu şekilde birbirine vurup şöyle haykırıyormuş:

Üzümden damıtılır en iyi içki! Yürekten bir dost olmadıkça
mutluluk nedir ki! Böylece ikiye katlanır gönlünün zevki!
Ağzından bal akan içindir onur mevkii!

Saka, Cıva Ali'yi görünce çınlayan iki tası birbirine vurup onun onuruna şu şarkıyı okumuş:

Ey yolcu! İşte tertemiz, tatlı, lezzetli, soğuk su! Horoz
gözüdür benim suyum! Billurdur bu su! Göz gibi değer-
lidir! Gırtlakların zevki! Elmastır benim suyum! Hani ya,
su verelim, su!

Sonra da “Efendim, bir tas su ister misin?” diye sormuş. Cıva “Ver bakalım!” diye yanıt vermiş. Saka da bir tas doldurup “Lezzetin kendisi bu!” diyerek suyu ona sunmuş. Ama Ali, tası alarak, ona bir an bakmış, sallamış yere dökmüş ve “Bana bir tas daha ver!” demiş. Bunun üzerine saka, kırgın, onu gözleriyle süzmüş ve “Allah aşkına! Bir horoz gözünden de parlak olan bu suda ne buldun ki, onu böyle yere döktün?” diye yanıt vermiş. Ve saka ikinci bir kez tası suyla doldurup âdeta kutsal bir saygıyla Cıva Ali'ye sunmuş; o da tası alıp içindeki suyu yeniden yere dökmüş ve “Bir bardak daha doldur!” demiş. Saka da “Ya Seydi, içmek istemiyorsan, bırak beni yoluma gideyim!” diye haykır-
mış. Ve ona üçüncü kez bir tas su vermiş. Ama bu kez Cıva Ali suyu bir solukta içmiş ve tası sakaya geri verirken, bahşiş olarak bir altın dinar vermiş. Oysa, saka, böylesine beklenmedik bir kazançtan memnunluk gösterecek yerde, Cıva Ali'ye, onu tepeden tırnağa süzerek, alaycı bir sesle “Talihin yaver gitsin

efendim, talihin yaver gitsin! Öyle ya: küçük adamların kendine göre bir değeri, büyük beylerin de çok daha fazla bir değeri vardır!” demiş. Cıva Ali'nin öfkesini kusması için bu kadar bir konuşma bile çok gelmiş; ve sakanın yakasına sarılmış, onu ve tulumunu sarsarak yüzüne yumruklar atmış, onu Kızıl Sokaktaki çeşmenin duvarına yığılı bırakmış ve ona “Pezevenk çocuğu! Sen üç tas su için bir altın dinarı az buluyorsun, öyle mi? Ama senin tulumun, olduğu gibi, üç parça gümüş bile etmez; içtiğim ya da döktüğüm suya gelince, yarım litre tutmaz!” diye haykarmış. Saka “Çok doğru, efendim!” demiş. Cıva “Öyleyse, neden bana o sözleri söyledin? Yaşamında benim sana davrandığımdan daha cömertçe davranan birini gördün mü?” diye sormuş. Saka da “Evet, vallahi! senden daha cömertçe davranan birini gördüm! Çünkü kadınlar yüklü kalıp doğurdukça, yeryüzünde her zaman cömert yürekli insanlar olacaktır!” diye yanıt vermiş. Cıva “Rastlamış olduğun benden daha cömert bu adam kim, söyleyebilir misin?” diye sorunca, saka “İlk önce yakamı bırak ve çeşmenin kenarına otur! Sana gerçekten tuhaf olan serüvenimi anlatayım!” demiş. Bunun üzerine Cıva Ali, sakanın yakasını bırakmış; ve ikisi birden çeşmenin mermer basamaklarından birine oturmuşlar; saka, tulumunu yere koymuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

... ikisi birden çeşmenin mermer basamaklarından birine oturmuşlar; saka, tulumunu yere koymuş ve şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, benim cömert efendim, babam, Kahire'deki sakalar birliğinin kâhyası idi. Evlere büyük miktarlarda su sağlayan büyük sakaların değil, benim gibi tulumunu sırtında taşıyarak küçük iş gören sakaların.

Babam ölünce, miras olarak bana beş deve, bir katır, dükkân ve ev bıraktı. Benim koşullarımdaki birine mutlulukla yaşamak için bu kadarı yeter de artardı bile! Ama efendim, fakir kişi asla doyum sağlamaz; tesadüfen bunu sağlasa, o gün ölür. Ben de kendi içimden “İşimin akışını hızlandırarak ve ticaret yaparak

sermayemi arttıracacağım!” diyordum. Ve bana ödünç olarak mal sağlayan tacirlerden aldığım şeyleri develerime ve katırıma yükledim, hac zamanı Mekke’de bulunmak üzere Hicaz’a gitmek için yola çıktım. Ama, efendim, fakir asla zenginleşmez; eğer zenginleşirse ölür! Ben de öylesine kötü koşullarda iş tuttum ki, haccın sonunda elimde bulunan her şeyi yitirdim ve devele-rimle katırımı da beni en çok sıkıştıran alacaklılarımın borcunu karşılamak üzere satmak zorunda kaldım. Kendi kendime “Eğer Kahire’ye dönersen, alacaklıların seni yakalatır ve hapse atar!” diyordum. O zaman Suriye’ye gitmekte olan bir kervana katıldım; Şam’a, Halep’e, oradan da Bağdat’a gittim.

Bir kez Bağdat’a ulaştınca, sakalar birliğinin kâhyasının kim olduğunu öğrendim; ve onun yanına gittim. İyi bir Müslüman olarak, önce Fatiha okuyarak ona barış diledim. O zaman bana durumum hakkında sorular sordu; ben de başıma gelenlerin hepsini anlattım. O da, gecikmeksizin, bana, bir iş gömleği, bir tulum ve iki tas vererek yaşamımı kazanmamı sağladı. Günün birinde tulumum sırtımda Tanrı’nın yollarına düştüm ve Kahire’deki sakalar gibi şarkı tarzında haykırarak kentin çeşitli semtlerinde dolaşmaya başladım. Ama, efendim, fakir fakir kalır, çünkü bu onun bahtıdır!

Nitekim, Bağdat’ta oturanlar ile Kahire’de oturanlar arasındaki ayrımın ne denli büyük olduğunu görmekte gecikmedim. Bağdat’ta, efendim, halk susamıyor; ve tesadüfen susarlarsa da, bunun için para ödemiyorlardı. Çünkü su Tanrı’nındır! Rastladığım ilk müşteriye su sununca, bu mesleğin ne denli kötü olduğunu anladım. Çünkü ona tası uzatınca bana “Sen bana yiyecek bir şey verdin mi ki, içecek su öneriyorsun?” dedi. Bunun üzerine başıma gelene şaşarak yolumu sürdürdüm; ve ikinci kez birine su uzattım; bana “Kazanç Tanrı üzerinedir! Yoluna git, ey saka!” diye yanıt verdi. Bense, umudumu kaybetmeden en gözalıcı dükkânların önünde durarak çarşı boyunca yol almayı sürdürdüm. Ama kimse su doldurtmak üzere istekte bulunmadı ya da sunuşlarımla ve bakır taslarımla yaptığım tıngırtıyla ilgilenmedi. Ve böylece öğleye kadar bir parça ekmek ve bir hıyar alacak kadar bile para kazanamadan dolaştım. Çünkü, efendim, fakirin bahtı, onu bazen aç kalmaya zorlar. Ama açlık,

efendim, alçalmaktan daha katlanılır bir şeydir! Zengin, aşağılanmaya uğrarsa, kaybedecek ya da kazanacak bir şeyi olmayan fakirden daha az katlanır buna. Böylece ben de, örneğin, senin davranışından alınmışsam, bu benden kaynaklanmıyor; ama Tanrı'nın harika bir verisi olan sudan kaynaklanıyor! Ama sen, efendim, senin bana karşı davranışın, senin kişiliğine dokunan nedenlere dayanır!

Bağdat'taki yaşamımın böyle hazin bir dönüşümü olduğunu görünce, kendi kendime "Senin için yurdundaki bir hapishanede ölmek, ey fakir kişi, su sevmeyen bu ülkedeki insanlar arasında yaşamaktan yeğdir!" diyordum. Fikirlerimin yoğunluğu içinde böylece düşünürken, birdenbire çarşıda büyük bir itişip kakışma başladığını ve halkın belli bir doğrultuya yönelerek koştuğunu gördüm. Mesleğim halkın bulunduğu yerde dolaşmak olduğundan, ben de sırtımda tulumum olduğu halde, bütün gücümle koştum; hareketlenmeyi izledim. Ve o zaman iki sıra halinde yürüyen adamlardan oluşan parlak bir alayın geçtiğini gördüm; ellerinde uzun sırkalar taşıyor, incilerle süslenmiş külahlar giyinmiş, ipekten harmaniyelere bürünmüş olarak üzerine değerli taşlar kakılmış kılıfları içinde kılıçlarını yanlarında asılı bulunduruyorlardı. En başta giden korkunç görünüşlü bir atının önünde de herkes yerlere kadar başını eğiyordu. O zaman ben "Bu alay kimin için düzenlenmiş? Ve bu atlı da kim?" diye sordum. Bana "Senin Mısırlı şivenden ve bilgisizliğinden Bağdatlı olmadığın anlaşıyor! Bu alay, kenar mahallelerdeki düzeni korumakla görevli olan Halife'nin Sağ Kolu, güvenlik amiri Mukaddem Güve Ahmed'in alayıdır! Atın üzerinde gördüğün de odur! Ve tıpkı Sol Kol amiri Felaket Hasan gibi onurludur ve aylık maaşı bin dinardır! Adamlarının her biri de aylık yüz dinar alır! Şimdi doğruca Divan'dan çıkmış, öğle yemeğini yemek üzere kendi yerlerine çekiliyorlar!" dediler.

O zaman ben, efendim, Mısır tarzına uygun olarak ve beni biraz önce gördüğüne benzer şekilde şarkı söyleyerek ve de tasları uyumlu biçimde birbirine vurarak haykırmaya başladım. Ve bu işi o kadar güzel yaptım ki, Mukaddem Ahmed beni işitti ve fark etti; atını benden yana çevirerek bana "Ey Mısırlı kardeşim, seni şarkından tanıdım! Bana bir tas su ver!" dedi. Ve

kendisine uzattığım tası aldı, salladı ve içindeki suyu yere döktü ve benden, tıpkı senin yaptığın gibi bir kez daha yere dökmek üzere ikinci kez tası doldurmamı istedi; sonra da doldurduğum üçüncü tası bir solukta içti. Bunu izleyerek yüksek sesle “Ey saka kardeş, içinde oturanlarla birlikte Kahire yaşasın! Sen, sakalara değer verilmeyen, sakaların para kazanamadıkları bu kente neden geldin!” diye haykırdı. Ben de ona öykümü anlattım: Borç içinde olduğumu ve kesinlikle borçlarım ve felaketim yüzünden kaçmakta olduğumu kendisine açıkladım. Bunu duyunca “Bağdat’a hoş geldin!” diye haykırdı. Ve bana altı altın dinar verdi ve alaydaki bütün adamlarına dönerek, onlara “Allah rızası uğruna, benim ülkemden gelmiş olan bu adamı sizin eli açıklığınıza terk ediyorum!” dedi. Hemen alaydaki her adam benden bir tas su isteyerek suyu içtikten sonra içine bir altın bırakmaya başladı. Öyle ki dönüp dolaşmam bitince, belimdeki bakır kutuda yüz dinardan fazla para toplandı. Sonra Mukaddem Güve Ahmed bana “Bağdat’ta oturduğun sürece, bize içmek için su sunduğunda aynı karşılığı alacaksın!” dedi. Böylece, birkaç gün içinde, bakır kutum birkaç kez doldu; dinarları saydım ve bin dinardan fazla para toplandığını gördüm! O zaman kendi kendime “Ey saka, artık ülkeneye dönme zamanı geldi! Çünkü yabancı bir ülkede bulunmaktansa, kendi ülkende olmak daha hayırlıdır! Sonra borçların da var; gidip onları ödemen gerek!” dedim. O zaman Divan’a doğru yöneldim; orada beni artık tanıyor, bana saygı duyuyorlardı. Orada benim iyiliksever koruyucumu buldum ve ondan izin almak üzere içeri girdim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

... iyiliksever koruyucumu bularak ona şu dizeleri okudum:

Yabancı topraklardaki yabancıların hanesi rüzgârlar üzerine inşa edilmiş binalara benzer.

Rüzgâr eser, bina çöker, yabancı onu terk eder! En doğrusu onu inşa etmemektir.

Sonra ona “İşte zaten Kahire’ye hareket etmek üzere olan bir kervan var, ülkeme dönmek için ona katılmak isterdim!” dedim. O zaman bana bir katır ve yüz dinar vererek “Ey şeyh, kendimce, ben de sana gizli bir görev vermek isterdim. Kahire’de çok kimse tanır mısın?” diye sordu. Ona “Orada oturan tüm cömert kişileri tanırım!” diye yanıt verdim. Bana “O zaman şu mektubu al ve onu benim eski yoldaşım Cıva Ali’nin ellerine teslim et. Ona benim tarafımdan ‘Ağabeyin sana selamlarını ve iyi dileklerini yolluyor! Şimdi kendisi Halife Harun Reşid’in hizmetindedir!’ de!” dedi.

O zaman mektubu aldım, Mukaddem Ahmed’in elini öptüm ve Kahire’ye gitmek üzere yola çıktım ve beş gün içinde ulaştım. İşe, gidip alacaklılarımı bulmakla başladım ve Güve Ahmed sayesinde Bağdat’ta ele geçirdiğim bütün parayı onlara dağıttım. Ondan sonra deri önlüğümü taktım, tulumumu sırtıma vurdum ve şimdi gördüğün gibi, efendim, önceki gibi, saka oldum. Ama Kahire’nin her yanında aradığım halde, Güve Ahmed’in dostu Cıva Ali’yi bulup her zaman ceketimin astarında taşıdığım mektubu veremedim.

Ve işte, efendim, müşterilerimden en cömerdi ile geçirdiğim serüven budur!

Saka öyküsünü anlatmayı bitirince, Cıva Ali ayağa kalkıp onu, kendi kardeşini öper gibi öpmüş; ve “Ey saka kardeşim, sana biraz önce gösterdiğim kabalıktan ötürü beni bağışla! Senin Bağdat’ta rastladığın ve kesinlikle benden cömert olan kişi, benim eski komutanımdı! Senin aradığın Güve Ahmed’in yakın arkadaşı Cıva Ali benim! Ruhun neşelensin, gözlerin ve gönlün serinlesin, ağabeyimin mektubunu da bana ver!” demiş. Bunun üzerine saka, ona mektubu vermiş; o da açarak şu satırları okumuş:

Mukaddem Ahmed’den Çocuklarının En Ünlüsü ve Birinci Geleni Cıva Ali’ye selam!

Ey en yakışıklıların bezeği, sana rüzgârlarla uçarak gelen bir kâğıt üzerine yazıyorum.

Eğer ben bir kuş olsaydım, uçmak arzusuyla kollarına doğru yol alırdım! Ama kanatları kesilmiş bir kuş hâlâ uçabilir mi?

Bil ki, gerçekte, ey en yakışıklı, ben şimdi Deve Sırtı Eyüb'ün kırk yigit kişisinin komutanıyım. Bunların hepsi, senin gibi, binlerce harika çarpışmanın eski kahraman yigitleridir. Ve ben, efendimiz Halife Harun Reşid tarafından kentin ve kenar mahallelerin sorumlusu olarak bin dinar maaşla Sağ Kol'un güvenlik amiri atandım. Tabii ki, benimle iyi koşullar içinde kalmak isteyenlerin verdikleri olağan ve olağandışı gelirler bunun dışındadır.

Eğer sen, ey en değerli kişi, dehanın aradığı geniş bir meydan bulmak ve kendine onurların ve zenginliklerin kapısını açmak istiyorsan, gelip Bağdat'ta eski dostunu araman yeter! Burada kuşkusuz büyük işler göreceksin, ben de sana halifenin lütuflarını sağlayacağım ve şanına ve dostluğumuza uygun ve de benimki kadar önemli bir yer bulacağımı vaat ederim.

Gel öyleyse, oğlum, gel bana katıl ve arzulanan varlığınla gönlümü ferahlat!

Ve Tanrı'nın bağışı ve kutsamaları senin üzerine olsun; ya Ali!

Cıva Ali ağabeyi Güve Ahmed'in mektubunu okuyunca, sevinç ve heyecandan sıçramış ve uzun sopasını bir eline, mektubu öbür eline alarak çeşmenin merdivenleri üzerinde garip bir raksa başlamış. Sonra birçok kez öptüğü mektubu alnına götürmüş; sonra deri çantasında ne kadar altın para varsa çıkarıp getirdiği iyi haberden ve hizmetinden dolayı sakaya vermiş. Sonra da ivedi, yeraltındaki gizli yerde bulunduğu çetesinin kabadayılarına çabucak Bağdat'a hareket edeceğini bildirmeye gitmiş.

Onların arasına karışınca, kendilerine "Çocuklarım, sizi birbirinize emanet ediyorum!" demiş. O zaman baş yardımcısı "Nasıl usta! Demek ki, bizi terk ediyorsun!" diye haykırmış. O da "Bahtım beni ağabeyim Güve Ahmed'in elleri arasında Bağdat'ta bekliyor!" diye yanıt vermiş. "Şu an bizim için çok zor! Yiyecek ambarımız boş! Sensiz bilmem ki ne yaparız!" deyince de; "Daha Bağdat'a ulaşmadan önce Şam'dayken, size gönderilmek üzere tüm ihtiyaçlarınızı karşılayacak tedarikte bulunacağım! Sakın korkunuz olmasın, çocuklarım!" diye yanıt vermiş. Sonra

taşıdığı giysileri çıkarmış, abdestini almış ve bedenini saran bir giysiyle yenleri geniş büyük bir gezi harmaniyesine bürünmüş, deri kemerine iki hançer bir bıçak sokmuş, başına şık bir fes geçirmiş, eline de kırk iki arışlık birbirine geçmiş kamışlardan oluşmuş büyük bir mızrak almış. Ve atının sırtına atlayarak yola koyulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşıca susmuş.

Ama dört yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Kahire'den henüz ayrılmışken, yola koyulmuş bir kervan görmüş; ona ulaştınca, soruşturup Şam'a uğrayarak Bağdat'a doğru yol almakta olduğunu anlamış. Bu kervan çok zengin birisi olan Şam tacirler kâhyasının düzenlediği bir kervan olup Mekke'den ülkesine doğru yol almakta imiş. Böylece genç, yakışıklı ve yüzünde henüz tüyler bile bitmemiş olan Ali, tacirler kâhyasının, deve-cilerin ve katırcıların pek hoşuna gitmiş ve geceleyin her birinin çeşitli girişimlerine karşın, kendini savunmasını bilmiş ve onları Bedevilere, soygunculara ve çöl arslanlarına karşı koruyarak epeyce hizmette bulunmuş; öylesine ki, Şam'a ulaştıklarında hepsi minnettarlıklarını ona beşer altın dinar ödeyerek göstermişler; ve tacirler kâhyası da ona bin dinar vermiş. Kahire'deki arkadaşlarını unutmamış olan Ali de, üzerinde sadece yolculuk için gerekli olan miktardan alıkoyarak neredeyse bu paranın tamamını onlara yollamış. Sonra da yolunu sürdürerek Bağdat'a ulaşmış.

İşte Kahireli Cıva Ali'nin ülkesini terk edip ağabeyi, yiğitlerin eski başkanı Güve Ahmed'in ellerinde bahtını Bağdat'ta aramaya gelmesi böyle olmuş.

Kente girdiği andan başlayarak dostunun ikamet yerini aramaya başlamış; ve birçok kişiye sorduğu halde, ne kendisine gösterebilmişler ne de göstermek istemişler. Böylece, En-Nefz denilen, hepsinden küçük olan Kavruk Mahmud dedikleri birinin yönetiminde genç çocukların oyun oynadığı bir meydana ulaşmış. Bu küçük Kavruk Mahmud, Zeyneb'in evli olan kız kardeşinin oğlu imiş. Ve Cıva Ali kendi kendine "Ya Ali, haberlerin çoğu çocuklardan öğrenilir!" demiş ve çocukları

yöresine çekmek için, bir tatlıcı tacirinin dükkânına doğru ilerlemiş ve oradan büyük bir parça susam helvası satın almış; sonra oynayan küçük çocuklara yaklaşmış ve onlara “İçinizden hanginiz hâlâ sıcak olan şu helvadan ister?” diye haykırmış. Ama Kavruk Mahmud çocukları ilerlemekten alıkoymuş ve tek başına Ali’nin önüne gelip ona “Ver bakalım helvayı!” demiş. O zaman Ali helva parçasını vermiş ve yavaşıca eline de bir gümüş para kaydırmış. Ama Kavruk parayı görünce, adamın bunu, kendisini tavalayıp yoldan çıkarmak için verdiğini sanarak, ona “Defol! Ben kendimi satmıyorum! Ben öyle alacakça işler yapmam! İstersen beni öteki çocuklara sor, sana yanıt versinler!” diye haykırmış. O anda alçaklık ya da benzeri herhangi bir şey düşünmeyen Cıva Ali “Çocuğum, sana verdiğim bu para senden edinmek istediğim ufak bir bilginin bedelidir; böyle yapmamın nedeni, yiğit kişilerin başka yiğitlere bir hizmet gördürmek istediklerinde daima karşılığını ödediğini bildiğimdendir. Sen, sadece bana, Mukaddem Güve Ahmed’in evinin nerede olduğunu söyleyebilir misin?” demiş. Kavruk “Benden istediğin sadece buysa, iş kolay! Senin önünden yürüyeyim, Güve Ahmed’in evinin önüne gelince, çıplak ayak parmaklarımla bir taş yakalar ve kapısına fırlatırım. Böylece kimse benim sana evi gösterdiğimi anlayamaz. Sen de Güve Ahmed’in evini öğrenmiş olursun!” diye yanıt vermiş. Ve gerçekten Cıva Ali’nin önünden yürümeye başlamış, bir süre sonra, çıplak ayak parmaklarıyla bir taş yakalayarak yerinden oynamadan, bunu bir evin kapısına fırlatmış! Cıva da onun bu tedbirliliğine ve erken gelişmişliğine, ustalığına, güvensizliğine, kötü eğilimine, kurnazlığının inceliğine şaşakalmış; ve “İnşallah ya Mahmud, ben bir gün muhafız komutanı ya da güvenlik sorumlusu olursam, yiğitlerimi seçerken ilk kez seni düşüneceğim!” demiş. Sonra da Güve Ahmed’in evinin kapısını çalmış.

Güve Ahmed kapısının çalındığını işitince, heyecanının sınırında ayağa fırlamış ve vekili Deve Sırtı’na seslenerek “Ey Deve Sırtı, çabuk git, erkeklerin en güzeline kapıyı aç! Kapımı çalan benim Kahire’deki eski vekilim Cıva Ali’den başkası olamaz! Kapı çalışından onu tanıdım!” demiş. Ve Deve Sırtı, orada bulunanın Cıva Ali’den başkası olamayacağından bir an bile kuşku

duymamış; ve hemen ona kapıyı açıp Güve Ahmed'in yanına götürmek için fırlamış. İki eski dost birbirlerini sevgiyle kucaklamışlar; ve Güve Ahmed, ilk heyecan geçip selamlar alınıp verdikten sonra; onu kırk muhafızıyla tanıştırmış; onlar da kardeş bilerek ona hoş geldin demişler. Bundan sonra Güve Ahmed, onu "Halife beni Sağ Kol'un amiri yapıp adamlarımı donatırken, bu giysiyi senin için saklamıştım; nasıl olsa şu veya bu gün seni bulurum diye!" diyerek onu şahane bir giysiyle donatmış. Sonra onu aralarındaki onur yerine oturmuş; ve onun gelişini kutlamak için görülmedik bir şölen düzenletmiş; ve hepsi birden bütün gece yiyip içmeye ve eğlenmeye koyulmuş.

Ertesi sabah, Ahmed için kırk adamıyla birlikte Divan'da bulunma saati gelince, dostu Ali'ye "Ya Ali, Bağdat'ta bulunuşunun ilk gününde senin tedbirli olman gerek! Burada oturan yapışkan kişilerin dikkatlerini çekmemek için evden dışarı çıkmamaya özen göster! Bağdat'ı sakın Kahire sanma! Bağdat halifenin oturduğu yerdir; Mısır'da sineklerin kaynaştığı gibi burada da casuslar, dolandırıcılar ve alçaklar kaynaşır!" demiş. Ve Cıva Ali "Ağabey, ben, eve kapatılmış bir bakire gibi oturmak için mi buraya geldim?" diye yanıt vermiş. Ama Güve Ahmed ona sabır önermiş ve okçularının başında Divan'a gitmiş.

Cıva Ali'ye gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

Cıva Ali'ye gelince, dostunun evinde üç gün kapalı kalma sabrını göstermiş. Ama dördüncü gün, yüreğinin sıkıştığını ve bağının daraldığını duyumsamış ve Güve Ahmed'e, kendisi için onu ünlü kılıcak ve halifenin lütuflarını kazanacak işler yapmanın zamanı gelip gelmediğini sormuş. Ahmed de "Her şeyin zamanı vardır, oğlum! Seninle uğraşma işini tümüyle bana bırak ve bir şeyler yapmana bile gerek kalmadan halifenin senin varlığından haberi kılınmasını sağlamamı bekle!" diyerek yanıt vermiş.

Ama Güve Ahmed o gün dışarı çıkar çıkmaz, Cıva Ali de artık orada kalamamış ve kendi kendine "Çıkıp sadece biraz

hava soluyarak göğsüme ferahlık sağlamak istiyorum!” demiş; ve evi terk etmiş ve bir yerden bir başka yere dalarak, bazen bir tatlıcının önünde durarak bir parça tatlı ya da bir aşçının önünde durarak bir lokma yemek üzere Bağdat’ın sokaklarını dolaşmaya başlamış. Birdenbire kırmızı ipekli giysilerle ve beyaz yün kalpaklarla ve iri kılıçlarla donanmış kırk zenciden oluşmuş bir alayın geçmekte olduğunu görmüş. Bunlar düzenli biçimde, ikişer ikişer yürüyorlarmış; ve arkalarında da, zengin koşumlu bir katıra binmiş, çelik zırhlı bir giysiye bürünmüş, şaşaa ve zafer içinde, güvercinlerin sorumlusu Fındıkçı Delile ilerliyormuş.

Kadın o sırada Divan’dan çıkmış, hana dönüyormuş. Ama tam Cıva Ali’nin önünden geçerken, onun güzelliğiyle, gençliğiyle, endamının inceliğiyle, zarif görünüşüyle ve özellikle bakışının anlatımından yana düşmanı Güve Ahmed’e çok benzemesiyle etkilenererek şaşırmış kalmış. Ve hemen zencilerinden birine birkaç söz söyleyerek gizlice çarşı tacirlerinden bu güzel, genç delikanlının adını ve durumunu öğrenmesini istemiş; ama kimse onun hakkında bilgi verememiş. Delile handaki köşküne gittiği zaman da, kızı Zeyneb’i çağırmış ve ona, fala bakılan kum tepsisini getirmesini söylemiş; sonra da “Kızım, çarşıda genç bir adama rastladım; öyle güzeldi ki, güzellik bile onu gözdelelerinden biri seçerdi! Ama, kızım, bakıştı tuhaf şekilde düşmanımız Güve Ahmed’inkilere benziyordu! Korkarım ki, çarşıda kimsenin hakkında bilgi sahibi olmadığı bu yabancı, bize kötü bir oyun oynamak için gelmiştir! Bundan dolayı onun hakkında kum falına bakacağım!” demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, fala bakanların âdeti üzere, kumu karıştırmış, tılsımlı sözcükler mırıldanarak kum üzerine İbranice harfler çizmiş; sonra da, bir büyü kitabına bakarak sayılar yazmış ve cebir işaretleri yapmış ve kızına dönerek, ona “Kızım, bu güzel genç adamın Kahireli Cıva Ali adlı biri olduğu anlaşılıyor! Bizim düşmanımız Güve Ahmed’in dostu ve Bağdat’a sadece bize karşı bazı kötü oyunlar düzenlemek ve kendisini sarhoş ederek ve giysilerini soyarak ona ve kırk adamına karşı oynadığın oyunun öcünü almak için geldiği falda çıktı. Zaten Güve Ahmed’in evinde oturuyor” demiş. Ama kızı Zeyneb, ona “Anacığım, nedir bu çocuğun durumu yani? Sakalı bitmemiş

bir gence neden bu kadar önem veriyorsun?" diye yanıt vermiş. O da "Kum falı, bana, fazladan, bu çocuğun talihi ile benim ve senin talihlerimizin çatışacağını gösteriyor!" demiş. Kız da "Görürüz bakalım anacığım!" demiş. Bakışlarını sürme çubuğuyla iyiyce yumuşattıktan sonra kokulu siyah rastıkla kaşlarını birleştirmiş ve en güzel giysilerinden biriyle donandıktan sonra, sözü geçen bu genç adamla rastlaşmak dileğiyle evden çıkmış.

Yavaş yavaş Bağdat çarşılarını dolaşmaya başlamış; kalçalarını sallıyor, ince peçesinin altında gözleri fır dönüyormuş; ve kalpleri parçalayan bakışlar fırlatarak, kimine gülüp, kimine sessiz vaatlerde bulunup, yeğni davranışlar, kırtkanlık, cilve, gözlerle yanıt vermeler, kaşlarla soru sormalar, kirpiklerle öldürmeler, bileziklerin ve halhalların musikisiyle uyandırmalar ve yürek yakmalarla sürdürdüğü yürüyüşün sonunda, bir künefe tacirinin camekânı önünde Cıva Ali'yi görmüş ve güzelliğine kendi gözleriyle tanık olmuş. O zaman genç adamın yanına yaklaşmış, sanki farkında değilmiş gibi bir omuz darbesi indirerek onu tuzığa düşürmüş ve sanki kendisine çarpmışlar da gücenmiş gibi oğlana "Yaşasın körler, ey keskin görüşlü!" demiş.

Bu sözleri duyunca Cıva Ali, kendisini bir baştan öte başa bakışıyla delip geçen güzel genç kızı görerek gülmekle yetinmiş ve "Oh! Ne kadar güzelsin, ey genç kız! Sen kime aitsin?" demiş. Kız, peçe altında gözlerini yarı kapayarak "Sana benzeyen tüm yakışıklılara!" diye yanıt vermiş. Cıva Ali de "Bakire misin, evli mi?" diye sormuş. Kız "Şansın var ki, evliyim!" diye yanıt vermiş. Oğlan "Öyleyse, bende mi, sende mi buluşacağız?" diye sorunca, kız "Benim evimde olmasını isterim! Bil ki ben bir tacirle evliyim; ve de bir tacir kızıyım. Ve bugün, kocam bir haftadır kentte bulunmadığından ilk kez evden çıkabilmiş bulunuyorum. Ben, o gideli beri eğlenmek istiyor, mutfağımdaki aşçıya çok iştah verici yemekler hazırlamasını söylüyorum. Ama en güzel yemekler bile dost toplulukları olmadan gereğince lezzetli bulunmadığından, senin kadar yakışıklı ve iyi yetişmiş birini yemeğimi paylaşmak ve benimle geceyi birlikte geçirmek üzere aramak için evden çıkmış bulunuyorum!" deyip "Seni gördüm, aşkın gönlümü sardı! Sen de benim ruhumu şenlendirilmeye layık bulup yüreğimi avutmak ve benim evimde bir lokma bir şey yemek ister miydin?...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ve evimde bir lokma bir şey yemek ister miydin?” diye sormuş. O da “Davet olununca, reddedilemez!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kız önünden yürümüş; oğlan da belli bir aralıkla sokaklar boyunca onu izlemiş.

Oysa, oğlan, onun ardında böylece yol alırken şöyle düşünüyormuş: “Ya Ali, bu kente yeni gelmiş bir yabancı olarak çok tedbirsiz davranıyorsun! Uykuya dalmışken, birdenbire eve dönebilecek olan kocanın seni bastırarak başını belaya sokmayacağını kim bilebilir? Senden öç almak için horozunu ve kuluçkalık yumurtalarını kestirmez mi acaba? Zaten bilgiler ‘Konuk olduğu yabancı bir ülkede zina işleyen kişi Büyük Konuksever tarafından cezalandırılır!’ dememiş midir? Dolayısıyla senin, kızıdan, birkaç ince sözcükle özür dileyerek uzaklaşman daha doğru olacaktır!” Sapa bir yere ulaştıklarında da, bir an durmalarından yararlanarak kıza yaklaşmış ve ona “Ey genç kız, bak, şu dinarı al, buluşmamızı bir başka güne bırakalım, olmaz mı!” demiş. Kız “En Yüce Varlık adına! Bugün sen kesinlikle benim konuğum olacaksın! Çünkü hiçbir zaman bugünkü kadar çeşitli çabalar ve zorlu oyunlar için kendimi uygun görmemiştim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, oğlan onu izlemiş ve onunla birlikte kapısı güçlü ağaç kilitlerle kapatılmış büyük bir evin önünde durmuşlar. Ve genç kız cebinde anahtar ararmış gibi bir hareket yapmış; sonra, umutsuzca “Anahtarımı yitirmişim işte! Şimdi acaba kapıyı nasıl açmalı?” diye haykırmış. Sonra onu işe koşma fikri aklına gelmişçesine “Şunu sen açsana!” demiş. Oğlan “Anahtarı olmayan bir kilidi nasıl açarım? Doğrusu zorlayarak açmayı da pek istemem!” demiş. Yanıt olarak, kız ona yarı saydam peçesinin içinden iki iri gözle öylesine bakmış ki, oğlanın en derindeki tüm kilitlerini aç vermiş; sonra da “Senin dokunman yeter, göreceksin ki hemen açılacaktır!” demiş. Cıva Ali, elini tahta kilit üzerine koymuş. Zeyneb de çabucak Musa’nın anasının adını fısıldamış! Ve birdenbire kilit açılmış ve kapı aralanmış. İkisi birlikte içeri girmişler, kız onu güzel silahlarla

ve değerli halılarla kaplı bir odaya götürmüş ve orada oturtmuş. Fazla gecikmeden sofrayı sermiş ve onun yanına oturmuş ve onunla birlikte yemek yemeye başlamış ve oğlanın dudakları arasına lokmaları kendi eliyle uzatmış; kendisine dokunmasına izin vermeksizin ya da kaçamak bir öpücük, bir ısırık ya da bir çimdiriğe izin vermeksizin onunla eğlenmeye ve içmeye koyulmuş; kızı öpmek için oğlan her uzanışında kız elini genç adamın dudağı ile kendi yanağı arasına koyuyor, öpücük böylece ancak ele dokunuyormuş. Ve onun gittikçe sıklaşan isteklerine karşı, kız “Doyuma, tamamıyla ancak geceleyin ulaşılır!” diyor.

Yemek bu şekilde tamamlanmış; kalkıp el yıkamışlar ve avluya çıkıp kuyunun yanına oturmuşlar. Zeyneb yıkanmak için ipi ve makarayı kendisi kullanmak, kovayı kuyunun dibinden kendisi çekmek istemiş ama birdenbire bir feryat koparmış ve kuyunun bilezik taşı üzerine eğilmiş; büyük bir umutsuzluk içinde göğsünü dövmeye ve kollarını çırpmaya başlamış; Cıva da ona “Neyin var senin, gözümün nuru?” diye sormuş. Kız da “Parmağıma çok büyük gelen yakut yüzüğüm kaydı ve kuyunun dibine düştü. Kocam onu daha dün beş yüz dinara satın almıştı. Ben de onu çok büyük bularak balmumuyla daraltmıştım! Ama hiç işe yaramadı, bak işte kuyuya düştü!” diye yanıt vermiş. Sonra “Şimdi hemen soyunacak ve yüzüğü aramak için pek derin olmayan kuyuya ineceğim! Başını duvardan yana çevir de soyunabileyim!” diye eklemiş. Ama Cıva “Hanımım, ben burada iken senin kuyuya inmen bana utanç verir! Kuyunun dibine inip yüzüğünü ben arayacağım!” diye yanıt vermiş. Ve hemen baştan aşağı soyunarak, hurma lifinden yapılmış ipe iki eliyle asılarak ve kendini dengeleyerek, kovanın içinde, kuyunun dibine inmiş. Suya ulaştınca ipi bırakmış ve yüzüğü aramak üzere suyun içine dalmış; karanlıkta soğuk ve kara renkli su, omuzlarına kadar geliyormuş. Aynı anda Fettan Zeyneb, kovayı çabucak yukarı çekerek Cıva’ya “Şimdi dostun Güve Ahmed’i yardımına çağırabilirsin!” diye haykırmış. Ve ardından kapıyı bile kapatmaksızın, Cıva’nın giysilerini birlikte alarak hemen evden çıkmış, anasının yanına dönmüş.

Oysa, Zeyneb’in Cıva’yı sürüklediği ev, o sırada işleri dolayısıyla Bağdat’ta bulunmayan Divan’da görevli bir emire aitmiş. Tam da o sırada emir, evine dönmüş ve evin kapısını açık görünce, içeri

bir hırsızın girmiş olduğu kanısına kapılmış ve seyisini çağırarak evin her yanında araştırmalar yapmaya başlamış; ama hiçbir şeyin alınıp götürülmediğini ve hırsızdan da hiçbir iz bulunmadığını görerek rahatlamakta gecikmemiş. Sonra da abdest almak istediğinden seyisine “İbriği al ve bana kuyudan taze su çek!” demiş. Seyis de kuyuya gidip kovayı aşağı sarkıtmış ve yeterince dolduğunu düşünerek çekmek istemiş; ama onu şaşılacak kadar ağır bulmuş. O zaman kuyunun dibine bakmış ve ifrit yerine koyduğu, belirgin olmayan bir şekil görmüş! Bunu görünce kovayı bırakıp, şaşkın “Ya Seydi, kuyuda bir ifrit var! Kovanın üzerine oturmuş!” diye haykırarak koşmaya başlamış. O zaman emir kendince “Nasıl bir şey bu?” diye sormuş; o da “Koskocaman ve siyah! Bir domuz gibi de homurdanıyor!” demiş. Emir de “Koş hemen dört Kur’an okuyucu bilgin ara, gelip bu ifrit üzerine okusunlar ve onu kuyudan çıkartsınlar!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşıca susmuş.

Ama dört yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Gelip bu ifrit üzerine okusunlar ve onu kuyudan çıkartsınlar!” demiş. Seyis de koşup dört Kur’an okuyucu bilgin aramış ve kuyunun başına getirmiş. Bunlar Kur’an’dan ifritlerle ilgili ayetler okumaya başlamışlar. O sırada seyisle efendisi ipi çekerek kovayı kuyudan yukarı çıkarmaya çalışıyorlarmış. Ve hepsi birden, aslında Cıva Ali’den başkası olmayan ifritin kovanı fırlayıp iki ayağı üzerinde durarak “Allahu Ekber!” diye haykırdığını duyunca, şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. Ve dört Kur’an okuyucu “Bu ifrit, Tanrı’nın adını andığına göre iman sahibi olanlardan biri!” demişler. Ama emir onun insan ırkından bir insan olduğunu anlamakta gecikmemiş; ve ona “Sen bir hırsız mısın?” diye sormuş. O da “Yok Vallahi! ama zavallı bir balıkçıyım! Dicle kıyısında uyurken düşüm azdı.¹ Uyanıp üstümü kirlenmiş görünce, yıkanmak için suya daldım; ama bir su çevrintisi beni suyun dibine sürükledi ve su dibindeki bir akıntı da bu kuyuya! Bahtımda sizin elinizle buradan çıkarılmam yazılı

1 *Düşü azmak:* Rüya cinsel ilişki halindeyken boşalmak (Â.Ş.O.)

imiş!” diye yanıt vermiş. Emir bir an bile bu öykünün gerçekliğinden kuşku duymamış; ve “Yazılan başa gelir!” demiş. Ve bürünsün diye ona eski bir harmaniyeye vermiş; kuyunun soğuk sularında geçirdiği saatlere acıyarak onu evine yollamış.

Cıva, onu çok merak etmekte olan Güve Ahmed’in evine ulaşip öyküsünü anlatınca, onunla pek çok alay etmişler; özellikle de Deve Sırtı Eyüb “Vallahî! Sen nasıl olmuş da Kahire’de çete reisliği yapmışsın; sonra da gelip Bağdat’ta bir genç kız seni kandırıp çınlıçıplak soyuyor?” diye zevklenip durmuş. Ve tam o sırada meslektaşını ziyarete gelen Felaket Hasan da, Cıva’ya “Ey saf Mısırlı, hiç değilse sana bu oyunu oynayan genç kızın adını biliyor musun, kimdir, kimin kızıdır?” diye sormuş. O da “Evet vallahi! Bir tacirin kızı ve bir başka tacirin de karısı! Adına gelince bana söylemedi” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Felaket Hasan, çınlayan bir kahkaha koparmış ve ona “Ben sana söyleyeyim! Senin evli bir kadın sandığın kişi, bakire bir kızdır, bilesin! Adı da Zeyneb’dir! Tacir kızı falan değil, Fındıkçı Delile denen bizim güvercin sorumlusunun kızıdır! O ve kızı bütün Bağdat’ı parmağında oynatırlar, ya Ali! Ağabeyine de oyun oynayarak giysilerini soyan aynı kişidir. Hem onun hem de şurada gördüğün kırk adamının!” demiş. Ve Cıva, derinden derine düşünürken, Felaket Hasan, ona “Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?” diye sorunca; “Onunla evlenmeyi! Çünkü, her şeye karşın, onu çılgınca seviyorum!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Hasan, ona “Bu durumda, çocuğum, sana bunun yollarını göstermeye çalışacağım! Eğer sen, benim yardımım olmadan, bunca gözü pek bir tasarıyı gerçekleştireceğini sanıyorsan, şimdiden evlenme fikrinden vazgeç! Yüreğini bu ince kız konusunda yatıştır!” demiş. Cıva, “Ya Hasan, öğütlerinle bana yardımcı ol!” diye haykırmış. O da, kendisine “Tüm dost yüreğimle! Ama bundan sonra sadece benim avcumdan su içecek ve benim sancağım altında yürüyeceksin! Ben de, bu durumda, tasarının başarı sağlayacağını ve arzunun doyurulacağını sana vaat ediyorum!” demiş. Oğlan “Ya Hasan, ben senin emrin altında bir öğrenci-nim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Felaket ona “Öyleyse baştan aşağı soyunmakla işe başla!” demiş. Cıva da üzerindeki eski harmaniyeyi atıp içinden çırcıplak ortaya çıkmış.

O zaman Felaket Hasan, içi zift dolu bir kûp ve bir kavuk tûyü almış, bunlarla Cıva'nın bütün bedenini ve yüzünü karartmış, böylece onu bir zenciye benzetmiş; sonra, benzeyişi tamamlamak üzere dudaklarını ve göz kapaklarının kenarlarını canlı bir kırmızıyla boyamış, kısa bir süre kuruması için beklemiş ve babasının saygın mirasını bir peşkirle gizlemiş; sonra da, ona "İşte şimdi bir zenciye dönüştün, ya Ali! Aynı şekilde aşçı da olacaksın! Bil ki aslında Delile ile Zeyneb'in ve Süleyman'ın çoban köpeklerinin cinsinden olan kırk ak, kırk kara köpeğin beslenmeleriyle meşgul olan Delile'nin aşçısı da senin gibi zencidir! Onu bulmaya çalışacak ve onunla zenci dilinde konuşacaksın ve selamlaşmalardan sonra, ona 'Çok var ki, zenci kardeş, bizim mayalanmış içkimiz olan o harika bozayı birlikte içmedik ve de kuzu kebabını yemedik! Bugün bir şölen çekelim kendimize!' dersin! Ama sana işleri ve mutfaktaki görevlerinin bunu engelleyeceğini söyleyip o seni mutfağına çağıracaktır! O zaman, sen onu orada sarhoş etmeye, Delile ve kızı için yaptığı yemeklerin nitelikleri ve nice-likleri ve kırk zenciyle kırk ak, kırk kara köpeğin beslenmeleri ve özellikle mutfak anahtarlarının ve kilerin nerede bulunduğu hakkında sorular sormaya gayret edersin! Sana her şeyi söyleyecektir! Çünkü sarhoş, ayıkken asla anlatamayacağı şeyleri hiçbir şey saklamadan anlatır. Bir kez ondan bu çeşitli bilgileri aldıktan sonra, onu bengle uyutursun; onun elbiselerini giyersin, mutfak bıçaklarını kuşağına sokarsın! Azık sepetini alırsın; pazara gidip et ve sebze alırsın ve mutfağa dönersin; kilere girip tereyağ, zeytinyağ, pirinç ve benzer şeyleri alırsın, edindiğin bilgilere göre yemekleri pişirir ve hepsinin içine beng karıştırarak tabaklara koyarsın ve bunları götürüp Delile ile kızına ve kırk zenciyle kırk ak, kırk kara köpeğe yedirirsin ve böylece hepsini uyutursun. O zaman onların tüm eşya ve giyeceklerini soyar, bana getirirsin. Ama eğer, Zeyneb'i gerçekten eş edinmek istiyorsan, ayrıca, halifenin haberci kuşları kırk güvercini de alıp bir kafese doldurman ve onları da bana getirmen gerek!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

“... Ayrıca, halifenin haberci kuşları kırk güvercini de alıp bir kafese doldurman ve onları bana getirmen gerek!” demiş.

Bu sözleri işiterek Cıva Ali, yanıt olarak elini alnına götürmüş ve bir tek sözcük söylemeden, zenci aşçıyı aramaya koyulmuş. Ona çarşıda rastlamış, yanına yaklaşmış ve tanışma selamlaşmalarından sonra, onu boza içmeye çağırmış. Ama zenci işlerini bahane etmiş ve Ali’yi birlikte hana gelmeye çağırmış. Orada, Cıva, aynen Felaket Hasan’ın söylediklerine göre davranmış ve bir kez kendisini ağırlayan aşçıyı sarhoş edince, ona günün yemekleri hakkında sorular sormuş. Aşçı da “Ey zenci kardeş, her gün öğle yemeğinde, Sitti Delile ve Sitti Zeyneb için ayrı çeşitte ve ayrı çeşnide beşer tabak yemek hazırlamam gerek! Ve aynı miktarda ve çeşitteki yemeği akşam için de hazırlıyorum. Ama bugün için bana iki tabak daha fazla yemek hazırlamamı buyurdular. Öğle için hazırlayacağım yemekler şunlar: Mercimek, bezelye, çorba, koyun yahnisi ve gül şerbeti; ek olarak istedikleri iki yemek de: Ballı ve safranlı pirinç ve bir tabak şeker ve çiçekle donatılmış soyulmuş bademle karışık nar tanesi!” diye yanıt vermiş. Ali ona “Peki genellikle sofraya düzeni nasıl oluyor?” diye sorunca da “Onların her biri için ayrı sofraya örtüsü seriyorum!” demiş. “Ya kırk zenci?” diye sorunca da “Onlara suda haşlanmış, sonra da tereyağ ve soğanla kızartılmış bakla veriyorum; içecek olarak da bir testi boza onlara yetiyor!” diye yanıt vermiş. “Ya köpekler?” diye sorunca da “Bunların her birine yüz gram et ve hanımların sofrasından artan kemikleri veriyorum!” diye yanıt vermiş.

Cıva bütün bu bilgileri aldıktan sonra, çabucak aşçının içkisine beng karıştırmış ve adam onu içince, yere kara bir manda gibi yığılmış. O zaman Cıva, bir çiviye asılı olan anahtarları almış, içlerinden soğan zarları ve tüylerle donanmış mutfak anahtarını ve tereyağı ve zeytinyağı bulaşıklarıyla belirli kiler anahtarını alarak ikisinin de kapılarını açmış ve Ali’nin kendi aşçısına benzerliğiyle aldanmış kedinin kılavuzluğuyla, sanki çocukluğundan beri orada oturuyormuşçasına tüm hanı dolaşmış, yemekleri pişirmiş, sonra örtülerini sermiş ve hiç kimse yemeklerin çeşnisinin ya da aşçının değiştiğinin farkına varmadan, içlerine beng karıştırdıktan sonra, Delile ile Zeyneb’e, zencilerle köpeklere yemek götürmüş.

Hepsi bu kadar!

Cıva, handa herkesin uyuşturucunun etkisiyle uyuduklarını görünce, yaşlı kadını soymaya başlamış ve onu son derece çirkin ve nefret uyandırıcı bulmuş. Merasim giysisini ve miğferini almış ve sevgilisi Zeyneb'in odasına girmiş ve onu çıırçıplak soymuş. Vücudunu harika ve şehvet uyandırıcı, bakımlı ve kendine özgü kokusu içinde bulmuş; fakat akli başında birisi olduğundan, onun rızası olmadan hazinesine girmek istememiş; sadece orası-na burasına dokunarak her yanını okşamış ve böylece gelecekteki zevklerinin ölçüsünü anlamaya çalışmış; ve son bir deneyden geçirmek üzere ayağının tabanını gıdıkladığında kendisine savurduğu bir tekme yi yiyince, onun son derece duyarlı olduğunu anlamış. O zaman, doğasının niteliğini öğrenince, giysilerini üzerinden almış ve sonra gidip tüm zencileri soymuş; sonra da taraçaya çıkmış, güvercinliğe girmiş, bütün güvercinleri toplayarak bir kafese koymuş; ve yavaşça, kapıları kapamaksızın, Felaket Hasan'ın kendisini beklediği Güve Ahmed'in evine dönmüş; ve ona güvercinlerle birlikte bütün ganimetleri vermiş. Felaket Hasan da, becerisinden hayranlık duyarak, onu kutlamış ve evlenerek sahip olacağı Zeyneb için kendisine yardım vaat etmiş.

Fındıkçı Delile'ye gelince, kendisini bengin içine attığı uykudan uyanmış. Tüm duygularını toparlamak için bir süre beklemiş; ama, uyuya kalmış olduğunu anlayınca, iki ayağı üzerine sıçramış, ve her zamanki yaşlı kadın giysilerine bürünmüş ve ilkin güvercinliğe koşmuş ve güvercinliğin boşaltılmış olduğunu görmüş. Sonra hanın avlusuna inmiş ve köpekleri kulübelerinde uyur bulmuş. O zaman, öfke dolu, kızı Zeyneb'in odasına çıkmış ve onu, bir iple boynuna asılmış bir kâğıt olduğu halde çıırçıplak uyurken bulmuş. Kâğıdı açmış ve içinde yazılı bulunan şu sözleri okumuş: "Bunları yapan ben, Kahireli Cıva Ali'yim; benden başkası değil; ben yiğit, gözü pek, ince zekâlı, becerikli failiyim bütün bu işlerin!" Bunu okuyunca, Delile "Bu haytanın kilidi kırmadığını kim bilebilir!" diye düşünmüş. Ve merakla kızının üzerine eğilerek onu muayene etmiş ve kilidine dokunulmadığını görmüş. Bunu anlayınca biraz teselli bulmuş ve onu beng giderici koklatarak uyandırmış. Sonra ona, olup biten her şeyi anlatmış ve "Kızım, her şeye karşın şu Cıva'ya, pekâlâ kolayca

yapabilecekken, kilidini kırmadığından dolayı minnet borçlusun! Kuşunu kanatacağı yerde halifenin güvercinlerini alıp götürmekle yetinmiş. Şimdi biz ne yapacağız?” diye eklemiş. Ama hemen güvercinleri elde etmenin bir yolunu bulmuş ve kızına “Beni burada bekle; yokluğum uzun sürmez!” demiş. Ve handan çıkıp Güve Ahmed’in evine doğru yollanmış ve kapıyı çalmış.

Orada bulunan Felaket Hasan “Bu, Fındıkçı Delile’dir. Kapı çalışından onu tanırım. Koş ya Ali, ona kapıyı aç!” diye haykırmış. Ve Ali, Deve Sırtı yanında olduğu halde kapıyı açıp Delile’yi içeri sokmuş. Delile, yüzü güleç, orada bulunan herkesi selamlamış. O sırada, Felaket Hasan, Güve Ahmed ve ötekiler yere oturmuş sofrâ örtüsünün yöresinde kızartılmış güvercin, turp ve hıyardan oluşan yemeklerini yiyorlarmış. Delile içeri girince, Felaket ile Güve, ona duydukları saygıyla ayağa kalkmışlar ve kendisine “Ey zekâ dolu yaşlı hatun, ey anamız, otur da bizimle şu güvercinlerden ye! Senin için de epeyce var!” demişler. Bu sözleri işitince Delile’nin gözünde dünya karanır gibi olmuş ve “Hepiniz, halifenin çocuklarından bile değerli güvercinlerini çalıp kızartmaya utanmıyor musunuz?” diye haykırmış. Onlar da “Halifenin güvercinlerini kim çalmış, ey anamız?” diye sormuşlar. Kadın “Mısırlı Cıva Ali!” demiş. Ali de “Ey Zeyneb’in anası, bu güvercinleri kızartırken onların haberci kuşlar olduğunu bilmiyordum!” diye yanıt vermiş. “Her ne halse, işte sana geri döndüler!” deyip ona kızarmış güvercinlerden birini sunmuş; kadın onu dudaklarına götürmüş, biraz tatmış; sonra “Vallah! Benim güvercinlerim hâlâ canlı! Bunların lezzeti başka! Çünkü ben onları miskle karışık tanelerle besledim, kokularından anlar ve tatlarını bilirim!” diye haykırmış.

Delile’nin bu sözlerini duyunca, orada bulunanların hepsi gülmeye başlamışlar ve Felaket Hasan, ona “Anamız, senin güvercinlerin burada güvenlik içinde! Onları sana veririm ama, bir şartla!” demiş. Kadın “Söyle, ya Hasan! Senin tüm koşullarını peşinen kabul ediyorum; işte başım ellerine teslim...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

“Söyle, ya Hasan! Senin bütün koşullarını kabul ediyorum; işte başım ellerine teslim!” demiş. Hasan “Pekâlâ, eğer güvercinlerini geri almak istiyorsan, delikanlılarımızın birinciye geleni, Kahireli Cıva Ali’nin isteklerine boyun eğmen gerek!” demiş. O da “Neymiş istediği?” diye sormuş. Hasan da “Kızın Zeyneb’e evlenme yoluyla sahip olmak!” demiş. Kadın “Bu, benim ve onun için onurdur! Başım üzerine, gözüm üzerine olur! Ama, kızımı, onun isteğine karşın evermeye zorlamak istemem! Bunun için ilkin sen bana güvercinlerimi geri vermekle işe giriş! Çünkü, kandırmaca yoluyla kızımı kazanmak boşunadır! Kadınları kazanmanın yolları denenmelidir!” diye yanıt vermiş. O zaman Hasan, Ali’ye “Güvercinleri ona geri ver!” demiş. Cıva, kafesi Delile’ye vermiş; Delile de ona “Eğer şimdi, çocuğum, kızım-la iyi niyetlerle birleşmek arzusundaysan, benimle konuşman gerekmez! Gidip dayısı balık kızartıcısı Zurayk ile görüşmelisin! Çünkü Zeyneb’in yasal koruyucusu odur; ve ne ben, ne de Zeyneb, onun olurunu almadan hiçbir şey yapamayız! Ama kızıma senden söz etmeyi ve seni kardeşim Zurayk ile tanıştırmayı vaat ederim!” demiş. Ve gülerek, kızı Zeyneb’e olup biteni anlatmak ve Cıva Ali’nin onunla evlenmek istediğini bildirmek üzere oradan ayrılmış. Zeyneb onu dinledikten sonra “Anacığım, bana sorarsan, bu evliliğe hayır demem; çünkü Ali iyi ve kibardır; ve dahası, uyurken pekâlâ kırabileceği bir şeyi kırmamakla bende çok iyi fikirler uyandırmıştır!” diye yanıt vermiş. Ama Delile “Kızım, kuvvetle inanıyorum ki, Ali, dayın Zurayk’tan olurunu almadan önce, bu uğurda uğraşırken, kollarını, bacaklarını, hatta hayatını kaybedebilir!” demiş. İşte onların durumları böyleymiş!

Cıva Ali’ye gelince, Felaket Hasan’a “Söylesene bana, bu Zurayk kim? Dükkânı nerede? Öğreneyim ki, gidip hemen kız kardeşinin kızını evlenmek üzere onda isteyeyim!” diye sormuş. Felaket de, “Oğlum, eğer bu Zurayk denen olağandışı serse-riden bu izni almak zorundaysan, şu andan başlayarak Güzel Zeyneb hakkındaki tüm niyetlerinden vazgeçmen daha iyi olur! Bil ki, ya Ali, bu yaşlı Zurayk, şimdi balık kızartıcılığı yapsa da, bütün Irak’ta, benimkileri de, seninkileri de, hatta kardeşimiz Güve Ahmed’inkileri de geçen uğraşlarıyla tanınmış bir çetenin başında bulunmuştur! Öyle kurnaz bir dalaverecidir ki, hiç eli-

ni kıpırdatmadan, dağları delemek, gökten yıldızları toplayacak, ayın yüzünü süsleyen sürmeyi çalacak beceride olduğu söylenir. İçimizden hiçbiri, kurnazlıkta, kötülükte ve her tür hilebazlıkta onun eline su dökemez! Şimdi uslanmış olduğu doğrudur ve eski hırsızlık mesleğini ve çetebaşılığı reddederek bir dükkân açmış, balık kızartıcılığı yapmaktadır. Ama bu, yine de, onun geçmiş becerilerinden bir şeyler saklamış olmasına engel değildir. Ve sana, ya Ali, bu haydudun ince zekâsından bir örnek vermiş olmak için, müşterileri dükkânına çekmek ve balıklarını bozulmaktan kurtarmak üzere bulduğu son çareyi anlatmam yeter! Dükkânın girişinin orta yerine ipek bir kordonla içinde tüm serveti olan bin dinarı içeren bir kese asmıştır ve tellala çarşıda ‘Ey sizler, Irak’ın uğruları, Bağdat’ın hergeleleri, çöl haydutları, Mısır’ın hırsızları, haberiniz olsun! Ve siz, gökyüzünün ve yeraltının ifritleri ve ecinnileri, haberiniz olsun! Balık kızartıcı Zurayk’ın dükkânında asılı bulunan keseyi kim aşırırsa, onun yasal olarak sahibi olacaktır!’ diye bağırılmış. Tahmin edersin ki, böylesi bir ilan yapılmıca, dükkâna müşteriler koşuşup keseyi kaldırmayı deneyeceklerdir! Ama içlerinde en ustaları bile burada başarı sağlayamamışlar; çünkü kurnaz Zurayk, göze çarpmayan bir ip marifetiyle asılan kesenin yerini değiştiriyormuş. Hafifçe de olsa biri keseye dokununca, çingirak ve zilleri hareket getiren bir sistem bulunduğundan, gürültüyü duyar duymaz, Zurayk dükkânın dibinde de bulunsa, bir müşteriyle uğraşılıyor da olsa, kese çalınmadan zamanında yetişip kurtarıyormuş. O zaman yere eğilip her zaman dükkânda bir kenarda duran, halat bağlayıcı kurşun topaklardan birini alıp bütün gücüyle girişimcinin üzerine fırlatıyor; bunlardan kolunu, bacağını, hatta başını sakatlamadan kurtaranlar seyrek görülüyormuş. Böylece, ya Ali! Ya geberip giden ya da sakat kalan ve adı bile unutilan bu kişilerin durumuna düşmek istemiyorsan, gel bu işten vazgeç! Bu durumda olan bir alçakla baş edemezsin! Senin yerinde olsaydım, Zeyneb’i ve Zeyneb ile evlenmeyi unutturdum; çünkü unutmak mutluluğun başıdır; ve bir şeyi unutmuş olan kişi, pekâlâ artık onsuz yaşayabilir!” demiş.

Cıva Ali, tedbirli Felaket Hasan’ın bu sözlerini duyunca “Hayır, vallahi! Ben, koyu renkli gözleri, aşırı duyarlığı, olağandışı

yapısıyla bu genç kızı asla unutamam! Bu, benim gibi bir kişi için haysiyetsizlik olur! Benim için gidip bu keseyi çalmak ve bu yaşlı hayduda, çalınan kese karşılığı genç kızı şart koşup onunla evlenmeyi sağlamaktan başka çare yok!" diye haykırmış. Ve hemen gidip genç kadınların giyindiği giysilerden satın alarak gözlerini sürmeyle belirgin hale getirmiş; tenine ve ellerine kına sürdükten sonra bu giysileri sırtına giymiş. Bundan sonra, yüzüne alçakgönüllülükle ipek bir peçe takmış ve kadınlar gibi yürümek için birkaç deney yaptıktan sonra, çok başarılı olduğunu görmüş. Ama bu kadar şey yapmakla kalmamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ama bu kadar şey yapmakla kalmamış! Bir koyun getirtmiş; onu boğazlatmış, kanını toplamış, işkembesini çıkarmış, bu işkembeyi kanla doldurmuş; ve bunu karnına, kendine hamile bir kadın görüntüsü verecek şekilde giysisinin altına yerleştirmiş. Sonra da iki piliç boğazlatmış, taşlıklarını çıkarmış, iki taşlığı da sütle doldurmuş ve her birini iri memeler gibi görünecek şekilde göğsüne yerleştirmiş; ve dahası! Noksan bir şey kalmasın diye çok sayıda peşkir alıp bunları kolalayarak ıslak ıslak belinin ardına sarmış; öyle ki bunlar kurudukları zaman sert ve iri bir görünüm alacaklarmış! Böylece şekil değiştirerek, Cıva, sokağa çıkmış; ve ağır ağır balık kızartıcısı Zurayk'ın dükkânına doğru yollanmış; yolda ilerlerken onu gören erkekler "Ya Allah! Şu art yuvarların iriliğine bakın!" diyorlarmış.

Bir süre yol aldıktan sonra Cıva, özellikle kolalanmış peşkirlerin katılaşmaları dolayısıyla çok incittiğinden, kendini sıkılmış bularak, eşeğiyle geçmekte olan bir eşekçiye çağırılmış ve kan dolu işkembeye ve göğsüne yerleştirdiği süt dolu taşlıklara zarar vermemek için dikkatle eşeğin üzerinde tünemiş ve bu şekilde balık kızartılan dükkânın önüne gelmiş ve gerçekten orada giriş yerinin üzerinde asılı bulunan torbayı görmüş. Zurayk da bir yandan balık kızartırken, bir yandan da öteki gözüyle gelip giden müşterileri ve de yoldan geçenlere bakıyormuş. O zaman

Cıva eşekçiye “Ya eşekçi, koku alma duygum, kızartılan balıklardan etkilendi; aşerdiğimden şu balıkları canım çekti! Hemen gidip bana bir tane bul da yiyeyim! Yoksa hiç kuşkusuz yol ortasında doğuracağım!” demiş. Bunun üzerine eşekçi hayvanı dükkânın önünde durdurmuş ve Zurayk’a “Bana çabuk şu hamile kadın için kızartılmış bir balık ver! Yoksa, bu kızartma kokusundan, çocuğu içinde çılgınca dolanmaya başlamış, neredeyse fırlayacakmış!” demiş. Yaşlı balık kızartıcısı da “Bekle biraz! Balıklar henüz pişmedi. Eğer beklemek istemiyorsan, bana sırtının genişliğini göster!” demiş. Eşekçi de “Bana şu vitrindekilerden bir tane ver!” demiş. O da “Orada gördüklerin satılık değil!” diye yanıt vermiş. Sonra sözde hamile kadının eşiğinden inmesine yardım eden, sonra da gelip meraklı bir bekleyişle camekânının önünde duran eşekçiye artık önem vermeksizin, bir yandan ocaktaki balıkları çevirirken, öte yandan da bir şarkı tutturarak malının tanıtımını yapmaya başlamış:

İnce zevklilerin yemeğidir, bu su kuşlarının etil
 Bir bakır parçasına altın alıyorsunuz, gümüş alıyorsunuz!
 İçine aldığı zeytinyağıyla kavrulurken keyifle kıvrılan
 balıklar.
 Ey ince zevklilerin yemeği!

Zurayk bu tarzda bağırıp şarkı söylerken, hamile kadın ansızın büyük bir feryat koparmış, giysisinden aşağıya doğru bir kan dalgası boşalarak dükkânın her yanını sarmış; bir yandan da acıyla “Ay! Ay! Uy! Uy! İçimin meyvesi! Ay! Omzum çatlıyor! Ah! Yanım yörem! Ah! Çocuğum!” diye inlemiş.

Bunun üzerine eşekçi, Zurayk’a “Görüyorsun işte, vay sakallı felaket! Sana söylemiştim! İsteddiğini vermemekle sonunda çocuğu düşürttün! Allah’ın ve kocasının karşısında sen sorumlusun!” diye haykırmış. Bunun üzerine, biraz bu olaydan ve kadından boşalan kandan lekelenmekten korkan Zurayk, dükkânın dibine çekilmiş ve bir an için giriş yerinde asılı bulunan kesesini gözden yitirmiş. Cıva, keseyi ele geçirmek için bu kısa andan yararlanmış; ama daha elini sürer sürmez, olağandışı bir zil gürültüsü duyulmuş ve dükkânın her yanından çingirak, çan ve

eski püskü demir parçalarından çıkan sesler çınlayarak Zurayk'ı girişimden haberi kılınmış; o da koşup gelerek Cıva'nın keseye doğru uzanan elini görünce, bir bakışta kendisine oynanan oyunun farkına varmış ve büyük bir kurşun külçesi yakalayarak Cıva'nın karnına doğru fırlatmış ve "Ah! Darağacı kaçkını! Yakala bakalım şunu!" diye haykırmış. Ve kurşun külçesi öylesine bir şiddetle Cıva'ya çarpmış ki, onu üstü başı kan ve taşlıklardan akan süt içinde sokağın ortasına yuvarlamış. Neredeyse canı çıkacakmış. Ama yine de kendini toparlayarak Güve Ahmed'in evine kadar gelebilmiş. Orada sonuç vermeyen girişimini anlatmış; o sırada gelip geçenler Zurayk'ın dükkânının önüne toplanmış ve ona "Sen çarşıda bir esnaf mısın, yoksa meslekten savaşı mısın? Mesleğini böyle kabadayılıklara baş vurmaktan yap, şu herkesi baştan çıkaran keseyi de indir, böylece herkesi bela ve kötülüklerinden kurtar!" diye haykırmışlar.

O da gülerek "Tanrı adına! Bismillah! Başım üstüne, gözüm üstüne!" demiş.

Cıva Ali'ye gelince, eve dönüp kendini toparlayınca, tasarısını yerine getirmekten yılgınlık göstermemiş. Yikanıp temizlenmiş, seyis kılığına girmiş; bir eline bir boş tabak, ötekine beş adet bakır para almış ve Zurayk'ın dükkânına gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Balık satın almak üzere Zurayk'ın dükkânına gitmiş. Zurayk'a beş bakır parayı uzatarak "Tabağıma balık doldur!" demiş. Zurayk da "Başım üstüne efendim!" diye yanıt vermiş; ve seyise, camekândaki tepside göstermelik olan balıktan vermek istemiş; ama seyis "Ben sıcaklıktan istiyorum!" diyerek reddetmiş. Zurayk da "Ama öbürleri henüz kızarmadı! Biraz bekle de, ateşi canlandırayım!" diye yanıt vermiş. Ve dükkânın arka bölümüne gitmiş.

Cıva elini keseye uzatmak için hemen bu andan yararlanmış; ama ansızın bütün dükkân çeşitli çan ve çingirak ve demir parçalarının karma karışık sesleriyle çınlamış; ve Zurayk, dükkânın

öteki ucuna sıçrayarak bir kurşun külçesi almış ve “Ah! Utanmaz haylaz! Seni tanımadım sanıyorsun, değil mi? Daha tabak tutuşun ve parayı uzatışından kim olduğunu anladım!” diye haykırarak tüm gücüyle düzmece seyisin başına fırlatmış. Ama Cıva, daha önce bir deneyim geçirdiğinden kendini kurşunun vuruşundan sakınmayı bilmiş ve çabucak başını eğerek, dükkândan kaçmış. O zaman ağır kurşun külçesi gidip yoldan geçmekte olan kadının kölesinin başının üstünde taşıdığı içi yoğurt tabaklarıyla dolu tepsiye çarpmış! Ve yoğurtlar kölenin yüzüne, sakalina ve sarığıyla üstüne başına sıçramış. Dükkânın yöresine toplanan gelip geçenler, Zurayk’a “Bu kez, ey Zurayk, kadı sana kesende sakladığın sermayenin faizini ödetecek! Ey savaşçıların baş komutanı!” diye haykırmışlar.

Cıva’ya gelince, Güve Ahmed’in evine gittiğinde, ona ve Felaket’e başarısız girişimini anlatmış, ama cesaretini yitirmemiş; çünkü Zeyneb’in aşkı onu yüreklendiriyormuş. Bu kez yılan oynatıcısı ve hokkabaz kılığına girerek Zurayk’ın dükkânının önüne gelmiş. Yere oturmuş ve torbasından başı kabarık, dili iğne gibi üç yılan çıkarmış ve onları zurnayla oynatmaya koyulmuş; arada bir de çingiraklarla hokkabazlık oyunları yapıyormuş; sonra birdenbire, şiddetli bir hareketle en iri yılanı dükkânın ortasına Zurayk’ın ayaklarına fırlatmış; o da yilandan çekindiği kadar hiçbir şeyden çekinmediği için dükkânının dip yanına kaçmış; Cıva da, hemen keseye doğru fırlayıp onu çalmak istemiş. Ama Zurayk, tüm korkusuna karşın, bir yandan da keseyi gözetiyormuş; durumu görünce ilkin bir kurşun külçesini atıp yılanın başını ezmi, ikinci bir kurşun külçesini de öbür eliyle Cıva’nın başına fırlatmışsa da, deneyimli delikanlı tam zamanında başını eğerek kendini korumuş ve kaçıp gitmiş; korkunç külçe de yoldan geçen yaşlı bir kadının başına çarparak onu hemen Tanrı’nın rahmetine kavuşturmuş. O zaman toplanan kalabalık “Ya Zurayk, bu yaptığın olacak iş değil vallahi! Şu uğursuz keseyi oradan indirmen gerek, yoksa zorla onu elinden alacağız! Kötülüklerinle yarattığın felaketler yeter olsun!” diye haykırmışlar. Zurayk da “Başım üstüne!” diyerek yanıt vermiş ve keseyi alıp evine götürmüştü; kendi kendine “Zaten bu düzenbaz Cıva Ali, geceleyin dükkâna gelebilir ve keseyi benden çalabilir!” diyormuş.

Bu Zurayk, daha önceleri Cafer el-Bermeki'nin kölesi olan ve onun yüce gönüllülüğü sayesinde özgürlüğüne kavuşmuş bir zenci kadınla evliymiş. Zurayk'ın bu kadından olma, yakında sünnet mürüvvetini göreceği bir de erkek çocuğu varmış. Zurayk, keseyi karısına getirdiği zaman, kadın ona "Bu gösterdiğin cömertlik hiç de senin tutumuna uymuyor, ey Abdullah'ın babası! Desene ki Abdullah'ın sünnet düğünü pek şaşaa! geçecek!" demiş. O da "Sen bu parayı sana sünnet düğünü dolayısıyla harcamak için mi verdiğimi sanıyorsun? Yok, vallahi! Sen onu hemen al, aşağıya götür, mutfağın zemininde kazacağın bir çukura göm! Sonra da çabuk geri gelerek uyu!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın aşağıya inip mutfakta bir çukur kazmış, keseyi gömmüş ve geri dönerek Zurayk'ın ayak ucuna yatmış. Zurayk da, zencinin sıcaklığının etkisinde derin bir uykuya dalmış ve rüyasında iri bir kuşun gagasıyla mutfağında bir delik açtığını ve keseyi yerinden çıkardığını ve pençelerinde taşıyarak göğe ağdığını görür gibi olmuş. Sıçrayarak uyanmış ve "Ey Abdullah'ın anası, keseyi çalıyorlar! Koş bak bakalım mutfağa!" diye haykırmış. Zenci kadın da, uykusundan uyanarak çabucak mutfağa inmiş ve gerçekte bir kuş değil, ama keseyi elinde tutarak açık kapıdan kaçıp sokakta kaçmaya başlayan bir adam görmüş! Bu adam, Zurayk'ın ardından gelerek karısının yaptıklarını izlemiş ve sonunda mutfağın kapısının ardına gizlenerek o denli ele geçirmek istediği keseyi çalmada başarı sağlamış olan Cıva imiş.

Zurayk kesesinin çalındığını anlayınca "Vallahi! Onu hemen bu akşam geri alacağım!" diye haykırmış. Karısı zenci kadın da, ona "Onu geri getirmezsən, sana evimizin kapısını açmam! Sokakta yatarsın!" demiş. O zaman Zurayk...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

O zaman Zurayk çabucak evinden çıkmış ve kestirme yolları izleyerek Cıva Ali'den önce Güve Ahmed'in evine ulaşmış ve orada, kapıyı, yanında bulunan birtakım anahtardan biriyle açarak içeri girmeyi başarmış ve ardına saklanmış; orada sessizce, biraz

sonra eve dönen ve kendi tarzında kapıyı çalan Cıva Ali'yi beklemiş. Bunu duyan Zurayk, sesini Felaket Hasan'ınkine benzeterek "Kim o?" diye sormuş. O da "Mısırlı Ali!" diyerek yanıt vermiş. "Peki, şu Zurayk edepsizinin kesesini getirdin mi?" deyince de "Elimde!" demiş. O da "Kapıyı açmadan aralıktan çabuk bana ver, çünkü Güve ile sana anlatacağım bir bahse tutuştuk" demiş. Cıva da kapı aralığından keseyi Zurayk'a vermiş; o da hemen dama tırmanıp oradan da komşu evin damına geçmiş; merdivenden inip kapıyı açarak sokağa çıkıp evine doğru yollanmış.

Cıva Ali'ye gelince uzun süre sokakta kalmış; ama kimsenin kapıyı açmadığını görünce, kapıyı bu kez tüm evdekileri uyardıracak müthiş bir vuruşla çalmış; Felaket Hasan da "Kapıdaki Ali'dir! Git Deve Sırtı onu içeri al!" diye haykırmış. Sonra, Cıva içeri girince, ona, alayla "Edepsiz herifin kesesi nerede?" diye sormuş. Cıva "Şaka yeter artık ağabey! Pekâlâ biliyorsun ki, kapı arasından onu sana verdim!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Felaket Hasan, kahrkahasının patlamasının zoruyla sırtüstü yere düşmüş ve "Yeniden işe gireceksin ya Ali! Çünkü malını geri alan Zurayk olacak herhalde!" diye haykırmış. Bunun üzerine Cıva, bir an düşünmüş ve sonra "Vallahi, ağabey! Eğer bu kez de bu keseyi alıp getirmezsem, kendimi asla adıma layık saymayacağım!" diye haykırmış. Ve gecikmeksizin, o henüz ulaşmadan, Zurayk'ın evine en kestirme yollardan koşarak gitmiş, ve komşunun damından geçerek evin içine girmiş; ertesi gün sünnet düğünü yapılacak olan çocuğuyla birlikte uyumakta olan zenci kadının bulunduğu odaya girmekle işe başlamış. Zenci kadının üstüne atlamış ve ellerini, kollarını bağlayarak onu şiltenin üzerinde kıpırdamaz hale getirmiş; ağzına da bir tıkaç sokmuş; sonra da çocuğun ağzını aynı şekilde tıkayarak düğünde yenilmek için pişirilmiş ve hâlâ sıcak olan çöreklerle dolu bir sepete yerleştirmiş; sonra da gidip pencere kenarında Zurayk'ın gelişini beklemeye koyulmuş; o da kısa bir süre sonra gelip kapıyı çalmış.

Bunun üzerine Cıva, sesini değiştirerek zenci kadının ağzından çıkar gibi "Sen misin ya Seydi?" diye sormuş. O da "Evet, benim!" yanıtını vermiş. Ali "Keseyi getirdin mi?" deyince; o da "İşte burada!" demiş. Ali de "Karanlıkta göremiyorum! Parayı alıp saymadan sana kapıyı açmam! Pencereden bir sepet sarkıtıyorum; keseyi

içine koy! Sonra gelir sana kapıyı açarım!” demiş. Sonra Cıva, Zurayk'ın keseyi içine koyduğu bir sepet sarkıtmış; sonra da çabucak yukarı çekmiş. Keseyi, küçük çocuğu ve çörek sepetini almış; ve Güve Ahmed'in evine ulaşmak üzere geldiği yoldan kaçmış; ve sonunda Felaket Hasan'a elde ettiği üçlü ganimeti teslim etmiş. Bunu gören Felaket, onu büyük bir sevinçle kutlamış ve onunla gurur duymuş. Sonra da hep beraber Zurayk üstüne binlerce zevzeklik yaparak düğün çöreklerini yemeye başlamışlar.

Zurayk'a gelince, karısı olan zenci kadının kapıyı açmasını bekleyerek epeyce bir süre sokakta kalmış; ama kadın gelmemiş; o da, sonunda sabırsızlanarak, kapıya müthiş darbeler indirerek tüm komşuları ve mahallenin köpeklerini uyandırmış. Ama hâlâ kimse ona kapı açmamış. Bunun üzerine kapıyı zorlayarak çökertmiş; ve öfke içinde yukarıya karısının yanına çıkmış ve göreceğini görmüş. Kurtardığı karısından olup biteni öğrenince, yüzünü ağır yumruklarla dövmüş, sakallarını yolmuş ve bu durumda koşup Güve Ahmed'in kapısını çalmış. Zaten sabah olduğundan, herkes ayakta bulunuyormuş. Deve Sırtı kapıyı açıp acınacak haldeki Zurayk'ı içeri, toplantı salonuna almış; orada herkes onu kahkahalarla karşılamış. Bunun üzerine Zurayk, Cıva'ya dönmüş ve ona “Vallah! Ya Ali, keseyi kazandınsa kazandın! Ama oğlumu geri ver!” demiş. Felaket Hasan da “Bil ki, ey Zurayk, oğlum Cıva Ali, eğer kardeşin Delile'nin kızı genç Zeyneb'i kendisiyle evlendirirsen, sana oğlunu da keseni de geri vermeye hazırdır!” diye yanıt vermiş. O da “Babasından evlenmek için kız istenirken, ne zamandan beridir koşullar ileri sürülüyor acaba? İlkın bana çocuğum ve kesem verilsin, ondan sonra işi konuşuruz!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Hasan'ın verdiği işarete göre Ali, çocukla keseyi Zurayk'a vermiş ve ona “Ne zaman evleneceğiz?” diye sormuş. Zurayk da gülmüş ve “Yavaş yavaş! Yavaş yavaş! Sanıyor musun ki, ya Ali, Zeyneb'i sana bir koyun ya da kızarmış bir balık gibi veririm! İstedğim mehri vermedikçe onu seninle evlendiremem!” diye yanıt vermiş. Cıva da “İstedği mehri ona sağlamaya hazırım! Ne kadar?” demiş. Zurayk da “Bil ki: Kendisine düğün hediyesi olarak, Yahudi Azarya'nın kızı genç Kameriye'nin altın işlemeli giysisi; altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleriyle birlikte getirilmedikçe, hiçbir erkeğin göğsüne çökmesine izin vermeyeceğine yemin etmiştir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

“Bil ki: Kendisine düğün hediyesi olarak Yahudi Azarya’nın kızı genç Kameriye’nin altın işlemeli giysisi; altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleriyle birlikte getirilmedikçe hiçbir erkeğin göğsüne çökmesine izin vermeyeceğine yemin etmiştir!” demiş. Bunu duyan Cıva “İsteddiği sadece bunlarsa, eğer bu akşam istenen armağanları getirmezsem, Zeyneb ile evliliğim hakkında hiçbir hak iddia etmeyeceğim!” diye haykırmış.

Bu sözleri işitince Felaket Hasan “Lanet sana ya Ali! Nasıl bir söz verdiğini biliyor musun? Kendini ölmüş bil artık! Sen, Azarya’nın kurnaz ve hainlik kumkuması bir büyücü olduğunu bilmez misin? Tüm ecinni ve ifritler onun emri altındadır? Kent dışında duvarları bir sırası altın, öbürü gümüş tuğladan örülmüş bir sarayda oturur. Ama, sadece büyücü içindeyken göze görünen bu saray, sahibi tefecilikle uğraşmak için kente inince, gözden kaybolur. Her akşam, bir kez evine dönünce, Yahudi, penceresinin önüne oturur ve kızının giysisini altın bir tepsiye koyar ve ‘Ey siz, Irak’ın, İran’ın ve Arabistan’ın tüm hırsızları ve dolandırıcıları: Gelin, elinizden geliyorsa; kızım Kameriye’nin giysisini ele geçirin! Kim giysiyi çalmakta başarı gösterirse, onu Kameriye ile evlendireceğim!’ diye haykırır. Böylece, ya Ali, içimizdeki en usta hırsızlar ve en hilebaz dolandırıcılar bugüne kadar kendi hesaplarına serüvene atılmayı göze alamadılar. Çünkü, ünlü büyücü, bunu göze alanları katıra, ayıya, eşeğe, maymuna dönüştürüyor. Sana bu işten vazgeçmeni ve bizim yanımızda kalmayı sürdürmeni öğütlerim!” demiş. Ama Ali “Güç olacak diye duygulu Zeyneb’in aşkından yüz çevirirsem ne utanç verici olur! Vallahi! Altın giysiyi alıp gelecek ve bununla düğün gecesi Zeyneb’i donatacağım; başına da altın tacı koyacak, o güzelim beline kemeri takacak, ayaklarına da terlikleri giydireceğim!” diye haykırmış. Ve hemen Yahudi büyücü ve tefeci Azarya’nın dükkânını aramaya koyulmuş.

Sarraflar çarşısına ulaştınca, Ali dükkânı sormuş; ona, Yahu-dinin terazisinde tam da altın tarttığı ve sonra boşaltıp torbalara

koyduğu bir sırada dükkânı göstermişler. Çok çirkin ve ürkütücü bir görünüşü varmış! Ali de, onun bu görünümünden bir parça etkilenmiş. Bununla birlikte göze çarpmadan izlemek üzere, Yahudinin torbaları sıralamasını, dükkânı kapamasını ve katırını dehlemesini beklemiş. Böylece kent duvarlarının dışına çıkıncaya kadar onu izlemeyi sürdürmüştü.

Ali, kendi kendine, daha ne kadar yürüyeceğini sormakta iken, Yahudinin ansızın giysisinin cebinden bir torba çıkardığını ve elini içine daldırarak oradan bir tutam kum çıkardığını ve kumu üfleyerek havaya savurduğunu görmüş. Ve birdenbire önünde bir sırası altın, bir sırası gümüş tuğlalarla örülmüş duvarlarıyla ve kapısı kaymaktaşından, basamakları mermerden, şahane bir sarayın yükseldiğini görmüş. Yahudi katırıyla saraya girip içinde kaybolmuş. Ama birkaç dakika sonra, pencerede, elinde üzerinde altın işlemeli bir giysi ve altından bir taç, bir kemer ve bir çift terlik bulunan bir tepsıyla belirerek “Ey Irak’ın, İran’ın ve Arabistan’ın bütün usta hırsızları ve dolandırıcıları: Gelin, eğer yapabilirsiniz, bütün bunlara el koyun, kızım Kameriye de sizin olsun!” diye haykırmış.

Bütün bunları görüp işiten ve epeyce akıllı başında olan Cıva, yapacağı en iyi işin, Yahudi’ye Zurayk ile arasındaki durumu güzel sözlerle açıklayarak, ondan giysiyi istemek olduğunu düşünmüş. Ve parmağını havaya kaldırarak büyücüye “Ben, Cıva Ali, halifenin mukaddemi Ahmed’in birinciye gelen oğlu, seninle konuşmak istiyorum!” diye haykırmış. Yahudi de ona “Yukarı çıkabilirsin!” demiş. Ali de, onun yanına ulaştığı zaman, Yahudi kendisine “Ne istiyorsun sen?” diye sormuş. Ali de, ona, öyküsünü anlatmış ve kendisine “Böylece bana giysi ve öteki eşyalar, onları Delile’nin kızına götürmem için gerekli!” demiş.

Bu sözleri duyunca, Yahudi korkunç dişlerini göstererek gülmeye başlamış ve Ali’nin falına baktıktan sonra, ona “Dinle! Hayatın senin için değerliyse ve kesin olarak onu yitirmek istemiyorsan, öğüdümü dinle! Bu tasarından vazgeç! Çünkü bu serüvene girişenlerin hepsi sonunda, yaşamlarını yitirdi! Zaten yıldız falına bakmasaydım ve kumda senin bahtının benim bahtıma karışmış olduğunu göremeseydim, hiç tereddüt etmeden boynunu koparırdım!” demiş. Ama bu son sözleri kanını tutuşturan Ali, birden-

bire kılıcını çekmiş ve büyücünün göğsüne doğru yönelterek, ona “Eğer bu şeyleri bana vermeye razı olmazsan ve sapıklığını terk etmez ve tanıklık sözlerini söyleyip Müslüman olmazsan canın bedeninden çıkacaktır!” diye haykırmış. Bunu duyan Yahudi sanki tanıklık sözlerini söyleyecekmış gibi yaparak, ona “Sağ kolun kurusun!” demiş. Ve hemen Ali’nin kılıç tutan sağ kolu, olduğu durumda kurumuş. Ve kılıç yere düşmüş. Ama Ali, onu sol eliyle yerden almış ve büyücünün göğsünü hedef alarak doğrultmuş; ama Yahudi “Ey sol el, hemen kuru!” sözlerini sarf etmiş; ve Ali’nin tehdit edici sol eli kurumuş; ve kılıç yere düşmüş. O zaman Ali, öfkenin sınırında, sağ ayağını kaldırmış ve Yahudinin karnına gömmek istemiş. Ama o, elini uzatarak “Ey sağ ayak, kuru!” demiş; ve Ali’nin havadaki haliyle sağ ayağı kurumuş; Ali de ancak geri kalan sol ayağı üzerinde durabilmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ali de ancak geri kalan sol ayağı üzerinde durabilmiş! Ve kullanılmaz hale gelmiş organlarını kıpırdatmak istemiş ise de dengesini yitirmekten başka bir sonuç alamamış; ve bazen ayağa kalkarak, bazen yuvarlanarak, gücü tükeninceye kadar çabalamış; büyücü de ona “Tasarından vazgeçtin mi?” diye sormuş. Ama Ali “Bana kesinlikle kızının eşyası gerekli!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Yahudi “Ah! Demek ki eşyaları istiyorsun, öyle mi? Pekâlâ, onları sana taşıtacağım!” diye yanıt vermiş. Sonra eline su dolu bir tas almış ve bunu oğlanın üzerine serpererek “Bir eşek ol!” diye haykırmış. Ve o anda Cıva Ali nalları yeni çakılmış iri kulaklı bir eşeğe dönüşmüş. Ve kendini tutamayarak, burnunu ve kuyruğunu kaldırıp havayı koklayarak anırmaya başlamış. Yahudi de bunun üzerine, ona tamamıyla sahip olmaya yarar sözler söylemiş. Ve onu arka ayakları üzerinde merdivenden inmeye zorlamış; ve bir kez sarayın avlusuna çıkınca, toprakta onun yöresine bir çember çizmiş; birdenbire bu çember üzerinde bir duvar yükselerek içinden kurtulması olanaksız dar bir sur oluşturmuş.

Sabahleyin Yahudi onun yanına gelmiş; eğerini, dizginini takmış; üzerine binip kulağına “Katırın yerini alacaksınız!” demiş. Ve onu gözden yiten sihirli saraydan çıkararak dükkâna giden yola sürmüş; az sonra da dükkâna ulaşmışlar. Yahudi dükkânı açmış ve eşek Ali’yi, bir gün önce katırı bağladığı yere bağlamış; ve terazileriyle, tartılarıyla, altınları ve gümüşleriyle uğraşmaya başlamış. Öte yandan, derisinin içinde, sadece konuşma yeteneği olmaksızın, düşünce ve duygu bakımından tüm insansı nitelikleri saklamakta olan eşek Ali de, açlıktan ölmek için tayını olan kuru baklayı ağzında öğütmek zorunda kalmış; ama, kendisine teselli vermek için, müşterilerin suratlarına doğru fırlattığı cınlayan yellenmelerle kara düşüncelerini dağıtmış.

İşler böyleyken, zamanının değişimiyle iflasa sürüklenmiş genç bir tacir, rehinci Yahudi Azarya’yı görmeye gelmiş; ve ona “İflasın eşiğine geldim; yine de yaşamımı kazanmak ve karımı beslemek zorundayım! İşte sana tek ve son varlığımız olarak bize kalan eşimin altın bileziklerini getirdim; karşılığında bana vereceğin parayla bir katır veya bir eşek satın alarak bahçeler için su satma işini yapabileceğimi düşünüyorum!” demiş. Yahudi “Yürümek ya da yükleyeceğin büyük su küplerini taşımak istemediğinde hayvanın yaşamını zehir etme niyetiyle mi onu satın alıyorsun?” diye sormuş. İlerde sakalık yapmak isteyen tacir “Valahil! Yürümek ya da çalışmak istemezse, duyarlı yerlerine değneğimi daldırır, onu görevini yapmaya zorlarım!” diye yanıt vermiş. Hepsi bu kadar! Ve eşek Ali, bu sözleri işitince, karşı çıktığını belirtmek için korkunç bir yellenme salıvermiş. Yahudi Azarya’ya gelince, müşterisine “Bu durumda, bu bilezikler karşılığında, ben sana, kapıda bağlı olan kendi eşeğimi bırakmayı öneririm! Zaman zaman tembelleşmeyi âdet edinirse sakın onu bağışlama; sırtına da ağır yük yükle, çünkü sağlam ve dinçtir!” diye yanıt vermiş. Sonra pazarlık kesinleşmiş ve satın alan kişi Ali’yi alıp götürürken o da eşek olarak şöyle düşünüyormuş: “Ya Ali, sahibin sırtına büyük güğümler, ağır küpler yüklemeye hazırlanıyor; ve günde iki ya da daha fazla uzun yürüyüşler yaptırarak sana! Hiç kuşku yok ki yakayı kurtaramadan ölüp gideceksin!” demiş.

Saka eşiği göreve sokunca, karısına ahıra inip tayınını vermesini söylemiş. Genç ve bakılması hoş olan karısı da bakla tayınını

almış, yemi torbaya koyup torbayı da boynuna asmak üzere eşek Ali'nin yanına inmiş. Ama eşek Ali, bir an için göz ucuyla ona bakınca, şiddetle havayı koklayıp başıyla ona vurarak kadını yem yatağına düşürmüş; titreyen iri dudaklarıyla yüzünü okşayıp, eteği açılan kadının üzerine saldırmış ve eşek cinsinin hatırı sayılır belirtisi eşeksi malını iyice ortaya koymuş.

Bunu gören sakanın karısı öylesine keskin feryatlar koparmış ki, tüm komşular hemen ahıra koşuşmuş ve manzarayı görerek çabucak eşek Ali'yi, devrilen kadının üstünden çekmişler. O sırada kocası da koşup gelerek devrilmiş yatan karısına "Neyin var?" diye sormuş. Kadın da sakanın yüzüne tükürerek, ona "Ah! Zina çocuğu, bütün Bağdat'ta satın alacak bu kadın düşkünü eşekten başkasını bulamadın mı? Vallahi! Ya beni boşarsın, ya bu eşeği geri verirsın!" demiş. Adam "Ama bu eşek sana ne yaptı?" diye sormuş. O da "Beni devirip saldırdı! Ve eğer komşular yetişmeseydi, korkunç biçimde içime girecekti!" demiş. Bunun üzerine saka, eşeğe sopa darbeleriyle saldırmış; sonra da Yahudiye gidip eşeğin uygunsuz girişimini anlatmış ve onu, eşeği geri alıp bileziklerini iade etmeye zorlamış.

Saka oradan ayrılınca, büyücü Azarya, eşek Ali'ye dönmüş ve ona "İşte şimdi de kadınlarla haylazlık yapmaya başlamışsın, kerata! Bekle öyleyse, madem ki eşek koşullarında yaşamak hoşuna gidiyor ve utanmazca heveslerini dizginleyemiyorsun, senin durumunu başka türlü düzene sokacağım! Ve herkesin maskarası olacaksın!" demiş. Ve dükkânını kapamış, eşeğine binmiş ve kent dışına çıkmış. Bir gün öncesi gibi havaya toz üfleyip sihirli sarayı yükseltmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bir gün öncesi gibi havaya toz üfleyip sihirli sarayı yükseltmiş ve eşeğiyle birlikte avlunun dibindeki ahıra girmiş. İlk eşek Ali üzerine büyümlü sözler mırıldanmış; sonra da su serpererek onu ilk hali olan insan durumuna sokmuş, sonra biraz uzak bir yere götürerek, ona "Şimdi, ya Ali, seni, kılık değiştir-

tip eskisinden de beter bir şekle sokmadan önce soruyorum: Benim öğütlerimi dinleyip tasarından vazgeçmek yoluna gider misin?" demiş. O da "Yok, vallahi! Madem ki benim bahtım senin bahtına karışmıştır, seni ya öldürmem gerek ya da Kame-riye'nin giysisini ele geçirmem! Ve de senin İslam inancına dönmeni sağlamam!" diye yanıt vermiş. Ve büyücü Azarya'nın üzerine atılmak isterken, durumu sezinleyen Yahudi, elini uzatıp üzerinde tılsımlı sözler yazılı tasta birkaç damla silkelemiş ve "Bir ayı ol!" diye haykırmış. Ve birdenbire Cıva Ali'yi burnundan demir halka geçirilerek tasma takılmış bir ayya dönüştürmüş; ve oynatmaya başlamış. Sonra kulağına eğilip ona "Ah! Kerata, sen, dış ve iç kabuğu ayıklanmadıkça yararı olmayan ceviz gibisin!" demiş. Ve onu, güçlü duvarlarla çevrilmiş bir yerde, kazığa iple bağlayarak hapsetmiş ve ancak ertesi sabah yanına uğramış. O zaman, sarayı gözden yok ettikten sonra, eski günlerdeki gibi katırına binmiş. Ardından ayı Ali'yi dükkâna kadar sürüklemiş; ve orada katırın yanına bağlayarak müşterileri ve altınlarıyla uğraşmaya başlamış. Ayı Ali her şeyi işitip anlıyor, ama konuşamıyormuş.

İşler bu durumdayken, adamın biri dükkânın önünden geçerken zincire vurulmuş ayyıyı görerek hemen içeri girip Yahudiye "Ey Azarya usta, bu ayyıyı satar mısın? Hasta olan karım için hekim, ayı eti ve cildine sürmek üzere ayı yağı önerdi; ama hiçbir yerde bulamadım!" demiş. Büyücü "Sen onun ilkin boynunu mu vurduracaksın, yoksa daha yararlı olsun diye besleyip yağlandıracak mısın?" diye sormuş. O da "Karım için maksada uygun bir şekilde yağlı! Bugün hemen boğazlatacağım!" diye yanıt vermiş. Büyücü, sevincin sınırında "Madem ki senin karının iyiliği içindir, ayyıyı sana hiç bir karşılık almadan bırakırım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine adam ayyıyı evine götürmüş ve kasabı çağırtmış; o da iki büyük bıçakla gelmiş ve birbirine sürterek bunları biledikten sonra yenlerini sıvamış. Bunu görünce, tam onu yıkıp boğazlayacakları sırada, can korkusu ayı Ali'nin gücünü iki katına çıkarmış, ansızın sıçrayıp ellerinden kurtulmuş ve koşmaktan çok uçarcasına büyücünün sarayına yollanmış.

Azarya, ayı Ali'nin geri döndüğünü görünce, kendi kendine "Onun üzerinde son bir deney yapayım!" demiş. Her zamanki

gibi üzerine su serperek yeniden insan haline sokmuş; bu kez şekil değiştirmede hazır bulunsun diye kızı Kameriye'yi de çağır-mış. Genç kız da Ali'yi insan haliyle görmüş ve öylesine yakışıklı bulmuş ki, yüreğinde onun için şiddetli bir aşk duymuş. Ve de, ona doğru dönerek kendisine “Ey yakışıklı adam, beni arzu etme-diğin, sadece giysimle öteki eşyama ilgi duyduğun doğru mu?” diye sormuş. O da “Doğrudur! Çünkü ben gönlümü Fındıkçı Delile'nin kızı duyarlı Zeyneb'e kaptırdım!” diye yanıt vermiş. Bu sözler genç kızı büyük bir keder ve üzüntüye düşürmüş; babası da “Keratayı kendi kulaklarınla işittin! Hiç pişman olmu-yor!” diye haykırmış. Ve hemen Ali'nin üzerine tılsımlı tasta su serperek “Köpek ol!” diye haykırmış. Ali de kendisinin sokakta gezenler türünden bir köpeğe dönüştüğünü görmüş, büyücü de yüzüne tükürerek bir tekme savurmuş ve onu saraydan kovmuş.

Köpek Ali, duvarların dışında dolaşmaya başlamış; ama ora-da yiyecek bir şeyler bulamayınca, Bağdat'ın içine girmeye karar vermiş. Ama hemen geçtiği çeşitli semtlerin bütün köpeklerinin müthiş havlamalarıyla karşılaşmış; bu köpekler bekçiliğini yap-tıkları sınırları ihlal etmiş olan bu yabancı köpeği görünce, onun peşine takılarak, havlayıp ısırarak kendi alanlarından onu kov-muşlar. Böylece bu çağrısız konuk, her yörede izlenip insafsızca ısırılarak bölgeden bölgeye sürülmüş; ama sonunda tesadüfen tarafsız bir yörede açık bir dükkâna sığınmış. İkinci elden eşya satan bir eskici olan sahibi, kuyruğu iki bacağı arasında, öteki köpek sürülerince öfkeyle kovalanan bu zavallı köpeğe acımış; bastonunu eline alarak onu, saldıran köpeklerle karşı koru-muş; onlar da havlayarak dağılıp uzaklaşmışlar. Bunun üzerine köpek Ali, eskiciye minnetini göstermek için, gözlerinde yaşlarla ayaklarının dibine uzanmış ve elini yakalayarak ve kuyruğunu heyecanla oynatarak ona sevgi göstermiş. Ve kendi kendine “Örneğin maymun ya da daha kötü bir şey olmaktansa, köpek olmak yeğdir!” diyerek akşama kadar onun yanında kalmış. Ve akşamüstü, eskici dükkânını kapayınca adama yapışmış ve onu evine kadar izlemiş.

Adam evine girer girmez, onu gören kızı yüzünü örterek haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Adam evine girer girmez, köpeği gören kızı yüzünü örterek “Baba, nasıl olur da kızının yanına yabancı bir erkek sokma sorumluluğunu üzerine alıyorsun!” diye haykırmış. Babası, ona, “Hangi yabancı? Burada köpekten başka birisi yok!” demiş. Kız, “Bu köpek, büyücü Yahudi Azarya’nın büyülediği Kahireli Cıva Ali’den başkası değildir. Bunun nedeni de, kızı Kameriye’nin giysisinden kaynaklanıyor!” demiş. Bu sözleri duyunca eskici köpeğe doğru dönüp, ona “Gerçek mi bu?” diye sormuş. Köpek de, başıyla “Evet” anlamında bir işaret yapmış. Genç kız da “Eğer benimle evlenmek isterse, onu, insan şekline döndürmeye hazırım!” diyerek sözünü sürdürmüştü. Eskici de “Vallahi! Kızım, sen onu eski haline çevir, kuşkusuz seninle evlenecektir!” diye haykırmış. Sonra köpeğe dönüp ona “İşittin değil mi? Rız mısın söylediğine?” diye sormuş. Köpek kuyruğunu sallayarak “Evet” anlamına gelen bir işaret yapmış. Bunun üzerine genç kız eline içi su dolu tılsımlı bir tas almış ve üzerine sihirli dualar okumuş; tam o sırada ansızın büyük bir haykırma duyulmuş ve genç kızın kölesi olan bir başka genç kız odaya girerek hanımına “Hanımım, seninle aramızdaki anlaşma ve verdiği söz nerde kaldı? Sana büyücülük öğrettiğimde, bana danışmadan büyü işlemi yapmayacağına dair söz vermiştin! Ben de, şimdi köpek halindeki Cıva Ali ile evlenmek isterdim; onun insana dönüşmesine bir gece seninle, bir gece benimle geçirmek suretiyle ikimize birden ortaklaşa ait olması koşuluyla razı olurum!” demiş. Ve genç kız bu düzenlemeyi uygun bulunca, babası, tüm bunlardan oldukça şaşırarak ona “Sen ne zamandan beri büyücülüğü öğrenmiş bulunuyorsun?” diye sormuş. O da “Daha önce Azarya’nın hizmetinde bulunurken Yahudiden gizli, onun kitaplarını ve büyücülük işaretlerini karıştırarak mesleği kendiliğinden öğrenmiş olan bu yeni esiremiz geldiğinden beri!” diye yanıt vermiş.

Bunu izleyerek iki genç kız, her biri ellerine ayrı birer tılsımlı tas alarak üzerlerine İbranice sözler fısıldadıktan sonra, suyu “Süleyman’ın bilgeliği ve erdemleri adına yeniden yaşayan bir

insan ola!" diyerek köpek Ali'nin üzerine serpmişler. Cıva Ali de, o anda, sıçrayarak her zamandan daha genç ve daha yakışıklı, iki ayağı üstüne dikilmiş. Ama aynı anda büyük bir feryat işitilmiş; kapı sonuna kadar açılarak elinde üst üste konmuş iki altın tepsi taşıyan çok güzel bir genç kız içeri girmiş; alttaki altın tepside altın giysi, altın taç, altın kemer ve altın terlikler varmış! Üstteki çok daha küçük tepside de, Yahudi Azarya'nın kanlı ve dışarı uğramış kesik başı bulunuyormuş.

Bu çok güzel üçüncü genç kız, büyücünün kızı Kameriye'den başkası değilmiş; iki tepsiyi de Cıva Ali'nin ayak ucuna koyarak ona "Ey Ali, seni sevdiğim için elde etmek istediğin eşyayı ve Yahudi babamın başını getirdim! Çünkü ben şimdi Müslüman oldum!" demiş ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed onun elçisidir!" sözlerini telaffuz etmiş.

Bu sözleri duyunca Cıva Ali, ona "Bana, bilinen âdetlere aykırı olarak başka güzel düğün hediyeleri getirmiş olduğun için, şurada gördüğün iki genç kızla birlikte seninle de evlenmek isterdim! Ancak bunun için ben de, kendimce, bu eşyayı, Delile'nin kızı, dördüncü eşim olmasını dilediğim Zeyneb'e sunmak koşulunu ileri sürüyorum. Ne de olsa yasalar dörde kadar eş edinmeye izin veriyor!" diye yanıt vermiş. Kameriye de, öteki iki kız da aynı şekilde buna razı olduklarını bildirmişler. Eskici de "Dört yasal eşten sonra, bize, hiç değilse, başka bir cariyeye edinmeyeceğine dair söz verir misin!" diye sormuş. O da "Söz veririm!" demiş. Ve Kameriye'nin getirdiği eşyayı içeren altın tepsiyi alarak bunları Delile'nin kızı Zeyneb'e götürmek üzere dışarı çıkmış.

Delile'nin evine doğru ilerlerken, başının üzerindeki büyük tepside kuru tatlılar, helva, şekerli bademiçi taşıyan bir seyyar satıcı görmüş ve kendi kendine "Zeyneb'e götürmek üzere, şu tatlılardan satın alsam iyi olur!" demiş. Onu gözler gibi olan satıcı da, kendisine "Efendim, Bağdat'ta benim üstüme cevizli havuç tatlısı yapacak yoktur! Sana ne kadar gerek! Ama satın almadan önce ilkin şu küçük parçayı tat ve bana ne düşündüğünü söyle!" demiş. Cıva da, parçayı almış ve yutmuş. Ama aynı anda da ölü gibi yere düşmüş. Tatlı parçası bengle karışıkmiş; esnaf da müşterilerini soymak gibi kazançlı bir meslek edinmiş olan Kavruk Mahmud'dan başkası değilmiş. Cıva'nın taşımakta olduğu tüm

güzel şeyleri görmüş ve bunları çalmak için onu bayıltmış imiş. Gerçekten, bir kez Cıva kıpırtısız yerde yatar hale gelince, Kavruk altın giysiyi ve öteki eşyayı almış ve kaçmaya kalkışmış; ama ansızın Felaket Hasan, yanında kırk muhafızıyla belirmiş; hırsızı görmüş ve onu tutuklamış. Kavruk da suçunu itiraf edip Hasan'a yerde uzanmış yatan gövdeyi göstermiş. Ali'nin kayboluşundan beri Bağdat'ın her yanında muhafızlarıyla dolaşarak onu arayan Hasan, hemen beng söktürücü ilaçlar getirtmiş ve ona içirtmiş. Cıva uyanır uyanmaz sorduğu ilk şey Zeyneb'e götürmekte olduğu eşyalar olmuş. Hasan da, buluşmalarının coşkusu yatıştıktan sonra, bunları ona göstermiş ve becerisinden dolayı onu kutlayarak kendisine "Vallahi! Sen, hepimizi geçtin!" demiş. Sonra onu Güve Ahmed'in yanına götürmüş; yeniden karşılıklı selamlaşmalardan sonra, kendisine tüm serüveni anlattırılmış. Sonra da Hasan "Bence, büyücünün sihirli sarayı, Kameriye'yi dördüncü eşin olarak alacağına göre yasal olarak senindir! Bu dörtlü evlenmeyi orada kutlayalım! Ve ben şimdi senin adına armağanları Zeyneb'e götürerek onu seninle evlendirmesi için dayısı Zurayk'ı karar vermeye zorlayacağım! Ve bu kez, öneriyi geri çevirmeyeceğini sana vaat ediyorum! Kavruk Mahmud'a gelince, ailesine karışıp onunla akraba olacağına göre, bu defalık onu cezalandırmayacağım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

"Kavruk Mahmud'a gelince, ailesine karışıp onunla akraba olacağına göre, bu defalık onu cezalandırmayacağım!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, Felaket Hasan, altın giysiyi, altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleri almış ve güvercin hanına gitmiş; orada Delile ve Zeyneb'i tam da güvercinlere yem dağıtırken bulmuş. Selamlaşmadan sonra, onlara Zurayk'ı çağdırtmalarını söylemiş; ve Zurayk gelince, Zeyneb'in mehr'i için istediği düğün armağanlarını onlara göstermiş ve kendilerine "Şimdi artık hiçbir karşı çıkmanın yeri yok! Yoksa ben Felaket Hasan olarak hakareti kendi üzerime alırım!" demiş.

Delile ile Zurayk, armağanları kabul etmişler; ve Zeyneb'in Cıva Ali ile evlenmelerini onaylamışlar.

Hemen ertesi gün Cıva Ali, Yahudi Azarya'nın sarayını ele geçirmiş; ve aynı akşam bir yandan kadı ve tanıklar, öbür yandan Güve Ahmed ve kırk adamı ile Felaket Hasan ve kırk adamı olduğu halde, Cıva Ali'nin Delile'nin kızı Zeyneb, Azarya'nın kızı Kameriye, eskicinin kızı ve genç esiresi ile evlenme sözleşmeleri düzenlenmiş. Ve dörtlü evlenmenin şenliği parlak bir şekilde kutlanmış. Ve hiç kuşkusuz düğün alayına katılan bütün kadınları fikrince gelin giysileri içinde en dokunaklı ve en güzel kız Zeyneb imiş. O gün altın giysiyi, altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleri giyinmiş; öteki üç genç kız da onun yöresinde ayın yöresindeki yıldızlar gibi yürüyorlarmış.

Hemen o gece, Cıva Ali ilkin eşi Zeyneb'in içine girerek evlilik zaferlerine başlamış; ve onu delinmemiş bir inci, üzerine binilmemiş bir dişi tay olarak bulmuş. Ve ondan en büyük zevklerin sınırına ulaşırcasına büyük bir zevk almış; sonra da öteki eşlerinin yanına giderek üç karısına da sırayla sahip olmuş ve hepsini de güzellik ve bakirelikten yana kusursuz bularak pek hoşnut kalmış ve onlardan ne alınacaksa almış, onlara ne verilecekse vermiş. Bu, iki tarafın da tüm cömertlikleriyle ve tam bir doyum sağlanarak yerine getirilmiş.

Düğünler dolayısıyla verilen şölenler otuz gün, otuz gece sürmüş. Harcamaları yapan kimse bakımından onun şanına layık olan hiçbir şeyden kaçınılmamış. Eğlenilmiş, gülünmüş, şarkı söylenmiş ve son derece keyiflenilmiş.

Şenlikler bitince, Felaket Hasan, gidip Cıva'yı bulmuş ve kendisini yeniden kutladıktan sonra, ona "Ya Ali, sana lütuflarını bağışlayacak olan halife efendimize, seni tanıtmanın zamanı artık geldi!" demiş; ve onu Divan'a götürmüş; halife de fazla gecikmeden gelmiş.

Cıva Ali'yi gören halife, çok etkilenmiş. Çünkü, gerçekten, tatlı yüzü hemen hakkında iyi şeyler düşündürüyormuş ve yakınlığı, seçilmesi için tanıklık ediyormuş. Cıva Ali de, Felaket Hasan'ın teşvikiyle, halifenin önüne gelerek elleri arasından yeri öpmüş. Sonra ayağa kalkarak Deve Sırtı'nın taşıdığı bir bohçayı halifenin önünde açmış. İçinde Yahudi Azarya'nın kesilmiş başı

görülmüş. Bunu gören halife, şaşırarak “Bu baş da ne?” diye sormuş. Cıva da “Bu senin düşmalarının en büyüğünün başıdır Emirü'l-Müminin! Bu başın sahibi, Bağdat'ı tüm saraylarıyla birlikte, imha etme gücünde olan alçak bir büyücü idi!” diye yanıt vermiş. Ve Harun Reşid'e tüm öyküyü, hiçbir şey atlamadan başından sonuna kadar anlatmış.

Bu ökü halifeyi o denli hayretler içinde bırakmış ki, o anda Cıva'yı Güve Ahmed'in ve Felaket Hasan'ın haiz olduğu aynı unvanlar ve aynı ücretle güvenlik güçlerinin genel yönetim görevlisi yapmış; sonra da ona “Sana benzeyen yiğitler yaşasın ya Ali! Başka istediğin bir şey varsa söyle!” demiş. Cıva “Halifeye sonsuz ömür diler ve vatanım Kahire'deki kırk eski dostumun, şu iki meslektaşımın muhafızları gibi maiyetimde bulunmaları için buraya getirilmelerine izin vermeni isterim!” diye yanıt vermiş. Halife de “Getirebilirsin!” diyerek onu yanıtlamış. Sonra da sarayın en usta yazmanlarına bu öyküyü özenle yazmalarını ve bunu, hem bir ibret oluştursun hem de Müslüman halk ve Tanrı'ya ve elçisi, insanların en iyisi dua ve barış üzerine olası Muhammed'e ileride inanacaklar için bir eğlence aracı olsun diye Devlet hazine-sinde saklamalarını buyurmuş.

Ve hepsi, Sevinçlerin Yıkıcısı ve Dostların Ayırıcısı gelip onları ziyaret edinceye kadar en tatlı ve neşeli bir yaşamı sürdürmüşler!

Ve ey bahtıgüzel şah, tüm ayrıntılarıyla bana ulaşan Fındıkçı Delile ile kızı Fettan Zeyneb'in Güve Ahmed, Felaket Hasan, Cıva Ali ve balık kızartıcısı Zurayk ile olan öyküsü böyledir! Ama zafer ve coşku kendisine özgü olan Tanrı, daha bilgili ve daha kavrayıcıdır.

Sonra Şehrazad “Bununla birlikte, bu ökünün Balıkçı Cevder ve Kardeşleri ökü-sünden daha gerçekçi olduğuna asla inanmayın!” diye eklemiş. Ve hemen bu ökü-yü anlatmaya başlamış:

Balıkçı Cevder ya da Sihirli Heybenin Öyküsü

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar adı Ömer olan ve ardılı olarak üç çocuğu bulunan bir tacir varmış; bunlardan birinin adı Salim, ikincisinin Selim, en küçüğünün ise Cevder imiş. Tacir bunları ergenlik yaşına ulaşınca kadar yetiştirmiş. Ama Cevder'i kardeşlerinden daha çok sevdiği için, bunlar, bu yeğlemenin farkına varmışlar; kıskançlığa kapılıp Cevder'den nefret etmişler. Böylece, zaten epeyce yaşlı bir adam olan tacir Ömer, iki oğlunun kardeşlerine karşı olan bu duygularını kendince anlamış; ve günü gelip öldüğünde, onun kardeşlerinden yana ıstırap çekmesini istememiş. Bu nedenle ailesinin üyelerini ve kadının buyruğuyla miras işlerini düzenlemekle görevli kişileri çağırmış ve de onlara "Bütün mallarım ve dükkânlarımdaki tüm kumaşlar getirilsin!" demiş. Ve kendisine bütün bunlar getirildiğinde "Ey saygın kişiler, yasaya uygun olarak bu malları ve kumaşları dört kısma ayırın!" demiş. Onlar da her şeyi dört kısma ayırmışlar. Ve yaşlı adam her bir bölünmüş kısmı çocuklarının her birine vermiş, son kısmı da kendisine saklayarak "Bütün bunlar benim malımdı ve bunları henüz yaşarken size bölüştürdüm; böylece benden artık başka şey istemeyin ve öldüğümde de hiçbir anlaşmazlık çıkmasın diye! Kendime ayırdığım bu dördüncü kısma gelince, bununla ihtiyaçlarını karşılasın diye karıma kalacak!" demiş.

Bir süre geçtikten sonra, yaşlı adam ölmüş, ama oğulları Salim ile Selim, bölüşmeden kendilerine düşen payla yetinmek istememişler ve "Babamızın serveti senin eline geçti!" diyerek kendisine düşen payın bir bölümünü Cevder'den istemişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

“Babamızın serveti senin eline geçti!” diyerek kendisine kalandan bir bölümünü Cevder’den istemişler. Cevder de onlara karşı mahkemeye başvurmak ve bölünme sırasında evlerinde bulunan Müslümanların mahkemede tanıklık yapmalarını sağlamak zorunda kalmış; onlar da bu tanıklığı yapmışlar ve kadı, Cevder’in payından hak talep eden iki kardeşi böylece engellemiş. Ancak mahkeme masrafları, Cevder ile kardeşlerinin elinde olanlardan bir kısmını yitirmelerine neden olmuş. Ama, bu, iki büyük kardeşi, aradan bir süre geçtikten sonra, Cevder’i yeni tertiplerle rahatsız etmekten alıkoymamış; o da yeniden onlara karşı mahkemeye başvurmuş; bu da yeniden, mahkeme masrafları yüzünden ellerinde bulunanların biraz daha azalmasına neden olmuş. Ama bunlar hiçbir zaman o noktada kalmakla yetinmemişler ve bir üçüncü, sonra bir dördüncü mahkemenin huzuruna çıkarak mirastan kendilerine kalan her şeyi kadılarına yedirerek bir kuru ekmek ve bir soğanı satın alacak meteliği kalmayan üç fakir kişi olmuşlar.

İki büyük kardeş Salim ile Selim, bu duruma düşünce ve kendileri kadar sefaletе düşmüş bulunan Cevder’den de isteyecek olanakları bulunmadığından, analarına başvurarak tehdit ve yalvarışlarla onu kandırmakta ve soymakta başarı sağlamışlar. Zavallı kadın da ağlayarak gelip Cevder’i bulmuş ve ona “Kardeşlerin bana şunları ve şunları yaptılar! Ve mirastan bana düşen payı elimden aldılar!” diyerek şikâyetle bulunmuş. Ve onlara uzun uzadıya beddualarda bulunmuş. Ama Cevder, ona “Anne, onlara sakın beddua etme! Çünkü Allah her birinin davranışına göre cezalarını verecektir! Bana gelince, artık kadı ya da başka yargıçlar önünce çıkmam, çünkü dava açmak için para gerek, ben de bütün paramı mahkemelerde tükettim! İyisi mi, biz ikimiz susup oturalım! Zaten anne, senin benimle birlikte oturmaktan başka çaren yok, benim yiyeceğim ekmek sana da yeter! Sen yalnızca bana dua et anneciğim, elbet Allah seni beslemem için gerekli nafakayı bize verecektir! Kardeşlerime gelince, bırak

onlar yaptıkları için Yüce Yargıç'tan alacaklarını alsınlar; ve şairin şu sözleri seni avutsun:

Sağduyudan yoksun olan, seni ezer; buna sabırla katlan;
senin öcünü almak için Zaman'dan başkasına güvenme!
Ama kıyıcılıktan sakın! Çünkü bir dağ bir başka dağı
ezerse, bir gün ondan daha güçlüsü tarafından ezilir ve
parçalanarak uçar!"

Cevder anasına güzel sözler söylemeyi, onu okşamayı ve yatıştırmayı sürdürmüş ve böylece gerçekten yatıştırıp kendi evinde kalmasını sağlamış. Ve kendisi de, nafakasını çıkarmak için bir balıkçı ağı satın almış ve her gün Nil kenarında Bulak'ta ya da bazen büyük göllerde, bazen de küçük göletlerde balık avlamaya gitmiş; ve böylece kimi vakit günde on bakır metelik, kimi vakit de yirmi ya da otuz metelik bir kazanç sağlar olmuş; ve kendisiyle anasının ihtiyaçlarını karşılamaya başlamış; böylece iyi yer, iyi içer hale gelmişler.

İki kardeşe gelince, onların hiçbir şeyleri yokmuş; ne meslekleri, ne satacak bir şeyleri, ne de bir şey satın alacak paraları... Sefalet, çöküntü ve tüm uğursuzluklar onların nasibi olmuş; ve annelerinden kaldırdıkları servet kısa zamanda tükendiğinden, en sefil hallere düşmüşler ve her şeyden yoksun, çıplak, bahtsız dilenciler olmuşlar. Böylece analarına başvurup önünde alabildiğine alçalarak kendileri için işkence haline gelen açlıklarından şikâyet etmişler. Anaların yüreği merhametli ve acılara dayanıksızdır! Onların anası da, sefaletlerinden etkilenerek onlara artık kalmış ve de hemen tamamen küflenmiş kuru ekmek vermiş ve bir gün önceden kalmış yemekleri yedirmiş; onlara "Çabuk yiyin ve kardeşiniz gelmeden önce buradan ayrılın! Çünkü sizi burada görürse, hiç de memnun olmaz; yüreği bana karşı da daralır; ve böylece bizi birbirimize düşürmüş olursunuz!" demiş. Onlar da çabucak yemeklerini yiyip bitirmişler ve çekip gitmişler. Ama, günlerden bir gün, annelerinin yanına geldiklerinde, kadın da alışık olduğu gibi yesinler diye önlerine ekmek ve yemek çıkarmış iken; tam o sırada Cevder çıkagelmiş. Anaları çok utanmış ve çok şaşırmış; ve oğlunun kendisine kızacağı korkusu içinde

başını önüne eğmiş. Ve mahcup gözlerle oğlundan yana bakmış. Ama Cevder, kızıp aksilik çıkaracak yerde, kardeşlerinin yüzüne gülmüş ve onlara “Hoş geldiniz, kardeşlerim! Ve gününüz hayırlı olsun! Nasıl oldu da böylesi kutsanmış bir günde gelip bizi görmeyi düşündünüz?” demiş.

Sonra boyunlarına atılmış, onları coşkuyla öpmüş ve de kendilerine “Gerçekte, sizi artık göremeyeceğim endişesiyle beni üzmüş olmanız sizin kusurunuz! Gelip de benim ve annemin hallerini hiç sormadınız!” demiş. Onlar da “Vallahi! Kardeşimiz, gelip seni görememek bizim de içimizi üzüyordu; gelip sizi göremeyişimizin nedeni geçmişte aramızdan geçenlerden ötürü utanç duymamızdı! Ama şimdi sonsuz pişmanlık içindeyiz! Zaten bütün bunlar Allah cezasını veresice Şeytanın eseri; şimdi artık anamızla senin iyiliğinden başka bir şey düşünmüyoruz!” demişler. Cevder de, bu sözlerden çok etkilenerek onlara “Kardeşlerim, ben de sizin ikinizin iyiliğinizi düşünmekten başka bir şey yapmıyorum!” demiş. O zaman annesi Cevder’e dönüp, ona “Oğlum, Allah yüzünü ak çıkarsın ve refahını arttırsın, çünkü sen bizim içimizde en yüce gönüllü olansın!” demiş. Cevder de “Hoş geldiniz! Artık bundan böyle birlikte oturalım! Allah kerimidir! Hamdolsun evimizde her şey bol!” demiş. Onlar da kendileriyle birlikte yemek yiyen ve geceyi evde geçiren kardeşleriyle uzlaşmışlar.

Ertesi gün de kahvaltıyı birlikte yapmışlar; ve Cevder ağını yüklenerek ve Nasip Açıcı’nın cömertliğine güvenerek işine gitmişken iki kardeşi kendi başlarına gidip öğleye kadar bir yerlerde dinlenmişler ve öğleyin yemek yemek üzere analarının yanına dönmüşler. Cevder’e gelince, o ancak akşam geriye dönmüş; ve yanında gündelik kazancıyla ancak sağlayabildiği et ve sebze getirmiş. Ve böylece bir ay kadar birlikte yaşamışlar: Cevder gidip satmak üzere balık avlıyor ve kazancıyla anasını ve kardeşlerini doyurup rahatlarını sağlıyormuş. Ancak günlerden bir gün...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

Ancak günlerden bir gün, Cevder ağını nehre atınca ve sonra da çekince, onu boş bulmuş; o zaman kendi kendine “Buralarda anlaşılan pek balık yok!” demiş. Avlanma yerini değiştirmiş; ağını atıp çekince yine boş bulmuş! Üçüncü bir kez, dördüncü bir kez yer değiştirmiş ve bunu tekrarlayarak, sabahtan akşama kadar küçük bir balık bile avlamakta başarı gösterememiş. O zaman “Aman yarabbi! Artık suda balık kalmadı mı? Yoksa başka bir nedeni mi var, bunun?” diye haykırmış. Ve akşam olduğundan, ağını sırtına vurmuş, canı çok sıkkın, çok kederli ve içinde annesine ve kardeşlerine akşama ne yedireceğini bilememenin kaygısıyla eve doğru yürümeye başlamış. Böylece yürürken, her zaman eve dönerken akşamın ekmeğini almak üzere uğradığı bir fırının önünden geçiyormuş. Orada ekmek satın almak için kaynaşan müşteri kalabalığını görmüş; paraları ellerinde ekmek almak için çırpınırlarken, fırıncı onlara hiç aldırmiyormuş. Cevder de, bir kenarda, müşterilere bakarak ve içini çekerek kederli bir tavırla durmuş. O zaman fırıncı kendisine seslenerek “Hoş geldin, ey Cevder, ekmeğe ihtiyacın var mı?” demiş. Ama Cevder sesini çıkarmamış. Fırıncı ona “Üstünde para yoksa da ihtiyacın olanı al, ödemen için sana zaman tanırım!” demiş. O zaman Cevder de “Bana on meteliklik ekmek ver, rehin olarak ağıın sende kalsın!” demiş. Ama fırıncı “Hayır, ey fakir kişi! Ağıın senin ekmek kapıdır; eğer onu alırsam, geçim kapını kapamış olurum. İşte sana her zaman aldığın miktarda ekmek! İşte benden yana da, ihtiyaçlarını gidermek için on bakır metelik. Ve yarın, ya Cevder, bana yirmi meteliklik balık getirirsin!” diyerek yanıt vermiş. Cevder de “Başım üstüne, gözüm üstüne!” diyerek onu yanıtlamış. Ve fırıncıya pek çok teşekkür ettikten sonra ekmeği ve on meteliği alıp bunlarla et ile sebze almış; kendi kendine de “Yarın Tanrı bana borcumu ödeme çarelerini sağlar da kaygılarımı dağıtır!” demiş. Ve eve dönmüş; annesi her zamanki gibi yemek pişirmiş. Cevder de yemeğini yemiş ve uyumuş.

Ertesi gün ağını almış ve evden çıkmak istemiş; annesi ona “Sabah ekmeğini yemeden mi çıkıyorsun?” demiş. O da “Sen, onu kardeşlerimle ye!” diye yanıt vermiş; ve nehre gidip yer değiştirerek ağını bir, iki, üç kez fırlatmış; bu, böylece, ikinci

namazı zamanına kadar sürmüş; ama hiçbir şey avlayamamış. O zaman işi daha fazla sürdürmeye yüreği elvermediğinden ağını sırtlamış ve son derece kederli yola koyulmuş; eve dönmek için başka yol bulunmadığından, fırının önünden geçmek zorunda kalmış; fırıncı onu fark ederek yeniden ona ödünç olarak ekmek ve on metelik vermiş; ve kendisine “Al bunları ve git! Talih sana bugün bir şey vermemişse, yarın verir!” demiş. Cevder özür dileyerek bunu kabul etmek istememiş; ama fırıncı ona “Bırak, yoksul kişi, benden özür dilenecek bir şey yok! Ve yarın da bir şey avlayamazsan, utanmaksızın buraya gelir, istediğin süreyle ödünç alabilirsin!” demiş.

Böylece, ertesi gün de Cevder kesinlikle hiçbir şey avlayamamış ve fırıncının yanına gitmek zorunda kalmış; ve bu talih-sizliği yedi gün sürmüş; bu sürenin sonunda yüreğini büyük bir keder kaplamış; ve kendi kendine “Bugün Karun Gölü’nde avlanmaya gideyim! Belki de kısmetim oradadır!” demiş. Böylece Kahire’nin pek uzağında olmayan Karun Gölü’ne gitmiş ve tam ağını göle atmak üzere imiş ki, kendisine doğru bir katıra binmiş olarak bir Magriplinin gelmekte bulunduğunu görmüş. Üzerinde olağandışı güzellikte bir giysi varmış ve harmaniyesine ve baş örtüsüne öylesine bürünmüş bulunuyormuş ki, sadece tek bir gözü görünüyormuş. Katırın üzerindeki örtüsü ve koşumları da aynı şekilde altın işlemeli, kadife ve ipektenmiş, ve sağrısında renkli yünden bir heybe varmış. Magripli Cevder’in iyice yanına gelince, katırından inmiş ve “Selam üzerine olsun ey Ömer’in oğlu Cevder!” demiş. Cevder de “Senin de selam üzerine olsun, ya Seyyidü’l-Hac!”¹ diye yanıt vermiş. Magripli “Ey Cevder, sana ihtiyacım var! Bana itaat etmek istersen, büyük yararlar sağlayacak ve müthiş bir varlığa kavuşacaksın; benim de dostum olacak, benim bütün işlerimi sen düzene sokacaksın!” demiş. Cevder “Hacı efendi, bana kafandan geçeni söyle ki, sana sınırsız itaat edeyim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Magripli ona “Kur’an’ın başında yer alan sureyi okumakla işe başla!” demiş. Cevder de ona Fatiha suresini okumuş. O zaman Magripli heybesinden ipek kordonlar çıkarmış ve ona “Ey Ömer’in oğlu Cevder, şimdi kollarımı bu ipek kordonlarla, elinden geldiğince

1 Seyyidü’l-Hac: Hacı Efendi (Â.Ş.O.)

sıkı sıkıya bağlayacaksın! Sonra da beni gölün içine atacaksın, bir süre bekleyeceksin! Eğer, gövdemden önce gölden kolumun çıktığını görürsen, çabucak ağını göle at ve beni kıyıya çek! Ama suyun yüzünde ayağımın belirdiğini görürsen, bil ki ölmüşümdür. O zaman benim için hiç tedirgin olma, katırı heybesiyle al, tacirler çarşısına git, orada Şemi'a¹ adlı bir Yahudiyi bulursun. Katırı ona bırak, sana yüz dinar verecek; alıp yoluna gidersin! Ama bütün bunlar hakkındaki sırrı saklarsın...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Ama bütün bunlar hakkındaki sırrı saklarsın!” demiş. Cevder de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş ve kendisine boyuna “Daha sıkı!” diyen Magriplinin kollarını bağlamış ve bu işi tam anlamıyla yapınca, onu kaldırıp göle atmış. Sonra oturup bir süre olacağı görmek üzere beklemiş.

Belli bir süre geçtikten sonra, birdenbire sudan Magriplinin iki ayağının birden çıktığını görmüş. O zaman adamın ölmüş bulunduğunu anlayarak onun hakkında artık kaygılanmadan, katırı almış ve Tacirler Çarşısı'na gitmiş; orada söz konusu edilen Yahudiyi dükkânın giriş yerinde bir iskemleye otururken görmüş; Yahudi katırı görür görmez “Hiç kuşku yok, adam ölmüş olacak!” diye haykırmış ve sonra “Açgözlülüğünün kurbanı oldu!” diye eklemiş. Ve başkaca bir söz söylemeksizin katırı Cevder'in elinden almış ve ona yüz altın dinar ödeyerek sırrı saklamasını tavsiye etmiş. Cevder Yahudinin parasını alarak çabucak her zaman ekmek aldığı fırıncıya gitmiş ve ona bir dinar vererek kendisine “İşte sana olan borcumu ödüyorum, efendim!” demiş. Fırıncı da ona hesap vererek “Daha iki gün ekmek alacak kadar para artıyor!” demiş. Cevder oradan ayrılarak kasaba ve sebze satıcısına gitmiş; her birine birer dinar vererek, onlara “Bana gerekeni verin ve hesabı yapın, paranın gerisi sizde kalsın!” demiş. Ve eti ve sebzeleri alıp hepsini eve taşımış,

1 Ahmed Nazif çevirisinden aldığımız Şemi'a adı, Yurdatap'ta Şem'un, Mardrus ve Littmann'da Şama'ya olarak gösterilmiş (Â.Ş.O.)

orada kardeşlerini iyice acıkmış, annesinin onlara sabırla kendisini beklemelerini söylerken bulmuş. Bunun üzerine azıkları önlerine koymuş; onlar da gulyabaniler gibi bunların üzerine atılmış ve yemeğin pişmesini beklerken, ekmekleri bütün bütün yutmakla işe başlamışlar.

Ertesi gün, evden ayrılmadan önce Cevder, elindeki tüm altın paraları annesine teslim etmiş; ve ona “bunu yanında sakla ve hiçbir şeyleri noksan olmaması için bunlardan gerektikçe kardeşlerime ver!” demiş. Sonra balık ağını alarak Karun Gölü’ne dönmüş; tam işe başlayacağı sırada, ilkin benzeyen zengin giyimli ve gösterişli şekilde koşumlanmış bir katıra binmiş ikinci bir Magriplinin kendisine doğru ilerlediğini görmüş. Katırdan inip yere ayak basınca Magripli ona “Selam üzerine olsun ey Ömer’in oğlu Cevder!” demiş. O da “Senin de selam üzerine olsun, hacı efendi!” diye yanıt vermiş. O da “Dün buraya sana bunun gibi bir katır üzerine binmiş bir Magripli geldi mi?” demiş. Ama Cevder, adamın ölümünden kendisi sorumlu tutulur diye, her şeyi kesinlikle yadsımasının doğru olacağını düşünerek “Hayır! Hiç kimseyi görmedim!” diye yanıt vermiş. İkinci Magripli gülmüş ve ona “Ey zavallı Cevder, sen burada olup bitenlerden benim haberim olduğunu bilmiyor musun? Göle attığın, sonra da gidip katırını Yahudi Şemi’a’ya yüz dinara sattığın adam, benim kardeşimdi! Neye inkâr ediyorsun?” demiş. O da “Her şeyi biliyorsan, bana neden soruyorsun?” diye yanıt vermiş. Magripli de “Çünkü, ey Cevder, kardeşime yaptığın aynı hizmeti bana da yapman gerek de, onun için!” diye yanıt vermiş. Ve değerli heybeden büyük ipek bir kordon çıkararak Cevder’e vermiş ve ona “Beni bununla elinden geldiğince sıkı sıkıya bağla ve suya at! Eğer ilkin bacaklarımın dışarı çıktığını görürsen, ölmüş olacağım! O zaman katır alırsın, Yahudiye yüz dinara satarsın!” demiş. Cevder “İlerle öyleyse!” diye yanıt vermiş. Magripli de ilerlemiş ve Cevder onun kollarını bağlayarak göle atmış, adam suya gömülmüş.

Birkaç dakika sonra iki bacağın sudan çıktığını görmüş; ve Magriplinin ölmüş olduğunu anlamış; ve kendi kendine “Öldü! Artık geri dönmez! Belasını buldu, işte! İnşallah, her gün bana bir Magripli gelir de suya atarım ve yüz dinar kazanırım!” demiş. Ve katır alıp Yahudiyi bulmaya gitmiş; onu gören Yahudi “İkin-

cisi de öldü, ha!” diye haykırmış. Cevder de “Başın sağ olsun!” diye yanıt vermiş. Yahudi “Hırslıların ödülü budur işte!” diye eklemiş. Ve katırı alarak Cevder’e yüz dinar vermiş; o da anasının yanına giderek bunları ona teslim etmiş. Anası da ona “Ama oğlum, bütün bu altın paralar nereden geliyor?” diye sormuş. O zaman Cevder, olup biteni ona anlatmış; o da, çok korkarak, oğluna “Sen bir daha Karun Gölü’ne gitmesen, iyi olur! Bu Magripliler yüzünden başına geleceklerden çok korkuyorum!” demiş. O da “Ama, anacığım, onların rızası olmadan kendilerini suya atmıyorum ki! Sonra, suda boğuculuk mesleği bana her gün yüz dinar getirdikçe nasıl başka türlü davranabilirim? Valahî! Ben artık, sonuncu Magripli benim ellerimle boğuluncaya kadar her gün Karun Gölü’ne giderim! Ta ki, artık hiçbir Magripliden iz kalmasın!” diye yanıt vermiş.

Üçüncü gün, Cevder, Karun Gölü’ne dönmüş ve o anda şaşılacak kadar ilk ikisine benzeyen bir Magriplinin yaklaşmakta olduğunu görmüş; ama bu, giysilerinin zenginliği ve bindiği katırın koşumlarının süsü bakımından ötekileri geçiyormuş. Katırın terkisindeki heybenin iki yanında, üzeri kapalı iki cam kavanoz varmış. Magripli Cevder’e yaklaşmış ve ona “Selam üzerine olsun, ey Ömer oğlu Cevder!” demiş. O da “Nasıl oluyor da bunların hepsi benim adımlı biliyor!” diye düşünerek selamını yanıtlamış. Magripli ona sormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Magripli, ona “Buradan Magriplilerin geçtiğini gördün mü?” diye sormuş. O da “İki kişi!” diye yanıt vermiş. Magripli de “Nerede onlar?” diye sormuş. O da “Ben onların kollarını bağladım, şu göle attım, orada boğuldular! Eğer onların başına gelen sana da uygun geliyorsa, aynı şeyi sana da uygulayayım!” demiş. Bu sözleri duyan Magripli gülmeye başlamış ve ona “Vay zavallı, sen tüm ömürlerin süresinin önceden saptandığını bilmez misin?” diye yanıt vermiş. Ve katırdan inerek sakince “Ey Cevder, senden onlara yaptığını bana da yapmanı dilerim!” diye

eklemiş. Ve heybesinden iri ipek kordonlar çıkarmış ve bunları ona vermiş; Cevder de ona “Öyleyse ellerini uzat da, onları ardına bağlayayım! Hem de biraz çabuk ol; çünkü acelem var! Zaman geçiyor; zaten artık mesleğin inceliklerini öğrendim. Ve benim boğucu olarak ustalığıma güvenebilirsin!” demiş. Bunun üzerine Magripli kollarını uzatmış; Cevder onları arkadan bağlamış; sonra onu kaldırıp göle fırlatmış ve onun suya dalıp kaybolduğunu görmüş. Ve katırı alıp gitmeden önce, Magriplinin bacaklarının sudan çıkmasını beklemiş; ama, son derece şaşkınlıkla suyu yarıp çıkan ellerini izleyerek Magriplinin başının tam olarak suda belirdiğini görmüş. Magripli ona “Ben yüzme bilmem! Çabuk beni ağımla yakala, ey Cevder!” diye haykırmış. Cevder de ağı onun üzerine fırlatmış ve onu kıyıya çekmekte başarı göstermiş. O zaman Magriplinin ellerinin her birinde daha önce fark edemediği mercan gibi kırmızı iki balığın bulunduğunu görmüş. Ve Magripli çabucak katırının yanına gitmiş, iki cam kavanozu almış, her kavanoza balıklardan birini koymuş; kavanozların kapaklarını kapayarak heybeye yerleştirmiş. Sonra Cevder’in yanına dönmüş ve onu kollarına alarak büyük bir coşkuyla sağ ve sol yanaklarından öpmüş; ve ona “Vallahi! Sen olmasaydın şimdi yaşıyor olmayacaktım ya da bu iki balık yakalanmamış olacaktı!” demiş.

Hepsi bu kadar!

Şaşkınlığı içinde yerinden kıpırdayamamış olan Cevder, sonunda, ona “Vallahi! Ey Seyyidü'l-Hac, senin kurtulmanda ve bu balıkları yakalamanda gerçekten katkım olduğunu düşünüyorsan, karşılığında, çabucak, boğulan Magripliler ve söz konusu iki balık ve Yahudi Şemi'a üzerine bildiklerini bana anlat!” demiş. Bunun üzerine Magripli demiş ki:

“Ey Cevder, bil ki, boğulan iki Magripli benim kardeşlerimdi. Birinin adı Abdüsselam, ötekini Abdülehad idi. Bana gelince, bana da Abdüssamed derler. Ve bir Yahudi olduğunu sandığın kişi, hiç de Yahudi değil, Maliki mezhebinden bir Müslümandır; adı da Abdürrahim'dir ve o da aynı şekilde bizim kardeşimizdir. Böylece, ya Cevder, adı Abdülvedud olan babamız, tüm gizli bilimlerde büyük bir sihirbazdı. Ve de biz dört çocuğunu sihir, büyücülük ve en gizli defineleri bulup açma sanatlarını öğret-

ti. Ve biz bu bilimleri uygulayarak öylesine bir bilgi aşamasına ulaştık ki, sonunda, tüm ecinnileri, meretleri ve ifritleri kendi buyruğumuz altına aldık.

“Babamız ölünce, çeşitli tılsımları ve bilim kitaplarını paylaştık; ama iki elyazmasına sahip olma konusunda anlaşmaya varamadık. Bu elyazmalarının en önemlisi *Esatirü'l-Evvelin*¹ adlı kitap ve gerçekten paha biçilmez değerde idi. Öyle ki binlerce elmasla bile karşılığı ödenemezdi! Gerçekten bu kitabın içinde, denizlerin dibinde yatan tüm definelerin kesin yerleri belirtiliyor ve sırlarının nasıl çözüleceği gösteriliyor ve gizemli işaretleri belirtiliyordu. Ve işte bu elyazmasına babamız tüm bilgisini dökmüştü.

“Aramızdaki anlaşmazlığın ortaya çıktığı sırada evimize bir saygın şeyhin girdiğini gördük. Bu babamızı yetiştiren ve ona sihir ve kâhinliği öğretmiş olan kişiydi. Ve Kâhin² adındaki bu çok derin bilgili şeyh, bize ‘Şu kitabı getirin!’ dedi. Biz de ona *Esatirü'l-Evvelin* adındaki kitabı getirdik; eline alıp bize ‘Çocuklarım, siz benim oğlumun oğullansınız ve hiçbirinizi öbürlerinin zararına olarak koruyamam! Böyle olunca, bu kitabı eline geçirmek isteyen, Eş-Şemerd el denilen defineyi bulup içindeki göksel çemberi, sürmedenliği, kılıcı ve yüzüğü bana getirsin! Çünkü bütün bu eşya bu definenin içindedir. Ve bunların her birinin erdemi olağandışıdır! Gerçekten yüzük, adının anılması bile korku saçan Gürleyen Gökğürültüsü adıyla anılan bir ifrit tarafından korunur! Ve bu yüzüğün sahibi olacak kimse hiç korkmadan en kudretli şahırlara ve sultanlara karşı çıkabilir; ve isterse, tüm dünyaya, enine boyuna, egemen olabilir! Kılıca gelince! Ona sahip olan sadece onu savurarak keyfince orduları imha edebilir; çünkü ondan çıkan alevler ve şimşekler tüm savaşçıları sonuncusuna kadar imha eder. Göksel çembere gelince! Ona sahip olan, yerinden kıpırdamadan evrenin her yanında istediği gibi gezebilir ve doğudan batıya tüm ülkeleri ziyaret edebilir! Bunun için parmağını, nereye gitmek, hangi bölgeyi dolaşmak istiyorsa, grecin üzerindeki ait olduğu noktaya basması yeter!

1 *Esatirü'l-Evvelin*: “Eskilerin Efsaneleri”. Ahmed Nazif’te adı böyle geçen kitap, Mardrus’ta *Annales des Anciens* (Eskilerin Salnameleri) adıyla anılıyor (Â.Ş.O.)

2 Yurdatap’ta *Kehin* olarak geçen bu isim, Ahmed Nazif çevirisinde *Kehini el-Batman*, Mardrus’ta *Kohen*, Mathers’ta ise *Kahinü'l-Abtan* biçimindedir (Â.Ş.O.)

Çember dönmeye başlayacak ve o ülkelerin en ilginç şeylerini, sanki ellerinin arasındaymış gibi orada oturanlarla birlikte onun gözünün önünden geçirecektir. Ve eğer, kimi vakit bir ülkenin yerlilerinin konukseverliğinden ya da kentler içinde bir kentin kabul tarzından şikâyetçi olursa, düşman ülkenin bulunduğu noktayı güneşe doğru çevirmesi yeterlidir. O yer derhal halkıyla birlikte alevlerin kurbanı olur. Sürmedenliğe gelince! Kim içinde bulunan sürmeyi göz kapaklarına sürerse, toprakta gömülü olan tüm defineleri görür! İşte bu kadar! Böylece, kitap, girişiminde hanginiz başarı sağlarsa, yasal olarak onun olacaktır; başarı sağlayamayan da hiçbir istemde bulunmayacaktır. Bu koşulları kabul ediyor musunuz?" dedi. Biz de "Kabul ediyoruz, ey babamızın şeyhi! Ama bu Eş-Şemerdel denilen define hakkında hiçbir şey bilmiyoruz!" diye yanıt verdik. O zaman bize "Bilin ki, çocuklarım, bu Eş-Şemerdel definesi..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

" 'Bilin ki, çocuklarım, bu Eş-Şemerdel denilen define, Kızıl Şah'ın iki oğlunun egemenliği altında bulunmaktadır. Babanız bir zamanlar bu defineyi ele geçirmeye çalıştı; ama, onu açmak için ilkin Kızıl Şah'ın oğullarını ele geçirmek gerekti. Ancak, babanız onları ele geçireceği sırada ondan kaçıp Kahire'ye yakın Karun Gölü'ne atlayarak kırmızı balıklara dönüşüyorlardı. Ve bu gölün kendisi zaten sihirli olduğundan babanız çok çalıştıysa da, iki balığı yakalayamadı. O zaman gelip beni buldu ve girişimlerinin başarısızlığından şikâyet etti. Ben de hemen astroloji hesaplarımı yaptım ve yıldız falına baktım; bu Eş-Şemerdel Definesi'nin ancak Kahire'de bulunan ve adı Ömer oğlu Cevder, mesleği balıkçılık olan bir genç adamın aracılığıyla ve onun hazır bulunduğu sırada açılabileceğini buldum. Bu Cevder'e, Karun Gölü kıyısında rastlanabilir. Ve bu gölün sihri, ancak onun sayesinde bozulabilir. Ve yine o, göle inmek durumunda olan kişinin elle-rini bağlayarak onu suya atacaktır. Suya atılan kişi, Kızıl Şah'ın büyülenmiş iki oğluyla savaştık; eğer bu kimsenin bahtında

onları yenip ele geçirmek varsa, boğulmayacak ve eli su yüzünde belirecektir. İşte o zaman Cevder onu ağıyla karaya çekecektir! Ama bu uğurda can vereceklerin su yüzüne ilkin ayakları çıkacaktır ve orada terk edileceklerdir!’ dedi.

“Şeyh Çok Derin Bilgili Kâhin’in sözlerini işiterek, ona ‘Kuşkusuz! Sonunda yitip gitsek de, girişimde bulunmak istiyoruz!’ diye yanıt verdik. Sadece kardeşimiz Abdürrahim, serüvene girişmeyi hiç istemiyordu, bize ‘Ben istemiyorum!’ dedi. O zaman kendisini Yahudi kılığına sokmayı kararlaştırdık; ve hep birlikte başaramayanın katırının ve heybesinin balıkçıdan satın alınması için ona yollanmasını uygun bulduk!

“Böylece, o zamandan bu yana olup bitenleri biliyorsun, Cevder! Kızıl Şah’ın oğullarının kurbanı olarak iki kardeşim gölde can verdi! Ben de kendi sıram gelince, beni göle attığında, onlarla mücadele ederken neredeyse yenilecektim; ama, hatırladığım bir sihirli sözcükle bağlarımdan kurtulmayı başardım; gölün çözülmez büyüsünü çözdüm ve Kızıl Şah’ın iki oğlunu ele geçirdim; işte onlar şimdi heybedeki kavanozlarda bulunan iki mercan renkli balıktır. Ve Kızıl Şah’ın oğulları olan bu iki büyülenmiş balık, sadece kudretli iki ifrittir; ve onları yakalamam sayesinde, sonunda Eş-Şemerdel Definesi’ni açabileceğim!

“Yalnız, bu defineyi açmak için, senin mutlaka yanımda bulunman gerek, çünkü Şeyh Çok Derin Bilgili Kâhin, sen bulunmadıkça işin halledilemeyeceğini önceden haber verdi. Ey Cevder, benimle birlikte Magrip’e gelmeyi ve Fas ile Miknas’tan pek uzakta olmayan bir yerde bulunan Eş-Şemerdel Definesi’ni açmama yardım etmeyi kabul eder misin? Ben de sana, benden isteyeceğin her şeyi veririm! Ve her zaman için Tanrı huzurunda benim has kardeşim olursun! Ve bu geziden sonra, yüreğin sevinç dolu ailenin yanına dönersin!”

Cevder, bu sözleri duyunca “Ey benim hacı efendim, ben boynumda anamın ve kardeşlerimin ağırlığını taşıyorum! Onların yaşamlarını sağlayan benim! Eğer seninle gelmeye razı olursam, onları besleyen ekmeği kim sağlayacak?” diye yanıt vermiş. Magripli de “Senin çekinmenin nedeni tembellikten başka bir şey değil! Seni alıkoyan parasızlık ve anana karşı duyduğun kaygı olsaydı, sen dönünceye kadar geçecek en çok dört

aylık bir sürede geçimlerini karşılamak üzere hemen anana bin altın dinar verirdim!” diye yanıt vermiş. Bu bin dinar sözünü duyunca Cevder “Ver öyleyse bin dinarı ey hacı, götürüp anama vereyim, ondan sonra da seninle yola çıkayım!” diye haykırmış. Magripli de ona hemen bin dinarı vermiş; o da anasına giderek, ona “Kendinin ve kardeşlerimin masrafları için şu bin dinarı al; çünkü ben bir Magripli ile altı aylık bir gezide bulunmak üzere Magrip’e gitmek üzere yola çıkıyorum. Ve sen, anacığım, yokluğumda benim için hayırlı dileklerde bulun; senin dileklerinin yüzü suyu hürmetine hayırla donanırım!” demiş. O da “Çocuğum, senin yokluğun bilsen beni ne kadar üzüp bitirecek! Senin için de çok meraklanacağım!” diye yanıt vermiş. O da “Anacığım, Tanrı’nın koruması altında olan biri için kaygılanmaya mahal yok! Sonra, bu Magripli de çok iyi bir adam!” demiş ve Magripliye pek çok övmüş. Anası da ona “Allah bu hayır sahibi Magriplinin yüreğini sana yöneltsin! Onunla yola çık, çocuğum! Belki de sana gönül yüceliğiyle davranacaktır!” demiş. Bunun üzerine Cevder anasına veda etmiş ve Magripliye bulmaya gitmiş.

Magripli onun döndüğünü görünce, kendisine “Anana danıştın mı?” diye sormuş. O da “Evet, kuşkusuz! Bana hayırlar diledi ve beni kutsadı!” diye yanıt vermiş. Magripli de “Arkama, katırın sağrısına bin!” demiş.

Ve Cevder, Magriplinin arkasına binmiş ve böylece öğleden ikinci ortalarına kadar yolculuk etmişler. Yolculuk, son derece acıkmış olan Cevder’e büyük bir iştah vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

Yolculuk, son derece acıkmış olan Cevder’e büyük bir iştah vermiş. Ama heybesinde yiyecek bir şey bulunmadığından, Magripliye “Ey hacı efendi, sanırım ki, yolda ekmek üzere yanıma azık almayı unuttuk!” demiş. O da “Acıktın mı?” diye sormuş. Cevder “Evet, vallahi!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Magripli katır durdurmuş, yere inmiş, ardından katırdan inen

Cevder'e "Bana heybeyi getir!" demiş ve ona "Canın ne yemek istiyor, kardeşim?" diye sormuş. Cevder de "Ne olursa!" diye yanıt vermiş. Magripli "Allah aşkına, ne yemek istiyorsan sen onu söyle bana!" demiş. O da "Peynir ekmek!" diye yanıt vermiş. Magripli gülmüş ve ona "Vah zavallı, peynir ekmek ha? Bu senin şanına pek uygun değil ama! Sen benden daha iyi şeyler iste!" demiş. Cevder de "Ben, şu anda her şeyi harika buluyorum!" diye yanıt vermiş. Magripli ona "Kızarmış piliç sever misin?" diye sormuş. O da "Ya Allah! Elbet!" diye yanıt vermiş. Magripli yeniden "Zerde ister misin?" diye sormuş. O da "Çok!" demiş. Yeniden "Karnıyarık sever misin? Domatesli kuşbaşı? Ya maydanoz ve dereotu doğranmış enginar? Fırında kuzu başı? Keşkek ve yaprak sarması sever misin? Falan, falan ve falan tatlıları?" diye sormuş. Ve böylece yirmi dört tür yiyecek saymış. Bu arada Cevder "Deli mi bu adam? Burada mutfak ve aşçı yokken, adını andığı yemekleri nereden bulup getirecek? Şimdi ona gerçekten bu kadarı yeter, diyeyim!" diye düşünüyormuş. Ve Magripliye "Bu kadarı yeter! Bana hiçbirini göstermeksizin bu yiyecekleri sayıp duracak mısın?" demiş. Ama Magripli ona "Afiyet olsun, ey Cevder!" dedikten sonra elini heybeye daldırmış ve oradan üzerinde iki kızartılmış sıcak piliç bulunan bir altın tabak çıkarmış; sonra ikinci kez elini heybeye sokmuş ve bu kez de oradan iki altın tabakta kuzu şişi çıkarmış; ve böylece art arda saydığı tastamam yirmi dört tür yiyeceği ortaya koymuş!

Bunu görünce Cevder çok şaşırılmış. Magripli de ona "Ye, benim zavallı dostum!" demiş. Cevder de "Vallahi! Ey benim hacı efendim, sen bu heybenin içine tüm gereği takımıyla ve aşçılarıyla bir mutfak yerleştirmişsin!" diye haykırmış. Magripli de gülererek "Ey Cevder, bu heybe sihirlidir! Ve istediğimiz şeyleri bir ifrit; bin Suriye, bin Mısır, bin Hint ve bin Çin yemeği de olsa bulur getirir!" diye yanıt vermiş. Cevder de "Oh! Bu heybe ne harika! Bunca şeyi içerecek kadar da geniş!" diye haykırmış. Sonra ikisi birden oturup doyuncaya kadar yemişler, artırdıklarını da dökmüşler. Magripli de altın tabakları yeniden heybeye sokmuş; sonra elini heybenin öteki gözüne sokmuş ve oradan içi serin ve tatlı suyla dolu bir ibrik çıkarmış. İçip ellerini yıkamışlar ve abdest alarak ikindi namazını kılmışlar. Sonra da ibriği kavanozların yanına

heybenin gözüne sokmuşlar, heybeyi de katıra yüklemişler. Sonra kendileri de katıra binip yollarını sürdürmüşler.

Bir süre gittikten sonra, Magripli Cevder'e "Ey Cevder, Kahi-re'den çıkıp buraya gelinceye kadar ne kadar yol aldığımızı biliyor musun?" diye sormuş. Cevder de "Vallahi, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. O "Şu iki saatlik yolculuğumuzda, en az bir aylık yol aldık!" demiş. Cevder "Nasıl oluyor bu?" diye sorunca "Bil ki, Cevder, şu bindiğimiz katır, ecinniler içinden bir ecinnidir! Bir günde doğal olarak bir yıllık yolu alır! Ama bugün seni yormamak için, biraz yavaş yol alıyoruz!" demiş. Ve böylece, Magrip'e doğru yol almışlar; ve her gün sabah akşam, heybe tüm ihtiyaçlarını sağlıyormuş; ne kadar karmaşık ve olağandışı da olsa, Cevder'in istediği yemek, altın bir tabak üzerinde, hazırlanmış ve düzenlenmiş olarak ortaya çıkıyormuş. Ve böylece, beş günün sonunda, Magrip'e ulaşmışlar ve Fas ve Miknas kentine girmişler.

Yollar boyunca geçerlerken, herkes Magripli efendiyi tanıyor, ona selam veriyor ya da gelip elini öpüyormuş. Sonunda bir kapıya ulaştıklarında, Magripli katırdan inerek kapıyı çalmış. Kapı hemen açılmış ve eşikte tümüyle aya benzeyen ve susuzluktan baygın düşmüş ceylan gibi narin, güzel bir genç kız boy göstermiş; ve onlara hoş geldiniz anlamında gülmüş. Magripli de, babaca bir tavırla ona "Rahime, kızım, gidip çabucak bize sarayın büyük salonunu aç!" demiş. Genç kız Rahime "Başım üzerine, gözüm üzerine!" diye yanıt vermiş. Ve kalçalarını sallayarak önlerinde sarayın içine doğru yürümüş. Cevder'in akli uçup gitmiş ve kendi kendine "Hiç kuşku yok! Bu, kesinlikle bir sultanın kızıdır!" demiş.

Magripliye gelince, ilkin heybeyi katırın sırtından indirmekle işe başlamış ve "Ey katır, nereden geldiysen, oraya dön! Allah senden razı olsun!" demiş. Ve hemen yer yarlıp katırı bağrına çekmiş ve sonra yeniden onun üzerine kapanmış. Cevder de "Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi sağlıklı buraya ulaştırdı ve hayvanın sırtında iken korudu!" demiş. Ama Magripli ona "Neden şaşırıydın, ey Cevder? Sana daha önce onun ifrit taifesinden bir ecinniye olduğunu söylememiş miydim? Ama saraya girmek ve büyük salona çıkmak için şimdi acele edelim!" demiş. Ve genç kızı izlemişler. Cevder saraya girdiklerinde, şaşırarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Cevder saraya girdiklerinde, salonun birçok güzel süslerinin ihtişamı ve duvarlara saplanmış veya tavandan asılan gümüş ve altın lambalar ve üzerlerine kakılmış olan değerli taşlar ve madenlerin parıltısıyla gözleri kamaşmış. Ve bir kez halı üzerine oturunca, Magripli, kızına “Ya Rahime, çabuk git de bildiğin bohçayı bize getir!” demiş. Genç kız da koşup söz konusu bohçayı getirmiş ve babasına vermiş; o da bunu açarak içinden değeri en az bin dinar eden bir giysi çıkarmış ve bunu Cevder’e vererek ona “Bunu giy ey Cevder, buraya hoş gelmiş konuğumuzsun!” demiş. Cevder de, onu giyinmiş ve öylesine parlak bir görünüm kazanmış ki, sanki Batı Arap hükümdarlarından herhangi birine benziyormuş!

Bunu izleyerek heybe önünde bulunan Magripli, elini onun içine daldırarak ve içinden birçok tabak çıkararak genç kızın serdiği sofraya örtüsünün üzerine koymuş ve ancak kırk değişik çeşnide tabağı yerleştirdikten sonra oturmuş. Sonra da Cevder’e “Elini uzat ve ye, efendim ve bunca az şey sunduğumuzdan ötürü bize karşı hoşgörölü ol! Çünkü senin yemekteki zevklerini ve yeğlemelerini bilmiyoruz! Bize sadece ne yemek istediğini, canının neyi çektiğini söyle, gecikmeden sana sunalım!” demiş. Cevder “Vallah! Ey hacı efendim, ben ayırmadan tüm yemekleri severim ve hiçbirinden nefret etmem! Bundan dolayı neyi yeğlediğimi bana sorma ve aklına ne gelirse getir! Çünkü, benim bütün bildiğim onları yemekdir! Benim dünyada işte en sevdiğim şey budur! İyi yemek yerim! Hepsi bu kadar!” diye yanıt vermiş. Ve o akşam da iyi yemek yemiş, o akşamı izleyen günlerde de. Bunun için mutfakta ateş yakmaya hiç gerek duyulmadan! Gerçekten Magripli, herhangi bir yemeği düşünerek elini heybeye soktuğunda, altın bir tabak üzerinde istenen yemeğin ortaya çıktığı görülüyormuş! Meyveler ve tatlılar için de böyle oluyormuş. Ve Cevder, Magriplinin sarayında her sabah giysi değiştirerek yirmi gün süreyle böyle yaşamış; ve her giysiyi, öbürlerinden daha güzel ve değerli bulmuş.

Yirmi birinci günün sabahında, Magripli gelip kendisini bulmuş ve ona “Kalk, ey Cevder! İşte Eş-Şemerd el Definesi’nin açılış günü geldi!” demiş. Cevder de ayağa kalkmış ve Magripli ile birlikte dışarı çıkmış. Ve kentin duvarları dışına çıktıklarında, ansızın iki katır ortaya çıkmış, onlar da bunlara binmişler. Ve ikinci zenci köle belirerek katırların arkasından yürümeye başlamış. Böylece öğleye kadar yol almış ve o sırada bir su kenarına ulaşmışlar; Magripli katırdan inmiş. Cevder’e de “Aşağı in!” demiş. Ve Cevder katırdan inince, eliyle iki zenciye bir işaret yapmış ve onlara “Haydi!” demiş. İki zenci çabucak katırları alarak gözden kaybolmuşlar; sonra yeniden nehir kıyısına ellerinde çadırlar, halılar ve şilteler olduğu halde dönmüşler ve çadır kurup halıları sermişler ve yöresine şilte ve yastıklar dizmişler. Sonra heybeyi ve içlerinde mercan renkli iki balığın bulunduğu kavanozları getirmişler. Sonra sofr a örtüsünü sermişler; heybeden yirmi dört tabaklık yemek çıkartmışlar. Bunu izleyerek gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Magripli ayağa kalkıp önünde beliren tabureye iki kavanozu koymuş ve üzerlerine efsunlu deyimler ve büyü lü sözler okumaya başlamış. Sonunda kavanoz içindeki iki balık “İşte buradayız! Ey büyücüler sultanı, bize acı!” diye bağır maya başlamışlar. Magripli hâlâ büyü lü sözler okurken yalvarmalarını sürdürmüşler. Birdenbire iki kavanoz çatlamış ve parçaları havaya uçmuş ve o sırada Magriplinin önünde ellerini alçak gö nüllülükle birbirine kavuşturmuş iki kişi belirmiş ve “Bizi koru ve bağışla, ey güçlü kâhin! Bizim hakkımızdaki niyetin nedir?” demişler. O da “Benim niyetim sizi boğmaktır ya da yakmaktır! Ancak Eş-Şemerd el Definesi’ni açmayı vaat ederseniz, kurtulursunuz!” diye yanıt vermiş. Onlar da “Bunu sana vaat ederiz! Ve defineyi açarız! Ama buraya kesinlikle Kahireli balıkçı Cevder’i getirmen gerek! Çünkü Talih Kitabı’nda definenin ancak Cevder’in önünde açılabilceği yazılı! Ve definenin bulunduğu yere Ömer’in oğlu Cevder bulunmadıkça kimse giremez!” demişler. O da “Hakkında konuştuğunuz kişiyi zaten getirdim! Burada hazır bulunuyor. İşte! Sizi görüyor ve sizi bekliyor!” diye yanıt vermiş. Ve iki şahıs, Cevder’e dikkatle bakıp “Şimdi bütün engel kalkmıştır!” diye yanıt vermişler. “Ve bize güvenebilirsiniz! Bu

konuda sana Ad üzerine yemin ederiz!”¹ demişler. Magripli de onlara gidecekleri yere gitmek üzere izin vermiş. Ve iki şahıs nehrin suyunda kaybolmuş.

O zaman Magripli eline içi boş bir kâmiş almış, onun üzerine iki akik kırmızısı pul koymuş; bu pulların üstüne de içinde kömür bulunan bir buhurdan koymuş; onun üzerine de bir kez üflemiş ve kömür hemen ateş almış ve tutuşan bir kor haline gelmiş. Bunu izleyerek Magripli, korun üzerine günlük serpmiş ve “Ey Cevder, işte günlüğün dumanı yükseliyor, ben de hemen açışla ilgili büyülü sözler söyleyeceğim. Ama ben bir kez onları okumaya başlayınca, tılsımlı güçleri boşuna çıkarmak tehlikesini göze almadan sözümü kesemem! Magrip’e gelerek bize vaat edilen maksada ulaşmak için senin yapacağın şeyleri daha önce sana öğreteceğim” demiş. Cevder de “Öğret bana, ey sultanım efendim!” diye yanıt vermiş. Magripli de “Bil ki, ey Cevder...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bil ki, ey Cevder, tüten buhur üzerine ben büyülü sözler okurken, nehrin suyu yavaş yavaş azalmaya başlayacak ve sonunda tümüyle kuruyacak, çıplak yatağı ortaya çıkacaktır. O zaman önünde, kuru yatağın yamacında, kentin kapısı kadar büyük ve üzerinde aynı madenden iki halka bulunan altın bir kapı göreceksin! Sen, bu kapıya doğru yönelerek halkalardan birini tutup hafifçe kapıyı çal. Biraz bekleyip sonra ikinci kez ve daha kuvvetle çal! Biraz daha bekle! Sonra ilk ikisinden de kuvvetli üçüncü kez çal ve yerinden kıpırdama! Böylece birbirini izleyerek üç kez kapıyı çaldıktan sonra, içeriden birinin ‘Definenin kapısını çalan ve büyüünün nasıl çözüleceğini bilmeyen kimdir?’ diye haykıran bir ses duyacaksın! Sen ‘Ben Kahire’den balıkçı Ömer oğlu Cevder’im!’ diye yanıt verirsin! Kapı açılacak ve eşikte, elinde kılıcıyla birisi belirecek ve sana ‘Eğer sen gerçekten o kimse isen, uzat boynunu da başını uçurayım!’ diyecek.

1 “Ad üzerine yemin ederiz!” diyerek kutsal bildikleri Hazreti Süleyman’ı kastetmeleri olasıdır (Â.Ş.O.)

Sen de, korkmadan başını uzatırsın; kılıcını senin üzerine kaldıracak; ama hemen senin ayak ucuna düşecektir; artık önündeki cansız bir bedenden başka bir şey değildir! Ve sana hiçbir kötülük gelmeyecektir! Yok, korkuya kapılır da ona itaat etmeyi reddedersen, seni o saat ve o anda öldürecektir!

“Böylece bu ilk büyüü bozduğun sırada içeriye girecek ve ikinci bir kapı görerek bir kez çalacaksın, ama çok kuvvetli olarak! O zaman bir atlı, omzunda bir mızrak taşıyarak ortaya çıkacak ve sana, birdenbire çektiği mızrağıyla tehdit savurarak ‘Seni hangi neden insanoglunun ve ecinni kabilelerinin kalabalık halde bile asla uğramadığı bu yerlere getirdi?’ diyecektir. Sen de, yanıt olarak, vursun diye yiğitçe bağrını açıp ona göstereceksin; o da seni mızrağıyla vuracaktır. Ama, sen bundan hiç acı duymayacaksın; ve o senin ayak ucuna düşerek cansız bir bedenden başka bir şey olmayacak! Ama korkarsan, seni öldürür!

“Böylece üçüncü bir kapıya ulaşacaksın, orada karşına bir okçu çıkacak; ve yayını gererek okunu sana çevirecektir; ama sen hedef alsın diye yiğitçe bağrını ona aç! O da ayak ucuna cansız bir beden olarak düşecektir! Ama kararsızlık gösterirsen, seni öldürür!

“Biraz daha ileri gidince dördüncü bir kapı göreceksin, buradan çıkan korkunç suratlı bir arslan ağzını alabildiğine açarak seni yemek isteyecektir. Sen ondan korkma ve kaçma; ve elini uzat! Daha dudakları sana değmeden, sana herhangi bir kötülük yapmaksızın ayaklarının dibine düşecektir!

“O zaman beşinci kapıya doğru ilerle; oradan bir zenci çıkıp sana ‘Kimsin sen?’ diye soracak. ‘Ben Cevder’im!’ dersin! O da sana ‘Sen gerçekten o kimse isen, altıncı kapıyı açmaya çalış bakalım!’ diyecektir.

“Hemen altıncı kapıya gidersin ve ‘Ey İsa, Musa’ya emir ver, kapıyı açsın!’ diye haykırırsın! Önündeki kapı açılır ve biri sağda, öteki solda iki ejderhanın belirdiğini görürsün; ağızlarını açıp sana saldıracaklardır. Hiç korkma! Ve onların her birine iki elinden birini ısırırsın diye uzat! Ama boşuna; çünkü hemen güçlerini yitirip senin ayak ucuna düşeceklerdir. Özellikle onlardan nefret eder görünme; yoksa ölümün kesindir.

“Sonunda yedinci kapıya ulaşacaksın ve onu çalacaksın! Sana kapıyı açıp eşikte görünecek olan kimse, annendir! O da

sana 'Hoş geldin oğlum! Bana yaklaş da sana barış dileyeyim!' diyecektir. Ama sen ona 'Olduğun yerde kal! Ve soyun!' dersin. Anan sana 'Oğlum, ben senin ananım! Ve senin bana, süt hakkım ve yetiştirme hakkım olarak minnet ve saygı borcun vardır. Beni çıplak bırakmayı nasıl düşünebilirsin?' diyecektir! Sen ona, haykırarak 'Gıysilerini çıkarmazsan seni öldürürüm!' dersin. Ve orada duvarda asılı bulunan bir kılıcı çekerek, ona 'Haydi! Başla bakalım!' dersin. O da, seni heyecanlandırmaya çalışacak, kendine acındırarak seni aldatma yollarını arayacaktır. Ama sen, davranışlarıyla seni etkilememesine çok dikkat et ve üzerinden giysisinin bir parçasını her çıkardığında 'Geri kalanı da çıkar!' diye haykıracaksın ve tam olarak çıplak kalıncaya kadar tehditlerini sürdüreceksin! O zaman kendinden geçip gözden kaybolduğunu göreceksin!

"Ve böylece, ey Cevder, yaşamını da koruyarak tüm büyülerini bozmuş ve sihri tüketmiş olacaksın! Ve bütün bu çabalarının meyvesini toplamaktan başka sana yapacak iş kalmayacaktır!

"Bu maksatla, bu yedinci kapıdan geçmekten başka yapacağın şey yoktur; içerde yığılmış külçe halinde altın bulacaksın! Ama bunlara hiç ilgi duyma; oradan doğruca definenin ortasında bulunan bir çadıra doğru git; üzerinde bir örtü göreceksin. Bu örtüyü kaldır, orada altın bir tahta uzanmış bu definenin sahibi büyücü Eş-Şemerdel'i göreceksin! Başının yakınında, ay gibi yuvarlak ışıldayan bir şey göreceksin; bu göksel çemberdir. Söz konusu kılıcı kemerine bağlı, yüzüğü de parmağında bulacaksın; boynunda bir altın zincire takılı olarak sürmedenliği de göreceksin! O zaman hiç tereddüt etme! Bu dört değerli eşyaya sahip çık ve çabucak defineden dışarı uğrayarak getir, bana ver!

"Ama, ey Cevder, sana öğrettiğim bütün bu şeyleri ne olursa olsun, kesinlikle aklından çıkarmamaya ve benim tavsiye ettiğim dışarıda davranmamaya gayret et! Yoksa çok pişman olursun ve tehlikelerle karşı karşıya kalırsın!"

Ve böyle konuştuktan sonra Magripli, tavsiyeleri, kafasına iyice girsin diye ona, bir kez, ikinci kez, üçüncü kez ve dördüncü bir kez tekrarlamış; ve bu, böylece Cevder sonunda "Şimdi bunları çok iyi kavradım! Ama hangi insan varlığı..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Şimdi bunları çok iyi kavradım! Ama hangi insan varlığı senin sözünü ettiğin bu korkunç tılsımlara karşı koyabilir ve bu müthiş tehlikelere dayanabilir?” demiş. Magripli “Ey Cevder, bu konuda hiçbir korkun olmasın! Kapılarda göreceğin çeşitli kimseler, içi boş, ruhsuz hayaletlerdir! Hiç tedirgin olma!” demiş. Cevder de “Kendimi Tanrı’ya emanet ediyorum!” sözlerini telaffuz etmiş.

Ve hemen Magripli sihirli tütsülemelerine başlamış. Buhurdanlıktaki korun üzerine biraz daha günlük atmış ve sihirli cümleleri okumaya başlamış. Ve hemen nehrin suları yavaş yavaş azalmış ve akmış; nehrin yatağı, yamaçlarındaki definenin büyük kapısıyla ortaya çıkmış.

Bunu gören Cevder, artık fazla kararsızlık göstermeden, nehrin yatağına yakın altın kapıya yönelmiş, ilkin yavaşça, sonra gittikçe daha kuvvetle üç kez çalmış. Ve içerden “Definenin kapısını, büyüü nasıl bozacağını bilmeden çalan kimdir?” diyen bir ses duyulmuş. O da “Ben Ömer oğlu Cevder!” diye yanıt vermiş. Ve hemen kapı açılmış ve eşikte, elinde kılıcıyla birisi görünerek “Uzat boynunu!” diye haykırmış. Cevder de boynunu uzatmış; öteki de kılıcı indirmiş; ama vuramadan aynı anda yere yıkılmış. Ve tüm kapılarda, yedinci kapıya kadar, her şey Magriplinin söylediği ve tavsiye ettiği gibi olmuş. Ve her seferinde Cevder, yedinci kapıdan çıkan annesi görününceye kadar, büyük bir cesaretle tüm büyülerini bozmuş. Kadın ona bakmış ve “Tüm selamlar üzerine olsun, çocuğum!” demiş. Ama Cevder ona “Sen de kimsin?” diye haykırmış. Kadın “Senin annenim, oğlum! Seni karnında dokuz ay taşıyan, sana süt veren, seni bugünkü haline gelinceye kadar yetiştiren annenim, çocuğum!” diye yanıt vermiş. Cevder ona “Çıkar giysilerini!” diye bağırarak. O da “Sen benim oğlumsun, benden nasıl çıplak olmamı istersin?” diye yanıt vermiş. O da “Soyun! Yoksa şu kılıçla kafanı uçururum!” demiş. Ve elini duvara doğru uzatmış ve orada asılı bulunan kılıcı eline almış, onu savurarak “Soyunmazsan, seni öldürürüm!” diye hay-

kırmış. O zaman kadın, bazı giysilerini çıkarmış; ama o “Daha!” diye haykırıyor ve onu tüm giysilerini çıkarasıya kadar tehdit etmeyi sürdürüyormuş. Sonunda kadının ayağında iç donundan başka bir şey kalmamış ve kadın utanarak ona “Ah! Oğlum, seni yetiştirmek için tüm ömrümü boşuna harcamışım! Ne büyük düş kırıklığı! Senin yüreğin taştan mı? Beni utanılacak bir duruma sokup tüm çıplaklığımı ortaya koymamı mı istiyorsun? Yavrum, bu, yasadışı ve günah olmaz mı?” demiş. O da “Doğru söylüyorsun. Aslında iç donunu üzerinde tutabilirsin!” demiş. Ama daha bu sözler Cevder’in ağzından çıkar çıkmaz, yaşlı kadın “Razi oldu! Vurun, vurun!” diye haykırmış. Ve her yandan omuzlarına, definenin göze görünmez muhafızlarının yağmur damlaları gibi şiddetli yumrukları inmiş. Ve gerçekten bu Cevder için, daha önce hiç başına gelmemiş bir pataklanma olmuş; öyle ki bunu tüm ömründe bir daha unutmamış! Sonra göze görünmeyen ifritler göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, darbeler altında, onu definenin salonlarından kovmuşlar ve kapıların hepsini daha önce olduğu gibi örterek kapı dışarı atmışlar.

Magripli, onu kapıdan atarlarken görmüş ve hemen gidip yerden kaldırmış, çünkü büyük gürültülerle sular nehir yatağını doldurmaya ve kesilmiş olan akışlarını yeniden bu yatağa salmaya başlamış bulunuyormuş. Magripli onu baygın bir şekilde nehir kenarına çekmiş ve yeniden aklı başına gelesiye kadar hemen Kur’an’dan ayetler okumaya başlamış. O zaman kendisine “Neyin var ey zavallı? Yazık!” demiş. O da “Tüm engelleri aşmış ve tüm büyülerini bozmuştum! Ama bütün kazandıklarımı anamın iç donu yüzünden yitirdim ve izlerini taşıdığım bu pataklanmanın nedeni de bu oldu!” diye yanıt vermiş. Ve definde başına gelen her şeyi ona anlatmış.

Bunun üzerine Magripli ona “Bana itaat etmeni sana tembih etmemiş miydim? Görüyorsun işte? Sen yalnız bana değil, kendine de zarar verdin! Ve bütün bunlar üzerinden iç donunu çıkarmaya ananı zorlamamandan ortaya çıktı! Artık bu iş bu yıl için bitmiştir. Ve biz gelecek yıla kadar girişimimizi ertelemek zorundayız! O zamana kadar benim yanımda kalırsın!” demiş. Ve çağırdığı iki zenci hemen ortaya çıkmış; çadırı katlamış, toplanacak şeyleri toplamış, bir an için kaybolup iki katırla geri

dönmüşler; Cevder ile Magripli hemen Fas kentine geri dönmek üzere bunlara binmişler.

Cevder, Magriplinin yanında, her gün büyük değerde yeni bir giysi giyerek, istek ve arzularına göre heybeden çıkanları, iyice yiyip içerek bütün bir yıl kalmış. Yeni yılın başlamasıyla, girişimde bulunmak üzere, saptanmış olan gün gelmiş; ve Magripli, Cevder'i bulmaya gelmiş ve "Kalk bakalım! Gitmemiz gereken yere gidelim!" demiş. O da "Kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Kentten çıkmışlar ve kendilerine katırları getiren iki zenciye görmüşler; hemen katırlara binerek onları nehre doğru sürmüşler ve nehrin kenarına ulaşmakta gecikmemişler. Çadır kurulmuş ve ilk kez olduğu gibi döşenmiş. Yemek yedikten sonra, Magripli içi boş kamışı, mercan kırmızısı pulları ve üzerine kor ve günlük konulmuş buhurdanlığı almış; ve sihirli tütsülemeyi yapmadan önce, Cevder'e "Ey Cevder, sana bir tavsiyem var!" demiş. Cevder de "Ey hacı efendimiz, gerçekten zahmete değmez! Eğer pataklanmayı unutsaydım, senin geçen seneki harika tavsiyelerini de..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

"Eğer pataklanmayı unutsaydım, senin geçen seneki harika tavsiyelerini de unuturdum!" diye haykırmış. Magripli "Demek gerçekten hatırlıyorsun ha?" diye sormuş. O da "Ah! Şüpheli mi var?" diye yanıt vermiş. Magripli "Pekâlâ Cevder, canını sıkma! Ve özellikle yaşlı kadının senin anan olmadığını hiç unutma! Çünkü o seni yanıltmak için anan kılığında görünen bir hayalettir! Ve de, ilk keresinde oradan kemiklerin sağlam kalarak çıkmışsan, bu kez, eğer aldatılırsan, onları definede bırakıp kurtulamayacağından emin ol!" demiş. O da "Aldandım evet! Ama bu kez de aldanırsam, yanmayı hak ettim demektir!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Magripli kor üzerine günlük atmış ve büyü-lü sözler söylemiş. Ve hemen nehir kurumuş ve Cevder'e altın kapıya ulaşma fırsatı vermiş. Bu kapıya vurunca açılmış; ve çeşitli kapılardaki büyülü varlıkları kırmakta başarı sağlamış ve kendisini "Hoş geldin oğlum!" diyen anasının karşısında bul-

muş. O da “Ne zamandan beri ve nasıl senin oğlun oluyorum, ey lanetli? Çıkar giysilerini!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine, onu aldatma yollarını deneyerek kadın yavaş yavaş giysilerini parça parça çıkarmaya başlamış; sonunda üzerinde iç donundan başka giysi kalmamış. Cevder ona “Çıkar onu, ey lanetli!” diye haykırmış. Ve o da iç donunu çıkarmış, ama ruhsuz bir hayalet olarak gözden yok olurken!

Cevder, o zaman, güçlük çekmeden defineye girmiş, birbirine sıkışık olarak dizilmiş altın külçeleri görmüş; fakat bunlara en küçük bir önem vermeden, küçük bir çadırın kurulmuş bulunduğu yere gitmiş ve perdeyi kaldırarak büyük kâhin Eş-Şemredel’in yatmakta bulunduğu altın tahta yaklaşmış; tılsımlı kılıcın takılı bulunduğu kılıfı, parmağındaki yüzüğü, boynuna altın zincirle asılı bulunan sürmedenliği ve başının üzerinde bulunan ay gibi parlak ve yuvarlak göksel çemberi görmüş.

O zaman, tereddüt etmeden ilerlemiş, kemere takılı kılıcı yerinden almış, sonra da tılsımlı yüzüğü, kâhinin parmağından çekip çıkarmış, sürmedenliği çözmüş, göksel çemberi almış ve oradan çıkmak için davranmış. Ve hemen yöresinde göze görünmeyen birçok musiki aygıtlarını uyumlu sesleri işitilmiş ve oradan çıkıncaya kadar kendisine bu sesler eşlik etmiş, o sırada definenin her yanından ona “Ey Cevder, kazanmayı bildiğin şey, sana büyük yarar sağlasın! Tebrikler! Tebrikler!” diye haykırarak onu kutlayan muhafızların sesleri duyulmuş. Ve yeraltı definisinin dışına çıkıncaya kadar, bu musiki sürüp gitmiş ve tebrik sesleri kesilmemiş.

Onun, tılsımları yüklenmiş geldiğini gören Magripli, buhur-lama ve efsunlama işini kesmiş; kalkıp onu bağrına basmaya koyulmuş ve onu candan selamlamış. Cevder, dört tılsımı ona verince, havanın yücelerinden iki zenciyi çağırmış; onlar da gelip çadırları sökmüşler ve Cevder ile Magriplinin Fas kentine dönmek üzere bineceği katırları getirmişler.

Saraya geldiklerinde, serilen sofraya bezinin yöresinde oturmuşlar ve heybeden çıkan sayısız tabaktaki yemekler ortaya konmuş; Magripli, Cevder’e “Kardeşim Cevder, haydi ye!” demiş. Cevder de yemiş ve doymuş. O zaman boş tabaklar torbaya konmuş ve Magripli Abdüssamed “Ey Cevder, benim

için sen toprağını ve ülkeni terk ettin! Ve benim işlerimi de hayırlısıyla bitirdin! Ben de böylece sana epeyce borçlu kaldım! Sen benden alacağın hakları istediğin gibi saptı! Çünkü övülesi Tanrı, bizim aracılığımızla sana karşı cömert olacaktır! Dolayısıyla benden her şeyi isteyebilirsin; ve bunu sıkılmadan yap, çünkü layıksın!” demiş. Cevder “Efendim ben sadece Tanrı’dan dileyeceğimi dilerim; sen ise bana heybeyi ver, yeter!” diye yanıt vermiş. Magripli de heybeyi hemen onun ellerine teslim etmiş ve “Bunu gerçekten hak ettin! Ve yine de istediğin bir şey varsa, o da senin olacaktır! Çünkü, ey fakir kişi, bu heybe sadece yemek yemek için yararlıdır!” demiş. O da “İyi ama başka ne isteyebilirim ki?” diye yanıt vermiş. Magripli “Benimle ilgilenerek epeyce yoruldun; ben de seni, ülkeni, gönlün mutlu ve ferah olarak yollamayı vaat etmiştim. Oysa bu heybe sana ancak yiyecek sağlar; ama seni zenginleştirmez! Bense, fazladan seni zenginleştirmek istiyorum! Sen yine bu heybeyi istediğin şeyleri yemek için al; ama ben fazla olarak sana altın ve her türden cevahirle dolu bir heybe daha vermek istiyorum; böylece bir kez yurduña dönünce büyük bir tacir olursun ve para kaygısı duymadan kendinin ve ailenin tüm ihtiyaçlarının üstesinden gelebilirsin!” demiş; sonra da “Yiyecek heybesine gelince, istediğin yemekleri oradan çıkartmak için onun nasıl işlediğini sana öğreteyim! Bunun için sadece elini içine daldırman ve ‘Ey bu heybenin hizmetkârı, üzerinde gücü olan tüm Kudretli Sihirli Adlar’ın erdemi adına senden falan yemeği bana getirmeni diliyorum!’ demen yeter! O anda heybenin dibinde, her gün ayrı renk ve ayrı çeşnide de olsa, dileyeceğin tüm yemekleri bulacaksın!” diye eklemiş.

Bunu izleyerek Magripli, iki zenciden birini, iki katırdan biriyle birlikte ortaya çıkarmış; yiyecek heybesine benzer iki gözlü büyük bir heybe bulmuş; bunun gözlerinden birine külçe halinde altın, öbürüne değerli taşlar ve cevahirler koymuş ve heybeyi katırın sırtına yüklemiş; bunu da boş gibi görünen yiyecek heybesiyle örtmüş; ve Cevder’e “Katıra bin! Zenci önünden yürüyecek ve sana gideceğin yolu gösterecek; böylece seni Kahire’de evinin kapısının önüne kadar götürecektir! Ve sakın hiç kimseye sırrımızı açıklama! Şimdi seni Allah’a emanet ediyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

“Şimdi seni Allah’a emanet ediyorum!” demiş. Cevder “Tanrı refahını ve servetini arttırsın! Sana çok teşekkür ederim!” diye yanıt vermiş. Ve iki gözlü heybe ardında olduğu halde, katırın sırtına binerek, önünde yol gösteren zenci ile birlikte yola koyulmuş.

Katır sadakatle bütün gün ve gece zenci sürücüyü izlemeye koyulmuş; ve bu kez Magrip’ten Kahire’ye kadar gerçekleştirilen yolculuk sadece bir gün sürmüştü; çünkü ertesi gün Cevder, kendini Kahire kentinin duvarları karşısında bulmuş; ve Zafer Kapısı’ndan geçerek doğduğu kente girmiş ve evine ulaşmış. Anasını eşişe oturmuş, elini gelip geçenlere uzatarak ve “Allah rızası için bir sadaka!” diyerek dilenirken görmüş.

Bunu gören Cevder’in aklı başından uçar gibi olmuş ve katırdan inerek kollarını açıp anasına doğru ilerlemiş; kadın onu görünce ağlamaya başlamış. O da, iki heybeyi eve taşıyıp katırı Magripliye geri götürmesi için zenciye teslim ettikten sonra anasını eve sokmuş, çünkü katır bir ecinniye, zenci de bir ecinni imiş! Cevder anasını eve sokunca, onu hasıra oturtmuş ve kendisini sokakta oturmuş dilenir görmekten son derece üzülmekle etkilendiği için, ona “Anne, kardeşlerim sana iyi davrandılar mı?” diye sormuş. Kadın da “İyi davrandılar, evet!” diye yanıt vermiş. “Öyleyse neden dileniyordun?” deyince de “Açlıktan, oğlum!” diye yanıt vermiş. Cevder “Bu nasıl oluyor? Ben ayrılmadan önce, sana ilk gün, yüz dinar, ikinci gün yeniden yüz dinar ve ayrıldığım gün de bin dinar verdim!” demiş. Kadın “Evladım, kardeşlerin bana karşı bir oyun düzenlediler ve elimden bütün paraları almakta başarı gösterdiler; sonra da evden kovdular. Ben de açlıktan ölmek için sokaklarda dilenmek zorunda kaldım!” diye yanıt vermiş. O da “Anacığım, bundan sonra hiç sıkıntı çekmeyeceksin, çünkü artık döndüm ve buradayım! Artık hiç kaygılanma! İşte sana altın ve cevahir dolu bir heybe! Evde yiyecek de hiç eksik olmayacak!” demiş. Kadın “Evladım, sen gerçekten kutsanmış ve bahtlı doğdun! Allah lütfunu senden esirgemesin ve hayrını üstünden eksik etmesin!

Git, oğlum, git de yiyecek ekmek bul ikimiz için; çünkü dün hiçbir şey yemeden uyudum ve hâlâ da açım!" demiş. Cevder de, bu ekmek sözünü duyunca gülmüş ve "Hayır ve eliaçıklık senin üzerine olsun anacığım! Senin, istediğin yemeği bana söylemen yeter! O anda, gidip çarşıdan satın almadan ya da mutfakta pişirmeden sana sunacağım!" demiş. O da "Evladım, ama bu sözünü ettiğin şeyleri ortalıkta göremiyorum! Eşya olarak da yanında biri boş, iki heybeden başka bir şey getirmedin!" demiş. Cevder "Sen gene de ne istediğini söyle" demiş. Kadın "Yavrum, ne olursa olsun, yeter ki açlığımı bastırsın!" demiş. Cevder "Doğru söylüyorsun! Gereksinme içindeyken insanoglu az bir şeyle yetinir! Ama her şey bol olunca, seçimini yapar ve en lezzetli şeyleri yer! Şimdi bende her şey bol bol var, yeter ki sen sadece seçimini yap!" demiş. Kadın "Yavrum, öyleyse sıcak bir peksimetle bir parça peynir isterim!" demiş. O da "Ana, bu senin şanına yakışmaz!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Neyin uygun olduğunu sen benden daha iyi bilirsin! Uygun gördüğünü yap, öyleyse!" demiş. Cevder "Anacığım, ben senin şanına uygun ve yakışır olarak bir kuzu kebabı, yanında kızarmış pilıçler ve karabiberle baharatlandırılmış pilavı uygun görüyorum! Yine de şanına layık olarak: işkembe dolması, kabak dolması, kuzu dolması, etli pilav, bademle hazırlanmış künefe, şekerli anı balı ve içi fıstıklı ve amber kokulu kadayıf dilimlerini!" demiş. Bu sözleri işiten zavallı kadın oğlunun kendisiyle alay ettiğini ve aklını kaçırdığını sanmış ve "A! A! Sana ne oldu, oğlum Cevder? Rüya mı görüyorsun yoksa delirdin mi?" diye haykırmış. O da "Neden olmasın? Bende senin istediğin her şey bütün çeşitleriyle var!" demiş. Kadın "Ama sen bana öylesine şaşırtıcı, öylesine değerli ve hazırlanması güç şeylerden söz ediyorsun ki, sıkıntı duymadan bunlara sahip olunamaz!" diye yanıt vermiş. Cevder "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, şu anda adını saydığım tüm yiyecekleri kesinlikle sana yedirebilirim!" demiş. Kadın "Ama ben ortalıkta yenecek bir şey göremiyorum!" deyince; "Bana heybeyi getir!" demiş. Kadın da ona heybeyi getirmiş; elini içine sokmuş ve boş olduğunu görmüş. Yine de oğluna vermiş; o da, hemen, elini heybenin içine sokmuş ve oradan ilkinde iştah veren salçası içinde yüzen, kokulu ve sıcak işkembe dolması

bulunan bir altın tabak; sonra yeniden tekrar tekrar daldırarak, adını saydığı tüm yiyecekleri, hatta saymadığı başka yiyecekleri de çıkarmış. Anası da ona “Evladım, heybe küçük ve boştu! Sen, bütün bu yiyecekleri ve tabakları nasıl çıkardın?” demiş. Cevder “Anacığım, bil ki, bu heybeyi bana Magripli verdi! Bu heybe de sihirlidir! Şöyle bir deyişle kendisine verilen buyruklara itaat eden bir hizmetkâr ecinnisi vardır, bu heybenin içinde!” demiş. Ve kendisine bu deyişi açıklamış. Annesi de ona “Peki, ben, elimi heybeye sokup bu deyişe göre bir yemek istesem, onu torbanın içinde bulur muyum?” diye sormuş. O da “Kuşkusuz!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kadın elini torbaya sokmuş ve “Ey bu heybenin hizmetkârı, senin üzerinde gücü bulunan Sihirli Adlar’ın erdemi uğruna, bana bir etli pilav daha getir...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

“Bana ikinci bir etli pilav getir!” demiş. Ve hemen tabağı elinin altında duymuş ve onu heybeden çıkarmış. Tabakta karanfille ve diğer ince baharatla çeşnilendirilmiş harika bir etli pilav varmış! Bunu görünce “Ben hâlâ, her şeye karşın, sıcak bir peksimet ile peynir istiyorum. Çünkü bunları yemeye alışkınım ve hiç kimse de beni onlardan koparamaz!” demiş. Ve elini heybeye daldırmış, sihirli sözleri söylemiş ve bunları dışarı çıkarmış! Bunun üzerine Cevder ona “Anacığım, yemeği bitirince, boş tabakları heybeye koymak gerek! Tılsım, bu tutumu da kapsıyor! Ve özellikle bu işin sırrını sakın ortalığa yayma! Ve heybeyi dolabında iyice sakla ve ancak ihtiyaç anında ortaya çıkar! Ama kullanırken endişe etme! Hatta herkese, özellikle komşulara ve fakirlere karşı cömert ol; ben olsam da olmasam da, kardeşlerimi de heybeden yararlandır!” demiş. Ve Cevder, daha sözünü bitirir bitirmez, iki kardeşi içeri girmiş ve o harika sofrayı görmüşler.

Gerçekte, kendilerine “Kardeşiniz yolculuktan bir zencinin sürdüğü katır üzerinde döndü; üstünde eşi bulunmaz bir giysi vardı!” diyen o mahallede oturanlardan birinden Cevder’in döndüğünü haber almış bulunuyorlarmış. Bunu duyunca, birbirle-

rine “Allah’a şükür ki, anamıza hiç kötü davranmadık! Ama yine de ona paradan yana davranışımızı anlatacağıdır! O zaman, onun iyiliklerinden yoksun kalabiliriz!” demişler. Ama biri “Anamız merhametlidir! Her durumda, olanları ona anlatsa da, ondan daha merhametli olan kardeşimiz hoşgörölü davranacaktır. Hele davranışımıza bir bahane bulursak, bunu kabul edip bizi bağışlayacaktır!” demiş. Ve gidip onu görmeye karar vermişler imiş.

Böylece içeri girip Cevder de onları görünce, hemen onların onuruna ayağa kalkmış ve büyük saygı gösterileriyle onlara baş dileklerinde bulunmuş ve kendilerine “Oturun, birlikte yemek yiyelim!” demiş. Onlar da oturup yemişler. Zaten açlıktan ve yoksulluktan pek zayıflamışlar imiş.

Yemek yemeyi bitirince ve doyunca, Cevder onlara “Kardeşlerim, yemeğin geri kalanını alın, mahallenin fakirlerine ve dilencilerine dağıtın!” demiş. Onlar “Kardeşimiz, bunları akşam yemeği için saklasak daha iyi olur!” demişler. Cevder de onlara “Akşam yemeği zamanında, bunlardan fazlasını bulacaksınız!” demiş. O zaman yemeğin artanlarını toplamışlar ve fakirlerle yoldan geçmekte olan dilencilere dağıtmışlar, ve onlara “Alın ve yiyin!” demişler. Bunu izleyerek boş tabakları Cevder’e getirmişler; O da “Bunları heybeye sok!” diyerek anasına vermiş.

Akşam olup yemek saati gelince, Cevder heybeyi almış ve ondan çıkarttığı kırk türlü yemeği anası birbiri ardından sofraya örtüsünün üzerine dizmiş; sonra kardeşlerini yemek yemeye çağır-mış. Ve yemeği yiyip bitirince, onlara heybeden ağızları tatlansın diye tatlılar çıkarmış; onlar da ağızlarını tatlandırmışlar. Sonra, onlara “Yemeğimizin geri kalanını fakirlere ve dilencilere dağıtın!” demiş.

Sonra ertesi gün daha da göz kamaştıran yemekler yedirmiş; bu böylece birbirini izleyen on gün sürmüş.

Bu sürenin sonunda Salim, Selim’e “Sen kardeşimiz Cevder’in bir kez sabahleyin, bir kez öğleyin, bir kez de akşam olmak üzere üç öğün, bu harika yemekleri ve de ayrıca geceleyin tatlıları nasıl ortaya çıkardığını anlayabildin mi? Doğrusu sultanlar da bundan fazlasını yapamaz! Böylesi bir servet ve refah ona nereden gelmiş acaba? Kendimize bunca şaşırtıcı yemeklerin ve tatlıların nereden ortaya çıktığını da sormuyoruz! Halbuki bunları satın almıyor,

hazırlamak için ateş yakmıyor, mutfakta da uğraşmıyor, aşçısı bile yok!" demiş. Selim de "Vallah! Ben bir şey bilmiyorum! Ama sen, bu iş üzerine bizi aydınlatacak birini tanıyor musun?" diye cevap vermiş. O da "Bu konuda bizi sadece anamız aydınlatabilir!" demiş. Ve hemen o anda bir hile düşünmüşler ve kardeşlerinin evde bulunmadığı bir sırada analarının yanına girip ona "Anamız, biz çok acıktık!" demişler. O da, kendilerine "Keyfinize bakın, biraz sonra doymuş olursunuz!" diye yanıt vermiş. Ve heybenin bulunduğu odaya girmiş, elini heybenin gözüne sokmuş. Hizmetkâra birkaç tabak sıcak yemek getirmesini buyurmuş; ve hemen çıkan yemekleri oğullarına götürmüş; onlar da "Ana, bu yemekler sıcak, oysa biz ocak tutuşturan bir aşçı falan görmedik!" demişler. O da "Onları heybeden çıkardım!" diye yanıt vermiş. Sormuşlar "Bu heybe de ne!" diye. O da "Sihirli heybe! Ondan istenen her şeyi heybenin hizmetkârı hemen yerine getiriyor!" diye yanıt vermiş. Ve sihirli deyişi onlara açıklamış ve onlara "Bunu gizli tutun!" demiş. Onlar da, "Merak etme! Sır saklanacaktır!" diye yanıt vermişler. Ve kendileri de heybenin erdemini denedikten sonra içinden pek çok yemekler çıkarmakta başarılı olmuşlar, ve o gece hiç sesleri çıkmamış.

Ama ertesi gün Salim, Selim'e "Kardeşim, biz daha ne zamana kadar, böyle hizmetkâr durumunda Cevder'in evinde oturacağız ve onun nafakasıyla besleneceğiz? Bu heybeyi ondan almak için bir düzen hazırlasak ve onu sırf kendimize mal etsek daha iyi olmaz mı?" demiş. Selim "Peki, nasıl bir düzen kuracağız?" diye sormuş. Salim "Düpedüz kardeşimizi Süveyş denizlerinin başkaptanına satarız!" demiş. Selim de "Peki, onu satmak için ne yapacağız?" deyince, Salim "İkimiz gider, şimdi Kahire'de bulunan bu kaptanı görürüz..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"İkimiz gider, şimdi Kahire'de bulunan bu kaptanı görürüz ve onu ve iki tayfasını gelip bizimle yemek yemeye davet ederiz! Ve görürsün olacakları! Sen sadece benim Cevder'e söyleyece-

ğim sözleri tasdik edeceksin! Ve bu gece bitmeden önce olanları göreceksin!” diye yanıt vermiş.

Kardeşlerini satma konusundaki bu tasanlarında anlaştıktan sonra, Süveyş’in başkaptanını bulmaya gitmişler ve selamlaşmalardan sonra, ona “Ey kaptan, buraya seni hiç kuşkusuz çok memnun edecek bir konuyu konuşmaya geldik!” demişler. Kaptan da “İyi!” demiş. Onlar “Biz iki kardeşiz! Ama hiçbir işe yaramaz haylaz bir üçüncü kardeşimiz daha var! Babamız ölünce, bize, üçümüz arasında paylaşmamız için bir miras bıraktı; kardeşimiz payını alarak hovardalık ve sefahatla tüketti! Sefalete düşünce, görülmedik bir adaletsizlikle bize karşı tavır aldı ve onun miras payını çarçur ettiğimiz savıyla bizi mahkemeye sürükledi; adaletsiz ve baskıcı yargıçların önüne çıkardı! Bu adaletsiz ve kokuşmuş yargıçlar, babamızdan kalan bütün mirası yitirmemize neden olan kararlar almakta gecikmediler! Ama kardeşim bir kez kötülük yapmakla yetinmedi, ikinci kez bu baskıcıların huzuruna çıkıp bizi sefaletin dibine indiren bir karar aldırmanı da başardı. Ve şimdi de hâlâ hakkımızda ne gibi düzenler kurduğunu Allah bilir! Bizi onun varlığından, kendisini, gemilerinden birinde forsa olarak kullanmak üzere, bizden satın alarak kurtarmanı dilemek üzere gelip seni bulduk!” demişler.

Başkaptan onlara “Onu buraya kadar getirmek için bir düzen bulabilir misiniz? Ben de, bu durumda, onu, geciktirmeden deniz üzere yollamayı üstleneyim!” diye yanıt vermiş. Onlar da “Bizim onu buraya getirmemiz çok zor! Ama sen bu akşam bizim çağrılıımız olmayı kabul edersen ve birlikte, fazla değil, iki adamını getirirsen daha iyi olur. O uyuduğu zaman, beşimiz birden onu yakalar, ağzına bir tıkaç sokar ve sana teslim ederiz! Ve sen, geceden yararlanarak onu evden çıkarır ve ne istersen onu yaparsın!” diye yanıt vermişler. Kaptan da onlara “Tam olarak işitilmiş ve uygun görülmüştür! Onu kırk dinara bana bırakır mısınız?” demiş. Onlar da “Bu, gerçekten çok az! Ama senin hatırın için kabul ediyoruz. Gece olunca falan sokağa, falan camiin yanındaki eve gelirsın, içimizden birini seni bekler bulursun! Ama adamlarından ikisini birlikte getirmeyi sakın unutma!” diye yanıt vermişler. Ve gidip kardeşleri Cevder’i bulmak üzere uzaklaşmışlar;

ve kısa bir süre sonra onu bulup şuradan buradan konuşmuşlar ve belli bir sürenin sonunda Salim bir isteği varmışçasına onun elini öpmüş. Cevder de, ona “Ne dileğin var, kardeşim?” diye sormuş. O da “Bil ki, ey kardeşim Cevder, benim, senin yokluğunda birkaç kez beni evine çağırın, bana her zaman saygı gösteren bir arkadaşım var. Bu tutumuyla beni kendine borçlu kılmıştır. Bugün teşekkür etmek üzere ona bir ziyarette bulundum; beni yemek yemeye alıkoymak istedi; ben de kendisine ‘Ben kardeşim Cevder’i evde tek başına bırakamam!’ dedim. Bana ‘Onu da birlikte getir!’ dedi. Kendisine ‘Kabul edeceğimi sanmıyorum. Ama sen, kardeşlerinle birlikte bu akşam bizim çağrımızı kabul edebilirsin!’ diyerek yanıt verdim. Çünkü o sırada kardeşleri de yanındaydı, ben de laf olsun diye ve çağrımı kabul edeceklerini sanmaksızın, nezaket gereği onları da davet etmiş oldum; ama ne yazık ki, onlar hiçbir güçlük çıkarmadılar; kardeşleri onların kabul ettiklerini görünce, kendisi de çağrıyı kabul etti ve bana ‘Bizi sokağın girişinde mescit kapısı yakınında bekle, kardeşlerimle gelip seni bulurum!’ dedi. Şimdiyse, kardeşim Cevder, beni orada bekliyor olmalılar! Ben sana sormadan böyle özgürce davrandığım için çok utanıyorum! Sana sonsuza dek minnettar kalmam için onları bu akşam konuk etmeni senden rica ediyorum. Senin iyiliklerin zaten bizi boğazımıza kadar doyurmuştur ve evinde her şey boldur, kardeşim! Ama şu veya bu nedenle onları evinde konuk etmek istemiyorsan, bir komşu evinde benim ağırlamama izin ver!” demiş. Cevder “Peki, onları neden komşuların evinde ağırlayacaksın, ey Salim? Bizim evimiz pek mi dar ve biz konuk-sever değil miyiz? Yoksa onlara yedirecek yemeğimiz mi yok? Aslında bu konuda bana danışmamış olmanda da utanılacak bir şey yok! Senin için onları içeri buyur etmekten başka yapacak şey yok! Onlara bol bol, arkası hep gelecekmış gibi cömertçe davranışta bulunur, yemek ve tatlı sunarsın! Ve bundan böyle benim yokluğumda dostlarını eve çağırarak istersen, gerekli tüm yemekler ve daha fazlası için anama başvurman yeter! Şimdi git, bu akşam gelecek dostlarını bul! Allah’ın kutsaması bize böylesi konuklar aracılığıyla iner, kardeşlerim!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Salim, kardeşi Cevder’in elini öpmüş ve mescidin kapısına, konuklarını bulmaya gitmiş; ve onları çabu-

cak alarak eve getirmiş. Cevder onların onuruna ayağa kalkıp kendilerine “Hoş geldiniz!” demiş; sonra yanına oturmuş ve onları alet edecek bahtın kendisi için neler sakladığından kuş-kulanmaksızın onlarla dostça konuşmaya başlamış. Ve anasına “Bize şu çeşnide, şu çeşnide ve şu çeşnide yemek getir!” diyerek çeşitli çeşnide kırk tabaklık bir sofraya hazırlamasını rica etmiş. Konuklar, ikramın Salim ve Selim kardeşler tarafından yapıldığını sanarak yemek yiyip iyice doymuşlar. Gecenin üçte biri geçince, tatlılar ve şekerlemeler getirilmiş; ve gece yarısına kadar yenilmiş. O zaman, Salim’in bir işareti üzerine tayfalar Cevder’in üzerine atılmışlar ve hepsi birden üstüne atlayıp ağzına tıkaç sokup kollarını ve ayaklarını sımsıkı bağlamışlar ve evin dışına taşımışlar; karanlıktan yararlanarak Süveyş’e getirmişler; ve gemilerden birinin dip ambarına atmışlar ve forsa olarak tam bir yıl kürek çekmeye mahkûm etmişler. İşte Cevder’in hali böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

İşte Cevder’in hali böyleymiş!

Kardeşlerine gelince, ertesi sabah uyandıklarında, olaydan hiçbir haberi olmayan analarının yanına girmişler; ve ona “Cevder hâlâ uyanmadı, galiba!” demişler. O da “Gidip uyandırın!” demiş. “Nerede yatıyor?” diye sormuşlar. Kadın “Konuklar odasında!” demiş. Kardeşlerden biri yeniden söz alarak “Bu odada hiç kimse yok! Belki de geceleyin bu gemicilerle gitmiştir! Çünkü, anne, kardeşimiz Cevder uzak ülkelere yolculuk yapmaktan zevk alır oldu! Biz de onu, kendisine ‘Seni birlikte götürelim, bildiğimiz gizli defineleri açarsın!’ diyen bu gemicilerle konuşurken işittik!” demişler. Kadın “Öyleyse, bize haber vermeksizin onlarla gitmiş bulunması mümkündür! Kendisi hakkında telaş etmemeliyiz; çünkü, Tanrı onu hayırlı yola yöneltecek ve bahtlı doğduğu ve talih ona yardımcı olduğu için, büyük zenginliklerle bize geri dönecektir!” demiş. Sonra, ne olsa çocuğunun yokluğu bir ana için güç şey olduğundan, ağlamaya başlamış. O

zaman ona “Ey alçak vicdansız, demek Cevder’i böylesi bir sevgiyle seviyordun ha! Oysa biz öteki oğulların ayrılacak üzülmeyiz, dönsek sevinmezdin! Cevder senin oğlun da, biz değil miyiz?” diye haykırmışlar. Kadın “Siz de benim oğlumsunuz, ama siz iki sefil, iki kötü kişisiniz! Babanızın ölümünden beri bana hiçbir yararınız dokunmadı ve sizinle mutlu bir gün bile geçirmedim; sizden yana da hiçbir ilgi görmedim! Cevder’e gelince, ondan çok iyilik gördüm; ve her zaman beni memnun etmek, saygı göstermek ve cömertçe davranmak için gönüllü oldu. Onun uğrunda ağlamamın haklı nedenleri var: Bana olduğu kadar, size de iyilikler yapmıştır!” diye yanıt vermiş. Zavallı analarının böyle konuştuğunu duyunca iki sefil ona hakaret edip onu dövmüşler, sonra öteki odaya geçerek ve her yanı arayarak sihirli heybeyi ve değerli şeylerle dolu öteki heybeyi bulmuşlar; ve sonunda bunlara el koymuşlar ve heybenin bir gözündeki tüm altınları ve öteki gözündeki tüm cevahirleri almışlar; ve “Bunlar babamızdan kalan mallardır!” demişler. Ama kadın “Hayır, vallahi! Bu, kardeşiniz Cevder’in malıdır! Ve bunu Magrip’ten getirdi!” diye haykırmış. Ona “Sen yalan söylüyorsun! Bu, bizim babamızın malıdır! Ve biz bunu keyfimizce harcamak hakkına sahibiz!” diye haykırmışlar. Ama, sihirli heybeye hangisinin sahip olacağı konusunda anlaşamamışlar; çünkü Salim “Onu ben alacağım!” diyor, Selim de “Hayır, ben alacağım!” diyormuş; ve aralarındaki anlaşmazlık kavgaya dönüşmüş! O zaman, anaları “Çocuklarım, aranızda altın ve cevahir dolu heybeyi paylaştınız; ama bu heybe ne paylaşılabilir, ne bölünebilir! Yoksa sihiri bozulur ve erdemini kaybolur. Siz iyisi mi onu bana bırakın! Ve ben, her gün, her dilediğiniz zaman istediğiniz yiyecekleri oradan çıkarayım! Kendim için de, size, biraz ekmek ve bana ayracağınız bir lokma yemekle yetineceğime dair söz veririm! Ve eğer, daha fazla olarak, siz bana giyecek olarak ihtiyaç duyduklarımı vererseniz, bu sizin bakımınızdan sırf bir cömertlik gösterisi olacaktır, kesinlikle bir zorunluluk değil! Böylece her biriniz, hiçbir engel bulunmadan, istediğiniz ticareti yapabilirsiniz! Ben de sizin, benim yavrularım olduğunuzu, kendimin de anneniz olduğumu unutmam. Birlikte ve uyum içinde oluruz. Böylece kardeşiniz döndüğünde, utanılacak bir haliniz ve davranışlarınızdan dolayı

onun sizde kusur bulması söz konusu olmaz!” demiş. Ama onlar analarının nasihatlarını dinlemek istememişler ve geceyi yüksek sesle aralarında tartışarak ve öylesine kavgaya ederek geçirmişler ki, yandaki komşu evinde konuk bulunan hükümdarın bir okçusu, tüm söylenenleri duymuş; ve noktası noktasına uyuzmazlıklarının nedenini anlamış. Ve hemen ertesi gün saraya gidip Şemsü'd-Devle adındaki hükümdardan bir konuşma isteminde bulunmuş; ve ona tüm işittiklerini anlatmış. Hükümdar da hemen Cevder'in iki kardeşinin araştırılmasını ve tam bir itirafıta bulunana kadar işkence görmelerini emretmiş. Hükümdar onlardan iki heybeyi almış, onları da zindana attırmış. Bundan sonra Cevder'in anasına günlük ihtiyaçlarını karşılayacak bir maaş bağlatmış. Ve işte bunlar olup bitmiş!

Cevder'e gelince! Süveyş başkaptanına ait gemide bir yıl esir kaldıktan sonra, bir gün gemi bir fırtınaya kapılmış; yönetilemez bir hale gelmiş ve kayalık bir kıyıya çarpmış; tamamen parçalanmış ve içindekiler boğulmuş. Yalnız yüzerek kıyıya ulaşan Cevder hayatta kalmış. Ve kıyıya çıkarak ülkenin içine girebilmiş. Böylece, Bedevilerin çadır kurduğu bir vahaya ulaşmış; ona başına gelenleri sormuşlar ve gemici olup olmadığını öğrenmek istemişler. O da bunlara gerçekte gemici olduğunu ve batan bir geminin üzerinde bulunduğunu anlatmış; ve öyküsü üstüne tüm ayrıntıları sergilemiş.

O sırada vahadan geçmekte olan Cidde halkından tacir bir kişi varmış; Cevder'in öyküsünü dinleyince duygulanarak ona çok acımış ve kendisine “Ey Mısırlı, benim hizmetime girmek ister misin? Karşılığında sana giysiler sağlar ve seni yanımda Cidde'ye götürürüm!” demiş. Cevder de onun hizmetine girmeyi kabul etmiş ve onunla birlikte yola çıkıp Cidde'ye ulaşmış; orada tacir kendisine cömertlik göstermiş ve onu hayırla donatmış. Bir süre geçtikten sonra, tacir Mekke'ye hacca gitmiş, onu da birlikte götürmüş. Mekke'ye ulaştıklarında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Mekke'ye ulaştıklarında, Cevder çabucak gidip ibadet gereği yapacağı yedi kez dönüşü yerine getirmek üzere, Kutsal Kâbe'nin yöresindeki tavafa katılmış ve tam da orada, merasime katılmış hacılar arasında dostu Magripli Şeyh Abdüssamed'e rastlamış; o da yedi kez Kâbe'yi tavaf ediyormuş. Magripli de onu görmüş ve kendince, bir kardeş selamıyla onu selamlamış ve ondan haber sormuş. Bunu duyunca Cevder ağlamış. Sonra başına gelen her şeyi ona anlatmış. Magripli de onu elinden tutmuş ve kaldığı eve götürmüş; ona cömertlik göstermiş, göz kamaşıran ve eşsiz bir giysiyle donatmış ve ona "Mutsuzluk senden irak olsun, ey Cevder!" demiş. Sonra onun için yıldız falına bakmış ve bu yoldan kardeşlerinin başına gelen her şeyi görmüş ve ona "Bil ki, ey Cevder, kardeşlerinin başına şunlar, şunlar gelmiş; ve şimdi onlar Mısır hükümdarının zindanlarında hapsedilmiş bulunuyorlar. Ama sen, tüm dini merasimler bitinceye kadar benim evimde misafir kalabilirsin! Bundan sonra her şeyin yolunda gittiğini göreceksin!" demiş. Cevder "İzin verin bana, efendim, buraya birlikte geldiğim taciri gidip bulayım, onun hatırını kırmayayım ve iznini alayım! Sonra hemen senin yanına dönerim!" demiş. Magripli de "Öyleyse git, hatırını kırma ve izin al; sonra gecikmeksizin geri dön, zira aslında, birlikte yenen ekmeğin zorunlulukları vardır!" demiş. Ve Cevder, efendisi Ciddeli taciri bulmaya gitmiş, onun hatırını sormuş ve kendisine "Burada benim için bir kardeşten de değerli olan bir dostumu buldum!" demiş. O da "Git onu bul, onuruma bir şölen verelim!" diye yanıt vermiş. Cevder "Vallah! Onun şölenle falan bir ilgisi yok! Çok zengin bir aileden gelmekte ve emrinde birçok hizmetkâr bulunmaktadır!" demiş. Bunun üzerine, tacir ona yirmi dinar vermiş ve "Bunları al ve benim vicdanımı rahat ettir ve beni sorumluluktan kurtar!" demiş. Cevder "Tanrı seni benim yüzümden her türlü borçtan irak eylesin!" diye yanıt vermiş. Ve ondan izin alarak gidip dostu Magripli'yi bulmak üzere oradan ayrılmış. Ama yürümekte iken yolunda fakir bir dama rastlamış ve ona, sadaka olarak yirmi dinarı vermiş; sonra Magriplinin yanına ulaşmış ve onun yanında tüm kutsal görevleri ve hac farızasını yerine getiresiye kadar kalmış.

O zaman Magripli gelip onu bulmuş ve parmağından Cevder'in daha önceleri Eş-Şemerdal Definesi'nden kendisi-

ne getirdiği yüzüğü çıkarıp “Tüm dileklerini yerine getirecek olan bu yüzüğü al, ey Cevder! Ve gerçekten bil ki, bu yüzüğün hizmetkârı, Gürüldeyen Gökğürültüsü adlı bir ecinnidir, ona vereceğin bütün buyrukları yerine getirecektir! Bunun için yüzüğün kaşına elini sürmen yeter; Gürüldeyen Gökğürültüsü hemen karşında belirecek ve senin bütün emirlerini yerine getirip istediğini, evrenin tüm servetini istemiş olsan da, sana ulaştıracaktır” demiş. Ve işleyişini göstermiş olmak için, onun önünde başparmağıyla yüzüğü ovmuş. Birdenbire ifrit Gürüldeyen Gökğürültüsü belirmiş ve Magriplinin önünde eğilerek ona “İşte karşıdayım, ya Seydi! Emret ki, emret ki, emrin yerine getirilsin! İşte ki, istediğini ele geçir! Harap bir evin yeniden yapılmasını mı, yoksa çiçekler içindeki bir kentin harap edilmesini mi istersin? Öldürmemi mi, kahretmemi mi istersin? Bir hükümdarın canını mı alayım, yoksa sadece ordularını darma-dağın mı edeyim? Konuş!” demiş. Magripli, “Ey Gökğürültüsü, işte bundan sonra senin efendin bu kişidir! Onu sana övgüyle tanıtırım! Kendisine iyi hizmet et!” diye yanıt vermiş. Sonra onu geldiği yere yollamış ve Cevder’e dönerek, ona “Unutma ki Cevder, bu yüzük aracılığıyla sen, bütün düşmanlarını yenmek ve onlardan oç almak gücüne sahip oluyorsun! Kudretinin derecesini bilmezlik etme!” demiş. Cevder de “Bu durumda, ey efendim, kendi ülkeme ve evime dönmek isterdim!” demiş. O da “Sürt yüzüğe, ifrit Gökğürültüsü karşında belirince ve sana ‘İşte karşıdayım, dile ki dileğin yerine getirilsin!’ dediği zaman, kendisine ‘Sırtına binmek istiyorum! Beni hemen bugün götür!’ de! Sana itaat edecektir” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Cevder, Magripli Abdüssamed’e veda etmiş ve yüzüğü ovuşturmuş. O anda Gürüldeyen Gökğürültüsü belirmiş ve ona “İşte karşıdayım! Dile ki, dileğin yerine gelsin!” demiş. Cevder de “Beni hemen bugün Kahire’ye götür!” diye yanıt vermiş. İfrit de “Kolay bir şey bu!” demiş; ve ikiye katlanarak onu omzuna almış ve onunla birlikte uçmuş! Yolculuk öğleden geceyarısına kadar sürmüş ve ifrit Cevder’i, Kahire’deki anasının evine bırakmış ve gözden kaybolmuş. Cevder’in anası onun içeri girdiğini görünce, ayağa kalkmış ve onu ağlayarak selamlamış. Sonra ona, kardeşlerinin başına geleni anlatmış ve hükümde-

rın onları nasıl dövdüğünü, onlardan sihirli heybe ile altın ve cevahir heybesini aldığını anlatmış! Cevder de, bunları iştirerek kardeşlerinin bahtına ilgisiz kalmamış ve anasına “Bunun için kendini üzme! Ben, şu anda, ne yapabileceğimi sana gösterecek ve kardeşlerimi sana ulaştıracam!” demiş. Aynı anda yüzüğün kaşını ovalamış; yine aynı anda yüzüğün hizmetkâr belirmiş ve “İşte karşıdayım! Dileğini söyle ki yerine getirilsin!” demiş. Cevder “Senden gidip kardeşlerimi hükümdarın zindanından kurtarmanı ve buraya getirmeni istiyorum!” demiş. Ve ecinni buyruğu yerine getirmek üzere gözden kaybolmuş.

O sırada Salim ile Selim hücrelerinde, büyük acılar ve derin kederler ve ıstıraplar içinde uzanıp yatmakta imişler; kendilerine yapılan işkenceler o denli ağırmış ki, ölümü bir kurtuluş sayıyor, acılarına son verecek bir çare gibi görüyorlarmış. Ve tam o sırada, aralarında tam da bu konuyu görüşüyorlarken, ayaklarının ucunda birdenbire toprağın yarıldığını ve Gürüldeyen Gök-gürültüsü’nün ortaya çıktığını görmüşler. İfrit onları, daha korkudan bayılmalarna fırsat vermeden kollarına almış ve onlarla birlikte yerin derinliklerine dalmış; onun kollarında bayılan iki kardeş, ancak analarının evinde ayrılarak kendilerini analarıyla kardeşleri Cevder’in arasında oturur görmüşler; anaları üzerlerine eğilip onlarla ilgileniyormuş. Ve Cevder, onların gözlerini açtıklarını görünce, kendilerine “Tüm selamlar üzerinize olsun, ey kardeşlerim! Beni tanımadınız mı, unuttunuz mu yoksa...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

“Tüm selamlar sizin üzerinize olsun ey kardeşlerim! Beni tanımadınız mı, unuttunuz mu yoksa?” demiş. Başlarını önlerine eğmişler ve sessizce ağlamaya başlamışlar. Bunu gören Cevder “Ağlamayın! Çünkü sizi azdıran bir hırsla bürüyerek bana karşı çıkaran melun Şeytan’dır! Ağlamayın artık! Bir bakıma, Yakub’un oğlu Yusuf’a benzerlik gösterdiğimi düşünmek benim için bir teselli olmaktadır. Aslında Yusuf’un kardeşleri, ona karşı sizin bana davrandığınızdan daha acımasız davranmışlardı;

çünkü onu, fazladan, bir kuyunun dibine atmışlardı. Pişmanlık duyarak sadece Tanrı'dan af dileyin, o sizi affedecektir; çünkü onun acıması boldur ve Büyük Bağışlayıcı'dır; bense sizi çoktan bağışladım! Hoş karşılamalar üzerinize olsun! Bundan böyle hiçbir korkunuz, hiçbir zorlanmanız olmasın!" demiş. Ve onları teselli etmeye ve yürekleri yatışınca kadar sakinleştirmeye çalışmış; sonra da başına gelen her şeyi ve Mekke'de Şeyh Abdüssamed'e rastlayınca kadar çektiği sıkıntıları anlatmış. Ve onlara aynı şekilde sihirli yüzüğü göstermiş.

Bunun üzerine onlar da kendisine "Kardeşimiz, bu kez bizi bağışla! Eğer bir daha eskiden olduğu gibi davranırsak, sana nasıl uygun gelirse, bize onu yaparsın!" demişler. O da "Artık hiçbir pişmanlık ve kaygı duymayın! Ve bana çabuk hükümdarın size ne yaptığını anlatın!" demiş. Onlar da "Bizi sopayla dövdürdü ve daha kötü şeylerle tehdit etti, sonra da elimizden iki heybeyi aldı!" demişler. O da "Öyleyse, gününü görür!" demiş. Ve yüzüğün kaşını ovmuş; ve hemen ifrit Gürüldeyen Gökğürültüsü belirmiş.

Onu görür görmez, iki kardeş heyecana kapılmış ve yüreklerinde Cevder'in onun aracılığıyla kendilerini öldürteceği endişesi uyanmış. Ve ağlayarak analarına koşmuşlar; ona "Anamız, kendimizi senin sevecen korumana terk ediyoruz! Bizi koru anamız!" diye haykırmışlar. Kadın onlara "Korkmayın, çocuklarım!" diye yanıt vermiş. Bu sırada Cevder, Gökğürültüsü'ne "Hükümdarın hazinesindeki kardeşlerimden alınmış bulunan sihirli heybe ve altın ve cevahirle dolu öteki heybeyle birlikte mücevherat ve başkaca değerli ne varsa, hiçbir şey bırakmadan, alıp bana getirmeni emrediyorum!" demiş bulunuyormuş. Yüzüğün ecinnisi "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş ve o anda buyruğu yerine getirmek üzere gitmiş ve hemen dönüp Cevder'in önüne, hiç doku-nulmadık halleriyle iki heybeyi ve "Ya Seydi hazinede hiçbir şey bırakmadım!" diyerek hükümdarın hazinesini koymuş. Bunun üzerine Cevder, anasına, değerli şeylerle dolu heybeyle hükümdarın hazinesini teslim etmiş ve çok iyi saklamasını tembih etmiş. Sihirli heybeyi de önüne koymuş. Sonra yüzüğün ecinnisine "Sana hemen bu gece yüksek ve göz kamaştıran bir saray inşa etmeni ve onu altın suyuyla, halılarla ve gösterişli eşyayla süslemeni ve

bütün bunları sabaha kadar tamamlamanı emrediyorum!” demiş. Ve yüzüğün ecinnisi Gürüldeyen Gökğürültüsü de “İsteğin yerine getirilecektir!” diye yanıt vermiş ve toprağın bağrında kaybolmuş. O sırada Cevder sihirli heybeden nefis yemekler çıkarmış ve anası ve kardeşleriyle doyuncaya kadar yemişler; sonra da gidip sabaha kadar uyumuşlar.

Yüzüğün ecinnisine gelince, hemen yoldaşları yeraltı ifritlerini toplamaya gitmiş; ve onların içinden inşaat işlerinde en beceriklilerini seçerek hep birlikte işe koyulmuşlar. Kimileri taş yontmaya, kimileri inşaata, öbürleri de badanalamaya; kimisi yontmaya ve kazmaya, kimisi de halı yapıp sermeye ve salonu döşemeye koyulmuşlar. Öylesine çalışmışlar ki, gün doğarken saray tamamıyla bitip döşenmiş! O zaman yüzüğün ecinnisi, Cevder’in önüne gelmiş ve ona “Ya Seydi, saray bitti ve döşenmesi tamamlandı! Gelip bakar ve inceler misin?” demiş. Bunu duyan Cevder, ayağa kalkmış ve anası ile kardeşlerini yanına götürerek hep birlikte sarayı incelemişler ve akli karıştıran mimarisinin güzelliği ve mutlu düzenlenmesiyle eşi bulunmadığını görmüşler; Cevder de binanın gerçekten gösterişli ön yüzüne bakarken büyülenmiş ve bütün bunlara hiçbir masraf yapmadan sahip olduğunu düşünerek hayranlık duymuş. Sonra anasına dönerek ona “Bu sarayda oturmak ister misin?” diye sormuş. O da “Çok isterdim!” demiş ve oğlu için iyi dilekler dileyerek Tanrı’nın kutsamasının başının üstünde olmasına dua etmiş. Bunun üzerine Cevder tıslımlı yüzüğü ovuşturmuş ve hemen beliren ecinniyi “Bana hemen kırk genç ve güzel beyaz köle kız ile kırk endamı güzel genç siyahi köle kız; kırk beyaz oğlan ve kırk zenci haremağası getir!” demiş. O da “Bunların hepsi getirilecektir!” demiş. Ve kırk yoldaşıyla birlikte uçarak Hint, Sindi ve İran ülkelerini ziyaret etmiş; ve tüm güzellikleri taşıyan kırk beyaz kız ile tüm anlamıyla yakışıklı kırk beyaz delikanlıyı toplamışlar. Her iki cinsten kırkar beyaz köleyi bulduktan sonra, kırk güzel zenci kız ile kırk yakışıklı zenci delikanlı bulmuşlar ve bunların hepsini Cevder’in sarayına taşımışlar. Ve Gökğürültüsü, bunların tümünü birer birer Cevder’in önünden geçirmiş; o da hepsini uygun bulmuş ve “Şimdi onların her birine, en iyisinden birer giysi vermek gerek...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

“Bunların her birine, en iyisinden birer giysi vermek gerek!” demiş. O da “İşte!” diye yanıt vermiş. O yine “Anama da, bana da güzel birer giysi gerek!” deyince, Gökğürültüsü hepsini getirmiş; güzel beyaz ve siyah genç köle kızları kendisi giydirmiş ve onlara “Şimdi gidin efendinizin ve efendinizin annesinin ellerini öpün! Ve onun size vereceği buyrukları hemen yerine getirin ve onu gözlerinizden bir an ayırmayın, ey beyaz ve siyah köleler!” demiş. Sonra ecinni Gökğürültüsü aynı şekilde beyaz ve siyah erkek köleleri giyindirmiş; ve onları Cevder’in elini öpmeye göndermiş. Sonra da aynı zevkle Salim ve Selim’i giydirmiş. Ve herkes giyindikten sonra, Cevder, gerçekte, göze, bir şah gibi, kardeşleri de vezirleri gibi görünmüş.

Saray oldukça geniş olduğundan, Cevder kanatlardan birinde kardeşi Salim’i ve hizmetkârlarıyla cariyelerini, bir diğer kanatta kardeşi Selim ile hizmetkârlarını ve cariyelerini barındırmış. Kendisine gelince, sarayın orta bölümünde anasıyla birlikte oturmuş. Ve her biri kendi yerlerinde tam bir sultan gibi imişler. Ve işte onların durumu böyle imiş.

Hükümdara gelince! Başhazinedar ertesi sabah, hükümdarın ihtiyacı için birkaç şey almak üzere hazine dairesine girince, dolapları açmış; fakat hiçbir şey bulamamış! Ve dolaplar tam da şairin anlattıklarına uygun durumdaymış:

Bu yaşlı ağaç gövdesi zengindi ve uğuldayan anıların kovani ve altın renkli balların yansıdığı yerd; ama anı topluluğu uçup da kovani boş bırakınca boşlukla dolu taşlı bir kovuktan başka bir şey değil artık!

Ve başhazinedar, bu durumu görünce, büyük bir feryat koparak baygın düşmüş. Kendine geldiği zaman, ellerini havaya kaldırarak çabucak hazine dairesinden çıkmış, koşup hükümdar Şemsü'd-Devle'yi bulmaya gitmiş; ve ona “Ey Emirül-Müminin, hazinenin bu gece boşaltılmış bulunduğunu sana

bildirmeye: geldim!” demiş. Hükümdar “Ey sefil, hazinemde bulunan serveti ne yaptın?” diye haykırmış. O da “Vallahi! Ben bir şey yapmadım! Ne olduğunu da, hazinenin nasıl boşaltılmış bulunduğunu da bilmiyorum! Dün akşam vakti, âdet edindiğim gibi hazineyi denetlemiş ve onu dolu bırakmıştım; bu sabah ziyaret ettiğimde ise boş buldum; içeride hiçbir şey kalmamış! Bununla birlikte kapılar zorlanmamış; hiçbir delinme ya da kırılma izi yok; kapıların üzerindeki kilitlere de dokunulmamış! Böyle olunca hazineyi bir hırsız soymamış demektir!” diye yanıt vermiş. Hükümdar “Peki, heybe de aynı şekilde gözden yok olmuş mu?” diye sormuş. O da “Evet!” demiş. Bu sözleri duyunca hükümdarın aklı başından uçar gibi olmuş; iki ayağı üzerinde dikilmiş ve başhazinedara “Düş önüme!” demiş. Ve hazinedar hazineye doğru yürümüş; hükümdar da onu izleyerek hazineye ulaşmış ve gerçekten, onu, dışarıdan içeri girilmediği halde içerden boşaltılmış olarak bulmuş; hükümdar şaşmış ve tükenmiş ve “İşte, benim kudretimden ve öfkemden yılmaksızın hazinem soyulmuş!” demiş. Ve gerçekten büyük bir öfkeye kapılarak hemen Divan’ı toplamış; sarayın emirleri ve ileri gelenleri Divan’a girmişler ve birbirlerine korkuyla hükümdarın öfkesinin nedenini sormuşlar! Hükümdar onlara “Ey siz, hepiniz, bilin ki, hazinem bu gece soyulmuştur; ve ben, bana bu denli hakaret ederek ve beni bunca alçaltarak ve de öfkemden korkmayarak bu işi yapamı bilmiyorum!” demiş. Onlar da durumu sorunca hazinedar kendilerine “Dün hazineye her şey vardı; bu sabah ziyaret ettiğimde onu boşalmış; dışarıda hiçbir delinme ve kapıda kırılma olmaksızın içerdeki her şeyin soyulmuş olduğunu gördüm!” demiş. Hepsisi son kertede şaşırmış ve ne yanıt vereceklerini bilememiş. Hükümdarın şimşek çakan gözlerinin önünde başlarını eğmiş ve sessiz kalmışlar. Ama aynı anda içeriye daha önce hükümdara, Salim ve Selim’i ihbar eden okçu girmiş ve “Ey zamanın hükümdarı, bu gece öyle akıl almaz şeyler gördüm ki, bir türlü uyuyamadım” demiş. Hükümdar da ona “Peki, ne gördün bakalım?” diye sormuş. O da “Bil ki, ey zamanın hükümdarı, bütün geceyi, duvarcılarının inşaat yapmalarını ve çekiç, mala ve diğer gereçleri kullanmalarını seyrederek oyalandım ve hoşça vakit geçirdim. Ve gün doğarken, şu yanda harika ve

dünyada eşi bulunmaz bir sarayın bütün haşmetiyle yükseldiğini gördüm. Bu konuda bilgi edinmek istedim; bana ‘Ömer oğlu Cevder geziden döndü ve bu sarayı yaptırdı! Ve kendisiyle birlikte birçok esireler ve genç oğlanlar getirdi! Büyük bir zenginliğe ve sonsuz bir mal varlığına sahip! Kardeşlerini de hapisten kurtardı! Şimdi sarayında sultanlar gibi yaşıyor!’ dediler” demiş.

Okçunun bu sözleri üzerine, hükümdar “Hemen gidip hücreye baksınlar!” demiş. Gidip hücreye bakılmış ve dönülüp hükümdara, Salim ve Selim’in artık orda bulunmadıkları bildirilmiş! Bunu duyan hükümdar “Hırsız yakaladım! Salim ve Selim’i hapisshaneden kaçırın kişi, hazinemi de çalan kişidir!” diye haykırmış. Büyük vezir de “Kim bu?” diye sormuş. O da “Kardeşleri Cevder’dir! Ve iki heybeyi de çalan odur! Ey vezirim, sen hemen şimdi başlarında bir emir bulunduğu halde elli savaşçıyı, onu yakalamak üzere yolla! Tüm mallarını mühürledikten sonra onları buraya getir ki, onları asayım!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Ve buraya getir ki, onları asayım!” diye yanıt vermiş. Ve öfke içinde gittikçe daha fazla kabarak “Evet! Gidip onları bulun! Çünkü onları öldürteceğim!” diye haykırmış. Büyük vezir “Ey hükümdar, merhametli ve hoşgörülü ol! Çünkü Allah merhametlidir ve kaçan, hata işleyen ya da ayaklanan kulunu, cezalandırmada acele etmez! Ve sonra! Bir gecelik bir sürede bir sarayı inşa ettiren kişi, gerçekten, dünyada hiç kimseden korkmayacak güce sahiptir! Ve ben yollanacak emir adına endişe ederim ve ona karşı Cevder’in duyacağı hınçtan korku duyarım! Bu sorun hakkındaki gerçeği senin adına anlamak konusunda en iyi yolu buluncaya kadar sabret! Ve ancak o zaman bir terslik olmandan gerçekleştirmeyi kararlaştırdığın şeyi gerçekleştirebilirsin!” demiş. Hükümdar da “Öyleyse, vezirim, ne yapmam gerektiğini bana söyle!” diye yanıt vermiş. O da “Kendisine saraya gelmesi için çağrıda bulunmak üzere bir emir gönder. O zaman ona nasıl davranılacağını saptarım; ona büyük bir dostluk göstereceğim;

ve yaptığı ya da yapmadığı şeyler konusunda onu ustaca sorgulayacağım! Bakalım ne olacak, görürüz! Eğer büyük bir gücü varsa, onu kurnazlıkla yakalarız; ama gücü zayıfsa, onu kendi gücümüzle yakalarız; ve sana teslim ederiz. Sen de ona istediğini yaparsın!” demiş. Hükümdar “Çağrılın öyleyse!” demiş. Büyük vezir, Emir Osman adındaki bir emiri gidip Cevder’i aramak ve saraya çağırmak üzere görevlendirmiş; ve ona “Hükümdar seni saraydaki çağrılıların arasında görmeyi diler!” demesini tembih etmiş. Hükümdarın kendisi de “Ve de sakın onu almadan gelme!” diye eklemiştir.

Oysa bu Emir Osman budala, kibirli ve kendini beğenmiş biriymiş. Cevder’in sarayının kapısına ulaşınca, bir haremağasının kamıştan yapılma bir iskemle üzerinde eşikte oturmakta olduğunu görmüş ve ona doğru yürümüş; ama haremağası onun için ayağa falan kalkmamış ve sanki onu hiç görmemiş gibi davranarak hiç istifini bozmamış. Oysa Emir Osman epeyce göze çarpar haldeymiş; ve yanında iyice göze çarpan elli adam varmış! Ve öylece haremağasına yaklaşmış ve ona “Ey köle, senin efendin nerede?” diye sormuş. O da, başını bile çevirmeden ve ilgisiz tavrını ve kaygısız oturuşunu terk etmeden “Sarayda!” diye yanıt vermiş. Bunu gören emir çok öfkelenmiş ve ona “Ey zift suratlı uğursuz köle! Seninle konuşurken, rezil bir oğlan gibi kaygısızca bir tavırla uzanmaya utanmıyor musun?” diye haykırmış. Haremağası “Defol! Ve bir söz daha söyleme!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca Emir Osman, öfkenin sınırlarına dayanmış ve topuzunu savurarak haremağasına vurmak istemiş. Oysa, bu haremağasının Cevder tarafından sarayın kapısında görevlendirilen yüzüğün ifriti Gürüldeyen Gökğürültüsü’nden başkası olmadığını bilmiyor-muş. Ve haremağası gibi davranan ifrit, emir Osman’ın davranışını görünce, ayağa kalkıp ona sadece bir gözülle bakmış; öbür gözü kapalıymış; ve yüzüne üfürmüştü ve bu üfürüşle emir yere yıkılmış. Sonra da elinden topuzunu alarak bununla ona dört darbe vurmuş, fazla değil!

Bunu görünce emirin elli savaşçısı öfkeye kapılmışlar ve komutanlarının uğradığı hakarete dayanamayarak kılıçlarını çekmişler ve öldürmek üzere haremağasına saldırmışlar. Ama

haremağası görünümündeki ifrit sakince gülmüş ve onlara “Ah! Kılıç çekiyorsunuz ha, köpekler! Hele bekleyin biraz!” demiş. Ve hemen birkaçını yakalamış ve onları kendi kılıçlarını karınlarına sokarak öldürmüş ve kendi kanlarında boğmuş! Ve onları parçalamayı sürdürmüş; öylesine ki durumu gören ötekiler, başlarında emirleri olduğu halde kaçmışlar ve ancak hükümdarlarının huzuruna ulaşınca durmuşlar; o sırada Güröldeyen Gökğürültüsü gelip kemiş iskemle üzerindeki yerini yeniden almış ve kaygısız tavrını tekrar takınmış.

Hükümdar Emir Osman’dan olup biteni öğrenince, öfkenin sınırına ulaşmış ve “Bu haremağasının üzerine yüz savaşçı gitsin!” demiş. Ve yüz savaşçı sarayın kapısı önüne gelmişlerse de, haremağası tarafından topuz darbeleriyle karşılanmışlar ve hırpalanarak göz açıp kapayıya kadar geçen bir sürede kaçmaya başlamışlar. Hükümdara gelip “Bizi dağıttı ve dehşete düşürdü!” diyerek durumu anlatmışlar. Hükümdar da “Üzerine iki yüz kişi saldırsın!” demiş. Ve iki yüz kişi haremağasının üzerine çullanmış ve onun tarafından parça parça doğranmışlar. Bunun üzerine hükümdar, büyük vezire “Sen kendin, şimdi ona beş yüz savaşçıyla saldıracaksın ve onu hemen karşıma getireceksin! Onun efendisi Cevder’i ve iki kardeşini de birlikte getireceksin!” diye haykırmış. Ama büyük vezir “Ey zamanın hükümdarı, ben yanıma hiçbir savaşçı almamayı ve daha çok tek başıma ve silahsız onu bulmayı yeğlerim!” diye yanıt vermiş. Hükümdar “Git! Ve sana ne uygun geliyorsa, onu yap!” demiş.

Bunun üzerine büyük vezir, silahları üzerinden çıkarmış ve beyaz bir giysiye bürünmüş; sonra da eline büyük bir tespih almış ve tespihi çekerek ağır ağır Cevder’in sarayına doğru yönelmiş. Ve söz konusu olan haremağasını iskemleye otururken görmüş; ve gülerek ona doğru yaklaşmış; karşısında yere oturmuş ve büyük bir nezaketle ona “Barış üzerine olsun!” diyerek selam vermiş. O da “Barış senin üzerine olsun ey âdemoğlu! Ne istiyorsun?” diyerek yanıt vermiş. O da, bu âdemoğlu sözünü işitince, haremağasının ecinniler içinden biri olduğunu anlamış; ve korkuyla titremiş. Sonra alçakgönüllükle “Efendin Cevder hazretleri burada mıdır?” diye sormuş. O da “Evet, saraydadır!” yanıtını vermiş. Yeniden söz alan vezir “Ya Seydi,

gidip onu bularak, kendisine, ‘Ya Seydi, hükümdar Şemsü’d-Devle seni yanında bulunmaya çağırıyor; çünkü senin onuruna bir şölen veriyormuş. Ve kendisi sana selamlarını yollamış ve konukseverliğini kabul ederek ikametgâhını onurlandırmanı rica ediyormuş!’ demeni dilemekteyim” demiş. Gökğürültüsü “Beni biraz burada bekle! Gidip hoşnut olup olmayacağını öğreneyim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Beni biraz burada bekle! Gidip hoşnut olup olmayacağını öğreneyim!” diye yanıt vermiş. Büyük vezir de çok nazık bir tutumla beklemiş. Meret, Cevder’i bulup ona “Bil ki, ya Seydi, hükümdar ilkin yendiğim güçlü bir emir gönderdi; yanında da bozguna uğrattığım elli savaşçı vardı! Sonra bana karşı alt ettiğim yüz savaşçı; sonra da bozguna uğrattığım ve kaçırttığım iki yüz savaşçı yolladı. Şimdi de silahsız ve beyazlar giyinmiş olarak büyük vezirini göndermiş, konuk sofrasında seni yemeğe çağırmak için! Ne dersin?” demiş. Cevder “Git, büyük veziri buraya bana getir!” diye yanıt vermiş. Gökğürültüsü de aşağı inip ona “Ey vezir, gel efendimle konuş!” demiş. Vezir “Başım üzerine!” yanıtını vermiş ve saraya çıkmış; sonra kabul salonuna girmiş; burada, Cevder’in şahlardan da saygın bir tavırla, hiçbir sultanın eşine sahip olamayacağı bir taht üzerinde ve ayaklarının önünde harika bir halı serili olarak oturmakta olduğunu görmüş. Şaşırmış ve hayretler içinde kalmış; sarayın güzelliğinden ve süslemelerinden, düzenlenişinden, mimarisinden ve eşyalarından gözleri kamaşmış; ve kendisini, karşılaştırma yoluyla, bu kadar güzel şeylerin ve sarayın sahibinin karşısında dilenciden aşağı görmüş. Ve üstelik eğilip iki eli arasından yeri öpmüş ve onun refahı için iyi dileklerde bulunmuş. Cevder de, ona “Benden ne gibi bir istekte bulunacaksın, ey vezir?” diye sormuş. O da “Efendim, dostun hükümdar Şemsü’d-Devle selamlarını yolluyor! Senin yüzünle gözlerini şenlendirmeyi şiddetle arzu ediyor; ve bu maksatla, senin onuruna bir şölen veriyor! Ona zevk vermiş olmak için kabul eder miydiniz?” diye sormuş. Cevder “Benim dostum olduğuna göre, git kendisine selamlarımı ilet ve daha çok onun bana gelmesini dile-

diğimi söyle!" diyerek yanıt vermiş. Vezir "Başım üstüne!" demiş. Bunun üzerine Cevder yüzüğün kaşını ovuşturmuş; ve Gökgürültüsü önünde belirmiş; ona "Bana en iyilerinden bir giysi getir!" demiş. Gökgürültüsü de giysiyi getirince, ona "Bu, senin içindir ey vezir, giy onu!" demiş. Vezir bir eşini dünyada kimsenin giymemiş olduğu giysisi içinde saraydan inmiş ve gidip hükümdarı bulmuş; ona Cevder'in durumu hakkında bilgi vermiş ve kendisine "Cevder seni davet ediyor!" demiş. Hükümdar "Haydi askerler!" demiş; hepsi ayağa kalkmışlar; ve onlara "Binin atlarınıza! Benim de savaş atımı getirsinler! Gidip Cevder'i görelim!" demiş. Sonra ata binmiş ve tüm muhafızları ve askerleri tarafından izlenerek Cevder'in sarayına doğru yönelmiş.

Cevder, uzaktan hükümdarın maiyetiyle birlikte geldiğini görünce, yüzüğün ifritine "İstiyorum ki, ifrit yoldaşlarını buraya insan kılığında getiresin ve sarayın büyük avlusunda, hükümdarın geçeceği yolda iki uzun sıra oluşturacak şekilde dizesin! Hükümdar, onların nicelik ve niteliklerini görerek bundan dehşet ve korku duysun! Ve yüreği titresin! O zaman benim gücümün onunkini geçtiğini anlayacak ve bundan bir pay çıkaracaktır!" demiş. O anda, Gökgürültüsü, iki yüz ifriti çağırmış ve onları silahlı muhafız kılığında, zengin zırhlara bürünmüş, müthiş görünümlü ve iri kıyım hale sokmuş. Hükümdar da saraya iki sıra muhafız arasından yürüyerek girmiş ve onların korkunç görünüşü karşısında yüreğinin titrediğini duyumsamış. Sonra saraya çıkmış ve Cevder'in bulunduğu salona girmiş; ve onu gerçekten hiçbir şah veya sultanda bile görülmeyen bir tavır ve edayla tahtında oturur bulmuş! Selam verip önünde eğilmiş ve iyi dileklerini dile getirmiş. Cevder onun onuruna ayağa kalkmadığı ya da saygı göstermediği ve de oturmaya çağırmadığı halde! Hatta aksine! Onu, kendi önemini vurgulamak için, ayakta tutmuş. Hükümdar, tüm direnme gücünü yitirerek orada artık kalıp kalmayacağını bilmez hale gelmiş. Cevder de, bir süre geçtikten sonra, sonunda, ona "Gerçekte, senin yaptığın gibi, savunmasız kimseleri ezmek ve onları mallarından etmek bir yönetim tarzı mıdır, dersin?" diye sormuş. O da "Efendim, beni bağışlayın! Beni böyle davranmaya iten açgözlülük ve hısrıdır! Ve de bu benim bahtımdır! Zaten hata olmasaydı, bağışlama da olmazdı!" diye yanıt vermiş. Ve geçmişte

işlemiş olabileceği kusurlardan dolayı af dilemeyi sürdürmüş; ve hoşgörü ve bağışlanma dilemiş; ve bu özür dilemeler arasında şu dizeleri de okumuş:

Ey sen, yüce gönüllü kişi, şanlı atalardan gelmiş, soylu bir ırkın evladı, geçmişte senin hakkında yaptığım haksızlıklardan ötürü beni kınama!

Sen de bazı kötü işlerden suçlu olsaydın, nasıl biz seni bağışlamaya hazır bulunacak idiysek, sen de bizi bağışla!

Ve Cevder'in önünde, böylece boyun eğmeyi, Cevder ona "Tanrı seni affetsin!" deyinceye kadar sürdürmüş ve ona oturmak için izin vermiş; o da oturmuş. O zaman Cevder onu himayenin giysisiyle donatmış ve kardeşlerine sofraya yaymaları ve çeşitli olağandışı yiyecekler getirmeleri buyruğunu vermiş. Ve yemekten sonra, hükümdarın maiyetinde bulunanlara güzel giysiler vermiş ve onlara saygı ve cömertlikle davranmış. Ancak o zaman hükümdar izin alıp saraydan çıkmış; ve sonra hemen her gününü Cevder ile birlikte geçirmek için buraya gelir olmuş; hatta ülkesinin işlerini görmek için başkanlık ettiği Divan'ını bile onun sarayında toplamayı âdet etmiş. Ve ikisi arasındaki dostluk ve arkadaşlık artık pekişmiş. Böylece bir süre yaşamışlar. Ama günün birinde hükümdar, büyük veziri ile başbaşa vermiş, otururken, ona "Ey vezir, Cevder'in beni öldürüp tahtı elimden almasından korkuyorum..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ey vezir, Cevder'in beni öldürüp tahtı elimden almasından korkuyorum!" demiş. Vezir "Ey zamanın hükümdarı, tahtın söz konusu ise, Cevder'in senin elinden alacağından korkma! Çünkü Cevder'in kudreti ve büyük zenginliği hükümdarlarınkinden daha hatırı sayılır boyuttadır! Senin tahtını ne yapsın? Zaten senin tahtın onun için şimdiki durumuyla bir güçsüzlük belirtisidir! Ama seni öldürmesi konusuna gelince, bundan endişe ediyorsan,

senin bir kızın var! Onu kendisiyle evlendirmen ve devlet gücünü onunla paylaşman kaçınılmazdır! O zaman onunla aynı koşullar içinde olursun!” diye yanıt vermiş. O da “Ey vezir, sen, benimle onun arasında aracı ol!” demiş. Vezir de “Bunun için onu sarayına çağırmalısın; ve geceyi sarayın büyük salonunda geçirmeliyiz! O zaman kızına en iyi giysilerine bürünmesini ve salonun kapısından bir şimşek gibi geçmesini emredersin! Cevder de onu fark edecek; merakı alabildiğine kabaracak ve bir ara görünen sultanın hayaliyle ruhu öylesine şenlenecek ki, ona çılgınca âşık olacak; onun kim olduğunu bana soracaktır. O zaman kendisine gizemli bir şekilde eğilip ‘Hükümdarın kızıdır!’ diyeceğim! Ve onunla bu konuda görüşmeyi sürdürerek sözü alıp bırakacak ve konuya dalıp çıkacak; sonunda ona, fark ettirmeden, kızını senden istemeye gelmek kararını verdirecek bir havaya sokacağım! Ve sen böylece onu kızınla evlendirerek ikiniz arasındaki anlaşmayı pekiştirmiş olacaksın!” demiş. Hükümdar da “Doğru söylüyorsun, ey vezir!” diyerek cevap vermiş. Ve bir şölen vererek Cevder’i saraya çağırılmış ve şenlik ve eğlence içinde büyük sarayda oturup gün bitimine kadar hoşça vakit geçirmişler.

Hükümdar, eşine, genç kızı, en güzel giysilerini giydirerek en güzel ziynetlerle donatması ve böylece şölen salonunun önünden geçirmesi için haber yollamış bulunuyormuş. Genç kızın annesi de, kendisinden istenen her şeyi yapmış. Ve genç kız güzelliğiyle ve taktığı elmaslarla parıldayarak bir şimşek gibi salonun kapısından geçerken, Cevder onu fark etmiş ve hafif bir hayranlık feryadı kopararak derin derin içini çekmiş ve “Ah!” demiş. Bütün organları gevşemiş ve yüzü sararmış. Ve aşk, tutku, arzu ve ateş içine girip ona egemen olmuş. O zaman vezir ona “Tüm dert ve kederler senden ırak olsun, efendim! Seni niçin acaba, ansızın değişmiş ve acı çeker gibi keder içinde görüyorum?” demiş. O da “Ey vezir, şu genç kız, kimin kızıdır? Beni kendine kul etti ve fikrimi perişan kıldı!” diye yanıt vermiş. O da “Senin dostun hükümdarımızın kızıdır! Gerçekten hoşuna gittiye, hükümdara sözünü edeyim de seni kızıyla evlendirsin!” demiş. O da “Ey vezir, konuş onunla! Ben de, yaşamım üzerine söz veririm ki, sana istediğin her şeyi bağışlayacağım! Hükümdara da mehr olarak ne isterse sunacağım! Bu

birleşmeyle dost ve yakın oluruz!” demiş. Vezir de “İstedliğini elde etmen için tüm gücümü kullanacağım” demiş. Ve gizlice hükümdara bunun sözünü etmiş ve kulağına “Ey Şemsü'd-Devle, işte dostun Cevder birleşme yoluyla sana yaklaşmak istiyor! Ve kızın Sitti Asiye'yi evlilik bağıyla kendisine vermek için benim aracılığımı diliyor! Bunu reddetme ve benim aracılığımlı kabul buyur! Ve kızın için mehr olarak ne istersen Cevder yerine getirmek istiyor!” demiş. Hükümdar “Mehr ödenmiş ve alınmıştır bile! Kızım da onun emrinde bir köledir! Onu kendisine eş olarak veriyorum; bunu kabul ederek bana büyük onur verecektir!” diye yanıt vermiş. Ve o geceyi artık başka bir şey kararlaştırmadan geçirmişler.

Ama ertesi sabah, hükümdar Divan'ını toplamış; orada sarayının büyüklerini, küçüklerini; efendilerini, hizmetkârlarını çağırarak; koşullar dolayısıyla şeyhülislamı da getirtmiş. Cevder evlilik isteğini belirtmiş; hükümdar da kabul edip “Mehre gelince, onu aldım!” demiş ve sözleşme kaleme alınmış.

Bunun üzerine Cevder, cevahir ve değerli şeylerle dolu heybeyi getirtmiş ve bunu kızının mehri olarak hükümdara sunmuş. O zaman ziller ve trampetler, davullar ve zurnalar çalınmış ve Cevder gerdek odasına girerek düğün şenlikleri tam anlamıyla başlamış. Cevder ile hükümdar birbirine sıkı sıkıya bağlı, pek çok güzel günler geçirmişler. Bir süre sonra hükümdar ölmüş.

O zaman ordu, Cevder'in saltanatı kabul etmesini istemiş; o, bu öneriyi reddettiğinden, kabul edinceye kadar onu sıkıştırmışlar; ve onu sultan ilan etmişler. Sultan olarak Cevder'in ilk yaptığı iş, hükümdar Şemsü'd-Devle'nin kabrinin yanına bir cami yaptırmak olmuş; ve ona zengin vakıf gelirleri bağlamış. Bu caminin inşa edileceği yer olarak Bundukaniye mahallesi-ni seçmiş; kendi sarayının bulunduğu yer ise Yemeniye adını taşıyormuş. Ama o zamandan beri caminin bulunduğu yere ve caminin kendisine Cevderiye adını koymuşlar.

Bundan sonra sultan, iki kardeşini vezir ilan etmiş; Salim Sağ Kanat veziri, Selim ise Sol Kanat veziri olmuş. Ve böylece, barış içinde, bir yıl geçirmişler, daha fazla değil...

Bu sürenin sonunda Salim, Selim'e “Kardeşim, ne zamana kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu sürenin sonunda Salim, Selim'e "Kardeşim, ne zamana kadar biz bu durumda kalacağız? Tüm yaşamımızı Cevder yaşadıkça mutluluktan ve güçten yararlanma sıramız gelmeden onun hizmetkârları olarak mı geçireceğiz?" demiş. Selim "Onu nasıl öldürür de yüzüğü ve heybeyi elinden alabiliriz? Sen benden deneyli ve akıllı olduğun için tek başına bir tertip bularak onu öldürebilirsin!" demiş. Salim de "Ben onun ölümü için bir tertip bulursam, sen sonra kendin Sağ Kanat veziri kalıp benim sultan olmama ve ben yüzüğe sahip olurken sen heybeyle yetinmeye razı olur musun?" diye sormuş. O da "Kabul ediyorum!" demişler. Böylece saltanat gücünü elde etmek ve hükümdar olarak şu dünyanın servetinden yararlanmak üzere Cevder'in öldürülmesi konusunda anlaşmaya varmışlar.

Bir kez tertibi düzenledikten sonra, Cevder'i bulmaya gitmişler ve ona "Kardeşimiz, bu akşam gelip soframızda yemek onurunu bize vermeni çok istiyoruz; çünkü konuksevverliğimizin eşliğini aşmayalı epeyce zaman oldu" demişler. O da "Artık bunu dert edinmeyin! İlk kimin çağrısını yanıtlayacağım?" demiş. Selim "Benim çağrımı! Benim çağrılım olarak yemeklerimi tattıktan sonra, kardeşimin çağrısını değerlendirirsin!" diye yanıt vermiş. O da "Bunda bir aykırılık görmüyorum!" diye yanıt vermiş. Ve Selim'in çağrısını izleyerek Salim ile birlikte gidip sarayda onun oturduğu kanada geçmiş. Oysa orada kendisini neyin beklediğini bilmiyormuş! Çünkü, şölende daha ilk lokmayı alır almaz, etleri bir yana kemikleri bir yana dökülerek boylu boyunca yere düşmüş! Zehir hemen etkisini göstermiş.

O zaman Salim ayağa kalkmış ve parmağından yüzüğü çıkarmak istemiş; ama yüzük oradan çıkmak istemediğinden, parmağı bir bıçakla kesmiş. Yüzüğü almış ve kaşını ovalamış; hemen yüzüğün hizmetkârı ifrit Gürüldeyen Gökğürültüsü belirmiş ve "İşte karşıdayım! İstedğini söyle, yerine getirilecektir!" demiş. Salim ona, "Senden Selim'i yakalayıp öldürmeni istiyorum.

Onun ölüsünü kaldırdıktan sonra, zaten ölmüş olan Cevder'in-
kini de kaldırır ve gidip iki cesedi, ordunun önde gelen komu-
tanlarının önüne atarsın!" demiş. Hemen yüzüğün sahibi kim
olursa olsun, kendisine verilen bütün emirleri yerine getiren ifrit
Gökgürültüsü, Selim'i bulup öldürmüş; sonra iki cesedi de alıp
tam o sırada yemek salonunda toplanmış bulunan ordu komu-
tanlarının önüne atmış!

Ordu komutanları Cevder ve Selim'in cansız cesetlerini
görünce, yemek yemeyi bırakmışlar; kollarını havaya kaldı-
rarak dehşete düşmüş ve titremeler içinde kalıp merete "Bu
cinayeti kim yaptı?" diye sormuşlar. O da "Kardeşleri Salim!"
diye yanıt vermiş. Ve tam o anda Salim içeri girmiş ve onla-
ra "Ey ordularımın komutanları ve siz askerlerim, yemeğinizi
yiyin ve memnun olun! Kardeşim Cevder'den devraldığım bu
yüzüğün sahibi oldum. Ve şurada önünüzde duran meret,
yüzüğün hizmetkârı Gürüldeyen Gökgürültüsü'dür! Ve ona
kardeşim Selim'i tahta iddiası olmasın diye öldürmesini de
ben emrettim! Zaten o, bana ihanet edeceğini düşündüğüm
bir haindir! Dahası, Cevder öldüğüne göre, ben, tek hükümdar
olarak kalmış bulunuyorum! Beni sultanınız olarak kabul ede-
cek misiniz, yoksa yüzüğü sürtüp büyük küçük son bireyinize
kadar hepinizi ifritin eliyle öldürteyim mi?" demiş Bu sözleri
duyan ordu komutanları, büyük bir korkuya kapılarak karşı
çıkmaı göze alamamışlar ve "Seni hükümdar ve sultan olarak
kabul ediyoruz!" demişler.

Bunun üzerine Salim, kardeşlerinin cenaze merasimini yap-
tırmış. Sonra Divan'ı toplamış ve herkes cenaze merasiminden
döndükten sonra, tahta çıkmış; ve hükümdar olarak bütün
uyruklarının saygı sunuşlarını kabul etmiş. Bunu izleyerek
"Şimdi kardeşimin karısı ile evlenme sözleşmemi yaptırmak
istiyorum!" demiş. Ona "Bir sakınca yok!" demişler. "Ama dört
ay on günlük dulluk süresinin geçmesini beklemek gerek!" diye
eklemişler. O da "Ben böylesine işlemleri veya benzeri şeyleri
tanımam! Başım üzerine yemin ediyorum ki, bana evlilik sözleş-
mesi gerek!" demiş. Konuyu gidip Cevder'in karısı Sitti Asiye'ye
bildirmişler. O da "Gelsin!" diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Konuyu gidip Cevder'in karısı Sitti Asiye'ye bildirmişler; O da "Gelsin!" demiş. Ve Salim, gece olunca, Cevder'in dairesine girmiş; kadın onu en canlı sevinç gösterileriyle ve gelişini hoş karşılayarak kabul etmiş. Ve ona, serinlesin diye, içmek üzere bir bardak şerbet sunmuş; ama, Salim bunu içince hemen param parça, ruhsuz bir gövde olarak yere düşmüş. Ve ölümü böyle olmuş.

O zaman Sitti Asiye yüzüğü almış ve bundan böyle suç maksadıyla kullanılmasın diye onu paramparça etmiş. Sihirli heybeyi de kesip ayırarak sihrini gidermiş.

Bunun ardından şeyhülislamı çağırarak olup bitenleri anlatmış ve bu durum dolayısıyla "Ülkeyi idare etsin diye yeni bir sultan seçmelisiniz!" diyerek, ülkenin ileri gelenlerinin yeni bir hükümdar seçmek için toplanmalarını sağlamış.

"Ve işte" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Cevder'in, kardeşlerinin, sihirli heybenin ve sihirli yüzüğün öyküsü üzerine benim bildiğim bu kadar! Ama yine de biliyorum ki, ey bahtıgüzel şah, adı Ebu Kir ve Ebu Sir olan şaşkınlık verici bir öykü daha vardır."

BİNBİR GECE MASALLARI

II. Cilt

9.-16. Kitaplar

Fransızcadan çeviren:
Âlim Şerif Onaran

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2108
Delta - 5

Binbir Gece Masalları / II. Cilt
Arapça özgün adı: Elf leyle ve leyle
Fransızca çeviri: Mille nuits et une nuit / Joseph Charles Mardrus
Fransızcadan çeviren: Âlim Şerif Onaran

Kitap editörü: Selahattin Özpalaşık
Düzeltili: Elif Nur Onbay - Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Uygulama: Akgül Yıldız

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

Fransızca ilk baskı: 1899-1904
Türkçe çevirinin ilk basımı: Afa Yayınları: İstanbul 1992-93
YKY'de önceki basımlar (2001-2003)
Edebiyat dizisinden 13,5 x 21 cm. boyutlarında yapılmıştır.
1. baskı: İstanbul, Ekim 2004
4. baskı: İstanbul, Şubat 2014
ISBN 978-975-08-0860-6
Takım ISBN 978-975-08-0858-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İçindekiler

DOKUZUNCU KİTAP

Ebu Kir ile Ebu Sir'in Öyküsü, 1659

İtırılı Bahçe'den İbret Verici Fıkralar, 1694

· *Üç Dilek, 1694*

Genç Çocuk ve Hamam Tellağı, 1695

Beyaz Var, Beyazcık Var, 1700

Karadaki Abdullah ile Denizdeki Abdullah'ın Öyküsü, 1703

Genç Sarı Adamın Öyküsü, 1726

Gülнар ile Gülen Ay Öyküsü, 1748

Musullu İshak'ın Kış Gecesi, 1795

Mısırlı Fellaһ ve Beyaz Çocukları, 1801

Halife ile Balıkçı Halife, 1808

ONUNCU KİTAP

Hasan el-Basri'nin Serüvenleri, 1863

Nezakет Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı, 1958

Tarihsel Yellenme, 1958

İki Soytarı, 1960

Kadın Hilesi, 1962

Uyanık Uykucu Öyküsü, 1970

Zeynü'l-Mevasıf'ın Aşkları, 2022

Tembel Gencin Öyküsü, 2047

ON BİRİNCİ KİTAP*Genç Nur ile Yiğit Frenk Kızının Öyküsü, 2063**Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler, 2123**Salahaddin ve Veziri, 2123**Âşıkların Mezarı, 2126**Hind'in Boşanması, 2134**Bakireler Aynası'nın Harika Öyküsü, 2137**Alaaddin ve Sihirli Lamba Öyküsü, 2165***ON İKİNCİ KİTAP***Yaşamın Gerçek Bilimi Üstüne Mesel, 2271**Gül Gülüşlü Perizad, 2274**Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü, 2302**Koyun Budunun Öyküsü, 2336**Bahtın Anahtarları, 2345**Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı, 2374**Eskimeyen Papuçlar, 2374**Harun Reşid'in Soyтары Behlül, 2378**Evrensel Barışa Çağrı, 2381**Düğümlemiş Kordonlar, 2385**İki Haşhaş Yutucunun Öyküsü, 2388**Yellenenlerin Şahı Kadı, 2393**Katır Kadı, 2405**Kadı ve Sıpa, 2412**Uyanık Kadı, 2419**Kadınları Anlayan Adamın Dersi, 2424**Haşhaş Yutucunun Hükümü, 2430**Sultan Nurû'n-Nehar ile Güzel Ecinniye Öyküsü, 2434***ON ÜÇÜNCÜ KİTAP***İnci Demeti'nin Öyküsü, 2475**Sultan Mahmud'un İkili Yaşamı, 2494*

Dipsiz Hazine, 2504

Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü, 2527

Delikanlı Maymun Öyküsü, 2549

Birinci Delinin Öyküsü, 2562

İkinci Delinin Öyküsü, 2574

Üçüncü Delinin Öyküsü, 2595

Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı, 2605

Karların İhaneti, 2617

Tatlıcının Anlattığı Öykü, 2623

Sebze Yetiştiricisinin Anlattığı Öykü, 2626

Kasabın Anlattığı Öykü, 2630

Çalgıcıbaşının Anlattığı Öykü, 2633

Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü, 2636

ON DÖRDÜNCÜ KİTAP

Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü, 2677

Genç Adamın Öyküsü, 2682

Atlının Öyküsü, 2702

Şeyhin Öyküsü, 2711

Okul Hocasının Öyküsü, 2734

Körün Öyküsü, 2739

Züleyha Sultan'ın Öyküsü, 2749

Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları, 2771

Dikbaşı Gencin Öyküsü, 2771

Halhal, 2776

Şah Kızı ile Tekenin Öyküsü, 2781

Şahın Oğlu ile Koca Kaplumbağa, 2792

Haşlanmış Nohut Satıcısının Kızı, 2802

Hülleci, 2809

Kollukçubaşının Öyküsü, 2813

En Gönlü Yüce Hangisi?, 2816

İğdiş Edilen Berber, **2821**

Firuz ile Karısı, **2826**

Doğum Yeri ve Ruh, **2830**

Sihirli Kitabın Öyküsü, **2835**

ON BEŞİNCİ KİTAP

Şehzade Elmas'ın Harika Öyküsü, **2881**

Özdeyişler ve Nükteler Ustasından Bazı Latifeler ve Nükteler, **2932**

Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü, **2948**

Baybars'ın ve On İki Kolluk Amirinin Öyküsü, **2996**

Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **2997**

İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3011**

Üçüncü Kolluk Amirinin Öyküsü, **3015**

Dördüncü Kolluk Amirinin Öyküsü, **3024**

Beşinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3030**

Altıncı Kolluk Amirinin Öyküsü, **3039**

Yedinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3051**

Sekizinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3053**

Dokuzuncu Kolluk Amirinin Öyküsü, **3061**

Onuncu Kolluk Amirinin Öyküsü, **3067**

On Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3070**

On İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü, **3075**

ON ALTINCI KİTAP

Deniz Gülü ile Çinli Genç Kızın Öyküsü, **3087**

Ballı Künefe Öyküsü, **3105**

Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencereleler, **3148**

Şair Durait, **3149**

Şair Fint, **3160**

Şair Murakiş, **3163**

Şah Hucr'un İntikamı, **3167**

Eşleri Tarafından Değerlendirilen Kocalar, **3171**

Doğruyu Eğriden Ayırt Edici Ömer, **3174**

- Şarkıcı Mavili Sallame, **3183**
Tufeyli, **3187**
Esire Kader'in Öyküsü, **3189**
Uğursuz Gerdanlık, **3198**
Musullu İshak ve Yitirilmiş Şarkı, **3201**
İki Rakkase, **3205**
Fıstık Yağlı Kaymak, **3209**
Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı, **3216**
Israrın Sakıncası, **3220**
Cafer'in ve Bermekilerin Sonu, **3225**
Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Öyküsü, **3242**
Sonuç, **3256**

DOKUZUNCU KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

*Profesör Hartwig-Derembourg'a:
İpek bir tülle demir bir kafes arasındaki farkı bilen
seçkin bilginlerden biri.*

J.C.M.

Ebu Kir ile Ebu Sir'in Öyküsü

Şehrazad demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar, İskenderiye kentinde, kuru temizleme ve boyama işleri yapan Ebu Kir adlı biri ile Ebu Sir adında, berberlik yapan bir başkası varmış. Bunlar çarşıda birbirlerinin komşusu imiş; çünkü dükkânları yanyana bulunuyormuş.

Boya işleriyle uğraşan Ebu Kir, tanınmış bir dolandırıcı, nefret uyandıran bir yalancı ve bir sefihmiş! Öylesine ki, şakakları yıpratılamaz granitten oyulmuş ve başı Yahudi havralarının taş merdiven basamaklarından oluşmuş gibiymiş! Yoksa ortaya koyduğu kötülükler ve günahlardaki utanmaz gözüpeklik nasıl açıklanabilirmiş? Çeşitli dolandırıcılıkları arasında, müşterilerinin çoğuna boyaya ihtiyacı olduğunu söyleyerek peşin ödeme yaptırmak da varmış; ayrıca boyanmak üzere kendisine getirilen kumaşları asla geri vermezmiş! Sadece kendisine peşin ödenen paraları keyfince yiyip içerek harcamakla kalmaz, kendisine bırakılan kumaşları da satarak elde ettiği parayı birinci sınıftan her çeşit eğlence ve zevke sarf edermiş. Sonradan müşteriler gelip alacaklarını ya da eşyalarını istediklerinde, kimi vakit şu, kimi vakit de bu bahaneyle onları oyalamanın ve sonsuza dek bekletmenin yollarını bulurmuş. Örneğin onlara "Vallahi efendim, dün karım doğum yaptı; bütün gün sağa sola koşmak zorunda kaldım!" der ya da, örneğin "Dün çağrılılarım vardı; bütün zamanımı onlara konukseverlik göstermekle harcadım; ama iki gün sonra gelersen, sabahın er saatinde kumaşını hazır durumda bulursun!" diyormuş; ve işleri öylesine sürüncemede

cak şeyimiz yoktur!” demiş ve öylesine kandırıcı bir dille sözünü sürdürmüş ki, sonunda berber Ebu Sir, oradan hemen ayrılmanın gerektiğine inanmış ve yamalı bir bohçaya tasını, usturalarını, makaslarını, bileyi kayışını ve diğer bazı gereçlerini koyarak çabucak hazırlıklarını tamamlamış. Sonra gidip ailesine veda etmiş ve dönüp dükkânda kendisini bekleyen Ebu Kir’i bulmuş. Ve boyacı ona “Şimdi bize Kur’an’ın başında yer alan Fatiha’yı okumaktan başka yapacak şey kalmıyor; böylece artık kardeş olduğumuzu ve bundan böyle kazancımızı ortaklaşa kullanacağımızı ve çekmeceye koyup İskenderiye’ye döndüğümüzde aramızda yan tutmadan paylaşmamızı Tanrı kelamıyla perçinlemiş oluruz! Ve de içimizden herhangi birinin iş bulunca, hiçbir şey kazanamaz durumda olan ötekini destekleyeceğini vaat etmesini de bir esasa bağlayalım!” demiş. Berber Ebu Sir, bu koşulların yasallığını tanımakta hiçbir güçlük çıkarmamış; ve bu durumda ikisi birlikte, karşılıklı anlaşmalarını onaylamak üzere Kur’an’ın başlangıcındaki Fatiha suresini okumuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

...Ve bu durumda, ikisi birlikte karşılıklı anlaşmalarını onaylamak üzere Kur’an’ın başlangıcındaki Fatiha suresini okumuşlar. Bunu izleyerek, namuslu Ebu Sir, dükkânını kapatmış ve anahtarını mal sahibine teslim etmiş ve tüm kira borcunu ödemiş; sonra ikisi birden limana gitmişler ve hiçbir yiyecek sağlamayı düşünmeksizin, yelken açmak üzere bulunan bir gemiye binmişler.

Yolculuk sırasında talih onlara gülümüş ve içlerinden birinin yüzüsuyu hürmetine yardımlarını esirgememiş. Gerçekten, kapitan hariç sayıları yüz kırka ulaşan gemi yolcularının ve tayfaların arasında Ebu Sir’den başka berber yokmuş; ve dolayısıyla sadece o, tıraşa ihtiyaç duyanları, uygun şekilde tıraş edebilecek durumdaymış. Böylece, gemi yelken açtığı andan başlayarak, berber yol arkadaşına “Kardeşim, biz burada açık denizde bulunuyoruz. Yiyip içecek bir şeyler bulmak zorundayız. Dolayısıyla

benim, birilerinin ‘Gel ey berber, başımı tıraş et!’ demesi umu-
duyla yolculara ve gemicilere hizmet sunmayı denemem gerek!
Ben de ikimiz için biraz ekmek, biraz para ve de içecek su sağ-
lamak üzere onun başını tıraş ederim!” demiş. Boyacı Ebu Kir
“Uygunsuz olan bir şey yok!” diye yanıt vermiş. Ve berber, iş
bulmak için hazırlanırken, hiçbir şey yapmaksızın gidip güver-
tede bir yere uzanıp uyumuş.

Ebu Sir, çalışmak üzere gereçlerini çıkarmış ve tasına su
koymuş; omzuna peşkir yerine bir bez parçası koymuş, çün-
kü fakirmiş; ve yolcular arasında dolaşmaya başlamış. O sırada
bunlardan biri onu çağırarak “Gel usta, beni tıraş et!” demiş!
Berber de onun başını tıraş etmiş; ve işini bitirince, yolcu ona
ufak bir para uzatmışken, kendisine “Kardeşim, ben, burada bu
parayla ne yapabilirim? Sen bana biraz kuru ekmek verirsen, şu
deniz üzerinde benim için daha yararlı olur ve daha çok mak-
bule geçer! Çünkü yanımda bir yol arkadaşım var; ağızımız da
pek fazla değil!” demiş. Bunun üzerine yolcu ona, biraz peksi-
met, biraz peynir vermiş; tasını da suyla doldurmuş. Ebu Sir de
bunları almış ve Ebu Kir’in yanına gelip ona “Şu peksimetini al ve
şu peynirle yiyiver!” demiş. Ve Ebu Kir bunların hepsini alarak
yiyip içmiş. O sırada berber Ebu Sir, gereçlerini almış; omzuna
bez parçasını atmış ve boş tası eline alıp geminin içinde oturmuş
ya da uzanmış olan yolcular arasında dolaşmaya başlamış; kimini
iki dilim ekmek, kimini bir dilim karpuz ya da biraz para karşılı-
ğında tıraş etmiş; ve öylesine güzel bir gelir sağlamış ki, o günün
sonunda otuz dilim peksimet, otuz yarım dirhem ve epeyce
peynir ve zeytin ve hıyar; ve Dimyat’ın harika balıklarından çık-
arılmış bolca Mısır havyarı toplamış. Ve dahası, yolcular kendisin-
den o denli hoşnut kalmışlar ki, onlardan ne istese alabilirmiş.
Ve de ustalığının ünü öylesine yayılmış ki, kaptanın da kulağına
erişmiş. O da, başını tıraş ettirmek istemiş; Ebu Sir de kaptanın
başını kazımış; ve kaptana, bahtının katılığından ve elinde bulu-
nan yiyeceğin azlığından ve içinde bulunduğu yokluktan şikâyet
etmekte geri kalmamış. Ve ona, bir yol arkadaşı olduğundan da
söz etmiş. Bunu duyan ve oldukça eli açık bir adam olan ve de
berberin hoş tavırlarından ve elinin yeğnilüğinden etkilenen kap-
tan “Hoş gelmişsin! Arkadaşınla birlikte gelip her akşam benimle

yemek yemenizi çok isterim. İkinizin de bizimle yolculuk ettiğiniz sürece herhangi bir kaygınız olmasın!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine berber, gidip boyacıyı aramış ve onu âdeti üzere uyurken bulmuş; o da uyandığında, başı ucunda peksimet, peynir, karpuz, zeytin, hıyar ve kuru havyar bolluğunu görünce hayranlıkla "Nerden geldi bunlar?" diye haykırmış. Ebu Sir "Övgüler üzerine olası Tanrı'nın eli açıklığından!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine boyacı bir defada hepsini aziz midesine tıkmak istercesine tüm yiyeceklerin üzerine atılmış; ama berber ona "İhtiyaç zamanı bize yararlı olabilecek yiyecekleri yeme kardeşim ve beni dinle! Bil ki, kaptanı tıraş ettiğim sırada kendisine yiyecek sıkıntısı çektiğimizi anlattım; o da bana 'Başımın üzerinde yeriniz var; arkadışınla birlikte her akşam gelin, benimle yemek yiyin!' diye yanıt verdi. Böylece bu akşam gidip onunla ilk yemeğimizi yiyeceğiz!" demiş. Ama Ebu Kir "Kaptanın senin olsun! Beni deniz tutuyor; buradan ayrılamam! Bundan dolayı bırak beni bu yiyeceklerle açlığımı bastırayım; sen yalnız başına git, kaptanla yemek ye!" diye yanıt vermiş. Berber de "Peki, öyle olsun!" demiş ve yemek saatini beklerken arkadaşının yemek yemesini seyre koyulmuş.

Boyacı, bir yontucunun taş ocağında mermer blokları yontması gibi, yiyeceklerin üzerine atılarak ısırmaya ve günlerce aç kalmış bir fil gibi homurdanarak çiğnemeye ve gurultular koparak yutmaya başlamış; ve her lokma daha önce yutulana izleyerek gırtlğından geçmiş; ve daha lokmaların ilki midesine inmeden öbürü ağızında yer almış; boyacının gözleri her lokmayla bir gulyabaninin gözlerine benzer şekilde faltaşı gibi açılıyor; ve sanki gözlerinin şimşegiyle yakarak onları pişiriyor, ve bir öküzün önündeki bakla ve yulafı böğürerek ve soluyarak yerken, çıkardığı gibi sesler çıkarıyormuş.

Onlar bu durumdayken, bir gemici gelip berbere "Ey işinin ustası, kaptan sana 'Dostunu da al, yemeğe gel!' diyor!" demiş. Bunun üzerine Ebu Sir, Ebu Kir'e "Benimle gelmeye karar verdin mi?" diye sormuş. O da "Benim yürüyecek halim yok!" diye yanıt vermiş. Berber de, tek başına gitmiş ve kaptanı üstünde yirmi, hatta daha fazla çeşit yiyeceğin bulunduğu bir sofrayı örtüsünü dizine çekmiş yerde oturur ve yemeye başlamak için

kendisini beklerken bulmuş. Ebu Sir onun, kendisi gibi, gemideki daha birçok kişiyi de çağırmış olduğunu görmüş. Onun tek başına geldiğini gören kaptan...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Onun tek başına geldiğini gören kaptan ona “Arkadaşın nerede?” diye sormuş. O da “Efendim, kendisini deniz tutuyor, perişan bir durumda!” diye yanıt vermiş. Kaptan da “Bunun önemi yok. Bu deniz tutması geçer! Hele sen otur benim yanıma, Allah aşkına!” demiş. Ve eline bir tabak alarak içine her tür yemekten, en azından on kişiyi birden doyuracak miktarda bolca doldurmuş. Ve berber bunu yiyip bitirince kaptan ona, ikinci bir tabak daha doldurarak vermiş “Bunu da arkadaşına götür!” demiş. Ve Ebu Sir, çabucak bu içi dolu tabağı alıp arkadaşına götürmüş; onu iri lokmalar birbiri ardından çabucak avurduna gömülürken, kazma dişleriyle onları çiğnerken ve deve gibi geviş getirirken bulmuş. Ve de kendisine “Bu yiyeceklerle iştahını kapatma demedim mi ben sana? Kaptanın sana yolladığı şu harika şeylere bak! Bizim kaptanın sofrasından gelen şu kuzu şişe ne dersin?” demiş. Ebu Kir, homurdanarak “Ver!” demiş. Ve berberin kendisine uzattığı tabağa saldırmış. Ve iki eliyle içindekilerin hepsini bir kurt açgözlülüğü, bir arslan kudurganlığı, güvercinlere saldıran bir akbabanın yırtıcılığı ya da açlıktan gözü dönüp kendini tutamayarak tıknamak için yiyeceğe yumulan bir domuzun iğrençliğiyle yutmaya başlamış; ve birkaç dakikada temizlemiş, yalamış ve tamamıyla boşaltıp tabağı fırlatmış. Bunun üzerine berber tabağı almış, onu güverteadaki ilgililere götürmüş; sonra kaptanla birlikte bir şeyler içmiş; sonra da dönüp geminin suyu yararırken çıkardığı gürültüye benzer sesler kopararak horuldayan Ebu Kir’in yanında geceyi geçirmeye gelmiş.

Ertesi gün ve onu izleyen günlerde berber Ebu Sir, yolcuları ve gemicileri tıraş etmeyi ve karşılığında azık ve yiyecek alarak ve akşamları kaptanla yemek yiyerek ve de kendi bakımından uyuklamaktan ve ancak yemek yemek ya da başka ihtiyaçla-

rını gidermek için uyanan arkadaşına tüm cömertliğiyle hizmet etmeyi sürdürmüş; ve bu böylece deniz üzerinde yirmi günlük yolculuk boyunca sürüp gitmiş. Yirmi birinci gün gemi bilinmeyen bir kentin limanına girmiş.

O zaman Ebu Kir ile Ebu Sir karaya çıkmışlar ve bir handa kiraladıkları odaya berber, hasırcılar çarşısından aldığı yeni bir hasır ve iki yün örtü sermiş. Bunu izleyerek hâlâ deniz tutmasından şikâyet eden boyacının tüm ihtiyaçlarını karşılayarak onu handa uyur bırakmış; ve yanında gereçleriyle kente inerek sokak başlarında açık havada, ister hamal, ister eşekçi, ister çöpçü, ister seyyar satıcı, isterse marifetli usturasının çektiği oldukça önemli tacir olsun, müşterilerini tıraş ederek mesleğini icra etmeye başlamış. Ve akşam üzeri, uykuda bulduğu ve ancak kuzu şiş kebabının kokusuyla uyandırabildiği arkadaşının önüne yemekler koymak için hana geri dönmüş; ve her şey bu haliyle: Ebu Kir boyuna deniz tutmasından şikâyet ederek tam kırk gün sürmüş. Ve berber her gün, bir kez öğle vakti, bir kez de gün batarken hana dönerek usturasının marifeti ve bahtının o gün kendisine sağladığı kazançla boyacıya yiyecek getirip onu beslemiş. Boyacı gırtlığına kadar, aziz midesi için zahmete katlanmadan peksimet, hıyar, taze soğan ve şiş kebabla doymuş; berber ona tanımadığı bu kentin güzelliğini överek onu çarşı-larda, bahçelerde kendisiyle birlikte gezinti yapmaya çağırmış. Tekrarladığı çağrılara Ebu Kir, hiç değişmeksizin “Deniz tutması hâlâ başımı döndürüyor!” diye yanıt veriyor ve birçok kez geçirdikten ve çeşitli türden birçok yel kopardıktan sonra ağır uykulara dalarak kendini pekiştiriyormuş. Ve o harika namuslu berber de, sefih arkadaşına herhangi bir sitemde bulunmaktan ya da şikâyet ve tartışmalarla onun canını sıkmaktan kaçınıyormuş.

Ama bu kırk günün sonunda, fukara berber hasta olmuş ve işini görmek üzere dışarı çıkamadığından, arkadaşı Ebu Kir’e bakmasını ve ihtiyaç duyabileceği şeyleri almasını hanın kapıcısından rica etmiş. Ama birkaç gün sonra berberin durumu öylesine ağırlaşmış ki; zavallı, duyularının kullanımını yitirmiş ve ölü gibi hareketsiz yatıp kalmış. Ve de boyacıyı besleyecek ya da gereksinme duyduğu şeyleri alacak olanağı kalmadığından arkadaşı, açlığın içini kıymasını olanca acımasızlığıyla

duymuş; ve ağzına bir şeyler koyabilmek için sağı solu aramak üzere ayağa kalkmış. Ama daha önce odada ne varsa temizlemiş olduğu için, kesinlikle yiyecek hiçbir şey bulamamış. O zaman yerde kımıldamadan yatan arkadaşının giysilerini araştırmış ve zavallının deniz yolculuğunda ve kentte kırk gün çalıştığı sırada bakır metelikler olarak biriktirdiği para dolu kesesini bulmuş; bunu kuşağına yerleştirerek sanki hiç orada yokmuşçasına, hasta arkadaşıyla uğraşmaksızın, odalarının kapısına arkadan kol demiri takarak dışarı çıkmış. Ve o sırada hanın kapıcısı orada bulunmadığından onu hiç kimse çıkarken görmemiş; nereye gittiğini de sormamış.

Ebu Kir'in yaptığı ilk iş bir tatlıcıya koşup bir tepsi künefe, bir tepsi de baklava almak ve bunların üzerine bir testi miskle kokulandırılmış şerbet, bir testi de amberli ve çiğdeli şerbet içmek olmuş. Bunu izleyerek...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

Bunu izleyerek, tacirler çarşısına doğru yönelmiş ve orada güzel giysiler ve diğer eşyalar satın almış; ve gözahıcı şekilde davranarak ağır adımlarla sokaklarda dolaşmaya başlamış ve kendisine dünyada bir eşi daha bulunmaz gibi gelen bu kentte her adımda keşfettiği yeni şeylerle eğlenip oyalanmaya koyulmuş. Ama, diğer şeyler arasında, özellikle garip bir olay dikkatini çekmiş. Gerçekten hiçbir çeşitleme olmaksızın, o kentte tüm oturanların renk bakımından değişmez aynı giysilere büründüklerini fark etmiş: Ortalıkta sadece mavi ve beyaz görülüyor, başka renk bulunmuyormuş. Hatta tacirlerin dükkânlarında bile beyaz ve mavi kumaşlar bulunuyor, başka renk görülüyormuş. Koku satıcılarda beyaz ve mavi renkteki kokulardan başkası yokmuş; sürmeler bile açıkça mavi renkteymiş. Şerbet satıcılarının sürahilerinde sadece beyaz renkli şerbetler varmış; kırmızı, pembe ya da menekşe renkli olanlar yokmuş. Bunu görünce çok şaşır-mış. Ama bir yerde şaşkınlığı artık son sınırına ulaşmış; bir boyacının kapısında... Boyacının boya teknelerinde, gerçekten,

çivit mavisi boya varmış; başkası görülüyormuş. Bunun üzerine Ebu Kir, merakını ve şaşkınlığını yenemeyerek dükkâna girmiş ve cebinden beyaz bir mendil çıkararak boyacıya uzatmış ve ona “Ey mesleğin ustası, bana bu mendili kaç paraya boyarsın? Ve de ona hangi rengi vereceksin?” diye sormuş. Boyacı usta “Bu mendili boyamak için senden yirmi dirhem alırım! Rengine gelince çivit mavisi olacak, hiç kuşkusuz!” diyerek yanıt vermiş. Ebu Kir, bu aşırı fiyat önerisinden sinirlenerek “Nasıl! Sen bu mendili boyamak için benden yirmi dirhem istiyorsun ha? Hem de maviden başka renge boyamadan? Ama benim ülkemde yarım dirhemden fazla değeri yoktur bu işin!” diye haykırmış. Boyacı ustası “Öyleyse onu ülkende boyat, babalık! Burada bir metelik eksiltmeden onu yirmi dirheme boyuyoruz!” diyerek yanıt vermiş. Ebu Kir yeniden söze başlayarak “Peki öyle olsun, ama ben onu maviye boyatmak istemiyorum. Kırmızı olsun istiyorum!” demiş; öteki “Sen benimle hangi dilde konuşuyorsun? Kırmızıdan ne anlıyorsun?” diye sormuş. Ebu Kir şaşırarak “Öyleyse yeşile boya!” demiş. Usta da “Yeşil renk de neyin nesi?” diye sormuş. O zaman “Öyleyse sarı olsun!” demiş. Boyacı da “Ben böyle bir renk bilmiyorum!” diye yanıt vermiş. Ebu Kir de ona çeşitli boya renklerini sıralamayı sürdürmüş; boyacı ustası bunların hiçbirinin ne anlama geldiğini bilmiyormuş. Ve Ebu Kir ona öteki boyacıların da kendisi kadar bilgisiz olup olmadıklarını sorunca, usta ona “Biz bu kentte bir lonca kurmuş kırk boyacıyız; mesleğimiz başkalarına kapalıdır! Meslek ancak içimizden biri ölürse babadan oğula geçer; boyacılıkta maviden başka renkler de kullanıldığı konusuna gelince, böyle bir şeyi hiç işitmedik!” yanıtını vermiş.

Boyacının bu sözlerini duyan Ebu Kir “Bil ki, ey mesleğin ustası, ben de bir boyacıyım ve kumaşları sadece mavi değil, sizin bilmediğiniz pek çok renkte boyamasını bilirim. Bu durumda beni belli bir ücret ödeyerek hizmetine al! Ben sana mesleğimin tüm ayrıntılarını öğreteyim; böylece loncada bulunanlar önünde üstünlük kazanırsın!” demiş. O da “Biz loncamıza ve mesleğimize asla yabancı almayız!” diye yanıt vermiş. Ebu Kir “Ya kendi hesabıma bir boyacı dükkânı açsam ne olur?” diye sorunca; öteki “Bunu da yapamazsın!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ebu

Kir, daha fazla ısrar etmemiş; dükkândan çıkıp ikinci bir boyacıya, sonra üçüncü ve sonra dördüncü bir boyacıya, sonra da kentin öteki boyacılarının hepsine gitmiş; hepsi de onu aynı şekilde karşılamış; ve hepsinden aynı yanıtları almış. Ne usta ne de çırak olarak, hiçbiri onu mesleğe kabul etmemiş. O da gidip lonca başkanını bulmuş ve ona şikâyetle bulunmuş; o da kendisine “Benim de yapacağım bir şey yok. Bizim âdet ve geleneklerimiz aramıza bir yabancı almayı yasaklar!” diye yanıt vermiş.

Tüm boyacıların oybirliğiyle kendisini dışladıklarını gören Ebu Kir, karaciğerinin âdetâ şıştiğini duyumsayarak saraya gitmiş; ülkenin hükümdarının huzuruna çıkmış. Ve ona “Ey zamanın şahı, ben bir yabancıyım, mesleğim boyacılıktır; kumaşları kırk değişik renkte boyamayı bilirim...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

“...Ve kumaşları kırk değişik renkte boyamayı bilirim! Böyle olduğu halde kentinizde bulunan ve maviden başka renkte boyamayı bilmeyen boyacılarla aramızda şu ve şu konuşmalar geçti. Ben bir kumaşa en hoş renkleri ve tonları vermeyi bilirim. Kırmızıyı çeşitli derecelerde, örneğin: pembe ve hünnap¹ kırmızısı; yeşili çeşitli derecelerde, örneğin: fıstık yeşili, zeytin yeşili, papağan kanadı yeşili; siyahı çeşitli derecelerde, örneğin: kömür karası, kazan karası, sürmenin mavi karası; sarıyı çeşitli derecelerde, örneğin: limon sarısı, portakal sarısı, altın sarısı olarak ve diğer harika renklerde boyarım! Her renkte! Böyle olduğu halde, boyacılar beni, ne usta, hatta ne de ücretli çırak olarak yanlarına almak istediler!” demiş.

Ebu Kir’in bu sözlerini işiten ve renklerin, varlığını bilmediği ayrıntılarının sayılmasını duyan şah, hayran olmuş ve sıçrayarak “Ya Allah, ne harika şey bu!” diye haykırmış. Sonra Ebu Kir’e “Ey boyacı, eğer doğru söylüyorsan ve gerçekten sanatınla bunca harika renkler yaratıp gözlerimizi şenlendirirsen, tüm kaygılarını kovup ruhunu huzura kavuşturabilirsin! Ben hemen senin

1 Hünnap: “Çiğde” adıyla da bilinen bir meyve (Â.Ş.O.)

için boyahane açtıracak ve para olarak büyük bir sermaye sağlayacağım; loncadaki esnaftan yana da korkun olmasın; çünkü onlardan kim seni tedirgin etmek isterse, onu dükkânının kapısına astıracağım!” demiş. Ve hemen saray mimarlarını çağırıp onlara “Bu hayranlık uyandıran ustaya yoldaşlık edin; onunla birlikte tüm kenti dolaşın! İster han olsun, ister dükkân, isterse bir bahçe ya da bir ev, zevkine uygun bir yer bulduğunuzda, sahibini hemen oradan kovun ve çabucak oraya kırk büyük fiçı ve daha küçük boyda bir o kadar başka fiçı yerleştirerek büyük bir boyahane açın! Ve her hususta bu büyük boyacı ustasının görüşlerine uygun biçimde davranın! Emirlerini aynen yerine getirin! Ne olursa olsun ona karşı çıkmaktan sakının!” demiş. Sonra şah, Ebu Kir’e güzel bir hil’at armağan etmiş; ve kendisine “bu parayı yeni boyahane hazırlanıncaya kadar keyfince harca!” diyerek bin dinarlık bir kese vermiş; ve bunlara ek olarak kendisine hizmet etmesi için iki genç oğlan ve mavi kadifeden güzel bir eyerle ve aynı renkten ipek bir örtüyle koşumlanmış harika bir at armağan etmiş. Dahası, emrine, otursun diye, zengin eşyayla donattığı bir büyük ev ve hizmet etsinler diye çok sayıda hizmetkâr bağışlamış.

Artık süslü giysilerle donanmış ve güzel atına binmiş olan Ebu Kir de, sanki babası da emir olan bir emir gibi, parlak ve gösterişli bir görünüm kazanmış! Ve ertesi gün hep atının üstünde ve önünde iki mimar ve halkı dağıtıp kendisine yol açan iki hizmetkâr olduğu halde caddelerde ve çarşılarda dolaşarak boyahanesi için araştırmalara başlamış ve sonunda çarşının ortalık yerinde büyük bir dükkân bularak seçimini yapmış ve “Burası harika bir yer!” demiş. Mimarlar ve köleler binanın sahibini kovmuşlar ve hemen bir yandan binayı yıkarken öbür yandan diğerini inşa etmeye başlamışlar; ve atının üzerinde onlara “Buraya *şunu* ve *şunu*, *şuraya bunu* ve *bunu* yapın!” diyerek buyruk veren Ebu Kir’e uyarak inşaatı bitirmek için büyük bir gayret göstermişler; ve kısa bir sürede yeryüzünde hiçbir yerde eşi bulunmayan bir boyahananın yapımını tamamlamışlar.

O zaman şah, onu çağırtmış ve “Şimdi boyahaneyi çalıştırmaktan başka yapacak iş kalmadı; ama parasız hiçbir iş yürümez! Bundan dolayı başlangıç sermayesi olarak al sana beş bin altın

dinar! Boyahanende çalışarak ortaya koyacağın sanatın sonuçlarını sabırsızlıkla bekliyorum” demiş. Ebu Kir de, beş bin dinarı almış, evinde bir yerlere iyice gizlemiş; ve eline birkaç dirhem alarak çoktandır satılmadığı için bir kenarda kalmış gerekli bazı eczayı ve torbalarda dokunulmadan duran boyaları bir eczacıdan yok bahasına satın almış; ve bunları boyahanesine taşıtmış, belli hazırlıklardan sonra irili ufaklı fiçılarda ustalıklı eritmiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

İrili ufaklı fiçılarda ustalıklı eritmiş.

Bu hazırlıklar bitince şah ona beş yüz parça ipek ve yün kumaş göndermiş; Ebu Kir de bunları bazen saf renklerle, bazen de birbirine karıştırarak ürettiği renklerle çeşitli tarzlarda boyamış; öyle ki renkçe biri diğerine benzeyen tek kumaş bile kalmamış; sonra da bunları, kurusunlar diye dükkânın önünde sokakta bir uçtan öbür uca gerdiği iplere, sermiş; ve boyanan kumaşlar kuruyunca, harika bir canlılık göstererek güneşin altında şahane bir görünüm yaratmış.

Kentte oturanlar, kendileri için yepyeni olan bu renk cümbüşünü görünce şaşırıp kalmışlar; ve tacirler koşup daha iyi görmek için dükkânlarını kapatmışlar. Kadınlar ve çocuklar hayranlıkla haykırıyorlar; birileri ve diğerleri Ebu Kir’e “Ey boya ustası, bu rengin adı ne?” diye soruyorlarmış. O da, kendilerine “Bu nar kırmızısıdır! Bu yağ yeşilidir! Bu limon sarısıdır!” diye yanıt veriyor, haykırışlar ve sınırsız bir hayranlığı kanıtlamak için göğe uzanmış kollar ortasında, tüm renkleri adlandırıyormuş.

Ama ansızın, kumaşların boyanıp hazırlanmış bulunduğunu öğrenen şah, atının üzerinde, önünde kendisine yol açan muhafızlar, ardında maiyetiyle çarşının orta yerine çıkagelmiş. Sıcak havada esen meltemle rengârenk dalgalanan parıltılı kumaşları görünce, hayranlığın sınırlarına ulaşırcasına hayran kalmış ve uzun süre soluk bile almadan açılarak beyazı belirginleşmiş gözlerle seyredip hareketsiz kalmış. Atlar bile, bu alışılmadık görünüm karşısında, ürkecek yerde, bu güzel renklere duyarlık

göstermiş, hatta davul ve zurnaların sesine ayak uydurup oynatarak yürümüşler; ve havayı delip geçen ve rüzgârda cınlayan bütün bu şaşaadan sarhoş olmuş gibi raksetmeye başlamışlar.

Şaha gelince, boyacıyı nasıl onurlandıracağını bilemeyerek, büyük vezirini atından indirip Ebu Kir'i onun yerine bindirmiş; onu sağına alarak ve kumaşları toplatarak sarayın yolunu tutmuş ve orada Ebu Kir'i altınlarla, armağanlarla ve ayrıcalıklarla donatmış. Ve boyalı kumaşlardan, saraydaki kadınlar ve ileri gelenler için giysiler biçirmiş; ve Ebu Kir'e aynı üstünlükte boyansın diye bin yeni kumaş parçası daha vermiş; ilkin bütün emirler, sonra da tüm saray görevlileri renkli giysilere bürünmüşler. Ve zamanla artık Sultanın Boyacısı olarak adlandırılan Ebu Kir'e başvuranlar o denli çoğalmışki, kentin en zengin adamı olmuş; ve başlarında lonca başkanı olduğu halde tüm öteki boyacılar geçmiş davranışlarından ötürü ondan özür dilemişler; ve kendilerini yanında ücretsiz olarak çalıştırması için ondan ricada bulunmuşlar. Ama, Ebu Kir, onların özürlerini kabul etmeyip onları utanç içinde geri çevirmiş. Artık sokaklar ve çarşılar boyunca, şahın Boyacısı Ebu Kir'in boyadığı çok renkli ve şatafatlı kumaşlarına bürünmüş kimselerden başkası görünmez olmuş. İşte onun durumu böyleymiş! Berber Ebu Sir'e gelince, onunki de şöyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

Berber Ebu Sir'e gelince, onunki de şöyleymiş:

Bir kez boyacı kendisini odaya kapatıp soyarak yüzüstü bırakınca, üç gün yarı ölü uzanıp yatmış; bu sürenin sonunda hanın kapıcısı onlardan hiçbirinin ortalıkta görünmeyişine şaşmış; ve kendi kendine "Galiba bunlar bana odalarının kirasını ödemedi çekip gittiler! Belki de öldüler! Ya da başlarında bilmediğim başka bir dert var!" diyerek doğru onların odalarına gitmiş ve tahta kalası kapının iki yanındaki yuvalara yerleşmiş olarak bulmuş; ve içerden yeğni bir inilti işitmiş. Bunun üzerine kapıyı açıp içeri girmiş ve hasırın üstüne sapsarı ve tanınmaz halde

uzanmış yatmakta olan berberi görmüş ve ona “Neyin var senin kardeşim böyle inleyip duruyorsun ve arkadaşın ne oldu?” diye sormuş. Zavallı berber titrek bir sesle “Allah bilir! Ben ancak bugün gözlerimi açabildim. Ne zamandır burada yattığımı hatırlamıyorum. Ama pek susuzum, senden rica ediyorum kardeşim, şurada kemerime bağlı olan keseği çıkar ve beni ayağa kaldıracak bir şeyler satın al!” diye yanıt vermiş. Kapıcı kemerin her yanını evirip çevirmiş; ama, hiçbir para bulamayıp arkadaşının parayı çalmış olduğunu anlayarak berbere “Ey zavallı kişi, hiç kafanı bozma, Allah herkesi yaptıklarına göre gözetir! Ben seninle ilgilenir, sana bakarım!” demiş. Ve sonra hemen gidip ona bir çorba hazırlamış ve bir çanağa doldurarak getirmiş. Ve çorbayı yutması için yardım ederek üstünü yün bir örtüyle örtmüş ve onu iyice terletmiş. Ve berberin tüm masraflarını üzerine alarak iki ay süreyle ona bakmış ve bu sürenin sonunda Tanrı kapıcının aracılığıyla berbere şifa bağışlamış! O zaman Ebu Sir ayağa kalkarak iyi yürekli kapıcıya “Eğer bir gün, Yüceler Yücesi Tanrı, bana güç verirse, benim için yaptığın tüm masrafları ve bu ilginin ve iyiliklerinin karşılığını öderim. Tanrı da elbet senin erdemlerini ödüllendirecektir, ey seçkin kişi!” demiş. Hanın yaşlı kapıcısı, ona “Kardeşim Tanrı’ya şükürler olsun ki, iyileştin! Ben sadece Kerim olan Tanrı’nın yüzü suyu hürmetine seninle ilgilendim!” diye yanıt vermiş. Sonra berber onun elini öpmek istemiş; ama o, karşı çıkarak bunu kabul etmemiş; ve birbirlerine Tanrı’dan hayırlar dileyerek ayrılmışlar.

Berber, her zaman kullandığı gereçleri eline alarak handan çıkmış; çarşıları dolaşmaya başlamış. Oysa bahtı o günü bekliyor ve kendisini doğruca Ebu Kir’in boyahanesi önüne sürüklemiş bulunuyormuş; orada, dükkânın önüne asılan iplere serilmiş renkli kumaşlara hayranlıkla bakan ve gürültülü seslerle düşüncelerini belirten büyük bir kalabalık varmış. Seyircilerden birine “Bu boyahane kime ait? Bu büyük kalabalık da neyin nesi?” diyerek sormuş. Kendisine soru sorulan kişi “Burası Sultan’ın Boyacısı Ebu Kir Hazretleri’nin dükkânıdır! Şurada gördüğün kumaşları olağandışı işlemlerle boyayan kendisidir! Bu zat, boyacılık sanatında bir üstattır!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Ebu Sir eski arkadaşı için ta içinden

sevinmiş ve “Ona zenginliğin kapılarını açan Tanrı’ya şükürler olsun! Ya Ebu Sir! Eski yoldaşın hakkında kötü düşünmekle hata etmişsin! Seni terk edip unutmuşsa, işiyle gereğinden fazla uğraşmasındandır! Ama şimdi göreceksin, seni tanıyınca, kendisine daha önce yaptığın hizmetleri ve ihtiyaç içindeyken gösterdiğin iyilikleri hatırlayarak nasıl da gönülden karşılayacak! Seni görünce ne çok sevinecek!” diye düşünmüş. Ve halkı aralayarak boyahanenin kapısına ulaşmayı başarmış ve içeriye bakmış; ve Ebu Kir’in yüksek bir divanda bir yığın yastığa yaslanarak kaygısızca uzanmış bulunduğunu görmüş; sağ kolu bir yastıkta, sol kolu başka bir yastıkta duruyor; şah giysilerine benzer bir urbaya bürünmüş bulunuyor ve önünde gösterişli giysiler giyinmiş dört genç köle el pençe divan duruyor; berberin gözlerine bir vezir kadar, hatta bir sultan kadar büyük ve görkemli görünüyormuş! Öte yandan da on kadar işçinin iş üzere bulunduğunu ve onun sadece işaretlerle verdiği buyrukları yerine getirdiğini ayırt etmiş.

Bunun üzerine Ebu Sir bir adım daha öne çıkmış ve “Kendisine selam vermek üzere yüzüme baksın diye bekleyeyim! Belki de ilkin o beni selamlar ve beni öpmek üzere boynuma sarılır, bana geçmiş olsun diyerek gönlümü alır!” diye düşünerek tam da Ebu Kir’in önünde durmuş. Oysa, bakışları karşılaşır karşılaşmaz ve gözleri birbirini üzerine düşer düşmez...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Oysa, bakışları karşılaşır karşılaşmaz ve gözleri birbirini üzerine düşer düşmez, boyacı ayağa fırlamış ve “Ah! Vicdansız hırslı, sana dükkânımın önünde durmayı yasaklamadım mı? Beni mahvetmek ve onurumu kırmak mı istiyorsun? Hey oradakiler! Yakalayın, tutun şunu!” diye haykırmış.

Hemen siyah köleler ile beyaz köleler zavallı berberin üzerine atılmışlar; ve onu yere yıkıp dövmeye başlamışlar; boyacı da ayağa kalkmış ve eline büyük bir sopa alarak “Onu karın üstü yatırın!” demiş; ve sırtına yüz sopa indirmiş. Sonra da “Sırtüstü yatırın!” demiş ve karnına yüz sopa indirmiş. Bunu izleyerek

ona “Ey sefil kopuk, ey hain! Eğer seni bir kez daha dükkânımın önünde görürsem, şahın önüne sürükleyecek ve derini yüzdürecek ve de sarayın kapısında kazığa oturtturacağım! Defol! Allah belanı versin! Ey zift suratlı!” diye haykırmış. O vakit zavallı berber, gördüğü bu davranışlardan dolayı alçalmış ve acı duymuş olarak yüreği incinmiş; ruhu tedirgin, kendisine karşı kıskırtılmış halkın yuhalamaları ve Ebu Kir’in hayranlarının lanetlemeleri onu izlerken, oradan sürünerek ayrılmış ve sessizce ağlayarak hanın yolunu tutmuş.

Odasına ulaşınca, hasırın üzerine boylu boyunca uzanmış ve Ebu Kir’in kendisine yaptıklarını düşünmeye koyulmuş ve tüm geceyi gözünü kırpmaksızın geçirmiş; kendisini son derece bahtsız ve kederli hissediyormuş! Ama sabahleyin darbelerin izleri soğuduğundan ayağa kalkıp dinlenmesini tamamlamak ve bedenini rahatlatmak için hamamda yıkanmak niyetiyle dışarı çıkmış; çünkü hasta yattığı sürece yıkanıp gusül abdesti almamış bulunuyormuş. Bu niyetle yoldan geçen birisine “Kardeşim, hamama hangi yoldan gidilir?” diye sormuş. Adam “Hamam mı? Hamam dediğin de nedir?” diye yanıt vermiş. Ebu Sir “Hamam, yıkanıp kirden arınmak ve bedeni ferahlatmak için çalıştırılan yerdir! Hamam dünyanın en zevk veren yeridir!” demiş. Adam da “Bu iş için neden gidip denize dalmıyorsun? Biz orada yıkanırız!” diye yanıt vermiş. Ebu Sir “Benim istediğim hamamda yıkanmaktır!” demiş. Öbürü de “Bizler hamamla anlatmak istediğin şeyi bilmeyiz! Yıkanmak isteyince denize koşarsın; şahın kendisi bile yıkanmak isteyince denize gider!” diye yanıt vermiş.

Ebu Sir, bu konuşma dolayısıyla, kentte oturanların hamamı bilmediklerini öğrenince, sıcak su kullanımını ve ovuşturup bedeni dinlendirmeyi, keselenmeyi ve tüy aldırmaı da bilmediklerini anlamış; ve şahın sarayına doğru yollanarak huzura kabul edilmesini dilemiş ve bu dileği yerine getirilmiş; ve elleri arasından yeri öperek saygıda bulunduktan ve Tanrı’dan kutsanmasını diledikten sonra, ona “Ey zamanın şahı, ben bir yabancıyım, mesleğim de berberliktir! Bununla birlikte başka işler de görürüm. Özellikle, kendi ülkemde, bu meslekleri tüm yaşamlarında sırf bu işleri gören kimseler icra etmekte iseler de, hamm kızdırmayı, beden ovuşturmayı da bilirim. Bugün senin hükmettiğin

bu kentte hamama gitmek istedim; ama kimse hamamın ne anlama geldiğini bilemedi! Oysa, dünyada zevk duyulacak ve bir kenti süsleyecek hamamdan daha iyi bir yer bulunmadığı halde, bunca güzel bir kentin ondan yoksun olması şaşılacak şeydir! Gerçekten, ey zamanın şahı, hamam yeryüzü cennetidir!” demiş. Bu sözleri duyan şah, son derece şaşırmış; ve ona “Bana sözünü ettiğin bu hamamın ne mene bir şey olduğunu açıklar mısın?” diye sormuş ve “Çünkü ben de böyle bir şeyden söz edildiğini hiç duymadım!” diye eklemiş. Bunun üzerine Ebu Sir “Bil ki, ey şah, hamam, şu ve şu şeylerin yapıldığı binadır!” demiş. Ve orada yapılan işlerin niteliklerini ve iyi düzenlenmiş bir hamamdan alınacak zevkleri ayrıntılarıyla anlatılmış. Sonra da “Ama bir hamam ve onun vereceği zevkler hakkında tam bir fikir vermek için konuşmaya kalkışsam dilimde tüy biter! Anlamak için denemek gerek! Ve bir hamama kavuşacağı güne kadar senin kentin gerçekten mükemmel bir kent olmayacaktır!” diye eklemiş.

Ebu Sir’in bu sözlerini işiten şah, keyiflenerek içi ferahlamış ve “Kentime hoş geldin, ey hayırlı ailenin çocuğu!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

...Şah keyiflenerek ferahlamış ve “Kentime hoş geldin ey hayırlı ailenin çocuğu!” diye haykırmış. Ve ona kendi elleriyle eş bulunmaz bir hil’at giydirmiş; ve “İstediğin her şey fazlasıyla sana verilecektir; ama çabucak bir hamam inşa et! Çünkü onu görüp yararlanmak için sabırsızlanıyorum!” demiş. Ve kendisine şahane bir at, iki zenci, iki beyaz genç, dört genç kız ve göz kamaştıran bir ev bağışlamış. Hatta ona boyacıya gösterdiğinden de fazla cömertlik göstermiş ve “Kendisinin seçeceği yerde hamamı inşa etmeniz gerekir!” diyerek en iyi mimarlarını onun emrine vermiş. Ebu Sir de mimarları yanına alarak onlarla birlikte kentin her yanını dolaşmış ve uygun gördüğü bir yer seçerek araştırmalarını tamamlamış; ve orada hamam yapılması buyruğunu vermiş. Ve onun tanımlamalarına göre mimarlar dünyada eş bulunmaz bir hamam yapmışlar; ve onu iç içe geçen arabesk süslemelerle

süslemiş, içine çeşitli renkten mermerler döşeyip akli bulandıran nakışlarla bezemişler; ve bütün bunlar Ebu Sir'in tanımlamalarına göre yapılmış. Hamamın inşası bitince Ebu Sir ortaya saydam kaymaktaşıdan büyük bir havuz, ayrıca değerli mermerlerden daha küçük iki havuz yaptırmış. Sonra gidip şahı bulmuş ve ona "Hamam hazır; ama hâlâ içinin düzeni noksan" demiş. Şah da ona, içinin düzeni için gerekli pamuklu ve ipekli havlu ve peşkirler, koku veren değerli yağlar ve sular, günlük ve geri kalan şeylerden oluşan eşyayı alsın diye on bin dinar vermiş; o da bunları sağlayıp her şeyi yerli yerine koymuş. Ve hiçbir şeyin israf edilmemesi için elinden gelen gayreti göstermiş. Bunun üzerine şahtan kendisine yardımcı olsun diye gücü yerinde on adam istemiş; şah ona hemen gücü kuvveti yerinde, aylar kadar güzel yirmi delikanlı vermiş; Ebu Sir hemen hamamda yıkama, ovuşturma ve keseleme işlemlerini öğretmek üzere çeşitli hareketleri ilkin onlar üzerinde icra etmiş ve hepsini mesleklerinde ustalaşmış hale getirdikten sonra, hamamın açılış gününü saptayıp bunu şaha duyurmuş.

O gün Ebu Sir, hamamı kızdırmış ve havuzun sularını ısıtmış ve buhurdanlıklarda günlük ve ödler yakmış ve çeşmelerin sularını tüm musikileri değersiz kılan hoş bir gürültü çıkartarak akıtmış! Ortadaki büyük havuzun fiskiyelerine gelince, bu da kıyaslanamaz güzellikte bir manzara yaratıyor ve kuşkusuz seyredenlerin ruhunu hazla dolduruyormuş! Ve hamamın içinde öylesine bir temizlik ve tazelik hüküm sürüyormuş ki, sanki her şey zambak ve yaseminlerin saflığını haykırıyormuş.

Böylece şah, vezirleri ve emirleriyle hamamın büyük kapısının eşiğini aşınca gözleri, burnu ve kulakları duyumsadıkları şeylerden: Büyüleyici dekorlardan, kokulardan, çeşmelerden yalaklara dökülen suyun sesinden çok hoşlanmış ve hayranlıkla "Bu nedir?" diye sorunca, Ebu Sir "İşte, bu hamamdır!" diye yanıt vermiş; ve şahı ilk salona sokmuş; soyunacağı kerevete çıkarmış; ve havluyu başından ayaklarına kadar bürümüş; ayağına yüksek ökçeli nalınlar giydirmiş; ve ikinci salona sokarak onu iyice terletmiş! O zaman genç oğlanların yardımıyla kıl keçelerle bedenini keseletmiş; derisinden yıpranmış kısımları kurt biçiminde sökün ettirmiş ve derisinin hücrelerinde birikmiş kir-

leri temizletmiş. Sonra onu sabunlayarak ve büyük havuzda bol suyla yıkayarak rahatlatmış. Sonra, kokulandırılmış suyla dolu mermer tekneye sokmuş; epeyce bir süre orada bıraktıktan sonra çıkarmış; gülsuyu ve başkaca değerli kokular serpilmiş suyla başını yıkamış. Sonra el ve ayak tırnaklarını kınalayıp şafak rengini vermiş. Ve bütün bu işleri görürken, yörelerinde sarısabır ve kokulu Hint sümbülü yakılıyor ve yayılan kokular yumuşaklıkla içlerine işliyormuş.

Bu iş bitince, şah kendini bir kuş kadar yeğni hissetmiş ve yüreği tüm yelpazelerin serinliğini solumuş; bedeni öylesine düz ve parlak, öylesine güçlü hale gelmiş ki, ona dokunduğu zaman sanki uyumlu bir ses çıkıyormuş. Ama asıl zevki, genç oğlanlar son kertede tatlılık ve uyumla bedenini ovuşturmaya başlayınca, kendini bir uda ya da bir tambura dönüşmüş gibi duyumsayarak almış! Ve kendisinin eşsiz bir güçle canlandığını hissetmiş; öyle ki, neredeyse bir arslan gibi kükreyecekmış. Ve “Vallahi! Ömrümde kendimi bu kadar güçlü hissetmemiştim! Demek hamam bu, öyle mi, berber ustası?” diye haykırmış. Ebu Sir de “Ta kendisi, ey zamanın şahı!” diye yanıt vermiş. Şah da “Başım üzerine yemin ederim ki! Benim kentim, bu hamam yapıldıktan sonra ancak bir kent oldu!” demiş. İçine misk sindirilmiş havlularla kurulandıktan sonra karla soğutulmuş şerbetler içmek üzere kerevete çıkınca, Ebu Sir’e...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

... Karla soğutulmuş şerbetler içmek üzere kerevete çıkınca, Ebu Sir’e “Böyle bir yıkanmanın değeri sence nedir, karşılığında ne gibi bir ücret talep etmek gerekir? Bu konuda sen ne düşünürsün?” diye sormuş. O da “Şahın biçeceği ücret yeterlidir!” yanıtını vermiş. Şah da “Böylesi bir yıkanmaya bin dinar ücret biçiyorum, daha aşağı olamaz!” demiş; ve Ebu Sir’e bin dinar para vermiş ve ona “Ve bundan böyle yıkanmak üzere hamamına gelen her müşteriden bin dinar alacaksın!” demiş. Ama Ebu Sir “Af buyur, ey zamanın şahı! Her kişi eşit durumda değildir!

Kimileri zengindir, kimileri de fakir. Her müşteriden bin dinar alacak olursam hamam artık işe yaramaz ve kapanır; çünkü fakirin yıkanma ücreti olarak bin dinar ödeyecek gücü yoktur!” diyerek yanıtlamış. Şah “Öyleyse ne yapmayı düşünüyorsun?” diye sorunca; “Ücretin ne olacağını müşterinin mürüvvetine bırakacağım! Böylece herkes imkânına ve ruhunun cömertliğine göre ödeme yapsın! Ve fakir bana ödeyebileceği kadar öder; bin dinarlık ücrete gelince, bu bir şahın armağanıdır!” diye cevap vermiş. Emirler ve vezirler de Ebu Sir’i desteklemiş ve “Gerçeği söyledi, ey zamanın şahı, insaf da bunu gerektirir!” demişler. “Ve sen, sevilen kişi, keşke herkes senin gibi düşünse!” diye eklemişler. Şah “Mümkündür! Ancak bu adam bir yabancıdır ve de fakirdir; ona cömertlik ve eli açıklık göstermek bizim görevimizdir; ayrıca kentimizi yaşantımızda hiç görmediğimiz bu hamamla donatmıştır, onun sayesinde kentimiz önem ve eşsiz bir parlaklık kazanmıştır. Ama siz bana bin dinar ödenemeyeceğini söylediğinize göre; kendisine bu kez yüz dinar ödeyip ayrıca genç bir köle, bir zenci, bir de genç kız vermenizi öneriyorum! Ve gelecekte, o da öyle düşünüyor, olanaklarınız el verdiğince ya da gönlünüzün cömertliğine göre ödeme yaparsınız!” demiş. Onlar da “Kuşkusuz! Biz de bunu isteriz!” demişler. Ve o gün, hamamda yıkandıktan sonra, her biri Ebu Sir’e yüz altın dinar, bir beyaz köle, bir zenci köle ve bir cariyeye vermişler. Yıkanan emirlerin ve devlet büyüklerinin sayısı kırkı¹ bulduğundan Ebu Sir dört bin dinarla, kırk beyaz, kırk siyahi köle ve kırk cariyeye edinmiş. Şahtan da on bin dinar,² on genç beyaz köle, on genç zenci köle ve aylar kadar güzel on cariyeye almış.

Ebu Sir bu altın dinarları ve armağanları alınca, şaha doğru ilerlemiş ve onun önünde iki eli arasında yeri öptükten sonra “Ey bahtıgüzel şah, ey yüzü iyilik muştulayan kişi; ey haklı görüşlerin ve tam bir insafın sahibi! Bütün bu beyaz ve siyahi köleler ile bu cariyeler ordusunu ben nerede barındırırım?” diye sormuş. Şah da “Bütün bunları sana, seni iyice zengin etmek

1 Mardrus, Burton ve Littmann, maiyetin dört yüz kişiden oluştuğunu, dolayısıyla kırk bin dinar ve bin iki yüz köle ve cariyeye edinildiğini bildiriyorlar, biz Mathers’in verdiği sayıları yeğ tuttuk (Â.Ş.O.)

2 Mathers’de bin dinar olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

üzere verdirdim; çünkü düşün ki, bir gün bizim yanımızdan ayrılıp ülkeneye ve sevgili ailenin yanına dönmeyi düşlersin; o zaman, yakınlarınla her türlü sıkıntıdan uzak yaşamana için yeter zenginliğin olsun istedim!” diye yanıt vermiş. O da “Ey zamanın şahı, Allah refahını daim buyursun! Ama bunca köle ancak şahlara yaraşır! Yoksa benim gibi yakınlarıyla oturup peynir ekmek yiyeceklere değil! Ben bütün bu beyaz, siyahi köleleri ve cariyeleri nasıl yedirir, giydiririm? Vallahi! Bunlar genç dişleriyle benim tüm kazancımı çabucak yer, sonra da beni yutarlar!” diye onu yanıtlamış. Şah gülmeye başlamış ve ona “Yaşamım üzerine yemin ederim ki, doğru söylüyorsun! Kudretli bir orduya dönüştü bunlar; ve nerede olursan ol, sen bunları asla doyuramazsın! Öyleyse bunlardan kurtulmak için her birini yüz dinardan bana satmak ister misin?” demiş. Ebu Sir “Onları bu fiyata satarım!” diye yanıt vermiş. Şah hemen hazinedarını çağırtmış; o da Ebu Sir’e yüz elli kölenin bedelini ödemiş. Ve şah, sırası gelince, bütün köleleri kendi armağanı olarak eski sahiplerine iade etmiş. Ebu Sir de iyiliklerinden ötürü şaha teşekkür etmiş; ve ona “Beni, ancak Tanrı’nın doyurabileceği bu genç ve obur gulyabanilerden kurtararak ruhumu nasıl ferahlattınsa, Tanrı da seni ferahlatsın!” demiş. Şah bu sözleri duyunca yeniden gülmeye başlamış ve Ebu Sir’e karşı daha da cömert davranmış; sonra ülkesinin ileri gelenleriyle hamamdan çıkıp sarayına dönmüş.

Ebu Sir’e gelince, o geceyi evinde topladığı altınları keselere yerleştirerek ve her bir keseyi dikkatle gizleyerek geçirmiş. Ve evinin işini gördürmek üzere yirmi zenci, yirmi genç oğlan ve dört cariyeye sahip olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

...Yirmi zenci, yirmi genç oğlan ve dört cariyeye sahip olmuş.

Ertesi gün Ebu Sir tellallarla kentin her yanında “Ey Tanrı’nın kulları, hepiniz Sultan Hamamı’nda yıkanmaya koşunuz! Üç gün için ücret alınmayacaktır!” diye bağırtmış. Ve müthiş bir kalabalık üç gün içinde, ücretsiz yıkanmak için yığılmış. Ama dördün-

cü günün sabahından başlayarak, Ebu Sir kendisi hamamın kapısındaki kasanın başına oturarak hamam ücretlerini, her müşterinin kendi iradesiyle takdir ettiği ve hamamdan çıkarken ödediği bir bedel üzerinden toplamaya başlamış. Akşam olunca, Ebu Sir, övgüler üzerine olası Tanrı'nın yardımıyla müşterilerden her gün kasayı dolduran bir kazanç sağlar olmuş. Ve böylece bahtın kendisine sağladığı çok miktarda altını biriktirmeye başlamış.

İşler böyle sürüp giderken şahın eşi hanım sultan, kocasının bu hamamdan heyecanla söz ettiğini işitince, kendisi de bir kez denemeye karar vermiş ve bu niyetini Ebu Sir'e duyurmuş; o da, kendisini memnun etmek ve kadın müşterileri de elde etmek için, o tarihten başlayarak hamamı sabahları erkeklere, öğleden sonraları da kadınlara açık tutmaya başlamış. Ve sabahları kendisi para toplamak için oturmaya, öğleden sonraları da bu işi bu maksatla atadığı bir kadın vekiline gördürmeye başlamış. Ve de, sultan hanım hamama geldiği ve kendi üzerinde hamamın hoş etkisini denediği vakit, öylesine hoşnut olmuş ki, oraya her cuma öğleden sonraları gelmeye karar vermiş. Ve Ebu Sir'e karşı da, her cuma sabahı hamama gelmeyi âdet edinen şahtan daha az cömert davranmamış; ve her seferinde verdiği armağanlar hesaba katılmaksızın bin altın dinar ödemiş.

Böylece Ebu Sir, varsıllık, onur ve utku vadisinde alabildiğine yol almaya başlamış. Ama bundan dolayı hiçbir zaman alçakgönüllülüğünde ve namuslu halinde değişiklik olmamış; aksine! Eskiden olduğu gibi müşterilere karşı sevecen, güleç yüzlü ve nazik tavırlı kalmış ve fakir kişilerden asla para almak istememiş. Ve onun bu cömertliği, bu öyküde ilerde kanıtlanacağı gibi canını korumasının nedeni olmuş. Şimdiden bilinsin ki, bu koruma, bir gün para sıkıntısı çektiği sırada hamamda en iyi şekilde yıkandıktan sonra, hiçbir ücret ödemedен çıkıp giden bir kaptanın eliyle sağlanmıştır. Hatta bu kaptan yıkandıktan sonra kendisine şerbet içirilerek serinletilmiş ve elinden geldiğince saygıyla bizzat Ebu Sir tarafından kapıya kadar selametlenmiş; ve o günden başlayarak ona minnettarlığını bir armağanla ya da herhangi bir araçla nasıl ödeyeceğini düşünüp durmuş; ama bu fırsat ortaya çıkmakta gecikmemiş! İşte kaptanın durumu da böyleymiş!

Boyacı Ebu Kir'e gelince, sonunda, kentte herkesin "Kuşkusuz, dünya cenneti orası!" diyerek hayranlıkla sözünü ettiği bu olağandışı hamamı o da işitmiş; ve bu cennetin zevkine varmak için sahibini bilmediği halde, gidip denemeye karar vermiş. En iyi giysileriyle donanarak ve zengin koşumlu bir katıra binerek, önünde, ardında uzun sopalarla silahlanmış köleler olduğu halde hamama yönelmiş. Kapıya gelince, sarısabır ağacının ve Hint sümbülünün kokusunu duymuş; ve hamama girip çıkan ya da ister ünlü büyüklerden bir ünlü, ister fakirler içinden bir fakir ya da aşağı sınıfın en aşağısından birisi olsun, kanepelerde oturmuş sıra bekleyen kalabalığın farkına varmış. Ebu Sir'i de kasanın başında temiz, taze ve güleç haliyle otururken görmüş ve tanıyınca, onun eski avurtları çökük suratına yerleşmiş nitelikli yağlanma kadar yüzünün parlaklığı ve çehresinin hoşnut mutluluğu için burkmuş! Şaşırmış ve alt üst olmuş bulunmasına karşın, büyük bir sevinç duymuş gibi davranmış ve sonsuz bir yüzüzlükle, onu görünce hemen ayağa kalkmış bulunan Ebu Sir'e doğru ilerlemiş ve dostça bir sitemle dolu sesiyle "Hey sen, ya Ebu Sir! Davranışın bir dost davranışına ve tavrın zarafet ve nezaketi bilen birinin tavrına benziyor mu? Biliyorsun ki, ben, sultandan unvan sağlamış bir boyacıyım ve kentin en zengin ve en önemli adamlarından biriyim. Sen ise, ne beni görmeye geldin ne de arayıp sordun. Hatta soruşturup, 'Benim eski dostum Ebu Kir'e ne oldu acaba?' bile demedin! Bense seni her yanda aradım ve seni bulsunlar diye kölelerimi kentin her yanında hanlarda dükkânlarda dolaştırdım. Kimseler bana senin nerede olduğunu söylemediği gibi, izini bulduracak bilgi de vermedi" demiş. Bu sözleri duyan Ebu Sir, büyük bir kederle başını sallamış ve "Ya Ebu Kir, gelip seni aradığım zaman beni nasıl karşıladığını ve bana indirdiğin darbeleri ve 'Hırsız, hain, sefil!' diyerek herkesin içinde beni utanca uğrattığını unuttun herhalde!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir de gücengin bir tavır takınarak "Sen ne diyorsun? Dövdüğüm o adam sen olabilir misin?" diye haykırarak. O da "Elbette, bendim o!" diye yanıt vermiş. O zaman Ebu Kir "Kuşkusuz seni bir başkasına, birçok kez kumaşlarını çalmaya yeltenen bir hırsıza benzetmiş olacağım! Öylesine zayıf ve sarı yüzlüydün ki, seni tanımam imkânsızdı!" diyerek kendi-

sini tanıyamamış olduğuna dair binlerce yemin vermiş. Sonra, ellerini birbirine çarparak ve “Övülesi ve şanı yüce Tanrı’dan başka sığınılacak varlık ve güç yoktur. Nasıl böyle aldanabildim! Ama, beni tanıyınca adımlı söyleyip ‘Ben falan kimseyim!’ diye kendini tanıtmadığın için, sen de kusurlusun! Zaten o gün çok dalgın ve üzerime yığılan işlerden ötürü yorgundum ve kendimde değildim! Senden Allah rızası için beni bağışlayıp bahtımızda yazılı olan bu olayı unutmamı rica ediyorum!” diyerek pişmanlık gösterileri yapmaya başlamış. Ebu Sir “Tanrı seni bağışlasın, arkadaşım, talihin gizli kararı olmalı bu! Allan ıslah etsin!” diye yanıt vermiş. Boyacı “Beni tümüyle bağışla!” demiş. O da “Ben seni nasıl bağışladıysam, Tanrı da öyle bağışlasın! Biz, ebediliğin derinliklerinde yer almış kararlara karşı ne yapabiliriz?” diye yanıt vermiş. Sonra “Haydi gel hamama gir! Çıkar giysilerini, yıkan ki, sana zevk ve tazelik versin...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek susmuş.

Ama dört yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

“...Yıkan ki, sana zevk ve tazelik versin!” demiş. Ebu Kir de ona “Sana bu refah nereden geldi?” diye sormuş. O da “Sana refah kapılarını açan talih, bana da aynı şekilde açtı!” diye cevap vermiş. Ve onun emirleriyle sopalandığı günden başlayarak başına gelenleri kendisine anlatmış. Ama onu burada tekrarlamamanın yararı yok! Ebu Kir de ona “Şahın nezdinde kazandığın itibarı öğrenmek beni çok mutlu kıldı. Şaha, benim her zaman dostum olduğunu anlatarak bu itibarın artmasına ben de katkı sağlayacağım!” demiş. Ama eski berber “Talihin kararlılığı karşısında kulların işe karışmasının ne yararı var? Sadece Tanrı, lütufları ve utançları kendi elinde tutar! Sana gelince, çabucak soyun ve hamam suyunun sağlayacağı iyiliklerden ve temizliğinden yararlan!” diye yanıt vermiş. Onu, özel bir odaya sokarak kendi elleriyle ovuşturmuş, keselemiş, sabunlamış ve yardımcılarının herhangi birinin ilgilenmesine fırsat bırakmadan sonuna kadar yıkanma işlerini kendisi tamamlamış. Sonra onu serinleme yerindeki kerevete çıkarmış ve yine kendisi şerbetler ve

güçlendiriciler sunmuş; ve bu işleri görürken öylesine bir saygı göstermiş ki, hamamın her günü müşterileri Ebu Sir'in daha önce sadece şaha gösterdiği bu hizmet anlayışına ve eşsiz saygıya şaşıp kalmışlar.

Ayrıca zamanı gelince, Ebu Kir, Ebu Sir'e para sunmak isteyince, berber "Bana para teklif etmeye utanmıyor musun, ben senin arkadaşın değil miyim? Ve de aramızda teklif mi var?" diyerek almaktan kaçınmış. Ebu Kir de "Öyle olsun! Ama, bunun karşılığında ben de sana yararı olacak bir nasihat vereceğim. Bu hamam harika bir yer. Ama tam anlamıyla mükemmel olması için hâlâ bir şeyi eksik!" demiş. Ebu Sir "Nedir o?" diye sormuş. O da "Ağda! Gerçekten farkına vardım ki, sen müşterilerin kafalarını kazıdıktan sonra, vücutlarının diğer yanlarındaki tüyler için ustura ya da cımbız kullanıyorsun! Ama benim tarifini bildiğim ve karşılığında sana bir şey ödetmeden sağlayacağım ağdanın yerini hiçbir şey tutamaz!" demiş. Ebu Sir "Kuşkusuz! Hakkın var, arkadaşım! Senden, en iyi ağdanın yapımını tarif etmenden daha iyi bir istekte bulunamam!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir de "İşte! Sarı arsenik ve sönmemiş kireç al, bunları birbirine karıştır. İçine biraz zeytinyağ kat, biraz da misk! Nahos bir koku duyuluncaya kadar hepsini karıştır! Ve böylece elde ettiğin macunu bir çanağa koy ve ihtiyaç anında kullan! Ben bu ağdanın kerametini, özellikle şah, hiçbir acı ve sürtünme olmadan, tüylerinin âdeta büyülenmişçesine alınmasından sonra ve derisi bembeyaz ve tertemiz olduğunu görünce, sana sorarım!" demiş. Ve Ebu Kir, eski dostuna bu tarifi verdikten sonra, hamamdan çıkıp doğru saraya yönelmiş.

Şahın huzuruna çıkınca, elleri arasından yeri öperek saygıda bulunmuş ve ona "Ey zamanın şahı, huzuruna bir tavsiyede bulunmak için geldim" demiş; şah "Nasıl bir tavsiyede buluncaksın bana?" deyince "Tanrı'ya şükürler olsun ki, seni, hamam sahibi olan Ebu Sir denen bu kötü, bu taht ve din düşmanının kötülük saçan ellerinden kurtardı!" diye yanıt vermiş. Şaşırmış olan şah "Neyin söz konusu olduğunu açıkla!" diye sorunca da, "Bil ki, ey zamanın şahı, aksi bir rastlantıyla hamama bir kez girecek olursan, yakayı sıyıramadan mahvolursun!" demiş. Şah "Bu nasıl olacak?" deyince; Ebu Kir gözleri yalancı bir korkuyla

dolu ve kollarıyla ürküntü anlatan hareketler yaparak “Zehirlenerek! Seni düşünerek sarı arsenik ve sönmemiş kireçle tertip edilmiş bir ağda hazırladı ve bununla ut yerindeki¹ tüyleri alayım derken seni cayır cayır yakacak! ‘Ut yerindeki tüyleri rahatlıkla ve canın acımadan almam için bu ağdadan iyisini bulamazsın!’ diyerek onu önerecek ve şahımızın kasıklarına ağda yapacak ve bütün yollardan en ıstırap vereni olan bu yolla seni öldürecek! Çünkü Hristiyanların kralı tarafından kiralanmış bir casustan başka bir şey olmayan bu hamam sahibi, yapacağı ağdayla şahımızın canını alacaktır. Bundan dolayı çabucak gelip sana bilgi vermek istedim. Çünkü senin çok iyiliğini gördüm!” diye soluk soluğa konuşmuş. Boyacı Ebu Kir’in bu sözlerini işiten şah, benliğini yoğun bir korkunun sardığını hissetmiş; öylesine ki, tır tır titremiş ve sanki yakıcı zehir o anda etkisini göstermişçesine kıcının büzüldüğünü duyumsamış. Ve boyacıya “Şimdi hemen senin söylediğini denetlemek için birinci vezirimle hamama gideceğim! Ama sen bu sırrı kimseye açıklamadan dikkatle kendine sakla!” demiş. Ve birinci vezirini çağırarak birlikte hamama gitmiş.

Orada, her zamanki gibi, Ebu Sir, şahı özel odaya sokup onu ovuşturmak ve yıkamak istemiş; ama şah kendisine “İlkin birinci vezirimle meşgul ol!” demiş. Ve birinci vezire dönerek, ona “Uzan!” demiş. Çok semiz ve yaşlı bir teke gibi kıllı olan birinci vezir de, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve mermer üzerine uzanarak kendisinin berberin marifetli elleriyle ovuşturulmasına, sabunlanmasına ve yıkanmasına izin vermiş. Bunu izleyerek Ebu Sir, şaha “Ey zamanın şahı, alt yandaki kılları almak için tüm usturaları gereksiz bırakan, tüy alıcı erdemleri üstün bir ağda buldum!” demiş. Şah da “Bu ağdayı, birinci vezirim alt yanındaki kıllar üzerinde dene!...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

1 Ut yeri: İnsanın vücudunda örtmek zorunda olduğu yer; edep yeri (Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*)

“Bu ağdayı birinci vezirimin alt yanındaki kıllar üzerinde dene!” demiş. Ebu Sir de, çanağı eline almış; söz konusu ağdadan badem iriliğinde bir parça alarak birinci vezirin göbeğinin hemen altındaki tüylere sırf deney olsun diye sürmüş. Ağdanın kıl sökücü etkisi öyle müthiş olmuş ki, şahın artık onun korkunç bir zehir olduğundan kuşkusu kalmamış; ve yüreği bu görünümün uyandırdığı öfkeyle kabarak hamam oğlanlarına dönüp onlara “Şu sefili tutuklayın!” diye haykırmış. Ve onlara parmağıyla, bu durumun sessiz ve kekeme kıldığı Ebu Sir’i göstermiş. Sonra şah ile vezir çabucak giyinmişler, Ebu Sir’i dışarıdaki muhafızlara teslim edip saraya dönmüşler.

Orada, şah, liman reisi de olan gemilerinin kaptanını çağırtmış ve ona “Sen git, Ebu Sir denen haini tutukla! Ve sönmemiş kireç dolu bir çuval al, onu da içine tık! Ve götürüp sarayımın penceresinden denize at! Böylece bu sefil bir defada iki ölümle birden ölsün: hem boğulsun, hem yansın!” demiş. Kaptan “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş.

Oysa liman reisi ve gemilerin kaptanı aslında, bir zamanlar Ebu Sir’e minnettar kalmış olan aynı kaptanmış. Çabucak koşup zindana giderek Ebu Sir’i bulmuş; onu oradan çıkarıp küçük bir gemiye bindirmiş ve kentten pek uzak olmayan küçük bir adaya götürmüş; orada kendisiyle özgürce konuşmuş; ona “Ey falan kimse! Senin bana gösterdiğin saygıyı hiç unutmadım! Senin yaptığın iyiliği iyilikle karşılamak isterim! Şimdi bana, şahla aranda ne geçtiğini ve onun sana karşı olan itibarını yitirecek ve seni mahkûm ettiği ölüme itecek ne gibi bir suç işledin, anlat!” demiş. Ebu Sir “Vallahi! Kardeşim, yemin ederim ki, ben her kusurdan arınığım ve böylesine bir cezayı hak edecek hiçbir şey yapmadım!” diye yanıt vermiş. Kaptan “Öyleyse senin, kuşkusuz, şahın zihnini saptıran düşmanların olsa gerek! Çünkü çok belirli bir mutluluğa ermiş olan ve bahtın lütfına uğrayan herkes, hırslı ve kıskanç kişilerin dikkatini çeker! Ama hiç korkma! Burada, bu adada, güven içindesin! Dolayısıyla hoş gelmişsin ve de rahat ol! Ben seni ülkeneye selamtleyesiye kadar zamanını balık avlayarak geçir! Şimdi şahın yanına gidip senin ölümünü gerçekleştireyormuş gibi davranacağım!” demiş. Ebu Sir, hemen, sönmemiş kireç dolu büyük bir çuval alıp şahın sarayına, ora-

dan da denize bakan pencerelere doğru gitmek üzere yanından ayrılan deniz kaptanının elini öpmüş.

Şah buyruğunun yerine getirilmesini dirseklerini pencereye dayayarak beklemekteymiş; kaptan pencerelerin altına gelince, şahtan ölüm emrini almak üzere yukarıya bakmış. Şah kolunu pencereden çıkararak eliyle çuvalı denize atmasını bildiren bir işaret yapmış ve bu emri hemen yerine getirilmiş. Ama aynı anda şah, eliyle yaptığı işaretin sertliğinden dolayı parmağındaki canı kadar değerli bir altın yüzüğü suya düşürmüştü. Gerçekten, denize düşen bu yüzük, büyülü bir tılsım-yüzükmüş ve şahın otoritesi ve gücü ona bağılıymış; halkın ve ordunun saygısını sağlamakta bu yüzük aracı oluyormuş; çünkü şah bir suçlunun cezasının yerine getirilmesini istediği zaman, bu yüzüğün bulunduğu elini havaya kaldırması yetiyormuş; ve o anda yüzükten çıkan şimşek kafasını gövdesinden kopararak suçluyu cansız yere seriyormuş! Bundan dolayı şah parmağındaki yüzüğün böylece denize düştüğünü görünce, bu olaydan kimseye söz etmemiş ve kaybolma olayını derin bir sır gibi saklamış; yoksa uyruklarını uzun süre korku ve itaat içinde tutması olanaksızmış. Şahın durumu işte böyleymiş!

Ebu Sir'e gelince, bir kez daha yalnız kalınca, kaptanın kendisine verdiği balık ağını almış; içini kemiren düşüncelerden kurtulmak ve yiyeceğini sağlamak üzere ağı denize fırlatmış ve balık avlamaya koyulmuş. Ağı denize fırlatıp kısa bir süre geçtikten sonra geri çekmiş ve içinin çeşitli renk ve irilikte balıkla dolu olduğunu görmüş. Kendi kendine "Vallah! Uzun zaman var ki, hiç balık yemedim! İçlerinden birini seçip kaptanın bana sözünü ettiği mutfaktaki iki çocuğa vereyim! Bana zeytinyağında kızartsınlar!" demiş. Gerçekte liman reisi ve gemilerin kaptanı diğer görevleri arasında her gün şahın mutfağı için taze balık sağlamakla da görevliymiş; ve o gün, balık avlama işiyle kendisi uğraşmadığından bu işi Ebu Sir'e bırakmış ve mutfaktaki iki çocukla tuttuğu balıkları şahı göndermesini kendisine söylemiş bulunuyormuş. Dolayısıyla avladıklarını iki çocuğa teslim etmeden önce ağdaki balıkların en iri ve en güzel olanını seçmiş; sonra da kemerinden büyük bir bıçak çıkarmış ve balığa daldırmış; hâlâ titremekte olan balığı bir yandan öbür yana yarmış. Ebu

Sir, balığın gövdesinden dışarı çıkan bıçağın ucunda kuşkusuz onun yutmuş olacağı bir altın yüzüğün bulunduğunu görünce çok şaşırmış!

Bunu gören ve bu tılsımlı yüzüğün müthiş erdemleri bulunduğunu bilmeyen Ebu Sir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Bunu gören ve bu tılsımlı yüzüğün müthiş erdemleri bulunduğunu ve şahın parmağından denize düşmüş olduğunu bilmeyen Ebu Sir yüzüğe pek değer vermemiş alıp kendi parmağına geçirmiş.

Tam o sırada şahın mutfağı için besin sağlayan iki çocuk yanına gelip ona “Ey balıkçı, bize, her gün şah için balık veren kaptana ne olduğunu söyleyebilir misin? Burada uzun süredir onun dönmesini bekliyoruz. Ne yana gitti acaba?” demişler. Ebu Sir, elini onlara doğru uzatarak “Şu yana doğru gitti!” diyerek yanıt vermiş. Ama aynı zamanda iki mutfak yamağının başları omuzlarından fırlayıp sahipleriyle birlikte yere yuvarlanmış! Bu iki görevli çocuğu öldüren, Ebu Sir’in parmağında taşıdığı yüzüğün fırlattığı şimşekmiş!

İki çocuğun böylece canlarından olup yerde yattığını gören Ebu Sir, kendi kendine “Bu iki çocuğun başlarını gövdelerinden kim sıçrattı acaba?” diye sormuş. Ve yöresinde her yana, havaya ve ayak ucuna bakmış. Ve tam kötü niyetli ecinnilerin gizli gücüyle ölmüş olacaklarını düşünerek titremekte iken kaptanın gelmekte olduğunu görmüş; kaptan onun yanına gelince Ebu Sir’in boynuna atılıp “Her kişi boynuna asılı bulunan yazgısını taşır. Seninki şahinkinden de üstün bir yazgı! Ama anlat bana, bu yüzük senin eline nasıl geçti; ben de ondan sonra onun erdemlerini sana anlatayım!” demiş. Ebu Sir de, kaptana burada tekrarlanması yararsız olan tüm öyküyü anlatmış. Ve sırası gelince kaptan da, hayranlıkla, bu korkunç yüzüğün erdemlerini ona anlatmış ve “Şimdi senin hayatın kurtuldu; şahınki tehlikede! Korkmaksızın kente giderken bana yoldaşlık edebilirsin!

Ve yüzük taşıyan parmağının bir işaretiyle düşmanlarının, hatta şahın bile başını uçurur ve omuzlarından aşağı düşürürsün!” demiş. Ve küçük gemiye bindirerek Ebu Sir’i kente götürmüş ve saraya ulaştırarak şahın önüne çıkarmış.

O sırada şah Divan’ını kurmuş; yöresine vezirlerden, emirlerden ve danışmanlarından oluşan bir kalabalığı toplamış bulunuyormuş; ve her ne kadar yüzüğünün kaybolmasından ötürü kaygıyla dolu ve burnuna kadar yükselen bir öfke içinde imişse de, ne sorununun açıklanmasını ne de yüzüğünü denizde arattırarak bulunması için girişimde bulunmayı göze alıyormuş; çünkü tahtın düşmanlarının bu uğursuz olaydan sevinmelerini görmekten korkuyormuş. Ama Ebu Sir’in içeri girdiğini görünce, kaybının bir düzen dolayısıyla ortaya çıktığından kuşkusu kalmamış; ve “Ah! Sefil, sen nasıl oldu da denizin dibinden çıktın ve boğulmaktan ve yanmaktan kurtuldun!” diye haykırmış. Ebu Sir “Ey zamanın şahı, Tanrı Yüceler Yücesidir!” diye yanıt vermiş. Ve şaha, hamamda bir kez parasız yıkanmasının minnettarlığını duyan deniz kaptanı tarafından nasıl kurtarıldığını; gücünü bilmediği yüzüğü nasıl bulduğunu; nasıl bilmeden mutfak görevlisi iki çocuğun ölümüne neden olduğunu anlatmış. Sonra da “Ve şimdi ey şah, bu yüzüğü bana yaptığın iyiliklere karşılık sana geri vermeye geldim; ve de eğer aslında bir suçlu olsaydım, bu yüzüğü düşmanlarımin kökünü kurutmak ve şahlarını öldürmekte kullanacakken, bunu yapmadığımı göstermek istedim! Buna karşılık, senden işlemediğim ve uğrunda beni mahkûm ettiğin cinayeti daha büyük bir dikkatle incelemeni; suçlu bulunursam, beni her türlü işkencelerle öldürmeni diliyorum!” diye eklemiş. Ve bu sözleri söyleyerek, Ebu Sir parmağından yüzüğü çıkarak şaha sunmuş; o da hemen rahatça soluk alarak ve sevinçle yüzüğü parmağına geçirmiş. Ve ruhunun da bedenine döndüğünü duyumsamış. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve kollarını Ebu Sir’in boynuna dolayıp ona “Ey saygın kişi, kuşkusuz sen, iyi aileden gelmiş kimseler arasında seçkin bir çiçeksin! Senden beni suçlamamanı, sana yaptığım kötülüğü ve sana verdiğim zararı bağışlamanı rica ediyorum. Gerçekte, senden başka biri olsaydı, bana yüzüğü asla geriye vermezdi!” demiş. Berber “Ey zamanın şahı, sen gerçekten benim vicdanımın rahatlamasını

isityorsan, artık, benim üstüme yıktığın ve senin öfkeni kabartan ve seni hiddetlendiren suçun ne olduğunu bana söyle!” diye yanıt vermiş. Şah, ona “Vallahi! Neye yarar bu? Artık senin yalan yere suçlandığından emin bulunuyorum! Ama madem ki sana yıkılan suçun ne olduğunu öğrenmek isityorsun, işte söylüyorum: Boyacı Ebu Kir, bana, birinci vezirin kasığındaki kıllarda denenmiş olan ağda hakkında senin için şunu ve şunu söyledi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz birinci gece olunca, demiş ki:

“...Birinci vezirin kasığındaki kıllarda denenmiş olan ağda hakkında senin için şunu, şunu ve şunu söyledi!” demiş. Ebu Sir de, gözlerinde yaşlarla “Vallahi! Ey zamanın şahı, ben Nasıralıların kralını hiç tanımadım ve yaşamım boyunca Nasıralıların topraklarına ayak basmadım ki onların casusu olayım! Ama gerçek şudur!” diyerek yanıt vermiş; ve şaha boyacı ile kendisinin Kur’an’ın Fatiha suresini okuyup yeminleşerek nasıl bir sözleşme yaptıklarını; sonra nasıl birlikte yola çıktıklarını ve boyacının kendisine oynadığı bütün oyunları ve düzenbazlıkları, katlandığı sopalanma olayını ve yine onun tanımladığı ağda tertibini de ekleyerek anlatmış. Sonra da “Her durumda, ey şah, deri üzerine uygulanan ve ancak yutulursa zehir etkisi yapan ağda son derece harika bir şeydir. Benim ülkemde, alt takımların üstünde bulunan kılları düşürmek için erkekler de, kadınlar da onu ustura yerine sırf bu maksat için kullanırlar. Onun bana oynadığı oyuna ve kötü davranışa gelince; şah, sadece hanın kapıcısını ve boyahanenin çıraklarını çağırıp soruşturma yaparak söylediklerimin doğruluğunu denetleyebilir!” diyerek sözünü sürdürmüş.

Şah da kendisi için kanıtı hiç gerek bulunmadığı halde, sırf Ebu Sir’i doyuma kavuşturmak için hanın kapıcısını ve boyahanenin çıraklarını çağırtmış; hepsi sorgulanarak yaptıkları açıklamalarla berberin söylediklerinin doğruluğunu, Ebu Kir’in alçakça davranışının ağırlığını daha da arttırarak, kanıtlamışlar.

Bunun üzerine şah, muhafızlara “Boyacı başı açık, yalın ayak ve elleri ardına bağlanarak getirilsin!” diye haykırmış. Muhafız-

lar da hemen koşup boyahaneyi sarmışlar; ama boyacı o sırada orada değilmiş. O zaman evini aramışlar; ve onu dingin zevklerin tadını çıkarırken ve hiç kuşku duymadığı Ebu Sir'in ölümünü düşlerken bulmuşlar. Ve hemen üzerine atılarak ensesine yumruklarla çökmüşler, kıcını tekmelemişler, karnına ve sırtına vurmuşlar ve üzerinde tepinip giysilerini yırtmışlar; üzerinde sadece gömleğini bırakıp başı açık yalın ayak ve elleri ardına bağlanmış olarak şahın tahtının önüne kadar sürüklemişler. Boyacı, Ebu Sir'i şahın yanında otururken; hanın kapıcısı ile boyahanedeki çırakların da salonda onun yanında ayak üzeri durduklarını görmüş; ve her şeyi anlamış; ve korkudan taht salonunda olduğu halde yapacağını yapmış. Çünkü artık kurtulması olanaksız bir felakete uğradığının farkına varmış imiş. Ama şah ona öfkeyle bakıp "Herhalde şu gördüğün kişinin eski arkadaşın, soyup soğana çevirdiğin, kötü davranıp yüzüstü bıraktığın, dövdüğün, kovduğun, sövdüğün, suçladığın, kısaca mahvettiğin fakir kişi olduğunu inkâr edecek değilsin!" demiş. Hanın kapıcısı ve boyahane çırakları da ellerini kaldırıp "Evet, vallahi! Bunları inkâr edemezsin! Buna Tanrı ve şah önünde tanıklık ederiz!" diye haykırmışlar. Şah da "İster inkâr et, ister kabul et, bahtın belirlediği ceza eksilmeyecektir!" demiş ve muhafızlarına "Alın şunu götürün, ayaklarından tutarak bütün kent boyunca sürükleyin; sonra da sönmemiş kireç dolu bir çuvala sokup denize atın; orada yanıp boğularak çifte bir ölümle ölsün!" diye haykırmış. Bunu duyan berber "Ey zamanın şahı, onun hakkında şefaatte bulunmama izin vermeni rica ediyorum. Çünkü ben onu bana yaptığı her şey için affettim!" diye haykırmış. Ama şah "Sen onu, sana karşı işlediği suçlardan dolayı bağışlasan da, kendisinin bana karşı işlediği suçları ben bağışlamıyorum!" demiş. Ve muhafızlarına, bir kez daha "Alın götürün onu, buyruklarımı yerine getirin!" diye haykırmış.

Bunun üzerine muhafızlar Ebu Kir'in boyahanesini ele geçirmiş ve onun kötülüklerini haykırarak tüm kent boyunca gövdesini sürüklemişler; sonunda sönmemiş kireç dolu bir çuvala sokarak denize fırlatmışlar. O da boğulup yanarak ölmüş; çünkü bahtı böyleymiş.

Ebu Sir'e gelince, şah ona "Ey Ebu Sir, şimdi benden ne diler-

sen dilemeni istiyorum; istediğin o anda yerine getirilecektir!” demiş. Ebu Sir “Şahtan sadece beni vatanıma geri yollamasını diliyorum; çünkü bundan böyle yakınlarımdan uzakta yaşamak benim için azap verici olacaktır; ve artık burada oturma hevesim de kalmadı!” diye cevap vermiş. Şah da, onun ayrılışına çok üzülse de (çünkü onu, şimdiki kılı ve göbekli birinci vezirinin yerine geçirmek istiyormuş), kendisine büyük bir gemi hazırlatmış; içini kadın, erkek kölelerle ve zengin armağanlarla doldurmuş; ve ona veda ederken “Demek ki benim birinci vezirim olmak istemiyorsun?” demiş. Ebu Sir de “Ülkeme dönmeyi yeğlerim!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine şah ısrar etmemiş; ve gemi, Ebu Sir ve köleleriyle birlikte İskenderiye yönünde uzaklaşmış.

Tannı onlar için güzel bir yolculuk takdir etmiş olduğundan güven içinde İskenderiye’ye ulaşmışlar. Ama daha kıyıya ulaşır ulaşmaz, kölelerden biri, denizin kumsala attığı bir çuval bulmuş; Ebu Sir çuvalı açmış ve içinden, dalgaların oraya kadar sürüklediği Ebu Kir’in cesedini bulmuş! Ebu Sir de, onu, oralar-dan pek uzakta olmayan deniz kıyısında bir yere gömdürmüş ve üzerine bir anıt diktirmiş. Orayı, vakıf mallarıyla destekleyerek bir ziyaret yeri haline getirmiş; ve türbenin kapısının üzerine ahlaki öğütleri içeren şu dizeleri kazdırdığı bir kitabe koymuş:

Kötülükten el çek! Ve kötülüğün tasından içip sarhoş olma! Kötü her zaman savrulup yere serilir!

Okyanus, yüzeyinde çölün iskeletlerinin yüzdüğünü görür: oysa dibinde, deniz dibinin kumları üzerinde, inciler sakince yatar.

Huzur ve mutluluk dolu bölgelerde, havanın saydam sayfalarında ‘İyilik tohumunu serpen iyilik biçer! Çünkü her şey aslına döner!’ yazılıdır!

Ve boyacı Ebu Kir’in sonu ile Ebu Sir’in bundan sonra mutlu ve kaygısız geçecek yaşamaının başlangıcı böyle olmuş. Ve bundan dolayı boyacının gömüldüğü körfez, o zamandan beri Ebu Kir Körfezi olarak anılmış. Sonsuza Dek Yaşayan’a ve İradesiyle kış ve yaz günlerinin birbirini izlemesini sağlayana şükürler olsun!

Ve sonra Şehrazad “Ve işte, ey bahtıgüzel şah, bu öyküden bana kadar ulaşanlar bu kadar!” demiş. Şehriyar da “Vallahi! Bu öykü, örnek oluşturacak bir öykü! Bundan dolayı şimdi senden bir, iki ya da üç ibret verici fıkra anlatmanı arzu ederim!” diye haykırmış. Şehrazad da ona “Bu tür öyküler, benim en iyi bildiğim öykülerdir!” demiş.

Ve o anda sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama beş yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

İtırılı Bahçe'den İbret Verici Fıkralar

“Ey bahtıgüzel şah, bu tür öyküler benim en iyi bildiğim öykülerdir. Sana İtırılı Bahçe adlı kitaptan alınmış birkaçını anlatacağım!” demiş. Şah Şehriyar da “Bu durumda hemen anlatmaya başla, çünkü bu akşam ruhumu büyük bir sıkıntının sardığını hissediyorum! Ve artık sabaha kadar başının omuzlarında kalacağından da pek emin değilim!” demiş. Şehrazad da, gülerek “İşte anlatıyorum! Ancak sana, ey bahtıgüzel şah, bu fıkraların kaba ruhlu, dar fikirli kimselerin gözünde açık saçık sayılabileceğini söyleyeyim!” demiş. Şah Şehriyar da “Bu korku, seni sakın alıkoymasın, Şehrazad! Bununla birlikte, eğer bu ibret verici fıkraları, halının üstünde kıvrılmış yatarak seni dinleyen bu küçük kızın iştmesini istemi yorsan ona çabucak uzaklaşmasını söyle! Zaten bu küçük kızın artık burada ne yaptığını da tam olarak anlamıyorum!” demiş. Şahın bu sözlerini işiten küçük Dünya-zad, kovulmaktan korkarak ablasının kucağına atılmış; o da onun gözlerinden öperek onu bağrına basmış ve sevgili ruhunu yatıştırmış. Sonra şah Şehriyar’a dönerek, ona “Her şeye karşın onun kalabileceğini sanıyorum! Çünkü belden aşağı şeylerden söz etmenin asla kınanması gerekmez; ve de temiz ve saf olan her şey temiz ve saf kalır!” demiş.

Üç Dilek

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, çok iyi niyetli birisi, tüm yaşamını Kitap'ın ateşli inanç sahiplerine vaat ettiği, sofu kişinin o gece en olmaz dileğinin bile yerine getirileceğine inandığı ve Tüm Güç Sahibi'nin Olanaklar Sağladığı Gece¹ diye adlandırılan

1 Kadir Gecesi (Â.Ş.O.)

mucizevi gecesini beklemekle geçirmiş. Böylece, o gece, bu kişi, bütün gün sıkı sıkıya oruç tuttuktan sonra, birdenbire içinde ilahi bir lütufa uğrayacağı umudunun uyandığını hissetmiş. Ve karısını çağırarak ona “Dinle beni, kadın! Bu gece, Sonsuz Varlık önünde ruhumu tertemiz hissediyorum, hiç kuşkusuz bu gece benim için Tüm Güç Sahibi’nin Olanaklar Sağladığı Gece olacak! Tüm dileklerim ve isteklerim Nasip Dağıtıcı tarafından hiç kuşkusuz yerine getirileceğine göre, seni, dileyeceğim dilekler konusunda danışmak için çağırdım; çünkü çoğunlukla senin görüşlerin, benim için yararlı olmuştur. Dolayısıyla dileklerimi düzenlerken bana ilham ver!” demiş. Karısı “Yahu, senin kaç dilek dileme hakkın var?” diye sormuş; o da “Üç!” diye yanıt vermiş. Kadın, “Öyleyse üç dileğinden birini Tanrı’ya açarak işe başla! Bilirsin ki, erkeğin üstün niteliği ve zevkleri onun cinsel gücündedir; ve erkek dokunulmadık, hadım ya da güçsüzse, mükemmel sayılmaz. Bunun sonucu olarak erkeğin zebbi ne kadar hatırı sayılır irilikte ise, cinsel gücü de o denli büyük olur ve mükemmellik yolunda ilerler. Sen de Yüceler Yücesi’nin önünde saygıyla eğilerek ona ‘Ey Hayırsağlayıcı, ey Cömert Varlık, zebbimi görkemli boyutlara ulaştır!’ de!” demiş. Adam secdeye vararak ellerini göğse kaldırmış ve “Ey Hayırsağlayıcı, ey Cömert Varlık, zebbimi görkemli boyutlara ulaştır!” demiş.

Bu dilek açıklanır açıklanmaz, o an, o saatte, ötelerden kabul edilmiş. Ve mübarek adamın zebbi şişip büyümeye başlamış; öylesine ki, iki iri bal kabağı arasındaki bir asma kabağı yerine konacak kadar olmuş ve ağırlığı öylesine artmış ki, sahibini ayaktaırken oturmaya, yatarken ayağa kalkmaya zorlamış.

Karısı da onun görünümüyle öylesine dehşete kapılmış ki, kutsal adamın denemek üzere kendisini her çağırışında kaçıp kurtuluyormuş. Ve kadın “Tek bir saldırıyla bir kayayı baştan aşağı delmeye yeterli böyle bir gereçle denenmemi nasıl istersin?” diye haykırıyormuş. Zavallı adam da sonunda “Ey iğrenç kadın, şimdi bu durumda ne yapmam gerek? Bu, senin marifetin, alçak!” demiş. Kadın “Tanrı beni ve yöreni kollasın! Peygambere yalvar, ey aç gözlü! Benim vallahi, böyle şeylere ihtiyacım yok! Senden bu kadarını da istememiştim. Göklere yalvar da küçülüversin! Bu da senin ikinci dileğin olsun!” diye yanıt vermiş.

Mübarek adam gözlerini göğe kaldırmış ve “Ey Tanrım beni bu cansıkıcı maldan kurtar ve beni onun verdiği tedirginlikten azat et!” demiş. Ve hemen, sanki zebbi ve yumurtaları yokmuşçasına adamın karnının altı dümdüz olmuş. Ama, tamamıyla yok olmuş, ne kendisine doyum sağlamış ne de karısına; ve adam karısına sövüp saymaya ve kendisini gereğince dilek dilemekten yoksun bıraktığından dolayı suçlamaya başlamış. Ve mübarek adamın acısı öylesine bir noktaya varmış ki, karısına “Bütün bu durum, senin kusurundan ve anlamsız nasihatlarından ortaya çıktı! Ey akılsız karı, benim Allah nezdinde üç dilek hakkım vardı ve ben bu dünyada olsun, öbür dünyada olsun, bana en çok yarayacak dileklerde bulunacaktım. İşte şimdiden dileklerimin ikisi harcandı; ve hiçbir şey elde edemedim; hatta eskisinden de beter bir durumdayım! Ama hâlâ üçüncü dileğimi dilemek hakkım saklı olduğundan Tanrı’dan başlangıçta sahip olduğum şeyi’in yerine getirilmesini dileyeceğim!” demiş ve Tanrı’sından dileyeceğini dilemiş; o da bunu yerine getirmiş ve kendisine başlangıçta sahip olduğu şeyi iade etmiş.

Bu fıkradan çıkacak ibret: İnsan sahip olduğu şeyle yetinmelidir!

Sonra Şehrazad demiş ki:

Genç Çocuk ve Hamam Tellağı

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, hamam tellağının birinin her zamanki müşterileri arasında kentin ileri gelenlerinin ve zenginlerinin oğulları da varmış. Çünkü mesleğini yürüttüğü hamam kentin en göz alan yerindeymiş. Günlerden bir gün yıkanmaya gelenleri beklemekte olduğu salona henüz tüyleri çıkmamış, ama oldukça tombul ve art yuvaları toplu bir oğlan çocuğu girmiş; bu çocuğun yüzü de çok güzelmiş ve de o ülkenin şahının birinciye gelen vezirinin oğluymuş. Tellak da bu hoş delikanlının o denli hoş olan bedenini ovuşturmaktan haz duymuş ve içinden “İşte öyle bir beden ki, yağ kitleleri her yanında ipek gibi yastıklar oluşturmuş. Ne zengin biçimler ve ne hoş bir tombulluk bu böy-

le!" demiş. Ve onu, sıcak hamamdaki göbek taşının ılık mermerine yatırmış ve özel bir itina ile ovmaya başlamış. Ve kalçalarının yakınına ulaşmış buraları ovuştururken; tombul çocuğun zebbinin ancak bir fındık iriliğinde olduğunu görerek çok şaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Tombul çocuğun zebbinin ancak bir fındık iriliğinde olduğunu görerek çok şaşmış. Ve bunu görünce, içinden kederlenmeye ve yapmakta olduğu ovuşturma işini keserek iki elini birbirine çarpmaya başlamış.

Genç çocuk tellağın bu denli üzüntüye kapıldığını ve umutsuzluktan yüzünün karmakarışık olduğunu görünce, ona "Neyin var senin, ey tellak, niçin böyle üzülüyor ve ellerini birbirine çarpıyorsun?" demiş. O da "Ne yazık ki! Efendim, benim düş kırıklığım ve sızlanmalarım senin üstünedir! Çünkü görüyorum ki, sen, bir erkeğin başına gelebilecek en büyük felakete uğramuşsın! Gençsin, güzel ve tombulsun! Yüzün de, bedeninin de mükemmel! Ve Nasip Dağıtan ancak seçtiklerine verdiği her şeyi sana bağışlamış. Ama zevkler veren gereçten adamakıllı yoksun kılmış! Onsuz erkek, erkek sayılmaz! Zebbi ve onun sağladığı zevkler olmayınca insanın yaşamı neye yarar?" demiş. Bu sözleri duyan vezirin oğlu başını kederle öne eğmiş ve "Amcam, çok doğru söylüyorsun! Ve tam da benim tek derdimin üzerinde düşünmeme neden oldun! Saygın babamdan kalan miras bu denli küçükse, onu verimli kılmadığımdan ötürü, kusur sadece benimdir. Gerçekten, oğlağın güçlü bir teke haline gelmesini, içini tutuşturan keçilerden uzak kaldıkça, nasıl beklersin! Ya da ağaç sulanmazsa gelişir mi? Ben bugüne kadar kadınlardan uzak durdum. Ve hiçbir arzu beşiğindeki yavruyu uyandırmaya gelmedi! Ama, sanıyorum ki, şimdi, uyuyanları uyandırmanın ve çobanın bastonuna yaslanmasının zamanıdır!" diye yanıt vermiş.

Vezirin oğlunun bu konuşmasını duyan hamam tellağı "Ama, küçük parmağındaki tırnağın kadar bile boyu olmayan sopasına çoban nasıl yaslanacak?" demiş. Çocuk "Bu konuda benim iyi

yürekli amcam, senin verimkâr yardımına güveniyorum. Gidip serinleme odasındaki peykeye bıraktığım giysilerimi bulup kemerimdeki altın kesesini alarak bu girişimi sağlayabileceğim bir genç kız bulup getir de, onunla ilk denememi yapayım!" diye yanıt vermiş. Tellak da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek onu yanıtlamış ve kerevete giderek keseyi almış ve hamamdan çıkarak söz konusu genç kızı aramaya başlamış.

Yolda yürürken, kendi kendine "Bu zavallı çocuk, bir zebbin dokunulunca gittikçe büyüyen yumuşak bir şekerleme olduğunu sanıyor! Ve hıyarın bir günden ertesi güne alabildiğine boylanacağını düşünüyor; ya da muzun muz haline gelmeden olgunlaşverdiğini düşünüyor!" diyormuş. Ve bu serüvene gülererek karısını bulmaya gitmiş; ve ona "Ey Ali'nin anası, bilesin ki, hamamda on dördüncü günündeki ay kadar güzel bir oğlan çocuğunu ovuşturmaktaydım. Kendisi birinci vezirin oğludur; ve mükemmel bir vücudu var. Ama zavallının öbür erkeklerinki gibi bir zebbi yok! Sahip olduğu şey, ancak bir fındık büyüklüğünde! Onun bu durumuna hayıflanınca, bana, dolu olan bu keseyi vererek babasından kalan fukara mirasını bir anda geliştirecek yetenekte bir kız sağlamamı istedi; çünkü saf çocuk, daha ilk denemede zebbinin bir anda dikilip gelişeceğini sanıyor! Ben de bu paranın evde kalmasının daha iyi olacağını düşündüm; gelip seni buldum ve benimle hamama gelip bu zavallı çocuğun sonuç alamayacağı bu sözde deneyde kendisine yardım etmek üzere karar vermeni istedim. Bu konuda uygunsuz hiçbir şey yok! Sen de hiçbir tehlike ve korku duymaksızın gülererek bir saat oyalanırsın! Ben de dışarıdan ikinizi gözetir ve yıkananların meraklı bakışlarından sizi korurum!" demiş.

Kocasının bu sözlerini duyunca genç kadın işitip itaat ettiği cevabını vermiş ve ayağa kalkarak süslenmiş ve en güzel giysileriyle donanmış. Zaten hiçbir süsü ve giysisi olmasa da, herkesi yolda kendine baktıracak ve tüm yürekleri havalandıracak kadar, zamanının kadınları içinde en güzellerinden biriymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Zaten zamanının kadınları içinde en güzellerinden biriy-miş.

Tellak böylece karısını hamama götürmüş ve sıcak hamamın mermeri üzerinde onu bekleyen vezirin genç oğlunun yanına sokmuş; ve onları yalnız bırakarak dışarı çıkıp can sıkıcı kişi-lerin kapının önünden geçerken başlarını kapıdan yana çevir-melerini engellemek için dikilip durmuş; ve onlara bu kapının içerden kapanmış bulunduğunu söylemiş.

Genç kadın delikanlıyı görünce, onun ay gibi güzelliğiyle büyülenmiş; oğlan da aynı duygulara kapılmış. Ve kadın kendi kendine “Öteki erkeklerin sahip olduğu şeyin onda bulunma-ması ne yazık! Çünkü kocamın bana anlattığı, gerçekten doğru: yavrusu ancak bir fındık iriliğinde!” demiş. Ama delikanlının bacakları arasında bulunan uyku halindeki yavru, kadının dokunuşuyla duyarlı hale gelmiş; onun küçük hali sadece görü-nüşte böyle olduğundan ve yavrunun uyku durumu, babasının kucağındayken tamamıyla içeri çekilen bir türün gereği bulun-duğundan, yavaş yavaş uyuşuk halinden silkinmeye başlamış. Ve birdenbire bir eşeğin ya da bir filinkine benzer bir belirgin-likte, gerçekten iri ve güçlü bir görünüm kazanmış! Ve tellağın karısı bir hayranlık çılgılığı koparmış, delikanlının boynuna atıl-mış; o da yengin bir horoz gibi kadının üzerinde tünemiş. Ve bir saatlik bir sürede, bir kez, sonra ikinci bir kez, sonra da üçüncü bir kez kadının içine girmiş; ve böylece onuncu kez ona sahip olmuş; o da, fıkırdayan bir mutlulukla onun altında çılgınca kıpırdayarak inleyip duruyormuş.

Hepsi bu kadar! Ve kapının tahtadan kafesi ardında tellak bütün manzarayı görüyor; ama halkın önünde utanılacak duru-ma düşmekten çekinerek gürültü yapmaya ya da kapıyı kırmaya cesaret edemiyormuş. Ve sadece ona bir türlü yanıt vermeyen karısını yarı kısık bir sesle çağırmakla yetiniyormuş. Ona “Ey Ali’nin anası, dışarı çıkmak için hâlâ ne bekliyorsun? Gün ilerli-yor ve beslenmek için göğsünü arayan emzikli çocuğunu unut-muş görünüyorsun!” diyormuş. Ama kadın, delikanlının altında, çabalamalarını sürdürüyor, gülüşler ve soluk soluğa kalmalar arasında “Yok, vallahi! Bundan böyle bu yavrudan başkasına süt ya da başka beslenecek şey vermem!” diyormuş. Vezirin oğlu da

ona “Ama yine bir ara gidip onu emzirmelisin! Sonra hemen geri gelirsin!” demiş. Kadın da “Yeni çocuğunu anasından bir saat bile öksüz bırakmaktansa, canım çıksın daha iyi!” diye yanıt vermiş.

Zavallı tellak, karısını böylece elinden kaçırdığını anlayınca ve kendisine dönmek için edepsizce direndiğini görünce, öylesine büyük bir umutsuzluğa ve kıskançlık krizine kapılmış ki, hamamın tıraşına çıkmış ve oradan kendini sokağa fırlatarak kafasını patlatmış ve ölmüş.

Böylece bu öykü, akli başında olan kimselerin görünüşe aldanmamaları gerektiğini kanıtlamak için söylenmiştir.

“Ama” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. “Şimdi anlatacağım öykü, görünmekte olanın ne denli aldatıcı olduğunu çok daha iyi gösterecek; ve başkalarının güdümüne girmenin ne tehlikeli olduğunu belirtecektir.”

Beyaz Var, Beyazcık Var

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, adamların içinden bir adam, büyüleyici ve güzel bir genç kadına âşık olmuş; ve zarafetin ve mükemmelliğin örneği olan bu genç kadın, sevdiği ve onun tarafından sevilen bir erkekle evliymiş ve başkaca, saf ve erdemli olduğundan, ona tutkun olan adam, bir türlü onu baştan çıkarmanın yolunu bulamıyormuş. Ve sonuç alamadan çok zaman geçip sabrını yitirdiğinden, ya onun inadını kırmak ya da kendisinden öç almak için bir çare bulmaya karar vermiş.

Bu genç kadının kocasının, güvenli bir hizmetkâr olarak, çocukluğundan beri kendilerinin yetiştirdiği ve efendilerinin bulunmadığı zamanlarda eve göz kulak olan bir genç uşağı varmış. Yüz bulamayan âşık, kendisine çeşitli armağanlar vererek ve gönül okşayıcı tavırlarla davranarak bu genç uşakla dostluk kurmuş ve böylece zamanla bu genç adam kendini tümüyle ona bağlamış ve hiç kısıtlamadan her hususta onun sözünden çıkmaz olmuş.

İşler bu noktaya ulaşınca, âşık, bir gün genç uşağa “Ey falan kimse, efendinle eşi bir kez evden çıkınca, gelip orayı görmek isterdim!” demiş. O da “Kuşkusuz!” demiş. Ve efendisi dükkânına

ve hanımı hamama gitmek üzere evden uzaklaşınca, onu elinden tutup eve sokmuş; bütün odaları gezdirmiş ve evde bulunan her şeyi göstermiş. Oysa, genç kadından öç almayı iyice kafasına yerleştiren adam, ona oynayacağı oyunu çoktan hazırlamış imiş. Dolayısıyla, yatak odasına girince, yatağa yaklaşmış ve yumurtanın beyazıyla doldurmuş olduğu bir şişenin içindekileri yatağa dökmüş. Ve bu işi o denli gizlilikle yapmış ki, genç oğlan hiçbir şeyin farkına varmamış. Bunu izleyerek adam evden çıkıp yoluna gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

... Evden çıkıp yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu böyleymiş!

Kocaya gelince şöyle! Günbatımına doğru, dükkânını kapayınca, evine dönmüş; alışverişle geçen bütün bir günün yorgunluğuyla yatağına girip dinlenmek üzere uzanmak istemiş; ama çarşafı lekeleyen geniş bir benek görmüş; şaşırarak ve güvensizliğin sınırında güvensizlik duyarak irkilmiş. Sonra kendi kendine “Kim benim evime girip de, karımla yapabileceği şeyi yapabilir? Çünkü gördüğüm şey, hiç kuşkusuz erkek tohumu!” demiş. Ve daha da emin olmak için tacir, parmağını sıvının ortasına daldırmış ve “Ta kendisi!” demiş. O zaman öfkeye kapılarak her şeyden önce genç uşağı öldürmek istemiş; sonra düşünce değiştirerek kendi kendine “Böylesine büyük bir boşalma bu genç oğlandan gelemes. Çünkü henüz yumurtalarının şiştiği yaşa ulaşmadı!” diye düşünmüş. Böyle de olsa, onu çağırmış ve sesi öfkeyle titreyerek, ona “sefil hergele, hanımın nerede senin?” diye haykırmış. O da “Hamama gitti!” diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, dinsel yasalar her çiftleşmeden sonra kadının da, erkeğin de boy abdesti almalarını gerektirdiğinden, kuşku tacirin kafasında iyice yer etmiş! Ve oğlana “Git söyle, çabucak eve dönsün!” diye haykırmış. Oğlan da buyruğu yerine getirmek üzere çabucak evden çıkmış.

Karısı eve dönünce, söz konusu edilen yatağın bulunduğu odada gözlerini sağdan sola, soldan sağa çevirip durmakta olan koca, onu saçlarından yakalamış ve yere devirip gittikçe şiddetlenen yum-

ruklarla ve tekmelerle dövmeye başlamış. Bunu izleyerek kollarını bağlamış, eline büyük bir bıçak alarak onu boğazlamaya hazırlanmış. Ama bunu görünce kadın alabildiğine çığlıklar atmaya ve uğuldamaya başlamış; öylesine ki, tüm komşu kadınlar ve erkekler yardımına koşmuşlar ve onu boğazlanmak üzere iken bulmuşlar. O zaman güç kullanarak kocayı kadından ayırmışlar ve kadına neden böyle bir cezaya layık görüldüğünü sormuşlar. Kadın da “Nedenini bilmiyorum!” diye haykırmış. O zaman hep bir ağızdan adama “Eğer ondan bir şikâyetin varsa ya boşama hakkını kullanır ya da yumuşaklık ve tatlılıkla azarlayarak yola getirirsin!” diye haykırmışlar ve “Ama onu öldüremezsin; çünkü belki de lekesiz ve namusludur. Biz de onu böyle biliriz ve Tanrı önünde de, kadı önünde de buna şahitlik ederiz! Kendisiyle uzun zamandır komşuluk yapıyoruz; davranışlarında suçlanacak hiçbir şey görmedik!” diye eklemişler. Tacir “Bırakın şu namussuzu geberteyim! Ahlaksızlığının kanıtını görmek istiyorsanız, yatağına soktuğu adamın bırakmış olduğu sıvı lekeye bakmanız yeter!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan komşu kadın ve erkekler yatağa yaklaşmışlar ve her biri parmağını lekeye sokarak “Bu erkek tohumudur!” demiş. Ama tam o anda, genç oğlan, yaklaşıp sıvının çarşafın emmediği kısmını bir tavaya toplamış ve içindekileri pişirmek için ocağı koymuş. Sonra da pişirdiklerini almış ve yansını yemiş, yansını da orada bulunan ötekilere dağıtmış ve onlara “Tadın şundan! Bu yumurta akıdır!” demiş. Ve hepsi tadarak, gerçekten yumurta akı olduğunu anlamışlar; koca da karısının masum ve haksız olarak suçlanmış ve cezalandırılmış olduğunu anlamış; ve onunla uzlaşmak için acele etmiş ve barışmalarını sağlamlaştırmak için ona yüz dinar ve bir altın gerdanlık armağan etmiş.

Böylece, bu kısa öykü, her çeşitten beyaz olduğunu ve ancak akli başında kişinin aradaki farkı anlayabileceğini kanıtlamak içindir.

Şehrazad bu fıkraları Şah Şehriyar’a anlatıp bitirince susmuş. Şah da “Gerçekten, Şehrazad, bu öyküler son derece eğitici! Dahası, ruhumu öylesine dinlendirdiler ki, şimdi artık baştan aşağı olağandışı bir öykünü dinlemeye hazırım!” demiş. Şehrazad da “Kuşkusuz! Şimdi anlatacağım öykü, tam da senin istediğin gibidir!” demiş.

Karadaki Abdullah ile Denizdeki Abdullah'ın Öyküsü¹

Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'a şöyle demiş:

Anlatırlar ki, ama Tanrı en doğrusunu bilendir, bir zamanlar mesleği balıkçılık olan Abdullah adlı bir adam varmış ve bu balıkçının besleyeceği dokuz çocuğu ile bir anası bulunuyormuş ve çok fakirmiş; öylesine ki, mal varlığı olarak sadece ağı varmış. Ve bu ağ onun dükkânı yerine geçiyor ve ekmeğini kazanma aracı oluşturuyor, evi için tek yardım kapısını aralıyormuş. Bu balıkçı, her sabah avlanmak için deniz kıyısına gider ve az miktarda balık avlayarak bunları satar ve kazandığı parayla Nasip Dağıtan'ın saptadığı ölçüye göre çocukları için harcamalar yaparmış; ama o gün çok balık tutmuşsa, kazandığıyla, karısına mükemmel bir yemek hazırlasın diye yiyecekler sağlar, meyve satın alır ve hiçbir kısıtlama ya da arttırma yapmaksızın ve elinde hiçbir şey bırakmaksızın hepsini ailesi için harcar; kendi kendine “Yarının ekmeğini yarın kazanırsın!” dermiş. Ve böylece ertesi günün payını düşünmeden günübürlük yaşamış.

Durum böyleyken, karısı, bir gün, onuncu oğlunu doğurmuş; zaten Tanrı'nın takdiriyle aynı şekilde öteki dokuz çocuk da oğlanmış; ve tam da o gün, Abdullah'ın fukara evinde hiçbir şey yokmuş. Karısı da kocasına “Efendi, evde bir boğaz daha arttı; ve günün ekmeği de ortada yok! Gidip de şu acılı anımızda bizi ayakta tutacak bir şeyler aramayacak mısın?” demiş. O da “Ben de hemen çıkıp bu yeni doğan çocuğun uğruna, gelecekteki mutluluğunun ölçüsünü anlamak için Tanrı'nın lütfuna güve-

1 Arapça metinde Abdullah-ı Berri ve Abdullah-ı Bahri olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

nip ağıını denize fırlatarak avlanmaya gidiyordum!” diye yanıt vermiş. Karısı ona “Tanrı’ya güven!” demiş. Balıkçı Abdullah da ağıını sırtına vurmuş ve deniz kıyısına gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Balıkçı Abdullah ağıını omzuna vurmuş ve deniz kıyısına gitmiş; ve onu, bu yeni doğan çocuğun uğruna suya atıp denizin dibine yerleştirmiş; ve “Yarabi, oğlumun yaşamını kolay kıl, güçlüğü uğramasın! Her şeyi bol olsun, yoksulluk çekmesin!” demiş. Ve belli bir süre bekledikten sonra, ağı çekmiş ve içini çöplerin, kumların, çakılların ve yosunların doldurduğunu görmüş; ama ne iri ne ufak hiçbir balık yokmuş! Bunu görünce şaşırılmış ve içten içe üzülmüş ve “Demek ki Tanrı bu yeni doğan oğlanı nasipsiz ve kismetsiz yaratmış! Bu böyle olamaz ve de olmamalı! Çünkü insanı çene-siyle ve ağız olarak iki dudak çizerek yaratan Varlık, bunu boşuna yapmış olamaz! İhtiyaçlarını yerine getirme sorumluluğunu da yüklenir; çünkü o Öngörücü’dür, Cömert’tir. Şükürler olsun ona!” demiş. Sonra ağıını sırtına vurmuş ve onu denizde bir başka yere atmaya gitmiş. Epeyce bir süre sabırla bekledikten ve oldukça ağır bulduğu için epeyce zahmet harcadıktan sonra onu kıyıya çekmiş. Bakıp içinde şişmiş ve korkunç bir koku saçan ölmüş bir eşek bulmuş ve içi bulanmış; ağından çabucak bu ölmüş eşeği çıkarmış ve hemen yeni bir kıyıya doğru yollanmış ve kendi kendine “Övülesi Yüce Tanrı’dan gayrı başvurulacak güçlü varlık yoktur! Benim bahtsızlık olarak başıma gelen her şey, lanetli karımın kusurundandır! Kendisine kaç kez ‘Artık suda benim için bir şey kalmadı. Geçimimizi başka yerde aramalıyız! Artık bu mesleği yapamam! Hayır, gerçekten artık dayanamayacağın! Ey karı bırak da şu balıkçılıktan başka bir meslek tutayım!’ demedim mi? Ve bunu o kadar çok söyledim ki, dilimde tüy bitti! Bana, boyn’a ‘Allah kerim! Allah kerim! Tanrının cömertliği sınırsızdır! Umutsuzluğa kapılma, ey çocuklarımanın babası!’ diye yanıt veriyordu. Oysa, Tanrı’nın cömertliği görülüyor, işte! Bu yeni doğan çocuğun kismet-i ölmüş eşek mi olmalıydı?” demiş. Ve balıkçı Abdullah, derin bir kederin

pençesinde hareketsiz kalakalmış. Sonra Tanrı'dan düşüncesizce ağzından çıkan sözleri için özür dileyerek kendi kendine "Ey kullarına lütuflar ve hayırlarda bulunan ve bahtlarını önceden belirleyen sen, Nasip Dağıtıcı, hayırlı avlar nasip eyle! Ve de bu yeni doğan çocuktan lütfunu esirgeme! Sana onun bir gün benliğini sırf sana bağlayan bir sofu kişi olacağını vaat ederim!" diyerek ağını bir kez daha denize fırlatmaya karar vermiş. Sonra kendi kendine "Tek bir balıktan başkasını istemiyorum; yeter ki onu, kara günlerde dükkanın önünde durup, dışarıdan sıcak ekmek kokusunu solurken, beni görünce eliyle işaret edip yanına çağıran ve dokuz yavrumla analarına yetecek ekmeği cömertçe veren benim koruyucum fırıncıya götürüyüm!" diyormuş.

Ağını üçüncü kez denize fırlatan Abdullah, uzun süre beklemiş; sonra da onu çekmeye başlamış. Ama bu kez ağı, ilk iki sefer çektiği zamandakinden daha ağırmış. Ve bu ağırlık öylesine olağandışıymış ki, onu kıyıya çekmek için sonsuz bir gayret harcamış; ve iplere asılan elleri epeyce kanadıktan sonra sudan çıkarabilmiş. Ve o zaman, şaşkınlığın sınırında, ağın ilmiklerine bütün âdemoğullarına benzeyen, tek farkı bedeninin alt bölümü balık kuyruğu gibi uzayan bir Beni Âdem'in takılmış bulunduğunu görmüş. Bu farklılığın dışında, tıpkı yeryüzünde yaşayan insanlar gibi bir başı, bir yüzü, bir sakalı, bir bedeni ve kolları varmış.

Bunu görünce Balıkçı Abdullah, bir an için eski zamanlarda efendimiz Davud oğlu Süleyman'a başkaldıran ve bu yüzden kırımızı bakır kaplara kapatılarak denize atılan ifritlerden bir ifritle karşı karşıya bulunduğunu sanmış. Ve kendi kendine "Hiç kuşkusuz bu, onlardan biri! Suyun ve zamanın yıpratmasıyla kap aşınmış ve ağzı mühürlü kaptan çıkmış ve benim ağıma takılmış olacak!" demiş. Ve korku haykırımları kopararak, giysisini dizinin üzerine kadar kaldırmak ve kumsal üzerinde soluk soluğa kalarak "Aman! Aman! Senden bağışlanma dilerim, ey Süleyman'ın ifriti!" diye haykırıp koşmaya başlamış.

Ama âdemoğlu, ağın içinden, ona "Gel ey balıkçı! Benden kaçma! Çünkü ben de senin gibi bir Beni Âdem'im! Bir meret veya bir ifrit değilim! Gel de beni şu ağdan kurtar, hiçbir şeyden korkma! Seni alabildiğine ödüllendiririm! Allah da yaptığın iyiliği Hesap Gününde gözönünde tutar!" diye haykırmış. Bu sözleri duyunca

balıkçı rahatlamış; kaçmaktan vazgeçip geri dönmüş ve bir ayağı ileri giderken öbürü geri gelerek yavaş yavaş ağına doğru ilerlemiş. Ve ağa kapılmış âdemoğluna “Demek sen bir ecinni değilsin, öyle mi?”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

“Demek ki sen bir ecinni değilsin, öyle mi?” demiş. O da “Kesinlikle! Ben Tanrı’ya ve onun elçisine inanan bir insanoğluyum!” diyerek yanıtlamış. Abdullah “Öyleyse seni kim denize attı?” diye sormuş. O da “Kimse denize atmadı beni, çünkü ben orda doğdum! Çünkü ben deniz çocuklarından biriyim. Biz, aslında, denizin derinliklerinde yaşayan kalabalık halklarız. Suda yaşar, suda soluklanırsınız; nasıl siz karada, kuşlarsa havada yaşar ve soluklanırsanız! Hepimiz Tanrı’ya ve dua ve barış üzerine olası Peygamberine iman ederiz; ve yeryüzünde oturan kardeşlerimiz insanlara karşı iyi ve yardımseveriz; çünkü Tanrı’nın buyruklarına ve Kitabındaki öğütlere boyun eğimiz!” demiş; ve “Zaten bir ecinni ya da kötü niyetli bir ifrit olsam, senin ekmek kazanma aracın ve evinin tek yardım kapısı olan ağından, ona zarar vermeden, kurtarılmamı rica edecek yerde onu parça parça etmez miydin?” diye eklemiş. Bu tartışma kaldırmaz sözleri duyan Abdullah son kuşklarının ve son korkularının da dağıldığını duyumsamış; ve eğilerek denizde yaşayan âdemin ağlardan kurtulmasına yardım etmiş. O sırada beriki ona “Ey balıkçı, Talih benim yakalanmamı senin iyiliğin için istedi. Gerçekten, ağına bana ulaşır ilimliklerine takıldığım sırada denizde gezmekteydim. Dolayısıyla sana ve yakınlarına mutluluk sağlamak isterim! İster misin seninle bir anlaşıma yaparak birbirimizin dostu olalım ve böylece birbirimize armağanlar verelim? Böylece sen her gün beni buraya görmeye gelir ve bana sizin ülkenizde yetişen üzüm, incir, karpuz, kavun, şeftali, erik, nar, muz, hurma ve diğer meyvelerden getirirsin! Ben de bunları senden büyük bir zevk duyarak alırım. Ve karşılığında, her defasında, sana, derinliklerimizde yetişen mercan, inci, zümrüt, bezadi taşı,¹ yakut, gök-

1 Bezadi taşı: Fransızca aquamarin karşılığı (Â.Ş.O.)

yakut, değerli madenler ve denizde bulunan her türlü değerli taş ve cevahir veririm! Ve her seferinde, sana, meyve getirdiğin sepeti bunlarla doldururum, ister misin?” diye sözünü sürdürmüş.

Bu sözleri işitince, zaten bu göz kamaştıran şeyler sayılırken neşe ve hayranlığa gömülen balıkçı, artık sadece tek bacağı üzerinde durarak “Ya Allah! Kim istemez bunu?” diye haykırmış. Sonra da “Evet! Ama her şeyden önce anlaşmamızı mühürlemiş olmak için Fatiha okuyalım!” demiş. Ve denizde oturan âdem buna uymuş. İkisi birden yüksek sesle Kur’an’ın ilk suresi olan Fatiha’yı okumuşlar. Ve hemen bunu izleyerek balıkçı Abdullah denizde oturan dostunu ağlardan kurtarmış.

Dolayısıyla dostuna “Senin adın ne?” diye sormuş. O da “Benim adım Abdullah’tır. Böylece sabahları buraya geldiğinde, bir gün tesadüfen beni karşında göremezsen ‘Ya Abdullah, ey denizde oturan kişi!’ diye haykırman yeter! Ben o anda işitirim ve hemen sudan çıktığımı görürsün!” diye yanıt vermiş. Sonra da “Ama sen, ey kardeşim, senin adın nedir?” diye sormuş. Balıkçı “Benim adım da seninki gibi Abdullah’tır!” diye cevap vermiş. Bunu duyan denizle ilgisi “Sen Kara’daki Abdullah’sın, ben de Deniz’deki Abdullah! Böylece biz iki kez kardeş oluyoruz: adlarımızla ve dostluğumuzla! Beni bir an burada bekle dostum! Hemen dalıp çıkarak sana ilk deniz armağanlarımı getireyim!” demiş. Karadaki Abdullah “İşittim ve itaat ettim!” demiş. Denizdeki Abdullah da kıydan suya atlamış ve balıkçının gözü önünden kaybolmuş.

Bunun üzerine Karadaki Abdullah, belli bir süre geçtiği halde Denizdeki Abdullah’ın ortaya çıkmadığını görerek onu ağdan kurtardığına pişman olmuş; ve kendi kendine “Bilmiyorum bir daha geri döner mi? Hiç kuşkusuz arımdan bana gülmüş ve bütün söylediklerini onu kurtarmam için anlatmıştır. Ah! Keşke onu yakalayınca bırakmasaydım! Böylece onu kentte oturanlara gösterir ve birçok para kazanırdım! Hatta onu evlerinden çıkmak zahmetine katlanmayan zengin kişilerin konutlarına götürür; onlara da gösterirdim. Bana büyük paralar öderlerdi!” demiş. Ve içinden böylece sızlanmayı sürdürmüş ve kendi kendine “Ey balıkçı, balığın ellerinden kaçıp kurtuldu...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Ey balıkçı, balığın ellerinden kaçıp kurtuldu!” demiş. Ama, tam o anda Denizde Yaşar Abdullah başının üzerinde bir şeyler tutarak suyun dışına çıkmış ve gelip Karada Yaşar Abdullah’ın yanında yer almış. Denizde Yaşar’ın iki eli inciler ve mercanlar, zümrütler, bezadi taşları, yakutlar ve her çeşitten değerli taşla doluymuş. Ve bunların hepsini balıkçıya uzatarak ona “Bunları al, Abdullah kadeşim ve azlığından ötürü beni bağışla! Çünkü bu kez, doldurabilmek için elimde sepet yoktu; ama gelecek kez, bana bir sepet getir, onu bu deniz ürünleriyle doldurayım!” demiş. Bu değerli taşları gören balıkçı, son kertede sevinmiş. Ve onları alıp parmakları arasından akıtarak hayranlıkla seyretmiş; ve onları bağrında gizlemiş. Denizde Yaşar da ona “Anlaşmamızı unutma! Her sabah güneş doğmadan önce buraya gel!” demiş. Ondan izin alıp denize gömülmüş.

Balıkçıya gelince, neşeyle uçar gibi kente geri dönmüş ve önce, kötü günlerinde iyiliklerini gördüğü fırıncının dükkanın önünden geçmekle işe başlamış; ve ona “Kardeşim, bahtın güler yüzü bizim yolumuzda da kendini gösterdi! Dolayısıyla sana ne borcum varsa, bana bildirmeni rica ediyorum!” demiş. Fırıncı “Ne borcu? Ne gereği var, bunun? Aramızda teklif mi var? Hiçbir şeyin yoksa, ailenin beslenmesi için ne kadar ekmeğe ihtiyacın varsa al! Ve ödemek için gerçekten refaha kavuşuncaya kadar bekle!” diye yanıt vermiş. Balıkçı “Ey dostum, yeni çocuğumun uğru ve Tanrı’nın iyiliği ve cömertliğiyle refaha kesinlikle kavuştum. Sefaletin gırtlığıma sarıldığı sırada bana yaptığın iyiliklerle karşılaştırılınca, benim sana verebileceğim pek bir değer taşımaz! Ama bunu sağlayıncaya kadar şunları al!” demiş. Ve elini koy-nuna sokarak oradan biravuç değerli taş çıkarmış; ve kendisine ancak Denizde Yaşar Abdullah’ın verdiklerinin yarısı kalmış. Ve bunları “Senden sadece bu deniz cevherlerinin çarşıda satılmasını beklerken, bana gerekeceği için biraz ödünç para isteyeceğim!” diyerek fırıncıya sunmuş. Fırıncı da gördüğünden şaşırarak cevahiiri almış ve çekmecesini açarak içindeki tüm parayı balıkçının

avcuna boşaltmış; ve ailesi için gerekli ekmeği bizzat kendisi, evine kadar götürmek istemiş. Ve ona “Ben senin kölenim ve de hizmetkârıyım!” demiş. Ve birçok ısrardan sonra sıcak ekmekleri başında taşıyarak balıkçının ardından evine kadar yürümüş ve seleyi orada bırakıp balıkçının elini öpüp oradan ayrılmış.

Balıkçı Abdullah’a gelince, ekmek selesini çocuklarının ana-sına teslim etmiş; sonra onlara kuzu eti, piliçler, sebzeler ve meyveler almak üzere çabucak evden çıkmış. Ve akşam karısı ona, olağandışı bir yemek hazırlamış. Çocukları ve karısıyla yeni doğan çocuğun kendilerine getirdiği servet ve mutluluğu, sevin-cin sınırlarına ulaşırcasına sevinerek kabullenip mükemmel bir yemek yemişler.

Bunu izleyerek Abdullah, karısına olup biteni: avının nasıl Denizdeki Abdullah’ın yakalanışıyla bittiğini ve en ince ayrıntılarına kadar başından geçen serüveni anlatmış. Ve denizde oturan dostunun kendisine verdiği hediyelerden kalanını eline teslim etmiş; karısı da bütün bunlardan çok sevinmiş; ama ona “Bu serüvenin sırrını iyice sakla! Yoksa, hükümette bulunanlarla başın büyük dertlere girer” demiş. Balıkçı da “Kuşkusuz! Durumu, fırıncı dışında, kimseye söylemeyeceğim. Çünkü insanın mutluluğunu, olağan koşullarda saklaması gerekirse de, bana ilk kez iyilik yapan dostumdan onu bir sır gibi saklayamam!” diye yanıt vermiş.

Ertesi gün, er saatte, balıkçı Abdullah her türden ve her renkten bir sepet dolusu meyveyle, gün doğmadan önce, deniz kıyısına ulaşmış. Ve sepetini kıyının kumu üzerine bırakmış; Abdullah’ı görmediğinden, iki ellerini birbirine çarparak “Neredesin sen, ey Denizde Yaşar Abdullah?” diye haykırmış. O anda dalgaların dibinden denizsel bir ses “İşte buradayım, ey Karada Yaşar Abdullah, işte emrine amadeyim!” diye yanıt vermiş. Ve denizdeki, sudan çıkıp kıyıda belirmiş; ve selamlar verilip iyi dileklerde bulunulduktan sonra, balıkçı ona meyve sepetini sunmuş. Denizde oturan da teşekkür ederek onu alıp yeniden denizin dibine dalmış. Ama birkaç dakika sonra, meyveden boşaltılmış, fakat zümrüt, bezadi taşı ve diğer bütün taşlar ve deniz cevherleriyle dolu sepeti elinde tutarak yeniden belirmiş. Balıkçı da dostundan izin aldıktan sonra sepeti başına oturtmuş ve fırıncının fırını önünden geçerek kentin yolunu tutmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Balıkçı da, dostundan izin aldıktan sonra sepeti başına oturtmuş ve fırıncının fırını önünden geçerek kentin yolunu tutmuş. Ve eski koruyucu dostuna “Selam üzerine olsun, ey eliaçıkların babası!” demiş. O da “Senin de barış, Tanrı’nın lütufları ve hayırları üzerine olsun, ey uğurlu yüzlü kişi! Biraz önce evine, sırf senin için özel pişirdiğim ırk çöreklik bir tepsi gönderdim. Hamuruna da arınık sade yağını, tarçını, kakuleyi, küçük hindistan cevizini, zerdeçalı, misk otunu, anasonu ve rezeneyi bol bol koydum!” demiş. Balıkçı da elini, içinden binlerce ışık saçılan sepete daldırmış ve oradan üç avuç dolusu değerli taş çıkarmış ve ona vermiş. Sonra yolunu sürdürmüş ve evine ulaşmış. Orada sepetini yerleştirmiş, içinden her tür ve her renkten en güzel taşları seçmiş ve hepsini ince ipekten bir kumaş parçasına doldurmuş ve cevahirciler çarşısına gitmiş ve cevahirciler şeyhinin dükkânı önünde durmuş ve ona “Bunları satın alırmısınız?” diye sormuş. Cevahirciler şeyhi balıkçıya güvensizlik dolu gözlerle bakmış ve ona “Bunlardan sende başka var mı?” diye sormuş. O da “Evde bunlardan bir sepet dolusu var” diye yanıt vermiş. Öteki “Evin nerede senin?” diye sorunca da, balıkçı “Vallahi, benimkine ev falan denemez; çünkü sadece tahtalardan yapılmış, balıkçılar çarşısının yakınında *falan* adlı küçük bir sokakta kurulmuş bir kulübedir!” diye yanıt vermiş. Balıkçının bu sözlerini duyan cevahirci çıraqlarına “Tutuklayın şunu! Bu, bize şahın eşi sultan hanımın mücevherlerini çalmış olduğu bildirilen hırsızdır!” diye haykırmış. Ve onu sopalamalarını emretmiş. Ve tüm cevahirciler ve tacirler yöresini çevirip ona sövmeye başlamışlar. Kimileri, Hacı Hasan’ın dükkânını geçen ay soyan da mutlaka budur!” diyor, kimileri de “Falanın evini soyup soğana çeviren sefil de budur!” diyormuş. Ve her biri suçlusu bulunamamış bir hırsızlık öyküsü anlatıyor ve bunu balıkçıya dayatıyormuş. Abdullah da bütün bu sürede sesini çıkarmıyor, hiçbir inkâr yoluna da sapmıyormuş; ve de ilk sopalamalardan sonra, suçlarını itiraf ettirmek ve sarayın kapısında astırmak için onu şahın huzuruna sürüklemişler.

Hep birlikte Divan'a ulaştıklarında cevahirciler şeyhi şaha "Ey zamanın şahı, hanım sultanın gerdanlığı kaybolduğunda bize haber vermiştin; ve suçluyu bulmamızı buyurmuştun. Biz de elimizden geleni yaptık ve Tanrı'nın yardımıyla başarı sağladık! Ve işte şimdi suçlu, üzerinde bulduğumuz ziynetlerle birlikte karşında!" demiş. Şah da baş haremağasına "Bu mücevherleri al, hanıma göster, ve kendisine yitirdiği gerdanlığın mücevherlerinin bunlar olup olmadığını sor!" demiş. Baş haremağası da hanım sultanı bulmaya gitmiş; ve önüne bu şahane taşları sürerek, ona "Ey hanımım, kaybolan gerdanlığın taşları bunlar mı?" diye sormuş.

Bu mücevherleri görünce, hanım sultan hayranlığın sınırına ulaşmış ve haremağasına "Hiç ilgisi yok! Ben gerdanlığımı sonradan çekmecedey buldum. Bu mücevherlere gelince, bunlar benimkilerden daha güzel ve eşleri dünyada yoktur! Git, ey Mesrur, şaha söyle de bunları satın alsın ve evlenme çağına gelmiş bulunan kızımız Refah için bir gerdanlık yaptırsın!" demiş.

Şah, haremağasından hanım sultanın cevabını öğrenince, bir masumu böylesine kötü davranarak tutuklamış olan cevahirciler şeyhine karşı sonsuz bir hiddete kapılmış; ve onu Âd ve Semud'un¹ bütün lanetleriyle lanetlemiş! Ve cevahirciler şeyhi de titremeler içinde "Ey zamanın şahı, biz bu adamın fakir bir balıkçı olduğunu bilirdik; bütün bu mücevherleri elde bulundurduğunu ve de evinde bir sepet dolusu daha mücevheri olduğunu öğrenince, bunların bir fakirin yasal yollardan ele geçiremeyeceği kadar büyük bir servet olduğunu düşündük!" diye cevap vermiş. Bu sözleri işiten şahın öfkesi daha da artmış ve cevahirciler şeyhi ile arkadaşlarına "Ey pis soysuzlar, ey imansız sapıklar, ey bayağı yaratıklar! Bilmez misiniz ki hiçbir servet, ne kadar ani ve hayranlık verici de olsa, gerçek iman sahibinin bah-tında varsa, imkânsız değildir! Ah! Vicdansızlar! Ve sorgusunu yapmadan, durumunun ne olduğunu anlamadan, bu servetin kendisi için çok büyük olduğu tarzındaki hatalı bir bahaneyle, bu zavallıyı çabucak mahkûm etmişsiniz! Ve ona hırsız işlemi yapmışsınız ve benzerleri arasında onurunu kırmışsınız! Ve bir

1 Söylenceye göre Tanrı'nın yolladığı peygamberi kabul etmediklerinden ötürü lanetlenen ve bu durumları bakımından Kur'an'da da adları anılan İslam-öncesi iki Arap kabilesi (Littmann'ın dipnotu)

an bile Yüce Tanrı'nın lütuflarını dağıtırken, asla, elini dar tutmadığını düşünmemişsiniz! Siz, ey cahil budalalar, çamurdan yaratıkların aşağılık hesaplarıyla, Yüceler Yücesi'nin sonsuz kaynaklarının bereketini biliyor musunuz ki mutlu bir bahtın terazisine koyacağı ağırlığın az veya çok olacağına hükmediyorsunuz? Defolun sefiller! Huzurumdan çıkın! Tanrı hayırlı elini üstünüzden çeksin!" diye haykırmış. Ve onları utanç içinde bırakarak kovmuş. İşte onların durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Ve onları utanç içinde bırakarak kovmuş. İşte onların durumu böyleymiş!

Balıkçı Abdullah'a gelince, onunki de şöyle: Şah ona doğru dönmüş ve ona hiçbir soru sormaksızın kendisine "Tanrı verile-riyle seni kutsasın! Güvenlik üstüne olsun! Onu ben sana sağla-yacağım!" demiş. Sonra da "Şimdi bana gerçeği: dünyada hiçbir hükümdarın eşine sahip olamayacağı kadar güzel olan bu mücevherlerin nasıl eline geçtiğini anlatmak ister misin?" diye eklemiş. Balıkçı "Ey zamanın şahı, evde hâlâ bu mücevherlerden bir balık sepeti dolusu var. Bunlar bana dostum Denizde Yaşar Abdul-lah'ın bir armağanıdır!" demiş ve hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm serüvenini anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Sonra da "Ben, onunla, Kur'an'ın Fatiha suresini okuyarak mühürlediğimiz bir anlaşma yaptım! Bu anlaşmaya göre, ben ona, her sabah şafak vakti, yeryüzü neyveleriyle dolu bir sepet vereceğim; o da aynı sepeti şu gördüğün mücevherleri oluşturan deniz ürünleriyle doldurmayı üstlenecek!" diye eklemiş.

Balıkçının bu sözlerini işitince şah, bu inanç sahibi hakkında Tanrı'nın gösterdiği cömertliğe şaşırıp kalmış; ve "Ey balıkçı, bu, senin bahtında yazılıymış. Yalnız sana şunu söyleyeyim ki, servet korunmak ister; ve zengin, yüksek bir mertebeye sahip olmalıdır! Gelecek için sana güvence veremem; ve ölürsem ya da tahtı yitirsem beni izleyen hükümdarın senin hakkında nasıl davranacağını bilemem! Belki de servet hırsıyla dünya malına

gönül bağlayacağı için seni öldürtür. Ve bunu önlemenin en iyi yolu, sanırım ki, seni, evlenme çağına gelmiş kızım Refah ile evlendirmek ve seni başvezirim ilan etmektir; böylece öldüğüm zaman yasal olarak tahtıma sen sahip olursun!” demiş. Balıkçı da “İşittim ve itaat ettim!” cevabını vermiş.

Bunun üzerine şah köleleri çağırmış ve onlara “Şurada gördüğünüz efendinizi hamama götürün!” demiş. Köleler de balıkçıyı sarayın hamamına götürmüşler; özenle yıkamışlar ve şahane giysiler giydirmişler; ve onu şahın önüne getirmişler; şah da onu hemen başvezir ilan etmiş. Ve yeni görevi hakkında gerekli bilgileri vermiş. Abdullah da “Senin görüşlerin ey şah, benim davranış kurallarımdır ve hayırseverliğin hoşuma giden gölgeliktir!” diye yanıtlamış.

Bunu izleyerek şah, balıkçının evine haberciler ve çığırta, zurna, zil, davul ve flavta çalanlarla birlikte birçok muhafız göndermiş.

Ayrıca giysiyle donatmada ve süslemede usta kadınları görevlendirip balıkçının karısıyla çocuklarının donatılarak yirmi zencinin taşıdığı tahtrevana bindirilerek, şahane bir mevkîp halinde ve musiki sedaları arasında saraya getirilmesini istemiş. Onun bu buyrukları hemen yerine getirilmiş ve balıkçının karısı, yeni doğan çocuğunu göğsünde taşıyarak, dokuz çocuğuyla birlikte şahane bir tahtrevana yerleştirilmiş; ve merasim muhafızları ve musiki icra edenler alayın önünde yer alarak emrine verilen kadınlarla emirlerin ve ileri gelenlerin eşlerinin refakatinde, kendisini sonsuz saygılarla kabul edecek olan hanım sultanın beklediği saraya götürülmüş. Şah da çocukları yanına çağırarak her birini sırayla kucağına oturtmuş; ancak kendi çocuklarına gösterebileceği bir sevgiyle onları babaca okşamış. Kendi bakımından hanım sultan da yeni başvezirin karısına sevecenlik göstermiş; ve onu saraydaki dairelerinin büyük veziresi olarak harem kadınlarının hepsinin başına geçirmiş. Bundan sonra, şah, tek kızı olan Refah’ı, vezir Abdullah’a, evlenme yoluyla ikinci eş olarak vermekte gecikmemiş. Ve bu münasebetle halk ve askerler için kenti süsleyip aydınlatarak büyük şenlik düzenlemiş. Abdullah da, o gece, genç etin zevklerini tatmış; ve şahın genç kızının bekâreti ile o güne kadar üzerinde eğleştiği yıpranmış beden arasındaki farkı ayırt etmiş.

Ertesi gün, şafak vakti, şah, kentteki bir gün önceki coşkun etkisiyle her zamandan erken uyanmış; pencereye oturmuş ve kızı Refah'ın kocası başvezirin, başında meyve dolu bir balıkçı sepeti taşıdığı halde, saraydan çıktığını görmüş. Ve ona seslenip “Ne taşıyorsun öyle, ey damadım...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

Ve ona seslenip “Ne taşıyorsun öyle, ey damadım? Ve ne yana gidiyorsun?” diye sormuş. O da “Bu, dostum Denizdeki Abdullah’a taşıdığım meyve sepetidir!” yanıtını vermiş. Şah “Ama bu saat, herkesin evinden çıktığı bir saat değildir. Sonra, benim damadımın başında bir hamal gibi yük taşıması da uygun düşmez!” deyince de “Doğru! Ama buluşma saatini kaçırmaktan ve Denizdeki Abdullah’ın gözünde imansız bir yalancı derecesine düşmekten ve bana ‘Dünyanın işleri artık seni görevinden alıkoyuyor ve verdiğin sözleri unutturuyor!’ diyerek sitemde bulunmasını duymaktan çekiniyorum!” yanıtını vermiş. Şah da “Hakkın var! Git dostunu bul ve Tanrı seninle birlikte olsun!” demiş. Abdullah da çarşılardan geçerek denizin yolunu tutmuş. Dükkânlarını açan sabahçı tacirler, onu tanıyarak “Bu, mücevherlerle meyveleri değiştirmeye giden şahın damadı başvezir Abdullah’tır!” demişler. Onu tanımayanlarsa geçtiği yolun üstünde durarak ona “Hey meyve satıcısı, kayısının okkası kaç?” diye soruyormuş. O da herkese “Satılık değil! Daha önce ısmarlandı!” diye yanıt veriyormuş. Ve de bunu herkesin hoşuna gidecek bir tarzda, çok nazıkçe söylüyormuş. Ve böylece kıyıya ulaşmış ve seslenerek Denizde Yaşar Abdullah’ı dalgalardan dışarı uğratmış. Ve orada her renkten mücevherler karşılığında meyveleri kendisine vermiş. Sonra, dostu fırıncının dükkânının önünden geçerek kentin yolunu tutmuş. Ama dükkânın kapısını kapalı görerek çok şaşırılmış. Ve dostunun gelip gelmeyeceğini anlamak için bir süre orada beklemiş. Sonunda durumu komşu dükkâncıya sormaya karar vermiş: “Kardeşim, komşun fırıncıya ne oldu?” diyerek. O da “Tanrı’nın başına ne getirdiğini tam

olarak bilmiyorum. Belki de evinde hasta yatıyor!” diye yanıt vermiş. “Peki, evi nerede?” diye sorunca da; “*Falan sokakta!*” cevabını almış. Bunun üzerine kendisine tanımlanan sokağın yolunu tutmuş; ve kendisine fırıncının evi gösterilince, kapıyı çalıp beklemiş. Biraz geçtikten sonra, yukarıda açılan bir çatı penceresinden fırıncının korku dolu başının belirdiğini görmüş; fırıncı her zamanki gibi mücevher dolu balık sepetini görünce, inip kapıyı açmış. Gözlerinde yaşlarla Abdullah’ın boynuna sarılmış ve ona “Demek şahın buyruklarıyla asmadılar seni? Ama senin hırsız diye tutulduğunu duymuştum ben; ve işbirlikçi diye beni de tutuklayacaklarından korkuyordum; bundan dolayı fırını ve dükkânı acele kapattım ve evimin dip taraflarında saklandım. Ama, ey dostum, açıkla bana, nasıl oluyor da bir vezir gibi giyinmiş bulunuyorsun?” demiş. Bunun üzerine Abdullah, başından sonuna kadar neler geçirdiğini ona anlatmış; “Ve şah beni başvezir ilan etti ve kızıyla everdi; ve şimdi başında eski karım, çocuklarımla anasının bulunduğu bir haremim var!” diye eklemiş. Sonra da “Bu sepeti, içindeki her şeyiyle al! Sana aittir. Çünkü bunun, bugün, böyle olması senin talihinde yazılıdır!” demiş. Sonra onun yanından ayrılıp boş sepetle saraya dönmüş.

Şah onun boş sepetle döndüğünü görünce, gülerek ona “İşte görüyorsun! Denizde yaşayan dostun seni yüzüstü bırakmış!” demiş. O da “Aksine! Bugün sepetime doldurduğu mücevherler, güzellikten yana öncekinden daha üstündü. Ama onların hepsini sefalet içindeyken beni ve çocuklarım ile analarını besleyen fırıncı dostuma verdim. Ben de, sıram gelince, fakirlik günlerimde onun bana karşı merhametli olduğu gibi, refah günlerimde onu asla unutmadım. Çünkü Allah rızası uğruna, ihtiyaç içindeki fakirlere karşı duyarlığımı asla yitirmedigimi kanıtlamak isterim!” diye yanıt vermiş. Şah da, iyice aydınlanmış olarak ona “Arkadaşının adı ne?” diye sormuş. O da “Ona Fırıncı Abdullah derler. Bana Karada Yaşar Abdullah dedikleri gibi!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan şah hayran olmuş ve heyecanlanıp “Benim de Şah Abdullah diye çağırıldığım gibi! Hepimiz de Tanrı’nın kulları olduğumuza göre,¹ Yüceler Yücesi’nin önünde eşit ve inanç ve köken ortaklığıyla kardeşiz! İstiyorum ki, ey Karada

1 Arapçada Abdullah, “Tanrı’nın kulu” anlamına gelir (Â.Ş.O.)

Yaşar Abdullah, onu ikinci vezir yapmam için gidip benim adıma Fıncı Abdullah'ı arayıp bulasın!" diye haykırmış.

Karada Yaşayan Abdullah hemen gidip Fıncı Abdullah'ı arayıp bulmuş ve şah, onu hemen vezirlik giysileri ve alametleriyle donatmış ve Karada Yaşar Abdullah'ı nasıl sağ kol veziri yapmışsa, onu da sol kol veziri yapmış. Ve eski Balıkçı Abdullah, gidip dostu Denizde Yaşar Abdullah'ı görmeyi ve ona bir sepet mevsim meyvesi götürmeyi ve karşılığında sepet dolusu değerli maden ve taşlar almayı hiçbir gün ihmal etmeden sürdürürken yeni görevlerini de olanca parlaklığıyla yerine getirir olmuş. Gerek bahçelerde, gerekse turfandacı manavlarda meyve bulamayınca sepeti kuru üzüm, badem, fındık, fıstık, ceviz, kuru kayısı ve her tür ve renkten reçellerle doldurmuş. Ve her seferinde de, başında her zamanki gibi, mücevher dolu sepetle geri dönmüş.

Bir gün, Karada Yaşar Abdullah, alışık olduğu gibi, şafak vakti kıyıya gitmiş; dostu Denizde Yaşar Abdullah'ın yanında oturmuş; ve onunla denizde oturanların yaşam tarzı üzerine konuşmaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... Dostu Denizde Yaşar Abdullah'ın yanında oturmuş; ve onunla denizde oturanların yaşam tarzı üzerine konuşmaya başlamış; ve ona bir ara "Ey kardeşim Denizde Yaşar, sizin yaşadığınız ülke güzel midir?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz! Ve eğer istersen, seni birlikte denize götürür ve orada olanları sana gösteririm; benim kentimi gezdirir, evimde tüm konukseverliğimle konuk ederim!" diye yanıtlamış. Karada Yaşar Abdullah da "Kardeşim, sen suda yaratılmışsın ve su oturduğun yerdir. Bundan dolayı denizde yaşamaktan rahatsızlık duymuyorsun. Ama senin çağrını kabul etmeden önce bana, karada yaşamamanın senin için ölümcül olup olmayacağını söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Gövdem kurur, buruşurdu; ve bana doğru esen kara yelleri beni öldürürdü!" demiş. Karada Yaşar "Benim için de aynı şey söz konusu! Ben yeryüzünde doğmuşum. Bundan dola-

yı yeryüzünün havası beni rahatsız etmez. Ama seninle birlikte denize girersem, içime su dolar, beni boğar ve ölürüm!” demiş. Denizde Yaşar “Bu konuda hiçbir korkun olmasın, çünkü sana bedenine süreceğin bir merhem getireceğim; suyun artık sende zararlı bir gücü kalmayacak; hatta bütün ömrünü orada geçiren bile! Ve böylece benimle birlikte denize dalar ve denizin her yanını dolaşabilirsin! Nerede olursa olsun asla sana bir zarar gelmeksizin orada uyur, orada uyanırsın!” diyerek yanıtlamış.

Bu sözleri işiten Karada Yaşar, Denizde Yaşar’a “Bu durumda, seninle denize dalmamda hiçbir sakınca kalmıyor! Öyleyse denemem için söz konusu merhemi getir!” demiş. Denizde Yaşar “Ben de öyle yapacağım!” yanıtını vermiş; ve yanında meyve sepetini götürerek denize dalmış; ve birkaç dakika sonra ellerinden birinde içinde içyağına benzer, rengi altın sarısı, kokusu tam anlamıyla güzel bir merhemle dolu bir çömlek tutarak sudan çıkmış. Karada Yaşar Abdullah da ona “Bu merhem neden yapılmıştır?” diye sormuş. O da “Dandan adı verilen bir tür balığın karaciğerindeki yağdan yapılmıştır. Ve dandan denen bu balık, denizdeki balıkların en irisidir. Öylesine büyüktür ki, bir ağız açışta, sizin gibi karada yaşarların fil ve deve dediğiniz yaratıkları hiç zorlanmadan yutabilir!” diye yanıt vermiş. Eski balıkçı da korkarak “Bu belalı hayvan neyle beslenir?” diye sormuş. O da “Derinliklerde doğan daha küçük sıradan yaratıkları yer. Çünkü bilirsin ki, atasözü ‘Zayıflar güçlüler tarafından yutulur!’ der” diye karşılık vermiş. Karada Yaşar da “Doğru söylüyorsun! Ama sizin denizlerde, bu dandanlar gibi başka balıklar da var mı?” demiş; o da “Binlercesi, sayısını ancak Tanrı bilir!” diye cevap vermiş. Karada Yaşar “Öyleyse beni, sana bu ziyareti yapmaktan bağışla kardeşim; çünkü bu tür bir balıkla karşılaşsam beni yutar!” diye haykırmış. Denizde Yaşar “Asla böyle bir korkuya kapılma, çünkü bu dandan balığı, korkunç bir yırtıcılığı olmasına karşın, kendisi için eti bir tür zehir olan âdemoğlundan çok korkar!” demiş. Eski balıkçı “Ya Allah! Ama bir kez dandan tarafından yutulduktan sonra, onun için bir zehir olmuşum ya da olmamışım, neye yarar ki?” diye haykırmış. Denizde Yaşar “Bu dandan yüzünden kesinlikle korku duyma, çünkü âdemoğlunu görür görmez kaçır gider; ondan ölesiye nefret eder!

Ve sonra sen onun yağını sürününce, seni kokundan tanıyacak ve kötülük yapmayacaktır!" diye yanıt vermiş. Karada Yaşar da dostundan güvence alınca, ona "Tanrı'ya ve sana güveniyorum!" demiş. Sonra soyunup yokluğu sırasında kimse çalmasın diye giysilerini kumda açtığı bir çukura gömmüş. Bunu izleyerek söz konusu merhemi, hiçbir açık yer bırakmadan, tepeden tırnağa sürünmüş; ve bu işi bitirince Denizde Yaşar'a "İşte hazırım, Denizde Yaşar kardeşim!" demiş. O zaman Denizde Yaşar Abdullah arkadaşını kolundan tutarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

O zaman Denizde Yaşar Abdullah arkadaşını kolundan tutarak onunla birlikte denizin derinliklerine dalmış. Ve ona "Aç gözlerini!" demiş. Ve o da boğulmadığını ve denizin müthiş ağırlığının altında ezilmediğini duyumsamış; ve denizde göklerin altındakinden bile daha iyi soluk aldığından gerçekten suyun kendisini etkilemediğini anlamış; ve gözlerini açmış. Ve o andan başlayarak deniz dibinin konuğu olmuş.

Ve başının üzerinde denizin zümrüt bir köşk gibi açıldığını görmüş; tıpkı karada göklerin su üzerinde hayranlık verici bir mavilikle görüldüğü gibi... Ve ayaklarına dünyanın yaratılışından beri hiçbir dünyasal gözün görmediği denizaltı bölgeleri uzanmış. Derinliklerdeki dağlar ve ovalarda sakinlik hüküm sürüyormuş; ve suların şaşaası ve sonsuz saydamlığında, varlıkların ve eşyanın yöresinde narin bir ışık ıpıldamaktaymış; ve doğal gökyüzünün tüm büyülemesinin ötesinde huzurlu bir manzara onu büyülüyormuş; ve dal budak sarmış sessizliğinde hareketsiz kızıl mercan ormanları, ak mercan ormanları ve de yakuttan, kaba zümrütten ve zümrütgillerden ve başka taşlardan, gökyakuttan, altın renkli yakuttan, sarı yakuttan sütunları olan elmas mağaraları ve ülkeler gibi geniş bir alana baş sallayan çıldırmış bir bitki topluluğu; ve gümüş kumların ortasında suların saydamlığı içinde parıltılar saçarak yansıyan çeşitli renk ve biçimlerdeki deniz kabukları, ve tüm yöresinde ışıldayan çiçeklere benzer, meyvele-

re benzer, kuşlara benzer, bazıları da kızıl altın ve gümüş pullu büyük kertenkelelere benzer balıklar ve yine daha çok mandalara, ineklere, köpeklere, hatta âdemoğullarına benzer başka balıklar; ve suyun onları söndürmekten uzak, aksine, yeniden canlandırdığı çok renkli binlerce ışık saçan şahane taş yataklarından oluşmuş geniş setler; ve beyaz inci, pembe inci ve yaldızlı inci dolu istiridyelerin açıldığı yataklar ve müthiş irilikte kabarmış ve dipleri ağır ağır oynarken üzerinde ordu birlikleri gibi geniş bakışumlu diziler halinde sıralanmış ve çeşitli denizsel bölgelerin sınırlarını belirtir ve تنها genişliklerin saptanmış bakıcıları gibi görünen süngerler görmüş.

Ama Karada Yaşar Abdullah, daima dostunun kolunda, önündeki, uçurumlar üzerinde önünden hızla akıp geçen bütün bu harika görünümü izlerken; birdenbire aynı yeşil cevherden bir dağın yamaçlarında oyulmuş bir dizi sayısız zümrüt mağarası görmüş; bunların kapılarında oturmuş ya da uzanmış, saçları amber ya da mercan renginde genç kızlar varmış. Bunlar, eğer art yuvarları, kalçaları ve ayakları yerine birer kuyrukları olmasa, yeryüzündeki genç kızlara benzer yaratıklarımış. Bunlar, deniz kızları imiş! Ve bu yeşil mağaralar onların yurtluğu imiş!

Bunu gören Karada Yaşar, Denizde Yaşar'a "Kardeşim, bu genç kızlar evli değiller mi; neden aralarında erkeklerini görmüyorum?" diye sormuş. O da "Bunlar bakire genç kızıdır; ve yurtluklarının kapısında, onları alıp çekecek ve hoşlarına gidecek eşlerinin gelmesini bekliyorlar. Denizin başka yörelerinde erkekler ve dişilerle dolu kentler var; oradan genç kocalar arayan kızlar çıkar, buraya gelirler; çünkü genç kızların eğleştiği ve geniş ülkemizin her yanından gelip koca beklemek için biraraya toplandığı tek yer burasıdır!" diye yanıt vermiş. Ve tam o bu açıklamayı bitirdiği sırada, erkek ve dişilerin oturduğu kentlerden birine ulaşmışlar; ve Karada Yaşar Abdullah "Kardeşim, burada, içinde oturanlarıyla bir kent görüyorum; ama alış veriş yapılan hiçbir dükkân göremiyorum! Ve de sana, hiçbir kentlinin gizlenmesi gereken yerlerini giysilerle örtmemiş bulunduğunu görmekle çok şaşırdığımı söylemeliyim!" demiş. O da "Alışveriş konusunda, yaşam bizim için kolay ve gıdamız sadece elimizin ulaşacağı yerde avlanan balıklar olduğundan

buna ihtiyacımız yok. Vücudumuzun belirli yerlerini gizlemeye gelince, bunu gerekli görmüyoruz; çünkü bizim yaratılışımız, o dediğin yerler bakımından sizinkinden farklı. Dahası, örtünmek istesek de yapamayız; çünkü onları örtecek kumaşımız yok!” diye yanıt vermiş. Karada Yaşar “Haklısın! Peki, sizde evlenmeler nasıl oluyor?” diye sormuş. O da “Bizde hiç evlenme yapılmaz; bizim arzularımızı ve eğilimlerimizi saptayıp düzenleyen yasalarımız yoktur; bir genç kız hoşumuza giderse, onu alınız; hoşumuza gitmez olunca da, onu bırakınız; ondan da bir başkası hoşlanır! Zaten, hepimiz Müslüman değiliz; içimizde pek çok Hristiyan ve Musevi de var; ve bu kimseler saptanmış evliliğe karşı çıkarlar; çünkü kadınları çok severler. Sadece kâfirlerin giremediği ayrı bir kentte yaşayan biz Müslümanlar, Kitap’ın ilkelerine göre evleniriz; ve Yüceler Yücesi’nin ve barış ve dua üzerine olası Peygamberin iyi gözle izlediği esaslara göre düğün yaparız. Ama, kardeşim, seni artık bir an önce kendi kentimize ulaştırmak istiyorum; çünkü koca ülkemizin ve onu bezeyen kentlerimizin görünümelerini göstermek için bin yıl da geçirsem çabamı sonuçlandıramam; ve sen büyük bir bütünün sadece bir kısmını görerek onun hakkında hüküm veremezsin!”¹ demiş. Ve Karada Yaşar “Evet, kardeşim; ama ben acıktım; yalnız, ne denli acıkmış olsam da senin gibi çiğ balık yiyemem!” demiş. Denizde Yaşayan da, ona “Peki, siz karada yaşayanlar balığı nasıl yiyorsunuz?” diye sormuş. O da “Zeytinyağında ya da susamyağında kızartınız!” diye yanıt vermiş. Denizde Yaşar gülmeye başlamış ve “Peki, biz, suda yaşadığımıza göre, zeytinyağı veya susamyağını nereden bulalım ve söndürmeden ateşin üstünde nasıl balık kızartalım?” demiş. Karada Yaşar “Haklısın kardeşim! Öyleyse beni, bilmediğim kentine götür!” demiş.

O zaman Denizde Yaşar...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

1 Mardrus, aslında, “Yirmi dört ölçü üzerinden bir ölçü kadar bile fikir edinmiş olmazdın!” şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

O zaman Denizde Yaşar Abdullah, görüntülerin gözleri önünden peş peşe geçtiği çeşitli bölgeleri dolaştırdıktan sonra onu, içinde yaşayanların adedine göre irili ufaklı evleri yine mağaralar şeklinde olan ötekilerden daha küçük bir kente ulaştırmış; bu mağaralardan birinin kapısına götürerek “Gir, kardeşim, burası benim evimdir!” demiş. Onu mağaraya sokmuş ve “Hey, kızım, çabuk buraya gel!” diye haykırmış; ve hemen bir pembe mercan kümesinin ardından dalgalı uzun saçları, güzel göğüsleri, harika bir göbeği, zarif bir endamı ve uzun siyah kirpikli yeşil gözleri olan, ama bedeni tüm denizaltı halkı gibi kalça ve bacak yerine kuyrukla sonuçlanan bir genç kız çıkarak yanlarına yaklaşmış ve Karada Yaşar’ı görünce, birdenbire durmuş ve ona engin bir merakla bakmış; sonra da bir kakhaha koparak “Baba, bize getirdiğin bu kuyruksuz kişi de kim?” diye haykırmış. O da “Kızım, her gün getirdiğim ve senin zevk duyarak yediğin meyveleri bana getiren Karada Yaşar dostumdur. Gel de ona nezaketle yaklaş ve hoş gelmeler dile!” diye yanıt vermiş. Kız da yaklaşmış ve ona büyük bir incelikle ve seçkin bir dille barış dilemiş; ve Abdullah da, son kertede etkilenecek onu yanıtlamış; o sırada, bağrına bastığı iki çocuğunu birer kolunda taşıyarak Denizde Yaşar’ın eşi de içeri girmiş. Çocukların elinde sağlam dişlerle çatırdatarak, sanki yeryüzü çocuklarının hıyar yer gibi yedikleri irice iki balık varmış. Ve kadın, Denizde Yaşar’ın yanbaşındaki Abdullah’ı görerek, eşikte şaşırarak durmuş; ve iki çocuğunu yere bıraktıktan sonra, bütün varlığıyla gülerek “Aman yarabbi! Bu bir kuyruksuz! Nasıl kuyruksuz olunur, acaba?” diye haykırmış. Ve Karada Yaşar’ın yanbaşına kadar gelmiş; onu tepeden tırnağa kadar seyretmeye koyulmuş; özellikle, tüm yaşamında onunki gibi bir alt takım görmemiş bulunduğundan bedeninin alt yanına şaşakalmış. Çocuklarla genç kız da ilkin bu çıkıntıdan biraz korktukları halde, sonradan, birçok kez elleriyle yoklayacak kadar yüreklenmişler; ve dokundukça da gülüp eğlenmişler. Aralarında gülüşüp “Bu bir kuyruksuz!” diyorlarmış ve neşeyle oynayıp duruyorlarmış. Karada Yaşar Abdullah onların davranışlarından ve kaygısızlıklarından alınarak Denizde Yaşar Abdullah’a “Kardeşim, sen beni buraya çocuklarının ve karının alay konusu olayım diye mi getirdin?” demiş; o da “Senden çok

özür dilerim, kardeşim, ne olur beni bağışla; çünkü bizim ülkemizde kuyruğu olmayan kimseye pek önem vermezler!” demiş. O, tam bu sözleri tamamladığı sırada, iri ve güçlü kuvvetli iki kişi gelmiş ve ev sahibine “Ey Abdullah, deniz padişahı, yeryüzünün kuyruksuzlarından birini evine kabul etmiş bulunduğunu öğrenmiş bulunuyor. Doğru mu, bu?” demişler. O da “Doğrudur! İşte karşınızda gördüğünüz o kimsedir. Benim dostum ve konuğumdur. Ve şu anda onu alıp buraya getirdiğim kumsala geri götürmek istiyorum!” diye yanıt vermiş. Onlar “Sakin bunu yapma! Çünkü padişah bizi, onu aramakla görevlendirdi; onu görmek ve yapısı hakkında bir fikir edinmek istiyor! Anlaşılan onun olağandışı bir bedeni, ön yanında da daha olağandışı bir başka organı varmış. Padişah bunların ne olduğunu görmek ve adlarını öğrenmek istiyor!” demişler.

Bu sözleri duyan Denizde Yaşar Abdullah, konuğuna dönmüş ve ona “Kardeşim, bağışla beni, çünkü özrüm ortada! Biz, padişahımızın buyruklarına uymamazlık edemeyiz!” demiş. Karada Yaşar ona “Ben bu padişaktan korktum; çünkü belki de bende, kendisinde bulunmayan bir şey bulunduğu için canı sıkılacaktır; ve belki de bu yüzden benim öldürülmemi isteyecektir!” demiş. Denizde Yaşar “Seni korumak üzere ben orada olacağım; böylece sana bir zarar gelmemesini sağlayacağım!” demiş. O da “Öyleyse, senin kararına uyacağım; ve Tanrı’ya güvenerek seni izleyeceğim!” demiş. Denizde Yaşar da konuğunu alıp padişahın huzuruna götürmüştü.

Padişah Karada Yaşar’ı görünce, öylesine gülmüş ki, tahtından suya düşmüş. Sonra da “Aramıza hoş geldin, ey kuyruksuz!” demiş. Sonra yöresinde bulunan bütün saygın yüksek kişiler, pek çok gülüp parmaklarıyla birbirlerine “Evet vallahi! Bu bir kuyruksuzdur!” diyerek Karada Yaşar’ın arka yanını göstermişler. Padişah da ona “Nasıl oluyor da senin bir kuyruğun olmuyor?” deyince; “Bilmiyorum padişahım! Ama biz yeryüzünde yaşayanlar hepimiz böyleyiz!” demiş. Padişah “Peki, kuyruk yerine ardında kabaran bu şeye ne ad veriyorsunuz?” deyince “Kimi-miz buna kıç deriz, kimileri art yan der; kimileri de iki yanlı olduğundan art yuvarlar adını verir” diye yanıt vermiş. Padişah da ona “Peki bu art yanınız ne işe yarar?” deyince “Yorulunca

oturmaya! Ama kadınlarda çok değerli bir organ oluşturur!” diye yanıt vermiş. Padişah “Ya şu önündeki, ona ne ad veriliyor?” diye sorunca “Ona zebb denir!” demiş. “Ne işe yarar, bu zebb?” diye sorunca da “Her türden pek çok kullanımı vardır. Ama padişaha saygımdan açıklayamam! Ama kullanımları öylesine gereklidir ki, bizim dünyamızda, değer bakımından, erkeklerin indinde bundan değerli başka bir şey yoktur; kadınların indinde büyücek art yuvarlar kadar değerli başka bir şey olmadığı gibi!” diye yanıt vermiş. Padişah ile yöresindekiler bu sözlere olanca varlıklarıyla gülmeye başlamışlar. Karada Yaşar Abdullah da ellerini göğe kaldırarak “Bir âlemde art yuvarları şöhret aracı, bir başka âlemde de gülme aracı olarak yaratan Tanrı’ya şükürler olsun!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

“Bir âlemde art yuvarları şöhret aracı, bir başka âlemde de gülme aracı olarak yaratan Tanrı’ya şükürler olsun!” diye haykır-mış. Ve kendini denizde yaşayanların meraklarını doyurma aracı olarak görmenin sıkıntısıyla, art yanını ve geri kalan yerlerini ne yapacağını bilememiş. Ve içinden “Vallahi! Buradan uzaklarda olmak ya da çıplaklığımı örtecek bir şeylere sahip bulunmak isterdim!” demiş. Ama sonunda padişah ona “Ey kuyruksuz, art yanınla beni öylesine eğlendirdin ki, istediğin ne varsa sana bağışlamak isterdim. Ne istiyorsan haydi bana söyle!” demiş. O da “Senden iki şey isterdim, ey padişah! Yeniden karaya dönmek ve yanımda birçok deniz mücevheri götürmek!” diye yanıt ver-miş. Ve Denizde Yaşar Abdullah da “Bir şey daha var, padişahım! Dostum burada bulunalı beri hiçbir şey yemedi ve çiğ balık etini de sevmez!” demiş. Bunun üzerine padişah “Kendisine istediği kadar mücevherat verilsin ve geldiği yere götürülsün!” demiş.

Ve hemen tüm denizde yaşarlar büyük boş ıstırdye kabuk-larının içlerini her renkten değerli taşlarla doldurup getirmekte ivedilik göstermişler ve Karada Yaşar Abdullah’a “Bunları senin için nereye taşımamız gerek?” diye sormuşlar. O da “Beni ve âdeti gereği mücevheratla dolu sepeti taşıyacak olan kardeşiniz

dostum Abdullah'ı izlemeniz yeter!" diye yanıt vermiş. Sonra padişah'tan izin almış, dostu yanında ve mücevherat dolu ıstıridye kabuklarını taşıyan denizde yaşarlar peşinde olduğu halde, deniz ülkelerini aşip gökyüzünün yükseldiği kıyıya çıkmışlar.

Abdullah, orada, kıyıda oturarak, bir ara, doğduğu yerin havasını solumak üzere dinlenmiş. Bunu izleyerek giysilerini gömdüğü çukurdan çıkararak giyinmiş; ve dostu Denizde Yaşar Abdullah'tan izin alarak ona "Beni bütün bu ıstıridye kabukları ve bu sepetle kıyıda bırak! Gidip bunları taşıyacak hamallar bulayım!" demiş. Ve gidip bütün bu hazineyi saraya taşıyacak hamallar bulmuş ve sonra şahın huzuruna çıkmış. Şah, damadını görünce, büyük sevinç belirtileriyle onu karşılamış; ve kendisine "Senin yokluğundan hepimiz çok kaygılandık!" demiş. Abdullah da ona, başından sonuna tüm serüvenini anlatmış; ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Ve onun eline sepetle içi mücevher dolu ıstıridye kabuklarını teslim etmiş. Ve şah damadının anlattığı öyküye ve denizden getirdiği servete çok hayran kalmışsa da, damadının ve genellikle tüm olarak herkesin art yuvarları adına, denizde yaşayanların bu konudaki davranışlarını pek uygun bulmayarak canı sıkılmış ve ona "Ey Abdullah, bir daha gidip kıyıda bu Denizde Yaşar Abdullah'ı bulmanı artık istemiyorum. Çünkü bu kez, onu izlemekle büyük bir zarar görmemişsin ama; gelecekte başına ne geleceğini bilemezsin! Zira 'Yere düşen testinin her zaman sağlam kalması mümkün değildir!' hükmünün yerine gelip gelmeyeceğini bilemezsin! Ve de sen benim damadım ve vezirimsin. Her sabah başında sepetle deniz kıyısına gitmeni görmeleri de pek uygun olamaz; sonra da gidip o az veya çok kuyruklu ya da az veya çok nezaketsiz kişilerin sana gülmelerine vesile olman da doğru değil! Sarayda kal; böylece barış içinde olursun, biz de senin için kaygılanmayız!" demiş.

Bunun üzerine Karada Yaşar Abdullah, kayınbabası Şah Abdullah'a karşı çıkmak istemeyerek dostu fırıncı Abdullah ile birlikte sarayda kalmış; ve duyduğu kızgınlıktan ötürü artık sözünü etmediği Denizde Yaşar Abdullah'ı kıyıda görmeye gitmemiş.

Ve hepsi, Neşeleri Söndürücü ve Dostları Ayıncı Ölüm gelip onları ziyaret edinceye kadar en mutlu koşullar içinde zevk

duyarak yaşamışlar. Görülen ve Görülmeyen Âlemleri Yöneten, Tüm Güçlerin Sahibi, niyet ve ihtiyaçlarını bildiği tüm kullarını hayırla kollayan, hiç ölmeyen Canlı Varlığa şükürler olsun!

Ve Şehrazad, bu son sözleri söyleyerek susmuş. O zaman Şah Şehriyar “Ey Şehrazad, bu öykü gerçekten olağandışı!” diye haykırmış. Şehrazad da “Evet, şahım, ama hiç kuşku yok ki, hoşuna gitme talihine mazhar olursa, senden anlatma izni istediğim Genç Sarı Adamın Öyküsü kadar hayranlık verici olamaz!” demiş. Şah Şehriyar da “Kuşkusuz! Anlatabilirsin!” demiş. Bunun üzerine Şehrazad da demiş ki:

Genç Sarı Adamın Öyküsü

Bana, birçok öykü arasında anlatılmıştır ki, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid, bir gece veziri Cafer, öbür veziri El-Fazl, gözdesi Ebu İshak, şair Ebu Nuvas, celladı Mesrur ve güvenlik yetkilisi Güve Ahmed ile ve de hepsi tacir kılığında, Dicle kıyısına yollanmış ve orda bir kayığa binerek suyun akışına göre kendilerini bir serüvene terk etmişler. Çünkü Cafer, halifenin uykusuzluğa ve zihin bulanıklığına uğramış bulunduğunu görek, cansıkıntısını dağıtmak için ona, hiçbir şeyin henüz görül-meyeni görmek, henüz işitilmeyeni işitmek ve henüz ziyaret edilmemiş yerleri ziyaret etmek kadar etkili olmadığını söylemiş bulunuyormuş.

Böylece geçen belli bir süre sonunda, kayık nehre bakan bir evin penceresi altına gelmiş; evin içinden güzel ve hüzünlü bir sesin uda eşlik ederek şu dizeleri söylediğini duymuşlar:

Şarap bardağı şuracıkta ve yakındaki sık ağaçlıktan kuş
ötüyor; yüreğime diyorum ki: 'Ne vakte kadar mutluluğu
iteceksin? Uyan, yaşam ödenecek kısa süreli bir borçtur!
İşte bardak ve saki! Güzel ve genç bir sâkidir senin dostun!
Ona bak ve elinden sana uzattığı bardağı al!
Gözleri baygın ve bakışları davetkâr! Bunları küçümseme
sakın!

Yanaklarına taze güller ekdim; olgunlaşınca onları toplamak isterken gül yerine narlar buldum!

Ey yüreğim, bunları küçümseme! Bu an, yanaklarının ayva tüyüne büründüğü andır!'

Halife bu kıtaları işitince, vezirine “Ey Cafer, bu ses ne kadar güzel!” demiş. Cafer de “Efendimiz, kuşkusuz bu kadar güzel ve tatlı bir sesi, kulakların bugüne kadar işitmemişti! Ama sultanım, bir duvar ardından duyulan bir ses, yarı işitilmiş sayılır. Bunu sadece bir perde arkasından dinlesek ne iyi olurdu...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

“Ama sultanım, bir duvar ardından duyulan bir ses, yarı işitilmiş sayılır. Bunu, sadece bir perdenin arkasından dinlesek ne iyi olurdu!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife “Ey Cafer, bu sesi daha iyi işitmek ümidiyle ev sahibinden konukseverlik dilemek üzere içeri girelim!” demiş. Ve kayığı durdurarak kıyıya çıkmışlar. Sonra bu evin kapısını çalmışlar ve kapıyı açan haremağasından içeri girmek için izin istemişler. Haremağası da ev sahibine haber vermeye gitmiş; ve çok kısa bir süre sonra, ev sahibi gelerek “Ailecek konuklara huzur ve bereket dileriz! Ev sahibi sayıldığınız bu eve hoş geldiniz!” demiş. Ve onları tezhipli koyu mavi bir zemin üzerine hoş renkli bezeklerle süslenmiş bir tavanı olan ve ortasında harika sesler vererek su fışkırtan kaymak taşından bir havuzun bulunduğu geniş, temiz bir salona sokmuş. Ve onlara “Efendilerim, hepinize birden Bismillah diyorum. İçinizden hanginizin en onurlu ve rütbe ve durum bakımından en yüce olduğunu bilmediğimden, buyurun, uygun bulduğunuz yerlere oturun!” demiş. Sonra salonun dibindeki yüz altın yaldızlı iskemleye oturmuş bulunan yüz genç kıza dönerek bir işaret yapmış. Ve hemen bu yüz genç kız ayağa kalkıp birbiri ardından sessizce dışarı çıkmış. İkinci bir işaret üzerine, etekleri bellerine dolanmış köleler, her renkten ve gökte uçan, yerde yürüyen ya da denizde yüzen tüm eti yenecek yaratıkla donanmış tabaklar ve tatlılar, reçeller, üzerlerine fıstık ve bademle konukları öven yazılar yazılmış pastalar konmuş büyük tepsiler getirmişler.

Bunun üzerine yiyip içmeye başlamışlar; ve ellerini yıkadıktan sonra ev sahibi onlara “Konuklarım, şimdi varlığınızla burayı onurlandırdıktan sonra, bana istediğiniz bir şeyi yerine getirme

zevkini tattırmak istiyorsanız lütfen açıkça bildirin! Çünkü arzularınız başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye hitap etmiş. Cafer "Kuşkusuz, ey ev sahibi! Su üzerindeyken yarım yamalak ve örtülü biçimde duyarak hayran olduğumuz bir sesi daha iyi işitmek için evine gelmiş bulunuyoruz!" demiş.

Bu sözleri işiten ev sahibi "Hoş gelmişsiniz!" diye yanıt vermiş ve ellerini çırparak koşuşan kölelere "Hanımınız Sitti Cemile'ye gidip bize bir şarkı söylemesini bildirin!" demiş. Ve birkaç dakika sonra, büyük bir perdenin ardından udun ve tamburların yeğni eşliğiyle eşi bulunmaz bir ses şu şarkıyı okumuş:

Al kadehi, dudaklarına sunduğum şu şarabı iç; insanın gönlünü hiç bulandırmaz o!

Ama zaman, boşuna sevdiğine kavuşma düşleri kuran sevilen bir kadından uzaklara kaçır gider!

Dicle'nin kararan sularına gözlerimi dikerek fırtınanın kararttığı ayın altında ne çok gece geçirdim!

Batıda kaç kez akşamleyin, ayın gümüş bir bıçak gibi lal rengi sulara yittiğini gördüm!

Kadın şarkıyı okuyup bitirince ses kesilmiş ve sadece telli sazlar gittikçe tükenir bir şekilde uyumlu ve uçucu bir musikiyi sürdürmüşler. Halife, hayran ve kendinden geçmiş, Ebu İshak'a dönmüş ve ona "Vallahi! Ömrümce böyle bir ses duymamıştım!" demiş. Ve ev sahibine de "Bu sesin sahibi mutlaka âşıktır ve de sevgilisinden ayrı düşmüştür!" demiş. O da "Hiç de değil! Hüznün bundan başka bir nedeni var! Örneğin babasından ya da anasından ayrı düşmüş ve onları hatırlayarak böylesine şarkı söylüyor olamaz mı?" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "İnsanın ana-babasından ayrılmasının böylesi vurgulamalar uyandırması çok şaşırtıcı doğrusu!" demiş. Ve ilk kez olarak evsahibine dikatle bakmış; ve onun, çizgileri büyük bir güzellik ortaya koyduğu halde yüzünün safran gibi sarı renkte olduğunu görmüş. Bu görünümünden çok şaşırarak ona "Ey ev sahibimiz, senden bir isteğimiz daha olacak!" demiş. Genç sarı adam da "Dileğinizi yerine getirilmiş bilin!" diye yanıtlamış. Halife "Benim dileğim ve birlikte olduğumuz bu kişilerin de dilediği şey, yüzünün bu

safran sarısı renginin yaşamının akışı dolayısıyla edinilen bir şey mi, yoksa doğduğun zaman edindiğin özgün bir şey mi olduğunu bilmektir!” diye sormuş.

Bunun üzerine genç adam “Siz hepiniz, ey konuklarım, bilin ki, tenimin safran sarısı renkte olmasının nedeni öylesine olağandışı bir öykü oluşturur ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılmış olsa, onu sayıyla okuyan için ibret oluştururdu. Pekâlâ, bana kulak verin ve ruhunuzun tüm uyanıklığıyla beni dinleyin!” demiş. Hepsi de “Kulağımız ve ruhumuz sana aittir! İşte seni sabırsızlıkla dinliyoruz!” demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

“Kulağımız ve ruhumuz sana aittir. İşte seni sabırsızlıkla dinliyoruz!” demişler. O zaman teni sarı renkli genç adam sözü alıp anlatmaya başlamış:

Bilin ki, efendilerim, benim kökenim Umman ülkesidir. Orada babam deniz ticareti yapan tacirlerden biriydi; ve yıllık kazançları otuz bin dinar olan otuz gemiye sahipti. Aydın bir kişi olan babam bana okuyup yazma öğretti ve bilinmesi gerekli her şeyi edindirdi. Bunu izleyerek son saati geldiğinde beni çağırttı ve bana saygıyla dinlediğim vasiyetlerini bildirdi. Sonra tanrı onu elimizden aldı ve rahmetine kavuşturdu. Sizin de ömrünüzü uzatsın efendilerim! Ben, babamın ölümünden bir süre geçtikten sonra, artık bütün servetini üzerime almış, dükkanımda konuklarımın arasında oturmakta iken, kölelerimden biri kapıda deniz kaptanlarından birinin bulunduğunu ve bana turfanda meyvelerle dolu bir sepet getirmiş olduğunu bildirdi. Onu içeri aldardım; gerçekten bizim toprağımızda bilinmeyen meyvelerden oluşan ve tam anlamıyla harika olan armağanını kabul ettim. Memnunluğumu göstermek için, karşılık olarak, kendisine, yüz altın dinar verdim. Sonra bu meyveleri konuklarıma dağıttım; ve deniz kaptanına “Kaptan, bu meyveler nereden geliyor?” diye sordum. Bana “Basra’dan ve Bağdat’tan!” diye cevap verdi. Bu sözleri duyan konuklarım, Basra ve Bağdat’ın

harika topraklarını anlatmaya ve orada yaşanan hayatı, ikliminin güzelliğini ve halkının uygarlığını övmeye başladılar; ve bu konudaki övgülerini, biri diğerinin söylediğini daha da zenginleştirecek şekilde konuşarak sürdürüp durdular. Ben onların anlattıklarından öylesine etkilendim ki, artık daha fazla bir şey sormaksızın, o saatte ve o anda ayağa kalkarak yolculuğu olanca varlığıyla arzulayan ruhuma karşı koymaksızın; mallarımı, mülklerimi, arazilerimi ve kendi kullanımım için ayırdığım biri dışında gemilerimi, erkek ve dişi kölelerimi açık arttırma yoluyla satarak hepsini paraya çevirdim. Ve böylece kutularda bulunan mücevherat, değerli taşlar, altın külçeler dışında, bin kez bin dinar tutan bir nakit sağladım. Bunu izleyerek, en yeğni derekeye indirgediğim servetimi de yanıma alarak kendime sakladığım gemiyle Bağdat'a gitmek üzere yelken açarak yola koyuldum.

Tanrı bana mutlu bir yolculukla sağ salım Basra'ya ulaşmayı takdir etmişti; oradan da başka bir gemiyle Dicle yolunu tutarak Bağdat'a ulaştım. Orada oturacak en uygun yeri soruşturup bilgi edindim. Bana Karh mahallesinin en çok aranan ve önemli kişilerin oturmak için seçtikleri yer olduğu söylendi. Bu mahalleye gittim ve orada Zaferan Sokağında güzel bir ev kiraladıktan sonra servetimle eşyalarımı taşıttım. Bunu izleyerek abdest aldım ve arzularımın maksadı ve bütün kentlerin incisi ünlü Bağdat'ta bulunmamdan ötürü ruhum neşelendi ve göğsüm ferahladı; en iyi giysilerimle donandım, en kalabalık sokaklardan geçerek rasgele dolaşmaya başladım.

O gün de, günlerden cuma idi ve tüm kent halkı benim gibi dolaşarak ve dışarıdaki temiz havayı soluyarak tatil gününün tadını çıkarıyordu. Ben de kalabalığı izliyor; onların sürüklendiği yöne doğru gidiyordum. Böylece Karnû's-Sirat denilen, Bağdat'ta dolaşanların her zaman ulaşmak istedikleri yere geldim; ve burada son derece güzel binalar arasında ötekilerden daha güzel olan ve yüzü nehre dönük bulunan bir bina gördüm. Ve binanın mermer eşiğinde beyaz giysilere bürünmüş, görünüşü oldukça saygın, ak sakalı iki eşit gümüş tutam halinde kemerine kadar inen yaşlı bir kişinin oturmakta olduğunu gördüm. Yoresini de aylar kadar güzel, kendisi gibi seçkin kokular sürünmüş beş genç çevirmişti.

Bunun üzerine, ak giysili yaşlı adamın nurlu çehresine ve gençlerin güzelliğine kendimi kaptırarak gelip geçenlerden birisine “Bu saygın şeyh kimdir ve adı nedir?” diye sordum. Bana “Bu kişi, gençlerin dostu Abdü'l-Ula’dır. Ve onun evine girenler yiyip içmekten, içeride sürekli olarak oturan delikanlılar ya da genç kızlardan seçtikleriyle eğlenmekten başka bir şey düşünmez.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Ve onun evine girenlerin hepsi yiyip içmekten, içeride sürekli olarak oturan delikanlılar ya da genç kızlardan seçtikleriyle eğlenmekten başka bir şey düşünmez!” dedi. Ben de, bu sözleri işitince, hayran kalmanın sınırlarında bir hayranlıkla kendi kendime “Beni, yüzü uğur saçan bu şeyhin yoluna çıkaran Tanrı’ya şükürler olsun! Ta ülkemden Bağdat’a gelmem, böylesine birini bulmak içinmiş!” diye haykırdım. Ve yaşlı kişiye doğru ilerledim ve kendisine barış diledikten sonra ona “Efendim, sana bir şey sormam gerekiyor!” dedim. Bana bir baba oğluna güler gibi güldü ve “Ne istiyorsun bakalım!” diye sordu. Ona “Bu gece senin konuğun olmayı çok istiyorum!” dedim. Yüzüme bakarak “Dost yüreğim ve gönül yüceliğiyle!” diye yanıtladı. Sonra “Oğlum, bu gece, bir gecelik fiyatları, erdemlerine göre değişen yeni bir genç kız grubu gelecek! Kimilerinin geceliği on dinardır, kimilerinin yirmi, kimilerinin de elli, hatta yüz dinar! Seçimine kalmış!” diye ekledi. “Vallahi! Ben ilkin gecesini ancak on dinar olanlardan başlamak isterdim. Sonrası Allah Kerim!” diye yanıt verdim. Ve de “İşte bir aylık için üç yüz dinar, çünkü iyi bir deney bir ayda edinilir!” diye ekledim. Ve kendisine üç yüz dinarı saydım; ve bunları yanında bulunan terazide tarttırdım. O zaman orada bulunan gençlerden birini çağırdı ve ona “Efendini içeri sok!” dedi. Delikanlı da, elimden tutup beni ilkin evin hamamına soktu; orada beni iyice yıkadı ve büyük bir istek ve titizlikle gerekli bakımı gösterdi. Bunu izleyerek bir köşke götürüp kapılardan birini çaldı.

Kapıyı ferah yüzlü güleç bir genç kız açtı; ve içeri buyur eden

bir işaret yaptı. Delikanlı ona "Konuğumu sana emanet ediyorum!" dedi; ve çekildi. O zaman kız, oğlanın bıraktığı elimden tutarak, beni, eşğinde özel bir hizmetle görevlendirilmiş iki yıldız gibi güzel iki köle kızın karşıladığı mucizevi süslemelerle bezenmiş bir odaya soktu. Ben hanımları olan genç kadına büyük bir dikkatle baktım; ve böylece onun bir dolunay kadar güzel olduğuna güven getirdim. İlkin, beni oturtup kendisi de yanıma oturdu; sonra iki genç köleye bir işaret çaktı; onlar da bize hemen üzerinde kızarmış piliçler, kızarmış etler, bildircin kebabı, güvercin kebabı ve kızartılmış yaban horozu bulunan altın tepsiler getirdiler. Doyuncaya kadar yedik. Yaşamım boyunca ne bunlar kadar lezzetli yemekler yemiş ve yemekler yendikten sonra getirilen içkiler kadar nefis içkiler içmiş ne de hoş kokulu çiçekler koklamış; lezzetli meyveler yemiş ve bunca olağandışı tatlı ile reçeller tatmışım. Genç kadın da kendini, nezaketle, büyüleyici tavırlarla ve şehvetli okşayışlarla o kadar kanıtladı ki, günlerin nasıl geçtiğinin farkına varamadan onunla bir ay yaşadım.

Ayın sonunda küçük köle kız gelip beni aradı ve hamama götürdü; oradan çıkıp beyazlara bürünmüş şeyhi bulup ona "Efendim, bu kez, akşamı yirmi dinarlık olanlardan isterim!" dedim. O da bana "Altınları say bakalım!" diye yanıt verdi. Evime gidip altın aldım, geldim; gecesini yirmi dinardan bir aylığına bir genç kadın için altı yüz altın saydım. O da delikanlılardan birini çağırıp, ona "Efendini al, götür!" dedi. Delikanlı da beni hamama götürüp ilkinden daha bir itinayla yıkadı; ve beni, kapısı dört küçük zenci kız tarafından gözetlenen bir daireye götürdü; bunlar bizi görünce koşup hanımlarına gelişimizi bildirdi. Kapıda ilkinden de güzel ve zengin giyimli Frenklerin ülkesinden gelmiş genç bir Hristiyan kadının belirmediğini gördüm. Beni elimden tutup, bezeklerinin ve renklerinin zenginliği şaşırtıcı bir odaya soktu; ve gülümseyerek "Sefa geldin, güzel konuk!" dedi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Sefa geldin, güzel konuk!” dedi. Ve ilkinden de olağandışı yiyecekler, içecekler yedirdikten sonra, çok güzel bir sesi olduğundan ve uyumlu sazları buna eşlik ettirmeyi bildiğinden eline bir Acem udu alarak, hiç duymadığım bir zevkle başımı döndüren şu şarkıyı okudu:

Babil'in yükseldiği toprakların hoş kokusu, meltemle gidip sevgilime haber götürün!

Uzaklarda, büyülu yerlerde oturan, aşıkların ruhuna dert getiren arzuları yatıştıracak veriyi sağlamadan onları tutuşturan o kadına!

Böylece ben, efendilerim, bu Frenk kızıyla bütün bir ay geçirdim; ve onu ilk sevdiğim kadından çok daha becerikli buldum. Ve ilk gününden son gününe kadar bana verdiği zevkler için gerçekten çok para ödemiş olmadığımı anladım.

Ve delikanlı beni alıp hamama götürmek için geldiğinde beyazlara bürünmüş şeyhi görmekte ve ona genç kızları seçmedeki isabetli kararından dolayı tebriklerimi sunmada kusur etmedim. Ve ona “Vallahi! Ey şeyh, senin bolluk içindeki evinde her daim oturmak isterdim. Burada gözler şenleniyor, duygular zevkleniyor ve seçkin bir topluluğun sihri taşıyor!” dedim. Şeyh de benim övgülerime çok sevindi ve memnunluğunu bana göstermek için bana “Ey konuğum, bizim için olağandışı bir şenlik gecesi olacak! Ve sadece evimin seçkin müşterilerine o gecede bulunma hakkı tanınacak! Biz bu geceye Şahane Görünümler Gecesi deriz! Senin sadece taraçaya çıkman ve gözlerinle bu görünümü görmen gerek!” dedi; ben de yaşlı adama teşekkür ederek taraçaya çıktım.

Bir kez taraçaya çıkınca, ilk gördüğüm şey, taraçayı ikiye bölen büyük bir kadife perde oldu. Ve bu perdenin arkasında güzel bir halı üzerinde, ayın aydınlığı içinde, bir yandan öbür yana uzanmış iki güzel genç, dudak dudağa öpüşen bir genç kız ve âşığı vardı. Ve ben, genç kızı görüp onun eşsiz güzelliğini fark edince, artık nerede bulunduğumu bilemedim; soluk almadan, şaşkın ve hayran uzun uzadıya ona bakarak öylece kaldım; sonunda şaşkınlığımdan kurtuldum; onun kim olduğunu öğrenmeden rahata ulaşamayacağımı anlayarak taraçadan aşağı indim ve bir aydır aşk

hayatı geçirdiğim genç kadını buldum; ve gördüğüm şeyi ona anlattım. O da, içinde bulunduğum durumu görerek bana “Bu genç kızla neden bu kadar meşgulsun?” dedi. Ben de “Vallahi! Benim aklımı, fikrimi aldı, götürdü!” diye yanıt verdim. Gülerek “Öyleyse ona sahip olmak arzusundasın, öyle mi?” dedi. Ben de “Ruhumun dileği budur; çünkü yüreğimde hüküm sürüyor!” diye yanıt verdim. Bana “Öyleyse, bil ki, bu genç kız, efendimiz Şeyh Tahir abu'l-Ula'nın kendi kızıdır! Ve biz onun emirlerinin kulu kölesiyiz! Onunla bir gece geçirmenin bedeli ne kadardır bilir misin?” dedi. Ben “Nasıl bilebilirim?” dedim. “Beş yüz altın dinar! Şahların ağzına layık bir meyvedir!” diye beni yanıtladı. Kendisine “Vallahi! Ona bir gece bile sahip olmak için tüm servetimi harcamaya hazırım!” diye yanıt verdim. Ve o geceyi gözümü bir an bile kırpmadan geçirdim; çünkü zihnim, tamamıyla onunla meşguldü.

Ertesi gün de, çabucak en iyi giysilerimle donanıp bir şah gibi giyindim ve kızın babası Şeyh Tahir'in yanına gittim; ve ona “Bu kez geceliği beş yüz dinar olanı istiyorum!” dedim. Bana “Altınları ortaya koy!” diye yanıt verdi. Ben de hemen otuz gecenin bedeli olan on beş bin dinarı eline saydım. O da bunları aldı ve genç oğlanlardan birini çağırarak “Efendini al ve hanımın filanın yanına götür!” dedi. Genç oğlan beni alıp güzellikten ve zenginlikten yana yeryüzünde eşi bulunmaz bir daireye soktu. Orada, kaygısızca oturmuş, elinde bir yelpaze tutan genç kızı gördüm. Ve birdenbire, ey saygın konuklarım, ruhumu dolduran hayranlıkla şaşakaldım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

Ve birdenbire, ey saygın konuklarım, ruhumu dolduran heyecanla şaşakaldım! Çünkü gerçekten on dördündeki ay gibiydi; ve sadece benim selamıma yanıt verme biçimiyle ve düzeni yapılmış bir uttan daha ahenkli sesiyle aklımı bulandırdı; ve gerçekten öylesine güzel, her yanıyla öyle zarif ve bedensel uyumda idi ki, hiç kuşkusuz şairin şu dizelerde anlattığı kişinin söz konusu olduğunu düşündürüyordu:

Güzeldir o! Kâfirler arasında görülse, onun uğrunda putlarını bırakır, tek ilahi varlık olarak ona tapınırlardı!

Batının herhangi bir keşişi, onu doğuda görseydi; hiç kuşkusuz artık batıyı terk eder ve bakışlarını doğuya çevirirdi! Ama ben, gözlerinin aydınlattığı karanlıkta onu görerek 'Ey gece, ne görüyorum ben?' diye haykırım:

'Beni aldatan sevecen bir hayalet mi bu, yoksa dokunulmadık bir bakire çiftleşmek istediği birini mi çağırıyor?'

Ve bu sözleri duyunca bedeninin orta yerindeki çiçeği eliyle sıkıttığını görür ve bana üzgün ve acılı fısıltılarla şöyle dediğini işitirim:

'Güzelim dişlerin kokulu çubuklarla ovuşturulmadıkça çok güzel görünmediği gibi; zebb de güzel ferçlere genç dişler için kokulu çubuklar gibidir!

Ey Müslümanlar yardım edin! Artık sizin içinizde ayakta kalmayı bilen usta bir zebb kalmadı mı?'

Bunu duyunca bitişke yerinden zebbimin çatırdadığını ve muzaffer bir uçuş yapmak için gömleğimi kaldırdığını hissedirim! Ve kendi dilinde o güzele, 'İşte! İşte!' der!

Ve yelkenleri fora ederim! Ama o korkar ve bana, 'Sen de kimsin?' der; ben de, 'Çağrına karşılık veren zebbi ayaklanmış bir yiğit kişi!' diye yanıt veririm.

Ve artık gecikmeksizin saldırırım; zebbim bir kol gibi nazikçe oyluklarında kıpırdar!

Tam da üçüncü çiviye çakarken, bana 'Daha yakına gel, ey yiğit kişi, daha yakına göm!' der; ben de 'Daha yakına hanımım, daha yakına geliyorum!' diye yanıt veririm!¹

Ben ona barış dileyince, o da bana, dokunaklı baygın bakışlar fırlatarak karşılık verdi; ve bana "Dostluk, rahatlık gönül yüceliği dilerim, konuğumuza!" dedi. Ve beni elimden tutarak, efendilerim, yanına oturttu; ve içeri güzel göğüslü genç kızlar girdiler ve bize tepsilerinde getirdikleri hoş karşılama içkileriyle, lezzetli

1 Mathers'in çevirisinde son dörtlük biraz değişik çevrilmiş: "So I let him out, but she / Started back in horror; / 'I said twig, but here's tree! / Is there not some error?' " (Onu çıkardım ama o, dehşetle geri çekildi: 'Ben bir dal demiştim, ama karşına bir ağaç çıktı! Bunda bir yanlışlık yok mu?') (Â.Ş.O.)

meyvelerle, seçkin reçellerle ve ancak şahların saraylarında içilen şaraplarla hizmet ettiler; bize güller, yaseminler sundular. O sırada yöremizde altın buhurdanlıklarda yanan kokulu bitkiler etrafa narin kokularını saçıyorlardı. Daha sonra esirelerden biri, getirdiği saten kılıfı açıp içinden fildişinden yapılma bir ut çıkardı; kız buna düzen verdikten sonra, şu dizeleri okudu:

Şarabı ince bir gençten başkasının elinden içme! Çünkü eğer şarap sarhoşluk veriyorsa; genç onun bu niteliğini arttırır! Çünkü o sakinin yanaklarında gülün pembeliği parıldamadıkça; şarap asla içine sinmez!

Ve ben, ey konuklarım, bu girizgâhtan sonra, daha gözüpek oldum, elim daha bir cüretkâr oldu ve gözlerim ve dudaklarım onu yutar gibi bir hal aldı. Onun bilgiden, güzellikten yana niteliklerini öylesine olağandışı buldum ki, onunla sadece parasını zaten ödemiş bulunduğum o ay değil; babası olan, beyazlar giyinmiş yaşlı kişiye bedelini ödeyerek bir ay daha, yeniden bir ay daha, böylece bunca hatırı sayılır bir harcama nedeniyle artık bende vatanım Umman kentinden getirdiğim tüm servetten tek bir dinar kalmayınca kadar¹ uzun bir süre birlikte kaldım; ve o zaman ondan zorunlu olarak ayrılacağımı düşünerek gözlerimdeki yaşların yanaklarımdan sel gibi akmasını engelleyemedim ve geceyi gündüzden ayıramaz oldum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

Gözlerimdeki yaşların yanaklarımdan sel gibi akmasını engelleyemedim ve geceyi gündüzden ayıramaz oldum! O da beni böyle gözyaşlarına boğulmuş görünce, bana “Neden ağlıyorsun?” dedi; ona “Hanımım, artık param yok ve şairin dediği gibiyim:

1 Öyküyü anlatan kişi, bu evde beş ay kalıp 15.900 altın dinar harcadığı halde en az bin kez bin dinardan oluşan servetinin tükendiğini söylüyor. Masallarda böyle hesap hataları hoş görülür (Â.Ş.O.)

Fakirlik bizi kendi ÷lkemizde yabancı kılıyor; paraysa yabancı bir ÷lkede vatan sağlıyor!

İşte bunun içindir ki, ey gözümün nuru, babanın beni senden ayıracağı korkusuyla ağlıyorum!” dedim. O da bana “Öyleyse bil ki, bu evin müşterileri, burada tükenip yıkılırlarsa, babam onlara arzulanan tüm cömertlikle ve alışılâgelen yaşantıdan hiçbir yok-sunluğa uğramadan üç gün daha konaklama hakkı tanı! Sevgi-lim, benim yüreğimde de sana karşı büyük bir aşk bulunduğun-dan bu konuda hiçbir kuşkun olmasın! Çünkü burada istediğin kadar uzun kalman için inşallah bir yol bulacağım! Gerçekte, kendi elim altında sırf bana ait kişisel servetim var ve babam bunun ne denli büyük olduğunu bilmiyor. Ve de her gün sana bir gecenin bedeli olan beş yüz dinarlık bir kese vereceğim; bunu götürüp babama vereceksin; ve ona ‘Bundan böyle gecenin bede-lini sana gün be gün ödeyeceğim!’ diyeceksin! Babam da paranın ödeneceğini bilerek bu koşulu kabul edecektir. Ve âdeti gereğince benim hakkım olan bu parayı getirip bana geri verecektir, ben de bunu sana yeniden, yeni bir gece geçiresin diye vereceğim; ve bu, böylece Tanrı’nın istediği ve senin benden bıkaçağın zamana kadar uzun bir zaman sürüp gidecektir!” dedi.

Bunun üzerine, ey konuklarım; ben, kendimi kuşlar kadar yeğni hissettim; ona teşekkür edip elini öptüm; ve sonra, bu duruma uygun olarak onunla bir yıllık bir süre kümeste bir horoz gibi yaşadım.

Bu sürenin sonunda kötü talih, sevgilimin bir gün, bir öfkeye kapılarak köle kızlardan birini şiddetli bir biçimde dövme-sini istedi; kız da “Vallahi, sen bana nasıl kıydınsa ben de senin yüreğine öylece kıyacağım!” diye haykırdı; ve hemen koşup sevgilimin babasının yanına gitti ve ona başından sonuna kadar bütün işi anlattı.

Yaşlı Tahir ebu’l-Ula, kölenin anlattıklarını dinleyince, ayağa fırlayıp beni bulmaya geldi; ve ben henüz olup bitenden haberli olmadığım-dan sevgilimin yanındaydım ve kendimi çeşitli oynaş-malara kaptırmış bulunmaktaydım; bana “Hey! Falan kişi!” diye haykırdı; kendisine “Emriniz, amca!” diye yanıt verdim. “Bura-daki âdetimiz gereğince, bir kimse tükenip yıkılınca, bu müş-

teriyi, hiçbir şeyi esirgemedi, üç gün daha ağırlarız. Ama sen, bir yıldır hile yoluyla, bizim konukseverliğimizi keyfince yiyip içerek ve çiftleşerek kötüye kullandın!” dedi. Sonra kölelerine doğru dönerek, onlara “Bu pezevenk çocuğunu buradan atın!” diye haykırdı. Beni yakalayıp çırlıçıplak soyarak ve elime birkaç parça gümüş para koyarak ve üstüme çıplaklığımı örtmek için parçalanarak paçavraya dönüşmüş bir lata giydirerek kapıdan dışarı attılar; ve ak giysilere bürünmüş şeyh, bana “Defol! Seni sopalamak ve yaralamak istemiyorum! Ama çabuk gözden yok ol! Eğer hâlâ kentimiz Bağdat’ta kalmak felaketine uğrarsan, kanın başından fışkırtılarak dökülecektir!” dedi.

Bunun üzerine ben, on beş aydır içinde yaşadığım halde hiç tanımak fırsatını bulmadığım bu kentte nereye gideceğimi bilemeden burnumun diki doğrultusunda yürüdüm. Ve yüreğimde dünyanın tüm uğursuzluklarını ve ruhumda umutsuzluklar, hüznler, kaygılar hissettim. Ve kendi kendime “Nasıl oluyor da, ben buraya, otuz gemimi ve mallarımı satarak en az bin kez bin dinarla gelip bir uğursuz yaşlı adamın evinde bütün bu serveti harcıyorum? Sonra da şimdi oradan çırlıçıplak, yüreğim kırık ve ruhum alçalmış olarak çıkıyorum? Ama Yüceler Yücesi Muzaffer Tanrı’dan başka başvurulacak güçlü varlık yoktur!” dedim. Ve bu acı veren düşüncelere dalmış olarak Dicle kıyılarına ulaştım; ve orada Basra’ya yol almak üzere bulunan bir gemi gördüm; ve yolculuk bedelini ödemek üzere kaptana öneride bulunarak bu geminin güvertesine çıktım ve böylece Basra’ya ulaştım.

Orada gecikmeksizin çarşıya yöneldim; çünkü açlık içimi eziyordu; ve gördüm ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

...Gecikmeksizin çarşıya yöneldim; çünkü açlık içimi eziyordu; ve bana süratle yaklaşan bir baharatçı gördüm; beni görünce olanca canlılığıyla boynuma atıldı ve kendisini bana babamın eski bir dostu olarak tanıttı; ve bana durumumu sordu. Ben de, hiçbir ayrıntıyı atlamaksızın ona başıma gelen her şeyi anlattım. O da

bana “Vallahi! Bunlar akli başında bir adamın yapacağı işler değil! Ama şimdi, geçen geçmiş bulunduğuna göre ne yapmayı düşünüyorsun?” dedi. Kendisine “Bilmiyorum!” diye yanıt verdim. Bana “Bende kalmak ister misin? Yazmayı bildiğine göre, benim mallarımın girdisini çıktısını kaydederek günde bir gümüş dirhem ücretle çalışır mısın? Yiyip içmen de ayrıca benden olacak!” dedi. Ben de teşekkür ederek bu öneriyi kabul ettim. Alınan veya satılan malların girdi çıktısını kaydeden bir kâtip olarak onun yanında kaldım. Ve orada, bir köşede bin dinar biriktirecek kadar bir süre yaşadım.

Bunun üzerine, deniz kıyısında, kendi hesabıma, küçük bir dükkân açtım ve burada uzaklardan mal getiren gemileri gözleyerek, onlardan mal alıp, bir gün sevgilimi bulmayı ümit ettiğim Bağdat’a, bu malları satmak üzere götürmeyi düşlemeye koyuldum.

Böylece talih, bir gün, beklediğim malları yüklenmiş bir gemiye ulaşmamı sağladı; ve ben, öteki tacirlerin arasına katılarak gemiye doğru yöneldim ve güverteye çıktım. Ve orada, geminin ambarından iki adam çıkıp birer iskemleye oturdular ve mallarını önlerine koydular. Hem de ne mallar! Ve de ne çok göz kamaştıran şeyler! Orada mücevherler, inciler, yakutlar, akikler, yemen taşları ve her renkten taşlardan başka bir şey görmedik! O zaman bu iki adamdan biri, kara tacirlerine döndü ve onlara “Ey tacir topluluğu, bütün bu gördükleriniz bugün için satılık değildir! Çünkü hâlâ deniz yorgunuyum! Bunları sadece yarın neleri satın alacağınızı görmenez için önünüze seriyorum!” dedi. Ama tacirler onu öyle sıkıştırdılar ki, hemen satışa geçildi; ve tellal cinslerine göre mücevherleri bağırarak satmaya başladı. Ve tacirler birbiri ardından fiyat arttırmaya koyuldular. Öyle ki ilk satışa çıkan küçük bir mücevher torbası dört yüz dinara kadar yükseldi. O anda, babamın Umman’da tacirler kâhyası olduğu sırada beni tanımış olan torbanın sahibi, bana “Sen niye bir şey söylemiyor ve öteki tacirler gibi fiyat arttırmıyorsun?” diye sordu. Ben de “Vallahi, efendim, benim elimde servet olarak yüz dinardan fazla para kalmadı!” dedim. Ve bu sözleri söyleyerek üzüntüye kapıldığımdan gözlerimden yaşlar döküldü. Bunu gören torbanın sahibi ellerini birbirine vurarak şaşkınlıkla “Ey Ummani, nasıl oluyor da o büyük servetten elinde yüz dinardan fazla para kal-

mıyor?” diye haykırdı. Sonra bana acıyarak baktı; ve durumumu kavradı; ansızın tacirlere dönüp onlara “Siz de tanık olun ki, bu torbayı içindeki cevahirler, değerli madenler ve diğer şeylerle birlikte, gerçek değerinin bin dinardan fazla olduğunu bildiğim halde, bu gence, yüz dinar karşılığında satıyorum. Dolayısıyla bu, benden ona bir armağandır!” dedi. Ve şaşıp kalan tacirler, görüp işittiklerine tanık oldular; tacir de torbayı tüm içtenliğiyle bana verdi. Hatta bir halı ile üzerinde oturmakta olduğu iskemleyi de armağan etti; ben de cömertliğinden dolayı ona teşekkür ettim; sonra gemiden çıktım ve cevahirciler çarşısına yöneldim.

Orada bir dükkân kiraladım; alış veriş yapmaya ve her gün oldukça hatırı sayılır bir kazanç sağlamaya başladım. Torbadaki eşyalar arasında iki yüzünde karıncanın ayak izleri şeklinde tılsımlı harfleri düşündüren, işaretler bulunan, sanki muska yazma sanatında usta bir el marifetiyle düzenlenmiş koyu kırmızı renkte bir kabuk bulunuyordu. Ağırlığı çeyrek kilo ise de, özel kullanımını ve değerini bilmiyordum. Tellalı birkaç kez çarşıda bağırıtsam da kimse ona on ila on beş dirhemden fazla değer biçmemişti. Ve ben, her şeye karşın çok iyi bir fırsatı gözetmeyi yeğ tutarak onu bunca düşük bir fiyata elden çıkarmak istemedim. Bu parçayı dükkânımın bir köşesine attım; orada bir yıl kaldı. Bir gün dükkânımda oturmakta iken içeriye...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bir gün dükkânımda oturmakta iken içeriye bir yabancı girerek bana barış diledi. Ve bu kırmızı kabuğu, üzerini bürümüş tozlara karşın farkına vararak “Tanrı’ya hamdolsun! Sonunda aradığımı buldum!” diye haykırdı. Ve kabuk parçasını eline aldı; ilkin dudaklarına, sonra alnına götürüp öptü ve bana “Efendim bunu bana satar mısın?” dedi. Ona “Satarım!” dedim. “Fiyatı nedir?” diye sordu; ben de “Sen ne verirsin?” dedim. “Yirmi altın dinar!” diye yanıt verdi. Ben de, bu sözleri duyunca, miktarı epeyce hatırı sayılır bulduğumdan yabancıнын benimle alay ettiğini sandım; oldukça nahoş bir edayla ona “Sen yoluna gitsene!” dedim. Adam

önerisini düşük bulduğuma inanarak “Elli dinar vereyim!” dedi. Ama ben, gittikçe daha fazla benimle alay ettiğine inanarak, ona, yalnız yanıt vermemekle kalmayıp yüzüne bile bakmadım ve sanki bırakıp gitsin diye o yokmuş gibi davrandım. Bunun üzerine bana “Bin dinar!” dedi.

İşte böyle! Bense, ey konuklarım, ona yanıt vermedim; ve o, benim yoğun öfkemle büyümüş suskunluğumu görünce gülümsemi ve bana “Bana neden yanıt vermiyorsun?” dedi. Ben ise “Sen işine gitsene!” diyerek hep aynı yanıtı veriyordum. Bunun üzerine bin dinar üzerine biner dinar daha ekleyerek yirmi bin dinar önerisiye kadar fiyatı yükseltti. Bense ona yanıt vermedim.

İşte böyle! Yoldan gelip geçenler ve komşu dükkâncılar da bu garip pazarlığa ilgi duyarak dükkânda ve sokakta yöremize toplandılar; ve bana karşı gittikçe daha fazla seslerini yükselterek mırıldanmaya başladılar ve hakkımda sevimsiz uyarılarda bulunarak “Bu sefil kabuk için daha fazla istemesine izin vermemeliyiz!” dediler. Kimileri de “Vallahi! Dikkafalı ve gözü dönmüş biri bu! Eğer kabuk parçasını ona bırakmazsa, onu kentten kovarız!” diyorlardı.

İşte böyle! Bense hâlâ nasıl davranacağımı bilmiyordum. Ve de, bu işe bir son vermek üzere, yabancıya “Gerçekten bunu satın almak mı istiyorsun, yoksa alay mı ediyorsun?” dedim. “Ya sen gerçekten satmak mı istiyorsun, yoksa alay mı ediyorsun?” diye yanıt verdi. Ben “Satmak!” dedim. O da “O halde, son fiyat olarak, sana, otuz bin dinar öneriyorum ve artık pazarlığı bitirelim!” dedi. O zaman orada bulunanlara dönerek onlara “Bu satış işinde sizi tanık tutuyorum. Ama önceden, müşteriden bu kabuk parçasını ne yapacağını öğrenmek istiyorum!” dedim. O da “İlkin pazarlığı bitirelim, ondan sonra bu şeyin niteliğini ve yararını söylerim!” diyerek cevap verdi. Kendisine “Sana onu sattım!” dedim. O da “Konuşmamıza Tanrı tanıktır!” dedi. Ve kemerinden altın dolu bir kese çıkararak bana verdi: teraziye vurarak eksiksiz bulduğum otuz bin dinarı aldım; karşılığında da muskayı verdim. Onu, büyük bir soluk salıvererek cebine yerleştirdi; ve bana “Satış işi böylece bir sonuca bağlandı, değil mi?” dedi. Onu “Tamam, bitti bu iş!” diye yanıtladım. Adam orada bulunanlara dönerek, onlara “Muskayı bana satmış bulun-

duğuna ve saptanan otuz bin dinarı aldığına tanık olun!” dedi. Bunu söyledikten sonra bir acımayla ve sonsuz bir alayla bana “Ey zavallı, vallahi! Daha da dayatarak, bu alış veriş uzatsaydın ve muskayı elinde tutsaydın, onun için değil otuz bin, yüz bin, hatta, bin kere bin dinar bile öder, daha da ileri giderdim!” dedi.

Bense, konuklarım, bu sözleri işiterek, önsezi noksanlığım la böylesi büyük bir kazançtan yoksun kaldığımı anlayarak, içimde büyük bir yıkılma hissettim; ve birdenbire duyduğum isyanla kanım başımdan çekildi ve o zamandan beri yüzümde, sizin de bu akşam farkına vardığınız bu sarılık peyda oldu.

Bir an için şaşırarak öylece kaldım. Sonra yabancıya “Şimdi bu kabuk parçasının erdemlerini ve yararını bana söyler misin?” dedim. Yabancı da bana “Bil ki, Hint şahının yeryüzünde güzellikten yana hiç eşi olmayan çok sevdiği bir kızı var; ama bu kız şiddetli baş ağrıları çekiyor! Babası olan şah da, onu yatıştıracak ilaç ve imkânların tümünü deneyip sonuç alamadığından ülkesinin en deneyimli kişilerini, bilimadamlarını ve kâhinlerini toplattı; ama içlerinden hiçbiri onun işkence haline gelen başağrınlarnı dindirmekte başarı sağlayamadılar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... Ama içlerinden hiçbiri onun işkence haline gelen başağrınlarnı dindirmekte başarı sağlayamadılar. O sırada, toplananların arasında ben de vardım; şaha ‘Ey Şah, Babilli Sadullah adlı bu tür dertlere çare bulmakta yeryüzünde kendinden üstün, hatta eşi olabilecek kimse bulunmayan birisini tanıyorum; uygun görürsen gidip kendisini arayayım!’ dedim. Şah da ‘Hemen onun yanına git!’ diye yanıt verdi. Kendisine ‘Öyleyse bana bin kez bin dinar ve koyu kırmızı bir kızı bir kızı ve de fazladan bir armağan ver!’ dedim. Ve şah istediğim her şeyi bana verdi; ben de Hindistan’dan ayrılarak Babil’e doğru yollandım. Ve orada Bilge Sadullah’ı sordum; beni alıp ona götürdüler. Huzuruna çıktım ve kendisine yüz bin dinar ile şahın hediyesini sundum; sonra da kabuk parçasını verdim. Ve ona görevimi açıkladıktan

sonra, kendisinden başağrınlarnı yenecek bir muska yazmasını rica ettim. Babilli Bilge de tam yedi ay yıldızlara danışıp bu sürenin sonunda, uğurlu bir günde, bana sattığın bu muskanın iki yüzünde gördüğün gizem dolu tılsımlı işaretleri kabuk parçasının üzerine çiziktirdi. Ben de bu muskayı aldım ve Hint şahının huzuruna çıkarak kendisine sundum.

“Şah da sevgili kızının odasına gidip onu, ağrıları dayanılmaz hale gelince, kendisini pencereden atmasın diye verilen tavsiyeler doğrultusunda uçları, odanın dört ayrı köşesine raptedilmiş dört ayrı zincire bağlanmış olarak bulmuş. Ve muskayı kızının alnına taktığı andan başlayarak kız o saat ve o anda iyileşmiş. Şah bunu görünce, sevincin sınırına ulaşırcasına sevince kapıldı. Ve beni zengin armağanlarla donattı ve en yakını olan kişilerin arasına kattı. Şahın kızı da, böyle mucizevi bir biçimde iyileşince muskayı gerdanlığına bağlamış ve bir daha boynundan çıkarmamış.

“Ama günün birinde genç sultan, bir denizde, arkadaşlarıyla oynaşarak gezinti yapıyormuş; bunlardan biri talihsiz bir hareketle gerdanlığı koparmış ve muska suya düşmüş. Muska suda kaybolmuş; ve daha o anda gizli güçler sultana egemen olarak bunların etkisiyle başağrısı yeniden ve bu kez öyle bir şiddetle başlamış ki, kızın aklı şaşmış. Bunun haberini alan şahın derdi, tüm sözcüklerin anlatamayacağı bir düzeye çıkmış. O zaman beni çağırttı ve gidip Babilli Sadullah'ı bularak yeni bir muska yaptırmakla görevlendirdi. Ben de gittim; ama Babil'e ulaştınca Şeyh Sadullah'ın öldüğünü öğrendim.

“Ve o zamandan beri bana yardım için yanımda bulunan on kişiyle araştırmalar yapıyor ve herhangi bir tacirde veya bir satıcı ya da gelip geçen bir kişide iyileştirici etkisi ve cinleri def edici erdemi bulunan Şeyh Sadullah'ın elinden çıkmış bu muskalardan birini bulmak üzere dünyanın her yanını dolaşıyorum. Talih de seni benim yoluma çıkardı ve tam bulmaktan artık umudumu yitirdiğim sırada senin dükkânında onu bulmamı ve satın almamı istedi!”

Efendilerim, yabancı, bu öyküyü anlattıktan sonra, kemerini sıkıladı ve ayrılıp gitti. İşte, size daha önce açıkladığım gibi, benim yüzümün sarılığının nedeni budur!

Bana gelince, elimde bulunan her şeyi paraya çevirip dükkâ-

nımı da sattıktan sonra; çabucak Bağdat'a gitmek üzere yola çıktım. Ve oraya ulaştığım anda, sevgilimin babası beyazlar giyinen yaşlı adamın sarayına âdeta uçarak gittim. Çünkü ondan ayrılalı beri gece gündüz düşüncemi dolduruyordu; ve onu görmek arzularımın ve yaşamımın ereği olmuştu. Ve onun yokluğu içimdeki ateşi yeniden tutuşturmaktan ve ruhumu coşturmaktan başka bir işe yaramamıştı.

Giriş kapısını bekleyen genç bir oğlandan onu sordum. Genç oğlan da bana, başını kaldırıp yukarı bakmamı söyledi. Bakıp binanın yıkılmış ve sevgilimin oturmayı âdet edindiği pencerenin sökülmüş bulunduğunu ve hüzünlü bir havanın ve derin bir kederin o yere egemen olduğunu gördüm. O zaman gözlerime yaşlar doldu ve küçük köleye "Kardeşim, Allah Şeyh Tahir'in başına ne getirdi?" dedim. Bana "Ebül-Hasan el-Ummanni adlı genç Ummanlı bizi terk ettiğinden beri neşe de bu binayı terk etti ve felaket üzerimize çöktü. Bu genç tacir, Şeyh Tahir'in kızıyla bir yıl burada kalmıştı; ama, bu sürenin sonunda artık parası kalmayınca, efendimiz şeyh, onu evden kovmuştu. Ama onu büyük bir aşkla seven genç hanımımız..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ama onu büyük bir aşkla seven genç hanımımız bu ayrılıştan o denli sarsıldı ki, onu neredeyse öldürecek olan ağır bir hastalığa yakalandı. O zaman efendimiz Tahir, kızının öldürücü bitkinliğini görünce, yaptığından pişman oldu; her yana ve her ülkeye haberciler yollayarak genç Ebül-Hasan'ı arattı; ve onu bulana yüz bin dinar ödül vereceğini vaat etti. Ama bugüne kadar tüm araştırmalar boşa çıktı; çünkü hiç kimse onun izini bulamadı ya da ondan haber getiremedi. Bu yüzden, şeyhin kızı şimdi son nefesini vermek üzere bulunuyor!" dedi.

O zaman ben, içim dertten kanayarak çocuğa "Ya Şeyh Tahir! O nasıl?" diye sordum. Bana "Bütün bunlardan öylesine büyük bir üzüntüye kapıldı ve direnişi öyle bir kırıldı ki, tüm genç kızları ve delikanlıları sattı ve Yüceler Yücesi Tanrı önünde piş-

manlık getirdi!" diye yanıt verdi. O zaman ben genç köleye "İster misin sana, Ebü'l-Hasan el-Ummânî'nin nerede bulunduğunu bildireyim! Ne dersin?" dedim. Bana "Allah senden razı olsun, kardeşim, yap bunu! Bir sevgiliye hayat verecek, bir babaya bir evlat bağışlayacak, bir âşığı sevdiğine kavuşturacak; köleni ve kölenin ailesini fakirlikten kurtaracaksın!" diye yanıt verdi. O zaman ona "Öyleyse git efendin Şeyh Tahir'i bul ve kendisine 'İyi haber getirdiğim için bana vaat ettiğin ödülü vermek zorundasın! Çünkü evinin kapısında Ebü'l-Hasan el-Ummânî'nin ta kendisi bulunmaktadır!' de!" dedim.

Bu sözleri işitince, genç köle değirmenden kaçan katırın hızıyla uçup gitti; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, sevgilimin babası Şeyh Tahir ile birlikte geri geldi. Yarabbi, şeyh ne kadar değişmiş, evvelce yılların geçmesine karşın taze ve genç görünümlü olan yüzü ne hale gelmişti! Sanki iki yılda yirmi yıl yaşlanmıştı. Öyleyken beni hemen hatırladı ve boynuma atılarak öpmeye başladı; bir yandan da "Ah, efendim, bu kadar uzun zamandır nerelerdeydin? Kızım, senin yüzünden mezarın eşğine geldi. Gel! Benimle birlikte evine gir!" dedi. Ve beni içeri sokarak dizüstü gelip birleşmemizi sağladığı için Tanrı'ya şükürler etti; ve genç köleye vaat ettiği yüz bin dinarı vermeyi geciktirmedi; genç köle de benim için Tanrı'nın kutsamalarını dileyerek çekildi.

Bunu izleyerek Şeyh Tahir, ilkin tek başına kızının yanına girerek ona, kendisini ürkütmeden, gelişimi bildirdi. Ve "Kızım sana iyi bir haber getirdim! Eğer bir lokma bir şey yemeği kabul edersen ve de gidip hamamda yıkanırsan, sana hemen bugün Ebü'l-Hasan'ı yeniden gösteririm!" demiş. Kız da "Babacığım, söylediğin doğru mu?" diye haykırmış. O da "Yüceler Yücesi Tanrı üzerine yemin ederim ki, doğru söylüyorum!" diye yanıt vermiş. O zaman kız "Vallah! Eğer onun yüzünü görürsem, zaten yiyip içmeye ihtiyacım kalmaz!" diye haykırmış. Yaşlı adam da, ardında durmakta olduğum kapıya doğru yönelerek bana "İçeri gir, ya Ebü'l-Hasan!" diye haykırdı. Ben de içeri girdim.

Konuklarım, kız beni görüp tanıyınca, kendinden geçip bayıldı; ve yeniden kendine gelinceye kadar epeyce zaman geçti. Sonunda ayağa kalkabildi, sevinç gözyaşları ve gülüşler içinde birbirimizin kollarına atıldık ve uzun süre böylece heyecan ve

mutluluğun doruğunda sarmaş dolaş kaldık. Ve yöremizde olup bitenin farkına varabildiğimizde, kabul salonunun ortasında şeyhin çabucak çağırtmış olduğu kadı ve şahitlerin bulunduğunu ve hemen orada evlilik sözleşmemizi düzenlediklerini gördük. Ve düğünümüz iştirilmedik bir şaşaa içinde ve otuz gün otuz gece süren eğlencelerle kutlandı.

O zamandan beri, konuklarım, Şeyh Tahir'in kızı benim sevgili eşimdir. Ve ona ayrılık zamanlarının acılı saatlerini hatırlatan ve bunları, kendisi kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurmakla birlik-teliğimizin kutsallığı içinde yaşadığımız şu günlerle karşılaştırıncaya, ona zevk veren işittiğiniz o kederli şarkıları da söyleyen kendisidir. Ve de ey konuklarım, şimdi size o çocuğu tanıtacağım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

"Ve de, ey konuklarım, şimdi o çocuğu size tanıtacağım!" demiş. Ve bunu söyleyerek, sarı yüzlü genç Ebû'l-Hasan, bir an için dışarı çıkıp on dördündeki ay kadar güzel bir oğlan çocuğunu elinden tutarak birlikte getirmiş; ve ona "Konuklarımıza barış dile!" demiş. Çocuk da hoş bir zarafetle isteneni yerine getirmiş. Halife ile arkadaşları kimliklerini saklamaya devam ederek, babalarının olağandışı öyküsü kadar çocuğun güzelliğinden, zarıflığından ve inceliğinden de son derece etkilenmişler. Ve ev sahiplerinden izin isteyerek, görüp işittiklerinden hayranlık duyarak oradan çıkmışlar.

Ve ertesi sabah, bu öyküyü düşünmekten bir türlü kendini alamayan Halife Harun Reşid, Mesrur'u çağırmış ve ona "Ey Mesrur" diye seslenmiş. O da "Emirleriniz efendim!" deyince "Gidip Bağdat'ın altın olarak topladığımız tüm yıllık gelirini, Basra'nın ve Horasan'ın tüm gelirini getirip bu salonda topluca ortaya koy!" demiş. Mesrur da, o saatte, halifenin önüne, hazine dairesinden getirdiği ülkenin üç büyük kentinin sayısını sadece Tanrı'nın bildiği gelirini yığmış. Bunun üzerine halife, Cafer'e, "Cafer!" demiş. O da "Buyur, ey Emirü'l-Müminin!" yanıtını vermiş. Halife "Git bana, çabucak Ebû'l-Hasan el-Ummanni'yi bul!"

demiş. O da “İşittim ve itaat ettim!” demiş. Ve hemen gidip onu aramış ve titremeler içindeki genci halifenin huzuruna getirmiş; genç adam yeri öpüp saygı gösterisinde bulunduktan sonra, nasıl bir suç işlemiş olduğunu ya da neden huzura çağrıldığını bilmeden gözlerini yere dikerek ayakta beklemiş.

O zaman halife kendisine “Ey Ebü'l-Hasan, dün gece sana konuk olan kişilerin adlarını biliyor musun?” demiş; o da “Hayır, vallahi, ey Emir'ül-Müminin!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Mesrur'a dönmüş ve ona “Altın yığınının saklayan örtüyü kaldır!” demiş. Ve örtü kaldırılınca, halife genç adama “Hiç değilse, bana, evet ya da hayır diyerek bu servetin aceleyle sattığın kabuk parçasının seni yoksun bıraktığı miktardan daha çok olup olmadığını söyleyebilir misin?” demiş. Ebü'l-Hasan, halifenin öyküsünden haberi oluşuna şaşarak ve gözlerini alabildiğine açarak “Vallahi, sultanım, bu servet ondan çok daha fazladır!” diye mırıldanmış. Halife de ona “Öyleyse bil ki, dün akşamki konukların Beni Abbas'ların beşincisi ile vezirleri ve yoldaşları idi; ve topluca gördüğün bu altınlar, benim tarafımdan armağan olarak, tılsımlı kabuk parçasının satışı dolayısıyla uğradığın zararı karşılamak için sana verilmiştir!” demiş.

Bu sözleri işitince, Ebü'l-Hasan öylesine heyecan duymuş ki, yeni bir değişim içini sarsmış ve yüzünden sarı renk kaybolarak o anda yerini kızıl kan doldurmuş ve kendisine geceleyin dolunay durumundaki ay gibi parlayan ak ve pembe tenini kazandırmış. Halife de bir ayna getirterek onu Ebü'l-Hasan'ın yüzüne tutturmuş. Ebü'l-Hasan da Kurtancı'ya şükürde bulunmak üzere dizleri üstüne düşmüş. Ve halife, toparlanan tüm altını Ebü'l-Hasan'ın evine taşıttırarak onu en yakın dostlarıyla yaptığı toplantılara katılmaya çağırmış; ve “Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Değişim üstüne değişim sağlayan, ama kendisi tek değişmez varlık olarak kalana hamdolsun!” diye haykırmış.

Ve ey bahtıgüzel şah, işte Sarı Yüzlü Genç Adam öyküsü böyledir. Ama kesinlikle Gülnar ile Gülen Ay Öyküsü ile karşılaştıramaz!” demiş. Şah Şehriyar da “Ey Şehrazad, sözünden hiç kuşku duymam! Öyleyse bana hemen Gülnar ile Gülen Ay'ın öyküsünü anlat, çünkü bu öyküyü bilmiyorum!” diye haykırmış.

Gülnar ile Gülen Ay¹  yk s 

Ve  ehrazad demiş ki:

 ittim ki, ey bahtıgüzel  ah,  a lar ve yıllar öncesinde, Acemlerin ülkesine bağlı olan Horasan'da  ehriman adlı bir  ah ya armı .

Bu  ahın hepsi de kısırlıkla damgalanmı  yüz cariyesi varmış. Çünkü  ah, bunların hiçbirinden di i cinsten bile bir  ocuk sahibi olamamış imiş. Bir gün bu  ah kabul salonunda vezirlerinin, emirlerinin ve ülkenin ileri gelenlerinin ortasında oturmakta iken, aralarında sadece Devlet'in sıkıcı i lerini değil,  iirden, bilimden, tarihten, tıptan ve genellikle ona çocukları olmaksızın ya ad ı yalnızlığın hüznünü ve babaları ve atalarının kendisine vasiyet ettiği bahtı bırakacak ardılı olmamasının kederini unutturabilecek her şeyden konu urlarken içeriye bir memluk girmiş ve ona "Sultanım, kapıda bir tacir ile birlikte genç ve gözün daha güzelini görmediği bir esire var!" demiş. Şah da "Taciri ve esireyi yanıma getirin!" demiş. Memluk gidip çabucak taciri ve güzel esireyi getirerek içeri sokmuş.

Onların içeri girdiklerini gören  ah, kızı bir fırlatı ta yaralar açan ince bir mızra a benzetmi ; altın çizgili mavi ipekten bir peçeyle ba ı sarılı ve yüzü   rt l  olduğundan tacir bu peçeyi kaldırmış; ve birdenbire salon kızın güzelliğiyle aydınlanmış ve saçları yedi yoğun örgü halinde, tıpkı soylu bir kısr  n sa rısının

1 Mardrus'te *Fleur-de-Grenade* (Nar  i e i) ile *Sourire-de-Lune* (Aynın G l   ). Mathers, Burton ve Littmann  evirilerinde *Bedr-i Besim* (Gülümseyen Ay) olarak geçiyor. Burton'da öykünün ba lı ı "Denizde Do mu  Gülnar ile Oğlu Acem Kralı Bedr-i Besim  yk s " olarak görülüyor ( . . .).

ardından yere kadar değen kuyruğu gibi, omuzlarına dökülmüş ve ayak bileklerine kadar uzanmış bulunuyormuş. Genç kız şahaneymiş ve bedeni güzel konumluymuş; salınışı beng ağacının narin gövdesinin rakeden narinliğine meydan okuyormuş; siyah ve doğuştan çekik gözleri yürekleri delmeye yönelmiş şimşeklerle yüklü imiş; tek bir bakışı bile hastaları ve sakatları iyileştirmiş. Arzu ve emellerin amacı olan kutsanmış kalçalarına gelince, gerçekten öylesine gösterişliymiş ki, tacirin kendisi bile onu örtmeye yetecek kadar büyük bir örtü bulamamış imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

... Kutsanmış kalçalarına gelince, gerçekten öylesine gösterişliymiş ki, tacirin kendisi bile onları örtmeye yetecek kadar büyük bir örtü bulamamış imiş.

Bütün bunlardan şah, hayranlığın sınırında hayranlık duymuş ve tacire “Ey şeyh, bu esireyi kaç satışyorsun?” diye sormuş. O da “Sultanım, onu ilk efendisinden iki bin dinara satın almıştım; ama, o zamandan beri, buraya gelinceye kadar onunla birlikte üç yıl yolculuk ettim ve böylece onun uğruna üç bin dinar daha harcadım; ama ben onu, buraya satmayı önermek için değil, benden size bir armağan olsun diye sunmak için getirdim!” diye yanıt vermiş. Şah tacirin konuşmasından öyle etkilenmiş ki, onu harika bir onur giysisiyle donatmış ve kendisine on bin altın dinar verdirmiş. Tacir de şahın elini öpmüş ve ona iyiliğinden ve eli açıklığından dolayı teşekkür etmiş.

Bunu izleyerek şah sarayındaki kâhyalara ve kadınlara “Onu hamama götürün ve yıkayın; sonra da üzerinden yolculuğun izlerini yok edin; Hint sümbülü yağı ve diğer kokuları kullanmayı eksik etmeyin; ve oturacak yer olarak ona, denize bakan bir köşk vermeyi ihmal etmeyin!” demiş. Şahın buyrukları o saat ve o an yerine getirilmiş.

Şahın saltanat sürdüğü başkent, gerçekten deniz kenarında kurulu imiş: adı da Beyaz Kent imiş. Ve böylece saray kadınları, banyodan sonra, yabancı genç kızı denize bakan bir köşke götür-

müşler. Ve bu anı beklemekte olan şah da, onun yanına sokulmuş. Ama kızın, onuruna ayağa kalkmadığını ve sanki kendisi orada değilmişçesine aldırılmaz davrandığını görünce pek şaşırmış. Ve içinden “Herhalde bu kız töreleri bilmeyen kişilerce yetiştirilmiş!” diye düşünmüş ve ona daha dikkatlice baktıktan sonra, ay gibi yuvarlak ya da berrak bir semada yükselen güneşe benzeyen yüzünün güzelliğinden o denli etkilenmiş ki, artık onun nezaket noksanlığını düşünmemiş. Ve “Kullarının gözleri için güzelliği yaratan Tanrı’ya şükürler olsun!” demiş. Genç kızın yanına oturmuş ve onu incitmeden bağrına basmış. Sonra onu dizlerine oturtmuş ve dudaklarından öpmüş; ve baldan tatlı bulduğu tükürüğünün zevkine varmış. Ama kız, hiçbir sözcük söylememiş ve ne karşı koymayı ne de kendini ona vermede istekli görünmeyi düşünmeksizin istediğini yapmasına ses çıkarmamış. Şah da, odada şahane bir şölen hazırlatmış ve kıza yiyecek şeyler vermeye ve lokmaları ağzına taşımaya başlamış. Ve o arada, ona, tatlı tatlı sorular sorarak adını ve ülkesini öğrenmeye çalışmış. Ama o, tek bir söz söylemeden sessiz kalmış. Kızı çok güzel bulduğundan ona karşı öfkelenmeyi düşünmeyen şah a bakmak için başını da kaldırmamış; şah da “Belki de dilsizdir! Ama Tanrı’nın bunca güzel yarattığı birinden sözü esirgemesi mümkün değil! Yaradan’ın parmaklarına yaraşmayan bir eksiklik olurdu bu!” diye düşünmüş. Sonra elini yıkamak için su döksünler diye hizmetkârları çağırmış; ve ona leğen ve ibrği getirmeleri anından yararlanarak onlara alçak bir sesle “Ona özen gösterirken hiç konuştuğunu işittiniz mi?” diye sormuş. Onlar da “Şahımıza söyleyebileceğimiz, onun yanında hizmetini görmek üzere bulunurken, onu yıkarken, kokular sürerken, saçını tarar ve giydirirken, bize ‘Bu iyi! Bu iyi değil!’ gibilerden bir şey söylemek için dudaklarının kıpırdattığını asla görmediğimizdir! Ve bunun, bizi küçük gördüğünden mi, yoksa dilimizi bilmediğinden ya da dilsizliğinden mi olduğunu bilemedik; ama onun ağzından tek bir teşekkür ya da kusur bulma sözcüğü çıkartmada başarı sağlayamadık!” diye yanıt vermişler.

Esirelerin ve kâhya kadınların bu sözleri üzerine şah, şaşırmayın sınırına ulaşmış ve bu dilsizliğin içsel bir üzüntüden doğabileceğini düşünerek onu eğlendirmeye çalışmış. Bu maksatla onunla eğlenip oynasınlar diye köşke tüm saray kadınlarını ve

tüm gözdelerini çağırtmış; diğerleri şarkı söyler veya raksederler ya da ikisini birden yaparlarken çalgı çalmayı bilen sazandeler, bu sazları çalıp onu oyalamaya çalışmışlar. Kollarını kavuşturarak ve başını eğerek hareketsiz kalan, konuşmadan ve gülmeden oturan genç kız dışında herkes alabildiğine eğlenmiş. Şah bunu görünce, göğsünün daraldığını hissetmiş ve kadınlara çekilmelerini buyurmuş. Ve genç kızla yalnız kalmış. Orada, yeniden ondan bir yanıt ya da ağzından bir söz almaya boşu boşuna uğraştıktan sonra, yanına yaklaşmış ve yavaş yavaş onu soymaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

Orada yeniden ondan bir yanıt ya da ağzından bir söz almaya boşu boşuna uğraştıktan sonra, yanına yaklaşmış ve yavaş yavaş onu soymaya başlamış. İlk onı saran yeğni örtüleri; sonra, bir-biri ardından büründüğü çeşitli kumaşlardan renkli yedi giysiyi çıkarmış; en sonra da ince gömleği ve yeşil ipekten püsküllü geniş iç donunu... Giysilerden sıyrılan bedeninin saf gümüş beyaz parlıklar saçtığını görmüş. Ona büyük bir aşkla tutulmuş ve eğilerek bekâretini almış. Ve onun dokunulmamış ve delinmemiş bir inci olduğunu anlamış. Bu, onu pek sevindirmiş ve ona büyük bir şevk vermiş; ve “Vallah! Bunca güzel ve arzu uyandıran bir genç kızın, çeşitli tacirlerin elinden geçtiği halde bakireliğinin giderilmemiş olması şaşılacak şey!” diye düşünmüş. Ve şah yeni esiresine öylesine bağlanmış ki, onun uğruna saraydaki bütün kadınları ve gözdelerini bıraktığı gibi, ülkenin işlerini de savsaklamış; ve onunla tam bir yıl kendisini bir an bile terk etmeksizin ve onda her gün yeni zevkler bularak kapalı kalmış. Ama, bütün bu duruma karşın, onun ağzından bir tek sözcük ya da herhangi bir onaylama çıkmadığı gibi kendisinin ona yaptıkları ile ya da kendi yöresinde olup bitenle ilgilendiğini de görmemiş. Hepsi o kadar! Ve de artık bu sessizliği ve dilsizliği neye yoracağını bilememiş. Ve de artık dilini çözmekten ve onunla konuşmaktan ümidini kesmiş.

Günlerden bir gün şah, âdeti gereği, güzel ve duyarsız esiresinin yanında oturmuş ve ona karşı duyduğu aşkı her zamankin-

den daha şiddetle içinde yaşatırken, ona “Ey ruhların arzusu, ey yüreğimin özü ve gözlerimin nuru, senin için duyduğum aşkı anlamıyor musun? Senin güzelliğin uğruna gözdelerimi, cariye-lerimi ve ülkemin işlerini terk ettiğimi bilmiyor musun? Bunu zevkle yaptım, pişman da değilim! Sen benim tek kismetim, tek ağız tadımsın; ve de bu dünyadaki tüm varlığımsın! Ve işte bir yıl var ki, senin bu suskunluğunun ve duyarsızlığının nedenini asla bilemeden sabrımı sürdürüp duruyorum! Eğer gerçekten dilsizsen, bunu bana hiç değilse işaretle anlat ki, seni ömrümce işitemeyeceğimi bilerek bütün ümidimi terk edeyim, sevgilim! Değilsen, Tanrı yüreğini yumuşatsın ve hayrını göstererek layık olmadığım bu suskunluğa bir son vermen için sana esin sağlasın! Eğer böylesine bir teselli benden her zaman esigenecekse, hiç değilse Tanrı seni benden hamile bıraksın, bana babamdan ve atalarımın kalan tahta geçecek değerli bir oğlan versin! Yazık ki tek başıma ve ardıl bırakmadan yaşlanıp gidiyorum, pek yakında yılların ve dertlerin verdiği kırgınlıkla, genç döl yataklarını dölleme ümidim de kalmayacak! Yazık, ne yazık! Sen eğer benim için en küçük bir acıma ve sevecenlik duygusuna sahipsen, bana hiç değilse, hamile misin, değil misin, Allah rızası için, onu söyle! Sana yalvarıyorum, ondan sonra ölsem de gam yemem!” demiş.

Bu sözleri duyunca, gözleri her zaman yere eğik, elleri dizlerinde, kımıldamadan şahı dinleyen güzel esire, saraya gelişinden beri ilk kez hafif bir tebessümle gülmüş. Fazla bir şey olmaksızın, sadece o kadar! Bunu gören şah, öylesine bir heyecana kapılmış ki, sarayın karanlıklar ortasında bir şimşekle ışığa boğulduğunu sanmış. Ve ruhunda kımıldamalar olmuş ve böylesi bir işaretten sonra, artık onun konuşmaya razı olacağından kuşkulanmaksızın coşkuya kapılmış ve kendini genç kadının ayaklarına atmış ve bu anı, kollarını havaya kaldırarak, ağzı yarı açık dua durumunda beklemiş. Ve birdenbire genç kadın başını kaldırmış ve gülerek şöyle konuşmuş: “Ey yüce şah, efendimiz! Ey yiğit arslan! Bil ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve birdenbire genç kadın başını kaldırmış ve gülerek söyle konuşmuş: “Ey yüce şah, efendimiz! Ey yiğit arslan! Bil ki, Allah dualarına yanıt verdi; zira senden hamileyim! Ve doğurma zamanım yakındır! Ama karnımda taşıdığım çocuğun küçük bir oğlan mı, yoksa minik bir kız mı olduğunu bilmem! Bir de, şunu bil ki, senden hamile kalmasaydım, ne sana hitap eder ne de tüm ömrümce sana tek bir söz söyledim!”

Bu beklenmedik sözleri işitince, şah, öylesine bir sevince kapılmış ki, ilkin söyleyecek tek bir söz bulamamış ve hiçbir şey yapamamış; sonra yüzü aydınlanmış ve hali değişmiş; göğsü ferahlamış, neşesinin patlayışı içinde ayağının yerden kesildiğini duyumsamış. Genç kadının elini, sonra da başını ve alnını öpmüş; ve “Tanrı’ya şükürler olsun ki, dilediğim iki lütfu bana bağışladı: Senin konuştuğunu görmemi ve bana hamileliğini bildirmiş olmanı! Elhamdülillah! Tanrı’ya övgüler olsun!” diye haykırmış.

Sonra şah kalkıp bir an için izin alarak onun yanından ayrılmış ve gidip hükümdarlık koltuğuna büyük bir debdebeyle oturmuş ve gönül ferahlığının ve sevincin sınırına ulaşmış. Ve vezirine, tüm halkına sevincinin nedenini bildirmesini ve yoksullara, dullar ve genellikle ihtiyaç içindeki herkese, Yüceler Yücesi Tanrı’ya bir şükran nişanesi olmak üzere yüz bin dinar dağıtılmasını buyurmuş. Vezir de hemen aldığı buyruğu yerine getirmiş.

Bunu izleyerek şah güzel esireyi yeniden görmeye gelmiş; yanına oturarak onu bağrına basmış ve öpmüş ve de ona “Hanımım, hayatımın ve ruhumun sultanı, şimdi acaba bana ve hepimize karşı, gece gündüz, o sarsılmaz suskunluğu bizim yanımıza geldikten sonra bir yıl geçtiği halde neden sürdürdüğünü ve bana sadece bugün seslenmeye karar verdiğini anlatır mısın?” diye sormuş. Genç kadın “Kendimi burada, anamdan, babamdan ve doğduğum ülkemden sonsuza dek ayrılmış, gönlü kırık zavallı bir yabancı, esirlik durumuna indirgenmiş biri olarak bulup da nasıl suskunluğa düşmem?” diye yanıt vermiş. Şah da “Senin acılarını hissediyor ve anlıyorum! Ama, bu sarayın sahibi ve sultanı olarak buradaki her şey senin elinin altında, ben bile şah olarak senin hizmetinde bir köle iken, nasıl olur da zavallı bir yabancı olduğunu söylersin! Gerçekte, bunlar, yerine oturmayan sözlerdir! Ve eğer anan babandan ayrıldığın için dertli

isen onları buldurup burada seninle buluşturmam için niye bana söylemedin?" karşılığını vermiş.

Bu sözleri duyan güzel esire, şaha "Bil ki ey şah, benim adım Gülnar'dır!¹ Bunun benim ülkemin dilindeki anlamı Nar Çiçeği'dir; ve ben babamın padişah olduğu denizaltı ülkesinde doğdum. Babam öldüğü zaman, adı Çekirge olan annemden ve Salih olan kardeşimden bazı sorunlardan dolayı şikâyetçi oldum; ve artık denizaltı ülkesinde, onların yanında yaşamayacağıma ve kıyıya çıkarak karşıma ilk çıkacak hoşuma giden adama kendimi vereceğime yemin ettim. Böylece, bir gece annem ve kardeşim Salih, erkenden uyumuşlarken ve sarayımız sualtının sessizliğine dalmışken; odamdan süzülerek çıktım; su yüzüne çıkarak ay ışığında bir adanın² kıyısına uzanmaya gittim. Ve orada, yıldızlardan düşen tatlı serinliğe kapılarak ve karadan esen meltemle okşanarak, kendimi, uykuya kaptırdım. Ve ansızın birilerinin üzerime çullandığını hissederek uyandım. Ve birdenbire beni yakalayıp sırtına vuran bir adamın pençesine düştüğümü anladım. Benim çığırma larıma karşın, bu adam beni alıp evine götürdü. Orada sırtüstü yatırarak zorla bana sahip olmak istedi. Bense, bu adamın çirkin ve pis kokulu olduğunu görerek asla kendimi ona vermek istemedim ve tüm gücümü toplayarak onun ayaklarına yuvarlanmasını sağlayan şiddetli bir yumrukla yüzüne vurdum; sonra da üzerine atıldım ve öylesine patakladım ki, artık beni evinde tutmak istemedi ve çabucak çarşıya götürdü. Ve beni tellala verip açık arttırmaya çıkardı; ve beni ey şah, sana getiren tacire sattı. Tacir de vicdanlı ve dürüst bir adam olduğundan, beni bunca genç görünce, bekâretimi gidermek istemedi; beni birlikte yolculuğa çıkararak sana getirdi. Ve benim öyküm işte böyledir! Ve buraya girerken kendimi kimseye teslim etmemeye azmettim; ve senin tarafından ilk önce şiddet görünce, kendimi köşkün penceresinden denize atıp annemi ve kardeşimi bulmaya

1 Çeviri metinlerin çoğunda "Gülnar" olarak geçmekle birlikte, Mardrus kahramana adının "Nar Çiçeği" anlamına gelen *Gül-i Anar* olduğunu söylüyor (Â.Ş.O.)

2 Ada: Burada cezire karşılığında kullanılmıştır. Arapça *cezire* sözcüğü kimi zaman "yanmada" anlamına da gelmektedir; Ceziretü'l-Arab: Arap Yanımadası gibi (Bkz. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) (Â.Ş.O.)

karar verdim. Ve gururumdan dolayı bunca zamandır suskunluğa büründüm. Ama yüreğinin beni gerçekten sevdiğini ve benim yüzümden tüm gözdelerini bıraktığını anlayınca, senin kibar davranışlarından etkilenmeye başladım. Ve senden hamile kaldığımı görerek sonunda seni sevdim ve ondan sonra kaçıp kendimi denize atarak ülkeme kavuşma fikrinden vazgeçtim. Ve zaten böyle hamile de kalınca hangi yüz ve hangi yürekle annemin ve kardeşimin yanına dönecektim? Onlar beni bu halde görünce ve bir yeryüzü adamıyla birleştiğimi anlayınca kederlerinden ölür; İran ve Horasan sultanı ve hükümdarların en yücesinin eşi olduğumu söylesem bile bana inanmazlardı! Ve işte sana söylenecek her şey bu kadardır ey Şah Şehriman! Vesselam...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Ve işte sana söylenecek her şey bu kadardır, ey Şah Şehriman, vesselam!” demiş.

Bu konuşmayı duyan şah, karısının iki gözü arasından öpmüş ve ona “Ey büyüleyici Gülnar, ey deniz kızı, ey harika yaratık, ey gözümün nuru sultanım, bana ne harika şeylerden söz ettin, böyle! Kuşkusuz, eğer beni terk edip gitseydin, bu bir an sürse bile, o anda öldürdüm ben!” demiş. sonra da “Ama, ey Gülnar, bana, denizde doğduğunu, annen Çekirge’nin ve kardeşin Salih’in öteki yakınlarıyla birlikte deniz içinde yaşadıklarını ve babanın yaşadığı sürece deniz ülkesinin sultanı olduğunu anlattın! Oysa, ben, denizsel varlıkların mevcut bulunduğu konusunu tam anlamıyla kavrayamadım; ve bugüne kadar yaşlı kadınların bu konuda bana anlattıklarını akıl almaz saçmalıklar olarak kabul ettim. Ama seni dinleyince ve senin denizde yaşayanlardan biri olduğunu anlayınca bu gibi olayların gerçekliğinden artık kuşku duymaz oldum. Bundan dolayı senden, kendi ırkın ve yurdunda yaşayan bilinmeyen halkın hakkında beni daha iyi aydınlatmanı rica ediyorum. Özellikle bana suda, boğulup tıkanmadan nasıl yaşanılabilir, açıkla! Çünkü bu, benim tüm yaşamımda işittiğim en inanılmaz şeydir!” diye eklemiştir.

Bunun üzerine Gülnar ona demiş ki: “Kuşkusuz, bütün bunları sana tüm dost yüreğimle anlatacağım. Bil ki, ikisinin de dua ve barış üzerlerine olası Davud’un oğlu Süleyman’ın mührü üzerine kazılı isimlerin erdemi hürmetine, bizler denizin dibinde karada yaşar ve yürür gibi yaşayıp yürüyoruz; havada soluklanış gibi nefes alıyoruz; ve boğulacak yerde giysilerimiz bile ıslanmadan yaşamımızı sürdürüyoruz; deniz görmemizi engellemiyor ve hiçbir uygunsuz durum olmaksızın gözlerimizi açık tutuyoruz; ve öylesine seçkin gözlerimiz var ki, suyun uzayıp giden yoğunluğu içinde denizin derinliklerini delebiliyor; bize kadar ulaşan güneşin ışınları ve üstümüzdeki ay ile yıldızların parıltısı kadar denizin içindeki her şeyi ayırt ediyorsunuz.

“ lkemize gelince; yeryüzündeki tüm ülkelerden daha geniştir ve çok kalabalık büyük kentleri kapsayan eyaletlere bölünmüştür.

“Ve oradaki halk, tıpkı yeryüzünde olduğu gibi, yaşadıkları bölgelere göre, türlü türlü yaşam ve davranış anlayışlarına ve de çeşitli bedensel oluşumlara sahiptir; kimileri balıktır; kimileri de, bizim gibi, Tanrı’ya ve Peygamberlerine inanan insan yapısındadır; ve Süleyman’ın mühründe kazılı olan dilin tıpkısını konuşur. Oturduğumuz yerlere gelince, yeryüzünde asla d şleyemeyeceğiniz bir mimarlık anlayışıyla gerçekleştirilmiş göz kamaştıran saraylardır! Bunlar, bizde ne denli büyük ve güzel olsalar da pek değer verilmeyen ve ancak fakirlerin ve yoksulların barınaklarını süsleyen inciler söz konusu olmaksızın, billur kayalardan, sedeften, mercandan, yakuttan, altından, gümüşten ve her türlü değerli maden ve taştan yapılmıştır. Dolaşım olanaklarımıza gelince, bedenlerimiz harika bir çeviklik ve kayganlıkla donanmış bulunduğundan, biz, sizler gibi, atlara ve arabalara ihtiyaç duymayız; buna karşılık şenlik günlerinde, toplu eğlentilerde ve uzak yolculuklarda hizmet görmeleri için ahırlarımızda at besler ve araba bulundururuz. Bu arabalar sedeften ve değerli madenlerden yapılmıştır; oturulacak yerleri ve tahtları da değerli taşlardan yontulmuştur. Ve deniz atlarımız, yeryüzünde hiçbir hükümdarın benzerlerine sahip olamayacağı kadar güzeldir! Ama, ey şah, artık sana uzun uzadıya deniz ülkesini anlatmak istemiyorum. Çünkü uzun olacağını umduğum

yaşamımızda, Tanrı isterse, seni ilgilendiren konularda sonsuz ayrıntılarla bilgi sunmam için yeterli zamanım olacaktır. Şimdilik çok önemli ve de doğrudan doğruya seni ilgilendiren bir konuyu çabucak açıklamayı yeğ tutuyorum. Sana doğumdan söz etmek istiyorum. Bil ki, efendim, aslında, deniz kadınlarının doğum yapması, yeryüzündeki kadınların doğum yapmasından tüm olarak farklıdır! Benim doğum zamanım da çok yakın olduğundan, senin ülkenin ebe kadınlarının bana gereğince doğum yaptıramayacaklarından çok korkuyorum! Bundan dolayı sende Çekirge annemi, Salih kardeşimi ve öteki yakınlarımı getirtmememe izin vermeni rica ediyorum; onlarla barışırım ve annemin de yardımıyla yeğenlerim güvenli bir doğum yapmamı sağlarlar ve tahtın mirasçısı olacak bebeğe özen gösterirler...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

“... Ve annemin de yardımıyla yeğenlerim güvenli bir doğum yapmamı sağlarlar ve tahtının mirasçısı olacak bebeğe özen gösterirler!” diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, şah “Ey Gülnar, senin arzuların benim davranış kurallarımdır ve ben hanımının buyruklarına boyun eğen köleyim! Ama, söyle bana ey harika yaratık! Bu kadar az bir zamanda annene, kardeşine ve yeğenlerine nasıl haber ulaştırabilecek, bunca yakın olan doğumunda onların hazır bulunmalarını nasıl sağlayacaksın? Her durumda, bu arzunu daha önce bilmek; böylece gerekli hazırlıkları yaptırarak onları layık oldukları onurların tümüyle karşılamak isterdim!” diyerek onu yanıtlamış. Genç sultan da “Efendim, aramızda merasime gerek yok” diye cevap vermiş. “Ve zaten yakınlarım her an buraya gelebilir! Nasıl buraya ulaşacaklarını bilmek istersen, bu odanın yanındaki odaya girmen ve bir bana, bir de o odadaki pencerelerden denize bakman yeterli olacaktır!” diye sözünü sürdürmüş. Ve hemen Şah Şehrman yandaki odaya girmiş; ve elinden geldiğince dikkatle Gülnar’a ve bunu izleyerek yüzeyinde ne olacağını merak ettiği denize bakmış.

Gülnar da koynundan Komor Takımadaları'nda biten iki parça sarımsabır çıkarmış; bunları bir buhurdanlığa koymuş ve tutuşturmuş. Buhurdanlıktan duman tüter t tmez uzun ve keskin bir ışlık çalmış; ve buhurdanlık üzerine anlaşılmaz sözcükler ve sihirli deyimler fısıldamış. Ve o anda, deniz k p r m ş ve kımıldanmaya başlamış; sonra yarılarak içinden ilkin ay kadar güzel ve usul boylu, yüzü ve inceliğiyle Gülnar'a benzer bir delikanlı çıkmış; yanakları pembe beyaz, saçları ve bıyıkları doğuştan deniz yeşili imiş; ve şairin dediği gibi, aydan da göz kamaştırıcı imiş; çünkü ay, göğün sadece bir burcunda yer alırken, bu delikanlı, bütün g n llerde yer alıyormuş! Onu izleyerek denizden çok yaşlı, saçları bembeyaz bir kadın çıkmış; bu, delikanlının ve Gülnar'ın annesi ekirge imiş. Onu da, hemen ardından, belli bir ölçüde Gülnar'a benzeyen ve onun yeğenleri olan aylar kadar güzel beş genç kız izlemiş. Delikanlı ile beş genç kız, deniz üzerinde yürüyerek kuru ayaklarla köşkün pencerelerinin altına kadar ilerlemişler ve oradan gerilerek birbiri ardından, bir an için kendilerine göründükten sonra onların girmelerine yol açmak için zamanında çekilen Gülnar'ın bakındığı pencereye yeğnilikle sıçramışlar.

O zaman şehzade Salih, annesi ve yeğenleri Gülnar'ın boyuna atılmışlar ve onu yeniden bulmanın oşkusuyla, sevinçten gözyaşları dökerek kucaklamışlar; ve ona "Ey Gülnar bizi terk etmeye ve dört yıldırd kendinden yana habersiz bırakmaya hatta bulunduğun yeri bile bildirmemeye gönlün nasıl razı oldu? Valahı! Ayrılığının acısıyla iimiz burkulduka dünya gözümüze dar geldi! Artık yemeden içmeden zevk almamaya başladık; çünkü yediklerimiz ağzımıza tat vermez olmuştu! Ve artık ayrılığının acısıyla baştan aşağı yanarak gece gündüz ağlayıp inlemekten başka bir şey yapamaz olduk! Ey Gülnar! Bak, yüzümüz ıstıraptan nasıl inceldi ve sarardı!" demişler. Gülnar da bu sözleri duyunca, annesinin ve kardeşi şehzade Salih'in ellerini öpmüş ve yeniden sevgili yeğenlerini kucaklamış ve hepsine birden "Kuşkusuz! Size önceden haber vermeden ayrılmakla sizin sevecenliğinize karşı büyük bir kusur işledim. Ama bahta karşı durulur mu? şimdi artık birbirimizi bulmuş olmakla mesut olalım ve Tanrı'nın hayırseverliğine şükredelim!" demiş. Sonra hepsini yöresine oturtmuş ve tüm öyküsünü başından sonuna kadar

onlara anlatmış. Ama onu burada tekrarlamak yararsız! Sonra da “Ve şimdi ben, bu üstün nitelikli ve mükemmelliğin sınırında mükemmel olan ve beni sevip hamile bırakan şahla evli bulunduğum için, aramızı düzeltmek ve çocuk doğurduğum sırada yardımınızı rica etmek için sizi buraya getirdim. Çünkü denizin kızlarını nasıl doğurtacaklarını bilmeyen yeryüzü ebe kadınlarına güvenim yok!” diye eklemiş. O zaman anası Çekirge Sultan, ona “Kızım, seni burada bir yeryüzü hükümdarının sarayında görerek bahtsızlığa düşmüş olmandan çok korkmuştuk! Ve yurduмуza dönmen için seni sıkıştırmaya hazır bulunuyorduk; çünkü seni ne denli sevdiğimizi, sana duyduğumuz sevecenliğe ne çok değer verdiğimizi ve seni mutlu, huzurlu ve kaygısız görmeyi ne kadar arzu ettiğimizi bilirsin! Ama bize mutlu olduğunu bildirdiğine göre artık senin için ne diyebiliriz?...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

“Ama, bize mutlu olduğunu bildirdiğine göre artık senin için ne diyebiliriz? Ve bahtı zorlayıp seni denizdeki şehzadelerden biriyle evlendirmeye niyetlendirseydik, kuşkusuz bahta karşı çıkmış olacaktık!” demiş. Gülnar da “Evet vallahi! Burada huzurun, zevklerin, onurların, mutluluğun ve tüm arzuladıklarımın doruğundayım!” diye yanıt vermiş.

Hepsi bu kadar! Şah da Gülnar’ın söylediklerini işitmiş; ve yüreğinde memnunluk duymuş ve bu sözlerden ötürü ta içinden ona teşekkür etmiş; ve onu öncekinden bin kez daha çok sevmiş; ve ona karşı duyduğu aşk, yüreğinin çekirdeğinde pekişmiş; ve kendi kendine ona bağlılığının ve tutkusunun mümkün olan her alanda yeni kanıtlarını sunmak için söz vermiş.

Bunu izleyerek, Gülnar, kölelerini çağırmak için el çırpmış ve onlara sofrı serip yemek getirmeleri için emir vermiş, sonra da bizzat mutfağa gidip pişirirlerken denetlemede bulunmuş. Köleler kızartılmış etler, börekler ve meyvelerle donanmış büyük tepsiler getirmişler; Gülnar da yakınlarını, kendisiyle birlikte çevresine oturup yemek yemeleri için sofraya çağırmış. Ama

onlar “Yok, vallahi! Gidip kocan olan şaha, bizim geldiğimizi bildirmenden önce hiçbir şey yiyemeyiz! Çünkü onun oturduğu yere izinsiz girdik ve henüz bizi tanımıyor!” diye yanıt vermişler. “Yoksa, sarayında yemek yemek, kendisi bilmeksizin konukseverliğinden yararlanmak büyük bir nezaketsizlik olur! İyisi mi sen git, ona haber ver ve onu görmekle ve böylece aramızda tuz ekmek hakkı doğmasına neden olmasıyla çok mutlu olacağımızı kendisine söyle!” diye eklemişler.

Bunun üzerine Gülnar, yandaki odada saklanmış bulunan şahı bulmaya gitmiş; ve ona “Efendim, hiç kuşkusuz yakınlarıma seni nasıl övdüğümü ve seninle mutlu olduğuma inanmalarını engelleyecek en küçük bir imada bulunsaydım, beni nasıl alıp götürmeye kararlı olduklarını işitmişsindir!” demiş. Şah da “Duydum ve gördüm! Vallahi! Ve işte bu kutsanmış saatte bana olan bağlılığının kanıtını edindim ve artık senin sevginden kuşku duymaz oldum!” diye yanıt vermiş. Gülnar “Ve de, senin için o denli övgüde bulunduktan sonra, sana şunu da söylemeliyim ki, artık annem, kardeşim ve yeğenlerim sana karşı hatırı sayılır bir sevecenlik duydular; ve seni çok sevdiler diyebilirim! Bana da, seni tanımadan ve sana saygılarını ve iyi dileklerini sunmadan ve seninle dostça görüşmeden ülkelerine dönmek istemediklerini söylediler! Ben de senden, onların bu dileklerini yerine getirmeni rica ediyorum. Gelip onları görmeni, onların da seni görmelerini ve aranızda katıksız bir sevecenliğin ve dostluğun doğmasını istiyorum!” demiş. Şah da “İşitmek, itaat etmektir! Zaten benim de arzum budur!” diye yanıt vermiş. Ve hemen ayağa kalkıp yakınlarının bulundukları salona dönerken Gülnar’a eşlik etmiş.

Ve içeri girdiğinde onları en candan şekilde selamlamış; onlar da selamını yanıtlamışlar, ve şah, yaşlı Çekirge Sultan’ın elini öpmüş ve Şehzade Salih’i kucaklamış; ve de hepsini oturmaya davet etmiş. O zaman Şehzade Salih, ona iltifatta bulunmuş; ve Gülnar’ın bir değerbilmezin eline düşüp ziyan edildikten sonra bir mabeyinci ya da bir aşçıyla everilecek yerde kendisi gibi büyük bir şahın eşi olduğunu görmekle kapıldıkları sevinci belirtmiş; ve her birinin Gülnar’ı ne çok sevdiklerini ve daha önceleri daha ergenlik yaşına ulaşmadan önce, onu denizdeki şehzadelerden biriyle evermeyi düşündüklerini, ama bahtının itışıyle, kendi keyfince

evlenmek üzere denizaltı ülkesinden nasıl kaçtığını ona anlatmış! Şah da “Evet! Allah onu bana nasip etmiş. Ve sana kayınvaldem Çekirge Sultan ve sana Şehzade Salih ve de size kibar yeğenlerim, iyi dilekleriniz ve övgüleriniz ve evlenmeme bütün gönlünüzle rıza gösterdiğiniz için çok teşekkür ederim!” diye yanıt vermiş. Sonra şah onları birlikte yemek yemek üzere sofraya yöresine çağırmış ve onlarla uzun uzadıya tüm samimiyetiyle görüşmüş ve sonra her birine kendi dairelerine çekilirken eşlik etmiş.

Gülнар’ın yakınları, kendi onurlarına düzenlenen şenlikler ve eğlenciler içinde çok gecikmeden gelen Sultan’ın doğum yaptığı güne kadar sarayda kalmışlar. Gerçekten, Gülнар, hamileliğinin süresi dolunca, Çekirge Sultan’ın ve yeğenlerinin elleri arasında dolunay halindeki ay kadar güzel, pembe ve tombul bir oğlan çocuğu doğurmuş; onu şahane kundaklara sararak babası Şah Şehriman’ın kucağına vermişler; o da bebeği, ne bir kalemin ne de bir dilin anlatabileceği denli büyük bir sevinçle alıp dolaştırmış; ve lütuf olarak fakirlere, dullara ve yetimlere büyük sadakalar dağıtmış ve hapishanelerin kapılarını açtırıp mahkûmları salıvermiş; kadın erkek tüm kölelere özgürlük vermek istemiş; fakat onlar emrinde bulunmakla mutlu oldukları böylesi bir efendinin hizmetinden ayrılmak istemediklerinden bu özgürlüğü kabul etmemişler. Tüm mutluluklar ortasında, sürekli eğlencelerle yedi gün geçtikten sonra Sultan Gülнар, kocasının, anasının ve yeğenlerinin onayıyla oğluna Gülen Ay¹ adını koymuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

...Sultan Gülнар, kocasının, annesinin ve yeğenlerinin onayıyla oğluna Gülen Ay adını koymuş.

Bunun üzerine Gülнар’ın kardeşi ve Gülen Ay’ın dayısı Şehzade Salih bebeği kollarına almış ve onu odada kollarında gezdirerek, elleri üzerinde havaya kaldırarak binlerce tarzda öpmeye ve okşamaya koyulmuş; ve birdenbire sıçrayarak sarayın üst katından denize dalarak bebekle birlikte gözden kaybolmuş.

1 Öteki metinlerde aynı anlamda *Bedr-i Besim* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Bunu gören Şah Şehriman heyecan ve kederle dolu, umutsuzluk çığlıkları atmaya başlamış ve başına öylesine şiddetli yumruklar indirmeye koyulmuş ki, neredeyse ölecekmiş. Ama Sultan Gülnar durumdan korkmuş ya da çok üzölmüş olmaktan uzak, güvenli bir sesle, şaha “Ey zamanın şahı, bu kadar küçük bir şey için umutsuzluğa kapılma ve oğlun hakkında hiçbir korku duyma! Çünkü ben hiç kuşkusuz bu çocuğu senden daha fazla sevdiğim halde, onun en küçük bir rahatsızlığa uğraması ya da soğuk alması veya sadece ıslanması halinde yapılması gerekeni derhal yapacak olan kardeşimle bulunduğunu bildiğimden içim rahat. Çocuğun kanının yarısının seninkinden olmasına karşın, denizde herhangi bir tehlikeye uğramayacağına güven duy! Benden gelen kanının öbür yarısının özelliğiyle, hiçbir belaya uğramadan tıpkı buradaki gibi suda da yaşayacaktır. Bundan dolayı kaygılanma ve de kardeşimin en kısa sürede sağlıklı durumdaki çocukla birlikte geri gelmekte gecikmeyeceğinden emin ol!” demiş. Çekirge Sultan ile çocuğun genç teyzeleri de eşinin söylediklerini şaha tekrarlamışlar. Ama şah, denizin yeniden kabardığını ve kıpırdadığını ve bağıryanarak küçük çocuğu kollarında yukarı kaldırarak taşıyan Şehzade Salih’in ortaya çıktığını ve bir sıçrayışta daha önce ayrıldığı pencereye ulaştığını görünceye kadar bir türlü yatışmamış; çocuk öylesine huzurlu bir haldeymiş ki, sanki annesinin bağrındaymışçasına ayın on dördü gibi gülümsüyormuş.

Bunu gören şah, tamamıyla sakinleşmiş ve hayran kalmış; Şehzade Salih de ona “Kuşkusuz, ey şah, benim sıçrayıp çocukla birlikte denize daldığımı görünce büyük bir korkuya kapılmışsındır!” demiş. Şah da “Kuşkusuz! Ey amcamın oğlu,¹ gerçekten çok korkmuştum. Hatta onu bir kez daha sağ salım göreceğimden ümidimi kesmiştim!” diye yanıt vermiş. Şehzade Salih de “Bundan böyle onu merak etme, çünkü artık her zaman için suyun tehlikelerine, boğulmaya, su yutmaya, ıslanmaya ve başka benzer şeylere karşı korunmuş durumdadır; ve tüm yaşamı boyunca denize dalaabilir ve keyfince orada dolaşabilir. Çünkü denizde doğan kendi çocuklarımızla aynı ayrıcalıkları kazanması için gerekli olanı yaptım; bunu da marifetini bildiğim bir

1 Amcamın oğlu: Burada “kayınbiraderim” anlamında (Â.Ş.O.)

sürmeyi gözlerine ve kirpiklerine sürerek ve barış ve dua ikisinin de üzerine olası Davud'un oğlu Süleyman'ın yüzüğünde yazılı olan gizemli sözleri üstüne üfleyerek sağladım!" demiş.

Bu konuşmayı izleyerek Şehzade Salih, küçüğü annesine geri vermiş; sonra kemerinden ağzı mühürlü bir kese çıkarmış; mührü parçalayarak ağzını açmış ve dibinden tutarak içindekileri halının üzerine silkelemiş. Şah güvercin yumurtası iriliğinde elmasların, yarım ayak uzunluğunda zümrüt çubukların, iri inci dizilerinin, olağandışı renkte ve boyutta yakutların ve birbirinden daha harika her türden cevahirin halı üzerinde parıldadığını görmüş. Ve bütün bu mücevherat çok renkli bir alev saçarak, salonu, ancak rüyalarda görülebilecek bir ışık uyumuyla aydınlatmış. Şehzade Salih de, şaha "İlk gelişimde ellerimin boş olmasının özrünü oluştursun diye bunları armağan olarak getirdim. O zaman kız kardeşim Gülnar'ın nerede olduğunu bilmiyordum ve mutlu bahtının onu senin gibi bir şahın yoluna çıkardığını aklıma bile getirmemiştim. Ama bu armağan hâlâ da, gelecek günlerde sana sunmak üzere sakladıklarımla kıyaslanamayacak kadar önemsizdir!" demiş. Şah ona bundan dolayı nasıl teşekkür edeceğini bilememiş ve Gülnar'a doğru dönerek ona "Gerçekten, kardeşinin bana gösterdiği cömertlik ve yeryüzünde bir eşi daha bulunmayan ve taşlarının biri bile bütün ülkeme bedel olan bu armağanın şahaneliği beni son kertede şaşırttı!" demiş. Gülnar da kardeşine akrabalık görevlerini bu denli bir davranışla yerine getirdiği için teşekkür etmiş; Salih de şaha dönerek "Vallahi, ey şah, bunlar, senin şanına uygun düşer armağanlar değildir! Bize gelince, senin iyiliğinin bize yüklediği minnet borcundan asla kurtulamayacağız; yüzümüzü gözümüzü yerlere sürerek bir yıl sana kulluk etsek bile sana olan borcumuzu ödeyemeyiz; çünkü üzerimizdeki hakkınla karşılaştırırsanız her şey çok değersiz kalır!" demiş.

Bu sözleri duyunca şah, Şehzade Salih'i kucaklamış ve ona candan teşekkür etmiş. Sonra da onu, annesi ve yeğenleriyle kırk gün daha şenlikler ve eğlenceler düzenlediği sarayda kalmaya zorlamış. Ama, bu sürenin sonunda Şehzade Salih, şahın huzuruna çıkmış ve elleri arasından yeri öpmüş. Şah da ona "Konuş, ya Salih! Ne istersin?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, gerçekten biz senin nimetlerinle boğulduk; ama artık ayrıl-

mak için izin istemeye geldik. Çünkü ruhumuz ÷lkemize, ailelerimize, evlerimize dönmeyi candan diliyor. Epeydir onlardan uzak kaldık! Ve de yeryüzünde artık bir gün bile fazla kalmak sağlığınıza zarar verir! Çünkü denizaltı iklimine alışmışız bir kez...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... Yeryüzünde artık bir gün bile fazla kalmak sağlığınıza zarar verir. Çünkü denizaltı iklimine alışmışız bir kez!” diye yanıt vermiş. Şah da “Benim için ne büyük üzüntü, ey Salih!” diye yanıt vermiş. O da “Bizim için de öyle! Ama, şahım, sana saygılarımızı sunmak ve Gülnar ile Gülen Ay’ı görmek için zaman zaman yine geliriz!” demiş. Şah da “Evet, vallahi! Bunu sık sık yapın! Bana gelince, sana ve seninle birlikte Çekirge Sultan’a ve yeğenlerine denizaltındaki ÷lkene giderken eşlik edemekten çok üzgünüm. Çünkü sudan çok korkarım!” demiş. O zaman hepsi birden ondan izin almışlar ve Gülnar ile Gülen Ay’ı kucakladıktan sonra birbirini ardından pencereden atlayarak suya dalmışlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Küçük Gülen Ay’a gelince, onun durumu da şöyle! Annesi Gülnar, onu sütanalarının eline bırakmak istemediğinden dört yaşına ulaşınca kadar, denizin tüm erdemlerini taşıyan kendi memesinin sütüyle emzirmiş; ve çocuk, aslı denizden gelen annesinin sütüyle bunca uzun süre beslendiğinden, sonunda günden güne daha yakışıklı ve daha iri kıyım olmuş; büyüdüğüce gücü ve hoşça giderliği artmış; öylesine ki, on beş yaşına ulaştığında gençlerin en yakışıklısı, en sağlam yapılısı, beden eğitiminde en yeteneklisiymiş; zamanın şehzadeleri arasında en bilgisi ve en bilgili o imiş. Ve babasının tüm geniş imparatorluğunda her gün herkesin konuşmaları, sırf onun erdemleri, büyüleyiciliği ve her alandaki başarıları üzerine yürütölür olmuş; gerçekten de güzel bir gençmiş! Ve şair ondan şöyle söz ederken hiç de abartmıyormuş:

Delikanlılığın devetüyü, yüzünde çok hoş iki çizgi çizmiştir, pembe yanaklar üzerine iki siyah çizgi... İnciler üzerindeki gri amberler gibi ya da elmaslar üstünde siyah kehribar gibi! Öldürücü çizgiler baygın göz kapaklarının ardında yer almıştır; ve her bir bakışıyla fırlar ve öldürür!

Sarhoşluğa gelince, sen onu şaraplarda arama! Şaraplar, senin arzunla uğradığı utancın kızarttığı yanakları kadar bunu sana sağlayamaz!

Ey nakışlar, göz kamaştıran yanakları üzerinde çizili bulunan siyah nakışlar,¹ siz karanlıklarda yanan bir lambanın aydınlattığı misk tanelerinden oluşmuş bir tespihe benzersiniz!

Oğlunu büyük bir sevgiyle seven ve onda pek çok şahane nitelikler gören şah da, kendisinde yaşlılık ve bahtın sonuncu çizgiyi çizdiğini duyumsayarak henüz yaşarken onun tahta geçtiğini görmek istemiş. Bu maksatla vezirlerini, ülkenin ileri gelenlerini toplamış; bunlar genç şehzadenin onun yerine almaya her bakımdan layık olduğunu biliyorlarmış; onlara yeni hükümdarlarına itaat yemini ettirmiş; ve onların önünde tahtından inerek tacını başından çıkarıp oğlu Gülen Ay'ın başına kendi elleriyle yerleştirmiş. Bundan sonra tüm otorite ve iktidarını ona devrettiğini göstermiş olmak için oğlunun önünde elleri arasından yeri öpmüş; ayağa kalakarak önce oğlunun elini, sonra şahlık giysisinin eteğini öpmüş ve vezirler ve emirler sol yanında yer alırken, kendisi de tahtın sağ yanında yer almış.

Ve yeni Şah Gülen Ay, hemen hükmetmeye, askıda kalan işleri düzenlemeye, lütuf görmeye layık memurları atamaya ve kusuru görülenleri işten el çekirtmeye, güçlülere karşı güçsüzlerin, zenginlere karşı fakirlerin hakkını savunmaya girişmiş; ve öylesine bir bilgelikle, insafla ve derin sevgiyle adalet dağıtmış ki babası, babasının yaşlı vezirleri ve orada bulunanların hepsi hayran kalmış; Şah Gülen Ay ancak öğle vakti Divan'ı dağıtmış.

O zaman, babası olan eski şaha eşlik ederek annesinin, denizde doğmuş olan sultan hanımın yanına girmiş; başında hükümdarlığın altın tacını taşıyor ve gerçekten ay kadar güzel

1 "Nakışlar" sözcüğü ile Gülen Ay'ın yüzüne nakşedilmiş gibi duran ayva tüyü sakallar anlatılmak isteniyor (Â.Ş.O.)

görünüyormuş. Annesi de, onu, başında taçla bu denli yakışıklı görünce, heyecandan ağlayarak ona doğru koşmuş; ve boynuna atılarak ona sevecenlik ve coşkuyla sarılmış; sonra da elini öpmüş ve ona kutlu bir saltanat, uzun ömür ve düşmanları üzerinde zafer dilemiş.

Ve üçü birden böylece mutlulukla ve uyruklarının sevgisiyle bir yıl boyunca yaşamışlar; bu sürenin sonunda yaşlı hükümdar Şehrîman yüreğinin hızla çarptığını duyumsamış; eşini ve oğlunu ancak kucaklayacak ve onlara son vasiyetlerini anlatacak zaman bulmuş; büyük bir huzur içinde ölmüş; ve övülesi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

... Büyük bir huzur içinde ölmüş ve övülesi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Ve Gülnar ile Gülen Ay'ın matemleri ve üzüntüleri çok büyük olmuş ve hiç kimseyi görmeksizin bir ay ağlamışlar; ve fakirlerin, dulların ve yetimlerin yararlanması için bir imarethanenin yanbaşımda onun anısına layık bir anıt dikmişler.

Ve bu arada, genel matemde yer almak üzere deniz yerlileri büyükanne Çekirge Sultan ve şahın dayısı Şehzade Salih ve teyzeleri de oraya ulaşmakta gecikmemişler. Zaten yaşlı şah yaşarken de, birçok kez gelerek yakınlarını ziyaret etmiş bulunuyorlarmış; ve onun son anlarında yanında bulunamadıkları için pek çok ağlamışlar; ve hepsi birden genel mateme katılmışlar; ve karşılıklı olarak sırayla birbirlerine başsağlığı dilemişler; ve uzun bir süre geçtikten sonra şaha, babasının ölümünü unutturabilmişler. Ve onu Divan'daki toplantılara katılmaya ve ülkesinin işleriyle uğraşmaya davet etmişler. O da, epeyce dayattıktan sonra, yakınlarını dinlemiş ve yeniden altınla işlenmiş ve değerli taşlarla bezenmiş hükümdarlık giysilerine bürünmeye ve tacını başına koymaya rıza göstermiş. Ve yeniden Devlet gücünü üstlenerek herkesin takdirini ve büyüklerin ve küçüklerin saygısını kazanarak adalet dağıtmış ve bu da böylece bir yıl sürmüş.

Bir gün öğleden sonra, epey zamandır kız kardeşi ile yeğenini

gelip görmemiş olan Şehzade Salih, denizden çıkıp Ana Sultan ile Gülen Ay'ın bulunduğu salona girmiş. Onlara selam verip sonra ikisini de kucaklamış. Gülnar da ona "Kardeşim, nasılsın, annem nasıl, yeğenlerim nasıl?" diye sormuş; o da "Kardeşim, onların hepsi iyi, huzurlu ve mutlu... senin ve yeğenim Gülen Ay'ın yüzünü görmemekten başka yoksunlukları yok!" diye yanıt vermiş. Ve fındık fıstık yiyerek oradan buradan konuşmaya başlamışlar. Ve Şehzade Salih, büyük övgülerle yeğeni Gülen Ay'ın güzelliğini, çekiciliğini, bedeninin oranlarını, hoş tavırlarını, yarışmalardaki becerisini ve bilgeliğini sayıp dökmüş; ve orada bulunan ve bir divana uzanmış ve başı bir yastığa dayalı Gülen Ay, kendi hakkında dayısının ve anasının konuşmalarını duyarak, onları dinler görünmek istemeyerek uyur gibi yapmış; ve bu yoldan rahatça kendi hakkındaki konuşmalarını işitebilmiş.

Gerçekten, Şehzade Salih, yeğeninin uyuduğunu görüp kız kardeşi Gülnar ile daha özgürce görüşerek ona "Unutuyorsun ki, kardeşim, oğlun yakında on yedi yaşına ulaşacak; bu yaşta da çocukları evermek düşünülür! Oysa, ben, onu bunca yakışıklı ve güçlü görerek ve onun yaşında şu ya da bu yoldan doyurulması gerekli ihtiyaçlar bulunduğunu bilerek, başına hoş olmayan şeyler gelmesinden korku duydum. Bundan dolayı onu evermenin zorunlu olduğunu düşündüm ve deniz kızları arasından ona, kendisine eşit güzellikte ve çekicilikte olan bir sultan buldum!" demiş. Gülnar da "Kuşkusuz! Benim de candan arzum budur, çünkü sadece tek bir oğlum var; onun da artık babasından kalan tahta bir mirasçı bırakmasının zamanı geldi! Dolayısıyla, kardeşim, senden, ülkemizin genç kızlarını bana hatırlatmanı rica ediyorum, çünkü denizi terk edeli beri o kadar çok zaman geçti ki, bu kızların hangileri güzel, hangileri çirkindir hatırlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. O zaman Salih, kız kardeşine deniz sultanlarının en güzellerini birbiri ardından, nitelikleri üzerinde durarak, onlardan yana ya da onlara karşı olan yararlı ve zararlı yanlarını da belirterek saymaya koyulmuş; ve her birini andıkça, Gülnar da "Ah! Hayır, anası yüzünden onu istemem; ötekini de babası yüzünden düşünemem; diğerini dili çok uzun olan teyzesi dolayısıyla istemem! Ötekini kötü kokan büyükannesi nedeniyle, diğerini de hırsı ve açgözlülüğünden ötürü düşü-

nemiyorum!” diyor ve bu, Salih’in kendisine hatırlattığı bütün sultanlar söz konusu oldukça, böylece sürüp gidiyormuş.

Bunun üzerine Salih, ona “Kardeşim, yeryüzünde de, denizaltında da bir eşi olmayan oğlun için eş seçiminde titiz davranmakta haklısın! Ama, ben sana, elde bulunan tüm genç kızları sayıp döktüm ve sana önerebileceğim sadece bir tek kız kaldı!” demiş. Sonra durup tereddüt ederek “İlkin yeğenimin gerçekten uyumakta olduğuna iyice güven duymam gerek; çünkü sana bu genç kıztan, onun yanındayken söz edemem; ve bu önlemi almakta kendime göre nedenlerim var...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

“... Bu genç kıztan onun yanındayken söz edemem; bu önlemi almakta kendime göre nedenlerim var!” demiş.

Bunun üzerine Gülnar, oğlunun yanına yaklaşmış ve onu yoklayıp solumasını dinlemiş; çok ağır bir öğle uykusu getiren bir tabak soğan yemiş olan oğlunun derin bir uykuya dalmış bulunduğunu görerek Salih’e “Uyuyor! Ne diyeceksen söyleyebilirsin!” demiş. O da “Bil ki, kardeşim, bu önlemi alıyorsam, asla kendi bakımından değil, ama babası olan şah yüzünden evlenme yoluyla ele geçirilmesi son derece güç olan bir denizaltı sultanından şimdi sana söz edeceğim içindir! Bizler işin güvenli olduğunu görmedikçe, yeğenimin ondan söz edildiğini işitmesi de asla yararlı olmaz; çünkü, kardeşim, biliyorum ki, aşk; kadınların ve kızların yüzleri bir ar peçesiyle kapalı olduğundan, biz Müslümanlarda, çoğu zaman, gözlerden çok kulaklar yoluyla algılanır!” demiş. Ana Sultan da “Haklısın kardeşim! Aşk ilkin su fışkırtan bir havuzken, çabucak felaket saçan engin bir tuzlu denize dönüşür! Ama lütfen çabuk ol da, bana, bu sultanla şah babasının adlarını söyle!” demiş. Kardeşi, “Denizaltı hükümdarlarından Semender’in kızı Cevahir¹ Sultan!” demiş.

Bu ismi işiten Gülnar “Ah! Şimdi bu Cevahir Sultan’ı hatırladım! Benim denizde yaşadığım sırada, ancak bir yaşında bir

1 Mathers’de ve Littmann’da *Cevhere* (Â.Ş.O.)

bebektir; ama kendi yaşındaki tüm bebekler arasında güzel bir çocuktur. Kim bilir o zamandan bu yana ne kadar harika olmuştur!” diye haykırmış. Salih “Gerçekten bir harika oldu; ne yeryüzündeki ne de sualtındaki ülkelerde böylesi bir güzellik görül müştür. Oh! Kardeşim, bu kız öylesine tatlı ve ince, öylesine doyumsuz ve büyüleyici ki! O teni, o saçları! O gözleri! Ve boyu bosu! Hele kalçası, öf, öylesine okkalı, beli öylesine ince; yani hem tıkız hem de kaygısız ve ayrıksız; her yanıla yuvarlak güzelliklerle donanmış bir yaratık! Salınıp yürürken bhanke dalını kışkandırır; dönüp bakarsa ceylanlar ve karacalar gizlenirler! Yüzünü gösterirse, güneşi ve ayı utandırır! Kıpırdarsa devirir! Dayanırsa öldürür! Ve oturursa art yuvarlarının izi öylesine derindir ki, kaybolmaz! Bu denli parlak ve mükemmel olur da nasıl Cevahir diye anılmaz?” diye yanıt vermiş. Gül nar da “Kuşkusuz! Ona bu ismi vermek için anasına, tüm bilgilerin Sahibi Tanrı esin vermiştir! İşte gerçekten oğlum Gülen Ay’a eş olmaya layık kız budur!” diye yanıt vermiş. Heps i o kadar! Ve Gülen Ay uyur gibi yapmayı sürdürmüş; ama ruhunda büyük bir zevk duymuş ve bunca tıkız olduğu kadar, bunca incelikli de olan bu deniz sultanına sahip olmak hayalleri içinde yüreği hızla çarpmış.

Ama Salih, hemen “Yalnız, kardeşim, Sultan Cevahir’in babası Şah Semender hakkında ne demişt im sana? Kaba, vahşi ve nefret uyandırıcı biridir! Evlenmek üzere başvuran birçok şehzadeye kızını vermeyi reddetti. Hatta kemiklerini kırdırdıktan sonra onları utanç içinde bırakarak kovdu! Bundan dolayı kararsızım!” diye eklemi ş. Sultan “Oldukça ince bir iş! Bizim de bunu uzun uzadıya düşünmemiz ve meyve olgunlaşmadıkça ağacı sallamamız gerek!” diye yanıt vermiş; Salih de “Evet! Düşünelim! Sonra ne olur, görürüz!” diye sözü bağlamış. Sonra, o anda Gülen Ay uyanmış gibi davranınca, konuşmayı bıraktıkları yerden daha sonra yeniden ele almak üzere susmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Gülen Ay’a gelince, sanki hiçbir şey duymamış gibi yattığı yerden kalkmış; rahatça gerinmiş; ama ta içinde, yüreği aşktan yanıyor ve yakıcı bir ateşle dolu bir mangal üzerindeymiş gibi cızırdıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ama ta içinde, yüreği aşktan yanıyor ve yakıcı bir ateşle dolu bir mangal üzerindeymiş gibi cızıldıyormuş.

Gülen Ay bu konuda anasına ve dayısına en küçük bir söz söylemekten kaçınarak erkenden odasına çekilmiş ve bütün geceyi kendisi için çok yeni olan bu gönül derdinin pençesinde tek başına geçirmiş; arzularının amacına en kısa zamanda ulaşmak için en iyi çareyi düşünmüş durmuş. Onun gözlerini bir an bile kapayamadan sabaha kadar uyanık kaldığını söylemenin hiç gereği yok!

Şafak söker sökmez de ayağa kalkıp geceyi sarayda geçirmiş olan dayısı Salih'i uyandırmaya gitmiş; ve ona "Dayı, bu sabah deniz kıyısında dolaşmayı arzu ediyorum; çünkü göğsüm daralıyor: Deniz havası herhalde beni ferahlatacaktır. Gezintim sırasında bana eşlik etmeni senden rica ediyorum!" demiş. Şehzade Salih de "İşitmek, itaat etmektir!" yanıtını vermiş. Ve ayağa kalkarak, yeğeni ile birlikte kıyıya gitmek üzere dışarı çıkmış. İkisi birlikte, Gülen Ay dayısına hiçbir söz açmadan uzun süre yürümüşler. Gözlerinin köşesinde biriken yaşlarla solgunmuş Gülen Ay! Sonra birdenbire durarak ve bir kaya üzerine oturup denize bakarak doğaçlamadan şu dizeleri bulup şarkıya dökmüş:

Bana, yangının orta yerinde
Yüreğim tutuşurken;
'Onu görmeyi mi, yoksa
Bir yudum taze ve saf su
İçmeyi mi yeğledin?' deseydiler;
Sen nasıl yanıt verirdin?
'Onu görüp ölmeyi yeğledim mi derdin,
Ey Semender'in Cevahir'inin adı
Üzerine yazılalıdan beri
Duygunluk kazanan yüreğim!'

Şehzade Salih yeğeni şah tarafından hüznle söylenen bu şarkıya dökülmüş sözleri işitince ellerini birbirine çarpmış ve umutsuz-

luğun sınırında “Lâ ilâhe ill’Allah! Ve Muhammeden Resûlullah! Muzaffer Tanrı’dan yüce ve güçlü başka varlık yoktur! Evladım, demek ki sen, dün deniz hükümdarı Semender’in kızı Cevahir hakkında annenle konuşmamı duydun! Ne felaket! Çünkü görüyorum ki oğlum, senin aklın ve yüreğin bu konuda şimdiden uğraşıp duruyor; oysa ortada henüz bir şey yok ve konunun ele alınması da oldukça zor!” diye haykırmış, Gülen Ay “Dayı, bana bu Cevahir Sultan gerek, başka hiç kimse değil! Yoksa ölürüm!” diye yanıt vermiş. Dayısı “Öyleyse, çocuğum, senin durumunu kendisine bildirmem için annenin yanına dönelim; ve ondan, seni birlikte deniz ülkesine götürmek ve Semender’in ülkesine gidip senin için evlenmek maksadıyla Cevahir Sultan’ı istemek üzere izin isteyelim!” demiş. Ama Gülen Ay “Hayır dayı, annemden hiç kuşkusuz reddedeceği bir izin istemeyi düşünmüyorum! Çünkü benim için Şah Semender’in kötü huylarını düşünerek korkuya düşecek ve ülkemin şahı olmayınca başsız kalacağını ve taht düşmanlarının yokluğumdan yararlanarak yerimi ele geçireceklerini söyleyecektir! Annemi tanırım, bana söyleyeceklerini önceden biliyorum!” diye haykırmış. Sonra Gülen Ay dayısının önünde epeyce ağlamış ve “Anneme haber vermeden seninle birlikte hemen Şah Semender’in ülkesine gitmek istiyorum! O, benim yokluğumun farkına varmadan çabucak geri döneriz!” diye eklemiş.

Şehzade Salih yeğeninin aldığı kararda direndiğini görünce, ona daha fazla acı çektirmek istememiş ve “Ne olacaksa olsun! Ben Tanrı’ya güvenirim!” demiş. Sonra parmağından, isimler arasından kimi isimlerin üzerine yazılı bulunduğu bir yüzüğü çıkarıp yeğeninin parmağına geçirmiş; ve ona “Bu yüzük seni denizaltında karşılaşacağın tehlikelerden kurtaracaktır ve sana denizsel erdemlerimizi sağlayacaktır!” demiş. Ve de hemen “Benim gibi yap!” diyerek sözünü tamamlamış. Ve yeğnilikle havaya fırlatarak kayalığı terk etmiş. Gülen Ay da onun gibi yaparak ayağını toprağa vurup dayısıyla birlikte havaya yükselmiş. Oradan denize doğru inen bir kavis çizerek ikisi birlikte suya dalmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Oradan denize doğru inen bir kavis çizerek ikisi birlikte suya dalmışlar.

Ve Salih, ilkin yeğenine deniz altındaki konutlarını göstermek istemiş; böylece yaşlı sultan Çekirge'nin, kızının oğlunu yanında görmesini ve Gülnar'ın yeğenlerinin sevgili küçük yeğenlerini yeniden görerek sevinmelerini sağlamak istiyormuş. Çok geçmeden oraya ulaşmışlar; Şehzade Salih Gülen Ay'ı hemen büyükannesinin dairesine götürmüştü. Tam o sırada Çekirge Sultan, yakını olan genç kızların ortasında oturmakta imiş; ve Gülen Ay'ın içeri girdiğini gördüğü anda onu tanımış ve duyduğu heyecan ve zevkten soluğu kabarmış. Gülen Ay da, yanına yaklaşarak önce onun, sonra da teyzelerinin ellerini öpmüş; hepsi onu heyecanla ve keskin sevinç çığlıkları atarak öpmüş; ve büyükannesi, Gülen Ay'ı kendi yanına oturtmuş ve iki gözünün arasından öperek, ona "Hoş gelmişsin! Ey süt gibi ak yüzlü! Evimizi ışığa boğdun yavrum! Annen Gülnar nasıl?" demiş. O da "Sağlığı mükemmel ve eksiksiz bir mutluluk içinde! Sana ve amcasının kızlarına selamlarını iletmekle görevlendirdi beni!" diye yanıt vermiş. Evet söylediği buymuş; ama gerçek bu değilmiş; çünkü annesinden izin almamış imiş. Ama saraylarının tüm harika yanlarını göstermek isteyen teyzeleri tarafından sürüklenmekle, onlarla birlikte uzaklaşınca, Şehzade Salih çabucak, Semender'in kızı Cevahir'in büyüleyici güzelliğinin öyküsünü kulaklarıyla işiten yeğeninin gönlünde taht kuran aşktan annesini haberli kılmış. Ve ona, serüveni başından sonuna kadar anlatmış ve "Buraya benimle birlikte kızı babasından istemek için geldi!" diye eklemiş.

Şah Gülen Ay'ın büyükannesi Salih'in sözlerini işitince, oğluna karşı öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkelenmiş ve Cevahir Sultan'ı, Gülen Ay'ın yanında söz ederken gerekli önlemi almamış bulunduğundan ötürü onu şiddetle kınamış; ve oğluna "Sen pekâlâ deniz ülkelerinden birinin şahı olan Semender'in nasıl değerbilmez, küstah ve budala birisi olduğunu; ve kızını sakınarak nasıl bugüne kadar birçok genç şehzadeyi geri çevirdiğini biliyorsun! Ona karşı bizi de aynı alçaltıcı duruma düşürmekten korkmuyor ve hiç kuşkusuz reddedeceği bir öneride bulunmaya sürüklemekten çekinmiyorsun! Bu durumda onurumuza bunca

tutunan bizler mahcup düşecek ve oradan, kuşkusuz, ibiğimiz düşerek geri döneceğiz! Gerçekte, oğlum, hiçbir durumda ve hangi tarzda olursa olsun, özellikle uyku ilacı alıp uyumuş bile olsa, kız kardeşinin oğlunun yanında bu sultanın adını anmamalıydın!” demiş. Salih “Evet! Ama şimdi artık olan olmuştur; ve genç adam, genç kıza öylesine âşık ki, bana, ona sahip olamazsa, öleceğini söyledi! Peki, sonuç olarak ne yapalım? Hiç değilse Gülen Ay, Cevahir Sultan kadar güzel ve ünlü bir hükümdarlar sülalesinin ardılı ve de kendisi bir yeryüzü ülkesinin güçlü hükümdarı! Bu budala Semender ise dünyanın tek şahı değil! Beni, önerime karşı ödeyemeyeceğim ne gibi bir karşı öneride bulunarak mahcup duruma düşürebilir? Bana kızının zengin olduğunu söylerse, ben, bizimkinin daha zengin olduğunu; kızım güzel derse, oğlumuzun daha güzel olduğunu; kızım soyludur derse, oğlumuzun daha da soylu bir sülaleden geldiğini söylerim! Ve böylece anneciğim, bu evlenmeye razı oluncaya kadar dayatırım! Her durumda, kendi boşboğazlığımla olaya neden olduğuma göre, kemiklerimi kırdırmak ve hayatım bahasına da olsa, işi tatlı bir sonuca bağlamak da bana düşer!” diye yanıt vermiş. Ve yaşlı Çekirge Hatun, gerçekte, bu çözümden başka yapacak şey olmadığını görüp içini çekerek “Bu tehlikeli serüvene kapılmamak en iyisi olurdu evladım! Ama bahtımız madem ki böyle çizilmiş, inancıma aykırı olsa da, seni istediğini yapmanda özgür bırakmaya karar verdim. Ama sen dönünceye kadar Gülen Ay’ı yanımda tutacağım. Onun, kesin hiçbir şey bilmeksizin, ortaya çıkmasını istemiyorum! Dolayısıyla onsuz yola çık ve de özellikle konuşmalarına dikkat et, yoksa kulağına hoş gelmeyen bir sözcük uğruna hiçbir şeyi hesaba katmayan ve herkese karşı aynı edepsizlikle davranan bu kaba ve yabani şahın öfkeye kapılmasından korkarım!” demiş. Salih de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş.

Şehzade Salih, bunun üzerine ayağa kalkmış ve yanına Şah Semender’e verilmek üzere içi değerli armağanlarla dolu iki büyük heybe alarak bunları iki kölenin sırtına yüklemiş ve onlarla birlikte kendilerini Semender’in sarayına götürecek olan deniz yolunu tutmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Ve onlarla birlikte kendilerini Şah Semender'in sarayına götürecek olan deniz yolunu tutmuş.

Saraya ulaşınca, Şehzade Salih, şahın sarayına gidip konuşma izni istemiş; bu izin kendisine verilmiş. O da deniz ülkesi Şahı Semender'in zümrüt ve Yemen taşından bir taht üzerinde oturmakta olduğu salona girmiş; ve en seçkin bir tarzda ona barış dileklerini sunmuş ve ayakları dibine, kölelerinin sırtlarında getirdikleri şahane armağanlarla dolu iki heybeyi bırakmış. Şah da, bunu görünce, Salih'in barış dileğini yanıtlamış; onu oturmaya davet ederek, kendisine "Hoş geldin Şehzade Salih! Epey zaman var ki, seni görmedim; bundan üzüntü duymaktaydım! Bana çabucak hangi nedenle beni görmek istediğini söyle; çünkü bir armağan sunulunca, daima karşılığında aynı değerde bir şey beklenir! Konuş da, senin için bir şey yapıp yapamayacağımı anlayayım!" demiş. Bunun üzerine Salih, şahın önünde bir kez daha iyice eğilmiş ve ona "Evet! Benim, ancak Tanrı'nın ve huzurunda bulunduğum arslan yürekli, cömert; zaferleri, yüceliği, nezaketi, merhameti ve iyiliği tüm karalar ve denizlerde ünlenmiş ve kervanların geceleyin ateş yöresinde toplandıkları vakit konuşmalarında hayranlıkla kendisinden söz ettiği soylu şahın yerine getirebileceği bir dileğim var!" demiş. Birbirine bitişik müthiş kaşlarının çatılışı bu konuşmayla biraz gevşemiş olan Şah Semender de "Dileğini açıkla ey Salih, duyarlı bir kulağa ve algılamaya hazır bir zekâyâ ulaşacaktır! Eğer yapabileceğim bir şeyse, bunu gecikmeden yerine getirmek isterim! Ama yapamayacağım bir şeyse; kötü niyetin bununla ilgisi olmayacaktır! Çünkü Tanrı, ey Salih, bir varlıktan yeterliğini aşan bir davranış beklemez!" demiş. Bunun üzerine Salih, şahın önünde ilk iki eğilişinden de daha fazla eğilerek, ona "Ey zamanın şahı, senden dileyeceğim şey, gerçekte, bana bağışlayabileceğin bir şeydir; çünkü senin gücüne bağlı ve tek başına egemen bulunduğun bir alana dahildir; imkânı bulunduğuna önceden güven duymasam kuşkusuz gelip senden istemek densizliğinde bulunmazdım. Bilgeler 'Hoş karşılanmak

dilersen, imkânsız talep etme!’ demişlerdir. Ben de, ey şah Tanrı mutluluğumuz uğruna seni korusun, ne akılsız ne de kibirliyim! Ve bil ki, buraya, ey muzaffer şah, sadece elçi olarak geldim! Ve bu da, ey soylu, ey yüceler yücesi şah, senin biricik incin, değer biçilmez mücevherin, gizli hazinen kızın Cevahir Sultan’ı, yeğenim Şah Şehriman’ın ve kız kardeşim Gülnar’ın oğlu ve Beyaz Kent’in ve İran’dan Horasan sınırlarına kadar uzanan ülkelerin hükümdarı Gülen Ay ile evlenmek üzere istemek içindir” demiş.

Deniz ülkesi şahlarından Semender, Salih’in bu konuşmasını işitince, öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş; ve o durumda da sarsılmayı ve ayağıyla havaya iri tekmeler savurarak çırpınmayı sürdürmüştü! Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve Salih’e sessizce bakarak ansızın ona “Ho! Ho!” diye haykırmış. Ve yeniden gülmeye ve sarsılmaya başlamış; öylesine şiddetle ve öylesine uzun süreli sarsılmış ki, sonunda gürültülü bir yellenme koparmış. Ve böylece, sakinleşip Salih’e “Gerçekte, ey Salih, ben seni her zaman akli başında ve ince fikirli birisi olarak tanımışımdır; ama şimdi ne kadar yanıldığımı anlıyorum! Haydi söyle bana, böylesi çılgınca bir öneride bulunmaya cesaret ettiğine göre uz görüşüne ve aklına ne oldu?” demiş. Ama Salih, hiç bozulmadan ve dayanıklılığını yitirmeden “Bilmiyorum! Ama kesin olan bir şey var! Yeğenim olan Gülen Ay, hiç değilse kızın Cevahir Sultan kadar güzel, zengin ve soylu bir aileden gelmektedir! Ve eğer Cevahir Sultan böylesi bir evlenme için yaratılmamışsa, acaba başka ne iş için yaratılmıştır, söyle bana? Çünkü bilgenin biri ‘Bir genç kız ya evlenir, ya mezara girer’ demiştir. Onun için, biz Müslümanlarda yaşlı kız görülmez! Öyleyse, ey şah, çabucak bu fırsatı yakala ve kızını mezardan kurtar!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan şah Semender, öfkenin doruğuna ulaşmış ve iki ayağı üzerinde dikilerek ve gözlerini kan bürüyerek kaşlarını çatıp Salih’e “Ey insanların köpeği, kızımın adını herkesin içinde anmak için bula bula bu sözleri mi uygun gördün? Öyleyse sen bir köpoğlu köpekten başka nesin? Ve senin Gülen Ay adlı yeğenin de kim oluyor? Babası kimmiş onun? Ya hemşiren kim? Hepiniz köpoğlu köpeksiniz!” diye haykırmış. Sonra muhafızlarına dönmüş ve onlara “Hey, sizler! Tutuklayın şu aracıyı ve kemiklerini kırın!” diye haykırmış.

Muhafızlar hemen Salih'in üzerine atılmışlar ve onu yakalayıp yere devirmek istemişler. Ama Salih bir şimşek gibi hızla, onların elinden kurtulmuş ve kaçmak için dışarı fırlamış. Ama, orada, çok şaşırarak deniz atlarına binmiş, çelik zırhlarına bürünmüş ve baştan aşağı silahlanmış bin atının bulunduğunu ve bunların kendi yakınları ve yurdunun insanları olduğunu görmüş! Bunlar oraya annesi Çekirge Sultan'ın, Şah Semender'in kötü davranacağını sezinleyerek, her türlü olaya karşı önlem almış olmak için yollamış bulunduğu ve tam o anda oraya ulaşmış olan güçlermiş.

Bunu gören Salih birkaç sözcükle olup biteni anlatarak onlara "Gidip şu çılgın şahı yakalayın!" diye haykırmış. O zaman bin atlı, bineklerinden inip palalarını çekerek Şehzade Salih'in ardında tek bir kitle oluşturup taht salonuna atılmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

...O zaman bin atlı bineklerinden inip palalarını çekerek Şehzade Salih'in ardında tek bir kitle oluşturup taht salonuna atılmışlar.

Şah Semender'e gelince, düşman askerlerinin bir şelale uğultusuyla salona girip gecenin karanlığı gibi yayıldıklarını görünce, direngenliğini hiç bozmamış ve muhafızlarına "Bu pis tekeye ve ardındaki sürüye saldırın! Kılıçlarınız başlarına, tükürüklerinin dillerine yakınlığından daha yakın olun!" diye haykırmış.

Ve hemen muhafızlar "Semender uğruna!" diye haykırmışlar. Salih'in savaşçıları da "Salih uğruna!" diye haykırmışlar. Ve iki taraf fırtınalı bir deniz gibi birbirine katılmış ve çarpışmışlar. Salih'in savaşçılarının yüreği kayalardan daha sertmiş ve savrulan kılıçları bahtın hükmünü yerine getiriyormuş! Ve kaya gibi sert yürekli, kılıç ve mızrak ustası yiğit Salih boyunları vuruyor, göğüsleri deliyor ve dağları devirecek bir şiddetle bir yerden öbür yere sıçırıyormuş! Oh! Bu ne müthiş bir kargaşa! Ne korkunç bir kıyım! Ve siyah kargıların ucunun değdiği boğazlarda ne çok haykırışlar boğulmuş! Ne çok kadın dul ve ne

çok çocuk yetim kalmış! Ve boğuşma şiddetle sürmüş, darbeler çınlayıp durmuş, açılan yaralarla bedenler inildemiş ve denizin dibindeki topraklar düşen gövdelerin ağırlığıyla titremiş! Ama bahtın hükmü karşısında kılıçlar ve bütün bir ordu ne yapabilir? Ve ne zamandan beri yaradılanlar, saptanmış ölümcül saatleri geciktirebilmekte ya da öne alabilmektedir? Böylece, bir saat kadar süren çarpışma sonunda, Semender'in muhafızlarının yürekleri kırılgan testilere benzer hale gelmekte gecikmemiş ve sonuncusuna kadar hepsi şahlarının tahtı yöresindeki toprağa cansız serilmişler. Semender de, bunu görünce, öylesine bir öfkeye kapılmış ki, dizlerine kadar sarkan olağandışı taşakları göbek deliğine kadar geri çekilmiş ve ağzı köpürerek Salih'in üzerine saldırmış. O da kendisini mızrağının ucuyla karşılayarak "Al sana, ey hain ve kaba yaratık! Yok olma denizinin en dibine ulaşarak kahrol!" diye haykırmış ve çınlayan bir darbeye onu yere yıkmış ve oraya mıhlamış; savaşçıları hemen yetişip onu yakalayarak ellerini ardına bağlamışlar. Ve işte her şey böyle olup bitmiş.

Cevahir Sultan ve Gülen Ay'a gelince, onların durumu da şöyle olmuş: Sarayda girilen savaşımın ilk gürültülerini duyan Cevahir Sultan, aklını kaçıncı gibi olmuş; hizmetçilerinden Mersin adlı biriyle saraydan kaçmış; ve deniz bölgelerini aşarak su yüzüne çıkmış; تنها bir adaya ulaşınca kadar kaçışını sürdürmüştü; ve orada sık yapraklı bir ağacın üzerine çıkarak saklanmış. Hizmetçisi Mersin de, onun gibi aynı şekilde tırmandığı bir başka ağaçta saklanmış.

Oysa baht, aynı şeylerin yaşlı Çekirge Sultan'ın sarayında da geçmesini takdir etmiş. Gerçekten, Salih'e Semender'in sarayına kadar armağan heybelerini taşıyarak eşlik eden iki köle savaşın başlamasıyla kendilerini kurtarmak için kaçıp hanımları Çekirge Sultan'a tehlike haberini bildirmeye koşmuşlar. Ve genç Şah Gülen Ay, gelir gelmez köleleri sorguya çekerek, pek güvenilirmez olsa da, bu haberlerden çok telaşa kapılmış ve ta içinden, dayısının atıldığı büyük tehlikenin ve denizaltı ülkesinin uğradığı felaketin ilk nedeninin kendisi olduğunu düşünmüş. Ve de, büyükannesi Çekirge Sultan'ın önünde büyük bir utanca kapıldığından, kendi yüzünden dayısı Salih'in uğradığı beladan

sonra, onun önüne çıkmak yürekliliğini kendinde bulamamış ve büyükannesinin, kölelerinin getirdiği haberle meşgul olmasından yararlanarak denizin dibinden fırlayıp Beyaz Kent'te bulunan annesi Gülnar'ın yanına ulaşmak üzere suyun yüzüne çıkmış. Fakat izlenecek yolu bilemediğinden yolu şaşırmış; ve Cevahir Sultan'ın sığınarak kendini kurtardığı aynı تنها adaya çıkmış.

Toprağa ayak basar basmaz, yaptığı yorucu koşuşmadan dolayı kendini yorulmuş bularak Cevahir Sultan'ın üzerinde saklandığı ağacın altına gelerek uzanıp yatmış. Her insanın kaderinin, rüzgâr gibi hızlı koşsa da, onu gittiği her yerde izlediğini ve izlenen için hiçbir dinlenme olanağı bulunmadığını bilmiyormuş ve sonsuzluğun dibinde ona ayrılan gizemli nasip hakkında hiçbir fikri yokmuş.

Bir kez ağacın dibine uzanınca, uyumak için başını koluna yaslamış ve birdenbire gözlerini ağacın tepesine dikince, sultanın bakışlarıyla ve yüzüyle karşılaşmış ve ilkin ağacın dalları arasından mehtabı gördüğünü sanmış. "Akşamları ışıklandırmak ve geceleri aydınlatmak için mehtabı yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra, daha dikkatli bakınca, bunun insani bir güzellik ve ay kadar güzel bir genç kızın yüzü olduğunu fark etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

... Bunun insani bir güzellik ve ay kadar güzel bir genç kızın yüzü olduğunu fark etmiş. Ve "Vallahi! Hemen çıkıp onu yakalayacak ve adını soracağım! Çünkü bu kızın çehresi, dayım Salih'in bana tanımladığı Cevahir Sultan'ın o harika çehresine garip şekilde benziyor! Bunun, aynı kimse olmadığını kim bilebilir? Kim bilir, belki de savaş başlar başlamaz babasının sarayından kaçmak zorunda kalmıştır!" diye düşünmüş. Ve son kertede heyecanlanarak ayağa fırlamış ve ağacın altında ayakta durarak ve başını genç kıza doğru kaldırarak, ona "Ey tüm arzuların yüce amacı, sen kimsin ve hangi nedenle bu adada, bu ağacın üzerinde bulunuyorsun?" demiş. Bunun üzerine sultan, güzel delikan-

lıya doğru biraz eğilerek ona gülmüş ve su gibi şakıyan bir sesle “Ey güzel delikanlı, ey yakışıklı genç, ben Denizler Ülkesi Şahı Semender’in kızı Cevahir Sultan’ım! Ülkemden, baba evimden, babamdan ve ailemden, yenilenlerin kederli bahtından nasibimi almamak için kaçtığımdan burada bulunuyorum. Çünkü Şehzade Salih, şu anda, bütün muhafızlarını kıyıma uğrattıktan sonra babamı esir almış, sarayın her yanında beni arıyor olmalıdır! Yazık! Ne yazık! Ey yakınlarımdan uzakta katlandığım katı sürgün! Ey şah babamın kötü bahtı! Yazık! Ne yazık!” demiş. Ve güzel gözlerinden dökülen iri gözyaşları Gülen Ay’ın yüzüne düşmüş; o da ellerini gökyüzüne heyecanla kaldırarak, sonunda “Ey Cevahir Sultan, canımın içi, ey uykusuz gecelerimin rüyası, lütfen aşağı in şu ağaçtan! Çünkü ben, senin gibi bu denizlerin yerlisi Gülnar’ın oğlu Şah Gülen Ay’ım! Oh! İn aşağı, çünkü ben gözlerine vurulmuşum! Güzelliğinin tutkulu esiri olmuşum!” diye haykırmış. Ve genç kız, hayran kalarak “Ya Allah! Efendim, demek Salih’in yeğeni Gülnar Sultan’ın oğlu yakışıklı Gülen Ay sensin ha?” diye haykırmış. O da “Benim ya! Sana yalvarıyorum, in aşağı!” demiş. Kız da “Oh! Babam, kızını senin gibi bir kocadan yoksun kılmak isteyecek kadar bilgelikten uzak davranmış. Daha iyisini dileyebilir miydi sanki? Daha güzel ve daha büyüleyici bir şehzade yeryüzünde veya deniz dibinde nerede bulunabilir? Oh sevgilim! Babamı seni düşüncesizce reddetmiş olmasından dolayı artık kınama! Çünkü ben seni seviyorum! Eğer sen beni bir karış seviyorsan, ben seni bir kol uzunluğunca seviyorum! Seni gördüğüm andan beri, benim için duyduğum aşk, çılgın yüreğime aktı ve güzelliğinin kurbanı oldum!” demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra ağaçtan kayarak Gülen Ay’ın kollarına düşmüş; o da sevincin doruğunda onu bağrına basmış; kız da onun öpmelerini öpmelerle, okşayışlarını okşayışlarla karşılayarak onunla oynamış. Ve Gülen Ay, bu zevkli dokuşlarla ruhunda tüm kuşların öttüğünü duymuş ve “Ey yüreğimin sultanı, ey bunca arzulanan Cevahir Sultan, sen, kesinlikle uğrunda ülkemi, annemi, atalarımın sarayını terk ettiğim kişisin! Dayım Salih, senin güzelliğinin ayrıntılarının dörtte birini bile bana anlatamamış! Geriye kalan üç çeyrek benim meçhulümdü! O benim önümde güzelliğinin bir kıratını tarttı, oysa tepeden

tırnağa altın varlığın yirmi dört kratmış!” diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra onun her yanını öpücüklerle kaplamayı ve bin bir tarzda okşamayı sürdürmüş. Sonra kalçalarının kutsamasından nasibini almak üzere tutuşarak cüretkâr eli kızın işlemeli uçkuruna uzanmış. Genç kız da, bu girişiminde ona yardımcı olmak ister gibi ayağa kalkarak birkaç adım uzaklaşmış ve birdenbire sağ elini ileri doğru uzatarak, yüzüne tükürmüş ve “Ey yeryüzü yaratığı, insan kılığından çıkarak gagası ve ayakları kızıl bir ak kuş ol!” diye haykırmış. O anda Gülen Ay, şaşkınlığın doruğunda, kanatları ağır, uçuşu imkânsız, gagası ve ayakları kızıl, ak tüylü bir kuşa dönüştüğünü görmüş; ve gözlerinde yaşlarla genç kızı izlemeye koyulmuş.

Bunun üzerine Cevahir Sultan, hizmetçisi Mersin’e seslenip ona “Babamın en büyük düşmanı bulunan ve onunla boğuşan aracı Şehzade Salih’in yeğeni olan şu kuşu al! Ve onu buradan pek uzakta olmayan Kuru Ada’ya götür! Orada susuzluktan ve açlıktan ölsün!” demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

“... Şu kuşu al ve onu buradan pek uzakta olmayan Kuru Ada’ya götür; orada açlıktan ve susuzluktan ölsün!” demiş.

Hepsi o kadar! Çünkü Cevahir Sultan, Gülen Ay’a, uygunsuz bir durum yaratmadan yaklaşabilmek, bu yoldan tam bir gıda yoksunluğuyla onu öldürmek üzere kuş kılığına sokabilmek için o denli canayakınlık göstermiş bulunuyor ve böylece babasının ve babasının muhafızlarının öcünü almak istiyormuş. Onun durumu da işte böyleymiş!

Akkuşa gelince! Hizmetçi Mersin, hanımı Cevahir’e itaat etmiş olmak için, umutsuzca kanat çırpışlarına ve kaba sesle kopardığı haykırıslara karşın onu tutmuşsa da yüreği, kendisini acımasız bir ölümün beklediği Kuru Ada’ya götürmeye el vermediğinden ona acımış! Ve duyarlı ruhunun isteğine uyarak kendi kendine “Onu, bunca kıyıcı şekilde ölmeyeceği ve bahtını bekleyeceği başka bir yere taşımam daha doğru olur! Çünkü bakarsın, hanı-

mım, bir süre sonra ilk davranışından pişmanlık duyar ve bir kez öfkesi geçtikten sonra, buyruğunu hemen yerine getirdiğim için beni suçlar!” demiş. Ve bu düşünceyle esir kuşu, her tür meyve ağaçlarıyla dolu, saydam bir ırmağın suladığı yeşil bir adaya taşımış ve onu orada bırakarak hanımının yanına dönmüş.

Şimdilik kuşu yeşil adada, Cevahir Sultanı da ilk indiği adada bırakalım ve Semender’i yenen Şehzade Salih’in ne olduğuna bakalım! Bir kez Şah Semender’i zincire vurunca, onu sarayın bir bölmesine kapatmış ve kenidini onun yerine şah ilan etmiş. Sonra da çabucak her yanda Cevahir Sultan’ı aramış; ama, tabii ki bulamamış. Ve bütün araştırmalarının boşuna olduğunu görünce, eski yurtluğuna dönerek başından geçenleri annesi Çekirge Sultan’a anlatmış. Sonra da “Anneciğim, yeğenim Gülen Ay nerede?” diye sormuş. Kadın “Bilmiyorum! Herhalde teyzele-riyle geziyor olmalı! Şimdi hemen onu aratırım!” diye yanıt vermiş. Ve o, tam bu sözleri söylediği sırada yeğenleri içeri girmiş ve Gülen Ay onlarla birlikte değilmiş. Her yana onu aramak için adamlar gönderilmiş; ama, doğallıkla, onu hiçbir yerde bulamamışlar. O zaman Salih’in, büyükannenin ve yeğenlerin duyduğu acı sonsuz olmuş; ve pek çok ağlayıp inlemişler. Sonra Salih, göğsü daralmış olarak, Gülen Ay’ın annesi, kız kardeşi denizden giden Gülnar Sultan’a haber yollamak zorunda kalmış.

Gülnar da neredeyse çıldıracak hale gelerek hemen denize dalmış; annesi Çekirge Sultan’ın sarayına koşmuş. Ve kucaklaşmalardan ve ilk gözyaşlarından sonra “Oğlum Şah Gülen Ay nerede?” diye sormuş. Yaşlı annesi, uzun uzadıya bir girizgâh yaptıktan ve gözyaşlarıyla dolu susmalardan sonra, yöresinde oturan yeğenlerinin hıçkırıkları ortasında kızına, başından sonuna kadar tüm öyküyü anlatmış. Ama onu burada tekrarlanmanın yararı yok. Sonra da “Ve Şah Semender’in yerine kendisini hükümdar ilan eden kardeşin Salih, her yerde araştırmalar yaptırmış; ama Gülen Ay’ı da Semender Şah’ın kızı Cevahir Sultan’ı da henüz bulabilmiş değil!” diye eklemiş. Gülnar bu sözleri duyunca, dünya gözünün önünde kararmış; yüreğine keder girmiş ve her yanı umutsuz hıçkırıklarla sarsılmış. Ve uzun bir süre, denizaltı sarayında kadınların matem haykırışlarından ve acı hıçkırıklarından başka ses duyulmamış.

Ama bu denli garip ve üzücü olan bir durumun hemen bir çaresini bulmak gerekiyormuş. Bu nedenle gözyaşlarını ilk kurutan büyükanne olmuş; ve “Kızım, bu serüvene ruhun ölçü ötesinde kederlenmesin; çünkü oğlun Gülen Ay’ı yeniden bulmak için kardeşinin araştırmaları bırakmasının anlamı yok! Sana gelince, oğlunu gerçekten seviyorsan ve onun yararlarını gözetiyorsan, işleri yönetmek ve oğlunun yitmesini iyice gizlemek için ülkeneye dönsen iyi edersin!” demiş. Gülnar da “Hakkın var anne, geri döneceğim! Ama senden lütfedip oğlumu aklından hiç çıkarmamanı ve kimsenin araştırmayı kesmemesini rica edeceğim! Çünkü onun başına herhangi bir felaket gelirse, hayata ancak onun aracılığıyla baktığım ve onu görmedikçe yaşamdan hiçbir zevk almadığım için, hiç kuşkusuz ölürüm!” diye yanıt vermiş. Çekirge Sultan da “Kuşkusuz kızım, tüm sevecen yüreğimle! Bu konuda hiçbir endişen olmasın ve yüreğin bütünüyle sakinleşsin!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Gülnar, anesinden, kardeşinden ve yeğenlerinden izin almış ve yüreği kaygı dolu, ruhu üzüntü içinde, ülkesine ve kentine geri dönmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ülkesine ve kentine geri dönmüş.

Şimdi de, duyarlı genç Mersin’in Cevahir Sultan tarafından gagası ve ayakları kızıl, ak tüylü bir kuşa dönüştürdüğü Gülen Ay’ı bıraktığı yeşil adaya dönelim!

Kuş halindeki Gülen Ay, kendini kurtarıcısı Mersin tarafından öylece bırakılmış bulunca, felaketli bahtını ve kuşa dönüştürüldüğünü görmekten verdiği şaşkınlıkla alabildiğine ağlamaya başlamış. Uçmak için kanatlarını zorlamışsa da, havada tutunamamış; çünkü kanatları çok ağır ve iriymiş. O zaman “Zaten ne yana gideceğimi bilemedikçe ve kuş görünüşümle, içimden şah olduğumu bilmeme karşın, kimse beni tanımayacağına göre, bu adadan ayrılmam neye yarar?” diye düşünerek kendini bahtına terk etmiş. Ve oldukça kederli, adada yaşamını sürdürmüş; ve akşamları da, uyumak için bir ağaç üzerinde tünemeyi âdet edinmiş.

Günün birinde kederinden başı önüne eğik, pençelerine basarak dolaşırken, adaya avlanmak için gelmiş ve ağını gererek beklemekte olan bir kuşbazın dikkatini çekmiş. Kuşbaz, kızıl gagası ve ayakları ak tüyleriyle zıt bir güzellik oluşturan bu eşi görülmedik iri kuşun şahane görünüşünden etkilenerek, türü kendisine tam anlamıyla yabancı olan bu kuşa sahip olmak fikriyle keyiflenmiş; ve titiz bir dikkatle ve telaş etmeyen bir ustalıklarla arkasından yaklaştığı ve sessiz bir atılımla onu ağına sokup yakalamış. Ve ayaklarından tutarak omzuna vurduğu bu güzel avla zenginleşmiş olarak gelmiş bulunduğu kente geri dönmüş.

Ve kuşbaz, kente ulaşınca, kendi kendine “Vallah! Tüm yaşamımda ister karadaki, ister denizdeki avlanmalarımda böylesi bir kuş görmedim. Dolayısıyla fiyatını ve değerini bilmeyenlere ve oturup ailesiyle onu afiyetle yiyecek olanlara bunu düşük fiyatla satmaktan kaçınmalı; aksine, gidip onun güzelliğine hayran kalacak olan kentin hükümdarına armağan olarak vermeliyim! O da beni gereğince ödüllendirir!” demiş. Ve saraya gitmiş; kuşu görür görmez son derece etkilenen ve özellikle gagasının ve ayaklarının rengine hayran olan hükümdara sunmuş. Şah kuşu alıp kuşçuya on altın dinar vermiş; o da şahın önünde yeri öpüp oradan ayrılmış.

Bunun üzerine şah, altın işlemeli büyük bir kafes yaptırmış ve güzel kuşu bunun içine kapamış. Önüne de darı ve buğday taneleri koymuş; ama kuş asla gagasını bunlara değdirmemiş; şaşırان şah da kendi kendine “Bunları yemiyor! Ona başka şey getireyim!” demiş. Ve onu kafesten çıkarıp önüne pilicin beyaz yanlarını, et dilimleri ve meyveler koymuş. Ve kuş hemen bunları büyük bir zevkle yemeye koyulmuş. Şah da, bunu görerek sevinçten hoplarmış ve kölelerinden birine “Koş çabuk, zamanın mucizeleri içinde görülmedik bir mucize örneği olan harika bir kuş satın aldığını hanım sultana haber ver; gelip benimle birlikte onu hayranlıkla seyretsin ve kuşların genellikle beslenmediği gıdalarla nasıl beslendiğini görsün!” demiş. Köle de çabucak gidip hanım sultanı çağırılmış; o da gelmekte gecikmemiş.

Ama, kuşu görür görmez, telaşla başını örtmüş ve canı sıkılarak kapıya doğru yönelip oradan çıkmak istemiş. Şah ardından koşup peçesinden tutarak onu “Burada kocan olan benden,

haremağalarından ve hizmetçilerden başkası bulunmadığı halde neden yüzünü örttün?" diye sormuş. O da "Ey şah, bil ki bu kuş, kuş değildir; senin gibi bir erkektir! Ve de Şehriman ile deniz kızı Gülnar'ın oğlu Şah Gülen Ay'dan başkası değildir! Ve deniz hükümdarı Semender'in kızı Cevahir Sultan tarafından, babasını yenen Gülen Ay'ın dayısı Salih'ten öç almak için biçimi böylece değiştirilmiştir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince şah şaşırmanın sınırında şaşırmış ve "Allah bu Cevahir Sultan'ın belasını versin ve elini kessin! Allah rızası için, ey amcamın kızı, bu olayın ayrıntılarını anlat bana!" diye haykırmış. Zamanın en tanınmış sihirbazı olan hanım sultan da, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, ona tüm öyküyü anlatmış. Şah da, son kertede hayranlıkla, kuşa doğru dönüp ona "Bütün bunlar doğru mu?" diye sormuş. Kuş da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek susmuş.

Ama beş yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Kuşa doğru dönüp ona "Bütün bunlar doğru mu?" diye sormuş. Kuş da doğrulayıcı anlamda başını sallayıp kanatlarını çırpmış. Bunu gören şah, karısına "Allah seni kutsasın, ey amcamın kızı! Benim hatırım için, çabuk bu büyüü çöz! Onu bu ıstıraptan kurtar!" demiş. Bunun üzerine hanım sultan, yüzünü bütünyle örterek, kuşa "Ey Gülen Ay, şu büyük dolaba gir!" demiş. Kuş da bu buyruğa uyup gelip hanım sultanın açtığı duvarın içinde saklı bulunan büyük bir dolaba girmiş; kadın da onun ardından elinde içi su dolu bir tasla dolaba girmiş; onun üzerine anlamı bilinmeyen sözcükler fısıldamış; tasın içindeki su hemen kaynamaya başlamış. O zaman kadın eline biraz su alıp "Büyülü isimlerin ve etkili sözlerin yüzü suyu hürmetine ve Tam Gücü elinde bulunduran ve yeri göğü yaratan, ölüleri yeniden diriltten, koşulları saptayan ve bahtları dağıtan Yüce Tanrı adına, senin bu kuş şeklini terk edip Tanrı'nın sana vermiş olduğu eski şekline dönmeni istiyorum!" diyerek üzerine bu suyu serpmiş. Ve kuş hemen titremeler içinde, silkinerek eski şekline dönüşmüş. Ve şah, onun, yeryüzünde eşi bulunmaz güzellikte bir genç

olduğunu görünce şaşır kalmış. Ve “Vallahi! Gülen Ay adına tam anlamıyla layık bu genç!” diye haykırmış.

Gülen Ay böylece eski haline döner dönmez “Lâ ilâhe ill’Allah ve Muhammeden Resul’ullah!” diye haykırmış. Sonra şahın yanına yaklaşıp elini öpmüş ve ona uzun bir ömür dilemiş. Şah da onun başını öpmüş ve ona “Gülen Ay, bana, doğumundan bugüne kadar tüm öykünü anlatmanı senden rica ediyorum!” demiş. Gülen Ay da, hiçbir ayrıntıyı atlamadan şahın sonsuz hayranlığını uyandıran tüm öyküsünü anlatmış.

Bunun üzerine şah zevkin doruğuna çıkarak büyüden kurtulmuş olan genç hükümdara “Şimdi, ey Gülen Ay, senin için ne yapmamı dilersin?” diye sormuş. O da “Ey zamanın şahı, ülkeme geri dönmeyi isterdim! Çünkü, epey zaman var ki ondan uzakta kaldım; ve korkarım ki tahtın düşmanları benim uzaklaşmamdan yararlanıp saltanatımı ele geçirirler. Sonra annem de benim kaybolmamla meraklanıp duruyordur! Ve kim bilir bu kuşkulu durumda dertlerini, kaygılarını yenip hâlâ yaşıyor mu?” diye yanıt vermiş. Şah da, onun güzelliğinden etkilenerek ve gençliğinden ve merhametli yüreğinden duygulanarak “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Ve hemen bir gemi hazırlatıp yol hazırlıklarına girişmiş ve yelkenlerini, halatlarını yenileyip kaptan ve tayfalarını sağlamış, Gülen Ay da veda edip şükranlarını sunduktan sonra, kendini bahtına teslim ederek gemiyle yola çıkmış.

Ama, bu baht, hâlâ ona, görünmezliği içinde, başka serüvenler saklıyormuş! Gerçekten, kıyıdan ayrılımlarından beş gün sonra, korkunç bir fırtına kopmuş ve gemi yönetilemez hale gelip sonra da bir kayaya çarparak parçalanmış; ve sadece Gülen Ay, boğulmazlığı sayesinde kurtulup yüzerek sağlam toprağa ayak basabilmiş. Ve uzaktan iri beyaz bir güvercine benzer dağın tepesine kurulmuş ve denize egemen olan bir kentin belirdiğini görmüş. Ve birdenbire bu dağın tepesinden, bir kasırga ivmesiyle kum taneleri gibi sayılamaz atlardan, katırlardan ve eşeklerden oluşmuş bir sürünün kopup üzerine doğru inerek yaklaştığını görmüş. Bu dört nala gelen yabani sürüdekiler yoresini sararak durmuşlar. Ve tüm eşekler, atlar ve katırlar hep birlikte “Nerden geldinse oraya dön!” anlamında başlarıyla belirli şekilde ona işaretler yapmaya başlamışlar. Ama o, kalmakta ısrar

edince, atlar kişnemeye, katırlar soluk alıp vermeye ve eşekler anırmaya başlamışlar; ama bunlar, acı ve umutsuzluk kişnemeleri, solunumları ve anırmaları imiş. Bazıları da açık seçik olarak burunlarından soluyup ağlamaya başlamışlar. Ve suya dönmemek için direnen Gülen Ay'ı nazikçe başlarıyla itmişler. Sonra onun geri dönecek yerde kente doğru ilerlediğini gören dört ayaklı hayvanlar bazısı önünde, bazısı ardında onunla birlikte ve sanki matem tutar gibi sesler çıkararak yürümeye başlamışlar. Bu halleriyle Gülen Ay'da, Kur'an okuyucularının ölüler için hafif sesle Arap dilinde okudukları Kur'an ve ilahilere benzer bir izlenim bırakıyorlarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

... Gülen Ay'da, Kur'an okuyucularının ölüler için hafif sesle okudukları Kur'an ve ilahilere benzer bir izlenim bırakıyorlarmış.

Gülen Ay da, artık uyumakta mı, yoksa uyanık mı olduğunu, yoksa yorgunluğundan dolayı mı böyle aldatıcı bir saniye kapıldığını bilemeyerek rüyada yürür gibi yürümeyi sürdürmüş ve böylece tepenin üzerine tünemiş gibi görünen kentin kapısına dayanmış. Ve bir eczacı dükkânının kapısına oturmuş ak sakallı bir şeyh görerek çabucak selam vermiş. Şeyh de kendi bakımından, onu bunca güzellikte görünce, son derece etkilenmiş ve ayağa kalkarak selamını iade etmiş ve eliyle işaretler yaparak dört ayaklı hayvanları uzaklaştırmaya başlamış. Onlar da arada bir başlarını çevirerek üzüntülerinin yoğunluğunu anlatmak ister gibi bakarak uzaklaşmaya başlamışlar; sonra da her yana dağılarak gözden kaybolmuşlar.

O zaman yaşlı şeyh tarafından sorgulanan Gülen Ay, birkaç sözcükle öyküsünü anlatmış; sonra da şeyhe "Ey saygın amca, şimdi sen de bana, bu kentin neresi olduğunu ve sızlanarak bana eşlik eden bu dört ayaklı hayvanların ne olduğunu söyler misin?" demiş. Şeyh de "Oğlum, ilkin dükkânıma gir ve şuraya otur! Çünkü herhalde yiyecek bir şeylere ihtiyacın olmalı! Sonra sana söylemem gerekeni söylerim!" diye yanıt vermiş. Onu dükkâna

sokarak bir divana oturtmuş ve önüne yenecek ve içecek bir şeyler getirmiş. Onu iyice dinlendirip karnını doyurunca, iki gözünün arasından öpmüş ve ona “Buranın hanım sultanı seni görmeden önce, seni benim karşıma çıkaran Tanrı’ya şükürler olsun!” demiş; “Eğer hâlâ sana bir şey anlatmamışsam, seni korkutup içini üzerek zevk içinde yemek yemeni engellemekten çekindiğim içindi. Bil ki, bu kente Büyülü Kent derler ve burada saltanat süren hanım sultanın adı da Almanak’tır ve tükenmez bir arzu ateşiyle yanar! Ve bu adaya çıkan genç, sağlıklı ve güzel bir yabancıya her rast gelişinde, onu baştan çıkarır ve kırk gün boyunca gece gündüz onu üzerine çekerek birçok kez çiftleşir. Böylece, bu sürenin sonunda, bu genci tüm olarak tüketir ve onu hayvana dönüştürür. Ve bu yeni hayvan şekliyle, bu genç yeni güçler ve nitelikler kazandığından, o da iş tutacağı hayvanın durumuna göre, kimi zaman kısırak, kimi zaman dişi eşek haline dönüşerek, sayısız kez bu hayvanla birleşir. Bundan sonra, yeni âşıklar edinmek ve rastladığı gençler arasından yeni kurbanlar bulmak üzere tekrar insan kılığına dönüşür. Bazen öyle olur ki arzularının son kertede aşırı olduğu bir gece, adadaki tüm dört ayaklılarla ilişki kurar ve bu, sabaha kadar sürer. İşte onun yaşamı böyledir!”

“Bana gelince, sana büyük bir sevgiyle bağlandığım için, yavrum, senin, anlattığım şeyden başkasını gözü görmeyen bu doyumsuz büyücünün pençesine düşmeni istemiyorum! Ve sen bugüne kadar bu adaya düşen gençlerin en yakışıklısı olduğun için, eğer Almanak Ece’nin eline düşersen, kim bilir başına neler gelir?

“Seni dağın tepesinden görüp karşılamaya koşan eşeklere, katırlara ve atlara gelince, bunlar Almanak tarafından biçim değiştirmiş gençlerdir. Seni bunca genç ve güzel görünce, sana acımışlar ve baş işaretleriyle ilkin seni yeniden denize dönme kararı vermeye zorlamışlardır. Sonra da, ikazlarına karşın kalmak için senin inat ettiğini görerek kendi dillerinde, sanki insani yaşama veda eden birinin ölümüne yanar gibi kendi dillerinde mersiyeler söyleyerek sana buraya kadar eşlik ettiler!

“Aslında, oğlum, bu sihirbaz genç ece ile yaşam, eğer âşık olarak bahtın karşısına çıkardığı gence karşı aşırılık göstermese kesinlikle nahoş olmazdı. Bana gelince, benden çekinir ve nefret

eder; çünkü benim büyücülük ve sihirbazlık sanatında ondan daha bilgili olduğumu bilir. Ancak ben, oğlum, Tanrı'ya ve barış üzerine olası Peygamberine inanan birisi olduğumdan, kötülük yapmak için asla büyü sanatını kullanmam! Çünkü kötülük her zaman döner dolaşır, kötülük yapanı vurur!"

Yaşlı şeyh daha bu sözleri söyler söylemez, dükkânın önünde eflatun ve altın yaldızlı giysilere bürünmüş, aylar kadar güzel bin genç kadının iki sıra halinde yer aldığı bir mevkip, değerli taşlar kakılmış koşumları ışıldayan bir Arap atına binmiş olan bu kadınların hepsinden güzel genç bir kadına yer açmış. Bu, sihirbaz Almanak Ece'nin ta kendisiymiş. Dükkânın önünde durarak atının dizginini tutan iki esirenin yardımıyla atından inmiş ve yaşlı şeyhin yanına gelmiş ve onu büyük bir saygıyla selamlamış. Sonra divana oturmuş ve yarı kapalı gözlerle Gülen Ay'a bakmış. Ama nasıl bir bakışmış bu!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

Sonra divana oturmuş ve yarı kapalı gözlerle Gülen Ay'a bakmış. Ama nasıl bir bakışmış bu! Uzun, delici, okşayıcı ve ışık saçan! Ve Gülen Ay kendisini bir mızrakla delinmiş ya da tutuşan bir ateşle yanmış gibi duyumsamış. Sonra genç Ece yaşlı şeyhe dönüp ona "Ey Şeyh Abdurrahman, nasıl oldu da böylesi bir gence sahip olabildin?" demiş. O da "Bu, benim kardeşimin oğludur! Bir gezi yaparak yanıma geldi!" demiş. O da "Çok yakışıklı bu genç, ey şeyh! Onu bana sadece bir gece ödünç veremez misin? Onunla başka bir şey yapmaksızın sadece konuşur ve dokunulmamış durumda ertesi sabah iade ederim!" demiş. O da "Bana onu büyülemeyeceğine dair yemin verebilir misin?" demiş. Kadın "Büyücüler Ustası'nın ve senin önünde yemin veririm, ey saygın amca!" diye yanıt vermiş; ve onu birlikte sarayına götürmüştü. Böylece Gülen Ay, artık kendini bahtın ellerine terk ettiği için hiçbir sözcük söylememiş ve hiçbir şekilde duygularını belli etmeden kendini götürmelerine katlanmış.

Ve büyücü Almanak, daha önce tanıdığı âşıklarına duymadığı

bir şekilde bu gence karşı içinin yandığını duyumsayarak onu çabucak duvarları sırf altından inşa edilmiş ve firuze bir havuzun fışkırttığı sularla serinlemiş bir salona götürmüş ve onunla birlikte fildişinden büyük bir yatağa yatmış ve genci öylesine olağandışı ve harika bir tarzda okşamaya başlamış ki, oğlan şarkı söyleyip oynamaya koyulmuş. Ve kadın ona hiç de kaba davranmamış. Aksine, gerçekten incelikle davranmış! Horozun bu yorulmak bilmez tavuk üzerindeki saldırıları sayılamayacak kadar çok kez tekrarlamış. Oğlan, kendi kendine “Vallahi! Bu kadın son kertede uzman! Beni hiç sarsmıyor! Kendi geliş zamanını da benimkini de kolluyor! Sanmam ki Cevahir Sultan bu büyücü kadar bu işlerde usta olsun! Burada tüm ömrümce kalıp artık ne Semender’in kızını ne ailemi ne de ülkemi düşünmek istiyorum!” demiş. Gerçekten, orada tüm zamanını genç büyücü ile şenlik kurarak, dans ederek, şarkı söyleyerek ve okşayışlar, saldırılar, çiftleşmeler ve benzeri diğer şeyler yaparak, zevkin ve neşenin doruğunda kırk gün kırk gece kalmış.

Ve zaman zaman gülmek için, Almanak, ona “Gözüm, benimle dükkânda amcanla olduğundan daha iyi bulmuyor musun kendini?” diye soruyormuş. O da “Vallahi! Amcam fakir bir ecza satıcısıdır, ama sen hayat iksirinin ta kendisisin!” diye yanıt veriyormuş.

Böylece kırkinci günün akşamına ulaştıklarında, büyücü Almanak, Gülen Ay ile birlikte sonsuz sayıdaki çeşitli saldırılardan sonra her zamankinden daha çok yorularak uyumak için uzanmış. Ama gece yarısına doğru, uyuyor gibi yapan Gülen Ay onun yataktan tutuşmuş bir çehreyle kalktığını görmüş. Sonra salonun ortasına kadar giderek orada bakır bir tepsi üzerinden bir avuç arpa alarak bir leğenin içindeki suya atmış. Birkaç saniye sonra arpa filiz vermiş ve yaprakları sudan çıkmış, başakları olgunlaşmış ve sararmış. Bunun üzerine büyücü yeni taneleri koparmış ve bir havana koymuş; dövdükten sonra çeşitli kutulardan çıkardığı tozlarla bunu karıştırarak pastaya benzer yuvarlak bir kitle haline getirmiş. Sonra böylece hazırladığı pastayı, ocağın ateşinde ağır ağır pişirmiş; ocaktan çekip bir havluya sardıktan sonra bir dolaba kapatmış; sonra da gelip Gülen Ay’ın yanında yatağa uzanmış ve uyumuş.

Ertesi sabah, sihirbaz kadının sarayına gireli beri yaşlı şeyh Abdurrahim'i unutmüş olan Gülen Ay onu hatırlamış ve geceleyin Almanak'ın yapmış olduğu şeyleri anlatmak için gidip onu bulmanın gerekli olduğunu düşünmüş. Dükkânında şeyhi bulduğu zaman, yaşlı adam onu görmekle çok sevinmiş ve ona coşkuyla sarılmış; yanına oturtup "Ümit ederim ki, oğlum, inançsız biri olsa da, sihirbaz kadından şikâyet edecek bir şey yoktur!" demiş. O da "Vallahi, benim iyi yürekli amcacığım, bütün bu sürede bana çok incelikle davrandı ve hiçbir hususta beni sıkmadı. Ama, bu gece, onun yataktan kalktığını hissettim ve yüzünü ateşler içinde görerek uyur gibi yaptım ve beni epeyce korkutan şeyler yaptığını gördüm! İşte bunun içindir ki, ey saygın amcacığım, sana danışmaya geldim" diye yanıt vermiş. Gece gördüklerini ona anlatmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ve büyücünün gördüğü işi ona anlatmış.

Bu sözleri işiten şeyh Abdurrahman büyük bir öfkeye kapılmış ve "Ah, lanet olasıca, hain kadın! Yeminini tutmak istemeyen alçak! Hiçbir şey onu kötülük için büyü yapmaktan alıkoynamaz!" diye haykırmış. Sonra da "Artık onun kötülüklerine bir son vermenin zamanıdır!" diye eklemiş. Sonra da bir dolaba doğru gidip oradan büyücünün hazırladığına her bakımdan benzeyen bir pasta çıkarmış, onu bir mendile sarmış ve Gülen Ay'a vermiş ve ona "Sana verdiğim bu pastayla sana yapmak istediği kötülük kendisine dönecektir. Gerçekten, o hazırladığı pastayı, kırk günün sonunda âşıklarına yedirir ve onları adayı dolduran dört ayaklı hayvanlara dönüştürür. Ama sen, evladım, sana vereceği pastaya dokunmaktan sakın! Aksine, ona, sana verdiğim pastadan bir lokma yedirmeye çalış! Sonra da onun sana yaptırmak istediği şeyleri sen ona yap; büyücülüğü gereği sana söyleyeceği sözleri sen de onun üzerine telaffuz et! Böylece onu istediğin hayvana dönüştürürsün! O zaman üzerine biner ve gelir beni bulursun! Geri kalan şeyleri de burada ben yap-

nım! demiş. Gülen Ay, şeyhe, kendisine gösterdiği sevecenlik ve ilgiden dolayı teşekkür ettikten sonra onu terk edip büyücünün sarayına dönmüş.

Ve Almanak'ı, kendisini, tam ortasına geceden hazırladığı pastayı koyduğu bir sofrâ örtüsünü önüne çekmiş bahçede beklerken bulmuş. Sihirbaz saraydan ayrılışı dolayısıyla şikâyetle bulununca, Gülen Ay ona "Hanımım, amcamı görmeyeli epeyce bir zaman geçtiği için onu ziyaret etmeye gittim; beni coşkuyla karşıladı ve bana yemek yedirdi; ve diğer harika şeyler arasında, öyle nefis pastalar vardı ki, sana da tadasın diye bir parça getirmekten kendimi alamadım!" demiş. Ve küçük paketi çıkararak pastayı ortaya koymuş; ve ondan bir parçasını yemesini rica etmiş. Almanak da onu kırmamak için, pastadan koparmış ve yutmuş. Sonra, kendisinininkini Gülen Ay'a sunmuş; o da kadını kırmamak için bir parça koparmış ve yutar gibi yaparak giysisinin içine kaydırıvermiş.

Onun gerçekten pasta parçasını yuttuğunu sanan sihirbaz, hemen ayağa kalkmış ve leğenden avcunun içine bir parça su alarak bunu "Ey cılız genç, güçlü bir eşek ol!" diye haykırarak onun üzerine serpmiş. Ama büyücü kadın, genç adamın eşeğe dönüşeceği yerde ayağa kalkarak çabucak leğene yaklaşp avcuna su alıp, bunu "Ey hain, insan kılığından çık, eşek ol!" diye üzerine serptiğini görünce şaşırıp kalmış. Ve tam o anda, şaşkınlığından kendine gelmeye zaman bulamadan, büyücü Almanak dişi eşeğe dönüşmüş. Ve Gülen Ay onu mahmuzlayıp gidip Şeyh Abdurrahman'ı bulmuş ve olup biteni ona anlatmış. Sonra da hırçınlık eden eşeği ona bırakmış.

Bunun üzerine şeyh, eşek Almanak'ın boynuna çifte zincir vurmuş ve onu duvardaki bir halkaya bağlamış. Sonra da Gülen Ay'a "Şimdi, oğlum, kentimizin işlerini düzene koymaya çalışacağım; işe de bunca gencin dört ayaklı hayvanlara dönüşmesini sağlayan büyüleri ortadan kaldırmakla başlayacağım. Ama, ilkin, senden ayrılmak bana çok pahalıya mal olacaksa da, seni ülkenе göndererek annenin ve uyruklarının tedirginliğine bir son vermek istiyorum! Ve bu maksatla en kestirme yolu bulmanı sağlayacağım!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, iki parmağını dudakları-

nın arasına sokmuş ve uzun ve şiddetli bir ısıklık çalmış; hemen önünde dört kanatlı iri bir ecinni belirmiş ve ayaklarının ucunda dinelerek çağrılmasının nedenini sormuş. Şeyh de ona “Ey Şimşek Ecinni! Omuzlarına Şah Gülen Ay’ı alacak ve onu olanca çabuklukla Beyaz Kent’teki sarayına götüreceksin!” demiş. Şimşek Ecinni başını eğerek gerdan kırmış. Gülen Ay da kurtarıcısı şeyhin elini öpüp ona teşekkür ettikten sonra, Şimşek Ecinni’nin omzuna binmiş; ve bacaklarını göğsüne doğru uzatarak boynuna kuvvetle sarılmış. Ecinni de haberci güvercin ivmesiyle ve kanatlarıyla bir yel değirmeninin gürültüsünü kopararak havalara yükselmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Kanatlarıyla bir yel değirmeninin gürültüsünü çıkararak havalara yükselmiş. Ve yorulmak bilmeden bir gün bir gece yol gitmiş böylece altı aylık yol almış. Beyaz Kent’in üzerine ulaşmış ve Gülen Ay’ı sarayının tıraçasına bırakmış. Sonra da gözden kaybolmuş.

Gülen Ay da yüreği ülkesinin rüzgânıyla ferahlamış olarak çabucak, ortadan yok olduğundan beri sessizce ağlayarak oğluna ihanet etmemek ve de tahtı ele geçireceklerle fırsat vermemek için matemini gizlice ruhunda sürdüren annesi Gülnar’ın oturmakta olduğu daireye inmiş. Salonun perdesini kaydırmış, orada annesini ziyarete gelmiş bulunan büyükannesi Çekirge Sultan ve dayısı Salih ile teyzelerinin bulunduklarını görmüş. İçeri girip orada bulunanlara barış, dilemiş ve kendini annesinin kollarına atmış; o da oğlunu görerek sevinç ve heyecandan baygın düşmüş. Ama yeniden kendine gelmekte gecikmemiş ve oğlunu bağrına basıp hıçkırıklarla sarsılarak ve yeğenleri Gülen Ay’ın ayaklarını öperken ve büyükannesi bir elini, dayısı Salih diğer elini tutarken uzun uzadıya ağlamış. Ve böylece, dönüşünün uyandırdığı sevinç içinde tek bir söz söylemeksizin kalakalmışlar.

Ama sonunda içtenlikle birbirlerine açılacak zaman gelince, karşılıklı olarak çeşitli serüvenlerini anlatmışlar ve hep birlikte

hepsini sağ salım birleştiren hayırlar sahibi Tanrı'ya şükretmişler. Bunu izleyerek, Gülen Ay annesine ve büyükannesine dönerek onlara "Artık bana evlenmekten başka bir sorun kalmıyor. Ve ben, Şah Semender'in kızı Cevahir Sultan'dan başkasıyla da evlenmeyi düşünmem! Çünkü gerçekten adının işaret ettiği gibi bir cevahirdir!" demiş. Yaşlı büyükanne de "Sorun, çocuğum, şimdi kolay çözümlenir. Çünkü babasını, sürekli olarak sarayında hapis tutuyoruz" diye yanıt vermiş. Ve hemen Semender'i bulup getirmeleri için emir vermiş; köleler de onu elleri ayakları bağlı olarak oraya getirmişler. Ama Gülen Ay, zincirleri çözmelelerini buyurmuş ve buyruğu o saat yerine getirilmiş.

Bunun üzerine Gülen Ay, Semender'in yanına yaklaşmış; başına gelen felaketten dolayı özürler diledikten sonra elini tutup saygıyla öpmüş ve "Ey Şah Semender, seninle akraba olmak onurunu dileyen artık bir elçi değil; Beyaz Kent'in hükümdarı ve yeryüzü ülkelerinin en büyüğünün şahı olan ve elini öperek kızın Cevahir ile evlenme izni vermeni dileyen Gülen Ay'ın ta kendisidir. Eğer sen, buna rıza göstermek istemezsen, ölürüm. Eğer kabul edersen, yeniden ülkende şah olmakla kalmayacaksın, ben de senin kölen olacağım!" demiş.

Bu sözleri duyan Semender, Gülen Ay'ı kucaklamış ve ona, "Kuşkusuz! Ey Gülen Ay, senden fazla hiç kimse benim kızıma layık değildir! Böylece, kızım benim buyruğuma uyacağına göre, bu arzumu gönül ferahlığıyla kabul edecektir! Şimdi bir haberci gönderip tahtımdan alındığım anda gidip gizlendiği adadan onu getirtmek gerek!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek deniz ülkesinden bir haberci çağırıp hemen sultanı adada bulmak ve birlikte gecikmeden getirmek üzere göndermiş. Haberci gözden kaybolup Cevahir Sultan ve cariyesi Mersin ile birlikte dönmekte gecikmemiş.

O zaman Şah Semender ilkin kızını kucaklamış; sonra onu yaşlı Çekirge Sultan ve Gülnar Sultan ile tanıştırmış; ve ona hayranlıktan ağzı bir karış açık Gülen Ay'ı göstererek "Bil ki, kızım, seni bu soylu genç adamla, deniz kızı Gülnar Sultan'ın oğlu yiğit arslan Gülen Ay ile nişanladım; çünkü o gerçekten erkeklerin en güzeldir, en büyüleyicisidir ve en kudretlisidir! Soyluluk ve rütbede de en yüce mertebededir ve daha da fazlasıdır! Bundan

dolayı onun senin için yaratılmış bulunduğunu, senin de onun için yaratılmış olduğunu düşündüm...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Bundan dolayı onun senin için yaratılmış bulunduğunu, senin de onun için yaratılmış olduğunu düşündüm!” demiş.

Babasının bu sözleri üzerine Cevahir Sultan, alçakgönüllülikle başını eğmiş ve “Senin görüşlerin babacığım, benim davranış kurallarım, gözetici sevecenliğin ise hoşlandığım gölgeliktir! Madem ki arzun böyledir; benim için seçtiğin kişinin hayali gözlerimde, adı ağzımda, oturacağı yer de yüreğimde olacaktır!” diye yanıt vermiş.

Gülen Ay’ın teyzeleri ve orada hazır bulunan öteki hatunlar bu sözleri işitince, sarayı sevinç çığlıkları ve keskin lu-lu-lu’larıyla cınlatmışlar. Sonra Şah Salih ve Gülnar, Şah Gülen Ay ile Cevahir Sultan’ın evlilik sözleşmelerini düzenlemeleri için hemen kadıyı ve şahitleri çağırtmışlar; ve düğünleri öylesine büyük bir şaşaa ve zenginlikle kutlanmış ki, giysi merasimi dolayısıyla gelinin giysisi dokuz kez değiştirilmiş. Geriye kalana gelince, bunları gereğince anlatmakta başarı gösteremeden dil tüylenir. Ve de güzel şeyleri uzlaştıran ve onları mutlu kılmak üzere neşeyi hemen sunan Tanrı’ya şükürler olsun!

Şehrazad bu öyküyü anlatmayı bitirince susmuş. Bunu gören küçük Dünyazad “Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, kibar ve zevkli! Ve bu öykü ne kadar harika!” diye haykırmış. Şah Şehriyar da “Kuşkusuz! Ey Şehrazad, sen bana bilmediğim şeyleri öğrettin. Çünkü bu güne kadar suların altında olup bitenleri pek bilmiyordum. Ve Deniz Hükümdarı Abdullah ile Gülnar’ın öyküleri beni çok doyurdu! Ama ey Şehrazad, sen tümüyle şeytansı bir öykü bilmez misin?” demiş. Şehrazad da gülerek “Ey şahım, şimdi bildiğim öyle bir öyküyü hemen anlatacağım!” cevabını vermiş.

Musullu İshak'ın Kış Gecesi

Ve Şehrazad demiş ki:

Harun Reşid'in gözde şarkıcısı Musullu İshak bize aşağıdaki anısını anlattı. Dedi ki: Kışın, bir gece, dışarıda rüzgâr arslanlar gibi kükrerken ve bulutlar su dolu tulumların açılmış geniş ağızlarından boşanırcasına, gürültüyle boşanırken, bakır mangalımın üstünde ellerimi ısıtıyor ve yolların çamuru, yağmur ve karanlıktan ötürü ne dışarı çıkabiliyor ne de bana eşlik edebilecek bir arkadaşımı ziyaret umudu besliyordum. Ve bağrım gittikçe daha fazla daraldığından, köleme “Zaman geçirmek için bana yiyecek bir şeyler getir!” dedim. Kölem bana hizmete koyulurken, bir süre önce sarayda görmüş olduğum bir genç kızın güzelliğini düşünmekten kendimi alıkoyamadım; ama, geçmiş gecelerimi güzelleştiren birçok başka kadınlar varken, bunları değil de neden ısrarla onun yüzünü düşündüğümü bir türlü anlayamıyordum. Ve onu arzulamanın hoşluğuna kendimi öylesine kaptırmıştım ki, önümdeki halının üzerine sofrayı serdikten sonra kollarını göğsünde bağdaştırmış tepsileri getirmem için ayakta sadece işaretimi beklemekte olan kölemi bile unuttum. Ve ben, hülyama gömülerek yüksek sesle “Ah! Eğer genç Saide burada olsaydı, o güzel sesini dinlerdim; içim böyle kararmazdı!” diye haykırdım. Genellikle sessiz düşünmeyi âdet edindiğim halde, şimdi bu sözleri yüksek sesle söylediğimi çok iyi hatırlıyorum. Gözlerini şaşkınlıkla iri iri açmış olan kölemin önünde sesimin böyle yükselmiş olmasına da çok şaşırmıştım.

Ve bu dileğimi açıklar açıklamaz, birinin sanki beklemeye dayanamayacakmış gibi kapıyı çaldığını duydum ve genç bir

sesin, iç çekerek “Sevgilisi, dostunun kapısını aşabilir mi?” dediğini duydum. Bunu duyunca içimden “Kuşkusuz karanlıkta yolunu kaybetmiş biri var kapıda! Yoksa arzusun verimsiz ağacında meyveler mi açacak?” dedim. Öyle de, böyle de olsa, hemen ayağa fırladım, koşarak gidip kapıyı kendim açtım; ve eşikte bunca arzuladığım Saide’yi gördüm; ama tuhaf bir halde ve garip bir görünümdeydi! Yeşil ipekten kısa bir urba giyinmişti ve başındaki ipek işlemeli örtü onu yağın yağmurdan ve taraçalardan boşanan sudan koruyamayacak incelikteydi. Ve de, bacaklarının açıkça belirttiği gibi, yol boyunca çamurlara da batmıştı. Ve ben, onu, böyle bir durumda görünce “Hanımım, niye bu kılıkta sokağa çıktın ve de böylesine bir gecede?” diye haykırdım. Bana, tatlı bir sesle “Hey! Bana yolladığın haberciden dileğini işitince başka türlü davranabilir miydin? Bana, senin beni ne çok istediğini ısrarla söyledi; işte ben de bu kötü havaya rağmen karşıdayım!” dedi.

Oysa ben, böyle bir buyruk verdiğimi hiç hatırlamadığım gibi, zaten tek kölemin hem yanıbaşında olup hem de vermiş olsam da böyle bir buyruğu yerine getirmek üzere dışarı çıkması mümkün olmayacağı doğal bulunsa da, bütün bunlardan ruhumun nasıl etkilenmiş olduğunu sevdiğime göstermek istemedim; ve ona “Birleşmemizi sağlayan ve arzusun acılığını bala dönüştüren Tanrı’ya şükürler olsun, hanımım! Gelişin eve nasıl koku saçı ve ev sahibinin gönlünü tedirginlikten nasıl kurtardı bir bilsen! Gerçekte eğer gelmeseydin, seni ben aramaya çıkacaktım, ruhum seninle öylesine doluydu...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

“... Seni aramaya ben çıkacaktım, ruhum öylesine seninle doluydu ki!” dedim. Sonra köleme doğru döndüm ve ona “Hemen gidip sıcak su ve kokular getir!” dedim. Köle buyruğumu yerine getirince, ben kendim sevgilimin ayaklarını yıkamaya koyuldum ve üzerlerine bir şişe gülsuyu döktüm. Sonra da ona yeşil ipekli muslinden bir urba giydirdim ve onu meyve ve içkilerin bulunduğu sofrada yanı başıma oturttum. Ve benimle epeyce

şarap içtikten sonra ve onun hoşuna gitsin diye, aslında birçok rica ve yalvarmalardan sonra şarkı söylemeyi âdet edindiğim halde, ona, yeni bestelediğim bir şarkıyı okumak istedim. Ama, bana ruhunun beni iştirmek arzusu taşımadığını söyledi. Ben de “Öyleyse, hanımım, lütfet de sen bize bir şarkı oku!” dedim. “Onu da istemiyorum! Çünkü içimden gelmiyor!” diye yanıt verdi. “Bununla birlikte ey gözümün nuru, şarkı ve musiki olmadıkça neşe tamamlanmış olmaz! Sen ne dersin?” dedim. Bana “Hakkın var! Ama bu akşam, bilmem nedendir, sadece halktan bir kimsenin ya da bir sokak dilencisinin şarkısını duymaktan başka bir şey istemiyorum. Acaba gidip kapıda bu arzumu doyurabilecek biri geçiyor mu, bakar mısın?” dedi. Ben de onu kırmamak için, böylesine bir gecede sokaktan geçecek biri bulunmayacağından emin olmakla birlikte, gidip sokak kapısını açtım ve aralığından başımı uzattım. Ve çok şaşıarak, karşıki duvara bastonunu dayamış yaşlı bir dilencinin kendi kendine konuşarak “Ne büyük bir gürültü kopanyor bu fırtına böyle! Rüzgâr sesimi dağıtıp halkın beni iştmesini engelliyor! Zavallı köre acıyın! Şarkı söylese kulak verilmez! Söylemese, acından ölür!” diyordu. Bu sözleri söyleyen, yaşlı kör bir yandan da bastonuyla toprağı ve duvarı yokluyor, yolunu sürdürmeye çalışıyordu.

Ben bunu görünce, bu beklenmedik karşılaşmadan hem şaşırmış hem de etkilenmiş olarak, kendisine “Amca, sen şarkı söylemeyi bilir misin?” diye sordum. “Bildigimi söylerler!” diye yanıt verdi. Ben de ona “Bu durumda, ey şeyh, geceyi bizimle bitirmek ve meclisimizden yararlanmak ister misin?” dedim. Bana “Öyle istiyorsan tut elimi, çünkü iki gözüm de kördür!” diye yanıt verdi. Ben de elini tuttum ve onu eve sokarak ardından dikkatle kapıyı kapadım ve dostuma “Hanımım, sana fazladan kör olan bir şarkıcı getirdim! Bizim yaptıklarımızı görmeden bize zevk verebilecektir! Senin de sıkılmana ve yüzünü örtmene gerek yok!” dedim. Bana “Çabucak onu içeri al!” dedi. Ben de dilenciye içeri soktum.

İlkin onu karşımıza oturtmakla işe başladım ve bir şeyler yemeye çağırdım. Büyük bir incelikle parmak uçlarını kullanarak yemek yedi. Yeme işini bitirince, ellerini yıkadı ve ona içecek sundum; üç bardak dolusu şarap içti ve sonra bana “Kimin evin-

de bulunuyorum acaba, söyler misin?” diye sordu. Kendisine, “Musullu İbrahim oğlu İshak’ın evinde!” diye yanıt verdim. Adım onu pek şaşırtmadı; bana “Ah! Evet, senden söz edildiğini duydum. Ve senin evinde bulunmaktan dolayı memnunum!” dedi. Sonra şeyh bana “Öyleyse, ey İshak, istersen, çok güzel olduğunu söyledikleri sesini bana duyurur musun? Çünkü çağrılıların hoşuna gitmesi için ilkin ev sahibi şarkıya başlamalıdır!” dedi. Ben de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdim. Bu önerisi beni zevklendirdiğinden udumu alıp olanca ustalığımla çalarak ve şarkı söyleyerek onun dileğini yerine getirdim. Büyük bir özenle şarkıyı bitirip son nağmeleri saçarken, yaşlı dilenci alaylı bir gülüşle bana “Gerçekten ya İshak, mükemmel bir musikişinas ve eksiksiz bir şarkıcı olmak için pek noksanın kalmamış!” dedi. Oysa ben, onun, methetmekten çok bir kusur bulma şeklindeki bu konuşmasını duyunca, kendi gözlerimde küçüldüğümü hissettim; kızgınlık ve düş kırıklığıyla udu bir yana fırlattım. Ama, konuğuma saygısızlık da olmasın diye, ona yanıt vermek istemedim ve sustum. O zaman bana “Kimse artık çalıp söylemeyecek mi? Burada başka birileri yok mu?” dedi. Ben de “Sadece bir esire var!” dedim. “Ona şarkı söylemesini buyur da, kendisini dinleyeyim!” dedi. Ben de “Sen dinlediklerinle artık yetinmiş bulunduğuna göre, neden şarkı söylesin?” dedim. “Yine de söylesin!” dedi. O zaman, dostum olan genç kız, isteksizce udu eline aldı, ustaca bir taksim yaptıktan sonra, elinden geldikince şarkı söyledi. Ama yaşlı dilenci ansızın onun şarkı okumasını kesti ve “Senin daha öğreneceğin çok şey var!” dedi. Ve dostum, kızarak udu elinden fırlattı ve ayağa kalkmak istedi. Onu, dizlerine atılarak binbir güçlkle alıkoydum. Sonra kör dilenciye dönerek ona “Vallahi, ey çağrılım, ruhumuz sana ancak yetkinliğince bir şeyler sunabilir! Bununla birlikte, seni memnun etmek için elimizden geleni yaptık. Şimdi nezaket kurallarına göre, sende olanı bize vermen için, senin sıran geldi!” dedim. Ağzını bir kulağından ötekine kadar yayarak güldü ve bana...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

Ağzını bir kulağından ötekine kadar yayarak güldü ve bana “Öyleyse bu güne kadar kimsenin eli değmemiş olan bu udu bana getirmekle işe giriş!” dedi. Ben de gidip bir kutu açtım ve oradan yepyeni bir ut çıkararak eline verdim. Parmakları arasında yontulmuş bir kaz tüyü tuttu. Bunu teller üzerinde uyumla gezdirdi. Ve daha ilk sesleri duyar duymaz, bu dilencinin zamanımızın en iyi musikişinaslarının hepsinden daha usta olduğunu fark ettim. Ama asıl şaşıtığım şey, sanatın cahili olmadığımı bilindiği halde, bugüne kadar hiç duymadığım bir tarzda çalgı çalması oldu. Ve sonra eşi bulunmaz bir sesle şu şarkıyı okudu:

Düşen gölgeler boyunca, sevgili evinden çıktı ve gecenin koynunda beni bulmaya geldi. Ve bana barış dilemeden önce, kapıyı çalıp bana ‘Sevgilisi dostunun kapısını aşabilir mi?’ diye sordu.

Yaşlı dilencinin bu şarkısını işitince, ben ve dostum, şaşkınlığın doruğunda birbirimize bakakaldık. Sonra sevgilim hiddetten kıpkırmızı oldu ve bana, sadece benim işitebileceğim bir sesle “Ey hain! Gelip bana kapıyı açtığın sırada, benim ziyaretimi bu yaşlı dilenciye anlatarak bana ihanet etmeye utanmıyor musun? Gerçekte, ey İshak, senin bağrının bir saatçik bile bir sırı saklayacak kadar güçlü olduğunu sanmıyorum! Sana benzeyen adam kendinden utansın!” dedi. Ama ben kendisine bin kez yemin ederek kimseye gevezelik etmediğimi söyledim; ve de ona “Babam İbrahim’in kabri üzerine sana yemin ederim ki, bundan, şu kör dilenciye hiç söz etmedim!” dedim. Dostum bana inandı ve sonunda kör tarafından görülmekten korkmadan, onu okşamama ve öpmeme izin verdi. Ben de, kimi vakit onu yanaklarından ve dudaklarından öperek, kimi vakit onu gıcıklayarak, kimi vakit de göğüslerini çimdikleyerek ve narin yerlerini ısırarak onunla oynadım; o da aşırı derecede kıkırdayıp durdu. Sonra yaşlı amcaya döndüm ve ona “Bize bir şarkı daha okumak ister misin efendim?” dedim. “Neden olmasın?” dedi ve udu eline alarak şu şarkıyı okudu:

Ah! Çoğu zaman sevgilimin büyülemesinin etkisiyle sarhoş dolaşırım ve elimle o güzel çıplak cildini okşarım!

Bazen fildişinden körpe göğsünün narlarını sıkıştırır, bazen de yanaklarının elmasını ısıtırım. Ve sonra yeniden başlarım!

Ben, bu şarkıyı işitince, artık onun körlüğünün sahteliğinden kuşku duymayarak, sevgilime peçesiyle başını örtmesini rica ettim. Dilenci de birdenbire bana “Gidip su dökmek istiyorum. Hela nerede acaba?” diye sordu. O zaman, ayağa kalktım; onun yolunu aydınlatsın diye bir mum aramak üzere bir an için dışarı çıktım; sonra da, ona yol göstermek üzere geri döndüm. Ama döndüğümde, orada hiç kimseye bulamadım; kör, genç kıyla birlikte ortadan yok olmuştu! Ve ben, şaşkınlığımdan kurtulunca, onları evin her yanında aradım; ama hiçbir yerde bulamadım. Bununla birlikte evin kapıları ve kapılarının sürgüleri içerden kapanmıştı ve onların tavandan mı, yoksa yer yarılıp kapanırken o arada içine girerek mi odadan çıktıklarını bilemedim! Ama o zamandan beri inandığım bir şey var ki, İblis’in kendisi ilkin bana aracılık etmiş, sonra da sahte bir görünüm ve bir yanılsama oluşturmaktan öte bir şey olmayan genç kıyı alıp götürmüştü!

Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirdikten sonra, susmuş. Şah Şehriyar da, son kertede etkilenerek “Allah kötülerin belasını versin!” diye haykırmış. Şehrazad, onun kaşlarını çatıldığını görünce, kendisini yatıştırmak istemiş ve şu öyküyü anlatmış:

Mısırlı Fellah ve Beyaz Çocukları

Kahire'nin valisi Emir Muhammed, salnamelerinde şunu anlatır. Der ki: Yukarı Mısır'da gezide bulunmaktayken, bir gece yörenin Şeyhü'l-Bilad'ı¹ olan bir Fellahın evinde konukladım. Bu, yaşını başını almış, son derece esmer renkli ve sakalı kırılaşmaya başlamış birisi idi. Ama küçük yaştaki çocuklarının yanakları bembeyaz ve pembe, saçları sarı ve gözleri mavi idi. Bizi hoş karşılayıp büyük sevgi gösterdikten sonra yanımıza gelerek konuşurken, uygun düşecek biçimde kendisine "Ey falan kişi, nasıl oluyor da, senin tenin esmer olduğu halde, çocuklarının teni böylesine açık, cildi pembe beyaz, gözleri ve saçları açık renkli oldu?" diye sordum. Fellah da çocuklarını yanına çağırıp elini saçlarında gezdirerek bana "Efendim, çocuklarımmın annesi bir Frenk kızıdır ve ben onu Selahaddin-i Eyyubi zamanında, Hattin Savaşı'nın ardından Kudüs'ü ele geçiren Hıristiyanlardan kurtulduktan sonra savaş esiri olarak satın aldım. Ama bu çok zamanlar önceydi ve o zaman gençlik günlerimi yaşıyordum!" dedi. Ben de, ona "O halde ey şeyh, senden lütfedip bu öyküyü anlatmanı rica ediyoruz!" dedim. Fellah da "Tüm dost yüreğim ve ev sahipliğinin gerektirdiği saygıyla! Çünkü eşim Frenk kızı ile evliliğim oldukça gariptir!" diye yanıt verdi. Ve bize şu öyküyü anlattı:

Bilmelisiniz ki, benim mesleğim keten yetiştiriciliğidir. Babam ve büyükbabam da benden önce keten ekip biçmişler; ırk ve köken bakımından da bu ülkenin Fellahları içinden bir Fellahım. Bir yıl, öyle oldu ki, ektiğim, biçtiğim ve ayıkladığım keten, Allah'ın hikmetiyle çok iyi ürün oluşturdu; ve değeri beş yüz altın dinarı buldu. Ama onu pazara sürüp istediğim kazancı

1 Şeyhü'l-Bilad: Beldeler (bölgeler) amiri (Â.Ş.O.)

sağlayamadım; tacirler de bana “Sen al ürününü, Akra Hisarı’na götür; orada büyük bir değer karşılığında satarsın!” dediler. Ben de onların sözüne değer vererek ketenimi alıp Akra kentine gittim; bu kent o sıralarda Frenklerin elindeydi. Ve gerçekten, orada malımın yarısını simsarlara altı aylık sürede ödenmek üzere iyi fiyatla devrettim; öteki yarısını da yanımda tutarak kentte kaldığım süre parça parça satarak büyük paralar kazandım.

Böylece mallarımı satmaktayken, günün birinde, Frenklerin âdetine uygun olarak yüzü açık ve başı örtüsüz bir Frenk kıızı dükkânıma gelip benden mal almak istedi. Oracıkta, önümde, güzel, beyaz ve hoş bir tavırla duruyordu; keyfimce onun güzelliğini ve tazeliğini hayranlıkla izleyebiliyordum. Ve yüzüne baktıkça sevgisi gönlümü sarıyordu. Bu yüzden ona keten satışımla epeyce uzun sürdü...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu yüzden ona keten satışımla epeyce uzun sürdü. Sonunda, malı sardım ve oldukça ucuza sattım. Ayrılıp giderken de onu bakışlarımla izledim.

Birkaç gün sonra, yeniden keten satın almaya geldi; bu kez malı, kendime hiç kâr bırakmadan, ilkinden de ucuz fiyatla sattım. Kız da benim kendisine tutulduğumu anladı; ve ayrılıp gitti. Ama bir süre sonra, bu kez yanında satış sırasında yöremizden ayrılmayan yaşlı bir kadınla birlikte geldi; ve ondan sonra her alışverişe geldiğinde bu kadını da birlikte getirdi.

Ama, artık sevda tümüyle ruhumu sardığından, yaşlı kadını bir gün bir kenara çektim ve ona “Senin ödülünü sağlarsam, onunla bir buluşma için bana yardımcı olur musun?” diye sordum. Yaşlı kadın bana “Onunla buluşmak için sana bir olanak sağlarım ama, bu, sen, ben ve o olmak üzere üçümüz arasında kalmak koşuluyla olur; ve dahası, epey para da harcarsın!” diye yanıt verdi. Ben de onu “Ey yardımsever hala, eğer hayatım ve varlığım onun lütuflarına denk tutulacak olsaydı, ona yaşamımı ve ruhumu verirdim. Para konusuna gelince, hiç de önemli

değil!" diye yanıtladım. Ve kendisiyle aracılık bedeli olarak elli dinar üzerinde anlaştık ve bunu eline saydım. İş böylece sonuçlanınca, kadın genç kızla konuşmak üzere yanımdan ayrıldı ve uygun bir yanıt sağlayarak yanıma döndü. Sonra da bana "Efendim, bu genç kızın benzer buluşmalar için belirli bir yeri yok, çünkü hâlâ bakire bir kızıdır ve böylesine işleri bilmiyor. Böyle olunca senin onu, gidip seni bulacağı ve sabaha kadar kalacağı kendi evinde karşılamam gerekiyor!" dedi. Ben de bunu büyük bir istekle kabul ettim; ve buluşma için gerekli olabilecek her türlü yiyecek, içecek ve hamur işleri sağlayarak çabucak eve gittim. Ve onu beklemeye başladım.

Ve biraz sonra Frenk kızının geldiğini görerek gidip ona kapıyı açtım ve kendisini eve aldım. Mevsim yaz olduğundan her şeyi taraçaya taşımıştım. Onu yanıma oturttum ve onunla birlikte yiyip içmeye başladım. Oturmakta olduğum ev deniz kıyısında; ve taraça, ay ışığında çok güzeldi; gökyüzünü dolduran yıldızlar da suya yansiyordu. Ve ben, bütün bunlara bakarak kendi benliğime dönüp içimden "Yüceler Yücesi Tanrı huzurunda, ona karşı gelerek ne senin ırkından olan ne de seninle aynı yasalara bağlı bulunan bu Frenk kıızıyla zina etmeye utanmıyor musun?" diye düşündüm. Ve sevgiyle bana sokulan genç kızın yanında uzanmakta olduğum halde içimden "Yüceliğine kurban olduğum Allah'ım, bu Frenk kızına, bakireliğine duyduğum saygıyla yaklaşımdan çekindiğime tanık ol!" dedim. Ve böyle düşünerek sırtımı genç kıza döndüm; ona elimi bile dokundurmadım ve göğün iyilik saçan parlaklığı içinde uyudum.

Sabah olunca, genç Frenk kıızı uyandı, bana tek bir söz söylemeksizin, canı çok sıkılmış olarak evimden ayrıldı. Ben de, her zamanki gibi keten satmakla uğraşmak üzere dükkânıma döndüm. Ama, öğleye doğru, genç kıızı, yanında yaşlı kadın olduğu halde, küskün bir yüzle dükkânımın önünden geçerken gördüm; ben de yeniden tüm varlığımla, ölürcesine onu arzulu-yordum. Çünkü, Allah da biliyor ya, ay gibiydi; ve ben de artık içimden gelen ayartıya karşı duramıyordum. Ve içimden heveslenerek "Böylesi bir kız için duyduğum arzuyu frenleyen sen kim oluyorsun? Bir derviş, bir sufi değilsin; bir haremağası ya da Bağdatlı veya İranlı bir inmeli de değilsin! Yukarı Mısır'ın güçlü

Fellahlarının soyundan değil misin sen, yoksa sana anan kendi bağrından süt emzirmede mi?" dedim. Ve artık daha fazla düşünmeden, yaşlı kadının ardından koştum, onu bir yana çekerek "Senden onunla ikinci bir kez beni buluşturmanı isteyeceğim!" dedim. O da bana "Mesih aşkına, şimdi iş değişti; artık yüz dinar ödemen gerek!" dedi. Ben de, hemen oracıkta, ona yüz altın dinar saydım, alıp gitti. Ve genç Frenk kızı geceleyin bana ikinci kez geldi; ama ben çıplak gecenin güzelliği önünde, aynı kaygılara kapıldım ve bu ikinci buluşmamızdan da yararlanamadım; ve tüm bakireliği karşısında kıza elimi sürmekten çekindim. O da, müthiş bir hiddetle yanımdan kalktı ve çekip gitti.

Oysa ertesi gün, yeniden, dükkânımın önünden geçerlerken, içimde aynı kırpıntıları hissettim ve yüreğim çarparak yaşlı kadını bir kenara çekip kendisine konuyu açtım. Ama kadın yüzüme öfkeyle bakarak bana "Mesih aşkına, ey Müslüman! Senin dininde bakirelere böyle mi davranılıyor? Bu kez ona beş yüz dinar ödemedikçe el süremezsın!" dedi. Sonra çekip gitti. Ben-se, heyecan ve aşk ateşinden yanarak bütün ketenimin parasını biraraya getirip, gerekirse hayatımı da verip bu beş yüz dinarı feda etmeye karar verdim. Ve bunları bir mendile koyarak yaşlı kadına çabucak ulaştırmak isterken birdenbire...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Yaşlı kadına çabucak ulaştırmak isterken, birdenbire bir tellalın "Ey bu ülkede yaşayan müslümanlar, işleriniz dolayısıyla burada kaldığınız sırada, bizimle sizin aranızdaki barış ve silahları bırakma durumumuz sona erdi. İşlerinizi yoluna koyup buradan ayrılmanız ve ülkenize dönmeniz için size bir hafta süre verildi!" dediğini duydum.

Bu bildiriye duyunca, keten olarak elimde ne kalmışsa sattım, parasını sonradan almak üzere sattığım malların bedelini topladım; bizim ülkelerde satmaya yarar mallar satın aldım ve içimde, ruhunu ve düşüncemi saran bu Hristiyan kızı için binlerce acı ve pişmanlık taşıyarak Akra kentini terk ettim.

Oradan, Suriye'ye, Şam'a gittim ve yeniden savaş başladı-ğından gidip gelmeler kesilmiş olduğu için Akra'dan aldığım malları büyük bir kârla sattım. Sonra da çok iyi tecimsel ilişkiler kurup Yüceler Yücesi Tanrı'nın yardımıyla zengin oldum. Bu arada savaş esiri Hristiyan kızlarını alıp satarak epeyce kâr sağladım. Böylece Akra'daki serüvenden sonra üç yıl geçirdim; ve genç Frenk kızından ansızın ayrılmakla duyduğum acı keder, yüreğimde yumuşamaya yüz tuttu.

Biz Müslümanlar, Frenkler üzerinde gerek Kudüs'te, gerekse Suriye'de zaferler kazanmayı sürdürdük. Ve Tanrı'nın yardımıyla, Sultan Selahaddin-i Eyyübi, çok sayıdaki muzaffer savaşlardan sonra Frenkleri ve tüm kâfirleri yendi; ve tüm ülkelerini ele geçirdi, hükümdarları ile komutanlarını esir ederek Şam'a getirdi ve Tanrı'ya şükürler olsun ki yeniden barış kuruldu.

İşler bu durumda iken, bir gün, Sultan Selahaddin'in ordusunun hâlâ toplu olarak bulunduğu çadırlara, satmak üzere çok güzel bir esire götürdüm. Kendisine bu esireyi gösterdim; beğenip almak istedi. Bu esireyi ona sadece yüz dinara bıraktım. Ama Tanrı kendisinden merhametini esirgemesin! Sultan Selahaddin'in üzerinde sadece doksan dinar bulunuyordu, çünkü hazinesindeki tüm varlığını kâfirlere açtığı savaşta harcamıştı. Bunun üzerine sultan, yöresindeki muhafızlara dönerek onlara "Alın, bu taciri, son girişimimizde tutsak aldığımız kızların bulunduğu çadıra götürün, ona borçlu bulunduğum on dinar yerine içlerinden en çok hoşuna gideni seçsin!" dedi. Sultan Selahaddin, böyle adaletli bir hükümdardı.

Bunun üzerine muhafızın biri beni Frenk tutsaklarının bulunduğu çadıra götürdü. Ve ben bu kızların arasından geçerken, gözüm hemen Akra'da iken o denli tutulduğum genç kıza ilişti. Onu tanıdıktan sonra, kendisi bir Frenk atlı birliğinin komutanının eşi olmuş. Onu tanıyınca, ona sahip olmak üzere kendisini kollarımın arasına aldım ve muhafıza "İstediğim budur!" dedim. Ve kadını yanıma alarak oradan uzaklaştım.

Bundan sonra, onu çadırıma götürerek, kendisine "Ey genç kız, beni tanımadın mı?" dedim. Bana "Hayır, seni tanımıyorum!" diye yanıt verdi. Ben "İlkin elli dinar, sonra da yüz dinar ödeyerek yaşlı kadının aracılığıyla Akra'dayken iki kez evine geldiğin; ama seni

olanca bakireliğin içinde görerek dokunmaktan çekinip çok öfkelenmene karşın, evinden ayrılmasına izin veren dostunum! Tam seni, bu kez beş yüz dinar ödeyerek üçüncü bir kez bir geceliğine sahip olmaya hazırlanmışken, şimdi sultan seni bana on dinara bağışladı” dedim. Başını eğdi ve birdenbire yeniden kaldırarak “Olup bitenler anlaşılan İslam inancının gizemi gereğidir! Böyle olunca ben de parmağımı kaldırarak Tanrı’dan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed’in onun elçisi bulunduğuna tanıklık ederim!” dedi. Ve böylece resmen imanını haykırarak İslamlıkla onurlandı!

Ben de o zaman, kendi bakımından “Vallah! Bu kez ona, onu azat edip şeriat düzenine göre onunla evlenmedikçe cinsel bakımdan yaklaşmayacağım!” diye düşündüm. Ve kadı İbni Şeddad’ı bulmaya giderek bütün konuyu kendisine açıkladım. O da şahitleri ile benim çadırıma gelerek evlenme sözleşmesini kaleme aldı.

Ancak ondan sonra onunla birleştim. Ve benden hamile kaldı. Biz de Şam’a yerleştik. Böylece birkaç ay geçtikten sonra, Şam’a hükümdarların kendi aralarında vardıkları bir anlaşmaya göre savaş esirlerinin değiş tokuşunda bulunmak üzere Frenk kralının bir elçisi gelince, tüm erkek ve kadın tutsaklar özenle seçilerek Müslüman tutsaklarla değiştirildi. Ama Frenk elçisi listesine bakıp da bir kişinin hâlâ eksik olduğunu görünce, falan atlı birliğin komutanının eşi diye karımın ilk kocasının adını anmış. Sultan da onun her yanda aranması için adamlar göndermiş. Muhafızlar gelip onu benden istediler. Baştan başa rengim attı ve ağlayarak gidip karımı buldum ve kendisine durumu anlattım. Ama ayağa kalkarak bana “Beni hemen sultanın huzuruna götür! Önünde dize gelerek ona söyleyeceğim şeyi ben bilirim!” dedi. Ben de karımı yanıma alarak, örtünmüş olarak Sultan Selahaddin’in yanına götürdüm; ve Frenk elçisini onun sağ yanında oturur gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Frenk elçisini onun sağ yanında oturur gördüm.

O zaman, sultanın önünde yeri iki elimin arasından öptüm ve kendisine “İşte söz konusu olan kadın budur ve de benim karım-

dır!” dedim. O da eşime doğru döndü ve ona “Sen ne diyorsun bakalım! Elçiyle birlikte ülkeni mi döneceksin, yoksa burada, kocanla mı kalacaksın?” diye sordu. Kadın “Ben, burada kocamla birlikte kalıyorum, çünkü Müslümanım ve ondan hamileyim ve artık Frenklerin arasında ruhum rahat olamaz!” diye yanıt verdi. Bunu duyan sultan, elçiye dönerek, ona “İşittin mi? Ama istersen onunla sen konuş!” dedi. Frenklerin elçisi, eşime ayıplamalar ve tehditlerle hitap etti ve sonunda “Burada Müslüman kocanla kalmayı mı yeğliyorsun yoksa Atlı Birliği komutanı kocan falana dönmeyi mi?” diye sordu. O da “Ben Mısırlı olan kocamdan ayrılmayacağım, çünkü Müslümanlar arasında olursam ruhum huzurunu sürdürecektir!” diye yanıt verdi. Çok öfkelenen elçi ayağını yere vurarak bana “Öyleyse al bu kadını götür!” dedi. Ben de karımı elinden tutup onunla birlikte Divan’dan çıktım. Ve ansızın elçi bize seslenerek bana “Akra’da oturan ve yaşlı bir Frenk olan karının anası, bana, gördüğün şu paketi verdi!” dedi. Ve paketi bana teslim ederek “Ve bu kadın, kızını sağlıklı olarak görmeyi umut ettiğini söylemek için beni görevlendirdi!” diye ekledi. Bunun üzerine paketi alıp karım ile birlikte eve döndüm. Ve paketi açtığımızda, eşimin Akra’da giymekte bulunduğu urbarlarla birlikte ilkin kendisine ödediğim elli dinarla, ikinci buluşmada ödediğim yüz dinarı elimle verdiğim mendillere düğümlenmiş olarak buldum. Böylece ben de bekârete verdiğim değerini sağladığı armağanı aldım ve Tanrı’ya şükürler ettim!

Daha sonra, Frenk iken Müslüman olan karımı birlikte buraya Mısır’a getirdim! Ve işte, ey konuklarım Yaradanın kutsadığı bu çocuklar da bana bu kadının armağanlarıdır! Bugüne kadar ömrümüzü birlikte geçirdik, pişirdiğimiz ekmeği birlikte bölüşerek yedik! Ve benim de öyküm budur! Ama Allah daha iyisini bilir! dedi.

Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatarak susmuş. Şah Şehriyar da “Bu Fellah ne kadar mutluymuş, Şehrazad!” demiş. Şehrazad da “Evet, ey şah; ama, Halife ile Deniz Maymunlarının Sahibi Balıkçı Halife kadar mutlu değil kuşkusuz!” demiş. Şah Şehriyar, “Öyleyse, nedir bu Halife ile Balıkçı Halife Öyküsü?” diye sormuş. Şehrazad “Onu hemen size anlatacağım!” diye yanıtlamış.

Halife ile Balıkçı Halife

Ve Şehrazad demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda ve geçmiş çağlarda, Bağdat kentinde, meslek bakımından balıkçı ve adı Halife olan bir adam yaşarmış. Bu, öylesine fakir, öylesine bahtsız ve her şeyden yoksun bir adammış ki, evlenmek için gerekli birkaç parça bakır parayı bile asla biraraya getiremezmiş; ve böylece yoksulların yoksulu kişiler bile, bir eşe ve çocuklara sahip olduğu halde, o bekâr kalmış.

Günün birinde, âdeti gereğince, bu adam, ağını omzuna vurmuş, başka balıkçılar gelmeden erken saatte avlanmak için su kenarına gelmiş. Ama, birbiri ardından on kez ağını suya fırlattığı halde hiçbir şey tutamamış. Buna son derece canı sıkılmış; göğsü daralmış, zihni perişan olmuş; ve umutsuzluğun pençesinde nehrin kıyısında oturup kalmış. Ama sonunda kötü düşünceleri başından savmış ve kendi kendine “Tanrı benim davranışımı bağışlamaz! Ondan başka sığınılacak varlık yoktur! Kullarının nafakasını gözetir; ve onun vereceği nafakadan kimse bizi yoksun kılamaz; kismetimizi kesmişse, kimse de bunu bize sağlayamaz! Böyle olunca iyi günleri de, kötü günleri de geldikleri haliyle kabullenmeli; ve felaketlere karşı sabır dolu bir yürek taşımamız! Çünkü kötü baht, sabırlı bakımla patlayan ve iyileşen bir yara gibidir!” demiş.

Balıkçı Halife, ruhunu bu sözlerle yatıştırarak yüreklenip ayağa kalkmış, yenlerini kıvrarak, kemerini sıkarak ve giysisinin uçlarını kaldırarak ağını kolunun atabileceği kadar uzağa fırlatmış ve bir süre beklemiş; ondan sonra iplere sarılmış ve tüm

gücüyle ağı çekmiş; ama ağı öylesine ağırmış ki, ipleri koparmadan avı geri çekmek için sonsuz gayret sarfetmiş. Sonunda başarak, yavaşça kıyıya çıkarmış, yüreğı çarparak ağı açmış; ama içinde bir gözü kör, bir ayağı total iri bir maymundan başka bir şey bulamamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

... Ama içinde bir gözü kör ve bir ayağı total iri bir maymundan başka bir şey bulamamış.

Bunu görünce, bahtsız Halife “Tanrı’dan başka güç ve kuvvet yoktur! Aslında da Allah’a ait bulunmakta ve sonunda ona dönmekteyiz! Ama bugün beni hangi uğursuzluk izlemektedir? Bu felaket dolu kader ve uğursuz talihin anlamı ne? Bu kutsal günde başıma gelen nedir? Yoksa bütün bunlar Yüce Tanrı’nın çizdiği yol mudur?” diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek, maymunu alıp boynuna bir ip bağlayarak nehir kıyısında bitmiş bir ağaca bağlamış; sonra eline bir kamçı alarak, umutsuzluğunun acısını çıkarmak için maymunun üzerine yürüyerek onu dövmek istemiş. Ama birdenbire Tanrı’nın yardımıyla maymunun dili açılmış ve etkili bir konuşmayla Halife’ye “Ey Halife, elini durdur; ve beni dövme! Bırak bu ağaca bağlı kalayım ve git Tanrı’ya güvenerek ağı bir kez daha suya fırlat. O, sana günlük nafakanı verecektir!” demiş.

Halife, bu kör ve total maymunun konuşmasını işitince, tehdit edici davranışından vazgeçmiş, yeniden su kenarına gidip ağı bulmuş ve ipi elinde kalacak şekilde suya fırlatmış; ağı yeniden kıyıya çekmek isteyince, ilkinden de daha ağır olduğunu görmüş, yine de ağır ağır ve dikkatle çekmiş; bir de görmüş ki, ağı içinde ikinci bir maymun daha var; ama ilki gibi kör ve total değil; çok güzel ve gözleri sürmeli, pençeleri kınalı, dişleri beyaz ve biçimli aralıklarla birbirinden ayrılmış. Başka maymunların kıcına benzemeyen pembelikte güzel bir kıcı varmış. Sırtında görülmesi hoş mavi ve kırmızıdan bir giysi, kollarında altın bilezikler, ayaklarında altın halhallar varmış; kulaklarında

da altın küpeler... Ve de balıkçıya bakarken gülüyor, göz kırptıyor ve diliyle gürültülü sesler çıkarıyormuş.

Bunu gören Halife “Bugün anlaşılan maymunların günü! Suyun balıklarını maymuna dönüştüren Tanrı’ya şükürler olsun! Demek ki bugün buraya ancak böylesi bir av için gelmişim! Ey can sıkıcı gün! İşte böyle başladın! Daha ilk sayfası okununca içeriği anlaşılan bir kitap gibisin! Ama bütün bunlar ilk maymunun tavsiyesini tutmamdan ortaya çıktı!” diye haykırmış. Ve bunları söyleyerek ağaca bağlı bulunan maymuna doğru koşmuş; kırbağını kaldırarak üç kez havada dolaştırmış ve “Bak, ey uğursuz suratlı yaratık, bana verdiğin nasihatın sonunda başıma ne geldi! Seni dinlemiş olmam ve günüme senin kör gözün ve topal ayağını görmekle başlamam işte sonunda beni açlıktan ölmeye mahkûm etti!” diye haykırmış. Ve sırtına şiddetle kamçıyı indirmiş ve tam yeniden vuracağı sırada maymun ona “Ey Halife, beni döveceğine, ilkin gidip sudan çıkardığın arkadaşım ile konuşsana! Çünkü, ey Halife, bana layık gördüğün işlem seni hiçbir yere götürmez, aksine! Beni dinle, bu senin yararınadır!” diye haykırmış. Halife de çok şaşırarak kör maymunu bırakmış ve bütün dişlerini göstererek gülen ikinci maymunun yanına yaklaşmış. Ve ona “Ey zift suratlı, sen kim olabilirsin ki?” diye haykırmış. Güzel gözlü maymun da “Nasıl, ey Halife, sen yoksa beni tanımadın mı?” diye yanıt vermiş. Balıkçı da “Hayır! Seni tanımıyorum! Çabuk konuş! Yoksa şu kırbaç sırtında şaklar!” demiş. Maymun “Böyle konuşma, ey Halife, uygun değil! Benimle başka türlü konuşsan ve seni zengin edecek yanıtlarımı alsan iyi edersin!” demiş. O zaman Halife, kamçıyı bir yana atmış ve maymuna “İşte seni dinlemeye hazırım, ey tüm maymunların şahı maymun sultan!” demiş. Öteki de “Öyleyse bil ki ey Halife, ben sahibim Yahudi sarraf Ebu Saada’ya aidim! O da, servetini ve işlerindeki başarıyı bana borçludur!” demiş. Halife “Bu nasıl oluyor?” diye sorunca da “Sadece sabahları yüzüne baktığı ilk kimsenin ve geceleri de yatmadan önce gördüğü son kimsenin ben oluşumdan!” yanıtını vermiş. Halife de bu sözleri duyunca “Maymun suratı gibi uğursuz atasözü ne kadar doğruymuş!” diye haykırmış. Sonra kör maymuna doğru dönerek ona “İşittin sen de, değil mi? Bu sabah senin suratın bana yorgunluk ve düş kırıklığından başka bir şey

getirmedi! Sen, şuradaki kardeşin gibi değilsin!” diye haykırmış. Ama güzel gözlü maymun, ona “Ey Halife, kardeşimi rahat bırak ve beni dinle! Sözlerimin doğruluğunu sınamak için, beni ağının ucundaki ipe bağla ve onu bir kez daha suya at! Böylece sana mutluluk getirip getirmediğimi göreceksin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

“Böylece sana mutluluk getirip getirmediğimi göreceksin!” demiş.

O zaman Halife maymunun kendisine tavsiye ettiğini yapmış ve ağın suya atarak bir koyun kadar büyük, gözleri altın dinarlar, pulları elmaslar gibi parlak harika bir balık yakalamış. Sanki yeryüzünün ve bağlısı yerlerin hükümdarı olmuşçasına muzaffer bir edayla bunu, güzel gözlü maymuna göstermiş; o da kendisine “Gördün mü? Şimdi güzel taze otlar bul, bir seleye döse; balığı üzerine koy, yeniden üzerini otlarla ört; biz maymunları şu ağaca bağlı olarak bırakıp seleyi omzuna al ve onu Bağdat kentine götür! Gelip geçen ne taşıdığını sorarsa, onlara tek bir sözcükle bile yanıt verme! Sarraflar çarşısına ulaşınca, çarşının ortasındaki sarraflar şeyhi Yahudi Ebu Saada'nın dükkânını göreceksin! Onu dükkânındaki divanda arkasındaki yastığa dayanmış bulacaksın! Önünde iki kasa vardır: Biri altın, öteki gümüş için. Orada genç oğlanlar, köleler, hizmetkârlar ve memurlar göreceksin. Onun yanına doğru ilerler ve balık selesini önüne koyar ve ona ‘Ey Ebu Saada, işte! Bugün nehir kıyısına balık avlamaya gittim ve ağımı senin uğruna suya fırlattım; Tanrı da şu selededi gördüğün balığı gönderdi!’ dersin ve balığı özenle seleden çıkarırsın. O zaman balığı eline alacak ve sana bedel olarak bir dinar ödeyecektir. Ama sen bunu ona geri çevirirsin. O zaman iki dinar verecektir; bunları da ona geri çevir! Ve ondan hiçbir şey alma, buna çok dikkat et! O zaman sana ‘Öyleyse ne istiyorsun, onu söyle!’ diyecektir. Sen de ‘Valla-hi! Ben bu balıkları sana ancak iki söz karşılığı satarım!’ dersin. O da sana ‘Neymiş bu iki söz?’ diye sorarsa, kendisine ‘Ayağa

kalk ve “Ey çarşıda bulunan herkes, tanıklık edin ki, Balıkçı Halife’nin maymununu benim maymunumla değiştirmeye razı oldum. Kendi talihimi onun talihiyle, kendi mutluluk payımı onunkiyle değiştiriyorum!” de!’ Ve de Ebu Saada’ya hitap ederek ‘Benim balığının karşılığı budur! Altını ne yapayım ben, ne kokusunu bilirim, ne tadını ne de yararını!’ diye eklersin! İşte böyle konuşacaksın ey Halife! Ve eğer Yahudi bu pazarlığa razı olursa, onun malı olmuş bulunan ben, artık senin malın olacağımdan; her sabah sana hayırlar dileyecek, akşamları da ‘Gecen hayrolsun!’ diyeceğim; böylece sana mutluluk getireceğim ve her gün sana yüz dinar kazandıracağım. Yahudi Ebu Saada’ya gelince, her güne, bu kör ve topal maymunu görmekle başlayacak, akşamları da onu görerek bitirecek; ve Tanrı onu her gün bir yeni haksız vergi ya da bir angarya ya da bir hakaretle karşı karşıya getirecektir. Ve böylece, kısa bir sürenin sonunda, dilencilik derekesine inecektir! Böylece, ey Halife, sana söyleyeceğim şeye dikkatle sarıl, böylece refaha kavuşacak ve mutluluğa doğru uzayan gerçek yolu bulacaksın!” demiş.

Balıkçı Halife, maymunun bu sözlerini duyunca “Senin nasihatını dinleyeceğim ey tüm maymunların şahı! Peki sonra bu felaket saçan kör maymunu ne yapayım? Ağaca bağlı mı bırakayım dersin? Onun hakkında doğrusu çok karasızım! Allah onu hiç kutsamasın!” diye yanıt vermiş. O da “Bırak suya dalsın gitsin! Beni de aynı şekilde bırak suya dalayım! En iyisi budur!” deyince balıkçı da “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş. Kör ve topal maymuna yaklaşarak onu ağaçtan çözmüş ve kendisine nasihatta bulunan maymunu da özgür bırakmış. Maymunlar hemen iki sıçrayışta suya atlayıp içine dalmışlar ve gözden kaybolmuşlar. Bunun üzerine Halife balığı alıp yıkamış ve onu altı otla kaplı bir seleye yerleştirmiş; üstünü de aynı şekilde otla örtmüş; sonra seleyi omzuna alarak olanca gücüyle haykırıp şarkı söyleyerek kente gitmiş.

Çarşılara girince, gelip geçenler onu tanımış ve her zamanki gibi alaya almışlar; ve ona “Ey Halife, o taşıdığın nedir?” diye sormaya başlamışlar. Ama o yanıt vermemiş, hatta yüzlerine bile bakmamış; ve bu böylece tüm yol boyunca sürüp gitmiş. Sonunda sarraflar çarşısına gelmiş; birer birer dükkânları izle-

yerek Yahudinin dükkânına ulaşmış. Ve onu şahane bir tavırla dükkânının içindeki divana kurulmuş; yöresinde hizmete koşan her yaştan ve her renkten birçok hizmetkârın ortasında bulmuş; sanki Horasan hükümdarı gibi bir hali varmış. Halife de kendisiyle iş göreceği Yahudinin yanında bulunduğundan emin olduktan sonra, önüne gelinceye kadar ilerlemiş ve oracıkta durmuş. Yahudi başını kaldırıp onu görünce, kendisini tanımış ve ona “Hoş geldin ey Halife...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

“Hoş geldin ey Halife! Söyle bana, ne iş üzerindesin ve benden istediğin nedir? Eğer birisi kötü sözlerle seni incitti ya da canını sıktıysa, çabucak bana söyle ki, seninle gidip valiye bulalım ve sana verilen zararın hesabını soralım!” demiş. O da “Hayır, ey Yahudilerin başı ve de başlarının tacı, inan olsun ki öyle bir şey yok! Kimse bana kötü söz söylemedi, kimse de incitmedi ve canımı sıkmadı; tam aksine! Ama bu sabah evimden çıktım ve nehir kenarına gittim ve rast gelsin diye ve de senin uğruna ağımyı suya attım. Çekince içinde şu balığı buldum!” diye yanıt vermiş. Ve böyle konuşarak selesini açmış, oradan otların üstünde yatmakta olan balığı çıkarmış ve güvenerek Yahudi sarrafa göstermiş. O da bu balığı görünce, onu hayranlık verici bulmuş ve “Musa’nın Beş Kitabı ve Tanrı’nın On Emri’ni anarak sana temin ederim ki, ey balıkçı, dün gece rüyamda Bakire Meryem’i gördüm; bana ‘Ey Ebu Saada, yarın benden bir armağan alacaksın!’ dedi. Hiç kuşku yok ki, sözünü ettiği armağan bu balıktır!” demiş ve de “Dinin hakkı için söyle bana ey Halife, bu balığı daha önce benden başka hiç kimseye gösterdin ya da satmak istedin mi?” diye sormuş. Halife de “Yok, vallahi! Sana Ebu Bekr-i Sıddık adına yemin ederim ki, ey Yahudilerin başı ve de başlarının tacı, senin dışında onu hiç kimse görmedi!” diye cevap vermiş. Bunun üzerine Yahudi genç kölelerden birine dönmüş ve ona “Sen, buraya gel! Bu balığı al, eve götür ve kızım Saada’ya, onu temizlemesini, yarısını kızartmasını, yarısını da ateşte kavurmasını ve ben işle-

rimi bitirip eve gelince hepsini sıcacık önüme koymasını söyle!" demiş. Halife de verilen buyruğu pekiştirmek için "Evet, ey çocuk, hanımına iyice tembih et de onları yakmasın ve de kendisine solungaçlarının güzelim rengini göster!" demiş. Çocuk da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek çekip gitmiş.

Yahudiye gelince, parmaklarının ucuyla Balıkçı Halife'ye bir dinar uzatmış ve ona "Ey Halife, bunu kendin için al ve ailen için harca!" demiş. Halife de içgüdüyle onu eline alıp avcunda parıldadığını görünce, hayatında hiç altın görmemiş olduğu ve değerinden de hiç kuşku duymadığı için "Hazinelerin Sahibi ve zenginliklerin ve ülkelerin Hükümdarı olan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra da çekip gitmek için birkaç adım atmış; ama birdenbire güzel gözlü maymunun tavsiyesi aklına gelmiş ve yeniden geri dönerek, dinarı Yahudinin önüne atmış ve ona "Al altınını ve balığı geri ver! Sen utanmazca fakirlerle alay edebileceğini mi sanıyorsun?" demiş.

Yahudi bu sözleri işitince, Halife'nin kendisiyle şakalaşmak istediğini sanmış; ve buna kahkahalarla gülerek bir yerine ona üç altın uzatmış! Ama Halife, ona "Yok, vallahi! Bu nahoş oyun yetsin! Sen gerçekten balığımı böyle sefil bir ücrete satacağımı mı sanıyorsun?" demiş. O zaman Yahudi ona üç yerine beş altın vermiş ve kendisine "Balığına karşılık bu beş altını al ve açgözlülüğü bir yana bırak!" demiş. Halife de onları eline almış ve bu altın dinarlara bakarak ve de hayranlık duyarak kendi kendine "Tanrı'ya şükürler olsun, herhalde Bağdat Halifesi'nin elinde bile bugün benim elimde olduğu kadar para yoktur!" demiş. Ve çarşının sonuna gidinceye kadar yolunu sürdürmüştü. Ama tam o sırada maymunun sözleri ve kendisine yaptığı tavsiyeleri aklına gelmiş; ve Yahudinin yanına geri dönerek altınları küçümseyerek fırlatmış. Yahudi de "Neyin var, senin ey Halife? Ne istiyorsun? Yoksa altın dinarları gümüş dirhemlerle değiştirmek mi istemektesin?" diye sormuş. O da "Ben senin ne dirhemlerini istiyorum ne de dinarlarını; sadece bencileyin bir fakirin balığını geri vermeni istiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Yahudi kızmış ve haykırarak "Nasıl ey balıkçı! Sen bana bir dinar bile etmez bir balık getiriyorsun; ben de sana beş dinar veriyorum; yine de doyumlanıyorsun

ha? Sen deli misin? Peki, onu bana bırakmak için ne kadar para istiyorsun söyler misin?” demiş. Halife “Ben onu ne gümüş, ne de altın para karşılığı sana bırakmak istiyorum; sadece iki söz karşılığı satmak isterim!” diye yanıt vermiş. Yahudi iki sözcüğün söz konusu olduğunu işitince, İslam inancına göre söylenmesi gerekli tanıklık sözcüklerinin telaffuz edilmesini ve balıkçının balık karşılığında kendi dininden dönmesini istediğini sanmış; ve hiddet ve nefretinden gözleri tepesinden fırlayacak gibi olmuş; nefesi tıkanmış ve göğsü çökmüş; dişlerini gıcırdatarak “Ey Müslümanların turnak yiyicisi! Balığına karşılık benden dini mi değiştirmemi mi istiyorsun? Benden önce atalarımın sahip olduğu inancımı ve yasamı çiğnememi mi düşünüyorsun yoksa?” diye hayırmış. Ve hizmetkârlarına seslenip onları yöresine toplamış ve onlara “Allah belasını versin! Şu katran suratlıyı gırtlğından yakalayın ve derisini parça parça edinceye kadar iyice sopalayın! Sakın acımayın!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Sakın acımayın!” diye haykırmış. Ve hizmetçiler hemen onun üzerine sopalarla yürümüşler ve dükkânın merdivenlerinden yuvarlayıp düşünceye kadar vuruşlarını kesmemişler! Yahudi de onlara “Bırakın şimdi, kalksın gitsin!” demiş. Halife de iki ayağı üzerine dinelmiş. Aldığı darbelere karşın, sanki hiçbir şey duymamış gibiymiş! Yahudi de ona sormuş “Şimdi bana balığına karşılık almak istediğin parayı söyler misin? İş bitirmek için onu sana ödeyeceğim! Başına gelen pek hoş gitmeyecek işlemi de hesaba kat!” demiş. Ama Halife gülmeye başlamış ve ona “Benim hakkımda yediğim sopalardan yana hiç kaygılanma, efendim; çünkü, bir defasında on eşeğin yiyebileceği sopaya dayanırım! Kılım bile kıpırdamaz!” diye yanıt vermiş. Yahudi de bu sözler üzerine gülmeye başlamış ve ona “Hay Allah layığını versin! Söyle bakayım ne istiyorsun, ben de inancımın üstüne yemin ederim ki, onu sana bağışlayacağım!” demiş. Bunun üzerine Halife “Sana söyledim istediğim şeyi! Senin Müslümanlık

yolunda tanıklık sözcüklerini telaffuz etmeni falan da istemiyorum! Çünkü, vallahi! Ey Yahudi, sen Müslüman olsan, senin İslamlaşmanın biz Müslümanlara hiçbir yararı; Yahudilere de hiçbir zararı olmaz; ve aksine kafirliğini sürdürür ve inançsızlık hatanda ısrar edersen bunun da Müslümanlara zararı ve Yahudilere yararı olmaz! Ama benim senden dilediğim iki sözcük, bambaşka bir şeydir! İsterim ki iki ayağın üzerine dinelesin ve 'Sözelirme tanık olun ey çarşı ahalisi, ey sağlam inançlı tacirler; kendi irademle, kendi maymunumu Halife'nin maymunu ile değişmeye ve bu dünyadaki bahtımı ve kaderimi, onun bahtı ve kaderi ile ve mutluluğumu onun mutluluğu ile takas etmeye rıza gösteriyorum!' de!" diye yanıt vermiş.

Balıkçının bu konuşmasını duyunca, Yahudi "Eğer istediğin buysa, iş benim için kolay!" demiş. Ve o saat ve o anda, iki ayağı üzerinde dinelerek balıkçı Halife'nin kendisinden dilediği sözleri söylemiş. Sonra ona dönerek "Benden daha başka istediğin bir şey var mı?" diye sormuş. O da "Hayır!" yanıtını vermiş. Yahudi "Öyleyse, haydi Allah selamet versin!" demiş. Ve Halife, daha fazla gecikmeden, ayağa kalkıp boş selesini ve ağını alıp nehir kıyısına dönmüş.

Ve güzel gözlü maymunun vaadine güvenerek ağını suya atmış; sonra onları, epeyce ağırlaşıklarından dolayı büyük güçlüklerle kıyıya çekmiş; ve içinin her türden balıkla dolu olduğunu görmüş. O sırada yanından başındaki tepsiyi denge içinde taşıyarak geçmekte olan bir kadın, kendisinden bir altın dinarlık balık istemiş; o da bunu kendisine satmış. Kölenin biri de gelip ikinci bir dinar ödeyerek kendisinden balık satın almış. Ve bu böyle sürüp giderek, o gün, yüz dinarlık balık satmış! O zaman, zaferin sınırında bir zafer duygusuna kapılarak, yüz dinarı alıp, oturmakta olduğu balıkçılar pazarı yakınındaki sefil barınağına dönmüş.

Ve gece olunca, elde ettiği bunca paradan kaygılanmış ve uyumak için hasırın üzerine kıvrılırken, kendi kendine "Ey Halife, mahallede herkes seni fakir biri olarak bilir! Oysa, şimdi, elinin altında yüz altın dinar var! Herkes yakında bunu öğrenecek, Halife Harun Reşid de öğrenmekte gecikmeyecek; ve günün birinde para sıkıntısı çekince, muhafızlarını sana gönderecek ve

‘Şu kadar paraya ihtiyacım var, öğrendim ki sende yüz dinar varmış! Senden ödünç alacağım!’ diyecek! O zaman kendisine en acınacak tavrımı takınarak, yüzüme yumruklar indirerek ‘Ey Emirü’l-Müminin, ben fakirin biriyim! Ve de bir hiçim! Nasıl olur da bunca düşsel bir servete sahip olabilirim? Vallahi! Sana bunu anlatan kişi, müthiş bir yalancıymış! Böylesine bir servete ne sahip oldum, ne de olacağım!’ diyerek yanıt vereceğim. O zaman, kurnazlıkla paramı almak ve sakladığım yeri itiraf ettirmek için beni güvenlik amiri Güve Ahmed’e teslim edecek; o da giysilerimi çıkartıp itiraf edinceye ve kendisine yüz dinarı teslim edinceye kadar sopalamaya başlayacak! Böyle olunca, benim şimdi yapacağım en iyi şey, bu kötü durumdan kurtulmak için hiç itirafta bulunmamak! İtirafta bulunmamak için de şükür Allah’a ki zaten oldukça dayanıklı olan bedenimi dayağa alıştırmaktır! Ama bunu öylesine tutarlı şekilde yapmalıyım ki, ilerde narin bünyem darbeler altında ezilmesin ve zayıf düşüp içimden gelmeyen şeyi bana asla yaptırmassın!” demiş.

Böyle düşünen Halife hiç tereddüt etmeden ve haşhaş yutucusu olarak kişiliğinin kendisine esinlediğini uygulamaya koymaya karar vermiş. Ve o dakikada yerinden kalkarak soyunmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Böyle düşünen Halife hiç tereddüt etmeden ve haşhaş yutucusu olarak kişiliğinin kendisine esinlediğini uygulamaya koymaya karar vermiş. Ve birdenbire ayağa kalkarak çıırılçıplak soyunmuş ve kendisinde bulunan deri bir yastığı alarak duvardaki bir çiviye asmış; sonra, yüz yirmi düğümlü bir kamçıyı eline alarak ve sırayla bir darbeyi kendi derisine bir darbeyi deri yastığa vurarak bağırıyor, aynı zamanda o sırada güvenlik görevlisinin yanında bulunuyormuşçasına ve suçlamalara karşı kendini savunurcasına büyük feryatlar koparıyormuş. Ve “Ay! Eyvah! Vallahi efendim, yalandır bu! Büyük bir yalan! Eyvah! Ay! Beni mahvedecek sözler bunlar! Uf! Uf! Zayıf yapıyıym ben! Hepsini

yalancı bunların! Fakirin biriyim ben! Allah! Allah! Fakir bir balıkçı! Hiçbir şeyim yok! Şu dünyanın boş zenginliklerinden hiçbir şey! Evet, bir şeylerim var! Hayır, hiçbir şeyim yok! Evet, bir şeylerim var! Hayır, hiçbir şeyim yok!” diye haykırıyormuş. Ve böylece, kimi vakit kendi gövdesine, kimi vakit de yastığa darbeler indirerek bulduğu çareyi uygulamayı sürdürüyormuş; ve sonradan fazlaca canı yanınca, kendi sırasını unutuyor ve yastığa bir yerine, iki, bir yerine üç ve bir yerine dört, sonra da beş darbe indiriyormuş!

İşte böyle! Gecenin bağrında çınlayan darbeleri ve haykırışları işiten komşular ve mahalledeki tacirler telaşa düşüp “Bu zavallı çocuğun başına ne geldi de böyle bağırıp duruyor? Ve de yağmur gibi inen bu darbeler de ne oluyor? Sakın hırsızlar evine girip de ona saldırıyor ve öldüresiye dövüyor olmasınlar!” demişler. Artık, çığırışmaların ve uğuldamaların yoğunlukları gittikçe arttığından ve darbeler gittikçe fazlaştığından, hepsi evlerinden çıkmışlar ve Halife’nin evine koşmuşlar. Ama kapıyı kapalı bulduklarından kendi kendilerine “Hırsızlar eve taraçadan inerek arka yandan girmiş olmalı!” demişler. Ve komşunun taraçasına çıkarak oradan Halife’nin taraçasına sıçramışlar ve çatıdaki açıklıktan geçerek yanına girmişler. Ve orada kendisini çırılçıplak, kamçıyla sırayla bir kendini bir yastığı döverken bulmuşlar! Bir ayağından ötekine sıçrayarak bir ifrit gibi çırpınıp duruyormuş!

Bu durumu gören komşuları, şaşırarak ona “Neyin var senin Halife? Sorun nedir? İşittiğimiz darbeler ve senin uğuldamalarının tüm mahalleyi heyecana boğdu ve uyuyamaz olduk! Ve işte yüreğimiz gümbürdeyerek koşup geldik!” diye sormuşlar. Ama Halife onlara “Sizler, benden ne istiyorsunuz? Kendi bedenimin sahibi ben değil miyim? Onu darbelere alıştırarak huzur bulma hakkım yok mu? Geleceğin bana neler sakladığını ben kendim bilmez miyim? Haydi, gidin artık, iyi yürekli kişiler! Siz de benim gibi aynı idmanları yapın! Çünkü siz de haksızlığa ve hakarete uğrayabilirsiniz!” diye haykırmış. Ve artık onların varlığına pek aldırmadan Halife yastığa vurduğu darbelerle ortalığı çınlatmayı ve sanki kendi bedenine darbeler iniyormuşçasına inlemeyi sürdürmüş. Komşuları bu durumu görünce, öylesine gülmüşler ki sırtüstü yere düşmüşler ve geldikleri gibi çekip gitmişler.

Halife'ye gelince, bir süre geçtikten sonra yorulmuş, ama hırsız korkusundan ve yeni edindiği servetin kaygısıyla gözlerini kapamak istememiş. Ve sabahleyin, işine gitmeden önce, hâlâ yüz dinarını düşünüyor ve kendi kendine "Onu barnağımda bırakırsam, kuşkusuz çalarlar; ve bir kuşağa sarıp belime dolasam, herhangi bir hırsız tarafından fark edilir ve تنها bir yerde üzerime atılarak beni öldürür ve soyar. Bunlardan daha iyi bir çare bulmalıyım!" demiş. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve sırtındaki latasını iki parçaya ayırmış, bu parçalardan birini torba haline sokmuş ve altınları bunun içine koymuş ve torbayı da bir iple boynuna asmış. Bunu izleyerek, ağını, selesini ve sopasını almış, kıyıya doğru yollanmış. Oraya ulaşınca ağını kolunun tüm gücüyle suya fırlatmış. Ama yaptığı hareket öylesine sert kaçmış ve öylesine ölçsüz imiş ki, altın torbası boynundan fırlamış ve ağlarla birlikte suyu boylamış; ve akıntının gücü onu uzaklara sürükleyip derinlere gömmüş.

Bunun gören Halife, ağını bırakmış ve giysilerini çabucak çıkarıp kıyıya bıraktıktan sonra suya girip torbayı aramak üzere dalmış; ama onu bulmakta başarı sağlayamamış. O zaman, umutsuz ve gücü tükenmiş, kıyıya çıkıp giyinmek istemiş; ama giysilerinin kaybolduğunu görmüş; sadece ağını, selesini ve sopasını bulabilmiş. O zaman ellerini birbirine çırpıp "Ah! Giysilerimi çalan alçaklar! Ama bütün bunlar 'Deveci devesini düzmedikçe, hac farızasını gereğince yerine getirmiş olmaz!' atasözünün ne denli haklı olduğunu ortaya koyuyor...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

"'Deveci devesini düzmedikçe hac farızasını gereğince yerine getirmiş olmaz!' atasözünün ne denli haklı olduğunu ortaya koyuyor!" diye haykırmış. Sonra üstünü örtecek tek sahip olduğu şey olan ağını toplayıp sırtına sarmış, bastonu elinde ve selesi sırtında iri adımlarla nehir kıyısında o yandan bu yana, sağa sola, ileri geriye, kızışik bir deve gibi kudurgan, soluk soluğa ve bu durumuyla Süleyman tarafından kapatıldığı bakır

kaptan kurtulmuş asi bir ifrite birçok noktalardan benzer şekilde dengesiz dolaşmaya başlamış! İşte Balıkçı Halife'nin durumu böyleymiş! Ama bundan böyle söz konusu olacak olan Harun Reşid'in durumu ise şöyleymiş: Bağdat'ta, o sırada, iş adamı ve halifenin cevahircisi olarak, İbnü'l-Kirnas adlı ünlü birisi varmış. Ve bu kişi çarşıda o denli önemli biriymiş ki, Bağdat'ta güzel kumaşlar, mücevherat, değerli eşya, genç oğlanlar ve kızlar, yani satılan her şey onun aracılığıyla veya onun elinden geçtikten ya da onun uzmanlığıyla değerlendirildikten sonra satılırmış. Böylece günlerden bir gün İbnü'l-Kirnas dükkânında otururken, telal başının, güzellik, zarafet, incelik ve mükemmelliğin sınırında olan, seyredenini eşini asla görmediği güzellikteki genç bir kızla birlikte geldiğini görmüş. Ve bu genç kız, kendindeki bütün bu çekiciliğin dışında, tüm bilimleri, sanatları, şiiri, çalgı çalmayı, şarkı söylemeyi ve raksetmeyi de biliyormuş. İbnü'l-Kirnas da onu hemen orada, beş bin altın dinara satın almakta kararsızlık göstermemiş; ve kızı bin altın dinar değerindeki giysilerle donatarak Emirü'l-Müminin'e sunmaya gitmiş. Ve kız da geceyi halifeyle geçirmiş. Böylece halife, onun yeteneklerini ve çeşitli edintilerini bizzat denemiş. Nitekim onu her bakımdan bilgili ve çağında eşi bulunmaz bulmuş. Kızın adı Kuvvetü'l-Kulûb¹ imiş. Esmermiş ve cildi taptaze imiş.

Emirü'l-Müminin de yeni cariyesinin güzelliğiyle büyülenmiş, ertesi gün İbn ül-Kirnas'a satış bedeli olarak on bin dinar göndermiş. Ve kıza karşı öylesine şiddetli bir tutkuya kapılmış ve yüreği öylesine onun boyunduruğu altına girmiş ki, artık yeğeni ve eşi olan El-Kasım'ın kızı Sitti Zübeyde'yi ihmal etmeye başlamış; öteki gözdelelerinin de hepsini bir yana bırakmış; ve onunla sadece cuma namazı için saraydan çıkarak tam bir ay bir odada kapalı kalmış. Ülkenin ileri gelenleri de ilişkinin bunca uzun sürmesi dolayısıyla durumu çok tedirgin edici bulmuşlar; ve gidip şikâyetlerini büyük vezir Cafer el-Bermeki'ye anlatmışlar. Cafer de onlara, bu duruma bir çare bulacağını vaat etmiş; ve halifeyi görebilmek için bir sonraki cuma namazı vaktini beklemiş. Ve camiye girerek onunla konuşma olanağı bulmuş ve

1 Kuvvetü'l-Kulûb: "Yüreklere Gücü" anlamında. Diğer kaynaklarda Kutü'l-Kulûb (Yüreklere Gıdası) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

kendisine uzun bir süre aşk tutkularından ve bunların sonuçlarından söz etmiş. Halife de, onu, sözünü kesmeden dinledikten sonra, kendisine “Vallahi! Ey Cafer! Bu öyküde ve bu seçimde benim hiçbir takıntım yok; aşkın bağlantılarına kendini kaptıran yürektedir kusur! Ve ben kendimi bu bağlardan nasıl kurtaracağımı bilemiyorum!” diye yanıt vermiş. Vezir Cafer de “Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, gözden Kuvvetü'l-Kulûb, bundan böyle senin ellerinde, senin buyruklarına boyun eğen esirelerden bir esiredir; ve bilirsin ki, elin sahip olduğuna gönül artık hırs duymaz. Böylece, ben, gönlünün gözdenden asla bıkmaması için sana bir çare göstermek istiyorum: Ondandır, örneğin ava ya da balık tutmaya giderek zaman zaman uzaklaş. Çünkü, bakarsın, balıkçıların ağları senin yüreğine aşkın ağlarından daha fazlasını sağlar! Ve bu, şu an için, devlet işleriyle uğraşmaktan daha çok değer sağlayabilir!” diye yanıt vermiş. Halife de, bunu “Olağanüstü bir fikir bu! Ey Cafer! Öyleyse geri bırakıp geciktirmeden hemen dolaşmaya çıkalım!” diyerek yanıtlamış. Ve ibadetleri biter bitmez, camiye terk edip her biri birer katıra binerek, maiyetlerinin başında kent dışına çıkarak kırlarda dolaşmaya gitmişler.

Günün sıcaklığı sürerken, uzun bir süre, o yandan bu yana dolaşarak, konuşmalarının dalgınlığı içinde sonunda maiyetlerinden uzak düşmüşler; Harun Reşid iyice susadığından “Ey Cafer, çok susadığımdan adeta dilim kurudu!” demiş. Ve yörelerindeki her yana, bir ev bulmak umuduyla bakmışlar ve uzaklarda bir tepede kıpırdayan bir şey ayırt ederek, halife, Cafer'e “Benim şurada gördüğüm şeyi, sen de görüyor musun?” diye sormuş. Cafer de “Evet, Emirü'l-Müminin, bir tepede belli belirsiz bir şey görüyorum! Bu, herhalde bir bahçıvan ya da hıyar eken bir çiftçi olacak! Her durumda, onun yöresinde bir yerlerde su bulunabileceğinden, gidip senin için araştıracağım!” demiş. Harun Reşid de “Benim katırım seninkinden daha yolludur! Sen burada kal ve maiyetimizin gelmesini bekle; ben de kendim gidip şu bahçıvanın yanından su içip geri döneyim!” diye yanıt vermiş. Ve bunu söyleyerek Harun Reşid, katırını o yönde mahmuzlamış ve bir fırtına rüzgârı ya da kayalıktan düşen bir şelale hızıyla uzaklaşmış; ve göz açıp kapayıya kadar geçen zamanda, aslında Balıkçı Halife'den başkası olmayan söz konusu kişi-

nin yanına ulaşmış. Onun, çıplak ve ağına bürünmüş, ter ve toza bulanmış, gözleri kıpkızıl, fırlak ve şaşkın; görülmesi korkunç bir durumda olduğunu görmüş. Böylece sanki تنها yörelerde dolaşan kötü niyetli ifritlere benziyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

Böylece, sanki تنها yerlerde dolaşan kötü niyetli ifritlere benziyormuş. Harun ona selam vermiş. Halife de onun selamını homurdanarak ve ona alevli bir bakış fırlatarak yanıtlamış. Harun ona "Ey kişi, bana verecek bir yudum suyun var mı?" demiş. Halife de, ona "Ey sen, kör müsün yoksa deli mi? Suyun şu tepenin ötesinde akıp gitmekte olduğunu görmüyor musun?" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Harun tepeyi dolanıp Dicle'ye doğru inerek susuzluğunu doyasıya gidermiş ve aynı şekilde katırını da suvarmış. Sonra yeniden Halife'nin yanına gelerek ona "Ey kişi, burada ne yapıyorsun ve de senin mesleğin nedir?" diye sormuş. Halife "Aslında senin bu sorun, su hakkındaki sorundan daha garip ve olağandışı! Omuzlarımda bulunan mesleğimin aracını görmüyor musun?" diyerek yanıt vermiş. Harun da, ona "Kuşkusuz bir balıkçı olmalısın!" demiş. O da "Söylediğin gibi" demiş. Harun da ona "Ama, hırkanı, gömleğini ve heybeni ne yaptın?" diye sormuş. Harun Reşid'in yitirdiği eşyayı adlarıyla olduğu gibi saydığını işitince Halife, nehir kıyısında kendisini soyan hırsızın karşısına gelmiş bulunduğundan kuşku duymamış ve tepenin üstünden Harun Reşid'in üzerine bir şimşek gibi saldıran katırını dizgininden yakalamış ve "Eşyalarımı bana geri ver ve bu kötü şakaları bırak!" diye haykırmış. Harun "Ben, vallahi, senin giysilerini hiç görmedim; senin de neden söz ettiğini bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid'in bilindiği gibi, şiş ve tombul yanakları ve çok küçük bir ağzı varmış. Ve Halife ona dikkatle bakarak, onun bir zurna çalıcısı olduğuna inanmış ve ona "Eşyalarımı bana geri verecek misin, vermeyecek misin ey zurnacı, yoksa sopalarım altında rakedip giysilerini ıslatmayı mı yeğ tutarsın?" diye haykırmış.

Halife, balıkçının büyük bir sopayı başının üzerine kaldırdığını görünce, kendi kendine “Vallahi! Ben bu sopanın bir vuruşunun yarısına bile dayanamam!” demiş. Ve daha fazla tereddüt etmeden, güzel ipek saten giysisinden soyunmuş ve bunu Halife’ye sunarak, ona “Ey kişi, yitirdiğin giysilerinin yerine al bu urbayı!” demiş. Halife de urbayı alıp her yandan incelemiş ve “Ey zurnacı, benim giysilerim bu süslü bayağı urbadan on kez daha değerliydi!” demiş. Harun Reşid “Olsun! Sen yine de giysilerini bulana kadar onu giy!” demiş. Halife de urbayı alıp giymiş; ama onu çok uzun bularak balıkçı selesinin kulpuna takılı bulunan bıçağını alarak etek kısmından üçte birini keserek bundan kendisine bir sarık oluşturmuş; giysi de ancak dizlerine ulaşacak uzunlukta kalmış; ama o, hareketlerini kısıtlamasın diye onun böyle olmasını yeğliyormuş. Sonra halifeye doğru dönmüş ve ona “Allah senden razı olsun, ey zurnacı, şöyle bana zurnacı olarak aylık kazancın sana yetiyor mu?” diye sormuş. Halife, onun sorusuna karşı çıkmayı göze alamadığından, “Zurnacı olarak kazandığım aylık gelir on dinar kadar tutuyor!” diye yanıt vermiş. Halife de derin bir acıma tavrıyla ona “Vallahi, ey fakir kişi, senin durumun beni çok üzdü! Ben, aslında, bu on dinarı, sadece ağımyı suya fırlatıp çekerek bir saatte kazanıyorum; çünkü suyun içinde benim yararına çalışan bir maymun var; ağı her suya fırlatışında onu balıkla dolduruyor. Ey şişkin yanak, benden balıkçılık sanatını öğrenmek ve bir gün kazancıma ortak olmak üzere ilkin günde beş dinar kazanarak, yardımcım olarak hizmetime girmek ister misin? Dahası, eski zurnacı ustalara karşı, senden canını sıkacak bir şey istediklerinde kullanacağım ve gerekirse bir vuruşta canlarını çıkaracağım bu sopanın nimetlerinden de yararlanırsın!” demiş. Harun Reşid de “Önerini kabul ediyorum!” diye yanıt vermiş. Halife “Öyleyse katırından in, bu hayvanı bir yerlere bağla ki, gerek duyduğumuzda, pazara balık taşımak üzere bize hizmet etsin! Ve gel hemen balıkçı çırağına başla!” demiş.

Bunun üzerine halife, içinden “Ya sabır!” diyerek ve yöresine şaşkın bakışlar fırlatarak katırının sırtından inmiş, onu yakındaki bir ağaca bağlamış ve giysi adına üzerinde ne kaldıysa uçlarını kaldırmış ve gömleğinin eteklerini kemerine sokarak balıkçının yanında yer almaya gelmiş; o da kendisine “Ey zurnacı, şu ağı

bir ucundan tut, şu tarzda onu koluna alarak şöylece suya fırlat!" demiş. Harun Reşid de yüreğinde duyumsadığı tüm cesareti toparlayarak Halife'nin kendisine buyurduğu her şeyi yerine getirmiş; ağı suya fırlatmış; ve bir süre geçtikten sonra onu çekmek istemiş; ama öylesine ağır bulmuş ki, tek başına bu işi yürütememiş ve Halife de ona yardım etmek zorunda kalmış; ve ikisi birlikte onu kıyıya çekmişler; o sırada Halife, yardımcısına "Ey zebbinin zurnacısı, eğer nehrin dibindeki taşlara takılıp ağımlı yırılır ve zarar görürse, seni düzerim! Ve sen benim giysilerimi nasıl almışsan, ben de senin katırını elinden alırım!" diyormuş. Ama Harun'un talihi varmış ki, ağı yırılmadan ve içi en güzel balıklarla dolu olarak ortaya çıkmış! Yoksa Harun hiç kuşkusuz balıkçının zebbinin hışmına uğrayacakmış ve Allah bilir böylesi bir saldırıya artık nasıl dayanırmış! Böylece hiçbir kötülük olmamış! Aksine, balıkçı Harun'a "Ey zurna, sen çok çirkinsin ve yüzün tam anlamıyla kıçıma benziyor, vallahi! Ama yeni mesleğine özen gösterirsen, bir gün olağandışı bir balıkçı olursun..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ey zurna, sen çok çirkinsin ve yüzün tam anlamıyla kıçıma benziyor, vallahi! Ama yeni mesleğine özen gösterirsen, bir gün olağandışı bir balıkçı olursun! Bu arada, ben seni burda beklerken ve dönüşüne kadar balıkları gözetirken, senin en iyi yapacağın şey, katırına binerek çarşıya gidip bana bu harika balıkların artanlarını koymak üzere iki büyük sele satın almandır! Ve de sen kafanı başka şeyle yorma, çünkü benim burada balıkları tartacak terazim ve dirhemlerim ve perakende satış için gereken her şeyim var. Balıkçı Çarşısı'na gittiğimizde senin yapacağın bütün iş, terazi tutup müşterilerden para toplamak olacaktır. Ama ilkin koş bana şu iki seleyi satın al, gel! Orada burada oylanmaktan da kaçın, yoksa sopayı sırtında bulursun!" demiş. Halife de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra da gidip katır bağlı olduğu yerden çözmüş ve dört nala kaldırmak için mahmuzlamış; ve yüreği çatlayacak gibi gülerek gidip Cafer'i bulmuş. Cafer

onu tuhaf görünüşü içinde görünce, kollarını havaya kaldırarak “Ey Emirü'l-Müminin, hiç kuşkusuz yolunun üzerinde, yatıp çimenlerde yuvarlanmak fırsatı bulduğun bir bahçeye rastlamış olacaksın!” diye haykırmış. Halife de Cafer'in bu sözlerini duyunca gülmeye başlamış. Sonra onları izleyen Cafer'in yakınları öteki Bermekiler yere kapanarak ona saygı göstermişler ve “Ey Emirü'l-Müminin, Tanrı neşeni daim kılsın ve seni tüm kaygılardan azade eylesin! Ama, bir yudum su bulmak üzere bizi terk ettikten sonra, seni bunca uzun süre geciktiren şey nedir?” diye sormuşlar. O da kendilerine “Çok gülünç ve inanılmaz bir olay yaşadım!” diye yanıt vermiş. Ve Balıkçı Halife ile olan serüvenini; nasıl kendisinin çaldığını sandığı giysiler yerine ona kendi işlemeli saten giysilerini verdiğini anlatmış. Bunu duyan Cafer “Aman yarabbi! Ey Emirü'l-Müminin, ben seni üstündeki zengin giysilerle kendi başına uzaklaşırken görünce başına gelecekler içime doğmuştu sanki. Ama, gidip balıkçıdan kendisine verdiğini geri alacağıma göre, pek zarara uğranılmış sayılmaz!” diye haykırmış. Halife daha da çok gülerек “Sen bunu daha önce düşünmeliydin ey Cafer, çünkü bu mübarek adam, onu bedenine uydurmak için eteğinden üçte bir bölümünü kesti; ve kestiğiyle de kendine sarık yaptı! Ama, ey Cafer, gerçekten bir kez balık avlamak bana yetti ve bir kez daha böylesi bir iş tutacak değilim. Ve zaten, bir kez daha denersen, ilk kez sağladığım başarıyı tekrarlayacağımdan da pek emin değilim; çünkü ağımdan çıkan balıklar şaşırtıcı bir bollukta idi. Ve şimdi, efendim Halife, nehir kıyısında balıkları gözetiyor ve benim, avımın ürününü çarşıda satmak üzere içine koyup götüreceğim selelerle geri dönmemi bekliyor!” demiş. Cafer de “Ey Emirü'l-Müminin, gidip sana müşteri bulayım mı?” demiş. Harun, “Ey Cafer! Atalarımın katıksız erdemleri üzerine yemin ederim ki, balıklarımı efendim Halife'den satın alıp bana getirenlere, her balık için bir dinar ödemeyi vaat ediyorum!” diye bağırarak.

Bunun üzerine Cafer, maiyetindeki muhafızlara “Hey! Muhafızlar ve öteki kişiler, nehir kıyısına koşun ve Emirü'l-Müminin'e balık getirmeye gayret edin!” diye buyurmuş. Ve hemen maiyette bulunan herkes, nehre koşarak balıkları gözetmekte olan Halife'yi bulmuşlar; ve atmacaların avlarının üzerine sal-

dırdıkları gibi onun üzerine saldırmışlar ve önünde yığılı duran balıkları, Halife'nin sallayarak onları tehdit ettiği sopaya karşın birbirleriyle çekişip kapışmışlar. Halife de onların sayıca kala-balık olmaları karşısında yenik düşerek "Ne de olsa, bu balıklar cennet balıkları değil!" diye haykırmış. Ve kuvvetle indirdiği sopalar sayesinde bunlardan en güzel iki tanesini yağmadan kurtarmakta başarı sağlamış; ve bunları alarak ve her birini bir elinde tutarak, haydut ve yol kesen sandığı bu kimselerden kurtulmak için suya atlamış. Böylece suda yüzüp uzaklaşarak ve her biri birer balık taşıyan ellerini havaya kaldırarak "Ey Tanrı! Bu mübarek balıkların yüzü suyu hürmetine, ortağım olan zurnacı-nın bir an önce geriye dönmesini sağla!" diye haykırmış.

Ve o tam bu dilekte bulunduğu sırada, maiyetten atı yolda işemek için durduğundan ötekilerden sonra kıyıya gelmiş olan bir zenci, artık balıklardan hiçbir iz bulunmadığını görünce, sağa sola bakınmış ve suda bulunan Halife'yi her bir elinde birer balıkla görerek "Ey balıkçı, buraya gel!" diye haykırmış. Ama Halife, ona "Bas git, ey zebb yutucu!" diye yanıt vermiş. Bu söz-leri işiten zenci, öfkenin sınırına ulaşarak, mızrağını kaldırmış ve Halife'nin doğrultusunda nişan alarak, ona "Buraya gelip o iki balığı bana satacak mısın, yoksa seni mıhlalayayım mı?" diye hay-kırmış. Halife de "Mızrağı bırak ey alçak! Hayatımı yitirmektense balıkları sana vermeyi yeğ tutarım!" diye yanıt vermiş. Ve sudan çıkarak zencinin önüne horgörüyle iki balığı atmış; o da bunları toplayıp kenarı zengin işlemeli ipek bir mendile koymuş; sonra da para çıkarmak için elini cebine sokmuş; ancak boş olduğunu görerek balıkçıya "Vallahi, ey balıkçı, talihin yokmuş; çünkü şimdi cebimde tek bir dirhem bile yok. Ama yarın saraya gelip zenci haremağası Sandal diye beni ararsan, hizmetkârlar seni yanıma getirirler, sana nasıl cömert davrandığımı görürsün; böylece talihin noksanını giderir, sonra da yoluna gidersin!" demiş. Ve Halife, daha fazla terslik göstermekten çekinerek, haremağasına anası ya da kızıyla cinsel ilişki ya da zina etmenin binlerce hakaretini ya da binlerce tehdidini savurmaktan da çok şey anlatan berbat bir bakış fırlatmış; ellerini birbirine çarparak ve acılık ve alay dolu bir sesle "Aslında, yaşamımdaki tüm kut-sal günler arasında, başlangıcından beri, kutsanmış olan bir gün

bu, besbelli!" diye söylenerek Bağdat doğrultusunda uzaklaşmış. Böylece kentin duvarlarını aşmış ve çarşıların giriş yerine gelmiş. O sırada gelip geçenler ve dükkâncılar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

O sırada gelip geçenler ve dükkâncılar, bir yandan sırtında ağını, selesini ve sopasını taşıırken, öbür yandan, ikisi de en az bir dinar değerinde urbaya ve sarığa büründüğünü görünce, bu işin esasını öğrenmek üzere yöresini alıp ardında yürümeye başlamışlar; ve böylece halifenin terzisinin dükkânına ulaşmışlar. Terzi de, Halife'nin üstüne daha ilk bakışta, pek az bir zaman önce Emirü'l-Müminin'e bizzat teslim ettiği giysiyi tanımış. Ve balıkçıya "Ey Halife, sırtındaki urba sana nereden geldi?" diye haykırmış. Halife de, keyfi iyice kaçmış bulunduğundan, onu tepeden tırnağa süzerek "Sen bu işe ne karışıyorsun, suratı boklu terbiyesiz herif ? Yine de, benim saklanacak bir şeyim olmadığı için bil ki, balık tutmayı öğretmek için tuttuğum, sonra da yardımcım olan çırağım bu urbayı, giysilerimi çaldığından ötürü suçlanıp eli kesilmesin diye bana verdi!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince terzi, gezintisi sırasında halifenin bu balıkçıya rastlamış bulunduğunu ve onunla gülüp alay etmek için bu azizliği yaptığını anlamış. Ve rahatça yolunu sürdürüp evine gitmesi için Halife'nin yakasını bırakmış. Biz onun durumuna ertesi gün yeniden döneceğiz.

Ama şimdi Halife Harun Reşid'in bulunmadığı sırada sarayda ne olup bittiğini bilmenin zamanıdır. Ve de, orada gerçekten son derece mühim olaylar geçmiş! Biz, halifenin Cafer ile birlikte sadece biraz hava almak ve Kuvvetü'l-Kulüb'a olan tutkusundan bir süre kurtulmak maksadıyla oyalanmak üzere kırlara açılmak için saraydan ayrıldığını biliyoruz. Oysa, esireye duyulan bu tutkudan içi üzülen tek kişi halife değilmiş. Sitti Zübeyde'nin, bu genç kız saraya gelip Emirü'l-Müminin'in tek gözdesi olalı beri, kadınların rakiplerine karşı doğallıkla duyumsadıkları kıskançlık duygularıyla ruhu öylesine doluymuş ki, ne yiyebiliyor, ne

içebiliyor ne de uyuyabiliyormuş! Gözlerinin ve yöresindekilerin gözlerinin önünde sürüp giden bu alçaltmanın intikamını almak için, ister halifenin beklenmedik yokluğu şeklinde, ister kendisini davranışlarında özgür kılacak bir olanak sağlayan herhangi bir gezisi ya da çabası şeklinde olsun, doğacak bir fırsatı gözlüyormuş. Ve halifenin bir av ya da bir balık tutmak maksadıyla saraydan uzaklaştığını öğrenir öğrenmez, kendi dairelerinde, içkilerin, ve de içi tatlılar ve hamur işleri dolu porselen tabakların eksik olmadığı gösterişli bir şölen hazırlatmış. Ve büyük bir merasimle köleler göndererek “Ey Kuvvetü’l-Kulüb, sultanımız Kasım’ın kızı ve Emirü’l-Müminin’in eşi Sitti Zübeyde, seni, onuruna verdiği bir şölen için çağırıyor. Çünkü bugün bir ilaç aldı; bundan en iyi sonucu alması için ruhunun neşelenip içinin rahat olması gerek! Kendisi en iyi rahatlama ve en güzel neşenin seni görmek ve halifenin hayranlıkla pek çok övdüğü sesinden şarkılar dinleyebilmek olduğunu düşünüyor! Ve kulaklarıyla bir kez duyarak bunu denemek istiyor!” dedirterek gözde Kuvvetü’l-Kulüb’u çağırtmış. Kuvvetü’l-Kulüb da “İşitip itaat etmek Tanrı’ya ve hanımımız Zübeyde Hatun’a karşı borcumuzdur!” diye yanıt vermiş. Ve o saat ve o anda ayağa kalkmış; ama bahtın kendisi için nasıl gizemli tasarılar sakladığını bilmiyormuş. Yanına gerekli olan musiki gereçlerini alarak baş haremağasına Sitti Zübeyde’nin dairesine kadar eşlik etmiş.

Halife’nin eşinin huzuruna ulaşınca, birkaç kez tekrarlayarak önünde elleri arasından yeri öpmüş, sonra ayağa kalkıp son keredede tatlı bir sesle “Selam, bu haremın yüce perdesi ve yüksek örtüsü üzerine, Peygamberin ardılı ve Abbasilerin erdemli mirasçısının üstüne olsun! Gece ve gündüz birbirini izleyerek uzayıp gittikçe Tanrı da hanımımızın ömrünü uzatsın!” demiş. Ve bu iltifatları yerine getirdikten sonra, öteki kadınların ve nedimelelerin arasına katılmış. O zaman kadifeden büyük bir divana uzanmış olan Sitti Zübeyde, yavaş yavaş bakışlarını gözdeye çevirip ısrarla uzun uzadıya bakmış. Ve gördüğüyle gözleri kamaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

Saçları gece gibi siyah, yanakları gülünç taç yaprakları gibi pembe, göğüsleri yerine narların yer aldığı, parlak gözlü, baygın bakışlı, ışık saçan bir alnı ve ay gibi bir yüzü bulunan bu kusursuz genç kızın güzelliğinden gözleri kamaşmış. Ve kuşkusuz, güneş sabahları onun alnından doğar, gecenin karanlıkları saçlarında koyulaşmış; tatlı nefesi olmasa misk de olmazmış; ve çiçekler zarafetlerini ve kokularını ona borçluymuşlar; ay, alnından ışığını almadıkça parıldayamazmış; dallar boyunun inceliğini örnek tutarak salınır; ve yıldızlar ışıldamayı gözlerinden öğrenmeseler ışıldayamazlarmış; savaşçıların yayı kaşlarına öykünerek gerilirilmiş; ve denizin mercanı dudaklarını görmeden kızarmaz imiş! Hiddetlenirse eğer, âşıklar yaşamlarını yitirip yere devrilirler; yatışırsa, kıpırtısız yatan bedenler yeniden hayata dönerlermiş! Bir bakışla onları büyüler, iki âlemi emrine bağlamış. Çünkü, bir güzellik mucizesi, zamanın onuru ve onu yaratıp bunca üstün nitelikler veren Yüce Tanrı'nın utkusu imiş.

Sitti Zübeyde onu inceleyip hayran kalınca, ona "Rahatına bak, dost ve aile çevresindesin! Aramıza hoş geldin, ey Kuvvetü'l-Kulûb! Otur ve bizi sesinle, güzelliğinle ve çalgı çalarak eğlendir!" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra oturmuş ve ilkin eline hoş bir çalgı olan bir tambur alarak ve onun üstüne yaslanarak şairin şu dizelerine hak verdirecek şekilde mızrap vurmuş:

Ey tambur çalan kız, yüreğim seni işitince uçup gidiyor!
Parmakların derin bir uyum sağlayarak saza vurunca, içimdeki aşk musikinin ölçülerini izliyor ve vuruşların bağrım-da yansımaları buluyor!

İster yeğni bir şarkı söyle, ister acı haykırışlar kopar, sen ruhumuza işler ve yaralı bir yürekte başka şey göremezsin artık!

Ah! Kalk ayağa, ah! Ve de soyun, ah! Örtünü fırlat ve ey güzeller güzeli hafifçe ayaklarını kaldırarak, yeğni zevkleri ve çılgınlığımızı uyandırarak rakset!

Ve çalgının tınısını duyarak ve de çalarken ona eşlik ederek doğaçlamadan şu şarkıyı söylemiş:

Kuşlar, onun kardeşleri; yaralı bir kuş olan yüreğime: 'Kaç! İnsanlardan ve toplumdan kaç!' dediler;
Ama ben yüreğime, yaralı yüreğime 'Kalbim, insanlara boyun eğ ve kanatların bir yelpaze gibi titresin! Onlara zevk verdiğinden ötürü sen de keyiflen!' dedim!

Ve bu iki dizeyi öylesine harika bir sesle söylemiş ki, gökteki kuşlar havada uçuşlarını durdurmuşlar ve saray hayranlıktan tüm duvarlarıyla raksetmeye başlamış. O zaman Kuvvetü'l-Kulüb tamburu bırakmış ve kamış flavtay almış ve dudaklarını ve parmaklarını ona değdirmiş; çalışıyla sanki şairin şu sözlerine hak verdirir gibiymiş:

Ey duyarsız kamıştan yapılmış flavtay çalan kız, dudaklarınla parmaklarının yumuşacık tuttuğu saz, içinden nefesin geçtikçe yepyeni bir ruh kazanıyor! Yüreğime üfle! Duyarsız kamışın deliklerinden daha iyi ses verir o! Çünkü onda parmaklarının dokunuşuyla iyileşecek yedi yara bulacaksınız!

Orada bulunanları flavta çalarak büyüleyince, bu sazı da bir kenara bırakmış ve eline harika bir çalgı olan udu almış; düzen sağlamış ve onu bağrına yaslayarak, yuvarlaklığının üzerine eğilerek öylesine çalmış ki, insan onu duyunca şairin şu dizelerini hatırlıyormuş:

Ey ut çalan kız, Acem tellerinin üzerindeki parmakların, isteğine uyarak, üstat bir tabibin ihtiyaca göre, kan akıtması ya da kanın damarlarda akmasına yol açması gibi, sükûneti ya da şiddeti uyandırıyor!

Senin ince parmakların altında Acem telleriyle donanmış udun, dilin anlatamadıklarını söylediğini duymak ve tüm cahillerin onun sözsüz dilini anladığını görmek ne kadar güzel!

Ve o zaman on dört değişik makam üzerine peşrev yaptıktan sonra ona eşlik ederek tümüyle söylediği bir şarkı onu görenleri ve sesini işitenleri zevkten zevke sürüklemiş.

Bunu izleyerek Kuvvetü'l-Kulüb, Sitti Zübeyde'nin önünde çeşitli çalgıları çalıp şarkılar söyledikten sonra, olanca zarafeti ve dalgalı bükülgenliğiyle ayağa kalkmış ve raks etmiş! Bundan sonra oturmuş ve olanca maharetiyle bazı hokkabazlık ve elçabukluğu hüneleri göstermiş; ve bunları öylesine hafif bir el, sanat ve ustalıkla yerine getirmiş ki, Sitti Zübeyde, kıskançlığına, öç alma istek ve duygusuna rağmen, neredeyse ona âşık olacak ve tutkusunun açığa vuracakmış. Ama bu davranışını tam zamanında engelleyerek, ta içinden "Kuşkusuz! Yeğenim Harun Reşid'e ona bu denli âşık olduğu için kusur bulmamalı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

"Kuşkusuz! Yeğenim Harun Reşid'e, ona bu denli âşık olduğu için kusur bulmamalı!" demiş. Ve kölelerine şölen kurmalarını buyurmuş; ve öfkesinin ilk duygularının altında kalmasına özen göstermiş. Ama, ona karşı duyduğu sıcak duyguların da yüreğini tümüyle sarmasına izin vermemiş; ilkin kafasına koyduğu rakibini zehirleme ve böylece ondan sonsuza dek kurtulma fikrini bir yana bırakarak sadece Kuvvetü'l-Kulüb'a sunulan hamur işleri arasına uyutucu bengden epeyce karıştırmakla yetinmiş. Ve gözde, bu tatlılardan bir parçayı dudaklarına götürür götürmez, başı arkaya kayarak yere düşmüş ve baygınlığın karanlıklarına dalmış. Sitti Zübeyde de, büyük bir acı duymuş gibi davranarak, köle kızlara onu gizli bir daireye taşımalarını buyurmuş. Sonra da hızlı yemek yerken boğulduğunu söyleyerek kızın ölüm haberini yaydırmış; daha sonra, göstermelik bir cenaze merasimi hazırlatmış ve onu hemen sarayın bahçelerinde hazırlattığı görkemli bir mezara gömdürmüş.

Bütün bunlar halifenin yokluğunda olup bitmiş! Ama, Balıkçı Halife ile geçirdiği serüvenden sonra halife, saraya dönünce, ilk yaptığı iş, haremağalarından sevgilisi Kuvvetü'l-Kulüb hakkında bilgi istemek olmuş. Haremağaları, Zübeyde, sırrı açıkladıkları takdirde kendilerini astıracağını söylediğinden, halifeye matemli

bir edayla “Efendimiz, Allah ömrünü uzatsın ve hanımımız Kuvvetü’l-Kulûb’un kalan ömrünü de sana versin! Senin yokluğun, ey Emirü’l-Müminin, onu öylesine bir umutsuzluğa düşürdü ve öylesine acı duydu ki, buna dayanamadı ve ne yazık ki, ansızın öldü! Şimdi Tanrı’nın rahmetine sığınmış bulunmaktadır!” demişler.

Bu sözleri duyan halife, kulaklarını tıkayarak ve feryatlar kopararak ve de her önüne gelene sevgilisini sorarak deli gibi sarayın içinde koşmaya başlamış. Ve yolunun üzerindeki herkes, karınüstü yere kapanmış ya da sütunların ardında gizlenmiş. Ve böylece gözdesinin düzmece mezarınınyükseldiği yere kadar gelmiş; ve alnını mermere dayayarak kollarını uzatmış ve olanca gözyaşını dökmüş ve şu şiiri söylemiş:

Ey mezar, senin soğuk gölgelerin ve gecenin karanlıkları sevgiliyi nasıl kuşatabilir?

Ey mezar, Allah aşkına, söyle bana, sevgilimin güzellikleri sonsuza dek soldu mu? Güzelliğinden taşan o görünüm, sonsuza dek silindi mi?

Ey mezar! Kuşkusuz sen ne Cennet Bahçesi ne de yücelen göksün; ama, söyle bana, senin içinde nasıl oluyor da, dalın çiçek açtığını ve ayın parladığını görüyorum?

Ve halife böylece hıçkırmaya ve acısını dökmeyi bir saat kadar sürdürmüş. Bundan sonra ayağa kalkmış, hiçbir teselli sözü duymak istemeksizin ve karısını ve yakınlık duyduğu kimseleri kabul etmeksizin dairesine kapanmış. Zübeyde’ye gelince, hilesinin başarı sağladığını görünce, hâlâ bengin uyutucu etkisi altında bulunan Kuvvetü’l-Kulûb’u, giysileri üzerinde olduğu halde, gizlice bir sandığa kapattırılmış ve güvendiği iki köleyle saray dışına taşıtmış ve satışın kapak kaldırılmadan yapılmasını şart koşarak rastlanan ilk alıcıya satılmasını buyurmuş.

Ve işte her şey böyle olmuş! Balıkçı Halife’nin durumuna gelince: Balık avının ertesi günü uyanınca, ilk düşüncesi kendisine iki balığın bedelini ödemeyen hadım edilmiş zenciye takılmış ve kendi kendine “Galiba yapacağım en iyi şey saraya gidip Sandal denilen bu haremağasını soruşturmak olacak! Zaten ken-

disi de bana bunu önerdi! Borcunu ödemek istemezse, geçmişini belleymeyim!" demiş; ve saraya doğru yollanmış.

Oraya ulaştığında, herkesi altüst olmuş bir durumda görmüş; sarayın kapısında da rastladığı ilk kişi başka zencilerin ve haremağalarının oluşturduğu saygın bir grubun ortasında el kol hareketleri yaparak tartışan zenci Sandal olmuş. Ve onun yanına yaklaşırken, yolunu genç bir memluk kesmek isteyince onu itip "Yürü, pezevenk çocuğu!" diye haykırmış. Bu haykırışı işiten haremağası Sandal, başını çevirip sesini duyduğu kişinin Balıkçı Halife olduğunu görmüş; gülerek ona, yanına yaklaşmasını söylemiş. Halife yaklaşıncı ona "Vallah! Seni, ey sarışınım, ey küçük lalem, seni bin kişi arasında tanırdım!" demiş. Haremağası da, bu sözleri işitince, gülmekten patlayarak canayakın bir tavırla "Hele biraz dur, ey Halife usta ! Sana borcumu hemen ödeyeceğim!" demiş. Para çıkarmak ve bunu kendisine vermek üzere elini cebine sokmuş; ama tam o sırada bir bağırıtı, halifenin yanından çıkan büyük vezir Cafer'in geldiğini bildirmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Para çıkarmak ve bunu kendisine vermek üzere elini cebine sokmuş; ama tam o sırada bir bağırıtı, halifenin yanından çıkan büyük vezir Cafer'in geldiğini bildirmiş. Bunu duyan haremağaları, köleler ve genç memluklar iki sıra halinde yer almak üzere ayağa kalkmışlar; ve Sandal, kendisine konuşmak için vezirin yaptığı işareti görerek, balıkçıyı bırakmış ve çabucak Cafer'in buyruklarını almaya koşmuş. Ve ikisi birlikte enine boyuna avluda dolaşarak uzun uzadıya konuşmuşlar.

Halife, haremağasının yanına dönmesinin geciktiğini görünce, zencinin meseleyi tümüyle unutmuş ve sanki varlığından hiç haberi yokmuşçasına artık aldırılmaz görünmesinden, bunu, onun bir düzeni olduğuna inanmış. O zaman artık yerinde duramaz olmuş ve uzaktan haremağasına "Artık geri dön!" anlamına gelen işaretler yapmaya başlamış. Ama öteki buna hiçbir ilgi gös-

termediğinden, Halife de alaylı bir edayla, ona “Ey Lale efendim, bana borcunu ver de çekip gideyim!” diye haykırmış. Haremağası da, Cafer’in orada bulunmasından dolayı, bu konuşmadan çok sıkılmış ve yanıt vermek istememiş. Aksine, o yanda olan bitenlerin vezirin ilgisini çekmemesi için daha canlı bir tarzda konuşmaya başlamış; ama bu çabası boşuna olmuş! Çünkü Halife, daha yakına gelmiş ve korkunç bir sesle ve de belirgin el kol hareketleri yaparak “Ey ıslah olmaz alçak, Allah kötü niyetli kişilerin ve fakirlerin nesi varsa soyan herkesin belasını versin!” diye haykırmış. Sonra sesinin edasını değiştirerek yine alaylı “Ey Göçük Karınlı efendim, senin korumana sığınyorum! Çekip gitmem için bana olan borcunu senden rica ediyorum!” diye haykırmış. Haremağası şaşkınlığın sınırına ulaşmış; çünkü Cafer, bu kez, görüp iştmiş bulunuyormuş; ama hâlâ neyin söz konusu olduğunu kavrayamadığından, haremağasına “Bu zavallı adamın nesi var?” diye sormuş. Haremağası da “Efendim, sen bu adamın kim olduğunu bilmiyor musun?” diye yanıt vermiş. Cafer “Vallahi! Onu ilk kez gördüğüme göre nereden tanıyayım?” demiş. Haremağası “Efendim, bu kişi, halifeye yetiştirmek için balıklarını yağmaladığımız balıkçıdır! Ben de son kalan iki balığını alıp kendisine bugün saraya gelip beni görürse, parasını ödeyeceğime söz vermiştim. Tam ona borcumu ödemek üzere iken, size saygı göstermek üzere yanınıza koştum. İşte bundan dolayı, bu bön herif, sabırsızlanarak, şimdi böyle münasebetsizce işaret edip duruyor!” demiş.

Vezir Cafer, bu sözleri işitince, yavaşça gülmüş ve haremağasına “Ey haremağalarının başı, nasıl oluyor da sen, Emirü’l-Müminin’in ustasına karşı bunca saygı, içtenlik ve ilgi yoksunluğu gösterebilirsin? Zavallı Sandal! Ya halife, ortağı ve ustası olan Balıkçı Halife’ye gerekli saygıyı göstermediğini öğrenirse sana ne der?” demiş. Ve sonra “Ey Sandal, sakın onun gitmesine izin verme; çünkü bundan uygun zamanda gelemezdi! Tam bu sırada halifenin göğsü daralmış ve yüreği üzgündür; gözdesi Kuvvetü’l-Kulûb’un ölümü nedeniyle ruhu yas tutmaktadır ve kedere boğulmuştur; ben onu elimden gelen her çareye baş vurarak boşu boşuna teselli etmeye çalıştım. Ama belki de bu Balıkçı Halife’nin yardımıyla onun yüreğini ferahlatabiliriz. Ben onun hakkında

halifenin düşüncesini yoklamaya giderken, onu burada tutun!” diye eklemiş. Haremağası Sandal da “Efendim, sana ne uygun geliyorsa yap! Allah seni ülkenin ve Emirü'l-Müminin'in saltanatının desteği, direği ve köşetaşı olarak kollayıp korusun! Ve Yüce Tanrı'nın gölgesi senin ve onun üzerinden eksik olmasın! Ve yüzyıllar boyunca dallarınız, gövdeniz ve kökünüz dokunulmadık kalsın!” diye yanıt vermiş. Ve Cafer halifenin yanına ulaşmak üzere ayrılınca, çabucak Balıkçı Halife'nin yanına gitmiş. Ve Halife, sonunda haremağasının yanına geldiğini görerek, ona “İşte sonunda ey Göçük Karın, çıkıp geldin!” demiş. Ve haremağasının memluklara, kendisini tutup gitmesini önlemelerini bildirdiğini görünce “İşte tam da beklediğim şey ortaya çıkıyor! Alacaklı borçlu oluyor, istekte bulunan, kendisinden bir şeyler istenen oluyor! Ah! Zebbimin Lalesi, ben buraya paramı almaya geldim, oysa harcıma ödemediğim ve vergimi vermediğim bahanesiyle tutuklanıyorum!” diye haykırmış. Ve onun durumu böyleymiş!

Halifeye gelince, Cafer onun yanına girince, onu ikiye katlanmış, başı ellerinin arasında, göğsü hıçkırıklarla sarsılırken ve yavaşça şu dizeleri söylerken bulmuş:

Beni kınayanlar, boyuna bitip tükenmeyen ıstırabımdan dolayı eleştiriyorlar! Ama yürek tüm tesellileri reddederken ben ne yapabilirim? Kendi başıma buyruk muyum, yürek benim iradem altında mı sanki?

Ve ben nasıl, can vermeden, anısı yüreğimi dolduran bir çocuğun yokluğuna katlanabilirim; öylesine sevimli, tatlı ve cana yakın bir çocuğun, ey yüreğim?

Oh! Hayır! Onu asla unutmayacağım! Bardak aramızda dolaşırken onu unutmak ha! O bardak ki, ben, içinden bakışlarının şarabını içerdim, hâlâ sarhoşluğunu duyduğum o şarabı!

Ve Cafer halifenin huzuruna çıktığı zaman ona “Barış üzerine olsun, ey Emirü'l-Müminin! Ey imanımızın onurunun savunucusu ve Peygamberlerin Yücesi'nin amcasının ardılı! Tanrı dua ve barışını üzerinden eksik etmesin!” demiş. Halife de yaş dolu bakışlarını Cafer'den yana çevirmiş ve acılı bir bakışla ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

Halife de yaş dolu bakışlarını Cafer'den yana çevirmiş ve ona "Ey Cafer, Tanrı'nın selamı, acıması ve kutsaması senin de üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Cafer "Emirü'l-Müminin kulunun konuşmasına izin verir mi, yoksa bunu yasaklar mısınız?" diye sormuş. Harun Reşid de "Ne zamandan beri ey Cafer, senin benimle konuşman yasaklanmıştır; sen ki benim tüm vezirlerimin başı ve efendisisin! Ne söylemek istiyorsan söyle banal!" demiş. O zaman Cafer "Efendimiz, evime gitmek için senin yanından çıktığımda, sarayın kapısında dinelmiş, haremağalarının arasında bulunan senin ustan, hocan ve ortağın olan Balıkçı Halife'yi, sana karşı üzüntülerini ifade edip 'Tanrı'ya şükürler olsun! Başıma geleni bir türlü anlayamadım! Ben kendisine balık tutma sanatını öğrettim, o ise bana herhangi bir minnet duymaktan öte, sele bulmak üzere çekip gitti ve bir daha da dönmedi! Böyle ortaklık ve de böyle çıraklık olur mu? yoksa bu onun ustasına borcunu ödemesinin kendi bildiğince bir yolu mudur?' diyerek sızlanıp duruyordu. Ben de, ey Emirü'l-Müminin, koşup gelerek meseleyi sana açmayı uygun buldum; eğer her zaman için onun ortağı kalacaksan, bunu sen bilirsin diye düşünerek... Yok, eğer aranızdaki ortaklığı bozacaksan, o da gitsin bir başka ortak ve arkadaş bulsun!" demiş.

Halife, vezirinin bu sözlerini işitince, onu boğan hıçkırıklarına karşın, gülmekten kendini alıkoyamamış ve birdenbire içinin ferahladığını duyumsayarak Cafer'e "Allah aşkına Cafer, bana doğruyu söyle! Gerçekten Balıkçı Halife şimdi sarayın kapısında mı bulunuyor?" demiş. Cafer de "İnan olsun ki, ey Emirü'l-Müminin, Halife'nin kendisi etiyile kemiğiyle kapıda duruyor!" diye yanıt vermiş. Harun da "Ey Cafer, Allah için, benim ona bugün layık olduğu şekilde adalet göstermem ve borcumu ödemem gerek! Eğer Tanrı benim aracılığımla ona ceza ve azap verecekse, bunu tümüyle yerine getireceğim. Öyle değil de, bahtında servet ve refaha kavuşması takdir edilmişse, ona da sahip olacaktır!" demiş. Bu sözleri söyleyerek, halife, eline

büyük boyda bir kâğıt almış; bunu aynı ölçüde küçük parçalara ayırmış ve “Ey Cafer, ilkin, kendi elinle, bu küçük kâğıt parçalarından yirmisine, bir dinardan bin dinara kadar para miktarları ve ülkemin tüm saygıdeğer kişilerinin halifeden emirlere, vezirlere ve mabeyincilere, sonra da sarayın en basit hizmetlerini görenlere kadar herkesin adlarını yaz; daha sonra da, başka küçük kâğıtlara, sopalamadan asılarak öldürülmeye kadar, her türlü ceza ve eziyetleri yaz!” demiş. Cafer de “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Ve eline bir kalem alarak, kâğıtların üzerine halifenin bildirdiklerine uygun olarak bin dinar, hapis, sopalama ve diğer benzer şeyler yazmış. Sonra da hepsini aynı biçimde katlamış, küçük bir leğene atmış ve hepsini birden halifeye götürmüştü; o da kendisine “Ey Cafer, Kutsal atalarımın temiz adları ve erdemleri ve de öncüllerim Hamza ve Âkıl üzerine yemin ederim ki, Balıkçı Halife hemen buruya getirilince içindekileri ancak seninle benim bildiğimiz bu kâğıtlardan birini çekmesini ondan isteyeceğim; ve çekeceği kâğıtta ne yazılı ise kendisine vereceğim! Hatta bu, halifelik görevinin devrini bile gerektirse, o anda haklarımdan vazgeçeceğim! Ve gönlümün tüm cömertliğiyle görevimi kendisine devredeceğim! Ama, eğer, aksine, asılarak ölüm ya da kısırlaştırma veya başka herhangi bir ceza söz konusu olursa, nasibini alacak ve başka bir yola başvurmasına olanak sağlamadan bunu da yerine getireceğim! Haydi şimdi git, onu al ve gecikmeden buraya getir!” demiş.

Bu sözleri işitince Cafer, içinden “Şanlı ve Çok Güçlü olan Tanrı’dan başka yücelik ve kudret sahibi yoktur! Bu zavallının çekeceği kâğıdın, onun yitmesine neden olacak kötü türden cezaların yazıldığı birisi olması mümkündür! O zaman, böylece, hiç istemeksizin, onun felaketinin ilk nedeni olmuş olacağım! Çünkü halife, bunun üzerine ant içtiğine göre kararını değiştirmesi düşünülemez! Benim, gidip bu zavallıyı bulmaktan başka çarem yok! Allah ona ne nasip etmişse o olacaktır!” demiş. Sonra da çıkıp Balıkçı Halife’yi bulmaya gitmiş; ve elinden tutarak onu sarayın içine doğru sürüklemek istemiş. Ama o, o ana kadar sinirlenip tutuklanmasından şikâyet edip saraya geldiğinden ötürü pişmanlıklarını söyleyip dururken, aklını kaçırmış gibi olmuş ve “Ne budalaymışım ki, bu zenci haremağasını, bu

Felaket Lalesini, geniş burun delikleri olan lanetli ırkın bu kalın dudaklı piçini, bu çökük karınlıyı dinleyip onu burada aramaya geldim!" diyormuş. Ama Cafer ona "Haydi! Beni izle!" demiş; ve Halife'nin hakaretler yağdırdığı köleler ve genç oğlanlar topluluğu kendilerini izlerken, onu, sürükleyip götürmüş. Yedi uzun dehlizden geçirmiş ve yolda "Dikkat et, ey Halife! İnancımızın savunucusu Emirü'l-Müminin'in huzuruna çıkacaksın!" demiş. Ve büyük bir kapı perdesini açarak, onu, yöresinde emirleri ve sarıynın ileri gelenleri bulunduğu halde Harun Reşid'in tahtında oturmakta olduğu kabul salonuna sokmuş. Neyi göreceğinden en küçük bir fikri bile bulunmayan Halife, hiç de tedirgin olmamış; ama, olanca şaşaası içinde oturmakta olan Harun Reşid'e dikkatlice bakarak onu tanıyınca, gülmekten çatlayarak ona yaklaşmış ve ona "Ah! İşte karşındasın zurna! Balıklarla beni tek başıma bırakıp kaçmakla namuslu kişiler gibi davrandığını mı sanıyorsun; ben ki sana mesleği öğretmiş ve seni gidip iki sele almakla görevlendirmiştım. Beni en azından bir dinara satabileceğim balıkları herkesin gelip kapışması ve akbabalar gibi üşüşüp hepsini alıp götürmeleri sırasında yalnız bıraktın! Buraya sürüklenerek bu kalabalığın ortasına düşmemin nedeni de sensin! Ama sen, zurna, söyle bana, seni kim yakaladı da o iskemleye bağladı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Ama sen, zurna, söyle bana, seni kim yakaladı da, o iskemleye bağladı?" demiş.

Balıkçı Halife'nin bu sözlerini işiten halife gülmüş ve Cafer'in yazdığı pusulaların içinde bulunduğu altın leğeni iki elinin arasında tutarak, ona "Yaklaş, ey Halife ve şu kâğıtlardan bir kâğıt çek!" demiş. Balıkçı da gülmekten katılarak "Nasıl! Ey zurna, yoksa meslek değiştirip musikiyi bıraktın mı? Şimdi de yıldızbilimci oldun ha? Dünse balıkçı çırağı idin! Bana inan ki, zurna, bu seni ileri götürmez! Çünkü ne kadar çok mesleğe girersen, o kadar az kazanç sağlarsın! İyisi mi sen yıldızbilimciliği bir yana

bırak ve de gel benimle çıraklığını sürdür!” diye haykırmış. Böylesine konuşmasını uzatıp gidecekken, Cafer ona doğru yaklaşıp kendisine “Böyle konuşup durman yetsin! Sana Emirü'l-Müminin'in buyurduğu gibi gel de şu kâğıtlardan birini çek!” demiş; ve onu tahta doğru itmiş.

O zaman Halife, Cafer'in iteklemesine karşı çıkmaya çalışmışsa da, homurdanarak altın leğene doğru ilerlemiş ve tüm ağırlığıyla elini içine daldırarak oradan bir sürü kâğıt parçasını birden çıkarmış. Ama onu gözetmekte olan Cafer, bunların hepsini yeniden yerine koymasını ve tek bir kâğıt çekmesini öğütlemiş. Halife de, onu bir yana iterek yeniden elini leğene daldırmış ve bu kez bir tek kâğıt çekmiş ve “Bundan böyle bu şiş yanaklı zurnacıyı, yıldız falına bakmaya özenen bu yıldızbilimciyi hizmete almak benden ırak olsun!” demiş. Bunu söyleyerek kâğıdı açmış ve ona “Ey zurnacı, bana bu kâğıtta yazılı yıldız falını okur musun? Sakın benden hiçbir şey gizleme!” diyerek halifeye uzatmış. Halife de kâğıdı alarak onu, okumasızın Cafer'e uzatmış ve ona “İçinde yazılı olanı bize yüksek sesle oku!” demiş. Cafer de kâğıdı almış, onu okuyarak ellerini havaya kaldırıp “Yüceler Yücesi ve Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka yücelik ve güç yoktur!” diye haykırmış. Halife, gülerek Cafer'e “Umarım ki, iyi haberler var, Cafer! Nedir, söyle! Yoksa tahttan mı iniyorum? Buraya Halife'yi mi çıkarmak gerekecek? Yoksa asılması mı gerek?” diye sormuş. Cafer de, yüreği acıyarak “Ey Emirü'l-Müminin, bu kâğıdın üzerinde, Balıkçı Halife'ye yüz sopa vurulacak! yazılı” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine halife, balıkçının haykırışları ve itirazlarına karşın “Hüküm yerine getirilsin!” emrini vermiş. Ve Cellat Mesrur çılgınca haykıran balıkçıyı yakalatmış; ve onu karnı üzerine yatırarak, ne bir eksik, ne bir fazla, ardına yüz sopa vurmuş! Halife, edindiği dayanıklılık nedeniyle hiçbir acı duymadığı halde, korkunç feryatlar koparıyor ve zurnacıya karşı binlerce ilenme sıralıyormuş. Halife de alabildiğine gülüyormuş! Yüz sopa vurulup bitince, Halife sanki hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkmış ve “Allah şakanın belasını versin, ey şiş yanak! Ne zamandan beri doğru dürüst yaşayan insanlar arasında sopalanmak şaka yerine geçiyor?” diye haykırmış. Acıması bol bir ruha ve merhametli bir

yüreğe sahip olan Cafer de, halifeye doğru dönmüş ve “Ey Emirü’l-Müminin, izin ver de balıkçı bir kâğıt daha çeksin! Belki bu kez bahtı ona güler! Zaten sen de, eski ustanın, senin cömertliğinin ırmağında susuzluğunu gidermeden buradan uzaklaşmasını istemezsin!” demiş. Halife de “Vallahi, ey Cafer, sen çok tedbirsizsin! Bilirsin ki hükümdarlar yeminlerinden ya da vaatlerinden geri dönmek âdetinde değildir! Oysa, sen, önceden, eğer balıkçı ikinci bir kâğıt çeker de, asılması söz konusu olursa, çaresiz asılmasını kabullenebiliyor musun? O zaman ölümüne sen neden olmuş olmaz mısın?” diye yanıt vermiş. Cafer de, bunu “Vallahi! Ey Emirü’l-Müminin, felakete uğrayanın ölmesi, yaşamasına yeğ tutulur!” diyerek yanıtlamış. Halife “Öyleyse bir kâğıt daha çeksin!” buyurmuş. Ama Balıkçı Halife, halifeye doğru dönerek “Ey felaket zurnacısı, Allah senin cömertliğini ödüllendirsin! Ama, sen koca Bağdat’ta bu gibi deneyleri yaptırmak için benden başka kimse bulamadın mı? Ve tüm Bağdat’ta benden daha elverişli kimseler yok muydu?” diye haykırmış. Ama Cafer ona doğru ilerlemiş ve ona “Bir kâğıt daha çek, Allah rast getirsin!” demiş.

O zaman Halife elini altın leğene sokmuş ve bir anda bir kâğıt çekip Cafer’e vermiş. Cafer de onu açıp okumuş ve konuşmaksızın başını öne eğmiş. Halife de sakince, ona “Ey Yahya’nın oğlu, neden konuşmuyorsun?” diye sormuş. Cafer “Ey Emirü’l-Müminin, bu kâğıdın üzerinde hiçbir şey yazılı değil! Boş bir kâğıt!” diye yanıt vermiş. Halife “Görüyorsun işte, bu balıkçının bahtının gülmesi bizim elimizde değil! Şimdi ona elinden geldiğince çabuk gözümün önünden uzaklaşıp gitmesini söyle! Yüzünü gördüğüm yeter olsun!” demiş. Ama Cafer “Ey Emirü’l-Müminin, senden aziz ve temiz yürekli atalannın kutsal erdemleri üstüne rica ediyorum, bu balıkçıya üçüncü bir kâğıt çekme izni ver! Belki de böylece aklıktan ölmemenin bir yolunu bulabilir!” demiş. Harun Reşid de “Pekâlâ! Üçüncü bir kâğıt çeksin! Başkası da olmasın!” diye yanıt vermiş. Cafer de Halife’ye “Haydi, ey fakir kişi, üçüncü ve sonuncu kâğıdını çek...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Haydi, ey fakir kişi, üçüncü ve sonuncu kâğıdını çek!” demiş. Balıkçı da bir kez daha kâğıt çekmiş ve Cafer, kâğıdı onun elinden alarak yüksek sesle “Balıkçıya bir dinar!” diye okumuş. Bu sözcükleri duyan Balıkçı Halife de “Allah belanı versin, ey felaket zurnası! Yüz sopaya karşı bir dinar ha! Ne büyük cömertlik! Kıyamet gününde Tanrı bunu sana ödetsin!” diye haykırmış. Halife de tüm ruhuyla gülmeye koyulmuş ve Cafer, ne de olsa onu eğlendirmeyi başarmış bulunduğundan, Balıkçı Halife’yi elinden tutmuş ve onu taht salonundan çıkarmış.

Halife sarayın kapısına gelince, orada haremağası Sandal’ı görmüş. Sandal onu çağırıp kendisine “Gel, Halife! Emirü’l-Müminin’in sana cömertçe sağladığı şeyi paylaşalım!” demiş. Halife de ona “Ah! Zift suratlı zenci, paylaşmak istiyorsun ha? Gel öyleyse kara bedeninin üzerine yüz sopanın yarsını kabullen! Ve bunu Cehennem’de İblis sana sağlamayı beklerken, efendin zurnacının bana verdiği bir dinar da senin olsun!” demiş. Ve Cafer’in avcuna koyduğu dinarı ona fırlatıp sarayın kapısından çıkmak istemiş. Ama haremağası ardından koşarak cebinden yüz dinarlık bir kese çıkarıp “Ey balıkçı, bu dinarları dün senden satın aldığım balıkların bedeli olarak al! Ve de selamete yoluna git!” diyerek Halife’ye uzatmış. Halife de bunu görünce pek sevinmiş, yüz dinarla birlikte Cafer’in verdiği dinarı da almış; ve kötü talihini ve uğradığı işlemini unutarak haremağasından izin almış ve şükrederek memnunluğun sınırında oradan ayrılıp eve dönmüş.

Şimdi! Tanrı bir kez bir şeye hükmetmişse, onu her zaman yerine getirir ve bu kez de Balıkçı Halife’nin hakkında verdiği hüküm ve iradesi yerini bulmuş. Gerçekten, evine dönmek üzere çarşıdan geçerken Halife, esirler pazarının önünde hatırı sayılır bir kalabalığın aynı noktaya baktıklarını görerek durmuş. Ve kendi kendine “Toplanmış olan bu kalabalık böyle neye bakıyor olabilir acaba?” diye sormuş. Ve merak duyarak, tacir ve simsarları, zengin ve fakirleri itip kakarak kalabalığı yarmış; onu görüp tanıyanlar, gülüp duruyorlar ve birbirlerine “Yer açın! Tüm pazarı satın alacak olan varlıklı yiğide yer açın! Kulamparaların üstadı yüce Halife’ye yer açın!” diyorlarmış. Halife de hiç tedirginlik duymadan ve kemerine bağlı dinarların ağırlığıyla keyiflenerek, ilk sıranın ortalarına kadar ilerlemiş ve

işin ne olduğunu anlamaya çalışmış!. Orada, önünde, üzerine bir kölenin oturduğu bir sandık bulunan yaşlı bir kişi görmüş. Ve bu yaşlı yüksek sesle “Ey tacirler! Ey zengin kişiler! Ve de kentimizin soylu kişileri! İçinde ne olduğu bizce bilinmeyen, Kasım’ın kızı ve Emirü’l-Müminin’in eşi Zübeyde’nin sarayından bize ulaşan bu sandığı satın alarak yüzde yüz sağlam bir iş için kim parasını harcamak ister? Kim fazla para önerirse Tanrı onu kutsasın!” diyormuş. Ama onun çağrısını genel bir sessizlik yanıtlıyormuş; çünkü tacirler, içinde ne olduğunu bilmedikleri bir sandık için yüklü para harcamayı göze alamıyorlarmış. Ve de içineden yutturmaca bir şeylerin çıkmasından çekiniyorlarmış! Ama sonunda, içlerinden biri sesini yükseltmiş ve “Vallahi! Bu alışveriş epeyce tehlikeli! Aldanma olasılığı epeyce yüksek! Yine de, ben, bir öneride bulunacağım, ama bundan dolayı beni ayıplamayın! Bir tek söz edeceğim, kusura bakılmazsa! İşte! Bir tek fazlasını düşünmeden yirmi dinar!” demiş. Ama bir başka tacir hemen bunu arttırarak “Benden elli dinar!” demiş. O zaman tellal “Ey tacirler, aranızda başka arttıracak yok mu? Son öneri yüz dinar! Başka arttıran yok mu?” diye haykırmış. O zaman Halife sesini yükselterek “Benden yüz bir dinar!” demiş.

Halife’nin bu sözlerini duyan tacirler, silkilmiş bir halının üzerinde ne kadar para kalmışsa, onun da o kadar parası olabileceğini düşünerek ve alay ettiğine inanarak gülmeye başlamışlar. Ama Halife kemerini açmış ve yeniden yüksek ve kızgın bir sesle “Yüz bir dinar!” diye haykırmış. Bunun üzerine tellal, tacirlerin gülmesine karşın “Vallahi! Sandık onundur! Ve benim bunu ona satmaktan başka yapacağım şey yoktur!” demiş; ve de “Al! Ey balıkçı, yüz bir altını öde ve içindekiyle birlikte sandığı al götür! Allah alışverişini kutsasın! Aldığının hayrını gör! Ve satın aldığın şey nedeniyle mutluluk senin üzerine olsun!” diye eklemiş. Halife de tam yüz bir dinar içeren kemerini boşaltmış ve içinden çıkanları tellalın eline teslim etmiş; ve satış, iki tarafın karşılıklı anlaşmasıyla son bulmuş. Ve sandık o anda başlayarak Balıkçı Halife’nin malı olmuş.

O zaman çarşının bütün hamalları, satışın tamamlandığını görerek, her biri ücret karşılığında taşımak üzere didişerek sandığın üzerine atılmışlar. Ama, artık tüm parasını bu satış uğru-

na harcamış bulunduğu ve bir soğan alacak kadar bile parası kalmadığı için bu durum, zavallı Halife'nin işine gelmiyormuş! Hamallar da sandığı taşımak üzere itişmeyi, tacirlerin aralarına girip onları ayırıncaya kadar sürdürmüşler; tacirler "İlk gelen hamal Zurayk'tır! Taşımak da onun hakkıdır!" demişler. Ve sandığı kendi taşımak isteyen Halife'nin tüm itirazlarına karşın, öteki hamalların hepsini kovmuşlar ve ona, müşterisi Halife'yi izlemesini bildirmişler. Hamal da, sandık sırtında olduğu halde, Halife'nin ardından yürümeye başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

Hamal da, sandık sırtında olduğu halde, Halife'nin ardından yürümeye başlamış. Halife de bir yandan yürürken, içinden "Artık üzerimde ne bir altın, ne bir gümüş ya da bakır para var, hatta bunların kokusu bile yok! Eve ulaşınca ben nasıl bu lanet olası hamalın parasını ödeyeceğim?" diyormuş. Ve de "Bu Allah'ın belası sandığa ne ihtiyacım vardı, benim? Bunu satın almayı nereden kafama soktum, bilmem ki! Ama yazılmış olan insanın başına gelir! Ben, bu hamala para ödeme işinden yakamı sıyırmak için, onu aşağı yukarı koşturacak, sokaklar boyunca yolunu yitirtecek, yorgunluktan ölünceye kadar onu dolaştıracam. O zaman, kendi isteğiyle duracak ve daha fazla bu sandığı taşımak istemeyecektir. Ben de onun bu vazgeçişinden yararlanarak kendisine para ödemekten kurtulacağım ve sandığı kendi sırtıma alıp taşıyacağım!" diyormuş.

Ve kafasında bu tasarımı kurunca, onu hemen yürürlüğe sokmuş. Bir sokaktan öbür sokağa, bir yerden öbür yere koşmaya koyulmuş ve hamalı da tüm kent boyunca kendisiyle birlikte sürüklemiş; bu böylece öğleden akşam güneş batıncaya kadar sürmüş; ve tamamıyla tükenmiş bulunan hamal da mırıldanmaya, sonra da homurdanmaya başlamış ve sonunda Halife'ye "Efendim, senin evin nerede?" diye sormaya karar vermiş. Halife de "Vallah! Dün onun nerede bulunduğunu biliyordum, ama bugün tümüyle unuttum! Ve seninle birlikte nerede olduğunu

arayıp duruyorum!” diye yanıt vermiş. Hamal da “Sen benim ücretimi ver de, sandığını al, öyleyse!” demiş. Halife “Hele biraz daha bekle, ağır ağır yürü de bana hafızamı toplamam ve evimin nerede bulunduğunu düşünmem için zaman bırak!” demiş. Ve bir süre geçtikten sonra, hamal, ihlayıp dişleri arasından homurdanmaya başlayınca, ona “Ey Zurayk, benim üzerimde senin ücretini karşılayacak para yok! Aslında paramı da evde bıraktım, evin nerede olduğunu da unuttum!” demiş.

Ve hamalın artık yürüyecek hali kalmayıp yükünü yere indirerek durduğu sırada, Halife’nin yanına bir tanıdığı yaklaşıp omzuna vurarak, ona “Hele hele! Sen misin o, Halife? Mahallen-den bunca uzaktaki bu mahallede ne yapıyorsun bakalım? Ve de bu adama ne taşıyorsun?” diye sormuş. Ama gücünü yitirmiş bulunan Halife, daha yanıt vermeden, Hamal Zurayk sözü geçen tanıdığa dönmüş ve ona “Amca, Halife’nin evi nerede bulunuyor, acaba?” diye sormuş. Adam da “Vallahi! Tuhaf bir soru sordun! Halife’nin evi Bağdat kentinin öbür yanında, Ravassin mahallesinde, balık pazarı yöresinde bulunan harap hanın içindedir!” diye yanıt vermiş. Ve gülererek uzaklaşmış. Bunun üzerine Hamal Zurayk, Balıkçı Halife’ye “Haydi bakalım, yürü ey alçak! Canlan ve de kıpırda!” demiş. Önünde yürütüp balık pazarı yakınındaki harap hana doğru ona yol aldırması! Ve oraya ulaşınca kadar küfredip davranışından dolayı “Ey sen, kötü yüzlü herif, Allah günlük ekmeğini kessin! Bu Allah’ın belası hanın önünden kaç kez geçtik de, beni durdurmadın! Haydi, yardım et de sırtımdan şu sandığı indirelim! Keşke sen bunun içinde olup da sonsuza dek kapalı kalsaydın!” diye sitemler etmiş. Halife, tek bir söz söylemeden, onun sandığı sırtından indirmesine yardım etmiş; Zurayk da elinin tersiyle alınındaki iri ter damlalarını silerek, ona “Şimdi beni gereksiz yere bunca yorduktan sonra, senin ruhunun yüceliğini ve hak ettiğim ücreti ödemek için elinin ne denli açık olduğunu görelim! Çabuk ol da ben de kendi yolma gideyim!” demiş. Halife de ona “Kuşkusuz, arkadaşım, bol bol hakkını alacaksın! Altın paramı, gümüş para mı istersin? Senin seçimine bağlı!” demiş. Hamal da “Uygun olanı sen benden iyi bilirsin!” demiş.

Bunun üzerine Halife, sandıkla birlikte hamalı kapıda bırakarak odasına girmiş ve oradan elinde sırmında kırk sivri

çivi kakılı, bir vuruşta bir deveyi öldürecek güçte korkunç bir kırbaçla çıkmış. Ve hamalın üzerine atılarak kolunu kaldırıp kırbacı havada sallamış ve hamalın sırtına indirmiş; ve bunu tekrarlayarak hamalın öylesine canının yakmış ki, zavallı sırtını çevirip uğuldayarak ve ellerini havaya kaldırarak kaçıp gitmiş; ve sokağın köşesinde gözden kaybolmuş.

Böylece hamaldan kurtulunca, kendi girişimiyle sandığa yönelip onu odasına kadar sürüklemiş. Ama, bütün bu gürültüyü duyan komşuları toplanıp Halife'nin ipekli satenden giysisini, aynı kumaştan sarığını ve de sürüklediği sandığı görmüşler ve ona "Ey Halife, bu urba ve bunca ağır şu sandık nereden eline geçti?" diye sormuşlar. O da "Asıl mesleği zurnacılık olan Harun Reşid adlı çırağımdan!" diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

"Asıl mesleği zurnacılık olan Harun Reşid adlı çırağımdan!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Halife'nin handa oturan komşuları korkarak birbirlerine "Dikkat edin de, onun böyle budalaca konuştuğunu kimseler duymasın! Yoksa kollukçular yakalar ve hiç kuşkusuz onu asarlar! Hanımızı da baştan aşağı yıkarlar, onun yüzünden; ölüsünü de ya hanın kapısına asarlar ya da daha müthiş bir cezaya uğrar!" demişler. Ve son kertede dehşete düşerek, onu, dilini ağzında kilitli tutmaya zorlamışlar; ve işini bir an önce tamamlaması için sandığı odasına taşınmasına yardım etmişler ve üzerine de kapısını kapamışlar.

Halife'nin odası o kadar darmış ki, sandık sanki sırf onun içine girmek için yapılmış gibi, hemen her yanı kaplamış. Ve Halife, geceyi nerede geçireceğini bir türlü bilemediğinden, boy-lu boyunca sandığın üzerine uzanmış ve orada bütün gün başına gelenleri düşünmeye koyulmuş. Ve birdenbire kendi kendine "Ama, aslında, sandığı açmak ve içinde ne olduğunu anlamak için daha ne bekliyorum?" diye sormuş. Ve iki ayağı üzerine sıçrayarak elinden geldiğince elleriyle sandığı açmaya çalışmış; ama boşuna! Ve yine kendi kendine "Aklımdan ne zorum vardı

da, açmayı bile beceremediğim bu sandığı satın almaya kalktım?” demiş. Ve kilidini kırarak zincirlerini çözmek için yeni bir hamlede bulunmuş, ama boşuna! O zaman kendi kendine “İşi yeniden ele almak için sabahı bekleyelim!” demiş. Ve yeniden boylu boyunca sandığın üzerine uzanarak çok geçmeden uyu-yup horlamaya başlamış.

Böylece bir saat kadar uyuduktan sonra, ansızın ürküp sıçrayarak uyanmış; ve başını odasının tavanına çarpmış. Gerçekten, sandığın içinde bir şeylerin kıpırdandığını hissetmiş. Ve birdenbire uyku, akıyla birlikte başından uçup gitmiş ve “Hiç kuşku yok ki, bunun içinde ecinniler var. Allah’a şükür ki, bana esin verdi de kapağını açmadım. Sandığı açsaydım, karanlıkta üzerime sıçrayıp kim bilir bana neler yapacaklardı! Kuşkusuz! Herhalde başıma hoş şeyler gelmeyecekti!” diye haykırmış. Ama aynı anda, korku kafasında böylece şekillenirken, sandığın içindeki gürültü iki katıyla duyulmuş ve kulağına sanki bir inildeme gelmiş. Bunu duyan Halife, korkunun sınırında, el yordamıyla ışık oluştursun diye bir lamba aramış; ama fakirliğin bir lamba edinmesine her zaman engel olduğunu unutmuş ve odasının duvarlarını eliyle yoklayarak ve dişleri birbirine vurarak kendi kendine “Bu kez, durum berbat, hem de çok berbat!” diyormuş. Sonra korkusu ikiye katlanarak kapıyı açmış ve gecenin ortasında alabildiğine bağırarak “İmdat! Handaki komşular! Koşun, yardım edin!” diye bağırarak kendini dışarı atmış. Çoğunluğu çoktan uyumuş bulunan komşuları da çok heyecanlanarak uyanmışlar; karıları yarı örtünük evlerinden başlarını çıkarıp bakarken, onun yanına koşuşmuşlar. Ve hepsi de “Ne oldu sana, Halife?” diye sormuşlar. O da “Çabucak, bana bir lamba verin, çünkü ecinniler ziyaretime geldi!” diye yanıt vermiş. Komşuları gülmeye başlamışlar ve sonunda içlerinden biri bir lamba getirmiş. Halife de lambayı alıp kendine daha çok güvenerek evine dönmüş. Ama ansızın, tam sandığın üzerine eğildiği sırada “Ah! Neredeyim ben?” diyen bir ses duymuş. Ve öncekinden de fazla korkuya düşerek, her şeyi bırakıp bir deli gibi yeniden dışarı fırlamış ve “Komşular, yardım edin!” diye haykırmaya başlamış. Komşuları da “Allah kahredesice Halife! Ne belasın sen, be! Bizi yine mi tedirgin ediyorsun?” demişler. O da “İyi yürekli kişiler,

ecinni sandığın içinde! Kıpırdayıp konuşuyor!” diye yanıt vermiş. Onlar da “Yalancı, ne diyormuş bakalım bu ecinni?” diye sormuşlar. O da “Bana ‘Neredeyim ben?’ dedi” diye yanıt vermiş. Komşular da gülererek “Ama, kuşkusuz, cehennemdedir, ey lanetli! İnşallah ölünceye kadar gözüne uyku girmez! Bütün hanı ve bütün mahalleyi tedirgin ettin! Eğer susmayacak olursan, inip kemiklerini kıracağız!” demişler. Halife, korkudan ölecek gibi olduğu halde, bir kez daha odasına girmeye karar vermiş ve tüm cesaretini toplayarak eline büyük bir kaya alıp sandığın kilidini kırmış ve kapağını ansızın açmış!

Ve sandığın içinde uzanmış baygın ve göz kapakları yarı kapalı, bir huri kadar güzel ve mücevherler kadar parlak bir genç kızın yatmakta olduğunu görmüş. Bu, Kuvvetül-Kulûb imiş! Ve kurtulduğunu anlayarak, göğsünü havayla doldurarak derin derin solumuş; orada gerçekten, solgun ve çok güzel ve arzu uyandıracak bir halde duruyormuş. Bunu gören ve hayatında böylesi bir güzellik değil, sade bir kadın bile tanımamış olan balıkçı, önünde dize gelerek ona “Allah aşkına, hanımım, sen kimsin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

...Önünde dize gelerek, ona “Allah aşkına, hanımım, kimsin sen?” diye sormuş. Kız gözlerini, kıvrık kirpikli o güzelim gözlerini açmış ve “Yasemin nerede, Nergis nerede?” demiş. Bunlar sarayda onun hizmetindeki iki genç esirenin adlarıymış. Halife de, kendisinden yasemin ve nergis istendiğini sanarak”Vallah! Hanımım burada bende, kurutulmuş kına çiçeklerinden başka çiçek yok!” diyerek yanıt vermiş. Genç kız da bu sesi ve bu yanıtı işitince, tüm aklını başına devşirmiş ve gözlerini alabildiğince açarak “Sen kimsin? Ben neredeyim?” diye sormuş. Ve bunu, şekerden de tatlı bir sesle ve elinin zarif bir hareketiyle söylemiş! Ve içinde ince bir ruh taşıyan Halife de, görüp işittiğinden çok duygulanmış ve “Ey gerçekten çok güzel olan hanımım, ben Balıkçı Halife’yim! Ve sen de kesinlikle benim yanımda bulunuyorsun!”

diye yanıt vermiş. Kuvvetü'l-Kulûb da "Öyleyse Halife Harun Reşid'in sarayında değilim, öyle mi?" diye sormuş. O da "Yok, vallahi! Sen, seni kucakladığı için bir saray sayılabilecek benim odamdasin!" diye yanıt vermiş. "Ve alım satım yoluyla benim cariyem oldun! Çünkü bugün sandığınla birlikte seni mezatta yüz bir dinara satın aldım! Ve seni bu sandıkta uyurken evime getirdim! Ve varlığını, ilk farkına vardığımda korkmuş olsam da, kıpırdanışınla kavradım! Daha önce alçakta ve kötü olduğunu bildiğim yıldızımın, şimdi mutlu bir düzeyde parıldadığını görüyorum!" diye yanıt vermiş. Kuvvetü'l-Kulûb da bu sözleri duyunca, gülerek ona "Demek ki beni görmeden çarşıda satın aldın, ey Halife?" demiş. O da "Evet, vallahi! Senin varlığından bile haberim olmayarak!" diye yanıt vermiş. O zaman Kuvvetü'l-Kulûb, Sitti Zübeyde'nin tuzağına düşerek başına ne geldiğinin anlamış; ve olup biteni başından sonuna kadar balıkçıya anlattırmış. Ve böylece onunla sabaha kadar konuşmuş. O zaman kız ona "Ey Halife, sende yiyecek hiçbir şey yok mu? Çok acıktım" demiş. Balıkçı "Ne içecek bir şey var ne de yiyecek! Ve de vallahi, ben de iki gündür ağzıma bir lokma bir şey koymadım!" diye yanıt vermiş. Kız "Hiç değilse, üzerinde biraz para var mı?" diye sorunca "Para mı dedin, hanımım? Son paramı, Tanrı'nın beni meraklandırıp yoluma çıkardığı bu sandığa verdim! Ve elim ayağım kurudu!" demiş. Kız da, bu sözleri işitince, gülmeye başlamış ve ona "Öyle de olsa dışarı çık da komşularından bana yiyecek bir şeyler getir! Herhalde seni reddetmezler! Çünkü komşu komşuya gereklidir!" demiş.

Bunun üzerine Halife, ayağa kalkıp hanın avlusuna çıkmış; sabahın er saatinin sessizliğinde "Ey handa oturanlar, ey komşular! İşte şimdi de sandıktaki ecinni benden yiyecek bir şeyler istiyor! Benim de elimde ona verecek hiçbir şey yok!" diye haykırarak. Onun sesinden ürken ve yoksulluğuna acıyan komşuları da aşağı inip akşamdan kalan yarım ekmeği, ayrıca bir parça peynir, bir hıyarla bir turp vermişler. Ve bunları kaldırdığı eteğinin boşluğuna doldurup kendi odalarına çekilmişler. Halife de toparladığı şeylerden mutlu, odasına dönmüş ve bütün bunları genç kızın önüne koymuş ve ona "Haydi, ye!" demiş. O da gülmeye başlamış ve "Su içmek için küçük bir güğüm ya da bir testi olmaksızın nasıl yerim? Yoksa, lokma boğazıma takılır ve ölü-

rüm!” demiş. Halife de “Kötülükler senden ırak olsun, ey güzel-ler güzeli! Şimdi hemen gidip sana bir testi değil, bir küp su getireceğim!” diye yanıt vermiş ve hanın avlusuna çıkarak gırtlığının tüm gücüyle “Ey komşular! Ey handa oturanlar!” diye haykırmış; her yandan kızgın başlar uzanarak ona küfretmeye başlamış ve “Ey Allah’ın belası, şimdi de ne var?” diye haykırmışlar. O da “Sandıktaki ecinni şimdi de su istiyor!” diye yanıt vermiş. Komşular aşağı inip kimi bir kulpsuz testide, kimi bir testide, kimi bir güğümde, kimisi de çömlekte ona su getirmişler; o da her birini ellerine alıp kolunun altına kısırtıp ya da tepesine oturarak denge-gele tutup çabucak Kuvvetü’l-Kulûb’a getirmiş ve ona “Canının istediklerini sana getirdim!” demiş ve “Başka bir şey arzu ediyor musun?” diye sormuş. Kız da “Hayır! Tanrı’nın verileri yeterince var!” diye yanıt vermiş. O da “Öyleyse, hanımım, sen de kendince tatlı sözler söyle ve bana bilmediğim öykünü anlat!” demiş.

Bunun üzerine Kuvvetü’l-Kulûb, Halife’nin yüzüne bakmış ve ona gülümsemiş ve “Bil ki, ey Halife, benim öyküm iki sözcükle özetlenemez! Rakibim Halife Harun Reşid’in karısı Sitti Zübeyde’nin kıskançlığı yüzünden düştüğüm durumdan beni kurtarman bahtında yazılı olduğu için, ne mutlu ki kurtuldum! Ben, gerçekten, Emirü’l-Müminin’in gözdesi Kuvvetü’l-Kulûb’um! Sana gelince, bundan böyle mutluluğun güvence altındadır!” demiş. Halife de ona “Ama bu Harun benim balık tutmayı öğrettiğim kişi değil midir; ve ben bu bostan korkuluğunu büyük bir iskemlenin üzerinde sarayda otururken görmedim mi?” diye sormuş. Kız da “Kesinlikle ta kendisi!” diye yanıt vermiş. O da “Valahi, bütün hayatımda onun kadar kötü zuma çalan ve de daha büyük bir namussuz görmedim!” demiş. “Bu soytarı suratlı sefil, beni sadece soymakla kalmadı; yüz sopa karşılığı bir dinar verirdi! Ve eğer ona bir daha rastlarsam, şu kazıkla karnını yaracağım!” diye eklemiş. Ama Kuvvetü’l-Kulûb, onu susturarak kendisine “Bu uygunsuz konuşmayı bırak, çünkü kendini içinde bulacağın yeni durumda, her şeyden önce gönül gözünü açmak ve nezaketle konuşup incelikle davranmak durumundasın! Ve böylece, ey Halife, üzerine saraylıların urbalarını geçirir ve yüksek rütbeli bir Medineli,¹ kibarlık ve seçkinlikle donanmış bir kişilik olursun!...

1 Medineli: Bedevinin karşılığı olarak, kentli, uygar (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

“... Böylece ey Halife, üzerine saraylıların urbalarını geçirir ve yüksek rütbeli bir Medineli, kibarlık ve seçkinlikle donanmış bir kişilik olursun!” demiş.

Halife, Kuvvetü'l-Kulüb'un bu sözlerini işitince, kendisinde bir değişimin meydana geldiğini ve gönül gözünün açıldığını ve eşyayı algılamasının genişlediğini ve zekâsının parıldadığını hissetmiş.¹

Ve bütün bunlar onun hayrına olmuş. İnce ruhların kaba ruhları etkilediği ne kadar doğrudur! Böylece, bir dakikadan öbürüne, Kuvvetü'l-Kulüb'un tatlı sözleriyle Balıkçı Halife, o güne kadar budala ve kaba iken, tavırları ince, dili akışkan zarif bir kentli olmuş.

Gerçekten, Kuvvetü'l-Kulüb, böylece, özellikle yeniden çağrılıp Emirü'l-Müminin'in huzuruna çıktığında tutacağı yolu ona anlatınca, Balıkçı Halife “Başım üzerine, gözüm üzerine! Senin görüşlerin, hanımım, benim davranış kurallarım; ve hayırlı gözetimin hoşlanacağım bir gölgelik olacaktır! İşittim ve itaat ettim! Tanrı seni kutsamalarıyla kaplasın! Ve en olmaz arzularını bile yerine getirsin! İşte önünde, boyun eğerek ve erdemlerine saygı duyarak, sana bağlı kölen Balıkçı Halife durmaktadır!” diye cevap vermiş. Sonra da “Konuş, hanımım! Sana hizmet uğrun-da ne yapabilirim?” diye eklemiş. O da “Ey Halife, bana sadece bir kalem, bir hokka ve bir yaprak kâğıt gerek!” diye yanıt vermiş. Halife de çabucak bir komşusunun yanına koşarak, bu gereçleri sağlayıp Kuvvetü'l-Kulüb'a getirmiş; o da, halifenin iş yaptığı cevahirici İbnü'l-Kimas'a uzun bir mektup yazarak olup

1 Sir Richard F. Burton, *The Arabian Nights* adıyla yaptığı Binbir Gece Masalları çevirisinde, bu durumu, bir dipnot ile şöyle açıklıyor: “Bize anlamsız ve abartılı gelen ve ansızın doğan bu ruh değişikliği, birçok Doğu öykülerinde ve seçkin kişilerin yaşamöykülerinde, özellikle öğrencilik yıllarıyla ilgili olarak görülmektedir. Bir genç derslerini kavrayamazken, bir gün, kaygan bir duvara tırmanan bir örümceğin, birçok kaymalardan sonra başarı sağladığını görünce, Tanrı onun gönül gözünü açar; ve çalışmaları artık ona kolay gelir ve sonunda bir allame (*doctissimus*) olur.” (Â.Ş.O.)

bitenlerden onu haberli kılmış ve alım satım yoluyla kendisine sahip olan balıkçı Halife'nin yanında kalmakta olduğunu kendisine açıklamış. Ve mektubu katlayıp Halife'ye vermiş ve ona "Bu mektubu al ve Cevahirciler Çarşısı'nda halifenin iş tuttuğu ve dükkânını herkesin bildiği İbnü'l-Kirnas'a ver! Ve sana davranış ve konuşma bakımından yaptığım önerileri de unutma!" demiş. Halife de işitip itaat ettiğini söyledikten sonra mektubu ilkin dudaklarına, sonra alnına götürmüş; sonra da çabucak Cevahirciler Çarşısı'na koşup orada İbnü'l-Kirnas'ın dükkânını sormuş; kendisine göstermişler. Dükkâna yaklaşarak seçkin tavırlarla cevahircinin önünde eğilip ona barış dilemiş. Cevahirci de onun dileğini yanıtlamış; ama dudağının ucundan; ve ona yarım yamalak bakarak "Ne istiyorsun?" diye sormuş, Halife de yanıt olarak ona mektubu uzatmış. Ve cevahirci mektubu parmağının ucuyla tutmuş ve okumadan, hatta açmadan yanındaki halının üzerine bırakmış; çünkü bunun sadaka istemek için bir dilekçe ve Halife'nin de bir dilenci olduğunu düşünüyormuş. Ve hizmetkârlarından birine "Ona bir yarım dirhem verin!" demiş. Ama Halife, bu sadakayı onurlu bir tavırla reddetmiş; ve cevahirciye "Benim sadakayla bir ilgim yok! Sadece mektubu okumanı rica ediyorum!" demiş. O zaman cevahirci mektubu alıp açmış ve okumuş; ve birdenbire onu öpüp saygıyla başına götürmüş; ve Halife'yi yanına oturmaya çağırmış ve ona "Kardeşim, senin evin nerede bulunuyor?" diye sormuş; o da "Falan mahallede, falan sokakta, filan handa!" diye yanıt vermiş. O da "Çok güzel!" diyerek onu yanıtlamış. Ve iki baş yardımcısını çağırarak onlara "Bu saygın kişiyi Sarraf Muhsin'in dükkânına götürün, kendisine bin dinar versin. Sonra onu en kısa zamanda bana, buraya geri getirin!" demiş. İki baş yardımcı Halife'yi Sarraf Muhsin'in dükkânına götürmüş ve ona "Ey Muhsin, bu saygın kişiye bin dinar vereceksin!" demiş. Sarraf da bin dinar altın tartmış ve yeniden iki baş yardımcıyla İbnü'l-Kirnas'ın yanına dönen Halife'ye vermiş. Halife İbn ül-Kirnas'ı şahane koşumlu bir katıra binmiş, yöresi zengin giysilerle donanmış yüz köleyle çevrili vaziyette bulmuş. Cevahirci onun için de güzellikte eşdeğer bir katır hazırlatmış. Ve onu mahmuzlayıp kendisini izlemesini söylemiş. Ama Halife "Vallahi, efendim! Ben ömrüm-

de katıra binmedim, at ve eŖeęe binmesini de bilmem!” demiŖ. Cevahirci ona “Hiç önemi yok! Bugün öğrenirsin! Hepsi bu kadar!” demiŖ. Halife de “Onun beni yere fırlatıp yanımı yöremi kıracağımdan korkarım!” demiŖ. O da “Korkma sakın ve bin!” diye yanıt vermiŖ. Halife “Bismillâhirrahmanirrahim!” demiŖ ve bir sıçrayıŖta katırın üzerine atlamıŖ; ancak tersine bindiğinden dizgini tutacağına hayvanın kuyruğunu tutmuŖ. Ve son derece huylu olan hayvan, tizlenerek olanca gücüyle tekmeler savurmaya baŖlamıŖ ve onu sırtından yere atması uzun sürmemiŖ! Acı içinde doğrulan Halife “Ben ayaklarımla yürümekten baŖka Ŗekilde yola çıkamayacağımı biliyordum!” demiŖ. Ama bunlar Halife’nin son üzüntüleri olmuŖ! Bundan böyle bahtı onu refahın yollarında kararlı bir Ŗekilde yürütecektiŖ...

Anlatısının burasında Ŗehrazad, sabahın belirdeğini görererek yavaşça susmuŖ.

Ama beŖ yüz yetmiŖ dördüncü gece olunca, demiŖ ki:

Ama bunlar Halife’nin son sıkıntıları olmuŖ! Bundan böyle bahtı onu refahın yollarında kararlı bir Ŗekilde yürütecektiŖ. Gerçekte, cevahirci kölelerinin ikisine “Ŗurada gördüğünüz efendinizi hamama götürün ve ona birinci sınıf bir banyo yaptırın! Ve onunla yeniden buluŖmamız için evime getirin!” demiŖ. Ve kendi baŖına, Kuvvetü’l-Kulûb’u bulmak, sonra da kendi evine getirmek üzere Halife’nin barınağına gitmiŖ.

Halife’ye gelince, iki köle onu ömrünce ayak basmadığı hama- ma götürmüŖ ve ona en iyisinden bir tellak ve bir natır bulmuŖ- lar; bunlar hemen onu ovuŖturup kirlerini kabartarak yıkamaya baŖlamıŖlar. Gereğince tüylerini alıp her türlü kirden ve herçŖeit bit ve tahtakurusundan arındırmıŖlar. Özen gösterip dinlendirmişler ve iki kölenin acele gidip aldıkları ipek bir giysiye bürümüşler. Böylece donatarak onu, efendileri İbnü’l-Kimas’ın daha önce Kuvvetü’l-Kulûb ile gelmiş olduğı evine götürmüşler.

Halife de, evin büyük salonuna girerek, genç kadının güzel bir divanda oturmakta olduğunu görmüş; yöresinde de hizmet için candan ilgi gösteren hizmetçiler ve kölelerden oluşan bir topluluk varmış. Ve daha evin kapısındaiken, kapıcı onu görün-

ce hemen ayağa kalkmış ve saygıyla elini öpmüş bulunuyormuş. Ve bütün bunlar Halife'yi büyük bir şaşkınlığa düşürmüştü; ama kötü yetiştirilmiş olarak görünme korkusuyla, bunların farkında değilmiş gibi davranmış; hatta yöresindeki herkes ona hizmette kusur etmemek için çırpınıp "Sağlıklar olsun!" dediğinde uygarlık ve samimiyetle yanıt vermeyi bilmiş; ve kendine özgü sözleri kulaklarına erişince, ona hayran olup övgüler yağdırmışlar.

Böylece, Kuvvetü'l-Kulüb'un önüne ulaşınca da, önünde saygıyla eğilmiş ve ilk sözü onun söylemesini beklemiş! Kuvvetü'l-Kulüb da onun onuruna ayağa kalkmış ve elini tutmuş ve onu divanda yanı başına oturtmuş ve kendisine porselen bir bardak içinde gülsuyuyla kokulandırılmış şekerli şerbet sunmuş; o da bunu alıp ağzıyla gürültü çıkarmadan yavaşça içmiş; ve uygarlığını iyice göstermek için, daha önceleri yaptığı gibi, sonuna kadar bitirip parmağını yalamak için bardakta dolaştıracak yerde, yarıya kadar içmiş. Ve hatta onu kırmaksızın yanındaki tepsinin üzerine koymuş. Ve içilsin ya da yenilsin diye bir şey sunulduğunda, iyi yetiştirilmiş kimselerin söylediği nezaket sözlerini de "Bu evin konukseverliği sonsuza dek sürsün!" şeklinde tertipleyerek sözgenlikle ifade etmiş. Kuvvetü'l-Kulüb da buna hayran olarak kendisine "Aynı sonsuzluğu ömrün için de dilerim!" yanıtını vermiş. Ve ona harika bir şölen verdikten sonra, kendisine "Şimdi, ey Halife, işte senin tüm zekânı ve erdemlerini göstereceğin an geldi! Beni iyi dinle ve duyduklarını aklında tut! Buradan Emirü'l-Müminin'in sarayına gidecek ve bir buluşma talep edeceksin! Bu, sana sağlanacak! Halife'ye gerekli saygıları sunduktan sonra, ona 'Ey Emirü'l-Müminin, sana sağladığım öğretilerin anısına, bana bir lütufta bulunmanı rica ediyorum!' diyeceksin! Kendisi bunu hemen kabul edecektir. O zaman 'Bu gece benim çağrılım olmanı arzu ediyorum!' dersin. Hepsisi bu kadar! Görelim bakalım kabul edecek mi, etmeyecek mi?" demiş.

Halife hemen ayağa kalkıp emrine verilmiş birçok kölenin eşliğinde ve bin dinar edebilecek bir urbaya bürünmüş olarak dışarı çıkmış. Böylece, doğuşundan gelen güzellik olanca belirginliğiyle ortaya çıkmış; çok şaşırtıcı bir hali varmış! Zaten atasözü de "Bir değneği güzel giysilerle donat, yeni gelin gibi görünür!" dememiş midir?

Saraya ulaştığında, ondaki değişikliği görerek şaşkına dönen baş haremağası Sandal, onu uzaktan fark etmiş; ve taht salonuna alabildiğine hızlı koşup Harun Reşid'e "Ey Emirü'l-Müminin, bilmiyorum nasıl ama Balıkçı Halife şah olmuş. Çünkü sırtında bin dinar değerinde bir urba ve göz kamaştıran bir maiyet eşliğinde buraya gelmekte!" demiş. Halife de "Onu hemen içeri alın!" buyurmuş.

Böylece Halife, orta yerde Harun Reşid'in görkem içinde oturmakta olduğu taht salonuna alınmış. Ve onun önünde ancak emirler içinde en büyüklerinin eğilmeyi bilebilecekleri bir şekilde saygıyla eğilmiş ve "Barış üzerine olsun ey Emirü'l-Müminin, ey üç âlemin sahibi, imanımızın ve sadık kullarının savunucusu! Yüceler Yücesi Tanrı ömrünü uzatsın, saltanatını onurlandırsın, onurunu yüceltsin ve en yüce aşamalara çıkarsın!" demiş.

Halife de, bütün bunları görüp duyarak hayranlığın sınırına ulaşmış. Ve baht yolunun Halife'ye nasıl bu denli hızla açılmış bulunduğunu anlayamamış. Ve Halife'ye "İlkin bana söyler misin ey Halife, bu güzel elbiseyi nasıl sağladın?" diye sormuş. O da "Kendi sarayımdan ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "Demek senin bir sarayın var?" diye sorunca da "Söylediğin gibi ey Emirü'l-Müminin! Ve zaten varlığıyla ışıldatman için seni oraya çağırarak üzere huzuruna geldim! Çağrılımsın benim!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de gittikçe daha fazla şaşırarak "Senin çağrılın ha? Öyle olsun! Ama beni tek başıma mı, yoksa yanımda bulunacak başkalarıyla birlikte mi çağırıyorsun?" diye sormuş. O da "Seni ve birlikte getirmek isteyeceğin kişileri..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

"Seni ve birlikte getirmek isteyeceğin kişileri!" diyeyanıt vermiş. Harun da Cafer'e bakmış; Cafer Halife'ye doğru ilerleyip ona "Bu gece senin konuğun olacağız, ey Halife! Emirü'l-Müminin bunu arzu ediyor!" demiş. Halife de tek bir söz daha eklemekten, halifenin önünde yeri öpmüş ve yeni konutunun adresini

Cafer'e verdikten sonra, Kuvvetü'l-Kulûb'un yanına dönerek ona davranışındaki başarısının hesabını vermiş.

Halifeye gelince, adamakıllı şaşırmış bulunuyormuş; ve de Cafer'e "Sen, Halife'nin, şu dünkü gülünç babacan herifin bunca incelikli ve sözgen uygar bir kişiye, emirler ya da tacirler içinden en zenginleri kadar varlıklı hale dönmesini nasıl açıklayabilirsin?" demiş. Cafer de "Sadece Tanrı, ey Emirü'l-Müminin, bahtın izlediği kestirme yolların sırrını bilebilir!" diye yanıt vermiş.

Ama akşam olunca, yanında Cafer, Mesrur ve yakın arkadaşlarından bazıları olduğu halde, halife, ata binmiş ve çağrıldığı konuta gitmiş. Oraya ulaşınca, giriş kapısından salona kadar tüm yerlerin değerli ve her renkten çiçeklerle donatılmış güzel halılarla döşeli bulunduğunu görmüş. Merdivenler üzerinde Halife'nin, ayakta, gülerек kendisini beklemkte olduğunu ayırt etmiş; halifenin geldiğini görünce hemen koşup inmesini kolaylaştırmak için üzengiye tutan da o olmuş. Kendisine hoş gelişler diledikten sonra, önünde yere kadar eğilip "Bismillâh!" diyerek onu içeri almış.

Halife de kendisini, tavanı yüksek, görkemli ve zengin; ortasında som altın ve fildişinden yapılma, altın ayaklar üzerine oturtulmuş dört köşe bir tahtın bulunduğu büyük bir salonda bulmuş; ve bu tahta oturması rica edilmiş. Ve hemen içeri, büyük altın ya da porselen tepsiler taşıyan ay kadar güzel genç sakiler girmiş, içlerinde buzlu ve misk kokulu ferahlatıcı ve hoş şerbetler bulunan bardaklar sunmuşlar! Sonra başka genç oğlanlar içeri girerek, içlerinde, içli kazlar, tavuklar, kuzu kebabları, şişte kızartılmış her türden kuş bulunan rengârenk tabaklar sunmuşlar. Sonra da genç ve hoş, belleri ince ve zarif başka beyaz köleler içeri girip sofrayı toplamış, içki ve tatlı tepsileri getirmişler. Şaraplar, billur kaseleri ve değerli taşlar kakılmış maşrapaları renklendiriyormuş! Ve bu şaraplar sakilerin beyaz elleri arasından akarken, benzeri olmayan bir koku saçıyor ve gerçekten, şairin şu dizelerini hatırlatıyormuş:

Saki, bana o eski şaraptan ver; sevdiğim şu çocuğa da aynı-
sından ver! Ey değerli şarap! Erdemlerine yaraşır hangi adı
vereyim sana? Seni 'Yeni evlilerin içkisi' diye adlandıracam!

Halife de gittikçe daha fazla hayran kalarak Cafer'e "Ey Cafer, başım üzerine yemin ederim ki! Burada neye hayran kalacağımı bilemedim ben: bu kabul tarzının görkemliliğine mi yoksa ev sahibimizin inceliği, hoşluğu ve soyluluğuna mı? Gerçekten bütün bunlar benim kavrayışımı aştı!" demiş. Ama Cafer "Burada gördüğümüz her şey, 'Ol!' deyince eşyaya varlık kazandıran Tanrı'nın yaptıklarının yanında hiçtir! Bütün bunların yanında, ben, ey Emirü'l-Müminin, özellikle konuşmasındaki güven ve eksiksiz bilgeliğiyle Halife'ye şaşıp kaldım! Bu durum bana, onun bahtının güzelliğinin bir işareti gibi görünüyor! Çünkü Tanrı, nimetlerini insanoğullarına dağıtırken, bilgeliği, hepsinin içinde en seçkinlerine bağışlar ve bu dünyanın nimetlerine yeğ tuttuğu bu değeri ancak onlara verir" diye yanıt vermiş.

Bu sırada Halife, bir süre için yok olmuşken, geri dönmüş; ve yeniden hoş gelişler dileyerek halifeye "Acaba Emirü'l-Müminin, gecenin saatlerini güzelleştirmek için kendisine ut çalacak bir şarkıcı kızı getirtmek üzere kılme emir vermeme izin verirler mi? Çünkü şu anda Bağdat'ta ondan daha üstün bir şarkıcı ve daha usta bir musikisever yoktur!" demiş. Halife "Kuşkusuz! İzin verilmiştir" diye yanıt vermiş. Halife de ayağa kalkmış ve Kuvvetü'l-Kulüb'un bulunduğu odaya girip beklenen anın geldiğini söylemiş.

Bunun üzerine daha önce süslenip kokular sürünmüş olan Kuvvetü'l-Kulüb, kendini sunmaya hazır olmak için, büyük çarşafına bürünmekle ve başına ve yüzüne yeğni bir ipek tül örtmekle yetinmiş. Halife de onu elinden tutarak, böylece peçeli olarak, şahane yürüyüşünü görüp de iç çeken salona sokmuş.

Kuvvetü'l-Kulüb, kendisinin kim olduğunu bilemeyen halifenin önünde yeri öptükten sonra, onun pek uzağında olmayan bir yere oturmuş; uduna düzen vermiş ve tüm dinleyenleri hayran bırakan bir peşrev yapmış, sonra da şu şarkıyı okumuş:

Sevdiklerimize duyduğumuz aşkı zaman hiç alır, götürür mü? Ah, dostların tatlı birlikteliği, seni yine tadacak mıyım? Ey aşk konutunda geçen büyülc geceler! Ey gecelerimin büyülc! Seni ummaksızın yaşamım sürer gider mi hiç?

Halife, bu eski günlerin sesini, o denli tanıdığı bu sesin vurgulamalarını duyunca...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu eski günlerin sesini, o denli tanıdığı bu sesin vurgulamalarını duyunca halife, olağandışı bir yoğunlukla duyduğu heyecan içerisinde, iyice solmuş ve söylenen şarkının daha ilk sözcüklerini duyuya düşüp bayılmış! Ama Kuvvetü'l-Kulüb, Halife'yi çağırmış ve ona "Burada bulunan herkese bir süre için yandaki salona geçmelerini ve bizi yalnız bırakmalarını söyle!" demiş. Halife de, çağrılılardan, Kuvvetü'l-Kulüb'un gerekli özeni özgürce gösterebilmesi için çekilmelerini rica etmiş. Ve bunlar salonu terk edince, Kuvvetü'l-Kulüb, çabucak onu saran üzerindeki geniş çarşafı ve yüzünü örten peçeyi uzağa fırlatmış ve halifenin kendisi ile birlikte iken sarayda giydiğine her bakımdan benzer bir urbaya bürülü olarak görünmüş. Ve kıpırtısız yerde uzanmakta olan Harun Reşid'in yanına yaklaşmış ve onun yanına oturmuş; yüzüne gülsuyu serpmiş ve bir yelpazeyle serinlik sağlamış, sonunda da onu canlandırmış.

Halife gözlerini açınca yanibaşında Kuvvetü'l-Kulüb'u görünce ikinci bir kez bayılmaktan kendini güçlükle alıkoymuş; ama kız, çabucak, gözleri yaşlıyken gülerek, onun elini öpmüş, halife de heyecanın sınırında "Kıyamet Günü'nde miyiz biz, ölümler mezarlarından dışarı mı uğradı; yoksa gördüğüm bir rüya mıdır?" diye haykırmış. Kuvvetü'l-Kulüb da "Ey Emirü'l-Müminin, bugün Kıyamet Günü değildir, rüya da görmüyorsun! Çünkü ben Kuvvetü'l-Kulüb'um ve yaşıyorum! Ölümüm de, uydurmaydı!" diye yanıt vermiş. Ve birkaç sözcükle, olup biteni başından sonuna kadar ona anlatmış. Sonra da "Ve şimdi başımıza mutlulukla ne gelmişse, bunu Balıkçı Halife'ye borçluyuz!" diye eklemiş. Harun Reşid de, bütün bunları dinleyerek kimi zaman ağlamış, kimi zaman mutluluktan gülmüş. Ve kız konuşmasını bitirince, onu kendine doğru çekmiş ve bağrına basarak uzun uzun dudaklarından öpmüş. Böylece bir saat kadar birlikte kalmışlar.

Bunu izleyerek yeniden bir araya geldiklerinde, Halife ayağa kalkmış ve “Vallah! Ey Emirü'l-Müminin, umarım ki bu kez nasibim sopolanmak değildir!” demiş. Halife de, keyfi tam olarak yerine geldiğinden, gülmeye başlamış ve ona “Ey Halife, bundan sonra senin için ne yapsam, hiçbir zaman sana olan borcumu karşılamaz! Sen, hemencecik benim dostum olmak ve ülkemin bir ilini yönetmek ister misin?” demiş. Halife de “Köle, Yüce efendisinin önerilerine karşı çıkabilir mi?” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Harun Reşid de “Pekâlâ, Halife, sadece ayda on bin dinar alarak vilayet idareciliği yapmayacaksın; istiyorum ki, Kuvvetü'l-Kulüb, kendisi, senin için eşin olacak bir genç kıızı, kendi zevkine göre, saraydaki haremde ya da emirlerin ve ünlü kişilerin haremlelerinden seçsin! Onun çeyiziyle ve babasına ödenecek başlıkla ben kendim uğraşacağım! Ve bundan böyle seni her gün görmek ve törenlerde yanımda bulundurmak istiyorum. Gördüğün görevlere yaraşır bir dizi de evin ve de gönlünün dilediği her şeyin olacak!” demiş.

Halife de, Emirü'l-Müminin'in önünde elleri arasından yeri öpmüş. Ve bütün bu mutluluklar ve de çok daha başka mutluluklar onun olmuş! Ve bekârlıktan da kurtularak Kuvvetü'l-Kulüb'un kendisi için seçtiği ve zamanının en güzel ve en alçakgönlü kadını olan genç eşiyile uzun yıllar birlikte yaşamış. İşte böyle! Kullarına, dilerse, lütfalarını esirgmeden bağışlayan; ve sevinç ve mutlulukları bildiğince dağıtan Tanrı'ya şükürler olsun!

Sonra Şehrazad “Ama sanma ki, ey bahtıgüzel şah, bu geceyi tamamlamak üzere sana anlatmak üzere sakladığım öyküye bakınca, bu öykü daha hayranlık verici ve daha olağanüstüdür!” demiş. Şah Şehriyar da “Kuşkusuz! Ey Şehrazad, senin sözlerinden hiç şüphe etmem! Ama bu gece için ayırdığın şu öykünün çabucak adını bağışla bana! Çünkü Balıkçı Halife'nin öyküsünden güzel olduğuna göre, herhalde olağandışı bir öykü olacak!” diye haykırmış. Şehrazad da gülmüş ve “Evet, ey şah! Bu öykünün adı Hasan el-Basri'nin Serüvenleri'dir!” demiş.

ONUNCU KİTAP

(*Revue Blanche*, 1902)

Dr. Lucien de Beurman'a

J.C.M.

Hasan el-Basri'nin Serüvenleri

Ve Şehrazad Şehriyar'a demiş ki:

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, sana anlatacağım harika öyküye başlamadan önce, onun sana açıklamam gereken olağandışı bir kökeni vardır; yoksa bana kadar nasıl ulaştığını anlamak hiç de kolay değildir.

Gerçekten, çok eski yıllarda ve çağlarda, İran ve Horasan şahları arasında, hükmü altında Hint, Sint ve Çin ülkeleri ve Amu Derya'nın ötesindeki barbar toplulukların oturduğu ülkeler de bulunan bir şah varmış. Adı Kandemir imiş. Bu şah, mızrak savurmakta usta, yarışma, avlanma ve at üzerinde savaşma tutkunu, zaptolunmaz güçte bir kahraman, yiğitliği yüce bir savaşçı imiş. Ama en çok ve her şeye yeğleyerek, konuşmaları tat veren seçkin kemselerle sohbetten hoşlanır; ve şenliklerde şairleri ve râvileri yanındaki onur yerlerine oturturmuş; ve dahası: Bir yabancı konukseverliğinin, eli açıklığının ve cömertliğinin hayrını gördükten sonra, henüz duymadığı bir masal ya da herhangi güzel bir öykü anlatırsa Şah Kandemir onu lütufları ve atıfletleriyle donatır, onun en olmayacak arzularını bile yerine getirmeden ülkesine geri göndermez ve tüm yolculuğu boyunca atlılar ve kölelerden oluşan bir alayın ona eşlik etmesini sağlamış! Ve her zaman birlikte olduğu öykücülere ve şairlere gelince, onlara vezirleri ve emirlerine gösterdiği ilgiyle davranırmış.

Ve böylece sarayı, dizeler düzenlemeyi, gazeller tertiplemeyi ya da unutulmuş geçmiş ve ölü şeyleri canlandırmayı bilenlerin aranan bir toplantı yeri olmuş.

Böyle olunca Şah Kandemir'in, belli bir süre sonunda, Arap-

ların, Acemlerin ve Hintlilerin tüm öykülerini işitmiş bulunduğuna ve şairlerin dizelerinin en güzel bölümlerini ve eski halkların incelenmesinde bilgi sahibi çözümlemecilerin öğretilerini belleğinde saklamış bulunduğuna şaşmamak gerekirmiş. O kadar ki bildiği her şeyi özümседikten sonra, artık kendisine öğreneceği ve dinleyeceği hiçbir şey kalmamış.

Kendisini bu durumda görünce, sonsuz bir hüzne kapılmış ve büyük bir şaşkınlığa düşmüş. O zaman boş zamanlarını nasıl değerlendireceğini bilemeden, baş haremağasına dönmüş ve ona “Git çabuk bana Ebu Ali’yi bul!” demiş. Bu Ebu Ali, Şah Kandemir’in gözde öykü anlatıcısıymış; ve o denli sözgen ve o kadar yetenekliymiş ki, hiç bölmeksizin ve dinleyicilerinin dikkatini dağıtmadan bir öyküyü bütün bir sene anlatabilirmiş. Ama o da, öteki bütün dostları gibi, bildiklerini ve sözgenlik kaynaklarını tüketmiş ve uzun bir zamandan beri yeni öyküler anlatmadan yana sıkıntı çekiyormuş.

Haremağası gidip çabucak onu bulmuş; ve şahın huzuruna yöneltmiş. Şah da ona “İşte, ey sözgenliğin babası, bilgini tükettin ve yeni öyküler bulmakta sıkıntı çekmekteisin! Ben de seni, her şeye karşın, benim bilmediğim olağandışı ve benzerini hiç işitmediğim bir öykü bulman kesinlikle gerektiği için çağırttım. Çünkü öyküleri ve serüven anlatılarını çok severim. Dinleteceğin güzel sözlerle beni büyölersen, karşılığında ben de sana geniş topraklar ve korunaklı kaleler ve saraylar ve seni tüm vergi ve rüsumdan kurtaran fermanlar bağışlarım; ayrıca seni büyük vezirim yapar ve sağ yanıma oturturum; ve ülkemin halkını tam yetkiyle ve istediğin gibi yönetirsin. Ve hatta, istersen ölümümden sonra tahtımı da sana terk ederim ve hayattayken benim olan her şey senin olur! Ama bahtın, sana açıkladığım ve içimi tüm dünyaya sahip olmaktan daha çok saran arzuyu doyuramayacak kadar kötüyse; şimdiden yakınlarına veda etmeye git ve onlara kakılacağın kazığın seni beklediğini söyle!” demiş.

Şah Kandemir’in bu sözleri üzerine Ebu Ali, dönüşü olmaksızın mahvolduğunu anlamış ve “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Ve çaresiz bir umutsuzluğun pençesinde, yüzü sapsarı, başını eğmiş. Ama bir süre geçtikten sonra başını kaldırıp “Ey zamanın şahı, cahil kölen, ölmeden önce senden bir lütuf bek-

ler!” demiş. Şah ona “Nedir?” diye sorunca “Kendisinden istediğini bulması için, bir yıllık bir süre tanıman! Ama bu süre geçip söz konusu öykü hâlâ bulunmamışsa ya da insan kulağına erişen en güzel, en harika ve en olağandışı öykü olduğu kabul edilmemişse, ruhumda hiçbir acı duymadan kazık cezasına katlanacağım!” demiş.

Bu sözleri duyan Şah Kandemir, kendi kendine “Bu süre çok uzun! Ve hiç kimse yarına kadar yaşayabileceğini bilemez!” demiş. Yine de, yüksek sesle “Yeni bir öykü işitme arzum o denli büyük ki, sana, bir yıllık bir süre bağlıyorum; ama bunu ancak bu süre içinde evinden ayrılmaman koşuluyla veriyorum!” demekten kendini alamamış. Ve öykücü Ebu Ali şahın önünde elleri arasında yeri öpmüş ve çabucak evine gitmiş.

Orada, uzun boylu düşündükten sonra okuma yazma bilen ve de çok akıllı, çok yetenekli ve tüm hizmetkârları içinde en seçkin olan genç memluklarından beşini ayırmış; ve onların her birine beş bin altın dinar vermiş. Sonra da onlara “Ben, kendi evimde sizi ancak böylesi bir gün için yetiştirip gözettim ve besledim! Şimdi de şahın pençesinden beni çekip kurtarma sırası sizde!” demiş. Onlar da “Emret, efendim! Canımız senindir, bizler senin kurtarmalıklarınız!” diye yanıt vermişler. O da “İşte şöyle! Her biriniz Tanrı’nın çeşitli yollarına düşerek yabancı ülkelere gideceksiniz! Yeryüzünün tüm hükümlanlıklarını ve tüm ülkelerini dolaşın! En ünlü bilginleri, bilgeleri, şairleri ve öykü anlatıcılarını arayıp bulun! Ve onlara, bana bildirmek üzere, Hasan el-Basri’nin Öyküsü’nü bilip bilmediklerini sorun! Ve eğer Yüceler Yücesi’nin lütfuyla bunlardan biri bu öyküyü biliyorsa, efendinizi kazık cezasından kurtarabilmek için onu size anlatmasını ya da yazdırmasını kendisinden rica edin!” demiş. Sonra her birine ayrı ayrı yönelip ilk memluğa “Sen, Hint ve Sint ülkeleriyle bunlara bağlı bulunan eyalet ve vilayetlere gideceksin!”, ikincisine “Sen, İran ve Çin ile sınırdaş ülkelere gideceksin!”, üçüncüsüne “Sen, Horasan ile bağlı yerleri dolaşacaksın!”, dördüncüsüne “Sen, Magrip’i doğudan batıya gezeceksin!” ve beşinciye “Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

“Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!” demiş.

Kendisine sadakatle bağlı beş memluğuyla işte böyle konuşmuş öykü anlatıcı Ebu Ali ve onlar için yola koyulmak üzere kut-sanmış bir günü seçerek kendilerine “Bu kutsal günde yola çıkın! Ve kurtuluşumun bağlı bulunduğu öyküyle bana dönün!” demiş. Onlar da kendisinden izin alıp beş ayrı doğrultuda dağılmışlar.

Bunlardan ilk dördü, on birinci ayın sonunda, burunları iyice uzamış olarak¹ birbiri ardından geri dönmüşler ve efendilerine, her yanını dolaştıkları ülkelerde yaptıkları sıkı araştırmalara karşın hiçbir bilgin ya da öykücünün kendilerine istediklerini sağlayamadığını; mola yerlerinde ve çadırlarda rastladıkları şairler ve masalcıların herkesçe bilinen öykülerden başkasını bilmediklerini; Hasan el-Basri öyküsünü ise hiçbirinin bilmediğini anlatmışlar.

Bu sözleri duyan yaşlı öykücü Ebu Ali’nin yüreği alabildiğine sıkışmış ve dünya gözlerinde kararmış ve “Güçlüler Güçlüsü Tanrı’dan başka sığınılacak varlık yoktur! Şimdiden, meleklerin yazdığı kitapta bahtımın kazığa kakılmak olduğunun yazıldığını anlıyorum!” diye haykırmış. Ve gerekenleri yapmış ve kazığa oturtulma vakti gelmeden önce vasiyetnamesini hazırlamaya koyulmuş. İşte onun durumu böyleymiş.

Ama adı Mübarek olan beşinci memluk, aradığından hiçbir iz bulamadan Mısır’ın ve Suriye’nin hatırı sayılır bir bölümünü dolaşmış bulunuyormuş. Kahire’nin ünlü öykücüleri bile, bilgileri insan kavrayışını geçtiği halde, onu bu konuda aydınlatamamışlar.

Hatta bu öyküden, kendileri gibi öykücü olan babalarının ve büyükbabalarının bile söz ettiğini işitmediklerini söylemişler! Bunun üzerine genç memluk, başarı sağlayacağından artık umudu keserek Şam’ın yolunu tutmuş.

Şam’a ulaşır ulaşmaz, buranın ikliminin, bahçelerinin, sula-

1 Burunları uzamış olarak: İbği düşmüş olarak, “mahcup” anlamında (Â.Ş.O.)

ının ve üstün niteliklerinin etkisi altında kalmış. Sonuca ulaştıramadığı göreviyle kafası uğraşıp durmasa, gördüklerinden etkileneceği en ileri sınırlara ulaşacaktı. Ve akşam olup da kentin sokaklarını dolaşarak geceleyeceği bir han aradığı sırada, çarşılarından dönen hamalların, çöpçülerin, eşekçilerin, toprak işçilerinin, tacirlerin ve sakaların aynı doğrultuda bütün hızlarıyla telaş içinde koştuklarını görmüş; ve kendi kendine “Bu kimseler kim bilir nereye gidiyorlar?” demiş. Ve kendisi de onlarla birlikte koşmaya hazırlanırken, yürürken gösterdiği telaş yüzünden ayağıyla entarisinin eteğine basarak düşmek üzere olan genç bir adamın kendisine çarpmasıyla şiddetle sarsılmış. Onun ayağa kalkmasına yardım edip, sırtının tozunu silkeleyerek ona “Böyle nereye koşuyorsun? Seni çok dalgın ve sabırsız görüyorum; ve de senin gibi telaşla koşan bu kalabalığı görünce ne düşüneceğimi bilemiyorum!” demiş. Genç adam “Anlıyorum ki, bizim böyle koştığımızın maksadını bilmediğine göre sen bir yabancıydın! Öyleyse bil ki, ben kendi payıma, oraya: dünyanın en harika öykülerini anlatan kentimizin yüce öykücüsü Şeyh İshak el-Münebbi’nin yer aldığı üstü kubbeli salona ilk gidenlerden biri olmak istiyorum. Ve de her zaman gerek içeride, gerekse dışarıda büyük bir dinleyici kalabalığı bulunduğundan, son erişenler anlatılan öyküden gereğince yararlanamazlar. Şimdi çabucak yanından ayrılmamı mazur görmeni rica ediyorum!” demiş. Ama genç memluk bu Şamlının giysilerine yapışmış ve ona “Ey iyi aile çocuğu, Şeyh İshak’ın yanında iyi bir yer bulabilmem için senden beni de birlikte götürmeni rica ediyorum. Çünkü ben de onu dinlemeyi çok istiyorum ve uzaklardaki ülkemden sırf bu maksatla buraya geldim!” demiş. Delikanlı da “Öyleyse beni izle de koşalım!” diye yanıt vermiş. Ve ikisi birden ağır ağır evlerine doğru yürümekte olan kimselere sağlıklı soluk çarparak Şeyh İshak el-Münebbi’nin öykü saatinde yer aldığı salona doğru koşmuş.

Üstündeki kubbeden tatlı bir serinlik inen bu salona girerken, Mübarek, hamalların, tacirlerin, ünlülerin, sakaların ve diğerlerinin sessizce oluşturduğu kalabalığın orta yerinde oturmuş, yüzünden iyilik akan, alını nurlu ve sadık dinleyicilerine bir aydan fazla bir zamandan beri anlatmaya başlamış bulunduğu öyküyü kaldığı yerden ağır bir sesle sürdüren saygın bir şey-

hin farkına varmış. Ama şeyhin sesi çok geçmeden, savaşçısının serüvenlerini anlatırken, canlanmaya başlamış; ve birdenbire, oturduğu yerden ayağa kalkmış, kılıcını savurup düşmanlarının kellesini uçurup gövdelerini bin parçaya bölen savaşçıyı tanımlarcasına salonun bir ucundan öbürüne dinleyicilerin arasında koşmaya başlamış. İşte hainler böylesine ölüyorlarmış! Ve lanetlenip cehennemde ateşlerinde yanıyorlarmış, Allah böylesi bir savaşçıyı korusunmuş! Ve de korumuş! Yok, hayır, korumamış! Nerdeymiş bizim kılıçlarımız, nerdeymiş bizim sopalarımız, gidip onun yardımına koşmalıymışız! Sonunda yere serilen düşmanları kahrolmuş ve kahraman savaştan galip çıkmış! Yiğitlerin efendisi olan Tanrı adına zafer kazanılmış! Şimdi savaşçı kendisini çadırında bekleyen sevgilisine gidiyor, ve genç kızın çeşitli güzellikleri, uğrunda koştuğu belaları ona unutturuyormuş! Savaşçının yüreğine merhem olmak ve içini ateşe vermek için kadını yarattığından dolayı Tanrı'ya şükürler olsunmuş!

Şeyhin bu sözlerini izleyerek öykünün o gün anlatılan bölümü bittiğinden, dinleyiciler, hayranlığın sınırında, ayağa kalkmışlar ve öykücünün son sözlerini boyna tekrarlayarak salondan çıkmışlar. Memluk Mübarek de bunca hayranlık uyandıran sanatından etkilenerek Şeyh İshak'a yaklaşmış ve elini öptükten sonra ona "Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum!" Şeyh de, onun selamını iade ettikten sonra "Konuş! Yabancı bize asla yabancı değildir. İhtiyacın nedir?" diye sormuş. O da "Çok uzaklardan, sana, efendim öykücü Horasanlı Ebu Ali adına bin altın dinarlık bir sunuda bulunmaya geldim! Çünkü o seni zamanın tüm öykücülerinin üstadı biliyor ve hayranlığını kanıtlamak istiyor!" diye yanıt vermiş. Şeyh İshak "Kuşkusuz! Horasanlı Ebu Ali, kimsenin bilmezlikten gelemeyeceği kadar ünlüdür. Böyle olunca efendinin armağanını tüm dost yüreğimle kabul edi-

yorum; ben de senin aracılığıyla, karşılık olarak bir şey yollamak istedim. Haydi bana onun en çok ne istediğini söyle ki, buna göre yollayacağım armağanı daha fazla hoşuna gitsin!” diye yanıt vermiş. Çoktandır işitmek istediği bu sözleri işitince, memluk Mübarek, kendi kendine “İşte gayeme ulaştım! Ve bu, benim başvuracağım son kaynaktır!” demiş; ve de “Ey üstadım, Tanrı seni kutsamalarıyla örtsün! Ama bu dünyanın malı mülkü Ebu Ali’nin başı üzerine yığılıdır, sadece bir tek şeye sahip olmak istemektedir. Bilmediği bir şeyle ruhunu süslemek! Bundan dolayı beni, sana yollayarak, bir lütuf olsun diye senden, şahımızın kulağını tatlandırabilecek bir öyküyü öğrenmek istediğini bildirdi! Böylece, eğer Hasan el-Basri’nin Öyküsü’nü biliyorsan, senden duymakla alacağı zevki başka hiçbir şeyden almayacağını düşünüyor!” diye yanıt vermiş. Şeyh de onu “Başım üzerine, gözüm üzerine! Dileğin yerine getirilecektir! Çünkü bu öyküyü biliyorum ve yeryüzünde onu benden başka da bilen yoktur. Bu öyküyü aratmakta da efendin Ebu Ali çok haklı! Gerçekten olağandışı bir öyküdür bu! Bunu bana vaktiyle, şimdi ölmüş bulunan bir derviş anlatmıştı. O da, aynı şekilde ölmüş bulunan başka bir dervişten dinlemiş. Ben de efendinin cömertliğine duyduğum minnetle onu sadece sana anlatmakla kalmayacak, başından sonuna kadar tüm ayrıntılarıyla kaleme aldıracağım. Ama, anlattıklarımı kâğıda geçirdikten sonra elde edilen metni, yemin ederek yerine getireceğin bir koşulla alabilirsin!” diyerek yanıtlamış. Memluk da “Canımı tehlikeye soksam bile her koşulu yerine getirmeye hazırım!” diyerek onu yanıtlamış. Şeyh “Pekâlâ, bu öykü, kim olursa olsun, herkese anlatılacaklardan olmadığından, sadece seçkin kimselere anlatılmalıdır; dolayısıyla kendi adına ve efendin adına, bunun tek sözcüğünün bile şu beş tür insana söylenmemesini yeminle temin etmeni istiyorum: Cahillere, çünkü kaba ruhlarıyla değerini anlamayı bilmezler; riyakârlara, çünkü onlar bunu işitmekle gocunurlar; okul hocalarına, çünkü yetersiz ve kaba olduklarından onu anlayamazlar; budalalara, çünkü onlar da okul hocaları gibidirler; ve inançsızlara, çünkü ondan yararlı bir sonuç çıkaramazlar!” demiş. Memluk da “Tanrı huzurunda ve senin huzurunda yemin ederim, ey üstadım!” diye haykırmış. Sonra kuşağını çözmüş ve oradan bin dinarı içeren keseyi çıkararak Şeyh İshak’a vermiş; şeyh de,

kendi sırası gelince, onun eline bir hokka, bir kalem vermiş ve "Yaz!" demiş. Şeyh İshak, Hasan el-Basri'nin Öyküsü'nü sözcüğü sözcüğüne, dervişin kendisine anlattığı şekliyle aktarmaya başlamış; ve bu kaleme aldırma, hiç kesilmeksizin yedi gün, yedi gece sürmüş. Bunu izleyerek, Memluk yazdıklarını şeyhe okumuş; o da çeşitli bölümleri ve yazı hatalarını düzeltmiş. Memluk Mübarek de, sevincin sınırında, şeyhin elini öpmüş ve ona vedada bulunduktan sonra Horasan yolunu tutmakta acele etmiş. Ve mutluluk onu yeğnileştirdiği için, oraya ulaşmak üzere, sıradan kervanlara gereken zamanın yarısı ona yetmiş.

Şahın tanıdığı bir yıllık sürenin bitmesine ve sarayın kapısı önünde Ebu Ali'nin kazığa oturtulma yoluyla cezalandırılmasına ancak on gün kalmış bulunuyormuş. Ve zavallı öykücünün ruhunda umut solmak üzere iken, tüm yakınlarını ve dostlarını, kendisini bekleyen korkunç saatin daha az dehşetle geçmesini desteklesinler diye bir araya getirmiş bulunuyormuş. İşte bu sızlanmaların ortasında memluk, elinde elyazmasını sallayarak içeri girip efendisine doğru ilerlemiş ve elini öptükten sonra ilk sayfasının üstünde Hasan el-Basri'nin Öyküsü yazılı olan değerli yaprakları ona vermiş.

Bunu görünce öykücü Ebu Ali ayağa kalkıp memluğunu öpmüş ve onu sağına oturtmuş ve kendi giysilerini soyunup ona giydirmiş ve onu daha başka onur verici ödüllere donattıktan sonra, özgürlüğüne kavuşturup kendisine armağan olarak on cins at, beş kısrak, on deve, on katır, üç zenci ve iki genç köle vermiş. Bunu izleyerek hayatını kurtaran elyazmasını almış ve oturup güzel el yazısıyla harika bir kâğıt üzerine sözcükler arasına okumayı kolaylaştırıp zevkli kılacak geniş aralıklar koyarak altın suyuyla yazılmış harflerle yeniden aktarmış; ve bu çabayı, arada bir gözlerini kapayacak ve bir hurmayla nefsinin körletecek pek az zaman ayırarak tam dokuz gün sürdürmüş. Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış.

Şah Kandemir hemen vezirlerini, emirlerini ve mabeyincileri ve de şairlerle bilginleri toplamış ve Ebu Ali'ye "Şahların sözü yerine getirilmelidir. Haydi bakalım şu vaat edilen öyküyü oku! Ve ben de sıram gelince, başlangıçta aramızda kararlaştırılan şeyi unutmayacağım!" demiş. Ebu Ali de o harika el yazmasını altın mahfazasından çıkarmış ve ilk yaprağı açarak okumaya başlamış. Sonra ikinci, üçüncü ve daha birçok yaprakları çevirmiş ve orada bulunanların hepsinin hayranlık ve takdirlerini uyandırarak okumasını sürdürmüştü. Ve bunun şah üzerindeki etkisi öylesine olağandışı olmuş ki, o gün toplantıyı hiç dağıtmak istememiş! Yenilmiş, içilmiş ve okuma sürdürülmüş; ve bu, böylece, tüm öykü okunup bitinceye kadar sürmüştü.

O zaman Şah Kandemir, bundan böyle, elinin altında böylesi bir öykü bulunduğuna göre, bir an bile sıkılmayacağından emin olarak, Ebu Ali'nin onuruna ayağa kalkmış ve onu, eskisini görevden alarak, hemen büyük vezir atamış ve kendi şahane giysisini çıkarıp onun sırtına geçirmiş; ve mirasçılarına kalacak şekilde, illeri, köy ve kaleleriyle tüm bir eyaleti kendisine bağışlamış ve kendisini yanbaşında candan ve sırdaş olarak alıkoymuş. Sonra içindeki değerli elyazmasıyla birlikte mahfazayı, sonradan öyküyü, can sıkıntısı ruhunun kapılarında her görüldüğü kez okutmak üzere evrak dolabına koydurmuş.

"Ve işte ey bahtıgüzel şah, bana kadar ulaşan özgün nüshası sayesinde şimdi sana anlatacağım o harika öykü bu elyazmasına geçirilendir" di ye sözünü sürdürmüş Şehrazad.

Anlatırlar ki, ama Tanrı en iyi bilen, en bilge ve en iyisini yapandır, gelip geçmiş uzun yıllar öncesinde, Basra kentinde, zamanın bütün gençleri arasında zarif mi zarif, yakışıklı mı yakışıklı ince yapılı bir delikanlı varmış. Ve hiçbir âdemoğlunun ismine bu kadar mükemmel yaraşmayacağı şekilde, adı Hasan'mış!¹ Hasan'ın babası ile anası, çocuğa, kendilerine büyük yılanlar türünden bir yılanın başı ile kuyruğu arasındaki etin-

¹ Hasan: Arapça "güzel" anlamına gelen bir erkek adı (Â.Ş.O.)

den, barış ve dua üzerine olası efendimiz Süleyman'ın tanım-lamasına uygun olarak parçalar yedirmiş bulunan bir bilginin nasihatlarına uyarak yaşlılık günlerinde sahip olduklarından dolayı onu büyük bir sevgiyle seviyorlarmış. Böylece, saptanan sürede Her Şeyi İşiten, Her Şeyi Gören Tanrı, Hasan'ın babası olan taciri Bağışlayıcılığının bağına kabul etmeye hükmetmiş ve tacir, her zaman merhametini göresi Tanrı'nın barış alanına adım atmış. Ve böylece genç Hasan kendisini babasının malları-nın tek mirasçısı olarak bulmuş. Ama onu şımartan ana babası tarafından kötü yetiştirildiğinden, çabucak kendi yaşıtı gençlerle düşüp kalkmaya başlamış; ve birikmiş servetini onların eşliğinde şenliklerde ve eğlencelerde eritmekte gecikmemiş. Sonunda ellerinde ve avuçlarında hiçbir şey kalmamış. O zaman anası, onu üzgün görmeyi yüreği kaldırmadığından, mirastan kendi-sine düşen payla oğluna, çarşıda bir kuyumcu dükkânı açmış.

Hasan'ın güzelliği, Allah'ın yardımıyla, yoldan gelip geçenle-rin bakışlarını hemen dükkâna doğru çekiyormuş ve yaradanın bu şaheserini, kapısının önünde durup hayranlıkla seyretmek-sizin hiç kimse çarşıdan geçip gitmiyormuş. Böylece, Hasan'ın dükkânı tacirlerin, kadınların ve çocukların, kuyumcu çekicinin işleyişini hep birlikte görmek ve keyiflerince ona hayran olmak için sürekli toplanma yeri olmuş.

Günlerden bir gün, Hasan dükkânının içinde otururken ve dışarıdaki her zamanki toplanma yoğunlaşmaya başlamışken, uzun beyaz bir sakalı ve beyaz muslin kumaştan büyük bir sarığı olan bir İranlı oradan geçiyormuş. Görünüşü ve davranışı onun soylu bir kişi ve önemli birisi olduğunu belirtiyormuş. Elinde de eski bir kitap varmış. Dükkânın önünde durmuş ve Hasan'a bir süre dikkatle bakmış. Sonra onun daha da yakınına gelip değerbilir bir tarzda "Ne kadar harika bir kuyumcu!" demiş. Ve sonsuz bir hayranlığın belirli işaretleriyle başını sallamaya koyulmuş. Ve kıpırdamaksızın, gelip geçenler ikindi namazı için dükkânın önünden ayrılınca kadar orada kalmış. O zaman dükkâna girmiş ve selam vermiş. Hasan da bu selama yanıt ver-miş ve nezaketle ondan oturmasını rica etmiş. İranlı büyük bir incelikle gülümseyerek ona "Çocuğum, gerçekten sen hoş görü-nüslü bir gençsin! Ve ben hiç oğlum olmadığından, yeryüzün-

deki tek ustası olduğum, binlerce ve binlerce kişinin nafile yere benden öğrenmek istedikleri mesleğimin sırlarını da aktarmak için seni evlat edinmek isterim. Ve şimdi senin için ruhumda doğan dostluk ve en içten duygular, ölümünden sonra bilgimin emanetçisi olman için, beni, bugüne kadar özenle sakladığım şeyleri sana açıklamaya itiyor. Böylece, oğlum, seninle fakirliğin arasına aşılmaz bir engel koyar, ve seni hoş kişiliğine yaraşmayan çekiçle emek vererek yaptığın bu yorucu ve kazancı kıt işten kurtarırım!” demiş. Hasan da “Vallahi! Saygıdeğer amcam, senin oğlun ve bilginin mirasçısı olmak kadar hiçbir şeyi istemem! Peki, bana öğretemeye ne zaman başlamak istersin?” diye yanıt vermiş. O da “Yarın!” diye onu yanıtlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Hasan’ın başını iki eli arasına almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemekten oradan ayrılmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

... Hasan’ın başını iki eli arasına almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemekten oradan ayrılmış.

Bunun üzerine Hasan, bütün bunlardan son kertede heyecanlanarak çabucak dükkânını kapatmış ve eve koşup annesine başından geçeni anlatmış. Hasan’ın annesi de kaygılanarak “Sen durmuş bana ne anlatıyorsun ya Hasan? Ve de sapık bir İranlı’nın sözüne nasıl oluyor da inanabiliyorsun?” diye yanıt vermiş. Hasan “Bu saygın bilgin sapık falan değil, çünkü sanğı gerçek Müslümanlarınki gibi beyaz muslinden!” demiş. Kadın “Ah, oğlum! Yanılıyorsun! Bu İranlılar hilekârdır, baştançıkancıdır! Bilim dedikleri de simyadır! Ve halkı soymak için çevirdikleri fırıldakların sayısını sadece Tanrı bilir!” diye yanıt vermiş. Ama Hasan gülmeye başlamış ve “Anneciğim, bizler fakir insanlarız ve gerçekte, başkalarının hırsını çekecek servetimiz yok! Bu İranlıya gelince, tüm Basra kentinde onun yüzüne ve tavırlarına sahip, saygı uyandıran başka kimse yok! Ve onda iyiliğin ve erdemin en belirgin çizgilerini gördüm ben! Aslında, benim halimi görüp onun yüreğini acındıran Tanrı’ya şükürler olsun!” demiş. Bu

sözleri duyan annesi artık oğluna bir şey söylememiş. Ve Hasan öylesine sabırsızlanmış ki, o gece hiç gözünü kırpmamış.

Ertesi sabah, erkenden, anahtarlarıyla çarşıya varmış; ve tüm öteki tacirlerden önce dükkânını açmış. Hemen, İranlı içeri girmiş. Hasan onun onuruna ayağa kalkmış ve elini öpmek istemiş; ama o bunu reddetmiş ve onu bağrında sıkıp kendisine “Sen evli misin Hasan?” diye sormuş. O da “Yok, çok şükür! Her ne kadar annem beni evlenmeye zorluyorsa da ben bekârım!” diye yanıt vermiş. İranlı “Öyleyse çok iyi! Çünkü evli olsaydın, benim bildiklerimi içtenlikle kavrayamazdın!” demiş. Ve de “Oğlum, senin dükkânında bakır var mı?” diye sormuş. Hasan “Şurada, baştan aşağı işlemeli sarı bakırdan eski bir tepsi var!” demiş. O da “Bana da gerekli olan bu! Haydi hemen fırını ateşle! Potanı ateşe koy ve körüğünü çalıştır! Sonra bu eski bakır tepsiyi al, makasınla onu küçük parçalara ayır!” demiş. Hasan çabucak buyrulanları yerine getirmiş. İranlı da, kendisine “Şimdi bu bakır parçalarını potaya koy ve maden sıvıya dönüşünceye kadar ateşi körükle!” demiş. Hasan bakır parçalarını potaya koymuş, ateşi canlandırmış ve eriyinceye kadar maden üzerine içi delik bir kamışla üflemeğe koyulmuş. O zaman İranlı ayağa kalkmış, potaya yaklaşmış ve kaynayan eriyik üzerine açtığı bir kitaptan bilinmeyen bir dilde sihirli sözcükler okumuş; sonra sesini yükselterek “*Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden, güneş erdemlerini sana geçirsin! *Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden, altının erdemi, senin kirliliğini temizlesin! *Hak! Mak! Bak!* Ey bakır, altına dönüş!” diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek, elini sarığına doğru kaldırmış; ve muslin sarığın arasından katlanmış bir kâğıt parçası çıkararak açmış; oradan çıkardığı safran gibi sarı bir tozdan bir tutam almış ve çabucak potada bulunan eriyik bakırın üzerine atmış! O anda bakır katılmış ve en hasından bir altın külçesine dönmüşmüş!

Bunu gören Hasan, şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış; ve İranlının bir işareti üzerine deney çubuğunu altın külçenin bir kenarına sürtmüş; en hoş ve değerli türden bir altın olduğunu anlamış. Bunun üzerine hayranlıkla kendinden geçmiş, İranlının elini tutup öpmeye davranmış; ama o buna izin vermemiş ve “Ey Hasan, çarşıya git de bu altın külçesini sat! Parasını al

ve kimseye bir şey söylemeksizin evine götürüp sakla!" demiş. Hasan da çarşıya gitmiş külçeyi tellala vermiş; o da ağırlığını ve türünü deneyle anladıktan sonra, haykırarak satışa çıkar-mış ve ilkin bin, ikinci haykırışta iki bin dinar öneri almış. Ve altın külçe bu fiyata bir tacire devredilmiş. Hasan da iki bin dinarı alarak ve sevinçten uçarak annesine götürmüş. Hasan'ın annesi, bunca parayı görünce, ilkin şaşkınlıktan tek bir söz söyleyememiş; sonra Hasan gülerek ona bütün bunların İranlının biliminden geldiğini anlatınca, ellerini havaya kaldırıp dehşet içinde "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur; ve güç ve kudret sadece Allah'ındır! Oğlum, simya biliminde bunca bilgili olan bu İranlı ile ne yapmayı düşünüyorsun?" diye haykırmış. Hasan "Anne, bu saygın bilgin bana simya bilimini öğretmekte! Ve kötü bir madenin nasıl en has altına dönüşebileceğini göstermekle işe başladı!" diye yanıt vermiş. Ve artık annesinin kaygılarına kulak asmayarak, Hasan, mutfakta annesinin çörek yapmak için sarmısak ve soğan dövdüğü büyük havanı eline alıp İranlının kendisini beklemekte olduğu dükkâna koşmuş. Ve tunç havanı yere koyup ateşi canlandırmaya koyulmuş. İranlı da ona "Sen onunla ne yapmayı düşünüyorsun ya Hasan?" diye sormuş. O da "Annemin havanını altına dönüştürmek istiyordum!" diye yanıt vermiş. İranlı kahkahadan kınılarak "Sen budalasın Hasan, çünkü çarşıda bir günde iki altın külçeyle görünmenin ve böylece tacirlerde kuşku uyandırıp bizim simya bilimiyle uğraştığımızı anlamalarının başımıza büyük bir bela açacağını düşünemiyorsun!" demiş. Hasan "Hakkın var! Ama senden bilimin gizemini öylesine öğrenmek istiyorum ki!" yanıtını vermiş. Bu kez İranlı ilkinden de çok gülmeye başlamış ve "Bilimin ve bilimin gizlerinin sokak ortasında ve meydanlarda öğrenileceğini ve çıraklığın çarşı ortasında ve kollukçuların gözü önünde yapılacağını düşündüğüne göre, sen gerçekten budalasın Hasan! Ama, ya Hasan, eğer gerçekten ciddi şekilde mesleği öğrenmek için kesin bir niyetin varsa, bütün gereçlerini toplayıp konutuma gelmek üzere beni izlerdin!" demiş. Hasan da, tereddüt etmeden "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve ayağa kalkarak gereçlerini toplayıp dükkânını kapatmış ve İranlıyı izlemiş.

Yolda giderken Hasan annesinin İranlı hakkındaki sözlerini

hatırlamış ve beynini binlerce düşünce sarmış, yürümeyi kesmiş ve yaptığı şeyin doğru olup olmadığını bilemeyerek başını eğip derin derin düşünmeye başlamış. İranlı dönerek onu bu durumda görmüş ve gülmeye başlamış; sonra da kendisine “Sen bir budalasın Hasan! Yoksa nezaketin kadar aklın olsaydı, seni bekleyen güzel bahtın önünde duraksamazdın! Nasıl oluyor da ben senin mutluluğunu istediğim halde kararsızlık gösteriyorsun?” demiş; sonra da “Bununla birlikte, oğlum, niyetlerim hakkında sende en küçük bir kuşku kalmaması için bilimimin gizlerini sana kendi evinde açıklamayı yeğlerim!” diye eklemiş. Hasan’da “Evet, vallahi! Bu, annemin kaygılarını giderirdi!” diye yanıt vermiş. İranlı da “Öyleyse önüme düş de bana yolu göster!” demiş. Ve Hasan önde, İranlı arkada yürümeye başlamışlar; ve böylece Hasan’ların evine gelmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

Ve böylece Hasan’ların evine gelmişler. Hasan İranlıdan evin giriş yerinde beklemesini rica etmiş ve baharda çayırarda sıçrayan bir tay gibi koşarak annesine İranlının konukları olduğunu haber vermeye gitmiş. Ve “Evimizde bizim sunacağımız şeyleri yediği andan başlayarak aramızda ekmek ve tuz hakkı doğacaktır; ve de sen artık bundan böyle benim hakkımda kaygılanmayacaksın!” diye eklemiş. Ama annesi “Tanrı bizi korusun, oğlum! Ekmek ve tuz bağlantısı bizde kutsaldır; ama bu nefret uyandıran İranlılar ateşe tapan sapıklardır; ve buna hiç aldırmazlar. Ah! Oğlum, kim bilir başımıza ne uygunsuz haller gelecek!” diye yanıt vermiş. Hasan “Sen bu saygın bilgini gördüğünde, artık onun bu evden ayrılmasını istemeyeceksin!” demiş. Kadın da “Yo! Babanın kabri üzerine yemin ederim ki, bu sapık evde kaldığı sürece burada bulunmak istemem! Ayrıldığı zaman da evin döşemesini yıkar günlük yakarım, dokunarak kirlenmeyeyim diye; sana da tam bir ay dokunmam!” demiş. Sonra da “Bununla birlikte evimizde bulunduğu göre ve bize sağladığı para elde olduğuna göre, gidip ikinize yiyecek bir şeyler hazırlayayım! Sonra da gider,

çabucak komşulara geçerim!” diye eklemiş. Ve Hasan’ın gidip İranlıyı bulduğu sırada sofraya bezini sermiş; ve epeyce harcamalar yaparak pişirdiği piliç kızartmasını, hıyarları, on tür tatlı ve reçeli önlere koyduktan sonra komşularına sığınmış.

Bunun üzerine Hasan, dostu İranlıyı yemek salonuna buyur etmiş ve kendisine “Aramızda ekmek ve tuz bağı kurulmalı!” diyerek onu sofrada yer almaya çağırmış. İranlı da “Kuşkusuz! Bu bağ, çözülmez bir bağıdır!” diye yanıt vermiş ve Hasan’ın karşısına oturarak, bir yandan da konuşarak onunla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve ona “Oğlum Hasan, şimdi aramızda bulunan ekmek ve tuzun kutsal bağı üzerine yemin ederim ki, eğer seni bu denli çok sevmeseydim, uğrunda burada bulunduğumuz gizli şeyleri sana öğretmezdim!” demiş. Ve bunu söyleyerek sarığının kıvrımları arasından, içinde sarı bir toz bulunan küçük bir paket çıkarmış. Ve bunu ona göstererek “Şu tozu görüyorsun değil mi? Pekâlâ, bil ki bundan bir tutam kullanarak on okka bakırı altına çevirebilirsin! Çünkü bu toz, yoğunlaştırılmış, katılaştırılmış ve sonra toz haline getirilmiş bir iksirdir ki, esasını biri diğerinden oldukça farklı bin kök ve bin öğeden çıkardım. Ve bu tertibi senin bir gün bile zahmetini çekmeyeceğin çabalar ve yorgunluklar sonunda elde ettim!” diye eklemiş. Ve küçük paketi Hasan’a vermiş. O da buna, öylesine bir dikkatle bakmaya başlamış ki, İranlının sarığı arasından çabucak bir parça Girit bengi çıkararak tatlılardan birine karıştırdığını fark etmemiş; ve İranlı tatlıyı Hasan’a sunmuş; o da hâlâ toza bakmayı sürdürürken onu yutmuş ve bilinçsizce sırtüstü yere düşmüş.

İranlı, hemen, bir zafer haykırışı kopararak iki ayağı üzerine sıçramış ve “Ah! Güzel Hasan! Seni bulmaksızın aramakla kaç yıl geçti! Ama şimdi artık elimdesin! Ve irademin dışına çıkamazsın!” demiş. Ve yenlerini kıvrarak kemerini sıkmış ve Hasan’a yaklaşıp onu, başını dizlerine yaklaştırarak, iki büküm yapmış ve bu durumda, kollarını bacaklarına, ellerini ayaklarına bağlamış. Sonra bir giysi sandığı almış, boşaltıp simya işlemleriyle ürettiği bütün altınlarla birlikte Hasan’ı içine koymuş. Sonra dışarı çıkıp bir hamal çağırmış, sandığı hamalın sırtına yüklemiş ve onu deniz kıyısında yelken açmaya hazır bir geminin üzerine taşıtmış. İranlının gelmesini beklemekte olan

kaptan da, demir almış. Ve gemi, karadan esen yelle tüm yelkenleri fora ederek kıyıdan uzaklaşmış. Hasan'ı kapattığı sandıkta kaçırın İranlının durumu böyleymiş!

Hasan'ın anasının durumuna gelince: O da şöyle! Oğlunun sandık ve altınlarla birlikte kaybolduğunu, giysilerinin odada saçılmış bulunduğunu ve de evin kapısının açık bırakılmış olduğunu görünce, Hasan'ın kendisi için artık yittiği ve bahtın hükümünün yerine geldiğini anlamış! O zaman umutsuzluğa kapılarak yüzüne şiddetle yumruklar indirmeye, giysilerini yırtmaya, inlemeye, hıçkırmaya, acı feryatlar koparmaya ve "Ne yazık! Ah çocuğum, ah! Ne yazık yüreğimin yaşamsal ürünü, ah!" diyerek şaşkın bir durumda bütün gece çılgınca koşup komşularının her birine oğlunu görüp görmediklerini sormuş; ama boşuna! Ve komşuları onu teselli etmeye çalışmışlar; ama nafi! Ve o zamandan başlayarak gündüzlerini, gecelerini gözyaşları ve yas içinde geçirmiş; evinin ortasında yaptırdığı ve üzerine oğlu Hasan'ın adını ve sevgisinden koparıldığı tarihi yazdırdığı bir mezar yaptırmış. Ve mezar taşına da, boyuna okuyup ağlamak için şu iki dizeyi kazdırmış:

Ben uyumaktayken, geceleyin aldatıcı bir hayalet göründü ve yatağımın ve yalnızlığımın yöresinde mahzun dolaşmaya başladı.

Sevgili çocuğumun hayaletiydi bu, onu kollarımda sıkmak istedim; ve ne yazık ki, uyandım! Bomboş evimin ortasında! Ziyaret saati bitivermişti!

Ve işte zavallı anne derdiyle böyle yaşayıp gidiyormuş!

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince, aslında korkunç bir büyücü imiş; adı Ateşetapar Beh-

ram, mesleği de simyagerlik imiş; ve her yıl, Müslüman çocuklar arasından güzel bir delikanlı seçer, inançsızlığının, sapıklığının ve lanetli ırkının kendisini yapmaya ittiği şeyleri yaptırmak üzere onu kaçırmış; ünlü bir atasözünün dediği gibi “Dedesı, babası ve tüm soyu köpek olan köpek; köpekten başka ne olabilir ya da köpekçe işler yapmaktan başka ne yapabilirmış?” Bundan dolayı denizde yaptıkları yolculuk boyunca, her gün bir kez ambara inip orda sandığı bularak kapağı kaldırıyor ve onu her zaman uyur halde tutacak şekilde içine beng de katarak kendi eliyle gıdaları ağzına koyup yiyecek içecek veriyormuş. Ve gemi yolculuğu sona erince, gemi yeniden enginlere açılmadan önce, sandığı kendisi dışarı çıkarıp kıyıya indirmiş.

O zaman büyücü Behram sandığı açmış, Hasan'ın bağlarını çözmüş, ona sirke koklatarak ve burun deliklerine beng giderici tozlar sokarak bengin etkisini yok etmiş. Hasan da duyularının kullanımını yeniden kazanarak sağa sola bakınmış ve kendisini bir deniz kıyısında, kırmızı, yeşil, beyaz, mavi, sarı ve siyah renklerdeki çakıl taşları ve kumlar üzerinde uzanırken bulmuş; ve buranın artık kendi ülkesinin kıyısı olmadığını farkına varmış; o zaman, tanımadığı bu yerde bulunmaktan şaşırarak ayağa kalkmış ve ardında, bir kaya üzerinde oturmuş, kendisine, bir gözü açık, öteki gözü kapalı olarak bakmakta olan İranlıyı görmüş. Ve sırf bu manzarayı görmekle aldatıldığını ve de artık onun kudreti altına girdiğini sezmış! Ve anasının kendisine belirttiği felaketleri hatırlayarak kendi kendine “Uğrayacağım felaketlerden Tanrı'ya sığınırım!” diyerek bahtın hükmüne boyun eğmiş! Sonra, yerinden kıpırdamaksızın onun ilerlemesini izleyen İranlıya yaklaşıp heyecanlı bir sesle, ona “Bu ne demek oluyor, baba? Aramızda hiç tuz ekmek hakkı yok mu?” demiş. Ateşetapan Behram da, gülmekten katılarak “Ateş ve ışık üzerine yemin ederim! Bana, Ateş ve Kıvılcım'a, Güneş ve Işık'a tapan Behram'a, tuz ekmek hakkı diyerek sen neden söz ediyorsun? Ve de bilmiyor musun ki, bu tarzda, ben, dokuz yüz doksan dokuz Müslüman genci kaçırarak kendi kudretim altına soktum. Ama sen, yine Ateş ve Işık üstüne yemin ederim ki, kuşkusuz bunların hepsinin en güzelisin! Ve senin ağıma bu kadar çabuk düşeceğini hiç ummuyordum! Ama, Güneş'e

şükrolsun ki, işte ellerimdesin ve yakında seni ne çok sevdiğimi anlayacaksın!" diye haykırmış. Sonra da "İlkin dinini reddetmekle işe başlayacaksın! Ve benim tapındığıma tapınacaksın!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca, Hasan'ın şaşkınlığı sınırsız bir nefrete dönüşmüş ve büyücüye "Ey Allah'ın belası şeyh, sen bunu bana önermeye nasıl cesaret ediyorsun? Ve bana nasıl bir bayağılık işletmek istiyorsun?" diye haykırmış. İranlı, Hasan'ı böylesine bir öfke içinde görünce, kafasında onun hakkında başka tasarılar olduğundan, o gün için daha fazla üstelemek istememiş; ve ona "Ey Hasan, dinini terk et demekle benim önerdiğim, senin inancını denemek için tarafımdan düzenlenmiş bir aldatmacadan başka bir şey değildi; ve Tanrı'nın önünde bunda büyük bir yeterlik gösterdin!" demiş. Sonra da "Benim seni buraya getirmekte tek maksadım, bir köşeye çekilerek bilimin gizlerini sana öğretmeye başlamaktır! Bak şu denizin üzerinde yükselen yüce dağa! Buna Bulutlu Dağ derler! Maddeyi temelden değiştirmek için gerekli iksirin esas öğeleri orada bulunmaktadır! Seni tepesine çıkarmama izin verirsen, Ateş ve Işık adına yemin ederim ki, hiç pişman olmayacaksın! Seni arzuna karşın oraya çıkarmak isteseydim, bunu, uyurken yapardım. Ve bir kez tepeye ulaştığımızda, bulutların üzerindeki bölgelerde yetişen bitkilerin filizlerini toplarız. O zaman yapılacak şeyi sana gösteririm!" diye eklemiş. Hasan da, kendine karşın, büyücünün egemenliği altında olduğunu duyumsayarak karşı çıkmayı göze alamamış ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Sonra, hüzünlenererek anasını ve vatanını hatırlayıp acı acı ağlamaya başlamış.

Bunun üzerine Behram ona "Ağlama, Hasan! Yakında benim nasihatlarımı tutarak neler kazanacağını göreceksin!" demiş. Hasan da "Ama bir duvar gibi dik, göğe yükselen bu dağın tepesine nasıl çıkacağız?" diye sormuş. Büyücü "Bu güçlük seni yıldırmasın! Bir kuş kadar rahatlıkla oraya ulaşacağız!" diye yanıtlamış.

Bu sözleri söyleyen İranlı, urbasından üzerine gerili horoz derisine tılsımlı harflerin yazılmış bulunduğu bir dümbelek çıkarmış; ve bu küçük dümbeleği parmaklarıyla çalmaya başlamış; ve birdenbire bir toz bulutunun bağrından uzun bir kişneme sesi duyulmuş; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, önlerinde yeri nallarıyla döven ve burun deliklerinden alev fışkı-

ran iri ve kara yağız bir kanatlı at belirmiş. İranlı da hemen bu ata binmiş ve Hasan'ın arakasına tırmanmasına yardım etmiş. Ve o anda at, kanat çırparak uçmuş; ve göz açıp kapayasıya onları Bulutlu Dağ'ın tepesine indirmiş. Sonra gözden kaybolmuş.

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve büyük bir kahkaha kopararak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve büyük bir kahkaha kopararak "Şimdi Hasan, sen, kesinlikle benim egemenliğim altındasın; ve hiçbir yaratık sana yardım edemez! Böyle olunca, sen uysal bir yürekle benim arzularımı doyurmaya ve ilkin dinini reddederek tek güç olarak Işığın babası olan Ateş'i tanımaya hazırlan!" diye haykırmış.

Bu sözleri işiterek Hasan "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir! Sana gelince, ey kötü İranlı, sen bir dinsiz, bir inançsızdan başka bir şey değilsin! Ve Tüm Güçlerin Sahibi benim aracılığımla seni cezalandıracaktır!" diye haykırarak toparlanmış ve bir şimşek gibi hızlı, büyücünün üzerine atılmış ve ellerinden dümbeleği çekip almış; sonra onu dağın kenarına doğru sürüklemiş ve iki elini birden uzatarak uçurumdan itmiş. Hayın ve inançsız büyücü, kendi yöresinde dönerek deniz kıyısındaki kayalıkların üzerine düşerek parçalanmış ve inançsızlığı içinde can vermiş. Ve İblis cehennem ateşini üflemek için soluğunu toplamış. İşte aldatıcı büyücü ve simya bilimcisi Ateşetapan Behram böyle ölmüş.

Hasan'a gelince, kendisine tüm nefret verici şeyleri yaptırmak isteyen adamdan böylece kurtulunca, ilkin, üzerine horoz derisi gerilmiş sihirli dümbeleğin her yanını incelemiş. Fakat onu ne tarzda kullanacağını bilmediğinden kurcalamaktan çekinerek kemerine asmış. Bunu izeleyerek, gözlerini yöresine çevirmiş ve gerçekten, kendisinin bulunduğu yerin, altında bulutların kümelendiği bir yükseklikte olduğunu görmüş. Ve bu yücelikteki yerde, yer ile gök arasında suyu bulunmayan bir deniz gibi geniş bir

düzlüğün bulunduğunun farkına varmış; ve ta uzaklarda da kıvılcım saçan büyük bir alev parıldıyormuş. Hasan “Ateşin bulunduğu yerde, bir insan varlığı da bulunur” diye düşünmüş. Ve Tanrı’nın varlığından başka varlığın bulunmadığı bu düzliğe dalarak o doğrultuda yürümeye başlamış ve sonunda amacına ulaşarak kıvılcım saçan alevin, güneş altında parılayan dört yüksek altın sütun üzerine kurulmuş altın kubbeli bir saray olduğunu görmüş.

Bu görünüm karşısında Hasan, kendi kendine “Böylesi bir yerde acaba hangi şah ya da hangi ecinni oturmaktadır?” diye sormuş. Ve yaşadığı bunca heyecandan ve yaptığı uzun yolculuktan dolayı çok yorgun düştüğünden, içinden “Tanrı’nın yardımıyla bu saraya girerek kapıcıya açlıktan ölmemem için bana biraz su ve biraz yiyecek vermesini isteyeceğim! İyi yürekli bir insansa, bir gece için bir köşede barınmamı da sağlayabilir!” demiş. Ve bahtına güvenerek zümrüt bir kayadan oyulmuş büyük kapıya ulaşarak eşığı aşip ön avluya geçmiş.

Bu ilk avluda Hasan daha birkaç adım atmışken, mermer bir kanepeye oturmuş satranç oynayan göz kamaştırıcı iki genç kız görmüş; ve bunlar kendilerini iyice oyunlarına kaptırdıklarından ilkin Hasan’ın içeriye girdiğini görmemişler. Ama daha genç olanı adım sesini duyarak başını kaldırmış ve durup kendilerine bakan güzel Hasan’ı görmüş. Ve hemen şiddetle başını kaldırarak kız kardeşine “Bak, kardeşim, şu güzel genç adama! Kuşkusuz bu, büyücü Behram’ın her yıl Bulutlu Dağ’a sürüklediği bahtsız gençlerden biri olmalı! Ama nasıl olmuş da bu şeytanın elinden kurtulmuş acaba?” demiş. Bu sözleri duyunca, Hasan, ilkin, yerinden kıpırdamaya cesaret edememiş; sonra genç kızlara doğru ilerleyerek kendini daha genç görünenin ayaklarına atmış; ve “Evet, ey hanımım, ben işte o bahtsızım!” diye haykırmış. Genç kız da, siyah gözlerinin köşelerinde gözyaşı damlaları toplanmış bu güzel genci, ayaklarına kapanmış görünce, içi yanarak heyecanlanmış; ve acıyan bir bakışla genç Hasan’ı göstererek kız kardeşine “Tanık ol ki, ey kardeşim, şu andan başlayarak, Tanrı önünde ve senin önünde, bu genç adamı kardeşim olarak kabul ediyorum; ve onunla güzel günlerin zevkini ve sevincini ve daha az mutluluk getiren günlerin derdini ve kederini paylaşmak istiyorum!” diye haykırmış; ve Hasan’ın elini tutarak onun ayağa kalkmasına yar-

dım etmiş ve seven bir kız kardeşin, sevgili erkek kardeşini kucaklaması gibi kucaklamış, sonra elini bırakmayarak her şeyden önce onu rahatlatacak bir banyo yaptırmak için hamama götürmek üzere sarayın içine sokmuş. Sonra da onlara kavuşmak üzere hamama gelen kız kardeşinin yardımıyla yolculukta kirlenmiş olan eski giysilerini atarak ona harika urbalar giydirmiş; ve kız kardeşi öteki kolundan tutarken, genç kız da diğer kolunun altından tutarak onu odasına götürmüş. Ve iki genç kız, genç konuklarını biraz bir şeyler yemesi için aralarına oturtmuşlar. Bundan sonra daha genç olanı, ona “Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen, sana verilen güzel adını ve seni konutumuzun kapısına ulaştıran nedeni bize söylemek ister misin?” demiş. O da “Bilin ki, bana soru soran kız kardeşim ve onun ablası! Benim adım Hasan’dır! Beni bu saraya getiren nedene gelince bu, benim mutlu bahtımdır! Yine de, eğer burada bulunuyorsam, doğrusu çok büyük sıkıntılar geçirdikten sonra buna kavuştum!” diye yanıt vermiş. Ve büyücü Ateşetapan Behram ile aralarında geçenleri başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok! Ve iki kız kardeş, İranlının davranışından nefret duyarak bir ağızdan “Ey alçak köpek! Ölümü ne kadar iyi olmuş ve sen, ey kardeşim, onun, yaşamı sonsuza dek solumasına engel olmakla ne kadar iyi etmişsin!” diye haykırmışlar.

Bunu izleyerek daha yaşlısı kendinden genç olana dönmüş ve ona “Gül Goncası, kardeşimize aklında tutması için bizim öykümüzü anlatma sırası sana geldi!” demiş. Ve güzel Gül Goncası demiş ki:

“Bil ki, ey kardeşim, bizler sultan kızlarıyız! Benim adım Gül Goncası, kız kardeşiminki ise Mersin’dir; ama benim, aynı şekilde, şimdi avda olup neredeyse dönmek üzere bulunan bizden de

güzel beş kız kardeşim daha vardır. Hepimizin en büyüğünün adı Sabah Yıldızı, ikincisinin Akşam Yıldızı, üçüncüsünün Yakut, dördüncüsünün Zümrüt ve beşincisinin Lale'dir. Ama ben yedi kızın en genciyim; ve hepimiz aynı babanın kızlarıyız; ama aynı annenin değil! Ben ve Mersin aynı annenin kızlarıyız. Ecinni ve meretlerin güçlü bir hükümdarı olan babamız öylesine mağrur bir despottur ki, hiç kimseyi kızlarının kocası olmaya layık bulmadığından bizi asla evlendirmemeye yemin etmiştir. Ve iradesinin yerine getirilmesindeki kesinliği sağlamak için vezirlerini çağırtmış ve onlara 'Siz hiçbir âdemoğlunun da, hiçbir ecinninin de uğramadığı ve kızlarım için konut oluşturabilecek bir yer biliyor musunuz?' diye sormuş. Vezirler de 'Bunu sormanın nedeni nedir, sultanımız?' deyince 'Kızlarımın insanoğlu ve ecinnilerin erkek cinsinden korunmaları için!' demiş; onlar da 'Sultanımız, kadınlar ve genç kızların iyiliksever Tanrı tarafından narin bedenleriyle erkeklerle birleşmek için yaratıldıklarını düşünüyoruz biz! Zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber de, "İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz!" buyurmuştur. Böyle olunca, kızlarının bakire olarak yaşlanması sultanımızın başında büyük bir vebal olacaktır! Ve sonra, vallahi! Onların gençliklerine de yazık değil mi?' demişler. Ama babamız 'Onları evermekten-se ölmüş olmalarını yeğ tutarım!' diye yanıt vermiş; ve de 'Eğer sizden dilediğim yeri bana hemen göstermezseniz, kafalarınız boyunlarınızdan uçurulacaktır!' diye eklemiştir. O zaman vezirler 'Bu durumda, ey sultan, bil ki kızlarına korunak oluşturacak böyle bir yer vardır; buraya Bulutlu Dağ derler; eski zamanlarda Süleyman'a başkaldıran ifritler buraya sürülürdü. Orada korunak oluştursun diye bu asi ifritlerin yaptığı göğe yükselen altın bir saray vardır. O zamandan bu yana terk edilmiş, bomboş bir saraydır bu. Ve onun kurulu bulunduğu bölge hayranlık verici bir iklimle donatılmıştır; ağaçları, meyveleri bol, hoş suları, buzdan daha serin ve baldan daha tatlıdır!' diye yanıt vermişler. Bu sözleri işitmiş bulunan babamız, bir kez bizi güvenlik altına soktukten sonra şahlarının ülkesine geri dönen ecinni ve meretlerin oluşturduğu müthiş mevkiple bizi çabucak buraya gönderdi.

Biz de, buraya geldiğimizden beri, Tanrı'nın tüm yaratıklarından soyutlanmış olan bu çiçekli ülkenin göz kamaştıran

çayırılar, zengin ormanlarla kaplı, meyve ve bahçeleri bol ve su kaynakları inci gerdanlıklara ve gümüş külçelere benzer bollukla akan dereler oluşturan; ve kendilerine gülümsediklerini görüp hayran oldukları çiçekleri içlerinde yansıtmak için dere dalgalarının birbirini izlediği; havanın kuş cıvıltıları ve kokuyla dolu olduğu; boyunları gerdanlıklı güvercinlerin ve kumruların bahar dallarında mezamir okuduğu ve yaradanlarını överek ötüştüğü, kuğuların göllerde şahane bir edayla yüzdüğü ve tavuskuşlarının mercan ve binlerce renkli taşlarla süslenmiş gibi duran tüyleri içinde yeni gelinlere benzediği, toprağın tertemiz ve kâfurlu olduğu ve cennetin tüm güzellikleriyle güzel; kısacası kutsanmış bir yer olduğunu gördük.

Ve de kardeşim, böylesine bir yerde ve bir altın sarayın içinde yaşamakla kendimizi hiç de bahtsız bulmadık; ve bizden lütuflarını esirgemeyen Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettik; sadece, sabah uyandığımızda yüzüne bakması hoşumuza gidecek sevgili ve iyiniyetli herhangi bir erkeğin arkadaşlığından yoksun olmanın özlemini duyduk. İşte bundan dolayıdır ki, ey Hasan, gelişinle bizi bunca mutlulanmış görüyorsun!" demiş.

Böylece konuştuktan sonra, Gül Goncası Hasan ile ilgilenerek, kardeşler ve dostlar arasında âdet olduğu üzere ona armağanlar vermiş ve onunla sevgi dolu konuşmasını sürdürmüştü. Tam o sırada Gül Goncası ve Mersin'in kız kardeşleri olan diğer beş sultan da çıkagelmış ve bu kadar güzel bir genci ve hoş bir kardeşi görmekle etkilenip hayran olmuşlar; ve kendisine en zarif ve en sıcak karşılamayı göstermişler. Selamlaşmalar ve ilk hatır sormalardan sonra, ona uzun bir süre yanlarında kalması için yemin ettirmişler. Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da, dost bir yürekle yemin etmiş. Ve onların yanında, bu harikalar dolusu sarayda kalmış; ve o andan başlayarak tüm av partilerinde ve gezilerinde onların yanında yer almış; böyle tatlı ve güzel kız

kardeşlere sahip olduğundan memnun ve mutlu olmuş; onlar da böyle yakışıklı ve harika bir erkek kardeşe sahip olmaktan sevinç duymuşlar. Ve günlerini bahçelerde ve ırmak boylarında birlikte oynatarak geçirmişler; ve akşamları Hasan, onlara, doğduğu ülkenin âdetlerini, genç kızlar da ecinnilerin, meretlerin ve ifritlerin öykülerini anlatarak karşılıklı bilgi edinmişler. Ve bu hoş yaşam onu günden güne daha güzelleştiriyor ve yüzüne tam anlamıyla bir ay görünümü veriyormuş. Ve yedi kızla, özellikle Gül Goncası ile olan kardeşçe dostluğu aynı ana ve aynı babadan doğma kardeşlerinkine eşit olarak pekişiyormuş.

Bir gün, bir ormanlıkta oturmuş şarkı söylerlerken, göğü ve güneşin yüzünü saran büyük bir toz fırtınasının belirdiğini görmüşler. Bu fırtına, bir gök gürültüsüyle birlikte çabucak onlara ulaşmış; yedi sultan, korku dolu Hasan'a "Oh! Koş da çabucak bahçedeki köşke sığın!" demişler. Ve Gül Goncası, onu elinden tutup köşkte saklamış. Ve işte o anda toz dağılmış ve ardından ecinni ve meretelerden oluşmuş bir birlik ortaya çıkmış. Bu, Ecinnistan hükümdarının komşu şahlardan birinin onuruna düzenlemek niyetinde olduğu büyük şenliklerde bulunmak üzere kızlarını getirmeleri için mevkip oluşturarak yolladığı bir birlikmiş. Bu haberi alan Gül Goncası, saklandığı yerde Hasan'ı bulmaya gitmiş; ve onu, gözleri yaşla dolu, göğsü acı hıçkırıklarla sarsılarak kucaklamış ve ona kız kardeşleriyle kendisinin oradan ayrılacaklarını bildirmiş ve "Ama, sevgili kardeşim, sen, tek sahibi kalacağın bu sarayda bizim dönüşümüzü bekle! İşte sana bütün odaların anahtarları!" demiş. Ve senden ve sevgili varlığından, ey Hasan, sadece, üzerine firuze bir işaret kakılmış olan şu anahtarla ilgili odayı açmamamı rica ediyorum!" diyerek anahtarları kendisine vermiş. Ve ona söz konusu anahtarları göstermiş. Hasan da, onun ve kardeşlerinin ayrılışlarından çok üzülerek, onunla ağlaşarak kucaklaşmış ve dönmelerine kadar hiçbir yere ayrılmadan kendilerini bekleyeceğini ve üzeri firuze kakmalı anahtarın ilgili bulunduğu kapıyı açmamayı vaat etmiş. Genç kızla oradan ayrılmadan önce gizlice kardeşlerini görmeye gelen altı kız kardeşi Hasan'a sevgi dolu vedada bulunmuşlar ve hepsi birbiri ardından onu kucaklamışlar ve gelen birliğin eşliğinde, babalarının ülkelerine gitmek üzere yola koyulmuşlar.

Hasan ise, sarayda yalnız kalınca, büyük bir kedere kapılmış; ve yedi kardeşinin sevgili birlikteliğinden sonra duyumsadığı yalnızlıktan dolayı göğsü iyice daralmış; ve üzüntülerini yatıştırıp oyalanmak için, birbiri ardından genç kızların odalarının ziyaret etmeye koyulmuş; onların oturdukları yeri ve kendilerine ait eşyaları yeniden görerek ruhunu hoşnut etmiş ve yüreği heyecanlanarak çarpmış; ve böylece üzeri firuzeyle işaretlenmiş anahtarla açılan kapının önüne gelmiş. Ama onu kullanmayı düşünmemiş ve geri geri çekilmiş. Sonra “Kim bilir kız kardeşim Gül Goncası neden bana ısrarla bu kapıyı açmamamı tembihledi? İçinde gizemli ne olabilir ki böylesine bir yasak koydu? Ama madem ki, kız kardeşimin iradesi böyleydi, ona iştirip itaat etme yanıtında bulunmamam çaresizdi!” diye düşünmüş. Ve geri çekilmiş, gece olup yalnızlık başına çökünce, kederini yatıştırmak için yatmaya gitmiş. Ama bu yasak kafasını öylesine kurcalamış ki gözlerini kapayamamış; ve bu düşünce ona öylesine azap vermiş ki kendi kendine “Her şeye karşın gidip açsam mı?” demiş. Ama “En iyisi sabahı beklemeli!” diye düşünmüş. Ama böyle uykusuz daha fazla bekleyemediğinden, ayağa kalkıp kendi kendine “Gidip şu kapıyı hemen açmayı ve ölümüm bahasına da olsa, ardında ne olduğunu görmeyi yeğlerim!” demiş. Ve ayağa kalkıp bir meşale yakmış ve yasak kapıya doğru yollanmış. Anahtarı kilide sokarak güçlük çekmeden çevirmiş; kapı gürültü yapmadan sanki kendiliğinden açılmış, Hasan da odaya girmiş.

Her yana bakmış, ilkin hiçbir şey görememiş; içeride hiçbir mobilya, hiçbir örtü ve halı yokmuş. Ama, odayı dolaşırken, bir köşede, duvara dayanmış, ucu tavandaki bir deliğe uzanan siyah ahşap bir merdiven görmüş. Hasan, kararsızlık duymadan, meşalesini yere bırakmış, merdivenden çıkarak tavana kadar tırmanıp deliğe dalmış. Ve bir kez başı delikten dışarı çıkınca, kendisini açık havada, odanın tavanıyla aynı düzeyde bulunan bir taraçada bulmuş.

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede, insan gözünü böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede insan gözünün böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş. Ayaklarının altında göğün bütün güzelliğinin yansıdığı sakin bir göl uzanıyor; bu gölün, sudaki mutlu çizgileriyle, defnelerin dengeli yapraklarının, çiçek açmış reyhanların, kar gibi çiçekleriyle badem ağaçlarının, mor salkımların hevenklerinin gülümseyişleriyle zenginleştirdikleri kıyılarında, kuşlar, gırtlaklarının tüm gücüyle gecenin ilahisini okuyorlar; bir ipek örtüye benzeyen yüzü, ulu ağaçlı orman içinde yayılarak, sonunda garip biçimde inşa edilmiş, sisler içindeki kubbesi gökyüzünün parıltısı ve billurunda yiten bir sarayın ayaklarını yıkıyormuş.

Ve bu saraydan gölün kıyısına kadar inen mermer ve mozaikten oluşmuş merdivenler, yakutlar, zümrütler, altınlar ve gümüşler, değişken sıralamalarla taş olarak kullanılıp inşa edilmiş şahane bir seki bulunuyormuş. Ve bu sekinin üzerinde pembe kaymaktaşından dört yeğni direğin tuttuğu büyük, yeşil bir ipek örtünün altında, sarılabır ve altından, hoş bir işçilikle yapılmış bir tahta yer alıyor; tahtın üzerinden çekirdekleri güvercin yumurtaları kadar iri inciler olan asmanın ağır salkımları sarkıyormuş. Ve bunların hepsi, gümüş ve kırmızı altından yapılan ince yaprakların oluşturduğu bir çitle çevrili bulunuyormuş. Ve bu tertemiz şeylerin üzerinde öylesine bir ahenk ve öylesine bir güzellik hükmediyormuş ki, hiçbir insan, Keyhüsrev ve Kayser dahil, benzer şaşaaı ne gerçekleştirebilir ne de düşleyebilirmiş.

Hasan da, gözleri kamaşmış bir durumda bu yerlerin zevkli barışını bozmaktan korkarak kıpırdayamazken, birdenbire gökyüzünden kopan ve göze batar biçimde göle yaklaşan iri kuşların uçuştüğünü görmüş. Bu kuşlar sonunda suyun kenarına konmuşlar; hepsi on taneymiş; ve güzel, beyaz, sık tüyleri çimenler üzerinde sürünüyormuş; yürürken kaygısızca salınıyorlarmış. Ve tüm hareketlerinde, ağır ağır sekiye ulaşıp oradaki tahta oturan

hepsinden iri ve güzel olan bir kuşa itaat ediyor gibi görünüyörlarmış. Ve birdenbire, onu birden, zarif birer hareketle, tüylerinden soyunmuş. Bir kez bu mantoları sırtlarından atınca, içlerinden tam soyunuk on genç kız halinde saf güzellikte on ay doğmuş. Ve gülerek, sıçrayan birer değerli taş gibi suya atlamışlar. Ve suda kendi aralarında oynaşıarak yıkanmışlar; ve en güzelleri de onları izlemiş, onları yakalamış ve bin okşayışla sarmış ve kahkahaları göl boyunca çınlayıncaya kadar onları gıdıklayıp ısırmış.

Yıkanmaları bitince gölden çıkmışlar, en güzeli sekiye çıkmış, üzerinde saçlarından başka örtünecek bir şey bulunmadan oradaki tahta oturmuş. Hasan, onların güzelliklerini seyrederken aklı uçuyor sanmış. Ve “Şimdi kız kardeşim Gül Goncası’nın bu kapıyı açmamı neden yasakladığını biliyorum! İşte artık huzurum sonsuza dek yok oldu!” diye düşünmüş. Ve çıplak genç kızın güzelliğinin ayrıntılarını saptamayı sürdürmüş. Ah! Ne harika yanları varmış! Onun o şahane çıplaklığı! Boynunun güzelliği ve siyah gözlerinin parıltısıyla karacaları, endamının inceliğiyle rüzgârda salınan arakları¹ aşırıyormuş. Simsiyah saçları bir kış gecesi gibi yoğun ve siyahmış. Güle öyküner ağzı Süleyman’ın mühürüymüş; fildişinden dökme genç dişleri bir inci gerdanlık ya da eşit irilikte dolu taneleri gibiymiş; boynu bir gümüş külçeymiş. Karnında köşeler ve gizli köşeler, art yuvarlarının üstünde çukurlar ve katmanlar varmış; göbek deliği bir siyah misk tanesi oturtulacak derinlikteymiş; kalçaları ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle dolu yastıklar gibi tıkız ve bükülgen imiş. Ve tepesindeki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız bir tavşan gibi taraçası ve yöresiyle tam bir zafer öyküsü belirliyor, kara kederleri unutmak için insanın kendini bıraktığı koni halinde küçük koyakları görülyormuş. Onu her yandan yuvarlak ve sağlam bir temele oturmuş billur bir kubbe olarak da görmek ya da devrilmiş bir gümüş kupaya benzetmek de mümkünmüş. Böyle bir genç kıza şairin şu dizelerinin uygulanması da mümkünmüş:

Yanıma geldi o genç kız, güllere bürünmüş bir gül fidanı
gibi güzelliğine bürünmüş olarak! Ve göğüsleri ileri fırla-

1 *Arah* ya da *araka*: Lahana yapraklı hurma ağacı. Hintlilerin çiğnediği, fındığa benzer meyveleri olan bir cins hurma ağacı (Â.Ş.O.)

miş narlar gibi! İçimden 'İşte gül ve narlar!' diye haykırdım. Aldanmışım! Yanaklarını gülle karşılaştırmak, ey genç kız; ve göğsünü narlara benzetmek, ne büyük hata! Çünkü ne fidanlardaki güller onlarla karşılaştırılmaya layıktır ne de bahçelerdeki narlar!

Çünkü güller koklanabilir; narlar toplanabilir; ama sen, ey bakire, seni kim koklayabilir, kim toplayabilir?

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız, işte böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız işte böyleymiş.

Banyosunu alıp dinlendikten sonra, sekide, yanında oturan yoldaşlarına "Bana altlık giysilerimi verin!" demiş. Ve genç kızlar da yaklaşıp onu, tüm giysi olarak omuzları üzerine altın işlemeli bir eşarp, saçları üzerine bir tülbent koymuşlar ve belinin yöresini işlemeli bir kemerle donatmışlar. Ve böylece süslenmiş! San-ki yeni bir gelin gibiymiş ve herhangi bir harikadan da harika imiş. Hasan taraçadaki ağaçların ardına gizlenerek ona bakmış. Ve yaklaşmak için duyduğu tüm arzuya karşın, hayranlıkla eli kolu öylesine bağlanmış ve heyecandan öylesine tükenmiş ki, en küçük bir harekette bile bulunamamış. Genç kız da "Ey sultanlar, işte güneş doğmak üzere, ayrılmayı düşünmenin zamanı geldi; çünkü ülkemiz uzak, epeyce de dinlendik!" demiş. O zaman ona tüy urbasını giydirmişler, kendileri de aynı tarzda giyinmişler. Ve hepsi birlikte sabahın göğünde beyaz bir parlaklık yaratarak uçuşmuşlar.

Hepsi o kadar! Hasan da, şaşkın, onları izlemiş; gözden kaybolmalarından sonra da uzun bir süre yeryüzünün tüm öteki kızlarını görmekte asla ruhunda duyamayacağı şiddetli bir tutkunun pençesinde, gözleri uzaklara takılı kalmış. Arzunun ve aşkın gözyaşları yanakları boyunca akmış ve "Ah Hasan! İşte

bundan böyle artık gönlünü ecinni kızlarına kaptırdın! Oysa ülkende hiçbir güzellik gönlünü etkilemeyi becerememişti!” diye haykırmış. Ve uzun bir düşlemeye dalıp, eli yanağında, doğaçlamadan şu dizeleri söylemiş:

Ey gözden kaybolan kız, ruhumu azaba sokmak için ışık ve güzellikle donanıyor; sonra da çekip gidiyorsun!
Aşkın tatlılıkla dolu olduğunu iddia etmek cesaretini gösterirler! Ah! Eğer bu işkence tatlıysa, mürrüsafinin¹ acılığı nedir acaba?

Ve böylece gözünü kırpmaksızın gün doğuncaya kadar iç çekip durmuş. Sonra göl kıyısına inmiş, onların bıraktığı yayıntılar içinde, serin havada soluk alarak orayı burayı dolaşmaya başlamış. Ve bütün günü kuşlar geri döner gelir umudu içinde yeniden taraçaya çıkacağı geceyi bekleyerek harcamış! Ama ne o gece gelen olmuş ne de onu izleyen öteki geceler. Ve Hasan, ümidi kırık, artık ne yemek, ne içmek, ne uyumak istemiş; ve o bilinmeyen kız için kapıldığı tutkuyla gittikçe daha fazla başı dönmekten başka elinden bir şey gelmemiş. Ve bu yolda sararıp solmuş ve gücü onu yavaş yavaş terk etmiş; o da kendi kendine “Ölüm bu ıstırap dolu yaşamdan yeğdir!” diyerek çimenlere uzanmış.

Durumu böyleyken, Ecinnistan hükümdarının kızları, babaları tarafından çağrıldıkları şenlikten geri dönmüşler. Ve en genci, daha yolculuk giysilerini bile değiştirmeden, Hasan’ı bulmaya koşmuş. Ve onu, odasında, yatağında, sapsarı ve epeyce değişmiş olarak bulmuş; göz kapakları örtülü, gözyaşları yanaklarından ağır ağır akıyormuş. Genç kız bunu görünce acı bir haykırış koparmış ve onun üzerine atılarak bir kız kardeşin erkek kardeşine yaptığı gibi ona sarılmış, alnını ve gözlerini öperek ona “Sevgili kardeşim, vallahi seni bu durumda görmekle yüreğim yarıyor! Ah! Söyle bana çektiğin acının nedenini de çaresini bulayım!” demiş. Hasan da göğsü hıçkırıklarla kabarak, başı ve elleriyle “Hayır!” anlamına gelen bir işaret yapmış; ve ağzından tek bir söz çıkmamış. Genç kız da gözyaşları içinde

1 Mürrüsafi: Fransızca *myrrhe*. Lavanta imalinde kullanılan kokulu bir tür sarı-sabır (Â.Ş.O.)

ve sesinde sonsuz bir sevecenlikle ona “Lütfen, kardeşim Hasan, canımın canı, gözlerimin zevki, zayıflıktan gözlerinin çukura kaçtığını ve o güzelim gül yanaklarının solduğunu görmekle yaşam benim için renksiz ve çekilmez oldu! Senden, bizi bağlayan kutsal sevecenlik adına, binlerce yaşamı olsa hepsini senin hayatını kurtarmak için feda edecek bir kız kardeşten hiçbir şey saklamamanı yalvararak rica ediyorum!” demiş. Ve çıldırmış gibi, onu, buseleriyle sarmış, iki elini göğsünün üzerinde bağdaştırmış ve o bu durumdayken, yatağının yanında dizüstü çökmüş. Hasan da, epeyce bir zaman geçtikten sonra, göğüs yırtan birkaç soluk salıvererek, söngün bir sesle, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş.

Dikkatle bakarsan, açıklamaya gerek kalmadan, dertlerimin nedenini bulursun. Ama hiç çaresi olmayan bir hastalığın tanınması neye yarar?

Yüreğim yer değiştirdi ve artık gözlerim uyumayı beceremiyor! Ve aşkın değiştirdiğini, yine ancak aşk yerine getirir!

Sonra Hasan’ın gözyaşları bol bol dökülmüş ve de “Ah kardeşim! Hatası yüzünden ısırap çekene sen nasıl bir yardımda bulunabilirsin? Ve korkarım ki sen beni, derdimden ve bahtsızlığımdan ölmeye terk etmekten başka bir şey yapamazsın!” diye eklemiş. Ama genç kız “Tanrı’nın adı üstüne ve yörene olsun Hasan! Sen ne diyorsun? Ruhun bedenimi terk etmedikçe sana yardıma koştuktan başka şey yapamam!” diye haykırmış. Bunun üzerine Hasan, sesinde hıçkırıqlarla “Bil ki kardeşim Gül Goncası, on gündür hiçbir şey yemedim; bu da başıma gelen şu ve şu nedenlerden ötürüdür!” demiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm serüvenini anlatmış.

Gül Goncası, öyküyü duyunca, Hasan’ın söz dinlemezliğine kızacak yerde, çektiği ısıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Çektiği ıstıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış. Sonra ona "Sevgili ruhun sakinleşsin, gözlerini serinlet ve gözyaşlarını kurut! Çünkü, ben, yemin ederim ki, değerli bedenimi ve aziz canımı, başına gelen derdi iyileştirmek ve seni bilinmeyen sevgiline kavuşturarak arzunu doyurmak için feda etmeye hazırım! Ama kardeşim, sana, bu işi gizli tutmanı ve kardeşlerime hiçbir şey söylememeni tavsiye ederim; yoksa kendini de, beni de yok edersin! Eğer, sana yasak kapıdan söz ederler ve bu konuda soru sorarlarsa, onlara 'Bu kapıyı bilmiyorum!' dersin!" demiş. Hasan da "Kuşkusuz, onlarla böyle konuşurum! Çünkü senin fikrin harika!" diye yanıt vermiş. Ve Gül Goncası'na sarılmış ve ruhunun yatıştığını ve yasak kapıyı açtığından dolayı kız kardeşinin ona çok kızacağı düşüncesinin yarattığı korkudan kurtulmasından dolayı göğsünün ferahladığını duyumsamış ve artık güven içinde olduğundan, rahatça soluk almış ve bir şeyler yemek istemiş. Gül Goncası da onu bir kez daha kucaklayıp gözlerinde yaşlarla kız kardeşlerini bulmaya gitmiş ve onlara "Ne yazık ki, kardeşlerim, zavallı kardeşim Hasan hasta! On gündür midesine hiçbir şey girmemiş; bizim yokluğumuzdan dolayı odasına kapanmış ve umutsuzluğa kapılmış! Ona burada, arkadaşlık edecek kimse kalmadığı için zavallı sevgili çocuk, anasını ve yurdunu hatırlamış ve anıları onu kedere boğmuş. Oh! Bahtı ne kadar acınasıymış, kardeşlerim!" demiş.

Gül Goncası'nın konuşması üzerine, çok tatlı ve hemen duyarlanan birer ruha sahip olduklarından sultanlar, çabucak koşup Hasan'a yiyecek içecek bir şeyler getirmişler; ve onu teselli etmeye, varlıkları ve sözleriyle canlandırmaya çalışmışlar; ve onu eğlendirmek için tüm şenliği ve Ecinnistan'da, babalarının sarayında gördüklerini ona anlatmışlar. Ve tam bir ay, en candan ve ince ilgi göstermeyi sürdürerek, tam olarak değilse de, onu epeyce iyileştirmişler.

Bu sürenin sonunda, Hasan'ı artık yalnız bırakmamak için sarayda kalmak isteyen Gül Goncası dışında, sultanlar âdetleri üzere ava gitmişler; ve genç kardeşlerine, konuklarına baksın diye, memnunlukla bu izni vermişler. Onların ayrıldıkları andan başlayarak genç kız, Hasan'ın yataktan kalkmasına yardım etmiş; ve onu göle bakan taraçaya çıkarmış. Ve orada, onu bağrına basarak

başını omzunda dinlendirmiş ve ona “Şimdi söyle bana, kuzucağım, gölün kıyısında sıralanmış hangi köşkte seni bunca tedirgin eden genç kızı gördün?” demiş. Hasan da “Bu köşklere birinde görmedim ben onu! İlk gölün suları içinde, sonra da sekideki tahtın üstünde gördüm!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan genç kızın yüzü sararmış ve “Vay başımıza gelen! Ama öyleyse, ey Hasan, bu kız, geniş bir imparatorlukta hüküm süren hükümdarın kızının ta kendisi! Babam, bu hükümdarın vekillerinden biridir. Hükümdarımızın oturduğu ülke aşılmaz mesafeler içinde olup ne insanoğlunun ne de ecinnilerin geçebildiği bir deniz kıyısındadır. Senin gördüğün en genci olan, yedi kızı vardır. Her kızının kendisine bağlı, sırf soylu ailelerden oluşan özel muhafızları vardır. Muhafız birliklerindeki bu genç kızların her birinin de, emri altında beş bin amazondan oluşan orduları vardır. Ve senin gördüğün, kesinlikle hükümdarın tüm kızları içinde en güzel ve en savaşçı olanıdır. Adına Gökem¹ derler! O buraya her yeni ayla birlikte babasının mabeyincilerinin kızlarıyla birlikte dolaşmaya gelir. Onları gökyüzünde uçuran tüyden oluşan mantolarına gelince, ecinnilerin giysilerinden biridir! Ve bu mantolar sayesinde biz, maksadımıza ulaşabileceğiz! Gerçekten, bil ki, ey Hasan, ona sahip olmanın tek yolu, bu büyülü giysileri ele geçirmendir! Bunun için onun dönüşünü burada gizlenerek beklemenden başka yapacak iş yoktur, ve mantoyu, ama sadece mantoyu ele geçirmek için onun göle girip yıkanacağı andan yararlanacaksınız! Ve bu yoldan hemen onun kendisine sahip olacaksınız! Ama sakın yalvarmalarına kulak asarak mantosunu geri verme! Yoksa dönüşü olmayacak şekilde mahvolursun! Ve bizler de, bizlerle birlikte babamız da aynı şekilde onun intikamının kurbanları oluruz. Daha iyisi, onun saçlarını kavra ve birlikte sürükleye, sana boyun eğecek ve itaat edecektir! Ve olan olacaktır...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

1 Gökem: Mardrus'te aynı anlamda *Splendeur*, Littmann'da ise *Manar es-Sana* (Şimşek Aydınlığı) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

“Ve olan olacaktır!” demiş.

Gül Goncası'nın bu konuşmasını duyan Hasan, sevince kapılmış ve içini yeni bir yaşam sevincinin doldurduğunu ve tüm gücünü yeniden kazandığını hissetmiş. Ve ayağa kalkarak kız kardeşinin elinden tutmuş, dostlukla teşekkür ederek yavaşça onu öpmüş. Ve ikisi birlikte saraya dönüp kalan zamanlarını öteki genç kızlarla birlikte sakince şu ya da bu işi görerek geçirmişler.

Kesinlikle yeni ayın ilk günü olan ertesi gün, Hasan, göl kıyısındaki sekinin gerisinde saklanmak için geceyi beklemiş ve oraya ulaştıktan sonra daha birkaç dakika geçmeden, gecenin sessizliğinde, kanat sesleri işitmiş ve mehtapta sabırsızlıkla beklediği kuşlar gelip tüy mantolarını ve altlarındaki ipek iç çamaşırlarını çıkardıktan sonra göle inmişler. Ve ecinni şahlar şahının kızı, o harika Gökem de, ışıldayan çıplak bedeniyle suya dalmış. Bu kez, ilkinden de güzel ve arzu uyandırır durumdaymış. Ve Hasan, içinde bulunduğu hayranlık ve heyecana karşın, görünmeksizin, âdeta kayar gibi kızların giysilerini bıraktıkları yere ulaşmış ve hükümdarın kızının tüyden mantosunu almış ve çabucak güven içinde sekinin ardında saklandığı yere dönmüş.

Güzel Gökem, havuzdan çıkınca, bir bakışta çimenlerin üzerine bıraktıkları giysilerdeki karışıklığı ve yabancı bir elin eşyalarını kurcaladığını anlayıvermiş ve yaklaşp kendi mantosunun kaybolduğunun farkına varmış; o zaman büyük bir korku ve umutsuzluk çığlığı koparmış; yüzünü ve göğsünü yumruklamış. Oh! Ayışığında bu umutsuz haliyle ne de güzelmış! Ama yoldaşları onun çığlığını işiterek işin ne olduğunu anlamak için koşup gelmişler ve olup bitenleri öğrenince, çabucak mantolarını almış ve ıslaklıklarını kurulamayı ve ipekli iç çamaşırlarını giymeyi bile düşünmeden, uçuş tüylerine bürünerek ürkmüş karacalar ya da şahinin izlediği güvercinler gibi çılgınca göğe kanat açmışlar; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, gölün kıyısında hükümdarlarının kızı öfkeli ve mutsuz Gökem'i tek başına bırakarak gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Hasan, heyecandan titremekte olduğu halde, gizlendiği yerden çıkarak çıplak kızın üzerine atılmış, kız elinden kaçınca peşine düşmüş; bir yandan da tatlı sözler söylüyor ve hiçbir kötülük yapmayacağına dair güvence veriyormuş. Ama

o, bakire bedenine zarar gelir korkusuyla, ellerini ileri uzatarak, saçları rüzgârda, soluk soluğa tıpkı bir ceylan gibi koşuyormuş. Hasan son bir sıçrayışla onu saçlarından yakalamış ve saçlarını bileğine dolamış; ve onu, kendisini izlemeye zorlamış. O zaman kız, gözlerini kapamış; ve artık karşı koymayarak alıp götürülmesine katlanmış. Hasan da onu, yalvarmaları ve gözyaşlarıyla etkilenmeksizin götürdüğü odasına kapatmış ve gecikmeksizin koşup kız kardeşini bulmuş ve başarısının güzel haberini vermiş.

Gül Goncası, hemen Hasan'ın odasına gelmiş; mutsuzluktan ellerini ısırarak ve gözlerinin olanca yaşını dökmekte olan Görkem'i bulmuş. Saygılarını sunmak üzere kızın ayaklarına kapanmış ve yeri öptükten sonra ona "Ey hanımım, Barış, Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerine olsun! Evimizi aydınlattın ve gelişinle kokuya boğdun!" demiş. Görkem de "Nasıl! Sen misin o, Gül Goncası! Demek ki, âdemoğullarının hükümdarının kızına böyle davranmasına izin veriyorsun, ha! Sen babamın kudretini bilirsin; ve yine bilirsin ki, ecinni şahları hep ona bağlıdır; ve de denizin kumları kadar sayısız ifrit ve meretin yaşadığı bölgelerde hükmü geçer; ve sen, beni kaçırmayı için bir âdemoğlunu evinde barındırıyor ve hükümdarının kızına ihanet ediyorsun! Yoksa bu âdem, yıkandığım gölün yolunu nasıl bulurdu?" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Hasan'ın kız kardeşi "Efendimizin kızı, sultanı, ey bütün ecinnilerin ve insanların en güzeli, en hayran olunanı! Bil ki, sen yıkanırken ansızın çıkıp gelen kişi, ey parlak yıldız, eşi olmayan bir delikanlıdır. Ve de sana en küçük bir zarar vermeyecek kadar ince ruhludur! Ama baht, bir kez, bir şeyi saptadı mı, onu sonuna ulaştırır! Ve seni kaçıran bu yakışıklı genç adamın bahtı da onu senin güzelliğine tutkulu kılmış; ve âşıkların da kusuruna bakılmaz! Onun sevgisi senin gözünde bir suç olmamalıdır! Ve zaten, Tanrı kadınları erkekler için yaratmamış mıdır? Ve şu gördüğün genç, yeryüzünün en güzel delikanlısı değil midir? Bir bilseydin, hanımım; seni ilk kez gördükten sonra nasıl hasta düştüğünü bir bilseydin! Neredeyse ruhunu teslim etmek üzere idi! İşte böyle!" diye yanıt vermiş. Ve ecinniler sultanına Hasan'ın yüreğini tutuşturan tutkunun şiddetini anlatmayı sürdürmüş ve de "Unutma ki, hanımım, o

seni on yoldaşının arasından, en güzeli ve en harikası olarak seçti. Oysa, onların da, senin gibi, çıplak yıkanırken baskına uğramaları kolaydı!" diyerek sözlerini tamamlamış.

Hasan'ın kız kardeşinin bu konuşmasını duyan güzel Gökem kaçmaktan vazgeçmesi gerektiğini anlamış ve derin bir iç çekmiş. Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş. Sonra yemesi için yiyecek sunmuş ve kederini dağıtmak için elinden geleni yapmış. Sonunda güzel Gökem biraz teselli bulmuş ve "Anlıyorum ki benim bahtımda babamdan, ailemden ve ülkemin konutlarından ayrılmak yazılı imiş! Ben de bahtın hükmüne boyun eğeceğim!" demiş. Hasan'ın kız kardeşi de onun bu kararını desteklemekte kusur etmemiş ve bunu öylesine yapmış ki, sultanın gözyaşları tümüyle dinmiş ve kaderine boyun eğmiş. Bunun üzerine Hasan'ın kız kardeşi, bir an için kardeşine koşmak üzere onun yanından ayrılmış ve kardeşine "Çabucak sevgilinin yanına koş, çünkü en uygun zamandır. Bir kez odaya girince, ayaklarını öpmekle işe başla, sonra ellerini, sonra başını öpersin! Ve ancak ondan sonra kendisiyle konuş; zannımca bu en inandırıcı ve incelikli yoldur!" demiş. Hasan da, heyecandan titreyerek, kendisini tanıyınca ona dikkatle bakan ve kendine karşın güzelliğiyle son derece etkilenen sultanın yanına girmiş. Ama kız, başını eğmiş ve Hasan da onun ayaklarını, ellerini, sonra da iki gözü arasından alnını öpmüş ve ona "Ey en güzellerin sultanı, ruhların hayatı, bakışların neşesi, zekâ bahçesi, ey ecem, ey hanımım! Lütfen, yüreğini yatıştır, gözlerini kurut! Çünkü bahtın mutluluklarla doludur! Nasıl kız kardeşim senin bir hizmetkârınsa, ben de senin için sadık bir köle olmaktan başka bir şey düşünmüyorum ve niyetim seni kirletmek değildir; ama Tanrı'nın ve Elçisi'nin yasalarına göre seninle evlenmektir! Seni kendi ülkem olan Bağdat'a götürece-

ğim; orada sana iki cinsten köleler ve güzelliğiyle sana yaraşır bir konut satın alacağım! Ah, bilsen Barış Kenti olan Bağdat ne harika bir yerdir! Halkı ne kadar cana yakın, kibar ve sevecendir! Evleri nasıl hoş ve rahattır! Ve sonra, benim, kadınların en iyisi olan bir annem vardır ve seni kızı gibi sevecek ve harika yemekler hazırlayacaktır; çünkü tüm Irak ülkesinde hiç kuşkusuz en iyi aşçı odur!” demiş.

Ve işte Ecinnistan hükümdarının kızı genç Gökem ile böyle konuşmuş Hasan. Sultan da ona herhangi bir sözcük, bir harf ya da bir işaretle yanıt vermemiş! Ve birdenbire, sarayın kapısının çalındığını duymuşlar. Kapıları açmak ve kapamakla görevli olan Hasan da, ona “Beni bağışla, hanımım! Biraz yanından ayrılacağım!” demiş. Ve gidip kapıyı açmış. Kapıyı çalanlar avdan dönen kız kardeşleri imiş. Ve onu yeniden sağlıklı ve yanakları parlamış görünce, sevinmişler ve hayranlığın sınırında hayran olmuşlar. Hasan, onlara sultan Gökem’den söz açmaktan sakınmış; ve karacalar, tilkiler, tavşanlar, mandalar ve her türden öteki vahşi hayvandan oluşan av ürünlerini taşımakta onlara yardımcı olmuş; ve birini diğeri ardından alınlarından öperek onlara aşırı bir sevgi ve tüm okşayışlarını genç kız kardeşleri Gül Goncası’na sakladığını bildiklerinden, onda görmeye alışık olmadıkları bir coşkuyla dostluk göstermiş. Onlar da değişiklikten hoşlanarak şaşırmışlar. Ve genç kızların en büyüğü böylesine bir değişmenin bir nedeni olabileceğinden kuşkulanmış; ve muzip bir bakış fırlatmış ve göz kırparak “Gerçekten Hasan, senden gelen bu aşırı sevgi gösterisi bizi şaşırttı. Sen ki bugüne kadar okşayışlarımızı pek öyle isteyerek yanıtlamazdın! Yoksa av giysilerinin içinde bizi daha güzel mi buldun? Yoksa bizi şimdi daha çok mu seviyorsun? Yoksa bu iki nedenin ikisi de mi geçerli?” demiş. Ama Hasan gözlerini yere eğmiş; ve en katı yürekleri bile eritecek bir soluk koyvermiş. Sultanlar da şaşıarak ona “Neden böyle soluğunu koyverdin, kardeşimiz? Senin sakinliğini kim bozdu? Yoksa, annene, yurduna geri dönmek mi istiyorsun?” diye sorup “Konuş Hasan, yüreğini kardeşlerine aç!” diyerek sözlerini sürdürmüşler. Ama Hasan, tam o sırada yanlarına gelen kız kardeşi Gül Goncası’na dönerek ve son kertede kızarak, ona “Sen konuşsan, daha iyi

olacak! Başımı döndüren nedeni onlara anlatmaktan çok utanıyorum!” demiş. Gül Goncası da “Kardeşlerim, merak edilecek bir şey yok! Kardeşimiz sadece havada güzel bir kuş tutmuş ve onu evcilleştirmek için yardımınızı diliyor!” demiş. Hepsi birden “Kuşkusuz! Bu çok kolay! İyi ama Hasan bundan dolayı neden bu kadar kızarıyor!” diye haykırmışlar. Kız da “İşte şundan! Hasan bu kuşu bilemezsiniz nasıl bir aşkla seviyor!” diye yanıt vermiş. Onlar da “Allah’ın işine bak! Peki, göğün kuşuna sevgini neyle gösteriyorsun, Hasan?” diye sormuşlar. Gül Goncası da, Hasan başını eğip daha da fazla kızarıırken “Sözle, davranışla ve bunları izleyen her şeyle!” demiş. Onlar da “Öyleyse, kardeşimizin kuşu büyük olmalı!” demişler. Gül Goncası, “Bizim boyumuzda! Hele beni bir dinleyin!” demiş. Ve de “Bilin ki, kardeşlerim, âdemoğlunun zekâsı çok sınırlı! Bundan dolayı zavallı Hasan’ımızı burada yalnız bıraktığımızda, yüreği pek sıkıldığından oyalanmak için sarayın her yanında dolaşmış. Ama ruhu öylesine bunalım içindeymiş ki, anahtarları karıştırmış ve tesadüfen taraçanın bulunduğu yasak odanın kapısını açmış! Ve başına şu ve şu olaylar gelmiş! Her durumda kardeşimiz mazurdur! Çünkü kız çok güzel! Ah, bir bilseniz kardeşlerim ne kadar güzel!” diye eklemiş.

Gül Goncası’nın bu konuşmasını duyan kız kardeşleri ona “Eğer söylediğin kadar güzelse bu kız, onu bize göstermeden önce, bize yaklaşık olarak tanımla!” demişler. Gül Goncası “Onu size tanımlamak mı? Ya Allah! Bunu kim yapabilir? Yaklaşık olarak bile onun güzelliklerini size anlatmaya kalkışsam dilimde tüyler biterdi. Yine de, onu görünce sırtüstü düşmenizi engellemek için denemek isterim!

“Bismillah, kardeşlerim! Onu, yasemin çıplaklığına olanca göz kamaştıracılığıyla bürüyen Tanrı’ya şükürler olsun! Gerdanının güzelliği ve siyah gözlerinin parlaklığıyla maralları ve endamının narinliğiyle araka dalını geçer! Saçları yoğun ve siyah bir kış gecesidir; güle öykünen ağzı Süleyman’ın mührünün ta kendisidir; yeni fildişinden oluşmuş dişleri bir inci gerdanlık ya da aynı irilikte dolu taneleridir; boynu bir gümüş külçesidir; karnının köşeleri ve gizli köşeleri; art yuvarlarının çukurları ve katmanları vardır; göbek deliği bir misk tanesi alacak genişliktedir; kalçaları

ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle doldurulmuş yastıklar gibi tıkmaz ve esnektir; ve üst yanlarındaki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız tavşanlara benzer, kara kederleri unutmak için aranan, taraçası, çukuru, tepesi ve vadisiyle utkulu aşk öyküsü bulunmaktadır. Ve siz onu görünce, sağlam bir temele oturmuş her yanı yuvarlak billur bir kubbeye de, tersine çevrilmiş bir gümüş kupaya da benzetseniz yanılmış olmazsınız kardeşlerim! Şairin şu dizeleri haklı olarak böylesi bir kıza uyarlanabilir:

Gül fidanının güllerle donandığı gibi, güzelliğine bürünerek ve fırlamış göğüsleri narlara benzer o genç kız yanıma geldi!

Ben de kendi kendime 'İşte güller ve narlar!' diye haykırdım. Aldanmışım! Ey genç kız, senin yanaklarını güle ve göğüslerini nara benzetmek ne büyük hata! Çünkü ne gül fidanının gülleri ne de bahçenin narları onlarla kıyaslanmaya layıktır.

Çünkü güller koklanır, narlar derlenir; ama seni, ey bakire, seni koklamayı ya da sana dokunmayı kim umut edebilir?

"İşte, kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Gökem Sultan'dan görebildiklerim bunlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

"... İşte kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Gökem Sultan'dan görebildiklerim bunlar!" demiş.

Genç kızlar kız kardeşlerinin bu sözlerini işitince, hayranlıkla "Ey Hasan, böylesine harika bir kıza tutulmakta ne kadar haklısın! Ama, Allah için, bizi hemen onun yanına götür de onu gözlerimizle görelim!" diye haykırmışlar. Hasan da, hemşirelerinden yana güven duyarak onları güzel Gökem'in bulunduğu odaya götürmüş ve kızlar, onun eşsiz güzelliğini görüp önünde elleri

arasından yeri öpmüşler ve selamlar ve hoş geliş dileklerinden sonra, ona “Ey şahımızın kızı, kuşkusuz kardeşimiz delikanlı ile serüvenin inanılmaz bir şey! Ama, burada ellerinde bulunan hepimiz, gelecekte senin mutlu olmanı öngörüyor; ve sana, tavırlarının zarafeti, sevecenliği ve her alandaki uzmanlığından dolayı kardeşimiz olan bu delikanlıya, tüm ömrünce bağlanmakla sadece büyük bir memnunluk duyacağının güvencesini vermek istiyoruz! Başkaca, araya birini sokacak yerde tutkusunu doğrudan doğruya sana açıkladığını ve yasal olmayan hiçbir şey istemediğini de düşün! Ve biz, genç kızların erkeklerden vazgeçemeyeceklerinden emin olmasaydık, şahımızın kızı olan senin nezdinde, bunca gözüpek bir girişimde bulunmazdık! Bırak seni kardeşimizle everelim! Ondan hoşnut kalacaksın; bu konuda sana boynumuz üzerine güvence verimiz!” demişler. Ve bu sözleri söyleyerek yanıt beklemişler. Ama güzel Gökrem, ne olumlu ne de olumsuz herhangi bir şey söylemediğinden, Gül Goncası ona doğru ilerlemiş ve elini ellerine alarak, ona “İzninle hanımımız!” demiş; sonra Hasan’a dönerek ona “Sen de elini uzat!” demiş. Hasan elini uzatmış; Gül Goncası onu tutarak kendi ellerinin içinde Gökrem Sultan’ın kilerle birleştirerek ikisine birden “Allah rızası ve Elçi’sinin yasasına uyarak sizi everiyorum!” demiş. Hasan da, mutluluğun doruğunda, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Ey hayranlık veren karışımı benliğinde toplayan huriye!
Güzelliğin suyunda yıkanmış muzaffer yüzünü görünce,
insan onda parıldayan görkemliliği nasıl unutabilir!

Gözlerim senin güzelim bedeninin yarısına yakınının
kesinlikle yakuttan, üçte birinin inciden, beşte birinin
siyah miskten, altıda birinin amberden ve tümünün altın-
dan oluştuğunu görüyor!

Havva Anamız’dan doğma bakireler arasında ve göklerin
çeşitli bahçelerinde yaşayan güzeller içinde seninle kıyasla-
nabilecek bir teki bile yok!

Bana ölümü vermek ister misin? Öyleyse bağışlama beni!
Aşkın başka kurbanları da vardır elbette! Beni yaşama mı
döndürmek istiyorsun? Gözlerini üstüme çevir öyleyse, ey
dünyanın süsü!

Ve genç kızlar bu dizeleri işitince, Gökem'e doğru dönerek "Ey sultan, duygularını bunca güzel bir tarzda ve dizeler halinde anlatan bir genci sana ulaştırdığımız için hâlâ bizi ayıplayacak mısın?" diye haykırmışlar. Gökem de "Bir şair mi o?" diye sormuş. Ona "Kesinlikle elbet! Hayranlık verici bir kolaylıkla her zaman çok canlı bir duyarlık yaratan şiirler ve binlerce dizeden oluşan gazelleri doğaçlamadan söyler ve düzenler!" demişler. Hasan'ın yeni erdemini açıkça ortaya koyan bu sözler, sonunda, yeni gelişini kazanmasını sağlamış; ve uzun kirpiklerinin arasından gülerek Hasan'a bakmış; Onun gözlerinin bir işaretinden başka bir şey beklemeyen Hasan da, onu kollarına almış ve odasına taşımış. Ve orada, kendisinin izniyle onda açılacak şeyi açmış ve kınılacak şeyi kırmış ve mühürlenmiş olanı sökmüş! Ve bütün bunları tatlılaştırmanın sınırında tatlılaştırarak yapmış; o da buna aynı şekilde karşılık vermiş; ve ikisi birlikte, az bir zamanda dünyanın tüm zevklerini tatmışlar. Ve kıza karşı duyduğu aşk, tüm tutkuların ötesinde, Hasan'ın yüreğine iyice yerleşmiş. Ve tüm kuşlarıyla uzun uzadıya ötmüş durmuş! Kendine inananları zevkte birleştiren ve üzerlerine yığıldığı verilerin hesabını tutmayan Tanrı'ya şükürler olsun! Sana tapınırsınız, Rabbim! Senden yardım dileriz! Bizi doğru yola sevk et, iyiliklerinle donattıklarının yoluna! Hiddetini uyandıranların ya da şaşkınlık içinde bulunanların yoluna değil!

Böylece Hasan ve Gökem, aşkın sağladığı her türlü zevkle dolu kırk gün geçirmişler. Yedi sultan, özellikle Gül Goncası da, iki yeni evlinin zevklerini her gün çeşitlendirmek ve sarayda bulunuşlarını en hoş şekilde değerlendirmek için ellerinden geleni yapmışlar. Ama, kırkinci günün sonunda, Hasan annesini, evde kurduğu mezarı başında gece gündüz ağlayıp durmaktayken ve kendisini unuttuğu için ona sitem ederken rüyasında görmüş. Gözlerinde yaşlarla uyanmış; ve içini parçalayan hıçkırıklar koparmış! Kız kardeşleri yedi sultan, onun ağlamasını duyarak koşuşmuşlar; ve Gül Goncası, ötekilerin hepsinden çok gözyaşlarına boğularak Ecinniler şahının kızına, kocasına ne olduğunu sormuş. Gökem de "Bilmiyorum!" diye yanıt vermiş; Gül Goncası "Derdinin nede-nini kendim sorup öğreneyim!" diyerek Hasan'a "Neyin var senin kuzucağızım?" diye sormuş. Hasan, gözünden daha da fazla yaşlar dökmüş ve sonunda, pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ve sonunda pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış. O zaman ağlayıp inleme sırası Gül Goncası'na gelmiş; kız kardeşleri de Hasan'a "Bu durumda, Hasan, seni burada daha fazla tutamayız ve de sevgili anneni yeniden görmek üzere ülkeneye dönmeni engelleyemeyiz. Yalnız senden bizi unutmamamı ve bizi yılda bir kez gelip görmeyi vaat etmeni rica ediyoruz!" demişler. Küçük kardeşi Gül Goncası da, hıçkırarak Hasan'ın boynuna atılmış ve sonunda kederden baygın düşmüş. Kendine gelince de, kederle ayrılık dizeleri okumuş, her türlü teselliye reddederek başını dizlerine eğmiş. Hasan da onu kucaklamaya ve okşamaya koyulmuş ve ona, senede bir kez gelip kendisini göreceğini yeminlerle vaat etmiş. Ve bu sırada Hasan'ın ricası üzerine, kız kardeşleri yol hazırlığına başlamışlar. Her şey tamalanınca, kendisine "Basra'ya ne şekilde dönmek istiyorsun?" diye sormuşlar. O da "Bilmiyorum!" demiş. Sonra birdenbire Behram'dan aldığı üzerine horoz derisi gerili sihirli dümbeleği hatırlamış. Ve "Vallah! İşte buldum. Ama onu nasıl kullanacağımı bilmiyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine ağlamakta olan Gül Goncası, bir an için gözyaşlarını kurutmuş; ayağa kalkarak Hasan'a "Sevgili kardeşim, bu dümbeleği nasıl kullanacağını ben sana öğreteyim!" demiş ve dümbeleği almış ve onu böğrüne dayayarak parmaklarıyla horoz derisi üzerine hafifçe vurur gibi yapmış. Sonra Hasan'a "İşte böyle yapmak gerek!" demiş. Hasan da "Anladım, kardeşim!" demiş. Ve tamburu genç kızdan alıp Gül Goncası'nın kendisine gösterdiği şekilde, ama daha fazla kuvvetle vurmuş. Birdenbire, ufkun her yanından büyük develer, hecin develeri, katırlar ve atlar sökün etmiş. Ve bütün bu sürü, gürültüler koparak uzun bir dizi halinde: ilkin develer, sonra hecin develeri, sonra katırlar ve sonra da atlar sıralanmaya başlamışlar.

Bunun üzerine, yedi sultan en iyi hayvanları seçip öbürlerine yol vermiş, seçtiklerinin üzerine değerli denklere, armağanlara, eşyaları ve yiyecekleri yüklemişler. Ve büyük bir hecin devesinin sırtına yeni evliler için iki kişilik bir tahturevan yerleştirdikten

sonra birbirlerine veda etmeye başlamışlar. Oh! Bu veda ne kadar acı olmuş! Zavallı Gül Goncası! Sen üzölmüş ve ağlamışsın! Şahın kızıyla birlikte yola çıkmakta olan Hasan'a sarılıp ondan ayrılırken senin kardeş yüreğın nasıl parçalanmıştır kim bilir! Yavrusundan kahrolarak ayrılmış bir kumru gibi inliyormuşsun! Ah! Ey ince ruhlu Gül Goncası, henüz ayrılık bardağını acının nasıl doldurduğunu bilmiyordun, sen! Ve ey merhametle dolu kişi, mutluluğunu hazırladığın sevgili Hasan'ının senin sevecenliğinden bunca erken uzaklaşabileceğini beklemiyordun! Ama onu yine göreceksin, buna güven! Öyleyse, sevgili ruhunu yatıştır! Gözlerini kurut! Ağlamanın etkisiyle gül yanakların, nar çiçeğine döndü! Ağlamayı kes, Gül Goncası! Sevgili ruhunu yatıştır ve gözlerini sil! Hasan'ı yine göreceksin; zaten bu senin bahtında yazılı!

Böylece kervan, vedalaşmaların acı haykırışları arasında ve Gül Goncası baygın düşerken gözden kaybolmuş; ve kuş gibi dağları, vadileri, ovaları, çölleri geçmiş ve ona güvenlik sağlayan Tanrı'nın korumasıyla bir engelle karşılaşmadan Basra'ya ulaşmış.

Evin kapısına geldiklerinde, Hasan, annesinin, çocuğunun kaybolmasından acı acı yakınarak inlediğini duymuş; ve gözlerini yaşlar doldurarak kapıyı çalmış. İçeriden zavallı yaşlı kadın kırık sesiyle "Kapıda kim var?" diye sormuş. Hasan da "Bize kapıyı aç!" demiş. Kadın, zavallı bacakları üzerinde titreyerek gelip kapıyı açmış; ve ağlamaktan gözlerinin görüş gücü azaldığı halde, oğlu Hasan'ı tanımış. O zaman büyük bir soluk koyvermiş ve bayılmış. Hasan, karısının yardımıyla onunla ilgilenmiş; ve onu kendine getirmiş. O zaman kadının boynuna atılmış ve sevinçten ağlayarak kucaklaşmışlar. Hasan annesine "Anne, işte eşim olan kızın! Onu sana hizmet etsin diye buraya getirdim!" demiş. Yaşlı kadın da Görkem'e bakmış ve onu o denli güzel bulmuş ki, neredeyse aklını yitirecek kadar gözleri kamaşmış; ve ona "Kim olursan ol, kızım, ışıldattığın eve hoş geldin!" demiş. Ve Hasan'a "Oğlum, karının adı ne?" diye sormuş; Hasan "Görkem, anneciğim!" diye yanıt vermiş. Kadın "Adına yaraşıyor! Sana bu ismi veren kişi iyi esinlenmiş, ey kutsanmış kız!" demiş; ve onu elinden tutarak evdeki eski halının üzerinde yanına oturtmuş. O zaman Hasan, annesine, hiçbir ayrıntıyı unutmadan, ansızın ayrılışından Basra'ya dönüşüne kadar tüm

öyküsünü anlatmış. Annesi de işittiklerine hayranlığın sınırında hayran kalmış; ve Ecinnistan şehinşahının kızına şanına layık olarak nasıl davranacağını bir türlü bilememiş.

Böylece, bir yandan başlamış olmak için çarşıya gidip birincil nitelikte her türden yiyecek içecek almış; sonra ipekçiler çarşısına gitmiş ve büyük tacirlerden en pahalısından on harika urba satın almış; ve bunları Hasan'ın eşine getirmiş ve onun şanına ve onuruna hiçbir şeyin çok olmadığını belirtmiş olmak için onunu da birbiri ardından sırtına geçirerek onu giyindirmiş. Ve sanki kendi kızıymış gibi kucaklayıp öpmüş. Sonra da ona olağandışı yemekler pişirmiş ve eşi bulunmadık tatlılar hazırlamış. Onu memnun etmek için özenle ve ince bir ilgiyle kendisinden hiçbir şeyi esirgememiş. Bunu izleyerek oğluna dönüp ona "Bilmiyorum ama Hasan, Basra kentinin karının şanına layık olmadığını sanıyorum; ve hepimiz için kalkıp Barış Kenti Bağdat'a giderek Halife Harun Reşid'in koruyucu kanadı altında orada yaşamak her bakımdan daha iyi olacak. Ve sonra, oğlum, işte artık birdenbire çok zengin olduk; korkarım ki, şimdiye dek fakir olarak tanındığımız Basra'da kalırsak, kuşkulu bir dikkati üzerimize çekeceğiz ve simya ilmiyle uğraşmamız nedeniyle zengin olduğumuz söylenecek! Bana kalırsa, en iyisi, Bağdat'a gidip daha ilk günlerden başlayarak uzaklardan gelmiş sultanlar ve emirler gibi bilinelim!" demiş. Hasan da annesine "Mükemmel bir fikir!" diye yanıt vermiş. Ve o saatte ve o anda ayağa kalkıp eşyaları ve evi satmış, bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş ve hemen havanın derinliklerinden büyük hecin develeri gelip evin önünde sıralanmışlar. Hasan, Hasan'ın annesi ve eşi paraya çevirmedikleri yükte yeğni pahada ağır eşyalarını yanlarına alarak tahtırevana binmişler ve hecin develerini yola çıkarmışlar. Sağ elin sol ele kavuşmasına kadar geçen

zamandan da kısa bir sürede, Dicle üzerindeki Bağdat kapılarına ulaşmışlar ve Hasan onları önüne katarak bir simsar bulmaya gitmiş; bu simsar vezirlerden birinin mülkü olan şahane bir sarayı yüz bin dinar karşılığında onun için satın almış. Annesini ve eşini çabucak oraya götürmüş ve sarayı göz kamaştıran eşyalarla süslemiş ve iki cinsten köleler, genç çocuklar ve haremağaları satın almış. Ve tüm Bağdat kentinde evinin en göze çarpan konutlardan biri olması için hiçbir şey esirgememiş.

Böylece evine yerleşerek Hasan, o tarihten başlayarak karısı Gökem ile birlikte her gün önlerine komşularından öğrendiği ve Basra'dakilere benzemeyen ve Bağdat'ta yeryüzündeki hiçbir yerde görülemeyecek kadar çok olan değişik tanımlamalara uyan çeşitli yemekler ortaya koymaya çalışan saygın annesi ikisini de özenli bir bakımla kuşatmış olduğu halde Barış Kenti'nde ömür sürmeye başlamış. Böylece, bu güzelim yaşam ve üstün beslenmeyle dokuz ay geçince, Hasan'ın karısı aylar kadar güzel iki oğlan çocuğu doğurmuş. İkizlerden birine Nâsır, öbürüne Mansur adını koymuşlar.

Böylece, geçen bir yılın sonunda, kendilerine yemin ederek verdiği sözü düşünerek Hasan, yedi sultanı sık sık hatırına getirir olmuş. Ve de özellikle kız kardeşi Gül Goncası'nı yeniden görmek arzusu tüm canlılığıyla içini sarmış. Dolayısıyla bu yolculuk için hazırlıklara başlamış; ve armağan olarak sunulmaya layık, tüm Irak'ta ancak Bağdat'ta bulunabilecek en güzel kumaşları ve en harika eşyayı satın almış; ve kafasında tasarladığı fikri annesine açarak ona "Yokluğumda senden çok rica ederek sadece bir tek şey diliyorum; o da, evin en gizli yerine saklamış bulunduğum eşim Gökem'in tüyden giysisini büyük bir özenle gözetmendir. Çünkü anneciğim, bil ki, eğer sevgili eşim, büyük bir bahtsızlığımız olur da, bu giysisini yeniden görme fırsatını bulursa, o anda başlangıçtaki kuş olarak uçma içgüdüsünü edinir, ve yüreği istemese de, buradan kaçıp uzaklaşmaktan kendini alıkoyamaz! Bundan ötürü, anneciğim, ona bu giysiyi göstermekten çok sakın! Çünkü, böyle bir felaket olursa, hiç kuşkusuz ya kendimi öldürür ya da kahrımdan ölürüm! Bir de senden, bünyesi narin ve nazlı olduğundan, kendisine neyin uyup uymadığını, neyin incelikli, neyin kaba olduğunu bilmeyen hizmetkârlardan çok bizzat senin

onunla ilgilenmeni istiyorum. Ve özellikle, anneciğim, onun evden dışarı çıkmasına, hatta sarayın taraçasına çıkmasına izin verme; çünkü açık havanın onu çok etkileyeceğinden ve gökyüzünün onu şu ya da bu şekilde aykırı bir davranışa sürükleyeceğinden endişe ederim. İşte bu yüzden bu önerilerde bulundum! Eğer ölümümü istiyorsan, bunları ihmal etmen yeter!” demiş. Hasan’ın annesi de “Allah beni, senin arzuna uymamaktan korusun, çocuğum! Peygambere dua edelim! Bunca tavsiyeyi duymayacak ve en küçük bir dileğine bile kulak asmayacak kadar bunadım mı ben? Sen gönül rahatlığıyla yola çık Hasan; Tanrı’nın lütfuyla döndüğünde Görkem’e sadece her şeyin istediğin gibi gidip gitmediğini sorman yeter!” diye yanıt vermiş. “Ama, ben de kendimce, senden bir şey isteyeceğim çocuğum; yedi sultanın yanında kısa bir süre kaldıktan sonra gidip gelmek için zorunlu olan zamandan daha uzun bir süre yokluğunu uzatma!” diye sözünü sürdürmüş.

Ve Hasan ile Hasan’ın annesi işte böyle konuşmuşlar, ama, bahtın kitabında yazılanın kendilerine ne sakladığını bilmiyorlarmış. Böylece, Hasan da annesine gerekli zamandan fazla süre uzakta kalmamaya söz vermiş; ve gidip eşi Görkem’i ve annelerinin bağrında meme emmekte olan ikiz oğulları Nâsir ile Mansur’u kucaklamış. Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış ve ortaya çıkan hecin devesine binmiş ve annesine bir kez daha tüm tavsiyelerini tekrarladıktan sonra, elini öpmüş. Sonra çökmüş olan deveye seslenmiş; o da hemen kalkıp dört ayağı üzerine dinelmiş ve yerde yürümekten çok organlarını havaya bırakarak ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek akıp gitmiş. Ve gökyüzünde sadece bir nokta haline gelmiş.

Aslında, Hasan’ın gelişini gören yedi sultanın onu ne denli yoğun bir sevinçle karşıladığını, özellikle Gül Goncası’nın ne

denli mutlu olduğunu ve sarayı çiçek çelenkleriyle nasıl süsleyip ışıklara boğduğunu söylemeye gerek yokmuş. Bırakalım onu, kız kardeşlerine anlatacağı her şeyi, özellikle Nâsır ve Mansur adlı ikizlerin doğumunu anlatsın! Ve de kendini onlarla birlikte avlanmaya ve eğlenmeye kaptırsın! Ve yöremi çeviren ey saygın ve yüce gönüllü dinleyenlerim, benimle birlikte Bağdat'taki, Hasan'ın yaşlı annesini ve eşi Gökem'i bıraktığı saraya dönün! Bana bu lütfu cömertçe bağışlayın; o zaman saygın kulaklarınız ve hayran gözleriniz yaşamda hiç görüp işitmedikleri, hatta düşlemedikleri şeyleri görüp duyacaklardır. Ve de Kismet Dağıtıcı'nın kutsamaları ve lütuflarının en seçkinleri üzerimize olsun! Beni iyice dinleyin efendilerim!

Ey değerli dinleyiciler, Hasan ayrılınca, eşi Gökem, Hasan'ın annesini bir an bile terk edip yerinden kıpırdamamış; ve bu böylece iki gün sürmüş. Ama üçüncü günün sabahı, mutluluklar dileyerek yaşlı kadının elini öpmüş ve ona "Anneciğim, hamama gitmeyi çok isterdim; Nâsır ile Mansur'un meme emmeleri dolayısıyla çoktandır yıkanmadım!" demiş. Yaşlı kadın da ona "Ya Allah! Bunlar düşünülmeden söylenmiş sözler kızım! Hamama gitmek mi? Vay başımıza gelen! Sen kendinin ve benim bu kentin hiçbir hamamını tanımayan yabancılar olduğumuzu bilmiyor musun? Ve kocan götürmedikçe ve önden gidip bir oda tutmadıkça ve içeride her şeyin yolunda ve arınık olduğuna, hamamböcekleri ve karafatmaların tavandan düşüp düşmediklerine güven getir-medikçe, biz oraya nasıl gidebiliriz? Oysa kocan burada değil ve böyle önemli bir işte onun yerini tutabilecek bir kimse de tanı-mıyorum; çok yaşlı ve zayıf bünyeli olduğumdan, ben de sana eşlik edemem! Ama istersen eğer kızım, ben sana burada su ısıttırayım ve başını yıkayıp evimizin hamamında hoş bir banyo yaptırayım! Bunun için ne gerekliyse burada hepsi var; hatta önceki gün bir kutu kokulu Halep sabunu, amber, ağda ve kına aldım! Böylece, kızım, bu konuda kaygılanmamalısın! Pek güzel olur!" demiş. Ama Gökem "Hanımım, ne zamandan beri kadınlara hamama gitme izni verilmiyor? Vallahi, bu söylediklerini bir köleye bile söylesem, dayanamazdı ve evinizde kalmaktansa, çarşıya götürölüp satılmasını dilerdi! Ama, hanımım, erkeklerin bütün kadın-ların birbirine benzediğini ve yasadışı işler yapmalarını önlemek

için birilerine olduğu kadar öbürlerine karşı da kıyıcı önlemler almak gerektiğini düşünmeleri ne kadar anlamsız! Ama, sen, yine de çok iyi bilirsin ki, eğer bir kadın bir şey yapmayı kafasına koyarsa, tüm engellemelere karşın, her zaman bunun bir yolunu bulur ve maksadına ulaşır ve onu, gerçekleştirilmesi imkânsız da olsa, felaketli sonuçlar doğursa da, niyetlerinden kimse geri çeviremez! Ah! Gençliğime yazıklar olsun! Benden kuşkulanıyorlar, iffetime hiç güvenilmiyor demek! Artık ölsem yeridir!” diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, gözyaşları döküp hıçkır-maya başlamış ve başına kara uğursuzlukların gelmesini dilemiş!

O zaman Hasan'ın annesi, artık onu niyetinden alıkoyamayacağına anlamış; sonunda döktüğü gözyaşlarından ve inlemelerinden etkilenmiş. O zaman ilerlemiş yaşına ve oğlunun yasaklamalarına karşın ayağa kalkmış ve hamam için gerekli her şeyi, temiz çamaşırlar ve kokularla birlikte her şeyi hazırlamış. Sonra Görkem'e "Haydi, kızım, gel artık üzülme! Ama Tanrı bizi kocanın öfkesinden korusun!" demiş. Ve onunla birlikte saraydan çıkmış ve kentin en ünlü hamamına gitmek üzere ona eşlik etmiş.

Ah! Keşke Hasan'ın annesi Görkem'in sızlanmalarından etkilenerek o hamamın eşliğini hiç aşmasa, ne iyi olurmuş! Ancak bahtın kitabını, Her Şeyi Bilen'in dışında kim okuyabilir? Ve yol üzerinde iki adım arasında ne olacağını önceden kim bilebilir? Ama biz, Müslümanlar, Yüce İrade'ye inanır ve güveniriz! Ve de "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir!" deriz. Peygambere dua eyleyin ey inananlar, benim saygın dinleyicilerim!

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama ulaşınca, giriş yerindeki büyük salonda uzanmakta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilenmişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama girince, giriş yerindeki büyük salonda uzanmakta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilen-

mişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar. Ve ondan gözlerini hiç ayırmamışlar. Genç kadın henüz örtülerine bürülü olduğu halde, gözleri böylesine kamaşmış! Örtülerden soyunup çırpıplak kalınca, hayranlıkları çılgınlığa dönüşmüş! Ey Saul arslanını büyüleyen hükümdar Davud'un harpı, ve sen ey kıvırcık savaşçı Antere'nin sevgilisi olan çöl kızı, ey tüm Arap kabilelerini aşkı uğruna birbiriyle çarpıştıran güzel kalçaları enine boyuna oynayan Bakire Alba; ve sen, El-Buhur ve El-Kusur ülkelerinin hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı, ateşli gözleri ecinnilerin alabildiğine akıllarını bulandıran Sitti Budur ve sen kaynakların musikisi ve sen kuşların bahar ötüşü, bu maralın çıplaklığı karşısında siz ne değer taşırsınız? Ey Gökem, seni yaratan ve tüm altın bedeninde yakutun ve miskin, saf amberle incilerin karışımını sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun!

Böylece hamamdaki kadınlar onu daha iyi görüp değerlendirmek için yıkanmalarını ve gevşeyip rahatlamalarını terk etmişler ve onu adım adım izlemişler. Kadının sihirli güzelliğinin söylentileri hemen hamamda ve tüm yörede yayılmış ve bir anda bu güzellik harikasını görme merakıyla tutuşan kadınlar, hamamdaki salonları öylesine doldurmuş ki, hiç kimse yerinden kıpırdayıp dolaşamaz olmuş. Ve bu bilinmeyen kadınlar arasında Halife Harun Reşid'in eşi Sitti Zübeyde'nin cariyelerinden biri de varmış. Ve adı Tuhfe olan bu genç cariyeye bu sihirli ayın güzelliğine öteki kadınlardan da fazla şaşırmış; ve onu havuzda yıkanırken seyreden ilk sıradaki kadınlar arasında yer almış bulunuyormuş. Gökem yıkanmasını tamamlayıp giyinince; küçük cariyeye kız onu hamam dışında da, sanki bir mıknatısla çekiliyormuş gibi izlemekten kendini alamamış; ve Gökem ile Hasan'ın annesi konutlarına ulaşınca kadar sokaklarda onun ardından yürümeye koyulmuş. O zaman genç cariyeye Tuhfe saraya giremediğinden, parmaklarını dudaklarına götürerek Gökem'e attığı bir gülle birlikte, çınlayan bir öpücük yollamakla yetinmiş. Ama ne yazık ki, kapıdaki haremağası bu gülü ve bu öpücüğü görüp işitmiş; ve son kertede içerleyerek, ona gözlerinin akını belirterek, korkunç küfürler yağdırmaya koyulmuş; bu durum karşısında Tuhfe içini çekerek oradan uzaklaşmaktan başka çıkar yol bulamayarak Halife'nin sarayına dönmüş; orada hemen hanımı Sitti Zübeyde'nin yanına ulaşmış.

Sitti Zübeyde gözde cariyesini solgun ve soluk soluğa görünce, ona “Sen nerelerdeydin ki, ey ince kız, böyle yanıma solgun ve heyecanlı bir durumda döndün?” diye sormuş. Kız “Hamamdaydım, hanımım!” demiş. Sultan “Hamamda ne gördün, Tuhfe’m, böyle alt üst olarak baygın gözlerle bana dönmeden önce?” diye sorunca “Nasıl olur da hanımım, gözlerim ve ruhum bozguna uğramaz ve aklımı bulandıran o kadın konusunda yüreğim kederlenmez?” diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde gülmeye başlamış ve “Sen neler anlatıyorsun ey Tuhfe ve bana kimden söz ediyorsun?” demiş. Kız “Hangi narin delikanlı ya da genç kız, hangi karaca yavrusu ya da maral, ey hanımım, onun güzelliğine ve çekiciliğine eşit olabilir?” demiş. Sitti Zübeyde “Ey çılgın Tuhfe, artık bana onun adını söylemeye karar verdin mi bari?” demiş. Kız da “Başım üstüne olan iyiliklerinin hatırına yemin ederim ki, hanımım, bilmiyorum! Yeryüzündeki hiçbir yaratık, geçmişte, şimdiki zamanda ve gelecekte, onunla kıyaslanamaz! Onun hakkında bildiğim bütün şey, kendisinin Dicle kıyısında bulunan, kente bakan büyük bir kapısı, nehre bakan bir başka kapısı olan sarayda oturduğudur. Ve dahası, bana hamamda adı Hasan el-Basri olan zengin bir tacirle evli bulunduğunu söylediler! Ah! Hanımım, beni böyle ellerin arasında titreyişler içinde görüyorsan bu, sadece, onun güzelliğiyle heyecana kapılmamdan değil; şayet bir bahtsızlık eseri olarak Halife efendimiz ondan söz edildiğini duyarsa, ortaya çıkabilecek kötü sonuçları düşünmenin bende yarattığı büyük korkudandır. Hiç kuşkusuz, tüm insaflı yasaları çiğneyerek kocasını öldürtür; ve bu olağanüstü genç kadınla evlenir; ve ölümsüz ruhunun paha biçilmez varlığını güzel ama kahredici bir yaratığa geçici olarak sahip olmak için feda ederdi!” demiş.

Aslında ne denli akıllı ve konuşmalarında ölçülü olduğunu bildiği küçük cariyesi Tuhfe’nin bu sözlerini duyunca Sitti Zübeyde pek çok şaşırmış; ve ona “Ama, ey Tuhfe, hiç değilse böylesi harika bir güzelliği sadece rüyada görmediğinden emin misin, sen?” demiş. Kız “Başım üzerine ve bana yaptığın iyiliklerin yüklediği minnet üzerine yemin ederim ki, ey hanımım, onu görerek, ne Araplarda ne Türklerde ne de Acemlerde, hiçbir toprak ve iklimde eşi doğmamış bu genç kadına bir gül ve bir öpücük fırlattım!” diye yanıt vermiş. O zaman Sitti Zübeyde

“Tertemiz olan atalarımın yaşamı üzerine yemin ederim ki, bu eşsiz mücevheri benim de tanımam ve kendi gözlerimle görmem gerek!” diye haykırmış. Ve hemen Cellat Mesrur’u çağırılmış; onun, önünde, elleri arasında yeri öptüğünü gördükten sonra kendisine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve hemen Cellat Mesrur’u çağırılmış; onun, önünde elleri arasından yeri öptüğünü gördükten sonra, kendisine “Ey Mesrur, hemen bir kapısı nehre, öteki kapısı kente açılan iki kapılı saraya git! Orada oturmakta olan genç kadını ara ve onu bana getir, yoksa başın gider!” demiş. Mesrur da “İşitmek itaat etmektir!” yanıtını vermiş ve başı ayaklarından önce fırlayarak gerçekte Hasan’ın mülkü olan söz konusu saraya koşmuş. Kendisini tanıyıp saygı gösteren haremağasının önünde beklediği büyük dış kapıyı açmış ve giriş kapısına ulaşarak çalmış.

Hemen Hasan’ın annesi olan yaşlı kadın gelip kapıyı açmış. Mesrur da içeri girip yaşlı kadına barış dilemiş. Hasan’ın annesi onun bu dileğine yanıt verip kendisine “Ne arzu etmektesin?” diye sormuş. O da “Ben Halife’nin celladı Mesrur’um; buraya El Kasım’ın kızı, Peygamber’in amcası Tanrı’nın barışı ve kut-saması üzerine olası Âl-i Abbas Hanedanı’ndan altıncı halife Harun Reşid’in karısı Es-Saide¹ Zübeyde tarafından yollandım. Ve buraya, bu konutta oturan güzel hanımı birlikte saraya, hanımımın yanına götürmek üzere geldim!” demiş. Bu sözleri işitince, Hasan’ın korkup titremeye başlayan annesi “Ey Mesrur, bizler burada yabancıyız ve söz konusu genç kadının eşi olan oğlum burada olmayıp gezidedir. Ve gitmeden önce, yanında ben ya da bir başkası olsa bile herhangi bir nedenle kendisinin evden çıkmasını yasakladığını bana bildirdi. Ve güzelliği yüzünden başına bir şey gelirse, dönüşünde oğlumun ölümüne neden olmasından çok korkarım! Bu yüzden, ey iyilik sever Mesrur, senden, felaketimize acımanı ve bizim irademizin üstünde ve sana verebilece-

1 Es-Saide: Mutlu, uğurlu, mübarek anlamında (Â.Ş.O.)

ğimiz şeylerin dışında olan bir şeyi bizden istememeni yalvarıyoruz!” diye haykırmış. Mesrur da “Hiç korkma, benim iyi yürekli hanımım! Genç hanımın başına herhangi bir üzücü olay gelmeyeceğine güven duy! Hanımım Sitti Zübeyde sadece kendi gözleriyle izleyip anlatılanların onun güzellik ve parlaklığını aşıp aşmadığını anlamak için bu genç hanımı görmek istiyor. Ben zaten böylesi bir görevi ilk kez yerine getiriyor değilim; dolayısıyla senin de gelininin de böyle bir arzuya uymakla kaygılanacağınız hiçbir şey olmadığına güvence veririm! Ve dahası sizi olanca güvenlik içinde Sitti Zübeyde’nin huzuruna nasıl götürmüşsem, sağ salim eve getirmeyi de üzerime alıyorum!” diye yanıt vermiş.

Hasan’ın anası tüm karşı koymaların yararsız, hatta zararlı olabileceğini anlayınca Mesrur’u evin giriş bölümünde bırakarak Gökem’in yanına gidip, onu giydirip süslemiş. İki küçük oğlan, Nâsır ile Mansur’u da aynı şekilde giydirmiş; ve iki küçüğün her birini bir koluna alarak Gökem’e “Sitti Zübeyde’nin buyruğuna boyun eğmemiz gerektiğine göre, hep birlikte oraya gidelim!” demiş. Kapının yanına, onun önünde yürüyerek yaklaşınca Mesrur’a “Biz hazırız!” demiş. Mesrur da dışarı çıkarak, ardında iki küçük çocuğu taşıyan Hasan’ın annesi ve tamamıyla örtülere bürünmüş Gökem olduğu halde, onlara yol göstermiş. Ve böylece onlara, Halife’nin sarayına, yöresinde birçok esirenin ve ilk sırada küçük Tuhfe’nin yer aldığı gözdelelerinin bulunduğu geniş bir tahta şahane bir edayla rahatça oturmuş olan Es-Saide Zübeyde’nin önüne gelinceye kadar yol göstermiş.

O zaman Hasan’ın annesi, iki küçük çocuğu, her zaman tümüyle örtülerine bürülü kalmış olan Gökem’e teslim ederek Zübeyde’nin önünde, iki elinin arasından yeri öpmüş; ve selam verip övgüler sunmuş. Sitti Zübeyde de onun selamını iade etmiş ve elini uzatarak kadına öptürmüş; sonra kendisinden ayağa kalkmasını rica etmiş. Sonra da Hasan’ın eşine dönerek ona “Ey hoş gelişler olası, neden örtülerini çıkarmıyorsun? Burada erkek falan yok!” demiş. Ve Tuhfe’ye yaptığı bir işaret üzerine, gözde kızarak Gökem’e yaklaşmış. Ve örtüsünün eteğini tutmuş; ve sonra hafifçe kumaşa dokunan parmaklarını dudaklarına götürüp öperek alnına götürmüş. Sonra da üzerindeki bol örtüyü kaldırmasına yardım edip yüzündeki peçeyi de kendi elleriyle kaldırmış.

Ey Gökem! Ne bir bulutun ardından ortaya çıkan dolunay, ne tüm parıltısıyla güneş, baharın ılıkılığı içinde narin salınmalarıyla dallar, ne tan yelleri, ne gülerak akar su ne de insanoğlunun görerek, işiterek, algılayarak etkilendiğı herhangibir şey, senin bir bakışınla yaptığın gibi, görenlerin içinde hayranlık uyandırabilirmiş! Güzelliğinin ışıltısıyla bütün saray ışığa boğulup gözler kamaşmış! Varlığının uyandırdığı sevinç içinde yürekler kuzular gibi sıçrayıp göğüslerde rakediyormuş. Ve başlar üzerinde çılgınlık esiyormuş. Esireler “Ey Gökem!” diye fısıldayarak hayranlıkla seni seyrediyormuş. Ama biz, ey dinleyicilerim, “Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet’in bir nişanesi olarak sunan Tanrı’ya şükürler olsun!” diyelim!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

Ama biz, ey dinleyicilerim, “Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet’in bir nişanesi olarak sunan Tanrı’ya şükürler olsun!” diyelim!

Sitti Zübeyde, içine girdiğı göz kamaşmasından kurtulunca, tahtından kalkmış ve Gökem’e yaklaşmış; onu kollarıyla sararak bağrına basmış ve gözlerinden öpmüş. Sonra, geniş tahtta onu yanına oturtmuş; ve kendisinin Harun Reşid ile evlendiğinden beri taşıdığı on dizi inciden oluşmuş bir gerdanlığı boynundan çıkararak onun boynuna takmış. Sonra da ona “Ey büyülemeler sultanı, gerçekte senin güzelliğini bana anlatan cariyem Tuhfe aldanmış! Çünkü senin güzelliğın tüm sözsöl övgülerin üzerinde! Ama, söyle bana, sen şarkı okumayı, raksetmeyi ya da çalgı çalmayı bilir misin? Çünkü, senin gibi olunca, her şeyde başarı sağlanır!” demiş. Gökem “Gerçekte, hanımım, ben şarkı söylemeyi, raksetmeyi ve de ut veya tambur çalmayı bilmem! Ve genç hanımların doğallıkla bildiğı hiçbir sanatta becerim yoktur. Bununla birlikte, belki de sana şaşırtıcı gibi görünebilecek bir konuda yeteneğim olduğunu söyleyebilirim. Ben, kuşlar gibi gökte uçabilirim!” diye yanıt vermiş.

Görkem'in bu sözlerini duyunca bütün kadınlar "Ne harika! Ne olmaz şey!" diye haykırmışlar. Sitti Zübeyde de "Son kertede şaşırmış olmama karşın, ey güzel şey, böylesi bir yeteneğe inanmakta nasıl kararsız kalınmaz? Zaten sen bizim gözümüzde bir kuğu kadar uyumlu ve bir kuş kadar yeğni değil misin? Ama ruhumuzu ardından sürüklemek istiyorsan, gözlerimizin önünde kanatsız olarak uçmanın bir tecrübesini yapmayı kabul eder misin?" demiş. O da "Ama hanımım, benim kanatlarım var; ama üzerimde değil şimdi. Ama dileğin buysa onları edinebilirim! Bunun için kocamın annesine benim tüyden giysilerimi getirmesini söylemen yeter!" demiş.

Sitti Zübeyde, hemen Hasan'ın annesine doğru dönerek ona "Ey saygın hatun annemiz; gidip bize bu tüyden giysiyi bulup getirir misin? Böylece güzel kızının onu nasıl kullandığını görürüz!" demiş. Zavallı kadın da "İşte çaresi olmaksızın mahvolduk! Giysisini giymesi onun aklında başlangıçtaki içgüdüyü uyandırabilir; sonra da ne olacağını ancak Allah bilir!" diye düşünmüş. Ve titrek bir sesle "Ey hanımım, kızım Görkem, senin yüceliğin karşısında şaşırdı ve ne söylediğini bilmez hale geldi! Bu tür bir giysi ancak kuşlara özgü olduğuna göre, nasıl olur da tüyden giysi söz konusu olabilir?" diye yanıt vermiş. Ama Görkem araya girerek Sitti Zübeyde'ye "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, hanımım, tüyden giysi evimizde bir çekmeceye saklıdır!" demiş. Bunun üzerine Zübeyde, kolundan Keyhüsrev'in ve Kayserin tüm hazinelerine bedel değerli bir bilezik çıkarmış ve bunu "Ey anamız, başım üzerine senden rica ediyorum, sadece bir kez göreyim diye şu tüy giysiyi almak için eve git! Sonra onu olduğu gibi alıp götürebilirsin!" diyerek Hasan'ın annesine uzatmış. Ama Hasan'ın annesi ne bu giysiyi ne de benzerini asla görmediğine yeminler etmiş. Bunun üzerine Sitti Zübeyde "Ya Mesrur!" diye haykırmış. Ve Halife'nin celladı, hanımının önünde belirmiş: O da kendisine "Mesrur, hemen bu kadının evine git ve gizli bir çekmeceye konmuş olan tüyden giysileri her yerde ara!" diye haykırmış. Mesrur da Hasan'ın annesini evin anahtarlarını kendisine vermeye zorlamış ve gidip yer altında bir çekmeceye saklı bulunan tüyden giysiyi buluncaya kadar her yanı araştırmış. Ve bunu Sitti Zübeyde'ye getirmiş; o da bu giysiyi uzun

uzadıya hayranlıkla seyrettikten ve nasıl bir sanatla yapılmış olduğuna şaşıp kaldıktan sonra, güzel Gökrem'e vermiş.

Bunun üzerine, Gökrem, onun her bir tüyünü gözden geçirerek incelemiş ve Hasan'ın onu kaçırdığı günkü kadar dokunulmadık olduğunu görmüş; ve onu açıp içine girmiş ve üzerinde düzelterek iki ucunu birleştirmiş; ve böylece iri, beyaz bir kuşa benzemiş! Orada bulunanların hepsi buna şaşıp kalmış. O da ilkin odada kayar gibi bir uçtan öbürüne, yere dokunmadan, dolaşmış; sonra tavana kadar yükselmiş. Sonra da, iki çocuğunu alıp her birini bir omzuna oturtarak Sitti Zübeyde'ye ve orada bulunan öteki kadınlara "Görüyorum ki uçuş denemem size zevk verdi; öyleyse şimdi daha da büyük bir zevk duymaya hazırlanın!" diyerek bir atılım yapıp üstteki pencereye ulaşmış ve kenarına konmuş. Ve oradan "Beni son kez dinleyin! Çünkü sizi terk ediyorum!" demiş. Sitti Zübeyde de, son kertede heyecanlanarak "Nasıl, ey Gökrem, bizi sonsuza dek güzelliğinden yoksun bırakarak hemen terk mi ediyorsun, ey sultanlar sultanı?" demiş. Gökrem de "Ne yazık ki! Hanımım, öyle olacak! Bir kez giden bir daha geri dönmez!" diye yanıt vermiş. Sonra Hasan'ın gözyaşları ve hıçkırıklara boğularak halı üzerine çökmüş bulunan zavallı annesine dönerek, ona "Ey Hasan'ın annesi, kuşkusuz böylece ayrılmam seni çok üzecek. Senin ve kocam olan oğlun Hasan'ın adına üzülüyorum; çünkü ayrılık günleri yüreğinizi parçalayacak ve yaşamınızı karartacak, ne yazık ki! Bense, hava sarhoşluğunun ruhumu sardığını ve boşlukta uçmam gerektiğini hissediyorum. Ama eğer oğlun beni yeniden bulmayı isterse Vak Vak Adası'na gelip aramaktan başka yapacağı şey yoktur. Artık elveda ey eşimin annesi!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, Gökrem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an için sarayın kubbesine konmuş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve bu sözleri söyledikten sonra Gökrem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an sarayın kubbesine konmuş.

Sonra yeniden uçuşa geçmiş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş.

Hasan'ın zavallı annesine gelince, neredeyse kederden ölmek üzere imiş ve hiç kıpırdamadan göçtüğü yerde kalakalmış. Ve Sitti Zübeyde, onun üzerine eğilmiş, ona gerekli özeni göstermiş; ve onu biraz canlandırdıktan sonra, kendisine "Ah! Anacığım, her şeyi inkâr edecek yerde, sen Görkem'in büyüğü giysiyi ne gibi bir maksatla kullanabileceğini bana söyleseydin ya! O zaman onu kendisine vermemeye dikkat gösterirdim! Ben, oğlunun eşinin uçan ecinnilerden olduğunu nasıl bilebilirdim? Bu durumda, ey iyi yürekli anne, senden bilmezliğimi bağışlamamı ve hiç hesaba katmadığım bir eylemden dolayı artık beni pek fazla suçlamamamı dilerim!" demiş. Zavallı yaşlı kadın da "Hanımım, tek suçlu benim! Kölenin de, efendisini bağışlamak gibi bir hakkı yoktur! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır! Benim ve oğlumun bahtı da kederden ölmekmiş!" demiş. Ve bu sözler üzerine tüm kadınlar gözyaşlarıyla onu izlerken saraydan çıkmış ve evine kadar âdeta sürüklenerek gitmiş. Orada küçük çocukları aramış, ama bulamamış; ve oğlunun eşini aramış, onu da bulamamış! O zaman, yaşamdan çok ölüme yakın olarak gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğulmuş. Ve evin içinde biri büyük, ikisi küçük, üç mezar yaptırmış; ve onların başında gece gündüz ağlayıp inlemeye başlamış; ve şu dizelerle bunlara benzer birçoklarını okuyup durmuş:

Ah, benim zavallı yavrularım! Yaşlı ağaçların dallarına düşen yağmur gibi, gözyaşlarım buruşuk yanaklarım üzerine düşüyor!

Ayrılışınız, yaşamımıza veda demektir! Kaybolmanız, ruhumuzun yitip gitmesidir ey yavrularım! Ve burada kalan da benim!

İşte onun durumu böyleymiş! Hasan'a gelince, yedi sultanla üç ay geçirdikten sonra, annesini ve karısını tedirginliğe uğratmamak için ayrılmaya karar vermiş. Ve horoz derisi gerili dümbeleği çalmış; hecin develeri belirilmiş. Kız kardeşleri bunlardan onunu seçmiş, ötekileri savmışlar. Bunlardan beşine altın külçe-

leri ve paralar, beşine de değerli taşlar yüklemişler! Ve ondan, bir yıl daha geçince yeniden kendilerini gelip görme sözü almışlar. Sonra hepsi, birbiri ardından, onu kucaklayıp öpmüş; ve her biri, onun ayrılışından ne denli üzüldüğünü anlatan ince duygularla yüklü dizelerle ona hitap etmiş. Ve kalçaları üzerinde bu sözlerin uyumuna göre sallanmışlar. Hasan da onlara doğaçlamadan şu dizeleri söyleyerek cevap vermiş:

Gözyaşların bir gerdanlık olarak size sunduğum incilerdir, kardeşlerim! İşte aylık gününde üzengilere takılmışım, dizginleri bırakamam!

Ey kardeşlerim, sevgili kollarınızdan nasıl kopacağım? Bedenim uzaklaşıyor, ama ruhum sizlerle kalıyor. Ne yazık, ne yazık ki, ayağım üzengilerde iken, nasıl dizginleri çeker, geri dönerim?

Sonra Hasan hecin devesinin üzerinde, kervanın başında uzaklaşarak mutlulukla barış kenti Bağdat'a ulaşmış. Ve eve giren Hasan –gözyaşları, açlık ve uykusuzluk bahtsız kadını o denli değiştirmiş bulunuyormuş ki– annesini güçlkle tanımış. Sonra ortalıkta karısını ve çocuklarını göremeyince, annesine “Karım nerede? Çocuklar nerede?” diye sormuş. Annesi bu sorulara sadece hıçkırıklarla cevap vermiş. Hasan da odadan odaya deliler gibi koşmuş durmuş; ve evin salonunda, içini büyümlü giysileri koyduğu çekmeceyi açık ve boşalmış olarak görmüş. Sonra dönerek, odanın ortasındaki üç mezarın farkına varmış. O zaman, alnı taş üzerine çarparak boylu boyunca yere düşüp bayılmış! Ve annesinin koşup yardımına gelmesine karşın, sabahdan akşama kadar bu durumunu sürdürmüş. Ama sonunda kendine gelip giysilerini yırtarak başını kül ve tozlarla örtmüş. Sonra birdenbire kılıcına sarılarak onunla karnını yarmak istemiş. Ama annesi üzerine atılıp kılıç tutan elini engellemiş. Sonra oğlunun başını bağrına basarak onu oturtmuşsa da Hasan mutsuzluktan yılan gibi yerde yuvarlanmaya başlamış. Kadın da, Hasan'a, onun yokluğunda olup bitenleri yavaş yavaş anlatmış ve sözünü “Görüyorsun ki, oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın umutsuzluk yüreğine girmemeli; çünkü karnı gidip Vak Vak Adası'nda bulabilirsin...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama beş yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Görüyorum ki oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın, umutsuzluk yüreğine girmemeli: Çünkü karını gidip Vak Vak Adası’nda bulabilirsin!” diyerek sözünü sürdürmüş.

Annesinin bu sözlerini duyunca, Hasan, ani bir ümidin, ruhunun yelpazelerini harekete geçirdiğini hissetmiş. Ve o anda ayağa kalkarak annesine “Ben Vak Vak Adası’na gitmek üzere yola çıkıyorum!” demiş. Sonra “Adı alıcı kuş çılgılığına benzeyen bu adalar nerede acaba, Hint ya da Sint, Acem ya da Çin denizlerinde midir bunlar?” diye düşünmüş. Ve ruhunu bu konuda aydınlatmak için, her şey gözlerine kapkara ve maksatsız görünmesine karşın, evden çıkmış; ve Halife sarayının bilginlerini ve okuryazarlarını bulmaya gitmiş; ve onlara, birer birer, Vak Vak Adası’nın bulunduğu deryaları bilip bilmediklerini sormuş. Hepsi birden “Biz bilmiyoruz! Ve tüm ömrümüzce bu adaların varlığından söz edildiğini duymadık!” demişler. O zaman Hasan umutsuzluk duymaya başlamış; ve eve, bağı ölüm rüzgârlarıyla sıkışmış olarak dönmüş; ve kendini yere atarak annesine “Anne-ciğim, benim gitmem gereken yer Vak Vak Adası değil; daha çok Akbabaların Anası’nın¹ yükünü bıraktığı çevrelerdir!” demiş. Ve başı haliya düşmüş olarak gözyaşlarına boğulmuş. Ama sonra birdenbire ayağa kalkarak annesine “Tanrı, beni kardeş kabul eden yedi sultanın yanına dönüp bu Vak Vak Adası’nı onlardan sormamı esinliyor!” demiş. Ve artık daha fazla gecikmeden, kendi gözyaşlarını anasıninkilere katarak ona veda etmiş, dönüşünden beri yol vermemiş bulunduğu hecin devesine binmiş ve yedi sultanların Bulutlu Dağ’daki sarayına ulaşmış.

Kız kardeşleri onun geldiğini görünce, büyük bir mutlulukla kendilerinden geçerek onu karşılamışlar. Sevinç çılgınlıkları atarak ve ona hoş gelişler dileyerek kendisini kucaklayıp öpmüşler. Kardeşini öpme sırası Gül Goncası’na gelince, kız seven yüreğinin gözleriyle Hasan’ın yüzündeki acıyı ve ruhunun derdini

1 Akbabaların Anası: Burada, Mathers’in çevirisine göre, “ölüm” anlamına geliyor (A.Ş.O.)

görmüş. Ona hiçbir şey söylemeden, gözyaşları içindeki başını omzuna dayamış. Hasan da onunla birlikte ağlamış ve ona “Ah! Gül Goncası, kardeşim büyük bir acıyla ısıtırap çekiyorum ve dertlerimi hafifletebilecek tek çareyi senin yanında aramaya geldim!” demiş. Ve de “Ey Görkem’in kokuları, ruhumu serinletmek için rüzgâr artık sizi bana getiremeyecek!” diye eklemiş. Hasan bu sözcükleri söyleyerek büyük bir feryat koparmış ve duygularından yoksun yere düşmüş.

Bunu gören korkuya düşmüş sultanlar, ağlaşarak onun yöresini çevirmişler ve Gül Goncası, yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu gözyaşlarına boğmuş. Hasan yedi kez yerinden kalkmaya davranmış ve yedi kez yeniden yere düşmüş. Sonunda öbürlerinden daha uzun süren bir baygınlıktan sonra gözlerini açmış; ve hazin öyküsünü başından sonuna kadar onlara anlatmış. Sonra “Ve şimdi, ey yardımsever kardeşlerim, size, Vak Vak Adası’na giden yolu sormaya geldim. Çünkü eşim Görkem ayrılırken, anneme ‘Eğer oğlun beni bulmak istiyorsa, gelip beni Vak Vak Adası’nda arasın’ demiş” diye eklemiş.

Hasan’ın kız kardeşleri, bu sözleri işitince, sınırsız bir uyusukluğun pençesinde, başlarını önlerine eğmişler ve konuşmaksızın uzun süre birbirlerine bakıp durmuşlar. Sonunda bu sessizliği bozmuşlar ve hep bir ağızdan “Ellerini gök boşluğuna kaldır ey Hasan ve ona ulaşmaya ya da dokunmaya çalış! Bu sana, çocuklarınla karının bulundukları Vak Vak Adası’na ulaşmandan daha kolaydır!” diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Hasan’ın gözyaşları bir şelale gibi akmış ve giysilerini yaşı boğmuş. Ve yedi sultan, onun acısıyla gittikçe daha fazla duygulanarak onu teselli etmeye çalışmış. Onun boyunu kollarıyla saran ve onu öpen Gül Goncası da, kendisine “Kardeşim benim, ruhunu sakinleştirir ve gözyaşlarını dindir; ve aykırı bahta karşı sabır göster, çünkü atasözü ‘Sabır tesellinin anahtarıdır ve sabırla maksada ulaşılır!’ demiştir. Ve biliyorsun ki, kardeşim; her baht yerine gelmelidir, ama on sene yaşayacak olan dokuzuncu yılda ölmez! Dolayısıyla cesaretini topla ve gözyaşlarını kurut; ben de, eğer Yüceler Yücesi Tanrı’nın iradesi öyle tecelli edecekse, karının ve çocuklarının yanına ulaşmanı kolaylaştırmak için elimden geleni yapacağım! Ah! Şu lanetli

tüylü giysi! Kaç kez onu yakmanı söylemek fikri aklıma geldi; her defasında da karşı çıkman korkusuyla sustum. Ne de olsa yazılan yazılmıştır! Biz, senin dertlerin arasından en çok çaresi bulunması imkânı olanın çaresini bulmaya çalışacağız!” demiş. Sonra kız kardeşlerine dönüp onların ayaklarına atılmış ve kardeşinin Vak Vak Adası’nın yolunu bulabilmesi için çare sağlama konusunda kendisine katılmalarını rica etmiş. Ve kız kardeşleri de ona tüm dost yürekleriyle bunu vaat etmişler.

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abdü’l-Kuddüs imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abdü’l-Kuddüs imiş. Ve son ziyaretinde de seçkin yeğeni olan sultanların en büyüğüne içinde hoş kokulu kurutulmuş bitkiler olan küçük bir torba verip yardımına ihtiyaç duyduğu her durumda, bunlardan birazını yakacak olursa, hangi koşullar içinde olursa olsun koşup geleceğini söylemiş bulunuyormuş. Gül Goncası onlardan yardım dileyince, sultanların büyüğü, amcasının, zavallı Hasan’ı belki de bu sıkıntıdan kurtarabileceğini düşünmüş. Ve Gül Goncası’na “Koş bana kokulu bitki torbasını ve altın buhurdanlığı getir!” demiş. Gül Goncası da koşup bu iki şeyi bularak kız kardeşine teslim etmiş; o da torbayı açıp bir tutam kokulu bitki alıp buhurdanlıktaki korun ortasına atmış; ve aklından amcası Abdü’l-Kuddüs’ü geçirip adını anmış.

Buhurdanlıktan dumanlar yayılır yayılmaz, uzakta gittikçe yaklaşan bir toz bulutu belirmiş; ve içinden beyaz bir file binmiş olarak Şeyh Abdü’l-Kuddüs belirmiş. Ve filinden inerek kız kardeşlerin büyüğüne ve kardeşinin kızları sultanlara “İşte geldim! Neden buhur kokusu duyuyorum? Sana hangi konuda yararlı olabilirim, kızım?” demiş. Genç kız onun boynuna atılıp elini öpmüş ve “Sevgili amcacığım, hemen hemen bir yıl geçtiği halde gelip

bizi görmedin; yokluğun bizi tedirgin ediyor ve üzüyordu! Kokulu bitkiyi seni görüp rahatlamak için yaktım!” diye yanıt vermiş. O da “Sen benim kardeşimin yavrularının en sevgilisisin, kızım! Ama bu yıl ziyaretimi geciktirdiysem, bunu seni unuttuğuma bağlama! Ben, tam da yarın seni görmeye geliyordum. Ama benden bir şey gizleme, belli ki benden istdiğin bir şey var!” demiş. Kız da “Allah seni korusun ve ömrünü uzatsın, amcacığım! Eğer bana izin verirsene, gerçekten senden istediğim bir şey var!” diye yanıt vermiş. O da “Söyle bakalım! Onu hemen yapıvereyim!” demiş. O zaman genç kız, Hasan’ın tüm öyküsünü anlatmış; ve de şimdi senden, bir lütuf olarak, kardeşimiz Hasan’a, nasıl olup da Vak Vak Adası’na ulaşabileceğini söylemeni rica ediyorum!” diye eklemiş.

Bu sözleri duyunca, Şeyh Abdül-Kuddüs, parmağının birini ağzına sokarak bir saat kadar düşünmüş. Sonra parmağını ağzından çıkarıp başını kaldırmış, tek bir söz söylemeden, kumun üstüne çok sayıda şekil çizmeye koyulmuş. Sonra da suskunluğu bozmuş, başını sallayarak sultanlara “Kızlarım, kardeşinize boşuna kendini üzdüğünü söyleyin! Onun Vak Vak Adası’na gidebilmesi imkânsızdır!” demiş. Bunu duyan genç kızlar, gözlerinde yaşlarla Hasan’a dönüp ona “Yazık, ne yazık ki, kardeşimiz!” diye hayıflanmışlar. Ama Gül Goncası, onun elini tutmuş, onu Abdül-Kuddüs’e yaklaştırmış ve amcasına “Benim iyi yürekli amcacığım, sen bize söylediğinin kanıtını göster ona ve uysal bir yürekle dinleyeceği bilgece nasihatlar ver!” demiş. Yaşlı adam da öpsün diye elini Hasan’a uzatmış ve ona “Bil ki çocuğum, kendini boşuna üzüyorsun! Senin Vak Vak Adası’na, tüm uçan ecinni atlıları, serseri kuyruklu yıldızlar ve fır dönen gezegenler yardıma gelseler de, ulaşman imkânsızdır! Gerçekten bu Vak Vak Adası, oğlum, bakire amazonların ve karın Görkem’in babası Ecinnistan şehinşahının kesinlikle hükmettiği bilinen adalardır. Ve sen burada, hiç kimsenin gitmediği, gitse de geri dönmediği bu adalardan yedi büyük denizle ve dipsiz bucaksız yedi vadiyle ve tepesi görünmeyen yedi dağla ayrılmış bulunuyorsun. Ve bu adalar dünyanın öbür ucunda, kimsenin bilmediği yerlerin de ötesindedir. Ve burayı senden ayıran çeşitli engelleri hangi araçla olursa olsun aşabileceğini de sanmıyorum. Senin için tutulacak en akıllıca yolun ya dönüp evine gitmen ya da oturup burada bu

güzel hemşirelerinle kalman olduğunu düşünüyorum! Vak Vak Adası'nı da artık aklından çıkar!" demiş.

Şeyh Abdül-Kuddüs'ün bu sözlerini duyunca Hasan, safran gibi sararmış, büyük bir haykırış koparmış ve düşüp bayılmış. Sultanlar da hıçkırıklarını tutamamışlar; en küçükleri de giysilerini yırtıp yüzünü paralamış; ve hepsi birden Hasan'ın yöresinde inleyip sızlanmışlar. Ve oğlan bir kez kendine gelince, başını Gül Goncası'nın dizlerine dayayarak ağlamaktan başka bir şey yapamamış. Sonunda yaşlı adam da bu gördüklerinden duygulanarak, bunca kederden yüreği yumuşamış ve kederle uğuldayıp duran sultanlara dönerek kırık bir sesle onlara "Susun artık!" demiş. Sultanlar da, birdenbire gırtlaklarından çıkan haykırışları kesmişler; ve amcalarının kendilerine söyleyeceği şeyi merakla beklemişler. Şeyh Abdül-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes oğlum ve yüreğini bütün tut! Çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Şeyh Abdül-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes oğlum ve yüreğini bütün tut! Çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Birdenbire bu sözlerin canlandırdığı Hasan da ayağa kalkmış; kız kardeşlerine çabucak veda etmiş, Gül Goncası'nı birçok kez kucaklamış ve yaşlı adama "Senin kölenim!" demiş.

Bunun üzerine Abdül-Kuddüs Hasan'ı arkasına alarak beyaz file binmiş, koca yaratığa seslenmiş, o da yola koyulmuş. Ve düşen bir dolu, çarpan bir yıldırım, çakan bir şimşek gibi koca fil, bedenini rüzgâra verip uçmuş ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek gökyüzünün derinliklerine dalmış.

Böylece, üç gün üç gece aynı hızla yedi yıllık yol almışlar; ve tüm çevresi mavi olan ve orta yerinde ağzı mavi çelikten bir kapıyla kapanmış bir mağara bulunan mavi bir dağa ulaşmışlar.

Ve Şeyh Abdül-Kuddüs bu kapıyı çalmış; içeriden bir elinde mavi bir kılıç, ötekinde mavi madenden bir kalkan bulunan mavi bir zenci çıkmış. Şeyh de, inanılmaz bir çeviklikle zencinin elinden bu silahları almış; o da kendisinin içeri girmesi için hemen ortadan yok olmuş; şeyh de, ardında Hasan olduğu halde, zencinin artlarından kapısını kapattığı mağaraya girmiş.

Böylece, mavi bir ışıkla aydınlanan ve sonunda iki büyük altın kapıyla karşılaşmaları bir dehlizde bir süre yol almışlar. Şeyh Abdül-Kuddüs bu kapılardan birini açmış ve Hasan'a kendisi dönünceye kadar orada beklemesini söylemiş; ve içeride kaybolmuş. Aradan bir saat geçince, tüm koşumları ve eyeri de mavi renkte mavi bir atı dizgininden tutarak geri dönmüş; ve Hasan'ı bu ata bindirmiş. Aynı zamanda da ikinci kapıyı açmış ve önlerinde anısızın mavi bir gökyüzü; ve ayaklarının altında ufuksuz bir çayır uzanmış. Şeyh Hasan'a "Oğlum, hâlâ yola koyulmak ve seni bekleyen sayısız tehlikelere göğüs germek kararında mısın? Yoksa, sana nasihat ettiğim gibi, seni eşin Gökem'in yitişiyile teselli edecek olan yeğenlerim yedi sultanın yanına mı dönmek istersin?" diye sormuş. Hasan "Ben, uzun süre yokluğun acısına katlanmaktansa ölüm tehlikelerine göğüs germeyi bin kez yeğenlerim!" diye yanıt vermiş. Şeyh yeniden söze başlayarak "Oğlum Hasan, senin, yokluğunun bitip tükenmez gözyaşlarına kaynak oluşturacağı bir annen yok mu? Onun yanına dönüp kendisini teselli etmen daha iyi olmaz mı?" diye sormuş. O da "Eşim ve çocuklarım yanımda olmaksızın annemin yanına asla dönmeyeceğim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şeyh Abdül-Kuddüs ona "Pekâlâ Hasan, Tanrı'nın koruması altında yola koyul!" demiş. Ve eline üzerinde: "Çok ünlü ve çok utkulu Şeyhler Şeyhi Üstadımız Sayın Tüylü Baba" adresi yazılı bulunan bir mektup vermiş. Sonra da, ona "Al bu mektubu oğlum; ve atının seni götürceği yere git! At, tüm yöresi de kara olan kara bir dağa ulaşacak ve kara bir mağaranın önünde duracaktır. O zaman attan in ve dizginleri eyere bağladıktan sonra, bırak at kendi başına mağaraya girsin! Sen kapıda bekle; içeriden karalara bürünmüş ve dizlerine kadar inen beyaz sakalları dışında her yanı karalar içinde yaşlı bir kişinin çıktığını göreceksin! Onu görünce elini öp ve urbasının eteğini başına koy ve seni kabul etmesi için yazdığım bu mektubu

ona ver! Çünkü Tüylü Baba'nın ta kendisidir. O benim üstadım ve başımın tacıdır. Ve yeryüzünde, gözüpek girişiminde sana yar-dım edebilecek tek kişidir! Ondan yararlanmaya çalış ve sana ne söylerse yap vesselam!" demiş.

O zaman Hasan, Şeyh Abdü'l-Kuddüs'ten izin almış; atına binip böğürlerini mahmuzlamış; at da kişneyip bir ok gibi fırlamış! Abdü'l-Kuddüs de mavi mağaraya geri dönmüş. Böylece Hasan, on gün süreyle, atın, kendi bildiğince, kuş uçuşlarının ve kasırgaların ardında kalmaksızın yol almasına izin vermiş; ve at, böylece on yıllık bir mesafeyi doğru bir çizgide aşmış. Sonunda tepesi görünmeyen ve doğudan batıya uzanan bir karadağlar zincirinin eteğine ulaşmış. Bu dağlara yaklaşıırken atı, gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu dağlara yaklaşıırken atı gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış. Ve o anda, aynı zamanda her yandan kapkara atlar Hasan'ın atının yanına gelerek onu koklamaya ve ona sürtünmeye başlamışlar. Yağmur damlalarından daha çokmuşlar. Hasan onların çokluğundan irkilmiş ve yoluna engel olabileceklerinden korkuya düşmüş; ama at yolunu sürdürmüş ve gecenin kanatlarından da karanlık kayaların ortasındaki kara mağaranın giriş yerine ulaşmış. Burası, Şeyh Abdü'l-Kuddüs'ün kendisine sözünü ettiği mağaranın ta kendisi imiş. Bunun üzerine attan inmiş ve dizgini eyerin kaşına bağladıktan sonra atı tek başına mağaraya sokmuş; ve şeyhin kendisine bildirdiği şekilde giriş yerinde oturmuş.

Hasan orada henüz bir saat kadar kalmamışken, kimeri-ne kadar uzanan beyaz sakalı dışında tepeden tırnağa karalara bürünmüş saygın bir yaşlı adamın mağaradan çıktığını görmüş. Bu, şeyhler şeyhi, çok utkulu Tanrı'nın barışı ve kutsaması ikisi-nin de üzerine olası Süleyman'ın eşi Belkıs Ece'nin oğlu Ali Tüylü Baba imiş. Hasan, onu görünce, dizlerine atılmış; ellerini, ayakla-rını öpmüş ve urbasının eteğini başına koymuş. Ve böylece ken-disini onun korumasına bırakmış; sonra kendisine Abdü'l-Kud-

düs'ün mektubunu vermiş. Ve Şeyh Tüylü Baba mektubu alıp tek bir söz söylemeksizin mağaradan içeri girmiş. Hasan da, artık onu bir daha göremeyince umutsuzluğa kapılmaya başlamışken, ansızın onun, bu kez, baştan aşağı ak giysilere bürünmüş olarak ortaya çıktığını görmüş. Şeyh, Hasan'a, kendisini izlemesini işaret etmiş; ve onun önünden mağarada yürümeye başlamış. Hasan da onu izlemiş; ve onun ardında, yerleri değerli taşlarla döşeli ve her köşesinde bir halı üstüne, önlerinde kokulu bitkiler yanan birer buhurdanlıkla sonsuz sayıda el yazmaları bulunan, kara giysiler giymiş birer yaşlı kişinin oturduğu dört köşe bir salona ulaşmış; ve bu dört bilge kişinin her birinin yöresini el yazmalarını yazan, okuyan ya da üzerinde düşünen yedi çömezi sarmış bulunuyormuş. Ancak Şeyh Ali Tüylü Baba içeri girince, tüm bu saygın kişiler onun onuruna ayağa kalkmış; ve dört esas bilgin köşesini terk edip salonun ortasına, onun yanına oturmaya gelmiş. Ve herkes yerini alınca, Şeyh Ali, Hasan'a dönmüş ve ondan bu bilgiler kurulu önünde öyküsünü anlatmasını istemiş.

Bunun üzerine Hasan, heyecan içinde, ilkin sel gibi yaşlar dökerek, sonra onları kurutarak hıçkırıklarla bölünen bir sesle, Ateşetapar Behram tarafından kaçırılışından yedi sultanın amcası, Şeyh Tüylü Baba'nın çömezi Şeyh Abdül-Kuddüs'e rastlayınca-ya kadar yaşadığı tüm serüveni anlatmaya başlamış. Ve tüm bu öyküyü anlattığı sırada, bilgiler onun sözünün kesmemişler; ama konuşmasını bitirince, üstatlarına dönerek hep bir ağızdan "Ey saygın üstadımız, ey Belkis Ece'nin oğlu, bu genç adamın bahtı acınmaya değer. Çünkü hem eş hem de baba olarak acı çekiyor. Ve belki bu gence güzel eşine ve iki güzel yavrusuna kavuşmasında yardımcı olabiliriz!" diye haykırmışlar. Şeyh Ali de "Benim saygın kardeşlerim, bu büyük bir iştir, ve siz de benim kadar Vak Vak Adası'na ulaşmanın ve hele oradan geri dönmenin ne denli zor olduğunu bilirsiniz! Ve tüm engelleri aşıp bir kez bu adalara ulaşınca, ecinnilerin şehinşahı ve kızlarının muhafızları bakire amazonlara yaklaşmanın tüm güçlüklerini de bilirsiniz. Bu koşullar altında, onların güçlü hükümdarlarının kızı olan Gökem Sultan'a Hasan'ın ulaşmasını nasıl beklersiniz?" diye yanıt vermiş. Şeyhler de "Saygıdeğer peder, haklısın! Bunu kim inkâr edebilir? Ama bu genç adam, sana, kardeşimiz saygın ve ünlü Abdül-Kuddüs tara-

findan özellikle gönderildi; onun dileklerini uygun şekilde karşılamaktan da asla kaçınmazsın!” diye yanıt vermişler.

Hasan da, kendi bakımından, bu sözleri işiterek kendini şeyhin ayaklarına atmış; başını urbasının eteğiyle örtmüş ve dizlerini kollarıyla kuşatarak karısını ve çocuklarını kendisine geri çevirmesi için ona yalvarıp yakarmış. Aynı şekilde tüm şeyhlerin ellerini öpmüş; onlar da kendi yakarışlarını onunkiyle birleştirerek Şeyh Tüylü Baba’dan bu bahtsız genç adama acıması için yalvarmışlar! Şeyh Ali de “Vallahi! Ben, hayatımda, bu Hasan kadar varlığını önemsemeyen birini görmedim. Ne istediğini bilmediği gibi, kendini neyin beklediğini de bilmiyor bu gözüpek kişi! Ama sonunda, onun için kendi üzerime düşeni yapacağım herhalde!” diye yanıt vermiş.

Böylece konuşarak Şeyh Ali Tüylü Baba, bir saat kadar bir süreyle, yöresindeki yaşlı saygın çömezleriyle birlikte düşünmüş; sonra başını kaldırıp Hasan’a “Her şeyden önce, sana, seni tehlike anında koruyacak bir şey vermek istiyorum!” demiş. Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları Hasan’a vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları “İşte senin için yapacağım şey! Eğer kendini herhangi büyük bir tehlike içinde bulursan, bu tutamdan bir kıl ayırarak yakman yeter, hemen yardımına gelirim!” diyerek Hasan’a vermiş. Sonra başını salonun kubbesine doğru kaldırmış ve ellerini sanki birini çağırarak ister gibi birbirine sürtmüş. Ve birdenbire, kubbeden inerek, önünde, kanatlı ifritlerden biri belirmiş. Şeyh ona “Ey ifrit, senin adın ne?” diye sormuş. O da “Kölen Dehnaş ibni Faktaş, ey Şeyh Ali Tüylü Baba!” demiş. Şeyh de ona “Yaklaş bakalım!” demiş. Dehnaş İfrit, Şeyh Ali’nin yanına yaklaşınca şeyh, ağzını onun kulağına yaklaştırarak yavaş sesle bir şeyler söylemiş. İfrit de, başıyla “Evet!” anlamına gelen bir işaretle yanıt vermiş. Şeyh, Hasan’a dönerek

ona "Bin oğlum, bin bu ifritin sırtına! O seni bulutlar yöresine götürecektir, orada beyaz kâfurdan oluşma bir yere indirecektir. Ve işte orası, ey Hasan, ifritin seni bırakacağı yerdir. Çünkü o daha ileri gidemez. Dolayısıyla sen, kendi başına, bu beyaz kâfurdan oluşma arazide ilerlemek zorundasın! Ve bir kez yola koyulunca, sonunda karşına çıkacak Vak Vak Adası'na ulaşırısın! Gerisi Tanrı'nın yardımına kalmıştır!" demiş.

Bunun üzerine Hasan yeniden şeyhin elini öpmüş ve iyiliklerinden dolayı kendilerine teşekkür ederek diğer şeyhlere de veda etmiş; Dehnaş'ın omuzlarına binip onunla birlikte göklere yükselmiş. İfrit onu bulutlar yöresine götürmüş ve beyaz kâfurdan oluşmuş yere indirmiş; ve kendisini orada bırakarak gözden kaybolmuş.

Böylece, ey Hasan, Basralı Hasan! Doğduğun kentin çarşılarında hayranlık uyandıran, tüm yürekleri havalandıran ve sana bakanları güzelliğiyle kendinden geçirten sen ki, sultanlar arasında uzun süre mutlulukla yaşadın ve onların yüreğinde pek çok sevecenlik ve acı uyandırdın; işte şimdi Gökem'in aşkı uğruna, ifritin kanatlarında bu beyaz kâfur arazisine indin ve burada senden önce kimsenin görmediği ve senden sonra da kimsenin görmeyeceği bir tecrübe edineceksin!

Gerçekten, bu yere indirilince, Hasan, parlak ve kokulu bir zemin üzerinde kendi diki doğrusuna ilerlemiş. Ve uzun uzadıya yol alarak, sonunda, uzaklarda bir çayırlığın ortasında çadıra benzer bir şey görmüş. O yana doğru ilerleyip bu çadırın yanına yaklaşmış. Ama tam bu sırada sık bir çimenlik üzerinde yürümekte olduğundan ayağını orada gizlenmiş bulunan bir şeye çarpmış; bakıp bunun gümüş bir kitle gibi beyaz ve İrem kentinin sütunları gibi büyük olduğunu görmüş. Oysa bu uyuyan bir devmiş ve Hasan'ın gördüğü çadır, onu güneşten korumaya yarayan kulağından başka bir şey değilmiş. Ve dev, uykusundan ansızın böğürerek uyanıp kıpırdamaya başlamış; ve öylesine bir öfkeye kapılmış ki, soluğuyla göğsünü şişirmiş ve bunun etkisiyle kıcıncıdan müthiş bir yel koparmış; bunu, Hasan'ı gözleri yerinden fırlatarak ilkin yüzüstü yere, sonra da gökyüzüne savuran, birer gökgürültüsü halinde olağandışı başka yeller izlemiş. Ve yeniden yere düşmeden önce, dev onu, havada, ensesinden, yakalamış ve

kolunun gücüyle bir şahinin pençesindeki serçe gibi havada tutmuş. Ve kolunu çevirerek onu yere çarpıp kemiklerini kırmak ve boylu boyunca yere sermek üzere sallamaya başlamış.

Hasan başına ne geleceğini anlayınca, tüm gücüyle çabalamış ve “Ah! kim beni kurtaracak, beni kim kurtaracak? Ey dev, acı bana!” diye haykırmaya başlamış. Hasan’ın bu haykırışlarını duyan dev, kendi kendine “Vallahi! Fena ötmüyor bu kuş! Cıvıltısı pek hoşuma gitti. Onu bizim şahımıza götürüyüm!” demiş. Ve korkular içindeki Hasan’ı bir ayağından usulca tutarak sık bir ormana dalmış; ve ağaçların seyredildiği bir yerde, kendisine taht oluşturan bir kayada oturmakta olan beyaz kâfur ülkesindeki devler hükümdarının yanına ulaşmış. Hükümdarın yöresinde her biri elli arış uzunluğunda elli devden oluşmuş muhafızları varmış. Hasan’ı tutup getiren dev, hükümdara yaklaşmış ve ona “Hükümdarımız, işte bacağından tutarak yakaladığım bir kuş; onu güzel sesi olduğu için sana getirdim! Çok hoş cıvıldıyor!” demiş. Ve “Hükümdarın önünde biraz öt!” diyerek Hasan’ın burnuna küçük fiskeler vurmuş. Devlin dilinden anlamayan Hasan da son saatinin geldiğine inanmış ve “Ah! Beni kim kurtaracak, kim kurtaracak beni?” diye haykırarak çırpınmaya başlamış. Hükümdar da bu sesi işiterek sevinçten titreyip çırpınmış ve deve “Vallahi! Çok hoş bir yaratık bu! Onu hemen kızıma götürüyüm, ona da ötsün!” demiş. Ve deve doğru dönerek “Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür kızımın odasına, yatağının yanına as! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!” demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür, kızımın odasına, yatağının yanına koy! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!” demiş.

Bunu duyan dev, Hasan’ı bir kafese sokup kafesin içine birinde yem, ötekinde su olan, iki büyük tas yerleştirmiş; sıçrayıp keyfince ötmesi için iki de tünük koymuş; ve onu hükümdarın kızının odasına götürüp yatağının baş ucuna asmış.

Hükümdarın kızı Hasan'ı görür görmez, onun yüzünden ve güzel bedeninden etkilenmiş ve onu binlerce okşayışla okşayarak, onu kendine alıştırmak için Hasan'ın ne dediğini anlamadığı bir sesle tatlı tatlı konuşmuş. Hasan onun kendisine kötülük etmek istemediğini anlayınca, ağlayıp inleyerek bahtına acımasını sağlamaya çalışmış. Hükümdarın kızı da bu ağlayıp inlemeleri duyduğu her seferinde uyumlu şarkılar dinlediğini sanmış; sonsuz bir keyif duymuş; ve ona gittikçe daha fazla olağandışı bir ilgi duymaya başlamış. Ve artık onu, geceleyin veya gündüzün, hiçbir saat terk etmek istememiş, ona yaklaşıncı tüm varlığının onun uğrunda çırpındığını duymuş. Bununla birlikte böylesine küçük bir kuş karşısında duyarlığını nasıl doyuracağını bilemiyormuş. Ve çoğu zaman onun karşısında iç geçiriyor ve işaretler yaparak onunla konuşuyormuş. Ama Hasan onu hiç anlamıyormuş ve aslında, bir dev olsa da, hoş bir genç kız olan bu yaratıkla ne yapacağını bilemiyormuş.

Böylece, günün birinde hükümdarın kızı Hasan'ı, temizleyip giysilerini değiştirmek için kafesten çıkarmış; ve onu soyduğu zaman, onun, kıyaslanınca onlarınkine göre son kertede küçük de olsa, babasının erkek devlerinde görülen o harika şeyden yoksun bulunmadığını anlamış; ve "Vallah! İlk kez böyle bir şeyi olan bir kuş görüyorum!" diye düşünmüş. Ve Hasan'ı yoklamaya ve her yana doğru evirip çevirmeye başlamış; ve her an kendisinde şaşılacak yeni bir şeyler bulmuş. Hasan onun elinde tıpkı bir avcının ellerindeki bir serçe gibiymiş. Genç dev kız, parmaklarının altında onun hıyarının sakız kabağına döndüğünü görerek öylesine gülmüş ki, yan tarafına devrilmiş! Ve kendi kendine "Bu ne şaşırtıcı kuş böyle! Kuşlar gibi cıvıldıyor, ama kadınlara karşı erkek devler gibi nazik davranıyor!" demiş ve ona gittikçe daha fazla ilgi göstererek, sanki bir erkekmiş gibi onu karşısına almış ve bir kuş olduğu için anlayamayacağını düşünerek sözle değil, ama işaretle ve davranışlarıyla bin öneride bulunarak kendisine karşı bir serçenin dışisine davranmış gibi davranmasını istemiş. Ve o andan başlayarak Hasan, hükümdarın kızının kuşu olmuş!

Oysa Hasan, bir kuş gibi sevilip şımartılarak nazlandırılrsa da, hükümdarın kızının ihtişamı ortasında duyduğu zevke ve kıza

duyurduğu zevklere ve dev sultanın onunla oynaşmasını bitirip her seferinde yeniden kapadığı kafesteki rahatlığına karşın; eşi, Ecinniler şehinşahının kızı Gökem'i ve artık pek uzakta olmadığını bildiği gezisinin hedefi olan Vak Vak Adası'nı unutmaktan uzakmış! Ve kendini sıkıntıdan kurtarmak için sihirli dümbeleği ve sakal tellerini memnurlukla kullanmak istermiş; ama onun giysilerini değiştirirken, devler hükümdarının kızı, bu değerli şeyleri ortadan kaldırmış bulunuyormuş, bunları geri istemek için Arapların yaptığı tüm işaret ve hareketleri yapmış; ama kız, onun ne istediğini hiç anlamamış ve her seferinde onun çiftleşme özlemini açıkladığını sanmış ve Hasan, dümbeleği her istediğinde, bir çiftleşme eylemiyle karşılaşmış ve böylece birkaç gün sonra, başka hiçbir şeyle karşılaştırılmaz, eşi bulunamaz, öyle berbat bir duruma düşmüş ki, müthiş dev kızın yeniden eyleme geçerek yanıt vereceği korkusuyla en küçük bir işaret yapmaktan çekinir olmuş.

Hepsi bu kadar! Ve Hasan'ın durumu değişmemiş; artık nasıl bir çözüme ulaşacağını bilemeden, kafesinde tükenip sararmaya başlamışken; günün birinde dev kız, her zamanki okşayışlardan sonra, onu karşısında tutarak dinlenirken uyuyakalıp elinden kaçırmış. Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta kendi eşyalarını bulmuş ve sakal tutamından bir kıl yakarak, fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta eşyalarını bulmuş; ve sakal tutamından bir kıl yakarak fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte, o anda, saray sarsılmış ve yer yarıp siyahlara bürünmüş olarak Şeyh, Hasan'ın önünde belirmiş; Hasan dizüstü çökmüş. Şeyh de ona "Ne istiyorsun, Hasan?" diye sormuş. Genç adam "Lütfen, gürültü yapma, yoksa şuradaki kız uykudan uyanır! Ben de kuş olarak yeniden onun eline geçerim!" demiş. Ve ona uyuyan dev kızı göstermiş. Bunun üzerine Şeyh onun elini tutmuş

ve gizli gücü sayesinde onu saraydan dışarı çıkarmış. Sonra da kendisine “Başına geleni bana anlat!” demiş. Hasan da ona beyaz kâfur ülkesine ulaştığından beri başına gelenleri anlatmış; ve “Ve şimdi vallahi! Bu dev kızın yanında bir gün daha kalırsam, canım burnumdan çıkacak!” diye eklemiş. Şeyh de ona “Ama ben sana başına gelecekleri söylemiştim! Bu daha başlangıcı! Dahası, sana sonuncu bir kez söylemeliyim ki, geriye dönmen için karar vermezsen, artık Vak Vak Adası’nda benim sakalımın erdeminden de yararlanamaz ve kendi olanaklarıyla başbaşa kalırsın!” diye eklemiş. Hasan da “Yine de gidip karımı bulmam gerek! Elimde, tehlike anında kullanabileceğim, beni beladan kurtaracak sihirli bir dümbelek var!” demiş. Şeyh Ali dümbelege bakmış ve “Ah! Tanıdım onu! Bu, benim, Tanrı yolunda gitmekten vazgeçen tek kişi olan eski çömezlerimden Ateşetapan Behram’ın dümbeleği! Ama Hasan, bütün büyülerin bozulduğu ve adada oturan ecinnilerin sadece kendi hükümdarlarına itaat ettikleri Vak Vak Adası’nda bu dümbeleğin de sana yararı olmayacaktır!” demiş. Hasan da “On yıl yaşayacak olan dokuz yılda ölemez! Eğer bu adada ölmek bahtımda yazılıysa, aykırı bir durum söz konusu değildir! Dolayısıyla, ey saygın şeyh, senden oraya ulaşmak için hangi yolu tutacağımı göstermeni rica ediyorum!” demiş. Bunun üzerine şeyh de, yanıt olarak, onu elinden tutup kendisine “Gözlerini kapa ve yeniden aç!” demiş. Hasan, gözlerini kapamış; bir saniye sonra açmış. Ve her şey gözünün önünde kaybolmuş; Şeyh Tüylü Baba da, hükümdarın kızının sarayı da, Beyaz Kâfur Ülkesi de... Ve kendisini kıyısında değişik renkte değerli taşlardan oluşan bir kumsalı bulunan bir adada bulmuş; kendisinin o kadar arzuladığı adalara sonunda ulaşmış bulunduğunun farkında değilmiş!

Hasan sağına soluna göz atacak zamanı ancak bulduğu bir sırada, deniz kayalıklarından ve dalgaların köpüğünden koparak hemen kendi üzerine saldıran çok sayıda beyaz kuş sürülerinin yoğun ve koyu bir bulut gibi yöresini kapladığını görmüş. Ve bu düşmanca saldırı, tehdit savuran gaga vuruşları ve çırpınan kanatların sesleriyle bir kasırgaya dönüşmüş; ve havadaki tüm gırtlaklardan aynı zamanda ve binlerce kez tekrarlanarak kaba bir haykırış kopmuş; bu seslerden Hasan, sonunda, Vak Vak

Adası'nın hecelerini anlamış! Ve bu yasak topraklara ulaştığını, bu kuşların da onu bir çağrısız konuk olarak gördüklerini ve onu denize itmenin çabası içinde bulunduklarını anlamış.

Hasan da koşup oradan pek uzakta bulunmayan bir kulübe-ye sığınmış; ve orada bu konuda düşünmeye koyulmuş.

Ansızın, üzerinde bulunduğu toprağın homurdandığını ve ayaklarının altında sarsıldığını duyumsamış; ve soluğunu tutup kulak vererek, uzaktan başka bir bulutun büyüyerek yanaştığını görmüş; yavaş yavaş bu bulut içinden güneş altında mızrak ve miğfer uçlarının belirdiğini ve zırhların parıldadığını ayırt etmiş. Amazonlarmış bunlar! Nereye kaçsınmış? Düşen dolu gibi ve parıldayan şimşek gibi hızlı, kudurgan nal sesleri, göz açıp kapayıya kadar geçen zamanda yaklaşmış ve önünde, saf altın gibi vahşi uzun kuyruklu ve bacakları çelikten, dizginleri özgür bırakılmış atlara binmiş savaşçılar fırtınalı denizler üzerinde esen kuzey rüzgârından daha tez davranarak; ve de hareketli müthiş bir dört köşe oluşturarak toplanmış. Savaş için donanmış bu savaşçıların bellerini ağır kılıçlar süslüyor, her biri bir elinde mızrak, öbüründe de akli bulandıran silahlar taşıyor, kalçalarından da korkunç başları belirgin dörder cirit sarkıtıyormuş.

Bu savaşçılar karşılarında kıpırdamadan kulübenin kapısında ayakta duran Hasan'ı görünce eşinip duran atlarını durdurmuşlar; atların nalları çarparak kıyıdaki çakılları havaya uçurmuş ve ayakları kumun derinliğine gömülmüş ve çırpınan hayvanların alabildiğine açık burun delikleri genç savaşçı kızların burun delikleriyle aynı zamanda titremiş. Yüksek siperli miğferleri altındaki yüzleri aylar gibi güzelmiş; yuvarlak ve ağır kalçaları atların vahşi sağrılarıyla birbirine karışıyor ve birbirini tamamlıyor; ve kestane, sarı, kızıl ve siyah uzun saçları dalgalanarak atların, kuyruk ve yelelerine karıştıyormuş. Maden başlıkları ve zümrüt göğüslekleri güneşte tıpkı iri mücevherler gibi parlıyor, tükenmeyen bir alev saçıyorlarmış. Ama o sırada bu ışık dördülünün ortasında öteki-lerden daha uzun boylu bir amazon ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Ama o sırada bu ışık dördülünün ortasında ötekilerden daha uzun boylu ve yüzü miğferin altında hiç görünmeyip siperiyle tamamıyla örtülmüş ve iri göğüslü bağı, bir çekirgenin sıkı kanatlarından daha sık, altın örme bir zırh giysisinin korumasında ışıldayan bir amazon ilerlemiş; ve atını Hasan'ın önünde sert bir şekilde durdurmuş. Hasan da, onun dost mu, düşman mı olduğunu bilemeyerek, ilkin alnını toprağa değdirerek önüne atılmakla işe girişmiş; sonra başını kaldırmış ve ona "Ey devletlim, ben bah-tın kendisini bu topraklara sürüklediği bir yabancıyım; kendimi Tanrı'nın ve senin korumana terk ediyorum! Beni geri çevirme! Ey devletlim, karısıyla çocuklarını arayan bir bahtsız acı!" demiş.

Hasan'ın bu sözlerini duyan atlı, atından aşağı atlamış ve savaşçılara dönerek bir işaretle onları uzaklaştırmış. Ve Hasan'a yaklaşmış; o da hemen onun ellerini, ayaklarını öpmüş ve mantosunun eteğini alnına götürmüştü. Kız da onu dikkatle incelemiş; sonra siperini kaldırarak kendini ona göstermiş. Hasan onu görünce, büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış; çünkü en az gördüğü savaşçı kızlar kadar güzel bir genç kız yerine, oldukça çirkin bir yaşlı kadının yüzüyle karşılaşmış; kadının patlıcan gibi iri bir bur-nu, tersine dönmüş kaşları, çizgili ve sarkık yanakları, biri diğerine lanet eden gözleri ve dokuz köşesinden her birinde uğursuzluk bulunan bir yüzü varmış. Tam anlamıyla bir yaratığa benzetilecek-se, bir domuza benziyormuş. Hasan, uzun uzadıya bu yüze bak-mak zorunda kalmamak için giysisinin ucuyla yüzünü kapatmış. Yaşlı kadınsa bu davranışı, büyük bir saygı gösterisi saymış; ve Hasan'ın sadece, onunla yüzyüze bakışarak saygısız görünmekten kaçınmak için böyle yaptığına kendini inandırmış; ve bu aşırı say-gı gösterisinden çok duygulanarak ona "Ey yabancı, tedirginliğini yatıştır. Şu andan başlayarak benim korumam altındasın! Ve her ihtiyaç duyduğunda yardımımı göreceğini sana vaat ediyorum!" demiş. Sonra da "Ama, her şeyden önce, kimseler seni bu adada görmemelidir! Bu maksatla, öykünü öğrenmeyi çok istemekle birlikte, seni bir amazon kılığına sokacak gerekli şeyleri gidip getireceğim. Böylece şahın ve şahın kızlarının muhafızları olan bakire genç savaşçılardan bundan böyle ayırt edilmezsin!" diye eklemiş ve gidip, birkaç dakika sonra, elinde bir zırh, bir kılıç, bir miğfer ve amazonların taşıdıklarına her noktadan benzeyen

silahlarla geri dönmüş. Ve bunları Hasan'a vermiş, o da bunlara bürünmüş. Bunun üzerine kadın onu elinden tutarak deniz kıyısında yükselen bir kayanın üzerine çıkarmış, onu oraya oturarak kendisine "Şimdi, ey yabancı, bana çabucak, hiçbir âdemoğlunun ayak basmaya cesaret edemediği bu adaya seni itenin ne olduğunu anlat!" demiş. Hasan da, iyiliklerinden dolayı ona teşekkür ettikten sonra "Hanımım, benim öyküm sahip olduğu tek varlığı yitiren ve onu yeniden bulmak için yeryüzünü dolaşan bir bahtsızın öyküsüdür!" diye yanıt vermiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, serüvenlerini anlatmış. Yaşlı amazon da ona "Eşin genç kadının ve çocuklarının adı nedir?" diye sormuş. O da "Kendi ülkemdekiler çocuklarıma Nâsır ve Mansur, karıma Görkem derlerdi! Ama onları ecinni ülkesinde nasıl çağırıyorlar, bilmiyorum!" demiş. Ve konuşmasını bitirerek bol bol gözyaşı döküp ağlamaya başlamış.

Yaşlı kadın Hasan'ın bu öyküsünü işitince ve derdini anlayınca, baştan aşağı acıma duygusuyla dolmuş ve ona "Ey Hasan, sana yemin ederim ki, bir anne, benim senin bahtınla ilgilenmek istediğim kadar kendi çocuğuyla ilgilenmez. Eşinin benim amazonlarım arasında bulunabileceğini söylediğine göre, yarından tezi yok, sana onları denizde çırpıplak göstereceğim; ve aralarında eşini görrdüğünde bana söylemen için önünden birer birer geçireceğim!" demiş.

İşte yaşlı Mızraklılar Anası, Hasan el-Basri ile böyle konuşmuş ve bu tertiple, genç Görkem'i bulmakta kusur etmeyeceklerini söyleyerek onu yatıştırmış! O günü onunla birlikte geçirmiş; ve ona, tüm görülesi şeyleri göstererek onunla adayı boydan boya gezmiş. Ve sonunda Hasan'a büyük bir sevgiyle bağlanarak, ona "Sakinleş, çocuğum! Seni gözüme yerleştirdim!¹ Ve sırf zevkin için, hepsi bakire olan tüm savaşçıları benden istesen bile, tüm dost yüreğimle sana onları bağışladım!" demiş. Hasan da "Hanımım, vallahi ben, ruhum beni terk edinceye kadar seni terk etmeyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaat ettiği gibi davul sesleriyle savaşçılarının başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üstüne oturmuş ve böylece, şahın muhafız kızları arasından herhangi birine benziyormuş...

1 Mathers'te "Sen benim gözlerimi fethettin" (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaat ettiği gibi davul sesleriyle savaşçıların başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üzerine oturmuş ve böylece şahın koruyucu kızları arasından herhangi birine benziyormuş!

Bu sırada genç savaşçı kızlar, komutanları yaşlı Mızraklılar Anası'nın bir işareti üzerine atlarından inmişler; silahlarından ve zırhlarından soyunmuşlar. Böylece, tıg gibi ve parlak, zambaklar ve güller gibi zevkler sunarak ortaya çıkmışlar! Tıpkı yapraklarından soyunan zambaklar ve dikenlerinden arınan güller gibi, beyaz ve yeğni, denize inmişler. Özgür ve kıvrırcık ya da omuzları üzerinde kuleler gibi yücelmiş ve tarazlanmış saçları suyun köpüklerine karışmış. Ve kabaran dalgalar bakir art yuvarlarının kabardığı yere ulaşmış. Bu kızlar sular üzerinde taç yapraklarını açan su çiçekleri gibiymişler.

Ama Hasan, iyice izlediği halde, birçok ay yüzlü ve bükülgen boylular, siyah gözlü ve inci dişliler, çeşitli renklerdeki saçlı ve tapılası sağrılılar arasında sevgili Gökem'in güzelliğiyle kıyaslanabilecek hiç kimse görememiş; ve yaşlı kadına "İyi yürekli anacığım, Gökem bunların arasında yok!" demiş. Yaşlı kadın da "Kim bilir, oğlum? Belki de uzakta bulunman sana doğru dürüst görme olanağı sağlayamıyor!" diye yanıt vermiş; ve ellerini çırpmış; tüm genç kızlar sudan çıkmış ve gelip hâlâ üzerlerinde elmas gibi parlayan su damlalarıyla ıslak, kum üzerinde sıralanmışlar. Ve biri diğerinin ardından, Hasan ile mızraklılar Anası'nın bulundukları kayanın önünden bükülgen ve dengeli, üzerlerinde hiçbir şey olmaksızın, zırh olarak da sırf omuzlarına dağılan saçları ve sadece çıplak etlerinin cevahiriyle ağırlaşarak geçmişler.

İşte o zaman Hasan göreceği şeyi görmüş! Ey şahların delikanlı kızlarının kalçaları arasındaki her renkten ve her türden tavşanlar! Sizler verimliydiniz, yuvarlaktınız, besiliydiniz, beyazdınız, kubbe gibiydiniz, iriydiniz, tonozluydunuz, yüksektiniz, bitişiktiniz, kabaraktınız, kapalıydınız, dokunulmadıktınız, tahtlar gibiydiniz, balık gibiydiniz, kalın dudaklıydınız, dilsizdiniz, yuvalar gibiy-

diniz, kulaksızdınız, sıcaktınız, çadırlar gibiydiniz, tüysüzdünüz, fırlaktınız, sağırdınız, sokulgandınız, küçücükünüz, çatlaktınız, duyarlıydınız, uçurum gibiydiniz, kuruydunuz, harikaydınız, ama kesinlikle! Hiçbiriniz Görkem'in öyküsüyle kıyaslanamazdınız!

Hasan böylece bütün kızlar önünden geçtikten sonra yaşlı Mızraklılar Anası'na "Hanımım, yemin üzerine olsun ki, bu kızların içinde hiçbiri uzaktan ya da yakından Görkem'e benzemiyor!" demiş. Ve yaşlı savaşı, şaşırarak ona "Öyleyse, ey Hasan, gördüğün bütün bu kızlardan başka şahımızın yedi kızından gayri kız kalmadı demek! Bana karını tanımam için birkaç ipucu ver; ve özellikle ne gibi nitelikleri bulunduğunu söyle ki, sana onu bulmanda yardımcı olabileyim! Bu durumda, bunları aklımda tutarak ve böylece bilgi sahibi olarak arzuladığın kişiyi bulmakta başarı sağlayacağımı sana vaat ederim!" diye yanıt vermiş. Hasan da "Onu sana tanımlamak, hanımım, yetersizlikten ölmek demektir. Çünkü hiçbir dil onun üstün niteliklerini anlatmayı beceremez. Ama yaklaşık olarak bazı benzetmeler yapabilirim: Onun, hanımım, kutsal bir gün gibi ak bir yüzü vardır; öylesine ince bir endamı vardır ki, güneş üzerine vurunca gölgesi yere düşmez; günün üzerine çöken gece gibi siyah saçları omuzlarına dökülür; en sert kumaşları bile delen göğüsleri vardır; arılarınki gibi bir dili, Selsebil çeşmesinin suyu gibi tatlı bir tükürüğü; Kevser ırmağı gibi gözleri, yasemin dalı esnekliğinde bir boyu, dolu tanesi gibi dişleri, sağ yanağında bir beni ve göbeğinin altında doğuştan bir lekesi, bardağa ve ibriğe ihtiyaç duyurmayan kırmızı akikten bir ağzı, Numan lalesi¹ gibi yanakları, esnek ve göz kamaştıran bir mermer leğen kadar geniş ve beyaz bir karnı; İrem Tapınağı'nın kubbesi kadar sağlam ve iyi inşa edilmiş bir sağrısı, üstün nitelik kalıbına dökülmüş, acı yokluk günlerini izleyerek gelen günler kadar tatlı ve arasına halifenin tahtı kurulmuş, rahatlık ve esnekliğin kutsal sunağı, şairin bulmacasını şöyle tanımladığı uylukları vardır:

Birçok heyecanlar uyandıran adım, iki ünlü harften oluşmuştur!
Dörtle beşi ve altıyla onu çarpın, onu elde edersiniz!²

1 *Numan lalesi*: Gelincik (Â.Ş.O.)

2 *Bulmaca*: Yirmi yerine geçen *haf* harfi altı yerine geçen *sin*'le bir araya gelerek *kus* okunur; bu da kadının cinsel organını bayağı olarak anlatan bir sözcüktür (Mathers'in dipnotu)

Ve bu sözleri söyleyerek, Hasan, artık gözyaşlarını tutamamış ve ağlamaya başlamış. Sonra “Ey Gökrem, benim derdim, çanağını yitiren dervişin sıkıntısı kadar ya da topuğunda yara bulunan hacının ıstırabı kadar ve bacaklarını ve kollarını ameliyatla yitiren hastaninki kadar acıdır!” diye haykırmış.

Yaşlı amazon bütün bunları işitince bir an başını önüne eğmiş, derin bir düşünceye dalmış; sonra Hasan’a “Ne felakettir ki, ey Hasan! Sen çaresiz yitip gittin! Ben de seninle birlikte yok oldum! Çünkü senin bana tanımlamasını yaptığın genç kadın, kuşkusuz bizim kudretli şahımızın kızlarından biridir! Senin ki nasıl bir tuzak böyle! Ve gözüpeklığın ne denli anlamsız! Onunla senin aranda gök ile yer arasındaki kadar mesafe var! İsteğinde ısrar edersen, kendi felaketini kendin hazırlamış olursun! Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma!” demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan Hasan, o denli sarsılmış ki, düşüp bayılmış; kendine geldiğinde, öyle acı gözyaşları dökmüş ki, ağlayışından giysileri baştan aşağı ıslanmış. Ve ümitsizliğin sınırında “Böylece, demek ki, ey yardımsever halam, benim, bunca, uzak yerlerden geldikten ve de tam maksadıma ulaşmak üzere iken, ümidimi kırarak geri dönmem gerekiyor, öyle mi? Ama nasıl olur da, bana güven verdikten sonra, girişiminin başarısından ve kendi gücünden kuşku duyarsın? Sen Yedi Adalar birliklerinin komutanı değil misin ve bu tür girişimlerde senin başarısız olman imkânsız değil midir?” diye haykırmış. O da “Kuşkusuz oğlum, birliklerim üzerinde ve onları oluşturan her bir amazon üzerinde çok yetkim vardır! Ve de, seni anlamsız tasarından geri çevirmek için, bütün bu savaşı kızlardan en çok hoşuna gidenini seçmeni de ister ve onu sana hemen eş kılmam için veririm! Onu alır, ülkeneye döner ve şahımızın öcünden de kurtulursun! Yoksa, benim de senin

de ölümümüz kaçınılmazdır!” diye yanıt vermiş. Ama Hasan yaşlı kadının bu öğütlerine, yeniden gözyaşları döküp hıçkır-maktan başka karşılık vermemiş. Yaşlı kadın da onun çektiği acının aşırılığından etkilenerek kendisine “Allah aşkına, Hasan, senin için ne yapmamı istersin, söyle! Senin adalarımızın sınırını aşmana izin verdiğimi bile öğrenseler başım artık omuzlarım üzerinde olmazdı! Ve de, yıkanırken, bakire olan ve hiçbir erkek gözünün göremeyeceği ve hiçbir erkek elinin dokunamayacağı savaşı kızlarımı sana çıırçılak gösterdiğimi bilseler, ruhum artık benim olmazdı!” demiş. Hasan da “Vallah! Hanımım, ben bu kızlara asla yan gözle bakmadım ve çıplaklıklarına hiç de büyük bir ilgi göstermedim!” diye haykırmış. Yaşlı kadın “İşte bu konuda yanılmışsın Hasan! Çünkü tüm yaşamında böylesi bir görünümle bir daha karşılaşmayacaksın! Her durumda, eğer bu bakirelerden hiçbiri ülkene dönmen ve canını kurtarman için senin nefsinı uyandıramamışsa, seni adalarımızın zenginlikleri ve değerli ürünleriyle donatayım, öyle servet sahibi ol ki bunlarla ömrünün kalan günlerini mutlu geçir!” demiş. Ama Hasan, yaşlı kadının ayaklarına kapanmış, dizlerini kucaklamış ve ağlayarak “Ey benim iyilik meleğim, ey gözlerimin bebeği, ey sultanım, bunca yorgunluklara dayandıktan ve bunca tehlikelere katlandıktan sonra ülkeme nasıl dönebilirim? Burada aradığım sevgiliyi görmeden bu adayı nasıl terk edebilirim? Ah! Düşün ki, belki de bahtın iradesi, katlandığım tüm acılardan sonra karımı bulmak şeklinde ortaya çıkacaktır!” demiş. Ve bu sözleri söyleyen Hasan artık ruhunun atılımını durduramamış ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Ey güzeller sultanı, Keyhüsrevin şahlarına boyun eğdirmiş
o iki gözünün kölesine acı!

Ne güller, ne Hint sümbülleri ne de kokulu yağlar, erdem-
leriyle senin nefesini aşabilir.

Cennet düzlüklerinden esen yel, soluyanları kokusuyla
mutlu kılmak için senin saçlarını yalayıp geçer.

Akşamları parlıdayan ülker yıldızı, ısıltısını gözlerinden
alır ve gecenin yıldızları boynuna gerdanlık olmaya layık
tek varlıklardır, ey ak tenli genç kadın!

Yaşlı amazon Hasan'ın bu dizelerini işitince, ondan, karısını yeniden görme umudunu sonsuza dek esirgemenin gerçekten çok kıyıcılık olacağını anlamış; ve ıstırabına ortak çıkmış ve ona "Oğlum, düşüncenden kahr olmayı ve umutsuzluğu uzaklaştır! Ben artık seni karına kavuşturmak için her şeyi yapmaya karar verdim!" demiş. Sonra da "Şu anda senin derdinle canımı ortaya koyarak uğraşmaya başlıyorum, ey zavallı! Çünkü artık anladım ki, aşkın gözü, kulağı yoktur! Yedi Vak Vak Adası'ndan biri olan bizim üzerinde yaşadığımız bu adanın ecesinin sarayına gitmek üzere senden ayrılıyorum. Bu adalardan her birinde aynı babanın, ama ayrı anaların çocukları olan şahımızın yedi kızından biri oturur ve hükmeder. Burada bizi yöneten, kız kardeşlerin en büyüğüdür, adı da Nurü'l-Hüda'dır. Ben gidip onu bulacak ve onunla senin hakkında konuşacağım. Artık ruhunu dindir, gözlerinin yaşını sil ve rahat bir yürekle benim dönüşümü bekle!" diye eklemiş. Ve ondan izin alarak Nurü'l-Hüda Sultan'ın sarayına doğru yollanmış.

Bir kez sultanın huzuruna ulaşınca, bilgeliğinden ötürü ve genç sultan hanımlara verdiği eğitim ve onlara gösterdiği özen nedeniyle şahın kendisi kadar kızları tarafından da sayılan ve sevilen yaşlı amazon, Nurü'l-Hüda'nın önünde eğilip yeri öpmüş; sultan da hemen ayağa kalkarak onu kucaklamış ve alıp yanına oturtmuş; sonra da "İnşallah bana getirdiğin haber hayırlıdır! Benden dilediğin bir şey ya da benden beklediğin bir lütuf varsa, söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"... Söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum!" demiş. Yaşlı Mızraklılar Anası "Ey yüzyılın ve zamanın sultanı, ey kızım, sana olağandışı bir olayı bildirmek üzere geldim; umarım ki bu, senin için bir dinlence ve bir eğlence olur. Bil ki, gerçekte, adamızın kıyısında karaya vurmuş, acı gözyaşları döken harika güzellikte bir genç adam buldum. Durumu hakkında kendisini sorguladım; bana bahtının kendisini bizim kıyılarına attığını,

karısını aramakta olduğunu söyledi! Kendisinden karısının kim olduğunu sorduğumda bana yaptığı tanımlama, seni ve kız kardeşlerin olan öteki sultanları düşündürüyor! Ve sana tüm gerçeği vurgulamak için, şunu da söyleyeyim ki sultanım, ne ecinniler ne de ifritler arasında onun kadar güzel bir delikanlıyı gözlerim gördü!” diye yanıt vermiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, yaşlı kadının bu sözlerinin işitince, korkunç bir öfkeye kapılmış ve yaşlı amazona “Ey yaşlı bela, ey onursuzluk boynuzlusu, sen nasıl oluyor da bakirelerimizin arasına, bizim mülkümüz olan topraklara bir erkek sokarsın? Ah! Utanç ürünü olan yaratık, kim acaba kanından bir yudum içmem ya da kim acaba etinden bir lokma yemem için bana hizmet sağlayacak?” diye haykırmış. Ve yaşlı savaşı tıpkı fırtınaya kapılmış bir kamyı gibi titremeye başlamış; ve kendisine “Öcümün ve öfkemin sana getireceği cezadan korkmuyor musun? Ecinnilerin büyük şahı olan babamın başı üzerine yemin ederim ki, gelecekte adalarımıza gezginleri sokmak isteyen alçak rehberlere örnek oluşturmak için seni parça parça etmekten beni kim alıkoyuyor, bilmiyorum!” diye haykıran sultanın dizlerine kapanmış. Sonra da “Ama, her şeyden önce çabucak gidip sınırlarımızı zorla geçmeye cesaret eden şu gözüpük âdemoğlunu bularak bana getir!” diye eklemiş. Yaşlı kadın da ayağa kalkarak, korku içinde sol elini sağ elinden ayırt edemeyerek, Hasan’ı bulmak üzere dışarı çıkmış ve kendi kendine “Tanrı’nın bana sultan aracılığıyla yağdırdığı bu korkunç uğursuzluğa tümüyle şu genç Hasan neden oldu! Neden sanki onu adayı terk etmeye ve ardından sırtının genişliğini göstermesine zorlamadım?” diye düşünmüş. Ve böylece Hasan’ın bulunduğu yere gelip onu görür görmez, kendisine “Ayağa kalk, ey sonu yakın olan kişi ve seninle görüşmek isteyen sultanın huzuruna çık!” demiş. Hasan da, kendi kendine “Ya selam!¹ Acaba hangi uçuruma atılacağım?” diyerek yaşlı kadını izlemiş. Ve böylece saraya ulaşıp sultanın huzuruna çıkmış. O da tahtına oturmuş, yüzü tamamıyla örtüsüyle kapanmış olarak onu kabul etmiş. Hasan, bu azap verici koşullarda, yapacak daha iyi bir şey bulamayarak tahtın önünde yeri öpmüş ve selam verdikten sonra, sultana koşuklu bir övgüyle hitap etmiş. O

1 Ya selâm!: Ey barış! Ey güvenlik! Allah hayırlar versin! anlamına (Â.Ş.O.)

zaman, sultan, yaşlı kadına dönmüş ve “Onu sorgula!” anlamına bir işaret yapmış. Yaşlı kadın da Hasan’a “Kudretli sultanımız selamını iade ediyor ve onu yanıtlaman için sana adını; memleketinin, karının ve çocuklarının adını soruyor!” demiş. Hasan da, talihin yardımına güvenip sultana doğru dönerek “Evrenin sultanı, yüzyılın ve çağın hükümdarı, ey bu çağın ve bütün çağların tek değeri, benim sefil adımı sorarsanız ‘Başından felaket eksik olmamış, Basra kenti halkından Hasan’dır!’ derim. Eşimin adına gelince, onu bilmiyorum! Çocuklarımla birinin adı Nâsır, ötekini Mansur’dur!” diye yanıt vermiş. Sultan ona, yaşlı kadın aracılığıyla “Peki, neden karın seni terk etti?” diye sormuş. O da “Vallahi! Bilmiyorum! Ama bunu, kendine karşın yapmış olmalıdır!” demiş. Kadın ona “Nereden kaçtı? Hangi araçla kaçtı!” diye sorunca da “Bağdat’tan kaçtı. Emirü’l-Müminin Harun Reşid’in sarayından! Bunun için sadece tüyden giysisini kullanıp göklere ağmaktan başka şey yapmadı!” demiş. Kadın “Peki, ayrılırken hiçbir şey söylemedi mi?” diye sormuş. Hasan “Anneme ‘Eğer oğlun benim yokluğumdan acı duyarsa, Vak Vak Adası’na gelip beni aramaktan başka çaresi yoktur! Ve şimdi ey Hasan’ın annesi elveda! Kuşkusuz böylece ayrılamam ruhumu hüzne boğuyor; çünkü ayrılık günleri onun yüreğini parçalayacağı gibi yaşamınızı da karartacaktır; ama, ne yazık ki, benim yapacağım bir şey yok! Havanın esrikliği ruhumu sardı, uçmam gerek!’ demiş. Ve işte karım böyle konuşmuş! Ve uçup gitmiş! O zamandan bu yana gözlerimin önünde dünya karanlıktır ve bağrımı perişanlık sarmıştır!” diye yanıt vermiş. Nurü’l-Hüda, başını sallayarak “Vallahi! Karın seni yeniden görmek istemeseydi, annene gittiği yeri kesinlikle söylemezdi. Ama öte yandan seni gerçekten seveydi, asla terk etmezdi!” demiş. Bunu duyan Hasan, en büyük yeminlerle, karısının onu gerçekten sevdiğini onun kendisine, sevecenliği ve bağlılığı üzerine bin kanıt gösterdiğini, ama havanın çekiciliğine ve kuş olarak uçmak şeklindeki içgüdüsüne dayanamayarak ayrılmış olduğu üzerine yeminler etmiş. Sonra da “Ey sultan, ben sana hüznü öykümü anlattım! Ve işte senin önünde bu gözüpek girişimimi bağışlama büyüklüğünü göstermeni ve bana eşimi ve çocuklarımı bulmama yardım etmeni rica ediyorum. Allah aşkına, sultanım, beni reddetme!” diye eklemiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince, bir saat kadar düşünmüş. Sonra başını kaldırarak Hasan'a "Sana layık olduğun cezanın ne olması gerektiğini epeyce düşündüm. Ama gözüpekliğini cezalandırmaya yetecek bir yol bulamadım!" demiş. Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek sultanın ayaklarına kapanmış, ve giysisinin eteğini başına sararak ona "Ey yüce sultan..."

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek Sultan'ın ayaklarına kapanmış; ve giysisinin eteğiyle başını sararak ona "Ey yüce sultan, seni yetiştirmiş olan süt annen sıfatıyla artık kendisinin pek belalara uğramış, tehlikeli serüvenler geçirmiş bir yabancı olduğunu anladığına göre, onu cezalandırmakta pek acele etmemeni rica ediyorum. Talihin ona bağışladığı uzun ömür sayesinde ancak bu belalara katlanabilmiş. Ve ey sultan, senin büyüklüğüne ve soyluluğuna da onu bağışlayan ve konukseverlik hukukunu onun yüzünden çiğnememen yaraşır! Dahası, derim ki, onu bu ölümcül girişime atan da sadece aşktır ve âşıkların mazur tutulmaları gerekir. Ve nihayet, ey sultanım ve başımızın tacı, bu denli güzel bir delikanlıdan gelip sana söz açmışsam, insanoğulları arasında, onun gibi şiirler düzenlemeyi ve doğaçlamadan gazel okumayı hiç kimsenin bilmemesindenidir. Bu söylediklerimi denetlemek için yüzünü açıp ona göstermen yetecektir; göreceksin güzelliğini nasıl ululayacaktır!" demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan sultan gülümsemiş ve "Gerçekte, işin tamamlanması için zaten bir bu eksikti!" demiş. Ama, Sultan Nur, davranışındaki katılığa karşın ta içinden Hasan'ın güzelliği karşısında gizlice sarsılmış ve onun yeteneklerini denemek için dizelerini dinlemeyi istemesi kadar, bunu genellikle izleyecek şeyleri de görmeyi çok istiyormuş. Bu yüzden sütanasının sözlerine kendini kaptırmış gibi yapıp başındaki örtüyü kaldırmış ve yüzünü açığa çıkarmış.

Bunu gören Hasan, sarayı sarsan büyük bir haykırış kopar-

miş; ve bilinçsiz yere düşmüş. Yaşlı kadın gerekli özeni gösterip onu kendine getirmiş; sonra da kendisine “Neyin var, oğlum? Bu denli alt üst olacak ne gördün ki?” diye sormuş. Hasan da “Ah! Ne mi gördüm? Ya Allah! Sultan ya eşimin ta kendisi ya da ikiye ayrılmış bir baklanın parçalarının benzeştiği gibi eşime benziyor!” diye yanıt vermiş. Sultan da, bu sözleri işitince, öylesine gülmüş ki, yan tarafına düşmüş ve “Bu genç adam delinin biri! Benim karısı olduğumu söylüyor! Vallahi, acaba ne zamandan beri bakireler erkeklerin yardımı olmadan çocuk doğuruyor? Yoksa havadan mı tohum kapıyorlar?” demiş. Sonra Hasan’a dönüp gülererek ona “Söyle bakayım, güzel çocuk, ben ne bakımdan senin karına benziyorum, ne bakımdan benzemiyorum? Çünkü görüyorum ki, sen benim hakkımda büyük bir kararsızlığa düşmüşsün!” demiş. O da “Ey şahların sultanı, büyüklerin küçüklerin sığınağı, beni çıldırtan senin güzelliğindir! Karıma, yıldızlardan da parlak gözlerin, cildinin tazeliği, yanaklarının pembeliği, güzel göğüslerinin dikliği, sesinin tatlılığı, endamının inceliği ve yeğniligi ve örtü altında bulundukları için artık sayamayacağım diğer yanların bakımından çok benziyorsun. Ama güzelliklerine çok büyük bir özenle bakılınca, seninle onun arasında, sadece benim sevdalı gözlerimin seçebileceği bir ayrım görüyorum; bunu da sana sözle anlatamam!” diye yanıt vermiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince onun yüreğinin kendisine hiç bağlanmayacağını anlamış; ve bundan dolayı ona karşı şiddetli bir öfke duymuş; ve kendi kendine kız kardeşleri olan sultanlardan hangisinin, babaları şahın onayı olmadan, Hasan'ın karısı olduğunu bulmak için yemin etmiş! Ve kendi kendine “Böylece hem Hasan'dan hem de karısından, haklı kızgınlığımı doyurmak için öç alacağım!” diye düşünmüş. Ama bu düşünceleri ruhunun derinliğinde gizlemiş; ve yaşlı kadına dönerek ona “Ey sütanne, git çabucak her birini oturduğu adada görerek altı kız kardeşimi bul! Kendilerini, beni ziyaret etmelerinden bu yana, iki yıldır görmediğimden dolayı özlemleminin ruhumda biriktiğini söyle ve benim adıma onları görmek istediğimi bildir ve hepsini buraya getir! Ama olup bitenden ya da aramızda karısını aramaya gelmiş genç bir yabancının bulun-

duğundan onlara tek bir söz etmemeye de özen göster! Git ve sakın gecikme!” demiş.

Yaşlı kadın sultanın niyetlerinden hiçbir kuşkuyla düşmek-sizin şimşek gibi saraydan çıkarak Nurü'l-Hüda'nın kardeşleri olan altı sultanın oturdukları adalara doğru uçup gitmiş ve pek sıkıntı çekmeden, kolayca bunlardan beşinin kendisini izlemesini sağlamış. Ama en genç sultanın babası ecinniler şehinşahi ile oturduğu yedinci adaya ulaşınca Nurü'l-Hüda'nın arzusunu kabul ettirmede epeyce zahmet çekmiş. Gerçekten, en genç sultan, yaşlı kadının bildirisini duyunca, Mızraklılar Anası ile ablasını ziyarete gitmek üzere babasından izin isteyince, şah, bu istekten dolayı heyecanın sınırında heyecanlanmış; ve “Ah! Yüreğimin yeğlediği sevgili kızım, içimde bana, bu saraydan bir kez ayrılırsan, seni bir daha göremeyeceğimi söyleyen bir his var! Ve zaten, bu gece sana anlatmak istediğim bir rüya gördüm. Bil ki, kızım, ey gözlerimin bebeği...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

“Bil ki kızım, ey gözlerimin bebeği, bu gece bir rüya uykumu bastırdı ve yüreğimi sıkıştırdı. Gerçekte, rüyamda, bütün gözlerden gizlenmiş, ama zenginliği benim gözlerime serilen bir hazineye dolaşıyor, gördüğüm her şeyi hayranlıkla izliyordum; ama bakışlarım tüm geri kalanların ortasında harika bir ışıkla parıltıyan yedi taş üzerinden ayrılmıyordu. Ama bunların en küçüğü, en güzel ve en çekici olanıydı. Onu daha iyi seyretmek ve bakışlardan korumak için elime aldım; yüreğimin üzerinde tutarak sıktım; ve yanımda taşıyarak hazineden dışarı çıktım. Onu gözümünden bile esirgeyerek taşıırken, güneş ışığı altında ansızın olağandışı ve bizim adalarımızda görülmeyen türden bir kuş, üzerime saldırdı ve değerli taşı elimden kaparak uçup gitti. Ben şaşkınlık ve en acı kederler içinde orada öylece kalakaldım. Ve uyandığımda, rüya yorumcularını çağırttım ve onlardan uykuda gördüğüm bu rüyanın yorumunu sordum. Bana ‘Şahımız, yedi değerli taş senin yedi kızıdır. Ve en küçük olan ve elinden bir

kuşun kapıp kaçırdığı değerli taş, senin sevecenliğinden zorla koparılacak olan küçük kızındır!’ dediler. Bundan dolayı, kızım, şimdi senin Mızraklılar Anası ve kardeşlerinle birlikte kız kardeşin Nurü’l-Hüda’nın yanına gitmek üzere uzaklaşmana izin vermekten korkuyorum; çünkü, ister giderken, ister dönerken, yolculukta başına can sıkıcı bir olay gelebilir mi, bilmiyorum!” diye haykırmış. Görkem de, çünkü bu kız, Hasan’ın karısının ta kendisi imiş “Ey hükümdarım ve babam büyük şah, herhalde ablam Nurü’l-Hüda’nın benim için bir şölen hazırlamış bulunduğunu ve beni büyük bir sabırsızlıkla beklemekte olduğunu bilmiyor değilsin. Ve işte, iki yıl var ki, istediğim izni almaksızın gidip onu görmeyi düşünüp duruyorum; şimdi kendisinin benim davranışından hoşnut olmamak için her türden nedeni olacaktır. Ama ben hiçbir şeyden korkmam, babacığım! Sonra unutma ki, yoldaşlarımla uzaklara yaptığım bir yolculuk sırasında beni sonsuza dek yitirdiğini sanmış ve yasımı tutmuştun. Öyleyken hiçbir güçlkle karşılaşmadan ve sağlık içinde geri döndüm! Aynı şekilde bu kez de, en çok bir ay uzaklaşacak ve bu sürenin sonunda, Tanrı isterse, geri döneceğim! Zaten kendi ülkemizden uzaklaşacak olsam, endişeni anlardım; ama burada, adalarımızda, hangi düşmandan kuşkulanırm? Vak Vak Adası’na Bulutlu Dağ’ı, Mavi Dağları, Kara Dağları, Yedi Vadileri, Yedi Denizleri ve Beyaz Kâfur ülkesini aşıp canını yollarda yitirmeden kim gelebilir? Artık tüm kaygıları yüreğinden kov, babacığım, gözlerini serinlet ve yüreğini bütün tut!” diye yanıt vermiş.

Ecinnilerin şahı kızının bu sözlerini duyunca, içinden gelmesede, ona, kız kardeşinin yanında sadece birkaç gün kalacağı sözünün verdirerek, kızının ayrılmasına rıza göstermiş. Yanına da bin amazonluk bir maiyet birliği katmış ve onu sevecenlikle kucaklayıp öpmüş. Görkem de, ondan izin almış ve varlıklarından kimsenin haberi olmadığı bir yerde güven içinde bulundurduğu çocuklarını görüp kucakladıktan sonra iki sadık kölesine emanet ederek, Nurü’l-Hüda’nın hükmettiği adaya giden yaşlı kadınla kız kardeşlerini izlemiş.

Nurü’l-Hüda kız kardeşlerini kabul etmek üzere gözleri, gagası ve pençeleri yakut ve zümrütten altın kuşlarla süslenmiş kırmızı ipek bir giysiye bürünerek, süs ve taşlarla ağırlaşmış ola-

rak kabul salonundaki tahtına oturmuş bulunuyormuş. Önünde de Hasan ayakta duruyormuş; sağında sıyrılmış kılıçlarıyla genç kızlar sıralanmış imiş; solunda da ucu sivri mızraklar taşıyan genç kızlar varmış.

Tam o sırada Mızraklılar Anası altı sultanla birlikte çıkagelmiş ve buluşma talep etmiş. Sultanın emriyle ilkin içeriye altı kızın Irkın Asaleti¹ adındaki en büyüğü girmiş. O da mavi ipekli bir giysiye bürülüy-müş ve Nurü'l-Hüda'dan da güzelmış. Tahta kadar ilerlemiş, onun uğruna ayağa kalkan ablasının elini öpmüş; o da kendisini yayına oturtmuş. Sonra Hasan'a dönüp ona "Söyle bana ey âdemoğlu, senin karın bu mu?" demiş. Hasan da "Vallahi, hanımım, bu hatun yükselen ay gibi hayranlık uyandırıcı ve güzel; kömürsü saçları, hoş yanakları, gül-en ağzı, dimdik göğüsleri, narin eklemleri, ince bilekleri var; onu şiirle ululamak için derim ki:

Mavilere bürünmüş ilerlerken, göğün maviliğinden kopmuş bir parça sanırlar onu.

Dudaklarında bir bal kovanı taşır, yanaklarında da gül tarhi! Vücudu yaseminin taç yapraklarından örülmüştür.

Onun dimdik ince boyunu va anıtsal kalçasını görünce, kıpırdayan bir kum yığını üzerindeki bir kamış sanırsınız!

Onu ben, işte böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında dilimin anlatmak istemediği bir ayrım var!" demiş.

Bunun üzerine Nurü'l-Hüda, yaşlı sūtanaya ikinci kız kardeşini içeri sokması için işareti vermiş. Bu genç kız da, kayısı rengi bir giysiye bürünmüş olarak içeri girmiş. Bu sultan da ilkinden daha güzelmış; adı da Konutun Serveti² imiş. Kız kardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a, onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

1 Mathers'de *Şahın Gururu* (Â.Ş.O.)

2 Mathers'de *Akşam Işığı* (Â.Ş.O.)

... Ve Hasan'a onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da "Hanımım, bu kız kendisine bakanların aklına ziyan verir ve yanına yaklaşanların yüreklerini zincire vurur; ve onun bana esinlediği dizeler şunlardır:

Bir kış gecesindeki yaz mehtabı, senin gelişin kadar güzel değildir, ey genç kız!

Topuklarına kadar uzanan saçlarının kara örgüleri ve alnını kuşatan kara alınlıklar sana

'Gecenin kanatlarıyla şafağı karartırsın!' demeye zorlar beni; ama sen 'Hiç de değil! Sadece bir bulut ayı örtmektedir!' diye yanıt verirsin!

İşte onu böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında, dilimi sana tanımlarken beni alıkoyan bir ayrım var!" demiş. O zaman Nur'ül-Hüda Mızraklılar Anası'na üçüncü kız kardeşini çabucak içeri almasını işaret etmiş. Bu sultan içeriye nar çiçeği renginde bir ipek giysiye bürünmüş olarak girmiş; bu da ilk ikisinden daha güzelmış; ve Gecenin Işığı¹ adını taşıyormuş. Kız kardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a onda eşini bulup bulmadığını sormuş. Hasan da "Ey sultanım ve başımın tacı, kuşkusuz bu sultan en bilge kişilerin bile aklını başından alır ve onun hakkındaki hayranlığım bana şu dizeleri doğaçtan söyletiyor:

Sen salınıp geçersin, ey zarafet dolu kız, ceylan gibi yeğnil!
Ve kirpiklerin her kıpırdanışında ölümcül oklar fırlatır!

Ey güzellik güneşi, görünürvermen yeri göğü ışığa boğar,
gözden kaybolman da evrene karanlık yayar.

"Ey zamanın sultanı, işte onu böyle görüyorum! Ama yine de ruhum, hatları ve yürüyüşü son kertede benzemesine karşın, onda karımı tanımayı reddediyor!" demiş. O zaman yaşlı amazon Nur'ül-Hüda'nın bir işareti üzerine, dördüncü kız kardeşi içeri sokmuş; adı Göğün Temizliği² olan genç kız, üzerinde

1 Mathers'de *Parlak Gök* (Â.Ş.O.)

2 Mathers'de *Açık Gökyüzü* (Â.Ş.O.)

enine boyuna süsler olan sarı bir giysiye bürünmüş imiş. Nurü'l-Hüda kız kardeşini kucaklamış ve onu ötekilerin yanına oturtmuş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Mutlu bir gecede dolunay gibi ortaya çıktı; büyülu bakışları yolumuzu aydınlattı.

Gözlerinin ateşinde ısınmak için yanına yaklaştım; onu savunan iki nöbetçi olan granit kayalar gibi dik ve sert göğüsleriyle karşılaşınca hemen uzaklaştım!

“Uzun soluklu bir gazelle tanımlamamı isteseler de onu tümüyle anlatamam. Bununla birlikte, sultanım, birçok noktadan benzerlikler çarpıcı olsa da, onun, benim eşim olmadığını sana söylemeliyim!” demiş. Bunun üzerine Nurü'l-Hüda, adı Akşafak olan beşinci kız kardeşin kalçalarını oyanatarak içeri girdiğini görmüş; kız, bir beng dalı kadar bükülgen ve genç bir karaca kadar yeğniymiş. Ablasını kucakladıktan sonra, kız kardeşlerinin yanında kendisine ayrılan yere oturmuş; ve altın işlemeli yeşil giysisinin kıvrımlarını düzeltmiş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçtan söylemiş.

Kırmızı narçiçeği yeşil yapraklarıyla, senin bu güzelim gömleğine büründüğünden daha iyi örtünemez;

Eğer sana ‘Senin gün gibi parlak yüzüne bunca uyan bu giysi nedir?’ diye sorarsam; bana ‘Onun adı falan yok, benim gömleğimdir!’ diye yanıt verirsin.

Ben de ‘Ey onun bunca ölümcül yaralar açan harika gömleği, sana yürek yarası gömlek adını vereceğim!’ diye haykıracağım!

Ey genç kız, sen kendi başına daha harika değil misin? İnsan gözlerini kamaştırman için ayağa kalkarsan, narin bacakların sana, ‘Otur! Otur! Bizi izleyen şey taşımaya gücümüz yetmeyecek kadar ağırdır!’ der.

O zaman kalkıp ilerlersem, sana ateşli sözlerle yalvararak, güzelliğin bana ‘Yap yapacağın!’ der; oysa tam ben hazırlanırken, utancın ‘Sakın ha! Sakın ha’ der!

Hasan bu dizeleri okuyup bitirince, orada bulunanların hepsi onun yeteneğine hayran olmuş; ve sultanın kendisi, hıncına karşın, ona hayranlığını göstermekten kendini alıkoyamamış. Hasan'ın koruyucusu yaşlı amazon da, işlerin bu mutlu dönüşümünden yararlanarak, intikamcı sultanın lütuflarını Hasan'a yöneltmek için bir denemede bulunmayı kararlaştırarak, ona "Ey sultanım, sana bu genç adamın şiir söylemedeki hayranlık verici yeteneğinden söz ederken yanılıyor muyum? Doğaçtan söylemedeki zarafeti ve ölçülülüğü yerinde değil mi? Dolayısıyla senden girişimindeki gözüpekliği tümünden unutmanı ve şenliklerde ve törenler dolayısıyla yeteneğinden yararlanmak üzere şair olarak onu kendine bağlamayı rica ediyorum!" demiş. Ama sultan "Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum! Çabucak en küçük kız kardeşimi içeri sok..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum. Çabucak en küçük kız kardeşimi içeri sok!" demiş. Ve yaşlı kadın dışarı çıkıp kısa bir süre sonra adı Dünya Süsü olan, aslında Görkem'den başkası olmayan en genç kız kardeşi elinden tutarak geri dönmüş!

Ey Görkem, sen öylece, süsleri ve yalancı örtüleri hor göerek ve sırf kendi güzelliğine bürünerek içeri gireceksin! Ama adımlarına kim bilir hangi uğursuz baht eşlik edecek! Bahtın kitabında kendi hakkında neler yazılı olduğunu hiç bilmeden onu görmezliğe getirirsin!

Salonun ortasında ayakta durmakta olan Hasan, Görkem'in içeri girdiğini görünce, büyük bir çılgılık atarak duygudan yoksun, yere düşmüş. Ve Görkem, bu çılgılığı duyarak dönüp bakınca Hasan'ı tanımış. Çok uzaklarda sandığı kocasını görmenin etkisiyle boylu boyunca yere devrilmiş.

Bunu gören Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın karısı olanın bu kız kardeşi olduğunu anlamış ve artık kıskançlığını ve öfkelerini daha fazla saklayamamış. Ve amazonlarına "Alın götürün

bu âdemoğlunu ve onu kentin dışına atın!” diye haykırmış! Muhafızlar da buyruğu yerine getirmişler ve Hasan’ı alıp kent dışına, kıyıya atmaya götürmüşler. Sonra sultan, baygınlığından ayılan kız kardeşine dönmüş ve ona “Ey sefihe! Nasıl oldu da bu âdemoğlunu tanıdın? Ve ne oldu, hangi suçlu ilişkiye girdin onunla? Yalnız babanın ve ailenin rızasını almadan evlenmekle kalmadın; kocanı ve evini de terk ettin! Böylece soyunu ve ırkının asaletini alçalttın. Bu pislik ancak kanla yıkanır!” diye haykırmış. Sonra kadınlarına dönmüş “Bir merdiven getirin, bu suçluyu uzun saçlarından buna bağlayın ve kan çıkıncaya kadar onu değnekle dövün!” diye haykırmış. Sonra kız kardeşleriyle birlikte toplantı salonundan çıkmış ve odasına gidip şah babasına bir mektup yazarak ona, bilinen tüm ayrıntılarıyla Hasan ile Gökem’in öyküsünü anlatmış ve tüm ecinni taifesi üzerine sıçrayan utancı da açıklayarak suçlu kıza vermek istediği cezadan da söz etmiş. Ve babasından kendisine, suçlu kız kardeşi hakkında verilecek kesin ceza hakkında görüşlerini en kısa zamanda bildirmesini dileyerek mektubunu bitirmiş. Ve mektubu ayağına çabuk bir haberciye vermiş, o da çabucak onu şaha götürmeye gitmiş.

Şah, Nur’l-Hüda’nın mektubunu okuyunca, en küçük kızının davranışından dolayı öfkenin sınırında öfkelenerek, dünya gözünün önünde kararmış ve büyük kızına, işlenen suçla kıyaslanınca verilecek her türlü cezanın hafif olacağını yazmış; hatta suçlunun öldürülmesini bile düşünmüş; ama bu fikri, bilgeliği ve adalete olan inancı yüzünden yürürlüğe sokmaktan kaçınarak terk etmiş.

Böylece kız kardeşinin ellerine terk edilen Gökem, saçlarından bağlandığı merdivende inleyerek cezasını beklerken, kıyıya atılmış olan Hasan, sonunda ayılmış; ama bu, ona, sadece, felaketinin ağırlığını düşündürmeye yaramış. Artık ne umut edebilirmiş? Şimdi artık onu kimse kurtaramazmış, acaba ne yapsınmış ve bu lanetli adadan nasıl kurtulabilirmiş? Umutsuzluğun pençesinde ayağa kalkmış; hâlâ da dertlerine bir çare bulmak ümidiyle deniz kıyısı boyunca koşmaya başlamış. İşte tam o sırada şairin şu dizeleri aklına gelmiş:

Sen annenin karnında sadece bir tohumken, bahtını adalet anlayışına göre şekillendirdim ve onu düşlememe göre yönettim.

Bırak, ey yaratık, olaylar kendi yolunu izlesin: onlara karşı çıkamazsın!

Eğer ters talih başına çökerse, onu geri çevirmek için bırak bahtın özen göstersiz!

Bu bilgelik öğüdü bir parça Hasan'ın cesaretini canlandırmış ve baygınlığı sırasında neler olduğunu ve neden kıyıya bırakılmış olduğunu bulmaya çalışarak kumsalda rasgele dolaşmaya başlamış. Ve böylece düşünüp dururken, kumsalda büyük yumruk vuruşlarıyla dövüşen on iki yaşlarında iki amazon kıza rastlamış. Ve onlardan pek uzakta olmayarak, yere atılmış ve üzerine şekiller ve yazılar çizilmiş bir deri başlık görmüş. Ve bu küçük kızlara yaklaşıp onları ayırmaya çalışmış; ve dövüşmelerinin nedenini sormuş. Onlar da bu başlığa sahip olmak için dövüştüklerini söylemişler. Bunun üzerine Hasan, onlara, kendisini hakem seçmek isteyip istemediklerini ve başlığa kimin sahip olması gerektiği hakkında vereceği karara uyup uymayacaklarını sormuş. Küçük kızlar razı olunca, Hasan başlığı yerden alıp onlara "Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak!" demiş. Küçük amazonlar da "Çok güzel bir fikir!" demişler. Bunun üzerine Hasan yerden bir çakıl taşı bulmuş ve onu tüm gücüyle uzağa fırlatmış. Hasan, denemek üzere başlığı kafasına koymuş ve beklemiş. Birkaç dakika sonra küçük kızlar geri gelmişler ve çakılı bulan kız "Sen nerdesin ey âdemoğlu? Kazanan benim!" diye haykırmış; ve Hasan'ın bulunduğu yere kadar gelmiş; her yana bakınmış ama Hasan'ı görememiş. Kız kardeşi de her doğrultuda yöresine bakınmış; ama o da bir şey görememiş. Hasan kendi kendine "Kör falan

değil bu küçük amazonlar! Öyleyse nasıl oluyor da beni göremiyorlar?" diye sormuş. Ve onlara "Ben buradayım, gelsenize!" diye haykırmış. Genç kızlar da sesin geldiği doğrultuda bakınmışlar; ama Hasan'ı görememişler; ve korku duyarak ağlamaya başlamışlar. Hasan onların yanına yaklaşmış ve omuzlarını tutarak onlara "Ben işte buradayım! Neden ağlıyorsunuz yavrularım?" demiş. Kızlar başlarını kaldırmışlar, ama Hasan'ı görememişler. Ve o zaman öylesine korkmuşlar ki, büyük çığlıklar koparak, sanki kötü niyetli ecinniler tarafından izeleniyorlarmış gibi, tüm güçleriyle koşmaya başlamışlar. O zaman Hasan kendi kendine "Artık hiç kuşku yok! Bu başlık büyü! Onun büyü, başında taşıyanı görünmez kılmaktır!" demiş. Ve kendi kendine "Bunu bana Allah gönderdi! Bu başlık kafamda oldukça kimseye görünmeden koşup karımı bulma gücünü elde ederim!" diyerek sevinçten oynamaya başlamış. Ve hemen kente dönmüş ve bu başlığın erdemini daha iyi denemek için, etkisini yaşlı amazonun önünde anlamak istemiş. Ve onu her yanda arayarak sonunda sultanın emriyle sarayın bir odasında zincirlenerek duvardaki bir halkaya bağlanmış olarak bulmuş. O zaman, gerçekten görünmez olup olmadığından güven duymak için üzerinde porselen kapların sıralandığı bir dolaba yaklaşmış ve en büyük kabı yere düşürmüş; kap gidip yaşlı kadının ayakları yöresinde kırılmış. Kadın, bunu, Nurü'l-Hüda'nın buyruğunda olan kimi kötü ruhlu ecinninin bir marifeti sanmış; ve korkunç bir feryat koparmış. Ve büyü sözler fısıldayarak "Ey ifrit, Süleyman'ın mühründe yazılı olan isimler uğruna, bana adını söylemeni istiyorum!" demiş. Hasan da "Ben ifrit falan değilim, senin koruduğun Hasan el-Basri'yim! Ve seni kurtarmaya geldim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri söyleyerek ve başından büyü başlığı çıkararak kendini gösterip tanıtmış. Yaşlı kadın da "Ah! Lanet olsun sana, ey bahtsız Hasan! Bilmiyor musun ki, sultan seni kendi gözleri önünde öldürtmediği için çoktan pişman oldu! Ve seni buldurmak için tüm kölelerini, seni ölü veya diri kim bulup getirirse bir kental¹ altın vereceği vaadiyle her yanda aramakla görevlendirdi. Dolayısıyla bir an bile kaybetme, başını kurtar ve kaç!" diye haykırmış. Sonra da sultanın kardeşini öldürmek için, ecinniler şahının

1 Kental: 100 kilo (Â.Ş.O.)

rızasını alarak ne denli müthiş işkenceler hazırladığını Hasan'a anlatmış. Ama Hasan "Tanrı onu ve hepimizi bu zalim sultanın elinden kurtaracaktır! Bak şu başlığa! Sihirli bir başlık! Ve onun sayesinde her yanda görünmeden dolaşabiliyorum!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın da "Ölülerin kemiklerine can veren ve bizim kurtuluşumuz için sana bu başlığı gönderen Tanrı'ya şükürler olsun, ey Hasan! Çabucak beni kurtar ki, karının hapsolunduğu zindanı sana göstereyim!" diye haykırmış. Hasan yaşlı kadının bağlarını kesmiş, onu elinden tutup kendi başını da sihirli başlıkla örtmüştü. O anda ikisi birden görünmez olmuşlar. Yaşlı kadın onu karısı Gökem'in saçları bir merdivene bağlı olarak ve her an işkence içinde ölümü bekleyerek yattığı zindana götürmüştü. Hasan onun şu dizeleri mırıldandığını duymuş:

Gece karanlık ve hüzünlüdür yalnızlığım! Ey gözlerim,
bırak gözyaşlarımla pınarı aksın! Sevgilim benden uzakta!
Yüreğim ve umudum onunla çekip gittiğine göre, bana
umut nereden gelebilir!

Akın gözyaşlarım, akın gözlerimden! Ama ne yazık ki, içi-
mi yakan ateşi asla söndürmeyi başaramazsınız! Ey kaçan
âşık, hayalin yüreğimde gömülü ve mezar kurtları da onu
oradan sökemezler!

Hasan da, karısında büyük bir heyecan yaratmaktan sakınarak birdenbire ortaya çıkmak istememesine karşın sevgilisi Gökem'i iştirak ve görerek, artık daha fazla yüreğini parçalayan acılara dayanamamış ve başlığını kaldırarak karısına doğru atılıp onu kollarına almış. Karısı onu tanımış ve bağrında bayılmış. Hasan, yaşlı kadının yardımıyla karısının bağlarını kesmiş ve onu yavaşça kendine çekmiş, onu dizlerine oturtmuş ve elle-riyle yelpazeleyerek kendine getirmiş. Karısı gözlerini açıp ona, yanağında gözyaşlarıyla "Sen gökten mi indin, yoksa toprağın bağrından mı çıktın, kocacığım? Ama ne yazık ki, ne yazık ki, talihe karşı gelemeyiz! Yazılan şey başa gelmelidir! Bunun için, seni bulmalarından önce çabucak uzaklaş da, bırak bahtım kendi yolunu sürdürsün; sen de nereden geldinse oraya dön! Seni de kız kardeşimin kıyıcılığına kurban edilmiş görmenin acısını

tatmama neden olmaman için!" demiş. Ama Hasan "Sevgilim, gözlerimin nuru, ben buraya seni kurtarmaya ve benimle birlikte bu kıyıcı ülkeden uzak olan Bağdat'a götürmeye geldim!" diye yanıt vermiş. Ama karısı "Ah Hasan, daha ne kadar ihtiyatsız davranacaksın? Lütfen çekil artık ve kendi acılarıma seninkileri de ekleme!" diye haykırmış. Ama Hasan "Ey Görkem, ruhum, bil ki ben bu saraydan ancak seninle ve şurada gördüğün koruyucum iyi yürekli halayla birlikte çıkarım. Bana hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan işte bu başlıkla..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan, işte bu başlıkla!" diye yanıt vermiş. Ve Hasan ona sihirli başlığı göstermiş; onun önünde deneme yaparak başlığı kafasına geçirir geçirmez ortadan kaybolmuş; sonra ona Tanrı'nın onu, kurtulmaları için nasıl yoluna çıkardığını anlatmış! Görkem de, yanakları sevinç ve pişmanlık gözyaşlarıyla kaplı, Hasan'a "Ah! Çektiğimiz tüm dertler, senden izinsiz Bağdat'taki konutu terk etmemden ortaya çıktı. Sevgilim, lütfen hakettiğim sitemlerden beni bağışla! Çünkü şimdi anlıyorum ki, bir kadın, kocasının değerini bilmelidir! Kusurumu affet! Tanrı önünde ve senin önünde bağışlanmak diliyorum. Tüylü giysiyi yeniden görünce, ruhumun onu dol-duran heyecana karşı duramayışı belki biraz özür sayılır, bağışlanmam için!" demiş. Hasan da "Vallahi! Ey Görkem, asıl ben suçluyum; seni Bağdat'ta tek başına bıraktığım için... Oradan her ayrıldığımda seni de yanıma almalıydım! Ama gelecekte bu hep böyle olacak, emin olabilirsin!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek onu omzuna almış, aynı şekilde yaşlı kadının da elinden tutmuş ve kafasını başlıkla örtmüş. Böylece üçü de görünmez hale gelmişler; saraydan çıkmışlar ve Nâsır ile Mansur'un saklı bulunduğu yedinci adaya doğru yola koyulmuşlar.

Hasan çocuklarını sağ salim görmekle heyecanın sınırına ulaşmış olmakla birlikte sevecenlik taşkınlıklarıyla zaman yitirmek istememiş; iki küçüğü yaşlı kadına teslim etmiş; o

da bunların her birini birer omzuna ata biner gibi oturmuş. Sonra, Gökem kimseye görünmeden hepsine yeni üç tüt giysi almayı başarmış; bunları giyinmişler. Sonra üçü de elele tutuşarak hiç üzülmeyen Vak Vak Adası'nı terk edip Bağdat'a doğru uçmuşlar.

Tanrı onlara güvenlik sağladığından küçük konaklamalarla bir sabah Barış Kenti'ne ulaşmış ve konutlarının tıraşında yere inmişler ve oradan kederlerin ve tedirginliklerin epey zamandır hasta ve neredeyse kör ettiği Hasan'ın zavallı annesinin bulunduğu salona inmişler. Hasan bir an için kapıyı dinlemiş; ve içeriden gelen, kadının inleyen ve umutsuzluk saçan sesini duymuş; sonra kapıyı çalmış; yaşlı kadın "Kapıda kim var?" demiş. Hasan "Anneciğim, açtığı yaraları onarmak isteyen talih kapında!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Hasan'ın annesi, bunun bir düş mü yoksa gerçek mi olduğunu bir türlü anlayamayarak zavallı bacaklarıyla kapıyı açmaya koşmuş; ve karşısında oğlu Hasan ile eşini, torunlarını ve onların ardında sessizce duran yaşlı amazonu görmüş. Duyduğu heyecan ona çok ağır geldiğinden kapıdakilerin kollarına baygın düşmüş. Hasan onu gözyaşlarıyla yıkayarak kendine getirmiş ve yavaşça bağrına basmış. Gökem de ona doğru ilerlemiş; ve kendini uçma içgüdüsüne kaptırdığından dolayı özürler dileyerek onu binlerce okşayışla sarmış. Sonra Mızraklılar Anasını öne sürerek onu, koruyucuları ve kurtuluşlarının nedeni olarak kendisine tanıtmışlar. Ve o sırada Hasan annesine başına gelen harika serüvenlerin tümünü anlatmış. Onları burada tekrarlayanın yararı yor. Ve hepsi birden birleşmelerini sağlayan Yüce Tanrı'ya şükretmişler.

Ve o zamandan sonra en zevkli ve en mutlulukla dolu bir hayat yaşamışlar. Ve her yıl birlikte, kervan halinde, büyü-lü dümbelek sayesinde Hasan'ın kardeşleri olan yedi sultanı, Bulutlu Dağ üzerindeki yeşil tepedeki sarayda ziyaret etmişler.

Ve böylece zevk ve sevincin acımasız Yıkıcısı onları ziyaret edinceye kadar birçok yıl geçirmişler! Biz, görünen görünmeyen varlıklara egemen olan, ölümü hiç tanımaksızın Canlı ve Sürekli olana övgüler yağdıralım ve zaferler dileyelim!

Şehrazad, bu harika öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazad, onun boynuna sıçramış ve onu dudaklarından öpmüş. Ve ona “Ablacığım, bu öykü ne kadar harika ve zevkle doluydu. Ve ne kadar hoş ve tatlıydı! Ah! Bilsen Gül Goncası’nı ne çok sevdim ve onu da Hasan’ın, Görkem ile aynı zamanda eş olarak almayışına ne çok üzüldüm!” demiş. Şah Şehriyar da “Şehrazad, bu şaşırtıcı bir öykü!” demiş. Ve bana neredeyse, yarın yerine getirmek istediğim birçok şeyi unutturuyordu!” demiş. Şehrazad ona “Evet, ey şah, ama sana anlatmak istediğim Tarihsel Yellenme hakkındaki öyküyle kıyaslanınca hiçbir şey değil!” demiş. Şah Şehriyar da “Sen ne diyorsun, Şehrazad? Benim bilmediğim bu tarihsel yellenme nedir?” deyince, Şehrazad “Eğer hâlâ hayatta kalırsam, ben de şaha onu anlatmak istiyordum!” demiş. Şah Şehriyar kendi kendine “Bu söylediği konuda beni aydınlatmadıkça kuşkusuz onu öldürtmeyeceğim!” demiş.

Şehrazad o anda sabahın belirmediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

“Bu küçük öykü bize Nezaket Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı aracılığıyla ulaştı. Onu sana daha fazla ertelemekten anlatacağım!”

Ve Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Nezakat Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı

Tarihsel Yellenme

Anlatırlar ki, ancak Allah en doğrusunu bilir, Yemen'in Keykeban kentinde Fazli kabilesinden Ebü'l-Hüseyn adlı bir Bedevi varmış. Bu kişi, epey zaman önce Bedevi yaşamını terk etmiş; seçkin bir kentli ve en varlıklı tacirler arasında sayılır olmuş. Gençliğinde bir kez evlenmişse de, Tanrı eşini, bir yıllık evlilik yaşamından sonra rahmetine kavuşturmuş. Bundan dolayı Ebü'l-Hüseyn'in dostları, onu, şairin sözlerini tekrarlayarak, boyuna yeniden evlenmeye zorluyorlarmış:

Ayağa kalk arkadaş, bahar mevsiminin boşuna geçip gitmesine izin verme!

Genç kız karşında duruyor! Evin içinde bir kadının, tüm yılı gösteren bir takvim olduğunu bilmez misin?

Sonunda Ebü'l-Hüseyn, dostlarının bütün bu sıkıştırılmalarına artık dayanamadığından gidip evlilik için aracılık eden yaşlı kadınlarla görüşmeye karar vermiş; ve sonunda deniz üzerinde parlayan mehtap kadar güzel genç bir kızla evlenmiş; ve düğünleri için büyük şenlikler düzenleyerek ulemalar, fakirler, dervişler ve hocalarla birlikte tüm dostları ve tanıdıkları davet etmiş. Ve evinin kapılarını ardına kadar açmış; ve çağrılılarına öteki şeyler arasında yedi ayrı renkten pirinç pilavı, şerbetler, iç fındık, badem, fıstık ve kuru üzüm doldurmuş kuzu ve kızarmış ve tümüyle ortaya konmuş bir yavru deve bulunan her türden

yemek yedirmiş; herkes neşe içinde yiyip içerek mutlulanmış. Yeni gelin de her seferinde bir öncekinden daha güzel giysiler içinde birbiri ardından yedi kez dolaştırılarak çağrılılara gösterilmiş; sonra da gözleri yeterince doyum sağlamayan çağrılılar için orada bulunanların arasında sekizinci kez dolaştırılmış. Bunu izleyerek yaşlı kadınlar onu gerdek odasına sokmuşlar ve bir taht gibi yüksek bir yatağın üzerine yatırmışlar ve güvey içeri girdiği zaman onu nasıl bulması gerekiyorsa öylesine hazırlamışlar.

O sırada Ebü'l-Hüseyn, geçit alayının ortasında ağır ağır ve saygın bir tavırla yeni gelinin odasına girmiş; kendi kendine durumunu kanıtlamak ve karısıyla geçitteki kadınlara ne denli incelik ve ölçü içinde olduğunu göstermek üzere bir divana oturmuş. Sonra kadınların hayırlı dileklerini kabul etmek ve kendisini utangaç bir görünümle beklemekte olan genç kızın uzandığı yatağa yaklaşmadan önce onlara izin vermek üzere ağırbaşlılıkla ayağa kalkmış; ve tam o sırada, ne felaket yarabbi! Ağır etlerle ve içkiyle dolu karnından alabildiğine gürültülü, müthiş ve kocaman bir yellenme kopmuş! Allah kötülükten irak eylesin!

Bu gürültüyü duyan her kadın, sanki hiçbir şey olmamış gibi yüksek sesle konuşarak yanındakine dönmüş ve aynı şekilde genç gelin de, gülüp alay edecek yerde bileziklerini şingirdatmaya başlamış. Ama Ebü'l-Hüseyn utanmanın sınırına ulaşan bir utanca kapılarak, acele bir ihtiyacı ileri sürerek avluya inmiş; kısırağını koşumlandırmış ve sırtına atlayarak evini, düğünü ve karısını terk etmiş; kaçıp gecenin karanlıklarına karışmış. Kentten çıkarak çöle dalmış; buradan deniz kıyısına ulaşmış ve orada Hindistan'a yola çıkmak üzere bulunan bir gemi görmüş. Gemiye binip Malabar kıyılarına ulaşmış.

Orada, Yemen asıllı birçok kişiyle tanışmış; bunlar, kendisini, ülkenin hükümdarına önermişler. Hükümdar da ona tam bir güven göstererek kendisini muhafızlarının başına getirmiş. Bu ülkede on yıl kalmış; saygı ve onur kazanmış; ve zevkli bir yaşamın huzurunu tatmış. Ve yellenmeyi her hatırladığında, onu, kötü kokuları kovarcasına aklından çıkarmış.

Ama on yılın sonunda içi sızlayarak doğduğu yerin özlemini duymuş; ve yavaş yavaş kendini bir çöküntüye kaptırmış; ve evi-

ni ve kentini düşündükçe iç çekmeye başlamış; ve geri dönme arzusuyla neredeyse ölecekmiş. Ve bir gün, ruhunun isteğine artık karşı koyamayarak hükümdardan izin almaya gerek bile görmeden, oradan kaçıp Yemen'in Hadramut kentine ulaşmış. Oradan derviş kılığına bürünerek, Keykeban kentine yürüyerek yol almış; oraya, böylece adını ve durumunu gizleyerek ulaşmış. Oradan eski evinin taraçasını ve yöresindeki taraçaları görmüş ve kendi kendine "İnşallah beni kimse tanımaz! Allah öykümü onlara unutturmuştur!" demiş. Ve böyle düşünerek tepeden inip evine ulaşmak üzere yola koyulmuş yürürken, on yaşındaki küçük bir kızın başından bit ayıklayan yaşlı bir kadın görmüş, küçük kız yaşlı kadına "Anneciğim, ben yaşımı öğrenmek istiyorum! Çünkü arkadaşlarımdan biri benim yıldız falıma bakmak istiyor. Hangi yıl doğduğumu bana söyler misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın bir an düşünüp "Sen, kızım, tam Ebü'l-Hüseyn'in yellendiği yıl doğdun!" diye yanıt vermiş.

Bahtsız Ebü'l-Hüseyn onun sözlerini duyunca, yüzgeri edip bacaklarını rüzgâra kaptırarak koşmaya başlamış ve kaçarken kendi kendine "Baksana, senin yellenmen takvimlerde tarih olmuş! Ve hurma ağaçlarında çiçek açtıkça çağlar boyu anılacak!" demiş; ve yeniden Hindistan'a dönünceye kadar koşmasını kesmeden yolculuğunu sürdürmüş. Ve ölünceye kadar acı içinde sürgün yaşamış. Tanrı'nın acıması ve bağışlaması onun üzerine olsun!

Sonra Şehrazad, aynı gece, şu öyküyü de anlatmış:

İki Soytarı

Aynı tarzda duydum ki, ey bahtigüzel şah, Suriye'de Şam kentinde, kaba şakalarıyla ün sağlamış tuhaf biriyle Kahire'de aynı niteliklerinden ötürü daha az ünlü olmayan bir başkası yaşamaktaymış. Kahire'deki benzerinden sık sık söz edildiğini işiten Şamlı soytarı, her zamanki müşterileri boyna ona "Hiç kuşku yok! Mısırlı senden çok daha muzip, daha zeki, daha yetenekli ve de senden daha tuhaf! Ve yöresindeki topluluğu

senden daha iyi eğlendiriyor! Eğer bize inanmak istemiyorsan, Kahire'ye gidip marifetini kendi gözlerinle görmeyi yeter; üstünlüğünü sen de anlarsın!" dedikçe, onu tanımayı çok istemiş. Müşterileri öyle bastırmışlar ki, sonunda adam "Vallahi! Anlıyorum ki, onun hakkında söylenenlerin gerçekliğini Kahire'ye gidip gözlerimle görmekten başka yapacak şey yok!" demiş. Ve yol hazırlığı yapıp kendi kenti olan Şam'dan ayrılmış; ve Kahire'ye doğru yola koyulup Allah'ın izniyle sağ salim oraya ulaşmış. Ve gecikmeksizin rakibinin evi hakkında bilgi edinmiş ve onu ziyarete gitmiş. Her bakımdan büyük bir konukseverlikle ve en candan hoş gelme dilekleriyle karşılandıktan sonra onurlandırılıp barındırılmış. Bunu izleyerek ikisi birden karşılıklı olarak dünyanın önemli işlerinden konuşup geceyi hoşça geçirmişler.

Ertesi sabah, Şam'dan gelen adam, Kahire'ye "Vallahi arkadaş, ben Şam'dan Kahire'ye, kendi gözlerimle, senin durmadan kentte çevirdiğin dolapları ve güldürme yöntemlerini görmek için geldim! Ve konudaki bilgilerle zenginleşerek ülkeme dönmek fikrindeyim. Bunca merakla görmeyi dilediğim şeyleri görüp tanıklık etmeme yardım eder misin?" demiş. Öteki de "Vallahi! Arkadaşım, benim hakkımda böyle konuşanlar kuşkusuz seni kandırmışlar! Ben sağ elimi sol elimden ayırmayı bile beceremiyorum! Nasıl olur da senin gibi soylu bir Şamlıyı incelik ve zekâdan yana eğitmeyi becerebilirim? Ama, benim evsahibi olarak görevim sana kentimizin güzel yerlerini göstermek olduğuna göre çıkıp dolaşalım!" demiş. Sonra da onunla birlikte çıkıp onu önüne katarak, inşasının ve bunun dayandığı bilimin hayranlık veren yanlarını Şam'da oturanlara anlatsın diye onu her yerden önce El-Ezher Camii'ni görmeye götürmüş. Ve yolda, çiçekçiler çarşısından geçerlerken, kokulu otlardan, karanfillerden, güllerden, fesleğenlerden, yaseminlerden, nane dallarından ve mercanköşklerden oluşan bir demet yaptırmış. Ve böylece ikisi birlikte camiye ulaşmış avluya girmişler ve oraya girerken, çeşmeye karşı abdest almak üzere çömelmiş kişilerle hacetlerini görmek üzere su dökmekte olan başka kişileri görmüşler. Ve Kahireli adam Şamlıya "Arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman gerekse sen nasıl davranırdın bakalım?" diye sormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman gerekse, sen nasıl davranırdın, bakalım?” diye sormuş. Öteki “Yapılacak şey besbelli! Bir dikenli süpürgeyle artlarına gelir ve süpürürken farkına varmamış gibi dikenleri kışlarına batırırdım!” diye yanıt vermiş. Kahireli adam “Bu yapılan arkadaş, epeyce ağır ve kaba bir şaka! Ve böyle şakalar yapmak gerçekten zarif değil! Bense, bak şöyle yapardım!” demiş. Ve bu sözleri izleyerek, tatlı bir tavırla musluk başına çömelmiş bulunan kimselerin yanına yaklaşıp, onlara “İzninizle efendim!” diyerek her birine bir çiçek ya da bir dal uzatmış. Bunların her bir şaşkınlık ve öfkesinin sınırında, ona “Allah evini yıksın! Ey pezevenk çocuğu! Biz burada şölende mi bulunuyoruz?” diye yanıt vermişler. Ve caminin avlusunda toplanmış bulunan herkes, söz konusu olan bu kimselerin kızgınlık ifade eden yüzlerini görünce gülmekten kırılmış.

Ve Şamlı adam, bu durumu gözleriyle görünce, Kahireli adama dönüp ona “Vallahi, sen beni yendin ey alaycıların şeyhi! Ve ‘İğnenin deliğinden geçen Mısırlı kadar ince!’ atasözüne hak verdirdin!” demiş.

Sonra Şehrazad, şu öyküyü de anlatmış:

Kadın Hilesi

Ey bahtıgüzel şah, duydum ki, kentler içinde bir kentte, kocası sık sık uzak ya da yakın yerlere yolculuğa çıkan yüksek aileden bir genç kadın, bedenini isteğine artık dayanamamış ve yatıştırıcı bir merhem olarak, sonunda, zamane gençleri arasında benzeri olmayan bir genci seçmiş. Ve ikisi birlikte olağandışı bir aşk yaşamışlar; ve tam bir zevkle ve rahatlıkla, yemek için ayağa kalkarak, yatmak için yiyerek ve çiftleşmek için yatarak birbirlerini karşılıklı doyurmuşlar; ve böylece uzun bir zaman süresince yaşamışlar.

Günün birinde bu genç, beyaz sakallı, tıpkı bir göleves¹ bıçağı gibi iki yanlı ilişkiden zevk alan sapık bir şeyh tarafından rahatsız edilmiş. Genç, yaşlı adamın beklentilerine yanıt vermek istemediği gibi onunla dövüşmeye başlamış, yüzüne şiddetle yumruklar indirmiş; o arada, sakallarını da yolmuş. Şeyh de gidip kentin valisine, uğradığı kötü işleminden ötürü şikâyetle bulunmuş. Vali de delikanlıyı yakalatıp hapse attırmış.

İşler bu durumda iken, genç kadın dostunun başına gelenleri öğrenmiş; hapse atıldığını anlayınca da büyük bir keder duymuş ve dostunu kurtarmak için hemen bir tertip düşünmekte gecikmemiş; ve en süslü giysi ve takılarıyla donanarak valinin konağına gitmiş; huzura kabulünü dilemiş; ve dilek salonuna alınmış ve o bükülgen haliyle, yeryüzünde tüm başvuruları enine boyuna olumlu sonuca erdirecek kadar çekiciymiş; ve böylece selamlar alınıp verildikten sonra, valiye “Ey vali efendimiz, hapse attırdığın falan genç, benim öz kardeşimdir ve bir alçak ve sefih olan şeyh ile şeyhin tanıkları tarafından iftiraya uğramıştır. Ben buraya onsuz evim bir harabeye dönüşeceği, ben de açlıktan öleceğim için özgür bırakılması bakımından ricada bulunmaya geldim!” demiş. Valinin yüreği bu genç kadını gördüğü andan başlayarak onun uğrunda çırpınmaya başlayıp kadına tutulduğundan, ona “Kuşkusuz! Kardeşini özgür bırakmaya hazırım! Ama daha önce sen benim haremime gir; Divan’daki işlerim bitince ben seni görmeye gelirim, seninle bu meseleyi görüşürüz!” demiş. Ama kadın, valinin kendisinden ne istediğini anlayarak kendi kendine “Vallah! Ey zift sakallı, sen bana ancak balık kavağa çıkınca² dokunabilirsin!” demiş. Ama “Vali efendimiz, senin bizzat benim evime gelmen daha doğru olur; orada, bir yabancı olduğum buradan daha rahatlıkla meseleyi görüşürüz!” diye yanıt vermiş. Vali de sevincin sınırında, ona “Senin evin nerede bulunuyor?” diye sormuş; kadın “Falan semtte! Ve seni ben akşam gün batarken orada bekleyeceğim!” demiş. Ve valinin yanından çıkarak gidip kentin kadısını bulmuş.

- 1 Göleves: *Kolokas* ve *gölegez* yöresel adlarıyla da anılan, Güneydoğu Asya’da ve bizde Anamur ve Mersin yöresinde yetişen bir bitki. Yumruları nişastadan yana zengin olup patates gibi haşlanarak yenir. Latincesi: *Colocasia antiquorum* (Â.Ş.O.)
- 2 “Balık kavağa çıkınca” deyimini, burada, Arapça metinde “olanaksız” anlamında kullanılmış olan “kayısı zamanı” deyiminin karşılığı olarak çevrilmiştir (Â.Ş.O.)

Yaşlı bir kişi olan kadı'nın yanına girince, ona "Ey kadı efendimiz!" diye hitap etmiş. Kadı "Evet?" deyince "Senden benim davama bakmanı rica ediyorum, Allah da bundan hoşnut olacaktır!" demiş. Kadı "Şikâyetin kimden?" diye sorunca "Yalancı şahitleri sayesinde evimin tek desteği kardeşimi hapsedtirmeyi başaran alçak bir şeyhten! Kardeşimi bırakırması için sizden vali nezinde girişimde bulunmanızı rica etmeye geldim!" diye eklemiş. Kadı, genç kadını görüp söylediklerini duyunca, ona çılgınca âşık olmuş ve kendisine "Kuşkusuz! Kardeşinin meselesiyle uğraşacağım. Ama ilkin hareme gir de benim gelişimi bekle! O zaman meseleyi görüşürüz. Her şey senin istediğin gibi olur!" demiş. Genç kadın kendi kendine "Ah! Pezevenk çocuğu! Sen bana balık kavağa çıktığı zaman sahip olursun!" demiş. Yüzüne karşı da "Efendimiz, benim gidip seni, bizi kimsenin rahatsız etmeyeceği kendi evimde karşılamam daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evin nerede?" diye sorunca da "Falan yerde! Seni hemen bu akşam güneş battıktan sonra orada bekliyorum!" demiş. Ve kadı'nın yanından çıkarak şahın vezirini bulmaya gitmiş.

Vezirin huzuruna çıkınca, kardeşi olduğunu söylediği delikanlının hapsedildiğini anlatmış ve onun özgür bırakılması için emir verilmesini kendisinden rica etmiş. Vezir de ona "Buna bir terslik görmüyorum! Ama bunu beklerken, hareme gir de, işi görüşmek üzere gelip seni orada bulayım!" demiş. Genç kadın "Başım üzerine yemin ederim ki efendimiz, ben çok utangacım; ve de hareminizin yolunu bile bulacağımdan emin değilim! Ama benim evim bu türden konuşmalar için daha uygundur. Ben, seni orada, hemen bu akşam, gün battıktan bir saat sonra bekleyeyim!" demiş. Ve evinin bulunduğu yerin adresini ona bildirmiş; ve ülkenin hükümdarını bulmak üzere onun yanından ayrılmış.

Taht salonuna girince şah onun güzelliğine hayran olmuş ve kendi kendine "Vallah! Aç karnına, sıcağı sıcağına yenecek ne güzel parça bu!" diye düşünmüş; ve ona "Şikâyetin kimden?" sorusunu yöneltmiş. Genç kadın "Şahımızın adaleti varoldukça kimseden korkum yok!" demiş. Şah "Tanrı, tek adalet dağıtııcıdır! Ben senin için ne yapabilirim?" diye sormuş. Genç kadın "Haksız yere hapse atılan kardeşimin kurtulması için buyruğu-

nu dilemekteyim!” demiş. Şah da “O iş kolay! Git kızım, beni haremde bekle! Sana ne uygun geliyorsa yaparız!” demiş. Genç kadın “Bu durumda ey şah, benim, seni, evimde beklemem daha uygundur. Çünkü şahımız da bilir ki, bu tür işler için büyük bir hazırlık zorunludur. Hamamı hazırlamak, temizlik yapmak ve benzeri şeyler gibi... Bütün bunları ancak kendi evimde istediğim gibi yapabilirim. Ve de şahımın ayak bastığı yerde kalan iz, saygın ve kutsaldır!” demiş. Şah da “Peki, öyle olsun!” diye yanıt vermiş. Ve ikisi de buluşulacak yer ve saat üzerinde anlaşmışlar. Genç kadın da saraydan çıkıp bir doğramacı bulmaya gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

Genç kadın saraydan çıkıp doğramacı bulmaya gitmiş; ve ona “Bu akşam evime üst üste dört bölmesi olan büyük bir dolap yollayacaksınız! Her bölmenin bir kilitli sıkıca kapatılacak ayrı birer kapağı olacak!” demiş Doğramacı “Vallahi hanımım, istediğin şeyi bu akşama kadar yetiştiremem!” diye yanıt vermiş. Genç kadın “İstediğin ücreti sana öderim!” demiş. Doğramacı “Bu durumda hazır olur! Ancak, ücret olarak, senden ne altın ne de para isterim efendim; sadece bildiğin şeyi isterim. Haydi aşağıdaki odaya in de seninle konuşalım!” demiş. Doğramacının bu sözlerini duyan genç kadın “Ey kutsanası doğramacı, sen ne kadar düşüncesiz bir adamsın! Vallahi! Senin girişmek istediğin türden bir konuşma için dükkânın sefil alt katı hiç uygun düşer mi? İyisi mi sen, bu akşam, dolabı gönderdikten sonra evime gel, beni sabaha kadar seninle görüşmek üzere hazırlanmış göreceksin!” diye yanıt vermiş. Doğramacı da “Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!” diyerek yanıt vermiş. Genç kadın “Evet! Ama sanırım, sen dört bölmeli değil, beş bölmeli bir dolap yapsan daha doğru olur. Çünkü bana, içine koyacağım şeyler için beş bölmeli bir dolap gerek!” demiş ve ona adresini verdikten sonra, kendisini terk edip evine dönmüş. Orada, bir sandıktan beş ayrı biçimde ve renke urba çıkarmış; onları özenle sıralamış; yiyecek, içecek de hazırlamış; çiçekleri düzenlemiş ve buhurdanlıkta

kokular yakmış; ve böylece çağrılılarını beklemeye koyulmuş.

Akşama doğru, doğramacının hamalı dolabı getirmiş; genç kadın da onu misafir odasına koydurmuş; sonra da hamalı savmış; ve ancak bölmelerinin kilitlerini denemek için zaman bulduktan sonra, kapı çalınmış. Ve bunu izleyerek çağrılıların ilki olarak kentin valisi içeri girmiş. Genç kadın onun onuruna ayağa kalkmış ve önünde eğilerek saygı gösterip oturtmuş. Ve kendisine serinletici şerbetler sunmuş; yanibaşında bir karışlık mesafeden gözlerine uzun uzadıya dalıp ateşli bakışlar fırlatmış; öylesine ki, vali oturduğu yerden kalkmış ve güçlü davranışlar ve titremeler içinde o anda genç kadına sahip olmak istemiş. Ama kadın, kendini ondan kurtararak kendisine “Efendim, ne kadar incelikten yoksunsun! İlkın, davranışlarında özgür olmak için soyunmakla işe başla!” demiş. Vali de ona “Bunda bir aykırılık yok!” demiş. Ve giysilerini çıkarmış; ve hovardalık şöenlerinde âdet olduğu gibi, kadın ona koyu giysiler yerine biçimi olağandışı, sarı renkli bir urba ve aynı renkten bir takke giydirmiş. Vali de, sarı urbayla sarı takkenin gülünçlüğü içinde ona yaklaşmaya çalışırken aynı anda, şiddetle kapı çalınmış. Düş kırıklığına uğrayan vali “Sen bir komşunu ya da bir bakkal çırağını mı bekliyordun?” diye sormuş; o da, dehşete düşerek “Yok vallahi! Ama kocamın tam da bu gece yolculuktan döneceğini unutmuşum! Şu anda kapıyı vuran o olacak!” diyerek yanıt vermiş. Vali de “E, öyleyse ben ne olacağım? Ve ne yapmam gerek?” diye sormuş. Genç kadın “Senin için tek kurtuluş yolu var: şu dolaba girmek!” demiş ve dolabın ilk bölümünü açmış ve valiye “İçine gir!” demiş. O da “Nasıl içine sığarım?” deyince “Çömelerek!” yanıtını vermiş. Vali, ikiye katlanarak dolaba girip çömelmiş. Genç kadın bölmenin kapısını anahtarla kilitlenmiş ve kapıyı çalanı karşılamaya gitmiş.

Gelen kadıymış. Genç kadın onu tıpkı valiye karşıladığı gibi karşılamış. Ve zamanı gelince olağandışı biçimde kırmızı bir urba ile aynı renkten bir takke giydirerek gülünç hale sokmuş; kadı genç kadının üstüne çökmek isterken, kadın ona “Yo, vallahi! Kardeşimin kurtulması için bir mektup yazmadan olmaz!” demiş. Kadı da söz konusu mektubu yamış ve tam kapının yeniden çalındığının duyulduğu sırada kendisine vermiş. Genç kadın, korkmuş bir tavırla “Bu, benim yolculuktan dönen

kocamdır!” diye haykırmış; ve kadını dolabın ikinci bölmesine tırmandırmış. Ve evin kapısını çalana açmak için gitmiş.

Gelen vezirin ta kendisiymiş. Onun başına da ilk ikisinin başına gleneler gelmiş; ve yeşil bir urba ve yeşil bir takkeyle gülünç şekilde donandıktan sonra ülkenin hükümdarı sırası gelip eve ulaştığı sırada dolabın üçüncü gözüne itilmiş. Şah da aynı tarzda, bir mavi urba ve bir mavi takkeyle gülünç bir kılığa sokularak tam uğrunda buraya geldiği şeyi yapmak isterken kapı çalınmış ve kadının duyduğu sahte dehşet karşısında dolabın dördüncü bölümüne tırmanmak zorunda kalmış; ve çok semiz olduğu için oraya zahmetli bir durumda çömelmiş.

Bunun üzerine doğramacı, yutucu gözlerle içeri girmiş; ve dolabın bedeli olarak hemen genç kadının üstüne çökmek istemiş. Ama kadın ona “Ey doğramacı, neden dolabın beşinci bölümünü bu kadar küçük yaptın? Buraya küçük bir sandığın içindekiler bile zor sığar!” demiş. O da “Vallahi! Bu bölüme ben sığdığım gibi, benden iri dört kişi daha sığabilir!” demiş. Kadın “Denemek için, oraya gir de, bir bakalım!” demiş. Doğramacı da, üst üste konan arkalıksız iskemlelere tırmanarak, beşinci bölmenin içine girmiş; kadın da hemen anahtarı çevirip onu oraya kapatmış.

Genç kadın hemen kadının kendisine verdiği mektubu alarak hapishane gardiyanlarını bulmaya gitmiş. Onlar da altında kadının mührü bulunan mektubu görünce delikanlıyı salıvermişler. Bunun üzerine ikisi birden büyük bir aceleyle eve gelmişler ve birlikte olmalarını sevinç içinde kutlamışlar; birçok gürültüler kopararak ve soluk soluğa kalarak sıkı sıkıya ve uzun uzadıya çiftleşmişler. Ve dolabın içinde kapalı kalan beş kişi bunları işitmiş; ama kıpırdamaya cesaret ve güç bulamamışlar.

Genç kadınla delikanlı oynaşmalarını bitirince, değerli eşya olarak evde buldukları herşeyi toplayıp ve bunları sandıklara koyup üzerlerini kapamışlar; geri kalanı satmışlar ve kenti, başka bir kente ve başka bir ülkeye göçmek üzere terk etmişler. İşte onların durumu böyleymiş!

Geriye kalan beş kişiye gelince onların durumu da şöyle: Orada iki gün kaldıktan sonra, beşini de işemek ihtiyacı sıkıştırmış. İlk işeyen de doğramacı olmuş. Böylece çiş yapar-

ken, sidik, şahın başına akmış. Şah da, aynı anda, vezirin başı üzerine işlemiş. O da, kadının başı üzerine; kadı da valinin başı üzerine... Bunun üzerine doğramacı ve şah dışında hepsi birden seslerini yükselterek, hep bir ağızdan “Bu ne pislik!” diye haykırmış. Kadı vezirin, o da kadının sesini tanımış. Ve birbirlerine “Biz burada tuzağa düşmüşüz! Şükür ki şah kendini kurtardı!” demişler. O anda, onurunu kurtarmak için susmuş olan şah, onlara “Sussanıza siz! Ben de buradayım işte! Ve başıma işeyenin de kim olduğunu bilmiyorum!” diye haykırmış. O zaman doğramacı “Tanrı şahın onurunu yüceltsin! Sanırım ki o işi ben yaptım! Çünkü ben beşinci bölmedeyim!” diye haykırmış. Sonra da “Vallahi! Bütün bunların nedeni benim! Çünkü dolabı ben yaptım!” diye eklemiş.

Tam o sırada genç kadının kocası yolculuktan dönmüş; ve genç kadının ayrılışını görmemiş olan komşuları, onun eve gelip boşu boşuna kapıyı çalıp durduğunu görmüşler. Adam onlara niçin içerden hiç kimsenin cevap vermediğini sorunca, bu konuda ne söyleyeceklerini bilememişler. Bunun üzerine hep birlikte, omuz omuza vererek kapıyı çökertip içeriye girmişler; ama evi bomboş bulmuşlar ve mobilya olarak sadece söz konusu dolabı görmüşler ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşkulanmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler; ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşkulanmışlar. ve yüksek sesle dolabı ateşe vermeyi ve içindekilerle birlikte yakmayı önermeye başlamışlar. Ve tam tasarılarını yerine getirecekleri sırada, dolabın dibinden kadının sesinin “Durun, iyi yürekli insanlar! Biz ne ecinni ne de hırsız! Falan falan kişileriz!” diye haykırdığını duymuşlar. Ve kadı, birkaç sözcükle hepsinin ne yolda aldatılarak kurban edildiklerini anlatmış. O zaman komşular başlarında kadının kocası olduğu halde, kilitleri kırıp üzerlerinde genç kadının giydirdiği gülünç elbiselerle kapatılmış bulunan beş kişiyi kurtarmışlar. Ve

bu durumu görünce, başlarına gelenlere alabildiğine gülmekten kendilerini alıkoyamamışlar. Şah da karısı kaçan kocayı avutmak için ona “Seni ikinci vezirim yapıyorum!” demiş. Ve bu öykü de işte böylece bitmiş! Ama Tanrı en iyi bilendir!

Ve Şehrazad, sözünü böylece tamamlayarak Şah Şehriyar’a “Ama, ey şah, bütün bu anlattığımın Uyanık Uykucu Öyküsü ile kıyaslanabilir olacağını sanma!” demiş. Ve Şah Şehriyar kendisinin bilmediği bu öykünün adını duyunca kaşlarını çatığından, Şehrazad daha fazla beklemeksizin demiş ki:

Uyanık Uykucu Öyküsü

Ey bahtigüzel şah, işittim ki, vaktiyle Harun Reşid zamanında Bağdat'ta, adı Ebü'l-Hasan olan, garip ve oldukça olağandışı bir yaşam süren bekâr genç bir adam varmış. Gerçekten, komşuları onun, ne Bağdat'taki evine çağırdığı kişilerle birbiri ardından iki gün düşüp kalktığını ne de Bağdat halkından birini evine çağırdığını görmüşler. Evine gelenlerin hepsi yabancı kişilermiş.

Böylece mahallesinde oturanlar onun ne yaptığına akıl erdire-mediklerinden kendisini Sefih Ebü'l-Hasan diye adlandırmışlar.

Ebü'l-Hasan her akşam Bağdat Köprüsü'nün başını tutarak geçecek bir yabancıyı kollamak âdetinde imiş; ve böyle birini görür görmez, ister zengin olsun, ister fakir; ister yaşlı olsun, ister genç; ona doğru ilerler, selam ve hoş gelme dileklerini izleyerek Bağdat'taki ilk gecesini evinde geçirmeye davet edermiş; ve onu evine götürür, elinden geldiğince hoş tutarak barındırmış; kendisi çok neşeli ve hoş gider bir kişi olduğundan onunla bütün gece arkadaşlık eder ve cömertliği hakkında en iyi fikir verdirecek her şeyi sunarmış. Ama ertesi gün ona "Ey konugum, bil ki bu kentte Allah'tan başka kimsenin tanımadığı seni evime çağırmışsam, beni bu tarzda davranmaya iten nedenler olduğu içindir. Ama âdemoğulları içinde en hoşu ve en tatlısı da olsa, aynı yabancıyla üst üste iki gün düşüp kalkmamaya yemin etmişimdir. Bundan dolayı şimdi senden ayrılmak zorundayım; hatta eğer Bağdat caddelerinde bana yeniden rastlarsan, senden başımı çevirmeye zorlanmamam için, beni tanımaz gibi görünmeni rica ediyorum!" diyormuş. Ve böyle konuştuktan sonra, Ebü'l-Hasan konuğunu kentin herhangi bir hanına götürüyor ve ihtiyacı olan tüm bilgileri veriyor ve sonra ondan izin alarak bir

daha da onu görmüyormuş. Ve eğer, tesadüfen daha sonra, evine kabul ettiği yabancılardan biriyle çarşıda karşılaşırsa, onu ya tanımazlıktan geliyor ya da ona yaklaşmak ve onunla selamlaşmak zorunda kalmamak için başını başka yana çeviriyormuş. Ve, evine, hiçbir gece boş kalmayacak şekilde her akşam bir yabancı çağırarak bu yoldaki davranışını sürdürüyormuş.

Bir akşam, güneşin batacağı sırada, âdeti gereğince, Bağdat Köprüsü'nün başında oturmuş bir yabancının gelmesini beklerken, Musul tacirleri tarzında giyinmiş uzun boylu zengin bir tacirin görkemli bir tavırla ve ardında bir köleyle kendisine doğru ilerlemekte olduğunu görmüş. Aslında bu tacir, kılığını değiştirerek Bağdat'ta olup bitenleri gözleriyle görüp anlamak âdetinde olan Harun Reşid'den başkası değilmiş. Ebü'l-Hasan, onu görerek, kim olduğunu bilmekten uzak, oturmakta olduğu yerden kalkmış ve kendisine doğru ilerlemiş; en nazik şekilde onu selamlayıp hoş gelişler diledikten sonra "Efendim, aramıza gelişin kutlu olsun! Bu gece hana gidecek yerde, konukseverliğimi kabul etmek lütfunda bulun! Yarın sabah keyfince kendin için bir barnak bulacak zamanın olacaktır!" demiş.

Ve önerisini kabul ettirmek için, kendisine, birkaç sözcükle, çoktandır köprüden geçtiğini gördüğü ilk yabancıyı konağında sadece bir gece ağırlamak âdetinde olduğunu söylemiş. Sonra da "Allah kerimdir, efendim! Evimde büyük bir konukseverlik, sıcak ekmek ve damıtılmış şarap bulacaksınız!" demiş.

Halife, Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini duyunca, geçireceği serüveni öylesine garip bulmuş ki, onu tanımak hevesini doyumak için bir an bile kararsızlık göstermemiş. Ve sadece şekil bakımından ve kötü yetiştirilmiş biri izlenimini vermemek için bir an düşündükten sonra "Başım gözüm üstüne! Allah hayırlarını üstünüzden eksik etmesin efendim, işte sizi izlemeye hazırım!" diyerek öneriyi kabul etmiş. Ebü'l-Hasan da, konuğuna yol göstermiş ve onu, çok hoş bir şekilde tüm yol boyunca konuşarak evine götürmüştü.

O akşam, Hasan'ın annesi, harika yemekler hazırlamış imiş. Onlara ilkin tereyağında pişirilmiş, içine kıyma ve çam fıstığı konmuş poğaçalar, sonra yöresi dört iri piliçle donatılmış besili bir horoz, sonra içine kuru üzüm, fıstık doldurulmuş bir kaz ve

en sonra bir güvercin yahnisi getirmiş. Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş. İkisi birden tepsilerin önüne oturarak, büyük bir iştahla yemişler ve Ebü'l-Hasan, konuğuna sunmak için en lezzetli parçaları seçmiş. Sonra yemeği bitirdikleri zaman, köle onlara ibrik ve leğen getirmiş; Hasan'ın annesi üzerinde üzüm, hurma, armut dolu meyve tepsileri ile reçel kavanozları, badem ezmesi ve her türlü lezzetli tatlının bulunduğu tepsileri yerlerine koymak için yemek tepsilerini kaldırırken ellerini yıkamışlar ve daha sonra içki içmek üzere doyum sağlayıncaya kadar yemişler.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan şenlik bardağını doldurarak yukarıya kaldırmış ve konuğuna doğru dönerek ona "Ey konuğum, bilirsin ki, horoz, kesik ötüşlerle gelip birlikte içmeleri için tavukları çağırmadıkça, asla su içmez. Ben de, kendi başıma içmek için bu bardağı dudaklarıma götürsem, içki gırtlığımda kalır ve kuşkusuz ölürüm. Bundan dolayı senden, bu gece için, ayıklığı kederli tabiatlı kişilere bırakmanı ve neşeyi bardağın dibinde aramanı rica ediyorum. Çünkü, ben, gerçekte, ey konuğum, senin kadar onurlu bir konuğu evimde ağırladığımdan dolayı mutluluğun en uç sınırına ulaşmış durumdayım!" demiş. Halife de onu kırmayı hiç istemediğinden bardağı reddetmemiş ve onunla birlikte içmeye koyulmuş. Ve şarap ruhlarını yeğnilemeye başlayınca Halife, Ebü'l-Hasan'a "Efendim, şimdi aramızda ekmek ve tuz hakkı doğduğuna göre, tanımadığın yabancılara karşı seni böyle davranmaya yönelten nedeni bana söylemek ve şaşırtıcı olacağı anlaşılan öykünü iletmem için bana anlatmak ister misin?" demiş. Ebü'l-Hasan "Bil ki, ey konuğum, benim öyküm şaşırtıcı değil, sadece eğiticidir. Bana Ebü'l-Hasan derler. Ben, ölürken kentimiz Bağdat'ta rahatça yaşanacak bir servet bırakan bir tacirin oğluyum. Babamın sağlığında çok sıkı bir terbiye görmüş olduğumdan, elimde bulunan tüm olanakları, kısa

bir zamanda, gençliğim adına yitirdiğim vakti çabucak yeniden kazanmak için harcadım. Ama, doğam bakımından düşünceyle donanmış bulunduğumdan, miras yoluyla bana kalan serveti, bir kısmını para, diğer kısmını da mal olarak ikiye ayırdım. Ve paradan oluşan ilk bölümü harcamaya koyuldum; ve keyfimce, bir emirin eliaçıklığı ve cömertliğiyle yaşıtım olan arkadaşlarla şölen kurup eğlenmeye başladım. Ve yaşıntımızın zevkli ve hoş geçmesi için hiçbir şey esirgemedim.

Böyle yaşayarak, bir yıl sonunda, çekmecemin dibinde sadece bir dinar kaldığını gördüm; o zaman dostlarıma yöneldim; ama hepsi gözden yok olmuşlardı. Onları aramaya başladım ve içinde bulunduğum üzücü durum dolayısıyla şimdi de onların bana yardım etmelerini istedim. Ama hepsi de, bana yardım etmelerini engelleyen birer bahane uydurdular ve içlerinden hiçbiri, bir gün için bile yaşamımı sağlayacak ihtiyaçlarımı bana bağışlamak istemedi. O zaman kendimi toparladım ve rahmetli babamın beni sıkı terbiye etmesinde ne denli haklı olduğunu anladım. Ve evime döndüm. Bana yapacak ne kaldığını düşünmeye koyuldum. Ve işte o sırada o günden beri sarsılmadan yerine getirdiğim bir karar aldım. Ve gerçekten, Tanrı önünde, bir daha asla ülkemin halkıyla düşüp kalkmayacağıma ve evimde sadece yabancıları ağırlayacağıma yemin ettim; ama, dahası, deneylerim bana, kısa ve sıcak olan dostluğun uzun ve kötü biten dostluktan çok daha yeğlenecek olduğunu öğrettiğinden âdemoğulları arasında en hoş ve en çekici de olsa, hiç kimseyle birbirini izleyen iki gün düşüp kalkmamaya da yemin ettim! Çünkü birbirine bağlanmanın ne denli kıyıcı olduğunu ve dostluğun sevinçlerini tümüyle tatmayı nasıl engellediğini çok iyi anlamıştım. Böylece, ey konuğum, eğer yarın sabah, dostluğun bize en bağlayıcı şekilde görüldüğü bu geceden sonra, sana veda etmek zorunda kalırsam sakın şaşırma! Ve yine eğer, daha sonra, bana Bağdat caddelerinde rastlarsan, seni tanımazlığa gelmemi de kötü karşılama!" demiş.

Halife, Ebû'l-Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Vallahi! Senin davranışın harika bir davranış ve tüm yaşamımda bir sefihin senin gibi akılcıca davrandığını hiç görmemiştim! Ve sana olan hayranlığım son sınırlarına ulaşıyor. Mirastan sana

kalan servetin ikinci bölümünün geliriyle her gece zevklerini ve konuşmalarını çeşitlendirebilecek yeni konuklar ağırlayarak kendine akıllıca bir yaşam sağlamayı bilmişsin!" demiş. Sonra da "Ama efendim, yarın ayrılacağımız konusunda bana söylediğin sözler beni çok üzdü. Çünkü bu gece bana gösterdiğin ikramı ve konukseverliği şu veya bu şekilde ödemek isterdim. Öyleyse şimdiden benden bir dilekte bulun; ben de kutsal Kâbe üzerine yemin ederim ki, onu hemen yerine getireceğim. Bana olanca samimiyetinle konuş ve dileğini abartmaktan da çekinme. Çünkü benim gibi bir tacire Tanrı'nın bağışladığı olanaklar oldukça hatırı sayılıdır; ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur" diye eklemiş.

Tacir kılığına girmiş bulunan Halife'nin bu sözlerini işiten Ebü'l-Hasan, hiç şaşkınlık göstermeden ve tedirginlik duymadan "Vallahi! Ey konuğum, sadece seni görmekle gözlerim doyunluk sağladı. Yapacağın iyilikler fazladan olacaktır. Dolayısıyla hakkımda düşündüklerin için sana teşekkür ederim, ama doyurulacak hiçbir arzum ve yerine getirilecek hiçbir hırsım bulunmadığından, senin önerilerin beni çok şaşırttı. Çünkü benim bahtım bana yetiyor ve yaşadığım gibi yaşamaktan ve kimseye ihtiyaç duymadan yaşamımı sürdürmekten başka bir dileğim yok!" diyerek yanıt vermiş. Ama Halife, yeniden söz alarak "Tanrı'nın iyiliği üzerine olsun efendim! Benim önerimi ne olur reddetme ve ruhunun yerine getireceğim bir dilekte bulunmasına izin ver! Yoksa buradan boynu bükük ve kalbi kırık olarak ayrılacağım! Çünkü yapılan bir iyiliği boynunda taşımak bir günahı taşımaktan zordur efendim! İşte söyleyeceğini duymak için karşında duruyorum. Ve doğuştan iyi olan kişi, bir iyiliği daima iki misliyle karşılar! Dolayısıyla konuş artık ve benim yılacağımdan da korkma!" demiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, başka türlü yapamayacağını anlayarak başını eğmiş ve ne gibi bir şey isteyebileceğini derin derin düşünmeye başlamış. Sonra birdenbire başını kaldırıp “Pekâlâ, buldum işte! Ama hiç kuşkusuz bu bir delinin isteyebileceği bir şeydir. Aslında sende kötü bir anı bırakarak ayrılmamak için bunu sana hiç söylemesem daha iyi olacağı düşüncesindeyim!” diye haykırmış. Halife de “Başım üzerine ant içerim ki, hiç kimse, bir istek ortaya konmadan, onun delice mi, akıllıca mı bir fikirden doğduğunu söyleyemez! Ben, gerçekte, sadece bir tacirim. Ama mesleğimin bana sağlayabileceğinden de fazlasını yapabilirim! Hadi ne istiyorsan çabuk söyle!” demiş. Ebü'l-Hasan “Konuşacağım efendim, ama dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim dilediğim şeyi yalnız Halife yerine getirebilir! Yahut hiç değilse ben kendim bir gün için efendimiz Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in yerine geçmeliyim ki, dileğimi yerine getirebileyim!” diye yanıt vermiş. Halife “Ama, ya Ebü'l-Hasan, sadece bir gün Halife olmakla ne yapabilirsin ki?” diye sormuş. O da “Şunu!” diye yanıt vermiş ve bir an sustuktan sonra şunları söylemiş:

“Bil ki, efendim, Bağdat mahallelere ayrılmıştır; ve her bir mahallenin başında Şeyhü'l-Beled denilen bir yaşlı kişi vardır. Benim oturmakta olduğum bu talihsiz mahallenin Şeyhü'l-Beled'i öylesine çirkin ve dehşet uyandırıcıdır ki, ister istemez insana, bir sırtlanla bir domuzun çiftleşmesinden yaratıldığını düşündürür. Yaklaşınca pis kokar, çünkü ağzı bildiğimiz bir ağız değil, ayak yolu deliğine benzeyen kirli bir kık gibidir; gözleri, balık gözü gibi yana bakar ve patlayıp yere ayaklarına düşecekmiş gibi görünür; şiş dudakları kötü doğallı bir yara görünümündedir ve konuşurken salyalar akıtır; kulakları domuz kulağı gibidir; sarkık ve boyalı yanakları yaşlı bir maymunun kıcına benzer; pislik yemekten ağızda dişleri dökülmüştür; bedeninde her türlü hastalık vardır; kıcına gelince hemen hemen yok gibidir; çünkü düşüp kalktığı eşekçiler, lağımıcılar ve çöpçüler aletlerini onun çukurunda o denli kullanmıştır ki, çürüyüp dökülmüş ve bağırıksakları içinden fırlamasın diye yün parçalarıyla tıkanmıştır.

Ve işte bu nefret uyandıran kişi, sana tanımlayacağım başka rezillerin desteğiyle tüm mahallede bela saçıp durmaktadır.

Gerçekten, işlemeyeceği kötülük ve yapmayacağı iftira yoktur; ve pislik saçan bir ruha sahip olduğundan, namuslu, sessiz ve temiz kişilerin üzerine kocakarılar yaraşır kötülüklerini saçar. Ancak pis kokusunu her yana yaymaya olanak bulamadığından, hizmetinde kendisi kadar namussuz iki yardımcı bulundurur.

Bu namussuzlardan biri yüzü bir zencininki gibi tüysüz, gözleri sarı ve sesi eşeğin kışından çıkan ses kadar nahoş bir kişidir. Ve bir fahişe ile bir köpekten halkolmuş bu köle, en kötü ve en alçak doğuşlu bir Rumi olduğu halde kendini bir Arap soylusu gibi gösterir. Mesleği gidip vezirlerin ve ülkenin soylularının nezdindeki aşçılara, hizmetkârlara ve haremağalarına arkadaşlık etmek ve onlardan efendilerinin sırlarını öğrenip Şeyhü'l-Beled olan kendi efendisine aktarmak ve meyhanelerde ve kötü şöhretli yerlerde yaymaktır. Hangi iş olursa yapar; yeter ki işin içinde para olsun! Öyle ki yalayacağı kıçta bir altın dinar olduğunu bilirse, o kıçı yalamaktan da kaçınmaz.

Öteki namussuza gelince, bu bir tür iri gözlü soytandır ki, çarşılarda cinaslı sözler söyleyerek şaklabanlık yapar; oralarda soyulmuş soğana benzer kel kafası ve her söylediği sözle içindekileri kusacakmış sanısı uyandıran cansıkıcı bir kekemeliği vardır. Zaten hiçbir tacir onu yanına oturtmak için dükkânına çağırılmaz; çünkü öylesine ağır ve iridir ki, bir iskemleye otursa iskemle onun ağırlığıyla hemen çöker ve parçalanır! Bu ikincisi ilki kadar sefihi değildir ama, daha budaladır!

Eğer efendim, ben sadece bir gün için Emirü'l-Müminin'in yerine geçebilseydim, ne kendimi ne de yakınlarımı zenginleştirmeyi düşünür, ama hemen mahallemizden bu üç korkunç sefihi uzaklaştırır; ilkin her birini alçaklıklarına göre cezalandırır, sonra da onları çöplük çukuruna attırırdım. Ve böylece, mahallemizde oturanları huzura kavuştururdum. İşte istediğim sadece bu...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

“Ve böylece mahallemizde oturanları huzura kavuştururdum. İşte istediğim sadece bu!” demiş.

Halife, Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Gerçekte, ya Ebü'l-Hasan, senin dileğin doğru yolda olan yüreği yüce bir kişinin dileği; çünkü hiçbir doğru adam ve yüreği yüce kişi yoktur ki, ceza görmemenin kötülerin sığınağı olmasından acı duymasın! Ama dileğinin gerçekleşmesinin bana inandırmak istediğin kadar güç olduğunu sanmayasın! Çünkü inanıyorum ki, eğer Emirü'l-Müminin bundan haberli olsa, garip serüvenler yaşamayı pek sevdiğinden, bir günlüğüne ve bir geceliğine yetkilerini çabucak senin eline teslim etmekten kaçınmazdı!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan gülmeye başlamış ve "Vallah! Şimdi çok iyi anlıyorum ki, buradaki tüm konuşmamız bir şakadan öteye geçemez! Ben de, kendimce, eminim ki, Halife benim bu garip arzumu bilse, tutar beni tımarhaneye kapatırdı! Bundan dolayı, senden, ilişkilerin bir gün seni saraylılardan biriyle karşı karşıya getirirse, içkinin etkisiyle burada konuştuklarımızı kesinlikle kendisine söylememeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş. Halife de ev sahibini kırmak istemediğinden, ona "Sana yemin ederim ki, bu meseleden kimseye söz etmeyeceğim!" demiş. Ama, her türlü kıyafete bürünerek kenti dolaşmaya başladığından beri bulamadığı bu fırsatı boşuna harcamamayı kendi kendine vaat etmiş. Ve Ebü'l-Hasan'a "Ey konuksever kişi, şimdi içesin diye bardağı doldurmak sırası benim; çünkü şu ana kadar sen bana hizmet etmek zahmetine katlandın!" demiş. Ve şişeyi ve bardağı eline alıp bardağa şarap doldurmuş; ve o sırada bardağın içine en iyi cinsten bir parça Girit bengi atıvermiş; ve bardağı "Bu sana sağlık ve lezzet versin!" diyerek Ebü'l-Hasan'a sunmuş. Ebü'l-Hasan da "Çağrının elinden gelen içki hiç geri çevrilir mi? Tanrı gölgesini üzerinden eksik etmesin efendim; ama korkarım ki yarın sabah sana evden çıkarken eşlik edebilmek için yatağımdan kalkamazsam, ardından kapıyı iyice kapamadan buradan ayrılmamanı senden rica ediyorum!" diye yanıt vermiş. Halife de ona istediği sözü vermiş. Ebü'l-Hasan, bu yönden güvenliğe kavuşunca bardağı eline almış ve bir dikişte içmiş. Ama beng hemen etkisini göstermiş ve Ebü'l-Hasan, başı ayaklarının arasında öylesine bir hızla yere yuvarlanmış ki, Halife gülmekten kendini alamamış; gülmesi yatışınca emirlerini almak üzere bekleyen kölesine "Bu adamı sırtına yükle ve beni izle!" demiş. Buyruğunu yerine geti-

rerek Ebü'l-Hasan'ı sırtına almış olan köleye "Bu yerin neresi olduğunu kafana iyice yerleştir ki, sana emir verdiğimde dönüp bulasın!" dedikten sonra, kendilerine tavsiye edildiği gibi kapıyı kapamayı tümüyle unutarak birlikte sokağa çıkmışlar.

Saraya ulaştıklarında, içeriye gizli bir kapıdan girmişler ve yatak odasının bulunduğu özel bölmeye sokulmuşlar. Halife kölesine "Bu adamın giysilerini çıkar ve ona geceliklerimi giydir ve benim yatağıma yatır!" demiş. Köle bu emri yerine getirdikten sonra Halife onu, sarayın tüm saygın kişilerini: vezirleri, mabeyincileri ve haremdeki tüm kadınlarla haremağalarını bulmaya yollanmış; ve hepsi huzuruna gelince, onlara "Yarın sabah hepinizin bu odada olmanız gerekiyor; ve yine hepiniz benim giysilerime bürünmüş olarak şurada yatmakta olan bu adamın buyruklarını yerine getirmek için koşuşmalısınız! Ve bana göstereceğiniz saygıyı ondan da esirgememenizi ve onun karşısında, her konuda, karşınızda tıpkı ben varmışım gibi davranmanızı ve hiçbir arzusuna karşı çıkmamak için dikkat etmenizi istiyorum. Yoksa, içinizden biri, size belirttiğim niyetlerde yanılgıya düşecek olursa bu kişi kendi oğlum bile olsa sarayın büyük kapısı önünde o saat ve o anda asılacaktır!" demiş.

Halife'nin bu sözlerini duyan orada bulunan herkes "İşitmek, itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve vezirin bir işareti üzerine, onlara bu yolda talimat veren Halife'nin olağandışı bir tarzda eğlenmek niyetinde olduğunu anlayarak sessizce çekilmişler.

Onlar ayrılınca Harun Reşid, odada kalmış olan Cafer'e ve Cellat Mesrur'a dönmüş ve onlara "Sözlerimi işittiniz. Pekâlâ! Yarın şu gördüğünüz benim yerimi alan kişinin emirlerini almak üzere ilk kalkan ve bu odaya ulaşan kişiler siz olmalısınız! Ve onun size söyleyeceği hiçbir söze şaşmayıp karşınızda ben varmışım gibi davranarak buyruklarına uymalısınız! Size bildireceği her türlü harcamayı ülkenin hazinelerini tüketse bile yerine getirin; sözünü ettiği kişileri, yerine göre ödüllendirin, cezalandırın, asın, öldürün ve tıpkı size yapmanızı istediği şekilde atayın ya da işinden alın! Bütün bunlar için gelip peşinen benim görüşümü almanıza hiç gerek yok! Ve ben zaten yakınlarda bir yerde gizlenmiş olacağım ve tüm olup bitenleri görüp işiteceğim! Ve özellikle, başına gelen her şeyin benim emirlerimle oluşmuş

bir eğlence olduğunu bir an bile anlamamasına gayret gösterin! Hepsi bu kadar! İnşallah böyle de olur!” demiş; sonra da “Bir de, sabah ezanında uyandığınızda, gelip beni de uyandırmayı unutmayın!...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Bir de sabah ezanında beni de uyandırmayı unutmayın!” diye eklemiş.

Ertesi sabah kararlaştırılan saatte, Cafer ile Mesrur gelip Hali-fe’yi uyandırmayı ihmal etmemişler; o da kalkarak hemen koşup Ebü’l-Hasan’ın yatmakta olduğu odada bulunan bir perdenin arkasına gizlenmiş. Orada, ne Hasan’ın ne de içeride bulunan başkalarının farkına varabileceği şekilde gizlenerek odada olup bitenleri görüp işitebilecekmiş. O sırada Cafer ile Mesrur ve tüm saygın kişilerle saraylı kadınlar ve köleler içeri girmişler; ve herkes rütbesine göre her zamanki yerini almış. Ve sanki Emirü’l-Müminin’in uyanışında söz konusu olduğu gibi odada bir ağırbaşlılık ve sessizlik hüküm sürüyormuş. Ve hepsi böyle düzgün bir sıra oluşturarak beklemekteyken, daha önce görev verilen bir köle boyuna uyumakta olan Ebü’l-Hasan’ın yanına yaklaşıp burnunun altına sirkede ısıtılmış bir bez yaklaştırmış. Hasan ilkin bir kez hapşırmış, sonra bir ikinci kez, bir üçüncü kez hapşırmış ve bengin etkisiyle meydana gelen burnundaki iplik gibi birikimleri atmış. Ve köle yatağın üzerine ya da yere düşmesin diye bunları altın bir tasta toplamış; sonra Ebü’l-Hasan uyuklama halinden çıkmış ve uyanarak gözlerini açmış.

İlkin kendini üzeri inciler, değerli taşlar ve altın tellerle işlenmiş bir yorganı olan şahane bir yatakta görmüş! Ve gözlerini kaydırarak tavanı ve duvarları satenle kaplanmış, kapıları ipekten ve dört bir köşesinde altın ve billur vazolar bulunan bir odada olduğunu görmüş. Sonra gözlerini yöresine çevirerek kendini, önünde eğilen başdöndüren güzellikte genç kadınlar ve genç köleler arasında görmüş; bunların ardında da vezirleri, emirleri, mabeyincileri, kara derili haremağalarını ve bir yükseltiye oturmuş, ellerin-

deki sazların tellerine vurmaya ve şarkı söyleyenlere eşlik etmeye hazır bekleyen çalgıcıları görmüş. Ve onun hemen yanibaşında bir arkalıksız iskemle üzerinde, renklerinden tanıdığı, Emirü'l-Müminin'in giysisinin, latasının ve sarığının farkına varmış.

Ebü'l-Hasan bütün bunları görünce yeniden uyur gibi gözlerini kapayarak bir rüyada olup olmadığından emin olmak istemiş. Ama aynı anda, Vezir Cafer yanına yaklaşarak, önünde üç kez yeri öptükten sonra, saygın bir edayla ona "Ey Emirü'l-Müminin, kölenin seni uyandırmasına izin ver: çünkü sabah namazı vaktidir!" demiş.

Cafer'in bu sözlerini duyan Ebü'l-Hasan, üst üste birkaç kez gözlerini ovuşturmuş; sonra kolunu öylesine kıyasıya çimdiklemiş ki, acısından haykırmış ve kendi kendine "Yo, vallahi! Rüya falan görmüyorum! İşte pekâlâ halife olmuşum!" demiş. Ama hâlâ da tereddüt ettiğinden bu kez yüksek sesle "Vallahi! Bütün bunlar, dün akşam Musullu tacirle içtiğim onca içkinin kafamı karıştırmasından ve de onunla yaptığım çılginca konuşmanın etkisinden böyle oluyor!" demiş. Ve yeniden uyumak için duvara doğru dönmüş. Ve artık hiç kıpırdamaz olunca, Cafer yeniden onu yanına yaklaşmış ve ona "Emirü'l-Müminin, kölene, efendisini sabah namazı için kalkmak âdetini ihmal etmiş gördüğünden dolayı şaşırmış olduğunu söylemesine izin ver!" demiş. Ve aynı anda, Cafer'in bir işareti üzerine, çalgıcılar, utları, tamburları ve rübaplarıyla çalgı çalmaya başlamışlar ve hanen-delerin sesleri uyumlu biçimde ortalığı çınlatmış. Ebü'l-Hasan da çalgıcılara doğru dönerek yüksek sesle kendi kendine "Ne zamandan beri, ey Ebü'l-Hasan, uykuda olanlar senin duyduklarını duyuyorlar ve senin gördüğünü görüyorlar?" diye haykırmış. Şaşkınlığın ve büyülenmenin sınırında, ama yine de bütün bunların gerçekleştiğinden kuşku duyarak kalkıp kıcüstü oturmuş. Ve "Vallahi! Tuhaf değil mi, şaşırtıcı değil mi? Ey anasının kuzusu Ebü'l-Hasan, neredesin sen? Düş mü görüyorsun, uyanık mısın? Ne zamandan beri halife oldun sen? Ne zamandan beri bu saray, bu yatak, bu soylu kişiler, bu haremağaları, bu güzelim kadınlar, bu çalgıcılar, bu büyüleyici şarkıcılar ve bütün bunlar ve şunlar!" diyerek izlenimlerini daha iyi kanıtlamak ve daha iyi ayırt etmek için elleriyle gözlerini kapamaya koyulmuş.

O sırada, çalgı sesleri durmuş ve Cellat Mesrur ona yaklaşarak önünde üç kez yeri öpmüş, sonra ayağa kalkarak gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşen ve ne yapacağını bilemeyen Ebü'l-Hasan'a "Ey Emirü'l-Müminin, kölelerinin en sefilinin, sabah namazı vaktinin artık geçtiğini ve ülkenin işlerini görmek için Divan'a gitme zamanının geldiğini bildirmesine izin ver!" demiş. Ebü'l-Hasan da gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek ve bu şaşkınlığı içinde artık ne yapacağını bilmeden, Mesrur'a gözlerini dikerek, hiddetle "Sen de kimsin? Ve ben kimim?" diye sormuş. Mesrur saygılı bir edayla "Sen bizim efendimiz, Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimizin amcasının ardıllarından beşinci Abbasi Halifesi Harun Reşid'sin! Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; ama yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini işitince, Ebü'l-Hasan, ona "Sen yalan söylüyorsun, bin boynuzlunun oğlu!" diye haykırmış. Ama Mesrur, hiç bozulmadan "Efendim, kuşkusuz! Benden başkası olsa, Halife'nin böyle konuştuğunu duysa derdinden ölürdü! Ama, uzun yıllardan beri hizmetinde bulunan ve senin nimetlerinle ve iyiliklerinle donanmış bulunan ben, senin yaşlı kölen, Peygamberimizin halifesinin sırf benim sadakatimi denemek için böyle davrandığını bilir! Böyle olunca, lütfen efendim, artık bu tecrübeyi uzun boylu sürdürmemeni senden rica ederim! Yok, bu gece kötü bir rüya gördün de, uykun sana haram olmuşsa, kov onu gözlerinden ve titreyip duran köleni rahatlatır!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini duyan Ebü'l-Hasan, artık kendini daha fazla tutamamış ve müthiş bir kahkaha kopararak yatağının üzerine sırtüstü düşmüş. Ve örtülerden sıyrılarak yatakta yuvarlanmış ve bacaklarını başının üstüne fırlatmış. Perdenin

ardından bütün bunları gören ve işiten Halife, içinden gelip onu sarsan kahkahayı engellemek için yanaklarını şişiriyormuş.

Ebü'l-Hasan bir saat kadar bu durumda gülüp durduktan sonra, kendini biraz yatıştırmak için gülmeyi kesmiş ve kışkırtarak küçük bir zenci köleye yanına yaklaşması için işaret etmiş ve ona "Sen, söyle bakayım bana! Beni tanıyor musun? Kim olduğumu bana söyleyebilir misin?" demiş. Küçük zenci saygıyla başını önüne eğmiş ve "Sen, Tanrı kutsayısı Peygamberimizin halifesi ve Yeryüzü ve Gökyüzü'nün Hakimi olanın yeryüzündeki vekili efendimiz Harun Reşid'sin!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan ona "Ey zift suratlı, ey bin pezevengin oğlu, sen yalan söylüyorsun!" diye haykırmış.

O zaman orada bulunan genç esirelerden birine dönerek yaklaşması için bir işaret yapmış; ve ona parmağını uzatarak "Isır bu parmağı! İyice göreyim bakayım, rüyada mıyım, uyanık mıyım?" demiş. Genç kız bütün olup bitenleri Halife'nin görüp duyduğunu bildiğinden, kendi kendine "İşte Emirü'l-Müminin'e eğlenmesi için ne yapabileceğimi göstermenin fırsatı çıktı!" demiş. Ve dişlerini alabildiğine sıkarak uzatılan parmağı kemiğine dayanıncaya kadar ısırmış. Hasan da duyduğu acıdan bir çılgılık koparak "Ay! Ah! İyice anlıyorum ki, uyuyor değilim! Kuşkusuz, uyumuyorum!" diye haykırmış. Ve aynı genç kıza "Sen, bana kim olduğumu ve gerçekten söylenilen kimse olduğumu açıklayabilir misin?" diye sormuş. Esire de, kollarını uzatarak "Tanrı'nın adı Halife'nin ve yöresindekilerin üzerine olsun! Sen, efendimiz, Tanrı'nın Naibi Emirü'l-Müminin Harun Reşid'sin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Ebü'l-Hasan "İşte bir gecede, ey anasının kuzusu Ebü'l-Hasan, Tanrı'nın Naibi oluverdin!" diye haykırmış. Sonra düşünce değiştirerek genç kıza "Sen yalan söylüyorsun, ey bayağı yaratık! Sanki ben kendimin kim olduğumu bilmiyorum muyum?" diye haykırmış. Ama o sırada baş haremağası ona yaklaşmış ve üç kez yeri öptükten sonra, ayağa kalkıp ikiye katlanarak Ebü'l-Hasan'a seslenip ona "Efendimiz beni bağışlasın! Ama, bu saat, efendimizin ihtiyacı için ayakyoluna gittiği saat-tir!" demiş. Ve kolunu onun koltuk altından geçirerek yataktan çıkmasına yardım etmiş. Ebü'l-Hasan ayağını yere bastığı andan başlayarak, salon ve saray, kendisini selamlamak üzere orada

bulunanların hep bir ağızdan kopardığı “Tanrı Halife’yi muzaffer kılsın!” haykırılarıyla çınlamış. Ebü’l-Hasan da “Vallah! Harika bir şey bu! Dün Hasan’dım, bugün Harun Reşid oldum!” diye düşünmüş. Sonra da kendi kendine “Şu an abdest bozma saati olduğuna göre, gidip abdest bozalım! Ama başka ihtiyaçları da doyurmanın zamanı mıdır, değil midir, ondan pek emin değilim işte!” demiş. Ama bu düşüncelerden, baş haremağasının kendisine inci ve değerli taşlarla süslü üstü açık yüksek topuklu ve ayakyoluna gitmek üzere giyilmek üzere özellikle hazırlanmış bir çift nalın uzatması üzerine ayrılmış. Fakat Ebü’l-Hasan, ömrü boyunca böyle bir şey görmemiş olduğundan bunun kendisine armağan olarak verilen değerli bir şey olduğu sanısına kapılarak bunları giysisinin geniş yenlerinin içine sokmuş.

Bunu gören ve o ana kadar gülüşlerini saklamakta başarı gösteren orada bulunanlar, artık gülmekten kendilerini alamamışlar. Kimileri başlarını çevirirken, kimileri de haşmetli halifenin önünde toprağı öper gibi yaparak titreyişler içinde halının üzerine düşmüşler. Ve perdenin ardından, Halife de kendini öylesine sessiz bir gülüşe kaptırmış ki, yan tarafına düşerek yere serilmiş.

Bütün bu zaman içinde, baş haremağası, Ebü’l-Hasan’ı kol-tuk altından destekliyor ve onu sarayın geri kalan her yanı zengin halılarla örtülü iken beyaz mermer döşeli olan ayakyoluna götürüyormuş. Bunu izleyerek, onu, yeniden, saygın kişiler ve kadınlar arasından geçirerek yatak odasına getirmiş. Ve hemen giyim kuşam işleriyle özellikle görevli öteki köleler koşuşup üzerinden gece giysilerini çıkartıp abdest alsın diye içi gülsuyu dolu altın ibriği ve leğeni getirmişler. Kokulu suyu zevkle burnuna çekip yıkandıktan sonra, ona hükümdarlık urbasını giydirmişler; başına tacı koyup eline asasını vermişler.

Bunu görünce Ebü’l-Hasan “Görelim bakalım! Ben Ebü’l-Hasan mıyım, değil miyim?” diye düşünmüş. Ve bir an kafa yor-dukdan sonra, kararlı bir tavırla, orada bulunanların hepsinin işiteceği şekilde, yüksek sesle “Ben Ebü’l-Hasan değilim! Bana kim Ebü’l-Hasan derse, kazığa oturtulacaktır! Ben Harun Reşid’in ta kendisiyim!” diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra Ebü’l-Hasan, sanki tahtın üzerinde doğduğundan eminmiş gibi buyruk verircesine “Yürüyün!” diye haykırmış. Ve hemen alay

düzülmüş ve Ebü'l-Hasan artlarında yer alarak, kendisini taht salonuna götüren alayı izlemiş. Mesrur onun tahta yerleşmesine yardım etmiş; o da salonda bulunanların haykırışları arasında tahta oturmuş. Asayı bacaklarının arasına alıp yöresine bakınmış. Ve kırk kapılı salonda herkesin düzgün bir şekilde yer aldığını görmüş; ve yine parıldayan palalarıyla muhafızları, vezirleri, emirleri ve ileri gelen kişileri, ülkesinin halklarının temsilcilerini ve sayısız bir kalabalık oluşturan öteki kişileri görmüş. Bu sessiz kitle içinde kimi çok iyi bildiği çehreleri: Vezir Cafer'i, Ebu Nuvas'ı, El-İçli'yi, Er-Rakaşı'yi, İbdan'ı, El-Fraat'ı, El-Levs'i, Es-Sakar'ı, Ömer et-Tartis'i, Ebu İshak'ı, El-Halia ve Hadim'i tanımış.

Böylece her çehre üzerinde bakışlarını gezdirirken, Cafer ardında hepsi göz kamaştıran giysilerle donanmış başlıca ileri gelenler olduğu halde ilerlemiş ve tahtın önüne gelip başını yere kadar eğmiş ve yeniden doğrulması buyurulması kadar o durumda kalmış. O zaman Cafer, latasının cebinden büyük bir paket çıkararak açıp ortaya bir yığın kâğıt çıkarmış ve birbiri ardından okumaya başlamış; bunlar her zaman sunulagelen dilekçelermiş. Ebü'l-Hasan böyle şeylerden hiç anlamadığı halde, hiç sıkılmadan okunanları izlemiş; ve her dilekçenin ilgili bulunduğu işler hakkında Halife kadar düşünce inceliği ve insafla görüş bildirmiş; onu taht salonundaki bir perde ardından izlemekte olan Halife de buna şaşmış kalmış.

Cafer elinde bulunan evrakı okuyup bitirince, Ebü'l-Hasan ona "Güvenlik sorumlusu kimdir? diye sormuş. Cafer de parmağıyla güvenlik sorumlusu Güve Ahmed'i göstermiş; ve "İşte şu kişidir ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Güvenlik sorumlusu da kendisinin gösterildiğini anlayınca, bulunduğu yerden hemen ileri çıkmış ve ağırbaşlı bir edayla tahta yaklaşmış; ve tahtın önünde yerlere kadar eğilmiş. Ebü'l-Hasan onun doğrulmasına izin verdikten sonra, kendisine "Ey güvenlik amiri, yanına on muhafız al ve hemen falan mahalleye, falan eve git! Orada Şeyhü'l-Beled olan ve kendisinden daha az iğrenç olmayan iki yarımcı arasında oturmuş iğrenç bir domuz bulacaksın! Hemen onları yakala ve görecekle cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

“Hemen onları yakala ve göreceklere cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur! Bunu izleyerek, onları paçavralara bürüyüp uyuz bir devenin sırtına, yüzleri devenin kuyruğuna dönük olarak bindir ve tellala ‘İşte kadınlara iftira edip lekeleyen, komşularının başına dert açan ve namuslu kişilere kara çalanların cezalarının ilki budur!’ diye haykırtarak kentin bütün mahallelerini dolaştır! Bunu izleyerek Şeyhül-Beled’i ağzından kazığa çak; çünkü bu ağızla suç işlemiştir ve zaten kıcı mevcut değildir! Ve çürümüş bedenini köpeklerle at! Sonra kötü maksatlarında Şeyhül-Beled’e yardım eden iki kişiden en alçağı olan sarı gözlü, tüysüz yüzlü herifi ele al ve komşusu Ebül-Hasan’ın kenef çukurunda boğdur! Sonra sıra ikinci yardımcısına gelsin! Soytarı ve gülünç bir budala olan bu herife sadece şu cezayı vereceksin: Usta bir doğramacıya söz konusu kişi her oturmaya kalkıştığında çökecek şekilde bir iskemle yaptıracaksın; ve bu kişi ömrünce bu iskemleye oturmaya mahkûm olacaktır! Git ve buyruklarını yerine getir!” demiş.

Bu sözleri işiten ve daha önce Ebül-Hasan’ın vereceği her buyruğu yerine getirmesi emrini Vezir Cafer’den almış bulunan güvenlik amiri Güve Ahmed, elini başına götürmüş; böylece aldığı buyrukları aynıyla yerine getirmesse kaybedeceği şeyin ne olduğunu göstermek istemiş ve bir kez daha Ebül-Hasan’ın önünde yere kapanarak saygı gösterisinde bulunduktan sonra taht salonundan dışarı çıkmış.

Hepsi bu kadar! Halife de ülkenin ihtiyaçlarını bunca doğruluk ve ağırbaşlılıkla yerine getiren Ebül-Hasan’ı gözleyerek sonsuz bir zevk duymuş. Ebül-Hasan da, güvenlik yetkilisi dönüp tahtın karşısında beliresiye kadar adalet dağıtmayı, atamayı, işten almayı, askıda kalan işleri tamamlamayı sürdürmüş. O zaman kendisine “Verdiğim buyrukları yerine getirdin mi?” diye sormuş. Güvenlik amiri de, bağrından bir kâğıt çıkarıp Ebül-Hasan’a sunmuş; o da bunu açarak baştan aşağı okumuş. Bu kâğıt, iyi kişiler olarak bilinen mahalleliler ile tanıklar tara-

findan imzalanmış, üç kafadarın cezalandırıldığını gösterir bir tutanakmış. Ebü'l-Hasan "Pekâlâ! Bu bana yeter! Bundan böyle iftiracılar, kadınları lekeleyenler ve başkalarının işlerine burnunu sokanlar hep böyle cezalandırılsın!" demiş.

Bunu izleyerek Ebü'l-Hasan, baş hazinedara yaklaşmasını işaret etmiş; ve ona "Şimdi hemen hazineden içinde bin dinar olan bir kese al ve güvenlik yetkilisini gönderdiğim mahalleye git, Sefih diye anılan Ebü'l-Hasan'ın evinin bulunduğu yeri sor! Bu Ebü'l-Hasan, sefih olmaktan çok uzakta, harika ve dost canlısı ve mahallesinde iyi kişi olarak tanınan birisidir. İçeri gir ve saygın annesini bularak ona, selam ve saygılar sunduktan sonra, kendisine 'Ey Ebü'l-Hasan'ın annesi, işte sana halifemizin yolladığı içinde bin altın bulunan bir kese! Senin erdemlerinin yanında bu armağanın pek değeri yoktur. Ama bu sıralar hazine boştur, halife de sana daha fazla bir şey yapmadığından üzgündür!' dersin!" demiş. Baş hazinedar duyup itaat ettiğini söylemiş ve çabucak aldığı buyruğu yerine getirmiş.

Bundan sonra, Ebü'l-Hasan, bir işaret vererek Vezir Cafer'e Divan'ın dağılmasını istediğini bildirmiş. Cafer de bu işaretin gereğini vezirlere, emirlere, mabeyincilere ve orada bulunan diğerlerine aktarmış ve hepsi, tahtın ayak ucunda yerlere kadar eğilerek, içeri girilen düzende salonu terk etmiş. Ebü'l-Hasan'ın yanında sadece Vezir Cafer ile Cellat Mesrur kalmışlar; ona yaklaşarak ve biri sağ, öteki sol kolunun altından tutarak yerinden kalkmasına yardım etmişler. Ve onu, günün şöleninin hazırlandığı kadınların bulunduğu dairenin kapısına kadar götürmüşler.

Birdenbire utların, tamburların, lavtaların ve öteki nefesli sazların seslerinden oluşan uyumlu bir saz takımının musiki-sine eşlik eden genç kızların taze seslerini duymuş. Bu sesler, öylesine büyüleyici, musiki öylesine uyumlu ve yerinde imiş ki, hayranlığın sınırında hayran kalan Ebü'l-Hasan, artık çözümleyecek bir şey kalmadığını düşünmüş. Ve sonunda kendi kendine "Artık hiç kuşkum kalmadı. Ben gerçekten, Emirü'l-Müminin Harun Reşid'im! Çünkü bütün bunlar rüya olamaz! Yoksa, şimdi yapmakta olduğum gibi işitir, hisseder ve yürür müydüm? Şu üç dalaverecinin cezalandırıldığını gösteren tutanağı elimde tutuyorum; bu şarkıları, bu sesleri işitiyorum; sonra bütün bu onurlar, saygı gösterileri! Evet, ben halifeyim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... Ben halifeyim!” diyerek kestirip atmış. Sonra sağına bakmış, soluna bakmış; ve gördüğü şey kafasındaki saltanat fikrini daha da pekiştirmiş. Tüm duvarlarında altınların parıldadığını ve en hoş renklerin örtülerde ve halılarda hoş süslemeler yaptığı ve mavi tavana asılan yedi kollu yedi altın avizenin eşsiz bir parlıtı saçtığı şahane bir salonda bulunuyormuş. Salonun ortasında, sinilerde, sırf altından yapılmış, üzerindeki yemek tabakları amber ve baharat kokuları yayan harika yemeklerle dolu tepsiler varmış. Ve bu tepsilerin yöresinde, çeşitli renklerde ve biçimlerde giysilere bürünmüş eşsiz güzellikte yedi genç kız işaret bekliyormuş. Bunların her biri elinde bir yelpaze tutuyor ve Ebü'l-Hasan'ın yöresindeki havayı serinletmeye hazır bulunuyormuş.

Bunu gören ve bir gün öncesinden beri hiçbir şey yememiş bulunan Ebü'l-Hasan, tepsilerin önüne oturmuş; ve hemen ellerinde yelpazeler bulunan yedi genç kız yöresini sararak onu serinletmeye koşmuş. Ama Ebü'l-Hasan yemek yerken bu kadar çok serinlik duymaya alışık olmadığından, kızların yüzüne birbiri ardından zarif bir gülümsemeyle baktıktan sonra, onlara “Vallahi, ey genç kızlar, bana serinlik sağlamak üzere sanırım bir kişi yeter! Siz gelin de yerken benim yanıma oturun ve bana eşlik edin! Şuradaki zenci kıza da, gelip bizi serinletmesini söyleyin!” demiş. Ve onları gelip sağında, solunda ve önünde, nereye dönse görebileceği şekilde oturtmuş; bu da onun için hoş bir görüntü oluşturmuş.

Sonra da yemek yemeye başlamış; ama, birkaç saniye sonra, genç kızların ona olan saygısından ötürü yemeklere dokunmadıklarını fark etmiş; yine de onları birkaç kez çekinmeden yemek yemeye davet etmiş; ve hatta kendi eliyle seçkin lokmalar sunmak istemiş. Sonra onlara, sırasıyla adlarını sormuş; onlar da “Biz Misk Tanesi, Mermer Sine, Gül Yapağı, Nar Yüreği, Yüreklerin Gücü, Mercan Ağız, Hindistancevizi ve Şekerkamışı diye adlandırılmışız!”¹ diye yanıt vermişler. Bunca zarif olan bu adları işitince, Ebü'l-Hasan “Vallahi! Bu adlar size yaraşüyor genç kızlar! Çünkü

ne misk, ne mermer, ne nar, ne mercan, ne hindistancevizi ne de şeker kamışı sizin zarafetinizle donandıkça değerlerinden herhangisi bir şey yitirir!” diye haykırmış. Ve yemek boyunca, onlara bunca hoş şeyler söylediğini duydukça, bir perdenin arkasında saklı bulunan ve büyük bir dikkatle onu izlemekte olan Halife, böyle bir eğlence düzenlediği için kendini gittikçe daha fazla kutlamış.

Yemek yenip bitince, kızlar haremağalarına haber vermişler; onlar da hemen el yıkamak için gerekli araçları getirmişler. Kızlar, haremağalarının elinden çabucak altın leğeni, ibriği ve kokulu havluları almışlar ve Ebü'l-Hasan'ın önünde diz çökerek ellerine su dökmüşler. Sonra ayağa kalkmasına yardım etmişler; ve haremağaları büyük bir kapıyı açınca, içinde meyveler dolu altın tepsilerin sıralandığı ikinci bir salon ortaya çıkmış. Ve genç kızlar ona bu salonun kapısına kadar eşlik etmişler, sonra da çekilmişler.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan iki haremağası tarafından desteklenerek ilkinden daha güzel ve daha iyi süslenmiş olan bu salonun ortasına kadar ilerlemiş. Ve oturduğu andan başlayarak, bir başka çalgıcı ve şarkıcı topluluğunun oluşturduğu bir grubun verdiği musiki ziyafetiyle hayranlık uyandıran uyumlu sesler duymuş. Ve Ebü'l-Hasan en güç bulunur ve lezzetli meyvelerin sıralandığı her tepside on kat halinde değişik meyveler görmüş; bunlardan yedi tepsi dolusu varmış; her bir tepsi tavana asılmış bir avizenin altında bulunuyormuş; her bir tepsinin önünde ilk gördüklerinden de güzel ve süslü birer genç kız bulunuyormuş; ve her biri aynı şekilde elinde yelpazeler tutuyormuş. Ebü'l-Hasan da onları birbiri ardından gözden geçirmiş ve güzellikleriyle büyülenmiş. Ve onları yöresinde oturmaya davet etmiş; onları yemeye özendirmek için, hizmet etmelerini beklemekten çok kendi elleriyle onlara hizmet etmekte kusur etmemiş. Ve adlarını sorarak aldığı yanıtlara göre, her birine bir salkım üzüm, bir dilim karpuz ya da bir muz sunarak durumlarına uyan iltifatlar savurmuş.

Onu duyan Halife de, son kertede eğlenmiş ve onun her kez daha iyi davranışlar da bulunmasından gittikçe daha fazla keyiflenmiş.

1 Cariyelerin adlarının Arapça asılları sırasıyla şöyledir: *Habbetü'l-Misk*, *Sadrü'l-Mermer*, *Varaku'l-Verd*, *Kalbü'r-Rümmân*, *Kuvvetü'l-Kulûb*, *Femül-Mercan*, *Cevzü'l-Hindi* ve *Kasabü's-Sükkar* (Â.Ş.O.)

Ebü'l-Hasan tepsilerde bulunan tüm meyveleri tattıktan ve genç kızlara da tattırdıktan sonra, orada bulunan haremağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Orada bulunan haremağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar. Burası, tatlı yenen salonmuş. Gerçekten orada, her biri bir avize altında, yedi büyük tepsi varmış ve her bir tepsinin önünde ayakta duran genç bir kız bulunmaktaymış; ve bu tepsilerin üzerinde billur kavanozlarda ve parlak kırmızı renkte kâselerde harika reçeller varmış. Ve bunların her renkten ve her türden olanları mevcutmuş. Sıvı reçeller, katı reçeller, yufkalı çörekler ve her şey varmış. Ebü'l-Hasan da yeni bir ses ve saz cümbüşü arasında bu kokulu tatlıların hepsinden birer parça tatmış. Ve kendisine eşlik etmek üzere davet ettiği kızlara da aynı şekilde tattırmış. Ve onların her birine sorduğu adlarını öğrenerek buna göre hoş birer söz söylemiş.

Bunu izleyerek, içki salonu olan ve hepsinden çok daha şaşırtıcı nitelikteki dördüncü salona alınmış. Burada tavandan sarkan yedi altın avize altında her şekilde ve her büyüklükte sürahilerin bakımlı olarak dizildiği tepsiler varmış; ve izleyenlerin gözünden ırak bulunan çalgıcı ve şarkıcılar duyuluyormuş; tepsilerin önünde de, öteki salonlardaki kız kardeşleri gibi ağır giysiler giymemiş, sadece birer ipek gömleğe bürünmüş genç kızlar varmış; ilki esmer, ikincisi zenci, üçüncüsü beyaz, dördüncüsü sarışın, beşincisi tombul, altıncısı zayıf, yedincisi kızıl saçlıymış. Ebü'l-Hasan da onları elinden geldiğince zevkle ve dikkatle, şekillerini ve cinsel çekiciliklerini yeğni kumaşların ardından kolayca değerlendirebilecek şekilde inceliyormuş. Onları yanına çağırıp oturarak içki sunmak, onun için sonsuz bir zevk olmuş. Sonra da sırası gelip kendisine içki sunan her genç kıza adını sormaya başlamış ve her kadehi boşalttığı sırada genç kızlardan

ya bir öpücük, ya bir ısırık almış; ya da kıçlarına bir çimdik kon-
durmuş. Ve bu şekilde babasından miras kalan yavru haykırma-
ya başlayasıya kadar onlarla oynamayı sürdürmüş. O zaman,
onu yatıştırmak için, yedi genç kıza “Bu densiz çocukla içiniz-
den hanginiz ilgilenecek Allah aşkına!” diye sormuş. Yedi genç
kız da bu soruya yanıt olarak emzik çocuğunun üzerine hepsi
birden atılmış ve onu emzirmek istemiş. Ve her biri onu şu ya
da bu yandan gülerek, çığlıklar atarak kendisine çekmiş; öyle ki
sonunda yavrunun babası kimi dinleyeceğini ve de kimi kabul
edeceğini bilememiş ve “Uyudu!” diyerek onu bağrına bastırmış.

Hepsi bu kadar! Bir perde arkasına saklanarak her yanda
Hasan’ı izleyen Halife de, görüp işittiklerinden sessizce zevk-
lenmiş ve böylesi bir kimseyi yoluna çıkardığı için bahtını kut-
lamış. Ama işler böylece sürüp gitmekte iken, Cafer’den gerekli
talimatı almış bulunan genç kızlardan biri, bir bardak alıp içine
Halife’nin bir gece önce Hasan’ı uyutmak için kullandığı uyuş-
turucu tozdan, ustalıkla, bir fiske atıvermiş. Sonra da gülerek
bardağı Ebü’l-Hasan’a uzatmış ve ona “Ey Emirül-Müminin,
bu sevgili çocuğu belki de uyandırabilecek olan şu bardaktan
biraz içmeni senden rica ediyorum!” demiş. Ebü’l-Hasan da,
gülmekten çatlayarak “He vallahi!” diye yanıt vermiş; ve genç
kızın kendisine uzattığı bardağı alarak bir dikişte içmiş. Sonra
kendisine şarap sunmuş olan kıza dönmüş; ama ağzını sadece
kekelemek için açabilmiş ve başı ayaklarının arasında kendi
üzerine devrilmiş.

O zaman eğlencenin sınırlarına ulaşircasına bütün bunlardan
eğlenmiş bulunan ve artık Ebü’l-Hasan’ın uyumasından başka
bir şey beklememekte olan Halife, gülmekten ayakta durma
gücünü bulamayarak perdenin ardından çıkmış. Ve koşuşan
kölelere doğru dönerek onlara, sabahleyin Ebü’l-Hasan’a giy-
dirdikleri şahane giysileri çıkarmalarını ve ona kendi urbalarını
giydirmelerini emretmiş. Bu buyruk yerine getirilince, Ebü’l-Ha-
san’ı getirmiş olan köleye seslenerek onu omuzlarına almasını,
evine götürmesini ve kendi yatağına yatırmasını buyurmuş.
Çünkü Halife kendi kendine “Eğer bu durum daha fazla sürerse
ya ben gülmekten ölürüm ya da o çıldırır!” demiş. Köle de Ebü’l-
Hasan’ı sırtına alarak sarayın gizli bir kapısından dışarı çıkarmış

ve koşup götürecek evindeki yatağına yatırmış. Ve bu kez ayrılırken kapıyı kapamayı unutmamış. Ebü'l-Hasan'a gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

Ebü'l-Hasan'a gelince, ertesi gün öğleye kadar derin bir uykuya dalmış ve bengin etkisi beyninden tümüyle dağılınca uyanmış. Ve gözünü açma gücünü bulmadan önce “Düşününce, bütün kızlar içinde ilkin genç Şeker Kamışı'nı seçmem gerekir; sonra Mercan Ağız'ı, üçüncü olarak da sarışın olan ve dün bana son şarabı sunan İnci Destesi'ni” diye hayalinden geçirmiş. Sonra yüksek sesle “Haydi, gelin kızlar! Şekerkamışı, Mercan Ağız, İnci Demeti, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Misk Tanesi, Mermer Sine, Ay Yüzlü, Nar Yüreği, Elma Çiçeği,¹ Gül Yaprığı! Haydi koşun! Dün biraz yorgundum! Ama bugün yavrunun keyfi yerinde!” diye haykırmış.

Ve bir an beklemiş. Ama hiç kimsenin yanıt vermediğini ve seslenmesine koşmadığını anlayınca gözlerini açarak kışkırtı oturmuş. O zaman yöresine bakınmış ve artık tüm dünyaya efendi olarak emirler yağdırıp durduğu görkemli sarayda değil, kendi odasında bulunduğunu anlamış. Ve bir rüyanın etkisinde olduğunu düşünmüş ve onu dağıtmak için, tüm gücüyle “Cafer, ey köpoğlu, ve sen Mesrur pezevengi, nerelerdesiniz?” diyerek haykırmaya başlamış.

Onun bu haykırışlarına yaşlı anası koşup gelmiş ve ona “Ne-yin var senin oğlum? Tanrı'nın adı üzerinde ve yörende olsun! Nasıl bir rüya gördün oğlum, ey Ebü'l-Hasan?” demiş. Ebü'l-Hasan da yaşlı annesini baş ucunda görmekten hoşnut olmayarak ona “Sen kimsin ey yaşlı kadın? Bu Ebü'l-Hasan da kim?” diye haykırmış. Kadın da “Aman Allah'ım! Ben senin annenim! Sen de benim oğlum Ebü'l-Hasan'sın evladım! Senin ağzından ne tuhaf laflar işitiyorum! Sanki beni tanımıyor gibisin!” demiş.

1 İnci Demeti, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Ay Yüzlü ve Elma Çiçeği adlı cariye-lerin Arapça adları sırasıyla şöyledir: *Bukletü'l-Lü'lü'*, *Fecrü'n-Nehar*, *Necmetü's-Sabah*, *Vechü'l-Kamer* ve *Zehretü't-Tuffâh* (Â.Ş.O.)

Ama Ebü'l-Hasan, ona "Geri çekil, ey Allah'ın belası ihtiyar! Senin karşında Emirü'l-Müminin Harun Reşid var! Tanrı'nın yeryüzündeki naibinin karşısından defol!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan zavallı yaşlı kadın "Tanrı'nın adı senin üzerine olsun ey oğlum! Böyle çılgınca şeyler söylemek için lütfen sesini yükseltme! Komşular seni iştirirlerse, çaresiz kahroluruz! Güvenlik ve sakinlik aklına egemen olsun!" diye haykırarak elleriyle yüzünü dövmeye başlamış. Ebü'l-Hasan "Sana hemen buradan çıkmanı söylüyorum, iğrenç ihtiyar! Beni oğlunla karıştıracak kadar delisin sen! Ben doğunun, batının efendisi Emirü'l-Müminin Harun Reşid'im!" diye haykırmış. Kadın yüzüne yumruklar indirmiş ve sızlanarak "Allah kötünün belasını versin! Ve Yüceler Yücesi'nin acıması seni şeytansı etkilerden korusun, yavrum! Bu denli anlamsız bir şey nasıl oluyor da senin kafana girebiliyor? İçinde bulunduğun odanın, Halife'nin sarayı olmaktan ne kadar uzak olduğunu görmüyor musun? Ve sen doğduğundan beri bu odada yaşadığını ve başka yerde olmadığını ve seni seven yaşlı annenden başkalarıyla düşüp kalkmadığını anlamıyor musun, yavrum, Ebü'l-Hasan? Beni dinle de, bu gece seni saran bu boş ve tehlikeli rüyayı düşünmekten kaçın ve sakinleşmek için şu çanakta biraz su iç!" demiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan annesinin elinden çanağı almış, bir yudum su içmiş ve biraz yatışmış olarak "Gerçekten Ebü'l-Hasan olmam pekâlâ mümkündür!" demiş. Ve başını eğmiş ve elini çenesine dayamış, bir saat kadar bir süre düşünmüş ve başını kaldırmadan, sanki derin bir uykudan uyanan biri gibi kendi kendine konuşarak "Evet, vallahi! Ebü'l-Hasan olmam elbette mümkündür. Hiç kuşku yok ki, ben Ebü'l-Hasan'ım! Bu oda, benim odam vallahi! Şimdi tanıdım burayı! Sen benim annemsin, ben de senin oğlunum! Evet, ben Ebü'l-Hasan'ım!" demiş. Ve "Ama nasıl bir büyülenme oldu da aklımı bunca delilik sardı?" diye eklemiştir.

Bu sözleri işiten zavallı yaşlı kadın sevinçten ağlamış ve artık oğlunun tamamıyla yatıştığından emin olmuş. Ve gözyaşlarını kuruttuktan sonra, ona yiyecek bir şeyler getirmek için acele etmiş ve oğlunun gördüğü garip rüyanın ayrıntıları üzerinde soru sormaya hazırlanırken, başını öne eğmiş düşünen Ebü'l-

Hasan bir deli gibi sıçramış ve yaşlı kadını giysilerinden tutarak onu sarsıp “Ah! Rezil ihtiyar, seni boğmamı istemiyorsan, hemen beni tahtımdan eden düşmanların ve beni bu hapis-haneye kapatanların kim olduğunu ve de beni bu sefil hanede tutan kendinin de kim olduğunu açıkla! Ah! Tahta döndüğümde benim öfkemin belasından kendini sakın sen! Kudretli hükümdarın, ben, Halife Harun Reşid’in intikamından titre!” diye haykırmış. Ve onu sarsarak sonunda, yakasını bırakmış. Kadın da gidip bir hasır üzerine çökmüş, ağlayıp sızlamış. Ebü'l-Hasan hiddetin sınırında, yatağından fırlamış, düşüncesinin kargaşasına kapılmış olarak başını elleri arasına almış.

Ama bir süre geçtikten sonra, yaşlı kadın ayağa kalkmış ve yüreği oğlu için çırpınmakta olduğundan, titreye titreye, gülsuyu karıştırılmış bir şurup getirmekte kararsızlık göstermemiş ve onu bundan bir yudumcuk almaya ikna etmiş ve fikrini değiştirmesi için ona “Sana söyleyeceğimi dinle oğlum! Anlatacağım şey eminim ki sana büyük bir sevinç verecek! Bil ki, dün, Halife'nin gönderdiği güvenlik yetkilisi buraya geldi ve Şeyhül-Beled ile iki hempasını tutukladı; sonra da her birinin ayak tabanlarına dört yüzer sopa vurdurdu; ve bir uyuz devenin sırtına ters bindirerek, kadınların ve çocukların haykırışları ve tükürük yağmuru altında kentin bütün sokaklarını dolaştırdı. Sonra da Şeyhül-Beled'i ağzından kazıkladı, ilk yardımcısını kenef kuburuna attırdı, ikincisine tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm etmekten ibaret oldukça karışık bir ceza verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm olmaktan ibaret oldukça karışık bir ceza verdi!” demiş.

Ebü'l-Hasan, yaşlı kadının onun zihnini karartan belayı defetmek ümidiyle aktardığı bu anlatıyı dinleyince, artık Emirül-Müminliğin şahane ve saygın mirasının sahibi olduğundan kuşku duymaz olmuş. Ve annesine “Ey mutsuzluk saçan ihtiyar, sözlerin beni yatıştırmaktan çok, zaten hiç terk etmediğim,

Harun Reşid olduğum hakkındaki fikrimi perçinledi. Ve bunu sana kanıtlamak için, bil ki, güvenlik görevlim Güve Ahmed'e, bu mahallenin üç sefihini cezalandırmak emrini ben verdim! Artık rüya gördüğümü ve Şeytan'ın soluğuyla tutkunluğa uğradığımı söyleyip durmaktan vazgeç! Ve de utkum önünde eğil, huzurumda yeri öp ve düşünmeden söylediğin ve hakkımda duyduğun kuşkuyu açığa vurduğun sözlerinden dolayı benden özür dile!" demiş.

Oğlunun bu sözlerini duyan kadın artık Ebü'l-Hasan'ın deliliği konusunda hiç kuşku duymaz olmuş ve ona "Acıması bol Tanrı, senin üzerine merhametinin şebnemlerini yağdırsın ey Ebü'l-Hasan! Ama, sana yalvanyorum oğlum, Halife'nin adını anmaktan vazgeç! Çünkü komşular seni işitebilir ve söylediklerini valiye anlatırlar; o da seni tutuklatır ve sarayın kapısına astırır!" demiş. Sonra artık bunca heyecana dayanamayarak umutsuzluktan sızlanmaya ve elleriyle göğsünü dövmeye başlamış.

Oysa, bu görünüm, Ebü'l-Hasan'ı yatıştırarak yerde, onu daha da öfkelenirmiş; ve iki ayağı üzerinde dinelerek, eline bir sopa alıp annesinin üzerine atılarak, öfkesinden kendini kaybederek, korkunç bir sesle ona "Ey lanetli kadın, beni hâlâ Ebü'l-Hasan diye çağırmaktan seni menederim! Ben Harun Reşid'in ta kendisiyim ve sen hâlâ kuşku duymaktaysan, bunu, kafana sopalar indirerek sokacağım!" diye haykırmış. Yaşlı kadın bu sözleri işitince, korku ve heyecandan baştan aşağı titremekte olduğu halde, Ebü'l-Hasan'ın oğlu olduğunu unutmuyarak ve ona bir ananın evladına baktığı gibi baktığından kendisine tatlı bir sesle "Oğlum, Tanrı'nın ve onun Peygamberinin yasasının senin ruhundan silinip bir oğulun, onu dokuz ay karnında taşıyan ve sütüyle ve sevecenliğiyle besleyen anasına duyduğu saygıyı unutturacak noktaya geldiğine inanamıyorum! Bana izin ver de sana son kez aklını bu garip rüyaya takmakla ve kendini bizim efendimiz ve hükümdarımız olan Emirü'l-Müminin'e ait halifelik unvanını üzerine almakla hata ettiğini söyleyeyim! Ve de özellikle daha dün bizi iyilikleriyle donatan Halife'ye karşı da büyük bir nankörlükte bulunuyorsun. Bil ki, gerçekte, sarayın baş hazinedarı dün evimize geldi ve Emirü'l-Müminin tarafından yollandığını söyleyerek, bana onun buyruğuyla verilen paranın pek fazla

olmayışından dolayı özürler dileyerek ve bu cömertlik armağanının arkası geleceğini vaat ederek bin altın dinar verdi!" demiş.

Annesinin bu sözlerini işiten Ebü'l-Hasan onu eski durumunu muhafazaya zorlayan son kaygılarını da yitirmiş ve Ebü'l-Hasan'ın annesine bin dinarı yollayan kendisi olduğuna göre, her zaman Halife olduğu inancına kendini kaptırmış. Ve o zaman zavallı kadına iyice açılmış tehdit dolu gözlerle bakmış ve ona "Bahtsızlığın adına, bu altın kesesini sana benim yolladığımı ve dün onu sana vermek üzere baş hazinedarımın benden emir aldığını da inkâr mı edeceksin, ey uğursuz ihtiyar? Ve bütün bunlardan sonra hâlâ beni oğlum diye çağırarak ve benim sefih Ebü'l-Hasan olduğumu mu söyleyeceksin?" diye haykırmış. Ve annesi kendisini tedirgin eden bütün bu söylenenleri işitmek için kulaklarını tıkayınca, artık kendini tutamamış ve kadının üzerine atılarak elindeki sopayla onu dövmeğe başlamış.

Bunu gören yaşlı kadın, acısını ve onun böyle davranışından dolayı nefretini gizleyemediğinden "Vay başıma gelenler! Koşun gelin ey Müslümanlar!" diye haykırarak komşularını çağırmış. Bu haykırışları kendisini daha da çok kızdırdığı Ebü'l-Hasan da, yaşlı kadına sopa indirmeyi sürdürüyor; bir yandan da "Ben Emirü'l-Müminin miyim, değil miyim?" diye haykırıyormuş. Annesi de sırtına inen sopalara karşın "Sen benim oğlumsun! Sen Sefih Ebü'l-Hasan'sın!" diye yanıt veriyormuş. Bu durumu haber alan komşuları, haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

Bu durumu haber alan komşuları haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler; odaya girmişler; ve hemen ana ile oğulun arasına girerek onları ayırmış ve Ebü'l-Hasan'ın elinden sopayı almışlar ve bir oğulun böyle davranmasını uygunsuz bularak onu kıpırdamayacak hale getirmişler ve de ona "Sen delirdin mi ki Ebü'l-Hasan, anana, şu zavallı ihtiyara el kaldırıyorsun? Yoksa Kutsal Kitap'ın öğütlerini tümünden mi unuttun?"

diye sormuşlar. Ama Ebü'l-Hasan, gözleri hiddetten çıkmak çıkmak, onlara "Bu Ebü'l-Hasan da kim? Siz bu adla kimi çağırıyorsunuz?" diye haykırmış. Komşular da, bu soruyu duyunca, son derece şaşırarak, sonunda ona "Nasıl? Sen Ebü'l-Hasan değil misin? Ve bu iyi yürekli kadın senin annen değil mi? O ki seni sütüyle ve sevecenliğiyle beslemiştir?" diye sormuşlar. O da "Ah! Köpek oğulları, huzurumdan çıkın gidin! Ben sizin efendiniz Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'im!" diye haykırmış.

Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini işiten komşuları onun deliliğinden iyice emin olmuşlar; ve davranışlarında özgür bırakmak istemedikleri, hiddetin körlüğündeki bu kişinin ellerini ve ayaklarını bağlamış ve içlerinden birini akıl hastanesinin kapıcısını çağırmağa yollamışlar. Ve aradan bir saat geçince akıl hastanesinin kapıcısı, iki iri kıyım hastabakıcı ile birlikte zincirler ve kelepçelerle ve elinde sığır sinirinden bir kırbaçla gelmiş. Ve Ebü'l-Hasan bunları görünce kurtulmak için büyük bir çaba harcamış ve orada bulunanlara küfürler yağdırmış bulunduğu kapıcı sırtına bir iki kırbaç darbesi indirmiş. Bunu izleyerek artık itirazlarına ve kendine verdiği unvanlara kulak asmaksızın, onu zincirleyip kimi bir yumruk, kimi bir tekme atan halk topluluğunun arasından geçirerek akıl hastanesine götürmüşler.

Aklıl hastanesine getirilince, ilk iş olarak onu, yırtıcı bir hayvan gibi bir demir kafese kapatmışlar. Ve o günden sonra, her gün bir kez sabahleyin, bir kez de akşamleyin ellışer kırbaç atmışlar; öyle ki, on gün sonra, bir yılan gibi deri değiştirmiş. Sonra kendine gelerek "İşte şimdi bu hallere düştüm! Herkes beni deli yerine koyduğuna göre, herhalde aldanmış ben olmayım! Yine de sarayda başıma gelen bütün o şeylerin bir rüya olması mümkün değil! Ama bu sorun üzerinde fazla kafa yormamalı ve onu anlamaya çalışmamalıyım; yoksa gerçekten delireceğim! Zaten insan aklının kavrayamadığı tek şey de bu değildir! Onun çözümünü Allah'a bırakıyorum!" diye düşünmüş.

Bu yeni düşüncelere daldığı sırada, gözyaşları içinde onun ne durumda olduğunu ve aklını toplayıp toplamadığını anlamak için annesi oraya gelmiş. Onu öylesine zayıflamış ve solmuş görmüş ki, hıçkırıklarını tutamamış; ama acısının üstesinden gelmeyi başarmış, onu sevecenlikle selamlamış. Ebü'l-Hasan da

onun selamına aklı başında birisi gibi sakince karşılık vermiş ve onu “Tanrı’nın barışı ve acıması senin üzerine olsun, anneciğim!” diye yanıtlamış. Annesi de onun ağzından bu sözleri duymaktan ve ana diye anılmaktan çok mutlulanmış ve ona “Tanrı’nın adı üstüne olsun yavrum! Sana aklını iade eden ve sarsılan beynini yerine getiren Allah’a şükürler olsun!” demiş. Ebü’l-Hasan da, pişmanlık dolu bir edayla “Tanrı’dan ve senden bağışlanma diliyorum anneciğim! Nasıl oldu da söylediğim bunca çılgınca sözleri söyleyebildim! Ve ancak aklını kaçıran birinin yapabileceği taşkınlıkları yaptım! Kuşkusuz beni Şeytan kendine uydurdu ve bu yola itti! Benden başka herhangi bir kimse bundan büyük akıl almaz işler yapmamıştır. Ama artık her şey bitti ve ben iyileştim!” diye cevap vermiş. Bu sözleri duyan annesi keder gözyaşlarının sevinç gözyaşlarına dönüştüğünü duyumsamış; ve “Benim yüreğim de ferahladı evladım, sanki seni ikinci kez dünyaya getirmiş gibiyim! Allah’a sonsuz şükürler olsun!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

“Allah’a sonsuz şükürler olsun!” demiş ve “Kuşkusuz, sende bulunacak hiçbir kusur yoktur çocuğum; çünkü başımıza gelen her türlü kötülük, senin, son gecemizde, birlikte yiyip içmeye çağırdığın, sonra da kapıyı bile kapama zahmetine katlanmayan o yabancı tacirdedir. Çünkü bilirsin ki, gün doğmadan önce bir evin kapısının açık kaldığı her sabah Şeytan o eve girer ve içinde yaşayanların ruhlarını zapteder! Ve işte olanlar bu yüzden oldu! Tanrı’ya başımıza başka belalar getirmediğinden dolayı yine de şükrederim!” diye eklemiş. Ebü’l-Hasan da “Haklısın, anne! Bu, Şeytan’a kapılmanın sonucudur! Bana gelince, ben, Musul-lu tacire, çıkarken ardından kapıyı kapatmayı unutmamasını iyice tembih etmişim; ama o ihmal etmiş ve böylece bütün bu hoş olmayan şeyler başımıza geldi!” diye yanıt vermiş. Sonra da “Şimdi artık beynimin altüst olmadığını ve saçmalıkların bittiğini bildiğime göre, sen, güzel anneciğim, git bu hastanenin kapıcısı ile konuş ve beni bu kafesten ve her gün uygulanmakta olan

işkencelerden kurtar!” diye eklemiş. Ebü'l-Hasan'ın annesi de daha fazla beklemeksizin, kapıcıyı bulup oğlunun aklını başına devşirdiğini bildirmiş. Kapıcı da gelip Ebü'l-Hasan'ı muayene etmiş ve sorguya çekmiş. Aldığı yanıtları akıllıca bulunca ve artık Harun Reşid değil de, Ebü'l-Hasan olduğunu kabul ettiğini görünce, onu kafesten çıkarıp zincirlerini çözmüş. Ebü'l-Hasan da güçlkle ayağa kalkıp yavaş yavaş evinin yolunu tutmuş ve annesinin yardımıyla orada, yeniden güç kazanıncaya ve yediği sopaların etkileri iyileşinceye kadar günlerce yatıp dinlenmiş. Ve artık yalnız kalmaktan sıkıldığı bir zaman gelince eski yaşamını sürdürmeye karar vermiş ve gün batarken, bahtının ona göndereceği bir yabancıнын gelmesini bekleyerek köprüünün başındaki yerini almış.

O akşam tam da ayın ilk gününün akşamıymış, Halife Harun Reşid âdetine uyararak tacir kılığına girip her ayın başında gizlice saraydan çıkar ve serüven arar ve kentte dilediği gibi huzurun sürüp sürmediğini denetlermiş. Böylelikle yürüye yürüye köprüye gelmiş, köprüünün başında Ebü'l-Hasan oturmakta imiş. Yabancıların yolunu gözleyen Ebü'l-Hasan, daha önce konuk ettiği ve yanında ilk kez olduğu gibi iri kıyım bir köle bulunan Musullu taciri fark etmekte gecikmemiş.

Bunu gören Ebü'l-Hasan, ister ilk başına gelenlerin nedeni olarak Musullu taciri görmekte olduğundan, ister daha önce evine çağırıldıklarını tanımazlıktan gelmek âdetinde bulunduğundan olsun, eski konuğunu selamlamaktan kaçınmış olmak için çabucak başını nehirden yana çevirmiş. Ama Halife, casusları aracılığıyla Ebü'l-Hasan'ın saraydan ayrıldıktan sonra başına gelenleri ve sonunda akıl hastanesine düştüğünü öğrenmiş bulunduğundan, böylesine garip bir adamın aracılığıyla biraz daha fazla eğlenme fırsatını kaçırmak istememiş. Ve zaten Halife, cömert ve yüce bir yüreğe sahip olduğundan, Ebü'l-Hasan'ın uğradığı haksızlığı elinden geldiğince onarmak ve şu ya da bu şekilde kendisiyle geçirdiği eğlendirici saatleri ödüllendirmek fikrinde imiş. Bundan dolayı Ebü'l-Hasan'ı görür görmez, yanına yaklaşmış ve başını omzuna doğru uzatmış; Ebü'l-Hasan'ın inatla başını nehirten yana çevirdiğini görünce, onun gözlerine bakarak, kendisine “Barış üzerine olsun, ey Ebü'l-Hasan! İçimden seni kucaklamak

geliyor!” demiş. Ama Ebü'l-Hasan, ona bakmaksızın ve yerinden kıpırdamaksızın, kendisine “Benden sana selam falan yok! Yürü bakalım! Seni tanımıyorum!” diye yanıt vermiş. Halife de “Nasıl Ebü'l-Hasan? Bütün bir gece evinde misafir ettiğin konuğu tanımıyor musun?” diye haykırmış. O da “Yo, vallahi! Seni tanımıyorum! Yoluna çek git!” diye yanıt vermiş. Ama Harun Reşid ısrar etmiş ve ona “Bununla birlikte ben seni çok iyi tanıyorum; son görüşmemizden ve evinde seninle baş başa geçirdiğimiz o akşamdan beri ancak bir ay zaman geçtiğine göre, senin de beni tümüyle unuttuğuna inanmıyorum!” demiş. Hasan hâlâ yanıt vermemeyi sürdürdüğünden ve başıyla çekip gitmesini işaret edip durduğundan, Halife, kolunu onun boynuna atmış ve onu kucaklamaya koyulmuş ve ona “Kardeşim Ebü'l-Hasan, senin bana böylesi bir şaka yapman hoş değil! Bense, ikinci bir kez beni evine çağırmadıkça ve bana dargınlığının nedenini açıklamadıkça buradan ayrılmamaya kararlıyım. Çünkü beni böyle itişinden anlıyorum ki, bende suçladığın bir kusur var!” demiş. Ebü'l-Hasan öfkeli bir edayla “Ey uğursuz yüzlü herif, ilk gelişinde başıma açtığın bunca dertten sonra, ben mi seni bir kez daha evime konuk edeceğim? Haydi arkanı dön de omuzlarının genişliğini görelim!” diye haykırmış. Ama Halife ona bir kez daha sarılmış ve kendisine “Ah! Dostum Ebü'l-Hasan, bana ne kadar sert davranıyorsun! Eğer benim senin evinde bulunuşum bir felakete yol açmışsa, istemeden neden olduğum bütün zararları gidermeye hazır olduğumdan emin olmalısın! Olup bitenleri haydi bana anlat! Sana verdiğim zararı ortaya koy ki, bir çaresini bulayım!” demiş. Ve Ebü'l-Hasan'ın karşı çıkmalarına karşın, köprü üzerinde onun yanına çömelmiş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak cevap beklemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve Ebü'l-Hasan'ın karşı çıkmalarına rağmen, köprü üzerinde yanına oturmuş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak yanıt beklemiş.

Bu hoş davranışlara kendini kaptırmış olan Ebü'l-Hasan, sonunda "Peki, sana birlikte geçirdiğimiz geceden sonra başıma gelen garip olayları ve onları izleyen felaketleri anlatacağım. Bütün bunlar senin ayrılırken kapatmayı ihmal ettiğin kapı yüzünden ve o yoldan Şeytan'ın içeri sızmasından dolayı başıma geldi" demiş. Ve gerçek olarak gördüğünü sandığı, ama hiç kuşkusuz Şeytan'a uyararak ortaya çıkan olayları ve akıl hastanesinde başına gelen felaketleri, gördüğü kötülükleri ve bütün bu işlerden dolayı mahalleye kepaze olduklarını anlatmış; ve tüm komşular nezdinde kesinlikle edindiği kötü şöhretten söz etmiş! Hiçbir ayrıntıyı atlamamış ve öyküsünü öylesine bir şiddetle ve savunduğu Şeytan'ın etkisini öylesine bir safdillikle anlatmış ki, Halife büyük bir kahkaha koparmaktan kendini alamamış! Ebü'l-Hasan da, bu gülüşü neye yoracağını tam olarak bilemediğinden, ona "Başıma gelen felakete acımıyorsun da benimle alay mı ediyorsun? Yoksa sana düşsel bir öykü anlatarak seninle alay edenin ben mi olduğumu sanıyorsun?" diye sormuş; ve "Eğer öyleyse, senin kuşkularını gidereyim ve uğradığım felaketin kanıtlarını göstereyim!" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek giysisinin kollarını sıvamış, omuzlarını, sırtını ve art yuvarlarını açmış ve böylece Halife'ye yara izlerini ve sığır sinirleriyle dövülmeekten eza görmüş, renk değiştirmiş cildini göstermiş.

Bunu gören Halife, zavallı Ebü'l-Hasan'ın başına gelenlere acımdan kendini alamamış. Ve artık o andan başlayarak olayı gülünecek bir konu olarak ele almaktan vazgeçmiş; ve bu kez onu gerçek bir sevecenlikle kucaklamış ve ona "Allah'ın acıması üzerine olsun ki Ebü'l-Hasan, beni bu gece de evine götürmeni senden rica ediyorum. Çünkü senin konukseverlik ruhundan yararlanmak istiyorum. Ve göreceksin ki yarın Tanrı, senin iyiliğinin yüz katını sana sağlayacaktır!" demiş.

Ve ona öylesine hoş sözler söylemeyi sürdürmüş ve onu öylesine sevecenlikle kucaklamış ki, aynı kişiyi asla iki kez evine konuk etmemek hakkındaki azmine karşın, Ebü'l-Hasan onu evine çağırmaya karar vermiş. Ama yolda, kendisine "İsrarlarına dayanamayarak seni, istemeden de olsa, evime çağırmaya razı oldum! Bunun karşılığında senden sadece bir şey rica edeceğim: yarın sabah evimden çıkarken, bu kez, kapıyı kapatmayı unut-

ma!” demiş. Ve Halife, açık bırakılan kapıdan Şeytan’ın girdiğine dair Ebü’l-Hasan’ın her zamanki budalaca inancına gülmekten kendini zorla alıkoyarak, ona bu kez kapıyı kapamayı ihmal etmeyeceğine dair yemin ederek güvence vermiş. Ve böylece eve gelmişler.

İçeri girdiklerinde, biraz dinlenmişler; zenci köle onlara yiyecek getirmiş; yemekten sonra da içkiler gelmiş. Ve ellerinde bardaklarıyla şundan bundan söz ederek, içki başlarını döndürünceye kadar içip hoş şeyler konuşmuşlar. Bunun üzerine Halife, sözü ustalıkla aşk konularına getirmiş ve evsahibine kadınlara karşı şiddetli bir arzu duyup duymadığını ya da hiç evlenip evlenmediğini veya hep bekâr mı kaldığını sormuş. Ebü’l-Hasan da “Sana şunu söylemeliyim ki, ey efendim, bugüne kadar gerçekten sadece neşeli arkadaşları, güzel yemekleri, içkileri ve kokuları sevdim; ve elde kadeh dostlarla konuşmaktan daha üstün bir zevk tanımadım. Ama bu, Şeytan’ın beni çılgınlığa sürüklediği o acaip rüyada gördüğüm harika kızlardan birine benzeyen bir dişinin değerlerini arada bir tanımayı bilmediğim anlamına gelmez; özellikle çalgı çalan, şarkı söyleyen, rakeden ve babadan miras kalan yavruyu yatıştıran; yaşamını bizim zevklerimizle bağlayan ve hoşumuza gitmenin ve bizi eğlendirmenin yollarını arayan ve neşesini hiç yitirmeyen genç kızlardan biri olursa! Hiç kuşkusuz böylesi bir genç kızı bulsam, onu babasından isteyip evlenmekte ve ona büyük bir sevgiyle bağlanmakta ivedilik gösteririm. Ama böylesi türden kızlar, ancak Emirü’l-Müminin’in haremünde ya da hiç değilse Vezir Cafer’in haremünde bulunur. Bundan dolayıdır ki, efendim, bir kadına bağlanıp da onun kötü huyları ve kusurları yüzünden yaşamımı mahvetme tehlikesini göze almaktansa, geçici dostların meclisini ve eski şarapla dolu şişeleri yeğliyorum. Böylece, yaşamım sakın geçiyor ve bir gün yoksullaşırsam, sefaletin kara ekmeğini yalnız başıma yerim, diyorum” diye yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek, Ebü’l-Hasan Halife’nin kendisine sunduğu bir bardak dolusu şarabı bir dikişte boşaltmış; ve hemen başı ayaklarının arasında halı üzerine yuvarlanmış. Çünkü, Halife, bu kez de, onun şarabına bir parça Girit benginın tozunu karıştırmış bulunuyormuş. Ve hemen kölesi, efendisi-

nin bir işareti üzerine Ebü'l-Hasan'ı sırtına yüklemiş ve bu kez Ebü'l-Hasan'ı yeniden evine yollamak niyeti olmayan Halife ile birlikte kapıyı ardından dikkatle kapayarak evden dışarı çıkmış. Saraya ulaşınca, gürültü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzölmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

Saraya ulaşınca, güröltü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzölmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler.

O zaman Halife Ebü'l-Hasan'ı ilk kez olduğu gibi, kendi yatağına uzatmış ve aynı tarzda giyindirmiş. Ve ilk kez verdiği buyrukları tekrarlamış ve Mesrur'a, kendisini namaz vaktinden önce er saatte gelip uyandırmasını önermiş; ve gidip yakındaki bir odada yatmış.

Ertesi sabah, belirlenen saatte, Mesrur tarafından uyandırılan Halife, Ebü'l-Hasan'ın hâlâ uyumakta olduğu odaya gelmiş; Hasan'ın o gece dolaştığı tüm salonlarda yer alan genç kızları, çalgıcıları ve şarkıcıları yanına çağırtmış. Ve onları düzenli biçimde sıralamış; ve onlara talimatlarını bildirmiş. Ve sonra Ebü'l-Hasan'a biraz sirke koklatmış, delikanlı aksırırken burundan bir akıntı sızmış; Halife de bir perde arkasına gizlenerek kararlaştırılan işareti vermiş.

Ve hemen şarkıcı kızlar, arpların, flavtaların, utların sesine kendi seslerini katmışlar ve cennetteki meleklerin verebilecekleri güzellikte bir musiki şöleni vermişler. Ebü'l-Hasan da o anda uykusundan uyanmış ve gözlerini açmadan önce, onun uyanmasını tamamlayan bu güzel, uyum dolu musikiyi işitmiş. O zaman gözlerini açarak yöresinde daha önce dört salonda yedişer yedişer rastladığı yirmi sekiz genç kızı bir arada görmüş. Göz kırpasıya kadar bir zaman geçmeden onları ve onlarla birlikte yatağı, odayı, örtöleri ve süsleri de tanımış. Ve onu ilkin büyüleyen aynı sesleri de hatırlamış. O zaman yatakta doğrularak oturmuş ve gözlerini faltaşı gibi açarak uyanık bulunduğundan emin olmak için birkaç kez ellerini yüzünden geçirmiş.

O anda, daha önce kararlaştırıldığı gibi, çalgı sesleri kesilmiş ve odada büyük bir sessizlik hüküm sürmüştü. Ve bütün kadınlar, kendilerini hayranlıkla süzen bakışlar karşısında gözlerini alçak-gönüllülükle önlerine indirmişler. Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, şaşkınlığın sınırında, parmaklarını ısırarak sessizliğin ortasında "Lanet olsun sana, ya Ebü'l-Hasan, ey anasının kuzusu! Şimdi, bu bir hayaldir; ama yarın sığır siniri, hastane kamçısı ve demir kafes nasibin olacak!" diye haykırmış. Sonra da "Ah! Musullu namussuz tacir, sen üstadın Şeytan'ın kollarında cehennem dibinde boğulursun inşallah! İşte yine, kuşkusuz, kapıyı açık bıraktın ve Şeytan'ı evime sokarak bana sahip olmasını sağladın! Şimdi de o Kötü Yaratık, beynimi sarsıyor ve bana olmayacak şeyler gösteriyor! Allah senin belânı versin ey Şeytan! Ve seninle birlikte kötülük ortaklarının ve Musullu tacirlerin de! Ve tüm Musul kenti içindekilerle birlikte tümüyle çöküp mahvolsun! Ve onları yıkıntıları altında ezsin!" diye yeniden haykırmış. Sonra gözlerini kapatmış, açmış; yeniden kapatıp açmış ve bunu birçok kez tekrarlamış ve de "Ey zavallı Ebü'l-Hasan, senin yapacağın en iyi şey, rahatça yatıp uyumaktır ve Şeytan'ın bedenini terk ettiğini iyice anlamadan ve zihninin her zamanki yerine gelmeden uyanmamaktır! Yoksa yarın başına ne geleceğini sen iyi bilirsin!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek yeniden yatağına atlamış, yorganı başına çekerek uykuyu düşlemeye koyulmuş ve tıpkı kızgın bir deve gibi ya da sudaki bir manda sürüsü gibi sesler çıkararak horlamaya başlamış. Halife de, perdenin ardında, bütün bunları görerek ve duyarak neredeyse onu boğacak hale getiren bir gülme tutturmuş.

Ebü'l-Hasan'a gelince, bir türlü uyuyamamış, çünkü gözdesi genç Şekerkamış aldığı buyruklar gereğince, onun, uyumaksızın horlama sesleri çıkardığı yatağın yanına yaklaşp kenarına oturmuş ve tatlı bir sesle Ebü'l-Hasan'a "Ey Emirü'l-Müminin, şevketmeaba sabah namazı için uyanma zamanının geldiğini hatırlatırım!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan duyulur duyulmaz bir sesle, yorganın altından "Allah Kötü'yü kahretsin! Çekil yanımdan Şeytan!" diye haykırmış. Şekerkamış hiç tedirgin olmadan yeniden konuşup "Hiç kuşkusuz Emirü'l-Müminin kötü bir rüyanın etkisi altında bulunuyor! Seninle konuşan Şeytan değil

efendim, Şekerkamışı'dır! Şeytan buradan ırak olsun! Ben senin küçük Şekerkamışı'nım, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ben senin küçük Şekerkamışı'nım, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

Bu sözleri duyan Ebü'l-Hasan yorgani üstünden atmış; gözlerini açarak, gerçekten, karşısında, yatağın kenarına oturmuş gözdesi küçük Şekerkamışı'nı ve üç sıra halinde ayak üzeri dizilmiş tek tek tanıdığı öteki genç kızları, Gül Yaprığı'nı, Mermer Sine'yi, İnci Destesi'ni, Sabah Yıldızı'nı, Misk Tanesi'ni, Nar Yüreği'ni, Mercan Ağzı'ı, Hindistancevizi'ni, Yüreklerin Gücünü ve ötekileri görmüş. Ve bu görünüş karşısında, sanki onları kafasına yerleştirmek istercesine gözlerini ovuşturmuş ve "Kimsiniz siz? Ve kimim ben?" diye haykırmış. Hepsi birden çeşitli ses perdesinde, ama tek ağızdan çıkmış gibi "Alemin şahı, efendimiz Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'e utkular olsun!" diye haykırmışlar. Ebü'l-Hasan da, şaşkınlığın sınırında "Yani Sefih Ebü'l-Hasan değilim, öyle mi?" diye sormuş. Hepsi bir ağızdan "Kötülük senden ırak olsun! Sen Ebü'l-Hasan değilsin, Ebü'l-Hüs'n'sün!¹ Sen bizim hükümdarımızsın, başımızın tacısın!" diye yanıt vermişler. Ebü'l-Hasan da kendi kendine "Bu kez uyuyor muyum, uyanık mıyım, iyice anlamalıyım!" demiş. Ve Şekerkamışı'na dönerek, ona "Küçük, yaklaş bakalım!" demiş. Şekerkamışı başını uzatmış; Ebü'l-Hasan da ona "Kulağımı ısır!" demiş. Şekerkamışı da küçük dişlerini Ebü'l-Hasan'ın kulak memesine daldırmış; ama öylesine kıyasıya ısırılmış ki, Ebü'l-Hasan büyük bir dehşetle yerinden sıçramış. Sonra da "Ben kuşkusuz Emirü'l-Müminin'im! Ben Harun Reşid'in ta kendisiyim!" diye haykırmış.

Ve hemen çalgıcılar aynı anda coşkulu bir oyun havası çalmaya ve şarkıcılar hep bir ağızdan neşeli bir şarkı okumaya başlamışlar. Ve tüm genç kızlar, el ele tutuşarak odada büyük bir daire oluşturmuşlar ve ayaklarını yeğnilikle kaldırarak, şarkının

1 Ebü'l-Hüs'n: "Güzellik Babası" (Â.Ş.O.)

nakaratını esas bölümüne yanıt olarak okuyup yatağın yöresinde raksetmeye başlamışlar. Ve bunu öylesine bir coşku ve çılgınlıkla yapmışlar ki, Ebü'l-Hasan da, birden coşarak heyecana kapılmış ve üzerinden yorganı yastığı atmış ve gecelik takkesini havaya fırlatmış; yataktan sıçrayıp, giysilerini yırtarcasına çıkarıp tümüyle soyunmuş ve zebbi ileride, kıcı çıplak, genç kızların arasına katılmış ve onlarla birlikte binlerce kıvrımlar yaparak; göbeğini, zebbini ve art yuvarlarını hoplatarak, kopan kahkahalar ve artan gürültüler arasında raksetmeye başlamış. Öylesine soytarlıklar yapmış ve öylesine eğlendirici davranışlarda bulunmuş ki, perdenin arkasındaki Halife, artık keyfinin patlamasına engel olamamış ve art ardına öylesine kahkahalar koparmış ki, raksın, şarkının ve vurgulu, telli ve nefesli sazların çıkardığı patırtıyı bastırmış; ve hıçkırık tutarak sırtüstü devrilmiş, neredeyse bayılacakmış. Ama yine de ayağa kalkmayı başarmış ve perdeyi açarak başını ileri uzatmış ve “Ebü'l-Hasan, ya Ebü'l-Hasan, sen beni gülmekten öldürmeye yemin mi ettin?” diye haykırmış.

Halife'yi görüp sesini işitince, raks birdenbire kesilmiş; genç kızların her biri bulundukları yerlerde kımıldamadan donup kalmışlar ve gürültü öylesine kesilmiş ki, yere bir iğne düşse sesi duyulurmuş. Ve Ebü'l-Hasan, şaşkın, ötekiler gibi durmuş ve başını sesin geldiği yana çevirmiş; Halife'yi görmüş ve aynı bakışla onun kişiliğinde Musullu taciri tanımış! O zaman parıldayan şimşek hızıyla, başına gelen her şeyin nedeninin o olduğuna dair kavrayış zihninden geçmiş. Ve birdenbire tüm şakanın farkına varmış. Ve de, tedirgin olmaktan ve şaşkınlığa düşmekten uzak, Halife'nin kişiliğini tanımazlığa yeltenir gibi davranmış; ve o da kendi hesabına eğlenmek için Halife'ye doğru ilerlemiş ve ona “Ha! Ha! Ey kıçımın taciri, işte karşımdasın! Bekle, sana namuslu insanların kapısı nasıl açık bırakılmış, öğreteyim de gör!” diye haykırmış. Halife, avazı çıktığı kadar kahkaha atarak “Aziz atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, ey Ebü'l-Hasan, kardeşim, sana verdiğimiz sıkıntıların zararını ödemek için canının istediği her şeyi bağışlayacağıma yemin ederim! Ve sen bundan böyle benim sarayımda, kardeşim gibi karşılanacaksın!” diye yanıt vermiş. Ve onu bağrına basarak coşkuyla öpmüş.

Bunu izleyerek genç kızlara dönmüş ve onlara kendi özel dolabından çıkarılacak giysilerin en zenginlerinden ve en görkemlilerinden birini seçerek kardeşi Ebü'l-Hasan'a giydirmelerini emretmiş. Genç kızlar da çabucak bu emri yerine getirmişler. Ebü'l-Hasan tam olarak giyinince, Halife ona "Konuş, Ebü'l-Hasan! Benden isteyeceğin her şey o anda sana başışlanacaktır!" demiş. Ebü'l-Hasan da Halife'nin önünde elleri arasından yeri öperek "Ben cömert efendimizden sadece bir şey dilemek isterim; o da tüm ömrünce kendi gölgesinde yaşamayı bana lütfetmesidir!" diye yanıt vermiş. Halife, Ebü'l-Hasan'ın duyarlılığının inceliğinden son derece etkilenerek ona "Senin çıkarını düşünmeyişini çok beğendim, Ebü'l-Hasan! Ve de, şu andan başlayarak seni sadece içki arkadaşım ve kardeşim olarak seçmekle kalmıyor; günün ve gecenin her saatinde giriş ve çıkışlarında özgür olarak saraya girme hakkı da tanıyorum. Ve dahası! İstiyorum ki, amcamın kızı Zübeyde'nin dairesi bile, başkalarına olduğu gibi, sana yasaklanmasın! Ve gecenin ya da günün hangi saati olursa olsun, ben oraya girdiğimde benimle birlikte olasın!" demiş.

Halife, aynı zamanda Ebü'l-Hasan'a sarayda görkemli bir daire tahsis etmiş ve maaşının ilk bölümü olarak on bin altın dinar vermiş. Ve, hiçbir şeyi noksan olmaması için gerekli ilgiyi göstereceğini vaat etmiş. Bunu izleyerek onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunu izleyerek, onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş.

O zaman Ebü'l-Hasan, gidip annesine başına gelenleri anlatmayı daha fazla ertelemek istememiş. Ve onu bulmaya koşarak kendisine, olup biten garip olayları başından sonuna kadar ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlamamanın yararı yok! Ve belki de işlerin esasını kavramaya zekâsı yetmeyebilir diye, bütün bu işleri, Halife'nin sırf eğlenmek maksadıyla başına açtığını ona

açıklamayı da savsaklamamış. Ve de “Ama artık her şey benim yararımı oluşturacak şekilde sonuçlandığına göre, Hayırsever Tanrı’ya şükürler olsun!” diye eklemiş. Sonra her gün gelip onu göreceğini vaat ederek çabucak yanından ayrılmış ve sarayın yolunu tutmuş; o sırada onun Halife ile olan serüveninin velvelesi ve yeni durumu bütün mahallede ve oradan da Bağdat’ın her yanında, sonra da uzak yakın bütün eyaletlerde duyulmuş.

Ebü’l-Hasan’a gelince, Halife’nin yanında geçirdiği gözde yaşam, onu küstah ve nahoş kılacağına, sadece güzel doğasını, şakacı kişiliğini ve neşesini arttırmış. Ve günlerini Halife’yi ve saraydaki büyük küçük herkesi zekâsından doğan nüktelerle ve şakalarıyla güldürerek geçirmeye başlamış. Onun meclisinden mahrum olmak istemeyen Halife de, kendisini her yere, hatta özel dairesine ve karısı Sitti Zübeyde’nin yanına götürmüştü; bu, Halife’nin, büyük veziri Cafer’e bile tanımadığı bir lütfüydü.

Dolayısıyla Sitti Zübeyde, onun harem dairesinde Halife ile bulunduğu sırada gözlerini cariyelerinden birine, tam da Şekerkamış diye adlandırılana saplamaktan kaçınmadığını ve küçük cariyenin de Ebü’l-Hasan’ın bakışlarının etkisi altında kızardığının farkına varmış. Bu yüzden bir gün kocasına “Emirü’l-Müminin, kuşku yok ki, sen de benim gibi, Ebü’l-Hasan ile küçük Şekerkamış arasında geçen kesin aşk belirtilerinin farkına varmışsındır. Onları evermek konusunda ne düşünürsün, acaba?” demiş. Halife “Olabilir! Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum! Zaten bunu ben de uzun zamandır düşünmekteydim. Ama devlet işleri gerekli ilgiyi göstermeme engel oldu. Ve de buna çok üzüldüm. Çünkü, onun evinde geçirdiğim ikinci gece Ebü’l-Hasan’a, beğeneceği bir eş bulmayı vaat etmiştim. Şimdi görüyorum ki, bu iş için Şekerkamış uygundur. Artık bize sadece böyle bir evliliğin onların hoşuna gidip gitmeyeceğini sormuştuktan başka yapacak şey kalmıyor!” diye yanıt vermiş.

Ve hemen Ebü’l-Hasan ile Şekerkamış’ını çağırılmışlar ve onlara evlenmek isteyip istemediklerini sormuşlar. Şekerkamış, yanıt olarak son kertede kızarmakla yetinmiş; ve Sitti Zübeyde’nin ayaklarına kapanarak teşekkür anlamında giysisinin eteğini öpmüş. Ama Ebü’l-Hasan “Kuşkusuz ey Emirü’l-Müminin, kölen Ebü’l-Hasan senin cömertliklerinle boğulmuştur. Ama adı

bile hoş niteliklerini belirleyen bu güzel genç kızı eş olarak evime almadan önce, hanımı Sitti Zübeyde'nin ona, bir soru sormasını isterdim!" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde de gülerek, ona "Bu nasıl bir soru, ey Ebû'l-Hasan?" demiş. O da "Ey hanımım, eşim acaba benim sevdiğim şeyi sevecek mi, onu öğrenmek isterdim. Çünkü, hanımım, sana itiraf etmeliyim ki, benim değer verdiğim şeyler şarapla keyiflenmek, yiyeceklerle zevklenmek ve şarkı ve güzel şiirlerle neşelenmektir! Eğer Şekerkamışı bütün bu şeyleri seviyorsa ve dahası, duyarlıysa ve senin de bildiğin o şeye asla 'Hayır!' demeyecekse, hanımım, onu büyük bir aşkla sevmeye boyun eğirim. Yoksa vallahi, bekâr kalırım!" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde de bu sözleri duyunca, gülerek Şekerkamışı'na dönmüş ve ona, "İşittin, değil mi? Ne cevap vereceksin bakalım?" diye sormuş. Şekerkamışı da, başıyla olumlu bir işaret vermiş.

O zaman Halife, gecikmeksizin, kadı ve şahitleri çağırtmış, onlar da evlilik sözleşmesini yazmışlar. Ve bunu fırsat bilerek sarayda otuz gün otuz gece süreyle büyük şölenler verilmiş, şenlikler yapılmış. Bu sürenin sonunda iki evli genç, tam bir huzur içinde birbirinden zevk alabilmişler. Ve yaşamlarını yiyerek, içerek, kahkahalar atarak ve hesapsız harcamalarla geçirmişler! Yemek, meyve, tatlı tabakları ve içki bardakları evlerinde hiç boş kalmamış; neşe ve zevkler her anlarında vurgulanmış. Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, paralarını şenliklerde ve eğlenceler kurarak harcamış bulunduklarından ellerinde avuçlarında hiçbir şey kalmamış; ve onlara yiyecek sağlayan kişilere olan borçlarını ödeyemez olmuşlar. Kendilerini çok bahtsız hissedererek ve utangaçlıklarından dolayı Halife'ye ya da Sitti Zübeyde'ye gidip dertlerini açamamışlar! O zaman başlarını eğip durumlarını düşünmeye başlamışlar. İlk başını kaldıran Ebû'l-Hasan olmuş ve "Kuşkusuz çok savurgan davrandık! Şimdi de gidip bir dilenci gibi kendimi ortaya koymaya utancım engel oluyor. Senin de gidip Sitti Zübeyde'den talepte bulunmanı istemem! Böyle olunca yapılacak tek şeyi düşündüm, ey Şekerkamışı!" demiş. Şekerkamışı da içini çekerek "Söyle! Yapmak istediğinde sana yardım etmeye hazırım! Çünkü gidip yalvar yakar dilenemeyiz ve öte yandan, yaşam tarzımızı değiştirip başkalarının saygısını yitirme pahasına masraflarımızı da kısımayız!" diye

yanıt vermiş. Ebü'l-Hasan “Biliyorum ki, ey Şekerkamışı, bahtın dönüşümleri dolayısıyla içine gireceğimiz çeşitli koşullarda bana yardım etmekten asla kaçınmazsın! Bu durumda bil ki, bu sıkıntıdan kurtulmamız için tek bir çare var, ey Şekerkamışı!” demiş. Kız da “Çabuk söyle, nedir?” deyince; Ebü'l-Hasan “Kendimizi ölüme terk etmek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Kendimizi ölüme terk etmek!” demiş.

Bu sözleri duyunca, genç Şekerkamışı, korku içinde “Yo, valahi! Ben ölmek istemiyorum! Ve sen bu çareyi sadece kendin için kullanabilirsin!” diye haykırmış. Ebü'l-Hasan, üzülp kızmadan “Ah, kadın milleti, bekârlığım sırasında, yalnız yaşamak kadar değerli hiçbir şey olmadığını bilirdim! Senin kararın bunu bana iyice kanıtladı! Eğer, bana bunca kesinlikle yanıt verecek yerde, benden açıklama istemiş olsaydın, sana önerdiğim ve hâlâ da önermekte olduğum bu ölümden nasıl sonsuz derecede sevi-neceğini anlatırdım. Anlamıyor musun, ömrümüzün geri kalan bölümünde paraya sahip olmak için gerçek bir ölüm değil, ama ölmüş gibi görünmek söz konusu” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Şekerkamışı, gülmeye başlamış ve “Bu nasıl olur?” diye sormuş. O da “Dinle bak! Ve sana önerdiğimi asla aklından çıkarma! İşte şöyle! Bir kez ben ölünce ya da daha doğrusu ölmüş gibi görününce, çünkü ilk ölen ben olacağım, bir kefen alır ve beni içine sararsın! Bu iş bitince, beni, şu içinde bulunduğumuz odada, tanımlanan şekilde: sarıgım yüzüme konmuş, yüzüm ve ayaklarım Mekke’ye doğru, Kâbe doğrultusunda çevrilmiş olarak yatırırsın! Sonra yürek paralayan feryatlar koparırsın, korkunç uğultularla uğuldarsın, olağan ve olağandışı gözyaşları dökersin, giysilerini yırtarsın ve saçlarını yolar gibi davranırsın! Ve tam bu havaya girdiğinde, gözyaşları içinde ve saçların darmadağınık gidip hanımın Zübeyde’nin huzuruna çıkarsın ve hıçkırıklarla ve çeşitli bayılmalarla kesilen sözlerle acındırıcı bir şekilde benim ölümümü anlatırsın; sonra da yere

yğılarak orada bir saat kadar, gelip seni ayıltmak için kullanacakları gulsuyu yüzüne serpilmedikçe aklını başına toplamamış görünürsün! Ve o zaman, ey Şekerkamışı, evimize altınların nasıl aktığını göreceksin!” demiş.

Bu sözleri duyan Şekerkamışı “Kuşkusuz! Böylesi bir ölüm mümkündür! Ve bunu yerine getirmen için sana yardım edeceğim!” demiş; sonra da “Peki, benim ne zaman ve ne şekilde ölmem söz konusu?” diye sormuş. O da “Sen ilkin benim sana söylediğim şeyleri yap! Sonrasını Tanrı’ya bırakalım!” demiş. Sonra da “İşte! Ben ölüyorum!” diye eklemiş. Ve odanın ortasına serilerek ölmüş gibi yapmış. O zaman Şekerkamışı, onu soymuş, bir kefene bürümüş; ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve yüzünü sarıgiyle örtmüş. Bunu izleyerek, Ebü’l-Hasan’ın kendisine öğrettiği gibi yürek paralayarak feryatlar koparmaya, sıradan ve sıradışı gözyaşları dökerek uğuldamaya başlamış; giysilerini yırtmış, saçlarını yolmuş ve yanaklarını tırmalamış. Ve tanımlanan hale gelince, yüzü safran gibi sarı, saçları dar-madağın, Sitti Zübeyde’nin huzuruna çıkmış; ve kayaların bile bağrını yaracak bir inilti kopararak hanımının huzurunda boylu boyunca yere yıkılmış.

Zaten kendi dairesinde uzaktan Şekerkamışı’nın kopardığı yürek delici haykırışlarını ve uğultularını duymuş olan Sitti Zübeyde, gözdesini bu durumda görünce, kocası Ebü’l-Hasan’ın öldüğünden kuşku duymamış. Ve acımanın sınırında ona acıyarak, durumunun gerektirdiği her türlü özeni göstermiş ve onu dizlerine oturatarak, yaşama döndürmekte başarı sağlamış. Ama Şekerkamışı, iki gözü iki çeşme, inlemeyi ve yüzünü tırmalmayı ve saçlarını yolmayı, yüzünü ve bağrını dövmeyi, inlemeler arasında Hasan’ın adını anarak, sürdürmüştü. Sonra, hıçkırıklarla bölünen sözlerle Ebü’l-Hasan’ın hazımsızlığa uğrayarak o gece öldüğünü anlatmış. Ve bağrına son bir yumruk indirerek “Bana da artık ölmekten başka çare kalmadı. Ama Allah hanımımızın ömrünü uzatsın!” demiş. Ve kendini bir kez daha Sitti Zübeyde’nin ayakları dibine atarak kederden bayılmış.

Bunu gören tüm kadınlar, onun yöresinde ağlaşmaya başlamışlar ve sağlığında kendilerini şakaları ve neşeli doğasıyla pek çok eğlendiren Ebü’l-Hasan’ın ölümüne yanıp yakınmaya

başlamışlar. Ve gözyaşları ve hıçkırıklarıyla, yüzüne gulsuyu serpilerek kendine getirilmiş olan Şekerkamış'ın matemine ve acısına ne denli katıldıklarını göstermişler.

Sitti Zübeyde'ye gelince, o da cariyeleriyle birlikte Ebü'l-Hasan'ın uğruna gözyaşı döktükten sonra, böylesi bir durumda söylenebilecek tüm başsağlığı sözcüklerini söyleyip hazinedarını çağırarak, ona "Git benim özel çekmecemden, on bin altın dinarlık bir kese al ve onu şu zavallı, şu gözü yaşlı Şekerkamış'na ver de kocası Ebü'l-Hasan'ın cenazesini şanına uygun şekilde kaldırsın!" demiş. Hazinedar da, çabucak bu emri yerine getirip altın torbasını bir haremağasının sırtına yükleyerek götürüp Ebü'l-Hasan'ın dairesinin kapısına bırakmış. Sonra Sitti Zübeyde gözdesini kucaklamış; ona yeniden, teselli edici tatlı sözler söylemiş ve "Tanrı sana acını unuttursun, ey Şekerkamış ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrünü de sana versin!" diyerek kendisine, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Tanrı sana acını unuttursun ey Şekerkamış ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrü de sana versin!" diyerek ona, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş. Ve kederli Şekerkamış da hanımının elini öpmüş ve gözyaşları içinde tek başına kendi dairesine dönmüş.

Kefene bürünmüş, ölü gibi yerde yatar durumda kendisini bekleyen Ebü'l-Hasan'ın bulunduğu odaya ulaşınca içeri girerek kapıyı kapatmış ve bir sevinç kahkahası patlatmış. Ve Ebü'l-Hasan'a "Ey zekâ kumkuması,¹ ölü gibi yatmaktan artık vazgeç! Ve senin kurnazlığının ürünü olan şu altın torbasını benimle birlikte kaldır! Vallahi! Artık bugün açlıktan ölmekten kurtuluyoruz!" demiş. Ebü'l-Hasan da karısının yardımıyla, çabucak, kefinden sıyrılmış ve iki ayağının üzerine sıçrayarak altın torbasına doğru koşmuş; onu odanın ortasına sürüklemiş; ve tek ayağı üzerinde, yöresinde raks etmeye başlamış.

1 Mardrus, "kurnazlık babası" olarak çevirmiş (Â.Ş.O.)

Bunu izleyerek karısına dönmüş ve işi başardığından ötürü onu kutlamış ve kendisine “Ama hepsi bu kadar değil ey karı; şimdi, benim yaptığım gibi ölmek sırası sende! Torbayı kazanmak sırası da bende! Ve bu yoldan Halife’nin yanında, senin Sitti Zübeyde’nin yanında olduğun kadar ustalıkla davranıp davranamayacağımı göreceğiz! Çünkü, Halife’nin, şakalarında başarılı olan tek kişinin kendisi olmadığını artık öğrenmesi gerek! Ama boş konuşmalarla vakit öldürmenin sırası değil! Haydi! Öl bakalım!” demiş.

Ve Ebü’l-Hasan, karısını, kendi büründüğü kefene sokarak, odanın ortasına, daha önce kendisinin yattığı yere yerleştirmiş; ve ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve ne olursa olsun canlılık alameti göstermemesini ona tavsiye etmiş! Bu işler bitince, doğal durumunun tersine, yarı yarıya sarığını çözmüş, gözlerine soğan sürerek çok ağlamış bir duruma sokmuş; giysilerini yırtarak, sakallarını yolarak, göğsüne şiddetli yumruklar indirerek, o sırada Divan’da büyük veziri Cafer, Mesrur ve birçok mabeyinciyle çevrili bulunan Halife’yi görmeye koşmuş. Halife her zaman o kadar neşeli ve kaygısız yaşayan Hasan’ı bu kederli ve perişan halinde görünce, şaşkınlığın ve acımanın sınırında, hemen Divan’daki oturumu durdurmuş ve yerinden kalkarak Ebü’l-Hasan’ın yanına koşmuş; ondan çabucak kederinin nedenini kendisine anlatmasını istemiş. Ama Ebü’l-Hasan, mendil gözlerinde, gözyaşlarını ve hıçkırıklarını iki katına çıkarmaktan gayri bir yanıt vermemiş; sonunda, bin iç çekme, bin hıçkırık ve bin sahte bayılma arasında “Ne yazık! Ey zavallı Şekerkamış! Ne yazık, ey kötü baht! Ben onsuz ne yapacağım?” diyerek sanki istemeden Şekerkamış’ının adını ağzından kaçırmış.

Bu sözleri ve bu iç çekmeleri duyan Halife, Ebü’l-Hasan’ın, karısı Şekerkamış’ının ölümünü kendisine bildirmek üzere geldiğini anlamış. Ve bundan son kertede etkilenmiş. Gözlerini yaşlar bürümüş ve elini omzuna koyduğu Ebü’l-Hasan’a “Allah onu rahmetine ulaştırın! Ve bu güzel ve tatlı cariyeden esirgediği tüm yaşamı senin ömrüne katsın! Biz onu sana bir neşe kaynağı olsun diye vermiştik, oysa şimdi bir keder kaynağı oldu. Zavallı kız!” demiş. Ve Halife sıcak gözyaşları dökmekten kendini alamamış. Ve mendiliyle gözyaşlarını silmiş. Cafer ile orada

bulunan öteki vezirler de aynı şekilde sıcak gözyaşlarıyla ağlamışlar ve Halife'nin yaptığı gibi gözyaşlarını silmişler.

Sonra Halife, Sitti Zübeyde gibi düşünmüş ve hazinedarı çağırarak ona “Rahmetli karısının cenazesini kaldırmak üzere Ebü'l-Hasan'a hemen on bin altın ver! Ve onu dairesinin kapısına kadar taşıt!” demiş. Hazinedar ıstıpt itaat ettiği cevabını vermiş; ve buyruğu yerine getirmek için acele etmiş. Ebü'l-Hasan da öncekinden daha kederli, Halife'nin elini öpmüş ve hıçkırarak huzurdan çıkmış.

Kendisini, kefenine bürülü olarak bekleyen Şekerkamış'ın bulunduğu odaya ulaşınca “Pekâlâ! Döktüğü gözyaşı kadar altın toplayanın yalnız kendin olduğunu mu sanıyorsun? Al, torbama bak!” demiş; ve altın torbasını odasının ortasına sürüklemiş; sonra da Şekerkamış'ın kefenden çıkmasına yardım ederek ona “Evet! Ama hepsi bu kadar değil, karı! Şimdi bir şeyler yapıp hilekârlığımız ortaya çıkınca, Halife ile Sitti Zübeyde'nin öfkelelerini üzerimize çekmemeliyiz! İşte yapacağımız şudur!...” demiş. Ve bu konudaki niyetini çabucak Şekerkamış'na bildirmiş. İşte onların durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

İşte onların durumu böyleymiş!

Halife'ye gelince! Divan'daki, o gün için zaten kısa tuttuğu oturum sonuçlanınca, hemen Mesrur'u yanına alarak Sitti Zübeyde'nin dairesine, gözde cariyesinin ölümü dolayısıyla başsağlığında bulunmaya gitmiş; ve karısının bulunduğu dairenin yöresinde olduğu halde yatağına uzanmış olarak görmüş. Yanına yaklaşıp kendisine “Ey amcamın kızı, zavallı cariyen Şekerkamış'ın yitirdiği yıllar senin ömrüne katılsın!” demiş. Halife'nin gelişini, Ebü'l-Hasan'ın ölümü dolayısıyla, aynı şekilde başsağlığı dilemek üzere beklemekte olan Sitti Zübeyde, bu başsağlığı dileğini duyunca, Halife'nin yanlış bilgi edinmiş olduğunu düşünerek “Allah benim gözdem Şekerkamış'ın ömrünü uzun etsin, ey Emirü'l-Müminin! Aslında ben sana başsağlığı dilemeliyim! Allah

sana ömür versin de, rahmetli yoldaşın Ebü'l-Hasan'dan daha uzun yaşa! Sen beni bunca üzgün görüyorsan, nedeni, dostunun ölümüne yanmamdandır, yoksa, Tanrı'ya şükür olsun ki, sağlığı yerinde olan Şekerkamış için değildir!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Halife, gerçeği tam anlamıyla bildiğine inanmak için her türlü nedene sahip olduğundan gülmekten kendini alamamış; ve Mesrur'a dönerek ona "Vallahi! Ey Mesrur, hanımının bu sözlerine sen ne dersin? Aslında o denli akıllı ve bilge olan kendisi, işte bugün, tüm öteki kadınlar gibi fikirden yoksun görünüyor. Kısacası, bunların hepsi gerçekten aynı durumdalar! Ben onu teselli etmeye geldim; o ise, bana acı duyurmaya ve yanlış olduğunu bildiği bir haber vererek aldatmaya çalışıyor! Öyleyse, haydi sen konu! Ve benim gibi görüp işittiğin şeyi ona anlat! Belki o zaman bu tarz konuşmayı değiştirir ve bizi budala yerine koymaktan vazgeçer!" demiş. Mesrur da Halife'ye itaat etmiş olmak için, Sultan'a "Hanımım, efendimiz Halife Emirü'l-Müminin'in hakkı var! Ebü'l-Hasan'ın sağlığı yerinde ve gücü olağandışı! Ama, gelip senin gözden olan karısı Şekerkamış'ının bu gece hazımsızlıktan öldüğünü ağlayarak bildirdi bize! Ve bil ki, karısının ölümünü bizzat kendisi söyledikten sonra cenazesinin kaldırılması için efendimizin cömertçe verdiği on bin altını alarak biraz önce Divan'dan dışarı çıktı. Ve şimdi üzgün, ama minnettar evine döndü!" demiş.

Mesrur'un bu sözleri, Sitti Zübeyde'yi ikna etmekten uzak, Halife'nin kendisiyle şakalaşmak istediği hakkındaki inancını pekiştirmiş; ve "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, her zamanki şakacılığını takınmanın bugün hiç yeri yok! Ben ne dediğimi biliyorum; ve benim hazinedar kadınıma sana Ebü'l-Hasan'ın cenazesinin bana neye mal olduğunu söyleyecektir! Biz iyisi mi, cariyem Şekerkamış'ının matemine katılalım ve şimdi yaptığımız gibi, yakışsız ve ölçüsüzce gülüp durmayalım!" diye haykırmış. Halife, bu sözleri işitince "Sen ne diyorsun, Allah aşkına, amcamın kızı? Böyle şeyleri bana söyleyecek kadar çılgın olabilir misin? Zaten bu konuda artık uzun boylu konuşmamızın da yararı yok! Şimdi sana söylediğim kanıtını göstereceğim!" demiş. Ve divana oturarak Mesrur'a doğru dönüp ona "Çabucak Ebü'l-Hasan'ın evine git ve kendi bildiğimden başka kanıtı ihti-

yaç olmamakla birlikte, ikisinden hangisinin ölmüş bulunduğunu gör gel! Ve bize durumu bildirmek üzere çabucak geri dön!” demiş. Mesrur onun buyruğunu yerine getirmek üzere ayrıldığı sırada, Halife, Sitti Zübeyde’ye dönüp ona “Ey amcamın kızı, şimdi hangimizin haklı olduğu anlaşılacak! Ama bunca açık olan bir şey üzerinde bu denli ısrar ettiğine göre, ne üzerine iddiaya girmek istersen sana karşı kabullenirim!” demiş. O da “İddiayı ben de kabul ediyorum! Ve benim için dünyada en değerli şey olan Nakışlı Köşk’ü senin ileri süreceğin herhangi bir değer karşılığında ileri sürüyorum!” diye yanıt vermiş. O da “Senin ileri sürdüğün değere karşı, benim için de dünyada en değerli şey olan Zevkler Sarayı’nı ileri sürüyorum! Böylece, sanırım ki, daha az değerli bir şey önermiş olmuyorum! Çünkü benim Zevkler Sarayı, değer ve güzellikte, senin Nakışlı Köşk’ünden daha da üstündür!” demiş. Sitti Zübeyde bundan son kertede alınarak “Şimdi şurada oturup senin sarayının benim köşkümünden üstün olup olmadığını tartışarak kavga etmeyelim! Hangisinin daha değerli olduğunu gerçekten anlamak istiyorsan, oradaki yaşıntın üstüne halkın ardından neler konuştuğunu işitmen yeter! Ama iddiamızın bir dayanağı olması gerek! Fatıha suresi aramızda olsun!” demiş ve Kutsal Kitap’ın bu ilk suresini iddialarının mühürlenmesi için birlikte okumuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

... Ve Kutsal Kitap’ın bu ilk suresini iddianın mühürlenmesi için birlikte okumuşlar. Ve düşmanca bir sessizlik içinde Cellat Mesrur’un dönüşünü beklemişler. Onların durumu işte böyleymiş.

Ne olup biteceğini anlamak için kulağı kırışte olan Ebü’l-Hasan’a gelince: uzaktan Mesrur’un yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisini hangi nedenle bulmak üzere geldiğini anlamış. Ve Şekerkamış’a “Ey Şekerkamış, işte Mesrur dosdoğru bizim eve geliyor! Ve hiç kuşku yok ki, buraya ölümümüz dolayısıyla Halife ile Sitti Zübeyde arasında ortaya çıkmış bulunan kargaşa

nedeniyle gönderilmiş olacak! Bize ilkin Sitti Zübeyde'ye karşı Halife'ye hak vermek düşer! Haydi öyleyse bir kez daha çabucak ölür gibin yap da gecikmeden seni kefene sarayım!" demiş. Şekerkamışı hemen ölür gibi yapmış. Ebü'l-Hasan da onu kefene sarmış ve ilkin olduğu gibi sarığı çözülmüş, yüzü uzamış, mendili gözleri üzerinde, yanına oturmuş.

Tam o anda Mesrur içeri girmiş. Ve Şekerkamışı'nı odanın ortasında kefene sarılmış, Ebü'l-Hasan'ı da dertlere gömülmüş olarak görünce, etkilenmekten kendini alamamış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Senin için duyduğum keder, ey kız kardeşimiz Şekerkamışı, büyüktür! Ey bir zamanlar o denli güzel ve tatlı olan kız! Senin bahtın hepimizi üzecek kadar acıymış! Sana, Yaradan'a dönüş buyruğu ne kadar da çabuk verildi! İnşallah Tanrı seni yüce rahmetine ulaştırarak ödüllendirir!" demiş. Sonra Ebü'l-Hasan'ı kucaklamış ve adamakıllı üzgün, Halife'ye bilgi vermek için çabucak oradan ayrılmış. Ve Sitti Zübeyde'ye, Halife'ye karşı çıkarak ne denli inatçı ve hatalı olduğunu göstermekten asla üzgün değilmiş.

Böylece Sitti Zübeyde'nin nezdine gelmiş ve önünde yeri öptükten sonra "Tanrı hanımımızın ömrünü uzatsın! Rahmetli kız, kefene sarılı olarak odanın ortasında idi; kefen altında bedeninin şimdiden şiştiği belli oluyordu! Zavallı Hasan'a gelince, artık onun karısının ardından yaşayacağını da pek sanmıyorum!" demiş. Mesrur'un bu sözlerini duyan Halife rahatlamış ve memnunluktan coşkuya kapılmış; sonra da yüzü sapsarı olan Sitti Zübeyde'ye dönerek, ona "Ey amcamın kızı, Nakışlı Köşk'ü benim üzerime geçirmesi için kâtibi çağdırtmayı neden erteliyorsun?" demiş. Ama Sitti Zübeyde Mesrur'a hakaret etmeye başlamış ve öfkenin sınırında, Halife'ye "Bu yalancı ve yalancıoğlu yalancı haremağasının sözlerine güveniyorsun, demek? Ben ve buradaki cariyeler benimle birlikte bir saat önce kendi gözlerimizle gözdem Şekerkamışı'nı perişan ve Ebü'l-Hasan'ın ölümüne ağlarken görmedik mi yani?" demiş. Ve kendi sözlerinin etkisi altında, pabucunu çıkarıp Mesrur'un üzerine atmış ve ona "Çık buradan dışarı köpek soyu!" diye haykırmış. Mesrur, Halife'den de çok şaşırarak, hanımını daha fazla öfkelendirmek istemeyerek ikiye katlanarak ve başını sallayarak çabucak çekip gitmiş.

O zaman öfke dolu Sitti Zübeyde, Halife'ye doğru dönüp ona "Ey Emir'ül-Müminin, günün birinde böyle bir haremağasıyla fikir birliği edip bana bu denli acı vereceğini ve olmayanı inandırmaya kalkacağını hiç düşünmemiştim! Çünkü şimdi artık hiç kuşku duymuyorum ki, Mesrur'un getirdiği bu haber, bana acı vermek için daha önceden düzenlenmiştir. Her durumda, sana benim haklı olduğumu kanıtlamak için, ben de kendi adıma birini gönderip iddiayı ikimizden hangimizin yitirdiğini sana göstereceğim. Eğer gerçeği söyleyen sen isen, ben budaların biri olduğumu ve bütün cariyelerimin de hanımları gibi budala olduklarını kabul edeceğim; eğer tersine, haklı olan bensem, iddianın karşılığını almaktan gayri, bu zift suratlı küstah haremağasının başını da isterim!" demiş. Halife de yeğeninin kızgınlığını tecrübesiyle bildiğinden, onun kendisinden istediği her şeye razı olmuş. Ve Sitti Zübeyde kendisini büyüten ve tam bir güven beslediği yaşlı sütanasını çağırtmış ve ona "Ey sütanne, hiç oyalanmadan hemen efendimiz Halife'nin yoldaşı Ebü'l-Hasan'ın evine git ve bu evde kimin ölmüş olduğunu anla! Ölen Ebü'l-Hasan mıdır, yoksa Şekerkamışı mı? Ve orada görüp öğrendiğini hemen dönerek bana aktar!" demiş. Sütana da işitip itaat ettiğini söyleyerek ve yaşlı bacaklarına karşın, Ebü'l-Hasan'ın evine doğru çabucak yol almaya başlamış.

Dikkatli bir gözle evinin önünden gelip geçenleri gözetlemekte olan Ebü'l-Hasan, yaşlı sütananın uzaktan ağır ağır ilerlemekte olduğunu görünce, onun hangi nedenle yollanmış bulunduğunu anlamış; ve karısına doğru dönerek ona "Ey Şekerkamışı, ben ölüyüm!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ey Şeker Kamışı, ben ölüyüm!" diye haykırmış ve kaybedilecek zamanı olmadığından kendini kefene bürümüş ve ayakları Mekke doğrultusunda, yere uzanmış. Şekerkamışı da sarığını yüzünün üstüne koymuş; ve saçları dağınık, göğsünü ve yanaklarını matem haykırırları koparak dövmüş. Tam o sırada, yaşlı

sütana içeri girmiş. Ve göreceği şeyi görmüş! Ve çok üzgün olarak kederli Şekerkamış'ının yanına yaklaşıp ona "Allah rahmetlinin yitirdiği yılları sana bağışlasın! Ne yazık ki, kızım Şekerkamış, işte gençliğinin tam ortasında yapayalnız ve dul kaldın! Ebü'l-Hasan olmaksızın sen ne yapacaksın, ey Şekerkamış?" demiş ve onunla birlikte bir süre ağlamış. Sonra ona "Şimdi, beni çok üzse de seni terk etmeliyim! Şu korkunç yalancı Mesrur'un kocan Ebü'l-Hasan yerine ölümün seni vurduğunu söyleyip onu içine attığı derin kederden kurtarmak için çabucak hanımım Sitti Zübeyde'nin yanına gitmek zorundayım!" demiş. Şekerkamış da inleyerek "Keşke anacığım, bu haremağası doğru söyleseydi! Şimdi yaptığım gibi onun uğrunda ağlayıp durmazdım! Ama herhalde bu da gecikmeyecek! En geç yarın sabah kederden ölecek olan beni de toprağa gömerler!" demiş. Ve, bunları söyleyerek gözyaşları, iniltilerini ve sızlanmalarını bir kat daha arttırmış. Ve sütana daha da üzölmüş olarak onu bir kez daha kucaklayıp artık daha fazla tedirgin etmeksizin yavaşça dışarı çıkmış ve kapıyı ardından kapatmış; görüp işittiklerini hanımına anlatmaya gitmiş. Konuşmasını bitirince de, ilerlemiş yaşına karşın yaptığı şeyden nefes nefese kalarak bir kenara oturmuş.

Sitti Zübeyde, sütanasının getirdiği haberi işitince, kasılarak Halife'ye dönmüş ve ona "Her şeyden önce, o küstah haremağası, kölen Mesrur'u asmak gerek!" demiş. Halife de şaşkınlığın sınırında, hemen Mesrur'u huzuruna getirtmiş ve ona hiddetle bakarak yalanından dolayı azarlamak istemiş. Ama Sitti Zübeyde ona zaman bırakmamış. Mesrur'un orada bulunuşundan hiddete kapılarak sütanasına doğru dönmüş ve ona "Şu köpeğin önünde, sütanne, bize söylediğini tekrar et!" demiş. Ve ancak soluğunu toparlamış olan sütana da, haberi Mesrur'un önünde tekrarlamak zorunda kalmış. Mesrur, onun sözlerinden hiddetlenerek, Halife'nin ve Sitti Zübeyde'nin huzurunda bulunmasına karşın, ona "Ah! Dişleri dökölmüş kocakarı, bu kadar utanmazca nasıl yalan söylersin ve beyaz saçlarına saygısızlık edersin? Yani beni, gözlerimle gördüğüm Şekerkamış'ının ölmüş ve kefene bürönmüş halinin hiç olmamış bulunduğuna mı inandıracaksın?" diye haykırılmış. Sütana da öfkeyle, ona "Senden başka burada yalan söyleyen yok, ey zenci bozuntusu! Seni asarak öldürmek yetmez; etini

parça parça edip yine sana yedirmeli!" diye haykırmış. Mesrur da ona "Sus sen, yaşlı bunak! Git de öykünü haremdeki kızlara anlat!" diye yanıt vermiş. Ama, Mesrur'un edepsizliğine çok kızan Sitti Zübeyde, onun başına yastıklar, vazolar, ibrikler ve tabureler fırlatarak ve yüzüne tükürerek, birdenbire hıçkırıklar koparmaya başlamış, ve sonunda ağlayarak kendini bitkin yatağına fırlatmış.

Halife bütün bunları görüp iştince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve ellerini birbirine çarparak "Vallahi! Mesrur tek yalancı değil! Ben de bir yalancıyım, sütana da bir yalancı ve sen de bir yalancısın, ey amcamın kızı!" demiş. Sonra da başını eğmiş ve başka bir şey söylememiş.

Ama, bir saat kadar bir zaman geçtikten sonra, başını kaldırmış ve "Vallahi! Derhal gerçeği anlamamız gerek! Artık bize, Ebü'l-Hasan'ın evine gidip kendi gözlerimizle içimizden hangimizin yalancı olduğunu, hangimizin gerçeği söylediğini görmek kalıyor!" demiş. Sonra ayağa kalkıp Sitti Zübeyde'ye kendisine eşlik etmesini rica etmiş, ve Mesrur, sütana ve bir kadın kalabalığı kendilerini izlerken, Ebü'l-Hasan'ın evine doğru yollanmışlar.

Bu alayın yaklaştığını gören Şekerkamış, Ebü'l-Hasan bu işin böyle olabileceğini söylediği halde, çok tedirgin olmaktan ve helecan duymaktan kendini alıkoyamamış ve "Vallahi! Testinin her yere düşüşünde ille de kırılmayacağını söylemek mümkün değildir!" diye haykırmış. Ama Ebü'l-Hasan gülmeye başlamış ve "İkimiz birlikte ölelim, ey Şekerkamış!" demiş. Ve karısını yere uzatarak kefene bürümüş, kendisi de çekmeceye bulduğu bir ipek parçasına sarınmış ve onun yanına uzanmış ve merasim âdetlerine uygun olarak sarığıyla da yüzünü örtmeyi unutmamış. Onlar da hazırlıkları ancak bitirmişlerken, alay salona girmiş.

Halife ve Sitti Zübeyde, gözlerine çarpan uğursuz görünümün farkına varınca, hareketsiz ve sessiz kalakalmışlar. Sonra birdenbire, bu kadar kısa sürede bunca olan bitenin tam olarak sarstığı Sitti Zübeyde sararmış, yüzünün şekli değişmiş ve kadınların kollarına baygın düşmüş. Ve yeniden baygınlıktan kurtulup kendine gelince, şelaleler gibi gözyaşı dökmüş ve "Yazık sana ey Şekerkamış! Kocanın ölümüne dayanamadın demek! Acıdan öldün, öyle mi?" diye haykırmış. Ama işi asla böyle düşünmek istemeyen ve dostu Ebü'l-Hasan'ın ölümüne

ağlamakta olan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şekerkamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebü'l-Hasan'dır! Bu kesin..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

... İş asla böyle düşünmeyen ve dostu Ebü'l-Hasan'ın ölümüne ağlamakta bulunan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şekerkamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebü'l-Hasan'dır! Bu kesin!" demiş. Ve "Evet! Ama sen ağlıyorsun ve bayılıyorsun ve böylece haklı olduğunu düşünüyorsun!" diye eklemiş. Zübeyde de ona "Sen de haklılığını bu alçak kölenin söylediğine dayıyorsun!" diye yanıt vermiş. Ve de "Evet! Ama Ebü'l-Hasan'ın hizmetkârları nerede? Gidip çabucak onlar bulunsun! Efendilerini kefene bürüyen onlar olduğuna göre ilkin hangisinin öldüğünü, sonra da kederden ölenin hangisi olduğunu yine onlar bilirler ve bize anlatırlar!" demiş. Halife de "Hakkın var, ey amcamın kızı! Ve ben, vallahi! Bana bu haberi getirene on bin dinar vermeyi vaat ediyorum!" demiş. Halife'nin ağzından daha bu sözler çıkar çıkmaz, sağdaki kefenin altından "On bin dinar benim avcuma sayılsın! Efendimiz Halife'ye ben, Ebü'l-Hasan'ın kederden ölen ikinci kişi olduğunu kesinlikle bildiririm!" diyen bir ses duyulmuş! Bu sesi duyan Sitti Zübeyde ve kadınlar dehşete kapılmışlar, büyük bir feryat koparak kapıya doğru atılmışlar. Halife'ye aksine, Ebü'l-Hasan'ın oynadığı oyunu anlayarak öylesine bir kahkaha koparmış ki, salonda sırtüstü yere düşmüş ve "Vallahi! Ya Ebü'l-Hasan! Şimdi galiba gülmekten ben öleceğim!" diye haykırmış.

Sonra, Halife gülmesini bitirince ve Sitti Zübeyde içine düştüğü korkudan kurtulunca, Ebü'l-Hasan ile Şekerkamışı kefenlerinden çıkmışlar ve genel bir sevinç içerisinde, onları bu şakayı yapmaya iten nedeni anlatmaya karar vermişler.

Ve Ebü'l-Hasan, Harun Reşid'in ayaklarına kapanarak, Şekerkamışı da hanımının ayaklarını öperek, ikisi birden, duydukları pişmanlıkla onlardan bağışlanma dilemişler.

Ve Ebü'l-Hasan “Ben bekâr kaldıkça, ey Emirü'l-Müminin, paraya karşı hiçbir istek duymadım! Ama varlığını sana borçlu bulunduğum bu Şekerkamış'ının öyle bir iştahı var ki, deveyi hamuduyla yutar¹ ve de vallahi Halife'nin hazinesini hazine-darıyla birlikte yer bitirir!” diye eklemiş. Halife ile Sitti Zübeyde yeniden kahkahadan kırılmışlar. Ve ikisini de bağışlamışlar ve dahası, oracıkta, Ebü'l-Hasan'ın verdiği yanıtla kazandığı on bin dinardan gayrı, onlara ayrıca ölümden kurtuldukları için on bin dinar daha vermişler.

Bunu izleyerek, bu küçük şaka, Ebü'l-Hasan'ın harcamalarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkardığı için Halife, dostunun o günden sonra düzenli ödenek almasında aksaklık olmamasını sağlamış ve hazinedarına her ay büyük vezirine ödenen miktarın aynısını Ebü'l-Hasan'a da ödenmesini emretmiş. Ve de geçmişte olduğundan çok, Ebü'l-Hasan'ın dostu ve kadeh arkadaşı olmasını istemiş. Ve böylece hepsi, Dostları Ayıran, Sarayları Yıkan ve Mezarları İnşa Eden, Acımasız, Sakınılmaz Güç gelinceye kadar büyük bir mutluluk içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazad, o gece de bu öyküyü anlatıp bitirince, Şah Şehriyar'a “Uyanık Uykucu hakkında bütün bildiğim bu kadar, ey şah! Ama izin verirsen, şimdi işittiğini her bakımdan pek çok aşan bir başka öykü anlatacağım!” demiş. Şah Şehriyar da “İzin vermeden önce, bu öykünün adını bana söylemeni isterdim, Şehrazad!” demiş. O da “Bu, Zeynü'l-Mevasfın Aşklarının Öyküsü'dür!” demiş. Şehriyar da “Peki, benim bilmediğim bu öykü neymiş bakalım?” demiş.

1 Mardrus, “torbayı içindekilerle yutar” şeklinde çevirmiş.

Zeynü'l-Mevasıf'ın Aşkları

Bana kadar ulaştığına göre, ey bahtıgüzel şah, yüzyıllar ve yıllar öncesi, eski zamanlarda, adı Enis¹ olan sözün tam anlamıyla yakışıklı bir delikanlı varmış. Bu genç kuşkusuz zamanın en zengin, en cömert, en ince, en yüce ve sevgili kişisiymiş. Ve dahası yeryüzünde sevillebilecek ne varsa: kadınları, dostlarını, güzel yiyecekleri, şiiri, musikiyi, kokuları, yeşilliği, ısıldayan suyu, gezmeyi ve tüm zevkleri sever ve refah içinde geçen bir yaşamın neşesi içinde ömür sürermiş.

Bir öğle sonrasında, yakışıklı Enis, âdet edindiği üzere, bahçesindeki keçiboynuzu ağacının altında güzelce kestiriyormuş. Ve kendisi rüyasında dört güzel kuşla ve göz kamaştıran beyazlıkta bir güvercinle oynayıp eğlenirken görmüş. Ve içinden onları okşamak, tüylerini karıştırmak ve öpmek için yoğun bir arzu duyarken, birdenbire tehditkâr gagasıyla iri bir karga çıkagelmiş ve güvercinin üzerine saldırarak ve arkadaşı olan dört narin kuştan onu ayırarak havaya kaldırmış. Enis bundan çok etkilenerек uyanmış, yataktan çıkıp bu rüyayı kendisine yorumlayacak birini aramaya başlamış. Ama böyle birini bulmaksızın bir süre avare dolaşmış. Ve tam artık evine dönmeyi düşünürken, çok güzel görünümü olan bir evin önünden geçmekte imiş; eve yaklaşırken içeriden güzel ve hüzünlü bir kadın sesinin yükseldiğini ve şu dizelerden oluşan bir şarkı okuduğunu işitmiş:

Serin sabahın tatlı kokusu, âşıkların yüreğini duygulandırır. Ama benim tutsak yüreğim âşıkların özgür yüreği gibi midir ki?

Ey sabahların tatlı serinliği, bükülgen bir beng dalından daha narin bir yavru karacaya yüreğimin duyduğu gibi bir aşkı hiç yatıştırdın mı?

Enis, içinde, bu sesin vurgulamalarını hissetmiş ve buna sahip olan kişiyi tanıma arzusu duymuş; yarı açık bulunan kapıya yaklaşıp içeriye bakmış; ve orada gözün alabildiğine uzanan bir görüntü içinde uyumlu tarhlardan, çiçek yataklarında ve gül, yasemin, menekşe, nergis ve başkaca bin türlü çiçekten oluşan bir koruluktan ve Tanrı'nın gökleri altında cıvıldaayan kuşlardan başka bir şeyin bulunmadığını görmüş. Ve bu yerin saf havası kendisini çekerek Enis, kapıyı açmaktan ve bahçede ilerlemekten kendini alamamış. Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan genç kızlardan oluşan bir beyaz topluluk görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan genç kızlardan oluşan beyaz bir topluluk görmüş. Ve onlara doğru yönelmiş; ilk kemere ulaşınca üzerinde kırmızı harflerle şu kitabenin yazılı bulunduğunu görmüş:

Ey konut, kapıların konukseverliğe sonsuza dek açık kalacak kadar dayanıklı olmalı ve asla dostlar seni çok dar bulmamalıdır!¹

Sonra ikinci kemere ulaşmış ve altın harflerle yazılı şu kitabeyi okuyabilmiş:

1 Powys Mathers, bu dizeleri, "Our house shall have a narrow door / That grief and time may not come in, / But friends and laughter, who were thin, / Shall enter, fatten, leave no more!" (Evimizin dar bir kapısı olacak / Kederin ve zamanın içine girmeyeceği! / Ama dostların ve kahkahanın, / Ki incedir onlar, / Gireceği ve şişmanlayıp bir daha terk etmeyeceği kadar!) şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

Ey mutluluk evi, sen, koruluktaki kuşların uyumlu ötüşlerinin uzun zaman duyulmasını sağlayacak kadar uzun yaşamalısın! Ve sana sahip olanlar, ağaçlarında meyveler olgunlaştıkça ve gök boşluğunda yeni yıldızlar parladıkça sakince yaşasınlar!

Böylece üçüncü kemerin altına gelmiş ve koyu mavi harflerle şu dizelerin yazılı bulunduğunu görmüş:

Ey gösterişli ve göz kamaştıran konut, zamana ve değişkenliğe karşın, sıcak ışıkların ve tatlı karanlığın altında güzelliğinle sürekli yaşa!

Bu üçüncü kemeri de geçtikten sonra, bahçe yolunun sonuna ulaşmış ve eve çıkan ve yeni yıkanmış mermer basamakların dibinde on dört yaşını ancak aşmış, ama kuşkusuz on beşine henüz ulaşmamış bir genç kız görmüş. Kız, kadife bir halı üzerine uzanmış ve yastıklara yaslanmış bulunuyormuş. Dört başka genç kız da yöresini sarmış, buyruklarını bekler durumdaymış. Kız, ay kadar güzel ve beyazmış, ince kaşları değerli miskten oluşmuş bir yay kadar narin, kıyım ve öldürücülükle yüklü siyah gözleri, bir Hindistan cevizinin sığacağı kadar küçük mercan gibi bir ağzı, mükemmelliğe meydan okuyan¹ bir çenesi varmış. Ve kuşkusuz bunca güzelliklerle, en soğuk ve katı yürekleri bile yakar tutuşturmuş.

Yakışıklı Enis, güzel genç kıza doğru yaklaşmış; önünde yere kadar eğilmiş; elini yüreğine bastırmış, sonra dudaklarına ve alnına götürmüştü ve ona “Ey sağlığın sultanı, barış üzerine olsun!” demiş. Ama kız ona “Ey küstah genç, sen nasıl cesaret ediyor da, sana ait olmayan ve yasaklanmış bulunan bir yere giriyorsun?” diye sormuş. O da “Ey hanımım, hata asla benim değildir, sana ve bu bahçeye aittir! Yarı açık kapısından yaseminler, reyhanlar ve menekşelerden oluşmuş çiçek tarhlarıyla bu bahçeyi ve yine şurada senin bulunduğun yerde oturmuş bulunan güzellik mehtabının önünde bahçenin tüm çimlerinin ve çiçeklerinin eğildiğini gördüm. Ve ruhum, buraya gelip çiçekler ve kuşlarla birlik-

1 Mardrus, “İşte buradayım! diyen” şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

te eğilerek sana saygıda bulunma arzuma karşı duramadı.” diye yanıt vermiş. Genç kız gülmeye başlamış ve ona “Senin adın ne?” diye sormuş. O da “Kölen Enis, sultanım!” demiş. Kız da “Sen benim çok hoşuma gittin, ya Enis! Gel yamacıma otur!” demiş.

Ve onu yanına oturtmuş ve kendisine “Ya Enis, bir parça oyalanmayı çok istiyorum! Satranç oynamayı bilir misin?” demiş. O da “Evet, kuşkusuz!” demiş. Kız da, genç kızlardan birine işaret etmiş; kız hemen abanoz ve fildişinden yapılmış bir satranç tahtası getirmiş; satrancın taşları kırmızı ve beyazmış; kırmızılar yakuttan, beyazlar da billur taşlardan yontulmuş imiş. Kız ona “Kırmızılar mı, beyazları mı istiyorsun?” diye sormuş. Enis “Vallahi! Efendim, beyazları alayım ben, çünkü kırmızılar karacaların rengidir; ve bu koşullar ve her koşul altında sana tam anlamıyla uyar!” diye yanıt vermiş. Kız “Öyle olsun!” demiş. Taşları sıralamış ve oyun başlamış.

Ama Enis, satranç taşlarından çok rakibinin güzelliklerine takılıyormuş ve ellerinin badem ezmesine benzer zarafetine, beyaz kâfur aklığındaki parmaklarının inceliğine ve kibarlığına kendinden geçercesine hayran oluyormuş. Sonunda “Nasıl olur da, ey hanımım, böylesi parmakların hışmına uğramadan oyunu verip ona “Şah mat! Şah mat, ya Enis! Yenildin sen!” diye yanıt vermiş. Sonra Enis’in kendini kesinlikle oyuna kaptırmadığını görerek ona “Enis, senin oyunda daha dikkatli olmanı sağlamak için, her oyun için yüz dinarlık bir bahis koyalım!” demiş. O da “Neden olmasın!” diye yanıt vermiş. Ve taşları sıralamış. Ve kendi bakımından, adı Zeynü’l-Mevasıf¹ olan kız da, o anda saçlarını bürüyen ipek tülü kaldırmış ve göz kamaştıran bir ışık sütunu gibi görünmüş. Rakibinden bir türlü gözlerini alamayan Enis de, ne yaptığını bilmeden oynamayı sürdürmüştü; bazen kırmızı taşlar yerine beyazları alıyor, bazen onları aksi yönde sürüyormüştü. Böylece sonunda beş oyun için beş yüz dinar ütölmüş. Ve Zeynü’l-Mevasıf ona “Görüyorum ki öncekinden daha dikkatli değilsin! Daha güçlü bir bahis turalım! Oyun başına bin dinar!” demiş. Ama bahis miktarı artırıldığı halde, Enis, dikkatini toplayamamış ve yine kaybetmiş. Bunun üzerine kız ona “Şimdi bütün parana karşılık bende ne varsa, onun üzerine oynayalım!”

1 Zeynü’l-Mevasıf: “Niteliklerin Bezeği” anlamında Arapça kadın adı (Â.Ş.O.)

demiş. Enis kabul etmiş ve kaybetmiş. O zaman dükkânları, evleri, bahçeleri ve köleleri üzerine oynamış; ve birbiri ardından hepsini yitirmiş. Ve artık elinde avcunda hiçbir şey kalmamış.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf ona doğru dönmüş ve kendisine “Enis, sen akılsızın birisin! Ve ben senin bahçeme girmiş olmana ve beni tanımış bulunmana pişman olmanı istemiyorum. Dolayısıyla yitirdiğin her şeyi sana geri vereceğim! Ayağa kalk Enis ve nereden geldinse oraya barış içinde dön!” demiş. Ama Enis “Yo, vallahi, sultanım, yitirdiğim şeyler için hiçbir pişmanlık duymuyorum! Sen benim hayatımı da istesen, hemen sana bağışlarım! Ama lütfen, beni, yanından ayrılmaya zorlama!” diye yanıt vermiş. Kız “Yitirdiklerini geri almak istemediğine göre, hiç değilse git kadıyı ve şahitleri bul, gelip kazandığım malların durumunu belirten bir bağış ilmühaberi düzenlesinler!” demiş. Enis de kalkıp kadıyı ve şahitleri getirmeye gitmiş. Ve kadı, Zeynü'l-Mevasıfın güzelliği karşısında her ne kadar kalemi elinden düşürmüştü de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide de mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve kadı, Zeynü'l-Mevasıfın güzelliği karşısında kalemi elinden düşürmüştü de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf Enis'e doğru dönmüş ve gülerek ona “Şimdi, Enis, artık gidebilirsin! Artık birbirimizi tanımıyoruz!” demiş. Enis “Ey sultanım, demek ki arzumı doyurmadan beni gönderiyorsun, öyle mi?” demiş. Kız “Senin söylediğin şeyi doyurmayı çok isterim, Enis; ama hâlâ da senden istediğim bazı şeyler var! Bana başkaca dört kese saf misk, dört ons¹ akamber ve en iyi nitelikte dört bin parça altın işleme ve koşumlanmış dört katır getimen gerek!” demiş. Enis de “Başım üstüne, sultanım!” demiş. Kız “Bunları nasıl sağlayacaksın, elinde hiçbir şey kalmadı ki?” diye sorunca; “Allah kerimdir! Benim ihtiyaç

1 Ons: 30,56 gr. (Â.Ş.O.)

duyduğum tüm parayı borç verecek dostlarım var!” demiş. Kız “Öyleyse, koş istediklerimi getir!” demiş. Enis, dostlarının yardımına koşacaklarından kuşku duymadan, onları bulmak üzere evden çıkmış.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf, adı Hubub olan bir hizmetçisine “Sen de onun ardından çık ey Hubub ve onun yürüyüşünü dikkatle izle! Sözüünü ettiği tüm dostlarının onu, şu ya da bu bahaneyle yardım etmeyi reddedip başlarından savdığını görünce, yanına yaklaş ve ona de ki, ‘Ey efendim Enis, hanımım Zeynü'l-Mevasıf, beni sana, seni hemen görmek istediğini söylemem için gönderdi!’ Ve onu buraya getir; ve kabul salonuna sok! Ve o zaman ne olacaksa, olacak!” demiş. Ve Hubub işitip itaat ettiğini bildirmiş, çabucak Enis’in ardından çıkıp adımlarını izlemiş.

Zeynü'l-Mevasıfa gelince, evine girmiş ve yıkanmak üzere hamama girmiş. Banyodan sonra, cariyeleri ona olağandışı bir bakım sağlamak için her türlü özeni göstermişler; yolunacak kıllarını yolmuşlar, ovulacak yerlerini ovmuşlar, koku sürülecek yerlerine koku sürmüşler, gerilecek yerlerini germişler, çekilecek yerlerini çekmişler. Sonra üzerine ince altın iplerle işlenmiş bir urba giydirmişler; başına inciyle süslenmiş ince gümüş işi zengin bir taç koymuşlar. Bu tacın gümüş örgüsünün iki ucu, arında güvercin yumurtası iriliğindeki iki yakutla düğümlendikten sonra göz kamaştıran omuzlarına düşüyormuş. Sonra misk ve amberle kokulandırılmış güzel siyah saçlarını, topuklarına kadar uzanan yirmi beş örgü yaparak taramalarını bitirmişler. Ve onu böyle süslemeyi tamamlayıp yeni gelin görünümüne bürüyünce, ayaklarına kapanmışlar ve ona, hayranlıkla titreyen bir sesle “Ey Zeynü'l-Mevasıf hanımımız, Tanrı göz kamaştıran güzelliğini korusun ve seni sonsuza dek kıskanç bakışlardan ve kem gözlerden korusun!” demişler. Ve kız odada salınıp gezerken ona, yüreklerinin ta içinden kopan binlerce övgü yağdırmışlar.

İşler böyle sürüp giderken, genç Hubub, bir kez bütün dostları tarafından yardım görmeksizin geri çevrilmesi tamamlanınca genç Enis'i alıp geri dönmüş. Ve hanımı Zeynü'l-Mevasıfın bulunduğu salona getirmiş. Yakışıklı Enis, Zeynü'l-Mevasıfı, güzelliğinin tüm parlaltısı içinde görünce, gözleri kamaşarak kalakalmış ve kendi kendine “Bu o mu, yoksa ancak cennette

görülen hurilerden biri mi?" demiş. Ama Zeynü'l-Mevasıf, Enis üzerinde bıraktığı etkiden hoşnut, gülerek onun yanına gelmiş ve elini tutup geniş ve alçak bir divanda yanına oturtmuş. Sonra cariyelerine işaret vermiş; onlar da tek parça gümüşten yapılmış ve üzerinde yemek yeme zevkiyle ilgili olarak şu dizelerin yazılı bulunduğu bir sofraya tepsisi getirmişler:

Elinde kaşıkla büyük tabaklara dal, gözlerini ve gönlünü şu çeşitli ve hayranlık verici yiyeceklerle şenlendir.

Et yahnisi, tavşan yahnisi, kebab ve haşlamalar, reçel ve muhallebiler, kızartmalar ve sıcak ve soğuk kompostolar.

Ey keklikler, ey piliçler, ey besili horozlar, ey yumuşatılmış etler, sizlere tapıyorum!

Siz, ey, uzun süre fıstıkla beslenmiş, şimdi de şu tepside içi üzümle dolu yatan harika kuzular!

Ben, keklikler, piliçler ve horozlar gibi kanatlarınız olmasa da, sizi çok seviyorum!

Sana gelince, ey ateşte pişmiş kebab, Tanrı seni kutsasın! Senin altın kızarmışlığın hiçbir zaman istemem dedirtmez bana!

Ve sen, zeytin ağacının ruhunu içen şu çanakdaki semizotu salatası, varlığım sana aittir, ey dostum!

Göğsümde zevk içinde titre yüreğim, tabağın dibine serilmiş taze nane yaprakları üzerindeki bu bir çift balığı gör de!

Ve sen, mutlu ağzım, sus, bir daha salnamelerin yazmaya-cağı bu lezzetli yiyecekleri yemeyi düşün!

Bunun üzerine, cariyeler, onlara koku saçan tabaklar getirmişler. Doyuncaya kadar yemişler ve ağızlarının tatlandırmışlar. Sonra onlara şarap sürahileri getirmişler ve aynı bardaktan içmişler. Zeynü'l-Mevasıf, Enis'in üzerine eğilerek ona "İşte şimdi birlikte tuz ve ekmek yedik; ve böylece benim konduğum oldum! Ve artık, sana ait bulunan en küçük bir şeyi bile elimde tutacağımı düşünme! Artık istesen de istemesen de, senden kazandığım her şeyi sana geri vereceğim!" demiş. Enis de bağış olarak kendine sunulan şeyleri sevinçle karşılamış ve kendini kızın ayaklarına atmış; ve ona teşekkürler etmiş. Ama o, Enis'i

ayağa kaldırmış ve ona “Eğer, Enis, bu ikramdan ötürü bana teşekkür etmek istiyorsan, beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

“... Beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!” demiş. Ve Enis, iki ayağı üzerinde sıçrayarak “Vallahi, ey sultanım, yatakta beyaz şahın tüm atlara üstün geleceğini göreceksin!” diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek, onu kollarında taşıyıp, bu ay parçasıyla yüklü, cariyeye Hubub’un kendilerine kapısını açtığı yatak odasına koşmuş. Ve orada genç kızla, yerine getirilen bir sanatın tüm kurallarına uygun olarak, bir satranç partisi oynamış; ve bir ikinci, bir üçüncü ve böylece her seferinde şahı, tüm saldırılara karşı yiğitçe ileri sürerek, on beşinci partiyi tamamlayıncaya kadar oyunu sürdürmüş; ve genç kız sonunda soluk soluğa kalarak yenilgiyi kabullenmiş; ve “Çok başarılı oldun, ey mızrakların ve atların babası!” diyerek “Tanrı seni korusun üstadım, şaha artık dinlenmesini söyle!” diye eklemiş; ve gülerek ayağa kalkıp o akşam için satranç oynamaya son vermiş.

Bunun üzerine, ruhları ve bedenleri zevk okyanusunda yüzerek, biribirinin kollarında dinlenmişler. Ve Zeynül-Mevassıf, Enis’e, “Ey yenilmez Enis! Şimdi hakkıyla kazanılmış bir dinlenme saati geçirmenin zamanıdır! Ama, senin değerini daha iyi kavramak için, satranç oyununda olduğu kadar şiir söyleme sanatında da üstün olup olmadığını anlamak istiyorum! Acaba, uyumlu düzende, rastlaşmamızın, oyunlarımızın üstüne bizi anılarda saklı tutacak tarzda şiirsel dizeler söyleyebilir misin?” demiş. Enis de “İstediğin şey, benim için çok kolaydır, sultanım!” diye yanıt vermiş. Ve koku saçan yatağa, Zeynül-Mevassıfın kolları boynunda olduğu halde oturmuş ve onu tatlı tatlı okşarken, şu yüce gazeli doğaçlamadan okumuş:

On dört yaşını bir çeyrek yıl aşmış, Tanrı'nın göğündeki tüm mehtaplardan daha güzel bir genç kızla cennette buluşmanın öyküsünü dinlemek için ayağa kalkın!

Bir karaca yavrusu gibi bahçede salınıyordu ve ağaçların bükülgen dalları onun üzerine eğiliyor, kuşlar onun için ötüşüyordu.

Ortaya çıktın ve ona 'Selam üzerine olsun, ey yanakları ipekten sultan! Söyle bana bileyim, bakışları beni çıldırtan kişinin adı nedir?' dedim.

Bir bardaktaki incilerin çıkardığı gürültüden de tatlı bir sesle 'Sen kendiliğinden benim adımları çıkartamıyor musun? Yüzümün gözlerine yansıttığı niteliklerim bu denli gizli midirler?' dedi bana.

Yo, kuşkusuz, yo, kuşkusuz! Hiç kuşku yok ki, sen Niteliklerin Bezeği diye adlandırılmışsındır! Bana bir lütufta bulun ey Niteliklerin Bezeği!

Ben de buna karşılık, ey genç kız, işte sana misk, işte sana amber, işte sana inciler, altınlar ve mücevherler, her türden taşlar ve ipekler sunuyorum!

Bunun üzerine anısının şimşekleri genç dişlerinde parıltı olarak bana 'İşte öyleyse karşıdayım! İşte karşıdayım, ey gözümün nuru!' dedi. Ruhum bayılıyor şimdi, ey çözülen kemer, ey gözden kaybolan gömlek, ey çırpıplak ortaya çıkan beden, ey elmaslar! Arzularımın yatışması! Öpüşürken ondan yayılan o güzel koku! En üstün cildin kokusu, çukurun sıcaklığı, ey tazelik, binlerce öpücük!

Ama beni ayıplayan siz denetçiler, ah eğer onu bir tanısaydınız! İşte! Size sözünü edeceğim tüm sarhoşluğumu belki de anlardınız! O yayılan gece rengi saçları omuzlarından yere kadar ihtişamla uzanır. Ama yanan yanaklarındaki güller cehennemi ateşe verir!

İnce kaşları değerli birer yaydır; oklarla yüklü kirpikleri öldürür; ve her bir bakışı birer hançerdir.

Ağzı, yılanmış sarap dolu sürahidir; tükürüğü kaynak suyudur; dişleri denizden yeni toplanmış incilerden bir gerdanlıktır.

Boynu, karaca boynu gibi zariftir ve hayranlık verici bir

kesimdedir, göğsü, üzerine iki bardak devrilmiş mermer bir masadır.

Karnının en zengin kokular saçan bir deliği vardır; ve altında, umudumun sınırında, kaygan ve tombul, bir hükümdar tahtı gibi yüksek, iki muzaffer sütun arasında, en bilgelerin bile aklını başından alan şey vardır.

Bazen kaygan, bazen tüylü, dokunulduğunda bir katır kadar ürkek ve duyarlıdır.

Gözü kızıl, dudakları etli ve tatlıdır, yüzü taze ve hoştur! Yiğitçe ona yaklaşırsan, onu sıcak, sert, kararlı ve görkemli; yorgunluktan, saldırıdan, savaştan korkmaz bulursun! İşte sen böylesin, ey Zeynü'l-Mevasıf, güzellik ve kibarlıktan yana tam kararında! İşte bunun için ne zevk dolu geceleri unutacağım ne de sevişmelerimizin güzelliğini!

Kendi onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeynü'l-Mevasıf zevkten kendinden geçmiş ve ferahlanmanın sınırında ferahlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeynü'l-Mevasıf, zevkten kendinden geçmiş ve ferahlanmanın sınırında ferahlamış. Ve onu öperek Enis'e "Ey Enis, ne harika şeyler söyledin! Vallahi ben artık sadece seninle yaşamak istemekteyim!" demiş. Ve gecenin geri kalan bölümünü çeşitli çabalar, okşayışlar, çiftleşmeler ve benzeri şeylerle sabaha kadar birlikte geçirmişler. Ve gündüzü de birbirinin yanında, kimi vakit dinlenerek, kimi vakit yiyip içerek ve akşama kadar eğlenerek geçirmişler. Ve bir ay böylece sürekli zevk ve şehvet içinde yaşamayı sürdürmüşler.

Bu bir ayın sonunda, aslında evli bir kadın olan genç Zeynü'l-Mevasıf, kocasından yakında döneceğini bildiren bir mektup almış. Bunu okuyunca "Bacakları kırılsın da, gelemesin! Çirkinlik benden ırak olsun! İşte şimdi geçirmekte olduğumuz yaşam, bu

kötülük saçan yüzün görünmesiyle bozulmaya yüz tutuyor!” diye haykırmış. Ve mektubu dostuna göstererek ona “Şimdi ne yapacağız, ey Enis?” demiş. O da “Ben bu konuda tam olarak sana bağlıyım, ey Zeyn! Çünkü, hile ve kurnazlıkta, kadınlar erkekleri aşar!” diye yanıt vermiş. Zeyn de “Evet! Ama benim kocam, çok ters biridir! Kıskançlığının da sınırı yoktur! Onun kıskançlığından sakınmak pek öyle kolay olmayacak!” demiş. Ve bir saat kadar düşünmüş ve “Ben, onun lanetli gelişinden sonra, seni koku ve baharat satan bir tacir olarak göstererek eve sokmaktan başka çare göremiyorum! Bu meslek üzerinde kafa yor ve satış işinde ne olursa olsun, aykırı düşmekten sakın!” demiş. Ve kocayı aldatmak konusunda kullanılacak araçlar üzerinde ikisi de anlaşmışlar.

Bu sırada, koca, yolculuktan geri dönmüş ve karısını, tepeden tırnağa kadar sapsarı görerek çok şaşırmış. Oysa, genç kadın, bedenine safran sürerek kendini bu hale sokmuş imiş. Kocası korkarak ona, hangi hastalığa tutulduğunu sormuş; o da “Beni böyle sapsarı görmenin nedeni, bir hastalık değil, senin yokluğunda duyduğum üzüntü ve tedirginliktir! Lütfen, bundan böyle yanına seni koruyup kollayabilecek bir yoldaş almadan yolculuğa çıkma! Böyle olursa senin için pek kaygılanmam!” diye yanıt vermiş. O da “Tüm yüreğimle, böyle yaparım! Ama yaşamım üzerine ant içerim ki, senin kaygılanman anlamsız! Artık ruhunu yatıştır ve eski parlak tenini yeniden edinmeye bak!” diye yanıt vermiş. Sonra onu kucaklamış ve dükkânına gitmiş. Çünkü bu kimse, aslında Yahudi olan büyük bir tacir-miş; ve eşi genç kadın da, onun gibi, Yahudi imiş.

Enis de üstleneceği yeni mesleği hakkında bütün bilgileri edinerek dükkânının kapısında kocayı beklemeye başlamış. Ve onunla tanışıklık kurmak için, piyasadaki fiyatın çok altında bir fiyatla ona kokular ve baharat satmayı önermiş. Yahudilerin katı ruhuna sahip olan Zeynü’l-Mevasıfın kocası, Enis’in tutumundan ve bu önerisinden ve de soylu davranışlarından çok memnun olmuş ve onun devamlı müşterilerinden biri olmuş. Ve birkaç gün sonra, yeter bir sermaye sağladığı takdirde onunla ortak olmayı düşündüğünü açıklamış. Enis, kendisini sevgili-si Zeynü’l-Mevasıfa yaklaştıracak böyle bir öneriyi kabul etmekten kaçınmamış; ve kendisinin de aynı arzuyu duyduğu

ve böylesine saygın bir tacirin ortağı olmayı çok istediği yanıtını vermiş. Ve çok gecikmeden, bir ortaklık sözleşmesi hazırlayıp çarşının saygın kişileri arasından seçilen iki şahitin önünde mühür basarak onaylamışlar.

Aynı akşam, Zeynü'l-Mevasıf'ın kocası, ortaklık sözleşmesini kutlamak için, yeni ortağını evinde yemeğini bölüşmeye çağır-mış. Ve kendisi Yahudi olup Yahudiler de eşlerini yabancıların bakışlarından sakınmadıkları ve bundan bir utanç duymadıkları için, onu evine götürüp karısıyla tanıştırmak istemiş. Ve karısına ortağı Enis ile birlikte geleceğini bildirmek üzere eve gitmiş ve kendisine “Bu zengin ve soylu tavırları olan bir genç adamdır. Senin de gelip onunla tanışmanı istiyorum!” demiş. Zeynü'l-Me-vasıf, bu haberden neşelenmişse de, duygularının anlaşılmasını istemediğinden, son derecede ilgisiz görünür gibi davranmış ve “Hayret! Ey sakallı baba, sen nasıl oluyor da bir yabancıyı evi-nin içine sokuyorsun? Ve benim yüzü açık ya da peçeli olarak ona görünmemi istiyorsun? Tanrı'nın adı benim ve çevremi üzerinde olsun! Sen bir ortak buldun diye ben, genç kadınlara uygun düşen alçakgönüllülüktən vaz mı geçeyim? Böyle olacağına param parça olsam yeridir!” demiş. Ama kocası “Hey kadın, sen ne düşüncesizce sözler söylüyorsun, böyle! Biz ne zamandan beri karları erkeklerden sakınma yasasına uyarak Müslüman âdetle-rine göre davranır olduk? Bu ne kadar yersiz bir utanç ve yersiz bir alçakgönüllülüktür! Bizler Museviyiz ve senin bu konudaki hassasiyetin bir Musevi için aşırı derecede yersizdir!” diye yanıt vermiş. Böyle konuşmuş ama, içinden şöyle düşünüyormuş: “Böylesine saf ruhlu, böylesine bilge ve ağırbaşlı bir eşe sahip olmam Tanrı'nın evimizi kutsamasındandır!” Sonra ona karşı öyle bir sözsellekle konuşmuş ki, sonunda karısını, ortaya çıkıp yeni ortağına karşı konukseverlik görevlerini yapması için kandırmış.

Enis ile Zeynü'l-Mevasıf birbirilerini görünce, daha önce tanışmış bulunduklarını belirtecek bir davranışta bulunma-mışlar. Ve Enis yemek boyunca, gözlerini namusluca önüne indirerek oturmuş; büyük bir ağzı sıkılık göstererek kocadan başkasına bakmamış. Yahudi de, kendi kendine “Bu ne harika bir genç adam!” diye düşünmüş. Böylece yemek bitince, Enis'ten ertesi gün de gelip sofrada aynı şekilde yer almasını istemiş. Enis

ertesi gün de, onu izleyen günlerde de gelmiş; ve her seferinde, dikkatle ve hayranlık uyandırıcı bir çekingenlikle davranmış.

Ama Yahudinin, Enis'in eve her gelişinde olagelen garip bir şey dikkatini çekmiş. Gerçekten, evde, ehlileştirilmiş bir kuş varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, evde Yahudi tarafından ehlileştirilmiş ve sahibi tarafından çok sevilen bir kuş varmış. Ama Yahudinin yokluğunda bu kuş sevecenliğini Enis'e bağlamış ve gelip onun başına ve omuzlarına konar ve onu binlerce okşayışla sararmış; öyle ki, sahibi Yahudi döndükten sonra da, bir yabancı bilerek onu tanımak istememiş. Ve sadece genç Enis'i gördükçe kuyruk sallayıp sevinç ötüşleri koparmayı ve sevecenlik göstermeyi sürdürmüştü. Yahudi de kendi kendine "Musa'nın ve Harun'un¹ üzerine yemin ederim ki, bu kuş beni unutmamış! Oysa onun hakkındaki duyguları, benim için, yokluğumda acı duyarak hasta düşen karıminkilerden daha değerliydi!" diye düşünmüştü. Ama sonra, daha da garip bir şey dikkatini çekmekte gecikmemiş ve kafasına binbir azap verici fikir sokmuş.

Gerçekte, Enis'in yanında o kadar kendine egemen ve alçakgönüllü görünen karısının, uyur uyumaz, olağandışı rüyalar gördüğünün farkına varmış. Kollarını uzatıyor, soluk soluğa kalarak iç çekiyor ve Enis'in adını anarak binlerce kez kıvranıp duruyor; ve en tutkulu âşıklar gibi ondan söz ediyormuş. Ve Yahudi birbirini izleyen geceler boyunca bunu böylece görüp duyunca çok şaşırarak kendi kendine "Beşli Metin² üzerine yemin ederim ki! Bu olay bana kadınların hepsinin aynı olduğunu gösteriyor; ve içlerinden biri, benim karım gibi erdemli, saf ve nefesine egemen de olsa, şu ya da bu tarzda, rüyada da olsa, kötü arzularının doyuruyor. Kötülükler bizden ırak olsun! Ne felakettir ki, böylesi yaratıklar cehennemin ateşinden halk edilmişlerdir!" diye

1 Harun: Musa'nın ağabeyi ve Musevilerin ilk büyük hahamı (Â.Ş.O.)

2 Beşli Metin: Pentatök. Musa'nın kitabı olarak da anılan Tevrat'ın ilk beş kitabı (Â.Ş.O.)

düşünmüş. Sonra kendi kendine “Karımı deneyden geçirmem gerek! Ayartıya kapılmayıp saf ve nefesine egemen kalırsa, kuşun davranışı ile rüyaların düşündürdükleri sonuç vermeyen rastlantılar arasından birer rastlantı olarak kalır!” demiş.

Ve her zamanki alışık bulundukları yemek saati gelince, Yahudi, karısına ve ortağına büyük bir mal siparişinde bulunmak üzere vali tarafından çağırıldığını bildirmiş; ve onlardan yemeye başlamak üzere kendisini beklemelerini rica etmiş. Sonra onları terk ederek bahçeye çıkmış. Ama valinin yanına gidecek yerde, çabucak geri dönmüş ve evin yukarı katına saklanmış; orada konuk odasına bakan bir pencereden, olup biteni görebilecekmış.

Böylece, inanılmaz yoğunluktaki bir tutkuyla öpüşerek, birbirini okşayarak kendilerince sergiledikleri durumu görerek, ulaşmak istediği sonucu elde etmekte gecikmemiş. Varlığını ortaya koymayı ve valinin yanına gitmemiş olduğunu anlamalarını istemediğinden, iki aşığın çılgın sevişmelerini bir saat süreyle izlemek zorunda kalmış. Ama bu acı dolu bekleyiş sonunda, sanki hiçbir şeyden haberi yokmuşçasına güleç bir yüzle onları bulmak üzere salona inmiş. Ve tüm yemek boyunca, duygularını onlardan gizlemek için büyük bir çaba sarf etmiş; ve genç Enis'i büyük bir dikkatle izlemiş ve onun her zamandan daha utangaç ve saygılı olduğunu görmüş.

Ama bir kez yemek bitince ve genç Enis evden ayrılınca, Yahudi kendi kendine “Efendimiz Musa'nın boynuzları¹ üzerine yemin ederim ki, onların yüreklerini ayrılık ateşiyle yakacağım!” demiş. Ve göğsünden bir mektup çıkararak açıp okumuş; sonra “İşte yine uzunca bir yolculuğa çıkma zorunluluğu ortaya çıktı. Çünkü bu mektup bana yabancı ülkelerdeki adamlarımın birinden geliyor; gidip onunla büyük bir ticaret işini ayarlamam gerek!” diye haykırmış. Zeynü'l-Mevasıf da bu haberden duyduğu sevinci tam anlamıyla saklamasını bilmiş ve “Sevgili kocacığım, öyleyse beni yokluğunla öldürmeye gidiyorsun! Hiç değilse ne kadar süreyle benden ayrılacağını söyle!” demiş. O da “Belki üç yıl ya da dört yıl; ama daha az ya da daha fazla değil!” demiş. Zeyn “Ah, zavallı

1 İsrail Peygamberi Musa plastik sanatlarda genellikle sakallı, elinde kanun levhaları, alnında da Sina Ülkesi'nin ışıklanna işaret eden iki boynuz olduğu halde gösterilir (Meydan Larousse) (Â.Ş.O.)

Zeynû'l-Mevasıf, kocanın varlığından asla yeterince yararlanamadığının nasıl bir talihin varmış senin! Ruhumun mutsuzluğudur bu!" diye haykırmış. Ama kocası ona "Bu, seni umutsuzluğa düşürmesin! Çünkü, bu kez, seni yalnız bırakmamak ve hastalık ve kedere düşmene yol açmamak için benimle gelmeni istiyorum! Haydi kalk da yola çıkmak üzere bohçaları ve sandıkları hazırlamak için cariyelerin Hubub, Kubub, Sukub ve Rukub'u çağır!" demiş.

Bu sözleri duyan Zeynû'l-Mevasıf'ın yüzü sapsarı olmuş ve gözleri yaşla dolmuş ve tek bir söz söylememiş. Kocası da, içi memnunluktan coşarak ona sevecen bir sesle "Neyin var, Zeyn?" diye sormuş. O da "Hiç, vallahi! Sadece bu hoş haberden, senden artık ayrılmayacağımı düşünerek biraz heyecanlandım!" diye yanıt vermiş.

Sonra ayağa kalkmış ve cariyelerinin yardımıyla kocası Yahudinin gözü önünde yol hazırlıklarına başlamış. Bu kederli haberi Enis'e nasıl duyuracağını bilmiyormuş. Bir aralık fırsat bularak sokak kapısının üzerine dostuna, veda anlamında, şu satırları yazmayı başarmış:

Üzüntülerimi sana bildiririm Enis! İşte yüreğin kanayarak yalnız kaldın!

Zorunluluktan çok kıskançlık ayrılmamıza neden oldu. Ve benim acımı ve umutsuzluğumu görerek kıskançların yüreğine sevinç doldu. Ama, Tanrı üzerine yemin ederim ki! Senden başka hiç kimse, Enis, bana sahip olamayacak, bana binlerce aracıyla birlikte de gelse!

Bunu izleyerek, kendisi için hazırlanan deveye binmiş ve artık Enis'i görmemesi gerektiğini düşünerek, tahtırevana gömülerek eve ve bahçeye veda anlamında dizeler okumuş. Ve tüm kervan, Yahudi başta, ardında cariyelerle birlikte Zeynû'l-Mevasıf olmak üzere yola koyulmuş. Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş!

Genç Enis'in durumu ise şöyle! Ertesi gün, âdetine uygun olarak, ortağı Yahudi tacirin çarşıya gelmediğini görünce, son kertede şaşırmış ve onu akşama kadar beklemiş. Ama bu bekleyişi nafiye olmuş. O zaman, böylesi bir olayın nedenini gidip kendi gözleriyle anlamaya karar vermiş. Ve böylece giriş kapısının önüne gelmiş ve burada Zeyn'ül-Mevasıfın kendi eliyle çiziktirdiği yazıyı görmüş. Ve anlamını kavrayarak sarsılmış ve umutsuzluğun pençesinde yere düşmüş. Sevgilisinin ayrılığı dolayısıyla duyduğu helecanın etkisiyle geçirdiği sarsıntıdan biraz kendine gelince, komşulara başvurarak bilgi edinmiş. Ve kocası Yahudinin, hizmetçileri ve on deve yükü tutan bohça ve sandıkla birlikte, uzun bir yolculuk için gerekli azığı da sağlayarak, onu alıp götürdüğünü öğrenmiş.

Bu haberi alan Enis, bahçenin tenhahlığında bir çılgın gibi maksatsız dolaşmaya başlamış; ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

Burada, bahçesinin ağaçlarının sınırladığı, güzel evinin yükseldiği, izlerinin yüreğimdeki gibi, ne kuzey rüzgârları ne de güney rüzgârlarıyla silinebildiği yerde, sevgilimin anısına ağlamak için duralım!

Gitmiş o! Ama develerin yürüyüşünü düzenleyen üvenderinin ucuna bağlı yüreğimi de birlikte alıp götürmüştü!

Ah! Gel ey gece, kavrulan yanaklarımı gel de serinlet ve yüreğimi tüketen ateşleri yatıştır!

Ey çöl meltemi! Onun soluğuyla kokulanarak esen sana, gözyaşlarımı kurutmak için hiçbir ilaç, buz tutmuş bedenimi canlandıracak hiçbir çare bırakmadı mı?

Yazık, ne yazık ki! Kervanbaşı, sabah rüzgârı soluğuyla vadiyi canlandırmadan önce, gecenin karanlığında buyruğunu vermiş.

Çökmüş develere yükler yüklenmiş, tahturevana yerleşip gitmiş o!

Sonra, kendini düşüncelerine ve anılarına kaptırdığı sırada, bahçedeki hurma dallarından birinde yuvası bulunan bir kar-

ganın iç karartıcı sesiyle gagaıadığını duymuş. Ve şu dizeleri doğaılamadan söylemiş.

Ey karga! Sen sevgilimin bahıesinde kalmış, ne yapıyorsun? Yoksa iç karartıcı sesinle, aşkımin acılarını inildemeye mi geldin?

“Yazık, ne yazık!” diye haykınıyorsun kulaklarıma ve sesinin bitip tükenmez yansıması “Yazık, ne yazık!” diye tekrarlayıp duruyor!

Bunu izleyerek, Enis, bunca kedere ve acıya dayanamayarak yere yığılıp uzanmış ve uyku kendisini sarmış. Ve bu durumdayken sevgilisi rüyasında ona görünmüş ve onunla mutlulanmış; onu bağıına basmış, o da kendisini kucaklamış. Ama birdenbire uyanınca, düş dağılıp gitmiş. O zaman avuntu bulmak için şu dizeleri doğaılamadan söylemiş:

Selam sana, sevgilinin görüntüsü! Gecenin karanlıklar arasından bana göründün! Ve bir an için aşkımin azabını yatıştırmaya geldin!

Ah! bahtsızlara kalan tek avuntudur bu rüyalar! Ama tatlı hayallerden ayrılınca uyanışın gözyaşları ne kadar acı!

Benimle konuşuyor, bana gülüyordu, o beni binlerce kez tatlı okşayışlarla sarıyordu; yeryüzünün tüm mutluluğunu avuçlarımda tutuyordum; ama gözyaşlarıyla uyandım birden!

İşte böyle sızlanıp duruyormuş genç Enis ve kendi yaşadığı yere ancak yiyecek bir şeyler almak üzere arada bir gidip sürekli olarak terk edilmiş evin gölgesinde yaşayıp duruyormuş. Ve işte onun da durumu böyleymiş!

Kervana gelince, söz konusu kentten bir aylık uzaklıkta bir yere gelince Yahudi deniz kıyısında kurulmuş bulunan bir kentin pek uzağında olmayan bir yere çadırlar kurdurmuş. Orada karısını zengin giysilerden soymuş ve eline uzun, bükülgen bir değnek alarak ona “Ah! Alçak sefiğ, senin kirlenmiş bedeninin ancak bununla temizlenir! Gelsin bakalım Enis, o genç ibne, seni benim elimden kurtarsın!” demiş. Ve haykırışlarına ve

başkaldırlarına karşın, var gücüyle acı vererek kadını dövmüş. Sonra da onun üzerine sert kıldan yapılan eski bir örtü örterek kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye “Bu esirenin ayaklarını, sonra da ellerini sıkı sıkıya zincirleyeceksin! Bana binek olarak hizmet edecek!” demiş. Demirci, şaşırarak yaşlı adama bakmış ve ona “Vallahi! İlk kez bana canlı bir insan varlığını zincirlemem söyleniyor! Bu genç köle, ne yaptı da böyle bir cezayı hak etti?” demiş. Yaşlı adam da “Beşli Metin üzerine yemin ederim ki! Bu ceza, biz Yahudilerin cariyelerinden şikâyetçi oldukları zaman, onlara uyguladıkları bir cezadır!” demiş. Ama, Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliğinden gözleri kamaşmış olan demirci, Yahudiye nefretle, iğrenmeyle bakmış ve yüzüne tükürmüş; genç kadına dokunacak yerde, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

Bu narin ayaklara işkence etmiş olmadan önce, ey katır, senin bedeninin zincirlere vurulmalıydı! Eğer aklın olsaydı, zincir yerine bu güzelim ayakları altın halhallerle donatırdın!

Çünkü emin ol ki, Yüce Yargıç'ın huzuruna çıkarılsa, masum ve saf bulunurdu!

Sonra demirci, kentin valisini bulmaya koşmuş ve gördüğü şeyi: Zeynü'l-Mevasıf'ın harika güzelliğini ve kocası Yahudinin ona uygulamak istediği kıyıcı davranışı valiye anlatmış. Vali de muhafızlara hemen çadırlara gitmelerini ve güzel köleyi, Yahudiye ve kervandaki öteki kadınları huzuruna getirmelerini buyurmuş. Muhafızlar da buyruğu yerine getirmekte acele etmişler. Ve bir saat sonra geri gelip huzur salonunda bulunan valinin önüne Yahudiye, Zeynü'l-Mevasıf'ı ve dört hizmetçi: Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub'u getirmişler. Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliğiyle gözleri kamaşmış olan vali, ona “Senin adın ne kızım?” diye

sormuş. Kadın, kalçalarını oynatarak “Kölen Zeynü’l-Mevasıftır, efendim!” demiş. Sonra da vali “Bunca çirkin olan bu adam kim?” diye sorunca; “Efendim, beni anamdan babamdan kaçıran ve her türlü kötü davranışta bulunarak bana tecavüz eden ve atalarım Müslümanların kutsal yasalarından yüz çevirmem için beni zorlamak isteyen bir Yahudidir! Her gün bana işkence ediyor ve bu yoldan direnişimi kırmaya çalışıyor! İşte söylediklerimin kanıtı olarak beni durmadan dövdüğünün bedenimdeki izleri!” diye yanıt vermiş ve büyük bir utançla omuzlarını açıp oradaki değnek izlerini valiye göstermiş. Sonra da “Ve zaten, efendimiz, şu saygın demirci, bana, bu Yahudinin uygulamak istediği barbarca davranışın tanıklığını yapacaktır! Cariyeler de söylediklerimi onaylayacaklardır! Bana gelince, ben bir Müslüman ve bir inanç sahibiyim; ve Tanrı’dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber’in onun elçisi olduğuna tanıklık ederim!” diye eklemiştir.

Bu sözleri duyunca vali, Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub adlı hizmetçilere dönmüş ve onlara “Hanımınızın söyledikleri doğru mu?” diye sormuş. Kendisine “Doğrudur!” diye yanıt vermişler. O zaman vali Yahudiye dönmüş ve kıvılcım saçan gözlerle ona “Ey Tanrı düşmanı, lanet olsun sana! Bu genç kadını neden anasından, babasından, evinden, yurdundan kopardın ve ona neden işkence ettin? Senin lanetli inancının korkunç hatalarına düşmesi için bizim aziz dinimizi inkâra zorladın?” diye haykırarak. Yahudi “Efendimiz, Yakub’un, Musa’nın ve Harun’un başları üzerine yemin ederim ki, bu genç kadın benim yasal eşimdir!” demiş. Bunu duyan vali “Onu sopayla dövsünler!” diye haykırarak. Muhafızlar da Yahudiye yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına yüz sopa, sırtına yüz sopa, kıcına da yüz sopa vurmuşlar. Bağırıp çağırmaya ve Zeynü’l-Mevasıfın yasal olarak kendisine ait bulunduğunu söyleyip karşı çıkmayı sürdürmesi üzerine, vali “Suçunu itiraf etmek istemediğine göre, elleri ve ayakları kesilsin ve kırbaçlansın!” demiş.

Bu korkunç hükmü işitince Yahudi “Musa’nın kutsal boy-nuzları üzerine yemin ederim! Ve eğer bu da beni kurtarmaya yetmeyecekse, bu kadının eşim olmadığını ve onu ailesinden kaçırdığımı itiraf ederim!” diye haykırarak. O zaman vali “Madem ki itiraf ediyor, onu hapse atın! Tüm ömrünce orada kalsın! Kâfir

Yahudiler de böyle cezalandırılınsın!” diye hükmetmiş. Yahudi-yi sürükleyip hapishaneye götürmüşler. Ve hiç kuşkusuz orada çirkinliği ve inançsızlığı içinde ölmüş. Tanrı ona asla merhamet etmesin! Ve Yahudi ruhu, cehennemin sonuncu katındaki ateşlere atılsın! Ama, bizler, Müslüman olarak Tanrı’dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber’in onun elçisi olduğuna tanıklık ederiz!

Zeynü’l-Mevasıfa gelince, valinin elini öpmüş ve dört hizmetçisi Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub’u yanına alarak yeniden çadırlara dönmüş ve devecilere çadırları bozup sevgilisi Enis’in ülkesine doğru yola koyulmalarını buyurmuş.

Kervan kazasız belasız yol alıp üçüncü günün akşamı, Zeyn, kırk keşişin ve patriklerinin oturmakta olduğu bir Hristiyan manastırına ulaşmış. Ve Daniş adıyla anılan bir patrik, tam da genç kadın, başını tahtirevandandan çıkarmış, deve üzerinde oradan geçerken, temiz hava solumak üzere manastırın kapısında oturmuş bulunuyormuş. Ve patrik, bu ay yüzlü genç kadını görünce, pörsümüş yaşlı bedeninin canlandığını duyumsamış; ve ayaklarında, sırtında, yüreğinde ve başında titremeler olmuş. Ve yerinden kalkıp kervana durması için işaret etmiş ve Zeynü’l-Mevasıfın tahtirevanı önünde yere kadar eğilerek genç kadını aşağı inip tüm yoldaşlarıyla birlikte dinlenmeye çağırmış. Ve ona, geceleyin yolların yol kesen eşkiyayla yakılıp yıkıldığını temin ederek geceyi manastırda geçirmelerini ısrarla önermiş. Zeynü’l-Mevasıf da, bir Hristiyan ve keşiş tarafından da ileri sürülse, bu konukseverlik önerisini reddetmek istememiş, tahtirevanından inmiş, dört yoldaşı tarafından izlenerek manastıra girmiş. Oysa, Zeynü’l-Mevasıfın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan Patrik Daniş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

Oysa, Zeynü’l-Mevasıfın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan patrik Daniş, tutkusunu ona nasıl açıklayacağını bir türlü bilmiyormuş. Ve gerçekten, duyduğu aşk pek çetinmiş. Sonunda, manastırın kırk keşişi arasında en ağzı söz yapanını genç kadının yanına yollamakla en iyi yolu bulduğuna inanmış. Bu

keşif, patriğin yararına konuşmak niyetiyle genç kadının yanına gelmiş. Ama, ondaki bu mehtapsı güzelliği görünce, ağzında dilinin binlerce düğümle bağlanmış olduğunu, onun yerine, giysisinin altında karnının parmağının bir fil hortumu gibi ayağa kalkarak sözsellikle konuştuğunu duyumsamış. Bunu gören Zeynü'l-Mevasıf; Hubup, Kutup, Sukup ve Rukup ile birlikte alabildiğine gülmeye başlamış. Sonra, keşifin, konuşmaksızın, aleti havada kalakaldığını görerek hizmetçilerine bir işaret yapmış; onlar da hemen ayağa kalkıp onu odadan dışarı itmişler.

Patrik Daniş, keşifin acınacak bir halde dışarı çıktığını görünce, kendi kendine “Kuşkusuz kızı ikna edemedi!” demiş. Ve kızın yanına çabucak ikinci bir keşif göndermiş. İkinci keşif de Zeynü'l-Mevasıfın yanına gitmiş; ama onun da başına tıpkı ilk keşifin başına gelen gelmiş. Ve kovulup, başı yere eğik patriğin yanına dönmüş; o da bir üçüncüyü, sonra bir dördüncüyü ve bir beşinciye göndermiş; ve böylece kırkıncıya kadar bütün keşifleri görevlendirmiş. Ve her seferinde, görüşmek için yollanan keşif, patriğin verdiği görevi dile getiremeden, varlığını ancak babadan kalma organının kalkmasıyla ortaya koyarak sonuç alamadan geri dönmüş.

Patrik bütün bunları görünce “İnsan kendi tınaklarıyla kaşınmalı ve kendi ayaklarıyla yürümelidir” diyen atasözünü hatırlamış; ve kendi başına davranmaya karar vermiş.

O zaman ayağa kalkmış ve ağır ve ölçülü adımlarla Zeynü'l-Mevasıfın bulunduğu odaya girmiş. Ve işte! Tıpkı kendi keşifleri gibi, dili bir düğümle düğümlenip organı konuşarak aynı şeyler onun da başına gelmiş. Ve genç kadınla hizmetçilerinin görüşleri ve alayları arasında, burnu ayaklarına kadar uzayarak, odadan dışarı çıkmış.

Böylece o, odadan çıkar çıkmaz, Zeynü'l-Mevasıf ayağa kalkmış ve yoldaşlarına “Vallah! Bizim bu manastırdan hemen çekip gitmemiz gerek! Çünkü korkarım ki, bu korkunç keşifler ile bu berbat patrik bu gece gelip bize saldırırlar ve onların çirkin temaslarıyla kirleniriz!” demiş. Ve gecenin karanlığından yararlanarak beşi birden gizlice manastırdan dışarı fırlamış: Develere binerek ülkelerine gitmek üzere yeniden yola çıkmışlar. İşte onların durumu da böyleymiş.

Patrikle kırk keşişe gelince, ertesi sabah uyandıklarında, Zeynû'l-Mevasıfın ortadan kaybolduğunun farkına varınca, eşekler gibi anırmak için kiliselerinde toplanmışlar. Ama, ilahiler okuyup her zamanki dualarını yapacakları yerde, işte şunları doğaçlamadan söylemişler:

İlk keşiş şunu okumuş:

Toplanın kardeşlerim, ruhum sizi terk etmeden önce; çünkü son saatim gelmekte!
Aşkın ateşi kemiklerini eritiyor, tutku yüreğimi yutuyor ve buralara gelip kirpiklerinin ve kaşlarının fırlattığı öldürücü oklarla vuran bir güzellik için yanıp tutuşuyorum.

İkinci keşiş bu sızlanmaya şu dizelerle yanıt vermiş:

Benden uzakta yolculuk etmekte olan sen, zavallı yüreğimi alıp götürdün de neden beni birlikte götürmedin?
Huzurumu da birlikte götürüp ayrıldın! Ah! Keşke dönsen de beni kollarında can verirken görebilsen!

Üçüncü de şöyle şakımış:

Ey sen, görüntüsü gözlerimde ışıldayan, ruhumu doldur ve yüreğimde yer tut!
Senin hatıran, çocuğun ağzına tat veren baldan da tatlıdır; ve rüyalarım gülmeyen dişlerin Azrail'in kılıcından da parlaktır!
Bir gölge gibi geçip gittin, içime yakıp tüketen bir ateş saçarak!
Eğer rüyamda yatağıma yaklaşacak olursan, onu gözyaşlarıyla baştan aşağı ıslanmış göreceksin!

Dördüncü keşiş de şu yanıtı vermiş:

Dilimizi tutalım kardeşlerim, acı çeken yüreklerimizi üzecek gereksiz sözlerin ağızımızdan çıkmasına izin veremeyelim!

Ey güzelliğin dolunay! Senin aşkın parlak ışıklarını karanlık başıma saçtı ve beni sonsuz bir tutkuyla yaktın.

Beşinci keşiş, hıçkırarak, şu dizeleri okumuş:

Tek arzum, sevdiceğimdir! Onun güzelliği ayın parıltısını soldurur; tükürüğü, en değerli üzümlerin suyundan da tatlıdır; kalçalarının genişliği yaradanını över!

İşte yüreğim bana esinlediği aşkın alevleriyle yanıp tükeniyor ve gözyaşlarım gözümden balgam taşı¹ gibi akıyor!

Altıncı keşiş de onu şöyle izlemiş:

Ey gülle yüklü dal, ey göklerin yıldızları, ufkumuzda beliren ve ölümcül etkisi bir tek bakışıyla, silaha gerek kalmadan, erkekleri vurup öldüren o kız nerede?

Ve nihayet yedinci keşiş şu ezgiyi okumuş:

Onu yitiren gözlerim, yaşlarla doluyor; aşk arttıkça sabır tükeniyor! Ey yolumuza çıkan tatlı büyüleyici! Aşk arttıkça sabır tükeniyor!

Ve böylece sürerek, tüm öteki keşişler de, her biri sırası geldikçe, doğaçlamadan bir ezgi söylemiş; sonunda sıra patriklerine gelmiş: o da hıçkırıklı bir sesle şu dizeleri okumuş:

Ruhum dert dolu ve umut beni terk etti.

Hayranlık verici bir güzellik göğümüzden geçti ve benim huzurumu alıp götürdü.

Şimdi uyku kirpiklerimden kaçıp gitti ve büyük kederim onu yutup tüketti.

Tanrım, çektiğim acılardan sana sığınırım! Tanrım, ruhum ayrılıp gittiğine göre, bedenimin de bir gölge gibi silinip gitmesini sağla!

1 *Balgamtaşı*: Hacıbekaştaşı da denen değerli bir taş (Â.Ş.O.)

Şarkılarını söyleyip bitirince, keşişler, yüzlerini kiliselerinin döşeme taşlarına sürmüşler ve uzun uzadıya ağlamışlar!

Bunu izleyerek, belleklerine güvenerek, kaçan kızın resmini yapmaya ve onu inançsızlıklarının mihrabına yerleştirmeye karar vermişler. Ama bu tasarılarını yerine getirmeyi başaramamışlar; çünkü manastırda kendi mezarlarını kendileri kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

... Çünkü, manastırda kendi mezarlarını kendi elleriyle kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş. Ve işte kırk keşiş ile patriklerinin durumu böyle olmuş!

Kervana gelince, Tanrı'nın özeniyle sağlanan bir güven içinde, hiçbir terslik olmadan geçen bir yolculuk sonunda, sağlık içinde, doğdukları ülkeye kavuşmuşlar. Ve Zeynü'l-Mevasif, yoldaşlarının yardımıyla tahtirevanından inerek evinin bahçesinde yere ayak basmış; hizmetçisi Hubup'u dönüşünden sevgilisi Enis'e haber vermeye göndermeden önce, tüm hazırlıkları yaptırmış ve yatağını değerli amberlerle kokulandırmış.

Oysa, tam o sırada günlerini ve gecelerini gözyaşları içinde geçirmeyi sürdüren Enis, yarı uyku halinde, yatağında yatmakta imiş ve rüyasında açık seçik olarak sevgilisinin dönüşünü görüyormuş. Ve rüyalara inancı olduğundan, heyecan içinde uyanmış ve hemen Zeynü'l-Mevasif'in evinin doğrultusunda yollanarak rüyasının çıkıp çıkmayacağını görmeye gitmiş. Bahçe kapısını açmış ve hemen havadaki sevgilisine özgü amber ve misk kokusunu duyumsamış. Ve eve doğru uçarak orada hazırlanmış, onu beklemekte olan Zeynü'l-Mevasif'in odasına girmiş.

Birbirlerinin kollarına atılmışlar; ve aşklarının tutkulu belirtilerini ortaya koyarak uzun bir süre öylece kalmışlar. Ve helecan ve sevinçten bayılmamak için, içinde şeker, limon ve çiçek suyundan oluşmuş serinletici bir şerbet bulunan bir testiden içmişler. Yokluklarında başlarından geçenleri birbirlerine anlatarak, karşılıklı olarak boşalmışlar ve ancak birbirini sevip okşa-

mak ve öpüşmek için konuşmalarına ara vermişler. Ve o gece onların kaç kez ve hangi yoğunlukla aşklarını kanıtladıklarını ancak Allah bilir. Ertesi gün, genç Hubub'u kadını aramaya yollamışlar; o da hemen gelip evlilik sözleşmelerini yazmış. Onlar da, genç delikanlıların ve genç kadınların Orakbiçicisi kendilerine ulaşınca kadar mutlu bir yaşam içinde ömür sürmüşler! Ama Adaleti gereğince, güzellik ve zevkleri Dağıtana övgüler ve şükürler olsun! Ve dua ve barış, Elçilerin Sultanı ve inananlara Cennet'in yolunu açacak olan Muhammed üstüne olsun!

Şehrazad, bu öyküyü bitirince, küçük Dünyazad "Bilsen ablacığım, ne lezzet, ne zevk, ne saflık ve üstünlük var sözlerinde!" diye haykırmış. Şehrazad da "Ama, şah bana izin verirse, bu gece anlatacağım Tembel Gencin Öyküsü ile kıyaslanınca bütün bu anlatıklarım nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, sana bu gece de izin vereceğim; çünkü sözlerin beni doyunluğa ulaştırıyor ve bu öyküyü bilmiyorum!" demiş.

Tembel Gencin Öyküsü

Pek çok şey arasında anlatırlar ki, bir gün Halife Harun Reşid, tahtında oturmakta iken, genç haremağası, elinde üzerine inciler, yakutlar ve her türden değer biçilmez mücevher ve taşla işlenmiş kızıl altından bir taç olduğu halde içeri girmiş. Ve bu genç haremağası, Halife'nin önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona "Ey Emirü'l-Müminin, hanımımız Sitti Zübeyde, selamlarını ve saygılarını bildirmek üzere beni sana yolladı. Ve de sizin çok iyi tanıdığınız bu harika tacın iri bir mücevherinin eksik bulunduğunu ve bu boş yeri dolduracak güzellikte bir mücevherin bulunamadığını bildirmemi istedi. Bütün tacirler nezdinde araştırmalar yaptırmış, kendi hazinelerini de taratmış, ama bugüne kadar bu taca takılmaya layık bir taş bulamamış! Bundan dolayı, bu konudaki arzusunu doyurmak için senin araştırmalar yaptırmanı istiyor!" demiş.

Bunun üzerine Halife, vezirlerine, emirlerine, mabeyincilerine ve subaylarına doğru dönmüş ve onlara "Hepiniz, Zübeyde'nin dilediği kadar büyük ve güzel olan bu mücevheri arayın!" demiş.

Böylece, bunların hepsi, eşlerinin ellerinde bulunan taşlar arasında bu taşı aramış; ama Sitti Zübeyde'nin dileğine uygun bir şey bulamamışlar. Ve araştırmalarının sonuçsuz kaldığını Halife'ye bildirmişler. Bunu duyan Halife'nin yüreği daralmış ve onlara "Nasıl? Ben Halife ve şahların şahı olayım da, bir taş kadar değersiz bir şeyi bulmak benim için imkânsız olsun! Lanet olsun sizlere! Gidin, çarşılarda arayın!" demiş. Onlar da gidip tacirler nezdinde araştırma yapmışlar; ve bunların hepsi birden ağızbirliği yaparak "Bunu boşuna araştırıp durmayın! Halife bu

taşı ancak Basralı bir genç olan ve Tembel Ebu Muhammed diye anılan bir gencin dükkânında bulabilir!” demişler.

Bunun üzerine Halife, Veziri Cafer’e emir vererek Basra emirine ulak yollanıp Tembel Ebu Muhammed’i hemen aratıp buldurarak olanca süratle Bağdat’a, kendi yanına yollamasını istemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

... Tembel Ebu Muhammed’i hemen aratıp buldurarak olanca süratle Bağdat’a, kendi yanına yollamasını istemiş. Cafer de hemen bir mektup yazarak Cellat Mesrur’u, bunu çabucak Basra’ya, kentin valisi Emir ez-Zübeydi’ye götürmekle görevlendirmiş. Mesrur da, gecikmeksizin, görevini yerine getirmek üzere yola çıkmış.

Basra valisi Emir ez-Zübeydi, Halife’nin mektubunu alınca, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve Halife’nin ulağına, gerekli her türden onurlandırmayı sağlayıp saygı gösterdikten sonra, yanına muhafızlar vererek onu Tembel Ebu Muhammed’in yanına göndermiş. Mesrur da bu adamın oturmakta olduğu saraya çabucak ulaşmış; ve kapıda zengin giyimli bir köle topluluğuna rastlayarak onlara “Efendinize, Emirü’l-Müminin’in onu Bağdat’a çağırıldığını haber verin!” demiş. Köleler de içeri girip duyduklarını efendilerine aktarmışlar.

Birkaç dakika sonra, genç Ebu Muhammed konutunun eşğinde bizzat görünmüş ve Halife’nin ulağını valinin muhafızları ile birlikte görmüş; onun önünde yerlere kadar eğilerek “Emirü’l-Müminin’in buyruklarına uyulacaktır!” demiş. Sonra da “Ama sizden, ey saygın kişiler, biraz içeri girerek evimi onurlandırmanızı rica ediyorum!” diye eklemiş. Mesrur “Burada fazla eğlenemeyiz; çünkü Bağdat’ta senin gelmeni bekleyen Emirü’l-Müminin sıkı emirler verdi” diye yanıt vermiş. O da “Ama ne de olsa yolculuğa hazırlanmam için bana gerekli zamanın tanınması lazım! Böyle olunca, girin biraz istirahat edin!” demiş. Mesrur ile yoldaşları, yüzeysel olarak biraz direnir gibi görünmüşler, ama sonunda genç adamı izleyip içeri girmişler.

Daha evin giriş yerinden başlayarak, ince altın ipliklerle işlenmiş şahane kadife perdeler, değerli mermerler, işlenmiş tahta kısımlar ve daha birçok harika şey ve özellikle, halılar üzerinde de mermer zemin üzerinde de, duvarlarda ve tavanlarda da değerli madenler ve parıldayan taşlar görmüşler. Evsahibi onları, temizlikten yana göz kamaştıran ve bir gül ağacının yüreği gibi kokulu, Halife sarayında bile eşî bulunmayan şahanelikte bir hamama sokmuş. Hamamdan sonra da köleler, hepsini üzerine inciler serpilerek işlenmiş ve de ince altın ipliklerle ve her türden değerli taşla bezenmiş yeşil dibadan görkemli giysilerle donatmışlar. Ve banyodan sonra onlara sağlıklar dileyerek altın yıldızlı porselen tepsilerde bardakla şerbet ve kurabiyeler sunmuşlar. Bunu izleyerek içeriye Harut Melek kadar güzel beş oğlan çocuğu girmiş ve sağlık dileklerinden sonra evin sahibinden her birine armağan olarak beşer bin altın içeren birer kese vermişler. Bundan sonra, onları hamama götüren ilk köleler içeri girmişler ve onlardan kendilerini izlemelerini rica etmişler; ve onları, Ebu Muhammed'in, kendilerini, ipekli bir divana oturmuş, kollarını kenarları inciyle işlenmiş yastıklara dayamış olarak beklediği kabul salonuna götürmüşler. Ev sahibi onları görünce onurlarına ayağa kalkmış, onları yanına oturtmuş ve onlarla her türden harika yemekler yiyip ancak Kayserlerin saraylarında bulunan içkiler içmiş.

Bunu izleyerek genç adam ayağa kalkmış ve "Emirü'l-Müminin'in kölesiyim! Hazırlıklar tamamlandı, Bağdat'a gitmek üzere yola çıkabiliriz!" demiş. Ve onlarla dışarı çıkarak, konuklar develere yerleşirlerken, buyruklarını almak üzere sabırsızlanan köleler onu, lekesiz bir gümüş beyazlığında ve üzerindeki eyer ve koşumları, onları süsleyen altın ve değerli taşlarla parıldayan bir katırın üzengilerine basıp üstüne binmesine yardım etmişler. Mesrur ile genç Ebu Muhammed başlarında olduğu halde, Basra'yı terk edip Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve mutlu bir yolculuktan sonra, Barış Kenti'ne ulaşmışlar ve Emirü'l-Müminin'in sarayına girmişler.

Ebu Muhammed, Halife'nin huzuruna alınınca, elleri arasından yeri üç kez öpmüş ve alçak gönüllü ve saygı dolu bir tavır takınmış. Halife onu oturmaya çağırmış. O da tahtın kenarına

saygıyla oturmuş ve seçkin bir dille “Ey Emirü’l-Müminin, ita-atkâr kölen, kendisine söylenmediyse de, hükümdarının huzuruna neden çağırıldığını bilmektedir. Bundan dolayı, tek bir mücevher getirmektense, boynu bükük bir köle olarak görevinin Emirü’l-Müminin’e uygun olanı seçmesi için çeşitli boylarda mücevher getirmek olduğuna inanmıştır!” demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra “Halife efendimiz bana izin verirse, yanımda, sadık bir kulun hükümdarına armağanı olarak getirdiğim çekmeceleri açayım!” demiş. Halife ona “Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum!” demiş.

O zaman Ebu Muhammed, çekmeceleri yukarıya, kabul salonuna, getirtmiş. Ve ilk çekmeceyi açmış; ve aklı ziyana uğratan birçok mücevher arasından sakı altın, dalları ve yaprakları zümrüt ve mavi zümrütten, meyveleri portakal, elma ve nar yerine yakut, inci ve sarı yakuttan üç cevahir ağaç çıkarmış. Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından ipek ve altından; üzerine inciler, Yemen taşı, zümrüt, yakut, gökyakut ve adı bilinmeyen daha birçok mücevher takılmış; orta direği Hint sarımsabırından; ve tüm etekleri her renkten mücevherlerle teyellenmiş; içi harika bir sanatla vahşi hayvanların zarafetle boğuştuğunu ve kuşların uçtuğunu gösteren nakışlarla süslü bir çadır çıkarmış. Bütün bu hayvanlar ve kuşlar altın, zümrüt ve daha pek çok türde mücevher ve değerli madenlerden imiş.

Genç Ebu Muhammed çekmecedan bu çeşitli eşyayı çıkartıp şöylece halının üzerine dizince, ayağa kalkmış ve başını oynatmadan, kirpiklerini indirip kaldırmış. Ve hemen salonun ortasında, sanki yirmi kişi işe girişmiş gibi çabukluk, düzen ve dengelilik sağlanarak bütününü kendiliğinden bir çadır kurul-

muş; ve üç harika ağaç kendiliğinden çadırın kapısına dikilip onu gölgeleriyle korumuşlar.

Bunun üzerine, Ebu Muhammed, çadıra ikinci bir kez bakmış ve çok hafif bir ıslık çalmış; hemen çadırın içindeki mücevhher kuşlar ötmeye ve altın hayvanlar da onlara tatlılık ve uyumlu yanıt vermeye başlamışlar. Ebu Muhammed, kısa bir süre geçince, ikinci bir ıslık çalmış; bütün bu hep birlikte sesleniş başladıkları notada susmuş.

Halife ile yöresinde bulunanlar bu olağandışı şeyleri görüp işitince, rüya mı gördüklerini, yoksa uyanık mı olduklarını bilememişler. Ebu Muhammed, bir kez daha Harun Reşid'in önünde eğilerek elleri arasından yeri öpmüş; ve ona; "Ey Emirü'l-Müminin, senin hoşuna gitme bahtına erişen bu armağanları, herhangi bir yarar sağlamak amacıyla getirdiğimi sanma! Bunları sadece sadık bir kulun efendisi hükümdarına saygısının bir ifadesi olarak sundum. Ve bunlar, eğer izin verirsen, benim sana asıl sunmayı düşündüğüm şeyler yanında hiçbir şey değildir!" demiş.

Halife eşlerini ömrünce görmediği bu şeylerin daldırdığı şaşkınlıktan biraz kurtulunca, genç adama "Bana söyleyebilir misin ey genç adam, sen benim tebaam arasında sıradan birisi iken, bütün bu şeyler nereden geliyor? Sen, sanırım, Tembel Ebu Muhammed adıyla tanınıyorsun! Ve biliyorum ki, baban sade bir hamam hacamatçısı idi ve sana hiçbir miras bırakamadan öldü! Nasıl oldu da sen, bu kadar kısa bir zamanda ve bu denli genç iken, böyle büyük bir zenginliğe, seçkinliğe ve güce ulaştın?" demiş. Ebu Muhammed de "Sana öykümü anlatayım, ey Emirü'l-Müminin! Bu öykü öylesine akıl almaz olağandışılıklarla doludur ki, bir dövme iğnesiyle gözün iç köşesine yazılrsa, ondan yararlanmak isteyenler için zengin bir ders oluştururdu!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de son kertede kafası karışarak "Haydi öyleyse, bize anlatacağını çabucak anlat, ya Ebu Muhammed!" demiş; genç adam da şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Tanrı gücünü ve utkusunu arttırası Emirü'l-Müminin, ben, gerçekte, halk içinde Tembel Ebu Muhammed olarak tanınmışımdır; bana ve anama geçimimizi sağlamaya yeter bir şey bırakmadan ölen fakir bir hamam hacamatçısının oğluyum.

Ve sana bütün bu ayrıntıları anlatanlar doğru söylemişler; ama sana, bu adın bana nasıl ve niçin takıldığını anlatmamışlar! Şimdi ben anlatayım! Ey Emirül-Müminin, ben, çocukluğumdan beri, yeryüzünde rastlanabilecek en gevşek ve en tembel oğlandım. Ve gerçekte, benim gevşekliğim ve tembelliğim öyle büyüktü ki, yerde yatarken öğle vakti olur ve güneş tüm ateşlerini kafama yağdırırken, ben bir gölgeye sığınmak için yerimi değiştirmek zahmetine katlanmazdım ve bir kolumu ya da bir bacağımı oynatmaktansa bir göleves gibi kavrulmaya bırakırdım kendimi... Böylece kafatasım çabucak tüm darbelere karşı dayanıklı hale geldi; öyle ki, ey Emirül-Müminin, şimdi celladın Mesrur'a kılıcıyla başıma vurmasını emir buyursanız, göreceksiniz ki kılıcı, kafamın kemiklerine çarpınca kırılıp bin parça olacaktır.

Tanrı'nın rahmetine ulaşası babam öldüğünde, on beş yaşında bir oğlandım; ama sanki iki yaşından fazla değil gibiyim; çünkü ne çalışmak istiyor ne de yerimden kıpırdıyordum; ve zavallı anam, beni beslemek için mahalledeki evlerde çalışmak zorunda bulunuyordu; bense bütün günümü yatarak geçiriyor, yüzümün tüm çukur yerlerinde mesken tutmuş olan sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum.

Böylece bir gün, rastlantılar arasında en güç bulunur bir rastlantıyla anam, onu çalıştıranların hizmetinde zorlu bir ay geçirdikten sonra, elinde çalışmasının ürünü olan beş parça gümüş parayla yanıma geldi. Ve bana "Yavrum, duydum ki, komşumuz Şeyh Muzaffer, Çin'e gitmek üzere yola çıkıyormuş. Biliyorsun ki oğlum, bu saygın şeyh yüce bir kişidir; bizim gibi fakirleri küçümsemez ve onları başından defetmez. Şu beş gümüş dirhemi al, birlikte gidip şeyhi görelim; beş dirhemi kendisine ver ve ondan Çin'de, burada satman ve Allah merhametini bizden esirgemezse hiç kuşkusuz hatın sayılır bir kazanç sağlaman için mal satın alma-

sını rica edersin! İşte, oğlum, zengin olmamız için bir fırsat çıktı! Ve Tanrı'nın sağlayacağı ekmeği reddeden, inançsız biridir!" dedi.

Ben de, annemin bu konuşmasını duyunca, gevşekliğimi daha da arttırdım, sanki ölü gibi davrandım. Anam da bana, Tanrı'nın adını ve babamın mezarını anarak her türden rica ve yalvarmalarda bulundu. Ama, bütün bunlar boşuna oldu! Çünkü ben, horlar gibi yapıyordum boyuna! O zaman bana "Ölülerin erdemi üzerine yemin ediyorum ki, ey Tembel Ebu Muhammed, söz dinleyip birlikte Şeyh Muzaffer'in yanına gitmek için bana eşlik etmezsen, sana artık ne yiyecek ne de içecek bir şey veririm. Bırakırım açlıktan ölürsün!" dedi. Ve bu sözleri öylesine kararlı bir edayla söyledi ki, ey Emirü'l-Müminin, bu kez söylediklerini yerine getireceğini iyice anladım; ağzımdan yavaşça "Oturmama yardım et!" diye fısıldadım. O da kolumdan tuttu ve beni kaldırıp oturmama yardım etti. O zaman, yorgunluktan ezgin, ağlamaya koyuldum; ve iniltirilerim arasında "Bana pabuçlarımı ver!" diye fısıldadım. Pabuçlarımı getirdi; ona "Ayağıma giydir!" dedim. Beni kaydırıp ayak üzeri getirdi. Can veriyor gibi inleyerek ona "Yürürken bana destek ver!" dedim. Ardıma geçip bana destek verdi ve ilerlemem için yavaşça itti. Ben de ağır ağır her adımda soluk almak için duraksayarak ve sanki can veriyor gibi başımı omuzlarım arasında eğerek ilerlemeye başladım. Ve böylece sonunda deniz kıyısına ulaştım; orada, yöresinde yakınları ve dostları bulunan ve yola çıkmak üzere olan Şeyh Muzaffer'in yanına gittim. Benim oraya gelişim herkes tarafından şaşkınlıkla karşılandı ve bana bakarak "Ne olmaz şey! İlk kez Tembel Ebu Muhammed'in yürüdüğünü görüyoruz! Ve de kendisi ilk kez evinden dışarı çıkıyor!" diye haykırdılar.

Ben de, şeyhin yanına ulaştınca, ona "Amca, sen Şeyh Muzaffer'in, değil mi?" diye sordum. Bana "Buyur, ey Ebu Muhammed, ey benim eski dostum Tanrı'nın lütfu ve acıması üzerinde olası hacamatçının oğlu!" dedi. Ona, beş gümüş dirhemi vererek "Şu beş dirhemi al, ey şeyh ve bana Çin'den mal alıp getir! Kim bilir belki de, senin aracılığınla, bu, bize zenginlik sağlayacak bir fırsat olur!" dedim. Şeyh Muzaffer de bu beş dirhemi almazlık etmedi ve bunları "Tanrı adına!" deyip kuşağına sıkıştırarak, bana "Allah hayırlar versin!" dedi; ve benden ve annemden izin

aldı ve yolculuk için ona eşlik eden çok sayıda tacirle birlikte Çin'e gitmek için gemiye bindi.

Tanrı, engele uğramadan Şeyh Muzaffer'e Çin'e ulaşmak güvenliğini sağlamış. Orada, kendisi de, birlikte yola çıktığı öteki tacirler de satacaklarını satmışlar ve alacaklarını almışlar ve yapmaları gereken bütün işleri yapmışlar! Bunu izleyerek, yoldaşlarıyla birlikte dönüş için kiraladıkları aynı gemiye binmiş ve yelken açıp Çin'i terk etmişler.

On günlük gemi yolculuğunun sonunda, Şeyh Muzaffer, bir sabah, ansızın ayağa kalkmış ve ellerini umutsuzlukla birbirine çarpmış ve "Yelkenleri indirin!" diye haykırmış. Tacirler şaşkınlığa düşerek "Sorun nedir, ey şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. O da "Çine dönmemiz gerek!" demiş. Onlar da, şaşkınlığın sınırında, kendisine "Hangi nedenle, ey Şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. Şeyh "Bilin ki, Tembel Ebu Muhammed'in bana verdiği beş gümüş dirhem karşılığı mal satın almayı unuttum!" demiş. Tacirler de ona "Tanrı senin yanında olsun, ey şeyhimiz, harcanan bunca gayret ve geçirilen bunca tehlikeden sonra ve zaten uzun süreden beri evimizden uzakta kalmışken, bizi böyle önemsiz bir şey için Çin'e dönmeye zorlama!" demişler. O "Kesinlikle Çin'e dönmemiz gerek! Çünkü benliğim Ebu Muhammed'e ve rahmetli hacamatçının eşi zavallı anasına verdiğim söze bağlı!" demiş. Onlar da "Bu seni yolundan alıkoymasın, ey şeyh! Biz, her birimiz sana, beş dirhemlik gümüşün getireceği kâr yerine, Ebu Muhammed'e teslim etmen için beşer altın dinar vermeye hazırız! Ülkeye ulaştığımızda, hepsini Tembel Ebu Muhammed'e verirsin!" demişler. O da "Kendisi adına önerinizi kabul ediyorum!" demiş. O zaman tacirler, benim adıma, Şeyh Muzaffer'e beşer altın dinar vermişler ve yolculuklarını sürdürmüşler.

Böylece yol almakta iken, gemi, ihtiyaçlarını karşılamak için adalardan bir adada durmuş. Şeyh Muzaffer ile tacirler, karada dolaşmak için gemiden inmişler. Ve Şeyh, dolaşıp bu adanın havasını soluduktan sonra, gemiye binmek üzere dönerken, deniz kenarında, satmak üzere yirmi kadarını yanında bulunduran bir maymun taciri görmüş. Ama bütün bu maymunlar arasında, pek düşkün görünüşlü, tüyü dökülmüş, titreyip duran ve gözleri yaşlı

biri varmış. Öteki maymunlar, sahipleri müşterilerle ilgilenmek üzere her başını çevirişte, bu sefil arkadaşlarının üzerine atılıp onu ısırıp tırmalayarak başına çişlerini yapmaktan geri durmuyorlarmış. Şeyh Muzaffer de, yufka yürekli olduğundan, bu zavallı maymunun durumundan çok duygulanmış ve tacire “Şu maymunu kaç satışyorsun?” diye sormuş. O da “Şu mu efendim? Pek pahalı değil! Ondan kurtulmak için sana sadece beş dirheme satarım!” demiş. Şeyh de kendi kendine “Bu, tam da yetimin bana verdiği para miktarı! Onun için bu hayvanı satın alacağım! Bununla sokaklarda dolaşır ve kendisinin ve anasının ekmeğini kazanır!” demiş. Ve beş dirhemi maymuncuya ödemiş ve geminin tayfalarından biriyle maymunu gemiye aldırılmış. Bunu izleyerek yoldaşlarıyla birlikte, yola çıkmakta olan gemiye binmiş.

Ancak yelken açmadan önce, denizin dibine dalarak her seferinde sudan, ellerinde inci dolu istiridyeler çıkaran inci avcılarını görmüşler. Bunu aynı şekilde maymun da görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

Bunu aynı şekilde maymun da görmüş. Ve birdenbire sıçrayarak denize atlamış. Ve suyun dibine dalarak oradan bir süre sonra, ellerinde ve ağzında içi iri ve harika güzellikte inci dolu istiridyelerle çıkmış. Ve gemiye tırmanarak avladıklarını getirip şeyhe vermiş. Sonra, elleriyle “Benim boynuma bir şey bağla!” anlamına gelen işaretler yapmış. Şeyh de onun boynuna bir torba bağlamış. Maymun yeniden denize dalarak torbası daha büyük ve ilkin çıkanlardan daha güzel incilerle dolu olarak geri dönmüş. Sonra, bunu izleyerek birçok kez daha denize dalmış ve her seferinde dönüp şeyhe torba dolusu harika avlar sunmuş.

Hepsi bu kadar! Şeyh de, tüm tacirler de, şaşkınlığının sınırına ulaşmışlar. Ve kendi kendilerine “Gücü sınırsız olan Tanrı’dan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu maymun, bizim bilmediğimiz gizlere sahip! Ama bütün bunlar, hacamatçının oğlu Ebu Muhammed’in bahtında yazılıymış!” demişler. Bunun ardından yelken açarak inci adasından ayrılmışlar. Ve harika bir

deniz yolculuğundan sonra Basra'ya ulaşmışlar.

Karaya ayak basar basmaz, Şeyh Muzaffer gelip kapımızı çaldı. Annem içeriden “Kim o?” diye sordu. O da “Benim! Aç kapıyı, ey Ebu Muhammed'in anası! Çin'den geri döndüm!” dedi. Anam da bana “Ayağa kalk, Tembel! Bak, Şeyh Muzaffer Çin'den dönmüş!” diye haykırdı ve “Git de, ona kapıyı aç, onu selamlayıp hoş gelişler dile! Sonra sana ne getirdiğini, Tanrı'nın onun aracılığıyla bizim ihtiyacımıza yetecek bir şeyler sağlayıp sağlamadığını sorabilirsin!” diye ekledi. Ben de, ona “Kalkmam ve yürümem için bana yardım et!” dedim. O da bunu yaptı. Ayaklarım urbamin eteklerine takılarak sürüklene sürüklene kapıya kadar gittim ve kapıyı açtım. Şeyh Muzaffer de, ardında köleleri olduğu halde, kapıdan içeri girdi ve bana “Selam ve kutluluk yolculuğumuza uğur getiren beş gümüş dirhemın sahibi üzerine olsun! İşte, oğlum, şunları sana getirdim!” dedi. Ve evin giriş bölümüne inci torbalarını, tacirlerin kendisine vermiş oldukları altınları sıraladı ve maymunun bağlı bulunduğu ipi elime verdi. Sonra bana “İşte bütün bunları sana o beş dirhem sağladı! Bu maymuna gelince, oğlum, ona kötü davranma! Çünkü bu hayırlı bir maymundur!” dedi. Sonra, bizden izin isteyerek köleleriyle birlikte çekip gitti.

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, anama doğru döndüm ve ona “Görüyor musun anacığım, içimizden hangimiz haklıymışız! Bana her gün ‘Ayağa kalk tembel ve çalış!’ diyerek yaşamı burnumdan getirirdin! Ben de sana ‘Beni yaratan kismetimi de verir!’ derdim” dedim. Anam da, bana “Hakkın varmış, oğlum! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz!” diye yanıt verdi. Sonra incileri saymama ve iriliklerine ve güzelliklerine göre ayırmama yardım etti. Ben de tembelliği ve miskinliği terk ettim ve her gün çarşıya giderek tacirlere incileri satmaya başladım. Ve büyük bir kâr sağlayarak tarlalar, evler, dükkânlar, bahçeler, saraylar, erkek ve dişi köleler ve genç oğlanlar satın aldım.

Maymun da beni her yerde izliyor ve ben ne yersem yiyor, ne içersen içiyor ve beni hiç gözünden ayırmıyordu. Ama bir gün, kendime yaptırdığım sarayda otururken, işaretle bir mürekkep hokkası, bir kalem ve bir kâğıt istediğini anlattı. Bu üç şeyi

kendisine sağladım. O da kâğıdı alıp sol avcuna yerleştirdi ve “Ey Ebu Muhammed, bana git beyaz bir horoz getir! Ve beni bahçede bul!” yazdı. Ben de, bu satırları okuyunca, gidip beyaz bir horoz aradım ve bulup bahçedeki maymuna vermek için koşarak geri döndüm; onu ellerinde bir yılan tutmuş olarak gördüm. Horozu aldı ve yılanın üzerine bıraktı. İki hayvan hemen dövüşe başladılar; sonunda horoz yılanı yendi ve öldürdü. Sonra horozların her zaman yaptıklarına aykırı olarak, bitirinceye kadar yedi.

O zaman maymun horozu aldı, bütün tüylerini yoldu ve bunları birbiri ardından bahçeye dikti. Sonra horozu öldürdü ve bütün tüylerini kanıyla suladı. Ve horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş birinci gece olunca...

Küçük Dünyazad, ablasına “Ablacığım, lütfen, Ebu Muhammed maymunu, horozun tüylerini bahçeye diktikten ve onları horozun kanıyla suladıktan sonra, ne yaptı, çabucak anlat!” demiş. Şehrazad da “Tüm dost yüreğimle!” demiş ve sözünü şöyle sürdürmüştü:

Maymun horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek, her bir tüyün önüne gidip anlayamadığım haykırışlarla çenesini takırdattı. Sonra da yanıma geldi: akıl almaz bir sıçrayışla yerden havalandı ve göğe ağarak gözlelimin önünde kayboldu. Ve aynı anda horozun bütün tüyleri, bahçemde, dalları ve yaprakları zümrüt ve maviye çalar zümrüt olan ve meyve olarak yakuttan, inciden ve her tür değerli taştan oluşmuş birer altın ağaca; ve horozun kursağı, size bahçedeki üç ağaçla birlikte sunmak cesaretinde bulunduğu şu çadıra dönüştü!

O zaman ben de, her bir taşı bir hazineye bedel olan bu değeri ölçülmez varlıkla artık zengin olmuş bulunduğumdan, Peygamberimizin ardılı olan Basra Şerifi'nin kızını evlenmek üzere istedim. Şerif de, sarayımı ve bahçemi ziyaret ettikten sonra, bana kızını verdi. Şimdi ben onunla, büyük bir zevk ve mutlu-

luk içinde yaşıyorum! Ve bütün bunlar, gençliğimde, asla ihtiyaç içinde olan inanç sahiplerini bırakmayan, Kısmet Dağıtıcı'nın sınırsız cömertliğine inanmış olmamdan kaynaklandı! demiş.

Halife Harun Reşid, bu öyküyü işitince, hayranlığın sınırında hayranlık duymuş ve "Tanrı'nın lütufları sınırsızdır!" diye haykırmış. Ve Ebu Muhammed'i, bu öyküyü sarayın kâtiplerine yazdırması için yanında alıkoymuş. Onu onurlar ve konuğunun kendisine sunduğu armağanlarla eşit görkemlikte armağanlarla donatmadan Bağdat'tan ayrılmasına izin vermemiş. Ama yine de Tanrı en cömert ve en kudretli varlıktır!

Şah Şehriyar bu öyküyü işitince, Şehrazad'a "Ey Şehrazad, bu öykü verdiği ibretle beni doyurdu!" demiş. Şehrazad da "Evet ey şah, ama bu öykü, sana bu gece anlatacağım bir başka öyküyle kıyaslanamaz!" demiş.

ON BİRİNCİ KİTAP

(*Revue Blanche*, 1902)

“Versailles Sultani” Pierre de Nolhac’a

J.C.M.

Genç Nur ile Yiğit Frenk Kızının Öyküsü

Ve Şehrazad demiş ki:

Bana kadar ulaşmıştır ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, çağlar öncesinde, Mısır ülkesinde, soylular arasında, yaşamını karada ve denizde yolculuklar yaparak adalarda ve cezirelerde, bilinen ya da bilinmeyen ülkelerde geçirmiş ve ne tehlikeden, ne yorgunluktan ne de acı duymaktan çekinmiş, sadece işitilmesi küçük çocukların bile saçlarını bembeyaz edebilecek tehlikelere göğüs germiş bulunan Tac adlı birisi yaşarmış. Ama artık zenginleşmiş, mutlu ve saygın birisi olduğundan Tacir Tac, sarayının orta yerinde, keyfince divana kurularak ve başı tertemiz beyaz muslinden sarığıyla sarılı sakince yaşamak için yolculukları terk etmiş bulunuyormuş. Arzularını doyurmak için hiçbir noksanı yokmuş. Çünkü sarayının odaları, haremi, dolapları ve sandıkları görkemli şeylerle, Mardin giysileri, Baalbek kumaşları, Humus ipeklileri, Şam silahları, Bağdat dibaları, Musul tülleri, Magrip pelerinleri ve Hint gergef işleriyle doluymuş ve bunların eşlerine şahların ve sultanların saraylarında bile rastlanmazmış. Çok sayıda zenci ve beyaz kölelerle Türk memluklara, cariyelere, haremağalarına, cins atlara, katırlara ve Baktria develerine, hecin develerine, Yunanlı ve Suriyeli genç oğlanlara, Kafkasyalı genç kızlara, küçük Habeş hadımlara ve her ülkeden gelmiş genç kadınlara sahipmiş. Böylece, hiç kuşkusuz, zamanının en doygun ve en onurlanmış taciriymiş.

Ama Tacir Tac'ın sahip olduğu en değerli ve en göz kamaştıran varlık, on dördündeki, ayın ondördünden de çok daha güzel olan kendi genç oğluymuş. Ne baharın tazeliği, ne beng ağacının

bükülgen dalları, ne sakındaki gül, ne saydam su mermeri; kısacası hiçbir şey, onun mutlu delikanlılığının narin güzelliğine, yürüyüşünün bükülgenliğine, yüzünün tatlı renklerine ve büyüleyici bedeninin saf beyazlığına denk değilmiş. Ve zaten, onun üstün niteliklerinden esinlenen şair şöyle dizeler döktürerek bir şarkı okurmuş:

O denli güzel olan genç dostum bana “Ey şair, senin sözselliğin kusurlu!” dedi. Ben de ona şöyle dedim: “Efendim, bizim davamızda sözselliğin yeri yok! Sen güzellik şahısın ve sende her şey aynı eşitlikte mükemmeldir!

“Ama bana bir üstünlük belirtmek izni verirsen, ne güzeldir derim, yanağının üzerindeki kara ben, beyaz mermer bir masadaki amber damlası gibi! Ve de işte kirpiklerinin hançerleri ilgisizlere savaş açmakta!”

Bir başka şair de demiştir ki:

Bir savaşın patırtısı içinde, birbirini öldürenlere sorarım: “Neden bunca kan dökülüyor?” diye. Bana “Şu gencin güzel gözleri uğruna!” derler.

Bir üçüncüsü de der ki:

Kendiliğinden beni görmeye gelir de beni heyecanlar içinde ve duyarlı görünce “Neyin var? Neyin var senin?” diye sorar. Ona “Delikanlı, gözlerinin oklarını uzaklaştır benden!” derim.

Bir diğeri de demiştir ki:

Kamerler ve ceylanlar çekicilik ve güzellikten yana onunla yarışmaya gelirler, ama ben onlara derim ki “Ey ceylanlar, çabucak kaçıp gidin ve bu tavusla sakın yarışmayın! Ve siz ey kamerler, siz de çekinin bundan! Çünkü bütün çabalarınız boşunadır!”

Bir diğeri de demiştir ki:

Narin delikanlı! Onun saçının siyahında ve alnının beyazlığında, âlem, kimi zaman gün ışığına, kimi zaman gecenin karanlığına dalar! Oh! Yanağındaki beni sakın küçümsemeyin! İnce yapılı lale, taçyaprağını süsleyen siyah damlanın daha belirgin kıldığı kızıl parlaklığı içinde onun kadar güzel değildir!

Ve bir başkası da demiştir ki:

Güzellik suyu yüzüne dokunarak saflaşır! Ve kirpikleri, âşıklarının yüreğini delmek için okçulara oklar sağlar! Ama onun asıl üç yetkinliği övülesidir: güzelliği, inceliği ve uğrunda duyduğum aşk! Yeğni giysileri, tıpkı saydam bulutların ayın tatlı görünümünü belirttiği gibi, zarif art yuvarlarının sınırlarını açığa vurur!

Gözbebekleri karadır, karadır yanağını süsleyen küçük ben; aynen, gözyaşlarım da karadır benim! Bu kusursuz siyahlıklar övülesidir!

Alnı, yüzünün ince çizgileri ve aşkı uğruna tükenen bedenim ayın ince hilaline benzerler: onlar parlaklığıyla, tükenen bedenim de şekli bakımından! Övülesidir görkemliği! Gözbebekleri, kanımla sulanmalarına karşın hiç kanlanmazlar ve kadife gibi yumuşaktırlar. Gözbebekleri üç kez övülesidir!

Birleştığımız gün, dudaklarının ve gülüşünün saflığıyla susuzluğumu giderir! Ah! Ben de ona karşılık, yasal olarak kullansın diye, mallarımı, kanımı ve hayatımı veririm! Ve sonsuza dek saf dudaklarını ve gülüşünü överim!

Ve de binlercesi arasından başka bir şair de demiştir ki:

Gözlerini koruyan tonozlu kaşları, bakışlarıyla büyüleyici ışınlar fırlatan gözleri; narin biçimleri, bakışlarının keskin hançerleri, yürüyüşündeki üstün zarafet, siyah saçlarının rengi; uykuyu kaçırın ve aşk diyarında yasa koyan

gözleri; saçının, akreplere benzer, gönüllere umutsuzluk ışınları fırlatan kıvrımları; yanaklarında çiçek açan güller ve zambaklar; gülüşünün parıldadığı yakut dudakları; göz kamaştıran inci dişleri; saçlarının hoş kokusu; konuşunca ballar ve şarap ırmakları akıtan ağzı; bükülgen bedeninin dalı; yeğni yürüyüşü; yürüse de, otursa da titreyen gösterişli kalçaları; kayısı renkli cildinin ipeği; adımlarına eşlik eden çekiciliği ve zarafeti; tavırlarındaki incelik, sözlerinin tatlılığı, doğuşundaki soyluluk ve bahtının yüceliği; bütün bu zor bulunur Tanrı bağışları üzerine yemin ederim ki, öğleyin güneş, onun yüzünden daha az parlaktır; ve yeni doğan ay tırnağının bir kırpıntısından başka bir şey değildir; ve misk kokusu, soluğu kadar hoş değildir; ve koku yüklü meltem, saçlarının kokusunu çalmıştır!

Günün birinde Tacir Tac'ın oğlu olan bu harika genç babasının dükkânında oturmakta iken dostlarından kimi gençler onunla görüşmeye gelmişler ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

... Günün birinde Tacir Tac'ın oğlu olan bu harika genç babasının dükkânında oturmakta iken, dostlarından kimi gençler onunla görüşmeye gelmişler ve ona, içlerinden birine ait olan bahçede dolaşmayı önermişler ve “Ey nur, bu bahçenin ne denli güzel olduğunu göreceksin!” demişler. Nur da onlara “Çok isterdim sizinle gelmeyi! Ama, ilkin gidip babamdan izin almam gerek!” demiş. Ve gidip babasından bu izni istemiş. Tacir Tac da ona pek güçlük çıkarmamış ve Nur’a izin bağışlamış; ve dahası, arkadaşlarının sırtından geçinmesin diye altın dolu bir de kese vermiş.

Bunun üzerine Nur ve delikanlılar katırlara ve eşeklere binmişler ve gözleri okşayabilecek ve ağzı tatlandırabilecek her şeyi bulunan bir bahçeye ulaşmışlar. Ve Cennet kapısı kadar güzel, çeşitli renkteki mermerlerin sırayla dizilmesinden oluşmuş ve

şairin tanımladığı gibi siyah, beyaz ve altın renkli üzüm salkımlarıyla ağırlaşarak tırmanan asma dallarıyla gölgelenmiş tonozlu bir kapıdan içeri girmişler:

Ey şarap yüklü, şerbet kadar tatlı ve karga kadar siyah üzüm salkımları, koyu yapraklar arasından sızan parıltınız, yeni kınalanmış kadın parmakları gibi gösterir sizi; ve kütüklerin üzerinde zarafetle sarkarak, her durumda, sarhoş edersiniz bizi ve ruhumuz güzelliğine hayran olur; çiğneme fıçısında öylece durur ve sarhoş eden bala dönüşürsünüz!

Ve içeri girdiklerinde, bu tonozlu kapının yukarısına mavi harflerle şu dizelerin kazılı bulunduğunu görmüşler:

Gel, dost! Bir bahçenin güzelliğinden yararlanmak istiyorsan, gel beni gör!

İçimde açılan yollara sadık, avare imbatın serin dokunuşuyla ve beni güzel giysilerle donatan ve yaprak yenleri içinde gülümseyen çiçekleri görerek yüreğin kederlerini unutsun!

Cömert gökyüzü, meyvelerinin ağırlığıyla sarkan dallarla donanmış ağaçlarımı bol bol sular. Ve sen, meltemin parmaklarıyla dallar rakederek salanırken, Yedi Kandilli Ülker yıldızının hayran, cömert ellerle üzerime sıvı halinde altın döktüğünü ve bulutların incisini serptiğini görürsün! Ve eğer dallarla oynamaktan yorulursa meltem; onunla buluşmak üzere koşuşan derenin dalgalarını okşamak için oradan ayrılır; sonra da onun, çiçekleri ağızlarından öpmek için hemen oradan ayrıldığını görürsün!

Bu kapıyı aştıklarında, bahçenin bakıcısını gölgelikte, tırmanan asmaların oluşturduğu beşik şeklindeki çitin önünde otururken görmüşler. Bakıcı onları görünce, onurlarına ayağa kalkmış; ve Cennetin hazinelerini bekleyen Rıdvan kadar iyilik dolu, önlere gelmiş ve selamlaşmalardan ve hoş gelmeler diledikten sonra, onların bineklerinden inmelerine yardım etmiş; ve

tüm ayrıntılarıyla bahçenin her yanını göstermek üzere onlara kılavuzluk etmiş. Ve böylece çiçekler arasında dolanan ve onları kederlenerek terk eden güzel suları, kokularıyla ağırlaşmış bitkileri, meyvelerinin ağırlığıyla yorgun düşmüş ağaçları, ötücü kuşları, çiçek fidanlarını, baharat çalılarını, bahçeyi Cennet bahçelerinden kopmuş gibi gösteren her şeyi görmüşler. Ve onları sözle tanımlanamaz şekilde hayran bırakan şey, binlercesi arasından bazılarını sunduğumuz birçok şairin gönül bağlayarak şiirlerle övdüğü ve şarkı halinde okuduğu, başka hiçbir yerde eş bulunmaz meyve ağaçları olmuş:

Narlar: Parlak kabuklu, saydam zarlar içindeki yakut taneleriyle yarık, nefis narlar, sizler bekâret kanının donmuş damlalarısınız!

İnce zarlı narlar, siz delikanlı kızların, erkekleri görünce ileri fırlayan bağrındaki dik memelersiniz!

Öylesine kubbelersiniz ki, size bakınca, mimarinizi kavırıyorum ve sizi yersem, tüm dertlerden kurtuluyorum!

Elmalar: Hoş çehreli güzel elmalar, tatlı ve mis kokulu elmalar, renklerinizi gösterirken gülersiniz, bazen kıvılcık, bazen sarı! Bazen mutlu bir âşkın, bazen de mutsuz bir âşkın yüzü gibi; ve iki türden yüzünüzde utancın rengiyle umutsuz bir aşkın rengini birleştirirsiniz!

Kayısılar: Çekirdek içleri tatlı kayısılar, sizin yüceliğinizden kim kuşku duyar? Daha tazeyken yıldızlara benzer çiçeklerdiniz; yapraklar arasındaki yuvarlak ve baştan başa altın olgun meyvelerinizle, sizi küçük güneşler yerine koyarlar!

İncirler: Ey beyaz, ey siyah incirler, tepsilerim üzre hoş geldiniz! Sizi Yunanistan'ın beyaz bakirelerini sevdiğim kadar seviyorum, Habeşistan'ın sıcak kızlarını sevdiğim kadar seviyorum!

Ey benim yeğ tuttuğum dostları, sizi gördüğümde yüreğimin duyduğu fırtınalı arzulardan öylesine eminsiniz ki, olduğunuz gibi kendinizi bırakırsınız, kaygısızca!

Sizi bunca seviyorsam, ey tecrübe dolu meyveler, sizin olgunluğunuzu pek az uzmanın takdir etmeyi bilmesindendir!

Yumuşak dostlar, sizi tüm rüzgârların salladığı dallar üzerinde, düş kırıklığıyla, buruş buruş tatlısınız ve solgun sarı papatya çiçeği gibi kokulusunuz!

Ve sadece siz, tüm hemşireleriniz arasında, ey usareyle dolu meyveler, arzu anlarında, baldan ve güneşten oluşmuş özsu-yun damlasını parlatmasına izin vermesini bilirsiniz!

Armutlar: Ey henüz bakire ve tadı biraz ekşi, ey Sinalı, İyonyalı, Halepli genç kızlar!

Sizler ki, incecik bir bedene takılı şahane kalçalarınız üzerinde salınarak, hiç kuşku duymadan, sizi yutacak aşıkla-rınızı beklersiniz!

Ey armutlar! İster sarı olun, ister yeşil; ister yuvarlak olun, ister uzun; ister dallarda ikişer ikişer, ister teker teker yer alın!

Siz bizim zevkimiz için her zaman hoşsunuz ve arzulanırsınız! Ey ağızda eriyen, hoş meyveler, her dokunduğumuzda bizim için yeni, şaşırtıcı zevkler sunarsınız!

Şeftaliler: Yanaklarımızı, canlı ya da sıcak hava incitmesin diye tüylerle koruruz! Bakirelerin kanında uzun uzadıya yuvarlanmış olmaktan dolayı yuvarlak ve kızıl olan yüzle-rimizin her yanı kadifedendir.

İşte bundan dolayı ayrıntılarımız hoştur ve kabuğumuz incedir. Bizi tadın ve alabildiğine ısıtın; ama yüreğimizin çekirdiğine dokunmayın; acıdır, sizi zehirler!

Bademler: Bana şöyle derler: “Utangaç bakireler olarak, üç kat yeşil mantıyla, kabuğunun içindeki inciler gibi sarımanız.

“İçimiz tatlı ve direnişimizi kırmayı bilenler için hoş da olsak; erken çağımızı acı ve yüzeyde sert olarak geçirmeyi severiz.

“Ama zaman geçer ve artık sertlik kalmaz. O zaman çatlarız

ve yüreğimiz dokunulmadık ve bayaz tazeliği içinde kendini gelip geçenlere sunar.”.

Ben de şöyle derim: “Ey saf yürekli bademler, ey avcumun içinde hep birlikte duran küçük ve kibar şeyler!

“Sizin yeşil tüyleriniz dostumun henüz sakalı bitmemiş yüzüdür ve çekik iri gözleri bedeninizin iki yarısından oluşmuştur ve tırnakları o güzelim şeklini sizden almıştır.

“Sadakatsizlik bile nezdimizde bir nitelik olmuştur; çünkü çoğu zaman ikiz ve yankı olan yürekleriniz, her şeye karşın beyaz kalır, bir yeşim yumurta içine yerleştirilmiş inci gibi.”

Çiğdeler: Çiçek zincirleriyle, tıpkı kadınların topuklarını öpen altın halhallar gibi, dallara asılmış olan salkım halindeki çiğdelere bak!

Bunlar Tanrı'nın tahtının sağında yükselen Sidre ağacının meyveleridir. Gölgesinde huriler dinlenir. Ağacı, Musa'nın levhalarının yapılmasına yaramıştır, ve ayağının dibinden Cennetin dört harika ırmağı fışkırır.

Portakallar: Tepe üstünde, meltem esince, tüm dallarıyla sallanır, çiçeklerinin ve yapraklarının tüm hissettirileriyle incelelikle güler.

Bir şenlik gününde genç bedenlerini kızıl altın işlemeli güzel diba giysilerle süsleyen kadınlar gibi olan, ey portakallar!

Siz kokunuzla çiçek, tadınızla meyvesiniz. Ve ateş kürele-
rinizde karın serinliğini saklarsınız! Ateşin ortasında erime-
yen harika karın! Alevsiz, sıcaklığı olmayan, harika ateşin!
Eğer böylesine parlayan kabuğunu seyre dalarsam, sevgi-
limi düşünmemek elde midir? O güzel yanaklı, altın art
yuvarlı sevgiliyi!

Ağaçkavunları: Ağaçkavununun dalları yere kadar eğilir, meyvelerinin zengin ağırlığıyla;

Ve ağaçkavunlarının yapraklarının bağrındaki altın buhur-
danlıkları yüreği alıp götüren kokular saçar ve yayıntuları
ölenlere canlarını geri getirir!

Limonlar: Olgunlaşmaya başlayan şu limonlara bak! Safran renklerine bulanana kardır bu! Altına dönüşmüş gümüştür! Güneşe dönüşen aydır! Ey limonlar, zebecet toprak, bakire memeleri, saf kâfur limonlar! Ey limonlar!

Muzlar: Utanmaz görünümlü, bir pasta gibi tereyağı muzlar! Kaygan ve hoş kabuklu, genç kızların gözlerini şenlendiren muzlar! Boğazımızdan kayıp giderken sizi duyumsayan hoşnut organlarımızı incitmezsiniz, muzlar! Ananızın gözenekli sakında altın külçeleri gibi asılı kalın! Ya da ey koku yüklü hevenkler, tavanlarımızda ağır ağır olgunlaşın! Sizler her zaman bizim duygularımızı hoş tutmayı bildiniz! Ve sadece siz, tüm meyveler arasında, acıyan ve bir yüreğe sahipsiniz, ey dul ve boşanmış kadınlara teselli vericiler!

Hurmalar: Bizler hurma ağaçlarının sağlıklı kızlarıyız, esmer tenli Bedevi kızları! İmbatın saçlarımızda flütlerini çalışını dinleyerek büyürüz. Babamız güneş, çocukluğumuzdan başlayarak, bizi ışıkla beslemiştir; ve uzun uzadıya anamızın utlu memelerini emmişizdir! Kentlilerin kapı ardını tanımayan geniş çadırılı özgür halkın yeğlenen meyveleriyiz! Hızlı atların, arık develerin sahibi; baş döndüren bakireleri, cömetçe konukseverliği olan ve kınılmaz yatağanlar taşıyan halkın! Ve ağaçlarımızın altında kim dinlenme zevkini tadarsa, mezarında bizim dua etmemizi diler!

İşte, meyveler üstüne yazılmış şiirlerin binlercesi arasından seçilmiş bazılarıdır bunlar! Ama bu harika bahçede görülenlere benzer tüm çeşitleriyle; yaseminler, sümbüller, zambaklar, menekşeler, nergisler ve güller gibi çiçekler üstüne düzenlemeleri okumak için ömür yetmez.

Ama zaten bu sırada bahçenin bakıcısı, gençleri, bahçe yollarından geçirip yeşilliklerin ortasında yapraklara gömülmüş bir köşke götürerek onları içeriye girip dinlenmeye davet etmiş bulunuyormuş. Onları orada bir havuz kenarına, diba şilteler üzerine oturtmuş ve genç Nur'dan hepsinin ortasında yer almasını rica etmiş. Ve yüzünü serinletsin diye ona devekuşu tüyünden bir yelpaze vermiş. Yelpazenin üzerinde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ve yüzünü serinletsin diye ona devekuşu tüyünden bir yelpaze vermiş. Yelpazenin üzerinde şu dize yazılı imiş:

Yorulmak bilmez beyaz kanadım, sevdiğimin yüzünü okşayan kokulu solukla Cennet rüzgârlarının muştusunu verir!

Sonra delikanlılar, latalarını ve sarıklarını çıkararak hep birlikte konuşup söyleşmeye başlamışlar; ve bakışlarını güzel arkadaşları Nur'dan bir türlü ayıramamışlar. Bahçenin bakıcısı dallardan koparılmış sepet dolusu meyveler dışında, kekliklerden, piliçlerden, kazlardan, bildircinlerden, güvercinlerden ve içi doldurulmuş kuzulardan oluşmuş yemekleri bizzat kendisi onlara taşımış. Ve yemekten sonra delikanlılar, misk karıştırılmış sabunla ellerini yıkayıp altın işlemeli peşkirlerle kurula-mışlar. O zaman bakıcı, şahane bir gül buketiyle içeri girmiş ve “Dostlarım, içkiye başlamadan önce, ruhunuzu güllerin renkleri ve kokularıyla şenlendirmeniz uygun düşer!” demiş. Onlar da “Doğru söyledin, ey bakıcı!” diye haykırmışlar. O da “Evet! Ama bu gülleri size, bu harika çiçek üzerine güzel bir şiir söylenmedikçe vermeyeceğim!” demiş.

O zaman bahçenin sahibi olan genç, bakıcının elinden gül sepetini almış ve başını eğerek uzun uzadıya çiçekleri koklamış; sonra eliyle susmalarını isteyen bir işaret yapmış ve doğaçlama-dan şu şiiri okumuş:

Koku saçan bakire, çanağının yeşil ipeğinde güzel yüzünün pembeliğini sakladığın gençliğine ne çok utangaçsın!

Ey hükmeden gül! Sen, tüm çiçekler içinde, kölelerinin ortasındaki sultansın, savaşçılarıyla çevrili emirsin!

Narin ve belsem yüklü taç yapraklarının arasında tüm şişelerin esansını saklarsın.

Ey sevdalı gül, yarı açık taç yaprakların, meltemin soluğu altında dostuna çabucak bir öpücük vermek isteyen genç bir güzelin dudaklarıdır!

Ey gül, tazeliğin içinde, genç bir oğlanın ayva tüyü bürümüş yüzünden daha hoşsun, dokunulmadık bir genç kızın canlı ağzından çok arzu uyandırıcısın! Mutlu cildini renklendiren narin kanın, seni altın damarlı şafakla, eflatun renki şarapla dolu bir bardakla, zümrüt bir dal üstündeki yakut çiçekli bir dalla kıyaslanabilir hale getirir;

Ey şehvetli gül, sen incelikten yoksun kaba âşıkların seni incitmesine karşı çok acımasızca altın sadağındaki oklarla onları cezalandırırsın!

Ey harika, ey iç açıcı, ey nefis çiçek! Seni değerlendiren ince zevkileri de tutmasını bilir; onlar için, türlü renkten zarif giysiler giyerek, onların hiç terk edemediği sevgili olarak kalırsın!

Gülün bu hayranlık verici övülüşünü duyan delikanlılar, heyecanlarını tutamamışlar, binlerce haykırış koparmışlar ve başlarını sallayarak hep bir ağızdan “Ve onların hiç terk edemediği sevgili olarak kalırsın!” diye tekrarlamışlar. Şiiri doğaçlamadan söyleyen de, hemen sepeti boşaltmış ve konuklarını güllerle örtmüş. Sonra büyük bardağı şarapla doldurmuş ve onu elden elde geçirmiş. Genç Nur da, içme sırası kendine gelince, bardağı belirli bir sıkıntıyla eline almış; çünkü o güne kadar yaşamında hiç şarap içmemiş imiş; bedeni kadın dokunuşunu bilmediği gibi damağı da mayalanmış içkilerin tadından habersizmiş. Gerçekte bakırmış ve genç yaşını göz önünde tutarak ailesi, evlenmeden önce bu gibi konularda bilgi ve deneyim kazanması için ileri gelen ailelerde âdet olduğu üzere, yetismekte olan oğullarına, bir cariye armağan etmeyi de henüz düşünmemiş imiş. Arkadaşları da Nur’un bekâ-

retinin bu ayrıntısını biliyorlar ve onun bu yanını uyandırmak için bu bahçe toplantısını yapmaya karar vermiş bulunuyorlarmış.

Böylece, onun bardağı elinde tuttuğunu ve yasak bir şey karşısında bulunduğunu düşünerek kararsızlık gösterdiğini görerek delikanlılar kahkahalar atmaya başlamışlar; öylesine ki, Nur, bundan incinerek ve biraz da onuru kırılarak, sonunda kararlılıkla bardağı dudağına götürmüş ve onu bir dikişte son damlasına kadar içmiş. Delikanlılar da, bunu görünce, bir zafer haykırışı koparmışlar; ve bahçenin sahibi elinde yeniden doldurduğu bardakla Nur'a yaklaşarak ona "Ey Nur, bu baş döndüren değerli içkiden kendini daha fazla yoksun kılmamakta bilsen ne denli haklısın! Bu erdemlerin anasıdır, tüm dertleri gideren özgün bir ilaçtır, beden ve ruh hastalıklarının devasıdır. Yoksullara servet sunar, korkaklara cesaret verir, zayıflara güç ve kudret! Ey Nur, benim sevgili dostum, ben ve buradaki herkes, senin kölelerin ve hizmetkârlarınız! Ama lütfen al şu bardağı ve gözlerin kadar sarhoş edici olmayan şu şarabı iç!" demiş. Nur da reddedememiş ve bir dikişte ev sahibinin kendisine uzattığı bardağı başına dikmiş.

O zaman, sarhoşluğun coşkusu kafasında dolanmaya başlamış; ve gençlerden biri, bahçe sahibine seslenerek "Bu çok iyi, cömert dostumuz ama, kadın dudaklarından şarkılar ve musiki duyulmadıkça zevkimiz tamam olmaz ki..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Bu çok iyi, cömert dostumuz ama, kadın dudaklarından şarkılar ve musiki duyulmadıkça zevkimiz tamam olmaz ki!" diye haykırmış. Ve şairin şu dizelerini hatırlatmış:

Haydi! Küçük bardaklarla, büyük bardaklarla elden ele dolaştırarak şarap içilsin!

Ve sen dostum, aya benzer yüzlü bir güzelin elinden içkini al! Ama, bardağını boşaltmak için musikiyi bekle; ben atı hep yanibaşında ısıklık çalınırken su içer görmüşümdür!

Bahçenin sahibi genç adam bu dizeleri işitince, buna bir gülüşle yanıt vermiş ve hemen ayağa kalkarak toplantı salonundan dışarı çıkmış; ve bir dakika sonra elinden tuttuğu tümüyle mavi ipeklere bürünmüş bir genç kızla geriye dönmüş. Bu kız, hayran olunası endamıyla elif harfi gibi dimdik, Babilli gözleriyle ve gecenin karanlıkları gibi siyah saçlarıyla yüzü gümüş ya da soyulmuş badem beyazlığında, narin yapılı Mısırlı bir dilber imiş. Koyu renkli giysisinin içinde öylesine güzel, öylesine göz alıcıymış ki, bir kış gecesinin ortasındaki yaz mehtabı sanılır. Böyle olunca, nasıl olurmuş da, fildişi beyazlığında bir gerdanı, uyumlu bir karnı, muzaffer kalçaları ve kuştüyü yastıklar gibi art yuvarları ve bunların altında büyük bir bohçanın içindeki katlanmış bir keseye benzer o kaygan, pembe şeyi olmasınmış! Ve bu, şairin tanımlamasını şöylece yaptığı Mısırlıya tam anlamıyla benziyormuş:

Kaşlarının yayından sert vuruşlarla yenik düşmüş arslanları
ardında sürükleyen bir maral gibi yürür!

Saçlarının güzel gecesi onu korumak için omuzlarına
direksiz bir çadır, mucizevi bir çadır yayar.

Yanaklarının kızaran güllerini giysisinin yeniyile saklar;
ama yürekleri, hoş kokulu cildinin amberiyle sarhoş
etmekten alıkoyabilir mi!

Ve eğer yüzünü gizleyen peçeyi kaldıracak olursa, o zaman
göklerin güzelim mavisini, utan! Ve sen billur kaya, değerli
taşlara benzer gözleri önünde baş eğ!

Ve bahçenin genç sahibi kıza “Ey yıldızların güzel hükümdarı, bil ki biz, seni bahçemize, konuğumuz ve dostumuz Nur’un hoşuna gidesin diye getirttik. Kendisi işte şurada! Ziya-retiyle ilk kez bugün bizi onurlandırıyor!” demiş.

O zaman genç Mısırlı gelip Nur’un yanına oturmuş ve ona olağandışı bir bakış fırlatmış; sonra örtüsünün altından yeşil satenden bir torba çıkarmış; onu açmış ve sanki erkekleri kadınlarla, kadınları erkeklerle birleştirir gibi ikişer ikişer birleştirdiği otuz iki küçük tahta parçası çıkarmış; ve bunlarla güzel bir Hint udu oluşturmuş. Yenlerini dirseklerine kadar sıvamış ve böylece

bileklerini ve kollarını açıkta bırakmış, udu yavrusunu bağına basan bir ana gibi bağına basmış. Ve parmaklarının ucuyla saza dokunmuş. Ve ut, bu dokunuşla, yankılanarak titremiş ve inlemiş; ve o anda kökenini ve bahtını düşlemekten kendini alıkoyamamış: ağaç olarak dikildiği toprağı, ağaç oluşunu, kendisini sulayan suları, üzerinde barınan kuşları, kendisini deviren oduncuları, kendisine biçim veren ustayı, onu parlıtya bürümek için vernikleyen cilacıyı, onu taşıyan gemiyi ve aralarında gelip gittiği tüm güzel elleri hatırlamış. Ve bu anılara dalarak, inleyip uyumla ötmeye başlamış; ve kendi dilince şu uyumlu kıtalarla, kendisini sorguya çeken tınaklara yanıt vermiş:

Bir zamanlar üzerinde bülbüller barınan yeşil bir daldım; onlar şarkı söylerken aşkla salınırdım.

Onlar bana böylece uyum duygusu sağlardı; ve onları dikkatle dinlemek için yapraklarımı kıpıdatmaya cesaret edemezdim.

Ama bir vahşi el, bir gün, beni yere yıktı ve gördüğünüz gibi ben narin bir uta dönüştürdüler. Bununla birlikte, bahtımdan şikâyetçi değilim; çünkü, bana ince parmaklar dokununca, tüm tellerimle titrerim ve güzel bir elin vuruşundan zevk duyarak acı çekerim.

Köleliğimin ödülü olarak genç kızların göğüslerine yaslanırım ve hurilerin kolları beni sevgiyle sarar.

Uyumlu seslerimle neşeli toplantıları seven dostları büyülemeyi bilirim; ve eskiden üstümde öten kuşlar gibi şakiyarak, sakinin yardımı olmaksızın sarhoş ederim!

Udun, yalnız bir ruha duyarlıklı bir dilde ifade etmiş bulunduğu bu güftesi olmayan girizgâhtan sonra, güzel Mısırlı bir an için çalmayı bırakmış; sonra bakışlarını genç Nur'a çevirerek udun eşliğinde şu dizeleri okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

...Güzel Mısırlı bakışlarını genç Nur'a çevirerek ut eşliğinde şu dizeleri okumuş:

Gece parlak ve saydam ve bülbül, yakınımızdaki sık ağaçlıkta, tutkulu bir âşık gibi coşkularını haykırıyor.

Ah, uyan! Göğün çıplaklığı ve tazeliği ruhlarımızı zevke davet ediyor ve ay, bu gece, büyülerle dolu! Haydi gel!

Kıskançlıklardan hiç korkmayalım, denetleyicilerimizin uyumalarından, şehvetin bağına ihtiyatsız dalmak için yararlanalım! Gece, her zaman yıldızlarla ve kokularla dolu olmaz! Haydi gel!

Sakin zevkleri tatmak için menekşelerin, güllerin, altın çiçeklerin ve kokuların hiç olmadı mı? En çok özenilen zevk için gerekli dört şey sende yok mu: bir dost, bir sevgili, dolu bir kese ve şarap?

Mutluluk için daha fazla neye gerek var? Bundan çabucak yararlan! Yarın herşey yitip gidecek! Zevk bardağı işte önünde!

Bu dizeleri işitince genç Nur, şaraptan ve aşktan başı dönmüş, ateşli bakışlarını güzel esireye çevirmiş; o da gence tatlı bir gülüşle yanıt vermiş. Bunun üzerine, arzuyla tutuşarak kızın üzerine eğilmiş Nur; kız da hemen memelerinin ucuyla ona yaslanmış, onu gözleri arasından öpmüş; ve tümüyle kendini onun ellerine terk etmiş. Nur da, duygularının karmaşıklığına ve tutuşan benliğine bağlanarak ona sarılmış ve kokusu gül gibi burnuna dolan genç kızı dudaklarından öpmüş. Ama kız, öteki gençlerin bakışlarının farkına vararak yeniden udu eline alıp şu şarkıyı söylemek üzere delikanlının bu ilk kucaklayışından kendini kurtarmış:

Yüzünün güzelliği, gül tarhı yanakların, tükürüğünün değerli şarabı üzerine yemin ederim ki; sen benim ruhumun ruhusun, gözlerimin nurusun, kirpiklerimin merhemisin ve sadece seni seviyorum, ey ruhlara can veren!

Bu yakıcı açıklamayı işiten Nur, aşkla sürüklenerek, o da kendince şunları doğaçlamadan söylemiş:

Ey yürüyüşü sulara yüzen bir korsan gemisi gibi görkemli olan sen, şahin bakışlı güzel!

Ey zarafete bürünmüş, ağzı iki inci dizisiyle süslenmiş, ey yanakları girilmesi imkânsız bir çiçek bahçesindeki açılmış güllere benzer genç kız!

Ey tüm uzunluğuyla sağa sola yayılan, açık arttırmaya çıkarılmış bir zencininki kadar kara saçların sahibi kız!

Sen benim ruhumun kıyıcı düşüncesi oldun! Senin güzelliklerini görmekle, aşk doğrudan yüreğime girdi ve onu boyaların en solmazı olan kırmızı böceğinin koyu rengiyle boyadı! Ve ateşi ciğerimi çılgınca yakıp tüketti!

Sana tüm mal varlığımı ve tüm ruhumu vermek isterdim. Ve de bana "Benim için uykularını da feda eder miydin?" diye sorarsan; "Evet, kuşkusuz! Hatta gözlerimi bile, ey büyücü!" yanıtını verirdim.

Bahçenin sahibi genç adam, dostu Nur'un ne durumda olduğunu anlayınca, onun güzel genç Mısırlı kızla aşkın neşelerini paylaşmak üzere başbaşa bırakılma zamanının geldiğine karar vermiş. Ve öteki delikanlılara işaret ederek, onları birer birer şölen salonundan çıkartmış ve Nur ile güzel Mısırlıyı başbaşa bırakmış.

Genç kız kendini yakışıklı Nur ile yapayalnız kalmış görünce, hemen ayağa kalkmış ve süslerinden ve giysilerinden çırılçıplak soyunmuş ve örtü olarak sadece saçlarına bürülü kalmış. Sonra da gelip Nur'un dizlerine oturmuş ve onu gözleri arasından öperek kendisine "Bil ki, ey gözümün nuru, armağan her zaman verenin cömertliğiyle orantılıdır. Ben de, güzelliğin uğruna ve de hoşuma gittiğinden ötürü, bende ne varsa sana sunacağım! Al dudaklarımı, al dilimi, al göğüslerimi, al karnımı ve geri kalan her şeyi!" demiş. Nur da bu şahane armağanı almış ve karşılığında, daha da harika bir başka armağan sunmuş. Genç kız, onun cömertliğinden de, bilgisinden de aynı zamanda büyülenerek, işleri bitince, ona "Oysa, ey Nur, arkadaşların bana senin bakir olduğunu söylemişlerdi!" demiş. Nur "Doğrudur!" demiş. Kız da "Ne kadar şaşırdım! Sen nasıl oluyor da ilk denemende bu denli uzman olabiliyorsun!" demiş. O da gülerek "Çakmaktaşını sürtünce her zaman ateş çıkar!" demiş.

İşte böylece, güller, kahkahalar ve çeşitli zevkler içinde, genç Nur, güzel ve horoz gözü kadar parlak ve soyulmuş badem kadar beyaz Mısırlı güzel bir kızın kollarında aşkı tanımış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

İşte böylece, güller, kahkahalar ve çeşitli zevkler içinde, genç Nur, güzel ve horoz gözü kadar parlak ve soyulmuş badem kadar beyaz Mısırlı güzel bir kızın kollarında aşkı tanımış. Ve aşkı tanimasının böylece gerçekleşmesi onu bahtında yazılı imiş. Çünkü böyle olmasa, mutlu yaşamının düz yolunda adımlarını belirleyecek daha da harika şeyler nasıl anlaşılmış?

Artık bir kez çılgınca oynaşmaları bitince, genç Nur ayağa kalkmış; çünkü yıldızlar gökte belirmeye ve gece rüzgârında Tanrı'nın soluğu yükselmeye başlamış imiş. Nur, genç kıza "İzninle!" demiş; ve onun, kalması için tüm yalvarmalarına karşın, daha fazla orada kalmak istememiş; katırına binerek onu terk etmiş; çabucak kendisini merakla beklemekte olan babası Tac'in ve anasının yanına, evlerine dönmüş.

Daha eşiği aşar aşmaz, anası oğlunun bu alışılmadık yok oluşundan tedirgin, onu karşılamaya koşmuş ve Nur'u bağrına basarak ona "Evden dışarıda bu denli geç vakte kadar nerelerde kaldın?" demiş. Ama daha Nur ağzını açmadan annesi onun şarap içmiş olduğunu soluğunun kokusundan anlamış. Ve ona "Ah bahtsız Nur, sen ne yaptın? Baban soluğunun kokusunu duyarsa ne felaket olur, kim bilir?" demiş. Çünkü, Mısırlı kızın kollarındayken içkiye dayanmış olan Nur, dışarı çıktığında serin hava yüzüne çarpınca zihni yerinden oynamış ve bir sarhoş gibi sağa sola sendeler olmuş. Anası da acele onu yatağına sürüklemiş ve yatırarak üzerine sıcakık örtmüştü.

Ama, tam o sırada, mayalanmış içkileri Müslümanlara yasaklamış olan Tanrı'nın buyruklarına sadakatle bağlı olan Tacir Tac odaya girmiş. Ve oğlunun sapsarı ve yorgun bir yüzle yatmakta olduğunu görerek karısına "Nesi var bunun?" diye sormuş. Kadın "Senin kendisine gidip dolaşması için izin ver-

miş olduğu bahçede, açık havanın neden olduğu şiddetli bir başağrısı çekiyor!” diye yanıt vermiş. Tacir Tac da, karısının bu siteminden ve oğlunun rahatsızlığından pek canı sıkılarak, nasıl olduğunu sormak üzere Nur’un üzerine eğilince, soluğunun kokusunu duymuş ve Nur’un kolunu nefretle iterek ona “Nasıl, sefiğ çocuk! Sen Tanrı’nın ve Elçisinin yasasına karşı çıktın ve ağzını temizlemeden eve girmek cesaretini gösterdin, ha?” diye haykırmış. Ve onu sertçe azarlamayı sürdürmüş.

O zaman, tam bir sarhoşluk durumunda bulunan Nur, doğruyu yanlıştan ayırmayı bilmeksizin, elini kaldırıp babası Tacir Tac’ın sağ gözüne ulaşan bir yumruk sallamış; ama bu yumruk öylesine şiddetle savrulmuş ki, adamı yere devirmiş. Ve yaşlı Tac, nefretin sınırında, ertesi günden tezi yok, Nur’un sağ elini kestirdikten sonra onu evden kovup üçlü boşanmayla karısından ayrılmaya yemin etmiş. Sonra da odayı terk etmiş.

Nur’un annesi dönüşü ve çaresi mümkün olmayan bu yemini işitince, giysilerini yırtmış ve bütün geceyi sarhoşluktan sızmış olan oğlunun yatağının ayak ucunda ağlayıp sızlayarak geçirilmiş. Ama sorun ciddi olduğundan, onu terleterek ve de birçok kez işeterek şarabın dumanını dağıtmaya çalışmış; ve oğlu olup bitenden hiç haberi olmadığından, ona yaptığı hareketi ve babası Tac’ın yeminini anlatmış. Sonra da, ona “Başımıza gelen ne felakettir! Artık senin bahtın, görünen şeylerin yüzeyi değişinceye kadar, babanın evinden mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaşmanı gerektiriyor, ey Nur! Buradan ayrılarak İskenderiye kentine git ve işte sana bin altın dinar ve ayrıca yüz dinar içeren bir kese! Bu parayı bitirince, kendinden haberler ulaştırarak benden bir başka kese istetirsin!” demiş. Ve onu kucaklayarak ağlamaya başlamış.

Bunun üzerine Nur, kendisi de bolca gözyaşı döktükten sonra, kesesini kemerine sokmuş, anasından izin almış, Bulak limanına ulaşmak üzere hemen evden çıkmış ve oradan, bir gemiye binip Nil’den aşağı doğru inerek İskenderiye’ye ulaşmış ve sağ salım gemiden çıkmış. Nur, İskenderiye kentini, tümüyle sevimli bir halkın oturduğu, tatlı bir iklimle donatılmış, meyve ve çiçeklerle dolu bahçeleriyle, güzel sokakları ve şahane çarşılarıyla harika bir kent olarak görmüş. Ve bu durumdan öylesine hoşlanmış ki, bir-

biri ardından kentin birçok sokağını ve tüm çarşılarını dolaşmış. Çiçekçi ve meyvecilerin bulunduğu çarşıdan geçerken...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

Çiçekçi ve meyvecilerin bulunduğu sokaktan geçerken, tavrı hoş ve beli beş el ayası genişliğinde harika bir genç kızın terki-sinde oturduğu bir katıra binmiş bir İranlı görmüş. Kız, kabu-ğunun içindeki palamut, havuzdaki inci balığı, çöldeki kır faresi kadar beyazmış. Yüzü, günün parlayışından da fazla göz kamaş-tırıcıymış. Kaşlarının sakınımindan, iki iri siyah Babilli gözü parlıyordu. Ve onu saran saydam kumaştan, başkalarında eş-i görülmeyen bir görkem kendini ortaya koyuyormuş: en güzel satenler kadar parlak ve gül ekilmiş tarhlar gibi yanaklar, iki inci gerdanlık gibi dişler, dik ve tehdit edici memeler, dalgalı kalçalar, Suriye koyunlarının kuyrukları gibi kabark oyluklar ve onların karlı tepelerine sokulmuş, eşsiz bir hazine ve tümüyle inciler, güller ve yaseminlerin katkılarıyla yoğrulmuş art yuvar-larla!... Yaradanına övgüler olsun!

Genç Nur, görkemlilikten yana bahçedeki Mısırlı kızı geçen bu genç kızı görünce, onu taşıyan mutlu katırı izlemekten ken-dini alamamış. Ve böylece onun ardından Esir Pazarına ulaşana kadar yürümeyi sürdürmüş.

Orada İranlı katırdan inmiş ve genç kıza da inmesi için yardım ettikten sonra onu elinden tutmuş ve pazarda değeren-dirmesi için tellala teslim etmiş. Tellal da, halkı yarararak genç kıızı meydanın ortasındaki altınla ziynetlendirilmiş fildişi bir sandalyeye oturtmuş. Sonra bakışlarını yöresinde bulunanlara çevirerek “Ey tacirler, ey müşteriler! Ey zengin efendiler! Ey kentliler ve ey Bedeviler! Ey beni yakından uzaktan çevirmiş burada bulunan kişiler, açık arttırmayı başlatın!” diye haykırmış.

O zaman ilk sıradaki kent tacirlerinin kâhyası olan ve ondan önce hiç kimsenin açık arttırma için sesini yükseltmeyeceği yaşlı bir kişi ilerlemiş; ve genç kızın oturmakta olduğu iskem-lenin yöresinde çepeçevre dolaşarak onu büyük bir dikkatle

inceledikten sonra “Açık arttırmayı dokuz yüz yirmi beş dinarla açıyorum!” demiş.

Bunun üzerine tellal sesinin tüm gücüyle “Açık arttırma dokuz yüz yirmi beş dinarla açılmıştır. Bu saygın, bu cömert kişi, bu eşsiz inciye dokuz yüz yirmi beş dinar değer biçmiştir!” diye haykırmış. Ve saygın kâhyanın hatırına, hiç kimse arttırmayı yükseltmek istemediğinden tellal genç kıza dönmüş ve ona “Ey ayların sultanı, bizim saygın kâhyamıza ait olmayı kabul ediyor musun?” diye sormuş. Kız da, örtülerinin altından “Ey tellal, sen deli misin, yoksa beni böylesine bir değere satmaya kalkışacak kadar dilinde sakatlık mı var?” diye yanıt vermiş. Tellal da, şaşıp kalarak “Neden böyle söyledin, ey güzeller sultanı?” diye sormuş. Genç kız, bir gülüşle ağzının incilerini ortaya koyarak “Ey tellal, böylesine sarsak ve erdemsiz bir ihtiyarın önüne benim niteliklerimi taşıyan genç kızları bırakmaya Tanrı önünde ve de sakalından ötürü utanmıyor musun? Bunu, hiç kuşkusuz, karısı birçok kez sert ve nefret dolu sözlerle soğukluğundan ötürü reddetmiştir! Ve şairin tam da böylesi bir yaşlı kişi için şu dizeleri söylemiş olduğunu bilmez misin:

Benim öylesine uğursuz bir zebbim vardır ki! Eriyen balmumundan yapılmıştır, çünkü ona dokunulursa, hemen eriyiverir!

Ona hiç laf anlatamam! Çünkü uyanması gerektiği vakit, inatla uyumayı sürdürür!

Ama onunla başbaşa kalınca, hemen başıma gayretli bir savaşçı kesilir! Ah! Ne uğursuz bir zebbdır bu böyle!

Cömertlik göstereceği sırada pintiliği tutar, tasarruf edeceği zaman da savruktur. Köpoğlusu! Uyursam eğer, hemen uyanır! Uyanırsam eğer, hemen uyur! Uğursuz bir zebbdır bu! Ona acıyıp eline alacak kişiye lanetler olsun!”

Orada bulunanlar bu sözleri ve genç kızın dizelerini işitince, kâhyaya karşı gösterilen saygısızlıktan dolayı son kertede alınganlık göstermişler. Tellal da genç kıza “Vallahi, ey hanımım, sen tacirler önünde yüzümü kararttın! Saygın, akıllı, hatta bilgin biri olan kâhyamız hakkında nasıl olur da böyle sözler söyler-

sin!” diye haykırmış. Ama kız “Ah! Bu bir bilgin öyle mi, pekâlâ daha iyi ya! Aldığı bu ders herhalde onun işine yarar! Zebbsiz bilginler, neye yarar ki? İyisi mi, gidip bir yerlere gizlensin o!” diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Zebbsiz bilginler, neye yarar ki? İyisi mi, gidip bir yerlere gizlensin o!” diye yanıt vermiş.

O zaman tellal, genç kız yaşlı kâhyaya küfretmeyi sürdürmesin diye, sesini iyice yükselterek “Ey tacirler, müşteriler! Açık arttırma sürmektedir! Bu şahlara layık kız en çok arttırmanın üzerinde kalacaktır!” diyerek yeniden açık arttırmaya başlamış. Bu kez, daha önce olup bitene tanıklık etmemiş olan bir başka tacir ilerlemiş; ve esirenin güzeliğinden gözleri kamaşarak “Benden dokuz yüz elli dinar!” demiş. Ama genç kız, onu görünce, bir kahkaha koparmış; ve tacir onu daha iyi incelemek için yakınına gelince, kendisine “Ey şeyh, söyle bana, evinde sağlam bir satır var mı?” demiş. O da “Evet vallahi, ey hanımım! Ama ne yapacaksın onunla?” diye yanıtlamış. Kız da “Her şeyden önce, bununla, burun namına taşıdığın patlıcandan hatırı sayılır bir parçanın kesilmesi gerektiğini görmüyor musun? Ve de, herkesten çok, şairin şu dizelerinin sana uygun düşeceğini bilmiyor musun:

“Yüzünün üstünde iki kapısıyla tüm beşer varlıklarını içine çekecek büyük bir minare yükselir. Ve birdenbire yeryüzü boşalır!”

İri burunlu tacir, genç kızın bu sözlerini işitince, öyle bir hiddete kapılmış ki, büyük bir gürültüyle hapsirmiş; sonra tellalı yakasından kavrayarak ensesine bir yığın tokat indirmiş; ve ona “Alçak tellal! Bu edepsiz esireyi bize hakaret etsin ve bizi gülünç hale soksun diye mi buraya getirdin?” diye haykırmış. Tellal da, fena halde canı sıkılarak genç kıza doğru dönmüş ve ona “Vallahi! Mesleğimi uygulamaya başladığımdan beri, bugünkü kadar

kötü bir gün geçirmedi! Dilini tutsan da ekmek parası kazanmamıza mani olmasan, olmaz mı?” demiş. Sonra dedikodulara bir son vermek üzere açık arttırmayı sürdürmüştü.

Bunu izleyerek yüzünün her yanı sakalla kaplı bir üçüncü kişi çıkağılmış; ve güzel esireyi satın almak istemiş. Ama daha önerisini yapmak üzere ağzını açmadan, genç kız gülmeye başlamış ve “Bak, ey tellal! Doğanın düzenini alt üst eden şu adama bak! Bu iri kuyruklu bir koyundur! Ama kuyruğu çenesinde çıkmış! Ve eminim ki, sen beni böylesine uzun sakallı ve dolayısıyla zekâsı kıt birine teslim etmezsin! Çünkü bilirsin ki, zekâ ve akıl sakalın uzunluğuyla ters orantılıdır!” demiş.

Bu sözleri duyan tellal, umutsuzluğun sınırında, artık bu satışı yapmak istememiştir. Ve “Yo, vallahi! Ben artık bugün mesleğimi yapmayacağım!” diye haykırmış. Korkulu bir duyguyla genç kızın elinden tutarak eski sahibi İranlıya geri vermiş. Ve ona “Bu kız, bizim için satılamaz niteliktedir! Allah sana başka alışveriş kapısı açsın!” demiş. İranlı da, hiç canı sıkılıp tedirgin olmaksızın, genç kıza dönmüş ve ona “Allah kerimdir! Gel, kızım! Sana uygun gelen müşteriyi elbet sonunda buluruz!” demiş. Bir eliyle kızı elinden tutuyor, öbür eliyle de katırı yediyormuş; o sırada genç kız da ona bakanlara, siyah ve keskin bakışlarının uzun oklarını fırlatıyormuş.

Ve işte tam o sırada, o harika yaratık, genç Nur’u fark etmiş; ve onu görmekle arzu ciğerini dağlamış ve aşk içini alt üst etmiş! Ve birden durup, efendisi İranlıya “İstedğim işte şu kişidir! Beni ona sat!” demiş. İranlı da, dönüp gençliğin ve güzelliğin tüm büyüleyici yanlarıyla donanmış ve erik kurusu renginde bir pelerine bürünmüş olan genci kendi gözleriyle görmüş. Ve genç kıza “Bu genç adam, orada bulunanların arasındaydı ve açık arttırmada hiçbir öneride bulunmadı. Böylesine bir girişimin senin pazardaki değerini son kertede düşüreceğini bilmez misin?” demiş. Kız da “Bunu yapmakta hiç bir uygunsuzluk yoktur. Ben bu güzel genç adamdan başkasına ait olmak istemiyorum. Ve de başka hiç kimse bana sahip olmayacaktır” diye yanıt vermiş. Kararlı bir tavırla ve ayartı yüklü bir bakış fırlatarak genç Nur’a doğru ilerlemiş; ve ona “Efendim, açık arttırmada hiçbir öneride bulunmaya layık görmediğine göre, benim hiç mi güzelliğim yok?” demiş. O da “Sultanım!

Acaba dünyada seninle kıyaslanabilecek bir güzellik var mıdır?" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse açık artırmada neden beni istediğini belirtmedin? Herhalde beni zevkine uygun bulmadın, öyle mi?" diye sormuş. O da "Tanrı seni kutsasın, hanımım! Kuşkusuz, kendi ülkemde olsaydım, tüm zenginliğimi harcayarak ve elimin altında bulunan tüm varlığımı ortaya koyarak seni satın alırdım. Ama burada sadece bir yabancıyım ve tüm varlık olarak bin dinarlık bir keseden başka param yok!" diye yanıt vermiş. Kız "Öyleyse, beni satın almak için onu öner, pişman olmazsın!" demiş. Genç Nur da, üzerine çevrilen bakışların büyüüne dayanamayarak bin dinarı soktuğu kemerini çözmüş ve İranlının önünde altın liraları sayıp tartmış. Ve ikisi birlikte kadıyı ve şahitleri getirterek alışverişi yasallaştırıp işi bitirmişler. Ve sözleşmeyi onaylamak üzere genç kız "Efendim, İranlıya bin dinar verilmek suretiyle bu güzel delikanlıya satılışımı uygun bulmuyorum!" diyerek fikrini açıklamış. Ve orada bulunanlar birbirlerine "Vallahi! Bunlar birbirleri için yaratılmışlar!" demişler. İranlı da Nur'a "Bu kız senin için bir kutsama nedeni olsun! İkiniz de birbirinizin gençliğinin sefasını sürün! Sizi bekleyen mutluluğa ikiniz de layıksınız, doğrusu..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altı yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Sizi bekleyen mutluluğa ikiniz de layıksınız, doğrusu!" demiş.

O zaman genç Nur, arkasında dalgalı kalçalı genç kızla, kentin büyük hanına doğru yollanmış ve orada oturmak üzere bir oda kiralamış. Ve daha iyisini bulamadığından dolayı genç kızdan özür dilemiş; ve "Vallahi, efendim, kendi kentim Kahire'de olsaydım, sana yaraşan bir sarayda oturturdum seni! Ama tekrar edeyim ki burada ben bir yabancıdan başka bir şey değilim! Ve üzerimde, ihtiyaçlarımızı karşılamak için ancak bu yerin kirasını ödeyecek kadar para var!" demiş. Kız, gülerek "Bu konuda tedirgin olma!" diye yanıt vermiş. Ve parmağından, üzerine büyük değerde bir yakut kakılmış bir yüzük çıkararak ona "Al bunu ve götür çarşıda sat! Ve ikimize bir şölen kurmak için gerekli her şeyi

almak üzere cömertçe harca; yiyecek ve içeceğin en iyisi olarak ne varsa satın al, çiçekleri, meyveleri ve kokuları da unutma!" demiş. Nur da çabucak aldığı emri yerine getirmek için gitmiş ve her türden yiyecek, içecek ve başka şeyler satın alarak geri dönmüş. Yenilerini ve giysisinin eteklerini kaldırarak sofrayı sermiş ve büyük bir özenle şöleni hazırlamış. Sonra onun yaptıklarını gülerek izleyen genç kızın yanına oturmuş ve ilkin yiyip içmeye koyulmuşlar. Ve iyice doyunluğa erişince ve içki etkisini göstermeye başlayınca, kölesinin parlak gözlerinden biraz yılmış olan genç Nur, genç kızın ülkesi ve kökeni hakkında bilgi sahibi olmadan onları kıskırtan coşkun arzulara kendini kaptırmak istememiş. Ve kızın elini tutarak öpmüş ve ona "Tanrı seni korusun efendim, şimdi acaba bana adını ve ülkeni söyler misin?" demiş. Kız da "Tabii ey Nur, ben zaten kendiliğimden sana anlatacaktım!" diye yanıt vermiş. Ve bir an durakladıktan sonra şöyle demiş:

"Bil ki, ey Nur, bana Meryem derler. Ve Konstantiniye'de hüküm süren Frenk kralının tek kızıyım. Çocukluğumda, en güzel eğitimi aldığımı ve en değerli öğretmenlere sahip olduğumu duymakla sakın şaşırma! Bana iğne ve iğlerle nakış işlemeyi, halı örmeyi, kemer işlemeyi, kumaş üzerinde olduğu kadar, gümüş üstüne altın tellerle, altın üstüne gümüş tellerle işlemeyi de öğretiler. Ve böylece tüm gözlerden ırak, babamın sarayında büyüdüm. Sarayın kadınları sevgi dolu gözlerle bana bakarak, benim zamanın harikası olduğumu söylerlerdi. böylece, karada ve adalarda yaşayan pek çok prens ve kral, evlenmek üzere beni istemekten geri durmadı; ama kral babam kardeşlerim olan birçok erkek çocuğa karşın canından çok sevdiği tek kızından ayrılmak istemediğinden, tüm başvuruları reddetti.

"İşler bu durumda iken, hasta düştüm ve eğer sağlığımı kazanırsam, Frenkler nezdinde pek saygı duyulan bir manastıra giderek ziyarette bulunmaya kendi kendime yemin ettim. Ve iyileşince, yeminimi yerine getirmek için, nedimelerimden biri olan, babamın krallık sarayının ileri gelenlerinden birinin kızıyla gemiye bindim. Ama, karayı gözden yitirdiğimiz anda, gemimize Müslüman korsanlar saldırdılar ve gemiyi ele geçirdiler; ve ben tüm yanımdakilerle birlikte esir alındım ve Mısır'a getirildim; orada beni birlikte gördüğün İranlıya satıldım. Tanrı'ya şükürler

olsun ki, kendisi benim bakireliğime zarar vermeyecek kadar iktidarsızdı. Yine de talihim varmış ki, onun evine getirildiğim andan başlayarak efendim, uzun ve tehlikeli bir hastalık geçirdi. Bu sırada ona çok büyük bir özenle baktım. O da sağlığını kazanınca, hastalığı boyunca gösterdiğim ilgi dolayısıyla minnetini göstermek istedi. Canım neyi istiyorsa, onu kendisinden dilememi istedi. Ben de ondan, tüm karşılık olarak, benden ne şekilde yararlanmak isterse o şekilde yararlanabilecek, ama ancak benim seçtiğim birine beni satmasını diledim. İranlı bana o anda bunun sözünü verdi ve hemen satmak üzere beni pazara götürdü; ben de orada seçim hakkımı senin için kullandım ey gözümün nuru ve bana göz diken bütün yaşlı ve sakat kişileri reddettim!”

Ve böylece konuşarak genç Frenk kızı, Nur’a, ayartı saçan gözlerle bakmış; ve ona “Böyle olduğuma göre, ben, senden başkasının olur muydum, ey genç adam?” demiş. Ve doğal çıplaklığıyla görünmek için çabuk bir hareketle örtülerini fırlatıp tüm giysilerini çıkarmış. Onu doğuran ana kutsansın! Ve ancak o zaman Nur, nasıl bir mutluluğa sahip olduğunu düşünebilmiş. Ve ecenin tatlı bir güzellikte ve keten bir kumaş kadar beyaz olduğunu görmüş ve her yanından tıpkı özgün kokusunu yayan bir gül gibi hoş bir amber kokusunun yayıldığıнын farkına varmış. Onu kollarıyla sarmış ve ruhsal zenginliğini keşfederek dokunulmamış bir inci olduğunu anlamış. Bu keşiften, sevincin sınırında sevince boğularak, tutuşmanın sınırından yanıp tutuşmuş. Ve ellerini güzelim bedeni üstünde ve narin boynunda dolaştırmaya başlamış ve saçlarının dalgaları ve kıvrımları arasında rasgele dolaştırken yanaklarına suda sesler çıkaran çakıllar gibi sesli öpücükler konduruyor; dudaklarını dudaklarından tatlandırıyor; ve art yuvarlarının kabarıklığına hafif şaplaklar indiriyormuş. Gerçekten bütün bunlar olmuş! Ve genç kız, kendi bakımından, malik olduğu verilerin hatırı sayılır bir bölümünü ona göstermekten geri kalmamış; çünkü Rum kızlarının şehvetini Mısırlı kızların aşkla dolu erdemlerine, Arap kızlarının şehvetli hareketlerini Habeş kızlarının sıcaklığına, Frenklerin ürkek saflığını Hintli kızların derin bilgiçliğine katıyor, Çerkez kızlarının tecrübesini Nubya kızlarının tutkulu arzularına, Yemen kadınlarının civelekliğini Yukarı Mısır kadınlarının kas

gücüne, Çinlilerin bedeninin darlığını Hicaz kızlarının ateşine ve Irak kızlarının canlılığını İranlı kızların narinliğine katıyor-muş. Böylece kucaklaşmalar öpüşmeleri, öpüşmeler okşayışları, çiftleşmeler bel gelmesini izleyerek sevişmeleri bütün gece kesilmeden, davranışlarından ve çoklu çabalarından iyice yorulunca-ya kadar sürmüş; ve sonunda zevkten sarhoş olarak birbirlerinin kollarında uyuyakalmışlar. Şehvetin zevkleriyle sarhoş olduktan sonra, yataklarında, birbirinin kollarında, elleri birleşik, kalpleri uyumla çarparak dinlenen iki mutlu sevgilininki kadar büyüleyici bir görünüm yaratmamış olan Tanrı'ya şükürler olsun...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Şehvetin zevkleriyle sarhoş olduktan sonra, yataklarında, birbirinin kollarında, elleri birleşik, kalpleri uyumla çarparak dinlenen iki mutlu sevgilininki kadar büyüleyici bir görünüm yaratmamış olan Tanrı'ya şükürler olsun!

Ertesi gün uyandıklarında, çabalarını daha da yoğunlukla, sıcaklıkla, çoğaltıp tekrarlayarak bir gün önce göstermedikleri şiddet ve deneyimle sevişmeyi sürdürmekte kusur etmemişler. Frenk ecesi de, bir Müslüman çocuğunda bunca erdemin toplanmış olduğunu görmekle hayranlığın sınırında hayranlık duymuş; ve kendi kendine “Kuşkusuz, bir din, inananları nezdinde böylesine yiğitlik, kahramanlık ve erdemlilik eylemlerini esinleyip geliştiriyorsa dinlerin en iyisi, en insancıdır ve tüm dinler arasında tek gerçek olanıdır!” demiş. Ve hemen orada İslamla onurlanmak istemiş. Ve Nur'a doğru dönerek “Ey Nur, gözümün nuru, İslamla onurlanmak için ne yapmam gerekiyor? Çünkü, erdemi, korkunç bir cinsel sakınımında bulan ve iğdiş rahiplerin görüşlerinden başkasına değer vermeyen Frenkler nezdinde ruhum sakinlik sağlayamadığından ötürü ben de senin gibi Müslüman olmak istiyorum. Bu rahipler, yaşamın değer biçilmez kıymetini hiç tanımamış olan sapıklardır! Bunlar, güneşin ışınlarıyla asla ısıtmadığı zavallılardır! Ve de ruhum, tüm güllerinin açtığı ve tüm kuşlarının öttüğü burada kalmak istiyor! Bu durumda bana

Müslüman olmak için ne yapmam gerektiğini söyle!” diye sormuş. Ve Nur, imkânları ölçüsünde, Frenk ecesinin hidayete erişmesine katkıda bulunacağından dolayı mutlulukla dolu, ona “Ey hanımım, bizim dinimiz sadedir ve karmaşıklıklarla hiçbir ilgisi yoktur! Er ya da geç tüm inançsızlar bizim inancımızın üstünlüğünü tanıyacak ve kendiliklerinden karanlıktan ışığa yürürcesine, anlaşılmazdan açıklığa ve imkânsızdan doğala doğru yol alacaklardır! Sana gelince, ey kutsanası ece, Hıristiyanlık kirinden arınmak için, sadece ‘Eşhedü en lâ ilâhe ill’Allah ve eşhedü enne Muhammeden Resulüllah!’ sözcüklerini söylemen yeter! O anda inanç sahibi ve Müslüman olursun!” demiş. Bu sözleri duyan Frenk kralının kızı Meryem Ece, parmağını kaldırarak “Tanıklık eder ve inanırım ki, Tanrı’dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed Tanrı’nın elçisidir!” demiş. Ve o anda İslamla onurlanmış. Sade yollarla körlerin gözlerini açan, sağırın kulağını duyarlığa kavuşturan, dilsizlerin dilini çözen ve sapıkların yüreklerini yücelten erdemlerin Efendisi, lütufların Dağıtıcısı, kendisine inananlara iyilik saçan Tanrı’ya şükürler olsun! Âmin!

Övülesi Tanrı’nın lütfuyla bu önemli eylem tamamlanınca, ikisi birden ayağa kalkmış, aptes bozduktan sonra, yeniden abdest alıp ibadetlerini yerine getirmişler. Bunu izleyerek yiyip içmişler ve büyük bir sevgiyle konuşup dostça sohbet etmişler. Nur da gittikçe daha fazla, ecenin çeşitli alanlardaki bilgisine, bilgeliğine ve kavrayışına hayran olmuş. Öğleden sonra, ikinci namazı vaktinde genç Nur camiye doğru yollanmış; Meryem Ece de, Mat Sütunu’nun¹ bulunduğu yakaya gezmeye gitmiş. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Ama, Meryem’in babası, Konstantiniye Frenklerinin kralına gelince, kızının Müslüman korsanlar tarafından kaçırıldığını öğrenince, derin bir üzüntünün sınırına ulaşırcasına üzülmüş ve ölecek kadar umut kırıklığına uğramış. Her yana gerekli araştırmalar yapmaları, eceyi bulup satın almaları ya da uyumla ya da zorla kaçırانların elinden kurtarmaları için atlılar ve soylular göndermiş. Ama bu araştırmaları yapmakla görevlendirilmiş

1 Mardrus’ta *Mat Sütunu*, Mathers’de *Pompei Sütunu* olarak geçen bu tarihsel anıt, İskenderiye’de İmparator Diocletianus onuruna dikilmiş olan Pompeius anıtıdır (Bkz. *Meydan Larousse*, “İskenderiye” maddesi) (Â.Ş.O.)

bulunanların hepsi, belli bir süre sonunda, hiçbir şey öğrenemeden geri dönmüşler. Bunun üzerine kral, güvenlikten sorumlu sağ gözü kör, sol ayağı topal, ama casusluktan yana gerçek bir şeytan olan, ufak tefek yaşlı vezirini çağırtmış; çünkü bu yaşlı kişi, bir örümcek ağını örgüsünü bozmadan çözecek, uyuyan bir kişiyi uyandırmadan dişlerini sökecek, aç bir Bedevinin dudakları arasından lokmayı aşırarak ve adam ardına dönecek vakit bulmadan bir zenciyi üstüste üç kez düzecek kadar yetenekliymiş. Ve ona, tüm Müslüman ülkelerini dolaşmasını ve eceyi bularak alıp gelmeden geri dönmemesini buyurmuş. Ve de dönüşünde, onu her türlü onurla ve ayrıcalıkla kuşatacağını vaat etmiş; ama başarı sağlayamazsa, kazığa oturtulacağını da sezinletmiş. O da, kılık değiştirerek, dost düşman ülkeler boyunca yolculuğa koyulmuş; ama İskenderiye'ye gelinceye kadar hiçbir iz bulamamış.

Ve tam da o gün, kendisini izleyen kölelerle birlikte, Mat Sütunu'nun bulunduğu yerde bulunuyormuş. Talih de, aynı gün, orada öylece soluklandığı sırada, onun, Meryem Ece'ye rastlamasını istemiş. Vezir, onu tanır tanımaz, sevinçten çılgına dönerek sıçrayıp karşısına çıkmış. Ve önüne gelerek yere diz çökmüş ve ellerini öpmek istemiş. Ama ece, tüm Müslüman erdemlerini ve erkekler önünde utanma duyarlılığını edinmiş bulunduğu, Frenk vezirinin çirkin yüzüne güçlü bir tokat atmış ve "Alçak köpek! Sen Müslüman ülkelere ne yapmaya geldin? Yoksa beni kendi gücüne boyun eğdireceğini mi sanıyorsun...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Ama ece, tüm Müslüman erdemlerini ve erkekler önünde utanma duyarlılığını edinmiş bulunduğu, Frenk vezirinin yüzüne güçlü bir tokat atmış ve "Alçak köpek! Sen Müslüman ülkelere ne yapmaya geldin? Yoksa beni kendi gücüne boyun eğdireceğini mi sanıyorsun?" diye haykırmış. Frenk "Ey ece, bu işte benim bir suçum yok. Bunun günahını seni alıp götürmezsem beni kazığa oturtacak olan babanda ara! Dolayısıyla sen beni bu korkunç cezadan kurtarmak için, istesen de istemesen de,

bizimle gelmek zorundasın. Ve zaten senin Müslüman ülkelerine esir düştüğünü bilen baban umutsuzluktan kahroluyor; annen de, bu ırza geçici haydutlar arasında senin uğrayabileceğin kötü eylemleri düşünerek gözyaşları içinde!” diye yanıtlamış. Ama Meryem Ece “Asla öyle değil! Ruhumun sakinliğini ben burada buldum. Ve bu kutsanası ülkeyi asla terk etmeyeceğim! Bundan dolayı sen geldiğin yere dön! Yoksa ben seni, tam da burada, şu Mat Sütunu tepesinde kazığa kaktırırım!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, total Frenk, eceyi kendi arzusuyla ülkesine geri dönmeye razı edemeyeceğini anlamış ve ona “İzinle, efendim!” demiş; ve bir işaretle onu kölelerine yakalatmak istemiş; onlar da hemen kızı sararak kendini savunmasına ve onları tırmalamasına karşın ağzını tıkamış ve sırtlarına vurup geceleyin onu Konstantiniye’ye yelken açmak üzere bulunan bir geminin bordasına çıkarmışlar. İşte kör ve total olan vezir ile Meryem Ece’nin durumu böyleymiş.

Genç Nur’a gelince, dönüşünde handa Meryem Ece’yi göremeyince, bu gecikmeyi neye yoracağını bilememiş. Ve gece ilerlemekte olduğundan tedirginliği artmış ve handan çıkarak boş sokaklarda avare dolaşmaya başlamış; ve sonunda limana gelmiş. Orada, kimi kayıkçılar ona, bir geminin kalkmış bulunduğunu ve bordasına, açıkladığı tanımlamalara tam anlamıyla uyan genç bir kadının taşındığını gördüklerini anlatmışlar.

Sevgilisinin bu tarzdaki ayrılışını öğrenen Nur, hıçkırıklarını ancak “Meryem! Meryem!” diye haykırmak için keserek ağlayıp sızlanmaya başlamış. O sırada, onun böyle yakınıp durduğunu gören bir yaşlı kişi, güzelliğinden ve umutsuzluğundan etkilenecek Nur’un yanına yaklaşmış ve yardım maksadıyla ağlamasının nedeni hakkında sorular sormuş. Nur da ona başına gelen felaketini anlatmış. O zaman yaşlı kişi kendisine “Artık ağlama evladım ve de umudunu kırma! Yola çıkan gemi Konstantiniye’ye doğru yelken açtı. Ve kesinlikle bir kaptan olmakla ben de bu gece gemime binecek yüz Müslüman ile birlikte o kente doğru yelken açacağım. Senin benimle birlikte gemiye binmekten başka yapacağın şey yok; böylece arzuna kavuşursun!” demiş. Ve Nur, gözleri yaş dolu, kaptanın elini öpmüş ve çabucak onunla birlikte pupa yelken denize açılacak olan geminin bordasına çıkmış.

Tanrı onların güvenliğini sağladığından, elli bir günlük bir deniz yolculuğundan sonra, Konstantiniye'ye ulaşmışlar ve kıyıya yanaşmakta gecikmemişler. Ama kralın, kızının Müslüman ülkelerde uğradığı hakaretin intikamını tüm yabancı tacirlerden almak üzere verdiği buyruklara uyarak kıyıyı gözetlemekte olan Frenk askerleri tarafından hemen sarılmış ve soyulup hapse atılmışlar.

Gerçekten, Meryem Ece de, o günün sabahında Konstantiniye'ye gelmiş bulunuyormuş. Ve onun dönüşünün haberi tüm kente yayılmış bulunduğundan, onun onuruna, kentin her yanı süslenmiş ve tüm halk onu karşılamaya çıkmış bulunuyormuş. Kralla kraliçe de ata binerek tüm ileri gelenler ve soylularla birlikte gemiden çıkışında onu karşılamak üzere limana gelmiş bulunuyormuş. Kraliçe, kızını sevecenlikle kucakladıktan sonra, ona tedirginlikle, her şeyden önce, hâlâ bakire olup olmadığını; ve de bahtsızlığı ve adının lekelenmesi pahasına değer biçilmez mührünün bozulup bozulmadığını sormuş. Ama ece, orada herkesin içinde kahkahalarla gülererek "Sen bana neler soruyorsun anne? Müslüman ülkelerde hiç bakire kalınır mı? Müslümanların kitaplarında 'İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz' yazıldığını bilmez misin?..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

"İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz' yazıldığını bilmez misin?" demiş.

Herkesin önünde, onun geldiği anda hâlâ bakire olduğunun ve onurunu koruduğunun anlaşılıp haberin aceleyle kente yayılacağını düşündüğü için bu soruyu sormuş olan kraliçe, bu sözleri bu denli beklenmedik şekilde ve tüm saraylıların önünde işitince, rengi sapsarı olmuş ve böylesine müthiş bir rezaleti duyarak heyecanlanmış bulunan nedimelerinin kollarına baygın düşmüş. Kral da, bütün bu serüvenden duyduğu hiddetle ve özellikle kızının başına geleni apaçık ortaya koymasıyla karaciğerinin ortasında öd kesesinin patladığını hissetmiş öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkenerek eceyi alıp üzüntü içindeki halkın, ibikleri düşmüş soyluların ve hafakanlar basmış yaşlı hanımların yanından uzaklaştırarak

çabucak sarayına dönmüş. Orada hemen Devlet meclisini toplayıp vezirlere ve soylulara görüşlerini sormuş. Kendilerine baş vurulan vezirler ve soylular “Biz o fikirdeyiz ki, eceyi Müslümanların pislüğinden temizlemek için, ne bir artık ne bir eksik, bir tek çare vardır: Tüm Müslümanları hapisten çıkarıp boyunlarını vurmak! Ve akan kanları büyük bir leğende toplanarak, içinde, yeni bir vaftiz yaparcasına, ecenin bedenini yıkamak!” diye yanıt vermişler.

Buna uyarak, kral, daha önce açıklandığı gibi, içlerinde genç Nur’un da bulunduğu hapse atılmış bulunan yüz Müslümanı saraya getirmelerini emretmiş. İlkın kaptanın başını kesmekle işe girişmiş; sonra da tüm tacirlerin başı kesilmiş. Ve başsız boyunlarından fışkıran kanlar, büyücek bir leğende toplanmış. Sıra genç Nur’a gelmiş. Onu da idam mahalline götürmüşler, gözlerini bağlamışlar, kanlı halının üzerine yerleştirmişler ve cellat başını omzundan koparmak üzere palasını kaldırmış; ama o sırada yaşlı bir kadın kralın yanına yaklaşmış ve ona “Ey zamanın kralı, daha şimdiden yüz kelle kesilmiş bulunuyor; leğen kanla doldu! Geride kalmış bulunan bu genç Müslümanı esirgemek gerek! Onu bana verin de kilise hizmetlerinde kullanayım!” demiş. Kral da “Mesih adına, doğru söylersin! Yüz kelle vuruldu ve havuz kanla doldu. Peki, sen bunu al ve kilise hizmetinde kullan!” diye haykırmış. Ve kilisenin baş muhafızı olan yaşlı kadın krala teşekkür etmiş; ve kral ecenin kan havuzunda vaftiz merasimini düzenlemek üzere vezirleriyle oradan ayrılırken, o da genç Nur’u birlikte götürmüş. Ve onun güzelliğiyle büyülenerek Nur’u gecikmeksizin kiliseye sokmuş.

Orada, yaşlı kadın Nur’a soyunmasını emretmiş; ve ona uzun siyah bir urba, bir rahip kukuletası ve bu kukletayı gizleyecek büyük bir siyah örtü ve de bir boyun atkısı ve bir kemer vermiş. Ve bunları nasıl kullanacağını göstermiş olmak için kendi eliyle onu giyindirmiş; üzerine düşen kilise hizmetlerinin neler olduğunu da anlatmış. Ve o günü izleyen yedi gün süreyle çalışmasını izlemiş ve yeterliğini onaylamış; oysa Nur, inançsızların hizmetinde böylesine bir görev alma zorunluluğundan, inanç dolu yüreğinin sızladığını hissediyormuş.

Yedinci günün sonunda yaşlı kadın Nur’a “Bil ki oğlum, birkaç dakika sonra kanda vaftiz edilmiş olan Meryem Ece bütün

gece ibadet etmek ve böylece geçmişindeki eylemlerini bağışlatmak üzere kiliseye gelecek. Onun gelişinden seni haberli kılıyorum; çünkü ben gidip yatacağım; sen de onu kapıda bekleyecek ve senden dilediği hizmeti göreceksin ve eski günahları nedeniyle vicdan azabından baygın düşmesi halinde beni çağıracaksın. İyice anladın mı?” demiş. Gözleri kıvılcımlar saçan Nur da “Anladım, efendim!” cevabını vermiş.

Tam o sırada, baştan başa siyahlara bürünmüş, yüzü de siyah bir peçeyle örtülmüş Meryem Ece, kilisenin dehlizinde belirmiş; giysilerinden dolayı bir rahip sandığı Nur’un önünde yerlere kadar eğildikten sonra, yaşlı muhafızın kendisine kapısını açtığı kiliseye girmiş ve ağır aksak bir adımla, görünüşü karanlık olan içerlek bir tür dua yerine yönelmiş. O zaman, yaşlı kadın, onu ibadetinde rahatsız etmemek için çabucak oradan çekilmiş; ve Nur’a kapıyı gözetmesini yeniden iyice tembihledikten sonra, odasına uyumaya çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Odasına uyumaya çıkmış.

Nur, yaşlı kadının uyurken bir dev gibi horladığını işitince, kiliseye kayarak girmiş ve ateşlerde kahrolası kâfir suretleri önünde yanan küçük bir lambanın aydınlatığı dua yerinde bulunan Meryem Ece’nin bulunduğu yana doğru yönelmiş. Ve yavaşça bu dua yerine sokulmuş ve titreyen bir sesle “Ben Nur’um, ey Meryem!” demiş. Ece, sevgilisinin sesini tanıyarak ilkin düş gördüğünü sanmış; sonra, onun kollarına atılmış. Ve ikisi birden, heyecanın sınırında, uzun zaman sessizce öpüşmüşler. Ve konuşabilecek hale gelince, karşılıklı olarak, ayrıldıkları günden o zamana kadar başlarına gelenleri birbirlerine anlatmışlar. Ve birleşmelerini sağlayan Tanrı’ya şükürler etmişler. Bunun izleyerek, ece, bu kavuşma anını kutlamak için sonsuza dek yitirdiği bakireliğini hatırlatsın diye annesinin giymeye zorladığı matem giysilerini çıkarmış. Ve tamamıyla soyunup Nur’un dizlerine oturmuş; o da kendi bakımından üzerinden Hristiyan giysilerini ve alametlerini çıkar-

miş bulunuyormuş. Ve bütün gece, şehvetin her çeşitteki zevklerini hiçbir engel tanımadan tadarak ve azgın aşkın en tartışmasız alametlerini karşılıklı olarak göstererek, birbirlerine bağlılıklarını sürdürmüşler. Ve Nur, o anda, kendisinde öylesine yoğun bir güç hissetmiş ki, birbiri ardından, durmaksızın, patrikleriyle birlikte bin kişiyi öldürebilirmiş! Allah inançsızları kahretsin ve kendisine gerçek bir inançla bağlananlara güç ve cesaret versin!

Şafağa doğru, kilisenin çanları inançsızlara ilk çağrıda bulunurken, Meryem Ece, çabucak matem giysilerine bürünmeye başlamış; ama ne kadar acı gözyaşları pahasına! Nur da inançsızların giysilerine bürünmüş. İnsanın vicdanının derinliğini gören Tanrı bu kıyıcı zorunluluktan sonra, ece, Nur'a "Şimdi sen, ey Nur, burada yedi gün kaldığına göre, bu kilisenin yanını yöresini iyi bilirsin, değil mi?" diye sormuş. Nur da "Evet, sultanım!" yanıtını vermiş. Ece "Öyleyse, sözlerimi iyi dinle ve aklında tut! Gerçekten bir tertip düzenledim kafamda; bu tertiple bu ülkeden sonsuza dek kaçıp uzaklaşacağız. Bunun için yarın, gece olunca, kilisenin denize bakan yanındaki kapıyı açman ve gecikmeksizin sahile inmen yetecek! Orada on tayfası bulunan küçük bir gemi bulacaksın; kaptanı senin geldiğini görünce, çabucak elini uzatacak! Ama ilkin sana adınla seslenmesini bekle; ve de sakın acele etme! Bana gelince, benim hakkımda hiçbir tedirginlik duyma! Ben hiçbir güçlÜğÜ uğramadan gelir, seni bulurum. Tanrı bizi kendi elleriyle kurtaracaktır!" demiş; sonra onu terk etmeden önce "Ve de sakın, bu papazlara harika bir oyun oynayıp onların kiliselerini soyarak, hazinelerinde yükte yeğni pahada ağır ne bulursan boşaltarak alıp götürmeyi ihmal etme! Zaten bu hazinede bulunan altınlar, onların düzmece hizmetlerine karşılık olarak bağış şeklinde inançsızlar tarafından kendilerine sunulmuştur!" diye eklemiş. Ve ece, Nur'a söylediklerini sözcüğü sözcüğüne tekrarlattıktan sonra, üzgün gözlerle saraya, pişmanlık ve kendini tutma yemini yaptırmak üzere onu bekleyen annesinin yanına gitmiş! Allah inananları, sağlıklı olmayan kendini tutmalardan ve yakınlarına işleyeceği kötülüklerin pişmanlıklarından korusun! Âmin!

Böylece, ertesi akşam, gece olup da kilisenin yaşlı bakıcısının müthiş horultularını işitince, Nur, alt kattaki hazinenin tüm değerli eşyasına el koymuş ve çekmecelerde bulunan patrikliğin

altın ve gümüşleriyle birlikte papaz giysisinin içine doldurmuş. Ve inançsızların bu ganimetleriyle kendisine tarif edilen kapıdan dışarı çıkıp deniz kıyısına ulaşmış. Ve orada, ecenin kendisine sözünü ettiği gemiyi bulmuş; kaptana da adıyla seslendikten sonra ona elini uzatmış; ve onu yanındaki değerli eşyayla birlikte tüm samimiyetiyle gemiye almış. Ve hemen yola çıkma buyruğu vermiş.

Oysa, tayfalar, kaptanlarının kendilerine verdiği buyruğu dinleyeceklerine ve gemiyi kıyıdaki direğe bağlayan palamarları çözecek yerde, mırıldanmaya başlamışlar ve içlerinden biri sesini yükselterek kaptana “Ey kaptan, sen de biliyorsun ki, biz, efendimiz kralın gemimize yarın sabah binecek vezirini de alarak Meryem Ece’yi kaçıracakları tehdidinde bulunan Müslüman korsanları izlemek üzere değişik bir emir almıştık!” demiş. Ama kaptan, bu direniş karşısında hiddetin sınırında hiddetlenerek “Kim benim emirlerime karşı durmaya cesaret ediyor?” diye haykırmış. Ve kılıcını savurarak, bir vuruşta, konuşanın kellesini uçurmuş. Ve kılıç, gecenin koynunda, kanla kızışmış bir meşale gibi parlamış. Ama bu sertlik eylemi, katı kişiler olan öteki tayfaları mırıldanmaktan alıkoymamış. Bu yüzden, göz açıp kapayıya kadar geçen bir sürede, birbirinin ardından onu da, omuzlarından başları fırlayarak yaşamını yitirmiş. Ve kaptan onların leşlerini ayaklarıyla iterek denize atmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ve kaptan onların leşlerini ayaklarıyla iterek denize atmış.

Bu iş bitince, Nur’a dönmüş ve yanıt gerektirmeyen bir konuşma tonuyla, ona “Yallah! Haydi gidiyoruz! Palamarları çöz, yelkenleri aç ve halatları çevir; ben de dümene geçeyim!” demiş. Nur da korkunç kaptanın etkisinde kalarak ve zaten kendini koruma imkânı da bulunmadığından itaat etmek zorunda kalmış; gemi hizmetlerinin acemisi olduğu halde, elinden geldiğince işleri görmeye çalışmış. Ve küçük gemi, dümendeki kaptanın marifetli elleriyle, tüm yelkenleri fora, denize doğru açılmış ve uygun bir rüzgâra kapılarak İskenderiye burnuna doğrulmuş.

Bütün bu zaman süresince, zavallı Nur, içinden sızlanıp duruyor; kıvılcımlar saçan gözlerle kendine bakan sakallı kaptanın önünde açıkça şikâyet etmeyi göze alamıyor; ve kendi kendine “Sıkıntılarımin bittiğini sandığım bir sırada başıma bu felekat çoktu! Ve her felaket bir öncekinden daha beter oluyor! Bütün bunları keşke daha önceden bilebilseydim! Sonra bu vahşi herifle ben ne olacağım? Kuşkusuz ellerinden sağ salım kurtalamayacağım!” diyormuş. Ve bütün gece, yelkenleri ve palangaları gözeteerek bu kederli düşüncelere kendini kaptırmayı sürdürmüş.

Ertesi sabah, yeni tayfalar almak üzere karaya çıkabilecekleri bir kent gördüklerinde, kaptan sanki büyük bir tedirginliğin pençesindeymişçesine erkenden kalkmış ve sarığını yere çalmış! Sonra, şaşa kalan Nur, hiçbir şey anlamadan ona bakmakta olduğu sırada, kahkahalarla gülmüş ve iki eliyle sakallarını ve bıyıklarını yolmuş; ve birdenbire, denizde yükselen ay kadar güzel genç bir kadına dönüşmüş. Ve Nur, Meryem Ece’yi tanımış. Ve bir kez heyecanı yatışınca ayaklarına kapanmış ve hayranlığın ve sevincin sınırında, ona, tayfaların omuzlarından başlarını o denli kolaylıkla uçuran o müthiş kaptandan ne kadar çok korkmuş olduğunu itiraf etmiş. Meryem Ece de, onun bu korkusuna kahkahalarla gülmüş; ve birbirlerini kucakladıktan sonra, kentin limanına girmek için her biri kendine düşen görevleri yapmışlar. Ve bir kez karaya çıkınca, çok sayıda yeni tayfa tutup yeniden denize açılmışlar. Ve gemi yüzdürmekten iyi anlayan ve deniz yollarını ve rüzgârların ve akıntıların dönüşümlerini bilen Meryem Ece, tüm yolculuk boyunca, gündüzün, gerekli bütün emirleri vermeyi sürdürmüş. Ama, geceleyin, sevdiceği Nur’un yanına yatmayı saksaklamamış ve denizin serinliğinde, çıplak göğün altında, aşkın tüm şehvetini tatmaktan geri kalmamış. Tanrı onları koruyup sakınsın ve üzerlerindeki lütuflarını arttırsın!

Tanrı onlara, yolculuğun sonuna kadar, kazasız belasız bir seyir öngördüğünden, İskenderiye’nin Mat Sütunu’nu seçebilmişler. Ve gemi limana demir attıktan ve gemi adamları karaya çıktıktan sonra, Nur, Meryem Ece’ye “İşte sonunda Müslüman topraklarına ulaştık. Beni burada sadece bir dakika bekle, kente uygun şekilde girebilmen için sana her şeyi alıp geleyim; çünkü görüyorum ki, ne giysilerin, ne örtün ne de pabuçların var!”

demiş. Meryem de “Evet, gidip bana bütün bunları satın al, ama sakın gecikme!” demiş. Nur da bu eşyaları satın almak üzere karaya çıkmış. İşte onların durumu böyleymiş.

Ama Konstantiniye Frenklerinin kralına gelince, o da şöyle! Meryem Ece’nin geceleyin yola çıkmasının sabahında, kızının ortadan kaybolduğunu gelip kendisine bildirmişler. Büyük Patrikliğin kilisesine ibadet için gitmiş bulunduğundan başka da bir şey söylememişler. Ama aynı anda yaşlı bakıcı gelip genç kilise hademesinin de kaybolduğunu bildirmiş; ve bunları hemen izleyerek geminin yola çıktığı ve kıyıda, başları uçurulmuş yatan on tayfanın ölümü de öğrenilmiş. Ve Frenklerin kralı, içinde yoğun bir hiddet kaynayarak, bir saat kadar düşünmüş ve “Gemim ortadan kayboldu ise, onu kızımın alıp götürmüş olduğundan kuşku yok!” demiş. Ve hemen orada, liman başkanı ile kör ve topal veziri çağırtmış ve onlara “Ne olup bittiğini öğrendiniz herhalde! Hiç kuşku yok ki, kızım, ırzına geçenleri bulmak üzere Müslüman ülkelerine gitti. Eğer siz onu, ölü ya da diri, alıp geri getirmezseniz, sırası geldiğinde, sizi bekleyen kazıktan asla kurtulamazsınız! Haydi şimdi gidin!” demiş.

O zaman kör ve topal yaşlı vezir ile liman başkanı, çabucak bir gemi donatmışlar ve hiç gecikmeden, İskenderiye’ye yelken açmışlar ve iki kaçağın ulaştığı sırada onlar da limana ulaşmışlar. Ve hemen limana demirlenmiş bulunan küçük gemiyi tanımışlar. Ve hiç bir kuşkuyla mahal kalmaksızın, Meryem Ece’nin güvertede bir halat yığını üstünde oturmakta olduğunu görmüşler. Ve hemen gemiden silahlı tayfaları taşıyan bir kayık indirterek ansızın ecenin gemisine saldırtmışlar ve onu yakalatmayı başarmışlar; ve de ağız tıkaçlı olarak kendi gemilerine taşıtmışlar; sonra da küçük gemiyi ateşe vermişler. Zaman yitirmemek için hemen denize açılmışlar ve burnu dönerek Konstantiniye’ye yönelip hiçbir sıkıntı çekmeksizin oraya ulaşmışlar. Ve gidip çabucak Meryem Ece’yi kral babasına teslim etmişler....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve gidip çabucak Meryem Ece'yi kral babasına teslim etmişler.

Frenklerin kralı, kızının içeriye girdiğini görünce ve gözleri onun gözleriyle karşılaştıkça, duygularının şiddetlenmesini engelleyememiş ve tahtının üzerinden eğilerek yumruğunu ileri fırlatıp ona "Allah belanı versin senin, alçak kız! Sen, hiç kuşkusuz, babanın konutunu terk edip mührünü kıran inançsızları bulmaya gitmek için atalarından kalan inancını terk ettin! Hristiyanlık adına ve ırkımızın onuruna sürdüğün lekeyi ancak ölümün temizleyebilir! Ah! Alçak! Kendini kilisenin kapısına asılmaya hazırla!" diye haykırmış. Ama Meryem Ece, perişan olmaktan uzak "Sen benim açık kalpliliğimi bilirsin, baba! Ben senin düşündüğün suçu işlemiş değilim! Güneşin ışınlarıyla ısıttığı ve erkekleri yiğit ve erdemli olan bir ülkeye dönmüşsem, bununla hangi suçu işlemiş oluyorum? Burada kalıp da papazlar ve haremağaları arasında ne yapacaktım yani?" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işitince kralın hiddeti son sınırına dayanmış ve cellatlarına "Bu iğrenç kızı gözümün önünden götürün ve en korkunç ölümle canını alın!" diye haykırmış.

Cellatlar çabucak ecenin üzerine atılıp onu yakalamak isterlerken, kör ve topal vezir topallayarak tahtın önüne kadar gelmiş; ve kralın önünde yeri öptükten sonra, ona "Ey zamanın kralı, ecenin öldürülmesinden önce, kölenin bir ricada bulunmasına izin ver!" demiş. Kral da "Konuş ey sadık vezir, ey Hristiyanlığın direği!" demiş. Vezir de "Bil ki, ey kral, sefil kölen çok uzun zamandır senin kızının büyüüne kendini kaptırmıştır. İşte bunun için onu öldürtmemeni ve tahtına ve Hristiyanlığın yararlarına bağlılığımın pek çok kanıtının tek ödülü olarak, onu eşim olsun diye bana vermeni senden rica ediyorum. Ve zaten ben o denli çirkinim ki, benim için ödül olan şey, aynı zamanda, ecenin hataları için verilecek ceza olacaktır! Dahası, sarayımın derinliklerinde onu saklamakla da kendimi görevli bileceğim ve bundan böyle kaçmasına ve Müslümanca girişimlerde bulunmasına da engel olacağım!" demiş.

Yaşlı vezirin bu sözlerini işiten kral "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama, ey zavallı, cehennem ateşleriyle tutuşmuş o sönmeyen ocağını ne yapacaksın? Sen bu evlenmenin boynuzlatıcı sonuçlarından korkmuyor musun? Mesih aşkına? Ben, senin yerinde

olsam, böylesine ağır bir sorunu düşünmek için bir saat parmağımı ağzımdan çıkarmazdım!” demiş. Ama vezir “Mesih aşkına! Bu konuda hiç hayale kapılmam ve durumun ağırlığını da hiç görmezlikten gelmem! Ama eşimin aşırı ayıplanacak durumlara düşmemesi için oldukça bilgelikle davranmayı bilirim!” diye yanıt vermiş. Frenklerin kralı, bu sözleri işitince, kahkahadan kırılarak tahtının üzerinde sarsılıp durmuş ve yaşlı vezire “Ey topallayan peder, ben, daha çok, senin başının üzerinde iki fildişinin çıkmasından korkmaktayım! Ama senin, şayet kızım sarayından kaçarsa, başının omuzlarından sıçrayacağını da bilmeni isterim! Ancak bu tek koşulla sana kızımı vermeye razı olurum!” demiş. Yaşlı vezir de şartı kabul edip kralın ayaklarını öpmüş.

Hemen rahipler, keşişler ve patrikler ve de Hristiyan kilisesinin öteki saygın kişileri bu evlilikten haberli kılınmış. Ve bu durum fırsat sayılarak sarayda büyük şölenler verilmiş. Merasimler bitince, nefret uyandıran yaşlı vezir ecenin odasına girmiş. Allah görkemliliği çirkinliğin saldırısından esirgesin! Ve bu pis kokulu domuzun, temiz şeyleri kirletmeden önce Allah canını alsın!

Ama onun başına gelenlere yeniden döneceğiz! Ecenin donanması için gerekli şeyleri satın almak üzere karaya çıkan Nur’a gelince, örtüler, giysiler ve limon sarısı bir çift pabuçla geri dönünce, liman üzerinde gidip gelen büyük bir kalabalık görmüş. Bunun nedenini sorunca, ona bir Frenk gemisinin adamlarının gelip ansızın pek uzakta olmayan bir gemiyi ele geçirerek orada bulunan bir genç kadını kaçırdıktan sonra gemiyi yaktığını anlatmışlar. Bu haberi duyan Nur’un rengi atmış ve kendinden geçerek yere devrilmiş.

Bir süre geçip baygınlıktan kurtulunca, orada bulunanlara acıklı serüvenini anlatmış. Ama onu burada anlatmanın yararı yok. Orada bulunanların hepsi, onun davranışını ayıplamış ve ona bin bir sitemde bulunmuş ve kendisine “Sen layığını bulmuşsun! Neden onu yalnız bırakıp da gittin? Ne gereği vardı da, gidip ona bir örtü ve limon sarısı pabuçlar aldın? Sanki eski giysileriyle karaya çıkamaz mıydı? Ve beklerken, yüzünü bir parça yelken beziyle ya da başka bir kumaşla örtemez miydi? Evet, vallahi, sen layığını bulmuşsun!” demişler.

Tam bu sırada, Nur ile ecenin, ilk rastlaşmalarında kaldıkları hanın sahibi olan şeyh çıkagelmış. Zavallı Nur'u tanımış ve onu budenli acıklı bir durumda görünce, nedenini sormuş. Ve öykü-sünü öğrenince, kendisine "Kuşkusuz! Örtü sağlamak tümüyle gereksizdi, yeni giysilerle sarı pabuçlar da öyle! Ama, bundan daha fazla söz etmek de yersiz oluyor. Sen benimle gel, oğlum! Sen gençsin daha! Oturup bir kadın uğruna ağlayıp umutsuzluğa düşeceğine, gençliğinden ve sağlığından yararlanmaya bak! Gel! Güzel kadınların ırkı henüz ülkemizde tükenmedi! Sana işinin ustası güzel bir Mısırlı kız buluruz; hiç kuşkusuz, zararını giderir ve bu Frenk ecesini yitirmen dolayısıyla seni avutur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

"Sana işinin ustası güzel bir Mısırlı kız buluruz; hiç kuşkusuz, zararını giderir ve bu Frenk ecesini yitirmen dolayısıyla seni avutur!" demiş. Ama Nur, ağlamayı sürdürerek "Yo, vallahi, benim iyi yürekli amcam, hiçbir şey yitirdiğim ecenin yerini tutamaz ve acımı unutturamaz!" diye yanıt vermiş. Şeyh "Ama öyleyse şimdi ne yapacaksın? Gemi eceyle birlikte uzaklaştı, gözyaşların neye yarar ki?" diye sormuş. O da "İşte bunun için Frenklerin kralının kentine dönmek ve sevgilimi oradan koparıp gelmek istiyorum!" demiş. Şeyh "Ah, oğlum, atak yüreğinin dediklerine kulak asma! İlk kez onu geri getirmeyi başardın da ikinci bir girişimden sakın! Unutma ki, atasözü 'Her düştüğünde testi kırılmaz sanma!' demiştir" demiş. Ama Nur "Sana teşekkür ederim, amca, sakınmam için verdiğin nasihatlardan dolayı! Ama beni hiçbir şey korkutmuyor ve de aziz canımı feda etsem de, sevdiğimi yeniden kazanmak için yola çıkmaktan beni hiçbir şey alıkoyamaz!" diye yanıt vermiş. Ve talihin hükmüyle, o sırada limanda Frenk adalarına doğru yelken açmak üzere olan bir gemi bulunduğundan, genç Nur, ona binmek için acele etmiş; ve gemi hemen demir almış.

Oysa, hanın sahibi şeyh, Nur'a, sonunu düşünmeden kendini tehlikeye atmakta olduğunu söylemekte haklı imiş. Gerçekten,

Frenklerin kralı, kızının son serüveninden beri, karada olsun denizde olsun, Müslüman ırkının kökünü kurutmaya Mesih üzerine ve kâfirlerin kitapları üzerine yemin etmiş imiş; ve Müslüman gemilerinin izlenmesi, kıyıların yağma edilmesi ve her yanın harap edilip kıyım ve ölüm saçılması için yüz savaş gemisi donatmış bulunuyormuş. Nitekim Nur'un içinde bulunduğu gemi Adalar Denizi'ne girdiği sırada bu savaş gemilerinden biriyle karşılaşmış; ve tutsak edilerek, tam da tek gözlü vezirle Meryem Ece'nin evlendikleri ilk gün, şenliklerin yapıldığı sırada Frenk kralının limanına getirilmiş. Kral da bu şenliği daha iyi kutlamak ve öcünü almak için, bütün Müslüman mahpusların kazığa oturtulması buyruğunu vermiş imiş.

Bu dehşetli buyruk yerine getirilmiş ve tüm mahpuslar, birbiri ardından, düğünün yapılmakta olduğu sarayın önünde kazığa oturtulmuş. Ve kazığa oturtulacak sadece genç Nur kalmış; ve tüm saray halkıyla idamların yerine getirilmesi sırasında hazır bulunan kral, ona dikkatle bakarak "Mesih adına! Bilmiyorum ama, bu genç adamın, daha önce, kilisenin başbakıcısı kadına bağışladığım genç adam olduğunu sanıyorum! Nasıl oluyor da ilk kez yakayı sıyırdıktan sonra bu genç yeniden burada bulunuyor?" demiş. Ve de "Ha! Ha! Onu da kaçtığı için kazıklasınlar!" diye eklemiş. Ama, o anda, tek gözlü vezir ilerlemiş ve krala "Ey zamanın kralı, ben de bir dilekte bulunmak istiyorum! Evliliğimin kutsanması için, üç genç Müslümanın sarayımın kapısında kurban edilmesini adamıştım. Senden, gemi mahkûmları arasından bu üç kurbanı seçmeme izin vermeni ve böylece dileğimi yerine getirme imkânını sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Kral da "Mesih, aşkına! Senin böyle bir adağın olduğunu bilmiyordum! Yoksa sana üç değil, otuz mahpus bağışladım. Ama elimde sadece bu kaldı; başkalarının da gelmesini beklerken, al götür bunu!" demiş. Vezir de Nur'u alıp sarayının eşiğini kaniyla sulamak niyetiyle birlikte götürmüş; ama, üç Müslümanın birden kanını akıtmadıkça adağının tam olarak yerine gelmeyeceğini düşünerek Nur'u, her yanına zincir vurdurarak sarayının ahırına attırmış. Ve iki kurban daha gelinceye kadar, onu bekletirken, açlık ve susuzlukla işkence etmeyi de kafasına koymuş.

Tek gözlü vezirin ahırında, Arabistan'ın en soylu ırkından, soy

kütüğü boyunlarındaki firuze ve altından yapılan zincire bağlanmış bir mahfazada bulunan mucizevi güzellikte, birbirinin ikizi iki at bulunuyormuş. Bunlardan biri bir güvercin kadar beyaz olup adı Sabık, diğeri de bir karga kadar siyah olup adı da Lahik imiş.¹ Ve bu iki harika at, Frenkler kadar Araplar nezdinde de ünlü imiş ve de kralların ve sultanların kıskançlığını kışkırtıyormuş. Bununla birlikte, bu atlardan birinin gözünde bir leke varmış; ve en usta baytar bile bunu kaybetmekte başarı gösterememiş imiş. Bilim ve tıptan çok iyi anlayan tek gözlü vezirin kendisi de onu iyileştirmeye çalışmışsa da, hayvanın derdini çoğaltmaktan ve lekenin donukluğunu arttırmaktan başka bir şey yapamamış.

Nur, vezir tarafından getirilip ahıra ulaşıncı, atın gözündeki lekeyi fark etmiş ve gülmeye başlamış. Vezir onun böyle güldüğünü görünce, kendisine “Ey Müslüman, bilirim ki senin ırkından olan kişiler atlar üzerinde çok bilgilidir ve onlara bakmayı bizden daha iyi bilirler! Yoksa bundan dolayı mı gülüyorsun?” demiş. Nur da, baytarlık mesleğini üstün düzeyde bildiğinden “Söylediğin gibidir! Tüm Hristiyan ülkesinde, bu atı iyileştirebilecek birisi yoktur! Ama, ben, bunu yapabilirim! Eğer, yarın atını, gözleri bir karacanın gözleri kadar sağlıklı bulursan, bana ne verirsin?” demiş. Vezir “Sana canını ve özgürlüğünü bağışlarım ve ahırlarımın amiri ve sarayımın baytarı yaparım!” diye yanıt vermiş. Nur “Bu durumda, bağlarımı çöz bakalım!” demiş. Vezir, Nur’un kollarını bağlayan zincirleri çözmüş; ve Nur, hemen, birer parça iç yağı, balmumu, kireç ve sarmısak almış; bunları birbirine karıştırmış ve soğanla yoğurarak yoğun bir sıvı haline getirmiş ve bundan bir yakı yaparak hayvanın hasta gözüne koymuş. Sonra gidip ahırdaki kuru tahtada yatmış ve tedavinin sonucunu Tanrı’ya emanet etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

Sonra gidip ahırdaki kuru tahtada yatmış ve tedavinin sonucunu Tanrı’ya emanet etmiş.

1 Sabık: Eski; lahik: Yenisi (Â.Ş.O.)

Ertesi sabah tek gözlü vezir, topallayarak gelip kendisi yakını hayvanın gözünden kaldırmış. Ve atın gözünün, sabahın ışığı kadar açık ve temiz olduğunu görünce, şaşkınlığı ve sevinci son sınırlarına ulaşmış. Ve taşkınlığı o hale gelmiş ki, Nur'a sırtından çıkardığı latasını giydirmiş ve onu hemen orada ahırlarının amiri ve sarayının baş baytarı yapmış. Ve ona, oturacak yer olarak, ahırlarının üzerinde, kendi dairelerinin bulunduğu sarayın tam karşısında ve arada sadece bir avluyla ayrılan bir daire ayırmış. Ve sonra eceyle olan evlilikleri dolasıyla verilen şenliklere katılmaya gitmiş. Ama insanın asla bahtından kaçamayacağını bilmiyormuş ve gelecek kuşaklara örnek oluştursun diye talihin önceden sakladığı darbelerin neler olacağından haberi yokmuş.

Böylece şenliklerin yedinci günü gelip çatmış ve o gece yaşlı ve çirkin vezir kem gözden korunası eceye sahip olmak üzere gerdeğe girecekmış. Tam o sırada ece, kollarını pencereye dayayarak, uzaktan, son gürültüleri ve onuruna koparılan haykırışları dinliyormuş. Ve, üzgün, bekâretinin çiçeğini koparan güçlü ve yakışıklı sevgilisi Nur'u düşlüyormuş. Ve de onun anısıyla ruhunda derin bir keder dalgalanıyor ve gözlerinden yaşlar sızıyormuş. Kendi kendine "Kuşkusuz! O nefret verici ihtiyarın yanıma yaklaşmasına hiç izin vermeyeceğim! Böyle olacağına onu öldürür, kendimi de pencereden denize atarım!" diyor-muş. Ve bu acı düşünceler içini sardığı sırada, pencerelerinin altında, akşamın alacasında, bir gencin, sevgililerin ayrılığı üzerine Arapça şarkılar okuduğunu duymuş. Bu, o sırada, iki ata günün son bakımlarını yapıp bitiren sonra da kendi dairesine çekilip aynı şekilde pencereye dirseklerini dayayarak sevgilisini hayal eden Nur'un ta kendisiymiş. Ve de şairin şu dizelerini okuyormuş:

Ey kaybolan mutluluk! Seni, evimizden uzakta, kıyıcı bir ülkede aramaya geldim ya da seni yeniden bulma düşlerine kendimi kaptırdım! Yazık, yazık bana!

Uzaklarda, bir flavta hıçkırıyor, bir ut da uyumlu sesleriyle ona yanıt veriyor; ikimizi düşünürken gözlerim ıslanıyor! Yazık, yazık bana!

Meryem Ece sevgilisinin sadık aşkının duyarlılığını anlatan bu şarkısını işitince, hemen onun sesini tanımış ve heyecanın sınırında heyecanlanmış. Ama bilge ve uyanık olduğundan yöresini çeviren hizmetçilerin önünde sırrını açığa vurmamak için kendini tutmayı bilmiş ve ilkin onları dağıtmakla işe başlamış. Sonra bir kâğıt ve bir kalem almış ve şunları yazmış:

Yüce ve acıması bol Tanrı adına! Tanrı'nın Barışı, Merhameti ve Kutsaması senin üzerine olsun, ey Nur!
Sana esiren Meryem'in seni selamladığını ve seninle birleşmek için yanıp tutuştuğunu bildiririm! Bundan dolayı sana söyleyeceğimi iyice dinle ve dilediklerimi yerine getir! Gecenin ilk saatleri âşıkların saatidir, iki yarış atı Sabık ve Lahik'i al ve onları, kent dışına çıkar, Krallık Kapısı'nın ardına götür ve beni orada bekle! Şayet sana atları nereye götürdüğünü sorarlarsa, gezdirmeye götürdüğünü söylersin!

Sonra bu mektubu katlamış, ipek bir mendilin içine sıkıştırmış ve mendili pencerede, Nur'dan yana sallamış. Ve onun mendili gördüğünü ve yaklaştığını anlayınca, onu pencereden dışarı atmış. Nur da onu almış, açmış; ve içinde bulduğu mektubu okumuş; sonra da, okuduklarına uyacağı anlamında, dudaklarına ve alnına götürmüştü. Ve çabucak ahıra doğru yollanmış ve orada büyük bir sabırsızlıkla gece olmasını beklemiş. O zaman iki soylu atı eyerlemiş ve onu yolda tedirginliğe uğratacak hiç kimse görmeksizin kentin dışına çıkarmış. Ve Krallık Kapısı'nın ardında iki atı dizginlerinden tutarak eceyi beklemiş.

Tam o sırada şenlikler bitmiş ve onca çirkin ve nefret verici olan yaşlı tek gözlü, yapacağı işi görmek üzere ecenin odasına girmiş bulunuyormuş. Meryem Ece de onun içeri girdiğini, korkudan titreyerek görmüş. Görünüşü o denli iticiymiş ki! Ama uygulanacak bir tertibi olduğundan, başarı sağlamak için duyduğu nefrete egemen olmaya çalışmış ve vezirin onuruna ayağa kalkarak onu divanda yanında oturmaya çağırmış. Yaşlı topal ona "Ey sultanım, sen Batı'nın ve Doğu'nun incisisin! Ben de ayaklarının altına serilmek isterdim!" demiş. Ece de yanıt olarak "Öyle olsun! Ama

şimdi övgüleri bırakalım! Hani yemek nerede? Öyle acıktım ki! Her şeyden önce oturup bir şeyler yemeliyiz!” diye yanıt vermiş.

Yaşlı adam hemen esireleri çağırmış ve bir anda, havada uçan, denizde yüzen, karada koşan ve ağaçlarda biten, tarhlar-daki çalılıklarda yetişen ne varsa; hepsinden oluşan nefis ve güç bulunur yiyeceklerle sofraya donatılmış. Ve ikisi birden birlikte yemeye koyulmuşlar; ece kendini zorlayarak ona eliyle lokmalar sunmuş; yaşlı adam da onun ilgisinden büyük sevinç duymuş, yüreği ferahlamış ve maksadına düşünemeyeceği kadar kolaylıkla erişeceğinden kendini kutlamış. Ama birdenbire, sırtüstü düşerek, kendini bilmeksizin tepe taklak olmuş. Çünkü ece, onun bardağına gizlice, bir fili, boyunu enine sokarak devirecek kadar etkin bir tutam Fas bengi atmış bulunuyormuş. Sağlığın çirkinlikle kirlenmesine izin vermeyen Tanrı’ya şükürler olsun...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Bardağına gizlice bir fili boyunu enine sokarak devirecek kadar etkin bir tutam Fas bengi atmış bulunuyormuş. Sağlığın çirkinlikle kirlenmesine izin vermeyen Tanrı’ya şükürler olsun!

Meryem Ece, vezirin şişmiş bir domuz gibi yuvarlandığını görünce, hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış, değerli taşlar ve mücevherle dolu iki torbayı yanına almış, arslanların kanıyla sulanmış bir kılıcı asıldığı yerden indirip onu kemerine takmış, büyük bir örtüye bürünerek, bir urganın yardımıyla pencereden avluya kaymış; fark edilmeksizin saraydan çıkıp Kral Kapısı doğrultusunda koşarak, hiçbir engele uğramadan oraya ulaşmış. Ve Nur’u görür görmez, ona doğru koşarak, onun kendisini öpmesine bile zaman bırakmadan Lahik ata binmiş ve Nur’a “Sen de Sabık’a binip beni izle” diye haykırmış. Nur da, her türlü düşüncüyü kafasından çıkararak ikinci atın sırtına atlamış ve çoktan uzaklaşmış bulunan sevgilisine ulaşmak için dört nala kaldırmış. Böyle bütün gece, şafak sökünceye kadar yol almışlar.

Ece, kendileriyle onları izleyebilecek olanlar arasında epeyce büyük bir mesafe bulunduğuna hükmederek biraz dinlenip iki

soylu atı da soluklandırmak için bir ara durmaya razı olmuş. Ulaşmış bulundukları yer, yeşil çayır, gölgelik, meyve ağaçları, çiçekleri ve akarsuları ile enfes bir yer olduğundan ve havanın serinliği onları huzurlu zevklere çağırdığından, sonunda bu yerin barışçı havasında yanyana oturmuş olmanın büyüsunü duyumsamışlar ve ayrı bulundukları sırada neler çektiklerini karşılıklı olarak birbirlerine anlatmışlar. Ve aynı ırmağın suyunu içtikten ve aynı ağaçlardan topladıkları meyveleri tadıp doyum sağladıktan sonra, abdestlerini almışlar ve birbirlerinin kollarında, taze, dinlenmiş ve aşkla dolu yatıp uzanmışlar. Ve bir hamlede cinsel sakınlıma geçen tüm zamanı kapatacak şekilde sevişmişler. Sonra, havanın ve sessizliğin tatlılığına kapılarak sabah yelinin okşayışları içinde uykuya dalmışlar.

Ve böylece günün ortasına kadar uyuyakalmışlar ve ancak toprağın binlerce at nalıyla sarsıldığını işittiklerinde uyanmışlar. Ve gözlerini açarak, güneşin bir toz bulutuyla karardığını görmüşler. Bu yoğun toz bulutunun ortasında, fırtınalı bir gökte şimşek çakar gibi parlıklar varmış. Sonra hemen at kişnemeleri ve silah çatırtılarını ayırt etmişler. Ve bunun, kendilerini izleyen büyük bir ordu olduğunu anlamışlar.

Gerçekten, o günün sabahında, Frenklerin kralı gidip kızı eceden haber almak ve onun hakkında huzurlanmak üzere çok erken bir saatte kalkmış bulunuyormuş. Çünkü onun, iliği kuşkusuz çoktan kurumuş bulunan ve bir yaşlı kişiyle kurduğu evliliğin sonundan kaygısız bulunmaktan uzakmış. Ama kızını bulamamış; veziri de duygudan yoksun olarak başı bacakları arasında yerde yatmış görünce şaşkınlığı son kerteyi bulmuş. Ve her şeyden önce ecenin başına ne geldiğini öğrenmek istediğinden, vezirin burnuna sirke akıtmış, o da hemen duyarlılığını yeniden kazanmış. Kral, korkunç bir sesle, ona "Ey lanetli, karın olan kızım Meryem nerede?" diye haykırmış. O da "Bilmiyorum, kralım!" diye yanıt vermiş. O zaman kral, öfkeden çıldırarak kılıcını çekmiş ve bir vuruşta vezirin kafasını ikiye yarmış; ve silah parıldayarak çene kemiğinden dışarı çıkmış. Tanrı, onun inançsız ruhunu sonsuza dek Cehennemin sonuncu katında tutsun!

Aynı anda, ahır uşakları çıkagelmiş ve titreyerek krala yeni baytar ile Sabık ve Lahik adlı atların gözden kaybolduğunu bil-

dirmişler. Kral da, kızıyla birlikte ahır amirinin kaçmış bulunduğundan artık kuşku duymamış ve hemen birinciye gelen soylularından üçünü çağırarak onların her birinden, üç biner adamdan oluşmuş ordularının başında, kızını aramak üzere kendisine eşlik etmelerini istemiş. Ve bu sefere sarayının öteki büyüklerini de katarak, orduların başına geçmiş ve kaçanları izlemeye başlamış. Sonunda söz konusu çayırılıkta onları bulmuş.

Meryem bu ordunun yaklaşmakta olduğunu görünce, ata atlamış ve Nur'a "İsterim ki Nur, sen geride kalasın: çünkü ben, tek başıma, düşmanlarımıza saldıracağım; ve seni ve kendimi, kum taneleri kadar sayılamayacak çoklukta olsalar bile, onlara karşı savunacağım!" diye haykırmış. Ve kılıcını çekerek şu dizeleleri doğaçlamadan söylemiş:

İşte bugün, gücümü ve yiğitliğimi göstermek ve biraraya gelmiş düşmanlarımı tek başıma ezmek istiyorum.

Frenklerin savunma dayanaklarını tümüyle yıkacağım ve keskin kılıcım komutanlarının başlarını yaracak.

Atımın rengi gece gibi karadır ve yiğitliğim gün gibi göz kamaştıncıdır.

Söylediklerimin yerine geldiği bugün görülecektir: Çünkü ben tüm ölümlüler için de tek atlıyım!

Bunu okuyup babasının ordusunun önüne atılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ece, bu dizeleri doğaçlamadan söyleyerek babasının ordusunun önüne atılmış. Kral da gözlerini parlak gümüş gibi yuvalarında döndürerek, onun yaklaştığını görmüş. Ve "Mesih'e inancım üzerine yemin ederim ki! Bize hücum edecek kadar akli başından uçmuş!" diye haykırmış. Ve ordularının yürüyüşünü durdurarak kızına tek başına karşı çıkmış ve ona "Ey sapık kız! İşte bana karşı çıkmayı göze alıyor ve Frenk ordusuna saldırır gibi görünüyorsun! Ey akılsız tüm utancından yüz çevirip atalarının dininden dönüyor ve benim bağışlayıcılığımıza sığınmazsan kesin bir ölümün

seni beklediğini bilmezlikten mi geliyorsun?” diye haykırmış. Kız da “Geçmiş olanı geri çeviremezsin, işte Müslümanlığın gizi budur! Ben tek Tanrı’ya ve onun elçisi Abdullah’ın oğlu Kutsanmış Muhammed’e inanıyorum! Ve felaket bardağının zehrini içsem de, Mısırlı gence olan bağlılığımdan ve sevgimden asla vazgeçmeyeceğim!” diye cevap vermiş. Bunu söyledikten sonra, ağzından köpük saçan atını, Frenk ordusunun önünde yarım çarklar yaparak oynatmış; ve kıvılcımlar saçan kılıcıyla havayı delerek şu savaşı kıtaları okumuş:

Savaş gününde çarpışmak ne kadar hoştur! Cesaretin varsa, gel bakalım, ey kötü sürü! Gelin Hıristiyanlar, sizi ezecek vuruşlarıma karşı çıkın!

Kesik kafalarınızı toz toprağa daldıracağım ve gücünüzün yüreğine ulaşacağım. Ve konutlarınızın üstünde kargalar ötecek; sizin kahrolduğunuzu bildirecekler! Kılıcımın keskin ağzından acı yudumlar tadacaksınız. Ve kralınıza felaketler bardağını sunacağım; bir daha duru sudan asla zevk almaması için!

Hey! Gelsin karşıma çıksın, içinizde bir yiğit varsa! Gelin kederimi hafifletin, kanınızı içerek acımı dindireyim!

Eğer kanınız korkaklıkla yoğrulmamışsa, kılıcımın ucunun sizi nasıl karşılayacağını görmek için ilerleyin!

İşte gözüpek ece böylesine yiğitlik şarkıları okumuş. Ve atının üzerinde eğilerek onu boynundan öpüp eliyle okşamış ve kulağına “İşte ey Lahik, bugün, senin ırkının ve soyluluğunun görüleceği gündür!” demiş. Ve Arap atı irkilip kişnemiş ve bur-nundan ateşler saçarak kuzey rüzgârından da ivedi sıçramış. Meryem Ece de, korkunç bir çığlık kopararak atını dört-nal sürüp kılıcını savurarak on dokuz atının birden kafalarını uçurmuş. Sonra yeniden meydanın ortasına dönmüş ve büyük haykırışlarla Frenklere meydan okumuş.

Bunu görünce, kral, ordu komutanı üç soylu saraylıdan Bar-but¹ adlı birini çağır-mış. Bu, ateş gibi kahredici, gerçekten usta

1 Mardrus'te *Barbout* diye anılan soylu doğuşçu, Mathers'te ve Littmann'da *Bartaud* (veya *Bartold*) olarak geçiyor (Â.Ş.O.).

bir savaşçıymış; ve Frenk kralının tahtının en güçlü desteğiymiş; gücü ve yiğitliğiyle onun sarayının ve krallığının en büyüklerinden birincisiymiş; ve silahşorluk onun ruhuymuş. Soylu Barbut, kralının çağrısı üzerine, ateş üzerindeymiş gibi kaynayarak, soylu bir atın sırtında ilerlemiş; bedenini çekirgenin kanatları gibi sımsıkı saran çelik örgülü bir gömlek ve üzeri işlemeli bir zırhla korunmakta imiş. Silahları da, kahredici keskin bir kılıç, bir gemi direğine benzeyen ve bir vuruşta bir dağı devirebilecek güçte müthiş bir mızrak, dört uzun ve sivri kargı, üstü dik ve sivri çivilerle kaplı korkunç bir topuzdan oluşuyormuş. Ve böylece çelik zırhlı ve saldırı ve savunma silahlarıyla donanmış olarak, bir kuleye benziyormuş.

Kral ona “Ey Barbut, bu doğasından sapmış kızın yaptığı kıyımı görüyorsun! Onu yenip ölü ya da diri getirmek sana düşüyor!” demiş. Sonra onu alacalı bulacalı giysiler giymiş ve başları üzerinde haçlar taşıyan patriklerle kutsatmış; bunlar onun başının üzerine İncil’den dualar okumuşlar ve inançsızlıklarının ve yanlışlarının putlarından başarısı için yardım dilemişler. Ama biz Müslümanlar, sadece güç ve yücelik sahibi Tek Tanrı’ya baş vururuz!

Savaşçı Barbut, haç sancağını kucakladıktan hemen sonra, diliyle inanç sahiplerinin dinine karşı korkunç hakaretler kusakarak, kızgın bir fil gibi savaş alanına atılmış. Allah onun belâsını versin! Ama, kendi bakımından ece de onun üzerine gelmekte olduğunu görmüş ve gürleyerek savaş atı Lahik’i rakibine doğru sürmüştü. Ve ikisi, hareket halindeki iki dağ gibi çatışmış, şeytanların gücüyle uluyarak öfkeyle birbirine kafa tutmuşlar. Sonra birbirinden ayrılmışlar ve sonra yeni bir saldırı için kudurganlıkla geri dönmüşler ve seyredenlerin gözlerine şaşkınlık doldurarak büyük bir beceri ve harika bir kıvraklıkla, karşılıklı vuruşmalarla birçok kez birbirlerine saldırmışlar. Ve atların nallarıyla havaya kalkan toz içinde bazen görünmez olmuşlar; bunaltıcı sıcak öylesine güçlüymüş ki, taşlar çalılar gibi tutuşuyormuş. Ve savaş her iki tarafın eşit yiğitliğiyle bir saat sürmüştü.

Ama, ilkin soluk soluğa kalan Barbut, işi bitirmek istemiş; ve topuzunu sağ elinden sol eline geçirerek sağ eliyle dört kargısından birini kavramış ve gökgürültüsüne benzer bir haykırıyla

eceye fırlatmış. Ve silah elinden bakışı kör eden bir şimşek gibi fırlamış. Ama ece, onun gelişini görmüş; yaklaşmasını beklemiş ve kılıcının tersiyle çabucak geri çevirmiş, kargı da ısıklı çalarak gidip uzakta bir yerde toprağa gömülmüş. Bütün ordu bunu görmüş ve şaşkınlığa kapılmış.

Bunun üzerine Barbut, ikinci kargıyı almış ve “Vur onu, öldür!” diye haykırarak öfkeyle fırlatmış. Ama, ece, vuruştan sakınmış ve onu da boşa çıkarmış. Üçüncü ve dördüncü kargılar da aynı şekilde boşa çıkmış. Barbut hemen, hiddetten kudurarak ve aşağılanmadan çılgına dönerek, topuzunu sağ eline almış, bir arslan gibi kükremit ve kolunun tüm gücüyle, düşmanını hedef alarak fırlatmış. Müthiş topuz ağır ağır havayı yarmış ve eğer yiğit kadın onu uçarken yakalamasa ve eliyle tutmasaymış, çaresiz kendisini ezecekmiş. Tanrı onu ustalıkla, düzenle ve güçle donatmış bulunuyormuş. Ve o da karşılık olarak elindeki topuzu geriye fırlatmış. Ve onu izleyenlerin bakışları hayranlıkla kamaşmış. Ve bir dişi kurt gibi savaşçının üzerine saldırarak ve soluğu boynuzlu engereğin ışığı gibi tıslayarak “Felaket yoldaşın olsun, ey lanetli! Gel de ağır topuz nasıl kullanılırmış öğren...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Ve bir dişi kurt gibi savaşçının üstüne saldırarak ve soluğu boynuzlu engereğin ışığı gibi tıslayarak “Felaket yoldaşın olsun, ey lanetli! Gel de ağır topuz nasıl kullanılırmış öğren!” diye haykırmış.

Silahşor Barbut, rakibinin topuzu havada yakaladığını görünce, gözlerinin önünde yerin ve göğün yittiğini sanmış. Ve çılgına dönerek, artık tüm cesaretini ve tez kavrırlığını unutarak, atını çevirmiş; ve sırtını kalkaniyle koruyarak kaçmış. Ama yiğit ece, onu yakından izlemiş ve onu gözetleyip ağır topuzu başının üzerinde çevirerek sırtına fırlatmış. Ve çınlayan topuz, mancınıkla fırlatılmış bir kayadan da ağırlıkla kalkana çarpmış. Ve savaşçıyı, dört kaburga kemiğini kırarak atından düşürmüş; Barbut yerde yuvarlanarak kanlar içinde çırpınmış, tırnaklarıyla yerleri eşe-

lemiş. Ölümü de can çekişmeden olmuş; çünkü ölüm meleği Azrail, son saatinde ona yaklaşmış ve yanılğularının ve inançsızlığının hesabını, tüm gizleri bilen ve duyguları kavrayan Tanrı'ya vermesi için canını almış.

Bunun üzerine Meryem Ece, atını dört nala sürerek, atının karnı boyunca çabucak eğilip yerden rakibinin müthiş mızrağını kaldırmış ve uzaklaşıp bir yerde durmuş. Ve orada, mızrağı yere çakarak toprağa daldırmış ve uysal atını sertçe durdurarak sırtını mızrağa dayayıp babasının tüm ordusuna karşı durmuş. Ve böylece başı yukarıda ve meydan okurcasına orada hareketsiz beklemiş. Bu haliyle âdeta atıyla ve yere saplanmış mızrağıyla tek beden haline gelmiş ve bir dağ gibi sarsılmaz ve Talih gibi değişmez kalmış.

Frenklerin kralı, savaşçı Barbut'un böylece öldüğünü görünce, acısı içinde yüzünü yumruklamış, giysilerini yırtmış ve komutanlardan bir diğeri ve Frenkler arasında gözüpekliliği ve teke tek savaşlarda yiğitliğiyle ün salmış olan ve adına Bartus¹ denilen ikinci silahşoru savaşa sürmüş. Ve ona "Ey yiğit Bartus, silah kardeşin Barbut'un intikamını almak sana düşüyor!" demiş. Silahşor Bartus, yerlere kadar eğilerek "işittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve atını savaş alanına sürerek ecenin üzerine saldırmış.

Ama yiğit kadın, her zaman aynı tavır içinde, yerinden kıpırdamamış; ve binek atı da, bacakları üzerinde, destek kemerle berkitilmiş bir köprü gibi sağlam duruyormuş. O sırada kızgın silahşor, atının dizginini özgür bırakmış, ucu bir akrebin kuyruğuna benzeyen kargısını ileri doğru uzatarak dört nala onun üzerine geliyormuş. Kılıçla kargının çatışması ikili ve çatırtı koparmış. O zaman bütün savaşçılar, gözlerinin bir kez daha tanık olması imkânsız bulunan bir harika mücadelenin dehşetini daha iyi görmek üzere birer adım ileri atılmışlar. Ve bütün safları bir hayranlık titreyişi sarmış.

Ama, koyu bir toz bulutuna bürünmüş olan rakipler hemen vahşi bir çatışmaya girişmişler ve havayı savurdıkları vuruşlarla inletmişler. Ve böylece ruhlarında kudurganlıkla çarpışmışlar ve birbirlerine korkunç hakaretler savurmuşlar. Frenk savaşçı rakibinin kendisinden güçlü olduğunu anlamakta gecikmemiş

1 Bartus: Littmann'a göre diğer adıyla Bartolomeus (Â.Ş.O.)

ve kendi kendine “Mesih adına! Şimdi tüm gücümü gösterme zamanıdır!” diye düşünmüş. Ve ölüm habercisi bir mızrak kavrayarak, bunu kaldırıp rakibini nişanlayarak ve “Al sana!” diye haykırarak fırlatmış. Ama, Meryem Ece’nin Doğu’nun ve Batı’nın eşsiz bir yiğidi olduğunu, karaların ve çöllerin atlısı ve ovaların ve dağların savaşçısı olduğunu bilmiyormuş!

Meryem Ece, Frenk savaşçısının hareketini görerek maksadını kavramış. Ve düşman mızrağı kendine doğru gelirken ve onun bağrına hafifçe dokunmasına ramak kalmışken ve daha uçuş halindeyken yakalamış; ve şaşakalmış silahşora doğru dönerek onu, aynı silahla karnının ortasından vurmuş; mızrağın ucu kıvılcımlar saçarak savaşçının sırtının omurgasından dışarı çıkmış; ve onu çöken bir kule gibi yere devirmiş; ve silahların çıkardığı gürültü yankılar uyandırmış. Ve ruhu, sonsuz olarak, ilk arkadaşınınkine ulaşmak üzere Yüce Yargıç’ın hiddetiyle ateş almış bulunan söndürülemez alevlere karışmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

...Çöken bir kule gibi yere devirmiş; ve silahlarının çıkardığı gürültü yankılar uyandırmış. Ve ruhu, sonsuz olarak, ilk arkadaşınınkine ulaşmak üzere, Yüce Yargıç’ın hiddetiyle ateş almış bulunan söndürülemez alevlere karışmış.

O zaman Meryem ece, atı Lahik ile ordu önünde yeni bir yarım çark yaparak “Esirler nerede? Atlılar nerede? Yiğitler nerede? Tek gözlü vezir, o köpek nerede. Cesareti varsa içinizden en yiğit olanınız ortaya çıksın! Ey Hristiyanlar bir kadının kol gücü önünde titremekteyseniz, kendinizden utanın!” diye haykırmış.

Bütün bunları duyup gören Frenklerin kralının son kertede onuru kırılmış. Ve iki değerli savaşçının yitişinden ümidi kırılmış olarak adı Fasyan¹ olan ve yellenmesi kadar oğlancılığıyla da ünlü olan üçüncü savaşçıyı çağırmış; ve ona “Ey Fasyan, sen ki başlıca erdemi oğlancılık olan birisin; şimdi iki arkadaşının

1 Fasyan: Mardrus’e göre *Petteur* (Çok Yellenen) olan Fasyan, Littmann’da *Kasyan* (ya da *Cassian*) olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

ölümüne neden olan bu sefihe ile boğuşmak ve onların öcünü almak sırası sende!” demiş. Fasyan savaşçı da, duyduğu ve itaat ettiği cevabını vererek, ardında ortalığı çınlatan ve beşikteki bir yavrunun korkudan saçlarını beyazlatmaya ve bir geminin yelkenlerini şişirmeye yetecek güçte yellenmeler savurarak atını dört nala kaldırmış.

Ama Meryem Ece de Lahik'i parlayan şimşekten, düşen doludan daha büyük bir hızla dörtlül sürmüş bulunuyormuş. İkisi birbirlerinin üzerine iki koç gibi saldırmışlar ve öylesine şiddetle çarpışmışlar ki, iki dağ birbirine vurmuş sanılmış. Frenk savaşçısı, ecenin üstüne atılarak büyük bir haykırıyla öfkeli bir saldırıda bulunmuş. Ama Meryem Ece bundan kıvraklıkla sakınmış, düşmanının kargısına ustalıkla vurup onu ikiye bölmüş. Sonra, Fasyan savaşçı atılımının hızıyla yanından geçip giderken, ardından yetişerek kargısının sapıyla rakibinin iki omzunun arasına öyle bir şiddetle vurmuş ki, onu atından düşürmüştü. Ve bu hareketi müthiş bir haykırıyla eşlendirip, sırtüstü yerde yatarken onun üzerine atılarak bir vuruşta kargısını ağzından sokup silahın ucuyla başını toprağa mıhlamış. Bunu gören tüm savaşçılar ilkin dilsiz ve şaşkın halde kalmışlar. Sonra birdenbire başlarından ürkü titremelerinin geçtiğini duyumsamışlar; çünkü artık bunca yiğitlik gösteren kahramanın bir yaratık mı, yoksa bir şeytan mı olduğunu bilmiyorlarmış. Ve selameti sırtlarını dönüp bacaklarını rüsgâra terk ederek kaçmakta bulmuşlar. Ama Meryem Ece mesafeyi ayaklarının altında yok ederek onların ardından uçmuş. Ve onlara toplu halde ya da teker teker ulaşarak ve fır dönen kılıcıyla vurarak, her birine birer yudumda ölümü tattırıp onları bahtlarının okyanusuna gömmüş. Yüreği öylesine sevinç doluymuş ki, ona dünya, içine sığmaz gibi görünmüş! Ve öldürdüğünü öldürmüş, yaraladığını yaralamış ve toprağın üstü, enine boyuna ölülerle kaplanmış. Frenklerin kralı, ellerini umutsuzluktan gökyüzüne kaldırarak, dağılmış askerlerinin ortasında, tıpkı koyun sürüsünün ortasında fırtınanın izlediği bir çobanın kaçtığı gibi, savaşçıları ve rahipleriyle birlikte kaçmış. Ece de, aynı şekilde izlemeyi sürdürerek, onları, güneş tamamıyla solgun mantosuna bürününceye kadar izlemeyi sürdürerek büyük bir kıyıma uğratmış.

Ve ancak o zaman Meryem Ece muzaffer seferini durdurmayı düşünmüş; geri dönmüş ve onun hakkında tedirginlik duymaya başlamış olan sevgilisi Nur'u bulmaya gitmiş; ve o geceyi, paylaşılan okşayışlar ve aşkın şehveti içinde, onu kurtarmak ve sonsuza dek Hristiyan kıyımcılığından korumak için harcadığı çabalar ve tehlikeleri unutarak, onun kollarında dinlenerek geçirmiş. Ve ertesi gün, bundan böyle yaşayacakları en hoş yerin neresi olacağını birlikte uzun boylu tartıştıktan sonra Şam'ın iklimini tanıyıp denemeyi kararlaştırmışlar. Ve bu hoş kente gitmek üzere yola koyulmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Frenklerin kralına gelince! Burnu iyice uzamış ve midesinin torbası üç soylu silahşoru Barbut, Bartus ve Fasyan'ın ölümü ve ordusunun yenilgisi nedeniyle iyice tersine dönmüş olarak Konstantiniye'deki sarayına dönmüş. Ve Devlet Meclisi'ni toplayarak, ayrıntılarına pek girmeksizin uğradığı bahtsızlığı açıkladıktan sonra, onlara, nasıl bir yol izlemesi gerektiğini sormuş. Ve "Bu bin utanmaz boynuzlunun kızının şimdi nerede bulunduğunu bilmiyorum! Ama bir Müslüman ülkeye gittiğine inanmaya eğilimliyim. Ona, göre güya orada erkekler güçlü ve yorgunluk ne bilmezmiş! Çünkü bu orospunun kızı kaynağını cehennemden alan sönmez bir ateştir! Bitip tükenmez arzularını yatıştırmak için Hristiyanları yeter derecede iri organlı bulmuyormuş! Şimdi ey soylu kişiler, bu can sıkıcı durumda ne yapmam gerektiğini size soruyorum!" diye eklemiş. Soylular ve keşişler ve krallığın ileri gelenleri de bir saat süreyle düşünüp sonra "Ey zamanın kralı, bize göre, bütün bunlar olup bittikten sonra, senin yapacağın tek iş kalıyor; o da armağanlarla birlikte, iki kaçağın ulaşmış bulunacağı toprakların ve ülkelerin efendisi olana, Müslümanların kudretli halifesi Harun Reşid'e bir mektup göndererek; kendi elinle yazacağın bu mektupta, ona her türlü vaatler ve dostluk yeminleri ederek kaçakları yakalatmasını ve koruma altında sana, Konstantiniye'ye göndermeye rıza göstermesini sağlarsın. Bu mektup seni ve bizi kâfirlerin bu hükümdarına karşı hiçbir bağlantıya sokmaz; çünkü o bize kaçakları sunduğu andan başlayarak yanlarında bulunan Müslümanları kıyıma uğratar ve yeminlerimizi ve bağlantılarımızı, Muhammed'in çömezleri olan bu kâfirlerle yaptığımız her anlaş-

mada göstermek alışkanlığında olduğumuz gibi, unuturuz!” diye yanıt vermişler. Ve Frenk kralının soylu silahşorları ve rahipleri işte böyle konuşmuşlar. İnançsızlıkları ve hainliklerinden ötürü, Tanrı bu dünyada da ötekinde de belalarını versin bunların!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşca susmuş.

Ama yedi yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... Frenk kralının soylu silahşorları ve rahipleri işte böyle konuşmuşlar. İnançsızlıklarından ve hainliklerinden ötürü, Tanrı, bu dünyada da ötekinde de belalarını versin bunların!

Kendi silahşorlarınıninkinden de alçak bir ruha sahip olan Konstantiniye Frenklerinin kralı bu ihanet dolu görüşü izlemekten geri kalmamış. Ama, ihanetin er veya geç kendi tertipçilerine döndüğünü ve Tanrı'nın her zaman Kendine İnananlara gözettiğini ve onları kokuşmuş düşmanlarının tuzaklarına karşı koruduğunu bilmiyormuş! Bunun üzerine eline bir kalem ve bir kâğıt almış ve Grekçe yazdığı bu mektupta, Halife Harun Reşid'e, en saygılı ve en hayranlık ve dostluk dolu ifadelerden sonra şöyle diyormuş:

Ey Müsümanların kudretli emiri, kardeşimiz! Benim, Kahire'den Mısırlı bir gencin kendisini baştan çıkarmasına izin veren, sonra da onunla birlikte kaçan, senin ve egemenliğindeki ülkelere götürülen doğası bozuk bir kızım var. Bundan dolayı, senden, ey Müslümanların güçlü emiri, onun bulunması için gerekli araştırmaları yaptırmanı ve güvenli bir gözetim altında kızı bana geri göndermeni rica ediyorum. Ben de, bunun karşılığında, kızımınla birlikte nezdimize göndereceğin bu gözetimcileri gerekli onur ve saygılarla baştan aşağı donatacağım; ve senin hoşuna gidebilecek her şeyi yapacağım! Böylece, sana minnettarlığımı göstermek ve dostluk duygularımı kanıtlamak için başka şeyler arasında, başkentimizde senin seçeceğin mimarların eliyle bir cami inşa ettirmeyi vaaddediyorum. Ayrıca sana eşini kimsenin görmediği tarifsiz servetler: hurilere benzer

genç kızlar, sakalı bitmedik ay yüzlü oğlanlar, ateşin imha edemediği hazineler, inciler, değerli taşlar, atlar, kısraklar, taylar, dişi develer ve deve torunları, bizim iklimlerin en iyi ürünleri yüklenmiş katırlar yollayacağım! Ve bütün bunlar sana yeterli görünmüyorsa, senin topraklarını genişletmek için krallığının sınırlarını daraltacağım! Topraklarını genişletmek için krallığının sınırlarını daraltacağım! Ve bu vaatleri sana ben, Haça Tapanların kralı Kayzer olarak mühürleyip onaylarım!

Ve Frenklerin kralı, bu mektubu mühürledikten sonra, onu tek gözle ve total yaşlı vezirinin yerine atadığı yeni vezire vermiş ve ona “Bu Harun ile görüşme ruhsatı alırsan, ona de ki: ‘Ey kudretli halife! Senin nezdine eceyi bulman talebiyle geldim: çünkü bize önemli bir işlev olarak verilmiştir bunun emri! İstememiz uygun kabul görürse, sana en zengin armağanlar gönderecek olan efendimiz kralımızın minnettarlığına güvenebilirsiniz!’ de!” demiş. Sonra, böylece elçi olarak göndereceği vezirin gayretini kamçılarlamak için, Frenklerin kralı, ona da, eğer elçiliği mutlu bir başarıyla sonuçlanırsa, evlilik yoluyla kızını kendisine vereceğini ve onu servet ve ayrıcalıklarla donatacağını vaat etmiş.

Sonra ona izin vermiş ve üstüne basa basa mektubu halifenin kendisine sunmasını önermiş. Vezir de, kralın önünde elleri arasından yeri öptükten sonra, yola koyulmuş.

Uzun bir yolculuktan sonra maiyetiyle birlikte Bağdat’a ulaşmış; orada, üç gün dinlenmekle işe koyulmuş. Sonra halifenin sarayının nerede bulunduğunu sormuş ve kendisine gösterilince, oraya giderek Emirü’l-Müminin’den görüşme isteminde bulunmuş. Ve kabul salonuna alınınca vezir kendini halifenin ayaklarına atarak elleri arasından üç kez yeri öpmüş; ve kendisine verilen görevin konusunu birkaç sözcükle açıklamış ve efendisi, Meryem Ece’nin babası Frenklerin kralının mektubunu sunmuş. Harun Reşid mührü söküp mektubu okumuş; tüm içeriğini kavradıktan sonra, bir inançsız kraldan geldiği halde, istenen şeye karşı uygunluk göstermiş. Ve hemen orada tüm Müslüman eyaletlerdeki valilere mektuplar yazarak, onlara, Meryem Ece ile yoldaşının eşkâlini bildirmiş; ve fazladan, başa-

rısızlık ya da ihmal durumunda da en ağır cezaların verileceğini belirterek, bunların bulunur bulunmaz gecikmeden ve güvenilir bir muhafız takımı ile sarayına yollanmalarını emretmiş. Ve atlı ya da hecin develerine binmiş haberciler her yöne doğru yola çıkmış; ve her biri, eyalet valilerine ayrı ayrı mektuplar götürmüş. Ve halife onları beklerken, Frenk elçisini ve tüm maiyetini, sarayda kendi yanında alıkoymuş. İşte bu iki ayrı hükümdarın tutumu ve konuşmaları böyleymiş.

Ama iki âşığa gelince, onlarınki de şöyle! Ece, tek başına babası Frenk kralının ordusunu bozguna uğrattınca; ve boy ölçüştüğü üç soylu dövüşçünün cesetlerini akbabalara yem yapınca, Nur ile birlikte Suriye'ye doğru yola koyulmuş ve mutlulukla Şam kapılarına ulaşmış. Ama, sevdalarının belirtilmesine vesile olacak güzel yörelerde duraksayarak yolculuk yaptıklarından ve düşmanlarının kendilerine hazırlayabilecekleri tuzaklardan kuşkulandıklarından, halifenin ayağına çabuk habercilerinin ulaşıp kentin valisine ilgili buyrukları içeren mektubu verdikten birkaç gün sonra Şam'a ulaşmış bulunuyorlarmış. Ve kendilerini herhangi bir kimsenin bekleyeceğini düşünmediklerinden güvenlik güçlerinin casuslarına adlarını sakınmadan vermişler; onlar da kendilerini tanıyıp valinin muhafızlarına yakalatmışlar. Muhafızlar, zaman yitirmeksizin, onları yollarından çevirerek ve kente girmelerine izin vermeksizin tehdit eden silahlarla kuşatarak ve de kendilerine eşlik ederek Bağdat'a gitmeye zorlamışlar. Ve oraya, on günlük zorlu bir yolculuk yapıp çölü geçtikten sonra yorgunluktan bitkin olarak getirilmişler. Ve saray muhafızlarıyla çevrili yargılama divanına sokulmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Saray muhafızlarıyla çevrili yargılama divanına sokulmuşlar. Ve halifenin haşmetli varlığı karşısında iyice boyun kırıp elleri arasından yeri öpmüşler. O sırada görevde bulunan mabeyinci "Ey Emirü'l-Müminin, işte Frenk kralının kızı Meryem ile onu kaçıran Kahire'den Tacir Tac'ın oğlu Nur karşındalar!

Kentin valisinin buyruğu üzerine ikisini de Şam'da tutuklamışlar!" demiş. Bunun üzerine halife gözlerini Meryem'e çevirmiş ve endaminin zarafetinden ve hatlarının güzelliğinden hayranlık duymuş; ve ona "Frenk kralının kızı Meryem sen misin?" diye sormuş. O da "Evet, ben Meryem Ece'yim ve İnanç'ın koruyucusu olan Tanrı'nın elçisinin soyundan gelmiş bulunan senin kölenim!" diye yanıt vermiş. Halife, bu yanıtta çok şaşırarak bu kez Nur'a dönmüş, onun da gençliğinden ve tatlı yüzünden büyülenek, kendisine "Ve sen, Kahireli Tacir Tac'in oğlu genç Nur musun?" demiş. O da "Evet ve ey saltanatın direği İman'ın savunucusu olan Emirü'l-Müminin, senin kölenim!" diye yanıt vermiş. Halife ona "Yasayı hiçe sayarak bu Frenk ecesini nasıl kaçırmaya cesaret ettin?" demiş. Bunun üzerine Nur, verilen konuşma izninden yararlanarak, tüm serüvenini, en küçük ayrıntılarıyla halifeye anlatmış. O da anlatılanı büyük bir ilgiyle dinlemiş. Ama burada tekrarlananın hiçbir yararı yok.

Bunun üzerine Harun Reşid, Meryem Ece'ye doğru dönerek ona "Bil ki, baban Frenklerin kralı, burada gördüğün elçiye, kendi eliyle bir mektup yazarak bana göndermiş. Bu mektupta, eğer seni kendisine geri gönderirsem, minnettarlığını başkentte bir cami yaptırarak göstereceğini açıklıyor! Sen buna ne diyeceksin?" demiş. Meryem başını kaldırmış; hem tatlı hem de kararlı bir sesle "Ey Emirü'l-Müminin, sen yeryüzünde Tanrı'nın temsilcisisin ve de sonsuza dek barış ve dua üzerine olası Elçisi Muhammed'in yasalarının sürdürücüsün! Ben Müslüman oldum ve Tanrı'nın Birliğine ve Muhammed'in onun elçisi olduğuna inanıyorum! Böyle olunca, ey Emirü'l-Müminin, sen beni, Tanrı'ya şirk koşa¹n bir âdemoğlu olan İsa'ya Tanrılık sıfatı veren, putlara tapan, haça saygı gösteren, imansız olarak can veren ve Tanrı'nın gazabıyla ateşlere atılmış olan yaratığa batıl bir tapınçla bağlı olanların ülkesine geri mi göndereceksin? Eğer beni bu Hristiyanlara teslim edip böyle davranırsan, bütün insanların hata ve doğruluklarının sayılıp döküleceği ve sadece yüreği saf olanların saygı göreceği Kıyamet Gününde, davranışından ötürü Tanrı önünde ve yeğenin dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz önünde senden şikâyetçi olacağım!" diye yanıt vermiş.

1 Şirk koşaⁿ: Ortaklık iddia eden (Â.Ş.O.).

Halife Meryem'in bu sözlerini ve imanını ikrar ettiğini duyunca, böylesine yiğit bir kızın Müslüman oluşuna ruhunun derinliklerinde hoşnutluk duyarak sevinmiş; ve gözlerinde yaşlarla "Ey Meryem, Allah beni Tanrı'nın birliğine ve Peygamberine inanan bir Müslümanı kâfirlerin eline teslim etmekten sonsuza dek korusun! Seni de gözetip korusun ve inancını arttırsın; merhametini ve hayırlarını üstüne yaysın! Ve şimdi, yiğitliğin ve gözüpekliliğinden ötürü benden ne dilerse dileyebilirsin! Senden hiçbir şeyi esirgemeyeceğime yemin ederim, istediğin ülkenin yarısı bile olsa! Artık yüzün gülsün ve ruhun şenlensin, tüm tedirginlikleri içinden kov! Bana söyle ki, gerekli olanı yapayım! Bizim hizmetkârımız Kahireli Tacir Tac'ın oğlu olan bu genç adamın, senin yasal kocan olmasından memnun değilsen, onu da söyle ki, gereğini yapayım!" diye haykırmış. Meryem "Nasıl olur da onu istemezlik ederim, ey Emirü'l-Müminin? Beni satın almış olan kişi o değil midir? Bendeki koparılacak çiçeği koparan o değil midir? Benim için birçok kez yaşamını tehlikeye sokmadı mı o? Ve de Müslüman inancının temizliğini bana açıklayarak ruhuma huzur veren de o değil midir?" diye yanıt vermiş.

Halife hemen kadı ile şahitleri çağırılmış ve hemen orada onların evlilik sözleşmesini düzenletmiş. Sonra Frenk kralının elçisi olan veziri yanına çağırarak ona "Kendi gözlerinle görüp kulaklarınla işittiğin gibi Meryem Ece Müslüman olup bize ait bulunduğuna göre, efendinin isteğini yerine getiremem. Yoksa, Tanrı'ya, Peygamberine Kıyamet Gününde hesabını veremeyeceğim bir davranışta bulunmuş olurum! Çünkü Tanrı'nın kitabında 'İnananların uhdesinde bulunanlar asla kâfirlere verilemez!' yazılıdır. Böyle olunca efendinin yanına dön ve görüp işittiklerini anlat...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

"... 'İnananların uhdesinde bulunanlar asla kâfirlere verilemez!' diye yazılıdır. Böyle olunca efendinin yanına dön ve görüp işittiklerini ona anlat!" demiş.

Elçi, böylece halifenin Frenk kralının kızını kendisine teslim etmek istemediğini anlayınca, küskünlük ve kibirle davranmak küstahlığını göstermiş; çünkü Tanrı sözlerinin sonucunu göremeyecek kadar gözlerini kör etmiş imiş; ve “Mesih aşkına! Yirmi kez Müslüman da olsa, onu efendim olan babasına götürmem gerek! Aksi takdirde, gelir ülkeni işgal eder ve Fırat’tan Yemen’e kadar topraklarını ordularıyla kaplar!” diye haykırmış.

Bu sözleri duyan halife, son kertede öfkelenerek “Nasıl! Bu Hıristiyan köpeği bize tehdit savurmaya mı yelteniyor? Hemen kentin kapısında başı vurulsun ve bu olay bundan böyle kâfirlerin elçilerine örnek oluştursun!” diye haykırmış. Ama Meryem Ece “Ey Emirü’l-Müminin, muzaffer kılıcını bu köpeğin kanıyla kirletme! Ben ona, layık olduğu ilgiyi göstermek isterim!” diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek kılıcını çekip bir vuruşta kâfirin başını uçurmuş ve pencereden dışarı fırlatmış. Ve kölelere işaret ederek ayağıyla ittiği bedenini ortadan kaldırtmış.

Bunu gören halife, ecenin bu denli kıvraklıkla ölüm cezasını yerine getirmesine hayran olmuş ve onu kendi urbasıyla giyindirmiş. Nur’u da bir onur giysisine bürümüş ve ikisine de zengin armağanlar vermiş; ve onların kendisine açıkladığı arzuya göre, kendilerini Kahire’ye kadar götürecek şahane bir alay düzmüş ve onlara Mısır valisi ile ulemalar için tavsiye mektupları vermiş. Nur ve Meryem Ece de, böylece Mısır’a yaşlı ana babalarının yanına geri dönmüşler Tacir Tac, oğlunun gelin olarak evlerine bir eceyi getirdiğini görerek gururun doruğuna erişmiş ve Nur’u eski davranışlarından dolayı bağışlamış. Ve onun onuruna, büyük bir şenlik düzenleyerek kentin ileri gelenlerini çağırmış; onlar da, birbirleriyle yarışarak genç evlileri armağanlara boğmuşlar.

Genç Nur ile Meryem Ece, uzun yıllar hiçbir şeyden yoksun olmayarak, ferahlık ve mutluluk içinde yaşamışlar; iyi şeyler yiyip içerek, güçlü, kuru ve uzun süreli çiftleşmelerle sevişmişler. Böylece huzur içinde, sonunda mutlulukların İmha Edicisi, dostların ve toplulukların ayıracısı, evler ve saraylar yıkan ve mezarların karnını doyuran onları ziyarete gelinceye kadar; onurlu bir yaşam sürdürmüşler. Zafer, ölümü tanımayan ve Görünmeyenin anah-tarlarını elinde tutan Tek Canlı’nın olsun! Âmin!

Şah Şehriyar, bu öyküyü işitince birdenbire doğrularak “Ah, Şehrazad! Bu yiğitlik öyküsü, gerçekten beni coşturdu” diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek, yeniden yastıklara dizlerini dayamış ve kendi kendine “Sanırım ki, bu öyküden sonra, bana anlatacak başka öyküsü kalmamıştır! Ben de artık onun kellesiyle ilgili olarak ne yapmam gerektiğini düşünmeliyim!” demiş. Ama Şehrazad “Evet, ey şah, bu yiğitlik öyküsü hayranlık uyandırıcıdır, ama eğer bana izin verirsen, sana anlatmak istediğim bir başka öyküyle karşılaştırılırsa nedir ki?” demiş. Şah da “Ne dedin, Şehrazad? Bundan daha hayranlık uyandırıcı ya da şaşırtıcı olacak acaba nasıl bir öykü anlatmayı düşünüyorsun?” diye sorunca Şehrazad gülmüş ve “Şah karar verecektir! Ama, bu gece, toplantımızı sürdürmek üzere, dinlenmesi yorucu olmayan, kısa öyküler anlatacağım! Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler başlıklı kaynaktan alınmıştır bunlar!” demiş ve hemen anlatmaya başlamış:

Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler

Salahaddin ve Veziri

Ey bahtıgüzel şah, anlatırlar ki, muzaffer hükümdar Salahaddin'in vezirinin, kendisine ait pek çok köle içinde son kertede sevdiği genç bir Hıristiyan oğlan varmış. Öyle zarif bir oğlanmış ki bu, insanoğlunun gözü eşine asla rastlamış değilmiş. Günün birinde, bir türlü ayrılmadığı bu oğlanla birlikte dolaşırlarken, çocuk, kendisine yaklaşmasını işaret eden Sultan Salahaddin'in gözüne çarpmış. Ve sultan, ona tatlı bir bakış fırlattıktan sonra, vezirine "Bu genç çocuk sana nereden geldi?" diye sormuş. Vezir biraz da sıkılarak "Tanrı gönderdi, efendim!" diye cevap vermiş. Sultan gülmüş ve yolunu sürdürerek "İşte şimdi, ey vezir, yıldızsı güzelliğiyle bize boyun eğdirtecek ve bir ay büyülemesiyle esir kılacak aracı bulmuşsun!" demiş.

Bu sözler veziri düşünceye zorlamış ve kendi kendine "Gerçekten, sultan fark ettiğine göre artık bu çocuğu saklayamam!" demiş. Ve zengin bir armağan hazırlayarak güzel çocuğu çağır-mış ve ona "Vallahi, ey delikanlı, zorunluk olmasaydı, ruhum senden asla ayrılmazdı!" demiş. Ve armağanı ona teslim ederek "Bu armağanı benim tarafımdan efendimiz sultana götüreceksin ve kendin de bu armağanın bir parçası olacaksın; çünkü şu andan başlayarak seni efendimize terk ediyorum!" demiş. Ve aynı zamanda ona, Sultan Salahaddin'e versin diye, şu iki kıtayı çiziktirdiği bir mektup vermiş:

İşte, efendim, senin ufkunda parlayacak bir dolunay; çünkü yeryüzünün başka hiçbir ufku bu aya layık değildir!

Seni hoşnut kılmak için, sana sunulmak üzere, kendi aziz canımdan bile ayrılmakta tereddüt etmem, oysa, ey eşsiz ve az bulunur varlık! Kendi gönlüyle canından ayrılacak kişi örneğini de pek tanımıyorum!

Yaradılışı bakımından cömert ve yüce yürekli olan ve armağandan çok hoşnut olan Sultan Salahaddin, vezirin bu fedakârlığını, onu servetlere ve lütuflara boğarak karşılamış ve her fırsatta ona en iyi dostluğunu ve başkaca lütuflarını göstermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

Yaradılışı bakımından cömert ve yüce yürekli olan ve armağandan çok hoşnut olan Sultan Salahaddin, vezirin bu fedakârlığını, onu servetlere lütuflara boğarak karşılamış ve her fırsatta, ona en iyi dostluğunu ve başkaca lütuflarını göstermiş.

Zamanla vezir, haremdeki genç kadınlara, tüm genç kızlar arasında zamanının en eksiksiz, en hoş bir genç kızını da katmış. Ve bu genç kız, geldiği andan başlayarak vezirin yüreğini kazanmasını bilmiş; ama daha önce genç oğlana bağlandığı gibi ona da bağlanmadan önce, vezir kendi kendine “Bu yeni incinin ününün sultanın kulağına erişmeyeceğini kim bilir? En iyisi ben, yüreğim bu genç esireye bağlanmadan önce, onu da aynı şekilde sultana armağan edeyim! Böylece onu yitirmekle katlanacağım fedakârlık daha az büyük olur ve kaybetmek benim için daha az kıyıcı olur!” demiş. Böylece, genç kızı çağırmış ve sultanı için ilkinden de zengin armağanlar götürmesini sağlayarak ona “Sen bu armağanların bir kısmı olacaksın!” demiş; ve sultana versin diye şu dizeleri yazdığı bir mektup teslim etmiş:

Ey efendim, ufkunda zaten bir ay doğmuştu; şimdi de işte bir güneş doğuyor!

Böylece, aynı gökyüzünde, ışık saçan bu iki yıldız, birleşsin ve saltanatına yaraşır en güzel takımı oluştursun!

Bu davranışıyla sultanın ruhunda vezirin değeri iki katına çıkmış ve tüm saraylıların önünde onun için hissettiği değerbilirliği ve dostluğu birçok kereler göstermekten geri durmamış. Ama bu durum bir bakıma vezirin mahvını düşünen ve sultanın kafasında onun hakkında yanlışlar uyandırmayı kararlaştıran birçok düşman ve kıskanç kişinin belirmesine neden olmuş. Ve Salahaddin'e çeşitli anışturmalar ve tekrarlamalarla, vezirin Hristiyan oğlanlarına karşı her zaman eğilim duyduğunu ve özellikle serin kuzey rüzgârı onda, birlikte yaptıkları eski gezintilerinin anısını uyandırıp da sultana armağan ettiği oğlanı coşkuyla arzu ettiğinde, tüm ruhuyla onun adını anmaktan vazgeçmediğini anlatmışlar. Ve vermiş olduğu armağandan dolayı kendisini acı acı suçladığını, hatta sıkıntı ve pişmanlık duyarak dişlerini sökercesine parmaklarını ısırıldığını söylemişler. Ama vezirine güven bağlamış olan Sultan Salahaddin, ona bu anlatıları nakledenlere, öfkeli bir sesle "Vezirin mahvı için dilinizi devindirip durmanız yeter olsun! Yoksa başınız omuzlarınızı şu anda terk edecektir!" diye haykırmış. Sonra, adil ve aklı başında biri olduğundan, onlara "Yine de yalan ve iftiralarınızın kanıtını belirtmek ve kendi silahlarınızı kendinize döndürmek isterim! Böylece vezirin ruhunun doğruluğunu kanıtlayacağım!" demiş ve söz konusu çocuğu çağırarak ona "Yazı yazmayı bilir misin?" diye sormuş. Oğlan "Evet, efendim!" diye yanıt vermiş. Sultan "Öyleyse bir kâğıt ve bir kalem al eline ve sana söyleyeceklerimi yaz!" demiş. Ve sanki çocuğun kendine özgü sözleriyleymiş gibi vezire seslenerek şunları yazdırmış:

Ey benim sevgili eski efendim! Benim için gösterdiğin onca duyarlıktan etkilenerek sana ne denli muhabbet duyduğumu ve eski günlerin zevklerinin ruhumda hangi anıları bıraktığını bilirsin. Bundan dolayı sana bugün, senin iyiliklerini bir türlü unutamadığım ve özellikle burada sultan hazretlerine duyduğum saygının lütuflarından yararlanmada beni engellediği için saraydaki yaşantımdan şikâyetle bulunacağım. Dolayısıyla senden, şu veya bu yoldan, sultanın yanından ayrılmamı sağlayacak bir çare bulmanı rica edeceğim. Zaten, kendisi benimle hiç yalnız kalmamıştır ve sen beni hâlâ eski bıraktığın halde bulacaksın!

Ve yazdırdığı bu mektubu sultan, saraydaki küçük kölelerden biriyle vezire yollamış ve ona “Senin eski kölen, Hıristiyan genci, bu mektubu sana vermek üzere beni yolladı” demesini tembih etmiş. Vezir mektubu almış, ona bir an bakmış ve okumak için mührü bile bozmadan, ardına şu satırları yazmış:

Ne zamandan beri tecrübeli insanlar, bir çılgın gibi, başlarını arslanların ağızına sokar oldular?

Ben aklını yitirip aşka düşenlerden ve de gizli düzenler kuran kıskançların gülmelerine hedef olacaklardan değilim! Eğer onu bağışlayarak canımdan fedakârlık etmişsem; pekâlâ bilirim ki, bir kez can çıkınca, terk ettiği bedene yeniden dönüp yerleşemez!

Bu cevabı almakla, sultan çok sevinmiş ve burunları yerlere kadar uzayan kıskançların önünde okumaktan geri kalmamış. Sonra vezirini çağırtmış ve ona dostluğunun yeni belgelerini vererek kendisine “Ey bilgeliğin babası, bize, kendi nefsinde bu denli nasıl egemen olduğunu söyleyebilir misin?” diye sormuş. Vezir de “Kesinlikle arzularının irademin eşğine gelmesine izin vermem!” diye yanıt vermiş. Ama Tanrı daha da bilgedir!

Sonra Şehrazad “Ama, ey bahtıgüzel şah, bilgenin iradesiyle tutkularını nasıl alt ettiğini böylece anlattıktan sonra, şimdi de sana tutkulu bir aşkın öyküsünü anlatacağım!” demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Âşıkların Mezarı

El-Kaysi’nin oğlu Abdullah, yazıları arasında, bize şu öyküyü nakleder. Der ki:

Bir yıl, Tanrı’nın kutsal evini ziyaret etmek üzere hacca gitmiştim. Ve tüm hac farızalarını yerine getirdikten sonra, bir kez daha Tanrı’nın barışı ve kutsaması üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaret etmek için Medine’ye gittim. Bir gece, kutsal kabrin pek uzağında olmayan bir bahçede otururken, sessizlik

içinde yavaşça duyulan bir sesin söylediği şarkıyı duydum. Âdetâ büyülenerek ve tüm dikkatimi verip dinleyerek şu dizelerin okunduğunu işittim:

Ey tüm şarkılarını sevgilinin anısına adayan ruhumun bül-bülü! Ey sesinin kumrusu! İniltilerime ne zaman karşılık vereceksin?

Ey gece! Sabırsızlığın ateşiyle acı çekenlere, yokluğun kay-gısıyla kıvrananlara ne kadar uzamış görünürsün!

Ey ışıklı görüntü, yolumda bir deniz feneri gibi neden par-lamaz ve beni karalıklarda körler gibi serseri dolaşmaya terk edersin?

Sonra ortalık sessizliğe büründü. Ve ben, bu tutkulu dizeleri okuyan kimsenin gelişini görmek üzere her yana bakındım. O sırada sesin sahibi önümde belirdi. Ve geceleyin gökten üzerime düşen ışık altında, onun gözleri yaşlarla ıslanmış hayran oluna-cak kadar güzel bir genç olduğunu gördüm. Ona doğru dönüp “Ya Allah! Ne güzel genç bir adam bu böyle!” diye haykırmak-tan kendimi alamadım. Ve iki kolumu ona doğru uzattım. Bana bakıp “Sen kimsin ve benden ne istiyorsun?” diye sordu. Ben de, güzelliği önünde boyun kırarak “Sana bakarken, Tanrı’dan beni kutsamasından başka ne isteyebilirim ki? Kim olduğuma gelin-ce, ben senin kölen, Muammer el-Kaysi’nin oğlu Abdullah’ım! Ah efendim, bilsen ruhum seni ne çok tanımak istiyor! Şarkın, beni, duyar duymaz, son kertede perişan etti ve görünüşün de coşkumu tamamladı. Ve işte, eğer bir işe yarayacaksa, karşında yaşamımı feda etmeye hazır durmaktaydım!” diye yanıtlamış. O zaman genç bana, nasıl bir bakışla baktı, yarabbi! “Öyleyse yanıma otur!” dedi. Ben de, ruhum titreyerek yanına oturdum; bana “Madem ki yüreğin benimle ilgilenerek çarpıyor, başıma gelenleri dinle öyleyse!” dedi. Ve şu sözcüklerle sözünü sürdürdü: “Ben Ensarilerden El-Cuma’nın oğlu El-Munzir’in oğlu El-Hubab’ın oğlu Utbe’yim! dün sabah kabilenin camisinde ibadet ederken, beli ve kalçaları üzerinde salınarak, uğurlarında ölünecek kadar güzel birçok kadının çekiciliği tüm yoldaşla-rını silecek nitelikte bir genç kıza eşlik ederek içeriye girdiğini

gördü. Ve belirli bir anda, bu ay parçası, kendisine bağlı olan kalabalığın ortasında bana doğru ilerledi; ve kimse farkına varmadan, bana 'Utbe! Uzun zaman var ki, seninle konuşmak için bu fırsatı kolluyordum! Ey Utbe! Seni sevenle ve eşin olmayı arzu edenle yaşamını birleştirmeye ne dersin?' dedi. Ve ben ona cevap vermek için ağzımı açmaya zaman bulamadan beni terk edip arkadaşlarının arasına karıştı. Sonra hep birlikte camiden çıktılar ve kalabalığın arasında kayboldular.

Onu bulmak için harcadığım tüm çabalara karşın o andan sonra kendisini bir daha göremedim. Ruhum ve yüreğim onda kaldı. Onu yeniden görünceye kadar cennet zevklerini yaşasam da hiçbir mutluluktan zevk alamayacağım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

"Ruhum ve yüreğim onda kaldı. Onu yeniden görünceye kadar, cennet zevklerini yaşasam da hiçbir mutluluktan zevk alamayacağım!" dedi.

İşte böylesine konuştu ve üzerinde ayva tüyleri bitmiş yanağı kızardı, benim ona olan aşkım da o denli yoğunlaştı. Ve sustuğu zaman ona "Ey Utbe, yeğenim! Allah'a umut bağla ve hatalarından ötürü ondan bağışlanma dile! Bana gelince, tüm gücümle, tüm araçlarımla sana yardım etmek üzere işte buradayım! Çünkü seni görerek düşüncelerinin konusu sevdiğin genç kıızı bulman için ruhumun kendiliğinden büyülu kişiliğine doğru akıp gittiğini hissettim ve bundan böyle senin için ne yaparsam sadece gözlerinin memnunlukla bana yönelmesi içindir!" dedim. Ve böylece konuşarak onu bir kardeş, kendi kardeşini kucaklar gibi kucaklayıp sevecenlikle bağrıma bastım; ve bütün gece, sevgili ruhunu yatıştırmaktan geri durmadım. Ve kuşkusuz! Onun yanında dostça geçirdiğim o tatlı ve doyumsuz anları yaşamımda unutmayacağım.

Ertesi gün, onunla söz konusu camiye gittim ve ona saygımdan ötürü ilkin onu içeri soktum. Orada sabahtan, kadınların camiye genellikle geldiği öğle vaktine kadar birlikte kaldık.

Ama, tüm kadınlar camiye geldiği halde, genç kızın onların arasında bulunmadığını gördük. Ve ben, bundan dolayı genç dostumun yüzündeki acıyı görünce, ona “Bu seni hiç tedirgin etmesin! Dün onlarla birlikte olduğuna göre, bu kadınlara gidip senin sevgilin hakkında soruşturma yapacağım!” dedim.

Ve hemen bu kadınlara doğru süzöldüm ve onlardan, kızın, yüksek bir aileden, bakire bir genç kız olduğunu ve Beni Suleym kabilesinin reisi El-Gitrif’in kızı olup adının da Raiye olduğunu öğrendim. Ve onlara “Ey iyi yürekli hanımlar, acaba bugün sizinle birlikte kendisi neden camiye gelmedi?” diye sordum. Bana “Nasıl gelsindi? Irak’tan Medine’ye kadar hacılara çölden geçerken koruma sağlayan babası, atlılarıyla birlikte Fırat kıyısındaki kabilesine döndü ve kızı Raiye’yi birlikte götürdü!” diye yanıt verdiler. Ben de verdikleri bu bilgiden dolayı onlara teşekkür ettim ve Utbe’nin yanına döndüm; ve ona “Sana vereceğim haberler, ne yazık ki, istediğin gibi değil!” dedim. Ve Raiye’nin babasıyla birlikte kabilesine dönmüş bulunduğunu açıkladım. Sonra da ona “Ama ruhunu rahatlat ey Utbe, ey yeğenim! Çünkü Tanrı bana sayısız servet bağışlamıştır; ve bunu senin maksatlarına ulaşman uğrunda harcamaya hazırım. Ve bu andan başlayarak senin meselenle uğraşacağım ve Tanrı’nın yardımıyla başarı sağlayacağım!” dedi. Ve de “Sadece benimle birlikte gelmek zahmetine katlan!” diye ekledim. Ayağa kalktı; ataları Ensarilerin camisine kadar benimle birlikte geldi.

Orada, halkın toplanmasını bekledik; topluluğu selamladım ve onlara “Ey inanç sahibi Ensariler, gelin şurada toplanın! Utbe ile Utbe’nin babası hakkındaki görüşleriniz nedir?” dedim. Hepsi bir ağızdan bana “Hepimiz onların ünlü bir aileden ve soylu bir kabileden Araplar olduğunu biliriz!” dediler. Ben de onlara “Öyleyse bilin ki El-Hubab’ın oğlu Utbe, şiddetli bir arzuyla tükenmektedir. Hepinizden benim gayretlerime sizinkileri de ekleyerek ona mutluluk sağlamanızı rica ediyorum!” dedim. “Tüm dost yüreğimizle!” diyerek yanıtladılar. “Bu durumda, bana, kızı Raiye’yi El-Hubab’ın oğlu yeğeniniz Utbe’ye vermesi için reisleri El-Gitrif’in yanına gitmek üzere Beni-Suleym kabilesinin çadırlarına kadar eşlik etmeniz gerekecek!” dedim. Hepsi birden işitip itaat ettikleri yanıtını verdiler. Bunun üzerine ata

bindim; Utbe de, orada bulunanlar da aynı şeyi yaptılar. Ve atlarımızı, durdurmaksızın dörtnal sürdük. Ve böylece Medine'den altı gün uzaklıktaki Şeyh El-Gitrif'in atlılarının çadırlarına ulaşmayı başardık.

Şeyh El-Gitrif geldiğimizi görünce, bizi karşılamak üzere çadırının kapısına çıktı; selamlaşmalardan sonra, kendisine "Ey Arapların babası, senden konukluk dilemek üzere buraya geldik!" dedik. "Çadırlarımıza hoş gelmişsiniz, ey soylu konuklar!" diyerek yanıtladı. Ve bunu söyledikten sonra kölelerine, bizi ağırlamaları için gerekli buyruğu verdi. Köleler de bizim onuru muza örtüler ve halılar serdiler; ve bize şahane bir şölen vermek üzere koyunlar ve develer kesildi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Ve bize şahane bir şölen vermek üzere koyunlar ve develer kesildi. Ama şölen için sofraya oturma zamanı gelince, hiçbirimiz bunu kabul etmedik; ve ben, tüm topluluk adına, Şeyh El-Gitrife "Ekmeğin ve tuzun hatırına ve Arapların inancı uğruna! Senden istediğimizi bize bağışlamazsan, yiyeceklerine el sürmeyiz!" dedim. El-Gitrif de "Nedir dileğiniz?" diye sordu. Kendisine "Ensarilerden El-Cuma'nın oğlu El Munzir'in oğlu El-Hubab'ın oğlu yiğit, iyi, ünlü, utkulu ve yüce Utbe ile soylu kızın Raiye'nin evlendirilmelerini dilemek için geldik!" diye yanıt verdim. Raiye'nin babasının birdenbire teninin rengi ve gözlerinin şekli değişti; yine de sakın bir sesle bize "Ey Arap kardeşler, kızımın El-Hubap'ın oğlu ünlü Utbe ile evlenmesi isteğiyle bana onur verdiniz; ancak kızım, buna yanıt verecek tek kişidir. Asla onun iradesine karşı çıkmam! Söz verecek kişi odur! Şimdi gidip fikrini almak üzere onu göreceğim!" dedi. Ve, duygularını ve sözlerini yalanlayan ve burnuna kadar çıkmış öfkesini belirleyen bir yüzle ve sapsarı bir suratla yanımdan ayrıldı.

Ve gidip çadırında kızı Raiye'yi bulmuş; yüzündeki öfkeden korkmuş olan kız ona "Baba, neden içinden böyle öfke taşıyor?"

diye sormuş; o da kızının yanında sessizce oturmuş. Sonradan öğrendiğimize göre, sonunda ona “Bil ki ey Raiye, kızım, içlerinden biri için seni istemeye gelmiş bulunan Ensarilere konukluk gösterdiğim çadırdan geliyorum!” demiş. Kız da “Baba, Ensari Ailesi, Araplar arasında en ünlülerinden biridir! Kuşkusuz onlara konukseverlik göstermen yerinde olmuş! Ama, söylesene bana, içlerinden kim için beni istemeye gelmişler?” demiş. O da “Hubab oğlu Utbe için!” diye yanıt vermiş. Kız “O tanınmış bir delikanlıdır! Senin ırkınla ilişki kurmaya layıktır!” demiş. Ama, o, öfke dolu “Sen ne biçim konuşuyorsun böyle? Yoksa onunla daha önce bir bağlantı mı kurdun? Ben, Tanrı da biliyor ya, daha önce kardeşime, seni oğluyla evlendirmek için söz verdim; ve amcanın oğlundan başka hiç kimse, benim soyuma katılmaya layık değildir!” diye haykırmış. Kız da “Baba, peki Ensarilere ne yanıt vereceksin? Bunlar soylu Araplardır ve onurlarına ve öncelik haklarına çok düşkündürler! Eğer onlardan biriyle evlenmemi reddedersen, üzerine ve kabileye onların kızgınlığını çeker, oç almalarına neden olursun! Çünkü senin tarafından hakarete uğradıklarını düşünecekler ve seni bağışlamayacaklardır!” demiş. O da “Doğru söylüyorsun! Ama ben, reddetme nedenini çok ölçüsüz bir başlık isteyerek kapatacağım! Çünkü atasözü ‘Kızını evlendirmek istemiyorsan, başlık talebini arttır!’ demiştir” demiş.

Bunun üzerine kızının yanından ayrılarak bizim yanımıza geldi ve bize “Kabilenin kızı evlilik isteminize karşı çıkmadı konuklarım; ama erdemlerine layık bir başlık istemektedir. İçinizden hanginiz bana bu eşsiz incinin değerini sağlayacaktır?” dedi. Bu sözleri duyunca, Utbe ileri çıktı ve “Ben!” dedi. O da “Pekâlâ! Kızım bin kırmızı altın bilezik, beş bin Hacar¹ altın sikkesi, beş bin inciden oluşmuş bir gerdanlık, Hint ipeğinden bin parça kumaş, on iki çift sarı deriden pabuç, on çuval Irak hurması, bin kocabaş hayvan, Anazi kabilesinden bir kısrak, beş kutu misk, beş şişe gülyağı, beş kutu akamber istiyor!” dedi. Utbe de “Ey Arapların babası, bundan kuşku mu duyuyorsun? Ben sadece istenen başlığı ödemekle kalmayacak, daha da eklemeler yapacağım!” diye yanıt verdi.

1 Hacar: Arabistan'ın kuzeyindeki eski bir kent (Â.Ş.O.)

O zaman ben, dostum Utbe ile birlikte Medine'ye döndüm. Kuşkusuz birçok araştırma ve zahmetten sonra istenen şeyleri sağlamayı başardık. Ben de paramı, ara vermeksizin, büyük bir zevkle, tüm alımları kendim yaparak harcadım. Ve tüm satın aldıklarımızla Beni- Suleym çadırlarına geri döndük; ve bunları acele Şeyh El-Gitrife verdik. Ve şeyh, artık hiçbir şekilde sözü-nü çiğnemeyeceğinden konuk olarak Ensarileri kabul etmeye zorlandı ve onlar da kızının evlenmesi dolayısıyla tebriklerde bulunmak üzere toplandılar. Ve şenlikler başlayıp kırk gün sürdü. Birçok koyun ve deve boğazlandı ve her türden yemek kazanları kaynadı; ve kabilenin her üyesi alabildiğine yedi.

Bu sürenin sonunda, gösterişli bir tahtirevan hazırladık ve yanyana iki devenin sırtına yerleştirdik ve yeni evlileri buraya yerleştirdik. Ve hepimiz birden, sevincin sınırında, armağanlarla yüklü bütün bir deve kervanını izleyerek yola koyulduk. Dostum Utbe de, sevgilisi ile başbaşa kalacağı günün gelişini bekleyerek neşeyle doldu. Ve yolculuk sırasında, onu bir an bile terk etmedi ve tahtirevanından, sadece beni görüp teşekkür etmek maksadıyla tüm dost yüreğiyle güven ve minnet dolu bir konuşma yapmak için bir kez inmekten öte ayrılmayıp ona eşlik etti...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve yolculuk sırasında, onu bir an bile terk etmedi ve tahtirevanından, sadece beni görüp teşekkür etmek maksadıyla tüm dost yüreğiyle güven ve minnet dolu bir konuşma yapmak için bir kez inmekten öte ayrılmayıp ona eşlik etti. Ben de içimden sevinç duyarak kendi kendime "Ve işte Abdullah, artık Utbe'nin sonsuza dek dostu oldun! Çünkü sen, kendi duygularını unutarak onu Raiye ile birleştirip gönlünü kazandın! Bir gün, hiç kuşkulanma, özverin ödülünü alacaktır, hem de fazlasıyla! Utbe'nin sevgisini sen de en arzulanan ve en hoş şekliyle tanıyacaksın!" diyordum.

Medine'ye yürüyüşümüz sonunda kente ulaşmaya bir gün kalmışken, akşam bastırınca, dinlenmek üzere küçük bir vahada durduk. Yöremiz tam bir sakinlik içindeydi ve mehtabın ışığı

bize gülümsüyor gibiydi ve başlarımızın üzerinde, genç kızlar gibi tatlı tatlı salınan on iki hurma ağacı, gece rüzgârlarının şarkılarına dallarının hışırtılarıyla eşlik ediyorlardı. Biz, eski günlerde dünyayı kuranlar gibi, huzur dolu zamandan, suyun tazeliğinden, çimenin ve tatlı havanın serinliğinden keyif alıyorduk. Ama, ne yazık ki, kanat takınılsa bile talihten kaçılmıyor. Dostum Utbe de, derin acılara boğlurcasına onun sakınılmaz acı bardağını bir yudumda içecekti! Gerçekten birdenbire, dinlenmemizden, haykırışlar ve uğultular koparak üzerimize çöken silahlı atlıların müthiş bir saldırısına uğrayarak alıkonduk. Bunlar, Şeyh El-Git-rif tarafından kızının kaçırılması için gönderilen Beni-Suleym kabilesinin silahlı atlılarıydı. Çünkü şeyh, çadırların olduğu yerde, konukseverlik yasalarını çiğnemeye cesaret edemediğinden, çöl yasalarını ayak altına almadan üzerimize saldırı düzenlemek için bizim uzaklaşmamızı beklemişti. Ama buna, Utbe'nin ve atlılarımızın yürek pekliliğini hesaplamadan girişmişti; bunlar Beni-Suleym'in saldırısına karşı durdular ve onların büyük bir bölümünü öldürdükten sonra hepsini kaçırarak bozguna uğrattılar. Ama, kargaşa sırasında, dostum Utbe de bir mızrak darbesi aldı; ve dinlenme yerine döndüğü zaman, kollarımda öldü.

Bunu görünce genç Raiye, büyük bir çılgılık kopardı ve sevgilisinin cesedi üzerin kapandı. Ve bütün geceyi onun matemini tutarak geçirdi. Sabah olunca, onun da umutsuzluktan ölmüş bulunduğunu gördük. Tanrı ikisinden de merhametini esirgemesin! Onlar için kumda iki mezar kazdık ve onları birbirinin yanına gömdük ve ruhumuz yas içinde Medine'ye döndük. Ben de, orada görülecek işlerimi gördükten sonra, kendi ülkeme döndüm.

Ama, yedi yıl sonra, içimi kutsal yerleri yeniden ziyaret etme arzusu kapladı. Ruhum da, Utbe ile Raiye'nin kabirlerini ziyareti diledi. Orayı, Ensari kabilesi üyelerinin saygıyla dikmiş olduğu cinsi bilinmeyen güzel bir ağacın gölgesine bürünmüş gördüm. Ve ağacın gölgesinde mezar taşına oturup ruhum keder içinde ağladım. Benimle oraya gelenlere "Dostlarım, benimle birlikte Utbe ile Raiye'nin ölümüne ağlayan bu ağacın adı nedir, söyleyin bana!" dedim. Bana "Ona Âşıklar Ağacı derler!" diye yanıt verdiler. Tanrı'nın barışı üzerinde olarak, mezarının üstünde ağlayıp duran ağacın gölgesinde sonsuza dek yatasın, ey Utbe!

"İşte Aşıkların Mezarı üstüne bildiğimin hepsi bu, ey bahtıgüzel şah!" demiş Şehrazad. Sonra, Şah Şehriyar'ın bu öyküyle ruhunun karardığını görerek, aynı gece, çabucak, Hind'in öyküsünü, onun boşanmasını ve yeniden evlenmesini anlatmış.

Hind'in Boşanması

Anlatırlar ki, En-Neman'ın kızı genç Hind, zamanının genç kızları içinde en güzeli imiş; gözleri, inceliği ve çekiciliği bir karacanınki gibi imiş. Dolayısıyla güzelliğinin ünü, Irak valisi El-Haccac'ın¹ kulağına kadar ulaşmış; ve vali onunla evlenmek istemiş. Hind'in babası, evlenmeden önce kendisine iki yüz bin gümüş dirhem, boşanma halinde de bir diğer iki yüz bin gümüş dirhem mehr ödenmesi koşuluyla valiye olumlu yanıt vermiş. El-Haccac da tüm koşulları kabul edip Hind'i evine getirtmiş.

Oysa, El-Haccac, tüm acılığını ve felaketini duyarak, cinsel güçsüzlük çekmekte imiş. Ve dünyaya kıcı tıkanık ve zebbi biçimsiz olarak gelmiş bulunuyormuş. Ve yapısı böyle olduğundan, çocuk yaşamayı reddetmek üzere iken, Şeytan, anasına, insan şekline bürünerek görünmüş ve çocuğunun yaşamasını istiyorsa, ona, süt yerine iki kara keçinin, bir kara tekenin ve bir kara yılanın kanını içirmesini önermiş. Ana da bu öneriyi kabul ederek istediği etkiyi sağlamış ama kesinlikle, Tanrı'nın değil, Şeytan'ın verisi olarak, yine de, cinsel güçlük ve biçimsizlik çocuğa özgü kalmış ve bu halde ergenlik çağına erişmiş.

Böylece El-Haccac, bir kez Hind'i evine getirdikten sonra, içini arzu kavurduğu halde, sadece gündüzleri, yine de ona dokunmaya cesaret etmeksizin, onu görerek, uzun bir süre geçirmiş. Hind onun bu davranışının nedenini çok geçmeden anlamış ve esire kızların önünde bu durumda şikâyetinde bulunmuş.

Günün birinde El-Haccac âdet ettiği gibi gözlerinin güzeliğinden zevk almak üzere onu görmeye gelmiş. Hind, sırtı kapıya dönük ve bir aynaya bakmakla uğraşarak şu dizeleri okuyormuş:

1 Haccac bin Yusuf: 661-714 yılları arasında yaşamış, bir ara Irak valiliği de yapmış ünlü Arap komutan (Bkz. Meydan Larousse) (Â.Ş.O.)

Hind! Soylu Arap kanından doğmuş kısırak olsan da, sefil bir katırla yaşamaya hükümlüsün işte!

Oh! Beni bu lal rengi kumaştan kurtarın, deve tüyünden kaba giysilerimi geri verin!

Kabilenin kara çadırlarının çölümün yelleriyle çatırdadığı yerlere dönmek için bu nefret verici saraydan uzaklaşacağım. Orada flavta ve meltem, çadırın delikleri arasından tekdüze birbirini yanıtlar ve bu bana utların ve tamburların musikisinden daha tatlı gelir.

Ve kabilenin arslan kanıyla beslenmiş gençleri güçlüdür ve arslanlar kadar yakışıklıdır!

Buradaysa, Hind ardında ürün bırakmaksızın sefil bir katırın yanında ölüp gidecek!

El-Haccac Hind'in kendisini bir katıra benzettği şarkısını duyunca, düş kırıklığıyla dolu, karısı varlığının ve dışarı çıkışının farkına varmaksızın, odadan ayrılmış ve hemen Tahir'in oğlu kadı Abdullah'ı boşanma sağlamak üzere yanına çağırtmış. Abdullah da, Hind'in yanına girmiş ve ona "Ey En-Neman'ın kızı, işte El-Haccac ebu Muhammed sana iki yüz bin dirhem göndererek, beni, aynı zamanda, sende boşanmak için gerekli işlemleri yapmakla görevlendirdi!" demiş. Hind "Tanrı'ya şükürler olsun! İşte dileğim yerine geldi ve babamın yanına dönmek üzere özgür kaldım! Ey Tahir'in oğlu, sen bana, bu can sıkıcı köpekten kurtulduğumu bildirmekten daha iyi bir haber veremezdin! Bu iki yüz bin dirhemi, bana getirdiğin mutlu haberin armağanı olarak kendine sakla..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

"Bu iki yüz bin dirhemi, bana getirdiğin mutlu haberin armağanı olarak kendine sakla!" demiş.

Hal böyle iken, Halife Abdülmelik bin Mervan, Hind'in eşsiz güzelliğini ve zekâsını işiterek onu arzulamış ve onunla evlenmek için haber göndermiş. Ama kız, kendisine bir mektup göndererek, Tanrı'ya övgüler ve halifeye saygı sözcükleri sıraladıktan sonra,

ona “Bil ki, ey Emir-ül Müminin, koklamak için burnuyla dokunarak köpek testiği kirlenmiştir!” diye yazmış. Bu mektubu alan halife, kahkahalarla gülerken ona şu yanıtı vermiş: “Ey Hind, eğer köpek burnuyla dokunarak testiği kirlenmişse, onu yedi kez yıkarsın ve kullanım sağlayarak temizlersin!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Hind, kendisinin karşı çıkmalarına karşın, halifenin onu büyük bir arzuyla istediğini görünerek boyun eğmekten başka bir şey yapamamış. Önerisini araya bir koşul sokarak kabul etmiş; ve bunu ikinci bir mektupta, övgüler ve saygı sözcükleri sunduktan sonra “Bil ki ey Emir-ül-Müminin, tek bir koşulla sana gelmek üzere yola çıkarım; o da: El-Haccac’ın yolculuk boyunca devemi, dizginini tutarak sarayına kadar götürmesidir!” şeklinde açıklamış.

Bu mektup, halifeyi ilkinden de fazla güldürmüştü. Ve hemen El-Haccac’a haber göndererek Hind’in devesini saraya kadar götürmesini buyurmuş. El-Haccac, tüm can sıkıntısına karşın, halifenin buyruklarına boyun eğmekten başka bir şey yapılamayacağını biliyormuş, Dolayısıyla, yalın ayak, Hind’in konutuna kadar gitmiş. Hind de tahturevana binmiş ve yol boyunca, tüm ruhuyla El-Haccac ile eğlenip durmuş. Ve sultanına seslenerek ona “Ey Sütanne, tahturevanın perdelerini hele biraz arala!” demiş. Sütana da perdeleri aralayınca, Hind başını aradan çıkarıp yere çamurun ortasına bir altın dinar fırlatmış. Ve eski kocasına doğru dönerek ona “Ey Asaletli, bana şu gümüş parçasını veriver” demiş. El-Haccac da yerden parayı alarak onu “Bu bir gümüş parçası değil, bir altın dinar!” diyerek Hind’e uzatmış. Hind de, gülmekten katılarak “Çamurun kirliliğine karşın gümüşü altına çeviren Tanrı’ya övgüler olsun!” diye haykırmış. Ve Haccac bu sözlerle Hind’in onu küçültmek için bir başka imada bulunduğunu anlayarak öfke ve utançtan kıpkırmızı olmuş. Ama başını eğmiş, artık halifenin eşi olmuş bulunan Hind’e karşı hissettiklerini saklamak zorunda kalmış.

Şehrazad, bu öyküyü anlatıktan sonra susmuş. Şah Şehriyar da ona “Bu öykü, Şehrazad, hoşuma gitti. Ama şimdi harika bir öykü duymak isterim. Eğer böylesini bulamayacaksan, söyle de bileyim!” demiş. Şehrazad “Eğer izin verirsen, sana şimdi anlatacağım öyküden daha harikası var mıdır, acaba!” diye haykırmış. Şah da “anlat bakalım!” demiş.

Bakireler Aynası'nın Harika Öyküsü

Ve Şehrazad şaha demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, ey yüce fikirlerle donanmış kişi; eski zamanlarda ve çağlar ve yaşanmış anlar içinde, Basra kentinde, hoş, cömertlik ve yiğitlikle, soyluluk ve kudretle dolu ve adı Sultan Zeyn olan hayran olunacak genç bir hükümdar varmış. Ama bu genç ve hoş sultan, onu, enine boyuna dünyada eşi bulunmaz kılan yüce niteliklerine ve her çeşitten Tanrı verilerine karşın, müthiş bir servet savurganı; ne engel, ne kural tanıyan tutumsuz biri imiş. Öyle ki, açık elinin cömertliği içinde son kertede hırslı gözdelerine verdiği görkemli bağışlarla ve sarayında barındırdığı her renkten ve her boydan sayısız kadına yaptığı harcamalarla ve her gün, aşırı ödemelerle kendisine tadına baksın diye sağlanan bakire yeni esirelerin boyuna satın alınışlarıyla sonunda, yüzyıllardan beri ataları sultanların ve fatihlerin biriktirdiği geniş hazineleri tümüyle tüketmiş. Ve veziri bir gün yanına gelip elleri arasından yeri öptükten sonra, ona altın sandıklarının kurduğunu ve ertesi gün saray müteahhitlerine ödeme yapılamayacağını bildirmiş; ve bu kötü haberi verdikten sonra, kazığa oturtulurum kokusuyla geldiği gibi gitmekte acele etmiş.

Genç Sultan Zeyn, böylece tüm servetinin tükendiğini öğrenince, bahtın kara günleri için servetinden bir kısmını saklamayı düşünemediğine pişman olmuş; ve ruhunda kederin sınırlarına ulaşırcasına keder duymuş. Ve kendi kendine “Ey Sultan Zeyn, sana, sevdiğin gözdelerini, genç cariyelerini, kanlarını kendi bahtlarına terkederek, devlet işlerini yüzüstü bırakarak

ve yoksun kaldığın ata yadigârı tahtını elde etmek isteyenlere bağışlayarak buradan gizlice kaçmaktan başka çare kalmıyor. Çünkü servetsiz ve onursuz bir şah olmaktansa, Tanrı yolunda bir dilenci olmak yeğdir; ve sen 'Fakir olmaktansa kabre girmek daha iyidir!' diyen atasözünü de iyi bilirsin!" demiş. Ve böyle düşünerek kılık değiştirip fark edilmeksizin sarayının gizli bir kapısından çıkıp gitmek için akşamın olmasını beklemiş. Eline bir baston alıp yola koyulmak üzere iken, Her Şeyi Gören, Her Şeyi İşiten Tanrı, babasının son sözlerini ve önerilerini aklına getirtmiş. Çünkü babası, ölmeden önce, onu çağırarak birçok başka şeyler arasında, ona "Ve özellikle oğlum, unutma ki, eğer bir gün baht sana sırt çevirirse, evrakların bulunduğu çekmece-de bahtın her darbesine karşı seni koruyacak bir hazine bulacaksın!" demiş bulunuyormuş.

Zeyn, belleğinden tümüyle silinmiş olan bu sözleri yeniden hatırlayınca, gecikmeksizin, evrak çekmecesine koşmuş ve onu açmış. Ama iyice kurcalayarak baktığı, kâğıtları alt üst ettiği ve devletin salnamelerini arayıp taradığı halde o çekmece-de ne altın, ne altın kokusu, ne gümüş, ne gümüş kokusu, ne mücevher, ne değerli taş ne de uzaktan yakından bu şeylere benzeyen herhangi bir şey bulmuş. Ve öylesine düş kırıklığına uğramış ki, yüreği sıkıntıdan sıkışmış; ve beklentisinde yanıldığı için iyice kızarak her şeyi altüst edip devletin evrakını her yana savurmaya ve ayakları altına alıp öfkeyle çiğnemeye başlamış. Ama o sırada ansızın, kahredici elleri, madenimsi bir şeye dokunmuş; onu çekip çıkarınca, kızıl bakırdan ağır bir çekmece olduğunu görmüş. Çabucak açmış; ve içinde babasının mührüyle mühürlenmiş bir kâğıt parçasından başka bir şey bulamamış. Epeyce düş kırıklığına uğramışsa da, mührü kırmış ve bizzat babasının eliyle: "Oğlum, sarayın *filan* yerine git, eline bir kazma alarak ve Allah'ın adını anarak toprağı kaz!" yazılı bulunduğunu görmüş.

Bu kâğıdı okuyunca, Zeyn kendi kendine "Anlaşılan şimdi bana işçilerin ağır çalışmasını yerine getirmek düşünüyor! Ama madem ki babamın son arzusu buymuş, asla itaatsizlik etmek istemem!" demiş. Ve sarayın bahçesine inerek bahçıvanın kulübesinin duvarına dayalı bir kazmayı eline alarak mektupta tanımlanan ve sarayın altında bir yeraltı dehlizi olan yere gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi birinci gece olunca...

Şehrazad'ın kız kardeşi olan küçük Dünyazad, sokulmuş bulunduğu halinin üzerinde ayağa kalkmış ve "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, zarif ve tazeliği içinde zevk verici!" diye haykırmış. Ve Şehrazad, küçük kız kardeşini gözlerinden öperek "Evet! Ama bu yüce ve güzel davranışlarla donanmış şah, izin verirse, bu gece anlatacağım bölümüyle kıyaslanırsa ne değeri var ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Anlatabilirsin!" diyerek izin vermiş. O zaman Şehrazad sözünü şöyle sürdürmüştü:

... Genç Sultan Zeyn, kazmayı alarak sarayın alt tarafında bulunan dehlize inmiş. Ve bir meşale yakarak, onun aydınlığında, kazmasının sapıyla döşemeye vurup yoklamaya başlamış; ve sonunda altı boş bir yerden gelme derin bir ses duymuş. Kendi kendine "İşte burada çalışmak gerek!" demiş. Ve sert vuruşlarla çalışmaya koyulmuş; ve döşemenin dört köşe taşlarının yarısını kaldırdığı halde hazinenin en küçük bir parçasını bile ortaya çıkaramamış. Ve dinlenmek üzere işi bırakmış ve duvara sırtını dayayarak "Vallah! Sen ne zamandan beri Sultan Zeyn, bahtının ardından koşmak zorunda kaldın; ve onu kaygısızca, sıkıntı çekmeden ve çalışıp yorulmadan elde edeceksen, yerin altında arıyorsun? Bilmez misin ki, geçmiş geçmiştir ve yazılan yazılmış ve de yerine gelecektir?" demiş. Bununla birlikte, biraz dinlendikten sonra, çalışmasını sürdürmüş; ve birdenbire ortaya beyaz bir taşın çıktığını görmüş; bunun altında, üzerinde çelik bir asma kilit bulunan bir kapı bulmuş. Bu kilidi kazma vuruşlarıyla kırmış ve kapıyı açmış.

O zaman bu kapının beyaz mermerden şahane bir merdivene açıldığını ve bunun da tümü Çin fayansı ve billurdan yapılmış tavanı ve tabanı ve gök mavisi renkte taşlardan oluşmuş dayanak sütunlarıyla dört köşe bir salona indiğini görmüş. Bu salonda dört sedef seki bulunup her birinin üstünde de kaymaktaşı ve kızıl somakiden almaşık olarak birbirini izleyen on büyük küp varmış. Bunu görünce Zeyn, kendi kendine "Şuradaki güzel küpler, kim bilir içlerinde ne güzel şeyler saklıyorlar!

Belki de rahmetli babam bunların içine eski şaraplar koymuştur; bugün için bunun sonsuz değeri vardır!” demiş. Ve böylece düşünerek dört sekiden birinin üzerine çıkmış ve küplerden birine yaklaşmış ve kapağını kaldırmış. O da nesi? Vay canına, işe bak! Görmüş ki, küpün içi ağzına kadar altın tozuyla dolu! Ve bundan iyice güven duymak için, elini, pek dibini bulmadan içine daldırmış; geriye çekince de tümüyle yaldızlandığını ve parmaklarının ucundan günüşiği gibi altın tozları döküldüğünü görmüş. Hemen çabucak ikinci bir küpün daha kapağını açmış ve onun içinin de altın dinarlar ve her boydan altın sikkelerle dolu olduğunu anlamış. Ve birbirinin ardından kırk küpü de açarak, kaymaktaşından olanların altın tozuyla, kızıl somakiden olanların da altınla ve altın sikkelerle dolu olduğunu görmüş.

Bunu görünce, genç Zeyn’in yüreği ferahlamış, içi genişlemiş, titreyip kasılmış; ve sevinçten haykırmaya başlamış; sonra elindeki meşaleyi billur duvar bölmelerinden birine asarak kaymaktaşı küplerden birini kendine çekmiş; başından ve omuzlarından aşağı karnının üzerine ve her yanına altın tozlarını akıtmış; o güne kadar hiç bir zevk dolu hamamda yıkanırken duymadığı bir şehvetle altın tozuyla yıkanmış. Ve kendi kendine “Ha! Ha! Sultan Zeyn, biraz önce derviş esasını eline almış, dilenerek Allah’ın yollarında gezmeye hazırlanıyordun! Şimdi Tanrı’nın kutsaması başına yağdı; çünkü Bağışlayıcı Tanrı’nın cömertliğinden hiç kuşku duymadan, sana vermiş olduğu ilk varlığını olanca eli açıklıkla harcadın! Gözlerin artık kederlenmesin ve tatlı canını sıkma! Kendi yeteneğine ve de seni yaratan Tanrı’nın hiç kesilmeyen verilerine güvenerek, yeniden tükenmekten de korkma!” demiş. Aynı anda, bütün öteki kızıl somaki küplere eğilmiş ve içindekileri fayans taşı salona dökmüş. Aynı şeyi kaymaktaşı küpler bakımından da yapmış; ve altınlar ve altın sikkeler sesli düşüşlerle ve tıktırırlarla yere dökülmüş ve sesleri porselen zeminde ve uyumlu billur duvarlarda yankılar yapmış. Zeyn de kendini, âdeta aşkla, bu altın yığını üzerine atmış; o sarıda, meşalenin altında, beyaz ve mavi salon, mucizevi bölmelerinin parıltısını, bu soğuk yangının bağrından kopan şimşek gibi çakışlara ve utkulu alev demetlerine katıyormuş.

Genç sultan böylece altın içinde yıkanırken ve yaşamını tehdit eden sefaletin ve neredeyse atalarının sarayını bu yüzden terk etmek zorunda kalışının anısını unutmak için, kendini bunun coşkuluğuna kaptırdıktan sonra, üzerinden akan altın tozlarıyla ayağa kalkmış ve artık sakinleşerek, babası şahın, böyle yeraltını kazıp hiçbir sarayda bulunduğunu işitmediği bu salonu gizlice inşa ettirmesine şaşarak, üstün bir merakla her şeyi incelemeye koyulmuş. Dikkatli gözleri sonunda, bir köşecikte, iki billur sütun arasında, evrak dolabındakine her bakımdan benzeyen, ama daha da küçük bir çekmece bulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ve dikkatli gözleri, sonunda, bir köşecikte, iki billur sütun arasında, evrak dolabındakine her bakımdan benzeyen, ama daha da küçük bir çekmece bulmuş. İçinde değerli taşlar kakılmış altın bir anahtar varmış. Zeyn kendi kendine “Vallah! Bu anahtar herhalde benim kırdığım kilidi açan anahtardır!” demiş. Sonra düşünüp “Ama öyle ise nasıl oluyor da kilit dışarıda iken burada saklı oluyor? Bu anahtar herhalde başka bir maksada yarıyordu!” demiş. Anahtarın hangi maksada yararlı olabileceğini bulmak için her yanı araştırmaya koyulmuş. Ve salonun her bölmesini büyük bir dikkatle incelemiş. Sonunda tahta bölmeler arasında bir kilit bulmuş. Bunun elindeki anahtarla açılabilceğini düşünerek hemen orada denemeye koyulmuş. Ve derhal bir kapı bel vererek ardına kadar açılmış. Bu kapıdan, ilkinden de harika bir ikinci salona giriliyormuş. Gerçekten, bu salon tabanından tavanına kadar tamamıyla altın nakşedilmiş parlak yeşil çiniden yapılmış bulunuyor ve burada insan kendini deniz mavsine kaçan züm-rütten yontulmuş bir ortamda sanıyormuş; ve gerçekten öylesine güzelmiş ki, tüm süslerden soyunmuş haliyle bile hiçbir kimse, asla eşini düşleyemezmiş. Bu salonun ortasında, kubbe altında, ay parçası gibi altı kız duruyor ve öylesine bir parlaklık saçıyorlarmış ki onlardan yayılan ışık tüm salonu aydınlatıyormuş. Bunlar som altın ayaklıklar üzerinde dineliyor ve hiç konuşmuyorlar-

miş. Zeyn, hem büyülenmiş hem de şaşırmış, onları görmek ve selamlamak için daha yakına gelmiş; ama canlı olmadıklarını ve her birinin tek parça halinde elmastan yapıldıklarını fark etmiş.

Bunu görünce Zeyn, şaşırmanın sınırında “Ya Allah! Benim rahmetli babam, nasıl olmuş da bunca harika şeye sahip olmuş!” diye haykırmış. Ve bunları daha da büyük bir dikkatle inceleyince bunların böylece ayaklıkların üzerinde, ortada bulunan ama üstünde başkaca elmas genç kız olmayan sadece şu sözcüklerin ipekli bir kumaş üzerine işlenerek asıldığı yedinci bir ayaklığa dönük bulunduklarını anlamış:

Bil ki oğlum, bu elmas genç kızları elde etmek için çok uğraş verdim. Ama onlar güzellikten yana harika olsalar da, yeryüzünde en hayran olunacak varlıklar olduklarını sanma! Gerçekten, bunları aşan ve gördüklerinin değerce tek başına bin katı olan daha parlak ve çok daha güzel yedinci bir genç kız vardır. Eğer onu görmeyi ve ele geçirip onu bekleyen yedinci ayaklığa oturtmaya dilemekteysen; ölümün bana tamamlamak fırsatını vermediği şeyi yapman yeterlidir. Kahire kentine git! Orada bulmakta pek güçlük çekmeyeceğin benim eski sadık kölelerimden Mübarek’i bul! Ve selamlaşmalarından sonra, tüm başına gelenleri kenisine anlat! Seni benim oğlum olarak tanıyacak ve seni bu eşsiz genç kızın yanına götürecektir. Ona sahip olacaksın. O da geri kalan ömründe senin gözlerini şenlendirecektir. Vesselam, ya Zeyn!

Genç Zeyn, bu sözleri okuyunca, kendi kendine “Kuşkusuz, Kahire’ye yapacağım yolculuğu geciktirmekten sakınmalıyım! Gerçekten, bu yedinci kız, babam bana değerinin, tek başına, bütün bunlara ve bin benzerine bedel olduğunu söylediğine göre, harika bir şey olmalı!” demiş. Ve böylece yola çıkmayı kararlaştırarak o anda yeraltı dehlizinden, oraya yanında içine altın ve altın sikkeler dolduracağı bir küfe bulundurarak dönmek üzere bir an için ayrılmış. Ve gecenin bir bölümünü, hiç kimse gidiş gelişini görmeden dehlizdeki bu altınların bir kısmını kendi dairesine taşımakla harcamış. Sonra da yeraltı dehlizinin kapısını kapatıp biraz dinlenmek üzere yatmak için yukarı çıkmış.

Ertesi gün, vezirlerini, emirlerini ve ülkenin ileri gelenlerini toplamış; ve onlara hava değişimi için Mısır'a gitmek istediğini bildirmiş. Ve tam da getirdiği kötü haberle kazığa oturtulacağından korkmuş olan vezire yokluğunda ülkeyi yönetme yetkisi vermiş. Yolculukta kendisine eşlik edecek alay, özenle ayrılmış az miktardaki seçkin kölelerden oluşuyor imiş. Böylece merasimden uzak bir sadelikle yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığından kazasız belasız Kahire'ye ulaşmış.

Orada çabucak Mübarek'ten haber sormuş; ona, bu ad altında sadece çarşı kâhyası olan zengin bir tacirin bulunduğunu; ve son kertede cömert ve eliaçık olarak, kapısı fakirlere ve yabancılara açık olan bir sarayda yaşamakta bulunduğunu anlatmışlar. Ve Zeyn'i bu Mübarek'in sarayına götürmüşler; sarayın kapısında, onun gelişini haber verdikten sonra, kendisine hoş gelişler dileyen birçok köle ve haremağası görmüş; onu, büyük bir avludan ve şahane tarzda süslenmiş bir salondan geçirdikten sonra, ipek bir divanda oturmuş kendisini bekleyen efendilerinin yanına götürmüşler. Ve sonra da çekilmişler.

Bunun üzerine, Zeyn, ona onur verdiğini göstermek için ayağa kalkmış olan ev sahibine doğru ilerlemiş; selamlaşmalarından sonra, Mübarek "Efendim, senin adımlarınla birlikte evim kutsandı!" diyerek ondan, yanına oturmasını rica etmiş. Ve konukseverlik görevlerinde, konuğunun adını ve hangi nedenle kendisini ziyaret ettiğini sorarak noksanlık göstermek istemediğinden, büyük bir içtenlikle şuradan buradan konuşmaya başlamış. "Efendim, ben, gördüğünüz gibi memleketim olan Basra'dan buraya, rahmetli şahın kölelerinden olan Mübarek adlı birisini aramak üzere geldim. Ben şahın oğluyum. Adımı soracak olursan, Zeyn'dir. Ve şimdiki Basra sultanı da benim!" diyerek ilkin ev sahibini sorgulayan Zeyn olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Adımı soracak olursan Zeyn'dir! Ve şimdiki Basra sultanı da benim!" diyerek ilkin ev sahibini sorgulayan Zeyn olmuş.

Bu sözleri duyunca, Tacir Mübarek, heyecanın sınırında, divandan ayağa kalkmış ve Zeyn'in dizlerine kapanarak önünde elleri arasından yeri öpmüş ve "Kölesini efendisine kavuşturan Tanrı'ya övgüler olsun, efendim! Emret, ben de sana iştirip itaat ettiğim yanıtını vereyim! Zira sözünü ettiğin, rahmetli babanın kölesi o Mübarek, benim! Soyunu sürdüren asla ölmez! Ey efendimin oğlu, bu saray senin sarayındır, ben de senin köle-nim!" diye haykırmış. Bunun üzerine Zeyn, Mübarek'i ayağa kaldırarak ona başına gelen her şeyi başından sonuna kadar hiçbir ayrıntıyı atlamadan anlatmış. Ama onu burada tekrar-lamanın yararı yok. Ve "Ben Mısır'a, bu harika elmas genç kıızı bulmak için yardımını istemek üzere geldim!" diye eklemiş. Mübarek de "Yüreğimin tüm bağlılığı ve borçlu olduğum say-gıyla! Ben henüz bağışlanmamış bir köleyim! Ve yaşamım ve mallarım hukukça sana aittir. Ama efendim, bu elmas kıızı aramaya çıkmadan önce, yolculuğun yorgunluğunu gidermen ve onuruna bir şölen kurmam için izin vermen iyi olacaktır!" diye yanıt vermiş. Ama Zeyn de, bunu "Bil ki, ey Mübarek, sen, köle olarak, artık kendini azat edilmiş sayabilirsin! Çün-kü seni azat edip mal varlığımdan ve sahipliğimden çıkarmış bulunuyorum. Elmastan yapılma genç kıza gelince, hemen onu aramaya çıkmamız gerek! Çünkü yolculuk beni yormamıştır ve içimde duyduğum sabırsızlık en küçük bir dinlenmeden bile beni alıkoyuyor!" diye yanıtlamış. O zaman Mübarek, Sultan Zeyn'in kararının kesin olduğunu anlayarak ona karşı çıkmak istememiş; ve kendisine özgürlüğünü bağışlamış bulunduğu-nan ötürü ikinci kez önünde yeri ve giysisinin eteğini öpüp başına koyduktan sonra, ayağa kalkmış ve Zeyn'e "Efendim, bu arayış sırasında başına gelebilecek tehlikeleri hiç düşündün mü? Gerçekten, elmas genç kıızı, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nin sarayında bulunmaktadır! Ve Üç Adalar da, eşliğini sıradan adamların aşamayacağı bir ülkede bulunmaktadır. Bununla bir-likte seni oraya götürebilirim; çünkü oraya girmenin yollarını biliyorum" demiş. Sultan Zeyn de "Ben bu harika elmas genç kıızı elde etmek için tüm tehlikeleri karşılamaya hazırım. Ve işte Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ni bulmak için bağrımı şişirerek tüm yürekliliğimle karşıdayım!" diyerek yanıt vermiş.

O zaman Mübarek, kölelerine, hazırlık için her şeyi yapmalarını buyurmuş. Ve abdestlerini aldıktan ve namazlarını kıldıktan sonra, atlarına binip yola koyulmuşlar. Günler ve geceler boyunca yol almışlar; çöllerden, düzlüklerden ve Tanrı'dan başka varlığın bulunmadığı ıssız yerlerden geçmişler. Ve bu yolculuk boyunca, gözlerine çarpan ve yaşamlarında ilk kez gördükleri gitikçe daha garip şeylerle karşılaşmışlar. Sonunda hoş bir çayırığa ulaşmışlar; ve orada attan inmişler; Mübarek de, kendilerini izleyen kölelere dönerek onlara "Sizler, biz dönünceye kadar atları ve azıkları korumak üzere bu çayırıkta kalacaksınız!" demiş. Ve Zeyn'den kendisini izlemesini rica etmiş; ve ona "Efendim, Tüm Güçleri kendinde toplayan Tanrı'dan başka baş vurulacak güç yoktur! İşte şu anda elmas genç kızın içinde olduğu yasak toprakların eşiğinde bulunuyoruz. Buradan başlayarak, hiç tereddüt etmeden, tek başımıza ilerlememiz gerekiyor! Ve asıl şimdi sarsılmazlığımızı ve yürekliliğimizi göstermemiz gerek!" demiş. Sultan Zeyn de onu izlemiş; ve durmaksızın, birlikte, dik yamaçlarıyla tüm ufku kaplayan yüce bir dağın eteğine ulaşmaya kadar ilerlemişler.

O zaman Sultan Zeyn, Mübarek'e dönüp ona "Ey Mübarek, bu çıkılmaz dağa çıkabilmemiz için şimdi güveneğimiz güç nedir? Tepesine çıkabilmemiz için bize kim kanat sağlayacak?" demiş. Mübarek de "Onu aşmak ya da tepesine tırmanmak için bizim hiç de kanada ihtiyacımız yok!" diye yanıt vermiş. Ve cebinden, üzerinde karınca bacaklarına benzer bilinmeyen harflerin tersten yazıldığı eski bir kitap çıkarmış; ve başını sallayarak anlaşılmadık bir dildeki ibareleri yüksek sesle okumaya başlamış. Ve birdenbire dağ, aynı zamanda iki yanına yarılarak ikiye bölünmüş; ve arada ancak ve sadece tek kişinin geçebileceği bir aralık bırakmış. Buradan sultanı elinden tutarak ilkin Mübarek geçmiş; ve bu dar geçit içinde kararlılıkla yürümüş. Böylece, biri diğerinin ardında, bir saat kadar yol alarak geçidin diğer yanına ulaşmışlar. Ve geçitten çıkar çıkmaz, dağın iki yanı yeniden birleşmiş ve bir iğnenin ucunun bile giremeyeceği kadar aralık bırakmaksızın eksiksiz şekilde kapanmış.

Ve buradan çıkınca kendilerini, bir deniz kadar büyük bir gölün kıyısında bulmuşlar; bu gölün bağrından, uzaklarda, bit-

kiyle kaplı üç adanın yüze çıktığını görmüşler. Ve kuşlar çeşitli tarzda ruhu okşayan ve yüreği kapıp götüren tekdüze cıvıltılarla öterken; ağaçlar, çalılar ve suda birbirine bakışan çiçeklerin görüntüleri ve havayı dolduran hoş kokularla içleri ferahlamış ve gönülleri şenlenmiş.

Mübarek, gölün kenarına oturmuş ve Zeyn'e "Efendim, benim gibi sen de, uzaktan bu adaları görüyorsun. İşte ilkin bizim, kesinlikle buraya gitmemiz gerek!" demiş. Zeyn de, şaşırılmış olarak "Peki, adalara ulaşmak için bu deniz kadar geniş gölü nasıl geçeceğiz?" diye sormuş. Mübarek "Bu konuda tedirginlik duyma! Gerçekten, bir kaç dakika sonra bir kayık gelip bizi alır, Tanrı'nın İnananlara vaat ettiği topraklar kadar güzel olan bu adalara götürür! Çünkü elmas genç kızın sahibi yaşlı Kişi, orada bulunur. Yalnız, efendim, ne olursa olsun ve ne görürsen gör, en küçük bir tepki gösterme! Ve özellikle, efendim, kaykıcının yüzünde sana garip gelebilecek ne görürsen gör ve onda olağandışı bulacağın ne olursa olsun yerinden kıpırdamamaya dikkat et! Çünkü, bir kez kayığa binince, ağzından tek bir sözcük bile çıkarma bahtsızlığını gösterirsen, kayık hepimizi suyun altına çekerek batır!" demiş. Ve Zeyn, son kertede etkilenerek "Dilimi dişlerim arasında tutacağım, düşüncelerimi de içimde saklayacağım..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Dilimi dişlerim arasında tutacağım, düşüncelerimi de içimde saklayacağım!" demiş.

Onlar böyle konuşurlarken, birdenbire gölün üzerinde kaykıcısıyla birlikte bir kayığın belirdiğini görmüşler; ve kayık o denli yanlarında belirmiş ki, onun suyun bağrından mı çıktığını, yoksa göğün derinliklerinden mi indiğini bilememiş. Bu kayık, ortasında en ince amberden bir direği ve ipekten halatları olan kızıl sandal ağacından yapılmış imiş. Kaykıcıya gelince, bedeni âdemoğlu gibi insanmış; ama başı bir filinkine benziyormuş ve yere kadar uzanan ve Hacer'in etekleri gibi yerde sürünen iki kulağı varmış.

Kayık kıyıya beş dirsek boyu yaklaşınca durmuş; ve fil başlı balıkçı, hortumunu havada uzatarak birbiri ardından iki yoldaşı tutmuş ve sanki iki tüy kadar yeğni imişlercesine kolaylıkla kayığa taşımış ve yavaşça yerlerine oturtmuş. Ve hemen hortumunu suya sokarak ve onu hem kürek hem de dümen gibi kullanarak kıyıdan uzaklaşmış. Ve sürünen müthiş kulaklarını kaldırarak; onları başının üzerinde rüzgârda açmış ve yelken gibi gürültüyle şişirmiş; ve kulaklarını rüzgârın estiği yöne göre çevirerek, bir kaptanın gemisinin donanımını yönetmesinden de büyük bir güvenle kayığı yüzdürmüş. Ve kayık böylece hız kazanarak büyük bir kuş gibi göl üzerinde yol almış.

Bu adalardan birinin kıyısına yaklaştıklarında, kayıkçı onları hortumuyla tek tek alıp incitmeden kumsala çıkarmış; sonra da hemen kayığı ile birlikte gözden yok olmuş. O zaman Mübarek, sultanı elinden tutmuş ve onunla birlikte, çakıl taşları yerine her renkten değerli taşla döşeli bir kır yolunda yürüyerek adadan içeri dalmış. Böylece, kıyılarında yer yer tüm sarayı gölgeye boğan yükseklikte ağaçlar dikilmiş derin bir hendekle çevrili, tümüyle zümrüt taşlarla yapılmış bir saraya rastlayıncaya kadar yürümüşler. Som altından yapılmış büyük giriş kapısının önünde, en az altı kulaç boyunda, üç kulaç eninde bir köprü varmış. Mübarek, bu köprüyü aşmayı göze alamadığından durup sultana “Daha ileriye gidemeyiz. Ama Üç Adalar’ın Yaşlı Kişisi’ni görmek istiyorsak, sihirli bir dua okumalıyız!” demiş. Ve böyle konuşarak urbasının içinde saklamış bulunduğu bir torbadan sarı ipekten dört sargı çıkarmış. Birini beline, bir diğerini sırtına sarmış. Geri kalan iki sargıyı sultana vermiş; o da bunları aynı şekilde bedenine sarmış. Bunu izleyerek Mübarek torbasından iki yeğni namazlık halı çıkarmış, bunları yere sermiş ve üzerlerine büyümlü sözler mırıldanarak bir miktar misk ve amber tohumu serpmiş. Sonra bu halılardan birinin üzerine diz çöküp oturmuş ve sultana “Sen de ikinci halının üzerine otur!” demiş. Zeyn de kendine söyleneni yapmış; ve Mübarek ona “Şimdi, ben, bu sarayda oturan Üç Adalar’ın Yaşlı Kişisi’ne efsun yapacağım. Umarım ki Tanrı onun öfkelenmeden yanımıza gelmesini sağlar! Çünkü, efendim, sana itiraf edeyim ki, ben, onun ne bizi nasıl karşılayacağından ne de girişimimizin sonunun ne olacağından

haberdarım. Gerçekten, eğer bu adaya gelişimiz onun hoşuna gitmemişse, gözümüze korkunç bir canavar şeklinde görünür; ama gelişimizden tedirgin olmamışsa, iyi nitelikli bir âdemoğlu olarak belirir. Ama sen, o önümüze çıkar çıkmaz, onuruna ayağa kalkmalı, halının ortasından ayrılmaksızın, en saygılı şekilde onu selamlamalısın ve ona 'Ey kudretli efendim, ey şahların şahı, işte koruman altındaki kapılardan geçmiş, senin vereceğin hükmü beklemek üzere karşıdayız! Ben, senin hizmetkârın, ölüm meleğinin alıp götürmüş olduğu rahmetli şahın oğlu Basra sultanı Zeyn'im' dersin! Sana kendisinden ne gibi bir hizmet beklediğini sorarsa, ona 'Ey devletlim, senin kereminden yedinci elmas kızı dilemeye geldim!' diye yanıt verirsin!" demiş. Zeyn de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Mübarek Sultan Zeyn'i böylece bilgili kıldıktan sonra ödler yakarak, Zeyn için anlam taşımayan sihirli sözler söyleyerek ve okuyup üfleyerek büyü yapmaya başlamış. Bunu hemen izleyerek güneş bir kara bulut yığını altına girmiş; ve tüm ada yoğun bir karanlığa bürünmüş; ve uzun bir şimşek çakarak bunu bir gökgürültüsü izlemiş. Ve öfkeli bir rüzgâr eserek onlara doğru gelmiş; ve havayı sarsan korkunç bir haykırış işitmişler; ve toprak, İsrail meleğın kıyamet gününde neden olabileceğine benzer şekilde sarsılmış.

Zeyn bütün bunları görüp işittikten sonra, büyük bir heyecana kapılmış; yine de bunu belirtmemeye özen göstermiş; ve kendi kendine "Vallahi! Bu oldukça kötü bir alamet!" demiş. Ama Mübarek, onun ne duyumsadığını anlayarak gülmeye başlamış ve ona "Korkma, efendim! Bu alametler, aksine, bize güven vermedir! Tanrı'nın yardımıyla her şey yolunda olacaktır!" demiş. Gerçekten, o, bu sözleri söylediği anda...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekten o, bu sözleri söylediği anda, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi önlerinde saygın görünümlü bir âdemoğlu olarak belirmiş; öylesine güzel bir görünümü varmış ki, onu kusursuzlukta sade-

ce tüm güzelliklerin ve utkuların övülesi sahibi geçebilirmiş! Ve Zeyn'e, çocuğunun yanına yaklaşan bir babanın gülüşüyle gülerek yaklaşmış. Zeyn de onun onuruna çabucak, ama halının ortasından ayrılmayarak ayağa kalkmış; sonra da önünde eğilip elleri arasından yeri öpmüş. Ve selam verip Mübarek'in kendisine öğretmiş olduğu gibi övgüler sıralamakta kusur etmemiş. Ve ancak bundan sonra adaya geliş nedenini ona açıklamış.

Adalar'ın Yaşlı Kişisi, Zeyn'in sözlerini işitip anlamını tümüyle kavrayınca, daha da candan bir gülüşle gülmüş; ve Zeyn'e "Ey Zeyn, babanı gerçekten büyük bir sevgiyle severdim; ve gelip beni her görüşünde, ona bir elmas kız armağan ederdim; ve deveciler zarar verir kaygısıyla onları Basra'ya kendim taşımaya özen gösterirdim. Ama sana daha az sevgi duyacağımı sanma, Zeyn! Bil ki, gerçekte, ben kendim, kendi isteğimle, babana seni korumama alacağımı vaat ettim; iki mektup yazıp birini evrak dolabında, ötekini yeraltındaki çekmecede saklamasını salık verdim. Ve işte şimdi sana, tek başına öbürlerinin hepsinden ve de benzeri bin tanesinden daha değerli olan elmas kızı vermeye hazırım. Yalnız, ey Zeyn, bu harika armağanı, senden isteyeceğim bir başka armağanla değiştirmeden vermeyeceğim!" demiş. Zeyn de "Vallahi, efendim, bana ait olan her şey senindir! Ve buna ben kendim de dahilim!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kişi gülümseyerek ona "Evet, ey Zeyn, ama benim dileğim yerine getirilmesi güç bir diledir! Senin de yerine getirip getiremeyeceğini bilemiyorum!" diye cevap vermiş. "Peki, nedir bu?" diye soran Zeyn'e "Bana bu adaya alıp getireceğin, on beş yaşında, aynı zamanda hem dokunulmadık bakire hem de eşsiz güzellikte bir genç kız bulman gerek!" demiş. Zeyn de "Eğer efendim, benden dilediğin sadece buysa, vallahi, seni doyunluğa ulaştırmak benim için kolaydır! Benim ülkemde, hem dokunulmadık bakire hem de güzel, on beş yaşında pek çok kız vardır!" diyerek haykırmış.

Bu sözleri duyan Yaşlı Kişi, Zeyn'e "Senden istediğimi bulmak o denli kolay mıdır, ey Zeyn?" diye sormuş. Zeyn de "Efendim, sana sadece bir değil, istediğin gibi on genç kız bulurum! Bana gelince, sarayımda hatırı sayılır adette bu türden genç kız var; ve hiçbirine dokunulmuş değildir; ve ben onların bekâretlerini gidererek büyük zevk almadayım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı

Kişi, bu sözleri işitince, ikinci kez kahkahalar patlatmaktan kendini alamamış. Sonra acıma dolu bir sesle “Bil ki, oğlum, sende dilediğim şey öylesine ender bulunur bir şeydir ki, bugüne kadar kimse bunu sağlayamadı. Eğer sen sahip olduğun genç kızların bakire olduklarını sanıyorsan, aldanıyor ve düş kuru yorsun! Çünkü kadınların bakire olduklarına inandırmak için bin türlü çare bulacaklarını ve saldırıda en deneyimli erkekleri bile aldatmakta başarı gösterdiklerini bilmiyorsun. Ama, söylediklerini dinleyince, bu konuda bir şey bilmediğini anladığımdan, sana onların, parmakla dokunmadan, onları soymadan ve onlar kuşkulananmadan açık mı, kapalı mı olduklarını denetlemenin yolunu göstermek isterim! Çünkü senden istediğim bakire kıza, hiçbir erkeğin dokunmamış ve gözleriyle narin bedenini görmemiş olmaları esastır!” demiş.

Genç Zeyn, Üç Adalar’ın Yaşlı Kişisi’nin bu sözlerini işitince, kendi kendine “Vallahi! Bu adam deli olmalı! Eğer, söylediği gibi bir genç kızın dokunulmadık olduğunu anlamak o denli güçse, onu görmeden ve kendisine dokunmadan bunu anlayabilmemi benden nasıl isteyebilir?” demiş. Ve bir an düşündükten sonra birdenbire “Vallahi! Şimdi anladım: onun kokusu bana bunu bulduracaktır!” diye haykırmış. Yaşlı Adam gülmüş ve “Bekâretin kokusu yoktur!” demiş. “Öyleyse gözlerine dikkatle bakarak anlarım!” deyince de; “Bekâret gözlerden okunmaz!” diye yanıt vermiş. O zaman Zeyn “Peki, öyleyse, ne yapmalıyım, efendim?” diye sormuş. O da “İşte ben de sana onu öğreteceğim!” demiş.

Ve ansızın gözden kaybolmuş; ama bu, ancak bir an sürmüştü. Döndüğünde elinde bir ayna tutuyormuş. Zeyn’e doğru dönmüş ve ona “Sana şunu söylemeliyim ki, ey Zeyn, bir âdemoğlu için, bir genç kızın bakire mi, yoksa delinmiş mi olduğunu söylemek mümkün değildir! Bu sadece Tanrı’ya ve Tanrı’nın seçtiklerine özgü bir ayırt etme kabiliyetidir. Bu konudaki becerimi ben sana aktaramayacağımdan, sana vermek üzere, insanların tüm gizli yanlarını ortaya koymakta güvenilecek bir araç olarak şu aynayı getirdim. Senin, on beş yaşında çok güzel bir genç kız görüp de bakire olduğunu sandığın ya da sana böyle söylendiği durumlarda bu aynaya bakmaktan başka yapacağın şey yoktur. Birdenbire aynada söz konusu genç kızın görüntüsü belirecektir. Ve sen,

bu görüntüyü iyice incelemekten çekinme; çünkü bir aynada bir görüntünün görülmesi bir bedenin bekâretine zarar vermez; tıpkı yöneltilen bir bakışın zarar vermeyeceği gibi. Ama, genç kız bakire değilse, öyküsünü aynada inceleyince, sana şişkin ve bir uçurum gibi açık görünecektir! Ve aynı şekilde ayna da donuklaşacaktır. Ama, tersine, Tanrı genç kızın bakire kalmasını sağlamışsa, soyulmuş bir bademden daha büyük olmayan bir öykünün ortaya çıktığını görürsün! Ayna da parlak, saf ve tüm kirlerden arınık olarak kalır...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

“Ama, tersine, Tanrı genç kızın bakire kalmasını sağlamışsa, soyulmuş bir bademden daha büyük olmayan bir öykünün ortaya çıktığını görürsün! Ayna da parlak, saf ve tüm kirlerden arınık kalır!” demiş.

Ve böylece konuşarak, Adalar’ın Yaşlı Kişisi “Dilerim ki, ey Zeyn, talih, benim dilediğim on beş yaşındaki bakireyi, tez vakitte karşına çıkarır! Ve de onun tam anlamıyla güzel olması gerektiğini de aklından çıkarma! Çünkü güzel olmaksızın baki-relğin ne yararı var? Ve de bu aynaya çok özenle bak, çünkü onu yitirmen senin için onarılmaz bir kayıp olur!” diye ekleyerek sihirli aynayı Zeyn’e vermiş. Zeyn de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve Üç Adalar’ın Yaşlı Kişisi’nden izin alarak Mübarek ile birlikte gölün yolunu tutmuş. Fil kafalı kayıkçı da kayığı ile birlikte yanlarına gelerek ve aynı tarzda onları kayığa alarak karşıya geçirmiş. Ve dağ yeniden açılarak onlara geçit sağlamış. Onlar da çabucak gidip atlara bakan köleleri bulmuşlar. Ve hep birlikte Kahire’ye dönmüşler.

Sultan Zeyn, yorgunluğunu gidermek ve yolculuk heyecanını bastırmak için Mübarek’in sarayında birkaç gün dinlenmeye razı olmuş. Ve “Ya Allah! İnsansı bir bakire karşılığında elmas kızların en değerlisini vermekte kararsızlık göstermeyen bu Adalar’ın Yaşlı Kişisi ne kadar saf böyle! Ve de bakirelerin ırkının yeryüzünden kalkmış bulunduğunu sanıyor!” diye düşünmüş. Sonra,

gerekli dinlemeyi sağladığına karar verince, Mübarek'i çağırmış ve ona "Ey Mübarek, kalkalım Bağdat'a ve Basra'ya gidelim; oralarda bakire kızlar çekirgeler kadar çoktur. Hepsinin içinden en güzelini seçelim! Elmas kızla değiştirmek üzere, dönüp Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne sunalım!" demiş. Ama Mübarek "Burada, elimizin altında bunlardan varken, niçin gidip uzaklarda arayalım, efendim? Biz kentler kenti Kahire'de, zevk sahiplerinin eyleştiği ve yeryüzünün tüm güzellerinin bulunduğu yerde değil miyiz? Sen araştırmayla kafanı yorma, bırak konuyla ben uğraşayım!" demiş. O da "Peki, bunu nasıl yapacaksın?" diye sormuş. Mübarek "Birçok kişi arasında, genç kızlardan anlamaktan yana çok becerikli, düzenbaz bir yaşlı kadın tanıyorum; o bize istediğimizden fazlasını da bulur. Onu sadece Kahire'nin değil, tüm Mısır'ın on beş yaşındaki kızlarını bulup buraya getirmekle görevlendireceğim. Ve ona, işimizi kolaylaştırması için, kendisinin ilk seçimi yapmasını ve şahırlara ve sultanlara armağan olarak sunulmaya layık gördüklerini buraya, bize getirmesini önereceğim. Uğraşını kamçılarlamak için de, ona, göz kamaştıran bir bahşış vaat edeceğim. Böylece, Mısır'da, ailelerinin rızası olsun olmasın, bize getirmediği işe yarar genç kız kalmaz. Ve biz de Mısırlı kızlar arasında en güzel görüneni seçer; ve onu satın alırsanız ya da eğer ünlü bir ailenin kızıysa, sizinle evlendirmek için isteriz; kendisine dokunmaman gerektiğinden, sen de onunla sadece şeklen evlenirsin. Sonra kalkar Şam'a, sonra Bağdat'a ve Basra'ya gideriz; ve oralarda da aynı araştırmayı yaparız. Ve her kentte, ayna aracılığıyla bekâreti denetlendikten sonra, güzelliğiyle bizi en çok etkileyeni satın alır ya da evleniyor gibi görünerek sağlarız. Her kentten bu yoldan toplayacağımız tüm kızları birleştirir, onların arasından en harika görüneni seçeriz. Ve böylece, efendim, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne verdiği sözü tutmuş olursun! O da, kendi bakımından, on beşindeki harika bakire karşılığında, kendi elmas kızını vererek sözünü tutar!" demiş. Zeyn "Senin fikrin ey Mübarek, tam anlamıyla harika! Dilin de bilgeliğin ve sözgenliğin sözcüklerini salgılıyor!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Mübarek, her türden çare ve düzenler için eş bulunmaz; kurnazlık, hile ve desisede Şeytanın kendisine bile ders verebilecek olan söz konusu düzenbaz yaşlı kadını bulma-

ya gitmiş. Ve eline, başlangıç için, önemli bir bahşışı sıkıştırarak onu evinde aramaya gelmesinin nedenini açıklamış ve “Çünkü, Mısır’da bulunacak on beş yaşındaki tüm genç kızlar arasından seçmeni senden dilediğim bu eşsiz güzellikteki ve tam olarak bakire kız, benim efendimin oğlunun eşi olmaya adaydır. Bundan dolayı araştırmalarının en iyi şekilde ödüllendirileceğinden kuşku duyma! Sana cömertliğimi övmekten başka yapacak iş kalmayacak!” demiş. Yaşlı kadın da “Efendim, ruhunu sakın tut ve gözlerini serin! Çünkü ben, evelallah, senin dilediğini, benden istediğinden öte yerine getirmek için işe başlayacağım. Bil ki, gerçekte elimin altında, hepsi saygın ve seçkin kişilerin kızları olan, güzellik ve zarafetten yana eşsiz değerde on beşinde genç kızlar var. Sana birbiri ardından hepsini getireceğim; ve sen, biri diğerinden harika tüm bu ay parçaları arasından bir seçim yaparken şaşkınlığa düşeceksin!” diye cevap vermiş.

Kurnaz yaşlı kadın işte böyle konuşmuş. Ama, tüm kurnazlığına ve bilgiçliğine karşın, ayna konusunda hiçbir şey bilmiyormuş. Böylece her zamanki kendine güveniyle, çok iyi bildiği kentin yollarında ve caddelerinde genç kızlar aramak üzere dolanmaya çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

Böylece, her zamanki kendine güveniyle, çok iyi bildiği kentin yollarında ve caddelerinde genç kızlar aramak üzere dolanmaya çıkmış. Ve gerçekten, Mübarek’in sarayına, çoğu on beşinden küçük, ama hiçbiri on beşinden büyük olmayan, hepsi bekâretten yana dokunulmadık, seçtiği oldukça hatırı sayılır miktardaki ilk grubu getirmekte gecikmemiş. Tacir Mübarek bunları, birer birer, örtülerine bürünmüş olarak, elinde aynasıyla oturup onları beklemekte olan Sultan Zeyn’in bulunduğu salona sokmuş. Ve gerçekten, bu göz kapakları eğik, saf yüzlü ve utangaç tavırlı kızları görenler, yaşlı kadının içeri aldığı genç kızların bakireliğinden kuşku duymazmış. Ama işte! Ortada bir ayna varmış ve hiçbir şey bu aynayı kandıramazmış! Ne eğik göz kapakları, ne saf yüzler ne de utangaç tavırlar! Gerçekten içeri

her genç kız girdiğinde, Sultan Zeyn, tek bir söz söylemeden, incelenecek genç kıza doğru aynayı çeviriyor ve bakıyormuş. Kız orada kendini saran pek çok giysilere karşın tüm olarak çıplak görünüyor; ve bedeninin görülmedik yeri kalmıyormuş; ve öyküsü de en küçük ayrıntılarıyla, saydam bir billur çekmeceye yerleştirilmiş gibi, yansıyormuş.

Ve Sultan Zeyn, içeri giren genç kızları aynada her incele-yişinde, bunların soyulmadık bademe benzer minik öyküsü olmaktan uzak bulmuş; ve sihirli ayna olmasaymış kendisini ya da Üç Adalar'ın Yaşlı Kışısı'ni bilmeden atabileceği ne kadar dipsiz uçurum bulunduğu son kertede şaşmış. Ve incelemelerden sonra, çekincesinin gerçek nedenini yaşlı kadına açıklamadan, tüm içeri girenleri geri çevirmiş; çünkü onun bulduğu genç kızlara, Tanrı'nın örttüğünü açarak ve her zaman gizli olanı açıklayarak, zarar vermek istemiyormuş. Ve her seferinde, yeninin tersiyle, görüntü belirdikten sonra, aynayı donuklaştıran buğuyu silmekle yetiniyormuş. Yaşlı kadın da cesareti kırılmadan ve ödüllendirilmek umuduyla, ilkinden de önemli ikinci bir grup getirmiş; ama sonuç alamamış. Ve böylece, ey Zeyn, sen, Mısırlıların, Kıptilerin, Nubyalıların, Habeşiler, Sudanlılar, Magripliler, Araplar ve Bedevilerin öykülerini gördün! Ve bunlar içinde, kuşkusuz, eşsiz güzellik ve nefaset sahibi kızların oldukça üstün nitelikte olanları vardı. Ama bir kez olsun, bütün bu öyküler içinde, gerektiği gibi, tüm dokunmalardan kurtulmuş, soyulmuş bademe benzer bir öykü görmedin!

İşte bunun içindir ki, sultan ve Mübarek, Mısır'da, büyükle-rin kızları arasında da, halktan kızlar arasında da, gerekli koşulları karşılayan bir kız bulamayarak bu ülkeyi terk edip önce Suriye'ye giderek araştırmalarını orada sürdürmekten başka çare bulunmadığına karar vermişler. Ve Şam'a doğru yola çıkmışlar ve kentin en güzel semtinde bir konak kiralamışlar. Mübarek de çöpçatan ve arabulucu yaşlı kadınlarla ilişkiye girmiş ve onlara açıklanacak hususları açıklamış. Hepsisi de işitip itaat ettikleri cevabını vermişler. Ve bunlar genç kızlarla, büyük ve küçük ailelerin kızlarıyla; Müslümanlarla olduğu kadar Yahudi ve Hristiyanlarla da görüşmelere girişmişler. O güne kadar varlığından haberli olmadıkları sihirli aynanın erdeminin farkına

varmaksızın, bunları, sırayla denetleme salonuna sokmuşlar. Ama Suriyelilerin de başına, Mısırlıların ve öteki ülke kızlarının başına gelenler gelmiş; çünkü, alçakgönüllü davranışlarına, bakışlarının temizliğine ve utançtan kızaran yanaklarına ve on beş yaşlarına karşın; öyküleri bakımından hepsi de delinmiş olarak bulunmuş. Ve bu koşullarda, hiçbiri kabul görmemiş. Ve araçlarla öteki kadınlar, burunları ayaklarına kadar uzamış olarak dönüp gitmişler. İşte onların durumu böyleymiş!

Ama sultan ile Mübarek'e gelince şöyle! Suriye'nin de Mısır'da olduğu gibi, öyküleri henüz mühürlü genç kızlardan tümüyle yoksun olduğunu gözlediklerinde, çok şaşırmışlar ve Zeyn "Bu müthiş bir şey!" diye düşünmüş. Ve Mübarek'e "Ey Mübarek, bu ülkelerde ortaklaşa hiçbir şeyimiz kalmadı artık; istediğimiz şeyi gidip başka ülkelerde aramalıyız! Çünkü yüreğim ve aklım yedinci elmas kızla çok uğraşıyor; ve her zaman armağanına karşılık Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne verilecek olan on beşindeki bakireyi bulmak üzere araştırmaları sürdürmeye hazırım!" demiş. Mübarek de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş; ve "Benim görüşüm odur ki, Irak'tan başka yerde bir şey elde edilemez! Çünkü sadece orada aradığımız şeyi bulma şansımız var! Bu durumda kervanı hazırlayalım ve barış kenti Bağdat'a gidelim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

".. Kervanı hazırlayalım ve barış kenti Bağdat'a gidelim!" diye eklemiş.

Mübarek yol hazırlıkları yapmış; ve kervan tamamlanınca, Sultan Zeyn ile birlikte çölü aşarak Bağdat'a ulaşan yolu tutmuş. Tanrı onlara güven sağladığından hiçbir yol kesen Bedeviye rastlamaksızın, sağlık içinde barış kentine ulaşmışlar.

Orada da, Şam'da yaptıkları gibi Dicle üzerine kurulmuş, harika bir manzarası ve halifenin Zevkler Bahçesi'ne benzer bir bahçesi olan bir saray kiralamışlar. Ve orada, en iyi şekilde yiyip içerek, eşi görülmedik şöenler kurarak olağandışı bir yaşam sürdürmüşler. Ve çağrılıları bir kez doyasıya yiyip içtikten sonra,

yemeklerden artanları fakirlere ve dervişlere dağıtmışlar. Bu dervişlerin arasında Ebu-Bekr adında, sefi, rezil ve nefret uyandıran ve sırf kendisi yoksulken zengin oldukları için varlıklı kişilere diş bileyen biri varmış. Çünkü sefalet, yüce ruhla donatılmış birini soylulaştırırken, alçak ruhla yaratılmış birinin yüreğini katılaştırır. Bu kişi, kente yeni gelenlerin konutunda Tanrı verilerinin bolluğunu görünce, bunu, ev sahiplerine karşı nefret duyması için yeterli bulmuş. Böylece, günlerden bir gün ikinci namazı için camiye gelmiş; ve toplanan halkın ortasında yer alarak “Ey inanç sahipleri bilirsiniz ki, mahallemize, her gün korkunç servetler harcayan ve sırf bizim gibi yoksulların gözlerini incitmek için zenginlikleriyle gösteriş yapan iki yabancı yerleşmiştir. Bu yabancıların kimler olduğunu bilmiyoruz ve bunların, kendi ülkelerinden hatırı sayılır mal çalıp çalıntıların ürünlerini, dul ve yetimlerin parasını harcamak için Bağdat’a gelip gelmediklerinin cahiliyiz! Size Tanrı adına ve dua ve barış üzerine olası Peygamber efendimizin onuru adına rica ediyorum: Bu bilinmeyen kişilerden kendinizi koruyun ve onların sahte cömertliklerinden hiç bir şey kabullenmeyin! Zaten, halife efendimiz, mahallemizde böylesi kimselerin bulunduğunu haber alsa, onların kötülüklerinden bizi sorumlu tutar ve kendisine haber verilmediği için bizi cezalandırır. Ama, ben kendimden yana, bu işten el ayak çektiğimi, bu yabancılarla ve çağrılarını kabul edip evlerine girenlerle ortaklaşa hiçbir şeyim olmadığını size bildiririm!” diye haykırmış. Ve orada bulunanların hepsi tek bir sesle “Çok doğru! Senin hakkın var, ey Şeyh Ebu-Bekr! Bu konuda halifeye onların durumunu inceletmesi için bir şikâyet dilekçesi yazmakla seni görevlendiriyoruz!” demiş. Sonra camide toplananlar dağılmışlar.

Derviş Ebu-Bekr de iki yabancıya zarar vermek için çare bulmak üzere evine gitmiş.

Bu sırada, Mübarek, talihin bir lütfu olarak, camide ne olup bittiğini öğrenmekte gecikmemiş; ve dervişin düzenleri konusunda büyük korku duymuş; ve haber kulaktan kulağa yayılırsa, artık arabuluculara ve çöpçatanlara güven veremeyeceklerini düşünmüş. Böylece, zaman yitirmeksizin, bir torbaya beş yüz dinar koymuş ve dervişin evine koşmuş. Kapıyı çalmış; derviş ona kapı açmaya gelmiş; ve kendisini tanıyarak öfkeli bir tavırla

“Sen kimsin? Ve ne istiyorsun?” diye sormuş. O da “Ben senin kölen Mübarek'im, imam Ebu-Bekr efendimiz! Ve senin biliminde geniş çevrenden ve kentteki etkinden konuşulduğunu duyan Emir Zeyn adına seni görmeye geldim; kendisi beni, sana saygılarını sunmak ve kendisini tüm olarak hizmetinde bilmeni söylemek için yolladı. Ve sana iyiniyetini belirtmek için, bir sadık kulun efendisine saygısı olarak ve senin değerinin sonsuzluğuna kıyasla bu armağanın pek bir şey olmadığını bilmekten dolayı senden özür dileyerek, beş yüz dinar içeren şu keseyi gönderdi. Ama, Allah isterse, gelecek günlerde, senin sonsuz iyiniyetinin çölünde yitip gitmemek için sana olan minnettarlığını daha iyi kanıtlayacaktır!” diye yanıt vermiş.

Derviş Ebu-Bekr altın kesesini görünce ve içindeki miktarı kestirince, gözlerinde bir tatlılık, niyetlerinde bir yumuşama görülmüş. Ve “Efendim, kendisi hakkında düşüncesizce sözler eden dilimden dolayı efendin emirden tüm yüreğimle özür dilerim; ve kendisi hakkında görev vermekte gevşeklik gösterdiğim için pişmanlığın sınırında pişmanım! Senden, kendisine geçmişteki davranışından dolayı pişmanlığımı ve gelecekte hizmete hazır olduğumu bildirmek için vekilim olmanı rica ediyorum. Çünkü bugünden başlayarak, eğer Allah isterse, düşüncesizce yaptığım hatayı halkın önünde onarmak istiyorum!” diye yanıt vermiş. Mübarek de, bunu “Tanrı'ya şükürler olsun ki, yüreğini iyiniyetlerle doldurdu, ey Ebu-Bekr efendim! Ama senden, namazdan sonra varlığınla eşliğimizi onurlandırmak ve birlikteliğinle ruhlarımızı şenlendirmek için bize gelmeni de rica ediyorum! Çünkü biliyoruz ki, sen aziz varlığınla adımını atar atmaz konutumuz da kutsanmış olacaktır!” diyerek yanıtlamış. Böyle konuşarak dervişin elini öpmüş ve eve dönmüş.

Ebu-Bekr'e gelince, namaz vakti camiye gitmekte kusur etmemiş; ve orada, sadık cemaat ortasında ayağa kalkarak “Ey inanç sahipleri, kardeşlerim, sizler düşmanı olmayan kimse bulunmadığını bilirsiniz; yine bilirsiniz ki, kıskançlık, özellikle Tanrı'nın lütufları ve kutsamaları üzerinde olanların başına çöker. Ben de, bugün, dün haklarında düşüncesizce sözler ettiğim iki yabancıнын saygın kişiler olduğunu, incelik ve erdemle ve değer biçilmez niteliklerle donanmış bulunduğunu öğrendiğimi söy-

leyerek vicdanımı özgür kılmak istiyorum. Dahası, haklarında edindiğim bilgilerden, onlardan birinin yüksek rütbeli bir emir ve büyük değer sahibi bir kimse olduğunu ve varlığının mahallemize ancak iyilik getirdiğini öğrendim. Böylece sizlerin onları her gördüğünüz yerde saygı göstermeniz ve niteliklerine karşı gerekli onurla davranmanız gerekir, vesselam!" diye haykırmış.

Derviş Ebu-Bekr sözleriyle dinleyicilerinin zihninde bir gün önce uyandırdığı etkiyi gidermiş. Ve giysilerini değiştirip etekleri yerlerde sürünen ve geniş kolları dizlerine kadar inen yepyeni bir urba giymek üzere evine dönmüş. Ve Sultan Zeyn'i ziyaret ederek ziyaretçilere ayrılan salona girmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve Sultan Zeyn'i ziyaret ederek ziyaretçilere ayrılan salona girmiş. Ve sultanın huzurunda yerlere kadar eğilerek selam vermiş ve sultan da onun selamına karşılık vererek kendisini samimiyetle karşılayıp divanda yanına oturmaya çağırmış. Sonra yiyecek içecek şeyler getirtmiş, onunla ve Mübarek ile yemeği paylaşarak ona yakınlık göstermiş. İkisiyle de eski ve yüce dostlarıymışçasına konuşmuş. Ve sultanın davranışına tümüyle kendini kapırmış olan derviş, ona "Ey Zeyn efendimiz, varlığınla uzun süre kentimizi aydınlatmayı düşünüyor musun?" diye sormuş. Zeyn de, genç yaşına karşın talihin kendisine sağlayacağı fırsatları yakalayıp yararlanmayı bilen birisi olarak ona "Evet, imam efendi! Niyetim Bağdat'ta, amacıma ulaşınca kadar kalmaktır!" diye yanıt vermiş. Ebu-Bekr de "Emir hazretleri, elde etmek istediğin soylu amaç nedir? Kölen herhangi bir şekilde sana yardımda bulunmakla sevinecektir; ve senin için tüm varlığını adayacaktır!" demiş. Sultan Zeyn de "Öyleyse bil ki, ey saygın Şeyh Ebu-Bekr, benim niyetim evlenmektir. Eş olarak edinmek üzere, on beş yaşında ve çok güzel olduğu kadar tam olarak bakire bir kız bulmaktır. Öyle güzel olmalıdır ki bu kız, zamanın genç kızları arasında eşi bulunmamalı, bekâreti de içeriden olduğu kadar dışarıdan da makbul bulunmalıdır. İşte peşinde olduğum ve

Mısır'da ve Suriye'de bulunduktan sonra, beni Bağdat'a getiren maksat budur!" diye yanıt vermiş. Derviş de "Kuşkusuz, efendim! Bu çok nadir ve bulunması çok zor birşeydir. Ve eğer Allah beni senin yoluna çıkarmasaydı, Bağdat'taki eyleşmen sona ermez ve tüm çöpçatanlar boşu boşuna araştırmalarla vakitlerini harcarlardı. Oysa, ben, bu biricik inciye nerede bulabileceğini bilirim; eğer bana izin verirsen, sana söylerim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan Zeyn ve Mübarek, gülmekten kendilerini alamamışlar. Ve Zeyn ona "Ey aziz derviş, sözünü ettiğin baki-relikten iyice emin misin? Ve bu durumda, bu güveni nereden buluyorsun? Gizli bulunan bu genç kıızı sen kendin görmüşsen, nasıl bir bekârettir, bu böyle? Çünkü bekâret, mührün bozulmaması kadar, onun görülmezliğinin saklanması da yerini bulur!" demiş. Ebu-Bekr de "Kuşkusuz! Ben onu hiç düşünmemiştim! Ama, eğer onu size gösterdiğim gibi çıkmazsa, ben sağ elimi keserim! Ve zaten efendim, düğün gecesinden önce, bu konuda bir kesinlik saptamak için ne yapılabilir ki?" diye yanıt vermiş. Zeyn de, bu soruyu "Bu, çok kolay olacaktır: onu sadece bir an tamamıyla giyinik ve tüm örtülerine bürünmüş olarak görmem yeter!" diye yanıtlamış. Derviş de, ev sahibine duyduğu saygıyla gülmek istememiş, ve "Emir efendimiz, sadece peçenin ardındaki gözlere bakarak hiç tanımadığı bir genç kızın bekâret durumunu saptayabilecek kadar çehre okuma konusunda kendine güveniyor olmalı!" demekle yetinmiş. Zeyn "Evet öyle! Bu işin mümkün olduğunu düşünüyorsan, bana genç kıızı göstermen yeter! Hizmetlerini fazlasıyla değerlendireceğime de güven!" demiş. Derviş de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve söz konusu genç kıızı aramak üzere dışarı çıkmış.

Ebu-Bekr gerçekten istenen koşullarda ve Bağdat'taki dervişler loncası şeyhinin kızı olan bir genç kız tanıyormuş. Ve babası onu, Kutsal Kitap'ın yüce ilkelerine uygun olarak sade ve gizli bir yaşam içinde, tüm bakışlardan uzakta yetiştirmiş bulunuyormuş. Ve kız, kendi konutlarında, çirkinlikleri tanımadan ve bir çiçek gibi açarak büyümüş imiş. Beyazmış, zarıfmış ve güzellik kalıbından hatasız olarak çıkmış hoş bir görünümü varmış. Oranları hayran olunacak kertede, gözleri siyah ve narin örgenleri ay parçaları gibi parlakmış. Bir yanılla yusyuvarlak, öteki yanılla ince

ve dümdüzmüş. Ama sütunları arasında bulunan şeyine gelince, kimse onu görmediği için tanımlayamazmış. İşte bu yüzden ancak sihirli ayna, ilk kez yansımasıyla, bunu söyleyecek ve Tanrı'nın onamasıyla tanımlanması mümkün olacaktı!

Derviş Ebu-Bekr, böylece, lonca şeyhinin evine gitmiş ve selamlaşmalardan ve karşılıklı hatır sormalardan sonra, onunla Kutsal Kitap'ın çeşitli ayetlerine dayanarak, ergenlik çağına ulaşmış genç kızların evlendirilmesi zorunluğu üstüne uzun bir konuşma yapmış; ve durumu tüm ayrıntılarıyla kendisine açıklamış; ve de "Bu emir, öylesine soylu, öylesine zengin ve cömert ki, kızın isteyeceği başlık ne olursa olsun verecektir; ama karşılığında, tek koşul olarak tamamen giyinik ve örtülerine bürünmüş olduğu halde, kıza bir göz atmayı ileri sürmektedir!" diye eklemiştir. Genç kızın babası, dervişler şeyhi, bir saat süreyle düşünmüş; ve "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş. Sonra kızının anası olan karısına gidip ona "Ey Latife'nin anası, kalk ve kızımız Latife'yi al, sizi kızının bahtının onu bugün beklediği bir saraya götürecek olan oğlumuz Derviş Ebu-Bekr'in ardına düş..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ey Latife'nin anası, kalk ve kızımız Latife'yi al, sizi kızının bahtının onu bugün beklediği bir saraya götürecek olan oğlumuz Derviş Ebu-Bekr'in ardına düş!" demiş. Ve şeyhin karısı hemen ona itaat etmiş; örtülerine bürünerek kızının odasına gidip ona "Kızım Latife, baban bugün, ilk kez, benimle evden çıkmanı arzu ediyor!" demiş. Ve onu tarayıp giyindirdikten sonra, onunla birlikte sokağa çıkıp, on adım gerisinden, kendilerini oturma odasında divanda oturup beklemekte olan Zeyn ile Mübarek'in sarayına götüren Derviş Ebu-Bekr'i izlemişler.

Ve sen Latife, yüzünü örten küçük peçenin ardında şaşırmış iri, siyah gözlerinle içeri girmişsin! Çünkü yaşamında saygın dervişler şeyhi babanın yüzünden başkasını görmemişsin ve gözlerini asla önüne indirmemişsin; çünkü ne sahte alçakgönüllülüğü, ne sahte utancı; genç kızların yürekleri kazanmak için

öğrendikleri bütün bu sıradan şeyleri bilmiyormuşsun! Ama her şeye bir ceylanın titreyen ürkek ve büyüğü güzel siyah gözlerinin tatlılığıyla bakmışsın! Sultan Zeyn de, onu görünce, aklını kaçırır gibi olmuş; çünkü Basra'da sarayındaki tüm kadınlara ve Mısır ve Suriye'nin tüm genç kızları arasında, uzaktan ya da yakından güzellikten yana ona eş olabilecek hiç kimse görmemiş imiş. Ve sen aynada ona, tüm çıplaklığıyla yansıtmışsın! Ve böylece, Zeyn, onun, sütunlarının arasına sıkışmış küçücük bir güvercine benzeyen ve barış ve dua üzerine olası Süleyman'ın mühürüyle mühürlenmiş mucizevi bir öyküsü olduğunu görebilmiş. Senin öykünün ey Latife, her bakımdan soyulmuş badem içine benzediğini görmüş. Hazinesi gizleyen ve İnananlarına saklayan Tanrı'ya şükürler olsun!

Sultan Zeyn, sihirli ayna sayesinde, aradığı genç kızı bulduğunu anlayınca, Mübarek'i hemen gidip kızı evlenmek üzere babasından istemekle görevlendirmiş. Mübarek de, Derviş Ebu-Bekr'in eşliğinde, hemen dervişler şeyhine gitmiş, ona sultanın istemini açıklamış ve onayını almış. Ve onu saraya getirmiş; kadı ve şahitler aranmış; ve evlilik sözleşmesi yapılmış. Ve olağandışı bir görkemle düğün yapılmış; Zeyn de büyük şöenler vermiş ve mahallenin yoksullarına büyük sadakalar dağıtmış. Tüm çağrılılar ayrıldıktan sonra, Zeyn yanına Derviş Ebu-Bekr'i çağırmış ve ona "Bil ki, ey Ebu-Bekr, bu akşam memleketim Basra'ya gidiyoruz. İşte sana, gördüğün hayırlı işi ödüllendirmiş olmak için on bin altın dinar. Ama Tanrı en yücedir! Ve bir gün minnettarlığımı daha iyi kanıtlarım!" demiş. Ve ülkesine dönünce, onu bir gün mabeyinci yapmayı tasarlayarak kendisine on bin dinarı vermiş. Ve derviş onun ellerini öptükten sonra, hareket emri vermiş. Bakire genç kız bir deve sırtındaki tahtırevana yerleştirilmiş. Mübarek yolu açmış. Zeyn de arkadan gelmiş. Ve maiyetleri kendilerini izlediği halde, Üç Adalar yolunu tutmuşlar.

Üç Adalar Bağdat'tan epeyce uzakta olduğundan, yolculuk üç ay sürmüş; bu sürede Sultan Zeyn her geçen günle, yasal eşi olmuş bulunan o harika bakire kız çocuğunun büyüsüne kapıldığını duyumsuyormuş. Ondaki tatlılık, çekicilik, incelik ve doğal erdemlerden ötürü, yüreğinde onun sevgisi kökleşiyormuş. İlk kez olarak, içinde, o güne kadar yaşamadığı gerçek

bir aşkın doğduğunu duymuş. Ve bu duygu, onu Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne teslim edeceği anın geldiğini görmekle yüreğinde büyük bir acıya dönüşmüş. Ve birçok kez, yoldan ters geri edip kızla birlikte Basra'ya dönme ayartısına kapılmış. Ama Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne ettiği yeminin onu alıkoyduğunu duyumsamış; bu yemini tutmak zorunda olduğundan aklından geçeni yapamamış.

Bu sırada, yasak bölgeye girmişler ve aynı yollardan, aynı eski araçlarla Yaşlı Kişi'nin oturduğu adaya ulaşmışlar. Selam ve hatır sormalardan sonra, Zeyn, tümüyle örtülü olan genç kızı ve de aynayı ona vermiş. Adalar'ın Yaşlı Kişisi kıza aynayı kullanmadan dikkatle bakmış; gözleri sanki iki aynaya benziyormuş. Ve birkaç saniye geçtikten sonra, Zeyn'e yaklaşmış; onu büyük bir coşkuyla öpmüş ve kendisine "Sultan Zeyn, gerçekte, bana doyum sağlamak için gösterdiğin genç kız tam da benim dilediğim gibi! Harika bir güzelliği var ve çekicilikte ve kusursuzlukta yeryüzünün tüm genç kızlarını geçmekte! Dahası, dua ve barış ikisinin de üzerine olası efendilerimiz Davud'un oğlu Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş olduğu anlaşılmakla lekesiz bir bekâretle bakire! Sana gelince, sen artık kendi ülkeneye dön! Ve altı yontunun bulunduğu ikinci çini donanımlı salona girince, sana vaat ettiğim, tek başına ötekilerin bininden daha değerli olan yedinci yontuyu orada bulacaksın!" demiş. Ve de "Şimdi kıza, onu bana bırakacağını ve artık aranızda ortaklaşa hiçbir şey kalmadığını anlat!" diye eklemiş. Bu sözleri duyan ve kendisi de yakışıklı Sultan Zeyn'e iyice tutulmuş olan güzel Latife de, derin bir iç çekiş koparmış ve ağlamaya başlamış. Zeyn de aynı şekilde ağlamaya koyulmuş Üzüntü İçinde, Adalar'ın Yaşlı Kişisi ile aralarında kararlaştırılan her şeyi ona açıklamış; ve kendisine "Boşsun!" demiş. Ve Latife, hıçkırıklar içinde kederden baygın düşerken, Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nin elini öptükten sonra, mübarek ile birlikte onun yanından ayrılarak Basra yolunu tutmuş. Tüm yolculuk boyunca, o güzelim ve tatlı Latife'yi düşünmekten bir an geri kalmamış; ve onu karısı olacağına inandırarak aldatmış bulunduğu için acı acı kendini suçlamış; ve ikisinin felaketlerinin nedeni olarak kendisini görmüş. Ve bu konuda kendini avutamamış.

İşte bu perişanlık içinde, sonunda, büyük küçük herkesin, onun dönüşüyle çok sevinerek büyük şenlikler yaptığı Basra'ya ulaşmış. Ama Sultan Zeyn, çok kederli olduğundan, bu şenliklere katılmamış; ve sadık dostu Mübarek'in üstelemelerine karşın, çoktandır beklenen elmas kızı bulabileceği yeraltı dehlizine inmeyi de reddetmiş. Sonunda, Mübarek'in ısrarına boyun eğerek, yeraltına inmeye razı olmuş. Ve altın tozu ve dinarlarla pırl pırl parlayan fayans ve billur salonu geçerek altın nakşedilmiş yeşil çini döşeli salona girmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

... Altın tozu ve dinarlarla pırl pırl parlayan fayans ve billur salonu geçerek altın nakşedilmiş yeşil çini döşeli salona girmiş. Ve öteki altı elmas kız yontusunu bakışumlu olarak yerlerinde görmüş; ve yedinci altın ayaklığa bir bakış fırlatmış. Ve orada! Ayakta, gülen, çıplak, elmadan da parlak bir genç kız görmüş. Sultan Zeyn, heyecanın sınırında, onda, Üç Adalar'a götürdüğü kızı tanımış. Ve kımıldısız kalarak bir tek sözcük bile söyleyemeden ağzı açık kalmış Latife de ona "Evet! Ben, burada bulmayı beklediğin Latife'yim! Ama ne yazık ki, sen buraya, benden daha değerli bir şeye sahip olmak umuduyla gelmişsin!" demiş. Zeyn de sonunda konuşabilmiş ve "Yo, vallahi, hanımım! Ben buraya ancak senin için çarpan yüreğime karşın geldim! Ama birleşmemizi isteyen Tanrı'ya şükürler olsun ki seni buldum!" diye haykırmış.

Ve bu son sözleri söylerken, yeraltı dehlizini sarsan bir gök-gürültüsü duyulmuş; ve aynı anda Adalar'ın Yaşlı Kışisi belirmiş; ve iyilik dolu bir gülümsemeyle Zeyn'e yaklaşmış; ve onun elini tutup genç kızın eliyle birleştirmiş; ve ona "Ey Zeyn, bil ki doğuşundan başlayarak seni korumam altına aldım. Bundan dolayı senin mutluluğunu sağlamak zorundayım. Böyle olunca, değer biçilmez olan tek hazineyi sana vermekten daha iyi bir şey yapamazdım. Ve bu hazine, bu bakire genç kızdır. Çünkü bekâret, beden güzelliği ile ruh yüceliğini birleştirir; ve tüm çarelerden

öte ve tüm zenginliklerin yerini tutacak bir tiryaktı!"¹ demiş ve kaybolmuş.

Sultan Zeyn ve eşi Latife de, mutluluğun sınırında, büyük bir aşkla birbirlerini sevmişler ve en zevkli bir en seçkin bir yaşam içinde, sonunda, kaçınılmaz şekilde dostları ayıran, meclisleri bozan Ölüm Meleği gelip onları ziyaret edinceye kadar uzun yıllar yaşamışlar. Ölümü tanımayan Tek Canlı Varlığa övgüler olsun!

Şehrazad bu öyküyü anlatmayı bitirince, susmuş. Şah Şehriyar ona "Bu Bakireler Aynası'nın Öyküsü, ey Şehrazad, son kertede şaşırtıcı!" demiş. Şehrazad da gülmüş ve "Evet, ey Şah! Ama Sihirli Lamba ile karşılaştırılınca nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Benim bilmediğim bu sihirli lamba da nedir?" diye sormuş, Şehrazad da "Bu Alaaddin'in Lambası'dır! Ve tam da bu gece ben sana ondan söz edeceğim!" demiş. Ve öyküyü anlatmaya başlamış:

1 Tiryak: Panzehir (Â.Ş.O.)

Alaaddin ve Sihirli Lamba Öyküsü

Öyküsü dönüp dolaşıp bana kadar geldi ki, ey bahtıgüzel şah, ey iyi davranışla yaratılmış kişi; Allah daha iyisini bilir ya, eski zamanlarda ve çağlar ve yaşanmış anlar içinde, Çin'in kentlerinden şimdi adını hatırlayamadığım birinde, mesleği terzilik olan yoksul bir adam yaşarmış. Ve bu adamın eğitim bakımından geri ve çocukluğundan beri can sıkıcı, haylazın biri olan Alaaddin adlı bir oğlu varmış. Çocuk on yaşına girdiğinde, babası ilkin onu saygın bir meslek sahibi yapmak istemiş; ama çok yoksul olduğundan, eğitim masraflarının üstesinden gelememiş; ve üzerinde iğneyle çalışılan kendi mesleğini öğretmek üzere çocuğu dükkânına almakla yetinmek zorunda kalmış. Ama Alaaddin, doğru yolu bulamamış bir çocuk olduğundan mahalledeki oğlan çocuklarıyla oynama alışkanlığından vazgeçip bir gün bile dükkânda bulunma zorunluluğuna katlanmamış. Aksine kendini işe bağlayacak yerde, babasının bir iş dolayısıyla dükkânda bulunmadığı sırada ya da bir müşteriyle ilgilenmek üzere sırtını çevirmesini fırsat bilerek çabucak kaçıyor ve sokaklardaki, bahçelerdeki kendine benzer genç haytaların yanına koşuyormuş; ve işte ne ana babasına itaat etmek ne de dükkânda çalışmak isteyen bu haylazın durumu böyleymiş. Babası da tüm kötülöklere yatkın böylesine bir oğlu olduğundan dolayı üzgün ve ümidi kırık, sonunda onu bu kötü yaşamına terk etmiş; ve kederinden hastalanarak ölmüş. Ama bu, Alaaddin'i kesinlikle bu tür yaşamdan alıkoymamış.

Bunun üzerine Alaaddin'in anası, kocasının öldüğünü, oğlunun da hiçbir işe yaramaz bir hayta olduğunu görerek, bir süre için yaşamlarını sürdürmek bakımından satışın gelirinden yararlanmak üzere, dükkânı ve içindeki tüm aletleri satmış.

Ama bu para, çabucak tükendiğinden, günlerini ve gecelerini, beslenmek ve haylaz çocuğunu beslemek için yün ve pamuk eğirmekle geçirmek âdetini edinmiş.

Alaaddin'e gelince, babasının korkusundan kurtulduğunu, artık kendisini alıkoyacak hiç kimsenin olmadığını anlayınca, eskisinden de fazla haylazlığa ve sapıklığa dalmış. Ve böylece bütün günlerini evin dışında geçirmeye ve eve ancak yemek saatlerinde dönmeye başlamış. Zavallı anası, bu bahtsız kadında, kendisine yapılan haksızlıklara ve yüzüstü bırakılmalara karşın, acı gözyaşları döküp tek başına ağlayarak, ellerinin emeği ve uykusuz gecelerinin ürünüyle ona bakıyormuş.

Bu böylece Alaaddin on beş yaşına ulaşınca kadar sürmüştü. Aslında Alaaddin, iki harika siyah göz, yasemin renkli bir ten ve tamamıyla ayartıcı bir görünüme sahip, gösterişli ve çok yakışıklı bir gençmiş.

Günlerden bir gün, mahallede, çarşı girişindeki meydanda, haylaz gençlerle ve kendi türünden serserilerle oynamakla meşgul bulunduğu sırada, Magripli bir derviş oradan geçiyorken durup çocuklara ısrarla bakmaya başlamış. Sonunda gözlerini özellikle Alaaddin'e dikerek, arkadaşları olan öteki çocuklarla ilgilenmez olmuş. Ve Magrip'in uzak ve içerlek yerlerinden gelen bu derviş, yıldız biliminde derinliği olan önemli bir sihirbazmış; sihir yoluyla, en yüksek dağları bile hareketlendirip birbirine çarpıtmış. Alaaddin'e büyük bir ısrarla bakmış ve "İşte sonunda, uzun zamandır aradığım ve ülkem Magrip'ten uğrunda yola çıktığım, bana gerekli oğlanı buldum..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

"İşte sonunda, uzun zamandır aradığım ve ülkem Magrip'ten uğrunda yola çıktığım, bana gerekli oğlanı buldum!" diye düşünmüş. Ve Alaaddin'i gözden yitirmeksizin, yavaşça çocuklardan birine yaklaşmış, kimse farkına varmadan onu bir kenara çekmiş ve ondan inceden inceye Alaaddin'in anası, babası ve de adı ve durumu hakkında bilgi edinmiş. Ve bu bilgileri edindik-

ten sonra gülerek Alaaddin'e yaklaşmış ve onu bir kenara çekmekte başarı sağlayarak kendisine "Oğlum sen, terzi falanın oğlu Alaaddin değil misin?" diye sormuş. Alaaddin de "Evet, ben Alaaddin'im. Babama gelince, epey zaman var ki öldü" diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri işiten Magripli derviş, Alaaddin'in boynuna atılmış ve heyecanın sınırında heyecanlanıp ağlayarak ve onu kollarına alarak uzun uzun yanaklarından öpmeye koyulmuş. Alaaddin de, son kertede şaşarak ona "Ağlamanın nedeni nedir, efendim? Ve rahmetli babamı nereden tanıyorsun?" diye sormuş. Magripli de, üzgün ve kırık bir sesle "Ah yavrum, nasıl olur da matem ve acıdan ağlamam? Ben senin amcanım ve sen bana, hiç beklemediğim bir tarzda zavallı kardeşim babanın ölümünü açıklıyorsun! Ey kardeşimin oğlu, bil ki, gerçekten, vatanımı terk edip uzun bir yolculuğun zahmetlerine katlandıktan sonra, sırf babanı görmenin mutluluğunu ve onunla görüşmenin sevincini paylaşmak ve birleşmek ümidiyle bu ülkeye geldim! Ama şimdi, senden onun ölmüş bulunduğunu öğreniyorum!" diye yanıt vermiş. Ve bir an sanki heyecandan boğuluyormuş gibi susmuş; sonra da "Zaten sana söylemeliyim ki, ey kardeşimin oğlu, seni arkadaşlarının arasında görür görmez, kanın kanıma katıştı ve hiç tereddüt etmeden seni bana tanıdık kıldı! Ve babandan ayrıldığım zaman, o evli bulunmadığı için sen henüz doğmamış olsan da, sende onun çizgilerinin ve benzerliğinin farkına vardım. Ve bu, kesinlikle, onun kaybıyla duyduğum kederi biraz avuttu! Ah! Başıma gelenler! Sen nerdesin şimdi kardeşim; bunca uzun zaman birbirimizi göremedikten sonra seni bir kez daha kucaklamak, ölüm bizi ayırmaya gelmeden önce sarılmak umudundaydım! Ama başına geleceği engellemekle kim övünebilmiş ve Yüceler Yücesi Tanrı'nın kendisi için öngördüğü talihten kim kaçınabilmiştir?" diye eklemiş. Sonra kısa bir süre susarak Alaaddin'i yeniden kollarına almış, onu bağrına basıp ona "Bununla birlikte, oğlum, beni sana rastlatan Tanrı'yı ulularım! Bundan böyle sen benim tesellim olacaksın ve onun kanından ve sulbünden olduğuna göre, yüreğimde babanın yerini tutacaksın; çünkü atasözü 'Ardında bir oğul bırakan ölmemiştir!' der" demiş.

Sonra Magripli kemerinden on altın dinar çıkarmış ve bunu

Alaaddin'in eline vererek "Oğlum Alaaddin, kardeşimin karısı, anan, nerede oturuyor?" diye sormuş. Alaaddin de Magripli'nin cömertliğinden ve güler yüzünden iyice etkilenerек onun elinden tutmuş ve onu meydanın ucuna götürerek parmağıyla evinin yolunu göstermiş ve "İşte şu tarafta oturuyor!" demiş. Magripli de ona "Sana verdiğim bu on dinarı, kendisine selamlarımı söyleyerek kardeşimin karısına ver. Ve ona amcanın yabancı ülkelerde uzun süre kaldıktan sonra, yoldan gelip buraya ulaştığını ve yarın gündüzün eğer Allah isterse, kardeşinin eşine baş sağlığında bulunmak üzere evde ziyaret edebileceğini ve rahmetli kardeşinin yaşadığı yeri görmek ve mezarını ziyaret etmek istediğini söyle!" demiş.

Alaaddin Magripli'nin bu sözlerini işitince, dilediklerini yerine getirmekte acele etmek istemiş ve elini öptükten sonra, sevinç içinde, alışkanlığının tersine, yemek saati olmayan bir vakitte evine koşmuş; ve içeri girerek "Ana, amcam yabancı ülkelerde uzun süre kaldıktan sonra, yolculuktan döndü ve sana selamlarını yolladı!" demiş. Alaaddin'in anası, onun bu tarzda konuşmasına ve bu alışılmadık saatte eve dönüşüne çok şaşarak "Seni duyan da, ananla alay etmek istediğini sanır! Sözünü ettiğin bu amca da nedir? Nerde ve ne zamandan beri senin yaşayan bir amcan var?" diye yanıt vermiş. Alaaddin de "Sözü edilen adam benim rahmetli babamın kardeşi iken ve kanıt olarak bağrına basıp ağlayarak beni gelişini sana bildirmek ve haberli kılmakla görevlendirdiği halde, nasıl oluyor da sen benim yaşayan hiçbir yakınım olmadığını söylüyorsun?" demiş. Alaaddin'in anası da "Evet evladım, senin bir amcan olduğunu biliyorum, ama öleli çok yıllar geçti. O zamandan bu yana bir ikincisine sahip olduğunu hiç bilmiyordum!" demiş. Ve bir başka konuyla ilgilenmeye başlamış olan oğluna şaşkın gözlerle bakmış. Ve artık ona, o gün, bu konuda başka bir şey söylememiş. Alaaddin de, kendi bakımından, ona, Magripli'nin verdiği paradan söz etmemiş.

Ertesi sabah, er saatte, Alaaddin evden çıkmış; ve hemen onu aramaya başlamış bulunan Magripli, kendisini bir gün önceki aynı yerde, âdeti gereğince, yaşıtı haytalarla eğlenmeye koyulmuş olarak bulmuş. Çabucak yanına yaklaşarak elini tutmuş ve onu bağrına basmış ve sevecenlikle kucaklamış. Sonra keme-

rinden iki dinar çıkarmış ve “Git ananı gör ve ona bu iki dinarı vererek ‘Amcam bu akşam gelip bizde yemek yemek istiyor; bundan dolayı harika yemekler hazırlayasın diye bu parayı sana yolladı!’ de! demiş. Sonra yüzüne doğru eğilerek “Ve şimdi, ya Alaaddin, evinin yolunu bana bir kez daha göster!” demiş. Alaaddin de “Başım gözüm üstüne amcacığım!” diyerek yanıt vermiş. Ve onun önünden yürüyerek evlerinin yolunu göstermiş. Magripli onu bırakıp kendi yoluna gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Magripli onu bırakıp kendi yoluna gitmiş. Alaaddin de eve girmiş, meseleyi anasına anlatmış, eline iki dinarı vererek “Amcam bu akşam gelip yemeği bizimle yiyecek!” demiş.

O zaman Alaaddin’in anası, iki dinarı görerek, kendi kendine “Belki de ben rahmetlinin bütün kardeşlerini tanı mıyordum!” demiş. Ve ayağa kalkarak çabucak çarşıya gidip iyi bir akşam yemeği için gerekli azığı satın almış ve hemen yemek hazırlığına girişmiş. Ama bu yoksul kadın, hiçbir yemek pişirme aracına sahip olmadığından, tencere, tabak ve sofr a takımını komşularından sağlamış. Ve bütün gün yemek pişirmekle uğraşmış ve akşama doğru Alâaddin’e “Oğlum, işte yemek hazır; belki de amcan bizim evin yolunu pek iyi bilmez. Gidip onu karşılasan ya da sokakta beklesen iyi edersin!” demiş. Alaaddin de “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Tam dışarı çıkmak üzere iken, kapı çalınmış. Koş up açmış. Gelen Magripli imiş. Yanında, başında meyve, tatlı ve içecek dolu bir sepet taşıyan bir de hamal varmış. Alaaddin ikisini de içeri almış. Ve hamal, yükünü eve boşalttıktan sonra, parasını alıp işine gitmiş. Alaaddin Magripli’yi anasının bulunduğu odaya almış. Magripli heyecanlı bir sesle eğilerek ona “Ey kardeşimin eşi, barış üzerine olsun!” demiş. Alaaddin’in anası da ona selamını iade etmiş. Bunun üzerine Magripli, sessizce ağlamaya koyulmuş. Sonra “Rahmetlinin oturmayı âdet ettiği yer neresiydi?” diye sormuş. Alaaddin’in anası söz konusu yeri ona göstermiş; ve Magripli hemen yere

atılmış ve bu yeri öpmeye koyulmuş ve gözlerinde yaşlarla içine çekerek “Ah! Ne kötü bir talihim varmış! Ah! Ey gözümün damarı kardeşim, seni yitirmek ne acıklı bir bahttır!” demiş. Ve ağlayıp inlemeyi o denli sürdürmüş ki, sonunda alt üst olmuş bir yüzle ve bir iç kabarmasıyla neredeyse düşüp bayılacakmış; Alaaddin’in anası da, artık bir an için bile rahmetli kocasının öz kardeşi ile karşı karşıya bulunduğundan kuşkuya düşmemiş. Ve ona yaklaşıp kendisini yerden kaldırmış ve ona “Ey kocamın kardeşi, boşuna ağlayarak kendini kahrediyorsun! Ne yazık ki, yazılı olan yerine gelir!” demiş. Ve yatışması için bir parça su içmeye, yemek yemek için sofraya oturtmaya razı oluncaya kadar onu güzel sözlerle teselli etmeyi sürdürmüş.

Sofra örtüsü serildiği zaman, Magripli, Alaaddin’in anasıyla konuşmaya başlamış ve ona şunları anlatmış: “Ey kardeşimin karısı, beni görme fırsatını bulamamış ve rahmetli kardeşim zamanında beni tanımamış olmanı olağandışı bulma! Gerçekte, otuz yıl var ki, bu ülkeyi terk ettim ve vatanımı bırakıp yabancı ülkelere gittim. O zamandan bu yana Hint ve Sint ülkelerini de gezdim. Mısır’da da bulundum; ve dünyanın en harika kenti Kahire’de oturdum! Ve orada uzun bir süre kaldıktan sonra, Magrip’in içerlek ülkelerine gitmek üzere oradan ayrıldım ve yirmi yıl Magrip’te kaldım.”

“Bu sırada, ey kardeşimin karısı, günlerden bir gün, evimde otururken, doğduğum yeri ve kardeşimi düşünmeye başladım. Ve yeniden kendi kanımdan olan kişileri görmek duygusu içimde çoğaldı ve ağlamaya ve yabancı ülkelerde oturmamdan dolayı sızlanmaya başladım. Sonunda, ayrılışımdan ve sevdiklerimden uzakta bulunmamdan dolayı duyduğum pişmanlık öylesine yoğunlaştı ki, doğduğum sırada başımın belirmediğini görmüş olan ülkeye doğru yolculuğa girişmeye karar verdim. İçimden ‘Ey kişi! Ülkeden ayrıldığın günden ve dünyada malik olduğun tek kardeşinin oturduğu kenti ve konutu yüzüstü bıraktığından beri ne kadar çok yıl geçti! Kalk artık ve ölmeden önce onu görmek için yola koyul! Bahtın felaketlerini günlerin getirdiği kazaları ve zamanın değişmesini kim bilebilir? Şimdi özellikle övülesi Tanrı sana servet vermişken, kardeşinse her zaman yoksulluk ve sıkıntı içinde yaşıyorsa, ölmeden önce onu görüp gözlerini

şenlendirmemekten daha büyük acı olur mu? Unutma ki oraya giderek, iki üstün eylemi birden yapacaksın; kardeşini görecek ve ona yardım edeceksin!’ diyordum.

“Bu düşüncelerden etkilenerек, ey kardeşimin karısı, o saatte ayağa kalktım ve yola çıkmak için hazırlandım. Ve cuma namazını kıldıktan sonra, ata bindim ve Fatıha suresini okuyarak vatanıma doğru yola koyuldum. Ve birçok tehlikeden ve yol yorgunluğundan sonra utku ve nur üzerine olası Tanrı’nın yardımıyla buraya, doğduğum kente ulaştım. Ve hemen sokakları ve mahalleleri dolaşarak kardeşimin evini aramaya başladım. Ve Tanrı bu yolda, arkadaşlarıyla oynamakta olan bu çocuğa rastlamamı nasip etti. Ben de, Güçlüler Güçlüsü Tanrı sayesinde, ey kardeşimin karısı, onu görür görmez, yüreğimin heyecandan yarıldığını hissettim; ve kan kanı çektiği için, onda kardeşimin oğlunu görmekte hiç tereddüt etmedim. Ve aynı anda, yorgunluğumu ve kaygılarımı unuttum; neredeyse sevinçten uçacak gibi oldum...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ve aynı anda, yorgunluklarımı ve kaygılarımı unuttum ve neredeyse sevinçten uçacak gibi oldum. Aman yarabbi, bu çocuğun ağzından kardeşimin Yüceler Yücesi Tanrı’nın rahmetine kavuştuğunu öğrenecek ne vardı! Bu kötü haberi duyunca, o anda tutulduğum heyecandan ve acıdan neredeyse sırtüstü düşüp ölecektim! Ama, ey kardeşimin karısı, çocuk belki de sana, görünümü ve rahmetliye benzemesiyle ‘Ardında bir oğul bırakan kimse ölmez!’ atasözünü hatırlatarak beni nasıl biraz teselli ettiğini anlatmıştır.”

İşte Magripli böyle konuşmuş. Ve Alaaddin’in anasının, kocasının uyandırdığı bu anılara kapılarak acı acı ağladığını görmüş. Ona kederini unutturmak ve kara düşüncelerini dağıtmak için, Alaaddin’e doğru dönmüş ve onunla söze girişerek “Oğlum Alaaddin, sen hangi mesleği öğrendin de, çalışanla ananın, bu zavallı kadının yardımına koşup ikinizin de geçimini sağladın?” diye sormuş.

Bunu duyan Alaaddin, yaşamında ilk kez utanç duymuş, yere bakarak başını eğmiş. O bir tek söz söylemeyince, onun yerine anası “Bir meslek mi dedin, kocamın kardeşi! Alaaddin için mi soruyorsun bunu? Vallahi, o hiçbir şey bilmez! Ben hiç bu kadar ters bir çocuk görmedim. Bütün gün babalarıyla dükkânlarda kalan iyi çocuklar gibi olacak yerde mahalledeki serserilerle, haytalarla ve kendisi gibi edepsizlerle koşar durur! Yüreği yaralı babası sırf onun yüzünden öldü! Şimdi benim de sağlığım son kertede kötüledi! İkimizi ancak besleyecek iki mısır ekmeği alabilmek için durup dinlenmeden çalışmaktan ve gecemi gündüzümü pamuk bükmeyle geçirmek yüzünden gözyaşları ve uykusuzluktan üzgün gözlerimle de ancak bir süre daha görebileceğim! Benim durumum da böyle! Yaşamın üzerine yemin ederim ki, ey kocamın kardeşi, eve ancak akşamları yemek zamanı geliyor! Hepsi bu kadar! Bazen anası olarak bıkiyorum da zorunluk duyar gider yaşamını sağlayacak bir iş bulur umuduyla evin kapısını kapayıp ona hiç açmamayı düşünüyorum! Sonra kendimde bunu yapma gücünü bulamıyorum, çünkü ana yüreği merhametli ve bağışlayıcıdır! Ama yaş ilerliyor ve iyice yaşılanıyorum, ey kocamın kardeşi! Ve omuzların eskisi gibi yorgunluk kaldırmıyor! Ve şimdi parmakların güçlkle iş çeviriyor! Şurada karşında duran oğlum Alaaddin’in yüzüstü bırakması dolayısıyla yaşamın nankörlüğünü görmeden daha ne zamana kadar böyle bir uğraşı verebileceğimi bilmiyorum, ey kocamın kardeşi!” diye yanıt vermiş.

Ve hiçkirmaya başlamış. O zaman Magripli, Alaaddin’e dönmüş ve ona “Ah! Ey kardeşimin oğlu, senin hakkında doğrusu bunları hiç bilmiyordum! Neden bu serserilik yollarında koşup duruyorsun? Ne kadar ayıp Alaaddin! Bu, senin gibi birisi için hiç de uygun değil! Allah sana akıl vermiş oğlum, sen bir iyi aile çocuğusun! Senin için yaşlı bir kadın olan zavallı ananı; yaşını başını almış bir erkek gibi ikinizi de geçindirecek bir iş tutacak yerde; yaşamınızı sağlamak için çalıştırman doğru mu? Ve sonra, çocuğum, bak! Tann’ya şükürler olsun ki, kentimiz usta sanatçılarla dolu! Sana en çok hoşuna gidecek mesleği seçmekten gayri yapacak iş kalmıyor, oraya seni ben yerleştireceğim! Ve böylece, büyüdüğün zaman, oğlum, bahtın darbelerine karşı elinde seni koruyacak bir mesleğin olacak! Haydi, konuş! Eğer iğnesiyle

çalışan babanın mesleği hoşuna gitmiyorsa, başka bir meslek ara ve bana bildir! Ben de tüm gücümle sana yardım edeyim, çocuğum!” demiş.

Ama Alaaddin yanıt verecek yerde serserilik yapmaktan başka meslek düşünmediğini belirtmek için başını eğip susmayı sürdürmüştü. Magripli de onun el sanatlarından nefret ettiğini anlamış ve meseleyi başka bir yandan ele almayı düşünerek ona “Ey kardeşimin oğlu, benim ısrarlarım seni gücendirmesin ve canını sıkmasın! Şunu da eklememe izin ver ki, el sanatları gözünü yıldıırıyorsa, yine de namuslu bir kişi olmak hoşuna gidecekse, büyük çarşıda sana güzel bir ipekçi dükkânı açmaya hazırım! Ve bu dükkânı senin için en pahalı kumaşlarla ve en ince cinsten dibalarla donatırım. Böylece büyük tacirlerin dünyasıyla güzel ilişkiler kurarsın! Ve alıp satma ve para kazanma alışkanlığı edinarsın! Ve kentte üstün düzeyde ün kazanırsın. Böylece merhum babanın anısına da onur sağlarsın! Buna ne dersin, oğlum Alaaddin?” demiş.

Alaaddin amcasının bu önerisini duyunca ve çarşıda ipek sarık sarıyan ve türlü renkten hoş bir kuşak sarınıp güzel giysiler giyinen önemli bir kişi, büyük bir tacir olabileceğini anlayınca, son kertede sevinmiş. Ve Magripli’ye gülerek ve başını yana eğerek bakmış; âdeta hal diliyle “Kabul ediyorum!” demek istemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve Magripli’ye gülerek ve başını yana eğerek bakmış; âdeta hal diliyle “Kabul ediyorum!” demek istemiş. Magripli de böylece önerisinin kabul gördüğünü anlamış ve Alaaddin’e “Önemli bir kişilik ve bir dükkânda tacir olmayı istediğine göre, bundan böyle yeni durumuna yaraşır görünmeye gayret et. Şu andan başlayarak, ey kardeşimin oğlu, adam ol! Ben, yarın, Tanrı isterse, seni çarşıya götüreceğim ve zengin tacirlerin taşıdığı gibi sana güzel ve bir urba ve ona uygun düşen diğer eşyayı satın almakla işe başlayacağım. Bundan sonra, yerleşebileceğin güzel bir dükkân ararız!” demiş.

Hepsi bu kadar! Alaaddin'in anası da, bu yüreklendirmeyi duyup bu cömertliği görerek, kendilerini sefaletten kurtaracak ve oğlu Alaaddin'i doğru yola yöneltecek bir yakınını en beklenmedik tarzla gönderen İyiliksever Tanrı'ya şükretmiş. Ve sanki yirmi yaş gençleşmiş gibi yeğni bir yürekle sofrayı hazırlamış. Ve hepsini çok ilgilendiren aynı konu üzerinde konuşmalar sürdürülerek yenilmiş içilmiş! Ve Magripli, Alaaddin'e tacirlerin yaşamı ve davranışları üstüne açıklamalarda bulunmuş; ve yeni koşullarına büyük ölçüde ilgi duymasını sağlamış. Sonra, o sırada gece yarısını aşmış olduklarını görünce, ayağa kalkmış ve Alaaddin'in anasından izin isteyip Alaaddin'i de kucaklamış. Ve ertesi gün döneceğini söyleyerek evden çıkmış. O gece Alaaddin, duyduğu sevinçten uyuyamamış ve kendisini bekleyen tatlı yaşamı hayal etmekten başka bir şey yapmamış.

Ertesi gün, er saatlerde, kapı çalınmış. Alaaddin'in anası, gidip kendisi kapıyı açmış ve gelenin kocasının kardeşi, Magripli'nin ta kendisi olduğunu görmüş. Ama o, Alaaddin'in anasının üstelgelerine karşın, zamanın ziyaret saati olmadığını ileri sürerek sadece Alaaddin'i, birlikte çarşıya gitmek üzere almaya geldiğini söylemiş. Alaaddin de, zaten kalkıp giyinmiş bulunduğundan, çabucak amcasının yanına koşmuş; ve ona hayırlı sabahlar dileyip elini öpmüş. Magripli, onun elinden tutup birlikte çarşıya götürmüş. Ve beraberce en büyük tacirin dükkânına girmişler; ve ondan Alaaddin'in bedenine uyacak urbalar arasından en güzeli ve en zengin olanını istemişler. Tacir de onlara birbirinden güzel birçok giysi göstermiş. Magripli Alaaddin'e "Haydi, hoşuna gideni kendin seç oğlum!" demiş. Alaaddin, amcasının cömertliğinden son kertede hoşnut, bunlardan çizgili ve parlak saf ipekten bir urba seçmiş. Aynı şekilde ipek ve altınla işlenecek zenginleştirilmiş muslin bir sarık, kaşmir bir kuşak ve kızıl parlak meşinden yapılan pabuçlar seçmiş. Magripli de pazarlık etmeden bedellerini ödemiş ve "Haydi şimdi hamama gidelim; çünkü yeni şeyler giymeden önce iyice temizlenmiş olman gerek!" diyerek paketi Alaaddin'e vermiş. Ve onu hamama götürmüş ve onunla birlikte aynı bölmeye girmiş ve onu kendi elleriyle yıkamış; kendi de aynı şekilde yıkanmış; banyodan sonra da serinletici şerbetler getirtmiş; ikisi birden zevkle

içip memnun olmuşlar. O zaman Alaaddin söz konusu çizgili ve parlak ipekten görkemli urbayı giymiş, başına o güzel sarığı koymuş ve Hint kumaşından kuşağı sarınıp kırmızı pabuçları ayağına geçirmiş. Böylece ay kadar güzel bir şah ya da sultan oğluna benzemiş. Ve kendini bu denli değişmiş görmekten son derece memnun, amcasına doğru ilerleyip elini öpmüş ve cömertliğinden dolayı pek çok teşekkür etmiş. Magripli de onu kucaklayıp kendisine “Bütün bunlar başlangıçtan başka bir şey değil!” demiş. Ve onunla birlikte hamamdan çıkmış ve onu en çok uğranan çarşılara götürmüş; ve büyük tacirlerin dükânlarını ziyaret ettirmiş. Onların ortaya çıkardıkları en güzel kumaşları ve pahalı eşyayı her bir parçanın adını özellikle belirleyerek söylemiş, ve ona “Sen kendin de bir tacir olacağına göre, alışverişin ayrıntılarını bilmen gerek!” demiş. Sonra onu kentin başlıca camilerini ve kervanların indiği büyük hanları ziyaret ettirmiş. Bu gezintiyi sultanın sarayını ve onu çevreleyen bahçeleri göstererek tamamlamış. Sonra onu kendi indiği büyük hana götürerek bildiği tacirlere, tanıdıklara gösterip “Bu benim kardeşimin oğludur!” demiş. Ve hepsini Alaaddin’in onuruna verdiği bir şölene çağırması; ve hepsine en seçkin yiyecekler sunmuş ve onlarla ve Alaaddin ile birlikte akşama kadar kalmış.

O zaman ayağa kalkmış ve Alaaddin’i evine götüreceğini söyleyerek onlardan izin almış. Ve gerçekten, Alaaddin’i eve tek başına dönmeye bırakmak istemediğinden, elinden tutmuş ve onunla birlikte anasının yanına ulaşınca kadar yol almış. Alaaddin’in zavallı anası, oğlunu böylesine şahane giysiler içinde görünce, neredeyse sevinçten aklını yitirecekmış. Kayınbiraderini “Ey kocamın kardeşi, tüm yaşamım boyunca sana teşekkür etsem de, iyiliklerini yeterince değerlendirmiş olamam!” diyerek bin kez kutsamış. Magripli de “Ey kardeşimin karısı, ona rahmetlinin yerine babalık etmek görevimdir! Onun hakkında artık hiçbir kaygı duyma ve mutlu ol!” diye yanıt vermiş. Alaaddin’in anası da, ellerini göğze kaldırarak “Ey kocamın kardeşi, bu öksüz çocuğa her zaman gölgesinde korunacağı bir kanat olasın diye, eski ve yeni azizlerin hatırı için, bizim uğrumuza yaşamını uzatması için Tanrı’ya yalvarırım! Emin olasın ki, o da, kendi bakımından, her zaman senin buyruklarına uyacak ve sadece

kendisinden isteyeceklerini yerine getirecektir!" demiş. Magripli de "Ey kardeşimin karısı, Alaaddin artık akli başında bir kişi oldu, çünkü aslında iyi aileden harika bir çocuktur. Onun babasına yaraşır bir evlat olacağına ve senin yorgun gözlerine sevinç saçacağına tam olarak umut besliyorum!" demiş. Sonra da "Ey kardeşimin karısı, yarın cuma olduğundan ona vaat ettiğim dükkânı açamayacağım için beni mazur gör; çünkü bilirsin ki cumaları çarşı kapalıdır; ve iş görülmez. Ama, yarından sonra cumartesi günü, Allah isterse, işi görürüz! Bu durumda yarın Alaaddin'i, eğitmeyi sürdürmek için almaya geleceğim ve dünyanın parlak ve şık yanlarını tanıması için, zengin tacirlerin uğradığı yerleri ve kent dışında dolaştığı bahçeleri ziyaret ettireceğim. Çünkü bugüne kadar sadece çocuklarla düşüp kalkmış; artık sayılı kişileri tanıması, onların da kendisini bilmeleri gerek!" diye eklemiş; ve Alaaddin'in anasından izin alıp Alaaddin'i de kucakladıktan sonra oradan ayrılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

.. Ve Alaaddin'in anasından izin alıp Alaaddin'i de kucakladıktan sonra oradan ayrılmış. Alaaddin bütün gece o gün gördüğü güzel şeyleri ve tattığı sevinci düşünmüş; ve kendi kendine, ertesi gün için yeni zevkler vaat etmiş. Ve de gözlerini kapamaksızın sabaha ulaşarak şafak söktüğü sırada kalkmış ve güzel giysilerine bürünmüş; ve alışık olmadığı uzun giysi içinde enine boyuna dolaşmaya başlamış. Sonra, sabırsızlık içinde, gelmekte geciktiğini düşünerek, kapının önünde amcasını beklemeye çıkmış; onun geldiğini görerek rahatlamış. Ona doğru genç bir küheylan gibi koşmuş ve elini öpmüş. Magripli de onu kucaklamış ve birçok kez okşamış ve gidip anasına onu alıp götürceğini bildirmiş. Sonra onu elinden tutmuş, alıp götürmüş. İkisi birlikte şuradan buradan konuşarak yürümüşler ve Alaaddin'in o güne kadar hiç çıkmadığı kentin kapılarını aşmışlar. Gözlerinin önünde güzel zengin evleri ve bahçelerle çevrili saraylar belirmeye başlamış; Alaaddin bunlara hayranlıkla bakmış; bir

sonrakini bir öncekinden daha güzel bulmuş. Ve Magripli'nin kafasında tasarladığı maksada gittikçe daha fazla yaklaşarak kırlara doğru ilerlemişler. Ama, bir an gelmiş, Alaaddin yorulmaya başlamış ve Magripli'ye "Amca, daha uzun süre yürüyecek miyiz? İşte artık bahçeleri geçtik; önümüzde dağlardan başka bir şey kalmadı! Ben de çok yoruldum ve bir parça bir şeyler yemek isterim" demiş. Magripli de, kuşağının arasında içinde meyveler ve peksimetler bulunan bir yağlık çıkarmış ve Alaaddin'e "İşte oğlum, yiyip içeceğin şeyler! Ama sana göstermek istediğim, dünyada bir eşi daha bulunmayan harika bir yere ulaşmamız için biraz daha yürümemiz gerek! Gücünü toparla ve yüreklen Alaaddin, sen artık bir erkeksin!" demiş. Ve gelecekteki davranışları üzerine nasihatlar vererek ve artık haylaz oğlanlarla düşüp kalkmaktan yüz çevirip daha çok akli başında ve önemli kişilere yaklaşması için onu yüreklendirmeyi sürdürmüş. Ve onu böylece oyalayarak yürütüp sonunda birlikte boş bir vadinin sonundaki Tanrı'dan başka kimsenin bulunmadığı bir dağın eteğine ulaşmışlar.

İşte burası tam da Magripli'nin yolculuğunun maksadı ve onun Magrip'in içerlek bölgelerinden Çin'in en ucuna kadar gelmesinin nedeni olan yermiş. O zaman yorgunluktan bitkin Alaaddin'e doğru dönmüş ve gülerek "Oğlum Alaaddin maksadımıza ulaştık!" demiş. Ve bir kayanın üstüne oturarak onu da yanına oturtmuş ve büyük bir sevecenlikle kollarıyla onu sarmış ve ona "Biraz dinlen Alaaddin. Çünkü biraz sonra sana, hiçbir insan gözünün asla görmediği bir şey gösterebileceğim. Evet, Alaaddin, biraz sonra, burada, yeryüzünün tüm bahçelerinin en güzelini göreceksin! Ve ancak bu bahçenin harika yanlarını gördükten sonra bana teşekkür edecek ve yürüyüşünün verdiği yorgunluğu unutup bana ilk kez rastladığın günü kutsayacaksın" demiş; Ve onu bir an sadece kayaların ve çalıların bulunduğu bir yerde nasıl bir bahçe görmek imkânı bulunduğu düşüncesine şaşkınlıkla açılmış gözlerle daldığı sırada terk etmiş. Sonra ona "Şimdi kalk bakalım Alaaddin, şu çalılıklardan bulabileceğin en kuru sapları ve odun parçalarını topla ve onları bana getir! O zaman seni görmeye getirdiğim bedava temaşayı izlersin!" demiş. Alaaddin de ayağa kalkıp çalılardan epeyce sap ve odun parçası

toplamiş ve Magripli'ye getirmiş; o da kendisine "İşte ihtiyacım buydu! Şimdi oradan çekil ve gel arkama sokul!" demiş. Alaaddin de amcasına itaat etmiş ve arkasında belli bir mesafede yer almış.

Bunun üzerine Magripli, kuşağından bir çakmak çıkarmış; kuru dal ve sap yığınlarını ateşe vermiş; bunlar çatırdayarak alazlanmış. O zaman hemen cebinden bağadan yapılma bir kutu çıkarmış, onu açıp içinden bir tutam günlük alıp ateşin ortasına atmış. Birdenbire yoğun bir duman yükselmiş; Magripli bunu elleriyle her yana dağıtmış; o sırada Alaaddin'in bilmediği bir dilde sihirli sözler mırıldanıyormuş. Ve aynı anda, yer sarsılmış ve kayalar yerinden oynamış, toprağın üzerinde on arış kadar genişlikte bir çukur açılmış. Ve bu deliğin ta dibinde beş karış kadar genişlikte yatay durumda ortasında tunç bir halka bulunan mermer bir kapak belirmiş.

Bunu gören Alaaddin korkuyla bir haykırış koparmış ve urbasının eteğini dişleri arasına alarak sırtını çevirip bacaklarını rüzgâra terk ederek kaçmaya başlamış. Ama, Magripli, bir sıçrayışta üzerine atılıp onu yakalamış. Çocuğa korkunç gözlerle bakmış ve bir kulağından tutarak onu sarsmış ve elini kaldırıp öylesine müthiş bir tokat aşk etmiş ki, neredeyse dişleri sökülecekmiş; çocuk şaşırıp yerde yığılı kalmış.

Magripli, ne olursa olsun ona egemen olmak için böyle davranmış bulunuyormuş; çünkü onsuz, uğrunda buralara kadar geldiği girişimi yerine getiremeyeceğinden, yapacağı iş için Alaaddin'in kendisi gerekliymiş. Böylece, onu sersemlemiş yerde yatarken görünce, onu doğrultmuş ve sesini iyice tatlılaştırmaya çalışarak "Bil ki Alaaddin, sana böyle davrandıysam, bir erkek olmayı öğretmek içindir! Çünkü ben senin amcan, babanın kardeşiyim ve bana itaat etmen gerek!" demiş. Sonra da tam olarak tatlılaştırdığı bir sesle "Haydi Alaaddin, şimdi sana ne diyeceğimi tek bir sözcüğünü kaçırmadan iyi dinle! Çünkü bunu yaparak hatırı sayılır yararlar sağlarsın ve başına gelen çeşitli sıkıntıları çabucak unutursun!" demiş. Ve onu kucaklayarak büsbütün yatıştırıp kendine bağlamayı becermiş; ve ona "Benim tütsülememin ve okuduğum sözlerin erdemiyile yerin nasıl yarıldığını gördün! Bunu sadece senin iyiliğin için yaptığımı bilmelisin; çünkü çukurun dibinde gördüğün, üstünde tunç bir

halka bulunan bu kapağın altında senin adına yazılmış ve ancak senin varlığıyla açılabilen bir hazine var! Ve sana adanmış olan bu hazine, seni tüm şahırlardan daha zengin kılacaktır! Ve bu hazine, başkasına değil, yalnızca sana adanmış olduğundan bu mermer kapağa senden başkasının dokunmasının ve onu yerinden oynatmasının imkânsız olduğunu da sana söylemeliyim! Çünkü ben bile, bunca büyük olan kudretime karşın, ne tunç halkaya elimi sürebilir ne de şimdikinden bin kat daha güçlü ve kuvvetli de olsam, kapağı kaldırılabirim! Ve bir kez kapak kalkarsa, hazineye girmem ve aşağıya doğru tek bir basamak bile inmem mümkün değildir! Benim yapamadığım şeyi yapmak, ancak senin için mümkündür! Bundan dolayı, sana söyleyeceğim sözleri harfi harfine tekrar etmen yetecektir! Böylece hazinenin sahibi olursun, onu iki eşit parça olarak biri sana biri bana düşecek şekilde, kardeşçe bölüşürüz!” demiş.

Magripli'nin bu sözlerini duyan zavallı Alaaddin, duyduğu yorgunluğu ve yediği tokadı unutmuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Magripli'nin bu sözlerini duyan zavallı Alaaddin, duyduğu yorgunluğu ve yediği tokadı unutmuş ve "Amcacığım, istediğin neyse hepsini buyur, itaat edeceğim!" diye yanıt vermiş. Magripli de onu kollarına almış ve birçok kez yanaklarından öpmüş ve ona "Ey Alaaddin, sen benim için bir oğul gibisin, hatta daha da değerlisin! Çünkü yeryüzünde senden başka yakınım yok; ve benim tek varisim ve ardılım sadece sen olacaksın, çocuğum! Sonuç olarak, senin için bunca uzaktan gelmiş bulunuyor ve şu anda da sırf senin için çalışıyorum. Bir parça sert davrandıysam, bu harika talihini boşu boşuna beklentiye bırakmaman içindir; bunu şimdi herhalde anlamışsındır. İşte şimdi yapacağın şudur: İlkin benimle birlikte çukurun dibine kadar ineceksin, orada tunç halkayı tutup mermer kapağı kaldıracaksın!" demiş. Böyle konuşarak ilkin çukura kendi atlamış ve inmesine yardım etmek üzere Alaaddin'e el uzatmış. Alaaddin de, bir kez aşağı inince ona "Ama

amcacığım, bunca ağır olan bir kapağı, sadece genç bir oğlan olduğum halde nasıl kaldırıabilirim? Hiç değilse bana yardım etseydin, bu işe seve seve girişebilirdim!" demiş. Magripli "Hayır, hayır! Şayet yanılır da elimi sürersem, artık senin yapacak şeyin kalmaz ve adın hazineni üzerinden sonsuza dek silinir! Kendi başına dene, göreceksin ki kapak yerden bir kuş tüyü kaldırır-mışçasına kolaylıkla kalkacaktır! Halkayı tutarak adını, babanın adını ve büyükbabanın adını söylemen yeter!" diye yanıt vermiş.

O zaman Alaaddin eğilmiş ve halkayı kavrayıp "Ben Alaaddin'im, terzi Ali oğlu terzi Mustafa'nın oğlu!" diyerek çekmiş. Ve mermer kapak büyük bir kolaylıkla yerinden kalkmış ve onu hemen yana koymuş. Aşağıda, on iki basamaklık bir mermer merdivenle inilen, üzerinde iri çiviler kakılı iki kanatlı bir kapıyla sonuçlanan bir mahzen görünmüş. Magripli ona "Oğlum Alaaddin, şimdi bu mahzene in! On ikinci basamağa inince, kendiliğinden sana açılacak olan bu bakır kapıdan içeri gir; oradan birbirine bağlı üç kısma bölünmüş kubbeli bir salona ulaşacaksın. İlk bölümde eriyik altınla dolu dört tunç fıçı, ikinci bölümde altın dinarla dolu dört gümüş fıçı bulacaksın. Ama, sen orada durmadan geç ve giysini iyice yukarı kaldırarak beline dola ki fıçılara değmesin; çünkü elinle ya da giysilerinle fıçıların içine ya da üstüne hafifçe dokunsan bile, kara bir taş yığınınına dönüşürsün. Dolayısıyla ilk bölmeye girip çabucak ikincisine geçersin; orada da bir an bile durmaksızın üçüncü bölmeye geç! Orada, giriş kapısına benzer, üstüne iri çiviler kakılı bir kapı hemen önünde açılacaktır. İçine girince ansızın önüne çıkan meyvelerinin ağırlığı altında eğilen ağaçların dikili bulunduğu bir bahçe göreceksin! Ama orada da sakın eğleşme! Önüne doğru yürüyerek otuz basamaklık sütunlu bir merdivene ulaşacaksın; oradan bir taraçaya ulaşmak için bunu tırmanırsın. Bu taraçaya ulaştığında çok dikkatli ol Alaaddin! Çünkü, tam karşısında, üstü açık bir duvar oyuğunda tunç bir ayaklık üzerinde bakır bir lamba göreceksin! Bu lamba yanar durumdadır. Sen, Alaaddin, dikkatle bu lambayı alacak, onu söndürecek ve içindeki yağı yere dökecek ve onu çabucak göğsünde saklayacaksın! Sakın giysin kirlenir diye korkma! Çünkü dökeceğin bu yağ, yağ değildir, giysiler üzerinde hiçbir leke bırakmayan bir

sıvıdır ve izlediğin aynı yoldan bana geri döneceksin! Ve dönüşte, istersen, bahçede biraz kalabilirsin ve bahçenin meyvelerinden istediğin kadar koparabilirsin. Ve bir kez yanıma dönünce, yolculuğumuz nedeni ve amacı ve gelecekteki zenginliğimizin kaynağı olacak olan lambayı bana verirsin, çocuğum!” demiş.

Magripli böylece konuştuktan sonra, parmağındaki bir yüzüğü çıkarmış ve onu Alaaddin’in başparmağına takmış ve ona “Bu yüzük, oğlum, seni bütün tehlikelerden ve kötülüklerden koruyacaktır! Yüreğini bütün tut, bağrını cesaretle doldur, çünkü artık sen bir çocuk değil, bir erkeksin! Ve Tanrı’nın yardımıyla iyilikten başka bir şey görmeyeceksin! Ve biz, lamba sayesinde servete gömülecek ve tüm yaşamımızda onunla kuşatılacağız!” demiş. Sonra da “Yalnız, bir kez daha söylüyorum Alaaddin, eteğini iyice yukarı kaldırıp beline sarman gerek! Yoksa, mahvolsun; hazine de seninle birlikte yok olur!” diye eklemiş. Sonra onu kucaklamış ve yanaklarını birçok kez okşamış ve de ona “Selametle git!” demiş.

Bunun üzerine Alaaddin yüreklenip koşarak mermer basamakları inmiş ve eteğini kuşağının üstüne kadar kaldırarak bedene iyice sarmış; onun yaklaşmasıyla iki kanadıyla birden açılan bakır kapıyı geçmiş. Ve Magripli’nin tavsiyelerini unutmaksızın, bir sakınımla salonun ilk ikinci ve üçüncü bölümlerini, altın dolu fiçilerin çevresinden dolanarak geçmiş ve sonuncu kapıya ulaşmış; onu da aşır durmaksızın bahçeden geçerek sütunlu merdivenin otuz basamağını çıkarak taraçaya ulaşmış; ve tam karşısında bulunan duvar oyuğuna doğrulmuş. Orada tunç bir ayaklık üstünde yanmakta olan lambayı görmüş. Ve elini uzatmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Tunç bir ayaklık üstünde yanmakta olan lambayı görmüş. Ve elini uzatarak onu almış. İçindekini yere dökmüş, üzerinin hemen kurduğunu görerek, onu çabucak giysisini lekelemekten çekinmeyerek koynunda gizlemiş. Ve taraçadan inerek yenden bahçeye ulaşmış.

Artık, kaygılarından kurtulduğu için, merdivenin sonuncu basamağında bir an durarak ilk geçişinde meyvelerine bakma zamanını bulamadığı ağaçları incelemeye başlamış. Ve gerçekten bu bahçenin ağaçlarının biçim, renk ve irilik bakımından olağandışı olan meyvelerinin ağırlığıyla eğilmiş olduklarını görmüş. Ve meyve bahçelerindeki ağaçların tam tersine, her bir dalının ayrı renkte meyveler taşıdığını farketmiş. İçlerinde bir billur gibi saydam beyazlıkta olanlar; ya da kâfur gibi bulanık beyazlıkta olanlar; ya da saf bir mum donukluğundaki beyazlıkta olanlar varmış. Kızıl olanlar da nar tanesi gibi, kan partakalı gibi çeşitlerdeymiş. Yeşil olanlar arasında, koyu yeşiller kadar yumuşak yeşiller varmış; ötekiler de mavi, menekşe ve sarı imiş; başkaları da sonsuz çeşitte başka renklerde imiş. Ve zavallı Alaaddin, beyaz meyvelerin elmas, inci, sedef ve aytaşından olduğunu; kırmızı meyvelerin yakut, kızıl yakut, yemen taşı, mercan ve akik; yeşillerin zümrüt, bezadi, yeşim, lacivert taşı ve mavimsi zümrüt; mavilerin yakut ve süleymani taş; sarıların sarı yakut, amber ve sarı akik; ve renkleri karmaşık olan ötekilerin panzehir taşı, yıldıztaşı, zebercet, simofen, hematit, turmalin, nefrit, kara kehribar ve gökboncuk taşı olduğunu bilmiyormuş! Ve güneş tüm ışınlarıyla bahçenin üzerine düşüyormuş. Ağaçlar da, tüm meyveleriyle büyülmüş bir ateşle yanmaksızın tutuşuyormuş.

O zaman Alaaddin, zevkin sınırında, bu ağaçlardan birine yaklaşmış ve yemek için birkaç meyve koparmak istemiş. O zaman dişler altına konmaya asla yaramadıklarını ve sadece şekil bakımından portakallara, incirlere, üzümlere, karpuzlara, elmalara ve Çin'in tüm öteki meyvelerine benzediklerini anlamış. Ve onlara dokunarak düş kırıklığına uğramış; ve kesinlikle zevkine uygun bulmamış. Ve bunların rekkli cam topaklardan başka bir şey olmadığını düşünmüş; çünkü yaşamında değerli taşlar görme fırsatını bulmamış imiş. Yine de, çok kızmış olduğu halde, eski yoldaşları genç arkadaşlarına ve de o zavallı anasına armağan etmek üzere bazılarını koparmayı düşünmüş! Ve her renkten birçoğunu almış; bunları kuşağına, ceplerine sokmuş; urbasının içine, urbasıyla gömleğinin arasına, gömleğiyle teninin arasına doldurmuş; ve bunlardan o kadar çok miktarda yüklenmiş ki, iki yanıyla yüklü bir eşeğe benziyormuş. Ve böylesine ağır bir halde,

özenle eteğini kaldırmış, onu sıkı sıkıya beline dolamış ve itinayla fiçilerin bulunduğu üç salonu geçmiş ve Magripli'nin baş tarafında merakla beklemekte olduğu mahzenin merdivenine ulaşmış.

Alaaddin bakır kapıyı aşır merdivenin birinci basamağına çıktığında, mahzene açılan üst yanda giriş yerinde bulunan Magripli, mahzenden tamamıyla çıkışını sağlayacak üst basamaklara gelinceye kadar onu beklemeye sabredmeden, ona "Pekâlâ Alaaddin, lamba nerede?" demiş. Alaaddin de "Onu şurada, bağırmda tutuyorum!" diye yanıt vermiş. O da "Çabucak oradan çıkar da onu bana ver!" demiş. Ama Alaaddin, kendisine "Nasıl olur da onu benden hemen istersin, amca? Görmüyor musun ki, giysilerimin her yanına doldurduğum bütün o cam topaklar içinde nasıl sıkışmışım! İzin ver de ilkin şu merdivenleri çıkarım, delikten çıkmak için bana yardım et; o zaman bütün bu yuvarlak camlardan kurtulur, onları merdivenlerden yuvarlanıp kırılmadan, güvenli bir yere yerleştirir; ve böylece bu dayanılmaz sıkıntıdan kurtularak bağırmdan lambayı çıkarır ve sana veririm! Zaten daha şimdiden sırtımın gerilerine kaydı ve tenimi fena halde incitiyor! Ondan kurtulsam da ferahlasam diyorum!" diye yanıt vermiş. Ama Magripli, Alaaddin'in bu karşı çıkmasına kızarak ve de lambayı sırf kendisi için saklamak istediğinden güçlük çıkarmakta olduğuna inandığından; ona, Şeytanın ki kadar korkunç bir sesle "Ey köpoğlu köpek! Bana lambayı hemen verir misin, yoksa gebermek mi istersin?" diye haykırmış. Alaaddin de, amcasındaki bu değişikliği neye bağlayacağını bilmeden onu bu denli öfke içinde görmekten korkmuş ve ilkinden de şiddetli bir tokat yiyeceğinden ödü patlayarak kendi kendine "Vallahi, bundan sakınsam iyi olur! İyisi mi mahzene ineyim de onun öfkesinin geçmesini bekleyeyim!" demiş. Ve sırtını çevirerek ve eteğini kaldırarak dikkatle yeraltına dönmüş.

Bunu gören Magripli, bir öfke çılgılığı koparmış ve hiddetin sınırında umutsuzluğundan ve bu mahzende Alaaddin'in ardından koşması, sihrin gücüyle kendine yasaklanmış bulunduğu tepinmiş ve çırpınmış. Ve "Ah, lanet olası Alaaddin, seni layık olduğun şekilde cezalandıracağım!" diye haykırmış. Ve henüz sönmemiş olan ateşe doğru koşarak üzerinde bulunan günlükten bir tutamını, büyümlü sözler fısıldayarak, üzerine atmış. Ve hemen

mahzene kapak oluşturan mermer kendiliğinden yerinden kalkıp merdivenin ağzını tümüyle kapayacak şekilde ilk yerine yerleşmiş. Alaaddin de böylece yeraltında kapalı kalmış.

Magripli, daha önce söylendiği gibi, Magrip'in içerlerinden gelmiş önemli bir sihirbazmış; ve genç Alaaddin'in uzaktan yakından hısmı falan değilmiş. Gerçekte, en berbat türden sihirbaz ve büyücülerin kaynağı olan Afrika'da doğmuş imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekte, en berbat türden sihirbaz ve büyücülerin kaynağı olan Afrika'da doğmuş imiş. Ve gençliğinden beri, kendini inatla tümüyle büyücülük ve sihirbazlık denemelerine ve kum falı, kimya, yıldızbilimi, tutsüleme ve efsunlama sanatına bağlamış bulunuyormuş. Ve otuz yıl büyü uygulandıktan sonra, büyücülüğün gücüyle, yeryüzünün bilinmeyen bir yerinde olağandışı sihir gücü olan ve ona sahip olacak mutlu kişiyi tüm şahıslardan ve sultanlardan da kudretli kılma erdemi bulunan bir lambanın varlığını keşfetmiş. O zaman tutsüleme ve büyüleme işini iki katına çıkarmış ve söz konusu lambanın Çin ülkesinin Kolo-ka-çe kentinde bir yeraltı mahzeninde bulunduğunu öğrenebilmiş. Bu yer de, bizim tüm ayrıntılarıyla görmekte olduğumuz yerin ta kendisi imiş. Ve büyücü gecikmeksizin yola koyulmuş ve uzun bir yolculuktan sonra Kolo-ka-çe'ye gelerek hemen çevreyi araştırmış ve sonunda yeraltı mahzeninin bulunduğu yerin tam olarak sınırlarını saptamış. Ve bulgu tahtası yoluyla hazinenin ve sihirli lambanın yeraltı güçleri tarafından Terzi Mustafa'nın oğlu Alaaddin'in üzerine yazılı bulunduğunu ve mahzeni sadece onun açabileceğini, başkasının orada en küçük girişimde bulunduğu takdirde, kesin olarak yaşamını yitireceğini öğrenmiş. Ve işte bunun için Alaaddin'i aramaya koyulmuş ve bir kez onu bulduktan sonra, anasının ve kendisinin kuşklarını uyandırmadan, onu kendine ve bu yere çekmek için her türlü dolambaç ve çareyi kullanmış bulunuyormuş. Bu girişimde bir kez Alaaddin başarı sağlayınca, ondan bunca çabuklukla lambayı istemesinin nedeni, onu hemen elinden

almak ve çocuğu sonsuza dek yeraltında gömülü bırakmış. Ama Alaaddin'in ikinci bir tokattan korktuğu için büyücünün giremeyeceği bu yeraltı mahzeninin içine nasıl kaçtığını; büyücünün de öç almak için, onu nasıl içerde açlıktan ve susuzluktan ölsün diye hapsettiğini gördük. Bu eylemi tamamladıktan sonra sihirbaz, köpükler saçarak ve çırpınarak, olasılıkla ülkesi Afrika'ya doğru yola koyulmuş. İşte onun durumu böyleymiş! Ama ona yeniden döneceğimiz kesin!

Alaaddin'e gelince, onun durumu şöyle! Yeraltına döndükten sonra, Magripli'nin büyüsünün neden olduğu yer sarsıntısını duymuş; ve dehşete düşerek kubbenin başına çökmesinden korkmuş; ve yeniden giriş yerine koşmuş. Ama merdivene geldiğinde, ağır mermer kapağın çıkış yerinin ağızını kapatmış bulunduğunu görmüş; ve heyecanın ve korkunun son sınırına ulaşmış; çünkü, bir yandan, amcası olduğuna inandığı, kendisini o kadar okşayıp şımartan adamın kötülüğünü anlayamıyor; diğer yandan da erişemediği mermer kapağı yerinden oynatabileceğini düşünemiyormuş. Bu koşullar altında, umutsuz Alaaddin, amcasına seslenerek ve ona her türlü yeminler ederek ve hemen lambayı vereceğini vaat ederek büyük haykırışlar koparmaya başlamış. Ama besbelli ki, onun haykırışlarını ve hıçkırıklarını oradan ayrılıp çoktan uzaklaşmış bulunan büyücü işitmemiş. Alaaddin de, amcasının kendisine yanıt vermediğini görünce, özellikle kendisine köpoğlu diye haykırışını duyduktan sonra onun hakkında bazı kuşkular duymaya başlamış; çünkü gerçek bir amca, kardeşinin oğluna asla böyle küfretmezmiş. Artık ne olursa olsun, ışık bulunan bahçeye gitmeye, bu karanlık yerlerden kendini kurtararak bir çıkış aramaya karar vermiş.. Ama bahçeye açılan kapının önüne gelince, kapalı olduğunu ve artık önünde kendiliğinden açılmadığını görmüş. O zaman, korkudan çılgına dönmüş, yeniden mahzenin kapısına koşmuş ve kendini ağlayarak merdivenin basamaklarına atmış. Ve artık kendini, içinde bulunan tüm altına karşın karanlık ve dehşet dolu, kapkaranlık mahzenin dört duvarı arasında canlı olarak gömülü görmüş. Ve kederine gömülüp uzun uzadıya hıçkırmış. Yaşamında ilk kez, zavallı anasının tüm iyiliklerini ve tüm değer-bilmezliğine karşın bitip tükenmez özverisini düşünmeye koyulmuş. Ve bu mahzende ölüm, ona, artık yaşamında, doğasında

düzeltilmeler yaparak ve minnettarlık duygularıyla anasının yüreğini ferahlatma imkânından yoksun bulunduğunu anladığından, daha acı görünmüş. Ve bu düşünceyle içini çekerek ağlamış ve umutsuzların genellikle “Tanrı’dan başka baş vurulacak güç sahibi yoktur!” diyerek bunaldığı zaman yaptıkları gibi, kollarını büküp ellerini ovuşturmaya başlamış. Oysa, bu hareketle, Alaaddin, istemeksizin, başparmağında bulunan büyücünün kendisine yeraltı tehlikelerinden korunması için verdiği yüzüğü de ovuşturmuş bulunuyormuş. Ve bu lanetli Magripli, verdiği bu yüzüğün Alaaddin’in yaşamını kurtaracağını bilmiyormuş; zaten bilseymiş, kuşkusuz ya hiç vermez ya da onu yeraltındaki mahzene kapamadan önce elinden çabucak çeker almış. Ama, tüm büyücüler, esasları bakımından, kardeşleri bu Magripli gibidirler: büyücülük, güçlerine ve lanetli bilimlerine karşın en basit davranışlarının sonuçlarını kestirmeyi asla düşünmezler. Çünkü, kibirleri ve kendilerine güvenleri ile asla tüm insanların efendisine başvurmazlar ve tütsülerindeki dumanlardan daha yoğun bir dumanla ruhları her zaman kararmıştır ve gözleri bir bağla örtülüdür ve karanlıkta el yordamıyla dolaşırlar!

Bundan dolayı, umutsuz Alaaddin, başparmağının birinde erdemlerinden haberli olmadığı yüzük bulunan ellerini bilmeksizin birbirine sürtünce...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

Bundan dolayı umutsuz Alaaddin, başparmağının birinde erdemlerinden haberli olmadığı yüzük bulunan ellerini bilmeksizin birbirine sürtünce, ansızın önünde yerin altından çıkarasına çok büyük, dev gibi bir ifrit belirmiş; kazana benzeyen başı, korkunç yüzü ve kızıl gözleriyle onun önünde eğilmiş ve gökgürültüsü gibi yankılar uyandıran bir sesle ona “İşte kölen önünde saygıyla eğilmekte! Ne istiyorsan söyle! Ben yeryüzünde, gökyüzünde ve sular üzerinde yüzüğün hizmetkârıyım!” demiş.

Bu görünüm karşısında, zaten yürekli olmayan Alaaddin çok korkmuş; başka bir yerde ya da başka koşullarda düşüp bayılır ya da bacaklarını rüzgâra vererek kaçarmış. Ama kendini zaten

açlıktan ve susuzluktan ölmüş bildiği bu mahzende, bu korkunç ifritin araya girmesi, özellikle de sorusunu işitmiş olması kendisine büyük bir yardım gibi görünmüş. Ve dilini oynatıp “Ey hava, kara ve su ifritlerinin büyük şeyhi, beni hemen bu mahzenden çıkar!” yanıtını verebilmiş.

Bu sözler daha Alaaddin’in ağzından çıkar çıkmaz yer kıpırdamış ve başının üstünde açılmış; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede mahzenden dışarı Magripli’nin ateş yaktığı aynı yere taşınmış. İfrite gelince, gözden yok olmuş. O zaman Alaaddin, hâlâ heyecandan titreyerek, ama özgür kaldığından mutlu, Hayır Sahibi Tanrı’ya, onu mutlak bir ölümden ve Magripli’nin tuzaklarından kurtardığı için şükretmiş. Ve yöresine bakınıp uzakta, bahçelerinin ortasındaki kenti görmüş. Çabucak başını bir kez bile ardına, vadiye doğru çevirmeden büyücünün kendisini getirmiş olduğu yolu tutmuş. Ve gecenin ortasında, tükenmiş, soluk soluğa, gecikmesinden pek çok kaygı duymakta olan anasının ağlayarak kendisini beklediği eve ulaşmış. Kadın koşup ona kapıyı açmış; ve tam onu kollarına aldığı sırada Alaaddin, duyduğu heyecana artık dayanamayarak düşüp bayılmış.

Alaaddin gördüğü bakım sayesinde, baygınlıktan kurtulunca, anası ona, yeniden içsin diye biraz gülsuyu vermiş. Sonra, oldukça tedirgin, neler olduğunu sormuş. Alaaddin de “Anacığım, karnım çok aç! Senden bana bir şeyler vermeni rica ediyorum; çünkü sabahtan beri hiçbir şey yemedim” demiş. Alaaddin’in anası da koşup ona yiyecek ne varsa getirmiş. Ve Alaaddin öylesine bir aceleyle yemeye koyulmuş ki, anası boğulacağından korkarak ona “Acele etme, oğlum! Gırtlığın patlayacak! Anlatacaklarını bir an önce bana anlatmak için acele ediyorsan, bil ki bol vaktimiz var! Seni gördüğüm anda, rahatladım! Ama sen dönmeksizin gecenin ilerlediğini gördükçe Tanrı bilir ne denli kederlendiğimi!” demiş.

Sonra, ona “Ah, oğlum! Lütfen biraz ağır ol! Daha küçük lokmalar yut!” demek için konuşmasını kesmiş. Alaaddin de, önünde olan her şeyi çabucak yutup içecek su istemiş ve su testisini alıp içindekini durmaksızın boğazına boşaltmış. Ondan sonra memnun olup anasına “Şimdi, anacığım, sana, amcam olduğunu sandığın ve gözlerimin iki parmak önüne kadar ölümü getiren

adamla başıma gelenleri anlatabilirim. Ah! Sen, beni o denli okşayışlarla saran, sevecenlikle öpen bu lanetli Magripli'nin, bu büyücü, bu yalancı, bu hilebaz, bu sinsi, ikiyüzlü, bu köpek, bu pis, yeryüzünde şeytanlar arasında eşi bulunmayan bu şeytanın, hiç de benim babamın kardeşi, amcam olmadığını bilmiyorsun! Kötü bizden irak olsun!" demiş. Sonra "Bak dinle ana, bana neler yaptı!" diye eklemiş; ve "Ah! Onun elinden kurtulduğum için ne kadar memnunum!" diyerek sözünü sürdürmüştü. Sonra bir an durup, birkaç kez soluk alıp ve birdenbire bir boşalışta, tokat, küfür ve gerisi dahil, hiçbir ayrıntıyı atlamadan başından sonuna kadar olup biten her şeyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlamasının hiçbir yararı yok.

Ve öyküsünü anlatıp bitirince, kuşağını açmış ve yere serilmiş şiltenin üzerine bahçedeki ağaçlardan topladığı saydam ve renkli meyvelerden oluşan göz kamaştıran bir yığın şey dökmüş. Yığının içinde, taş yuvarların arasında lamba da varmış. Sözünü bitirmek için "İşte ana, bu lanetli sihirbazla geçirdiğim serüven böyledir! Ve yeraltındaki yolculuğumdan getirdiğim de bunlar!" demiş. Böylece konuşarak "Ama bu cam bilyelerle oynayacak bir çocuk değilim artık!" anlamına gelen bir yüz buruşturmayla, anasına o harika yuvarları göstermiş.

Oğlunun konuştuğu sürede, kadın, öykünün en şaşırtıcı ve en dokunaklı yerlerinde, sihirbaza karşı öfke haykırıları ya da Alaaddin için acıma feryatları kopararak onu dinlemiş. Ve bu garip serüveni anlatıp bitirince, artık kendini tutamamış ve Magripli'ye, onun bu davranışı için öfke ve nefretin söyletebileceği her türlü adlandırmayı sayarak hakaretler yağdırmış. Ve biraz boşaldıktan sonra, oğlu Alaaddin'i bağrına basmış ve ağlayarak onu öperken "Bu Magripli sihirbazın elinden seni sağ salim kurtaran Tanrı'ya şükredelim! Ah hain! Ah alçak! Yarım dirhem bile etmez bu sefil lambayı elde etmek için, hiç kuşku yok ki, senin ölümünü istemiş! Ondan nasıl nefret ediyorum, nasıl iğreniyorum bilsen! Benim zavallı yavrum, Alaaddin'im, sana yeniden kavuştum! Ama benim hatam yüzünden ne tehlikeler atlattımsın. Ben ki, bu Magripli'nin şaşı gözlerine bakıp onun ne amcan ne de başka bir yakınım olabileceğini, tam tersine alçak ve inançsız bir büyücü olduğunu anlamalıydım!" demiş.

Ve böylece konuşarak, anası oğlu Alaaddin'i alıp yanına, şiltenin üstüne oturtmuş; onu öperek tatlı tatlı kollarında sallamış. Magripli ile geçirdiği serüvenle uğraşırken, üç gündür uyumamış olan Alaaddin de, böylece sallanırken, gözlerini kapamakta ve anasının dizlerinde uyumakta gecikmemiş. Kadın onu bin bir özenle şilteye yatırmış ve kendisi de, ondan sonra yatıp uyumakta gecikmemiş. Ertesi gün uyandıklarında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

Ertesi gün uyandıklarında, yeniden kucaklaşmaya başlamışlar ve Alaaddin, anasına geçirdiği serüvenin onu sonsuza dek haytalıktan ve serserilikten kurtardığını ve bundan böyle babası gibi çalışmak üzere gidip iş arayacağını söylemiş. Sonra, hâlâ aç olduğundan, yiyecek bir şeyler istemiş; anası da ona "Ne yazık ki, oğlum, evde ne varsa, dün akşam sana yedirdim; ve şimdi bir lokma ekmek bile yok! Ama biraz sabret, son günlerde eğirdiğim biraz pamuğu gidip satayım ve satıştan elde ettiğim parayla bir şeyler alayım!" demiş. Ama Alaaddin "Pamuğu bir başka sefere bırak, ana; mahzenden getirdiğim şu eski lambayı al götür ve bakırcılar çarşısında sat! Olasılıkla elde ettiğin parayla bize, bütün bir gün yetecek her şeyi alırsın!" diye yanıt vermiş. Alaaddin'in anası da "Doğru söylüyorsun oğlum! Yarın da o lanetli yerden getirdiğin şu cam yuvarları alır götürür ve onları da sıradan tacirlerin ödeyeceğinden daha fazla fiyatla satın alacak olan zenciler mahallesinde satarım!" diyerek yanıtlamış.

Alaaddin'in anası böylece satmak için lambayı alıp gidecekken, onu pek kirli bulmuş ve Alaaddin'e "Oğlum, pek kirli olan bu lambayı önce bir temizleyeyim; böylece daha parlak olur, daha da fazla para getirir!" demiş. Ve mutfığa gidip eline biraz kül alarak suyla karıştırmış ve lambayı temizlemeye koyulmuş. Ama daha ovuşturmaya henüz başlamışken, önünde, nereden çıktığı belli olmayan, dehlizde görünenden de çirkin, korkunç bir ifrit belirmiş; öylesine iriymiş ki bu ifrit, başı tavana değiyormuş. Kadının önünde eğilerek, sağır edici bir sesle "Önünde

saygıyla eğilen kölen, işte karşında! Söyle, ne diliyorsun? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!” demiş.¹

Alaaddin’in anası, hiç tahmin etmediği bu görüntüyü görünce; böylesi konuşmaları duymaya alışkın olmadığından, dehşet içinde olduğu yerde çivilenmiş, dili bağlanmış, ağzı açık kalmış; korku ve yılgınlıktan çılgın, gözlerine bu kadar iğrenç ve korkunç bir çehre yansımaya daha fazla dayanamadığından, düşüp bayılmış.

O zaman kendisi de mutfakta bulunan Alaaddin, bu kez gördüğü surat mahzende gördüğünden daha çirkin ve daha korkunç da olsa, evvelce böylesi suratları görmeye alışmış bulunduğu için, anası kadar heyecanlanmamış. Ve ifritin ortaya çıkma nedeninin lamba olduğunu anlamış ve çabucak onu hâlâ baygın yatan anasının ellerinden almış; ve on parmağının arasında sıkı sıkıya tutarak ifrite “Ey lambanın hizmetkârı, çok açım ve yemem için son kertede harika şeyler getirmeni istiyorum!” demiş. Ecinni de hemen ortadan kaybolup biraz sonra, som gümüşten büyük bir tepsiyi başında taşıyarak geri dönmüş; tepside içi güzel kokulu, tadı ve görünümü leziz yemeklerle dolu on iki altın tabak, kar gibi beyaz ve kabuğu altın gibi sarı sımsıcak altı ekmek, iki büyük sürahi harika şarap ve iki gümüş kupa varmış. Tepsiyi taburenin üzerine koymuş; sıralanacak şeyleri çabucak sıralamış ve yavaşça kaybolmuş.

O zaman Alaaddin, anasının hep öyle baygın yattığını görek yüzüne gûlsuyu serpmiş; onun sağladığı serinlik, dumanı tüten nefis yemeklerin kokusuyla karışarak zavallı kadının dağılmış bulunan benliğini toparlamasına ve kendine gelmesine yetmiş. Alaaddin de ona çabucak “Haydi ana, bir şey yok! Ayağa kalk da yemek yiyelim! Tanrı’ya şükürler olsun ki, işte yüreğini tümüyle güçlendirecek ve de açlığını giderecek her şey var! Lüt-fen, bu harika yemekleri soğutmayalım!” demiş.

Alaaddin’in anası, taburedeki bu güzel tepsi üzerine konmuş, nefis yemeklerle dolu on iki altın tabağı, altı harika ekmeği, iki

1 Lambanın ifritinin kendisini tanıtmayı her metinde ayrı şekilde olup, en tutarlısı Mathers’in çevirisidir: “*I am master of earth and air and wave, / But slave of the lamb, and the bearer’s slave. / What will you have, mistress, what will you have?*” (Ben toprağın, havanın ve dalgaların efendisiyim! Ama lambanın ve lambayı taşıyanın kölesiyim. / Neye sahip olmak istersin hanımım, neye sahip olmak istersin?) (A.Ş.O.)

sûrahiyi ve kupaları görünce ve bütün bu güzel şeylerden tüten kokularla etkilenince, bayılmasının koşullarını unutarak Alaaddin'e "Oğlum, Tanrı sultanımızın yaşamını korusun! Herhalde yoksulluğumuzu duymuş ve bize bu tepsiyi aşçılarından biriyle göndermiş olacak!" demiş. Ama Alaaddin "Anacığım, şimdi varsayimler ve sorularla vakit harcamayalım! İlkın yemeye başlayalım, sonra ben ne olup bittiğini sana anlatırım!" diye yanıt vermiş.

Alaaddin'in annesi bu böylesine harika yenilikler karşısında gözlerini şaşkınlık ve hayranlıkla açarak onun yanına oturmuş; ve ikisi birlikte büyük bir iştahla yemek yemeye koyulmuşlar. Öyle bir zevk duyuyorlarmış ki çok güzel hazırlanmış yemeklerin tadına bakmaktan bıkmadan tepsinin başında uzun süre kalmışlar, o kadar ki öğle ve akşam yemeklerini birleştirmişler. Sonunda bitirdiklerinde, yemekten artanı bir sonraki gün için bir kenara koymuşlar. Alaaddin'in annesi, bu özel hediye üzerine anlatacaklarını dinlemek üzere hemen oğlunun yanına dönmek için, tabakları ve tabakların içindekileri mutfak dolabına yerleştirmiş. Alaaddin ona neler olduğunu ve lambanın hizmetkârı cinin hiç tereddüt etmeksizin buyruğunu nasıl yerine getirdiğini anlatmış.

Oğlunun öyküsünü gitgide büyüyen bir korkuyla dinleyen Alaaddin'in annesi öfkelenerek bağırır: "Ah oğlum, sana emzirdiğim süt adına, bu büyülü lambayı uzağa atman ve lanetli ifritlerin hediyesi olan bu yüzükten kurtulman için sana yalvarıyorum! Çünkü ben bu çirkin ve korkutucu yaratıkların bir daha görünmelerine dayanamam, kesinlikle ölüürüm. Biraz evvel yediğim yemeğin boğazıma geldiğini ve nefesimin tıkanıdığını hissediyorum zaten. Hem sonra peygamberimiz esenlik üzerine olası Muhammed de cinlerden ve ifritlerden uzak durmamızı ve onlarla senli benli olmamamızı buyurmuştur."

"Anacığım, sözlerin başım gözüm üstüne! Ama gerçekten ne lambadan ne de yüzükten kurtulabilirim!" diye yanıtlamış Alaaddin. "Çünkü yüzük beni mahzende kesin bir ölümden kurtardı ve işte bu lambanın bize verdiği hizmete sen de tanık oldun, bu lamba öyle değerli ki o lanet Magripli çok uzaklardan onu aramaya geldi. Ama yine de anacığım, seni mutlu etmek için ve seni düşünerek, görüntüsü seni rahatsız etmesin, sana gelecekte sıkıntı vermesin diye lambayı saklayacağım."

“İstedigini yap oğlum. Ama ben kendi adıma şunu söyleyim ki ifritlerle, ne yüzüğün ne de lambanın hizmetkârıyla işim olsun istemiyorum! Ve senin de ne olursa olsun bana bir şey anlatmamamı istiyorum...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve senin de ne olursa olsun bana bir şey anlatmamamı istiyorum...

Ertesi gün o harika yemekler tükenince, Alaaddin, anasının yeni korkulara düşmemesi için, hemen lambaya baş vurmaktan kaçınmış ve altın tabaklardan birini alarak ve onu urbasının altında saklayarak çarşıda satmak ve satıştan sağladığı parayla gerekli azığı satın almak niyetiyle evden çıkmış. Ve Şeytan’dan da hilebaz bir Yahudinin dükkânına gitmiş. Urbasından altın tabağı çıkarmış ve onu Yahudiye göstermiş; Yahudi de onu eline alıp incelemiş, tırnak vurmuş ve ilgisiz bir tavırla Alaaddin’e “Buna ne kadar istiyorsun?” diye sormuş. Alaaddin, ömründe altın tabak görmemiş olduğu için böylesi bir malın değerini bilmekten uzak olduğundan, “Vallahi, efendim, bu tabağın değerini sen benden daha iyi bilirsin; onu senin değerlendirmene ve insafına bırakıyorum!” diye yanıt vermiş. Yahudi de tabağın som altından olduğunu çok iyi bildiğinden, kendi kendine “İşte elindekinin değerini bilmeyen bir oğlan! İbrahim’in kutsamasıyla, bana bugün böyle büyük bir fırsat çıktı!” demiş. Ve dükkânının duvarında gizli bir çekmece açarak tek bir altın dinar çıkarmış ve tabağın değerinin binde biri bile olmayan bu parayı Alaaddin’e uzatmış; ve ona “Al, oğlum, işte tabağının karşılığı! Musa ve Harun adına yemin ederim ki, senden başkasına böylesi bir miktarı hiç ödemedim! Bu da gelecekte müşteri olarak seni kazanmak içindir!” demiş. Alaaddin altın dinarı büyük bir sabırsızlıkla almış; öylesine memnunmuş ki, geri dönmeyi bile düşünmeden, çabucak bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Ve Yahudi, Alaaddin’in sevincini görünce, ona daha düşük bedel ödemediğine çok pişman olmuş; ve hemen ardından koşup ver-

diği altının bir kısmını koparmak istemişse de, onu yakalama imkânı olmadığından bu düşüncesinden vazgeçmiş.

Alaaddin'e gelince, zaman yitirmeden, fırıncıya koşmuş, altın dinarı bozdurarak ondan ekmek satın almış; eve dönerek anasına ekmeği ve paranın üstünü vermiş. Ve ona "Ana, şimdi git de, bu parayla gerekli azığı al; çünkü, ben bu işi bilmem!" demiş. Anası da ayağa kalkıp, ihtiyaçları olan her şeyi satın almak üzere çarşıya gitmiş: o gün yiyip içmişler ve yaşamlarından hoşnut olmuşlar. Ve, Alaaddin o günden sonra, parasız kaldıklarında, aynı Yahudiye satmak üzere bir altın tabak götürmüş; o da kendisine her zaman bir altın dinar vermiş; ilk kez bu parayı ödediğinden, daha az verirse, malını götürüp kendi yerine, işten büyük yarar sağlayabilecek başka Yahudilere satar korkusuyla da daha az vermeye cesaret edememiş. Elindeki malın değerini hiç bilmeyen Alaaddin de ona aynı şekilde on iki altın tabağı satmış. O zaman elinde bulunan som gümüşten büyük tepsiyi satmayı düşünmüş; ama onu pek ağır bulduğundan, gelip tepsiyi evde görsün diye Yahudiye aramaya gitmiş; o da değerli tepsiyi inceleyip Alaaddin'e "Bu, iki altın dinara bedeldir!" demiş. Alaaddin, sevinerek, satışa rıza göstermiş; Yahudi bu parayı ona, iki gümüş kupayı da pazarlığa dahil etmeden vermemiş.

Böylece, Alaaddin ve anası, birkaç gün daha geçimlerini sağlayacak para edinmişler. Bu süre içinde Alaaddin çarşıya gidiyor ve tacirler ve seçkin kişilerle ağırbaşlılıkla konuşuyormuş; çünkü, döndüğünden beri, eski arkadaşları olan mahalledeki gençlerle düşüp kalkmaktan özenle çekiniyormuş; ve yaşlı başlı kimselerle konuşmasından edindiği bilgilerden yararlanıyormuş. Böylece, çok kavrayışlı olduğundan, kısa zamanda kendi yaşındaki çocukların çoğunun kavrayamayacağı birçok değerli fikirler edinmiş.

Bu sırada evde yeniden para ihtiyacı duyulmuş. Alaaddin başka bir şey yapamayacağından, anasının duyduğu tüm dehşete karşın, sihirli lambaya başvurmak zorunda kalmış. Bununla birlikte Alaaddin'in niyetinden haberli olan anası, ifritin belirmesi anında orada bulunmaya katlanamayacağından çabucak evden çıkmış. Ve Alaaddin, böylece keyfince davranmakta özgür kalınca lambayı eline almış; dokunması gereken kesin yer olarak aradığı, külle ilk kez temizliğin yapıldığı belirgin yeri bularak

çabucak hafifçe ovalamış. Ecinni derhal ortaya çıkararak, dokunuşun hafifliği nedeniyle, sakın bir sesle, Alaaddin'e "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle, ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaaddin de çabucak "Ey lambanın hizmetkârı, çok açım; bana ilk kez getirdiğinin benzeri bir tepsi yemek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ecinni gözden kaybolmuş; ama göz açıp kapayasıya kadar geçen zamandan da kısa sürede yeniden belirmiş ve söz konusu tepsiyi taburenin üzerine koymuş; ve bilinmez bir yere çekilmiş.

Az bir zaman sonra, Alaaddin'in anası geri dönmüş ve tepsiyle içindeki koku saçan nefis yemekleri görmüş; ve ilk defasından daha az şaşırmamış. Oğlunun yanına oturarak tattığı yemekleri ilk getirilen tepsidekilerden de lezzetli bulmuş. Lambanın hizmetkârı olan ecinninin kendisininde uyandırdığı dehşete karşın, büyük bir iştahla yemiş. O da, Alaaddin de, tam olarak doymadıkça sofradan kalkmamışlar; ama bu yemekler, nitelikleri kadar nicelikleriyle de iştahını kabarttığından, kadın bunları sabah kahvaltısını, öğle ve akşam yemekleriyle birleştirerek yemeyi sürdürüp akşam oluncaya kadar sofradan kalkmamış; Alaaddin de öyle! Tepsideki azıklar tükenince....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

Tepsideki azıklar, ilk kez olduğu gibi, tükenince, Alaaddin altın tabaklardan birini almaktan geri durmayarak, âdeti gereğince, satmak üzere öteki tabakları sattığı Yahudiye götürüyormuş. Tam o sırada, namusluluğu ve inancıyla tanınmış değerli bir kuyumcu ve gerçek bir Müslüman olan saygın bir şeyhin dükkânını önünden geçiyorken, kendi adıyla çağırıldığını duyunca durmuş. Ve saygın kuyumcu eliyle ona işaret etmiş ve birazcık dükkânına uğramasını istemiş. Ve ona "Oğlum, birçok kez seni çarşıdan geçerken görüyor ve urbanın altında gizlemeye çalıştığın bir şey taşıdığını farkına varıyorum; ve komşum Yahudinin dükkânına giriyor, sonra da oradan sakladığın şey yanında olma-

dan çıkıyorsun. Sana belki de genç yaştan dolayısıyla bilemeyeceğin bir şey bildirmeliyim, oğlum! Bil ki, gerçekten, Yahudiler Müslümanların düşmanlarıdır; onlar bizim mallarımızı mümkün olan her aracı kullanarak soymayı yasal hakları sayarlar. Ve tüm Yahudiler içinde, bu kişi, kuşkusuz en nefret verici, en kurnaz, en aldatıcı ve biz Tek Tanrı'ya inananlara karşı en fazla kin besleyenidir. Eğer, çocuğum, satacak bir şeyin varsa, ilkin bana göstererek işe giriş, ben de Yüceler Yücesi Tanrı adına, onun gerçek değerini biçerim; böylece sen de birine satarken ne isteyeceğini bilirsin! Haydi korkmadan ve güven duyarak urbanın altında sakladığın şeyi bana göster! Allah da dolandırıcıları lanetlesin ve kötüyü kahretsin de bizden sonsuza dek ırak olsun!" demiş.

Yaşlı kuyumcunun bu sözlerini duyan Alaaddin, ona güven duymuş; ve urbanın altından altın tabağı çıkarmakta ve ona göstermekte tereddüt etmemiş. Ve şeyh, daha ilk bakışta eşyanın değerini takdir etmiş ve Alaaddin'e "Şimdi bana, bunun gibi kaç tabak sattın o Yahudiye ve ne kadara bıraktın söyleyebilir misin?" diye sormuş. Alaaddin de "Vallahi, amca, buna benzer on iki tabak götürdüm ve her biri için bir altın dinar aldım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kuyumcu, bu sözleri duyunca, öfkenin sınırına ulaşmış ve "Ah, lanet olası Yahudi, köpoğlu köpek! Şeytan soyu!" diye haykırarak. Ve aynı zamanda tabağı teraziye koyarak tartmış ve "Bil ki, oğlum, bunun değeri bir dinar değil, tas tamamına iki yüz dinardır! Yahudi senden bir günde, tek başına, çarşının tüm Yahudilerinin bizi bir haftada uğrattığı zarara bedel para çalmış" demiş. Sonra "Ne yazık ki, oğlum! Artık olan olmuştur; ve biz tanık olmaksızın, bu alçak Yahudiyi kazığa oturtamayız! Her durumda, gelecek bakımından, artık yapacağını biliyorsun! Ve eğer istiyorsan, ben sana, şuracıkta tabağın için iki yüz dinar öderim! Yine de, onu satmadan önce, götürüp başkalarına göstermeni ve değerini biçtirmeni yeğlerim; eğer daha fazla önerirlerse, fazlasını da öderim; hatta pazar fiyatının biraz üstünde de ödeme yaparım!" diye eklemiş. Ama Alaaddin, yaşlı kuyumcunun çok bilinen dürüstlüğünden kuşku duymak için bir neden olmadığından, bu kadar iyi bir bedelle tabağını bırakmaktan memnunluk duymuş. Ve iki yüz dinar almış. Ondan sonra, diğer on bir tabakla tepsiyi satmak için de, aynı namuslu Müslüman kuyumcuya baş vurmakta kusur etmemiş.

Ve böylece zengin olan Alaaddin ve anası, Ödüllendirici'nin iyiliklerini asla kötüye kullanmamışlar. Yoksullara ve ihtiyacı olanlara kendi ihtiyaçları dışında kalan yiyeceklerini dağıtarak alçakgönüllü bir yaşam sürdürmeye başlamışlar. Alaaddin de, bu zaman süresince, çarşının ileri gelenleriyle, seçkin tacirlerle ve çarşıya her zaman gelen nitelikli kimselerle ilişki kurarak, eğitimi tamamlamak ve ruhunu inceltmek için hiçbir fırsatı kaçırmamış. Ve böylece, az bir zamanda, zarif insanların tavırlarını öğrenmiş ve kuyumcular ve cevahircilerle ilişkiler kurarak onların iş gördüğü titiz bir müşteri olmuş. Ve böylece, cevahir ve değerli taşları görünce, birlikte getirdiği bahçenin meyvelerinin ve renkli camdan topakların değer biçilmez taşlar olduğunu ve en kudretli ve en çok servet sahibi şahlar ve sultanlarda bile eşlerinin bulunmadığını öğrenmiş. Çok akli başında ve zeki olduğundan, hiç kimseye, hatta anasına bile, bunlardan söz etmeme sağduyusunu göstermiş. Yalnız, bu değerli taşlardan oluşmuş meyveleri ve paraları divanın şiltesi altında öylece saklamaktansa, özenle toplamış ve sırf bunları saklamak üzere bir kasa satın almış.

Ve akli başında oluşunun sonuçlarını, en parlak ve en göz kamaştırıcı şekilde almış.

Gerçekten, günlerden bir gün, bir dükkânın önünde dostu olan birkaç tacirle görüşürken...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, günlerden bir gün, bir dükkânın önünde, dostu olan birkaç tacirle görüşürken, çarşıda sultanın iki tellalının uzun sopalarla dolaştıklarını, birlikte ve yüksek sesle “Ey sizler, tacirler ve bu şehirde oturanlar! Zamanın şahı ve şu anın egemeni olan büyük hükümdarımızın buyruğuyla şu anda dükkânlarınızı kapatıp tüm kapıları içeriden ve dışarıdan kilitleyerek evinize kapanmalısınız! Çünkü, haşmetli sultanımızın kızı, biricik inci, harika, iyiliksever genç hanımımız Bedrü'l-Büdur¹ yıkanmak üzere hamama gitmek için buralardan geçecek! Yıkanmak ona yarasın! Bu buyruğa karşı gelip de kapılardan pencerelerden

bakan bulunursa, kılıçla asılarak ya da kazığa vurularak öldürülecektir! Kanlarını boyunlarında saklamak isteyenlerin haberi olsun!” diye bağırdıklarını duymuş.

Tellalların bu haykırışını duyunca Alaaddin, sultanın kızının, ay parçası gibi güzelliği ve eksiksizliği tüm kentte konuşulan ve övülen bu harika Bedrül-Büdur’un geçişini görmek için dayanılmaz bir arzu duymuş. Ve herkes gibi yapıp evine kapanacak yerde, çabucak hamama gitmek ve görölmeden aralıktan bakacak ve hamama girdiği sırada sultanın kızını keyfince seyredecek şekilde büyük kapının ardına saklanmak fikrini kafasına koymuş.

Ve saklanalı daha birkaç dakika geçmeden, kendisine yol açan haremağası topluluğunun ardından sultanın mevkibinin geldiğini görmüş; bizzat kendisini de, ipek örtülerine bürünmüş, yıldızların ortasındaki ay gibi nedimelerinin ortasında görmüş. Ama, sultan, hamamın eşğine ulaştığı andan başlayarak, yüzünü açmakta gecikmemiş; ve söylenebilecek her şeyi aşan bir güzelliğin güneşi parlaklığı içinde belirmiş. Gerçekten elif harfi gibi dimdik, beng ağacının genç dalına meydan okuyan endamı, Ramazan ayındaki hilal benzeri parlak alnı ve ince ve harika çizilmiş kaşları, susamış bir ceylanın gözleri gibi iri ve baygın siyah gözleri, alçakgönüllülükle eğilmiş iki gül taçyaprağı gibi gözkapakları, seçkin bir kılıç gibi kusursuz burnu, iki koyu pembe dudakla bezenmiş küçücük ağzı, Selsebil Çeşmesinin² suyuyla yıkanmış gibi beyaz teni, gülümseyen çenesi, aynı irilikteki dolu taneleri gibi dişleri, güvercininkine benzer boynu ve geri kalanıyla, on beş yaşında belki de daha küçük bir genç kızmış. Ve kuşkusuz şair şu dizeleri onun için söylemiş:

Siyah sürmeyle canlandırılmış büyücü gözleri keskin okla-
nyla yürekleri deler;

Demet gülleri, onun yanağının pembeliğinden renklerini
ödünç alırlar!

Ve saçları, alnının ışıldamasıyla aydınlanan, karanlık bir
gecedir.

1 *Bedrül-Büdur*: “Dolunayların Dolunayı” anlamında bir kadın adı (Â.Ş.O.)

2 *Selsebil Çeşmesi*: Cennette bir çeşmenin adı (Â.Ş.O.)

Sultan, hamamın kapısına gelince ve saygısız bakışlardan çekinecek bir şeyi kalmayınca, yüzündeki küçük peçeyi kaldırmış ve böylece yüzü tüm güzelliğiyle belirmiş. Onu gören Alaaddin kanının başında üç kez hızla dolandığını duyumsamış. Ve ömründe hiçbir vakit yüzü açık kadın görmemiş olduğundan ilk kez güzel kadın ne, çirkin kadın ne anlamış ve bütün kadınların anası gibi yaşlı ve çirkin olmadıklarını fark etmiş. Sultanın eşsiz güzelliğiyle ilgili bu bulgusu onu şaşırtmış ve kapının ardında coşku içinde kıpırtısız bırakmış. Sultan hamama gireli epeyce bir zaman geçtiğinden, oraya öylece yasaklı ve korkudan titreyerek kalmış. Sonra bir parça kendini toplayınca, gizlendiği yerden çıkmaya ve evine dönmeye karar vermiş; ama bilseniz nasıl bir değişme ve sarsıntı içindeymiş! Kendi kendine “Vallah! Yeryüzünde bu denli güzel bir yaratık olabileceğini kim düşleyebilirdi!” demiş. Sonra başı karmakarışık düşüncelerle dolu, anasının yanına dönmüş ve beli heyecanla bükük, yüreğini tümüyle aşka kaptırmış, divanın üzerine yıkılmış ve yerinden kıpırdamamış.

Anası onun bu olağandışı durumunu görmekte gecikmemiş ve yanına yaklaşarak onu merakla sorguya çekmiş. Ama oğlu ona en küçük yanıt bile vermemiş. O zaman öğle yemeği için oğluna yemek dolu bir tepsi getirmiş; ama oğlan yemek istememiş. Kadın da ona “Senin neyin var, oğlum? Bir yerin mi ağrıyor? Söyle bana! Neyin var?” diye sormuş. Alaaddin “Beni kendi halime bırak!” cevabını vererek kestirip atmış. Kadın yemek yemesinde ısrar etmiş ve onu öylesine sıkıştırmış ki, yemeklere biraz dokunmak zorunda kalmış; ama her zamankinden son derece az yemiş; ve anasının tedirginlik duyarak sorduğu sorulara yanıt vermeyip susarak gözlerini önüne eğmiş. Ve bu dalgın durumda, solgun ve bitkin ertesi güne erişmiş.

O zaman Aladdin’in anası, tedirginliğin sınırında, gözlerinde yaşlarla ona yaklaştırmaya ve kendisine “Oğlum, Tanrı seni gözet sin! Neyin var, bana söyle ve susmanla yüreğimi daha fazla üzme! Bir hastalığın varsa, benden saklama! Gidip hemen bir hekim arayayım! Ve tam da bugün kentimizde sultanımızın kendisine danışmak üzere getirttiği Arap ülkelerinden bir tabip gelmiş bulunuyormuş. Boyuna onun bilgisinden ve harika ilaçlarından söz ediliyor. Gidip onu aramamı ister misin?...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

“Boyuna onun bilgisinden ve harika ilaçlarından söz ediliyor. Gidip onu aramamı ister misin?” demiş. O zaman Alaaddin başını kaldırmış ve hüzünlü bir sesle “Bil ki anacığım, benim sağlığım iyidir ve hastalık çektiğim falan da yok! Beni böyle değişmiş durumda görüyorsan, şimdiye kadar tüm kadınların sana benzediğini sanmamdandır! Ve ancak dün, işin bambaşka olduğunun farkına vardım!” yanıtını vermiş. Alaaddin’in anası da ellerini kaldırarak “Kötülük ırak olsun! Sen ne dedin, Alaaddin?” diye haykırmış. O da “Sen ne dediğimi çok iyi biliyorsun, ama kaygılanma! Gerçekte ben şahın kızı Bedrû'l-Büdur sultanı hamama girerken gördüm! Sırf onu görmekle güzelliğinin ne demek olduğunu anladım! Ve artık elim ayağım kesildi! İşte bunun için huzursuzum ve babası sultandan evlilik sözü almadıkça kendime gelemem!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Alaaddin’in anası, oğlunun aklını kaçırdığını sanmış ve ona “Tanrı’nın adı üstüne olsun, oğlum! Aklını başına topla! Ah! Zavallı Alaaddin, kendi durumunu düşün de, bu çılgınlığı bırak!” demiş. Alaaddin “Ana, kesinlikle aklımı başıma toplamayacağım; çünkü, ben deli falan değilim. Ve senin sözlerin beni, şahın güzel kızı Sitti Bedrû'l-Büdur ile evlenmek fikrinden asla vazgeçiremez! Ve niyetim kesinlikle onu babasından istemektir!” diye yanıt vermiş. Kadın “Oğlum, kurbanın olayım! Böyle sözler söyleme, komşuların işitmemesi için de çok dikkat et! Yoksa gider, sözlerini sultanlara anlatırlar da çaresiz asılırsın! Ve zaten, sen gerçekten böylesine delice bir karar aldınsa, bunu yerine getirecek birini bulabileceğini düşünüyor musun?” demiş. O da “Böyle nazik bir görev için sen burada iken, başka kimi bulabilirim, anacağım? Ve de senden fazla kime güvenilebilirim? Evet, kuşkusuz! Sultana gidip benim için bu evlenme istemini sen yapacaksın!” diye cevap vermiş. Kadın “Allah beni böylesine bir girişimden korusun, oğlum! Ben, senin gibi çılgınlığın sınırında değilim! Ah! Şimdi görüyorum ki, sen en yoksulundan bir terzinin oğlu ve kentin en cahili olduğunu,

senin anan olan benim de, asla pek soylu ya da tanınmış bir aileden olmadığımı unutmuşsun! Sen, babasının en güçlü şahların ve sultanların oğullarına bile vermediği kızını nasıl bir cesaretle evlenmek için düşünüyorsun?” diye haykırmış. Alaaddin bir an için sessiz kalmış; sonra “Bil ki, ana, ben çok düşündüm ve senin bana söylediklerini aklımdan geçirdim; ama bu, sana açıkladığım kararı almaktan beni alıkoymadı; aksine! Bundan dolayı senden, eğer ben senin gerçekten oğlunsam ve beni seviyorsan, senden istediğim hizmeti bana sağlarsın! Yoksa, ölümü yaşamaya yeğlerim! Ve hiç kuşkun olmasın ki, beni yakında yitirirsin! Bir kez daha, güzel anacığım, hatırla ki, ben senin oğlun Alaaddin'im!” diye yanıt vermiş.

Oğlunun bu sözlerini işiten ana, hıçkırıklar koparmış ve gözyaşları arasında “Oğlum, evet, kuşkusuz! Ben senin ananım, sen de benim canımın çekirdeği, biricik evladımsın! Ve benim en candan arzum, her zaman, seni bir gün evlenmiş ve ölmeden önce mutlu olduğunu görerek sevinmektir! Sen de eğer evlenmek istiyorsan, hemen gidip bizim koşullarımızdaki kimseler arasından bir eş bulurum! Yine de eğer sana senin hakkında bilgi edinmek üzere, yaptığın meslek, elde ettiğin kazanç ve maliki bulunduğun mal ve topraklar hakkında soru sorarlarsa ne diyebileceğimi bilmeliyim! Bu da beni çok tedirgin ediyor! Ama eğer, bizim gibi basit koşullu kimseleri değil de, hükümdarın biricik kızı Bedrül-Büdur'u istemek söz konusu ise, bu iş nasıl olacak? Haydi, oğlum! Bir an için alçak gönülle düşün! Sultanımızın iyi yürekli olduğunu ve hiçbir uyruğunu davasında gerekli adaleti göstermeden yanından uzaklaştırmadığını bilirim! Yine de bilirim ki, aşırı cömerttir. Göze çarpan herhangi bir eylemle, bir yiğitlik gösterisiyle ve yapılmış büyük ya da küçük bir hizmetle lütuflarına layık olandan hiçbir zaman ödüllerini esirgemez! Ama, sen, bana söyleyebilir misin, bugüne kadar göze batır ne gibi bir şey yaptın, sana bağışlanmasını istediğin bu eşsiz lütfaya layık olabilmek için hangi unvanları edindin? Ve dahası, tüm lütuf dileyenlerin, sadık bir kul olarak hükümdarına saygı anlamında sunacağı armağanlar nerede?” demiş. Alaaddin “Doğru! Eğer ruhumun bunca istediği şeyi elde etmek için armağan söz konusu ise, pekâlâ! Sanırım ki dünyada hiç kimse bu konuda

benimle boy ölçüşemez! Gerçekten bil ki anacağım, yeraltı bahçesinden getirdiğim ve sadece hiç bir değeri olmayan ve küçük çocukların oynamalarına yarar cam toparlaklar sandığım türlü renklerden meyveler, dünyada hiçbir hükümdarın benzerlerine sahip olmadığı değer biçilmez taşlardır. Sen kendin bile, bu tür şeyler konusunda pek tecrüben olmadığı halde, bunu anlayabilirsin! Bunun için bana mutfaktan onları içine alacak kadar büyük bir porselen tepsi getirmen yetecektir; o zaman onların harika etkisini göreceksin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

“Bunun için bana mutfaktan onları içine alacak kadar büyük bir porselen tepsi getirmen yetecektir; o zaman onların harika etkisini göreceksin!” diye yanıt vermiş.

Alaaddin’in anası da, bütün bu işittiklerinden çok şaşırmış olmakla birlikte, mutfaktan tertemiz büyük bir porselen tepsi getirip oğluna vermiş. Söz konusu meyveleri zaten getirmiş bulunan Alaaddin de, çeşitli renklerini, şekillerini ve türlerini hesaba katarak, bunları büyük bir sanatla porselen tepsinin içine dizmiş. Ve bu işi bitirince, anasının bakışlarına sunmuş; onların güzelliği kadar parlaklığıyla da kadının gözleri tümüyle kamaşmış; ve parlak taşlar görmeye alışkın olmadığı halde “Ya Allah! Bu ne harika!” diye haykırmaktan kendini alıkoyamamış. Ve bir an için, kamaşan gözlerini kapamak zorunda kalmış. Ve sonunda “Şimdi anlıyorum ki, oğlum, armağan, sultanın hoşuna gidecektir! Gerçekten öyle! Ama güçlük burada değil! Benim yapacağım girişimde! Çünkü hissediyorum ki, sultanın huzuruna çıkınca, yüceliği karşısında dayanamayacağım; ve dilim bağlanmış gibi hareketsiz kalacak; belki de heyecandan ve zihin karmaşasından düşüp bayılacağım! Senin arzu dolu ruhuna doyum sağlamak için kendime işkence etmeye dayanmam ve sultandan kızı Bedrül-Büdur ile ilgili istemde bulunsam bile, ne olacak? Evet, ne olacak dersin? Sanırım ki oğlum, ya beni deli yerine koyacak ve saraydan kovacak ya da böylesi bir

istemden dolayı kızarak ikimizi de korkunç biçimde cezalandıracak! Bunun tersini ve sultanın dileğini hoş karşılayacağını düşünüyorsan, yine de bana senin durumunu ve koşullarını soracaktır. Ve bana 'Evet! Bu armağan gerçekten güzel, hatun! Ama sen kimsin? Ve oğlun Alaaddin kimdir? Ve ne iş görür? Babası kimdir? Ve kazancı nedir? Ve *şu soru ve bu soru!*' derse, o zaman ben de senin hiçbir meslek tutmadığını ve babanın çarşı terzilerinden yoksul biri olduğunu söylemek zorunda kalacağım!" diye haykırmış. Ama Alaaddin "Ana, kaygılanma! Porselen tepside meyveler gibi sıralanmış bu harika taşları görünce sultanın böylesi soruları sorması imkânsızdır! Dolayısıyla korkma ve olmayacak şeyler için kafanı yorma! Aksine, sadece ayağa kalk ve içindekilerle birlikte tepsiyi kendisine sun ve benim için evlenmek üzere kızı Bedrû'l-Büdur'u kendisinden iste! Ve bunca kolay ve basit bir iş üzerinde fikirlerini yoğunlaştırma! Eğer başarıdan yana hâlâ kuşkuluyusan, gerçekte, elimde benim için her tür mesleğin ve kazanç sağlamanın yerini tutacak sihirli bir lamba bulunduğunu da unutma!" diye yanıt vermiş.

Ve anasına karşı öylesine ateşli ve öylesine güvenli bir şekilde konuşmayı sürdürmüş ki, sonunda onu tam anlamıyla inandırmış; ve en güzel giysilerini giymesi için onu sıkıştırmış; porselen tepsiyi de eline vermiş; kadın da onu dört köşesinden katlayarak bir bohçaya sarmış. Ve evden çıkıp sultanın sarayına doğru yönelmiş. Ve diğer dilek sahipleriyle birlikte kabul salonuna alınmış. Ve hemen ilk sırada yer almış; kollarını kavuşturmuş ve en derin bir saygıyla gözlerini yere indirmiş bulunanlar arasında alçakgönüllü bir tavır takınarak yer almış. Sultan, kendisini izleyen vezirleri, emirleri ve muhafızlarıyla birlikte içeri girince, Divan'ın oturumu açılmış. Ve sultanın Reisü'l-Küttab'ı¹ dilek sahiplerini başvuru sıralarına göre, birbirinin ardında adlarıyla çağırmaya başlamış. Ve oturum sürdükçe, işler üzerinde hüküm verilmiş. Dilekçiler ayrılmışlar, zamanın tükenmesinden dolayı ötekiler dinlenememişler. Alaaddin'in anası da bu sonuncular arasındaymış.

O da oturumun bittiğini ve vezirleri kendisini izleyerek sultanın da çekildiğini görünce, kendisinin de çekip gitmekten başka

1 Reisü'l-Küttab: Yazmanların (kâtiplerin) başı (Â.Ş.O.)

yapacak işi olmadığını anlamış. Saraydan çıkıp evine dönmüş. Sabırsızlığından dolayı kapıda beklemekte olan Alaaddin de, porselen tepsiyi hâlâ elinde taşıyarak onun geri döndüğünü görmüş; çok heyecanlanmış ve çok şaşırılmış; bir felaketten ya da uğursuz bir haber alacağından korkarak ona sokakta herhangi bir soru sormak istememiş; ve hemen kadını içeri çekerek sapsarı bir yüzle heyecandan ağzını açmadığı için gözleriyle ve işaretle ne olduğunu sormuş. Zavallı kadın da, olup biteni ona anlatmış ve “Bu defalık ananı bağışlayan gerek, oğlum, çünkü ben saraylara hiç alışkın değilim; ve sultanın görünümü öylesine zihnimi karıştırdı ki, dileğimi bildirmek üzere ileri çıkamadım. Ama yarın, Tanrı isterse, saraya döneceğim ve bu kez gerektiğinden çok cesaretim olacak!” diye eklemiş. Alaaddin yine de tüm sabırsızlığına karşın, anasının ellerindeki porselen tepsinin geri dönmesinde daha ağır bir nedenin bulunmadığını öğrenmekle mutlulanmış. Ve hatta bu güç girişimin kazasız belasız ve anası ve kendisi için kötü sonuçlara ulaşmadan atlatılmış olmasına sevinmiş. Ve gecikmenin onarılabileceği düşüncesiyle teselli bulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, ertesi gün anası, taşlardan oluşan armağanları içeren bohçanın dört köşesinden tutarak saraya gitmiş. Ve utanç açılığı yenerek istemde bulunmaya karar vermiş. Divan’a girmiş ve sultanın önünde ilk sırada yer almış. Ama, ilk kez olduğu gibi, bir adım daha ileri geçememiş ve de yazmanların başının dikkatini çekememiş. Ve sonuç alamadan oturum kapanmış; o da, başı eğik, Alaaddin’e girişiminin başarısızlığını anlatmak üzere eve dönmüş; ama ona bir dahaki sefere başarı sağlayacağını vaadetmiş. Ve Alaaddin, anasını cesaret noksanlığından ve direngenlikten yoksun bulunmasından dolayı paylayarak biraz daha sabretmek zorunda kalmış. Ama bu, pek o kadar işe yaramamış; çünkü zavallı kadın art arda altı gün porselen tepsisi ile sarayda bulunmuş ve sultanın karşısında yer almışsa da, ilk

kezinde olduğundan fazla cesaret gösterememiş ve başarı sağlayamamış. Ve eğer sultanın kendisi, sonunda, Divan'ın her oturumunda, onun hep ön sırada yer aldığına farkına varıp gelişinin nedeni üstüne bilgi almak istemeseymiş, kuşkusuz, belki de yüz kez daha gidip aynı şekilde sonuç alamadan geri dönecek; Alaaddin de umutsuzluk ve sabırsızlıktan ölüp gidecekti Gerçekten, yedinci gün, Divan'dan sonra, sultan vezirine dönüp ona "Elinde bohçaya sarılmış bir şey tutan şu kadına bak! Günlerden beri düzenli şekilde Divan'a geliyor ve hiçbir şey dilemeden kımlıtsız öylece duruyor. Bana onun burada ne yaptığını ve de ne arzu ettiğini söyleyebilir misin?" demiş. Alaaddin'in anasını hiç tanımayan büyük vezir de soruyu yanıtsız bırakmamak için, sultana "Efendim, bu yaşlı kadın, öteki yaşlı kadınlar gibi Divan'a sadece önemsiz şeyler istemek için gelenlerdendir. Hiç kuşku yok ki, bu da kendisine, örneğin çürük arpa satıldığından ya da kendisine hakaret etmiş olan komşusundan veya kocasının kendisini dövdüğünden şikâyet gelmiştir!" demiş. Ama sultan bu açıklamayla asla yetinmek istemediğinden vezire "Yine de bu zavallı kadını sorgulamak istiyorum. Ötekilerle birlikte çekilip gitmeden, söyle de gelsin!" demiş. Vezir de elini alnına götürerek işitip itaat ettiğini söylemiş. Ve Alaaddin'in anasına doğru birkaç adım atıp eliyle gelmesi için işaret etmiş. Zavallı kadın da titremeler içinde, tahtın ayak ucuna kadar ilerlemiş; daha çok saygı göstermek için, öteki dilek sahiplerini yaparken gördüğü gibi eğilmek isterken düşüp sultanın önünde yeri öpmüş. Ve büyük vezir yaklaşıp omzuna dokunup ayağa kalkmasına yardım edesiye kadar bu durumda kalmış. Ve heyecan içinde ayağa kalkmış. Sultan ona "Ey hatun, görüyorum ki, günlerdir Divan'a geliyorsun ve hiçbir şey istemeden öylece dikilip duruyorsun. Şimdi buraya seni getiren nedeni ve ne istediğini söyle de sana adalet sağlayayım!" demiş. Alaaddin'in anası, sultanın iyilik dolu sesinden yüreklenererek "Tanrı kutsamasını sultanımız efendimizin başından eksik etmesin! Hizmetçine gelince, ey zamanın şahı, sana dileğini bildirirmeden önce, kendisine güvenlik sözü bağışlanmasını diler; yoksa, dileğimin kendisine garip ya da tuhaf gelerek sultanın kulağını incitmekten korkarım!" demiş. İyi ve yüce ruhlu bin insan olan sultan, ona çabucak güven sözü vermiş. Hatta kadının

kendisiyle özgürce konuşabilmesi için Divan'ın tümüyle boşaltılması için emir vermiş. Ve yanında büyük vezirinden başka kimse bırakmamış. Sonra ona dönüp "Tanrı'nın güvenliği üstüne olsun, şimdi konuşabilirsin, ey hatun!" demiş. Sultanın sevecen davranışı karşısında tüm korkusu dağılmış bulunan Alaaddin'in anası "Sultanımızdan aynı şekilde istemimi uygunsuz ve sözlerimi olağandışı gözûpek bulacak olursa, peşinen bağışlanma dilerim!" diye yanıt vermiş. Sultan da, gittikçe daha fazla kafası karışarak "Çabucak ve çekinmeden konuş ey hatun! Tanrı'nın bağışlaması senin üzerine olsun ve söyleyip dileyebileceğin her şeyi lütfuyla karşılasın!" demiş.

O zaman Alaaddin'in anası, tahtın önünde bir kez daha saygı duruşunda bulunduktan ve sultan için Yüceler Yücesinden tüm kutsamaları ve lütufları diledikten sonra, tellalların Sitti Bedrül-Büdur'un mevkibine yol açmak üzere çarşıda bulunanların evlerine çekilmesi için buyruk tebliğ etiklerini duyduğu andan başlayarak oğlunun başına gelenleri anlatmaya koyulmuş. Ve oğlu Alaaddin'in, eğer sultanla evlenmezse, kendini öldüreceğinden söz ettiğini de ekleyerek içinde bulunduğu durumu anlatmakta kusur etmemiş. Ve öyküyü bütün ayrıntılarıyla, başından sonuna kadar ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok. Sonra da, konuşmasını bitirerek başını eğmiş ve büyük bir şaşkınlığın pençesinde "Ey zamanın şahı, oğlumun çılgınlığından ötürü yüce kişiliğinden bana da kızmamanı ve ana yüreğinin dayanmazlığıyla böyle garip bir dileği sana aktarmak için gelişiminden dolayı beni mazur tutmanı yalvarmaktan yapacak başka şey kalmadı!" diye eklemiştir.

Sultan, onun bu söylediklerini büyük bir dikkatle dinledikten sonra adil ve iyi niyetli olduğundan Alaaddin'in anasını sustuğunu görünce, dileğinden dolayı onu küçümsemekten uzak, iyilikle dolu gülmeye başlamış ve ona "Ey zavallı, peki, dört ucundan tuttuğun şu bohçada ne taşıyorsun?..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... İyilikle dolu, gülmeye başlamış ve “Ey zavallı, peki, dört ucundan tuttuğun şu torbada ne taşıyorsun?” demiş.

O zaman Alaaddin’in anası, torbayı açmış ve tek bir sözcük söylemeksizin, içinde meyve şeklinde değerli taşların bulunduğu porselen tepsiyi sultana sunmuş. Ve birdenbire tüm Divan, sanki meşaleler ve avizelerle aydınlanmışçasına, onların ışıltısıyla aydınlanmış. Parlıtlarından sultanın da gözleri kamaşmış ve güzellikleriyle şaşırıp kalmış. Sonra porselen tepsiyi yaşlı kadının elinden almış; ve birbiri ardından, parmaklarının arasına alarak, bu harika mücevherleri incelemiş. Ve onlara hayranlık içinde bakarak ve onları yoklayarak uzun süre oyalanmış. Sonra, büyük vezirine dönerek “Başımın selameti adına, vezirim, bunlar ne güzel şeyler böyle! Ve bu meyveler ne harika! Bunlar gibisini yaşamında hiç gördün ya da yeryüzünde böyle hayranlık verici şeylerin varlığından söz edildiğini hiç duydun mu? Söyle bana!” diye haykırarak sözünü tamamlamış. Vezir de “Gerçekten, ey zamanın şahı, böylesine harika şeyleri ne gördüm ne de sözünün edildiğini duydum! Kuşkusuz, bu taşlar kendi türünde eşsizdir! Ve şahımızın hazinesindeki en değerli mücevherler bir araya gelse, bu meyvelerin en küçüğünün değerini karşılamaz, bence!” diye yanıt vermiş. Şah da “Ey vezirim, genç Alaaddin anasıyla bana bu denli güzel bir armağan gönderdiğine göre, hiç kuşkusuz, herhangi bir şahın oğlundan çok, kızım Bedrül-Büdur ile evlenmek isteminin kabul edildiğini görmeye layıktır, öyle değil mi?” demiş.

Şahın bu beklemediği sorusunu duyunca vezirin birdenbire rengi solmuş ve dili tutulup kederlenmiş! Çünkü sultan ona, kızını, küçük yaştan beri sevdasıyla yanıp tutuşan oğlundan başkasına vermeyeceğine çoktan söz vermiş bulunuyormuş. Ve de uzun bir şaşkınlık, heyecan ve suskunluk geçirdikten sonra, çok hüzünlü bir sesle “Evet, ey zamanın şahı! Ama yüce şahım, sultanı kölesinin oğluna vermeyi vaat ettiğini galiba unutuyor! Bu durumda, bilinmez birinin sana sunduğu bu armağan gerçekten hoşuna gittiyse, bana sadece üç aylık bir süre tanımanı; bu sürede benim de oğlum adına başlık olarak bundan güzel bir armağan bulmaya çalışmama olanak sağlamanı diliyorum şahımız!” demiş.

Değerli taşlar ve mücevherler hakkındaki bilgisine dayanarak, yeryüzündeki hiç kimsenin, yakından uzaktan, kendi türlerinden eşsiz olan bu taşlar gibi bir armağan bulamayacağını çok iyi bilen şah, ne kadar yersiz de olsa, istediği lütfu reddederek vezirini kırmak istemediğinden, ona, “Kuşkusuz, ey vezirim! İstedğin süreyi sana tanıyorum. Ama bil ki, bu üç ay bittiğinde, oğlun adına, kızımın başlığı olarak, bundan daha değerli ya da sadece bu iyi yürekli kadının oğlu Alaaddin adına bana önerdiği armağana eşit bir sunuda bulunursan, senin hayırla ve sadakatle verdiğin hizmetlerden ötürü, oğlun için elimden geleni yaparım!” diye yanıt vermiş. Sonra Alaaddin’in anasına dönerek ona, son derece sevecenlikle “Ey Alaaddin’in anası, oğlunun yanına tüm neşenle ve gönül rahatlığıyla dönebilirsin; ve ona isteminin kabul edildiğini ve kızımın bundan böyle onun sözlüsü olduğunu söyleyebilirsin! Ama yine de ona, evlenmenin sadece üç ay geçtikten sonra yapılabileceğini, böylece bana ve kızıma çeyiz hazırlamak ve bir sultan kızına yaraşır eşyaları sağlamak için zaman gerektiğini söyle!” demiş.

Alaaddin’in anası da, son kertede heyecanlı, kollarını gökyüzüne kaldırmış ve sultanın refahı ve ömrünün uzun olması için duada bulunmuş ve hemen izin alarak, saraydan çıkınca, seviçten uçar gibi evine gitmiş. Ve daha içeri girer girmez, Alaaddin onun yüzünün mutluluktan aydınlanmış bulunduğunu görmüş ve ona doğru koşarak heyecanla “Pekâlâ, anacığım, yaşamam mı, yoksa ölmem mi gerek?” diye sormuş. Zavallı kadın da yorgunluktan tükenmiş, ilkin divana oturmakla ve yüzünden peçesini çıkarmakla işe girişmiş ve “Sana iyi haberler getirdim Alaaddin! Sultanın kızı bundan böyle senin sözlündür! Ve armağanın, senin düşündüğün gibi, neşe ve memnunlukla karşılandı! Yalnız, Bedrül-Büdur ile evlenmen ancak üç ay sonra mümkün olacak! Ve bu gecikmeye büyük vezir neden oldu; sakallı uğursuz, şahla gizlice konuşup, hangi nedenlerle olduğunu bilmiyorum ama, düğünün geri bırakılmasını sağladı. Ama inşallah! Sonu iyi gelecektir! Ve senin arzun, tüm öngörülerin ötesinde yerine gelecektir, oğlum!” demiş. Sonra da “Bu büyük vezire gelince, oğlum, Allah onu kahretsin ve daha da kötü etsin! Çünkü şahın kulağına söyleyebileceği şeyler kafamı çok kurcalıyor! O olmasa,

besbelli ki düğün bugün ya da yarın olabilirdi; çünkü şah, por-selen tepside sunduğum mücevher halindeki meyvelerden çok hoşlanmıştı!" diye eklemiş.

Sonra, durmaksızın ve soluk almaksızın, oğluna, Divan'a gir-mesinden başlayarak oradan çıkıncaya kadar tüm olup bitenleri anlatmış ve "Allah muzaffer sultanımızın yaşamını esirgesin ve seni bekleyen mutluluğu korusun, oğlum Alaaddin..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

"Allah muzaffer sultanımızın yaşamını esirgesin ve seni bek-leyen mutluluğu korusun, oğlum Alaaddin!" diyerek sözünü tamamlamış.

Ve Alaaddin, anasının kendisine anlattıklarını işiterek rahat-lık ve memnunluktan sıçramış durmuş ve "Evimize lütuflarını yağdırdığı ve büyük şahların ardılı soylu bir sultanı senin kızın yaptığı için Tanrı'ya övgüler olsun, anacığım!" diye haykırmış. Anası da onu sevecenlikle kucaklamış ve her türlü mutluluk dilemiş ve babası olan terzi kocasının yaşayıp bu talihi ve bir zamanların haytası oğlunun bahtındaki bu açılışı görmek için orada bulunamadığını düşünerek ağlamış.

Ve o günden başlayarak, üç ay sonra vaat edilen mutluluktan onları ayıran saattleri büyük bir sabırsızlıkla saymaya koyul-muşlar. Kendi aralarında tasarladıklarını, şenlikleri ve daha dün kendileri sefalet içinde başkalarına muhtaç iken, şimdi yok-sullara dağıtacakları sadakaları ve Kısmet Dağıtıcı'nın gözünde hiç kuşkusuz en geçerli şeyin cömertlik olduğunu düşünerek konuşmalarını sürdürmüşler.

Ve iki ay böylece geçmiş. Düğünden önce gerekli alışverişi yapmak için her gün evden çıkan Alaaddin'in anası, bir sabah yine çarşıya gitmiş; irili ufaklı binbir alışveriş yaparak dükkân-dan dükkâna girmiş; ve oraya ulaştığı sırada daha önce gözüne çarpmayan bir şey görmüş. Gerçekten, bütün dükkânların süs-lenmiş ve yapraklarla, fenerlerle, çok renkli kurdelelerle cadde-nin bir başından öbürüne donanmış olduğunu fark etmiş. Ve

tüm dükkâncıların, müşterilerin ve çarşı halkının, zenginler gibi yoksullar da dahil büyük sevinç gösterilerinde bulunduklarını ve bütün yolların, merasim giysilerini giymiş, harika şekilde koşumlanmış atlarına binmiş saray görevlileriyle dolup taşıdığını ve herkesin alışılmadık bir süratle gidip geldiğini görmüş. O da acele edip azık sağladığı yağ tacirine halkın hangi şenliği böyle sevinçle kutlamakta olduğunu ve bütün bu gösterilerin ne olduğunu sormuş. Yağ taciri de, böylesi bir sorudan çok alınarak ona ters ters bakmış; ve “Vallahi, sen galiba benimle alay ediyorsun! Yoksa vezirin büyük oğlunun şahın kızı Bedrül-Budur ile evlenmekte olduğunu bilmemek için yabancı olman gerek! Şu saat tam da sultanın hamamdan çıktığı saattir! Ve bütün bu yaldızlara bürünmüş atlılar, onu saraya götürmek için gelerek alay oluşturacak muhafızlardır!” diye yanıt vermiş.

Alaaddin’in anası, yağ tacirinin bu sözlerini işitince, daha fazla bir şey öğrenmek istememiş; şaşkın ve ağlamaklı, dükkânlardan yapacağı alışverişi unutarak çarşılar boyunca koşmaya koyulmuş ve eve gelince, soluk soluğa kendini divanın üzerine atmış; tek bir söz bile söylemeksizin bir süre orada kalmış. Konuşabilecek bir duruma gelince de koşup gelen Alaaddin’e “Ah, çocuğum, talih sana doğru kitabının kötü sayfasını çevirdi! Ve işte her şey mahvoldu; ve üzerine doğru yürüdüğün mutluluk, daha gerçeklemeden yitip gitti!” demiş. Alaaddin de, anasını içinde gördüğü durumdan ve duyduğu sözlerden çok korkarak, ona “Bunca kötü olacak ne oldu ki, ana? Çabucak bana söyle!” diye sormuş. O da “Ne yazık ki, oğlum, sultan bize verdiği sözü unuttu! Ve tam da bugün kızı Bedrül-Budur’u korktuğum gibi vezirin oğlu olan şu katran suratlı uğursuzla evlendiriyormuş! Ve tüm kent, bütün şenliklerde olduğu gibi bu akşamki düğün için süslenmiş!” demiş. Alaaddin, bu haberi işiterek ateşinin tepesine çıktığını ve kanının hızla akmaya başladığını duyumsamış. Bir an sanki düşmüş de ansızın ölmüş gibi, şaşıp ağzı açık kalmış. Ama sahip olduğu ve kendisi için şimdi her zamandan fazla büyük yararı dokunacak sihirli lambayı düşünerek kendine gelmekte gecikmemiş. Ve anasına doğru dönerek, çok sakın bir sesle, ona “Yaşamın üzerine yemin ederim ki ana, vezirin oğlu bu gece benim yerime kendine vaat ettiği tüm zevkleri tadamayacak! Bu

konuda hiç kaygılanma ve daha fazla gecikmeksizin, ayağa kalk ve yiyecek bir şeyler hazırla! Sonra Yüceler Yücesi Tanrı'nın yar-dımıyla bize yapacak ne kaldığına bakınız!" demiş.

Alaaddin'in anası, bunu duyunca ayağa kalkmış ve Alaaddin'in büyük bir iştahla yediği yemeği hazırlamış. Yemekten hemen sonra odasına çekilirken Alaaddin "Yalnız kalmak ve rahatsız edilmemek istiyorum!" demiş. Ve odasının kapısını anahtarla kilitleyerek sakladığı yerden sihirli lambayı çıkarmış. Eline alıp bildik yerden sürtmeye başlamış. Ve o anda, lambanın kölesi olan ifrit önünde belirmiş ve ona "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkânyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaad-din de ona "Beni iyi dinle, ey lambanın hizmetkârı! Çünkü şimdi bana yiyecek içecek getirmen söz konusu değil; çok başka önemli bir iş için hizmet etmen gerekiyor! Bil ki sultan aslında mücevher meyveleri armağan olarak aldıktan sonra kızı, şu harika Bedrül-Büdur'u benimle evlendirmeye söz vermişti. Düğün yapmak için de üç aylık bir süre istemişti. Şimdi sözünü unuttu ve kendisine sunduğum armağanı geri vermeyi düşünmeden, kızını vezirin oğluyla evlendiriyor! Oysa, işlerin böyle olmaması gerek! Senden tasarımda bana yardımcı olmanı diliyorum!" demiş. İfrit "Söyle efendim Alaaddin! Bana bunca açıklama yapmana da gerek yok! Emir buyur, itaat edeyim!" demiş. Alaaddin "Öyleyse bu akşam, iki yeni evli düğün yatağına girdiklerinde, sadece birbirlerine dokunacak kadar bile zaman kalmadan, onları yataklarıyla bir-likte kaldırıp buraya getireceksin; ondan sonra yapılacak iş bana kalıyor!" diye yanıt vermiş. Ve lambanın ifriti elini alnına götür-müş ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve gözden kaybolmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

Ve lambanın ifriti elini alnına götürmüş ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve gözden kaybolmuş. Alaaddin de gidip ana-sını bulmuş ve onun yanına oturmuş ve sanki sultanın kızının evlenmesi hiç olmamış gibi bununla zihin yormayarak birlikte

şu ya da bu şeylerden konuşmaya koyulmuşlar. Ve akşam olunca, anasını gidip yatsın diye özgür bırakmış, kendisi de odasına çekilip kapıyı anahtarlarla kapamış; ve ifritin gelmesini beklemeye başlamış. Ve işte onun durumu böyle imiş.

Büyük vezirin oğlunun düğününe gelince, o da şöyle! Şenlik, düğün ve şölenler; tebrikler ve eğlenceler sona erince, yeni evliler, baş haremağasının ardına düşerek gerdek odasına girmişler. Ve baş haremağası çekilmekte ve ardından kapıyı kapamakta ivedilik göstermiş. Ve yeni damat, soyunup perdeleri çekerek uzanmak üzere yatağa girmiş; sultanın kızının gelmesini beklemeye başlamış. O da annesi ve nedimeleriyle birlikte gelmekte gecikmemiş. Onu soymuşlar ve sadece ipek gömleğiyle bırakmışlar ve saçlarını çözmüşler; sonra bu koşullarda âdet olduğu gibi, yeni gelin pek çok direnir gibi görünüp ellerinden kurtulmak istercesine kıvranıp dururken, kızı zorla gerdek yatağına yatırmaya götürmüşler. Sonunda onu yatağa yatıncı, daha önce orada yatıp uzanmış olan vezirin oğluna bakmamaya gayret ederek, işin hayırla görülmesini dileyip hep birlikte çekilmişler. En sonra dışarı çıkan ana da, âdet gereğince, derinden derine iç çekerek ardından kapıyı kapatmış.

İki yeni evli yalnız kalır kalmaz, en küçük bir okşayışla birbirlerine dokunmaya zaman bulmadan önce, başlarına ne geldiğini anlayamadan, yataklarıyla birlikte havaya kaldırıldıklarını duyumsamışlar. Ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen zamanda, saraydan dışarıya taşınıldıklarını ve aslında Alaaddin'in odasından başka bir yer olmayan tanımadıkları bir yere götürüldüklerini görmüşler. Ve korkuya kapıldıkları sırada, ifrit gelip Alaaddin'in önünde eğilmiş ve ona "Efendim, buyruğun yerine geldi! Ve başka yapılacak işler için buyruğunu yerine getirmek üzere bekliyorum!" demiş. Alaaddin de ona "Sadece genç pezevengi alıp sabaha kadar aptesanede kapalı tutmanı istiyorum! Ve yarın sabah, gel de emirlerimi al!" diye yanıt vermiş. Ecinni de duyup itaat ettiğini söyleyerek vezirin oğlunu şiddetle yerinden kaldırıp başını deliğe sokarak onu aptesaneye kapamış; ve üzerine soğuk bir soluk üfleyip bulunduğu durumda bir odun parçası gibi kıpırtısız bırakarak emri yerine getirmiş. Onun durumu böyleymiş.

Alaaddin'e gelince, Bedrû'l-Büdur ile yalnız başına kalınca, ona duyduğu büyük aşka karşın, durumu kötüye kullanmayı bir an bile düşünmemiş. Önünde eğilerek elini kalbine bastırması ve utkulu bir sesle "Ey sultan, bil ki, burada, babanın sarayında olduğundan daha fazla güven içindesin! Tanımadığın bu yerde bulunuyorsan, bunun nedeni sadece babanın vezirinin oğlu olan şu genç sersemin okşayışlarıyla karşı karşıya kalmaman içindir! Ve ben, seninle evlenmek için kendisine söz verilen kimse olduğum halde, zamanı gelmeden ve Kitap'ın ve Sünnet'in kavlince benim yasal eşim olmadan önce sana dokunmaktan sakınacağım!" demiş.

Alaaddin'in bu sözlerine sultan ilkin hiç yanıt verememiş; çünkü çok heyecanlı imiş, ayrıca babasının verdiği sözden ve işin tüm özelliklerinden haberi yokmuş. Ve ne diyeceğini bilmeden, birçok gözyaşı dökmekle yetinmiş. Alaaddin de, onun hakkında hiçbir kötü niyeti olmadığını kanıtlamak ve onu yatıştırmak için tüm giysileriyle yatağa, daha önce vezirin oğlunu işgal ettiği yere uzanıp çıplak kılıcını kızla kendi arasına yatırmış; bununla, parmağının ucuyla bile ona dokunmaktansa ölmeyi yeğlediğini kıza göstermek istemiş. Hatta, gözü herhangi bir yerine değip kız sıkılmasın diye, arkasını sultana dönerek yatmış. Ve artık o kadar arzuladığı Bedrû'l-Büdur'un varlığıyla kafasını yormadan, sakince sanki bekâr yatağında yalnız yatıyormuşçasına uyumuş.

Sultanın kızına gelince, bunca garip olan bu serüvenin verdiği heyecan ve kendini içinde bulunduğu durum ve ruhunu tedirgin eden karmakarışık düşüncelerle öylesine korkmuş ve şaşırması ki bütün gece uyuyamamış. Ama kuşkusuz, başı deliğe dönük olarak aptesenede bulunan, üzerine kıpırdanmaması için ecininin üflediği soluk yüzünden hiç kıpırdayamayan vezirin oğlu için, pek kaygı duymamış. Ne olursa olsun gerdeğe girilen ilk gece için, iki yeni evlinin bahtının çok üzücü ve çok uğursuz olduğu kesinmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş

Ama yedi yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

...iki yeni evlinin bahtının gerdeğe girilen ilk gece için, çok üzücü ve çok uğursuz olduğu kesinmiş.

Ertesi sabah, Alaaddin'in, lambayı yeniden ovuşturmasına gerek kalmadan, ifrit, kendisine verilmiş olan buyruğa göre, kendiliğinden lambanın sahibini uyandırmaya gelmiş. Ve Alaaddin uyanmakta gecikince, onu görme yetisi olmayan sultanı korkutan haykırışlar koparmış. Alaaddin gözlerini açmış; ve ifriti tanıır tanımaz, sultanın yanında yatmakta olduğu yerden kalkmış ve sesini ifritten başkası duymasın diye biraz uzaklaşarak ona "Çabuk git, vezirin oğlunu aptesaneden çıkar; ve onu getirip daha önce uzandığı yere yatır! Sonra ikisini birden sultanın sarayına, onları alıp getirdiğin yere götür. Ve özellikle, birbirlerini okşamalarını, hatta dokunmalarını engellemek için onları gözden uzak tutma!" demiş. Lambanın ifriti de, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Ve ilkin giderek dondurduğu genç adamı apteshaneden çekip almış ve yatağa, sultanın yanına yatırmış ve hemen göz açıp kapayacak kadar bir zaman geçmemişken, başlarına geleni görüp anlayamadan ve nasıl bu kadar çabuklukla konut değiştirdiklerini bilemeden ikisini de sultanın sarayındaki gerdek odasına taşımış. Ve zaten bunun böyle olması da daha iyiymiş. Çünkü hiç kuşkusuz, lambanın hizmetkârı ürkütücü ecinninin görülmesi bile, onları korkutmuş imiş.

Ifrit iki yeni evliyi saraydaki odalarına getirir getirmez, sultanla eşi, sultan kızlarının bu ilk geceyi nasıl geçirdiğini öğrenmek için merak etmekte olduklarından ve ona mutluluk ve zevkli ömür geçirme dileklerini bildirmek için sabah ziyaretlerini yapmışlar. Ve heyecan içinde, kızlarının yatağına yaklaşmışlar ve onu iki kaşının arasından öperek kendisine "Birleşmeniz kutlu olsun ey ciğer köşesi kızımız! Ve doğurganlığının bereketiyle ırkının utkusunu ve soyluluğunu devam ettirerek güzel ve ünlü ardılların sürüp gitsin! Ah! Söyle bize, bu ilk geceyi nasıl geçirdin? Ve kocan sana nasıl davrandı?" demişler. Ve böylece konuştuktan sonra, onun yanıtını bekleyerek susmuşlar! Ve birdenbire onun kendilerine taze ve gülün bir yüz gösterecek yerde yaşlarla dolu iri gözlerle baktığını görmüşler.

Bunun üzerine kocasını sorgulamak istemişler ve onun yatakta yatmakta olduğunu sandıkları yana bakmışlarsa da ken-

disini görememişler; çünkü içeri girdikleri sırada damat yüzüne bulaşmış olan tüm pislikleri temizlemek için tam da o sırada odadan çıkmış bulunuyormuş. Oysa onlar, onun çiftleşmeden sonra yapılması âdet olan gusûl abdestini almak için sarayın hamamına gittiğini sanmışlar. Yeniden kızlarından yana dönmüşler ve işaretle, bakışla ve de seslenerek, gözyaşlarının ve üzüntüsünün nedenini sormuşlar. Kız susmayı sürdürdüğünden, sadece ilk gecenin utangaçlığının onun konuşmasını engellediğini ve gözyaşlarının da koşullardan doğan yaşlar olduğunu sanmışlar ve sonradan konuya yeniden dönmek üzere bir süre için susmuşlar. Ama bu durum epeyce uzun sürüp genç kızın gözyaşlarının da arttığını görünce, sultan hanım artık daha fazla dayanamamış ve dargın bir sesle, kızına “Bak, kızım, bana ve babana artık cevap verir misin? Yoksa zaten epeyce uzamış olan bu durumu sürdürerek bizi uzun uzadıya merakta mı bırakacaksın? Ben de kızım, senin gibi ve senden önce yeni gelindim! Ama senin gibi şaşkın tavuk tavırlarını pek uzatmadan akıllıca durumu açıklamanın yolunu bulmuştum. Ve de fazladan, sen, bize borçlu olduğun saygıda, sorularımızı yanıtlamamayı sürdürerek, kusur etmekteisin!” demiş.

Anasının bu sözlerinden canı sıkılan zavallı kız, aynı zamanda her yandan kuşatıldığından, sürdürdüğü sessizliğinden vazgeçmek zorunda kalmış; ve derin ve kederli bir soluk koy-vererek “Babama ve anneme saygı göstermekte kusur ettimse Tanrı beni bağışlasın! Ama benim ömrüm odur ki, bu gece başıma gelenlerle son derece tedirgin oldum, heyecanlandım ve çok şaşırdım!” demiş; ve sonra bir gece önce başına gelenlerin hepsini, olup bitenleri gerçekten olduğu gibi değil, ama sadece görüp kendi değerlendirdiği gibi anlatmaya başlamış. Ve nasıl daha kocası, vezirin oğlunun yanına uzanmak üzere yatağa girer girmez, altında yatağın sarsıldığını, nasıl göz açıp kapayıya kadar gerdek odasından alınıp daha önce hiç görmediği bir eve götürüldüğünü, nasıl olduğunu bilemediği şekilde kocasının yanından ayrıldığını; sonra da yeniden yanına getirildiğini; ve sonra tüm gece boyunca onun yerini son derece saygılı, güzel ve çok nazık genç bir delkanlının aldığını ve ondan kesinlikle kötülüğe yol açacak bir davranış görmediğini ve kılıcını ikisinin

arasına koyarak ve yüzünü duvara çevirerek uyuduğunu; ve sonunda sabahleyin kocasının nasıl yatağa döndüğünü ve onunla birlikte yeniden saraydaki gerdeğe girdiği odaya taşındığını ve kocasının yüzünü kaplayan o bir dolu korkunç pislikten kurtulmak için nasıl oradan çabucak hamama koştuğunu anlatmış. “İşte tam o sırada sizin ikinizin bana günaydın demek ve benden haber almak üzere odaya girdiğinizi gördüm! Yazıklar olsun bana! Artık ölsem yeridir!” diye eklemiş. Ve böyle konuşarak ve kederli hıçkırıklar kopararak başını yastıkların altına saklamış.

Sultanla eşi, kızları Bedrû'l-Büdur'un bu sözlerini duyunca, şaşırmış ve birbirine bakmışlar; ve kızlarının ilk kez bekâretinin giderilmek üzere incindiği bu gece yüzünden aklını kaçırmış olduğundan kuşku duymuşlar. Ve hiçbir sözüne inanmak istememişler; annesi de fısıldayan bir sesle ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve hiçbir sözüne inanmak istememişler; annesi de fısıldayan bir sesle ona “Kızım, bu işler her zaman böyle olur! Ama sen bunları kimseye söylememeye dikkat et; çünkü böyle şeylerin asla sözü edilmez! Çünkü bunları dinleyenler seni deli sanırlar! Haydi kalk ve artık kafanı bu konuyla yorma ve böylece bu kötü suratınla bugün sarayda senin onuruna verilecek ve yalnız kentimizde değil, ülkenin her yanında kırk gün, kırk gece sürecek şenlikleri berbat etme! Haydi kızım, memnun ol ve bu gecenin çeşitli olaylarını unut!” demiş.

Sonra hanım sultan nedimelerini çağırmış ve onları sultan kızının süslenmesiyle uğraşmakla görevlendirmiş; ve çok şaşırmış olan sultanla birlikte vezirin oğlu olan damatlarını aramaya çıkmışlar. Sonunda hamamdan dönerken ona rastlamışlar. Hanım sultan kızının anlattıklarını saptamış olmak için, perişan durumdaki genç adama geceleyin neler olup bittiğini sormaya başlamış. Ama o, başına gelenlerden hiç söz etmek istememiş ve karısının ana babası tarafından alaya alınıp reddedilirim korkusuyla tüm serüveni gizleyerek, sadece “Vallahi! Böyle garip tarzda

beni sorgulamanıza yol açacak ne geçebilir ki?" demekle yetinmiş. Sultan hanım, o zaman, gittikçe daha fazla, kızlarının kendilerine anlattığı her şeyin bir kâbusun etkisiyle olduğuna inanmış ve damadını fazla sıkıştırmamanın doğru olacağına inanmış ve ona "Her şeyin incinmeden ve acısız geçmiş olması dolayısıyla Tanrı'ya övgüler olsun! Senden karına çok sevecen olmanı dilerim oğlum, çünkü çok narindir o!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra onun yanından ayrılıp günün eğlence düzenlemelerini gözden geçirmek ve denetlemek üzere kendi dairesine geçmiş.

Sarayda olup bitenleri tasarlayabilen Alaaddin'e gelince, vezirin oğluna oynadığı harika oyunu düşünerek büyük zevk almış. Ama doyum sağlamak için bunu yeter bulmayıp rakibinin alçalmasından dolayı duyduğu zevkin sonuna kadar ulaşmak istemiş. Ve ona bu arada soluk alacak bir an bile bırakmama-ya karar vermiş; ve gece olunca, lambasını eline almış ve onu sürtmüş. Ecinni karşısında belirince, daha önce söylediği sözleri aynen tekrarlamış. Alaadin de ona "Ey lambanın hizmetkârı, sultanın sarayına git! Yeni evlileri birlikte yatar gördüğün andan başlayarak yataklarıyla birlikte kaldır, bir gece önce yaptığın gibi buraya, benim yanıma getir!" demiş. Ecinni de, hemen buyruğu yerine getirmeye gitmiş. Ve Alaaddin'in odasına bırakmak üzere yüküyle birlikte geri dönmekte gecikmemiş; sonra da hemen vezirin oğlunu alıp başı çukura gelecek şekilde aptesaneye tıkmış. Alaaddin de çabucak boşalan yeri almış ve sultanın yanına uzanmış; ama ilk kez olduğu gibi aynı incelikle.. Va aralarına kılıcı koyduktan sonra, duvar tarafına dönmüş ve sakince uyumuş. Ertesi gün, olaylar tıpkı bir önceki gün gibi geçmiş; ifrit, Alaaddin'in buyruklarına uyarak soğuktan büzülmüş damadı, Bedrül-Büdur'un yanına yatırarak ikisini de yatakla birlikte sultanın sarayındaki gerdek odasına taşımış.

Sultan, her zamandan daha sabırsız, ikinci geceden sonra kızından haber almak üzere, tam o anda, bu kez tek başına, gerdek odasına ulaşmış; çünkü her şeyin üstünde, eşi hanım sultanın kötü davranacağından korkarak kızını kendi sorgulamayacağı düşünmüştü. Ve vezirin oğlu, onuru kırılmanın sınırında, sultanın ayak seslerini duyunca, yataktan fırlamış ve elini yüzünü yıkamak için hamama koşmuş. Sultan da ilerleyip kızının

yatağına yaklaşmış; cibinliği açmış; ve kızını öptükten sonra, ona “Söyle bana, kızım! Umarım ki, bu gece, dün bize anlattığın o korkunç kâbusu, o ipe sapa gelmez olayları yaşamamışsındır! Haydi bakalım, bana bu geceyi nasıl geçirdiğini anlatabilecek misin görelim!” demiş. Ama sultanın kızı, yanıt verecek yerde, hıçkırıklar koparmış ve bütün bunlardan hiçbir şey anlamayan babasının öfkeli gözlerini görmemek için yüzünü elleriyle kapatmış. Babası, yatışması için ona zaman kazandırmak üzere, bir süre beklemiş; ama kız ağlamayı ve hıçkırmayı sürdürdüğünden, sonunda kendini hiddete kaptırmış ve kılıcını çekerek “Yaşamım üzerine yemin ederim ki eğer bana hemen gerçeği söylemezsen, başını omuzundan uçururum!” diye haykırmış.

O zaman sultanın zavallı kızı, iki kat korkarak gözyaşlarını dindirmek zorunda kalmış; ve kırık bir sesle “Sevgili babacığım, lütfen bana kızma! Şimdi beni sana karşı kıskırtan annem burada olmadığına göre, eğer beni dinlemek istersen, hiç kuşkusuz bağışlarsın ve bana acır ve tedirginlik ve korkudan ölmekten beni kurtarmak için önlem alırsın! Çünkü, hiç kuşkusuz, bu son gece olup biten korkunç şeyleri bir kez daha yaşarsam, yarın sabah beni yatağımda ölmüş bulursun! Ne olur bana acı babacığım, kulağın ve yüreğin acılarımı ve heyecanımı duysun...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ne olur bana acı babacığım, kulağın ve yüreğin acılarımı ve heyecanımı duysun!” demiş. Yüreği yufka olan sultan da, artık karısının kıskırtıcı varlığından da uzakta bulunduğu için, kızına doğru eğilmiş; ve onu öpüp okşayarak sevgili ruhunu yatıştırmış. Sonra da “Ve şimdi kızım, ruhunu ferah tut, gözyaşlarını da sil! Ve tüm güveninle babana olanca ayrıntılarıyla bu gece seni, bunca heyecan ve korkuya düşüren olayları anlat!” demiş. Kız da, başı babasının bağrında, hiçbir şeyi unutmadan, iki gecedir geçirmekte olduğu tüm can sıkıcı olayları ona anlatmış ve öyküsünü “Ve sonra sevgili babacığım, benim sözlerimi doğrulaması için vezirin oğlunu da sorgulasan iyi edersin!” diyerek tamamlamış.

Bu garip serüvenin öyküsünü işiten sultan da, şaşırmanın en ucuna ulaşmış ve kızının acısını paylaşmış, ve onu çok sevdiğinden gözlerinin yaşlarla ıslandığını duyumsamış. Ve ona “Kuşkusuz kızım, bu can sıkıcı olayların ortaya çıkmasına sadece ben neden oldum! Çünkü seni savunmaktan ve bu garip serüvenleri yaşamayı sakınmaktan aciz bir zavallıyla seni evlendirdim. Zira, gerçekte, bu evlenmeyle senin mutluluğunu istemiştım; yoksa mutsuzluğunu ve çoküp gitmeni değil! Şimdi hemen vezirin oğlunu, şu alık herifi çağırtacak ve ondan bütün bu şeylerin açıklanmasını isteyeceğim! Ama, ne olursa olsun sen tümüyle rahat ol kızım! Çünkü bunlar bir daha olmayacak, sana başım üzerine yemin ederim!” demiş. Sonra onun yanından ayrılıp kızı cariyelerin bakımına terk etmiş ve öfkeden köpürerek kendi dairesine çekilmiş.

Ve hemen büyük vezirini çağırtmış; ve yanına gelir gelmez ona “Senin şu pezevenk oğlun nerede? Ve şu son iki gecede olup bitenler hakkında sana ne söyledi?” diye haykırmış. Büyük vezir şaşırarak “Ey zamanın şahı neyin söz konusu olduğunu bilmiyorum! Oğlum, şahımızın öfkesini açıklayabilecek hiçbir şey söylemedi bana! Ama izin verirsen, gidip onu bulur ve sorguya çekerim!” diye yanıt vermiş. Sultan da “Git! Ve verdiği yanıtı alarak çabucak yanıma geri dön!” demiş. Ve büyük vezir, burnu iyice uzamış, sırtı kamburlaşmış olarak huzurdan çıkmış ve gidip oğlunu aramış; onu üzerindeki pisliklerden arınmakta iken hamamda bulmuş. Ve ona “Ey köpoğlu köpek! Benden gerçeği neden sakladın? Eğer, şu son iki gecede olup bitenleri bana hemen anlatmazsan, bugün senin son günün olacaktır!” diye haykırmış. Oğlu da başını eğip, ona “Ne yazık ki, babacığım! Sadece utanç, bu iki gecenin olaylarını ve kendimi savunma olanağım bulunmaksızın ve de hangi düşman güçlerin etkisiyle yatağımızdayken başımıza gelenlerin nedenini bilmeksizin katlandığım tarif edilmez işlemleri sana açıklamaktan beni alıkoydu!” diye yanıt vermiş.

Ve hiçbir şeyi unutmaksızın, tüm öyküyü ayrıntılarıyla babasına anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok. Ve “Bana gelince, babacığım, böylesine yaşamaktansa ölümü yeğlerim! Ve senin önünde üçlü boşamayla sultanın kızından boşan-

ma dilerim! Senden hemen gidip sultanı bulmanı ve ona kızı Bedrü'l-Büdur ile olan evliliğimin geçersizliğini bildirmeni rica ediyorum. Çünkü, bu kötü işlemlerin son bulmasının ve rahatlığa kavuşmamın tek çaresi budur! O zaman, gecelerimi aptesane geçirecek yerde yatağında geçirebilirim!" diye eklemiştir.

Oğlunun bu sözlerini işiten büyük vezir, çok kederlenmiştir. Çünkü yaşamının amacı, oğlunu sultanın kızıyla evlenmiş görmektir. Ama, bu koşullar altında boşanmanın zorunlu olduğuna inanmış; ve oğluna "Kuşkusuz, oğlum! Böylesi durumlara daha fazla dayanmak mümkün değil! Ama bu boşanmayla yitireceğin şeyleri bir düşün! Acaba bir gece daha dayanman ve bu arada bizim de, gerdek odasının yöresinde palalı ve sopalı haremağalarıyla birlikte gözetimde bulunmamız daha doğru olmaz mı? Ne dersin oğlum?" demiştir. O da "Nasıl hoşuna giderse öyle yap, ey babam büyük vezir! Bana gelince, ben o katran kazanı odaya bir daha girmemeye kararlıyım!" diye yanıt vermiştir.

O zaman büyük vezir oğlunun yanından ayrılarak şaha gitmiştir. Ve elleri önünde bağlı, başını eğip ayakta durmuş. Şah ona "Bana söyleyecek neyin var?" diye sormuş. O da "Efendimizin yaşamı üzerine yemin ederek bildiririm ki, Sultan Bedrü'l-Büdur'un anlattıkları gerçekten doğru! Ama kabahat kesinlikle oğlumda değil! Her durumda, ey zamanın şahı, oğlum nedeniyle sultan kızının başına yeni sıkıntıların gelmesi söz konusu olmamalıdır! Eğer izin verirsen, iki yeni evli, boşanma yoluyla birbirinden ayrılabilir!" diye yanıt vermiştir. Şah da "Vallah! Hakkın var. Ama eğer kızımın kocası senin oğlun olmasaydı, kızımı ancak onu öldürerek ayırırdım!" demiştir. Ve sultan hemen sarayda olsun, kentte olsun, Çin'in her yerinde olsun şenliklerin sona erdirilmesi buyruğunu vermiş; ve kızı Bedrü'l-Büdur'un, aralarında hiçbir şey geçmemiş olduğunun ve incinin dokunulmadık ve delinmedik bulunduğu bilmesi kaydıyla vezirin oğlundan boşandığını ilan ettirmiştir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuştur.

Ama yedi yüz elli beşinci gece olunca, demiştir ki:

... Kızı Bedrû'l-Büdur'un, aralarında hiçbir şey geçmemiş olduğunun ve incinin dokunulmadık ve delinmedik bulunduğunun bilinmesi kaydıyla, vezirin oğlundan boşandığını ilan ettirmiş. Büyük vezirin oğluna gelince, sultan, babasına olan saygıyla, Çin'in uzak bir eyaletine vali atamış. Ve ona, beklemeksizin yola çıkmasını buyurmuş. Bu buyruk yerine gelmiş.

Alaaddin, kentte oturanlarla birlikte, tellalların bağırmalarından, sultanın kızının evliliğin gerekleri yerine getirilmeden boşandığını ve biçare damadın kentten uzaklaştığını öğrenince, ferahlanan sınırında yüreği ferahlamış ve kendi kendine "Benim tüm mutluluklarımın kaynağı olan şu sihirli lambadan Allah razı olsun! Yine de, boşanma, lamba ecinnisinin daha kesin bir girişimiyle hiç kuşkusuz şu budalanın ölümüne neden olmasından yeğdir!" demiş. Ve ne şah ne de büyük vezir, hatırası dahil hiç kimse, işin oluşmasında tümüyle onun payı olduğunu bilmeksizin, öcünün alınmasından da aynı şekilde sevinç duymuş. Böylece sakinlik içinde, sultanın istediği üç aylık sürenin geçmesini beklemiş; sonuncu günün ertesinde, en güzel giysilerine bürünmüş olarak, anasını saraya yollayacak ve sultana vaadini hatırlatacaktı.

Böylece, Alaaddin'in anası o gün gelip de Divan'a girince, âdeti gereği ülkenin işlerini düzenlemekte olan sultan, gözlerini ondan yana çevirmiş ve onu hemen tanımış. Kadının konuşmasına gerek kalmamış; çünkü sultan kadına verdiği sözü ve saptadığı süreyi hatırlamış. Ve büyük vezirine dönerek ona "İşte, ey vezir, Alaaddin'in anası! Üç ay önce bize, mücevherle dolu harika bir porselen tepsi getirmişti. Ve sanırım ki, şimdi de, sürenin bitmesiyle, kızım hakkında kendisine verdiğim sözün gerçekleştirilmesini benden istemek üzere gelmiş bulunuyor! Senin yüzünden bağlantılarımı unutup verdiğim sözleri çiğnediğimi hatırlatmak üzere, oğlunun kızıyla evlenmesine izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ruhunda, olup bitenlerden bir öfke tortusu kalan vezir de "Kuşkusuz, efendim, şahlar vaatlerini unutmamalıdır! Ama gerçekte, kız evlendirecekse, damat hakkında bilgi edinilmelidir! Ve şah efendimiz, bu Alaaddin'in ailesinin durumu hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir! Oysa, ben, onun kötü koşullar içinde ölmüş yoksul

bir terzinin oğlu olduğunu biliyorum! Peki bir terzinin oğlunun edindiği bu servet nereden geliyor?" diye cevap vermiş. Şah da "Servet Tanrı'dan gelir, ey vezir!" demiş. O da, "Evet, şahım! Ama bu Alaaddin gerçekten armağanının bize düşündürdüğü kadar zengin midir acaba? Bundan emin olmak için, sultan kızının bedeli olarak, kendisinden öylesi bir başlık istemelisin ki, bunu ancak bir şahın ya da bir sultanın oğlu sağlayabilsin! Ve böylece, şah, kızını, bilinçli olarak ve de bir kez daha, ona yakışmayan bir kocayla evlendirme tehlikesinden uzak olur!" demiş. Şah da "Dilin sözgenlik akıtıyor, ey vezir! Öyleyse kadını buraya getir de, kendisiyle konuşayım!" demiş. Vezir de, muhafızların komutanına işaret ederek Alaaddin'in anasını tahtın ayak ucuna kadar getirtmiş.

O zaman Alaaddin'in anası, şahın huzurunda üç kez yeri öpmüş; şah da ona "Bil ki, ey hala, ben sözümü unutmuş değilim! Ama bugüne kadar erdemleri çok büyük olan kızımın bedeli olarak gerekli başlıktan sana henüz söz etmedim! Oğluna, kızım Sitti Bedrül-Büdur ile evlenmesinin, daha önce porselen tepside getirdiğin meyve şeklindeki aynı türlerden her renkten ve her boydan cevahirle tıka basa dolu kırk som altın tepsi; ve bunları saraya kadar taşıyacak aylar kadar güzel kırk genç kız köle bulursa; ve bunların mevkip halinde, harika urbalara bürünmüş olarak yürümesini sağlarsa mümkün olacağını söyle! Ve tüm istediğim budur benim, iyi yürekli halacığım! Çünkü bana daha önce gönderdiği armağanı da hesaba katarak oğlundan daha fazla bir şey istemeyi düşünmüyorum!" demiş.

Alaaddin'in anası da, bu aşırı istemden yıldırımla vurulmuş olarak, tahtın önünde bir kez daha eğilmekle yetinmiş; ve girişiminden oğluna hesap vermek üzere oradan uzaklaşmış. Ve oğluna "Ah, oğlum! Ben sana baştan beri, bu Bedrül-Büdur Sultan ile evlenmeyi düşünmemeni söylemiştim!" demiş. Ve güçlü iç çekişlerle, şahın onu nasıl yumuşak başlılıkla kabul ettiğini ve evliliğe tümüyle rıza göstermeden önce ileri sürdüğü koşulları anlatmış! Ve de "Senininki nasıl bir deliliktir, oğlum! Altın tepsipleri ve istenen mücevheratı bir yana bırak; çünkü senin yeraltına inip tüm ağaçların büyüğü meyvelerini koparacak kadar akılsız olduğunu düşünüyorum! Ama kırk genç kız köle ve kırk deli-

kanlı zenciye gelince, bunları nasıl bulacaksın, söyle bakayım bana! Ah, oğlum! Eğer bu istem bunca abartılı ise, bu yine o alçak vezirin yüzünden! Çünkü, onu, içeri girdiğimde, şahın kulağına eğilmiş, onunla gizlice konuşurken gördüm! İnan bana Alaaddin, muhakkak senin mahvına neden olacak bu tasarıdan vazgeç!" diye eklemiş. Ama Alaaddin gülmekle yetinmiş ve anasına "Vallahi, anacığım, senin içeri böyle asık suratla girdiğini görünce, bana yine kötü bir haber vereceğini düşünmüştüm! Ama şimdi görüyorum ki, her zaman gerçekten kaygılanmaya değmez şeylerle kafanı yoruyorsun! Bil ki, gerçekten, kızının değeri olarak şahın benden istediği bütün bu şeyler, ona verebileceklerimle kıyaslanırsa, hiçbir şey değildir! Dolayısıyla gözyaşlarını kurut, ruhunu ferah tut! Ve ben, çok aç olduğum için, yemek hazırlamaktan başka bir şey düşünme! Ve de şaha doygunluk sağlama işini bana bırak...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

"Ve ben, çok aç olduğum için, yemek hazırlamaktan başka şey düşünme! Ve de şaha doygunluk sağlama işini bana bırak!" diye yanıt vermiş.

Ve anası gerekli azığı almak üzere çarşıya gitmek için evden çıkınca, Alaaddin çabucak odasına kapanmış. Lambayı eline alıp bildiği yerini ovuşturmuş. Hemen ecinni karşısına çıkmış ve onun önünde eğildikten sonra "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaaddin de ona "Bil ki, ey ifrit, sultan kızını, tanıdığın o harika Bedrül-Büdur'u bana vermeyi kabul etti; ama ona fazladan, kenarlarına kadar senin hizmetkârı olduğun lambayı bulduğum aynı yerde, bahçedeki ağaçlardan topladığım meyvelerle dolu porselen tepsidekilere benzer saf nitelikte kırk som altın tepsi göndermemi şart koyuyor. Ama hepsi de bu kadar değil! Benden, fazla olarak bu mücevherlerle dolu tepsi taşımak için, aylar kadar güzel kırk genç kız köle ve bunları izleyen

güzel, güçlü ve harika giysilerle donanmış kırk delikanlı zenci de istiyor. Ve işte ben de bütün bunları senden istiyorum! Ve lambanın sahibi olduğumu ve senin üzerindeki gücümü düşünerek bunları çabucak bul, bana getir!" demiş. Ecinni de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve gözden kaybolmuş; ama kısa bir süre sonra geri dönmüş.

Ve yanında getirdiği söz konusu olan kadın ve erkek seksen köle, avluda, evin duvarı boyunca sıralanmış bulunuyormuş. Ve genç kız kölelerin her biri, başları üzerinde som altından birer tepside bunları kenarlarına kadar dolduran inciler, elmaslar, yakutlar, zümrütler, firuzeler ve daha bin türlü, her renkten ve her boydan mücevherler taşıyorlarmış. Ve her tepsi, üzerine altın çiçekler işlenmiş ipek bir tülle örtülüymüş. Gerçekten bu mücevherat, sultana porselen tepside sunulanlardan daha harika, daha güzelmış. Ve ecinni, bir kez seksen köleyi duvarın önüne dizdikten sonra, gelip Alaaddin'in önünde eğilmiş ve ona "Efendim, lambanın kölesinden başkaca istediğin bir şey var mı?" diye sormuş. Alaaddin de "Hayır, şimdilik başka bir şey yok!" demiş. İfrîd de hemen gözden yok olmuş.

Tam o anda Alaaddin'in anası, çarşıdan satın aldığı azılla yüklü olarak eve girmiş ve evinin bunca kalabalıkla dolmuş olmasına şaşır kalmış; ve ilk anda bunları, sultanın Alaaddin'i, istemine kızarak, cezalandırmak için yakalatmak üzere gönderdiği kişiler sanmış. Ama Alaaddin onun bu kaygısını dağıtmakta gecikmemiş; çünkü daha yüzünden peçesini çıkarmaya vakit kalmadan, ona "Peçeni kaldırmakla zaman yitirme ana, çünkü pek gecikmeden avlumuzda gördüğün şu köleleri saraya götürmek üzere onu yeniden takmak zorunda kalacaksın! Senin onlara göstereceğin şekilde kırk dişi köle, kızının bedeli olarak sultanın istediği başlığı taşıyacak! Dolayısıyla senden, yemeği bile hazırlamadan önce onları sultana sunmak üzere oluşacak alaya eşlik etme hizmetini rica ediyorum!" demiş.

Alaaddin'in anası, bir genç kız kölenin hemen önünde bir zenci köle olmak üzere ve böylece gruplar tamamlanıncaya kadar birbiri ardına yerleştirerek iki grup halinde ve çabucak seksen köleyi iyi bir düzen içinde evden çıkarmış; arkadaki grup öndekini on ayaklık bir arayla izliyormuş. Sonuncu grup kapıyı

aşınca Alaaddin'in anası alayın ardından yürümüş. Alaaddin de, sonuçtan çok emin, kapıyı kapatıp odasına çekilerek anasının dönüşünü beklemiş.

İlk grup sokağa ulaştığı andan başlayarak gelip geçenler toplanmaya başlamışlar ve mevkîp tamamlanınca, sokak, gürültü edip haykırışlar koparan büyük bir kalabalıkla dolmuş. Ve tüm çarşı koşup böylesine harika ve olağandışı bir görünümü hayranlıkla izlemek için gelmiş. Çünkü her grup, kendi başına, son derece harika imiş; çünkü zevkli ve gösterişli konumu, güzelliği; vakur tavırlı, eşit aralıklarla ağır ve ölçülü yürüyüşlü bir beyaz genç kız güzelliği ile bir siyah zenci güzelliğinin bir araya getirilmesinden oluşan görünümü ve her genç kızın başında taşıdığı tepsilerdeki taşların parıltısı, zencilerin bellerindeki kemerlere kakılmış cevahirlerin yansıttığı ateş, zîba kumaştan başlıklarının saçtığı kıvılcımlar ve tepelerinde sallanan sorguçlar... Bütün bunlar, eşi bulunmaz bir manzara oluşturuyor ve halkta, hiç kuşkusuz, saraya bir şah ya da sultan oğlunun gitmekte olduğu izlenimi yaratıyormuş.

Ve mevkîp, tüm halkın şaşkınlığı ortasında, sonunda saraya ulaşmış. Muhafızlar ve kapıcılar ilk grubu gördükleri andan başlayarak, öylesine etki altında kalmışlar ki, saygı ve hayranlığa kapılmaktan kendilerini alamamışlar ve geçişleri sırasında hemen kenara çekilip bir sıra oluşturmuşlar. Ve komutanları, ilk zenciyi görünce, zencilerin sultanının bizzat şahı ziyarete geldiğini sanmış ve ona doğru ilerleyerek eğilip giysisinin etek ucunu öpmek istemiş; ama sonra onu izleyen harika kuyruğu görmüş. Ve aynı zamanda, ifritten gerekli yönergeyi almış olan ilk zenci gülmüş ve "Ben ve biz hepimiz, zamanı gelince burayı onurlandıracak olan kişinin kölelerinden başka kimseler değiliz!" demiş. Ve böyle konuşarak, ilk altın tepsiyi taşıyan genç kız, uyumlu gruplardan oluşan tüm mevkîp ardında olduğu halde kapıyı aşmış. Ve seksen köle ilk avluyu geçip kabul salonuyla aynı düzeyde olan ikinci avluda iyi bir düzen içinde sıralanmış.

Bu sırada ülkenin işlerini görmekte olan ve Divan'a başkanlık eden şah, kendisinin sarayda malik olduğu her şeyin parlaklığını görkemiyile silen bu şahane mevkîbi görünce, hemen Divan'ı dağıtmış ve yeni gelenlerin kabul edilmesi buyruğunu vermiş.

Ve bunlar ikişer ikişer ve ağır ağır içeri girmişler ve sultanın tahtının önünde büyük bir hilal oluşturarak yavaş yavaş sıralanmışlar. Genç kız kölelerin her biri, zenci arkadaşlarının yardımıyla, taşıdıkları tepsileri halı üzerine koymuşlar. Sonra sekseni birden, hep birlikte, sultanın önünde yerlere kadar eğilip elleri arasında yeri öpmüşler; sonra ayağa kalkıp hep birlikte, harika meyvelerin kenarlarından taşıdığı tepsileri becerikli elleriyle açmışlar. Ve kolları göğüslerine kavuşmuş olarak, en derin saygı duruşuyla ayak üzeri kalmışlar.

O zaman sadece arkadan gelen Alaaddin'in anası, almaşık kırklı grubun oluşturduğu hilalin ortasına doğru yürümüş ve âdet olmuş saygı gösterileri ve selamlaşmalardan sonra bu eşsiz görünüm karşısında tüm olarak dili tutulmuş olan şaha "Ey zamanın şahı, senin kölen, oğlum Alaaddin, saygın kızın Sitti Bedrül-Büdur için dilediğin başlıkla birlikte beni yolladı! Ve benden, sultan kızının değerlendirilmesinde yanılmış olduğunu ve bütün bunların onun erdemlerinin çok altında kaldığını söylememi istedi! Ama onu bu kadar az bir şey için mazur tutacağını ve gelecekte sunacağı armağanları beklerken, bu yeğni katkıyı hoş karşılayacağını umarım!" demiş.

Alaaddin'in anası işte böyle konuşmuş. Ama onun ne dediğini kavrayacak durumda olmayan şah, şaşırmış ve gözüne serilen görünüm karşısında gözleri faltaşı gibi açık kalmış. Ve almaşık olarak kırk tepsie, tepsileri taşıyan kırk genç kıza ve tepsi taşıyıcılara eşlik eden kırk zenci gence bakmış. Ve en çok hangisine: dünyada eşi görülmedik bu olağandışı mücevherlere mi, ay kadar güzel genç köle kızlara mı, yoksa şahlar kadar vakur bakan zenci kölelere mi hayran olunması gerektiğini bilememiş!

Bu durumda bir tek söz söylemeden ve de gözlerinin önündeki harika şeylerden bakışlarını ayırmadan, bir saat kadar kalmış. Sonunda, Alaaddin'in anasına, getirmiş olduğu şeyler konusunda duygularını açıklamak üzere seslenecek yerde, büyük vezirine dönmüş; ve ona "Yaşamım üzerine yemin ederek söylüyorum: böylesine bir harika önünde, benim elimde bulunan servetin ve böyle bir görkem karşısında benim sarayımın ne hükmü olur? Ve biz, bunları dilemek için gerekli olan zamandan bile kısa bir sürede böylesine harika şeyleri gerçek-

leştiren ve bize yollayan adam hakkında ne düşünebiliriz? Ve benim kızımın erdemleri, bunca güzellik bolluğu karşısında ne hüküm ifade eder?” demiş. Vezir de, oğlunun başına gelenlerden ötürü tüm küskünlüğüne ve kızgınlığına karşın, “Evet, vallahi! Bunların hepsi güzel; ama yine de, Sultan Bedrül-Büdur denen biricik hazine değerinde değil!” demiş. Şah da “Vallahi! Ona değer ve değerce de onu geçeri! Ve bundan dolayı, kızımı bunca zengin, bunca cömert ve görkemli oğlumuz Alaaddin adlı soylu kişiye vermekle hiç de yanıldığımı sanmıyorum!” demiş. Ve kendisini çevreleyen öteki vezirlere ve emirlere ve diğer ileri gelenlere dönerek, bakışlarıyla onlara sorular yöneltmiş. Hepsi şahlarının sözlerini uygun karşıladıklarını iyice belirtmek için yerlere kadar üç kez eğilerek yanıt vermişler. O zaman şah artık kararsızlık göstermemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Ve hepsi şahlarının sözlerini uygun karşıladıklarını iyice belirtmek için yerlere kadar üç kez eğilerek yanıt vermişler.

O zaman şah, artık kararsızlık göstermemiş. Ve Alaaddin'in bir şah kızına koca olmaya yönelik gerekli tüm nitelikleri üzerinde bulundurup bulundurmadığıyla artık kafasını yormaksızın, Alaaddin'in anasına doğru dönmüş ve ona “Ey Alaaddin'in saygın anası, senden gidip oğluna, bu andan başlayarak benim ırkıma karıştığını ve ardılım olacağını ve benim de bir babanın oğlunu kucakladığı gibi kucaklamak için ve Kitap'ın Sünnet'in öngördüğü şekilde onu kızım ile birleştirmek üzere onu görmekten başka dileğim bulunmadığını bildirmeni rica ediyorum!” demiş.

Alaaddin'in anası da, karşılıklı selamlaşmalardan sonra, rüzgârın hızına meydan okuyarak, hemen, uçar gibi olup biteni kendisini büyük bir sabırsızlıkla beklemekte olan oğluna anlatmak üzere, eve koşmuş. Ve onu şahın huzurunda bulunmak üzere acele etmesi için sıkıştırmış. Alaaddin de bunca uzun bir bekleyişten sonra aldığı bu haber, tüm isteklerini doyurduğundan, sevinçten nasıl başının döndüğünü göstermek istememiş.

Ve çok sakın bir edayla ve ölçülü bir konuşmayla “Bütün bu mutluluk bana Tanrı’dan ve senin hayır duandan ve bitip tükenmez gayretinden geldi, ana!” diye yanıt vermiş. Ve onun ellerini öpüp teşekkür ederek kendisinden sultanın huzurunda bulunmak için hazırlık yapmak üzere odasına çekilme izni istemiş.

Ve yalnız kaldığı andan başlayarak, Alaaddin, o güne kadar pek çok yardımını gördüğü sihirli lambayı eline almış ve her zamanki gibi ovuşturmuş. Ve hemen ifrit ortaya çıkmış; önünde eğilerek, söylemeyi âdet edindiği sözleri tekrarlayarak, ona ne gibi bir hizmette bulunabileceğini sormuş. Alaaddin de “Ey lambanın ifriti, bir hamama gitmek istiyorum. Yıkandıktan sonra da, bana, görkemlilikten yana yeryüzünün en büyük sultanlarında bile eşi bulunmayacak, değer biçmeyi bilenlerin en az bin kez bin altın dinarla değerlendirebileceği güzel bir giysi getirmeni istiyorum! Şimdilik bu kadar!” diye yanıt vermiş.

O zaman lambanın ifriti, buyruğa uyduğunu göstermek üzere yerlere kadar eğilmiş ve Alaaddin’e “Ey lambanın sahibi, omuzlarıma bin!” demiş. O zaman Alaaddin de, bacaklarını göğsüne sarkıtarak ifritin omzuna binmiş; ifrit de onu, kendisi gibi görünmez kılarak havaya uçurmuş ve şahların ve kayzerlerin saraylarında bile eşi bulunmaz güzellikte bir hamama götürmüştü. Bu hamam, yeşimden ve saydam kaymaktaşından, havuzları pembe akik ve beyaz mercandan yapılmış ve büyüleyen güzellikte zümrütlerle süslenmiş bulunuyordu. Ve gözlerle duygular gerçekten keyiflerince zevk alıyorlarmış; çünkü gerek bütünüyle, gerekse ayrıntılarıyla orada gözü incitecek hiçbir şey yokmuş! Tatlı serinliği çok hoş ve ılıkılığı da buna bedelmış, sıcaklığı ise ölçülü ve uyumlu imiş. Ve orada varlığıyla tedirgin edebilecek ve beyaz kubbelerin huzurunu bozacak başka tek bir yıkanan yokmuş. Ama ifritin Alaaddin’i girişi yerinin peykesine bıraktığı andan başlayarak, genç bir kıza benzeyen, ama daha da baştan çıkarıcı, çok güzel, genç bir erkek ifrit önünde belirmiş ve soyunmasına yardım etmiş; sonra omzuna kokulu büyük bir havlu atarak onu büyük bir özen ve tatlılıkla, tüm zemini çeşitli renkten taşlarla kaplı en güzel salonlardan birine götürmüştü. Ve hemen daha az güzel ve baştan çıkarıcı olmayan başka genç ifritler, onu keselemeye, çeşitli türden kokulu sularla yıkamaya

koyulmuşlar; ve hayran olunacak bir sanatla ovup bir kez de misk kokulu gül suyuyla yıkamışlar. Ve ustaca gösterdikleri özen, ona, pembe, beyaz ve al renkli güllerin taçyapraklarının özlenen tazeliğini vermiş. Ve kendisini kuşlar gibi uçacak kadar yeğni bulmuş. Onu karşılamaya gelmiş olan genç ve güzel ifrit, yeniden gelerek onu tekrar kerevete götürmüş ve serinlesin diye kendisine akamberli leziz şerbetler sunmuş. Ve Alaaddin orada ellerinde eşsiz görkemde bir giysiyle ifriti kendisini bekler bulmuş. Yumuşacak elleri olan genç ifritin yardımıyla bu görkemli urbayı giymiş; ve büyük şahlardan birinin oğlu gibi, hatta onlardan da görkemli bir oturluk kazanmış! İfrit de onu omuzlarına almış ve sarsmadan evindeki odasına taşımış.

O zaman Alaaddin lambanın ifritine dönmüş ve ona “Ve şimdi, yapacak ne kaldı, biliyor musun?” demiş. o da “Hayır, ey lambanın efendisi! Ama emir buyur itaat edeyim; gökte uçayım, yerde sürüneyim!” diye yanıt vermiş. Alaaddin de “Güzellikte eşi olmayan ve sultanların, hatta dünyanın en kudretli hükümdarlarının ahırlarında da dengi bulunmayan safkan bir at getirmeni arzu ediyorum! Koşumu da, tek başına, bin kez bin altın dinar değerinde olsun. Aynı zamanda, bana, uygun endamlı, zarif, tertemiz, ince zevkli ve zengin giyimli ve de güzel görünümlü kırk sekiz genç köle getir; bunlardan yirmi dördü on iki kişilik iki sıra oluştursun ve atımın önünde bana yol açsın; ardımda da aynı şekilde on ikişer kişilik iki sıra oluşturan köleler beni izlesin! Başkaca, anamın hizmetinde bulunmak üzere, her biri kollarında herhangi bir şah kızının giyebileceği ayrı renkten ve kumaştan birer urba taşıyan ay parçası kadar güzel, kendi türlerinde biricik, zevkle ve görkemle donanmış on iki genç kız bulmayı da unutma! Ve de, benim kırk sekiz kölemin her birine, istediğime dağıtabilmem için, boyunlarına geçirsinler diye beş bin altın dinar içeren torbalar veresin! İşte senden, bugünkü istediğim şeylerin hepsi bu kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Ve işte, senden, bugünlük istediğim şeylerin hepsi bu kadar!” demiş.

Alaaddin sözünü tamamlar tamamlamaz, ecinni, işitip itaat ettiği yanıtın verdikten sonra çabucak gözden kaybolmuş; ama birkaç saniye sonra bir at, her biri beş bin dinar içeren torbalar taşıyan kırk sekiz genç köle, her biri ayrı renk ve kumaştan on iki urba taşıyan on iki genç kızla geri dönmüş. Ve bütün bunların hepsi istenilen nitelikteymiş, hatta daha da güzelmış. Alaaddin bunların hepsine sahip çıkarak ifrite “Yeniden ihtiyaç duyduğumda seni çağırırım!” diyerek yol vermiş. Ve zaman yitirmeksizin, bir kez daha ellerinden öpüp on iki genç kıza da hizmetine vererek ve onlara hanımlarını hoşnut etmek için hiçbir şey esirgememelerini ve getirdikleri urbaların nasıl kullanılacağını ona öğretmelerini tembihleyerek anasından izin almış.

Bunun ardından, Alaaddin atına binmiş ve evinin avlusundan çıkmış. Ve ilk kez bir at sırtında bulunmasına karşın, öylesine bir zarafet ve sarsılmazlıkla ilerliyormuş ki, en iyi yetişmiş atlıları bile kıskandırırılmış. Ve düşlediği maiyet alayı ile, on ikişer kişilik iki sıra halinde iki yanda yürüyen yirmi dört köle önünde ona yol gösterirken, dört köle de atının dizgininden tutuyor, geri kalanlar da ardından geliyorlarmış.

Alay sokaklarda görülür görülmez, çarşılardan gelenler kadar pencere ve taraçalardan bakanlarla birlikte müthiş bir kalabalık toplanarak hatırı sayılır bir seyirci kitlesi oluşturmuş. Kırk sekiz köle de, kendilerine Alaaddin’in verdiği buyruğa uyarak, onlar geçerken itişip kakışan kalabalığın üstüne boyunlarındaki keselerden bazen sağ yana, bazen sol yana avuç dolusu altın savurmuş. Ve kentin her yanında gerek atının, gerekse kölelerinin güzelliklerine duyulan hayranlık kadar göz kamaştıran cömertliklerinden dolayı da haykırışlar kopmuş. Çünkü Alaaddin, atının üzerinde, sihirli lambanın erdemiyile daha da etkileyici olmuş olan yüzü, şahane tavrı ve sarığının tepesinde sallanan elmas sorguçuyla gerçekten görülecek kadar güzelmış. Ve işte böylece, tüm halkın haykırışları ve hayranlığı içinde, daha kendisi gelmeden önce habercilerinin geldiği ve Sultan Bedrû'l-Büdur'un kocası olarak gerekli tüm onurlarla onu karşılamaya hazırlanmış bulunan saraya ulaşmış.

Sultan da, ikinci avluya inen onur merdiveninin tam da baş tarafında onu bekliyormuş. Alaaddin bizzat üzenğiği tutan büyük vezirin yardımıyla yere ayak bastığı anda sultan onun onuruna merdivenlerden birkaç basamak aşağı inmiş. Alaaddin de merdivenlerden ona doğru çıkarak önünde saygıyla eğilmek istemiş; ama, şah, onun tavrından, bıraktığı güzel etkiden ve giyiminin zenginliğinden ötürü, bunu engellemiş ve onu kollarına alarak sanki kendi oğlunu öpermiş gibi öpmüş. Ve aynı anda, hava, tüm emirlerin, vezirlerin ve muhafızların haykırışlarıyla ve de davul, zurna, trompet ve borulardan çıkan seslerle çınlamış. Sultan da, kolu Alaaddin'in boynunda, onu büyük kabul salonuna götürmüş ve tahttan şiltenin üzerine yanı başına oturtmuş; ve ikinci bir kez kucaklayarak ona "Vallahi, oğlum Alaaddin, bah-tımın beni bugünden önce seninle karşılaştırmadığına ve senin kölen olan kızım Bedrü'l-Büdur ile olan evliliğini üç ay ertelediğine çok üzülüyorum!" demiş. Alaaddin de onun bu sözlerine öylesine hoş bir tarzda yanıt vermeyi bilmiş ki, sultan ona karşı bir sevginin içinde kabardığını hissetmiş ve "Kuşkusuz, Alaaddin, hangi şah koca olarak kızına senin gibi birini bulmayı dilemez!" demiş. Ve onunla konuşmaya ve ona sevecenlikle sorular sormaya koyulmuş; ve yanıtlarının bilgece oluşuna ve konuşmalarında inceliğe ve sözgenliğe hayran olmuş. Ve hemen orada, taht salonunda, harika bir şölen hazırlatmış; ve can sıkıntısıyla burnu yerlere değen vezire, emirlere ve öteki soylulara hizmet ettirerek, Alaaddin ile birlikte yemek yemiş.

Yemek yenip bitince, artık verdiği sözün gerçekleşmesini daha fazla ertelemek istemeyen sultan, kadıyı ve şahitleri çağırtmış ve onlara hemen orada, Alaaddin ile kızı Sultan Bedrü'l-Büdur'un evlenme sözleşmelerini yazmalarını buyurmuş. Kadı da, şahitlerin önünde buyruğu yerine getirmekte gecikmemiş; ve Kitap'ın ve Sünnet'in gerektirdiği tüm koşulları gözeterek kaleme almış. Bu işi bitirince, sultan Alaaddin'i kucaklamış ve ona "Oğlum, görevini yerine getirmek üzere hemen bu gece mi gerdeğe girmek istiyorsun?" demiş. Alaaddin de "Ey zamanın şahı, kuşkusuz, sadece eşime olan sevgime kulak verseydim, bu gece gerdeğe girer ve görevimi yapardım. Ama ben görevimin özellikle sultan kızınıza ve bana yaraşır bir sarayda görülmesini arzu

etmekteyim. Bana, mutluluğumun tam olarak gerçekleşmesi için, kendisine yaptıracığım sarayın yapımının bitmesine kadar bu konuda erteleme izni ver! Ve de, bu maksatla, sarayının tam karşısında bu sarayı inşa ettireceğim bir arsa bağışlamayı rica ediyorum! Böylece eşim babasından uzaklaşmamış, ben de hizmette bulunmak için her zaman yakınında bulunmuş olurum! Ben de, kendimce, bu sarayı en kısa sürede yaptırmakla uğraşacağım!” diye yanıt vermiş. Sultan da “Ah, oğlum, bu izni benden istemeye hiç ihtiyacın yok! Sarayımın karşısında sana yarayacak ne kadar arazi istiyorsan al! Ama senden, bu sarayı bir an önce tamamlamanı rica ediyorum; çünkü, ölmeden önce kendimden olma ardılarımı görüp sevinmek istiyorum!” demiş. Alaaddin de gülmüş ve “Şah bu konuda yüreğini ferah tutsun! Saray kendi düşündüğünden de büyük bir gayretle inşa edilmiş olacaktır!” demiş. Ve onu sevecenlikle öpen sultandan izin alarak kendisine eşlik etmiş olan alayla, halkın haykırırları ve mutluluk ve refah dilekleri içinde evine dönmüş.

Eve döndüğü anda anasına, olup bitenleri anlatmış ve çabucak tek başına odasına çekilmiş. Sihirli lambayı eline alarak her zamanki gibi sürtmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

.... Ve sihirli lambayı eline alarak her zamanki gibi sürtmüş. İfrit de hemen belirmekte gecikmemiş ve onun buyruklarını almak istemiş. Alaaddin de ona “Ey lambanın ifriti, ilkin, hizmetinde gösterdiğin gayretlerden dolayı seni övmek isterim. Sonra da senden, elimde bulunan ve sana hükmeden şu lambanın senin üzerindeki etkileri sayesinde bugüne kadar benim için gerçekleştirdiklerinden çok daha güç bir şey isteyeceğim. Şöyle! İsterim ki, en kısa sürede, sultanın sarayının tam karşısında, bana, eşim Sitti Bedrül-Büdur’a yaraşır bir saray inşa edesin! Ve bunun için, bugüne kadar kanıtlamış olduğun özenle, tüm süsleme ayrıntılarına ve yeşim, kızıl somaki, kaymak taşı, akik, lacivert taşı, alacalı akik, mermer ve granit gibi malzeme seçimine

kadar her şeyi senin zevkine ve uzmanlığına bırakıyorum! Yalnız sarayın ortasında almaşık olarak dikilecek som altın ve gümüş direkler üstüne billurdan bir kubbe oturtmaya ve bunun altında çepeçevre elmas, yakut, zümrüt ve öteki taşlardan yapılmış doksan dokuz pencere açmaya özen göster; ama bu pencerelerin birini, inşası bakımından değil de, süslemeleri bakımından noksan bırakmaya da dikkat et! Çünkü benim bu konuda bir düşündüğüm var. Havuzları, fıskiyele ve geniş avlularıyla bir de güzel bahçe oluşturmayı unutma! Ve özellikle ey ifrit, yeraltında bana yerini göstereceğin altın dinarlarla dolu bir hazine sağla! Mutfaklar, ahırlar, hizmetkârlar gibi geri kalan şeylerin sağlanmasını senin anlayış ve iyiniyetine güvenerek tümüyle sana bırakıyorum!” demiş. Ve “Her şey hazır olur olmaz, gelir bana haber verirsin!” diye eklemiş. Ecinni de “İşittim ve itaat etim!” yanıtını vermiş ve gözden kaybolmuş.

Ertesi gün, güneş doğarken, Alaaddin’in hâlâ yatmakta bulunduğu bir sırada lambanın ifritinin önünde belirmediğini görmüş; ifrit her zamanki selamlaşmalardan sonra, ona “Ey lambanın efendisi, emirlerin yerine getirildi. Nasıl gerçekleştirilmiş olduğunu denetlemen için benimle birlikte gelmeni rica ediyorum!” demiş. Alaaddin de bunu uygun görmüş; ifrit onu hemen önceden belirlenmiş olan yere götürmüş ve ona sultanın sarayının tam karşısında, hayran olunacak bir bahçenin ortasındaki, önünde iki mermer avlu bulunan, onun beklediğinden de güzel bir saray göstermiş; ve ecinni, mimarlığına ve genel görünümüne hayran olmasını sağladıktan sonra, binanın her yerini ayrıntılı olarak ona göstermiş. Alaaddin her şeyin düşünemez bir debdebe, görkem ve yücelikle gerçekleştirilmiş olduğunu görmüş; ve geniş bir yeraltı mahzeninde, tavana kadar birbiri üzerine konarak dizilmiş altın dinarlarla dolu torbalardan oluşmuş bir hazine görmüş. Aynı şekilde mutfakları, kilerleri ve ahırları ziyaret etmiş ve herşeyi büyük bir ferahlık içinde ve tam da kendi zevkine uygun olarak bulmuş; ve seyislerin özen gösterdiği ya da tımar ettiği, gümüş yemliklerde yem yiyen atlara ve kısraklara hayran olmuş. Ve her iki cinsiyetten köleleri ve haremağalarını, görevlerinin önemine göre önünden düzenli olarak sıra halinde geçirtmiş. Ve her şeyi görüp denetledikten

sonra, sadece kendisine görünen ve kendisine eşlik etmekte olan lambanın ifritine dönmüş ve onu gerçekleştirdiği bu mükemmel eserle kanıtladığı gayretten, selim zevkinden ve zekâsından dolayı tebrik etmiş. Sonra da “Ey ifrit, sadece, benim sarayımla sultaninkinin arasına, yolu geçerken eşimin yorulmaması için, büyük bir halı sermeyi unutmuşsun!” diye eklemiş. Ecinni de “Ey lambanın efendisi, hakkın var! Ama bu da anında yapılacaktır!” diye yanıt vermiş ve gerçekten göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zamanda, çimenlikle ve tarhlardaki çiçeklerin renkleriyle uyuşan görkemli, kadife bir halı iki sarayı birbirinden ayıran aralıkta serili görülmüş.

Bunun üzerine Alaaddin, doygunluğun sınırında, ifrite “Şimdi her şey mükemmel! Beni yeniden eve götür!” demiş. İfrit de onu alıp odasına taşımış; o sırada sultanın sarayındaki görevliler, kendi işleriyle uğraşmak için kapıları açmışlar.

Daha kapıları açar açmaz, köleler ve kapıcılar, daha dün yarışların ve at gezintilerinin yapıldığı geniş bir meydan olarak gördükleri karşı yakadaki alanın görünümünün tümüyle kapanmış olduğunu görerek şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. İlkın taze çimenlerin üzerinde uzanan ve renkleri bahçedeki ağaçların ve çiçeklerin rengiyle uyuşan görkemli kadife halıyı görmüşler. Sonra da bakışlarıyla bu halıyı, mucizevi bahçenin çimenleri boyunca izleyerek değerli taşlardan yapılan ve billur kubbesi güneş gibi parlayan sarayı görmüşler; ne düşüneceklerini bilemeden gidip gördüklerini büyük vezire bildirmeyi yeğlemişler; o da, kendi bakımından, yeni saraydan yana bir süre baktıktan sonra, durumu “Hiç kuşku yok ki, ey zamanın sultanı, Sitti Bedrül-Büdur’un kocası, büyük bir sihirbazdır!” diyerek sultana bildirmiş. Ama sultan “Sözünü ettiğin sarayın büyüyle oluştuğunu anıştırarak, beni çok şaşırtıyorsun, ey vezir! Oysa pekâlâ biliyorsun ki, bana daha önce bunca değerli armağanlar veren kişi, elinde bulunan servet aracılığıyla, bu serveti kullanarak, pek çok işçi çalıştırıp bir günde pekâlâ bir saray yaptırabilir! Öyleyse, sen neden, onun bu sonucu doğal gücüyle elde ettiğine inanmakta kararsızlık gösteriyorsun? Herhalde kıskançlık gözünü kör ediyor, olayları sana yanlış değerlendirtiyor ve damadım Alaaddin’i kötölemeye itiyor!” diye yanıt vermiş. Vezir de, bu sözlerden

sultanın Alaaddin'i sevdiğini anlamış ve kendine zarar getirir düşüncesiyle ısrar etme yürekliliğini gösteremeyip susmuş. Ve işte onun durumu böyleymiş! Alaaddin'e gelince....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

Alaaddin'e gelince, bir kez lambanın ifriti onu eski evine taşıyınca, on iki genç kız köleden birine, gidip anasını uyandırmasını ve ona getirdikleri en güzel urbalardan birini vermelerini ve ellerinden geldiğince onu süslemelerini söylemiş. Ve anası, onun istediği gibi donatılınca, yeni gelini alıp kendisi için yaptırdığı saraya götürmek üzere sultanın sarayına gitmesinin zamanı geldiğini söylemiş. Alaaddin'in anası da, bu konudaki tüm talimatı aldıktan sonra, on iki genç kız kendisine eşlik ederken evden çıkmış ve hemen ardından da Alaaddin, maiyet alayının ortasında atıyla onu izlemiş. Ama saraydan belli uzaklıkta bir yere gelince, Alaaddin yeni sarayına gitmek, anası da sultanın huzuruna çıkmak üzere birbirlerinden ayrılmışlar.

Sultanın muhafızları Alaaddin'in anasını, ona eşlik eden iki genç kızın ortasında görür görmez, koşup sultana haber vermişler; o da acele kadını karşılamaya koşmuş. Ve onu saygı gösterileriyle ve yeni durumuna uygun ilgiyle kabul etmiş. Ve baş haremağasına onu hareme, Sitti Bedrû'l-Büdur'un yanına götürmesini buyurmuş. Sultanın kızı da onu görüp kocası Alaaddin'in anası olduğunu anlayınca, onuruna ayağa kalkmış ve onu kucaklamış. Sonra da yanına oturup kendisine çeşitli şekerlemeler ve reçeller sunmuş; ve kadınlarının kendisini giydirip kocası Alaaddin'in armağan ettiği en değerli mücevherlerle donatmaları da tamamlanmış. Ve bundan biraz sonra sultan da içeri girmiş ve ilk kez olarak, yeni akrabalık bağı dolayısıyla Alaaddin'in anasının yüzünü açık olarak görmüş. Ve yüz çizgilerinin narinliğinden, gençliğinde epeyce hoş bir kadın olduğunu anlamış; şimdi bile güzel bir urba giyinmiş olarak ve kendine yaraşan bir süslemeyle saraydaki birçok sultandan ve vezir ve emir eşlerinden daha soylu bir havası varmış. Ona bu konu-

da pek çok iltifatlar etmiş ve rahmetli terzi Mustafa'nın uzun zamandır bahtsızlık çekmiş zavallı karısının gönlünü alıp onu derinden derine coşturmuş ve gözlerini yaşla doldurmuş.

Bunu izleyerek üçü birden tüm samimiyetleriyle konuşmuşlar ve böylece Bedrû'l-Büdur'un sultan annesi gelinceye kadar birbirlerini daha iyi tanımışlar. Yaşlı anne sultan, kızının tanınmamış kimselerin oğluyla evlenmesine hoş gözle bakmaktan uzakmış; ve gizlice, kendi aleyhine olarak işlerin dönüşümünden son kertede üzülmekte olan büyük vezirin tarafını tutuyormuş. Bununla birlikte içinden gelen arzuya karşın, Alaaddin'in anasına karşı surat asmaya cesaret edemiyormuş; ve iki yanın selamlaşmalarından sonra, konuşmalara katılmasa da ötekilerle birlikte oturmuş.

Yeni saraya gitmek üzere ayrılma sırasında selamlaşma anı gelince, Sultan Bedrû'l-Büdur ayağa kalkıp anası ve babasını, durum dolayısıyla öpücüklerine gözyaşlarını karıştırarak sevgiyle öpmüş. Sonra Alaaddin'in anası onun sol yanına gelerek destek vermekle, merasim giysilerine bürünmüş on haremağası yol gösterirken ve yüz genç kız köle, kızböcekleri¹ inceliğiyle giyinik onları izlerken, iki saray arasında almaşık olarak sıralanmış her biri elinde, içinde amber ve beyaz kâfur yanan altın birer meşale tutan dört yüz beyaz genç kız ve zenci köle arasından yeni saraya doğru ilerlemişler. Ve sultanın kızı, kadife halı üzerinde ağır ağır ilerleyerek bu mevkibin ortasında yer alıyor; o geçerken bahçe yollarında olduğu kadar Alaaddin'in sarayının yüksek taraçalarındaki musiki aygıtlarından hayran olunacak bir musiki duyuluyormuş. Ve uzaklarda, iki sarayın yöresine gelip toplanmış olan halkın çınlayan haykırıışları, tüm bu utku karşısında duyulan sevinç uğultularına karışuyormuş. Sonunda sultanın kızı, kendisini Alaaddin'in beklemekte olduğu yeni sarayın giriş yerine ulaşmış. Alaaddin gülerek kızı karşılamaya gelmiş; kız da onu bunca güzel ve parlak görerek büyülenmiş. Alaaddin onunla birlikte büyük kubbeli ve taşlarla süslü pencereleri olan şenlik salonuna girmiş. Ve üçü birden lambanın ifritinin özenle hazırladığı tepsinin yöresinde; Alaaddin ortada, karısı sağında, anası solunda oturmuşlar. Ve göze görünmeyen

1 Kızböceği ya da yusufçuk (Â.Ş.O.)

iki cinsten ifritlerin hep bir ağızdan söylediği şarkıları dinleyerek yemek yemişler. Tüm görüp işittiklerinden çok etkilenmiş olan Bedrül-Büdur, kendi kendine “Yaşamımda bunca harika şeyi hiç düşlememiştim!” diyormuş. Ve hatta, ifritlerin konserini ve şarkılarını daha iyi duyabilmek için yemek yemeyi bile bırakmış. Alaaddin ile anası da ona hizmet etmeyi ve zaten gördüğü harika şeylerden sarhoş olup kendinden geçmiş bulunduğu halde içecek içkiler sunmayı hiç kesmemişler. Ve o gün, onlar için, benzeri İskender ve Süleyman zamanında da görülmemiş göz kamaştıran bir gün olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve o gün, onlar için, benzeri İskender ve Süleyman zamanında da da görülmemiş göz kamaştıran bir gün olmuş.

Gece olunca sofraya toplanmış ve hemen bir rakkase topluluğu kubbeli salona girmiş. Bu topluluk çiçekler gibi giyinmiş ve kuşlar gibi yeğni dört yüz meret ve ifrit genç kızdan oluşmuş imiş. Bunlar havai bir müziğin sesine uyarak çeşitli örnekler veren bir raks yapmaya koyulmuşlar; ve ancak cennet yörelerinde görülebilecek olan raks adımlarıyla oynamışlar. İşte o sırada Alaaddin ayağa kalkmış ve karısını elinden tutarak onunla birlikte, uyumlu adımlarla, gerdek odasına doğru yol almış. Ve Alaaddin'in anasının önünde yürüyen genç köle kızlar, onları düzenli yürüyüşleriyle izlemişler. Bedrül-Büdur soyundurulmuş ve bedeni ancak gece için gerekli olacak giysilere büründürülmüş. Böylece çeneği üzerinde yücelen bir zambak gibi olmuş. Ve onlara zevk ve neşe diledikten sonra genç köle kızlar gerdek odasından ayrılmışlar. Alaaddin de, mutluluğun sınırında, sonunda, şahın kızı Bedrül-Büdur ile birleşmiş. Geceleri, geçirdikleri güne benzeyen, İskender ve Süleyman zamanlarında bile görülmemiş bir değer kazanmış.

Tüm bir zevk gecesi geçtikten sonra, ertesi gün, Alaaddin, eşi Bedrül-Büdur'un kollarından sıyrılarak, hemen, bir gün öncekinden de görkemli bir giysiye bürünerek sultanın nezdine git-

mek üzere hazırlanmış. Kendisine ahırlardan lambanın ifritinin sağladığı şahane bir at getirmişler; buna binip bir onur alayının eşliğinde karısının babasının sarayına yollanmış. Sultan da onu en candan sevinç belirtileri göstererek karşılamış; ve onu öpüp büyük bir ilgiyle, Bedrül-Büdur'dan haber sormuş. Alaaddin de ona, bu konuda gerekli yanıtı vermiş; ve kendisine "Ey zamanın hükümdarı, ben, varlığımla konutumu onurlandırman ve bizimle düğünden sonraki ilk yemeği paylaşman için gecikmeksizin seni davet etmeye geldim. Ve senden kızının sarayını ziyaret etmek üzere büyük vezirinin ve emirlerinin de sana eşlik etmelerini sağlamamı rica ediyorum!" demiş. Sultan da, ona verdiği değeri ve kendisine duyduğu sevecenliği belirtmek için çağrıyla hiçbir zorluk çıkarmadan kabul etmiş ve o saat ve o anda ayağa kalkarak, büyük veziri ve emirleri kendisini izlerken, Alaaddin ile sarayından çıkmış.

Kızının sarayına yaklaştıkça, sultanın hayranlığı hatırı sayılır derecede artmış ve bunu anlatan sözleri gittikçe daha canlı, daha vurgulamalı ve daha övücü olmuş. Ve bütün bunları henüz sarayın dışını görmekle yapmış. İçeri girdiği zaman da asıl hayranlığını belirtmiş! Her yanda görkem, şatafat, uyum ve yücelikten başka bir şey görülüyormuş! Ve sonunda onun gözünü kamaştıran asıl görkem de, havai mimarlığına ve süslemelerine kendini kaptırmaktan alıkoyamadığı billur kubbeli salon olmuş. Değerli taşlarla zenginleştirilmiş pencereleri saymak istemiş; ve bunların ne bir eksik ne bir fazla, tam doksan dokuz adet olduğunu görmüş. Ve bu, onu müthiş bir şaşkınlığa düşürmüştü. Ama doksan dokuzuncu pencerenin bitirilmediğini ve hiçbir süsü olmadığını görünce daha da çok şaşırarak Alaaddin'e dönüp ona "Oğlum, Alaaddin, hiç kuşkusuz burası yeryüzünde benzeri olmayan en harika saraydır! Gördüğüm her şeye hayran oldum! Ama bana, tamamlanmayarak öteki kız kardeşlerinin güzelliğinden yoksun kalmış şu pencerenin işinin tamamlanmasından seni alıkoyan şeyin ne olduğunu söyler misin?" demiş. Alaaddin gülmüş ve "Ey zamanın şahı, bu pencereyi gördüğün şekilde tamamlamadan bırakmamın nedeninin unutkanlık, iktisat yapmak ya da sadece savsaklamak olduğunu sanmamamı senden rica ediyorum; çok başka bir maksatla bunun böyle olmasını

istedim. Bunun nedeni Yüce Varlığı'nın, bu saraya bir taş koyup onurlu adının ve saltanatının anısıyla damgalamak üzere senin tamamlamana bırakmak arzusudur. Zaten, ne denli uygun görünse, yine de eşim olan kızına layık olmayan bu sarayı inşa ettirmek için rızanı rica edişim de bundan dolaydır!" diye yanıt vermiş. Ve şah, Alaaddin'in bu ince ilgisinden son derece gönlü okşanarak ona teşekkür etmiş ve bu inşaatın hemen tamamlanmasını buyurmuş. Bu maksatla, muhafızlarına pencerenin inşasının tamamlanması için, en usta cevahircilerin ve elinde en çok değerli taş bulunanların saptanıp hemen saraya getirilmelerini buyurmuş. Ve onların gelişini beklerken, ilk gecenin haberlerini sormak üzere kızını görmeye gitmiş. Kızı da ona sadece gülümseyip memnun haliyle yanıt vermiş; o zaman ısrarla sormanın gereksizliğini anlamış; ve kucaklayıp öptüğü Alaaddin'i tebrik etmiş ve onunla birlikte uygun düşen tüm görkemlilikle hazırlanmış olan yemeğin yenileceği salona gitmiş. Her şeyden yemiş ve yediği yemekleri ömründe hiç tatmadığı kadar lezzetli bulmuş; ve verilen hizmetin kendi sarayındakinden de üstün olduğunu görmüş.

Bu sırada cevahirciler ve kuyumcular gelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bu sırada, tüm başkentte muhafızların arayıp bulduğu cevahirciler ve kuyumcular gelmiş; ve durum şaha bildirilmiş; o da hemen doksan dokuz pencereli kubbeli salona gelmiş. Eksik bırakılmış pencereyi kuyumculara "En kısa sürede, inci ve her renkten değerli taş kakmalar yaparak bu pencere için gerekli çalışmayı bitirin!" diyerek göstermiş. Kuyumcu ve cevahirciler de, işittiklerini ve itaat ettiklerini söyleyerek büyük bir özenle öteki pencerelerin yapımını ve kakmalarını incelemeye koyulmuşlar; gözlerini şaşkınlıktan açarak birbirlerine bakmışlar. Ve aralarında başbaşa verip düşündükten sonra, sultanın yanına gelmişler; önünde eğilip saygı gösterdikten sonra "Ey zamanın şahı, dükkânlarımızda bulunan tüm değerli taşlara karşın bu

pencerenin yüzde birini bile süsleyecek malımız yok!" demişler. Şah da "Size ihtiyaç duyduğunuz her şeyi sağlayacağım!" demiş. Ve Alaaddin'in kendisine armağan olarak verdiği meyve şeklindeki değerli taşları getirtmiş; ve onlara "Gerekli gördüğünüz kadarını kullanın; gerisini bana iade edin!" demiş. Cevahirciler de ölçüleri almışlar, birçok kez tekrarlayarak hesaplar yapmışlar ve "Ey zamanın şahı, bize verdiğin tüm mücevherler ve de bizde olan tüm değerli taşlar, pencerenin onda birini bile süslemeye yetmez!" diye yanıt vermişler.

Şah da muhafızlarına dönmüş ve onlara "Gidip büyük küçük vezirlerimin, emirlerimin ve de ülkemin tüm zengin kişilerin evlerine uğrayın; ve gönül rızasıyla ya da zorla ellerinde bulunan tüm değerli taşları alın!" demiş. Muhafızlar da gidip çabucak buyruğu yerine getirmişler. Alaaddin onların dönüşünü bekleyen şahın giriştiği işin sonuçlarından tedirgin olmaya başladığını görmüş ve bundan dolayı ruhunda büyük bir sevinç duymuş ve bir musiki ziyafetiyle onu oyalamak istemiş. Ve köleleri olan genç ifritlerden birine işaret ederek, içeriye, her biri aya "Sen doğma, ben doğayım!" dedirtecek kadar güzellikte ve bülbüle "Sen sus, ben söyleyeyim!" dedirtecek kadar büyüleyici seslerle donanmış çalgıcılardan oluşmuş bir takım getirtmiş. Ve bunlar, gerçekten, sağladıkları uyumla, şahın biraz sabır göstermesini sağlamışlar.

Ama muhafızlar gelir gelmez, sultan onların söz konusu zengin kişileri soyarak getirdikleri taşları hemen kuyumculara vermiş ve onlara, "Pekâlâ! Şimdi ne diyorsunuz, bakalım?" demiş. Onlar da "Vallahi, efendimiz, hâlâ gerekli miktarı sağlamış olmaktan uzakta bulunuyoruz! Bize, şimdi elimizde bulunandan sekiz kat daha fazla malzeme gerek! Dahası, bu işi yürütmek için, bize, işi gece gündüz izlemek kaydıyla, hiç değilse, üç aylık bir süre gerek!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri işitince şah, umut kırıklığının ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; ve onuru için bu denli ağır koşullarda yetersiz kaldığından dolayı utançtan burnunun yere kadar uzadığını hissetmiş. O zaman Alaaddin onu sinamayla daha fazla uzatmak istememiş ve bundan doyum sağlayarak kuyumcu ve cevahircilere dönmüş ve onlara "Size ait olan ne varsa alın gidin!" demiş.

Muhafızlara da “Değerli taşları sahiplerine geri verin!” demiş. Ve şaha “Ey zamanın şahı, bir kez sana armağan etmiş bulunduğum şeyleri geri almam yakışık almaz! Bu mücevher meyveleri sana geri verirsem, beni hoş karşılamayı rica ederim! Ve bu pencereyi süsleyerek geri kalan işi senin adına bitirmem için iznini dilerim! Yalnız senden beni, eşim Bedrül-Büdur’un dairesinde beklemeni rica ediyorum; çünkü bana bakarlarken çalışmayı ya da herhangi bir emir vermeyi beceremem!” demiş. Şah da Alaaddin’i sıkmamak için kızının odasına çekilmiş.

O zaman Alaaddin, eski evinden saraya taşınırken unutmamaya özen gösterdiği ve sedef kakmalı bir çekmecenin dip tarafında sakladığı sihirli lambayı çıkarmış ve her zaman yapmayı âdet edindiği gibi onu ovuşturmuş. İfrit o anda belirmiş ve Alaaddin’in önünde eğilerek buyruklarını beklemiş. Alaaddin de ona “Ey lambanın ifriti, seni, doksan dokuzuncu pencereyi her bakımdan kız kardeşlerine benzer tarzda yapıp bitirmen için çağırdım!” demiş. Ve daha ağzından bu sözler çıkar çıkmaz ifrit ortadan yok olmuş. Alaaddin de söz konusu pencere üzerinde sonsuz çekiç vuruşları ve törpü gürültüleri işitmiş; ve bir bardak soğuk su içilecek kadar kısa bir sürede, taşlarla mucizevi süslenmesi tamamlanan pencerenin ortaya çıktığını görmüş. Ve onu, öteki pencerelerden asla ayırt edememiş, ve sultanı bulmaya giderek kendisine kubbeli salona kadar eşlik etmesini rica etmiş.

Sultan daha birkaç dakika önce tamamlanmamış gördüğü pencerenin karşısına gelince, onu tanıyamayarak yanlış pencereye yöneldiğini sanmış. Ama, kubbenin altında birçok kez dolaştıktan sonra, bütün cevahircilerin ve kuyum ustalarının bir araya gelip bitirmek için üç ay süre istedikleri pencerenin az bir zamanda yapılmış olduğunu anlamış ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; Alaaddin’i iki gözünün arasından öpmüş ve ona “Ah, oğlum Alaaddin, seni tanıdıkça sana karşı daha çok hayranlık duyuyorum...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Ve Alaaddin'i iki gözünün arasından öpmüş ve ona "Ah, oğlum Alaaddin, seni tanıdıkça sana karşı daha çok hayranlık duyuyorum!" demiş. Ve büyük veziri çağırtmak üzere adamlar göndermiş ve başını döndüren harika oluşumu parmağıyla ona göstererek alaylı bir sesle "Pekâlâ, vezir, bunu gördükten sonra ne düşünüyorsun, bakalım?" diye sormuş. Eski kinini hiç unutmayan vezir de, bu durumu görerek gittikçe daha çok Alaaddin'in bir büyücü, bir sapık ve simya felsefecisi olduğuna inanır olmuş. Yeni damadına çok bağlı olduğunu bildiği sultana, düşündüklerini belli edecek hiçbir şey göstermemeye dikkat etmiş; ve onunla tartışmaya girmeden, onu daldığı hayranlık içinde bırakmış ve "Allah en yücedir!" demekle yetinmiş.

O günü izleyerek, sultan divan dağıldıktan sonra, her akşam, her seferinde onu şaşırtan ve kendinden geçiren, bir öncekinden daha hayranlık verici yeni yeni şeyler görmek için, damadı Alaaddin ve kızı Bedrû'l-Büdur ile birkaç saat geçirmek üzere saraya gelmekte kusur etmemiş.

Alaaddin'e gelince, yeni yaşamından şişinmek ve gevşemekten uzak, vaktini eşi Bedrû'l-Büdur ile geçirmedığı saatlerde, yöresine iyilik yapmakla geçirmiş. Çünkü eski koşullarını ve anasıyla birlikte çocukluk yıllarında yaşadığı sefaleti unutmu-yormuş. Ve dahası, at üzerinden her dışarı çıkışta, kendisine eşlik ettirdiği köleleri onun buyruklarına göre, her geçtikleri yerde, toplanan halka altın dinarlar saçmaktan geri durmuyor-larmış. Ve her gün, öğle ve akşam yemeklerinden sonra, sofrasından geriye kalan beş binden fazla kişiyi doyurmaya yeter yiyecekleri yoksullara dağıttırıyormuş. Böyle, bu denli cömert davranışı, iyiliği ve alçakgönüllülüğüyle kendisine tüm halkın sevecenliğini ve tüm kentte oturanların duasını kazandırıyor-muş. Ve tek bir kişi yokmuş ki, onun adı ve yaşamı üzerine yemin etmez olsun! Ama ona gönülleri bağlatan ve ününü ikiye katlatan asıl olay, sultana karşı ayaklanan kabilelere karşı açılan savaşta kazandığı seferlermiş; bu savaşlarda, en ünlü kahraman-ların yaptıklarını çok gerilerde bırakan harika bir cesaretin ve savaşçı niteliklerin kanıtını vermiş. Bedrû'l-Büdur da, bundan dolayı onu daha fazla sevelemeyecek kadar sevmiş ve gerçek-ten kendisine layık olan tek adamı koca olarak ona sağlamış

olan mutlu bahtına her gün daha çok şükretmiş. Alaaddin de, karısıyla anası arasında büyüklerin ve küçüklerin sevecenliği ve bağlılığıyla sarılmış; ona çok değer veren ve kendisi için sınırsız bir hayranlık duyan sultandan da daha çok sevilmiş ve sayılmış. İşte Alaaddin'in durumu böyleymiş!

Bütün bu olayların kökeninde bulunan ve istemeksizin Alaaddin'in bahtının açılmasının da nedeni olan Magripli sihirbaza gelince, onunki de şöyleymiş! Alaaddin'i, açlıktan ve susuzluktan ölmek üzere yeraltında bıraktıktan sonra, oradan Magrip'in uzak köşelerinden birinde bulunan ülkesine dönmüş. Ve tüm zamanlarını yaptığı seferin kötü dönüşümünden kahrılanmakla ve sihirli lambayı elde etmek için harcadığı emek ve zahmetlere hayıflanmakla geçirmiş. Kotarmak için o kadar özen gösterdiği lokmanın dudakları arasından alınmasına neden olan kötü bahtı düşünmüş. Bütün bu şeylerin acılarla dolu anısını hatırlamadığı hiçbir gün olmuyor ve bu, onun, Alaaddin'e ve ona rastlamış olduğu ana lanetler yağdırmasına neden oluyormuş. Sonunda, bu inatçı kinin her zamandan fazla içini doldurduğu bir gün, Alaaddin'in ölümünün ayrıntılarını öğrenme merakına kapılmış. Ve bu maksatla, kum falında çok bilgili olduğundan, bir dolabın dibinden çıkardığı kum dolu tablasını önüne almış; çizdiği kırmızı bir dairenin ortasında dört köşe bir hasırın üstüne oturmuş; kumu düzlemiş, dişi ve erkek noktaları, anaları ve çocukları saptamış; ve kum falıyla ilgili sözler mırıldanmış ve "Bakalım, ey kum, bakalım! Sihirli lamba ne olmuş? Ve de Alaaddin denen namussuz, pezevenk çocuğu nasıl ölmüş?" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek falın kurallarına göre kumları silkelemiş. Ve hemen kum üzerinde şekiller belirmeye ve kum falı oluşmaya başlamış. Magripli de, kumdaki şekillerin ayrıntılı bir incelemesini yaptıktan sonra, şaşkınlığın sınırında, bir an bile kuşku vermeyecek biçimde, Alaaddin'in ölmediğini, dipdiri olduğunu ve sihirli lambayı elinde bulundurduğunu; görkemler, zenginlikler, onurlar içinde sevdiği ve onun tarafından sevilen Çin hükümdarının kızı Bedrül-Büdur ile evlenmiş olduğunu ve Çin imparatorluğunun her yanında ve dünyanın sınırlarına dayanan ülkelerde bile Emir Alaaddin olarak tanındığını keşfetmiş.

Sihirbaz kum falından bu beklemediği şeyleri öğrenince,

öfkeden köpürmüş ve “Suratına tüküreyim, ey soysuz, ey orospu çocuğu; başına pisleyeyim ey Alaaddin denen deyyus, köpek, köpoğlu köpek, ey darağacı kuşu, ey katran ve zift suratlı!” diyerek yere göğe tükürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

“Suratına tüküreyim ey soysuz, ey orospu çocuğu! Başına pisleyeyim ey Alaaddin denen deyyus, köpek, köpoğlu köpek, ey darağacı kuşu, ey katran ve zift suratlı!” diyerek yere göğe tükürmüş; düşsel bir Alaaddin’i ayaklarının altında çiğnemiş ve bir parça yatıncaya kadar onu en berbat küfürlerle ve her türden hakaretlerle donatmış. O zaman da, ne olursa olsun, Alaaddin’den öç almaya ve büyücü olarak kendisi bu kadar uğraşmasına karşılık sefalet içinde yaşarken, sihirli lambayı ele geçirerek sefasını sürdürdüğü bu mutluluğu, Alaaddin’in burnundan getirmeye karar vermiş. Ve bir an bile tereddüt etmeden, Çin’e gitmek üzere yola koyulmuş. Öfke ve öç alma arzusu ona kanat sağladığından, Alaaddin’in işini bitirmek için nasıl bir araçla en iyi sonucu alabileceğini uzun uzadıya düşünerek hiç durmaksızın yolunu sürdürmüş; ve sonunda Çin’in başkentine ulaşmakta gecikmemiş. Bir hana inip bir oda kiralamış. Ve gelişinin ertesi gününden başlayarak halkın en çok uğradığı yerlerde ve toplandığı meydanlarda dolaşmaya başlamış; ve her yanda, Emir Alaaddin’den, onun güzelliğinden, cömertliğinden ve yüceliğinden başka şey konuşulmadığını işitmiş. Ve kendi kendine “Ateş ve ışık üzerine yemin ederim ki, yakında, bu adı ancak ölüm hükmüyle birlikte anacaklar!” demiş. Ve böylece Alaaddin’in sarayının önüne ulaşmış; ve onun büyüklüğü karşısında “Ah! Ah! Demek ki, terzi Mustafa’nın oğlu, hani bir zamanlar günün sonunda açlıktan ölmek için ekmeğe muhtaç olan kişi, burada oturuyor ha! Ah! Ah! Alaaddin, çok yakında, benim bahtımın seninkini yenip yenmediğini, yakında ananı açlıktan ölmek için yeniden iplik eğirmeye zorlayıp zorlamayacağını ve senin başında ağlamaya geleceği çukuru, kendi elimle kazıp kazama-

yacağımı göreceksin!” diye haykırmış. Bunu izleyerek sarayın büyük kapısına yaklaşarak kapıcı ile bir görüşme yaptıktan sonra, ondan Alaaddin’in bir kaç gün için avlanmak üzere kentten ayrılmış bulunduğunu öğrenmeyi başarmış. Ve “İşte daha şim- diden Alaaddin’in düşmesi başladı! Onun burada bulunmadığı sırada ben daha zgrce hareket edebilirim! Ama her şeyden önce, Alaaddin’in ava giderken lambayı birlikte mi götürdüğünü, yoksa sarayda mı bıraktığını öğrenmem gerek!” diye düşünmüş. Ve hemen handaki odasına geri dönmüş ve eline kum falına baktığı tablayı almış ve ondan soruşturmuş. Kum falı, ona, Alaaddin’in lambayı sarayda bırakmış olduğunu açıklamış.

O zaman Magripli, sevinçten sarhoş, kazancılar çarşısına gitmiş ve bakır fenerler ve lambalar satan bir tacirin dkknına girerek ona “Efendim, benim yepyeni ve parlak bir düzine bakır lambaya ihtiyacım var!” demiş. Tacir de “İstediğin herşey burada var!” yanıtını vermiş. Ve önüne çok parlak on iki lamba sıralamış; bedel olarak tacirin istediği parayı, sihirbaz, pazarlık etmeden hemen demiş. Ve sepetiden aldığı bir sepete bunları doldurmuş; ve çarşıdan çıkmış. Lamba sepeti elinde “Yeni lambalar! Yeni lambalar! Eski lambalar yenilerini değiştiriyorum. Kim böyle bir değiş tokuşu istiyorsa, gelip yenisini alsın!” diye haykıarak sokakları dolaşmaya başlamış.

Sokaktaki küçük haylazlar bu alışılmadık haykırışı duyunca ve Magriplinin büyük sarığını görünce, oyun oynamayı bırakıp toplu halde onun ardından koşmaya ve Magripliye yuhalayarak hep bir ağızdan “He, he! Deliye bakın, deliye bakın!” diye haykırmaya başlamışlar. Ama o, onların bu haylazlıklarına hiç kulak asmadan, yuhalamalarını bastırarak “Yeni lambalar! Yeni lambalar! Yeni lambaları eskisiyle değiştiriyorum! Kim böyle bir değiş tokuş istiyorsa gelip yenisini alsın!” diye haykırışlarını sürdürmüş.

Ve böylece, ardından yuhalayan küçük ğlanlarla birlikte, saray kapısının açıldığı meydana gelmiş ve bıkip usanmadan haykırışlarını gittikçe daha fazla arttırarak ve dönüp dolaşmalarını tekrarlayarak meydanı bir ucundan öbür ucuna dolaşmaya başlamış. Ve bunu öylesine yapmış ki, o sırada doksan dokuz pencerele salonda oturmakta olan Sultan Bedrül-Bdur, bu

alışılmadık sesi duymuş ve pencerelerden birini açıp meydana bakmış. Atlayıp zıplayan ve yuhayalayan küçük haylaz güruhunu görmüş ve Magriplinin garip haykırışlarını işitmiş. Ve gülmeye başlamış. Yöresindeki kadınlar da haykırışları işitmişler. İçlerinden biri ona “Hanımım, ben tam da bugün, efendim Alaaddin’in odasını temizlerken, bir taburenin üzerinde eski bir lamba gördüm! İzin verirsen gidip onu alayım ve gerçekten haykırışının belirttiği kadar deli olup olmadığını anlamak, bizimki ile yeni bir lambayı değiştirmeye razı olup olmayacağını görmek için bu yaşlı Magripliye göstereyim!” demiş. Bu esirenin sözünü ettiği eski lamba, tam da Alaaddin’in sihirli lambası imiş. Ve bahtın öngördüğü bir felaket dolayısıyla, Alaaddin, saraydan ayrılmadan önce, onu, her zaman saklamakta olduğu sedef kakmalı çekmeceye kapatmayı unutmuş ve tabure üzerinde bırakmış imiş! Ama bahtın hükümlerine karşı çıkılabilir mi?

Sultan Bedrül-Büdur da, bu lambanın varlığından ve akıl durduran erdemlerinden habersizmiş. Ve de, esirenin sözünü ettiği bu değişimde hiçbir uygunsuzluk görmemiş; ve “Çok doğru! Bu lambayı al ve baş haremağasına ver de götürüp yeni bir lambayla değiştirsin; biz de bu deliye gülüp eğlenelim!” diye yanıt vermiş.

O zaman genç esire, Alaaddin’in odasına gitmiş, taburenin üzerindeki sihirli lambayı almış ve götürüp baş haremağasına vermiş. Ağa da hemen meydana inip Magripliye çağırarak elindeki lambayı gösterip kendisine “Hanımım bu lambayı, senin sepetinde bulunan yeni lambalardan biriyle değiştirmek istiyor!” demiş. Sihirbaz lambayı görünce, daha ilk bakışta tanımış ve heyecandan titremeye başlamış. Haremağası da ona “Neyin var? Galiba bu lambayı değiştirmeye değmeyecek kadar eski buldun!” demiş. Ama çabucak heyecanını yatıştırmış bulunan sihirbaz, kumrunun üzerine saldıran bir akbaba çabukluğuyla elini uzatmış ve haremağasının kendisine uzattığı lambayı kavramış ve onu bağrında gizleyivermiş. Sonra sepeti haremağasına uzatmış ve ona “Hangisi en hoşuna giderse al!” demiş. Haremağası da, çok parlak ve yepyeni bir lamba seçerek ve kahkahalar patlatıp Magriplinin çılgınlığıyla alay ederek bunu hanımına götürmek üzere oradan ayrılmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Haremağası da, çok parlak ve yepyeni bir lamba seçerek ve kahkahalar patlatıp Magriplinin çılgınlığıyla alay ederek bunu hanımına götürmek üzere oradan ayrılmış. Ve işte Alaaddin'in yokluğu sırasında baş haremağasının ve sihirli lambanın durumu böyleymiş!

Sihirbaza gelince, kendisini izlemelerini engellemek için elindeki sepeti içindekilerle birlikte kendisini izleyen haylazların başına fırlatarak hemen koşmaya koyulmuş. Böylece onlardan kurtularak sarayın ve bahçelerin sınırlarını aşmış ve kentin sokaklarına dalmış. Onu izlemek isteyebileceklerden izini kaybettirmek için gözden yitmek üzere binlerce dönüşüm yapmış. Ve tam تنها bir mahalleye gelince, bağrından lambayı çıkarmış ve onu ovmuş. Lambanın ifriti hemen bu çağrıya yanıt vermiş ve önünde belirerek "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Çünkü ifrit, hiç karşı çıkmadan, onu kötülük ve felaket yolunda kullanacak büyücü gibi biri de olsa, lambayı kim elinde bulundurursa ona itaat edermiş.

Bunun üzerine Magripli "Ey lambanın ifriti, Alaaddin için inşa etmiş bulunduğun sarayı kaldırıp içinde bulunan tüm kişiler ve eşyalarla, Magrip'in içerlek yerlerinde bahçeler içindeki bildiğin ülkeme taşı! Beni de sarayla birlikte oraya götür!" demiş. Ve lambanın kölesi meret de "İşittim ve itaat ettim! Gözünü bir kapa, bir aç! Kendini Alaaddin'in sarayıyla birlikte ülkende bulacaksın!" diye yanıt vermiş. Ve gerçekten, göz açıp kapanasıya kadar geçen bir sürede böyle olmuş. Magripli de Afrika'nın Magrip yakalarında bulunan ülkesinin ortasında Alaaddin'in sarayı ile birlikte kendini taşınmış bulmuş. Ve işte onun da durumu böyle imiş.

Bedrül-Büdur Sultan'ın babası olan hükümdara gelince, ertesi gün, uyandığında âdeti gereğince, sevgili kızını ziyaret etmek üzere sarayından çıkmış. Harika sarayın yükseldiği alan yerinde

boş temel çukurlarıyla bölünmüş bomboş bir meydan görmüş. Ve şaşkınlığın sınırında, aklını kaçırıp kaçırmadığını bilememiş; ve gördüğünün ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için gözle-rini ovuşturmaya başlamış. Ve doğan güneşin parlaklığında ve sabahın duru havasında aldanmanın mümkün olmadığını, sara-yın pekâlâ ortadan yok olmuş bulunduğunu anlamış! Ama bu akla ziyan gerçeği daha iyi kavramak istediğinden, üst kata çık-mış ve kızının dairesine bakan pencereyi açmış. Ve ne saray, ne saraydan bir iz; ne bahçe ne de bahçeden bir iz görmüş. Sadece, atlıların, çukurlar olmasaymış, keyiflerince cirit oynayabilecek-leri geniş bir meydan görmüş.

O zaman zavallı baba, kederden yüreği parçalanarak fela-ketinin doğasını ve genişliğini pek iyi anlayamasa da, ellerini birbirine çırpma ve ağlayarak sakallarını yolmaya koyulmuş. Ve böylece divan üzerine çökmüş otururken, büyük veziri, âdet gereğince mahkeme duruşmalarının açıldığını bildirmek üzere içeri girmiş. Ve onun halini görünce, ne düşüneceğini bileme-miş. Sultan ona “Buraya gel!” demiş; vezir yaklaşmış; sultan da ona “Kızımın sarayı ne oldu?” demiş. Vezir “Tanrı sultanımı korusun! Ama ne demek istediğinizi anlamıyorum!” demiş. Hükümdar da “Ey vezir, senin o kederli işten haberin yok gali-ba?” deyince, o da “Kesinlikle efendim! Vallahi, ben, hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey bilmiyorum!” diye yanıt vermiş. Hüküm-dar “Öyleyse, sen Alaaddin’in sarayından yana bakmamışsın demektir!” demiş. Vezir “Ben, dün, onu çevreleyen bahçede gezintiye çıkmıştım; özellikle garip olan bir şey sezinlemedim! Emir Alaaddin’in yokluğu dolayısıyla kapalı bulunan büyük kapıdan başka bir şey de görmedim” demiş. Hükümdar “Bu durumda, ey vezir, şu pencereden bak ve dün büyük kapısını kapalı görmüş olduğun bu sarayda özellikle garip olan bir şey görüyor musun, söyle bana!” demiş. Vezir de, başını pencere-ye çevirip dışarı bakmış; ama bunu yapmasıyla ellerini havaya kaldırarak “Şeytan buradan ırak olsun! Saray yok olmuş!” diye haykırmış. Sonra sultana doğru dönerek ona “Ve şimdi, efen-dim, mimarlığını ve süslemelerini o denli beğendiğin bu sara-yın, en hayran olunacak bir sihirbazlık eserinden başka birşey olmadığına inanmakta kararsızlık duyuyor musun?” demiş.

Sultan başını eğmiş ve bir saat kadar düşünmüş; yüzü hiddetten kıpkırmızıymış. Ve “Nerede bu vicdansız, bu serüvenci, bu büyücü, bu sahteci ve bin köpeğin ardılı Alaaddin denen herif?” diye haykırmış. Vezir de, yüreği utkudan iyice ferahlamış olarak “Burada yok, ava gitti! Ama bugün öğle namazından önce döneceği söyleniyor! Eğer istersen, gidip ondan sarayın içindekilerle birlikte ne olduğunu öğrenmeyi görev edineyim!” diye yanıt vermiş. Hükümdar da “Yo, vallahi! Ona hırsızlar ve dolandırıcılara yapıldığı gibi işlem yapmak gerek! Muhafızlar gitsin, onu zincire vurarak huzuruma getirsinler...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Ona hırsızlar ve dolandırıcılara yapıldığı gibi işlem yapmak gerek! Muhafızlar gitsin, onu zincire vurarak huzuruma getirsinler!” diye haykırmış.

Büyük vezir hemen dışarı çıkıp, Alaaddin’in ellerinden kaçıp kurtulmaması için ne yolda davranmaları gerektiğini de bildirerek, muhafızların komutanına sultanın buyruğunu bildirmeye gitmiş. Muhafızların komutanı da, yüz atlı kendisine eşlik ettiği halde, Alaaddin’in dönebileceği yol üzerine çıkmak için kentten ayrılmış ve kapılardan beş fersah mesafede ona rastlamış. Ve derhal onu atlılarla çevirmiş ve kendisine “Efendimiz Emir Alaaddin, lütfen bizi bağışla! Ama, kölesi olduğumuz sultan, seni tutuklayıp caniler gibi zincire vurarak huzuruna çıkarmamızı istedi! Böylesi bir devlet buyruğunu yerine getirmezlik edemeyiz! Ama, bir kez daha, hepimiz cömertliğiyle boğulmuş bulunduktan sonra, sana böyle davrandığımızdan dolayı bizi bağışla!” demiş.

Muhafızların komutanının bu sözlerini duyunca Alaaddin’in dili, şaşkınlıkla ve heyecanla bağlanmış. Ama sonunda konuşabilmiş ve “Ey yiğit kişiler, kendisine ve Devlet’e karşı her türlü suçtan uzak bulunduğuma göre, sultanın size niçin böyle bir buyruk verdiğini biliyor musunuz?” demiş. Muhafızların komutanı “Vallahi, bilmiyoruz!” yanıtını vermiş. O zaman Alaaddin

atından inerek “Sultanın hakkımda verdiği buyruğun gereğini yapın! Çünkü sultanın buyruğu baş üzerinedir, göz üzerinedir!” demiş. Muhafızlar da çok üzülerek Alaaddin’i yakalamışlar, kollarını bağlayıp boynuna gövdesine de doladıkları ağır bir zincir geçirmişler ve bu zincirin ucundan tutarak, hepsi ata binmeyi sürdürürken, onu peşleri sıra kente doğru sürüklemişler.

Muhafızlar kentin ilk mahallelerine ulaştıklarında, Alaaddin’in bu tarzda tutuklandığını gören gelip geçenler, sultanın, bilmedikleri bir nedenle, onun başını kestirmeye hazırlanmakta olduğundan kuşku duymamışlar. Alaaddin, cömertliği ve gönül almayı bilmesiyle, Devlet’in tüm uyruklarının sevgisini kazanmış olduğundan, kimileri kılıç kuşanarak, kimileri de sopa, taş ve bastonlarla donanarak onun ardından yürümüşler. Ve saraya yaklaştıkça, onu korumak üzere yoldaşlık edenlerin sayısı artmış; öyle ki, meydana ulaştıklarında, binlerce ve binlerce kişiyi bulmuş. Hepsi, silahlarını sallayarak ve onları tutmak ve kötülük görmeden saraya girmelerini önlemek için büyük zahmetlere katlanan muhafızları tehdit ederek bağırıp karşı durmaya başlamışlar. Ve onlar böyle meydana bağırıp çağırmayı ve uğuldamayı sürdürürken ve efendileri Alaaddin’in sağ salim kendilerine teslim edilmesini isterlerken, muhafızlar Alaaddin’i, hep böyle zincire vurulmuş haliyle, sultanın öfke ve tedirginlik içinde oturmakta olduğu salona sokmuşlar.

Alaaddin huzura getirilir getirilmez, sultanı öylesine düşlenemez bir öfke sarmış ki, içinde kızı Bedrû’l-Büdur’un bulunduğu sarayın ne olduğunu ona sormaya vakit bile ayırmadan, cellada “Bu lanetli sahtekârın hemen kafasını vur!” diye haykırmış. Ve artık onu bir an bile görüp işitmek istememiş. Cellat da onu alıp gürültüler koparan halkın toplandığı meydana bakan taraçanın üzerine çıkarmış. Alaaddin’i, boynunu ve bedenini saran zincirleri çıkardıktan ve gözlerini bağladıktan sonra, üzerinde idamların yapıldığı kızıl meşinin üstüne diz çöktürmüştü; ve ona “Ölmeden önce imanını tazele!” demiş. Ve yöresinde üç kez dolanarak ve kılıcını havada üç kez yalazlandırarak ölüm darbesini vurmaya hazırlanmış. Ama tam o anda, celladın Alaaddin’i idam etmek üzere olduğunu gören halk, korkunç haykırışlar kopararak sarayın duvarlarına tırmanmaya ve kapı-

ları zorlamaya başlamış. Sultan bunu görünce, kötü bir olayın çıkmasından çekinerek büyük bir korkuya kapılmış. Ve cellada doğru dönerek ona “Şimdilik bu canının başını vurmaya ertele!” demiş. Muhafızların komutanına da “Bu alçağın kanını bağışladığımı halka duyur!” demiş. Ve hemen taraçanın üstünden halka duyurulan bu buyruk, kalabalığın gürültüsünü ve öfkelerini yatıştırmış; ve duvarlara tırmananları ve kapıları zorlayanları niyetlerinden vazgeçirmiş.

O zaman, gözlerindeki bağ iyice kaldırılan, ellerini ardında bağlayan ipler çözölen Alaaddin, çömeldiği kızıl meşin idam örtüsünün üzerinden ayağa kalkmış ve başını sultana çevirmiş, gözleri yaşla dolu, ona “Ey zamanın şahı, yüce kişiliğinden sadece öfkeni uyandıran ve beni gözden düşüren ne gibi bir suç işlediğimi bana açıklamam için yalvarıyorum!” demiş. Sultan da, yüzü sapsarı ve zorla tutulmuş bir öfkeyle dolu “Suçun ne, öyle mi sefil? Demek bilmezlikten geliyorsun? Ama sana gözlerinle görmem için gösterdiğimde bilmezlikten gelemeyceksin!” demiş. Ve ona “Beni izle!” diye haykırmış. Ve önünden yürüyerek onu sarayın öbür ucuna, artık Bedrül-Büdur’un bahçelerle çevrili sarayının yükselmediği ikinci meydana bakan yanına götürmüş; ve ona “Bak bakalım şu pencereden, madem ki nedenini öğrenmek istiyorsun, öyleyse içinde kızım bulunan sarayın ne olduğunu bana söyle!” demiş. Alaaddin de başını pencereye çevirip dışarı bakmış. Ama ne sarayı, ne bahçeyi ne de sarayın ve bahçenin izlerini görmüş; sadece lambanın ifritine, harika bir konut yapmak üzere emir verdiği günkü haliyle geniş boş bir meydan görmüş. Ve öylesine bir şaşkınlığa, öylesine bir kedere ve birdenbire gelen heyecana kapılmış ki, neredeyse düşüp bayılacakmış. Ve de ağzından tek bir sözcük çıkaramamış. Sultan da ona “Pekâlâ, alçak sahtekâr, saray nerede; yüreğimin çekirdeği kızım, biricik yavrum nerede?” diye haykırmış. Alaaddin büyük bir hicrî koparmış ve göz yaşlarına boğulmuş. sonra da “Ey zamanın şahı, bilmiyorum!” demiş. Sultan da ona “Beni iyi dinle! Senden lanetli sarayını yerine getirmeni istemiyorum, ama sana, kızımı geri vermeni emrediyorum. Bunu hemen yapmazsan, ya da bana onun ne olduğunu söylemezsen, başım üzerine yemin ediyorum ki, kafanı kestireceğim!” demiş. Alaaddin de, heyecanın sınırında,

gözlerini önüne indirmiş ve bir saat kadar düşünmüş. Sonra başını kaldırıp “Ey zamanın şahı, kimse bahtından kaçıp kurtulamaz. Bahtımda, işlemediğim bir suçtan ötürü kafamın kesileceği yazılı ise, hiçbir güç beni kurtaramaz! Senden, sadece, ölmeden önce, ben avda iken, sarayla birlikte kaybolan sevgili karım konusunda gerekli araştırmaları yapmak için kırk günlük bir süre istiyorum. Ben burada olsaydım, dua ve barış üzerine olası peygamber efendimiz üzerine yemin ederim ki, bu felaket herhangi bir şekilde başımıza gelmezdi!” demiş. Sultan da “Öyle olsun! Sana benden istediğin süreyi bağışlıyorum. Ama bil ki, bu süre bitince, eğer kızımı geriye getiremezsen, seni benim ellerimden hiç kimse kurtaramaz! Çünkü, dünyanın neresine saklanırsan saklan, seni bulup cezalandırmayı sağlarım!” diye yanıt vermiş. Alaaddin de, bu sözleri dinleyip sultanın huzurundan ayrılmış; ve başı önüne eğik, heyecan ve kederden ansızın değiştiğinden ötürü, onu tanımakta güçlük çeken saygın kişilerin arasından geçip saraydan dışarı çıkmış. Halkın arasına katılınca afallamış gözlerle, kendi kendine “Sarayım nerede benim? Karım nerede?” diye sormaya koyulmuş. Ona bakıp onu dinleyenlerin hepsi “Zavallı! Aklını yitirdi! Sultanın gözünden düşmesi ve ölümle karşılaşması onu çıldırttı!” demişler. Alaaddin de, âlemin gözünde artık acınacak bir şey olmaktan öte değeri olmadığını anlayınca, hiç kimse de kendisini izleyecek cesareti göstermediğinden, çabucak oradan uzaklaşmış ve kentten çıkmış. Artık ne yapacağını bilmeden, kırlar boyunca başıboş dolaşmaya başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Kentten çıkmış, artık ne yapacağını bilmeden, kırlar boyunca başıboş dolaşmaya başlamış. Ve böylece, umutsuzluğun pençesinde, büyük bir ırmağın kenarına ulaşmış. Kendi kendine “Alaaddin, ey zavallı, sen sarayını ve karın Bedrül-Büdur’u nerede arayacaksın? Hangi bilinmeyen ülkeye gidecek de, eğer hâlâ yaşıyorsa, onu bulacaksın? Sadece nasıl kaybolduğunu biliyor musun acaba?” diyormuş. Ve ruhu bu düşüncelerle kararmış ve

gözlerinin önünde karanlıklar ve kederden başka bir şey görmeksizin, kendini suya atmak ve böylece yaşamını ve acısını gömmek istemiş. Ama tam o sırada, kendisinin bir Müslüman, inanç sahibi ve saf ruhlu bir olduğunu hatırlamış! Ve Tanrı'nın birliğine ve Elçi'sinin işlevine tanıklık etmiş. Ve inançını yenileyerek ve Yüceler Yücesi'nin iradesine kendini terk ederek güçlenmiş ve suya atılacak yerde, abdest alıp akşam namazına hazırlanarak işe koyulmuş. Ve ırmağın kıyısına çömelerek avuç çukurlarını suyla doldurmuş ve parmaklarını uçlarına doğru ovuşturmaya başlamış. Bu hareketleri yaparken, mağarada Magriplinin kendisine vermiş olduğu yüzüğü de ovuşturmuş. Ve o anda yüzüğün ifriti belirip yerlere kadar eğilmiş ve ona "İşte kölen saygıyla önünde duruyor! Söyle, ne dilersin? Ben, yer-yüzünde, havalarda ve suda yüzüğün hizmetkârıyım!" demiş. Alaaddin de, nefret verici görünümünden ve korkunç sesinden onu yeraltından kurtaran ifriti tam olarak tanımış. Ve içinde bulunduğu sefil durumda hiç beklemediği bu görünümle hoş bir şaşkınlığa uğramış; ve abdest almayı keserek iki ayağı üzerine dinelmiş ve ifrite "Ey yüzüğün ifriti, ey kurtarıcı, ey eşsiz yaratık! Tanrı seni kutsasın ve lütuflarını senden esirgemesin! Bana sarayımı ve eşim Bedrül-Büdur'u geri getir!" demiş. Ama yüzüğün ifriti ona "Ey yüzüğün sahibi, senin benden istediğin şeye benim gücüm yetmez; çünkü, karada, göklerde ve suda ben ancak yüzüğün hizmetkârıyım! Lambanın hizmetkârının yetki alanına giren bu hususta seni memnun edemediğime üzgünüm! Bunun için o ifrite başvurman gerekir; o seni memnun eder!" diye yanıt vermiş. O zaman Alaaddin, iyece şaşırarak ona "Bu durumda, ey yüzüğün ifriti, eşimin sarayını buraya taşıma işine burnunu sokmak istemediğine göre, kullandığın yüzüğün erdemleriyle sarayımın bulunduğu yere beni taşımanı ve beni sarsmadan eşim Sultan Bedrül-Büdur'un penceresinin altına bırakmanı emrediyorum!" demiş.

Alaaddin'in ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, yüzüğün ifriti ona iştirip itaat ettiğini söylemiş ve sadece göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, onu, Magrip'in dip taraflarında, görkemli bir bahçenin ortasında, tüm mimari güzelliğiyle yükselen Bedrül-Büdur'un sarayının bulunduğu yere taşımış. Ve sultanın

pencerelerinin altına yavaşça bırakıp gözden kaybolmuş.

Alaaddin kendini sarayın karşısında bulunca, yüreğinin ferahladığını, ruhunun sakinleştiğini ve gözlerinden kederin silindiğini duyumsamış. Ve umut, sevinçle birlikte yeniden yüreğine girmiş. Ve dahası, fırında pişmiş bir kelleyle kelle satıcısına veren biri nasıl kafasını yorar ve uyuyamazsa,¹ Alaaddin de yorgunluklarına ve kederlerine karşın, hiçbir dinlenme sağlamayı düşünmemiş. Sadece ruhunu, iyiliklerinden ötürü şükretmek için ve sınırlı yaratıkların nüfuz edemediği niyetlerine saygı duyduğundan ötürü Yaradan'a yöneltmiş. Ondan sonra ayağa kalkmış ve karısı Bedrül-Büdur'un penceresinin altına gitmiş.

Sultan, sarayla birlikte Magripli sihirbaz tarafından kaçırıldığından beri, babasından ve sevgili kocasından ayrılmış bulunduğundan ötürü ve de alçak Magriplinin gösterdiği her türlü baskı yüzünden, günlerini hüznü düşüncelerle dolu ağlayarak ve gecelerini uyumadan geçirmeyi âdet edinmiş bulunuyormuş. Ne uyuyor, ne yiyip içiyormuş. O akşam da, bahtın bir yazgısı olarak, hizmetçisi onu oyalamak üzere yanına girmiş. Ve billur pencerelerden birini açarak dışarıya bakmış. Ve "Hanımım, gel bak bu akşam ağaçlar ne kadar güzel ve hava ne kadar hoş!" demiş. Sonra, birdenbire, büyük bir feryat kopararak "Ya sitti!² Ya sitti! İşte efendim Alaaddin, işte efendim Alaaddin! Sarayın penceresinin altında duruyor...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ya sitti! Ya sitti! İşte efendim Alaaddin, işte efendim Alaaddin! Sarayın pencereleri altında duruyor!" diye haykırmış.

Hizmetçisinin bu sözlerini duyan Bedrül-Büdur da hemen pencereye atılmış ve Alaaddin'i görmüş; o da karısını görmüş. İkisi de neredeyse sevinçten uçacaklarmış. İlk ağzını açabi-

1 Mathers, bu ibareyi, "bir kuzu kellesini pişirmesi için fırıncıya veren kimse, kellenin fırından yanmadan çıktığını görünceye kadar nasıl yatıp uyuyamazsa" şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

2 Ya sitti: "Ey hanımım!" (Â.Ş.O.)

len Bedrül-Büdur olmuş ve Alaaddin'e "Oh sevgilim, çabuk gel, çabuk gel! Hizmetçim sana gizli kapıyı açacak! Korkmadan buraya çıkabilirsin! Şu anda lanet olası sihirbaz burada değil!" diye haykırmış. Ve hizmetçi ona gizli kapıyı açmış; Alaaddin de karısının dairesine çıkmış ve onu bağrına basmış; gülerek, ağlayarak, neşeden sarhoş kucaklaşmışlar. Ve biraz yatışınca, yan yana oturmuşlar; Alaaddin de karısına "Ey Bedrül-Büdur, her şeyden önce sana, ava gitmeden önce odamda bir taburenin üstünde bıraktığım bakır lambanın ne olduğunu sormak isterim!" demiş. Sultan da "Ah! Sevgilim, bahtsızlığımızın nedeni kesinlikle bu lambadır! Ama, benim, sırf benim kusurumla, bunlar başımıza geldi!" diye haykırmış. Ve Alaaddin'e, sarayda onun yokluğunda olup biten her şeyi; lamba satıcısının budalalığına gülmek maksadıyla nasıl taburedeki lambayı yeni bir lambayla değiştirdiğini ve ondan sonra olanları, hiçbir ayrıntıyı atlamadan anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Ve "Ve beni sarayla birlikte buraya taşıdıktan sonra, alçak Magripli, bana gelip lambanın erdemleri ve kendi sihirli gücüyle, beni nasıl senin sevginden yoksun bıraktığını anlattı ve bana sahip olmak istedi. Ve de bana kendisinin Magripli olduğunu, bizim de ülkesi olan Magrip'te bulunduğumuzu söyledi!" diyerek sözünü tamamlamış. O zaman Alaaddin, ona en küçük bir sitemde bulunmaksızın "Bu lanet olası sende ne istiyor?" diye sormuş. Sultan da "Her gün sadece bir kere beni ziyaret etmeye geliyor ve beni baştan çıkarmak için her çareye baş vuruyor. Ve hainlikle dolu olduğundan, benim direnmemi kırmak için, sultanın sahtekâr olarak senin başını vurdurduğunu, sonra da zaten senin yoksul kişilerin, Mustafa adlı sefil bir terzinin çocuğu olduğunu ve elde ettiğin servet ve onurları sırf kendisine borçlu bulunduğunu durmadan söyleyip tekrarlıyor! Ama, bugüne kadar, benden yanıt olarak, yalnızca sessizlik, küçümseme ve yüz çevirmeden başka şey alamadı; ve her seferinde, kulakları düşmüş ve burnu uzamış olarak çekilmek zorunda kaldı! Ve ben her seferinde, şiddete baş vuracak diye korktum! Ama Tanrı'ya övgüler olsun ki sen geldin!" demiş. Alaaddin de ona "Şimdi, ey Bedrül-Büdur, bu alçak Magripliden geri almakta başarı sağlamam için lambanın sarayın hangi köşesinde saklı bulunduğunu bana söyle" demiş. Sultan da "Onu asla

sarayda bırakmıyor; sürekli olarak koynunda taşıyor. Onu bir ganimet olarak sakladığını, oradan birçok kez yanımda çıkararak bana gösterdi” demiş. Bunun üzerine Alaaddin, ona “Pekâlâ! Ama yaşamım üzerine yemin ederim ki, artık uzun uzadıya göstere-meyecek!” demiş. Sonra da “Hain düşmanımızı cezalandırmanın yolunu biliyorum! Bu maksatla senden beni bir an için bu odada yalnız bırakmanı istiyorum! Zamanı gelince seni çağırırım!” diye eklemiş. O zaman Bedrül-Büdur salondan çıkmış, gidip nedimele-rine ulaşmış.

Bunun üzerine Alaaddin parmağındaki sihirli yüzüğü ovuşturmuş ve ortaya çıkan ifrite “Ey yüzüğün ifriti, sen uyku verici tozların çeşitli türlerini bilir misin?” diye sormuş. O da “Bunlar benim en iyi bildiğim şeylerdir!” diye yanıt vermiş. Alaaddin “Öyleyse, bir koklayışta bir fili devirecek güçteki Girit benginden bana biraz getirmeni emrediyorum!” demiş. İfrit gözden kaybolmuş, ama bir anlık süre sonunda, parmaklarının arasında tuttuğu küçük bir kutuyu Alaaddin’e vererek “İşte, ey yüzüğün sahibi, en has nitelikli Girit bengi!” demiş. Ve gözden kaybolmuş. Alaaddin de karısı Bedrül-Büdur’u çağırmış ve ona “Sevgili Bedrül-Büdur, bu alçak Magripliden kurtulmamızı istiyorsan, şimdi sana vere-ceğim nasihatı izlemekten başka şeye ihtiyacımız yok! Zaman da çok dar! Çünkü bana, seni baştan çıkarmak üzere Magriplinin neredeyse buraya gelmek üzere olduğunu söyledin! İşte yapmak zorunda bulunduğun şey şu!” demiş. Ve ona “Şunları şunları yapacaksın! Ve şunları şunları söyleyeceksin!” demiş. Ve sihirbazla yüz yüze gelince nasıl davranacağını ona uzun uzadıya anlatmış. Sonra da “Bana gelince, ben şu dolaba saklanacağım. Ve zamanı gelince oradan çıkacağım!” diye eklemiş. Ve beng kutusunu ona vermiş; kendisine “Sana anlattığım şeyleri unutma!” demiş. Sonra da dolaba kapanmak üzere onun yanından ayrılmış.

O zaman Sultan Bedrül-Büdur, söz konusu edilen oyunu oynamaktan nefret ettiği halde sihirbazdan intikam alma fırsatını kaçırmak istememiş ve kocası Alaaddin’in verdiği talimatı izlemeye koyulmuş. İlkın ayağa kalkıp kadınlara saçını taratmış ve ay parçası yüzüne yaraşır bir saç yaptırmış; ve dolabındaki en güzel urbaları giymiş. Sonra belini elmas kakmalı bir kemerle sıkmış ve boynunu, ortasındaki ceviz iriliğinden olan dışında

hepsi aynı irilikteki incilerden oluşmuş bir gerdanlıkla donatmış; el ve ayak bileklerine, üzerine kakılan taşların renkleri öteki takılarinkiyle uyuşan altın bilezikler ve halhallar geçirmiş. Kokular sürünmüş ve seçkin bir cennet hurisine benzer haliyle, sultanlar ve ecelerden de daha parlak bir ışıltı içinde, yanındaki kadınlar onun güzelliğini övüp hayranlık çığlıkları atarken, hüzünle aynaya bakmış. Ve sihirbazın gelişini beklemek üzere kaygısızca şiltelere uzanmış....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

... Sihirbazın gelişini beklemek üzere kaygısızca şiltelere uzanmış.

O da bildirilen saatte gelmekte gecikmemiş. Sultan, her zamanki tutumunun tersine, onun onuruna ayağa kalkmış ve onu bir gülümsemeyle, divanda yanına oturmaya çağırmış. Magripli, bu kabulden çok heyecanlanarak ve kendisine bakan güzel gözlerin ışıltısından ve çok arzuladığı bu genç sultanın hayranlık verici güzelliğinden gözleri kamaşarak, nezaket ölçülerine ve saygıya sığınarak sadece divanın kenarına ilişmiş. Ve boyuna güteryüz gösteren sultan, ona “Efendim, bugün beni bu tavır değişikliği içinde görmekle sakın şaşırmayın! Çünkü benim mizacım, kederlenmeye çok aykırı olan doğam dolayısıyla, üzüntümü ve tedirginliğimi yendi. Ve zaten, kocam Aladdin hakkında söylediklerini düşündüm ve babamın müthiş öfkesinin sonucu olarak öldüğüne artık inandım. Zaten insanın alnına yazılan çekilmelidir! Ve ne gözyaşlarım ne de pişmanlıklarım ölüye can verecektir. Bundan dolayı kederlenmeyi ve matem tutmayı terk ettim ve senin girişimlerini ve iyiliklerini karşılıksız bırakmamaya karar verdim. İşte davranış değişikliğimin nedeni budur!” demiş. Sonra da “Ama hâlâ sana dostluk şerbeti sunmuş değilim!” demiş ve güzelliğinin parıltısı içinde ayağa kalkarak üzerinde şarap ve şerbet tepsilerinin bulunduğu büyük tabureye doğru ilerlemiş; ve maiyetinden birine tepsî üzerinden hizmet etmesi için seslenirken, tepsideki altın

bardaklardan birine bir tutam Girit bengi atmış. Magripli de ona lütuflarından dolayı nasıl teşekkür edeceğini bilememiş. Ve genç cariyeye elinde şerbet tepsisiyle ilerleyince, bardağı eline almış ve Bedrû'l-Büdur'a "Ey sultan, bu şerbet, ne kadar lezzetli olursa olsun, gözlerinin gülüşü kadar içimi serinletemez!" demiş. Ve bunları söyleyerek, bardağı dudaklarına yaklaştırmış ve soluk almadan bir dikişte boşaltmış. Ama, bu onun, o anda halı üzerinde yuvarlanıp başı bacaklarının arasında Bedrû'l-Büdur'un ayaklarının dibine yuvarlanmasına neden olmuş!

Onun yere düşmesinin çıkardığı gürültüyü duyunca, Alaaddin bir zafer çılığı koparmış ve düşmanınin hareketsiz bedenine doğru koşmak için dolaptan çıkmış. Hemen üzerine atılarak giysisinin üst yanını açmış ve göğsünde saklı bulunan lambayı çekip çıkarmış. Ve sevincin sınırında, onu kucaklamak için koşup gelen Bedrû'l-Büdur'a dönerek ona "Beni bir kez daha yalnız bırakmanı senden rica edeceğim! Çünkü her şeyin bugün bitmesi gerekiyor!" demiş. Ve Bedrû'l-Büdur uzaklaşınca, pek iyi bildiği yerinden lambayı ovuşturmuş ve hemen lambanın ifritinin ortaya çıktığını görmüş; ifrit her zamanki sözleri tekrarladıktan sonra onun buyruğunu beklemiş. Alaaddin de ona "Ey lambanın ifriti, senden bu lambanın erdemleri uğruna, bu sarayı içinde bulunan her şeyle birlikte Çin'in başkentinden kaldırıp buraya getirdiğin kesinlikle aynı yere taşımanı istiyorum. Bunu öyle yap ki, taşıma sırasında hiçbir incinme olmasın, hiçbir engelle karşılaşılmasın ve hiçbir sarsıntı duyulmasın!" demiş. Ecinni de "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve gözden kaybolmuş. Ve aynı anda, ancak göz açıp kapayacak kadar bir zaman geçtikten sonra, daha kimse daha farkına varmadan taşıma gerçekleşmiş. Sadece, biri kalkışta biri de varışta olmak üzere iki yeğni sarsıntı duyulmuş.

O zaman Alaaddin, sarayın gerçekten de geri gelip sultanın sarayının tam karşısındaki alanda yeniden eski yerine konduğunu görünce, karısı Bedrû'l-Büdur'u bulmaya gitmiş; ve ona "İşte babanın kentine geldik! Ama şimdi çoktan akşam olmuş bulunduğundan, sultana döndüğümüzü bildirmeye gitmek için yarını bekleyelim. Şimdi zaferimizden ve birlikte olmanın keyfinden başka bir şey düşünmeyelim, ey Bedrû'l-Büdur!" demiş.

Ve Alaaddin bir gün önceden beri hiçbir şey yememiş olduğundan, ikisi birlikte oturmuşlar ve doksan dokuz pencereci salonda kölelerin getirdiği lezzetli bir yemek yemişler. Ve sonra o geceyi zevk ve mutluluk içinde geçirmişler.

Ertesi gün, sultan, âdeti gereğince kızı için gözyaşı dökmek üzere, temel çukurlarından başka bir şey bulamayacağını sandığı yere gitmek üzere saraydan çıkmış. Ve çok kederli ve dertli olarak, gözlerini karşı yakaya çevirmiş; ve artık düşündüğü gibi boş olmayıp meydanın yeniden o göz kamaştıran sarayla işgal edilmiş olduğunu görünce şaşır kalmış. İlk, bunun, bir serap ya da tedirgin ruhunun bir düşlemesi olduğunu sanmış ve gözlerini birçok kez ovuşturmuş. Ama görüntü hep orada kaldığından, onun gerçekliğinden kuşku duymaz olmuş ve sultan olarak ağırbaşı olması gerektiğine aldırmadan kollarını sallayıp hareket ettirerek ve sevinçten haykırarak koşmaya ve muhafız ve kapıcıları itip kakarak, mermer merdivenleri, ilerlemiş yaşına karşın, soluk almadan çıkarak, onun gelişini kesinlikle bekleyen Alaaddin ile Bedrül-Büdur'un gülererek oturmakta oldukları doksan dokuz pencereci, billur kubbeli salona girmiş. Onu görünce ikisi birden ayağa kalkmışlar ve onu karşılamaya koşmuşlar. Şah duygulanmanın sınırında duygulanarak kızını gözyaşlarıyla kucaklayıp öpmüş; aynı şekilde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

Şah duygulanmanın sınırında duygulanarak kızını gözyaşlarıyla kucaklayıp öpmüş; aynı şekilde o da babasını öpmüş. Ve ağzını açıp söz söyleyecek duruma gelince, şah "Kızım, şaşırarak görüyorum ki, seni son kez gördüğümde bu yana yüzün, başına gelenlere karşın, hiç değişmemiş ve de sararıp solmamış. Bununla birlikte ey yüreğimin kızı, uzaklaşmakla çok ıstırap çekmiş olmalısın; kendini tüm sarayla birlikte bir yerden başka yere taşınmış görmekle, kuşkusuz, büyük korkular ve korkunç acılar çekmişsindir! Çünkü ben, kendim, bunu düşünmekten başka bir şey yapamıyor, her yanımin korku titremeleriyle sarsıldığını

hissediyordum! Bana, ey kızım, çabucak yüzündeki bu denli az değişmenin nedenini söyle ve hiçbir şey saklamadan, başından sonuna kadar neler geçirdiğini anlat!” demiş. Bedrû'l-Büdur da “Babacığım, bil ki, eğer yüzüm pek az değişmiş ve tenim pek az sararmışsa, senden ve kocam Alaaddin'den uzak kalmakla yitirdiğim şeylere yeniden kavuşmamdandır. Çünkü ikinizi de yeniden bulmanın sevinci bana güç verdi ve beni eski yüz rengime kavuşturdu. Ama senin ve sevgili kocamın sevecenliğinden uzakta, olup bitenlerin nedeni olan ve beni kaçırdıktan sonra, baştan çıkarmak için hoşuma gitmeyen nutuklar çeken alçak bir Magripli sihirbazın ellerine düşünce, çok acı çektim, çok ağladım. Ama bütün bunlar, beni, bana ait olmayan bir şeyi başkasına aktarmaya iten şaşkınlığım yüzünden oldu” diye yanıt vermiş. Ve durup dinlenmeden babasına, tüm ayrıntılarıyla ve hiçbir şey unutmadan bütün öyküyü anlatmış. Ama onu tekrarlamanın hiç yararı yok. Ve konuşmasını bitirince, o zamana kadar ağzını açmayan Alaaddin, şaşırmanın sınırında şaşırmış olan sultana dönüp ona, bir perdenin gerisinde, bengin şiddetli etkisiyle yüzü kapkara olmuş sihirbazın hareketsiz gövdesini göstermiş ve “Bizim geçmiş felaketimize ve benim gözden düşmeme neden olan sahtekâr bu işte! Ama Tanrı ona cezasını verdi!” demiş.

Bunu gören sultan, Alaaddin'in suçsuzluğuna tümüyle inanmış ve onu bağrına basarak sevecenlikle öpmüş ve ona “Oğlum Alaaddin, hakkındaki davranışından dolayı beni ayıplama ve sana karşı gösterdiğim kötü davranışlardan ötürü beni bağışla! Beni bağışlamana biricik kızım Bedrû'l-Büdur'a duyduğum sevgi dolayısıyla bir parça hak kazandım sanıyorum; çünkü sen bir babanın yüreğinin sevecenlikle dolu olduğunu bilirsin ve ben özellikle, sevgili kızımın saçının tek bir telini yitirmektense tüm ülkemi yitirmeyi yeğ tutarım!” demiş. Alaaddin de “Doğru, ey Bedrû'l-Büdur'un babası, sen gerçekten bağışlanmaya layıksın! Sadece benim yüzümden yitirdiğini sandığın kızına duyduğun sevgi, benim hakkımdaki o ivedi işlemleri sana yaptırttı. Ve ne olursa olsun, sana sitem etmeye hakkım yok. Bu alçak sihirbazın haince davranışlarını öngörmek ve ona karşı her türlü önlemi almak bana düşerdi! Ve sen onu, bir kez zaman bularak sana onunla olan ilişkilerimi anlatınca gerçekten öğreneceğin kötü-

lüklerini bilemezdin!” diye yanıt vermiş. Sultan da Alaaddin’i bir kez daha kucaklayarak, ona “Kuşkusuz, ey Alaaddin, bütün bunları bana anlatmak için uygun bir zamanı kesinlikle bulmalısın! Ama şimdi hemen ayaklarımızın altında cansız yatan bu belalı cesedin görünümünden kurtulmamız ve senin kazandığın zaferden dolayı birlikte sevinç duymamız gerek!” demiş. Alaaddin, delikanlı ifritlerine Magriplinin cesedini kaldırmalarını ve bir gübre yığını üzerinde yakmalarını, küllerini de çöp kuyusuna atmalarını buyurmuş. Bu buyruk noktası noktasına, toplanmış bulunan, bu yerinde cezalandırmadan memnun ve Emir Alaaddin’in sultanın affına uğramış olmasından dolayı sevinç içinde olan kent halkının önünde yerine getirilmiş.

Bunu izleyerek, sultan tellallarla zurna, davul ve nakkare sesleri arasında, herkesin duyduğu büyük sevinç uğruna, hükümlüleri bağışladığını ilan ettirmiş; ve yoksul ve ihtiyaç içinde olanlara büyük sadakalar dağıtmış. Ve geceleyin, kendi sarayı ve Alaaddin ile Bedrû’l-Büdur’un sarayı gibi tüm kent ışıklandırılmış. Ve işte Alaaddin, Tanrı’nın kendisini kutsaması sayesinde, ikinci kez ölüm tehlikesinden böyle kurtulmuş. Ve yine aynı kutsama, biraz sonra dinleyeceğiniz gibi onu üçüncü kez de ölümden kurtaracak ey dinleyicilerim!

Gerçekten, Alaaddin’in dönüşünden henüz birkaç ay geçmişken ve şimdi saygın ve hatırı sayılır, ama kibir ve küstahlıktan uzak bir hanım olan anasının duygulu ve özenli gözetimi altında karısıyla çok hoş bir ömür sürmekte iken, karısı bir gün, yüzü biraz hüzünlü ve kederli olarak her zaman bahçenin görünümünden zevklenmek için geldiği billur kubbeli salona girmiş ve yanına yaklaşarak ona “Ey efendim Alaaddin, ikimizi de lütuflarıyla donatan Allah, bugüne kadar benden bir çocuk sahibi olma lütfunu esirgedi. Çünkü evleneli oldukça uzun bir zaman geçtiği halde, rahmimde bir yaşamın döllendiğini hissetmiyorum. Senden, birkaç gün önce kentimize gelmiş bulunan ve sadece elleriyle yoklayarak, kısır kadınlara sağladığı doğurganlık ve yaptığı harika sağaltım ve bakımdan dolayı herkeste saygı uyandırmış Fatıma adlı yaşlı kadını saraya getirmeme izin vermeni rica ediyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahı belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

“... Senden, birkaç gün önce kentimize gelmiş bulunan ve sadece elleriyle yoklayarak kısır kadınlara sağladığı doğurganlık ve yaptığı harika sağaltım ve bakımdan dolayı herkeste saygı uyandırmış Fatıma adlı yaşlı kadını saraya getirmem için izin vermeni rica ediyorum!” demiş. Karısı Bedrül-Büdur’a karşı çıkmak istemeyen Alaaddin de, onun bu istemine karşı hiçbir güçlük göstermemiş ve dört haremağasına, gidip yaşlı azizeyi bularak saraya getirmeleri için emir vermiş. Haremağaları da emri yerine getirmişler ve yüzü oldukça koyu bir peçeyle örtülü olan ve boynu göğsünün altına kadar inen büyük bir tespihle üç kez dolanmış bulunan kadınla birlikte geri dönmekte gecikmemişler. Kadın elinde büyük bir baston tutuyor; ve yaşlılığından ve dinsel görevleri yerine getirmekten aciz düşmüş bedenini bu bastona dayanarak sürüklüyor-muş. Sultanın kızı onu görür görmez, hemen sıcak bir ilgiyle onu karşılamaya koşmuş; elini tutkuyla öpmüş ve kutsamasını dilemiş. Ve azize yaşlı kadın, insanın içine işleyen bir sesle, onun üzerine Tanrı’nın kutsamalarını ve lütuflarını dilemiş, refah ve mutluluğunu sürdürüp arttırması ve de en küçük arzusunu bile karşılaması için uzun uzadıya dualar etmiş. Bedrül-Büdur da ondan onur yerine oturmasını rica etmiş ve ona “Ey Tanrı’nın azize kulu, iyi dileklerin ve duaların için sana teşekkür ederim! Ve senin istediğin hiçbir şeyden Tanrı’nın yüz çevirmeyeceğini bildiğimden, onun hayrını senin aracılığıyla sağlayarak ruhumun en candan dileğini elde etmeyi umuyorum!” demiş. Azize de “Ben tanrı yaratıklarının en alçakgönüllü olanlarındanım! Kesin Güçlü, Yüceler Yücesi olan O’dur! Bundan dolayı ey Bedrül-Büdur hanımım, ruhunun dileğini anlatmaktan çekinme!” diye yanıt vermiş. Bedrül-Büdur da, yüzünün rengi kıpkırmızı, sesini alçaltmış ve tutkulu bir vurgulama-yla “Ey Tanrı’nın azize kulu, Tanrı’nın kereminden, bir çocuk dilemekteyim! Bunun için ne yapmam gerektiğini bana söyle! Böylesine bir lütfâ erişmek için ne gibi hayırlar işleyeyim, ne gibi eylemlerde bulunayım? Bana bildir! Benim için yaşamımdan daha çok değer taşıyan bu lütfâ erişmek için her eyi yapmaya hazırım!

Ve ben, bunun karşılığında, minnettarlığımı göstermek için, sana güçsüz kişilerin ihtiyaçlarından, Tanrı'nın korumasıyla, uzak olan kendin için değil, ey hepimizin anası, Tanrı'nın yoksul kullarının ihtiyaçlarını gidermek için bunu yapmak isterim!" demiş.

Sultan Bedrül-Büdur'un bu sözlerini işiten azizenin o zamana kadar önüne eğik olan gözleri açılmış ve peçenin altında olağandışı bir parıltıyla aydınlanmış ve yüzü sanki içsel bir ateşle ışıldamış ve tüm çizgileri bir sevinç coşkusuyla anlam kazanmış. Ve sultana, bir an için, tek bir sözcük söylemeden bakmış; sonra, kollarını öne doğru uzatmış ve ellerini başına koymuş, içinden okuduğu bir duayla dudakları kıpırdamış ve sonunda ona "Ey kızım, ey Bedrül-Büdur sultanım, Tanrı'nın azizleri, rahminde doğurganlığı bulman için yararlanabileceğin kesin çareyi bana bildirdiler! Ama kızım, sanırım ki bu çarenin kullanımı imkânsız değilse de, oldukça güç! Çünkü güç olan ve yiğitlik isteyen bu çareyi gerçekleştirmek için insanüstü araçlar gerekli" demiş. Sultan Bedrül-Büdur da, bu sözleri işitince azizenin dizlerine kapanış ve kollarıyla sararak kadına "Lütfen anamız, ne olursa olsun, bu çareyi bana göster! Çünkü sevgili kocam Emir Alaaddin için hiçbir şey imkânsız değildir. Ah! Konuş, yoksa şurada ayaklarının dibinde ulaşamayacağım arzuyla düşüp öleceğim!" demiş. O zaman azize parmağını havaya kaldırmış ve "Kızım, doğurganlığın sende yer etmesi için, bu salonun billur kubbesinin altına Kaf dağlarının en yüksek tepesinde yaşayan Ruh adlı kuşun yumurtasını asmalısın! Ve gündüzleri elinden geldiğince uzun zaman bakacağın bu yumurtanın görünümü senin içsel doğanı değiştirecek ve analığının ölgün temelini kıpırdatacaktır! İşte sana söyleyeceğimin hepsi bu kadar, kızım!" demiş. Bedrül-Büdur "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, ey ana, Ruh adlı bu kuşun ne olduğunu bilmiyorum ve onun yumurtalarını hiç görmedim; ama kuşum yok ki, Alaaddin, yuvası Kaf dağının en yüce tepesinde de olsa, bu döl getirici yumurtalardan birini bana bir anda sağlar!" diye haykırmış. Sonra da, gitmeye hazırlanmakta olan azizely alıkoymak istemiş; ama o, sultana "Hayır, kızım, şimdi beni bırak başka bahtsızları yatıştırırmaya ve seninkinden büyük olan acıları gidermeye gideyim! Ama yarın, inşallah, ben seni ziyaret eder ve benim için değerli olan haberlerini almaya giderim!" demiş. Ve ona birçok gerdanlık

ve paha biçilmez mücevher vermek isteyen minnet dolu Bedrû'l-Büdur'un tüm gayretleri ve yalvarmalarına karşın, sarayda bir an daha kalmak istememiş ve geldiği gibi ayrılıp gitmiş.

Azizenin ayrılışından birkaç dakika sonra Alaaddin, karısının yanına dönmüş ve her sefer yaptığı gibi, onu sevecenlikle kucaklamış; ama kendisinde onun dalgın ve kafaca çok meşgul olduğu izlenimi uyanmış; ve ona, canı sıkılarak, bunun nedenini sormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ama kendisinde onun dalgın ve kafaca çok meşgul olduğu izlenimi uyanmış ve ona, canı sıkılarak, bunun nedenini sormuş. Bunun üzerine Sitti Bedrû'l-Büdur, tek bir solukta, ona “Hiç kuşkusuz, eğer Kaf dağının en yüce tepesinde yaşayan Ruh kuşunun yumurtasına en kısa sürede sahip olmazsam, öleceğim!” demiş. Alaaddin, bu sözeri işitince, gülmeye başlamış ve “Vallahi, ey Bedrû'l-Büdur sultanım, seni ölmekten kurtarmak için yumurtadan başka şey söz konusu değilse, sil gözünün yaşını! Ama, bilmek istiyorum, söyle bakayım bana, bu kuşun yumurtasını ne yapacaksın sen?” demiş. Bedrû'l-Büdur da “Bura ya gelen bir azize kısırlıktan kurtulmada son derece etkili olduğu için onu seyredilmesini bana salık verdi. Ben de ona, doksan dokuz pencere salonun billur kubbesinin ortasına asmak için sahip olmak istiyorum!” diye yanıt vermiş. Alaaddin de “Başım üzerine, gözüm üzerine, Bedrû'l-Büdur sultanım! Bu Ruh yumurtasına hemen sahip olacaksın!” demiş.

Ve çabucak eşinin yanından ayrılıp odasına kapanmaya gitmiş. İhmalî yüzünden o müthiş tehlikeyi geçirdiğinden beri her zaman üstünde taşıdığı sihirli lambayı bağrından çıkarmış ve ovuşturmuş. Aynı anda, önünde, buyruklarını yerine getirmek üzere, lambanın ifriti belirmiş. Alaaddin de ona “Lambanın erdemleri sayesinde itaat gösteren ey eşsiz ifrit, bana, billur kubbenin üstüne asmak üzere, şu anda, Kaf dağlarının en yüce tepesinde yuva kuran dev Ruh kuşunun yumurtasını getir!” demiş.

Daha Alaaddin'in ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, ifrit korkunç biçimde titremeye başlamış ve gözleri alev saçarak öylesine müthiş bir haykırış koparmış ki, saray temelinden sarsılmış ve Alaaddin bir sapan taşı gibi salonun duvarına öylesine bir şiddetle fırlatılmış ki, neredeyse boyu enine gömülecekti. Ve ifrit, gök gürültüsü dolu sesiyle ona "Sefil Âdemoğlu, bunu benden hangi cesaretle istersin? Ey düşük koşullardaki kişilerin en nankör, tüm iştirip itaat etme vaatleriyle sana sağladığım bunca hizmetlere karşın, sen, benden yüce efendim Ruh'un oğlunu, sarayının kubbesine asmak üzere, gidip aramam buyruğunu hangi yüzle verirsin? Bilmiyor musun ki, ey akılsız, ben ve lamba, yumurtaların babası olan büyük Ruh'un köleleriyiz! Ah! Senin, sahibi olarak lambanın koruması altında bulunmak ve parmağında sağlık erdemleriyle dolu o yüzüğü taşımak gibi bir talihin var! Yoksa çoktan boyun enine karışmış olurdu!" diye haykırmış. Alaaddin, şaşkın ve duvara hareketsiz yaslanmış olarak "Ey lambanın ifriti, vallahi! Bu istem kesinlikle benden gelmiyor; eşim Bedrül-Büdur'a dölleme anası ve kısırlığı tedavi eden yaşlı azize salık vermiş!" demiş. Bunun üzerine ifrit ansızın sakinleşmiş ve Alaaddin ile her zamanki sesiyle konuşarak, ona "Ah! Bilmiyordum bunu! Ah! Demek ki saldırı, bu yaratıktan geliyor! Bu işin içinde olmadığın için çok mutlusun Alaaddin! Bil ki, gerçekte, bu, senin, eşinin ve bu araçla sağladığın sarayın mahvolması demektir! Senin saygın bir yaşlı kişi bildiğin şahıs, kadın kılığına girmiş bir erkektir. Ve bu kişi, senin can düşmanın Magriplinin öz be öz kardeşinden başkası değildir. Ve kardeşine bir bakla içinin iki yarısının birbirine benzediği gibi benzer. Ve de 'Köpeğin küçük kardeşi büyüğünden daha da iğrençtir; çünkü bir köpeğin ardılı gittikçe daha da çok yozlaşır!' diyen atasözü doğrudur. Ve senin tanımadığın bu yeni düşman, büyüculük ve hainlikte büyük kardeşinden de ileridir. Çünkü, kum falıyla, kardeşinin senin tarafından öldürüldüğünü ve karın Bedrül-Büdur'un babası olan sultan tarafından yakınıldığını öğrenince, hepinizden bunun öcünü almaya karar verdi ve bu saraya ulaşmak üzere, kadın kılığına bürünerek Magrip'ten buraya geldi. Şimdi de kendini saraya kabul ettirip, eşine, yüce efendim Ruh'a karşı büyük bir saldırı olan bu tehlikeli istemde bulunmasını telkin etmiş! Sana bundan sakınasın

diye onun haince tasarılarını bildiriyorum! Vesselam!” demiş. Ve ifrit, Alaaddin ile böylece konuştuğundan sonra gözden kaybolmuş.

Bunun üzerine Alaaddin, öfkesinin sınırında, çabucak doksan dokuz pencere salona giderek eşi Bedrül-Büdur’u bulmuş. Ve ifritin kendisine bildirdiklerini açıklamaksızın, ona “Ey Bedrül-Büdur, gözümün nuru! Ruh kuşunun yumurtasını sana getirmeden önce, benim, kesinlikle, sana bu çareyi bildiren yaşlı azizeyi kendi kulaklarımla dinlemem gerek! Senden onu bütün gayretinle arayıp buldurmanı ve ben perdenin ardında gizlenmişken, bulduğu çareyi, tam içeriğini iyice anlayamadığı bahanesiyle tekrarlamasını sağlamayı rica ediyorum!” demiş. Bedrül-Büdur da “Başım üstüne, gözüm üstüne!” diye yanıt vermiş ve hemen yaşlı azizeyi aratmak için adamlar göndermiş.

Ve kadın, yüzü yoğun bir peçeyle örtülü olarak billur kubbeli salona girer girmez, Bedrül-Büdur’un yanına götürülmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ve kadın, yüzü yoğun bir peçeyle örtülü olarak, billur kubbeli salona girer girmez, Bedrül-Büdur’un yanına götürülmüş. Alaaddin, saklandığı yerden, elinde kılıçla kadının üzerine sıçramış ve o daha “Hık!” diyemeden, bir vuruşta başını omzundan uçurmuş!

Bunu gören Bedrül-Büdur, dehşete düşerek “Oh, efendim Alaaddin, bu nasıl saldırı böyle!” diye haykırmış. Ama Alaaddin gülmekle yetinmiş ve kesilen başı, ortasındaki perçemden yakalayarak onu Bedrül-Büdur’a göstermiş. O da, şaşırmamanın ve korkunun sınırında, bu başın sadece ortasında bir perçem bırakılarak erkeklerinki gibi kazanmış olduğunu ve yüzün alabildiğine sakallı olduğunu görmüş. Alaaddin de onu uzun boylu korkutmak istemediğinden, kendini sahte azize ve sahte yaşlı kadın Fatıma olarak tanıtan kişi hakkındaki gerçeği anlatmış ve “Ey Bedrül-Büdur, bizi düşmanlarımızdan sonsuza dek kurtarmış olan Tanrı’ya şükredelim!” demiş. Ve ikisi de, Tanrı’ya lütüflarından dolayı teşekkür ederek birbirinin kollarına atılmışlar.

Ve o zamandan sonra, Alaaddin'in anası, iyi yürekli yaşlı kadınla birlikte, mutlu bir yaşam sürdürmüşler. Ve ay parçası kadar güzel çocukları olmuş. Alaaddin de sultanın ölümü üzerine, Çin ülkesinin hükümdarı olmuş. Zevklerin Yokedicisi'nin ve Dostların Ayırıcısı'nın kaçınılmaz gelişine kadar mutluluklarının hiçbir noksanı olmamış.

Ve Şehrazad, bu öyküyü anlattıktan sonra "Ve işte, ey bahtıgüzel şah, Alaaddin ve sihirli lamba üzerine bildiğimin hepsi bu kadar! Ama Allah daha iyisini bilir!" demiş. Şah Şehriyar da "Bu öykü, Şehrazad, hayranlık verici! Ama ağzı sıkılıktan yana oluşuyla beni çok şaşırttı!" demiş. Şehrazad da "O halde, ey şah, bana izin ver de, Kamer ile Uzman Halime'nin öyküsünü anlatayım!" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad!" diye haykırmış. Ama Şehrazad gülmüş ve "Evet, ey şah! Ama daha önce, sarın şaşılasi erdeminin değerini açıklayacak ve hizmetkârına karşı öfke duymaksızın, hiçbir ardılın yokken, benim araya girmemle Tanrı'nın ırkına bağışlayacağı mutluluk dolu bahtı sana bekletecek olan eski çağlardan bu yana babalarımızdan bize kalan Yaşamın Gerçek Bilimi'ni elde etmenin yollarını sana anlatmak isterdim" diye yanıt vermiş. Şah da "Ey vezirimin kızı, çabucak bana bunu elde etmenin yolunu göster! Ama ey Şehrazad, benim hiç ardılım olmadığı halde Tanrı'nın senin aracılığıyla benim ırkıma bağışladığı baht nedir?" demiş. Şehrazad da "Ey şah, hizmetkârın Şehrazad'a, iyilikseverliğini, bir rahatsızlığı dolayısıyla, dinlenmesi amacıyla bağışlamış bulunduğu yirmi gecelik suskunluğu sırasında geçmiş olan gizlerden ve o sırada hizmetkârına bahtın açıkladığı görkemden henüz söz etmemesi için izin ver!" demiş. Ve artık bu konuda başka hiçbir şey eklemeksizin, vezirin kızı Şehrazad demiş ki:

ON İKİNCİ KİTAP
(*Charpentier et Fasquelle, 1903*)

Sylvain Lévy'ye:

*Om! Ne zaman ki Brahman Sylvain Lévy'nin sihriyle Sanskritçe
yeniden doğacak, dostane duygularıyla bu tarihi buraya düşmek için
elimden gelen tek şey şu saf hecelere başvurmak: Om! İm! Um! Rim!*

J.C.M.

Yaşamın Gerçek Bilimi Üstüne Mesel

Anlatırlar ki, tüm bilimlerin özgürce öğrenildiği kentlerin içinde bir kentte, güzel ve çalışkan bir genç varmış. Yaşamında mutluluğunu oluşturan hiçbir şeyi noksan olmadığı halde, her zaman daha da fazlasını öğrenmek arzusuyla yanıp tutuşuyormuş. Günün birinde, gezgin bir tacirin anlattığı bir öykü sayesinde, epeyce uzak bir ülkede, İslam'ın en saygın azizlerinden bir bilginin yaşadığını ve bu bilginin yüzyılın tüm bilim adamlarının bütün bilgi, bilgelik ve erdemine tek başına sahip olduğunu öğrenmiş. Ve de öğrenmiş ki, bu bilgin, ününe karşın, daha önce babasının ve dedesinin zanaatı olan demircilikle uğraşmakla yetinirmiş. Bu öyküyü işiten genç evine dönmüş. Pabucunu, heybesini ve bastonunu eline alarak hemen orada kentini ve dostlarını terk edip yola çıkmış. Ve kendini onun yönetimine sokmak ve biraz bilgi ve bilgelik öğrenmek üzere ermiş demirci ustasının yaşadığı ülkeye yönelmiş. Böylece kırk gün, kırk gece yürümüş, birçok zahmet ve yorgunluktan sonra, Tanrı'nın ona takdir ettiği güvenlik sayesinde demircinin kentine ulaşmış. Ve hemen demirciler çarşısına gitmiş ve gelip geçenlerin kendisine dükkânını gösterdiği kişinin önüne çıkmış. Ve urbasının eteğini öptükten sonra, saygılı birtavırla önünde ayakta durmuş. Yüzü saygınlıkla vurgulanmış yaşlı bir kişi olan demirci, ona "Ne istersin, evlat?" diye sormuş. O da "Bilim öğrenmek!" yanıtını vermiş. Demirci, yanıt olarak demirci körüğünün ipini gencin ellerine vermiş ve ona çekmesini söylemiş. Yeni öğrenci işitip itaat ettiği yanıtını vererek, hemen, oraya geldiği andan güneş batıncaya kadar hiç durmadan körüğün ipini çekip bırakmaya koyulmuş. Ve ertesi günlerde de aynı işi görmüş; ve böylece

günler günleri, haftalar haftaları, aylar ayları kovalamış; ve bir yıl böyle geçmiş. Bu arada, demirci dükkânında yalnız ustası değil, her birinin kendisi kadar zorlu işi olan birçok çırak da ona bir tek sözcükle bile seslenmemiş; hiç kimse de bu sessiz, ağır işten şikâyetçi olmamış; hatta tek bir mırıldanma bile duyulmamış. Böylece beş yıl geçmiş. Ve bu çırak, bir gün, çok utangaç bir tavırla ağzını açmış ve “Usta!” diyecek olmuş. Demirci yapmakta olduğu işi bırakmış. Ve bütün çıraklar, korku içinde, aynı şeyi yapmışlar. Ve demirci dükkânının sessizliği içinde, ustası genç adama doğru dönmüş ve ona “Ne istiyorsun?” diye sormuş. O da “Bilim!” demiş. Demirci de “İpi çek!” demiş. Ve başkaca bir şey söylemeden, yeniden demir işlemeye koyulmuş. Diğer bir beş yıl daha geçmiş; bu sırada öğrenci, sabahtan akşama kadar durmaksızın ve hiçbir kimse ona tek bir söz söylemeksizin ipi çekip durmuş. Çıraklardan biri eğer, hangi alanda olursa olsun, herhangi bir hususta aydınlanma ihtiyacı duyarsa; kendisine, istediğini yazma ve sabahleyin dükkâna girince ustasına verme olanağı sağlanıyormuş. Usta da, yazılanı hiç okumadan, ya demirci ocağına atıyor ya da sarığının arasında sokuyormuş. Eğer ateşe atmışsa, sorunu yanıtlanmaya değer olmadığı anlaşıyor olmuş. Ama kâğıt sarığa yerleştirilmişse, bunu hazırlayan öğrenci, akşamleyin, hücrenin duvarında yanıtı altın harflerle yazılı buluyormuş.

On yıl tamamlanınca, yaşlı demirci genç adama yaklaşmış ve omzuna dokunmuş. Genç adam da, on yıldan sonra ilk kez, demirci ocağının körüğünün ipini bırakmış. Ve üzerine büyük bir sevinç gelmiş. Demirci de onunla konuşarak “Oğlum! Yüreğin dünyanın ve yaşamın tüm bilgisiyle ülkene ve konutuna dönebilirsin! Çünkü bütün bunları, sabretmenin erdemini elde ederek kazanmış bulunuyorsun!” demiş. Ve onunla öpüşerek vedalaşmış. Öğrenci de arkadaşlarından ayrılmış, hayatı öğrenmiş biri olarak ülkesine dönmüş.

Şah Şehriyar da “Ey Şehrazad, bu mesel ne kadar harika! Ve bana düşünecek ne çok şey verdi!” diye haykırmış. Ve bir süre düşüncelere dalmış. Sonra da “Şimdi, bana, çabucak, Kamer ile İşinin Ustası Halime’nin Öyküsü’nü anlat!” diye eklemiş. Ama

Şehrazad, ona “Ey şah, bu öykünün anlatımını erteleme izni ver bana; çünkü bu gece ruhum, buna göre değil; izin ver de, bildiğim daha sevimli, daha temiz ve daha saf bir öyküyü anlatayım sana!” demiş. Şah da “Kuşkusuz! Ey Şehrazad, seni dinlemeye hazırım; çünkü benim de ruhum bu akşam hoş şeyler dinlemeye yönelik! Sonra da, bu bekleyiş bana sabır hakkındaki meselden yararlanma imkânı sağlayacaktır!” demiş.

Bunun üzerine Şehrazad söze başlamış:

Gül Gülüşlü Perizad¹

Bana anlatıldı ki, ey zarif davranışlarla donanmış bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, bugünden çok önceleri, ama tek bilen yine de Tanrı'dır, adı Hüsrev Şah olan bir hükümdar varmış. Nasip dağıtan onu güçle, gençlikle ve güzellikle donattığı gibi, yüreğine öylesine bir adalet duygusu yerleştirmiş ki, yönetimi altında kaplan ile oğlak yan yana yürür ve aynı ırmaktan su içermiş. Ve bu şah, tahtını kurduğu kentte olup bitenleri her zaman kendi gözleriyle görmeyi yeğlediğinden; geceleyin, yanında veziri ve sarayın ileri gelenlerinden biri olduğu halde, yabancı bir derviş kılığında dolaşmak âdetindeymiş.

Böylece, bir gece, bir sokakçıktan geçerken, sokağın dibinden gelen genç insanların seslerini işitmiş; ve yoldaşlarıyla birlikte seslerin geldiği gösterişsiz eve yaklaşmış; gözünü kapı aralığına uydurarak içeriye bakmış. Orada, bir ışığın yöresinde, bir hasıra oturmuş, sofrası başında sohbet eden üç genç kız görmüş. Birbirlerine kız kardeşler gibi benzeyen bu üç genç kız çok güzelmış. En gençleri de en güzelleriymiş.

İlki "Kardeşlerim, bir dilek dilemek söz konusu olursa, sultanın tatlıcıbaşısının eşi olmak isterdim. Siz benim, özellikle 'Sultan Tatlısı' denen ve kat kat yufkadan yapılan o harika, o nefis ve lezzetli hamur tatlısını ne çok sevdiğimi bilirsiniz. Bunu gereğince yapabilecek kimse sultanın tatlıcıbaşısından başkası olmaz. Ah kardeşlerim, o zaman siz, bu tatlıları yiyerek bedenimin nasıl beyaz yağlarla yuvarlaklaştığını görerek ta içinizden kim bilir beni nasıl kıskanırdınız!" diyormuş.

1 Bu isim, Mardrus'te *Farizade* (Ferizad) biçimindedir (Â.Ş.O.)

İkincisi de “Kardeşlerim ben o denli hırslı değilim. Sadece sultanın aşçıbaşısının eşi olmakla yetinirdim. Ah! Bunu ne çok istiyorum! Bu bana, ancak sultanın sarayında yenen o güzelim yemekleri tatmak arzusu duyduğum zamandan bu yana, bastırılmış arzularımı doyurma imkânı sağladılar! Özellikle, başka şeyler arasında, sultanın sağladığı şölen günlerinde, taşıyıcıların başlarında taşıyarak geçtiklerini gördüğüm o içi doldurulmuş ve fırında pişirilmiş hıyarları gördükçe yüreğim nasıl heyecanla kabarıyor! Oh! Onu bir yesem! Yine de, zaman zaman, kocam aşçıbaşı izin verirse, sizi davet etmeyi de unutmazdım! Ama sanırım ki izin vermezdi!” diyormuş.

Ve böylece iki kız kardeş, dileklerini açıklarken, sessizce oturmakta olan en küçük kardeşlerine dönmüş ve ona alaylı bir tavırla “Ya sen küçük, sen ne dilemektesin? Öyle gözlerini yere dikmiş, hiçbir şey söylemeden duruyorsun. Ama merak etme, seçtiğimiz kocalara kavuşursak, seninde, her zaman yanımızda olman için ya sultanın ahır uşaklarından biriyle ya da aynı seviyede bir başkasıyla evlenmeni sağlayacağımıza söz verimiz. Söyle bakalım, ne dersin buna?” diye sormuşlar.

Ve küçük kız, kafası karmakarışık ve yüzü kızarak, bir kaynak suyunun tatlılığındaki sesiyle “Oh kardeşlerim!” diye-bilmiş; başka bir şey de söylememiş. Ve kardeşlerinin utangaçlığına gülen iki kız kardeşi, sorularla, latifelerle onu sıkıştırarak konuşturuncaya kadar uğraşmışlar. O da gözlerini yerden kaldırmadan, onlara “Kardeşlerim, ben sultan efendimizin eşi olmayı dilerdim! Ve ona hayırlı evlatlar doğururdum. Birleşmemizden doğacak erkek çocuklar, babalarına layık olurlardı. Gözlerimi şenlendirmesini umut ettiğim kızım, gökyüzü kadar aydın gülümserdi! Saçları bir yanıla gümüş, öbür yanıla altın gibi olurdu; eğer gülerse gülüşleri dudaklarında açan goncalara, ağlarsa gözyaşları dökülen incilere benzerdi!” demiş.

Hepsi bu kadar! Ve Sultan Hüsrev Şah ve veziri bunları görüp işitmişler. Ama, kendilerini ortaya koymaktan çekinerek, daha fazla bir şey öğrenmeden uzaklaşmaya karar vermişler. Ve Hüsrev Şah, son derece keyiflenerek, ruhunda onların bu üç dileğini yerine getirme arzusunun doğduğunu duyumsamış; ve düşüncesini yoldana açıklamaksızın, ona, ertesi gün buraya gelinip

üç kızın saraya aldırılması için evin yerinin iyice saptanmasını buyurmuş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve ertesi gün, çabucak sultanın emrini yerine getirerek üç kızı da onun huzuruna çıkarmış.

Tahtına kurulmuş bulunan sultan da, başı ve gözleriyle onlara “Yaklaşın!” anlamında işarette bulunmuş. Kızlar titreyerek ve ince basma entarileri içinde sendeleyerek yaklaşmışlar; sultan da onlara, iyiliksever bir gülüşle “Barış üzerinize olsun, kızlar! Bugün, bahtın sizin dileklerinizi yerine getireceği gündür! Ve ben bu dilekleri biliyorum; çünkü hiçbir şey, şahlardan gizli kalmaz! İlkin sen, en büyük kız, senin dileğin yerine gelecek ve tatlıcıbaşı, hemen bugün kocan olacak! Ve sen, ikinci kız, sen de kocan olarak aşçıbaşına sahip olacaksın!” demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, son derece duygulanarak, yüreği durmak, kendisi de yerdeki halı üzerine çökmek üzere olan en genç kıza dönmüş. İki ayağı üzerinde dinelerek onu elinden tutmuş ve ona “Sen hanım sultan olacaksın! Bu saray senin sarayın, ben de senin kocan olacağım!” demiş.

Ve gerçekten üç kızın düğünleri aynı gün yapılmış; sultanın-ki görülmedik bir şaşaa içinde; aşçı ile tatlıcının eşlerinininki ise bilinen sıradan evlilik şenlikleriyle! Böylece kıskançlık ve can sıkıntısı iki büyük kızın yüreğine yerleşmiş; ve o andan başlayarak küçük kız kardeşlerinin mahvını tasarlamaya başlamışlar. Bununla birlikte duygularından hiçbir şey belli etmemiş ve kız kardeşleri sultan hanımın, saray âdetlerini hiçe sayıp seviyelerine karşın onları içtenlikle yanından ayırmayarak kendilerine gösterdiği sevecenliği, yapmacık bir minnetle karşılar görünüp gerçek duygularını belirtmekten sakınmışlar. Ve Tanrı’nın onlara bağışladığı mutlulukla yetinmekten uzak, küçük kardeşlerinin mutluluğu konusunda kin ve kıskançlığın en berbat işkencelerini ruhlarında yaşamışlar.

Böylece dokuz ay geçmiş; bu sürenin sonunda hanım sultan Tanrı’nın yardımıyla, yeni ayın hilali kadar güzel bir şehzade doğurmuş. Hanım sultanın istemesi üzerine doğum sırasında onun yanında bulunan ve ebe kadınlık görevini üstlenen iki büyük kız kardeş, kendilerine gösterilen yakınlıktan ve yeni doğan bebeğin güzelliğinden etkilenmekten uzak, genç annenin yüreğini burkmak için aradıkları fırsatı sonunda bulmuşlar.

Ana henüz doğum sancıları çekmekte iken, çocuğu almış, onu, sorgun ağacından yapılma bir sepete koyup saklamış, yerine de ölmüş bir köpek yavrusu koymuşlar; bunu, tüm saraylı kadınların önüne, hanım sultanın doğum ürünü olarak ortaya çıkarmışlar. Sultan Hüsrev Şah da, bu haberi alınca, dünyanın gözleri önünde karardığını görmüş, kederin sınırında, gidip kendi daire-sine kapanmış ve devlet işleriyle uğraşmak istememiş. Hanım sultan da derde boğulmuş; ruhu alçalmış ve yüreği ezilmiş.

Yeni doğan çocuğa gelince, teyzeleri tarafından, sepet içinde, sarayın yanı başından geçen dereye bırakılmış. Ve talih o sırada dere boyunda dolaşan sultanın bahçelerine bakan korucunun, su üzerinde yüzmekte olan sepeti görmesini istemiş; o da bir bel kullanarak sepeti kenara çekip sudan çıkarmış; içine bakarak, güzel çocuğu görmüş; ve Musa'yı sazlar arasında gören firavun kızının uğradığı şaşkınlığı duymuş.

Bahçelerin bakıcısı yıllardır evliymiş ve Yaradan'ın kendisine iki, üç ya da hiç değilse tek bir çocuk vermesini dilemekteymiş. Ama gerek onun, gerek karısının bu dileklerine Yüceler Yücesi pek önem vermemiş. İkisi de yaşadıkları kısır yalnızlıktan acı duyuyormuş. Böylece bahçelerin bakıcısı bu harika çocuğu sudan çıkarınca onu sepetiyle birlikte taşıyarak sevinç içinde bahçenin sonuna kadar koşup evine girerek, karısının yanına gelmiş ve heyecanlı bir sesle, ona "Barış üzerine olsun, ey amcamın kızı! İşe bu kutsanmış günde Keremi Bol Tanrı'nın bize bağı! Bahtın sunduğu bir armağan olarak sana getirdiğim bu çocuk bizim çocuğumuz olsun!" demiş. Ve ona, çocuğu, dere üzerinde yüzen bir sepet içinde nasıl bulduğunu anlatmış; ve bunu kendilerine, sürekli olarak yaptıkları duaları yerine getirmek üzere Tanrı'nın gönderdiğini söylemiş. Ve bahçelerin bakıcısının karısı da çocuğu kucığına almış ve onu sevmiş. Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrı'ya şükürler olsun!..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrıya şükürler olsun!

Böylece, ertesi yıl, doğurganlığının ürününden bunca acımasızlıkla yoksun bırakılan zavallı anne, Kısmet Sağlayıcı'nın izniyle, ilkinden de güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Ama, dışarıdan ilgi, içeriden kin taşıyan iki kız kardeş doğumu gözetmekteymiş; ve kız kardeşlerine ve yeni doğan bebeğe acımaksızın ilki gibi bir sepet alıp bebeği gizlice buna yerleştirmişler; ve ondan önce doğan çocuğa yaptıkları gibi bunu da dereye salıvermişler. Ve saray kadınlarının önüne, sultanın doğurduğunu bildirerek bir kedi yavrusu çıkarmışlar. Ve tüm yürekleri keder kaplamış; kendisinde büyük bir adalet duygusunun yarattığı alçakgönüllülük erdemi olmasa hiç kuşkusuz kendini hınca ve hiddete kaptıracak olan sultan da utancın sınırına ulaşmış ve yüreği kan ağlayarak acıyla dolmuş.

Çocuğa gelince, küçüklerin bahtını gözetken Tanrı, onu da dere kenarında gezinmekte olan bahçe korucusunun bakışlarına rastlatmış. Ve ilkin olduğu gibi bahçıvan onu da sulardan kurtarmış ve çocuğu kendi yavrusu gibi severek ilkinde gösterdiği aynı ilgiyle yetiştirecek olan karısına götürmüştü.

Dilekleri asla yerne getirmezlilik etmeyen Tanrı, hanım sultanın rahmine doğurganlığı yeniden sağlamış ve o da üçüncü kez doğum yapmış. Ama bu kez doğan bir kızmış. Ve kinleri bir türlü yatışmak bilmeyen iki kız kardeş bu çocuğu da aynı işleme tabi tutarak küçük kız kardeşlerini yine onulmaz bir kayba uğratmışlar. Ama bu çocuk da yüreği acımayla dolu bakıcı tarafından kardeşleri olan iki şehzade gibi sepetten alınmış, bakılmış, beslenmiş ve çok sevilmiş.

Ama, iki kız kardeş yapacaklarını yaptıktan sonra, bu kez, yeni doğmuş bebeğin yerine kör bir fare yavrusu koymuşlar; sultan da tüm ruh yüceliğine karşın, artık kendini tutamamış ve "Allah evlendiğim şu kadın yüzünden benim ırkımı lanetledi. Bana evlat versin diye evlendiğim bu kadın bir canavarmış! Sarayımı bu beladan kurtarabilmek için onu öldürmekten başka çare yok!" diye haykırmış. Ve hanım sultan hakkında ölüm fermanı çıkartarak cellada fermanı yerine getirme buyruğu vermiş. Ama

yüreğinin sevdiği bu kadını, karşısında gözyaşlarına boğulmuş ve sınırsız bir keder içinde görünce, içini büyük bir acıma duygusunun kapladığını hissetmiş. Ve başını çevirerek onu önünden uzaklaştırmalarını ve geri kalan günlerini, sarayın ta dibindeki bir odaya kapatarak geçirmesini buyurmuş. O andan itibaren, onu gözyaşlarına terk ederek bir daha onun yanına varmamış. Zavallı anne de dünyanın tüm acılarını tadararak orada yaşamış. İki kız kardeş de, doygunluk sağladıkları kinin sevincini tatmış ve artık bir daha tedirginlik duymadan, kocalarının kendilerine hazırladıkları yemeklerin ve tatlıların zevkine varmışlar.

Günler ve yıllar aynı hızla, birilerine ve ötekilere bahtlarının ihtiyaçlarını taşıyarak, masumların da, suçluların da başlarından böylece akıp gitmiş. O sırada bakıcının evlat edindiği çocuklar da gözler için bir parlıltı oluşturarak ergenlik yaşına ulaşmışlar ve çocukların en büyüğüne Ferid, ikincisine Firuz ve kıza Perizad¹ adları verilmiş.

Perizad, tıpkı gökyüzünün gülümseyişi gibiymiş. Saçları bir yandan gümüş, öte yandan altınmış; ağladığı zaman gözyaşları dökülen incilermiş; güldüğü zaman gülüşleri, cınlayan altın dinarlarmış; tebessümü al dudaklarda açılmış goncalar gibiymiş. İşte bundan ötürü, anası, babası, kardeşleri de dahil, her yanına yaklaşan ona “Perizad” derken “Gül Gülüşlü” diye eklemekten de kendini alamaz, çoğu zaman da sadece “Gül Gülüşlü” diye seslenirmiş.

Herkes güzelliğine, bilgeliğine, tatlılığına, kardeşlerine ava giderken eşlik ederkenki ata biniş ustalığına, ok fırlatışına, cirit ya da mızrak atışına, tavırlarındaki inceliğine, şiir ve gizli bilgilerdeki bilgisine; bir yandan gümüş, öbür yandan altın görünümündeki saçlarına hayran olurmuş. Onu, hem bunca güzel hem de bunca eksiksiz görmekle annesinin dostlarının heyecandan gözlerine yaş gelirmiş.

İşte şahın bahçelerinin bakıcısının yetiştirdiği çocuklar böylece büyümüşler. Bakıcı da, onların sevecenliği ve saygısıyla sarıli olarak ve gözleri güzellikleriyle dinlenerek, ileri yaşlılık çağına ulaşmakta gecikmemiş. Eşi de, yaşamaktan nasibini alarak ondan önce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Bu ölüm hepsi

1 Littmann'da oğlanların adları *Behman* ve *Perviz* olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

için öylesine bir keder ve hüzne neden olmuş ki, mutluluklarına sakın bir kaynak oluşturmuş bulunan rahmetli kadının ölümü üzerine bakıcı artık uzun uzadıya o evde oturamaz olmuş, gidip kendini sultanın ayaklarına atarak ondan, uzun yıllardan beri gördüğü görevden bağışlanmasını dilemiş. Sultan da, bu denli sadık bir kulunun görevden ayrılmak istemesine çok üzülererek, istemeyerek de olsa, onun dileğini yerine getirmiş. Ve ona yanından ayrılmadan önce kentin yakınında ormanlık ve çayırılık olarak işlenebilir toprakları ve zengin donanımlı bir konağı bulunan ve bakıcının kendi eliyle mükemmel bir zanaatla düzenlediği yöresi yüksek duvarlarla çevrili ve her türden ve renkten kuşun, vahşi ya da evcilleştirilmiş hayvanın barındığı bir bahçesi olan şahane bir malikâne bağışlamış.

İşte bu iyi yürekli adam emekliye ayrıldığında, burada, evlat edindiği çocuklarla birlikte yaşamaya başlamış. Onların sevecen ilgileriyle çevrili olarak, Tanrısı'nın rahmetine kavuşuncaya kadar ömür sürmüştü. Tanrı ondan rahmetini esergemesin! Ve evlat edindiği çocuklar, asla gerçek bir babaya ağlanamayacak kadar onun uğrunda gözyaşı dökmüşler. Bakıcı da üzerinden kalkmayacak taşın altına, zaten yaşarken tam anlamıyla bilemediği çocukların doğumuna dair sırrı da kendisiyle birlikte götürmüştü.

İşte bu şahane malikânede, onun evlat edindiği iki çocuk, genç kız kardeşlerinin eşliğinde yaşamlarını sürdürmüşler. Bilgelikle ve sade bir şekilde yetiştirildiklerinden, tüm yaşamları boyunca, bu mükemmel beraberlikte ve sakın bir mutluluk içinde yaşamaktan başka düşleri ve hırsları olmamış.

Ferid ile Firuz çoğunlukla malikânelerini çevreleyen ormanlarda ve çayırılarda avlanmaya giderlermiş. Gül Gülüslü Perizad da bahçelerde dolaşmayı severmiş. Günün birinde, âdet edindiği gibi, bahçede gezmeye giderken, köleleri gelip ona, yüzü iyilikle dolu yaşlı bir kadının, bu güzel bahçelerde bir iki saat dinlenmek üzere izin lütfedilmesini dilediğini söylemeye gelmiş. Yüzünün güzelliği kadar ruhu da güzel olan ve yüreği yardım etmeyi seven Perizad da, iyi yürekli yaşlı kadını bizzat kabul etmek istemiş. Ona yiyecek içecek ve üzeri güzel meyvelerle, tatlılarla, şekerlemeler ve şurubunda dinlenen reçellerle donan-

miş bir porselen tepsi sunmuş. Sonra onu, her zaman tecrübeli kişilerin eşliğinde bulunmanın ve bilgelerin sözlerini işitmenin yararlarını bilerek, bahçelerine götürmüştü.

Birlikte bahçelerde gezinmişler. Ve Gül Gülüşlü Perizad, iyi yürekli yaşlı kadının koluna girerek yürüyüşünü kolaylaştırmış. Sonra da onu, bahçedeki en güzel ağacın gölgesine oturtmuş. Kendisi de yanına ilişmiş. Oradan buradan konuşa konuşa sonunda Perizad, yaşlı kadının bu yeri nasıl bulduğunu ve burasının hoşuna gidip gitmediğini sormuş.

O zaman yaşlı kadın, bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp "Emin olun ki, efendim, ben yaşamımı Tanrı'nın topraklarında enine boyuna dolaşmakla geçirdim; ömrümde böylesine bir yer görmedim. Ama, hanımım, gökyüzünde ay ve güneşin tek olduğu gibi, senin de yeryüzünde eşi bulunmaz, aynı şekilde bu bahçenin de kendi türünde tek olmasına karşın, burada yine de üç kıyas kabul etmez şeyin noksan olduğunu görüyorum!" demiş. Gül Gülüşlü Perizad da bahçesinde üç eşi bulunmaz şeyin eksik olduğunu öğrenmekle son derece şaşırmış ve yaşlı kadına "Lütfen, iyi yürekli ana, bana çabucak söyle ki ben de bilmediğim bu eşsiz şeylerin ne olduğunu öğreneyim!" demiş. Yaşlı kadın da "Hanımım, merhametli bir yürekle tanımadığın bir yaşlı kadına gösterdiğin konukseverliğin karşılığı olarak ben de sana bu üç şeyin ne olduğunu söyleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Sonra bir an susarak sözünü sürdürmüştü:

"Bu üç eşsiz şeyden ilki, hanımım, burada olsa bütün kulların gelip ona bakmak isteyeceği; onu görünce de, hep bir ağızdan şarkı söyleyeceği bir yaratıktır. Çünkü hanımım, bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve de sonsuz kuş türleri, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırırlar. Bu da hanımım, Bülbül'l-Hazar denen Konuşan Kuş'tur!

"Bu eşsiz şeylerden ikincisi, hanımım, bu bahçede bulunsa, bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, onu dinlemek üzere dururdu; ve bu malikânenin utlar, arplar ve tamburları tellerinin kınıldığına tanıklık ederlerdi. Çünkü bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, utlar, arplar ve tamburlar hanımım, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlardı. Bu da Şarkı Söyleyen Ağaç'tır! Çünkü ne ağaçların dallarındaki meltem, ne

utlar, ne arplar ne de tamburlar Şarkı Söyleyen Ağaç'ın yaprakları olan görünmez binlerce ağzının uyumlu musikisine benzer bir uyum sağlayabilirler.

“Bu bulunmaz şeylerin üçüncüsü, hanımım, bu bahçede bulunsaydı, bu bahçenin tüm akarsuları, sırlıtlı akışlarını kesip ona bakardı. Çünkü, karalardaki olsun, denizlerdeki olsun; kaynaklardaki olsun, ırmaklardaki olsun; kentlerdeki olsun, bahçelerdeki olsun, bütün sular, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlandı. Bu, Altın Renkli Su'dur! Çünkü, hanımım, bu suyun sadece bir damlası boş bir havuza aksa, kabırır ve altın demetler halinde yükselir; havuzu hiç taşırmadan fışkırıp düşmeyi kesmez. İşte baştan aşağı altın ve sarı yakut kadar saydam olan bu su, Konuşan Kuş Bülbulü'l-Hazar'ın susuzluğunu giderir; sarı yakutun tazeliği kadar taze oluşuyla yaprakları Şarkı Söyleyen Ağaç'ın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

“... Yaprakları şarkı söyleyen ağacın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar!”

Ve böylece konuştuktan sonra yaşlı kadın “Hanımım, sultanım, bütün bu harika şeylere senin bahçende olsaydı, güzelliğin bunlarla büyülenirdi, ey şahane ağaçların sahibi!” diye eklemiş.

Gül Gülüşlü Perizad, yaşlı kadının bu sözlerini işitince “Ey yüzü kutsanmış kadın, annem; bütün bunlar ne harika şeyler! Ama bu eşsiz şeylerin nerede bulunacağını bana söyler misin, sen!” demiş. Yaşlı kadın da gitmek üzere ayağa kalkarak “Hanımım, gözlerine layık bu üç harika şey Hint sınırlarında bir yerlerde bulunmaktadır. Oraya giden yol, senin şu oturduğun sarayın hemen ardından geçer. Eğer onları senin için aramak üzere birini göndereceksen, kendisine, bu yolu yirmi gün izlemesini ve yirminci gün, rastladığı ilk yolcuya Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su'yun nerede bulunduğunu sorması yetecektir. Ve bu yolcu ona bu konuda bilgi vermekte kusur etmeyecektir, vesselam! Ey iyiliksever, ey kutsanmış kişi!” diye

haykırmış. Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı kadın, örtüsünü bedenine sarıp hayırlı dualar mırıldanarak oradan ayrılmış.

Daha o gözden henüz kaybolmuşken, Perizad, böylesi şeylerin tanımlanmasının daldırdığı rüyadan sıyrılınca, ona seslenmek ya da ardından koşarak o mahallin tam olarak nerede bulunduğunu ve oraya ulaşmak için hangi yolları tutmak gerektiğini ayrıntılarıyla sormak istemiş. Ama, bunun için artık çok geç kaldığının farkına vararak işittiği bazı tanımlamaları sözcüğü sözcüğüne bellemeye koyulmuş. Böylece bunları unutmamaya gayret etmiş. Ve de ruhunda bu harikalara sahip olmak ya da sadece görmek için dayanılmaz bir arzunun çoğalmaya başladığını duyumsamış. O zaman bahçesindeki yollarda ve kendisi için onca değerli olan tanıdık köşelerde dolaşmaya başlamış; ama artık bu yerler ona güzellikten yoksun ve can sıkıcı görünmüş; o geçerken ötüşen kuşların sesini rahatsız edici bulmuş. Ve Gül Gülüşlü Perizad baştan aşağı hüzne kapılmış ve bahçe yollarında ağlayıp durmuş. Böylece yaşlar dökerek yürürken, gözlerinden akan damlalar inci halinde donarak ardından toprağa dökülmüş.

İşler bu durumda iken kardeşleri Ferid ile Firuz avdan geri dönmüşler; kız kardeşleri Perizad'ı evden dönüşlerine her zaman kendilerini beklediği yaseminli kameriyede bulamayınca, onun bu ihmalden dolayı üzülüp onu aramaya başlamışlar. Bahçe yolunun kumları üzerinde Perizad'ın donan gözyaşlarını görüp kendi kendilerine "Oh, kız kardeşimiz ne kadar kederli! Onu böyle ağlatacak acaba nasıl bir derdi var?" demişler. Ve bahçe yolundaki incileri takip ederek onu ormanın dip taraflarında ağlarken bulmuşlar. Ona doğru koşup sevgili ruhunu yatıştırmak için kardeşlerini kucaklamış, onu okşayı sevmişler. Ve ona "Ey Perizad, kardeşimiz, senin yanaklarının gülleri ve neşenin altını nerede? Ey Perizad, cevap ver bize!" demişler. Perizad da onlara gülmüş; çünkü onları çok seviyormuş, ansızın dudaklarında küçük kırmızı bir gül goncası açılmış; onlara "Kardeşlerim!" demiş. Ama utancından onlara daha fazla birşey söyleyememiş. Kardeşleri de yeniden "Ey Gül Gülüşlü Perizad, kardeşimiz, hangi bilinmeyen heyecanlar senin ruhunu böyle tedirgin ediyor? Anlat bize dertlerini, bizim sevgimizden kuşkun yoksa eğer! demişler.

Ve Perizad, sonunda, konuşmaya karar vererek onlara “Kardeşlerim, artık bahçemi sevmiyorum ben!” demiş. Ve gözyaşlarına boğulmuş ve gözlerinden inciler akmış. Ve onlar tedirgin ve duydukları bunca ağır haberdan hüzünlü susarken, onlara “Oh! Artık bahçemi sevmiyorum. Orada Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su yok!” demiş. Ve Perizad, ansızın kendisini arzusunun yoğunluğuna kaptırarak bir solukta kardeşlerine, iyi yürekli yaşlı kadını ziyaretini ve, son kertede heyecanlı bir edayla, Konuşan Kuş’un, Şarkı Söyleyen Ağaç’ın ve Altın Renkli Su’yun yüce niteliklerinin ne olduğunu anlatmış.

Kardeşleri de onu dinleyerek şaşırmanın sınırına ulaşmışlar ve ona “Ey sevgili kardeşimiz, ruhun sükûnet bulsun ve gözlerini kurut. Çünkü bu şeyler senin uğruna gidip fethedeceğimiz Kaf Dağı’nın ulaşılmaz doruğunda bulunmaktadır. Ama, araştırmalarımızı kolaylaştırmak için, sadece, onu gidip Kaf Dağı’nın neresinde bulacağımızı bize söyler misin?” demişler. Perizad da, ilk arzusunu böylece anlatmış olmaktan yüzü kızararak bu şeylerin bulunabileceği yer hakkında bildiklerini onlara açıklamış. Sonra da “Benim bu konuda bildiklerim hepsi bu kadar, başka da bir şey bilmiyorum!” demiş. İki kardeşi birden “Kardeşimiz, gidip onu arayacağız!” diye haykırmışlar. Ama, kız şaşkın bir şekilde, “Oh, hayır! Oh, hayır! Gitmeyin sakın!” diye haykırmış. Büyük ağabeyi Ferid “Senin arzun başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir ey Perizad! Ama onu yerine getirmek büyük ağabey olarak bana düşer. Atım hâlâ koşumludur ve güçten düşmeksizin, beni Hint sınırlarına kadar götürür; orada, bu üç harika şeyin bulunduğu yere gidip Tanrı isterse, onları sana getiririm!” demiş. Sonra kardeşi Firuz’a dönerek, ona “Sen kardeşim, benim yokluğumda kız kardeşimizi gözetmek üzere burada kal. Çünkü onu kendi başına, yapayalnız evde bırakmamız doğru olmaz!” demiş. O anda hemen atına doğru yönelmiş, sırtına atlayıp eğilerek kardeşi Firuz’u ve kız kardeşi Perizad’ı öpmüş; kız da ona gözyaşları içinde “Ey ağabeyimiz, lütfen bu tehlike dolu yolculuktan vazgeç ve atından aşağı in! Senin yokluğundan acı duymaktansa, Konuşan Kuş’u, Şarkı Söyleyen Ağaç’ı ve Altın Renkli Su’yu elde etmekten, hatta görmekten bile vazgeçmeyi yeğlerim!” demiş. Ama Ferid de onu yeniden öperek “Benim küçük kız kardeşim, korkularını

bir yana bırak; çünkü benim yokluğum pek uzun sürmeyecek ve Tanrı'nın yardımıyla bu yolculuk sırasında hiçbir kaza ve hiçbir can sıkıcı olay olmayacaktır. Ve zaten, yokluğumda seni tedirginlikten kurtarmak üzere işte sana bir bıçak veriyorum!" demiş. Ve kemerinden, sapına, daha küçük bir kız iken Perizad'ın döktüğü ilk gözyaşlarından oluşmuş inciler kakılmış bir bıçak çıkarak "Bu bıçak, ey Perizad, sana benim durumum üstüne bilgi verecektir. Zaman zaman onu kılıfından çıkar ve ağzını incele! Şu andaki gibi temiz ve parlak görürsen, bunun, benim hayatta olduğumun ve sağlıklı bulunduğumun işareti olduğunu bil; ama onu donuk ve paslanmış görürsen, bil ki başıma büyük bir kaza gelmiştir ya da tutsak düşmüşümdür; eğer onu kan damlatırken görürsen, kesinlikle artık yaşamadığımı anlarsın! Bu durumda sen ve kardeşim, benim için Yüce Tanrı'dan günahlarımın bağışlanması dilersiniz!" diyerek ona vermiş. Ve artık başka bir şey işitmek istemeden, atını Hindistan'a doğru dört nala sürerek oradan ayrılmış.

Tüm varlık olarak, sadece yeşil otların ve Tanrı'nın bulunduğu bir ıssız yörede yirmi gün yirmi gece boyunca yolculuk etmiş. Yolculuğunun yirminci gününde bir dağın eteğindeki çayırığa ulaşmış. Bu çayırıkta bir ağaç varmış. Bu ağacın altında çok yaşlı bir şeyh oturmakta imiş. Bu çok yaşlı şeyhin yüzü, uzun saçlarıyla, kaşlarıyla ve çok uzun ve yeni tarazlanmış yün gibi beyaz bir sakalın kıllarıyla tümüyle kapanmış bulunuyormuş. Kolları ve bacakları son kertede zayıfmış. Elleri ve ayakları da şaşılasi uzunluktaki tırnaklarla sonuçlanıyormuş. Âdet olduğu üzere ve Yüce Tanrı'nın teklifini kanıtlamak için işaret parmağını belirterek sağ elini alnı hizasında tutarken, sol eliyle de tespih çekiyormuş. Hiç kuşkusuz, bu kişi, kim bilir ne zamandan beri dünyadan elini eteğini çekmiş yaşlı bir çilekeş imiş.

Bu kişi, yirmi günlük yolculuğu sırasında kesinlikle rastladığı ilk adam olduğundan, Şehzade Ferid atından aşağı inmiş; onu dizgininden tutarak şeyhe doğru ilerlemiş ve kendisine "Selam üzerine olsun ey kutsal kişi!" demiş. Yaşlı adam da onun selamını, bıyıklarının ve sakallarının yoğun kitlesi içinde boğulmuş bir sesle iade etmiş; öyle ki Şehzade Ferid, onun ağzından sadece anlaşılmas bazı sözcükler duyabilmiş.

O zaman, sırf uzaktaki ülkesinden aramak üzere geldiği şeyler konusunda aydınlanmak için duraksamış olan Şehzade Ferid, kendi kendine “Bunun ağzından çıkan sözleri anlaşılır kılmak gerek!” diyerek, heybesinden bir makas çıkarmış ve şeyhe “Ey saygın amca, hiç durmadan kutsal düşüncelere dalmış bulunduğundan, kendinle meşgul olmaya vakit bulamadığın için, izin ver de seninle biraz ilgileneyim!” demiş. Ve yaşlı şeyh, ne reddetmiş ne de kabul etmiş olduğundan, Ferid, sakalı da, bıyıkları da, kaşları, saçları ve tırnakları da kesip budamaya başlamış; öyle ki sonunda adam en azından yirmi yıl daha gençleşmiş. Ve yaşlı adama bu hizmeti sağladıktan sonra, tıpkı berberlerin tıraştan sonra müşterilerine söylemeyi âdet ettikleri şekilde “Sağlık ve afiyet olsun!” demiş.

Yaşlı şeyh bedenine gelen ferahlıktan hoşnut olarak, büyük bir memnurluk göstermiş ve yolcuya gülümsemiş. Sonra ona, bir çocuğunkinden de seçik hale gelmiş bir sesle “Oğlum, benim gibi yaşlı bir kişiye yaptıklarından ötürü Allah senden razı olsun! Ben de, ey iyi yürekli yolcu, nasihatlarım ve tecrübemle sana yardım etmeye hazırım!” demiş. Ferid de ona “Çok uzaklardan Konuşan Kuş’u, Şarkı Söyleyen Ağaç’ı ve Altın Renkli Su’yu aramaya geldim. Bana bunları nerede bulacağımı ya da bu konuda birşeyler bilip bilmediğini söyleyebilir misin?” diye çabucak yanıt vermiş.

Genç yolcunun bu sözlerini işitince şeyh, o denli heyecanlanmış ki, tespih çekmeyi durdurmuş ve yanıt vermemiş. Ferid de ona “İyi yürekli amca, neden konuşmuyorsun? Sana sorduğum hususu bilip bilmediğini bana çabuk söyle ki atımın teri üstünde kurumadan önce yola çıkayım!” demiş. Sonunda şeyh ona “Kuşkusuz ki, oğlum bu üç şeyin nerede bulunduğunu biliyorum. Ama senin bana gördüğün hizmet gözümde o kadar değerlidir ki karşılığında, seni böyle bir girişimin korkunç tehlikelerine maruz kılacak şekilde tariflerde bulunmayı içime sindiremiyorum!” demiş. Sonra da “Ah! Oğlum, sen iyisi mi atına bin de ülkeneye geri dön! Bilsen senden önce ne kadar çok genç buradan geçip gitti! Ama ben hiçbirinin geri geldiğini görmedim!” diye eklemiştir. Ferid de cesaret dolu bir yürekle “Benim iyi yürekli amcam, sen bana sadece izleyeceğim yolu göster, gerisiyle kafanı yorma!

Çünkü Allah beni, sahibini koruyacak güçte kollarla donatmıştır!” demiş. Şeyh de, ağır ağır “Ama gövdeni görünmeyene karşı, özellikle de bu görünmeyen binlerce ve binlerce kişi olursa, nasıl savunursun?” diye sormuş. Ferid başını silkeleyip “Yüce Tanrı’dan başka güç ve kudret yoktur, ey saygın şeyh! Bahtım boynuma asılıdır, ondan kaçacak olsam, beni izler, bulur! Mademki yolu ve yeri biliyorsun, bana anlat ki, ne yapacağımı bileyim! Böylece beni sonsuza dek minnettar kılarısın!” diye yanıt vermiş.

Ağacın Yaşlı Kişisi genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokmuş ve oradan kızıl granitten bir top çıkarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

Ağacın Yaşlı Kişisi, genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokup oradan kızıl granitten bir top çıkarmış ve topu yolcuya uzatıp ona “Bu, seni gitmen gereken yere yöneltecektir. Sen atına bin ve bunu önüne at! O yuvarlanacak sen de onu durduğu yere kadar izleyeceksin! O zaman atından in ve atının dizginine bu taşı bağla, orada aynı yerde senin dönüşünü bekleyerek kalacaktır. Sen buradan zirvesini gördüğün şu dağa tırmanacaksın. Adım attığın her yanda, iri kara taşlar göreceksin ve yörende, ne şelale sesi ne de uçurumlardaki rüzgârın uğultusuna benzeyen garip sesler duyacaksın; işte bu, Görünmeyenlerin sesleridir. Sana insanın kanını donduran sözler haykıracaklardır. Ama sen onlara kulak asma. Çünkü, onlar bazen yakından, bazen de uzaktan sana seslendikleri sırada korkar da ardına bakarsan o anda, dağdaki kara taşlara benzeyen kara bir taşa dönüşürsün! Ama eğer bu çığırışmalara karşı koyarsan, zirveye ulaşırsın ve orada bir kafes bulursun, bu kafeste Konuşan Kuş vardır. Ona ‘Selam üzerine olsun, ey Bülbülü’l-Hazar! Şarkı Söyleyen Ağaç nerede? Altın Renkli Su nerede?’ dersin! Konuşan Kuş da sana cevap verir, vesselam!” demiş. Ve yaşlı şeyh, böyle konuştuktan sonra, derinden derine içini çekmiş. Başka da bir şey söylememiş.

O zaman Ferid çabucak ata atlamış ve tüm gücüyle topu önüne fırlatmış. Ve kızıl granitten top da yuvarlanmış, yuvarlanmış, yuvarlanmış. Koşu atları içinde bir şimşek olan Ferid'in atı da, atladığı çalılıklar, sıçradığı çukurlar ve aştığı engeller boyunca onu izlemiş. Top da, hiç eksilmeyen bir hızla, dağın ilk taşlarına çarpıncaya kadar böylece yuvarlanmayı sürdürmüştü. O zaman durmuş.

Şehzade Ferid de attan inmiş ve dizgini granit taşla sarmış. At da dört ayağı üzerinde hareketsiz kalmış; sanki toprağa çivilenmiş gibi artık sallanmamış. Şehzade Ferid hemen dağa tırmanmaya başlamış. İlk hiçbir şey işitmemiş. Ama tırmanmayı sürdürdükçe, toprağın kara bazalta dönüştüğünü ve taşlaşmış insan şekillerinin belirmeye başladığını görmüş. Bunların, bu vahşi yerlere kendisinden önce gelen genç soyluların bedenleri olduğunu bilmiyormuş. Ansızın, kayalar arasından, ömründe hiç işitmediği bir haykırış kopmuş ve bunu hemen sağdan soldan yükselen, hiç de insan sesine benzemeyen haykırışlar izlemiş. Bunlar ne ıssız yerlerde esen vahşi rüzgârların uğultusu, ne şelale sularının çağıltısı ne de uçurumlarda boğulan çağlayanların gürültüsüyümüştü; çünkü bunlar, Görünmeyenlerin sesiymiş. Kimileri "Sen ne istiyorsun? Sen ne istiyorsun?" diyormuş; kimileri ise "Durdurun onu! Öldürün onu!" Başkaları da "Kovun onu! Fırlatın onu!" derken, kimileri de "Ho! Ho! Nonoş! Nonoş! Ho, ho! Gel! Gel!" diye alay ediyormuş.

Ama Şehzade Ferid bu seslere kapılıp geri dönmeksizin, sebat ve kararlılıkla dağa çıkmayı sürdürüyormuş. Sesler birdenbire öylesine çoğalmış ve öyle dehşet salmaya başlamış ki ve de bazen yüzüne çarparcasına yakınından geçmiş ve bazen sağında, bazen solunda, bazen de arkasında ve önünde duyduğu gürültüsü öyle korkutucu olmuş ki, Şehzade Ferid, kendine karşın, Ağacın Yaşlı Kişisi'nin söylediklerini unutarak titremekten kendini alamamış; ve seslerden birini hepsinden baskın olarak duyulduğu bir sırada başını çevirmiş. Hemen o anda, binlerce sesin haykırdığı cıglığı büyük bir sessizlik izlemiş. Ve Şehzade Ferid bir kara bazalt taşla dönüşmüş. Ve aynı şey dağın eteğinde eğleşen atının da başına gelmiş: O da şekilsiz bir taş parçasına dönüşmüş. Ve kızıl granitten top yuvarlanarak Ağacın Yaşlı Kişisi'nin yanına doğru yol almış.

Tam o gün, Perizad Sultan, âdet edindiği gibi her zaman kemerinde taşıdığı bıçağı kınından çıkarmış. Bir gün önce tertemiz ve parlak olan bıçağın, şimdi tüm olarak donuk ve küflü olduğunu görmüş. Ve onun haykırışına koşan Şehzade Firuz'un kollarına sığınarak ona "Ah! Kardeşim, neredesin sen? Neden senin gitmene izin verdim sanki? O yaban ülkelerde ne oldun sen? Ne kadar bahtsızım ben! Ey suçlu Perizad, artık seni sevmiyorum!" diye haykırmış. Hıçkırıklar onu boğmuş ve yüreği kabarmış. Şehzade Firuz da, kız kardeşinden daha az üzgün olmamakla birlikte, onu teselli etmeye koyulmuş; sonra da "Ey Perizad, olan olmuştur. Çünkü yazılan başa gelir. Ama şimdi gidip kardeşimizi bulmak, aynı zamanda onun şu anda içine düştüğü esirliğe neden olan üç şeyi de gidip aramak bana düşüyor!" demiş. Perizad da haykırarak "Hayır, hayır! Eğer gidişin benim doyumsuz ruhumun dilediğini aramak içinse, lütfen gitme! Kardeşim, başına bir kaza gelirse, ölürüm ben!" diye yalvarmış. Ama yalvarışları ve gözyaşları Şehzade Firuz'un kararlılığını sarsmamış. Ve Firuz, kız kardeşine veda ettikten sonra atına atlayarak Perizad'a, onun çocukken döktüğü ikinci gözyaşlarının incilerinden oluşmuş bir tespih uzatmış ve ona "Ey kardeşim, eğer bu tespih taneleri birbiri ardından sanki zamkla yapışmışlar gibi parmakların arasından geçmeyi durdururlarsa; bu, benim ağabeyimle aynı talihi paylaştığının işaretidir!" demiş. Perizad da, onu öperek çok üzgün bir sesle "Ey sevgili kardeşim, inşallah hiçbir şey olmayacaktır! Ve de ağabeyimizle birlikte eve dönersin!" demiş. Böylece, Şehzade Firuz da onu Hindistan'a götürecek yolu tutmuş.

Ve yolculuğunun yirminci gününde, Şehzade Ferid'in bulunduğu yerde, sağ elinin işaret parmağını alınının yüksekliğinde tutan Ağacın Yaşlı Kişisi'ni o da bulmuş. Ve selamlaşmalardan sonra, yaşlı kişi, sorulunca şehzadeye kardeşinin bahtına dair bilgi vermiş; ve onu da girişiminden vazgeçirmek için olanca gayretini harcamış. Ama onun ısrar etmekte olduğunu görünce kızıl granitten topu kendisine vermiş. Ve top onu, uğursuz dağın eşğine getirmiş.

Şehzade Firuz da, dağa kararlı bir şekilde tırmanmaya koyulmuş. Yukarı çıktıkça sesler duyulmaya ve gittikçe artmaya başla-

muş. Ama, Şehzade bunlara kulak asmiyor; küfürlere, tehditlere de karşılık vermiyormuş. Ve çabucak çıkış mesafesinin ortasına ulaşmışken, birdenbire ardından bir sesin “Kardeşim! Kardeşim! Önümden kaçıp gitme!” diye haykırdığını işitmiş. Firuz da tedbiri elden bırakıp bu sese doğru dönmüş ve o anda kara bir bazalt taşa dönüşmüş.

Ve sarayında, Perizad, gece gündüz elinden düşürmediği ve durmaksızın çekmekte olduğu tespihin sanki taneleri birbirine yapışmış gibi parmaklarında dönmez olduğunu fark etmiş. Ve “Benim heveslerime kendilerini feda eden zavallı kardeşlerim, ben de size katılacağım!” diye haykırmış. Ve tüm derdini içine gömerek boşuna sızlanmalarla vakit yitirmeksizin, süvari kılığına bürünmüş, silahlanmış, teçhizat takınmış ve atının üzerinde kardeşlerinin tuttuğu aynı yolu tutmuş.

Ve yirminci gün, yolun kenarında, ağacın altında oturmakta olan yaşlı şeyhi görmüş; onu saygıyla selamlamış ve kendisine “Ey kutsal ihtiyar, babam! Birbirinden yirmi gün arayla, buradan Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su’yu arayan genç ve yakışıklı iki soylu kişinin geçtiğini gördün mü?” diye sormuş. Yaşlı kişi de “Ey Gül Gülüşlü Perizad Sultan, onları gördüm ve kendilerini aydınlattım. Fakat ne yazık ki, kendilerinden önceki birçok soylu genç gibi onlar da Görünmeyenler tarafından girişimlerinden alıkonuldular!” diye yanıt vermiş. Perizad da, yaşlı kişinin kendisine adıyla seslendiğini işiterek şaşırmanın sınırına ulaşmış; yaşlı kişi de ona “Ey göz kamaştıran sultanım, onları bulmak için buraya gelip bunca şehzade ve soylunun uğrunda can verdiği üç eşsiz şeyden sana söz edenler seni yanıltmamışlar. Ama, sana, bu denli garip bir serüvenine girişeceklerin uğrayacağı tehlikeleri de söylememişler!” demiş. Kardeşlerini ve üç harika şeyi aramaya çıkarsa, başına gelecekleri Perizad’a anlatmış. Perizad da ona “Ey kutsal kişi, seven bir kız kardeşin yalvarmalarını işit ve onları uğradıkları büyüden kurtarmanın yollarını bana göster!” demiş. Yaşlı şeyh de “Ey Perizad, şahın kızı, seni onların izine ulaştıracak granit top işte burada. Ama üç harika eşyayı edinmedikçe onları kurtaramazsın. Madem ki canını sadece kardeşlerinin sevgisi uğruna tehlikeye atıyor ve imkânsız elde etme arzusuyla hareket etmi-

yorsun, imkânsız senin esirin olacaktır. Bil ki, âdemoğlularından hiçbirisi Görünmezlerin çağrısına karşı koyamamıştır. Bundan dolayı, Görünmezi yenmek için, ona karşı hile yapmak gerek; o zaman güçleri aşılr!" diye yanıtlamış.

Ve böylece konuşarak, Ağacın Yaşlı Kişisi, kızıl granit topu Perizad'a vermiş; sonra da kemerinden bir tutam yün çıkarmış ve ona "Bu yeğni yün tutamıyla tüm Görünmezleri yenersin!" demiş. Ve "Bana doğru o güzelim başını eğ, ey Perizad!" demiş. O da bir yanıyla altın, bir yanıyla gümüş olan başını yaşlı kişiye doğru eğmiş. Yaşlı kişi de "Bu yeğni yün tutamıyla havada yer tutanların gücünü ve Görünmezlerin tuzaklarını aşarsın!" demiş. Ve yumağı ikiye ayırarak her birini Perizad'ın birer kulağına tıkamış ve eliyle yola çıkması için işaret vermiş. Perizad da, yaşlı adamın yanından ayrılmış ve topu dağ doğrultusunda fırlatmış.

Kız ilk kayalara rastlayınca ve yere ayak basıp yücelere doğru tırmanmaya başlayınca ayaklarının altından, kara bazalt kayalar arasından, korkunç bir gürültüyle sesler yükselmiş. Ama o ancak belirsiz bir uğultu işitiyor, hiçbir sözü anlamıyor ve hiçbir çağrının farkına varmıyormuş; dolayısıyla da hiçbir korku duymamış. Narin yapılı olmasına ve ayakları ancak bahçesinin ince kumlarını çiğnemeye alışık bulunmasına rağmen, durmaksızın, zirveye tırmanmış ve eli ayağı kesilmeden dağın zirvesine ulaşmış. Bu zirvenin düzlüğün ortasında, önünde altın bir kaide üzerinde bir altın kafesin belirlediğini görmüş; kafesin içinde de konuşan kuş varmış. Perizad ilerlemiş, elini kafesin üzerine koymuş ve "Kuş! Kuş! Seni tuttum! Seni tuttum! Benden kaçamazsın!" diye haykırmış. Aynı anda, kendisini Görünmezlerin çağrılarına ve tehditlerine karşı sağır kılan, ama artık gereksiz olan pamuk tutamlarını kulağından çıkarıp atmış. Çünkü artık Görünmezlerin tüm sesleri dinmiş bulunuyormuş ve dağ büyük sessizlik içinde âdeta uyuklamakta imiş. Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş. Ve uyum içinde kendi kuş dilinde şu şarkıyı söylüyormuş:

Nasıl, nasıl,
 Ey Perizad, Perizad,
 Gül Gülüşlü Perizad,
 Ah! Ah! – Ah, ah!
 Nasıl hevesini
 Taşıyabilirim,
 Ey gece! Ey gözler!¹
 Hevesini taşıyım
 Senden kaçmanın?
 Ah, ah! – Ey gece!
 Ah, ah! Gözler!
 Biliyorum, biliyorum,
 Senden de ileri,
 Senden de ileri,
 Kim olduğunu senin,
 Senin kim olduğunu!
 Perizad, Perizad!
 Ah, ah! – Ah, ah!
 Gözler! Ey gece! Gözler!
 Senden daha iyi, biliyorum,
 Kim olduğunu senin,
 Senin kim olduğunu,
 Perizad, Perizad!
 Gözler! Gözler! Gözler!
 Perizad, Perizad!
 Senin esiririm ben,
 Hem de sadık esirin,
 Perizad, Perizad!

İşte böyle şakımış, ey utlar, Konuşan Kuş! Perizad, hayranlığın sınırında hayran olmuş; dertlerini, yorgunluklarını

1 Burada da görüldüğü gibi Arapça şarkı ve şiirlerde "lejl" (gece) ve "ayn" (göz) sözcükleri *leitmotif* olarak tekrarlanır durur (Â.Ş.O.)

unutmuş; ve esiri olduğunu açıklayan kuşun ve bu sözüne takılarak çabucak “Ey Bülbulü’l-Hazar, ey hayvanların harikası, sen benim eserimsin, kanıtla bunu, kanıtla bunu!” demiş. Bülbul de, yanıt olarak şöyle şakımış:

Perizad, Perizad,
Emret, emret!
Emret, Perizad!
Çünkü seni duymak,
Çünkü seni duymak,
Benim için itaat etmektir!

O zaman Perizad, ona, isteyecek birçok şeyi olduğunu söylemiş; ama ilkin kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç’ı nerede bulacağını göstermesini istemiş. Bülbul de, şarkısıyla, dağın öteki yamacına yönelmesini söylemiş ona. Ve Perizad, tırmandığı yanın öteki tarafında bulunan dağ yamacına yönelmiş ve orada, bu yamacın ortasında, bir ağaç görmüş. Bu ağaç öyle büyükmüş ki, gölgesinde bir ordu bannabilirmiş. İçinden şaşırıp kalmış ve böylesi bir ağacı kökünden söküp nasıl taşıyacağını bilememiş. Bülbul de onun bu şaşkınlığını görerek, şakıyarak ona, yaşlı ağacı kökünden sökmeye hiç de gerek bulunmadığını; sadece küçük bir dalını koparmanın, sonra da bunu istediği yere dikmesinin yeterli olacağını; bu durumda hemen kök salacağını ve gördüğü kadar güzel bir ağaç haline geleceğini anlatmış. Perizad ağaca doğru yönelmiş ve içini saran şarkısını işitmiş. Ve hemen Şarkı Söyleyen Ağaç’ın önünde bulunduğunu anlamış! Çünkü ne İran’ın bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye’nin arpları, ne Mısır’ın tamburları, bu musikisever ağacın dallarında bulunan binlerce görünmez ağzın konseriyle kıyaslanacak uyumu sağlarmış.

O zaman Perizad, bu musikinin onu daldırdığı hayranlıktan kendini kurtararak Şarkı Söyleyen Ağaç’ın bir dalını koparmış ve Bülbul’ün yanına dönmüş ve ondan Altın Renkli Su’yun nerede bulunduğunu kendisine bildirmesini rica etmiş. Konuşan Kuş, ona, batıya doğru dönmesini ve orada göreceği mavi kayanın ardına bakmasını söylemiş. Perizad, da batıya doğru

yönelerek narin firuze bir kayanın ardında sanki erimiş altın gibi akan ince bir derenin belirdiğini görmüş. Ve bu dereceğin sırf altın suyu, firuz kayaların yansımasıyla sarı yakuttan oluşmuş bir sıvı gibi saydam ve taze görünümüyle daha da hayranlık uyandırıyormuş.

Ve kayaların üstünde, bir billur testi varmış. Perizad bunu alıp içini o harika suyla doldurmuş. Sonra da bu testi omzunda ve Şarkı Söyleyen Ağacın dalı elinde olduğu halde bülbülün yanına dönmüş.

Ve işte böylece Gül Gülüşlü Perizad, üç eşsiz eşyaya sahip olmuş. Ve Bülbül'e "Ey güzeller güzeli kuş, sende hâlâ yerine getirilmesini istediğim bir dileğim var. Zaten, o denli uzaklardan bu dileğin yerine getirilmesini görmek için geldim!" demiş. Ve kuş onu konuşmaya davet ettiğinde, titrek bir sesle "Kardeşlerim! Ey Bülbül, kardeşlerim!" demiş.

Bülbül bu sözleri işitince, çok sıkıntılı görünmüş. Çünkü Görülmezle ve onların büyüleriyle çatışmanın kendi gücünü aşacağını biliyormuş. Ve her zaman için onlara itaat etmeyi sürdürüp duruyormuş. Ama hemen kendi kendine, talih şimdi sultandan yana olduğuna göre, bundan böyle korkmaksızın, eski efendilerini boşlayıp ona çalışabileceğini düşünmüş. Ve yanıt olarak şunları şakımış:

Billur testinin suyundan
Damlalar, damlalar, damlalarla,
Ey Perizad, ey Perizad!
Sula ey gül, ey gül
Dağların taşlarını.
Damlalar, damlalar, damlalarla
Ey Perizad, ey Perizad!

Perizad da bir yandan billur testiye eline almış, öbürüyle de Bülbülün altın kafesini ve Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalını tutarak yeniden dağ yolundan aşağı inmeye başlamış. Ve kara bazalttan bir taş gördüğü her kez, üzerlerine Altın Renkli Su'dan damlalar serpmiş. Ve taşlar da canlanarak insana dönüşmüş. Perizad, da, her birini gözden geçirerek kardeşlerini bulmuş.

Ferid ve Firuz da, böylece kurtulunca koşup kız kardeşlerini kucaklamışlar. Ve sultanın kayalıklardaki derin uykularından uyandırdığı tüm soylu kişiler, gelip onun elini öpmüş. Ve kendilerini onun köleleri bilmişler. Hepsi birden ovaya doğru inmiş ve Perizad'ın aynı şekilde büyüden kurtardığı atlarına binmiş. Ve Yaşlı Kişi'nin altında oturduğu ağaca doğru yol almışlar.

Ama Yaşlı Kişi, artık çayırda değilmiş; ağaç da ortalıkta görünmüyormuş. Perizad'ın soru yönelttiği Bülbül de, birdenbire ciddileşen bir sesle ona "Ey Perizad, neden Yaşlı Kişi'yi yeniden görmek istiyorsun, ey Perizad? O bir insan kızına kötü seslerden, uygunsuz sedalardan ve insanın ruhunu tedirgin eden ve zirveye ulaşmasını engelleyen seslerden kurtulması için yün topağını kullanmayı öğretti. Ve tıpkı çırağına marifetlerini aktardıktan sonra ortada görülmek istemeyen bir usta gibi, sana bilgeliğini aktardıktan sonra Ağacın Yaşlı Kişisi de ortadan kayboldu, ey Perizad! Bundan böyle insanoğlunun pek çoğunu tedirgin eden kötülükler asla senin ruhunu üzmeyecektir! Çünkü artık ruhunu dış olayların akışına kaptırmayacaksın! Zaten bu olaylar sadece kendini bunlara kaptıranlar için vardır. Sen artık tüm mutlulukların anası olan sakın yaşamı tanımayı öğrendin!" demiş.

İşte, artık Yaşlı Adam'ın ağacının görülmeyeceği o yerde, Konuşan Kuş bunları söylemiş. Ve herkes onun dilinin güzelliğine, düşüncelerinin derinliğine şaşıp kalmış.

Perizad'a mevkip oluşturan soylular topluluğu da yolunu sürdürmüştü. Ama yolda gittikçe azalmışlar. Çünkü Perizad'ın büyüden kurtardığı soylular, birbiri ardından, gelmiş bulundukları yerlere ulaştıkça, minnettarlıklarını ifade edip elini öptükten sonra ondan ve kardeşlerinden ayrılmaktaymışlar. Yirminci günün akşamında, Perizad Sultan ile Ferid ve Firuz şehzadeler güven içinde evlerine ulaşmışlar.

Atlarından inip yere ayak basar basmaz, Perizad çabucak kafesi, bahçesindeki kameriyeye asmış. Bülbül de hemen sesinin ilk notalarını duyurmuş; ona bakıp kendisini gören tüm kuşlar da hep bir ağızdan onu selamlamışlar. Çünkü bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve bahçede yaşayan sonsuz kuş türleri onun güzelliğinin üstünlüğünü hemen kabul etmişler. Ve yüksek sesle ya da alçak sesle,

hanendeler gibi onun tek başına şakımalarına hep bir ağızdan cıvıdayarak eşlik ediyorlarmış. O sesini ustaca titreterek her öttüğünde, hayranlıklarını kuşların dilindeki uyum dolu haykırışlarla açıklıyorlarmış.

Perizad da bir yanıyla altın, öbür yanıyla gümüş olan saçlarını seyretmek âdetinde olduğu büyük mermer havuza yaklaşmış ve içine billur testide bulunan sudan bir damla akıtmış. Altın damlası yayılmış ve yükselmiş ve bol bol kıvılcımlı huzmeler saçmış ve güneş balkıyan havaya, bir deniz mağarasının serinliğini getirerek fışkırıp yeniden düşme halini sürdürüp durmuş.

Sonra Perizad, kendi elleriyle Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalını bahçeye dikmiş. Dal da hemen kök salarak birkaç saniye içinde, koparıldığı ağaç kadar güzel bir ağaç haline gelmiş. Ve ondan yayılan şarkı öylesine güzlemiş ki, ne İran bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye arpları ne de Mısır tamburları ondaki göksel uyumu sağlarmış. Musikisever yaprakların binlerce ağzından çıkan şarkıyı dinlemek için ırmaklar çağılıtlı akışlarını durdurur, kuşlar bile seslerini kısar ve bahçe yollarında esen serseri imbat, ipek kanatlarını toplarmış.

Sonunda konakta yaşam, mutlu tekdüzeliğiyle yeniden başlamış. Perizad da gezilerine Konuşan Kuş ile uzun uzadıya konuşmalara girişerek, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı dinleyerek ve Altın Renkli Su'ya bakarak, yeniden koyulmuş. Ferid ile Firuz da kendilerini av partilerine ve at gezintilerine bağlamışlar.

Günün birinde kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçiyollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Günün birinde, kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçi yollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar. Çabucak attan inerek başlarını toprağa değdirip ona saygı göstermişler. Hükümdar da, sanki maiyetinden birileri gibiymişçesine zengin giysiler giymiş olan kendisini tanımadığı

bu iki atlıyı ormanda görünce çok şaşırmış ve yüzlerini görmek isteyerek ayağa kalkmalarını buyurmuş. İki kardeş ayağa kalkmış ve saygın görünüşleriyle uyuşan soylu bir edayla sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuşlar. Sultan da onların güzellikleriyle çarpılmış ve konuşmaksızın tepeden tırnağa kadar süzerek bir süre onları hayranlıkla seyretmiş. Sonra onlara kim olduklarını ve nerede oturduklarını sormuş. Çünkü yüreği onlara doğru akmış ve heyecanla dolmuş bulunuyormuş. Onlar da “Ey zamanın şahı, biz senin bahçelerinin eski koruyucusu rahmetli kölenin oğluyuz. Buradan pek uzakta bulunmayan, senin cömertliğine borçlu bulunduğumuz bir konakta oturmaktayız!” diye cevap vermişler. Sultan da sadık hizmetkârının oğullarını tanımakla çok sevinmiş; ama onların maiyetine katılmak üzere o güne kadar sarayda görünmemelerine çok şaşırmış ve çekinmelerinin nedenini onlara sormuş. Onlar da “Ey zamanın şahı, bugüne kadar seni cömert ellerine kendimizi teslim etmekte çekingen davrandıysak bizi bağışla; ama babamızın son vesiyetiyle bize emanet ettiği küçük bir kız kardeşimiz var; ona kendisini terk etmeyi düşünemeyecek kadar büyük bir sevgiyle göz kulak oluyoruz” diye yanıtlamışlar. Sultan bu kardeşçe bağlılıktan son kertede duygulanmış ve kendi kendine “Tüm ülkemde bu kadar nitelikli oldukları halde, aynı zamanda hırslarından bunca sıyrılmış gençler bulunduğunu asla düşünmemiştim” diyerek bu rastlantıdan dolayı gittikçe daha fazla memnunluk duymuş. Ve dayanılmaz şekilde onların görünümüyle gözleri daha çok şenlensin diye kendilerini konutlarında ziyaret etmek fikri aklına gelmiş. Bu fikrini hemen oracıkta iki gence açıklamış; onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve hemen onun maiyetine katılmışlar. Şehzade Ferid kız kardeşi Perizad’a sultanın gelişini haber vermek üzere hemen yanlarından ayrılıp önceden eve ulaşmış.

Perizad, konaklarında hiç konuk ağırlamadıkları için sultana, onuruna yaraşır şekilde nasıl davranılacağını bilemediğinden şaşırıp kalmış ve gidip dostu Şarkıcı Kuş Bülbül’e danışmaktan daha iyi bir çare düşünememiş. Ve ona “Ey Bülbül, sultan evimizi görmek üzere bize onur veriyor; biz de onu ağırlayacağız. Bana çabucak onu nasıl ağırlayalım da evimizden memnun ayrılsın, söyler misin?” demiş. Bülbül “Hanımım, aşçıya tabaklar

dolusu yemek hazırlatmanın yararı yok. Çünkü bugün sultanın hoşuna gidecek ancak bir tek yemek vardır ve ona bunu yedirmek gerek! İçine inciler doldurulmuş bir tabak hıyar!" diye yanıt vermiş. Perizad çok şaşırmış ve Kuş'un dilinin sürçtüğünü düşünerek, ona "Kuş! Kuş Herhalde içine inci doldurulmuş hıyar demek istemedin! Bu iştirilmedik bir yemek pişirme tarzı olurdu! Şah bize gelip yemek yeme onurunu bağışlayacaksa, herhalde yemek yiyecektir; inci yutmayacaktır! Sen hiç kuşkusuz içine pirinç doldurulmuş hıyar demek istemiş olacaksın, ey Bülbül!" diye haykırmış. Ama Konuşan Kuş, sabırsızlıkla "Asla, asla, asla böyle değil! İçine inci, evet inci doldurulmuş dedim. Hiç de pirinç, pirinç, pirinç değil!" diye haykırmış.

Ve mucizeler söyleyen kuşa tüm güvenini bağlamış olan Perizad, çabucak gidip yaşlı aşçı kadına, inci doldurulmuş hıyar yemeği hazırlaması buyruğunu vermiş. Ve konakta inci hiç eksik olmadığından, yemeği hazırlamak için yeterli miktarda inci bulmakta sıkıntı çekilmemiş.

Durum böyleyken, sultan, maiyetinde Firuz olduğu halde, bahçeye girmiş. Eşikte onu beklemekte olan Ferid de, atının dizginini tutmuş ve onun yere inmesine yardım etmiş. Gül Gülüşlü Perizad, da ilk kez peçeye bürünerek, çünkü Bülbül ona bunu önermiş imiş, gelip şahın elini öpmüş, Sultan da onun zarafe-tinden ve ondan yayılan yasemin saflığından çok duygulanmış; ve kendisi ardında hiçbir evlat bırakmaksızın yaşlandığını düşünerek ağlamış. Sonra onu kutsayarak "Ardında evlat bırakan kişi ölmez! Ey bunca güzel çocukların babası olmuş kişi, Tanrı sana sağ yanındaki bahtlı kişiler arasında seçkin bir yer sağlamıştır herhalde!" demiş. Sonra yeniden önünde eğilen Perizad'a bakarak "Ama sen, ey hizmetkârımın kızı, ey koku saçan fidan! Haydi bizi sıcaktan sığınabileceğimiz bahçenin hoş bir yerine götür!" demiş. Ve sultan, önünde titreyerek yürüyen Perizad'ın ardındaki iki kardeşiyle izlerken, bu serinliğe doğru ilerlemiş.

Sultan Hüsrev Şah'a gelince, gözüne ilk çarpan şey, Altın Renkli Su'yun fışkırması olmuş. Ona hayranlıkla bakmak üzere bir an orada kalmış ve "Görülmesi büyük zevk veren ne harika bir su bu böyle!" demiş. Onu daha yakından görmek üzere ilerlerken, ansızın Şarkı Söyleyen Ağaç'ın konserini duymuş.

Gökten düşen bu musikiyi kulak kabartarak hayranlıkla uzun uzadıya dinlemiş. Sonra da “Oh, Hiç işitmediğim bir musiki bu!” diye haykırmış. Ve onu daha iyi işitmek üzere sesin geldiğini sandığı yana doğru ilerlerken, ses kesilmiş ve tüm bahçeyi büyük bir sessizlik sarmış. Ve bu sessizliğin bağrından Konuşan Kuş’un, tek bir şarkı halinde patlayan cılgın sesi duyulmuş: “Hoş geldin, Sultan Hüsrev Şah! Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!” diyen. Ve havayı büyüleyen bu sesin son notaları duyulmakla, tüm kuşlar hep bir ağızdan, kendi dillerinde “Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!” diyerek onu yanıtlamışlar.

Sultan Hüsrev Şah, tüm bunlardan hayran kalarak ve bunca kısa bir sürede yaşadığı heyecanla ruhu titreyerek son kertede duygulanmış. Ve “işte burası mutluluk evi! Oh! Ben kudretimi ve tahtımı burada sizinle yaşamak için feda ederdim, ey bakıcımın çocukları!” diye haykırmış. Sonra, kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç ile Konuşan Kuş’tan söz ettiklerinde, tam anlamıyla kavrayamadığı bu harika şeylerin nasıl elde edildikleri hakkında Perizad ile kardeşlerine sorular sormakta acele etmiş. Perizad da ona “Bu harika şeylerin kaynağı, istirahat buyurduktan sonra efendimize anlatacağım uzun bir öyküdür!” demiş.

Ve sultanı, Bülbül’ün kafesinin asılı bulunduğu kameriye-de oturmaya çağırmış ve buraya büyük bir sini içinde yenecek şeyler getirilmiş. Sultan da, kameriyenin altındaki onur yerine oturmuş. Kendisine, altın bir tabak içinde incili hıyar sunulmuş. Ve gerçekten hıyar dolmasını çok seven sultan, Perizad’ın bizzat hizmette bulunarak kendisine sunduğu hıyar dolmasını görünce, bu ikramdan çok memnun olmuş. Ama her zaman pirinç ve fıstıkla doldurulan hıyarlar yerine bunların incilerle doldurulmuş bulunduğunu görünce çok şaşırmış. Perizad ve kardeşlerine “Hayret! Hıyar dolması yapmakta yepyeni bir düzenleme bu! Acaba ne zamandan beri inciler, pirinçlerle fıstıkların yerini almış bulunuyor?” demiş. Perizad tam tabağı bırakıp kaçmak üzere iken Konuşan Kuş, sesini yükselterek sultanı adıyla çağırmış ve “Ey Hüsrev Şah efendimiz!” demiş. Sultan da başını kuşa doğru kaldırmış ve kuşun ciddi bir edayla “Ey Hüsrev Şah efendimiz! Acaba ne zamandan beri bir Acem sultanının çocukları, doğduklarında hayvanlara dönüştürülebiliyor? Şayet öyleyse, ey

zamanın şahı, sen böylesine inanılmaz bir şeye inandığına göre bugün önüne getirilen çok daha basit bir şey için şaşımaya hiç de hakkın yok!” diye sözünü sürdürmüş. Sonra da “Yirmi yıl önce gösterişsiz bir evde söylenen sözleri hatırlasana ey efendim! Bunları unuttunsa, Perizad’ın kölesinin sana bunları hatırlatmasına izin ver!” diye eklemiş.

Ve kuş, bakirelerin konuşmalarındaki tatlılıktaki bir sesle “Kardeşlerim! Ben sultanın karısı olunca, ona kutsanmış oğullar doğuracağım! Çünkü bizim birleşmemizden doğan erkek çocuklar her bakımdan babalarına layık, ve gözlerimizi dinlendirecek kız, gökyüzünün gülümseyişine bedel olacaktır. Saçları bir yandan altın, öteki yandan gümüş; eğer ağlarsa gözyaşları inci; eğer gülerse gülüşleri altın dinar, gülümserse tebesümleri gül goncası olacaktır!” demiş. Sultan da bu sözleri duyunca başını elleri arasına gizleyip hıçkırarak. Eski kederi, geçmişin acılı günlerinkinden de fazla artarak canlanmış. Ve umutsuz ruhunun derinliğinde baskı altında tuttuğu tüm düşünceler, yüreğinde birdenbire kabarmış ve boğazını parçalamış.

Ama Bülbül’ün sesi neşeden şakıyarak hemencecik yeniden duyulmuş. Bu ses “Ey Perizad, babanın huzurunda peçeleri yüzünden kaldırı!” diyormuş. Perizad da, dostunun sesine karşı duramayarak peçelerini kaldırmış. Onlarla birlikte, saçlarını tutan bağ da yere düşmüş. Sultan bunu görmüş ve kollarını uzatarak ve büyük bir çığlık kopararak ayağa kalkmış. Bülbül’ün sesi de, ona “Senin kızıdır o, ey şah!” diye haykırmış. Çünkü genç kızın saçları bir yanıla altın, öte yanıla gümüşmüş; ve kirpiklerinde iki inci tanesi halinde gözyaşları varmış ve de ağzında gül goncası!

Şah aynı anda, yakışıklı iki erkek kardeşe bakmış. Ve onlarda kendini tanımış. Bülbülün sesi de ona “Bunlar da oğulların, ey şah!” diye haykırmış.

Sultan Hüsrev Şah, heyecandan hâlâ hareketsiz durmakta iken, Konuşan Kuş, çabucak ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, çocuklarının öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Ve daha öykünün tamamını anlatıp bitirmeden sultanla çocukları, öpüşlerini gözyaşlarıyla birleştirerek birbirlerinin kollarına atılmışlar. Ayrılanları birleştiren Yüceler Yücesi, Sırrına Akıl Ermez Tanrı’ya şükürler olsun!

Heyecanlarını yenip bir parça kendilerine geldiklerinde, sultan “Çocuklarım, şimdi hemen gidip annenizi bulalım!” demiş. Ama, ey dinleyenlerim, çekildiği yerde yapayalnız yaşayan zavallı kadının, kocası sultanı görünce ve Gül Gülüşlü Perizad ile iki harika delikanlı olan oğulları analarına kavuşunca yaşadıkları duyguları anlatmaktan vazgeçelim! Ve iyilikleri sonsuz olan ve bu utku gününde iki kıskanç kız kardeşi kudurarak öldüren Tanrı’nın şaşmaz Adaletinden; ve Hüsrev Şah ile eşi sultan hanımın ve yakışıklı Ferid ve Firuz şehzadelerin ve güzelim Perizad Sultan’ın, dostların Ayırcısı ve toplulukların Kahredicisi onlara ulaşıncaya kadar hep birlikte uzun ve zevkli bir ömür sürdüklerini söyleyelim! Değişikliğe uğramadan, sonsuz yaşamını sürdüren tek Varlık, Tanrı’ya şükürler olsun!

İşte Gül Gülüşlü Perizad’ın harika öyküsü böyledir. Ama Allah en iyisini bilir!

Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince, Dünyazad “Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı ve büyüleyici ve de taze ve hoş! Ve bu öykü ne kadar hayranlık uyandırıcı!” diye haykırmış. Şah Şehriyar da “Çok doğru!” demiş. Ve Dünyazad şahın gözlerinin yaşadığını sezinlemiş ve yavaşça Şehrazad’a “Ablacığım, şahın sol gözünde bir damla yaşı gördüm, sağ gözünde de bir başka damla belirdi!” demiş. Şehrazad da, şaha kaçamak bir bakış fırlatıp gülmüş ve küçük kardeşini kucaklayarak “İnşallah şahın, Kamer ile İşinin Ustası Halime’nin Öyküsü’nü işitince duyacağı zevk daha az olmaz!” demiş. Şah Şehriyar da “Ben bu öyküyü bilmiyorum Şehrazad; onu arzuyla dinlemek istediğimi biliyorsun!” demiş. Şehrazad da “Allah isterse ve şahım bana izin verirse, onu yarın anlatmaya başlarım!” demiş. Yaşamın Gerçek Bilimi Üzerine Mesel’i hatırlayan Şah Şehriyar da “Bu öyküyü işitmek için pekâlâ yarına kadar bekleyebilirim!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz sekseninci gece olunca...

Küçük Dünyazad “Şehrazad ablam, Tanrı senden yana olsun! Bize çabucak Kamer ile İşinin Ustası Halime’nin öyküsünü anlatır mısın?” diye haykırmış.

Şehrazat da demiş ki:

Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, Allah daha iyisini bilir ya, Cömert Tanrı'nın bir kız, bir erkek evlâtle onurlandırdığı Abdurrahman adlı çok saygın bir tacir varmış. Eksiksiz güzelliğinden ötürü kızına Sabah Yıldızı¹, oğluna da tam anlamıyla aya benzediği için Kamer adını vermiş. Ama bu çocuklar büyüyünce, Tacir Abdurrahman, güzellikten ve mükemmellikten yana Tanrı'nın onlara ne denli cömert davrandığını görerek, kıskançların kötü gözünden ve ahlaki bozukların hilelerinden son kertede korkarak, on dört yaşına ulaşmalarına kadar onları evde saklı tutmuş; ve çocukluklarından beri onları yetiştiren yaşlı köle kadından başka hiç kimsenin onları görmesine izin vermemiş. Ama bir gün, âdetinin aksine, Tacir Abdurrahman, keyifli bir durumda iken, çocuklarının annesi olan karısı, ona “Ey Kamer'in babası, işte oğlumuz Kamer ergenlik çağına ulaştı, artık bundan böyle erkek gibi davranabilir. Ama, sen buna ne dersin? O bir erkek midir, yoksa kız çocuğu mu?” demiş. Tacir Abdurrahman da, çok şaşırarak “Erkektir!” diye yanıt vermiş. Kadın “Bu durumda, sen onu hâlâ neden bir kız çocuğu gibi bütün dünyanın gözünden saklamakta inat ediyorsun; ve de birlikte çarşıya götürüp dükânda yanına oturtmuyorsun? Niçin gidip herkesle tanışmıyor ve herkes onu neden tanımıyor? Hiç değilse böylece ilerde senin yerini tutacak bir erkek evlada sahip olduğunu arkadaşların öğrenir; o da alışverişle ilgili işleri kavrar. Böylece, uzun ömrünü yaşayıp, Tanrı sana gerçekten uzun bir ömür bağışlasın, öldükten sonra, hiç kimse senin ardında bir evlat bıraktığından kuşku duymaz; o da, herkese ‘Ben Tacir Abdurrahman'ın oğluyum!’

1 Littmann'da aynı anlamda Arapça *Kevkebü's-Sabah* (Â.Ş.O.)

diyebilir; o zaman hiç kimse inanmaz bir tavır takınıp haklı olarak 'Biz seni hiç görmedik! Biz Tacir Abdurrahman'ın bir oğlu ya da uzaktan yakından oğula benzer bir şeyi olduğunu hiç işitmedik!' diyemez. Böyle olsaydı, başımıza ne felaketler yağardı! Hükümet gelip mallarına el koyar ve oğlunu hakkından yoksun bırakırdı” demiş. Ve oldukça heyecanla bunları söyledikten sonra, aynı edayla “Ve kızımız Sabah Yıldızı için de aynı şekilde düşünüyorum! Onu da akrabalara tanıtmak istiyorum. Böylece bizim koşullarımıza uygun bir gencin annesinin onu oğluyla evermek üzere istemesi ümidi doğar. Biz de kendimizce, onların evlilikleriyle mutlanırsınız. Çünkü, dünya, ey Kamer'in babası, yaşamdı ve ölümden oluşmuştur; bahtımızın hangi gün doğacağını biz bilemeyiz!” diyerek sözünü sürdürmüştü.

Karısının bu sözlerini işitince, Tacir Abdurrahman, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak “Ey amcamın kızı, kuşkusuz, hiç kimse boynuna asılı bulunan kaderden kaçamaz. Ama sen de çok iyi bilirsin ki, ben çocukları evde böylesine kapatıyorsam bu sırf onları kem gözden esirgediğim içindir! Öyleyse önlem almamdan dolayı neden sitem ediyor ve kaygılanmayı unutmamı istiyorsun?” diye yanıt vermiş. Kadın da “kötülük ve uğursuzluk bizden ırak olsun! Peygambere duada bulun, ey şeyh!” demiş. O da “Tanrı'nın kutsaması onun ve yakınlarının üzerine olsun!” demiş. Karısı yeniden söze girişerek “Ve şimdi, çocuklarımızı kötü etkilerden ve kem gözden sakınacak olan Tanrı'ya güven! Zaten ben, Kamer için beyaz Musul ipeğinden bir sarık hazırladım ve kendisini tüm kötülüklerden korumak için onu, üzerine gümüşle kutsal ayetler işlediğim bir bohçaya yerleştirdim! Dolayısıyla, sen bugün, güvenlik içinde Kamer'i, çarşığı ziyaret etmesi ve babasının dükkânını görmesi için birlikte alıp götürebilirsin!” demiş. Ve artık kocasının rızasını beklemeden genç çocuğu aramaya ve onu en iyi giysilerle donatmaya gitmiş; ve kendisini görünce içi ferahlayan babasının ellerine teslim etmiş; o da “Maşallah! Tanrı'nın adı üzerine ve yörene olsun, ya Kamer!” diye mırıldanmış. Sonra, karısının söylediklerine inanmış olarak ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

... Ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup onunla birlikte sokağa çıkmış.

Daha evlerinin eşiginden ayrılır ayrılmaz, sokakta birkaç adım atmışlarken, yoldan geçenlerin delikanlıya ve onun akıllara ziyan veren güzelliğine takılıp şaşkınlığın sınırında şaşırarak durup yörelerini sardığını görmüşler. Çarşının kapısına ulaştıklarında ise bambaşka bir şey olmuş. Orada, gelip geçenler onları çevrelemeyi tümüyle bırakmışlar; kimi kişiler babasıyla selamlaştıktan sonra Kamer'in elini öpmek üzere yaklaşmış, kimileri de "Ya Allah! Bu sabah güneş ikinci kez doğdu! Ramazan'ın yeni hilali Tanrı yaratıklarının üzerinde parıldadı! Yeni ay bugün çarşı üzerinde görüldü!" demişler. Ve böylece her yandan hayranlıkla hoşnut haykırışlar duyulmuş ve yöresinde toplanan halk, genç çocuk için hayırlı dileklerde bulunmuş. İçi hiddetle dolan ve zihni bulanık babası onları azarlayıp haşladığı halde, buna aldırmamışlar; ve mübarek günde çarşıya inerek mucize kabilinden bir giriş yapan olağandışı güzellikteki genç çocuğu seyredip durmuşlar. Ve böylece, şu sözleri sanki onun için yazmış olan şaire hak vermişler:

Tanrım, Sen, güzelliği bizim aklımızı almak için yaratmışsın ve de bize 'Gazabımdan korkun!' diyorsun! Tanrım, Sen, tüm güzelliklerin kaynağısın ve güzel olanı seversin! Nasıl olur da yaratıkların güzeli sevmekten kendilerini alıkoyarlar ya da güzel olan karşısında arzularına gem vururlar?

Tacir Abdurrahman, böylece, oğlunu ayak üzeri seyretmek için yöresinde kadın ve erkeklerin çevrelenip hareketsiz, saygılı bir hayranlıkla saflar oluşturduklarını görünce, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve içinden karısına lanetler yağdırmaya ve bu densizlere savurmak istediği tüm hakaretleri ona savurmaya başlamış. Ve kendisine açıkça aykırı gelen bu durumdan onu sorumlu tutmuş.

Sonra, bağırıp çağırarak, oğlunun yöresini çevirenleri itmiş ve çabucak dükkânına ulaşmış, dükkânı açıp Kamer'i içeri sokmuş; böylece gelip geçenlerin densizliklerinin ancak uzaktan uzağa yer almasını sağlamış. Ve dükkân tüm çarşının odak noktası haline gelmiş; büyük küçük gruplar halinde toplananların sayısı saatten saate artmış; çünkü onu bir kez gören bir daha görmek istiyor, hiç görmemiş olanlar ise tüm güçleriyle bir şeyler görebilmek için çırpınıyorlarmış.

Durum böyleyken, dükkânın önünden gözleri gaiplere dalmış olarak bir derviş geçiyormuş; o da güzel Kamer'i babasının yanında olanca güzelliğiyle otururken görmüş, son kertede heyecanlı iç çekerek dükkânın önünde durmuş, heyecanlı bir sesle şu kıtayı okumuş:

Beng ağacının salınan dalları üzerinde, sanki safran sarısı
Ramazan ayının ııldadığını görüyorum.¹

Ve ona 'Senin adın ne?' diye soruyorum. 'Senin adın ne?'
Bana 'Lü-lü!' diye yanıt veriyor, bense 'Li-li' olarak yazıyorum. Ama o 'La-la!' diyor bana.²

Bunu izleyerek yaşlı derviş, uzun beyaz sakalını habire okşayarak dükkândan içeri girmiş, yaşına saygı duyarak ayağa kalkın çırakların arasından ilerleyerek tezgâha yaklaşmış.

Yaş dolu gözlerle genç çocuğa bakmış ve ona bir tutam fesleğen vermiş. Sonra genç çocuğa en yakın yerdeki tezgâhın önünde bulunan iskemleye oturmuş. Ve ta içinden, şairin şu dizelerinin ona ne kadar yaraştığını düşünmüş.

Güzel çocuk belirince, güzel siması Ramazan'da oruç
tutanlar için bir ay gibidir.

Ve orada, bakınız! Saygın ve kutsal görünümlü bir şeyh
ağır ağır yürümektedir!

1 Mathers'in çevirisinden tamamlanmıştır (Â.Ş.O.)

2 Arapçada *La*, *la* "hayır, hayır!" demektir, *lû'lû* ise "inci" anlamına gelir. Mathers, bu dizeleri, "*Adın ne senin?*" *dedim*. '*Lu lu*' *dedi*. '*Lu lu adlı bir inci!*' *Ben yeniden* '*Li li mi, ey inci ve de benim misin?*' *O ise*, '*La, la! La, la! Hayır, hayır! dedi*' olarak çevirmiştir (Â.Ş.O.)

Aşkı iyice incelemiş, gece gündüz onun uğrunda çabalamıştır; yasal olanla olmayan hakkında benzersiz bilgiler edinmiştir.

Genç oğlanlar ve genç kızlar arasında uğraşı verirken, bedeni çubuk gibi incelmıştır. Yaşlı kemikleri, pörsümüş derisinin altında!

Bir Magripli gibi oğlancı olan şeyhi daima nonoşu izler; Ama kadınlara gelince, söylendiği gibi her ne kadar ekşi cinsle tatlı cinsin tatlarını bilirse de, onlarla ilişkisi yüzeyseldir; yine de herhangi bir anda, genç Zeyn ile genç Zeyneb arasında hiçbir ayrım görmez.

Yüreği yumuşak, geri kalanı granit gibi serttir; ne kerametses! Teke için de, keçi için de, sakalsız için de, sakallı için de, her zaman ayaktadır.¹

Oğlancıdır şeyh, tıpkı bir Magripli gibi!

Hayranlıkla dükkânın önüne toplanmış olan halk, dervişin kendinden geçmiş halini görünce “Vallah! Bütün dervişler birbirine benzer! Kölekez satıcısının bıçağı gibidirler; erkeği dişiden ayırmazlar!” diyerek birbirlerine fikirlerini açıklamaya başlamışlar. Ötekiler de “Kötülük bizden ırak olsun! Derviş güzel çocuk için yanıp tutuşuyor! Allah onun türünden dervişleri kahr etsin!” demişler.

Genç Kamer’in babası Tacir Abdurrahman’a gelince, bütün bunları görerek kendi kendine “Bizim için yapılacak en akıllıca şey, her zaman olduğundan erken eve dönmektir” demiş. Ve dervişin uzaklaşmasını sağlamak için kemerinden bir miktar para çıkararak ona sunmuş ve “Bugünlük bu kadarla yetin, ey derviş!” demiş. Sonra, aynı anda oğlu Kamer’e doğru dönerek ona “Ah, oğlum! Bugün bunca can sıkıntısına uğramamızın nedeni olan anneni Allah nasıl bilirse öyle etsin!” demiş. Ama derviş yerinden kıpırdamadığından ve sunulan parayı da elini uzatıp almadığından, ona da “Kalk bakalım amca, dükkânı

1 Mathers bu dizeyi şöyle çevirmiş: “Ama, size doğrusunu söyleyeyim / İki türlü ilişkiye de kendini kaptırmıştır / Sakallısında da memelisinde de / Gerçeğin ilkelerini arar. / Ve genç içbükeyli ile genç dışbükeyli arasında / Cinsel organını dengeler!” (Â.Ş.O.)

kapayıp yolumuza gidiyoruz” demiş. Ve böylece konuşarak iki ayağı üzerine dinelmiş ve dükkânın kapısının iki kanadını kapatmaya koyulmuş. O zaman derviş üzerine çivilenmiş olduğu iskemleden kalkmış, ama bir an bile gözlerini Kamer’den ayırmamış. Ve tacirle oğlu dükkânı kapatarak halkı yarıp çarşının çıkışına doğru yönelince de onlarla birlikte çarşının dışına çıkmış; ayakları onların ayaklarının ardında ve bastonunu ayaklarıyla uyum içinde sallayarak, onları evlerinin kapısına ulaşıncaya kadar izlemiş. Tacir de dervişin yapışkanlığını görek, kendisini de, dine saygısından ve kendilerine bakan kalabalıktan dolayı incitmek istemediğinden, ona doğru dönmüş ve ona “Ne istemektesin, ey derviş?” diye sormuş. O da “Efendim, bu gece, sizin tarafınızdan davet edilmeyi çok istiyorum; bilirsin ki çağrılı, Yüceler Yücesi Tanrı’nın misafiridir” diye yanıt vermiş. Kamer’in babası da “Tanrı misafiri hoş gelmiştir! Gir öyleyse içeri, ey derviş!” demiş. Ama içinden “Vallahi Bu işin içinde ne olduğunu anlayacağım. Eğer bu derviş çocuğum hakkında kötü niyet taşıyorsa ve kötü talihi onu, davranışla ya da sözle fena bir şey yapmaya iterse, kuşkusuz onu öldürür, mezarına tükürerek bahçeye gömerim! Her ne olursa olsun, ilkin ona yiyecek bir şeyler vererek işe başlayayım, bu zaten Tanrı yolunda olan tüm konukların hakkıdır!” demiş. Ve dervişe eve sokmuş; zenci köle kıza, dervişe abdest alması için ibrik ve leğen ve yiyip içilecek şeyler getirmesini buyurmuş. Derviş de, Tanrı’nın adını anarak bir kez abdest almayı tamamlayınca hemen namaza koyulmuş; ve tüm Bakara Suresi’ni, ardından Tövbe Suresini ve Maide Suresi’ni¹ okumadan namazı bitirmemiş. Sonra besmele çekerek tabaklarda getirilen yemeklere ağırbaşlılık ve saygınlıkla yanaşmış. Ve iyiliklerinden dolayı Tanrı’ya şükürler etmiş.

Tacir Abdurrahman, zenci köleden dervişin yemeğini bitirdiğini öğrenince, kendi kendine “Şimdi işi aydınlığa kavuşturmanın zamanıdır” demiş. Ve oğluna doğru dönerek ona “Ey Kamer, git konuğumuz derviş bul ve ona ihtiyaç duyduğu her şeyi elde edip etmediğini sor; ve onunla bir süre eyleş! Çünkü dünyayı enine boyuna dolaşmış olan dervişlerin sözleri çoğu zaman dinlenmesi hoş şeylerdir ve öyküleri dinleyenlerin zihnine yarar sağlar. Bun-

1 Kur’an’ın en uzun üç suresi (Â.Ş.O.)

dan dolayı onun yanına otur, eğer elini tutarsa, sakın çekme; çünkü öğretimde bulunan, öğrenimin daha iyi edinilmesine yarar sağlayacak şekilde, kendisi ile öğrencisi arasında bir dokunuş olmasını yeğler. Ve her konuda, ona karşı, konuk olma niteliğinin ve yaşlı kişiliğinin seni zorladığı saygıyı göster!” demiş. Böylece oğluna nasihat verdikten sonra, onu hemen dervişin yanına yollamış; kendisi de üst kata çıkıp dervişin bulunduğu salonda geçen her şeyi duyup görebileceği bir mahalde yer tutmuş.

Derviş, güzel delikanlı eşikte görünür görünmez, öylesine bir heyecanın pencesine düşmüş ki, gözlerinden yaşlar fışkırmış ve çocuğunu kaybedip yeniden bulan bir ana gibi iç geçirmeye başlamış.

Kamer de onun yanına yaklaşarak mürrüsafinin¹ acılığını bala çeviren tatlı bir sesle, ona, herhangi bir eksiği bulunup bulunmadığını ve Tanrı’nın yarattıkları üzerine saçtığı nimetlerden nasibini alıp almadığını sormuş. Sonra da gelip kibar ve zarif bir edayla onun yanına oturmuş. Otururken farkına varmadan, badem ezmesi kadar beyaz ve yumuşak kalçasını ortaya koymuş. Böyle bir durumda şair, yalancı çıkarılmaktan korkmadan, şu dizeleri söyleyebilirmiş:

Ey inananlar, tüm incilerden ve bademlerden oluşmuş bir kalça! Eğer bugün Ba’sü ba’del-Mevt² günüdür dense, şaşmayın! Çünkü bu kalçaların açığa çıkıvermesinden daha iyi kanıtı olamaz bunun!

Ama derviş, kendini genç çocukla baş başa görünce, onunla her hangi aşırı bir senli benliliğe kapılmaktan uzak, onun bulunduğu yerden birkaç adım öteye çekilmiş ve gidip hasırın uzak bir köşesine hiç kuşkusuz edeple ve kendine saygılı tavrıyla oturmuş. Gözleri yaşla dolu, dükkândaki iskemle üzerinde kendisini kıpırtısız bırakan aynı heyecanın pençesinde, ona sessizce bakmayı sürdürmüştü. Kamer dervişin bu davranışına çok şaşırmış; ve ona, kendisinden neden kaçındığını, bir kusurunu mu gördüğünü ya da evlerinde konukseverliğe aykırı bir durumla

1 Mürrüsafi: Belsem (beyaz günlük) ağacından çıkarılan reçine (Â.Ş.O.)

2 Ba’sü ba’del-Mevt: Öldükten sonra dirilme (Â.Ş.O.)

mı karşılaştığını sormuş. Derviş de, yanıt verecek yerde, çok duygulanmış bir tarzda, şairin şu güzel sözlerini okumakla yetinmiş:

Yüreğim güzellekle vurulmuş; çünkü güzelliğin aşkıyla
mükemmelliğin zirvesine ulaşılır.

Ama aşkım arzudan ırak, duyarlıkla ilgili her şeyden
özgürdür. Ve ben başka türlü sevenlerin hepsinden nefret
ederim.

Hepsi bu kadar! Ve Kamer'in babası bunları görüp işitmiş ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve kendi kendine "Bu bilge dervişin sapık niyetlerinden kuşkulananarak Tanrı'ya karşı suç işledim ve mahcup oldum! Âdemoğluna benzerleri hakkında böylesi düşüncelere yönelten Ayartıcıyı¹ Allah kahretsin!" demiş. Ve derviş hakkında fikir edinmiş olmakla çabucak aşağı inip salona girmiş. Selam verip Tanrı misafirine iyi dileklerini sunmuş ve sonra "Tanrı'nın huzuru üzerine olsun ey kardeşim, senden heyecana kapılmanın ve döktüğün gözyaşlarının nedenini ve oğlumu görmekle neden o kadar derin iç çektiğini bana anlatmanı rica ediyorum. Çünkü böylesine bir etkinin kesinlikle bir nedeni olmalıdır!" demiş. Derviş de "Doğru söyledin, ey konukseverliğin babası!" demiş. O da "Bu durumda, beni fazla bekletmeden anlat da bunun nedenini öğreneyim!" demiş. Derviş de "Efendim, neden beni kapanmış bir yarayı yeniden açmaya, bıçağı etime çevirmeye zorluyorsun?" demiş. O da "Konukseverliğin sağladığı hakla, ey kardeşim, senden merakımı gidermeni rica ediyorum!" demiş. O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim..."

Ama anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim, ben, Yaradan'ın eserine gece gündüz hayran olarak Tanrı'nın toprakları ve ülkelerinde sürekli gezip dolaşan fakir bir dervişim.

1 "Ayartıcı" sözcüğüyle Şeytan kastediliyor (Â.Ş.O.).

Böylece bir cuma günü, sabahleyin, bahtım beni Basra kentine yöneltti. Kente girerken, çarşıların, dükkânların ve mağazaların açık olduğunu, camekân ve tablalarda tüm malların ve yiyecek maddelerinin, tüm yenen içilen şeylerin sergilenmiş bulunduğunu gördüm; ama aynı zamanda ne çarşılarda ne de dükkânlarda, tacirden de, müşteriden de, kadın ve kızdan da, gelip geçenden de, avare dolaşandan da kimseler bulunmadığını da gözledim; her şey öylesine terk edilmiş, öylesine boşluğa bırakılmıştı ki, herhangi bir sokakta bir köpeğe, bir kediye ya da oyun oynayan çocuklara bile rastlanmıyordu; her yanda ıssızlık ve sessizlik vardı ve de sadece Tanrı'nın tek Varlığı... Ve bütün bunlardan şaşıp kalmış olan ben, kendi kendime 'Bu kentte oturanların, kedileriyle köpekleriyle, böylesine tablalarda tüm bu eşyayı terk ederek nereye çekip gittiklerini kim bilir!' dedim. Ama büyük bir açlık içimi kemirdiğinden, bu düşüncelere uzun süre gömülü kalmadım; ve bir tatlıcının en güzel camekânını gözüme kestirerek, talihin bana sunduğu şeyleri yedim ve o dükkânda ihtiyacımı sağladım. Bunu izleyerek, bir kebabçının tezgâhına doğrudum ve iki, üç ya da dört yağlı kuzu şişi, henüz fırından çıkmış iki piliç kızartması ve birkaç puf böreği yedim; tüm gezgin dervişlik yaşamımda, dilim, böylesine hoş tat, burnum böylesine güzel koku almamıştı. Tanrı'ya fukara kullarının başına bunca nimeti yığdığından dolayı şükürler ettim. Sonra bir şerbetçi esnafının dükkânına girdim ve orada bir ya da iki gerger Hint sümbülü ve asilbentle kokulandırılmış şerbet içtim; böylece sadece, uzun zamandır zengin kentlilerin içkilerinden mahrum kalan gırtlığımın ilk isterlerini yatıştırmış oldum. Ve hayırlar sağlayan Tanrı'ya iman edenlere Selsebil Çeşmesi'ni yeryüzünde tatma zevki uyandırdığından ötürü şükürler ettim.

Böylelikle içime sükûnet sağladıktan sonra, içinde oturanların ancak birkaç saniye önce terk etmiş bulunduklarından kuşku bulunmayan bu kentin garip durumu üzerine düşünmeye koyuldum; ve bu ıssızlıkta adımlarımın sesinden büyük bir korku duymaya başlamışken; bir çalgı sesinin çınlayışını duydum; bunu iyice izleyince, tam da bana doğru yaklaşmakta olan saz çalanlardan geldiğinin farkına vardım.

O zaman tek tanığı olduğum bunca şaşırtıcı şeylerle zihnim bulanarak artık bu kentin büyülenmiş bulunduğuna ve duyduğum çalgı sesinin Tanrı kahredesi kötü niyetli ifritler ve ecinnilerden başkasının marifeti olmadığına inanç getirdim. Ve büyük bir korkuya kapılarak bir tahılçı dükkânına hızla girdim ve dip tarafındaki bir kuru bakla çuvalının ardına saklandım. Ama, efendim, doğam gereği, Tanrı beni bağışlasın, meraklı olma kusurunun etkisi altında bulunduğumdan, çuvalın ardına, görülmeyecek ama yine de sokağı görebilecek bir şekilde yerleşmiştim. Ve kendimi en az rahatsızlık duyacak biçimde bir duruma soktuktan sonra, sokaktan, ecinni ya da ifritlerin değil, kuşkusuz cennet hurilerinden oluşmuş bir mevkibin geçmekte olduğunu gördüm. Bu mevkipte ay yüzlü kırk genç kız, örtüsüz güzellikleri içinde iki sıra halinde kendiliğinden bir musiki oluşturan adımlarla ilerliyorlardı. Bunların başında da kuşsu hareketlerini müziğin verilerine uyduran bir çalgıcı ve rakka-se topluluğu bulunuyordu. Gerçekte de, bunlar hiç kuşkusuz, güvercinlerden de beyaz ve yengi kuşlar idi. Yoksa Âdem kızları bunca uyumlu ve havai olabilirler miydi? Ve herhalde Sütunlu İrem sarayından ya da Cennet bahçelerinden gelip varlıklarıyla yeryüzünü büyülemiş olmalıydılar.

Ne olursa olsun, efendim, son çift henüz içerdeki bakla çuvalının ardında gizlendiğim dükkânın önünden geçmekte iken, dizginini iki genç zenci kızın çektiği alnı yıldızlı bir kısrağ üzerinde geçen öylesine bir gençlik ve güzellikle bezenmiş bir kadın gördüm ki, aklım yerinden oynadı, nefesim kesildi ve neredeyse bakla çuvalının ardında sırtüstü yere düşecektim, efendim! Giysilerine serpilmiş değerli taşlardan da göz kamaştırıcı olan bu kadının saçları, boynu, bilekleri ve topukları elmasların parıltısı ve inci ve değerli mücevherlerden yapılmış gerdanlıklar ve bileziklerin ışıltısında gözden yitiyordu. Sağında da, elinde, kabzası tek parça bir zümrütten oluşmuş bir kılıç tutan bir köle yürüyordu. Ve onu taşıyan kısrağ, başında taşıdığı taçla gururlanan bir sultan gibi ilerliyordu. Bu göz kamaştıran görünüm, yavaş yavaş, bana da tutkuyla hançerlenmiş bir yürek, sonsuza dek köleliğe dönüşmüş bir ruh ve tüm güzellikleri hatırlayıp bunlara 'Onunla kıyaslanınca siz nesiniz ki!' diyen gözler bırakarak uzaklaştı.

Bu mevkip tümüyle gözden yittiği zaman ve çalgıcıların sazlarının musikisi bana ancak uzaklardan ulaştığında artık bakla çuvalının ardından ayrılmaya ve dükkândan sokağa çıkmaya karar verdim. Ve bunu yapınca, aynı anda müthiş bir şaşkınlığa kapıldım; çünkü, çarşının yeniden canlandığını ve tüm tacirlerin sanki yeraltından ortaya çıkmışlarcasına, tezgâhlarının başındaki kendilerine ait yerlerini aldıklarını ve benim gizlendiğim dükkânın sahibi olan tahlıcının da, nereden çıktığını anlamadan ortaya çıkıp kümes hayvanı besleyenlere ve diğer müşterilere tohum satmaya başladığını gördüm. Ben de, gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek, yoldan geçen birine yaklaşıp tanıklık ettiğim seyirlik görünümün ne anlama geldiğini ve alnı yıldızlı kısırağa binmiş olan harika kadının adını sormaya karar verdim. Ama, büyük bir telaşa kapılarak bu adam bana şaşırmış bir bakış fırlattı, yüzü sapsarı oldu ve urbasının eteğini kaldırarak, sanki bahtının uğursuz saati kendisini izliyormuş da bundan kaçıyor-muşçasına hızla, sırtını çevirip bacaklarını rüzgâra teslim ederek yanımdan kaçtı. O zaman ben, yoldan geçen ikinci bir kişiyi durdurarak kendisine aynı soruyu sordum. Ama o da bana yanıt verecek yerde öteki yakaya bakarak yolunu sürdürdü. Böylece daha birçok kişiye soru sordum; ama hiçbirini benim sorularıma yanıt vermek istemedi; ve herkes sanki bir dışkı çukurundan çıkmışım ya da baş kesen bir kılıç çekmişim gibi benden kaçtı. O zaman kendi kendime 'Ey derviş *fulan*, bu işi aydınlatmak için sana bir berberin dükkânına girip başını tıraş ettirmekten ve o sırada berbere soru yöneltmekten başka yapacak iş kalmıyor. Çünkü, bilirsin ki, bu mesleği yerine getirenlerin gıdıklanmış dilleri vardır ve her zaman söz dillerinin ucundadır. Ve ancak böyle bir berber sana öğrenmeyi istediğin şeyleri söyleyebilir!' dedim. Böyle düşünerek bir berber dükkânına girdim ve üzerimde bulunan paradan cömert bir ödeme yaptıktan sonra, ona bunca yüreктen öğrenmek istediğim şeyden söz ettim ve doğaüstü güzelliği olan o kadının kim olduğunu sordum. Berber, oldukça dehşete düşerek ve gözünü sağa sola çevirerek, sonunda 'Vallahi, derviş amca, eğer başını boynunun üzerinde tutmak, boynunu da sağ salım görmek istiyorsan, görmek bahtsızlığına uğradığın neyse, ondan, kim olursa olsun asla söz etmemeye

dikkat et! Hatta daha iyisi, tamamıyla güven içinde olman için, kentimizi hemen terk et, yoksa, çaresiz kahrolursun! Bu konuda söyleyebileceğimin hepsi bu kadardır! Çünkü, insanların çekirgeler gibi öldüğü tüm Basra'da, mevkip gelmeden önce saklanamamak felaketine uğradıkları takdirde halkı belaya uğratacak bir sırdır bu! Gerçekten elinde yalın kılıç tutan köle, mevkibin geçişini seyretmek merakında olan ya da geçit sırasında saklanmayan densizlerin kellelerini uçurur. İşte sana bu konuda söyleyebileceğimin tümü bu kadardır!" diyerek yanıtladı.

O zaman ben, efendim, berberin başımı kazıması işi biter bitmez, dükkândan ayrıldım ve kentten çıktım ve ancak duvarların dışına çıktıktan sonra huzura kavuştum. Ve çöller ve ülkeler aşarak sizin kentinize gelinceye kadar yolculuğumu sürdürdüm. Burada çoğu zaman yemeyi içmeyi de unutarak, gece gündüz, ruhum kaçamak olarak gördüğüm o güzellikle dolu olarak yaşadım. İşte yine bu durumda siz, efendimizin bulunduğu dükkânın önüne geldim ve bana, bir kardeşin ötekine benzediği kesinlikle bu doğaüstü genç kıızı hatırlatan oğlun Kamer'i orada gördüm. Bu benzeyiştten öylesine etkilendim ki, bir akılsıza yaraşır şekilde gözyaşlarımı dökmekten kendimi alamadım! İşte, efendim, benim iç çekmelerimin ve heyecanımın nedeni budur!" demiş.

Derviş, böylece öyküsünü anlatıp bitirince, genç Kamer'e bakarak yeniden gözyaşlarına gömülmüş; ve hıçkırıklar arasında "Tanrı üzerine olsun efendim, sana anlatacak şeyi anlattığıma göre, bir Tanrı hizmetkârına gösterdiği konukseverliği de kötüye kullanmak istemediğimden, bana çıkış kapısını aç ve yola koyulmamı sağla! Ve eğer bana iyilik gösterenlerin başı üzre açıklayacağım bir dileğim varsa, oğlun ve Basralı genç kız gibi iki aynı kertede mükemmel yaratık yaratan Tanrı'nın, eserini, onları birleştirerek tamamlaması dileği olacaktır, bu!" diye eklemiş. Ve bunları söyledikten sonra, kalması için çok sıkıştıran Kamer'in babasına karşın, ev sahipleri için bir kez daha Tanrı'nın kutsamasını diledikten sonra, iç çekerek, geldiği gibi, uzaklaşmış. Ve işte onun hakkında bilinen her şey bu kadarmış!

Genç Kamer'e gelince, o gece hiç gözlerini yumamamış; çünkü zihni dervişin anlattıklarıyla meşgulmüş. Ertesi gün şafak söker sökmez, annesinin yanına girmiş ve onu uyandırarak ken-

disine “Anne, bana giyecek ve yiyecekler hazırla; hemen şimdi bahtımın beklediği Basra’ya gitmek üzere yola çıkmam gerek!” demiş. Annesi, onun bu sözlerini duyunca, ağlayarak kocasını çağırmış ve bu denli şaşırtıcı ve beklenmedik olan bu haberi ona aktarmış. Kamer’in babası, mantıklı hiçbir şeyi dinlemek istemeyen oğlunu alıkoymaya çalışmış; oğlan sonunda “Hemen Basra’ya gitmek üzere yola çıkmazsam, kuşkusuz ölürüm!” diye sözünü bağlamış. Kamer’in babası da, bu kesin konuşma ve bükülmez karar karşısında, bahtın takdir ettiği bu durumu, içini çekerek kabul etmekten başka bir şey yapamamış. Ve Kamer’in babası, onun lafını dinleyip Kamer’i çarşıya götürdüğünden beri olup biten aykırı şeylerin tümünden karısını sorumlu tutmaktan kendini alamamış. Kendi kendine “İşte gösterdiğin onca itina ve tedbirliliğin sonu nereye vardı görüyorsun, ya Abdurrahman! Sığınılacak ve gücünden yararlanılacak Yüceler Yücesi Tanrı’dan başkası yoktur! Yazılan çekilir, kimse de bahtın hükmüne karşı çıkamaz!” demiş. Kamer’in annesi, kocasının sitemleriyle karşı karşıya bulunmaktan ve oğlu hakkında davranışlarını etkilediğinden ötürü iki kat kederlenerek onun yola çıkması için hazırlıklar yapmak zorunda kalmış. Ona, içinde yakutlar, elmaslar, zümrütlerden oluşan kırk iri değerli taşın bulunduğu bir kese vermiş ve kendisine “Bu küçük keseyi üzerinde dikkatle sakla oğlum. Eğer paran tükenirse sana yarar sağlayacaktır!” demiş. Babası da ona, yolculuk masraflarını ve yabancı ülkelerde oturma harcamalarını karşılamak üzere doksan bin altın dinar vermiş. Ve ikisi de ağlaşıp kucaklaşmışlar ve vedada bulunmuşlar. Babası da oğlunu, Irak doğrultusunda yola çıkmakta olan bir kervanbaşına emanet etmiş. Kamer, babasının ve annesinin ellerini öptükten sonra, onların iyi dilekleriyle birlikte Basra’ya doğru yola çıkmış. Tanrı ona güven sağlamış; ve hiçbir güçlkle karşılaşmadan bu kente gelmiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ve hiçbir güçlkle karşılaşmadan bu kente gelmiş.

Onun kente gelişi, tam da bir cuma sabahına rastlamış ve Kamer dervişin kendisine anlattığı her şeyin gerçeğin kendisi olduğunu anlamış; ve gerçekten, çarşıların boşalmış, sokakların bomboş, dükkânların açık, ama alıcı ve satıcılardan yoksun bulunduğunu görmüş. Karnı aç olduğundan, doyuncaya kadar kendine uygun gelen her şeyi yiyip içmiş. Tam da yemeğini bitirdiği sırada musikiyi işitip dervişin yaptığı gibi çabucak koşup saklanmış. Biraz sonra kırk cariyesi ile genç kadının belirdiğini görmüş. Onun güzelliğini görünce, öylesine güçlü bir heyecana kapılmış ki, gizlendiği köşede düşüp bayılmış.

Yeniden kendine geldiği zaman, çarşının canlandığını ve sanki işler hiç kesintiye uğramamış gibi gelip geçenler ve rastgele dolaşanlarla dolduğunu görmüş. Kafasından genç kadının doğaüstü güzelliklerinin ayrıntılarını geçirerek gidip kendisine belli başlı tacirler nezdinde bulabildiği en zengin ve en gösterişlilerinden şahane giysiler satın almış. Sonra da, hamama gidip orada uzun ve özenli bir yıkanmadan sonra, genç bir şah gibi parlamış olarak çıkmış. O zaman, daha önce dervişin başını kazıyan berberin dükkânını bulmaya gitmiş; ve de bulmakta gecikmemiş. Dükkâna girmiş; ve selam verip aldıktan sonra, berbere “Ey eli yeğnilerin babası, seninle gizlice görüşmek istiyorum. Her zaman kabul ettiğin müşterilere dükkânın kapalı tutmanı senden rica ediyor ve zaman kaybıyla yitirdiğin kazancı da buyur, işte sana ödüyorum!” demiş. Ve ona, berberin, elinin hafif bir hareketiyle tarttıktan sonra alıp çabucak kemerine soktuğu altın dinarla dolu bir kese uzatmış. İkisi dükkânda başbaşa kaldıkları zaman, ona “Ey eli yeğnilerin babası, ben bu kentte bir yabancıym. Senden sadece, bu cuma gününde, sabah sabah herkesin çarşığı terk etmesinin nedenini öğrenmek istiyorum!” demiş. Berber de genç adamın cömertliğinden ve emirlere yaraşır tavrından etkilenerek, ona “Efendim bu, herkes gibi benim de merak ettiğim ve her cuma sabahı saklanmaya özen göstermekle birlikte asla sırrına eremediğim bir gizdir. Ama madem ki, bu iş senin yüreğini böylesine etkilemiştir; ben kardeşime bile yapmayacağım bir şeyi senin için yapacağım. Seni kentte olup biten her şeyden haberi olan karımla tanıştıracam; çünkü o, büyüklerin ve sultanın sarayları dahil, Basra’nın tüm haremle-

rine koku satmak üzere girer. Ben de, senin halinden anladığıma göre, sorunu çözmek için sabırsızlık gösterdiğine ve öte yandan sana yardım vaat ettiğime göre, gidip hemen amcamın kızını bulayım ve meseleyi ona açayım! Ben dönünceye kadar, sen burada, dükkânda beni bekle!” demiş.

Ve berber, Kamer’i dükkânında bırakarak karısını bulmaya gitmiş ve ona eve gelişinin nedenini açıklamış; ve altın dinar dolu keseyi de kendisine vermiş. Doğurgan bir zekâsı ve hizmete yatkın bir yüreği olan berberin karısı “Kentimize bu gencin hoş gelişleri olsun! Ben başımla gözümle ona hizmet etmeye hazırım! Git onu bul ve buraya getir ki, neyi bilmek istediğini iyice öğreneyim!” diye yanıt vermiş. Berber de dükkânına dönüp orada oturmuş, kendisini bekleyen Kamer’i bulmuş ve ona “Oğlum, kalk da benimle birlikte ‘Bu iş kolay!’ diyerek sana bildirmemi isteyen amcamın kızı, analığının yanına gel!” demiş. Ve onu elinden tutarak evine götürmüş; orada karısı bunları tatlı ve candan bir ilgiyle ve hoş gelişlerle karşılamış. Kamer’i divana, onur mevkiine oturtarak kendisine “Sevgili konuğumuza hayırlar dileriz! Evimiz evindir ve bu evin sahipleri senin kölelerindir! Başımız üzerine, gözümüz üzerine gelmişsin! Emret! İştirmek itaat etmektir!” demiş. Ve ona, çabucak bakır bir tepside konukseverlik şerbetleri ve reçelleri sunmuş; her tür reçelden birer kaşık almaya zorlamış; ve her kaşıқта “Konuğumuzun yüreğine zevk ve güç versin!” dileğinde bulunmuş.

O zaman Kamer, büyük bir avuç dolusu altın dinar almış ve “Bu kadar az sunduğumdan dolayı beni bağışla!” diyerek berberin eşinin kucağına bırakmış. Sonra da ona “Şimdi, anacığım, sözü geçen konuda bildiğin her şeyi bana anlat!” demiş. Bunun üzerine berberin eşi anlatmaya başlamış:

Bil ki, oğlum, ey gözümün nuru ve başımın tacı, Basra sultanı bir gün Hint sultanından armağan olarak, denizin mucize yaratan doğurgan varlıklarından biri üzerine yansıyan gün ışığından yaratılmışçasına güzel bir inci aldı. Bakış şekline göre, bu inci, aynı zamanda hem beyaz hem de yaldızlı görünüyormuş; ve bağrında, sanki sütün içinde yangın çıkmışçasına bir hareket varmış. Şah, onu bütün gün göz önünde tutuyor ve ondan hiç ayrılmak istemediğinden, boynuna ipek bir kordonla asılı

bulundurmak istiyormuş. Ama saf ve delinmemiş olduğundan, Basra'nın tüm cevahircilerini getirtmiş ve onlara "Bu harika inci-yi ustaca delmenizi istiyorum! Harika cevherini zedelemeyen kim bunu yapmayı başarır, benden istediğini dileyebilir! Dile-ği hemen yerine getirilecek, fazlası da yapılacaktır! Ama, gere-ğince başarı sağlayamazsa ya da kötü talihi inciye en küçük zara verdirirse, ölümlerin en kötüsüyle cezalandırılacaktır! Çünkü lanetli beceriksizliğinden ötürü her türlü işkenceyi yaptırdıktan sonra onun başını kestirim! Ne dersiniz, cevahirciler?" demiş.

Sultanın bu sözlerini duyan ve bunun canlarına mal olaca-ğını anlayan cevahirciler, büyük bir korkuya kapılmışlar ve "Ey zamanın şahı, böylesine bir inciye delmek oldukça ince bir iştir! Biz, sıradan bir inciye delmenin bile çok ustalık ve el becerisi istediğini ve kaçınılmaz bir olay çıkmaksızın iyi sonuç alma-nın pek az ustaya nasip olduğunu biliriz! Bundan dolayı bizim güçsüz araçlarımızın baş edemeyeceği böyle bir şeyi yapmak için bizi zorlamamanı senden rica ederiz. Çünkü böylesine bir iş için gereken ustalık karşısında bizim ellerimiz mahkûmdur. Yine de, böylesine ince bir görevi yerine getirebilecek kişinin şeyhimiz olduğunu sana söyleyebiliriz!" demişler. Şah da, onlara "Sizin şeyhiniz de kimdir?" diye sormuş. Onlar da "Cevahircibaşı Ubeyd'dir! O bizle kıyaslanınca son kertede ustadır, sanki her parmağında bir gözü, her gözünde de ince bir titizlik vardır!" yanıtını vermişler. Şah da, onlara "Gidip gecikmeden onu bulup bana getirin!" demiş. Cevahirciler bu buyruğu çabucak yerine getirip şeyhleri Ubeyd Usta ile birlikte geriye dönmüşler. O da şahın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, buyruklarını almak üzere karşısında beklemiş. Şah ondan ne gibi bir hizmet beklediğini ve sağlanacak başarı ya da başarısızlığa göre ne gibi ödülleri ve cezaları verileceğini anlatmış. Ve aynı zamanda ona inciye göstermiş. Cevahirci Ubeyd, harika inciye eline almış, bir saat süreyle onu incelemiş. Sonra da "Eğer bunu delemesem ölmeyi göze alıyorum!" demiş; ve oturum kapandığından, şahın izniyle yere çömelmiş ve kemerinden bazı gereçler çıkararak inciye iki ayağının başparmakları arasına sıkıştırmış ve inanıl-maz bir ustalık ve yeğnilikle, sanki bir çocuk topaç çevirir gibi gereçlerini hareket ettirmiş ve kendisi için bir yumurtayı delmek

bakımından gerekli olan en kısa zaman içinde herhangi bir kusur işlemeyen ve kopukluk yapmadan iki eşit ve bakışumlu delik oluşturarak bir yandan öbür yana delmiş. Sonra yeniyle silerek inciyi şaha uzatmış; şah da içi ferahlamış, keyif ve memnurluk duyarak sıçrayıp durmuş. Ve inciyi ipek bir kordonla boynuna geçirerek gidip tahtına oturmuş; ve inci boynunda bir güneş gibi asılı dururken, neşeden parıltıya gözlerle yöresine bakınmış.

Bunu izleyerek, Cevahirci Ubeyd'e dönmüş ve ona "Ey Ubeyd Usta, şimdi dilemek sırası sende!" demiş. Cevahirci de bir saat kadar düşündükten sonra "Tanrı şahımızın ömrünü arttırsın! Ama, tutuk parmaklarıyla harika inciyi büyük bir onurla eline almış ve arzusuna uygun olarak şahına sunmuş olan kölenin, yaşlı olup ömrünün dönüşümünde bulunan bütün kocaların, karılarının kendilerinden hoşnut olması için yaptıkları gibi, incilikle davranması gerektiği ve ondan hiçbir ilgiyi esirgemediği ve kendisine danışmadan hiçbir şey yapmadığı gencecik bir eşi vardır. Ve kölenin durumu kesinlikle böyledir, ey zamanın şahı! Bundan dolayı yüce efendimizin kendisine ileri sürmesini önerdiği dilek için gidip eşimin fikrini almak ve benim düşünebileceğim dileği onun da yeğ tutup tutmadığını anlamak isterdim. Çünkü Tanrı ona sadece gençlik ve güzellik vermemiş; ama verimli ve kavrayışlı bir zekâ ve sınanmış bir karar verme yeteneği de vermiştir!" diye yanıt vermiş. Şah da "Acele git de Ubeyd Usta, karına danış ve bana onun cevabını getir! Çünkü vaadimi yerine getirmedikçe huzur bulmam!" demiş. Cevahirci saraydan çıkmış; gidip karısını bulmuş ve ona durumu anlatmış. Genç kadın "Ömrüm sona ermeden bana dilediğim günü gösteren Tanrı'ya şükürler olsun! Gerçekte, benim, anlatılması ve yerine getirilmesi oldukça garip bir dileğim vardı! Biz şimdi bile Tanrı'nın inayetiyle ve işlerinin sağladığı refahla zengin ve ömrümüzün geri kalan bölümünde muhtaçlıktan uzağız. Bu bakımdan yerine getirilmesini istediğimiz bir dileğimiz yok. Benim yerine getirilmesini istediğim dilek ise, hükümetin hazinesine bir dirhemlik bile ağırlık vermeyecektir. İşte böyle! Git şahtan, her cuma günü, şah kızlarınıninkine benzer bir mevkiple bana Basra sokaklarında, başını yitirme korkusuyla herkes ortadan çekilmişken, dolaşabilme izni vermesini iste. Ve işte, deli-

nen inci konusundaki çalışmanın ödülü olarak şahtan dilediğim sadece bundan ibarettir!” demiş.

Genç karısının bu sözlerini işiten cevahirci, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve kendi kendine “Allah kerimdir! Doğrusu bir kadının beyninden ne geçtiğini bilmekle övünebilecek kişi var mıdır acaba?” demiş. Ama karısını çok sevdiğinden, kendisi de çok yaşlı ve de çirkin olduğundan, ona karşı çıkmak istememiş; ve “Ey amcamın kızı, arzun baş üstünedir, göz üstünedir. Ama çarşı tacirleri mevkîp geçerken gizlenmek üzere dükkânlarını terk ettiklerinde, kediler ve köpekler tezgâhlarını kınıp geçirir ve vicdanlarımıza ağır gelen zararlar verirlerse ne olacak?” diye yanıt vermekle yetinmiş. Kadın da “O gün için çarşılarda dükkânı bulunan herkesin ve bekçilerin tüm kedileri ve köpekleri kapatmaları buyruğu verilerek bu önlenebilir! Çünkü benim geçişim sırasında dükkânların açık bulunmasını istiyorum! Ve büyük küçük herkes, kapıları kapatılacak olan camilere gizlenirler, kimse de ben geçerken başını çevirip bakmaz!” demiş.

O zaman Cevahirci Ubeyd, gidip şahı bulmuş ve kafası son kertede karışık, ona, karısının dileğini bildirmiş. Şah da “Bunda uygunsuzluk görmüyorum!” demiş. Ve hemen tellalları aracılığıyla tüm kente, her cuma günü ezan okunmadan iki saat önce tüm halkın dükkânlarını bırakmalarını ve camilere saklanıp başlarının omuzları üzerinden uçurulmasını istemiyorlarsa, sokaklarda görünmekten sakınmalarını buyurmuş. Ve de kedileri ile köpeklerini de, eşekleri ile develerini de, kısacası sokaklarda gezebilecek tüm hayvanlarını da kapalı tutmalarını bildirmiş. O zamandan beri, cevahircinin karısı, böylece her cuma günü, öğle ezanından iki saat önce, hiçbir insan, köpek, kedi sokaklarda bulunmak cesareti göstermeksizin dolaşır olmuş. Ve işte ey Sidi Kamer, senin, bu sabah, gerçekten, geçerlerken, bakmak cesaretini gösterecek olanın başını uçurmak üzere yalın kılıcıyla genç bir kôlenin başında bulunduğu genç kızlardan oluşan mevkîbin ortasında gördüğün olağanüstü güzellikteki kadın, bu cevahircinin eşidir!” demiş.

Ve berberin karısı, Kamer’e, bilmek istediği şeyi böylece anlattıktan sonra bir an susmuş; onu gülerek gözettikten sonra “Ama çok iyi anlıyorum ki, ey güzel yüzlü, kutsanmış efendim,

bu öykü sana yeterli görünmedi; ve benden, örneğin yaşlı cevahircinin eşi bu harika genç kadını yeniden görmek için bir çare bulmamı da istemektesin!” diye eklemiş. Kamer de “Ey anacığım, gerçekten, yüreğimin en içten dileği budur! Çünkü ben, yokluğunun gözyaşlarına boğduğu, beni çok seven anamı, babamı terk ederek sırf onu görmek için memleketimden çıkıp buraya geldim” diye yanıt vermiş. Berberin karısı da “Bu durumda, oğlum, söyle bakayım bana, gerçekte değerli eşya olarak neyin var, senin?” demiş. O da “Anacığım, yanımda, diğer güzel şeyler arasında, her biri beş yüz altın dinar eden ilk türden değerli taşlar, her biri yedi yüz altın dinar eden ikinci türden değerli taşlar, her biri sekiz yüz elli dinar eden üçüncü türden değerli taşlar, ve her biri bin dinar eden dördüncü türden değerli taşlar olmak üzere dört tür mücevher var!” demiş. Kadın “Ve yüreğin bu türlerin her birinden dört mücevherin elinden çıkmasına razı olmaya hazır mı?” diye sormuş. O da “Yüreğim rahatlıkla elimde bulunan tüm mücevherlerin ve elimin altında bulunan başka her şeyin devredilmesine razıdır!” diye yanıtlamış. Kadın “Öyleyse, ayağa kalk, oğlum! Ey tüm cömertlerin başına taç olacak kişi, git cevahirçiler çarşısında Cevahirçi Ubeyd Usta’yı bul ve onu görünce aynen sana söyleyeceğim şeyleri yerine getir!” demiş.

Ve arzuladığı amaca ulaşmak için, yapması gereken her şeyi ona anlatmış; ve “Her durumda, tedbiri ve sabrı elde bulundurmamak gerek! Ama sen, sana bildiklerimi yaptıktan sonra, gelip her şeyi bana anlatmayı ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... Ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma!” demiş. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve berberin karısı olan koku satıcının talimatını, iyice belleğine yerleştirmek üzere tekrarlayarak berberin evinden çıkmış. Ve bu iyiliksever kadını bir işaret taşı gibi yoluna çıkaran Tanrı’ya şükürler etmiş.

Ve böylece cevahirciler şeyhi Ubeyd Usta'nın bulunduğu çarşıya gelmiş. Dükkâna girerek, çıraklarının ortasında cevahirciyi görüp, elini yüreğine basıp sonra da dudaklarına ve başına götürerek ve "Barış üzerine olsun!" diyerek selamlamış. Ubeyd Usta da ona selamını iade etmiş ve onu özenle kabul edip oturmasını rica etmiş. O zaman Kamer kesesinden seçkin, ama elinde bulunan dört türden daha az güzel olan bir taş çıkarmış; ve ona "Ey usta, senden bu taş için değerine yaraşır, ama en sade tarzda ve ağırlığı bir miskalden fazla olmamak kaydıyla bir yüzük yapmanı çok arzu etmekteyim!" demiş. Aynı zamanda kendisine yirmi parça altın vermiş ve "Bu, ey usta, bana göreceğin işi ödüllendirmek için düşündüğüm paranın sadece küçük bir peşinatıdır!" demiş. Aynı şekilde oradaki pek çok çırağa bahşiş olarak ve zengin giyimli genç yabancıнын dükkâna girdiğini gördükleri andan başlayarak sokakta birikmiş olan birçok dilenciye de sadaka olarak birer altın vermiş. Ve bu tarzda davranarak, bütün bu kişileri, cömertliğine, güzelliğine ve seçkin tavırlarına hayran bırakarak oradan çekilip gitmiş.

Ubeyd Usta'ya gelince, taşın üstüne takılacağı yüzüğün yapımında en küçük bir gecikme yapmamış; ve olağanüstü bir beceriyle donanmış bulunduğundan ve dünyada başka hiçbir cevahircinin sahip bulunmadığı araçları elinde bulundurduğu için, titizlikle çalışarak, günün sonuna doğru işi bitirmiş. Genç Kamer ertesi günden önce gelip kendisini aramayacağından, harika bulduğu ve ağzı sulandıracak kadar berrak bir suyu olduğunu gördüğü taşı üzerine taktığı yüzüğü götürüp sözü edilen genç karısına göstermek üzere yanına almış.

Ubeyd Usta'nın eşi olan genç kadın yüzüğü görünce, onu çok güzel bulmuş ve kocasına "Kimin için yapıldı bu?" diye sormuş. O da "Bu harika mücevherden de daha göz kamaştırıcı olan genç bir yabancı için. Bil ki, gerçekten, bana peşinat olarak yirmi altın ödemiş bulunan bu yüzüğün sahibi, yürekte yara açan gözleri, yase-min ekili bir çiçekliğe düşen lale taç yapraklarına benzer yanakları, Süleyman'ın mührü gibi ağzı, kırmızı akik kanında ıslanmış dudakları, bir sakan'ın gibi zarif başını taşıyan ve bir karacanın boynuna benzer boynuyla güzel ve sevimlidir. Her türlü övgünün üzerinde olan niteliklerini özetlemek için, gerçekten güzel, güzel

olduğu kadar da sevimli olduğunu ve bunların, sadece üstün nitelikleri bakımından değil, genç yaşı ve yüzünün çizgileri bakımından da onu sana bentzettığını söyleyebilirim!” demiş.

Cevahircinin genç karısı da bu sözleri duymuş ve onları ruhunun derinliklerinde saklamış; ama onu etkileyen duygulardan hiçbirini belirtmemiş. Kocasına ilgisiz bir tavırla “Şu yüzüğü göster bana!” demiş. Ubeyd Usta da, yüzüğü ona vermiş; kadın yüzüğe şöyle bir bakmış sonra kaygısızca parmağına geçirmiş. Sonra da “Sanki benim parmağım için yapılmış! Bak ne kadar yakıştı!” demiş. Cevahirci de “Yaşasın o huri parmakları! Valla-hi, hanımım, bu yüzüğün sahibi cömertlik ve incelik sahibidir, yarından tezi yok, hangi fiyatta olursa olsun yüzüğü bana satmasını ondan rica edecek ve onu sana geri getireceğim!” diye yanıt vermiş.

O süre içinde Kamer, neler yaptığına dair bilgi vermek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona fakir berber için armağan olarak yüz parça altın vermiş! Sonra da koruyucusuna, yapacak başka ne olduğunu sormuş. O da “Cevahirciyi gördüğün zaman sana yaptığı yüzüğü alma! Parmağına dar gelmiş gibi yap ve onu cevahirciye armağan et; ve kendisine ilkinden çok daha güzel, her biri yedi yüz dinar değerinde olan taşlardan bir başka mücevher ver; ve ona, bunu özenli bir şekilde bir yüzüğe takmasını söyle. Aynı zamanda, kendisine de altmış altın peşinat, her bir işçiye de ikişer altın bahşiş ver. Kapıdaki dilencileri de gözetmeyi unutma! Böyle yapınca, her şey senin yararına dönüşecektir. Ve de oğlum, dönüp bana işler hakkında bilgi vermeyi ve gelirken benim fakir kocam için de bir şeyler getirmeyi unutma!” demiş. Kamer de “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Kamer, berberin karısının yanından ayrılmış ve ertesi gün, Cevahirci Ubeyd Usta’yı gidip çarşıda görmekte kusur etmemiş; o da kendisini görünce, Kamer’in onuruna ayağa kalkmış; selam ve hatır sormalardan sonra ona yüzüğü vermiş. Kamer de yüzüğü parmağında dener gibi yapmış; sonra da “Vallahi, ey Ubeyd Usta, yüzüğü çok güzel yapmışsın, ama parmağıma biraz dar geldi. Al sen bunu, hareminde bulunan sayısız kölelerinden herhangi birine armağan et! Şimdi sana ötekinden üstün tuttuğum ve de yüzük üzerinde kuşkusuz daha güzel

görünecek bir başka mücevher veriyorum” demiş. Ve böyle konuşarak kendisine yedi yüz dinar edecek bir taş vermiş; aynı zamanda, kendisine altmış, çıraqlarının her birine de “Şerbet içip serinleyin!” diyerek ikişer altın dinar vermiş; ve de, ustaya “Umarım ki iş çabucak sonuçlanır da, seni hoşnut kılacak şekilde ödüllendiririm!” demiş. Ve dükkânın kapısı önünde biriken, sağındaki, solundaki dilencilere de altın parçacıkları dağıtmış.

Cevahirci genç müşterisinin bunca cömertliğini görünce, çok şaşırmış. Akşam olup da evine dönünce “Vallahi! Kimsenin olmayacağı kadar güzel olmakla yetinmiyor bu genç, şehzadeler gibi eli de açık!” diyerek karısına, onu nasıl öveceğini bilememiş. O konuştukça, karısının yüreğine de genç Kamer için duyduğu aşk derinden derine kazılıyormuş! Kocası yüzüğü eline verince, ağır ağır parmağına geçirmiş ve “Sana bir ikinci yüzük sipariş vermedi mi?” diye sormuş. O da “Verdi tabii! Bütün gün üzerinde çalıştım ve işte bak, bitirdim! demiş. O da “Kim bilir? Öteki gibi, pekâlâ onu da bana bırakabilir!” demiş.

O sırada Kamer, olup bitenleri anlatmak ve bundan sonra ne yapması gerektiğini öğrenmek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona, fakir berber kocası için dört yüz dinar vermiş. Kadın da ona “Oğlum, senin işin yoluna girmiş bulunuyor. Cevahirciyi gördüğünde, asla sipariş verdiğin yüzüğü alma; parmağına bol gelmiş gibi yap ve onu kendisine armağan olarak bırak. Ve kendisine, bu kez, değeri dokuz yüz dinara yakın olan bir başka mücevher ver; ve işin tamamlanmasına kadar, ustaya yüz, çıraqların her birine üçer dinar ver. Oradan ayrıldıktan sonra da gelip bana işlerin gidişinden haber vermeyi ve fakir kocam berberin bir parça ekmek alması için bir şeyler getirmeyi de unutma! Tanrı seni korusun ve ömrünü uzatsın, ey cömert oğlum!” demiş.

Kamer koku satıcısının söylediklerini aynen yapmış. Cevahirci de, güzel yabancıнын cömertliğini karısına anlatabilmek için artık başka söz ve deyim bulamaz olmuş. Kadın da, parmağında yeni yüzüğü deneyerek kocasına “Ey amcamın oğlu, sana karşı bunca cömertlik gösteren bir adamı hâlâ evine davet etmemiş olmaktan utanmıyor musun? Oysa, sen Tanrı’nın yardımı sayesinde, ne cimrisin ne de bir cimrinin soyundan gelmektesin! Ama öyle anlaşılıyor ki, bazen nasıl davranılacağını bilmiyorsun.

Doğrusu, senin, bu yabancı yarın yanına gelince, konukseverliğinin tuzunu tatması için kendisini yemeğe çağırman boynunun borcudur!" demiş.

Kendi bakımından, Kamer, berberin karısına danıştıktan ve minnettarlık duyduğu fakir kocası uğruna sadece bir parça ekmek sağlamak üzere sekiz yüz dinar verdikten sonra, üçüncü yüzüğü denemek için cevahircinin dükkânında bulunmakta kusur etmemiş. Aynı şekilde, bunu da parmağında denedikten sonra, çıkarmış ve ona küçümseyerek bakıp "Bu, oldukça uydu; ama bu taş benim hiç de hoşuma gitmedi. Sen onu yine kölelerinden biri için sakla ve şu taşı al da bunu yerleştir yüzüğe! Ve de al sana peşinat olarak iki yüz dinar; çırağlarının her biri için de dörder dinar! Ve sana verdiğim bunca zahmet için beni bağışla!" demiş. Bunları söyledikten sonra, bin altın dinar değerinde beyaz ve harika bir mücevheri şaşkınlığın sınırında olan cevahircinin eline vermiş. Cevahirci de, ona "Efendim, evimi onurlandırıp bu gece benimle yemek yer miydin acaba? Çünkü senin iyiliklerinin ağırlığını üzerimde, cömert elinin uzanışını yüreğimde hissediyorum!" demiş. Kamer de ona "Başım, üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt vermiş; ve kendisine kaldığı hanın adresini vermiş.

Akşam olunca, cevahirci konuğunu almak üzere söz konusu hana gelmiş. Ve onu alıp evine götürmüştü...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve onu alıp evine götürmüş; orada göz kamaştıran bir ziyafet vererek onu harika bir sofrada ağırlamış. Yemek tabakları ve bardaklar kaldırıldıktan sonra, bir köle genç ev sahibesinin kendi elleriyle hazırladığı şerbetler getirmiş. Kendisi, duyduğu arzuya karşın, kadınların böylesi kabullerde asla yer almaması âdetine aykırın düşmemek için, haremde kalmış. Ve zaten orada hilesinin yaratacağı etkiyi görmek üzere beklemesi gerekiyormuş.

Böylece, Kamer ile ev sahibi bu lezzetli şerbeti içer içmez, ikisi birden derin bir uykuya gömülmüş; çünkü genç kadın, bar-

dakların içine uyuşturucu bir toz atmış bulunuyormuş. Şerbet sunan köle kız, onların yerde uzanıp kıpırtısız kaldıklarını görür görmez, hemen oradan çekilmiş.

O zaman genç kadın, üzerinde, sanki gerdeğin ilk gecesine hazırlanmış gibi, sadece gömleği bulunduğu halde, perdeyi kaldırıp ziyafet salonuna girmiş. Öldürücü gözleriyle, güzelliği içinde bu genç kadını kim görse, yüreğinin parçalandığını ve aklının uçup gittiğini duyumsarmış. O da, o zamana kadar, ancak eve girerken, yarı açık pencereden gördüğü Kamer'in yanına kadar gelmiş ve onu seyretmeye başlamış ve tam da istediği gibi birisi olduğunu anlamış. İlkın onun karşısına oturmakla ve elleriyle yavaş yavaş yüzünü okşamakla işe başlamış. Ve birdenbire bu aç piliç, delikanlının üzerine hırsla atılmış ve yanaklarını ve dudaklarını öylesine bir şiddetle gagalamaya başlamış ki kan fışkırmış. Bu kıyıcı gagalamalar, epeyce bir zaman sürmüş, sonra da bunların yerini, uyuyan genç horozun üzerinde ata binmiş gibi oturan pilicin öylesine davranışları yer almış ki, o durumda artık ne olup bittiğini ancak Allah bilebilirmiş.

Ve bütün bir gece bu oyun sürüp gitmiş. Ama sabah olunca, bu sıcacık genç kadın ayağa kalkmaya karar vermiş ve koynundan dört aşık kemiği çıkararak bunları Kamer'in cebine koymuş. Bunun yaptıktan sonra, onu terk edip hareme çekilmiş. Her zaman buyruklarını yerine getiren, Basra sokaklarından mevkiple geçerken yalın kılıç yanında yürüyen köleyi çağırılmış. Köle de, genç Kamer'in ve yaşlı cevahircinin uykusunu dağıtmak için burun deliklerine etkileyici bir panzehir olan bir toz üflemiş. Gerçekten bu tozun etkisinin görülmesi gecikmemiş; çünkü iki uyuyan kişi aksırarak uyanmış. Genç cariyeye cevahirciye "Efendim, hanımım Halime, beni seni uyandırmam ve sana 'Sabah namazı zamanıdır, işte müezzin minareden inanç sahiplerine seslendi!' demem için yolladı. Abdest almak için ibrik de hazır!" demiş. Hâlâ şaşkın durumda bulunan yaşlı cevahirci de "Vallah! Bu odada amma da ağır uyunuyor ha! Ne zaman burada yatsam, öğle saatinde uyanıyorum!" diye haykırmış. Kamer de ne yanıt vereceğini bilememiş. Ama, abdest almak üzere ayağa kalkınca, ne olduğunu bilemeden, görünmeyen yerlerini hesaba katmadan, dudaklarının ve yüzünün ateş gibi yanmakta olduğunu

hissetmiş. Buna son kertede şaşırmış ve cevahirciye “Bilmiyorum ama, dudaklarım ve yüzüm ateş gibi yanıyor, kalçalarım da ateş almış kömür gibi! Bu ne olabilir ki?” demiş. Yaşlı adam “Oh! Hiçbir şey değil! Bildiğimiz sivrisinek ısırgı! Çünkü cibinlik sermeden uyumak tedbirsizliğinde bulunduk” diye yanıt vermiş. Kamer de “Evet, ama senin yüzünde neden sivrisinek ısırgı izi görmüyorum, oysa sen de benim yanımda yatmaktaydın?” demiş. O da “Vallahi! Doğru söylüyorsun! Yalnız, ey güzel yüzlü delikanlı, bilmen gerekir ki, sivrisinekler sakalsız genç yüzleri severler ve sakallı suratlardan nefret ederler. Pekâlâ görüyorsun ki tatlı bir kan senin güzel yüzünde dolaşmakta, benimse epeyce uzun sakallarla iki yanağım da örtülü!” diye yanıt vermiş. Bunu söyledikten sonra, abdestlerini almışlar, namazlarını kılmışlar ve birlikte kahvaltıya oturmuşlar. Bunu izleyerek Kamer, ev sahibinden izin almış ve berberin karısını bulmaya gitmiş.

Ve onu, kendisini bekler bulmuş. Kadın onu gülerek karşılamış ve ona “Haydi, oğlum, yüzünde binlerce basit işaretini görüyorsam da, yine de bana dün gecenin öyküsünü anlat!” demiş. O da “Bu işaretleri soruyorsan, anacağım, bunlar bildiğimiz sivrisinek ısırgıları, başka bir şey değil!” demiş. Berberin karısı, bu sözleri duyunca daha da çok gülerek “Gerçekten, sivrisinek ısırgıları, öyle mi? Peki sevdiğin kadının evine ziyaretinin başka sonuçları olmadı mı?” demiş. O da “Cebimde bulduğum, çocukların, oynadıkları şu dört aşığı hesaba katmazsak hayır, vallahi!” diye yanıt vermiş. Kadın “Göster bakayım onları bana!” demiş. Ve onları eline alarak bir süre gözden geçirmiş ve sonra “Yüzünde, hâlâ, sivrisinek ısırgı değil de, sevdiğin kadının ateşli buselerinin izini taşımakta olduğunu anlamadığına göre, sen, çok safsın oğlum! Onun, cebine koyduğu anlaşılan bu aşıklara gelince, onunla oynaşabileceğin yerde zamanını uyuyarak geçirdiğin hatırlatmak için bir sitemdir. Bununla ‘Sen zamanını uyumakla geçiren bir çocuksun. Başka oyunlar bilmeyen çocuklara uygun gelecek şu aşıkları al öyleyse!’ demek istemiş. Bu aşıkların varlığının açıklaması bu, oğlum. İlk ikaz için oldukça açık bir anlatma yolu bu. Sana da, bu gece bunu anladığının kanıtını göstermek düşüyor. Hiç kuşku duymadan biliyorum ki, cevahirci seni bu gece de yemeğe çağıracak; sen de, bundan yaralanarak, umarım

ki, kendine ve ona doyum sağlayacak ve de seni seven ananı mutlu edecek tarzda davranmayı unutmazsın!" demiş. Kamer de "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt vermiş ve oturmakta olduğu hana geri dönmüş. İşte onun durumu böyleymiş.

Genç Halime'ye gelince, onu haremde aramaya gelen yaşlı kocasına "Konuğun genç yabancıya nasıl davrandın?" diye sormuş o da "Saygıyla ağırlamanın tüm koşullarına uyarak şöyle davrandım! Ama sivrisineklerin azgın saldırıları yüzünden oldukça kötü bir gece geçirmiş!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Ama, onu cibinlik altında uyutmadığın için bu kusur senindir! Bu gece, kuşkusuz daha rahat uyur. Çünkü, onu bir kez daha çağıracağını umuyorum. Zaten sana yaptığı bunca iyiliği karşılamak için bu bile fazla bir şey olmaz!" demiş. Cevahirci de, delikanlıya karşı içinde büyük bir sevgi duyduğundan, aynı memnunlukla, buna, iştirak itaat ettiği cevabını vermiş.

Böylece, Kamer dükkâna geldiğinde, onu eve çağırmakta kusur etmemiş; ve her şey sivrisineklere karşın bir gece önceki gibi olup bitmiş. Çünkü, bütün gece, uyutan içki bir kez etkisini gösterince, genç Halime, her zamankinden ateşli, uyuyan genç horozun üzerine ata biner gibi oturarak ve ilk defakinden de daha olağandışı davranarak, azgınlığını sürdürüp durmuş. Ertesi sabah, Kamer burun deliklerine üflenlen toz sayesinde ağır uykusundan uyanınca, yüzünün yanmakta olduğunu ve bedeninin emmelerle, ısırmalarla ve ateşli sevginin diğer benzeri davranışlarıyla tükenmiş olduğunu duyumsamış. Ama, kendisine geceyi nasıl geçirdiğini soran cevahirciye hiç bir şey belli etmemiş; ve ondan izin alarak olup bitenden berberin karısını haberli kılmak için evden dışarı çıkmış. Ve cebine baktığında, kadının oraya bıraktığı bir bıçak bulmuş. Fakir kocası berbere verilmek üzere beş yüz altın bağışta bulunduktan sonra, bıçağı koruyucusuna göstermiş. Kadın da, bıçağı görünce, onun elini öperek "Tanrı seni felaketten korusun çocuğum. Sevdiğin kadın sana kızmış ve bir daha seni uyur bulursa öldüreceğini böylece açıklamış. Çünkü bu bıçağın cebine konmasının anlamı budur!" diye haykırarak. Kamer de, çok şaşırarak "Ama uyumamanın yolunu nasıl bulabilirim?" diye sormuş ve de "Dün gece uyanık kalmak için elimden geleni yaptım, ama başarı sağlayamadım!" diye sözünü

sürdürmüş. Kadın “Bunun için bardağı ardına boşalttığın halde içip boşaltmış gibi görünerek cevahircinin kendi başına şerbeti içmesine seyirci kalman ve de kölenin önünde uyumuş gibi görünmen gerekir! Böylece arzuladığın maksada ulaşırsın!” diye yanıtlamış. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtın vermiş ve bu harika görüşü aynen yürürlüğe koymakta kusur etmemiş.

Böylece, her şey yaşlı kadının öngördüğü tarzda olup bitmiş. Çünkü, cevahirci, karısının önerisi üzerine, çağrılının üst üste üç kez çağırılması âdetine uyarak Kamer’i üçüncü kez yemeğe davet etmiş. Ve şerbetleri getiren köle, iki erkeğin de uyuduğunu görüp çekilince, hanımına istenen etkinin sağlandığını bildirmiş.

Bu haberi alan ateşli Halime, genç adamın uyarlarından hiçbir şey anlamadığını düşündüğünden kızgın, saygısız gencin yüreğine daldırmak üzere elinde bıçakla ziyafet salonuna girmiş. Ama birdenbire, Kamer, gülerek ayağa kalkmış ve kendisine “Ah! Sana böylesi bir hileyi kim öğretti!” diye soran kadının önünde yerlere kadar eğilmiş. Kamer de artık ondan berberin karısının görüşlerine göre davrandığını saklamamış. Kadın da gülmüş ve “Çok akıllıymış bu yaşlı kadın! Ama artık bundan böyle senin sadece benimle iş tutman gerek! Bundan böyle hiç şikâyetin olmayacaktır!” demiş. Ve bunu söyleyerek delikanlının tüm kadın dokunuşlarından korunmuş bakir etini kendisine çekmiş ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki...

Alatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki, oğlan, kararsızlık göstermeden, her duruma boyun eğmiş; edilgin durumları etkinliğe çevirmeyi, doğrusal ve kalkınmış durumu etkin davranış içinde değerlendirmeyi bilmiş. Ve kalçaların ve bacakların bu savaşımı içinde, büyük bir yiğitlik ve darbeleri gidip gelmelerle yerli yerine yerleştirme bakımından eşsiz bir beceri göstermiş. O gece horozluk görevini harika şekilde başarmış! Kuşların ilk uçuşlarında kanatlarına güç veren, doğar doğmaz karacayı oynamaya yönelten, genç arslanın boynunu dik

tutturan, kayalar arasından çıkan suyu sıçratan ve inananların yüreklerine baş edilmez ve şafakta öten horozun şarkısı kadar güzel bir içgüdü yerleştiren Tanrı'ya şükürler olsun!

İşinin ustası Halime, yumurtayı yeni çatlatmış bu yiğit savaşı aracılığıyla kendisini yiyip bitiren ateşini yatıştırınca, ona, bin-bir okşayış arasında "Bil ki, ey yüreğimin meyvesi, artık senden nasıl vazgeçebilirim bilmiyorum. Bundan dolayı bir ya da iki gece, bir ya da iki hafta, bir ya da iki ay, hatta bir ya da iki sene bana yetmez! Ben, yaşlı çirkin kocamı terk ederek ve ülkene giderken seni izleyerek tüm ömrümü seninle birlikte geçirmek istiyorum. Eğer beni seviyorsan ve bu gecenin tecrübesi seni sarmışsa, beni iyi dinle! Ve sana söyleyeceklerimi yap! Yaşlı kocam seni bir kez daha çağırırsa, ona 'Vallahi, amca, Âdemoğlu, doğası gereği çok ağır canlıdır, kanı da ağır akar! Başkalarının nezdindeki ziyaretlerini tekrarlayıp durursa, kendinden zenginleri de, fakirleri de bıktırır! Bundan dolayı, beni bu zarif önerini kabul etmekten bağışla; çünkü seni üç ya da dört gece hareminden uzakta tutmakla bir densizlik yapmış olmaktan korkarım!' de! Ve böyle konuşarak, ondan, birbirinizi rahatça görebilmek ve gecenin bir bölümünü hiç kimse diğerine rahatsızlık vermeden birlikte geçirmek bahanesiyle kendin için, bizim evin yakınında bir ev kiralaması bakımından ricada bulun! O zaman, iyice biliyorum ki, kocam, bu konuyu danışmak üzere bana gelecek, ben de bu tasarımı destekleyeceğim. Bir kez bu iş tamamlanınca, gerisi için Allah kerim!" demiş. Genç Kamer de "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş. Ve ona tüm arzularını yerine getirmeye söz vermiş; yeminini mühürlemek için, ilkinden de ayrıntılı bir uyarmanın tekrarını sağlamış. Kuşkusuz o gece, hacının bastonu, atlının ilk geçişiyle zaten düzlenmiş olan yol üzerinde ateşli bir çabayla işini görmüş.

Bu iş bitince, Kamer, sevgilisinin görüşüne uyarak, sanki hiç bir şey olmamış gibi, gidip cevahircinin yanına uzanmış. Ve sabahleyin, cevahirci uyku giderici tozla uyandırılınca, Kamer âdet gereğince ondan izin almak istemiş. Ama o, zorla onu tutarak, akşam yemeğini birlikte yemek için çağrıda bulunmuş. Sevgilisinin tavsiyelerini unutmayan Kamer de cevahircinin çağrısını asla kabul etmek istememiş; ve anlaştığı tasarının bir

bölümünü ona açıklamış ve bunun, bundan böyle birbirlerini tedirgin etmemeleri için tek geçerli yol olduğunu söylemiş. Yaşlı cevahirci de “Bundan bir uygunsuzluk yok!” yanıtını vermiş. Ve gecikmeksizin evinin bitişiğindeki evi kiralamış, onu zengin bir tarzda donatmış ve içine genç dostunu yerleştirmiş. Kendi bakımından da, işinin ustası Halime, büyük bir gizlilikle aradaki duvarda bir geçiş kapısı açtırmış ve gözden kaybetmek için bunu bir dolapla örtmeye özen göstermiş.

Böylece, ertesi gün, Kamer, birdenbire sevgilisinin odasında beliriverdiğini görerek son kertede şaşırmış. Ama kadın, onu okşayışlara boğduktan sonra, dolabın gizemini ona açıklamış ve sırası geldiğinde ondan horozluk görevini yerine getirmesini işaretle anlatmış. Kamer de, çabucak ve gayretle hacı bastonunu yedi kez yola koşmuş. Bunu izleyerek, genç Halime, doyurulmuş arzusuyla ıslak, bağrından kocası cevahirciye ait olan ve onun büyük emekler vererek kabzasını değerli taşlarla süslediği bir hançer çıkarmış ve “Bu hançeri kemerine sok ve kocam Ubeyd Usta’nın dükkânına git; ona hançeri göster ve beğenip beğenmediğini ve değerinin ne olduğunu kendisine sor. Sana bunu nereden aldığını soracaktır; sen de ona silahçılar çarşısından geçerken, birbiriyle konuşan iki kişiye rastladığını ve birinin diğerine ‘Bana yaşlı kocaların en çirkini ve nefret uyandırıcı olan kocasına ait eşyalar veren sevgilimin bana verdiği armağana bak!’ derken duyduğunu söylersin! Konuşan kişinin yanına yaklaşıp hançeri ondan satın aldığını ekle! Sonra dükkândan ayrıl ve çabucak eve benim yanıma dön! Hançeri senden almak üzere beklemekte olduğum dolapta beni bul!” demiş. Kamer de, hançeri alarak cevahircinin dükkânına gitmiş ve orada sevgilisinin kendisine anlattığı oyunu oynamış.

Cevahirci hançeri görüp Kamer’in sözlerini dinleyince, büyük bir şaşkınlığa düşmüş ve sanki aklını yitirmiş birisi gibi, kesik kesik sözcüklerle yanıt vermiş. Kamer de, cevahircinin durumunu görerek dükkândan çıkmış ve koşarak gidip dolapta kendisini bekleyen sevgilisine hançeri vermiş. Ve ona kocası cevahirciyi nasıl bir şaşkınlık ve acınası durumda bıraktığını tanımlamış.

Zavallı Ubeyd Usta’ya gelince, o da, kendince, kıskançlık acılarının pençesinde ve hiddetten bir yılan gibi tıslayarak evine

koşmuş. Gözleri başından fırlamış bir halde Halime'nin yanına girmiş ve "Benim hançerim nerede?" diye haykırmış. Halime de, en masum tavırla ve afallamış iri gözleriyle "Çekmece, kendi yerinde. Ama, aman yarabbi! Ey amcamın oğlu, seni çıldırmış gibi görmekle onu sana vermekten sakınırım! Korkarım ki, onunla birini vurur öldürürsün!" diye haykırmış. Ama cevahirci ısrar ettiğinden ve kimseyi öldürmeyeceğine yeminle güvence verdiğinden gidip çekmeceyi açarak hançeri ona getirmiş. O da "Aman Allahım!" diye haykırmış. Kadın "Bu şaşkınlığın nedeni nedir?" diye sorunca; "Biraz önce bu hançeri genç dostumun kemerinde görmüş olduğumu sanıyordum!" demiş. Kadın "Başıma gelen! Yoksa sen karın hakkında yersiz kuşkulara mı düştün, ey insanların en iğrenci herif?" demiş. Cevahirci de ondan bağışlanma dilemiş ve hiddetini yatıştırmak için tüm gayretini ortaya koymuş.

Ertesi gün, Halime, sevgilisiyle yatakta yedi bölümlük bir satranç oynadıktan sonra, yaşlı cevahircinin kendisini boşaması için çareler düşünmüş ve Kamer'e "Görüyorsun ki, ilk yol bizi bir yere götürmedi. Bu kez ben köle kılığına gireceğim, sen de beni kocamın dükkânına götüreceksin. Benim yüzümü açıp kendisine, beni pazarda satın aldığını söyleyeceksin. Bakalım bu onun gözünü açacak mı, göreceğiz!" demiş. Ve kalkıp gerçekten bir köle kılığına bürünmüş, ve âşığını gittiği kocasının dükkânına kadar izlemiş. Kamer, cevahirciye "Şu esireyi pazardan bin altın dinara aldım. Bak bakalım hoşuna gidecek mi?" demiş. Ve böylece konuşarak kadının yüzündeki peçeyi kaldırmış. Cevahirci hemen, kendi eliyle yaptığı şahane mücevherleri takınmış ve Kamer'in kendisine armağan ettiği yüzükleri de parmağına takmış olan karısını tanıyarak neredeyse bayılacakmış. Ve "Bu kölenin adı ne?" diye haykırmış. Kamer de "Halime!" diye yanıt vermiş. Cevahirci de bu sözleri duyunca, boğazının kuruduğunu duyumsamış ve sırtüstü düşmüş. Kamer ile genç kadın da çekilmek için onun bayılmasından yararlanmışlar.

Ubeyd Usta, baygınlıktan kurtulunca, tüm gücüyle evine koşmuş, bu kez de karısını biraz önce takınmış tüm süsleri içinde bulunca, şaşkınlık ve dehşetten bayılacak gibi olmuş ve "Her şeyi bilen Tann'dan başka güçlü ve koruyucu varlık yoktur!"

diye haykırmış. Kadın ona “Pekâlâ, ey amcamın oğlu, sen neye şaşırdın bakalım.” demiş. O da “Allah kötünün belasını versin! Biraz önce genç dostumun satın aldığı tıpkı sana benzeyen, âdet-ten senin ikinci bir nüshan olan bir köle gördüm!” demiş. Halime de, nefretten âdeti boğulurcasına “Ey beyaz sakallı felaket! Sen nasıl olur da böylesi utanç verici kuşkulara kapılarak bana hakaret edersin? Kendi gözlerinin yanıldığını görmek istiyorsan git bak bakalım komşunun evinde böyle bir köle var mı?” diye haykırmış. O da “Hakkın var! Böyle bir kanıt karşısında hiçbir kuşku kalmaz!” demiş. Merdivenden inip dostu Kamer’in evine ulaşmak üzere evden çıkmış.

Halime de, dolaptan geçerek, kocası içeri girdiği sırada çoktan öteki evde bulunuyormuş. Böylesine büyük bir benzerlik karşısında zavallı adamın aklı karışmış. “Tanrı yücedir! Yaratıklarına istediği şekli verir!” diye mırıldanmış. Ve tedirginlik ve şaşkınlığın sınırında evine dönmüş; karısını bıraktığı halde bularak ona övgüler yağdırmaktan ve bağışlanma dilemekten başka bir şey yapamamış. Sonra da dükkânına dönmüş.

Halime’ye gelince, dolaptan geçerek Kamer’i bulmaya gelmiş ve ona “Görüyorsun ki, bu sakalından utanmaz babanın gözlerini açmanın çaresi yok! Bize buradan gecikmeden kaçmaktan başka çare kalmadı. Ben çoktan önlemlerimi aldım, atlar da yüklü, develer de hazır! Kervan da yola çıkmak için sadece bizi bekliyor!” demiş. Ayağa kalkıp örtülerine bürünmüş ve kervanın bulunduğu yere onu götürmüş. İki birden onları bekleyen atlara binip yola çıkmışlar. Tanrı onlara güvenlik sağladığından hiçbir nahoş olayla karşılaşmadan Mısır’a ulaşmışlar.

Kamer’in babasının evine ulaştıklarında ve saygın tacir oğlunun döndüğünü öğrenince, neşe tüm yürekleri ferahlatmış; Kamer mutluluk gözyaşlarıyla karşılanmış. Halime de eve girince, tüm gözler onun güzelliğiyle kamaşmış. Ve Kamer’in babası oğluna “Oğlum, bu bir sultan mıdır?” diye sormuş. O da “Bir sultan değildir, ama uğrunda yolculuğu göze aldığım kişidir. Çünkü dervişin bize sözünü ettiği kişi odur. Ben de şimdi Sünnet’in ve Şeriat’in gereklerine göre onunla evlenmek istiyorum!” diye yanıt vermiş. Ve babasına başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok.

Oğlunun bu serüvenini öğrenen saygın Tacir Abdurrahman “Oğlum, eğer cehennemden çıkmış olan bu kadınla evenmekte ısrar edersen, bu dünyada da, öteki dünyada da lanetim senin üzerine olsun! Ah! Bir gün, ilk kocasına karşı takındığı utanmazca tavrı, sana da takınmasından kork! İyisi mi, evlenmen için, bırak buradaki iyi ailelerin genç kızlarından birini bulayım sana!” diye haykırmış. Ve onu öylesine uzun uzadıya paylamış ve akla yakın konuşmuş ki, Kamer “Senin dilediğini yapacağım, baba!” diye yanıt vermiş. Saygın tacir de, onun bu sözlerini duyunca, oğlunu kucaklamış ve hakkında daha sonra bir karar almak üzere Halime’yi, evden uzakta bir köşke kapatmış.

Bunu izleyerek, tüm kentte oğluna uygun düşecek bir eş aramaya koyulmuş. Kamer’in annesinin ileri gelenlerin ve zengin tacirlerin eşlerinin nezdinde yaptığı birçok araştırmadan sonra, Kahire’nin hiç kuşkusuz en güzel kızı olan kadı’nın kızıyla Kamer’in nişanı kutlanmış. Bu münasebetle, tam kırk gün, hiçbir şölenden rakstan ve oyundan geri kalınmamış. Sonuncu gün de fakirlere özellikle ayrılmış bir şenlik günü olmuş ve onların, sinilerinin çevresinde tüm cömertlik içinde yer almaları için çağrılmalarına özen gösterilmiş.

Bu şölenler dolayısıyla hizmetçilerine göz kulak olan Kamer, fakirler arasında çok kötü giyinmiş, güneşten yanmış yüzünde uzun sürmüş yorgunlukların ve yürekler acısı dertlerin izleri bulunan çok fakir bir adam görmüş. Ona dikkatle bakmak için önünde durunca, Cevahirci Ubeyd Usta olduğunu görmüş. Babasına koşup gördüğü kişiyi ona bildirmiş; o da kendisine “İşte şimdi elimizden geldiğince kapalı tuttuğum bu sefih kadını ayartmış olmakla işlediğin kötülüğü onarmanın zamanıdır!” demiş. Kamer uzaklaşmak üzere olan yaşlı cevahircinin yanına yaklaşarak adıyla çağırıp onu sevecenlikle karşılamış ve kendisini bunca fakirliğe sürükleyen neden üzerine sorgulamış. Ubeyd Usta da, serüveni duyulup düşmanlarının alay konusu olmaması için Basra’dan ayrılmış bulunduğunu, ama çölde yağmacı Arapların eline düştüğünü ve elinde avcunda ne varsa aldıklarını anlatmış. Saygın Abdurrahman da, onu hamama göndermiş ve yıkandıktan sonra zengin giysilerle donatmış; sonra da ona “Sen benim konuğumsun, gerçeği sana anlatmak boynumun borcu-

dur! Bilesin ki, karın Halime buradadır, benim emrimle uzak bir köşke kapatılmıştır. Onu gözetim altında Basra'ya göndermek istiyordum; ama madem ki Tanrı seni buraya sevketmiş, bu kadının bahtı önceden belirlenmiş demektir. Seni onun yanına göndereceğim; ister onu bağışlarsın, ister layık olduğu gibi işlem yaparsın. Doğrusu, tek suçlusunun karın olduğu o acıklı serüveni bildiğimi senden saklamayacağım. Bil ki bir kadının baştan çıkardığı erkeğe sitem edilemez; çünkü Tanrı'nın kendisine verdiği içgüdüğü yenmesi kolay değildir; ama kadın, aynı yapıda yaratılmamıştır; eğer erkeklerin yanına yaklaşip kendisine saldırmalarını önlememişse, her zaman suçludur. Ah, kardeşim! Bir kadına sahip olan erkeğin büyük bir bilgelik birikimi ve sabrı olmalıdır!" demiş. Cevahirci de "Hakkın var, kardeşim! Bu meselede karın tek suçludur. Ama kendisi nerede?" demiş. Kamer'in babası "Şu karşında bulunan köşkte! Anahtarları da şunlar!" demiş. Cevahirci anahtarları büyük bir sevinçle eline almış; bunlarla kapıları açmış ve karısının yanına girmiş. Kendisine hiçbir şey söylemeksizin ona doğru ilerlemiş ve birdenbire iki elini uzatarak boynunu sıkıp "Senin türünden sefiheler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüştü...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

"Senin türünden sefihler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüştü.

Tacir Abdurrahman da, oğlu Kamer'in cevahirciyi uğrattığı zararı onarma işini tamamlamak üzere, Yüce Tanrı huzurunda insaflı ve makbul olacağı düşüncesiyle, kızı Sabah Yıldızı'nı Ubeyd Usta ile evlendirmiş. Ama, asıl Tanrı, en yüce ve en cömert olandır!

Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, Allah tüm sefih kadınların, kadınların, cevahircinin utanmaz karısına benzer şekilde belasını versin! Bana anlattıkların arasındaki pek çok öykü hep böyle bitmelidir. Çoğu zaman gerçekten,

kimi kadınların, benim düşüncelerime ve eğilimlerime aykırı olan akıbetleri ruhumu isyana sevk ediyor. Çünkü, kendimce, Tanrı'nın merhametini esirgeyesi utanmaz ve kötü yaradılışlı karımla tüm sadakatsiz kölelerine benim nasıl davrandığımı biliyorsun!" diye haykırmış. Ama Şehrazad, şahın böylesi düşüncelerle uzun uzadıya vakit geçirmesini istemediğinden, bu konuda yanıt vermekten sakınmış ve çabucak, izleneceği gibi, Koyun Budunun Öyküsü'nü anlatmaya başlamış.

Koyun Budunun Öyküsü

Anlatırlar ki, Ama Tanrı daha iyisini bilir, bir zamanlar Kahir'e'de bu ülkenin şahlarının arasında bir şah zamanında; hile ve desisede çok yetenekli bir kadın yaşıyormuş. Bu kadın o denli hilebaz ve kurnazmış ki, bir yudum su içmek ya da iğnenin yurdundan geçmek, onun için aynı kertede kolay, önemsiz şeylermiş. Nitelikleri de, kusurları da bildiğince dağıtan Yüce Tanrı, bu kadını öylesine ateşli bir doğayla yaratmış ki, bir inanç sahibinin dört karısından biri olsaymış ve geceleri hakkaniyet üzere dört kişiden biri gibi kendisine düşen geceyi bekleyerek yaşasaymış, arzularının gecikerek tatmin edilmesi onu öldürürmüş. Ama, işlerini öylesine düzenlemiş ki, sadece tek bir erkeğin karısı olmakla yetinmemiş; Yukarı Mısır'ın birbiri ardından yirmi tavuğu hoşnut edebilen horozları türünden iki erkekle aynı zamanda evlenmiş bulunuyormuş. Ve yine öylesine bir incelik kullanıp önlem almış ki, ikisinden hiçbirisi, Kitap'a ve gerçek İnanç sahiplerinin âdetlerine bunca aykırı böylesi bir paylaşmadan kuşku duymamış. Ve zaten, bu davranışına, biri gece hırsız, öteki gündüz dolandırıcısı olarak mesleklerini sürdüren kocaları da istemeden yardımcı oluyorlarmış. Birisi işi bitip akşam eve döndüğünde, öteki, durumuna uygun bir iş aramak üzere dışarı çıkmış bulunuyormuş. Bunların adlarına gelince, hırsız Haram, yankesici ise Akil diye çağınılrmış.

Günler ve aylar geçiyor, hırsız Haram ile yankesici Akil, evin içindeki görevlerini horoz olarak, evin dışındaki görevlerini de tilki olarak pekâlâ yürütüyorlarmış.

Günlerden bir gün, hırsız Haram babasının miras bıraktığı zebble amcasının kızına doyum sağladıktan sonra ona "Büyük

önemi olan bir iş beni bir süre evden uzak tutacak. Tanrı başar-mamı sağlarsa, er geç senin yanına dönerim!" demiş. Kadın da "Tanrı'nın adı üzerine olsun, ey erkeklerin şahı! Ama bahtsız karın yiğit kocası olmaksızın ne yapar!" demiş. Ve bundan pek çok kahırlanarak binlerce sitemli söz etmiş ve onun kendisine bağlılığını en ateşli şekilde kanıtladığını görmeden ayrılmasına izin vermemiş. Sonra hırsız Haram, genç kadının kendisine yol azığı olarak hazırladığı torbayı yüklenerek keyfi yerinde ve zevkten dilini şaklatarak yola koyulmuş.

O daha yola çıkalı bir saat olmamışken, yankesici Akil eve dönmüş. Tanrı onun için de bir neden sağlamış bulunduğundan, o da gelip karısına kenti terk etmek zorunda olduğunu söylemiş. Genç kadın, ikinci kocasına da, onun uzaklaşmasının neden olacağı kederi ortaya koymakta kusur etmemiş ve olağandışı bir tutkunun türlü kanıtını tattıktan sonra, ona da yolda yenecek azıklarla dolu bir torba hazırlamış; ona da vedada bulunup övülesi Tanrı'nın hayrının başı üzerine olmasını dilemiş! Dolandırıcı Akil, böylesine sıcacık ve özen gösteren bir karıya sahip olduğundan dolayı Tanrı'ya şükrederek ve o da öteki gibi hoşnutlukla dilini şaklatarak evinden ayrılmış.

Ve her yaratığın talihinin, yolun dönemecinde kendisini beklemesi doğal olduğundan, iki koca, hiç beklemedikleri bir anda birbirleriyle buluşmuşlar. Gerçekten, o günkü yolculuğun sonunda, yankesici Akil, geceyi geçirme düşüncesiyle yolda rastladığı bir hana girmiş, girince da orada bulunan tek yolcuyu görmüş. Karşılıklı selamlaşmışlar ve hal hatır sormalardan sonra, aralarında görüşmeye başlamışlar. Hırsız Haram'ın gideceği yol, tanımadığı ortağının da tutacağı aynı yolmuş. İlki, İkinciye "Yoldaşım, sen oldukça yorgun görünüyorsun!" demiş. Öteki de "Vallahi! Bugün, Kahire'den buraya durmadan yürüyerek geldim! Peki yoldaşım, sen nereden geldin?" demiş. O da "Kahire'den geldim ben de! Ama Tanrı'ya şükürler ederim ki, yolculuğu birlikte yapmak üzere yoluma senin gibi bir yoldaş çıkardı. Çünkü dua ve barış üzerine olası Peygamber 'Bir yoldaş, en iyi yol azığıdır!' demiştir. Ama dostluğumuzu mühürlemek üzere beklerken, aynı ekmeği kiralım, aynı tuzdan tadalım! İşte, yoldaşım, sana sunmak üzere taze hurma ve sarmısaklı kebab-

tan oluşma azık torbası!" demiş. Öteki de "Allah malını arttırsın, ey yoldaş! Teklifini tüm dost yüreğimle kabul ediyorum. Ama, izin ver, ben de katkıda bulunayım!" diye yanıt vermiş. O sırada birincisi kendi azığını torbadan çıkarıp oturduğı sofa bezi üzerine seriyormuş.

İkisi de örtü üzerine sunulacak neleri varsa koyarken, tıpkısı tıpkısına aynı azıklara sahip olduklarını fark etmişler. Susamlı ekmek dilimleri, hurmalar ve bir koyun budunun yarısı. Ve ikisi de koyun budunun iki parçası tam bir kesinlikle birbirini tamamlayınca şaşkınlığın sınırında şaşkınlığa düşmüşler. Ve "Allahu ekber! Parçalanıp fırına konularak çeşnilendirilmesine karşın, bu koyun budunun iki parçasının biraraya gelmesi mukaddermiş!" diye haykırmışlar. Sonra yankesici hırsıza "Tanrı'nın adı üzerine olsun ey yoldaş, acaba bu koyun budu parçasının nereden geldiğini öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Hırsız da "Evden ayrılmadan önce amcamın kızı bana bunu verdi. Ama, Tanrı'nın adı senin de üzerinde olsun, ey yoldaş, ben de kendimce bu budun yarısını nereden aldığını öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Yankesici de "Aynı şekilde amcamın kızı onu torbaya soktu! Ama sen bana saygın evinin hangi mahallede bulunduğunu söyleyebilir misin?" demiş. O da "Zafer Kapısı'nın yakınında!" demiş. Öbürü de "Benimki de!" diye haykırmış. Ve hemen, soru soruyu izleyerek, iki hırsız, evlendikleri günden beri, bilmeksizin, aynı yatağın ve aynı ocağın ortağı olduklarını anlamışlar.

Ve "Kötülük bizden ırak olsun! İkimiz de bir alçağın oyuncacı olmuşuz!" diye haykırmışlar. Sonra her ne kadar bunu öğrenmek onları ilkin olaya şiddetle yaklaşma yoluna itmişse de sonunda, akıllı selim sahibi ve bilge kişiler olduklarından, tutulacak en iyi yolun, geri dönüp hilekâr kadınla hesaplaşmak olduğunda karar kılmışlar. Ve bu konuda görüş birliğine vararak ikisi birlikte Kahire'nin yolunu tutmuş ve ortaklaşa oturdukları eve ulaşmışlar.

Onlara kapı açıp iki kocasını birlikte gören genç kadın kuşku duymaksızın hilesinin ortaya çıktığını anlamış; bilge ve ileriye görür olduğundan gerçeğı, bir bahane bulup bu kez artık onlardan uzun boylu saklamanın boşuna olacağını düşünmüş. Ve "En taş yürekli erkek bile sevdiğı kadının gözyaşlarına dayanamaz!"

diye aklından geçirmiş. Ansızın, gözyaşlarına boğulup saçını başını yolarak, kocalarının ayaklarına kapanmış ve onların merhametine sığınmış.

İkisi de onu seviyor, ikisinin de yüreği onun güzelliklerine bağlı bulunuyormuş. Bundan dolayı apaçık ihanetine karşın, ona olan bağlılıklarının hiç de azalmadığını duyumsamışlar; gözlerini açarak uyarıda bulunduktan sonra, bunu, ona açıklayıp kendisini bağışlamışlar. Sonra, kadın, çok pişman bir tavır takınıp sesini çıkarmadığından, kendisine her şeyin bu kadarla da kalmayacağını söylemişler; hemen vakit geçirmeden inanç sahiplerinin âdetlerine ve ahlak anlayışlarına sığmayan bu durumu terk etmesini söylemişler. Ve “Hemen şu anda, senin, ikimizden hangisiyle yaşamını sürdürmek istediğini de söylemen gerek!” diye eklemişler.

Kocalarının bu sözlerini duyunca, genç kadın, başını eğmiş derin derin düşünmüş. Onlarsa, kendisini, gecikmeksizin bir karar alması için zorluyorlarmış; ama bir türlü onun kimi üstün tuttuğunu bildirmesini sağlayamamışlar. Çünkü kadın ikisini de yiğitlik, güç ve dayanıklılık bakımından eşit görüyormuş. Ama, onu suskunluğundan sabırsızlık duymaya başlamış olduklarından, kendisine, tehdit dolu bir sesle, seçimini yapmasını haykırmışlar; o da sonunda başını kaldırıp “Yüceler Yücesi ve Kesin Güç Sahibi Tanrı’dan başka baş vurulacak varlık yoktur! Ey erkekler, siz beni aranızdan birini seçmeye ve ikinize karşı eşit olarak duyduğum sevgiyi hiçe sayıp taraf tutmaya zorluyorsunuz ama düşünüp sonuçlarını tartınca, birinizi diğerine üstün tutacak bir neden bulamıyorum ben; bundan dolayı da şunu öneriyorum: İkiniz de kendi becerilerinizle yaşıyorsunuz; kazancınızı da içinize sindiriyorsunuz. Tanrı yarattıklarının eylemlerini de, yüreklerine yerleştirdiği yetkinliklerine göre ölçüp biçtiğinden sizi merhametli sinesinden uzaklaştırmayacaktır! Sen Akil, gündüzün yankesicilik yapacaksın, sen de Haram, geceleyin hırsızlık! Bu durumda, Tanrı önünde, içinizden becerisinin en iyi kanıtını getirip en ustaca eylemde bulunanı seçip ömrümü onunla geçireceğim” demiş. Bunun üzerine ikisi de öneriyi hemen kabul edip işitip itaat ettikleri yanıtını vermiş ve hemen beceri yarışına girmeye hazırlanmışlar.

İşe ilk girişen, ortağı Haram ile birlikte sarraflar çarşısına giden yankesici Akil olmuş. Ve orada, ona, parmağıyla bir dükkândan öbürüne ağır ağır gidip gelmekte olan bir Yahudiye göstermiş. Ve “Haram, bu köp’oğlusunu görüyorsun! Alışverişini tamamlayıp dükkânına dönmeden önce, altın dolu sarraf torbasını bana vermek zorunda kalacaktır!” demiş. Ve böyle konuşarak, bir tüy kadar hafif, dükkânına dönmekte olan Yahudiye yaklaşmış; cebinden altın kesesini aşırıp arkadaşının yanına dönmüş; önceleri suçortacı olarak onunla birlikte yakalanmaktan çekinip korkan arkadaşı sonradan, böylesine kurnazca yerine getirilen bir eylemden hayranlık duyarak, kanıtını verdiği beceriden ötürü onu kutlamış; ve ona “Vallah! Ben kendimden yana, asla böylesine parlak bir beceri gösteremem! Sanırım ki, bir Yahudiye soymak, İnanç sahiplerinin kudretlerinin üstünde bir şeydir!” demiş. Ama yankesici gülmeye başlamış ve “Ey zavallı! Bu daha başlangıç; çünkü bu yoldan Yahudinin kesesine sahip olduğumu iddia edemem! Çünkü yarın olmazsa ertesi gün Adalet yoluma çıkar ve keseyi elimden alır. Ama ben, öyle hareket edeceğim ki, kadı bile kesenin bu gırtlığına kadar altına gömülmüş Yahudiye değil, bana ait olduğuna karar verecektir!” demiş. Ve bunu söyleyerek çarşının تنها bir köşesine çekilmiş; keseyi açmış, içindeki altınları saymış, oradan on dinar çıkarıp yerlerine kendisine ait bulunan bir bakır yüzüğü koymuş. Sonra özenle keseyi kapatmış ve soyduğu Museviye yaklaşmış; keseyi, sanki oradan hiç alınmamış gibi, kaftanının cebine ustaca kaydırmış. Marifet bir Allah vergisidir, ey İnananlar!

Böylece Yahudi henüz birkaç adım uzaklaşmadan yeniden ona doğru yaklaşmış. Ve bu kez gizlemeye gerek kalmadan “Ey Harun’un oğlu sefil, senin belan yakındır! Bana kesemi geri ver, yoksa ikimiz de kadı’nın yanına çıkarız!” diye haykırmış. Yahudi ise, tanımadığı, anasını, babasını da hiç görmediği bir adamın kendisini bir davaya sürüklemek istemesinden duyduğu şaşkınlıkla ilkin, darbelerden korunmak için, İbrahim, İshak ve Yakup üzerine yeminler ederek, kendisini itham edenin yanlış adam seçtiğini ve kendi bakımından, onun kesesini çalmayı aklından bile geçirmediğini söyleyerek yakayı sıyırmak istemiş. Ama Akil, onun karşı çıkmalarına kulak asmadan, çarşığı ona karşı ayak-

landırmak için kaftanından tutmuş ve “Sen de, ben de kadı'nın huzuruna çıkacağız!” diye haykırmış. Yahudi karşı koyduğundan, onu sakalından yakalayarak, yuhalamalar arasında kadı'nın önüne sürüklemiş.

Kadı “Mesele nedir?” diye sormuş. Akil hemen “Ey kadı, senin adalet dağıtıcı ellerine sürüklediğim Beni İsrail'den olan bu Yahudi, adalet dağıttığın bu salona girmiş bulunan en gözüpek hırsızdır, hiç kuşkusuz! Benim altın dolu kesemi çaldıktan sonra, kusur bulunamaz bir Müslüman gibi çarşı pazarda rahatça dolaşmaktan çekinmiyor!” diye yanıt vermiş. Sakalı yarı yarıya yolunmuş olan Yahudi de “Kadı efendimiz, itiraz ediyorum! Beni perişan eden bu çarşuyu bana karşı ayaklandırdıktan sonra, beni şu gördüğünüz duruma sokan bu adamı ne gördüm ne de bilirim!” diye inlemiş. Ama Akil “Ey lanetli İsrailoğlu, senin ırkından bir köpeğin sözü, ne zamandan beri İnançlınınkinden üstün tutuluyor? Kadı efendimiz, bu hilebaz, eğer bilmiyorsanız öyküsünü size anlatabileceğim Hintli tacirin küstahlığıyla hırsızlığını reddediyor!” diye haykırmış. Kadı da “Hintli tacirin öyküsünü bilmiyorum ben! Ne olmuş ona? Kısaca bana anlat!” diye yanıt vermiş. Akil de “Başım üstüne, gözüm üstüne! Kısaca anlatmak gerekirse, efendim, bu Hintli tacir, çarşı halkında o denli büyük bir güven duygusu yaratmış ki, günün birinde kendisine, makbuz istemeksizin, büyük miktarda para emanet edilmiş. Paranın sahibi, günü gelip parasını geri almak isteyince, koşullardan yararlanan tacir, kendisine emanet para bırakıldığını inkâr etmiş. Ve, kendisine karşı ileri sürülebilecek tanık ya da belge bulunmadığından, eğer kentin kadısı, ince bir yöntemle gerçeği kendisine itiraf ettirmede başarı sağlamasa, kuşkusuz olanca rahatlığıyla başkasının parasını yiyecekmiş. Bu itiraf alınınca, kadı ayaklarının tabanına iki yüz sopa vurdurmuş ve onu kentten kovdurmuş!” demiş. Sonra da Akil “Şimdi de, ey kadı efendimiz, kavrayış ve incelikle senin bu Yahudinin ikiyüzlülüğünü kolayca ortaya çıkarmanı Tanrı'dan dilemekteyim! Ve ilkin, muhafızlara, hırsızlığının kanıtlanması için üzerini arama buyruğunu vermeni senden diliyorum!” diyerek sözünü sürdürmüştü.

Kadı, Akil'in bu konuşmasını duyunca, muhafızlara Yahudi'nin üstünün aranması buyruğunu vermiş. Onlar da çok geçme-

den söz konusu keseyi bulmuşlar. İtham edilen inleyerek kesenin yasal sahibi olduğunu savunmuş. Akil de kendi bakımından, büyük yeminler edip inançsız Yahudiye küfürler savurarak kendisinden çalınan keseyi çok iyi tanıdığını söylüyormuş. Kadı da, uyanık bir yargıç olarak, dava konusu kesenin içinde ne bulunduğu üstüne tarafların görüşlerini açıklamasını istemiş. Yahudi “Kesemde, efendimiz, içine bu sabah yerleştirdiğim beş yüz altın dinar var; ne bir eksik, ne bir fazla!” diyerek açıklama yapmış Akil de “Yalan söylüyorsun, Yahudi köpeği! Eğer ırkından olanların âdetine aykırı olarak, sana ödünç verileni fazlasıyla iade ediyor değilsen, yalan söylüyorsun! Oysa ben, açıklıyorum ki, kesede dört yüz doksan dinar vardır; ne bir eksik, ne bir fazla! Ve başkaca, eğer şimdiye kadar çıkarıp atmadıysan, üzerinde mührüm bulunan bir de bakır yüzük bulunmaktadır!” diye haykırarak. Kadı, şahitlerin önünde keseyi açtırmış ve içinde bulunanlar, yankesiciye hak verdimiş. Kadı da hemen keseyi Akil’e vermiş ve oracıkta şaşkınlığın dilsiz kıldığı Yahudinin sopayla dövülmesini emretmiş!

Hırsız Haram, ortağı Akil’in becerisindeki başarıyı görünce onu kutlamış ve ona, kendisini geçmenin çok güç olduğunu söylemiş. Ama yine de onunla sultanın sarayının yakınında hemen o akşam buluşmayı uygun görmüş; böylece o da, kendince, tanıdığı olduğu harika gösteriye layık olmaktan yana pek düşük sayılmayacak birkaç marifet göstermek istemiş.

Gece olunca da, iki ortak saptanan yerde buluşmuş. Haram, Akil’e “Arkadaş, sen bir Yahudinin ve bir kadının sakalına sığarak marifetini gösterdin. Ben de, bir sultana yöneleceğim. İşte gördüğün şu ip merdivenle sultanın dairesine gireceğim! Ama senin de olup bitene tanıklık etmek için bana eşlik etmen gerek!” demiş. Hırsızlığa değil, ama sadece yankesicilik etmeye alışkın olan Akil, ilkin bu girişimde bulunmaktan epeyce korkmuş; ama sonra ortağının yanında çekingen davranmaktan utanmış ve sarayın duvarlarının ötesine ip merdiveni atmasında ona yardımcı olmuş. İkisi birlikte merdiveni tırmanmış, öbür yakaya inmişler; bahçeleri geçerek ve karanlığa sığınarak sarayın içine girmişler.

Ve geçitlerden kayar gibi geçerek sultanın dairesine ulaşmışlar; ve Haram, bir perde kaldırarak arkadaşına, yanında bulunan

genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Yanında bulunan genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş. Bu davranışıyla sultanın uyumasını sağlayan genç oğlan da, kendini uykuya kaptırmış görünüyor; bundan kurtulmak için bir sakız parçası çiğniyormuş.

Bunu gören Akil, korkuya kapılmış ve neredeyse sırtüstü düşecekmiş. Haram da onun kulağına “Niye böylesine korktun, arkadaş? Sen kadiyla konuştun, şimdi ben de sultanla konuşacağım!” demiş. Ve onu perde arkasında bırakarak harika bir kıvraklıkla genç çocuğa yaklaşmış, ağzına tıkaç sokup bağlayarak bir paket halinde duvara dayamış. Sonra kendisi onun yerini almış ve bir hamam tellakının becerisiyle sultanın tabanını kaşımaya başlamış. Bir süre sonra, öyle davranmış ki sultan uyanıp esnemeye başlamış. Haram da, genç bir oğlanın sesini taklit ederek sultana “Ey zamanın şahı, yüce sultanım, uyumadığına göre kendisine bir şeyler anlatmamı ister mi?” demiş. Sultan da, ona “Anlatabilirsin!” deyince; Haram “Ey zamanın şahı, bir zamanlar kentler içinde bir kentte, Haram adlı bir hırsız ile Akil adlı bir yankesici yaşamış. Bunlar gözüpeklik ve beceride birbirleriyle yarışa girmişler. Ve günün birinde her biri kendi becerisini kanıtlamaya girişmiş!” demiş. Ve sultana, tüm ayrıntılarıyla Akil’in çevirdiği oyunu; ve sadece sultanın adını ve olayın geçtiği sahneyi değiştirerek ona kendi sarayında geçmekte olan şeyleri anlatmış. Öyküsünü bitirince “Şimdi, ey zamanın şahı, bu iki arkadaştan hangisi daha beceriklidir?” diye sormuş. Sultan da “Hiç kuşkusuz, şahın sarayına girmiş olan!” diye yanıt vermiş. Bu yanıtı işiten Haram, sıkıştığından söz ederek su dökmek üzere apteshaneye gidecekmiş gibi dışarı çıkmış. Tüm bu konuşmaların geçtiği sırada, korkudan canının burnundan çıkacağını duyumsamakta olan arkadaşıyla buluşmaya gitmiş. Ve birlikte daha önce geçtikleri yollardan geçerek oraya girdikleri zamanki kadar mutlu, saraydan çıkmışlar.

Ertesi gün, sultan, apteshanede sandığı gözdesinin görünmeyişinden meraka düşerek onun kendisine anlatılan öyküdeki gibi bağlanarak duvara dayatılmış olduğunu görünce, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Ve hemen gözüpək hırsızın hilesinin kurbanının kendisi olduğunu kesinlikle anlamış. Ama, kendisine böyle bir oyun oynanmasından kızgınlık duyacak yerde, onu tanımak istemiş; ve bu maksatla, tellallar aracılığıyla, geceleyin sarayına giren kişiyi bağışlayacağını ve huzuruna gelirse büyük bir ödül vereceğini ilan etirmiş. Haram da, bu vaade güvenerek saraya gelmiş ve sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuş; o da, kendisinin cesaretini övmüş ve bunca becerisini ödüllendirmek için onu hemen ülkenin güvenlik güçlerinin başına getirmiş. Ve kendi bakımından da, genç kadın, bütün bunları öğrenerek Haram'ı koca olarak seçmekten geri durmamış ve zevk ve neşe içinde bir yaşam sürmüşler. Ama Allah daha iyisini bilir!

Şehrazad da, o gece, şahın bu öykünün etkisi altında kalmasını istemediğinden, hemen aşağıdaki şaşılası öyküyü anlatmaya başlamış. Demiş ki:

Bahtın Anahtarları

Ey bahtıgüzel şah, anlatırlar ki, Halife Muhammed bin Tey-lun, babası ne denli kıyıcı ve zorba ise, aynı kertede bilge ve iyi bir hükümdar imiş. Çünkü, aynı vergiyi üç hatta dört kez ödetmek ve tahsildarlardan korkarak sakladıkları birkaç dirhe-mi ortaya çıkarmaya zorlamak için halkı sopalatan babası gibi davranmaktansa, yeniden yurdunda huzur ve halkı arasında adalet sağlamış. Babasının şiddet yoluyla sağladığı hazineleri kullanarak şairleri ve bilginleri korumuş, yiğitleri ödüllendirmiş ve fakirlere bahtsızların yardımına koşmuş. Böylece Tanrı onun yönetimini kutsamış; Nil'in kabarması hiç onun zamanındaki denli düzenli ve verimli olmamış, ürünler asla o denli zengin ve bol ürememiş, bakla ve yonca tarlaları o kadar yeşillenmemiş ve dükkânlara o kadar çok altının aktığı görülmemiş.

Günlerden bir gün, Sultan Muhammed, her birine, sırayla, görevleri, geçmiş hizmetleri ve hazineden aldıkları ücretler hak-kında sorular sormak üzere sarayının ileri gelenlerini huzuruna çağırtmış. Çünkü, böylece, kendince onların durumlarını ve yaşam koşullarını öğrenmek istiyormuş; kendi kendine “Eğer ağır bir iş görmekte iken yeterli para almayanlar varsa, yükünü azaltır, ücretini yükseltirim; ama hatırı sayılır bir ücret aldığı halde kolay bir iş görmekte olanlar varsa, parasını keser, işini artırırım!” diyormuş.

Huzuruna ilk gelenler vezirleri olmuş; bunlar, hepsi de uzun beyaz sakallı, yüzlerinde bilgeliğin belirgin alametleri bulunan yaşlı, saygın kırk kişiymiş. Başlarında değerli taşlarla zenginleştirilmiş, sarık dolanmış kavutlar taşıyorlar, kudretlerinin nişanesi olarak amber başlıklı bastonlara yaslanıyorlarmış. Bunları eyalet

valileri, ordu erkânı ve uzaktan yakından adaleti sağlamakta ve düzeni sürdürmekle görevli bütün yetkililer izliyormuş. Ve bunlar, birbiri ardından, halifenin önünde diz çöküp toprağı öpmüşler; o da bunları uzun uzadıya sorguya çekmiş ve kendisinin değerlendirdiğı meziyetlerine göre atıfetler dağıtmış ya da kusurlulara işten el çekirtmiş.

En son huzuruna çıkan da, cezaları yerine getiren zenci cellat olmuş. Yapacak hiçbir şeyi olmayan bir kişi gibi yağ bağlamış bulunduğundan, bu celladın görünümü pek acıklıymış; ve omzunda palasıyla gururla yürüyecek yerde, başı önüne eğik, palasını da kılıfının içinde tutuyormuş. Ve Muhammed bin Teylun'un huzuruna çıkınca, yeri öpmüş ve "Ey efendimiz, başımızın tacı, işte sonunda hükümlerini yerine getiren kölen için adaletin ışıldayacağı gün geldi! Efendim, ey zamanın şahı, baban Tanrı'dan rahmet dilediğim Teylun öldüğünden beri, benim uğraşacağım işlerin gittikçe azaldığını ve bundan sağlayacağım yararların yok olduğunu görüyorum. Bir zamanlar mutlu olan yaşamım, sıkıntılı ve yararsız geçiyor. Mısır, böylece sükûnet ve bolluk içinde kaldıkça, Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ama ben, açlıktan ölmek gibi büyük bir tehlikeyle karşı karşıyayım ve bu gidişle içinde ölecek bir tabut bile satın alamayacağım!" demiş.

Sultan Muhammed bin Teylun, celladının bu sözlerini duyunca, bir süre düşünmüş ve sızlanmalarının yerinde olduğunu anlamış; çünkü, yükün ağırlığı onun üzerinde olduğu halde, kendisine karşılığında pek önemli olmayan bir meblağ ödeniyormuş; onun asıl geliri de, boynunu vurdurduklarından bağış ya da miras yoluyla çektiğı paralarmış. Ve "Tanrı'dan geliyoruz ve yine Tanrı'ya döneceğiz! Öyleyse herkesin mutlu olduğunun hayal olduğu bir gerçekmiş ve birini mutlu kılan şey başkasının gözyaşlarına mal olurmuş! Ey cellat, ruhunu yatıştır ve gözlerini serinlet; çünkü bundan sonra, şimdi gördüğün görevin karşılığını almadığına göre, yaşamını sağlamak için, her yıl iki yüz dinar ücret alacaksın! Ve inşallah benim tüm saltanatım süresince, senin palan, şu anda olduğu gibi hep gereksiz olur ve işlemeziğın barışçı pasıyla paslanır!" diye haykırmış. Cellat da halifenin urbasının eteğini öpmüş ve sıradaki yerine çekilmiş.

Bütün bunlar Sultan Muhammed'in ne denli adil ve gönlü yüce bir hükümdar olduğunu kanıtlıyormuş.

Toplantı bitince, sultan ulu kişilerin sıralarının ardında, henüz sorgulamadığı, yüzü kırışıklıklarla dolu ve sırtı kamburlaşmış bir yaşlı kişinin farkına varmış. Ve ona, yaklaşmasını işaret edip, kendisine sarayda ne gibi bir görev olduğunu sormuş. Şeyh de "Ey zamanın şahı, benim görevim, sadece, baban rahmetli sultanın beni bakmakla görevlendirdiği bir kasayı gözetmektir. Bu görev için, bana hazineden, her ay on dinar ödenir!" diye yanıt vermiş. Sultan Muhammed, buna şaşırarak "Ey şeyh, bunca kolay bir iş için büyük bir ödeme bu! Peki, ne var bu kasanın içinde?" demiş. O da "Vallahi, efendimiz, ben bu kasayı gözeteli kırk yıl oldu, içinde ne olduğunu bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Git onu çabucak bana getir!" demiş. Şeyh de bu buyruğu hemen yerine getirmiş.

Şeyhin sultanın önüne getirdiği kasa, som altındanmış ve üzeri zengin süslerle işlenmiş bulunuyormuş. Şeyh sultanın buyruğu üzerine, bu kasayı açmış. Kasanın içinde sadece erguvan renkli ceylan derisi üzerine parlıdayan harflerle yazılmış bir elyazması varmış. Bir de ta dibinde birazcık kırmızı toprak bulunuyormuş. Sultan ceylan derisi üzerine parlak harflerle kaleme alınmış elyazmasını eline alıp ne yazılı olduğunu okumak istemiş. Ama, yazı işlerinden ve bilimlerden yana çok bilgili olduğu halde, niteliği bilinmeyen harflerle yazılmış bulunan sözcüklerden birini bile sökmemiş. Orada bulunan vezirler de, bilginler de daha fazla bir şey yapamamışlar. Sultan, birbiri ardından Mısır'da, Suriye'de, İran'da ve Hindistan'da ün salmış bütün bilginleri getirtmiş; ama bunlardan hiçbiri elyazmasının hangi dilde yazılmış olduğunu bile bilememişler. Çünkü bu bilginler, gülünç büyük sarıklara sahip zavallı cahillerden başka bir şey değillermiş. O zaman Sultan Muhammed, kendisine bu bilinmeyen harfleri çözecek kadar bilgili adamı gösterebilecek olanlara büyük ödüller ödeyeceğini tüm ülkesinde ilan etirmiş.

Bu bildirinin yayınlanmasından sonra pek fazla zaman geçmeden beyaz sarıklı bir yaşlı kişi sultanın huzuruna çıkmış, kendisine konuşma izni verilince "Allah sultanımız efendimizin ömrünü uzatsın! Huzurunda bulunan köle, rahmetli babanız

Teylun Sultan'ın eski bir hizmetkândır; ve mahkûm edildiği sürgünden tam da bugün geri dönmüştür! Tanrı beni bu sürgüne mahkûm eden rahmetliyi esirgesin! Ey hükümdarımız efendimiz! Ben, bu ceylan derisi üzerine yazılı elyazmasını okuyabilecek tek adamı size bildirmek üzere huzurunuzdayım! O da, rahmetli sultanın buyruğuyla kırk yıl önce zindana atılmış bulunan, yasal hocası El-Aşar oğlu Şeyh Hasan Abdullah'tır. Ve orada hâlâ inleyip durmakta mıdır, yoksa ölmüş müdür, Tanrı bilir!" demiş. Sultan "Acaba hangi nedenle Şeyh Hasan Abdullah zindana kapatıldı?" diye sormuş. O da "Çünkü rahmetli sultan elyazmasını onun elinden aldıktan sonra zorla okutmak istemişti!" diye yanıt vermiş.

Sultan Muhammed, bu sözleri duyunca, hemen muhafızların komutanlarını, Hasan Abdullah'ı hâlâ canlı olarak bulup dışarı çıkarmak ümidiyle bütün zindanları araştırmaya yollamış. Talih şeyhin hâlâ yaşamasını istiyormuş. Muhafızların komutanları, sultanın buyruğu üzerine, ona bir onur giysisi giydirerek efendilerinin huzuruna çıkarmışlar. Sultan Muhammed onun, yüzü acılarla yıpranmış, saygın görünlü biri olduğunu görmüş. Onuruna ayağa kalkarak babası Halife Teylun'un ona çektiirmiş olduğu haksız işlemi bağışlamasını kendisinden rica etmiş. Sonra da onu yanı başına oturtmuş ve ceylan derisi üzerindeki elyazmasını ona vermiş ve ona "Ey saygın şeyh, dünyanın tüm hazinelerini sağlasa da, bana ait olmayan bu şeyi daha fazla saklamak istemiyorum!" demiş.

Sultanın bu sözlerini işitince Şeyh Hasan Abdullah, pek çok gözyaşı dökmüş ve ellerini gökyüzüne kaldırarak "Tanrım, sen tüm bilgeliğin kaynağısın! Aynı toprakta zehirli bitkiyi de, panzehir oluşturanı da bitiren sensin! İşte kırk yıllık yaşamımı zindanda geçirdikten sonra, bana zulmedenin oğlu şimdi güneş altında ölme olanağını sağlıyor! Hikmetine akıl sır ermeyen Tanrım, övgüler ve utkular sanadır!" diye haykırmış. Sonra, sultana doğru dönerek "Ey hükümdar efendimiz, şiddet karşısında reddettiğim şeyi, iyilik uğrunda sunuyorum. Elimde bulunduğundan ötürü birkaç kez yaşamımı tehlikeye sokan bu elyazması, yasal sahiplenmeyle bundan böyle senindir! Bu, tüm bilimlerin başlangıcı ve sonucudur ve benim Çok Sütunlu İrem

yöresindeki hiçbir insanoğlunun içine giremediği Şeddad bin Ad kentinden getirdiğim tek varlıktır!” demiş.

Halife, yaşlı şeyhi kucaklamış ve ona “Ey pederim, lütfen bana, çabucak ceylan derisi üzerindeki bu elyazması ve Çok Sütunlu İrem yöresindeki Şeddad bin Ad kenti hakkında bildiklerini söyle!” demiş. Şeyh Hasan bin Abdullah “Ey şah, bu elyazmasının öyküsü benim tüm yaşamımın öyküsüdür. Ve gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu saygıyla okuyan için ders oluştururdu!” demiş ve sözünü şöyle sürdürmüştü:

Bil ki, ey zamanın şahı, benim babam Kahire’nin en zengin ve en saygın tacirlerinden biriydi. Ve ben onun tek çocuğuydum. Babam benim eğitimim için hiçbir şey esirgemiyor ve bana Mısır’ın en iyi hocalarını tutuyordu. Böylece, yirmi yaşına geldiğimde, ulema arasında bilgim ve eski kitaplar hakkında edindiklerimle çoktan ün kazanmış bulunuyordum. Babam ve annem, evliliğimi görüp mutlanmak için beni gözleri ışık dolu, ince bükülgen endamlı ve zariflik ve yeğnilikten yana ceylan gibi genç bir bakireyle evlendirdiler. Şahane bir düğün yapıldı. Ve eşimle birlikte ferahlık dolu günler, mutlu geceler yaşadım. Böylece, ilk düğün günündeki mutlulukla on yıl geçirdim.

Ama, efendim, yarının bahtının kendisine ne sakladığını kim bilebilir? Ben de, sakın bir gecenin rüyası gibi geçen bu on yılın sonunda, bahtın kurbanı oldum ve tüm felaketler hep birden evimin mutluluğu üzerine çöktü. Böylece, birkaç gün içinde, veba babamın canını aldı, yangın evimi yakıp kül etti ve bana kazanç sağlamak için uzaklarda seyreden gemilerimi denizin suları yuttu. Fakir ve anasından yeni doğmuş bir çocuk kadar çıplak, tüm kaynak olarak, sadece Tanrı’nın merhameti ve İnanç sahiplerinin acımalarına muhtaç olarak kalakaldım. Ve Tanrı’nın dilencileriyle birlikte camileri dolaşmaya ve dilleri tatlı aziz kişilerin arkadaşlığında yaşamaya başladım. Çok kötü günlerde, sık sık bir ekmek parçası bile bulamadan bannağıma döndüğüm oluyordu; ve bütün gün aç kaldıktan sonra geceleyin yiyecek bir şeyim de olmuyordu. Kendimin ve annemin, eşimin ve çocuklarımla sefaletinden son kertede ıstırap çekiyordum.

Tanrı’nın bu dilencisine hiçbir sadaka yollamadığı bir gün, eşim sırtından sonuncu giysisini çıkardı ve ağlayarak bana verdi

ve “Götür bunu, çarşıda satmaya çalış, böylece çocuklarımıza bir parça ekmek alırsın!” dedi. Ben de karımın giysisini alıp çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Karımın giysisini aldım ve çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım. Ve çarşıya doğru ilerlerken, kızıl bir deveye binmiş bir Bedeviye rastladım. Bedevi beni görünce, birdenbire devesini durdurup diz çöktürdü ve bana “Selam üzerine olsun, kardeşim! Bana El-Aşar oğlu zengin tacir Hasan Abdullah’ın evini gösterebilir misin?” diye sordu. Ben de, efendim, zenginlik gibi fakirlik de Allah’tan gelse de, fakirliğimden utanç duyarak başımı eğip “Tanrı’nın selameti ve kutsaması senin üzerine olsun, ey Arapların babası! Ama bildiğime göre, Kahire’de adını andığın gibi birisi yoktur!” diye yanıt verdim. Ve yolumu sürdürmek istedim. Ama Bedevi, devesinin sırtından atladı ve ellerimi kendi ellerinin içine alarak sitemli bir sesle “Allah büyük bir kerimdir, kardeşim! Ama El-Aşar’ın oğlu Hasan Abdullah sen değil misin? Ve nasıl oluyor da, adını saklayarak Tanrı’nın konuğunu geri çeviriyorsun?” dedi. O zaman, şaşkınlığın sınırında, artık gözyaşlarımı tutamadım ve kendisinden özürler dileyerek öpmek için ellerine sarıldım; ama bunu yapmama izin vermek istemedi ve tıpkı bir kardeşin diğerine yaptığı gibi beni bağrına bastı. Ben de onu evime götürdüm.

Böylece yularını tutarak devesini güden Bedevi ile yürürken, yüreğim ve ruhum evde konuk ağırlamak için hiçbir şeyin bulunmadığı düşücesiyle işkence içindeydi. Eve ulaşınca, amcamın kızına çabucak bu rastlantıdan söz ettim; bana “Yabancı Tanrı konuğudur, çocukların ekmeği bile ona aittir! Sana verdiğim giysiyi al da, çarşıya dön! Karşılığında alacağın parayla konuğumuzu ağırlayacak bir şeyler satın al! Geriye yenecek bir şeyler kalırsa, onunla geçinir, gideriz!” dedi. Dışarı çıkmak üzere Bedeviyi önünde bıraktığım kapıdan geçmek zorundaydım. Giysiyi sakladığımdan, bana “Kardeşim, urbanın içinde ne

var?” dedi. Ben de sıkılarak başımı eğdim ve “Bir şey yok!” diye yanıt verdim. Ama “Tanrı’nın gölgesi üzerine olsun, kardeşim, urbanın altında ne sakladığını bana söylemeni senden rica ediyorum!” diye tekrarladı. Ben de, iyice sıkılarak “Zanaatı urbaları onarmak olan komşumuza götürdüğüm amcamın kızının giysisi!” diye cevap verdim. Bedevi hâlâ ısrar ederek bana “Göster bana şu giysiyi, kardeşim!” dedi. Ben de kızarak ona giysiyi gösterdim; bunu görünce “Allah yücedir, kerimdir kardeşim! Görüyorum ki sen, çocuklarının anası olan karının giysisini mezada verip yabancı birine karşı konukseverlik görevini yerine getirmek istiyorsun!” diye haykırdı. Sonra da beni kucaklayıp “Ya Hasan Abdullah, bak, işte sana on altın dinar! Git bunu harca ve ihtiyacımız ne ise, eve ne lazımsa satın al!” dedi. Ben de konuğun sunusunu reddedemedim, altın paraları aldım; ve evim bolluk ve refaha yeniden kavuştu.

Böylece, konuğum Bedevi, aynı miktar parayı bana her gün verdi ve onun buyruklarına göre, bu parayı aynı tarzda harcadım. Bu böylece on beş gün sürdü. Ben de kerem sahibi Tanrı’ya, ettiği hayırlardan dolayı şükürler ettim.

On altıncı günün sabahında, Bedevi, selâmlaşmalardan sonra bana “Ya Hasan Abdullah, kendini bana satmak ister misin?” diye sordu. Ben de “Efendim, ben senin kölenim ve minnet duygularıyla sana bağlıyım!” diye yanıt verdim. Ama o bana “Hayır, Hasan Abdullah, bunu böylece duymak istemiyorum! Senden kendini bana satmanı istiyorsam, seni gerçekten satın almak istiyorum demektir. Senin üzerinde pazarlık yapmayı da düşünmüyorum, hangi fiyata satılmak istiyorsan, bunu saptamayı da sana bırakıyorum!” dedi. Ben, onun bunu şaka olsun diye söylediğinden bir an bile kuşku duymadım. Ve güler gibi bir tavır takınarak “Özgür bir insanın bedeli, efendim, eğer bir vuruşta öldürülecekse Kitap’ın kavlince bin altın dinardır; ama birkaç girişimde bulunduktan sonra bir ya da iki, üç veya dört yara açarak veya çeşitli yerleri kesilerek öldürülecekse bu miktar bin beş yüz dinara kadar çıkar!” diye cevap verdim. Bedevi de bana “Bunda hiçbir uyuşmazlık yok, Hasan Abdullah! Satılmaya razı olursan, sana, bu son önerin üzerinden bedel ödeyeceğim!” dedi. Ben de, o zaman konuğumun şaka etmediğini, aksine beni

satın almaya karar verdiğini anlayarak içimden “Senin çocuklarını açlıktan ve sefaletten kurtarmak için Tanrı bu Bedeviye göndermiş olacak ya Şeyh Hasan! Bahtın parça parça edilerek kesilmekse, bundan kaçamazsın!” diye düşündüm. Ve “Ey Arap kardeş, satılmama rıza gösteriyorum! Ama bana bu konuda karıma danışmam için izin ver!” dedim. O da “Pekâlâ!” diye yanıtladı. Ve yanımdan ayrılıp kendi işleriyle uğraşmaya gitti.

Ben de, ey zamanın şahı, gidip anamı, karımı ve çocuklarımı buldum ve onlara “Tanrı sizi sefaletten kurtarıyor!” dedim. Ve onlara Bedevinin teklifini anlattım. Sözlerimi duyunca, anam ve karım “Başımıza gelen felakete bak! Bu Bedevi sana ne yapmak istiyor?” diye haykırarak yüzlerini, göğüslerini dövmeye başladılar. Çocuklar da bana doğru koşup giysilerimin eteklerine yapıştılar. Hepsı birden ağlamaya başladı. Karım, akli başında ve bilge bir kadın olup yeniden söze girişerek “Eğer satışa karşı durursan, bu zencinin, bu alçak Bedevinin, burada yaptığı harcamaları senden istemeyeceğini kim bilebilir! Eli boş olmamak için, senin çabucak gidip bu değersiz evi satın almak isteyen birini bulman gerek; elinde kalan son şey olsa da, bunu sana getireceği parayla bu Bedeviye karşı borçlarından kurtulursun! Böylece ona hiçbir borcun kalmaz ve kişilik bakımından özgür kalırsın!” dedi. Ve çocuklarımızın yuvasız, sokaklarda kalacağını düşünerek hıçkırıklar kopardı. Ben de durum üzerinde yeniden düşünmeye koyularak şaşırmanın sınırına ulaştım. Ve durmaksızın “Ey Hasan Abdullah, Tanrı’nın sana sağladığı bu fırsatı küçümsem! Bedevinin satış bedeli olarak senin için ödeyeceği parayla evinin ekmeğini sağlarsın!” diye; sonra da “Kuşkusuz! Kuşkusuz! Ama seni neden satın almak istiyor? Senden ne yapmayı düşünüyor? Genç ve henüz sakalı çıkmamış biri olsaydın, anlardım! Ama senin sakalın Hacer’in eteği gibidir! Ve Yukarı Mısır’ın bir yerlisini bile baştan çıkaramazsın! İkinci koşul üzerinden sana ödeme yapacağına göre, seni birçok girişimden sonra öldürecek herhalde!” diye düşünüyordum.

Bununla birlikte, akşama doğru, Bedevi eve döndüğünde, bence mesele bitmiş ve kararımı almıştım. Onu güleç bir yüzle karşıladım; ve selamlaşmalardan sonra, ona “Sana aitim!” dedim. O zaman kemerini açtı, oradan bin beş yüz altın dinar çıkardı

ve “Ya Hasan Abdullah, Peygamber’e duada bulun!” diyerek onları elime saydı. Ben de “Dua, Barış ve Tanrı’nın kutsamaları onun üzerine olsun!” diye yanıt verdim. Bana “Pekâlâ, kardeşim, şimdi satılmış olduğuna göre, korkun kalmasın; çünkü yaşamın ve tüm özgürlüğün dokunulmaz kalacaktır. Seni satın almakla, ben, sadece, girişmek istediğim uzun yolculuklar için hoş ve sadık bir yoldaşa sahip olmak istedim. Çünkü bilirsin ki, Tanrı’nın lütfunu kendisinden esirgemeyesi Peygamber ‘Bir arkadaş, yol için en iyi azıktır!’ buyurmuştur” dedi.

O zaman, ben, iyice neşelenerek, anamın, eşimin bulunduğu odaya girdim; ve onların önüne, hasırın üzerine, satış bedeli olan bin beş yüz dinarı koydum. Onlar da, bunu görünce, benim açıklamalarımı dinlemek istemeksizin, saçlarını yolarak ve ölülerin tabutu başında yapıldığı gibi yanıp yakılarak büyük haykırışlar koparmaya başladılar. Ve de “Bu, kanın bedelidir! Ey bahtsız! Ey bahtsız ki, senin kanının bedeline biz asla dokunmayız! Çocuklarla birlikte ölürüz, daha iyi!” diye haykırdılar. Ben, onları yatıştırmak için harcayacağım çabaların boşuna olduğunu anlayarak acılarının yatışması için onları bir süre kendi hallerine bıraktım. Sonra onları, Bedevinin harika niyetleri olan çok iyi bir adam olduğuna yeminler ederek akla davet ettim; ve sonunda ağlayıp sızlamalarını biraz azalttım. Bu yatışmadan yararlanarak onları ve çocukları kucakladım ve hepsiyle vedalaştım. Yüreklere burkulu, perişanlık içinde gözyaşları dökerlerken onlardan ayrıldım. Ve efendim Bedevinin eşliğinde evi terk ettim.

Hayvancılar pazarına ulaşır ulaşmaz, onun önerileri üzerine, hızlı yol almasıyla ünlü bir deve satın aldım. Ve efendimin buyruğu üzerine, uzun bir yolculuk için gerekli azıkla çuvalları doldurdum. Tüm hazırlıklarımız bitince, efendime devesine binmesi için yardım ettim, ben de kendi deveme bindim; ve Tanrı’nın adını anarak yola koyulduk.

Hiç durup dinlenmeden yol alarak, üzerinde Tanrı’dan başka varlığın bulunmadığı ve kıpırdayan kumda hiçbir yolcu izinin görülmediği çöle daldık. Efendim Bedevi, bu uçsuz bucaksız çölde, sadece kendisine ve bindiği deveye malum olan belirtilere göre yol alıyordu. Böylece, yakan bir güneş altında, her biri bana bir kâbus gecesinden uzun gelen on gün yol aldık.

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen sonsuz bir ovanın başlangıç yerine ulaştık....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda, parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen, sonsuz bir ovanın başlangıç yerine ulaştık. Bu ovanın ortasında büyük bir granit sütun yükseliyordu. Sütunun tepesinde de, kırmızı bakırdan dökümü yapılmış genç bir adam ayakta dikiliyor, sağ elinde açılmış uzanan parmaklarının her birinde birer anahtar bulunuyordu. İlk anahtar altından, ikincisi gümüşten, üçüncüsü Çin bakırından, dördüncüsü demirden ve beşincisi de kurşundandı bu anahtarların. Ve bunların her biri birer tılsımdı. Bu anahtarların birine sahip olabilecek kimse, ona bağlı olan bahta tabi olmak zorundaydı. Çünkü bunlar bahtın anahtarları idi: altın anahtar, sefaletin anahtarı idi, gümüş anahtar ıstırapın, Çin bakırı anahtar ölümün, demir anahtar zaferin ve kurşun anahtar bilgelğin ve mutluluğun anahtarı idi.

Ama ben, efendim, o sırada, sadece efendimin bildiği bu şeylerin bilincinde değildim. Benim bu bilmezliğim tüm felaketlerimin nedeni oldu. Ama felaketler, mutluluklar gibi bize Yüce Tanrı'dan gelir. Ve kullar onları boyun eğerek kabullenirler.

Böylece, ey zamanın şahı, sütunun dibine geldiğimizde, efendim Bedevi, devesini çokertip yere indi. Ben de onun gibi yaptım. Orada efendim kılıfından garip şekilli bir yay çıkarıp buna bir ok yerleştirdi. Yayı gerdi ve oku kırmızı bakırdan yapılmış genç adama fırlattı. Ama, ister gerçek bir beceriksizlikten, ister yapma bir beceriksizlikten olsun, ok, hedeflenen yüksekliğe erişmedi. O zaman Bedevi bana "Ya Abdullah, işte şimdi senin bana borucunu ödeyeceğin zaman geldi; ve eğer istersen özgürlüğünü geri alabilirsin. Biliyorum ki gerçekte sen güçlü ve beceriklisin, bu hedefe de ancak sen ulaşabilirsin. Şu yayı al, oradaki anahtarları vurarak düşür" dedi.

O zaman ben de, borcumu ödeyeceğimden ve bu bedel karşılığında özgürlüğümü geri alacağımдан mutlu, efendime itaat etmekten çekinmedim. Yayı elime alıp denedikten sonra, Hint yapımı olduğunu ve usta ellerden çıktığını anladım. Ve efendime bilgimi ve ustalığımı göstermek arzusuyla, yayı bütün gücümle gerdim ve sütündaki genç adamın elini hedefledim. Ve daha ilk attığım okla bir anahtarı düşürdüm; bu altın anahtardı. Oldukça mağrur ve neşeli onu yerden aldım ve efendime sundum. Ama kendisi bunu asla eline almak istemedi; bana “Sen onu kendine sakla, ey zavallı! Bu senin ustalığının bedelidir!” dedi. Ben de ona teşekkür ettim ve altın anahtarı kemerime soktum. Bunun sefalet anahtarı olduğunu bilmiyordum.

Bunu izleyerek, ikinci vuruşta bir anahtar daha düşürdüm; bu da gümüş anahtardı. Bedevi buna da dokunmak istemedi; onu da kemerime, ilkinin yanına koydum. Bunun da ısırap anahtarı olduğunu bilmiyordum. Sonra da öteki iki okla iki anahtar daha düşürdüm: demir anahtar ile kurşun anahtarı. Bunlardan biri zaferin, öteki de bilgeliğin ve mutluluğun anahtarı idi. Ama ben bunları bilmiyordum. Efendim, bana, toplamak için zaman bırakmaksızın, sevinç çılgınları atarak hemen onları eline aldı ve “Seni doğuran ana cennetlik olsun, Ey Hasan Abdullah! Koluna güç veren ve gözlerini keskin kılan Tanrı’ya şükürler olsun!” diye haykırdı. Ve beni kollarında sıkarak “Bundan böyle asıl sen benim efendimsin!” dedi. Ben de onun elini öptüm, ona yeniden altın ve gümüş anahtarları vermek istedim. Ama o “onlar senindir!” diyerek almayı reddetti.

O zaman ben, sadağımдан beşinci bir ok çıkardım ve onun ölüm anahtarı olduğunu bilmeden, sonuncu anahtarı da düşürmeye hazırlandım. Ama o, benim tasarımı şiddetle karşı durarak “Sen ne yapıyorsun, bahtsız?” diye haykırdı. Onun gösterdiği hiddetten irkildim ve farkında olmadan oku yere düşürdüm. Ok, tam da benim sağ ayağıma düştü; ve ağırlı bir yara açarak ayağımı deldi. Ve bu, bir dizi felaketimin başlangıcı oldu!

Efendim uğradığım kazadan üzüldürken, elinden geldiğince yaramı tımar etti ve deveye binmeme yardımcı oldu. Sonra yolumuzu sürdürdük. Böylece üç gün üç gece yaralı ayağım için çok ıstıraplı bir yolculuktan sonra, bir çayırılığa ulaştık; geceyi bura-

da geçirmeyi kararlaştırdık. Bu çayırılıkta benim ömrümde görmediğim türden ağaçlar vardı. Ve bu ağaçlar, taze ve çekici olan görünümüleriyle insanda koparma isteği doğuran güzel ve olgun meyveler taşıyorlardı. Ben, sussuzluktan yanarak bu ağaçlardan birine doğru sürüklendim ve çabucak bu meyvelerden birini kopardım. Yaldızlı kızıl renkteydi bu meyve, kokusu da çok hoştu. Onu ağzıma götürdüm ve ısırđım. Ama o da ne! Dişlerim meyvenin etenine öylesine şiddetle girdi ki, çenelerim artık açılmaz oldu. Haykırmak istedim, ama ağzımdan ancak boğuk ve hırıltılı bir ses çıktı. Müthiş bir boğuntuya kapıldım. Topal bacağımla ve kapalı çenelerim arasındaki meyveyle oradan oraya koşup duruyor ve çılgınlar gibi işaretler yapıyordum. Sonra yere düşüp başım gözlerimden fırlamış, yuvarlanmaya başladım.

Efendim Bedevi, beni bu durumda görünce, ilkin büyük bir korkuya kapıldı. Bana azap veren şeyin ne olduğunu anlayınca, yanıma yaklaştı ve çenelerimi kurtarmaya çalıştı. Ama onun çabaları benim acılarımı arttırmaktan başka işe yaramadı. Bunu görünce, beni bırakıp giderek oraya düşmüş olan meyvelerin kimilerini toplamaya ağacın altına gitti. Onları dikkatle inceleyip sonunda birini seçti, öbürlerini attı. Bana doğru gelerek "Bak şu meyveye Hasan Abdullah! Onu kemiren ve tüketen böcekleri görüyor musun? Pekâlâ! İşte senin derdine bu böcekler çare bulacak. Ama sakın olman ve sabırla beklemen gerek!" dedi. Sonra da "Gerçekte, düşünüyorum ki, ağzını kapatan meyvelerin üstüne bu böceklerin birkaçını koysam, onu kemirmeye başlarlar ve en fazla iki ya da üç günde, kurtulursun!" diye ekledi. Ve tecrübeli bir kişi olduğumdan, bunu yapmasına razı oldum; ama bir yandan da, "Ya Allah! Üç gün, üç gece böylesi bir işkenceye katlanmak! Oh! Ölsem daha iyi olur!" diye düşünüyordum. Efendim de, gölgede, benim yanıma oturarak belalı meyvenin üzerine kurtarıcı böcekleri koyarak dediğini yaptı.

Ve kemirgen böcekler çalışmaya koyuldukları sırada, efendim torbasından hurma ve kuru ekmekten oluşan azığını çıkarıp yemeye koyuldu. Zaman zaman buna ara veriyor ve beni yüreklendirmek için "Görüyorsun ya Hasan Abdullah, senin oburluğun beni nasıl yoldan etti ve tasarılarımı yerine getirmekten alıkoydu! Ama ben akli başında biriyim ve böylesine küçük bir

olaya pek kafamı takmam! Sen de benim gibi yap!” diyordu. Sonra uyumak için hazırlandı; bana da aynı şeyi yapmamı öğütledi.

Ama ben, ne yazık ki o geceyi de, onu izleyen gündüzü de işkence içinde geçirdim. Çenelerimdeki ve ağzımdaki acılardan başka susuzluk ve açlığın da acısını çekiyordum. Bedevi de, beni avutmak için; böceklerin çabalarının ilerlediğini söylüyordu. Böylece üçüncü güne kadar sabır göstermemi sağladı. Üçünü günün sabahı, sonunda çenelerimin açıldığını hissettim. Ve Tanrı'nın adını anarak ve kutsayarak, kurtarıcı böceklerle birlikte lanetli meyveyi ağzımdan çıkarıp atım.

Böylece dertten kurtulunca, ilk yaptığım iş, azık torbasını araştırmak ve içinde su bulunan tulumu yoklamak oldu. Ama, gördüm ki, efendim üç gün süren acılı günlerimde bunların içindekilerin tümünü tüketmiş. Çektiğim acılardan dolayı onu sorumlu tutarak ağlamaya başladım. Ama o, telaşa düşmeden, tatlı bir sesle bana “Haklı mısın acaba, Hasan Abdullah? Ben de senin gibi açlıktan ve sussuzluktan ölmeli miydim yani? Sen iyisi mi, Tanrı'ya ve Peygamberine güven ve ayağa kalkıp sussuzluğunu giderecek bir kaynak aramaya başla!” dedi.

Bunun üzerine ayağa kalktım ve su ya da bildiğim bazı meyveleri aramaya başladım. Ama, meyve olarak, etkilerini daha önce denemiş olduklarımdan başkası yoktu. Araştırmalarımda sonunda, bir kaya oyuğunda, saydam ve serin suyu, susuzluğu gidermeye çağıran küçük bir kaynak buldum. Diz üstü çökerek bundan içtim, içtim, içtim! Bir an durdum, sonra yeniden içtim.

Bunu izleyerek biraz yatışmış olarak, yola koyulmaya rıza gösterdim ve çoktan kızıl tüylü devesi üstünde yola koyulmuş olan efendimin peşine düştüm. Bineğim daha yüz adım atmış atmamıştı ki, içimde müthiş bir karın ağrısı duydum ve bağırsaklarımda cehennemin tüm ateşleri yanıyor sandım. Ve “Aman anacığım!” diye bağırmaya başladım. Ve bacaklarını alabildiğine açarak, hızla yol alan öteki devenin ardından alabildiğine çabuklukla koşan devemin gidişini, boşu boşuna ağırlaştırmaya çalıştım. Yaptığı sıçrayışlar ve yarattığı sarsıntıyla, acılarım o denli çoğaldı ki, korkunç uğultular koparıp deveme, kendime ve her şeye öylesine küfürler savurdum ki, sonunda Bedevi beni

isitti ve bana doğru geri dönerek devemi durdurumama ve yere inmeme yardım etti. Kumun üzerine çöktüm ve –ey zamanın şahı, kölenin kusuruna bakma!– içimde ne varsa alabildiğine boşalttım. Sanki tüm bağırsaklarım patlıyor sandım ve zavallı karnımda doğanın tüm gök gürlemeleriyle büyük bir fırtına koptu; o sırada Bedevi bana “Ya Hasan Abdullah, sabret!” diyordu. Sonunda, bütün bunların etkisiyle yere düşüp bayıldım.

Baygınlığımın ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Ama ayıldığımda, kendimi yeniden yoldaşını izleyen devemin sırtında buldum. Akşam olmuştu. Ve güneş eteğine ulaştığımız bir dağın tepesinde batıyordu. Dinlenmek üzere orada durduk. Efendim bana “Bugün aç kalmamıza izin vermeyen Tanrı’ya şükürler olsun! Sen kaygılanma, rahat ol! Çölde ve yolculuklarda edindiğim tecrübeyle, senin zehirden başka bir şey sağlayamadığın yerde, ben sağlıklı ve dirlik sağlayıcı besinler bulacağım!” dedi. Böyle konuşarak, sık yapraklı, etli ve dikenle kaplı bitkilerden oluşmuş bir çalığa doğru gitti ve kılıcıyla bunlardan bir miktarını kesmeye koyuldu. Ve bunların kabuklarını soydu; içinden tadı bakımından incire benzer sarı bir eten çıkardı. Bunlardan bana istediğim kadar verdi; ben de doyuncaya ve içime sininceye kadar yedim.

O zaman çektiklerimi biraz unutmaya başladım; ve geceyi, çoktandır tadını unuttuğum bir uyku içinde sükûnetle geçirmeyi umdum. Ay yükseldiği zaman, deve tüyünden latamı yere serdim; tam uyumaya hazırlanıyordum ki, efendim Bedevi bana “Ya Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi...

Anatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

“... Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi! Senden, bu gece bu dağa çıkmanı ve doğruğuna ulaşınca orada güneşin doğmasını beklemeni istiyorum. O zaman, doğuya doğru ayağa kalkarak sabah namazını kılacaksın; sonra aşağı ineceksin. Senden istediğim hizmet işte budur! Ama, ey El-Aşar’ın oğlu, kendini

uykuya kaptırmaktan sakın! Çünkü bu toprağın saçtığı koku, son kertede kötü etkilidir. Sağlığın çaresi bulunmayacak şekilde bozulur!" dedi.

O zaman ben, efendim, aşırı yorgun halime ve her türlü acılarına karşın, iştirip itaat ettiğim yanıtını verdim; çünkü Bedevinin çocuklarına, karıma ve anama ekmek sağladığını unutmamıştım. Ve belki de, bu garip hizmeti yerine getirmeyi redddersen, bu vahşi yerlerde beni yalnız bırakacağını düşünmüştüm.

Artık Tanrı'ya güvenerek dağa tırmandım ve ayağımın ve karnımın durumuna karşın, gece yarısına doğru doruğa ulaştım. Orada toprak, herhangi bir çalılık, bir tutam ot bile bitmeksizin, beyaz ve çıplaktı. Ve bu tepenin üzerinde şiddetle esen buz gibi rüzgâr ve tüm felaketli günlerin yorgunluğu beni öylesine bir gevşekliğe atmıştı ki, yere düşmekten ve tüm gücümle uğraştığım halde, sabaha kadar uyumaktan kendimi alıkoyamadım. Uyandığımda, güneş ufukta belirmektedir. Hemen Bedevinin söylediklerini yerine getirmek istedim. Ve iki ayağım üzerine sıçramak için gayret sarfettim; ama, yeniden, toprağa düştüm; çünkü fil bacakları gibi şişmiş olan bacaklarım güçsüz ve ağırlı idi ve bedenimi ve bir tulum gibi şişmiş olan karnımı kaldırmayı reddediyordum. Başım da, sanki tüm olarak kurşuna dönüşmüş gibi omuzlarımdan sarkıyordu; ve de kollarım tutulmuştu. O zaman, Bedevinin canını sıkmak korkusuyla bedenimi irademin çabalarına uymaya zorladım ve duymakta olduğum müthiş acılara karşın, ayağa kalkmakta başarı sağladım. Ve doğruya dönerek sabah namazını kıldım. Yükselen güneş zavallı bedenimi aydınlatıyor ve ölçsüz boyutlara ulaşan gölgemi batıya doğru yayıyordu.

Görevimi yapınca, dağdan aşağı inmeyi düşündüm. Ama amaç öylesine sarp ve ben de öylesine güçsüzdüm ki, daha attığım ilk adımda bacaklarım ağırlığım altında büküldü ve bir top gibi düşüp korkunç bir ivmeyle yuvarlandım. Umutsuzca takılmaya çalıştığım taşlar ve dikenler de, düşüşümü durduracak yerde, etimden ve giysilerimden parçalar koparıyordu. Böylece, toprağı kanımla sulayarak efendim Bedevinin bulunduğu dağın ta dibine kadar inişim kesilmedi.

O da orada, toprağa doğru eğilmiş, öylesine büyük bir istekle kumun üzerine çizgiler çizmekteydi ki, benim varlığımın ve

oraya nasıl ulaştığının farkına varmadı. Birbirini izleyen iniltilerim onu daldığı işten ayırdığı zaman, benden yana dönmeyerek ve bana bakmaksızın “Elhamdülillah! Mutlu bir yıldız altında doğduğumuzdan dolayı tümüyle başarı sağladı! İşte, ya Hasan Abdullah, senin dağın yücesinden yansıyan başının gölgesini ölçerek, sayende, uzun yıllardan beri aradığım şeyi sonunda buldum!” diye haykırdı.

Sonra başını hiç çevirmeden “Çabuk gel de, şurada, mızrağımı sapladığım yerde toprağı kazmam için bana yardım et!” diye ekledi. Ama ben, ancak hazin iniltilerle yer yer kesilen bir susmayla yanıt verdiğimden, sonunda başını kaldırdı ve benden yana döndü. Ve yerde hareketsiz ve bir top gibi kendi üzerine toparlanmış durumda olduğumu gördü. Bana doğru ilerleyerek “Tedbirsiz Hasan Abdullah, sözümü dinlemediğin anlaşılıyor, dağda uyumuş olduğun besbelli! Kötü etkili buharlar kanına geçmiş ve seni zehirlemiş!” diye haykırdı. Ve benim, dişlerim birbirine vurarak, acınası bir durumda olduğumu görünce yatıştı ve bana “Evet! Ama buna bir çare bulacağımdan umudunu kesme! Seni iyileştireceğim!” dedi. Bu tarzda konuşarak kemerinden ağız ince ve keskin bir bıçak çıkardı ve daha onun düşündüklerine karşı koymaya kalkışmadan, bedenimin birçok yerini, karnımı, kollarımı, kalçalarımı ve bacaklarımı yardı. Ve hemen her yanımdan bol bol su akmaya başladı; boşaltılmış bir tulum gibi şişim indi. Derim, kemiklerim üzerinde, açık arttırmadan satın alınmış çok bol bir giysi gibi sallandı. Acılarımın yatışması da çok zaman almadı; o zaman, tüm güçsüzlüğüme karşı, ayağa kalkıp efendime benden istediğı çalışmayı yapabildim.

Tam da Bedevinin mızrağının saplanmış bulunduğu yerde toprağı kazmaya koyulduk. Ve beyaz mermerden bir tabut bulmakta gecikmedik. Bedevi tabutun kapağını kaldırdı ve orada insan kemikleri ve ey zamanın şahı, şimdi elinde tutmakta olduğun, üzeri parıldayan altın harflerle yazılı eflatuna boyanmış ceylan derisi bir elyazması buldu. Efendim, titreyerek elyazmasını aldı ve dikkatle okumaya koyuldu. Ve okumasını sürdürdükçe, solgun alnı zevkten renklendi ve gözleri sevinçten kıvılcım saçtı. Sonunda “Şimdi gizemli kentin yolunu biliyorum, ey Hasan Abdullah! Sen de neşelen! Biraz sonra hiçbir âdemoğ-

lunun asla girmemiş olduğu Çok Sütunlu İrem'e gireceğiz. Ve orada, tüm değerli madenlerin özü ve yeryüzü zenginliklerinin ana ögesi olan Kızıl Kükürt'ü bulacağız! diye haykırdı.

Oysa, ben bu sözleri duyunca, yolculuğun daha da süreceği fikriyle endişenin sınırında endişe duyarak "Ah! Efendim, köleni bağışla! Çünkü, senin sevincini paylaşırsa da, hazineleri kendisi için pek yararlı bulmamakta ve sağlık içinde Kahire'de yaşamayı, Çok Sütunlu İrem'de tüm mutsuzlukları tadarak yaşamaya yeğ tutmaktadır!" diye haykırdım. Efendim, bu sözleri duyunca, acıyarak bana bakıp "Hey zavallı! Ben kendimin olduğu kadar senin mutluluğun içinde çabalıyorum! Şimdiye kadar da hep böyle yaptım!" dedi. Ben de "Allah için doğru söylüyorsun! Ama ne yazık ki, kötülüğe uğrayan hep ben oluyorum! Ve talih sanki bana zincirden boşanmış gibi davranıyor!" diye haykırdım.

Efendim, artık sızlanmalarına ve suçlamalarına aldırmayarak, tat bakımından eteni incir etenine benzer bitkilerden epeyce topladı. Sonra devesine bindi. Ben de onun gibi yapmak zorunda kaldım. Dağın eteklerinden dolanarak doğuya doğru yolculuğumuzu sürdürdük.

Ve üç gün üç gece daha yolculuk ettik. Dördüncü gün, sabahleyin, karşımızda, ufukta güneşi yansıtan geniş bir aynaya benzer bir şey seçtik. Yaklaşarak, bunun yolumuzu kapatan bir cıva ırmağı olduğunu gördük. Üzerinden, korkuluksuz billur bir köprü aşılarak geçiliyordu. Ama bu köprü, öylesine dar, öylesine dik ve kaygandı ki, aklı başında bir insan buradan geçmeyi denemezdi.

Ama efendim Bedevi, hiç tereddüt etmeden, yere indi ve bana da aynı şeyi yapmamı ve özgürce otlasınlar diye develerin hamutunu çözmemi istedi. Sonra, heybesinden yün pabuçlarını çıkardı ve giyindi; bana da bir çift pabuç vererek giymemi istedi; ve sağa sola bakınmadan kendisini izlememi söyledi. Ve sağlam adımlar atarak billur köprüyü geçti. Ben de tüm titreyişler içinde, onu izlemek zorunda kaldım. Ve Tanrı, bu kez, beni cıvada boğulup ölmekten esirgedi. Ve bir tarafıma bir şey olmaksızın karşı yakaya geçtim.

Orada, sessizce birkaç saat yürüdükten sonra, her yanından kara kayalarla çevrili ve üzerinde sadece kara ağaçların bittiği kara

bir vadinin ağzına ulaştık. Ve kara yaprakların arasından, kara pullarla örtülü korkunç kara yılanların kaydığını gördüm. Korkuya kapılarak bu korkunç yerden kaçmak için sırtımı çevirdim. Ama buraya hangi yandan girdiğimizi bulamadım, çünkü yöremde her yerde bir kuyunun duvarları gibi kara kayalar yükseliyordu.

Bunu görünce, kendimi ağlayarak yere attım ve efendime “Ey iyilik ecinnilerinin oğlu! Beni neden ıstırap ve sefalet yollarına düşürerek ölüme sürükledin? Yazıklar olsun bana! Artık çocuklarımı, karımı ve anamı göremeyeceğim! Ah! Neden beni fakir ama çok sakın olan yaşamımdan ayırdın? Tanrı’nın yollarında bir dilenciden başka bir şey olmadığım doğrudur, ama camileri ziyaret ediyor ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

“... Ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!” diye haykırdım. Efendim, kızmaksızın, bana “Bir erkek gibi davran ve cesaretini topla, Hasan Abdullah! Çünkü sen burada ölmeyecek ve Kahire’ye, fakirler içinden bir fakir gibi değil, şahlardan daha zengin bir zengin olarak döneceksin!” dedi.

Ve bu tarzda konuşarak, ceylan derisine yazılmış elyazmasını açtı ve başparmağını tükürükleyerek yapraklarını çevirmeye ve sanki kendi haremde bulunuyormuşçasına sükûnetle okumaya başladı. Bir saatlik bir süre geçtikten sonra yanına çağırarak bana “Ya Hasan Abdullah, sen buradan mümkün olduğu kadar çabuk çıkıp yolculuğu bitirmemizi ister misin?” diye sordu. Ben de “Ya Allah! İster miymişim? Kuşkusuz bütün varlığım!” diye haykırdım; ve “Bana sadece lütfen, bunun için ne yapmam gerektiğini söyle! Kur’an’ın tüm surelerini okumamı mı? Yoksa Tanrı’nın tüm adlarını ve kutsal sıfatlarını tekrarlamamı mı? Yoksa Mekke ve Medine’ye gidip Hac farizesini on yıl içinde yerine getireceğime dair yemin etmem mi gerek? Söyle, efendim, hepsini ve daha da fazlasını yapmaya hazırım!” diye haykırdım.

O zaman efendim bana iyilikle bakarak “Hayır, Hasan Abdullah, hayır! Benim senden istediğim, bütün bunlardan çok kolay

bir şey! Sadece şu yayı ve okları eline alacak ve siyah boynuzlu bir yılan görünceye kadar bu vadiyi baştan başa dolaşacak-sın! Ve becerikli birisi olduğun için onu bir vuruşta öldürüp bana başıyla yüreğini getireceksin! Eğer bu vahşi yerden kurtulmak istiyorsan, yapman gerekenin hepsi bu kadar!" dedi. Ben de, bu sözleri duyunca "Vay vay! Bu söylediğini yapmak o kadar kolay mı? Öyleyse, efendim, bunu sen kendin neden yapmıyorsun? Bana sorarsan, ben, bu sefil yaşamımı sürdürmekten-se, şuracıkta ölmek isterim!" diye haykırdım. Ama Bedevi beni omzumdan tuttu ve bana "Ey Hasan Abdullah, karnın giysisini ve evinin nafakasını hatırlasana!" dedi. Ben de, bunu hatırlayarak gözyaşlarına boğuldum ve evimi ve evimde yaşayanları kurtaran bu adamdan hiçbir şey esirgeyemeyeceğimi anladım. Titreyerek yayı ve okları elime aldım ve korkunç sürüngenlerin yuvarlandıklarını gördüğüm kara kayalara doğru yol aldım. Aradığım yaratığı çok geçmeden buldum ve kara ve iğrenç başının üzerindeki boynuzların farkına vardım. Ve Tanrı'nın adını anarak oku ona doğru gerip fırlattım. Yaralanan hayvan sıçradı ve korkunç bir şekilde kıvranarak dolandı; ve sonra cansız, toprağa düşmek üzere gevşedi. Onun öldüğünü kesinlikle anlayınca, bıçağımla başını kestim ve karnını yararak yüreğini çıkardım. Ve bu iki parçayı efendim Bedeviye getirdim.

Efendim de beni gönül okşayan bir tavırla karşıladı, yılanın iki parçasını aldı ve bana "Şimdi ateş yakmama yardım et!" dedi. Ben de, kuru otlar ve ufak tefek dallar topladım ve bunları ona götürdüm. Bunlardan büyük bir yığın yaptı. Sonra göğsünden bir elmas çıkardı ve bunu göğün en yüce noktasında bulunan güneşe tuttu; ve bundan, hemen, kuru odun yığınına ateşe veren bir ışık demeti fişkırdı.

Böylece, ateş yanınca, Bedevi, urbasının içinden küçük bir demir kap ve tek bir yakut taştan yontulmuş olup içinde kızıl bir sıvı bulunan küçük bir şişe çıkardı. Bana da "Bu yakut şişeyi görüyorsun, değil mi, Hasan Abdullah? Ama içinde ne olduğunu bilmiyorsun!" dedi; sonra da bir an durarak "Bu, Anka Kuşu'nun kanıdır!" diye ekledi. Ve böylece konuşarak şişenin tıpasını çıkardı ve içindekini demir kabın içine boşalttı. Bunu üzerine de boynuzlu yılanın yüreğinin ve beynini ekledi. Kabı da ateşin

üzerine koydu ve ceylan derisi elyazmasını açarak benim anlayışla kavranması imkânsız sözcükler okudu.

Ve birdenbire iki ayağı üzerinde dinelerek, Mekke'den ayrılan hacıların yaptığı gibi sırtından giysisini çıkardı ve kuşağının bir ucunu yılanın beyni ve yüreğiyle karıştırılmış Anka kanında ıslatarak bununla, sırtını ve omuzlarını ovuşturmamı istedi. Ben de buyruğunu yerine getirmeye koyuldum. Ben bu karışımla bedenini ovdukça, sırtının ve omuzlarının derisinin şişip kabardığını ve omuzlarından gözümün önünde ağır ağır belirerek hemen yere kadar uzanan kanatların çıktığını gördüm. Bedevi bunları kuvvetle kıpırdattı ve tabanları üzerinde yaylanarak birdenbire hızını alıp göklere doğru yükseldi. Ben de bu uğursuz yerde kalmaktansa, bin kez ölmeyi yeğleyerek kendimde güç ve yüreklilik adına ne kalmışsa topladım ve ucu mutlu bir rastlantıyla sallanmakta olan efendimin kuşağına iyice tutundum. Ve onunla birlikte, içinden çıkmaktan başka bir şey düşünmediğim bu kara vadiden ayrıldım. Böylece bulutlar bölgesine ulaştık.

Bu hava yolculuğu, ey efendim, ne kadar zaman sürdü, sana pek söyleyemeyeceğim. Ama, kısa sürede, kendimizi ufku mavi billurdan bir surla çevrili geniş bir ovanın üstünde bulduğumu biliyorum. Bu ovanın toprağı altın tozundan, taşları da değerli taşlardan oluşmuşa benziyordu. Ve bu ovanın ortasında saray ve bahçelerle dolu bir kent yükseliyordu.

Efendim "İşte Çok Sütunlu İrem!" diye haykırdı. Ve kanatlarını oynatmayı terk ederek ve onları genişlemesine hareketsiz yayararak kendini ve kendisiyle birlikte beni inişe geçirdi. Ve Ad'ın oğlu Şeddat'ın kentinin duvarları önünde ayaklarımız yere dokundu. Ve efendimin kanatları, yavaş yavaş kısaldı, sonra da gözden kayboldu.

Bu duvarlar, almasıık olarak altın ve gümüş tuğlalardan yapılmıştı ve içlerinden Cennet kapılarına benzer yedi kapı açılmıştı. Birinci kapı yakuttandı, ikincisi zümrütten, üçüncüsü akikten, dördüncüsü mercandan, beşincisi alacalı akikten, altıncısı gümüşten, yedincisi de altından. Biz kente altın kapıdan girdik. Ve Tanrı'nın adını anarak ilerledik. Ve sütunları kaymak taşından sarayların sıralandığı sokaklardan ve havası süt kokan, içinde hoş kokulu ırmakların aktığı bahçelerden geçtik. Kente

egemen olan ve düşünemez bir üstünlükte ve sanatla inşa edilmiş ev taraçaları bin altın sütuna dayanan, tırabzanları renkli billurlardan oluşmuş ve duvarlarına zümrüt ve yakut kakılmış bir saraya ulaştık. Sarayın ortalık yerinde toprağı misk gibi koku saçan, sırf şarap, gülsuyu ve bal akıtan üç ırmakla sulanan büyülü bir bahçe bulunuyordu. Bahçenin ortasında da, tek bir zümrütten oluşmuş, tavanı altında yakut ve inciler kakılmış kızıl altından bir taht barındıran bir yapı vardı. Tahtın üzerinde de, üstüne yakut ve inciler kakılmış küçük bir çekmece vardı. İşte bu çekmece, ey zamanı şahı, şimdi senin ellerinin arasındadır.

Efendim Bedevi çekmeceyi alıp açtı. İçinde kırmızı bir toz buldu ve “işte Kızıl Kükürt, ya Hasan Abdullah! İşte, onu bulmaksızın ölmüş bulunan bilgin ve feylesofların Kimya’sı budur!” diye haykırdı. Ben de “Bu pis tozu at, efendimiz; biz bu çekmeceyi daha çok sarayda dolup taşan değerli taşlarla dolduralım!” dedim. Efendim bana acıyarak baktı ve “Ey zavallı! Şurada gördüğün toz, yeryüzünün tüm zenginliklerinin kaynağının ta kendisidir! Bu tozun bir tutamı bile, en kötü madenleri altına dönüştürmeye yeter. Kimya’dır bu! Kızıl Kükürt’tür, ey zavallı cahil! Bu tozla, eğer istersem, bu saraydan da güzel saraylar inşa ederim, bu kentten daha şahane kentler kurarım, insanların yaşamını ve saf kişilerin vicdanlarını satın alırım, hatta erdemin kendisini bile baştan çıkarırım ve kendimi şahların şahı yaparım!” dedi. Ben de ona “Bu tozla, efendim, yaşamını bir gün daha uzatabilir ya da geçmişteki varlığının bir saatini silebilir misin?” dedim. O da bana “Tek yüce varlık Tanrı’dır” diye yanıt verdi.

Ben de, doğrusu, Kızıl Kükürt’ün erdemlerinin etkinliğine pek inanmadığımdan, değerli taşları ve incileri toplamayı yeğledim. Kuşağımın arasını, ceplerimi ve sarığımı bunlarla henüz doldurmuştum ki, efendim bana “Kaba ruhlu adam Allah seni kahretsin! Ne yapıyorsun orada? Bilmiyor musun ki, bu sarayın tek bir taşını çalarsak, o anda ölümle cezalandırılırsınız!” diye haykırdı. Ve çekmece elinde, büyük adımlarla saraydan çıktı. Ben de, istemeyerek de olsa, ceplerimi, kuşağımı ve sarığımı boşalttım ve elimde olmadan bu hesaba gelmez zenginliklere dönüp dönüp birçok kez bakarak efendimi izledim. Ve bahçede yanına gelince, efendim kentin içinden geçmek üzere, gözüme çarpan

ve parmaklarımın değdiği şeylerin ayartısına kapılmamdan korkarak, beni elimden tutarak sürükledi. Böylece yakut kapıdan geçerek kentten çıktık.

Ve önüne yaklaşıncı, mavi billurdan ufuk, geçmek üzere bize yol verdi. Onu geçince, mucize dolu ovaya ve İrem Kenti'ne dönüp bir kez daha baktık; ama ova ve kent yok olmuştu. Kendimizi cıva ırmağının yanında bulduk ve ilk kez olduğu gibi billur köprüden geçtik. Öte yakada otlayan develerimize kavuştuk. Ben kendiminkine eski bir dosta yaklaşıncasına yaklaştım. Ve kolanları sıkıştırdıktan sonra, hayvanlarımıza bindik; efendim bana "Mısır'a dönüyoruz!" dedi. Ellerimi kaldırıp bu iyi haberden dolayı Tanrı'ya şükürler ettim.

Ama, efendim, altın anahtar ile gümüş anahtar hep kuşağımın arasında kalmıştı; ve ben onların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ve ben, bunların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum.

Böylece tüm yolculuk boyunca, Kahire'ye ulaşınca kadar, bir çok sefalete ve yoksulluğa katlandım ve sağlığımı yitirmeme neden olan tüm kötülüklerden acı duydum. Ama hiçbir zaman nedenini bilemediğim bir alınyazısıyla, efendim sakın, ferahlık içinde ve keyifle, beni sarsan tüm felaketlerden yararlanır görünürken, sadece ben, yol boyunca kazalara uğradım. O ise, tehlike ve felaketlere gülüyor; yaşamını ipek bir halı üzerinde yürür gibi geçiriyordu.

Böylece Kahire kentine ulaştık ve benim ilk yaptığım iş evime koşmak oldu. Kapıyı kırılmış ve açık buldum; evimi serseri köpekler barınak yapmışlardı. Orada beni karşılayan hiç kimse yoktu. Ne anamdan, ne karımdan ne de çocuklarımdan bir iz görülüyordu. İçeri girdiğimi gören ve umutsuzluk feryatları kopardığımı duyan bir komşum kapısını açtı ve bana "Ya Hasan Abdullah, senin ömrün onların kaybettikleri ömür kadar uza-

sın! Evindeki herkes öldü!” dedi. Ben de bunu duyunca, bayılıp yere düştüm.

Baygınlıktan kurtulunca, yanıbaşımda, bana özenle bakan ve yüzüme gülsuyu serpen efendim Bedeviyi gördüm. Ve göz-yaşlarım ve hıçkırıklarımla boğularak, bu kez, ona karşı ilenmelerde bulunmaktan ve onu tüm felaketlerimin nedeni olarak suçlamaktan kendimi alamadım. Ağırlığını duyduğum beni kahreden kederlerden kendisini sorumlu tutarak ona uzun uzadıya küfürler yağdırdım. Ama, o hiç istifini bozmadan ve sakın halini sürdürerek beni omzumdan tuttu ve bana “Bize her şey Allah’tan gelir ve Allah’a gider!” dedi; ve beni elimden tutarak evden dışarı sürükledi.

Ve beni Nil nehri kıyısındaki şahane bir saraya götürdü ve orada birlikte oturmaya zorladı. Ve ruhumun kederlenmesinden ve acı çekmekten beni hiçbir şeyin alıkoyamayacağını anlayarak teselli olsun diye, malik olduğu her şeyi benimle paylaşmak istedi. Ve cömertliği son sınırına kadar zorlayarak bana gizli bilimleri öğretmeye, kimya kitaplarını okuyarak belletmeye ve gizemli elyazmalarını çözenin yollarını göstermeye koyuldu. Çoğu zaman önüme eriterek kitle haline soktuğu kentallerce kurşun getirtir ve bunun üzerine çekmecedan br tutam Kızıl Kükürt atarak kötü madeni en katıksız altına dönüştürürdü.

Ama ben, hazineler ortasında, efendimin her gün verdiği şenlik ve şöenlerle çevrili olduğum halde, bedenim kederle ve ruhum felaketle yaralı, öylece otururdum. Beni giymeye zorladığı zengin giysilerin değerli kumaşlarının ağırlığına ve doku-nuşuna da artık katlanamaz olmuştum. En lezzetli yemekler ve en nefis içkiler önüme getirildiği halde, bütün bunları boş buluyordum; çünkü her şeye karşı bir tat noksanlığı ve nefret duyuyordum. Nice zengin donanımlı dairelerim, kokulu ağaç-tan yataklarım, eflatun ipekten divanlarım vardı; ama uyku bir türlü gözlerime girmiyordu. Sarayımızın Nil’den esen rüzgârla serin bahçelerine, büyük masraflarla Hindistan’dan, İran’dan, Çin’den ve Adalar’dan getirilmiş ender ağaçlar dikiliydi; ve büyük bir marifetle kurulmuş dolaplar Nil’in suyunu bahçemize çıkarıyor ve onu serinlik veren huzmeler halinde mermerden ve kızıl somakiden havuzlara serpiyordu; ama ben bütün bu şeyle-

rin güzelliklerinden hiçbir zevk almıyordum;      , panzehiri olmayan bir zehir etimi ve ruhumu kaplamı tı.

Efendim Bedeviye gelince, günleri zevk ve   hvet içinde geçiyor; geceleri Cennet zevklerinin mu tusunu veriyordu. Kendisi, benimkinden uzak olmayan, altın işlemeli ipek kumaşlar asılı,  avkıyan ışıkların ayı ı ı kadar tatlı olduğu bir k  kte ya ıyordu. Bu k   , portakal ve limon korularının arasında; bunların sa tı ı kokulara yasemin ve güllerin kokularının karı ı ı bir yerde bulunuyordu.   te burada, her akşam  a ırdı ı yeni davetlilere  ahane ziyafetler veriyordu. Bunların yürekleri ve duyguları, nefis  araplar, musiki ve  arkılarla   hvete hazır hale gelince, gözlerinin   n nden, Mısır, İran ve Suriye pazarlarından a ırlıklarınca altın ödenerek satın alınmış huri gibi güzel kızları geçiriyordu. Konuklardan biri, bunlardan birine arzulu bir bakış fırlatınca, efendim kızı elinden tutuyor ve “Efendim, bu esireyi evine götürerek beni minnettar kıl!” diyerek onu arzulayana sunuyordu. Böylece, onun yanına yakla anlar dostu oluyorlardı. Ve artık onu sadece  ahane Emir olarak  a ırıyorlardı.

Günün birinde, dertlerimin beni yalnız yaşamaya zorladığı k  kte, beni sık sık ziyaret eden efendim, yanında yeni genç bir kız olduğu halde ansızın çıkageldi. Yüzü, sarhoşluk ve zevkle aydınlanmıştı ve baygın gözleri de ola andı ı bir ate le parıldıyordu.  yice yakınıma gelerek oturdu ve genç kızı dizlerine alarak bana “Ya Hasan Abdullah, sana  arkı söyleyeceğim! Sen henüz benim sesimi duymadın. Dinle!” dedi. Ve elimi tutarak esrik bir sesle, başını sallayarak  u dizeleri okudu:

Gel, genç kız! Bilge o kişidir ki, sadece ne enin yaşamını kaplamasına izin verir.

Genç dindar, suyu, ibadet etmek için saklasın!

Sen, barda ıma yanaklarının kızılı ını daha hoş kılan o  araptan d k!

Ama ilkin sen i , korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdı ı bardağı bana ver.

Tanık olarak kokularını r zg ra salan portakal ağaçlarından, kaçıp giderken gülen ırmaklardan başkası yok.

Sesin tutkulu şeylerden söz etsin bana, kıskanç bûlbüller dilsiz kalsın!

Ama ilkin iç, korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdığı bardağı bana ver.

Açan güllerin ve de kalbimin sesinden başka gürültü işit-meyeceksin.

Seni tek başıma dinleyeceğim, tek başıma göreceğim, oh! Bırak peçen düşsün.

Zevklerimiz tanığı olarak aydan ve yöresindeki yıldızlar-dan başkası olmayacak.

Ve eğil biraz, bırak alnını öpeyim! Bırak ağzını öpeyim ve gözlerini ve kar gibi beyaz göğsünü.

Ah! Eğil biraz korkusuzca, tanık olarak yaseminlerden, güllerden başkası yok.

Kollarıma gel, aşk kor gibi yakıyor, artık dayanamıyorum!

Ama her şeyden önce, indir peçeni; çünkü Tanrı, bizi görürse, kıskanır.

Ve böylece şarkı söyleyerek, efendim Bedevi, büyük bir mutluluk soluğu koyverdi, başını göğsüne eğerek uyur gibi bir hal aldı. Kucağındaki genç kız da onu tedirgin etmemek için kollarından sıyrılarak yavaşça oradan ayrıldı. Ben de, kendisi-ne yaklaşarak üstünü örtüp başının altına bir yastık koydum; ve soluğunun kesildiğinin farkına vardım; üzerine eğildiğimde yaşama gülümseyerek ve yazgısına uyararak göçüp gittiğini anla-dım. Tanrı rahmet eylesin!

O zaman, ben, tüm felaketlerin ona rastgeldiğim günden sonra başıma geldiğini unutarak benim için her şeye karşın, sükûnetle iyi şeyler düşünen efendimin göçüp gitmesiyle kalbim sıkışmış olarak kendisine şahane bir cenaze merasimi hazırlan-masını emrettim. Bedenini ben kendim kokulu sularla yıkadım ve tüm doğal deliklerini kokulu pamuklarla özenle kapattım. Tüylerini ağdaladım, özenle sakalını taradım, kaşlarını boyadım, kirpiklerine sürme çektim ve başını usturayla kazıdım. Sonra naşını, vaktiyle bir İran şahı için dokunmuş şahane bir örtüye bürüdüm ve altın kakmalı sarısabırdan yapılma bir tabutun içi-ne yatırdım.

Sonra efendimin cömertliğiyle edindiği birçok dostunu çağır-dım; ve tümü koşullara uygun şekilde giysilere bürünmüş elli köleye sırayla tabutu omuzlarında taşıma buyruğu verdim. Cena-ze alayı oluşunca, mezarlığa doğru yola koyulduk. Bu maksatla ücret ödeyerek peylediğim hatırı sayılır miktarda yas tutucu, cenaze alayını izliyor; ve Kur'an okuyucular kutsal ayetleri oku-yarak yol açıyor; topluluk da "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir!" şeklindeki tanıklık sözlerini tekrarlayarak, iniltili haykırışlar kopararak ve mendillerini baş-larının üzerinde sallayarak onları izliyordu. Yoldan geçen tüm Müslümanlar, sadece elleriyle dokunmakla yetinseler bile, tabutu taşıyanlara yardıma koşuyordu. Böylece kalabalık bir topluluğun matemli hıçkırıkları arasında onu gömdük. Ve kabrinin üstünde tam bir sürü koyun ve genç devenin boynunu vurdurdum.

Böylece rahmetli efendime karşı görevimi tamamladıktan ve cenaze merasimine başkanlık ettikten sonra, onun mirasla ilgili işlerini düzene sokmak için çalışmalara başlamak üzere saraya kapandım. İlk çabam, içinde hâlâ Kızıl Kükürt kalıp kalmadı-ğını anlamak için altın çekmeceyi açmak oldu. Ama orada bun-dan pek az kaldığını gördüm; bu da şimdi gözlerinizin önünde bulunmaktadır, ey zamanın şahı! Çünkü, efendim, iştirilmedik savurganlığı dolayısıyla, kentallerce kurşunu altına çevirmek için Kızıl Kükürt'ün hemen hepsini tüketmiş bulunuyordu. Ama hâlâ çekmeceye bulunan azıcık şey, sahibini şahların en güçlülerinden daha çok zengin etmeye yeterlidir. Ama, benim bu konuda hiçbir kaygım yoktu. Zaten, artık zengin olma isteği duymadığım gibi içinde bulunduğum acılı durum dolayısıyla zenginlikle hiç kafamı yormuyordum. Bununla birlikte rahmetli efendimin tılsımlı harfleri çözümlemem için beni eğittiği halde, okumama asla izin vermediği ceylan derisi üzerindeki elyazma-sının gizemli içeriğinin ne olduğunu bilmek istiyordum. Onu açtım ve gözden geçirdim. Ve ancak o zaman, bahtın beş anahta-rının hayırlı ya da kötü niteliklerinin neler olduğunu öğrendim. Ve Bedevinin beni satın alıp birlikte götürmesinin nedeninin, kötü niteliklerini üzerime çekerek altın ve gümüş anahtarların kederli sahibi kılmak için olduğunu anladım. Bedeviyi lanetle-yerek mezarının üstüne tükürmemek için, dua ve barış üzerine

olası Peygamber'in tüm güzel düşüncelerini yardımıma çağır-mak zorunda kaldım.

Çabucak kuşağımdan, iki uğursuz anahtarı çıkardım ve onlardan sonsuza dek kurtulmak üzere, bunları bir eritme kabına koydum ve eritip buhar haline getirmek için ateşi tutuş-turdum. Aynı zamanda, utkunun, bilgeliliğin ve mutluluğun simgesi olan öteki iki anahtarı aradım. Fakat, sarayın en olma-yacak köşelerini bile aradığım halde bulamadım. Ben bu işle uğraşırken...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ben bu işle uğraşırken ve iki kötü etkili anahtarın kötü bahtımdan sonsuza dek uzaklaşacağı umuduyla, istediğim gibi tutuşmayan ateşi, bu ortadan kaldırma işinde yardımcı olsun diye canlandırmakta iken, birdenbire sarayın, halifenin muha-fızlarıyla kuşatıldığını ve bunların üzerime atılarak beni yakala-yıp efendilerinin huzuruna sürüklediklerini gördüm.

Baban Halife Teylun, şiddetli bir edayla bana, kimyanın sırrını elimde bulundurduğumu bildiğini ve hemen bunu ona açıklayarak bundan yarar sağlamasına yardımcı olmamı istedi. Ama ben, ne yazık ki, Halife Teylun'un halka baskı yaptığını, bu bilgiyi adalete karşı ve kötülük yapmak için kullanacağını bildiğimden konuşmayı reddettim. Halife de öfkenin sınırında, beni zincire vurdurdu ve zindanların en karanlık yerine attırdı. Aynı zamanda, sarayımı yağma ettirip yıktırdı; ve ceylan derisi elyazmasını ve Kızıl Kükürt'ün kalan kısmını içeren altın çeke-meceyi eline geçirdi. Ve çekmecenin gözetilmesi için, ey zama-nın şahı, huzurunuz getirilen şeyhi görevlendirdi. Ve bana her gün işkence yaptırdı; böylece etimin zayıflığından yararlanarak sırrımı ağızımdan almayı umuyordu. Ama Tanrı bana sabretme erdemini vermiş. Böylece yaşadığım yıllar ve yıllar boyunca kurtulmam için ölümü bekledim durdum. Ve şimdi efendim, bana işkence edenin eylemleri için Tanrı'ya hesap vereceğine ve bugün şahların en adaletlisi ve en büyüğüne yaklaşılabildiğine

göre, avunmuş olarak ölebilirim!

Sultan Muhammed bin Teylun, saygın Hasan Abdullah'ın bu öyküsünü işitince, tahtından ayağa kalkmış ve yaşlı kişiyi kucaklamış ve ona "Kuluna, adaletsizliği onarmak ve kötülükleri yatıştırmak imkânı veren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykır-mış. Hasan Abdullah'ı hemen orada büyük veziri yapmış ve ona kendi sırtından çıkardığı saltanat kaftanını giydirmiş. Ve onu, iyileşmesine yardım etsinler diye ülkesinin en uzman tabipleri-nin bakımına emanet etmiş. Ve sarayın en marifetli yazmanları-na, altın haflerle, bu olağandışı öyküyü özenle kaleme alıp sul-tanlık hazinesinin dolaplarında saklamaları buyruğunu vermiş.

Bunu izleyerek, halife, Kızıl Kükürt'ün erdemlerinden kuşku duymayarak, gecikmeksizin etkisini denemek istemiş. Bütün toprak kazanlarda bir kental kurşun erittirmiş; ve çekmecenin dibinde kalmış olan birkaç tutam Kızıl Kükürt'ü, saygın Hasan Abdullah'ın kendisine öğrettiği büyü-lü sözcükleri telaffuz ede-rek, bununla karıştırmış. Ve tüm kurşun kitlesi hemen en hasın-dan altına dönüşmüş.

O zaman sultan, bu hazinenin yararsız maksatlar uğrun-da kullanılmasını istemediğinden, onu Yüce Tanrı'nın hoşuna gidecek bir eser için kullanma kararı almış. Ve hiçbir Müslüman ülkesinde benzeri bulunmayan bir cami inşa edilmesi için emir vermiş. Ve ülkesinin en tanınmış mimarlarını çağırtmış. Onla-ra, açıklamalarına göre, bu cami-in yapım güçlükleri üzerinde durulmaksızın ve uğrunda harcanacak paranın miktarı için kafa yormaksızın planlarını çizmelerini buyurmuş. Mimarlar da, kente egemen olan tepenin ayak ucunda, her bir yanı göğün dört başlıca noktasına dönük, sonsuz büyüklükte dört köşe bir binanın planlarını hazırlamışlar. Binanın her bir köşesine hay-ranlık verici oranlarda, tepeleri bir balkonla süslenmiş ve altın yaldızlı bir kubbeyeyle taçlandırılmış birer kule yerleştirmişler. Ve cami-in her yanını, zarif ve sağlam kemerleri destekleyen bin kadar direk-le donatmış ve yan tarafına trabzanları altından hari-ka kafes oymalı bir merdivenle çıkılan bir taraça yerleştirmişler. Binanın ortasına da yapımı, sanki gökle yer arasında desteksiz duruyor izlenimini veren bir yeğnilik ve havailikle gerçekleştir-ilmiş muazzam bir kubbe yapmışlar. Kubbenin tavanı da, üze-

rine altın yıldızlar serpiştirilmiş mavi renkli mineyle kaplanmış. Tabanına da nadir mermerler döşenmiş. Duvarlardaki mozaikler alacalı donuk akikten, kızıl somakiden, akik ve incili sedeften ve diğer değerli taşlardan yapılmış. Direkler ve kemerler her biri iç içe girmiş harflerle taş üzerine yazılmış, sonra da saf boyayla boyanmış Kur'an ayetleriyle kaplanmış. Ve bu harika binanın yangından korunması için inşasında hiç ahşap malzeme kullanılmamış. Ve yedi yıl boyunca yedi bin adam ve yedi bin kental altın dinar bu camiin bitirilmesi için harcanmış. Camiye Sultan Muhammed bin Teylun'un adı konmuş Bu ad altında, namı günümüze kadar sürmüştü.

Saygın Hasan Abdullah'a gelince, sağlığını ve gücünü kazanmakta gecikmemiş. Sayılan ve onur verilen bir kişi olarak bahtın ona biçtiği ömür olan yüz yirmi yaşına gelinceye kadar yaşamış. Ama Allah daha bilgilidir! Ölmeyecek tek varlık O'dur.

Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, susmuş. Şah Şehriyar da ona "Kuşkusuz, kimse bahtından kaçamaz! Ama, ey Şehrazad, bu öykü bilsen beni nasıl hüzünlendirdi!" demiş. Şehrazad da "Şah beni bağışlasın, ama bu nedenledir ki, kendisine hemen, Tanrı rahmet eyleyesi ve hakkında lütuflarını esirgemeyesi Şeyh Macide-din Ebu Tahir Muhammed'in Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı'ndan alınmış Eskimeyen Pabuçlar adlı öyküyü anlatmak istiyorum!" demiş.

Ve Şehrazad demiş ki:

Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı

Eskimeyen Pabuçlar

Anlatırlar ki, Kahire’de Ebu Kasım et-Tamburi adlı cimriliğiyle ünlü bir eczacı varmış, bu eczacı, Tanrı ona zenginlik ve alım satım işlerinden dolayı refah sağladığı halde, sanki dilencilerin en fakiriymişçesine giyinir ve yaşarmış; üzerine giydiği urbalar paramparçaymış; sarığı o kadar eski ve kirliymiş ki, artık rengi anlaşılmaz olmuş; ama onun tüm giysileri içinde cimriliğini en iyi vurgulayan pabuçlarıymış; çünkü bunlar yalnız iri çivilerle güçlendirilmekle ve bin kez onarılarak bir su aygırının başı gibi kalın tabanlı ve bir savaş makinesi gibi dayanıklı olmakla kalmamış; yüzleri öylesine parçalanmış ki, pabuçlar pabuç olalı yirmi sene geçmiş ve Kahire’nin en usta tamirci ve deri işçileri onun döküntülerini biraraya getirilebilmek için artık zanaatlarıyla yarar sağlayamaz olmuşlar. Bütün bunlardan ötürü Ebu Kasım’ın pabuçları öylesine ağırlaşmış ki, tüm Mısır’da çoktan beri atasözü olarak anılmaya başlamış; çünkü ne zaman ağır bir şeyden söz etmek istenirse, her zaman kıyaslama konusu olmuş. Örneğin, çağrıldığı yerde bir konuk fazla oturursa, onun hakkında “Bunun, Ebu Kasım’ın pabuçları gibi kanı ağır!” derlermiş. Ve eğer ukalalığıyla tanınmış bir okul hocası, nükte yapmaya kalksa, onun hakkında “Nükte yeteneği Ebu Kasım’ın pabuçları kadar kaba!” derlermiş Ve yine bir hamal yükünün ağırlığı altında ezilmişse, kendi kendine “Allah bu yükün sahibinin belasını versin! Bu yük, Ebu Kasım’ın pabuçları kadar ağır!” diyerek içini çekermiş. Bir haremdeki yaşlı, asık suratlı, netameli bir kalfa kadın, efendisinin genç eşlerinin aralarında

eğlenmelerini engellemek isterse, onun hakkında “Allah kahretsin bu uğursuz! Ebu Kasım’ın pabuçları gibi çekilmez!” dermiş. Ve eğer biri, hazmı güç bir yemek yer de, yemek bağırsaklarını bozar ve karnının içinde fırtınalar koparsa “Allah beni kurtarsın! Bu kahrolası yemek Ebu Kasım’ın pabuçları kadar ağırmış!” denirmiş. Böylece, ağırlığın etkisini gösterdiği her durumda bu pabuçlar söz konusu olurmuş.

Günün birinde, Ebu Kasım her zamankinden çok daha kârlı bir alışveriş yaparak çok keyiflenmiş. Bu münasebetle Tanrı’nın hayırlı bir iş tutarak başarılı kıldığı tacirlerin âdetine göre küçük ya da büyük bir şölen verecek yerde, gidip o güne kadar hiç kimsenin ayak bastığını görmediği bir hamamda yıkanmayı daha uygun bulmuş. Ve dükkânını kapatarak ve ayağına giyecek yerde pabuçlarını sırtına vurarak hamama doğru yönelmiş; çünkü, uzun bir süreden beri onların kullanımında tasarrufta bulunmak üzere böyle davranıyormuş. Hamama gelince, pabuçlarını, âdet gereğince orada sıralanmış bulunan tüm ayakkabılarla birlikte eşikte bırakmış. Ve yıkanmak üzere hamama girmiş.

Ebu Kasım’ın içine öylesine kir işlemiş bir cildi varmış ki, hamam tellakları görevlerini yapmakta büyük zahmet çekmişler; ve ancak tüm yıkananlar çoktan hamamdan ayrıldıkları bir sırada, günün sonuna doğru, işlerini bitirebilmişler. Ebu Kasım da sonunda hamamdan çıkabilmiş ve pabuçlarını aramış; ama bıraktığı yerde bulamamış; onların yerinde limon sarısı renkte bir çift güzel ayakkabı varmış. Ebu Kasım, kendi kendine “Kuşkusuz, çoktan beri benzeri bir şey satın almak istediğimi bilen Tanrı bunları bana yollamıştır! Belki de birisi, bunları bırakıp farkında olmadan, benimkileri alarak götürmüştür!” demiş. Ve yenisini satın almak zahmetinden kurtulduğu için neşe dolu, onları alıp yoluna gitmiş.

Oysa limon sarısı renkli pabuçlar, kendisi de o gün hamamda bulunan kadiya aitmiş. Ebu Kasım’ın pabuçlarına gelince, hamam da ayakkabıları gözetmekle görevli hizmetkâr, görünüşü ve kokusuyla hamamın giriş yerinin temizliğini bozduğu için bunları çabucak alıp bir köşeye saklamış; sonra gün dönüp de, hizmet saati tamamlanınca, bunları yerlerine koymayı düşünmeksizin hamamdan ayrılmış bulunuyormuş.

Kadı, yıkanmasını bitirince, hamam hizmetkârları, onun buyruklarına göre, boşu boşuna her yanda ayakkabıları aramışlar, sonunda, bir köşede, hemen Ebu Kasım'a ait bulunduklarını anladıkları dillere destan pabuçları bulmuşlar. Hemen kendisini araştırmaya koşuşmuşlar ve omzunda suçunun kanıtı ayakkabılarla birlikte onu hamama getirmişler. Kadı da kendine ait olanı aldıktan sonra, ona pabuçlarını geri verdirmiş; kendini de, karşı çıkmalarına rağmen, hapse attırmış. Ebu Kasım, hapishanede ölmek için, ister istemez, gardiyanlara ve muhafızlara büyük bahşişler vermek zorunda kalmış; çünkü, cimri olduğu kadar, oldukça büyük para sahibi olarak da bilindiğinden, pek öyle ucuz bir şekilde, kendisinden yararlanılmadan özgür bırakılmamış. Ebu Hasan da bu yolu tutarak hapisten kurtulmuş; ama kayıplarından dolayı son kertede üzgün ve kızgınmış. Felaketi- nin nedenini pabuçlarına yükleyerek onlardan kurtulmak için, gidip Nil nehrine atmış.

Birkaç gün sonra, balıkçılar, büyük ağlarını her zamankinden de güçlükle sudan çıkarınca, Ebu Kasım'a ait olduğunu hemen anladıkları pabuçları ağın içinde bulmuşlar. Ve öfke içinde, pabuca çakılı çivilerin ağlarının örgülerini parçalamış olduğunu görmüşler. Ebu Kasım'ın dükkânına koşarak ve sahibine küfürler savurarak pabuçları dükkânın içine fırlatmışlar. Şiddetle fırlatılan pabuçlar, raflarda bulunan gülsuyu şişeleriyle öbür koku şişelerine çarparak onları devirip yerde bin parçaya bölünmelerine neden olmuş.

Bu durumu gören Ebu Kasım'ın acısı son kerteye ulaşmış ve "Ah! Lanet olası pabuçlar! Kıcımın artıkları, bana bundan büyük zarar veremezsiniz!" diye haykırmış. Ve onları yerden alıp bahçesine gitmiş ve onları gömmek için bir çukur kazmaya başlamış. Ama vaktiyle şikâyetçi olduğu komşularından biri, bununla oç alma fırsatını yakalamış; ve hemen gidip valiye başvurarak Ebu Kasım'ın bahçesinde bir hazine bulmak üzere kazıya başladığını haber vermiş. Vali de, eczacının zenginliğini ve cimriliğini bildiğinden, Ebu Kasım'ın hemen yakalayıp huzuruna getirmeleri için muhafızlara emir vermiş. Zavallı Ebu Kasım, hazine falan bulmadığını, sadece pabuçlarını toprağa gömmek istediğini yeminlerle anlatmışsa da, vali böylesine garip ve sanığın ünlenmiş cimri-

liğine bu denli aykırı bir savı dinlemek istememiş; ve parasına göz dikerek ve kafasında her türlü hesabı ne yolda olursa olsun yaparak kederli Ebu Kasım'ı özgürlüğüne kavuşması için, büyük miktarda para ödemeye zorlamış. Ebu Kasım da bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

... Ve Ebu Kasım, bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş. Umutsuzluktan sakallarını yolarak ve pabuçlarını eline alarak, ne pahasına olursa olsun onlardan kurtulmaya karar vermiş. Uzun boylu dolaştıktan sonra ve başarı için en iyi yolu düşünerek sonunda, onları kırlarda, uzak bir yerdeki bir kanala atmaya karar vermiş. Bu kez artık ondan bir daha söz edilmeyeceğini umuyormuş. Ama, talih, pabuçların kanalın sularıyla çarkları dönen bir değirmenin giriş yerine kadar sürüklenmesine hükmetmiş bulunuyormuş. Pabuçlar çarklara takılmış, onların işleyişlerini engellemiş. Değirmenin sahibi aksaklığı onarmak üzere koşup gelmiş ve hasarın çarklara takılı bulduğu koca pabuçlar yüzünden olduğunu anlamış ve hemen bunların Ebu Kasım'a ait olduğunu farkına varmış. Zavallı eczacı da yeniden hapse atılmış ve bu kez neden olduğu hasar dolayısıyla değirmenciye oldukça büyük bir tazminat ödemek zorunda kalmış. Dahası, özgürlüğüne kavuşmak için bu büyük büyük bahşişler de ödemesi gerekmiş. Ama, aynı zamanda ona pabuçlarını da geri vermişler.

O zaman şaşkınlığın sınırında, evine dönmüş ve taraçasına çıkarak elini çenesine dayamış ve yapacak ne kaldığını düşünmeye başlamış. Ve pabuçları taraçada, kendinden pek ayırmamış; ama onları görmemek için sırtını pabuçlara çevirmiş. Tam da o sırada, bir komşunun köpeği pabuçları görmüş ve efendisinin taraçasından Ebu Kasım'ın evinin taraçasına atlamış, pabuçlardan birini ağzına almış ve onunla oynamaya başlamış. Ve köpeğin oynamakta olduğu pabuç, ansızın uzağa fırlamış ve kötü talih onu taraçadan düşürerek sokaktan geçmekte olan

yaşlı bir kişinin başına düşürmüş. Topuğuna takılmış demirle ağırlaşmış olan pabucun akıl almaz ağırlığı yaşlı kişiyi ezmış ve onun enini boyuna katmış. Yaşlı kişinin yakınları Ebu Kasım'ın pabucunu tanımışlar ve onu kadının huzuruna çıkararak yakınlarının kanının bedelinin ödetilmesi ya da Ebu Kasım'ın başının vurulmasını istemişler. Zavallı da, yasaya göre, ölenin kanının bedelini ödemek zorunda kalmış. Ve dahası, zindana girmemek için, muhafızlara ve güvenlik görevlilerine de bahşişler ödemek zorunda kalmış.

Ama, bu kez, kararı kesinmiş. Evine dönünce, iki uğursuz pabucu almış ve kadının yanına dönerek pabuçları başının üzerine kaldırmış; ve kadıyı, şahitleri ve tüm orada bulunanları güldüren bir öfkeyle “Ey kadı efendimiz, işte benim sıkıntılarımın nedeni! Neredeyse yakında cami avlusunda dilenir hale geleceğim! Senden, Ebu Kasım'ın artık onların sahibi bulunmadığını, bunları kim almak isterse onlara devredebileceğini ve gelecekte onların neden olabileceği felaketlerden sorumlu tutulamayacağını açıklayan bir fetva vermeni rica ediyorum!” diye haykırmış. Ve böyle konuşarak, pabuçları mahkeme salonunun ortasına fırlatmış ve tüm orada bulunanlar, gülmenin etkisiyle, sırtüstü düştükleri sırada oradan yalınayak kaçmış.

Ama Allah daha iyisini bilir!

Ve Şehrazad, durmaksızın, şu öyküyü de anlatmış:

Harun Reşid'in Soytarısı Behlül

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid'in kendisiyle birlikte sarayda yaşayan, kederli saatlerinin sıkıntısını dağıtarak onu eğlendirmek üzere görevli, Bilge Behlül diye anılan bir soytarısı varmış. Halife, ona, bir gün “Ya Behlül, Bağdat'ta kaç budala bulunduğunu biliyor musun?” diye sormuş. Behlül de “Sultanım, bunun listesi biraz uzun tutar!” diye yanıt vermiş. Harun “Seni bunu yapmakla görevlendiriyorum! Tam bir liste olmasını da beklerim!” demiş. Behlül de uzun bir kahkaha atmış. Halife, ona “Neyin var, Behlül?” diye sorunca; Behlül “Efendimiz, ben,

her türlü yorucu çalışmanın düşmanıyım. Bundan dolayı, seni hoşnut kılmak için, iyisi mi, ben, Bağdat'ta bulunan bilgelerin listesini çıkarayım sana! Çünkü böylesi bir iş beni ancak bir yudumluk su içecek süre kadar uğraştırır. Ve pek kısa olacak bu listeyle, Tanrı tanıktır ki, saltanatının başkentindeki budalaların da sayısını öğrenmiş olursun!" demiş.

İşte bu Behlül, bir gün, halifenin tahtı üzerine oturarak, bu gözüpek davranışından dolayı, kapı kullarından epeyce sopa yemiş. Bu olay dolayısıyla kopardığı çığlıklar tüm sarayı heyecan içinde bırakmış, bizzat halifenin de dikkatini çekmiş. Ve Harun, soytarısının sıcak gözyaşları döktüğünü görerek onu teselli etmeye girişmiş. Ama Behlül, ona "Ne yazık ki, ey Emirü'l-Müminin, benim acılarım teselli kabul etmez, çünkü ben kendime ağlamıyorum, efendim halifeye ağlıyorum! 'Eğer, gerçekte, onun tahtını bir an işgal ettiğim için bunca dayak yiyorsam, yıllar ve yıllar boyunca onu işgal edeni, ne büyük bir tehdit beklemektedir kim bilir!' diyorum!" demiş.

Her durumda yine bu Behlül, dehşet duyduğu evlenmeden kaçınacak kadar bilge imiş; bu yüzden Harun bir gün ona kızarak kötü bir oyun oynamak istemiş ve onu esireleri arasından seçtiği bir genç kızla zor kullanarak evermiş. Ve kendisine kızın onu mutlu kılacağını ve buna kendisinin güvence verdiğini söylemiş. Ve Behlül, buna uymak zorunda kalmış ve seçkin bir güzelliği olan genç eşinin beklemekte olduğu gerdek odasına girmiş. Ama daha onun yanına uzanır uzanmaz, birdebire dehşetle ayağa kalkarak sanki görünmez düşmanlarca izleniyormuş gibi odadan çıkıp kaçmış; ve sarayın içinden bir deli gibi koşarak geçmiş. Halife olup biteni haber alınca, Behlül'ü huzuruna çağırtmış ve ona, öfkeli bir sesle "Neden ey lanet olası, karna bu hakareti yaptın?" diye sormuş. Behlül de "Sultanım, korku çaresiz bir derttir! Oysa ben, hiç kuşkusuz, senin kerem edip bana eş olarak verdiğin cariyede en küçük kusur bulamam! Çünkü güzel ve alçakgönüllüdür. Ama, sultanım, evlilik yatağına girer girmez, aynı anda eşimin bağrından kopan birçok sesi açık seçik işittim. Sesin biri benden giysiler istiyor, öteki ipek bir yeldirme talep ediyordu; bir diğeri pabuçlar, bir başkası işlenmiş bir kemer ve başkaları da daha başka şeyler. O zaman ben, korku-

mu yenemeyerek, senin buyruklarına ve genç kızın güzelliğine karşın, öncekinden de daha budala ve daha bahtsız olmaktan korkarak, tam gücümle kaçtım!” diyerek yanıtlamış.

Yine bu Behlül'dür ki, halifenin kendisine iki kez önerdiği bin dinarlık ve armağanı almayı reddetmiş. Ve halife, son kerte de şaşırarak, bunun nedenini ona sorunca, bir ayağını altına alarak, öbür ayağını uzatmış oturan Behlül, yanıt olarak, Halife'nin gözü önünde iki ayağını birden uzatmakla yetinmiş. Bu aşırı terbiyesizliği ve halifeye karşı saygı noksanlığını gören haremağası ona şiddetle davranılmasını ve ceza verilmesini istemiş; ama Harun Reşid, bir işaretle onu engellemiş ve Behlül'e görgü kurallarını bu denli unutmasının nedenini sormuş. Behlül de “Sultanım, armağanını almak için elimi uzatsaydım, bacaklarımı uzatma hakkını sonsuza dek yitirmiş olurdu!” yanıtını vermiş.

Yine bu Behlül, bir gün bir savaş harekâtından geri dönen Harun Reşid'in çadırına girmiş ve onu susamış ve bir bardak su istemek için haykırırken bulmuş. Ve Behlül hemen koşup ona bir bardak taze su getirmiş ve kendisine uzatırken “Ey Emirü'l-Müminin, bu suyu içmeden önce, rica etsem, bana, faraza bulunmaz ya da sağlanması güç bir şey durumunda olsaydı, bu bir bardak suyu hangi bedelle satın alırdın, söyler misin?” demiş. Harun Reşid de “Hiç kuşkusuz, onu elde etmek için, ülkemin yarısını verirdim!” demiş. Behlül de “Onu iç, şimdi! Tanrı da içine ferahlık versin!” demiş. Halife suyu içip bitirince, Behlül ona “Ve eğer Emirü'l-Müminin, şimdi suyu içtiğine göre, bu bir bardak su, onurlu sidik torbandaki bir idrar tutulması sonucu bedeninden dışarı çıkmayı reddetseydi, bunun dışarı çıkmasını sağlamak için, ne gibi bir bedel öderdin?” demiş. Harun Reşid “Vallah! Bu durumda baştan başa tüm ülkemi verirdim!” diye yanıt vermiş. Birdenbire kederlenen Behlül “Efendim, bir bardak suyla ya da bir atımlık idrarla dengelenen kantarda ağır basmayan bir ülke, sana vereceği bunca kaygıya ve uğrunda girilen savaşılar değer mi?” demiş. Harun da bunu işiterek ağlamaya başlamış.

Ve Şehrazad, o gece şunu da anlatmış:

Evrensel Barışa Çağrı

Anlatırlar ki, saygın bir köy şeyhinin, çiftliğinde, tüm özenini harcadığı, karşılığında kendisine güzel yumurtalar ve yenecek harika piliçler üreten erkek ve dişi kümes hayvanlarının bulunduğu bir kümesi varmış. Erkek kümes hayvanları arasında da, sesi seçik, tüyleri parlak ve yaldızlı ve bütün bu dış güzellikleri ile birlikte, uyanıklık, bilgiçlik ve dünya işlerinden, zamanın değişiminden ve yaşamın tersliklerinden yana tecrübeli, iri ve harika bir horozu varmış. Bu horoz, dişilerine karşı adil ve gözetici imiş; ve onlara karşı görevini yüreklerine kıskançlık ve bakışlarına öfke girmesin diye tarafsızlıkla yerine getirirmiş. Ve tüm kümes uyrukları tarafından güçlü ve iyilikten yana örnek koca olarak anılırmış. Efendisi de onu Şafağın Sesi olarak adlandırmış.

Günün birinde, Şafağın Sesi, eşleri ve yavrularıyla uğraşır ve tüylerini düzeltirlerken çiftliğin topraklarını gezmeye çıkmış. Ve gördüklerine hayran olarak geçtiği yerlerde buğday, arpa, mısır ya da darı ve kara buğday tanelerine rastladıkça, bunları gaga-layıp yutuyormuş. Böylece, araştırmalarına ve bulgularına kapı-larak tasarladığından da uzak yerlere kadar gitmiş ve birdenbire kendini o güne kadar hiç görmediği yabancı bir yerde bulmuş. Sağına soluna iyice baktığı halde, ne bir dost yüzü ne de tanı-dık bir çehre görmüş. Şaşırmaya ve kısa tedirginlik haykırısları koparmaya başlamış. Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada, bakışları uzakta, büyük sıçrayışlarla engelleri aşarak kendisine doğru gelen bir tilkiye ilişmiş. Bunu görünce, yaşamını yitirmekten korkmuş ve sırtını düşmanına çevirerek kaçıp kanatlarının tüm gücüyle yıkık bir duvarın tepesine sıçramış; burası tilkinin hiçbir şekilde kendisine ulaşamayacağı ve tam bir güven içinde tünenebileceği en uygun yermiş.

Tilki de nefes nefese duvarın dibine gelmiş ve burnunu çekip ulumaya başlamış. Ama arzuladığı kümes hayvanının yanına kadar sıçrama imkânı bulunmadığını görünce başını ona doğru kaldırarak ona “Barış üzerine olsun, ey güleç yüzlü kardeş, ey sevgili arkadaş!” demiş. Ama Şafağın Sesi ona selamını iade etmemiş, yüzüne bakmak bile istememiş. Bunu gören tilki, ona “Dostum, ey ince, güzel şey; ben sana önemli bir haber vermeye gelmişken, sen benden selamını neden esirgiyor, hatta yüzüme bile bakmıyorsun?” demiş. Fakat horoz bütün bu girişimlere ve bunca nazik dil döküşlere sesini çıkarmayarak hepsini kulak ardı etmiş; tilki de yeniden söz alarak “Ah, kardeşim! Sana bildirmekle görevli olduğum şeyi bir bilseydin, hemen oradan iner ve gelip beni kucaklar ve ağzımdan öperdin!” demiş. Ama horoz ilgisiz ve dalgın görünmeyi sürdürmüş; ve hiçbir yanıt vermeksizin, yuvarlak ve sabit gözlerle ona uzaktan bakıp durmuş. Tilki de yeniden söz alarak “Bil ki kardeşim, hayvanların padişahı arslan ile kuşların sultanı soylu kartal, çiçekler ve akarsularla bezenmiş yeşil bir çayırda buluştular ve yörelerinde Tanrı’nın yarattığı tüm hayvanların temsilcileri: kaplanlar, sırtlanlar, parsler, vaşaklar, panterler, çakallar, karacalar, kurtlar, tavşanlar, evcil hayvanlar, akbabalar, atmacalar, kargalar, güvercinler, kumrular, bildircinler, keklikler, kümes hayvanları ve tüm kuşlar toplandılar. Ve iki hükümdar, tüm uyruklarının temsilcilerini karşılarında görünce, yüce bildirileriyle, bundan böyle barınılabilir tüm topraklarda güvenlik, kardeşlik ve barışın egemen olacağını; vahşi hayvanlar, evcil hayvanlar ve kuşlar arasında sadece kanı sıcaklık, sevecenlik, dostluk ve sevginin geçerli olacağını; unutkanın eski düşmanlıkları ve kinleri silip atacağını ve tüm gayretlerin toplumsal ve bireysel mutluluğu elde etme gayesi için harcanacağını bildirdiler. Ve kim bu durumu çiğnerse, hemen yüce bir mahkeme karşısına çıkarılacağını ve temyiz olmaksızın yargılanıp cezalandırılacağını kararlaştırdılar. Ve aynı kararlar beni de haberci tayin ettiler ve gidip tüm yeryüzünde, topluluğun aldığı kararı bildirmem ve suçluların adlarını da kendilerine duyurmam için görevlendirdiler; böylece suçlarının ağırlığına göre onları cezalandıracaklar. İşte, bundan dolayıdır ki, horoz kardeşim, tünediğin duvarın altında

bulunduğumu görüyorsun; gerçekte, ben, sadece ben, temsilci, emanetçi, haberci olarak, efendilerim ve hükümdarlarımla yetki verdiği kişiyim, başkası değil! Ve işte, şu anda, sana bu yüzden barış dilemek ve dostça sözler söylemek için yaklaşmış bulunuyorum, kardeşim!” demiş.

Hepsi o kadar! Ama horoz, bütün bu övgülere aldırış etmeksizin, sanki işitmemiş gibi, ilgisiz bir tavırla başını sallayarak zaman zaman kapadığı yuvarlak ve dalgın gözlerle uzaklara bakmayı sürdürüyormuş. Yüreği, bu avı leziz bir şekilde yutup öğretmek arzusuyla yanan tilki de yeniden söz alarak “Kardeşim, niye bir yanıt ya da alçakgönüllü bir seslenişle ya da sadece bakışlarını bana doğru çevirerek, hayvanların padişahı sultanımı Arslan’ın ve kuşların hükümdarı Kartal’ın aracısını onurlandırmıyorsun? Benim hakkımda böylece suskunluğunu sürdürürsen, bu durumu kurula götürmek zorunda kalacağım; bu durumda, yaşayanların yarısını boğazlanmasını da göze alarak evrensel barışı yerleştirme arzusunda olan yeni yasanın hismine uğramandan korkarım! Senden son bir kez, ey sevgili kardeş, sadece bana neden yanıt vermediğini söylemeni rica ediyorum!” demiş.

O zamana kadar mağrur bir ilgisizlik sürdürmüş olan horoz, boynunu uzatıp başını çevirerek sağ gözünü tilkiye doğru indirip ona “Gerçekte, kardeşim, senin sözlerin gözüm üzerinedir, başım üzerinedir; ve yüreğimin içinde sana, sultanımız Kartal’ın ulağı, görevlisi, habercisi ve yetkiyle donanmış elçisi olarak saygı duymaktayım. Eğer sana yanıt veremiyorsam, bunun, küstahlığımdan veya başkaldırdan ya da kınanması gereken başka bir duygudan doğduğunu sanma! Hayır! Başın üzerine yemin ederim ki, hayır! Sedece uzaklarda, karşımda gördüğüm ve de görmekte olduğum ve kafamı karıştıran bir şeyden ötürüdür!” demiş. Tilki de “Tanrı senin başından eksik olmasın kardeşim, sen orada ne görüyor ve de görmeyi sürdürüyorsun böylesine? Kötülük bizden irak olsun! Umanım ki, ağır bir şey, felaket getiren bir şey değildir!” diye sormuş. Horoz da boynunu daha da güçlü olarak uzatmış ve “Nasıl! Sen benim gördüğümü görmüyor musun, kardeşim; oysa Tanrı, hakaret kastım olmaksızın söylemek gerekirse, saygın burnunun üstüne, biraz şaşı da olsa, iki keskin göz kondurmuş!” demiş. Tilki de tedirginlikle “Peki

ama, sen ne gördün yani, lütfen söyle bana! Çünkü, karşı çıkmak gibi olmasın ama, herhangi bir şaşılığım olmasa da, bugün biraz gözlerim ağrıyor!” diye sormuş. Ve Şafağın Sesi horoz “Gerçekte, yükselen bir duman görüyorum; havada da bir sürü av şahini var, daire şeklinde dönüp duruyorlar!” demiş. Bu sözleri duyan tilki, tedirginliğin sınırına ulaşarak “Ey yüzünden hayır taşan, tüm gördüğün bu mu? Toprakta koşan hiçbir şey görmüyor musun?” diye sormuş. Horoz da gözünü uzun uzadıya ufka dikerek başını sağa sola çevirip sonunda “Evet! Toprak üzerinde, dört ayağıyla koşan yüksek, uzun, ince bedenli; ve yine ince ve sivri bir başı, sarkık, uzun kulakları bulunan bir yaratık görüyorum. Ve bu yaratık büyük bir süratle bizden yana geliyor!” diye sözünü bitirmiş. Tilki, her yanı baştan ayağa titreyerek “Gördüğün bir tazi olmasın, kardeşim? Allah bizi korusun!” diye sormuş. Horoz da “Bunun bir tazi olup olmadığını bilmiyorum, çünkü henüz bu türde bir köpek görmedim ve bunu sadece Tanrı bilir! Ama, ey güzel yüzlü kardeşim, her durumda bunun bir köpek olduğunu çok iyi biliyorum!” demiş.

Tilki bu sözleri işitince “Kardeşim, ben şimdi senden izin almak zorundayım!” demiş. Ve bunu söyleyerek sırtını çevirip Tanrı’dan güvenlik dileyerek bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Horoz da “Hey baksana, hey baksana! İniyorum kardeşim, iniyorum! Beni neden beklemiyorsun?” diye haykırmış. Tilki de “Benim ne dostum ne de yakınlarım olan tazılara karşı büyük bir nefretim vardır!” demiş. Horoz yeniden söze başlayarak “Ama, ey yüzü hayır saçan, sen, kabilelerimizin temsilcilerinin tümüyle yapılan toplantıda alınmış olan evrensel barış kararını yaymak için efendilerimiz tarafından haberci ve görevli olarak atanarak geldiğini biraz önce söylememiş miydin?” demiş. Tilki de, epeyce uzaklardan “Evet, kuşkusuz! Kuşkusuz evet, şey, horoz kardeş! Ama bu, Allah kahredesi tazi pezevengi, toplantıya gelmekten çekindi, ırkının da orada bir temsilcisi bulunmadı, adı da evrensel barışla ilgili kabilelerin duyurusunda anılmadı. İşte bundan dolayı, ey körpe horoz, dönüşüme kadar, Tanrı seni sağlıcakla korusun!” diye yanıt vermiş.

Böyle konuştuktan sonra tilki, uzaklarda gözden kaybolmuş. Horoz da, ince fikirliliği ve kavrayışı sayesinde, böylece, düşma-

nının dişlerinden kurtulmuş. Ve çabucak duvardan aşağı inerek kendisini sağ salım kümesine kavuşturan Tanrı'ya şükürler ederek çiftliğe dönmüş. Ve eşlerine ve komşularına, doğuştan düşmanları olan tilkiye nasıl bir oyun oynadığını anlatmakta ivedilik göstermiş. Kümesin tüm horozları, Şafağın Sesi'nin zafelerini kutlamak üzere havayı sevinç ötüşleriyle çınlatmışlar.

Ve Şehrazad, aynı gece şu öyküyü de anlatmış:

Düğümlemiş Kordonlar

Anlatırlar ki, şahların içinde bir şah, Divan'ının ortasında tah-tına oturmuş, halkın dertlerini dinlerken içeriye, başında mevsimin turfandası güzel meyveler ve çeşitli sebzelerin bulunduğu bir sepet taşıdığı halde mesleğinin üreticisi olan bir şeyh girmiş. Ve şahın önünde saygı duruşunda bulunmuş, ona hayır dualar etmiş ve turfanda sepetini armağan olarak sunmuş. Şah da, onun selamını iade ettikten sonra, kendisine “Yaprakla kaplı bu sepetin içinde ne var, ey şeyh?” diye sormuş. Ekinci “Ey zamanın şahı, bunlar benim toprağım da biten ve mevsimin turfandası olarak sana getirdiğim taze meyve ve sebzelerdir!” demiş. Şah da “Dost yüreğimle onları alıp kabul ettim!” yanıtını vermiş. Ve şah sepetin içindekileri kötü gözden koruyan yaprakları kaldırmış ve orada harika turfanda acurlar, çok taze bamyalar, muzlar, patlıcanlar, limonlar ve başkaca çeşitli meyve ve sebzeler bulunduğunu görmüş. Ve “Maşallah!” diye haykırmış. Ve bir acur alarak büyük bir zevkle hatur hutur yemiş. Sonra haremağalarına geri kalanları hareme götürmelerini söylemiş. Haremağaları da buyruğu hemen yerine getirmişler. Kadınlar da bu turfandaları yiyerek büyük keyif almışlar. Her biri, istediğini alarak “Gelecek yılın turfandaları da bize sağlık getirsin ve bizi hayatta ve güzel bulsun!” diyerek birbirini kutlamışlar. Sonra da sepette kalanları kölelere dağıtmışlar. Ve ortaklaşa bir uyumla “Vallah! Bu turfandalar nefis şeylermiş! Bunları getiren babacan adama bahşiş olarak bir şeyler vermek gerek!” demişler. Ve Fellaha, haremağaları aracılığıyla yüz altın dinar göndermişler. Ve şah da, aynı

şekilde, yediği acurdan son kertede hoşnut, kadınların verdiği-
ne iki yüz dinar daha eklemiş. Ama bu kadarla da kalmamış. Çün-
kü sultan, ona tarımla ilgili konularda başka sorular da sorarak
aldığı yanıtların hepsini keyfine yatkın bulmuş ve yanıtlardan
hoşlanmış; çünkü Fellahın konuşması hoş, dili rahat, yanıtları
dudağının ucunda, zekâsı verimli, el kol hareketleri uyumlu
ve dili temiz ve seçkinmiş. Sultan onu hemen sofraya arkadaş
yapmak istemiş ve ona “Ey şeyh, şahlarla nasıl arkadaşlık edilir
bilir misin?” diye sormuş. Fellah da “Bilirim” diye yanıt vermiş.
Sultan “Pekâlâ, ey şeyh! Çabucak köyüne dön ve ailene bahtın
bugün sana bağışladıklarını onlara götür; sonra da bundan böy-
le benim sofraya arkadaşım olmak üzere geri dön!” demiş. Fellah
iştirip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve ailesine Tanrı’nın kendisine
bağışladığı bu üç yüz dinarı götürdükten sonra, dönüp o sırada
akşam yemeğini yemekte olan şahı bulmaya gelmiş. Şah onu sof-
rada yanına oturtmuş ve yiyebildiğince yedirip içirmiş. Ve onu
ilk kez dinlediğinden de daha hoş bulmuş. Çok sevmiş ve ken-
disine “Sen kuşkusuz anlatması ve dinlenmesi hoş güzel öyküler
bilirsin, ey şeyh, değil mi?” diye sormuş. Fellah da “Evet, vallahi!
Bu gece şahıma anlatırım!” diye yanıt vermiş. Şah da, bu haberi
duyunca, neşenin sınırına ulaşmış ve sevinçten sıçrayıp durmuş.
Sofra arkadaşına verdiği önemin ve duyduğu dostluğun bir nişan-
esini göstermek üzere, hareminden sultan hanımın en genç ve
en güzel nedimelerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç
kız getirtmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek
yavaşça susmuş.*

Ama yedi yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

... Hareminden, sultan hanımın en genç ve en güzel nedime-
lerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç kız getirtmiş ve
satın aldığı günden beri seçkin ve bir parça olarak kendisi için
saklamakta olduğu halde, onu, Fellaha armağan olarak vermiş.
Ve yeni evlilere, sarayda, kendisinininkine yakın harika döşenmiş
bir daire tahsis etmiş. Ve kendilerine o gece için tüm zevkleri
dileyerek onları kendi başlarına bırakıp haremine girmiş.

Genç kız giysilerini çıkararak yatağa girmiş ve yeni efendisinin yanına gelmesini beklemiş. Tüm yaşamında beyaz eti ne görmüş ne de tadını almış olan ikinci şeyh de, gördüğü şeyden hayranlık duymuş ve beyaz eti yaratana tüm yüreğiyle şükretmiş. Ve genç kıza yaklaşıp, onunla böyle bir durumda yerine getirilebilecek bilinen tüm oynaşmalarla oynamış. Sonunda, nasıl ve niçin olduğunu bilmeksizin, babasının çocuğu başını kaldırmak istemediğinden, yaşamsız bir gözle uyuşuk kalmış ve aşağı sarkmış. Meyve üreticisi onu azarlayarak ya da yüreklen-direrek elinden geleni yapmışsa da işitmek istememiş ve boyun eğmez kalmış; tüm çağrılara açıklanamaz bir uyuşukluk ve inatçılıkla karşı durmuş. Zavallı meyve üreticisi de bunalımın sınırına ulaşmış ve “Gerçekte, görülmedik bir şey bu!” diye haykır-mış. Genç kız da, çocuğun arzularını uyandırmak maksadıyla onunla şakalaşmaya ve sıcacık eliyle oynamaya ve tüm okşayıp sevmeye şekilleriyle okşamaya başlamış; ve bazen hafifçe dokunarak, bazen de sert davranışlarla onu yola getirmeye çalışmış; ama onu bir türlü uyandıramamış. Sonunda “Efendim, artık işimiz Allah’a kaldı!” diye haykır-mış. Ve ne yapsa çaresiz olduğunu anlayınca “Efendim, çok iyi biliyorum ki, sen, babasının çocuğunun neden uyanmak istemediğini biliyorsun!” demiş. O da “Yo, vallahi, bilmiyorum!” demiş. Kız “Çünkü kesinlikle babası kordonlarını düğümlemiş!” demiş. O da “Peki, ey kavrayışlı kız, bu kordonların düğümünü çözmenin yolu nedir?” diye sormuş. Kız da “Kafanı yorma. Ben ne yapacağımı biliyorum!” demiş. Ve o anda ve o saatte ayağa kalkmış ve eline bir tutam erkek tütsüsü alarak bunu bir buhurdanlığa atmış ve kocasını “Allah ölüleri uyandır-sın! Allah uyuyanları uyandır-sın!” diyerek ölülerin bedene yapıldığı gibi tütsülemiş. Bunu yaptıktan sonra da, su dolu bir testi almış ve tabuta konmadan önce ölü bedenlere yapıldığı gibi babasının oğlunu sulamaya başlamış. Ve onu böylece yıkadıktan sonra, muslin bir atkı almış ve bununla ölülerin tabutta sarıldığı gibi uyuyan çocuğu sarmış. Ve öykünme yoluyla tüm bu kefenlemeye hazırlık çalışmalarını bitirdikten sonra, sultanın kendisinin ve kocasının hizmetine verdiği birçok köleyi çağır-mış ve onlara tütsü dumanları arasında kımıltısız duran zavallı meyve üreticisinin atkıyla yarı örtünmüş yavrusunu göstermiş.

Bunu gören kadınlar, neşe çılgınlıkları atarak ve kahkahadan kırılarak, görmemiş olanlara gördükleri şeyi anlatarak saray boyunca koşuşmuşlar.

Sabahleyin, sultan, âdet edindiği saatten de erken uyanarak sofraya arkadaşları meyve üreticisini çağırarak ve ona hayırlı sabahlar dilemiş ve kendisine “Gecen nasıl geçti, ey şeyh?” diye sormuş. Şeyh de, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, sultana, başından geçen her şeyi anlatmış. Sultan da, bunu işitince öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş; sonra da “Vallahi! Kordon bağlarını böyle akıllıca işleme tabi tutan genç kız, bilgiden nasibi olan ince ve zeki bir kızmış! Kişisel kullanımım için onu geri alacağım!” demiş. Ve kızı çağırarak olup biteni kendisine anlatmasını istemiş. Kız da olup biteni yeniden anlatmış. Şah da keyiflenmenin sınırında Fellaha dönmüş ve ona “Bu söyledikleri doğru mu?” diye sormuş. Fella başıyla doğrulayıcı bir işaret yapmış ve gözlerini önüne indirmiş Şah, sesinin tüm gücüyle gülerek ona “Yaşamım senin üzerine olsun ki, ey şeyh, ne olup bittiğini bana yeniden iyice anlatmalısın!” demiş. Ve zavallı şeyh öyküsünü yeniden anlatınca, sultanın gülmekten gözlerini yaş bürümüş; ve “Vallahi! Bu görülmedik bir şey!” diye haykırmış. Sonra, müezzinin minareden sabah ezanını okuduğunu duyunca sultanla meyve üreticisi Yaradan’a karşı görevlerini yapmışlar. Sultan “Şimdi, ey hoş adamların şeyhi, benim neşemi tamamlamak için, çabucak bana vaat ettiğin öyküleri anlat!” demiş. Meyve üreticisi de “Tüm dost yüreğim ve cömert efendimize karşı saygıyla!” demiş. Ve şahın karşısında bacaklarını bükmüş otururken şu öyküyü anlatmış:

İki Haşhaş Yutucunun Öyküsü

Bil ki, efendim ve başımın tacı, bir zamanlar, kentler içinde bir kentte, mesleği balıkçılık ve işi gücü haşhaş yutmak olan bir adam varmış. Bir günün işini bitirdikten sonra, kazancının bir bölümünü kızının ihtiyacı için; geri kalanı haşhaştan çıkarılan keyif verici ot için ayırmış. Ve günde üç öğün haşhaş yutar-mış: birini aç karnıyla sabahleyin, birini öğle, birini de güneş

batarken. Böylece yaşamını neşe içinde ve saçma sapan şeylerle geçirirmiş. Bu da onun balıkçılık olan uğraşını etkilemezmiş; ama yine de biraz garip bir tarzda işini görürmüş. Şöyle ki! Bir akşam, her zamankinden fazla miktarda haşhaş alarak içyacağından yapılma bir mum yakmakla işe başlamış; sonra onun önüne oturup kendi kendine konuşmaya girişmiş; kendi kendine sorular sorup yanıtlar veriyor, düşlemenin ve sakin bir zevkin tüm keyfini sürüyormuş. Böylece uzun süre oturmuş ve bu harika düşlemesinden gecenin serinliği ve dolunayın parıltısıyla ayrılmış. O zaman, kendi kendine konuşarak “Hey, oradaki *falan* kişi, baksana! Sokak sessiz, rüzgâr serince, ayışığı bizi dolaşmaya çağırıyor. Çıkıp hava alsan ve ortalıkta kimseler dolaşmazken ve senin keyfini ve tek başına yaşadığın saltanatı kimse bozmadan dünyanın yüzüne bakarsın!” demiş. Ve böyle düşünerek balıkçı evinden çıkmış ve gezisini nehirden yana sürdürmüş. O gece ayın on dördüymüş ve sokaklar geceleyin apaydınlıkmış. Balıkçı, kaldırımında, gümüşsü yuvarlağın yanmasını görmüş ve ayın parıltısını su sanmış ve dengesiz düşlemesi ona “Vallahi, ey balıkçı *falan* kişi, işte nehrin kenarına ulaştın ve kıyıda senden başka balıkçı yok. İyisi mi git oltanı al, bu gece kaderinin sana sağlayacağı kısmeti avlamak için geri dön!” demiş. Çılgınlığı içinde böyle düşünmüş ve böyle yapmış. Oltasını getirerek bir kaldırım taşına oturmuş ve ucunda yem olan oltasını ay ışığında parlayan kaldırımlara atarak balık avlamaya başlamış.

O sırada iri yarı bir köpek, yem yerine kullanılan et parçasının kokusunu alarak oltanın üstüne atılmış ve onu yutmuş; oltanın iğnesi boğazına öylesine bir sıkıntı vermiş ki, yuttuğu oltadan kurtulmak için umutsuz sarsıntılar koparmaya başlamış. Balıkçı da, korkunç bir balık tuttuğuna inanarak, elinden geldiğince oltayı çekiyor; ıstırabı dayanılmaz olan köpek de, acı haykırışlar koparıyor, oltayı kendinden yana çekiyormuş. Balıkçı, avını kaçırmak istemediğinden, sonunda sürüklenip yerde yuvarlanmış. O zaman, haşhaşın kendisine nehir gibi gösterdiği yerde boğulacağını sanarak korkunç çığlıklar koparıp yardım çağırmaya başlamış. Bu gürültüyü işiten o mahal- lenin muhafızları koşuşmuşlar; onları gören balıkçı “Yardım

edin, ey Müslümanlar! Beni sürükleyen nehir dibinin canavar balığından kurtarın beni! Yallah, yallah! Yardıma gelin yiğitleirim! Boğuluyorum!” diye haykırmış. Muhafızlar, çok şaşırarak ona “Neyin var senin, ey balıkçı? Hangi nehirden söz ediyorsun? Ve de hangi balık söz konusu?” diye sormuşlar. O da kendilerine “Allah belanızı versin, ey köpek oğulları! Şimdi alay etmenizin mi, yoksa gelip boğulmamdan kurtulmama ve balığı sudan çıkarmama yardım etmenizin mi zamanıdır?” demiş. Muhafızlar, ilkin onu bu saçmalıklarına gülmüşlerse de, sonradan ona öfkelenmişler ve üzerine atılıp sopayla iyice döverek onu kadının huzuruna çıkarmışlar. Oysa kadı da aynı şekilde, Allah’ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Oysa kadı da aynı şekilde Allah’ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş. Ve balıkçıya fırlattığı bir bakışla, muhafızların mahallenin huzurunu bozmakla suçladıkları adamın, kendinin de epeyce aldığı neşe verici haşhaşın etkisi altında olduğunu anlayınca, çabucak muhafızları paylamış ve yanından kovmuş. Kölelerine balıkçıya büyük özen göstermeleri ve geceyi tam bir sükûnetle geçirmesi için bir yatak hazırlamalarını buyurmuş. Ve kendi kendine, ertesi günden başlayarak onu kendine zevk arkadaşı yapmayı kararlaştırmış.

Gerçekte, bütün geceyi sükûnet ve dinlenme içinde geçirdikten, ertesi günü de güzel yemeklerle beslendikten sonra, balıkçı, akşam üstü kadının yanına çağırılmış; kadı onu tüm içtenliğiyle karşılamış ve kendisine bir kardeşe davranır gibi davranmış. Ve onunla yemek yedikten sonra, kendisini yanı başına, yanan kandillerin karşısına oturtmuş ve onunla birlikte bu uyuşturucudan almış. Ve ikisi birlikte, yüz yaşında bir fili sırtüstü devirecek miktarda haşhaş yutmuşlar. Haşhaş zihinlerini iyice bulandırınca, çı çıplak soyunarak raksetmeye, şarkı söylemeye ve binlerce çalgınlık yapmaya başlamışlar.

O sırada, sultanla veziri, tacir kılığında, kentte geziniyorlarmış. Ve kadının evinden yükselen tüm gürültüyü işitmişler; kapılar kapalı olmadığından içeri girip kadıyla balıkçıyı neşeden kendilerinden geçmiş halde bulmuşlar. Kadı ve arkadaşı da, talihin kendilerine yolladığı konukları görünce, raksetmeyi bırakmışlar, onlara hoş gelişler dilemiş ve varlıklarından hiç de sıkılmış görünmeksizin samimiyetle oturmalarını sağlamışlar. Sultan da, kentin kadısının, karşısındaki, zebbininin de akıl almaz bir uzunlukta, kara ve hareketli olduğunu fark ettiği adam gibi çıırıklak dans etmekte bulunduğunu görünce, gözlerini fal taşı gibi açmış ve vezirin kulağına eğilerek ona “Vallah! Kadımız Fellah arkadaşı kadar donanmış yaratılmamış!” demiş. Balıkçı da ona doğru dönmüş ve “Sen, öyle arkadaşının kulağına ne söylemektesin? Oturun bakayım ikiniz de size emrediyorum; ben, kentin sultanı olan efendiniz! Yoksa, rakseden vezirim aracılığıyla şu anda kafanızı uçurturum! Çünkü, sanırım ki, siz benim kentin sultanı, şu gördüğünüzün de vezirim olduğunu ve de tüm dünyayı bir balık gibi sağ avcumun içinde tuttuğumu bilmiyorsunuz!” demiş. Sultanla vezir, bu sözleri duyunca, en olağandışı çeşidinden iki haşhaş yutucusunun karşısında bulunduklarını anlamışlar. Vezir de, sultanı eğlendirmek için, balıkçıya “Sen, efendim, ne zamanda beri kentin sultanı oldun. Ve de senden önceki, bizim eski efendimize ne olduğunu söyleyebilir misin?” demiş. Balıkçı “Gerçekte, kendisine ‘Defol!’ diyerek onu yerinden attım! O da çekip gitti. Yerini ben aldım!” demiş. Vezir “Peki sultan karşı çıkmadı mı?” diye sormuş. Balıkçı “Kesinlikle! Hatta saltanatın ağır yükünden kendisini kurtardığım için çok sevindi. Ben de onun incelikle tahttan ayrılmasını hoşça karşılamak üzere, hizmet etsin diye kendisini yanımda alıkoydum. Görevi bıraktığına pişman olursa, burnundan getirmeyi de bilirim!” diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuşarak balıkçı “Şimdi işlemek istiyorum!” diye sözünü sürdürmüş. Ve ucu bucağı görünmez aletini kaldırarak sultanın yanına gelmiş ve yükünü onun üzerine boşaltmak ister gibi görünmüş. Kendi bakımından kadı da “Benim de çişim geldi!” demiş. O da vezire yaklaşp balıkçı gibi yapmak istemiş. Bunu gören sultanla vezir, kahkahadan kırılarak ayak üzeri sıç-

rayıp kalkmışlar ve “Allah sizin gibi haşhaş yutucuların belasını versin!” diyerek kapıya yönelmişler. Ve iki çılgın arkadaşın elinden kaçıp kurtulmak için epeyce sıkıntı çekmişler.

Ertesi gün, sultan, bir gece önceki eğlencesini tamamlamak isteyerek muhafızlara, kentin kadısına, evindeki konuyla birlikte huzura çağrıldığını bildirmelerini buyurmuş. Kadı da yanında balıkçı olduğu halde, sultanın huzuruna gelmekte gecikmemiş; sultan ona “Ey yasanın temsilcisi, seni, arkadaşınla birlikte, işemenin en rahat şeklinin hangisi olduğunu bana öğretmeniz için çağırttım! Gerçekten, âdet olduğu gibi özenle urbayı ve giysileri kaldırıp yere mi çöelmeli, yoksa, pasaklı inançsızlar gibi ayakta mı işlemeli? Yoksa benim tanıdığım iki haşhaş yutucunun yaptığı gibi çırlıçıplak soyunup eşin dostun üstüne mi çövdürmeli?” demiş.

Kadı sultanın bu sözlerini işitince, öte yandan sultanın geceleyin tebdil gezme âdetinde olduğunu da bildiğinden, bir gece önceki çılgınlığına ve saçmalığına sultanın bizzat tanık olduğunu anlamış; ve sultanla vezire gerekli saygıyı göstermekte kusur etmiş olduğunu düşünerek korkunun sınırına ulaşmış. Ve “Aman, efendim! Beni kabalığa ve nezaketsizliğe iten haşhaştır!” diye haykırarak, dizüstü gelmiş. Ama haşhaştan gündelik nasibini almış bulunan balıkçı, hâlâ başı döner durumda olduğundan, sultana “Ne olmuş yani! Şimdi sen kendi sarayında isen, biz de dün akşam kendi sarayımızdaydık!” demiş. Balıkçının davranışından son kertede neşelenen sultan, ona “Ey ülkenin en hoş zırzobu! Eğer sen bir sultansan ve ben de öylesine aynı şekilde bir sultansam, bundan böyle bana sarayında eşlik etmeni rica ederim. Ve madem ki öyküler anlatmasını biliyorsun, umarım ki bunlardan birini anlatarak kulaklarımızı tatlandırırsın!” demiş. Balıkçı da “Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, önünde dize gelmiş bulunan vezirimi bağışladıktan sonra!” diye yanıt vermiş. Sultan da kadıya hemen ayağa kalkmasını buyurmuş ve bir gün önceki çılgınlığını bağışlayarak, evine ve görevinin başına dönmesini söylemiş. Yanında sadece balıkçıyı alıkoymuş; o da daha fazla beklemeksizin, aşağıdaki gibi Yellenenlerin Şahı Kadı öyküsünü anlatmış.

Yellenenlerin Şahı Kadı

Anlatırlar ki, Suriye'nin Trablus¹ kentinde, Harun Reşid zamanında, görevini büyük bir sertlikle ve sonsuz bir şeddetle yerine getiren bir kadı varmış. Onun bu durumu herkes tarafından bilinirmiş.

Bu Allah'ın belası kadı'nın hizmetinde, derisi Nil'de yaşayan bir mandaninki kadar kaba ve kalın olan yaşlı bir zenci kadın bulunuyormuş. Ve haremde kadın olarak sahip olduğu tek dişi buymuş. Tanrı ondan acımasını esirgesin! Çünkü bu kadı'nın ancak verdiği hükümlerindeki şiddetle ölçülebilecek, ileri derecede bir cimriliği varmış. Tanrı belasını versin! Ve zengin olduğu halde, bayat ekmek ve soğan yiyerek yaşarmış. Bununla birlikte, utanç verici cimriliğini, gösterişçi davranışıyla örtmeye çalışmış; çünkü her zaman azığı bitmek üzere olan bir devecinin aşırı cimriliğiyle davrandığı halde, görkemlilik ve cömertliğini kanıtlamak istermiş. Evinde hiç görülmedik bir zenginlik olduğuna herkesi inandırmak için yemek masasını püskülleri altın tellerle işlemeli bir örtüyle örtme âdetindeymiş. Böylece, tesadüfen, yemek saatinde bir iş için evine uğrayanlar olursa, kadı, zenci hizmetçisini çağırıp ona yüksek sesle "Altın püsküllü örtüyü masaya ser!" dermiş. Böylece herkesi sofrasının şatafatlı ve yemeklerinin miktar ve nitelik bakımından bu altın saçaklı örtü kadar güzel olduğuna inandıracığını sanırmış. Ama bu şahane örtü üzerine serilmiş sofradaki şölenlerden birine hiç kimse asla çağırılmamış; buna karşılık herkes kadı'nın iğrenç cimriliği hakkındaki gerçeği pekâlâ biliyormuş.

Öyle ki, toplum içinde, bir şölende iyi ağırlanılmayınca "Kadı'nın sofra örtüsü üzerinde yemek sunuldu!" denir olmuş. Böylece, Tanrı'nın zenginlik ve onurla donattığı bu adam, sokaktaki köpekleri bile hoşnut edemeyecek bir yaşam sürüyormuş. Allah onu sonsuza dek kahretsin!

Günün birinde, bir dava dolayısıyla haklarında olumlu karar aldirmek isteyen birileri, ona "Kadı efendimiz, sen niye evlenmiyorsun? Çünkü evindeki yaşlı zenci kadın senin saygınlığına

1 Arapçada Tarabulus. Bugün Lübnan'ın sınırları içinde bulunan kent. Trablus-şam olarak da anılır (*Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

layık değildir!” demişler. O da “İçinizde bana kadın bulmak isteyen biri var mı?” diye sormuş. Orada bulunanlardan biri “Efendimiz, benim çok güzel bir kızım var, onunla evlenmek istersen, köleni onurlandırırın!” diye yanıt vermiş. Kadı da bu sunuyu kabul etmiş; ve hemen evlilik kutlanmış; ve kız hemen o akşam, kocasının evine getirilmiş. Genç kız, evde kendisine bir şölen hazırlanmamış, hatta bunun söz konusu bile edilmemiş olduğunu görünce çok şaşırılmış; ama, çok ağırbaşlı ve tutumlu olduğundan, hiçbir dilekte bulunmamış; ve kocasının tutumuna uymak isteyerek sesini çıkarmamaya çalışmış. Evlilik şahitleri ve çağrılılarına gelince, bu birleşmenin kadını bir şölen vermeye zorlayacağını ya da hiç değilse, bir yemek verileceğini düşünüyorlarmış; ama bekleyişleri ve umutları boşa çıkmış ve kadı kendilerine bir çağrıda bulunmaksızın saatler geçmiş. Ve her biri cimriye lanetler kusarak çekip gitmiş.

Genç eşe gelince, son kertede şiddetle ve oldukça uzun bir açlığa epeyce dayandıktan sonra, kocasının manda derili zenci hizmetçiyi çağırıp, altın saçaklı örtüyü yayması ve yemek masasını en iyi şekilde bezeyerek hazırlaması buyruğunu verdiğini duymuş. Babasının evinde her zaman bolluk, şatafat ve refah içinde yaşamış bulunan zavallı kız da, mahkkûm edilmiş bulunduğu çekilmez açlıktan sonunda kurtulabileceğini ummuş. Ama, zenci kadının yemek olarak üzerinde üç parça kara kuru ekmek ve üç soğan bulunan bir tepsi getirdiğini görünce ne diyeceğini bilememiş. Kız, herhangi bir ters davranışta bulunma cesareti göstermeksizin ve durumdan hiçbir şey anlamaksızın sofraya oturunca, kadı, ciddiyetle bir parça ekmek ve bir soğan almış, bunun gibi bir bölüm gıdayı da zenci hizmetçiye vermiş ve genç karısını da “Tanrı’nın verdiği nimeti israf ederim diye korkma!” diyerek şölene onur vermeye çağırmış. Ve bu harika yemekten ne denli zevk duymakta olduğunu gösteren bir çabuklukla yemeye başlamış. Zenci kadın da aynı şekilde, bunun o günkü tek yemek olduğunu bilerek sadece bir lokma soğan yemiş. Kandırılan zavallı eş de onlar gibi yapmak istemiş; ama, en lezzetli yemekleri yemeye alışkın olduğundan, bir lokma bile yutamamış. Sonunda, içinden bahtının karalığına lanetler ederek aç acına sofradan kalkmış; böylece her yemek saati geldiğinde, aynı

çağrı, masa üzerinde de altın saçaklı örtü ve aynı süslü takımlar ve kara kuru ekmek ve hü zün verici soğanlar olduğu halde üç gün geçmiş. Ama dördüncü gün, kadı, harem den gelen korku ç haykırışlar duymuş...

Anlatısının burasına Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yedi yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ama dördüncü gün, kadı, harem den gelen korku ç haykırışlar duymuş. Ve zenci kadın gelip kollarını göğ e kaldırarak hanımının, evdeki herkese karşı ayaklandığını ve babasını çağ ırttığını bildirmiş. Buna çok kızan kadı, gözleri ş imş ekler ç akarak karısının yanına girmiş ve ona her tür den hakaretler yağ dırarak ve kendisini her çe ş itten ahlaksızlıkla itham ederek ve de güç kullanarak saçlarını kesmiş ve üç kez “Seni boşadım!” diye tekrarlayarak onu boşamış ve ş iddetle evden kovmuş ve ardından kapıyı kapatmış. Allah onun belasını versin! Çünkü lanetle anılmaya hak etmiş.

Bu boşanmadan birkaç gün sonra, bu cimri oğlu cimri, birçok kişi için kaçınılmaz olan görevi dolayısıyla, kendisine kızını öneren bir başkasıyla karşılaşmış. Ve genç kızla evleniş; ona da aynı şekilde davranılmış; ve o da üç günden fazla soğanlı sıkı besime dayanamadığından baş kaldırıncı reddedilmiş. Ama bütün bunlar başkalarına ders oluşturmamış; ve kadı evlenmek üzere daha pek çok genç kız bulmuş; ama bunlar da ekmek ve soğan sıkı besimine ayaklandıkları için iki ya da üç gün sonra boş düşürölmek üzere evden kovulmuş. Ama bu boşanmalar bu denli abartıyla çoğ alınca, kadı’nın cimriliğı bunu o güne kadar duymayanların da kulağına erişmiş ve kadınlara karşı tav rı, haremlerdeki tüm konuşmaların konusunu oluşturmuş. Ve kadı, araçılar nezdinde tüm saygınlığını yitirmiş; ve evlenebilirlik durumu ortadan kalkmış.

Bir akşam kadı, babasından kalan mirası yüzünden tedirginliğ e kapılmış; hiçbir kadının da artık kendisini istemediğini görerek kent dışında dolaşırken, sığırcık kuş u renginde bir katıra binmiş bir kadının gelmekte olduğunu görmüş. Ve onun

zarif görünümünden ve zengin giysilerinden etkilenmiş. Bıyıklarının ucunu burarak çapkınca bir edayla ona doğru yaklaşmış ve önünde derin bir saygıyla eğilmiş ve selamlaşmalardan sonra, ona "Sen ey soylu kadın, nereden geliyorsun?" demiş. Kadın "Ardımda bulunan yoldan!" yanıtını vermiş. Kadı gülmüş ve "Evet, kesinlikle! Bunu biliyorum ama, hangi kentten?" demiş. Kadın "Musul'dan!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evli misin, bekâr mı?" diye sormuş. Kadın "Hâlâ bakireyim!" demiş. O da "Bu durumda, bundan böyle bana eş olur musun, karşılığında ben de senin erkeğin olurum!" diye sormuş. Kadın "Bana nerde oturduğunu söyle, cevabını sana yarın veririm!" diye yanıtlamış. Kadı da ona kim olduğunu ve nerede oturduğunu açıklamış. Ama kadın onun kim olduğunu zaten biliyormuş! Kendisine gözünün ucuyla bakarak ve en alımlı gülüşüyle gülerек yanından uzaklaşmış.

Ertesi sabah, genç kadın, kadiya bir haber yollayarak onunla elli dinar başlık karşılığı evlenmeye razı olduğunu bildirmiş. Cimri de, genç kız için duyduğu tutku yüzünden, cimriliğini iyice zorlayarak ve bir bir sayarak bu elli dinarı hazırlamış. Ve zenci kadını gidip onu bulmakla görevlendirmiş. Genç kız da, verdiği sözü yerine getirmekte kusur etmemiş ve gerçekten, kadının evine gelmiş; ve nikâh gerekli şekilde şahitler önünde yerine getirilmiş; sonra da bunlar, ağırlanmaksızın hemen orayı terk etmişler.

Sıkı besim tutumuna bağlı kadı, zenci hizmetçiye, tumturaklı bir edayla "Altın saçaklı örtüyü ser!" demiş. Ve her zamanki gibi, görkemli biçimde süslenmiş sofraya üzerine yemek olarak üç kuru ekmek parçasıyla üç soğan getirilmiş. Genç evli kadın, çok mutlu bir edayla üçüncü parçayı almış ve yiyip bitirince "Elhamdülillâh! Tanrı'ya şükürler olsun! Harika bir yemek yedim!" demiş. Ve bu açıklamayı sonsuz doyum sağlamış olmaktan gelen bir gülüşle desteklemiş. Bunu gören kadı "Yüceler yücesine, bana sonunda cömertçe, tüm yetenekleri kendinde toplayan ve bulduğuyla yetinen, az şey için de çok şey için de Tanrı'ya şükreden bir eş verdiğinden dolayı övgüler olsun!" diye haykırmış. Ama kör cimri, Allah'ın belasını veresi domuz, genç karısının muzip kafasında kurduklarıyla bahtın kendisi için neler hazırladığını bilmiyormuş.

Ertesi sabah, kadı mahkemeye gitmiş; karısı, onun yokluğunda, birer birer evin bütün odalarını dolaşmış. Böylece kapısı özenle kapalı ve üç büyük kilitle kilitlenmiş ve üç demir çubukla berkitilmiş bir odaya rastlamış ve büyük bir meraka kapılmış; ve yöresinde uzun süre dönüp dolandıktan ve inceledikten sonra, pervazlardan birinde hemen hemen bir parmak genişliğinde bir yarık bulunduğunun farkına varmış. Bu yarıktan bakmış ve içinde kadının hazinesinin, altın ve gümüş olarak, zemine oturtulmuş büyük küpler içinde toplanmış bulunduğunu görünce çok şaşırmış. Ve birdenbire aklına bu beklenmedik durumdan gecikmeden yararlanmak fikri gelmiş; ve uzun, ince bir hurma dalı bulmaya koşmuş ve bunun ucunu yapışkan bir macuna bulayarak pervazdaki yarıktan içeri sokmuş. Uzun çubuğu döndüre döndüre küplerden birinin ağzına yaklaştırmış ve ucuna birkaç parça yapışınca hemen geriye çekmiş. Ve kendi dairesine gidip, zenciye çağırarak altın parçalarını “Hemen çarşıya git ve bize fırından çıkmış susam serpilmiş ekmekler, safranlı pirinç, taze kuzu eti, meyve ve hamurisi; daha da bulabileceğin en iyi şeyleri al getir!” demiş. Şaşırp kalmış olan zenci kadın, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hanımının buyruklarını yerine getirmekte ivedilik göstermiş; çarşıdan dönünce de sofrayı kurmuş ve birlikte, getirdiği nefis yiyecekleri yemişler. Ve ömründe ilk kez bu denli harika bir yemek yemiş olan zenci kadın “Tanrı ömrünü arttırsın, hanımım; bize sağladığın güzel ve lezzetli şeylerle bedenim yağ bağlasın! Başın üzerine yemin ederim ki, senin cömertliğimle tattığım bu tek bir yemekle, kadının yanında tüm yaşamım boyunca tatmadığım lezzette bir yemek tatmış oldum!” diye haykırmış. Genç kadın da ona “Pekâlâ, eğer her gün böylesi, hatta bundan da nefis bir yemek yemek istiyorsan, sana söyleyeceğim her şeyi yerine getir! Ve kadının huzurunda ağzını sıkı tut!” demiş. Zenci kadın da ona dualar okuyarak teşekkürlerle itaat ve bağlılık vaat edip elini öpmüş. Çünkü bir an için bile bir yandaki eli açıklık ve iyi beslenmeyi, öteki yandaki cimrilik ve yoksunluğa yeğlemekte kararsızlık göstermemiş.

Ve öğleye doğru, kadı eve dönünce, zenciye “Ey köle, altın saçaklı örtüyü ser!” diye haykırmış. Sofraya oturunca, karısı ayağa kalkmış ve o harika yemeğin geri kalanını kendisine sunmuş.

O da büyük bir iştahla bu yemeği yemiş ve bu güzel yemekten çok keyiflenerek “Bu yiyecekler nereden geldi?” diye sormuş. Karısı da “Efendim, benim bu kentte pek çok yakınım vardır; onlardan biri bugün, sırf efendimle paylaşmak fikrine kapılarak kabul ettiğim bu yiyecekleri göndermiş!” diye yanıt vermiş. Kadı da, içinden, böylesine değerli yakınları olan bir kadına sahip olduğundan ötürü, kendi kendini övmüş.

Ertesi gün, uzun hurma dalı, ilkinde olduğu gibi iş görmüş ve gizli hazineden, kadının karısının, aralarında fıstık doldurulmuş bir kuzu da bulunan harika yiyecekler satın aldırmasına yarayacak birkaç altın parçası daha sağlamış; o da bu nefis yemeği kendisiyle paylaşmaları için birkaç komşusunu çağırmış. Ve kadının dönme vaktine kadar bunlar, kendi aralarında, en hoş şekilde vakit geçirmişler. Kadınlar o zaman, bu kutsal günün bütün gönül okşayıcılığıyla tekrarlanacağı vaadini alarak ayrılmışlar. Kadı da, içeri girer girmez zenci hizmetçiye “Altın saçaklı örtüyü ser!” diye haykırmış. Ve yemek hazırlandığında Allah’ın gazabı cimri, tepsi üzerinde bir gün öncekinden de hoş ve en aranan etler ve yiyecekler bulunduğunu görerek çok şaşırmış. Ve tedirginlikle dolu “Başın için söyle! Bunca pahalı olan bu yiyecekler nereden geliyor?” diye sormuş. Ve ona bizzat hizmet eden genç kadın “Efendim, ruhunu yatıştır ve gözlerini serin tut! Ve Tanrı’nın bize yolladığı gıda hakkında kafa yorma; sadece yemeye bak ve gövdeni şenlendir! Çünkü halalarımın biri bu yiyecek tepsisini bana yollamış; eğer efendim doyum sağladıysa, ben de çok sevindim!” diye yanıt vermiş. Kadı da, böylesine iyi yürekli, sevimli ve ilgili yakınları olan bir kadına sahip olduğu için sevincin sınırına ulaşmış; ve artık bedavadan sağlanan bunca mutluluktan alabildiğine yararlanmaktan başka bir şey düşünmemiş. Böylece, bu beslenme şekliyle bir yıl geçince, öylesine yağ bağlamış ve karnı öylesine belirli şekilde şişmiş ki, kentte oturanlar, büyük bir şeyle kıyaslama yapacakları zaman “Kadının karnı kadardır!” diyorlarmış. Ama, kötülük başımızdan ırak olsun, kendisini neyin beklediğini ve karısının, nerdeyse açlıktan öldüreceği ve saçlarını kestikten sonra üçlü boşamayla kesin olarak yol verdiği tüm zavallı kadınların öcünü almak üzere yemin ettiğini bilmiyormuş. Ve genç kadın, maksadına ulaşmak için kendince şöyle bir oyun oynamış:

Her gün beslediği komşular içinde beş çocuk sahibi, kocası evin en lüzumlu ihtiyaçlarını sağlayacağı parayı güçlkle kazanan bir hamal olan zavallı bir gebe kadın varmış. Kadının karısı bir gün ona “Komşum, Tanrı sana kalabalık bir aile ve onları besleme imkânı olmayan bir adam bağışlamış. Ve Yüceler Yücesi'nin iradesiyle işte yine hamilesin! Yeni çocuğunu doğurur doğurmaz, Tanrı benden üretkenliği esirgediğine göre, onu kendi çocuğum gibi besleyip büyötmek üzere bana ver! Karşılığında seni hiçbir şeyden mahrum etmemeyi ve evini refahla donatmayı vaat ederim! Senden sadece mahallede kimsenin gerçeğı bilmemesi için bundan hiç kimseye söz etmemeni ve çocuğı gizlice doğurmanı istiyorum!” demiş. Hamalın karısı öneriyi kabul etmiş ve gizlilik vaadi vermiş; ve gizlice gerçekleşen doğumu yaptığı gün, iki çocuğı bedel irilikte bir oğlan olan yeni doğanı kadının karısına teslim etmiş.

O gün, genç kadın yemek vakti, kendi eliyle bakla, bezelye, kuru fasulye, lahana, mercimek, sarmısak çiyleri ve her çeşit ağır taneler ve havanda dövölmüş baharat karışımından olmuş bir yemek hazırlamış ve kadı, tamamıyla boş, iri karnından dolayı iyice acıkmış olarak eve döndüğünde, iyice çeşnilendirilmiş olan bu yemeğı ona sunmuş; kadı yemeğı çok lezzetli bulmuş ve açgözlölökle yemiş. Yemekten kendini birkaç kez alarak ve “Asla bu kadar kolay boğazdan kayan bir yemek yememiştim! Ey kadın, senden, her gün bu yemekten, bundan da büyük bir sahan hazırlamanı isterim. Ve de yakınlarının cömertliklerini kesmemelerini de umarım!” deyerek bütün sahanı temizlemiş. Genç kadın da “Afiyet olsun ve de hazmı kolay olsun!” diye yanıt vermiş. Kadı da bu dileğinden ötürü ona teşekkür etmiş ve bunca eksiksiz ve zevklerine özen gösteren bir kadına sahip olduğü için bir kez daha kendini övmüş.

Ama, yemekten sonra henüz bir saat geçmişken, kadının karnı şişmeye ve gözle görünür biçimde büyümeye başlamış; içinde, bir fırtına güröltüsü gibi güröltüler kopmaya başlamış; tehdit edici bir gökgüröltüsünü andıran ağır gurultular, midesinin zarını sarsmış; ve bunları hemen müthiş karnın ağırları, titremeler ve sancılar izlemiş. Yüzü sapsarı olmuş ve inlemeye ve bir küp gibi yerlerde yuvarlanmaya başlamış ve iki eliyle

karnını tutarak “Ya Allah! Karnımda fırtına var sanki! Beni kim kurtaracak?” diye haykırmış. Ve sancının etkisiyle uğultular ve haykırışlar koparmaktan kendini alıkoyamamış. Kopardığı haykırışlara, karısı koşup gelmiş ve onu yatıştırmanın çarelerini arayarak ona bir avuç anason ve rezene tozu yutturmuş; bu da hemen etkisini göstermiş. Onu teselli etmek ve yüreklendirmek için, hasta bir çocuğu okşar gibi, her yanını okşamış ve elini düzenli bir şekilde oynatarak ağrılı yerlerini tatlı tatlı ovuşturmuş. Ve birdenbire ovuşturmalarını kesmiş; sürekli şaşkınlık haykırışlarını izleyerek keskin bir feryat koparmış ve “Yuh! Yuh! Mucize bu! İnanılmaz bir şey efendim! İnanılmaz bir şey!” demiş. Kendisini bitip tüketen şiddetli sancılara karşın, kadı “Neyin var senin? Nasıl bir mucizeymiş o?” diye sormuş. Kadın da “Yuh! Yuh! Efendim, efendim!” demiş. Kadı ve “Neyin var senin? Söyle bana!” diye sormuş. Kadın da “Tanrı’nın adı üstüne ve yörene olsun!” diye yanıt vermiş. Ve elini bir kez daha kocasının fırtınalar kopan karnı üzerinde gezdirmiş ve “Övülesi, Yüceler Yücesi Tanrı! Dilediğini hükmeder ve istediği her şeyi yapar! Onun sırlarını kim bilebilir, efendim?” diye eklemiş. Kadı iki uğultu arasında ona “Senin neyin var, kadın? Konuş! Bana böylesine işkence çektiirdiğin için Allah senin belanı versin!” demiş. Kadın da “Efendim, efendim, onun iradesine kim karşı koyabilir? Hamilesin sen! Ve kurtulman yakındır!” demiş.

Karısının bu sözlerini işitince duyduğu karnın ağrılarına ve titremelere karşın kadı ayağa kalkmış ve “Sen deli misin karı? Ne zamandan beri erkekler hamile kalıyorlar?” diye haykırmış. Kadın da “Vallahi, bilmiyorum! Ama, karnında bebek kıpırdıyor. Ve ayak vuruşlarını işitiyorum ve ellerimle başını tutuyorum!” demiş. Sonra da “Övülesi Tanrı istediği bedene üretkenlik tohumlarını serper! İsteddiği her şeyi yapar! Sırına erilir mi? Peygamber’den şefaata dile, ey âdem!” diye eklemiş. Kadı da, kıvranmaların tuzağına düşmüş, bir yandan da uğuldayarak yeniden yerde yuvarlanmaya başlamış; karnındaki savaş öylesine şiddetliymiş ki, ellerini ısıyor, soluk alamıyormuş. Ve içinden kopan korkunç bir yellenme uzun uzadıya yankılanarak tüm evi sarsmış ve ansızın rahatlığa kavuşmuş! Kadı da bunun

yarattığı sarsıntının etkisiyle bayılmış. Ve bunu izleyen bir dizi başka yellenmeler, gittikçe sesi yavaşlayarak evin havasında yuvarlanıp durmuş. Sonra, gök gürültüsüne benzer bir gürültü daha koparak sessizlik eve geri dönmüş. Ve kadı yavaş yavaş kendine geldiğinde önünde küçük bir şilteye uzanmış, kundak bezlerine sarılı yeni doğan bir bebeğin çığırışmakta olduğunu farkına varmış. Karısı da, kendisine “Bu mutlu doğumu sağladıklarından ötürü Tanrı’ya ve Elçi’sine övgüler olsun! Elhamdülillâh, ey âdem!” diyormuş. Kadın, küçüğün kundağı ve kocanın başı üzerine tüm kutsal adları sıralayıp mırıldanıyormuş. Kadı da uyuyor mu, uyanık mı; yoksa duyduğu sancılar zihinsel yeteneklerini zedeledi mi, bilemiyormuş. Bununla birlikte, duygularının tanıklığını da yalanlayamıyormuş; ve bu yeni doğmuş çocuğun görünümü ve karnında kopan fırtınanın dinmesi şaşırtıcı bir doğum yaptığına onu inandırıyormuş. Sonunda analık duygusu baskın çıkmış ve ona çocuğu kabul ettirmiş ve de “Tanrı, istediği yere tohumu atar ve istediğini yaratır! Erkekler bile, bahtlarında yazılı ise, hamile kalır ve zamanı gelince doğum yapar!” demiş. Sonra karısına doğru dönerek ona “Ey kadın, senin bu çocuğa bir sütana bulman gerekiyor! Çünkü ben ona süt veremem!” demiş. Kadın da “Ben bunu çoktan düşündüm. Sütana içerde, haremde bekliyor! Ama sen, göğüslerin gelişmediği için, bu çocuğu besleyemeyeceğinden emin misin? Çünkü çok iyi bilirsin ki sütlerin en iyisi ana sütüdür!” diye sormuş. Kadı da, gittikçe daha fazla şaşkınlığa uğrayarak tedirginlikle göğüslerini yoklamış ve “Yo, vallahi! Önceleri nasılsa öyleler! İçlerinde hiçbir şey yok!” diye yanıt vermiş.

Hepsi bu kadar! Ve kurnaz genç kadın, kurduğu düzenin başarı sağlamasından dolayı ruhunda sevinç duymuş. Sonra, hilesini sonuna kadar götürmek istediğinden kadıyı yatağa girmeye zorlamış ve oradan kırk gün kırk gece çıkartmamaya karar vermiş. Ve ona lohusalara içirilmesi âdet olan şerbetler ezmiş ve her bakımdan ona bakıp kendisini şımartmış. Kadı da duyduğu karın ağrılarından ve içindeki tüm karmaşadan alabildiğine yorgun, ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüzüncü gece olunca, demiş ki:

... Ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere, bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş. Ve ilk yaptığı şey, karısından bu serüvenin gizini, özenle saklamasını istemek olmuş ve ona “Eğer halk, kadının yaşamakta olan bir çocuk doğurduğunu öğrenirse, ne felaket!” demiş. Ve kurnaz kadın, onu bu konuda yatıştırmaktan uzak, ona “Efendim, bu harika ve kutlu serüveni bilen sadece biz ikimiz değiliz! Çünkü tüm komşular, benim tavsiyelerime karşın, sütana bu mucizeyi açıklamaya ve sağda solda gevezelik etmeye başlayınca durumu öğrendiler; ve şimdi kente yayılan bu haberi durdurmak kadar, gezeze bir sütanayı da engellemek zordur!” demiş.

Ve kadı, tüm konuşmaların konusu ve az ya da çok sevimsiz yorumların hedefi olacağını bilmekten son kertede onuru kırılmış halde, kanama ve başka hastalıklara yakalanmaktan korkarak ve bu hazin durum karşısında kaşlarını çatarak yataкта hareket etmeksizin kırk gün yatmış. Ve kendi kendine “Kuşkusuz, pek çok olan düşmanlarımin kötülüğü, az yada çok gülünç olan, örneğin olağandışı bir tarzda kendimi oğlancılara teslim ettiğim gibi gülünç şeylerle beni itham edecekler! Ve ‘Kadı bir cinsel sapıkmış! Sonunda heriflerle düşüp kalkarak hamile kalacak olduktan sonra o denli hükümlerinde şiddet gösterecek ne vardı? Vallahi! Kadımız garip bir cinsel sapıkmış!’ diyecekler. Oysa vallahi, böylesi şeylerle uğraşmayalı ne çok yıl geçti, artık acemilerle uğraşabilecek yaşta da değilim!” demiş.

Böyle düşünüyormuş kadı; ama işlerin dönüşümünde cimrilüğünün tek neden olduğunu bilmiyormuş. Ve düşündükçe, dünya gözünün önünde daha çok kararıyor ve durumu kendisine daha gülünç ve acıklı görünüyormuş. Karısı, artık doğum sonrasında hiçbir tehlike olmadan yataktan çıkıp ayağa kalkabileceğine hükmedince, çabucak yataktan kalkmış; ancak hamama gitmek için evden çıkmayı göze alamadığından evde yıkanmış. Ve eğer kentte yaşamını sürdürürse, artık bundan böyle ışıtmekten kurtulamayacağı alaylardan ve imalardan kaçınmak için

Trablus'u terk etmeye karar vermiş ve bu tasarısından karısına söz açmış; o da kendisini, evinden uzaklaşmış ve kadılık görevini terk etmiş görmenin acısına katlanamayacakmış gibi durmakla birlikte "Kuşkusuz efendim, kötü konuşanların yaşadığı bu lanetli kenti terk etmekte haklısın, ama bu sadece bu serüven unutuluncaya kadar geçecek bir süre için olmalı! Sonra da geri dönüp hem anası hem de babası olduğun bu çocuğu yetiştirmelisin; ve eğer istersen, olağanüstü doğuşunu hatırlatmak için de adını Tansıklar Kaynağı koyarız!" diyerek onu kenti terk etmeye yüreklendirmiş. Kadı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" yanıtını vermiş. Ve geceleyin, evinden gizlice çıkmış. Tansıklar Kaynağı ve evdeki eşya ve mobilyalarla ilgilenmeyi karısına bırakarak ve kalabalık sokaklardan sakınarak kentten dışarı çıkıp Şam doğrultusunda yola koyulmuş.

Ve yorucu bir yolculuktan sonra Şam'a ulaşmış; ve bu kentte kendisini ve de öyküsünü bilen olmadığı düşüncesiyle teselli bulmuş. Ama, halkın toplandığı her yerde, kentin öykücülerinin, oraya ulaşanların kulağına öyküsünü anlattıklarını görmek talih-sizliğine uğramış. Ve korktuğu gibi, kentin öykücülerini, öyküyü her anlatışlarında ona yeni bir ayrıntı eklemekte ve dinleyecilerini güldürmek için kadıya olağandışı organlar yakıştırmakta ve onun Trablus'un tüm katırcılarının oyuncağı olduğunu söylemekte ve kendisine "keçi" "ibnetor", "götlek"¹ gibi telaffuz etmekten bile çekineceği bazı adlar takmakta kusur etmiyorlarmış. Ama onun için kimsenin yüzünü tanımadığı ve böylece fark edilmeden herkesin arasında dolaşabileceğini bilmek de bir mutlulukmuş. Yine de akşam olunca, öykücülerin yer aldığı yörelerden geçerken, ağızlarında akıl almaz boyutlara erişen öyküsünü dinlemek üzere eyleşmekten kendini alamıyormuş; çünkü artık bir tek çocuğun değil, ama birbiri ardından gelen bir dizi çocuğun sahibi olduğu söyleniyormuş. Orada bulunanların keyiflenmesinin o denli coşkulu olduğunu görerek kendisi de sonunda, tanınmamaktan mutlu, kendi öyküsüne başkalarıyla birlikte güler olmuş; ve kendi kendine "Vallah! Hakkımda istediklerini söyleyinler, yeter ki beni tanımış olmasınlar!" diyormuş. Böylece,

1 Aslında Mardrus, "oğlan", "oğlancık" ve "toruncuk" anlamına Fransızca deyimler kullanıyor (Â.Ş.O.)

bir kenara çekilmiş, geçmiştekinden de ileri derecede cimrilik içinde yaşamış; ve her şeye rağmen, birlikte getirdiği para yedeğini tüketmiş; sonunda yaşamak için giysilerini satmak zorunda kalmış; çünkü hazinesinin nerede bulunduğunun anlaşılmasını istemediğinden, bir haberci aracılığıyla karısından para istetmeyi göze alamıyormuş. Zavallı adam bu hazinenin çoktan keşfedilmiş olduğunu bilmiyormuş. Ve karısının kendisine inandırdığı gibi geçimini yakınlarının ve komşularının sırtından sağladığını sanıyormuş. Ama sefaleti o duruma gelmiş ki, kendisi, eski bir kadı olduğu halde, bir duvarcının yanında harç hamalı olarak iş bulmak zorunda kalmış.

Böylece birkaç yıl geçmiş. Hakkında hüküm verdiği kişilerin ve cimrilığının kurbanlarının savurdıkları lanetlerin ağırlığını taşıyan bu zavallı, bir ambarda unutulmuş bir kedi kadar cılız kalmış. O zaman, yılların, serüveninin izlerini sildiğini umarak Trablus'a dönmeyi düşünmüş. Şam'dan ayrılıp bitkin bedeni için oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, kendi kenti Trablus'un giriş yerine ulaşmış. Kentin kapısını aşmak üzere olduğu sırada, kendi aralarında oynayan çocukları görmüş ve içlerinden birinin diğerine "Oyunda nasıl olur da kazanmak istersin sanki Yellenmeler Babası Kadı'nın uğursuz yılında doğmuşsun!" dediğini duymuş. Bahtsız adam "Vallahi! Senin serüvenin unutulmuş, çünkü şimdi çocuklara atasözü sağlayan bir başka kadı söz konusu!" diye düşünerek sevinmiş. Ve Yellenmeler Babası Kadı'dan söz eden çocuğa yaklaşarak, ona "Sözünü ettiğin bu kadı kimdir ve neden onu Yellenmeler Babası olarak anıyorsun!" diye sormuş. Çocuk da, kadı'nın karısının muziplik öyküsünü, başından sonuna kadar tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok.

Yaşlı cimri, çocuğun öyküsünü dinleyince, artık felaketinden kuşka duymamış ve karısının hilesinin oyuncağı ve gülme konusu olmuş bulunduğunu anlamış. Ve oyunlarını sürdüren çocukların yanından ayrılarak kendisiyle bu denli alay etmiş olan küstah kadını cezalandırmak üzere, öfke içinde, evinin yolunu tutmuş. Ama evine ulaşınca, kapıların tüm rüzgârlara açık bulunduğunu, tavanın çöktüğünü, duvarların yarı yarıya göçtüğünü ve baştan aşağıya yıkıldığını görmüş; hazinesine

koşmuş; ama artık ortada ne bir hazine ne de hazinenin bir izi, bir kokusu varmış; hiçbir şey yokmuş. Onun geldiğini gören komşuları, hepsi birden onu alaya almış, kendisini öldü bile-rek karısının çoktan oradan ayrılmış bulunduğunu ve evde ne bulduysa yanına alıp bilinmeyen uzak bir ülkeye götürdüğünü ona anlatmışlar. Kendini halkın kahkahalarıyla sarılmış gören eski cimri, başını bile çevirmeden kenti terk etmiş. Ve bir daha ondan söz edildiğini işitmemişler. Ve işte, ey zamanın şahı, bana kadar ulaşan, Yellenmeler Babası Kadı'nın öyküsü böyledir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Balıkçı öyküyü tamamladıktan sonra, Sultan da, bu öyküyü işiterek, keyiften ve memnunluktan kahkahalar atıp durmuş ve balıkçıya bir hilat verip kendisine “Tanrı'nın gölgesi üzerine olsun ey şeker ağızlı, sen bana bildiğin öykülerden bir başkasını daha anlat!” demiş. Haşhaş yutucu da “İşitip itaat ettim!” demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Katır Kadı

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır ülkesinin bir kentinde, mesleği bakımından vergi tahsildarı olan bir adam, bunun sonucu olarak, evinden sık sık uzakta kalmak zorunda imiş. Bir kadın gözüyle sağlıklı ne demekse, öylesine sağlıklı olmadığından, karısı, ay kadar güzel bir delikanlı olan ve her an arzularını doyurmaya hazır bulunan âşığını eve kabul etmek için onun yokluğundan yararlanıyormuş. Delikanlı da kadını seviyor ve kadın, kendisine verdiği zevklere karşılık, bahçesinde güzel olan ne varsa, bunları ona tattırmakla kalmıyor, delikanlı zengin olmadığından ve alış veriş işleriyle para kazanmayı henüz bilmediğinden, ihtiyaç duyduğu her şey için harcamalar yapıyormuş. Ve tıka basa yiyerek ve ellerinden geldiğince birbirleriyle sevişerek, ikisi, zevkli bir yaşamı sürdürüyorlarmış.

Birilerine güç, öbürlerine de güçsüzlük acısı veren Tanrı'ya şükürler olsun! Gizlerine akıl ermez.

Günün birinde genç kadının kocası olan vergi tahsildarı, hizmet için yola koyulmadan önce katırını hazırlamış; heybesinin bir gözüne işiyle ilgili evrakı ve giysilerini koymuş; öbürüne de

yol azığı koymasını karısına tembihlemiş. Genç kadın da, ondan kurtulacağından ötürü mutlu, çabucak istediği her şeyi heybeye koymuş; ancak ekmek bulamamış, çünkü haftalık ekmek yedekleri tükenmiş bulunuyor ve zenci hizmetkâr, yeni haftanın ekmeğini tam o sırada yoğuruyormuş. Bunu gören vergi tahsil-darı, evdeki ekmeğin pişmesini beklemeksizin, ekmek sağlamak üzere çarşıya gitmiş. Ve o an için, katırını ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Ve o an için, katırını ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış. Karısı da, onun dönüşünü beklemek üzere avluda bulunuyormuş; o sırada vergi tahsildarının gitmiş olduğunu sanan âşığının çıkageldiğini görmüş. Delikanlı genç kadına “Benim acele paraya ihtiyacım var. Bana hemen üç yüz gümüş dirhem vermen gerek!” demiş. Kadın “Peygamber aşkına! Bugün bende bu para yok, nereden bulabileceğimi de bilmiyorum!” diye yanıt vermiş. Delikanlı da kadına “Katır var ya hemşire! Şurada yemliğin önünde semerlenmiş olarak gördüğüm kocanın katırını bana verebilirsin, ben de onu satırım! Hiç kuşkusuz üç yüz dirhem eder!” demiş. Genç kadın, çok şaşırarak “Peygamber aşkına! Sen ne dediğini bilmiyorsun! Kocam döner de katırını bulamazsa, ne olur? Bunu da düşünmedin herhalde! Hiç kuşku yok ki, beni katır yitirmekle suçlar. Çünkü beni burada beklemekle görevlendirdi. Ve de beni döver!” diye haykırmış. Ama delikanlı öylesine bahtsız bir tavır takınmış ve ona o kadar inandırıcı bir dille katır kendisine vermesi için yalvarmış ki, kadın onun yalvarmalarına dayanamamış ve katır üzerinden koşumlarını aldıktan sonra götürmesine ses çıkarmamış.

Bundan birkaç dakika sonra, kolunun altında ekmek somunuyla kocası çıkagelmiş. Ve ahıra girip bunu heybeye koymak ve katır da alıp götürmek istemiş. Ama katırın başlığını bir çiviye asılmış ve semeri ve heybesini samanların üzerinde görmüş; ama ortada katır da, katırın izi de, kokusu da yokmuş. Son kertede

şaşıracak karısının yanına geri dönmüş ve ona “Ey kadın, katıra ne oldu.” demiş. Karısı, hiç şaşkınlık göstermeden sakin bir sesle “Ey amcamın oğlu, katır biraz önce çıkıp gitti ve kapının önünde bana dönüp kentin Adalet Divanı’nda Adalet dağıtacağını söyledi!” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, tahsildar, öfke içinde, yumruğunu karısına doğru kaldırıp ona “Hey utanmaz, sen benimle nasıl alay edersin? Tek bir vuruşla senin enini boyuna katabileceğimi bilmez misin? diye haykırmış. Kadın da, sükûnetini hiç yitirmeden “Tanrı’nın adı senin ve benim üzerimde; senin ve benim yöremde olsun! Ben seninle neden alay edeyim, ey amcamın oğlu? Herhangi bir hususta ne zamandan beri seni aldattım ki? Zaten bunu göze alsaydım, senin kavrayış ve ruh inceliğın karşısında benim kaba ve ağır niyetlerim hemen bozguna uğrardı. Ama, izinle, ey amcamın oğlu, bu güne kadar, açıklanırsa, üzerimize çaresiz bir felaket gelir korkusuyla, sana söylemeye cesaret edemediğim bir şeyi söylemem gerekiyor! Bil ki, gerçekte, senin katırın büyüldür ve zaman zaman, kadı şekline dönüşür!” demiş. Bunu duyan tahsildar “Ya Allah!” diye haykırmış. Ama genç kadın, onun başkaca hayret ünlemleri haykırmasına ve de düşünmesine ve konuşmasına vakit bırakmadan, aynı kendine güvenli tavırla şunları anlatmış: “Gerçekte birdenbire ilk ahırdan, oraya girdiğini hiç görmediğim ve de daha önce de rastlamadığım bilinmeyen bir adamın çıktığını görünce, dehşetli bir korkuya kapıldım. Ona sırtımı çevirip giysimin eteğini kaldırarak yüzümü örttüm; çünkü o sırada başımda örtü yoktu; ve bacaklarımı rüzgâra verip kaçmakta selamet aradım; çünkü evde yoktun. Ama adam bana yaklaştı ve ağırbaşlı ve iyiliksever bir sesle, utanç duygumu incitmek korkusuyla, başını çevirip bana bakmadan ‘Ruhunu yatıştır kızım, gözlerini de serin tut! Ben senin için bir yabancı değilim, çünkü amca oğlunun katırımı ben! Büyü ve sihirde marifeti olan düşmanlarımla elinde katıra dönüştüm. Onların gizli bilimlerine aşına olmadığımın, kendilerine karşı çaresiz ve silahsız kalmıştım. Ama onlar yine de inanç sahibi olduklarından arada bir bana, adalet dağıtma günlerinde katırlıktan ayrılıp insan şeklini almama ve Divan’a gidip görev yapmama izin veriyorlar. Ve ben de böylece, kimi vakit katır, kimi vakit de kadı olarak yaşıyorum; Yüceler Yücesi Tanrı, beni

düşmanlarımla büyüsünden kurtarmak isteyinceye ve talihimde yazılı olan büyüyü bozuncaya kadar, böyle yaşamak zorundayım! Ama lütfen senden, babanın, annenin ve tüm yakınlarının başı için, benim durumumdan kimseye söz etmemeni rica ediyorum; hatta efendim olan vergi tahsildarı kocana da! Çünkü eğer sırrımı bilirse, evinin içinde büyücülerin etkisi altında bulunan birini artık görmemek için aydın ruhlu ve de dininin kaidelerini şiddetle gözeten bir kişi olarak benden kurtulmak isteyecek; ve bana sabah akşam kötü davranacak, burada her bakımdan o denli iyi durumdayken, bana çürük bakla yetirecek ve beni rastgele bir Fellaha satmak isteyecektir!' dedi. Sonra da 'Senden isteyeceğim bir şey daha var, ey iyi yürekli, yardım sever hanımım! Amcanın oğlu olan tahsildar efendime, acelesi olduğu zaman kıcımı çok fazla mahmuzlamamasını rica ettiğimi söyle! Çünkü, uğradığım felaket yüzünden zavallı varlığımın bu yanı, aşırı duyarlık ve düşlenemez bir naziklik kazandı' diye ekledi.

Kadın, "Ve böylece konuşarak, katırımız, beni büyük bir şaşkınlık içerisinde bırakarak kadı oldu ve Divan'a başkanlık etmek üzere ayrıldı. İstersen, gidip onu mahkemede bulursun. Bense, ey amcamın oğlu, artık bu ağır sırrı daha fazla saklayamazdım; özellikle şimdi kendimin ve senin öfkenin ve gözünden düşmemin söz konusu olduğu durumda! Böylece, kimseye katırlık durumunu söylemeyeceğime dair zavallı kadıya verdiğim sözde duramadığım için de Tanrı'dan beni bağışlamasını dilerim! Şu anda artık herşey açığa çıktığına göre, bana izin ver de efendim, sana bir öğütte bulunayım! Bu da, senin için gayretli, ciddi, hiç yellenmeyen nezaket dolu, ona bakarlarken aletini pek ender ortaya çıkaran ve gerektiğinde, ince hukuksal sorunlar üzerinde ve şu yada bu işlemin yasallığı üzerinde tutarlı görüşler bildirebilecek olan bu katırı bırakma!" diyerek sözünü sürdürmüştü.

Vergi tahsildarı gittikçe daha fazla şaşarak karısının bu sözlerini işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve "Evet, vallahi! Bu iş şaşılacak bir iş! Ama ben elimin altında bir katır olmayınca şimdi ne yapabilirim? Oysa gidip yöredeki *falan falan* köylerden vergileri toplamam gerek! Hiç değilse, hangi saatte geri döneceğini biliyor musun; yoksa bu konuda bir şey söylemedi mi?" demiş. Genç kadın "Hayır, kesin bir saat belirlemedi. Sadece Divan'da

oturuma katılacağını söyledi! Senin yerinde olsaydım, ne yapacağımı bilirdim! Ama pek zeki ve hiç tartışılmaz biçimde benden ince fikirli ve kavrayışlı olan sana görüş bildirmeye hiç ihtiyaç duymuyorum!” diye yanıt vermiş. Saf adam da “Sen yine de söyleyeceğini söyle! Sırlı sıklam budala olmadığını iyice anlamış olurum!” demiş. Kadın “Peki öyleyse! Ben senin yerinde olsaydım, kadının mekân tuttuğu Divan’a giderdim; elime bir avuç dolusu bakla alırdım ve Divan’a başkanlık eden zavallı büyülenmiş kişinin huzurunda olunca, elimde bulunan baklaları uzaktan ona gösterirdim ve işaret yoluyla, katır olarak kendisine ihtiyaç duyduğumu ona anlatırdım. Beni anlardı ve görev duygusu güçlü olduğundan, Divan’dan çıkar, gözde besini baklayı görünce beni izlerdi ve ardımdan gelmemezlik etmezdi!” demiş.

Vergi tahsildarı, bu sözleri işitince, karısının görüşünü çok akla yatkın bulmuş ve “Sanırım ki, benim yapacağım en iyi şey de budur. Hiç kuşkusuz sen güzel görüşleri olan bir kadınsın!” demiş. Ve katırı ikna yoluyla ardından sürükleyemezse, hiç değilse başlıca kusuru olan oburluğunu çekerek ona egemen olmak için eline bir avuç bakla aldıktan sonra evden çıkmış. O evden uzaklaşırken, karısı hâlâ “Ve özellikle ey amcamın oğlu, her durumda, ona öfkelenip kötü davranmaya kalkışma; çünkü bilirsin ki, duyarlıdır ve dahası, katır ve kadı kaldıkça, iki katlı inatçı ve intikamcıdır!” diye haykırıyormuş. Karısının bu sonuncu öğüdünü de aldıktan sonra vergi tahsildarı, Divan doğrultusunda uzaklaşmış ve kadının makamında oturmakta olduğu salonuna girmiş.

Orada bulunanların ardında salonun en ucunda durmuş ve avuç dolusu bakla tuttuğu elini kaldırarak, öteki eliyle, açıkça “Çabuk gel! Seninle konuşmam gerek! Gel!” anlamında ivedi çağrı işaretleri yapmış. Sonunda kadı onun yaptığı işaretlerin farkına varmış, adamın kişiliğinde vergi tahsildarını tanıyarak, kendisine özel şekilde önemli şeylerden söz edeceğini ya da valinin gönderdiği ivedi bir haberi aktaracağını düşünmüş. Hemen duruşmayı erteleyerek yerinden kalkmış; onu daha iyi tavlama için kendisine baklaları gösteren ve katırlara yapıldığı gibi hareket ve sözlerle onu yüreklendirerek önden yürüyen tahsildarı izleyerek kapının yanına kadar gelmiş.

Ve ikisi kapının yanında baş başa kalınca, tahsildar kadının kulağına eğilmiş ve ona “Vallahi dostum, seni bu hale sokan büyüden dolayı çok canım sıkıldı, üzüldüm ve sinirlendim. Kuşkusuz, buraya seni sıkamak için aramaya gelmedim; ama kesinlikle hemen yola çıkmam gerek! Burada oturup senin gününü tamamlamanı bekleyemem. Bundan dolayı gecikmeksizin katır kılığına girmeni ve sırtına binmeme imkân sağlamanı rica ediyorum!” demiş. Ve, kadının kendisini dinledikçe, dehşetle irkildiğini görünce, sesine büyük bir acıma edası vererek “Dua ve barış üzerine olası Peygamber üstüne sana yemin ederim ki, beni hemen izlersen, arkanı mahmuzla incitmeyeceğim; çünkü biliyorum ki, sen, kişiliğinin o yanıyla çok duyarlı ve narinsin. Haydi, gel sevgili katırım, benim iyi yürekli dostum! Bu akşam sana bakla ve taze yonca yemini iki kat vereceğim!” diye eklemiş.

Hepsi bu kadar! Kadı, tımarhaneden boşanmış bir deli ile karşı karşıya bulunduğu inanarak şaşkınlık ve dehşetin doruğunda ve rengi safrandan da sarı, gittikçe daha fazla salonun içine doğru çekilmeye başlamış. Ama tahsildar, onun kaçıp kurtulmak istediğini görünce, ani bir çevirme hareketi yaparak onunla Divan’ın kapısı arasına girmiş ve böylece geçidi kapatmış. Kadı da, yardımına koşacak ne bir muhafız ne de başka bir kimse bulunmadığını görerek, tatlılık, öngörülük ve ihtiyatla davranma yolunu seçmiş ve tahsildara “Sen katırını yitirmiş olacaksın herhalde efendim; ve de onu bulmak arzusundasın. Benim görüşüme göre, bundan daha haklı bir şey olamaz! İşte sana, benden yana, üç yüz dirhem! Bunları sana gidip bir başka katır alman için veriyorum. Bugün de tam hayvan pazarının açık bulunduğu gün olduğundan, bu fiyata katırların en güzelini seçmen kolay olacaktır, vesselam!” demiş. Ve bunu söyleyerek kemerinden üç yüz dirhem çıkarmış, bunu tahsildara vermiş; o da parayı almış; kadı da çok önemli bir haber almışçasına ağır ve düşünceli bir tavırla duruşma salonuna geri dönmüş. Ve kendi kendine “Vallahi! Bu tarz da üç yüz dirhemi yitirdimse, bu kendi hatamdandır! Ama yargılananların önünde bir rezalet çıkarmamdan yeğdir! Zaten, paramı, davacılarıdan geri almayı bilirim ben!” demiş. Ve yerine oturarak, mahkeme duruşmasını sürdürmüştü. İşte onun durumu böyleymiş.

Tahsildara gelince, onunki de şöyle! Bir katır almak üzere hayvan pazarına ulaşıncı, tüm hayvanları, birbiri ardından dikkatle incelemeye koyulmuş. Sonunda, istenen tüm koşulları karşılayacak çok iyi bir katır bulmuş; onu daha yakından incelemek için yanına yaklaşıncı, kendi katır olduğunu farkına varmış. Katır da onu aynı şekilde tanımış ve kulaklarını geriye doğru dikip burununu çekerek sevinçten anırmaya başlamış. Ama tahsildar, onun, bunca olup bitenden sonra gösterdiği yüzsüzlükten çok öfkelenererek ellerini sallayıp geri çekilmiş ve “Yo vallahi! Eğer sadık bir katır alacaksam, bu sen olmayacaksın! Öyle, bir katır, bir kadı olarak benim işlerimi göremezsın!” diye haykırmış; ve kendisini satın alıp götürmesi için çağrıda bulunmaktan utanmayan katırının küstahlığına çok kızarak yanından uzaklaşmış. Ve gidip bir başka katır satın almış. Sonra, başına gelen her şeyi karısına anlatmak üzere katır ile birlikte acele evinin yolunu tutmuş.

Böylece tahsildarın eşi olan genç kadının zengin buluşlu zekâsı sayesinde, herkes memnun olmuş ve hiç kimse zarar görmemiş. Çünkü, âşık ihtiyaç duyduğu parayı sağlamış, koca cebinden tek dirhem harcamaksızın en iyi katır bulmuş; kadı da, minnettar davacılarından namuslu yoldan sağladığı gelirle tahsildara vermiş olduğu paranın iki katını geriye almakta gecikmemiş.

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, benim Katır Kadı hakkında bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Sultan bu öyküyü işitince “Ey şeker ağızlı, ey arkadaşların en tatlısı, seni büyük mabeyincim olarak atıyorum!” diyerek haykırmış. Ve onu hemen yeni görevinin simgeleriyle donatmış; ve daha yakınına oturarak ona “Ey büyük mabeyinci, kuşkusuz başka öyküler de biliyorsundur, değil mi? Bana anlattırsan çok sevinirim!” demiş. Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olmuş bulunan haşhaş yutucu balıkçı “Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!” diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmaya başlamış:

Kadı ve Sıpa

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, kentler içinde bir kentte, fukara kimselerden, gezgin mısır kızartıcısı olarak iş gören ve evlenecek çağda ay kadar güzel bir kızı bulunan birisiyle karısı yaşarmış. Tanrı'nın dileğiyle kadı bu kızla evlenmek istemiş ve babasından çabucak olumlu yanıt almış; oysa bu kadı, kirpi dikenleri gibi sert sakalları olan, bir gözü şaşı ve pekâlâ genç kızın babası sayılacak kadar yaşlı ve son derece çirkin biriymiş. Ama zenginmiş ve büyük bir saygınlığı varmış. Genç kızın ana babası, bu evliliğin kendi durum ve koşullarına getireceği iyileştirmelerden başka şey gözetmemişler ve zenginliğin mutluluğa katkısı olsa da, onun temelini oluşturmayacağını düşünmemişler. Ama aslında tehlikeyi göze alarak başına gelenleri kendi hesabına, kısa zamanda ödeyecek olan kadı olmuş.

Kişiliğine bağlı yaşlılığının ve çirkinliğinin yarattığı elverişsizliklere rağmen, kendini beğenilir kılmak için, her gün genç karısına yeni armağanlar sunmakla ve en olmaz istek ve heveslerini doyurmakla işe başlamış. Ama, ne armağanların ne de istekleri doyurmanın, arzuları tutuşturan genç bir sevgilinin yerini tutamayacağını unutmuş. Ve karısından beklediğini bulamamanın üzüntüsünü içinde duymuş; zaten tecrübesiz olan kız da bilmediği şeyleri ona verememiş.

Kadı'nın maiyetinde çok sevdiği ve karısına ondan söz etmekten kendini alıkoyamadığı genç bir kâtibi varmış. Ve âdetlere aykırı olsa da, delikanlıya da karısının güzelliğinden ve ona karşı duyduğu aşktan olduğu kadar, onun için göze aldığı her şeye karşın, karısının kendisine soğuk davrandığından söz etmekten de kendini alamamış. Çünkü yitip gitmeye layık olanın, Allah, işte böylece gözünü kör edermiş. Dahası da var! Allah'ın takdirinin yerine gelmesi için, kadı çılgınlığını ve körlüğünü, bir gün delikanlı pencere önünden geçerken, onu, genç karısına, göstermeye kadar vardırırmış. Kâtip de yakışıklı ve

sevimli olduğundan, genç kadın delikanlıya vurulmuş. Ve birbirini seven iki yürek, her zaman, sonunda birbirini bulup birleştiğinden, tüm engellere karşın, iki genç varlık kadının dikkatini çekmişler ve uyanık kıskançlığını uyutmuşlar. Genç kadın delikanlıyı gözlerinin bebeğinden de çok sevmiş ve ona ruhunu vermiş; ve tüm bedenini kendisine terk etmiş. Doğrusu genç kâtip de bunun karşılığını ödemiş ve yaşlı kadının asla becermeyi başaramayacağı bir sınamadan geçmiş. İkisi böylece birbirlerini sık sık görerek mutluluğun sınırında bir mutluluk yaşamışlar; ve her geçen gün birbirlerini daha çok sevmişler. Kadı da, karısının gençlik, sağlık ve tazeliğe her gün daha da güzelleştiğini görek mutluluk duymuş. Ve herkes kendince mutlu olmuş. Genç kadın, âşığıyla tam bir güvenlik içinde buluşabilmek için, onunla, bahçeye bakan pencereye asılı mendil eğer beyazsa, kendisiyle buluşmak üzere içeri girebileceğini, ama mendil kırmızıysa, çekilip uzaklaşması hususunda anlaşmışlar; çünkü kırmızı işaret kadının evde bulunduğunu gösterecekti.

Ama talih bu ya! Bir gün, kadın kadının Divan'a gitmek üzere ayrılışından sonra, beyaz mendil sergileme işini bitirdiği sırada kapının hızlı hızlı çalındığını ve haykırışlar koparıldığını duymuş; bunu izleyerek de kocasının, zenci hadımların kollarına dayanmış olarak, yüzü sapsarı ve rengi ve görünümü tümüyle değişmiş olarak içeri girdiğini görmüş. Haremağaları, kadının Divan'da ansızın bir fenalık geçirdiğini ve bakılsın ve dinlensin diye çabucak eve getirdiklerini açıklamışlar. Ve gerçekten, zavallı yaşlı adam, öyle acınacak bir haldeymiş ki, eşi olan genç kadın, kocasının yarattığı tüm tersliklere ve kendisinde uyanan şaşkınlığa rağmen; yüzüne gülsuları serpmeye ve kendisine gerekli özeni göstermeye koyulmuş. Soyunmasına yardım ederek onu kendi eliyle hazırladığı yatağa yatırmış; karısının bakımıyla yatışmış olan kadı, uyumakta gecikmemiş. Genç kadın da, kocasının ansızın gelip uyumasını izleyen boş zamandan hamama gidip yıkanmak üzere yararlanmak istemiş. Ve içinde bulunduğu şaşkınlık yüzünden, buluşmaya yol gösteren beyaz mendili yerinden alıp kaçınılmayı anlatan kırmızı mendili onun yerine koymayı unutmuş. Ve bir bohça dolusu kokulu çamaşır alarak evden çıkıp hamama doğru yol almış.

Genç kâtipse, pencerede beyaz mendili görünce, âdeti gereğince, uçar gibi komşu evin damına çıkmış ve oradan kadının evine atlamış; ve her zaman yatak örtülerinin altında sevgilisini çırılçıplak bulduğu odaya girmiş. Odanın pencereleri tümüyle kapalı olduğundan ve odada kadının rahat uyumasını sağlasın diye alabildiğine karanlık hüküm sürmekte olduğundan; ve çoğu zaman genç kadın oyun olsun diye onu sesizce kabul edip varlığını belirtmez olduğundan, gülerек yatağa yaklaşmış; ve örtüleri kaldırarak onu gıdıklamak üzere, elini anlaşılabacak öykünün üzerine şiddetle daldırmış. O da nesi! Eli, Tanrı Şeytan'ın kötülüğünden irak etsin, kadının pörsümüş zebbinden başka bir şey olmayan çalılık aradaki yumuşak ve sarkık bir şeye değmiş. Ve dokunur dokunmaz da korku ve dehşetle elini geri çekmiş. Ama gereğince çabuk davranamayarak sıçrayıp uyanan ve geçirdiği fenalığı yenip kendine gelmiş olan kadının, karnını yoklayan bu eli tutmasına ve sahibinin üzerine şiddetle saldırmasına engel olamamış. Şaşkınlık elin sahibini kıpırdayamaz hale getirdiğinden, kadıya da öfke ve güç kazandırdığından onu bir çelmeyle odanın ortasına devirerek yakalayıp yarı belinden tutarak kaldırıp karanlıkta, gündüzün döşeklerin bulunduğu, ama o sırada içinden döşekler çıkarıldığı için boş bulunan büyük bir sandığa atmış ve kapağını şiddetle kapatarak kapattığı kişinin yüzünü tanımaya vakit kalmaksızın, sandığı kilitlemiş. Bunu izleyerek damarlarındaki kanı hızla dolaştıran bu heyecan, onda sağlıklı bir tepki uyandırdığından, yeniden tüm gücünü kazanmış ve giyinerek, haremağasından karısının gittiği yeri öğrenmiş ve hamamın eşiğinde onun çıkışını beklemeye koyulmuş. Çünkü kendi kendine “Çağrısız konuğu öldürmeden önce, karımla herhangi bir suçortaklığı olup olmadığını bilmem gerek! Onun için burada onun dışarı çıkmasını bekliyorum; eve götürüp şahitler önünde, kapattığım kişiyle yüzleştireyim diye! Çünkü, ben kadı olduğuma göre, işi yasalara uygun olarak yapmam gerek! O zaman, sadece tek bir suçlu mu, yoksa iki ortak mı bulunduğunu anlarım. İlk durumda, kapattığım kişiyi şahitlerin önünde kendi elimle cezalandırırım; ikinci durumda ise, ikisini de on parmağımla boğarım!” diyormuş.

Böyle düşünerek ve kafasında bu intikam tasarılarını tekrarlayarak, hamama yıkanmaya gelenleri sırasıyla durdurarak, her birine “Allah rızası için, karım *falan kişi*’ye hemen hamamdan çıkmasını, çünkü onunla konuşmam gereken bir şey bulunduğunu söyler misin?” diyormuş. Ama onlara bu sözleri öylesine bir kabalık ve heyecanla söylüyormuş ve gözleri öylesine alevler saçıyormuş, yüzü öylesine sarı ve hareketleri öylesine düzensizmiş, sesi öylesine titrek ve tavrı öylesine öfke saçıyormuş ki, korkan kadınlar, onu deli sanarak ve çılgınlık kopararak elinden kaçıp kurtuluyorlarmış. Ve bunlardan ilki hamamın ortasında yüksek sesle kendisine söyleneni haykırınca kadının eşi olan genç kadın, birdenbire pencereye bıraktığı beyaz mendili kaldırmayı unuttuğunu hatırlamış. Kendi kendine “Hiç kuşku yok ki, dönüşü olmaksızın mahvoldum. Aşığımın başına da neler geldiğini sadece Allah bilir!” demiş. Ve hamama gelenlerin birbiri ardından üst üste aynı şeyi haykırdıkları ve kocası olan kadının, şaşkınlığa uğrattığı kadınların konuşma konusu edildiği sırada çabucak yıkanma işini bitirmiş. Ama, ne mutlu ki, bunların hiçbirisi genç kadını tanıımıyormuş; zaten o da konu sanki kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi onların dediklerine aldırma görünüyormuş. Ve giyinince, hamamın giriş bölümüne gitmiş ve orada yıkanmaya gelenlere haşlanmış nohut satan fakir bir satıcı kadın görmüş. Onu çağırıp kendisine “Benim iyi yürekli halam, eğer bana bir saat için mavi örtünü ve şurada yanında duran boş sepeti borç verirsen, işte sana bir altın dinar!” demiş. Yaşlı kadın da, bu beklenmedik öneriden mutlu, sorgun dalından yapılma sepeti ve kaba kumaştan fakir örtüsünü ona vermiş. Genç kadın örtüye bürünerek sepeti eline almış ve böylece kılık değiştirerek hamamdan çıkmış.

Sokakta, hamam kapısının önünde, eliyle koluyla hareketler yaparak gidip gelen ve yüksek sesle hamama, hamama gidenlere, hamam sahiplerine ve hamam yapanlara küfreden kocasının farkına varmış. Gözleri kafasından fırlamış, ağzı köpükler saçıyormuş. Yanına yaklaşmış ve sesini değiştirerek ve gezgin satıcının sesine öykünerek ona haşlanmış nohut almak isteyip istemediğini sormuş. Bunu duyan kadın, bu kez, haşlanmış nohutlara, haşlanmış nohut satanlara ve nohut yetiştirenlere ve

haşlanmış nohut yiyenlere küfretmeye başlamış. Genç kadın da onun budalalığına gülerек değişen kılığının altında tanınmaksızın evinin yolu doğrultusunda uzaklaşmış. İçeri girip hemen odasına dalmış ve inilti sesleri işitmiş. Çabucak pencere kanatlarını açtığı odada kimseyi göremediğinden, korkuya kapılmış ve tam kendisini yatıştırın diye haremağasını çağıracağı sırada inilti seslerinin açık seçik olarak döşek sandığından geldiğinin farkına varmış. Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve “Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!” diye haykırarak sandığı açmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve “Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!” diye haykırarak sandığı açmış; ve orada havasızlıktan boğulmak üzere olan âşığını görmüş. Ve hissettiği tüm heyecana karşın, onu böyle korkan gözlerle ikiye katlanmış görünce, gülmekten kendini alamamış. Yine de çabucak yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu canlandırmış. Sonunda iyice düzeldiğini ve rahatladığını görünce, olan biten her şeyi âşığına anlatmış! Ve hemen her şeyi düzene koymak için bir tasarı hazırlamış.

Gerçekte, ahırlarında, bir dişi eşek, bir gün önce küçük bir sığa yavrulanmış bulunuyormuş. Genç kadın ahıra koşmuş, narin küçük sığayı kollarına almış ve onu odasına taşıyarak âşığının kapatıldığı sandığa yerleştirmiş ve kapağı kapayıp kilitlemiş. Âşığını öpüp kucakladıktan sonra, beyaz mendili görmedikçe geri dönmemesini söyleyerek onu evden uzaklaştırmış. Kendisi de, çabucak hamama dönmüş ve kocasının hâlâ sokağı enine boyuna dolaşmayı sürdürdüğünü, hamamlar ve hamamlarla ilgili her şey üstüne lanetler savurmakta olduğunu görmüş. Kadı, onun içeri girdiğini görünce, kendisini durdurmuş ve ona “Ey haşlanmış nohut satıcı, karım *falana* git söyle: Dışarı çıkmakta daha fazla gecikirse, Tanrı üzerine yemin ederim ki, onun akşam olmadan önce öldürecek ve hamamı başına yıkacağım!” demiş. Genç

kadın da, içinden gülerek hamamın giriş yerine sokulmuş; örtüsünü ve sepeti haşlanmış nohut satıcısına geri vermiş ve hemen, bohçası kolunda kalçalarını oynatarak dışarı çıkmış.

Kocası kadı, karısını görür görmez, ona doğru ilerleyerek "Sen nerdesin, nerdesin sen? Şurada iki saattir seni bekliyorum! Haydi, ardıma düş! Gel bakalım, ey kötü, ey sapık kadın! Gel bakalım!" diye haykırmış. Genç kadın da yürümeyi keserek "Neyin var senin, Allah aşkına! Tanrı beni esirgesin! Neyin var, adam? Birdenbire aklını mı kaçırdın da böyle sokakta rezale çıkırıyorsun? Sen ki bu kentin kadı'sısın! Yoksa hastalığın sokakta, halkın önünde amcanın kızına saygısızlığı göze alıracak kadar aklını mı tıkadı, zihnini mi bulandırdı?" diye yanıt vermiş. Kadı da "Boş sözleri bırak! Ne söyleyeceksen evde söylersin! Beni izle!" diyerek onu yanıtlamış. Ve elleriyle hareketler yaparak, haykırarak, böylece, doğrudan doğruya, kendisini on adım geriden sessizce izleyen karısına hitap etmeksizin, öfkesini dışarı vurarak onun önünde yürümeyi sürdürmüş. Evlerine geldiklerinde, kadı karısını yukarıdaki odaya kapatmış ve mahalle muhtarını ve yasal dört şahitle komşulardan rastlayabildiklerini bulmaya gitmiş. Ve bunların hepsini sandığın ve karısının kapalı bulunduğu odaya sokmuş; ve olup biteceklere oradakilerin şahit olmalarını istemiş.

Kadı ve ona eşlik edenlerin hepsi odaya girince, genç kadını, hâlâ örtülerine bürülü olarak, uzakta bir köşeye büzülmüş halde görmüşler; kadın kendi kendine, ama hepsinin işitebileceği bir şekilde konuşuyormuş. Ve "Vay başıma gelenler! Yazık, ne yazık! Zavallı kocam! Bu rahatsızlık onu deli etti! Beni bu denli hakaretlere boğması ve hareme yabancı erkekleri sokması için deli olması gerek! Vay başımıza gelenler! Haremimizde, bana bakıp duran erkeklerin olması! Yazık, ne yazık! Delirdi o, tüm olarak aklını yitirdi!" diyormuş.

Gerçekten, bu öfkeli, bu sapsarı ve son kertede heyecanlı haliyle ve buna eşlik eden titreyen sakalı, alev saçan gözeriyle yüksek ateşi olan ve saçma sapan şeyler sayıklayan birini görünümündeymiş kadı. Onu izleyenlerin kimisi kendisini yatıştırma ve kendine gelmesini tavsiye etmeye çalışmışlar; fakat onların sözleri, kadını daha fazla öfkelendirmekten başka işe yaramamış; ve onlara

“İçeri girin! İçeri girin! Siz bu namussuzu dinlemeyin! Göreceksiniz! Kendi gözlerinizle göreceksiniz! Bugün, onun son günüdür! Adalet günüdür, bugün! Girin, içeri girin!” diye haykırıyormuş.

Herkesin içeri girmesi tamamlanınca, kadı kapıyı kapatmış ve döşek sandığına doğru ilerlemiş ve kapağını açıp kaldırmış! Küçük sıpa hemen başını dışarı çıkarmış, tatlı bakışlı kara ve iri gözleriyle herkese bakmış; gürültüyle solumuş, kuyruğunu kaldırıp dimdik tutarak ve gün ışığını gördüğünden kıvanç duyarak anasını çağırarak için anırmaya başlamış. Bunu gören kadı, öfkenin ve hiddetin sınırına ulaşmış ve titreyişler ve kasılmalar içinde kalmış; ve birdebire karısının üzerine atlayarak onu boğmayla çalışmış. Kadın da oda boyunca koşarak “Peygamber aşkına! Beni boğacak bu! Deliyi tutun, ey Müslümanlar! İmdadına gelin!” diye haykırmaya başlamış.

Orada bulunanlar, kadının ağzının öfkeden köpürmüş olduğunu görerek artık onun delirdiğinden kuşku duymamışlar ve karısı ile onun arasına girerek kadını kollarıyla sarmışlar; ve kadı anlaşılmasız sözler söyler ve karısını öldürmek üzere ellerinden kurtulmaya çalışırken, onu güç kullanarak halının üzerine yılmışlar. Mahallenin muhtarı, kentin kadısını böyle bir durumda görmekten son kertede üzgün, onun hiddetli çılgınlığını orada bulunanlara “Ne yazık ki, onu, Tanrı sükûnete kavuşturmasıya ve aklını başına toplaymasıya kadar, göz önünde bulunduracağız!” demek zorunda kalmış. Hepsi de “Tanrı şifasını versin! Böyle-sine saygın bir kişi! Ne berbat bir hastalıkmiş bu böyle!” diye haykırmışlar. Kimileri de “Bir sıpa kıskanılabilir mi?” derken; kimileri de “Bu sıpa bu döşek sandığına nasıl girmiş?” diye soruyormuş. Kimileri de “Ne yazık ki, bu sıpayı, onu erkek sanarak sandığa kapayan kendisidir!” diyormuş. Mahallenin muhtarı da sözü bitirmek üzere “Kötülük bizden ırak olsun!” diye ekliyormuş. Hepsi de “Kötülük bizden ırak olsun!” diyerek onu yanıtlıyormuş. Bunu izleyerek, kadını halının üzerinde tutmakla görevli olanlar dışında, herkes oradan ayrılmış. Ama onlar da orada pek fazla kalmamışlar; çünkü kadı birdenbire öylesine bir bunalıma kapılmış ki, alabildiğine anlaşılmasız sözler haykırmaya ve kudurmuşçasına çırpınmaya başlamış; ve uzaktan ona gizlice alay ederek yüz buruşturan ve işaretler yapan karısının

üzerine her fırsatta atılmaya çalışırken boynundaki damar kopmuş, kanlar ortalığa saçılmış ve ölmüş. Tanrı rahmetini ondan esirgemesin! Çünkü aslında sadece dört başı bayındır bir kadı değilmiş; söz konusu olan genç karısına da keyfince yaşayabilecek ve sevdiği ve tarafından sevildiği genç kâitle evlenmesini sağlayacak yeterince servet bırakmış!

Ve bu öyküyü anlattıktan sonra, haşhaş yutucu balıkçı, kendini şahın büyük bir zevkle dinlediğini görerek, içinden “Ona bir başka öykü daha anlatayım!” demiş; ve şu öyküyü anlatmış:

Uyanık Kadı

Anlatırlar ki, Kahire’de, çok rüşvet almış, karşılığında da o denli taraflı kararlar vermiş ve de bu yüzden görevinden alınmış; ve aklıktan ölmemek ve geçimini sağlamak için her yola başvurmak zorunda kalmış bir kadı varmış. Günün birinde, kafasını yorduğu halde yaşamının kaynakları gibi zekâsının tüm kaynaklarını da tüketmiş bulunduğundan bir parça para kazanmak için hiçbir yol bulamamış. Kendini bu denli uç noktaya itilmiş görünce, elinde kalan tek köleyi çağırmış ve ona “*Ey falan kişi*, bugün ben çok hastayım! Evden çıkamayacağım; ama sen git, yiyecek bir şeyler ya da hukuksal danışmaya ihtiyacı olan birilerini bul getir! Ben onlara zahmetimin karşılığını ödetirim!” demiş. Hile ve düzenbazlıkta efendisi kadar yolsuz bir hayta ve tasarının başarısından kendisi de yararlanacak olan köle de, kendi kendine “Birbiri ardından yoldan geçenleri tutup onlarla hır çıkarmaya başlarım. Efendimin işten atıldığını herkes bilmediğinden, onları, aramızdaki anlaşmazlığı çözmek üzere kadı’nın huzuruna götürürüm ve onun önünde ceplerini boşalttırırım!” diyormuş. Ve böyle düşünerek, önünde iki eliyle bastonunun sapına yapışmış, gezinen birini gözüne kestirmiş ve ustaca bir çelmeyle onu çamurlara yuvarlamış. Zavallı adam, giysileri kirlenmiş ve pabuçlarının yüzleri sıyrılmış olarak saldırganını cezalandırmak üzere hiddetle ayağa kalkmış. Fakat onun, kadı’nın kölesi olduğunu anlayınca, onunla boy ölçüşmek istememiş ve süklüm püklüm, olanca hızıyla bu işten sıyrılmak üzere “Allah Kötü’nün belasını versin!” demekle yetinmiş.

Düzenbaz köle de, ilk girişiminin başarı sağlayamadığını görünce, kendi kendine “Bu yol geçerli değil. Bir başkasını bulalım. Çünkü herkes benim efendimi ve beni tanıyor!” diyerek yolunu sürdürmüş. Ne yapması gerektiğini düşünürken bir tepsi içinde yöresi domates, enginar ve patlıcanla ustaca süslenmiş olarak kızartılacak bir kaz taşımakta olan bir hizmetkâr görmüş. Ve bunu pişirtmek üzere fırına doğru yollanan bu hizmetkârı izlemiş; ve onun fırına girerek ve tepsiyi “Gelip bir saat sonra bunu alacağım!” diyerek fırın ustasına teslim ettiğini görmüş.

O zaman kadının kölesi “İşte tam aradığım işi buldum!” demiş. Ve kısa bir süre geçtikten sonra, fırına girmiş ve “Barış üzerine olsun ya Hacı Mustafa!” demiş. Fırın ustası, artık evinde fırına gönderilecek yiyecek bulunmadığından dolayı çoktandır görmediği kadının kölesini tanımış; ve “Senin de barış üzerine olsun kardeşim Mübarek! Böyle nereden geliyorsun? Bugün sana ne gibi bir hizmette bulunabilirim? Ve de ne getirdin?” diye yanıt vermiş. Köle de “Daha önce getirilenden başka bir şey yok; ben fırında bulunan içli kazı almaya geldim!” diye yanıt vermiş. Fırıncı “Ama bu kaz, senin değil!” diye onu yanıtlamış. O da “Böyle konuşma ey şeyh! Bu kaz benim değil miymiş dedin? Ama onun yumurtadan çıktığını ben kendi gözlerimle gördüm ve onu besledim, sonra da boğazlayıp doldurdum ve pişmeye hazırladım!” demiş. Fırıncı “Vallahi, ben de öyle olmasını isterdim. Ama, onu bana getiren, döner gelirse, kendisine ne derim?” demiş. Köle de “Onun geri geleceğini sanmıyorum. Her durumda, sen gülmeyi seven hoş bir adam olduğundan ona şaka yollu sadece ‘Vallahi kardeşim, tepsiyi fırına süreceğim sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti!’ dersin....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... ‘Vallahi, kardeşim, tepsiyi fırına süreceğim sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti’ dersin!” diye yanıt vermiş. Sonra da “Şimdi artık yeterince pişmiş olan

kazı bana ver!” diye eklemiş. Fırıncı da işittiği bu sözlere gülerek fırından çektiği kazı tam bir güvenle kadının kölesine vermiş; o da bunu alıp çabucak efendisine götürmüş ve onunla birlikte, parmaklarını yalayarak kazı yemiş.

O sırada, kazı fırına getiren hizmetkâr dönmüş ve “Kaz herhalde pişmiştir, değil mi usta?” diyerek tepsisini istemiş. Fırıncı “Vallahi! Onu tam fırına koyduğum sırada, keskin bir çığlık koparak uçtu gitti!” diye yanıt vermiş. Ve aslında hoş bir âdem olmaktan çok uzak bulunan adam, fırıncının kendisiyle alay ettiğine iyice inanarak hiddete kapılmış ve “Sen nasıl benim yüzüme karşı böyle gülersin, ey kendini bilmez?” diye haykırmış. Ve laftan lafa, küfürden küfre geçerek iki adam, sonunda, yumruk yumruğa gelmişler. Ve haykırışları işiten halk da dışarıda toplanmakta gecikmemiş; sonra da fırını doldurmuş. Birileri diğerlerine “Hacı Mustafa öldükten sonra dirilen bir kaz dolması yüzünden birisiyle kavga ediyor!” diyorlarmış. Halkın çoğu iyilikseverliği ve namusluluğu kendilerince uzun zamandır bilinen Hacı Mustafa’yı tutuyormuş; ancak sadece birkaç kişi bu dirilme olayından kuşku duymaktaymış.

Birbiriyle dövüşen bu iki adamın yöresinde itiş kakış sırasında toplanan halkın içinde merakın kendisini ilk sıraya sürüklediği hamile bir kadın varmış. Bu, onun için talihsizlik olmuş, çünkü tam fırıncının rakibini iyice haklamak üzere saldırdığı sırada, hizmetkârın yana kaçmasıyla, onun için hedeflenmiş müthiş yumruk kadının karnının ortasına inmiş. Ve kadın, saldırıya uğramış bir tavuk gibi feryat ederek yere düşmüş ve hemen oracıkta çocuğunu düşürmüş.

Sözü geçen kadının yakındaki bir manav dükkânında iş tutan kocasına hemen haber verilmiş, o da “Fırıncıyı da, babasını da, büyükbabasını da düzeceğim! Ve varlığını yeryüzünden kazıyacağım!” diye haykırarak elinde kocaman bir sopayla çıkagelmış. Zaten ilk çarpışmada tükenmiş olan fırıncı da, elinde iri bir sopayla üzerine gelen bu öfkeli adamı görünce, artık orada kalamamış ve bacaklarını rüzgâra teslim etmiş ve kaçarak kurtulmak istemiş. Ama, izlendiğini görerek yıkık bir duvara tırmanıp yakındaki bir dama çıkmış; oradan da kendini yere atmış. Baht da onun, oradaki evin duvarının dibinde örtülerine bürünmüş

uyumakta olan bir Magriplinin üzerine düşmesini istemiş. Yüksekten düşen ve gövdesi ağır olan fırıncı, Magriplinin tüm kaburga kemiklerini kırmış. Ve Magripli bu darbe dolayısıyla kuşkuya mahal kalmayacak şekilde oracıkta can vermiş. Onun yakınları olan çarşıdaki diğer bütün Magripliler koşuşup fırıncıyı tutuklamış ve yumruklar savura savura onu kadının huzuruna sürüklemişler. Kendi bakımından, kazı getiren hizmetkâr da, fırıncının tutuklandığını görerek çabucak Magriplilere katılmış. Herkes bağırıp çağrışmalar arasında Adalet Divanı'nın yolunu tutmuş.

O sırada neler olup bittiğini görmeye gelen, kazı gövdeye indirmiş kadının kölesi de kalabalığa karışmış, tüm şikâyetçilere “Beni izleyin, namuslu kişiler! Size yolu göstereyim!” diyormuş. Böylece onları kendi efedisinin huzuruna çıkarmış. Kadı da, ciddi bir edayla, bütün şikâyetçilere çifte tazminat ödetmekle işe başlamış. Sonra da hepsinin parmaklarıyla gösterdiği suçlanan kişiye dönerek ona “Sen bu kaz konusunda ne söyleyeceksin bakalın, fırıncı?” demiş. Kadının kölesinin işin içinde olmasından dolayı bu davada aralanacağını anlayan saf adam, ilk söylediğini tekrarlayarak “Vallahi, kadı efendimiz, hayvan keskin bir çığlık kopardı ve içi dopdolu, tepsideki bezeklerden sıyrılarak uçup gitti!” diye yanıt vermiş. Bunu işiten hizmetkâr “Ah! Köp’oğlu, sen kadı efendinin önünde bile hâlâ bunu iddia etmeye yelteniyorsun ha?” diye haykırmış. Kadı da kızgın bir tavırla hizmetkâra “Ve sen, imansız ve acımasız herif, Kıyamet Günü’nde yeryüzüne yayılmış bütün kemikleri bir araya getirerek tüm yaratıkları ayağa kaldıracak olan Yüce Varlık, tüm kemikleri yerinde olan, sadece tüyleri eksik bir kazı yaşama döndüremez demeye mi cüret ediyorsun?” demiş. Halk, bu sözleri işitince “Ölüleri diriltten Tanrı’ya övgüler olsun!” diye haykırmış. Ve inanç noksanlığından dolayı pişmanlık içinde uzaklaşmakta olan kaz taşıyıcı hizmetkârı yuhalamaya başlamışlar.

Bunu izleyerek kadı, çocuk düşüren kadının kocasına dönerek ona “Ve sen, bu adamın aleyhinde ne söyleyeceksin bakalım?” demiş. Şikâyeti işitince “Mesele anlaşılmıştır, kuşkuya mahal yok. Fırıncı çocuğun düşmesinden sorumludur. Ve kısasa kısas yasası, hakkında tıpkı tıpkısına uygulanacaktır!” demiş. Sonra kocaya doğru dönüp ona “Yasa sana hak veriyor, karını

suçlunun evine götürme hakkını sana veriyorum. Böylece onu hamile bırakır. Ve madem ki, çocuk altı aylıkken düşmüştür; sen de hamileliğinin ilk altı ayı için masrafları fırıncı görmek üzere karını onun evinde bırakırsın!” demiş. Kadının kocası bu hükmü işitince “Vallahi kadı efendi, ben şikâyetimi geri alıyorum. Tanrı da davalımı bağışlasın!” diye haykırmış. Ve çekip gitmiş.

Bunu izleyerek kadı, ölen Magriplinin yakınlarına “Ve siz ey Magripliler, mesleği fırıncılık olan bu adam hakkında sizin şikâyetiniz nedir?” demiş. Onlar da, abartılı el kol hareketleri yapıp seller gibi dil dökerek şikâyetlerini açıklamışlar ve yakınlarının ölü bedenini göstererek kanının bedelini istemişler. Kadı, onlara da “Hiç kuşku yok, ey Magripliler, kanın bedelini almak hakkınızdır! Çünkü kanıtlar tümüyle fırıncının aleyhinedir. Bu durumda, siz bana, kana kan isteğinizin, gerçekten kan akıtarak mı, yoksa tazminat ödenerek mi yerine getirilmesini düşündüğünüzü söyleyin!” demiş. Ve Magripliler, yırtıcı bir ırkın oğulları olduklarından, hep bir ağızdan “Kan akıtarak, efendim!” diye haykırmışlar. Kadı da, kendilerine “Peki öyle olsun! Alın bu fırıncıyı, onu ölen yakınınızın örtülerine bürüyün ve kendisini Sultan Hasan Camii’nin minaresinin altına koyun!” demiş.

Bu iş bitince, kurbanın kardeşi minareye çıksın ve kendisini tepeden fırıncının üzerine fırlatarak onu kardeşini ezdiği gibi ezsin!” demiş. Ve de “Ey ölenin kardeşi, sen neredesin?” diye haykırmış. Bu sözleri işiten Magriplilerin arasından bir Magripli ileri çıkarak “Vallahi kadı efendimiz, ben bu adamdan şikâyetimi geri alıyorum! Tanrı da onu bağışlasın!” diye haykırmış. Ve ardında öteki Magripliler olduğu halde çekip gitmiş.

Bütün bu durumları izleyen halk da, kadının hukuksal bilgisine, hakseverlik ruhuna, yeteneğine ve inceliğine hayran olarak ayrılmışlar. Bu öykü sultanın kulağına kadar ulaşmış olduğundan, kadı affa uğramış ve görevlerin kendisine geri verilmiş; yerine geçtiği kimse de, hiçbir neden olmaksızın, sırf kazı yutunun ince ruhluluğundan yoksun olduğu için görevinden alınmış!

Ve haşhaş yutucu balıkçı, şahın onu boyuna izlediğini göerek kendini ta içinden son kertede iltifat görmüş sayarak şu öyküyü de anlatmış:

Kadınları Anlayan Adamın Dersi

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Kahire’de, biri evli, öteki bekâr olan ve birbirine dostlukla bağlı iki delikanlı varmış. Evli olanın adı Ahmed, olmayanın ki de Mahmud imiş. Mahmud’dan iki yıl daha yaşlı olan Ahmed, bu yaş farkından, dostunun, özellikle kadınları tanımaktan yana olan bilgisi önde gelmek üzere, her konuda eğiticilik ve öğreticilik yapmak için yararlanmış. Ve kendisine sürekli olarak bu konuda bilgi verir ve kendi tecrübesinden bin örnek gösterir ve sonunda sözü “Şimdi ey Mahmud, yaşamında bu kötü niyetli yaratıkları iyice tanıyan birine rastladığını söyleyebilirsin! Sana onların bütün kurnazlıklarını bildirmek için yaşamında benim gibi bir dostun olmasından mutluluk duymalısın!” diyerek sözünü bitirmiş.

Mahmud da, gün geçtikçe, dostunun bilgisine daha fazla hayranlık duyarak, asla bir kadının, ne kadar hilebaz olursa olsun, onu aldatamayacağına ya da uyanıklığını gideremeyeceğine inanmış bulunuyormuş. Ve çoğu zaman, ona “Ey Ahmed, sen ne harikasın!” diyormuş. Ahmed de, göğsünü kabartarak ev koruyucu bir tavırla dostunun omzunu okşayarak ona “Sana benim gibi olmayı öğreteceğim!” diyormuş.

Günün birinde, Ahmed ona “Sana benim gibi olmayı öğreteceğim! Çünkü bir şeyi, deneyle öğrenmiş bulunan kişiden öğrenmeli, yoksa denemiş olmaksızın öğretenden değil!” diye her zamanki sözlerini tekrarlayınca, genç Mahmud “Valahi! Kadının düzenbazlığını bozmada başarı kazanmayı öğrenmeden önce, onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?” demiş....

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?” demiş. Ahmed de, okul öğretmenini edasıyla “Vallahi, bu çok basit bir şey! Bunun için yarın, çadırlar altında

kutlanan Mevlidü'n-Nebi şenliğine¹ gitmen ve orada bol bol bulunan kadınları iyice gözetmen yetecektir! Bunlardan yanında küçük bir çocuk olan, aynı zamanda da yürüyüşü kıvrak ve peçesinin altından güzel gözleri parlayan birini seçersin. Böylece seçimin yapınca, hurmalar ve şekere bulanmış nohut alırsın; ve bundan çocuğa verirsin ve anasına bakmaktan sakınarak onunla oynarsın; ve onu tatlı tatlı okşayıp öpersin. Çocuk sana alışınca, ancak o zaman, yine de yüzüne bakmaksızın, anasından çocuğu evine götürme lütfunu kendisinden esirgememesini istersin. Ve yol boyunca, çocuğun yüzündeki sinekleri kovalarsın ve ona binlerce tuhaf şeyler söyleyerek kendi diliyle konuşursun. Sonunda anası seninle konuşacaktır! Bunu yapınca da artık horoz olmuş bulunmaktan güven duyabilirsin!" demiş. Ve böyle konuştuktan sonra onun yanından ayrılmış.

Mahmud da, arkadaşına büyük bir hayranlık duyarak bütün o geceyi, aldığı dersi ezberleyerek geçirmiş.

Ertesi gün erkenden, Mevlid Şenliği'nin yapıldığı Mulet'e gitmekte acele etmiş; orada, arkadaşının tecrübesine ne denli güven duyduğunu gösteren bir iataatle, bir gün önce edindiği nasihatı eyleme sokmuş. Ve büyük bir hayranlıkla, sonucun, beklentisini de geçtiğini görmüş. Bahtının isteğince, evine kadar izlediği ve çocuğunu omuzlarında taşıdığı kadın, tam da dostu Ahmed'in eşi olan kadınmış. Ve onun yaşadığı eve gidince, dostuna ihanet etmeyi düşünmekten uzakta bulunuyormuş; çünkü, bir yandan onu asla evinde görmediği gibi, öte yandan yüzünü ne açık ne de kapalı olarak hiç görmediği bu kadının Ahmed'in karısı olduğunu da bilmiyormuş. Genç kadına gelince, sonunda, kadınlar hakkındaki bilgiciliği ve onların kötülükleri karşısında kül yutmazlığı iddialarıyla kendisini de taciz etmekte olan kocasının marifetinin derecesini deneyile anlayacağını düşünerek sevinç içindeymiş.

Genç Mahmud ile Ahmed'in karısı arasındaki bu ilk buluşma, her ikisi için de pek hoş geçmiş. Henüz bakir ve deneyimsiz olan delikanlı işinin ustası bir Mısırlı kadının kolları ve bacakları arasında bulunmuş olmak zevkini tam anlamıyla tatmış. Ve

1 Mevlidü'n-Nebi (ya da Mevlidü'n-Nebiyyü's-Şerif): Müslüman ülkelerinde kameri takvime göre Peygamber'in doğum günü ve o gün yapılan törenler (Â.Ş.O.)

birbirlerinden o denli memnun olmuşlar ki, onu izleyen günlerde de birçok kez aynı oyunu tekrarlamışlar. Kadın, kasıntı kocasını, kendisi farkında olmadan, böylece küçük düşürdüğü için memnurluk duyarken, kocası da, ona rastlamak âdetinde olduğu saatlerde dostu Mahmud'u artık görememekten dolayı şaşırıp duruyor ve kendi kendine "Benim verdiğim derslerden ve nasihatlerden yararlanarak bir kadın bulmuş olmalı!" diyormuş.

Bununla birlikte, bir süre geçtikten sonra, bir cuma günü camiye girmekte iken, avluda abdest alınan musluklara yakın bir yerde, dostu Mahmud'u görmüş. Yanına yaklaşıp selam kelimelerden sonra, anlayışlı bir tavırla kendisine araştırmalarında başarı sağlayıp sağlamadığını ve bulduğu kadının güzel olup olmadığını sormuş. Mahmud da, fikrini arkadaşına açıklamaktan son kertede mutlu "Ya Allah! Güzel mi diye soruyorsun ha? Kaymakla tereyağ gibi! Tombul ve beyaz! Misk ve yasemin kokuyor! Hele zekâsı! Ve bana her buluşmamızda ziyafet çekmek için pişirdiği o güzel yemekleri! Ama, kocası, dostum Ahmed, uslanmaz bir budala ve bir pezevenk olsa gerek!" diye haykırmış. Ahmed de gülmeye başlamış ve "Vallahi! Kocaların büyük çoğunluğu böyledir! Haydi bakalım! Anlaşılan sen benim nasihatlarımdan iyice yararlanıyorsun! Ateşe devam, Mahmud!" demiş. Ve birlikte namaz kılmak için camiye girmişler; sonra da birbirlerini yitirmişler.

Ahmed, o cuma günü, camiden çıkınca, dükkânlar kapalı olduğundan zamanı nasıl geçireceğini bilemediğinden, kapıları yan yana olan bir komşusunu ziyarete gitmiş; ve onunla birlikte sokağa bakan pencerenin önüne oturmuş. Ahmed, birdenbire Mahmud'un da, kapıyı çalmaya bile gerek duymadan çabucak evine girdiğini görmüş. Bu da onu içeride bir suçortağı olduğunu ve gelişinin beklendiğinin su götürmez kanıtı imiş. Ve Ahmed, gördüğünden şaşkına dönerek, ilkin doğrudan doğruya eve dalmayı ve dostunu karısıyla bastırmayı ve ikisini de cezalandırmayı düşünmüş. Ama kapıyı çalarak yapacağı gürültüyle, alçak karısının genç adamı saklayabileceğini ya da damdan kaçırabileceğini düşünmüş; ve evine dikkati çekmeden başka bir şekilde girmeyi kararlaştırmış.

Gerçekten, evinin avlusunda, ikiye ayrılmış bir sarnıç varmış. Bunun yarısı kendisine, yarısı da şimdi konuğu bulunduğu eve

aitmiş; ve onun avlusuna açılıyormuş. Ahmed, kendi kendine “İşte buradan içeri girip onları bastırırım!” demiş. Ve komşusuna “Vallahi, komşu, şimdi, bu sabah kesemi kuyuya düşürdüğüm aklıma geldi. Senden inip onu aramak için izin istiyorum. Oradan da kuyunun benim evde olan bölümünden dışarı çıkarım!” demiş. Komşusu da “Bunda bir uygunsuzluk yok! Sana ışık getireyim, kardeşim!” diye yanıt vermiş. Ama Ahmed onun bu hizmetini kabul etmek istemediğinden, kuyuya karanlıkta inmeyi yeğlemiş. Çünkü kuyudan belirecek ışığın evdekilerin dikkatini çekmeksini istemiyormuş. Ve dostundan izin aldıktan sonra, kuyuya inmiş.

Kuyuya inerken her şey çok yolunda gitmiş, ama öbür yandan yukarı çıkarken, talih çok garip bir şekilde hareketini engellemiş. Gerçekten, Ahmed, kollarının, bacaklarının yardımıyla tam tırmanmayı yarıya kadar getirdiği sırada, kuyudan kovayla su çekmeye gelen zenci hizmetçi kadın, delikte bir gürültü duymuş ve eğilip içeri bakmış. Ve yarı karanlıkta kıpırdayan bu kara şekli görünce efendisini tanımaktan uzak, dehşete kapılmış; ve elinden kovanın ipini bırakarak çılgınca “İfrit! İfrit kuyudan çıkmakta ey Müslümanlar! Yardım edin!” diye haykırarak kaçmaya başlamış. Böylece bırakılan kovadan da tüm ağırlığıyla Ahmed’in başına düşmüş ve onu yarı yarıya tepelemiş.

Zenci kadının haykırışıyla dikkati çekilen Ahmed’in karısı, çabucak aşığını kaçırmış; ve avluya inerek kuyunun üzerine eğilip “Kuyuda kim var?” diye sormuş. Ve geçirdiği kazaya karşın, kuyuya ve kuyusu olanlara, kuyuya inenlere ve kuyudan su çekenlere binlerce korkunç küfür yağdırma gücünü bulan kocasının sesini tanımış. Ve ona “Allah ve Peygamber aşkına, kuyunun dibinde ne işin var senin?” diye sormuş. O da “Sus ulan alçak! Bu sabah düşürdüğüm para kesesini anyordum işte! Bana soru sorup duracak yerde, şuradan çıkmama yardım etsene!” diye yanıt vermiş. Kocasının hangi maksatla kuyuya inmiş bulunduğunu anlayan genç kadın da içinden gülerек gidip komşuları çağırmış; onlar da gelip iplerle kafasına düşen kovanın verdiği ağrıyla kıpırdayamayan zavallı Ahmed’i çekmişler. Onu yatağına götürmüşler; o da böyle koşullarda, daha ihtiyatlı olduğunu bildiğinden, hiç sesini çıkarmamış. Ama, sadece gururu zedelendiğinden dolayı

değil, özellikle kadınları deneyimle tanıdığından ve onların kötülüklerini bildiği halde bu duruma düşmüş olmasından dolayı da kendini çok aşağılanmış hissediyormuş. Ve bir dahaki sefer, daha dikkatli olmayı karar vermiş; ve alçak kadını bastırmak için ne gibi bir yol tutacağı üzerinde düşünmeye başlamış.

Böylece belirli bir süre geçtikten sonra, ayağa kalkabilmiş; intikamını almak için nasıl bir tuzak kuracağını düşünmekten başka kaygısı olmamış. Ve bir gün, sokağın bir köşesinde saklı bulunduğu sırada, dostu Mahmud'un gelip kapısı yarı açık olan evine kayıverdiğinin ve ardından kapıyı kapattığının farkına varmış. Ve hemen koşarak kapıya yumruklar yağdırmaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve hemen koşarak kapıyı yumruklamaya başlamış. Karısı, hiç kuşku duymadan, Mahmud'a "Ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Ve onunla birlikte aşağı inmiş ve onu sokak kapısının ardındaki kovuğa yerleştirdikten sonra "Vallahi Böyle kapı çalacak ne var ki!" diyerek kapıyı açmış. Ama Ahmed, onu elinden tutarak heyecanla içeriye doğru sürüklemiş. Bağırıp çağırarak Mahmud'u yakalamak üzere yukarıdaki odaya koşmuş. Oysa Mahmud o sırada, ardında saklanmış bulunduğu kapıyı rahatça açmış ve kaçmış. Ahmed de, aramalarının ne denli boşuna olduğunu görerek öfkeden ölecek gibi olmuş ve oracıkta karısını boşamaya karar vermiş. Ama bir süre daha beklemenin daha yerinde olacağın düşünerek kızgınlığını susarak geçiştirmiş.

Beklediği fırsat çok geçmeden kendiliğinden ortaya çıkmakta gecikmemiş. Gerçekten, karısının babası olan Ahmed'in amcası, yaşlılığında sahip olduğu bir çocuğun sünneti dolayısıyla bir şölen veriyormuş. Ahmed ile karısı da, o gün ve geceyi gidip orada kalmak üzere şölene çağırılmışlar. O zaman Ahmed, kafasında tasarladığı bir fikri uygulamaya koymayı düşünmüş. Dostunu aldattığından haberi bulunmayan tek kişi olan arkadaşı Mahmud'u bulmaya gitmiş; ve bularak onu amcasının sünnet şöleninde bulunmak üzere kendilerine eşlik etmeye çağırılmış. Herkes,

ışıklandırılarak halılar serilmiş ve şeritler ve bayraklarla süslenmiş olan avluda kurulan, üstü yiyeceklerle dolu tepsilerin yöresine oturmuş. Böylece kadınlar kendilerini göstermeden harem penceresinden, avluda olup bitenleri görebiliyor ve konuşulanları işitebiliyormuş. Ahmed de yemek sırasında, konuşmaları, karısının babasının özellikle hoşuna giden açık saçık öyküler üzerine çekmiş. Ve herkes bu neşeli konuda bildiklerini anlattıktan sonra, arkadaşı Mahmud'u göstererek "Vallahi Şurada gördüğünüz kardeşim Mahmud, bana, bizzat kendisinin kahramanı olduğu ve herkesin anlatıp dinletmekte olduklarından daha eğlenceli olan gerçek bir öykü anlattı" demiş. Amcası da "Ey sevgili Mahmud, onu bize de anlat!" diye haykırmış. Ve orada bulunanların hepsi "Evet, Tanrı üzerine olsun, anlat onu bize!" diye eklemişler. Ahmed de, ona "Evet, şu bildiğin tereyağ kadar yumuşak ve beyaz olan genç kadının öyküsünü!" demiş. Mahmud da, buna isteğin kendisine yöneltilmesinden gururlu, çocuğu yanında olduğu halde, Mevlid Şenliği'nde, çadır içinde gördüğü kadınla ilk buluşmalarında başından geçenleri anlatmaya başlamış. Ve genç kadın ve evi hakkında öylesine kesin ayrıntılar ve vermeye başlamış ki, Ahmed'in amcası kendi kızının söz konusu, olduğunu anlamakta gecikmemiş. Ahmed de, sonunda, tanıklar önünde karısının sadakatsizliği üstüne kanıt sağlayabileceğinden ve de evlilik mehrinden yoksun bırakarak onu boşayabileceğinden güvenli, kendini kutlamış. Amcası da kaşlarını çatarak, ne yapacağını kimsenin anlamadığı bir maksatla ayağa kalktığı sırada, sanki çimdirilmiş bir çocuğun sesi gibi, keskin ve acı bir çığlık duyulmuş; ve Mahmud, bu haykırıyla ansızın gerçeğe dönüp öykünün akışını değiştirerek "Böylece, ben, genç kadının çocuğunu omuzlarımda taşıyarak bir kez avluya girince, çocukla birlikte hareme çıkmak istedim. Ama, kötülük bizden ırak olsun! Bahtsızlığımdan dolayı, namuslu bir kadına düşmüşüm; benim gözüpekliliğimi anlayınca, kadın çocuğu kollarımdan sökerek aldı ve yüzüme hâlâ izlerini taşıdığım bir yumruk aşketti. Ve beni, komşuları çağırarak tehdit ederek oradan kovdu! Allah belasını versin!" diyerek sözünü tamamlamış.

Genç kadının babası olan amca, öykünün böyle bittiğini görünce, orada bulunanlarla birlikte kahkahalarla gülmeye baş-

lamış. Ama sadece Ahmed, gülme hevesi duymamış, nedenini anlayamadan, Mahmud'un öyküsünün sonunu niçin değiştirmiş olduğunu kendi kendine sormuş. Ve yemek bitince, yanına yaklaşarak ona "Allah aşkına her şeyi neden olup bittiği gibi anlatmadın?" diye sormuş. Mahmud da "Dinle! Herkesin işittiği bu çocuk haykırışından, bu çocukla anasının haremde bulunduğu ve de dolayısıyla kocasının da çağrılılar arasında olabileceğini anladım. Ve ikimizin de başına kötü bir olay gelmemesi için, kadını aklamakta ivedilik gösterdim! Ama, kardeşim, öykümü bu şekilde düzenleyince, amcan çok keyiflenmedi mi?" diye yanıt vermiş. Ama Ahmed, sapsarı kesilerek sorusuna cevap vermeden dostunun yanından ayrılmış. Ve ertesi gün, karısını boşamış ve hacılarla birlikte kutsanmak için Mekke'nin yolunu tutmuş. Ve böylece, Mahmud, yasal süre geçtikten sonra, sevgiliyle evlenmiş ve onunla birlikte, mutluluk içinde yaşamış; çünkü kadınları tanımak ve hilelerini bozmak ve kurnazlıklarını engellemek hususunda hiçbir iddiası yokmuş. Ama tek bilgi sahibi Tanrı'dır!

Ve bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı, susmuş. Sultan da, keyfin sınırında "Ey mabeyinci, ey dili ballım, seni büyük vezirim atıyorum" diye haykırmış. Ve tam da o sırada mahkeme salonuna sultanın nezdine adalet dilemek üzere iki davacı girmiş. Balıkçı da görevi gereği yeni donandığı giysileri içinde büyük vezir olarak onları şikâyetlerini dinlemek ve anlaşmazlıklarını çözmek üzere iki şikâyetçiye "Yaklaşın ve sizi sultanımız efendimizin huzuruna sürükleyen konuyu anlatın!" demiş. Bunların öyküleri şöyleymiş:

Haşhaş Yutucunun Hükümü

Yeni büyük vezir iki şikâyetçiye konuşmalarını buyurduktan sonra, bunlardan ilki "Efendim, benim bu adamdan bir şikâyetim var!" demiş. Vezir de "Nedir şikâyetin?" diye sormuş. Adam anlatmaya başlamış: "Efendim, şurada, Divan'ın giriş yerinde danasıyla birlikte bir ineğim var. Bu sabah, onları otlamaları için yonca tarlama götürdüm; ineğim önümde yürüyordu, danası da atlayıp zıplayarak onu izliyordu; tam o sırada bu gördüğünüz

adamin, zavallı eciş bücüş ve kavrık dişi tayı yanında olan bir kısırağa binmiş olarak bize doğru geldiğini gördüm.

“Benim küçük danam, bu tayı görünce, onunla tanışmak için yanına koştu; ve yöresinde sıçrayıp burnuyla karnının altına dokunmaya başladı; böylece, onu kokluyor, bazen ona kibarca dokunmak için yaklaşıyor, bazen de küçük toynaklarıyla yoldaki taşları havaya kaldırarak binbir oyun çıkarıyordu.

“Ve birdenbire, efendim, kısırağın sahibi olan şu gördüğünüz kaba adam, hayvanından indi ve tatlı tatlı oynamakta olan güzel danamın yanına yaklaşarak boynuna bir ip geçirdi; bana da ‘Onu götürüyorum! Çünkü onun, senin ineğinin ürünü olan bu sefil danayla oynayarak baştan çıkmasını istemiyorum!’ dedi. Sonra danama doğru döndü ve ona ‘Gel benim kısırağımın oğlu ve ürünü!’ dedi. Ve benim şaşkınlık içinde haykırışlarıma ve karşı çıkmalarıma aldırmadan, bana şurada anasının yanında gördüğünüz şu sefil tayı bırakarak ve beni, bizi gören Tanrı’nın ve insanların önünde malım olan şeyi almaya kalkışırsam öldürmekle tehdit ederek danamı alıp götürdü!”

Bunu duyan, eski haşhaş yutucu yeni büyük vezir, öteki davacıya dönmüş ve ona “Ve sen, ey davacı, işittiğin sözler üzerine ne diyeceksin, bakalım?” demiş. Adam da “Efendim, gerçekte, danamın benim kısırağın ürünü olduğu apaçık ortadadır. Tay da, bu adamın şurada gördüğünüz ineğinin ürünüdür!” diye yanıt vermiş. Vezir de “Demek ki sen şimdi, ineklerin tay doğurabildiği gibi, kısırakların da dana doğurabileceğinden eminsin, öyle mi? Çünkü, bugüne kadar aklı başında olan bir adamın hiç kabul edemeyeceği, hiç görülmemiş bir şeydir bu!” demiş. Adam da “Efendim, bilmez misin ki istediğini yaratan, istediği yere tohum serpen Tanrı için hiçbir şey imkânsız değildir; ve yaratılanların da onun önünde eğilip onu övmekten ve yüceltmekten başka yapacak şeyi yoktur!” diye yanıt vermiş. Vezir “Kuşkusuz! Kuşkusuz! Doğruyu söyledin, evet! Yüceler Yücesi’nin kesin kudreti karşısında hiçbir şey imkânsız değildir! Kısıraklardan dana, ineklerden de tay doğurtabilir!” demiş. Sonra da “Ama senin kısırağının yavrusu olan danayı sana teslim etmeden ve davalına da ona ait olanı geri vermeden önce, sizin Yüceler Yücesi Tanrı’nın bir başka uygulamasına daha tanık olmanızı istiyorum!” diye eklemiş.

Sonra da vezir, kendisine bir fare ile buğday dolu iri bir çuval getirilmesini emretmiş. Ve iki davacıya ‘Şimdi olacaklara dikkatle bakın ve ağzınızdan hiçbir söz çıkmasın!’ demiş. Sonra ikinci davacıya dönmüş ve ona ‘‘Sen ey kısrığın yavrusu olan buzağının sahibi, şu buğday çuvalını al ve şu farenin sırtına yükle!’’ demiş. Adam ‘‘Aman efendim, ben bu çuvalı fareyi ezmeksizin onu sırtına nasıl yüklerim?’’ diye haykırmış. Vezir de ona ‘‘Ey inancı kıt herif, sen nasıl oluyor da kısrığa buzağı doğurtan Yüceler Yücesi’nin kesin gücünden kuşku duyuyorsun?’’ demiş. Ve muhafızlara inançsızlığı ve cehaleti nedeniyle adamı yakalayıp sopayla dövmelelerini emretmiş.

Ve ilk davacıya buzağıyı anasıyla birlikte iade ettiğı gibi, tayı da anasıyla birlikte vermiş.

‘‘Ve işte, ey zamanın şahı!’’ diye meyve sepetini getiren üretici, ‘‘Sonradan büyük vezir olan balıkçının tüm öyküsü bu kadar!’’ deyip sözünü sürdürmüş:

‘‘Ve bu sonuncu nükte, onun bilgeliliğinin ne denli yüce olduğunu, ortaya nasıl yeni bir gerçeklik koyabildiğini ve sultanın onu vezir yapmakta, sofraya arkadaşı olarak kabul etmekte ve onurlarla kuşatıp ayrıcalıklarla donatmakta ne denli haklı olduğunu kanıtlamaya yetmiş!’’ demiş.

Sultan meyve yetiştiricinin ağzından bu bir dizi öyküyü işitince, iki ayağı üzerine dinelmiş ve neşenin sınırında ‘‘Ey zevk verici kişilerin şeyhi, ağzından ballar ve şekerler akıtan kişi, büyük vezir olmak üzere kim senden daha liyakatlıdır? Sen ki, doğru düşünmeyi bilirsin, uyumlu konuşur ve zevkle, tatla ve mükemmel bir incelikle meramını anlatırsın!’’ diye haykırmış. Ve onu hemen oracıkta büyük vezir atamış ve en yakın sofraya arkadaşı yapmış ve de dostların Ayırcısı ve toplulukları imha eden gelinceye kadar onu yanından ayırmamış.

‘‘Ve işte, ey bahtıgüzel şah’’ diyerek Şah Şehriyar’a hitap eden Şehrazad sözünü sürdürerek ‘‘Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı’ndan tüm okuduklarım bunlardır’’ demiş. Kız kardeşi Dün-yazad da ‘‘Kardeşim sözlerin ne kadar tatlı, zevkli, hoş, eğlendirici ve tazelikleri içinde nefis!’’ diye haykırmış. Şehrazad da ‘‘Ama bunlar, eğer hayatta kalır da efendimiz şah izin verirse Güzel Nurü’n-Ne-

har Sultan hakkında yarın anlatacaklarımla kıyaslanınca nedir ki!" demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine "Kuşkusuz, bilmediğim bu öyküyü işitmek isterim!" demiş.

Ama sekiz yüz yedinci gece olunca...

Küçük Dünyazad, kız kardeşine "Kardeşim, lütfen! Nezaketle donanmış şahımız efendimiz sana izin verdiğiğe göre, hemen vaat ettiğin öyküyü anlatmaya başla!" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle ve bu yüce şaha karşı duyduğum saygıyla!" demiş. Ve şu öyküyü anlatmış:

Sultan Nurü'n-Nehar ile Güzel Ecinniye Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, geçmiş zamanlarda ve çağlar öncesinde, Tanrı'nın büyüğünün adı Ali, ikincisinin Hasan ve en küçüklerinin de Hüseyin olan aylar kadar güzel üç erkek çocukla donattığı yiğit ve kudretli bir şah varmış. Bu üç şehzade, babalarının sarayında amcalarının kızı olup, ana ve babadan yetim kalmış ve güzellikten, zekâdan, etkileyicilikten ve öteki niteliklerinden yana eşi bulunmaz bir varlık olan Sultan Nurü'n-Nehar ile birlikte yetişmiş bulunuyorlarmış. Nurü'n-Nehar'ın gözleri ürkek ceylaninkine, ağzı güllerin taç yapraklarına ve incilere, yanakları nergis ve lalelere, boynu beng ağacının bükülgen dallarına benzermiş. Ve bu sultan, tüm neşe ve mutluluklar içinde, onlarla oynayarak, onlarla yiyip içerek ve onlarla uyuyarak amcasının oğulları olan üç şehzade ile birlikte büyümüş.

Nurü'n-Nehar'ın amcası olan sultan, her zaman, içinden, kız ergenlik yaşına ulaşınca, komşuları olan hükümdarlardan birinin oğluyla onu evlendirmeyi düşünürmüş. Ama ergenlik yaşına ulaşıp da yüzünü örtünce, oğulları olan üç şehzadenin, aynı eşitlikte birer aşkla kızı sevdiklerini ve yüreklerinde onu fethedip sahip olma arzusunun yanıp tutuştuğunu anlamış. Bu, onun yüreğinin bulanmasına ve şaşkınlığa düşmesine neden olmuş; ve kendi kendine "Sultan Nurü'n-Nehar'ı ötekilere üstün tutarak şehzadelerimden biriyle everirsem, evlenme dışı tutulanlar memnun olmayacak ve kararına karşı homurdanacaklardır; yüreğim de onların üzüldüğünü ve yaralandığını görmeye dayanamayacaktır; kızı yabancı bir şehzadeyle verirsem, üç oğlum da kederin ve yıkımın sınırına ulaşırlar; ve bu yüzden ruhları kararır ve kahro-

lurlar. Bu durumda, kim bilir belki de, umutsuzluktan kendilerini öldürmeseler bile, uzak bir ülkede savaşa katılmak üzere yurtlarından uzaklaşırlar. Gerçekten bu iş, karmakarışıktır ve belalarla doludur; çözülmesi de kolay olmaktan uzaktır!” diyormuş. Sultan bu meseleyi uzun uzadıya düşünmüş ve birdenbire başını kaldırarak “Vallahi, bu işi çözümledim ben!” diye haykırmış. Ve hemen üç şehzade Ali, Hasan ve Hüseyin’i çağırmış; ve onlara “Oğullarım, sizin benim gözümde değerleriniz aynı eşitliktedir. Hiç birinizi diğerlerinin aleyhine olarak Sultan Nurü’n-Nehar ile evlendirerek ötekilere yeğ tutmam! Doğallıkla onu üçünüzle birden de everemem! Böyle olunca üçünüzü de eşit olarak doyuracak ve hiçbirinizi zarara sokmayacak ve aranızdaki anlaşma ve sevecenliği bozmayacak bir çare buldum. Şimdi beni dikkatle dinleyin ve söyleyeceklerimi yerine getirin! Tasarladığım öneri şudur: Her biriniz ayrı birer ülkeye gidin; ve oralarından bana, en bulunmaz ve en olağanüstü bulduğunuz birer şey getirin. Ben, amcanızın kızı olan sultanı, en şaşırtıcı harika eşyayı bulup getirene vereceğim! Size açıkladığım bu tasarımı kabul ediyorsanız, yolculuğunuz ve seçtiğiniz şeyi almak için gerekli olan parayı size sağlayacağım!” demiş.

Her zaman söz dinler ve saygılı olan bu üç şehzade, her biri en bulunmaz şeyi bulup getireceğine ve böylece yeğenleri Nurü’n-Nehar ile evleneceğine güvenerek babalarının önerisine hep birlikte olumlu yanıt vermişler. Sultan da, onları bu eğilim içinde görerek kendilerini hazineye götürmüş ve onlara diledikleri kadar altın keseleri bağışlamış. Ve yabancı ülkelerde uzun süre oturmaları tavsiyesinde bulunarak ve onları öpüp kucaklayarak ve haklarında hayır dualar ederek kendileriyle vedalaşmış. Onlar da, artlarında sadece bir köle olduğu halde, tacir kılığına girerek Tanrı’nın barışı içinde evlerinden ayrılmış ve soylu atlarına binmişler.

Yolculuklarına birlikte başlamış ve üçe ayrılan bir yolun başında bulunan bir hana kadar sürdürmüşler. Orada kölelerinin kendilerine hazırladıkları bir şölenle bulunduktan sonra, yolculuklarının ne bir gün fazla, ne bir gün eksik, sadece bir yıl sürmesi konusunda anlaşmışlar. Ve dönüş için, aynı handa, ilk gelenin kardeşlerini beklemeleri kaydıyla buluşmalarını, son-

ra da yine hep birlikte babaları sultanın huzuruna çıkmalarını kararlaştırmışlar. Şölen bitince, ellerini yıkamışlar; bunu izleyerek birbirlerine hayırlı dönüşler diledikten sonra atlarına binmişler ve her biri ayrı bir yol tutmuş.

Üç kardeşin en büyüğü olan Şehzade Ali, ovalar, dağlar, çayırlar, çöller boyunca üç ay dolaşmış ve Hindistan'ın deniz kıyısındaki Bişangar Racalığı denilen bir ülkesine ulaşmış. Orada tacirlerin indiği büyük hana konuk olmuş; kendisi ve kölesi için, en geniş ve en temiz odaları kiralamış. Yolculuğunun yorgunluğunu çıkarır çıkarmaz, üç yanı duvarlarla çevrili ve her yanından iki fersah genişliğinde olan kenti görmek için dışarı çıkmış. Ve gecikmeksizin çarşıya yönelmiş; orayı, ortasında güzel bir havuzu olan bir meydana açılan birçok büyük sokaktan oluşmuş hayranlık verici bir güzellikte bulmuş. Bütün bu sokaklar, tonozlu ve serinmiş; ve üzerlerindeki açılmış deliklerden ışık alıyormuş. Her sokak ayrı türden esnaf tarafından işgal edilmiş bulunuyormuş. Ama bunların her biri aynı lonca içinde birleşiyorlarmış. Çünkü birinde sadece Hint'in ince tülleri; hayvanları, manzaraları, ormanları, bahçeleri ve çiçekleri yansıtan desenleriyle canlı ve temiz kumaşları; İran'ın işlemeli kumaşları ve Çin ipeklileri bulunurken; bir başkasında, güzel porselenler, parlak fayanslar, güzel şekilli vazolar, işlemeli tepsiler ve her boydan fincanlar; bir diğerinde de, geniş ama bir kez katlanınca avcunun boşluğuna sığacak kadar ince Kaşmir şalları, seccadeler ve her boydan başka halılar bulunuyormuş. Bu çarşının bitiminin sol yakasında iki kanatlı bir çelik kapıyla örtülü Cevahirciler Çarşısı bulunuyormuş. Burada mücevherler, kıvılcım saçan değerli taşlar, elmaslar ve altın ve gümüşle işlenmiş ziynetler şaşırtıcı bir bollukla görülüyormuş. Bu göz kamaştıran çarşığı boyu boyunca dolaşarak, kalabalıklar oluşturan erkek ve dişi Hintlilerin dükkânların camekânları önüne yığıldığını; bunların hemen hepsinin kollarında ve ayak bileklerinde bilezikler, boyunlarında gerdanlıklar, kulaklarında ve burunlarında küpeler taşıdığına tanık olmuş; ve tenleri ne denli beyazsa, soyluluklarının da o denli yüksek olduğunu ve taşıdıkları mücevherlerin de, o denli değerli ve göz kamaştırıcı olduğunu fark etmiş; öte yandan derileri esmer olanların da mücevherlerinin parlaklığını ve incilerin beyazlığını daha iyi yansıttığına tanıklık etmiş.

Şehzade Ali'yi en çok büyüleyen, gül ve yasemin satan çok sayıda genç çocuğun bu çiçekleri sunuşundaki alımlı tavırları ve sokakları her zaman tıklım tıklım dolduran kalabalığı büyük bir kaygınlıkla sıyrıp geçmelerini görmesi olmuş. Hintlilerin çiçeklere duyduğu garip düşkünlüğe hayran olmuş; öyle ki, her yana başlarında ya da ellerinde çiçeklerle gitmekle yetinmiyor, düşkünlüğü, çiçekleri kulaklarına ve burunlarına takacak kadar ileri götürüyorlarmış. Zaten bütün dükkânlar da, gül ve yasemin dolu saksılarla donanmış bulunuyor; ve bunlar çarşığı kokuya boğuyormuş; insan buralarda dolaşırken kendini asma bahçelerde dolaşır sanıyormuş.

Şehzade Ali, gözlerini bütün bu güzel şeylerle şenlendirirken, bir süre dinlenme arzusu duymuş; ve dükkânının önünde oturmakta olan, tavrı ve gülüşüyle onu etkileyen bir tacirin oturması için içeri girmesiyle ilgili çağrısını kabul etmiş. İçeri girer girmez, tacir onu onur yerine oturtmuş; ona serinletici içecekler sunmuş ve rastgele ya da münasebetsiz sorular sormaktan kaçınmış ve herhangi bir satış imasında da bulunmamış; öylesine uygar ve ince fikirliymiş. Şehzade Ali de, bütün bunları son kertede takdir etmiş ve kendi kendine “Bu ne güzel ülke böyle! İnsanları da ne hoş!” demekten kendini alamamış.

Ve tacirin inceliğinden ve nezaketinden öylesine etkilenmiş ki, oracıkta, dükkânında ne varsa hepsini satın almak istemiş. Sonra aldığı bunca eşyayı ne yapacağını düşünerek sadece tacirle daha yakın bir tanışıklık kurmakla yetinmiş.

Böylece, onunla konuşurken, Hintlilerin âdetleri ve edep anlayışları hakkında ona sorular sormakta iken, dükkânın önünden kollarında altı ayak karelik küçük bir halı tutan bir tellalın geçmekte olduğunu görmüş. Tellal, ansızın önlerinde durup başını sağa sola çevirdikten sonra “Ey çarşı halkı, ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, asla kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu halı! Ey müşteriler otuz bin altına bu seccade! Kim satın alırsa, asla kaybetmez!” diye haykırmış.

Bu haykırışı işiten Şehzade Ali, kendi kendine “Bu ne inanılmaz bir ülke böyle! Bir seccadeye otuz bin altın isteniyor! Böyle bir şeyi ömrümde duymamıştım! Herhalde bu tellal alay ediyor olmalı!” demiş. Ama tellalın ciddi bir tavırla kendisinden yana

dönerek haykırışını bir kez daha tekrarladığını duyunca, ona, yaklaşmasını işaret etmiş; ve kendisinden halıyı daha yakından göstermesini istemiş. Tellal hiçbir şey söylemeksizin halıyı yere sermiş; Şehzade Ali, onu uzun uzadıya incelemiş ve sonunda “Ey tellal, vallahi ben, bu seccadede senin haykırdığın aşırı fiyata değer bir özellik göremiyorum!” demiş. Tellal gülmüş ve ona “Efendim, aslında halının gerçek değerinin altında olan bu fiyatı, yadığama! Zaten, bu bir başlangıç fiyatıdır. Çünkü bana, peşin para sayarak alacak olanlar için bu seccadeyi kırk bin dinardan aşağı satmamam için talimat verilmiştir” demiş. Şehzade Ali de “Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı!” diye haykırmış. Tellal da “Aynen söylediğiniz gibi efendim! Gerçekten, bilin ki, bu halının üzerine oturunca insanı gözünü açıp kapayınca kadar bir süre bile geçmeden istediği yere götürme gibi bir erdemi vardır! Ve hiçbir engel onun gidişini durduramaz! Çünkü, onun yanından fırtına uzaklaşır, kasırga kaçır; önünde dağlar ve duvarlar açılır; en güçlü kilitler bile onun karşısında yararsız ve nafile kalır. Ve işte, efendim, bu seccadenin gözle görülmez erdemi budur!” demiş.

Ve tellal, daha fazla bir sözcük sarf etmeksizin halıyı katlayıp gitmeye hazırlanmış. Oysa Ali, sevincin sınırına ulaşmış olarak “Ey Tanrı’nın hayrına uğrayası tellal, eğer bu halı senin sözlerinin bana anlatmak istediği şekilde erdemli ise, onun uğruna sadece kırk bin altın dinar ödemekle kalmam, senin için de, simsarlık ücreti olarak fazladan bin altın dinar öderim! Yalnız bunun için ona elimle dokunmam ve erdemini gözümle görmem gerek!” diye haykırmış. Tellal da, hiç telaşlanmadan “Nerede şu kırk bin dinar, efendim? Ve de cömertlikle bana vermek

istediğini bin dinarı da görelim!” diye yanıt vermiş. Şehzade Ali “Kölemle birlikte kaldığım büyük tacirler hanında!” diye onu yanıtlamış. Ve de “Bir kez halıyı görüp dokunduktan sonra, sana paraları saymak üzere oraya gideriz!” diye eklemiş Tellal da “Başım üzerine, gözüm üzerine! Ama tacirlerin uğrağı büyük han buradan epeyce uzakta! Halıya binip de oraya gitsek daha çabuk ulaşırız!” diye yanıt vermiş. Ve dükkânın art yanına gidip oraya halıyı sermiş ve şehzadeye “Efendim, içinden hana, kendi odana taşınmak dileğini geçir!” demiş. Şehzade Ali de içinden bu dileği geçirmiş. Ve kendisini o denli incelikle karşılayan dükkân sahibine veda etmeye vakit kalmadan ve hiçbir sarsıntı ve rahatsızlık duymadan, halının üzerinde yer aldığı haliyle, havada mı taşındığının, yoksa yer altında mı seyrettiğinin farkına varmaksızın, kendi dairesine ulaşmış. Tellal da gülümseyerek ve halinden memnun, daima onun yanında bulunuyormuş. Kölesi onu görünce önünde saygı duruşunda bulunmak ve buyruğunu almak üzere hemen koşup gelmiş. Halının hayranlık uyandıran erdemini kesinlikle öğrenen Şehzade Ali, kölesine “Şu anda bu mübarek adama, bin dinarlık kırk kese altın say, öteki eline de, bin dinarlık bir kese koy!” demiş. Köle de bu buyruğu yerine getirmiş. Tellal, halıyı Şehzade Ali’ye bırakarak ona “İyi bir alış-veriş yaptın efendim!” demiş ve kendi yoluna gitmiş.

Şehzade Ali, Bîşangar ülkesinin bu kentine gelir gelmez böylesine güç elde edilir bir şeyi bulduğundan dolayı memnurluğun ve sevincin doruğuna ulaşmış. Ve “Maşallah! Elhamdülillah! İşte fazla zahmet çekmeksizin yolculuğumun maksadına ulaştım; ve şimdi kardeşlerimden üstün bir şey bulduğumdan kuşku yok! Amcamın kızı Nurü’n-Nehar Sultan’ın kocası ben olacağım! Ve sonra, bu erdemli halının marifetini onlara gösterdiğimde kim bilir babam ne kadar sevinecek, kardeşlerim ne kadar şaşıracak! Çünkü, kardeşlerimin, bahtları ne kadar yüzlerine gülse de, uzaktan yakından bununla kıyaslanabilir bir şey bulmakta başarı sağlamaları mümkün değildir!” diye haykırmış. Ve böylece düşünerek kendi kendine “Ama aslında, şimdi benim için mesafelerin önemi kalmadığı bu durumda, hemencecik ülkeme dönmem, bilmem doğru olur mu?” demiş. Sonra biraz daha düşünerek, kardeşleriyle buluşmak üzere kararlaştırdıkları

bir yıllık süreyi de hatırlayarak, hemen yola çıkarsa, buluşma yeri olan üç yol ağzındaki handa uzun süre beklemek zorunda kalacağını anlamış. Ve kendi kendine “Onları orada, o تنها han köşesinde beklemektense, burada kalır, bu harika ülkede hoşça vakit geçirir ve bilmediğim birçok şey öğrenirim!” demiş. Ve ertesi günden başlayarak çarşıları ziyaret etmeye ve Bişangar kenti içinde gezintiler yapmaya başlamış.

Ve böylece Hindistan'ın bu ülkesinin gerçekten garip olan merak uyandırıcı şeylerini hayranlıkla izlemiş. Göze çarpan diğer şeyler arasında gerçekten, tümüyle tunçtan yapılmış, elli arşlık bir mesafede yükselen son kerte de canlı ve ince bir zevkle üç ayrı kuşak halinde oyulmuş ve renklendirilmiş kubbesi ile bir putperest mabedi görmüş; hoş bir çalışma ürünü kabartmalarla ve birbirinin içine girmiş şekillerle süslenmiş olan bu mabet, güller ve koklanması ve görülmesi hoş öteki çiçeklerle donanmış geniş bir bahçenin ortasında bulunuyormuş. Ama bu, yıkılıp kahrolası mabedin asıl çekici varlığı, som altından insan boyunda bir heykelmiş. Bu heykelin gözleri oynak iki yakuttan imiş. Ve bu gözler öylesine bir sanatla yapılmış bulunuyormuş ki, âdeta canlı ve önünde bulunan kişilere bakar ve hareketlerini izler gibiymiş. Sabahları ve akşamları, putatapanların rahipleri, inançsız mezheplerinin merasimlerini burada yaparlarmış. Bunu da oyunlar düzenleyerek, çalgılar çalarak, meydan soytarılarını dolaştırarak, kadınlara şarkı söyletip oynatarak ve şölenler kurarak kutlarlarmış. Bu rahiplerin, en uzak ülkelerden gelen hacı topluluklarının sürekli olarak sundukları bağışlardan başka geçim yolları yokmuş.

Şehzade Ali de, Bişangar'daki ikameti sırasında, bu ülkede her yıl tekrarlanan ve tüm eyaletlerin valilerinin, ordu komutanlarının, putların rahibi olan Brahmanların ve kâfir mezhebinin reislerinin ve sayılamayacak kadar kalabalık bir halkın izlediği büyük bir şenliğin takipçisi de olabilmiş. Bütün bu topluluk, büyük bir ovada, yirmi dört sütuna desteklenmiş, dışına manzara, hayvanlar, kuşlar ve böcekler, hatta sinekler ve tatarcıklar resmedilmiş ve hepsi doğal bir etki bırakan ve ülkenin hükümdarının ve maiyetinin yer aldığı akıl almaz yükseklikte bir kulenin yöresinde bir araya geliyormuş. Bu yüksek binanın yanında,

sıradan kişilerin yer aldığı hatırı sayılır genişlikte üç dört peyke varmış. Ve bunlar her doğrultuda bulunacak ve dekorları saatten saate şekil değiştirecek tarzda inşa edilmiş imiş. Burada izlenen temaşa ilkin hokkabazların görülmemiş ustalıklı icra ettikleri gösterilerle başlamış; sonra da iki ayrı hokkabaz hüner gösterir ve Hint fakirleri dans edermiş. Sonra, aralarında biraz mesafe bırakarak, savaş düzeninde, görkemli biçimde koşumlandırılmış ve üzerlerine yıldızlı tahtadan birer tahtırevan yerleştirilmiş bin kadar filin soytarıları ve çalgıcıları taşıyarak ilerlediği görülürmüş. Bu fillerin hortumları ve kulakları erguvan ve ateş kırmızısı renkteki boyalarla boyanmış, dişleri tam olarak yıldızlanmış ve bedenleri üzerine canlı renklerle birbirine dolanmış bacaklar ve kolların oluşturduğu kaba ve buruk resimler çizilmiş bulunuyormuş. Bu müthiş topluluk, seyircilerin önüne gelince, üzerlerinde tahtırevan bulunmayan ve ötekilerin hepsinden iri olan iki fil, sıradan ayrılır ve peykelerin çevrelediği meydanın ortasına kadar ilerlermiş. Ve bunlardan biri, çalgıların sesine uyarak, bazen iki art ayağının, bazen de iki ön ayağının üzerinde dinelerek, dans edermiş. Sonra da ustalıklı, eğik bir direğin tepesine kadar tırmanmış. Ve orada ayaklarını biraraya getirerek hortumuyla havayı dövmeye ve ikinci fil ortasından desteklenen yatay bir direkte tünerken ve direğin öte yanına konmuş görülmedik irilikteki bir kayayla gövdesini bazen indirip bazen kaldırarak denge sağlarken ve başıyla musikinin ahengini belirlerken çalgı seslerine uyarak kulaklarını ve başını her yana sallarmış.

Şehzade Ali, bütün bunlara ve benzeri başka şeylere artan bir hayranlıkla hayran kalmış. Böylece, büyük bir ilgiyle Hintlilerin âdetlerini incelemeye koyulmuş; ve gezintilerini ve ünlü tacirlerle ülkenin tanınmış kişilerini ziyaret etmeyi sürdürmüş. Ama, amca kızı Nur'ın-Nehar'ın aşkıyla sürekli olarak yanıp tutuştuğu ve yıl bir türlü dolmak bilmediği için, bir süre sonra, ülkesinden uzun boylu ayrı kalmayı göze alamamış ve ondan bu denli uzakta bulunmanın acısını duymadıkça daha mutlu olacağına inanarak düşüncelerindeki varlığa ulaşmak üzere Hindistan'ı terk etmeye karar vermiş. Ve kölesi, hanın kapıcısına kira bedelini ödedikten sonra, onunla birlikte sihirli halının üzerine oturmuş; içsel bir düşünceye dalmış ve üç yol ağzındaki hana

ulaşma dileğinde bulunmuş. Düşünmek üzere bir an için kapat-
tığı gözlerini açınca, söz konusu hana ulaştığının farkına varmış.
Halının üzerinden kalkıp tacir giysileri içinde, hana girmiş ve
kardeşlerini beklemek üzere oraya yerleşmiş.

Üç kardeşin ikincisi olan Şehzade Hasan'a gelince, onun
durumu da söyleymiş! Yola koyulduğu sırada İran'a gitmekte
olan bir kervana rastlayıp bu kervana katılmış, ovalardan, dağ-
lardan yaylalardan, çöllerden geçerek uzun bir yolculuk yaptık-
tan sonra, onunla birlikte İran'ın başkenti¹ olan Şiraz'a ulaşmış.
Dostluk kurduğu kervandaki tacirlerin tavsiyesi üzerine kentin
en büyük hanına inmiş. Ve gelişinin ertesi gününden başlayarak
eski yol arkadaşları balyalarını çözüp eşyalarını yerleştirdikle-
ri sırada, bu kentte görülecek ne varsa görmek üzere çabucak
dışarı çıkmış. Kentte Bedesten olarak anılan çarşıya doğru yol
almış. Orada mücevherler, değerli taşlar, işlemeli kumaşlar,
güzel ipekli kumaşlar, ince tüller ve diğer tüm değerli eşyalar
satılıyormuş. Dükkânlarda keşfettiği güzel şeylerin şaşılacak
bolluğuna hayran olarak Bedesten'i boydan boya dolaşmış. Ve
her yerde güzel kumaş parçalarını, değerli halıları ve diğer güzel
şeyleri sergileyerek açık arttırmaya koyup haykıran ve her yana
doğru gidip gelen simsarlar ve tellallar görmüş.

İşi başından aşkın bunca adamın arasında, Şehzade Hasan
elinde, yaklaşık bir ayak boyunda, fildişinden bir boru taşıyan
birini görmüş. Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve
telaşlı bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu bir
şahın hükümdarlık esasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir
tarzda tutarak ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek
yavaşça susmuş.*

Ama sekiz yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve telaşlı
bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu, bir şahın
hükümdarlık esasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir
tarzda ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş. Şehzade Hasan

1 Doğrusu "Fars eyaletinin merkezi" olacak (Â.Ş.O.)

kendi kendine “İşte bana güven esinleyen bir simsar!” demiş. Ve hemen onun yanına yönelerek bunca saygınlıkla taşıdığı boruyu kendisine göstermesini rica edecekken onun büyük bir gurur izlerini taşıyan bir sesle ve tumturaklı bir edayla şöyle haykırdığını işitmiş: “Ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu fildişi boru! Onu yapan kişi ölmüştür, yerini tutacak kimse de yoktur! İşte fildişi boru burada! Gelin, bakın, görün! İşte fildişi boru burada!” diye haykırdığını işitmiş.

Bu haykırışı işitince, zaten simsarın yanına kadar gelmiş bulunan Şehzade Hasan, şaşkınlıkla irkilmiş; ve ardında bulunan dükkânın sahibine doğru dönerek ona “Tanrı senden yana olsun! Efendim, bu küçük fildişi boruyu bunca aşırı bir fiyata satan şu adamın akli yerinde mi, yoksa fikrini tümünden yitirmiş mi bulunuyor? Galiba sırf şaka olsun diye böyle haykırıyor!” demiş. Dükkânın sahibi de ona “Vallahi, efendim, bu adamın bizim tellallarımız içinde en namuslu ve en akli başında birisi olduğuna seni temin ederim. Kendilerine güven verdiği ya da mesleğin en eskisi olduğu için, tacirler onunla çok sık iş görürler! Eğer aklını bu sabah yitirmemişse, ki sanmıyorum, onun sağ duyusuna da tanıklık ederim! Tellal bu fiyat üzerinden satışa arz ediyorsa, bu fildişi borunun, erdemi açıkça belli olmasa da, otuz bin dinar, hatta daha da fazla etmesi gerek! Zaten, eğer arzu edersen, tellalı çağırırım; kendin onu sorguya çekersin! Dolayısıyla senden dükkânıma girip oturmanı ve bir an istirahat etmeni rica edeyim!” demiş.

Şehzade Hasan da tacirin bu nazik davetini kabul etmiş ve oturur oturmaz tellal, henüz adı çağırılmadan dükkâna yaklaşmış. Tacir ona “Ey tellal *falan* kişi, şurada gördüğün sayın tacir, senin küçük bir fildişi boru için otuz bin altın dinar isteyerek haykırdığını duymuş; doğrusu ben de, senin tam bir dürüstlikle donanmış olduğunu bilmesem, buna çok şaşardım. Bu durumda, senin hakkında yanlış bir fikir edinmemesi için bu saygın kişiye yanıt ver!” demiş. Tellal da Şehzade Hasan’a doğru dönerek ona “Gerçekte, efendim, göze görünmeyen şey için kuşku duyulması doğrudur! Ama göreceğini gördüğün zaman, artık kuşkuyu terk edersin! Borunun fiyatına gelince, biçilen otuz bin altın dinar satışa sunulmuş fiyatıdır; aslında malın değeri kırk bin

dinardır. Bana da daha düşük bir fiyatla satmam ve ancak bunu peşin ödeyene teslim etmem için talimat verilmiştir!” demiş. Şehzade Hasan “Senin sözüne güvenmek isterim, tellal; ama yine de bu borunun bu denli değerli olması için ne gibi bir erdemi olduğunu ve hangi özelliğiyle dikkati çektiğini bilmem gerekir!” demiş. Tellal da “Bil ki, efendim, bu borunun ucuna takılmış billurdan, neyi görmek niyetinde olduğunu içinden geçirerek bakarsan, o anda bu niyetin gerçekleşir ve göreceğini görürsün!” demiş. Şehzade Hasan “Gerçeği söylüyorsan, ey kutsanası tellal, sana, istediğin bedeli ödemekle kalmayacak, tellallık hakkı olarak da bin altın dinar ödeyeceğim!” demiş. Ve “Bana çabucak borunun gözüme uydurmam gereken ucunu göster!” diye sözünü sürdürmüş. Tellal da ona bu yeri göstermiş.

Şehzade, Nurü'n-Nehar'ı görmek dileğiyle billurdan bakmış. Ve onu ansızın, hamamın kurnasının başında oturmuş, yıkanmasına yardım eden kölelerinin arasında iken görmüş. Kız, suyla oynayarak ve aynasında kendisini seyrederek gülüyormuş. Onu bu denli güzel ve bu denli yanibaşındaymış gibi görünce, Şehzade Hasan, heyecanının sınırına ulaşarak büyük bir haykırış koparmaktan kendini alıkoyamamış ve nerdeyse boruyu elinden düşürüyormuş.

Böylece bu borunun dünyada var olabilecek en harika şey olduğunun kanıtını edinince, bu yolculuk on yıl sürse ve tüm dünyayı dolaşsa da, buna eşit değerde başka bir şey bulmasının mümkün olmadığını anlayarak onu hemen satın almakta kararsızlık göstermemiş. Ve tellala kendisini izlemesini işaret etmiş; kalmakta olduğu hana gitmiş ve kölesi aracılığıyla tellala kırk kese altın ödemiş ve buna simsarlık bedeli olarak da bir kese daha eklemiş. Ve fildişi boruya sahip olmuş.

Şehzade Hasan bu değerli eşyaya sahip olunca, kardeşlerinin bundan daha iyisini bulamayacağından ve onlar üzerinde üstünlük sağladığından güven duyarak yeğeni Nurü'n-Nehar'a kendisinin sahip olacağından kuşku duymamış. Ve sevinç dolu, önünde daha uzun bir süre bulunduğunu düşünerek. İranlıların âdetleri ve adabı üzerine bilgi edinmeyi ve Şiraz kentinin görülmeye değer yerlerini gezmeyi düşünmüş. Ve dolaşarak, seyrederek ve rastladıklarını dinleyerek günlerini geçirmeye baş-

lamış. Ve zekâdan nasibi olduğundan ve duyarlı bir ruha sahip bulunduğundan, bilgili kişilerle ve şairlerle düşüp kalkmış ve en güzel İran şiirlerini ezbere öğrenmiş. Ve ancak o zaman yeniden ülkesine dönmeye karar vermiş; ve aynı kervanın dönüşünden yararlanarak onu oluşturan tacirlerin arasına katılıp yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığından, başına hiç bir kötülük gelmeksizin buluşma yeri olan üç yol ağzındaki hana ulaşmış. Ve orada kardeşi Şehzade Ali'yi bulmuş. Ve orada kendisiyle birlikte üçüncü kardeşlerinin dönmesini beklemeye başlamışlar. Onların durumu işte böyleymiş!

Üç şehzadenin en genci olan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, ey bahtıgüzel şah, işitmen için bana kulak vermeni sende rica ediyorum, şöyleymiş:

Gerçekten olağandışı bir şey görmeksizin uzun bir yolculuk yaptıktan sonra, kendisine Semerkand olduğu söylenen bir kente gelmiş. Burası, gerçekte, şimdi sizin şanlı kardeşiniz Şahzaman'ın hüküm sürmekte olduğu Semerkandü'l-Acem imiş. Ve geldiğinin ertesi gününden başlayarak, Şehzade Hüseyin, o ülkenin dilinde pazar diye anılan çarşıya gitmiş. Ve pazarı çok güzel bulmuş. Ve iki gözünü açarak ve her yana bakarak yürümekteyken, ansızın, iki adım önünde, elinde bir elma tutan bir tellalın bulunduğunu görmüş. Bu elmanın bir yanı kızıl, öteki yanı altın sarısı olup karpuz kadar iriymiş ve hayranlık verici bir görünüşü varmış. Şehzade Hasan onu satın alma arzusu duymuş ve onu taşımakta olan kişiye sormuş: "Bu elma kaçadır, ey tellal?" Tellal da ona "Sunuluş fiyatı otuz bin altın dinardır, efendim. Ama, bana, parayı peşin sayana kırk bine bırakmam için talimat verildi!" demiş. Şehzade Hüseyin "Allah için, ey tellal, bu elma çok güzel ve hayatımda asla bu kadar güzelini görmedim! Ama, bu denli yüksek bir fiyat isteyerek şaka yapıyor olmalısın!" diye haykırmış. Tellal "Yo, vallahi, efendim! İstedğim bu fiyat, elmanın gerçek değeriyle kıyaslanınca, hiç bir şey değildir. Çünkü görünüşü her ne kadar güzel ve hayranlık verici ise de, kokusuyla karşılaştırılınca pek bir şey ifade etmez; kokusu da, efendim, her ne kadar hoş ve zevk verici olsa da, erdemleriyle karşılaştırılınca hiçbir değer taşımaz! Erdemlerine gelince, ey başımın tacı, ey soylu efendim, ne denli harika

olsa da, insanların sağıklarını elde etmeleri bakımından kullanım ve etkileri ile kıyaslanınca pek bir şey değildir!” diye yanıt vermiş. Şehzade Hüseyin “Ey tellal, madem öyledir, bana ilkin onun kokusunu duyur. Ondan sonra da erdemleri, kullanımı ve etkilerinin ne olduğunu açıklarsın!” demiş. Tellal, elini uzatarak elmayı şehzadenin burnunun ucuna götürmüş, o da elmayı koklamış. Ve kokusunu öylesine içe işleyici ve hoş bulmuş ki, kendini tutamayarak “Ya Allah! Yolculuğumun tüm yorgunluğunu unuttum, sanki anamın karnından yeni doğmuş gibi oldum! Bu ne tarifi imkânsız bir koku böyle!” diye haykırmış. Tellal da “Pekâlâ, efendim, ben şimdi senin üzerinde, bu elmayı koklayarak nasıl beklenmedik etkiler yaptığını denemek istiyorum. Bil ki, bu elma doğal değil, insan eliyle yapılmıştır; ve kör ve duyusuz bir ağacın ürünü değildir, ama tüm yaşamını bitkilerin ve madenlerin erdemleri üzerinde deney ve araştırmalarla geçirmiş büyük bir bilginin, ünlü bir feylesofun incelemeleri ve özenli çalışmasının ürünüdür. Sonunda özünü tüm yararlı bitkilerin ve iyileştirici madenlerin oluşturduğu bu elmayı meydana getirmiş. Gerçekten, en korkunç hastalıklara kapılmış bir hasta bile, bu hastalık veba, kızıl ya da cüzam da olsa, hatta hasta ölüm halinde de bulunsa, sadece onu koklayarak yeniden sağılığına kavuşur. Zaten, biraz önce sen, koklayarak onun etkisine tanıklık etin; çünkü koklar koklamaz tüm yolculuk yorgunluklarından kurtuldun! Ama ben isterim ki, onun erdemlerini senin de anlayan ve özelliklerini kavraman için bu kente herkesin bildiği, şifa bulmaz bir hastalığa uğramış bir kişi, senin gözlerinin önünde iyileşsin! Bunu anlayan için, burada toplanmış bulunan ve birçokları hâlâ yaşamakta ise, bunun, şu gördüğün elma sayesinde olduğunu bilen tacirlere bunu sorman yeter!” demiş.

Ve tellal böylece konuşurken, oraya gelip yörelerini saran birçok kişi “Evet, vallahi! Bu söyledikleri tümüyle gerçek! Bu elma, elmaların sultanıdır! Ölümün kapısındaki en umutsuz hastaları bile iyileştirir!” demişler. Ve söylediklerinin kanıtını sağlamak üzere oradan geçen kör ve inmeli bir zavallı adamın bir hamalın sırtındaki küfe içinde taşınmakta olduğunu görünce, tellal çabucak onun yanına yaklaşp elmayı burnuna tutmuş. O sakat birdenbire küfeden başını kaldırmış ve hamalın tepesinden fırlayarak çevik

bir kedi gibi ve gözlerini fıldır fıldır oynatarak bacaklarını yele kaptırıp uzaklaşmış. Herkes bunu görmüş ve tanıklık etmiş.

O zaman Şehzade Hüseyin, bu harika elmanın etkinliğine inanarak, tellala “Ey yüzü iyiliğe delalet eden kişi, senden beni hana kadar izlemeni rica ediyorum” demiş. Ve onu kalmakta bulunduğu hana götürmüş; orada kendisine kırk bin altın dinar ödemiş ve bin dinar içeren bir keseyi de simsarlık bedeli ve ödül olarak vermiş. Böylece harika elmanın sahibi olmuş ve ülkesine dönmek üzere sabırla bir kervanın yola çıkmasını beklemiş. Çünkü, bu elmayla iki kardeşinin bulacaklarına üstün geleceğine ve Sultan Nurü’n-Nehar’ın kocası olacağına inanmış bulunuyormuş. Ve kervan hazır olunca, Semerkant’tan ayrılmış ve uzun yolculuğun yorgunluklarına karşın, Tanrı’nın izniyle güven içinde üç yol ağzındaki hana ve orada kendisini bekleyen kardeşlerine ulaşmış. Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirlerini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra ortaklaşa yemek yemek üzere sofraya oturmuşlar. Yemekten sonra, en büyükleri olan Şehzade Ali, söz alarak “Kardeşlerim, yolculuklarımızın ayrıntılarını anlatmak üzere önümüzde yaşanacak bütün bir ömür var! Şimdiyse birbirimize girişimimizin amacı ve ürünü olan getirdiğimiz nadir şeyleri, önceden adaletli bir karara varmak ve sultan babamızın, yeğenimiz Nurü’n-Nehar Sultan konusunda karar alması için, hangisini üstün bulacağını anlamak üzere, birbirimize göstermemiz gerek” demiş. Sonra bir an susup sözünü “Hepinizin büyüğü olduğum için, ilk kez ben açıklıyorum. Bilin ki Hindistan’a yaptığım yolculuk sonunda derya kenarındaki Bişangar ülkesine ulaştım. Ve oradan tek getirdiğim şey, burada üzerinde oturmakta olduğum seccadedir. Görünüşte bildiğimiz yünden örülmüş ve

gösterişsiz bir hali vardır. Ama ben bu halı sayesinde yeğenimizi kazanmayı umuyorum” diye sürdürmüş. Ve kardeşlerine uçan halının tüm öyküsünü ve erdemini ve de onu kullanarak Bişangar ülkesinden göz açıp kapayıya kadar geçen bir süre de nasıl döndüğünü anlatmış. Ve sözlerine daha da fazla değer kazandırmak için, kardeşlerine yanibaşında halının üzerinde oturmalarını rica etmiş ve onlara havada, başka araçlarla birkaç ayda yapabilecekleri bir yolculuğu göz kapayıp açınca kadar geçen bir süre de yaptırmış. Sonra da “Şimdi, getirdiklerinizin benim halımla kıyaslanabilir şeyler olup olmadığı konusunda bana bilgi vermenizi bekliyorum!” diye eklemiş. Ve böylece elinde bulundurduğu şeyin yüceliğine güvenip gururlanarak susmuş.

Sırası gelen Şehzade Hasan, söz alarak “Gerçekte, kardeşim, bu halı akla durgunluk veren bir şey; ve hayatım boyunca böylesine bir şey görmedim ben. Ama, nedenli harika olursa olsun, siz ikiniz de benimle birlikte dünyada dikkati çekmeye değer başka şeylerin de bulunabileceğini anlayacaksınız; ve size bunun kanıtını vermek üzere, işte ilk görüşte size pek öyle olağandışı bir özelliği olduğu anlaşılmayan fildişinden bir boru! Ama bana inanın ki ödediğim bedele değer; ve alçakgönüllü görünüşüne karşın harika bir şeydir bu! Şu billurun bulunduğu ucuna gözünüzü uydurarak bakarsanız, bana inanmakta hiçbir kuşku duymayacaksınız. Alın elinize! Benim size gösterdiğim gibi yapın!” demiş.

Ve fildişi boruyu sağ gözüne uydurmuş ve sol gözünü kapatmış; sonra da “Ey fildişi boru, bana hemen Sultan Nurü’n-Nehar’ı göster!” demiş. Ve billuru araya sokarak bakmış. Ondan gözünü ayırmayan iki kardeşi de, birdenbire onun çehresinin değiştiğini görerek şaşırılmışlar ve daha ona ne olduğunu sormaya vakit kalmadan Şehzade Hasan “Tanrı’dan başka güç sahibi ve baş vurulacak varlık yoktur! Kardeşlerim, biz üçümüz de mutluluğu bulmak için boşu boşuna zorlu yolculuklara çıkmışız! Ne yazık ki birkaç dakika içinde yeğenimiz artık hayatta olmayacak; çünkü onun yatağında uzanıp yatmış bulunduğunu, yöresini gözyaşı döken kadınların ve umutsuzca çırpınan haremağalalarının çevirmiş bulunduğunu görüyorum. Siz artık onun içinde bulunduğu acıklı hali kendiniz düşünebilirsiniz, ah yarabbi ne felaket!” diye haykırmış. Ve böylece konuşarak fildişi boruyu,

sultanı görmesini dileyerek Şehzade Ali'ye uzatmış. Şehzade Ali de, billurun içinden bakarak irkilmiş ve kardeşi kadar perişan olmuş. Sonra da Şehzade Hüseyin boruyu ellerine almış ve aynı keder verici görüntüyü görmüş. Ama, kardeşleri kadar üzgün görünecek yerde gülmeye başlamış ve "Kardeşlerim, gözlerinizi silin ve ruhunuzu yatıştırın; çünkü yeğenimizin hastalığı bize görüldüğü haliyle oldukça ağır olsa da, şurada gördüğünüz elmanın erdemine karşı duramaz; onun bir kez koklanması bile ölüleri mezarından uğratar!" demiş. Ve birkaç sözcükle onlara elmanın erdemlerini etkilerini anlatmış; ve bununla hiç başarısızlığa uğramaksızın yeğenlerinin iyileşeceğini onlara açıklamış.

Bu sözleri duyunca, Şehzade Ali "Bu durumda, kardeşim, benim seccadem aracılığıyla hemen tüm gayretimizle sarayımıza ulaşmaktan başka yapacak şey yok. Sen de şu elmanın kurtarıcı erdemini sevgili yeğenimiz üzerinde denersin!" diye haykırmış.

Ve şehzadeler, kendilerine kavuşmak üzere kölelerini ata bindirip yola çıkardıktan sonra, Sultan Nurü'n-Nehar'ın odasına taşınmak dileklerini üçü birden açıklayarak halının üzerine binmişler; ve göz kırpıncaya kadar geçen bir sürede, halıya oturmuş halleriyle kendilerini sultanın odasında bulmuşlar.

Nurü'n-Nehar'ın nedimleri ve haremağaları, oraya nasıl ulaştılarını anlamadan, üç şehzadenin birdenbire ortaya çıktığını görünce, korkuya ve şaşkınlığına kapılmışlar. Ve haremağaları ilkin onları tanıyamayıp yabancı kişiler sanarak üzerlerine atılmak üzereyken hemen yanıldıklarını anlamışlar. Üç şehzade de hemen halının üzerinden kalkmış; Şehzade Hüseyin, Nurü'n-Nehar'ın can çekişmekte olduğu yatağa çabucak yaklaşmış ve burnunun ucuna harika elmayı uzatmış. Sultan gözlerini açmış, şaşkın gözlerle yöresindekilere bakarak başını sağa sola oynatmış ve yatağında doğrulmuş. Yeğenleri şehzadelere gülmüş ve öpsünler diye elini onlara uzatmış; onlara hoş gelişler dileyerek yolculuklarının nasıl geçtiğini sormuş. Onlar da Tanrı'nın yardımıyla onun sağlığına kavuşması için tam zamanında yetiştiklerinden dolayı mutluluklarını bildirmişler. Nedimleri de Şehzade Hüseyin'e teşekkürler etmişler. Sonra da giyinmek arzusu gösterdiğinden, yeğenleri, yaşamının uzun olmasını dileyerek izin alıp yanından ayrılmışlar.

Ve yeğenlerini nedimelerinin bakımına terk ederek üç kardeş gidip babaları sultanın ayaklarına kapanıp ona saygılarını belirtmişler. Sultan da, daha önce haremağalarından onların geri döndüklerini ve sultan kızının iyileştiğini öğrenmiş bulunmakla, onları ayağa kaldırıp kucaklamış ve hepsinin sağlıklı geri dönmüş bulunmalarını görmekten dolayı onlarla birlikte sevinç duymuş. Böylece birbirlerine karşılıklı sevgilerini sunduktan sonra, üç şehzade her biri birlikte getirdikleri nadir eşyayı sultana sunmuş. Ve bu konuda açıklanması gereken her şeyi ona açıkladıktan sonra, fikrini ve hangisini üstün bulduğunu açıklamasını kendisinden rica etmişler.

Sultan, getirilmiş olan şeyler ve yararları ile ilgili açıklamaları dinledikten sonra, bir süre derin derin düşünerek sessiz kalmış. Sonra, başını kaldırarak onlara “Oğullarım, mesele oldukça çetin; çözümü de yola çıkmadan önceki kadar, hatta ondan da fazla güç! Çünkü getirdiğiniz nadir eşya kendi başlarına çok değerli olsalar da öte yandan adaletli hükmetmek gerekirse, her biri yeğeninizin iyileşmesinde kendi bakımından aynı ölçüde katkıda bulunmuştur. Gerçekten, ilkin fildişi boru, sultanın durumunu size açıklamış; halı da büyük bir hızla sizi onun yanına götürmüş; elma da onu iyileştirmiştir. Ama Tanrı'nın onayıyla, bu harika sonuç, eğer bulduğunuz nadir şeylerin biri eksik olsa ortaya çıkmazdı. Dolayısıyla, siz babanızın, seçimini belirtmekten yana öncekinden de sıkışık durumda bulunduğunu görmektesiniz. Ve her birinizin adalet duygusuyla donanmış olduğunuzu bilerek siz de benim kadar sıkışmış ve şaşırılmış olmalısınız!” demiş.

Ve böylece bilgelik ve tarafsızlıkla konuşarak sultan, durum üzerinde yeniden düşünmeye koyulmuş. Ve bir saatlik bir süre geçtikten sonra “Oğullarım bu dar boğazdan çıkmak için bana tek bir çare var gibi görünüyor. Şimdi onu size açıklayacağım. İşte şöyle çocuklarım: Daha geceye ulaşınca kadar zamanınız olduğundan, her birinizi birer yay ve ok alın elinize ve kent dışına çıkın, at binenlerin cirit oynadığı meydana gidin; ben de sizinle oraya geleceğim. Size bildiriyorum ki, okunu kim daha ileriye fırlatabilirse, Sultan Nurü'n-Nehar'ı onunla evlendireceğim!” diye haykırmış. Üçü birden işitip itaat ettikleri yanıtını

vermişler. Ve hep birlikte, sarayın birçok görevlisi kendilerini izlerken, meydana gitmişler.

Şehzade Ali, büyükleri olarak, eline okunu ve yayını alarak ilk atışı yapmış; Şehzade Hasan da ikinci atışı; ve oku ağabeyinin okunun ulaştığı yerden de uzağa düşmüş. Üçüncü atışı da Şehzade Hüseyin yapmış; ama oldukça uzun bir güzergâhta postalar halinde yerleştirilmiş görevlilerin hiçbiri, havayı düz bir çizgi doğrultusunda delerek geçen ve uzaklarda kaybolan okun düştüğü yeri görmemiş. Koşuşup araştırmışlar ama, harcanan onca çabaya karşın onu bulamamışlar.

O zaman sultan, oraya toplanmış tüm görevlilerin önünde, üç şehzadeye “Oğullarım, gördüğünüz gibi talih hükmünü yürütüyor! Görünüşe göre, ey Hüseyin, senin çektiğin ok en uzağa düşmüş olabilecekken yengin sayılamıyorsun! Çünkü zaferi belirgin ve kesin kılacak okun bulunması gerekli! Bu durumda, ey Hasan oğlum, tartışmasız olarak, amcanın kızı Nurü’n-Nehar’ın kocası sen olacaksın, çünkü talih böyle tecelli etti!” demiş.

Ve böylece hükmederek oğlu Hasan ile Sultan Nurü’n-Nehar’ın düğünlerinin hazırlıklarının yapılması ve kutlanması için buyruklar vermiş. Ve bundan birkaç gün sonra, büyük bir görkemle düğünleri kutlanmış. İşte Şehzade Hasan’ın ve karısı Sultan Nurü’n-Nehar’ın durumu böyleymiş!

Büyük oğul Şehzade Ali’ye gelince, evlenme merasimlerinde bulunmak istememiş; ve yeğenine karşı duyduğu tutkunluk çok canlı olduğundan ve artık sonuçsuz kaldığından, sarayda daha fazla kalamamış ve halkın önünde kendi iradesiyle babasının tahtından feragat ettiğini açıklayıp derviş donuna bürünmüş ve kutsallığı, bilgisi ve örnek tutulması yaşamıyla ünlenmiş bir şeyhin manevi yönetimine girmiş ve derin bir itikâfa çekilmiş. Onun durumu da işte böyleymiş! Oku uzaklarda yitip giden Şehzade Hüseyin’in durumuna gelince, şöyle..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

Oku uzaklarda kaybolan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, o da şöyle:

Nasıl kardeşi Ali, Şehzade Hasan'la Nurü'n-Nehar Sultan'ın düğünlerinde hazır bulunmak istememişse, o da aynı şekilde bu düğüne katılmaktan çekinmiş. Ama kesinlikle onun gibi derviş donuna bürünmeksizin, dünya yaşamından vazgeçmekten uzak, layık olduğu şeyden mahrum edilmiş olduğunu kanıtlamak için, onulmaz şekilde yitip gittiğine inanmadığı oku aramaya koyulmuş. Ve gecikmeksizin, düğün dolayısıyla, sarayda şenlikler sürüp giderken, yakınlarında kaçarak yarışmaların yapıldığı meydanın bulunduğu yöreye gelmiş. Ve her adımda sağa sola dikkatle bakarak okun izlediği doğrultuda yürümeye koyulmuş. Böylece hiçbir şey bulmaksızın epeyce uzaklara gitmiş. Ama, umudu kırılmaktan uzak, daima doğru bir çizgi izleyerek, daha da, daha da yürüyerek, ufku tümüyle örten bir kaya topluluğunun bulunduğu yere kadar gelmiş. Kendi kendine, eğer ok herhangi bir yerde bulunabilecekse, bu kaya yığını delip geçemeyeceğine göre, bu yerin, buradan başkası olamayacağını düşünmüş. Ve tam kafasında bu düşünce canlandığı sırada, ucu ileriye doğru ve toprağa gömülmüş olarak, adını taşıyan ve kendi eliyle fırlatmış olduğu aynı okun yerde yatmakta olduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Aman, yarabbi! Vallahi! Ne ben ne de dünyada başka bir kişi, kendi gücümüzle bir oku bu kadar uzağa fırlatabiliriz! İşte ok sadece bu iştirilmedik mesafeye ulaşmakla kalmamış, direnciyle böylesine geri düştüğüne göre kayalıklara da şiddetle çarpmış anlaşılan. Harika bir şey bu! Kim bilir bütün bunlarda ne gibi bir gizem var!" demiş.

Ve oku yerden alarak, kimi vakit oka, kimi vakit çarptığı kayaya bakarak sonunda, bu kayada kapı şeklinde içeriye doğru açılmış bir çöküntü bulunduğunun görmüş. Oraya yaklaşıp bakınca, gerçekten anahtarsız, kilitsiz, doğrudan doğruya kaya içinde açılmış ve ancak çevresinin hafif bir yarıklık halinde ayrına uğradığı maskelenmiş bir kapı bulunduğunun farkına varmış. Ve açılabilirliğini pek de ümit etmeden böylesi bir durumda oldukça doğal sayılabilecek bir hareketle kapıyı itmiş. Oysa kapının dokunuşuyla yerinden oynadığını görerek şaşakalmış. Ve yaptığı hareket üzerine pek kafa yormadan, ok elinde olduğu

halde, bu kapının açıldığı hafifçe aşağı doğru eğik geçide dalmış. Ama daha henüz eşiği aşmışken, kapı, sanki kendi gücüyle hareket edercesine üzerine kapanmış ve geçidin ağzını tümüyle kapatmış. Şehzade de kendini koyu bir karanlık içinde bulmuş. Kapıyı yeniden açmak için epeyce uğraştığı halde, ancak ellerini incitmiş ve tırnaklarını kırmış.

O zaman, artık dışarı çıkma düşüncesini terk ederek, büyük bir cesaretle yaratılmış bulunduğundan, geçidin hafifçe aşağıya doğru inen yolunu izleyerek karanlıklarda yol almakta kararsızlık göstermemiş. Ve hemen bir ışığın sökün ettiğini görerek çabucak ona doğru yönelmiş; ve kendini geçidin çıkış yerinde bulmuş. Ve ansızın çıplak göğün altında, ortasında şahane bir sarayın yükseldiği yemyeşil bir ovanın karşısında bulunduğunu görmüş. Daha bu sarayın yapılışını hayranlıkla izlemeye vakit bulmadan, oradan, sadece harika güzelliği ve saltanatlı edasıyla hiç kuşku bırakmadan hanımları olduğunu düşündüren, yöresi başka kadınlarla çevrili bir kadın, saraydan çıkarak kendisine doğru ilerlemiş. Bu kadın, kumaşı gerçek olduğu hissini vermeyen bir giysiye bürünmüş bulunuyor; çözükle saçları ayaklarına kadar dalgalanarak iniyormuş. Hafif bir yürüyüşle geçidin giriş yerine kadar ilerlemiş ve sevecenlikle dolu bir edayla elini uzatarak “Buraya hoş geldin, ey Şehzade Hüseyin!” demiş.

Onu görünce derin bir saygıyla önünde eğilen genç şehzade, hayatında hiç görmediği ve ülkesinin başkentine bu denli yakın olsa da asla sözü edildiğini duymadığı bir ülkede yaşayan bir kadının kendi adını böylesine anmasıyla şaşırmanın sınırına ulaşmış! Tam ağzını açıp buna ne kadar şaşırdığını ifade etmek isterken, harika genç kadın, ona “Bana soru sorma! Sarayıma gittiğimiz zaman haklı merakını ben kendim doyuracağım!” demiş. Ve gülerek onun elini tutmuş ve onu geçitler boyunca yürüterek bahçeye açılan mermer sütunlu bir giriş yerinden merasim salonuna doğru götürmüş. Orada şehzadeyi bu şahane salonun ortasındaki divanda yanına oturtmuş. Ellerini kendi iki elinin arasına alarak şehzadeye “Ey büyüleyici Emir Hüseyin, şaşkınlığın, seni doğduğundan beri tanıdığımı ve beşiğinin üzerine eğilerek sana gülümsemiş bulunduğumu öğrenince geçecektir. Gerçekte ben, bir ecinni sultanıyım. Ve bahtım senin üzerine

yazılmıştır. Ve senin Semerkand'da satın aldığın o harika elmayı satışa sunan, Kardeşin Ali'nin Bişangar'dan edindiği seccadeyi de, kardeşin Hasan'ın Şiraz'da bulduğu fildişi boruyu da sağlayan benim! Bütün bunlar, seni ilgilendiren her şeyden haberi bulduğumu sana anlatmak için kâfi olmalıdır. Ben, bahtım seninkine bağlı olduğuna göre, senin, yeğenin Nurü'n-Nehtar'ın kocası olmaktan da daha büyük bir mutluluğa layık olduğunu düşündüm. İşte bundan dolayı senin okunu gözden kaybettim ve buraya kadar ulaştırdım; böylece onu aramak için buralara kadar gelmeni istedim. Ve artık senin de şimdi ellerinin arasından mutluluğu kaçırmaman gerekir!" demiş.

Büyük bir incelikle vurgulanan bu son sözleri söyledikten sonra, güzel ecinni sultan, epeyce kızarak başını önüne eğmiş. Bundan dolayı güzelliği dayanılmaz bir hal almış. Artık yeğeni Nurü'n-Nehtar'ın kendisine ait olamayacağını anlamış olan ve ecinni sultanının güzelliğinden, göz alıcılıktan, hoşluktan, zekâdan ve zenginlikten yana onu ne denli aşmış bulunduğunu görerek ve de gördüğü şeylerden ve içinde bulunduğu saraydan etkilenerek Şehzade Hüseyin de, bahtına, elinden tutarcasına onu bu yere getirmesinden dolayı şükretmekten başka bir şey yapamamış; ve güzel ecinniyenin önünde eğilerek ona "Ey ecinniler ecesi, ey güzellik sultanı, ey yüce varlık! Senin arzularına esir olmak, layık olmadığım bir nimet olarak kavuşmuş bulduğum sanki benim gibi bir âdemoğlunu hayran kılmak için yaratılmış üstünlüklerine zincirlenmiş bulunmak ne büyük mutluluktur! Ah! Nasıl oluyor da, senin gibi bir ecinni kızı, bakışlarını aşağı tabakadan bir âdemoğluna fırlatabilir ve onu hava ülkelere ve yeraltı diyarlarını yöneten göze görünmez hükümdarlara yeğ tutar? Ama belki de, ey sultan, anan babanla dargınsın ve onlara darılarak, baban ecinniler şahının ve annen ecinniler sultanının ve de tüm öteki yakınlarının rızası olmaksızın beni kabul ettiğin bu sarayda oturuyorsun! Ve belki de, bu durumda, ben senin için bir tedirginlik, bir sıkıntı ve bir usanç kaynağı olmalıyım!" demiş. Ve böylece konuşarak Şehzade Hüseyin, yerlere kadar eğilip ecinni sultanın giysisinin eteğini öpmüş; o da kendisini yerden kaldırarak ve ona elini uzatarak "Bil ki, ey Şehzade Hüseyin, bil ki ben, kendi kendimin efendisiyim ve

yaptıklarına hiçbir ecinninin karışmasına asla izin ve kimseye hesap vermeden her zaman keyfimce hareket ederim. Dolayısıyla bu konuda için rahat olsun; başımıza da mutlu olmaktan başka birşey gelmez!” demiş. Sonra da “Benimle evlenmek ve bana sevgiyle bağlanmak ister misin?” diye eklemiş. Şehzade Hüseyin de “Ya Allah! İster miymişim? Ama ben seni kocan olarak değil, kölelerinin en düşkününü olarak seninle birlikte sadece bir gün geçirmek için hayatımı veririm!” diye haykırmış. Ve böylece konuşarak yeniden güzel ecinniye'nin ayaklarına atılmış, o da kendisini kaldırıp ona “Madem ki böyledir, ben de seni kocam olarak kabulleniyorum, bundan böyle de senin eşinim!” demiş. Ve de “Şimdi, herhalde acıkmış olduğundan, birlikte gidip ilk yemeğimizi yiyelim!” diye eklemiş.

Ve onu ilkinden de görkemli ve görölmesi zevk veren bir düzenle sıralanmış amber kokulu sayısız mumun aydınlatığı ikinci bir salona götürmüş. Ve onunla birlikte, yüreği kıvançlandıran yemeklerle donanmış altın bir tepsinin önüne oturmuş. Ve oturmalarıyla birlikte, uyumlu sazların musikisine ayak uyduran kadınlar, sanki gökten inmişçesine ilahi bir sesle hep bir ağızdan şarkı söylemeye başlamışlar. Ve güzel ecinniye adlarını anarak sofranın en lezzetli yemeklerinden lokmalar sunarak yeni evlendiği kocasına, kendi elleriyle hizmette bulunmuş. Ve Şehzade Hüseyin, daha önce adlarını hiç işitmediği bu lezzetli yemekleri, şaraplar, meyveler, hamur işleri ve reçeller ve daha önce benzerlerini âdemoğlularının düğün ve şenliklerinde hiç tatmadığı birçok şeylerle birlikte yiyerek çok lezzetli bulmuş.

Yemek bittiğinde, güzel ecinniye ve kocası, kubbe şeklinde oyulmuş ve ilk ikisinden çok daha güzel olan üçüncü bir salona gidip oturmuşlar; ve sırtlarını, harika bir incelikle iğneyle işlenmiş çeşitli renkteki büyük çiçeksi süslerle donanmış ipekten yastıklara yaslamışlar. Ve birdenbire ecinni kızlarından oluşmuş büyük bir rakkase topluluğu salona girmiş ve kuşların yeğniligiyle hayran olunacak adımlarla raksetmişler. Çalanları göze görünmeyen ama yukarıda bir yerlerden gelen bir musiki de aynı zamanda duyulmuş. Ve bu raks güzel ecinniye ve kocası ayağa kalkıncaya kadar sürüp gitmiş. Ve rakkaseler, uyumlu ayak hareketleriyle, uçuşan tüller gibi salondan dışarı çıkmışlar

ve yeni evlilerin önünde, zıfak yatağının hazırlanmış bulunduğ u odanın kapısına kadar yürümüşler. Onlar odaya girerken, sıra oluşturmışlar. Sonra da onları yatmaları ya da uyumaları için özgür bırakarak çekilmişler. İki genç evli de kokulu yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

İki genç evli de yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar. Şehzade Hüseyin de böylece ecinniye nin zevkine varmış ve bu zevki başka zevklerle kıyaslamış. Ve bu bakire ecinniyede, insan ırkından genç kızlarda ne yakından ne de uzaktan asla bulamayacağı bir üstünlük bulmuş. Ve onun kıyas kabul etmez çekiciliklerini yeniden tatmak isteyince, o yeri sanki daha önce hiç dokunmamışçasına bozulmadık bulmuş. O zaman ecinni kızlarında bekâretin, bozuldukça yeniden oluştuğunu anlamış. Ve kendisini elinden tutarak bu beklenmedik sonuca ulaştıran talihe git tikçe daha fazla övgüler yağdırmış. O geceyi ve onu izleyen daha pek çok geceyi ve gündüzü, yazgısının sağladığı zevkler içinde geçirmiş. Bedenine sahip oldukça eskimekten uzak, yenilenen, bedensel üstünlüğünün yanında ruhsal güzelliklerini de durmadan yeniden keşfettiği güzel ecinni sultanına karşı duyduğu aşk durmadan artıyormuş.

Bu mutlu yaşam içinde altı ay geçtikten sonra, babasına karşı her zaman büyük bir oğul sevecenliği göstermiş olan Şehzade Hüseyin, nedenini bilemedikçe onun bu uzayıp gitmiş olan yokluğunun babasını sınırsız bir kedere atmış olabileceğini düşünmüş; ve onu görmek için ateşli bir arzu duymaya başlamış. Bunu kem küm etmeden karısı ecinniyeye açmış; o da ilkin onun bu kararından çok sarsılmış; çünkü bunun, kendisini terk etmek için bulduğu bir bahane olmasından korkuyormuş. Ama Şehzade Hüseyin, ona, kendisine olan bağlılığı ve şiddetli tutkusu üstüne öylesine kanıtlar vermiş ve bunları vermeyi sürdürmüş ve de

yaşlı babasını öylesine bir sevecenlikle ve sözsellikle anlatmış ki, karısı artık onun isteğine karşı durmak istememiş. Ve onu kucaklayarak “Kuşkusuz, sevgilim! Eğer sadece kalbimin sesine kulak verseydim birlikte yaşadığımız yerlerden tek bir gün için, hatta daha kısa bir süre için bile uzaklaştığını görmeye razı olmazdım. Ama şimdi senin bana karşı olan bağlılığına ve sözlerinin gerçekliğine ve aşkının sağlamlığına büyük bir güven duydum; artık gidip sultan babanı görme iznini sana vermemelik etmek istemiyorum. Ama şu şartla ki, yokluğun uzun sürmemeli ve bu konuda, yemin vermelisin!” demiş. Şehzade Hüseyin de, kendisine karşı anlayış gösterdiğinden ötürü duyduğu minnetle ecinniye eşinin ayaklarına kapanmış ve ona “Ey başımın tacı, ey güzellik sultanı, bana bağışladığın lütfun değerini bütününü biliyorum ve sana bu konuda ne kadar teşekkür etsem, emin ol ki, azdır. Ve de sana başım üzerine yemin ederim ki, yokluğum çok kısa sürecektir. Zaten insan, seni, benim gibi sevince, babamın yanına gidip gelmek için yeterli olan zamanın ötesinde bir uzatma yapabilir mi? Böyle olunca ruhunu sakinleştir ve gözlerinin yaşını kurut; çünkü her zaman seni düşünür olacağım; ve inşallah başıma kötü bir şey de gelmeyecektir!” demiş.

Şehzade Hüseyin’in bu sözleri, güzel ecinniyenin heyecanını yatıştırmış; ve kocasını yeniden kucaklayarak ona “Tanrı’nın korumasına güvenerek git öyleyse, sevgilim; ve sağlıklı bana geri dön. Ama, daha önce, yokluğun süresince babanın sarayında nasıl davranman gerektiğine dair sana söyleyeceğim bazı görüşlerimi kesinlikle kötü bulmamamı senden rica ederim. İlkin, düşünüyorum ki, evlenmemizden ve benim ecinnilerin kızı olduğuma dair niteliğimden ve de oturduğumuz yerden ve seni buraya ulaştıran yoldan babana ya da kardeşlerinden herhangi birine söz etmekten sakın. Onların hepsine sadece bütün varlığıyla mutlu olduğunu, tüm arzularının yerine geldiğini ve yaşadığın mutluluğu sürdürmekten başka bir dileğin bulunmadığını ve onların yanına dönmekteki tek nedeninin kendilerini bahtıyla ilgilenmekten gelen kaygılarını gidermek olduğunu bildirmekle yetinmelerini sağla” diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak güzel ecinniye, kocasının yanına gereğince silahlandırılmış yirmi atlı ecinni katmış ve ona binmesi için öylesine güzel bir at getirmiş ki, babasının ne sara-

yında ne de ülkesinde eşi benzeri varmış. Ve Şehzade Hüseyin, her şey hazır olunca, onu kucaklayarak ve durup dinlenmeden kendisine vaadini tekrarlayarak ecinniye sultanı olan karısından izin almış. Sonra heyecanla titremekte olan güzel atına yaklaşmış, onu eliyle okşamış, kulağına seslenmiş ve onu öpmüş, sonra da zarif bir hareketle sırtına atlamış; karısı da onu izlemiş ve ona hayran olmuş. Ve son vedaları yerine getirdikten sonra, şehzade atlıların başına geçerek yola koyulmuş.

Onu babasının başkentine götüren yol uzun olmadığından, Şehzade Hüseyin, kentin giriş yerine ulaşmakta gecikmemiş. Onu tanıyan halk da, yeniden kendisini görerek mutlulanmış ve onu haykırışlarla karşılamış ve sevinç çılgınlıkları kopararak sultanın sarayına kadar ona eşlik etmiş. Babası da, onu görünce mutlulanmış ve onu kollarına alarak ve kendisini baba sevecenliğine ve uzun ve nedeni bilinmez bir yokluğun içine attığı keder ve üzüntüye kaptırarak ağlayıp sızlanmış. Ve ona “Ah oğlum! Artık seni yeniden görme ümidini tümüyle yitirmiştim. Gerçekte, bahtın kardeşin Hasan’ın yararına aldığı kararı izleyerek umutsuzca bir davranışta bulunmuş olmandan korkmakta idim!” demiş. Şehzade Hüseyin de “Kuşkusuz, babacığım, bana, onu ele geçirmek tek dileğim olduğu için yeğenim Nurü’n-Ne-har’ı yitirmek çok acı geldi. Aşk da öyle pek istendiği zaman terk edilebilecek bir tutku değil; özellikle size egemen olan, sizi sahiplenene ve aklın görüşlerine başvurmak için size zaman bırakmayan bir duygu olunca. Ama, babacığım, meydanda kardeşlerimle birlikte yarışırken, herkesin önünde okumu çekince, onu belli bir doğrultuda fırlattığım halde ok olağandışı ve izah edilemez tarzda, tüm araştırmalara karşın, bulunamayışla, başıma gelen olayı kuşkusuz unutmamışsındır. Oysa, ben aykırı bahtım yüzünden böylece yenik düşünce, anlayamadığım bu serüven dolayısıyla tedirgin ruhumu tam anlamıyla doyurmadan asla sızlanarak vakit geçirmek istemedim. Ve kardeşimin düğün merasimi sırasında kimseye fark ettirmeden uzaklaştım ve okumu bulmaya gayret etmek üzere tek başıma meydana döndüm. Ve okun izleyeceği farzolanan doğru bir çizgide yürüyerek ve her yana bakınarak ve de gözümü daima o yandan bu yana sakınarak ve uzaktan yakından bir oka benzeyebilecek her bir şeyi

görüp incelemek zahmetine katlanarak ileriye doğru yürüyüşümü sürdürdüm. Böylece epeyce uzak bir mesafe içinde yol aldım ve sonunda benimkinden bin kez daha güçlü bir kolun bile bu denli uzaklara ok fırlatmasının mümkün olmadığını düşünerek okumla birlikte tüm sağduyumu da yitirip yitirmedigimi kendi kendime sordum. Artık, özellikle ufku tam anlamıyla kapatan bir kaya silsilesine ulaştığımı görerek girişimimi terk etmeye hazırlanırken; birdenbire, bu kayaların birinin dibinde kendi okumu gördüm, ucuyla toprağa gömülmemiş, ama çarpmış olacağı yerin biraz uzağındaki bir mesafede yatmaktaydı. Bu buluş beni sevindireceğine büyük bir şaşkınlığa düşürdü. Çünkü, oku bu denli uzağa atmamın imkânı bulunmadığını düşünüyordum. Ve işte, o sırada, babacığım, bu gizlin ve Semerkant'a yaptığım yolculukta başıma gelen her şeyin açıklamasını buldum. Ama bu öylesine bir sır ki, yeminimi bozmadan sana açıklayamam. Bu konuda söyleyebileceğim tek şey, babacığım, o andan başlayarak, yeğenimi de, yenilgimi de, bütün sıkıntılarımı da unuttum ve mutluluğun güzel sade yoluna girdim. Ve benim için, sadece, sevgisini dünyada her şeyin üstünde tuttuğum bir babanın bulunduğu yerden uzakta olduğum düşüncesiyle ve onun benim için kaygılanmakta olduğu hakkında hissettiğim tedirginlikle bulunan, zevkli bir yaşam başladı. O zaman, seni gelip görmemin ve seni yatıştırmanın görevim olduğu inancına kapıldım. Ve işte babacığım, buraya gelmemin tek nedeni budur!” demiş.

Sultan, oğlunun bu sözlerini işitince ve böylece onun mutluluğa kavuştuğunu anlayınca, artık bir şey öğrenmek istememiş ve ona “Oğlum, sevecen bir baba, çocuğu için daha fazla ne dileyebilir? Kuşkusuz ki, şu yaşlılık günlerimde, seni, bu mutluluğu yaşarken, durumunu, hatta var olup olmadığını bile bilmediğim bir yerden çok, yanımda görmek isterdim. Ama hiç değilse, oğlum, bundan böyle senden sık sık haber almak ve yokluğunda daldığım tedirgin durumdan kurtulmak için nereye başvurmam gerektiğini bana söylemez misin?” diye sormuş. Şehzade Hüseyin de “Bil ki, babacığım, senin tedirginliğini gidermek için öylesine sık sık yanına geleceğim ki, korkarım sonunda kendimden bıktıracağım. Sana, benden haber almak üzere nereye başvurman gerektiği konusuna gelince, bunu sana açıklamaktan

beni bağışlamayı rica edeceğim; çünkü bunu gizleyeceğime dair yemin ettim, yeminimi de tutacağım” diye yanıt vermiş. Sultan, bu konuda daha fazla ısrar etmek istememiş ve Şehzade Hüseyin’e “Oğlum, Tanrı sana karşın, sırrını anlamak üzere daha ileri gitmekten beni alıkoysun. İstedğin zaman, oturmakta olduğun o zevk dolu yere dönebilirsin. Yalnız, aynı şekilde ben, babana, bir vaatte bulunmanı senden dilemek istiyorum; bu da, her ay bir kez, söylediğin gibi, gelip beni, sıkmayacağından ve rahatsız etmeyeceğinden emin olarak görmendir. Çünkü, çocuklarının yaklaşmasıyla yüreği ısınan ve varlıklarıyla ruhu serinleyen ve onları görünce gözleri ışıldayan sevgi dolu bir babanın bundan daha değerli bir uğraşı olabilir mi?” demiş. Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yanıtını vermiş ve istenen yemini vererek tam üç gün sarayda kalmış; ve bu sürenin sonunda, babasından izin alarak dördüncü günün sabahı şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yanıtını vermiş ve istenen yemini vererek üç bütün gün sarayda kalmış; ve bu sürenin sonunda, babasından izin alarak, dördüncü günün sabahı, şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış.

Onun gelişini, karısı güzel ecinniye, sonsuz bir sevinçle ve onun bu denli çabuk dönmesini göreceğini beklemediği için aynı oranda büyük bir zevkle karşılamış. Ve bu mutlu dönüşü, en hoş ve en çeşitli tarzlarda uygulayarak sevişerek kutlamışlar. Güzel ecinniye, o günden sonra, sihirli konutta kocasının günlerini elinden geldiğince çekici kılmak için hiçbir şeyi esirgemiştir. Havayı soluyuşlarında, gezinmelerinde, yemek yemelerinde, içmelerinde, eğlenmelerinde, rakkaselerin rakslarını izlemelerinde, Mısırlı şarkıcıların seslerini duymakta, uyumlu sazların dinlenmesinde, güllerin kokusunu koklamakta, bahçenin çiçekleriyle donanmakta, güzel olgun meyveleri dallarıyla birlikte der-

lemekte ve âşıkların yatak satrancı diyebileceğimiz eşsiz oyunu, bu ince oyun için elverişli tüm marifetleri hesaba katarak oynamakta sürekli değişiklikler yapmasında bu çabası görülmüştü.

Bu zevkli yaşam içinde bir ay geçtikten sonra, babası sultana vermiş olduğu sözden daha önce karısını haberli kılmış olan Şehzade Hüseyin, zevklerine ara vermek zorunda kalmış, ve kederli ecinniyeden izin istemiş. Ve ilk kez olduğundan daha da görkemli donanmış ve şahane giysilere bürünmüş olarak güzel atına binmiş ve atlı ecinni taifesinin başında, babası sultanı ziyaret etmek üzere yola koyulmuş.

Oysa, onun, babasının sarayından ilk kez ayrılmasından sonraki yokluğu sırasında, sultanın gözde danışmanları, kendisinin sarayda kaldığı üç gün içinde şehzadenin kudretini ve örneklerini sergileyerek, kendilerine gösterdiği kaynağı bilinmeyen zenginliğine göz önünde tutarak, sultanın onlara tanıdığı özgürlüğü ve zihni üzerindeki etkilemelerini kötüye kullanarak, kendisinde oğluna karşı kuşkular uyandırmaya ve şehzadenin kendisini gölgeye düşürmek gibi bir niyet beslediğine onu inandırmaya çalışmışlar. Hiç değilse oğlunun nereye çekilmiş bulunduğunu ve sarayda kaldığı sırada yaptığı masraflara benzer harcamalar için gerekli parayı nereden bulduğunu anlamak üzere ondan bilgi almanın, tedbirliliğin en basit öğelerinde olduğu konusunda onu uyarmışlar. Sergilemekten hoşlandığı şatafatın, babasına meydan okumak ve ona, sırf şahane şekilde yaşamak için kendisinden harçlık almaya ve vesayetine ihtiyacı bulunmadığını göstermek maksadına dayandığını söylemişler. Ve de o an, kendini halka tanıtmak ve onu tahtından edip kendini oraya yerleştirmek için sadık uyruklarını ayaklandıracağını söylemişler.

Ama sultan, bu sözler onu her ne kadar biraz heyecanlandırmışsa da ötekilere üstün tuttuğu oğlu Hüseyin'in bu denli alçakça bir tertiple kendisine tuzak kuracağına inanmak istememiş. Ve gözde danışmanlarına "Ey dili kuşku ve güvensizlik saçan sizler, oğlum Hüseyin'in beni sevdiğini bilmezlikten geliyorsunuz; onun hoşnutsuzluğunu uyandıracak en küçük bir davranışım olmadığına ne denli inanıyorsam, onun sevecenliğinden ve bağlılığından da o denli güven duymaktayım" diyerek yanıt vermiş. Ama sözüne çok güvendiği danışmanlarından biri yeniden

söz alarak “Ey zamanın şahı, Allah sana uzun ömür versin! Ama, Şehzade Hüseyin’in haksız bulduğu, Sultan Nurü’n-Nehar hakkında aldığı karar bu kadar çabuk unutulacağını mı sanıyorsun? Ve Şehzade Hüseyin’in bahtın kararını, sana karşı gelmekten, derviş donuna girerek kendisini Kur’an’ı tanımaktan yana derin bir bilgisi olan saygın bir şeyhin manevi yönetimine sokan ağabeyinin gösterdiği yolu tutacağına, aykırılığı açıkça belli olan bu tavrı benimsememesini böyle mi değerlendiriyorsun? Ve sonra, efendimiz, sen, bizden önce, Şehzade Hüseyin’in saraya geldiğinde kendisinin ve adamlarının giysilerinin ve atlarının sağrı örtülerinin ve süslerinin işçilerin ellerinden henüz çıkmış bir yepyeni ve aynı parlaklıkta olduğunu görmedin mi? Hatta atlarının bile kuru ve parıltılı kuyrukları olduğunu ve sanki basit bir gezintiden gelmişçesine koşumlarının parlak ve ışıklığının farkına varmadın mı? Böylece bütün bunlar, ey zamanın şahı, Şehzade Hüseyin’in, zararlı tasarımlarını yerine getirmek, halk arasında kargaşa çıkarmak ve kendini sapık entrikalarına hasretmek için gizli konutunu başkentin çok yakınında seçmiş olmasının nedenini kanıtlamaktadır. Ey yüce şah, önemli ve ağır olduğu kadar nazik de olan bir mesele üzerine senin dikkatini çekerek kendi varlığını ve sadık kullarının iyiliğini gözetmeye karar vermene yol açacak acımasız bir ödevi üzerimize almasaydık, görevimizi yapmakta noksanlık göstermiş olurduk!” demiş.

Gözde danışman, kötülük ve kuşku dolu olan bu konuşmayı tamamlayınca, sultan ona “Gerçekten, bu şaşırtıcı şeylerin hangisine inanıp hangisine inanmayacağımı bilmiyorum. Her durumda, bildirdiğiniz tüm görüşlerden dolayı size minnettarım; ve gelecekte gözlerimi daha iyi açacağım!” demiş. Ve onların sözlerinin ruhunda nasıl bir etki ve korku uyandırdığını pek göstermeksizin, oradan ayrılmaları için kendilerine izin vermiş. Bir gün onları ya utandırmak ya da iyiniyetle açıkladıkları düşünceleri dolayısıyla ödüllendirmek üzere, bir kez daha geldiğinde, oğlunun söz ve hareketlerini denetlemeye karar vermiş.

Şehzade Hüseyin, vaadini tutarak yeniden gelmekte gecikmemiş. Babası sultan da yitirecekleriyle ilgilenen vezirlerin kendisinde uyandırdığı kuşkuları ona belli etmeksizin, onu, ilk kez olduğu gibi aynı gülyüzle ve sevinçle karşılamış. Ama,

ertesi gün, sarayda yaşayan, bir örümcek ağını tellerini bozmaksızın açacak kadar yetenekli, büyücülük ve kötülükte ün salmış yaşlı bir kadını çağırtmış. Ve kadın huzuruna gelince, ona “Ey kutsanası yaşlı kadın, işte şahının yararlarını korumadaki bağlılığını kanıtlayabileceğin gün geldi. Bilesin ki, oğlum Hüseyin’i yeniden bulduğum günden beri kendisinin nerede oturduğunu öğrenmek, bana nasip olmadı. Onu sıklamamak için, kendine karşın, sırrını açıklasın diye baskıda bulunmaktan da çekindim. Bu yüzden seni çağırttım, ey büyücüler ecesi; çünkü senin, ne oğlum ne de saraydaki herhangi bir kimse olup bitenlerden kuşkulananmadan bir yolunu bulup benim merakımı tatmin edecek kadar becerikli olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla senden o eşi bulunmayan tüm inceliğini ve zekânı kullanarak, yarın sabah şafak vakti buradan ayrılacağı andan başlayarak onu gözaltında tutmanı istiyorum. Ya da vakit kaybetmeksizin daha bugün den doğuya açılan ovanın önünde set çeken kayalıklar dizisinin önündeki onun okunu yeniden bulduğu yere gitsen daha iyi dersin. Çünkü orada yalnız okunu değil, aynı zamanda bahtını da bulmuştu!” demiş. Yaşlı büyücü de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve kayalıkların yakınında bulunmak üzere huzurdan çıkmış ve orada görünmeksizin her yeri görebileceği bir yere saklanmış.

Ertesi gün Şehzade Hüseyin, daha gün doğarken, saraylıların ve yoldan geçenlerin dikkatini çekmemek için, henüz güneş doğmakta iken saraydan ayrılmış. Ve kayalıktaki oyuk kapının önüne ulaşmış ve kendisini izleyenlerle birlikte gözden kaybolmuş. Ve yaşlı büyücü bütün bunları görüp şaşkınlığın sınırında şaşırıp kalmış. Ve bu durumdan kurtulunca, gizlendiği yerden çıkmış ve doğruca binicilerin ve atların gözden kaybolduğu oyuk kapının önüne gelmiş. Ama, tüm gayretine karşın döne dolana gidip geldiği ve her yanı iyice gözden geçirdiği halde, hiçbir açıklık ve hiçbir giriş yeri bulamamış. Çünkü, taştan kapı, sadece varlığı güzel ecinniye hoş gelen erkeklere görünüyor; ama hiçbir durumda kadınlara, özellikle görünümü çirkin ve iğrenç olan yaşlı kadınlara görünmüyormuş. O da, araştırmalarını daha ileri götürmemiş olmaktan gelen bir öfkeyle, başka türlü yatışmadığından, taş parçalarını sıçratan ve bir toz bulutu kaldıran bir yellenme koyuvermiş. Ve burnu yerlere kadar uza-

narak sultanın huzuruna çıkmış ve ona gördüklerini anlattıktan sonra “Ey zamanın şahı, gelecek defa daha çok başarı sağlayacağımdan ümitliyim. Senden sadece biraz sabır göstererek bana güvenmeni ve kullanmayı tasarladığım araçlar hakkında benden bilgi istememeni talep ediyorum!” diye eklemiş. Bu ilk girişimden bile oldukça doygunluk sağlamış olan sultan da, yaşlı kadına “İstediğin gibi davranmakta özgürsün! Tanrı’nın koruması altında git, ben seni burada vaat ettiklerinin sonucunu görmek üzere sabırla bekleyeceğim!” diye yanıt vermiş. Ve onu iyice yüreklendirmek üzere kendisine harika bir elma vermiş ve de “Bunu benim memnunluğumun bir nişanesi olarak kabul et! Ama bil ki, bu ödül, eğer başarı sağlarsan, seni ödülendirmek üzere vereceklerimle kıyas kabul etmez!” diye eklemiş. Yaşlı kadın da, şahın önünde yeri öperek kendi yoluna gitmiş.

Bu olaydan bir ay geçtikten sonra, Şehzade Hüseyin, üstün tarzda donanmış yirmi atlısı peşinde olduğu halde, kayalıkltaki kapıdan son seferki gibi çıkmış. Ve kayalıklar boyunca ilerlerken toprağa çömelmiş ve şiddetli bir sancısı olan birisi gibi üzgün bir şekilde inleyip duran yaşlı bir kadın görmüş. Bu kadın paçavralara bürünmüş olarak ağlayıp duruyormuş. Şehzade Hüseyin, atını durdurup onu yatıştırabilmek için bir şeyler yapmak umuduyla yaşlı kadına yumuşak bir sesle derdinin ne olduğunu sormuş. Oraya sırf tasarladığı gayeye ulaşmış olmak için gelmiş olan düzenbaz yaşlı kadın da, başını kaldırmaksızın, inilti kopararak ve soluk almak üzere kesintiler yaparak, acıklı bir sesle “Ey yardımsever efendim, mezarımı kazmak üzere seni bana Allah gönderdi, çünkü ölüyorum! Ah, bedenim canımdan çıkmak üzere! Efendim, kente inmek üzere köyümden yola çıkmıştım; yolda, beni, tüm insan varlıklarından uzakta ve kurtulma ümidim olmaksızın, gücümü tüketen yüksek ateşli sıtmaya tutuldum!” demiş. Yüreği merhametle dolu olan Şehzade Hüseyin de “Benim iyi yürekli halacığım, izin ver de iki adamım seni yerden kaldırsın ve bakılsın diye benim döneceğim yere götürsünler!” demiş. Ve yaşlı kadını yerden kaldırmaları için iki adamına işaret etmiş. Öyle yapmışlar; ve onlardan biri, onu kendi atının terkisine almış. Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış.

Ecinniye sultan, yola çıkanların böylece geriye dönmüş olduklarını görerek ve onları buna zorlayan nedeni anlayamayarak, kocası Hüseyin'i çabucak karşılamaya çıkmış; o da atından inmeden, parmağıyla, işkence çeker halde görünen ve iki atının kollarını altından tutarak yere indirmekte oldukları yaşlı kadını işaret etmiş; ve ona "Ey sultanım, bu zavallı yaşlı kadını şu gördüğün durumda Tanrı yolumuza çıkardı ve ona yardım etmek zorunda kaldık. Senden, kendisine gerekli gördüğün her türlü yardımı göstermeni rica ederek onu senin merhametine terk ediyorum!" demiş. Ve ecinniye sultan, yaşlı kadını bakışlarıyla süzerek kadınlarına onu atlıların elinden alarak ayrı bir daireye götürmelerini ve ona kendisine gösterdikleri sevgi ve ilginin aynısıyla davranmalarını emretmiş. Ve kadınlar yaşlı kadınla birlikte oradan uzaklaşınca, güzel ecinniye, sesini alçaltarak kocasına "Böylesine merhametli bir yüreğin olduğu için Tanrı da seni merhametiyle sarsın! Ama şu andan başlayarak sen, bu kadın konusunda yüreğini bütün tut, çünkü benim gözüm ne kadar sağlıklıysa, o da o kadar sağlıklıdır; ve ben onu buraya getiren nedeni, kimlerin onu buna ittiğini ve senin yoluna ne gibi bir maksatla çıkardıklarını biliyorum. Ama bu konuda kaygılanma sen ve sana karşı, seni üzme ve sana kötülük etmek üzere, nasıl bir tuzak kurarlarsa kursunlar, senin için hazırladıkları bu tuzakları boşa çıkararak seni savunmanın yolunu bulacağıma güven!" demiş. Ve onu yeniden kucaklayarak kendisine "Tanrının koruması altında yola koyul!" demiş. Şehzade Hüseyin de, eşi ecinniye'ye pek fazla soru sormamaya artık alışmış bulunduğundan, ondan izin alıp babasının kentine doğru yola çıkmış ve yanındakilerle birlikte oraya ulaşmakta gecikmemiş. Sultan babası da onu, içini saran duygulardan hiçbir şey belli etmeden, kendi nezdinde ve danışmanları önünde kabul etmiş.

Yaşlı büyücüye gelince, güzel ecinniye'nin iki nedimesi onu kendisine ayrılmış bir daireye taşımışlar ve işlemeli saten bir yatağa, üstüne ince ipek bir örtü, onun üzerine de altın işlemeli bir yorgan örterek yatırmışlar. Bunlardan biri, kendisine "İşte en inatçı hastalıkları bile iyi eden ve can çekişmekte olanlara bile şifa sağlayan Arslanlar Çeşmesinin suyuyla dolu bir tas!" diyerek bu çeşmenin suyuyla doldurulmuş bir tas sunmuş. Yaşlı kadın da tastaki suyu içmiş ve birkaç saniye sonra "Bu ne harika bir su böyle! Sanki ağrım kerpetenle sökülmiş gibi iyileşti birdenbire! Lütfen beni çabucak hanımınızın yanına götürün ki, ona iyiliğinden dolayı teşekkür edeyim ve minnetimi belirteyim" diye haykırmış.

Ve aslında hiç derdini çekmediği bir hastalıktan kurtulmuş gibi yaparak kalkıp yatağın üzerine oturmuş. İki nedime de, her biri diğerinden şahane birçok daireden geçirerek onu hanımlarının bulunduğu salona götürmüşler.

Güzel ecinniye, hepsi çok güzel ve hanımlarıninkine kadar gösterişli giysilere bürünmüş büyük bir nedime topluluğu yöresini çevirmiş olarak, değerli taşlarla zenginleştirilmiş som altından bir tahtta oturmuş bulunuyormuş. Gördükleriyle gözleri kamaşmış bulunan yaşlı büyücü de teşekkürler ederek tahtın eşiğine kadar eğilmiş. Ecinniye de ona "Ey iyi yürekli hatun, senin iyileştiğini görmekle çok rahatladım. Şimdi benim sarayımda istediğin kadar kalmakta özgürsün; ve nedimelerim sana sarayımı göstermek üzere emrinde olacaklardır" demiş. Yaşlı kadın da bir kez daha yeri öptükten sonra ayağa kalkmış ve kendisini tüm harika ayrıntılarını göstermek üzere sarayı gezdirecek olan iki genç kadının ardına düşmüş. Ve dolaşmalarını bitirince, kendi kendine, görmek istediklerini gördüğüne göre artık çekip gitmesinin doğru olacağını düşünmüş; ve bu arzusunu zahmetlerinden dolayı kendilerine teşekkür ettikten sonra iki genç kadına açıklamış. Onlar da mutlu bir yolculuk dileyerek kendisini taş kapıdan dışarı çıkarmışlar. Kendini kayaların ortasında bulur bulmaz, yaşlı kadın kapının yerini iyice belirlemek ve onu saptayabilmek üzere geri dönmüş; ama kapı, onun türünden kadınlar için görünmez olduğundan, onu boşu boşuna aramış; ve giriş yerini bulmakta başarı sağlayamadan oradan ayrılmak zorunda kalmış.

Ve sultanın huzuruna çıktığı zaman, yaptığı ve gördüğü her şeyi ve de sarayın giriş yerini yeniden aradığında bulamadığını anlatmış. Sultan da, onun açıklamalarından yeterince doyum sağlayarak vezirlerini ve gözdelelerini çağırıp onları durumdan haberdar kılmalı ve görüşlerini öğrenmek istemiş. Kimileri ona, saltanatına karşı komplo kurulmuş olduğu konusunda uyararak genç Hüseyin'i öldürmesini, kimileri de, onun ömrünün sonuna kadar bir yere kapatılmasının daha doğru olacağını ileri sürmüş. Sultan da yaşlı kadına dönerek ona "Ya sen, bu konuda ne düşünürsün?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, oğlunun bu ecinniye ile olan ilişkisini, ondan sarayında bulunan harika şeyleri isteyip elde etmek üzere kullanman daha doğru olur. Eğer o veya ecinniye bunu reddederlerse, ancak o zaman vezirlerinin sana bildirdikleri şiddet yollarını düşünmen gerek!" demiş. Şah da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Ve oğlunu getirterek ona "Oğlum, madem ki şimdi babandan daha zengin ve daha güçlü oldun, bu durumda, gelecek ziyaretinde, bana, hoşuma gidecek, örneğin avda ya da savaşta işime yarayabilecek güzel bir çadır getiremez misin?" demiş. Şehzade Hüseyin de, babasını, bu isteğini yerine getirmekten duyacağı mutluluğa inandırmış.

Ve karısı ecinniyenin yanına döndüğünde, ona, babasının arzusundan söz etmiş; o da "Vallahi! Sultanın bizden istediği bu şey, değersiz bir metadır!" diye yanıt vermiş. Ve hazinedarını çağırarak ona "Git, hazinemde bulunan en büyük çadırı bul ve muhafızım Şaibar'a onu alıp bana getirmesini söyle" demiş. Hazinedar da buyruğu çabucak yerine getirmiş. Ve birkaç dakika sonra, çok değişik özellikteki bir tür ecinni olan hazinenin muhafızı yanında olduğu halde, dönüp gelmiş. Gerçekten, bu ecinni, bir buçuk ayak boyunda, sakalı otuz ayak, kulaklarına kadar kalkık yoğun bir bıyığı olan, domuz gözüne benzeyen gözleri ancak bedeni büyüklüğündeki başına derin derin gömülmüş biriymiş; omzunda da kendisinden beş kez daha ağır olan demir bir çubuk, öbür elinde de katlanmış bir kumaş içeren bir paket taşıyormuş. Ecinniye ona "Ey Şaibar, sen hemen kocam Hüseyin'e, babası sultanın yanına giderken eşlik edeceksin! Ve yapman gerekeni yapacaksın!" demiş. Şaibar da, işitip itaat etmesini söylemiş ve "Elimde tuttuğum çadırı da oraya götürmem

gerekiyor mu, sultanım?” diye sormuş. O da “Kuşkusuz! Ama onu ilkin şurada aç da, Şehzade Hüseyin görsün!” demiş. Şaibar da bahçeye gidip elinde tuttuğu paketi açmış. Ve oradan tam anlamıyla yayılırsa, bütün bir orduyu içinde barındırabilecek ve ihtayaca göre büyüyüp küçülebilmeye özelliğine sahip bir çadır çıkmış. Onu böylece açıp gösterdikten sonra yeniden katlamış ve Şehzade Hüseyin’e “Haydi buyur, sultan babanın yanına gidelim!” demiş.

Şehzade Hüseyin, yaya olarak önünde yürüyen Şaibar’ı izleyerek babasının başkentine ulaşmış; yoldan gelip geçenler, cüce bir ecinninin, omzunda demir çubuğuyla ilerlediğini görerek korkuya kapılmışlar ve çabucak kapılarını kapattıkları evlerine ve dükkânlarına koşup gizlenmişler. Onlar da saraya ulaşınca, kapıcılar, haremağaları ve muhafızlar korku çığlıkları koparak kendilerini kurtarmaya bakmışlar. Bunlar da böylece saraya girmişler ve vezirleri ve gözdeleleriyle çevrilmiş olarak tahtında oturmakta ve yaşlı büyücü ile konuşmakta olan sultanın huzuruna çıkmışlar. Ve Şaibar, tahtın ayak ucuna kadar ilerleyerek Şehzade Hüseyin’in babasını selamlamasını beklemiş; sonra “Ey zamanın şahı, sana çadır getirdim!” demiş. Ve belli bir mesafede geriye çekilerek ve onu salonun ortasına yayarak uzatıp kısaltmaya koyulmuş. Sonra ansızın elindeki demir çubuğu savurarak büyük vezirin kafasına fırlatmış ve onu oracıkta öldürmüştü. Sonra da aynı tarzda, korkudan donup kalarak kendilerini savunmak için kollarını kaldıracak güçleri kalmayan öteki vezir ve gözdeleleri de öldürmüştü. Sonra da “Bu sana, can çekişir aldatmacası yapmanın ne demek olduğunu öğretecektir!” diyerek yaşlı büyücüyü de haklamış. Böylece herkesi öldürdükten sonra, demir çubuğunu yeniden omzuna yerleştirmiş ve şaha “Onları kötü görüşler bildirdiklerinden ötürü öldürdüm! Sana gelince, ey şah, aklın biraz kıt olduğundan, bu kimselerin sözlerine kanıp Şehzade Hüseyin’i öldürmek ya da hapsedmekten başka bir şey düşünmediğin halde, seni bağışlıyorum. Ancak seni tahtından alıyorum. Şayet kentte herhangi bir kişi, buna karşı gelmeyi düşünürse onu da öldüreceğim! Ve hatta Şehzade Hüseyin’i şahları olarak tanımak istemezlerse, bütün kent halkını da öldüreceğim! Ve şimdi, tahtından in ve defol, yoksa

seni de öldürürüm!” demiş. Şah da buna hemen boyun eğmiş; ve tahtından inerek ve sarayından çıkarak, oğlu Ali’nin yanında mübarek şeyhin müridi olarak itikâf halinde yaşamaya gitmiş.

Şehzade Hasan’a ve eşi Nurü’n-Nehar’a gelince, bu fesat tertibiyle onların hiçbir ilgisi olmadığından, Şehzade Hüseyin, şah olunca, bir eyaletindeki en güzel toprakları has olarak onlara bağışlamış; ve onlarla en iyi ilişkiler içinde bulunmayı sürdürmüş. Şah Şehzade Hüseyin de karısı güzel ecinniye ile zevk ve refah içinde yaşamış. Ve ikisinin de kalabalık bir sülalesi olmuş ve bunlar, kendileri öldükten sonra da, yıllarca ve yıllarca saltanatlarını sürdürmüşler. Ama Tanrı en iyisini bilendir!

Ve Şehrazad, bu öyküyü de böylece anlatarak susmuş. Kız kardeşi Dünyazad da, ona “Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve iç açıcı!” demiş. Şehrazad da gülüp “Ama eğer soylu şahımız izin verirse size anlatacağım bir başka öyküyle karşılaştırılırsa, nedir ki!” demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine “Bu kadın, bana, hâlâ bilmediğim hangi öyküyü anlatabilecek acaba?” demiş. Şehrazad’a da “İzin verilmiştir!” demiş.

Şehrazad da demiş ki:

ON ÜÇÜNCÜ KİTAP

(Charpentier et Fasquelle, 1903)

Rémy de Gourmont'a sunulur.

J.C.M.

İnci Demeti'nin¹ Öyküsü

Ve Şehrazad Şah Şehriyar'a demiş ki:

Bilginlerin salnamelerinde ve geçmişin kitaplarında anlatılır ki, Abbasi hanedanından El-Mütevekkil ile Harun Reşid'in torunlarından altıncı halife Emirü'l-Müminin El-Mutezit Billah yüksek bir ruha sahip olup güzelliklerle, zarafetle, soylulukla, incelikle, yiğitlik, görkemlilik ve de zekâyla donanmış; güçten ve gözüpeklikten yana arslanlara denk olduğu gibi deha derecesine ulaşan ince düşüncesiyle de zamanın en yüce şairlerinden biri sayılırmış. Büyük imparatorluğunun işlerini görmesine yardımcı olması için hükümet merkezi olan Bağdat'ta halkın yararlarını korumak üzere efendileri kadar büyük çaba gösteren yorulmak bilmez bir gayretle donanmış altmış veziri varmış. Böylece görünürde en önemsiz olay bile, saltanatı altında bulunan Şam'ın çöllerinden Magrip'in sınırlarına ve Horasan dağlarından ve Batı Denizi'nden Hindistan ve Afganistan'ın derinliklerindeki sınırlara ulaşan ülkelerde olup biten hiçbir şey ondan gizli kalmamış.

Bir gün ravilerinden, samimi dostlarından ve içki arkadaşlarından biri olan ve cetlerimizin yadigârı birçok güzel öyküsü ve harika şiirleri ağızdan ağıza dolaşan Ahmed ibni Haldun ile gezerken görkemli ve zarif bir bahçenin orta yerinde uyumlu yapısıyla sahibinin zevkinin inceliğini ortaya koyan bir bina görmüşler. Halife gibi duyarlı gözleri ve uyanık ruhu olanlar için bu bina sözselliğin ta kendisi imiş.

1 Littmann'da aynı anlamda Arapça *Şaṣṣaratü'd-Dür* (Â.Ş.O.)

Ve ikisi birlikte evin önündeki mermer sırada oturup gezintilerinin yorgunluğunu, onlara kadar ulaşan ve içlerini zambak ve yasemin kokusuyla dolduran serin yeli soluyarak giderirlerken, birdenbire bahçenin gölgeliklerinden çıkarak önlerinde beliren ayın on dördü kadar güzel iki delikanlı görmüşler. Bunlar, mermer sıraya oturmuş iki yabancıнын farkına varmaksızın aralarında konuşuyorlarmış. Biri arkadaşına “Dostum, gökler bize, bu harika günün yüzü suyu hürmetine, gelip evimizi ziyaret edecek konuklar sağlasın! Her zaman zevkle ziyafetler verilen ve şahane bir tarzda barındırılan yabancıların ve dostların varlığı söz konusu iken bu yemek saatinde hiçbir kimsenin bulunmayışını görmek çok can sıkıcı!” diyormuş. Öteki de “Kuşkusuz! İlk kez böyle bir şey oluyor, ve efendimiz şölen salonunda tek başına oturuyor; böylesine tatlı bir bahar günü olmasına ve her zaman eyaletlerden ziyaret etmek üzere güzel bahçelerimize gelen bunca kişiye karşın, gezinen hiçbir yabancıнын dinlenme maksadıyla burayı seçmemesi ne garip!” diye yanıt veriyormuş.

İlk delikanlının bu sözlerini işiten El-Mutezit, sadece, başkentinde konağı bilinmeyen yüksek tabakadan bir kişinin varlığından habersiz olması bir yana, bu kişinin yemek saatlerinde yalnız kalmaktan hoşlanmayacak kadar garip bir yaşam sürdürdüğünü öğrenmiş olmasından çok şaşırılmış ve kendi kendine “Vallah! Ben halife olarak çoğu zaman kendi başıma kalmaktan hoşlanır ve yanıbaşında sürekli olarak yabancı bir varlığın kalmasını görmekle en kısa sürede ölecekmiş gibi olurum! Çünkü yalnız kalmanın bazen en değerli şey olduğunu bilirim!” diye düşünmüş.

Sonra sadık sofraya arkadaşına dönerek “Ey İbni Haldun, ey bal dilli öykücü, sen ki geçmişin tüm öykülerini bilirsin ve çağımızdaki olaylardan hiçbiri gözünden kaçmaz; bu sarayın sahibinin kim olduğunu bilir misin?” diye sormuş. “Ve de yaşamı tüm öteki kişilerden değişik olan ve görkemli bir yalnızlığa gömülmüş uyruklarımdan biriyle hemencecik tanışmamızın doğru olacağını; ve bunun sana, benim soylu uyruklarımdan birine, onun konuklarına sunduğundan daha da şahane bir cömertlik gösterme fırsatı sağlayacağını düşünmez misin?” diye eklemiş. Öykücü İbni Haldun “Emirü'l-Müminin herhalde bizim de

tanımadığımız bu soylu kişiyi ziyaret etmekten pişman olmayacaktır. Madem ki efendimizin arzusu budur; izninizle şu iki delikanlıyı çağırayım ve bu sarayın sahibini ziyaret etmek istediğimizi kendilerine bildireyim!" diye yanıt vermiş. Mermer sıradan kalkmışlar; El-Mutezit âdetine uygun olarak tacir kılığına bürünmüş bulunuyormuş; iki güzel çocuğun önüne çıkmışlar ve İbni Haldun onlara "Tanrı sizinle olsun, ey gençler, haydi gidin de efendinize, iki yabancı tacirin, konutunu ziyaret etme ve kendisine saygılarını sunma dileğinde bulunduğunu söyleyin!" demiş. İki delikanlı da bu sözleri işitir işitmez, konuta doğru sevinerek koşmuşlar; ve biraz sonra, o yerin sahibinin ta kendisi kapının önünde belirmekte gecikmemiş.

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş. Sırtına Nişabur ipeğinden bir entari giymiş, omuzlarına kenarı altın simle işlenmiş kadife bir lata koymuş bulunuyormuş ve parmağında yakut bir yüzük taşıyormuş. Ev sahibi onlara yüzünde iyilik dolu bir gülüşle yaklaşmış; sağ elini yüreğine bastırarak hoş gelişler dilemiş; ve onlara "Gelişleriyle bize yüce bir lütuf bağışlamış bulunan efendilere selam ve saygılar sunarım!" demiş. Onunla birlikte konuta girmişler. Kendilerini sanki cennetin bir köşesinde sanmışlar; çünkü binanın içi, kuşkuya hiç yer bırakmayacak şekilde, dış güzelliğini fazlasıyla aşıyor ve kuşkusuz yüreği yaralı âşığa sevgilisinin anısını unutturacakmış gibi görünüyormuş.

Toplantı salonunda, elmas fiskiyeli bir havuza küçük bir bahçe yansıyor; bu havuz küçücük varlığıyla hoş bir serinlik ve güzellik saçıyormuş. Çünkü koskoca bahçe nasıl tüm çiçekleri ve yapraklarıyla Tanrı'nın toprağını süslüyor ve bitki çılgınlığı içinde binayı çepeçevre kuşatıyorsa, bu küçük bahçe de, açıkça çiçek açmanın hikmetini sunuyormuş; ve onu oluşturan bitkiler,

gerçekte, sadece dört çiçekten ibaretmiş; ama insanoğlunun gözü yeryüzünün yaratılışının ilk günlerinden bu yana böylesi çiçekleri görmüş değilmiş.

Birinci çiçek, sakında eğilmiş ve güllüklerde görüldüğünün aksine tek başına bir gülmüş; ama bu gülün kökeni, ancak eşi, bir meleğin öfkeli eliyle kesilmeden önce cennette bulunan gül kadar nadirmiş. Ve bu gül, kendiliğinden, altın kızılığında bir alev saçıyor, sanki içinden tutuşuyormuşçasına coşkulu bir ateşle, kıpkırmızı, kadifemsi, taze, bakir, lekesiz ve göz kamaştırıcı, nurlu bir zenginlik ve canlı bir ışık saçıyormuş. Ve taçyapraklarının içinde, şahların giysileri için gerekli lal rengini gizliyormuş. Kokusuna gelince, yüreğin yelpazelerine dalgalı bir hava sağlıyor ve ruha “Sarhoş ol!” diyor ve bedene “Uçsana!” diyorcasına kanat takıyormuş.

İkinci çiçek, şahane bir tarhtaki lale yığını değil, sakında dimdik ve tek başına bir laleymiş; hani o ejderhaların kanıyla sulanmış, artık nesli tükenmiş, Çok Sütunlu İrem’de çiçek açan ve rengi yıllanmış bir şarapla dolu bardağa “Dudaklar bana dokunmaksızın adamı sarhoş ederim!” ve alevli ocağa “Ben yanarım ama tükenmem!” diyen o eski laleymiş.

Üçüncü çiçek, bahçelerde görülenlerden değil, sakında dimdik duran, tek başına bir sümbülmüş; ama sümbüllerin anası; saf bir beyazlığa bürünmüş, narin, koku saçan, sudan çıkan kuğuya “Ben senden daha beyazım!” diyen temiz yürekli sümbülmüş.

Dördüncü çiçek, genç kızların akşamları taraçalarında sula-dığı karanfiller gibi değil, tek başına; ama akkor halinde toparlak, batı ufkunda sönen güneşin bir parçası gibi, biberlerin uçucu ruhunu hapseden bir koku şişesi gibi, ecinnilerinin şahının, uzun ömür sağlayan iksir, ruhsal belsem, şahane kalevi ve tiryaktan oluşturup Belkıs’ın saçlarını süslesin diye Süleyman’a sunduğu karanfilin kardeşi bir karanfilmiş.

Havuzun suyu bile musikisini durdurmuş; elmas fışkırtan fıskiyesini kesmiş; ve titreyişler içinde sadece bu dört çiçeğin bağrında yansımasını sürdürüyor gibiymiş. Ve dört çiçek, kendi güzelliklerinin bilincinde, saklarında gülümseyerek eğilip dikkatle birbirini süzüyormuş.

Beyaz mermerlerden, serinlikten oluşmuş bu salonu, havuz yöresindeki bu dört çiçekten başka bir şey süslemiyormuş. Bakışlar hayran, daha fazlasını istemeksizin, bunlara dalıyormuş.

Halife ile yoldaşı, üzerine Horasan halısı serilmiş divana oturunca, ev sahibi yeniden hoş gelişler dileyerek onları, hizmetkârların Hint kamışı taburelerden alıp altın tabaklarda taşıdığı hoş şeylerden oluşan yemeği kendisiyle paylaşmaya çağırmış. Yemek, dostların dostlara gösterdiği içtenlikle yenilmiş ve ev sahibinin bir işaretiyle ilki ut çalıcısı, ikincisi zil çalıcısı, üçüncüsü şarkıcı ve dördüncüsü rakkase olan dört ayyüzlü genç kızın içeri girmesiyle şenlenmiş. Musikiyle, şarkıyla ve davranışlarının zarafetiyle bunlar, salonun uyumunu ve havanın büyülenmesini sağlarken, ev sahibi de, iki konuğuyla bardaklardaki şarabı tadıyor ve Cennet ağaçlarından toplanmadıkça bu denli güzel olamayacak olan meyvalarla ağızlarını tatlandırıyorlarmış.

Ve öykücü İbni Haldun, efendisi tarafından her zaman görkemli şekilde ağırılanmaya alışık olduğu halde, cömertçe sunulan şaraptan ve biraraya getirilmiş bunca güzel şeylerden ruhunu öylesine coşkulu hissetmiş ki, esinlenmiş gözlerle halife dönerek ve bardağını elinde tutarak, birlikte yaşadığı genç bir dostunun canlı anısının o anda kendisine ilham ettiği bir şiiri okumuş; ve uyumlu, güzel sesiyle şunları söylemiş:

Yanağı yaban gülünden örnek alınarak oluşmuş ve Çin putlarından biri gibi dökümlenmiş sen!

Huri biçimli, gözleri siyah kehribar genç, tembel davranışını terk et, kalçalarını kıvr ve bardaktaki yeni açmış lale rengindeki şarabı güldür!

Çünkü bilgeliğin de, çılgınlığın da saatleri vardır. Bugün bu şaraptan bardağıma doldur. Çünkü benim, yüreğin gibi saf olan bu testiden dökülen kan rengi şarabı sevdiğimi bilirsin. Ve bana bu içkinin nankör olduğunu söyleme. Sarhoş doğmuş olana içkinin verdiği sarhoşluğun ne önemi olur? Bugünkü dileklerim, saçının kıvrımları kadar karmaşıktır. Ve de bana şarabın şairlere bela getirdiğini söyleme. Çünkü, bugünkü gibi, göklerin giysisi mavi ve yeryüzünün giysisi yeşil kaldıkça, ölesiye içmek isterim.

Ta ki, güzel yüzlü genç oğlanlar, mezarımı ziyarete geldiklerinde, küllerimin saçtığı ve toprağı delerek dışarı sızan şarap kokusunu soluyunca; sadece bu kokunun etkisiyle kendilerini sarhoş hissedebilsinler!

Bu şiiri doğaçlamadan söyleyip bitirince, öykü anlatıcı İbni Haldun, gözlerini halifeye doğru kaldırarak bu dizelerin onda bıraktığı izlenimi yüzünden anlamaya çalışmış. Ama bu yüzde beklediği memnunluğu görecektir yerde, öyle aykırı bir ifade ve yoğun kızgınlık görmüş ki, elindeki şarap dolu bardağı düşürmüştü. Ruhunda bir titreyiş hissetmiş ve halifenin okunan dizeleri duymuş gibi görünmediğini ve çözülmesi güç bir sorunu çözmeye çalışır halde, şaşkın gözlerle kendisine bakmakta olduğunu görmeseymiş, çaresiz bir belayla yiteceğini düşünmekten kendini alamayacakmış. Kendi kendine “Vallah! Bir an yüzü parlamıştı; oysa şimdi hiç bu denli fırtınalı görmediğim şekilde terslenerek karardı. Ben onun yüz çizgilerinden düşüncelerini anlamaya ve duygularını sezmeye alışık olduğum halde, ondaki bu anlık değişimi neye yoracağımı bilemiyorum! Allah kötüyü bizden irak eylesin ve bizi belalardan korusun!” demiş. O böylece bu öfkenin nedenlerini anlamaya çalışarak ruhuna işkence edip dururken, halife ansızın ev sahibine güvensizlikle dolu bir bakış fırlatmış; ve tüm konukluk kaidelerine aykırı olarak ve ev sahibi ile konuğun adları ve nitelikleri üzerine birbirine soru sormamalarını gerektiren âdete karşın patlamaktan kendini zor alıkoyan bir sesle “Sen kimsin be adam?” diye sormuş. Ev sahibi de yanıtlamayı geciktirmeyip “Bana herkes El-Horasanî’nin oğlu Ebü’l-Hasan Ali der” demiş. Halife de yeniden “Peki benim kim olduğumu biliyor musun?” diye sormuş. Ev sahibi de, gittikçe daha fazla sararak “Yo vallahi, bu onura hiç layık olmadım, efendim!” diye yanıt vermiş.

O zaman İbni Haldun, durumun ne denli çekilmez olduğunu hissederek ayağa kalkmış ve genç adama “Ev sahibimiz, sen, El-Mütevekkil al’Allah’ın torunu Halife Emirü’l-Müminin El-Mutezit Billah’ın huzurunda bulunuyorsun!” demiş.

Bu sözleri duyan ev sahibi de hemen ayağa kalkmış ve heyecanın sınırında, halifenin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve

titreyerek ona “Ey Emirü’l-Müminin, onurlu cetlerinin erdemleri üzerine, sende, ben köleni, senin yüce kişiliğine karşı işlemiş olacağı saygıda ve ikramda noksanlık gösterme gibi kusurlarından ya da kendisini kusurlu kılacak nezaketsizlik hareketlerinden ötürü bağışlamamı dilerim!” demiş. Halife de “Sana bu tarz noksanlardan dolayı sitemde bulunmuyorum be adam! Aksine, sen, bize karşı, şahların arasında en eliaçık olanları bile kışkandıracak büyük bir cömertlik gösterdin! Ama şu anda, beni harekete geçiren ve evinde gördüğüm bütün güzel davranışlara teşekkür etmemi engelleyen çok daha ağır bir sorun ansızın aklıma geldi” diye yanıt vermiş. Ev sahibi de, yıkılmış bir halde “Ey hükümdarım efendimiz, lütfen, suçunun ne olduğunu anlamadıkça, öfkenle köleni ezme!” demiş. Halife de ona “Bir bakışta, ey âdem, evinin her yanında, eşyalardan giysilere kadar her şeyin üzerinde büyük babam El-Mütevekkil al’Allah’ın adının yazılı bulunduğu farkına vardım. Şimdi, sen bana bunca garip olan bir olayın nedenini açıklayabilir misin? Yoksa bunların aziz cetlerimin sarayından gizlice çalınmış şeyler olduğunu düşünmekten kendimi alamayacağım! Hiç çekinmeden konuş, yoksa şu anda ölüm seni beklemektedir!” demiş. Ev sahibi de, şaşkınlığa uğrayacak yerde, yeniden o sevecen halini ve güleç yüzünü takınmış ve son kertede yumuşak bir sesle “Gücü kesin olan Tanrı’nın lütufları ve koruması senin üzerine olsun, efendim! Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek senin ruhundur; samimiyet de urban; senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

“Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek, ruhundur; samimiyet de urban; ve senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz!” demiş. Halife de ona “Bu durumda, otur ve konuş!” demiş. Ebü’l-Hasan, halifenin bir işareti üzerine yerine oturmuş ve “Bil ki ey Emirü’l-Müminin, Tanrı seni zaferle ve lütufla donatmayı sür-

dürsün, ben sanıldığı gibi, ne bir şehzadeyim, ne bir şerif ne de vezir oğluyum; ne de uzaktan ya da yakından, doğuştan gelme soylulukla ilgili bir durumum vardır. Ama benim öyküm öylesine garip bir öyküdür ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, onu saygıyla ve ilgiyle okuyanlar için öğreti sağlardı. Zira ben soylu olmasam da, bir soylunun oğlu olmasam da ve de soylu bir aileden gelmesem de, bana kulağını verecek olursa, efendim, anlatacağı öyküyle kendisine hitap eden kölesini bağışlayacak doyumunu sağlayacak ve kabaran öfkesini yatıştıracaktır!” demiş.

Ebü'l-Hasan bir an konuşmasını kesmiş, anılarını toplar gibi görünmüş ve düşüncesinde kesinliğe ulaşarak sözünü şöylece sürdürmüştü:

Ey Emirü'l-Müminin, ben Bağdat'ta, benden başka ardılları bulunmayan bir ana ve babadan doğdum. Babam çarşıda basit bir tacirdi. Bununla birlikte tacirler arasında en zengini ve sayılanı olduğu da doğrudur. O sadece çarşının bir esnafı değil, ama sarraflar çarşısında olsun, aktarlar çarşısında olsun, bezzazlar çarşısında olsun, her çarşıda, en iyi dükkânlara sahip bir tacirdi. Her bir dükkânında alışveriş işlerinde maharet sahibi birer adamı vardı ve de her dükkânın ardında gelip gidenler kendisini tedirgin etmeksizin, mevsimin sıcak olduğu günlerde rahatlamak ve uyurken ona serinlik sağlamak üzere yelpazesiyile, özellikle taşaklarını yelpazeleyen bir kölenin bulunduğu özel bir bölüm bulunuyormuş. Çünkü babamın sıcağa karşı duyarlı taşakları varmış ve onlara yelpazenin sağladığı rüzgâr kadar hiçbir şey yarar sağlamamış.

Ben de babamın tek oğlu olduğumdan, beni çok severdi; beni hiçbir şeyden yoksun bırakmaz ve eğitimim için hiçbir masraftan kaçınmazdı. Zaten serveti Tanrı'nın yardımıyla yıllar geçtikçe artıyor ve onu saymak gittikçe daha fazla güçleşiyordu. Günün birinde bahtının saati çalınca, bu durumdayken öldü; Tanrı onu merhametiyle kuşatsın, barış dolu huzuruna kavuştursun ve rahmetlinin eksik kalan ömrünü Emirü'l-Müminin'in yaşamına katsın! Bana gelince, babamın sonsuz servetinin mirasçısı olunca, onun sağlığındaki gibi ticaretle uğraşmayı ve çarşı işlerini görmeyi sürdürdüm. Zaten hiçbir şeyim eksik olmadığından, yiyip içerek ve kendi seçtiğim dostlarımla eğlenerek vakit geçirmeye

başladım. Yaşamı harika buldum; başkalarına da bana hoş gelen zevkleri tattırmaya gayret ettim. İşte bundan dolayı mutluluğum kusursuz ve kederden arınmış idi. Yaşamımı yaşamaktan başka bir şey dilemiyordum. Çünkü insanoğlunun hırs dediği ve kendini beğenmişlerin zafer dediği, ruhtan yoksun olanların ün, onur ve kendinden söz ettirme diye bellediği bütün bu şeyler bende katlanılmaz bir duygu uyandırıyor. Kendimi bütün bunların dışında tutuyor ve maddi doyumların yerine varlığımın sükûnetini, sahte şaşaalara yerine güzel yüzlü dostlarımla yoresinde tattığım basit mutluluğu yaşıyordum.

Ama, efendim, ne denli basit ve saydam da olsa, bir yaşam, karmaşıklıklardan arınmış değildir. Ben de, benzerlerimin verdiği örnekler gibi bunun tecrübesini yaşayacaktım. Nitekim, benim yaşamıma da bu karmaşıklık en büyüleyici görünümüyle girdi. Allah için söyleyin, yeryüzünde güzellikten, hele bu güzellik on dört yaşındaki bir genç kızın yüzü ve bedeniyle ortaya çıkarsa, daha büyüleyici bir olay var mıdır? Ve yine, efendim, beklenmez şekilde, yürüklerimizi tutuşturmak için, on dört yaşındaki bir oğlan çocuğunun yüzü ve bedenini edinmiş bir genç kızdan daha baştan çıkarıcı bir varlık bulunabilir mi? Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, aklımı saltanatının mührüyle mühürlenmiş olan kişi, başka şekilde değil, böylesine bir görünüm içinde belirdi.

Gerçekten bir gün dükkânımın önünde oturmuş, her zamanki dostlarımla şuradan buradan konuşurken, birdenbire karşımda Babililere özgü gözlerle donanmış, raks edip gülen genç bir kız gördüm. Bana bir bakış, tek bir bakış fırlattı, fazla değil! Ve ben, ucu sivri bir okla vurulmuş gibi, içim sarsılarak sandalyemin üzerinde titredim. Mutluluğumun böylece önüme çıkmasıyla tüm varlığımın heyecana boğulduğunu hissettim. Genç kız da, biraz sonra yaklaştı ve bana “Burası Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasanî'nin dükkânı mıdır?” diye sordu. Ve bunu, efendim, bir kaynak suyunun sesiyle sordu; önümde, zarafeti içinde, narin ve bükülgen bir tavır takınarak; bir çocuğunki kadar bakır ağzı, muslin örtüsünün içinde, iki dizi ıslak dolu tanesini belirten lal renkli bir taçyaprağı gibiydi. Ben de onun onuruna ayağa kalkarak kendisine “Evet, hanımım, burası kölenin dükkânıdır” diye yanıt verdim. Ve dostlarımla, sessizce ayağa kalktılar ve orayı terk ettiler.

O zaman genç kız, ey Emirü'l-Müminin, güzelliğinin ardından varlığını da sürükleyerek dükkâna girdi. Ve divanın üzerine bir sultan gibi kuruldu; ve bana "Peki kendisi nerede?" diye sordu. Ona, dilim heyecandan çatallaştığı için, kekeleyerek "O benim, ya Sitti!" diye yanıt verdim. Ağzının olanca güzelliğiyle gülerek bana "Öyleyse, yanında çalışanlara, sayarak bana üç yüz altın dinar vermelerini söyle!" dedi. Ben de, o anda, kasada oturan ilk çocuğa döndüm ve ona, üç yüz altın dinar tartmasını ve bunları bu olağanüstü hanıma vermesini buyurdum. O da, adamımın kendisine sunduğu altın kesesini aldı; ve ayağa kalkarak hiçbir teşekkür sözü söylemeksizin ve de veda etmeden çekip gitti. Ve ey Emirü'l-Müminin, aklım ayaklarına takılı kalarak gözlerimle onu izlemekten başka bir şey yapamadım. Kız gözden kaybolunca, adamım bana saygılı bir edayla "Efendim, bu parayı kimin adına borç kaydedeyim?" diye sordu. Ben de "Ben ne bilirim, ey *falán* kişi! Hem ne zamandan beri insanoğulları hesap defterlerine hurilerin adını yazar oldular? Ama sen istiyorsan 'Üç yüz dinar borç, Yürekleri Altüst Eden adına kaydedilmiştir' diye yaz!" dedim.

Benim baş kasadarım, bu sözleri işitince, kendi kendine "Val-lahi! Benim bildiğim her zamanki ölçülü efendim, bu saçma sapan sözleri benim kavrayışımı ve bilgimi denemek için söylemiştir!" demiş olmalı! Artık bu konuda bana danışmaksızın, gayret dolu bir edayla dükkânın dışına çıktı ve çoktan gözden kaybolmuş olan genç kızın peşine düştü. Belli bir zaman geçtikten sonra, eli sol gözünün üstüne kapalı ve yüzü gözyaşlarıyla yıkanmış olarak dükkâna döndü. Kendisine "Neyin var?" diye sordum. Bana "Kötülük senden irak olsun efendim, buradaki genç hanımı, adını öğrenmek niyetiyle izlememin doğru olacağını düşündüm. Ama izlendiğini anlar anlamaz, sert bir şekilde benden yana döndü ve sol gözümün üstüne neredeyse kafamı parçalayacak şiddette bir yumruk savurdu. İşte bir demircinininkinden de güçlü bir elin darbesiyle çökmüş olan gözümle karşıdayım!" dedi. Hepsi bu kadar! Ceylanların eline bunca gücü veren ve hareketlerine bunca çeviklik sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun, efendim!

Ve ben, orada bütün gün, o öldürücü gözlerin anısıyla ruhum zincire vurulmuş olarak kalakaldım ve aklımı başımdan

alan o kızın gelişiyle ruhum aynı zamanda hem işkence duymakta hem de serinlemekteydi.

Ertesi gün, aynı saatte, ben onun aşkıyla şaşkın oturmaktayken, o büyüleyici kızın dükkânımın önünde durduğunu ve gülerek bana baktığını gördüm. Onu görünce, zaten geride kalan birazcık aklım da neredeyse sevinçten uçacaktı. Tam ona hoş geldin demek için ağzımı açacağım sırada, bana “Ya Ebû'l-Hasan, beni düşünerek içinden ‘Ne biçim kız bu böyle, alacağını aldı da kaçiverdi!’ diye düşünmüş olmalısın, değil mi?” diye sordu. Ama ben, kendisine “Tanrı’nın adı üzerine ve yörene olsun sultanım! Sen, kendine ait olanı almaktan başka bir şey yapmadın ki! Çünkü burada gördüğün her şey senindir, dükkân da içindekiler de! Kölene gelince, ruhu, senin gelişinden beri, artık ona ait değildir ve bu dükkândaki tüm değerli eşya yığınına dahil bulunmaktadır!” diye yanıt verdim. Genç kız, bu sözleri işitince, yüzündeki küçük örtüyü açtı ve zambak sakındaki bir gül gibi eğilip ipeklileri ışıldayarak, bilezikleri şingirdayarak ve gülerek bir iskemleye oturdu. Onunla birlikte, dükkâna, tüm bahçelerin koku saçan rüzgârı da girmişti. Sonra bana dönüp “madem ki öyledir, ya Ebû'l-Hasan, bana beş yüz dinar daha say!” dedi. Ben de kendisine “İşittim ve itaat ettim!” cevabını verdim. Ve beş yüz altın dinar saydırdıktan sonra, bunları ona verdim. Paraları aldı ve çekip gitti. Ve hepsi bu kadarla kaldı. Ben de bir gün önceki gibi kendimi onun sihirli varlığının mahpusu ve güzelliğinin esiri olarak hissetmeyi sürdürdüm. Hangi büyüün beni böylesine tüm varlığımla düşünce ve akıldan yoksun bıraktığını anlamaksızın, kendimi daldığım şaşkınlıktan çekip çıkaramıyorum ve bir karar almaya sevkedecek bir yol bulamıyordum.

Ama, onu izleyen gün de, her zamankinden solgun ve hareketsiz otururken, alevli ve karanlık çekik gözleri ve çıldırtıcı gülüşüyle kız yeniden karşımda belirdi. Ama bu kez, hiçbir söz seylemeksizin, parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını işaret etti ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

... Hiçbir söz söylemeksizin parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını gösterdi ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı. Ve ben o anda, ey Emirü'l-Müminin, o dört köşe kadifeyi yerinden kopardım ve üzerinde bulunan ziynetle birlikte katlayıp bunu o büyüleyici kıza verdim. O da bunu alıp hiçbir şey söylemeksizin gitti. Bu kez, onun gözden kaybolduğunu görünce, artık, hareketsiz kalmaya gönlüm razı olmadı ve hesabıma bakan adamın uğradığı aynı hakarete uğrama korkusunu yenerek ayağa kalkıp onu izlemeye koyuldum. Ve böylece, onun ardından yürüdüm; Dicle kıyısında bulunan küçük bir kayığa bindiğini ve kayığın da hızlı kürek darbeleriyle Emirü'l-Müminin'in büyükbabası el-Mütevekkil'in mermer sarayına doğru gidip saraya girdiğini gördüm, efendim! Ben de, bu durumu görünce, tedirginliğin sınırına ulaştım ve içimden "İşte şimdi, ya Ebü'l-Hasan, geçirdiğin serüven seni bir karışıklık değirmenine taşıdı!" dedim. Ve kendime rağmen, şairin şu sözlerini hatırladım:

Sevgilinin sana kuğuların tüylerinden de yumuşak görünen ve alnını dayamayı düşündüğün beyaz kolları işte karşında! Onu iyice incele ve kendini koru!

Orada uzun uzadıya, onu görmeksizin, düşünceye gömülerek, sürtüşme olmaksızın tatlı bir yeknesaklıkla geçen yaşantımı gözümün önünden geçirerek, nehrin suları üzerindeki hepsi birbirine benzeyen ve suyun akıntısına kapılarak geçip giden kayıklara baktım. Ve birdenbire, gözlerimin önünde, içine genç kızın binerek uzaklaştığı ve kürekçilerinin terkettiği kayak sarayın mermer merdivenlerinin altına bağlanmış olarak yeniden belirdi. Ben de kendi kendime dedim ki "Allah aşkına, böyle uyuşuk bir yaşamdan utanç duymuyor musun, ya Ebü'l-Hasan? Şairin şu sözlerini de hatırlamıyor musun?"

Ayağa kalk dostum ve silkin uyuşukluğundan! Mutluluğun gülü uykuda çiçek açmaz. Bu yaşam anlarının yanmaksızın geçip gitmelerine izin verme! Senin yüzyıllarca uyumak için zamanın olacak nasıl olsa!

Ve bu dizeleri okuyarak ve heyecan verici genç kızın anısıyla rahatlamış olarak, nerede oturduğunu öğrendiğimden, ona kadar ulaşabilmek için hiçbir şeyi ihmal etmemeye karar verdim. Kafam bu tasarıyla dopdolu, eve dönüp beni tüm sevecenliğiyle seven annemin dairesine girdim; ve ondan hiçbir şeyi gizlemeden yaşantımda ansızın ortaya çıkan olayı anlattım. Annem de, büyük bir korku içinde beni bağrına bastı ve bana “Tanrı seni korusun oğlum ve ruhunu tedirginliklerden kurtarsın! Ah oğlum Ebû'l-Hasan, yaşamımın tek bağı, sen, hem kendi huzurunu hem de benim huzurumu tehlikeye sokarak nereye gidiyorsun? Bu genç kız Halife Emirü'l-Müminin'in sarayında oturuyorsa, onu görmekten kendini alıkoymalısın! Yoksa halife efendimizin oturduğu yerin yakınına düşüncende bile yönelmek cesaretini gösterecek olursan, içine yuvarlanacağın uçurumu görmüyor musun? Oğlum, sana, seni karnımda taşıdığım dokuz ayın yüzü suyu hürmetine, bu meçhul kıızı yeniden görme tasarından vazgeçmen ve yüreğinde böylesine uğursuz bir tutkunun yer almasına izin vermemen için yalvarırım!” dedi. Ben de onu yatıştırmaya çalışarak “Anacığım, aziz canını sıkma ve gözlerini kurut. Olması gerekenden fazla bir şey olmayacaktır. Ve alna yazılı olan yerini bulur. Ve Tanrı en yüce varlıktır!” diye yanıt verdim.

Ertesi gün, cevahirici dükkânına giderek, aktarlar çarşısındaki temsilcimin ziyaretini orada kabul ettim. Bu zat, yaşını başını almış birisiydi; rahmetli babam kendisine büyük bir güven duyardı ve tüm zorlu ya da karmaşık sorunların çözümünde kendisine danışırdı. Selamlaşmalardan ve âdet olmuş hatır sormalardan sonra, bana “Ya seydi, yüzünde gördüğüm bu değişikliğin nedeni nedir? Cildindeki bu solgunluk ve bu kaygılı tavır nedendir? Tanrı bizi kötülerden ve kötü niyetli müşterilerden korusun! Ama gelebilecek olan felaket ne olursa olsun, sağlığın yerinde oldukça çaresi imkânsız değildir!” dedi. Ben de kendisine “Yo, vallahi, ey saygıdeğer amcam, başıma kötü işler gelmedi ve de başkalarının kötü niyetlerine de asla alet olmadım. Sadece yaşantım şekil değiştirdi. Yaşamıma on dört yaşında bir genç kızın girmesiyle bazı karmaşıklıklar oldu!” dedim.

Ve başıma gelenleri hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın kendisine anlattım. Ve sanki kendisi oradaymışçasına, kalbimi çalıp kaçan kızı gözünde canlandırdım.

Saygıdeğer şeyh, bir an düşündükten sonra, bana “Kuşkusuz! Bu iş karışık! Ama yaşlı kölenin altından kalkamayacağı kadar karmaşık değil, efendim! Gerçekte, tanıdıklarım içinde Halife El-Mütevekkil’in sarayında yaşayıp haremağalarının giysilerini diken bir terzi var. Ben seni götürüp onunla tanıştıracam; cömertçe ödüllendirerek kendisinden herhangi bir hizmet isteyebilirsin. Bu durumda sana büyük yarar sağlar!” dedi. Ve gecikmeksizin beni saraya götürüp benimle birlikte terzinin odasına girdi. Terzi bizi nezaketle karşıladı. Ben de onunla işe girişmenin yolunu açmak için, yolda gelirken, dik-katle söktüğüm ceplerimden birini ona gösterip bunu acele olarak dikmesini kendisinden rica ettim. Ve çalışmasını ödüllendirmek için, az oluşundan dolayı özür dileyerek ve ikinci bir ricam olduğu zaman telafi etmeyi vaat ederek eline on altın dinar sıkıştırdım. Terzi benim bu davranışıma karşı ne diyeceğini bilemedi ve bana “Efendim, sen bir tacir gibi giyinmişsin ama, onların davranışlarını edinememişsin. Genellikle bir tacir harcamaktan kaçınır. Sen ise, önemsiz bir iş için bana bir emir giysisinin bedelini ödüyorsun!” dedi. Sonra da “Bu denli şahane davranmak ancak âşıkların işidir! Tanrı üzerine kanat gersin, efendim ama, yoksa sen âşık mısın?” diye ekledi. Ve bana “Seni böyle üzüntülere sevkeden kimdir? Genç bir geyik mi, yoksa bir ceylan mı?” diye sordu. Ben de “Bir ceylan!” diye yanıt verdim. Bana “Bunda bir uygunsuzluk yok. Sözünü ettiğin kız bu sarayda oturuyorsa, işte karşında, sana rehberlik etmeye hazır bulunuyorum. Bu bir ceylan olduğuna göre, burada bu türün en güzel çeşitleri bulunur!” dedi. Kendisine “Evet, burada oturuyor!” dedim. O da “Adı ne bakayım?” diye sordu ona “Sadece Allah biliyor ve belki de sen bileceksin!” dedim. “Öyleyse onu bana tanımla!” dedi. Ben de elimden geldiğince kızı tanımladım; terzi “He, vallahi! Bu efendimiz Emirü’l-Müminin Mütevekkil al’Allah’ın ut çalıcısı İnci Demeti hanımımızın ta kendisi!” diye haykırdı. Ve de “İşte bak, onun küçük haremağası bize doğru geliyor. Sen, efendim, hanımı İnci Demeti’nin yanına girebil-

mene aracı olmasını sağlamak istiyorsan, durma, işte sana onu kandırmak için bir farsat!" diye ekledi.

Ve gerçekten, ey Emirü'l-Müminin, yüzü Ramazan'daki kamer kadar güzel gepegeç beyaz bir haremağasının içeri girdiğini gördüm. Bizi nezaketle selamladıktan sonra, terziye, işlemeli küçük bir ceket göstererek "Bu işlemeli ceket kaç, ey şeyh Ali? Hanımım İnci Demeti'ne gezerken eşlik etmek için böylesi bir cekete ihtiyacım var!" dedi. Ben hemen atılarak ceketi asılı olduğu yerden indirdim. Ve "Bunun parası ödenmiştir, ceket sana aittir!" diyerek kendisine verdim. Çocuk tıpkı hanımı gibi yandan yana bakarak bana gülümsedi ve tutup oradan benimle birlikte uzaklaşarak "Sen kuşkusuz Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasanî'sin!" dedi. Ben de daha bu kadar çocukken, bunca anlayışlı olmasından ve beni adımla anmasından şaşkınlığın sınırına ulaşarak, parmağına kendi parmağımdan çıkarttığım değerli bir yüzüğü taktım ve "Doğru söyledin, ey sevgili genç adam!" diye yanıt verdim; ve "Ama sana benim adımla kim söyledim?" diye sordum. Bana "Aman Allah'ım, hanımım harika genç Ebü'l-Hasan'a âşık olduktan sonra önümde her gün birçok kez onu andığı halde nasıl olur da adını bilmem? Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerinde olası Peygamber'in onuru adına, eğer sen de hanımımın sana duyduğu aşkı duyuyorsan, ben, onun yanına ulaşmak üzere yol göstermek için sana eşlik etmeye hazırım!" dedi. O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu hemen görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek, çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim. Ve çocuk haremağası bana "Madem ki öyledir, ey Ebü'l-Hasan efendim, senin kölenim ben! Ve hanımımınla hemen buluşman için sana yardım etmek üzere daha fazla gecikmek istemiyorum!" dedi. Ve

bana “Biraz sonra dönüp geleceğim!” diyerek yanımdan ayrıldı. Ve elinde getirdiği bohçayı açarak, içinden, altın tellerle işlenmiş bir gömlekle bir urba çıkardı. Urbanın üzerindeki işlemelerin belirttiği işaretleri ve yakasındaki El-Mütevekkil al’Allah adını görünce, bu giysinin bizzat halifeye ait giysilerden biri olduğunu anladım. Küçük haremağası “Sana, Ebû’l-Hasan efendim, halifenin hareme geldiği zaman üzerine giydiği urbayı getirdim” dedi. Bunu giymeye beni zorladı ve bana “Bir kez içerideki gözdelerin özel dairelerinin bulunduğu yere açılan uzun dehlize uzanınca; oradan geçerken, misk taneleri içeren şu şişeyi yanında bulundurmaya ve geçtiğin her kapının eşiğine bir misk tanesi bırakmaya özen göster; çünkü, her gece halife, hareme ulaşan dehlizi geçerken bunu yapmak âdetindedir. Ve bir kez eşiği mavi mermerden kapının önüne ulaştınca, kapıyı çalmadan aç, kendini hanımımın kollarında bulacaksın!” dedi. Ve “Görüşmeniz bitip oradan çıktığında da, Tanrı yardımcın olacaktır!” diye ekledi. Bana bu talimatı vererek başını dileyip yanımdan ayrıldı ve gözden kayboldu.

O zaman ben, efendim, bu tür serüvenlere alışık olmadığım ve de karışık bir işteki ilk adımım olduğu halde, halifenin urbasını sırtıma giymekte tereddüt etmedim. Ve sanki tüm hayatımı sarayda yaşamış ve orada doğmuşçasına, avludan ve sütunlar arasından çekinmeden ilerledim; ve hareme ayrılmış odalara açılan dehlize ulaştım. Hemen cebimden misk tanelerini taşıyan şişeyi çıkararak ve küçük haremağasının talimatına uyarak, her gözdenin kapısı önünden geçerken, bu maksatla konulmuş olan küçük çini tepsilere birer misk tanesi bıraktım. Böylece eşiği mavi mermer olan odanın kapısına ulaştım. Ve bunca arzuladığım sevgilinin yanına girmek için, oraya ulaşınca kadar kimseye görünmediğimden dolayı kendi kendimi tebrik ederek kapıyı itmeye hazırlanırken, birdenbire büyük bir uğultu işittim ve aynı anda, birçok meşalenin sağladığı bir parlaklığın farkına vardım. Gelen, yöresini saraylılarının ve her zamanki maiyetinin sardığı Halife El-Mütevekkil idi. Ve ben, geriye dönmeye fırsat bulamadan, yüreğimin heyecanla kabardığını hissettim. Ve dehlizler boyunca kaçışım sırasında içerden seslerini duyduğum gözdelere “Vallahi, ne şaşırtıcı şey bu böyle! İşte Emirü’l-Mü-

minin, ikinci kez dehlizden geçiyor. Oysa daha araya pek bir zaman girmeden her birimizin kapısına her zamanki gibi misk taneleri bırakarak geçen de kendisi idi. Ve biz onu giysilerinin kokusundan hemencecik tanımiştık!” diyorlardı.

Ben çılgınca kaçmayı sürdürüyorken, birdenbire durmaya mecbur oldum; çünkü dikkati çekmeksizin dehlizde daha fazla koşamayacağımı anlamıştım; ve de boyna halifenin maiyetinin uğultusunu işitiyor ve meşalelerin yaklaştığını görüyordum. Bunun üzerine, ölüm pahasına da olsa bu durumda ve bu tarzda kılık değiştirmiş olarak yakalanmak istemediğimden, halifenin giysisine büründüğümü unutarak, elimin değdiği ilk kapıyı ittim ve içeriye daldım. Ve kendimi iri çekik gözleri korkuyla dolu ve beni görerek bir dehşet ve şaşkınlık feryadı koparıp uzandığı divandan ayağa kalkan ve hızlı bir hareketle elbisesinin ucuyla yüzünü ve saçlarını örten genç bir kadının karşısında buldum.

Ben de orada, onun karşısında, ağzım apaçık ve içimden, ayağımın altındaki toprağın açılıp beni içine almasını dileyerek bu durumdan bütün ruhumla kurtulmak istiyor ve hiç kuşkusuz boğazlanarak ya da kazığa oturtularak ölümüne neden olacak olan lanet olası haremağasına anlamsızca güvendiğimden ötürü kendi kendime ilenip duruyordum. Soluğumu tutarak bu ürkmüş genç kadının ağzından beni acınacak bir hale sokacak ve çözülmesi güç durumların acemilerine uygulanacak cezaların bir kurbanı haline sokacak imdat haykırışının kopuşunu duymayı bekliyordum. Tam o sırada muslin eteğinin altından genç dudaklar kıpırdadı ve genç kadın tatlı bir sesle bana “Sen, kız kardeşim İnci Demeti’nin sevdiği ve de onu seven kişi olduğuna göre, daireme hoş geldin, ey Ebü’l-Hasan!” dedi. Ben de, efendim, bu umulmadık sözleri işittikten sonra genç kadının önünde dize gelip yüzümü yere sürdürdüm ve giysisinin eteğini öptüm ve başımı onun koruyucu örtüsüyle kapadım. O da bana “Cömert bir kişi olarak hoş geldin ve de ömrün uzun olsun, ya Ebü’l-Hasan! Sen kız kardeşim İnci Demeti’ne karşı davranışlarında ne kadar harikaydın! Ve seni denemek üzere içine soktuğu olaylardan nasıl da başarıyla sıyrıldın! O da, boyna, bana senden ve kendisine esinlediğin tutkudan söz ediyordu. Bundan dolayı, seni benim yanıma getiren bahtı kut-

lamalısın; yoksa böylece halifenin giysileri altında kılık değiştirip buraya gelmen seni felakete sürükleyecekti. Artık bu konuda güvenli olmalısın; çünkü geleceği mutlulukla damgalanmış birinin başına kötülük gelmemesi için her şeyi düzenleyeceğim!" dedi. Ben de, ona nasıl teşekkür edeceğimi bilemeyerek sessizce urbasının eteğini öpmeyi sürdürüyordum. Kız "Yalnız, ya Ebü'l-Hasan, senin yararın uğruna araya girmeden önce, kız kardeşim hakkındaki niyetlerini iyice bilmek isterim. Çünkü bu konuda hiçbir yanlış anlama olsun istemem!" diye ekledi. Ben de kollarımı kaldırarak "Allah seni korusun ve doğruluk yolundan ayırmasın ey yardımsever hanımım! Yaşamım üzerine yemin ederim ki, benim niyetlerim saftır ve çıkarcılıktan uzak olmaktan başka türlü değildir. Gerçekte sadece bir şey istiyorum: O da gözlerim onu görmekle şenlensin ve baygın yüreğim yaşama dönsün diye o mutlu kız kardeşin İnci Demeti'ni görmek. Sadece bu kadar, başka hiçbir şey değil! Ve her şeyi görüp bilen Tanrı, sözlerimin tanığıdır ve düşüncelerimin tümünü bilir!" diyerek onu yanıtladım. Bunu duyunca kız bana "Bu durumda, ya Ebü'l-Hasan, niyetlerinin meşru gayesine ulaşması için elimden geleni esirgemeyeceğim!" dedi.

Böyle konuşarak ellerini çırpı ve bu işarete koşan küçük köle kıza "Git hanımın İnci Demeti'ni bul ve ona 'Hemşiren Badem Ezmesi¹ sana selamlarını yolluyor ve hemen kendisini görmeni diliyor; çünkü bu gece kendisini göğsü daralmış hissediyor ve sadece senin varlığıyla bunun giderileceğine inanıyor. Ve de bil ki, bu, seninle onun arasında bir sırdır!' de!" dedi. Köle kız da hemen verilen buyruğu yerine getirmeye koştu. Ve biraz sonra, efendim, onun tüm güzelliğiyle, tüm zerafetiyle içeri girdiğini gördüm. Giysi olarak sadece mavi ipekten büyücek bir tüle bürünmüştü; ayakları çıplaktı ve saçları darmadağınktı.

İlkin beni pek fark edemedi ve kız kardeşi Badem Ezmesi'ne "İşte geldim, yavrum. Hamamdan çıkmıştım ve de henüz giyinmemiştim. Haydi, seninle benim aramda sır olan şeyin ne olduğunu bana söyle!" dedi. Yanıt olarak koruyucum sadece parmağıyla beni gösterdi ve bana da yaklaşmam için işaret etti. Çekildiğim gölgelikten dışarı çıktım.

1 Littmann'da bir tür tatlı anlamında *Fatir* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Beni görünce, sevgilim, ne utanç ne de sıkılganlık gösterdi; ama yanıma geldi ve bembeyaz ve heyecan içinde, anasının kollarına sığınan bir çocuk gibi kollarımın arasına atıldı. Ben sanki yüreğime cennetin tüm hurilerini bastırmış olduğumu sandım. Ve efendim, ben onun her yanıyla, sanki bir tereyağ ya da bir badem ezmesiymişçesine bu kadar narin ve bu denli eriyik olduğunu bilmiyordum. Onu böylece yaratan Tanrı'ya şükürler olsun! Kollarım o çocuksu bedeni sıkmaktan çekiniyordu; ve onun öpüşüyle sanki ömrüme yeni bir yüzyıl katıldı. Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum. Ama yeniden gerçeğe dönünce, onun için çektiğim her şeyi kendisine anlatmak istedim; ama o sırada dehlizlerde gittikçe büyüyen bir uğultu işittik. Bu, İnci Demeti'nin kardeşi Badem Ezmesi'ni görmeye gelen halifenin ta kendisiydi. Ben, ancak ayağa kalkıp sanki içinde bir şey yokmuşçasına üzerime kapağını kapattıkları büyücek bir sandığa girecek zaman buldum. Efendim, büyük baban Halife El-Mütevekkil gözdesinin dairesine girdi ve orada İnci Demeti'ni görünce, ona "Aman yarabbi, İnci Demeti, seni bugün kardeşin Badem Ezmesi'nin yanında bulmakla çok sevindim. Sen şu son günlerde nerelerdeydin? Sarayda seni hiçbir yerde göremedim. Ve de çok hoşuma giden sesini duymadım!" dedi; sonra, yanıt beklemeden "Yüzüstü bıraktığın udu eline al bakayım ve ona eşlik ederek bana tutkulu bir şarkı söyle!" diye ekledi. İnci Demeti de halifenin Benga¹ adlı genç bir cariyeye sonsuz bir aşkla bağlı olduğunu bildiğinden gereken şarkıyı bulmakta hiç sıkıntı çekmedi; çünkü kendisi de âşık olduğundan sadece duy-

1 Littmann'da *El-Benca* (Â.Ş.O.)

gularının akışına kendini kaptırması yetiyordu; ve uduna uyum sağlayarak halifeye doğru dönüp şu şarkıyı okudu:

Sevdiğim o sevgilinin – Ah! Ah!
 Deve tüylü yanağı – Ey gece!
 Tatlılıkla geçer – Ey gözler!
 Şebnemle ıslanmış gülleri – Ey gece!
 Sevdiğim o sevgili – Ah! Ah!
 Tazecik bir genç kızdır – Ey gece!
 Aşkla dolu bakışları – Ah! Ah!
 Büyülemiştir – Ey gözler!
 Babil hükümdarlarını – Ey gece!
 İşte böyledir, – Ah! Ah!
 Sevdiğim o sevgili!

Halife El-Mütevekkil, bu şarkıyı işitince son kertede duyulandı. Ve İnci Demeti'ne doğru dönerek ona “Ey kutsanası genç kız, ey bülbül ağızlı, sana, memnunluğumun bir nişanesi olsun diye benden yerine getireceğim bir dilek dilemeni istiyorum. Ve muzaffer atalarımın şanına uyan bir cömertlikle, ülkemin yarısını da istesen sana bağışlayacağım!” dedi. İnci Demeti de, başını yere eğerek “Tanrı ömrünü uzun etsin, efendimiz! Ben sadece Emirü'l-Müminin'in benim ve kız kardeşim Badem Ezmesi'nin başı üzere lütuflarının devamını dilerim!” diyerek yanıt verdi. Halife de “Ama, senin benden kesinlikle bir şey dilemen gerek, İnci Demeti!” dedi. O zaman kız “Madem ki efendimiz emir buyuruyorlar, kendisinden beni özgür bırakmasını ve bu dairede eşya olarak ne varsa tümüyle bana bağışlamasını kendisinden talep ediyorum!” dedi. Halife de, ona “Burası artık senin ey İnci Demeti! Kardeşin Badem Ezmesi de bundan böyle bir başka daireye, sarayın en güzel dairesine sahip olacak! Ve artık özgür olduğuna göre, istersen burada kalabilir, istersen gidebilirsin!” dedi. Ve ayağa kalkarak, yeni gözdesi genç Benga'yı bulmak üzere, gözdesinin yanından ayrıldı.

O gider gitmez, sevgilim, hamalları ve nakliyecileri bulmak üzere haremağasını yolladı; ve dairede eşya namına; perde, sandık ve halı olarak ne varsa, hepsini benim konutuma taşıttı. Ve

içinde bulunduğum sandık, ilk ağızda hamalların sırtında dışarı çıkarıldı ve Tanrı'nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız evime getirildi. Aynı gün, ey Emirü'l-Müminin, kadının ve şahitlerin huzurunda Tanrı önünde İnci Demeti ile evlendim. Geri yanı İslam inancının gizemidir! İşte, ey Emirü'l-Müminin, bu eşyaların, bu perdelerin ve bu giysilerin üzerinde şanlı büyükbaban El-Mütevekkil al'Allah'ın adının işlenmiş bulunmasının öyküsü de böyledir. Ve başım üzerine yemin ederim ki, bu öyküye ben kendiliğimden bir tek hece eklediğim gibi, ondan bir tek hece de çıkarmadım. Ve Emirü'l-Müminin, tüm bu cömertliğin kaynağı ve tüm iyiliklerin maden ocağıdır!

Ve böylece konuşarak Ebü'l-Hasan susmuş. Halife El-Mutezit Billah da "Dilin sözgenlik saçıyor, ey ev sahibimiz ve öykün harika bir öykü! Ben de bundan duyduğum hazzı belirtmek için senden bana bir kalemle bir tabaka kâğıt getirmeni rica ediyorum!" demiş. Ebü'l-Hasan da kalemi ve kâğıdı getirmiş; halife bunları öykücü İbni Haldun'a teslim etmiş ve ona "Söylediklerimi aynen yaz!" demiş ve ona şunları yazdırmış: "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrı adına! Elimizle imzalanmış ve mührümüzle mühürlenmiş bu fermanla, tüm ömrü boyunca, sadık uyuğumuz Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasanî'yi vergiden bağışık kılıyoruz!" Ve imzalayıp mühürledikten sonra fermanı kendisine vermiş. Ve de "Seni sarayımda sadık sofrada arkadaşım ve dostum olarak görmek istiyorum!" diye eklemiş. Ve o zamandan sonra Ebü'l-Hasan Halife El-Mutezit Billah'ın yanından ayrılmaz arkadaşı olmuş. Ve birlikte, en güzel saraylarda yaşayanları bile mezara sığınmaya zorlayan sakınılmaz ayrılık gelinceye kadar her türlü zevk içinde yaşamışlar. Şan ve şeref, tüm kademelerin üstünde bir sarayda oturan Yüceler Yücesi'nin olsun!

Ve Şehrazad öyküsünü böylece anlatıp bitirince, bu gecenin, Sultan Mahmud'un İkili Yaşamının Öyküsü'nü anlatmaya başlamadan önce geçip gitmesini istememiş.

Sultan Mahmud'un İkili Yaşamı

Ve demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır sultanları arasında en bilgelerinden ve muzafferlerinden biri olan Sultan Mahmud, çoğu zaman, kapıldığı sırada tüm dünyayı gözü önünde karartan nedensiz bir hüznün pençesinde, sarayında tek başına otururmuş. Bu anlarda, yaşam ona, sıkıntıyla dolu ve tüm anlamlardan yoksun görünürmüş; bununla birlikte yaratılanların mutluluklarını oluşturan şeylerin hiçbirinden de yoksun değilmiş. Çünkü Tanrı ona, cömertçesine sağlık, gençlik, kudret ve utku bağışlamış ve devletinin başkenti olarak evrenin en harika kentini vermiş bulunuyormuş; orada ruhunu ve duygularını şenlendirmek için toprağın güzelliği, göğün güzelliği ve Nil Nehri'nin suları gibi parıldayan kadınların güzelliği gözlerine şölen oluşturunuyormuş. Ama bütün bunlar, büyük hüznünün önünde gözlerinden siliniyor ve o zaman toprak üzerinde saban izlerine eğilen Fellahlara ve susuz çöllerde kaybolmuş yolcuların bahtına bile imreniyormuş.

Günün birinde gözleri düşlerinin siyahlığında boğulmuş, her zamankinden daha belirgin bir bitkinlik içinde; yemekten, içmekten ve devlet işlerini görmekten el çekerek sadece ölmeyi düşündüğü bir sırada, başı elleri arasında, uzanmakta olduğu odaya büyük veziri girmiş; ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Sultanımız efendim, şurada kapınızda, uzak Magrip ülkelerinin iç taraflarından gelmiş ve sizden konuşma talep eden yaşlı bir şeyh var. Kendisiyle konuşmalarından ve ağzından dökülen bazı sözlerden, hiç kuşku duymadan, kendisinin olağanüstü bir bilge

ve hayranlık uyandıran bir tabip olduğunu anladım. Hükümdarımın hüznün ve kahrın pençesinde bulunduğunu bildiğimden, gözlerine çöken düşünceleri kovmaya katkısı olur diye bu şeyhin içeri girmesine izin verilmesini dilemekteyim!” demiş. Sultan Mahmud da başıyla uygun gördüğünü belirten bir işaret yapmış; ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

... Ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş. İçeri giren kişi, kesinlikle, yaratıklar arasında canlı bir yaratık olmaktan çok, bir erkeğin gölgesi gibiymiş. Ve ona bir yaş tayin etmek gerekirse, yüzlerce yıl üzerinden hesap tutmak icap edermiş. Üstünde de giysi olarak, yoğun çıplaklığı üzerinde dalgalanan olağanüstü bir sakalla, yaşlı pörsümüş bedenini çepeçevre saran bükülgen bakırdan geniş bir kemer taşıyormuş. Yüzünde, müt-hiş kirpiklerinin altında zekâ saçan iki parlak göz bulunmasa, onu, Mısır'daki işçilerin granit mezarlardan çıkardıklarına benzer, çok eskilerden kalmış bir ceset saymak mümkünmüş.

Bu saf ihtiyar, sultanın önünde eğilmeksizin, yeryüzünde yaşayanlarınkine hiç benzemeyen fısıltı halindeki bir sesle “Barış üzerine olsun, Sultan Mahmud! Ben, Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim tarafından sana yollandım. Kismet Dağıtıcı'nın başına yağdırdığı nimetlerin bilincine ermen için geldim!” demiş. Ve başkaca hiçbir hareket yapmaksızın, ciddi adımlarla hükümdara doğru ilerleyerek, onun elini kendi eline almış ve onu ayağa kalkmaya ve taht salonunun pencerelerine kadar kendisine eşlik ederek yürümeye zorlamış.

Bu taht salonunda dört pencere varmış; bunların her biri çok yüksek bir düzeydeymiş. Yaşlı şeyh sultana “Pencereyi aç!” demiş. Sultan da bir çocuk gibi itaat edip ilk pencereyi açmış. Yaşlı şeyh de ona sadece “Bak!” demiş. Sultan Mahmud başını pencereye çevirmiş ve kılıçlarını çekmiş, dolu dizgin Makattan Tepesi'nin yüksekliklerinden aşağı at süren büyük bir süvari ordusu görmüş. Bu ordunun neredeyse kentin önlerine kadar

gelen birinci kolu attan inmiş ve duvarlara merdiven dayayarak içeri girmeye çalışıyor ve savaş ve ölüm naraları atıyormuş. Sultan da, bunu görünce, ordularının ayaklandığını ve kendisini tahttan indirmek üzere geldiklerini anlamış. Ve birdenbire rengi değişerek “Tanrı’dan başka Tanrı yoktur! İşte bahtımın dönüşüm saati geldi!” diye haykırmış. Şeyh bunu izleyerek pencereyi kapatmış; ama bu kez bizzat kendisi hemen yeniden açmış; tüm ordunun gözden kaybolduğu görülmüş. Sadece, uzakta, öğle semasını delen minareleriyle barış içindeki kent görülmekte imiş.

Bunun üzerine şeyh, hükümdarı, yeniden duygu seline kapılmasına vakit bırakmaksızın, büyük kentin üzerine açılan ikinci pencereye yöneltmiş ve ona “Aç şunu ve bak!” demiş. Sultan Mahmud da pencereyi açmış ve gördüğü manzara onu korkuyla geri çekilmeye zorlamış. Camilere egemen olan dört yüz minare, camilerin ve sarayların kubbeleri ve ufka kadar uzanan binaların binlerce tıraşası, o anda, duman ve alev saçan birer mangaldan başka bir şey değilmiş; rüzgârın uğuldamalarıyla bunlardan tüten kara dumanlar göğün ortalarına kadar dalga dalga yükseliyor ve güneşin gözünü kör ediyormuş. Ve hırçın bir rüzgâr alevleri ve külleri saraya doğru iteliyormuş; kısa bir süre sonra saray bir ateş deniziyle sarılmış ve arada sadece bahçelerinin taze örtüsü kalmış bulunuyormuş. Sultan da, güzel kentinin yok oluşunu görmekle kahrolmanın sınırlarına ulaşmış ve kollarını yanına sarkıtarak “Tek Yüce olan varlık Tanrı’dır! Eşyalar da tüm yaratıklar gibi bahtlarına tabidirler! Yarın, bir zamanlar kentler içinde en ünlüsü olan bu kentin olduğu isimsiz topraklarda uzanan ova aracılığıyla çöl çöle kavuşacak! Tek canlı Varlığa utkular olsun!” diye haykırmış. Kentine ve kendine ağlamış. Ama şeyh hemencecik pencereyi kapatmış, onu bir an sonra yeniden açmış. Ve tüm yangın izleri ortadan kalkmış. Ve Kahire kenti, tüm meyva bahçeleri ve hurmalıklarıyla, müezzinler dört yüz minareden inananlara namaz saatini haykırıyor ve bu sesler evrenin Yüce Sahibi’ne karşı aynı yüce duygu içinde birbirine karışıp dokunulmadık şaşaası içinde görülüyormuş.

Ve şeyh, hükümdarı oradan alarak, Nil Nehri’ne bakan üçüncü pencereye doğru götürmüş ve ona bu pencereyi açtırmış. Sultan Mahmud nehrin yatağından taşarak dalga dalga sularıyla

kenti bastığını ve suyun en yüksek taraçalara kadar yükseldiğini ve öfkeyle sarayın duvarlarını dövdüğünü görmüş. Öncekilerden daha güçlü bir dalga, önündeki tüm engelleri aşarak sarayın alt katını yutmaya başlamış. Bina, sudaki bir şeker parçası gibi eriyerek bir yanıyla çökmüş ve neredeyse tümüyle çökmek üzere iken şeyh ansızın pencereyi kapatmış ve yeniden açmış. Dışarıda sanki su baskını hiç olmamış gibi bir görünüm varmış. Ve güzelim nehir, geçmişte olduğu gibi, sonsuz yonca tarlaları arasında şahane bir tarzda dolaşımını sürdürüyor ve yatağında uyukluyormuş. Bunu izleyerek şeyh hükümdara, duyduğu sarsıntıdan kurtulmasına fırsat vermeden dördüncü pencereyi de açtırmış. Bu pencere, kentin kapılarına kadar ulaşan hayranlık verici yemyeşil ovalara açılıyor; bu ovalarda Ömer zamanından beri şairlerin uğrunda dizeler düzdükleri bol bol akar sular ve mutlu sürüler görülüyor; güller, fesleğenler, nergisler ve yaseminler biten bahçeleri, dallarında kumruların ve sevgiden şikâyet ederek öterken kendinden geçen bülbüllerin yuva kurdukları portakal bahçeleri izliyor; ve burada toprak Çok Sütunlu İrem'in eski bahçelerindeki gibi zengin ve süslü görünüyor; ve Cennet çimenlikleri kadar da kokular saçıyormuş. Ama, çimenler ve meyva ağaçlarının oluşturduğu koruluklar yerine, Sultan Mahmud, sadece acımasız güneşin yaktığı, sırtlanlar ve çakallara sığınak oluşturan, yılanların ve vahşi hayvanların yarış alanı olan kızıl ve ak bir çöl görüyormuş. Ve bu uğursuz görünüm de daha öncekiler gibi silinmekte gecikmemiş ve şeyh, kendi eliyle kapattığı pencereyi yeniden açmış. Ova da yeniden önceki şahane görünüme bürünmüş ve tüm bahçelerindeki çiçeklerle gökyüzüne gülümsemiş. Tüm bunlar olup biterken, Sultan Mahmud, uyuyor mu, uyanık mı, yoksa herhangi bir büyüün ya da sanrının etkisi altında mı bulunduğu farkına varamamış.

Ama şeyh, onu, tanıklık ettiği bütün bu şiddetli duyarlanmalarından huzurlanmasına izin vermeksizin, yeniden elinden tutup karşı durmak için en küçük bir düşünceye kapılmadan mırıldayan suyuyla salonu serinleten küçük havuzun yanına götürmüştü. Ve ona "Havuzla eğil ve bak!" demiş. Sultan Mahmud havuzla eğilmiş, bakmaya hazırlanırken, şeyh, onun kafasını tutup tümüyle suya daldırmış. Ve Sultan Mahmud, kendini,

denize egemen olan bir dağın eteğinde boğulmaktan kurtulmuş olarak görmüş. Ama hâlâ, görkemli zamanlarında olduğu gibi başında tacı ve üzerinde hükümdarlık giysileri varmış. Oradan pek uzak olmayan bir yerde, Fellahlar ona görülmedik bir şeymiş gibi bakıyorlar ve kendi aralarında gülerek karşılıklı olarak onun hakkında işaretliyorlarmış. Sultan Mahmud, bunu görünce, Fellahlardan da çok şeyhe karşı sınırsız bir öfkeye kapılmış; ve “Ah! Lanetli büyücü, denizde kazaya uğramamın nedeni sensin; Tanrı beni ülkeme ulaştırırsa da sana işlediğin suça uygun bir ceza versem! Niçin bana bu denli alçakça ihanet ettin? Ben bu yabancı ülkede ne olacağım şimdi?” diye haykırmış. Sonra, düşünce değiştirerek Fellahlara yaklaşmış ve onlara ciddi bir edayla “Ben Sultan Mahmud’um! Defolun buradan!” demiş. Ama onlar ağızlarını kulaklarına kadar yayarak gülmeyi sürdürmüşler. Ah! Ne ağızlarmış bunlar ama! Mağara ağzı, mağara ağzı gibiymişler! Sultan bu ağızlarla canlı canlı yutulmaktan sakınmak üzere, başını alıp kaçmak istemiş. O sırada Fellahların başı gibi görünen birisi ona yaklaşmış ve başından tacını ve üzerindeki şahlık giysilerini çıkarmış; ve bunları “Hey zavallı! Bütün bu demir parçaları ve giysiler nedir ki! Bunlarla donanmaktan kaçınacak kadar hava sıcak! Al, ey zavallı! İşte sana bizimkilere benzer giysiler!” diyerek giysileri denize fırlatmış. Ve onu çırılçıplak bırakarak, sonra da sırtına mavi pamukludan bir urba, ayaklarına da tabanı su aygırı kösesinden, eski, bir çift sarı pabuç giydirmiş; başına da sığircık kuşunun tüyü renginde keçe bir külah geçirmiş ve ona “Haydi ey zavallı, eğer açlıktan ölmek istemiyorsan, herkesin çalıştığı burada gel, sen de bizimle çalış!” demiş. Ama Sultan Mahmud “Ben çalışma bilmem!” diye yanıt vermiş. Fella da “Bu durumda, sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

“... Sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin!” demiş. Ve zaten o günkü işlerini bitirmiş bulundukları için iş aygıtlarının yükünü onlarla paylaşacak diğer bir sırt buldukla-

rından memnun olmuşlar. Sultan Mahmud, bellerin, sabanların, kazmaların, tırmıkların yükü altında bükülerek ve güçlkle sürüklenerek Fellahları izlemek zorunda kalmış. Onlarla birlikte, bitkin ve güçlkle soluk alarak kendisine binlerce hakaret yağdıran çıırplak küçük çocukların koşuşarak ardına takıldığı bir köye ulaşmış. Onu geceyi geçirmesi için terk edilmiş bir ahıra kapayıp yesin diye önüne, küflü bir ekmekle bir soğan koymuşlar. Ve ertesi gün, kendisini kuyruğu, nalları ve uzun kulaklarıyla tam bir eşek olarak bulmuş. Boynuna bir ip geçirerek sırtına bir semer koymuşlar ve saban sürmesi için tarlaya götürmüşler. Ama o, buna sertçe karşı çıkınca, onu köyün değirmencisine teslim etmişler; o da gözlerini bağladıktan sonra değirmenin taşını döndürterek aklını başına getirmiş. Ve böylece, bakla tayınıni yiyeceği ve bir kovadan su içeceği zamanın dışında durup dinlenmeden beş yıl değirmenin taşını çevirmiş. Yediği sopalar, batırılan üvendireler, alçaltıcı hakaretler ve mahrumiyetlerle beş yıl geçmiş. Değirmeni çevirirken uğradığı hakaretlere yanıt olsun diye tüm avuntu ve tüm rahatlık olarak kendisine ancak sabahtan akşam kadar savurduğu yellenmeler kalmış. Ve bir gün birdenbire değirmen çökmüş; o da kendisini eşeklikten kurtulup ilkinki gibi adam kılığında ve tanımadığı bir kentin çarşılarında nereye gideceğini bilmeden dolaşırken bulmuş. Yürümekten iyice yorulunca, gidip dinlenecek bir yer ararken, durumundan onun yabancı olduğunu anlayan yaşlı bir tacir, kendisini nezaketle dükkânına davet etmiş ve onun iyice yorulmuş olduğunu görünce, onu bir peykeye oturtmuş ve kendisine “Ey yabancı, sen madem ki gençsin, kentimizde mutsuzluk çekmezsın; çünkü burada genç kişiler çok geçerlidir ve de çok aranılır; özellikle senin gibi sağlam yapılı ve yiğit olunca! Şimdi söyle bakayım bana, sen, geleneklerin buraya yerleşmek isteyen yabancılar için çok elverişli olduğu bu kente yerleşmeye niyetli misin?” demiş. Sultan Mahmud da “Vallahi, burada kalmaktan daha iyi ne isterim? Yeter ki, beş yıldır beslediğim bakladan başka yiyecek şey bulayım!” diye yanıt vermiş. Yaşlı kişi de ona “Bakla ne demek oluyor, ey zavallı! Burada sen verilecek görevin üstesinden gelmek için çok lezzetli ve güç sağlayıcı gıdalarla besleneceksin! Şimdi beni dikkatle dinle ve sana vereceğim nasihatı tut!” demiş. Sonra da “Şimdi çabucak gidip

sokağı dönünce göreceğin kentin hamamının kapısının önünde dur ve orada bekle! Hamamdan çıkacak her kadının yanına yaklaşıp bir kocası olup olmadığını sor. Sana kocası bulunmadığını söyleyecek kadın, ülkenin âdetlerine göre hemen orada eşin olacaktı! Ama soruyu hiçbirini ihmal etmeden hamamdan çıkan bütün kadınlara sormaya özen göster! Yoksa kentimizden kovulmak gibi büyük bir tehlike geçirirsin!” diye eklemiş. Sultan Mahmud da gidip hamamın kapısında dinlenmiş ve orada henüz pek fazla beklemeden on altı yaşında göz kamaştırıcı bir genç kadının hamamdan dışarı çıktığını görmüş. Onu görünce içinden “Vallahi, bu genç kızla evlenirsem, uğradığım bütün felaketlerin tesellisini bulurum!” demiş. Ve onu durdurarak kendisine “Hanımım, sen evli misin, yoksa bekâr mı?” demiş. Genç kadın da “Ben geçen yıl evlendim!” diye yanıt vermiş ve yoluna devam etmiş. Bu kez hamamdan korkunç şekilde çirkin olan bir yaşlı kadın çıkmış. Sultan Mahmud onu görünce, dehşetle titremiş ve “Hiç kuşkusuz bu yaşlı yıkıntıyla evleneceğime, açlıktan ölmeye ve yeniden eşek ya da hamal olmaya razıyım! Ama yaşlı tacir bana tüm kadınlara soru sormamı söylediğine göre, bu uğursuz karıya da sorsam iyi olur! diye düşünmüş. Ve kadının yanına yaklaşıp ve başını başka tarafa çevirerek “Sen evli misin, bekâr mısın?” diye sormuş. Nefret uyandırıcı yaşlı kadın da, ağzından salyalar akararak “Ben evliyim, yavrucuğum!” demiş. Aman buna ne kadar sevinmiş! Ve de “Memnun oldum halacığım!” demiş. Yaşlı kadın da yoluna devam etmiş. Ve bu kez hamamdan ilkinden de nefret uyandırıcı ve daha korkunç bir kocakarı çıkmış. Sultan Mahmud titreyerek onun yanına yaklaşmış ve kendisine “Evli misin, bekâr mı?” diye sormuş. Yaşlı kadın parmaklarıyla sümkürerek “Bekâr, ey gözümün nuru!” diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud “A, il A, il Ben bir eşeğim halacığım, ben bir eşeğim! Kulaklarıma bak, kuyruğuma bak! Ve de zebbime! Bunlar bir eşeğin kulakları, kuyruğu ve zebbidir! Eşeklerle evlenilmez!” diye haykırmış. Ama korkunç yaşlı kadın yanına yaklaşıp onu öpmek istemiş. Sultan Mahmud da nefretin ve dehşetin sınırında “A il A il Ben bir eşeğim, ya Sitti, bir eşeğim ben! Lütfen benimle evlenme! Ben zavallı bir değirmen eşeğiyim! A il A il!” diye haykırmaya başlamış. Ve insanüstü bir gayret sarfederek başını havuzdan çıkarmış.

Ve Sultan Mahmud kendini sağında büyük veziri, solunda yabancı şeyh olduğu halde sarayının taht salonunun ortasında bulmuş. Ve önünde gözde cariyelerinden birinin bir altın tepside, şeyhin içeri girmesinden önce istediği şerbeti getirmiş olduğunu görmüş. A ! A ! Demek hâlâ sultanmış, hâlâ sultanmış demek! Ve bütün bu uğursuz serüven, başı havuza girip çıkıncaya kadar geçen süre içinde olup bitmiş! Böylesine olmayacak bir şeye inanmaya bir türlü yanaşmıyormuş! O zaman gözlerini açıp kapayarak ve de ovalayarak yöresine bakınmaya başlamış. A ! A ! İşte pekâlâ sultanmış, Sultan Mahmud'un ta kendisi! Ve kesinlikle zavallı gemisi batmış denizci de, hamal da, değirmen eşiği de, çöküntü kocakarının kocası da değilmiş! Vallahi! Bütün bu sıkıntılardan sonra kendini yeniden sultan olarak bulmak ne kadar iyi bir şeymiş! Ve tam, bunca garip olayın kendisine açıklanmasını sormak için ağzını açmak üzere iken, tepeden tırnağa yaşlı kişi ona doğru yönelttiği boğuk sesiyle "Sultan Mahmud, beni buraya Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim, Kısmet Dağıtıcı'nın senin başına yığıldığı nimetlerin bilincine varasın diye gönderdiler!" demiş. Ve böylece konuşarak Magripli şeyh, kapıdan mı çıkıp gittiği, pencereden mi uçtuğu belli olmaksızın gözden kaybolmuş.

Sultan Mahmud da heyecanı yatışınca, Tanrısının kendisine verdiği dersi kavramış. Ve yaşamının güzel olduğunu, oysa pekâlâ insanların en bahtsız da olabileceğini anlamış. Yaşlı adamın egemen bakışı altında bir ara gördüğü tüm felaketlerin, baht istese kendisi için pekâlâ gerçek yaşamın felaketleri olabileceğini düşünmüş. Gözyaşlarına boğularak dizüstü gelmiş. Ve o andan başlayarak tüm kederini yüreğinden kovmuş. Kendisi mutluluk içinde yaşadığı gibi, yöresine de mutluluk saçmış. İşte Sultan Mahmud'un gerçek hayatı ile bahtının basit bir dönüşümüyle yaşayabileceği hayat da böyleymiş. Çünkü Tanrı, Tüm Güç kendinde bulunan Efendimizdir!

Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş.

Şah Şehriyar "Benim için ne kadar öğretici oldu bu öykü bilsen Şehrazad?" diye haykırmış. Vezirin kızı da gülmüş ve "Ama bu öğreti, ey şah, Dipsiz Hazine'dekiyle karşılaştırılacak olursa, hiçbir şey değildir!" demiş. Şehriyar da "Ben bu hazineyi bilmiyorum, Şehrazad!" demiş.

Dipsiz Hazine

Ve Şehrazad demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey güzel davranışlarla donanmış bah-tıgüzel şah, devrinin en cömert ve en muhteşem emiri olan Harun Reşid'in, bazen, konuşurken, cömertlik ve eliaçıklıkta yeryüzünde yaşayanlar arasında kendine denk düşecek kimse bulunmadığını söylemek gibi zayıf bir yanı varmış. Zaten sadece Tanrı'nın zayıf yanı yoktur!

Günün birinde, Nasip Dağıtıcı'nın ona sadece cömertlik gös-tersin diye bağışladığı verileri, yeniden övünç konusu yapınca, büyük veziri Cafer, efendisinin Tanrı huzurunda alçakgönüllü davranma görevinde kusurlu olmayı uzun uzadıya sürdürdüğünü görerek zarif ruhunda tedirginlik duymuş. Ve onun gözünü açmak için özgürce konuşmaya karar vermiş. Yerlere kadar eğile-rek iki elinin arasından üç kez yeri öptükten sonra, ona "Ey Emi-rü'l-Müminin, ey başlarımızın tacı, inananların başlıca erdeminin Tanrı önünde alçakgönüllü olmak ve bunun yaratılanlar için gururlanılacak tek şey olduğunu açıklamak için huzurunda ağzı-nı açtığı için köleni bağışla! Çünkü yeryüzünün tüm serveti, zih-nin tüm verileri ve ruhun bütün nitelikleri insanoğlu için, övülesi Yüceler Yücesi Tanrı'nın birer verisidir. İnsanoğlunun bu verileri tıpkı ağacın meyveyla donatılması ya da denizlerin gökyüzünden düşen yağmuru kabullenmesi gibi doğal sayıp bunlarla övünme-mesi gerekir. Senin cömertliğinin övülmesine gelince bırak bunu senin ülkende doğmuş olmaktan dolayı durup dinlenmeden Tanrı'ya şükreden ve adını minnetle anmaktan başka zevkleri bulunmayan uyrukların yapsın!" demiş. Sonra da "Zaten, ey sul-

tanım, Tanrı'nın değer biçilmez verileriyle donattığı tek kişinin de sen olduğunu sanmıyorum! Bil ki, gerçekte, Basra kentinde basit bir kişi, böyle olmasına karşın, en kudretli şahlardan daha şatafatlı ve şahane biçimde yaşamaktadır. Adı Ebû'l-Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emirü'l-Müminin de dahildir, eliaçıklıktan ve de cömertlikten yana onun dengi değildir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

“Adı Ebû'l-Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emirü'l-Müminin de dahildir, eliaçıklıktan ve cömertlikten yana onun dengi değildir!” diye eklemiştir. Halife, vezirinin bu sözlerini işitince, son kertede kızmış; yüzü iyice kızarmış, gözleri alevlenmiş; ve Cafer'e tepeden bakarak kendisine “Allah belanı versin, ey vezir köpeği! Sen sultanın önünde, davranışının seni çaresiz bir ölüme sevkedeceğini unutarak, nasıl böylesine yalan söylemeye cesaret ediyorsun?” demiştir. Cafer de “Başım üzerine yemin ederim ki, ey Emirü'l-Müminin, huzurunda sarfetmek cesaretinde bulunduğum sözler gerçeği ifade eden sözlerdir. Eğer senin düşüncende tüm itibarım yok olmuşsa, sen bunu kendin denetleyebilir ve eğer söylediklerim doğru değilse, beni dilediğin cezalandırabilirsin! Bana gelince, efendim, sana, Basra'ya yaptığım son gezi sırasında genç Ebû'l-Kasım'ın gözü kamaşmış konuğu olmuş bulunduğumu korkmadan tekrarlamak isterim. Gözlerim gördüklerini, kulaklarım işittiklerini ve ruhum onu büyüleyen şeyleri hâlâ unutmadı. İşte bundan dolayı, efendimin gözünden düşme pahasına da olsa, Ebû'l-Kasım'ın zamanının en harika insanı olduğunu söylemekten kendimi alamıyorum” diye yanıt vermiştir.

Ve Cafer, böylece konuştuktan sonra susmuş. Halife de, öfkenin sınırında, Cafer'in tutuklanması için muhafızların başına işaret etmiş. Alınan emir hemen yerine getirilmiş. Bunu izleyerek Harun Reşid salondan çıkmış ve öfkesini nasıl yatıştıracağını bilmeden karısı Sitti Zübeyde'nin dairesine gitmiş; eşi onda kara günlerin simasını görerek korkudan sararmış.

Ve Harun Reşid, kaşları çatık ve gözleri hiddet saçarak hiçbir şey konuşmadan gidip divana uzanmış. Ona bu gibi durumlarda nasıl davranılacağını çok iyi bilen Sitti Zübeyde de kendisine can sıkıcı sorular sormaktan kaçınmış ama son kertede tedirgin bir havaya girerek, kendisine, gülsuyuyla kokulandırılmış bir bardak su vermiş; ve bunu sunarken, ona “Tanrı’nın adı üzerinde olsun, ey amcamın oğlu, bu içtiğin su seni serinletsin ve yatıştırсын! Yaşam ak ve kara olarak iki renkten oluşmuştur. İnşallah sadece ak günler uzun ömrünü damgalasın!” demiş. Harun Reşid de “Bizim muzaffer cetlerimiz şanını anarak söylüyorum ki, ey amcamın kızı, sözlerimi eleştirmekten, hareketlerimi yorumlamaktan ve uyruklarım arasındaki kimi karanlık nitelikli kişileri bana üstün tutmaktan hoşlanan Bermekilerin oğlu şu Cafer belası gözlerimin önünde bulundukça, kara günler yaşamımı vurgulayacak!” demiş. Ve olup biteni karısına anlatmış; ve ona, vezirinden öylesine bir ifadeyle söz etmiş ki, kadın, bu kez Cafer’in kellesini yitirmek gibi büyük bir tehlike içinde bulunduğunu anlamış. Ve vezirin, hükümdarı hakkında bu denli özgürce söz etmesinin yakışsızlığını kabul ederek halifenin fikrine uyduğunu belirtmekte gecikmemiş. Sonra çok kurnazca, kendisine, sadece meselenin gerçeğini anlamak üzere Basra’ya birisini gönderip onun dönmesine kadar cezayı ertelemesinin daha doğru olacağını belirtmiş. Ve de “Ve o zaman Cafer’in sana anlattığının doğru mu, yanlış mı olduğunu anlar ve sonuca göre gereğini yaparsın!” diye eklemiş. Harun da, karısının bilgelikle dolu konuşmasıyla yarı yarıya yatışmış olarak “Doğru söyledin, ey Zübeyde! Kuşkusuz, benim hizmetkârım olmuş bulunan Yahya’nın oğluna bu adaleti göstermek zorundayım. Ve dahi Basra’ya göndereceğim kişinin vereceği bilgiye tam bir güven duyamayacağımdan dolayı, ben kendim bu kente gideceğim. Ve bu Ebû’l-Kasım ile tanışıklık kuracağım. Ve yemin ederim ki, eğer Cafer bu zatın cömertliğini abartmış ya da bana yalan söylemişse, bunun bedeli kendi kellesi olacaktır!” diye yanıt vermiş.

Tasarısını uygulamak için daha fazla gecikmeden ve Zübeyde’nin bu seyahati tek başına yapmaması için yaptığı uyarıya kulak asmadan, Iraklı tacir kılığına bürünmüş ve eşine yokluğu sırasında ülkenin işleriyle ilgilenmesini tembih ederek sarayın

gizli kapısından çıkıp Bağdat'ı terk etmiş. Tanrı ona güvenlik bağışladığından, başına hiçbir şey gelmeksizin Basra'ya ulaşmış; ve tacirlerin indiği büyük hana girmiş. Ve orada dinlenip bir şeyler yemek için zaman ayırmadan önce, selam verip aldıktan sonra hanın kapıcısına ilgi duyduğu konuyu "Ey şeyh, bu kentte cömertliğiyle, eliaçıklığıyla ve yaşamıyla şahları geçen ve adı Ebü'l-Kasım olan birinin bulunduğu doğru mudur?" diyerek sormuş. Yaşlı kapıcı da, konuyu bilen birinin edasıyla "Tanrı kutsamalarını onun üzerine indirsin! Onun cömertliğinden nasibini almamış kimse var mıdır, acaba? Ben kendi payıma, ya seydi, eğer yüzümde yüz ağzım ve her bir ağzımda yüz dilim olsa ve bunların her biri üzerinde de bir övgü hazinesi bulunsaydı, soylu Ebü'l-Kasım'ın hayranlık verici cömertliğini yine de gereğince anlatamazdım!" diye yanıt vermiş. Sonra yükleriyle birlikte başka tacirler de hana inince, hanın kapıcısı onunla uzun uzadıya konuşacak boş zaman bulamamış; Harun da oradan uzaklaşarak o gece biraz dinlenmek ve istirahat etmek için yukarıya çıkmış.

Ama ertesi gün, er saatte handan çıkmış ve çarşılarda dolaşmaya gitmiş. Ve tacirler dükkânlarını açtıkları zaman, bunlardan önemli olduğu izlenimini veren birinin yanına yaklaşmış; ve kendisinden Ebü'l-Kasım'ın konutuna giden yolu sormuş. Tacir, çok şaşırarak, ona "Ebü'l-Kasım'ın konutunu bilmediğine göre acaba hangi uzak ülkeden geldin sen? Bu zat, burada öylesine tanınmıştır ki, kendi ülkesinin içinde bir hükümdar bile bu denli tanınmaz!" demiş. Harun gerçekten çok uzaktan geldiğini; seyahat maksadının da Ebü'l-Kasım denen soylu kişiyle tanışmak olduğunu itiraf etmiş. Bunun üzerine tacir, çıraklarından birine, ona rehberlik etmesi için emir vermiş ve kendisine "Bu saygın yabancıyı soylu efendimizin sarayına götür!" demiş.

Bu saray hayranlık uyandırıcı bir saraymış. Kapıları yeşil yeşim taşından, binası alacalı donuk mermerlerden yapılmış. Harun, yapısının uyumluluğuna hayranlık duymuş; ve avluya girerken, zarafetle giyinmiş ve efendilerinin buyruklarını beklerken aralarında oynayan siyah ve beyaz birçok genç köle görmüş. Bunlardan birinin yanına yaklaşarak ona "Ey genç adam, soylu Ebü'l-Kasım'a gidip "Efendim, avluda sırf senin kutsanan yüzünü görmek üzere Bağdat'tan Basra'ya gelmiş bulu-

nan bir yabancı var' de!" demiş. Genç köle de, hemen kendisine hitap eden kişinin konuşmasını ve görünümünü değerlendirerek sıradan birisi olmadığını anlamış. Ve durumu efendisine bildirmeye koşmuş; o da yabancı konuğu karşılamak üzere avluya gelmiş. Selamlaşmalardan ve hoş geliş dilemelerinden sonra, ev sahibi onu elinden tutup kendine özgü güzelliği ve harika mimarisiyle seçkin bir salona götürmüş.

Salonu çepeçevre saran kenarı altın tellerle işlenmiş ipek örtülü geniş divanın üzerine oturduklarında akik ve kaya bilûrundan yapılmış testiler taşıyan çok güzel on iki genç beyaz kölenin içeri girdiği görülmüş. Mücevherat ve yakutla süslenmiş olan bu testilerin içi nefis içkilerle dolu imiş. Sonra da içeriye, kimileri çiçek ve meyvalarla dolu çini kaplar, kimileri de içi karla soğutulmuş tadı harika şerbet dolu büyük altın kupalar taşıyan aylar kadar güzel on iki kız daha girmiş. Bu genç köleler ile bu genç kızlar, ev sahibiyile konuğuna sunmadan önce içkileri, şerbetleri ve diğer serinletici meşrubatı ilkin denemeden geçirmişler. Harun da çeşitli içkilerden tatmış ve tüm Doğu'daki en lezzetli şeyleri tatmış olmasına karşın, bunlarla kıyaslanabilecek bir şeyi ömründe hiç içmemiş olduğunu kendi kendine itiraf etmiş. Bunu izleyerek, Ebü'l-Kasım çağrılısını som altından tabaklara konmuş yemeklerle kaplı bir masanın bulunduğu başka bir salona götürmüş. Ve kendi eliyle seçkin lokmalar sunmuş. Harun da bu yemeklerin tertibini olağandışı bulmuş.

Yemek bittikten sonra, genç adam Harun'u elinden tutarak diğer ikisinden daha da zengin döşenmiş üçüncü bir salona götürmüş. Ve öncekilerden de güzel köleler, üzerlerine değerli taşlar işlenmiş, her türden şarapla dolu akıl almaz çoklukta testiler ve kuru yemişlerle dolu büyük taslar ve narin hamur işleriyle örtülü tepsiler getirmişler. Ebü'l-Kasım konuğuna hizmet ederken, içeriye şarkıcılar ve çalgıcılar girmiş ve taşlara bile duyarlık sağlayan bir fasıla başlamışlar. Harun, hayranlığın sınırında, kendi kendine "Kuşkusuz, benim sarayımda da harika sesli şarkıcılar ve de sanatın kaynaklarından devşirmedeği bir şey kalmamış İshak gibi üstün nitelikli bir okuyucu var; ama hiçbirisi bunlarla yarışmaya kalkamaz vallahi! Nasıl olur da Basra'da oturan sıradan bir kişi, bunca mükemmel şeyi bir araya getirebilir?" diyormuş.

Ve Harun, bir Mısır çengisinin kendisini büyüleyen sesine özel bir ilgi gösterirken, Ebü'l-Kasım salondan dışarı çıkmış ve biraz sonra bir elinde amber çubukları, ötekinde sanki gümüşten dalları ve yaprakları zümrüt ve yakuttan küçük bir ağaçla geri dönmüş. Bu ağacın tepesinde onu ihmal edene övgüler yağdırıncasına güzel bir tavus tünüyormuş. Ve Ebü'l-Kasım, bu ağacı halifenin uyak ucuna kaydırarak elindeki çubukla tavusun başına dokunmuş. Güzel kuş hemen kanatlarını gerekerek kuyruğunun şaşaasını ortaya koymuş ve çabucak kendi yöresinde dönmeye başlamış. Ve o döndükçe, saçtığı amber, sarılabır kokuları ve de başka kokular her yanı sarmış ve tüm salonu doldurmuş.

Ama birdenbire, Harun ağacı ve tavusu seyredip hayranlık duyarken, Ebü'l-Kasım ikisini de alıp götürmüş. Harun da bu beklenmedik eylemden dolayı incindiğini duyumsamış ve kendi kendine, içinden “Vallahi, ne garip iş bu böyle! Ve de bunun anlamı ne? Ev sahipleri konuklarına karşı böyle mi davranır? Bu genç adam, bana öyle geliyor ki, Cafer’in bana düşündürmek istediğinin tam tersine, konuk ağırlama işini bilmiyor. Tam benim onları dikkatle izlediğimi gördüğü sırada, ağaçla tavusu ortadan kaldırıyor. Hiç kuşku yok ki, onları hediye etmesini istememden korkmuş olacak. Ah! Vezirime göre dünyada eşî bulunmayan bu ünlü cömertliği kendim denemek istediğimden dolayı doğrusu üzgün değilim!” demiş. Tam da kafasından bu düşünceler geçerken, Ebü'l-Kasım salona geri dönmüş. Yanında da güneş kadar güzel küçük bir köle varmış. Ve bu sevimli çocuğun sırtında her yanı inci ve elmaslarla donanmış altın işlemeli bir giysi varmış; elinde de tek bir yakuttan oyulmuş ve içinde lal renkli şarap bulunan bir kupa bulunuyormuş. Çocuk Harun’a yaklaşmış ve önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, kupayı ona sunmuş. Harun da onu alıp dudaklarına götürmüş. Ama içindekini içip bitirdikten sonra, onu küçük köleye geri verirken, kupanın yine de ağzına kadar dolu olduğunu fark ederek çok şaşırmış. Çocuktan kupayı yeniden alıp son damlasına kadar içip boşaltmış. Ve çocuğa geri verirken, hiç kimse içine bir şey koymadığı halde kupanın yine dolu olduğunu görmüş. Bunu gören Harun şaşırmamanın sınırına ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bunu gören Harun, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve bunun nasıl olabileceğini sormaktan kendini alamamış. Ebü'l-Kasım da "Efendim, bunda şaşacak bir şey yok! Bu kupa, yeryüzünün tüm sınırlarını bilen yaşlı bir bilginin eseridir!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra çocuğu elinden tutmuş ve çabucak salondan dışarı çıkmış. Ve taşkın mizaçlı Harun bu kez çok kızmış. Ve "Başım üzerine yemin ederim ki! Bu genç adam aklını kaçırmış ya da ev sahiplerine düşen görevleri ve görgü kurallarını bilmiyor. Bütün bu ilgi çeken şeyleri, ben talep etmeden getirip gözlerimin zevkine sunuyor ve tam da onları görmekle ne denli haz duyduğumu anlayınca, önümden kaldırıyor. Valla-hi, ben hiç böylesine namussuzluk ve kabalık görmedim! Alçak Cafer! Eğer Tanrı isterse, yakında, sana insanları daha iyi değerlendirmenin ve konuşmadan önce dili ağzında dolaştırmanın ne demek olduğunu öğreteceğim!" diye düşünmüş.

Harun Reşid ev sahibinin doğası hakkında bunları kafasından geçirirken, onun üçüncü kez salona döndüğünü görmüş. Bu kez yanında ancak Cennet bahçelerinde bulunabilecek kadar güzel bir kız varmış. Kızın her yanı inciler ve değerli taşlarla örtülü imiş; güzelliği de üzerindeki süslerden daha göz kamaştırıcıymış. Harun onu görür görmez, ağacı da tavusu da içkisi bitip tükenmez kupayı da unutmuş ve ruhuna büyük bir hayranlığın olduğunu hissetmiş. Genç kız da, ona büyük bir saygı gösterisinde bulunduktan sonra, önünde oturmuş ve sarısaabır, fildişi, sandal ve abanoz ağaçlarından yapılmış bir udu yirmi dört çeşit makam üzere çalmaya başlamış; ve bunu öylesine bir sanatla yapmış ki, Harun Reşid hayranlığını gizleyememiş ve "Ey genç adam, senin bahtın ne çok kıskanılmaya değer!" diye haykırmış. Ama Ebü'l-Kasım, konuşunun genç kızdan çok hoşlandığını anlar anlamaz, hemen onu elinden tutarak çabucak salondan çıkarmış.

Halife ev sahibinin bu davranışını görünce, son kertede onuru kırılmış; ve hiddetinin patlamasından korkarak, böylesine garip bir tarzda ağırlandığı bir konutta daha fazla kalmak istememiş.

Ve genç adamın yeniden salona döndüğünü görür görmez ayağa kalkarak ona “Ey cömert Ebü'l-Kasım, doğrusu, senin bana rütbemi ve niteliklerimi bilmeksizin davranış biçiminden kafam karmakarışık oldu. Bu durumda senin eliaçıklığını daha fazla kötüye kullanmadan çekilmeme ve seni kendi rahatına terk etmeme izin ver!” demiş. Genç adam da, onu sıkmaktan korkarak bu niyetine karşı çıkmak istememiş ve zarif edayla önünde eğildikten sonra, kendisine layık ihtişamlı onu ağırlayamadığı için özürler dileyerek onu sarayının kapısına kadar selametlemiş.

Harun da hanının yolunu tutmuş ve içinden acı acı “Bu Ebü'l-Kasım ne kadar gösterişçi birisi! Gururunu ve kibrini doyurmak için, yabancıların gözlerine zenginliklerini sunmaktan zevk alıyor. Eliaçıklık bu demekse, ben bir budaladan ve körden başka bir şey değilim. Ama hayır! Aslında, bu adam, bir cimriden başka bir şey değil; hem de en nefret edilen türden bir cimri! Cafer de yakında en bayağı yalanlarla hükümdarını aldatmanın ne demek olduğunu görecektir!” demiş. Ve boyuna bu türden fikirler yürüten Harun Reşid hanın kapısının önüne gelmiş. Ve avlunun girişinde, siyahlar bir yanda, beyazlar bir yanda olmak üzere genç siyah ve beyaz kölelerden oluşmuş hilal şeklinde bir merasim topluluğu görmüş. Hilalin ortasında elinde uduyla Ebü'l-Kasım'ın konutunda kendisini büyüleyen güzel genç kız varmış; onun sağında yakut kupayı elinde tutan sevimli çocuk; solunda da, ondan daha az güzel ve sevimli olmayan zümrüt ağacı ve tavusu elinde tutan başka bir çocuk bulunuyormuş.

Kendisi hanın kapısını aşar aşmaz, tüm köleler yerlere eğilmişler ve enfes genç kız, önüne kadar saygıyla ilerlemiş ve işlemeli bir yastık üzerinde bir ipek kâğıt tomanı sunmuş. Harun Reşid, bütün bunlardan çok şaşırılmış olduğu halde, onu açmış ve şu satırları içerdiğini görmüş:

Gelişyle konutumuzu onurlandıran ve kokuyla dolduran sevgili konuşumuza barış ve dualar dilerim. Ve dahi, ey çağrılıların babası, olanakları dar elimizden çıkarak sana ulaşan şu birkaç naçiz eşyaya tenezzül ederek bakışlarını çevirir ve bunları çatımızı nurlandıran kişiye karşı sadakamızın bir nişanı olarak kabul eder misin? Gördük ki, bu

mevkibi oluşturan çeşitli köleler ve iki oğlanla genç kız; ağaç, kupa ve tavusla birlikte konuğumuzun özel ilgisini çekmiş ve zevklerine aykırı düşmemiştir. Bundan dolayı bunların her daim ona ait olmasını uygun gördük. Zaten her şey Tanrı'dan gelir, Tanrı'ya gider. Vesselam!

Harun Reşid bu mektubu okuyup bitirince ve tüm anlamını ve kapsamını öğrenince bu denli eliaçıklığa son kertede şaşırıp kalmış ve "Allah'ın yüzlerini onurlandırması cetlerimin anısı üzerine yemin ederim ki, ben bu genç Ebül-Kasım'ı yanlış değerlendirmişim! Böyle bir eliaçıklığın yanında Harun Reşid'in eliaçıklığı nedir ki? Yüce Tanrı'nın kutsamaları senin başın üzre olsun ey vezirim Cafer; sen benim sahte gururumdan ve kendimi beğenmişliğimden kurtulmama neden oldun! İşte gerçekten sıradan bir kişi ki, hiçbir kaygı ve pişmanlık duymaksızın, yeryüzünün en zengin hükümdarını cömertlikte ve eliaçıklıkta aşırıp gidiyor!" diye haykırmış. Sonra ansızın, kendini toparlayarak "Evet, Allah için böyle ama, nasıl oluyor da basit bir birey, böylesine hediyeler verebiliyor ve bunca zenginliği nereden buluyor, nasıl sağlıyor? Ve nasıl oluyor da, uyruklarımdan biri olarak benim bilgim dışında bir şahtan daha görkemli yaşıyor ve bu denli zengin olabiliyor? Hiç kuşkusuz, gecikmeksizin, hatta biraz münasebetsiz görünme pahasına da olsa, nasıl böyle akıl almaz bir servetin sahibi olabildiğini ondan öğrenmeliyim!" diye düşünmüş.

Ve Harun Reşid merakını doyurmanın sabırsızlığı içinde, hemen, yeni köleleriyle bunların kendisine getirdiklerini handa bırakarak Ebül-Kasım'ın sarayına dönmüş. Ve genç adamın yanına ulaşınca, selamlaşmalardan sonra ona "Ey benim cömert efendim, Tanrı lütuflarını senden yana arttırsın ve sana sağladığı nimetleri çoğaltsın! Ama senin kutsanası elinle bana verdiğin hediyeler öylesine büyük ki, onları kabul etmekle, konuk sıfatımı ve senin eşsiz cömertliğini kötüye kullanmış olmaktan korkarım. Bu durumda, seni incitmekten korkmaksızın, konuk-severliğine hayran olarak, Bağdat'a, kendi kentime dönünce senin harika tutumunu anlatacaksam da, onları sana iade etmekte muhtar olmak isterim!" demiş. Ama Ebül-Kasım, üzgün bir

tavırla “Efendim, sen hiç kuşkusuz böyle konuşmuş olmak için, benim karşılamamdan hoşlanmamış bulunmalı ve de hediyelerini belki de pek önemli olmadıkları için beğenmemiş olmalısın! Yoksa, bana bu hakareti yapmak için hanından çıkıp buraya gelmezdin!” diye yanıt vermiş. Harun da, hep tacir kılığında olarak “Tanrı beni, gösterdiğin konukseverliğe böylesine bir davranışla karşı koymaktan korusun, ey çok cömert Ebü'l-Kasım! Benim buraya geliş nedenim, sadece seni ilk kez tanıdığım yabancılara bu denli değerli eşyayı saçıp savurur görmekten ve layık olduğun memnunluğu sağlayamadan, ne kadar tükenmez görünse de, bir dibi olması gereken hazineni tüketeceğini bilmekten duyduğum kaygıdır” diye yanıt vermiş.

Harun Reşid'in bu sözlerini duyan Ebü'l-Kasım gülmekten kendini alamamış ve “Senin geri gelişini görmenin zevkini eğer gerçekten böylesine bir nedene borçluysam, kaygılarını yatıştır, efendim! Bil ki, gerçekte, Allah'ın her günü, tutkuyla ve coşkuyla övülesi Yaradan nezdindeki borçlarımın, kapımı her çalan kişiye senin elindekilere benzer birkaç hediye sunarak kurtuluyorum. Çünkü Servet Dağıtıcı'nın bana bahsettiği hazine, dipsiz bir hazinedir” diye yanıt vermiş. Ve konuğunun yüzünde büyük bir şaşkınlığın belirdiğini görerek “Görüyorum ki, efendim, yaşamımdaki bazı serüvenleri ve de bu dipsiz hazinenin öyküsünü sana açıklamam gerekecek! Gerçekten bu öykü, öylesine şaşkınlık verici ve duyulmadık bir öyküdür ki, gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu ilgiyle okuyanlar için bir ders oluştururdu!” diye eklemiş. Bunları söyledikten sonra, genç Ebü'l-Kasım konuğunu elinden tutmuş ve onu birçok buhurdanın havasına tatlı kokular saçtığı ve ayak ucunda değerli halılar bulunan bir tahtın görüldüğü serin bir salona sokmuş. Genç adam Harun'u tahta oturtmuş, kendisi de onun yanına oturmuş ve aşağıdaki tarzda açıklanan öyküyü anlatmaya başlamış:

Bil ki efendim, Tanrı hepimizin efendisidir, ben, kökeni Kahireli ve adı Abdülaziz olan büyük bir cevahircinin oğluyum. Ama babam, tıpkı babası ve büyük babası gibi Kahire'de doğmuş olmasına karşın tüm yaşamını doğduğu yerde geçirmemiş. Çünkü o kadar büyük bir serveti varmış ki, üzerine çare bulunmaz bir müstebit olan Mısır sultanının kıskançlığını çekmemek

için, kendi ülkesini terk edip Tanrı'nın kutsaması üzerlerine olası Abbas Oğulları'nın koruyucu kanadı altında bulunan bu Basra kentine yerleşmeye gelmiş. Ve babam kentin en zengin tacirinin biricik kızıyla evlenmekte gecikmemiş. Ben, bu kutsal evlilikten doğmuşum. Benden önce de, benden sonra da, soy ağacımıza bir meyve eklenmemiş. Böylece, Tanrı rahmet eylesin ve onlardan hoşnut olsun! Ölümünden sonra babamın ve annemin tüm mallarından yararlanarak daha çok genç yaşтайken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Daha çok genç yaşтайken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum. Ama, masraf yapmayı ve savurganlığı sevdiğimden bol bol harcamalar yaparak yaşamaya koyuldum; böylece iki yıl bitmeden mal varlığım dağılmış bulunuyordu. Çünkü, efendim, her şey bize Tanrı'dan gelir ve yine ona döner! Kendimi böylece tam bir çöküntü içinde bulunca, geçmiş günlerimdeki davranışlarım üstüne düşünmeye başladım. Ve Basra'da yaşadığım hayat ve bıraktığım izlenim dolayısıyla, sefil yaşantımı başka yerlerde sürdürmek üzere doğduğum kenti terk ettim; çünkü fakirliğe yabancıların bakışları önünde daha çok dayanılır. O zaman elimdeki tek varlık olan evimi sattım ve bir tüccar kervanına katılarak onlarla birlikte ilkin Musul'a, sonra da Şam'a gittim. Bunu izleyerek, Mekke'de hac eda etmek üzere çölü geçtim; ve oradan ırkımızın ve ailemizin beşiği yüce Kahire'ye geldim.

Güzel evlerle ve sayısız camilerle donanmış bu kente gelince, buranın büyük cevahirici Abdülaziz'in doğmuş olduğu yer olduğunu yeniden hatırlayarak; bu anı dolayısıyla iç çekip ağlamaktan kendimi alamadım. Ve tek oğlu ve mirasçısı olan oğlunun bu acınacak durumunu görseydi babamın ne denli acı çekeceğini aklımdan geçirdim. Beni kahreden bu düşüncelerle zihnimi yorarak, dolaşa dolaşa Nil üzerindeki sultanın sarayının ardına ulaştım. Ve oracıkta bir pencereden bir genç kız ya da bir kadı-

nın hayran olunacak güzellikteki başının belirlediğini gördüm ve nasıl olduğunu bilemeden gözlerim ona takılı kaldı. Ama ansızın genç kız pencereden çekildi ve onu göremez oldum. Ben, orada sonsuz bir mutluluk içinde genç kız yeniden gözükür ümidiyle akşam oluncaya kadar kaldım. Sonunda oradan istemeye istemeye ayrıldım ve indiğim handa geceyi geçirmeye gittim.

Ama ertesi gün, genç kızın yüz hatları durmaksızın ruhumda yer aldığından, söz konusu pencerenin altında bulunmakta kusur etmedim. Ama ümidim ve bekleyişim boşuna çıktı; çünkü her ne kadar perdenin birkaç kez kıpırdadığını gördüm ve kafeslerin ardından bir çift Babilli gözü sezer gibi oldumsa da, o güzelim yüz hiç görünmedi. Bu çekingenlik gözümü yıldırmasa da bana çok acı verdi ve de aynı yere ertesi gün de dönüp gelmekte kusur etmedim. Kafes biraz aralanıp perde onun yüzünün dolunayını ortaya koyacak şekilde açılınca nasıl heyecan içinde kaldığımı bilemezsiniz! Çabucak başımı yere eğdim; sonra doğrulup “Ey sultanım, ben az bir zaman önce Kahire’ye gelmiş ve bu kente gelişimi senin güzel yüzünü görmekle başlatan bir yabancıyım. Belki de talih, kölenin dileğine göre yapacağını tamamlamak üzere beni elimden tutup buraya getirmiştir!” dedim. Ve yanıtını bekleyerek sustum. Genç kadın, bana yanıt verecek yerde, öylesine ürkmüş bir tavır takındı ki, orada kalmam mı, yoksa bacaklarımı rüzgâra teslim etmem mi gerektiğine bir türlü karar veremedim. Sonunda içine düşebileceğim tüm belalara karşı duyarsız, orada kalmaya karar verdim. İyi ki böyle yapmışım, çünkü genç kız ansızın pencerenin kenarından eğildi ve bana titreyen bir sesle “Gece yansına doğru yeniden gel. Ama şimdi çabucak kaç, git!” dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, çabucak gözden kaybolarak beni şaşkınlık, aşk ve sevincin sınırına ulaştırdı. O anda tüm felaketlerimi ve çöküşümü unuttum ve çabucak hana döndüm; gezgin berberi çağırdım ve başımı, koltuk altımı ve kasıklarımı tıraş ettirdim; süslenip yakışıklı hale geldim. Sonra fakirler hamamına gittim ve orada az bir para karşılığı mükemmel şekilde yıkandım, kokular süründüm ve oradan bedenim bir tüy gibi hafif, tam bir dinlenmeye çıktım.

Belirtilen saat gelince, karanlık sayesinde, sarayın penceresinin altına sokuldum. Ve pencereden yere kadar uzanmış ipek-

ten bir merdiven buldum. Zaten hiçbir bağı ve hiçbir anlamı kalmamış bulunan bir yaşamdan başka bir şeyim kalmadığından, hiç tereddüt etmeden, merdiveni tırmandım ve dairenin penceresinden içeri girdim. Çabucak iki odayı aşır bir üçüncüsüne girdiğimde, gümüş bir yatak üzerinde ümitle kavuşmayı beklediğim genç kızın gülerek uzandığını gördüm. Ah! Tacir efendi, konuğum; Yaradan'ın ne büyük bir harikasıydı o, öyle! Ne güzel gözleri, nasıl bir ağzı vardı! Onu görünce, aklımı kaçırdım gibi oldum, ağzımdan tek bir sözcük bile çıkmadı. Ama o yanı yarıya doğruldu ve tatlı bir sesle bana, gümüş yatağın üzerinde, yanında yer almamı söyledi. Sonra, ilgiyle, bana kim olduğumu sordu. Ve ben, ona, bütün içtenliğimle, hiçbir ayrıntıyı atlama- dan tüm öykümü anlattım.

Beni dikkatle dinlemiş bulunan genç kadın, bahtın beni içine düşürdüğü durumdan gerçekten üzülmüş görünüyordu. Ben bunu anlayınca "Sultanım, ne bahtsız biriyim ben, sızlanıp durmayı bırakmalıyım artık, çünkü sen felaketlerime dayanamayacak kadar merhametlisin!" diye haykırdım. O da buna gereken yanıtı verdi ve çığlıncasına birbirimizin kollarına atıldık ve git- tikçe daha candan ve sevecen birbirimize sarıldık. O da, kendi bakımından bana, beni görerek bir eğilim duyduğunu anlattı. Bunu duyunca içimden "Yürekleri duygulandıran ve ceylan göz- leri tatlılaştıran Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdım. O da buna, aynı şekilde, gereken yanıtı verdi; ve "Madem ki sen bana kim olduğumu söyledin ey Ebü'l-Kasım, ben de artık benim kim olduğumu bilmeni isterim!" diye ekledi.

Ve bir an sessiz kaldıktan sonra, bana "Bil ki ey Ebü'l-Kasım, ben sultanın gözde eşiyim; adıma Sitti Lebibe derler. Burada bunca ihtişam içinde yaşar görünsem de, mutlu değilim. Çünkü, yöremın kıskanç ve beni helak etmeye hazır rakiplerle çevrili olmasından başka, horozlara güç veren Allah, dağıtım sırasında onu unuttuğundan dolayı, beni seven sultan da bana doyum sağlayamıyor. İşte bundan dolayı, seni penceremin altında cesa- retle dolu, tehlikelere meydan okur halde görünce, senin güçlü birisi olduğuna karar verdim. Ve denemek üzere seni çağırdım. Şimdi seçimimde aldanmadığımı ve yiğitliğinin gözüpeklğine denk olduğunu kanıtlamak sana düşüyor!" dedi.

O zaman ben, efendim, orada sırf harekete geçmek üzere bulunduğumu anlayarak başkaca bir itici güç aramadan, bu gibi durumlarda âdet olduğu gibi, şiirler okuyarak değerli zamanları harcamaksızın, saldınyaya geçtim. Ama tam biz, birbirimizin kollarında sarmaş dolaşken, odanın kapısı sert sert vuruldu. Ve çok korkan güzel Lebibe, bana "Sultandan başka hiç kimse böyle kapı çalmaz. Bize ihanet ettiler ve çaresiz mahvolduk!" dedi. Ben hemen, kurtulup kaçmak için penceredeki merdiveni düşündüm. Ama baht, sultanın tam da o yandaki kapıdan gelmesini istiyormuş olacak ki kaçacak hiçbir fırsatım kalmadı. Ve bana kalan tek yolu tutarak, sultanın gözdesi kapıyı açmaya giderken, gümüş yatağın altına saklandım. Kapı açılır açılmaz, ardında haremağaları olduğu halde sultan içeri girdi; ve ben daha ne olup bittiğinin farkına varmadan yirmi kadar siyah ve korkunç el tarafından yatağın altından bir paket gibi çekilip çıkarıldım ve yerden kaldırıldım. Ve bu haremağaları da beni yüklenerek pencereye kadar götürdüler. O sırada başka zenci haremağaları gözdeyi yüklenerek başka bir pencereye doğru yollandılar. Ve tüm eller, aynı zamanda, ikimizi birden Nil nehrine fırlattılar.

Bahtıma yazılmış olacak ki, boğularak ölmekten kurtuldum. Çünkü, her ne kadar düşerken şaşkınlık içinde bulunuyorsam da, nehir yatağının dibini bulduktan sonra, yeniden suyun yüzüne çıkmayı başardım ve karanlık sayesinde sarayın karşı yakasındaki kıyıya çıkabildim; ve böylesine büyük bir tehlikeden kurtulunca, tedbirsizliğimin mahvolmasına neden olduğu genç kadını bulup sudan çıkarmayı denemeksizin çekilip gitmek istemedim; ve suya yeniden, çıkarkenki gayretimden de büyük bir gayretle daldım; ve onu bulmak üzere birkaç kez dalıp çıktım, dalıp çıktım. Ama bütün çabalarım boşa çıktı ve artık gücüm tükendiğinden, canımı kurtarmak için kıyıya çıkmak zorunluğunu duydum. Ve çok üzgün bir şekilde kendi kendime, kötü bahtımın etkisinde olduğumdan ve de kötü baht bulaşıcı olduğundan, ona yaklaşamadığımı söyleyerek, bu güzel gözdenin ölümüne yakındım. Böylece, içim dertle dolu ve pişmanlık duyarak Kahire'den ve Mısır'dan çabucak kaçtım ve barış kenti Bağdat'a gelmek üzere yola koyuldum. Yazgımda güvenlik varmış ki, başıma hiçbir kötülük gelmeden Bağdat'a ulaştım;

ama, parasız pulsuz ve tüm geçmişteki servetimden kemerimin dibinde sadece bir altın dinar kalmış olduğundan perişan bir durumdaydım. Ve sarraflar çarşısına ulaşır ulaşamaz dinarımı bozdurdum ve hayatımı kazanmak için sorgun dalından yapilma bir sele aldım; içine şekerlemeler, kokulu elmalar, kokulu bitkiler, kuru yemişler ve güller koydum. Ve mallarımı dükkân kapılarında gün boyunca dolaştırarak, o günün nafakasını çıkarmak üzere satmaya koyuldum.

Bu küçük esnafılık işinde başarı sağladım, çünkü güzel bir sesim vardı ve mallarımı Bağdat'taki satıcılar gibi haykırarak değil, şarkı söyleyerek satıyordum. Günün birinde her zamankinden de parlak bir sesle şarkı söylerken, çarşının en güzel dükkânına sahip olan yaşlı bir şeyh, beni çağırdı ve selemden kokulu bir elma seçerek ve bana dikkatle bakarak, onu birkaç kez ardı ardına kokladıktan sonra, beni yanında oturmaya davet etti. Ben de oturdum ve bana birçok sorular, bu arada kim olduğumu ve adımın ne olduğunu sordu. Ama ben, bütün bu sorulardan çok sıkılarak, kendisine "Efendim, zamanın kapatmaya başladığı yaraları canlandırmadan hatırlayamadığım şeylerden söz etmekten beni bağışla! Çünkü sadece bu isimleri telaffuz etmek bile beni kedere boğuyor!" diye yanıt verdim. Bu sözleri, içimi çekerek öylesine kederli bir tarzda söylemiştim ki, yaşlı kişi, beni bu konuda sıkıştırmaktan vazgeçti. Konuşma tarzını değiştirerek ve sattığım şeyler hakkında sorular sorarak konuşmanın akışını değiştirdi; sonra, bana ruhsat vererek, kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öper gibi beni öptü...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

... Kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öpercesine beni öptü.

Ben de, ta içimden, bu çöküntü halimde, eliaçıklığı bana her şeyden değerli gelen saygın şeyhi övdüm; çünkü selemdeki şeyleri sunma alışkanlığında olduğum zengin müşterilerimin hiçbir-

ri, minnet ve saygıyla öptüğüm bu elden kabul ettiğim paranın yüzde birini bile bana vermemişti. Ertesi gün, yaşlı velinimetimin niyetleri üzerinde pek fazla durmayarak çarşıya çıkmakta kusur etmedim. O da beni görür görmez, yaklaşmamı işaret etti; selemnden günlük satın aldı. Sonra beni yanı başına oturttu ve bazı sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, büyük bir ilgiyle öykümü öğrenmek istedi. Bu kez, onu gücendirmeden, bundan kaçamayacağımı anladım. Ve dolayısıyla başıma gelen her şeyi, ondan hiçbir şey gizlemeksizin, kendisine anlattım. Böylece ona sırlarımı döktükten sonra, sesinde büyük bir heyecanla, bana “Oğlum, sen bende, Tanrı kendisinden hoşnut olası Abdülaziz’den de zengin ve sana karşı ondan daha az sevecen olmayan bir baba bulacaksın. Benim hiç çocuğum olmadığından, olması ihtimali de bulunmadığından, seni evlat edineceğim. Böylece, oğlum, ruhunu yatıştır ve gözlerini kurut; çünkü, Tanrı dilerse, sen benim yanımda geçmişteki tüm kederini unutacaksın!” dedi.

Ve böyle konuştuktan sonra beni öpüp bağrına bastı; sonra da beni, içindekilerle birlikte selemi bir yana atmaya zorladı ve dükkânını kapatarak elimden tutup evine götürdü; orada bana “Yarın birlikte benim de doğduğum kent olan Basra’ya gitmek üzere yola çıkacağız ve bundan böyle orada birlikte yaşayacağız, oğlum!” dedi. Ve gerçekten, ertesi gün, birlikte, doğduğum kent olan Basra’nın yoluna koyulduk; ve Tanrı’nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız oraya ulaştık. Bana rastlayan ve beni tanıyan herkes, çok zengin bir tacirin edindiği evlat olarak karşılırlarına çıkmamdan dolayı memnunluk duyular.

Bana gelince, sana söylememe bilmem gerek var mı, efendim, zekâm ve tüm bilğimle yaşlı velinimetime bağlandım. O da kendi bakımından benim gösterdiğim bağlılıktan hoşnut, çoğu zaman bana “Ebû’l-Kasım, Bağdat’ta seninle bulduğumuz gün, ne mübarek gündür! Seni yoluma çıkaran talih ne güzeldir! Ve sen benim sevecenliğime, güvenime, senin için yaptıklarına ve gelecekte yapmayı düşündüklerime ne kadar layıksın!” diyordu. Ben de, aramızdaki yaş farkına karşın, bana gösterdiği duyarlıktan o denli etkileniyordum ki, onu gerçekten seviyor ve ona zevk verebilecek her şeyi yerine getiriyordum. Örneğin, gidip kendi yaşındaki gençlerle eğlenecek yerde, kendisine yöneltil-

memiş olan en küçük şeyden ya da en küçük bir tavırdan ne denli kırıldığını bilerek, onunla arkadaşlık yapıyordum.

Böylece geçen bir yıl sonunda, koruyucum, Tanrı'nın iradesiyle, onu tüketen bir hastalığa tutuldu ve tüm tabipler onu iyileştirmekten umutlarını kestiler. Bunun üzerine beni çabucak yanına çağırdı; ve bana "Ey oğlum Ebü'l-Kasım, Tanrı'nın kutsaması üzerine olsun! Geçen bir yıllık sürede bana mutluluk verdin; oysa insanların çoğu tüm yaşamları boyunca mutlu geçen bir günü zor bulurlar. Artık, Ayırıcı Güç gelip başucumda eyleşmeden önce, sana karşı olan büyük borçlarımdan arınmanın zamanıdır. Bil ki, oğlum, şimdi sana açıklayacağım sırrı öğrenmek, seni yeryüzünün en zengin şahlarından daha zengin kılacaktır. Eğer, gerçekten, mal varlığı olarak, içerdiği zengin eşya ile bu evden başka şeyim olmasaydı, sana çok küçük bir servet bırakmış olurdum; ama yaşantım boyunca topladığım şeyler, bir tacir için hatırı sayılır miktarda görülse de, sana sırrını açıklayacağım hazineyle kıyaslanınca hiçbir şey değildir. Sana, ne zamandan beri, kimin tarafından ve ne şekilde bu hazinenin evimizde bulunduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü bilmiyorum. Bildiğim tek şey, çok eskiden kalmış olduğudur. Büyük babam ölürken, onu babama açıklamış; o da bana ölmeden birkaç gün önce bu sırrı açıkladı!" dedi.

Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı adam kulağıma eğildi; ve ben yaşamın ondan uçup gittiğini görerek ağlarken, hazinenin konutun neresinde bulunduğunu açıkladı. Sonra bana onun içerdiği zenginlikler hakkında ne denli fikirler oluştursam da, onların yine de tasarladıklarımdan çok daha fazla olduğu hakkında güvence verdi. Ve de "Ve işte oğlum, bütün bunların sahibi sen olacaksın. Elin alabildiğine açık olsun, çünkü bu hazinenin dibi yoktur. Mutlu ol! Vesselam!" diye ekledi. Bu son sözleri telaffuz ettikten sonra, barış âlemine göçtü; Tanrı rahmet eylesin ve kutsamalarını üzerine yaysın!

Ben, onun tek varisi olarak, kendisine son görevleri yerine getirdikten sonra, bütün mallarını üzerime aldım ve gecikmeksizin, hazineyi görmeye gittim. Ve gözlerim kamaşarak babalığının onun önemini belirtirken abartıda bulunmadığını anlayabildim; ve onu elimden geldiğince iyi kullandım. Tanı-

dıkları ve ilk felaketimi hazırlayanlara gelince, beni bir kez daha çökerteceklerini sandılar. Ve kendi aralarında birbirlerine “Savurgan Ebû'l-Kasım, Emirü'l-Müminin'in hazinelerine de sahip olsa, hiç kuşkusuz bunları da tüketti!” diyorlardı. Oysa, işlerimde en küçük bir düzensizlik göreceğim yerde, servetimin günden güne gittikçe daha fazla arttığının farkına vardılar. Ve gittikçe daha çok olağandışı harcamalar yaparak Basra'dan geçen tüm yabancıları ağırlayıp onları bir şah gibi konuk ettiğim halde, mal varlığımı nasıl arttırabildiğimi bir türlü kavrayamadılar.

Dahası, kentte bir hazine bulduğum söylentileri yayıldı; ve bu da yetkililerin hırsını üzerime çekmekte gecikmedi. Gerçekten güvenlik yetkililerinin başı bir gün beni bulmaya geldi ve şuradan buradan birçok şey konuştuğundan sonra, bana “Ebû'l-Kasım Efendi, gözlerim görüp kulağım işitiyor! Ama, başkaları görev vermek üzere yaşıyorlarsa, ben de yaşamımı sağlamak için görevlerimi yerine getirmek zorunda olmakla birlikte, sürdürdüğün şatafatlı yaşamın hesabını ve saklamakta yararın olan hazine hakkında seni sorgulamayacağım. Ben buraya sadece sana eğer uyanık bir adamsan, bunu Tanrı'ya borçlu bulunduğumu ve bununla gururlandığımı söylemeye geldim. Yalnız ekmek pahalıdır, ineğimiz de artık süt vermiyor” dedi. Ben de, böyle davranmasının nedenini anladığımdan, kendisine “Ey zekâ sahiplerinin babası, ailen için ekmek ve de artık süt vermeyen ineğinin sağlayamadığı sütü satın almak üzere senin ne kadar paraya ihtiyacın var?” dedi. “Günde sadece on dinar efendim!” diye yanıt verdi. Ona “Bu yetmez. Ben sana günde yüz dinar vereceğim. Ve bunun için, her ayın başında buraya gelmen yeter! Hazinedarım sana, yaşamın için gerekli üç bin dinarı sayıp verecektir!” dedim. Bunu duyunca eğilip elimi öpmek istedi, ama ben tüm verilerin Tanrı adına bir ödeme olduğunu unutmuyarak buna izin vermedim. O da, hakkımda Tanrı'dan kutsamalar dileyerek yanımdan ayrıldı.

Güvenlik başyetkilisinin yaptığı ziyaretin ertesi günü, kadı beni nezdine çağırdı ve bana “Ey genç adam, Tanrı hazinelerin sahibidir; ve onun beşte biri hukuken ona geri döner. Böyle olduğuna göre hazinenin beşte birini Tanrı'ya öde; geri kalan dört bölümüne rahatça sahip ol!” dedi. Kendisine “Kadı efendimizin kölesine ne söylemek istediğini pek anlamadım!” diye

yanıt verdim. Yine de “Her gün, fakirlere dağıtılmak üzere bin altın dinar verme yükümlülüğünü üstlenirim; yeter ki rahatım bozulmasın!” diye devam ettim. Kadı benim sözlerimi onayladı ve önerimi kabul etti.

Ama birkaç gün sonra Basra valisi tarafından gönderilen bir muhafız beni valinin huzuruna götürdüğü zaman, beni hoş bir tavırla karşılayan vali “Bana gösterdiğin takdirde, senden hazineni alacak kadar beni adaletsiz bulmazsın inşallah?” dedi. Kendisine “Tanrı, vali efendimizin ömrünü bin yıl uzatsın! Ama etimi kızgın kerpetenle koparsalar da, gerçekten benim tasarrufumda olan hazineyi ortaya çıkarmam. Bununla birlikte, tanıdığı yok-sullara dağıtmak üzere vali efendimize her gün bin altın dinar öderim” diye yanıt verdim. Vali de kendisine oldukça hatırı sayılır gibi görünen bu miktarı duyunca, önerimi kabul etmekte kararsızlık göstermedi, beni epeyce ağırladıktan sonra yanından ayrılmama izin verdi.

Ve o zamandan beri, bu üç görevliye, kendilerine vaat ettiğim günlük ödentiye sadakatle ödüyorum. Ve karşılığında, Tanrı’nın bağışladığı ferahlık ve cömertlik içinde yaşamımı sürdürme imkânı sağlıyorlar. İşte, efendim, seni şaşırttığını anladığım ve senden başka hiç kimsenin enginliğini bilmediği servetimin kökeni budur!

Genç Ebü’l-Kasım konuşmasını bitirince, halife, harika hazineyi görme arzusunun sınırında, ev sahibine “Ey cömert Ebü’l-Kasım, gerçekten, dünyada senin eliaçıklığının en kısa zamanda tüketemeyeceği bir hazinenin bulunması mümkün müdür? Vallahi, buna inanamıyorum; ve eğer senden çok şey istiyor sayılmazsam, sana konukluğun kutsal hukukuna dayanarak kendi üzerime ve bir yemini çiğnenmez kılabilecek her şey üzerine yemin ederek ve güvenini kötüye kullanmayacağıma söz vererek bana onu göstermeni rica ediyorum!” demiş.

Halifenin bu sözleri üzerine, Ebü’l-Kasım’ın yüzünün rengi de, çizgileri de değişmiş ve üzgün bir sesle “Senin bu kadar meraklı olmandan ve bu arzunun ancak hiç de hoş olmayan bazı koşullarda yerine getirebileceğimden dolayı çok üzgünüm, efendim! Doğrusu seni evimden bir arzusu geri çevrilmiş ve bir dileği yerine getirilmemiş olarak göndermek içime sinmiyor.

Bu durumda, gözlerini bağlamam ve silahsız ve başı açık olarak seni oraya götürmem gerekecek; ben de konukluk yasalarını çiğnediğin takdirde başına indirmek üzere elimde palayla seni izleyeceğim. Yine de, böylesine hareket etsem de, büyük bir tedbirsizlik yaptığımı ve aslında senin arzuna boyun eğmemem gerektiğini biliyorum. Ama, sonunda, bu mübarek günde bizim için ne yazılmışsa o olsun diyorum! Koşullarımı kabul etmeye hazır mısın?" diye sormuş. O da "Seni izlemeye hazırım ve bu koşulları ve benzeri binlercesini kabul ediyorum. Ve yerlerin ve göklerin Yaradanı üzerine yemin ediyorum ki, benim merakımı doyurduğundan ötürü pişmanlık duymayacaksın. Zaten, senin önlemlerini onaylıyor ve bunlara karşı hiçbir kötü niyet beslemiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Kasım, onun gözlerini bağlamış ve elinden tutarak geniş bir yaygınlığı olan bir bahçe içindeki gizli bir merdivenden indirmiş. Ve orada, birbiriyle çatışan birçok geçitlerden geçildikten sonra, giriş yerini toprak seviyesinde büyük bir kayanın örttüğü derin ve geniş bir yeraltına sokmuş. İlkın aşağı doğru inen bir dehlizden yürümüşler, sonra da bunun açıldığı, seslerin cınladığı bir salona girmişler. Ebü'l-Kasım gözlerindeki bağı burada çıkarınca halife, hayranlıkla bu salonun tüm bölme duvarlarının ve tavanın sadece üzerlerine kakılmış kızıl yakutlarla aydınlandığını görmüş. Ve bu salonun ortasında beyaz kaymak taşından çevresi yüz ayak tutan ve içi altın parçaları ve en coşkulu kafanın düşleyebileceği bütün değerli taşlarla dolu bir havuz bulunuyormuş. Ve bu havuzun çevresinde mucizevi bir topraktan fışkıncasına on iki altın sütun bulunuyormuş.

Ebü'l-Kasım halifeyi havuzun kenarına götürmüş ve ona "Bütün bu altın dinarları ve her renk ve şekildeki mücevherleri görüyorsun. Derinliği iki parmak kadar görülmekte ise de, aslında havuzun dibi bucağı yoktur! Ama göreceklein henüz bitmedi!" demiş. Ve onu ikinci bir salona götürmüş; bölme duvarının aydınlanması bakımından bu da ilk salona benziyormuş; ama ortasında yontulmuş taşlarla ve damla taşlarla dolu bulunan ve kendisine hediye edilmiş olana benzer iki sıra ağaçla kenarları gölgelenmiş bulunan bir havuz varmış. Bu salonun kubbesinin ortasında çok parlak harflerle "Bu hazinenin sahibi, onun tüke-

neceğinden korkmasın; sonu gelmez bunun! Ve de onu, hoş bir yaşam geçirmek ve dost edinmek için kullansın; çünkü hayat bir kez yaşanır, bir daha geri gelmez; ve dostsuz geçen yaşam da yaşam değildir!” yazıtı bulunuyormuş.

Bunu izleyerek Ebü'l-Kasım, konuğunu bunlardan aşağı kalmayan daha birçok salonda gezdirmiş; sonra da, onun bunca göz kamaştırıcı şeyleri görmekten yorulduğunu anlayınca, gözlerini yeniden bağladıktan sonra yer altından dışarı çıkarmış. Bir kez saraya ulaştıklarında halife rehberine “Efendim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

Bir kez saraya ulaştıklarında, halife rehberine “Efendim, gördüklerimi gördükten ve bana verdiğin genç esir kızla iki sevimli çocuğa bakıp düşündükten sonra, senin sadece yeryüzünün en zengin adamı değil, hiç kuskusuz en mutlu adamı olduğuna da karar verdim. Çünkü sarayında Doğu’nun en güzel kızlarına ve deniz adalarının en güzel yeni yetmelerine de sahip olmalısın!” demiş. Genç adam da hüznle “Kuşkusuz, efendim, konutumda büyük miktarda görülmedik güzellikte kölem var; ama anısı düşlerimi dolduran o güzel, o tatlı sevgili, benim yüzümden atıldığı Nil’in sularında kaybolduktan sonra, bunları nasıl sevebilirim? Ben, onsuz, bütün bu hazinelerle ve bu haremle yaşayacağıma, servet olarak Basralı bir hamalın kemerinde bulunan parayla yetinmeyi ve de gözde Sultan Lebibe’ye sahip olmayı yeğlerdim!” diye yanıt vermiş. Halife de Abdülaziz’in oğlunun duygularının sürekliliğine hayran olmuş; ama o, üzüntülerini gidermek için halifenin giriştiği tüm gayretleri boşa çıkarmış. Halife de kendisine gösterilen şahane kabulden dolayı teşekkür ederek kendi hanına dönmek üzere ondan izin istemiş; ve böylece kendi gözleriyle görerek, bir zindana attırdığı veziri Cafer’in iddiasının doğruluğundan emin olmuş. Ve ertesi gün, tüm hizmetçileri, genç kız ve genç oğlanlarla Ebü'l-Kasım’ın eşsiz cömertliğine borçlu olduğu bütün hediyeleri alarak Bağdat’ın yolunu tutmuş.

Harun Reşid saraya döner dönmez, çabucak büyük vezirinin özgürlüğünü sağlamış; ve onu önleyici bir tedbir olmak üzere cezalandırmış bulunduğundan dolayı ne kadar pişman olduğunu anlatmak için, iki genç oğlanı kendisine armağan etmiş ve ona tüm güvenirliliğini geri vermiş. Ve sonra, ona, seyahatinin sonucunu anlatarak kendisine “Ve şimdi, ey Cafer, Ebül-Kasım’ın güzel davranışını karşılayabilmem için ne yapmam gerektiğini söyle bana! Bilirsin ki şahların minnettarlığı onlara verilen zevki aşmalıdır. Bu eliaçık Ebül-Kasım’a hazinemdeki en nadir ve en değerli şeyleri göndermekle doyum sağlasam bile, bu, onun için pek bir şey ifade etmeyecektir. Böyle olunca ne yapayım da cömertlikte onu aşayım?” diye sormuş. Cafer de “Ey Emirü’l-Müminin, minnet borcunu ödemek için bulacağın tek yol, Ebül-Kasım’ı Basra sultanı yapmandır!” diye yanıt vermiş, Harun Reşid “Doğruyu söylersin, vezirim, Ebül-Kasım ile ödeşmenin en iyi yolu budur. Sen şimdi doğruca Basra’ya git ve ona tayinine dair fermanı götür, teslim et; sonra da onu buraya getir ki, bunu sarayımızda kutlayalım!” diye yanıt vermiş. Cafer de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve vakit geçirmeksizin Basra’ya doğru yola çıkmış. Harun Reşid de Sitti Zübeyde’yi dairesinde bulmaya gitmiş ve sadece kupayı kendisine alıkoyarak genç kızı, ağacı ve tavusu ona armağan etmiş; Zübeyde genç kızı öylesine harika bulmuş ki, gülererek kocasına, onu, öteki armağanlardan daha büyük bir zevkle kabul ettiğini söylemiş. Sonra ona, bu şaşırtıcı gezinin ayrıntılarını anlattırmış.

Cafer’e gelince, olup biteni ve konutunda misafir etmiş bulunduğu kişinin aslında kim olduğunu kendisine anlatmakta özen göstererek, Ebül-Kasım ile birlikte Basra’dan geri dönmekte gecikmemiş. Genç adam taht salonuna girince, halife onun onuruna ayağa kalkmış ve onu bir oğul gibi kucaklamış. Ve bizzat kendisi onunla birlikte hamama gitmek istemiş; bu, onun tahta geçtiğinden beri kimseye bağışlamadığı bir onurmuş. Ve yıkanmalarından sonra, kendilerine şerbet, kurabiye ve meyvalar sunulduğu sırada, saraya yeni alınmış olan bir esire şarkı söylemiş. Ama Ebül-Kasım genç esirenin yüzüne bakar bakmaz bir feryat koparıp bayılmış. Harun Reşid de, derhal yardımına koşarak onu kolları arasına almış ve yavaş yavaş kendine getirmiş.

Genç şarkıcı, bir balıkçının Nil'in sularından kurtararak bir esir tacirine satmış bulunduğu Kahire sultanının eski gözdesinden başkası değilmış. Bu tacir de, onu hareminde uzun uzadıya tuttuktan sonra Bağdat'a getirmiş ve Emirü'l-Müminin'in eşine satmış bulunuyormuş.

Ve böylece Ebü'l-Kasım, Basra sultanı olduğu gibi, sevgilisini de yeniden bulmuş; ve onunla birlikte zevklerin İmha Edicisi, mezarların acımasız İnşacısı kendilerine ulaşınca kadar, mutluluk içinde yaşamışlar!

"Ama ey bahtıgüzel şah, bu öykünün, uzaktan yakından Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü kadar şaşırtıcı ve ahlaksal yararlarla dolu olduğunu sanma!" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad. Şah Şehriyar da, kaşlarını çatarak "Sen hangi zina çocuğundan söz ediyorsun, Şehrazad?" diye sormuş. Vezirin kızı da "Kesinlikle şimdi sana hareketli yaşamını anlatacağım kişinin!" diye yanıt vermiş.

Ve demiş ki:

Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü

Anlatırlar ki, ama en iyisini Tanrı bilir, bir zamanlar, Arap cetlerimizin yaşadığı kentlerden bir kentte, meslek bakımından soykütükleri uzmanı olan üç dost yaşarmış. Tanrı dilerse, bunun anlamı daha sonra açıklanacaktır. Bu üç dost, aynı zamanda yiğitler içinde seçkin yiğitler oldukları gibi kurnazların içinde de en kurnazlardan imişler. Öylesine kurnazmışlar ki, sırf alay olsun diye, kendisine fark ettirmeden bir cimrinin kesesini soya-bilirlermiş. Ve her Allah'ın günü, kendi maksatlarına ulaşma uğruna, تنها bir handa kiraladıkları bir odada toplanırlar ve burada kimse kendilerini rahatsız etmeksizin kentte oturanlara oynayacakları oyunlar ya da günlerini neşeyle geçirmek için yapacakları şeyler hakkında keyiflerince tartışırlarmış. Ama şunu da söylemek gerekir ki, yüzleri hoş ve seçkin olduğu gibi davranışları da kötülükten uzak ve tutumları yerindeymiş. Ve tam bir kardeş topluluğu içinde birbirine bağlı bulunduklarından, kazançlarını az olsun çok olsun bir araya getirir ve onu tam bir eşitlikte bölüşürlermiş. Ve de daima bu kazançlarının yarısını azık alma, öbür yarısını da dolu bir günden sonra gelen geceleyin kafayı bulmak üzere haşhaş almak için harcarlarmış. Ve yanan mumların önünde onların kafayı bulmaları, daima uygun biçimde olur; ve asla kavga ya da kötü sözlerle tartışmaya dönüşmez, tam da tersi olurmuş! Çünkü haşhaş onların temelindeki niteliklerini yüceltir ve zekâlarını canlandırır. Ve bu anlarda, onları dinleyenler için zevk oluşturan gerçekten harika tuhaflıklar bulurlarmış.

Günün birinde, haşhaş beyinlerinde tahammür ettiğinden, onlara daha önce hiç duymadıkları bir cesaret esinlemiş. Çün-

kü, bu kez birlikte tasarladıkları tertip gereği erkenden şahın sarayını çevreleyen bahçenin önünde bulunmuşlar. Ve orada, âdetlerine aykırı olarak birbirlerine sövüp saymaya, en şiddetli şekilde lanetler savurmaya, sert hareketler ve iri iri açılan gözlerle birbirlerini öldürmekle ya da en azından düzmekle tehdit ederek göz göre göre kavga etmeye başlamışlar. Bahçesinde dolaşmakta olan sultan, onların haykırıışlarını ve yükselen gürültüyü işitince “Bu gürültüyü yapan herifler bana getirilsin!” demiş. Ve hemen mabeyincilerle haremağaları onları yakalamaya koşmuşlar ve adamakıllı sopalayarak sultanın önüne getirmişler.

Bunlar huzura gelir gelmez, vakitsiz bağırıp çağırmaıyla sabah gezintisi sırasında tedirgin olan sultan, onlara öfkeyle “Siz kimsiniz, pis herifler? Ve neden utanmadan hükümdarınızın sarayının duvarları altında dövüşüp duruyorsunuz?” diye sormuş. Onlar da “Ey zamanın şahı, biz, sanatımızın ustalarıyız. Ve her birimiz ayrı bir sanat icra eder. Ağız dalaşı etmemizin nedenine gelince, efendimiz bizi bağışlasın, kesinlikle sanatımız yüzündendir! Çünkü biz, mesleklerimize en mükemmel şekilde egemen olmakla, bunların yüceliği üzerine tartışıyorduk ve her birimiz meslek bakımından diğer ikisinden daha üstün olduğunu iddia ediyordu. Bir sözden ötekine atlayarak, kendimizi öfkeye kaptırdık. Sonra da aralardaki mesafe çok yakın olduğundan sövüp saymaktan kaba davranışlarda bulunmaya geçtik. Ve böylece, efendimiz sultanın varlığını unutarak birbirimize karşılıklı olarak ibneler, orospu çocukları ve zebb yutucular gibi hakaretler savurduk! Şeytanın Allah belasını versin! Öfke kötü bir danışmandır efendim! En iyi yetişmiş kişilere bile saygıyı kaybettirir. Bilseniz ne kadar utanıyoruz! Hiç kuşkusuz, sultan efendimizin bize merhametsizce davranmasını hak ettik!” demişler. Sultan da onlara “Peki, sizin meslekleriniz nedir?” diye sormuş. Üç dosttan ilki sultanın önünde kapanıp yeri öptükten sonra ayağa kalkıp “Ben, ey sultanım, değerli taşların kıymetlerini ölçerim ve beni hemen hemen genellikle taşbiliminde en seçkin yetenekle donanmış bir bilgin olarak tanırlar!” demiş. Sultan da çok şaşarak, ona “Vallahi! Hayırsız suratına bakılırsa, sende bir bilgiden çok bir kopuk hali var! Ben ilk kez aynı adamda bilim ile hergeleliğin birleştiğini görü-

yorum! Ama ne olursan ol, sen bana taşın künyesini okuma biliminin ne olduğu izah edebilir misin?...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

“Ama ne olursan ol, sen bana, taşın künyesini okuma biliminin ne olduğunu izah edebilir misin?” demiş. O da “Bu, değerli taşların kökenini ve cinsini anlama bilimidir; ve de onların, gözün bir bakışıyla sahte olup olmadıklarını anlama ve birlelerini diğerlerinden, bakarak, dokunarak ayırma sanatıdır” diye yanıt vermiş. Sultan, kendi kendine “Ne garip iş bu böyle! Ama ben onun bilimini denetlemeyi ve yeteneğini ölçmeyi bilirim!” demiş. Sonra da ikinci haşhaş yutucuya yönelmiş ve ona “Ya sen, senin mesleğin nedir?” diye sormuş. İkinci kişi de sultanın önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ayağa kalkmış ve “Bana gelince, ey zamanın şahı, ben atların soykütüğü bilimcisiyim; ve beni atların soylarını ve kökenlerini tanımada Araplar arasında en bilgili adam olarak tanırırlar. Çünkü, daha ilk bakışta, aldanmaksızın, bir atın Anaze kabilesinden mi, Müteyr kabilesinden mi, Beni-Halit kabilesinden mi, yoksa Zafir ya da Cebel-Şemmar kabilesinden mi geldiğine hükmederim. Ve kesinlikle, Necet’in yüksek yaylalarında mı, yoksa Nefut otlaklarında mı otladığını; Küheylan el-Ayuz ırkından mı ya da Seclavi-Cedran veya Seclavi-Şeyfi ya da Hamdani-Simri veya Küheylan el-Kruş ırkından mı olduğunu bulabilirim. Şöylece uzaktan, ayak üzeri, bakarak bir atın dört nal olarak, rahvan olarak, tırs olarak, verilen sürede koşup koşmayacağını söyleyebilirim. Hayvanın görülmeyen hastalıklarını, ilerde meydana çıkabilecek hastalıklarını ortaya koyabilirim; ve de babasının, anasının ve beşinci kuşağa kadar önceki cetlerinin hangi hastalıktan öldüklerini söyleyebilirim. Ve iyi edilmez diye adı çıkmış at hastalıklarını iyi eder, can çekişmekte olan bir atı ayak üzerine kaldırabilirim. İşte, ey zamanın şahı, bunlar benim bildiklerimin sadece bir bölümüdür; çünkü yeteneklerimi abartma korkusuyla bilgimin öteki ayrıntılarını saymayı göze alamıyorum. Ama

Allah en iyisini bilir!” demiş. Ve bunları söyledikten sonra, utanarak başını eğmiş.

Sultan da bunları duyup işiterek, kendi kendine “Vallahi! Aynı zamanda hem bilgin hem de kopuk olmak şaşırtıcı şey! Ama söylediklerini denetleyip soybilimci olarak niteliğini kanıtlamayı bilirim ben!” demiş. Sonra üçüncü kütükbilimciye dönerek ona da “Ya sen, ey üçüncü kişi, senin mesleğin nedir?” diye sormuş. Hepsinden daha ince zekâlı olan üçüncü haşhaş yutucu, gerekli saygıyı gösterdikten sonra “Ey zamanın şahı, benim mesleğim, hiç tartışmasız, en güç olanıdır. Çünkü arkadaşlarım şu iki bilimadamı, taşların ve atların soybilimcileridirler; bense insan cinsinin soykütüğünün bilimcisiyim. Ve eğer arkadaşlarım en seçkin bilimadamlarından birileri iseler, ben, hiç tartışmasız, onların başına taç olacak değerdeyim. Çünkü, başımın tacı efendim, ben genellikle çocuğun anasının zorlukla bilebildiği, babasının da cahili olduğu benzerlerimin gerçek kökenini, dolaylı kökenlerini değil, dolaysız kökenlerini tanıma kudretiyle donanmışımdır. Bil ki, gerçekte, bir adama tek bir bakışta ya da sesinin tınlamasını bir kez işitmekle, hiç tereddüt etmeden, ona, meşru bir çocuk mu, yoksa zina ürünü mü olduklarını ve de fazladan analarının ve babalarının da meşru ya da meşru olmayan çiftleşme ürünü mü olduklarını söyleyebilir ve kendilerine aile üyelerinin doğuşlarının meşru mu, gayri meşru mu olduğunu açıklayabilirim; ve bunu, Tanrı’nın lütfu ve en seçkin dualarının üzerlerine olası ceddimiz İbrahim oğlu İsmail’e kadar sürdürülebilirim! Ve aynı şekilde Yüceler Yücesi Nasip Dağıtıcı’nın bana nasip ettiği bilim sayesinde birçok soylunun doğuştan asaletlerinin yerinde olup olmadığını ve en kesin şekilde bulduğum kanıtlarla onların, analarının bir deveciyle mi, bir eşekçiyle mi, kimi zaman bir aşçı ya da sahte haremağasıyla mı, kimi zaman da bir zenci köleyle mi ya da benzer biriyle çiftleşerek mi peydahladıklarını ortaya çıkarırım. Ve eğer, efendim, incelediğim kimse bir kadınsa, aynı şekilde peçesinin ardından yüzüne bakarak ırkını, kökenini, hatta ana ve babasının mesleğini söyleyebilirim! Ve işte ey zamanın şahı, tüm bildiklerimin sadece bir bölümüdür bunlar! Çünkü insanın soykütüğü hakkındaki bilim öylesine engindir ki, sadece birkaç dalını sana sayabilmem için

efendimiz sultanın gözlerine sakil varlığını sunarak bütün bir günü burada geçirmem gerekir! Böylece, sultanım, gördüğünüz gibi benim bilgim şurada gördüğünüz bilgin arkadaşlarımdan daha hayranlık verici ve daha derindir, çünkü yeryüzünde benden başka hiçbir kimse bu bilgilere sahip değildir, benden önce de hiç kimse sahip değildi. Ama bilim bize Allah'tan gelir ve tüm bilgiler onun verileridir ve onun verilerinin en iyisi de alçakgönüllü olma erdemidir!" diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuştuktan sonra, üçüncü soykütüğü bilimci de başını tevazuyla eğerek yeniden saygı duruşunda bulunmuş ve şahın huzurunda el pençe divan duran arkadaşlarının yanına çekilmiş. Şah da şaşırmanın sınırında, kendi kendine "Vallahi, bu ne müthiş şey böyle! Eğer bu üçüncü kişinin söyledikleri doğru çıkarsa, hiç kuşku yok ki, bu devrin ve tüm devirlerin en olağandışı bilimadamıdır bu! Dolayısıyla ben bu üç kütükbilimciyi, şaşırtıcı bilimlerini denemeye yarayacak bir fırsat çıkıncaya kadar sarayımda tutayım. Ve iddiaları temelsiz çıkarsa, onları kazığa oturtayım!" demiş.

Kendi kendine böylece konuşarak sultan büyük vezirine dönüp ona "Bu üç bilgin, kendilerine sarayda bir oda ve her gün bir ekmek, bir parça et ve canlarının istediği kadar su verilerek göz önünde tutulsun!" demiş. Bu emir hemen o an o saatte yerine getirilmiş; ve üç dost, birbirlerine bakarak sanki gözleriyle "Aman ne cömertlik ha! Biz asla böylesine eliaçık ve de kavrayışlı bir şahtan söz edildiğini duymamıştık! Ama, vallahi! Biz boşu boşuna soykütüğü bilimcisi olmadık. Ve er ya da geç bizim de marifet göstereceğimiz saat gelecek!" der gibiymişler.

Sultana gelince, onun beklediği fırsat çok geçmeden belirmiş. Gerçekten, komşu şahlardan biri ona, aralarında harika güzellikteki beyaz ve saydam, suyu horoz gözünden daha saf, değerli bir taş da bulunan pek çok nadir armağan göndermiş. Sultan da, değerli taşlar üzerinde bilgi sahibi bilimciyi hatırlayarak onu çağırtmış; ve taşı gösterdikten sonra, bunu inceleyip hakkında ne düşündüğünü kendisine söylemesini istemiş. Ama o "Efendimiz şahımız başı için, parıltısıyla saydam görünse de, bu taşı öyle uzun boylu incelemek için elime alıp bakmama hiç gerek yok. Çünkü, onun değerine ve güzelliğine hükmetmek için, göz-

lerimi kapayıp sol elimin küçük parmağıyla dokunmam yeter!" diye yanıt vermiş. Şah da, ilk defakinden de daha fazla şaşırarak kendi kendine "İşte şimdi, onun iddialarını ölçebilmenin zamanı geldi!" demiş. Ve taşı, taşbilimcisine uzatmış; o da gözleri kapalı, sadece küçük parmağını uzatarak hafifçe taşa dokunmuş. Ve birdenbire canlı bir hareketle irkilmiş ve elini, sanki ısırılmış ya da yanmış gibi sallamış ve "Efendim, bu taşın hiçbir değeri yoktur; çünkü, değerli taşların nadir cinsinden olmadığı gibi, göbeğinde de bir kurt var!" demiş.

Sultan da, bu sözleri duyunca öfkenin burnuna kadar yükseldiğini duyumsamış ve "Sen ne diyorsun, ey pezevenk çocuğu! Bu taşın harika bir suyu olduğunu ve şahlardan biri tarafından gönderildiğini bilmiyor musun?" diye haykırmış. Öfkesinden başka şeye kulak asmayarak kazıkçıbaşısını çağırtmış ve ona "Bu alçak yalancının dibini del!" buyruğunu vermiş. Olağandışı bir dev olan kazık celladı, taşbilimciyi bir kuş gibi havaya kaldırmış, onu delinecek yerini delmek üzere kazığa geçirmeye hazırlanmış; ama o sırada tedbirli, ılımlı ve sağduyu sahibi yaşlı bir kişi olan büyük vezir, sultana "Ey zamanın şahı, kuşkusuz bu adam yeteneklerini zorluyor olmalı ve abartı da cezalandırılmalıdır. Ama belki de ileri sürdüğü sav, tam anlamıyla gerçekdışı değildir; bu durumda onun ölümü, Evrenin Hâkimi'nin katında yeterince haklı görülmeyebilir. Oysa, sultanım, bir insanın hayatı, ne denli değerli de olsa, en değerli mücevherden daha değersiz değildir; ve Kutsal Tartıcı'nın elindeki terazide daha da ağır çeker! Bundan dolayı, bu kişinin cezalandırılmasını, suçu iyice kanıtlanasıya kadar erteleyin! Bu kanıt da mücevheri ikiye parçalamadan elde edilemez. Bu taşın göbeğinde kurt bulunursa, adam haklı çıkacaktır; ama taş lekesiz ve içi çürüklükten arınık ise, bu adamın cezası, kazıkçıbaşı tarafından yerine getirilir!" demiş.

Sultan da büyük vezirinin sözlerinin haklılığına inanarak "Bu taş ikiye ayrılсын!" demiş. Ve o anda taşı kırmışlar. Şahla orada bulunanların hepsi, aynı taşın göbeğinden beyaz bir kurdun çıktığını görmekle şaşkınlığın sınırında şaşakalmışlar. Ve bu kurt, havayla temas ettiği anda kendiliğinden yanıp tutuşarak varlığından tek bir iz bırakmaksızın bir anda tükenmiş.

Sultan heyecanını yenince, taşbilimciye “Sen hangi araçla, taşın göbeğinde hiçbirimizin göremediği bir kurt bulunduğunu fark edebildin?” diye sormuş. Taşbilimci, alçakgönüllülükle “Küçük parmağımın ucunda bulunan gözün görüşünün duyarlılığı ve bu parmağın taşıdaki soğuk ve sıcaklığı hissetmesinin keskinliği sayesinde!” diye yanıt vermiş.

Sultan da onun bu bilgisine ve ustalığına hayranlık duyarak kazıkçıbaşıya “Onu bırak!” demiş. “Ona bugün ekmek ve et olarak çift tayın ve canının istediği kadar su verilsin!” diye eklemiş.

Ve işte taş soybilimcisinin durumu böyleymiş.

At soybilimcisinin durumuna gelince, onunki de şöyle:

Bu mücevher olayından bir süre sonra, sultan, Arabistan’ın içerlek yerlerinden bir yerdeki bir kabile reisinden onun sadakatinin bir nişanesi olarak doru renkli, harika güzellikte bir at almış. Aldığı bu armağanla büyülenmiş olan şah, bütün günlerini ahırda onu hayranlıkla seyrederek geçirmiş. Sonra da sarayda atların şeceresinden anlayan bir soybilimci olduğunu hatırlayarak kendisinin huzuruna getirilmesi için buyruk vermiş. Ve önüne getirilince, ona “Ey kişi, daha çok bir zaman geçmedi, bir gün bize, kendine özgü yollarla atları değerlendirdiğini iddia edip durmuştun. Şimdi bize atların kökeni ve soy sopu üzerindeki bilgini göstermeye hazır mısın?” demiş. İkinci kütükbilimci de “Hiç kuşkunuz olmasın, ey zamanın şahı!” diye yanıt vermiş. Sultan “Beni kullarının üzerine hükümdar tayin eden ve varlıklara ve eşyaya ‘Ol!’ demekle vücut veren Tanrı’nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, şayet beyanında en küçük hata, yanlışlık ya da karmaşıklık olursa, seni en berbat ölümle öldürtürüm!” diye haykırmış. O da “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Sultan da, o zaman “At şu soybilimcisinin önüne getirilsin!” demiş. Ve soylu hayvan önüne getirilince, soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü eksitip gülmüş ve sultana dönerek “Gördüm ve anladım!” demiş. Sultan da “Neyi gördün ve neyi anladın, be adam?” diye sormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

...Soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü ekşitip gülmüş ve sultana dönerek "Gördüm ve anladım!" demiş. Sultan da "Neyi gördün ve neyi anladın, be adam?" diye sormuş. Soykütüğü bilimcisi de "Ey zamanın şahı, bu atın gerçekten nadir bir güzelliği, yüce bir soyu var; ve de ölçüleri uyumlu, revîşi gururlu; aynı zamanda gücü büyük, hareketleri de istendiği gibi; omzu ipince, boynu şahane, eyeri yüksek, bacakları çelik gibi, kuyruğu kalkık ve de mükemmel kıvrımlı; yeleleri ağır ve yeri süpürüyor; başına gelince, Arap atlarının başlarına özgü tüm belirgin özellikleri taşıyor, küçük değil büyücek ve kulakları gözlerinden epeyce uzak mesafede, bir gözü de öbürüne epeyce büyücek mesafede ve bir kulağından öbürüne azıcık bir mesafesi olarak üst bölümleri gelişmiş; alnı kabarık; gözleri pırl pırl ve başında tam yerinde ve ceylan gözleri gibi güzel; gözlerinin yöresindeki derisi tüysüz ve parlak siyah; yanak kemikleri büyük ve zayıf, çene kemiği ise belirgin; yüzü aşağıya doğru hemen daralıyor ve sonlarına doğru neredeyse noktaya dönüşüyor; burun delikleri istirahat halindeyken ince bir yarık gibi yüzle aynı düzeyde kalıyor; ağzında alt dudağı üst dudağından daha yüksek; kulakları geniş, uzun, ince ve karaca kulakları gibi narin kesimli; ve nihayet her bakımdan harika bir hayvan bu. Ve doru rengi, renklerin sultanıdır. Hiç kuşkusuz bu at, şayet gözüme takılan bir tek kusuru olmasa, yeryüzündeki atların şahı olur ve eşi hiçbir yerde bulunmazdı" demiş.

Sultan sevdiği atın, soy uzmanının hayvana baştan savma basit bir bakış fırlattıktan sonra yaptığı bu tanımlamasını işitince, ilkin hayran kalmış; daha sonra, bir kusuru bulunduğunu işitince, gözleri alev saçmış ve göğsü daralmış; ve öfkenin titrettiği bir sesle, soybilimciye "Sen ne diyorsun, ey hilebaz alçak? Ve bunca mükemmel ve soylu Arap ırkının sonuncu dölü olan bu atta nasıl bir kusur bulursun?" diye sormuş. Ve soybilimci de, heyecanlanmadan "Sultanı, kölesinin sözleriyle bu denli öfkelenirse, kölesi artık başka şey söyleyemez!" diye yanıt vermiş. Sultan "Ne söyleyeceksen söyle!" diye haykırmış. Adam da yeniden söz alarak "Şahım, özgürce konuşma fırsatı vermedikçe konuşmak istemem!" demiş. Şah da "Peki, hadi söyle bakayım, hiçbir şey gizleme!" demiş. O zaman adam "Bil ki, ey şahım, bu at babasın-

dan yana saf kan ve gerçekten değerli bir attır, ama sadece baba-sından yana! Anasına gelince, bundan söz etmekten çekinirim!” demiş. Şah da, yüzü karmakarışık, öfke içinde “Kimmiş anası, çabucak bize söyle!” diye haykırmış. Soybilimcisi de “Vallahi efendim, bu harika atın anası, çok değişik türden bir hayvandır. Çünkü bu bir kısrak değil, ama bir dişi mandadır!” demiş.

Soybilimcinin bu sözlerini duyan sultan, öfkenin sınırına ulaşmasına öfkelenmiş ve ilkin şişinmiş, sonra da şişkinliği inmiş ve ilkin tek bir söz söyleyememiş; daha sonra “Ey soybilimci köpeği, senin yaşamandansa ölmen yeğdir!” diye haykırmış. Sonra da kazıkçıbaşına işaret ederek, ona “Bu soybilimcinin dibini del!” demiş; kazıkçıbaşı denen dev de, kollarıyla sarıp soybilimcisini yerden kaldırmış ve kıcını söz konusu edilen delici kazığın üzerine gelecek şekilde ayarlamış; ve daha sonra kollu delgiyi işleterek onu kazıklamak üzere tüm ağırlığıyla aletin üst tarafına yerleştirmişken, adalet ve sağduyuyla donanmış büyük vezir “Hükümdarım efendim, soybilimcisi böylesine safkan bir atın dişi bir mandadan doğduğunu iddia edecek kadar tedbirsiz ve akılsız biri! Ama, yine de cezaya layık olduğunun kanıtlanması için, önce onu Arap kabilesinin reisi adına buraya getiren seyisi çağırıp dinlemek gerek! Sultanım efendimiz, onu, bu soy uzmanının yanında sorgulasın ve bu atın şeceresini gösteren ve ırkını ve kökenini saptayan belgeyi bize vermesini kendisinden istesin! Çünkü biliyoruz ki, safkan atların boyunlarında asılı olması gereken, kılıf içinde bir şahadetnamesi vardır ve orada özellikleri ve şeceresi bulunur!” diyerek şahtan cezayı birkaç dakika geciktirmesini rica etmiş.

Seyis sultanın huzuruna getirilince ve kendisine sorulanı işitiپ anlayınca “İşittim ve itaat ettim! İşte şahadetname burada!” diye yanıt vermiş. Ve bağrından, işlenmiş ve üzeri firuze taşlarla süslenmiş deriden küçük bir kese çıkarıp bunu sultana vermiş; o da acele iplerini çözerek oradan, üzerine atın doğduğu kabilenin tüm ileri gelenlerinin mühürlerini taşıyan ve tayın doğumu sırasında ana ve babanın kimliğine tanıklık eden bir kâğıt çıkarmış. Bu belge, kesin bir şekilde, söz konusu yavru tayın baba olarak Seglavi-Cedran soyundan safkan bir aygır; ana olarak, aygırın deniz kenarında geçerken rastladığı ve üç kez aştığı ve üzerin-

deyken belirgin bir coşkuyla kişnediği dişi bir manda olduğunu gösteriyormuş. Ve de zamanı gelince bu dişi mandanın atlılar tarafından yakalanarak doru bir tay doğurduğu ve buna bir yıl süreyle, kabilenin ortalık yerinde kendisinin süt verdiği yine bu belgede belirtilmiş bulunuyormuş.

Ve de kâğıtta yazılanın içeriği özetle buymuş.

Sultan, büyük vezirin bizzat kendisine okuttuğu bu kâğıdın belirttiği kabile şeyhlerinin ve tanıkların adlarını taşıyan mühürleri görünce, bunca garip bir olayla karşılaşmaktan son kertede şaşırıp kalmış; ve aynı zamanda, soybilimcisinin de kâhinlere yaraşır bilimine ve atın seçeresini bilmekteki sarsılmaz uzmanlığına hayran olmuş. Ve kazıkçıbaşıya dönerek, ona “Onu, delici aygıtın tahtası üzerinden indir!” demiş. Ve kazıktan kurtulup önünde saygı duruşunda bulunan adama “Sadece bir kez göz atmakla, bu tayın soyunu, kökenini, niteliklerini ve doğumunu nasıl anlayabildin? Çünkü iddian doğru çıktı, vallahi! Ve reddedilemez şekilde kanıtlandı. Bana çabucak bu şahane hayvanın kusurunu hangi işaretlere göre anladığını açıkla!” demiş. Soy uzmanı da “Bunun açıklanması çok kolay! Bunun için sadece atın toynaklarına bakmam yetti! Efendimizin de benim gibi onlara bakması meseleyi anlaması için kâfi gelecektir!” diye yanıt vermiş. Şah da hayvanın ayaklarına bakmış ve toynaklarının atlarındaki gibi bütün, hafif ve yuvarlak olacak yerde, tıpkı mandalarda olduğu gibi çatallı, kalın ve uzun olduğunu görmüş. Ve sultan bunu görünce “Tanrı Güçlülerin en Güçlüsü’dür!” diye haykırmış. Ve hizmetkârlarına dönerek onlara “Bu soybilimcisine bugün çift et öğünü, iki ekmek somunu ve canının istediği kadar su verin!” demiş.

Ve işte onun durumu da böyleymiş! İnsan türü üzerine soykütüğü bilimcisine gelince, onun durumu da bir başka türlü olmuş.

Gerçekten, sultan, taş değerlemesi yapanın mücevherde bulunan kurdu, diğerinin de safkan bir aygırla bir dişi mandadan doğmuş bulunan tayı saptadığını görüp ortaya çıkan bu olayların oluşumuna tanıklık edince ve iki adamın akıl durdurulan bilgilerini kendisi denetleyince; içinden “Vallahi bilmiyorum ama, tasavvur ediyorum ki, üçüncü kopuk, herhalde, bunlardan

da harika bir bilgin olmalı! Ve kim bilir bizim bilmediğimiz ne cevahirler yumurtlayacak!” diye düşünmüş. Ve onu hemencecik yanına çağırtmış ve ona “Kuşkusuz, benim önümde, insan cinsi konusunda soykütüğü bilimi uzmanı olarak, genellikle çocuğun anası pek bir şey bilmez, babasıysa konunun cahiliyken, insanın doğrusal kökenini saptayabileceğin hakkında ileri sürdüğün şavlarını unutmamışsındır. Ve yine de, benzer bir savı kadınlar konusunda da ileri sürmüştün. Şimdi, senin hâlâ aynı fikirde ısrar edip etmediğini anlamak ve eğer böyleyse bunu gözümüzün önünde kanıtlamanı görmek istiyorum!” demiş. İnsan soykütüğü uzmanı olan üçüncü haşhaş yutucu “Ben böyle konuştum, ey zamanın şahı ve bunu tekrarda ısrar ediyorum. Ve Tanrı en Yücedir!” diye yanıt vermiş.

O zaman sultan tahtından ayağa kalkmış ve adama “Gel benim ardımdan!” demiş. Adam da âdete aykırı olarak, ama daha önce haremağalarıyla haber yollayıp örtülerine bürünmelerini ve yüzlerini örtmelerini bildirdikten sonra onu haremine götüren sultanın ardında yürümüş. Ve tam o sırada ikisi birden sultanın gözdesi olan kadına ait dairenin önüne gelince, sultan, soykütüğü bilimcisine dönmüş ve ona “Hanımının önünde saygı duruşunda bulun, sonra ona bak ve bana dönüp ne gördüğünü anlat!” demiş. Haşhaş yutucu da, gözdenin önünde saygı duruşunda bulunup ona bakarak geri döndükten sonra, sultana “Onu inceledim, ey zamanın şahı!” demiş. Oysa onun yüzüne sadece bir kez bakmış bulunuyormuş. Sultan da ona “Bu durumda, ardımdan gel bakalım!” demiş. Haremden çıkmış ve soykütüğü bilimcisi de taht salonuna ulaşınca kadar onun ardından yürümüş. Sultan salonu boşalttıktan sonra, büyük veziri ve soykütüğü bilimcisiyle yalnız başına kalmış ve ona “Hanımında ne buldun bakalım?” diye sormuş. O da “Efendim, kendisinde zarafet, güzellik, şıklık, tazelik, alçakgönüllülük ve güzelliğin tüm niteliklerini ve mükemmelliğini taşıyan bir kişi gördüm. Ve kuşkusuz! Kendisinde eksik olan hiçbir şey görmedim; çünkü onda yüreği büyüleyecek ve gözleri şenlendirecek her şey var; bir başka deyişle, orantı ve uyumla dolu! Ve kuşkusuz, dış görünüşüne ve bakışına ruh veren zekâsına bakarak bir karar verecek olursam, iç dünyasında incelik ve anlayışın arzu

edilen tüm niteliklerini bulunduruyor. Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendim! Ama en iyisini Tanrı bilir!” diye yanıt vermiş. Ama sultan “Butün bunlar yeterli değil, ey soykütüğü bilimcisi; benim saygın gözden olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle bana!” diyerek haykırması...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

...Soykütüğü bilimcisi, sultana “Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendimiz! Ama en iyisini Tanrı bilir!” diye yanıt vermiş. Ama sultan “Bütün bunlar yeterli değil, ey soykütüğü bilimcisi; benim saygın gözdem olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle sen bana!” diyerek haykırması. Soykütüğü bilimcisi de, hemen itinalı ve ölçülü bir tavır takınarak “Bu biraz ince bir mesele, ey zamanın şahı, konuşmam mı gerek, yoksa susmam mı, bilmiyorum!” diye yanıt vermiş. Sultan da “Bu ne demek Allah aşkına! Ben seni buraya konuşasın diye getirttim! Haydi, ne biliyorsan ortaya dök ve sözlerini iyi tart ey kopuk!” diye haykırması. Soykütüğü bilimcisi de, heyecanlanmadan “Efendimizin yaşamı üzerine yemin ederim ki, eğer güzelliğine gölge düşüren doğuştan gelme bir kusuru olmasaydı, bu hanım, Tanrı’nın yaratıkları arasında en mükemmeli olabilirdi!” demiş.

Bu son sözleri işitip bu kusur sözcüğünü duyunca, sultan kaşlarını çatmış ve hiddete kapılarak kılıcını çekmiş ve “Ulan köpek, köpoğlu köpek, sen kuşkusuz bana gözdemim herhalde bir dişi mandadan doğduğunu ya da gözünde bir kurt bulunduğunu ya da bir başka tatsız şey söyleyeceksin! Ah, binlerce utanmaz boynuzlunun çocuğu, bu kılıç senin boyununu enine katacaktır!” diyerek başını uçurmak üzere soykütüğü bilimcisinin üzerine saldırmış. Ve tedbirli ve haksever büyük vezir elini tutmasa ve ona “Efendim, bu adamın hayatına son vermeden önce suçundan emin olman daha iyi olur!” demeseymiş ona bir yudumda kesin olarak ölümü içirtecekmış. Sultan da devirip ayağının altına aldığı adama “Peki, konuş bakalım! Gözdemde

bulduğun bu kusur neymiş?” diye sormuş. İnsan türünün soykütüğü bilimcisi de, aynı sakin sesle “Ey zamanın şahı, senin bir güzellik ve mükemmellik harikası saygın gözden olan hanımım, Gaziye aşiretinden serbest bir kadının, bir çenginin, bir fahişenin kızıdır!” demiş.

Bu sözleri duyunca sultanın öfkesi öylesine yoğunlaşmış ki, haykırışlar boğazında düğümlemiş. Ancak bu durum birkaç saniye sonra geçince, büyük vezirine dönerek, ona “Hemen git ve bana, sarayımın yönetim görevlisi olan gözdemın babasını çağır!” diyebilmiş. Ve üçüncü haşhaş yutucu olan soykütüğü bilimcisini dizlerinin altında tutmayı sürdürmüş. Ve gözdesinin babası gelince de, ona “Şu kazığı görüyorsun, değil mi? Pekâlâ, kendini bunun tepesinde görmek istemiyorsan, bana, çabucak gözdem olan kızının doğumu hakkında gerçeği söyle!” diye haykırmış. Gözdenin babası olan saray yöneticisi de “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt vermiş. Ve “Bil ki, ey sultanım efendim, sana gerçeği söylüyorum, çünkü tek kurtuluş yolum budur. Gençliğimde, çölde özgür bir yaşamım vardı ve kabilemin toprakları üzerinden geçen kervanlara ücret karşılığında eşlik ederdim. Bir gün, Tanrı'nın lütfu ve merhameti üzerine olası Zübeyde'nin Kuyuları yakınında konup dinlenirken, avare gezen bir kadın topluluğunun önümüzden geçtiğini gördüm. Bunlar, kızları bir kez ergenlik yaşına ulaşınca, bir kabileden öbürüne, bir konak yerinden bir başkasına, zarafetlerini ve sevişmedeki marifetlerini çölde gezen atlılara sunarak para kazanmalarıyla tanınmış Gaziye kabilesi kadınlarıydı. Bu topluluk aramızda birkaç gün kaldı; sonra da yakınımızdaki kabilede erkek aramak üzere oradan ayrıldı. Onların henüz gözden uzaklaştığı sırada, bir ağacın altında büzülmüş beş yaşlarında küçük bir kız çocuğu gördüm; ve onu bir Gaziyeli olan anasının yitirmiş ve çölde Zübeyde Kuyuları yöresinde unutmuş olduğunu anladım. Gerçekte, ey hükümdar efendimiz, olgun bir hurma gibi esmer olan bu kızcağız, öylesine hoş ve güzeldi ki, ben oracıkta, onu himayeme aldığımı herkese açıkladım. Ormandan ilk çıktığı zaman bir yavru ceylan gibi ürkek olmasına karşın, onu evcilleştirmeyi başardım; ve onu kendi çocuklarımla anasına teslim ettim; o da kızı kendi yavrusuymuş gibi yetiştirdi. Kız, aramızda büyüdü ve öylesi-

ne bir g zellekle serpildi ki, ergenlik yaşındaki hiçbir çöl kızı, onunla kıyaslanacak kadar güzel olamazdı. Ve ben, efendim, yüreğimin ona kapıldığını hissettim ve ona meşru olmayan bir yoldan sahip olamayacağımdan, aşağılık kökenine karşın, kendisiyle evlenerek yasal eşim yaptım; ve Tanrı'nın kutsamasıyla, o da bana, ey zamanın şahı, senin gözde olarak seçmeyi uygun gördüğün kızı verdi! İşte kızımın anasının ırkı ve kökeni hakkındaki gerçek budur. Ve Peygamberimiz ışık ve barış üzerine olası Muhammed'in kutsallığı üzerine yemin ederim ki, ger eğ  ne bir hece ekledim ne de gerçekten tek bir hece çıkardım. Ama Tanrı en gerçekçi ve yanılmaz olandır!" demiş.

Sultan düzmece yanı olmayan bu itirafı işitince, azap veren kaygısının ve acı dolu tedirginliğinin yatıştığını duyumsamış. Çünkü karısının Gaziye kızları arasından bir fahişenin kızı olduğunu tasarlıyormuş; ve Gaziyeli olsa da, anası saray yöneticisi ile evlenesiye kadar bakire kaldığına göre, kesinlikle bunun aksinin söz konusu olduğunu öğrenmiş bulunuyormuş. O zaman, varlığını, marifetli soykütüğü bilimcisinin kendisinde uyandırdığı şaşkınlığa kaptırmış; ve ona "Ey bilgin, sen nasıl oldu da, benim g zdemim bir Gaziyelinin, bir  enginim, daha doğrusu bir fahişenin kızı olduğunu anlayabildin?" diye sormuş. Haşhaş yutucu olan soykütüğü bilimcisi de "İşte şöyle! İlkin bilgin, aslında Tanrı en iyisini bilendir, beni bu buluş yoluna soktu. Sonra bilinir ki Gaziye soyundan gelen kadınların hepsinin gözde olduğu gibi, burnu üstünde birleşen çok kalın kaşları vardır. Ve de gözleri Arabistan'ın en koyu siyah gözleridir!" diye yanıt vermiş. şah da, işittiklerinden hayranlık duyarak ve memnunluğunu kanıtlayan bir belirti göstermeden soykütüğü bilimcisinin yanından ayrılmasını istememiş. Dolayısıyla içeri giren hizmet arlarına doğru dönmüş ve onlara "Bugün bu seçkin bilgine, iki tayınlık et ve iki somun ekmekle canının çektiğı kadar su verin!" demiş.

Ve işte insan türü üzerinde soykütüğü bilimcisinin de durumu böyleymiş. Ama hepsi bu kadar değilmiş, çünkü iş bu kadarla bitmemiş.

Gerçekten, ertesini gün, sultan, gecesini    arkadaşın yaptıkları ve soykütüğü biliminin çeşitli alanlarındaki bilgilerinin derinliğı üzerinde düşünerek geçirdikten sonra; kendi kendine "Vallah!

İnsan türü üzerinde soykütüğü bilgini olan bu kişi, bana gözde-
min soyunun kökeni hakkındaki görüşünü bildirdikten sonra,
onu ülkenin en bilgili adamı olarak ilan etmem gerekiyor! Ama
daha önce bunca şahın gerçek ardılı bir sultan olarak benim
kökenim hakkında ne bildiğini öğrenmek isterdim!” demiş. Ve
bu düşüncesini hemen eyleme sokmak istemiş; ve yeniden insan
türü üzerindeki soykütüğü bilimcisini huzuruna getirtmiş ve ona
“Şimdi, ey bilimin babası, senin sözlerinden kuşku duymak için
artık hiçbir neden kalmadığına göre, senden benim kökenim ve
şahane ırkımın kökeni hakkında söz etmeni de istemekteyim!”
demiş. O da “Başım üzerine, gözüm üzerine, ey zamanın şahı,
ama ilkin bana güvenliğini sağlayacağına dair söz vermelisin!
Çünkü bir atasözü ‘Sultanın öfkesi ile kendi boynun arasına
mesafe koy ve ortadan yok olarak boynunu kurtar!’ der. Ben,
efendim, duyarlı ve narin bir kişiyim ve senin soy sopunu öğren-
men dolayısıyla kafayı bozup beni kazığa oturtmandan çok,
canımı kurtarmak isterim!” diye yanıt vermiş. Sultan da “Başım
üzerine yemin ederim ki, sana güvenlik sağlıyorum ve ne söyle-
yebilirsen söyle, önceden bağışlanmış olacaksın!” demiş. Ve ona
güvenlik mendilini fırlatmış; soykütüğü bilimcisi yerden mendili
almış ve “Bu durumda, ey zamanın şahı, bu salonda ikimizden
başka hiç kimsenin bulunmamasını da sağla!” demiş. Şah da
“Niçin be adam?” diye sormuş. Adam “Çünkü efendim, Güçlüler
Güçlüsü Tanrı, kutsal isimleri arasında ‘Örtücü’ sıfatını da taşır;
çünkü yayılması zararlı olan şeyleri sır örtüleriyle örtmeyi sever!”
demiş. Sultan da, büyük veziri dahil, herkesin dışarı çıkmasını
buyurmuş. Soykütüğü bilimcisi kendini sultanla başbaşa bulun-
ca, ona doğru ilerlemiş ve “Ey zamanın şahı, sen kötü türden bir
zina çocuğundan başka bir şey değilsin!” demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek
yavaşça susmuş.*

Ama sekiz yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

Soykütüğü bilimcisi, kendini sultanla başbaşa bulunca, ona
doğru ilerlemiş ve kulağına eğilerek “Ey zamanın şahı, sen kötü
nitelikli bir zina çocuğundan başka bir şey değilsin!” demiş.

İşitilmedik bir küstahlıkla söylenen bu müthiş sözleri duyunca sultanın rengi sapsarı olmuş ve tavrı değişmiş; ve tüm uzuvları çözülmüş; işitme ve görme duyumunu yitirmiş; ve şarapsız kalmış bir ayyaş dönmüş; ve ağzında köpüklerle ayakları üzerinde sallanmış; ve sonunda gücü tükenerek yere yuvarlanmış; soykütüğü bilimcisi, sultan tam olarak mı, yoksa yarı ölü müdür ya da hâlâ canlı mıdır fark edemeden, orada öylece kalmış. Ama sultan sonunda kendine gelmiş ve ayağa kalkarak ve tam anlamıyla kendine gelerek, soykütüğü bilimcisine dönmüş ve ona “Şimdi, ey âdem, beni kullarının boynu üstüne hükümdar kılan Tanrı’nın hakkaniyeti üzerine yemin ederim ki, eğer söylediklerin gerçek çıkarsa ve bu, olumlu kanıtlarla kesinlik kazanırsa, bir daha geri dönmeyi kesinlikle göze almaksızın, layık olmadığımı düşünerek tahttan feragat edecek ve tüm hükümdarlık haklarımı sana devredeceğim. Çünkü buna en layık olan sensin ve hiç kimse bu makama senin kadar yaraşmaz. Ama sözlerin, son kesimde, yalan çıkarsa, seni boğazlarım!” demiş. Soykütüğü bilimcisi de “İşittim ve itaat ettim! Bunda bir uygunsuzluk yok!” demiş.

Bunun üzerine sultan iki ayağı üzerinde doğrularak gecikip oyalanmadan, elinde kılıçla, ana sultanın dairesine yollanmış; ve yanına girerek ona “Göğü yücelten ve onu sudan ayıran Tanrı’ya yemin ederim ki, şimdi sana soracağım şeye doğru yanıt vermezsen, seni bununla parça parça edeceğim!” demiş. Ve alev alev yanan gözlerini döndürerek ve öfkeden salyaları akarak elindeki kılıcı savurmuş. Ana sultan, şaşırıp aynı zamanda pek öyle alışık olmadığı bir dille konuşulmasından soluğu kesilerek “Tanrı’nın adı senin ve yörenin üzerine olsun! Sakinleş çocuğum ve bilmek istediğin ne varsa bana sor, sana dinin gereklerine uyarak doğru yanıt vereceğim!” diye haykırmış. Sultan da ona “Öyleyse, hiçbir girizgâh yapmadan ve de sözü döndürüp dolaştırmadan ben sultan babamın oğlu muyum ve de cetlerimin şanlı soyundan mı gelmekteyim? Çabucak bana söyle! Çünkü bunu ancak sen bana açıklayabilirsin!” demiş. Kadın da “Öyleyse ben de sana girizgâh yapmadan, senin gerçekte bir aşcının oğlu olduğunu söylerim. Bunun nasıl olduğunu da öğrenmek istiyorsan, anlatayım:

“Senden önceki, bugüne kadar baban sandığın sultan, beni eş edinince, âdet gereğince birlikte yaşadık. Ama Tanrı onu dölleme

kudretiyle donatmamıştı, ben de bu yüzden ona, kendisini sevin-
direcek ve tahtını kendi soyuna bağlayacak bir evlat veremedim.
Çocuğu olamayacağını anlayanca, kendini, tüm iştahını, uyku-
sunu ve sağlığını yitiren bir hüzne kaptırdı. Ve anası tarafından
benim üzerime ikinci bir kadınla evlenmesi için sıkıştırıldı; o da
ikinci kez evlendi. Ama Tanrı bir kez ondan döllenme gücünü
esirgemişti. Anası tarafından bir kez daha yeniden evlenmesi
için zorlandı. O zaman ben, son sıraya düşeceğimi anlayarak
ve bu evliliğin de sultanı bir yere götürmeyeceğini bildiğimden,
kendi etkinliğini korumaya, aynı zamanda bu atılımla, tahta da
bir ardıl kazandırmaya karar verdim. Ve bu harika niyeti yerine
getirmek üzere uygun bir fırsat çıkmasını bekledim.

“Günün birinde, sultan, hiç iştahı olmadığından zayıflamayı
sürdürürken, içi doldurulmuş tavuk yemek için büyük bir arzu
duydu. Aşçıya sarayın pencereleri altında bulunan kümeslerden
bir tavuk boğazlaması emrini verdi. O zaman ben, bu aşçıyı iyice
inceleyerek kendisini, kafamda kurduğum iş için tam anlamıyla
uygun gördüm. Çünkü bu aşçı, genç ve iriyarı bir yiğitti. Pence-
reden sarkarak, ona, gizli kapıdan yukarı çıkmasını işaret ettim.
Onunla benim aramda geçen şey çok kısa bir zamanda oldu
bitti; çünkü, işini bitirir bitirmez, bağına bir bıçak sapladım.
Başı ayakları arasında ölerек sırt üstü yere yuvarlandı. Onu sadık
hizmetkârlarımla oradan kaldırttım ve gizlice bahçede onların
kazdığı bir çukura gömdürdüm. Sultan, o gün, aşçısının izah
edilmez şekilde ortadan yok olmasından dolayı öfkeye kapılarak
içi doldurulmuş tavuğu yemedi. Ama, günü gününe, dokuz ay
sonra sağlıklı olarak doğan ve ondan sonra da sağlıklı olmayı
sürdüren seni doğurdum. Senin doğuşun sultan için sevinç nede-
ni oldu; sağlığını ve iştahını kazandı; ve vezirlerini, gözdelelerini
ve tüm sarayda oturanları lütuflara boğdu ve kırk gün kırk gece
süren büyük şenlikler ve halk eğlenceleri düzenledi. Ve Tanrı’nın
duası ve barışı üzerine olası Peygamber adına yemin ederim ki,
ne biliyorsam sana onu söyledim. Allah da her şeyi bilir!”

Bu öyküyü dinledikten sonra ayağa kalkıp anasının yanından
ağlayarak ayrılan sultan, taht salonuna girmiş ve yüzü üçüncü
soykütüğü bilimcisine dönük, hiçbir şey söylemeksizin yere
oturmuş. Yaşlar gözünden durmaksızın akıyor ve çok uzun olan

sakallarının arasından kayıyormuş. Bir saat kadar bir zaman geçince başını kaldırmış ve soykütüğü bilimcisine “Tanrı üzerine olsun, ey gerçeği söyleyen ağız, söyle bakalım sen benim kötü nitelikli bir zina çocuğu olduğumu nereden anladın?” demiş. Soykütüğü bilimcisi de “Efendim, her birimiz haiz olduğumuz yetenekleri kanıtladıkça ve sana son kertede doyum sağladıkça, mükâfat olarak çift tayın et ve ekmek ve de canımızın çektiği kadar su verilmesini emrediyordun. Ben de böylesine bayağı bir eliaçıklığı ve bu tür cömertliğin doğasını göz önünde tutarak, senin bir aşcının ya da bir aşcının ardılının oğlu veya bir aşcının kanını taşıyan biri olduğuna hükmettim. Çünkü şahlardan olma şah çocukları yetenekleri ödüllendirmek için et ya da benzeri bir şey dağıtmak âdetinde değillerdir; liyakat sahiplerini onur giysileriyle, hesapsız zenginliklerle ödüllendirirler. Ben de bu yanıt beklemeyen kanıtlarla senin alçak kökenini keşfetmekten başka şey yapabilmiş değilim. Ve bu keşfi ortaya koymak için hiç de öyle büyük bir yetenek gerekmedi!” diye yanıt vermiş.

Soykütüğü bilimcisi konuşmayı kesince, sultan ayağa kalkıp ona, “Çıkar elbiselerini!” demiş. Soykütüğü bilimcisi itaat etmiş, sultan da giysilerinden ve saltanat alametlerinden soyunarak kendi elleriyle bunları onun sırtına geçirmiş. Ve onu tahta çıkararak bir sultana gösterilen saygıları sunmuş. O saat ve o anda, büyük vezirini ve ülkenin tüm ileri gelenlerini çağırarak, onların yeni yasal hükümdarlarını tanımalarını sağlamış. Yeni sultan da hemen dostu olan öteki iki haşhaş yutucu soykütüğü bilimcisini çağırtmış ve birini sağ yanını, diğerini sol yanını koruyan muhafızlar olarak atamış. Eski büyük veziri de sahip olduğu adalet duygusu nedeniyle yerinde alıkoymuş. Ve büyük bir şah olmuş.

Ve işte üç soykütüğü bilimcisinin durumu böyleymiş!

Ama, eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Günler ve geceler geçtikçe, daha güzellişmiş, daha gelişmiş ve daha ilgili ve sessiz olmuş bulunan küçük Dünyazad, üstüne büzül-

düğü halıdan yarı yarıya ayağa kalkmış ve ona “Ablacığım, sözlerin ne tatlı, ne hoş ve ne kadar eğlendirici ve de güzel!” demiş. Şehrazad da ona gülümsemiş ve onu öperek “Evet, ama eğer efendimiz şah bana izin verirse, önümüzdeki gece anlatacağımla karşılaştırılacak olursa, nedir ki!” demiş. Sultan Şehriyar da “Ey Şehrazad, hiç şüphelen olmasın! Kesinlikle, yarın bize, başlamak zahmetine katlanacağın bu öykünün devamını anlatabilirsin! Doğrusu ben de, eski sultan zina çocuğunun başına ne geldiğini merak ediyorum! Allah böylesi iğrenç kadınların belasını versin! Bununla birlikte burada zina çocuğunun annesi olan sultan karısının aşçıyla içinden gelen bir isteği doyurmak için değil, ancak harika bir maksat uğruna zina işlemiş olduğunu itiraf etmeliyim. Tanrı onun üstüne merhametini yaysın! Ama Zenci Mesud ile yapacağını yapan o köpeğin kızı, lanetli ve utanmaz kadına gelince, o Allah belasını veresicenin ardıllarıma tahtı sağlamak için değildi yaptıkları! Tanrı asla onu bağışlamasın!” demiş. Ve Sultan Şehriyar bunları söyledikten sonra kaşlarını müt-hiş şekilde çatarak ve beyazı belirmiş gözlerle yandan yana bakarak “Sana gelince Şehrazad, senin, gitgide kafalarını kestirdiğim bütün o yüz­süz kadınlara benzemediğine inanmaya başlıyorum!” diye eklemiştir. Şehrazad da, acımasız şahın önünde eğilerek “Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ve bu canayakın zina çocuğunun başına gelenleri anlatabilmek için bana da yarına kadar ömür bağışlasın!” demiş. Ve böylece konuştuktan sonra susmuş.

Ama sekiz yüz otuz birinci gece olunca...

Küçük Dünyazad, Şehrazad’a “Tanrı üzerine olsun, ablacığım, eğer uykun yoksa, lütfen, aşçıdan olma zina çocuğu eski şaha ne olduğunu çabucak anlat!” demiş. Şehrazad da “Tüm yüreğim ve de efendimiz bu yüce şaha borçlu olduğum saygıyla!” demiş. Ve öyküyü şöylece anlatmış:

Eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

Bir kez tahtından feragat etmiş bulununca ve kudretini üçüncü soykütüğü bilimcisine devredince, eski sultan hac yolundaki dervişlerin donuna bürünmüş; kendisi için iyice savsaklanır hale gelen vedalaşmalardan kaçınarak, gecikmeksizin ve yanına da hiçbir şey almaksızın, bahtı üzerine düşünerek, unutulma

ve yalnızlık içinde yaşamayı kurduğu Mısır ülkesine doğru yola koyulmuş. Tanrı da alnına güvencikte olmasını yazdığından, yorgunluk ve tehlikelerle dolu bir yolculuktan sonra, o harika Kahire kentine, kendi ülkesindeki kentlerden çok farklı olan ve yürüyerek çevresini dolaşması üç buçuk gün alan bu büyük kente ulaşmış. Saniye Köprüsü'nü ve İskenderiye Feneri'ni ve Şam'daki Emevi Camisi'ni hesaba katarak, onun, gerçekten dünyanın dördüncü harikası olduğunu görmüş. Bu kentin ve bu ülkenin güzelliklerini anlatan şairin şu sözlerinin hiç de abartılı olmadığını anlamış: "Mısır! Tozu altın, nehri bir Tanrı kutsaması, içinde yaşayanları seçkin olan harika kent, sen, seni fetheden yengin kişilere aitsin!"

Ve bıkmadan kentte gezinirken, bakınırken ve hayranlık duyarken, eski sultan, fakir derviş giysilerinin altında sıkıntılardan sıyrılmış ve hükümdarlık mükellefiyetlerinden kurtulmuş olarak keyfince etrafı seyredebilmekten çok mutlulanmış. Kendi kendine "Nasip Dağıtan Tanrı'ya şükürler olsun! Kimilerine yükünü ve kaygılarını taşıtarak kudret bağışlar; kimilerine de, kaygısızlık ve yürek yeğniligiyle fakirlik! Ve bu kutsanası ikinci kesim, onun en sevdikleridir!" diyormuş. Böylece gördüğü güzelliklerle donanmış; o sırada hükümdarı Sultan Mahmud olan Kahire sultanlık sarayının önüne gelmiş. Sarayın pencere-lerinin altında duraksamış ve derviş esasına dayanarak bu gösterişli konutun içinde ülkenin sultanının sürebileceği yaşam ve şahların eylemlerini gören ve yargılayan Yüce Tanrı önündeki sorumlulukları dışında, içine dalmış bulunduğu zihinsel çabalar, tedirginlikler ve çeşitli sıkıntılardan oluşan bir mevkip üzerinde düşünmeye koyulmuş. Ve ruhunda, doğumundaki sırrın açıklığa kavuşması sayesinde, o denli ağır ve karmaşık bir yaşamdan kurtulmuş olduğundan ve bu yaşamı, tüm varlığı olarak gömleğinden, yün latasından ve bastonundan başka şeyi olmaksızın, açık havada ve özgürlük içinde geçen bir yaşamla değiştirmiş bulunmasından ötürü bir ferahlık ve ruhunu serinleten ve geçmişindeki heyecanlarını unutturan büyük bir sükûnet duymuş.

Tam da o sırada, avdan dönen Sultan Mahmud, sarayına giriyormuş. Ve bastonuna dayanarak yöresinde olanların farkına varmayan ve yitik bakışları uzakta kalan şeyleri düşleyen der-

vişi görmüş. Bu dervişin soylu görünümü ve seçkin tavrı ve de dünyadan kopuk hali dikkatini çekmiş. Kendi kendine “Vallahi, işte zengin soyluların yoldan geçtiklerini görüp de elini uzatmayan ilk derviş! Hiç kuşku yok ki, onun öyküsü garip bir öykü olmalıdır!” demiş. Ve kendisiyle konuşma arzusu duyduğundan maiyetindeki soylulardan birini onu saraya davet etmeye göndermiş. Derviş de sultanın ricasını yerine getirmekten başka bir şey yapamamış. Bu da onun için bahtının ikinci dönüşümü olmuş. Ve Sultan Mahmud av yorgunluğunu biraz giderdikten sonra, derviş huzuruna çağırtmış ve onu nezaketle kabul etmiş; ve de kendisine “Hoş gelmişsin, ey Tanrı’nın saygın derviş! Senin durumuna bakıp hükmedilirse, Hicaz veya Yemen soylularından biri olduğun anlaşılıyor!” diyerek, durumu hakkında iyilikle dolu sorular sorup onu sorguya çekmiş. Derviş de “Soylu olan sadece Tanrı’dır, efendim! Ben fakir bir adamdan, bir dilenciden başka bir şey değilim!” diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud da yeniden söz alarak “Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama senin bu ülkeye gelişinin, sarayın duvarları dibinde bulunuşunun nedeni nedir, ey derviş? Hiç kuşkusuz, bunun ilginç bir öyküsü olmalı!” demiş. Ve de “Tanrı senin üzerine olsun, ey kutsanmış derviş, hiçbir şeyi gizlemeden bana öykünü anlat!” diye eklemiş. Derviş de, sultanın bu sözlerini duyunca, gözlerinden bir damla yaşın akmasını engelleyememiş; ve büyük bir heyecan yüreğini sarmış. Ve “Benim için acılıklarla ve tatlılıklarla dolu bir hatıra da olsa, efendim, senden öykümün hiçbir yanını gizlemeyeceğim. Ama izin ver de bunu sana herkesin içinde anlatmayayım!” diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud da, tahtından kalkmış, dervişin yanına inmiş; ve elinden tutarak, onu تنها bir salona götürerek oraya onunla birlikte kapanmış. Sonra da “Şimdi çekinmeksizin konuşabilirsin, ey derviş!” demiş.

O zaman eski sultan, Sultan Mahmud’un karşısında halıya oturarak “Tanrı yüceler yücesidir! Benim öyküm şöyledir!” demiş. Ve başına gelenleri, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, nasıl tahtından feragat ettiğini ve seyahat etme ve felaketlerini unutmak için nasıl derviş donuna büründüğünü de ekleyerek başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrar etmenin bir yararı yok.

Sultan Mahmud derviş sandığı kişinin serüvenlerini işitince, boynuna atılmış ve onu sevgiyle öpmüş ve kendisine “Bilgeliğinin buyruğuyla ve Tüm Gücüyle, mevkilerden indirip yeniden yücelten, alçaltan ve onur veren varlığa utkular olsun!” demiş. Sonra da “Gerçekte, kardeşim, senin öykün büyük bir öyküdür ve onun verdiği ders büyük bir derstir! Onu anlatarak kulaklarımı onurlandırdığın ve işitmekle ruhumu zenginleştirdiğin için sana teşekkür ederim! Keder, kardeşim, arıtan bir ateştir; ve zamanın dönüşümü doğuştan kör olan gözleri iyileştirir!” diye eklemiş. Sonra da “Ve şimdi bilgelik meskeni olarak senin yüreğini seçtiğine göre ve Tanrı önünde boyun eğme erdemi, sana, bin yıl saltanat sürmüş şahların oğullarına nasip etmediği bir soyluluk verdiğine göre, bana, bir dilekte bulunmak üzere izin verir misin, ey yüceler yücesi kişi?” demiş. Eski sultan da “Başım üzerine ve de gözüm üzerine, ey gönlü yüce hükümdar!” demiş. Sultan Mahmud da “Ben, senin dostun olmak isterdim!” demiş. Ve bunu söyledikten sonra, dervişe dönüşmüş eski sultanı yeniden kucaklamış ve ona “Bundan sonra birlikte geçireceğimiz hayat, ne harika bir hayat olacaktır, kardeşim! Gündüzün birlikte çıkacağız, yeniden birlikte döneceğiz ve geceleyin, kılık değiştirerek, bu gezintilerin sağlayacağı manevi yararı sağlamak üzere, kentin çeşitli mahallelerini birlikte dolaşacağız. Ve bu sarayda, tüm yüreğimle bağışlayacağım her şey yanı yanıya sana ait olacak. Lütfen, lütfen beni reddetme! Çünkü reddetmek bir tür cimriliktir!” demiş.

Ve derviş sultan, bu dostane öneriyi duyarlı bir yürekle kabul edince, Sultan Mahmud “Ey kardeşim ve dostum, sen de kendi bakımından bil ki, benim de yaşamımda bir öykü vardır. Ve bu öykü öylesine şaşırtıcıdır ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyanlar için bir ders oluştururdu. Ben onu sana, benim kim olduğumu ve vaktiyle kim olmuş bulunduğumu öğrenmen için daha dostluğumuzun başlangıcında gecikmeden anlatmak istiyorum” diye eklemiş.

Ve Sultan Mahmud, dostu olmuş bulunan derviş sultana, anılarını toplayarak şu öyküyü anlatmış:

Delikanlı Maymun Öyküsü

Bil ki ey kardeşim, yaşamımın başlangıcı, senin mesleğinin sonuna çok benziyor; çünkü sen sonunda derviş donuna bürünmek için sultan olmakla işe başlamışsın; bense tam tersini yaptım. Çünkü ben başlangıçta derviştim, hem de fakir bir derviş; sonradan sultan oldum ve Mısır tahtına oturdum. Gerçekte, ben, sokaklarda suçuluk yapan ve mesleği sokak sulayıcılık olan çok fakir bir babanın oğlu olarak dünyaya geldim. O her gün sırtında keçi derisinden yapılma tulumunu taşır ve onun ağırlığı altında eğilerek evlerin ve dükkânların önünü sular ve karşılığında sefil bir ücret alırdı. Ben de çalışacak yaşa gelince, çalışmasında ona yardımcı oldum ve sırtımda gücümle orantılı, bazen de daha fazla, ağır bir su tulumu taşıdım. Babam Tanrı'nın rahmetine kavuştuğu zaman, mirasçısı olarak bana sulama işine yarayan keçi derisinden koca bir tulumdan başka bir şey bırakmadı. Varlığımı sürdürmek için, dükkânlarının önünü suladığım tacirlerin ve zengin soyluların kapıcılarının pek değer verdiği babamın mesleğini üstlenmek zorunda kaldım.

Ama, kardeşim, çocukların sırtları her zaman babalarınınkindi kadar güçlü olmuyor; ben de babamın iri tulumunun ağırlığına dayanamadığımdan, kısa bir süre sonra, kemiklerimi baştan aşağı kırmamak ya da onarılamayacak biçimde kambur kalmamak için bu ağır sulama işini terk etmek zorunda kaldım. Hiçbir malım mülküm olmadığından ve de bu gibi şeylerin kokusunu bile tanımadığımdan, dilenci derviş olmak ve cami avlularında ve halkın kalabalık olduğu yerlerde gelip geçene avuç açmak zorunda kaldım. Gece gelince de, boyumca uzanarak mahallenin camiinin kapısında yatıyordum ve o günün kısır kazancıyla edindiğim şeyleri yedikten sonra, kendi kendime, benim türümden tüm bahtsızlar gibi "Tanrı isterse, yarın, bugünden daha kısmetli olur!" diyerek uyuyordum. Ve şu yeryüzünde herkesin talihinin canlanacağı bir zaman olduğunu, benimkinin de er veya geç, istesem de istemesem de, bir gün canlanacağını umup duruyordum. Ama önemli olan bu canlanma sırasında dalgın ya da uykuda olmamaktı. Bundan dolayı, bunu düşünmekten hiç geri durmuyor ve onu avını gözetten bir köpek gibi gözetip duruyordum.

Ama, beklerken, yoksulluk ve yokluk içinde yaşıyordum ve varlıklı olmanın zevklerinden hiçbirini tanıımıyordum. Böylece, bu düşün gününde kapısında dilenmekte olduğum cömert bir zenginin beklenmedik sadakası olan beş dirhem elime ilk kez geçinceye kadar sürdü. Bu miktardaki paranın sahibi olduğumu görünce, kendi kendime, bununla güzel yemekler yemeyi düşünüp kendime narin bir zevk sağlamayı vaat ettim. Avcumun içinde mutluluk veren bu beş dirhemi sıkarak, çarşıya uçarcasına yollandım; ve satın alabileceğim şeyleri saptamak üzere gözlerimle yöreme bakarak ve her yanı koklayarak dolaşmaya başladım. Ve birdenbire çarşıda kahkaha seslerinin çınladığını duydum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve birdenbire çarşıda, kahkaha seslerinin çınladığını duydum ve kıcı kıpkırmızı genç irisi bir maymunu bir zincirin ucunda sürükleyen bir adamın yöresinde ağzı açık ve yüzleri ıslıl ıslıl kişilerden oluşmuş bir kalabalık gördüm. Caddeyi bir yandan öbür yana geçen bu maymun, gözleri, yüzü ve elleriyle kendi bakımlarından açıkça eğlenmek üzere yöresini çevreleyenlere fıstık, haşlanmış nohut ve fındık vermeleri için boyuna işaretler yapıyordu.

Ben de bu maymunu görünce, kendi kendime “Ya Mahmud, senin bahtının bu maymunun boynuna asılı olmadığını kim bilir? İşte elinde beş gümüş dirhem gibi bir servet var; bu parayla bir kez, iki kez ve nihayet üç kez karnını doyuracak yerde şu maymunu sahibinden satın alsan ve hayatını cami kapısında dilencilik ederek sürdürecektir yerde, maymun göstericisi olarak, günlük ekmeğini sağlasan daha iyi olmaz mı?” dedim. Böyle düşünerek kalabalığın aralandığı bir andan yararlanarak maymunun sahibinin yanına sokuldum ve ona “Bu maymunu bana zinciriyle birlikte üç gümüş dirheme satar mısın?” dedim. O da bana “O bana en azından çınlayan on dirheme mal oldu, ama senin için sekiz dirheme bırakırım!” diye yanıt verdi. Ben de “Dört olsun!” dedim. Maymuncu “Yedi!” dedi; ben “Dört buçuk

olsun!” dedim; o da “Son fiyat beş! Ve peygambere dua et!” dedi. Ben de “Tanrı’nın duası, barışı ve kutsamaları onun üzerine olsun! Pazarlığı kabul ediyorum. İşte beş dirhem!” dedim. Ve avcumun içinde bir çelik kasadan daha sıkı tutmakta olduğum beş dirhemi, tüm varlığım ve tüm sermayem olan bu parayı parmaklarımı açarak ona verdim ve genç irisi maymunu, zincirinin ucunda sürükledim.

Ama o zaman ne konutum ne de sığınacak bir kovuğum bulunduğundan, onu benimle birlikte açık havada barındığım cami avlusuna götüremeyeceğimi, çünkü bu durumda cami hademesi tarafından benim de maymunun da her türlü hakareti gördükten sonra kovulacağımı düşündüm. O zaman, sadece üç duvarı ayakta kalmış, harabe halindeki eski bir eve doğru yollandım. Ve maymunumla birlikte geceyi geçirmek üzere oraya yerleştim. O sırada açlık içimi ezmeye başladı; bu açlığa çarşıdan satın alacağım yiyeceklerle gideremediğim bastırılmış arzular eklendi; ve artık bunları yatıştırmanın da mümkün olmadığını, çünkü maymuna sahip olmanın elimde avcumda hiçbir şey bırakmadığını düşündüm. Zaten başından aşan derdim, arkadaşım, benim gelecekteki ekmek tekнем maymunu beslemek kaygısıyla iki kat oldu. Tam da bu alışverişten pişman olmaya başladığım sırada, ansızın maymunumun çok garip hareketler yaparak silkindiğini gördüm. Aynı anda, işin farkına varmaya zaman bulmaksızın, kıcı parlayan çirkin yaratığın yerinde, ayın on dördündeki parmaklığıyla bir delikanlının önümde belirlediğini gördüm. Tüm yaşamımda güzellikten, zarafetten ve incelikten yana bu denli donanmış bir yaratık görmemiştim. Hoş bir tavırla karşımda duran bu delikanlı, şeker gibi tatlı bir sesle “Mahmud, beni satın almak için tüm sermayen, tüm servetin olan beş dirhemi harcamış bulunuyorsun; ve şu anda, beni ve kendini doyuracak birazcık yiyeceği nasıl sağlayacağını bilmiyorsun, değil mi?” dedi. Ben de “Vallahi, doğru söyledin delikanlı! Ama bu nasıl oluyor? Sen de kimsin? Ve nereden geldin? Ve de ne istiyorsun?” dedim. O da gülerek “Mahmud, bana sorular sor-ma! İyisi mi şu altın dinarı al, kendimize ziyafet çekmek için ne gerekiyorsa satın al! Ve bil ki, Mahmud, senin bahtın, gerçekten, düşündüğün gibi, benim boynumda asılıdır ve sana servet ve

mutluluğun taşıyıcısı olarak geliyorum!” dedi. Sonra da “Ama, bize yenecek şeyler almak için acele et, Mahmud; çünkü, ikimiz de olabildiğince açız!” diye ekledi. Hemen onun buyruklarını yerine getirdim. Birlikte, doğduğumdan beri bu türden ilkini gördüğüm harika bir yemek yemekte gecikmedik. Sonra, gece o sırada epeyce ilerlemiş olduğundan onunla yan yana yattık. Ve onun kuşkusuz benden narin olduğunu görerek, eski deve yünü latamla üstünü örttüm. O da, sanki ömründe böylesi rahatlığı bulmamış gibi yanı başımda uyudu. Ben, onu ürkütürüm diye ya da benim şu ya da *bu* niyetlerim bulunduğunu sanmaması için ve de bu durumda yeniden eskisi gibi kıcı soyulmuş iri maymun biçimini aldığını görürüm korkusuyla, en küçük bir hareket yapmaktan çekiniyordum. Yaşamım üzerine yemin ederim ki, bu delikanlının bedeninin hoş dokunuşuyla beşikten beri bana yastık oluşturan keçi derisinden tulum arasında gerçekten büyük bir fark bulunduğunu gördüm! Ben de kendi tarafımda, bahtımın yanında uyuduğum hissine kapılarak uyudum. Ve Tanrı’yı onu bana, bunca güzel ve baştan çıkarıcı bir görünüm altında verdiği için şükrettim.

Ertesi gün, delikanlı, benden daha önce uyandı, beni de uyandırdı ve bana “Mahmud! Bu zorlu geceyi dışarıda geçirdikten sonra, artık gidip bize barınmak için bu kentin sarayları arasında en güzelini kiralamanın tam zamanıdır; para kıtlığı çekeceğinden ve mobilya ve halı olarak pazarda bulacağın en pahalı ve değerli şeyleri alamayacağından korkun olmasın!” dedi. Ona, işitip itaat ettiğimi söyledim; ve hiç vakit kaybetmeksizin buyruklarını yerine getirdim. Ve Kahire’nin en şahane binası olan ve sahibinden bin dinarlık on torba karşılığı kiralanan yeni konutumuza yerleştikimizde, delikanlı bana “Mahmud, nasıl oluyor da, böyle paçavralara bürünmüş olmaktan ve bedenini her türlü bit ve pirenin sığınağı haline sokmaktan ve yanıma bu durumda yaklaşıp benimle birlikte yaşamaktan utanmıyorsun? Ve hamama gidip temizlenerek durumunu değiştirmek için ne bekliyorsun? Parayı düşünüyorsan, sende koskoca ülkelere hükmeden sultanlara gerektiğinden fazlası var. Giysiler edinmeye gelince, sadece seçme sıkıntısı çekeceksin!” dedi. Ben de işitip itaat ettiğim yanıtını vererek hayranlık verici sularla temizlen-

meye gittim; ve hamamdan hafiflemiş, kokular sürünmüş ve süslenmiş olarak çıktım.

Genç beni karşısında değişmiş ve en zengin urbalara bürünmüş olarak görünce, uzun uzadıya süzdü; ve durumumdan memnun göründü. Sonra da bana “Mahmud! Senin tam da böyle olmanı istiyordum. Gel şimdi yanıma otur!” dedi. Ben de onun yanına oturarak kendi kendime “Evet! Sanırım ki, talihi yakalamanın zamanıdır!” dedim. Hiçbir şekilde fırsatı kaçırmamak ve nerede olursa olsun onu yakalamak için hazırlandım.

Kısa bir süre sonra, delikanlı omzuma dostça vurarak bana “Mahmud!” dedi; ben de “Evet, ya Seydi!” diye yanıt verdim. Bana “Bir şahın genç ve bir Ramazan ayı mehtabından da güzel kızının senin eşin olmasına ne dersin?” dedi. Ben de “Valla-hi efendim, herhalde ‘Hoş geldi, safa geldi’ derim!” dedim. O da “O halde ayağa kalk, Mahmud, şu gördüğün bohçayı al ve Kahire sultanına gidip büyük kızını evlenmek üzere iste! Çünkü bu senin bahtında yazılıdır! Babası da, seni görünce, senin, kızının kocası olacak kişi olduğunu anlayacaktır. Ama sen, içeri girerken, selamlaşmalardan hemen sonra, sultana, şu gördüğün bohçayı sunmayı unutma!” dedi. Ben de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdim. Bir an bile kararsızlık göstermeden, mademki bahtım böyleymiş diyerek, sultanın sarayına gittim.

Sarayın muhafızları ve haremağaları, oldukça görkemli bir giysiyle donanmış olduğumu görünce bana saygıyla, ne arzu etmekte olduğumu sordular. Sultanla görüşmek istediğimi ve ona kendi ellerimle vermek istediğim bir armağan getirdiğimi öğrenince, benim adıma bir görüşme talep etmekte hiçbir zorluk çıkarmayıp beni hemen şahın huzuruna çıkardılar. Ben de, sanki tüm yaşamım şahların sofraya arkadaşlığı yapmakla geçmişçesine tavrımı hiç bozmadan ve bayağılıkla ilgisi olmaksızın şahı saygıyla selamladım; o da selamımı zarif ve hoş bir edayla iade etti. Ben de bohçayı kölenin elinden alarak ve “Senin erdemlerinin yüce yoluna çıkmaya asla layık olmasa da, benim güçsüzlüğümün mütevazı patikasında yol alan bu alçakgönüllü armağanı lütfen kabul buyur!” diyerek kendisine sundum. Sultan da büyük veziri aracılığıyla bohçayı aldırdı, açtırdı ve de içine baktı. İçinde öylesine inanılmaz değerde mücevherler, ziynetler ve süs eşyaları

gördü ki, yaşamında bunlar gibisini hiç görmemiş bulunuyordu. Bu armağanların güzelliğine duyduğu hayranlığı içinde gizleyerek bana “Kabul olunmuştur! Ama bana çabucak ne arzu ettiğini ve karşılığında sana ne verebileceğimi söyle! Çünkü şahlar, eli-açıklığın ve görgünün gereklerini yerine getirmekte asla gecikmemelidirler!” dedi. Ben de daha fazla beklemeksizin “Ey zamanın şahı, benim dileğim, senin büyük kızın olan şu gizli inci, su çeneğindeki çiçek, şu mühürlü bakire ve şu örtülerine bürünmüş hanımı alarak yakının ve hısmin olmaktır” diye yanıt verdim.

Sultan benim sözlerimi duyunca ve dileğimi öğrenince, bana bir saat öylece baktı ve sonunda “Bunda bir uygunsuzluk yok!” diye yanıt verdi. Sonra vezirine doğru dönerek ona “Sen bu yüce soylu kişinin talebi karşısında ne düşünüyorsun? Ben uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü yüzünde gördüğüm belirli çizgilerden benim damadım olmak üzere bahtın onu buraya sevkettiğini anlıyorum” dedi. Kendisine soru yöneltilen vezir de “Şahımızın sözleri başımız üzerinedir! Bu soylu kişinin de efendimize yakın olmasını engelleyecek bir hali bulunmadığı ve kabul edilemez bir aileden olmadığı anlaşılıyor. Orası öyle! Ama yine de ondan, bu armağandan başka gücünün ve yeteneğinin kanıtını göstermesinin istenmesi daha doğru olacaktır!” diye yanıt verdi. Sultan da ona “Bu durumda nasıl davranmam gerek dersin? Bana görüşünü bildir, ey vezir!” dedi. O da “Benim görüşüm, ey zamanın şahı, hazinenin en güzel elmasını ona göstermen ve kızın sultanla evlenme istemine uygun yanıt vermek için, evlilik armağanı olarak, aynı değerinde bir elmas getirmesini şart koşmandır” dedi. O zaman ben, içimden bütün bunları duyarak çok heyecanlandımsa da, sultana “Bu elmasın bir eşini ve her bakımdan denk olan bir benzerini getirirsem, sultanı bana verecek misin?” diye sordum. Bana “Eğer eşi ve her noktadan benzeri olan bir elmas getirirsen kızım senin eşin olacaktır!” diye yanıt verdi. Ben de gösterilen elması inceleyip elimde çevirerek her yanını gördükten sonra onu gözüme nakşettim. Sonra sultana geri verdim; ve ertesi gün yeniden geleceğimi söyleyerek kendisinden izin aldım.

Sarayımıza gelince, delikanlı bana “İş ne oldu?” dedi. Sanki elimde bulunuyormuşçasına taşı ona tanımlayarak ne olup bittiğini kendisine anlattım. Bana “Bu iş çok kolay! Bununla birlikte

bugün artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bununla birlikte, bugün, artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim” dedi. Ve gerçekten, ertesi sabah, delikanlı sarayın bahçesine çıktı; bir saatlik bir süre geçtikten sonra, tümü sultanın gösterdiğine eşit güzellikte, güvercin yumurtası büyüklüğünde yontulmuş ve güneşin gözü gibi saf, on elmas getirdi. Ve ben “Efendim, beni bunca az şey getirdiğimden dolayı bağışlayın! Ama gösterdiğin örneğe tam olarak uyan tek elmasım yoktu; ben de elimdeki on elması birden getirmek zorunda kaldım. Sen hoşuna gitmeyeni sonradan atmak üzere istediğini kendin seç!” diyerek bunları sultana sundum. O da büyük veziri ile birlikte bunları içeren mineden yapılma küçük çekmeceyi açtı ve onların parıltısına ve güzellğine hayran kaldı. Ve gerçekten, bunların, onun elinde bulunana tam anlamıyla benzemesine şaşıtı gibi, on adet oluşuna da çok şaşıtı.

Ve bu şaşkınlığından kurtulup kendine gelince, vezirine doğru döndü ve hiçbir söz söylemeksizin, ona “Ne yapmalıyım?” anlamına gelen bir el hareketi yaptı. Vezir de aynı tarzda “Ona kızı vermek gerek!” anlamına gelen bir işaret yaptı. Ve hemen, evlenmemiz için gerekli her türlü hazırlığın yapılması için emirler verildi. Hemen oracıkta kadı ve şahitler getirtilerek evlilik sözleşmesi yapıldı. Bu yasal sözleşme yapılır yapılmaz, alışlagelen usul gereğince onu bana verdiler. Merasime katılan delikanlıyı sultana benim yakın akrabam olarak tanıttıktan sonra, okuma yazma bilmediğimden bu belgeyi benim yerime gözden geçirmesi için ona verdim. Kâğıdı baştan aşağı gözden geçirdikten sonra “Kaidelere ve âdetlere uygun olarak yazılmış. İşte şimdi sultanın kızıyla yasal olarak evlenmiş bulunuyorsun!” diyerek onu bana iade etti. Sonra, beni bir kenara çekip bana “Bütün bunların hepsi çok iyi Mahmud, ama şimdi senden bana

bir şey vaat etmeni istiyorum!” dedi. Ben de “He, vallahi! Zaten sana bağışlamış bulduğum hayatımdan da büyük ne gibi bir vaat beklemektesin, benden?” diye yanıt verdim. Güldü ve bana “Mahmud! Sana onun içine girmene ben izin vermedikçe bu evliliğin gereğini yerine getirmemeni istiyorum. Çünkü daha önce yapmam gereken bir şey var!” dedi. Ben de “İşitmek itaat etmektir!” diye yanıt verdim.

Böylece zıfak gecesi gelince, sultanın kızının yanına gittim. Ama, bu gibi durumlarda kocanın yapması gereken şeyi yapacağıma, duyduğum arzuya karşın, bir köşede, ondan uzakta oturdum. Güzelliklerinin ayrıntılarına sadece uzaktan bakmakla yetindim. İkinci gece de yine böyle davrandım, üçüncü gece de!

Bu arada karımın anası âdet gereğince her sabah geliyor ve “İnşallah bir engel çıkmamış ve bakireliğin kanıtlanmış!” diyerek kızına geçirdiği geceden haber soruyordu. Karım da “Henüz hiçbir şey olmuş değil!” diyerek yanıt veriyordu. Bundan dolayı üçüncü gecenin sabahında, karımın anası, üzüntünün sınırında üzüntü duyarak “Vay başımıza gelenler! Niçin kocan bize böyle alçaltıcı tarzda davranıyor ve seninle birleşmekten çekiniyor? Bu aşağılayıcı davranış hakkında yakınlarımız ve kölelerimiz ne düşünecekler? Bu çekinmenin itiraf edilmesi güç bir nedene ya da üzücü bir sebebe dayandığına inananlar haklı olmaz mı?” diye haykırmış. Ve tedirginlikle dolu, bu üçüncü günün sabahında, meseleyi anlatmak üzere şahın yanına gitmiş; sultan da “Eğer bu gece de kızlığını bozmasa, onu boğazlayacağım!” demiş. Bu haber, karım olan genç kızın kulağına ulaşınca gelip bana bildirdi.

O zaman delikanlıya gidip durumu anlattım. O da bana “Mahmud, artık zamanı geldi! Ama sen onun kızlığını gidermeden önce, yine de bir koşul gerek, bu da, eşinle yalnız kalınca, sağ kolunda taşımakta olduğu bir bileziği sana vermesini ondan istemektir. Onu alır ve hemen bana getirirsin. Ondan sonra yapılması gerekeni yapmak ve kızın anasına ve babasına doyum sağlamak mümkündür!” dedi. Ben de “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdim.

Gece gelip de karımla buluşunca, kendisine “Tanrı üzerine olsun; sen bu gece gerçekten sana zevk ve neşe vermeme istiyor

musun?” dedim. Bana “Gerçekten, bunu arzuluyorum!” diye yanıt verdi. Yeniden söz alarak “Öyleyse bana sağ kolundaki bileziği ver!” dedim. Kız “Onu sana vermek isterdim; ama, henüz bir bebekken, dadımın bana verdiği bu muska bileziği çıkarıp sana verirsem, başıma ne geleceğini bilmiyorum!” diye haykırdı. Ve bunu söyleyerek kolundan bileziğini çıkardı ve bana verdi. Ben de o anda dışarı çıkıp onu delikanlı dostuma vermeye gittim. Bana “Benim de beklediğim buydu! Şimdi karının kızlığını bozabilirsin!” dedi. Ben de, karıma sahip olarak kızlığını alıp böylece herkesi mutlu edecek vaadimi yerine getirmek üzere zıfak odasına girdim. Yatağında bütün varlığıyla beni beklemekte olan eşimin yanına ulaştığımda, bilmiyorum kardeşim, bana ne oldu. Bütün bildiğim şey, odamın ve sarayımın bir rüyaymış gibi eridiği ve kendimi maymuna sahip olduğumda onunla gittiğim yıkık evin içinde açık havada yatar bulduğum. Ve sırtımdaki zengin giysiler yok olmuş; eski sefil paçavralar içinde yarı çıplak durumdaydım. Ve her renkten kumaş parçalarıyla yamanmış eski gömleğimi, derviş sopamı ve bir tahlılcının kalburundaki delik sayısı kadar bitle dolu sarığımla tanıdım.

Bunu görünce, kardeşim, olup bitenin anlamını hiç kavrayamadım ve kendi kendime “Ya Mahmud, sen uyanık mısın, uyur durumda mısın? Rüya mı görüyorsun, yoksa gerçekten dilenci derviş Mahmud musun?” diye sordum. Aklımı başıma tümüyle devşirince, bir zamanlar, maymunu yaparken gördüğüm gibi ayağa kalkıp silkindim. Ama, evvelce nasılsam öyle, başka bir şey olmaksızın, fakir oğlu fakir olarak kaldım.

O zaman ruhum üzüntü içinde ve zihnim berbat halde, nereye gittiğimi bilmeksizin, beni bu duruma sokan anlaşılmaz bahtı düşünerek avare avare dolaştım. Böyle dolaşırken, pek kalabalık olmayan bir sokakta, küçük bir halı üzerinde yere oturmuş, önündeki küçük bir hasırda çeşitli sihirli eşyanın ve yazıların bulunduğu Berberi bir Magripli gördüm. Ve ben, bu karşılaşmadan mutlu, bahtımı okuması ve yıldızımı belirlemesi maksadıyla Magriplinin yanına yaklaştım. Kendisine selam verdim, o da selamımı iade etti. Bağdaş kurarak onun karşısında yere oturdum ve benim için Görünmeyenlere danışmasını ondan rica ettim.

Bunun üzerine Magripli, içinden keskin bıçakların geçtiği sezilen gözlerle bana bir süre baktıktan sonra “Ey derviş, kötü bir talihle eşinden ayrılmaya kurban edilmiş olan kişi sen misin?” diye sordu. Ben de “He, vallahi! He, vallahi! Ta kendisi!” diye haykırdım. Bana “Ey zavallı, senin beş gümüş dirheme satın aldığın ve bir anda zarafet ve güzellik sahibi bir delikanlıya dönüşen maymun, âdemoğulları arasından bir âdem değildi; ama kötü doğallı bir ecinniydi. Seni sadece kendi gayelerine ulaşmak için kullandı. Bil ki, gerçekte, epey zamandan beri, senin evlenmiş bulunduğun sultanın kızına âşıktı. Ama, tüm gücüne karşın, kızın üzerinde bir tılsımlı bilezik bulunduğu için, ona yaklaşamıyordu. Bu bileziği elde etmek ve zarara uğramaksızın sultanın kızına sahip olmak için seni kullandı. Ama benim, efendimiz, Tanrı’nın dua ve barışı üzerine olası Süleyman’ın yasalarına karşı gelmiş bulunup zina ürünü ecinnilerden biri olan bu kötü kişinin tehlikeli gücünü kırmak için bir ümidim var” dedi.

Ve böylece konuşarak, Magripli eline bir kâğıt aldı ve bunun üzerine karmaşık harfler çizdi; ve “Ey derviş, bahtının yüceliğinden endişe etme ve sana işaret edeceğim yere git. Orada birtakım kimselerin geçmesini dikkatle gözet. Sana onların başı gibi görünen birine rastlarsan, bu mektubu kendisine ver; o senin arzularını yerine getirecektir!” diyerek onu bana verdi. Sonra da bana sözü edilen yere gitmem için gerekli bilgileri verdi; ve de “Bana ödeyeceğin ücrete gelince, bunu bahtın tamamlandığı zaman bana ödersin!” diye ekledi.

O zaman ben, Magripliye teşekkür ettikten sonra, mektubu aldım, bana işaret etmiş olduğu yöne doğru yola çıktım. Bu maksatla bütün bir gece ve bütün bir gün yürüdüm. Sonunda, tüm varlık olarak gözün görmediği Tanrı’nın ve vahşi otların bulunduğu تنها bir yere ulaştım. Orada oturup sabırsızlıkla başıma gelecekleri bekledim. Yöremde, gözümün göremediği gece kuşlarının uçuşunu andırır kanat sesleri duydum. Ve yalnızlık korkusu yüreğimi titretmeye başladı; gecenin ürküntüsü ruhumu doldurdu. Tam o sırada, birdenbire, belli bir uzaklıkta, kendiliklerinden bana doğru yönelmiş gibi görünen büyük miktarda meşaleler gördüm. Hemen sonra onları taşıyan elleri fark ettim; ama bu ellere sahip olan kişiler gecenin karanlığında kal-

mışlardı ve gözlerim onları göremiyordu. Sahipsiz ellerin taşıdığı sonsuz miktardaki meşaleler, ikişer ikişer böylece önümden geçti. Sonunda, büyük miktarda ışıkla çevrili, tahtında oturan ve görkemli bir giysiye bürünmüş bir şah gördüm. Bu şah, önüme gelince bana baktı; ve dizlerim korkudan bükülürken beni inceledi ve “Dostum Berberi Magriplinin mektubu nerede?” dedi. Ben de, yüreğimi berkittim, ilerleyerek mektubu kendisine verdim. Mektubu açtı ve mevkip durduğu bir sırada okudu. Ve göremediğim birisine “Ya Atraş, buraya gel!” diye bağırdı. Ve baştan aşağı donanmış bir ulak hemen gölgeden çıkarak ilerleyip şahın önünde yeri öptü. Şah da ona “Hemen Kahire’ye gidip *falan* ecinniye zincirle ve gecikmeksizin bana getir!” dedi. Ulak buyruğa uydu ve o anda gözden kayboldu.

Bir saat sonra, göze korkunç görünen ve yüzü nefret saçan zincirlenmiş delikanlı ile birlikte geri döndü. Şah ona “Ey alçak, bu âdemoğlunu lokmasından neden mahrum ettin? Ve lokmayı neden kendin yuttun?” diye haykırdı. O da “Lokmaya henüz dokunulmamıştır ve onu hazırlayan da benim!” diye yanıt verdi. Şah “Senin hemen tılsım bileziği bu âdemoğluna geri vermen gerekiyor. Yoksa benimle ne işin var!” dedi. Ama, inatçı bir domuz olan ecinni, kibirle “Bilezik benimdir; benden başka hiç kimse ona sahip olamaz!” diye yanıt verdi. Bunu söylerken ağzını fırın gibi açıp bileziği yuttu.

Bunu gören gecelerin şahı, kolunu uzatıp ecinninin gırtlığını sıktı; ve onu bir sapan gibi fır döndürerek ve “Bu sana dersini verecektir!” diye haykırarak yere fırlattı; ecinninin enini boyuna kattı. Sonra meşale taşıyan ellerden birine, bu cansız bedenden bilezik muskayı çıkarıp bana vermesini buyurdu. Bu buyruk hemen orada yerine getirildi. Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti gözden kayboldu ve kendimi zengin giysileri-

me bürünmüş, sarayımın ortasında, tam da eşimin bulunduğu odada gördüm. Ve onu derin bir uykuya dalmış buldum. Ama bileziğini koluna takar takmaz uyandı ve beni görerek bir sevinç çığlığı kopardı. Ve ben hiçbir şey olmamış gibi, onun yanına uzandım. Geri kalanı, ey kardeşim, Müslüman inancının sırrıdır. Ertesi sabah, anası ile babası benim ortadan yok olduktan sonra dönüşümü öğrenmekle sevincin sınırına ulaştılar ve sevinçleri öylesine büyüktü ki, kızlarının bekâretinin giderilip giderilmediğini öğrenmek üzere bana soru sormayı unuttular. O zamandan sonra, hepimiz barış, uyum ve dirlik içinde yaşadık.

Evlenmemden bir süre sonra, amcam olan karımın babası sultan, erkek çocuk bırakmadan öldü; ben onun büyük kızıyla evli bulunduğumdan, tahtını bana bıraktı. Ben de şimdi ne isem o oldum, kardeşim. Ve Tanrı Yüceler Yücesi'dir. Biz ondan geliyoruz, ona gideceğiz!

Sultan Mahmud, yeni dostu derviş sultana öyküsünü böylece anlattıktan sonra, onu, bu denli garip bir serüveni duymuş olmakla çok şaşırmış görünce, kendisine "Şaşma kardeşim, çünkü yazılan başa gelir ve hiçbir şey her şeyi yaratan Tanrı'nın iradesi için imkânsız değildir! Ve şimdi, senin gözlerinde küçülmekten korkmaksızın yaşamımı sırf bir teselli olsun diye ve rütbe ve değer itibarıyla benden aşağı olmadığına inanman için mütevazı kökenimi ve tüm gerçeği sana açıkladığıma göre, tam bir rahatlıkla benim dostum olabilirsin; çünkü, bu anlattıklarımın sonra, senin karşında kibirlenmeye hakkım olmadığını sanıyorum, kardeşim!" demiş. Sonra da "Ve senin durumun benimkinden de düzgün olsun diye seni büyük vezirim olarak atıyorum. Böylece sen benim sağ kolum ve eylemlerimin danışmanı olacaksın; senin haberin olmadıkça ve ön onayın bulunmadıkça hiçbir karar alınmayacaktır" diye eklemiş. Sultan Mahmud gecikmesizin ülkesinin emirlerini ve ileri gelenlerini çağırtmış ve onlara derviş sultanı büyük veziri olarak tanıtmış ve kendi eliyle ona bir onur urbası giydirmiş ve ona saltanat mührünü emanet etmiş.

Yeni büyük vezir hemen o gün Divan'ı toplamış ve böylece, bunu izleyen günlerde, görevlerini ve yükümlülüğünü öylesine bir adalet ve tarafsızlıkla yerine getirmiş ki, işlerin bu yeni durumundan haberli olan kimseler, ülkenin en uzak köşelerinden

onun yargısını sağlamaya ve kendisini yüksek bir yargıç bularak, anlaşmazlık hallerinde karar ve hükümlerini almaya gelmişler. O da kararlarında öylesine bir bilgelik ve ılımlılık göstermiş ki, haklarında aykırı karar aldıklarının bile minnet ve tasvibini kazanmış. Boş zamanlarına gelince, bunları, kendisinin ayrılmaz arkadaşı ve her bakımdan denenmiş dostu olduğu sultanla samimiyet içinde geçirir olmuş.

Böylece, günün birinde, Sultan Mahmud, karamsarlığa kapılarak dostunu bulmaya gitmiş ve ona “Kardeşim ve vezirim, bugün yüreğim daralıyor ve ruhum çöküyor” demiş. Arabistan’ın eski hükümdarı olan vezir de “Ey zamanın şahı, sevinçler de kederler de bizdedir, onları salgılayan da kendi yüreğimizdir. Ama çoğu zaman eşyanın dış görünüşleri mizacımızı etkiler. Sen bugün, yoksa gözlerini eşyanın dış görünüşüne mi kaptırdın?” diye sormuş. Sultan da “Ey vezirim, bugün gözlerimi hazinemdeki mücevherlere daldırdım ve yakutların, zümrütlerin ve gökyakutların ve her renkten değerli taşların her birini ayrı ayrı ellerime aldım; ama artık onlar bana zevk vermez oldular ve ruhum kederlendi ve yüreğim daraldı. Sonra haremime girdim ve beyaz, esmer, sarışın, kızıl saçlı, tombul, zayıf tüm kadınlarımı gözden geçirdim; ama hiçbir kederimi dağıtmada başarı sağlayamadı. Sonra ahırlarımı gezdim; atlarıma, kısıraklarıma, taylarıma baktım, ama onların tüm güzellikleri gözümün önünde kararan dünyanın tüllerini ortadan kaldıramadı. Şimdi ey bilge vezirim, durumuma bir çare bulasın ya da onu iyileştiren sözleri söyleyesin diye seni bulmaya geldim” demiş. Vezir de “Sözünü edip de bir türlü birlikte gidip göremediğimiz delilerin sığınağı olan maristana bir ziyarette bulunmaya ne dersin? Gerçekten, düşünüyorum ki, deliler bizimkinden değişik algılaması olan kişilerdir; ve eşyalar arasındaki ilişkileri deli olmayanların asla ayırt edemediği şekilde görürler ve garip düşlemeleri vardır. Belki de bu ziyaretimizle ruhuna ağırlık veren hüznün kalkacak ve göğsün ferahlayacaktır!” demiş. Sultan da “Pekâlâ vezirim, haydi gidip maristan delilerini ziyaret edelim!” diye yanıt vermiş.

O zaman sultan ve veziri olan eski derviş sultan, yanlarına hiçbir maiyet almaksızın, saraydan çıkmışlar ve durmaksızın delilerin barındığı maristana kadar yürümüşler. İçeri girip orayı

tümüyle ziyaret etmişler; ama, içerde gardiyanlarla anahtarcıbaşından başka kimse bulamayıp çok şaşırmışlar; delilere gelince, onların ne gölgeleri ne de kokuları varmış. O zaman sultan, anahtarcıbaşıya “Nerede bu deliler?” diye sormuş. O da “Vallahi, efendim, epey bir zamandan beri onları biz de görmüyoruz ve bu yokluğun nedeni bu Allah’ın yaratıklarında genel olarak düşünme yeteneğinin zayıflamış bulunmasıdır, kuşkusuz!” diye yanıt vermiş. Sonra da “Bununla birlikte ey zamanın şahı, sana, epey bir zamandır burada bulunan ve bize, yüksek rütbeli kimseler tarafından art arda yollanan ve küçük büyük kim olursa olsun, hiç kimseyle görüştürülmemeleri istenen üç deliyi gösterebiliriz” demiş. Ve de “Bunlar, hiç kuşkusuz, büyük bilginlerdir; çünkü, boyuna kitap okur dururlar!” diye eklemiş. Sultanla veziri, ayrılmış bulunan bir hücreye götürmüş, onları oraya sokarak saygıyla yanlarından ayrılmış.

Sultan Mahmud ve veziri de duvara zincirle bağlanmış üç genç adam görmüşler; bunlardan biri okurken, diğer ikisi dikkatle onu dinliyormuş. Üçü de yakışıklı ve gösterişli imiş ve hiçbirisi akıl kaçıklığı ya da delilik belirtileri taşıymıyormuş. Sultan arkadaşına dönmüş ve ona “Vallahi, ey vezirim, bu üç gencin başına gelenler, şaşırtıcı birer olay, öyküleri de garip birer öykü olmalı!” demiş. Sonra onlara dönerek “Gerçekten delilik nedeniyle mi bu maristana kapatıldınız?” diye sormuş. Onlar da “Yo, vallahi! Biz ne deli ne de kaçığız, ey zamanın şahı; budala ve sersem de değiliz. Ama bizim serüvenlerimiz öylesine garip ve öykülerimiz öylesine olağandışıdır ki, eğer iğneyle gözün iç köşesine yazılmış olsa, onu çözmeye yeteneği olanlar için sağlıklı bir ders oluştururdu!” diye yanıt vermişler. Sultan da, vezir de bu sözleri duyunca, zincirlenmiş üç genç adamın karşısında yere oturmuş ve onlara “Kulaklarımız açık ve sizi dinlemeye hazırdır!” demişler. Kitap okumakta olan ilki demiş ki:

Birinci Delinin Öyküsü

Meslek bakımından, ey efendilerim ve başımın taçları, ben, ipekçiler çarşısında, daha önce babam ve büyükbabamın olduğu

gibi bir tacirdim. Mal olarak da, her türden ve her renkten ama fiyatı daima yüksek Hint kumaşlarından başkasını satmazdım. Bunları büyük tacirlerin âdetlerine uygun olarak aşırı bir kâr ve menfaat sağlayarak alır satardım.

Günün birinde, her zamanki gibi dükkânımda otururken, hayırlı sabahlar dileyip beni selamlayan yaşlı bir soylu kadın çıkageldi. Ben de onun selamlarını ve iltifatlarını iade ederken gelip tezgâhımın yanına oturdu ve “Efendim, Hint kökenli özgün kumaşların var mı?” diye sorarak söze girişti. Kendisine “Evet hanımım, dükkânımda sizi tatmin edecek kumaşlar var” diye yanıtladım. O da “Bu kumaşlardan birini çıkarıp bana gösterin de fikir edineyim!” dedi. Ayağa kalktım ve onun arzusuna uyarak kumaş dolabından yüksek fiyatlı bir Hint kumaşı parçası çıkarıp önüne koydum. Onu eline aldı ve inceledikten sonra, güzel bulup çok beğendi. Ve bana “Efendim, bu kumaş kaç?” dedi. Kendisine “Beş yüz dinar!” diye yanıt verdim. Hemen kesesini çıkardı ve avcuma beş yüz altın dinar saydı. Sonra kumaş parçasını alıp yoluna gitti. Ben de, ey sultan efendimiz, ona bu para karşılığında bana yüz elli dinara mal olmuş bulunan bir kumaş satmış oldum.

Tanrı’ya da sağladığı hayırlar için şükrettim.

Ertesi gün yaşlı kadın yeniden geldi; benden bir diğer kumaş parçasını istedi ve aynı şekilde beş yüz dinar ödeyip satın aldığı şeyle birlikte çekip gitti. Daha ertesi gün de benden bir Hint kumaşı almak için geri geldi. Ve parasını sayıp gitti; ve sultan efendimiz, birbirini izleyen on beş gün aynı şekilde mal alıp para saydı. On altıncı gün de onun her zamanki gibi çıkıp geldiğini ve yeni bir parça seçtiğini gördüm. Tam bana ödeme yapacakken, kesesini yanına almamış olduğunun farkına vardı ve bana “Ya hâce,¹ kesemi evde unutmuş olmalıyım!” dedi. Ben de “Ya Sitti, acelesi yok. Sen bana bu parayı yarın ödesen de olur, ödemesen de başımla beraber!” diye yanıt verdim. Ama o, parasını ödemediği malı alamayacağını söyleyerek itiraz etti; ben de kendi bakımından, kendisine birkaç kez tekrarlayarak “Dostluk adına ve şahsına duyduğum saygı nedeniyle alıp götürebilirsin!” dedim. Ve karşılıklı olarak aramızda bir nezaket yarışı başladı;

1 Hâce: Hoca sözcüğünün Farsça aslı (Â.Ş.O.)

o reddediyor, ben vermek istiyordum. Çünkü efendim, onun sırtından bunca kazanç sağladığımdan, böyle davranmam uygun düşüyor; ve ona gerekirse bir ya da iki parçayı borç olarak vermeye hazır bulunuyordum. Sonunda, kadın bana “Ya hâce, görüyorum ki, biz böyle sürdürürsek asla anlaşılamayacağız. Oysa sen, malının bedelini almak üzere benimle birlikte eve gelmek lütfunda bulunsan, anlaşmamız çok kolay olurdu” dedi. O zaman buna karşı çıkmak istemeyerek ayağa kalktım, dükkânımı kapayıp onu izledim.

Ve o bana öncülük ederek, ben de onu on adım geriden izleyerek, evinin bulunduğu sokağın başına kadar yürüdük geldik. Kadın o zaman durdu ve göğsünden bir mendil çıkararak bana “Bu mendille gözlerini bağlamama izin vermen gerek!” dedi. Ben de bu garip öneriye çok şaşarak bunun nedenini sordum. Bana “Çünkü içinden geçeceğimiz bu sokakta, kapıları ardına kadar açık olan evler, kapı artlarında da yüzü açık oturan kadınlar vardır; böyle olunca, belki de bakışların evli ya da genç kız olan bu hatunların üzerine düşer; yüreğin de bir aşk serüvenine kapılabilir; sonra hayatın zehir olur; çünkü kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametini için çok korkarım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Çünkü, kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametini için çok korkarım” dedi. Bunu duyunca “Vallahi, bu yaşlı kadın beni gereğince uyarıyor” diye düşündüm. Ve benden istediği şeyi yapmasına razı oldum. O zaman gözlerimi mendille bağladı ve böylece görmemi engelledi. Sonra beni elimden tuttu ve benimle birlikte bir evin önüne gelinceye kadar yürüyüp demir halkasını vurarak evin kapısını çaldı. Kapıyı bize içeriden hemen açtılar. İçeri girer girmez yaşlı rehberim gözümdeki bağı kaldırdı ve şaşarak kendimi hüküm-

dar saraylarının olanca şatafatıyla süslenip donanmış bir konutun içinde buldum. Ve vallahi, sultanım efendimiz, tüm yaşamımda bu denli harika bir yeri ne görmüş ne de düşlemişim.

Yaşlı hatuna gelince, benden, içinde bulunduğum çok güzel bir hule açılan odada beklememi rica etti. Ve beni öte yanda ne olduğunu görebileceğim bu odada yalnız bırakarak oradan ayrıldı. İşte bu ikinci salona girince, yaşlı kadına satmış bulunduğum değerli kumaşların bir köşeye bir yığın halinde atılmış olduğunu gördüm. Ve biraz sonra, her biri ellerinde, içlerinde gülsuyu bulunan kovalar taşıyan ay kadar güzel iki genç kız içeri girdi. Ellerindeki kovaları beyaz mermer döşeme taşları üzerine bıraktılar ve değerli kumaşlardan oluşan yığına yaklaşarak rasgele birini seçtiler ve onu sanki bulaşık beziymiş gibi ortadan ikiye ayırdılar, sonra her biri kovalarına doğru yönelip yenlerini dirseklerine kadar sıvayarak ellerindeki değerli kumaş parçalarını kovalara daldırdılar ve gülsuyuyla ıslatarak döşemeleri silmeye ve sonra da bunları her biri beş yüz dinara alınmış başka kumaş parçalarıyla sürtüp parlatmaya koyuldular. Genç kızlar bu işi bitirince, mermerler gümüş gibi parladı ve aralarındaki en değersizini bile dükkânımın tümüyle satılmasından elde edilen parayla edinemeyeceğim kadar değerli kilimler serdiler ve onların üzerine de miskle kokulandırılmış oğlak yününden yapılmış bir halı serip kuş tüyleri doldurulmuş yastıklar yerleştirdiler. Bunu izleyerek elli adet işlemeli dört köşe şilte getirip düzenli bir şekilde ortadaki halının yöresine serdiler; sonra da çekildiler.

Ve işte! O anda ikişer ikişer el ele tutuşmuş genç kızlar içeri girip her biri işlemeli dört köşe şiltenin birine oturdu; bu elli kişi, böylece her birinin yüzü ötekilere dönük olarak çepeçevre sıralanmış bulunuyorlardı. İşte o sırada, aylar gibi güzel on genç kızın taşıdığı perdeli bir koltukta, beyazlığıyla ve siyah gözlerinin parıltısıyla gözlerimin kendiliğinden kapanmasına neden olacak kadar göz kamaştırıcı bir genç kız salonun girişinde belirdi. Gözlerimi yeniden açtığımda, yakınımnda, bana rehberlik eden ve işlemeli dört köşe şiltelerin üstünde ayakta duran elli genç kızın ortasında, halının üzerinde kaygısızca yatmakta olan genç kızı tanıtmak üzere beni buraya davet etmiş bulunduğu anlaşılan yaşlı hatunu gördüm. Ama, bu elli bir çift siyah

gözün bakışlarıyla karşı karşıya bulunan ben büyük bir korkuya kapılmaktan kendimi alamadım; ve kendi kendime “Yüceler Yücesi, Utkulu Tanrı’dan başka güçlü varlık ve sığınak yoktur! Hiç kuşku yok ki, bunlar benim ölümümü istemekteler!” dedim.

Böylece, onların huzurunda bulunurken, şahane genç kız bana güldü ve beni yanında bulunan halının üzerinde oturmaya çağırdı. İyice şaşırılmış ve elim ayağım kesik, emrine uyarak yanına oturdum. Bana “Ey genç adam, ben ve güzelliğim hakkında ne dersin? Ve de eşim olabilmek hususunda ne düşünürsün?” dedi. Ben de bu sözleri işitince şaşkınlığın sınırında şaşırarak “Sultanım, böylesine bir lutfaya layık olmayı nasıl düşünebilirim? Gerçekte ben senin huzurunda bir esir ya da daha düşkün bir varlık olabilmek için bile kendime değer vermeye cesaret edemem!” diye yanıtladım. Ama o yeniden söze başlayarak “Yo, vallahi! Benim sözlerimde hiçbir aldatmaca, samimiyetli olan dilimde de kaçamaklı bir eda yok! O halde sen de bana aynı içtenlikle yanıt ver; ve ruhandan tüm korkuları kov, çünkü yüreğim ağzına kadar senin sevginle dolu!” dedi.

Bu sözleri işitince, sultanım efendimiz, hiç kararsızlık göstermeksizin, genç kızın benimle gerçekten evlenmek istediğini anladım; ama binlerce genç arasından hangi nedenle beni seçmiş olduğunu ve beni nasıl olup da tanıdığını bilemiyordum. Sonunda, kendi kendime “Ey *falan* kişi, anlaşılmayanın azap veren düşünceleri bıraktırmak gibi bir yararı vardır. Anlamadığın şeyler için kafanı yorma! Bırak her şeyi kendi yolunda gitsin!” dedim. Kendisine de “Sultanım, eğer gerçekten bu saygın genç kızların önünde benimle alay etmiyorsan ‘Demir kızdığı zaman çekiç için olgunlaşmıştır!’ atasözünü hatırla! Ben de yüreğimin senin arzunla ateşlenmiş olduğunu hissederek birleşmemizi gerçekleştirmenin zamanı olduğunu düşünüyorum. Öyleyse, başın üzerine bana söyle, mehr olarak sana ne ödemeliyim?” diye sordum. Gülerek “Mehr ödenmiştir, bununla kafanı yorma!” diye yanıtladı ve de “Madem ki öyle arzu ediyorsun, gecikmeden birleşmemizi sağlamaları için hemen kadıyı ve şahitleri çağırıyorum” diye ekledi.

Ve gerçekten, efendim, kadı ve şahitler gelmekte gecikmediler. Ve yasal yönden nikâhı bağladılar. Biz de gecikmeksizin

evlenmiş olduk. Merasimden sonra herkes çekip gitti. Ben de kendi kendime “Ey *falan* kişi, uyanık mısın, düş mü görüyor-sun?” diye sordum. Ve genç kızlar beni Hint sarısabııyla kokulandırılmış yıkanma odasına soktular ve beni soyan, ovuşturan ve kuşlardan da hafif hale getiren natırlara tevdi ettiler. Sonra her yanıma en hoş kokulardan sürdüler ve beni zengin giysilerle donatıp süsleyerek serinleticiler ve her türlü şerbet sundular. sonra beni hamamdan çıkarıp sadece güzelliğinin süsüne bürünmüş olarak beni bekleyen yeni eşimin yanına götürdüler.

O da hemen yanıma gelip beni aldı, kendini benim üstüme atarak şaşırtıcı bir tutkuyla beni ovuşturdu. Ben de efendim, ruhumun, nerede olduğunu bildiğin yerde tümüyle yer aldığını hissederek, benden istenen işi gördüm; ve buyruğunu aldığım görevi tamamladım; ve giderilecek şeyi giderilebilme noktasına kadar giderdim, devrilecek şeyi devirdim, kapıp kaçırılacak olanı kaçırdım ve alabildiğimi aldım ve gerekeni sundum; ayağa kalktım, uzandım, deldim, yeniden gömdüm ve soktum ve zorladım, dolduruş yaptım, çekip çıkardım, berkittim, tırmaladım, dış gıcırdattım, devirdim, ileri sürdüm ve yeniden işe başladım; öyle ki, efendimiz sultanım, o gece, gerçekten yiğit olan ve koç, demirci, çekiç sallayıcı, netameli, uzun, demir, ağlayıcı, işçi, boynuz vurucu, kertici, dayanılmaz, derviş bastonu, harika gereç, aydınlatıcı, tek gözlü saldırgan, savaşçının kılıcı, yorulmak bilmez yüzücü, şakıyan bülbül, kalın boyunlu baba, kalın sinirli baba, büyük yumurtalı baba, sarıklı baba, kel kafalı baba, sarsak baba, zevkli baba, dehşet saçan baba, ibiksiz sessiz horoz, babasının yavrusu, fakirin mirası, iştahlı kas ve reçelli koca sinir sıfatlarıyla adlandırılan şeyi iyice kullandım. Ve sanıyorum ki, ey efendimiz sultanım, ona verilen her türlü ad açıklanarak vurgulandı; her erdem kendini kanıtladı, her nitelik kendini ortaya koydu. Ve çabalarımızı, gece bitince ayağa kalkıp sabah namazını kılacağımızdan sabaha kadar sürdürdük.

Ve böylece birlikte yaşamayı mutluluk ve esrimenin sınırında birbirini izleyen yirmi gece sürdürdük. Bu sürenin sonunda annemin hatırası aklıma geldi ve eşim olan genç kadına “Ya Sitti, epey bir zaman var ki evimden ayrıyım; benden haber alamamış olan annem de, hakkımda büyük bir tedirginlik duymuş olma-

lıdır. Dahası, geçen bütün bu günler esnasında, dükkânımın kapalı olması dolayısıyla işlerim zarar görmüştür!" dedim. O da bana "Bunun önemi yok! Ama tüm yüreğimle gidip anneni görmeni ve onu yatıştırmanı isterim. Hatta bundan böyle sen her gün gidebilir ve hoşuna gidecekse, işinle uğraşabilirsin; ama yaşlı hatunun her seferinde seni oraya götürüp geri getirmesi gerekir!" diye yanıt verdi. Ben de kendisine "Bunda bir uygunsuzluk yok!" dedim. Bunun üzerine yaşlı hatun yanıma geldi, gözlerime mendil bağladı ve gözlerime ilk mendil bağladığı günkü yere kadar götürerek bana "Bu akşam namaz vakti buraya gel, seni eşinin yanına götürmek üzere beni burada bekler bulacaksın!" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, gözlerimden bağı çıkararak yanımdan ayrıldı.

Ben de hemen evime koştum ve orada büyük bir üzüntü içinde umutsuzluk yaşları döken ve matem giysileri dikmekte olan annemi buldum. Beni görür görmez üzerime atıldı ve sevinçten ağlayarak beni bağrına bastı; ona "Ağlama anneciğim ve gözlerini kurut; çünkü bu ayrılış hiç ümit etmediğim bir mutluluğa ulaştırdı beni!" dedim. Ve ona mutlu serüvenimi anlattım; o da coşkunlukla "Tanrı seni korusun ve gözünden irak etmesin oğlum! Ama bana, beni her gün ziyarete geleceğine söz ver, çünkü duyduğum sevecenlik senin sevginle ödenmeye muhtaçtır!" dedi. Karım bana her gün dışarı çıkma özgürlüğünü bağışladığı için ona bu sözü vermek benim için zor olmadı. Bunu izleyerek günün geri kalan bölümünü, çarşıdaki alıp satma işlerinde kullandım; zaman gelince de belirtilen yere gittim; yaşlı hatun her zamanki gibi gözlerimi bağlayıp "Senin için böyle olması doğrudur, çünkü sana söylediğim gibi, bu mahallede açık kapıların ardında oturarak havayı koklar ve akar suyu içine çeker gibi erkekleri elde etmekten başka arzuları olmayan evli kadınlar ve genç kızlar vardır! Senin yüreğin onların ağlarına düşerse ne olur acaba?" diyerek gözlerimi bağladı ve beni eşimin sarayına götürdü.

Böylece, oturmakta olduğum saraya ulaşınca, eşim beni anlatılmaz bir coşkuyla karşıladı; ben de ona çekice yanıt veren örs gibi yanıt verdim. Ve benim ibiksiz sessiz horozum, bu istek uyandırıcı piliçle ilişki kurmakta gecikmedi; ve benim yiğit boy-

nuz vurucum ününe hiç zarar vermedi; çünkü, vallahi, efendim, koçum o gece, bu kavgacı kuzuya en azından otuz boynuz darbesi indirdi ve rakibi, aman dileyerek barış haykırışı koparısına kadar savaşmayı kesmedi.

Böylece bir ay süreyle gece savaşları, sabah muharebeleri ve gündüz saldırılarıyla bu etkin yaşamı sürdürdüm. Ve kendi kendime “Bu ateşli genç kıza rastlamış ve onun kocası olmuş bulunmam ne büyük şans! Ve aynı zamanda bu taze tereyağ topağını ve şahların bile sahip olamadığı bu zenginliği ve sarayı bana bağışlayan ne şaşılası talihidir!” diyerek her Allah’ın günü hayran olup duruyordum. Ve kölelerden, tanımaksızın ve de kimin kızı ve akrabası olduğunu bilmeksizin evlenmiş olduğum kimsenin adını ve niteliğini öğrenme girişiminde bulunmadığım gün olmuyordu.

Ama, günlerden bir gün, bir kenarda karımın zenci kölelerinden genç bir zenci kızla yalnızken, ona “Tanrı üzerine olsun, ey kutsanası genç kız, ey içi bembeyaz, bana hanımın hakkında bildiklerini söyle; sözlerin belleğimin en karanlık köşesinde derinden derine saklanacaktır!” diye bu konuda soru sordum. Genç kız da korkudan titreyerek bana “Efendim, hanımımın öyküsü baştan aşağı olağandışı bir öyküdür; ama onu sana açıklarsam, hiç kurtuluş olmaksızın öldürüleceğimden korkarım! Sana tek söyleyebileceğim, bir gün çarşıda rastlayarak saf bir aşkla sana bağlanmış olduğudur” diye yanıt verdi. Israr ettimse de, söylenmeyecek şeyleri kendisine söyletmek üzere ısrar edişimi gidip hanımına haber vereceği tehdidini savurdu. O zaman onu, çekip yoluna gitmesi için bıraktım; ve önemsiz bir çarpışma yapmak üzere karımın yanına gittim.

Hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yarışları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânımda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın geldiğini gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ve hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yansları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın besbelli bana doğru geldiğini gördüm. Dükkânımın önüne gelince, bana en zarifinden bir selam gönderdi ve “Efendim, çarşının tacirlerinin hepsine bana malolan fiyata satmak üzere boşuna başvurduğum, elmaslarla ve değerli taşlarla süslenmiş altın bir horozum var. Ama bunlar zevksiz ve değerlendirme yapma inceliğinden yoksun kişiler, çünkü bana böylesi bir cevahirin satışının kolay olmadığını ve bundan bir kâr sağlamalarının mümkün bulunmadığını söylediler. İşte bundan dolayı, zevk sahibi bir insan olarak senin takdir edeceğin bedelle onu sunmak üzere sana başvuruyorum!” dedi. Ben de “Benim bu cevahire hiç ihtiyacım yok. Ama seni kırmamak için, ne eksik ne fazla, yüz dinar veririm!” diye yanıt verdim. Genç kız da “Peki al! Senin için hayırlı olsun!” diye yanıt verdi. Kendimce, her ne kadar bu altın horozu edinmek için hiçbir arzum olmadığı halde, yine de bu parçanın, benim temeldeki niteliğimi hatırlatacağı fikriyle karımın hoşuna gideceğini düşünüyordum. Kasama doğru gidip yüz altın dinar çıkardım. Ama parayı kendisine sunmak istediğimde, genç kız “Aslında, bunlara hiç gerek yok. Bana yanağının üzerine bir buse kondurma hakkı tanımaktan öte ödeme yapmanı istemiyorum. Ve benim tek istediğim budur, ey genç adam!” diyerek parayı reddetti. Ben de kendi kendime “Vallahi, bin altın dinar edebilecek bir cevahir için yanağıma sadece tek bir öpücük kondurularak yetinilmesi, garip olduğu kadar da kârlı bir iş” diye düşündüm; ve razı olduğumu bildirmekte kararsızlık göstermedim.

O zaman, efendim, genç kız, bana doğru ilerledi ve yüzündeki küçük peçeyi kaldırarak, herhalde çok hoşlanmış olacağı yanağımdan bir öpücük aldı; ama, dudaklarının yanağıma dokunmasıyla epeyce iştahı artmış olacak ki, aynı zamanda, genç diş kapları dişlerini etime batırdı ve hâlâ yüzümde izlerini taşıdığım bir ısınk kopardı. Sonra da, ben yanağımdan akan kanı kurularken, doyum sağladığını belirten bir gülüşle gülerek uzaklaştı. Kendi kendime “senin başına gelen çok şaşırtıcı bir olay! Yakında çarşıya gelen bütün kadınların, kimi yanağından, kimi çenenden, kimisi de neresi olduğunu bildiğin yerinden birer numune sağlarsa,

dükkândaki mallarını elden çıkararak sadece kendinden parçalar satar ve daha kârlı iş görmüş olursun!” diye düşündüm.

Akşam olunca, yarı gülerek, yarı canım sıkılarak, her zaman-ki gibi yaşlı kadınla buluşmak üzere, sokaktaki köşe başına gittim. Yolda, sokak boyunca onun tehdide pek benzer homurtular kopardığını duydum; ama kendi kendime “Yaşlı kadınlar, homurdanmayı pek severler ve tiritlerinin çıktığı yaşlılık günlerini her şeye homurdanarak ve saçma sapan konuşarak geçirirler!” dedim.

Eşimin yanına girdiğimde, onun, kabul salonunda, kaşları çatık olarak oturduğunu ve şahların gazaplandıkları zaman büründükleri gibi, baştan aşağı kıpkırmızı bir giysiye bürünmüş olduğunu gördüm. Tavrı saldırgan ve yüzü sapsarı idi. Bunu görünce, kendi kendime “Ey koruyucu Tanrım, koru beni!” dedim. Ve âdetine aykırı olarak beni karşılamak için ayağa kalkmayan ve başını yüzümden başka yöne çeviren karımın bu düşmanca tavrını neye yoracağımı bilmeden yanına yaklaştım; ve ona edindiğim altın horozu sunarak kendisine “Sultanım, gerçekten hayranlık verici bir eşya olan ve de bakması merak uyandıran bu değerli horozu kabul et; zira onu sana zevk vermesi için satın aldım!” dedim. Ama bu sözleri duyunca, karımın alnı karardı, gözleri zindana çevrildi; ve kendimi sakınmama zaman bulamadan beni topaç gibi döndüren ve neredeyse çenemin sol yanını kıracak olan bir tokat aşketti. Ve bana “Ey köpoğlu köpek, sen bu horozu gerçekten para verip aldınsa, yanağının üzerindeki bu ısırık ne oluyor?” diye haykırdı.

Ve ben, zaten o şiddetli tokatın sarsıntısıyla bitkin haldeyken, mahvolmak üzere bulunduğumu anladım ve boylu boyunca yere düşmemek için büyük bir çaba harcadım. Ama bu, ne yazık ki, efendim, sadece bir başlangıçtı. Çünkü karımın bir işaretiyle perdenin aralandığını ve yaşlı kadının yönettiği dört kölenin içeri girdiğini gördüm. Beraberlerinde başı kesilip bedeninin ortasına konmuş genç bir kızın cesedini taşıyorlardı. Ben hemen bu başın bana bir ısırık karşılığında cevahiri veren genç kıza ait olduğunu anladım. Bu görünüş beni çöküntüye uğratmaya yetti; ve kendimi bilmeden yerlerde yuvarlanmaya başladım. Kendime geldiğimde, sultanımız efendim, bu maristanda zincirlenmiş

haldeydim. Muhafızlardan deli olduğumu öğrendim. Daha da fazla bir şey söylemediler.

İşte benim sözde deliliğimin ve bu deliler evine hapsedilmemin öyküsü budur. Ve ey sultanım efendim ve de bilge ve adaletsever vezirim, siz ikinizi, beni buradan kurtarmak için Allah gönderdi. Siz ikiniz, sözlerimin mantıklı mı yoksa tutarsız mı olduğunu ölçüp aklı başında mı olduğuna, yoksa sadece zıvaladığıma ya da zekâ yeteneğinden yoksun mu bulunduğuma karar verebilirsiniz!

Sultanla zina çocuğu eski derviş sultan olan veziri, genç adamın bu öyküsünü işitince, derin düşüncelere dalmışlar; bir saatlik bir süreyle düşünceli, alınları eğik ve gözlerini toprağa dikerek kalmışlar. Bunu izleyerek ilkin sultan ayağa kalkmış ve yoldaşına “Vezirim, bu ülkenin üzerine beni hükümdar kılan Tanrı’nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, bu genç adamla evlenmiş bulunan genç kızı bulmadıkça, ne rahat yüzü göreceğim ne de yiyip içeceğim. Bu durumda ne yapabileceğimizi çabucak bana söyle!” demiş. Vezir de “Ey zamanın şahı, bu genç adamı, şimdilik, zincirlenmiş öteki iki genç adamdan ayırarak, gecikmeksizin, buradan götürelim! Ve onunla birlikte kentin sokaklarını, doğudan batıya ve sağdan sola, yaşlı kadının onun gözlerini bağlamayı âdet ettiği köseyi buluncaya kadar dolaşalım. Ve orada gözlerini kapatalım, o da yaşlı kadınla birlikte attığı adımların sayısını hatırlayarak, bizi gözlerindeki bağın çözöldüğü evin kapısının önüne ulaştırsın. Orada, Tanrı bize, bu nazik meselede tutacağımız yolu gösterecektir!” diye yanıt vermiş. Sultan da “Senin dediğin gibi olsun, ey bilgelik dolu vezirim!” demiş. Ve o anda ikisi birlikte ayağa kalkarak genç adamın zincirlerini çözdürmüşler ve onu maristanın dışına çıkarmışlar.

Her şey vezirin öngördüğü şekilde olmuş. Ve de değişik mahallelerde çeşitli sokakları dolaştıktan sonra, genç adamın güçlük çekmeden tanıdığı söz konusu sokağın girişine ulaşmışlar. Gözlerini eskisi gibi bağladıkları genç adam adımlarını sayarak onları, görünüşü sultanı büyük üzüntüye sokan bir sarayın önünde durdurmuş. Hükümdar “Kötülük bizden ırak olsun, ey vezir! Bu saray, erkek çocuktan yoksun olduğu için tahtını bana bırakan eski Kahire sultanının karılarından birinin sahibi bulun-

duğu saraydır. Eşimin babası olan eski sultanın bu eşi, burada, herhalde bu delikanlıyla evlenmiş bulunan kızıyla oturur! Tanrı yüceler yücesidir, ey vezir! Demek ki bu şahın kızlarının hepsinin bahtında bizler gibi sıradan insanlarla evlenmek yazılı imiş. Nasip Dağıtan'ın kararlarının her zaman bir nedeni vardır, ama biz bu nedeni bilmeyiz!" diye haykırmış. Ve de "Bu işin sonunu görmek üzere çabucak içeri girelim!" diye eklemiş. Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış. Genç adam "Halka işte böyle ses veriyordu!" demiş. Kapı hemen haremağaları tarafından açılmış; ve bunlar, şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası olan genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış; kapı hemen haremağaları tarafından açılmış; ve bunlar şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar. İçlerinden biri koşarak hükümdarın ve iki yoldaşının gelişlerini hanımına haber vermeye gitmiş. O zaman genç kadın, süslenip bezenerek haremnden çıkmış ve aynı babadan olma, ama aynı anadan doğmuş kız kardeşinin sultan eşine saygılarını sunmak üzere kabul salonuna gelmiş ve sultanının elini öpmüş. Sultan onu hemen tanımış ve vezirine bunu belirleyen bir işaret çakmış. Sonra genç sultana "Ey amcamın kızı, Tanrı beni, davranışlarından ötürü sana sitemler etmekten korusun; çünkü geçmiş Göklerin Sahibi'nindir ve sadece şimdiki hal bize aittir. Bundan dolayıdır ki, şimdi kocan olan ve aslında değerli nitelikleri bulunan ve sana karşı hiçbir kin duymayıp sadece senin affına sığınan bu genç adamla barışman en büyük dileğimdir. Senin baban olan rahmetli amcamın erdemleri üzerine sana yemin ederim ki, kendisi, evlilik sadakatine karşı ağır bir suç da işlememiştir. Zaten bir anlık gevşekliğin cezasını da oldukça ağır şekilde çekmiştir. Bu durumda umarım ki benim dileğimi reddetmezsin!" demiş. Genç kadın da "Efendimiz sultanın dilekleri bizim için emirdir ve bizim gözümüz üzerinedir, başımız üzerinedir!" diye

yanıt vermiş. Sultan da bu çözümden çok mutlulanmış ve “Madem ki öyledir, ey amcamın kızı, ben de senin kocanı birinci mabeyincim tayin ediyorum. Bundan sonra da benim sofraya ve kadeh arkadaşım olacaktır. Ve hemen bu akşam, sıkıcı tanıklar olmaksızın, ikinizin bir uzlaşmaya varması için onu sana yollayacağım. Ama, şimdilik, onu buradan götürmeme izin ver; çünkü kendisiyle birlikte zincir arkadaşlarının öykülerini dinleyeceğiz!” demiş. Ve “Herhalde bundan böyle, gözleri bağlanmaksızın ve yanında hiç kimse bulunmaksızın çarşıya gidip gelecektir! O da artık bundan böyle hiçbir bahaneyle, evli ya da genç kız, hiçbir kadının kendisini öpmesine izin vermeyeceğine söz verecektir!

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, maristanda kitap okumakta olan birinci genç adamın sultana ve vezirine anlattığı öykünün sonu böyle olmuş. Ama, onu kitap okurken dinleyen iki kişiden biri olan ikinci genç adama gelince, onunki de şöyle!

Sultan, vezir ve yeni mabeyinciyle maristana dönünce, ikinci genç adamın karşısında yere oturmuş ve ona “Şimdi sıra sende!” demiş. İkinci genç adam da demiş ki:

İkinci Delinin Öyküsü

“Ey sultanımız efendim, ey adaletsever vezir ve sen, eski zincir arkadaşım! Bilin ki, benim bu maristanda hapsedilmemin öyküsü, sizin şimdi öğrenmiş bulunduğunuz dostumun öyküsünden de şaşırtıcıdır. Çünkü, eğer arkadaşım deli olarak deliğe tıklılmışsa, kendi hatasından ve saflığından ve de kendine olan güveninden böyle olmuştur. Ama, ben, günah işlemişsem, şimdi düzenli biçimde anlatmama izin verirseniz açıklayacağım gibi, kesinlikle tam tersi bir aşırılık yüzündendir!” demiş. Sultan, veziri ve eski deli olan yeni mabeyincisi hep bir ağızdan “İzin senindir!” demişler. Vezir de “Zaten, öykünü ne denli düzene sokarsan, senin de deliler ve aklını yitirmişler arasına katılmış olmanın o denli haksız olduğunu düşünüyoruz” diye eklemiş. Genç adam da öyküsünü şöylece anlatmaya başlamış:

Bilin ki, efendilerim ve başımın tacı sultanım, ben de bir tacirin oğlu bir tacirdim; ve bu maristana atılmadan önce, çarşıda,

zengin beylerin hanımları için her türden bilezikler ve süs eşyaları sattığım bir dükkânım vardı. Bu öykünün başladığı sırada, ancak on altı yaşındaydım; ve daha o yaşta, çarşıda, ağırbaşlılığım, dürüstlüğüm ve işlerdeki ciddi tutumumla ün sağlamıştım. Asla kadın müşterilerle konuşmaya girişmek istemez ve işin bitirilmesi için gerekli olan sözlerden fazlasını söylemezdim. Kitap'ın kavlince iş tutar ve Müslüman kız ve kadınlara başımı kaldırıp bakmazdım. Bu yüzden tacirler ilk kez çarşıya getirdikleri oğlanlarına beni örnek gösterirler ve birçok anne, benim için artık onurlu bir evlenmenin zamanı geldiğini söyleyerek kızlarından söz açmak isterlerse de, annem yanıtını daha uygun bir zamana saklar, benim genç yaşımı ve tek çocuk oluşumu ve de narin bünyemi bahane ederek sorunu konuşmaktan kaçınırdı.

Böylece, günün birinde, hesap defterimin önünde oturmuş, içeriğini gözden geçirirken henüz küçük yaşta bir zenci kızın içeri girdiğini gördüm; kız beni saygıyla selamladıktan sonra, bana “Burası *falan* tacirin dükkânı mıdır?” dedi. Ben de “Evet, burası!” diye yanıt verdim. Bunun üzerine koynundan, son derece itina göstererek ve zenci gözleriyle sağa sola dikkatle baktıktan sonra bir mektup çıkardı ve bana verip bir kenara çekilerek beni kendi halime bıraktı. Ben de mektubu açıp okudum; ve içeriğinin, beni öven ve onurlandıran dizeler halinde yazılmış bir gazel olduğunu gördüm. Mektubun son dizelerinde, bana âşık olduğunu bildiren kızın adını taşıyan bir düzen bulunuyordu.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, bu tarz davranıştan son kertede kındım ve bunu, namuslu hayatıma bir saldırı ya da beni tehlikeli ya da karmaşık bir serüvene sürüklemek için bir girişim saydım. Ve bu aşk ilanını alıp yırttım ve ayağımın altında çiğnedim. Sonra küçük zenciye doğru yönelerek tüm komşularım görsünler ve benim bilgeliğimden ve erdemimden kuşku duymasınlar diye bir kulağını tuttum ve yüzüne birkaç şiddetli sille ve şamar indirdim; ve ona “Ah! Binlerce ahlaksız boynuzlunun kızı, git bütün bunları hanımım dediğin pezevenğin kızına anlat!” diye haykırdım. Ve tüm komşularım, bunu görerek aralarında hayranlıkla fısıldaşılar; ve bunlardan biri “Tanrı'nın kutsaması bu erdemli gencin üzerine olsun! Sen acaba, çocuğum, onun yaşındaki yakışıklı gençlerin bayıldığı böyle-

si kötü ve sapık önerileri reddedebilecek misin?" diyerek eliyle, beni oğluna gösterdi.

Ve işte efendilerim, on altı yaşındayken ben böyle yapmıştım. Ama, aslında, bugün, davranışımın ne denli kaba, değerlendirmeden yoksun, budalaca bir gurur, yersiz özsaygı, riyakârlık, alçaklık ve kıyıcıkla dolu olduğunu açıkça görüyorum. Sonradan bunun oldukça sıkıntısını çekecektim; nitekim bu budalaca davranışımı izleyerek, sanırım ki daha fazlasına da layık olduğum bu boynuma zincir takılma cezası, çok başka bir nedenle biçilmiş olsa da, bana, biraz da bu anlamsız gösteri dolayısıyla verilmiştir. Ama, ne olursa olsun, ben Şaban ayını Ramazan ayıyla karıştırmak istemiyorum ve öykümü anlatmayı belli bir düzende sürdürmek istiyorum.

Böylece, efendilerim, bu olaydan sonra günler, haftalar ve yıllar geçti ve ben tam anlamıyla bir erkek oldum. Ve hâlâ bekâr olmakla birlikte, kadınları, dolayısıyla bunu izleyen zevkleri tanımış bulunuyordum; ve artık gerçekten Tanrı önünde eşim ve çocuklarımla annesi olmak üzere bir genç kızı seçmemin zamanı geldiğini düşünüyordum. Ve bu dileğimi, şimdi işiteceğiniz şekilde yerine getirecektim. Ama hiçbir şeyi öne almadan sözümlü düzenli olarak sürdürmeliyim! Gerçekten bir öğle sonrası, kendisine eşlik eden beş veya altı esirenin ortasında, en değerli mücevherlerle donanmış, elleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın tüm zarafeti içinde soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... En değerli mücevherlerle donanmış, elleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın, tüm zarafeti içinde, soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bir sultan gibi, köleleri kendini izleyerek dükkânıma girdi ve zarif bir selam lütfettikten sonra, bana "Ey genç adam, sende altın ve gümüşle işlenmiş seçkin bir bezek var mı?" dedi. Kendisine "Mümkün olan her türden, hat-

ta daha da fazlası var, hanımım!” diye yanıt verdim. O zaman “Ayak bilekleri için altın halhalları görmek isterdim!” dedi. Ben de ona dükkânımda bulunan ayak bileklerine özgü en ağır ve en güzel altın halhalları gösterdim. Onlara önemsemez bir bakış fırlattıktan sonra, bana “Bunları üzerimde dene!” dedi. Ve kölelerinden biri eğilerek ipek urbasının eteklerini kaldırdı ve gözlerimin önünde Tanrı’nın elinden çıkmış en ince ve en beyaz ayak bileğini sergiledi. Ben bu bilek üzerinde halhalları denedim; ama dükkânımda mükemmellik kalıbına dökülerek ortaya çıkmış incelikteki bu güzel bacaklara uygun gelecek halhalları bulamadım. O, benim bu yüzden uğradığım sıkıntıyı görerek güldü ve “Canını sıkma, genç adam! Senden başka bir şey dileyeyim! Ama, daha önce söyle bakayım bana! Gerçekte bizim evde, benim fil bacağı gibi kalın bacaklarım olduğunu söylerler. Doğru mu dedikleri!” dedi. Ben de “Tanrı’nın adı senin ve yörenin ve de bacaklarının mükemmelliği üzere olsun, hanımım! Ceylan onları görerek kıskançlıktan ölürdü!” diye haykırdım. O zaman bana “Bununla birlikte ben bunun aksini düşünüyorum!” dedi. Sonra da “Bana bileziklerini göster!” dedi. Ben de, gözlerim hâlâ bu tapılası bileklerin ve öldüresi bacakların görünümüyle dolu, altın ve mine bilezik olarak bende olan en ince ve en küçük ne varsa ortaya çıkardım. O da bana “Kendin dene! Bugün ben çok yorgunum!” dedi. Ve hemen kölelerden biri ileri atıldı, hanımının yenlerini sıyırdı. Ve gözlerimin önünde, ay! ay! Billurdan da daha beyaz ve kaygan bir kol, bir kuğu boynu belirdi! Ucunda öylesine bir bilek, bir el ve ay! ay! efendim, şekerden hurma ezmesinden, ruh için sevinç ve yüce bir zevk oluşturan parmaklar vardı ki! Ve ben eğilerek, bu mucizevi kollar üzerinde bileziklerimi denedim. Ama çocuk kolları için hazırlanmış en küçük bilezikler bile bu saydam ince bilekler üzerinde alabildiğine gevşek sallandılar; ben de, bu saf deriyi dokunuşlarıyla incitmesinler diye onları hemen kolundan çıkardım. O da, benim bozulduğumu görerek yeniden güldü ve bana “Hayrola, ne oldu, ey genç adam? Ben çolak mıyım ve de ördek parmaklı mı yoksa su aygırının gibi kollarım mı var?” dedi. Ben de “Tanrı’nın adı üzerine ve yörene ve de beyaz kollarının tombulluğu, çocuksu bileklerinin ve huri parmaklarının inceliği üzerine olsun, hanı-

mım!” diye haykırdım. O da bana “Peki öyle değilse, nedir? Yine de, bizim evde, sık sık bunun tersini söylerler” dedi. Sonra da “Şimdi bana, kolyeleri ve gerdanlıkları göster!” diye ekledi. Ve ben şarap içmemiş olduğum halde ayaklarım dolaşarak dükkânımda altın kolye ve gerdanlık olarak ne varsa en değerli ve en zarif olanlarından acele çıkarıp önüne koydum. Hemen kölelerinden biri, bir din adamının saygısıyla boynunu ve gerdanının bir bölümünü açtı. Ve amanın da amanın, göz kamaştıran kar gibi bir göğsün üzerinde fırlamış yusuvarlak ve de iki pembe fildişi memenin ikisi de birarada, ortaya çıkmasına neden oldu; bunlar, anasının boynuna sarılmış güzel ikiz çocuklara benziyorlardı. Ben de, bunu görünce, başımı çevirerek “Ört, ört, ört Allah aşkına onları!”¹ diye haykırmaktan kendimi alamadım. O da bana “Ne oluyor yani? Kolyeleri ve gerdanlıkları üzerimde denemeyecek misin yoksa? Peki öyleyse! Senden başka şey isteyeyim! Ama yine de hiç değilse, bana, göğüslerim biçimsiz mi, yoksa dişi mandanın memesi gibi büyük ve siyah mı ve de kıllı mı, yoksa etten yoksun mu, tuzlu bir balık kadar kuru ve marangozun tezgâhı gibi dümdüz mü, söyle!” dedi. Ben de “Tanrı’nın adı üzerine, yörene ve de gizli büyüleyici yanlarının, gizli meyvelerinin ve tüm gizli güzelliklerinin üzerine olsun, hanımım!” diye haykırdım. O da bana “Öyleyse, sık sık bana gizli şekillerim kadar çirkin şey bulunmadığını söyleyenler yalan mı söylüyorlar?” dedi. Ve de “Öyle olsun! Madem ki, bu kolyeleri ve gerdanlıkları benim üzerimde denemeye cesaretin yok genç adam, öyleyse kemerleri dener misin?” diye ekledi. Ben de, dükkânımda kemer olarak bulunan en yumuşak, en hafif telkârı altın işlemeli eşyayı çıkarıp ayaklarının ucuna koydum. Ama o bana “Hayır! Hayır! Vallahi olmaz, onları benim üzerimde denemelisin!” dedi. Ben de, sultanımız efendim, ona, işitip itaat ettiğimi bildirmekten başka bir şey yapamadım ve bu ceylanın narinliğini önceden bildiğimden kemerlerin en küçüğünü seçip giysilerinin ve örtülerinin üstünden bedenine uygunluğunu ölçtüm. Ama, saraydaki küçük bir sultanın ölçüleri üzerine yapılmış olan bu kemer, onun toprakta gölge bile oluşturmayacak incelikteki beli ve bir kâtibi umutsuzluğa düşürecek incelikteki

1 Tam çevirisi: “Tanrı örtülerini üzerlerine yaysın!” şeklindedir (Â.Ş.O.)

elif kadar dik ve kıskançlıktan beng ağacını küstürerek kurutan esneklikteki ve bir topak tereyağını eritecek kadar yumuşak olan ve genç bir karaca yavrusunu utandırarak kaçırarak kıvraklıktaki ve de bir Hint kamışının sakını kahredecek kadar dalgalı bedeni için çok geniş geldi. Ve ben, gereken kemeri asla bulamayacağımı anlayarak şaşırdım kaldım ve nasıl özür dileyeceğimi bilemedim. Ama o, bana “Besbelli ki sırtımdaki çifte kamburla önümdeki çifte kambur ve iğrenç biçimli bir karınla ve hecin devesi gibi bir sırtla, biçimsiz biri olmalıyım!” dedi. Ben de “Tanrı’nın adı üstüne ve yörene; ve de boyuna bosuna ve onun önüne gelen bölüm ve de arkadan eşlik eden bölümü üstüne olsun, ey hanımım!” diye haykırdım. O da bana “Şaşıp kaldım, ey genç adam! Çünkü, bizim evde, benim hakkımda hiç de bu tutarlı görüşleri doğrulamazlar! Ne olursa olsun, madem ki sen bana bu kemeri bulamadin, küpeler ve saçları tutması için bir altın alınlık bulmanın da imkânsız olmamasını umarım!” dedi.

Ve bunları söyleyerek yüzündeki küçük örtüyü kaldırdı ve gözlerimin önünde on dördüncü gecesine doğru ilerleyen bir dolunay gibi yüzü belirdi. Ve ben, onun Babilli gözleri olan bu iki değerli mücevheri, lale renkli yanakları, bir inci bilezik halindeki dişlerle onları örten mercan kılıfı, küçük ağzını ve bütün bu heyecan verici çehreyi görünce, soluğum kesildi ve benden isteneni aramak için hiçbir hareket yapamadım. O da güldü ve bana “Anlıyorum ki, ey genç adam, sen benim çirkinliğimi görüp heyecanlandın; gerçekten, bana birçok kez tekrarladığı için biliyorum ki, sol gözü elden çıkmış, çiçek hastalığının açtığı gözelerle delik deşik, korkunç çirkinlikte bir yüzüm, kemerli berbat bir burnum, etleri dökülmüş sallanan dişlerle kaplı iğrenç bir ağzım var; kulaklarım da kesik ve yaralı! Uyuz olan cildimden, tiftik tiftik ve de kolay dökülür saçlarımdan ve de içimdeki tüm görünmez iğrenç şeylerden söz etmiyorum!” dedi. Ben de “Tanrı’nın adı senin ve yörenin; ve de tüm göze batan güzelliklerinin ve de görünmeyen güzelliklerinin, ey sultanım; ey şaşaayla örtünmüş olan, ey saflığın, ey zambağın kıızı; ve kokun, ey gül; ve göz kamaştırıcılığın ve beyazlığın, ey yasemin; ve özellikle sende görülebilecek, koklanabilecek her şey üzerine olsun! Ve de seni gören, koklayan ve de dokunan kişi ne kadar mutludur!” diye haykırdım.

Ve heyecandan öldürücü bir sarhoşlukla bitkin kaldım.

O zaman sevilesi genç kız, çekik iri gözlerinin bir gülüşüyle bana baktı ve bana “Ne yazık ki! Babam, sana saydığım, bende gördüğü bütün bu çirkinliklerden bilsen ne kadar nefret eder! Çünkü babamın ta kendisi, başkası değil, kişiliğimin bütün bu sözde çirkinliklerine beni inandırdı. Ama Tanrı’ya şükürler olsun ki, senin araya girmen bana bunun aksinin doğruluğunu gösterdi! Çünkü şimdi, inandım ki, babam beni asla aldatmadı; ama yöresindeki tüm çirkinlikleri bende gösteren bir sanrıya kapılmış. Benimle ilgili olarak görmesi ona ağır gelen çirkinliğimden kurtulmak için beni iskarta fiyatına bir esir tacirine satmaya bile hazırdı” dedi. Ben de “Efendim, senin baban kim, ey güzeller sultanı?” diye haykırdım. Bana “Şeyhülislamın ta kendisi!” diye yanıt verdi. Ben de kafam fena halde kızarak “He, vallahi! Seni esirciye satacağına, benimle evlenmene izin vermez mi?” diye haykırdım. Kız “Babam doğruluktan ayrılmaz ve vicdanlı bir adamdır. Kızını nefret uyandıran bir ucube olarak gördüğünden, beni senin gibi genç adamla evlendirmeyi vicdanına sığdıramaz! Ama, her şeye karşın, sen yine de ondan bir kez beni istemeyi dene! Bu maksatla, ben de sana, onu ikna etmek için elverişli çareleri gösteririm!” dedi.

Ve böylece konuştuktan sonra, bu çok sevilesi genç kız, bir an düşündü ve bana “İşte böyle! Şeyhülislam olan babamın huzuruna çıkınca ve ondan istemde bulununca, sana kuşkusuz ‘Oğlum, senin gözlerini açman gerek! Bil ki benim kızım bir kötürümdür, bir sakat, bir kambur, bir...’ diyecektir! Ama sen ‘Ben razıyım, razıyım ben!’ demek için onun sözünü keseceksin. O yine ‘Benim kızım bir sokurdur, bir kulağı kesiktir; pis kokulu, topal, salyalı, sidikli bir...’ diye sayarken, sen yine sözünü keserek ‘Ben razıyım, razıyım ben!’ diyeceksin. O yine ‘Benim kızım, nefret verici, kokuşmuş, osuruklu, sümüklü bir...’ diyecek; yine onun sözünü keserek ‘Olsun, razıyım ben!’ diyeceksin. O yine ‘Ama sen bilmiyorsun, ey zavallı! Benim kızım bıyıklı, şiş göbekli, koca memeli, çolak, topal, sol gözüşaşı, kemerli ve iri burunlu, yüzü çiçek bozuğu, ağzı pis kokulu, diş etleri dökülmüş ve dişleri sallanan, içi çürümüş, kel ve korkunç şekilde uyuz, baştan aşağı dehşet verici ve iğrenç bir

beladır!’ diyerek sözünü sürdürecektir. Ve sen bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona ‘He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!’...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Ve sen, bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona ‘He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!’ diyeceksin!” dedi.

Ve ben, sultanım, bu sözleri duyunca ve bu çok sevilesi genç kıza bir baba tarafından yakıştırılabilecek bu adlandırmalara kafam iyice takılarak; kanımın nefret ve öfkeyle tepeme fırladığını hissettim; ve sonunda, bu ceylan yapılı ile evlenebilme-yi sağlamak için bu deneyi geçirmem gerektiğinden, ona “Bu deney güç, hanımım; ve babanın bana böyle davrandığını işitmekle de ölebilirim! Ama Tanrı bana gerekli gücü verecektir!” dedim. Sonra da, ona “Seni istemek için saygın baban şeyhülislamın huzuruna ne zaman çıkabilirim?” diye sordum. Bana “Yarın kuşluk vakti!” yanıtını verdi ve bu sözleri söyledikten sonra ayağa kalktı; köleleri genç kızlar kendisini izlerken, bir gülüşle bana veda ederek yanımdan ayrıldı. Ben dükkânımda, bekleyişin ve tutkunun boğucu sıkıntılarının pençesinde kalırken, ruhum da onun ayak izlerini takip ederek adımlarına bağlandı.

Böylece, ertesi gün, belirtilen saatte, şeyhülislamın konutuna uçarak gitmekte kusur etmedim; orada, konuşacağım meselenin acele ve son derece önemli olduğunu bildirerek kendisinden konuşma diledim. Beni gecikmeksizin kabul etti; ve selamımı istekle iade etti; ve de benden oturmamı rica etti. Onun, sakalları bembeyaz, tavrı soyluluk ve yücelik dolu; ama yüzünde ve gözlerinde umutsuz bir keder ve çaresiz bir ıstırap taşıyan saygın bir ihtiyar olduğunu gördüm. Yaşına ve yüce varlığına duyduğum saygı ve hürmetten ötürü ikinci davetten sonra oturarak yeniden ona selam ve saygılarımı sundum; ve her defasında ayağa kalkarak saygılarımı üçüncü kez tekrarladım ve böylece nezaket ve görgümü kanıtladıktan sonra, iskemlenin sadece

kenarına ilişerek oturdum. Ve ilkin onun konuşmayı açmasını ve bana işin esası hakkında sorular sormasını bekledim.

Ve gerçekten, hizmet ağası bize âdet olunan şerbetleri sunduktan ve de şeyhülislam havanın sıcaklığı ve kuruluşu üstüne benimle önemsiz şeylerden birkaç cümle konuştuktan sonra, bana “Ey *falanca* tacir; hangi konuda sana yardımcı olabilirim?” diye sordu. Ben de “Efendim, huzurunda, senden saygın konutunun iffet perdesi ardında gizlenmiş, koruma mührüyle mühürlü ince ve de alçakgönüllülük çeneğinde saklanmış çiçeğin, soylu ve bakireliği saygın kızınla ben naçiz kulunu geçerli bağlarla ve de yasal sözleşmeyle birleştirmeni diliyorum!” diye yanıt verdim.

Bu sözleri duyunca saygın ihtiyarın yüzünün ilkin karardığını, sonra sarardığını ve başını kederle yere eğdiğini gördüm. Bir dakika için, hiç kuşku yok, kızının durumu üzerine azap verici düşüncelere daldı. Sonra ağır ağır başını kaldırdı ve bana sonsuz bir hüznü dolu sesiyle “Tanrı senin gençliğini korusun ve seni her zaman lütuflarıyla donatsın, oğlum! Ama benim evimde iffet perdesi altında bulunan kız, umutsuz bir haldedir! Ve de ne yapılsa çaresi yok, bu durumdan kurtulamaz! Çünkü...” dedi. Ama ben, sultanımız efendim, onun ansızın sözünü keserek “Ben razıyım, razıyım ben!” diye haykırdım. Saygın ihtiyar da bana “Tanrı seni lütuflarıyla ortsün oğlum! Ama kızım senin gibi yakışıklı, hoş niteliklerle, sağlıklı ve güçlülükle donanmış yakışıklı bir gence layık değildir. Çünkü anasının bir yangın sırasında korkarak zamansız doğurduğu zavallı bir sakattır. Ve sen ne kadar güzel ve yakışıklı isen, o da o kadar çirkin ve çarpıktır. İsteğini reddetmeme neden olan sebepleri, yüreğimde Allah korkusu olduğundan, sana açıklamam gerek! Bunun için, istersen, onu sana olduğu gibi tarif edebilir ve senin hataya düşmeni önleyebilirim!” dedi. Ama ben “Ben onu bütün kusurlarıyla kabul ediyorum; ben memnun, hem de çok memnunum!” diye haykırdım. Ama o bana “Ah oğlum, içinde saygı duygusu olan bir babayı, kızından acı veren deyimlerle söz etmeye zorlama! Ama senin ısrarın, beni, kızımınla evlenirsen zamanımızın en korkunç ucubesiyle evlenmiş olacağını söylemeye zorluyor. Çünkü bu öyle bir yaratıktır ki, ona tek bir bakışla...” derken; ben, onun o korkunç tanımlamaları ortaya koyarak kulaklarımı incitme-

sinden korkarak, tüm ruhumu ve tüm isteğini belirttiğim bir vurgulamayla “Ben razıyım! Razıyım ben!” diye haykırarak onun sözünü kestim. Ve de “Tanrı senin üzerine olsun, babacığım! Sen saygın kızın hakkında azap verici deyimlerle konuşma zahmetine katlanma; çünkü bana ne söylesen, hatta en nefret verici tanımlamaları yapsan da, onunla evlenme isteğimi sürdüreceğim; çünkü ben kızının uğramış olduğu dertler türünden iğrençliklere karşı özel bir zevk duymaktayım; ve sana onu olduğu gibi kabul ettiğimi tekrar ediyorum; razıyım ben, razıyım ben, razı!” diye ekledim.

Şeyhülislam, benim bu tarzda konuştuğumu işitince, benim kararımın sarsılmaz ve arzumun değişmez olduğunu anlamış oldu; ve ellerini şaşkınlık ve hayretle birbirine vurarak bana “Tanrı önünde ve senin önünde vicdanımı kurtardım, oğlum, bu çılgınlık eyleminden artık kendin sorumlusun! Öte yandan, ilahi ilkeler, yasal bir isteği yerine getirmeyi engellemekten beni men ediyor; dolayısıyla sana rıza göstermekten başka bir şey yapamam!” dedi. Ben de, mutluluğun sınırında, onun elini öptüm ve evlenmenin hemen o gün yapılmasını diledim. O da gülerek, bana “Bunda bir uygunsuzluk yok!” dedi. Sözleşme şahitler tarafından yazılıp gerçekleştirildi; ve karımı kusurları, biçimsizlikleri, sakatlıkları, doğuştan kusurları, hastalıkları, çirkinliği ve diğer benzer yanlarıyla kabul ettiğim koşulu da sözleşmeye sokuldu. Ve yine, şu veya bu nedenle ondan boşanacak olursam, kendisine boşanma tazminatı ve mehr olarak yirmi bin altın dinar ödemem de şart koşuldu. Ben, hiç kuşkusuz, tüm koşulları bütün yüreğimle kabul ettim. Zaten başka koşulları da kabul etmeye çoktan razıyım.

Böylece, sözleşme kaleme alındıktan sonra, karımın babası, amcam, bana “Ey *falan* kişi, evliliğin gereklerini evimde yerine getirmen ve evlilik konutu olarak oraya yerleşmen daha iyi olacaktır. Çünkü, buradan uzaklardaki evine kadar sakat karını taşımanın çok uygunsuz yanları vardır” dedi. Ben de ona “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt verdim. Kendim de bekleyişle tutuşuyor ve içimden “Tanrı aşkına, gerçekten şimdi, adsız bir tacir olarak ben, saygın şeyhülislamın kızına, tam bir aşkla tutulduğum bu genç kıza sahip mi olacağım? Ve gizli güzellikle-

rini tadıp ruhuma gıda sağlayacak ve aşkın şerbetini doyuncaya kadar içecek miyim?" diyordum.

Sonunda, ortalık kararınca, akşam namazını kılarak zıfzıf odasına daldım; ve yüreğim heyecanla çarparak kanıma yaklaştım ve duvağını başının üzerine kaldırıp yüzünü açtım. Ve ona ruhumla ve gözlerimle baktım.

Ve, Tanrı kötünün belasını versin, ey sultanım efendim, gözlerime yansıyana benzer bir manzaraya ömrümce tanık olmamıştım; onda, en dehşet verici kâbuslarda bile görülemeyecek kadar en biçimsiz, en nefret uyandıran, en itici, en berbat, en tiksindirici ve kusturucu yarattığı gördüm. Ve kuşkusuz, genç kızın bana tanımlandığından da korkunç bir çirkinlik nesnesi, bir biçimsizlik ucubesi ve yüreğim kabarak ayak ucuna baygın düşmeden, ey efendim, sana tanımlamasını yapmam imkânsız, dehşet dolu bir yıkıntı idi, bu. Sadece sana şunu söylemem yetecektir ki, tüm yasak kötülükler ve lanetlenmişlerin insan varlığına verebileceği tüm yasadışı iğrençlikler, tüm pislikler, tüm tiksincilikler, tüm tüyler ürperticilikler, tüm çirkinlikler ve bütün berbatlıklar, kendi rızamla benim eşim olmuş bulunan bu kadının kusturucu kişiliğinde toplanmış bulunuyordu. Ve ben burnumu tıkayarak, başımı çevirerek, duvağını yeniden yüzüne indirdim; ve onun yanından ayrılarak odanın en uzak köşesine çekildim; çünkü timsah etini midesi kaldıran bir Tebaili de olsam, asla Yaradan'ın yüzünü bunca inciten bir yaratıkla cinsel yaklaşımda bulunamazdım.

Böylece köşemde, başım duvara dönük otururken, tüm kaygıların içime doluştuğunu ve dünyanın tüm kederlerinin yüreğimi kapladığını hissediyor ve yüreğimin çekirdeğinin ta içinde inleyip duruyordum. Ama benim tek bir söz söylemeye ya da en küçük bir şikâyetle bulunmaya hakkım yoktu; çünkü kendi irademle onu eş olarak seçmiştim. Çünkü ben kendim, kendi dilimle, konuşmakta olan babasının sözünü boyuna "Ben razıyım, razıyım ben!" diye haykırarak kesmiş; ve şimdi de kendi kendime, "Pekâlâ işte, o tapılası kızı gördün! Geber, geber, geber! Ah salak, ah budala, öküz; ah, koca domuz!" diyordum. Ve parmaklarımı ısırtıyor, sessizce kollarımı çimdikliyordum. Ve kendime yönelik bir öfke saat be saat içimde mayalanıp duruyordu. Böylece bah-

tıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylamit hapisanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

... Ve bahtıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylem hapisanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim.

Şafak söker sökmez, zıfak odasından çabucak kaçtım ve korkunç dokunmayla bulaştığım pislikten temizlenmek üzere hamama koştum. Kirlilik hallerindeki gusul merasimlerine uygun olarak abdest aldıktan sonra bir parça yatıp uyudum. Bunu izleyerek dükkânıma döndüm ve orada şarap içmeksizin sarhoş, baş dönmelerine kapılarak oturdum.

Hemen beni tanıyan dost ve tacirler ve çarşının en seçkin kişileri, kimisi tek başına, kimisi ikişer, kimisi üçer üçer ya da bir defa da birçoğu birden yanıma gelmeye başladılar; ve beni görüp tebriklerini ve iyi dileklerini sundular. Bana da boyna "Hayırlı olsun, hayırlı olsun, hayırlı olsun! Neşe seninle olsun! Neşe seninle olsun!" diyorlardı. Kimileri de "Hey komşu, biz seni bu kadar cimri bilmezdik! Hani şenlik, hani ağız tadı, nerde şerbetler, nerde hamur tatlıları, nerde helva tepsisi, nerde *falan* şey, nerede *filan* şey? Vallahi biz, eşin olan genç hanımın güzelliklerinin başını döndürdüğünü ve sana dostlarını unutturduğunu ve belleğini yitirttiğini ve de en temel görevlerini yerine getirmeyi engellediğini düşünüyoruz! Ama zarar yok! Neşen bol olsun senin! Neşen bol olsun!" deyip duruyorlardı.

Ben de, efendim, onların benimle alay mı ettiklerini, yoksa gerçekten beni tebrik mi ettiklerini anlayamadığımdan, nasıl tavır alacağımı bilemiyor, kaçamak bir iki hareketle ve önemsiz sözlerle yanıt vermekle yetiniyordum. Ve burnumun alabildiğine öfkeyle dolduğunu ve gözlerimin umutsuzluk gözyaşlarıyla erimeye hazır olduğunu hissediyordum.

Çektiğim bu işkence, sabahtan öğle namazına kadar sürdü ve tacirlerin çoğu camiye ya da öğle dinlenmesine gittikleri sırada, birkaç adım önümde o güzeller güzeli, benim kötü serüvenimin

ve de çektiğim işkencelerin nedeni olan kızın ta kendisi belirdi. Ve ipek giysileri yerde sürünerek ve baştan çıkarıcı bir yürüyüşle sağa sola kokulu bir bahçenin ortasındaki bir beng dalı gibi salınarak ve beş kölesinin ortasında gülümseyerek bana doğru ilerledi. Bir gün öncekinden daha da fazla süslenmiş ve öylesine tahrik edici bir tarzda yürüyerek yanıma geldi ki, çarşıda bulunanlar, onu daha iyi görmek için geçtiği yol üzerinde sıraya girdiler. Çocuksu bir edayla, dükkânıma girip beni zarif bir tavırla selamladı; ve oturarak bana “Bugün senin için hayırlı bir gün olsun, ey Alaaddin efendimiz ve Tanrı refahını ve mutluluğunu sağlasın ve de mutluluğunu arttırsın! Ve neşen bol olsun, neşen bol olsun!” dedi.

Ve ben, sultanım, onu gördüğüm andan başlayarak hemen kaşlarımı çatmış ve yürekten ilenmelerle homurdanıp duruyordum. Ama bana yapacağını yaptıktan sonra, ne denli bir cesaretle benimle oynadığını ve beni tahrik etmeye gelmiş bulunduğunu anlayınca, artık kendimi daha fazla tutamadım; ve erdemli zamanlarımda yeni yetmelikteki tüm kabadayılığım dudaklarımin ucuna geldi; ve ona “Ey zift dolu kazan, ey katran tenceresi, ey hayınlık kuyusu! Bana bunca kötülükle davranman ve beni dipsiz bir uçuruma fırlatman için ben sana ne yaptım? Tanrı senin ve sana rastladığım anın belasını versin ve yüzünü sonsuza dek karartsın, ey sefihe!” diyerek hakaretler yağdırdım. Ama o, hiçbir heyecanlanma göstermeksizin gülererek “Hey dümbelek, bana yaptığın kötülükleri, yazdığım gazeli nasıl küçümsemediğini ve haberci küçük zenciye ne denli kötü davrandığını ve de onun aracılığıyla savurduğun hakaretleri unuttum mu?” diye yanıt verdi. Ve böyle konuşarak genç kız örtülerini topladı ve ayrılmak üzere ayağa kalktı.

Ama ben, sultanım, ancak o zaman ektiğimi biçmiş olduğumu anladım ve geçmişteki tüm kabalığımı ağırlığını hissettim ve iç karartıcı erdemlerimin ne denli nefret verici bir şey olduğunu anladım. Ve daha fazla gecikmeksizin, kendimi bu harika genç kızın ayaklarına attım ve ona “Pişmanım, pişmanım, gerçekten pişmanım!” diyerek çok tatlı ve yakıcı bir çöldeki yağmur damlaları kadar etkileyici sözler söyledim. Sonunda kalmaya karar verdi ve beni bağışlama lütfunda bulundu ve bana “Bu kez

seni bağışlıyorum; ama bir daha yapma!” dedi. Ben de urbasının ucunu öperek ve onunla alnımı örtterek “Ey hanımım, ben senin koruman altında, ne olduğunu bildiğin durumdan, senin girişiminle kurtulmayı bekleyen esirinim!” dedim. O da bana gülümseyerek “ben bunu zaten düşündüm. Hatta seni ağıma düşürdüğüm anda, buradan nasıl kurtacağımı da biliyordum” dedi. Ben de “Yallah! Yallah! Acele et öyleyse, acele et!” diye haykırdım.

O zaman bana “Sözlerimi iyi dinle ve anlatacaklarımı yerine getir! O zaman sıkıntı çekmeden karından kurtulursun!” dedi. Ben de önünde “Ey şebnem, ey ferahlık!” diyerek boyun eğdim. O “İşte şöyle! Ayağa kalk ve kalenin dibine; orada cambazları, hokkabazları, şarlatanları, soytarıları, köçekleri, davulcuları, zurnacıları, fifrecileri, dümbelekçileri ve öteki maskaraları bulmaya git! Ve onlardan, gecikmeksizin, karının babası şeyhülislamın sarayında seni bulmaya gelmelerini söyle! Sen de, onlar gelince, onlarla birlikte sarayın merdiven sekisinde serinletici içkiler almak üzere otur. Ve onlar, oraya geldikleri andan başlayarak ‘Ey amcamızın oğlu, ey kan hısmımız, ey gözümüzün damarı; düğününün bu kutlanası gününde senin sevincini paylaşıyor ve ulaştığın mertebeden dolayı senin adına seviniyoruz! Gerçekte ey amcamızın oğlu, sen bizden utansan bile biz seninle onur duyuyoruz ve yakınlığımızı unutup bizi başından savsan da, seni terk etmeyiz; çünkü sen bizim amcamızın oğlu, kendi kanımız ve gözümüzün damarısın!’ diyerek seni tebrik etsinler ve mutluluklar dilesinler! O zaman sen de bunlarla yakınlığın anlaşılmasından sıkılmış gibi yapar, onlardan kurtulmak için, onların üzerine avuç dolusu dirhemler ve dinarlar saçmaya başlarsın! Bunu gören şeyhülislam, hiç kuşku yok ki, seni sorguya çekecek; sen de, başını eğerek ‘Madem ki buraya kadar gelip bana ihanet ettiler; sana gerçeği söylemem gerek! Gerçekten benim babam meydan soytarısı, bir ayı ve maymun oynatıcı idi; benim ailemin de, kökenlerinin de mesleği buydu. Ama sonradan, Kısmet Dağıtıcı, önümüzde talih yolunu açtı ve çarşıdaki tacirlerin ve onların kâhyalarının saygınlığını kazandık’ diye yanıt verirsin! Karının babası da sana ‘Demek ki sen ip cambazları ve maymun oynatıcılarının soyundansın ve de bir meydan soytarısının oğlusun!’ diyecektir. Sen de ‘Kızının aşkı ve

senin onurun uğruna kökenimi ve ailemi reddetmemin anlamı yok! Çünkü, dere kaynağını inkâr etmediği gibi, kan da aslını inkâr etmez!’ diye yanıt verirsin. Bu durumda, hiç kuşkusuz, sana ‘Böyleyse delikanlı sen bizden kendi kökenini ve aileni gizlediğin için, bu evlenme sözleşmesi gerekli sayılmaz. Ve de kadıların en üst düzeyinde bulunan ve yasa postu üzerinde oturan soy kökeni Tanrı’nın elçisine kadar dayanan ve bir şerif ve sait olan şeyhülislamın kızının kocası olarak kalamaz! Ve onun kızı, Kısmet Dağıtıcı’nın hayrından ne denli uzak olsa da, bir soytarının keyfine bağlı olamaz!’ diyecektir. Sen de ‘La! La! Ya efendi!’¹ Senin kızın benim yasal eşimdir ve saçının bir teli bin cana bedeldir. Ve ben, vallahi! Sen bana dünyanın ülkelerini de bağışlasan, ondan vazgeçemem!’ diye yanıt verirsin. Ama yavaş yavaş kendisine, seni kandırmasına izin verirsin ve sonunda ayrılık sözcüğü ağzından çıkınca, yavaşça kızından ayrılmaya razı olduğunu söylersin! Ve şeyhülislamın ve iki şahidin yanında üç kez onu boşadığını telaffuz edersin. Ve böylece ondan bağın çözülünce, beni burada bulmaya gelirsin. Geride düzenlenecek ne kalmışsa, Allah düzenleyecektir!” dedi.

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden “Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!” diye haykırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine, yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden “Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!” diye haykırdım. Ve ondan izin alıp kendisini dükkânda bırakarak kalenin dibinde bulunan yere gittim; ve cambazların, şaklabanların, şarlatanların, soytarınların, köçeklerin, ip cambazlarının, maymun ve ayı oynatanların, dümbelekçi, zurnacı,

1 “La! La! Ya efendi”: “Hayır! Hayır! Ey efendi!” anlamındaki bu Arapça ibare, Fransızca metinde olduğu gibi kullanılmıştır (Â.Ş.O.)

davulcu, fifreci ve hokkabazların ve tüm öteki maskaraların lonca başkanını buldum ve bu başkanla hatırı sayılır bir ödül karşılığında beni tasarımda desteklemesi konusunda anlaşmaya vardım. Böylece ondan destek vaadi alarak ve önüne geçerek onu şeyhülislamın sarayına götürdüm; ve onunla birlikte avluya bakan merdiven üstüne oturmaya çıktım.

Ve orada onunla şerbetler içerek bir saat kadar yarenlik ettik. O sırada birdenbire açık bırakılan cümle kapısından tepetaklak yürüyen dört panayır cambazının, ayak parmaklarının uçları üzerinde yürüyen ve olağanüstü bir patırtı ortasında davul çalan, dümbelek çalan, bağırıp köçeklik eden, kale dibini mesken tutmuş büyük bir dangalak taifesi sükün etti. Maymuncular hayvanlarıyla, ayıcılar en büyük ayılarıyla, soytarılar gülünç giysileri ve yüksek keçe külahlarıyla, çalgıcılar muazzam bir patırtı koparan çalgılarıyla, hepsi orada idi. Ve çalgılarını her biri kendi bildiğince çalarak, bunların hepsi gelip maymunlar ve aylar ortalarında olduğu halde avluda düzen içinde sıralandılar. Ama, birdenbire çalınan şiddetli bir davul sesini izleyerek, tüm gürültü patırtı kesildi. Ve kabilenin başkanı, merdivenlerin ayak ucuna kadar ilerledi; ve oraya toplanmış olan bütün yakınlarım adına bana refah ve uzun bir yaşam dileyen, kendisine daha önce öğretmiş olduğum, bir söylev çekti.

Gerçekten, efendim, her şey genç kızın öngürdüğü şekilde olup bitti. Çünkü şeyhülislam, kabilenin başkanının ağzından, bütün bu patırtının açıklamasını işitince, benden bunun onaylanmasını istedi. Ben de ona, gerçekte, ana ve babadan yana orada bulunanların yeğeni olduğumu, kendimin de bir maymun oynatıcı, bir ortalık soytarısının oğlu olduğumu anlattım; ve genç kızın bana öğrettiği şekilde, bu oyunun gerektirdiği ve daha önce size açıkladığım tüm sözleri tekrarladım. Rengi atan ve çok kızan şeyhülislam, bana "Sen artık şeyhülislamın evinde ve ailesi içinde kalamazsın, yoksa korkarım ki yüzüne tükürürler ve de sana bir Hristiyan köpeği ya da bir Yahudi domuzundan daha da kötü davranırlar" dedi. Ben de ona "Vallahi, bana tüm Irak ülkesi verilse bile ben karımdan boşanmam!" diyerek yanıt vermeye kalkıştım. Zorla boşanmanın şeriatça yasaklanmış bulunduğunu bilen şeyhülislam da, beni bir kenara çekti ve tüm

uzlaşıcı sözlerle benden bu boşanmaya razı olmamı rica etti ve “Sen benim onurumu koru, Tanrı da seninkini korur!” dedi. Ben de sonunda alçakgönüllülük göstererek boşanmayı kabul ettim; ve şahitler önünde şeyhülislamın kızı hakkında “Bir kez, iki kez, üç kez onu boşuyorum!” diyerek beyanda bulundum. Böylece dönülmez şekilde onu boşamış oldum. Bu sonucu kızın babası istemiş olduğu için de, aynı anda, birdenbire, tazminat ve mehr ödemekten de kurtulmuş olarak özgür kaldım.

Bir gece için kayınpederim olmuş bulunan kişiye selam bile verecek zaman bulmaksızın ve ardıma bakmaksızın, bacaklarımı rüzgâra teslim ettim. Ve nefes nefese güzeller güzeli genç kızın beni beklemekte olduğu dükkânıma ulaştım. O da, en tatlı sesiyle, bana, hoş gelişler diledi ve tüm görgülü haliyle, başarımdan dolayı beni tebrik etti; ve bana “Şimdi bizim birleşmemizin zamanı geldi. Sen ne dersin, efendim?” diye sordu. Ben de “Bu, benim dükkânımda mı, yoksa senin evinde mi olsun?” diye sordum. Kız gülererek “Ey zavallı! Sen, her şeyin yolunda yapılması için bir kadının ne denli dikkat etmesi gerektiğini bilmiyorsun, herhalde!” diye yanıt verdi. Ben de “Vallahi, sultanım, ne zamandan beri zambak hamama ve gül yıkanmaya gidiyor? Benim dükkânım, ister gül ol ister zambak, seni içine alacak kadar büyüktür. Ve dükkânım yanarsa, onun yerini tutacak yüreğim vardır” diye yanıt verdim. O da gülererek, bana “Gerçekten güzel konuşuyorsun! Nerede kaldı senin o denli bayağı, o eski tavırların? Şimdi iltifatı çok iyi kıvınıyorsun, doğrusu!” diye yanıt verdi. ve de “Şimdi, ayağa kalk, dükkânını kapa ve beni izle!” diye ekledi.

Esasen bu sözleri beklemekte olan ben de, çabucak “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını verdim. Ve dükkânın art yanından çıkarak kapıyı anahtarla kapattım ve on adımlık mesafeden, genç kızla kölelerinin oluşturduğu topluluğu izledim. Böylece yaklaşımamızla kapısı açılan bir saraya ulaştık. Girdiğimiz andan başlayarak iki haremağası yanıma geldi ve kendileriyle birlikte hamama girmemi rica ettiler. Ben de her şeyi açıklama istemeden yapmaya kararlı, haremağaları tarafından hamama götürülmememe ses çıkarmadım, orada beni yıkayarak iyice temizleyip dinlendirdiler ve güzel giysilerle donattıktan, Çin amberiyle kokulandırdıktan sonra arzularımın hedefi ve bulunmaz bir

aşkla sevdiğim genç kızın, işlemeli bir yatak üzerinde kaygısızca uzanarak beni beklediği odaya götürdüler.

Orada, yalnız kalır kalmaz, bana “Gel, buraya gel, ey dümbelek! Vallahi, sen herhalde böylesine bir geceyi daha önce reddetmekle budalaların içinde birinci sınıf bir budala olmalısın! Ama, seni tedirgin etmemek için sana geçmişî hatırlatmayacağım” dedi. Ben de sultanım, genç kızı olanca çıplaklığı içinde bembeyaz ve incecik ve narin kısımlarının zenginliği ve tombul gerisinin iriliği ve çeşitli yanlarının üstün niteliklerini görünce, önceki tüm gecikmelerimi onarma arzusunu duyarak üzerine sıçramak için toparlandım. Ama o beni bir işaret ve bir gülüşle durdurdu ve bana “Savaşma girmeden önce, ey şeyh, rakibinin adını öğrenmen gerektiğini biliyor musun bakayım! Adı ne onun?” dedi. Ben de “Zarafetler Kaynağı!” diye yanıt verdim. O “Hayır!” dedi; ben “Beyazlığın Babası!” dedim. “Hayır!” dedi. Ben “Soyulmuş Susam!” dedim; o “Hayır!” dedi. Ben “Köprü Canavarı!” dedim; o “Hayır!” dedi. Ben “Huysuz Katur!” dedim; o “Hayır!” dedi. Ben “He, vallahi, benim bildiğim sadece bir tek isim kaldı: Mansur Baba’nın Hanı!” dedim; o “Hayır!” dedi. Ve “Ey sersem, ilahiyat bilginleri ve sarf ve nahiv hocaları sana sanki ne öğrettiler?” dedi; ben de “Hiçbir şey!” dedim. “Öyleyse dinle! İşte onun adlarından bazıları: Dilsiz sığırcık, besili koyun, sessiz dil, konuşmayan uzdilli, ayarlanabilen mengene, ölçülü kenet, kudurgan ısıncı, yorulmaz silkici, mıknaatlı uçurum, Yakub’un kuyusu, çocuk beşiği, yumurtasız yuva, tüysüz kuş, lekesiz güvercin, bıyısız kedi, sessiz piliç ve kulaksız tavşan” dedi. Ve böylece benim anlama yeteneğimi donattıktan ve düşünme yetimi aydınlatıktan sonra, beni ansızın bacakları ve kolları arasına aldı ve bana “Yallah! Yallah! Ey sersem! Saldırıda hızlı davran, inişte ağır ol, hafif it, derin yüz, dar yerde sert, sıkışık tıpa ol ve durmaksızın sıçra dur! Çünkü bir kez, iki kez kalkıp, sonra yatandan; başını kaldırıp düşüverenden, yenden düşmek için ayağa kalkandan nefret edilir. Öyleyse, gözüp eklikle, yiğitçe saldır!” dedi. Ben de, efendim, ona “He, başın için, hanımım, düzenle iş turalım! Düzenle iş turalım!” diye yanıt verdim. Ve de “Hangisinden başlamak gerek?” diye ekledim. O da “Sen seç, aptal!” diye yanıt verdi. Ben de “Öyleyse, ilkin dilsiz sığırcığa yemini verelim!” dedim. O da “Bekliyor! Bekliyor!” dedi.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, yavruma “Sığircığı doyur!” dedim. Yavru da ışıtip itaat edeceği yanıtını verdi ve dilsiz sığircığı yemlemek için eliaçık ve cömert davrandı; o da, sığircık diliyle, sanki “Allah malını arttırsın, Allah malını arttırsın!” der gibiydi.

Ben de, yavruya “Şimdi de seni bekleyen besili koyuna selam ver!” dedim. Yavru sözü edilen koyuna derin bir selam verdi. Koyun da kendi hal diliyle “Allah malını arttırsın! Allah malını arttırsın!” dedi.

Ben de yavruya “Şimdi de sessiz dille konuş!” dedim. Yavru da parmağını sessiz dil üzerine sürttü; o da hemen uyumlu bir sesle “Tanrı malını arttırsın! Tanrı malını arttırsın!” dedi.

Ben de yavruya “Kudurmuş ısırganı yatıştır!” dedim. O da, büyük bir özenle, sözü edilen kudurmuş ısırganı okşamaya koyuldu ve bunu öylesine başarıyla yaptı ki, kudurgan, kudurup zarar vermeden ağzını açıp gösterdiği cesaret ve çaba dolayısıyla “Sana saygılar sunuyorum, ey derde deva!” dedi.

Ben de yavruya “Yakub’un kuyusunu doldur, ey Eyyüb’den de güçlü!” dedim. Yavru da bana hemen “Dolduruyorum! Dolduruyorum!” diye yanıt verdi.

Ve söz konusu kuyu rahatça ve itiraz olmaksızın doldu ve ara verilmeden boşluğu giderildi.

Ben de yavruya “Tüysüz kuşu ısıt!” dedim. Yavru, örsün üstündeki çekiç gibi, yanıt verdi; ısınan kuş da, onu “Duman tütüyorum! Duman tütüyorum!” diye yanıtladı.

Ben de yavruya “Çok iyi, bu kez de sessiz pilice yem ver!” dedim.

Harika yavru, hayır demedi ve sözü edilen pilice bol bol yem verdi; o da “Kutsanasın! Kutsanasın!” diyerek ötmeye koyuldu.

Ve her zaman uyanık olan yavru, kulakları olmasa da tavşana seslendi. Ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan “Ne harika! Ne harika!” diye haykırdı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve her zaman uyanık olan yavru, kulağı olmasa da tavşana seslendi; ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan, “Ne harika! Ne harika!” diye haykırdı.

Ve sultanım, ben, yavruyu bu tarzda, konuşma alanını boyna değiştirerek ve her durumda sorduğum soruya gerekli yanıtları alarak rakibiyle konuşturmayı sürdürdüm. Bu arada bıyiksız kediyi, lekesiz güvercini de ihmal etmeyerek, beşiği ısıtarak ve yumurtasız yuvayı yumurtayla doldurarak, ölçülü kenete yarık bırakmadan saldıracak, mıknaatlı uçuşuma edepi kalabilmek için dolambaçlı dalarak, mal sahibini de “Tamam, tamam, pes ediyorum! Bu ne güç böyle!” dedirterek ve sonunda bir fırın kadar sıcak olan Baba Mansur’un hanını da ziyaret edip oradan yerelmasından daha büyük ve ağır çıktım.

Ve sultanımız efendim, bu savaşımı ancak sabahın belirme- siyle kalkıp hamama girip namaz kılmak üzere kestik. Hamam- dan çıktığımızda ve sabah kahvaltımız için bir araya geldiğimiz- de, güzeller güzeli genç kız, bana “Vallahi, ey budala, gerçekten hayranlık verici idin! Ve baht seni nasibim üzere fırlatarak bana lütufta bulundu. Şimdi de ilişkimizi yasal hale getirmemiz söz konusu. Ne dersin? Benim yanımda Tanrı’nın yasalarına göre mi kalmak istersin, yoksa beni bir daha hiç görmemeyi mi istersin?” dedi. Ben de “Senin o gül yüzünü görüp sevinç duymamaktan- sa, kanlı bir ölüme uğramayı yeğlerim!” diye yanıt verdim. O da bana “Öyleyse kadı ve şahitler gelsin!” dedi. Ve hemen kadı ile şahitleri çağırttı ve gecikmeksizin evlilik sözleşmemizi yazdırdı. Bunu izleyerek ilk yemeğimizi yedik ve her tür karın ağrısı teh- likesinden sakınmak için hazmımızın tamamlanmasını bekleye- rek yeniden savaşıma giriştik ve geceyi gündüze kavuşturduk.

Ben güzeller güzeli genç kadınla, efendim, bu yaşantıyı, otuz gece ve otuz gün, sıyrılacak yeri sıyrarak, törpülenecek yeri tör- püleyerek, doldurulacak yeri doldurarak sürdürdüm. Ve o gün, bir tür baş dönmesine uğrayarak, rakibime, ağzımdan kaçırarak “Bilmiyorum ama, vallahi, mızrağımı on ikinci kez fırlatmaya- cağım!” deyiverdim. O da “Nasıl? Nasıl? Ama bu on ikinci, en zorlu olanı! Öbürleri sayılmaz bile!” diye haykırdı. Ben de ona “İmkânsız! İmkânsız!” dedim. Bunu duyunca gülmeye başladı ve bana “Senin dinlenmen gerek! Bunu sana sağlayalım!” dedi.

Ama ben onu daha fazla dinleyemiyordum. Çünkü güç beni terk etmişti, ya seydi, yularsız bir eşek gibi yere yuvarlandım.

Ve baygınlığımdan ayılınca, kendimi, bu maristanda arkadaşlarım bu iki saygın gencin yanında zincirlenmiş buldum. Ve sorduğumda, muhafızlar, bana “Bu, senin dinlenmen içindir! Dinlenmen için!” dediler. Oysa ben, efendim, yaşamım üzerine yemin ederim ki, şimdi kendini iyice dinlenmiş ve canlı buluyorum; ve senin kereminden, güzeller güzeli genç kadınla beni yeniden birleştirmeni bekliyorum. Adını ve niteliğini sana bildirmeye gelince, bu benim bilgimi aşar. Sana bildiğim her şeyi anlattım. Kendi sırası içinde, başıma gelenler aynen böyledir. Ama Allah en iyi bilendir!

Sultan Mahmud ve veziri olan eski derviş sultan ikinci gencin bu öyküsünü ve bunu onlara nasıl bir sırayla ve açıklıkla anlattığını işitince şaşırmanın sınırında şaşırmışlar. Sultan da genç adama “Hayatım üzerine yemin ederim ki, senin hapsedilmenin nedeni yasadışı olsaydı bile, öykünü işittikten sonra, seni kurtarırdım!” demiş; ve “Sen bizi genç kadının sarayına götürebilir misin?” diye sormuş. O da “Gözlerim kapalı olsa da onu bulurum!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine sultan, vezir ve daha önce birinci deli olan mabeyinci ayağa kalkmışlar ve zincirlerini çözdükten sonra, sultan, genç adama “Bizi karnın yanına götüreceğiz yolu göster!” demiş. Ve dördü birden oradan çıkmaya hazırlanmışlar; tam o sırada zincirleri hâlâ boynunda bulunan üçüncü genç adam “Efendilerim, Tanrı’nın inayeti içinüzün de üzerine olsun! Gitmeden önce benim öykümü de dinleyin! Çünkü bu öykü diğer iki arkadaşımın öykülerinden de olağandışıdır!” diye haykırarak. Sultan da ona “Yüreğini ve ruhunu serin tut, çünkü geri gelmekte gecikmeyeceğiz!” demiş.

Ve önlerinde genç adam olduğu halde, bir sarayın önüne ulaşınca kadar yürümüşler; sultan burayı görünce “Allahu ekber! Allah baştan çıkarıcı İblis’in belasını versin! Bu saray dostlarım, rahmetli sultan olan amcamın ikinci kızının sarayıdır. Bizim bahtımız da akıl almaz bir bahtmış. Ayrılmış bulunanları birleştiren ve yıkılmış olanı yeniden inşa eden Tanrı’ya övgüler olsun!” diye haykırarak. Ve arkadaşları kendisini izlerken saraya girmiş ve oraya geldiğini amcasının kızına duyurmuş; o da çabucak huzura gelmiş.

Bu genç kız, çok sevilesi genç kızın ta kendisiymiş. Kız kardeşinin kocası sultanın elini öpmüş; ve emirlerine itaat edeceğini bildirmiş. Sultan da ona “Ey amcamın kızı, sana kocanı, şu anda ikinci mabeyincim olduğunu ve bundan böyle sofraya ve kadeh arkadaşım olacağını bildirmekte olduğum o harika yiğit kişiyi getirdim. Çünkü öyküsünü ve aranızda çıkan yanlış anlaşılma olayını biliyorum. Ama bundan böyle o şey bir daha tekrarlanmayacak; çünkü şimdi dinlenmiş ve canlanmış” demiş. Genç kız da “İşittim ve itaat ettim! Ve senin koruman ve güvencen altına girdiğine ve de bana onun eski gücünün yerine geldiğini temin ettiğine göre, yeniden onunla birlikte yaşamayı kabul ediyorum!” diye yanıt vermiş. Sultan da ona “Lütuflar sana bağışlansın, ey amcamın kızı! Yüreğimin üzerinden büyük bir ağırlığı kaldırdın!” demiş. Ve de “Ama onu bir saat sonra geri getirmemize izin ver. Çünkü hep birlikte olağandışı olması gereken bir öyküyü dinlemeye gideceğiz!” diye eklemiş. Ve ondan izin alarak artık ikinci mabeyincisi olmuş bulunan genç adam, vezir ve birinci mabeyincisi ile birlikte dışarı çıkmış.

Maristana geldiklerinde, onları ateş üzerinde ve boynunda zincirlerle bekleyen üçüncü genç adamın karşısında yerlerini almışlar; o da hemen öyküsünü şöylece anlatmış:

Üçüncü Delinin Öyküsü

Bil ki, ey sultanım efendim ve sen yüce görüşlü vezir ve siz benim eski zincir arkadaşlarım olan saygın mabeyinciler! Bilin ki, benim öykümün anlatılmış olanlarla hiçbir ilgisi yoktur; çünkü iki arkadaşına karşı genç kızlar girişimde bulunmuşlarsa da bu, bende bambaşka tecelli etmiştir. Kaldı ki, siz, benim söylediklerimi kendi görüşünüzle denetlersiniz!

Dolayısıyla, efendilerim, babamla annem Kısmet Dağıtıcı'nın rahmetine ulaştıklarında ben henüz çocuktum. Ve bizim gibi fakir olan ve geçimleri için gerekli olanakları bulunmayan hayırsever komşular tarafından bakıldım; ama öğrenimimi sağlayacak paraları olmadığından, başım ve ayaklarım çıplak, sırtımda da yarım yamalak mavi pamukludan bir gömlekle yüzüne bakıl-

ması hoş bir oğlan olmalıyım ki, gelip geçenler beni güneşte yanarken görünce, çoğu zaman durarak “Tanrı bu çocuğu kem gözden korusun! Ay parçası kadar güzel!” diye haykırıyorlardı. Çoğu zaman, içlerinden biri bana helva, haşlanmış nohut ya da sarı ve bükülgen, bir iplik gibi uzayan macun satın alıyorlardı; ve bunları bana vererek yanağımı ya da başımı okşuyorlar ya da kazınmış başımın tepesinde bırakılan perçemi çekiştiriyorlardı. Ben de, koca iri ağzımı açarak bir yutuştta tüm tatlıları yuvarlıyordum. Bu durumum, bana bakanları hayranlıkla haykırıyor ve benimle birlikte oynayan küçük yumurcakları kıskandırıyor-du. Böylece on iki yaşıma ulaştım.

Günlerden bir gün, her zamanki arkadaşlarımla birlikte yıkık evlerin tepesindeki atmaca ve karga yuvalarını aramaya gitmiş-tik; o sırada terk edilmiş bir avlunun dibindeki hurma dallarıyla örtülü bir kulübede belirsiz ve hareketsiz bir şekilde uzanmış yaşayan bir insan varlığına rastladım. Terk edilmiş evleri ecinni ve meretlerin zaptettiğini bildiğimden “Bu, herhalde bir meret olmalı!” diye düşündüm; ve korkuya kapılarak yıkığın tepesinden aşağı indim; ve bacaklarımı rüzgâra teslim ederek oradan hemen uzaklaşmak istedim. Ama kulübeden gelen çok tatlı bir ses “Güzel çocuk, neden kaçyorsun? Gel de bilgeliği tat! Korkmadan yanıma gel; ben ne ecinniyim ne ifrit; sadece yalnız kalmak ve düş ve düşüncelere dalmak isteyen bir insanım. Gel, çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Gel çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim” dedi. Ben de karşı konulmaz bir güçle ansızın kaçışımdan alıkonarak geriye döndüm ve kulübeye yöneldim; o sırada o çok tatlı ses, bana “Gel güzel çocuk, gel!” demeyi sürdürüyordu. Kulübeye girdim ve hareketsiz varlığın, yaşadığı yıllar sayılamayacak kadar çok, yaşlı bir ihtiyar olduğunu gördüm. Ama, yüzü, bunca yaşlı olmasına karşın, güneş gibi idi. Bana “Benim bilgimi miras edinmeye gelen yetim çocuk, hoş geldin!” dedi. Ve yine bana “Ben senin

anan, baban olacağım!” dedi. Ve elimi tutup “Sen benim öğrencim olacaksın. Ve bir gün gelecek, başka öğrencilerin hocası olacaksın!” diye ekledi. Ve böylece konuştuktan sonra, bana barış öpücüğü verdi; beni yanına oturttu; ve bana hemen öğretimde bulunmaya başladı. Ben de, onun sözleri ve öğretisinin güzelliğiyle büyülendim; ve onun uğrunda oyunlarımdan ve arkadaşlarımdan yüz çevirdim. O da benim babam ve anam oldu. Ona derin bir saygı, sonsuz bir sevecenlik ve sınırsız bir itaat gösterdim. Böylece beş yıl geçti; bu süre içinde hayranlık verici bir öğrenim gördüm. Ve varlığım bilgeliğin ekmeğiyle beslendi.

Ama, sultanım, doğası kendiliğinden güzel olan bir toprağa ekilmemişse, tüm bilgelik boşunadır. Yoksa, deliliğin tırpanı, ilk darbeye üzerindeki verimli toprağı sıyrır ve altında sadece kuru ve verimsiz toprak kalır. Ben de, kısa zamanda, üzerimde öğretilerin etkin esinlemelerinin gücünü deneyecektim.

Bir gün, gerçekte hocam olan yaşlı bilge, ekmeğimizi çıkarmak üzere beni cami avlusuna dilenmeye göndererek öğrencilikten ayırdı; ve inananların cömertliğiyle epeyce sadaka topladıktan sonra, cami avlusundan ayrıldım ve sakin yaşadığımız yerin yolunu tuttum. Ama, yolda, efendim, bir haremağası topluluğunun ortasında salınarak yürüyen yüzü örtülü, ama peçesinin arasından gözleri tüm göğü kucaklamış gibi görünen bir genç kıza rastladım. Haremağaları gelip geçenlerin omuzlarına hanımlarının geçtiği yoldan onları uzaklaştırmak üzere dokundukları uzun sopalarla donanmışlardı. Her yandan halkın “Sultanın kızı bu, sultanın kızı!” diye fısıldadığını duyuyordum. Ben de, ey sultanım, oradan, yüreğim heyecanlı ve beynim karmakarışık, hocamın yanına döndüm. Birdenbire, hocamın özdeyişlerini ve dünya nimetlerine sırt çevirme öğütlerini ve de bilgelik kazanmak için harcadığım beş yılı unutmuştum.

Hocam da ağlayıp dururken bana kederle baktı. Bütün bir geceyi hiç konuşmaksızın yanyana geçirdik. Sabahleyin, âdetim üzere onun elini öptükten sonra, kendisine “Ey anam ve babam! Liyakatsiz öğrencini bağışla! Ama yüreğim, yüzüne tek bir bakış fırlatmış olsam da, sultanın kızını yeniden görmek için çırpınıyor” dedim. Hocam da bana “Ey anasının babasının çocuğu, madem ki gönlün sultanın kızını arzu ediyor, onu göreceksin!

Ama, bir kez yalnız geçen yaşam ile yeryüzü şahlarının yaşamları arasındaki mesafeyi düşün! Ey anasının babasının çocuğu, ey benim sevecenliğimin ürünü, sen bilgeliğin, düşüp kalkma ile, özellikle bunlar şah kızları olunca, ne denli uyumsuz olduğunu unutuyor musun? Ve artık yüreğin de barıştan el etek mi çekiyor? Ve de benim, uzlet öğütlemelerimi edinen son öğrencimin, ölümümle ortadan yok olacağına inanarak ölmemi mi istiyor-sun? Oğlum, hiçbir şey bu el etek çekme keyfiyetinden daha zenginlikle dolu ve hiçbir şey uzlet kadar doyurucu değildir!” dedi. Ama ben, yine de “Ey babam ve anam, eğer ben sultanın kızını göremezsem, hatta ona hiç değilse bir tek bakış fırlatamazsam, ölürüm!” dedim.

O zaman beni seven hocam, üzüntümü ve ıstırabımı görerek bana “Yavrum, sultanın kızına bir kez göz atmak senin arzularını doyuracak mı?” dedi. Ben de “Hiç kuşkusuz!” diye yanıt verdim. O zaman hocam iç çekerek yanıma yaklaştı, gözlerimin üstüne bir tür merhem sürdü ve aynı anda bedenimin bir bölümü gözden kayboldu ve bende görünür olarak bir beden alt yarısı, bacakları hareket eden bir gövde kaldı. Hocam da bana “Şimdi bu yarım gövdeni kentin orta yerine taşı. Orada dilediğin arzuya kavuşacaksın” dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve göz açıp kapayıya kadar geçen bir sürede, kendimi halkın toplandığı meydana taşıdım; ve oraya ulaştığım andan başlayarak sayısız bir kalabalığın toplandığını gördüm. Her biri bana hayretle bakıyordu. Her yandan, bu ancak yarısı insan ve de çok hareketli garip varlığı seyretmek için koşup geldiler. Ve bu garip olayın haberi kentin her yanında duyuldu ve sultanın kızının anasıyla birlikte oturduğu saraya kadar ulaştı. Bunların ikisi de beni görerek meraklarını yatıştırmak istediler ve beni alıp huzurlarına götürmek üzere haremağalarını gönderdiler. Ben de saraya ve sultanın kızıyla anasının bulunduğu hareme götürüldüm; ben onlara bakarken onlar da beni görüp meraklarını giderdiler. Sonra beni haremağalarıyla ilk aldıkları yere gönderdiler. Ben de, ruhum öncekinden çok daha tedirgin ve kafam karmakarışık, kulübeye, hocamın yanına döndüm. Ve onu, hasır üzerine oturmuş, bağı daralmış, benzi can çekişircesine sararmış olarak gördüm. Ama kafam onun durumuyla ilgilenemeyecek kadar

meşguldü. Zayıf bir sesle bana “Sultanın kızını gördün mü, çocuğum?” diye sordu. Ona “Evet, ama keşke görmeseydim! Bundan böyle ruhum, onun yanında oturmayı sağlayamazsam ve gözlerimi ona bakma zevkiyle doldurmazsam rahat yüzü görmez artık!” diye yanıt verdim. O da derin bir iç çekişle, bana “Ey benim sevgili öğrencim, gönlünün sükûna kavuşması uğruna korku duymaktayım! Ah! Biz yalnız yaşayanlar ile kudret içinde yaşayanların arasında ne ilişki olabilir ki?” dedi. Ben de “Babacığım, ben başımı onunkine dayayamaz ve elimle o güzel boynunu okşayıp tutamazsam, bahtsızlığın son sınırına ulaşacağıma ve umutsuzluktan öleceğime inanıyorum” diye yanıt verdim.

O zaman beni seven hocam, benim hem aklım hem de yüreğim için kaygılanarak, hıçkırıklar onu acıyla sarsarken bana “Ey ananın ve babanın çocuğu, ey kendince bir yaşam sürdüren ama kadının ne denli bir bela ve ahlak bozucu olduğunu unutan yavru, git bütün arzularını doyur! Ama, son bir lütuf olarak benim hemen şuracıkta mezarımı kazmanı ve yattığım yere hiçbir işaret taşı koymaksızın beni gömmeni senden rica ediyorum. Eğil de oğlum, sana maksatlarına ulaşmak için gerekli aracı vereyim!” dedi.

Ben de, sultanım, hocama doğru eğildim; o da göz kapaklarımı çok ince bir toz halindeki bir tür sürmeyle sürmeledi ve bana “Ey benim eski öğrencim, bu sürme sayesinde, şimdi insanların gözü için tüm olarak görünmez oldun. Ve şimdi, hiç çekinmeden, tüm arzularını doyur! Ve de Tanrı’nın inayeti üzerine olsun ve Tanrı seni mümkün olduğu kadar uzleti seçmiş olanlar arasında kargaşa çıkaran kötülerin tuzaklarından korusun!” dedi. Bunları söyledikten sonra, benim saygın hocam sanki hiç olmamış gibi oldu. Ve ben onu hemen yaşadığı kulübenin altına açtığım bir çukura gömdüm; Tanrı ondan merhametini esirgemesin! Ona ahrette seçkin bir yer sağlasın! Ondan sonra çabucak sultanın kızının sarayına koştum.

Ben, tüm gözler için görünmez olduğumdan, görülmeksizin yolumu izleyerek hareme sokuldum ve doğruca sultanın kızının odasına yöneldim. Ve onu, yatağında uzanmış uyuklarken gördüm: giysi namına üzerinde sadece Musul işi ince bir gömlek vardı. Ben de, sultanım, ömrümde henüz bir kadını çıplak halde görme fırsatı bulamadığımdan, bana tüm bilgeliği ve öğütleri unutturan

bir heyecana kapıldım ve “Allah! Allah!” diye haykırdım. Ve bunu o denli yüksek bir sesle söyledim ki, genç kız gözlerini yarı açarak bir uyanma iniltisi kopardı ve yatağında bir yandan öbür yana döndü. Ama, çok şükür ki, hepsi bu kadarla kaldı. Ve ben, ey sultanım, o zaman tarif olunmazı yaşadım! Bu denli ince ve narin bir genç kızın böylesine iri bir art yanı olmasına şaşakaldım. Ve çok şaşırılmış olarak, daha yakınına geldim ve yüreğimi bu konuda doyurdum. Ve onun dolgun, yuvarlak, tereyağ gibi ve pütürsüz olduğunu hissettim. Ama, onun iriliğinin gizini bu yoldan çözemediğimden, kendi kendime “Neden bu denli iri? Neden iri bu kadar?” diye sordum. Ve doyum sağlayacak bir yanıt bulamadan bu konuda düşünerek genç kızla daha yakından temas kurmak için acele ettim. Bunu, onu uyandırmamak için sonsuz önlemler alarak yaptım. Bir kez ilk tehlikenin geçtiğine karar verince yeni bir hareketi göze aldım. Ve yavaş yavaş, kim olduğunu bildiğin yavru, kendi bakımından oyuna katıldı. Ama kaba davranmaktan ya da hangi tarzda olursa olsun, kınanması gereken girişimlerden sakındı; ve o da, sadece tanımadığını tanımakla yetindi. Ve de, sultanım, başka bir şey yapmadı. Ve ikimiz birden, bu ilk kez için, fikir edinmekle yetinmenin doğru olduğunu düşündük.

Ama işte! Baştan çıkarıcı şeytan, tam oradan ayrılacağım sırada, beni iriliğine şaşakaldığım bu yuvarların birinin tam orta yerini çimdiklemeye itti ve ben bu dürtüye dayanamadım ve işte! Genç kızın bu art yuvarının orta yerini çimdikleyiverdim. Ve kötülük ırak olsun! Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez adamakıllı uyandı ve yatağından fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırırlarla annesini çağırdı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez, adamakıllı uyandı ve yatağından fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırırlarla annesini çağırdı.

Kızının kopardığı korku çığlıklarıyla yardım çağrılarını duyan annesi ayakları eteklerine dolaşarak ve yanında genç

kızın sûtanası olduğu ve haremağaları kendisini izlediğı halde koşup geldi. Genç kız da elini çimdiklenen yere götürerek çığlık atmaya sürdürüyordu. “Taslanası Şeytan’dan Tanrı’ya sığınırım!” diyerek! Annesiyle yaşlı sûtanası da ona aynı zamanda “Ne var? Ne var?” diye soruyorlardı. Ve sûtana haremağalarına dönerek “Çekilin bakayım buradan biraz!” diye haykırdı. Haremağaları da kendi aralarında uğursuz yaşlı kadına lanetler ederek oradan uzaklaştılar.

Hepsi bu kadar! Ve ben, Allah’ın lütfunu esirgemeyesi benim rahmetli hocamın sürmesi sayesinde, görünmeksizin bunları görebiliyordum.

Böylece, annesi ve sûtanası, onu sorularla sıkıştırır ve işin ne olduğunu anlamak için boyunlarını uzatarak art yanına bakarlar. Kızaran ve acı çeken genç kız “İşte şurası! İşte şurası! Çimdik! Çimdik!” diyebilirdi. İki kadın da bakarak kızın saygın yerinde baş parmağımla işaret parmağım arasında ezilmiş ve kızarak şişmiş olan yeri gördüler; ve “Bunu sana kim yaptı? Kim yaptı bunu sana?” diye haykırdılar. Genç kız da “Bilmiyorum! Bilmiyorum!” diyerek ağlamaya başladı. Ve de “Uyurken, rüyamda iri bir hıyar yediğimi gördüğüm sırada, işte böyle ısırıldım!” diye ekledi. İki kadın, bu sözleri işitince, aynı zamanda eğildiler ve perdelerin, giysilerin, cibinliğin altına baktılar ve kuşkulu bir şey bulamayarak genç kıza “Sen, uyurken kendi kendini çimdiklemediğinden emin misin?” diye sordular. O da “Kendimi bu denli acımasız çimdiklemektense ölmeyi yeğledim!” diye yanıt verdi. O zaman yaşlı sûtana “yüceler yücesi ve de Güçlüler Güçlüsü Tanrı’dan başka sığınacak kimse yoktur. Kızımızı çimdikleyen, havada yer tutan adsızlar arasında adsız bir varlıktır! Ve buraya şu açık pencereden girmiş ve kızımızın saygın yeri açık olarak uyurken görünce, tam orasından çimdikleme arzusuna karşı koyamamıştır. Kuşkusuz olup biten bundan ibarettir!” diyerek fikir yürüttü. Böylece konuştuktan sonra gidip pencereyi ve kapıyı kapattı ve de “Kızımızın çimdiklenen yerine soğuk su ve sirkeyle ıslatarak bez koymadan önce çabucak Kötü’yü kovmamız gerek! Bu konuda da etkili bir yol vardır; bu da, odada deve dışkısı yakmaktır. Çünkü deve dışkısının kokusu, ecinnilerin, meretlerin ve tüm adsızların kokusuyla

bağdaşmaz. Ve bu tütsülemeyi yaparken, hangi sözlerin söyleneceğini de bilirimi!" diye ekledi. Ve hemen haremağalarına "Haydi koşun da bir sepet deve dışkısı getirin!" diye bağırdı.

Haremağaları buyruğu yerine getirmeye gidince, anası kızına yaklaştı ve ona "kızım, sana daha fazla kötülük yapmadığından emin misin?" diye sordu; "Ve sana söylemek istediğim şey hakkında hiçbir şey hissetmedin mi?" diyerek sözünü sürdürdü. Kız "Bilmiyorum!" dedi. O zaman annesiyle sütanası başlarını eğdiler ve genç kızı gözden geçirdiler. Ve efendim, sana söylemiş olduğum gibi; her şeyin yerli yerinde olduğunu ve ne ters tarafında ne de önünde hiçbir şiddet izi bulunmadığını gördüler. Ama kavrayışlı olan lanetli sütananın burnu, ona "Kızımız üzerinde erkek bir ecinninin kokusunu duyuyorum!" dedirtti; ve haremağalarına "Ey Allah'ın belaları; dışkı nerede?" diye bağırdı. Ve o anda, haremağaları sepetle çıkageldiler; ve onu acele, bir ara açılan kapıdan sütanaya teslim ettiler.

Bunun üzerine yaşlı sütana, zemini kaplayan halıyı kaldırdıktan sonra deve dışkısını mermer döşeme üzerine döktü ve bunları ateşe verdi. Dumanlar yükselmeye başlar başlamaz, havaya sihirli çizgiler çizerek ateşin üzerine bilinmez sözler mırıldanmaya başladı. Ve İşte! Yanan deve dışkılarının dumanı, hemen daireyi doldurarak dayanılmaz bir şekilde gözlerimi etkiledi ve yaşa boğdu; ben de onları birçok kez giysimin ucuyla ovmak zorunda kaldım. Ve de efendim, bu hareketimle, şu ya da bu şekilde, erdemi kişiyi görünmez kılan ve öngörüsüzlüğüm dolayısıyla hocamın ölümünden önce yanıma bolca almayı unutmuş bulunduğum sürmeyi sileceğimi düşünemedim.

Ve gerçekten, birdenbire üç kadın, parmaklarını bana doğru çevirerek, aynı anda "İşte İfrit! İşte İfrit! İşte İfrit!" diye haykırarak üç korku çığlığı atıldılar; ve haremağalarını yardımlarına çağırdılar; onlar da hemen odayı doldurup üzerime atılarak beni öldürmek istediler. Ama ben onlara en dehşet verici sesimle "Eğer bana en küçük bir fenalık yaparsanız, yardımına tüm ecinni kardeşlerimi çağırırım; onlar da hepinizi mahveder ve bu sarayı da içinde oturanların başına yıkarlar!" diye haykırdım. O zaman korktular ve beni sıkı sıkı bağlamakla yetindiler. Yaşlı kadın da, bana "Sol elimin beş parmağı sağ gözüne, öteki beş

parmağım da sol gözüne olsun!” diye haykırdı. Ben de kendisine “Sus ey lanetli büyücü, yoksa ecinni kardeşlerimi çağırır, senin boyununu enine soktururum!” dedim. O zaman korkup sustu. Ama bu ancak bir an sürdü ve sonra “Madem ki bu ifrittir, onu öldüremeyiz. Ama bundan sonraki yılları boyunca onu zincire vurabiliriz!” diye haykırdı. Ve haremağalarına “Onu tutun ve maristana götürün ve boynuna zincir vurarak zinciri de duvara perçinleyin. Muhafızlara da, eğer onu kaçıırırlarsa, kurtuluşu olmamak üzere öleceklerini söyle!” diye haykırdı.

Ve haremağaları, efendilerim, burnum yere kadar uzamışken, beni alıp götürdüler ve bu maristana attılar; burada şimdi saygın mabeyinciler olan iki eski arkadaşıma rastladım. İşte sultanım efendim, benim bu deliler hapishanesinde hapsedilmemin ve boynumdaki zincirin öyküsü budur. Ve onu sana, bir ucundan öbür ucuna kadar anlattım ve bunun için Tanrı’dan ve senden suçumun bağışlanmasını diliyor; ve senin inayetinden, beni bu zincirlerden kurtarıp bu deliğin dışında, nereye olursa olsun, bir yere taşıtmanı bekliyorum. En iyisi uğrunda çıldırdığım sultanın kocası olmahtır; ve de Yüceler Yücesi Tanrı her şeyi yapacak güçtedir!

Sultan Mahmud bu öyküyü işitince, eski derviş sultan olan vezirine dönmüş ve ona “Demek ki Tanrı ailemizin bahtını böyle yazmış! Çünkü bu gencin âşık olduğu sultan, karımın babası rahmetli hükümdarın üçüncü kızıdır! Ve şimdi bize, bu olayı layık olduğu sonuca ulaştırmaktan başka yapacak şey kalmıyor!” demiş. Sonra genç adama doğru dönüp ona “Gerçekte, senin öykün şaşırtıcı bir öyküdür; ve zaten sen amcamın kızını evlenmek üzere benden istememiş olsaydın, senin sözlerinden duyduğum memnunluğu belirtmek üzere ben onu sana verecektim!” demiş. Ve hemen zincirleri çözdürüp kendisine “Bundan böyle sen benim üçüncü mabeyincim olacaksın; ve daha şimdiden elverişli yanlarını zaten bildiğin sultanla düğünlerinizin kutlanması için emirler vereceğim!” demiş.

Genç adam da kerem sahibi sultanın elini öpmüş. Ve hepsi birden maristandan çıkıp saraya gitmişler. Orada daha önceki uzlaşmalar ve sultanın kızıyla genç adamın evlenmeleri dolayısıyla büyük şenlikler yapılmış. Kentte oturan büyük küçük

herkes, sultanın kızının bilgenin öğrencisi ile evlenmeleri ve bahtın ayırdığı sevgililerin birleşmesi onuruna verilecek ve kırk gün kırk gece sürecek şenliklerde yer almış. Ve bunlar kaçınılmaz ayrılık saati gelip çatıncaya kadar tüm gönülden zevkler ve dostça neşeler içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazad “Ey bahtıgüzel şah, ilkin sultan, sonra gezgin der-
viş iken, sonradan vezir olan ve Sultan Mahmud tarafından seçilen
Canayakın Zina Çocuğu ile sonradan onlara katılan maristana deli
olarak kapatılmış üç gencin öyküleri işte böyledir!” diyerek sözünü
sürdürmüş. Sonra hiç beklemeksizin “Ama sanma ki, bu öykü, Dok-
san Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı öyküsü kadar
hayranlık uyandırıcı ve öğreticidir!” diye eklemiş. Şah Şehriyar da
“Benim bilmediğim bu bilgelik sınavı ve bu kesilmiş doksan dokuz
kafa nedir, Şehrazad?” diye haykırmış. Şehzarat da demiş ki:

Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı

Anlatırlar ki, ama ancak Tanrı gerçekte olmayanı seçer ve yanılmaksızın ayırt eder, eski zamanlarda eski Rum ülkelerinin kentlerinden birinde, yüce ve belirgin nitelikleri olan bir şah, güç ve kudret sahibi, muzaffer orduların komutanı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar tüm hazinelerinden de değerli, son derece yakışıklı bir erkek çocuğa sahipmiş. Şahın oğlu olan bu delikanlı da, sadece mükemmellik derecesinde yakışıklı değil, herkesi şaşırtan bir bilgelik sahibiymiş. Zaten bu öykü de onun bu harika bilgeliğinin ve güzelliğinin bir kanıtıdır.

Bu niteliklerini deneye sokmak için Yüceler Yücesi Tanrı, delikanlının ana ve babası olan şahla karısının günlerini karartmış. Servet ve kudretle donanmış olan bu şahla karısı, bir sabah bomboş saraylarında uyandıklarında, kendilerini başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay hiçbir şey yoktur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

... Başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve

gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay bir şey yoktur. Böylece, zamanın bu saldırgan dönüşümü ve bu beklenmeyen darbe karşısında, delikanlı, ateşli yüreğinin, demircinin örsünde dövüldükten sonra suya sokulunca duman tüttüren bir kılıca döndüğünü hissetmiş ve üzerine ailesini içinde bulunduğu durumdan kurtarma sorumluluğunu almış. Ve fakirleşen şah babasına “Babacığım, Tanrı aşkına, oğluna kulak verir ve sana söylemek istediğini dinlemek ister misin?” demiş. Şah da, başını kaldırarak “Oğlum, sen zekâyla donatılmışsındır; söyle, sana itaat edelim!” diye yanıt vermiş. Delikanlı da “Ayağa kalk, hükümdarım, buradan kalkıp adımızın bilinmediği yerlere gidelim! Çünkü, bizler hâlâ zamanın hakimi iken, onarlamazın önünde sızlanmanın ne yararı var? Başka yerde yeni bir hayat, yeni neşeler buluruz!” demiş. Yaşlı şah da “Ey hayran olunacak, saygı ve sevgi dolu oğlum, öğüdün Bilgelik Sahibi Tanrı’nın bir ilhamıdır. Bu işin hayrı da Tanrı’nın inayetiyle senin üzerine olsun!” diye yanıt vermiş. Bunun üzerine delikanlı ayağa kalkmış ve seyahat için her şeyi hazırladıktan sonra, ana ve babasının ellerinden tutarak onlarla birlikte bahtın yoluna koyulmuş. Ovalar ve çöller boyunca yolculuk etmişler. Bu yolculuklarını karşılarına iyi inşa edilmiş büyük bir kent çıkıncaya kadar sürdürmüşler. Ve delikanlı ana ve babasını bir duvarın gölgesinde dinlendirirken, tek başına kente girmiş. Soruşturduğu gelip geçenler ona, bu kentin, şahların ve sultanların onuru, adaletli ve büyük bir sultanın başkenti olduğunu söylemişler. Şehzade o zaman yapmak istediğini kararlaştırmış; ve hemen yakınlarının yanına dönerek, onlara “Ben, sizi, büyük bir hükümdar olan bu kentin sultanına satmak niyetindeyim. Ne dersiniz buna siz?” demiş. Onlar da “Çocuğumuz, neyin uygun olduğunu, neyin olmadığını sen bizden iyi bilirsin! Çünkü Yüceler Yücesi senin yüreğine sevecenlik ve kafana akıl sokmuştur. Ve biz Tanrı’ya ve sana umut bağlayarak, sana güven ve itimatla itaat etmekten başka bir şey yapamayız! Ve senin iyi olarak düşündüğün şeye biz uyacağız!” diye yanıt vermişler. Delikanlı da yeniden ana babasının ellerinden tutarak onlarla birlikte sultanın sarayına doğru yollanmış. Ve onları sarayın avlusunda bırakarak şahla konuşmak üzere taht salonuna götürülmesini talep etmiş.

Soylu ve güzel bir görünüşü olduğundan, hemen kabul salonuna sokulmuş; ve sultana saygılarını sunmuş; o da delikanlıya bakınca, onun kuşku duyulmayacak şekilde yeryüzü soylularından birinin oğlu olduğunu görmüş ve ona “Ne dilemektesin, ey aydın yüzlü genç adam?” demiş. Delikanlı da, ikinci kez şahın önünde yeri öptükten sonra “Sultanım, benim yanımda sofı ve Allah’tan korkan ve bir namusluluk ve onur örneği olan bir esirle hoş yaratılışlı, tatlı tavırlı ve konuşması zarif ve de tüm istenen nitelikleri taşıyan bir esire var. İkisi de eskiden çok güzel günler görmüşler, ama şimdi talihin sillesini yemiş kimselerdir. İşte bundan dolayı onları, üçümüz birden taşınır malların olmakla, ayaklarının dibinde hizmet etsinler ve emrine amade köleler olarak kullanılsınlar diye sana satmak arzusundayım!”

Şah, delikanlının ağzından tatlı bir ifadeyle söylenmiş bu sözleri duyunca “Belki de bize göklerden gönderilmiş olan ey eşsiz delikanlı, madem ki, bana sözünü ettiğin iki esir sana aittir, benim hoşuma gidecekleri kesindir. Acele onları bana getir, görüp senden satın alayım!” demiş. Delikanlı da, fakir bir şah olan babasının ve fakir bir sultan olan anasının yanına dönmüş ve kendisine boyun eğdiklerinden ikisini de ellerinden tutarak şahın huzuruna götürmüş.

Şah delikanlının ana ve babasına fırlattığı ilk bakışta, hayranlığın sınırında hayran olmuş ve “Bunlar esir iseler, şahlar nasıl olur acaba?” demiş. Ve onlara “Siz ikiniz de esir ve bu delikanlının malı mısınız?” diye sormuş. Onlar da “Bizler, gerçekte, tüm bağlılığımızla onun esiriyiz!” diye yanıt vermişler. O zaman şah genç adama dönmüş ve ona “Şahların konutlarında eşleri bulunmayan bu iki esirin satışı dolayısıyla sana uygun gelen fiyatı sen kendin sapt!” demiş. Genç adam da “Sultanım, bu iki esirin yitirilmesi dolayısıyla uğradığım zararı karşılayacak hiçbir hazine yoktur. Bu yüzden onları sana, altın ya da gümüşle tartarak terk etmeyeceğim; ama bahtın saptadığı güne kadar onları sana emanet olarak bırakacağım. Araya giren zaman için senden bedel olarak, onların ikisi yaratılmışlar arasında ne denli değerliyse, ben de senden sadece o değerde bir şey talep edeceğim. Gerçekte, senden, esirin burada kalması karşılığında eyerlenmiş, dizginlenmiş ve koşumu takılmış olarak ahırlarında bulunan

en güzel atı; esirenin burada kalması karşılığında da, senden, bir şah oğlunun taşıdığına benzer bir donanım istiyorum. Bu donanımı ve atı bir gün geri getirdiğimde, senin için ve ülken için bir kutsama olan iki esiri bana geri vermeni şart koşuyorum” demiş. Sultan da “senin istediğin gibi olsun!” diye yanıt vermiş. Ve o saat ve o anda, ahırlarından güneşin gözü altında hiç kişnememiş, titreyen burun delikleri tutuşan, havayı soluyan ve yeri eşeleyen, gözleri başında bir çiçek gibi duran, koşup uçmaya hazırmış gibi en güzel bir al at çıkartmış ve genç adama vermiş. Ve ambardan bir vuruşma yarışması sırasında hiçbir atlının giymediği kadar güzel giysiler çıkartarak onu hemen orada donattırmış. Atlı delikanlı o kadar güzel görünmüş ki, şah “Eğer benim yanımda kalmak istersen ey atlı, seni nimetlere boğarım!” diye haykırmış. Delikanlı da “Tanrı kalan günlerini uzatsın, ey zamanın şahı! Ama benim bahtım burada eğleşmiyor. Gidip onu beni beklediği yerde bulmam gerek!” demiş. Böyle konuştuktan sonra, ana babasına veda etmiş, şahtan izin almış ve al atının üzerinde dört nala uzaklaşmış. Ovalar, çöller, dereler, çağlayanlar geçmiş ve karşısına, ilkinden de büyük ve ondan da iyi inşa edilmiş başka bir kent çıkıncaya kadar yolculuğunu sürdürmüştü.

Bu kente girer girmez, onun geçtiği yollar üzerinde garip bir fısıltı yükselmiş, sonra da her adım atışıyla bir şaşkınlık ve acıma feryadı yükselmiş. Kimilerinin “Gençliğine yazık! Niçin böylesine yakışıklı bir atlı, boşu boşuna ölsün?” dediklerini duyuyor, kimileri de “Yüzüncü olacak bu, yüzüncü olacak! Ve de hepsinden yakışıklı! Bir şehzade olmalı!” diyorlarmış. Kimileri ise “Bu kadar tatlı bir delikanlı, diğer bütün bilginlerin başarısızlığa uğradığı yerde asla başarı sağlayamaz!” diyorlarmış. Fısıltı ve haykırışlar, o kentin sokaklarında ilerledikçe artarak sürüp gidiyormuş. Yöresindeki ve önündeki toplanmalar, sonunda öylesine yoğun olmuş ki, halktan herhangi birini ezme tehlikesini göze almaksızın atı süremez olmuş. Çok şaşırarak durmak zorunda kalmış; ve yolunu tıkayanlara “Niye, ey iyi yürekli kişiler, bir yabancıya ve atına yorgunluklarını dinlendirme izni vermiyorsunuz? Ve neden böylece hep birlikte benden konuk-severliğinizi esirgiyorsunuz?” diye sormuş.

O zaman, kalabalığın arasından yaşlı bir kişi çıkıp genç ada-

ma doğru ilerlemiş; ve atı dizgininden tutarak ona “Ey güzel delikanlı, Tanrı seni beladan korusun! Talih boynumuza asılı bulunduğundan kimse talihinden kaçamaz; akli başında olan bir adam da asla ona karşı koymaz; ama, çiçek açmış bir gençliğin ortasında birinin kendisini gözü kapalı ölüme atması da delilik alametidir. Bunun için senden, ey yüce soylu yabancı, burada oturan herkes adına, geriye dönmeni ve canını dönüşü olmayacak şekilde yitirmemeni rica ediyoruz!” demiş. Delikanlı da “Ey saygın şeyh, ben bu kente hiç de ölmek niyetiyle girmedim. Bu durumda beni tehdit eder gibi görünen olay nedir ki! Ve de karşılaşacağım bu ölüm tehlikesi nedir?” diye sormuş. Yaşlı adam da “İşittiğimiz sözlerine göre, bu yolu izlersen başına gelecek felaketi bilmediğin anlaşılıyor; peki öyleyse, ben onu sana açıklayayım!” diye yanıt vermiş.

Ve halkın suskunluğu ortasında “Bil ki ey şahların oğlu, ey dünyada eşi olmayan güzel delikanlı! Şahımızın kızı bu zamanın kadınları arasında en güzeli olduğuna kuşku bulunmayan genç bir sultandır; ve de ancak kendisine soracağı bütün sorulara doyurucu yanıtlar verecek kimseyle evlenmeye karardır. Ama, böyle olmayıp da düşüncesini kavrayamayan ya da sorduğu bir soruyu cevapsız bırakan kişinin cezası da ölümdür. Böylece, bugüne kadar, hepsi de şahların, emirlerin ve büyük kişilerin oğulları olan, aralarında beşeri bilimlerin her dalında bilgi sahibi kimi gençlerin de bulunduğu doksan dokuz gencin başını kestirdi. Şahımızın bu kızı, gündüzün, kente hakim olan ve tepesinde, sultanın yanıtlamak üzere orada bulunan gençlere sorular yönelttiği bir kulede oturur. Böylece uyarılmış oldun! Ve Tanrı yardımcın olsun da gençliğine acı ve çabucak seni seven ananı babanı bulmaya git; yoksa sultanın kızının senin geldiğini duymasından ve seni huzuruna çağırmasından korkarız! Tanrı seni felaketten korusun, ey güzel genç!” demiş.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyan şahın genç oğlu “İşte bu sultanın yanında bahtım beni bekliyor. Sizler hepiniz bana yolu gösterin!” diye yanıt vermiş. O zaman bütün bu kalabalık içini çekerek inilti, sızlanmalar koparmış ve yanıp yakınmış. Ve gencin yöresinde “Ölüme gidiyor bu, ölüme! Yüzüncü bu, yüzüncü!” diyen haykırışlar duyulmuş. Ve orada bulunan bütün

kitle onunla birlikte yürümüş. Binlerce kişi, onu izlemek için dükkânlarını kapatıp ellerindeki işi bırakarak kendisine eşlik etmişler; ve böylece o da bahtına giden yolda ilerlemiş; ve bu kulenin taraçasında tahtına oturmuş, şahane erguvani giysilere bürünmüş ve yine kendisi gibi erguvani renkteki giysilerle donanmış genç esirelerle çevrili sultanın farkına varmış. Aynı şekilde lal renkli bir peçeyle örtülü olup içinden aydınlanan iki siyah göle benzer gözlerinin koyu cevahirinin dışında sultanın yüzü seçilmiyormuş. Ve kulede şahın kızının oturduğu yerin hemen altında taraçanın yöresini çepeçevre kaplayan aynı aralıklarla dizilmiş doksan dokuz kesik kelle sallanıyormuş.

Bunun üzerine genç şehzade, atını, kulenin biraz ötesinde, sultanı görecekt ve onun tarafından görülecek, onu işitecek ve onun tarafından işitilecek bir yerde durdurmuş. Bunun üzerine halkın uğultusu dinmiş. Ve bu sessizliğin ortasında “Madem ki sen yüzüncüsün, ey gözüpек genç adam, hiç kuşkusuz benim sorularıma yanıt vermeye hazır olmalısın!” diyen sultanın sesi duyulmuş. Delikanlı da, atının üzerinde gururla dikilerek “Hazırım, sultanım!” diye cevap vermiş.

Sessizlik daha da büyümüş ve sultan “Öyleyse, ey genç adam gözlerini benim üstüme ve yöremdekilerin üstüne diktikten sonra, söyle bakalım, bu kulenin tepesine oturmuş olarak ben kime benziyorum, onlar kime benziyor?” diye sormuş.

Delikanlı da, bakışlarını sultanın ve onu çevreleyenlerin üzerinde gezdirdikten sonra kararsızlık göstermeden “Sultanım, sen bir puta benziyorsun; yöreni saranlar da putun hizmetkârlarına benziyor. Ve yine sen güneşe benziyorsun, seni çevreleyen genç kızlar da, güneşin ışınlarına! Ve yine sen, aya benziyorsun, bu genç kızlar da, aya mevkîp oluşturan yıldızlara! Ve de seni, çiçek ayı olan Nisan ayıyla kıyaslarım ve bütün bu genç kızları da soluğunla canlanan çiçeklere!” yanıtını vermiş.

Sultan kalabalığın hayranlık uğultusuyla kabullendiği bu yanıtı işitince doyum sağladığını belirtmiş ve “Başardın delikanlı, ilk yanıtınla ölümden yakını sıyırdın. Madem ki beni ilkin puta, bu genç kızları da putun hizmetkârlarına benzeterек, sonra beni güneşe, onları güneşin ışınlarına, en sonunda da beni Nisan ayına, onları da Nisanda açan çiçeklere benzeterек

ilk sorumu yanıtladın; bundan sonra daha karmaşık ve bilinmesi daha zor sorular sormayacağım sana! Ve ilkin harfi harfine şu sözlerin ne anlama geldiğini soracağım: ‘Evlenmek üzere Batı’nın kızını Doğu’nun şahının oğluna ver! Onlardan doğacak çocuk güzel yüzlülerin sultanı olsun!’” demiş.

Delikanlı da bir an bile tereddüt etmeden “Sultanım, bu sözcükler bünyesinde felsefe taşının tüm gizini saklar ve gizemcilik açısından, Doğu’dan gelen sağlıklı erkek toprağı, Batı’dan gelen nemle karıştır; bu karışımdan doğanın en güçlü madeni olan ve güneşi dölleyen felsefe cıvası doğar; bundan da güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur ve de çakıl, elmasa dönüşür...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

“... Güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur; ve çakıllar, elmasa dönüşür; anlamına gelir!” diye yanıt vermiş. Bu yanıtı duyan sultan, bir onaylama işareti yapmış ve “Ey genç adam, Doğu’nun oğlunun Batı’nın kızıyla evlenmesinin gizli anlamını bildiğine göre bu kez de başının üzerinde asılı bulunan ölümden yakını sıyırdın. Ama acaba şimdi bana tılsımlara erdemlerini veren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?” demiş.

Atının üzerinde bulunan delikanlı “Sultanım, tılsımlar yüce erdemlerini ve harika etkilerini kendilerini oluşturan harflere borçludurlar, çünkü harflerin ruhlarla ilişkisi vardır. Ve dildeki hiçbir harf yoktur ki, bir ruh tarafından yönetilmesin! Bir ruhun ne olduğunu bana soracak olursan, bu Güçlüler Güçlüsü’nün erdemlerinin ve Yüceler Yücesi’nin verilerinin bir ışıını ya da bir belirtisidir, derim. Ve anlamsal evrende yer alan ruhlar, semavi alanda yer alanlara, semavi alanda yer alanlar da dünyasal alanda yer alanlara komuta ederler. Ve harfler sözcükleri, sözcükler de duaları oluşturur; ve ancak harfler ve bunların bir araya gelmesinden oluşan tılsımlar üzerindeki yazılı dualar, sıradan adamları şaşırtan, ama sözcüklerin kudretine inanan ve sözcüklerin dün-

yayı idare ettiğinin ve yazıyla ya da sözle ifade edilen sözcüklerin şahları ve yönettikleri ülkeleri sarstığının farkında olan bilgelerin kafasını hiç bulandırmayan mucizeleri taşırlar” diye yanıt vermiş.

Delikanlının kalabalığın neşe ve şaşkınlık haykırılarıyla karşıladığı bu yanıtını işiten sultan “Genç adam, evreni yöneten ve şahlardan daha güçlü olan sözcüklerin ve sözlerin kudretini bana açıklamakta başarı gösterdin. Ama bilmem şimdi soracağım soruya yanıt verebilecek misin? Gerçekten, sen bana, iki ezeli düşmanın hangileri olduğunu söyleyebilir misin?” demiş.

Delikanlı da atının üzerinden “Sultanım, sana iki ezeli düşmanın gök ile yer olduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü onları ayıran mesafe hiç de gerçek bir mesafe değildir ve aralarında bulunan aralık da gerçek bir aralık değildir. Çünkü bir uçurum gibi görünen bu mesafe ve aralık bir anda doldurulabilir ve göz kırpmasından daha kısa bir sürede gök yerle birleşebilir; çünkü, bu birleşmeyi sağlamak için, ne ecinni ordularına, ne beşer varlığına ne de binlerce kanada gerek vardır; sadece tüm ecinniler ve insandan daha güçlü, kartalın ve güvercinin kanatlarından daha hafif ve daha çok erdemle donanmış bir şey yeterlidir; bu da duadır! Ve sana bu iki ezeli düşmanın gece ile gündüz olduğunu da söylemeyeceğim, çünkü sırayla, sabah onları birleştirir, alacakaranlık ayırır. Ezeli iki düşmanın güneş ile ay olduğunu da söyleyemeyeceğim, çünkü onlar toprağı aydınlatır ve aynı hayrı işleyerek birleşirler. Sana bu iki ezeli düşmanın beden ile ruh olduğunu da söyleyemeyeceğim; çünkü birini biliyorsak da, öbürünün kesinlikle cahiliyiz; ve bilinmeyen bir şey üzerinde de fikir yürütülmez. Ama sana kesinlikle bildiririm ki, sultanım, iki ezeli düşman ölüm ile hayattır, çünkü ikisi de birbirine zarar verir, çünkü yaratılanların varlığı üzerinde dövüşür dururlar ve onu bir oyuncak gibi kullanırlar. Ve aslında bu dövüşte onlar büyür ve gelişirken, bu oyuncak onların gerçek kurbanı olur. Gerçekte, işte ezeli iki düşman bunlardır, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olarak!” diye yanıt vermiş.

Delikanlının bu yanıtını işiten tüm halk tek bir ağızdan “sana bunca bilgelik bağışlayan ve varlığını bunca zekâ ve bilgiyle donatan Tanrı’ya övgüler olsun!” diye haykırılmışlar. Ve şahane erguvani giysilerine bürünmüş, kulede, genç kızların arasında

oturmakta olan sultan “Ey genç adam, iki ezeli düşmanı, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olan varlıkları bilmekte başarı sağladın. Ama şimdi sana soracağım sorunun yanıtını verebileceğinden o kadar emin değilim. Gerçekten, bana, her biri otuz beyaz ve otuz siyah meyva taşıyan on iki dalı bulunan ağaç hangisidir, söyleyebilir misin?” demiş.

Delikanlı da hiç kararsızlık göstermeden, bu soruya “Sultanım, bir çocuk bile buna yanıt verebilir. Çünkü bu ağaç seneden başka bir şey değildir; üstündeki on iki dal on iki aydır; her biri dalın üzerindeki otuzar beyaz ve otuzar siyah meyva salkımı da otuz gece ve otuz gündüzden oluşan her ayın otuz günüdür!” diye yanıt vermiş.

Bu yanıt da öncekiler gibi hayranlıkla karşılanmış ve sultan “Başardın, genç adam! Peki, bana ancak bir kez güneş gören toprağın hangisi olduğunu söyler misin?” demiş.

O da “Bu, dua ve barış üzerine olası Musa’nın buyruğu altın da İsrail oğullarının geçtiği sıradaki Kızıl Deniz’in dibidir” diye yanıtlamış.

Sultan “Evet, doğru! Peki, bana gongu kim bulmuştur, söyler misin?” demiş.

Delikanlı “Gongu bulan, gemisinin üzerindeyken onu kullanan Nuh’tan başkası değildir!” diye yanıt vermiş.

Sultan “Evet! Peki, bana yapılabilen ya da yapılamayan yasadışı eylem nedir, söyleyebilir misin?” demiş.

Delikanlı “Bu sarhoş bir erkeğin yaptığı duadır!” diye yanıt vermiş.

Sultan “Göge en yakın toprağın bulunduğu mevki neresidir? Ve bu bir dağ mıdır, bir ova mıdır?” diye sormuş.

Delikanlı “Bu, Mekke’deki Kâbe’dir!” demiş.

Sultan “Başardın! Peki, gizlenmesi gereken acı şey nedir, bana açıklayabilir misin?” demiş.

Delikanlı “Fakirliktir bu sultanım! Çünkü daha gencecikken, fakirliği tattım ben; bir şahın oğluyken acılığından nasibimi aldım; ve onun mürrüsafiden de, pelinden de acı olduğunu anladım. Onu tüm gözlerden saklamak gerekir. Çünkü dostlar ve komşular, ona gülenlerin en başında gelirler; sızlanmalar da horgöründen başka bir şey getirmez!” diye yanıt vermiş.

Sultan “Doğru olarak ve benim düşünceme yatkın olarak konuştun! Peki, bana, sağlıktan sonra en değerli şey nedir, söyler misin?” demiş.

Delikanlı “Sevecenlikle doluysa, dostluktur! Ama sevecenlik gösterecek dostu bulmak için, ilkin onu denemek ve seçmek gerek! Ve bir kez bu dost seçilince, artık onu hiç bırakmamak gerek; çünkü bir ikincisi uzun boylu muhafaza edilemez. Bundan dolayı, onu seçmeden önce, bilge midir, cahil midir anlamak üzere iyice incelemek gerek! Çünkü, cahil bilgeliği anlayışıya kadar karga beyaz olur; çünkü bilgenin sözleri, bize bir sopayla vurularak söylenmiş olsa da, cahilin övgüleri ve çiçeklerine yeğdir; çünkü bilge, ilkin yüreğine danışmadan ağzından tek bir söz çıkarmaz!” diye yanıt vermiş.

Sultan “Dikilmesi en güç olan ağaç hangisidir?” diye sormuş.

Delikanlı da, kararsızlık göstermeden “Doğası kötü olandır! Bir zamanlar, su kıyısına, uygun bir yere dikilmiş bir ağaç olduğunu ve bunun hiçbir meyva vermediğini anlatırlar. Sahibi de, hiçbir sonuç almaksızın buna pek çok emek sarf ettikten sonra, onu kesmek istemiş; ağaç ona ‘Beni bir başka yere taşı da, sana meyva vereyim!’ demiş. Sahibi de ona ‘Sen burada suyun kenarında olduğun halde, hiçbir şey üretmiyorsun! Seni başka yere taşırsam, nasıl meyva verirsin?’ demiş ve onu kesmiş!” diye yanıt vermiş. Ve biraz durakladıktan sonra “Yine anlatırlar ki, günün birinde, okuma öğrenmek üzere bir kurt, bir okula girmiş. Hoca, dilin öğelerini öğretmek için, ona ‘Elif, be, te...’ diyormuş; ama kurt ‘Koyun, keçi, kuzu...’ diye cevap veriyormuş; çünkü bütün bunlar onun düşüncesinde ve doğasındaymış. Ve yine aynı şekilde anlatırlar ki, bir eşek temizliğe alıştırmak istenmiş ve ona ince zevkler ilham edilmeye çalışılmış. Bu maksatla onu hamama sokmuşlar, bir güzel yıkayıp kokular sürmüş ve şahane bir salona yerleştirmişler; ve de zengin bir halının üzerine oturtmuşlar. O da hemen, görgü kurallarına aykırı olarak, çimenlikte özgür olan bir eşeğin tutumuyla en uygunsuz sesler çıkarmaktan en kaba yerlerini göstermeye kadar büyütün münasebetsizlikleri yapmış; sonra da kül dolu bakır mangalı halının üzerine devirmiş ve kül-lerin içinde ayaklarını havaya dikerek, kulakları gevşek, sırtını sürterek ve keyfince kendini kirlere bulayarak yuvarlanmaya

başlamış. Efendisi de, onu engellemeye koşan kölelerine ‘Bırakın yuvarlansın, sonra onu ahıra götürün, kendi haline bırakın! Çünkü biz onun doğasını değiştiremeyiz!’ demiş. Ve nihayet yine anlatırlar ki, bir gün bir kediye ‘Çalmaktan vazgeç, sana bir altın kolye takacak ve her gün ciğer, böbrek, küçük piliç kemikleri ve fare vereceğiz!’ demişler. Kedi de, namusluca ‘Çalmak, benim babamın ve büyükbabamın mesleğidir, size keyif vermek için ondan vazgeçmemi nasıl istersiniz?’ yanıtını vermiş.”

Hepsi bu kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Hepsi bu kadar!

Ve delikanlı şehzade, insanın kişiliği ve doğası üzerinde konuştuğundan sonra “Sultanım, eklenecek başka söz yok!” demiş.

O zaman, kulenin yöresine toplanmış bunca insanın ağzından binlerce hayranlık haykırışı göklere yükselmiş. Sultan da “Kuşkusuz, ey genç adam, zafer sağladın! Ama sorular henüz tükenmedi, koşulların yerine gelmesi için, akşam ezanı vaktine kadar sorularımı sürdürmem gerek!” demiş. Delikanlı da “Sultanım, sana yanıtlanmaz gibi görünen daha pek çok soruyu bana sorabilirsin ve Yüce Tanrı’nın yardımıyla, ben bunları yanıtlarım. Bundan dolayı beni sorgulayacağım diye kendini böyle zorlama ve izin verirsen benim sana bir soru sormam buna yeğ tutulsun! Eğer sen buna yanıt verirsen, başım, benden öncekiler gibi kesilsin! Ama eğer sen buna yanıt veremezsen, gecikmeksizin evlenmemiz kutlansın!” demiş. Sultan da “Sor sorunu, koşulunu kabul ediyorum!” demiş.

Delikanlı da “Bana söyleyebilir misin, sultanım, kölen olan ben, boyna bu soylu atın üstünde kaldığım halde, aynı zamanda nasıl kendi babamın atı üzerinde olabilirim ve nasıl olur da hepinizin gözü önünde böylece giyinik olarak görülmekteyken, anamın giysilerinin altında saklanabilirim?” diye sormuş.

Sultan da bir saat kadar düşünmüş, ama hiçbir yanıt bulamamış. Ve “Sen bunu kendin açıkla!” demiş.

Bunun üzerine delikanlı, orada toplanmış bulunan halkın önünde, bütün öyküsünü hiçbir ayrıntıyı unutmadan, başından sonuna kadar sultana anlatmış. Ama onu burada tekrarlamamanın yararı yok. Ve “İşte, böylece şah olan babamı, bu ata karşılık ve sultan anamı bu giysilerle değişerek babamın atı üzerinde bulunuyor ve anamın giysileri altında saklanmış oluyorum!” diye eklemiş.

Hepsi bu kadar!

Ve böylece, fakir şahla fakir ana sultanın oğlu delikanlı, bulmacalar sormaya meraklı sultanın kocası olmuş. Ve yine böylece karısının babasının ölümüyle de şah olmuş ve kentin padişahının kendisine ödünç verdiği atı ve giysileri geri verebilmiş ve anasını ve babasını yanına getirebilmiş ve onlarla ve karısıyla birlikte zevk ve mutluluk içinde yaşamış. Ve işte doksan dokuz kesilmiş kafanın altında bilgelik sınavı geçirmiş ve başarı sağlamış olan gencin öyküsü böyledir. Ama Allah daha iyisini bilir!

Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş. Şah Şehriyar da “Bu gencin konuşmalarını sevdim Şehrazad! Ama çok vakit var ki, sen bana kısa ve hoş öyküler anlatmadın! Ve senin bu konuda bilginin tükenmiş olmasından korkmaktayım!” demiş. Şehrazad da çabucak “Kısa öyküler benim en iyi bildiğim öykülerdir, ey bahtıgüzel şah! Kaldı ki, bunu sana kanıtlamak için fazla da gecikmeyeceğim!” diye yanıt vermiş.

Ve demiş ki:

Karların İhaneti

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar, şahın birinin sarayında, mesleği soytarılık ve medeni durumu bakımından bekâr olan birisi yaşarmış. Günlerden bir gün, efendisi ona “Ey bilgeliğin babası, sen bekârsın, oysa seni evlenmiş görmeyi çok istiyorum” demiş. Soytarı da “Ey zamanın şahı, başın üzerine, beni bu büyük mutluluktan esirge! Ben bekârın biriyim ve söz konusu cinsi latiften korkuyorum. Evet, gerçekte, kötü türden bir sefiheye, bir zina çocuğuna ya da bir zina işleyene rastlamaktan çok korkuyorum. O zaman ne olurum ben? Lütfen ey zamanın şahı, benim bütün kötülüklerime ve de değmezliğime karşın, mutlu olmaya beni zorlama!” diye yanıt vermiş. Şah da, onun bu sözlerini duyunca, öyle gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Ve de “Olmaz! Senin hemen bugün evlenmen gerek!” demiş. Soytarı da boynu eğik bir tavır takınmış, başını eğmiş, ellerini göğsünün üzerinde kavuşturmuş ve içini çekerek “Tayyib!¹ Pekâlâ! Pek güzel!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine şah büyük vezirini getirtmiş ve ona “Şurada gördüğün sadık hizmetkârımız için davranışı kusursuz, incelik ve alçakgönüllülükle donanmış güzel bir eş bulmak gerekiyor” demiş. Vezir de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen saraydaki yaşlı bir çöpçatanı bulmaya gitmiş ve ona, sultanın soytarısı için hemen sözü edilen niteliklerle donanmış bir eş bulmasını boyurmuş. Yaşlı kadın da hazırlıklı bulunduğundan, hemen ayağa kalkmış ve soytarı için eş olarak şu ve şu nitelikleri olan genç bir kadın sağlamış; ve evlilik hemen o gün kutlanmış. Şah

1 Tayyib: Arapça: İyi, güzel, hoş (Â.Ş.O.)

memnun olmuş ve soytarıya düğünü dolayısıyla armağanlar vermiş ve onu lütuflarla donatmış.

Böylece soytarı karısıyla altı yedi ay kadar barış içinde yaşamış, bunu izleyerek başına gelecek olanlar gelmiş; çünkü hiç kimse bahtından kaçamaz. Gerçekten şahın onunla evlendirdiği kadın, keyfi uğruna, kocası üzerine dört erkekle ilişki kurmuş. Sevdiği erkeklerden ilki meslek bakımından hamur işiyle uğraşır bir tatlıcı; ikincisi sebze yetiştirici, üçüncüsü koyun eti satan kasap, dördüncüsü de en seçkinleri olarak önemli bir kişilik, sultanın çalgıcıbaşısı ve de klarnet çalıcıların şeyhi imiş.

Günün birinde, eski bekâr, yeni boynuzlular babası soytarı, sabahın er saatinde şahın yanına çağrıldığından karısını hâlâ yatakta yatarken bırakmış ve çabucak saraya gitmiş. Rastlantı bu ya, tatlıcının canı da o gün çiftleşmek istemiş ve kocanın evden çıkmasından yararlanarak gelip genç kadının kapısını çalmış. Kadın kapıyı açmış ona “Sen bugün her zamandan daha erken geldin!” demiş; o da “He, vallahi, hakkın var. Ama, bu sabah, baklava tepsileri için hamuru hazırlamış ve hemen onu inceltip yufka haline getirmiş, aralarına fıstık ve badem serpererek yufkaları sıralamıştım ki, saatin henüz erken olduğunu gördüm ve müşterilerin de bu saatte gelmelerinin mümkün olmadığını anladım. O zaman kendi kendime ‘*Falan* kişi, kalk üzerindeki unları silkele. Sabahın bu saatinde *falan* kişinin yanına git ve onunla keyfini sür, çünkü keyfi sürülecek kadındır!’ dedim” demiş. Genç kadın da “İyi düşünmüşsün, vallahi!” diye yanıt vermiş. Ve oracıkta, kadın onun için oklava altındaki hamur, erkek de yufka arasında badem ve fıstık gibi olmuş. Daha henüz işleri bitmemişken, kapının çalındığını duymuşlar. Baklavacı kadına “Kim olabilir acaba?” diye sormuş. O da “Bilmiyorum ama, ben ona bakarken, sen git ayakyoluna saklan!” diye yanıt vermiş. Baklavacı da, çabucak gidip kadının kendisine gösterdiği aptesaneye saklanmış.

Kadın kapıyı açmış ve karşısında, kendisine hediye olarak bir sepet turfanda sebze getirmiş olan ikinci aşığı sebze yetiştiricisini görmüş. Ve ona “Biraz erken geldin; bu saat senin saatin değil!” demiş. O da “Vallahi, hakkın var! Ama bu sabah bostana giderken, kendi kendime ‘*Ey falan* kişi, çarşı için gerçekten henüz erken; sen iyisi mi şu turfanda sebze sepetini *falan* kişiye götür, o

da senin yüreğini şenlendirsin, çünkü nazik biridir!’ dedim” demiş. Kadın da “Hoş geldin, öyleyse!” demiş ve onun yüreğini şenlendirmiş; adam da ona en çok sevdiği şeyleri, iri kıyım bir hıyar ve değerli bir kabak sunmuş ve henüz sebzeyle ilgili işlerini bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar; sebze yetiştirici “Bu kim?” diye sormuş. Kadın da “Bilmiyorum, ama sen git, ben kapıya bakarken, ayakyoluna saklan!” demiş. O da çabucak ayakyoluna girmiş ve orada daha önce yer almış olan tatlıcıyı görmüş ve ona “Sen de kimsin ve burada ne yapıyorsun?” demiş. Diğeri “Sen orada kimsen, ben de oyum ve ne yapıyorsan, ben de onu yapıyorum!” diye yanıt vermiş. Ve sebze yetiştiricisi, yanında, genç kadının, evdeki varlığı belli olmasın diye eline tutuşturduğu sebze sepeti olduğu halde, tatlıcıyla birlikte yanyana ayakyoluna yerleşmiş.

Bu sırada, genç kadın, gidip kapıyı açmış. Ve karşısına, hediye olarak elinde üzerinde boynuzları da bulunan güzel bir kıvrıcık koyun pöstekisiyle üçüncü âşığı kasap çıkmış. Kadın ona “Biraz erken geldin, erken geldin biraz!” demiş. Kasap da “Evet, doğru vallahi! Sabahleyin satışa çıkacak koyunları henüz kesmiş ve dükkâna asmıştım ki, kendi kendime ‘Ey *falan* kişi, çarşılar henüz bomboş, sen hediye olarak *falan* kişiye boynuzlarıyla birlikte hazırlanmış şu güzel pöstekiye götürsen, yumuşacık bir halı gibi kullanır. Hoş bir kadın olduğundan, bu sabahı senin için her zamankinden de beyaz kılar!’ dedim” demiş. Kadın da “Gir öyleyse!” diye yanıt vermiş. Ve onun için yağlı cinsinden bir koyunun kuyruğundan da daha yumuşak olmuş; ve kasap da ona bir koçun bir koyuna vereceği şeyi vermiş; ve daha alışverişi bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar. Kadın, âşığına “Haydi, çabuk, boynuzlu pöstekini al da, ayakyoluna saklan!” demiş. O da kadının dediğini yapmış; ve daha önce oraya girmiş olan tatlıcı ve sebze yetiştiricisini görmüş; onlara selam vermiş; onlar da selamını iade etmişler. Onlara “Sizin burada bulunmanızın sebebi nedir?” diye sorunca, onlar da “senin sebebinin aynı!” diye yanıt vermişler. O zaman üçü birden ayakyolunda yanyana sıralanmışlar.

Bu sırada kadın kapıyı açarak, karşısında, sultanın çalgıcısı-başısı olan dördüncü âşığını görmüş; ve “Doğrusu bu sabah her zamankinden daha erken geldin!” diyerek onu içeri sokmuş. O da “Vallahi! Bunun nedeni sensin! Bu sabah, sultanın çalgıcıla-

rını eğitmek üzere evden çıkınca, sabahın henüz erken bir saati olduğunu gördüm; ve kendi kendime ‘Ey *falan* kişi, sen eğitim saatini gidip o güzelin yanında bekleyerek geçersen, o da sana en tatlı anları yaşatsa, daha iyi olur’ dedim” diye yanıt vermiş. Kadın da “İyi hesaplamışsın!” diye yanıt vermiş; ve birlikte klarinet çalmışlar; ama daha şarkının ilk kısmını bitirmeden kapının acele acele çalındığını duymuşlar. Klarinetçibaşı sevgilisine “Kim acaba, bu?” demiş. O da “Her şeyi bilen ancak Tanrı’dır, belki de kocamdır. Sen klarineti eline alıp ayakyoluna saklansan iyi olur!” diye yanıt vermiş. O da çabucak itaat etmiş; ve söz konusu ayakyolunda tatlıcıyı, sebze satıcısını ve kasabı bulmuş. Ve onlara “Barış üzerinize olsun, arkadaşlar! Bu garip yerde böyle sıralanmış, ne yapıyorsunuz?” diye sormuş. Onlar da “Tanrı’nın barışı, acıması ve kutsaması senin de üzerinde olsun! Sen gelip ne yapıyorsan, biz de tıpkısını yapıyoruz!” diye yanıt vermişler. O da, onların yanında dördüncü olarak yer almış.

Ve de kapıyı çalan beşinci kişi, gerçekten, kadının kocası olan sultanın soytarısı imiş. İki elini karnının üzerinde tutarak “Kötülüğün belası bizden ırak olsun! Bana çabucak anason ve rezeneyle kaynatılmış suyu getir kadın! Karnım ağrıyor! Karnım ağrıyor! bunun için sultanın yanında fazla kalamadım, hemen dönüp yatmaya geldim. Anason ve rezeneyle kaynatılmış su diyorum, kadın!” diyormuş. Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli şekilde çömelmiş dört adam görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada, her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli bir şekilde çömelmiş dört adam görmüş.

Bunu görünce, sultanın soytarısı, gerçek bir felakete uğradığını anlamış. Ama, tedbirli ve kavrayışlı olduğundan, kendi

kendine “Eğer onları tehdit eder bir tavır takınırsam, çaresiz beni öldürürler. İyisi mi ben işi aptallığa vurayım!” demiş. Ve böylece düşünerek ayakyolunun kapısında dizüstü gelmiş; ve çömelmiş oturan dört kabadayıya “Ey Tanrı’nın kutsal kulları, sizi tanıyorum! Üstü beyaz cüzam lekeleriyle kaplı gibi görünen ve izansızlar tarafından görülerek bir tatlıcı yerine konabilecek olan sen, hiç kuşkusuz, yüzü yara bereyle kaplı Cüzamlı Eyyüp’sün! Ve sırtında harika sebzelerle dolu bir sepet getiren kutsal kişi, sen de, hiç kuşkusuz, ağaçları yeşil taçlarla donatan, akarsuları akıtan, çayirlara yeşil halılar seren, akşam vakti hafif renklerle gökleri boyayan, mavi mantosuyla geceyi örten, meyvalıkların ve bostanların koruyucusu büyük Hızır’sın! Ve ey omzunda arslan postunu taşıyan, başında iki koç boynuzu bulunan sen de, hiç kuşkusuz, İki Boynuzlu İskender’sin! Ve nihayet, elinde şu şanlı klarneti bulunduran mutluluk meleği, sen de kuşkusuz Kıyamet Günü’nde suru üfleyecek olan İsrafil Melek’sin!” diye haykırmış.

Sultanın soytarisının bu söylevini duyunca, dört kabadayı karşılıklı olarak birbirlerinin kalçalarını çimdiklemişler ve biraz önlerinde soytarı yeri öpmeyi sürdürürken, birbirlerine alçak sesle “Talih bize gülüyor! Madem ki bizi, gerçekten kutsal kişiler olarak biliyor, biz de onun bu inancını destekleyelim! Çünkü bu, bizim için tek kurtuluş yoludur!” demişler. Ve hemen o anda ayağa kalkıp “Evet, vallahi! Yanılmıyorsun sen, ey falan kişi! Biz gerçekten, adını andığın kişileriz. Ve evin gökyüzüne açık tek yeri olan ayakyolundan içeri girerek seni ziyarete geldik!” demişler. Ve soytarı da, daima yerlere kadar eğilerek onlara “Ey aziz ve ünlü kişiler, Cüzamlı Eyyüp, mevsimlerin babası Hızır, İki Boynuzlu İskender ve Kıyamet Günü’nün haberci meleği, madem ki beni ziyaret etmekle büyük bir onur bağışladınız, izin verin de sizden önünüzde diz çökerek bir dilekte bulunayım!” demiş. Onlar da “Konuş! Konuş!” diye yanıt vermişler. O da “Bana, benim efendim olan bu kentin sultanının sarayına yapacağım ziyaret sırasında eşlik edin de, sizleri ona tanıtayım; bana karşı minnettar olur ve lütuflarını benden esirgemez!” demiş. Onlar da kararsız oldukları halde “Sana bu lütfu bağışlayacağız!” diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine soytarı onları sultanın huzuruna götürmüş ve “Ey sultanım efendim, kuluna şurada gördüğün dört aziz kişiyi sana tanıtmaya izni ver! Üstü başı un içinde olan bu ilki, efendimiz Cüzamlı Eyyüp’tür; sırtında sebze sepeti taşıyan şu kimse, kaynakların bekçisi, yeşillikler babası Hızır’dır; omuzlarında iki boynuzlu bir hayvan postu taşıyan şu kimse, büyük savaşçı İki Boynuzlu İskender’dır; ve nihayet elinde bir klarnet tutan da Kıyamet Günü’nün habercisi İsrail Efendimiz’dir” demiş. Ve sultan şaşkınlığının sınırına ulaşmışken “Böylece, ey sultanım efendim, bu çok değerli ve soylu kişilerin ziyaretini, bana kerem edip sağladığınız eşime borçluyum. Gerçekte, onları, birbirinin yanı sıra düzenli olarak evimin haremimdeki ayakyolunda çömelmiş olarak buldum; ilk çömelmiş bulunan dua ve barış üzerine olası Eyyüp Peygamber’di; son çömelmiş oturan da Yüceler Yücesi’nin barışı ve lütufları üzerine olası İsrail Melek’ti!” diye eklemiş.

Soytarısının bu sözlerini işiten sultan, söz konusu olan dört kişiye dikkatle bakmış; ve birdenbire müthiş bir kahkaha koparmış, çırpınarak titremiş ve sırtüstü devrilererek bacaklarıyla havayı dövmüş. Sonra da “Ey hain, sen beni öldürmek mi istiyorsun? Yoksa sahiden çıldırdın mı?” diye haykırmış. Soytarı da “Vallahi, efendim, benim sana anlattıklarım gördüklerimdir! Ve gördüklerimiz de sana anlattıklarımızdır!” demiş. Şah da, gülerek “Ama, senin Peygamber Hızır dediğin bir sebze tacirinden, Peygamber Eyyüp dediğin bir tathiciden, Büyük İskender dediğin bir kasaptan ve İsrail Melek dediğin de benim çalgıcıbaşımın başkası değil, görmüyor musun?” diye haykırmış. Soytarı da “Vallahi, sultanım, benim sana anlattıklarım gördüklerimdir ve de gördüklerimi anlatıyorum!” demiş.

O zaman şah, soytarısının bahtsızlığını tüm boyutlarıyla anlamış; ve sefihe kadının dört suçortağına dönerek onlara “Ey bin boynuzlunun oğulları, bu meselenin doğrusunu bana anlatın; yoksa taşaklarınızı söktürürüm!” demiş. O zaman dörtler, titreyerek, babalarından miras kalan mallarını yitireceklerinden korkup şaha, yalan katmaksızın gerçeği anlatmışlar. Şah da, şaşırıp kalarak “Tanrı vefasız kadınları, zina yapanları ve hainleri kahretsin!” diye haykırmış. Ve soytarısına dönerek ona “Sana karını boşama izni veriyorum ey bilgeliğin babası, böylece yeni-

den bekâr olursun!” demiş. Ve onu şahane bir hil’atla donatmış. Sonra dört arkadaşa dönerek onlara da “Size gelince, suçunuz çok büyük ve de sizi bekleyen cezadan kurtulamazsınız!” demiş. Ve calladına yaklaşması için işaret etmiş ve ona “Taşaklarını sök bunların, böylece bizim sadık hizmetkârlarımız, şu saygın bekârın haremağaları olsunlar!” demiş.

O zaman, çiftleşme fiilinin ilk suçlusu tatlıcı, namıdiğer Cüzamlı Eyyüp ilerlemiş ve şahın önünde yeri öperek ona “Ey büyük şah, ey sultanların içinde en muhteşemi, bu saygın bekârın eski eşi ile olan öykümüzden daha şaşırtıcı bir öykü anlatırsam, beni taşakları sökülme cezasından bağışlar mısın?” demiş. Şah da soytarısına dönüp işaretlerle tatlıcının teklifi hakkında ne düşündüğünü sormuş. Soytarı da başıyla “Evet” işareti verdikten sonra, şah, tatlıcıya “Evet, kuşkusuz, ey tatlıcı! Söz konusu öyküyü bana anlatabilirsin! Ve bunu olağandışı ya da harika bulursam seni bağışlarım!” demiş. Tatlıcı da demiş ki:

Tatlıcının Anlattığı Öykü

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, vaktiyle doğası bakımından şaşkınlık verici bir zina işleyici ve felaket saçıcı olan bir kadın varmış. Ve Tanrı böyle hükmettiği için bu kadın, sultan adına bir kenti idare eden namuslu bir kaymakamla evliymiş. Bu namuslu memurun, yine bahtı böyle emrettiği için, kadınların ihanetleri üzerine hiçbir fikri, ama gerçekten hiçbir fikri yokmuş. Ve karısıyla o biçim ilişkiye girmek için artık hiçbir gücü, gerçekten hiçbir gücü de kalmamış bulunuyormuş. Kadın da bu yüzden “Ekmeği nerede bulursam oradan, eti nerede asılı ise oradan alırım” diyerek sefahat ve zina etmek için kendisine mazeret buluyormuş.

Uğrunda yanıp tutuşanlar arasında en çok sevdiği kimse, kocası kaymakamın ahır uşağı genç bir seyismiş. Ama belirli bir zamandan beri, kaymakam, gittikçe daha fazla evde kaldığından, iki âşığın buluşması da, aynı oranda, seyrek ve güç oluyormuş. Bu yüzden kadın, daha fazla özgür kalmak için bir bahane bulmakta gecikmemiş; bunun üzerine kocasına “Efendim, anne-

min komşusunun öldüğünü öğrendim; görgü gereğini ve hayırlı komşuluk görevlerini yerine getirmek bakımından, başsağlığı dilemek ve yardımda bulunmak üzere gidip annemin evinde üç gün kalmak istiyorum” demiş. Kaymakam da “Tanrı rahmetlinin kalan ömrünü sana versin! Ölüm dolayısıyla gidip annenin evinde üç gün kalabilirsin!” diye yanıt vermiş. Ama kadın “Evet ama, efendim, ben genç ve mahcup bir kadınam, uzakta olan annemin evine gitmek üzere sokaklarda tek başıma yürümekten çekinirim!” demiş. Kaymakam da “Neden tek başına gidecekmişsin? Evimizde, böylesi gezilerde sana eşlik etmek için gayretli ve iyi niyetli bir seyisimiz yok mu? Çağırt onu, maksadını açıkla, eşeğe kırmızı meşinden eyerini koysun ve yanbaşımda dizgini tutarak eşlik etsin! Ve de ona, eşeği, söverek ya da sopayla dürterek çifte attıracak ve seni yere düşürecek şekilde tahrik etmemesini tembih et!” demiş. Kadın da “Peki, efendim, ama bu tavsiyelerde bulunmak üzere onu sen kendin çağırt! Ben söylemeye utanırım!” diye yanıt vermiş. Ve namuslu kaymakam, güçlü kuvvetli genç bir kabadayı olan seyisi çağırtmış; ve ona bu talimatı kendi vermiş. Seyis de efendisinin bu sözlerini işitince çok sevinmiş.

Böylece, kaymakamın eşi olan hanımını kırmızı meşinden eyerle donattığı eşeğe bindirmiş ve onunla birlikte yola koyulmuş. Ama sözünü ettiği cenaze dolayısıyla kadının annesinin evine gidecek yerde, bu ikisi, bildikleri bir bahçeye gitmişler ve oraya yanlarında azıklar ve nefis şaraplar götürmüşler. Ve orada ağaçların gölgesi ve suyun serinliğinde keyflerine bakmışlar; ve seyis hacimli bir baba mirasına sahip bulunduğundan, malını tüm cömertliğiyle ortaya çıkarmış ve onu eline alan ve niteliğini incelemek için evirip çeviren genç kadının hayran gözlerine sunmuş. Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş. Ve sanki ısmarlama yapılmış

gibi, mal eniyle boyuyla üzerine uymuş. Bundan dolayı kadın, malın sahibini alabildiğine övmüş. Bu da, kendisinin, bir an bile bıkkınlık göstermeden onu ele alıp akşama kadar üzerinde işleminin ve gözü görmeyinceye kadar iğneyi ipliğe geçirmek gayretinden vazgeçmemesinin nedenini açıklar.

O zaman ikisi de ayağa kalkmış; ve seyis genç kadını eşeğe bindirmiş; birlikte seyisin evine gitmişler; orada eşeğin günlük yemini verdikten sonra, kendi tayınlarını da almak üzere çabucak hazırlanmışlar. Ve karşılıklı olarak, doyuma ulaşıncaya kadar, birbirlerinin tayınını vermişler ve sonra bir saat kadar uyumuşlar. Sonra, yeniden açlıklarını yatıştırmak üzere uyanmışlar ve sabaha kadar durup dinlenmemişler. O zaman da kalkıp birlikte bahçeye gitmişler ve bir gün önceki elle yapılan işlemlere yeniden girişmişler ve aynı oyunları sürdürmüşler.

Ve üç gün boyunca dur dinlen demeksizin böylece hareket etmişler. Tekerleği suyla döndürerek ve delikanlılığının iği durmaksızın harıl harıl işleyerek, kuzucuğu anasından emzirerek, parmağı yüzüğe sokarak ve yavruyu beşiğinde dinlendirerek, ikizleri birbiriyle kucaklaştırarak, çiviye mengeneye kıştırarak, dişi serçeyi erkek serçeye gagalararak ve güzel kuşu yuvasında öttürerek, güvercin palasını tıka basa yemle, tavşan yavrusunu havuçla besleyerek, danaya geviş getirterek, keçi yavrusunu zıplatarak ve mercimeği fırına vererek¹ saldırılar babasının, hiç kusur işlemeyen, kendiliğinden kaval çalmaktan usanmasına kadar bu durumu sürdürmüşler. Dördüncü günün sabahında, seyis, kaymakamın eşi olan genç kadına “Üç günlük izin bitti. Kalkıp kocanın evine gidelim!” demiş. Ama kadın “Yok canım! Üç gün izin almak demek, üç gün daha izinli kalmayı hak etmek demektir! Ve dahası! Biz hâlâ hakkıyla keyiflenecek zamanı da yaşayamadık; ne ben sana doydum ne de sen bana doydun! Bu budala pezevenge gelince, bırakalım yalnız başına sıkıntıdan patlayıp dursun ve köpeklerin yaptığı gibi başı iki bacağının arasında kendi üzerine katlayıp zıbarsın!” diye yanıt vermiş. Kadın böyle deyince böyle yapmışlar. Ve zina işleyerek, çiftleşerek, çabalar ve neşeler içinde birlikte üç gün daha geçirmişler. Ve yedinci günün sabahında, oradan, karşısına yaşlı

1 Mardrus, “s’appliquer da peau sur la peau” (bedeni bedene yaslamak) deyimini kullanıyor (Â.Ş.O.)

bir zenci kadını almış konuşmakta olan ve kaygılar içinde bulunan kaymakamın evine gitmişler. Ve kasırının ihanetine kuşkulanmaktan uzak, bu bahtsız iyi yürekli adam, onu içtenlikle ve sevecenlikle karşılamış ve kendisine “Seni bana sağ salım kavuşturan Tanrı’ya şükürler olsun! Neden böyle geç kaldın, ey amcamın kızı? Bizi çok merak ettirdin!” demiş. Kadın da “Efendim, ölen kimsenin evinde bana, oyalayayım ve sütten kesilmesi dolayısıyla avutayım diye evin çocuğunu emanet ettiler. İşte bu çocuğa gösterdiğim ilgi dolayısıyla üç gün geciktim” diye yanıt vermiş. Kaymakam da “Nedenin geçerli, ben de inandım. Seni yeniden görmekle mutluyum” demiş. İşte benim öyküm budur, ey ünlü şah!

Şah, tatlicının bu öyküsünü işitince, öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere devrilmiş. Ama soytarı “Kaymakamın başına gelen, benim öykümden daha az olağandışı!” demiş. O zaman şah tatlıcıya dönmüş ve ona “Madem ki kendisine karşı suç işlediğin kimse böyle hükmetti, ey alçak, sana sadece tek taşığını bırakacak kadar lütufta bulunacağım!” demiş. Böylece üstün gelen ve intikamını almış bulunan soytarı da, kasılarak “Kıcını doyurmak için kaygısızca orasını burasını açan bir katıra yüklenip onunla çiftleşen ahlaksızı cezalandırıp ona dersini vermenin en doğru yolu budur!” demiş, sonra da “Ey zamanın şahı, bununla birlikte ona ikinci taşığını da bağışlasan iyi olur!” diye eklemiş.

Tam o anda, zina işleyen ikinci kişi olan sebze taciri ilerlemiş ve sultanın önünde yeri öperek “Ey büyük şah, ey şahların en merhametlisi, benim öykümü çok beğenirsen, bildiğin olaydan dolayı beni bağışlar mısın?” demiş. Şah da soytarıya doğru dönmüş; o da kendisine işaretle onayını vermiş. Şah, sebze satıcısına “Anlatacağın öykü harika ise, dileğini yerine getireceğim!” demiş. O zaman yeşilliğin peygamberi Hızır yerine konan sebze yetiştirici demiş ki:

Sebze Yetiştiricisinin Anlattığı Öykü

Anlatırlar ki, ey zamanın şahı, bir zamanlar, mesleği yıldızbilimcilik ve yüzlere bakıp çehreden düşünceleri okumak olan birisi varmış. Bu yıldızbilimcinin de göze çarpan bir güzelliği

ve garip şekilde etkilenmesi olan bir karısı varmış. Bu kadın, her zaman ve her yerde onun ardında bulunur ve kendine özgü erdemlerini ona “Ey âdem, kadın cinsi içinde temizlikten, duyguların soyluluğundan ve iffetten yana asla benim eşim yoktur” diyerek över ve yeteneklerini sıralar dururmuş. Yıldızbilimci de, büyük bir çehre okuyucu olduğundan, yüzüne yansıyan safiyet ve masumluğa bakarak sözlerinden hiç kuşku duymazmış. Ve kendi kendine “Vallahi, dünyada benimkiyle kıyaslanabilen karısı olan hiçbir erkek yoktur. Tüm erdemleri içeren kapalı bir şişedir o!” dermiş. Ve her yanda, kendisi bakımından gerçek edep, yabancılar önünde hareminden hiç söz etmemek olduğu halde, karısının davranışlarındaki edep ve nezahata duyduğu hayranlığa değinerek ve övgüler şakiyarak, onun yeteneklerini açıklar dururmuş. Ama, efendim, bilginler, özellikle de yıldızbilimciler herkesin âdetlerine uygun hareket etmezler. Bundan dolayı da başlarına gelen serüvenler, herkesin başına gelenler gibi değildir.

Böylece, günün birinde, âdeti gereğince, yabancı kişilerden oluşmuş bir topluluk önünde karısının erdemlerini över dururken, birisi ayağa kalkıp ona “Ey *falan* kişi, sen bir yalancıdan başka bir şey değilsin!” demiş. Yıldızbilimcinin yüzü sapsarı olmuş ve huzursuz ve öfkeli bir sesle “Benim yalan söylediğimin kanıtı nedir?” diye sormuş. Adam da “Sen ya bir yalancısın ya da bir budala. Çünkü, karın bir orospudan başka bir şey değildir!” demiş. Bu büyük hakareti işiten yıldızbilimci, onu boğmak ve kanını emmek için adamın üzerine atılmış. Fakat orada bulunanlar onları ayırmış ve yıldızbilimciye “Eğer bu adam söylediğini kanıtlamazsa, kanını emmen için onu sana teslim edeceğiz!” demişler. Hakarete bulunan da “Ey âdem, öyleyse ayağa kalk ve gidip karına dört gün için kentten uzakta bulunacağını bildir. Onunla vedalaş, evinden çık ve kimse seni görmeksizin, her şeyi görebileceğin bir yere saklan. O zaman göreceğini görürsün, ves-salam!” demiş.

Orada bulunanlar da “Evet, vallahi! Böylece onun sözlerini denetle! Eğer hatalı ise kanını emersin!” demişler.

O zaman yıldızbilimci, sakalı heyecan ve hiddetten titreyerek erdemli karısını bulmaya koşmuş ve ona “Ey kadın, ayağa kalk da bana çıkacağım yolculuk için yol azığı hazırla; belki dört belki

altı gün burada olmayacağım!” demiş. Karısı da “Efendim, demek ki ruhumu kedere boğmak istiyorsun; beni de hasretten öldüreceksin! Peki neden beni de birlikte götürmüyorsun? Seninle yolculuk eder, hizmetinde bulunur ve yorulduğun ya da rahatsız olduğun zaman yolda bakardım! Neden beni burada senin yokluğunun yıkan acısıyla tek başıma bırakıyorsun” diye haykırmış. Yıldızbilimci de, bu sözleri işitince, kendi kendine “Vallahi! Karımın kadın cinsinin seçkinleri arasında eşi yoktur!” demiş. Ve karısına “Ey gözümün nuru, dört ya da altı gün sürecek bu yokluğum dolayısıyla kederlenme! Kendine bakıp rahatını sağlamaktan başka bir şey de düşünme!” diye yanıt vermiş. Karısı da “Ah, ne çok acı çekiyorum! Ne denli bahtsız, terk edilmiş haldeyim ve ne kadar da az seviliyorum!” diyerek ağlamaya ve inlemeye başlamış. Yıldızbilimci “Ruhunu yatıştır, gözlerini kurut! Dönüşümde sana güzel yol armağanları getireceğim!” diyerek onu elinden geldiğince yatıştırmaya çalışmış. Ve onu, gözyaşları ve ümitsizlik içinde, zenci kadınların kollarında baygın bırakarak yoluna koyulmuş.

Ama iki saat sonra, yolundan geri dönmüş ve bahçenin ardındaki küçük kapıdan yavaşça içeri girerek görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

... Görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş. Ve gizlendiği yerde beklerken, daha bir saat geçmeden, evinin karşısında dükkânı bulunan, şeker kamışı satıcısı olduğunu hemen tanıdığı bir erkeğin içeri girdiğini görmüş. Adamın elinde de seçkin bir şekerkamışı varmış. Ve de aynı anda, karısının salınarak onun karşısına çıktığını ve gülerek ona “Şekerkamışı olarak bana getirdiğin sadece bu mu, ey şekerkamışçıların babası?” demiş. Adam da “Hanımım, gördüğün bu şekerkamışı görmediğinle kıyaslanınca, hiçbir şey değildir!” demiş. Kadın ona “Ver onu bana! Ver onu bana!” demiş. Erkek de “Al bakalım, al!” demiş. Sonra da “İyi ama, nerede senin kıcımın pezevengi

yıldızbilimci kocan?" diye eklemiş. Kadın "Allah onun kolunu, bacağına kırsın! Dört günlüğüne, belki de altı günlüğüne bir yolculuğa çıkmak üzere ayrıldı! İnşallah bir minareden düşer degeberir!" demiş. Bunu izleyerek ikisi birden gülmeye başlamışlar. Erkek kendi şekerkamışını çıkarmış ve onu nasıl soyacağını ve bu gibi durumlarda bütün bu tür şekerkamışlarının gerekli yere bastırılarak nasıl kullanılacağını bilen kadına sunmuş. Erkek onu öpmüş, kadın da onu! Ve erkek ağır ve acımasız bir saldırıda bulunmuş. Kadının güzelliklerinin doyuncaya kadar zevkine varmış. Sonra da onu bırakıp kendi yoluna gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de her şeyi görüp duymuş. Aradan birkaç dakika geçmiş geçmemiş, mahallenin tavukçusu olarak tanıdığı başka bir erkeğin içeri girdiğini; genç kadının da kalçalarını sallayarak ve ona "Selam üzerine olsun, ey tavukçuların babası, bu gün bana ne getirdin, bakalım?" diyerek onun önüne çıktığını görmüş. O da "Bir yavru horoz! Minicik ve yağlı bir horoz, sultanım! Gepegenç, dipdiri, ayakları çelik gibi sağlam, üstünde güzel bir ibik bulunan kırmızı bir takkeyle donanmış, eşi bulunmayan bir horoz getirdim izninle!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "İzin verdim, gitti!" demiş. Adam "Dur öyleyse kümesine koyayım!" demiş. Ve efendim, şekerkamış satıcısı ile ne yapılmışsa, tavukçuyla da aynı şeyler yapılmış. Bunu izleyerek adam ayağa kalkmış, silkinmiş ve çekip gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de olup biteni görüp işitmiş. Ve henüz birkaç dakika geçmemişken, bu kez de mahallenin eşekçibaşısı olduğunu bildiği bir erkek eve girmiş. Genç kadın da ona doğru koşup "Bugün bana ne getirdin bakayım, eşekçilerin babası?" diyerek boynuna sarılmış. "Bir muz, hanımım, bir muz getirdim!" demiş. Genç kadın da gülerek "Allah seni kahretsin, ey koca kafalı! Nerdeymiş bakayım o muz?" demiş. Eşekçi de "Ey narin ve yarı saydam bir tenle donanmış kişi, kervanın yöneticisi olan babamdan aldım bu muz! Ve kulübemle beraber bana babamdan kalan tek mirastır!" demiş. Kadın "Nerede bu muz, onu elinde göremiyorum domuz! Nerede bu muz?" demiş. O da "Bu bir meyvedir, sultanım, dini imanı olmayanlardan korkar, solup sararmamak için gizlenir. Ama işte şimdi ortaya çıkıyor! Şimdi ortaya çıkıyor!" demiş.

Hepsi bu kadar! Ama henüz muz yenip tükenmeden, efendim, her şeyi görüp işiten yıldızbilimci, büyük bir feryat koparak cansız yere düşmüş! Tanrı'nın rahmeti onun üstüne olsun! Genç kadın da, muz; şeker kamışı ve pilice yeğleyerek, yasal süre geçtikten sonra, mahallenin eşekbaşıyla evlenmiş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey haşmetli şahım!

Sebze satıcısının bu öyküsünü işiten şah, keyfinden titremiş ve memnunlukla kasılmış. Ve de soytarisına "Bu öykü, ey bilgeliğin babası, senin öykünden daha müthiş! Bizim bu sebze satıcısına iki taşığını da bağışlamamız gerek!" demiş. Ve de babacan adama "Sen şimdi çekil bakalım!" demiş. Sebze satıcısı da arkadaşlarının yanına çekilmiş ve kasap olan üçüncü zina işleyici ilerlemiş. Ve aynı lütfu dilemiş; sultan da, daima aynı şartları ileri sürüp onun bu dileğini adalet göstererek reddetmemiş.

Bunun üzerine İki Boynuzlu İskender yerine konan kasap demiş ki:

Kasabın Anlattığı Öykü

Kahire'de vaktiyle bir adam varmış; ve bu adamın kibarlığı, iyi kişiliği, kanının yeğniligi, yumuşak başlılığı ve Tanrı'dan korkmasıyla iyice ünlenen bir karısı varmış.

Evinde, leziz yağlarla donanmış iki tombul kazı olan bu kadının, kurnazlıkla gizleyerek büyük bir tutkuyla sevdiği bir de âşığı varmış.

Ve dolayısıyla, bu âşık bir gün onu gizlice ziyaret etmeye gelmiş ve iki harika kazın önüne çıktığını görmüş; ve birdenbire onları yeme arzusu içini yakmış, ve kadına "Ey falan kişi, bu iki kazı, içini en iyi şekilde doldurarak pişirsen de midemiz bayram etsin! Çünkü canım müthiş şekilde kaz eti istiyor!" demiş. Kadın da "Bu, gerçekten kolaydır! Ve senin arzularını doyurmak benim için zevktir. Ve başın üzerine yemin ederim ki, ey falan kimse, şimdi kazları boğazlayacak, içlerini doldurarak pişireceğim ve ikisini de sana vereceğim! Sen de onları alır evine götürüp afiyetle yer, yüreğini ferahlatırsın! Ve böylece, kocam olacak alçak pezevenk, onların tadını da kokusunu da alamaz!" diye yanıt vermiş. Adam

“Bunu nasıl yapacaksın?” diye sorunca “Öyle bir tarzda davranacağım ki, kafasına bu kazları kesme fikri girecek! Ben de onları pişirip sana vereceğim; çünkü senden değerli hiçbir şey olamaz, ey gözlerimin nuru! Ve böylece bu pezevenk kazların ne tadını, ne kokusunu duyacak!” diye yanıt vermiş. Ve oracıkta karşılıklı olarak birbirlerinin boynuna sarılmışlar. Ve kazları ele geçirmeyi bekleyerek delikanlı yoluna gitmiş. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç kadına gelince, akşam kocası işten dönünce, ona “Gerçekten, ey âdem, bu ada layık olacak şekilde cömertlik göstermek erdeminden yoksun olduğuna göre, insan adını nasıl taşıyorsun? Benim bildiğim, son günlerde bir gün bile, evine kimseyi davet etmedin! Ve hiçbir gün bana ‘Ey karı, bugün eve misafir getireceğim!’ demedin! Kendi kendine de ‘Eğer ben böyle eli sıkılıkla yaşamayı sürdürürsem, herkes sonunda konukseverlik yollarını bilmeyen bir sefil olduğumu söyleyecek’ diye asla düşünmedin!” demiş. Adam da “Ey kadın, benim bu gecikmemi onarmaktan kolay bir şey yok! Yarın, inşallah, sana kuzu eti ve pirinç alırım, sen de öğle ya da akşam yemeği için keyfince nefis bir şeyler hazırlarsın; ben de böylece samimi arkadaşlarımdan birini yemeğe çağırırım!” diye yanıt vermiş. Kadın da “Yo, vallahi, ey âdem! Sözünü ettiğin etten çok, kıyma almanı; böylece dolma içi yapmayı ve bununla, keseceğin iki kazı doldurmayı yeğlerim. Onları kızartırım. Çünkü hiçbir şey içi doldurulmuş ve kızartılmış kazlar kadar lezzetli olamaz! Ve hiçbir şey kazlar kadar konuğunun yanında ev sahibinin yüzünü ağartamaz!” demiş. O da “Başım üzerine, gözüm üzerine! Öyleyse olsun!” diye yanıt vermiş. Ertesi sabah erkenden adam, iki tombul kazı kesmiş ve bir miktar et kıyması, birazcık baharat ve çeşni verecek başka şeyler almaya gitmiş. Ve hepsini eve getirip karısına vermiş; ve “Kaz kızartmasını öğleye hazır etmeye çalış, çünkü o saatte konuklarını getireceğim!” demiş ve çekip yoluna gitmiş.

O zaman, kadın, davranarak kazları yolup temizlemiş; ve içlerini harika bir tarzda et kıyması, pirinç, fıstık, badem, üzüm, çamfıstığı, toz halinde baharatla doldurmuş ve tam anlamıyla pişinceye kadar pişirme işini denetlemiş. Ve küçük zenci kızını delikanlı sevgilisini çağırmaya göndermiş; o da hemen koşup gelmiş. Onu kucaklamış; o da kadını kucaklamış, birbirlerinin

gönlünü alıp karşılıklı doyum sağladıktan sonra, kadın, iki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütününü ona vermiş. O da onları alıp yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

... İki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütününü ona vermiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş.

Genç kadının kocasına gelince, öğleyin tam saatinde, yanında bir dostu olduğu halde, gelmekte kusur etmemiş ve kapıyı çalmış. Kadın ayağa kalkıp onlara kapıyı açmaya gitmiş; onları içeri davet etmiş ve kendilerini içtenlikle karşılamış. Sonra kocasını bir kenara çekip, ona "İki kazın ikisini de bir defada kestik; sense yanında sadece bir adamla çıkıp geldin! Ama benim mutfığıma onur vermek için dört çağrılı daha gelebilirdi! Haydi şimdi git, iki, hatta üç arkadaşını daha çağır, kazları yemek için!" demiş. Adam da, yumuşak başlılıkla karısının kendisine söylediğini yapmak üzere dışarı çıkmış.

O zaman kadın, çağrılıyı gidip bulmuş ve asık bir suratla onun yanına yaklaşmış ve ona, heyecanla titreyen bir sesle "Yazık sana! Sen çaresiz bir şekilde mahvoldun, vallahi! Kendini böyle başını eğmiş, kesin bir ölüme atacağına göre çocuk, ailen yok herhalde?" demiş. Çağrılı da bu sözleri işitince korkunun kendisine hâkim olduğunu ve derinden derine yüreğine çökmüş bulunduğunu hissetmiş. Ve de "Yani ne demek istiyorsun, ey mübarek kadın? Ve evinde beni tehdit eder gibi sözünü ettiğin bu müthiş felaket de neymiş?" diye sormuş. Kadın da "Vallahi! Artık sırrı saklayamayacağım! Bil ki kocam, senin kendisi hakkındaki davranışlarından alabildiğine şikâyet ediyor ve seni husyeleri alınmış haremağası haline getirmek istiyor. Ve bunu izleyerek, artık ölür müsün, kalır mısın bilmem ama; sana Allah acısın!" demiş. Ve "Şimdi de seni hadım ederken yardım etsin diye iki arkadaşını aramaya gitti" diye eklemiştir.

Genç kadının bu açıklamasını duyan çağrılı, hemen ayağa

kalkmış ve o anda sokağa fırlamış ve bacaklarını rüzgâra vermiş. Aynı anda, bu kez iki arkadaşını daha getirerek kocası içeri girmiş. Genç kadın da onları “Aman yarabbi, yüreğime inecek! Dertli başım! Kazlar! Kazlar!” demiş. kocası “E, kazlara ne oldu? Allah aşkına sus ve sesini kes ve de söyle bana, kazlar nerede? Nerede kazlar bakayım!” diye sormuş. Kadın “Kazlar dedin, öyle mi? konuğun onu yağmaladı ve pencereden kaçtı, gitti!” demiş. Sonra da “Ve şimdi, avcunu yala, avcunu yala!” diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyunca, adam çabucak sokağa koşmuş ve ilk konuğunu tüm gücüyle kaçarken görmüş. Ve ona “Dön, Allah aşkına dön! İkisini birden almayacağım! Birini sana bırakacağım!” diye bağırmış. Yani böylece, ey zamanın şahı, kazın sadece birini kendisinden geri alacağını, ötekini kendisine bırakacağını anlatmak istiyormuş. Ama, onun böyle bağırıldığını duyan kaçak, onun taşığının iki yumurtası yerine sadece birini alacağını söylemek istediğini düşünerek “Bir yumurtamı mı alacaksın? Koş öyleyse ardımdan, bakalım yumurtalarımdan birini nasıl alacakmışsın, görelim!” diye bağırarak kaçmasını sürdürmüş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey muhteşem şah!

Şah da kasabın bu öyküsünü işitince, neredeyse gülmekten bayılıyormuş. Bunu izleyerek soytarisına doğru dönmüş ve ona “Bu kişinin yumurtalarından birini mi, yoksa ikisini mi alalım?” diye sormuş. Soytarı da “Yumurtalarını ona bırakalım! Çünkü onları almak pek bir şey ifade etmeyecek! Benim istediğim de zaten bu değil!” demiş. Sultan da adama “Çekil gözümün önünden!” demiş.

Adam da arkadaşlarının arasına katılınca, dördüncü zina işleyen, ileri çıkmış ve aynı koşullarla kendisine de aynı lütfun bağışlanmasını rica etmiş. Sultan da onayını verince, İsrafil Melek yerine sayılmış kişinin ta kendisi olan dördüncü zina işleyici çalgıcıbaşı demiş ki:

Çalgıcıbaşının Anlattığı Öykü

Anlatırlar ki, Mısır'ın kentlerinden bir kentte, epeyce yaşlanmış bulunan birinin ergenlik çağına ulaşmış, içten pazarlıklı ve

sabahtan akşama kadar babasının mirasçısını verimli kılmaktan başka bir şey düşünmeyen tembel bir oğlu varmış. Bu kabadayı gencin babası olan yaşlı adamın evinde, kendisinin gecikmiş yaşına karşın, güzellikten yana harika, on beş yaşında genç bir karısı varmış. Ve oğul, çelikle yumuşak balmumu arasındaki dayanıklılık farkını öğretmek niyetiyle babasının karısının yöresinde dolaşmayı sürdürmekten vazgeçmezmiş. Babası da, oğlunun en kötüsünden haytanın biri olduğunu bildiğinden genç karısını onun girişimlerinden korumak için düşünür dururmuş. En sonunda, kendisi için bu işin en güvenceli çaresinin ilkinin üzerine bir kadın daha alması ve bunları yanyana bulundurarak, bu yoldan birbirlerini gözetmelerini ve oğlunun tuzaklarından karşılıklı olarak birbirlerini uyarmalarını sağlaması olduğunu bulmuş. Ve ilkinden de genç ve güzel bir eş daha seçerek ikincinin yanına getirmiş ve sırayla ikisiyle de düşüp kalkmış.

Genç haylaz, babasının bulduğu çareyi anlamış olduğundan, kendi kendine “He, vallahi! Şimdi iki ziyafete birden konacağım” demiş. Ama tasarladığını gerçekleştirmesi pek zormuş; çünkü babası, dışarı çıkmak zorunda kaldığı her seferinde, iki genç karısına “Oğlum olan şu haylazın girişimlerinden kendinizi sakının. Çünkü hayatımı sıkıntıya sokan ve şimdiye kadar sizden önce üç karı boşamama neden olan çok sefih biridir. Dikkat edin! Dikkat edin!” der dururmuş. İki genç kadın da “Vallahi, bize karşı en küçük bir harekette bulunup en küçük bir uygunsuz söz söylemeye kalkışacak olursa, suratına pabuçlarımızla vururuz!” diyorlarmış. Yaşlı adam da “Dikkat edin! Dikkat edin!” diyerek ısrar eder dururmuş. Onlar da “Biz yapacağımızı biliriz! Yapacağımızı biliriz biz!” diye yanıt verirlermiş. Haylar oğlan da, kendi kendine “Vallahi pabuçları yüzüme çarpacaklar mı, görürüz elbet, elbet görürüz!” dermiş.

Günün birinde, evin buğday azığı tükenmiş bulunmakla, yaşlı adam oğluna “Haydi zahire pazarına gidelim de bir iki çuval buğday alalım!” demiş; ve babası oğlunun önünden yürüyerek evden çıkmışlar. İki kadın da, onların evden çıktıklarını görmek için evin damına çıkmış.

Yaşlı adam, yolda giderken elinde bulundurmak ya da boynuna asmak âdetinde olduğu pabuçlarını yanına almadığının farkına varmış ve oğluna “Çabucak eve dön de onları al, gel!” demiş.

Haylaz oğlan da, bir solukta eve dönmüş ve damda oturmuş olan babasının eşleri iki genç kadını görerek aşağıdan onlara “Babam bir görev vererek beni size gönderdi!” diye bağırmış. Onlar da “Hangi görevi?” diye sormuşlar. Oğlan “Buraya dönüp yukarı çıkarak, ikinize de istediğim kadar sarılıp öpmek görevini!” demiş. Kadınlar “Sen ne söylüyorsun, ey köpek, baban sana asla böyle bir görev vermez, yalan söylüyorsun sen, kötünün kötüsü hayta, domuz!” diye yanıt vermişler. O da “Vallahi yalan söylemiyorum!” demiş; ve “Yalan söylemediğimi de size kanıtlayacağım!” diye eklemiş. Ve olanca sesiyle uzakta olan babasına “Hey baba! Baba, baksana! Sadece tekini mi, yoksa ikisini birden mi?” diye haykırmış. Babası da alabildiğine bağırarak “İkisini de, ey sefi, ikisini de birden! Allah belanı versin senin!” diye yanıt vermiş. Oysa, sultanım efendim, yaşlı adam bu yanıtla onun iki pabucunu birden getirmesini anlatmak istiyormuş; yoksa iki karısını öpüp okşamasını değil! Kocalarının bu yanıtını duyunca, iki genç kadın birbirlerine “Haylaz yalan söylemiyormuş. Öyleyse bırakalım, babasının istediği şeyi bize yapsın!” demiş.

Ve böylece, sultanım efendim, bu pabuç hilesiyle hayta oğlan, yukarı çıkıp iki sineği ağına düşürmüş ve onlarla birlikte olağanüstü bir çarpışmaya girişmiş. Bunu izleyerek, babasına pabuçlarını götürmüştü. İki genç kadın da, o andan başlayarak “Bizimle yat, yat bizimle!” diyerek onunla sarılıp yatmaktan geri durmamışlar. Yaşlı adam da sanki gözleri körmüşçesine hiçbir şeyin farkına varmamış.

Ve işte benim öyküm de böyledir, ey muhteşem sultanım!

Şah, çalgıcıbaşının bu öyküsünü işitince, keyfinin sınırına ulaşmış ve ona taşaklarını tümüyle bağışlamış. Sonra da dört zina işleyiciye “İlkin aldatmış olduğunuz benim sadık hizmetkârımın elini öpün ve ondan af dileyin!” diyerek oradan ayrılmalara izin vermiş. Onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve soyтарыyla barışmışlar ve o zamandan sonra onunla en iyi koşullarda yaşamışlar. O da öylece yaşamış.

“Ama, kadınların ihaneti üzerine öyküler bitip tükenmez olduğundan, ben sana Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü’nü anlatmayı yeğlerim!” diyerek Şehrazad sözünü sürdürmüş.

Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü

Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'a demiş ki:

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, çok eski zamanlarda, geçmişin unutulmuş günlerinde, İran'ın kentlerinden bir kentinde, birinin adı Kasım, diğerinin Ali Baba olan iki kardeş yaşarmış. Önünde tüm adların, lakapların ve mahlasların silindiği ve ruhları tüm çıplaklığıyla, vicdanları tüm derinliğiyle gören Yüceler Yücesi ve Bahtların Sultanı Tanrı'ya övgüler olsun!

Kasım'ın ve Ali Baba'nın çok fakir, sıradan bir adam olan babaları, Tanrı'nın rahmetine sığınarak göçüp gidince iki kardeş mirastan kendilerine düşen pek az şeyi tam bir denklikle paylaşmışlar; ama, ellerindeki avuçlarındaki bu pek az varlığı yiyip bitirmekte gecikmemişler ve bir günden ötekine, kendilerini ekmeksiz katıksız bularak, burunları iyice uzamış ve yüzleri asık kalakalmışlar. İşte genç yaşlarda budalalık edip akli başında kimselerin sözlerini unutanların sonu budur!

Ama bir süre sonra, büyük oğul olan Kasım, açlıkla gövdesinin eriyip tükenmekte olduğunu görerek, kazançlı bir yaşama kavuşmanın yollarını aramış. Hırslı ve düzenbazlıkla iş tutan birisi olduğundan tanıştığı, Allah kötüyü irak eylesin, bir muhabbet tellalı kadına, binici yeteneklerini, atlayıcı horoz olarak erdemlerini ve çiftleşmedeki gücünü kanıtladıktan sonra, onun aracılığıyla iyi bir yuva sahibi, güzel yemek yapan ve harika bir vücuda sahip bulunan ve baştan aşağı mükemmel bir şey olan genç bir kızla evlenmiş. Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler olsun! Ve böylece, karısının keyfini sürmekten öte, tacirler çarşısının ortalık yerinde donanmış bir dükkânın da sahibi olmuş. Çün-

kü onun doğduğundan beri alnına yazılı bahtı buymuş. Ve işte onun durumu böyleymiş!

Ali Baba adlı ikinci oğula gelince, onunki de şöyleymiş: Doğası gereği, hırstan uzak olduğundan alçakgönüllü zevkleri varmış; azla yetiniyormuş ve hiçbir açgözlülüğü yokmuş. Böylece, odunculuk yapıyor; çalışarak ekmeğini kazandığı fakir bir yaşam sürüyormuş. Ama, her şeye karşın, katı deneylerin verdiği dersler sayesinde, kıt kanaat geçinmiş; bir kenarda bir eşek, sonra ikinci bir eşek, sonra da üçüncü bir eşek alacak kadar para biriktirmiş. Ve bunları her gün, kendisiyle birlikte ormana götürerek üzerlerine daha önceleri sırtında taşımak zorunda kaldığı odun ve çalıları yüklermiş. Ve böylece üç eşeğin sahibi olan Ali Baba, ait olduğu loncadaki fakir oduncular üzerinde öylesine bir güven uyandırmış ki, içlerinden biri kızını onunla evlendirmeyi onur saymış. Kadının ve şahitlerin önünde, kızın fakir aileden geldiği ve kocasının evine çeyiz ya da benzeri olarak hiçbir şey getiremediği göz önünde tutularak, Ali Baba'nın üç eşeği mehr olarak evlilik sözleşmesine yazılmış. Ama övülesi Tanrı sonsuza dek var olsa da, fakirlik ve zenginlik uzun süreli değildir.

Ali Baba'nın da, Tanrı'ya şükürler olsun ki, oduncuların kızı olan karısı ve Tanrı'larına şükreden aya benzer güzellikte çocukları varmış. Kentte odun ve çalı çırpı satarak elde ettikleriyle tüm ailesini dürüstlük içinde geçindirir, Tanrısından sakın bir mutluluktan başka hiçbir şey dilemezmiş.

Günlerden bir gün, ormanda, üç eşeği biraz ötesinde, sırtlarına her zamanki yüklerinin sarılmasını bekleyerek sere serpe yayılmış, otlayıp yellenirlerken, balta vuruşlarıyla sık ağaçlarla kaplı bakir bir yörede odun kesmeye uğraşan Ali Baba için talih, varlığını duyurmuş. Ama Ali Baba, yıllardan beri talihinin akışını sürdürdüğüne inanmaktan kuşku duyan birisi değilmiş. İlkin uzaktan boğuk bir gürültü duymuş; bunun gittikçe süratle yaklaşan ve çoğalıp büyüyen, sonradan kulağını yere dayayıp dinleyince, at nallarının sesi olduğunu anlamış; ve bu تنها yerde yanında yoldaş olarak sadece üç eşek bulunmasından ötürü büyük bir korkuya kapılmış. Tedbirliliği ona, hiç beklemeksizin bir tepeciğin üstünde yükselen ve bütün ormana egemen olan

yüksek bir ağaca çıkmasını esinlemiş. Böylece dalların arasına yerleşip saklanarak olup bitenleri anlama imkânı bulmuş.

Böyle yaptığı da iyi olmuş! Çünkü, daha ağaca yeni tırmanmışken, müthiş surette silahlanmış bir atlı topluluğunun, tırs bir gidişle, kendi bulunduğu tarafa doğru geldiğinin farkına varmış. Ve kara yüzlerine, taze bakır renkli gözlerine, iki karga kanadı gibi ortasından yana açılmış kara sakallarına bakınca, bunların haydut taifesinden ve yol kesenlerin en nefret uyandıncı türünden kişiler olduğundan kuşku duymamış.

Bunlar, Ali Baba'nın eğilip görünmeksizin yöreyi gördüğü kayalık tepeciğin iyice yanına yaklaşıncı, dev yapılı reislerinin bir işareti üzerine yere atlayıp dizginlerini çözerek, her biri, atlarının boyunlarına, eyerlerinin ardında bulunan yem torbalarını geçirmiş ve onları yularlarından yöredeki ağaçlara bağlamışlar. Sonra heybelerini çözmüş ve bunları kendi omuzlarına yüklemişler. Bu heybeler çok ağır olduğundan, haydutlar onların ağırlığı altında eğilerek yürüyorlarmış.

Ve bunların hepsi bulunduğu ağacın altından düzen içinde geçerlerken, Ali Baba onları sayarak, ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış. Bunlar, böylece sırtları yüklü tepeciğin dibinde bulunan büyük bir kayanın önüne gelip düzgün bir sıra halinde orada durmuşlar. Sıranın başında bulunan reisleri de, bir an için ağır heybesini yere koymuş, tüm gövdesiyle kayanın karşısında dikilmiş ve yankı uyandıran bir sesle, bakışlar için görünmez olan birine ya da bir şeye seslenerek "Açıl susam açıl!" diye haykırmış. Ve hemen kaya ağır ağır açılmış.

O zaman, haramilerin reisi, ilkin önünden geçip adamları içeri girsin diye kayadan biraz uzaklaşmış. Hepsi tümüyle içeri girince, heybesini yeniden yüklenmiş ve sonuncu olarak içeri girmiş. Sonra, yanıt almaksızın komut veren bir sesle "Kapan susam

kapan!” demiş. Kaya da, haydudun büyülemesi onu hiç bölmemiş gibi, sihirli ibarenin söylenmesiyle sıkı sıkıya kapanmış.

Bunu gören Ali Baba, içinden, buna çok şaşırılmış ve kendi kendine “İnşallah, büyücülük bilimleriyle beni çekildiğim yerde bulmasınlar ve de bulunca boyumu enime katmasınlar!” demiş. Ve çalılıkta özgürce oynaşıp duran eşeklerinin verdiği tedirginliğe karşın, en küçük bir hareket yapmaktan kaçınmış.

Kırk haramiye gelince, Ali Baba’nın içine girip kaybolduklarını gördüğü mağarada epeyce uzun bir süre kaldıktan sonra, sanki uzaktan duyulan gökgürültüsüne benzer yeraltından gelen seslerle ortaya çıkacaklarının belirtisini vermişler. Sonunda kaya açılmış ve başlarında reisleri ve ellerinde boş heybeleri olduğu halde kırkı da dışarı çıkmış. Bunların her biri kendi atının yanına dönmüş ve yem torbalarını eyerlerinin ardına astıktan sonra üzerlerine atlamışlar. O zaman reisleri mağaranın ağzına doğru dönmüş ve yüksek sesle “Kapan susam kapan!” ibaresini yüksek sesle haykırmış. Kayanın iki yansı yeniden birleşmiş ve hiçbir aralık bırakmaksızın kaynaşmış. Hepsi birden zift suratları ve domuz sakallarıyla, yeniden geldikleri yolu tutmuşlar. İşte bunların durumu böyleymiş.

Ali Baba’nın durumuna gelince, Tanrı kismetleri dağıtırken onun payına düşen tedbirlilikle, tüm arzusu bir an önce eşeklerinin yanına dönmek olduğu halde, bir süre daha gizlendiği yerde kalmış. Çünkü kendi kendine “Bu korkunç haramiler, mağaralarında bir şey unutmuş olup da ansızın geriye dönerlerse, pekâlâ buracıkta beni bulabilirler! İşte o zaman, ya Ali Baba, böylesine güçlü kişilerin yollarına çıkmanın, senin gibi zavallı bir fakir için neye malolacağını görürsün!” demiş. Böyle düşünerek Ali Baba korkunç atlılar ufukta kayboluncaya kadar onları gözleriyle izlemekle yetinmiş. Ve onlar gözden kaybolduktan sonra ve tüm orman yeniden güvenli bir sessizliğe bürününce, ağaçtan inmeye karar vermiş; yine de binbir ihtiyatla sağa sola bakınarak ve bir daldan bir aşağıdaki dala atlayarak yere inmiş. Yere inince, Ali Baba, söz konusu edilen kayaya doğru yavaş yavaş, parmaklarının ucuna basarak ve soluğunu tutarak ilerlemiş. İlk önce tüm serveti olan ve çocuklarının ekmeğini kazandıran eşeklerini görmek ve onlar hakkında güven duymak isti-

yormuş. Ama ağacın üzerinden bütün o görüp işittikleri yüreğinde görülmedik bir merak tutuşturmuş bulunuyormuş. Zaten, onu dayanılmaz biçimde bu serüvene iten de onun bahtıymış.

Böylece, kayanın önüne gelen Ali Baba, onu yukarıdan aşağı gözden geçirmiş ve yüzeyinin dümdüz ve bir iğnenin ucunun girebileceği kadar bile aralıktan yoksun bulunduğunu görmüş. Ve kendi kendine “Bununla birlikte kırk harami buradan içeri girdi; ve kendi gözlerimle onların içerde kaybolduklarını gördüm! Ya Allah! Ne şaşılacak şey! Benim bilmediğim türlü türlü tılsımlarla korunan bu mağaraya ne yapmaya girdiklerini kim bilir!” demiş. Sonra “Vallah! Ben yine de açılış ve kapanışta söylenen ibareyi iyice aklımda tuttum! Sırf anlamak için, deneyeyim bakayım, acaba o korkunç dev kılıklı haydudun ağzından çıkmakla gösterdiği erdemi, aynı sözler, benim ağzımdan çıkınca da gösterecek mi?” diye düşünmüş. Ve eski ödleliğini unutarak; ve de talihinin sesine kapılarak, oduncu Ali Baba, kayaya doğru dönmüş ve “Açıl susam açıl!” demiş. Ve pek güvenle söylenmemiş olan bu iki tılsımlı sözcük ağzından çıkar çıkmaz, kaya yarılarak geniş biçimde açılmış. Ama Ali Baba da, müthiş bir korkuyla, sırtını bütün bunlara çevirip bacaklarını rüzgâra vermek istemiş; ama bahtının kudreti onu, açılan yerin önünde mıhlamış ve içeri bakmaya zorlamış. İçeride karanlık ve korkunç bir mağara görecektir yerde, önünde, aynı taştan yapılmış üstü kubbe şeklinde oyulmuş aynı düzeyde ve ışığını tavanına açılmış köşeli yarıklardan geniş biçimde sağlayan bir salona açılan bir dehlizin belirmediğini görerek şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Bunun üzerine bir ayağını ileri atıp öbürünü atıp atmamak için düşündükten sonra, ilk bakışta korkunç bir yanı görülmeyen bu yere girmeye karar vermiş. Ve Tanrı’nın rızasını sağlamak için kullanılan “Bağışlayan, Esirgeyen Tanrı’nın adıyla!” sözcüklerini telaffuz ederek yüreklenmeyi tamamlamış; ve artık titremeksizin kubbeli salona kadar ilerlemiş. Oraya ulaşır ulaşmaz, kayanın iki parçasının gürültü çıkarmaksızın birleştiğini ve giriş yerini tümüyle kapadığını görmüş; bununla birlikte ve cesaretle sebat onun gücünü oluşturmadağı halde bu, onu tedirginliğe uğratmamış. Ve de, artık sihirli ibare sayesinde, önünde bütün kapıların kendiliğinden açılacağını düşünmüş. Ve kendini, tüm rahatlığıyla, gözünün önünde beliren şeylere bakmaya terk etmiş.

Tüm duvarlar boyunca, kubbeye kadar yığılı, bir dolu değerli malın, ipek ve işlemeli kumaş balyalarının, erzak çuvallarının, gümüş para ya da gümüş külçelerle doldurulmuş ve yine altın dinarlar ve altın külçeleriyle dolu sandıkların birbirini izleyerek ve almaşık olarak sıralandığını görmüş. Sanki bütün bu sandık ve çuvallar toplanmış serveti içermeyi yetmiyormuş gibi, yerlerde de altınlar, mücevherler, kuyum işleri görölüyormuş; öyle ki insan herhangi bir cevahire çarpmadan ya da gıcır gıcır altın dinarlara değmeden ayağını nereye basacağını bilemiyormuş. Yaşamı boyunca altının gerçek rengini bilmemiş ve de sesini bile duymamış olan Ali Baba da, bütün bunları görerek şaşkınlığın sınırında şaşırmış. Orada rasgele yığılmış hazineyi ve pek az kısmıyla bile bir şahın sarayının harika şekilde donatılabileceği sayısız süs eşyasını görünce, kendi kendine, bu mağaranın yıllardır değil, yüzyıllardır, Babil yağmacılarının ardılı hırsızlara ve de hırsız kuşaklarına depo ve aynı zamanda sığınak oluşturduğunu düşünmüş.

Ali Baba bu şaşkınlığından kurtulup bir parça kendisine gelince, kendi kendine “Vallahı, ya Ali Baba, işte bahtın sana ak yüzüyle görünüyor ve eşeklerinin ve odun yığınının yanından alıp Süleyman’ın ve İki Boynuzlu İskender’in bile görmediği şekilde bir altın deryasına atıyor! Birdenbire sihirli ibareleri öğretiyor ve onların erdeminden yararlandın ve de kayanın ve efsanevi mağaranın kapılarını açtın, ey kutsanmış oduncu! Bu, Nasip Dağıtan’ın, haydut ve harami kuşaklarının suç işleyerek topladığı servetin hakimi yapmak için sana sağladığı büyük bir lütuftur. Bütün bunlar olmuşa, bundan böyle ailenle birlikte güvenlikte olasın, hırsızlık ve soygunla ele geçirilmiş altını hayırlı maksatlar için kullanasın diye olmuştur!” demiş.

Bu şekilde düşünerek vicdaniyla barış sağladıktan sonra, fakir Ali Baba, erzak torbalarından birine doğru eğilmiş. İçerisini boşaltmış ve onu, gümüşe ve diğer değerli eşyaya bağlanmaksızın, sadece altın dinarlarla ve paraya dönüştürülmesi kolay diğer altın parçalarıyla doldurmuş. Torbayı omuzlarına almış ve dehlizin ucuna kadar taşımış. Sonra yeniden kubbeli salona dönmüş, aynı tarzda ikinci bir torbayı, üçüncü bir torbayı ve de üç eşeğinin güçten düşmeden taşıyabileceğini düşündüğü kadar daha birçok torbayı doldurmuş. Bu iş bitince, mağaranın girişi-

ne doğru dönmüş ve “Açıl susam açıl!” demiş. O anda kayalık kapının iki kanadı tüm genişliğiyle açılmış. O da torbaları, üstlerini dallarla örtüp içindekileri ustaca gizlemeye özen göstererek eşeklere yüklemiş. Bu işi bitirince de kapanış ibaresini söylemiş ve kayanın iki yarım parçası hemen birleşmiş.

Bunun üzerine Ali Baba, altın yüklü eşeklerini, saygı dolu bir sesle onları yüreklendirerek ve kesinlikle her zaman ayaklarını sürüdüklerinde onlara yönelttiği gibi lanetler ve yankı uyandıran küfürler savurmaya başlar. Çünkü Ali Baba, tüm eşek sürücüler gibi hayvanlarını “Dinini bellediğimin!” ya da “Kız kardeşinin örekesi” veya “İbnenin oğlu” ya da “Orospu çocuğu” gibi tanımlamalarla donatıyorsa da, bunları kesinlikle onlara hakaret olsun diye değil –çünkü onları çocukları gibi severmiş– sadece onları yola getirmek için söylemiş. Ama bu kez, üzerlerinde bir sultanın hazinesinde bulunamayacak kadar çok altın taşırken, doğrusu, onlara böylesi tanımlamalar uygulamanın yakışık almayacağını sanıyormuş. Böylece hayvanları aceleyle getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

Böylece hayvanları aceleyle getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar. Evlerinin önüne gelince, Ali Baba, kapıyı ardındaki iri tahta kolla kapalı bulmuş; ve kendi kendine “Acaba sihirli ibarenin erdemini bunun üzerinde de denesem mi?” diye düşünmüş; ve “Açıl susam açıl!” demiş. Hemen kapı, ardındaki kol kalkarak, sonuna kadar açılmış. Ali Baba da, gelişini başka türlü bildirmeksizin, eşekleriyle evinin küçük avlusuna girmiş. Kapıya doğru dönerek “Kapan susam kapan!” demiş. Kapı kendi üzerinde dönerek ve gürültü çıkarmadan kolu düşerek kapanmış. Ali Baba, böylece, kendisine, kırk haraminin ürkütücü yüzlerinden ve reislerinin vahşi görünümünden kaynaklanan geçici bir heyecandan başka bir sıkıntıya mal olmayan gizemli bir güce bağlı eşsiz bir sırrın, bundan böyle kendi elinde bulunduğu inanınmış.

Ali Baba'nın karısı, eşekleri avluda, Ali Baba'yı da onların yükünü indirirken görünce, şaşarak ve avuçlarını birbirine çarparak koşup gelmiş ve "Ey âdem, kendi elimle kolunu indirerek kapattığım kapıyı nasıl açabildin? Tanrı'nın adı cümlemizin üstüne olsun! Ve şu Allah'ın gününde, bu kocaman torbalarla, evde hiç görmediğin kadar ağırlıkta neler yükleyip getirdin?" diye haykırmış. Ali Baba da, ilk soruya yanıt vermeksizin "Bu torbalar size Tanrı'dan geliyor, ey karı. Ama sen, beni, kapıyla, kapının kolu üzerine sorularla sıkıştırıp duracağına, gel de torbaları eve taşıyama yardım et!" demiş. Ali Baba'nın karısı da, merakını yatıştırarak eşeklerin sırtındaki torbaları birer birer evin içine taşımak ve boşaltmak için ona yardıma koşmuş. Ve bunları her yoklayışında, içlerinde para olduğunu ve bunların eski bakır paralar ya da bunlara benzer bir şeyler olduğunu düşünmüş. Bunu düşünmesi, her ne kadar eksik ve gerçeğin epeyce altında da olsa, ruhunu büyük bir tedirginliğe sokmuş. Sonunda kocasının haramilerle ya da benzerleriyle ortaklık kurduğuna inanmış; yoksa, parayla bunca ağırlaşmış torbaların varlığı nasıl açıklanabilirmiş? Böylece tüm torbalar içeriye taşınınca, iki eliyle yanaklarını dövmüş ve "Vay başımıza gelenler! Çocuklarımız çaresiz mahvolacak! İdam seh-pası paklar bizi!" diye haykırmaya başlamış.

Karısının haykırışları ve sızlanmalarını işiten Ali Baba, öfkenin sınırına ulaşmış ve ona "Allah belanı versin, lanet olası! Niye böyle baykuş gibi ötüp duruyorsun? Ve de neden haydutlara verilecek cezaları üstümüze çekmek istiyorsun?" diye haykırmış. O da "Ey amcamın oğlu, felaket evimize bu torbalarla giriyor. Yaşamım senin üzerine olsun! Yeter ki, çabucak bunları eşeklere yükleyerek buradan taşı! Çünkü yüreğim onların evde bulunmasıyla huzursuz oluyor!" demiş. O da "Allah beyinsiz kadınların belasını versin! Görüyorum ki, ey amcamın kızı, benim bütün bu torbaları çaldığımı düşünüyorsun sen! Pekâlâ, aldanıyorsun işte! Haydi gözlerini kurut, çünkü bunlar bize, bugün ormanda beni bahtımla karşılaştıran Kısmet Dağıtıcı'dan gelmektedir. Zaten bu rastlaşmanın nasıl olduğunu torbaları boşaltıp içindekileri gösterdikten sonra sana anlatacaktım!" diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, torbaları ucundan tutarak birer birer hasırın üstüne boşaltmış. Ve altın kitleleri, binlerce ışık saçarak odun-

cunun fakir odasında cınlamalarla yığılmış. Ali Baba da, karısının gözlerinin bu görünümle kamaştığını görmekle mağrur, altın yığınlarının üstüne oturmuş ve bacaklarını altına kıvrarak ona “Şimdi iyi dinle, kadın!” demiş; ve serüvenini başından sonuna kadar hiçbir ayrıntıyı atlamadan ona anlatmış.

Ali Baba’nın karısı bu serüvenin öyküsünü işitince, yüreğindeki korkunun yerini büyük bir sevincin aldığını hissetmiş; yüreği ferahlamış ve içi ışıdamış ve “Ey süt beyazı gün, ey beyazın beyazı gün! Bu yol kesen kırk haydudun kötü yoldan elde ettikleri malları evimize yollayan ve böylece yasal olmayanı yasal hale koyan Tanrı’ya şükürler olsun! Kısmet Dağıtıcı cömerttir!” demiş.

Ve o an ve o saatte ayağa kalkmış ve altın yığını karşısında topukları üzerine oturarak sayısız dinarları birer birer saymaya koyulmuş. Ama Ali Baba gülererek ona “Sen ne yapıyorsun, ey zavallı? Bütün bunları saymayı nasıl düşünebilirsin? İyisi mi sen kalk, bütün bu altını mümkün olduğu kadar çabuk gömebilmek ve böylece izleri ortadan yok etmek için, mutfağımıza bir çukur kazmama yardım et. Yoksa üzerimize komşuların ve kolluk görevlilerinin açgözlülüğünü çekeriz!” demiş. Ama Ali Baba’nın karısı her şeyin düzenli olmasını sevdiğinden ve de o kutsal günde kendilerine bağışlanan zenginliğin miktarı üzerinde tam bir fikir edinmek istediğinden “Yo, vallahi! Bu altını sayma işini daha fazla geciktirmek istemiyorum. Onları gömmeden önce hiç değilse tartıp ölçmeliyiz! Bundan dolayı senden, ey amcamın oğlu, komşulardan tahtadan yapılma bir ölçü aramam için zaman bağışlamanı diliyorum. Sen çukuru kazarken ben de onları ölçerim. Ve böylece onları bilinçli olarak gereğince harçayabilir ve gerisini çocuklarımıza bırakırız!” diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, böylesine bir önlem kendisine tam anlamıyla gereksiz görünse de, ikisi için de bunca mutlulukla dolu olan bir sırada, karısına karşı çıkmak istememiş ve ona “Öyle olsun! Ama çabuk git ve geri dön, özellikle de sırrımızı saklamaya ve kimseye en küçük bir şey söylememeye dikkat et!” demiş.

Bunun üzerine, Ali Baba’nın karısı sözü edilen ölçüyü bulmaya gitmiş ve bunun en kısa yolunun evleri oradan pek uzakta bulunmayan Ali Baba’nın kardeşi Kasım’ın karısına başvurmak olacağını düşünmüş. Ve evlerine parasız, çevresiz oldukları için

ne fukara Ali Baba'yı ne de karısını yemek yemeye çağırarak kadar değerli bulmuş; hatta onlar için fakirden bile fakirlerin çocuklarına satın aldıkları bir avuç haşlanmış nohutu da çok görmüş olan Ali Baba'nın zengin ve kibirli kardeşi Kasım'ın karısının yanına gitmiş. Nezaket icabı selam verilip alındıktan sonra, kadın, ondan, bir süre için kendisine tahta ölçüyü ödünç vermesini rica etmiş.

Kasım'ın karısı bu ölçü sözcüğünü işitince, son kertede şaşır-
mış; çünkü Ali Baba ile karısının çok fakir olduklarını biliyormuş
ve başkaları, günlük ya da haftalık tahıllarını tahılçıdan almakla
yetinirken, tahıl erzakını ancak büyük miktarlarda edinenlerin
kullanmaya yöneldikleri bu aleti, yakınlarının ne yolda kullanaca-
ğını anlayamamış. Böylece, başka koşullarda, herhangi bir neden
bularak hiç tereddüt etmeden talebi reddedecekken; bu kez,
kendi merakını doyumak için, bu fırsatı kaçırmak istememiş. Ve
ona "Tanrı başınızda lütuflarını arttırsın! Ama, ey Ahmed'in anası,
ölçünün büyüğünü mü, küçüğünü mü istiyorsun?" demiş. Kadın
da "Küçüğü olsa daha iyi olur, hanımım!" diye yanıt vermiş.
Kasım'ın karısı da söz konusu ölçüyü bulmaya gitmiş.

Oysa bu kadın boşu boşuna, bir orospu dölyatağının ürünü
olarak dünyaya gelmemiş imiş; Allah, bu türden ürünlere lütufla-
rını esirgesin ve her türlü düzenbazı kahretsin! Çünkü, ne pahası-
na olursa olsun, fakir yakınlarının hangi türden bir tahılı ölçmek
istediklerini anlamak isteyerek, orospu çocuklarının her zaman
parmakları arasında bulunan hilelerden birine baş vurmuş; ve ger-
çekten, bir parça içyağı alarak, ustalıkla bu avadanlığın alt yanına
sürmüş. Sonra akrabasının yanına dönmüş ve ondan, beklettiği
için özür dileyerek ölçüyü kendisine teslim etmiş. Ali Baba'nın
karısı da nasıl teşekkür edeceğini bilmeyerek çabucak evine dön-
müş. Ölçüyü altın yığınının ortasına koyarak işe başlamış. Ölçüyü
doldurup boşaltıyor ve her boşaltmadan sonra, bir kömür parça-
sıyla duvara bir çizik çekiyormuş. İşini bitirdiğinde; Ali Baba da,
kendi bakımından, mutfaktaki çukur kazma işini bitirerek içeri
girmiş. Karısı ona, sevinçten coşarak, duvardaki kömür çiziklerini
göstermiş ve altınları gömmeye işini ona bırakarak, ölçüyü çabu-
cak Kasım'ın sabırsız karısına geri vermeye gitmiş. Ama zavallı,
hayınlıkla sürülen içyağı sayesinde ölçünün altına bir altın dinarın

yapıştığını bilmiyormuş. Ölçüyü orospu çocuğu zengin eltisine geri vermiş ve de çok teşekkürler ederek ona “Ölçüyü hemen geri getirdim; çünkü bir kez daha başvurduğumda hakkımdaki iyi düşüncelerini yitmiş görmek istemem!” demiş. Ve çekip yoluna gitmiş. İşte Ali Baba’nın karısının durumu böyleymiş!

Kasım’ın hilebaz karısına gelince, tahta ölçüyü geri getiren akrabasının sırtını çevirdiğini görür görmez, hemen ölçünün altına bakmış. Ve orada herhangi bir bakla, arpa ya da yulaf tanesi yerine bir altın dinar görünce şaşırıp kalmış. Yüzünün cildi safran, gözlerinin rengi zift gibi olmuş. Kıskançlık ve kimeren bir hırs yüreğini bürümüş. Ve “Evleri başlarına yıkılsın! Ne zamandan beri bu sefiller altını böyle ölçüyle, teraziyle tartıyor olmuşlar?” diye haykırmış. İçindeki tarifsiz öfkeye kapılarak kocasının dükkândan dönüşünü bekleyememiş; ve çabucak eve gelmesi için hizmetçisini onu bulmaya yollamış. Kasım, nefes nefese evin eşliğini aşar aşmaz, onu, yaramaz bir çocuğu bir şeyler yaparken yakalamış gibi öfkeli haykırışlarla karşılamış.

Sonra, bu fırtına altında kendisini toplamaya fırsat vermeksizin, söz konusu dinarı burnuna sokmuş ve ona “Bunu görüyorsun, değil mi? O sefillerin kalıntısı bu! Ah, sen kendini zengin say daha! Kardeşinin sadece üç eşiği varken, sen ‘Dükkânım var, müşterilerim var’ diye övün dur! Aldanıyorsun, ey şeyh! Ali Baba dediğin çalı çırpı toplayıcısı, şu çökük karınlı, şu beş para etmez herif, senin gibi parayı saymakla yetinmiyor, ölçüyor parayı! Vallahi de ölçüyor, tıpkı tahılcı tahılını ölçer gibi!” diye haykırmış.

Ve bir söz, haykırış ve bağırıp çağırma kasırgası içinde meseleyi ona açmış; ve Ali Baba’nın şaşkınlık verici servetini keşfetmek için kullanmış olduğu düzeni açıklamış. Ve “Hepsi bu kadar değil, ey şeyh! Şimdi senin fakirmiş gibi görünen, aslında ölçülerle değerlendirdiği kucak dolusu altına sahip olan o sefil, o ikiyüzlü alçak kardeşinin servetinin kaynağını bulmak sana düşüyor!” diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyan Kasım, kardeşinin servetinin gerçekliğinden kuşku duymamış. Ve ana baba bir kardeşinin artık hiçbir ihtiyacı bulunmadığını öğrenerek kıvanç duyacak ve mutluluğuna sevinecek yerde, ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin patladığını sanmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin patladığını sanmış. Hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış ve kardeşinin evine koşup görülecek şeyi kendi gözleriyle görmek istemiş.

Ali Baba'yı, altınlarını gömme işini bitirmiş, kazma hâlâ elinde olduğu halde bulmuş. Yanına selamsız sabahsız, adını ve sanını bile anmaksızın, hatta zengin orospu kızıyla evleneli beri bu yakınını unutmuş olduğundan, ona kardeşçe bile davranmaksızın, kendisine "Demek, ey eşekçilerin babası, altınları toplar da bizden gizlersin ha? Peki, öyleyse fakir ve sefil gibi davranmaya ve halkın önünde dilenci gibi görünmeye devam et; sonra da, bitli ve tahtakurulu evinde tahılçı tahılını ölçer gibi altın ölç!" demiş.

Bu sözleri duyunca Ali Baba, cimri ya da çıkarıcı olduğundan değil; ama kardeşinin ve kardeşinin karısının kötülük ve açgözlülüğünden dolayı sıkıntı ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; ve "Tanrı senin üzerine olsun! Senin neyi kastettiğini pek anlamadım. İyisi mi ne demek istediğini çabucak açıkla; ben de yıllardan beri aramızdaki kan bağıını unutup yüzünü benden ve çocuklarımdan çevirmiş olmana karşın senin hakkında iyiniyeti göstermekte kusur etmeyeyim!" demiş.

Bunun üzerine buyurgan Kasım "Bütün bunlar söz konusu değil, Ali Baba! Söz konusu olan, benden gizlediğin bir servetin olduğu halde bana karşı bilmezlikten gelmendir!" demiş. Ve ona, üzerinde hâlâ içyağı izi bulunan altını göstererek ve yandan yana bakarak "Ey hilebaz! Ambarında buna benzer kaç ölçek dinarın var? Ve de, ey ailemizin utancı, bunca altını nereden çaldın, söyle!" demiş. Sonra birkaç sözcükle, karısının kendilerine ödünç verdiği ölçeğin altına nasıl içyağı sürdüğünü ve bu altın paranın oraya yapışmış olarak nasıl bulunduğunu açıklamış.

Ali Baba, kardeşinin bu sözlerini işitince, ne denli bir hata yapılmış olduğunu ve bunun artık onarılamayacağını anlamış. Ve de ona uzun boylu soruşturma yaptırmaksızın ve sırrını keşfettiğini anlamasından ötürü kardeşine karşı en küçük bir

şasıırma ve üzüntü alameti göstermeksizin “Tanrı cömerttir, kardeşim! Nimetlerini daha arzumuzu belirtmeden bize gönderir! Övgüler olsun ona!” demiş. Ve kendisine, tüm ayrıntılarıyla, sihirli ibareyi zikretmeksizin, ormanda geçirdiği serüveni anlatmış. Ve “Bizler, kardeşim, aynı ana babanın çocuklarıyız! Bundan dolayı bana ait olan, sana ait demektir. Ve eğer kabul etmek lütfunu benden esirgemezsen, mağaradan getirdiğin altının yarısını sana vereyim!” diye eklemiştir.

Ama açgözlülüğü yüreğini saran karanlık kadar koyu olan kötü Kasım “Tamam! Tamam! Senin dediğin gibi olsun! Ama aynı zamanda, canım çekerse, kayalıktan içeriye de nasıl gireceğimi bana söylemeni istiyorum. Ve de bu konuda sakın beni kandırmaya kalkma! Yoksa, gider seni hırsızların suç ortağı olarak kollukçulara ihbar ederim! Bu durumda da kaybeden sadece sen olursun!” diye yanıt vermiş.

O zaman iyi yürekli Ali Baba, böyle bir ihbar söz konusu olursa, karısının ve çocuklarının başına gelebilecekleri düşünerek kaba ruhlu bir kardeşin tehditlerinden korkmaktan çok, uysal doğasının itişile kapıların açılması için de, kapanması için de geçerli olan üç sihirli sözcüğü ona açıklamış. Ve Kasım, tek bir teşekkür sözcüğü bile etmeden, hazinenin altınlarına sırf kendisi sahip olmak kararıyla onu birdenbire terk etmiş.

Ertesi sabah, şafaktan önce, ilk seferinde elde edecekleriyle doldurmayı niyet ederek, büyük sandıklar yüklü on katın önüne katıp ormana doğru yola çıkmış. O sırada bile, bir kez mağarada biriktirilmiş erzak ve zenginlikleri iyice belirledikten sonra, daha fazla katırla, hatta gerekiyorsa bir deve katarıyla, ikinci bir sefer yapmaya kararlıymış. Ve Ali Baba’nın iyiniyetle yaptığı rehberlik önerisini, kendisi ve kahpelik ürünü karısı iki çift kuşkulu bakışla sertçe reddetmiş; ama onun dediklerine her noktada uymuş.

Hemen, üzerinde büyük bir ağacın bulunduğu tepeye göre mevkiini saptadığı ve dümdüz görünümüyle öteki kayalar arasından ayırt ettiği kayanın ayak ucuna gitmiş. Ve iki kolunu kayaya doğru kaldırarak “Açıl susam açıl!” demiş. Ve birdenbire kaya ortasından ikiye ayrılmış. Katırlarını ağaçlara bağlamış bulunan Kasım da, giriş yeri hemen üzerine açılan mağaraya

dalmış ve gerekli sözlerle kayanın kapanmasını sağlamış. Oysa, orada kendisini neyin beklediğini bilmiyormuş.

İlkin, orada bunca zenginliğin, yığınla altının ve biraraya getirilmiş mücevherin bulunduğunu görerek gözleri kamaşmış. Bu efsanevi hazinenin sahibi olma arzusu onu sarmış. Bütün bunları taşımak için sadece bir deve kervanı değil, Çin sınırından İran'a kadar yolculuk eden tüm develerin getirilmesi gerektiğini anlamış. Ve kendi kendine, bir sonraki gelişinde, gerçek bir ganimet seferi düzenlemek için gerekli önlemleri alacağını tekrarlayarak, bu defa, sadece on katırla taşınabilecek kadar altın sağlamakla yetinmiş. Ve bu iş bitince, kapı oluşturan kayanın yanına götüren dehlize yeniden dalmış ve "Açıl arpa açıl!" diye haykırmış.

Çünkü şaşkın Kasım, zihnini bu hazinenin bulunuşuna kapırdığından, söylenmesi gereken sözcüğü tümüyle unutmuş. Bu da onun çaresiz felaketi olmuş. Birçok kez "Açıl arpa açıl!" demiş. Ama kaya kapalı kalmış. Bu kez "Açıl yulaf açıl!" demiş. Kaya yerinden kıpırdamamış.

O zaman "Açıl bakla açıl!" demiş. Ama hiçbir yankı ortaya çıkmamış.

Ve sabrı tükenen Kasım, tek bir solukta "Açıl çavdar açıl! Açıl darı açıl! Açıl nohut açıl! Açıl mısır açıl! Açıl kara buğday açıl! Açıl buğday açıl! Açıl pirinç açıl! Açıl burçak açıl!" diye haykırmış. Ama granit kaya kapalı kalmış. Kasım da duygusuz kayanın önünde, ibareyi unutup orada kapalı kaldığından, korkunun sınırına ulaşmış ve dünya kurulalı beri Tanrı'nın bereketli elinin tarlalara serptiği bütün tahıl türlerinin ve bütün tanelerin isimlerini sıralamış. Ama kaya yerinden oynamamış. Çünkü Ali Baba'nın alçak kardeşi, bütün bu tahıllar içinde bir tekini, tılsımın erdemlerinin bağlı bulunduğu gizemli susamın adını unutmuş bulunuyormuş.

İşte, böylece, er ya da geç, çoğu zaman daha sonra olmaksansa daha önce, talih, gücü sınırsız Tanrı'nın buyruğuyla kötünün belleğini kör eder, tüm zihin açıklığını ve görme ve işitme yeteneklerini ondan alır. Çünkü, kutsamalar ve en seçkin selamlar üzerine olası Peygamber, kötülerden söz ederken "Tanrı onlardan görme verisini geri alır, onu karanlıklarda el yordamıyla yürümeye terk eder; ve artık kör, sağır ve dilsiz olarak adımları

üzerinde geri dönemez olurlar!" demiştir. Ve Tanrı'nın elçisi, Allah en iyi lütuflarını ona bağışlasın, şunları da söylemiştir: "Onların kalpleri ve kulakları Tanrı'nın mührüyle mühürlenmiştir, gözleri de bir bağla sarılmıştır. Onlar için büyük bir ceza saklı tutulmuştur!"

Böylesine kötü bir olayın başına geleceğini beklemeyen kötü yürekli Kasım, erdemli ibarenin aklına gelmediğini görerek, onu bulmak için, başını her yana doğru, boşu boşuna silkelemeye başlamış; çünkü tılsımlı ibareyi bir türlü belleği ortaya çıkaramıyormuş. O zaman korkunun ve kudurmanın pençesinde, altın dolu torbaları orada bırakmış; bir çıkış yolu arayarak mağarada her doğrultuda koşmaya başlamış. Ama, her yanda düzgün granit kaya bölmelerinden başka şey bulamayarak umutsuzluğa kapılmış. Ve bir vahşi hayvan ya da kudurmuş bir deve gibi, salya ve kandan oluşmuş bir köpükle köpürmüş. Ve umutsuzluktan parmaklarını ısırması. Ama onun bütün cezası bu olmamış; çıkacak kanı hâlâ duruyormuş. Onun da çıkması pek gecikmemiş.

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri dönmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri gelmişler. Orada, ağaçlara bağlanmış olan büyük sandıklar yüklü on katını görmüşler. Reislerinin bir işareti üzerine hemen şiddetle kılıçlarını kınlarından çıkararak atlarını dolu dizgin mağaranın girişine doğru sürmüşler. Toprağa ayak basarak katırların sahibi olabilecek kişiyi kayaların yöresinde aramaya başlamışlar. Ama araştırmaları bir sonuca ulaşmadığından, reisleri mağaranın içine girmeye karar vermiş. O zaman kılıcını görünmez kapıya doğru kaldırarak tılsımlı sözleri söylemiş. Kaya da ters yönlerde doğru kayarak ikiye ayrılmış.

Bu sırada, atların kişnemesini ve haramilerin şaşkınlık ve kızgınlık haykırışlarını işitmiş bulunan içerdeki Kasım, artık çaresiz bir ölümle karşılaşacağını anlamış. Yine de, canı kendi-

si için değerli olduğundan, onlardan korunmaya çalışmış. Ve ilk fırsatta dışarıya sıçramak için bir köşeye sokulmuş. Ve de “Susam” sözcüğü söylenir söylenmez iştirip belleğinin nankörlüğüne lanetler savurmuş ve kapının açıldığını görür görmez, başı önünde, bir koç gibi dışarı atılmış. Bunu öylesine bir şiddetle ve hiçbir şeyi ayırt etmeden yapmış ki, tam da kırk haramilerin reisine çarpmış ve onu boylu boyunca yere devirmiş. Ama, yere düşerken, korkunç dev, Kasım’ı da birlikte düşürmüş; ve bir elini ağzına, ötekini de karnına daldırmış. Aynı anda, öteki haramiler yardıma koşarak tüm güçleriyle saldırganı yakalamışlar ve kılıçlarıyla rasgele vurmuşlar. Böylece, göz açıp kapayıya kadar geçen zamandan da az bir zamanda, Kasım’ın kolları, bacakları, kafası ve gövdesi birbirinden ayrılmış ve kelime-i şahadet getiremeden ruhunu teslim etmiş. Çünkü onun bahtı böyleymiş. Sonu da böyle olmuş.

Haramilere gelince, kılıçlarının kanını sildikten sonra, mağaralarına girmişler ve orada, çıkış yerinin yakınında Kasım’ın hazırladığı torbaları görmüşler. Değerli eşyayı çabucak doldurdukları torbalardan boşaltmışlar ve eksilen ve Ali Baba’nın taşımış olduğu miktarların farkına varmamışlar. Sonra danışmada bulunmak üzere çepeçevre oturmuşlar. Olay üzerinde uzun boylu tartışmışlar. Fakat Ali Baba’nın onları nereden gözetlemiş olduğunu bilmediklerinden, mağaralarına nasıl girildiğini anlamamışlar ve nedenini bulamayacakları bir sorun üzerinde uzun boylu düşünmeyi terk etmişler. Yeni edindikleri malları oraya bıraktıktan ve biraz dinlendikten sonra, yolları kesmek ve kervanları yağmalamak üzere mağaralarından çıkıp atlarına binmişler. Çünkü bunlar, uzun boylu nutuklar çekmeyi ve laflamayı sevmeyen eylem adamlarıymış. Ama zamanı gelince yine onlara döneceğiz!

Bütün bunların sonunda ne olduğuna gelince, o da şöyle! İlk Kasım’ın karısı! Ah bu alçak kadın! Zaten başına gelene layık olsa da, kocasının ölümüne neden olan o olmuş. Çünkü yapıştırıcı içyağını bulan bu kadının hayınlığı, sonuçtaki boğazlanmanın başlangıcı olmuş. Böylece, kocasının kısa bir süre sonra döneceğinden kuşku duymayan kadın, bunu kutlamak için bir şölen hazırlamış. Ama gece geçip de, ne Kasım’ın,

ne Kasım'ın gölgesinin ne de Kasım'ın kokusunun belirmediğini görünce, son derece korkmuş; onu ölçsüz sevdiğinden falan değil, ama kendi yaşamı ve açgözlülüğü için kocası gerekli olduğundan! Böylece, tedirginliği son sınırına ulaştı, o güne kadar alçakgönüllülük gösterip eşini aşmadığı Ali Baba'nın evine gidip onu bulmaya karar vermiş. Orosu çocuğu! Asık bir suratla eve girmiş ve Ali Baba'ya "Selam üzerine olsun, ey kocamın seçkin kardeşi! Kardeşler kardeşlere, dostlar da dostlara borçludurlar! Ben de, bildiğin gibi ormana gitmiş bulunan ve gecenin ilerlemiş saatine karşın henüz dönmemiş olan kardeşinin bahtı hakkında beni sakinliğe kavuşturmanı senden rica ediyorum. Allah aşkına! Ey kutsanmış yüzlü, git de, bu ormanda onun başına ne geldiğini öğren!" demiş.

Herkesin bildiği gibi, merhametli bir yüreği bulunan Ali Baba da, Kasım'ın karısının korkusunu paylaşmış ve ona "Allah kocanın başından kötülüğü ırak eylesin, kardeşim! Keşke Kasım benim öğüdümü dinleyip beni yanına rehber alsaydı! Ama onun geriye dönmeyişinden pek fazla kaygılanma! Çünkü, hiç kuşkusuz, yoldan gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için, gece olmadan kente dönmek istememiştir, herhalde!" demiş.

Bu akla yakın bir görüşmüş; ama temelsizmiş. Çünkü Kasım, gerçekte artık Kasım değil, iki kolu, iki bacağı, başı ve gövdesi birbirinden ayrılmış altı parçadan ibaret bir mevtaymış. Ve bu parçalar, haramiler tarafından dehlizin içinde, kaya kapının ardına konarak, cesaret edip yasak eşiği geçmek isteyenler, görünümü ve kokusuyla korksunlar ve geri çekilsinler diye öylece bırakılmış bulunuyormuş.

Ali Baba, elinden geldiğince kardeşinin karısını yatıştırmış ve onu karanlık gecede yapılacak araştırmaların bir yere varamayacağına inandırmış ve tüm içtenliğiyle geceyi birlikte geçirmek üzere onu evine davet etmiş. Ertesi gün şafakta ormana gideceği güvencesini vererek onu kendi yatağında yatırmış. Ve gerçekten, daha şafak söker sökmez, sözünün eri olan Ali Baba, evinin avlusunda üç eşeğinin yanında imiş. Kasım'ın karısına kederini yatıştırması tavsiyesinde; kendi karısına da, ona göz kulak olması ve hiçbir şeyini eksik etmemesi için tembihte bulunduktan sonra, eşeklerle birlikte yola çıkmış. Kayalığa yaklaşırken Kasım'ın katır-

larını ortalıkta göremediğinden, kendi kendine, ormanda herhangi bir şeye rastlamadığına göre, tehlikeli bir şeylerin geçmiş olabileceğini tahmin etmiş. Tedirginliği, kayanın eşğinde kan izleri görmekle daha da artmış. Ve de büyük bir heyecanla, açılışı sağlayacak üç tılsımlı sözcüğü söylemiş; ve mağaraya girmiş.

Kasım'ın altı parçaya ayrılmış cesedinin görünüşü başkalarına dehşet saçmış ve dizlerini titretmiş. Neredeyse bayılıp toprağa düşecekmiş. Ama kardeşi için hissettikleri, heyecanını yatıştırmaya neden olmuş ve ne de olsa bir Müslüman ve aynı ana babanın oğlu olan Kasım'a karşı son görevini yerine getirmeyi elinden geldiğince yapmakta kararsızlık göstermemiş; ve çabucak mağaradan iki çuval almış ve birine kardeşinin gövdesini, ötekine başıyla diğer dört organını koymuş. Bunları eşeklerinden birine yükleyerek üzerlerini kestiği odunlarla ve dallarla özenle örtmüş. Sonra kendi kendine, orada bulunduğuna göre fırsattan yararlanarak öteki iki eşeğin semerleri bomboş dönmesi için birkaç torba altın almayı düşünmüş. Böylece öteki iki eşeğe de altın dolu torbalar yüklemiş ve ilki gibi bunların üstünü de çalı çırpı ve yapraklarla örtmüş. Ve kaya kapıya kapanmasını buyurduktan sonra, kardeşinin sonu için ruhunda kederlerle kentin yolunu tutmuş.

Evinin avlusuna ulaşır ulaşmaz, Ali Baba eşeklerin yükünü çözerken yardım etmesi için esire Mercane'yi çağırmış. Mercane, Ali Baba ile karısının çocukken edindikleri ve sanki ana babasıymış gibi aynı özen ve ilgiyle yetiştirdikleri bir genç kızmış. Analığına ev işlerinde yardım ederek ve on kişinin yapacağı işi yaparak evde büyümüş bulunuyormuş. Bunun yanında, hoş, tatlı, dürüst, anlayışlı, ayrıca en zorlu sorunları çözme ve en güç olayların üstesinden gelme bakımından buluşlarıyla verimliymiş.

Böylece, avluya inince, her eve dönüşünde yapmayı âdet edindiği şekilde, ilkin babalığının elini öpmüş; ona hoş gelişler dilemiş. Ali Baba da, ona "Ey Mercane, kızım, bugün bana kurnazlığının, bağlılığının ve sır saklama niteliğinin kanıtını göstereceksin!" demiş. Ve ona kardeşinin mutsuz sonunu anlatarak "Şimdi, kendisi, şurada altı parça halinde üçüncü eşeğin sırtındadır. Ben şimdi gidip zavallı dul karısına acı haberi verirken, sen, onun, kimse gerçeği bilmeden, doğal ölümle ölmüş

gibi toprağa gömülmesinin çaresini düşün!" diye eklemiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ali Baba da, durumu düşünmeyi terk ederek Kasım'ın dul karısının yanına çıkmış. Yüzü öylesine kederli imiş ki; Kasım'ın karısı o içeri girer girmez çığlıklar koparmaya başlamış; yanaklarını tırmalamaya, saçlarını yolmaya, giysilerini yırtmaya koyulmuş. Ama Ali Baba, ona, olayı, haykırış ve sızlanmalarının komşuları ayağa kaldırmaması ve bütün mahallede heyecan uyandırmaması için usulca anlatmış. Ve ona haykırması mı, susması mı gerekli olduğunu düşünecek zaman bırakmaksızın "Allah kerimdir! Bana ihtiyacımdan fazla servet bağışladı. Başına gelen bu çaresiz felaket içinde, seni yine de teselli edebilecekse, Tanrı'nın bana bağışladığı serveti seninkine katmayı; böylece seni ikinci karım olarak evime almayı öneririm. Sen de, çocuklarımin anasında sevgili ve ilgili bir kız kardeş bulursun. Böylece rahmetlinin erdemlerinden söz ederek birlikte sükûnetle yaşar gideriz!" diye eklemiş. Ve bunları söyleyerek Ali Baba, yanıt bekleyerek susmuş. Tanrı da, o anda, eski orospu dölünün yüreğini aydınlatmış; ve onu kusurlarından kurtarmış. Çünkü o, gücü kesin olandır! O da Ali Baba'nın iyiliğini ve önerisinin cömertliğini anlamış ve ikinci karısı olmayı kabul etmiş. Ve gerçekten, bu kutsanası adamla evlendikten sonra iyi yürekli bir kadın olmuş. İşte onun da durumu böyleymiş!

Bu yolla, yırtıcı çığlıkları ve sırrın yayılmasını önleyen Ali Baba'ya gelince, yeni karısını, eski karısının ellerine terk etmiş ve genç Mercane'ye ulaşmak üzere aşağı inmiş. Ve onu, orada, dışarı çıkıp işini gördükten sonra geri gelmiş olarak bulmuş. Çünkü Mercane zamanını boş geçirmemiş; bu zor koşullarda, bir davranış düzeni sağlamış bulunuyormuş. Gerçekten, evin karşısında oturan bir aktara giderek tacirden, ölümcül hastalıkların iyileştirilmesi için, bir çeşit tiryak istemiş. Tacir de, önce efendisinin evinde kimin hasta olduğunu sorduktan sonra, kızın sunduğu para karşılığında ilacı vermiş. Mercane de iç çekerek "Ah, sorma! Ali Baba'nın kardeşini ateşli bir illet sardı, daha iyi bakılsın diye bizim eve getirdik. Ama kimse onun hastalığını bilemedi. Hareketsiz, yüzü safran gibi, dilsiz, kör ve de sağır! Ey şeyh, acaba bu tiryak, onu kötü durumundan kurtarır mı?" diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak aslında Kasım'ın artık asla

kullanamayacağı söz konusu tiryakı alıp oradan uzaklaşmış; ve gelip efendisi Ali Baba'ya ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

... Aslında Kasım'ın asla kullanamayacağı tiryakı alıp oradan ayrılmış ve efendisi Ali Baba'ya gelmiş. Ve birkaç sözcükle, ne yapmayı düşündüğünü ona anlatmış. O da, kızın düzenini onaylamış; ve becerikliliği konusunda duyduğu tüm hayranlığını açıklamış.

Gerçekten, ertesi gün, gayretli Mercane, aynı aktarın dükânına gitmiş ve birçok iç çekmeler ve duraklamalar arasında, ondan, genellikle ölmek üzere olan umutsuz hastalara uygulanan bir merhem istemiş. Ve "Yazıklar olsun bize! Eğer bu ilaç da iyi gelmezse, her şey mahvolacak!" diyerek oradan ayrılmış. Ve aynı zamanda, tüm mahalle halkına, Ali Baba'nın kardeşi Kasım'ın güya umutsuz durumunu duyurmuş.

Böylece, ertesi gün, şafak vakti, mahalle halkı, yürek delici ve şikâyetçi haykırışlarla sarsılarak uyanmışlar. Ve bu haykırışların Kasım'ın karısı ile Kasım'ın kardeşinin karısı ve de genç Mercane ile tüm Kasım'ın akrabası kadınlar tarafından Kasım'ın ölümünü bildirmek üzere koparıldığından kuşku duymamışlar. Bu sırada Mercane, düzenini uygulamayı sürdürüyormuş. Gerçekten, kendi kendine "Kızım, şiddetli bir ölümün doğal bir ölüm haline getirilmesi için bu kadarla yetinmemeli; çünkü ortada kaldırılması gerekli daha büyük bir tehlike var! Bu da, Rahmetli'nin altı parçaya bölünmüş olduğunun herkes tarafından anlaşılmasının engellenmesidir! Yoksa, testinin çatlağı onarılmış olmaz!" demiş.

Gecikmeksizin, mahalledeki, kendisini tanımayan, yaşlı bir eskiciye koşmuş ve ona selamlar sarkıtarak eline bir altın dinar sokuşturmuş ve "Ey Şeyh Mustafa, bugün senin eline muhtacız!" demiş. Neşeli ve keyif dolu birisi olan yaşlı eskici de "Ey ak gelişlerle günü mutlu kılan, ey ay yüzlü! Söyle, hanımım ve buyruğunu başım üzere, gözüm üzere kılayım!" diye yanıt vermiş. Mercane de "Mustafa amcam, sadece ayağa kalk ve benimle birlikte

gel! Ama, istersen, yanına deri dikmek için sana ne gerekiyorsa, al!" demiş. O da kendisinden istenen ne varsa yapınca, Mercane eline bir mendil almış ve ansızın gözlerini bağlayarak ona "Gerekli bir koşul bu!" demiş. Ama eskici "Ey genç kız, bir dinar karşılığında benim, babalarımın kalma inancımı inkâr etmemi ya da bir soygun veya olağanüstü bir cinayet işlememi mi istiyorsun?" diye haykırmış. Ama kız ona "Kötülük bizden ırak olsun, ey şeyh! Vicdanın da rahat olsun! Böyle şeylerden yana korkma! Çünkü sadece küçük bir dikiş işi söz konusu!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, kendisini izlemeye razı etmek üzere, eskicinin eline ikinci bir altın dinar kaydırmış.

Ve Mercane elinden tutarak gözleri bağlı olan eskiciyi Ali Baba'nın evinin mahzenine götürmüş ve orada gözlerindeki bağı çözerek ve daha önce altı parçasını yerli yerinde uygun biçimde bir araya getirdiği rahmetlinin gövdesini göstererek, ona "Şimdi görüyorsun ki, karşıdaki şu altı parçayı bir araya getirerek dikmen için elinden tutup seni buraya getirme zahmetine katlandım!" demiş. Şeyh de korkup irkilince, uyanık Mercane, eline yeni bir altın dinar daha sıkıştırmış ve eğer işini çabuk bitirirse, bir altın daha vermeyi vaat etmiş. Böylece eskici de, hemen işe koyulmaya karar vermiş. İşini bitirince Mercane onun gözlerini yeniden bağlamış; ve vaat ettiği ödülünü de verdikten sonra, mahzenden çıkartmış ve onu, dükkânının kapısına kadar geri götürmüş; gözlerindeki bağı çıkardıktan sonra yanından ayrılmış. Ve eskicinin kendisini gözleyip gözlemediğini anlamak için zaman zaman ardına bakarak çabucak eve dönmüş.

Oraya ulaştığı andan başlayarak, Kasım'ın yeniden oluşturulmuş mevtasını, günlük kokularıyla, kokulu bitkilerle karıştırılmış sularla yıkamış; ve Ali Baba'nın yardımıyla onu tabuta koymuş. Ismarlanan sedyeyi getiren adamlar hiçbir şeyden kuşkulananmasın diye, sedyeyi gidip kendisi almış ve ücretlerini bol bol ödemiş. Sonra da, daima Ali Baba'nın yardımıyla, bu münasebetle satın alınan şallarla ve kumaşlarla her yanını bürüyerek cenazeyi musalla taşına götürmüş.

Bu işler bitince, imamla caminin öteki ileri gelenleri gelmişler; ve biraraya gelen dört komşu, tabutu omuzlarına almış. İmam da mevkibin başında yol alarak, Kur'an okuyucular

peşlerinde olduğu halde ilerlemişler. Mercane de, gözyaşlarına gömülmüş, bağrına güçlü yumruklar vurarak, saçlarını yolarak, tabutu taşıyanları izliyormuş. Bu sırada Ali Baba da, zaman zaman, öteki taşıyıcıların yerini alarak yorgunluklarını dinlendirmek üzere yanından kopan komşularıyla birlikte en arkadan geliyormuş. Ve bu böylece, Ali Baba'nın evinde biraraya gelmiş kadınlar cenaze merasimi uğrunda haykışlarını birbirine katar ve bütün mahalleyi korkunç çığlıklarla doldururken, onlar mezarlığa ulaşınca kadar sürmüştü.

Bu şekilde, hiç kimse korkunç serüven hakkında en küçük bir kuşku duymaksızın, bu ölümle ilgili gerçek, özenle, tüm yayılmaların dışında tutulmuş.

Ve işte işler böyle olup bitmiş.

Çürüsün diye Kasım'ın altı parçasını mağarada bırakan kırk haramiye gelince, oradan ayrılışlarından tam bir ay sonra dönüp gelmişler, orada ne Kasım'ın parçalarını, ne çürümüş mevtasını ne de uzaktan yakından buna benzer bir şey bulmuşlar. Bu kez durum üzerinde ciddiyetle düşünmüşler, ve kırkının reisi "Ey âdemler, bizi keşfettiler, artık bundan kuşku duymaya yer yok; sırmamız bilindi. Buna hemen bir çare bulamazsak, bizim ve tüm cetlerimiz bunca zahmet ve yorgunlukla topladığı tüm servetimiz, yakında cezasını verdiğimiz hırsızın suçortakları tarafından yağmalanır. Dolayısıyla, hiç vakit yitirmeksizin, birbiri ardından sırayla hepsinin de canlarını almalıyız! Bir kez bunu kararlaştırdınca, gayeye ulaşmak için tek bir çare kalıyor, bu da içimizden gözüpek ve kurnaz birinin, yabancı bir derviş kılığında kente inmesi ve altı parçaya böldüğümüz kişiyi bilen ve bu adamın evini bize gösterecek birinin bulunup bulunmadığını araştırmak için bütün hünerini göstermesidir! Ama bütün bu araştırmalar, çok büyük bir ihtiyatla yapılmalıdır, çünkü gereksiz bir söz, işi tehlikeye sokar ve maksadımızı çaresi bulunmayacak şekilde ortadan kaldırır. Bir de bu işi üstlenen görevinde başarı sağlamakta gevşeklik gösterirse, ölümle cezalandırılacağını bilmelidir!" demiş. Ve hemen haramilerden biri "Koşulları kabul ederek bu işe girmek için kendimi aday gösteriyorum!" diye haykırmış. Reis ve arkadaşları onu kutlayıp övgüler yağdırmışlar. O da derviş kılığına girerek oradan ayrılmış.

Böylece kente girmiş; sabahın er saati olduğu için bütün evler ve dükkânlar kapalı, yalnız eskici Şeyh Mustafa'nın dükkânı açılmış. Ve Şeyh Mustafa, bizi elinde, safran renkli bir pabucu dikmek üzere bulunuyormuş. Başını kaldırıncı hayranlıkla çalışmasını seyreden ve de çabucak selam veren derviş görmüş. Şeyh Mustafa da onun selamını iade etmiş; derviş, onun bu yaşta bu kadar iyi durumda gözleri ve bunca usta parmakları olduğunu görerek hayran kaldığını açıklamış. Yaşlı adam da bundan gururlanarak kasılmış ve "Vallahi, ey derviş, ben hâlâ bir defada ipliği iğneye geçiririm ve bir mevtanın altı parçasını ışıksız bir mahzende dikebilirim!" diye öğrenmiş. Harami derviş, bu sözleri işitince, neredeyse sevinçten bayılacakmış ve dilediği hedefe bu kadar kısa yoldan onu ulaştıran bahtı kutsamış. Bu fırsatı kaçırmak istememiş ve şaşkın bir tavır takınarak "Ey yüzü hayır dolu kişi, bir mevtanın altı parçası mı dedin? Bu sözlerle ne demek istedin yani? Yoksa bu ülkede mevtayı altı parçaya ayırıp sonra diktirmek âdeti mi var? Böylece mevtanın içinde ne olduğunu mu anlıyorlar?" diye haykırmış. Şeyh Mustafa, bu sözleri duyunca, gülmeye başlamış ve "Yo, vallahi! Burada böyle bir âdet yok. Ama ben bildiğimi biliyor ve bildiğimi de kimsenin bilmeyeceğini biliyorum! Bunun için hepsi birbirinden geçerli birçok neden var! Ve zaten bu sabah dilim kısa benim ve bellegimin oyunlarına da kendini kaptırmıyor!" diye yanıt vermiş. Harami derviş de, hem eskici şeyhin bu söyleyiş tarzından etkilenerek hem de bu babacan adamı kendi maksadı için kullanabileceğini anladığından epeyce gülmüş. Sonra onun elini sıkıyor gibi davranarak avcuna bir altın parçası kaydırmış ve "Ey güzel konuşan amca, Tanrı beni kendimi ilgilendirmeyen şeylere burnumu sokmaktan korusun! Ama, yabancı biri olarak öğrenmek istediğim şeyler var. Sen de lütfedip bana, mahzeninde bir mevtanın altı parçasını görüp diktığın evin nerede bulunduğunu gösterebilir misin?" diye eklemiş. Yaşlı eskici de "Ey dervişlerin reisi, ben kendim bilmediğim bu yeri sana nasıl gösterebilirim? Bil ki, ben oraya gözlerim sarılı olarak, büyüleyici güzellikte ve işleri görülmedik bir çabuklukla yürüten bir genç kız tarafından götürüldüm. Bununla birlikte, oğlum, yeniden gözlerim bağlansa, yürürken yaptığım bazı işaretlere göre yol alarak ve

yolumda rastladığım şeylere elle dokunarak evi bulabilirim sanıyorum. Çünkü sen de bilirsin herhalde, ey bilgili derviş, insan parmaklarıyla da gözleri kadar iyi görebilir, yeter ki, derisi bir timsahınki kadar kalın olmasın! Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözleri sayesinde, her cuma başımı tıraş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözler sayesinde, her cuma başımı tıraş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır!” diye yanıt vermiş. Harami derviş de “Tanrı seni bağrında emziren anayı kutsasın, sen de daha uzun süre ipliği iğneden geçirerek saygın ayaklar için pabuç yapasın, ey yüzü hayırlı şeyh! Kuşkusuz, mahzeninde bunca inanılmaz şeylerin geçtiği evi yeniden bulmaya gayret ederken, bana düşen bir görev varsa söyle yapayım!” diye haykırmış. O zaman Şeyh Mustafa, ayağa kalkmaya karar vermiş, derviş de onun gözlerini bağlamış ve yollarda elinden tutmuş. Ve yanı başında yürüyüp kimi vakit ona kılavuzluk ederek, kimi vakit de, el yordamıyla yürürken onun tarafından sevk edilerek, Ali Baba’nın evine ulaşınca kadar gitmiş. Şeyh Mustafa da “Hiç kuşkusuz, işte burası! Başka yer değil! Evi, yayılan eşek gübresi kokusundan ve ilk gelişimde ayağıma takılan şu eşikten tanıdım!” demiş. Harami, sevincin sınırında, eskicinin gözünden bağı kaldırmadan önce, evin kapısının üstüne, yanında bulunan bir tebeşir parçasıyla çabucak bir işaret koymuş. Sonra yoldaşının gözlerini açmış ve yeni bir altın parçası vererek onu ödüllendirmiş ve kendisine teşekkür ettikten ve ömrünün geri kalan bölümünde bundan böyle pabuçlarını kendisinden satın almakta kusur etmeyeceğini vaat ettikten sonra onu dükkânına göndermiş. Kendisi de, kırkların reisine

keşfini bildirmek üzere çabucak ormanın yolunu tutmuş. Ama ilerde görüleceği gibi, aslında doğruca başının omuzlarından uçtuğunu görmeye gittiğini bilmiyormuş.

Gerçekten, becerikli Mercane, çarşıdan erzak tedarik etmek üzere evden çıkıp da çarşıdan döndüğünde kapının üzerinde harami dervişin yaptığı beyaz işareti görmüş. Ve onu dikkatle inceleyince, uyanık ruhuyla "Bu kapının üzerine bu işaret kendiliğinden yapılmış değildir. Bunu yapan kişinin eli de ancak bir düşman eli olabilir. Bu durumda kötülüğü, darbeyi saptırarak ortadan kaldırmak gerek!" diye düşünmüş. Ve koşup bir parça tebeşir bulmuş ve tam tamamına aynı işareti o sokakta bulunan bütün evlerin kapısına yapmış. İşareti her çizdiğinde, içinden, ilk işareti yapana hitap ederek "Beş parmağım sol gözüne, öteki beş parmağım da sağ gözüne!" diyormuş. Çünkü, görünmeyen güçlerin büyüsunü bozmak, kötülükten korunmak ve başa gelmiş ya da gelecek uğursuzlukların belasını, bunu dileyen kötünün kendisine geri çevirmek için daha güçlü bir çözüm yolu bilmiyormuş.

Böylece, ertesi gün, haramiler, arkadaşlarından aldıkları bilgiye göre, üstünde işaret bulunan evi sarmak üzere ikişer ikişer kente girince, mahalledeki bütün evlerin hepsinin birbirinin aynı işaretle donanmış olduğunu görerek, kendilerini şaşkınlık ve sıkıntının sınırında bulmuşlar. Reislerinin bir işareti üzerine, gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için ormandaki mağaralarına dönmüşler. Yeniden bir araya geldiklerinde, topluluklarının oluşturduğu çemberin ortasına, tedbirlerini bu denli kötü almış olan rehber haramiyi sürüklemişler, ve hemen oracıkta onu ölüme mahkûm ederek reislerinin bir işareti üzerine başını uçurmuşlar.

Bütün bu işlerin ilk failinden oç alınması işi her zamankinden fazla çabukluk gerektirdiğinden, ikinci bir hırsız gidip bilgi toplamak üzere kendini ileri atmış. Ve dileği, reis tarafından kabul edilerek, bu harami de kente gidip Eskici Mustafa ile tanışıklık kurmuş ve mevtanın altı parçasının dikildiği varsayılan evin önüne kadar götürülmüş; ve bu kez, kapının pek görülmeyen bir yerine kırmızı bir işaret koymuş. Sonra da mağaraya dönmüş.

Ama, bir baş, bir kez uğursuz bir darbeyle uçurulmak üzere belirlenmişse, artık bir başkasınının değil, yine bu başın uçurulacağını bilmiyormuş.

Gerçekten, haramiler, arkadaşlarının kılavuzluğuyla Ali Baba'nın sokağına geldiklerinde, aynı yerdeki tüm kapıların tıpkı tıpkısına aynı kırmızı işaretle işaretlenmiş bulunduğunu görmüşler. Çünkü kurnaz Mercane, bir şeylerden kuşkulananarak ilk kez olduğu gibi önlemlerini almış bulunuyormuş. Ve mağaraya döndüklerinde kılavuz harami kafasından yana kendinden öncekinin bahtını paylaşmak zorunda kalmış. Ama, bu, haramilerin meseleyi çözmesi için hiçbir aydınlanma sağlamamış ve ancak topluluktaki en yürekli iki yiğidin eksilmesine neden olmuş. Bu yüzden, reisleri epeyce uzun bir süre durum üzerinde düşündükten sonra, başını kaldırmış ve kendi kendine "Bundan böyle işi ben kendim ele acağım!" demiş. Ve tek başına kente gitmiş.

Ama öbürleri gibi yapmamış. Çünkü, Şeyh Mustafa'nın yardımıyla Ali Baba'nın evini saptayınca, kapıyı beyaz, kırmızı ya da mavi tebeşirlerle işaretlemek için zaman harcamaksızın ilk bakışta görünüş bakımından tüm komşu evlerin kapılarının tüm görünümünü taşıyan evin kapısını belleğine iyice yerleştirmek için uzun uzun incelemiş. Ve bir kez incelemesi bitince, ormana dönmüş ve geriye kalan otuz yedi haramiyi toplamış ve onlara "Bize karşı işlenen zararların faili bulundu sayılır; çünkü şimdi onun evini iyice biliyorum. Ve vallahi! Cezası müthiş bir ceza olacaktır! Şimdi, bana çabucak içi sırlanmış¹ otuz sekiz küp getirin, yiğitlerim! Boyunları geniş, karınları yuvarlak olsun! Ve de bu otuz sekiz küp boş olsun! Sadece biri zeytinyağıyla doldurulsun! Özellikle de bunların çatlak olmamasına dikkat edin! Ve gecikmeksizin geri gelin!" demiş. Haramiler de, reislerinin buyruklarını hiç düşünmeden yerine getirmeye alışık olduklarından, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve çabucak Çömlekçiler Çarşısı'ndan sözü edilen otuz sekiz küpü satın almışlar ve bunları reislerine getirmişler.

Bunun üzerine haramilerin reisi, adamlarına "Giysilerinizden soyunun ve her biriniz, üzerlerinde sadece silahları, sarığı ve pabuçları olduğu halde bu küplere girsin!" demiş. Otuz yedi harami de, tek bir söz söylemeksizin soyunmuş. Her at, biri sağda biri solda ikişer küp taşıdığından, her bir harami, içine

1 İçi sırlanmış: İçi acı sakız ve balmumuyla sıvanarak içindekini dışarı sızdırması önlenmiş (Â.Ş.O.)

tam olarak gömüldükleri birer küpe kayarak girmiş. Böylece kendi üstlerine kıvrılmış, bacakları kalçalarına değerek ve dizleri çenelerine dayanarak oraya yerleşmiş bulunuyorlarmış. Bu tarz yerleşimle bir ellerinde birer pala, öbürlerinde birer sopa tutuyorlarmış; pabuçları da özenle kışlarının altında yer alıyormuş. Otuz yedinci harami de, tek başına zeytinyağı dolu bir küpün karşısında ve eşit ağırlık oluşturmak üzere bulunuyormuş.

Haramiler böylece küplerin içinde mümkün olduğu kadar az sıkıcı şekilde yer alınca, reisleri ileri çıkıp onları birer birer denetlemiş ve küplerin ağzını hurma yapraklarıyla örtmüş; böylece hem içindekileri gizliyor hem de adamlarının rahatça soluklanmalarını sağlıyormuş. Ve gelip geçenlerin aklına içinde bulunanlar hakkında hiçbir kuşku düşmemesi için, ağzına kadar zeytinyağıyla dolu küpten yağ alarak bunu yeni küplerin dış yüzlerine özenle sürmüş. Her şey böylece yoluna konunca, haramilerin reisi, yağ taciri kılığına bürünmüş ve uydurma mallarla yüklü atları önüne katarak bu katarın sürücülüğünü yapmış. Ve Tanrı onun için güvenliği öngördüğünden, başına hiçbir şey gelmeksizin, akşama doğru Ali Baba'nın evinin önüne gelmiş; ve sanki tüm güçlükler kendiliğinden ortadan kalkmışçasına, onu buraya getiren maksat uğruna kapıyı çalmak zahmetine bile gerek kalmamış; çünkü Ali Baba'nın kendisi akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının eşiğinde oturmuş bulunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Çünkü Ali Baba'nın kendisi, akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının önünde oturmuş bulunuyormuş. Haramilerin reisi, atları çabucak durdurmuş ve Ali Baba'nın önüne kadar gelip selam ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Efendim, köleniz bir yağ taciridir ve bu gece, kimseyi tanımadığı bu kentte nerede konaklayacağını bilmemektedir. Bu yüzden yarın sabaha kadar, Allah rızası için, kendisine ve hayvanlarına evinin avlusunda konaklama sağlamanı senin kereminden beklemektedir!" demiş.

Bu isteği işiten Ali Baba, fakir olduğu ve zamanın acımasızlığından ıstırap çektiği günleri hatırlamış ve yüreği hemen üzüntüye kapılmış. Daha önce ormanda görüp işittiği haramilerin reisini tanımaktan uzak, onun onuruna ayağa kalkmış ve ona “Ey yağ taciri kardeşim, evim sana rahatlık sağlasın; burada ferahlık ve bir aile sıcaklığı bulasın! Hoş geldin!” demiş. Bunu söyledikten sonra, onu elinden tutmuş ve atlarıyla birlikte içeriye, avluya sokmuş. Mercane ile bir diğer köleyi çağırarak ve onlara Tanrı misafirinin küplerini indirip atlarına yem sağlama-ları buyruğunu vermiş. Ve küpler avlunun dibine düzenli olarak sıralandıktan ve atların her birinin boynuna arpa ve yulaf dolu birer torba takıldıktan sonra, Ali Baba, her zaman sabırsızlık ve sevecenlikle dolu olduğundan, konuğunun elinden tutmuş ve onu evinin içine götürmüş; ve orada onur yerine oturtmuş, kendisi de akşam yemeği yemek üzere onun yanına oturmuş. İkisi de yemek yiyip Tanrı’ya verdiği nimetlerden ötürü şükranlarını sunduktan sonra, Ali Baba, konuğunu sıkmak istemediğinden, kendisine “Efendim, evim evindir ve içinde ne bulunuyorsa sana aittir!” diyerek çekilmek istemiş.

Böylece çekilip giderken, haramilerin reisi olan yağ taciri “Tanrı üzerine olsun, ey ev sahibim! Bana bir zahmet saygın evinin, bağırsaklarımı rahata kavuşturabileceğim ve de çözdürebileceğim yerlerinin nerede olduğunu göster!” diyerek ona seslenmiş. Ali Baba, ona evin dış köşesinde avluda küplerin sıralandığı yerin yanında bulunan ayakyolunu göstermiş; ve “İşte şurası!” diye yanıt vermiş. Ve yağ tacirinin hazımla ilgili eylemlerini sıkıntıya sokmamak için çabucak oradan ayrılmış.

Gerçekten, haramilerin reisi de yapması gereken şeyi yapmakta gecikmemiş. Ve bir kez işini bitirince, küplerin yanına yaklaşarak her birinin üzerine eğilmiş ve alçak sesle “Hey, sen, *falan* kişi, yerleştiğim yerden fırlatacağım taşın küpe çarptığını duyar duymaz, dışarı çıkmakta kusur etme ve hemen yanıma koş!” demiş. Ve böylece adamlarına ne yapmaları gerektiği hakkında buyruklar verdikten sonra, evin içine geri dönmüş. Mutfağın kapısında onu beklemekte olan Mercane, elinde bir yağ lambasıyla, onu, hazırlamış bulunduğu odaya götürmüş ve çekilmiş. O da, tasarrusını yerine getirirken iyice dinlenmiş bulunmak için çabucak,

gece yarısına kadar uyumayı hesapladığı yatağın üzerine uzanmış. Hemen bir çamaşır kazanı gibi horlamaya başlamış. İşte o zaman olacaklar olmuş. Gerçekten, Mercane, mutfakta tabak ve tencereleri yıkarken, birdenbire yağı tükenen lamba sönmüş. Evde de yağ yedeği tükenmiş olduğundan ve Mercane de o gün yağ sağlamayı unuttuğundan, bu beklenmedik terslikten çok üzülmüş; ve Ali Baba'nın yeni kölesi Abdullah'ı çağırmış, onu durumu ve üzüntüsünü anlatmış. Ama, Abdullah kahkahalar kopararak ona "Tanrı üzerine olsun, Mercane, kardeşim! Avluda duvarın önüne sıralanmış otuz sekiz küp dolusu en üstün nitelikli olduğu kenarına sızmış kısmının kokusundan anlaşılan zeytinyağ varken, sen nasıl olur da evde yağ yok dersin? Ah, kardeşim, bu akşam çareler bulan dikkatli, bilgiç Mercane'yi gözlerim göremiyor!" demiş. Sonra da "Ben, yarın sabah efendim Ali Baba ile birlikte hamama gitmek için şafakta kalkmak üzere yatıyorum" diye eklemiş. Ve bir bataklık mandası gibi horuldayan yağ tacirinin odasının uzağında olmayan odasına gitmek üzere onu terk etmiş.

O zaman Mercane, Abdullah'ın sözleriyle zihni karışmış, yağ çömleğini almış ve onu küplerden birinden yağla doldurmak üzere avluya gitmiş. Ve ilk küpün yanına yaklaşarak ağzını açmış ve çömleği açılan yere daldırmış. Ve gözleri açılarak, boğazı kuruyarak ve bağırsakları guruldayarak, çömleğin yağa dalacak yerde, dayanıklı bir yere şiddetle çarptığını anlamış. Ve bu şey kıpırdarak "Vallahi, reisin attığı taş, en azından bir kayaymış! Haydi, zamanıdır!" demiş. Ve tam küpten çıkmak üzereymiş! İçinde yağ bulacağı yerde, küpte canlı bir varlık bulan hangi kişi, bahtın uğursuz saatinin geldiğine inanmaz? Genç Mercane de, ilk anda "Öldüm ben! Evde bulunan herkes de çaresiz öldü!" diye düşünmekten kendini alamamış. Ama birdenbire heyecanının şiddeti ona cesaretini ve aklını kullanma yeteneğini geri getirmiş. Ve korkunç feryatlar koparacak ve gürültü patırtı edecek yerde, küpün açık yerine doğru eğilip "Daha değil, daha değil yiğit! Efendin hâlâ uyuyor! Uyanmasını bekle!" demiş. Çünkü Mercane, kavrayışlı birisi olduğundan her şeyi anlayıvermiş. Ve durumun ağırlığından emin olmak için, girişimi ne denli tehlikeli de olsa bütün öteki küpleri incelemek istemiş ve her birine yaklaşarak kapak kaldırırlı kaldırılmaz beliren başları yoklamış ve her birine "Sabret

ve bekle!” demiş. Böylece otuz yedi sakallı harami başı saymış. Ve sadece otuz sekizinci küpün yağ dolu olduğunu anlamış. O zaman çömleğini rahatça bundan doldurarak yakın tehlikenin kafasında uyandırdığı kurtulma tasarısını yürürlüğe koymak için geri dönmek üzere lambasını yakmaya koşmuş.

Böylece, bir kez avluya ulaşınca, çamaşır yıkamaya yarayan kazanın altında büyük bir ateş yakmış; ve kazanın içine çömlek aracılığıyla küpün içini boşaltarak zeytinyağı doldurmuş. Ateş epeyce gür olduğundan, yağ kısa zamanda kaynamakta gecikmemiş. O zaman, Mercane, ahırdaki en büyük kovayı bu kaynar yağla doldurmuş ve küplerden birine yaklaşıp çabucak kapağını kaldırmış ve öldürücü sıvıyı çıkan başın üzerine dökmüş. Ve başın sahibi haydut, çaresi bulunmaz şekilde haylanarak boğazından çıkamayan çığlığı yutarak ölmüş. Mercane de güvenli bir elle, küplere gizlenmiş olanların hepsine aynı işlemi uygulamış; hepsi de boğulup yanarak ölmüş; çünkü hiç kimse, iç içe yedi katlı bir küpün içine saklanmış da olsa, boynuna asılı bahtından kaçamaz.

İş tamamlanınca, Mercane, kazanın altındaki ateşi söndürmüş ve küplerin ağzını hurma lifleriyle örtmüş ve mutfığa dönerek lambayı söndürmüş ve orada karanlıkta işin sonunu gözetlemek üzere beklemeye karar vermiş. Ve orada fırsat kollamak üzere yer almış; ve de uzun süre beklemiş. Gerçekten, gece yarısına doğru, yağ taciri uyanmış ve avluya bakan pencereden başını çıkarmış ve hiçbir yerde hiçbir ışık görmediğinden ve hiçbir gürültü işitmediğinden bütün evin uykuya dalmış bulunduğunu düşünmüş. O zaman, adamlarına söylemiş olduğu gibi üzerinde bulunan küçük taşları eline almış ve bunları küplere fırlatmış. Gözü keskin ve eli becerikli olduğundan her atışı hedefine ulaştırmış; bunu, taşın değdiği küpten gelen sesleri duyarak anlamış. Sonra, yiğitlerinin silahlarını savurarak dışarı çıkacaklarını göreceğinden güvenli, beklemiş. Ama hiçbir kısırtı olmamış. Haramilerin reisi, uykuya dalmış olduklarını sandığı adamlarına karşı son derece öfke duymuş; ve “Köpoğlu köpekler! Hiçbir şeye yaramaz bunlar!” diye düşünerek onların yanına inmiş. Ve küplere doğru atılmış, ama birdenbire geri çekilmesine neden olmuş bu davranışı! Yakıcı zeytinyağından ve yanan etlerden

yayılan koku o denli berbatmış! Bununla birlikte yeniden küple-re yaklaşmış ve eliyle yoklayarak küplerin dışının bir fırın kadar sıcak olduğunu anlamış. O zaman bir saman sapı yakıp küplerin içine bakmış ve adamlarının, birbiri ardından haşlanarak yanmış ve canı çıkmış bedenlerinden duman tütmekte olduğunu görmüş. Bunu görünce, haramilerin reisi, otuz yedi arkadaşının ne gibi bir ölümle ölmüş olduklarını anlamış ve avlunun duvarının üst yanına ulaşacak kadar yükseğe sıçramış ve duvardan atlayarak bacaklarını rüzgâra vermiş. Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş. Mağarasına ulaşınca, intikamı alınacak ne varsa, bunların öcünü almak için yapacak ne kaldığı konusunda daldığı kara düşünceler içinde kendini yitirmiş.

Efendisinin evini ve orada yaşayanların hayatını kurtarmış olan Mercane'ye gelince, düzmece yağ tacirinin kaçışıyla tehli-kenin önlendiğini bir kez anlayınca, gidip efendisi Ali Baba'yı uyandırmak için sükûnetle günün doğmasını beklemiş. Ali Baba hamama gitmesi için hiç bu kadar erken uyandırılmadığını düşünerek kalkıp bir kez giyinince, Mercane onu küplerin önüne götürmüş ve ona "Efendim, ilk kapağı kaldır ve bak!" demiş. Ali Baba da bakarak korkunun ve dehşetin sınırına ulaşmış. Mercane olup biten her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiç yararı yok. Kız, kendisine, aynı şekilde, daha önce anlatmayı düşünmediği kapılardaki beyaz ve kırmızı işaret-lerin öyküsünü de anlatmış.

Ali Baba, esiresi Mercane'nin anlattıklarını dinleyince, heyecanlanarak ağlamış ve genç kızı sevecenlikle bağrına basarak ona "Ey kutsanası kız, seni taşıyan karından Allah razı olsun! Kuşkusuz, evimizde yediğin ekmek boşuna yenmemiştir! Sen, benim kızsınsın ve de çocuklarımsın anasının kızısın! Ve bundan böyle evimin başında ve çocuklarımsın ablası olacaksın!" demiş.

Ve ona gönül alıcı sözler söylemeyi ve gözüpekliliğinden, keskin görüşlülüğünden ve bağlılığından ötürü, teşekkürler etmeyi sürdürmüş. Bunu izleyerek, Ali Baba, Mercane'nin ve köle Abdullah'ın yardımıyla haramilerin gömülmesi işine girişmiş; ve biraz düşündükten sonra, bahçeye büyük bir çukur kazıp onları merasim yapmadan ve komşuların dikkatini çekmeden, oldukları gibi bu çukura atarak işi bitirmenin uygun olacağına karar vermiş. Böylece bu alçak haydutlardan kurtulma işi tamamlanmış ve iyi de yapılmış.

Ali Baba'nın evinde, kıvançlar ve kutlamalar içinde birçok gün geçmiş. Ve Tanrı'ya kurtuluşlarından dolayı şükürler edip Mercane'nin davranışı hakkında yorumlar yaparak bu akıl almaz serüvenin ayrıntılarını birbirlerine anlatmaktan bıkip usanmamışlar. Mercane de, her zamandan fazla sevilmiş; Ali Baba, iki karısı ve çocuklarıyla ona karşı minnetini ve dostluğunu göstermek için çaba harcamış.

Böylece, günün birinde, Kasım'ın eski dükkânında alışveriş işlerini yöneten Ali Baba'nın oğlu, babasına "Babacığım, çarşımızda son zamanlarda dükkân açan tacir Hüseyin'in bana karşı bıkmadan gösterdiği hayırlı davranışlara nasıl karşılık vereceğimi bilmiyorum. Hemen hemen beş kez, karşılığını ödemeksizin, öğle yemeğini onunla paylaşmayı kabul ettim. Oysa, babacığım, ben, hiç değilse bir kez, ama en gösterişli bir şölenle, yaptığı tüm harcamaları karşılamak isterim. Sen de herhalde, onun, hakkımda gösterdiği inceliği karşılamayı daha fazla ihmal etmemin doğru olmayacağı konusunda benim gibi düşünüyorsundur!" demiş. Ali Baba da "Kuşkusuz oğlum, bu âdet olmuş bir görevdir. Keşke bana daha önce hatırlatsaydın! Şu halde, kesinlikle yarınki cuma günü, tatil günü olmakla, bundan, komşun Hacı Hüseyin'i akşamleyin etmek ve tuzumuzu paylaşmaya çağırarak için yararlanırsın. Eğer, kibarlık gösterip bundan kaçma eğiliminde bulunursa, ısrar etmekten ve onu herhalde cömertliğine yakışacak bir şölen bulacağını umduğum evimize getirmekten çekinme!" diye yanıt vermiş.

Gerçekten, ertesi gün, Ali Baba'nın oğlu, namazdan sonra, çarşıya yeni yerleşmiş olan tacir Hacı Hüseyin'i bir gezinti yapmak üzere kendisine eşlik etmeye çağırmış. Ve komşusuyla bir-

likte gezintilerini, tam da evlerinin bulunduğu mahalleye doğru yöneltmiş. Kapının eşiğinde onları bekleyen Ali Baba da, güleç bir çehreyle kendilerine doğru ilerlemiş; ve karşılıklı selamlar ve iyi dilekler sunulduktan sonra, Hacı Hüseyin'e, oğluna karşı gösterdiği aşırı ilgiden dolayı minnetlerini ifade etmiş ve evine girip dinlenmesi ve kendisi ve oğluyla birlikte akşam yemeğini paylaşması için onu ısrarla evine davet etmiş. Ve "Biliyorum ki, ne yaparsam yapayım, senin oğlum için yaptığın iyilikleri karşılamış olamam! Ama, yine de bizim konukseverliğimizin ekmek ve tuzunu paylaşmayı kabul edeceğini umuyorum!" diye eklemiş. Ama Hacı Hüseyin "Vallahi, efendim, senin konukseverliğin kuşkusuz büyük bir konukseverliktir; ama ben çok zaman önce, tuzla çeşnilendirilmiş gıdalara elimi dokunduramama ve bu tür çeşnilendirilen şeyleri ağzına koymamaya yemin etmişken, davetini nasıl kabul edebilirim?" diye yanıt vermiş. Ali Baba da "Fark etmez ey kutsanası Hacı, mutfığa bir çift söz ederim, yemekler tuzsuz ve benzeri bir şey eklenmeden pişirilir!" demiş ve taciri öylesine sıkıştırmış ki, o da eve girmek zorunda kalmış. Ali Baba koşup Mercane'ye yiyeceklerle tuz koymamasını ve o akşam yemekleri, dolmaları ve börekleri her zaman bunlara katılan tuzu kullanmaksızın hazırlamasını özellikle tembih etmiş. Mercane de, yeni konuğun, tuza karşı korkusunu büyük bir şaşkınlıkla karşılamış ve bu denli olağanüstü bir zevki neye yoracağını bilememiş ve işin üzerinde düşünmeye başlamış. Bununla birlikte zenci aşçı kadına, efendileri Ali Baba'nın garip buyruğuna uygun şekilde davranmasını bildirmekten de geri kalmamış.

Yemek hazır olunca, Mercane tepsileri hazırlamış ve bunları toplantı salonuna taşıırken köle Abdullah da kendisine yardım etmiş. Ve doğası gereği çok meraklı olduğundan, zaman zaman, tuz sevmeyen konuğa göz atmaktan kendini alamamış. Ve yemek bitince, efendisi Ali Baba'yı davet ettiği misafirle keyfince sohbet etsin diye kendi başına bırakarak dışarı çıkmış. Ama, aradan bir saat geçince, Ali Baba'nın alabildiğine şaşkınlığını çekecek şekilde rakkase gibi giyinmiş, alnında altın sikkelerle donatılmış bir alınlık, boynunu süsleyen sarı amberden bir gerdanlık ve belinde altın halkalardan oluşmuş bir kemer olduğu halde genç kız salondan içeri girmiş. Ayrıca belinde, meslekten rak-

kaselerin âdetlerine uygun olarak, kemerinden aşağıya doğru, kulpu yeşim taşından ve rakstaki çalımları vurgulamaya yarayan uzun ağızlı ucu keskin bir hançer sarkıyormuş. Kendiliğinden zaten iri olan, derin ışıltılarla parlayan, aşka düşürücü ceylan gözleri, şakaklarına kadar uzayan siyah sürmelerle koyulaştırılmış bulunuyormuş. Gergin kaşları da tehdit savuran bir yay gibiymiş. Böylece süslenmiş ve giyinmiş olarak ölçülü adımlarla dimdik ve memeleri ilerde yürümüş. Ardından da, sol elinde, yüzünün seviyesinde madeni zilleri olan bir tef tutarak genç köle Abdullah içeri girmiş; bu tefe ölçülü vuruşlarla, ama ağır ağır dokunuyor ve sanki arkadaşının adımlarına uyum sağlıyormuş. Mercane, efendisinin önüne gelince, zarafetle eğilmiş ve ona, bu beklenmedik gelişle dalmış olduğu şaşkınlıktan kurtulmaya vakit bırakmaksızın, genç Abdullah'a doğru dönmüş ve ona kaşlarıyla hafif bir işaret yapmış. Ve birdenbire tefin vuruşları gittikçe artan bir ölçüde hızlanmaya başlamış ve Mercane, bir kuş gibi süzülerek raksetmiş.

Yorulmak bilmeksizin her türlü ayak hareketleriyle raksetmiş; öyle ki, şah saraylarında meslekten rakkaseler bile böylesini yapamazmış. Belki de sadece kara kederlere boğulmuş Saul'un önünde çoban Davud böyle raksetmiş bulunuyormuş. Şallarla raksetmiş, mendillerle raksetmiş; çubukla raksetmiş; Yahudilerin, Greklerin, Habeşilerin, Acemlerin ve Bedevilerin rakslarını öylesine bir yeğnilikle yapmış ki, belki de sadece Süleyman'a aşık Melike Belkis benzeri şekilde rakedebilirmiş.

Ve böylece bütün bu raksları yaptıktan sonra, efendisinin ve oğlunun yürekleri ve de efendisinin çağnılsı tacirin yüreği, ayaklarına takılıp gözleri vücudunun kıvraklığına perçinlenince, bu kez beden kıvrılarak yapılan hançerli raksa girişmiş. Gerçekten, parıldayan hançeri, gümüş kınından ansızın çekerek, tefin gittikçe sıklayan vuruşlarına uyararak ve âdeta kıvraklığı ve canlı davranışıyla korkutarak, elinde tehditler savuran hançeriyle hafifçe eğilerek, bükülgen, ateşli, sert ve vahşi, gözleri şimşekler saçarak, görülmeyen kanatlarla uçuruluyormuş gibi ileri atılmış. Ve silahın tehdidi bazen gökte görünmeyen bir düşmana doğru; bazen de kendinden geçmiş gibi görünen genç kızın güzel göğüslerine doğru yöneliyormuş. Ve orada bulunanlar, genç

kızın yüreği hançerin sivri ucuna iyice yaklaşmış görüldüğü anlarda, uzun bir korku haykırışı koparıyormuş. Sonra yavaş yavaş Abdullah'ın tefe vuruşları ağırlaşmaya ve düzenliliği dinmeye ve ses veren deri üzerinde yok olmaya başlamış. Mercane de, bir deniz dalgası gibi göğsü kabararak raksetmeyi bırakmış.

Ve köle Abdullah'a dönerek yeni bir kaş işaretiyle, bulunduğu yerden, kendisine tefi fırlatmasını sağlamış. Ve tefi havada uçarken yakalamış, elinde çevirerek sanki üç seyirciye doğru çanak gibi uzatmış ve çengi ve rakkaselerin âdeti olduğu üzere onlardan bahşiş dilemiş. Esiresinin bu beklenmedik eyleminden bir parça alınmış olan Ali Baba da, bunca büyüleyiciliğe ve bunca sanata kendini kaptırarak tefin içine bir altın dinar atmış. Mercane ona, önünde derin bir saygıyla eğilerek ve bir gülüşle teşekkür etmiş; sonra tefi Ali Baba'nın oğluna uzatmış. O da cömertlikte babasından aşağı kalmamış.

O zaman Mercane tefi daima sol elinde tutarak, tuz sevmeyen konuğa uzatmış. Hacı Hüseyin de, kesesini çıkarmış ve içinden bunca arzu uyandıran rakkaseye vermek üzere para çıkarırken, iki adım geriye çekilen Mercane, ansızın vahşi bir kedi gibi sıçramış ve sağ elindeki hançeri sapına kadar adamın yüreğine saplamış. Hacı Hüseyin de gözleri ansızın yuvalarından fırlamış olarak ağzını açıp yeniden kapamış ve ancak yarım bir feryat kopararak başı bacaklarının arasında, cansız bir mevta olarak halının üzerine yuvarlanmış. Ali Baba ile oğlu da, korku ve öfkenin sınırında, heyecandan titrerken hançerinin kanını ipek mendiline silen Mercane'nin üzerine atılmışlar. Onun çıldırdığına ve kudurduğuna inandıklarından silahı almak üzere ellerini tutarlarken, kız, onlara, sakın bir sesle "Efendilerim, Tanrı'ya şükürler olsun ki, düşmanlarımızın reisinden intikam almak için benim gibi güçsüz bir genç kızın koluna güç verdi! Bakın ve de görün bakalım, ölen ve konukseverliğin kutsal tuzunu tatmak istemeyen kişi, aslında haramilerin reisinin kendisi mi, değil mi? Kendi gözlerinizle görün!" demiş. Ve böylece konuşarak, kıpırtısız ceketin giysilerini soymuş ve uzun sakalının ve koşullar uğruna büründüğü gülünç kılığın altından onların mahvına yemin etmiş olan düşmanı ortaya çıkarmış.

Ali Baba böylece, yağ taciri ve küplerin sahibi olan Hacı

Hüseyin'in kıpırtısız cesedinde haramilerin reisini tanıyınca, ikinci kez olarak kendisinin ve ailesinin yaşamaının genç Mercane'nin dikkatli özverisine ve cesaretine bağılı olduğunu anlayıp onu bağına basmış, iki gözünün arasından öpmüş; ve gözlerinde yaşlarla ona "Ey Mercane, kızım, beni mutluluğun sınırına ulaştırmak için, kesin olarak aileme katılmak ve şurada gördüğün güzel genç adamla, yani oğlumla evlenmek ister misin?" demiş. Mercane de Ali Baba'nın elini öpmüş ve "Başım üzerine, gözüm üzerine!" diyerek yanıt vermiş.

Ve Mercane ile Ali Baba'nın oğlunun evlenmeleri, gecikmesizin kadı ve şahitler önünde ve şenlikler ve eğlentiler içinde kutlanmış ve haramilerin reisinin lanet olasıca cesedi de, gizlice, eski yoldaşlarına kabir oluşturmuş bulunan çukura gömülmüş. Ve oğlunun evlenmesinden sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

Ve oğlunun evlenmesinden sonra tedbirliliği öğrenmiş ve ondan sonra Mercane'nin öğütlerini izlemiş ve görüşlerini dikkatle dinlemiş olan Ali Baba, bahtlarından haberli bulunmadığı, aslında, ey bahtıgüzel şah, senin de bildiğin gibi, reislerinin buyruğuyla öldürülmüş bulunan iki hamiye rastlamaktan korktuğu için, bir süre daha mağaraya dönmekten sakınmış. Ve böylece ancak bir yıl geçtikten sonra bu yönde güvenlik duymuş. Oğlu ve uyanık Mercane yanında olduğu halde oraya gidip mağarayı ziyaret etmeye karar vermiş. Yolda giderken her şeye dikkat eden Mercane de, kayalığa ulaştıran keçi yolunu ağaççıkların ve uzun otların bürüdüğünü ve yerde ne bir insan ne de bir at izinin bulunduğunu görmüş. Bundan, oraya uzun süredir kim-selerin yanaşmadığını anlamış ve Ali Baba'ya "Amca, uygunsuz bir durum yok. Hiçbir tehlikeye uğramaksızın içeri girebiliriz!" demiş.

O zaman Ali Baba, elini taş kapıya doğru uzatarak "Açıl susam açıl!" diyerek sihirli sözcükleri telaffuz etmiş; ve öncele-ri olduğu gibi, kapı bu üç sözcüğe uygun olarak ve sanki göze

görünmez hizmetkârlar tarafından kıpırdatılmış gibi kaya üzerinde açılmış ve Ali Baba'ya, oğluna ve genç Mercane'ye özgürce giriş sağlamış. Ali Baba, hazineyi son ziyaretinden o ana kadar içeride hiçbir şeyin değişmemiş bulunduğunu gözlemlemiş ve Mercane ile kocasına bundan böyle tek sahibi olacağı hazineyi göstermekten gurur duymuş.

Mağarada bulunan her şeyi inceledikten sonra üç büyük torbayı altın ve değerli taşlarla doldurmuşlar ve kapatma sözlerini telaffuz ettikten sonra evlerine dönmüşler. Ve o zamandan sonra, Tek Büyük ve Kerim Varlık ve Kısmetler Sunucusu olan Tanrı'nın kendilerine ihsan ettiği zenginlikleri ıımlılık ve ihtiyatla harcayarak barış ve mutluluk içinde yaşamışlar. Ve böylece, tüm servet olarak sadece üç eşeğe sahip olan oduncu Ali Baba, bahtı ve kutsanması sayesinde doğduğu kentin en zengin ve en onurlu adamı olmuş. Yeryüzünün en sade insanına, sayısız servet bağışlayan Tanrı'ya şükürler olsun!

"Ve işte ey bahtıgüzel şah!" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad; "Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü üstüne bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama en iyisini Tanrı bilir!"

Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad, bu öykü şaşırtıcı bir öykü! Ve genç Mercane'nin şimdiki kadınlar arasında bir eşi yok! Ve bunu, sarayındaki utanma bilmez kırk kadının başını kestirmiş bulunmakla ben çok iyi bilirim!" demiş.

Ama, şahın, bu anıyla hemen kaşlarının çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazad, bir an önce Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü'nü anlatmaya başlamış.

ON DÖRDÜNCÜ KİTAP

(Charpentier et Fasquelle, 1903)

Sidi Robert de Montesquiou, bin Artagnan el Fezenzaki'ye

J.C.M.

Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü

Ve şahın bu anıyla kaşlarının hemen çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazad, bir an önce bu yeni öyküyü anlatmaya başlamış; ve demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı ve başımın tacı, Tanrı'nın lütuflarını esirgemeyesi Harun Reşid, günlerden bir gün, kendisi gibi kentin soylu tacirlerinin kılığına bürünmüş olan Vezir Cafer ile Cellat Mesrur yanında olduğu halde sarayından çıkmış. Dicle'nin iki yakasını birbirine bağlayan taş köprüye henüz ulaşmışlarken, iki ayağını altına alarak yere oturmuş çok yaşlı bir körün gelip geçen hayır sahiplerinden sadaka dilendiğini görmüş. Ve halife, bu yaşlı sakatın önünde durmak üzere gezmesini kesmiş ve uzanan eline bir altın dinar koymuş. Dilenci şiddetle halifenin elini yakalamış; ve ona "Ey cömert hayır sahibi, Allah merhametli yüreğinin bu verisini en seçkin kutsamalarıyla karşılasın! Ama çekip gitmeden önce senden isteyeceğim bir başka lütfu da benden esirgeme! Kolunu kaldırıp kulak tözümeye bir yumruk ya da bir tokat indir!" demiş. Ve böylece konuşarak halifenin tokadı vurabilmesi için tuttuğu eli bırakıvermiş. Ama yine de, onun, kendisine bu doyumunu sağlamaksızın çekip gideceğinden korktuğu için uzun giysisinin eteğini yakalamış.

Bunu görüp duyan Halife, çok şaşırmış; ve köre "Amca, Tanrı beni böyle bir isteği yerine getirmekten korusun! Çünkü Allah rızası için bir sadaka vermiş bulunan kişi, bu sadakadan yararlanan kimseye kötü davranarak bunun erdemini yok etmemelidir! Ve beni yerine getirmeye zorladığın kötü davranış da bir inanç

sahibine yaraşmaz!” demiş. Ve böylece konuşarak körden eteğini kurtarmak üzere çaba harcamış. Ama, halifenin böyle davranacağını kestirerek, onu bırakmamak için körün de daha büyük bir çaba göstereceğini hesaplayamamış. Ve de kör “Benim cömert efendim, uygunsuz ve kaba davranışından ötürü beni bağışla ve kulak tözümüne bir tokat indirmen için yalvarışımı yerine getir. Yoksa, sadakanı geri almanı yeğlerim. Çünkü Tanrı önünde andımı bozmamak ve seni ve beni gören Rabb’imin huzurunda günaha girmemek için ancak bu koşulla sadakanı kabul edebilirim” demiş. Ve sonra “Yeminimin nedenini bilseydin, efendim, bana hak verirdin!” diye eklemiş.

Halife de kendi kendine “Bu kör adamın uygunsuzluğuna karşı Güçlüler Güçlüsü Tanrı’ya sığınmaktan başka çare yok!” demiş. Ve gelip geçenlerin uzun boylu meraklarını çekmemek için körün kendisinden istediği şeyi çabucak yapmış; o da tokadı yiyince kendisine teşekkür ederek onu bırakmış ve iki elini göğze kaldırarak başı üzerine Tanrı’nın kutsamasını dilemiş. Harun Reşid böylece yakayı kurtarıncı, iki arkadaşıyla oradan uzaklaşmış ve Cafer’e “Vallahi! Bu körün öyküsü herhalde şaşırtıcı bir öykü olmalı; başına gelen de garip bir olay olsa gerek! Şimdi, onun yanına dön, Emirül-Müminin adına kendisine geldiğini ve yarın ikinci namazı saatinde, benim kendisini sarayda görmeyi buyurduğumu söyle!” demiş. Cafer de körün yanına gitmiş ve efendisinin buyruğunu ona aktarmış. Daha birkaç adım atmışlarken, köprünün sol yakasında, hemen hemen körün karşısına gelen yerde, iki bacağı sakat ve dudağı yarık ikinci bir dilenci görmüşler. Cellat Mesrur, efendisinin bir işareti üzerine, iki ayağı sakat ve dudağı yarık adama yaklaşmış ve ona, o gün için talihinde yazılı olan sadakayı vermiş. Adam da başını kaldırmış ve “He, vallahi! Ben tüm okul hocalığı yaşamımda, senin cömert elinden aldığım sadaka kadar kazanmamıştım, efendim!” diyerek gülmeye başlamış. Bu yanıtı işiten Harun Reşid de, Cafer’e doğru dönmüş ve ona “Başım üzerine yemin ederim! Bu adam eğer bir okul hocası ise ve de sonradan sokaklarda dilenecek derekeye düşmüşse, kuşkusuz, öyküsü çok garip olmalı! Hemen onun yanına git de yarın körün geleceği saatte, sarayın kapısında bulunmasını söyle!” demiş. Ve buyruk yerine getirilmiş. Onlar da gezilerini sürdürmüşler.

Ama henüz topalın yanından ayrılmış çok olmaksızın, onun kendilerinden sonra yanına yaklaşmış bulunan bir şeyhe, yüksek haykırışlarla Tanrı'dan kutsamalar dilediğini duymuşlar. Ne olduğunu anlamak için ondan yana bakmışlar. Ve şeyhin duymakta olduğu kutsamalar ve övgülerden tümünden şaşırarak, kaçmanın yollarını aradığını görmüşler. Ve topalın sözlerine kulak verince, şeyhin ona verdiği sadakanın Mesrur'un verdiği kadar çok daha fazla ve zavallı adamın benzerini hiç almadığı kadar büyük olduğunu anlamışlar. Ve Harun, Cafer'e, basit bir kişinin kendisinininkinden daha büyük bir cömertlik göstermesinden dolayı şaşkınlığını belirtmiş ve "Bu şeyhi tanımak ve bu cömertliğinin nedeni üzerinde derinlemesine bilgi edinmek isterdim. Haydi git de Cafer, ona, yarın öğleden sonra kör ile topalın geldiği saatte, onun da huzurunda bulunmasını istediğimi kendisine bildir!" diye eklemiş. Ve buyruk yerine getirilmiş.

Ve yollarına devam ederlerken, köprü üzerinde, ancak şahların ve sultanların sergileyebileceği şahane bir mevkibin ilerlediğini görmüşler. Mevkibin önünde giden atlı bağırıncılar "Kudretli Çin hükümdarının kızının ve Sint ve Hint hükümdarının kızının kocası efendimize yer açın!" diye haykırıyorlarmış. Mevkibin başında da gidişinden soylu olduğu belli olan bir atın üzerinde, görünümü parlak ve soyluluk belirten bir emir ya da şah oğlu, kasılarak atını sürüyormuş. Onun hemen ardında da, mavi ipekten bir dizgini tutan iki seyis, harika koşumlanmış ve üzerinde işlemeli al bir sayvan altında bir tahtirevan yüklü deveyi yediyorlarmış. Tahtirevanda, öndeki atının eşleri olan, turuncu renkte peçeyle örtülmüş iki sultan, biri sağda, biri solda olmak üzere oturuyormuş. Mevkibin ardından da, türü bilinmedik çalgılarla Hint ve Çin havaları çalan bir çalgıcı takımı geliyormuş.

Harun, hayran olarak ve de şaşırarak, yoldaşlarına "İşte benim başkentime pek seyrek olarak gelen türden soylu bir yabancı! Ben kendi ülkemde, dünyanın en mağrur şahlarını, sultanlarını ve emirlerini ve deniz aşırı ülkelerden gelen kâfirleri, Frenkleri ve uzak Batı bölgelerindeki hükümdarların bana yolladığı elçi ve temsilcilerini kabul ettim. Ama bütün bu kişilerin hiçbirisi, şatafat ve görkemde bununla karşılaştırılacak durumda değildi" demiş. Sonra celladı Mesrur'a dönüp ona "Çabucak,

ey Mesrur, şu mevkibi izle; ne görülmesi gerekiyorsa gör ve bu soylu yabancıyı körün, topalın ve cömert şeyhin geldiği sırada huzurunda bulunmaya davet ettikten sonra gecikmeksizin, saraya gelerek bana bilgi ver” demiş.

Mesrur da buyruğu yerine getirmek üzere yanlarından ayrılınca, Halife ile Cafer nihayet köprüyü aşmışlar. Ama tam sonuna geldikleri sırada, önlerine açılan cirit oynanan ve yarışmalar yapılan meydanı, büyük bir seyirci topluluğunun, durup dinlenmeksizin dolu dizgin oraya buraya sürdüğü ve büyük kamçı darbeleri ve mahmuz vuruşlarıyla kötü davranarak baştan aşağı kan ve köpük içinde bıraktığı ve bacakları ve bedeni yaprak gibi titreyen beyaz bir kısırağa binmiş bir genç adama baktıklarını görmüşler.

Atları çok seven ve onlara kötü davranılmasından acı duyan Halife, bunu görünce, öfkenin sınırına ulaşmış ve seyircilere “Acaba bu genç adam bunca uysal ve güzel bir kısırağa neden bu kadar kaba davranıyor?” diye sormuş. Onlar da “Bilmiyoruz, bunu sadece Allah bilir! Ama her gün, aynı saatte, bu genç adamın kısırağıyla buraya geldiğini görüyor ve bu insanlığa yakışmaz davranışını izliyoruz!” diye yanıt vermişler. Sonra da “Ne de olsa, kısırağın yasal sahibidir ve ona keyfince davranabilir!” diye eklemişler. Harun, Cafer’e dönmüş ve ona “Ey Cafer, bu genç adamın kısırağına neden böyle kötü davrandığını kendisinden öğrenme işini sana bırakıyorum. Eğer bunu sana açıklamayı reddederse, kim olduğunu kendisine söyler ve yarın, öğleden sonra, körün, topalın, cömert şeyhin ve yabancı atının geleceği saatte huzurunda bulunması buyruğunu verirsin!” demiş. Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydana bırakarak tek başına sarayına dönmüş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydana bırakarak tek başına sarayına dönmüş.

Ertesi gün, ikinci namazından sonra, Halife duruşma divanına girmiş ve büyük vezir Cafer de, hemencecik, bir gün önce

Bağdat Köprüsü üzerinde ve meydanda gördükleri kendini tokatlatan kör, okul hocası topal, cömert şeyh, ardında Hint ve Çin havaları çalınan soylu atlı ve beyaz kısağın sahibi genç adamı huzura sokmuş. Ve bunların hepsi, huzurunda yerlere kadar eğilip saygı sunup elleri arasından yeri öperlerken, Halife başıyla onlara ayağa kalkmaları için işaret vermiş; Cafer de onları, düzgün bir şekilde tahtın ayak ucundaki halıya yerleştirmiş.

O zaman Harun Reşid, ilkin beyaz kısağın sahibi genç adama dönmüş ve ona “Ey genç adam, dün binmiş olduğun çok uysal görünen bir beyaz kısağa insanlığa yaraşmaz tarzda kötü davranmaya ve sana yanıt veremeyecek dilsiz bir hayvana bu denli acımasızca küfürler ve kamçı darbeleri yağdırmaya seni iten nedeni bana söyler misin? Çünkü ben de, birçok aygır ve kısağı terbiye ettim, yola getirdim. Ama bindiğim atlara asla senin yaptığın gibi kötü davranma ihtiyacını duymadım. Sakın bana, kısağını seyredenleri eğlendirmek için hırpaladığını söyleme; çünkü bu insanlığa yaraşmaz görünüm onları eğlendirmedigi gibi, onları ve onlarla birlikte beni de çok incitmiştir. Vallahi, nerdeyse halkın içinde kendimi ortaya koyup layık olduğun şekilde seni cezalandıracak ve çok nefret uyandıran bu görünüme son verecektim. Şimdi sen bana, yalansız dolansız ve davranışının nedeniyle ilgili hiçbir şeyi gizlemeden konuş; benim hiddetimden kurtulmanın ve bağışlanmayı sağlamanın tek yolu budur. Ben, eğer anlattıkların beni tatmin eder ve sözlerin davranışının özrünü oluştursa, seni bağışlamaya ve hareket tarzındaki rahatsız ediciliği unutmaya hazırım” demiş.

Beyaz kısağın sahibi genç adam, halifenin sözlerini işitince, benzi sapsarı olmuş ve açıkça çok büyük bir sıkıntıya ve sonsuz bir kedere düştüğü görülerek sesini kesip başını eğmiş. Ve böylece, gözlerinden akan yaşlar göğsüne düşerken ve tek bir söz söylemeksizin öylece ayakta durmayı sürdürürken, Halife ona karşı tavrını değiştirmiş ve çok daha sevecenlikle ve tatlı bir sesle “Ey genç adam, Emirü'l-Müminin'in huzurunda olduğunu unut ve burada sanki dostlarının arasındaymışsın gibi alabildiğine özgürce konuş; çünkü anlıyorum ki, senin öykün, oldukça garip bir öykü ve davranışının nedeni oldukça garip bir neden olmalı. Ve ben, utkulu cetlerimin erdemleri üzerine sana her-

hangi bir kötölük yapılmayacağına yemin ederim!” demiş. Ve yanındaki Cafer de, genç adama başı ve gözleriyle açıkça “Olanca güvenle konuş. Hiçbir tedirginliğin olmasın!” anlamına gelen işaretler yapmaya koyulmuş.

Bunun üzerine genç adam, yitip gitmiş olan soluğunu yeniden kazanmış ve başını kaldırıp bir kez daha halifenin önünde eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra demiş ki:

Genç Adamın Öyküsü

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, adım Seydi Neman'dır ve mahalleimde tanınmış biriyim. Benim öyküm, senin buyruğunla anlatacağım öykü, İslam inancının bir gizidir. Ve eğer iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, uyanık bir ruhla okuyacak olan için ders oluştururdu.

Babam ölünce, miras olarak Tanrı'nın alnıma yazdığı şeyi bıraktı. Ve Tanrı'nın başıma yığıldığı lütuflarının pek çok ve ruhumun asla dileyemeyeceği kadar seçkin olduğunu gördüm. Ve yine bir günden ertesi güne mahallemin en zengin ve en hatırı sayılır adamı olduğumu anladım. Ama yeni yaşantım bana doyum ve gurur sağlayacağına, benim sükûnet ve yalnızlığa yönelik zevklerimi çok belirgin olarak geliştirdi. Hiçbir aile kaygısı ve sorumluluğu olmaksızın, bekâr hayatımı sürdürerek her sabah Tanrıya şükürler ettim. Her akşam kendi kendime “Ya Seydi Neman, yaşamın ne kadar alçakgönüllü ve sakın! Ve bekârlığın yalnızlığı ne kadar hoş!” diyordum.

Ama günlerden bir gün, efendim, şiddetli ve anlaşılmaz şekilde yaşamımı değiştirmek arzusuyla uyandım. Bu arzu ruhuma evlenme şekli altında girdi. O saat ve o anda ayağa kalktım; yüreğimde hissettiğim heyecanla, kendi kendime “Böyle evinde tek başına, inindeki bir çakal gibi, yanı başında hiçbir tatlı varlık, gözlerini ferahlatacak bir kadının her zaman taze bedeni ve Yaradan'ın soluğunu sana gerçekten hissettirecek bir sevecenlik olmaksızın yaşamaktan utanmıyor musun ya Seydi Neman? Bizim genç kızlarımızdan yararlanmak için, yılların seni güçsüz ve iktidarsız kılmasını mı bekliyorsun?” dedim.

Çok doğal olan ve ilk kez içime dolan bu düşüncelerle, artık canın değerli olduğunu ve onun tüm isteklerinin doyurulması gerektiğini düşünerek ruhumun isterlerini yerine getirmekte kararsızlık göstermedim. Ama mahallemin ünlü ailelerinden ya da çarşıdaki zengin tacirlerden birinin kızı ile evlenmemi sağlayacak hiçbir evli kadın tanımadığım için ve zaten kendi gözlerimle görmedikçe, yani gözlerimle görüp karım olacak kimse- nin güzelliklerini ve meziyetlerini anlamadıkça evlenmemeye de azmetmiş bulduğumdan, ayrıca ancak evlilik sözleşmesi yapıldıktan sonra eşim olacak kadının yüzünü görmek âdetine uymak istemediğimden kendi kendime karımı, esir pazarında alınıp satılan güzel esirelerden seçmeye karar verdim. Hemen evimden çıkıp kendi kendime “Ya Seydi Neman, tanınmış birile- rinin kızıyla evlenecek yerde gidip esire genç kızlardan eş seçme kararın harika! Çünkü böylece birçok sıkıntıdan ve tedirginlik- ten uzak kalmış olacak; sadece karının yeni edineceğin ailesinin yükünü sırtında; kuşkusuz uğursuz bir ihtiyar olacak anasının bakışlarının ağırlığını midende; ve karının sıkıcı yakınlarının: büyük, küçük kardeşlerinin, babasının, amcasının ağırlıklarını omuzlarında duymaktan sakınmış olmakla kalmayacak, aynı zamanda, her vesileyle kendisinin ünlü bir ailenin kızı olduğunu hatırlatarak gelecekte sende kusurlar bulacak ve kendisi üzerin- de bir hak talep edemeyeceğin; seni, yalnızca görevlerle karşı karşıya bırakacak durumlar, ilgi ve mükellefiyetlerle donatmak- tan başka bir şey düşünmeyen karından da kurtulacaksın! Yok- sa, bekâr hayatını terk ettiğinden dolayı pişmanlık duyar ve kan çıkarasıya kadar parmaklarını ısırır durursun! Ama sen kendin, ellerin ve gözlerinle denetleyerek kendine bir eş seçersen; akraba bağıntılarından uzak, güzelliğiyle tek başına yaşamını sadeleştir- ir bu eş; karmaşıklıklardan kaçınır, uygunsuzluğu olmayan bir evliliğin yararlarından fayda sağlarsın!” diyordum.

Bu yeni fikirlerle donanmış olarak, o sabah, ey Emirü'l-Mü- minin, her türlü tatlılık içinde, karşılıklı sevgi ve kutsamalarla birlikte yaşayacağım hoş bir eş seçmek üzere esir kadın pazarına gittim. Çünkü, doğam gereği sevecenlikle yüklü olduğumdan, henüz en küçük parçasını bile hiçbir canlı varlığa harcamamış bulduğum bende birikmiş bir sevecenliğin tümünü kendisine

vereceğim ve ruh ve bedenini gönlümce değerlendireceğim genç bir kız bulmayı bütün gücümle arzu ediyordum.

Tam da o gün, esir kadın pazarının kurulduğu gündü ve Çerkezistan'dan, İyonya'dan, Uzak Kuzey Adaları'ndan, Habeşistan'dan, İran'dan, Horasan'dan, Urum Elleri'nden, Anadolu Kıyıları'ndan, Serendip'ten, Hint ve Çin'den derlenmiş genç kızları içeren yeni bir kafile Bağdat'a gelmişti. Pazarın ortasına ulaştığımda, simsarlar ve tellallar, bu çeşitli ırkların neden olacağı kargaşayı önlemek için ayrı ayrı çeşitli gruplar oluşturmuşlardı. Bu grupların her birinde, her yanlarıyla incelesinler ve her pazarlık bilinçli olarak ve hile karışmaksızın sonuçlansın diye, her genç kız değerlerine göre yerleştirilmişti.

Baht öyle istemiş olacak ki, zaten kimse bahtından kaçamaz, adımlarım beni tam da Uzak Kuzey Adaları'ndan gelmiş genç kızların bulunduğu topluluğa doğru sürükledi. Zaten ayaklarım gözlerimin takılı kaldığı o yana sürüklenmekten kendilerini alıkoyamazlardı; çünkü bu grup, yöresindeki esmer kızların oluşturduğu topluluklardan, kızlarının parlaklığı ve saf gümüş beyazlığındaki vücutları üzerine altın gibi sarı ve gür saçlarının dökülüşüyle ayrıliyordu. Ve bu grubu oluşturan ayakta dinlenmiş genç kızlar, çok şaşılacak şekilde aynı analar ve babaların çocukları olan kız kardeşlermişçesine birbirlerine benziyorlardı. Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı. Ve ben, sultanım, ömrümce böylesine garip güzellikte genç kızları hiç görmemiş olduğumdan, hayranlık içinde kalmıştım ve ruhumun, bağrımdan koparak bu heyecan verici görünüme doğru atıldığını hissediyordum. Bir saatlik bir sürede, hepsi aynı eşitlikte güzel olduklarından dolayı içlerinden herhangi birini saptamayı sağlayamadığımdan sonunda bana en genci gibi görünenin elinden tuttum ve onu pazarlık

etmeksizin ve parayı kıskanmaksızın çabucak satın aldım. Çünkü her yanından zarafet taşıyor ve madendeki gümüş ve soyulmuş badem gibi görünüyor; sarı ipekten gür saçlarıyla, hançer ağzı gibi kıvrık koyu kirpikleri gerisindeki deniz tatlılığındaki bir bakışı barındıran büyüleyici iri mavi gözleriyle, aşırı derecede açık ve solgun bir güzelliği yansıtıyor, bana şairin şu dizelerini hatırlatıyordu:

Sen ey, değerli Çin gülünün teni gibi amber görünüşlü ve küçük ağızlı iki dolu tanesi dizisi üzerinde çiçek açmış eflatan papatya gibi olan!

Sümbül taçyaprağıyla gölgelendirilmiş, kadim bir firavunun eşininkilerden de uzun ve çekik iki akik gözün sahibi! Ey şahane varlık! Seni sevdiğimiz en güzel şeylerle kıyaslamakla aldanmış olurum, çünkü sen kıyaslanamaz güzelliktesin!

Birleşme yerinin sevgili çukurundaki benin değil midir, insanı çılgınlığa itip ayaklarını dolaştıran!

Göz kamaştıran parlaklığının uyumuna yatkın boyun, beng ağacının taze dallarını kıskandırmaz mı?

Tavrın, deniz üstündeki bir korsan gemisinininkinden de alımlı değil midir ve de tüm yürekler gözlerinin denizinde bunun için boğulmuyorlar mı?

Ve ben, bu ışık saçan genç kızı elinden tuttum ve çıplaklığını harmanimle örttükten sonra onu evime götürdüm. Tatlılığı, sessizliği ve alçakgönüllülüğüyle beni sardı. Yabancı güzelliği, solgunluğu, erimiş altın gibi sarı saçları ve kuşkusuz utançtan her zaman önüne eğik ve benimkilerle karşılaşmaktan her zaman kaçınan mavi gözleriyle beni ne kadar çektiğini anlatamam! Bizim dilimizi hiç konuşmadığından, yanıtsız kalmaya mecbur sorularla onu yormaktan kaçınıyor ve Yüce Bağışlayıcı'ya, görünümü bile kendiliğinden bir büyülenme sağlayan bu kadını evime yolladığı için şükürler ediyordum.

Ama daha onun eve geldiğinin ilk akşamında, davranışlarının ne denli garip olduğunu fark etmekten kendimi alamadım. Çünkü gece olur olmaz, mavi gözleri daha da koyulaştı ve bakışı

gündüzki tatlılığını yitirdi ve içlerinde ateş yanıyor gibi kıvılcımlar saçmaya başladı. Bir tür etkileşmeyle, yüzünde daha büyük bir solgunluk, dudaklarında hafif bir titreyiş belirdi. Ve sanki çıkıp hava almak arzuları yaşıyormuşçasına zaman zaman kapıdan yana bakmaya başladı. Ama gece vakti, gezinti için uygun olmadığından ve zaten akşam yemeği vakti geldiğinden, sofraya oturdum ve onu da yanıma oturttum.

Yemeğin getirilmesini beklerken, başbaşa kalışımızdan yararlanarak ona, gelişinin benim için nasıl bir kutsama olduğunu ve onu görmekle yüreğimde ne tür ince duyguların filizlendiğini anlattım. Onu tatlı tatlı okşuyor ve yatıştırmaya ve vahşi ruhunu evcilleştirmeye çalışıyordum. Sonunda yavaşça elini tutup dudaklarıma ve yüreğime götürdüm. Sanki en hafif dokunuşla parçalanabilecek eski bir kumaşa dokunur gibi ona özenle dokunup saçlarının ipek çekiciliği üzerinden parmaklarımı hafifçe geçirdim. Bu dokunuşla hissettiklerimi, ey sultanım, hiç unutmuyacağım. Canlı saçlarının sıcaklığını duyacak yerde, bu saçların sarı yeleleri buz gibi bir madenden yapılmış ya da elim eriyen buzda ıslanmış bir ipeğin ağırlığını taşıyor gibiydi. Artık onun doğal olarak baştan aşağı telkâri altınla örülmüş olduğundan kuşku duymuyordum.

İçimden, Yaratıkların Efendisi'nin sonsuz gücüyle, bizim iklimimizde yaşayan genç kızlara gecenin kanadı gibi siyah ve sıcak saçlar bağışlarken, Kuzey'in açık tenli kızlarının alınlarını bu buzlu alevle taçlandırmasının kerametini düşünüyordum. Ve ey sultanım, bizim iklimimizdeki kadınlardan bu denli farklı ve değişik bir yaratığın kocası olarak, şaşkınlıkla kanşık bir zevkin heyecanıyla titremekten kendimi alamıyor, yüzüne hayranlık ve şaşkınlıkla bakıyordum.

Biraz sonra başlarında tepsilerle köleler içeri girip yemek tabaklarını önlerimize koydular. Ben de derhal bu yiyecekleri gören karımın belirgin bir sıkıntıya uğradığını ve mat saten renkli yanağında ilkin bir kızılığın sonra da bir solgunluğun belirdiğinin farkına vardım; o sırada görmeksizin yiyeceklere bakan gözleri iri iri açılmıştı.

Ben de bütün bunları onun mahcupluğuna ve bizim âdetlerimizi bilmezliğine vererek getirilen yemeklerden alması için onu teşvik ederken, kendim de tereyağlı pilavı, her zaman yaptığımız

gibi avuçlayarak yemeye başlamıştım. Ama bu görünüm, karımın iştahını arttıracak yerde, hiç kuşku yok, iğrenme değilse de nefrete yakın bir duyguyla sarsılmasına neden oldu. Benim verdiğim örneği izleyecek yerde, başını çevirdi ve bir şey arıyormuş gibi yöresine bakınmaya başladı. Uzun bir kararsızlık anından sonra, bakışlarımın ona yemesi için yalvardığını görerek bağrından çektiği çocuk kemiğinden oyulmuş ince bir kürdan, kulak karıştırmak için kullandığımız çöpe benzer bir ayrıkotu çıkardı. Bu ince çubuğu iki parmağı arasında tutarak, ağır ağır pilavın pirincine batırarak bunu daha da ağır ağır ve tane tane dudaklarına götürdü. Bu mini mini lokmaların her biri arasına uzun zaman aralıkları girmesini bekledi. Böylece, ben yemeğimi çoktan yediğim halde o, bu tarzda ancak on iki pirinç tanesinden fazlasını almamış bulunuyordu. O akşam için bütün yediği yemek bu oldu. Yaptığı belirsiz bir hareketten onun doyum sağlamış olduğunu anladım. Ben de başka bir şey yemesi için onu sıkıştırıp sıkıntısını arttırmak, canını sıkmak ya da ürkütmek istemedim.

Bu da yabancı karımın, ülkemizde oturanlardan değişik bir varlık olduğu hakkındaki inancımı pekiştirdi. Kendi kendime “Bu genç kız, beslenmek için, küçük bir kuşun yemlenmesinden daha az bir gıdayla yetindiğine göre nasıl buranın kadınlarından başka türlü olmaz? Bedeninin ihtiyacı böyle olursa, ruhunun ihtiyacı nasıl olmalı acaba?” dedim. Ve içine girilmez gibi görünen ruhunu keşfetmek için, gayret gösterme kararı aldım.

O akşam, kendi kendime onun davranış tarzının akla uygun bir açıklamasını yapmaya gayret ederek erkeklerle, hatta kocası ile yemek yemekten sakınması ve de bunu ağırbaşlılık icabı yapması gerektiğinin kendisine öğretildiğini düşündüm. Ve içimden “Evet, böyle olmalı! Ama mahçup ve saf olduğundan bunu biraz abartılı yapıyor. Kim bilir, belki de daha önce bir şeyler yemiştir! Ya da henüz yememişse, tek başına ve de özgürce yemek için kendini tutmaktadır” dedim. Ve hemen ayağa kalktım ve sonsuz bir itina ile onu elinden tutup onun için hazırlanmış bulunduğum odaya götürdüm.

Onu orada, keyfince hareket etmekte özgür kalsın diye rahat bıraktım. Ve oradan yavaşça çekildim.

O gece için, onu incitirim korkusuyla ya da ona münasebetsiz görünmemek için, düğün gecelerinde erkeklerin her zaman yaptığı gibi karımın odasına girmek istemedim; bu ölçülü davranışım, karımın takdirini kazanacağımı ve bununla ona, ülkemin erkeklerinin vahşi varlıklar ve görgüden yoksun kimseler olmadığını, gerektiğinde ince ve ihtiyatlı olmayı bildiklerini kanıtlayacağımı düşündüm. Bununla birlikte, başın üzerine yemin ederim ki, ey Emirü'l-Müminin, o gece gözüme hoş görünen Kuzeylilerin kızı olup vücudu garip bir zarafet ve gizemlilikle hareket eden açık tenli, gencecik karımın içine işlemek arzusu bende yok değildi. Ama zevkim, eşyayı zorlayarak saygınlığımı tehlikeye atamayacağım kadar değerliydi. Zemini hazırlayarak meyvanın ekşiliğini gidermesi ve uygun tazelikte bir olgunluğa kavuşması için beklemeyi yeğliyordum. Bununla birlikte, o geceyi evime koku saçan genç yabancıların sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... O geceyi evime koku saçan genç yabancıların sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim.

Ertesi gün, yemek zamanı bir araya gelince, onu güler yüzle karşıladım. Daha önceleri buraya gelmiş ya da Frenk kralları tarafından yollanmış Batılı prenslerin yaptığı gibi, önünde eğildim. Ve onu, aralarında bir gün önceki gibi tereyağında kabarmış ve taneleri birbirinden ayrılan harika pişmiş ve tarçınla çeşnilendirilmiş pilav da bulunan yemeklerle dolu tepsilerin önünde yanıma oturttum. Ama karım tıpkı bir gün önceki gibi davrandı; öteki yemeklerin hiçbirine dokunmaksızın sadece pilav tabağına ilgi göstererek taneleri birer birer ve ağır ağır çubukla alıp ağzına götürerek yedi.

Ben de, bu yemek yeme tarzına bir gün öncekinden de çok şaşarak, kendi kendime “Acayip! Bu tarzda yemek yemeyi nerede öğrenmiş bu kız? Belki de, ülkesinde, ailesinin içinde öğrenmiştir. Yoksa çok az yiyen biri olarak mı böyle yapıyor? Ve de daha sonra bir öncekinden fazla yememek için taneleri mi sayıyor? Ama tasarruf etmek düşüncesiyle ve bana perhiz yapmayı ve müsrif olmamayı öğretmek için böyle yapıyorsa, vallahi aldanyıyor; çünkü buralarda bundan korkmayız ve de tasarruf yapmazsak asla çöküp gitmeyiz. Çünkü Kısmet Dağıtıcı’ya şükürler olsun ki, büyük bir rahatlıkla ve gerektiği kadardan, hatta çok daha fazlasından kendimizi yoksun kılmadan yiyip içecek şeyimiz var!” dedim.

Ama karım, benim düşüncelerimi ve şaşkınlığımı anlamış olsa da olmasa da, sanki bana daha çok acı vermek istiyormuşçasına, her gün bu anlaşılmaz tarzda yemek yemeyi sürdürdü; uzun uzadıya pirinç tanelerinden başka şeye dokunmuyor ve yemekten sonra da bana tek bir söz söylemeksizin ve yüzüme bakmaksızın, küçük sivri çubuğu silerek kemikten kutusuna sıkıştırıyordu. Ve o sabah, onun yaptığını gördüğüm şey sadece bu oldu. O akşam yemekte de aynı şeyler oldu, ertesi gün de, onu izleyen günlerde de, sofraya kurulup birlikte yemeye oturulduğunda da hep böyle oldu.

Bir kadının, o denli az yiyeceklerle daha fazla yaşamasının mümkün olmadığını anlayınca, bunun altında karımın varlığından da daha garip bir giz yattığından artık kuşku duymaz oldum. Bu da beni, zamanla benimle birlikte ruhumun dilediği gibi yaşamaya alışabileceği umudu içinde biraz daha sabretmekten yana yöneltti. Ama çok geçmeden umudumun boş olduğunu ve ne pahasına olursa olsun, bizimkine hiç benzemeyen bu yaşamasındaki sırrın açığa çıkarılması gerektiğini anladım. Bunun fırsatı da, hiç beklemediğim bir sırada kendiliğinden ortaya çıktı.

Gerçekten, kendimce on beş günlük bir sabır ve tahammül süresi geçirdikten sonra, ilk kez olarak zıfır odasına bir ziyaret girişiminde bulunmaya karar verdim. Bir gece, karımın çoktan uyumuş bulunduğuna inanarak benimkinin karşısında bulunan daireye doğru yöneldim; ve uykusunda onu tedirgin etmemek için adımlarımı sakınarak odasının kapısına ulaştım. Çünkü

onu, katı bir şekilde uyandırmaksızın, gözümün önünde canlandırdığım gibi, göz kapakları örtülü ve kıvrık uzun kirpikleriyle bir cennet hurisi gibi uyurken seyretmek istiyordum.

İşte bu kapıya ulaştığımda, içeriden karımın ayak seslerini duydum. Gecenin bu geç saatinde onu uyanık tutan maksadı anlayamadığımdan, merak duyarak işin ne olduğunu anlayabilmek için kapının ardındaki perdenin gerisine saklandım.

Birdenbire kapı açıldı ve dışarı çıktığı zamanlar büründüğü giysileri üzerinde olduğu halde karım belirdi ve en küçük bir gürültü yapmaksızın mermer döşeme taşları üzerinde kayarak yürüdü. Karanlıkta önümden geçerken ona baktım ve şaşkınlıktan kanım yüreğimde dondu. Karanlıkta yanan ve öldürmek ve parçalamak üzere, izlediği yolu aydınlatan bir kaplanın gözlerine benzeyen ve iki küçük meşale haline gelmiş olan gözleri, geceleyin yüzünü tamamıyla aydınlatıyordu. Bu yüz, bize karşı gizlice girişecekleri felaketleri önceden sezdirmek üzere uykularımıza sızan kötü niyetli ecinnilerin korkulu yüzlerine benzer gibiydi. Ama aynı zamanda bende, solgun yüzü, yanan gözleri ve başının üzerinde dehşet saçarcasına diken diken olmuş sarı saçlarıyla, en kıyıcı türünden bir ecinniye ait olduğu izlenimini de bırakıyordu.

Ve ben, sultanım, çenelerimin kırlacakmış gibi sıkıldığını ve ağzımda tükürüğümün kuruduğunu ve soluğumun kesildiğini hissettim. Zaten ayaklarım tutulmuş ve bana ait olmayan bu yerde, bu perdenin arkasındaki varlığımdan en küçük bir işaret vermemek için donmuş kalmıştım. O zaman gizlendiğim yerden, yiten soluğumu gevşeterek ayrılmak için onun uzaklaşmasını bekledim. Evin avlusuna bakan pencereye doğruldum ve kafesin ardından baktım. Oradan, onun sokak kapısını açtığını ve çıplak ayaklarıyla toprağı çiğneyerek dışarı çıktığını fark edecek zaman buldum. Biraz uzaklaşmasını bekledim; sonra da yarı açık bıraktığı kapıya koştum ve pabuçlarımı elime alarak onu uzaktan izledim.

Dışarı soluk ay tarafından aydınlanıyor ve gök, tüm öteki gecelerde olduğu gibi yıldızların titrek ışığı altında, tüm varlığıyla ululuğunu yayıyordu. Duyduğum heyecana karşın ruhumu Yaratıkların Sahibi'ne doğru yükselttim ve içimden "Ey Tanrım, ey Yüce Övülesi Tanrı, benim için her şeyiyle bilinmez olmasına ve belki de senin yüzünü inciten kâfir bir ırka mensup bulun-

masına karşın, yabanın kızı olan karım bakımından sabırla ve dürüstlikle davrandığım senin malumundur! Şimdi, senin göklerinin hayırlı parıltısı altında, bu gece, onun ne yapacağını bilmiyorum. Ama, uzaktan yakından onun davranışlarının suçortağı değilim; ve senin yasana ve senin, barış ve dua üzerine olası Elçi'nin öğretilerine aykırı iseler onları önceden reddediyorum!" dedim. Böylece kaygılarımı yatıştırarak karımı gideceği yere kadar izlemekte kararsızlık göstermedim.

Böylece o, sanki aramızda doğmuş ve mahallemizde büyümüş gibi dikkat çeken bir güvenlilikle kentin bütün sokaklarını geçti. Ben de, geceleyin ardında uğursuzca uçuşan saçının savruluşuna bakarak onu uzaktan izledim. Kentin son evlerine ulaştı ve yüzlerce yıldan beri ölülerin barınmasına yarayan تنها alanlara uzandı. Taşları son kertede eskimiş ilk mezarlığı ardında bırakarak yeni ölüleri gömmeyi sürdürdükleri yere doğru çabucak seyirtti. Ben de "Herhalde onun burada gömülüşü ve kendisiyle birlikte yabancı ülkelerden gelerek vefat etmiş bir dostu ya da kız kardeşi olmalı! Ve tenhalık ve sessizlik dolayısıyla ona karşı görevlerini geceleyin yerine getirmek istiyor" diye düşündüm. Ama birdenbire dehşet saçan halini ve alevli gözlerini hatırlayarak kanım yeniden yüreğimde dondu.

O sırada mezarlar arasında, türünü anlayamadığım bir şekil yükseldi ve karımın karşısına çıktı. Görünümünün uyandırdığı dehşet ve avlanma halindeki sırtlan başına bakarak bunun mezarsal şekil içinde beliren bir gulyabani olduğunu anladım.

Bir mezar taşının ardında, bacaklarını titreyerek altımda kıvrılırken yere kadar eğilerek gizlendim. Böylece, bu koşullar sayesinde, içinde bulunduğum korkunç şaşkınlığa karşın, beni görmesinden sakınarak, gulyabaninin karıma yaklaştığını, elini tuttuğunu ve kendisiyle birlikte onu bir çukurun kenarına sürüklediğini gördüm. İkisi, çukurun kıyısında birbirinin yüzüne bakarak başbaşa oturdular. Gulyabani toprağa doğru eğildi ve elinde yuvarlak bir şey tutarak onu sessizce karıma teslim etti. Bu şeyin yaşamını yitirmiş bir bedenden yeni koparılmış bir insan kafası olduğunu fark ettim. Karım, vahşi bir hayvan feriyadı kopararak dişlerini bu ölü kafanın etine batırdı ve korkunç şekilde kemirmeye başladı.

O zaman ben, sultanım, bu manzarayı görerek göğün tüm ağırlığıyla başıma çöktüğünü hissettim. Bu korkulu durumda, varlığımı belli eden bir dehşet çılgılığı kopardım. Çünkü kanımın ansızın ardında tünemekte olduğum taşın üzerinde dineldiğini görmüştüm. Yüzüme bir dişi kaplanın avının üzerine atılacağı sıradaki acıkmış gözleriyle baktı. Ben de artık kurtuluş olmaksızın yitip gittiğimden kuşku duymadım. Kendimi savunmak için en ufak bir hareket yapma zamanı bulmadan ve kötülöklere karşı beni koruyacak yardımcı bir deyim söyleyemeden önce, kolunu başımın üzerine uzattığını gördüm ve vurgulanışı çöllerde işitilen kükremelere benzer bilmediğim bir dilde birkaç hecelik haykırışlarını işittim. Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm. Karım da ardında o korkunç gulyabani olduğu halde üzerime atıldı. İkisi birden beni öylesine şiddetle tekmelemeye başladılar ki, oracıkta nasıl ölüp kalmadığımı bilmiyorum. Bununla birlikte, içinde bulunduğum büyük tehlike ve canın yaşama bağıllığı bana iki ayağımın üzerine dinelip kuyruğum apış aramda kaçma gücünü ve cesaretini verdi; ardımdan da öfkeyle karım ve gulyabani beni izliyorlardı. Bu, onların beni mezarlıktan epeyce uzaklaştırmalarına kadar böylece sürdü. O zaman, acıdan inleyerek havlayan ve her on adımda bir sırtüstü yuvarlanan bana kötü davranmaktan ve ardımı kovalamaktan vazgeçtiler. Ben de yitik ve bahtsız bir köpek olarak kentin kapılarını aşmakta acele ettim. Bütün bir geceyi, kent boyunca topallayarak, dolanıp durarak ve aralarında bulunmamı yadırgayan mahalle köpeklerinin ısırmalarından sakınarak geçirdikten sonra, onların kıyıcı saldırılarından kurtulmak üzere aklıma kendime bir sığınak bulma fikri geldi; ve sabahın o er saatinde açılmış bulunan ilk dükkânın içine kendimi can havliyle fırlattım ve gizlenmek üzere gidip bir

köşeye sokuldum. Oysa burası, koyun başı ve ayakları satan bir sakatatçı dükkânı imiş. Dükkân sahibi ilkin beni izlemek üzere dükkâna girmek isteyen saldırganlara karşı benden yana çıktı ve onları kaçırıp uzaklaştırmada başarı sağladı; ama bunu, sonradan apaçık bir şekilde uzaklaştırmak üzere benim yanıma gelmek için yapmıştı. Dolayısıyla artık ümit ettiğim sığınma ve korunmayı orada bulamayacağımı anladım. Çünkü bu sakatatçı, aşırı derecede şekilci ve boş inançlara kapılarak köpeklerin iğrenç yaratıklar olduğuna ve bir köpek rastlantısal olarak yanlarından geçerken ona sürtünse, temizlenmek için yeterince su ve sabun bulunmayacağına inanan biriydi. Yanıma yaklaştı, işaretleri ve konuşmasıyla dükkânından beni çabucak uzaklaştırmaya çalıştı. Ama ben, acıklı bir sesle inleyerek iyice büzülmüş ve tostoparlak olmuştum ve ona bağışlanma dileyen gözlerle bakıyordum. O zaman, biraz acıyarak beni tehdit için elinde salladığı bastonu bir yana bıraktı; dükkânını kesinlikle benim varlığımdan kurtarmayı kafasına koymuş olacak ki bu kez eline pişmiş ayaklardan, kokulu nefis bir parça aldı ve onu bana göstermeye açıkça özen göstererek parmaklarının ucunda tuttu ve böylece sokağa çıktı. Ben de, sultanım, bu güzel parçadan çıkan hoş kokuya kapılarak köşemden kalktım ve sakatatçıyı izledim; o da benim dükkândan dışarı çıktığımı görür görmez, parçayı bana fırlattı ve dükkânına girdi. Ben de bu nefis eti yutar yutmaz, çabucak köşeme çekilmek istedim. Ama bunu, elinde o korkunç budaklı değnekle eşikte durmuş benim hareketimi gözeten kelle satıcısını hesaba katmadan düşünmüştüm. Ben de, bana bu sığınağı sağlaması için yalvaran bir tavır takınarak ve kuyruğumu sallayarak ona bakıp duruyordum. Ama o boyun eğmez tavrını sürdürdü ve bana niyetleri hakkın-da artık hiçbir kuşku bırakmayacak şekilde “Defol, pezevenk!” diye haykırıp değneğini de sallamaya başladı.

O zaman ben, bir yandan epeyce hakaret görmüş olarak, öte yandan hemen o sırada bile çarşının her yanından kopup gelerek bana çemkirmeye başlamış olan mahalle köpeklerinin saldırısından korkarak, bacaklarımı rüzgâra verdim ve olanca çabuklukla, sakatatçının hemen yanında bulunan bir fırıncının açık dükkânına kaçtım.

Oysa, daha ilk bakışta, kuruntularla kendini yiyip bitiren ve boş inançlara kapılmış koyun başı satıcısının tersine, bu fırıncı bana hoş ve hayırlı yüzlü biri olarak göründü. Gerçekten de öyleydi. Kendisine aç olduğum hakkında hiçbir belirti göstermediğim halde, merhametli yüreği onu hemen bana domates salçasına batırılmış iri bir ekmek parçası atmaya zorlardı ve bana, tatlı bir sesle “Al, ey zavallı, ağız tadıyla ye!” dedi; ben, öbür köpeklerin yaptığı gibi Tanrı’nın nimeti üzerine açgözlülükle atılmaktan ve oburluk göstermekten uzak, cömert fırıncıya başımla bir işaret yaparak ve kuyruk sallayarak minnettarlığımı gösterdim. O da benim bu uygarca davranışından etkilenmiş olacak ki, bunu bana göstermek istedi; çünkü bana iyi yürekle güldüğünü gördüm. Ben de, sanki aç değilmişim ve yemek ihtiyacım yokmuş da, sırf ona zevk vermiş olmak için ekmek parçasını dişlerimle aldım, ona saygı duyduğum ve de ona onur vermiş olmak için bunu yaptığımı anlaması için ekmeği ağır ağır yemeye başladım. O, bütün bunların farkına varıp beni çağırırdı ve dükkânının yanında oturmamı istediğini belirten bir işaret yaptı. Ben de küçük zevk iniltileri kopararak gidip yanına oturdum ve ona, o an için kendisinden beni korumasından başka bir şey istemediğimi göstermek üzere başımı sokaktan yana çevirdim. Tanrı’nın ona bağışladığı zekâ sayesinde, benim bütün niyetlerimi anladı ve yüreklendirircesine okşayıp bana güvence verdi. O zaman beni dükkânına sokmasını düşünmek cüretini duydum. Ama bunu ancak onun izniyle yapabileceğimi ona hissettirecek bir ustalıkla anlattım. O da benim içeri girmeme karşı koymaktan uzak, tersine sevecenlikle dolu, kendisini rahatsız etmeksizin dükkânın içinde kalabileceğim bir yer gösterdi. Bu yere sahip oldum ve o andan başlayarak dükkânında kaldığım sürece orada barındım.

Efendim de o andan başlayarak bana büyük bir bağlılık gösterdi ve bana karşı son kertede iyilikle davrandı ve ben yanında bulunmadıkça ve beni iyice doyurmadıkça kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği yiyemez oldu. Ben de kendimden yana, ona, en güzel köpek yüreğinin sağlayabileceği eksiksiz bir sadakat ve bağlılık gösterdim. Onun iyiliklerine duyduğum minnetle gözü-mü ondan hiç ayırmıyor ve gösterdiğim özenin onun hoşuna

gittiğini anladığım için ardında bağlılıkla onu izlemeksizin ne dükkânın içinde ne de sokakta bensiz bir adım atmasına bile izin vermiyor; o da eğer rastlantısal olarak herhangi bir işaretini görüp dışarı çıkmak zorunda olduğunu daha önce anlamamışsam, ıslık çalarak bana dostça sesleniyordu. O zaman hemen yerimden kalkıp kendimi sokağa fırlatıyordum ve kapının önünde bir anda bin kez koşuşarak ve bin kez gidip gelerek sıçrayıp duruyordum. Sonra da, kâh ardından kâh önünden koşarak ve zaman zaman ona sevincimi ve memnunluğumu göstermek için dönüp yüzüne bakarak, tam anlamıyla ona eşlik ediyordum.

Efendim fırıncının dükkânında belli bir süre böylece yaşadıktan sonra, günlerden bir gün, ekmekçi dükkânına fırından iyice kabarmış olarak yeni çıkmış bir ekmek somunu almak üzere bir kadın girdi. Kadın, efendime parasını ödeyerek bir ekmek aldı ve kapıya doğru yöneldi. Ama efendim, kadından aldığı paranın sahte olduğunun farkına vararak kendisine seslendi ve ona “Hala, Tanrı ömrünü uzatsın! Ama, senin için mahzur yoksa, bu paranın yerine bir başkasını vermeni yeğlerdim!” dedi. Aynı zamanda söz konusu parayı kadına uzattı. Kaşarlanmış bir ihtiyar olan kadın, şiddetli itirazlar yaparak ve sağlam olduğunu iddia ederek “Onu yapan ben değilim ve zaten para alırken karpuz ya da hıyar alır gibi seçim yapılmaz ki!” diyerek parayı geri almayı reddetti. Efendim de bu kadının dayanaksız iddialarına kanmış olmaktan uzakta, sakın bir sesle ve herhangi bir aşağılama göstermeden “Senin paran o denli belirgin şekilde sahte ki, şurada gördüğün ayrımda bulunmaktan aciz dilsiz bir hayvan olan köpeğim bile bunu aldanmaksızın belirler!” dedi; ve yapacağı hareketin sonucuna asla inanmaksızın, beni adımla çağırarak “Baht! Baht! Gel, gel buraya!” diye bağırdı. Ben de, onun sesini duyunca, kuyruğumu oynatarak ona doğru koştum. O da içine para koyduğu tahta çekmeceyi yere devirdi; içindeki bütün paraları önüme saçtı. Ve de bana “Bak, bak! Bütün bu paralara bak! Bunların hepsini iyice gör! Hepsini iyice seyret! İçlerinde sahtesi var mı bana söyle!” dedi. Ben de bütün madeni paraları birbiri ardından pençelerimle hafifçe ayırarak dikkatle inceledim ve sahte parayı bulmakta gecikmedim. Onu, yığından ayırarak bir yana koydum. Ve onu

bulmuş olduğumu gösterecek şekilde pençemi üzerine bastırdım ve küçük haykırışlar koparıp kıpırdayıp durarak yüzüne baktım.

Bunu gören ve benim türümden bir hayvanda bunca kavrayış beklemekten uzak olan efendim son kertede şaşkınlık ve hayranlık duydu. Ve “Tanrı en yücedir! Tanrı’dan daha güçlü varlık yoktur!” diye haykırdı. Yaşlı kadın da, bu kez, gözlerinin tanıklığına karşı çıkamayarak ve zaten gördüğü şeyden dehşete düşerek; çabucak sahte parayı geri aldı ve karşılık olarak sağlam para verdi; ve sendeleyerek çıkıp gitti. Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı. Hayranlıkla, olup biteni, kendisini zaten yeterince şaşırtmış bulunan yeteneğimi abartmaksızın, onlara anlattı.

Efendimin anlattıklarını duyan, orada bulunan herkes, hiç böyle harika bir köpek görmediklerini söyleyerek zekâm üzerine fikir yürüttüler. Efendimin söylediklerini kendileri denetlemek için, onun iyi niyetinden asla kuşku duyduklarından değil, ama sadece beni daha çok övmek gayesiyle kavrayışımın kanıtını bulmak istediler. Dükkânlarında bulunan bütün sahte paraları getirdiler ve bunları iyi durumdaki paralarla karıştırarak bana gösterdiler. Ben de, bunu görerek “Ya Allah! Bu kişilerin bunca sahte para bulması şaşılacak şey!” diye düşündüm.

Bununla birlikte, çekingenlik göstererek efendimin yüzünü komşularının yanında kara çıkarmamak için önüme koydukları bütün paraları dikkatle inceledim. Ve diğerlerinden ayırarak pençemin altına almadığım bir tek sahte para bile kalmadı.

Ünüm kentin bütün çarşılarına yayıldı, hatta efendimin karısının çenesinin düşüklüğü yüzünden haremelerde bile anılır oldu. Sabahtan akşama kadar, ekmekçi dükkânının içi, sahte paraları ayırt etmedeki becerimi denetlemek isteyen meraklı kalaba-

lıklarla dolup taşı. Ben de bütün gün, efendimin huzurunda, günden güne artan ve kentin en uzak semtlerinden bile gelen müşterilerin arzularını doyurmaktan geri kalmadım. Böylece, şöhretim, efendime kentin bütün fırıncıları bir araya gelse bile edinemeyecekleri kadar çok müşteri kazandırdı. Efendim benim ortaya çıkışımı, kendisi için bir hazineden de değerli olduğundan dolayı, kutsamaktan hiç geri durmadı. Ve serveti, acı duygulara kapılan komşusu sakatatçının karnını o kadar ağrıttı ki, düşkünlüğünden parmaklarını kemirdi. Kıskançlığından, kimi vakit beni kaçirtmak için, kimi vakit de dışarı çıktığımda mahallenin köpeklerini üzerime saldırtarak bana sıkıntı yaratmak için tuzaklar hazırlamaktan geri durmadı. Ama, artık korkacak bir şey kalmamıştı; çünkü, artık, benim küçük marifetimin hayranı diğer dükkâncılar tarafından da tutarlı şekilde korunuyordum.

Böylece uzun bir süre genel bir ilgiyle çevrili olarak aynı şekilde yaşamayı sürdürdüm; ve eğer insan şeklinde yaratılmış eski halim hiç durmadan aklıma gelip durmasa, gerçekten bu yaşamımdan memnun olacaktım. Bana en çok acı veren de, köpekler içinde bir köpek oluşum değil, konuşma alışkanlığından yoksun oluşum ve kendimi anlatmayı sadece bakışlarıma ya da ayaklarımı oynatmaya veya açıkça anlam ifade etmeyen bağırmalara indirgemiş bulunmam idi. Ve birçok kez, mezarlıkta geçirdiğim o korkunç geceyi hatırladığımda, sırtımda tüyler diken diken oluyor ve tir tir titriyordum.

Böylece, günlerden bir gün ünümü merak eden saygın görünümlü yaşlı bir kadın, herkes gibi fırına ekmek almaya geldi. Ve yine herkes gibi, bir kez ekmek aldıktan sonra, beni denemek için, önüme, aralarında sahte bir paranın da bulunduğu birkaç madeni para attı. Ben de hemen kötü nitelikli parayı diğerlerinden ayırıp kadının yüzüne gelip denetlesin gibilerden bakarak üstüne pençemi koydum. Bana “Harikasin! Evet sahte olan bu!” diyerek parayı geri çekti. Beni büyük bir hayranlıkla inceledi; efendime aldığı ekmeğin parasını ödedi ve çekip giderken bana, açıkça “Beni izle!” anlamına gelen bir işaret yaptı.

Ben de, ey Emirü'l-Müminin, bu kadının benimle çok özel bir nedenle ilgilendiğini anladım; çünkü beni dikkatle incelemesi, başkalarının bana bakışlarından çok farklı bir tarzda olmuştu.

Bununla birlikte, sakınımla davranıp, sadece ardından bakmakla yetinip onun çekip gitmesine ilgisiz kaldım. Ama, o, birkaç adım attıktan sonra benden yana dönerek, yerimden kıpırdamaksızın, sadece ona bakmakla yetindiğimi görünce, ilkinden daha ısrarlı bir işaret yaptı. O zaman, ben, sakınımdan daha da güçlü bir merakla, efendim dükkânın dibinde ekmek pişirmekle uğraşırken, bu durumdan sokağa atılıp kadını izlemek için yararlandım. Ve kararsızlık içinde kuyruğumu oynatıp zaman zaman duraksayarak onun ardından yürüdüm. Ama kendisi tarafından yöreklendirilerek, sonunda, kararsızlığımı yendim ve onunla birlikte evinin önüne ulaştım.

Kadın evinin kapısını açıp ilkin kendisi içeri girdi ve çok tatlı bir sesle “Gir, gir içeri, ey zavallı! Pişman olmayacaksın!” diyerek beni kendisi gibi yapmaya davet etti. Ben de onun ardından eve girdim. O zaman kapıyı kapatarak beni içerdeki daireye götürdü ve bir odanın kapısını açarak beni içeri soktu. Orada, bir divanın üzerine oturmuş, nakış işleyen ay kadar güzel bir genç kız gördüm. Bu genç kız beni görür görmez başını örttü; yaşlı kadın da ona “Kızım, sana, fırıncının ünlü köpeğini, hani şu sahte paraları geçerli paralardan ayırmayı bilen köpeği getirdim. Sen, bu köpek hakkında ilk söylentilerin ortaya çıktığını duyunca, kuş-kularımı sana açıkladığımı biliyorsun! Bugün efendisi fırıncının dükkânına ekmek satın almaya gittim; ve olayların gerçekliğinin tanığı oldum; ve Bağdat’ı hayran bırakan bu bulunmaz köpeği ardıma takarak getirdim. Tahminimde yanılıp yanılmadığımı bilmem için bana ne düşündüğünü söyle kızım!” dedi. Genç kız da hemen “Vallahi, anacığım, aldanmış değilsin! Sana bunun kanıtını göstereceğim!” diye yanıt verdi.

Ve genç kız o saat ve o anda ayağa kalktı ve eline su dolu kızıl bakırdan bir leğen aldı; üzerine benim iştmediğim birkaç sözcük fısıldadı ve bu sudan üzerine birkaç damla serperek “Eğer köpek olarak doğmuşsan, köpek kal! Ama bir insan olarak doğmuşsan, bu suyun erdemiyle silkin ve insan şekline dön!” dedi. O anda silkindim ve büyü bozuldu, yeniden doğduğum zamanki gibi insan olmak üzere köpek şeklimi yitirdim.

O zaman içim minnetle dolu, böylesine bir lütufta bulunduğu için teşekkür etmek üzere kurtancımın ayaklarına atıldım ve

urbasının eteğini öptüm; ve kendisine “Ey kutsanmış genç kız, Tanrı seni verilerinin en iyileriyle donatarak sana borçlu bulunduğum iyiliği karşılansın! Sen ki, tanımadığın, evinde bir yabancı olarak bulunan beni, iyiliklerinden yararlandırmakta tereddüt etmedin! Sana teşekkür etmek ve layık olduğun şekilde kut-samak için gerekli sözleri nasıl bulsam acaba? Bil ki, ben artık kendime ait değilim ve sen beni değerimi fazlasıyla geçen bir bedel karşılığı satın almış oldun! Ve de şimdi senin malın olmuş, sahiplenmiş bulunduğu kölenin kim olduğunu iyice anlayan için, kulağına ağırlık getirmeden ve anlayışını yormadan birkaç sözcükle öykümü anlatacağım” dedim.

O zaman kendisine kim olduğumu ve bekâr durumdayken birdenbire bir kadın edinmeye nasıl karar verdiğimi ve nasıl kentimiz Bağdat’ın tanınmış ailelerinden birinin kızını değil de, alınıp satılan yabancı esirelerden biriyle evlenmek istediğimi anlattım. Kurtarıcım la anası beni dikkatle dinlerlerken, Kuzeyli kızın garip güzelliğine nasıl kapıldığımı ve onunla evlenme-mi ve ona karşın nasıl dostluk ve anlayış gösterdiğimi, olup bitenler karşısında inceliğimi ve olağanüstü davranışlara karşı nasıl sabırla dayanıklılık gösterdiğimi de anlattım. Sonra da o korkunç gecede gördüklerimi ve o olayı izleyen her şeyi, başın-dan sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan onlara öyküledim. Ama onu burada tekrarlayanın hiç yararı yok.

Kurtarıcım ve anası benim öykümü duyunca, Kuzeyli bir genç kız olan karıma nefretin sınırına ulaşırçasına nefret duydu-lar. Ve kurtarıcımın anası, bana “Oğlum, sen ne garip bir yanılma-ya kapılmışsın! Nasıl oluyor da kentimiz her renkten genç kızla bu kadar zenginleşmişken ve Tanrı’nın lütfu genç kızlarımızın başı üzerinde bunca seçkinlik ve bollukla yığılmaktayken, senin ruhun yabancıların kızı üzerine sarkıyor? Kuşkusuz, böylece ayırt etmeksizin bir seçim yapmış olmandan ötürü ve senden, kan, ırk, dil ve köken bakımlarından ayrı olan bir kişiye bahtını teslim etmiş olmandan dolayı böyle büyülenmen gerekiymiş! Ve bütün bunlar, çok iyi anlıyorum ki, Şeytan’ın, o Taşlanası Melunun marifetidir. Ama, artık, kızımın aracılığıyla seni yabancıların kötü-lüklerinden kurtarıp yeniden eski insan haline getirmiş bulunan Tanrı’ya şükürler edelim!” dedi. Ben de, onun ellerinden öptük-

ten sonra "Ey kutsanası ana, Tanrı'nın ve senin saygın yüzünün karşısında, düşüncesizce davranışından dolayı pişmanlık gösteriyorum. Ve de nasıl senin merhametine sığınmışsam, öylece aileme de katılmaktan başka bir şey istemiyorum. Bu durumda, beni asil ruhlu kızının yasal kocası olarak kabul etmek istersen, sadece kabul ettiğini söylemen yeter!" diye yanıt verdim. O da "Benden yana, bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt verdi. Sonra da kızına "Ama sen kızım, ne dersin? Tanrı'nın yolumuza çıkardığı bu harika genç adam sana uygun geliyor mu?" diye sordu. Kurtarıncım da "Evet, vallahi! Bana da uygun geliyor, anacığım! Ama mesele bununla bitmiyor! İlkın onu, bundan böyle de eski karısının fenalıklarından ve kötü darbelerinden korunacak hale getirmemiz gerek! Çünkü, onun insan varlıklarını toplum dışı eden sihrinin bozulması yetmez! Onu her zaman için zarar veremeyecek hale koymamız gerek!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, içinde bulunduğumuz odadan dışarı çıktı, ama biraz sonra parmakları arasında tuttuğu bir şişeyle geri döndü. Bana içi su dolu olan bu şişeyi verdi ve "Seydi Neman, başvurduğum benim eski kitaplarım, şimdilik senin evine yabancı kötülük girmedığını, ama girmekte de gecikmeyeceğini öğretti. Ve yine öğretti ki, ikiyüzlü karın, hizmetçilerin önünde, senin yokluğundan dolayı büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi görünüyor. Sen de, o şimdi dışarıda iken, çabucak ellerine teslim ettiğim bu şişeyle evine dön ve onu avluda bekle! Öyle davran ki, eve döndüğünde seninle birdenbire karşı karşıya gelsin! Seni beklentisinin tersine, yeniden görmenin şaşkınlığı içinde iken, sırtını çevirip kaçmak isteyecektir. Sen de derhal 'İnsan şeklini terk et ve bir kısrağ ol!' diyerek onun üzerine bu şişenin içindeki sudan serpersin! O da hemen silkinip insan biçimden, kısrağların içinde bir kısrağa dönecektir! Hemen sırtına atla, yelelerine yapış ve karşı durmasına bakmaksızın, ağzına çabucak dayanıklılığı denenmiş çifte gem geçir ve layık olduğu şekilde onu cezalandırmak için, şiddetli kamçı darbeleriyle döv! Her Allah'ın günü, ona bu tarzda davranmayı sürdür! Yoksa kötülüğü depresir ve bundan sen acı çekersin!" dedi.

Ben de, ey Emir'ül-Müminin, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim. Acele evime giderek onun uzaktan geldiğini görece şekilde ve birdenbire karşısına çıkabilecek tarzda kendimi gizleyerek eski

karımın gelişini beklemeye başladım. O da ortaya çıkmakta gecikmedi. Onu görünce beni saran tutkuya ve heyecanlandıran güzelliğine karşın, oraya gelişimle ilgili görevi yerine getirmekte kusur etmeyerek onu tam olarak bir kısırağa dönüştürmekte başarı sağladım. O zamandan beri benim kanımdan ve ırkımdan olan kurtarıcımın yasal bağlarla birleşmiş bulunduğumdan, ey Emir'ül-Müminin, meydanda gördüğün kısırağa, kuşkusuz bakışlarını incitmiş olan, ama yabancının bunca tehlikeli olan kötülüğünü düşününce haklı göreceğin tarzda kötü davranmaktan geri durmuyorum!

Halife, Seydi Neman'ın bu öyküsünü işitince, ruhunda büyük bir şaşırma duymuş ve genç adama "Kuşkusuz, öykün garip ve senin bu beyaz kısırağa karşı davranışın haklıdır. Yine de senin karın nezdinde girişimde bulunarak bu kısırağı yine de kısarak şeklinde tutsan da, o denli şiddetle her gün cezalandırmaksızın işlem görmesini sağlayacak bir yol bulsan! Ama bunun yerine getirilmesi mümkün değilse, ne yapacağını Tanrı bilir!" demiş.

Ve böylece konuşarak, Harun Reşid, ikinci kişiye, yürüyüşüyle soyunun asaletini belirten bir ata binmiş ve ardında tahtirevana oturmuş iki soylu genç kadın ve Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar olduğu halde, bu atı çalımla süren yakışıklı biniciye dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış altıncı gece olunca...

Küçük Dünyazad "Ablacığım, lütfen, Halife ardında Hint ve Çin havaları çalınan genç atlıya dönünce neler olduğunu çabucak bize söyle!" diye haykırmış. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle!" diye yanıt vermiş. Ve sözünü şöyle sürdürmüştü.

... Halife, huzurunda bulunan ve yürüyüşüyle soyluluğunu belirten atın üzerinde çalımla yol aldığı sırada kendisine rastladığı gence dönmüş ve ona "Ey genç adam, yüzüne bakarak senin soylu bir yabancı olduğunu anladım; ve kolayca sarayıma girmen için, seni görmekle gözümüz kulağımız şenlensin diye huzuruma getirttim. Böylece, eğer bizden istediğin bir şey ya da bize anlatacağın duyulmaya değer bir öykün varsa, daha fazla bekleme!"

demiş. Genç adam da, halifenin önünde yeri öptükten sonra “Ey Emirü’l-Müminin! Benim Bağdat’a geliş nedenim, bir elçilik ya da temsilcilik görevine dayanmıyor; merak nedeniyle de gelmiş değilim, sadece doğmuş bulunduğum yeri göreyim ve artık ölünceye kadar orada yaşayayım diye geldim. Ama benim öyküm o denli şaşırtıcıdır ki, efendimiz Emirü’l-Müminin’e anlatmakta hiç kararsızlık göstermek istemem!” diye yanıt vermiş. Ve de şu öyküyü anlatmış:

Atlının Öyküsü

Bil ki, ey sultanım ve başımızın tacı, benim eski mesleğim, aynı zamanda babamın da, babamın babasının da mesleği olan, odunculuktu; ve Bağdat’ın oduncuları içinde en fakir olanıyım. Sefaletim büyüktü ve geçimsiz, cimri, kavgacı, açgözlü ve aşağılık yaratılışlı olan kendi karımın varlığıyla her gün ağırlaşıyordu. Bütün bu niteliklerine karşılık karım, hiçbir işe yaramıyordu ve incelik ve kıvraklıkta mutfağımızın süpürgesi pekâlâ onunla kıyaslanabilirdi. Bir at sineğinden daha yapışkan ve tedirgin olmuş bir tavuktan daha yaygaracı olduğundan, birçok tartışmadan ve ağız dalaşından sonra onunla hiç konuşmamaya ve hiç tartışmadan tüm arzularını yerine getirmeye karar verdim; böylece günün yorucu çalışmalarından sonra eve geldiğimde bir parça kafa dinlendirebilecektim. Bu alçak kadın, Nasip Dağıtıcı’nın çektiğim zahmetlere karşılık sağladığı birkaç gümüş dirhemi de, daha eşigi aşar aşmaz elimden almak için koşmakta asla kusur etmiyordu. İşte böylece hayatım akıp gidiyordu, ey Emirü’l-Müminin!

Günlerden bir gün, çalı çırpıyı bağladığım organlar pek tarazlandığı için yeni organ satın almak ihtiyacını duyarak, karıma söz yöneltme fikri beni dehşete düşürmekle birlikte, bu yeni organı satın almak için ne denli ihtiyaç içinde bulunduğumu kendisine açıklamaya karar verdim. Ve daha satın alma sözü ağzımdan çıkar çıkmaz, ey Emirü’l-Müminin, göğün bütün fırtınalarının başımda estiğini duyduğumu sandım. Şimdi efendimizin huzurunda tekrarlanması gerekmeyen hakaret ve suçlamalarla dolu bir kasırga esti sanki. Ve bütün bunları sonuçlandırmak için

bana “Ah, haytaların ve rezillerin en kötüsü! Benden bu parayı Bağdat’ın orospu karılarına harcamak için istiyorsun. Ama canını sıkma, senin davranışını dört gözle izliyorum. Gerçekten bir urgan almak üzere bu parayı istiyorsan, pekâlâ; seninle birlikte gelecek ve onu benim yanımda satın aldığını göreceğim. Zaten, bundan böyle, ben yanında olmadan evden çıkmayacaksın!” dedi. Bunu söyleyerek hiddet içinde beni çarşıya sürükledi, ekmek parası çıkarmak için gerekli urganı sağladığım tacire parayı kendi ödedi. Ama birçok pazarlıkla ve karımın bir bana, bir ürkmüş tacire çevirdiği kuşku dolu bakışları altında gerçekleşen bu olaylı satın almanın nasıl sonuçlandığını ancak Tanrı bilir!

Ama, sultanım, bu olay, benim o günkü bahtsızlığımın sadece başlangıcıydı. Çarşıdan çıkınca, işime gitmek üzere karımdan izin isteyince, bana “Nereye? Nereye? Ben seninle birlikteyim, yanından ayrılmaya da hiç niyetim yok!” dedi. Lafı daha fazla uzatmadan, eşeğimin sırtına atladı ve “Bundan böyle çalı çırpı toplamaya gittiğini iddia ettiğin dağa giderken yanında olacağım ve yaptığın işi izleyeceğim!” diye ekledi.

Bunu işitince, sultanım, gözümün önünde tüm dünyanın karardığını gördüm ve benim için ölmekten başka çare kalmadığını anladım. Kendi kendime “İşte, ey zavallı, bu uğursuz kadın Tanrı’nın sana bağışladığı birazcık soluğu da aldırmayacak! Daha önce, hiç değilse, ormanda yalnız kalarak biraz sükûnet bulabiliyordun. Artık o da bitti! Sefalet ve umutsuzluk içinde öl artık! Başvuracak yer ve güç olarak sadece Tanrı vardır. Biz ondan gelir, yine ona döneriz!” dedim. Bir kez ormana ulaşınca, karın üzeri yatıp kendimi kara ölümün bağrına terk etmeyi kararlaştırdım.

Böyle düşünerek, tek bir söze yanıt vermeksizin, üzerinde canım ve yaşamım üstünde ağırlığını duyuran varlığı taşıyan eşeğin ardından yürüdüm. Böylece, insanın canı değerli olduğu için, ölümden sakınmak üzere, yolda, o güne kadar düşünmediğim bir fikir aklıma geldi. Ve onu hemen uygulamakta kusur etmedim.

Gerçekten, dağın eteğine gelir gelmez ve karım eşeğin sırtından iner inmez, ona “Dinle, ey kadın! Madem ki senden hiçbir şey saklama ihtimali yok, sana, urganı, çalı çırpıyı bağlamak için değil, bizi sonsuza dek zengin kılacak bir maksat için satın aldığımı itiraf edeceğim!” dedim. Karım bu beklenmedik açık-

lamanın onu içine attığı şaşkınlıktan henüz kurtulamamışken, onu yıllardan beri kurumuş bulunan eski bir kuyunun ağzına doğru götürdüm ve ona “Bu kuyuyu görüyorsun! İşte bahtımız bunun içindedir! Urganı sarkıtıp gidip onu alacağım” dedim. Amcamın kızı gittikçe daha fazla şaşkınlığa kapılırken “Evet, vallahi! Epeyce bir zaman var ki, sana bahtımda yazılı olan bir kuyudan söz etmiştim. İşte bugün bu kuyuya inip onu aramam gereken gündür! Bundan dolayı sana o urganı alman için rica etmeyi kararlaştırmıştım!” diye ekledim.

Ben daha bu defineden ve kuyuya inmekten söz eder etmez, açıkça gerçekleşeceğini umduğum şey oldu. Çünkü karım “Yo, vallahi! Kuyunun içine ben gireceğim! Çünkü sen defineyi nasıl açacağını ve de nasıl dışarı çıkaracağını bilemezsin. Sonra senin dürüstlüğüne de hiç güvenmem!” dedi. Ve hemen başından örtüsünü çıkararak bana “Haydi şu urganla çabucak beni bağla ve bu kuyuya sarkıt!” dedi. Ben de, sultanım, sadece laf olsun diye biraz güçlük çıkardıktan ve kararsızlık göstermem karşısında savurduğu küfürleri yuttuktan sonra, içimi çekerek “Tanrı’nın iradesi ve de senin dediğin neyse, o olsun! Ey iyi kişilerin kızı!” dedim. Urganı sıkı sıkıya kollarının altından geçirerek onu bağladım ve kuyu boyunca aşağı sarkıttım. Dibe ulaştığını hissedince de, urganı kuyuya atarak tümüyle koyuverdim. Ve anamın bağrından kopalıdan beri ilk kez bir ferahlık soluğu alıverdim. Uğursuz karıya “Ey hayırlı kimselerin kızı, orada, gelip seni çıkarasıya kadar gönül hoşluğuyla kal!” diye haykırdım. Verdiği yanıtı kaygılanmadan, rahatça işime döndüm. Mutluluk içinde, çoktan beridir bu denli keyiflenmediğimden, sanki kanatlanmışçasına, kendimi kuşlar kadar hafif hissettim.

Böylece sıkıntılarımin nedeninden kurtulunca, sonunda sakın ve barış içinde yaşamın tadını tadabildim. Ama, iki gün geçince, içimden “Ya Ahmed, Tanrı’nın ve dua ve barış üzerine olası Elçisi’nin yarası, bir yaratığın kendi türünden başka bir yaratığın canını almasına izin vermez! Sen ise, amcamın kızını bir kuyunun dibine saldın ve onu boğulma tehlikesiyle başbaşa bıraktın. Peki, onun ölümü senin vicdanını tedirgin etmeyecek mi, git çıkar onu kuyudan! Zaten bu ders onun kötü huylarını artık sonsuza dek silip atmıştır!” dedim.

Vicdanımın bu tarzda yol göstermesine karşı duramayarak kuyuya doğru yöneldim ve ona yeni bir organ uzatarak amcamın kızına “Haydi, çabucak şuna sarıl da, seni yukarı çekeyim. Umarım ki, bu ders seni yola getirmiştir” diye haykırdım. Urganın kuyunun dibine ulaştığını hissettiğimde, kanma, sıkı sıkıya kendisini onunla bağlaması için biraz bekledim. Bunu izleyerek, kendisinin hazır olduğunu organı silkeleyerek haber vermesi üzerine organın ucundaki ağırlığı fazla olduğundan, büyük zahmetlere katlanarak onu yukarı çektim. Ve bu urgana bağlı olanın amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emirül-Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

... Bu urgana bağlı olanın, amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emirül-Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz. Bu ecinni toprağa ayak basar basmaz, önümde eğilerek bana “Gördüğün hizmet için, ey Seydi Ahmed, sana pek çok teşekkürler ederim. Bil ki, gerçekten, ben, göklerde uçma yeteneği olmayan ve ancak yeryüzünde sürünen, ama böyle de olsa ivmesi çok büyük olan ve bu yolda havai ecinnilerden de büyük bir süratle hareket edebilen ecinnilerden biriyim. Dolayısıyla, bir yeryüzü ecinnisi olan ben, ikâmet yeri olarak yıllardan beri eski kuyuların dibini seçtim. Orada, iki gün önce evrenin en kötü kadını yanıma gelinceye kadar barış içinde yaşıyordum. Arkadaş olarak kendisini orada gördüğümünden beri bana işkence etmeyi sürdürdü ve bütün bu zaman içinde, durup dinlenmeden, çiftleşme âdetini yitirmiş ve bekâr yaşamakta olan beni, kendi üzerinde çalışıp durmaya zorladı. Ya Allah! Beni, bu felaket saçan kadından kurtardığın için sana çok şey borçlu olduğumu biliyorum. Hiç kuşkusuz, bu denli önemli olan bir hizmet ödölsüz kalamaz ve de bu ödöl, değerbilir bir ruhun verisi olacaktır! Dileyeceğini dile ki, onu hemen yerine getirebileyim!” dedi.

Ve bir an, soluk almak üzere sustu; ben de kendi bakımından onun iyiniyetlerinden emin olarak “Vallahi! Bu kadın, ecinnileri ve onların en belalılarını bile ürkütecek kadar korkunç bir yaratıktır; ben, nasıl olmuş da bunca uzun zaman onun kötülüklerine katlanmışım!” diye düşündüm. Kendim için ve felakette benim paydaşım olan için acımayla dolu, o, sözünü şöyle sürdürürken, kendisini dinledim: “Evet, ya Seydi Ahmed, sen bir oduncu olduğun halde, seni şahlardan da kudretli bir kişi yapmak istiyorum. Bunun nasıl olacağını da sana söyleyeyim: Biliyorum ki Hint sultanının ayın on dördündeki haline benzer güzellikte bir genç olan biricik bir kızı var. Kesinlikle ergenlik çağına ulaşmış olan kız, on dört yaşını henüz üç ay geçirmiş; ve sedefteki inci gibi bakire. Ve ben, onu, hayatından da çok seven babası eliyle seninle evlendirmek istiyorum. Bu tasarıda başarı sağlamak için büyük bir süratle Hint ülkelerindeki sultanın sarayına koşup gideceğim ve bu şahane genç kızın bedenine girecek ve geçici olarak ruhuna egemen olacağım; kız, yöresindekilere çıldırmış gibi görünecek ve sen, sultanın kızının iyileştiricisi olacaksın! Bunun çarelerini de ben sana göstereceğim!” diye sözünü sürdürdü. Böylece konuştuktan sonra, ecinni bağrından bilinmeyen bir ağacın yapraklarını çıkararak ve “Bir kez hasta sultanın yanına götürülünce, senin kesinlikle bilmediğin bir hastalığa uğramış olduğu görünümünü takınarak onu muayene edeceksin; sonra yörendekileri buna inandırmak için başını eğip düşünür gibi bir hal alacaksın. Sonra bu yapraklardan birini alarak suda ıslatacak, sonra da bunu genç kızın yüzüne sürteceksin! Ben, hemen, onun bedeninden çıkmak zorunda kalacağım; ve o saat ve o anda kız, aklını başına toplayacak ve ilk haline dönecek. O zaman, sağladığın şifadan ötürü ödüllendirilmek üzere hükümdarın genç kızının kocası olacaksın. İşte, ya Seydi Ahmed, seni, içine çekilerek günlerimi geçirmeyi umduğum bu sakın yerde, bu harika kuyuda oturmakta iken, yanıma gelerek bunu imkânsız kılan kadından beni kurtarmakla ettiğin büyük hizmeti böylece ödüllendirmiş olacağım. Allah o uğursuz kadının belasını versin!” diye sözünü sürdürerek yaprakları bana verdi.

Böylece konuşarak ecinni benden ruhsat aldı ve hemen Hint ülkelerine doğru yola çıkmamda ısrar ederek bana iyi yolcu-

luklar diledi ve fırtınanın sürüklediği bir gemi hızıyla toprağın üstünde koşarak gözden kayboldu.

O zaman ben, sultanım, bahtımın beni Hint diyarında beklediğini bilerek ecinninin verdiği yönergeyi izlemekte tereddüt etmedim ve bu uzak ülkeye ulaşmak üzere yola koyuldum. Tanrı alnıma güvenlik içinde seferi tamamlamayı yazdığından, efendimize anlatmakta hiçbir yarar görmediğim yoksunluk, yorgunluk ve tehlikeler içinde geçen uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, gelecekte eşim olacak sultanın babası olan hükümdarın yönettiği Hint ülkelerine ulaştım. Böylece yolculuğumu sona erdirerek, gerçekten epey zamandır sultanın kızının çılgınlığının ortaya çıktığını ve gerek sarayı, gerekse bütün ülkeyi büyük bir üzüntüye uğrattığını ve en büyük hekimlerin boşu boşuna bilgilerini harcadıklarını ve sultanın, onu iyileştirecek olana kızını vermeyi vaat ettiğini öğrendim.

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, ecinninin bana öğrettikleriyle güçlü, başarı sağlamakta hiçbir kararsızlık göstermeden, sultanın kızının ruhunu tedavi etmek isteyenler için günde bir kez düzenlediği kabul saatinde huzura çıkarak kendimi tanıttım. Tam bir güvenle hastanın yattığı odaya alındım. Ciddiyetime inanmaları için her türlü önemseyen tavırları takınarak ecinninin bana verdiği dersi uygulamada noksanlık göstermedim. Bir kez yöredekilere iyice egemen olduktan sonra, hasta hakkında hiçbir soru sormaksızın elimdeki yapraklardan birini suda ıslattım ve bunu sultanın kızının yüzüne sürdüm.

O anda, genç kız, titremelerle sarsıldı ve büyük bir çığlık koparak bayıldı. Oysa, ecinninin genç kızın bedeninden şiddetle fırlamasıyla, benden başka herkesi korkutan bu durum ortaya çıkmıştı. Ama ben, heyecanlanmaktan uzak, genç kızın yüzüne gülsuyu serptim ve onu kendine getirdim. Uyandığında tamamıyla aklını başına toplamış ve yöresindeki herkesi tanıyarak ve her birini adlarıyla anarak bilgelikle, tatlılıkla ve dengelilikle konuşmaya koyulmuştu.

Sarayda ve kentte büyük bir sevinç duyuldu. Hint sultanı, yerine getirilen hizmetten minnettar, vaadini inkâr etmeyerek beni kızıyla evlendirdi. Düğünümüz hemen o gün, büyük bir görkem içinde kutlandı. İşte böylece Hint şahının kızının kocası oldum.

Tahtırevanın sol yanında oturan ikinci sultan kızına gelince, ey Emirü'l-Müminin, o da şöyle oldu:

Dev ecinni aramızda yaptığımız anlaşma gereğince Hintli sultanın bedenini terk edince, başka oturacak yeri olmadığından, kuyu da artık amcamın kızı olan o lanetli kadın tarafından sürekli olarak işgal edilmiş bulunduğundan, gidip nerede oturacağını bulmak için kafasında bir yol aramış. Genç kızın bedenine yerleşmiş bulunduğu sürece, bu tür barınmanın zevkine ulaştığından kendi kendine orayı terk edince seçeceği başka bir kızın bedenine girmeyi kararlaştırmış. Bir an bu konuda düşündükten sonra, atılımını yapıp sanki fırtınayla sürüklenen bir gemi gibi son süratle Çin ülkesine doğru yollanmış.

Ve orada, on dört yaşını üç ay geçmiş, ayın on dördü kadar güzel ve sedef içindeki inci kadar bakire bir genç kız olan Çin sultanının kızının bedenine yerleşmekten daha iyi bir yol bulamamış. Birdenbire, ecinninin bedenini sardığı sultanın kızı, birçok kıvrılıp bükülmelerden sonra, yöresini deliliğine inandıracak dengesiz hareketler yapmaya ve birbirini tutmaz sözler söylemeye başlamış. Bahtsız Çin hükümdarı, kızının yanına en usta Çin tabiplerini sokmuş ama bunların hiçbiri kızını eski haline getirememiş. Biri-cik kızının durumu dolayısıyla tesellisi olmayan bir umutsuzluğa kapılmış. Ama sonunda Tanrı ona acımış ve benim sayemde, sonradan eşim olan Hint sultanının kızının harika tedavisinin söylen-tisi onun kulaklarına da erişmiş. Hemen karımın babasına Çin sultanı olan kızının tedavi etmesi için ricacı sıfatıyla ve başarı halinde kızını benimle evlendireceğini vaat ederek bir elçi göndermiş. O zaman ben, genç karım Hint sultanının kızını bulmaya gittim ve bu istemden onu haberli kıldım. Tedavi sağladığım takdirde eşim olacak Çin sultanının kızını kardeş bileceğini ona kabul ettirmede başarı sağladım. Ve Çin'e gitmek üzere yola koyuldum.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, sana, Çin sultanının kızının ecinni tarafından zaptedildiği hakkında bütün bu anlattıklarımı, ben, ancak Çin'e gelince ve söz konusu ecinninin ağzından daha sonra öğrendim. Dolayısıyla, o zamana kadar Çin sultanının kızının hastalığının doğasını kesinlikle bilmiyordum; ve kendi kendime, derdi ne olursa olsun, yapraklarımın onu iyi edeceğine inanıyordum. Bunun için, eski dostum dev ecinninin sultanın

kızının bedenini mesken seçerek oraya yerleşmiş ve hastalığın nedeni olmuş bulunduğundan kuşku duymayarak kendime tam bir güvenle kızın yanına girdim.

Bir kez Çinli sultanın yanına girip hastayla yalnız bırakılmamı istediğimde, dostum dev ecinniye ait olduğunu tanıdığım bir sesin sultan kızının ağzından bana “Nasıl, sen misin o, ya Seydi Ahmed! Demek iyiliklerle donattığım sen gelip yaşlanmaya yüz tuttuğum dönemde mesken seçtiğim yerden beni kovuyorsun, öyle mi? İyiliği kötülükle karşılamaktan utanmıyor musun? Beni buradan çıkmaya zorlarsan, doğruca Hint’e gidip, senin yokluğun sırasında Hintli karınla üst düzeyde çeşitli çiftleşmelere girişip sonra da onu öldürmemden korkmuyor musun?” dediğini işittim.

Benim, onun bu tehdidinden birazcık çekindiğimi anlayınca, bundan Hintli karımın bedeninden çıktığı günden başlayarak öyküsünü anlatmak için yararlandı; ve iyiliğim için, seçmiş olduğu yeni meskeninde sakın bir hayat sürmesi bakımından onu rahat bırakmamı benden rica etti. O zaman çok şaşırdım; aslında tüm servetimin nedeni olan bu harika ecinniye olan minnetimde kusur etmemek için hastalığından kurtarmam bakımından bilgimin yeterli olmadığını ve dolayısıyla başarı sağlayamayacağımı söyleyip Çin hükümdarının kızının yanından ayrılmaya karar verdiğim sırada, Allah kafama bir düzen kurma fikrini esinledi. O zaman ecinniye dönüp ona “Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ey harika ecinni, ben Çinli sultanı iyi etmek için buraya gelmiş değilim; aksine bütün bu yolculuğu senden yardım dilemek için yaptım. Kendisiyle kuyuda çok kötü zamanlar geçirdiğin o kadını kuşkusuz hatırlarsın. İşte, o kadın, benim amcamın kızı, yani karımdı. Ve başım selamette olsun diye onu bu kuyuya atan da bendim. Ama uğursuzluk yakamı bırakmadı. Çünkü bu köpeğin kızını kuyudan kim çekip çıkardı, bilmiyorum ama, şimdi özgür ve peşimi bırakmıyor. Şimdiden sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Şimdiden, sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden!” dedim. Ecinni benim bu sözlerimi işitince, izah edilemez bir korkunun pençesine düştü ve “Yardım mı diliyorsun? Ya Allah! Yardım diliyorsun, ha? Ecinni kardeşlerim kesinlikle beni bu kadınla yüzyüze gelmekten korusun! Dostum Ahmed, sen ondan nasıl kurtulursan kurtul! Bana gelince, yapacak hiçbir şeyim yok. Çünkü ben şu anda çekip gidiyorum” diye haykırdı.

Bunu söyleyip paldır küldür sultan kızın bedeninden çıktı, bacaklarını rüzgâra verip adımları altında mesafeleri eriterek tıpkı fırtına tarafından sürüklenen deniz üzerindeki bir gemi gibi kaçıp gitti.

Çinli sultanın da aklı başına geldi. Ve benim ikinci eşim oldu. O zamandan beri de, iki soylu sultanla birlikte her türlü güzellikler içinde ve narin zevklerin tadına vararak yaşıyorum. Bu durumda bir gün Hint sultanı ya da Çin sultanı olmadan ve seyahat olanaklarım kısıtlanmadan önce, doğduğum ve oduncu olarak yaşadığım barış kenti Bağdat’ı yeniden görmeyi düşledim. İşte, ey Emirü’l-Müminin, Bağdat Köprüsü üzerinde, Hint ve Çin sultanlarının kızları olan iki eşimi taşıyan tahtirevan ve onların onuruna Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar ardımda olduğu halde bana rastlamanın nedeni budur. Benim öyküm de budur. Ancak Allah en iyisini bilendir!

Halife soylu atının öyküsünü işitince, onun onuruna ayağa kalkmış ve onu yanına, tahtın şiltesi üzerine oturmaya davet etmiş. Ve onu, Güçlüler Güçlüsü’nün iradesiyle, fakir bir oduncuyken, Hint ve Çin tahtlarının varisi olarak seçilmiş bulunmasından dolayı tebrik etmiş. Ve “Allah dostluğumuzu onaylasın ve senin için gelecekteki hükümdarlığını saklayıp korusun!” diye eklemiş.

Bunu izleyerek Harun Reşid, eliaçık saygın bir şeyh olan üçüncü kişiye dönmüş ve “Ey şeyh, sana dün Bağdat Köprüsü üzerinde rastladım ve sende gördüğüm cömertlik, alçakgönüllülük ve Tanrı önünde boyun eğmişlik, bende, seni daha yakından tanıma arzusu uyandırdı. Tanrı’nın seni zenginleştirmek için hoşnutlukla seçtiği yolların olağanüstü olduklarına inandım. Bunları senin ağzından dinlemek merakına kapıldım; ve işte

bana bu memnunluğu sağlamam için seni buraya getirttim. Bana samimice konuş ki senin mutluluğuna daha da bilgili olarak katılarak sevinç duyayım! Ve emin ol ki, ne anlatırsan anlat, peşinen benim mendilimle örtünerek korumam ve himayem altında olacaksın!" demiş.

Eliaçık şeyh, halifenin önünde yeri öptükten sonra, ona "Ey Emirü'l-Müminin, sana hayatımda anlatmaya değer ne varsa anlatacağım. Benim öyküm şaşırtıcı ise de, Tanrı'nın gücü ve eliaçıklığı daha şaşırtıcıdır!" diye yanıt vermiş.

Ve öyküsünü aşağıdaki gibi anlatmış:

Şeyhin Öyküsü

Bil ki, ey sultanım ve tüm hayırlı işlerin sultanı, ben bütün yaşamımı, daha önce babamın ve babamın babasının çalıştığı gibi, kenevir üzerinde çalışarak, fakir bir urgancı olarak kazandım. Bu meslekten kazandığım, karımla çocuklarımı yaşatmaya ancak yetiyordu. Ama başka bir meslek tutmak için yetenek yoksunluğumdan, fazla sesimi çıkarmadan, Nasip Dağıtıcı'nın bize verdikleriyle yetiniyordum; ve sefaletimi, bilgi noksanlığıma ve zekâmın ağır işleyişine yüklüyordum. Bunda da yanılmıyordum, bunu bütün rahatlığımla zekânın sahibi Tanrı önünde itiraf etmeliyim. Ama, ey sultanım, zekâ, kenevir üzerinde çalışan urgancının hiçbir zaman erdemlerinden biri olmamıştır ve onun seçkin yeri, kenevir üzerinde çalışan bir urgancının sarığının altı değildir. Bundan dolayı, her durumda, Tanrı'nın sağladığı ekmeği yerken, gerçekleşmez dileklerde bulunmaktan ve bir sıçrayışta Kaf Dağı'nın tepesine sıçramayı düşünmekten uzak durdum.

Böylece, günlerden bir gün, dükkânımda, ayak parmağıma takılı ve yapımını bitirmek üzere bulunduğum bir kenevir-den urganı işleyip dururken; her zaman dükkânımın önünde oturarak şuradan buradan konuşmayı âdet edinmiş bulunan mahallemin zengin kesiminden iki kişinin geldiklerini gördüm. Mahallemin bu iki tanınmış kişisi, birbirine dostlukla bağlıydı ve amber tespihlerini çekerek aralarında bazen bir noktayı, bazen de başka bir noktayı tartışmayı severlerdi. Ama birbir-

leriyle konuşurlarken, bir sözcüğü bir diğer sözcükten daha yüksek sesle telaffuz etmez ve yaşam ilişkilerinde dostun dosta göstermek zorunda olduğu tatlılıktan ayrılmazlardı. Biri konuşurken, öbürü dinler ve bu karşılıklı olarak böylece devam ederdi. konuşmaları o denli akla yakın olurdu ki, ben bile, kıt zekâmla, onların güzel sözlerinden nasibimi alırdım.

O gün de, bir kez bana selam verdikten ve ben de gereğince onları yanıtladıktan sonra, dükkânımın önündeki her zaman ki yerlerini aldılar; ve gezintileri sırasında başlamış oldukları konuşmalarını sürdürdüler. İkisinden Si¹ Saad adında olanı, adı Si Saadi olan ötekine “Dostum Saadi, sana karşı çıkmak için değil, ama vallahi! Bu dünyada bir insan, herhangi bir kimseye muhtaç olmadan mutlu yaşamak için kendine özgü malları ve büyük bir serveti olmalıdır. Fakirler, babadan oğula fakir doğduklarından ötürü fakirdirler; ya da zengin doğmuşlardır da, savurganlıklarıyla, sefahatla ya da başlarına kötü bir iş geldiğinden veya yaratılanın karşı çıkamadığı bir talihsizlikle servetlerini yitirdiklerinden ötürü fakir düşmüşlerdir. Her durumda, ey Saadi, benim fikrim odur ki, fakirler, uygun zamanda giriştikleri bir ticari işle kendilerine kesin bir zenginlik sağlayacak yeterince bir para toplamanın üstesinden gelememiş kişilerdir. Ve benim fikrim odur ki, bu yoldan zengin olanlar, servetlerini uygun yolda kullanırlarsa, sadece zengin olmakla kalmayıp zamanla büyük servet sahibi olurlar!” dedi.

Buna Si Saadi “Ey dostum Saad, sana karşı çıkmak için söylemiyorum ama, vallahi! Senin görüşünde olmadığım için üzgünüm. İlkın şurasını belirtmek gerekir ki, genellikle fakir yaşamaktansa refah içinde yaşamak daha iyidir. Ama, kendiliğinden zenginlik, hırsı olmayan birisini teşvik edebilecek bir değer taşımaz. Daha çok yöremizdekilere cömertçe davranmaya yarar. Ve bunun uygunsuz yanları vardır. Gündelik yaşamın bunca hay huyu ve sıkıntıları içinde kendimiz bundan bir şeyler çıkaramaz mıyız? Ve şurada gördüğümüz dostumuz urgancı Hasan'ın² yaşamı, sonuç bakımından bizimkine yeğlenir değil midir? Ve sonra, ey Saad, bir fakiri zengin etmek için senin gös-

1 Si: “Efendi” anlamındaki *Seydi* sözcüğünün kısaltılmış şekli (Â.Ş.O.)

2 Littmann'da ve Galland'da aynı anlamda *Hasan el-Habbal* (Â.Ş.O.)

terdiğin yol, bana senin düşündüğün kadar kesin görünmüyor. Gerçekten, bu yolun çok rastlantısal olduğunu düşünüyorum; çünkü birçok koşula bağlıdır ve de kendisi kadar rastlantısal fırsatları gerektirir; ama bunları tartışmak uzun sürer. Ben, önceden gerekli paradan yoksun olan bir fakirin en azından bir yana biraz para koymuş olan bir fakir kadar zengin olma fırsatına sahip olduğunu sanıyorum. Yani demek istiyorum ki, bir kenarda birikmiş parası olmasa da, bir günden öbürüne, hiçbir zahmet duymaksızın, sadece bahtında yazılı olduğu için, sınırsız bir servet sahibi olabilir. Bundan dolayı, kötü günlerini düşünerek tasarrufta bulunmayı pek yararsız sayarım; çünkü kötü günler de tıpkı iyi günler gibi bize Allah'tan gelir; ve Kısmet Dağıtıcı'nın bize her gün verdiği nasipten tasarruf edip artanı bir kenara koymaya çalışmak yanlış hesap tutmaktır. Artan kısım, ey Saad, eğer varsa, Tanrı'nın fukaralarına dağıtılmalıdır; onu kendine saklamak demek Nasip Dağıtıcı'nın cömertliğine güven duymamaktır. Bana gelince, dostum, kendi kendime 'Memnun ol, ya Saadi, yüce Tanrı'nın sana bir gün bağışlayacaklarının neler olacağını kim bilir?' diyerek uyanmadığım gün yoktur. Ve Kısmet Dağıtıcı'nın asla inancımda beni yanılttığına tanıklık etmedim. İşte bundan dolayı, hayatımda, ne ertesi gün için çalıştım ne de ertesi gün için kafa yordum" diye yanıt verdi. Dostunun bu sözlerini işiten saygıdeğer Si Saad "Ey Saadi, görüyorum ki bugün, seninkine karşı kendi düşüncemi savunmam gerçekten boş olacaktır. Bundan dolayı, umutsuzca tartışmak yerine, seni benim yaşamı düşünme tarzımın yüceliğine inandırmak için bir deneye girişmeyi yeğ tutuyorum. Gerçekten, istiyorum ki, gidip gerçekten fakir ve kendisi kadar yoksul olan bir babadan doğmuş bir adam arayalım, ben ona bağış olarak ilk sermayesini oluşturacak bir meblağ vereyim! Seçeceğim adam, dürüstlüğü kanıtlanmış birisi olduğundan, deney hangimizin daha haklı olduğunu ortaya koyacaktır. Her şeyi talihten bekleyen sen mi haklı çıkacaksın; yoksa, insanın kendi evini kendisinin inşa etmesi gerekeceğini düşünen ben mi?" diye yanıt verdi.

Ve Si Saadi "Peki, öyle olsun dostum! Sözünü ettiğin fakir ve dürüst adamı bulmak için uzağa gitmeye gerek yok! İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda

duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan fazla layık olan bulunmaz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan daha layık olan bulunmaz!” diye yanıt verdi. Si Saad da “Vallahi, doğru söyledin! Elimizin altında bulunan başka yerde aramak fikri, sırf benim unutkanlığımın eseridir!” diye yanıt verdi.

Sonra bana doğru dönüp “Ya Hasan, biliyorum ki senin kendiliğinden kalabalık ağızlara ve kalabalık dişlere malik kalabalık bir ailen var. Ve Bağışlayıcı’nın sana verdiği beş çocuğundan bir teki bile, en küçük bir şekilde sana yardım edecek yaşta değil! Öte yandan yine biliyorum ki, bugünkü fiyatıyla kaba kenevir pek pahalı olmasa da, onu satın almak için biraz paralı olmak gerekli! Paralı olmak için de tasarruf etmek gerek! Oysa, geliri harcamalara yetmeyen seninki gibi bir iş tutulunca tasarruf hiçbir şekilde mümkün değildir. Böyle olunca ya Hasan, senin sefaletten kurtulmana yardım olsun diye sana iki yüz altın dinarlık bir bağışta bulunmak istiyorum; böylece urgancılık işini genişletmek için sermaye sağlamış olursun. Bu durumda söyle bana bakayım, bu iki yüz altın dinarla beceri ve öngörüyle paranı arttıracak tarzda iş tutabilir misin?” diye sordu.

Ben de, ey Emirü’l-Müminin “Efendim, Tanrı ömrünü uzatsın ve eliaçıklığınla bana verdiğini sana yüz katıyla iade etsin! Madem ki alçakgönüllülük gösterip bana sordun, sana açık kalplilikle tohumun benim toprağında verimli bir yatağa düşeceğini ve imkânlarımı pek fazla arttırmaksızın mesleğimin belli başlı urgancılarının hepsinden daha fazla zengin olmak için, elimde çok daha az para bulunmasının yeteceğini söyleyeyim. Bununla tek başıma, bunca büyük bir kalabalık olan Bağdat kentinde, bütün urgancılar bir araya gelip bir topluluk oluştursa, Tanrı’nın lütfuyla ben, hepsinden daha zengin olurum!” diye yanıt verdim. Ve Si Saad, yanımdan çok memnun olarak,

bana “Sen bende büyük güven uyandırıyorsun, ya Hasan!” dedi. Ve koynundan bir kese çıkarıp ellerimin arasına bırakarak “Al bu keseyi! İçinde söz konusu edilen iki yüz dinar bulacaksın! Onu mutlu ve haklı işler için kullan ve onda zenginliğin için kaynak bul! Ve iyi bil ki, ben ve dostum Si Saadi, bir gün, senin yoksulluk içinde bulunduğun zamandan daha zengin ve refah içinde bulunmanı görmekle pek çok sevineceğiz!” dedi.

Bunun üzerine, ben, sultanım, çok sevinerek keseyi aldım. Duyduğum sevinç öylesine büyüktü ki, dilim böylesi koşullarda açıklanması uygun olan minnettarlık sözlerini söyleyemez oldu ve ancak yere kadar eğilip bana yardımda bulunanın urbasının eteğini tutarak onu dudaklarıma ve alnıma götürme zihin çevikliğini gösterebildim. Ama, o, çabucak alçakgönüllülükle eteğini çekti ve bana veda edip arkadaşı Saadi yanında olduğu halde, ara verdikleri gezintilerini sürdürmek üzere ayağa kalktı.

Bana gelince, onlar uzaklaşınca, doğallıkla aklıma gelen ilk düşünce, tam olarak güvenlikte olması için bu iki yüz dinar içeren keseyi nereye koyabileceğimi araştırmak oldu. Benim küçük fakir evim tek bir odadan ibaret bulunduğu için, saklanacak bir şeyi içine koyacağım hiçbir dolap, hatta dolabın gölgesi, hiçbir çekmece, hiçbir kese ya da benzeri şey bulunmadığından, son kertede şaşırdım ve bir an için bu parayı onu arttırmak yolunu bulmak üzere beklerken gidip kentin dışında boş bir arazide toprağa gömmeyi düşündüm. Ama, saklama yerinin, talihsizlikle keşfedilebilmesi ya da herhangi bir çiftçinin beni fark etmesi ihtimalini düşünerek bundan vazgeçtim. Birdenbire yapacağım en iyi şeyin, bu keseyi sarığımın kıvrımları arasına saklamak olacağı fikri aklıma geldi. O saat ve o anda, ayağa kalkarak dükkânımın kapısını kapattım ve sarığımı açıp boylu boyunca yere serdim. Ve keseden harcamalar için on parça altın ayırarak geri kalanını kesesiyle birlikte elime aldım. Sarık bezinin içine sarmaladım. Bu ucu, kese üzerinde altta kalan ucla düğümleyerek, dört kat halinde iyice düzenlenmiş olan sarığı takkemin üzerine yerleştirdim. Ve ancak o zaman rahat bir soluk alabildim.

Bu iş bitince, dükkânımın kapısını açtım ve ihtiyaç duyduğum her şeyi sağlayabilmek için çarşıya doğru yöneldim. İlkin oldukça büyük miktarda kenevir satın almakla işe başladım ve

bunu dükkânıma taşıdım. Bunu izleyerek, evimde çoktandır et yüzü görülmemiş olduğundan kasaba gittim ve bir kuzu kolu satın aldım. Bu kolu domatesli et olarak hazırlasın diye karıma götürmek üzere evin yolunu tuttum. Ve bu lezzetli yemeğin görünümüyle çocukların ne kadar sevineceğini düşünüp peşinen keyiflendim.

Ama, sultanım, benim bu sanım, cezasız kalmayacak kadar anlamsızdı. Çünkü, başıma bu kolu yerleştirip ruhum servet rüyalarına gömülmüş, kollarımı sallayarak yol alırken, birdenbire bir aç atmaca kuzunun koluna saldırdı ve ben daha kolumu kaldıramadan ya da en küçük bir hareket yapamadan, onu ve içindekilerle birlikte sarığımı kaparak ve eti gagasında, sarığı da pençelerinde tutarak havalandı.

Ben, bunu görünce öyle korkunç feryatlar koparmaya başladım ki, yöremde bulunan erkekler, kadınlar ve çocuklar heyecanlandı ve hırsız kuşu korkutmak ve alıp götürdüklerini bıraktırmak için haykırışlarını benimkilere kattı. Ama çığnışmalarımız, bu etkiyi yapacağına, atmacanın kanat vuruşlarını hızlandırmasına neden oldu. Ve malımı ve kısmetimi götürerek hemen gökyüzünde kayboldu.

Ben de, iyice kızgın ve üzgün, şimdi bütün varlığım olan keseyi dikkatle çıkararak on altını daha da azaltmak pahasına, kendime yeni bir sarık edinmeye karar verdim. Oysa, daha şimdiden kenevir ihtiyacım için bunun önemli bir kısmını harcamış bulunduğumdan geride kalan para, gelecekteki servetime kaynaklık edeceği hakkındaki sağlam umutlarıma destek olmaktan artık uzaktı. Ama, kuşkusuz, bana en çok acı veren ve gözlerimde dünyayı karartan şey, koruyucum Si Saad'ın parasını bağışlayacağı adamı ne denli yanlış seçmiş olduğunu ve tasarladığı deneyin başarısızlığını görerek nasıl memnuniyetsizlik göstereceğiydi. Ve de kendi kendime "Bu bahtsız serüveni öğrenince, bunun belki de benim tarafımdan düzenlenmiş bir tertip olduğuna inanacak ve beni nefretle karşılayacaktır" diyordum.

Ne de olsa, sultanım, atmacanın kapmış olduğu paradan elimde kalan birkaç dinar mevcut oldukça evde şikâyet edecek pek bir şey yok sayılırdı. Ama bu paradan kalan son kırıntılar da tükenince, önceki sefaletten yeniden düştük ve kendimi için-

de bulunduğum durumdan kurtulmaya olanak vermeyen aynı güçsüzlüğe kapıldım. Yine de Yüceler Yücesi'nin kararlarına karşı gelmekten kendimi sakınıyor ve "Ey zavallı, Nasip Dağıtıcı sana, çok daha azını beklerken, varlık verdi; sonra da böylesinden hoşlandığı için senden, zaten kendisinin olan o varlığı geri aldı. Kararlarına boyun eğ ve iradesine razı ol!" diye düşündüm. Ben bu duygularla dalıp gitmişken yitirdiğim serveti ve bunun nereden kaynaklandığını ona açmaktan kendimi alamadığım karım, teselli kabul etmez haldeydi. Bu bahtsızlığım yetmiyor-muş gibi, aynı şekilde, içinde bulunduğum şaşkınlıkla, çoktan beri fakirliğimin tanığı olan komşularıma sarığımı kaybetmekle yüz doksan dinarlık bir serveti de yitirdiğimi söyleyerek onlara, sarığımı yitirmekle aklımı da yitirdiğim izlenimini verdiğimden bu konuyu açtıkça onların alay konusu oldum. Yoldan geçerken kadınlar bana bakıp gülerek "İşte sarığıyla birlikte aklını da yitiren adam geçiyor!" diye bağırmaya başladılar.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, atmacanın neden olduğu bu felaket üzerinden altı ay geçtikten sonra, iki soylu dost Si Saad ile Si Saadi, iki yüz dinarlık keseyi ne yolda kullandığının habelerini almak üzere yanıma gelmeyi düşlemişler. Yanıma geldikleri zaman, Si Saad, Si Saadi'ye "Birkaç gün önce, deneyimizin başarısının tanığı olarak kendisini görüp büyük bir memnunluk duymak üzere dostumuz Hasan'ı bulmak arzusuna kapıldım. Şimdi sen de, onda, büyük bir değişiklik bulacaksın; belki de onu tanımakta zorluk çekeceğiz!" diyordu. Ve zaten nerdeyse dükkâna yaklaşmış bulunduklarından, Si Saadi gülerek ona "Vallahi, bana öyle geliyor ki, ey dostum Saad, sen hıyanı olgunlaşmadan önce yiyorsun. Ben, kendi gözlerimle, Hasan'ın, ayak parmağına geçirdiği kenevirle, eskisi gibi oturduğunu görüyorsam da, kişiliğinde beni şaşırtan hiçbir değişiklik görmüyorum. İşte eskiden olduğu gibi aynı fakir giysilere bürünmüş! Kendisinde gördüğüm tek değişiklik, sarığı altı ay öncekinden biraz daha az nefret uyandırıcı ve biraz daha az pasaklı! Kendin bakın-san söyledüğimin karşı çıkılamaz olduğunu göreceksin!" dedi.

Bunun üzerine, zaten dükkânın önüne gelmiş bulunan Si Saad, beni inceleyip kendisi de durumumun değişmediğini ve görünümümün iyileşmemiş olduğunu gördü. Ve iki dost içeri

girip âdet olmuş selamlaşmalardan sonra, Si Saadi bana “Pekâlâ Hasan, bu bozuk surat ve ters çehre neden? Hiç kuşkusuz, işlerin sana sıkıntı vermiş ve de yaşam değişikliğinin seni biraz kederlendirmiş!” dedi. Ben de yüzüm önüme eğik, onlara “Efendilerim, Tanrı ömrünüzü uzatsın, ama talih benim her zaman düşmanım! Şimdiki sıkıntılarım, geçmiştekilerden de beter! Si Saad’ın gösterdiği güven de, kesinlikle kölenin kusuru yüzünden değil, ama talihin tersliğinden, yerini bulmadı!” diye yanıt verdim. Ve onlara serüvenimi tüm ayrıntılarıyla, tıpkı sana anlattığım gibi, anlattım, ey Emirü’l-Müminin! Ama onu burada tekrarlamamın yararı yok.

Öykümü anlatıp bitirince, Si Saadi’nin, düşkınlığına uğramış Si Saad’a bakarak muziplikle güldüğünü gördüm. Bir anlık suskunluktan sonra Si Saad bana “Kuşkusuz, benim beklediğim tarzda bir başarı olmamış. Ama, bu atmaca öyküsü biraz garip kaçıyor ve sana başka türlü bir kullanım için verdiğim parayı kendine güzel bir ziyafet çekmek için kullanmandan şüphelenip karşı çıkmak hakkım olduğu halde, sana hiçbir serzenişte bulunmayı düşünmüyorum. Ne olursa olsun, bir kez daha, ilkinе eşit miktarda bir para vererek seninle deneyi sürdürmek istiyorum. Çünkü dostum Saadi’nin benim tek bir girişimimle sonuç alınmadığından ötürü davayı kazanmasına boyun eğmek istemiyorum!” dedi. Ve bunları söyledikten sonra bana “Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!” diyerek iki yüz dinarı elime saydı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

“Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!” diyerek iki yüz dinarı elime saydı. Ve dudaklarıma götürmek üzere eline sarıldığım sırada beni terk edip dostu ile birlikte dükkândan ayrıldı.

Onlar ayrıldıktan sonra yeniden işi ele aldım ve çabucak dükkânımı kapatarak o saatte karıma ve çocuklarıma rastlama tehlikesi olmadığını bilerek eve döndüm. İki yüz altın dinardan

onunu bir yana ayırıp yüz doksanını bir çaputa sararak düğümledim. Artık iş, bu emaneti koyacak güvenli bir yer bulmaya kalmıştı. Uzun uzadıya düşündükten sonra, kimsenin içinde onu aramayı düşünemeyeceğini iyice tasarlayarak kepek dolu bir küpün dibine koymayı kararlaştırdım. Küpü de köşesine yeniden yerleştirerek karım yemeği hazırlamak üzere geri döndüğü sırada, dışarı çıktım. Evi terk ederken de ona, kenevir satın almaya gideceğimi, ama yemek saatinde döneceğimi söyledim.

Bu alışverişi yapmak üzere sokaktayken, kadınların hamamda saç temizlemek için kullandıkları killi toprak satan birisi sokaktan haykırarak geçmekte olduğunu bildiriyormuş. Karım da, çoktandır saçlarını temizlemediği için satıcıyı çağırmış. Ama üzerinde para bulunmadığı için, ona nasıl ödeme yapacağını bilememiş ve kendi kendine “Çoktandır şu köşede duran kepek küpü, bugün için kendisine hiç ihtiyaç duymadığım bir şey! Saç temizleyen killi toprak karşılığında satıcıya bunu vereyim!” diyerek aklından geçirmiş. Ve öyle de yapmış. Satıcı da, bu değiş tokuşa razı olduğundan, alışveriş tamamlanmış. Satıcı küpü alarak içindekilerle birlikte götürmüştü.

Bana gelince, yemek saatinde, taşıyabileceğim kadar keneviri yüklenerek eve döndüm; ve evde bu maksatla bulundurduğum askıya astım. Sonra hiç soluk almadan, çabucak gidip içinde kısmetim bulunan küpe bir göz atmak istedim. Ve göreceğimi gördüm. Karıma hemen küpü neden her zamanki yerinden kaldırmış olduğunu sordum. O da bana yaptığı değiş tokuştan söz ederek rahatça yanıt verdi. Birdenbire kızıl ölüm yüreğime girdi. Ve başı dönmüş bir adam gibi yere yığıldım. Ve “Taşlanası şeytan ırak olsun, ey kadın! Senin saçlarını temizlemek için bir avuç killi toprak sağlamak uğruna, benim bahtımı, kendi bahtını ve çocukların bahtını değiş tokuş ettin sen! Bu kez, dönüşü olmaksızın hepimiz mahvolduk!” diye haykırdım. Ve birkaç sözcükle ona olup biteni anlattım. O da umutsuzluk içinde bağrını döverek, saçlarını yolarak ve giysilerini yırtarak sızlanmaya başladı. “Vay saçlarım yüzünden başımıza gelenler! Şu temizlik toprağını satan tanımadığım adama çocukların nasibini sattım. Bizim sokağımızdan ilk kez geçiyordu. Özellikle keseyi bulduktan sonra, bir daha onu hiç göremem!” diye haykırıyordu. Sonra düşünerek,

böyle önemli bir konuda ona güven duymamamdan dolayı bana sitemler etti; ve “Sırrını benimle paylaşmış olsaydın, kuşkusuz bu felaketten kaçınmış olurduk!” dedi. Kadınların, çektiği acı dillerine vurunca nasıl kötü konuştuklarını bildiğin için sana onun söylediklerini uzun uzadıya anlatmayacağım. Onu yatıştırmak için artık ne yapacağımı bilemiyordum. Kendisine “Ey amcamın kızı, lütfen sakinleş artık! Bağırıp çağırma larınla bütün komşuları başımıza toplayacağını anlamıyor musun? Atmaca yüzünden bizimle alay edip yaptıkları zevzeklikler ve attıkları kahkahalar yetmiyormuş gibi bir de bu ikinci yüzkarasını öğrenmelerine hiç gerek yok! Bu kez, budalalığımızdan dolayı bizimle alay etmek keyiflerini iki kat arttıracaktır. Onların alaylarına hedef olacak yerde, bu kaybı göze alarak, buna sabırla katlansak ve Yüceler Yücesi’nin buyruklarına boyun eğsek daha iyi olmaz mı? Zaten Bağışlarından yüz doksan parçasını çekip bize on parçasını bıraktığına göre, bunun kullanımıyla biraz teselli bulmamız da bir nimet değil midir?” dedim. Ama benim düşünce tarzım ne kadar elverişli olursa olsun, o, kendini kaptırdığı kederden sıyrılamıyordu. Ona “Biz fakiriz, evet doğru! Ama, sonunda, zenginlerin hayatta bizden fazla nesi var? Aynı havayı solumuyor muyuz? Aynı göğü ve aynı ışığı paylaşmıyor muyuz? Sonunda onlar da bizim gibi ölmüyorlar mı?” diyerek yavaş yavaş onu yatıştırmakta başarı sağladım. Böyle konuşarak, sultanım, sonunda yalnız onu değil, kendimi de buna inandırdım. Ve işime, sanki bu iki kahredici serüveni hiç yaşamamış gibi, özgür bir yürekle sarıldım.

Ama yine de beni üzen tek bir şey kalmıştı: kendi kendime, koruyucum Si Saad gelip de bana iki yüz altın dinarı ne yolda kullandığını sorunca, ona nasıl yanıt vereceğimi düşünüp duruyordum. Bu düşünce gözümün önünde dünyayı ve yaşamı karartıyordu. Sonunda, beni, iki dostun karşısına çıkaran o denli korktuğum gün gelip çattı. Benden haber almak için oldukça gecikmiş bulunan Si Saad, kuşkusuz, Si Saadi’ye “Gidip urgancı Hasan’ı bulmak için acele etmeliyim! Çünkü ziyaretimizi ne kadar ertelersek, o da o kadar zengin olur ve benim de duyacağım zevk aynı oranda artar!” diyor olmalıydı. Si Saad de, sanırım, ona, gülerek “Vallah! Seninle aynı fikirde olmaktan başka bir şey dilemezdim. Yalnız kuvvetle tahmin ediyorum ki, zavallı

Hasan, servetin onu beklediği mahale ulaşmadan önce gideceği daha pek çok yol var! Ama işte geldik. Ve şimdi kendisi bize işlerin ne merkezde olduğunu anlatır!” diyordu herhalde!

Ben de, ey Emirü'l-Müminin, öylesine mahçuptum ki, artık tek bir arzum kalmıştı: gidip onların bakışlarından uzakta bir yere saklanmak! Ve yer yarılsın da içine gireyim diye bütün gücümle dua edip duruyordum. Böylece, onlar dükkânın önüne gelince, sanki onları hiç görmemiş gibi yaptım; ve urgan yapım işine kendime alabildiğine daldırılmış gibi bir tavır takındım. Başımı ancak selamlarını alıp da onlara yanıt vermek zorunda kaldığım zaman kaldırdım. Ve çektiğim işkence ve sıkıntı uzun sürmesin diye onların bana soru sormasını beklemek istemediğimden, kararlı bir şekilde Si Saad'a döndüm ve bir solukta, başıma gelen ikinci felaketi anlattım ve ona, keseyi içine sakladığım kepek küpünü karımın nasıl saç temizlemek için kullanacağı birazcık killi toprakla değiş tokuş ettiğini açıkladım. Böylece biraz yatışınca, başımı önüme eğdim, yerime oturdum ve kenevir çilesini sol ayağımın baş parmağına geçirerek yeniden işe koyuldum. Kendi kendime “Söylenecek ne varsa söyledim. Ne olacağını ancak Tanrı bilir artık!” dedim.

Oysa beni yalancı ve imanı bozuk biri yerine koyup kızacak ve sövüp sayacak yerde, Si Saad, böyle ısrarda bulunduğundan ötürü bahtın bana zarar verdiğini görerek gücenikliğe kapılmaksızın kendini tutmasını bildi. Ve bana “Herhalde, Hasan, bana bütün söylediklerin doğrudur ve gerçekten ikinci kese de öbür kese gibi elden çıkmıştır. Bununla birlikte, gerçekten, o denli dikkatle gizlediğin şeyi alıp götürmek için atmacanın ve killi toprağı satan kişinin tam da senin dalgın olduğun ya da evde bulunmadığın zamanı seçmiş olmaları biraz şaşkınlık verici! Ne olursa olsun, ben artık yeni bir deneye girmekten vazgeçiyorum!” demekle yetindi. Sonra da Si Saadi'ye doğru dönerek, ona “Ama, ey Saadi, ben yine de, parasız hiçbir şeyin mümkün olmadığına ve bir fakirin sırf işine sarılıp bahtın kendisine gülmesini beklemekle fakirlikten kurtulamayacağın-da ısrar ediyorum” dedi.

Ama Si Saadi “Nasıl bir hatadır seninki, ey eliaçık Saad! Fikrinin üstünlük kazanması için yarısını bir atmacanın, yarısını da saç

temizleyen killi toprak satıcısının önüne dört yüz dinarını atmakta kararsızlık geçirmedi! Pekâlâ! Ben kendi bakımından, senin gösterdiğin cömertliği göstermeyeceğim. Ama sadece, bahtın oyununun yaşamımızda tek kural ve üzerinde düşünmemiz gereken talihin ya da talihsizliğin tek temelini bahtın kararları olduğunu kanıtlamak istiyorum” diye yanıt verdi. Sonra bana doğru döndü ve yerden kaldırmış olduğu büyük bir kurşun parçasını bana göstererek “Ey Hasan, bugüne kadar fırsatlar elinden kaçıp gittiğinden, ben, tıpkı cömert dostum Si Saad gibi sana yardım etmek istiyorum. Ama Tanrı bana o kadar büyük bir servet lütfetmedi; ve benim sana verebileceğim ancak kuşkusuz bir balıkçının ağlarını yerde sürüklerken yitirmiş olacağı şu kurşun parçasıdır” dedi.

Si Saadi’nin bu sözlerini duyunca, dostu Si Saad, onun benimle şakalaşmak istediğine inanarak kahkahalarla gülmeye başladı. Ama Si Saadi buna pek kulak asmadı ve ciddi bir tavırla, bana “Al şunu ve bırak Si Saad gülsün! Çünkü bir gün gelecek ki, bu kurşun parçası, eğer talihin hükmü öyleyse, senin için, bir gümüş madeninden daha yararlı olacaktır!” diyerek bana kurşun parçasını verdi.

Ben de, Si Saadi’nin ne kadar iyi bir insan ve ne kadar bilge bir kişi olduğunu bildiğimden, küçük bir karşı çıkmayla bile onu kırmak istemedim. Bana uzattığı kurşun parçasını aldım ve içinde hiç para bulunmayan kemerime sıkıştırdım. Kendisine iyi niyetleri ve güzel dilekleri için teşekkür etmeyi de unutmadım. Bunun üzerine iki dost, ben yeniden işe koyulurken, gezintilerini sürdürmek üzere yanımdan ayrıldılar.

Akşamleyin eve dönünce, yemek yiyip de yatma zamanı gelince soyunurken, ansızın yere bir şeyin yuvarlandığını gördüm. Onu arayıp bulunca, kemerimden kayıp düşen kurşun parçası olduğunu gördüm. Hiç önemsemeyerek gözümün çarptığı ilk yere koydum ve yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

... Yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum.

O gecenin sabahına doğru, komşularımdan bir balıkçı âdeti gereğince sırtına vurmadan önce ağlarını gözden geçirirken, ekmegini kazanmak için uğraşırken gereğince işe yaramasını epeyce aksatacak şekilde ağda bulunması gerekli yerinde bir kurşun parçasının mevcut olmadığını görmüş. Elinde de bunun yerini tutacak başka parça olmadığından ve bütün dükkânların kapalı bulunduğu o saatte gidip çarşıdan bunu sağlama olanağı da bulunmadığından, o saati bekleyip sağlayacak olsa, ancak gün doğduktan iki saat sonra balık avlamaya çıkabileceğini, böylece ertesi gün için ailesinin nafakasını çıkaramayacağını düşünerek büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Karısına, uygun bir saat olmamasına karşın, en yakın komşusuna gidip ona durumu açıklayarak ağında noksan olan bir kurşun parçası bulmalarını onlardan rica etmesini söylemiş.

Biz de balıkçının en yakın komşusu olduğumuzdan, kadın gelip bizim kapımızı çaldı ve herhalde kendi kendine “Tecrübemle, evine ancak hiçbir şeye ihtiyaç duyulmadığı zaman gidileceğini bildiğim halde, urgancı Hasan'lara kurşun parçası istemek üzere bir başvurayım hele!” diyerek kapımızı çalmaya geldi. Beni uyandırınca kadar kapıyı çalmayı sürdürdü. Ben de “Kim var kapıda?” diye haykırdım. Kapıdaki “Benim, komşun *falan* balıkçının amcasının kızı! Ey Hasan, seni böylece uykunda rahatsız ettiğim için yüzüm karadır; ama çocuklarımin babasının ekmek parası kazanması söz konusu, onun için bu nezaketsiz davranışta bulunmak zorunda kaldım. Lütfen beni bağışla! Seni uzun süre yatağından uzakta tutmamak için, bana, ağını elverişli hale getirmek için kocama ödünç verecek bir kurşun parçan var mı, söyle?” diye yanıt verdi.

Hemen aklıma Si Saadi'nin bana verdiği kurşun parçası geldi, ve “Vallahi! Onu bunca çocuğun babası olan komşuma vermekten daha iyi şekilde nasıl kullanırdım, bilmem!” diye düşündüm. Komşu kadına, işlerine yarayacak bir kurşun parçam olduğunu söyledim; ve gidip el yordamıyla söz konusu kurşun parçasını arayıp buldum; ve karıma teslim edip kendi elleriyle komşusuna vermesini sağladım. Zavallı kadın da, boşuna bize gelmediğine ve evlerine eli boş dönmeyeceğine

sevinerek karıma “Komşum, bu gece Şeyh Hasan bize gerçekten büyük bir yardımda bulundu. Bunun karşılığında, kocam, ilk ağı sizin uğrunuza denize fırlatacak ve böylece eline geçireceği bütün balıkları yarın başımız üzerinde size getireceğiz!” dedi. Komşumuz çabucak gidip kurşun parçasını balıkçı kocasına verdi; o da ağını işe yarar hale koydu ve âdeti gereğince sabah olmadan balık avlamaya gitti.

Bizim uğurumuza ağı ilk fırlatışında, sadece bir balık tutmuş. Ama bu balık bir arıştan daha büyükmüş ve oldukça iriymiş. Onu bizim için bir seleye koyup ayırarak balık avlamayı sürdürmüş. Ama tuttuğu balıkların hiçbirisi onun kadar güzel ve iri değilmiş. Balık avlamayı tamamlayınca, o günün avını götürüp çarşıda satmadan önce, bizim için tuttuğu balığı kokulu yapırlarla örtülü bir seleye koyarak evimize getirdi ve “Tanrı onu sizin için lezzetli ve keyifle yenir kılsın!” diyerek bize verdi; ve “Her ne kadar yeterli ve uygun değilse de, sizden bu armağanımı kabul etmenizi rica ediyorum. Bu denli az oluşundan dolayı beni bağışlayın! Çünkü kısmetinize çıkan bu kadar! İlk attığım ağdan bu çıktı!” diye ekledi. Ben de kendisine “Ama bu pazarlıkta biz seni aldatmış oluyoruz, ey komşu! Çünkü küçük bir bakır parayla alınabilecek bir kurşun parçası karşılığında bu kadar güzel ve iri bir balığın sağlanması ilk kez görülen bir olaydır! Ama biz bunu incinmeyeyin diye ve de dost ve cömert bir yürekle önerdiğinden ötürü senin tarafından bir armağan olarak kabul ediyoruz” diye yanıt verdim. Böylece birkaç nezaket sözü daha söylendikten sonra, balıkçı yanımızdan ayrıldı.

Ben de, karıma “Görüyorsun ya karı, bir kurşun parçasının, yeri gelince, Sudan’ın bütün altınlarından daha çok yarar sağlayabileceğini söyleyen Si Saadi yanılmamış. İşte, emirlerin ve şahların bile sofralarında görmedikleri bir balık sana!” diyerek balıkçının getirdiği balığı ona verdim. Karım, bu balığı görmekle çok sevindi ama, yine de, bana “Doğru söylüyorsun, vallahi! Peki ama onu nasıl pişireceğiz? Ne bir ızgaramız ne de içine koyup bütünüyle pişirebileceğimiz yeterince büyük çömleğimiz var!” diye yanıt verdi. Ben de “Bunun hiçbir önemi yok! Onu, ister bütün olarak, ister parçalayarak yiyebiliriz, pekâlâ! Dış görünüşü bozulacak diye kaygılanma! Onu yahni olarak pişi-

rebilmek için kesip parçalamaktan çekinme!” diyerek kendisini rahatlattım. Karım da, balığı karnından yararlanarak bağırsaklarını çıkardı. Bu bağırsakların orta yerinde canlı bir parıltıyla ışık saçan bir şey vardı. Onu çekip çıkardı ve kovada yıkadı. Bunun, bir güvercin yumurtası iriliğinde ve kaynak suyu kadar saydam bir cam parçası olduğunu gördük. Ve bir süre seyrettikten sonra, onu oynasınlar ve o güzelim balığı hazırlarken analarını rahatsız etmesinler diye çocuklarımıza verdik.

Akşam olunca, yemek saatinde, karın henüz yağ lambasını yakmadığı halde, kendisinin üretmediği bir ışığın odayı aydınlattığının farkına varmış. Bu ışığın nereden geldiğini anlamak için her yana bakınmış ve çocukların yere bıraktıkları cam yumurtadan yayıldığını anlamış. Bu yumurtayı alıp lambanın her zamanki yeri olan rafın kenarına koydu. Ondan yayılan ışığın canlılığına bakarak şaşırmanın sınırında şaşırıp kaldık. Ben de “Vallah! Ey amcamın kızı, işte Si Saadi’nin kurşun parçası bizi sadece beslemekle kalmadı, aydınlattı da! Bundan böyle ışık sağlamak için yağ almaktan da bizi kurtardı” diye haykırdım. Bu cam yumurtanın yaydığı harika parıltı altında, o lezzetli balığı yedik. O kutsanası gün, bu iki nimetten de yararlanarak iyiliklerinden dolayı Kısmet Dağıtıcı’ya şükürler ettik. O gece, bahtımızla mutlu, her şeyin böylece sürmesinden başka bir şey istemeyerek yatıp uyuduk.

Ertesi gün, amcamın kızının uzun dili sayesinde, iri balığın karnından çıkan bu ışıklı camı bulmamızın haberi çabucak bütün mahallede duyuldu. Karım komşularımızdan kendisini görmek isteyen ve kocası çarşıda cevahirici olan bir Yahudi karısının ziyaretini kabul etmiş. Karşılıklı selam kelamdan sonra, Yahudi karısı, camdan yumurtayı iyice inceleyip karıma “Komşum Ayşe, bugün beni yanına sevkeden Tanrı’ya şükürler olsun! Çünkü, bu cam parçası hoşuma gittiğinden ve bende de bazen süslenmek üzere kullandığım aşağı yukarı buna benzer bir cam parçası bulunduğundan, onunla eş oluştursun diye senden bunu satın almak istiyorum ve de pazarlık etmeksizin sana bunun için gıcır gıcır on altın dinar gibi büyük bir para teklif ediyorum!” demiş. Ama, oyuncaklarının satın alınmak istendiğini işitince, çocuklar, onu satmaması için analarına rica

ederek ağlamaya başlamışlar. Karım, onları yatıştırmak için ve bu cam parçası bizim için lamba yerini tuttuğundan, Yahudi karısının yaptığı öneriyi reddederek onun çileden çıkıp oradan ayrılmasına neden olmuş.

İşler bu durumda iken ben işten döndüm. Karım da bana olup biteni anlattı. Ben de ona “Hiç kuşku yok ki, amcamın kızı, bu cam yumurtanın herhangi bir değeri olmasaydı, bu Yahudi karısı on dinar gibi bir parayı bize teklif etmezdi. Sanırım ki, önerisini arttırmak üzere yeniden bize gelecektir. Ama, teklifi gereğince fiyatı yükseltmemiz için bana danışmadan hiçbir şey yapma!” diye yanıt verdim. Bu durum, bana hemen Si Saadi’nin daha önce söylediği bir adamın talihinde yazılı ise bir kurşun parçasının bile ona büyük bir servet kazandıracak değerde olduğu sözünü aklıma getirdi. Benden uzun zamandır kaçan talihi-min sonunda bana güleceğine tam bir güven bağladım.

Böylece, öngördüğüm gibi o akşam, cevahirici Yahudinin karısı, karıma ikinci bir ziyaret yapmaya geldi. Ve her zamanki selam ve hatır sormalardan sonra, karıma “Komşum Ayşe, sen, Tanrı’nın verilerini nasıl bu denli küçümsersin? Benim sana bir cam parçası için önerdiğim, çocuklarının kısmeti olan parayı reddetmekle bunu yapmış olmuyor musun? Ama, çocuklarının iyiliği söz konusu olduğundan, kocama bu cam yumurtadan söz ettiğimde, hamile de olduğumdan ve hamile kadınların arzularını kırmamak gerektiğinden, onun karşılığında sana gıcır gıcır yirmi altın dinar ödememe rıza gösterdi!” dedi. Ama karım, bu konuda talimat aldığından “Vallahi, komşum, beni utandırıyor! Ama bu evde söz sahibi ben değilim, evin ve içinde bulunanların sahibi amcamın oğludur; dolayısıyla ona danışmak gerek. Teklifini kendisine bildirmek üzere onun dönüşünü bekle, olmaz mı?” diye yanıt vermiş.

Ben eve döndüğümde, Yahudi karısı, karıma söylemiş olduğu şeyi bana da tekrarladı ve “Bir cam parçası karşılığında çocuklarının nafakasını sana getirdim evladım! Ama hamile bir kadın olarak benim arzum da doyurulmalıdır ve kocam hamile bir kadının arzusunu geri çevirerek vicdanına ağırlık yüklemek istemiyor. İşte bundan dolayı, kendisi için büyük bir kayba uğrama pahasına bu değiş tokuşu yapmama razı oldu!” dedi.

Ben de, sultanım, Yahudi karısını sürebileceği kadar pey sürmesinde özgür bırakarak o sırada ona ne gibi bir yanıt verebileceğimi düşündüm ve sonunda yanıt olarak, sadece başımı olumsuz anlamda sallayarak hiçbir söz söylemeksizin yüzüne bakmakla yetindim. Bunu görünce Yahudi karısının yüzü sapsarı oldu ve güvensizlikle dolu gözlerle bana bakarak “Peygamberin üstüne dua eyle, ey Müslüman!” dedi. Ben de “Dua ve barış onun üzerine olsun ey kâfire ve tek varlık olan Tanrı’nın en seçkin kutsamaları da!” diye yanıt verdim. Kadın yeniden söze başlayarak “Nedir bu boş bakış; ve bizim aracılığımızla Nasip Dağıtıcı’nın evinize yağdırdığı nimetler karşısında bu olumsuz baş sallayış ne demek oluyor, ey çocuklarının babası!” dedi. Kendisine “Tanrı’nın İnananlar üzerine yağdırdığı nimetler sayısızdır, ey kâfirlerin kızı! Hem de yolunu şaşırmışların aracılığı olmadan!” diye yanıt verdim. O da bana “Yani, bu yirmi altın dinarı reddediyorsun, öyle mi?” dedi. Benim yeniden olumsuz işaret verdiğimi görünce de “Pekâlâ komşu, senin camına elli altın dinar teklif ediyorum, oldu mu?” dedi. Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım.

O zaman cevahircinin karısı gidecekmiş gibi örtülerini toparladı ve kapıya doğru yöneldi; kapıyı açıyor gibi yaptı; sonra da bir anda fikir değiştirerek bana doğru döndü ve “Son teklif! Yüz altın dinar! Ve kocamın bu akıl almaz miktarı bana verip vermediğini de bilmiyorum!” dedi.

Ben de o zaman yanıt vermek için alçakgönüllülük gösterdim. Ama, yeni de, derin bir ilgisizlik havasını terk etmeksizin, ona “Senin böyle küskün bırakıp gitmeni istemem komşu, ama senin hesap kitaptan uzak bir halin var. Senin bana yüz dinar gibi gülünç bir bedel ödemek istediğin bu camdan yumurta harika bir şeydir; öyküsü de kendisi kadar harikadır. Bundan

dolayı ve sırf seni bir komşu olarak hoşnut kılmak için ve de hamile bir kadının arzusunu kursağına tıkamamak için, bu ılık saçan yumurta karşılığında senden ne bir eksik ne bir fazla tam yüz bin dinar istemekle yetineceğim; ister alır, ister bırakırsın; çünkü güzel ve yekta olan şeylerin değerinin kocandan da çok farkında olan başka cevahirciler bana daha fazlasını da önerirler! Bana gelince, her şeyi bilen Tanrı önünde yemin ederim ki, ne fazlasını isteyerek ne de azaltarak bu değerlendirmenin dışına çıkacağım, vesselam!” dedim.

Yahudinin karısı bu sözleri işitip anlamını kavrayınca, bunları yanıtlayacak sözcük bulamadı ve ayrılıp giderken “Alıp satıcı olan ben değilim. Bu işin başı kocamdır. Önerin ona uygun gelirse, gelip seni bulur. Ama, sadece başkalarıyla konuşmadan önce bu camdan yumurtayı onun görmesini bekleyeceğini vaat et bana!” dedi. Ben de ona bunu vaat ettim. Kadın da çekip gitti.

Benim de, ey Emirü'l-Müminin, bu tartışmadan sonra, camdan olduğunu sandığım bu yumurtanın, bir deniz ülkesi hükümdarının tahtından düşmüş derya mücevherlerinden biri olduğundan hiç kuşku kalmadı. Zaten ben de, herkes gibi, derinliklerde, deniz kızlarının ve deniz ecelerinin donandığı ne gibi defineler yattığını bilirdim. Bu bulgu, benim bu inancımı kanıtlamış oldu. Bir balık avcısının aracılığıyla denizdeki genç kızların donandığı böylesine harika bir süs parçasını ellerime bırakan Kısmet Dağıtıcı'yı ululadım. Ve değerlendirmemi saptamadan önce, Yahudi cevahirciden de fazlasını ödeyecek kimseleri arayıp bulsaydım, daha fazla kâr edebilmiş olacağımı düşünmekle birlikte, Yahudi karısına önermiş olduğum yüz bin altın dinardan da hiçbir şekilde vazgeçmemeye karar verdim. Bu rakamı ciddiyetle önermiş olduğuma göre, bundan asla dönmeyi düşünmüyor ve belirtmiş olduğum rakamda ısrar etmeyi kendime vaat etip duruyordum.

Tıpkı öngördüğüm gibi Yahudi cevahircinin kendisi evimde belirtmekte gecikmedi. Bana gerçekten hiç de iyi şeyler düşündürmeyen buruk bir hali vardı ve bu domuzun oğlu, daha çok, benden mücevheri koparmak için sanki onun pek değeri yokmuşçasına davranarak her türlü kurnazlığı yapacak gibi görünüyordu. Kendi hesabıma, hep güler yüzlü ve uysal bir tavır

takınarak tedbiri elden bırakmamaya karar verdim; ve ondan hasıra oturmasını rica ettim. Alışılalâ gelen selâm ve hatır sormalardan sonra, bana “Umarım ki komşu, kenevir pek pahalalanmamıştır, dükkânındaki işler de yolundadır!” dedi. Ben de aynı tarzda, kendisine “Tanrı’nın kutsaması asla İnananların üzerinden eksik olmaz! Umarım ki, cevahirciler çarşısındaki işler de senin yüzünü güldürüyordur!” diye yanıt verdim. Bana “İbrahim ve Yakub’un başları üzerine yemin ederim ki, komşum, kötüyê gidiyor! Kötüyê gidiyor! Ancak peynir ekmek yiyecek kadar para kazanıyoruz!” dedi. Epeyce bir süre böylece, bizi asıl ilgilendiren konuya yanaşmaksızın konuşmayı sürdürdük. Sonunda Yahudi bu tarzda davranarak benden bir şey elde edemeyeceğini anlayınca, ilk olarak bana “Komşum, amcamın kızı bana, çocuklarının oynadığı pek de değer taşımayan cam bir yumurtadan söz etti. Bilirsin ki, benim karımın durumunda olduğu gibi, kadın hamile olunca içlerinde, yerine getirilmesi imkânsız olsalar da, garip ve tuhaf arzular doğar. Ama ne yazık ki, biz, bu arzuları doyurmak zorundayız; çünkü bunu yapmazsak, zararı bebeğin bedeni ve ruhuna yansır ve çarpıklıklarla doğar. Şimdiki durumda, karımın arzusu da bu camdan yumurtaya sahip olmak şeklinde tecelli ettiğinden, onu yerine getirmezssem, bu yumurtayı, tüm iriliğiyle, doğan çocuğun burnunda ya da terbiyemin adını anmama izin vermediği daha nazik bir yerinde asılı görmekten korkmaktayım. Bundan dolayı, komşum, senden ilkin bu cam yumurtayı bana göstermeni ve eğer çarşıdan benzerini bulmak imkânı olmazsa, bana, durumdan yararlanmaya çalışmayarak bildireceğin uygun bir fiyat karşılığında, onu bana bırakmanı rica edeceğim!” dedi.

Ben de Yahudinin bu sözlerini duyunca “İşittim ve itaat ettim!” diye yanıt verdim. Ve ayağa kalkıp bahçede söz konusu yumurtayla oynamakta olan çocuklarının yanına gittim ve haykırışlarına ve karşı çıkmalarına karşın onu ellerinden aldım. Sonra, hasırın üzerinde oturmuş beni beklemekte olan Yahudinin bulunduğu odaya döndüm; ve yaptığım işten ötürü özür dileyerek odanın kapı ve pencerelerini tam bir karanlıkta kalacağımız şekilde kapattım. Bunu yaptıktan sonra da yumurtayı kolumdan çıkardım ve onu Yahudinin önünde göze batâr şekilde bir taburenin üstüne koydum.

Birdenbire oda, içinde kırk meşale yakılmış gibi ışığa boğuldu. Yahudi de bunu görünce “Bu Davud’un oğlu Süleyman’ın başını süsleyen taçtaki mücevherlerden biridir!” diye haykırmaktan kendini alamadı. Böylece haykırdıktan sonra, ağzından gereğinden fazla şey kaçırıldığının farkına vararak kendini tuttu ve “Ellerimde bunlardan epeyce vardı. Ama bugün için piyasayı olmadığından, onları zararına çabucak elden çıkardım. Amcamın kızının sanki şimdi hamile olmasının sırası mıydı ki, ben piyasayı olmayan bir malı satın almak zorunda kalıyorum?” diye ekledi. Sonra da bana “Sen bu deniz yumurtası için ne istiyorsun bakalım, komşu?” diye sordu. Ben de “Satılık değil komşum! Ama amcanın kızının arzusu içine sinsin diye onu sana verebilirim! Zaten bu satışın fiyatı da saptanmıştır. Sözümden dönmeyeceğim, Allah da tanığımdır!” diye yanıt verdim. Bana “Biraz makul ol, ey hayırlı kimselerin evladı, evimi başıma çökertme benim! Dükkânımı da, evimi de satsam, hatta kendimi, karımı ve çocuklarımı da mezada verip çarşıda satsam, senin, herhalde şaka olsun diye saptadığın aşırı bedeli ödeyemem! Yüz bin altın dinar ha, ey şeyh? Ne biraz fazla, ne biraz eksik! Sen benim ölümümü istiyorsun!” dedi. Ben de kapıyı ve pencereleri açarak sakın bir sesle “Yüz bin dinar, fazlasını değil! Zaten bedeli arttırmam yasal olmazdı. Ama eksikliğini de düşünmem! İster al, ister alma!” diye yanıt verdim. Ve “Dahası! Eğer bu harika yumurtanın, dua ve barış üzerine olası Davut’un oğlu Süleyman’ın tacındaki deniz mücevherlerinden biri olduğunu daha önce bilseydim, senden istemiş olacağım miktar yüz bin değil, on katı olurdu ve de bunu bulduğumuzu kulaktan kulağa yayarak satışa neden olan karım için dükkânından armağan olarak birkaç gerdanlık ve mücevher de isterdim. Onu sana böyle gülünç bir fiyata bıraktığım için kendini bahtlı say ve git paraları getir!” diye ekledim.

Ve Yahudi cevahirici de, yapacak başka şey olmadığını göerek, burnu iyice uzamış, bir an toparlandı, sonra bana kararlılıkla baktı ve büyük bir soluk koyvererek “Para hazır! Sen bana mücevheri ver!” dedi. Ve bunu söyleyerek başını pencereden uzatıp sokakta duran ve sırtında torbalar bulunan bir katırın dizginini tutmakta olan bir zenci köleyi “Hey, Mübarek! Torbaları ve teraziyi buraya getir!” diye haykırdı.

Zenci de, içi altın dinarlarla dolu torbaları eve getirdi; Yahudi onları birer birer boşalttı ve benim için, ne bir eksik ne bir fazla tam da kendisinden istediğim gibi yüz bin dinar olarak tarttı. Amcamın kızı da sahip olduğumuz tek tahtadan yapılma büyük sandığın içinde ne varsa boşalttı ve Yahudiden aldığımız altınları buna doldurduk. Ancak o zaman güvenle bağrımdan Süleyman'ın mücevherini çıkardım ve "İnşallah onu aldığın fiyatın on katına satarsın!" diyerek Yahudiye verdim. Bana "Vallahi! Ey şeyh, onu satmayacağım. Karımın arzusunu yerine getirmiş olmak için, ona vereceğim!" diyerek, ağzı kulaklarına varasıya kadar gülmeye başladı. Benden ruhsat alıp bana omuzlarının genişliğini gösterdi. İşte onun durumu böyle idi!

Ama Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ama, Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle!

Böylece kendimi, bir günden öbür güne, ruhumun dilemediği kadar zengin olmuş ve altına ve servete boğulmuş görünce, aslımın bir urgancı oğlu urgancı, eski bir fukara olduğumu unutmuyarak ettiği hayırlardan dolayı Kısmet Dağıtıcı'ya şükranlarımı sundum; ve bundan böyle servetimi ne yolda kullananmam gerektiğini düşündüm. Ama ilkin gidip Si Saadi'nin önünde yeri öpmek ve ona minnettarlığımı göstermek istiyordum; ve aynı şeyi, Si Saadi gibi bana gösterdiği iyiliklerinde başarı sağlayamamış, yine de bugünkü durumda katkısı bulunduğunu düşünerek Si Saad'a da uygulamak üzere yanlarına gitmek istedim. Ama mahcupluk bunu yapmamı engelledi; ve zaten bunların ikisinin de nerede olduklarını bilmiyordum. Bundan dolayı, kendi arzularıyla, şimdi artık ölmüş sayılan ve de gençliği sıkıntı içinde geçmiş bulunan, Tanrı'nın rahmetini üzerinden eksik etmeyesı fakir urgancı Hasan'dan haber almak üzere dükkânıma gelmelerini beklemeyi yeğ tuttum.

Beklerken, bahtımda yazılı olan serveti nasıl en iyi şekilde kullanabileceğime karar verdim. İlk davranışım, kendime zengin giysiler alacak ya da keyifli bir yaşam süreceğim yerde gidip benim uzun süre yaşamış olduğum aynı sefil durum içinde yaşayan Bağdat'ın tüm fakir urgancılarını buldum ve onları biraraya toplayarak "İşte Kısmet Dağıtan bana zenginlik verdi ve fakirlerin en düşkünü iken hayırlarını bağışladı. Bundan ötürü, ey Müslüman kardeşlerim, Yüceler Yücesi'nin nimetlerinin sırf kendi başımda toplanmasını istemedim ve sizin de ihtiyaçlarınıza göre ondan yararlanmanızı düşündüm. Böylece bugünden başlayarak hepimizi hizmetime bağlıyor ve her günkü işinize ve becerilerinize göre bol bol ücret almanızı güvence altına alıyorum. Böylece, ailenizin ekmeğini ferahlıkla ve ertesi günün kaygısını duymadan kazanacaksınız. İşte, sizi buraya bu maksatla çağırdım. Ve de size söyleyeceğim bunlardır. Ama en cömert ve en büyük olan Tanrı'nın kendisidir!" dedim. Urgancılar bana teşekkür edip kendi haklarındaki iyiniyetlerim için beni övdüler ve kendilerine önerdiklerimi kabullendiler. O zamandan beri benim hesabıma sükûnetle ve kendilerinin ve çocuklarının nafakasını güvencede görmekten mutlu, çalışmaya devam ettiler. Ben de, kurduğum bu örgüt sayesinde, gelirim arttırmaktan ve durumumu güçlendirmekten geri durmadım.

Epeyce bir zamandır eski fakirhanemi terk etmiş ve büyük harcamalarla yaptırdığım bahçe ortasında bulunan başka bir binaya yerleşmiştim. O sırada Si Saad ile Si Saadi, gelip tanıdıkları zavallı Urgancı Hasan'dan haber almak istemişler. Eski dükkânımı kapalı bulunca, beni öldü sanmışlar; dükkân komşularım kendilerine, yalnız yaşamakta olduğum değil, Bağdat'ın en zengin tacirlerinden biri de sayıldığımı ve bahçeler ortasındaki bir sarayda yaşamakta bulunduğumu ve artık bana Urgancı Hasan değil, Şahane Si Hasan dendiğini anlatmışlar.

O zaman, sarayımın nerede bulunduğu hakkında kesin bilgiler edinerek oraya doğrulmuşlar ve gecikmeden bahçelere açılan büyük kapının önüne ulaşmışlar. Kapıcı onları, kaynağını nehirden alan bir arkta sürekli olarak akan canlı bir suda kökleri serinleyen meyva yüklü bir portakal ve limon koruluğundan geçirmiş. Kabul salonuna geldiklerinde, hâlâ bu

serinliğin, gölgeliğin, suyun mırıltısının ve kuşların cıvıltısının etkisi altında idiler.

Ben de, kölelerimden biri onların gelişini haber verir vermez, çabucak onları karşılamaya ve öpmek için urbalarının uçlarını tutmaya koştum. Ama onlar beni engellediler ve sanki kardeşle-riymişim gibi beni kucakladılar; ben de onları bahçedeki küçük kameriyede yer almaya davet ettim ve layık oldukları onur mevkiine oturmalarını rica ettim. Ben de, öyle gerektiği için, biraz ayrı oturdum. Ve onlara şerbetler ve başka serinleticiler sunduktan sonra, başıma gelenleri, noktası noktasına, hiçbir ayrıntıyı unutmadan kendilerine anlattım. Ama onu burada tekrarlamamın hiçbir yarını yok. Ve Si Saadi, memnunluğun sınırında, dostuna dönerek ona “Gördün mü, ya Si Saad!” dedi. Ve de başka bir şey söylemedi.

Onlar benim öykümün hayranlığından henüz kurtulamamış-larken, bahçede eğlenmekte olan iki çocuğum, ellerinde, onların isteği üzerine oyunlarını gözetmekte olan köle tarafından bir hurma ağacının üzerinden alınıp kendilerine verilen büyücek bir kuş yuvası olduğu halde yanımıza geldiler. Biz, bu yuvanın içinde birkaç atmaca yavrusunu barındıran bir sarık olduğunu görerek çok şaşırdık. Ben, sarığı daha yakından inceleyince, bunun hiç kuşku duymaksızın, hırsız atmacanın başımdan kaldırmış bulunduğu sarık olduğunu gördüm. Ve konuklarıma doğru dönerek onlara “Efendilerim, Si Saad’ın bana ilk iki yüz altın dinarı verdiği gün başımda taşımakta olduğum sarığı hâlâ hatırlıyor musunuz?” dedim. Onlar da “Hayır, vallahi! Tam anlamıyla hatırlayamıyoruz!” diye yanıt verdiler. Ve Si Saad “Ama, yüz doksan dinar hâlâ içinde ise, elbette hatırlarsınız!” diye ekledi. Ben de “Efendilerim bundan hiç kuşkulamayın!” diye yanıt verdim. Ve kuş yavrularını kaldırıp çocuklara verdim ve yuvayı açıp sarığı boylu boyunca yere serdim. Sarığın ta ucunda doku-nulmamış ve benim düğümlediğim gibi düğümlenmiş olarak içindeki dinarlarla birlikte Si Saad’ın kesesi görüldü.

Benim iki konuğum şaşkınlıklarından henüz kurtulmamış-larken, seyislerimden biri elinde bir kepek küpüyle çıkageldi; bunun, karımın, karşılığında saçlarını temizlemeye yararlı küllü toprak almak üzere tacire verdiği küp olduğunu gördüm. Köle

bana “Efendim, bindiğim atın yemini yanıma almayı unuttuğum için bu küpü bugün çarşıdan satın aldım. İçinde bulduğum ağzı düğümlü çaputu sana getirdim!” dedi. Çaputu açınca, hep birlikte, içinden çıkan Saad’ın ikinci kesesini tanıdık. Ve o zamandan beri, ey Emirü’l-Müminin, üçümüz birlikte talihin kudretine inanarak ve yazgılarının yerine gelmesi bakımından kullandığı yollara hayranlık duyarak dostça yaşadık.

Ve Tanrı’nın verilerinin fakirlerine geri dönmesi gerektiği için, ödemek zorunluluğunu duyduğum sadaka ve bağışları yerine getirmekte kusur etmiyorum. İşte sen beni, Bağdat köprüsü üzerindeki dilenciye o sadakayı verdiğimi bu nedenle gördün. Benim öyküm de budur!

Halife, eliaçık şeyhin bu anlatısını işitince, ona “Kuşkusuz, ey Şeyh Hasan, bahtın yolları hayranlık vericidir ve bu anlatmış olduğun öyküyü desteklemiş olmanın kanıtını vermek üzere sana bir şey göstereceğim!” demiş. Hazine vezirine dönerek kulağına birkaç sözcük fısıldamış. Vezir de çıkıp birkaç dakika sonra, elinde küçük bir kutu tuttuğu halde geri dönmüş. Halife, kutuyu alıp açmış ve içindekini şeyhe göstermiş; o da hemen Yahudi cevahirciye terk etmiş olduğu Süleymani mücevheri tanımış. Harun Reşid de ona “Bu mücevher, onu Yahudiye sattığın gün benim hazinemeye girdi” demiş.

Sonra, dördüncü kişiye, dudağı yarık sakat okul hocasına dönerek, ona “Sen de bize anlatacağını anlat bakalım!” demiş. Adam da halifenin önünde yeri öptükten sonra demiş ki:

Okul Hocasının Öyküsü

Bil ki, ey Emirü’l-Müminin, ben hayata bir okul hocası olarak başladım ve elimin altında seksen kadar genç çocuk vardı. Benim bu çocuklarla geçen öyküm işitilmedik bir öyküdür.

İlkin sana, sultanım, onlara karşı sertliğin sınırında sert davranışımı söylemekle söze başlamalıyım; hem de öylesine sıkı ve sert ki, dinlenme saatlerinde bile, çalışmalarını sürdürmelerini istiyor ve evlerine ancak güneşin batışından bir saat sonra gönderiyordum. Hatta o zaman da, çarşılar ve mahalleler boyunca yürür-

lerken, kendilerini kötü yola sürükleyebilecek hayta gençlerle oynamalarını önlemek için onları izlemekten geri durmuyordum. İşte benim bu sert davranışım, anlatınca göreceğiniz gibi, başıma bunca felaketin gelmesine neden oldu, ey Emirü'l-Müminin!

Gerçekten, günlerden bir gün bütün bu öğrencilerimin toplanmış olduğu sınıfa ders vermek üzere girince, birdenbire hepsinin iki ayak üzerine dinelerek hep bir ağızdan “Hocamız, yüzün bugün neden bu kadar sarı!” diye bağışıklarını duydum. Bunu duyunca çok şaşırdım; ama yüzümü öylesine sarartacak içimde hiçbir rahatsızlık duymadığım için, bunu söylemelerinden öyle pek fazla etkilenmedim ve her zaman olduğu gibi “İşe girişin bakalım, haylazlar! Şimdi çalışma vaktidir!” diyerek dersi başlattım. Ama sınıfbaşı olan öğrenci, kaygılı bir tavırla bana doğru ilerleyerek, bana “Vallahi hocam, bugün yüzün gerçekten sapsarı, Allah kötülükten korusun! Eğer hastaysan, bugün senin yerine sınıfı yöneteyim!” dedi. Aynı zamanda tüm öğrenciler, büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi ifadeler takınıp sanki neredeyse ölecekmiş gibi acıyarak yüzüme baktılar. Sonunda ben de bundan çok etkilendim ve kendi kendime “Ey *falan* kişi, belki de farkında olmaksızın çok kötü durumda olmalısın! En kötü hastalıklar, varlıkları çok belirgin tedirginlikler ortaya koymadan bedene gizlice girenlerdir” dedim. O saat ve o anda ayağa kalkarak, dersin yönetimini kıdemli öğrenciye bırakarak evime döndüm ve karıma “Sarılığa karşı korunmam için ne hazırlamak gerekirse, onu hazırla!” diyerek boylu boyunca yatağa uzandım. Bunu söylerken soluk soluğa kaldım ve sanki tüm vebaların ve ateşli hastalıkların etkisi altında bulunuyormuşçasına inlemeye başladım.

İşler bu durumda iken sınıfbaşı öğrenci kapıyı çaldı ve içeri girme izni istedi. Ve bana “Hocam, senin hayırlı öğrencilerin, hanımınız, masrafı düşünmeksizin sana rahatça baksın diye aralarında yardım olarak yirmi dört dirhem topladılar” diyerek bana yirmi dört dirhem tutarında bir para verdi. Ben de öğrencilerimin bu tutumundan çok etkilenerek, yaptıklarının aslında başka bir maksada yönelik bulunmuş olacağını aklıma getirmeksizin, memnunluğumu göstermek üzere onlara bir günlük izin verdim. Ama öğrencilerin çocuk yüreklerinde saklı olan kötülükleri kim tam anlamıyla bilebilir?

Bana gelince, hiç beklenmedik bir paranın ortaya çıkışı bana epeyce zevk verdiyse de, bütün günü büyük kaygılarla geçirdim. Ve ertesi gün, sınıfbaşı öğrenci beni yeniden görmeye geldi ve beni görür görmez “Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin, hocamız! Ama senin yüzün bugün dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanını düşünme...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin! Ama senin yüzün bugün, dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanı düşünme!” diye haykırdı Ben de kurnaz çocuğun sözlerinden etkilenerек kendi kendine “Kendine iyi bak, hoca; nasıl olsa masrafları öğrenciler ödüyor!” dedim. Böyle düşünerek sınıfbaşı öğrenciye de “Sen sanki ben oradaymışım gibi sınıfı yönet!” dedim. Sonra kendimi düşünerek inleyip sızlanmaya başladım. Çocuk beni bu durumda bırakarak, durumu onlara bildirmek üzere öteki öğrencilerin yanına döndü. Bu durum böylece bir hafta sürdü. Bu sürenin sonunda sınıfbaşı öğrenci bana yirmi dört gümüş dirhem daha getirdi ve bana “Hanımın sana gereğince baksın diye hayırlı öğrencilerinin kendi aralarında topladığı bir para bu!” diyerek bana verdi. Ben de, bu kez, ilkinden de çok duygulanarak kendi kendime “Ey falan kişi, senin hastalığın kutsanmış bir hastalık olacak ki, sana hiç zahmet çekmeksizin ve gayret göstermeksizin iyi olman için bunca para getiriyor. Senin alabildiğine iyi olman için bu böyle uzun süre devam eder mi acaba?” dedim. Ve o anda, içimde herhangi bir dert bulunmadığına iyice inanmış olmakla birlikte hastaymış gibi görünmeye karar verdim ve kendi kendime “Senin verdiğin derslerin ücreti, hiçbir zaman hastayken gördüğün yardım kadar olmamıştır” diyordum. O andan başlayarak ortada olmayan şeye başkalarını inandırma sırası bana gelmiş oldu. Sınıfbaşı öğrencinin beni görmeye geldiği her sefer, ona “Besinsizlikten öleceğim galiba, çünkü midem hiçbir şey kabul etmiyor!” diyordum. Oysa gerçek değildi bu; çünkü hiçbir zaman o zamanki kadar

iştahlı yemek yememiş ve bu kadar iyi olmamıştım. Böyle yaşamayı epeyce bir zaman sürdürdüm. Nihayet günün birinde bir yumurta yemeye kalkıştığım sırada içeri bir öğrenci girdi. Onu görür görmez, yaptığım ilk hareket, beni yerken görerek kuşku lanacağı ve ikiyüzlülüğümün anlaşılacağı korkusuyla yumurtayı ağzımda saklamak oldu. Çok sıcak olan yumurta bana dayanılmaz acılar verdi. Hain kerata, hiç kuşku yok ki, durumun ne olduğunu anlayarak, çekip gideceğine, yüzüme acımış bir tavırla bakmayı sürdürdü ve bana "Hocamız, yanakların ne kadar şişmiş, kim bilir ne kadar acı çekiyorsundur! Bu herhalde kötü bir çıban olmalı!" dedi. Sonra, çektiğim işkenceden gözlerim başımdan fırlayacak gibi olmuşken ve yanıt veremeyecek bir durumda iken, bana "Onu patlatmak gerek!" dedi. Çabucak yanıma yaklaşarak yanağıma büyük bir iğne batırmak istedi. Ama bunu anlayınca ben de çabucak iki ayağım üzerine dineldim ve mutfağa koştum ve orada zaten o zamana kadar yanağımı iyice yakmış bulunan yumurtayı tükürdüm. İşte bu yanmayı izleyerek, ey Emirü'l-Müminin, yanağımda gerçek bir yara açıldı ve gözümde kızıl ölümü uyandırdı. O zaman berberi çağırdık. O da yarayıdeşmek için yardı. Bu işlem sonunda ağzım yarık ve biçimsiz kaldı. Ve de işte ağzımın yarıklığı ve şekilsizliğinin nedeni budur. Sakatlığımın nedeni de şöyle:

Yanmadan ötürü bir süre istirahat ettikten sonra, okula döndüm; ve orada gürültülerini cezalandırmak üzere her zamankinden de fazla, öğrencilere karşı sert ve sıkı davrandım. İçlerinden biri işi çığırından çıkarırsa, sopa darbeleriyle onu yola getirmekten kaçınmıyordum. Sonunda onları bana saygı göstermeye öylesine zorladım ki, hapsiracak olsam, hemen kitaplarını defterlerini bırakıp iki ayak üzerine kalkarak kolları birbirine kavuşmuş, hep bir ağızdan "Çok yaşa! Çok yaşa!" diye haykırıyorlardı. Ben de yerli yerince "Siz de görün! Siz de görün!" diye yanıt veriyordum. Ve böylece onlara hepsi birbirinden yararlı ve eğitici olan bin türlü şey öğrettim. Çünkü ana babaların onları eğitmem için bana verdikleri paralar boşa gitmesin istiyordum. Ve böylece, onları, üstün vatandaşlar ve saygın tacirler yapmayı umuyordum.

Bir gün öğrencileri bir geziye çıkarmıştım; gezindiğimiz sırada her zamankinden daha uzağa gitmiş bulunduğumuzdan

uzun bir yürüyüş yapmamız dolayısıyla hepimiz çok susamıştık. Bir kuyunun yanına ulaştığımızda, kuyunun içine inip serin suyla susuzluğumu gidermeye ve kabil olursa içine kaçmış bulunan kovayı da öğrenciler için çıkarmaya karar verdim. Ortada ip falan bulunmadığından, tüm öğrencilerin sarkıklarını birbirine bağlayarak uzunca bir ip yaptım ve bunu belime bağlayarak öğrencilerime beni kuyuya sarkıtmalarını emrettim. Onlar da hemen itaat ettiler. Kuyunun kenarına çıktım. Çocuklar beni kafam kayalara çarpmasın diye sonsuz bir dikkatle kuyuya indirmeye başladılar. Birden sıcaklığın serinliğe ve ışığın karanlığa dönüşmesi bende hapsirme arzusu uyandırdı. Ve de hapsinimi tutamadım. Öğrencilerim de, ister ellerinde olmayarak, ister alışkanlıklarından ötürü, ister kötülüklerinden dolayı, aynı anda urganı bırakarak tıpkı okulda olduğu gibi, kollarını kavuşturup hep bir ağızdan “Çok yaşa! Çok yaşa!” diye bağırmaya başladılar. Ama ben onlara aynı anda yanıt veremedim. Çünkü olanca ağırlığımla kuyunun dibine düşmüştüm. Su derin olmadığından boğulmadım ama, iki bacağımı ve omuz kemiğimi kırdım. O sırada öğrenciler, kötülükleri ya da şaşkınlıklarından ötürü, hangisidir bilmiyorum; bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçtılar. Öylesine feryatlar kopardım ki, oradan geçenler bunları duyunca beni kuyudan çıkardılar ve acıklı bir durumda olduğumdan beni bir eşeğe bindirip eve getirdiler; orada epeyce bir zaman baygın olarak uyumuşum. Ama geçirdiğim kazadan bir türlü şifa bulamadım; bu yüzden okul hocalığı olan mesleğimi de yapamadım.

İşte bunun içindir ki, ey Emirü'l-Müminin, karımın ve çocuklarımin geçimini sağlamak için dilenmek zorunda kaldım. Ve de böylece Bağdat Köprüsü'nde beni görebildin ve yardımına cömertçe koştun. Benim öyküm de budur!

Ağzı yank ve sakat okul hocası, sakatlığının ve ağzının durumunun öyküsünü böylece anlatıp bitirince, Cellat Mesrur, onu da sıraya sokmuş. Ve köprüde kendini tokatlatan kör, el yordamıyla ilerleyip, halifenin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve halifenin verdiği buyrukla anlatacağını şu yolda anlatmış. Demiş ki:

Körün Öyküsü

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, genç olduğum zamanlarda ben, deve sürücüsü idim. Çalışkanlığım ve gayretimle, sonunda hepsi benim olan seksen devenin sahibi oldum. Onları ülkeler arasın-da ticaretle uğraşan ya da hac seferi yapan kervanlara kiraladım; bu da bana büyük kâr sağladı; yıldan yıla sermayemi ve kârımı arttırdım. Gün be gün, kârımla birlikte zengin olma arzum da artıyordu. Ve Irak'ın en zengin deve sürücüsü oluncaya kadar başka bir şey düşünmedim.

Günlerden bir gün, Bağdat'tan yola çıkıp Hint'e gönderilecek mallar yükleyerek gittiğim Basra'da develeri boşaltıp bu kentten seksen devamle yüksüz olarak geri dönerken, bir vahada, onlara su içirdikten sonra, yemlensinler diye çayıra salıverdiğim sırada bana doğru bir dervişin ilerlediğini gördüm. Bu derviş samimi bir tavırla yanıma yaklaştı; karşılıklı selam verip aldıktan sonra, yanıma oturdu. Çöl âdetlerine göre yiyeceklerimizi ortaklaşa ortaya koyduk ve birlikte yemeye koyulduk. Bunu izleyerek şuradan buradan konuşmaya başladık; ve karşılıklı olarak yolculuğumuzdan ve gideceğimiz yerlerden söz ettik. O bana, Basra'ya doğru yol aldığını söyledi, ben de Bağdat'a döneceğimi söyledim. Ve aramızda bir içtenlik sürmekte olduğundan ben ona işlerimden ve kazançlarımdan söz ettim ve zenginlik ve ser-vet tasarımlarımı anlattım.

Derviş de, sonuna kadar sözümü kesmeden beni dinledikten sonra, gülerek yüzüme baktı ve "Ey Baba Abdullah efendim, gayretine oranla ne kadar az kâr sağlamışsın; oysa birkaç yol dönemecinden sonra talih, göz açıp kapayıya kadar seni yalnız Irak'ın en zengin deve sürücüsü yapmaz, bütün dünyanın şahları bir araya gelse bile hepsinden güçlü bir kişi de yapardı!" dedi. Sonra da "Ey Baba Abdullah, sen hiç gizli definelerden ve yer altında gömülü servetlerden söz edildiğini duydun mu?" diye ekledi. Kendisine "Kuşkusuz ey derviş, gizli definelerden söz edildiğini sık sık duydum; ve biliriz ki, her birimiz günün birinde, talihin hükmü öyleyse, bütün şahlardan da varlıklı olarak uyanabiliriz. Ve hiçbir çiftçi yoktur ki, çiftini sürerken harka bir definenin yoluna çıkacağını ya da mühürlü taşına rastla-

yacağını düşlemiş olmasın! Ve hiçbir balıkçı yoktur ki, ağlarını suya atarken, bir gün gelip onu servetin sınırına ulaştıracak bir inci ya da deniz mücevheri çekeceğine inanmasın! Dolayısıyla, ey derviş, ben cahil değilim ve her zaman inanırım ki, senin tarikatından olan kişiler, büyük bir güce sahip olmayı sağlayacak sırları ve sözleri bilirsiniz!” diye yanıt verdim.

Derviş de, bu sözleri duyunca, elindeki değnekle kumları karıştırmayı kesip yüzüme yeniden baktı ve bana “Ey Baba Abdullah efendim, bugün bana rastlamakla hiç de fena bir buluşma yapmamış olduğunu düşünüyorum; ve inanıyorum ki, bugün, senin için talihinle karşılaşacağın yol dönemecinde olduğun gündür” dedi. Ben de ona “Vallahi, ey derviş, talih bana ne getirebilecekse ona dört elle ve gözümü açarak sarılacak ve minnettar bir yürekle kabulleneceğim!” dedim. O da, bana “Öyleyse ayağa kalk ey zavallı ve beni izle!” dedi. kendisi de ayağa kalkıp benim önümde yürümeye başladı. Ben de “Kuşkusuz bugün, benim çoktandır beklediğim talih günümüdür!” diye düşünerek onu izledim. Bir saatlik bir yürüyüşten sonra, develerimin ancak birer birer geçebileceği dar bir geçitten geçerek oldukça geniş bir vadiye ulaştık. Ama arazi birdenbire vadiyle birlikte genişliyor ve biz öylesine dik bir dağın eteğine ulaşmış bulunuyorduk ki, hiçbir insan varlığının buralara gelip bize kadar ulaşmasından korkmaya mahal yoktu. Derviş bana “İşte ulaşılması gereken yere geldik. Sen şimdi develerini durdur ve onları karın üzeri yatır; bulacağın şeylerle gelip yük saracağın zaman hazır olsunlar; biz de onları çöktürmek zahmetinden kurtulalım!” dedi. Ben de, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim; ve bütün develerimi birbiri ardından karın üzeri, bu dağın eteğindeki geniş açıklıkta yere çöktürdüm.

Sonra dönüp dervişe ulaştım; sonra ona kuru bir dal yığınına ateşe vereceği bir çakmak buldum. Bu kuru dal yığınından alevler yükselince derviş ateşin üzerine anlamını hiç kavrayamadığım sözler telaffuz ederek bir avuç tütsü fırlattı. Hemen göklere bir duman sütunu yükseldi; derviş de bunu değneğiyle ikiye ayırdı. Ve birdenbire karşısında bulunduğumuz bir büyük kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar halinde olan kayada geniş bir yarık belirdi...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve birdenbire, karşısında bulunduğumuz büyük bir kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar olan kayada geniş bir yarık belirdi. Ve içerden altın para ve mücevher yığınları, tıpkı deniz kenarında görülen tuz yığınları gibi uzanırken görüldü. Ve ben, bu defineyi görünce, kendimi ilk altın yığınının üzerine, bir şahinin güvercin üzerine atıldığı gibi fırlattım. Hemen, birlikte getirdiğim bir çuvalı doldurmaya başladım. Ama derviş gülmeye koyuldu ve bana “Ey zavallı, sen pek kârlı olmayan bir iş yapıyorsun! Görmüyor musun ki, altınla doldurunca onları develerin yanına taşıyamayacak kadar ağır kılıyorsun! Sen onları daha çok biraz ilerde gördüğün şu değerli taşlarla doldur. Bunların bir teki bile şu altın yığınlarından daha değerlidir; üstelik bu maden parçalarından da yüz kat daha hafiftir” dedi.

Ben de “Doğru buyurdun, ey derviş!” diye yanıt verdim. Çünkü sözlerinin ne denli doğru olduğunu anlamıştım. Torbalarımı birer birer bu taşlarla doldurdum ve bunları ikişer ikişer develerin sırtına yükledim. Böylece seksen deveme yük sardıktan sonra, bu işi görürken, yerinden kıpırdamaksızın, gülerек beni izleyen derviş, ayağa kalktı ve bana “Artık defineyi kapatarak buradan ayrılmaktan başka yapacak işimiz yok!” dedi. Böyle konuşarak kayalığa girdi; onun sandal ağacından bir kaide üzerine oturtulmuş altın işlemeli büyük bir küpün yanına gittiğini gördüm. Ben de kendi kendime “Vallah! Elimin altın-da olan seksen deve yerine bütün bu değerli taşları, paraları ve kuyum işlerini yüklemek üzere seksen bin deve olmaması ne büyük kayıp!” diyordum.

O sırada dervişin sözünü ettiğim değerli küpe yaklaştığını ve kapağını kaldırdığını gördüm. Oradan küçük bir altın kavanoz çıkardı ve koynuna yerleştirdi. Kendisine soran gözlerle baktığımı görünce bana “Bu aldığım bir şey değil! Sadece gözler için bir merhem!” dedi. Ve bana daha fazla bir şey söylemedi. Ben de, kendimce, meraka kapılarak küpe yaklaşıp gözler için yararlı

olan bu merhemden almak isteyince “Bugün için bu kadar yeter! Artık buradan çıkmanın zamanıdır!” diyerek bana engel oldu. Ve beni çıkış yoluna doğru itip anlamını kavrayamadığım bazı sözler telaffuz etti; hemen kayanın iki parçası kapandı ve açık giriş yeri, dağı oluşturan kayalar türünden, ama üzeri düz ve parlak olarak yontulmuş bir duvara dönüştü. O zaman derviş bana doğru dönüp “Ey Baba Abdullah, şimdi bu vadiden çıkacağız. İlk kez bulduğumuz yere geldiğimizde, ganimetimizi iki eşit parçaya böleceğiz ve onu dostça paylaşacağız!” dedi.

Orada, develerimi ayağa kaldırdım ve düzgün bir sıra halinde onları vadiden çıkıncaya kadar sevkettim; ve sonra da birlikte kervanların yoluna ulaşıncaya kadar yürüdük; orada ayrılıp her birimiz kendi yoluna koyulacaktı; ben Bağdat’a, o da Basra’ya doğru! Ama yolda gitmekte iken, sözünü ettiğim bölüşme hakkında, kendi kendime “Vallahi! Bu derviş yaptığı iş karşılığında fazla şey talep etti. Defineyi onun bana açıkladığı ve Kutsal Kitap’ın kınadığı büyücülük bilimine dayanarak kapısını açtığı doğrudur. Ama benim develerim olmasaydı ne yapabilirdi? Kim bilir belki de ben olmasaydım bu işte başarı sağlamazdı; çünkü besbelli ki define benim adıma, benim kaderime ve bahtıma yazılı idi! Bu değerli taşlarla yüklenmiş kırk deveyi ona vereceğimi düşününce, kazancımdan yoksun kalacağımı anlıyorum. Oysa kendisi oturmuş gülerken, keseleri taşıyarak yorulan da bendim; ne de olsa, develerin sahibi de benim! Dolayısıyla onu paylaşma sırasında keyfince hareket etmesine razı olmam gerekmez! Ona haklı olduğumu anlatmasını bilirim!” diye düşündüm.

Ve paylaşma anı geldiği zaman, dervişe “Ey kutsal kişi, sen ki, kendi tarikatının ilkelerine göre, dünya malı uğruna pek kaygılanmazsın. Bu durumda, benden haksız olarak istediğin kırk deve ile yüklerini ne yapacaksın!” dedim. Derviş de, benim söylediklerime, beklediğim gibi kızmak ya da gücenmekten uzak, sakın bir sesle, bana “Baba Abdullah, benim dünya malı için pek kaygı duymayan biri olduğumu söylemekle doğruyu ortaya koydun. Haklı bir bölüşmeyle bana düşecek olanları da kendim için değil, yeryüzünde dolaştıkça, fakirlere ve yoksullara dağıtmak için istiyordum. Haksız dediğin şeye gelince, düşün

ya Baba Abdullah, sana sağladığının yüzde biriyle bile Bağdat'ın en zengin adamı olurdun. Ve de unutma ki, hiçbir şey beni, bu defineyi sana açıklamaya zorlayamazdı ve sırrı pekâlâ kendime saklayabilirdim. Bundan dolayı açgözlülüğü bir yana bırak ve anlaşmamızı çiğnemeye kalkışmaksızın, Tanrı'nın sana bağışladığıyla yetin!" diye yanıt verdi.

O zaman ben, iddialarımın kötü nitelikli olduğunu ve taleplerimin insafa sığmadığını anlamakla birlikte, meseleyi yüzeysel ve şekilsel olarak değiştirerek "Ey derviş, beni haksız olduğuma inandırdın. Ama izin ver de sana, senin harika bir derviş olmakla birlikte, deve sürme mesleğini bilmediğini ve sadece Yüceler Yücesi'ne ibadetten başka bir şeyden anlamadığını hatırlatayım! Dolayısıyla, sahibinin sesine alışık olan bunca deveyi sürmek istersen ne kadar sıkıntıya uğrayacağını unutuyorsun! Benim sözümü dinleyecek olursan, sen mümkün olduğu kadar az deve al, sonra defineyi bu develerle yeniden dönerek mağaranın kapısını istediğin gibi açıp kapatacak durumda olduğuna göre, yeniden cevahir yükleyebilirsin! Benim söylediklerimi dinle de, ruhunu alışık olmadığı sıkıntılara ve tedirginliklere açık tutma!" diye yanıt verdim. Derviş de, kendisini söylediklerimi reddedebilecek durumda görmediğinden "İtiraf ederim ki, ey Baba Abdullah, bana anlattığın şeyi daha önce hiç düşünmemiştim; doğrusu bu develerle tek başıma geçecek bu yolculuğun devamı hakkında şimdi kendimi çok tedirgin hissediyorum. İyisi mi sen, bana düşen kırk deveden gönlünün çektiği yirmisini daha al; geriye kalan yirmisini bana bırak! Sonra Tanrı'nın koruması altında yoluna koyul!" diye beni yanıtladı.

Ben de dervişin bunca kolay ikna edilmeye yatkın olmasından çok şaşırarak, yine de, ilkin kendi payıma düşen kırk deveyi ayırdıktan sonra, dervişin seçimini bana bıraktığı yirmi deveyi de ayırdım. Ve gördüğü hayırlı işlerden dolayı kendisine teşekkür ederek ondan izin aldım ve Bağdat'a doğru yola koyuldum; o da yirmi devesini Basra'ya doğru sürüp gitti.

Ben Bağdat yolunda henüz pek fazla ilerlememişken, Şeytan yüreğime hırs ve nankörlük soludu. Ve yirmi devemi ve de asıl, üzerine yüklü zenginlikleri yitirdiğim için üzölmeye başladım. Kendi kendime "Bu alçak derviş definenin sahibi olduğu ve

isterse oradaki tüm zenginlikleri alabileceği halde, beni neden yirmi devemden yoksun bıraktı?” diyordum. Birdenbire, hayvanlarımı durdurdum ve bütün sesimle haykırarak ve hayvanlarını durdurup beni beklemesini işaretlerle bildirerek dervişin ardından koştum. O da sesimi duydu ve durdu. Yanına ulaştığımda, kendisine “Ey derviş kardeşim! Senin durumunu, huzurunu hesaba katarak duyduğum ilgiden ötürü uzun uzadıya düşünmeden yanından ayrılmak istemedim. Özellikle, ey derviş kardeşim, senden, yirmi yüklü deveyi böylesi bir mesleğe ve bu tür uğraşılara alışık bulunmayan birisi olunca, sevketmenin ne kadar güç olacağını bir kez daha düşünmeni senden rica etmesizin çekip gitmeye gönlüm bir türlü razı olmadı. İnan bana, sen yanında en çok on deve tutarak geri kalan onunu da benim gibi yüz deve gütmekle bir deve gütmek arasında fark gözetmeyen bir adama vererek yükünü hafifletirsen çok daha fazla rahat edersin!” dedim. Ve bu sözlerim onda beklediğim etkiyi yaptı; çünkü derviş, hiç karşı durmaksızın, kendisine sadece on deve alarak üzerindeki, yeryüzünün tüm padişahlarının biraraya geldiklerinde ellerinde birikecek servetleri aşan değerdeki yükleriyle birlikte on deveyi daha bana bıraktı.

Bütün bunlardan sonra, ey Emirü'l-Müminin, doyum sağlamış olmam gerekirdi, değil mi? Kesinlikle böyle olmadı! Gözüm daha önce olduğu gibi, hatta daha da fazla doyumsuz kaldı. Açgözlülüğüm elde ettiklerimle daha da fazla arttı. Ve derviş alçakgönüllülük ederek kendisinde kalan on deveyi de bana bırakması için isteklerimi, ricalarımı ve bıktırcılığımı cömertlik göstermesi için kullanmaya koyuldum. Onu kucaklayıp ellerini öperek öylesine ve de öylesine davrandım ki, beni reddetmek gücünü kendinde bulamadı ve “Kardeşim Baba Abdullah, Kismet Dağıtıcı'nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun derviş de unutma!” diyerek onları da bana verdiğini açıkladı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

“Kardeşim Baba Abdullah, Kısmet Dağıtıcı’nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun derviş de unutma!” diyerek onları da bana verdiğini açıkladı.

Böylece, ben, sultanım, tüm değerli taş yüküne sahip olmaktan ötürü doyum sağlamanın sınırında olacağıma, açgözlülüğümün itişiyile bir başka şey daha talep ettim. İşte bu talep benim felaketim olacaktı. Gerçekten aklıma dervişin mağaradan ayrılmadan önce değerli küpten çıkardığı içinde merhem bulunan küçük altın kavanozun da ötekiler gibi benim olması gerektiği geldi. Çünkü kendi kendine “Kim bilir bu merhemin ne gibi erdemleri vardır! Ve sonra, derviş mağaradan benzerlerini istediği zaman sağlayabileceğine göre, bu kavanozu da almak benim hakkımdır” diyordum. Bu düşünce bana ondan söz açma kararını verdirdi. Derviş benden izin almak üzere yanıma yaklaşıp bana sarılırken, kendisine “Tanrı senin üzerine olsun! Ey derviş kardeşim, bağrında sakladığın o küçük merhem kavanozunu ne yapacaksın? Her zaman ne merhemle ne merhemin kokusuyla ne de gölgesiyle hiçbir ilişkisi olmayan bir derviş, bu merhemle ne yapabilir? Sen, iyisi mi, şu merhem kavanozunu bana ver de, öbürleriyle birlikte götüreyim ve senden bir anı olarak saklayayım!” dedim.

Bu kez dervişin öfkelenerek söz konusu kavanozu bana vermeyi reddetmesini bekliyordum. Bu reddetmeye dayanarak, ondan kavanozu zorla almayı kafama koymuştum; çünkü ondan fazlasıyla güçlüydüm ve direndiği takdirde, onu bu تنها yerde, hemen oracıkta, kafasına bir şeyle vurup öldürmeyi de düşündüm. Ama, beklediğimin tam tersine, derviş bana iyilikle bakarak gülümsedi, bağrından kavanozu çıkardı ve bana “Al, işte kavanoz, kardeşim Baba Abdullah; inşallah bu senin son dileğini karşılar! Ama yine de senin için benim yapabileceğim başka bir şey varsa, sadece söylemen yeter, hemen yerine getiririm!” diyerek zarafetle uzattı.

Ben, kavanozu elime geçirince, onu açtım ve içindekini gözden geçirerek, dervişe “Tanrı senin üzerine olsun, derviş kardeş, bana bilemediğim bu merhemin erdemini ve kullanılış şeklini söyleyerek iyiliklerini tamamla!” dedim. Derviş de “Tüm dost

yüreğimle!" diye yanıt verdi. Ve "Madem ki öğrenmek istedin, o halde bil ki, bu merhem yeraltı cinlerinin parmaklarıyla hazırlanmıştır, bundan dolayı harika bir etkisi vardır. Gerçekten, bundan biraz sol gözün yöresine ve göz kapağının üzerine sürülürse, kullanan kimsenin önünde yeraltı definelerinin bulunduğu yer belirir. Ama, talihsizlikle sağ göze sürülürse, iki göz birden kör olur. İşte, ey Baba Abdullah kardeş, bu merhemin erdemi ve kullanış şekli böyledir, vesselam!" diye ekledi.

Ve böylece konuşarak yeniden benden izin almak istedi. Ama ben giysisinin yeninden tutup ona "Allah aşkına! Bu merhemi sol gözüme sürerek bana son bir hizmette bulun! Çünkü sen bunu benden iyi yaparsın. Çünkü sahibi bulunduğum bu merhemin erdemini denemek için sabırsızlığın sınırında bulunmaktayım!" dedim. Her zaman uysal ve sakın olan derviş, kendisine daha fazla ricada bulunulmasını istemedi ve merhemden parmak ucuna birazcık alarak sol gözümün yöresine ve sol göz kapağımın üstüne sürdü ve bana "Şimdi sol gözünü aç ve sağ gözünü kapa!" dedi.

Ben de, merhem sürülmüş sol gözümü açtım ey Emirül-Müminin ve sağ gözümü kapadım. Hemen gözüme her zaman yansıyan şeyler ortadan kayboldu ve üst üste gelmiş düzlemlerde yeraltı ve deniz mağaraları, temellerinden delinmiş dev ağaçların gövdeleri, kayalara oyulmuş odalar ve her türden gizli defineler onların yerini aldı. Bütün bu yerler her renk ve şekilde değerli taşlar, kuyum işleri, mücevherler, gümüş takımlarından oluşan definelerle doluydu. Yataklarındaki değerli madenleri, saf gümüşü ve doğal altını, kayalar içinde damarlar halinde billurlaşmış taşları ve toprağın gebe olduğu başkaca değerli damarları gördüm. Bunlara bakmayı ve hayran olmayı sürdürürken, kapalı tutmak zorunda bulunduğum sağ gözüm yoruldu ve açılmak istedi. O zaman ben de onu açtım ve yöremdeki doğal görünüm kendiliğinden gözlerimde eski yerlerini aldı ve sihirli merhemnin etkisine bağlı olan bütün öteki görüntüler gözden kaybolup uzaklaştılar.

Böylece, bu merhemin sol göze sürüldüğü hallerde gerçek etkisi konusunda tam bir güven sağlayarak sağ göze sürüldüğü takdirde yapacağı etkiden kuşku duymaya başladım. Kendi kendime "Çok iyi biliyorum ki, bu derviş kurnazlık ve ikiyüzlülükle

dolu! Sonunda beni aldatmak için o denli hoşgörölü ve sevecen davrandı. Çünkü aynı merhemin, aynı koşullar içinde, ama sadece farklı yerlere sürölmekle bu kadar birbirine zıt iki ayrı etki yaratması mümkün değıl!" dedim. Ve de gülerek dervişe "He vallahi! Ey kurnazların babası, inanıyorum ki, şimdi sen bana içinden gülüp duruyorsun! Çünkü aynı merhemin birbirine bu kadar zıt etkiler yaratması mümkün değıl! Ben daha çok, sen kendi üzerinde denemediğine göre, bu merhem sağ göze sürölürse, bana sol gözümün gösterdiği defineleri nasıl elde edeceğimi belirtecektir diye düşünüyorum. Ne dersin? Hiç çekinmeden konuşabilirsin! Zaten sen haklı bulsan da bulmasan da, ben kendi sağ gözümde, kararsızlıktan kurtulmak için, onu denemek istiyorum; çünkü gün batmadan önce yola çıkmalıyım!" dedim.

Ama, rastlamamızdan beri ilk kez derviş bir sabırsızlık hareketi yaptı ve bana "Baba Abdullah, senin talebin akıldışı ve de zararlı ve de ben sana o kadar iyilik yaptıktan sonra zarar vermek istemem. Dolayısıyla inat ederek, bütün yaşamın boyunca pişman olacağın bir şey için beni itaat etmeye zorlama!" dedi. Ve "Haydi, iki kardeş gibi ayrılalım da, herkes kendi yoluna gitsin!" diye ekledi. Ama ben, sultanım, onu bırakmadım; ve tümüyle sahip olmak üzere, sol gözümle görebildiğim definelerin elime geçmesine engel olmak için zorluk çıkardığına kesinlikle inandım. Ve ona "Vallahi, ey derviş! Senden yüreği burkulu olarak ayrılmamı istemiyorsan, bana o kadar önemli şeyler bağışladığıktan sonra senin için çok önemsiz olan, ama benim nasıl uygulayacağımı bilmediğim şu merhemi sağ gözüme sür! Ve zaten senin ancak bu koşulla yakanı bırakırım!" dedim.

O zaman derviş sapsarı oldu ve yüzü onda hiç görmediğim bir sertliğe büründü ve bana "Sen kendini kendi ellerinle kör ediyorsun!" dedi. Ve parmağıyla bir parça merhem alarak sağ gözümün yöresine ve sağ göz kapağımanın üzerine sürdü. Ben de o anda iki gözümle artık karanlıktan başka şey göremez olup şimdi gördüğün şekilde kör oldum, ey Emiröl-Müminin! Ve bu korkunç duruma düşünce, hemen kendime geldim ve kollarımı dervişe doğru uzatarak ona "Beni körlükten kurtar, ey kardeşim!" diye haykırdım. Ama ondan hiçbir yanıt alamadım. Yalvarmalarına ve haykırışlarına karşı sağır kesildi. Onun deve-

leri yola koşup benim malım ve kısmetim olan her şeyi alarak uzaklaştığını işittim.

O zaman kendimi yere attım; uzun bir süre bitkin, öylece kaldım. Ertesi gün Basra'dan geri dönen bir kervan beni bulup Bağdat'a getirmese, orada hiç kuşkusuz zihin karışıklığı ve acılar içinde ölecektim.

O zamandan beri, servetin ve kudretin elime geçmekte olduğunu gördükten sonra, bu kez, eliaçıkların yolları üzerinde dilenme derekesine düştüğümü gördüm. Açgözlülüğüm ve Kısmet Dağıtıcısı'nın iyiliklerini kötüye kullanmam yüreğime işte böyle çöktü ve o gün bugün kendi kendimi cezalandırmak için, bana sadaka veren herkesin beni tokatlamasını kendime reva görüyorum.

İşte benim öyküm de budur, ey Emirü'l-Müminin! Ve onu sana, kendi acımasızlığımdan ve duygularımın alçaklığından hiçbir şey saklamaksızın anlattım. Şimdi de burada bulunan saygın kişilerin her birinin, yeterli bir ceza olmasa da, kendi elleriyle bana birer tokat atmalarını rica ediyorum. Ama Tanrı'nın acıması sonsuzdur!

Halife körün bu öyküsünü işitince, ona "Ey Baba Abdullah, kuşkusuz, senin suçun büyük bir suç ve gözünün açlığı bağışlanamaz bir açgözlülük! Ama sanıyorum ki, pişmanlığın ve bağışlayıcı Tanrı önünde boyun eğişin, sana bağışlanma hakkı kazandırmıştır. Bundan dolayı kendine halkın içinde reva gördüğün bu işlemenden kurtarılmanı ve yaşamının hazinemizin güvencesi altında olmasını istiyorum. Ve bu maksatla hazine veziri sana her gün benim paramdan, yaşamını sürdürmen için on gümüş dirhem verecektir. Tanrı da seni bağışlasın!" demiş.

Ve bu miktar paranın dudağı yarık ve sakat olan okul hocasına da verilmesini buyurmuş. Âdeti olan tüm şahane davranışlarıyla rütbelerine göre muamele etmek üzere, beyaz kısağın sahibi genç adamı, Şeyh Hasan'ı ve ardında Hint ve Çin havalanı çalınan atlıyı yanında alıkoymuş.

"Ama, ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. "Bu öykünün uzaktan ve de yakından Züleyha Sultan'ın Öyküsü ile kıyaslanabilir olduğunu sanma!" diye sözünü sürdürmüş. Ve, Şah Şehriyar bu öyküyü bilmediğinden, Şehrazad demiş ki:

Züleyha Sultan'ın Öyküsü

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı, Şam'da, halifelerin tahtında Emevilerden biri olan ve bilgelikle, bilimle ve sözgenlikle donanmış, eski kitapları ve salnameleri ve şairlerin eserlerini okumuş ve okuyup öğrendiklerini gerektiği zaman öyküler halinde efendisine anlatan ve onun yaşamını hoş ve zamanını enfes kılan bir vezire sahip bir hükümdar varmış. Günlerden bir gün, efendisi hükümdarın sıkılmakta olduğunu gören bu vezir, onu oyalamaya karar vererek "Sultanım, sen bana sık sık yaşamımda geçen olayları ve senin kölen ve kudretinin temsilcisi vezirin olmadan önce başıma gelenleri sorar dururdun. Bugüne kadar her zaman, uygun görülmez ya da kendini beğenmiş bulunurum diye bunları anlatmaktan çekinmiş ve başkalarının öykülerini anlatmıştım. Ama bugün, her ne kadar görgü kuralları bizi kendimizden söz etmekten alıkoyuyorsa da, yine de tüm yaşamıma damgasını vuran ve onun sayesinde senin yüce eşliğine kadar ulaşmış bulunduğum garip bir serüveni anlatmak istiyorum" demiş. Ve efendisinin çoktan kulak kesilmiş bulunduğunu görerek öyküsünü şöylece anlatmış:

Sultanım ve başımın tacı efendim, ben, şu mutlu Şam kentinde, kentin en saygın tacirlerinden biri olan Abdullah adlı bir babanın oğlu olarak doğdum. Benim eğitilmem için hiçbir harcamadan kaçınılmadı; böylece ilahiyat, şeriat, cebir, şiir, yıldızbilim, hüsnü hat, riyaziye ve inancımızın gelenekleri üzerinde derin bilgi sahibi hocalardan ders aldım. Aynı şekilde, bir gün gezme duygusuna kapılıp da dünyayı dolaşırken rastladığım insanlarla konuşmam sırasında işime yarasın diye, bana, bir denizden öbürüne senin hükmün altında bulunan bütün

ölkelerin dilleri de öğretildi. Böylece, bizim dilimizin çeşitli lehçelerinden gayri, Farisice, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrendim. Ve hocalar bana bu dilleri öylesine bir tarzda öğretmeyi sağladılar ve ben de öğrendiğim her şeyi öylesine sahip çıktım ki, hocalar, haylaz öğrencilere beni örnek gösterir oldular...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş yedinci gece olunca...

Küçük Dünyazad, büzülüp kaldığı halının üzerinden ayağa kalkmış ve kız kardeşini öperek ona "Ey Şehrazad, lütfen sözünü etmiş olduğun öyküyü bize çabucak anlat! Bu Züleyha Sultan kimdir?" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğim ve bu soylu davranışlı şaha yaraşan saygıyla!" demiş. Ve anlatmaya devam etmiş:

Şam hükümdarının veziri, efendisine anlatmakta olduğu öyküsünü şöyle sürdürmü: "Hocalarım sayesinde, sultanım, zamanın tüm bilimlerini ve de dilimizin bütün lehçelerini ve de Farisi, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrenince ve hocalarımın harika yöntemleri sayesinde bütün öğrendiklerime sahip olunca; babam, bahtımdan yana artık içi rahatlayarak tüm yaratıkların yaşamının bir süresi olduğu gibi, kendi yaşamının da takdir olunmuş sonunun geldiğini acı duyarak anlamış. Tanrı'nın rahmetine kavuşmadan önce beni yanına çağırdı ve bana "Oğlum, işte Ayırıcı Güç, yaşamları bağımı koparıyor, sen de yaşamını yöneten biri olmadan olayların denizinde yol alacaksın. Ama seni yalnız bırakıp giderken, edindiğin eğitim sayesinde uygun talihin gelişini çabuklaştırmayı bileceğin için teselli buluyorum. Bununla birlikte, çocuğum, âdemoğulları içinde hiç kimse bahtın kendisi için ne saklamakta olduğunu bilemez. Ve Talih Kitabı'nın hükümlerine karşı hiçbir önlem kâr etmez. Böyle olunca, çocuğum, zamanın sana karşı dönüşüm göstereceği bir gün gelebilir ve yaşamın kararabilir; o zaman yapacağın tek şey, bu evin bahçesine gelerek bildiğin koca ağacın ana dalına kendini asmaktır. Seni bu kurtarır!" dedi.

Babam, bu garip sözleri söyledikten sonra bana daha fazla bir şeyler söyleyecek ya da aynı nasihatı tekrarlayacak zaman bulmaksızın Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Ben, tüm cenaze merasimi ve matemli günler boyunca, bütün yaşamı süresince bilge bir kişi olarak tanınan ve Allah korkusuyla dolu olan babamın bu garip sözlerini düşündüm durdum. Hiç durmadan kendi kendime "Nasıl oluyor da babam, Kutsal Kitap'ın hükümlerine aykırı olarak, bana, işler ters giderse, yaratılanların Efendisi'nin sevecenliğine sığınacağıma, kendimi asarak öldürmemi nasihat ediyor? Bu anlaşılmaz bir şey!" deyip duruyordum.

Sonra, yavaş yavaş, bu sözlerin anısı kafamdan silindi ve zevk içinde yaşamayı ve hovardaca harcamayı sevdiğimden, bana düşen hatırı sayılır miras elime geçer geçmez, kendimi bütün varlığım ile doğal eğilimlerime kaptırdım. Yıllarca çılgınlığın ve savurganlığın bağrında yaşadım; ve sonunda bana kalan tüm serveti yiyip bitirdim; ve bir gün anamın karnından yeni doğmuşçasına çırlıçıplak uyandım. Parmaklarımı ısırarak, kendi kendime "Ey Abdullah'ın oğlu Hasan, işte kesinlikle zamanın hayınlığından değil, kendi hatan yüzünden sefaletе düştün! Ve sana emlak olarak sadece bu ev ile bu bahçe kaldı. Bir süre daha yaşamını sürdürmek için bunları satmak zorundasın. Bunu izleyerek dilencilik derekesine düşeceksin; çünkü arkadaşların seni terk edecekler, hiç kimse de kendi elleriyle evini göçüren kişiye yardım etmez!" dedim. O zaman, babamın son sözleri aklıma geldi; ve bu kez "Kuşkusuz! Yollarda sadaka dilenmektense, insanın gidip kendini asması daha doğrudur!" diyerek o sözleri haklı buldum.

Böyle düşünerek uzun bir urgan alıp bahçeye indim. Kendimi asmaya kararlı, söz konusu ağaca doğru yöneldim ve koca dalı buldum ve eski ağacın ayak ucuna üst üste iki kaya koyarak üzerine çıktım. İpin bir ucunu ona bağladım. Öbür ucuyla da, çabuk sıkışan bir düğüm yaptım ve boynuma geçirdim; yaptığım işten dolayı Tanrı'dan bağışlanma dileyerek iki kayanın üzerinden kendimi yere fırlattım. Böyle boynum sıkışmış olarak ağaçtan sallanıp dururken, benim ağırlığıma dayanamayan dal, çatırdadı ve gövdeden koptu. Ben de onunla birlikte, yaşam beni terk etmeden, baygın yere düştüm.

İçinde bulunduğum baygınlıktan kendime gelince ve de ölmemiş bulunduğumu anlayınca, onca gayret harcamama karşın, bu başarısız sonuç çok onurumu kırdı. Aynı şeyi tekrarlamak için ayağa kalktığım sırada ağaçtan bir taşın düştüğünü gördüm ve bu taşın toprak üzerinde yanan bir kömür gibi parlamakta ve üzerine düştüğü toprağın bu parlak taşlarla dolu olduğunu ve bunların, tam da dalın kırıldığı yerden hâlâ düşmekte olduğunu gördüm. O zaman iki iri kayanın üzerine çıktım ve dalın koptuğu yere yakından baktım. Ve gördüm ki, burada, kopan dalın geri kalan kısmı değil; elmas, zümrüt ve diğer her renkten değerli taşların içinden düştükleri bir oyuk vardı. Bunu görünce, sultanım, babamın sözlerinin gerçek anlamını kavradım. Sahici bir değerlendirmeye babamın benim kendimi asıp öldürmemi istediğinden değil, sadece dalın benim ağırlığıma dayanamayarak kırılacağını ve kötü günleri tasarlayarak benim için yaşlı ağacın gövdesine yerleştirdiği definenin ortaya çıkacağını bildiğinden dolayı kendimi asmamı nasihat ettiğini anladım.

Yüreğim sevinçle ferahlamış, evde bir balta aramaya koştum ve dalın kırılan yerini genişlettim. Yaşlı ağacın tüm gövdesinin oyuk ve dibine kadar yakut, elmas, firuze, inci, zümrütle ve her türden kara ve deniz cevheriyle dolu olduğunu gördüm.

O zaman, Tanrı'ya hayırlarından dolayı şükrederek ve yüreğimde, benim çılgınlıklarımı tasarlayarak bu beklenmedik mutluluğu hatırlayan babamın anısını kutsayarak durdum ve saygınlık ve ağırbaşlılık donanmış bir adam olmaya karar verdim. Başlangıç için, artık benim çılgınlıklarına tanıklık etmiş bulunan bu kentte uzun uzadıya yaşamak istemedim ve Acem ülkesine, benim için karşı durulmaz bir çekicilik taşıyan ve babamın, ruhun bütün zarafetlerinin ve yaşamın tüm tatlılıklarının kendisinde toplandığından sık sık söz ettiği ünlü Şiraz kentine gitmeye karar verdim. Kendi kendime "Ey Hasan, bu Şiraz kentinde, bir cevahir taciri gibi yerleş ve orada dünyanın en hoş adamlarıyla tanış. Acemce konuşmayı da bildiğinden, bu senin için hiç de güç olmayacaktır!" diyordum.

Hemen yapmayı kararlaştırdığım şeyi yerine getirdim. Tanrı da bana güvenlik bağışladığından, uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, o zaman büyük hükümdar Sabur Şah'ın hük-

metmekte olduğu Şiraz kentine ulaştım. Kentin en çok tutulan hanına inip orada güzel bir oda kiraladım. Ve dinlenmek için vakit yitirmeksizin, yeni ve çok güzel urbalar giyerek yolculuk urbarımı değiştirdim.

Güzelliğiyle ruhumu heyecanlandıran ve kendimi ibadetin esrimesine kaptırdığım büyük çinili camiden çıkmakta olduğum sırada, Sabur Şah'ın vezirlerinden bir vezirin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. O da beni gördü ve sanki bir melekmişim gibi beni seyre koyuldu. Sonra yanıma yaklaşip bana "Ey gençlerin en güzeli, sen nerelisin? Çünkü urbarından anlıyorum ki, kentimizin yabancısı bulunuyorsun!" dedi. Önünde eğilerek "Ben Şamlıyım, efendim, ve Şiraz'a, burada oturanlardan feyzalmaya geldim!" dedim. Vezir de, benim sözlerimi işiterek hatırı sayılır kertede sevindi ve beni kollarında sıkarak bana "Ağzından ne güzel sözler dökülüyor, oğlum! Sen kaç yaşındasın?" diye sordu. Ben de "Kölen on altı yaşındadır!" diye yanıt verdim. O, Lut oğullarından gelme olduğu için, daha da memnun olarak, bana "Güzel yaştır bu, evladım! Güzel yaştır! Yapacağın daha iyi bir şey yoksa, benimle birlikte saraya gel, seni cemal aşığı¹ olan şahımıza tanıtayım da mabeyincilerinin arasına katıl! Kuşkusuz, sen, tüm mabeyincilerin gururu ve başlarının tacı olursun!" dedi. Ben de kendisine "Başım üzerine, gözüm üzerine! İşittim ve itaat ettim!" dedim.

O zaman beni elimden tuttu. Şuradan buradan konuşarak birlikte yol aldık. O da, benim kendi dilim olmayan Farsçayı kolaylıkla ve tertemiz bir lehçeyle konuştuğumu görmekte çok şaşırıyor ve yüzümün güzelliğine ve inceliğine hayran oluyordu. Ve de bana "Vallahi! Eğer Şam'ın bütün gençleri senin gibi ise, bu kent cennetin bir bölgesidir ve Şam'ın üzerinde görülen gök parçası, cennetin kendisidir!" diyordu. Böylece Sabur Şah'ın sarayına geldik; beni orada şaha tanıttı; o da, yüzüme gülerek bana "Şam'ın güzel yüzlüsü benim sarayıma hoş gelmiştir!" dedi. Ve de bana "Senin adın ne, ey güzel delikanlı?" dedi. Ben de "Kölen Hasan'dır, ey zamanın şahı!" diye yanıt verdim. Hükümdar, beni böyle konuşurken işitince, gönlü açılıp ferahladı ve bana "Hiçbir ad, bir yüze bu denli yaraşmaz, ey Hasan!" dedi ve

1 Cemal aşığı: "Güzel yüzleri seven" anlamında (Â.Ş.O.)

“Gözlerim seni her gün görerek şenlensin diye seni mabeyinci yapıyorum” diye ekledi. Şahın elini öpüp bana gösterdiği iyiliğe teşekkür ettim. Vezir beni alıp götürdü, giysilerimi değiştirdi ve bana kendi eliyle saray görevlisi urbası giydirdi. Sonra bana mabeyincilik görevimle ilgili ilk davranış dersini verdi ve de beni koruması altına aldı. Ben de onun dostu oldum. Kendi bakımlarından hepsi de genç ve çok güzel olan öteki mabeyinciler de benim dostum oldu. Ve yaşıntım, daha ilk anlardan başlayarak bana bunca neşe veren bu sarayda ince zevkler içinde geçmeyi vaat ediyordu.

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı; ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı. Ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı.

Gerçekten, hemen size söylemeliyim ki, sultanım, daha ilk günden başlayarak koruyucum bana “Bil ki, sevgili çocuk, on iki odada yaşayan tüm mabeyincilere, tıpkı saraydaki tüm ileri gelenler, subaylar ve muhafızlar gibi, sarayın bahçelerinde, belli bir saatten sonra dolaşmaları yasaklanmıştır. Çünkü, o saatten başlayarak, gelip hava alsınlar ve aralarında konuşsunlar diye, bahçeler, haremdeki kadınlara ayrılmıştır. Ve eğer herhangi bir kimse, talihsizlik eseri, bu saatlerde bahçede görülürse, başını tehlikeye sokar” dedi. Ben de, kendimi bu tehlikeye atmayacağıma dair ona söz verdim.

Bir akşam, bahçenin serinliği ve havanın tatlılığı dolayısıyla bahçedeki peykelerden birinde uyuyakalmışım. Orada öylece ne kadar uyuyakaldığımı bilmiyorum. Uykumda “Oh, bu bir melek! Bir melek bu! Ve de ne kadar güzel! Ne kadar güzel!”

diyen kadın sesleri duydum. Ansızın uyandım. Ve de karanlıktan başka bir şey görmedim. Bir rüya gördüğümü düşündüm. Bu saatte bahçelerde görülürsem, şahta ve vezirinde uyandırdığım ilgiye karşın başımı kaybedeceğimi anlayarak çok korktum. Bu fikirle şaşkınlığa düşerek bu yasak yerlerde görülmemek için iki ayağım üzerine dinelip saraya doğru koşmak için can havliyle yerimden fırladım. Ama, gölgelik ve sessiz bir yerden birdenbire ve sesinin olanca alaycı edasıyla “Nereye? Nereye ey uykudan uyanmış güzel?” diyen bir kadın sesi duydum. O zaman, sanki haremdeki bütün muhafızlar peşime düşmüş gibi alabildiğine heyecanlanarak ve saraya dönmekten başka hiçbir şey düşünmeyerek bacaklarımı rüzgâra vermek istedim. Ama henüz birkaç adım atmış, bir bahçe yoluna saparken, bir bulutun altından çıkan ayın ışığında beliren güzel ve beyaz yüzlü bir kadın gördüm; ayakta durmuş, iki iri âşık ceylan gözüyle önümde duruyor ve bana gülüyordu. Tavrı görkemliydi; duruşu da şahane! Ve Tanrı’nın göğünde parlayan ay, onun yüzü kadar parlak değildi.

Ben de kuşkusuz cennetten inmiş bulunan bu görünüm karşısında, durmaktan başka bir şey yapamadım. Kafam karmakarışık, başımı önüme eğdim ve saygı duruşuna geçtim. Bana incelik dolu sesiyle “Böyle koşarcasına nereye gidiyorsun, gözümün nuru? Kim seni böyle kaçmaya zorluyor?” dedi. Ona “Sultanım, böyle çabucak uzaklaşmak istememin nedenlerini bilmezlikten gelemezsin. Gerçekten, günün belli bir saatinden sonra erkeklerin bahçelerde eyleşmesinin yasaklanmış olduğunu ve bu yasağa uymayanların başlarını yitireceklerini bilmen gerek! Bundan dolayı lütfen bana izin ver de, muhafızlar beni görmeden önce çekip gideyim!” diye yanıt verdim. Genç soylu kadın, gülmesini sürdürerek bana “Ey yürek meltemi, çekilmek için biraz geç kalmışsın! Senin sözünü ettiğin vakit çoktan geçti. Sen kendini kurtarmayı arayacak yerde, senin için kutsanası bir gece, bembeyaz bir gece olacak bu geceyi burada geçersen daha iyi edersin!” dedi. Ama ben, artık iyice heyecanlanmış ve baştan aşağı titreyerek kaçmaktan başka bir şey düşünmüyor ve “Çaresiz mahvoldum! Ey iyi yürekliğin kızı, ey sultanım, kim olursan ol, güzelliğinin çekiciliğiyle ölümüne neden olma!” diyerek sızlandım. Ve kaçmak istedim. Ama o, sol kolunu uzatarak beni engelledi ve

gölmesini keserek “Öyleyse bana bak, genç budala ve söyle bana bakayım, acaba, geceler boyu, benden daha güzel ve daha genç bir kadına rastladın mı? Ben ancak on sekiz yaşındayım; ve daha hiçbir erkek eli bana dokunmadı. Yüzüme gelince, hiç de bakılmayacak kadar çirkin değil ve sana rastlayasıya kadar hiç kimse onu görmüş olmakla övünemez! Eğer hâlâ kaçmak istiyorsan, bana müthiş hakaret etmiş olursun!” dedi. Ben de ona “Ey sultanım, kuşku yok ki, sen güzelliğin dolunayısın ve her ne kadar kıskanç gece, güzelliğinin bir bölümünü gözlerimden çalıyorsa da, görebildiğim kadarı beni büyülemeye yeter. Ama, yalvarırım sana, kendini bir an için benim yerime koy, o zaman durumun ne kadar hazin ve de tehlikeli olduğunu anlarsın!” dedim. Bana “Ey yüreğimin çekirdeği, durumunun gerçekten çok nazik olduğunu kabul ediyorum; ama onun nezaketi, kaçtığın tehlikeden değil, ona neden olan şeyden dolaydır. Çünkü sen benim kim olduğumu ve saraydaki durumumun ne olduğunu bilmiyorsun! Seni kaçırın tehlikeye gelince, seni korumam ve himayem altına aldığıma göre, gerçekten, senden başkası için söz konusudur” diye yanıt verdi. Ve “Haydi bana adını söyle, kimsin sen ve saraydaki görevlerin nedir?” diye sordu. Ben de “Sultanım, ben Sabur Şah’ın yeni mabeyincisi ve Sabur Şah’ın vezirinin gözdesi Şamlı Hasan’ım!” diye yanıt verdim. Kız “Ha! Demek ki sen, Lut’ların evladının beynini sarsan şu güzel Hasan’sın, öyle mi? Bu gece, tek başıma sana sahip olmak ne büyük mutluluk, sevgili çocuk! Gel, hayatım, gel! Ve bu tatlı ve hoş anları azap veren düşüncelerle acıya boğma!” diye haykırdı.

Böyle konuşarak beni zorla kendine çekti ve yüzünü benim yüzüme sürttü; ve dudaklarını ihtirasla dudaklarıma bastırdı. Ben de, sultanım, başıma böylesi bir serüven ilk kez gelmesine karşın, bu dokunuşla babasının yavrusunun dehşetle canlandığını hissettim. Kendinden geçen genç kızı taşkınlıkla kucaklayarak yavruyu çıkardım ve onu yuvaya doğru yönelttim. Ama, onu görünce, genç kız, heyecanlanacak ve tutuşacak yerde, birden kendini kollarımdan kurtardı ve bir korku çılgılığı atarak beni kabalıkla itti. Yavruyu yerine yerleştirecek zamanı ancak bulmuştum ki, birdenbire bir gül fidanının ardından bize doğru koşan ve kahkahadan kılınan on genç kızın ortaya çıktığını gördüm.

Onları görünce, sultanım, her şeyi gördüklerini ve işittiklerini ve söz konusu genç kızın benimle eğlendiğini; ve hiç kuşkusuz beni arkadaşlarını güldürmek üzere sadece alay olsun diye kullandığını anladım. Ve zaten, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede bütün genç kızlar yöremi çevirmiş ve evcilleştirilmiş dişi geyikler gibi gülerek sıçramaya başlamışlardı. Kopardıkları kahkahalarla, bana muziplik ve merakla ışıldayan gözlerle bakıyorlar ve beni bu hale getirene “Ey kardeşimiz Hayriye, ne harikasın, sen! Ne harika! Yavru ne kadar güzel ve canlıydı!” diyorlardı. Bir diğeri de “Ve de hızlı!” diyor, bir başkası “Ve de kızgın!”, bir diğeri “Ve de çapkın!”, bir başkası da “Ve de büyüleyici!”, bir başka kız da “Ve de iri!”, bir diğeri “Ve de sağlıklı!” Ve bir diğeri “Ve de müthiş!” Bir başkası “Ve de şaşırtıcı!” Ve bir başkası da “Bir sultan gibi!” diyorlardı.

Oracıkta ben, sıkıntı ve zihin karışıklığının sınırına ulaşmışken, bitip tükenmez kahkahalar atıyorlardı. Sıkılıyordum, sultanım, çünkü tüm yaşamımda hiçbir kadın yüzüne bakmamış ve de kadınlar topluluğu içinde bulunmamıştım. Ve onlar orada, hiçbir edepsizlik salnamesinde¹ örneği görülmemiş bir utanmazlık ve küstahlık içinde bulunuyorlardı. Ve ben orada, onların çılgnlıklarının ortasında burnum ayaklarıma kadar uzamış, bir budala gibi duruyordum.

Ama birdenbire, gül fidanlarının ardından, yeni doğan bir ay gibi görüşünüşü hemen tüm gülmeleri ve tüm alayları durduran on ikinci bir genç kız ortaya çıktı. Güzelliği her şeye egemen oluyor ve geçerken çiçekler saklarında eğiliyorlardı. Topluluğumuza doğru ilerledi ve yaklaşmasıyla ona yer açılar; uzun uzadıya yüzüme baktıktan sonra, bana “Hiç kuşku yok ki, Şamlı Hasan, senin gözüpeklığın büyük bir gözüpeklik ve şuradaki genç hanıma saldırışın cezalandırılmanı gerektiriyor. Oysa, gençliğine ve güzelliğine yazık değil mi?” dedi.

O zaman bütün bu serüvenden sorumlu olan Hayriye adındaki genç kız ileri çıkıp bu konuşmayı yapanın elini öptü ve ona “Ey Züleyha Sultanımız, senin değerli yaşamın üzerine yalvarırım! Onun biraz önceki davranışı azgınlığının kanıtı değildir. Bahtı da senin ellerindedir. Biz bu güzel saldırıya, bakire genç

1 *Edepsizlik salnamesi*: “Bahname” anlamında kullanılmış (Â.Ş.O.)

kızlara karşı nahoş davranışından dolayı bu defalık yardım edelim!" dedi. Züleyha diye adlandırılan kız da, bir an düşündükten sonra "Pekâlâ, madem ki saldırısına hedef olan sen, onun için araya giriyorsun, bu defalık kendisini bağışlayalım! Baş kurtulsun ve içinde bulunduğu tehlikeden yakayı sıyrısın! Ve onu kurtaran genç kızları unutmaması için de, bu gece yaşadığı serüveni onun için biraz daha hoş kılmanın yollarını arayalım! Haydi onu alıp bugüne kadar hiçbir erkeğin varlığıyla kirletmediği kendi özel dairelerimize götürelim!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, arkadaşları olan genç kızlardan birine işarette bulundu; o da hemen hafifçe serviler arasında kayboldu; ama biraz sonra da kollarında birçok ipekliler taşıyarak geri döndü; ve çok hoş kadın giysileri oluşturan bu ipeklileri ayaklarının ucuna yaydı; ve hepsi birden giysilerimin üzerine bunları geçirmeme yardım etti. Bu şekilde kılık değiştirince, onların topluluğuna katıldım. Ve ağaçlar arasından geçerek özel dairelerine ulaştık.

Böylece, her yanı oymalı, inci ve firuzeler kakılmış, mermerle donanmış hareme özgü kabul salonuna girince, genç kızlar, kulağıma, bu salonun şahın tek kızının ziyaretçi ve dostlarını kabul ettiği salon olduğunu söylediler. Aynı şekilde şahın kızının da Sultan Züleyha'dan başkası olmadığını açıkladılar.

Bunca güzel ve çıplak olan bu salonda, büyük halının üzerine çepeçevre yerleştirilmiş yirmi altın işlemeli şilte dizilmiş olduğunu fark ettim. Ve kaçamak olarak cilveler yapmaktan ve ateş saçan gözlerle bakmaktan geri kalmamış olan tüm genç kızlar düzenli bir şekilde gidip bu işlemeli şilteler üzerine oturdular; beni de ortalarında, ruhumu delen gözlerle bana bakan Züleyha Sultan'ın tam karşısına oturmaya zorladılar.

O zaman Züleyha içecek şeyler getirilmesini buyurdu. Öbürlerinden daha az güzel olmayan zengin giyimli altı yeni köle kız, hemencecik ortaya çıktı; ve bize, altın tepsiler üzerinde ipek peçeteler sundular. O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu. Ve bize buzlu şerbetler içeren çini bardaklar, yoğurt, ağaçkavunu reçeli, hıyar ve limon dilimleri sundular. İlkın Züleyha Sultan'a hizmet edildi; dudaklarına götürdüğü aynı altın kaşıkla bana biraz ağaçkavunu reçeli, sonra da bir kaşık yoğurt sundu. Sonra aynı kaşık, birçok kez, elden ele dolaştı; öyle ki, tüm genç kızlar, bu harika şeylerden birkaç kez alıp sonunda, çini tabaklardan hiçbir şey bırakmadılar. O zaman köleler bize su dolu billur bardaklar sundular.

Ve eğlencemiz, sanki hepimiz mayalanmış şarap içmişçesine canlı olarak sürdü. Görünüşü, ölçsüz derecede zihinleri uğraştıran babasının yavrusu üzerine herhangi birinin ısrarlı ve güçlü bir şaka yaptığı her kez, kahkahalarla gülen genç kızların dudaklarındaki edepsizce sözgenliğe şaşıp kalmıştım. Kendisine saldırıda bulunmuş olduğum büyüleyici Hayriye, bu davranışından dolayı bana hiçbir kin duymuyor ve karşımda oturuyordu. Bana gülerek bakıyor ve gözlerin diliyle bahçedeki coşkun davranışından dolayı beni bağışladığını anlatıyordu. Ben, kendimce, zaman zaman gözlerimi ona yöneltiyor, sonra onun bakışını üzerimde hissedince hemen önüme bakıyordum; çünkü, yüzümde bir rahatlama belirtisi yansıtmaya çalışmakla birlikte, bu olağanüstü genç kızlar arasında çok sıkılmış bir görünüm sergileyip duruyordum. Züleyha Sultan ve nedimleri, bunun farkına vararak kendi bakımlarından, her çareyi kullanarak beni yüreklendirmeye çalışıyorlardı. Sonunda Züleyha, bana “Ey dostumuz Hasan, ey Şamlı, sen ne zaman özgür ve rahat bir havaya gireceksin? Herhalde bu masum genç kızların insan eti yiyen yamyamlar olduğunu sanmıyorsun, değil mi? Sonra, şahın kızının haremağalarının asla izinsiz giremeyeceği dairelerinde, hiçbir tehlikeye uğramayacağını bilmiyor musun? Öyleyse, bir an için, Züleyha Sultan ile konuşmakta olduğunu unut ve Şiraz'ın küçük tacirlerinin basit kızlarıyla konuşmakta olduğunu düşün! Kaldır başını Hasan ve bütün bu genç ve güzel kızların yüzüne bak! Ve onları çok büyük bir dikkatle inceledikten sonra, bize çabucak, olanca içtenliğimle ve bizi incitmekten korkmaksızın, içimizden hangimizin en çok hoşuna gittiğini söyle!” dedi.

Oysa Züleyha Sultan'ın bu sözleri, ey zamanın şahı, bana cesaret ve güven verecek yerde, sıkıntıyı ve huzursuzluğumu arttırdı; heyecanımın şiddetinin yüzüme yansıdığını hissedererek tutarsız sözler kekelemekten başka bir şey yapamadım. O anda, yer yarılıp da beni yutsa, daha ne isterdim! Züleyha da, benim şaşkınlığımı görünce, bana "Görüyorum ki ey Hasan, seni sıkıntıya sokan bir şey istemişim senden! Çünkü, kuşkusuz, içimizden birini yeğ tuttuğunu açıklarsan, ötekilerin sana kırılacaklarından ve sana sitemde bulunacaklarından korkuyorsun! Eğer, böylesine bir korku zihnini karartıyorsa, haksızsın! Bil ki, gerçekten, ben ve nedimelerim birbirimize öylesine bağlıyız ve aramızda öylesine sevecenlik ilişkileri vardır ki, bir erkek içimizden birine ne yaparsa yapsın, karşılıklı duygularımızda hiçbir değişiklik olmaz. Bundan dolayı yüreğinden, onu bunca sıkıntılı kılan korkuları at ve bizi keyfince incele, hatta önünde çırlıpçılak olmamızı istiyorsan, çekinmeden bunu da söyle, bu dileğini de gözümüz ve başımız üstünde tutarak hemen yerine getiririz. Yeter ki bize çabucak seçtiğin kişinin kim olduğunu bildir" dedi.

O zaman ben, bütün bu yüreklendirmeler karşısında tüm cesaretimi toplayarak Züleyha'nın nedimelerinin hepsi tam anlamıyla güzel oldukları ve en uzman gözün bile aralarında ayırım yapmasının çok güç olduğunu, öte yandan Züleyha Sultan'ın kendisi, güzelliğinden yana hiç de yanındaki kızlardan aşağı olmadığı halde, yüreğimin, onu bahçede büyük bir şiddetle çarptıran, babasının yavrusunun sevdiceği, şen şakrak ve nefis Hayriye'yi coşkuyla arzu ettiğini söylemeyi kararlaştırdım. Ama, duyduğum tüm arzuya ve Züleyha'nın güvence sağlayan sözlerine karşın, bu duygularımı, bütün bu bakirelerin öfkesini başım üzre çekmekten korktuğum için, açıklamaktan çekindim. Hepsini büyük bir dikkatle inceledikten sonra, Züleyha Sultan'a doğru dönüp ona "Sultanım, sana, senin güzelliklerini nedimelerinkiyle nasıl kıyaslayacağımı bilmediğimi söylemekle söze girişmeliyim; çünkü ayın parıltısı yıldızların ışıltısıyla asla kıyaslanamaz. İşte senin güzelliğin de, gözlerin bir türlü bakışlarını üzerinden alamayacağı böyle bir güzelliktir!" dedim. Bu sözleri söylerken, o çok tatlı Hayriye'ye anlamlı bir bakış fırlatarak sırf görgü kurallarının sultan hakkında bu iltifatları yapmaya beni zorladığını anlatmaktan da kendimi alamadım.

Benim bu yanıtımı işitince Züleyha Sultan, gülererek “Sözlerinin iltifat olduğu açıkça belli oluyorsa da, yakayı kurtardın Hasan! Şimdi de, konuşmakta bu denli özgür bulunduğuna göre, yüreğinin derinliğini göster de, bize, bütün bu genç kızlar içinde, hangisini en çok canının çektiğini söyle!” dedi. Genç kızlar, sultanın isteğiyle kendi dileklerini birleştirerek hep bir ağızdan kimi üstün tuttuğumu açıklamam için beni sıkıştırıyorlardı. Ve içlerinden en çok Hayriye, gizli düşüncelerimi keşfetmiş bulunduğu halde, beni söyletmek için ateşli görünüyordu. O zaman ben, sultanım, utanç ağçılığımın geri kalanını da kovarak, genç kızların ve hanımlarının tekrarlayıp durdukları dileklerine boyun eğerek, Züleyha’ya doğru döndüm ve ona, elimin işaretiyle genç Hayriye’yi göstererek “Ey sultanım, istediğim kişi, işte şudur! Evet vallahi! En büyük arzum sevgili Hayriye’ye duyduğum arzudur!” dedim.

Ve daha ağızımdan bu sözler çıkar çıkmaz, bütün genç kızlar, ışıldayan gözlerinde en küçük bir güceniklik olmaksızın, hep birlikte, büyük kahkahalar kopardılar. Onlara bakıp birbirlerini dürterek gülmekten katıldıklarını görünce, içimden “Bu iş, ne inanılmaz bir iştir! Bunlar gerçekten kadınlar içinde kadın, genç kızlar içinde genç kız mı? Ne zamandan beridir bu cinsten yaratıklar, kıskançlık duymaksızın ve hemcinslerinden birinin başarısı karşısında yüzlerini yırtmaksızın, bunca bigânelik ve de erdemlilik gösteriyorlar! Vallahi! Kız kardeşler bile kendi kız kardeşlerine karşı bu denli canayakınlık ve çıkar gütmelizlik gösteremezler. Akıl alacak gibi değil!” diyordum.

Ama Züleyha Sultan, beni uzun süre şaşkınlık içinde bırakmadı ve bana “Tebrikler, tebrikler ey Şamlı Hasan! Yaşamın üzerine yemin ederim ki, senin ülkenin delikanlılarının ince zevki, ince görüşü ve kavrayışları varmış! Ben de, ey Hasan, gözdem Hayriye’yi yeglediğinden ötürü çok memnun oldum. Benim yüreğimin de seçtiği ve de çok sevdiğim kız odur. Ve seçiminden dolayı da pişman olmayacaksın, ey çapkın! Ama sen, seçtiğin kişinin tüm değerini ve pahasını bilmekten uzaksın! Çünkü biz hepimiz, olduğumuz gibi, uzaktan yakından, büyülemekten, mükemmellikten, vücut güzelliğinden ve ruhsal çekicilikten yana, onunla kıyaslanmayı göze alamayız. Ve gerçekten, görünüm aldatıcı da olsa, aslında, bizler onun köleleriyiz!” dedi.

Sonra her biri art arda, güzelim Hayriye'yi kutlamaya ve kazandığı başarı üstüne şakalar yapmaya başladı. O da, benim şaşkınlığım sürerken, yanıt vermekte noksanlık göstermekten uzak, her bir arkadaşına gereken karşılığı verdi. Bunu izleyerek Züleyha, yanındaki bir udu eline aldı ve onu "Ruhumun ruhu, şimdi senin âşığına senin erdemlerini överken abartılı davrandığımı sanmaması için, bildiklerinin birazını göstermen uygun olacaktır!" diyerek gözdesi Hayriye'ye verdi. Ve o nefeslerin seçkini Hayriye, saza düzen verip hayran edici bir girizgâhtan sonra, hafif bir sesle ona eşlik ederek şu şarkıyı söyledi:

Ben aşkın öğrencisiyim, bana güzel davranışları o öğretti.
 Ruhuma, yüreğimi delen o genç karacaya sakladığım hazi-
 neler koydu.
 Güzel şakaklarında siyah akrepler olan,
 Yaşamım boyunca yüreğimin seçtiği delikanlıyı seveceğim.
 Çünkü aşkımın nesnesine sadakatle bağlıyım, ben!
 Ey sevdiğim, sen sevicecek bir varlık bulduğunda, onu çok
 sev ve ondan ayrılma. Yitirilen şey bir daha hiç bulunmaz.
 Ben de, kendimce, bir kılıcın keskin ağzından da yaralayıcı
 olan bakışlarıyla yüreğimi delen zarif oluşumlu genç kara-
 cayı geçiriyorum.
 Güzellik genç alnına veciz anlamlı sihirli çizgiler çizmiştir.
 Sihir dolu bakışları öylesine büyüleyicidir ki, siyah okla-
 rının parıladığı gergin yayla bütün yürekleri kahreder.
 Ve sen ki, kendisinden bir türlü vazgeçemediğim ve de
 yitirsem yerini dolduramayacağını bildiğim!
 Benimle birlikte hamama gel! Hint sümbülü yanacak,
 dumanları salonu dolduracak.
 Ve ben yüreğin üzre aşkımızı terennüm edeceğim!

Kız şarkı söylemeyi bitirince, gözlerini bana doğru öylesi-
 ne tatlı bir bakışla çevirdi ki, birdenbire tüm utangaçlığımı ve
 şahın kızının ve muzip nedimelerinin huzurunda bulunduğumu
 unutarak, aşkla ve sonsuz bir zevkle sürüklenerek kendimi Hay-
 riye'nin ayaklarına attım. İnce giysilerinden yayılan kokuyu ve
 etinin sıcaklığını üzerimde hissettim ve öylesine bir sarhoşluğa

kapıldım ki birdenbire onu kollarıma aldım ve o bir kumru gibi kendinden geçerken, ulaşabildiğim her yerini şiddetle öpmeye koyuldum. Ve ancak, beni erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirlerinden boşanmış bir halde görerek müthiş kahkahalar koparan genç kızları işitince kendime geldim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Ve ancak, beni, erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirden boşanmış halde görerek müthiş kahkahalarla ortalığı çınlatan genç kızları işitince kendime geldim.

Bundan sonra yenildi, içildi, yaşlı bir kadın gelip topluluğa günün doğmak üzere olduğunu söyleyerek ikaz edinceye kadar çılgınca şeyler anlatıldı ve okşayıp sevmelerle vakit geçirildi. Hepsi birden, buna “Ey hanımımızın süt anası, senin yol göstericiliğin başımız üzerine, gözümüz üzerinedir!” diye yanıt verdiler. Züleyha da bana “Gidip dinlenmenin zamanıdır, Hasan! Sevgilinle birleşmek için benim korumama güvenebilirsiniz. Çünkü, arzularına ulaşman için hiçbir şeyi sakınmayacağım. Ama şu an için, gürültü yapmaksızın haremden çıkmalıyız!” diyerek ayağa kalktı. Ve yaşlı sütanasının kulağına bir şey fısıldadı, o da bir an yüzüme bakıp beni elimden tuttu ve kendisini izlememi istedi. Ben de, bu güvercin topluluğunun önünde eğilerek seçkin güzellikteki Hayriye’ye tutkulu bir bakış fırlattıktan sonra, beni birçok dehlizden geçirerek, birçok dönemeçlerden döndürerek alıp götüren sütanayı izledim. Sonra da anahtarı kendisinde olan küçük bir kapıya ulaştık. Buradan beni dışarı salıverdi, böylece sarayın duvarının dışına çıktığımı fark ettim.

Gün henüz doğmuş bulunduğundan, büyük kapıdan çabucak, gelişimi muhafızlara açıkça belli edecek şekilde saraya geri döndüm. Ve odama koştum. Orada eşiği aşar aşmaz koruyucum Lut evlatlarından gelme veziri sabırsızlığın ve tedirginliğin sınırında beni beklerken buldum. Benim içeri girdiğimi görünce şiddetle ayağa kalktı, beni kollarında sıkı ve beni sevecenlikle öptü ve bana “Ey Hasan, yüreğim hep seninle beraberdi; senin için büyük bir kaygı duyuyordum. Şiraz’da yabancı olduğun

için, sokakları dolduran haytalar tarafından geceleyin tehlikeye uğrarsın diye bütün gece gözümü kapayamadım. Ah, sevgili çocuğum, benden uzaklarda neredeydin sen?” dedi. Ben de, ona serüvenimi anlatmaktan ya da geceyi kadınlarla geçirmiş olduğumu söylemekten kaçındım ve Bağdat’a yerleşmişken şimdi de ailesiyle birlikte Basra’ya gitmek üzere bulunan Şamlı bir tacire rastladığımı ve onun, beni, yanında bütün bir gece alıkoyduğunu anlattım. Koruyucum bana inanmak zorunda kaldı ve birkaç kez içini çektikten sonra beni dostça azarlamakla yetindi. İşte onun durumu böyleydi!

Bana gelince, yüreğimin ve ruhumun o seçkin, güzel Hayriye’ye bağlanmış olduğunu hissediyordum. Bütün o günü ve o geceyi en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar buluşmamızı hatırlayarak geçirdim. Ertesi gün, yine anılarıma dalmışken, bir haremağası gelip kapımı çaldı ve bana “Efendimiz Sabur Şah’ın mabeyincisi Şamlı Hasan burada mı oturuyor?” diye sordu. Kendisine “Onun dairesinde bulunuyorsun!” diye yanıt verdim. Bunun üzerine önümde yeri öptü ve ayağa kalkıp koynundan katlanmış bir kâğıt çıkarıp bana verdi. Ve geldiği gibi çekip gitti.

Ben de, hemen kâğıdı açtım ve içinde karmaşık bir yazıyla şu satırların bulunduğunu gördüm:

Şam ülkesinin karacası, bu gece ay ışığında bahçede dallar arasında salınırsa, orada aşka kapılmış, gelişini görmekle baygın düşecek ve ona kendi dilinde, ormandaki marallar arasından kendisi seçilmiş olmakla, yüreğinin nasıl heyecanlandığını anlatacak bir maral bulacaktır.

Ve sultanım, bu mektubu okuyunca, kendimi şarap içmeden esrikleşmiş buldum. Çünkü, her ne kadar ilk gece o nefis Hayriye’nin bana bir eğilimi olduğunu anlamış olsam da, onun bağlılığının böylesi bir kanıtını görmeyi beklemiyordum. Dolayısıyla, heyecanımı bastırır bastırmaz, koruyucu vezirimin huzuruna çıktım ve elini öptüm. Ve onu böylece istediğimi yaptırmak yatkınlığına sokunca, kendisinden gidip Mekke’den yeni gelmiş olan ve benimle buluşarak geceyi birlikte geçirmek isteyen memleketlim bir derviş görmek için izin istedim. Bu

izni aldıktan sonra, odama çekilip cevahirlerim içinden en güzel zümrütleri, en temiz yakutları, en parlak elmasları, en iri incileri, en narin firuzeleri, en mükemmel gökyakutları seçerek bunları bir altın tele geçirdim. Bahçeye gece indiği zaman, saf misk kokusu süründüm ve gürültü çıkarmaksızın koruluğa indim; orada gözden yitirilmiş, yolunu bildiğim ve benim için açık bırakıldığı anlaşılan küçük bir kapıdan içeri girdim. Ve selvinin altına ulaştım ve soluk soluğa sevgilinin gelmesini bekledim. Bu bekleyiş ruhumu tutuşturuyor ve buluşacağımız saat sanki hiç gelmeyecekmişe benziyordu. Birdenbire, ay ışığı altında, selviler arasında, hafif bir beyazlık kımıldadı ve o nefis Hayriye hayran gözlerimin önünde belirdi. Yüzüm yere doğru eğik, hiçbir şey söylemeksizin ayaklarına kapandım ve bu durumda, su gibi akan sesi, bana “Ey sevdamin Hasan’ı, ayağa kalk, sevecen ve tutkulu bir sessizlik yerine, bana olan eğiliminin gerçek kanıtlarını göster! Beni, tüm arkadaşlarım, o güzel genç kızlar, o delinmemiş inciler arasında, hatta Züleyha Sultan’dan da güzel ve arzulanır bulduğun doğru mu, gerçekten? Kulaklarıma inanabilmek için bunu ikinci bir kez daha senin ağzından duymak gerek!” demesini iştinceye kadar o durumda kaldım. Böylece konuşarak bana doğru eğildi ve ayağa kalkmama yardım etti. Ben de elini tutup tutkulu dudaklarıma götürdüm ve ona “Ey sultanlar sultanı, ilkin ülkemden getirdiğim şu tespihi al! Mutlu yaşam günlerinde bunu sana sunan köleni hatırlayarak tanelerini çekersin! Ve bir fakirin düşkün verisi olan bu tespihi yakında kadı ve şahitler huzurunda yasal kılmaya hazır bulunduğum bir aşkın açıklanması olarak kabul et!” dedim. O da bana “Ey bu akşam uğrunda kendimi tehlikeye attığım Hasan, sana böylesi bir aşk esinlediğim için çok hoşnudum! Ama ne yazık ki, yüreğimin bu zafereinden utkulansam mı, yoksa buluşmamızı yaşamımın belaları ve felaketlerinin başlangıcı mı saymalıyım, bilmiyorum!” diye yanıt verdi. Ve böyle konuştuktan sonra, hıçkırıklar göğsünde kabarıırken başını omzuma koydu. Ben de ona “Hanımım, neden bu aydınlık gecede, gözünün önünde dünyayı bunca karanlık görüyorsun?” dedim. O da bana “Umarım ki, Tanrı bu önsezipleri hatalı kılar! Ama, bunca arzuladığımız bu buluşma anında duyduğum korkunun anlamsız olduğunu sanma! Ne yazık ki,

korkularımın derin temelleri var” dedi. Sonra bir an susup bana “Bil ki, gerçekten, ey sevgililerin en sevileni, Züleyha Sultan seni gizlice sevmektedir. Ve bir andan ötekine sana aşkını itiraf etmek durumundadır. Peki sen böylesi bir itirafı nasıl karşılayacaksın? Ve bana duyduğunu söylediğin aşk, şah kızlarının en güzeli ve en güçlüsünün göz kamaştırıcılığı karşısında tutunabilir mi?” dedi. Ama ben onun sözünü kestim ve “Evet! Hayatım üzerine yemin ederim ki, ey güzel Hayriye! Sen, onu, Züleyha Sultan’ın-kindenden de üst düzeyde her zaman yüreğimde bulacaksın! Ondan da korkulu bir rakibin olsa bile güzelliklerine tutulan yüreğimin sadakatine dokunmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini görürdün! Hatta Züleyha’nın babası Sabur Şah, kendisini izleyecek oğlu bulunmasa ve kızının kocası olan kişiye İran tahtını bıraksa bile, seni böylesine bir baht için feda etmezdim” dedim. Hayriye de “Ey bahtsız Hasan, ne biçim bir körlük bu seninki! Sen benim Züleyha Sultan’ın hizmetinde bir köle olduğumu unutuyor musun? Sen onun itiraf ettiği aşkını kabul etmezsen, öfkesini hem kendi başına, hem de benim başıma çekmiş olursun ve ikimiz de çaresiz mahvoluruz. Bundan dolayı, kendi yararlarımız gereği, güçlü karşısında boyun eğmelisin! Tek kurtuluş yolu budur. Tanrı da yüreği yaralı olanlardan merhemini esirgemez!” diyerek haykırdı. Ben de kendimi onun görüşüne kaptırmaktan uzak, sırf böylesi hesaplara boyun eğecek kadar korkak sanılmaktan duyduğum öfkenin sınırında, güzelim Hayriye’yi kollarımda sıkarak “Ey Yaradan’ın en güzel verilerinin özü, bu denli acı konuşmalarla ruhuma azap verme! Ve madem ki tehlike güzel başını tehdit ediyor, seninle birlikte benim ülkeme kaçalım! Orada, hiç kimsenin izimizi bulamayacağı çöller vardır. Benim, Nasip Dağıtıcı sayesinde, seni ölünceye kadar görkemlilik içinde yaşatacak zenginliğim var” diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, sevgilim, rahatlayarak kendisini kollarıma bıraktı ve bana “Pekâlâ Hasan, artık senin sevginden kuşku duymuyorum ve duygularını denetlemek için kanıt bulmak gayesiyle seni bilerek içine soktuğum korkulardan da kurtarmak istiyorum. Bil ki, ben senin sandığın kişi değilim. Ben hiç de Züleyha Sultan’ın gözdesi Hayriye değil, Züleyha Sultan’ın ta kendisiyim. Senin Züleyha Sultan sandığın da, benim gözdem

Hayriye'nin ta kendisidir. Bütün bu düzeni sırf senin aşkına güven duymak için kurdum. Zaten, sen de sözlerimin doğruluğunu hemen anlayacaksın!" dedi.

Ve bu sözleri söyledikten sonra yaptığı bir işaretle, selvilerin gölgeleri arasından benim Züleyha Sultan diye bellediğim, ama aslında gözde Hayriye olan kız çıktı. Ve gelip hanımının elini öptü; benim önümde de saygıyla eğildi. O güzelim sultan da bana "Şimdi, ey Hasan, adımın Hayriye değil, Züleyha olduğunu bildiğine göre, bir sultanın basit bir gözdesi için duyduğun sevgiyi ve aynı ince duyguları bir sultanın kendisi için de duyabilecek misin, acaba?" dedi. Ben de sultanım, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça sustu.

Ama sekiz yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

Ben de sultanım, Züleyha'ya, bakışlarını benim gibi bir köle-ye çevirip onu en yüce şahların oğullarını bile kışkandıracak bir bahta ulaştıran bir sultanın sağladığı bu büyük mutluluğu nasıl kavrayacağımı bilemediğimden söz ederek, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım.

Bunun üzerine ve sevgili Hayriye, bahçenin yöresini gözlemek için bizden pek uzakta kalmaksızın gezintiye çıktığı sırada, kendimizi ateşli duygularımızın akışına özgürce kaptırdık, bununla birlikte aramızda yasal olmayan hiçbir şey geçmedi. Geceyi, gözde gelip de ayrılma zamanının geldiğini bize bildirinceye kadar birbirimizi öperek ve birbirimize tatlı tatlı sarılarak geçirdik. Ama ayrılmamızdan önce Züleyha bana "Ey Hasan, anılarım seninle olsun! Senin, benim için ne kadar değerli olduğunu hemen kanıtlamayı sana vaat ediyorum" dedi. Ben de tüm lütuflarından ötürü minnettarlığımı göstermek üzere kendimi ayaklarının dibine fırlattım. Gözlerimizde tutkunun gözyaşlarıyla birbirimizden ayrıldık. Ben de, ilk kez olduğu gibi, aynı dönemeçleri kullanarak bahçeden çıktım.

Böylece, ertesi gün, bütün ruhumla, bende, bahçeden yeni bir buluşma düzenleyeceği umudunu uyandıran sevgilimden bir

işaret bekledim. Ama o gün, benim bu en değerli umudumun gerçekleşmesini sağlayacak hiçbir şey olmaksızın geçti. Bu sessizliğin nedeni üzerinde bir karar verememenin üzüntüsüyle o gece hiç uyuyamadım. Ertesi gün de, koruyucumun zihinsel kaygılarının nedenini bulmaya çalışan varlığına ve beni oyalamak için söylediği sözlere karşı, gözlerimin önünde her şeyi kapkaranlık görüyor ve hiçbir yiyeceğe dokunmak istemiyordum. Akşam olunca, henüz çekilme saatinin gelmediği bir sırada, bahçeye indim ve büyük bir şaşkınlıkla tüm bahçenin muhafızlar tarafından işgal edildiğini gördüm. Herhangi bir olayın söz konusu olmasından kuşkulanarak çabucak kendi daireme çekildim. Oraya ulaşınca, Züleyha Sultan'ın haremağasını beni bekler buldum. Titreyip duruyordu ve sanki her köşede, onu parçalayacak silahlı adamlar bulunuyormuşçasına kendisini benim odamda güvenli görmediğini belli ediyordu. Bana çabucak, daha önce verdiğine benzer katlanmış bir kâğıt teslim etti ve acele sıvışıp gitti. Söz konusu katlanmış mektubu açtım ve şunları okudum:

Bil ki, ey tatlılığın özü, genç maral zarif karacasından ayrıldığı sırada, avcılar tarafından tuzağa düşürüldü. Ve şimdi tüm ormanı işgal eden avcılar tarafından göz altına alınmıştır. Sakın maralını bulmak için geceleyin ay ışığında oraya gitmeye kalkışma! Aksine çok dikkat et ve kendini bizi izleyenlerin tuzaklarından koru! Ve de sakın, bugünlerde ne görürsen gör, ne işitirsen işit, ama gene de umutsuzluğa kapılma! Hatta ölümüm bile sana tedbiri elden bırakmayı unutturmasın! Vesselam!

Bu mektubu okuyunca, ey zamanın şahı, korkum ve önse-zilerim son sınırına ulaştı ve kendimi fırtınalı düşüncelerimin seline terk ettim. Ertesi gün, tıpkı bir baykuşun kanat çırpışı gibi, Züleyha Sultan'ın ansızın olduğu kadar nedeni anlaşılmadık ölüm haberi sarayda yayılınca, kederim doruğuna ulaştı ve sükûnetle, başım bacaklarımın arasında, koruyucumun kollarına baygın düştüm.

Yedi gün ve yedi gece boyunca, ölüme yakın bir durumda kalmışım; bu sürenin sonunda, koruyucumun benden esirge-

mediği özenli bakım sayesinde, ruhum matemle dolu, yüreğim kesinlikle yaşama şevkini yitirmiş olsa da, hayata döndüm. Sevgilimin ölümüyle gözümde kararan bu sarayda artık daha fazla kalmak istemediğimden, sadece Tanrı'nın varlığıyla yabani otların bulunduğu sessiz yerlerde gömülüp kalmak için ilk fırsatta oradan kaçmayı kararlaştırdım. Gecenin karanlıkları inmeye başladığı sırada, elmas ve değerli taş türünden elimde kıymetli şey olarak neyim kalmışsa toparlandım ve "Acı kederler ve matemlerle dolu bir yaşam sürecektir yerde, keşke babamın Şam'daki bahçesinde bulunan yaşlı ağacın dalında asılıp ölseydim daha iyi olurdu!" diye düşündüm. Koruyucumun bir an yanımdan ayrılmasından, yalnızlığın ve insanların yaşadığı ülkelerden uzakta olmanın özlemiyle sarayın ve Şiraz kentinin dışına kaçmak için yararlandım.

Durmaksızın bütün gece ve bütün ertesi gün boyunca yürüdüm ve o günün akşamına doğru, yolun kenarındaki bir kaynağın başında dinlenirken, ardımda dört nal koşan bir atın ayak seslerini duydum. Biraz ötede, batan güneşin kızıl ışıklarıyla aydınlanmış ve bana Melek Rıdvan'ın yüzünden de güzel görünen genç bir atlının durduğunu gördüm. Üzerinde, ancak emirlerin ve şehzadelerin taşıdıkları kadar şahane giysiler vardı. Bana, sadece eliyle işaret ederek görgü icabı ve Müslümanlar arasında selamlaşma sırasında söylenmesi âdet olan sözleri telaffuz etmeksizin bir selam verdi. Ben de aynı tarzda selamımı iade ederek "Bu harika genç adamın bir kâfir olması ne kadar yazık!" diye düşündüm. Ve her şeye karşın, ona "Ey soylu kişi, akşamın serinliği seni dinlendirsin ve soylu atın da kaynağın suyunu içerek yorgunluk gidersin!" diyerek onu dinlenmeye ve atını sulamaya davet ettim. Bu sözleri duyunca gülümsedi; atından inerek ve atının dizginini bir ağaca bağlayarak yanıma yaklaştı. Ansızın beni kollarıyla sardı ve garip bir şiddetle öptü. Ben de, aynı zamanda hem şaşırmış hem de büyülenmiş olarak ona daha dikkatle baktım ve bu gençte mezar taşları altında sandığım sevgiliim Züleyha'yı tanıyarak büyük bir feryat kopardım.

Şimdi, ey sultanım, Züleyha'yı yeniden bulmanın ruhuma doldurduğu mutluluğu sana nasıl anlatayım? Bu mutlu anlarda, yüreklerimizi dolduran sevincin yoğunluğu hakkında bir fikir

vermek üzere konuşmaya başlasam dilimde tüy biterdi. Yalnızca, uzun bir süre birbirimizin kollarında kaldıktan sonra, Züleyha'nın başından benim acı duyduğum günlerde neler geçtiğini oracıkta anlattığını sana bildirmem herhalde yeterli olacaktır. O zaman anladım ki, durum babası şaha bildirilince büyük bir gözaltında bulundurulmak zorunda kalmış ve kendisine layık görülen bu türlü yaşamı sürdürecek yerde, gözdesinin yardımıyla  l  taklidi yaparak saraydan kaçmış ve tüm davranışlarımı gözleyerek beni uzaktan izlemiş ve böylece, artık aşkımdan tam anlamıyla güven duyarak, şaşaadan uzak ve kendini tamamıyla benim mutluluğuma adayarak, benimle birlikte yaşamak istemiş. O zaman, göğün gözleri altında o geceyi paylaşılan zevkler içinde geçirdik. Tanrı da alnımıza güvenlik yazdığından sağlık içinde şam'a ulaştık. Burada baht beni senin karşına çıkardı ve g cl  Devlet'inin veziri yaptı. İşte benim  yk m budur! Ve Tanrı en iyisini bilendir!

“Ama, ey bahtığ zel şah, Züleyha Sultan'ın bu öyküsünün, Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları'ndan alınmış öykülerle kıyaslanınca daha üstün olduğunu sanma!” diyerek şehrazad sözünü sürdürmüş.

Ve şah şehriyar'a, Züleyha Sultan  yk s  hakkında görüşünü bildirmek için zaman bırakmayarak, demiş ki:

Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları

Dikbaşlı Gencin Öyküsü

Anlatırlar ki, ama Tanrı daha iyisini bilir, ülkeler içinde bir ülkede, köyler içindeki bir köyde, Güçlüler Güçlüsü'nden korkan ve Tanrı'nın kutsaması sayesinde kocasına biri erkek öbürü kız iki çocuk vermiş harika bir karısı olan namuslu Yüceler Yücesi'nin iradesine boyun eğmiş bir adam varmış. Oğlan kendi bildiğince hareket eden ve dikbaşlı olarak, kız yumuşak huylu ve zarif küçük ayaklara sahip olarak doğmuş. Bu iki çocuk belli bir yaşa ulaşınca, babaları ölmüş. Ama öleceği zaman, karısını çağırmış ve ona "Ey *falan* kişi, sende gözümüzün bebeği olan oğlumuzu, ne yaparsa homurdanmayarak, ne söylese karşı çıkmayarak, nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşamasında özgür kalmasını sağlayacak şekilde, özel bir özen gösterilmesini vasiyet ederim" demiş. Karısı da ağlayarak ona vaatle bulunduktan sonra, mutlu olarak ölmüş ve başkaca bir şey de istememiş.

Ve ana, rahmetli kocasının vasiyetine uygun olarak davranmakta kusur göstermemiş. Belli bir sürenin sonunda, tek sonsuza dek yaşayan sadece Tanrı'dır, yatağında ölmek üzereyken, kızını yanına çağırmış ve ona "Kızım, bil ki Tanrı'nın acıması üzerine olası rahmetli baban ölürken, bana, kardeşinin arzularına hiç karşı çıkmamamı vasiyet etmişti. Şimdi sen de bana, rahatça ölmem için, bu öneriye uygun hareket edeceğine dair söz ver!" demiş. Genç kız da anasına bu sözü verdikten sonra, kadın Tanrı'nın sağladığı barış içinde memnun ölmüş.

Öte yandan, daha anası toprağa gömülür gömülmez, genç oğlan kız kardeşini bulmaya gitmiş ve ona "Dinle, ey anamın

ve babamın kızı! Şu saat ve şu anda, elimizin altında bulunan ne varsa evin içinde toplamak, mobilyaları, ürünleri, mandaları, keçileri ve tek bir sözcükle babamız bize ne bıraktıysa hepsini biraraya getirip evi de içindekilerle birlikte yakmak istiyorum!” demiş. Genç kız da şaşkınlık içinde, gözlerini iri iri açmış ve verdiği sözü unutarak “Sevgili kardeşim, sen bunu yaparsan sonra halimiz ne olur?” diye haykırmış. O da “Öyle işte!” diye yanıt vermiş. Ve dediğini de yapmış. Her şeyi evin içinde toplayarak ateşe vermiş. Her şey tutuşup ev temeline kadar yanmış. Genç oğlan da kız kardeşinin, kendilerini felaketten korumak için bazı eşyaları komşularda saklamakta başarı sağlamış olduğunun farkına vararak bu evleri aramaya gitmiş. Hemşiresinin küçük ayaklarının izini gözeterek bunları bulmuş. Bulunca, bu evleri de birbiri ardından içindekilerle birlikte ateşe vermiş. Ama ev sahipleri, gözleri dönmüş olarak, öldürmek üzere oğlanla kızın peşine düşmüşler. Genç kız, korkudan titreyerek “Görüyorsun işte ne yaptığını kardeşim! Kaçıp kurtulalım, kaçıp kurtulalım!” demiş. Ve ikisi birden, bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçmaya başlamışlar.

Bir gün bir gece kaçmışlar ve onları öldürmek isteyenlerin ellerinden kurtulmuşlar. İçinde yaşamların harman yapmakta oldukları güzel bir çiftliğe ulaşmış ve yaşamlarını kazanmak için orada yaşama ve yardımcı olarak hizmet almak istemişler; güzel yüzlerine bakıp onları işe almışlar.

Böylece, birkaç gün sonra, genç oğlan çiftlik sahibinin üç çocuğu ile birlikte evde yalnızken, onları kendine alıştırmak için binlerce kez okşamış ve onlara “Haydi gidip sizinle harman yerinde tohum dövme oyunu oynayalım!” demiş. Dördü birden, elele tutuşarak sözü edilen harman yerine gitmişler. Genç oğlan, oyuna başlamak için, ilkin kendini tohum yerine koyup çocukları üzerine çıkararak kendini dövdürmüş; çocuklar bundan hoşlanmışlar ve sadece oyunu sürdürecekt fakat ona zarar vermeyecek şekilde üzerinde tepinmişler. Sonra onlar tohum yerine geçmişler, genç oğlan da tıpkı tane çıkarır gibi onları dövmüş. Üzerinde öylesine tepinmiş ki, onları bir yal¹ haline getirmiş. Ve de harman yerinde ölmüşler. Onların durumu böyleymiş.

1 Yal: Hamur haline getirilmiş hayvan yemi (Â.Ş.O.)

Oğlanın kız kardeşi genç kıza gelince, kardeşinin ortadan yok olduğunun farkına varınca, onun kötü bir eyleme geçmiş olabileceğini düşünmüş. Onu aramaya başlamış ve onu çiftlik sahibinin oğulları olan çocukları ezme işini bitirirken bulmuş. Bunu görünce ona “Çabuk kurtaralım kendimizi kardeşim! Çabuk kurtaralım kendimizi! Bak yine ne yapmışsın! Oysa bu çiftlikte rahatımız ne kadar iyiydi! Çabuk kurtaralım kendimizi!” demiş. Ve onu, elinden tutarak kendisiyle birlikte kaçmaya zorlamış. Onun da fikrinde bu düşünce olduğu için, kendini sürüklenmeye terk etmiş. Çekip gitmişler. Çocukların babası eve döndüğü zaman yavrularını arayınca, harman yerinde onları yal haline gelmiş olarak bulmuş. Oğlanla kız kardeşinin ortadan yok olduklarını öğrenince, adamlarına doğru dönerek “Bizden iyilik ve konukseverlik görmelerine karşın üç yavrumu birden öldüren bu iki kötü çocuğun ardından koşmamız gerek!” diye haykırmış. Ve bunlar, sopalar ve oklarla korkunç bir şekilde silahlanarak çocukların tuttuğu aynı yola koyulup iki kardeşi izlemişler. Tam akşam olurken, büyük ve çok yüksek bir ağacın bulunduğu bir yere gelmişler ve gün doğmasını bekleyerek onun altında yatmışlar.

Oysa oğlanla kız kardeşi, tam da bu ağacın tepesindeki dallar arasında saklanmış bulunuyorlarmış. Şafak vakti uyan-dıklarında, ağacın dibinde kendilerini izleyenlerin hâlâ uyumakta olduklarını fark etmişler. Genç çocuk kız kardeşine, üç çocuğun babası çiftçiyi göstererek “Şurada uyuyan şu iri kıyım adamı görüyor musun? Ben şimdi ihtiyaçlarımı onun başına yapacağım!” demiş. Kız kardeşi korkuya kapılarak ona “Çaresiz yok oluruz, bunu yaparsan! Sakın yapma yavrum! Henüz bizim tepelerinde saklı olduğumuzu bilmiyorlar, sesini çıkarmazsan çekip giderler, biz de kurtuluruz!” demiş. Ama oğlan “Hayır!” demiş ve de “İhtiyaçlarımı bu koca herifin tepesine yapmam gerek!” diye eklemiş. En yüksek dala çömelerek ilkin çövdürmüş, sonra da dışkısını çiftçinin başının üzerine bırakarak onu âdeta boğmuş.

Adam da, bütün bunların etkisiyle sıçrayarak uyanmış ve ağacın tepesinde yaprakla rahatça silinen çocuğu görmüş. Öfkenin alabildiğine sınırında, yayını eline almış ve oklarını oğlanla kızın

üzerine fırlatmış. Ama ağaç çok yüksek olduğundan oklar, dallar arasında kalarak onlara kadar ulaşamamış. O zaman adamlarını uyandırmış ve onlara “Yıkın şu ağacı! demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, kardeşi genç oğlana “Görüyorsun işte! mahvolduk!” demiş. Oğlan da “Kim söyledi bunu sana?” diye sormuş. Kız “Yaptıklarından ötürü, öldük biz!” diye yanıt vermiş. Oğlan “Henüz bizi ele geçiremediler ki!” demiş. Aynı anda, oradan geçmekte olan büyük bir Anka kuşu onların farkına varmış. Üzerlerine dalarak ikisini de pençelerine alarak götürmüştü. Ağaç balta darbeleriyle yere yıkılırken, onlarla birlikte uzaklaşmış. Aldatılmış olan çiftçi de, yoğunlaşan hiddet ve öfkesiyle kudurmuş.

Anka kuşuna gelince, iki çocuğu pençelerinde tutarak havarlarda yükseltmeyi sürdürmüştü. Sağlam bir toprak üzerine onları bırakmak niyetiyle o sırada üzerinde uçmakta olduğu dar bir körfez üzerinde süzülürken, küçük oğlan kız kardeşi olan genç kıza “Kardeşim, bu kuşun kıcını gıdıklayacağım ben!” demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

... Küçük oğlan, kız kardeşi olan genç kıza “Kardeşim, bu kuşun kıcını gıdıklayacağım ben!” demiş. Genç kız da, yüreği korkuyla çarparak titrek bir sesle “Oh, lütfen, yavrum, yapma bunu, yapma bunu! Bizi bırakır, düşeriz!” diye haykırmış. Oğlan da “Bu kuşun kıcı kaşınmak için yaratılmış, çok istiyorum bunu!” demiş. Kız “Ölürüz!” demiş. Oğlan “Gerekli! Ve de şöyle!” demiş. Bunu söyler söylemez de kuşun kıcını gıdıklamış. Gıdıklanan kuş da ansızın irkilmiş, bu davranış ona o kadar nahoş gelmiş ki, pençesinde tuttuğu varlıkları, yani kızla kardeşini bırakıvermiş.

Onlar da denize düşmüşler. Ve son derecede derin olan denizin dibine kadar batmışlar. Ama, yüzme bildiklerinden yeniden suyun yüzüne çıkıp kıyıya kadar yüzebilmişler. Bununla birlikte, ortalıkta hiçbir kimse göremeyip hiçbir şey seçememişler, sanki tamamıyla karanlık bir gecenin ortasında imişler. Genç çocuk, tereddüt etmeden, el yordamıyla taşlar bulmuş ve bun-

ları öylesine birbirine sürtmüş ki, kıvılcımlar çıkmış. Çok miktarda çalı çırpı toplayarak ve iki taşı kullanarak bunları yakmış. Bütün yığın ateş alınca, ortalık aydınlanmış. Ama, aynı anda, sanki bin vahşi mandanın sesi bir ağızdan çıkıyormuşçasına korkunç bir böğürme işitmişler. Ateşin aydınlığında, dehşet saçan kara ve devasa bir gulyabaninin bir fırın gibi açık ağzıyla “Karanlıklara boğduğum ülkede ışık yakan küstah kim?” diye bağırarak kendilerine doğru ilerlediğini görmüşler.

Bunu gören kız kardeşi çok korkmuş. Fısıltılı bir sesle, kardeşine “Ey anamın ve babamın oğlu, bu kez hiç kuşkusuz öleceğiz. Oh! Ben bu gulyabaniden çok korktum!” demiş. Ve kardeşine sokulup yarı baygın, ölecek gibi olmuş. Ama oğlan, bir an bile tavrını bozmadan iki ayağı üzerine kalkmış, gulyabaniyi karşılamış ve çalılar arasından büyük korlaşmış parçalar çekerek birer birer gulyabaninin açık ağzından içeri atmış. Böylece, sonuncu büyük kor parçasını atınca, korkunç gulyabani ortasından patlamış ve güneş karanlığa boğulmuş bulunan bu ülkeyi yeniden aydınlatmış. Çünkü, devasa kıcını güneşe doğru çevirerek bu toprağı aydınlatmasını engelleyen bu gulyabani imiş.

Bu ülkenin hükümdarına gelince, onun da durumu şöyleymiş: Ülkede hükmeden şah, simsiyah karanlıklar içinde bunca yıl geçtikten sonra güneşin yeniden ortaya çıktığını görünce, korkunç gulyabaninin öldüğünü anlamış. Zulüm ve karanlık içinde bulunan ülkesini kurtarmış bulunan yiğidi aramak üzere, ardında muhafızlar olduğu halde sarayından çıkmış. Deniz kıyısına yaklaşıırken, uzaktan hâlâ dumanı tütmeekte olan çalı yığını görmüş. Adımlarını o yana yöneltmiş. Kız kardeş, başında göze çarpan şahları olduğu halde, bu silahlı birliğin ilerlediğini görünce, büyük bir korkuya kapılmış ve kardeşine “Ey anamın ve babamın oğlu, kaçalım! Ne olursun kaçalım!” demiş. O da sormuş “Neden kaçıyormuşuz? Bizi kim tehdit ediyor?” demiş. Kız “Tanrı senin üzerine olsun! Bize doğru ilerleyen şu silahlı kişiler yanımıza ulaşmadan buradan gidelim!” demiş. Ama oğlan “Olmaz!” demiş ve yerinden kıpırdamamış.

Şah da yanındaki birlikle, duman tüten çalı yığına yaklaşmış ve orada bin parçaya bölünmüş gulyabaniyi görmüş. Onun yanında da, genç kızın küçücük sandallarından birini bulmuş.

Bu, genç kızın, biraz dinlenmek için bir kaya yığını arkasında yatmaya giden kardeşinin yanına sığınmak için koşarken küçük ayaklarından fırlayan sandallardan biriymiş. Şah da adamlarına “Bu, kuşkusuz gulyabaniyi öldüren ve bizi karanlıktan kurtaran kimsenin sandalıdır! İyice arayıp onu bulun!” demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, tepeciğin ardından çıkmak için yüreklenmiş ve şaha yaklaşmış. Ayaklarına kapanarak, sığınma dilenmiş. Şah, bulduğu sandalın tekini kızın ayağında görmüş. Genç kızı ayağa kaldırarak öpmüş ve ona “Ey kutsanmış genç kız, herhalde bu korkunç gulyabaniyi öldüren sensin!” diye sormuş. Kız “Ona kimse kötülük yapmayacak değil mi?” demiş. Şah da “Aksine!” demiş. O zaman kız kayalığın ardına gitmiş ve kendisini ona teslim eden kardeşinin elinden tutmuş. Ve onu şahın önüne getirmiş. Şah da ona “Ey yiğitlerin başı ve de başlarının tacı, sana evlenmek üzere biricik kızımı vereceğim, ben de eş olarak sandalını bulduğum bu küçük ayaklı genç kızı alacağım” demiş. Çocuk da “Bunda bir uygunsuzluk yok!” demiş. Ve hepsi bir arada zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamışlar.

Sonra Şehrazad demiş ki:

Halhal

Anlatılanlar arasında anlatılmıştır ki, bir kentte, aynı babadan olan, ama aynı anadan olmayan ve bir arada yaşayan ve yaşamlarını kazanmak için yün eğiren üç genç kız kardeş varmış. Bunların üçü de ay gibi güzelmış. Ama en küçük kız en tatlı, en hoş ve elleri en becerikli olanıymış. Çünkü kendi başına, bir araya gelmiş iki kız kardeşinden de fazla iş çıkarırmış. Ve eğirdiği yün en iyi eğirilmiş ve çoğunlukla kusursuz olanıymış. Bu durumda aynı anadan olmayan iki kız kardeşini kıskandırmış.

Bir gün küçük kız, yün satarak biriktirmiş olduğu parayla çarşıya gitmiş. Yün eğirdiği sırada içine çiçek dikip önünde bulundurmak üzere, zevkine uygun bulduğu küçük bir saksı satın almış. Ama küçük saksısı elinde eve döndüğü zaman, iki kız kardeşi onu, düşüncesiz ve yersiz harcama yapan biri yeri-

ne koyarak kardeşleriyle alay etmişler. O da iyice heyecanlanıp; utanarak ne diyeceğini bilememiş ve kendini avutmak için bir gül alıp küçük saksıya dikmiş. Saksının ve de gülünün önünde yününü eğirmeye koyulmuş.

Oysa, küçük kızın satın almış olduğu saksı sihirliymiş. Sahibesi yemek istediği zaman ona nefis yemekler sağlıyor, giyinmek istediği zaman harika urbalar temin ediyor ve en küçük bir arzusu olsa, onu da yerine getiriyormuş. Ama genç kız, aynı anadan olmayan kardeşlerini daha da fazla kıskandırmamak için kaymaktaşıdan yapılma saksının erdemlerini onlara açıklamaktan çekinir ve onların önünde, onlar gibi giyinir, hatta daha da gösterişsiz yaşarmışçasına davranırmış. Ama kız kardeşleri evden çıkınca, tek başına odasına kapanır, küçük kaymaktaşı saksısını önüne koyar, onu tatlı tatlı okşar ve ona “Benim küçük saksım! Küçük saksım benim! Bugün şu ve şu şeyleri istiyorum!” dermiş. Ve hemen kaymaktaşı saksı, güzel urbalar, şekerlemeler gibi ne isterse hemen yerine getirirmiş. Onunla başbaşa, genç kız ipekli ya da altın işlemeli giysilerle donanır, mücevherler takınır, tüm parmaklarına yüzükler takar, bileklerine ve de ayak bileklerine bilezikler geçirir ve nefis şekerlemeler yermiş. Daha sonra küçük kaymaktaşı saksı hepsini yok edermiş. Onu tekrar alır, içindeki gülle birlikte önüne koyar ve kız kardeşlerinin yanında yününü eğirmeye gidermiş. Böylece, kız kardeşlerinin yanında yoksul, kendi başına varlıklı olarak epeyce bir zaman yaşamış.

Günlerden bir gün, kentin şahı, uğruna yapılan şenlikler dolayısıyla sarayında büyük eğlenceler düzenlemiş ve oraya kentte bütün oturanlar çağırılmış. Bu üç genç kız da aynı şekilde çağırılmış. İki büyük kız ellerindeki en iyi şeylerle donanmışlar ve küçük kız kardeşlerine “Sen, burada kalıp evi gözeteceksin!” demişler.

Ama onlar gider gitmez, genç kız odasına girmiş ve kaymaktaşı saksısına “Benim küçük saksım, bu akşam senden hepsi de elindeki en zengin ve en güzelinden olan yeşil ipekten bir giysi, kırmızı ipekten bir ceket, beyaz ipekten bir harmaniye ve parmaklarım için güzel yüzükler, bileklerim için firuze bilezikler ve ayak bileklerim için elmaştan halhallar istiyorum. Ayrıca bana, sarayda en güzel olmam için daha da ne gerekli ise onları da ver

bu akşam!” demiş. Ve dilediği her şeye sahip olmuş. Bunlarla donanmış ve şahın sarayına gitmiş ve orada sırf kadınlar için düzenlenen eğlencelere katılmak üzere hareme gitmiş. Haremde sanki yıldızların ortasındaki ay gibi görünmüş. Bırundüğü görkemli şeyler doğal güzelliğini öyle belirgin hale getirmiş ki, onu kardeşleri dahil, hiç kimse tanıyamamış. Tüm kadınlar yanına gelip onu hayranlıkla seyretmişler ve ona yaşlı gözlerle bakmışlar. Kız da onların saygı sunuşlarını bir sultanmışçasına tatlılık ve incelikle kabullenmiş ve tüm yürekleri fethetmiş ve bütün kadınları kendine âşık etmiş.

Ama şenlik sonuna yaklaşırken, kız kardeşlerinin kendinden önce evde bulunmalarını istemediğinden, şarkıcıların tüm dikkatleri çektiği bir andan yararlanarak, haremde gizlice kaybolarak saraydan çıkmış. Ama kaçarken acelesinden ayak bileklerindeki halhallardan birini, şahın atlarının sulandığı yalak olarak hizmet gören toprağa kazılmış su yoluna düşürmüştü. Bunun farkına varmaksızın eve dönmüş ve kız kardeşlerinden önce oraya ulaşmış.

Ertesi gün...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ertesi gün, seyisler, şahın oğlunun atlarını sulamak üzere yalağa getirmiş, ama şehzadenin atlarından hiçbirini yalağa yanaşmak istememiş. Hepsi birden irkilip burun delikleri genişlemiş ve şiddetle soluyarak geri çekilmiş. Çünkü suyun dibinde parılayan ve ısıtılar saçan bir şey görmüş bulunuyorlarmış. Seyisler yeniden onları suya yanaştırmışlar ve ısrarla ılık çalarak su içirmek istemişler ama onları ikna edememişler, atlar şaha kalkıp çifte atarak dizginlerini zorluyorlarmış. O zaman seyisler, yalağın yanına gitmiş ve orada genç kızın ayak bileğinden düşürmüştü olduğu halhalı görmüşler.

Şahın oğlu, atlarının bakım ve tımarı sağlanırken âdeti gereğince yanlarında bulunmakta iken, seyislerin kendisine getirdiği elmaslı halhalı incelemiş ve onun sarabileceği ayak bileğinin

inceliğine şaşakalmış ve kendi kendine “Başım üzerine yemin ederim ki! Böylesi bir halhalın kavrayacağı hiçbir ayak bileği yoktur!” diye düşünmüş. Ve onu elinde her yana evirip çevirerek taşların en küçüğünün bile, Şah babasının tacındaki bütün mücevherlerden daha değerli olduğunu kabul etmiş. Kendi kendine “Vallahi! Benim bu denli büyüleyici ayak bileğinin ve bu halhalın sahibi olan kişiyi eşim olarak almam gerek!” demiş. O saat ve o anda gidip babasını uyandırmış ve halhalı ona gösterecek “Ben bunca büyüleyici olan bu ayak bileğinin ve bu halhalın sahibini eşim olarak almak isterdim” demiş. Şah da ona “Oğlum, bunda hiçbir uygunsuzluk yok. Ama bu işe annen karışır, senin gidip onunla konuşman gerek! Çünkü bu işi ben bilmem, o bilir!” diye yanıt vermiş.

Şahın oğlu da gidip annesini bulmuş ve ona halhalı gösterecek ve işi anlatarak “Yüreğimin bağlandığı bunca büyüleyici bir ayak bileğinin sahibiyle beni sen evlendirirsin. Çünkü babam, bu işi kendisinin değil, senin bildiğini söyledi!” demiş. Annesi de ona “İşittim ve itaat ettim!” yanıtını vermiş. Ve iki ayağı üzerinde dinelerek nedimelerini çağırmış ve onlarla birlikte halhalın sahibini aramaya çıkmış.

Bütün kadınların ve bütün genç kızların ayaklarında halhalı deneyerek kentin tüm evlerini dolaşmışlar ve tüm haremlere girmişler. Ama tüm ayaklar, halhalın darlığına göre çok büyük bulunmuş. On beş günlük nafile bir arayıştan ve denemeden sonra, üç kız kardeşin evine ulaşmışlar. Ana sultan, kendi elleriyle, elmas bileziği üç kızın ayağında deneyip küçük kızın ayağına harika şekilde uyduğunu görerek bir sevinç feryadı koparmış. Ana sultan genç kızı öpmüş, öteki kadınlar da aynı şekilde kızı öpmekte sultanlarını izlemişler. Ve kızı elinden tutup saraya götürmüşler, orada şahın oğlu ile evlilikleri hemen kararlaştırılmış. Hemen kırk gün kırk gece sürecek düğün hazırlıklarına başlanmış.

Böylece, sonuncu gün, genç kız hamama götürüldükten sonra, kızın sevincini paylaşanlar ve nedime olarak görev versinler diye saraya çağırılan kız kardeşleri, kendisini giydirip saçını taramışlar. Kendisine gösterdikleri sevecenliğe güvenerek kız, küçük kaymaktaş saksısının sırnını ve erdemlerini onlara anlat-

miş. Onların da, sihirli saksı aracılığıyla, hiçbir şah yada sultan kızının süslenemeyeceği şekilde, yeni gelini süslemek için gerekli tüm giysileri, tüm süs eşyalarını ve mücevherleri sağlamak güç olmamış. Kızın tuvaletini bitirince, güzel saçlarının üstüne sorguç şeklinde, büyük elmas iğneler yerleştirmişler.

Oysa, sonuncu iğne daha yerine yerleştirilir yerleştirilmez, genç gelin, tepelikli bir kumru haline dönüşmüş ve kanat çırparak sarayın penceresinden uçup gitmiş. Çünkü kız kardeşlerinin saçlarının arasına soktukları iğneler, genç kızları kumrulara dönüştüren güçle donanmış bulunuyormuş. İki kız kardeşin kıskançlığı, büyük kaymaktaş saksıdan onlara bu iğneleri istetmiş bulunuyormuş.

İki kız kardeş de şahın oğluna gerçeği anlatmaktan sakınmışlar. Ve ona, sadece kız kardeşlerinin bir an için dışarı çıktığını ve bir daha da geri dönmediğini söylemişler. Şahın oğlu da onun yeniden ortaya çıkmadığını görerek tüm kentte ve tüm ülkede onu arattırmış. Ama bu aramalar bir sonuca ulaşmamış. Kızın ortadan yok oluşu onu acılara boğmuş, eritip tüketmiş. İşte, aşkın eritip tükettiği kederli şehzadenin durumu böyleymiş.

Kumruya gelince, her sabah ve her akşam gelip genç kocasının penceresinin üzerine konar ve uzun uzadıya kederli bir sesle dem çeker dururmuş. Şahın oğlu da onun kuğuldamlarının kendi hüznüne yanıt verir gibi olduğunu anlamış ve onu büyük bir aşkla sevmiş. Bir gün, kuşun kaçmadığını görerek elini uzatıp onu yakalamış. Kuş da ellerinde çırpınmaya ve hazin kuğultusunu sürdürerek silkinmeye başlamış. Şehzade onu tatlı tatlı okşamaya, tüylerini sıvazlamaya ve başını kaşımaya başlamış. İşte böylece başını kaşıyıp dururken parmaklarının altında iğne başları gibi bazı küçük sert cisimler hissetmiş. Onları birbiri ardından yavaşça çekmiş. Sonuncu iğneyi de çekince, kumru silkinmiş ve yeniden genç kız olmuş. İkisi birlikte zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamış. İki kötü kız kardeş de kıskançlıklarından ve kan boğmasından ölmüş. Tanrı da sevgililere kendi ana babaları kadar güzel birçok çocuk vermiş.

Şehrazad aynı gece şu öyküyü de anlatmış:

Şah Kızı ile Tekenin Öyküsü

Anlatılanlar arasında anlatılır ki, Hint'in bir kentinde, Tanrı'nın keremi sayesinde aylar kadar güzel, her yanıyla mükemmel ve seyreden gözler için bir zevk oluşturan üç kızı olan bir sultan varmış. Onları son derece seven sultan babaları, ergenlik çağına ulaştıklarında, onların değerlerini bilecek ve onları mutlu kılacak kocalar bulmak istemiş. Bu maksatla, eşi, ana sultanı çağırması ve ona "İşte babalarının sevgilileri olan üç kızımız, ergenlik çağına ulaştı. Ağaç baharındayken kurumayı haketmeden, güzel meyvaların habercisi çiçeklerle donanmalıdır. Bundan dolayı kızlarımız için, bizi mutlu kılacak kocalar bulmalıyız!" demiş. Hanımın sultan da ona "Fikrin çok mükemmel!" demiş. Aralarında bu maksada ulaşmak için en iyi çareleri tartıştıktan sonra, tellallarla ülkenin her yanında, üç sultanın evlenme yaşına geldiğini ve tüm emirlerin ve soylu kişilerin oğullarının olsun, sıradan sade yurttaşların olsun, belli bir günde, sarayın pencerelerinin altında bulunmasının duyurulmasına karar vermişler. Çünkü ana sultan kocasına "Evlilikte mutluluk ne zenginliğe ne de doğuştan soyluluğa bağlıdır; sadece Güçlüler Güçlüsü'nün hükmüne bağlıdır. Böyle olunca kızlarımızın kocaları olarak seçilecek kimseleri bahtın hükmüne bırakalım! Bundan dolayı, kızlar, seçme günü gelince, onlarla evlenmek isteyenlerin oluşturduğu kalabalık üzerine mendillerini atınsınlar. Üç mendilin üzerlerine düşeceği kişiler üç kızımızın kocaları olsunlar!" demiş. Şah da "Harika bir fikir!" diyerek bunu yanıtlamış ve de öyle olmuş.

Böylece, tellalların ilan ettiği gün gelip de sarayın ayak ucunda uzayan meydan kızlarla evlenmek isteyenlerle dolunca, pencere açılmış, bir ay kadar güzel olan şahın büyük kızı elinde mendiliyle ilk beliren olmuş. Kız mendili havaya atmış. Rüzgâr onu alıp götürmüş, parlak ve yakışıklı bir emirin başına düşürmüş.

Bunu izleyerek şahın yine bir ay kadar güzel ikinci kızı pencerede görülmüş ve attığı mendil, ilki kadar güzel ve hoş olan bir şehzadenin başına düşmüş.

Hint sultanının üçüncü kızı da mendili kalabalığa fırlatmış. Mendil havada dönüp dolaşmış ve bir an hareketsiz kalmış,

sonra da gidip taliplerin arasında bulunan bir tekenin boynuzlarına takılmış. Ama şah, mendilin başına düşeceği herhangi bir seyirciye kızını vereceğini vaat ettiği halde, bu ilk deneyi hiç olmamış gibi saymış ve yeniden başlatmış. Genç sultan da mendilini yeniden havaya fırlatmış, mendil de, bir dolanıp bir de durduktan sonra, doğruca aynı tekenin boynuzlarına inip orada takılı kalmış. Sultan da, öfkenin sınırına ulaşarak talihin bu ikinci seçimini de olmamış saymış ve kızına deneyi tekrarını buyurmuş. Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolaştıktan sonra üçüncü kez doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolandıktan sonra, üçüncü kez, doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş.

Bunu görünce, genç kızın babası sultanın son kertede canı sıkılmış ve “Yo, vallahi! Onun, iğrenç bir tekenin karısı olduğunu göreceğime, sarayda yaşlandığını görmeyi yeğlerim!” diye haykırmış. Ama babasının bu sözlerini duyan genç kız ağlamaya başlamış ve gözyaşları alabildiğine yanaklarını ıslatmış, sonra iki hıçkırık arasında “Madem ki benim bahtım budur, niye onun yerine gelmesini istemiyorsun, babacığım? Niye benimle bahtım arasına giriyorsun? Bilmez misin ki, her yaratık bahtını boynuna asılmış olarak taşır? Eğer benim bahtım da bu tekeye bağlıysa, neden onun eşi olmamı engelliyorsun?” diye sözünü bağlamış. Öte yandan iki kız kardeşi de, kendi bakımlarından, en güzelleri ve en gençleri olduğu için gizlice onu çok kıskandıklarından, babasına karşı çıkmalarında onunla birleşmişler. Çünkü onun tekeyle evlenmesinin yerine gelmesi, dileklerinin ötesinde onlara intikam sağlayacakmış. Üçü birden birleşerek öylesine ısrar etmişler ki, sultan babaları, sonunda bu garip ve olağanüstü evliliğe rıza göstermiş.

Hemen üç sultanın düğünlerinin istenen bütün görkemlilikle ve âdet olunmuş merasime göre yapılması buyruğu verilmiş. Bütün kent, kırk gün kırk gece boyunca ışıklandırılıp bayraklar-

la donatılmış. Bu süre içinde büyük şenlikler yapılmış ve güzel şölenler verilmiş, raks edilmiş, şarkı söylenmiş ve hokkabazlık oyunları yapılmış. Tüm yüreklerde neşenin hükmetmesi için şenlikler hiç kesilmemiş ve eğer çağrılılardan her biri, bir sultanın kızı ile görünümü tekeler içinde en korkuncu olan bir tekenin birleşmesinin sonucu konusunda zihnini yormasa, keyifler noksansız olacakmış. Gerdek gecesine yol açan bu günlerde, sultanla karısı ve de vezirle öteki saygın kişilerin eşleri, genç kızı, nefret veren kokusu, alevli gözleri ve korkunç aletiyle bu hayvanla gerdeğe girmemesi için, düşüncesinden caydırmak üzere çok çene yormuşlar. Ama kız onların hepsine, her seferinde “Herkes boynuna asılı talihini taşır, eğer benimki de bir tekenin karısı olmaksı, kimse buna karşı koyamaz!” diyerek yanıt vermiş.

Böylece, gerdeğe girecekleri gece gelince, küçük sultanı, abla-larıyla birlikte hamama götürmüşler. Sonra sultanların hepsini süslemişler püslemişler ve her birinin saçlarını yapmışlar. Ve de her birini kendilerine ayrılmış gerdek odalarına götürmüşler. Bahtın yazgısına göre, her bir sultanın yanına nasipleri olan kocalarını sokmuşlar. Ve iki büyük kız kardeşler için olan olmuş!

Ama, küçük sultanla kocası tekeye gelince şöyle olmuş! Teke, genç kızın odasına sokulunca ve kapı ikisinin üzerlerine kapanınca, karısının önünde yeri öperek saygı duruşunda bulunmuş, sonra birdenbire silkinerek teke derisini sırtından atmış ve Harut Melek gibi güzel bir delikanlıya dönmüş. Genç kıza yaklaşarak iki gözünün arasından, sonra çenesinden, sonra boynundan, sonra da hemen her yanından öpmüş ve ona “Ey ruhların hayatı, benim kim olduğumu hiç sormaya kalkma! Sadece bil ki, ben senin sultan babandan da, kız kardeşlerinin kocaları olan amca oğullarından da daha güçlü ve zengin bir kişiyim. Çok zaman var ki aşkın yüreğimde yer etmişti, şimdi de yanına gelmekten kendimi alamadım. Beni kendi beğenine uygun görürsen ve beni koca olarak tanımak istersen, bana tek bir vaatte bulunman yeterlidir!” demiş. Genç kız da delikanlıyı tam anlamıyla kendine uygun ve zevkine denk bularak “Sana yapmamı zorunlu gördüğün bu vaat nedir! Onu bana söyle, ne denli güç olursa olsun, gözlerinin uğruna, yerine getireyim!” diye yanıt vermiş. O da “Mesele basit, ya Sitti! Sadece bana, istediğim şekle girmek için

sahip olduğum güçten hiç kimseye söz etmemeyi vaat etmeni istiyorum senden! Çünkü hiç kimsenin asla benim, bazen teke, bazen insan kılığına dönüştüğümü, bazen de ortadan yok olup izimin bulunmasında zorluk çekilecek bir durumum olduğunun bilinmesini istemiyorum!” demiş. Genç kız da ona kesinlikle, istediği şeyi vaat etmiş ve “Senin gibi yakışıklı bir kocayı yitirmektense ölmeyi yeğlerim!” diye eklemiş.

O zaman, kuşkuda kalmak için hiçbir ciddi neden kalmadığını görerek, kendilerini, doğal eğilimlerinin akışına bırakmışlar. Ve büyük bir aşkla sevişmişler ve o geceyi, dudak dudak üstünde, bacak bacak üstünde, en saf zevkler ve büyüleyici değiş tokuşlarla, kutsanmış bir gece yapmışlar. Uğraşları ve çabalarını, sabah oluncaya kadar kesmemişler. O zaman delikanlı genç kızın beyaz bedeni ve ak yatağından ayrılarak ilk kez olduğu gibi boynuzları, çatal ayakları, müthiş maytanbalı ve geri kalan yanılla sakallı teke halini almış. Bütün olup bitenlerden sadece onur mendilinin üzerindeki kan lekeleri kalmış.

Böylece, sultanın anası, âdet gereğince kızından haber sor-mak ve kendi gözleriyle onur mendilini görmek üzere içeri girince, genç kızın onurunun kanıtlarını mendil üzerinde gö-rek işin bitmiş olduğunu kesinlikle anlayınca, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Kızının taptaze ve mutlu olduğunu, tekenin de halı üzerinde oturmuş akıllı uslu geviş getirdiğini görmüş. Bunu görünce, koşup kızının babası olan kocasını aramış, o da göreceğini görmüş ve şaşkınlığı karısından aşağı olmamış. Ve de kızına “Kızım, doğru mu bu?” demiş. Kız “Doğrudur, baba-cığım!” diye yanıt vermiş. Babası “Utançtan ve acıdan ölmedin mi?” diye sorunca da “Vallahi, kocam bunca içtenlikle ve sevimli davranmış olduğuna göre, neden ölecek miyim?” demiş. Kızın annesi “Öyleyse bir şikâyetin yok, öyle mi?” diye sormuş. Kız da “Kesinlikle!” demiş. O zaman şah da “Madem ki kocasından bir şikâyeti yoktur, demek ki onunla mutlu! Zaten bizim de kızımız için bütün istediğimiz şey bu değil mi?” demiş. Ve onu kocası tekeyle birlikte barış içinde yaşamaya terk etmişler.

Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, tahta geçiş gününü kutlamak üzere, sultan sarayın pencerelerinin altındaki mey-danda büyük bir yarışma tertiplemiş. Bu yarışmaya, iki kızının

kocaları da dahil, bütün soyluları davet etmiş. Tekeye gelince sultan onu çağırمامış. Ve yarışma başlamış. Havayı soluyan atların üstünde yarışmacılar, ciritlerini atarak büyük haykırışlar koparmışlar. Hepsinin içinde sivrilenler de iki kızın kocaları olmuş. Seyirciler bunları heyecanla alkışlamakta iken, meydana, sırf görünüşüyle bile savaşçıların alınlarını buruşturtan gösterişli bir atlı girmiş. Zafer kazanmış iki emiri art arda cirit oynamaya davet etmiş ve ciridinin ilk vuruşuyla onları silahtan soyutlamış. Ve günün galibi olarak halk tarafından alkışlanmış. Ve de, genç atlı sarayın pencerelerinin altından ciridiyle sultanı selamlayarak geçerken, iki genç sultan ona kin dolu bakışlarını fırlatmışlar. Ama en genç olanı, onun kişiliğinde, kendi kocasını tanımış; sırnını açığa vurmamak için yüzünde buna dair hiçbir şey belli etmemişse de saçlarının arasındaki bir gülü alarak ona fırlatmış. Şahla ana sultan ve iki kız kardeşi bunu görmüşler ve onun bu hareketinden son kertede alınmışlar.

İkinci gün de meydanda cirit oynanmış. Yine bilinmeyen yakışıklı genç günün galibi olmuş. Yine sarayın pencerelerinin altından geçerken, sultanların en genci, herkesin gözü önünde, saçlarından aldığı bir yasemini ona fırlatmış. Şah, ana sultan ve iki kız kardeşi bunu görüp âdeta boğulur gibi olmuşlar. Şah, kendi kendine “Bak şu utanmaz kıza! Allah’ın belası bir tekeyle evlenip dünyamızı kararttığı yetmiyormuş gibi, şimdi de bir yabancıya herkesin içinde duygularını belirtiyor!” diye düşünüyor, ana sultan da ona yandan yana bakışlar fırlatıyormuş. İki kız kardeşi de ona bakarak dehşetle yaka silkıyorlarmış.

Üçüncü gün de, son cirit oyununun aynı yakışıklı atlı olan galibi, sarayın pencerelerinin altından geçerken, tekenin karısı, bu kez, saçlarından bir demirhindi çiçeği alarak ona fırlatmış. Çünkü kocasının bu denli parlak bir zafer kazanması dolayısıyla kendini tutamamış. Bunu görünce, sultanın öfkesi, ana sultanın nefreti ve iki kız kardeşinin hiddeti şiddetle patlamış. Ve sultanın gözleri kıpkırmızı olmuş, kulakları titremiş ve burun delikleri kabarmış. Ve ona “Ah, utanmaz alçak, sülaleme bir tekeyi sokmakla yetinmedin, şimdi de herkesin önünde yabancıları tahrik ediyor ve onların şehvetlerini üzerine çekiyorsun! Geber öyleyse ve bizi namussuz varlığından kurtar!” diye haykırmış.

Ve kafasını mermer döşemeler üzerine çarpıp parçalamaya hazırlanmış. Zavallı küçük sultan da, gözlerinin önünde ölümü görerek, can çok değerli ve sevgili olduğundan “Sana gerçeği söyleyeceğim! Beni bağışla, sana gerçeği söyleyeceğim!” diye babasına haykırmış ve soluk almaksızın, ona annesine ve kız kardeşlerine, tekeyle başından geçenleri ve tekenin kim olduğunu ve nasıl bazen teke, bazen insan olabildiğini anlatmış. Ve cirit oyunlarının galibi olan atının kendi kocası olduğunu açıklamış.

Sultan da, sultanın eşi de, sultanın kızları olan genç kızın kardeşleri de, buna çok şaşırmışlar ve kızın bahtına hayran olmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş.

Tekeye gelince, kaybolmuş. Artık ortada ne teke, ne tekenin kokusu duyulmuş ve ne yakışıklı genç ne de yakışıklı gencin gölgesi görülmüş. Genç sultan, birçok gece ve gündüz boşu boşuna bekledikten sonra, artık onun bir daha görünmeyeceğini anlamış ve mahzun, kederli ve umutsuz hıçkırıklarla inlemiş.

Epeyce bir zaman sürekli gözyaşları döküp eriyip biterek, tüm tesellileri reddederek böylece yaşamış. Felaketini unutturmaya çalışan herkese “Boşuna uğraşmayın! Ben yaratıkların içinde en bahtsızım ve de kuşkusuz öleceğim!” diye yanıt veriyormuş. Ama ölmeden önce Tanrı’nın uzayıp giden toprakları üzerinde kendisi kadar bahtın terk ettiği ve kendisi kadar umutsuz bir kadın bulunup bulunmadığını öğrenmek istemiş. İlk yolculuğa çıkmaya ve geçtiği her kentte bulunan kadınları sorguya çekmeye karar vermiş. Sonra bu ilk düşüncüyü terk ederek büyük harcamalarla Hint ülkesinde bir eşi daha olmayan bir hamam yaptırmaya karar vermiş. Ve tellallarla, tüm yurda, buraya gelip ykanmak isteyen kadınlardan ücret alınmayacağını duyurmuş, ama hamamdan yararlanan herkesin şahın kızına, hayatlarında uğradıkları en büyük felaketi veya en büyük kederi anlatmalarını şart koşmuş. Anlatılacak bir şeyi olmayanların da hamama girmelerine izin verilmemiş.

Böylece küçük sultanın yaptırdığı hamama ülkenin tüm dertlileri, bahtın bütünüyle kendilerini terk ettikleri, her çeşitten felaket geçirenler, her türden sefaletе düşenler, dullar, boşanmışlar, tüm gönülden yaralılar ve şu veya bu tarzda zamanın kötülüklerinden ve yaşamın ihanetinden zarar görmüş olanlar

üşüşmüşler. Bunların her biri, yıkanmadan önce, şahın kızına, yaşamlarında kendilerine en hüzün veren şeyin ne olduğunu anlatmış. İçlerinde kocalarından yedikleri dayakları anlatanlar varmış, dulluklarının öyküsünü anlatarak gözyaşı dökenler varmış. Kimileri de kocalarının çirkin ve yaşlı bir rakibeyi kendisine üstün tutmasının acısını anlatıyorlar ya da biricik oğlunun ya da çok sevdiği eşinin ölümünü anlatmak üzere dokunaklı sözler buluyorlarmış. İnsanın içini karartan ve acıklı bu öykülerle bir yıl böylece geçmiş. Ama küçük sultan, gördüğü binlerce kadın içinde, felaketi, yoğunluk ve derinlik bakımından kendisinin-kine eşit olan tek bir kadın bulamamış. Ve gittikçe daha fazla keder ve umutsuzluğa gömülmüş.

İşte tam o sırada, ölümün soluğunu ensesinde hissederek titreyen ve yürümek için bir bastona dayanan zavallı yaşlı bir kadın hamama gelmiş. Şahın kızına yaklaşıp elini öpmüş ve ona “Benim çektiğim dertler, ya Sitti, geçirdiğim yılların adedinden de fazladır ve sana onları anlatmayı bitiremeden dilim kurur. Bundan dolayı ben sana sadece başıma gelen ve zaten hepsinden büyük olan son felaketi anlatmakla yetineceğim. Çünkü ne anlamını ne de nedenini kavradığım tek felaket budur. Bu felaket başıma daha dün yoldayken geldi. Huzurunda böyle titreyip duruyorsam, ya Sitti, felaketi görmüş olmam-dandır! Olay şöyledir: Bil ki ya Sitti, tüm varlığım, şu sırtımda gördüğün mavi pamuklu gömleğimdir. Ve cömert yüreğinle hizmete açtığın hamamında yıkanıp sırtıma geçirmek üzere ilkin onu yıkamam gerektiğinden, nehrin kenarına giderek, kimse görmeden soyunup gömlek yıkayacak تنها bir yer bulmaya karar verdim” demiş ve şöyle devam etmiş:

“Bu işi, uygunsuz bir durumda karşılaşmadan tamamlamış, gömleğimi yıkamış, güneşte kurusun diye çalılıkların üzerine henüz sermiştım ki, başında bir sürücüsü olmayan bir katırın benden yana doğru su dolu iki tulumla yaklaştığını gördüm. Biraz sonra katırcının da ortaya çıkabileceğini düşünerek henüz yarı kurumuş olan gömleğimi sırtıma geçirdim ve katırın geçip gitmesini bekledim. Ama ne katırcı ne de katırcının gölgesi vardı. Bu sahipsiz katırın başını sallayarak, yolundan ve gideceği yerden emin olarak nehir boyunca yürümesine şaşırıp kaldım.

Ve merak ederek, iki ayağım üzerine dineldim ve onu uzaktan izledim. Katır biraz sonra suyun kenarından uzak olmayan bir kaya yığınının önüne geldi ve toynaklarını yere çarparak durdu. Ve sağ ayağının toynağıyla bu şekilde yere üç kez vurdu. Üçüncü vuruşunda kaya açıldı ve katır tatlı bir inişten aşağı doğru yol alıp mağaraya girdi. Ben de, çok şaşırmama karşın, bu katırın izlemek için içimden gelen arzuya engel olamadım ve onun ardından yeraltındaki mağaraya girdim.

“Böylece, hiç kuşkusuz, yeraltındaki bir sarayın mutfağı olduğu anlaşılan bir yere ulaştım ve ocakların üzerine düzenli bir sırayla dizilmiş güzel kırmızı tencereler gördüm, bu tencerelerden yüreğimin yelpazelerini açan ve burnumun zarlarını canlandıran nefis bir koku yayılıyordu. Büyük bir açlık içimi kazımaya başladı ve canım bu harika mutfağın yemeklerini tatmak istedi. Ama ortalıkta ne aşçı, ne aşçı yamağı, ne de Allah rızası için bir şey isteyebileceğim kimse bulunduğundan, en hoş kokuyu yayan tencereye yaklaştım ve kapağını kaydırdım. Kokulu büyük bir duman beni sardı ve tencerenin dibinden ansızın bir ses bana ‘Hey oradaki, hey oradaki! Bu yemek bizim hanımımız içindir! Dokunma ona, yoksa ölürsün!’ diye haykırdı. Ben de, korkuya kapılarak kapağı yeniden tencerenin üstüne kapattım ve mutfaktan kaçtım. Oradan, biraz daha küçük olan ikinci bir salona ulaştım; burada tepsiler üzerinde çeşitli hamur işleri, güzel kokan poğaçalar ve yenilmesi hoş, en iyisinden birçok şey sıralanmıştı, ben de canımın isterlerine karşı duramayarak elimi tepsilerden birine doğru uzattım ve henüz nemli ve yumuşak olan bir poğaçayı aldım. Tam o sırada elimin üzerine vuruldu ve bana poğaçayı bıraktırıldı. Ve tepsinin ortasından yükselen bir ses ‘Hey sen, baksana! Bunlar bizim hanımımız içindir! Dokunma, yoksa ölürsün!’ diye bağırdı. Korkularım da son kertesine ulaştı ve bacaklarım titreyerek ve altımda kıvrılarak önüme doğru koştu. Ve birdenbire kendimi, dehlizler içinde ve dehlizlerden geçerek güzelliği ve zenginliği şahların sarayındakilerle bile karşılaştırılamayacak kubbeli büyük bir salonda buldum. Bu salonun ortasında büyük bir havuz vardı. Bu havuzun yöresinde, içlerinden biri, daha yüksekçe ve öbürlerinden görkemli kırk taht vardı.

“Serinlik ve uyumdan başka bir şeyin bulunmadığı bu salon-

da kimsecikler yoktu. Ve orada bütün bu güzelliğe hayran olarak bir süre kalmıştım ki, o sırada, sessizliğin ortasında kulaklarıma taşlar üzerinde sürüler halinde yürüyen keçilerin toynak seslerine benzer bir gürültü geldi. İşin ne olduğunu anlayamadan, duvara yaslanmış olan bir divanın altına, görülmeksizin görebilecek şekilde sokuldum. Ve toynak sesleri toprağı sarsarak salona yaklaştı ve hemen içeriye uzun sakallı kırk tekenin girdiğini gördüm. Sonuncusu da, sondan bir öncekinin sırtına binmişti. Ve bunların hepsi düzgün bir şekilde gidip her biri havuzun yöresindeki tahtların biri önünde durdu. Arkadaşının sırtında yol alan, taşıyıcısının sırtından inerek görkemli tahta kuruldu. Sonra tüm öteki tekeler, başları toprağa dönük, onun önünde eğildiler ve bir süre öylece kımıldamadan durdular. Sonra başlarındaki ile birlikte hepsi birden ayağa kalkıp üç kez silkindi, aynı anda teke postları üzerlerinden yere düştü. O zaman, başlarındakinin en güzelleri olan, ay gibi parlak kırk delikanlının ortaya çıktığını gördüm. Efendileri başta, havuza indiler ve suda yıkandılar. Ve Yaradan'larına şükrederek yasemin gibi bedenleriyle oradan çıktılar. Tüm güzellikleriyle çırcıplak tahtlarına oturdular.

“Büyük tahta oturan delikanlıyı gözden geçirdim ve onu görmekle yüreğimin hayran kaldığını hissettim ve birdenbire gözlerinden iri damlaların aktığını gördüm. Öteki gençlerin gözlerinden de aynı şekilde yaşlar dökülüyordu, ama onunki kadar değil! Hepsi birden ‘Ey hanımımız! Ey hanımımız!’ diye hıçkırmaya başladılar. Ve başlarında bulunan genç, iç çekerek ‘Ey zarafet ve güzellik sultanı!’ diyerek hıçkırdı. Sonra yerden çıkan, tavandan inen ve duvarlardan, kapılardan ve eşyalardan sızan ve pişmanlık ve kederle vurgulanan seslerin ‘Ey hanımımız! Ey zarafet ve güzellik sultanı!’ diyerek bu sözleri tekrarladıklarını işittim.

“Böylece bir saat kadar ağlayıp iç çekerek inledikten sonra, delikanlı ayağa kalktı ve ‘Ne zaman geleceksin? Ben artık çıkamıyorum! Ey sultanım, ben çıkamadığıma göre, ne zaman geleceksin?’ dedi. Sonra tahtından indi ve teke postuna büründü. Aynı şekilde diğerleri de tahtlarından inip teke postlarına büründüler. Ve geldikleri gibi gittiler. Ben de, onların toynaklarının sesini toprakta duymaz olunca gizlendiğim yerden kalktım

ve geldiğim gibi oradan dışarı çıktım. Ancak yeraltı mağarasından dışarı çıkınca rahat soluk alabildim.

“Ve ey sultanım, işte benim öyküm ve yaşamımdaki en büyük felaket de budur. Çünkü sadece açlığımı tencerelerden, tepsilerden doyum sağlayamamakla kalmadım, bu yeraltı mağarasında gördüğüm harika şeylerden de bir şey anlamadım. Ve işte kesinlikle yaşamımın en büyük felaketi budur!”

Yaşlı kadın böylece öyküsünü anlatınca, onu yüreği çarparak dinleyen şahın kızı, arkadaşının sırtına binen tekenin kendi sevgilisi olduğundan hiçbir kuşku duymamış ve neredeyse heyecandan ölecekmiş. Ve sonunda konuşabildiğine, yaşlı kadına “Anacığım, acıması bol Tanrı, seni buraya, benim aracılığımla yaşlılığında mutlulandırmak için göndermiş. Çünkü bundan böyle benim anam gibi olacaksın ve benim elimin altında olan her şey senin olacaktır. Ama lütfen, Tanrı’nın başına yağdırdığı hayırlar için biraz minnet duymaktaysan, şu anda ve şu saatte ayağa kalk ve katırın tulumlarla içine girdiği yeri bana göster. Senden benimle birlikte içeri gelmeni değil, ama o yeri bana göstermeni istiyorum” demiş. Yaşlı kadın da işitip itaat ettiğini söylemiş. Ay hamamın damında yükseldiği zaman, ikisi birlikte yola çıkıp ırmak kenarına gitmişler. Katırın içi su dolu iki tulum yüklenmiş olduğu halde kendilerinden yana gelmekte olduğunu görmüşler. Onu uzaktan izlemişler ve kaya yığınının olduğu yerde toynaklarıyla yeri dövdüğünü, sonra da önünde açılan yarıktan yeraltına indiğini görmüşler. Şahın kızı yaşlı kadına “Sen, beni burada bekle!” demiş. Ama yaşlı kadın onu yeraltına yalnız inmeye bırakmamış, heyecanlanmasına karşın onu izlemiş.

Yeraltı mağarasına girmişler ve mutfığa ulaşmışlar. Ocakların üzerine düzenli şekilde dizilmiş bütün kırmızı tencereler uyumla ses veriyor ve yüreğin yelpazelerini açtıran ve burun deliklerini canlandıran ve kaygılı ruhların kederini dağıtan güzel kokular saçıyorlarmış. Onlar geçerlerken tencerelerin kapakları kendiliğinden açılmış ve onlardan yükselen sesler “Hoş geldin, sultanımız, hoş geldin!” diyorlarmış. İkinci salonda da, içlerinde hamurışı tatlılar ve böreklerle, seyredenin bakışını doyuran birçok güzel ve nefis yiyeceğin bulunduğu tepsiler diziliymiş ve bütün bu tepsiler ve içinde taze ekmeğin yer aldığı tekneler,

onlar geçerken neşeli seslerle “Hoş geldin! Hoş geldin!” diyorlarmış. Yörelerindeki hava bile mutlulukla titrer ve sevinç haykırılarıyla çınlar gibiymiş.

Yaşlı kadın da, bütün bunları görüp işiterek, şahın kızına, kubbeli salona giden dehlizin giriş yerini göstererek “Hanımım, işte buradan girmek gerek! Ben seni burada bekleyeyim! Çünkü hizmetçilerin yeri mutfaktır, taht salonları değil!” demiş. Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı “Hoş geldin!” haykırıışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı “Hoş geldin!” haykırıışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş. Yaşlı kadının yaptığı gibi divanın altına saklanmaktan uzak, gidip havuzun kıyısındaki onur mevkiinde yükselen büyük tahtın üzerine oturmuş. Tüm önlem olarak da küçük peçesini yüzüne indirmiş.

Ve, bir hanım sultan gibi, tahtın üstüne henüz yerleşmiş olduğu sırada, çok hafif bir gürültü işitilmiş; bu gürültü hiç de yeri bölen toynakların sesi değil, sahibinin geldiğini bildiren yumuşak bir ayak sesiymiş. Ve delikanlı, bir elmas gibi parlak, içeri girmiş. Ve olacaklar olmuş.

Ve iki sevgilinin yüreğinde kederlerin yerini neşe almış. Ve kubbeden, duvarlardan ve salonun her köşesinden şarkıların ahengi işitilir ve sultanın kızının onuruna hizmetkârların övgü dolu sesleri yükselirken bir sevgili sevdiceğiyle birleşir gibi birleşmişler.

Âşıklar burada hazlar ve hoş zevkler içinde bir süre eyleştikten sonra, sultanın sarayına geri dönmüşler ve oraya ulaşmaları yalnız yakınları tarafından değil, küçük büyük bütün halk tarafından da sevinçle ve şarkılar söylenerek karşılanmış

ve tüm kent, içinde oturanlar tarafından bayraklarla süslenmiş. Ve o zamandan sonra, memnun ve refah içinde yaşamışlar. Ama Tanrı en yücedir!

Ve Şehrazad, o gece, kendini yorgun hissetmeyerek şu öyküyü de anlatmış:

Şahın Oğlu ile Koca Kaplumbağa

Anlatılanlar arasında anlatırlar ki, geçmiş zamanlarda ve yüz-yıllar öncesinde, Nasip Dağıtıcı'nın üç evlat bağışladığı kudretli bir şah varmış. Baş eğmez ve yiğit savaşçılar olan bu üç oğuldan büyüğü Şatır Ali, ortancası Şatır Hüseyin ve en küçükleri de Şatır Muhammed adlarını taşırlarmış. Bu küçük oğul, üç kardeşin en yakışıklısı, en yiğidi ve en eliaçık olanıymış. Babaları onları eşit bir sevgiyle severmiş, öyle ki, ölümünden sonra, her birine servetinin ve ülkesinin eşit birer parçasını bırakmaya karar vermiş bulunuyormuş. Çünkü dürüst ve adılmış. Çünkü hiçbirini, öbürlerinin aleyhine kayırmak ya da öbürlerinden çok mülkünden yararlanırmak istemiyormuş.

Evlenme çağına geldiklerinde, babaları şah şaşırmış ve tereddüt etmiş. Görüşünü almak üzere bilge, doğruluktan ayrılmayan ve ihtiyatlı bir adam olan vezirini çağırmış ve ona "Vezirim, evlenecek yaşa gelmiş olan üç oğlumu evlendirmeyi çok istiyorum. Seni, bu konudaki görüşünü almak üzere çağırdım" demiş. Vezir de bir saat kadar bir süre düşünmüş, sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, bu ince bir iştir!" demiş. Sonra da "Talih de, talihsizlik de gaiptedir ve bahtın hükümlerinin ne olduğunu hiç kimse bilmez. Bundan dolayıdır ki, fikrim, efendimiz şahın üç oğlunu kendi eşlerini seçmek üzere özgür bırakmasıdır. Ve bunun için üç şehzadenin yapacağı şey, sarayın tıraşına okları ve yaylarıyla çıkmalarıdır. Orada gözleri bağlanır ve kendi yörelerinde birçok kez döndürülürler. Bunu izleyerek her biri durduruldukları yöne doğru oklarını fırlatırlar. Okların düştüğü evler ziyaret edilir. Sultan efendimiz her bir evin sahibini çağırır ve ondan evinin üzerine düşen okun sahibiyle evlendirmek

üzere kızını ister. Böylece her biri bahtının altına yazdığı genç kıza kavuşur” diye eklemiştir.

Sultan, vezirinin sözlerini işitince, ona “Vezirim, senin verdiğin öğüt, harika bir öğüt, görüşün kabul edilmiştir” demiştir. Ve hemen, avdan dönmüş olan oğullarını yanına çağırıp vezirle kendi arasında haklarında aldıkları kararları onlara anlatmış ve onlarla birlikte veziri ve sarayın tüm ileri gelenleri olduğu halde taraçaya çıkmıştır. Yayları ve sadaklarıyla donanarak taraçaya çıkmış olan üç şehzadenin her biri birer ok seçerek yaylarını germişler. Gözleri de bağlanmış.

İlki, şahın büyük oğlu, kendi yöresinde epeyce döndürüldükten sonra, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmıştır. Ok, iyice gerilmiş yaydan kurtularak büyük bir soylunun evinin üstüne düşmüştür.

Sırası gelen şahın ikinci oğlunun çektiği ok da, ülke ordularının komutanının evinin üzerine düşmüştür.

Şahın üçüncü oğlu olan Şehzade Şatır Muhammed, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmış ve ok, sahibi bilinmeyen bir evin üzerine düşmüştür.

Söz konusu üç eve ziyarete gidilmiş. Soylu kişi ile ordu komutanının kızları aylar kadar güzel iki genç kızmıştır. Ana babaları, kızlarının şahın oğullarıyla evlendirileceğinden dolayı alabileceğine hoşnut olmuşlar. Ama Şatır Muhammed’in okunun üzerine düştüğü üçüncü eve ziyaret için gidildiğinde, burasının yalnız başına yaşayan iri bir kaplumbağanın evi olduğu görülmüştür.

Şatır Muhammed’in sultan babası, vezirler ve emirler ve de mabeyinciler, bu evde tek başına yaşayan koca kaplumbağayı görüp çok şaşırılmışlar. Ama bir an bile onu eş olarak Şehzade Şatır Muhammed’e almayı düşünmeyen sultan, deneyin tekrarlanması karar vermiştir. Bunun üzerine, genç şehzade, omzunda yay ve sadığını taşıyarak yeniden taraçaya çıkmış ve orada bulunanların gözü önünde şansına güvenerek ikinci bir ok fırlatmıştır. Ok da, bahtın eliyle sevkolanarak yeniden gidip tam da tek başına yaşayan koca kaplumbağanın evinin üzerine düşmüştür.

Bunu görünce son kertede canı sıkılmış olan şah, şehzadeye “Vallahi, oğlum, bugün elinin hiç de uğru yok! Peygambere sığın!” demiştir. Genç şehzade de “Selam ve kutsamalar Onun, Yol-

daşlarının ve Sadık Kullarının üzerine olsun!” diye yanıt vermiş. Sultan da yeniden söz alarak “Tanrı’nın adını anarak üçüncü bir deneme için okunu fırlat!” demiş. Genç şehzade de “Merhameti sınırsız olan Gönül Yüce Tanrı adına!” demiş ve okunu fırlatmış. Ok üçüncü kez, bahtın yöneltmesiyle gidip yeniden içinde tek başına koca kaplumbağanın yaşadığı evin üzerine düşmüş.

Sultan artık hiç kuşku duymaksızın deneyin olanca belirginliğiyle ve kesinlikle koca kaplumbağadan yana olduğunu görerek küçük oğlu Şehzade Şatır Muhammed’in bekâr kalmasına karar vermiş. Ve ona “Oğlum, bu kaplumbağa ne bizim soyumuzdan, ne bizim türümüzden ne de bizim dinimizden olduğu için, onunla kesinlikle evlenmeyip Tanrı bize lütuflarını sağlayasıya kadar bekâr kalman daha iyi olur!” demiş. Ama Şatır Muhammed “Dua ve barış üzerine olası Peygamber’in erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim bekârlık zamanım geçmiştir ve koca kaplumbağa talih tarafından alnıma yazıldığına göre, ben onunla evlenmeye razıyım!” diyerek haykırmış. Sultan da şaşırmanın sınırında “Kuşkusuz oğlum, kaplumbağa baht tarafından senin alnına yazılmış, ama ne zamandan beri âdemoğulları kaplumbağalarla evleniyorlar? Bu, akıl almayacak bir şey!” diye yanıt vermiş. Ama şehzade ona “Ben eş olarak bu kaplumbağayı istiyorum, bir başkasını değil!” demiş. Oğlunu seven sultan da, ne ona karşı gelmek ne de ona acı çektirmek istemiş ve bu garip evliliğe razı olmuş.

Sultanın iki büyük oğlu Şatır Ali ve Şatır Hüseyin’in düğünleri onuruna oyunlar oynanarak, şarkılar söylenerek ve çalgılar çalınarak büyük şenlikler ve eğlenceler yapılmış. Her bir düğün için kırk gün kırk gece süren şenlikler bitince, iki şehzade gerdeğe girmek üzere karlarının yanına girmişler ve evliliklerinin gereğini tüm mutluluk ve yiğitlikle yerine getirmişler.

Ama düğün sırası genç Şehzade Şatır Muhammed ile tek başına yaşayan koca kaplumbağaya gelince, iki büyük kardeşle bunların eşleri, ana babaları, tüm emir ve soylular merasimde bulunmayı reddetmişler; ve düğünü hüznü yapmak için ellerinden geleni esirgememişler. Böylece genç şehzade de ruhunda eziklik duymuş ve bakışlar, gülüşler ve çevrilen omuzlarla her türlü hakarete maruz kalmış. Ama gerdek gecesi, şehzade, karısının yanına girince, ne olduğunu kimse öğrenememiş. Çünkü

her şey, ancak Tanrı'nın gözlerinin nüfuz edebileceği bir örtü altında geçmiş. Ve ertesi günlerde de aynı şeyler olmuş. Herkes böylesine bir birleşmenin olabilmesine şaşıp kalmış! Hiç kimse, bir âdemoğlunun, bir su küpü kadar büyük bir kaplumbağa ile nasıl birarada yaşadığına akıl sır erdirememiş. İşte Şehzade Şatır Muhammed'in eşi kaplumbağa ile evlilikleri de böyle olmuş!

Ama sultana gelince, yıllar, saltanatının uğraşları ve genç küçük oğlunun evliliğinin neden olduğu keder hesaba katılmaksızın her türden kaygılar, sırtını kamburlaştırmış ve kemiklerini inceltmiş. Zayıflamış, sararıp solmuş, iştahını yitirmiş. Gücsüz düştükçe görüşü de zayıflamış ve neredeyse kör olmuş.

Kendisinin onları sevdiği gibi babalarını seven üç oğlu, onun içinde bulunduğu durumu görünce, sağlığıyla uğraşmayı haremdeki cahil ve boş inançlı kadınlara bırakmamaya karar vermişler ve babalarına sağlığını kazandırmanın en iyi yolları üzerinde anlaşımlar. Ve onu görmeye gelerek, ellerini öptükten sonra, kendisine “Baba, işte benzin sarardı, iştahın kesildi, görüşün de zayıfladı! Her şey böyle giderse, biz, sana destek verip çare aramadığımızdan dolayı seni yitirerek kederimizden giysilerimizi yırtmaktan başka yapacak şey bulamayacağız. Dolayısıyla bizim görüşlerimizi dinlemen gerek! Çünkü biz senin oğullarınız ve sen bizim babamızsın! Biz bundan sonra haremdeki kadınların değil, eşlerimizin sana yiyecek hazırlamasını uygun görmekteyiz. Çünkü bizim eşlerimiz mutfakta daha uzmandırlar ve senin için, sana iştah verecek yemekler hazırlarlar; iştah gücü, güç sağlığı, sağlık da görüş üstünlüğünü ve hasta gözlerinin iyileşmesini temin eder!” demişler. Sultan da oğullarının gösterdiği bu ilgiden dolayı çok duygulanmış ve onlara “Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu, eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

“Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu, eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur!” demiş. Ama onlar “Bir

tedirginlik mi? Onlar senin kölelerin değil mi? Onların, senin iyileşmen için yemek hazırlamaktan daha önemli yapacakları hangi iş olur? Karlarımızın her biri her gün ayrı birer yemek hazırlar. Böylece canın, kokusu ve tadı bakımından hangisini çekerse sana hoş gelecek olan yemeği bunların arasından seçerek yersin diye düşündük. Böylece sağlığın geri gelir ve gözlerin iyileşir!” demişler. Sultan da onları kucaklamış ve kendilerine “Bana neyin uygun olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz!” demiş.

Kendilerini sevincin sınırına ulaştıran bu düzenlemeyi izleyerek üç şehzade, karılarını bulmaya gitmiş ve onlara, her birinin, görünüşü ve kokusu hayranlık verici olan bir tepsi dolusu yemek hazırlamalarını söylemişler. Ve onlara “Babamın, benim evimde pişirilecek yemekleri diğer kardeşlerimin evinde pişirilecek yemeklere yeğlemesi gerek!” diyerek her biri kendi karısını yanı sıra kıskırtmış. Bu arada, iki büyük kardeş, küçük kardeşlerine, onunla alay ederek, karısı koca kaplumbağanın babalarının iştahını uyandırmak ve damağını tatlandırmak için ne göndereceğini sormuşlar. Ama o, kardeşlerinin sorup öğrenmek istediklerine tebessümle yanıt vermiş.

Şatır Muhammed’in tek başına yaşayan koca kaplumbağa olan karısına gelince, neler becerebileceğini göstermek için zaten böyle bir fırsat gözetiyormuş. O saat ve o anda işe koyulmuş. İlkın güvendiği bir hizmetçisini şahın büyük oğlunun karısının yanına yollamış ve ona, hanımının pişireceği dolma ve diğer yiyecekler için başka çeşnilik kullanmadığından dolayı evlerindeki sıçan ve fare pisliklerine acele ihtiyaç duyduğunu söyleyip bunları toplaması için ricada bulanma görevini vermiş. Şatır Ali’nin karısı bunu işitince, kendi kendine “Yo, vallahi! Ben bu sefil kaplumbağanın istediği sıçan ve fare pisliklerini ona vereceğime kendime saklarım. Çünkü çeşnilik olarak bunları, ben ondan daha iyi kullanmayı bilirim” demiş. Ve hizmetçiye de “Hanımının dileğini geri çevirdiğimden dolayı üzgünüm. Ama vallahi! Benim ayırdığım sıçan pisliği ancak kişisel kullanımına yetecek!” diye yanıt vermiş. Ve hizmetçi de bu yanıtı hanımı kaplumbağaya taşımak üzere geri dönmüş.

Bunu duyan kaplumbağa gülmeye başlamış ve de gülmekten katılmış. Ve aynı güvenli hizmetçisini, sultana hazırlayacağı

yemeklerin üzerine serpmek üzere acele ihtiyaç duyduğu, elinde bulunan tavuk ve güvercin pisliklerini kendisinden istemek üzere şahın ikinci oğlunun karısına göndermiş. Ama hizmetçi eli boş ve istemin Şatır Hüseyin'in karısı tarafından kaba sözlerle reddedildiğini söylemek üzere geri dönmüş. Kaplumbağa da, hizmetçisinin elinde hiçbir şey bulunmadığını görerek ve şahın ikinci oğlunun karısının söylediği sözleri onun ağzından dinleyerek, keyfinden ve memnunluğundan titremiş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Bunu izleyerek yemekleri hazırlamış, tepsinin üzerini de sorgun dalından yapılma bir örtüyle örtmüş, hepsinin de üstünü gülsuyuyla kokulandırılmış ince bir peçeteyle kapatmış. Ve güvenilir hizmetçisini şaha göndermiş, o sırada kendi bakımlarından öteki şehzadelerin eşleri de kendi yaptıkları yemekleri köleleriyle saraya taşıtmışlar. Böylece yemek saati gelince, sultan üç tepsinin önüne oturmuş, ama daha birinci gelinin hazırladığı yemeğin kapağını açar açmaz, pis ve mide bulandıran ve de bir fili bile boğmaya yeterli bir fare pisliği kokusu ortalığa yayılmış. Sultan daha kokusunu duymakla bundan öylesine etkilenmiş ki, başı dönmüş ve boylu boyunca düşerek bayılmış ve çocukları çabucak yöresinde toplanmış ve yüzüne gülsuları serperek yelpazeyle yelleyerek onu kendine getirmeyi başarmışlar. O zaman şah, rahatsızlanmasının nedenini hatırlayıp öfkesini gelinine yöneltmekten ve ona lanetler yağdırmaktan kendini alamamış.

Biraz zaman geçtikten sonra onu yatıştırmış, diller dökerek onu ikinci tepsiden bir şeyler yemeye ikna edebilmişler. Ama tepsinin üstü açılır açılmaz, sanki kentin bütün kümes hayvanlarının pisliği getirilip orada yakılmış gibi ekşi ve pis bir koku salonu doldurmuş. Ve bu koku bahtsız sultanın boğazına, burnuna ve hasta gözlerine dolmuş ve bu kez tam anlamıyla kör olup öldüğünü sanmış. Ama çabucak pencereler açılmış ve kötülüğün nedeni olan tepsi ortadan kaldırılmış; havayı temizlemek ve kötü kokuları ortadan kaldırmak için günlükler ve aselbent yakılmış.

Keyfi kaçmış olan sultan biraz iyi hava soluyup konuşabilecek hale gelince "Ben sizin karılınıza ne kötülük ettim de çocuklarım, benim gibi bir ihtiyara böyle kötü davranıyorlar

ve ölmeden mezarımı kazıyorlar? Allah indinde cezasız kalmayacak bir cürümdür bunların yaptığı!” diye haykırmış. Yemekleri hazırlayan kadınların kocaları olan iki şehzade de mahçup olarak bunun, onların anlayışını aşan bir olay olduğu yanıtını vermişler. İşler böyleyken, genç şehzade Şatır Muhammed gelip babasının elini öpmüş ve ondan daha önceki düşkünlüklerini unutup kendisine sunacağı zevkten başka bir şey düşünmemesini rica etmiş. Sultan da, bunu işitince öfke ve nefretin sınırına ulaşarak “Sen ne diyorsun, ey Şatır Muhammed? Yaşlı babanla alay mı ediyorsun yoksa? Yani ben şimdi, kadınların elinden çıkmış bunca korkunç ve berbat şeyleri gördükten sonra, senin kaplumbağa karının hazırladıklarını mı yiyeceğim. Ben çok iyi anlıyorum ki, siz üçünüz, benim karaciğerimi patlatmaya ve bana bir yudumda ölümü tattırmaya yemin etmiştiniz!” diye haykırmış. Ama, genç şehzade, babasının ayaklarına atılarak ve yaşamı ve imanın kutsal gerçekleri üzerine yemin ederek, üçüncü tepsideki yemeğin ona sıkıntılarını unutturacağını ve Şatır Muhammed olarak, babasının hoşuna gitmezse, tüm yemekleri kendisinin yutmaya razı olduğunu söylemiş. Yalvarıp rica ederek öylesine ısrar etmiş ve yemeği o kadar övmüş ve alçakgönüllülükle yenmesini dilemiş ki, artık şah düşünmeyi bırakıp “Koruyucu Tanrı’ya sığınırım!” deyimini telaffuz ederek üçüncü tepsinin kapağını açması için kölelerinden birine işaret etmiş.

Ama, kapak kaldırılır kaldırılmaz, kaplumbağanın tepsisinden, en hoş mutfak kokularından oluşmuş bir duman yükselmiş ve Şahın içine öylesine hoş ve nefis bir şekilde sinmiş ki, o anda, sultanın yüreğinin yelpazeleri açılmış, ciğerlerinin yelpazeleri genişlemiş ve burun deliklerinin yelpazeleri titremiş ve çoktandır yitirdiği iştahı yerine gelmiş ve gözleri açılıp görüşü saydamlaşmış. Yanaklarının rengi pembeleşmiş ve yüzüne dinlenmiş bir hal gelmiş. Sonra da miskle kokulandırılmış ve içine kar doğranmış şerbet içmiş ve duyduğu zekle doymuş midesinin dibinden gelen geçirtilerle birkaç kez geçirmiş. Ve rahatlığın ve huzurun doruğuna ulaşmış. Ve “El-hamdül’illâh!” diyerek Nasip Dağıtıcı’ya iyiliklerinden dolayı şükretmiş.

Küçük oğluna, karısı koca kaplumbağanın yaptığı yemeklerden dolayı duyduğu memnunluğu nasıl anlatacağını bilememiş.

Şatır Muhammed de onun tebriklerini kardeşlerini kışkandırmamak ve darıltmamak için alçakgönüllülükle kabul etmiş. Babasına “Babacığım, bu, sadece karımın becerilerinin bir kısmıdır. Ama, eğer Allah isterse, kendisi sana, övgülerine daha çok layık olacak başka şeyler de sunacaktır!” demiş. Ve ondan, memnun bulunduğuna göre, kaplumbağanın tek başına, her gün, kendisine yemek hazırlaması için izin vermesini rica etmiş. Sultan da “Tüm sevecen baba yüreğimle, yavrum!” diye yanıt vermiş. Ve bu sıkı besi sayesinde tamamıyla iyileşmiş. Gözleri de aynı şekilde iyileşmiş.

İyileşmesini ve gözlerinin yeniden görmesini kutlamak için, sultan, sarayda, üç oğlunu da karıyla birlikte çağırdığı şahane bir şölen vermiş. Ve şehzadelerin eşleri, kocalarına onur verecek ve babalarının önünde yüzlerini ağartacak şekilde sultanın önüne çıkmak üzere en iyi şekilde hazırlanıp donanmışlar.

Koca kaplumbağa da, aynı şekilde, halkın içinde kocasının yüzünü ağartmak üzere tavrındaki güzellik ve giysilerindeki zarafeti belirtecek tarzda kendini hazırlamış. İstedığı gibi süslenince, sır tutan hizmetçisini büyük eltisine göndererek, kaplumbağa olarak, saraya giderken binek hayvanı olarak kullanmak üzere iri kıyım kazını göndermesini rica etmiş. Ama elti sultan, ona hizmetçinin ağzıyla, böyle güzel bir kazı olsa kendisinin binek hayvanı olarak kullanacağı yanıtını yollamış. Kaplumbağa da bu yanıtı gülmekten sırtüstü yere devrilmiş, sonra, bu kez hizmetçisini, iri tekeyi bir günlüğüne kendisine ödünç vermesi ricasıyla ikinci eltisine göndermiş. Ama hizmetçi, ağzında acı sözler ve nahoş yorumlarla donanmış olumsuz bir yanıt getirerek hanımının yanına dönmüş. Kaplumbağa da duyduğu neşeyle sarsılıp titreyerek ferahlık ve keyiflenmenin sınırına ulaşmış.

Şölen vakti gelince, hanım sultanın nedimleri, hanımlarının buyruğu üzerine, şahın oğullarının üç eşini karşılamak için harem dışı kapısında sıralanmış dururlarken, ansızın kendilerine doğru süratle yaklaşan bir toz bulutunun yükseldiğini görmüşler. Bu bulutun ortasında hemencecik önde koşan kocaman bir kazın belirdiğini ve toprak düzeyinde, ayaklarını çılgınca fırlatan, boynu ilerde, kanat çırpın kazın sırtında korkudan yüzü alt üst olmuş şekilde tüneyen ilk şehzadenin karısının bulundu-

ğunu anlamışlar. Ve onun da hemen arkasında meleyen ve yeri döven bir koçun üzerine at biner gibi binmiş ve baştan aşağı toza bulanmış ikinci şehzadenin karısı görünmüş.

Bunu gören sultanla eşi, son kertede alınmışlar ve utanç ve öfkeden suratları kararmış. Ve sultan, onlara “Zehirleyip boğarak benim ölümümü istemiş olmanız yetmiyormuş gibi, şimdi de beni halkın önünde gülünç duruma düşürmek ve halk arasında saygınlığımı giderip onurumu kırmak istiyorsunuz!” diye azarlayıp sitemler etmiş ve hanım sultan da, onları, aynı şekilde, öfkeli sözlerle ve gözlerini döndürerek karşılamış. Ve eğer üçüncü şehzadenin karısının mevkibiyle gelişi haber verilmemiş olsaymış kim bilir ne olurmuş. Sultanın ve karısının yüreği korku doluymuş, çünkü kendi kendilerine “Bizim gibi insan türünden olan iki gelinimizin gelişi böyle olunca, kaplumbağa türünden olan üçüncününki kim bilir nasıl olur?” diyorlarmış. Ve de “Büyük ve Kudretli olan Tanrı’dan başka güvenilecek ve sığınılacak varlık yoktur!” diyerek Allah’ın adını anıyorlar ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış.

Tam o sırada, meydan üzerinde, ilk haberci kafilesi görülerek Şehzade Şatır Muhammed’in eşinin gelişini bildirmiş. Hemen işlemeli giysiler ve yenleri sarkan görkemli ceketler giymiş dört yakışıklı seyisin ilerlediği görülmüş, ellerinde uzun değnekler olan bu seyisler “Şahların kızına yol verin!” diye haykınıyorlarmış. Sonra güzel renkli kumaşlarla kaplı ve dört zencinin sırtında taşıdığı bir tahtirevan gelip giriş yerinin merdivenlerinin dibinde durmuş. Ve içinden kimsenin tanımadığı görkemle ve güzellikle donanmış bir sultan çıkmış. Aynı şekilde kaplumbağanın da ortaya çıkacağı beklendiğinden bu sultanın onun nedimesi olduğu sanılmış. Ama merdiveni kendi başına çıktığı ve tahtirevanın da uzaklaştığı görülünce, onun kişiliğinde Şatır Muhammed’in eşini tanımak zorunda kalmışlar ve onun güzel-

liğini, zarafetini, davranış inceliğini, güzel tavırlarını ve hareketlerinden yayılan tüm sihri görerek sultanın yüreği ferahlamış. Şölene katılma zamanı gelince, sultan, oğullarını ve oğullarının karılarını kendisinin ve sultan hanımın yöresinde yer almaya çağırmış. Ve yemek yenmeye başlanmış.

Tepsi üzerinde getirilen ilk yemek, âdet gereğince kabartılıp tereyağında pişirilen pilav olmuş. Ama, henüz kimse sunumunu sunmadan önce, güzel sultan, onu kaldırmış ve tümüyle saçının üzerine dökmüş. Ve aynı anda, tüm pirinç taneleri incilere dönüşmüş ve sultanın güzel saçları boyunca dökülmüşler ve yöresinde dağılarak, harika bir gürültüyle yere düşmüşler.

Orada bulunanlar bu denli şaşılasi bir olay önünde şaşkınlıktan kendilerine henüz gelmemişken, bir kaşık dolusu yoğun yeşil mercimek çorbası¹ alarak onu da aynı şekilde başından aşağı dökmüş. Yeşil mercimek çorbası da en saydam, en lekesiz birçok züm-rüde dönüşmüş ve saçlarından ve giysilerinden dökülerek yöresine saçılmış ve yerde güzelim yeşil renkleriyle incilerin beyazlığı birbirine katılmış. Bu mucizeleri görerek sultan ve karısı ile çağrılılar hayran olmuşlar. Ve hizmetçiler koşuşarak sofraya başka pirinç pilavı ve mercimek çorbası getirmişler. Diğer iki genç sultan da, kıskançlıktan sapsarı olmuş ve eltilerinin başarısıyla silinmek istemediklerinden, onlar da sırayla yemek tabaklarını ellerine almışlar. Büyüğü pirinç tabağını, küçüğü de mercimek çorbasının kâsesini! Ve her biri bunları kendi başları üzerine dökmüş. Birinin başında pilavın pirinci yine pirinç olarak kalmış, başı yağlanmış, pirinçler de berbat bir şekilde yapışmışlar. Yeşil mercimek çorbası da çorba olarak kalmış ve başından aşağı saçlarından ve yüzünden sığır pisliği gibi son kertede müthiş bir yapışkanlıkla süzülerek ikinci gelinin giysilerini yemyeşil bir örtü gibi tümüyle kaplamış.

Sultan da, bunları görünce, tiksinden sınırdaki bir tikslenme duymuş ve iki büyük gelinin yerlerinden kalkıp gözlerinden uzak kalmak üzere salondan dışarı çıkmalarını haykırmış ve bundan böyle, onları bir daha yeniden görmek değil, kokularını bile duymak istemediğini bildirmiş, onlar da o saat ve o anda kalkmışlar, kocalarıyla birlikte utanç duymuş, alçalmış ve berbat bir halde onun huzurundan ayrılmışlar.

1 Bu çorba, Mardrus'ta *mulûkiyye* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

O hayranlık uyandıran sultana ve kocası Şehzade Şatır Muhammed'e gelince, onları öpen ve yüreğine bastıran sultanla salonda başbaşa kalmışlar, sultan onlara "Siz sadece, benim evladımsınız!" demiş. Ve hemen oracıkta tahtı küçük oğluna miras bıraktığını yazdırmak istemiş ve emirlerini, vezirlerini biraraya getirmiş, onların önünde tahtını Şatır Muhammed'e bıraktığını kaleme aldirmiş. Sonra dönüp oğluyla eşine "Sizin, bundan böyle sarayda, benimle birlikte oturmanızı istiyorum, çünkü siz olmadan kuşkusuz ölürüm!" demiş. Onlar da "İşitmek itaat etmektir! Ve senin buyruğun başımız üstünedir, gözümüz üstünedir!" diye yanıt vermişler.

O hayranlık verici sultan da, artık bir daha yaşlı sultanda nahoş duygular uyandıran kaplumbağa şekline girmemek üzere, hizmetçisine, evinde bırakmış olduğu bağasını kendisine getirmesini buyurmuş. Ve bağa eline geçince onu yakıp ortadan kaldırmış. Ve ondan sonra hep sultan şeklinde kalmış. Onu kusursuz, gözler için hayranlık uyandırıcı bir bedenle donatan Tanrı'ya şükürler olsun! Kısmet Dağıtıcı da onları lütuflarıyla kaplamış ve onlara pek çok çocuk bağışlamış. Ve memnun ve refah içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazad, şahın kendisini zevkle dinlediğini görerek ona şu öyküyü de anlatmış:

Haşlanmış Nohut Satıcısının Kızı

Bana kadar ulaşan öykülerden birine göre, vaktiyle Kahire'de, Bağışlayan Tanrı'nın tüm varlık olarak üç kız bağışladığı namuslu ve saygın bir haşlanmış nohut satıcısı varmış. Genellikle kız çocukları dünyaya gelmekle, birlikte kutsanmışlık getirmese de, nohut satıcısı, Yaradan'ın verisine boyun eğerek karşılamış ve üç kızını büyük bir sevgiyle sevmiş. Kızlar da aylar gibi güzelmış ve en küçükleri de güzellikte, sevimlilikte, zarafette, kavrayışta, zekâda ve mükemmeliğe öteki iki kız kardeşini geçiyormuş. Ve bu küçük kızın adı Zeyna imiş.

Her sabah, üç genç kız, kendilerine, ipek ve kadife üzerine nakış işlemeyi öğreten hocalarına giderlermiş. Çünkü babaları

olan haşlanmış nohut satıcısı, evlenirlerken talih, yollarına kendisi gibi herhangi bir satıcı değil, tacir oğulları çıkarsın diye, onların çok iyi bir eğitim görmelerini istiyormuş. Ve her sabah nakış öğretmenlerine giderlerken, genç kızlar, kıvrak yürüyüşleri, sanki sultanın kızlarıymış gibi havaları ve yüzlerindeki ince peçelerden tüm güzelliğiyle beliren üç çift Babilli gözleriyle sultanın oğlunun penceresinin altından geçerlermiş.

Sultanın oğlu da, onların gelişini görünce, onlara, pencereden, kışkırtıcı bir sesle “Haşlanmış nohut satıcısının kızlarına selam olsun! Üç elif boyluya selam olsun!” diye bağırmış. Kızların büyüğü ile ortancası, her zaman, gözlerinin hafif bir gülüşüyle, sultanın oğlunun selamını yanıtlar, küçük ise hiç yanıt vermez ve başını bile kaldırmaksızın yolunu sürdürürmüş. Ama sultanın oğlu, örneğin haşlanmış nohuttan haber sorar ve de haşlanmış nohutun o günkü fiyatını veya satışının yolunda olup olmadığını öğrenmek ya da haşlanmış nohutun yararı veya zararı üzerine bilgi edinmek ister ya da haşlanmış nohut satıcısının sağlığı hakkında soru açarsa, sadece küçük kız, ondan yana yüzünü çevirmeksizin “Senin nohutla ne ilgin var, ey zift suratl!”¹ diye yanıt verirmiş.

Ve üçü de kahkahadan kırılr ve yollarını sürdürürlermiş.

Haşlanmış nohut satıcısının kızları arasından en genci olan küçük Zeyna'ya tutkuyla bağlı olan sultanın oğlu, onun alaylı küçümsemesine, arzularına yanıt vermede isteksizliğine üzülmeğe kendini alamazmış. Ve bir gün, şehzadeyle her zamankinden fazla alay edince, çapkınlıkla ondan bir şey elde edemeyeceğini iyice anlamış ve onu babasının kişiliği dolayısıyla alçatarak ve cezalandırarak intikam almaya karar vermiş. Çünkü genç Zeyna'nın sevecenliğin sınırında babasını sevdiğini biliyormuş. Ve kendi kendine “Böylece ona kudretimi göstermiş olurum!” diyormuş.

Kendisi sultanın oğlu olmakla tüm canlar üzerinde güç sahibi bulunduğundan haşlanmış nohut satıcısını huzuruna çağırtmış ve ona “Sen şu üç kızın babası değil misin?” diye sormuş. Satıcı da titreyerek “Evet vallahi, ya seydi!” diye yanıt vermiş. Sultanın

1 Burada Mardrus, kızın aynı şekilde okunan “pois” (nohut) ve “poix” (zift) sözcükleri arasında cinas yaptığını ima ediyor (Â.Ş.O.)

oğlu da ona “Pekâlâ, ey âdem, yarın namaz vakti, benim huzuruma, aynı anda giyinik ve çıplak, aynı anda gülen ve ağlayan, aynı anda at üzerinde ve yürüyerek, bana olduğun gibi gel! Eğer şartlarımı yerine getirmezsən ya ikisini yerine getirip de birini getiremezsen, çaresiz öleceksin! Başın da omuzlarından uçup gidecek!” demiş. Zavallı haşlanmış nohut satıcısı da yeri öpmüş ve “Bu istedikleri, gerçekte, müthiş şeyler! Ve benim çaresiz mahvolduğum da besbelli!” diye düşünerek oradan ayrılmış.

Ve yüzü sapsarı, midesinin torbası tersine dönmüş ve burnu ayaklarına kadar uzamış olarak kızlarının yanına ulaşmış. Kızları onun tedirginliğini ve perişanlığını görmüş ve en küçükleri olan genç Zeyna, ona “Neden babacığım, yüzünü sararmış ve dünyanı gözünde kararmış görüyorum?” diye sormuş. O da kendisine “Kızım, içimde bir felaket sezintisi var, göğsümde de bir katılık!” diye yanıt vermiş. Kız “Anlat bana bunun nedenini, babacığım, belki de böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!” demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Haşlanmış nohut satıcısının kızı, babasına “Anlat bana bunun nedenini, babacığım, belki de, böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!” demiş. Babası da ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, meseleyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok.

Genç Zeyna babasının serüveninin öyküsünü işitince; kederinin, yüzünün renginin değişmesinin ve göğsünün daralmasının nedenini öğrenmiş ve öylesine çok, öylesine çok gülmüş ki, neredeyse bayılacakmış. Sonra ona doğru dönüp “Mesele bundan ibaret mi, babacığım? Öyleyse, Allah aşkına tedirginliği ve kaygılanmayı bırak da, bu işte benim söyleyeceklerime göre davran! Sonunda, bu beş para etmez sultanın oğlu, parmaklarını yiyecek ve kahrından patlayacak! İşte şöyle!” demiş. Ve bir an düşündükten sonra “İlk koşulunu yerine getirmek için, komşumuz balıkçıya gitmekten ve ondan ağlarından birini sana satma-

sını rica etmekten başka yapacağın şey yok! Sonra bu ağı bana getir, bundan sana bir giysi yapacak ve bütün urbalarını çıkardıktan sonra bunu sana giydiriceğim! Böylece sen hem giyinmiş, hem de çıplak olacaksın! İkinci koşula gelince, sultanın sarayına gitmeden önce yanına bir soğan alman yetişir! Eşiğe geldiğinde bunu gözüne sürersin! Böylece aynı anda hem güler, hem de ağlar durumda olursun! Ve nihayet üçüncü koşula gelince, komşumuz eşekçiye git, ondan geçen yıl doğan sıpasını ödünç iste! Onu yanına alır ve sultanın oğlu olan o haytanın yanına varınca, sıpayı binersin; ayakların yere değeceği için, sıpa yol alırken, ayaklarını sürekle! Böylece hayvan üzerinde iken, aynı zamanda yürümekte olursun! Benim görüşüm budur! Aslında Tanrı en yüce ve en iyi bilendir!” demiş.

Akıllı Zeyna'nın babası haşlanmış nohut satıcısı, kızının bu sözlerini duyunca, onu iki gözünün arasından öpmüş ve kendisine “Ey anasının babasının kızı, ey Zeyna, senin gibi kızı olanlar ölmez! Kafana bunca akı ve zekâna bunca kavrayışı koyan Tanrı'ya şükürler olsun!” demiş. Ve o saat ve o anda, yüzünde dünya ağarmış, yüreğinden kaygılar uçup gitmiş ve bağı ferahlamış. Bir lokma ekmek ve bir yudum su içmiş ve kızının kendisine öğütlediği her şeyi yapmak üzere evden çıkmış.

Ertesi gün her şey gerektiği gibi hazır olunca, haşlanmış nohut satıcısı, gerekli görünümü sağlayarak, yani hem giyinik hem çıplak, hem gülen hem de ağlayan, hem yaya hem de sürücü olarak ve de sıpanın kabul salonunda anırıp yellendiği bir sırada, saraya gidip sultanın oğlunun huzuruna çıkmış. Bunu gören sultanın oğlu öfke ve düşkürlüğünün sınırına ulaşmış ve istenen koşulları yerine getirdiği için haşlanmış nohut satıcısına savurduğu tehditlerin hiçbirini yerine getirememiş ve sanki karaciğerindeki safra kesesi patlar gibi olmuş. Kendi kendine bu kez genç kızı tuzağa düşüreceğine ve kurtuluşu olmayan bir batağa saplayacağına yemin etmiş. Ve haşlanmış nohut satıcısını yanından kovarak genç kıza yapacağı kötülükleri düşünmeye başlamış. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç Zeyna'ya gelince, dehşetli öngörülü olduğundan, gözü uzağı gördüğü ve burnu olacakların kokusunu aldığı için, babası kendisine sultanın oğlunun öfkesini anlatınca genç haytanın

kendisine tehlikeli bir tarzda saldıracağından kuşku duymamış. Kendi kendine “O bize saldırmadan önce biz ona saldıralım!” demiş. Hemen iki ayağı üzerine fırlayarak işinin ustası bir silahçıya gitmiş ve ona “Ey becerikli ellerin ustası, bana boyumun ölçüsüne göre tümüyle çelikten bir zırh ve aynı madenden ayaklıklar, kolluklar ve bir de miğfer yapmanı istiyorum. Ama bütün bunlar, yürümek için küçük bir hareket yapıldığında ya da ufak bir dokunuşta, sağır edici bir gürültü çıkarsınlar ve korkunç bir patırtı yapsınlar!” demiş. Silahçı da, işitip itaat ettiği ve söz konusu olan bu eşyayı buyurduğu gibi yapacağı yanıtını vermiş.

Gece olunca, genç Zeyna, demir zırhlara bürünerek dehşetli bir kılık değişimine uğradıktan sonra, cebine bir makas, bir de ustura koymuş, eline de sivri bir diren almış ve bu donanıyla saraya doğru yola çıkmış.

Daha uzaktan böylesine korkunç bir savaşçının yaklaşmakta olduğunu gören sarayın kapıcı ve muhafızları, her doğrultuda kaçışmışlar. Sarayın içindeki köleler, demirden giysinin çeşitli yanlarının çıkardığı sağır edici patırtıdan ve bunları taşıyan kişinin ürkünç görünümünden ve de savurduğu mızrağın akıbetinden dehşete düşerek kapıcı ve muhafızların örneğini izlemiş ve çabucak iyice saklanabilecekleri birer köşe aramışlar. Böylece, haşlanmış nohut satıcısının kızı, hiçbir engel ve en küçük bir direnme isteğiyle bile karşılaşmaksızın, hiçbir güçlük görmeden sultanın oğlu olan genç haytanın her zaman eyleştiği odaya ulaşmış.

Sultanın oğlu da, bütün bu müthiş gürültüyü işiterek ve onu koparanın içeri girdiğini görerek büyük bir korkuya kapılmış ve can alan bir ifritin ortaya çıktığını sanmış. Ve sapsarı olmuş, titremeye ve dişleri çatırdamaya başlamış ve “Ey can alan kudretli ifrit, bana acı, Allah da sana acısın!” diyerek yere kapanmış. Ama genç kız, sesine korkunç bir eda vererek “Dudaklarını kilitle, ağzını kapat ey pezevenk, yoksa şu direni gözüne sokarım!” diye yanıt vermiş. Ve korku içinde kalan çocuk, dudaklarını ve ağzını kapatmış, ne bir söz ne bir hareket yapmayı göze almış. Haşlanmış nohut satıcısının kızı da, o, yerde hareketsiz ve baygın yatarken, yanına yaklaşmış ve makasla usturayı çıkararak sol tarafındaki sakalın ve sağ yanındaki saçların yarısını ve yeni terlemiş bıyıklarının yarısını ve kaşlarının ikisini birden kazımış.

Ondan sonra yüzünü eşek dışkısıyla sıvamış ve bir parçasını da ağzına tıkmış. Bunları yaptıktan sonra, hiç kimse yolunu engellemeyi göze almadığından, geldiği gibi çekip gitmiş. Ve kazasız belasız evine dönmüş, orada hemen sırtındaki zırhları çıkarmış ve ertesi sabaha kadar güzel bir uyku çekmek üzere kız kardeşlerinin yanına yatmış.

O gün de, her zamanki gibi, üç kız kardeş, yıkanıp süslendikten sonra, nakış hocasının yanına gitmek üzere evden çıkmışlar. Ve her sabah olduğu gibi, sultanın oğlunun penceresinin altından geçmişler. Ve onu, âdeti gereğince, pencerede, ama yüzü ve başı, sadece gözleri ortada kalacak şekilde bir başörtüsüyle sarılı olarak otururken görmüşler. Üçü de, onun yüzüne her zamanki gibi kaçamak bakacak yerde, bu kez ısrarla ve fingirdeyerek bakmışlar. Sultanın oğlu da, kendi kendine “Bilmiyorum ama, galiba artık bana alışıyorlar! Belki de yüzümü ve başımı saran başörtüsü, gözlerimi daha iyi belirtiyor da ondan!” demiş. Ve onlara “Ey üç elifler, ey yüreğimin kızları, üçünüze de selam olsun! Bu sabah haşlanmış nohutlar ne âlemde?” diye haykırmış. Üç kız kardeşin en genci olan Zeyna, başını ona doğru kaldırarak kız kardeşleri adına “He, vallahi! Senin de selam üzerine olsun ey yüzü gözü sarılı! Bu sabah sakalının ve bıyığının yarısı ne âlemde ve de tependeki saçın yarısıyla o güzelim kaşların ne yapıyor? Ya eşek dışkısının tadını nasıl buldun yavrum? İnşallah iyice hazmedersin!” diye yanıt vermiş. Ve bunu söyledikten sonra, kız kardeşleriyle birlikte kahkahalar kopararak ve uzaktan sultanın oğluna alaylı ve kıskırtıcı işaretler yaparak koşmaya başlamış. Hepsi o kadar!

Bütün bunları işitip gören sultanın oğlu, hiç kuşku duymadan, gece gelen ifritin haşlanmış nohut satıcısının küçük kızından başkası olmadığını anlamış. Ve öfkenin sınırında, safra kesesinin burnuna kadar yükseldiğini hissetmiş. Ya genç kızın üstesinden gelmeye ya da ölmeye yemin etmiş. Tasarısını hazırlayarak sakalının, bıyklarının, kaşlarının ve saçlarının büyümesini beklemiş. Genç düşmanın babası haşlanmış nohut satıcısını huzuruna getirtmiş ve adam saraya doğru yaklaşırken, kendi kendine “Kim bilir bu kez bu pezevenğin bana hazırladığı nasıl bir felaketle karşılaşacağım?” diyormuş. Haşlanmış nohut satıcısı oldukça güvensiz olarak sultanın oğlunun huzuruna çıkmış; şehzade de ona “Ey âdem, senden

çılğincasına âşık olduğum üçüncü kızını bana vermeni istiyorum! Eğer bana karşı durmayı göze alırsan, başın omuzlarından uçacaktır!" demiş. Ve haşlanmış nohut satıcısı "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama sultanımızın oğlu, evlilikten önce, kızıma danışmam için bana bir süre bağışlasın!" diye yanıt vermiş. O da "Git ona danış! Ama şunu iyi bil ki, eğer kabul etmezse, o da senin gibi kara ölümü tadacaktır!" diye yanıt vermiş.

Ve haşlanmış nohut satıcısı zihni karmakarışık, kızını bulmaya gidip durumu ona açıklamış ve "Kızım, bu kaçınılmaz bir felakettir!" demiş. Ama kız gülmeye başlamış ve ona "Vallahi babacığım! Ortada ne felaket ne de felaketin kokusu var! Çünkü bu evlilik, benim için de, senin için de, kız kardeşlerim için de Tanrı'nın bir lütfudur! Olumlu yanıtımı veriyorum" demiş. Haşlanmış nohut satıcısı da gidip kızının yanıtını, şahın oğluna bildirmiş; o da rahatlamış ve sevinçten sıçrayıp durmuş. Ve hemen evlilik hazırlıklarına başlanması için buyruk vermiş ve de hazırlıklar hemen başlamış. Onun durumu böyleymiş!

Genç kızın durumuna gelince, şekerden bebek yapma sanatında usta bir şekerci bulmaya gitmiş ve ona "Senden tıpkı benim boyumda, görünümümde ve de rengimde, saçları şekerden teller halinde, güzel siyah gözleri, küçücük hoş bir burnu, uzun ince kaşları ve diğer her yanı yerli yerinde tümüyle şekerden bir bebek yapmanı istiyorum!" demiş. Parmakları pek becerikli olan şekerci, sadece bir âdem kızı gibi konuşması noksan, tıpkı kızın boyuna göre ve kendisine benzer şekerden bir bebek yapmış.

Gerdeğe girecekleri düğün gecesi gelince, genç kız, nedimleri olan kız kardeşlerinin yardımıyla kendi giysisini şekerden bebeğe giydirmiş ve onu kendi yerine yatağa yatırmış; üzerine de cibnliği çekmiş. Kız kardeşlerine gerekli yönergeyi vererek gidip odada yatağın gerisinde saklanmış.

Gerdeğe girme zamanı gelince, Zeyna'nın kardeşleri iki genç kız, damadı karşılamış ve onu gerdek odasına sokmuşlar ve ona "Narin bir kızdır o, kendisini sana teslim ediyoruz! Kıbar ve tatlıdır göreceksin zaten!" demişler. Sonra da ondan izin alıp kendisini odada yalnız bırakmışlar.

Sultanın oğlu da, haşlanmış nohut satıcısının kızının kendisine yaptığı tüm hakaretleri ve ona karşı birikmiş tüm öfke-

lerini ve de tüm alçaltmaları ve uğramış olduğu horgörmeleri hatırlayarak cibinlik altında uzanmakta ve kendisine bakmakta olduğunu sandığı genç kıza yaklaşmış. Birdenbire büyük kılıcını kınından çıkarmış ve tüm gücüyle ona bir darbe indirmiş ve kafasını, parçaları her yana saçılarak uçurmuş. Bu parçalardan biri kurbanına küfür savurmak üzere açtığı ağzına girince “Vallahi! Sağlığında bana eşek dışkısı yediren kız, ölümünden sonra, bedeninin hoş tadını tattırıyor!” diye haykırmış. Ve böylesine tadına doyumaz bir yaratığın başını uçurmuş bulunmaktan dolayı pişmanlık duyarak bebeği parçaladığı kılıçla kendi karnını delmek istemiş.

Ama birdenbire gerçek genç kız saklandığı yerden çıkmış ve ardından kolunu tutup ona “Birbirimizi bağışlarsak, Tanrı da bizi bağışlar!” diyerek ona sarılmış. Sultanın oğlu da bunca arzuladığı genç kızın tatlı gülüşünü görerek tüm sıkıntılarını unutmış. Ve onu bağışlamış ve sevmiş. Artlarında pek çok çocuk bırakarak refah ve mutluluk içinde yaşamışlar.

Şehrazad da, o gece hiçbir yorgunluk duymaksızın, Şah Şehriyar’a Hüllecî diye adlandırılan aşağıdaki öyküyü anlatmış.

Hüllecî

Anlatırlar ki, Şam kentinde dükkân sahibi genç bir tacir, ayın on dördü gibi güzelmış ve çarşıdaki kadın müşterilerden bir teki bile onun harika güzelliğinin çekiciliğinden kendini kurtarabilmiş değilmiş. Çünkü, gerçekte, ona bakan gözler için bir neşe ve seyredenin ruhu için bir cehennem azabı imiş. Ve tıpkı şairin hakkında şöyle söylediği genç gibiymiş:

Sultanım güzelliğin şahıdır ve Yaradan'ın eseri olan vücudunda, özensiz tek bir yer bile yoktur; çünkü her yanı eşit mükemmeliyettedir.

Yüreği ne denli katıysa şekilleri de o denli narindir; uzun çekik gözleri ilgisizlere savaş açar; ve en soğuk yüreklerde yangınlar çıkarır.

Saçları kıvr kıvrıdır ve akrepler gibi siyahtır; endamı beng ağacının dalları gibi bükülgendir ve Hint kamışının sapı gibi incedir.

Ama iri kalçaları, yürürken, Bedevinin çanağındaki yoğurt gibi titrer.

Günlerden bir gün, delikanlı her zamanki gibi, dükkânındaki vitrinin ardında, iri siyah gözleri ve yüzünün baştan çıkarıcılığıyla otururken; alışveriş yapmak üzere içeriye bir hanım girmiş. Dükkân sahibi onu saygıyla karşılamış ve aralarında alışveriş üzerine bir konuşma başlamış. Ama bir an gelmiş ki kadın, onun güzelliğine kesinlikle kapılıp kendisine “Ey ay yüzlü, yarın seni görmek için yeniden geleceğim. Benden memnun olacaksın!” demiş. Ve pazarlık etmesizin dükkândan bir şeyler satın aldıktan sonra onun yanından ayrılmış ve kendi yoluna gitmiş.

Vaat ettiği gibi, ertesi gün aynı saatte dükkâna geri gelmiş. Yanında elinden tutarak getirdiği kendinden de genç, güzel, çekici ve arzu uyandıran bir genç kız varmış. Genç adam da, yeni geleni görünce, sadece onunla meşgul olmuş ve ikincisi sanki orada değilmişçesine artık ona ilgi göstermemiş. O da gencin kulağına eğilerek “Ey kutsanmış yüzlü, vallahi, hiç de fena seçim yapmadın! Eğer istiyorsan, seninle, benim kendi kızım olan bu genç kız için aracılık yaparım” demiş. Genç adam da “Ey seçkin hatun, bana gelecek hayır senin elindedir! Kuşkusuz, dua ve barış üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, kızın olan bu gence karşı arzum sonsuzdur. Ama, ne yazık ki, arzu etmek demek, elde etmek demek değildir. Çünkü gördüğüme göre, senin kızın benden çok daha zengindir” demiş. Ama kadın “Peygamber aşkına! Oğlum, bunun ne önemi var? Biz seni, evli kadın için sözleşmeye yazılması gerekli mehrden azat ederiz ve bütün düğün masraflarını ve öteki harcamaları üzerimize alırız. Senin yapacağın hiçbir şey kalmaz ve temiz bir yuva, sıcak ekmek, diri bir ten ve refah bulursun! Çünkü, senin kadar yakışıklı birisi bulununca, bildiğin o iş dolayısıyla yiğitçe, kuru, sert ve uzun süreli davranmadan başka şey istenmez!” diyerek haykırmış. Delikanlı da “Bunda bir uygunsuzluk yok!” diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

“... Kuru, sert ve uzun süreli davranmadan başka şey istenmez!” diyerek haykırmış. Delikanlı da “Bunda bir uygunsuzluk yok!” diye yanıt vermiş.

Hemen oracıkta, tüm sorunlar üzerinde anlaşmaya varılmış ve düğünün en kısa sürede, merasimsiz, çağrısız, ne çalgıcı, ne oyuncu ne de şarkıcı bulunmaksızın ve de gezinti ve mevkip tertiplenmeksizin kutlanması kararlaştırılmış.

Ve saptanan günde kadı ile şahitler getirtilmiş. Dinsel yasanın gereklerine göre sözleşme yazılmış. Anne, kadı ile şahitlerin huzurunda genç adamı gerdek odasına götürmüş ve kendisine “Bahtınızın sefasını sürün evlatlarım!” diyerek onları başbaşa bırakmış. O gece, Şam kentinde, bu birbirini kucaklayan ve bir bademin iki yarısı gibi birbirine uyan iki genç kadar güzel çift yokmuş.

Zevk içinde bir gece geçirdikten sonra, ertesi gün, delikanlı ayağa kalkıp hamamda gusûl abdesti almaya gitmiş. Sonra da her zamanki gibi dükkânına yollanmış ve orada çarşının kapanmasına kadar kalmış. O zaman ayağa kalkmış ve karısını bulmak üzere yeni evine dönmüş.

Hareme girip doğruca bir gün önce birçok harika zevkler tatmış gerdek odasına girmiş. Ve orada cibinliğin altında karısının, saçları karmakarışık, yanakları sakaldan yoksun ve kadını aşkla bağrına basmış genç bir oğlanla yanyana uyumakta olduğunu görmüş. Bunun üzerine, gencin gözünde dünya kararmış ve odadan dışarı fırlayarak kaynanasını aramış ve ona görülecek şeyi göstermek istemiş. Tam da kapının eşiğinde rastladığı kadın onu yüzü sapsarı ve heyecan içinde görünce “Neyin var evladım, Muhammed aşkına!” demiş. O da “Dua ve barış onun üzerine olsun! Nedir bu, ey hala? Yatakta gördüğüm bu çocuk da kimdir? Taşlanası Şeytan’dan Tanrı’ya sığınırım!” diye yanıt vermiş. Ve sanki ayaklarının dibinde birisi varmış gibi yere tükürmüş. Anne ona “Bu öfke ve heyecan nedendir oğlum? Karın bir başkasıyla birlikte diye mi? Ama, Peygamber’in saygınlığı aşkına! Sen,

havayı soluyarak mı besleneceğini sanıyorsun? Senden çeyiz ve mehr olarak hiçbir şey istemeksizin kızımı eş olarak sana vermişsem; şimdi, davranışından dolayı ona kusur bulma ve heveslerinden dolayı terslenme hakkın mı var sanıyorsun? Doğrusu, senden yana büyük bir hak iddiası olurdu bu, oğlum! O zaman, iki kadının davranışlarında özgür olmadıkça nasıl yaşamlarını sürdürebileceklerinin de yanıtını vermen gerekirdi! Anladın mı şimdi?" demiş. Delikanlı da, bütün bu işittiklerinden dolayı şaşırıp kalarak "Tanrı'ya sığınırım! Acıması boldur onun!" diye mırıldanmaktan başka bir şey söyleyememiş. Anne de "Ne! Hâlâ şikâyet mi ediyorsun? Ama, oğlum, eğer bu yaşama tarzımız senin hoşuna gitmiyorsa, bize sırtının genişliğini göstermekten başka yapacağın şey yok!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten genç adam, öfkenin sınırında, kızın anasının da işiteceği bir tarzda "Boşuyorum onu, Tanrı da Peygamberi de tanışım olsun ki boşuyorum!" diye haykırmış. Ve o anda, genç kadın cibinliğin altından gerinerek kalkmış ve usulüne uygun boşanma sözü edildiğini duyarak, artık kendisi için yabancı olmuş saydığı delikanlının yanına başını örterek gelmiş. Onunla birlikte, kendisine büyük bir aşkla sarılan kişi de cibinliğin altından dışarı çıkmış. Uzaktan köse bir gence benzeyen bu kişi, şimdi çözülmüş olan saçları omuzlarından aşağı dökülüp topuklarını döven genç bir kız çıkmış.

Bahtsız genç adamın şaşkınlıkla hareketsiz kaldığı bir sırada, ananın bir perde arkasına gizlemiş olduğu iki şahit ortaya çıkmışlar ve ona "Senin usulüne uygun olarak söylediğin boşanma sözlerini duyduk ve eşinle boşanmış bulunduğuna tanık olduk!" demişler. Ana gülerek ona "Pekâlâ oğlum, artık senin buradan çekip gitmekten başka yapacak işin kalmadı! Kötü bir izlenimle buradan ayrılmak istemiyorsan, bil ki, karınla yatarken gördüğüne inandığın şey, vicdanın üzerine çökmüş bir günahtır! Ama yine de bil ki, karın daha önce sevdiği ve onun tarafından sevildiği genç bir adamla evliydi. Ama bir gün tartışıyorlar ve tartışmanın verdiği kızgınlıkla, damadım kızıma "Talâk-ı selâse ile boşsun" dedi. Oysa, sen de bilirsin ki, bu, en ağır boşama sözleridir ve de en ciddisi! Ve bunu telaffuz eden, kadın ikinci bir kişiyle yeni bir evlenme yapmaksızın ve ondan da boş düş-

meksizin eski karısıyla evlenemez. Bize bir hüllecî gerekiyordu evladım! Ve sonunda sana rastladım. Ve seni görünce, mükemmel bir hüllecî olacağını anladım. Olan oldu, vesselam!” demiş. Oracıkta, onu evden dışarı çıkarmış ve ardından kapıyı kapamış. O sırada iki koca, kadı ve şahitler önünde, boşadığı karısıyla ikinci bir evlilik sözleşmesi yapmış.

Ve işte ey bahtıgüzel şah, hüllecînin öyküsü böyledir. Ama Kollukçubaşının Öyküsü kadar hoş olmaktan uzaktır.

Kollukçubaşının Öyküsü

Bir zamanlar Kahire’de Tanrı’nın lütuflarını esirgemeyesi muzaffer hükümdar Salahaddin’in saltanatı sırasında Mısır’a gelmiş olan bir Kürt yaşarmış. Ve bu Kürt, koca bıyıklı, gözlerine kadar büyümüş sakallı, gözlerine kadar düşen kaşlı, burnuna ve kulaklarına kadar ulaşan gür kıllı, iri kıyım korkunç bir herifmiş. Ve tavrı öylesine ürkütücü imiş ki, onu hemen kollukçubaşı yapmışlar. Mahallenin yumurcakları, onu sadece uzaktan görmekle, bacaklarını rüzgâra vererek sanki önlerinde bir gulyabani belirmişçesine kaçırlarmış. Analar da çocuklarını yaramazlıkları dayanılmaz hale gelince, Kürt kollukçubaşmayı çağırmakla tehdit ederlermiş. Tek sözcükle, kentin mahallelerinin korkuluğu imiş.

Günlerden bir gün, yalnızlığın üzerine çöktüğünü hissetmiş ve akşamları eve döndüğünde, dişlerinin altında taze et bulmanın iyi olacağını düşünmüş. Ve gidip bir çöpçatan bulmuş ve ona “Bir karı almak istiyorum. Ama çok tecrübem var benim ve kadınların kendileriyle birlikte ne gibi sıkıntılar getireceğini bilirim. Bundan dolayı, mümkün merteye az sıkıntı çekmek için senin bana, anasının eteğinin dibinden hiç ayrılmamış ve benimle tek gözden oluşmuş bir evde yaşamaya razı olacak bir bakire bulmanı istiyorum. Koşul olarak da onun bu evden hiç dışarı çıkmamasını ileri sürüyorum. Böyle bir kızı bulup bulamayacağın artık senin bileceğin iştir!” demiş. Çöpçatan da “Bulabilirim! Hele sen pey akçesini ver!” diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı da, pey akçesi olarak ona bir altın dinar verip yoluna gitmiş. Çöpçatan da iki ayağı üzerine dinelmiş ve söz konusu genç kızı aramaya başlamış.

Birkaç gün arayıp girişimlerde bulunduktan, sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, tek bir odadan oluşmuş evden dışarı çıkmamak koşulunu kabul ederek Kürtle evlenmeye razı olan bir genç kız bulmuş. Çöpçatan da girişimlerinin başarıyla sonuçlandığını bildirmek üzere kollukçubaşıya haber vermeye gitmiş ve ona “Sana bulduğum genç kız anasının yanından hiç ayrılmamış bir bakiredir ve kendisine koşulu açıkladığım zaman ‘Ya yiğit kollukçubaşıyla evleneceğim ya da anamla birlikte evde kapanıp kalacağım, hepsi aynı şey!’ dedi” demiş. Kürt de bu yanıtı çok doyum sağlayarak çöpçatana “Nasıl biri bu?” diye sormuş. Kadın da “Şişman, tombul ve beyaz!” diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı “Ben de böylesini sevirim!” demiş.

Genç kızın anası babası verimkâr, kız razı, Kürt de razı olunca, düğün şenlikleri gecikmeksizin kutlanmış. Ve koca bıyıklı Kürt şişko, tombul ve beyaz olan genç kıza, bir odadan oluşmuş evine götürmüş; ve onunla ve bahtıyla eve kapanmış. Artık o gece neler olup bittiğini Allah bilirmiş.

Ertesi gün, Kürt, güvenlik işleriyle uğraşmak üzere evden çıkıp gitmiş ve bunu yaparken kendi kendine “Bu genç kıza talihim güvenciliktir” diyormuş. Akşamüstü evine dönerken evinde her şeyin yolunda olduğunu görmek için bir bakışı yetmiş. Her gün kendi kendine “Benim yiyeceğime burnunu sokacak olan henüz doğmamıştır” diyormuş. Sakin yaşamı mükemmel, güvenliği tammış. Ama tüm deneylerine karşın, kadının kurnaz yaradılışı olduğunu ve bir şey yapmak isteyince, onu kimsenin durduramayacağını biliyormuş. Nitekim bunun da kısa zamanda kanıtını görecekmış.

Gerçekten de, o sokakta, evin penceresinin karşısında koyun eti satan bir kasap varmış. Bu kasabın da tam anlamıyla gözüppek, doğası bakımından coşkulu ve şakrak bir oğlu varmış; bu oğlan sabahdan akşama kadar çok güzel bir sesle, ara vermeksizin şarkı söyler dururmuş. Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş.

Günün birinde Kürt kollukçubaşı, âdeti olduğundan daha erken saatte eve dönmüş ve kapıyı açmak için anahtar kilide sokmuş. Âşığı ile birlikte olan karısı, tam da çiftleşmenin heyecanına kapıldığı bir sırada, âşığını çabucak odanın bir köşesine, gerili bir ipe asılmış kocasının ve kendisinin tüm giysilerinin arkasına gizlemiş. Sonra her zaman büründüğü büyük örtüsünü almış ve kocasını karşılamak üzere küçük merdivenden aşağı inmiş. Ama kocası, daha merdivenin ortasındayken, evinde, daha önce sıradan günlerde geçmemiş olan bir olayın geçmiş olmasından kuşkulunmuş. Ve karısına “Ne var? Niçin bu örtüye büründün?” demiş. O da “Bu örtünün öyküsü, efendim, iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyacak olanlar için ders oluştururdu! Ama ilkin gel divana otur da, sana onu anlatayım!” diye yanıt vermiş. Ve onu divana sürükleyip oturmasını rica ederek sözünü şöyle sürdürmüştü: “Bil ki, gerçekte, Kahire kentinde, korkunç görünümlü ve kıskanç ve de karısını boyuna gözaltında tutan bir kollukçubaşı varmış. Sadakatinden güven duymak için, onu, bunun gibi küçük tek bir odadan oluşmuş evinde kapalı tutarmış. Ama aldığı tüm önlemlere karşın, karısı onu bütün yüreğiyle boynuzluyormuş; ve duyarsız boynuzlarının üstünde komşusu kasabın oğluyla çiftleşiyormuş; öyle olmuş ki, bir gün, kollukçubaşı âdet edindiği saatten önce dönmüş ve de evde bir şeyler döndüğünü işitince, hemen âşığını saklamış ve tıpkı benim sana yaptığım gibi kocasını da bir divana sürüklemiş. O zaman elinde bulunan bir kumaşı başı üzerine örtmüştü, ve uçlarını işte aynen şöyle sıkı sıkıya bağlamış!” Ve bunu söyleyerek genç kadın, elindeki örtüyü Kürdün başına sarıp gülerek öyküsünü sürdürmüştü: “Ve köpoğlunun başı ve boynu örtünün iyice altında kaldığı bir sırada, genç kadın kocasının giysilerinin arkasında saklanmış olan âşığına ‘Hey sevgilim, çabuk! Kaç ken-

dini kurtar!' diye bağırması. Genç kasap da, saklandığı yerden çıkmış ve merdivenlerden çabucak inerek kendini sokağa atmış. Ve işte elimde tuttuğum örtünün öyküsü böyledir, ya seydi!" demiş.

Böylece öyküyü anlattıktan sonra, âşığının da kaçıp artık güvenliğe kavuştuğunu anlayınca, genç kadın, Kürt kocasının boynuna iyice sardığı örtüyü çözmüş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Kürt kollukçubaşıya gelince, böylece boğulmaktan kurtulunca, genç karısının öyküsüne ve şakasına gülse mi, ağlasa mı bilememiş. Zaten Kürtmüş, yine Kürt kalmış. Ve işte bundan dolayı bu olaydan hiçbir şey anlamamış.

Ve Şehrazad, o gece, ayrı türden üç kişi, yeni bir koca, bir âşık ve bir hırsız arasında bir civanmertlik yarışması oluşturan şu öyküyü de anlatmış:

En Gönül Yüce Hangisi?

Anlatırlar ki, bir zamanlar Bağdat'ta çocuklarından biri birbirlerini sonsuz bir aşkla seven iki kardeş varmış. Ana babaları her zaman "Habib büyüdüğü zaman onu Habibe ile evlendireceğiz!" diyerek bahtlarını birbirine bağlamış imişler. Bu çocuklar birlikte yaşayıp birlikte büyümüşler. Onlarla birlikte karşılıklı sevecenlikleri de büyümüş. Ama, evlenme yaşına geldiklerinde, baht onların evlenmelerine izin vermemiş. Çünkü ana babaları zamanın dönüşümüne uğrayıp çok fakir düşmüşler; ve Habibe'nin ana babası kızları için Bağdat'ın zengin tacirlerinden olup kızlarını evlenmek üzere isteyen saygın bir şeyhin talebini yerine getirmeyi uygun görmüş.

Böylece kızın şeyhle evlenmesi kararlaştırılınca, genç Habibe, son kez olarak yeğeni Habib'i görmek istemiş. Ve ağlayarak ona "Ey amcamın oğlu, ey sevgilim, ne olup bittiğini biliyorsun, anam babam beni, hiç görmediğim ve de beni hiç görmemiş olan bir şeyhe vermek istiyorlar. Böylece, sonsuza dek birbirimizden yoksun kalacağız! Belki de ölmemiz yaşamamızdan yeğdir!" demiş. Habib de hıçkırarak "Ey sevgili yeğenim! Bahtımız

acıymış, artık yaşamımız da anlamını yitirdi! Nasıl birbirimizden ayrı yaşar da, hâlâ hayatın tadına varabilir, yeryüzünün güzel-liklerinden zevk alabiliriz? Yazık, yazık yeğenim! Bahtımızın yükünü acaba nasıl taşıırız?” diye yanıt vermiş. Başbaşa verip ağlamışlar; neredeyse kederden bayılacaklarmış. Sonra, gelinin kocasının evine gitmesi için beklendiğini söyleyerek onları ayırmışlar.

Ve üzgün Habibe’yi mevkîp halinde şeyhin evine götürmüşler. Âdet olunan merasimlerden sonra iyi dilekler ve kutlamalarla düğün son bulmuş; ve genç gelini kocasının evinde bırakarak herkes çekip gitmiş. Gerdeğe girme zamanı gelince, şeyh zıfâf odasına girmiş ve karısının yatakta ağladığını ve göğsünün hıçkırıqlarla dolarak kabardığını görmüş. Kendi kendine “Hiç kuşkusuz, bu da, analarından ayrılan tüm genç kızlar neden ağlıyorsa, o yüzden ağlıyor. Ama genellikle bu pek öyle uzun sürmez. Yağ sürülünce bütün gıcırdayan kilitler sesini keser, tatlılıkla arslan yavruları bile evcilleştirilir!” demiş. Ve ağlamakta iken onun yanına yaklaşp kendisine “Ya Sitti Habibe, ey ruhumun ışığı, neden böyle gözlerinin güzelliğini bozuyorsun? Yanında bulunan yeni bir varlığı unutturduğuna göre nasıl bir dert bu seninki?” demiş. Ama, kocasının sesini duyan genç kız gözyaşları ve hıçkırıqlarını iki katına çıkarmış ve başını daha fazla yastıklara gömmüş. Şeyh de şaşırıp kalarak, ona “Ya Sitti Habibe, eğer uğrunda ağladığın kişi annense, ondan ayrıldığın için ağlıyorsan, söyle bana, gidip onu hemen getireyim!” demiş. Genç kız da, yanıt olarak yastıktaki başını olumsuz anlamda sallayarak daha da fazla ağlamış; başka da yanıt vermemiş. Kocası ona “Baban, kız kardeşlerinden biri ya da dadınsa ya da alışık olduğun horoz, kedi ya da ceylan gibi bir hayvansa uğrunda bunca üzülerak ağladığın, söyle bana Allah aşkına! Gidip getireyim!” demiş. Ama yastıktaki başın olumsuz anlamdaki bir işareti buna yanıt olmuş. Şeyh de bir an düşünüp “Belki de bütün çocukluğunu ve genç kızlığını geçirdiğin ana babanın evidir seni ağlatan, ey Habibe! Eğer böyleyse söyle bana, elinden tutup seni oraya götürerim!” demiş. Genç kız, kocasının tatlı sözleriyle belli ölçüde yatışarak başını biraz kaldırmış; gözleri yaşla doluymuş, güzel yüzü alev gibi parlakmış. Hıçkırıqla titreyen bir

sesle “Ya seydi, uğrunda ağladığım annem değildir; babam, kardeşlerim, dadım ve alışık olduğum hayvanlar da değildir! Senden, gözyaşlarımın ve kederimin nedenini açıklamaktan beni bağışlamayı rica ediyorum” diye yanıt vermiş. Yüce yürekli şeyh de, karısının yüzünü ilk kez açık olarak görerek her yanından saçılan çocuksu çekicilikten ve konuşmasındaki tatlılıktan etkilenmiş. Ve ona “Ya Sitti Habibe, ey genç kızların en güzeli ve de başlarının tacı, eğer ailenden ve evinden uzaklaşmak sana bunca acıyı vermemişse, bir başka neden var demektir. Üstesinden gelebilmek için bunu bana açıklamayı rica ediyorum” demiş.

Kız da “Lütfen! Bunu sana anlatmaktan beni bağışla!” diye yanıt vermiş. Şeyh “Demek ki, bana karşı duyduğun nefret ve tiksintiden başka bir nedeni yok bunun, öyle mi? Vallahi, eğer annen aracılığıyla eşim olmak istemediğini daha önce bana bildirseydin, seni kendine karşın, evime sokmak zorunda kalmazdım!” demiş. Kız da “Yo, vallahi! Benim kederimin nedeni nefret ya da tiksinti değildir! Hiç görmediğim birisi için nasıl böyle duygular besleyebilirim? Ama bu, sana açıklamak istemediğim başka bir nedene bağlıdır!” demiş. Ama adam, kendisini öylesine ısrarla ve iyimserlikle sıkıştırmış ki, genç kız, gözlerini yere eğerek ve sonunda “Benim gözyaşlarımın ve kederimin nedeni, evde kalmış olan bir başka varlık içindir; bu da birlikte büyüdüğüm ve beni seven ve çocukluğumdan beri kendisini sevdiğim amcamın oğludur! Ve aşk, efendim, kökleri yüreklerde yer alan bir bitkidir; onu koparmak için, yüreği de birlikte koparmak gerekir!” diyerek yeğenine olan sevgisini açıklamak zorunda kalmış.

Karısının bu açıklaması üzerine, şeyh, hiçbir söz söylemeksiz başını eğmiş. Bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp genç kıza bakmış ve “Efendim, Tanrı’nın yasası ve dua ve barış üzerine olası Peygamber’in kavli, inanç sahiplerine öteki inanç sahiplerine ait olan şeyi zorla almaktan engeller. Bir lokma ekmeğin bile inanç sahiplerinin ağzından zorla alınmaması gerekirken, yüreğinin koparılması söz konusu olabilir mi? Böyle olunca, artık yüreğini ferahlat ve gözlerinin yaşını dindir! Bahtında yazılı olan ne varsa, o olur!” demiş. Ve de “Haydi ayağa kalk, bir anlık karıcığım! Ve benim rızam ve tam irademle, senin üzerindeki hakları benimkinden üstün olan kişiyi bul ve kendini özgürce ona ver.

Yarın sabah hizmetçiler uyanmadan ve onlara görünmeksizin buraya dönersin! Çünkü şu andan başlayarak sen artık benim kendi etimden ve kanımdan olma kızım gibisin! Babası da kızına dokunmaz. Ben ölünce de, mirasçım olursun!” diye eklemiş. Sonra da yine “Tereddüt etmeden ayağa kalk kızım ve ölümlere ağlar gibi ağlamakta olan yeğenini teselli et!” diye eklemiş.

Ayağa kalkmasına yardım etmiş ve onu kendi eliyle gelinlikleri ve düğün takılarıyla donatmış ve onu kapıya kadar selamletmiş. Kız da güzel urbarları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

Kız da, güzel urbarları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış.

Ama gecenin bu saatinde kimsenin geçmediği sokakta henüz yirmi adım atmamışken, simsiyah bir şekil gölgeler arasından fırlamış ve ona doğru ilerlemiş. Bu, geceleyin bir kurban aramak peşinde olan ve kızın parıldayan takılarını görerek kendi kendine “İşte beni bütün yaşamımda zengin kılacak kismet!” diye düşünmüş olan bir hırsızmış. Onu kabaca durdurmuş ve boğuk ve korkunç bir sesle kıza “Bağırarak için ağzını açarsan, boyun enine katılır!” diyerek onu soymaya hazırlanmış. Henüz elini gerdanlıklarının üzerine koymuşken, bakışları kızın yüzünün güzelliğine takılmış ve tam bir şaşkınlığa uğrayarak içinden “Vallah! Ben aslında onu her şeyle birlikte kaldırmalıyım; çünkü o, tüm hazinelerden daha değerlidir!” diye düşünmüş. Ve ona “Hanımım, sana hiçbir kötülük yapılmayacaktır! Ama karşı çıkma ve kendi rızanla benimle birlikte gel! Gecemiz kutsanmış bir gece olacaktır!” demiş. Çünkü içinden “Bu bir çengidir! Çünkü bunca süsle donanarak ancak çengiler geceleyin sokağa çıkar! Herhalde bir soylunun evindeki düğünden dönüyor olmalı!” diye düşünüyormuş.

Genç kız yanıt olarak ağlamaya başlamış. Hırsız da ona “Allah aşkına! Neden ağlıyorsun sen? Eğer kendini özgürce bana verirsen, sana kötü davranmayacağıma ve seni soymayacağıma yemin

ederim!” demiş. Ve aynı zamanda, onu elinden tutarak götürmek istemiş. O zaman, kız, gözyaşları dökerken, ona kim olduğunu ve kocası şeyhin gönül yüceliğini anlatmış ve öyküsünün hiçbir yanını saklamamış. Ve de “Ve şimdi, senin eline düştüm. Bana ne istersen yap!” diye eklemiş.

Bağdat hırsızlar loncasının en usta soyguncusu olan hırsız, genç kızın bu garip öyküsünü işitince ve şeyhin civanmertçe davranışının tüm kapsamını işitince, bir an için başını eğmiş ve derin derin düşünmüş. Sonra başını kaldırıp genç kıza “Peki senin sevdiğin şu amcanın oğlu nerede oturuyor?” diye sormuş. O da “*Falan mahalle, falan sokak, falan* evin bahçesinde bulunan odada oturur!” demiş. Hırsız da “Hanımım, hiç kimse bir hırsız yüzünden iki sevgilinin aşklarından yoksun kaldıklarını söyleyemeyecektir! Tanrı, yeğeninle geçireceğin bu gece için sana en seçkin lütuflarını bağışlasın! Bana gelince, benim gibi bir başka soyguncunun cansıkıcı varlığından korumak için sana eşlik edip oraya kadar götüreceğim!” demiş. Sonra da “Hanımım, rüzgâr herkesin ise de, flavta benim değil!” diye eklemiş. Ve böylece konuşarak hırsız genç kızın elinden tutmuş ve bir sultana gösterilen tüm saygıyla, ona âşığının evine kadar eşlik etmiş. Sonra, urbasının eteğini öperek ondan izin alıp kendi yoluna gitmiş.

Genç kız da bahçenin kapısını itmiş ve doğruca yeğenin odasına gitmiş. Ve onun, kendisini düşünerek tek başına, hıçkırmakta olduğunu işitmiş. Kapıyı çalmış; yeğenin hıçkırıklarla dolu sesi “Kapıda kim var?” diye sormuş. Kız da “Habibe!” demiş. İçeriden oğlan “Bu, Habibe’nin sesi!” diye haykırmış. Ve de “Habibe öldü! Onun sesiyle bana seslenen, sen kimsin?” demiş. Kız “Ben, senin amcanın kızı Habibe’yim!” demiş.

Kapı açılmış ve Habib, yeğenin kollarına baygın düşmüş. Ve Habibe’nin gösterdiği özen sayesinde baygınlıktan kurtulmuş. Habibe onu yanına oturtmuş, başını dizlerine yatırmış ve kocası şeyhle ve civanmert hırsızla başına gelenleri anlatmış. Habib de bunu işitince, o kadar heyecanlanmış ki, ilkin ağzından tek bir sözcük bile çıkarmamış. Sonra ansızın ayağa kalkarak yeğenine “Gel, sevgili yeğenim!” demiş. Ve onu elinden tutarak ve artık onu kazanmayı düşünmeyerek, birlikte sokağa çıkmış ve tek bir sözcük söylemeden, kızı götürüp kocası şeyhin evine bırakmış.

Şeyh karısının genç Habib ile birlikte geri döndüğünü görünce, onların ikisini birden evine sevkeden nedeni anlamış ve onları odasına sokarak bir baba çocuklarını kucaklar gibi kucaklamış ve ağırbaşlılık yüklü bir sesle “İnanç sahibi karısına ‘Sen benim etimden, kanımdan olma kızsınsın!’ dediği zaman, hiçbir kudret artık onu sözlerinden caydıramaz! Böyle olunca, çocuklarım, bana hiçbir şey borçlu değilsiniz! Çünkü ben kendi sözlerimle bağliyım!” demiş. Ve böylece konuşarak evini ve mallarını onlar adına yazdırmış ve bir başka kente yaşamaya gitmiş.

Ve Şehrazad bu konuda ona hiçbir şey sormaksızın, öykünün bittiğinin takdirini Şah Şehriyar’a bırakmış ve o gece şu öyküyü de anlatmış:

İğdiş Edilen Berber

Anlatırlar ki, bir zamanlar Kahire’de, güzellikten ve değerden yana eşsiz genç bir adam varmış. Bu genç adamın da, kocası yiğit ve kabadayı olan ve bir parmağıyla bile bu delikanlıyı ezecek kadar güçlü elleri bulunan yüz güvenlik görevlisinin amiri, yani bir yüzbaşı¹ olan ve genci çok seven, onun da kendisinin de çok sevdiği genç bir kadın dostu varmış. Bu yüzbaşı, haremine doyum sağlamaya yetecek tüm üstün nitelikleri taşıyormuş; ama delikanlının sakalı bile yokmuş. Kadın kuzu etini üstün tutanlardan ve de gezintilerde üzerine gençlerin binmesini yeğleyen kısraklardan biriymiş.

Günlerden bir gün, yüzbaşı evine dönmüş ve genç karısına “Ey *fulan* kişi, bu akşam ben, dostlarımla birlikte temiz hava solumak için *fulan* yerdeki bahçelere çağnliyım. Şayet, şu ya da bu, bir iş çıkar da bana ihtiyaç duyulursa, beni nerede aratacağını bilesin!” demiş. Karısı da ona “Kimse senden zevk ve memnunluk içinde olmanı dilemekten başka bir şey istemez! Git bahçelerde eğlenmene bak, efendim, ruhun ferahlasın, için açılsın! Bu, bizi de sevindirir!” demiş. Yüzbaşı da bir kez daha, bu denli üzerinde titreyen, itaatkâr ve terbiyeli bir karısı olduğu

1 Mardrus, Türkçe “yüzbaşı” sözcüğünü Fransızca yazmış: “youzbaschi” (Ç.N.)

için kendi kendini kutlayarak yoluna gitmiş.

O daha sırtını çevirir çevirmez, karısı “Bu öğle sonrasında şu yabandomuzunu bizden uzaklaştıran Tanrı’ya şükürler olsun! Şimdi hemen gönlümün takılı bulunduğunu çağırtaım!” diye içinden haykırmış. Ve hizmetinde bulunan küçük haremağasını çağırarak ona “Oğlan, git de, *falanı* benim için bul! Onu evinde bulamazsan, kendisine rastlayasıya kadar aramanı sürdür ve kendisine ‘Hanımım selam yolladı ve şu anda gidip kendisini evinde bulmanı istedi!’ de!” demiş. Küçük haremağası da hamınının yanından çıkmış, delikanlıyı evinde bulamadığından, onu aramak için her yanı dolaşarak, çarşıda gidip oturmayı âdet edindiği dükkânları yoklamış. Sonunda onu başını kazıtmak üzere gittiği bir berberin dükkânında bulmuş. Berberin, tam da boynuna temiz bir peçete sarıp tıraşa girişeceği ve ona “Tanrı sağlıklar versin!” dediği sırada onu bulmuş. Küçük haremağası delikanlının yanına yaklaşarak ona doğru eğilmiş ve kulağına “Hanımım *falan* kişi sana en seçkin selamlarını yolluyor; beni de bugün kıynın yaklaşmaya müsait olduğunu ve yüzbaşının bahçelerde bulunduğunu sana bildirmekle görevlendirdi. Eğer konuşmayı diliyorsan, durup gecikmeden gelmen yetiştir!” demiş. Genç adam da, bunu işitince, berbere “Başımı çabuk kurut da gideyim; buraya bir başka sefer gelirim!” diye haykırmış. Bu sözleri söyleyerek sanki başının kazınması berber tarafından sağlanmış gibi avcuna bir gümüş dirhem koymuş. Berber de, bu cömertliği görünce, kendi kendine “Başını hiç kazımadığım halde, bana bir dirhem veriyor; ya kazımış olsaydım acaba ne verirdi! Vallahi, işte gözönünde tutulacak bir müşteri! Hiç kuşku yok ki, başını kazıdığımda, bana bunun gibi bir avuç gümüş dirhem verir!” demiş.

İşler bu durumda iken, delikanlı çabucak ayağa kalkmış ve sokağa çıkmış. Berber de ona dükkânının eşiğine kadar eşlik ederek “Uğurlar olsun efendim! Benim dileğim odur ki, işlerini düzene koyup bu dükkâna döndüğünde, girişindekinden daha da yakışıklı olarak çıkarsın! Uğurlar olsun!” demiş. Delikanlı da “Tamam, Talib! Geri döneceğim!” diye yanıt vermiş. Çabucak uzaklaşarak sokağın köşesinde gözden kaybolmuş.

Ve yüzbaşının karısı olan dostunun evine ulaşmış. Gidip kapıyı çaldığı sırada, çok şaşırarak, sokağın öbür yanından

berberin kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu görmüş. Kendisine uzaktan işaretler eden bu berberi, ardından böylesine koşturtan şeyin ne olduğunu bilemeyerek, kapıyı çalmaktan vazgeçmiş. Berber de ona “Efendim, Tanrı seninle olsun! Senin gelişinin ışık ve kokuyla dolan dükkânımı unutmamanı senden rica ediyorum. Bir bilge kişi ‘Bir yer hoşuna gitmişse, başka yer arama!’ demiştir. Ve Arapların büyük hekimi Yüce Tanrı’nın lütufları üzerine olası Ebu Hüseyin ibni Sina ‘Hiçbir süt, çocuk için, ana sütüyle kıyaslanamaz! Ve hiçbir şey de usta bir berberin eli kadar hafif değildir!’ demiştir. Dolayısıyla, efendim, senden, benim dükkânımı çarşının bütün öteki berber dükkânlarından ayırmanı umarım!” demiş. Delikanlı da “He vallahi! Kuşkusuz, ayırım, ey berber!” demiş. Zaten içerden açılmış bulunan kapıyı itmiş ve çabucak ardından kapamış. Ve sevgilisine kavuşmak ve onunla her zaman yaptığı şeyi yapmak için yukarı çıkmış.

Berbere gelince, dükkânına dönecek yerde, sokakta kapının karşısında dikili kalmış ve kendi kendine “Eğer bu bulunmaz müşteriyi burada bekleyip onu kendim dükkâna götürmezsem, kendi başına benim dükkânımı meslektaşlarımdan ayırt edemez!” diyormuş. Ve kapıyı bir an bile gözlerinden uzat tutmayarak orada kesin olarak çakılı kalmış.

Yüzbaşıya gelince, buluşma yerine gittiğinde, kendisini çağırmış olan dostu ona “Ya Seydi, sana karşı işlemiş bulunduğum kabalıktan dolayı lütfen beni bağışla! Ama annem öldü ve gidip onun gömülme işleriyle uğraşmak zorundayım. Bugün oturup seninle keyif çatamadığımdan dolayı beni affet! İnşallah yakında yeniden bir araya geliriz!” demiş. Ve tekrar tekrar özürler dileyerek ondan izin istemiş ve çekip gitmiş. Yüzbaşı da, burnu iyice uzamış, kendi kendine “Allah, eğlence gününü bu denli berbat şekilde karartan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemden en derin çukuruna tıksın!” demiş. Bunu söyleyerek öfkeyle havaya tükürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ve yüzbaşı burnu iyice uzamış, kendi kendine “Allah eğlence gününü bu denli berbat şekilde karartan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemin en derin çukuruna tıksın!” demiş. Bunu söyleyerek sakalları arasından “Sana ve seni içine alan toprağa tüküreyim, ey uğursuzluk anası!” diyerek öfkeyle havaya tükürmüş. Yeniden evinin yolunu tutmuş ve gözleri öfkeden dönerek kendi sokağına ulaşmış. Başını evin pencerelerine dikerek önüne atılacak kemiği bekleyen bir köpek gibi orada kazık kakmış olan berberi görmüş. Onun yanına yaklaşarak kendisine “Sen kimsin be âdem? Ve seninle bu ev arasında ne gibi bir ilişki var?” demiş. Berber de onun önünde yere kadar eğilerek “Ey seydi yüzbaşı, burada dükkânımın en iyi müşterisini bekliyorum! Çünkü ekmeğim onun ellerindedir!” diye yanıt vermiş. Yüzbaşı da çok şaşırarak, ona “Ne diyorsun sen, ey ifritlerin kötülük ortağı? Şimdi benim evim senin türünden berberlerin müşterileri için buluşma yeri mi oldu, yani?” diye sormuş; sonra da “Yürü ulan pezevenk, yoksa tokadımın ağırlığını suratında duyacaksın!” demiş. Berber de “Tanrı’nın adı senin ve namusluluğun ve tüm erdemlerin buluşma yeri olan evinin ve evinde oturan saygın kişilerin üzerine olsun, yüzbaşı efendim! Ama senin değerli yaşamının üzerine yemin ederim ki, benim en iyi müşterim içerdedir! Ve içeri girdiğinden beri epeyce bir zaman oldu; oysa benim dükkânım ve işim burada daha fazla beklememe imkân vermiyor! Senden rica ediyorum, onu görürsen, daha fazla gecikmemesini söyle!” demiş. Genç kadının kocası da, ona “Bu senin müşterin ne biçim bir adam, ey pezevingin oğlu ve deyyusların peydahladığı herif!” demiş. O da “Gözleri şöyle, boyu da şöyle olan, geri yanı da alımlı, güzel bir delikanlı! Tam bir şalabi, mükemmel bir züppe, tavır ve hareketleri ince, kendisi de cömert! Nefis! Bir şekerpare, bir arı kovanı vallahi!” yanıtını vermiş.

Yüz güvenlik muhafızının komutanı olan yüzbaşı, bu övgüyü ve evine girenin bu şekilde tanımlanmasını işittikten sonra, berberin gırtlığına sarılmış ve onu birkaç kez sarstıktan sonra, kendisine “Ey, pezevenk çocuğu ve soytarıların oğlu ve ey orospuların piçi!” demiş. Ve sarsıla sarsıla hışır çıkmış olan berber “Tamam, kabul!” diye haykırmış. Yüzbaşı da “Sen hâlâ benim

evim hakkında bu tür sözler söylemeye cesaret mi ediyorsun?" diye sözünü sürdürmüş. Berber de "Efendim, müşterim, kendisine 'Eli uz berber seni dışarıda bekliyor!' deyince bak bakalım ne söyleyecek?" demiş. Ağzından köpükler saçan yüzbaşı da ona "Peki, sen burada kal, gidip sözünün doğru olup olmadığını denetleyeyim!" diye haykırmış ve çabucak evine girmiş.

Oysa, bütün bu konuşmalar olurken, genç kadın, sokakta neler olup bittiğini pencerenin ardından görüp işitmiş ve âşığını evin sarnıcında gizleyecek zaman bulmuş. Yüzbaşı, odalara girince, ortada ne genç bir adam, ne genç bir adamın kokusu, ne de ona uzaktan yakından benzeyen herhangi bir şey buluyormuş. Ve de karısına "He vallahi! Ey karı herhangi bir adamın bizim evimize girmiş olması ihtimali var mı?" diye sormuş. Karısı da, bu varsayımdan son kertede alınarak "Bu, bizim evimize ve bana karşı nasıl bir utanç verici şeydir! Nasıl oluyor da, efendim, herhangi bir adam buraya girebilir? Kötülük bizden ırak olsun!" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Şurada, evimizden bir müşterisinin çıkmasını beklediğini söyleyen bir berber var!" demiş. Kadın "Onu duvara sıkıştırıp ezmedin mi?" demiş. O da "Şimdi oraya gidiyorum!" demiş. Ve aşağı inip berberi gırtlğından yakalamış ve ona, kendisini fır fır döndürerek "Ey anasının ve karısının pezevengi! Sen nasıl oluyor da bir inanç sahibinin haremı hakkında böyle sözler söylüyorsun?" diye haykırmış. Ve neredeyse, bir vuruşta enini boyuna katacakken, berber "Peygamberimizin bize açıkladığı gerçek üzerine yemin ederim ki, ey yüzbaşı, delikanlının evine girdiğini şu gözlerimle gördüm! Ama çıktığını görmedim!" diye haykırmış. Öteki de evirip çevirmeyi bırakmış ve ölüm karşısında bile bu adamın söylediklerine dört elle sarılmasına şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış. Ve ona "Sana yalan söylediğini kanıtlamadan seni öldürmek istemiyorum, ey köpek! Gel benimle birlikte!" demiş. Ve onu eve sürüklemiş ve onunla birlikte aşağıdaki, yukarıdaki bütün odaları araştırmaya başlamış. Her yer aranıp ziyaret edildikten sonra, yeniden avluya inmişler ve her köşeyi araştırıp hiçbir şey bulamamışlar. Yüzbaşı berbere dönüp ona "Hiçbir şey yok!" demiş. Öbürü de "Doğru, ama şurada bir sarnıç var, orayı henüz ziyaret etmedik!" demiş.

Hepsi bu kadar! Delikanlı da onların geliş gidişlerini izliyor-
muş. Ve bu sarnıç ve sarnıcı ziyaret laflarını duyunca “Ah! Alçak,
orospu çocuğu! Beni yakalatacak!” diye düşünerek içinden ber-
bere lanetler savurmuş. Kendi bakımından da kadın, berberin
sarnıcı ziyaret etmekten söz ettiğini duymuş ve çabucak aşağı
inerek kocasına “Ne zamana kadar ey âdem, bu binlerce utan-
maz boynuzlunun ürününe evi ve haremi dolaştıracaksın? Ve
sen bunun türünden bir yabancıyı evinin mahremiyeti içinde
bu şekilde dolaştırmaktan utanmıyor musun? Onu suçuna göre
cezalandırmak için neyi bekliyorsun?” diye haykırmış. Yüzbaşı
da “Doğru söyledin, ey kadın, onu cezalandırmak gerek! Ama
hakaret gören sensin, onu cezalandırmak da sana düşer! Yükle-
nen suçun niteliği ve ağırlığına göre onun cezasını ver!” demiş.

O zaman genç kadın, yukarıya çıkıp mutfaktan bir bıçak
almış ve demirini akkor haline gelinceye kadar kızdırmış ve yüz-
başının çoktan bir vuruşta yıktığı berberin yanına yaklaşmış. Ve
kızgın bıçakla, yüzbaşı onu yerde tutarken, zekerini ve taşakla-
rını dibine kadar yakmış. Sonra onu, ardından “Bu sana namus-
lu insanların haremi hakkında kötü konuşmanın ne demek
olduğunu öğretir!” diye haykırarak sokağa atmışlar. Ve bahtsız
berber, gelip geçen yufka yürekli insanlar onu kaldırıp dükkânı-
na götürüsiye kadar orada kalmış. Onun durumu işte böyleymiş!

Sarnıca kapatılmış olan delikanlıya gelince, evde tüm gürültü
kesilir kesilmez, çabucak gizlendiği yerden çıkmış ve bacaklarını
rüzgâra teslim etmiş. Ve örtülecek şeyi Tanrı örter.

*Ve Şehrazad, o gecenin, Şah Şehriyar’a, Firuz ile Karısının
Öyküsü’nü anlatmadan geçip gitmesini istememiş.*

Firuz ile Karısı

Anlatırlar ki, şahın biri, bir gün sarayının taraçasında otur-
muş hava alıyor; başının üzerindeki gökyüzünü, ayağının altın-
daki bahçeleri seyrederek gözlerini şenlendiriyormuş. Birden-
bire sarayın karşısında bulunan bir evin taraçasında, güzellikte
eşine rastlamadığı bir kadın görmüş. Yöresinde bulunanlara

dönmüş ve onlara “Bu ev kime ait?” diye sormuş. Ona “Hizmetkârın Firuz’a! Bu da onun karısıdır!” diye yanıt vermişler. O zaman taraçadan inmiş ve tutku onu içmeden sarhoş etmiş ve de aşk yüreğini sarmış. Hizmetkârı Firuz’u çağırtmış ve ona “Al şu mektubu *fulan* kente git ve yanıtıyla birlikte geri dön!” demiş. Firuz da mektubu almış ve evine gitmiş; mektubu başının altına koymuş ve o geceyi böylece geçirmiş. Sabah olunca kalkmış ve hükümdarının kendisine karşı kurduğu düzeni bilmeden söz konusu olan kente doğru yola çıkmış.

Şaha gelince, koca yola çıkar çıkmaz, çabucak ayağa kalkmış ve kılığını değiştirerek Firuz’un evine doğru yönelmiş ve kapıyı çalmış. Firuz’un karısı “Kapıda kim var?” diye sormuş. O da “Ben kocanın efendisi olan Şah’ım!” diye yanıt vermiş. Kadın da kapıyı açmış. Şah içeri girmiş ve “Seni ziyarete geldik!” diyerek oturmuş. Kadın gülmüş ve “Ben bu ziyaretten Tanrı’ya şıgırım. Çünkü gerçekte, bundan hayırlı bir şey beklemiyorum!” diye yanıt vermiş. Ama şah “Ey yüreklerin arzusu, ben kocanın efendisiyim ve senin de beni tanımadığını sanmıyorum!” demiş. Kadın da “Kuşkusuz, seni tanıyorum sultanım efendim! Senin tasarını da, ne istediğini de biliyorum. Ve kocamın efendisi olduğunu da! Sana, senin meramını çok iyi anladığımı kanıtlamak için, ey hükümdarım, şairin şu sözlerini kendi durumuna uyarlamak için yüce bir ruhla davranmanı da öğütlerim:

Eğer yoldaki başkaları, benim susuzluğumu gideren ıslak taşta dudaklarını değdirebiliyorlarsa, çeşmeye giden yola koyulmam.

İğrenç sinek topluluğu vızıldayarak tepsinin üzerine konarsa, içimi üzen açlığım ne kadar çok olursa olsun, zevkim için hazırlanmış yemeklerden hemen elimi çekerim.

Arsanlar, köpeklerin aynı yörede dillerini şaplatarak su içmekte özgür oldukları zaman, su kenarına giden yoldan kaçınmazlar mı?

Ve bu dizeleri okuyarak Firuz’un karısı “Ve sen, ey şah, başkalarının senden önce dudaklarını değdirdiği çeşmeden su içermisin?” diye eklemiş. Şah, bu sözleri işitince, ona şaşırarak bak-

mış. Öylesine etkilenmiş ki, yanıt oluşturacak tek bir söz bulmaksızın sırtını çevirip gitmiş; ve acele kaçıış sırasında, pabuçlarından birini evde unutmuş ve onun durumu işte böyleymiş.

Firuz'un durumuna gelince şöyle! Şahın onu yolladığı yere gitmek üzere, evinden çıktığı zaman, mektubu cebinde aramış ama bulamamış. Ve onu yastığının altında unuttuğunu hatırlamış. Hemen eve dönmüş ve tam şah evden çıkmış bulunduğu sırada oraya ulaşmış. Ve eşikte şahın pabucunu görmüş. O anda, kentin dışında uzak bir ülkeye gönderilmesinin nedenini anlamış. Kendi kendine "Efendim şah, beni oraya dile getirilemez bir tutkuya özgürce yol bulmak için göndermiş demek!" demiş. Bununla birlikte sesini çıkarmamış ve odasına gürültü yapmaksızın girerek daha önce unutmuş olduğu mektubu almış ve karısı gelişinin farkına varmadan dışarı çıkmış. Ve çabucak kenti terk etmiş ve efendisi şahın kendisine yüklediği görevi yerine getirmek üzere yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığı için, mektubu varacağı yere ulaştırmış ve istenen yanıtla birlikte şahın kentine geri dönmüş. Evine gidip dinlenmeden önce, gösterdiği gayretten dolayı ödüllendirilmek umuduyla çabucak şahın huzuruna çıkmış, o da kendisine yüz dinar ödül vermiş. Bilinen mesele hakkında da hiçbir şey konuşulmamış.

Firuz da, yüz dinarı alarak cevahirciler ve kuyumcular çarşısına gitmiş, elindeki bütün parayla, kadınlara özgü süslerden oluşan harika şeyler satın almış. Ve aldığı şeyleri karısına götürerek ona "Bunlar benim dönüşümü kutlamak içindir!" demiş. Ve "Bunları ve burada sana ait ne varsa al ve babanın evine dön!" diye eklemiş. Kadın ona "Sebebi ne bunun?" diye sorunca; o da "Efendim şah, beni iyiliklerine boğdu. Ben de bunu herkesin bilmesini, babanın da, sana gitmeni söylediğim yerde, bütün bunları üzerinde görerek sevinmesini istiyorum!" demiş. Kadın da "Sevgiyle ve tüm neşeli yüreğimle!" diye yanıt vermiş.

Kocasının kendisine getirdiği bütün süsleri ve daha önce elinde olan diğer bütün ziynetleri donanmış ve babasının evine gitmiş. Babası da onun gelişiyile ve üzerinde gördüğü güzel şeylere bakarak çok sevinmiş. Kadın babasının evinde, kocası Firuz'un aklından gelip onu aramak fikri geçmeksizin, hatta ondan haber almak üzere hiç kimseyi de göndermeksizin bir ay kalmış.

Böylece bir ay kaldıktan sonra, genç kadının kardeşi Firuz'u bulmaya gelmiş ve ona "Ey Firuz, eğer karına karşı beslediğin öfkenin ve onu terk edişinin nedenini açıklamak istemiyorsan, gel meseleyi, efendimiz şahın önünde çözümleyelim!" demiş. Firuz da "Sizler bunu bir dava konusu yapabilirsiniz, ama ben razı değilim!" diye onu yanıtlamış. Genç kadının kardeşi "Yine de gel, benim açtığım davayı dinle!" demiş. Ve onunla birlikte şahın huzuruna çıkmış.

Şahı toplantı salonunda bulmuşlar, kadı da onun yanında oturuyormuş. Genç kadının kardeşi şahın önünde yeri öptükten sonra "Efendimiz, size bir mesele için davada bulunmaya geldim!" demiş. Şah da ona "Davayla ilgili konulara kadı efendi bakar. Senin de ona başvurman gerek!" demiş. Genç kadının kardeşi de kadıya doğru dönmüş ve "Tanrı kadı efendimizin yardımcısı olsun! Bizim meselemiz ve davamız şudur: Biz, bu adama, yüksek duvarlarla çevrili ve korunaklı, harika şekilde bakımlı, çiçekler ve meyva ağaçları dikilmiş bir bahçe kiraladık; ama o, çiçekleri koparıp tüm meyvaları yedikten sonra duvarları yıktı ve bahçeyi dört yandan esen rüzgârlara terk etti. Şimdi de kira sözleşmesini bozmak ve bahçemizi bize o haliyle geri vermek istiyor! İşte bizim meselemiz ve davamız budur, ya Seydi kadı!" demiş.

Kadı da Firuz'a dönüp ona "Ve sen, buna ne diyeceksin, ey genç adam?" demiş. O da "Gerçekte, bahçeyi onlara öncekinden çok daha iyi durumda iade ettim!" diye yanıt vermiş. Kadı, kardeşe "Açıkladığı gibi bahçeyi size, çok iyi durumda iade ettiği doğru mu?" demiş. Kardeş de "Hayır! Ama yine de bize onu geri vermeye iten nedeni öğrenmek isterim!" demiş. Kadı da, Firuz'a dönerek "Ne dersin buna, genç adam?" diye sormuş. Firuz da "Onu kendilerine isteyerek, ama yine de istemeden iade ettim. Ve bu geri verişin nedeni, madem ki bilmek istiyor, bir gün sözü edilen bahçeye girdiğimde yerde oradan geçen arslanın ayak izlerini görmemdir. Bunu görünce, kendimi tehlikeye atarak bir daha oraya girersem, arslanın beni yutacağından korktum. İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım..."

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

“İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım!” diye yanıt vermiş.

Yastıklara dayanarak oturan ve belli etmeden onları dinleyen şah, hizmetkâr Firuz’un sözlerini duyunca ve bunların neyi hedeflediğini ve anlamını kavrayınca, oturduğu yerden kalkmış ve genç adama “Ey Firuz, yüreğini ferah tut, kaygılarını yatıştır ve bahçene dön! Çünkü, sana İslamın gerçekliği ve kutsallığı üstüne yemin ederim ki, bahçen iyi savunulmuştur. Ve hayatımda hiç görmediğim kadar iyi korunmaktadır, duvarları her türlü saldırıdan masundur, ağaçları, meyvaları ve çiçekleri de benim hiç görmediğim şekilde en sağlıklı ve en güzel olan varlıklardır!” demiş.

Firuz da onun ne demek istediğini anlamış. Karısının yanına dönmüş ve onu sevmiş. Böylece, kadı da salonda bulunanlar da, Şah ile Firuz’un ve karısının kardeşinin aralarında sır olarak kalan bu meseleden herhangi bir şey anlamamışlar. Ama Tanrı her şeyi bilir!

Ve Şehrazad şunu da söylemiş:

Doğum Yeri ve Ruh

Vaktiyle, doğum yeri bakımından Suriyeli olan ve Tanrı’nın tüm Şamlılara doğuştan nasip ettiği gibi bir ağırkanlılık ve kaba ruhlulukla donanmış bulunan bir adam varmış. Şurası çok iyi bilinen bir şeydir ki, Tanrı insanlara verilerini dağıtırken her toprağa orada yetişecek ürünlere yansıyacak nitelikleri ve kusurları dağıtmıştır. Bundan dolayı Kahire’de oturanlara zekâ ve incelik, Yukarı Mısır’da oturanlara cinsel güç, Arap cetlerimize şiir sevgisi, merkezin¹ atlılarına yiğitlik, Irak’ta oturanlara uygar ahlak,

1 Merkez: Mathers'de *Middle Kingdom* (Orta Krallık): Arabistan'ın ortasında, eski devletlerden birini bulunduran yöre (Â.Ş.O.)

gezgin göçebelere konukseverlik ve birçok ülkenin insanlarına daha başka verilerde bulunmuştur; ama Suriyelilere kazanç hırslı ve ticaret ruhu vermiştir de, güzel verileri dağıtırken onları tümüyle unutmuştur. Bundan dolayı ne olursa olsun Suriye'den bir Şamlı, daima ağır kanlı birisi olup zekâsı ancak ticaret ve kazanç yolunda kaba tuzaklar kurmaya açık bir niteliktedir.

İşte böylece söz konusu Suriyeli de günlerden bir gün, Kahire'ye gidip alışverişte bulunmak arzusu duymuş. Hiç kuşku yok ki, gidip dünyanın en tatlı, en şakayı sever insanları arasında yaşamak fikrini, onun kötü talihi kendisine esinlemiş bulunuyormuş. Ama, ülkesinden olan herkes gibi, kendine güveni tammış ve yanında götürdüğü güzel şeylerle orada bulunanların gözlerini kamaştıracağını düşünüyormuş. Gerçekten, sandıklara elindeki en gösterişli mallardan ipekliler, değerli kumaşlar, işlemeli silahlar ve benzeri şeyleri yerleştirmiş ve korunaklı Mısır'lı-Kahire kentine gelmiş.

İlkin malları ve kendisi için bir yer bulmak üzere çarşıların ortasındaki bir handa oda kiralamakla işe başlamış. Ve her gün müşteri ve tacirlerin yanına gitmeye ve onları mallarını göstermek üzere hana çağırmaya koyulmuş. Belli bir süre böylece çalışmalarını sürdürmüş; günlerden bir gün, gezmeye çıkıp sağa sola bakınırken, salınarak yürüyen ve kendi aralarında şuradan buradan söz ederek gülüşen üç genç kadına rastlamış. Bunlardan her biri diğerlerinden daha güzel, daha çekici, daha hoşmuş. Tacir bunları görünce, bıyıkları dikleşmiş ve oynamış; ve göz işaretlerine kapılarak onlara yaklaşmış ve kendilerine “Bu gece hep birlikte eğlenmek üzere, kaldığım hana gelip hoşça bir arkadaşlık sağlamanız mümkün mü?” demiş. Onlar da gülerek “İsteriz doğrusu ve seni eğlendirmek için ne söylersen yaparız!” diye yanıt vermişler. O da “Benim yerimde mi, sizin evinizde mi, hanımlarım?” diye sormuş. Kadınlar “He vallahi, senin yerinde! Kocalarımızın yabancıları evimize sokmaya izin vereceklerini sanmıyorsun herhalde!” demişler. Sonra da “Bizler bu gece senin yanına geliriz. Hangi handa kaldığını söyle bize!” diye eklemişler. Adam da “*Falan* sokaktaki hanın bir odasında kalıyorum” demiş. Kadınlar “Bu durumda bize bir yemek hazırlarsın ve yemekleri sıcak tutarsın! Biz gelir seni yatsı namazından sonra

ziyaret ederiz” demişler. O da “Çok güzel söylediniz!” demiş. Kadınlar yollarını sürdürmek üzere onun yanından ayrılmışlar. O da kendi bakımından azık sağlamaya gitmiş ve balık, hıyar, istiridye, şarap ve kokular satın almış ve hepsini odasına taşımış. Pirinç ve sebzelerle yapılanların dışında beş çeşit etli yemek hazırlamış; ve bunları kendi başına pişirmiş.

Yemek saati geldiği vakit, üç kadın, vaat ettikleri gibi, onları tanınmaz kılan mavi bezden yeldirmelerine bürünerek gelmişler. Ama, içeri girerlerken, bu örtülerini, omuzlarının üzerine fırlatmışlar ve aylar gibi ışık saçarak gidip birer köşeye oturmuşlar. Suriyeli de ayağa kalkıp yemek dolu sahanları önlerine koyduktan sonra, bir testi gibi onların karşısında yer almış. Kadınlar canları çektiği kadar yemek yemişler. Sonra onlara üzerinde şarap bulunan bir tabure getirmiş ve aralarında bardak dolaşmaya başlamış. Suriyeli de onların ısrarlı davetlerine uyarak hiçbir kadeh dolaşımını geri çevirmemiş; ve öylesine içmiş ki, başı her doğrultuda dönmeye başlamış. Ve o zaman biraz yüreklenerек arkadaşlarının yüzlerine uzun uzun bakmaya koyulmuş; güzelliklerine hayran olmuş ve mükemmellikleriyle büyülenmiş. Zihni şaşkınlıkla aptallaşma arasında gidip gelmiş; zirzoplukla yanılığa düşme arasında sallanıp durmuş. Artık erkeği dışiden ayıramaz olmuş. Durumu unutulmayacak, ama bahtı ağlanacak hale gelmiş. Görmeksizin bakmış ve içmeksizin yemiş. Sümkürmüş, aksırmış. Gülmüş ağlamış. Bundan sonra üç kadından birine dönerek ona “Tanrı üzerine olsun! Ya Sitti, acaba senin adın nedir?” diye sormuş. Kadın “Adım, ‘Benim Gibisini Gördün mü’dür!’” diye yanıt vermiş. Bunu duyunca akli daha da fazla uçmuş ve “Yo vallahi, asla senin gibisini görmedim!” diye haykırmış. Sonra da yere uzanarak dirsekleri üzerine dayanmış ve ikinci kadına “Ya sen, ya Sitti, ey yüreğimin hayat kanı, senin adın nedir?” diye sormuş. Kadın da “ ‘Asla Benzer Birini Görmedin’dir!” diye yanıt vermiş. O da “Maşallah, ‘Asla Benzer Birini Görmedin’ hanımım!” diye haykırmış. Sonra da üçüncüye dönüp ona “Ve sen, ya Sitti, ey yüreğimin yangını, senin saygın adın nedir acep?” diye sormuş. Kadın “ ‘Yüzüme Bak Beni Tanırsın’dır!’” diye yanıt vermiş. Bu üçüncü yanıtı da işitince Suriyeli yerlerde yuvarlanmış ve olanca sesiyle “Uygunsuzluk yok, ey ‘Yüzüme Bak Beni Tanırsın’ hanımım!” diye haykırmış.

Ve yeniden bardağı dolaştırmaya başlamışlar ve tacir sıra kendine gelince onu dibine kadar boşaltmış; ve bardak dolaştırılması bitince başı ayaklarının arasında yere yıkılmış. Onu bu halde görünce, kadınlar ayağa kalkmışlar, onun sarığını kaldırıp başına bir deli takkesi giydirmişler. Sonra yörelerine bakmışlar ve para ya da değerli eşya olarak bahtlarına ne düşmüşse alıp kendilerine mal etmişler. Ganimetleri yüklenerek, yürekleri yeğni, onu hanında, bir manda gibi horlarken terk etmişler. Ve han odasını sahibine bırakmışlar.

Ve ayıplarını örten de örtülmesi gerekeni örtmüş.

Ertesi gün Suriyeli içine düştüğü pis çukurdan çıkınca, kendisini odasında yapayalnız bulmuş ve orada nesi varsa silinip süpürüldüğünün farkına varmış. Hemen akli başına gelmiş ve “Övülesi Yüce Tanrı’dan daha yüce ve daha güçlü varlık yoktur!” diye haykırmış. Başında deli takkesi olduğu halde handan dışarı fırlamış; ve her gelip geçene, adı *falan*, *falan* ve *falan* olan kadınlara rastlayıp rastlamadıklarını sorup durmuş. Ve kadınların kendi isimleri olarak kendisine söylediklerini sayıp dökmüş. Onu böyle gülünç bir kılıkla gören halk, kendisinin maristan-dan kaçtığını sanmış ve kimileri ona “Yo, vallahi, senin gibisini görmedik!” derken; kimileri de “Asla sana benzeyen birini görmedik!” diyorlar; kimileri de “Sana bakıyoruz, gerçekten; fakat seni tanımıyoruz!” diye yanıt veriyorlarmış.

Böylece, sorup soruşturmaları bitince, artık kime başvuracağı ve kime şikâyet edeceğini bilememiş; sonunda yoldan geçen merhametli ve akli başında biri, ona “Dinle beni, Suriyeli! Bu şartlar altında senin yapacağın en iyi şey, durup gecikmeden Suriye’ye dönmendir; çünkü Kahire’de, halk, sert beyinleri yeğni beyinlere döndürmeyi ve taşlarla ne denli iyi oynarlarsa, yumurtalarla da o denli iyi oynamayı bilir” demiş.

Suriyeli de, burnu ayaklarına kadar uzamış olarak, kendi ülkesi olan Suriye’ye geri dönmüş ve bir daha da oradan ayrılmamış.

Ve böylesi olaylar sık sık başına geldiği için, Suriye’nin safdilleri, Mısırlılar hakkında ağızlarını açıp her kötü şeyi söylerler.

Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da ona “Ey Şehrazad, bu nükteli fıkralar benim çok hoşuma gitti ve

bunları dinledikten sonra, daha çok bilgi edindim ve aydınlandım!" demiş. Şehrazad da gülerek "Tek eğitici ve aydınlatıcı Tanrı'dır!" demiş. Sonra da "Ama Sihirli Kitabın Öyküsü ile karşılaştırılınca bu nükteli fıkraların ne değeri olur?" diye eklemiş. Şah Şehriyar da "Nedir bu Sihirli Kitap, ey Şehrazad ve onun öyküsü nasıldır?" demiş. O da "Ey şahım, Tanrı isterse ve seni memnun edecekse, sana onu anlatmayı yarına saklıyorum!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Yarın gece, bu bilmediğim öyküyü dinlemek isterim!" demiş.

Ve sekiz yüz doksan beşinci gece olunca...

Küçük Dünyazad, sokulduğu halı üzerinden ayağa kalkmış ve "Ablacığım, bize Sihirli Kitabın Öyküsü'nü ne zaman anlatmaya başlayacaksın?" demiş. Şehrazad da "Şahımız efendimizin dileği olduğuna göre, gecikip geri bırakmaksızın, hemen!" diye yanıt vermiş. Ve demiş ki:

Sihirli Kitabın Öyküsü

Halkların salnamelerinde ve eski devirlerin kitaplarında anlatırlar ki, ama ancak Tanrı geçmişini bilir ve geleceğini görür! Gece-lerden bir gece, Bağdat'ta hükmetmekte olan Abbasoğulları'ndan Halife Harun Reşid, uyanarak yatağında doğrulmuş ve sıkıntının pençesinde ve geceliğine bürünmüş olarak, yanına celladı çağırtmış; o da hemen huzuruna gelmiş. Ona "Ey Mesrur, bu gece göğsümde bir ağırlık ve sıkıntı var, senin, huzursuzluğumu dağıtmanı istiyorum!" demiş. Mesrur da "Ey Emirü'l-Müminin, kalk da gözlerin tavanına çakılmış yıldızları ve ayın dolanıp durduğunu görmek için tıraşına çıkalım, bu sırada suların çağıldayan musikisi ve şairin aşağıdaki gibi tanımladığı bostan dolabının ahenkli iniltileri bize kadar yükselsin!

Bostan dolabı ki, her gözünden inleyerek gözyaşları akıtır,
yüreğini dolduran sihre karşın, günlerini tekdüze bir inle-
meyle geçiren âşığa benzer!

Ve aynı şair, ey Emirü'l-Müminin, akarsudan söz ederken demiştir ki:

Benim yeğlediğim bir genç kızdır. O beni içmekten aliko-
yar, eğlendirir beni!
Güzel bir bahçedir o: gözleri kaynaklar gibi, sesi akan
suyun sesidir.

Harun Reşid de, celladını dinlemiş ve başını olumsuzlukla silkerek ona "Bu gece böyle bir şey yapmaya hiç hevesim yok!"

demiş. Mesrur da “Emirü'l-Müminin, senin sarayında, her renkten, aylara marallara benzer, çiçekler gibi güzel, giysilere bürünmüş yüz altmış genç kız var. Ayağa kalk ve kendileri bizleri görmeksizin, hepsini sırayla kendi dairelerinde birer birer görelim! Onların şarkılarını işitir, oyunlarını seyreder ve onları birbirleriyle oynasırken görürsün. Belki de o sırada ruhun, onlardan birinin çekimine kapıldığını hissedersin. Ve onu meclisine alırsın bu gece; o da oyunlarını seninle paylaşır. Bakalım sıkıntıdan bir şey kalır mı?” demiş. Ama Harun “Ey Mesrur, git hemen Cafer'i bana bul!” demiş. O da işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Sonra da gidip Cafer'i evinde bulmuş ve ona “Emirü'l-Müminin'in yanına gel!” demiş. O da “İşittim ve itaat ettim!” demiş. O saat ve o anda ayağa kalkıp giyinerek saraya dönen Mesrur'u izlemiş. Ve daima yatağında bulunan halifenin huzuruna çıkmış; ve elleri arasından yeri öperek ona “İnşallah kötü bir şey yoktur!” demiş. Harun da “İyi bir şey de yok, ey Cafer! Yorgun, bıkkın ve sıkıntılıyım bu gece! Mesrur'u, seni buraya getirip beni oyalayasın ve sıkıntımı dağıtasın diye sana yolladım” demiş. Cafer de bir an düşünüp “Emirü'l-Müminin! Ruhumuz ne göğün güzelliğiyle, ne bahçelerle, ne meltemin tatlı esintisiyle, ne çiçekleri seyredererek neşelenemiyorsa, bir çare kalıyor demektir; o da kitaplardır. Zira ey Emirü'l-Müminin, bahçelerin en güzeli hâlâ da kitap dolu bir dolaptır. Onun rafları boyunca gözlerle bir gezinti yapmak gezintilerin en hoş olanıdır! Bu durumda kalk kitap dolabındaki raflardan rasgele bir kitap çekelim!” diye yanıt vermiş. Harun da bunu “Doğru söylersin Cafer! Bu, cansıkıntısının en iyi ilacıdır. Bunu hiç düşünmemiştim” diyerek yanıtlamış. Ayağa kalkmış ve Cafer ile Mesrur yanında olduğu halde, kitap dolaplarının bulunduğu salona gitmiş.

Cafer ile Mesrur, her biri ellerinde meşaleler tutuyor, Halife de harika dolaplarda ve kokulu ağaçtan yapılmış raflarda dizili bulunan kitapları eline alıyor ve açıp kapıyormuş. Böylece birçok rafı gözden geçirmiş ve sonunda eline çok eski bir kitap almış ve rasgele bir yerini açmış. İlgisini çekmesi gereken bir şey görmüş olacak ki, kitabı bir müddet sonra bırakacağı yerde, oturup sayfa açmaya ve okumaya başlamış. Ve birdenbire öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Sonra kitabı yeniden

eline almış ve okumayı sürdürmüştü. Bu sefer de gözlerinden yaşlar akmaya başlamış ve bu yaşlar sakallarının arasından süzülerek dizlerinin üzerinde tuttuğu kitabın üstüne damlamış. Sonra kitabı kapamış, onu yeninin içine sokmuş ve oradan ayrılmak üzere ayağa kalkmış.

Cafer halifenin böyle gülüp ağladığını görünce, efendisine “Emirü’l-Müminin ve İki Âlem’in hükümdarı, hemen hemen aynı zaman içinde seni güldürüp ağlatan sebep ne olabilir acaba?” demekten kendini alamamış. Halife de, bunu işiterek ve öfkenin sınırında öfkelenerek, Cafer’e, hiddetli bir sesle “Ey Bermeki köpeklerinden biri olan köpek! Nedir senin yaptığın bu edepsizlik? Sen ne diye araya giriyorsun? Rahatsız edici ve kendini beğenmiş hallerinle haddini aşıyor ve bulunduğun mevkiin sınırlarını zorluyorsun! Madem ki artık seni ilgilendirmeyen bu işe karıştın, öyleyse, bu işin doğuracağı tüm sonuçların ortaya konmasını istiyorum. Ve sana gidip bu kitabı okuyunca neden gülüp ağladığımı söyleyebilecek ve bu kitabın başından sonuna kadar içeriğini keşfedebilecek birini bulmamı emrediyorum. Eğer bu adamı bulup getirmezsensin, boynunu vurduracak ve beni neyin güldürüp ağlattığını sana göstereceğim!” diye haykırmış.

Cafer bu sözleri işitip bu öfkeyi görünce “Ey Emirü’l-Müminin, ben bir hata işledim. Hata, bana benzer kişilerin aczini gösterir, ama bağışlamak da senin gibi Yüce ruhlu olanlara yaraşır” demiş. Harun da “Hayır! Söz bir kez ağzımdan çıktı! Sen gidip bana, bu kitabın bütün içeriğini bana açıklayabilecek birini bulacaksın! Yoksa kafanı o saat ve o anda kestireceğim” diye yanıt vermiş. Cafer de “Emirü’l-Müminin, Tanrı gökleri ve dünyayı altı günde yarattı, istese bir saatte de yaratabilirdi. Bunu yapmamışsa, yarattıklarına, her şeyde, hatta iyilik yapmada bile, sabırla ve ılımlılıkla hareket etmelerini öğretmek için yapmamıştır. İyiliğin tam tersini yapmak söz konusu olunca, ey Emirü’l-Müminin, sabır ve ılımlılık zorunlu olur. Bununla birlikte, benim, seni neyin güldürüp ağlattığını bulacak kişiyi mutlaka bulmamı istiyorsan, kölene sadece üç günlük bir ruhsat ver!” demiş. Halife de “Söz konusu kişiyi derhal bulup bana getirmezsensin, ölümlerin en korkuncuyla öleceksin!” demiş. Cafer de buna “Hemen bu görevi üstleniyorum” diye yanıt ver-

miş. Ve oradan rengi dönmüş ve ruhu bulanık, yüreği acı ve kederle dolu dışarı çıkmış.

Acı dolu yüreğiyle evine gelince babası Yahya'ya ve kardeşi El-Fazl'a veda etmiş ve gözleri yaşla dolmuş. Onlar kendisine "Ey Cafer, neden seni bunca keder ve sıkıntı içinde görüyoruz?" diye sormuşlar. O da, kendilerine, Halife ile aralarında neler geçtiğini anlatmış ve kendisine zorlanan koşulu açıklamış. Ve "Sivri uçlu bir aletle oynayan, onu eline batırır; arslanla dövüşen ölür. Bana gelince, artık benim, halifenin yanında hiçbir yerim yok; çünkü bundan böyle, onun yanında bulunmak benim için en büyük tehlikedir. Hatta senin için de baba, senin için de kardeşim! En iyisi onun gözünden ırak olayım! Çünkü hayatın korunması, değeri biçilmez bir şeydir ve üzerinde asla gereğince düşünülmez! Uzaklaşmak boyunlarımızın güvenliği için en iyi korunma yoludur. Zaten şair de 'Hayatını tehdit eden tehlikelerden korun ve bırak evin onu inşa edenden yakınsın!' demiştir" demiş.

Bunu duyan babasıyla kardeşi "Gitme Cafer, belki de Halife seni bağışlar!" diye yanıt vermişler. Ama Cafer "Şartını koştul! Ben, ilk bakışta halifenin neden gülüp ağladığını ne bilir ve bu Allah'ın belası kitabın baştan aşağı okunmasıyla içeriğini bulmaya yetenekli birini nasıl bulurum?" demiş. O zaman Yahya "Doğru dersin Cafer! Başlarımızı korumak için buradan ayrılmaktan başka çare yok! En iyisi sen Şam'a git ve talihin tersliği geçinceye ve mutlu günlerin gelesiye kadar orada otur!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Peki, benim yokluğumda karım ve haremim ne olacak?" diye sormuş. Yahya da "Sen git ve gerisiyle hiç zihnini yorma! Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur" demiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

"Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur!" demiş. Ve "Senden sonra olacaklara gelince, Allah kerimdir!" diye eklemiş. Sonunda, Vezir Cafer, babasının dedik-

lerine kulak vermiş ve durup beklemeden, yanına içinde bin dinar bulunan bir torba alarak kemerini ve kılıcını takmış, babası ve kardeşinden ruhsat almış, bir katıra binmiş ve yanına hiçbir köle ya da hizmetkâr almaksızın, Şam yoluna koyulmuş. Doğru bir çizgi izleyerek ve çölü geçip sürdürdüğü yolculuğu on günde bitirerek, gözlerin şenliği Şam'ın kapısı olan yeşil ovalar içindeki El-Marec'e gelmiş.

Ve yöresindeki yeşilliğin ortasında sivrilen ve dibinden tepesine kadar yaldızlı kiremitlerle kaplı Gelin Camisi'nin minarelerini ve çiçeklerle şenlik içinde, akarsuların beslediği bahçeleri; mersin tarlalarını, menekşeyle örtülü tepeleri ve gül bahçelerini görmüş. Ve durup bütün bu güzellikleri seyretmiş ve ağaçlarda şakıyan kuşları dinlemiş. Yine görmüş ki, burası, eşi menendi yeryüzünde yaratılmamış bir kenttir. Sağa bakmış, sola bakmış; sonunda bir âdem görmüş. Onun yanına yaklaşıp kendisine “Kardeşim, bu kentin adı nedir?” diye sormuş. O da “Efendim, bu kente eski zamanlarda Cullak derlerdi. Şairin dizelerinde şöylece sözünü ettiği şehir burasıdır” demiş:

Adıma Cullak derler, yürekleri kendime bağlanmı; güzel sular bağrımda akar, bende ve benden dışarı!

Yeryüzünde Cennet bahçesi; ve tüm görkemler kenti, ey Şam!

Senin güzelliklerini hiç unutmayacağım ve de senin kadar hiçbir şeyi sevmeyeceğim.

Kutlu olsun taraçaların, ne canlı harikalar parıldar senin taraçalarında!

Ve bu dizeleri okuyan adam “Ona Şam da derler, yani ‘Ben’; çünkü o Tanrı'nın yeryüzündeki benidir!” diye eklemiştir.

Cafer de bu açıklamaları işitince, büyük bir zevk duymuş ve adama teşekkür etmiş ve katırından inmiş ve onunla birlikte evler ve camiler boyunca yol almak üzere dizginlerinden tutmuş. Ertesi gün de, önünden geçtiği güzel evleri birbiri ardından gözden geçirerek ağır ağır dolaşmış. Böylece bakınırken, iyice sürürülüp sulanmış bir sokağın dibinde, büyük bir bahçenin ortasında görkemli bir evin farkına varmış. Bahçede de içine

güzel Horasan halıları serilmiş ve zengin kumaşlar asılmış, ipek yastıklarla ve şiltelerle iyice donatılmış işlemeli ipekten bir çadır görmüş. Çadırın ortasında, on dördüncü günündeki ay gibi güzel bir genç adam oturmaktaymış. Başında bir atkıdan ve üzerinde pembe renkli bir gömlekten başka bir şey olmaksızın üstün körü giyinmiş bulunuyormuş. Önünde de, onu dikkatle izleyen bir topluluk ve en değerli türden çeşitli içkiler bulunuyormuş. Cafer bir an için bu görünümü gözden geçirmek üzere orada durmuş; ve ona daha da dikkatle bakınca, genç adamın yanında duru bir gökteki güneş kadar parlak bir genç kızın bulunduğunu fark etmiş. Bu kızın kucağında anasının kucağındaki bir yavru gibi bir ut varmış. Ve kız şu dizeleri okuyarak bu udu çalıyormuş:

Eyvahlar olsun o kimselere ki, yüreği sevdiklerinin ellerindedir. Onu yeniden elde etmeye kalkıştırlarsa, öldürülmüş bulurlar!

Kendilerini aşka düşmüş bulurlarsa, onu sevdiklerine emanet ederler.

Ve de aşık olunca onu terk etmek zorunda kalırlar.

Süt bebeğiymen daha, onu ta içlerinden koparırlar. Ey kuş tekrarla:

'Süt bebeğiymen onu kopardılar!' diyerek.

Haksızlıkla öldürüldü o! Sevgili, alçakgönüllü âşığına cilveler yapayım derken!

Ben aşkın etkilerini araştıran kişiyim, ben aşkın kendisiyim!

Kardeşiyim aşkın ve iç çekerek derim ki:

Bakin aşkın yaşlandırdığı kişiye! Yüreği yaşlanmamış olsa da, onu toprağa gömdüler!

Cafer de, bu dizeleri ve bu şarkıyı işitince, sonsuz bir zevk duymuş; ve bu sesin vurgulamalarıyla uzuvları heyecanla sarsılmış ve 'Yarabbi, ne güzel ses!' demiş. Ama o sırada genç kız başka bir makam üzere bir taksim yapmış; ve udu dizlerine yaslayarak şu dizeleri okumuş:

İçin duygu yüklü, âşıksın sen! eğer ben de seni seversem hiç de şaşırtıcı olmaz!

Elimi sana doğru kaldırıyorum, alçakgönüllülükle merhamet ve bağışlanma diliyorum. Bana merhamet eder misin? Ömrüm senin rızanı almak için yalvarmakla geçti; ama içimde seni, acıması olan biri gibi hissettim.

Ve aşkın pençesine düştüğüm için bir köle oldum ve yüreğim zehirlendi; gözyaşlarım akıyor!

Bu şiirin oluşturduğu şarkı bittiği sırada Cafer duyduğu zevke kendini kaptırdığından, şarkıyı söyleyen genç kızı daha iyi işitmek ya da görmek arzusuyla gittikçe daha fazla çadıra yaklaşmış bulunuyormuş. Birdenbire çadır altında yatmakta olan genç adam, onu fark etmiş ve yarı yarıya ayağa kalkarak genç kölelerinden birini çağırması ve ona “Şurada karşımda, çadırın kapısında duran adamı görüyor musun?” demiş. Genç köle de “Evet!” demiş. Ve genç adam “Bu bir yabancı olmalı! Çünkü üzerinde yolculuk alametleri görüyorum; git onu al, bana getir! Ve de incitmekten sakın!” demiş. Oğlan da “Zevk ve sevinçle!” diye yanıt vermiş. Ve çabucak, yaklaşmakta olduğunu gördüğü Cafer’i görmeye gitmiş ve ona “Tanrı adına! Efendim, lütfedin de yüce yüreklilikle efendimizi görmeye gelin!” demiş. Cafer de, genç köleyle birlikte kapıyı açmış ve çadırın girişi yerinin önünde katırını saygıyla beklemekte olan kölelere teslim etmiş ve çadırın eşigini aşmış. Onun onuruna hemen ayağa kalkmış olan genç adam, ona doğru ilerlemiş ve iki elini alabildiğine uzatarak sanki evvelden beri onu tanıyormuşçasına kendisini selamlamış; ve onu yolladığı için Tanrı’ya şükürler ederek şu şarkıyı söylemiş:

Ey ziyaretçim, hoş gelmişsin! Bizi varlığınla neşelendirdin!
Ve bu buluşmayla bize hayat verdin!

Çehren üzerine yemin ederim ki, sen görününce yaşıyorum,
sen gözden yok olunca ölürüm!

Ve bu dizeleri Cafer’in onuruna okuduktan sonra, ona “Oturmak lütfunda bulunmaz mısın, ey canım efendim? Mutlu gelişin dolayısıyla Tanrı’ya övgüler olsun!” demiş. Bunu izleyerek Kur’an’daki konuklarla ilgili sureyi okuduktan sonra, şarkısını söyle sürdürmüş:

Eğer geleceğinden daha önce haberli olsaydık,
 Ayaklarına halı olsun diye yüreklerimizin saf kanını akıtır;
 ve gözlerimizin kadifesini sererdik!
 Çünkü senin yerin gözkapaklarımızın üzerindedir!

Ve bu şarkıyı bitirdiği zaman Cafer'e yaklaşmış, onun göğsünü öpmüş, erdemlerini övmüş ve ona "Efendim, bugün mutlu bir gündür ve zaten bir şenlik günü olmasaydı; Tanrı'ya şükretmek için onu, o hale getirdim!" demiş. Ve hemen köleler, önlerinde saygıyla dolanmaya başlamışlar. Genç adam da onlara "Bize hazır olan ne varsa, getirin!" demiş. Onlar da etler ve daha pek çok harika şeyler içeren yemek tepsilerini getirmişler; genç adam da Cafer'e "Efendim, bilgiler 'Çağrılı isen, ruhunu önünde bulunalarla doyur!' derler. Biz, eğer gelişinle bizi onurlandıracağını bilseydik, vücudumuzun etini sana sunardık. Ve küçük çocuklarımızı kurban ederdik!" demiş. Cafer de "Öyleyse elimi uzatıyorum ve doyuncaya kadar yiyeceğim!" diye yanıt vermiş. Genç adam da ona, kendi eliyle en güzel lokmaları sunarak hizmet etmeye koyulmuş; ve tüm samimetiyle zevk içinde onunla konuşmaya başlamış. Sonra ibrik ve leğen getirilmiş; el yıkanmış. Sonra genç adam onu içki salonuna geçirmiş. Orada, genç kızdan şarkı söylemesini rica etmiş. Kız da udu alıp düzen tutturmuş; onu göğsüne dayamış; bir an mırıldandıktan sonra, şu şarkıyı söylemiş:

Bu öyle bir ziyaretçidir ki, hepimiz gelişini saygıyla karşıladık; aynı anda ruhtan da umuttan da daha tatlı!
 Saçının karanlıklarını şafağa yayar; ve şafak utançtan ortaya çıkamaz olur.
 Ve bahtım beni öldürmek isteyince, ondan korunma dileirim; ve onun gelişi ölümün çağırdığı bir ruhu yeniden canlandırır.
 Ben Âşıklar Emiri'nin kölesi oldum ve aşkın egemenliği altında olmanın gönüllüsüyüm!

Cafer de, ev sahibi genç adaminkine eşit, aşırı bir neşeyle duygulanmış. Bununla birlikte, Halife ile aralarında geçen olay konusundaki tedirginliği de hiç eksilmemiş. Bu kaygı, yüzün-

den ve davranışından açıkça anlaşılıyormuş. Onun tedirgin, korkmuş, düşünceli ve kararsızlık içinde oluşu genç adamın gözünden kaçmamış. Ve kendi bakımından, Cafer, onun kendi durumunun farkına vardığını, ama kibarlığından dolayı derdinin nedeni hakkında soru sormaktan çekindiğini anlamış. Ama genç adam, sonunda “Efendim, dinle bak, bilgiler ne demiştir:

Gelebilecek olaylardan korkma, vereceği acıya da aldırma! İyisi mi, kaygı ve sıkıntıdan uzaklaştıran şu ağyu, şu şarap bardağını kaldır.

Görmez misin ki eller, içki kadehlerine çiçekler işlemiştir. Bağ bozumu üzümünü, zambakları, nergisleri, menekşeleri ve Neman'ın çizgili çiçeğini!

Eğer sıkıntılar içini bunaltıyorsa, uyusunlar diye içkiler, çiçekler ve gözdeleler arasında salla onları!”

Sonra Cafer’e “Göğsünü daraltma, ferah tut, efendim!” demiş. Genç kız da “Şarkı söyle!” demiş. O da söylemiş. Onun şarkılarıyla içi ferahlayan ve hayranlık duyan Cafer, sonunda “Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklarla gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!” demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

“Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklara gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!” demiş.

Genç adam da kölelerine atları getirmelerini buyurmuş; onlar da hemen itaat etmişler. Ve efendilerinin konuğuna, şahlara layık bir kısrak sunmuşlar. İkisi birden bineklerinin üzerine atlamışlar; ve çarşı ve sokakları seyrederek, bir binanın fenerlerle donatılmış ve parlak şekilde aydınlatılmış ön cephesine ulaşıncaya kadar Şam'ı dolaşmaya başlamışlar, binanın kapısının üstünde altın zincirle asılı bulunan büyük bir bakır lamba bulunuyormuş. Konutun içinde, harika yontularla donanmış her türlü kuş ve çiçeği eyleştiren kameriyeler varmış; ve bütün bu kameriyelerin

orta yerinde gümüş pencere, kubbeli bir salon bulunmaktaymış. Salon kuş sesleriyle, çiçek kokularıyla ve ırmak çağlılarıyla canlanan bir cennet bahçesi gibi ortaya çıkmış, konut tümüyle bu kuşların çeşitli dillerdeki ötüşleriyle cınlıyor ve zemini ipek halılarla kaplanmış, bunların yöresinde işlemeli ve içi devekuşu tüyüyle doldurulmuş şilteler serili bulunuyormuş. Yine bu salon-da her türden sayısız görkemli eşya ve değerli mallar görölüyor; çiçek ve meyvelerin kokuları duyuluyor, ve ayrıca gümüş tabaklar, gümüş sofra takımları, değerli bardaklar, buhurdanlar, akamber, sarısabır tozu ve kuru yemişler bulunuyormuş. Özet olarak, burası, şairin şu dizelerle tanımladığı konut gibiymiş:

Ev tam bir şaşaa içindeydi
ve tüm harikasını yansıtarak parlıyordu.

Cafer oturunca, genç adam ona “Senin gelişinle efendim ve çağrılım, başımıza gökten binlerce kutsama indi!” demiş. Ve daha pek çok hoş şeyler söylemiş; sonunda da “Senin kenti-mize gelişini acaba hangi nedene borçluyuz?” diye sormuş. Ve “Sen burada tam içtenliğiyle bir aile ve huzur bulacaksın!” diye eklemiş.

Cafer de “Efendim, ben, meslekten askerim; ve bir bölük askerin komutanıyım; Basra kenti halkındanım ve şimdi oradan geliyorum. Buraya gelişimin nedeni de, halifeye borçlu bulunduğum haracı ödemediğimden dolayı yaşamımı yitirmekten korkarak başımı eğip kaçmamdır. Ve baht beni senin yoluna ulaştırmıncaya kadar ovalar çöller boyunca koşup durdum” diye yanıt vermiş. Genç adam da “Ey hoş gelişli kişi! Adın ne senin?” demiş. Cafer “Adım seninki gibidir, efendim!” diye yanıt vermiş. Genç adam bunu işitince gülümsemiş ve “Öyleyse efendim, senin adın da Ebū'l-Hasan! Ama, senden artık hiçbir göğüs daralması ve yürek sıkıntısı çekmemeni rica ediyorum” demiş. Ve kendilerine hizmet edilmesi buyruğunu vermiş. Ve önlerine her türden lezzetli ve hoş şeylerle dolu tabaklar getirmişler; onlar da doyuncaya kadar yemişler. Sonra sofrayı kaldırmışlar ve ibrik ve leğen getirmişler; ellerini yıkamışlar ve kalkıp içi çiçek ve meyvalarla mükemmel şekilde dolu içki salonuna

geçmişler. Genç adam da, genç kıza, musiki ve şarkı söyleme konusundan söz açmış; kız da çalıp söylediği şarkılarla ikisini de büyülemiş ve sanatının üstünlüğüyle gönüllerini ferahlatmış; ve bizzat konut, duvarlarıyla heyecanlanıp sarsılmış. Cafer de, heyecanının fazlalığıyla giysilerini çıkarmış ve onları parçalayarak uzağa fırlatmış. Genç adam ona “Vallahi! Umarım ki giysilerini keder ve acıdan değil de, bir zevk yansıması olarak yırtmış olasin! Tanrı, düşmanın verdiği acıdan bizi irak eylesin!” demiş. Sonra kölelerinden birine işaret etmiş; o da Cafer’e hemen yüz dinar değerinde yeni giysiler getirmiş ve giyinmesine yardım etmiş. Genç adam, genç kıza “Udun düzenini değiştir!” demiş. O da düzen değiştirip şu dizeleri okumuş:

Kıskanç bakışım ona bağlandı. O başkasına bakınca ısırap duydum. Dileklerimi ve şarkımı ‘Sana olan dostluğum, ölüm yüreğime girinceye kadar sürecek!’ diye haykırarak bitirdim.

Bu şarkı bitince, Cafer yeniden haykırarak giysilerini yırtmış; genç adam da ona “Tanrı yaşamını iyileştirsin; başlangıcını sonu gibi yapsın ve sonunu da başladığı gibi bitirsin!” demiş. Köleler Cafer’i ilk getirdiklerinden de güzel giysilerle donatmışlar. Ve genç kız bir saatlik bir süre, kendi aralarında görüşürlerken, hiçbir şey söylememiş. Sonra genç adam Cafer’e “Dinle, efendim, şair, bu kutsal günde mutlulanmamız için, seni sevkettiği kent hakkında ne söylemiş” demiş. Ve genç kıza “Bizim vadimiz üzerine şairin söylediği dizeleri oku! Hani şu eski Rabvat Vadisi üzerine söylediklerini!” demiş. Genç kız da şöyle şarkı söylemiş:

Ey Rabvat Vadisi’nde narin meltemin kokular getirdiği gecemizin cömertliği!

Bu bir vadidir ki, güzelliği bir gerdanlık gidibir: onu ağaçlar ve çiçekler çevreler.

Kırlar her çeşitten çiçeklerle kaplanmıştır; kuşlarının üzerlerinden uçup durduğu.

Ağaçları bizi altlarında oturur görünce, kendiliklerinden meyvalarını fırlatırlar.

Biz de kenarda oturup konuşma ve şiirle dolup taşan bardaklar sunarız birbirimize.

Vadi bize cömert davranır, meltemi de çiçeklerin bize yolladıklarını getirir.

Genç kız şarkısını bitirince, Cafer, üçüncü kez giysilerini yırtıp atmış. Genç adam da ayağa kalkarak onu başından öpmüş ve ona bir başka giysi giydirmiş. Çünkü bu genç adam, ileride görüleceği gibi, zamanının en cömert ve en savurgan adamı imiş; ve eliaçıklığı ve ruh yüceliği en azından Tay kabilesinin reisi Hatem'inki kadarmış. Sonra da aralarında günün olayları üzerinde konuşmuşlar ve öyküler ve fıkralar anlatmışlar ve güzel şiirlerden söz etmişler. Genç adam Cafer'e "Efendim, ruhunu kaygı ve kederle doldurma!" demiş. O da, kendisine "Efendim, ben yurdumu ansızın terk ettim. Bunu da eğlenmek ve dünyayı görmek niyetiyle yaptım. Ama Tanrı eğer bana yeniden yurduma dönmeyi bağışlarsa ve ailem, dostlarım ve komşularım beni sorgu suale çekerlerse ve nerelerde olduğumu ve neler gördüğümü öğrenmek isterlerse, bana bu ülkenin Şam kentinde lütfettiğin iyilikleri ve başıma yığdığın nimetleri ve burada gördüklerimi ve yaptığımız güzel konuşmaları onlara anlatacağım; ve senin kentinde, senin yanında zihnimi zenginleştiren bütün o eğitici konuşmalarımızı aktaracağım" demiş. Genç adam da "Kibirli düşüncelere karşı Tanrı'ya sığınırım! Tek keremkâr olan odur!" diye yanıt vermiş. Ve de "Sen benimle istediğin kadar, bir ay, bir yıl, hatta keyfin diliyorsa daha fazla kalabilirsin! Çünkü bu ev, sahibiyle ve içindekilerle birlikte senin evindir" diye eklemiş.

Durum böyleyken, gece ilerlediğinden haremağaları gelip Cafer için salonun baş köşesindeki onur yerinde rahat bir yatak hazırlamışlar; ve Cafer'inkinin yanına ikinci bir yatak sermişler. Sonra her şeyi düzenleyip yerli yerine koyarak oradan ayrılmışlar. Vezir Cafer, bunu görünce, kendi kendine "Herhalde ev sahibim bekârdır! Herhalde bunun için yatağını benim yatağımın yanına koydurdu. Sanırım ki, ona, bunu sormayı göze almalıyım!" demiş. Ve bunun sonucu olarak, ev sahibine "Efendim, sen evli misin, bekâr mı?" diye sormak cesaretini göstermiş. Genç adam da "Evliyim, efendim!" yanıtını vermiş. Bunu duyan

Cafer “Evliysen, haremne gidip evli kimseler gibi orada yatacak yerde, niçin benim yanımda yatıyorsun?” diye sormuş. Genç adam da “Vallahi efendim, harem içinde bulunanlarla uçup gitmez; sonradan gidip orada yatacak bol bol vaktim olur. Ama şimdi, senin gibi bir ziyaretçi, bir Tanrı konuğu burada bulunurken, gidip haremde yatmam ve seni yalnız bırakmam nezaketsiz bir davranış olur! Hiç de zarif ve şık bir davranış olmaz. Böylesi bir davranış, kibarlığa ve konukseverlik görevlerine aykırın olur. Ve gerçekte, efendim, bu evde varlığın saygıyla baştacı edildikçe, başımı haremde dinlendirmeyecek ve orada yatmayacağım; ve bu, senin uygun gördüğün, senin seçtiğin gün, kendi ülkene ve kentine dönmek istemene kadar aramızda böylece sürüp gidecek!” diye yanıt vermiş. Ve o gece, aynı odada uyumuşlar.

Ertesi gün, sabahın erken saatinde kalkıp hamama gitmişler. Oraya aslında adı Yüce Gönüllü Attaf olan genç adam, konuğunun kullanımı için daha önce bir bohça görkemli giysi yollamış bulunuyormuş. Zevkli bir banyo aldıktan sonra, hamamın kapısında koşumlanmış olarak buldukları harika atlara binmişler. Ve Hanım Sultan’ın kabrini ziyaret etmek üzere mezarlıklar yakasına doğru yol almışlar. Bütün günü ünlü kişilerin yaşamlarını ve ölümlerini anlamakla geçirmişler. Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüştür...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüştür.

Bu sürenin sonunda, Cafer’in ruhu sıkılmış ve hüzünlenmiş; ve günlerden bir gün, oturup ağlamış. Gönü Yüce Attaf da, onu gözyaşları içinde görünce “Tanrı derdi ve kederi senden ırak eylesin, efendim! Seni neden böyle ağlar görüyorum? Kim senin derdine sebep oluyor? Niçin ruhunu bunca ağırlaştıran

nedeni bana açıklamıyorsun?” diyerek ona soru sormuş. Cafer de “Kardeşim, göğsümü aşırı derecede sıkışmış hissediyorum; şöyle rasgele Şam sokaklarını gezmeye çıksam ve Emevilerin camisini ziyaret ederek ruhumu yatıştırırsam diyorum!” diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da “Seni kim engelliyor, kardeşim? İstedğin yere gidip gezmekte ve ruhunu dilediğin gibi ferahlatmakta ve böylece göğsünün genişlemesini ve zihninin açılıp şenlenmesini sağlamakta özgür değil misin? Gerçekte, kardeşim, dileğin kolayca ve zahmetsizce yerine getirilir!” diye yanıt vermiş. Cafer de dışarı çıkmak üzere iken, ev sahibi “Efendim, yalnız bir parça sabretmek lütfunu göster ki, adamlarım altına rahvan bir kısrak çeksinler!” demek için onu durdurmuş. Ama Cafer “Dostum, ben yürüyerek gitmeyi yeğlerim; çünkü at üstündeki adam, yöresine bakıp gözlemler yaparak asla hoşça vakit geçiremez. Daha ziyade onu at üzerinde gören halk ona bakar ve onu gözlemleyerek keyiflenirler” diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da, ona “Öyle olsun! Ama izin ver de, sana, hiç değilse, şu bir kese dinarı vereyim! Böylece, yolunda, eliaçık davranır ve kalabalığa avuç dolusu para dağıtabilirsin!” demiş. Ve de “Şimdi, gezmeye gidebilirsin! İnşallah bu senin ruhunu yatıştırır, seni sakinleştirir ve seni bize neşe ve memnunluk içinde geri getirir!” diye eklemiş.

Sonuç olarak, Cafer, Gönlü Yüce Attaftan üç yüz dinar içeren bir kese almış; ve evsahibinin hayırlı dilekleriyle konuttan çıkmış. Ve halifenin kendisine koştugu şart konusundaki düşünceleriyle ve buna hiçbir çözüm yolu bulmaksızın ve kendisine meseleyi çözümlemesine yarayacak hiçbir şey ya da bir kimseyi bulduğu hiçbir serüven yaşamaksızın ağır ağır yürümüş; ve böylece görkemli caminin önüne gelmiş; ve ana kapısına ulaştıran kırk basamak merdiveni çıkmış; ve her yanı çinilerle, yaldızla ve değerli taşlarla ve harika mermerlerle donanmış duvarlarını ve zeminini ve içine dökülen saydam suyu insanın havadan ayırt edemediği güzel havuzları seyretmiş; ibadetini yapmış; vaaz dinlemiş ve orada, ruhuna büyük bir ferahlığın indiğini ve yüreğinin tazelendiğini hissederek öğleye kadar kalmış. Sonra da camiden çıkmış, kapıdaki dilencilere sadakalar vermiş ve şu dizeleri okumuş.

Cullak camisinde güzellikleri bir arada gördüm. Duvarlarında güzelliğin anlamı açığa vurmuş.

Eğer camilere gelenler olursa onlara, giriş kapılarının her zaman ardına kadar açık olduğunu söyleyin!

Bu güzel camiden ayrılınca, mahalleler ve sokaklar boyunca bakınıp gözlemde bulunarak gezintisini sürdürmüş; sonunda akla durgunluk veren gümüş pencerelerinin kenarı altınla donanmış ve her penceresinde ipek perdeler asılmış bulunan görünüşü şahane bir evin önüne ulaşmış. Kapısının karşısında üzerine halı serilmiş mermer bir kanepa varmış. Cafer kendini gezinti dolayısıyla yorgun hissettiğinden bu kanepenin üzerine oturmuş; ve kendi başına, özel durumunu, son zamanların olaylarını ve kendi yokluğu sırasında Bağdat'ta neler olabileceğini düşünmüş. Ve birdenbire pencere perdelerinden biri aralanmış ve altın bir süzgeç tutan bembeyaz bir el, ardından da bu elin sahibi genç bir kadın belirmiş. Bu genç kadın, akla ziyan veren bakışları ve eşi bulunmaz yüzüyle dolunay gibiymiş. Bir an pencerenin kenarına sıralanmış fesleğen, katmerli yasemin, menekşe ve şebboy gibi çiçekleri kendi elleriyle sularken, yaptığı hareketlerle denge, bakışım ve uyum dolu bir zarafet sergilemiş. Cafer de, onu görünce, yüreğinin aşkla yaralandığını duymuş; ve iki ayağı üzerinde kalkarak onun önünde saygıyla yere kadar eğilmiş. Genç kız da, bitkilerini sulamayı bitirerek sokağa bakmış ve yere kadar eğilmiş bulunan Cafer'i görmüş. İlk pencereyi kapatmak ve gözden yok olmak istemiş. Sonra, düşünce değiştirmiş ve pencerenin pervazından eğilerek Cafer'e "Bu ev, senin evin midir?" diye sormuş. O da "Yo, vallahi! Hanımım, ev benim evim değil, ama kapısındaki köle, senin kölendir. Ve de buyruklarını beklemektedir!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "Madem ki, bu ev senin evin değildir; burada ne yapıyor ve neden ayrılıp gitmiyorsun?" demiş. Cafer "Senin onuruna birkaç dize şiir düzenlemek için ya Sitti!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "Sen dizelerinde benim için ne söyleyebilirsin ki, ey âdem?" diye sormuş. Cafer, hemen doğaçlamadan şu şiiri okumuş:

Bakışları ve göz kapaklarıyla ağaran hayranlık uyandırıcı bir giysi içinde göründü;

Ona 'Gel bir tanem, gözlerinin selamından başka selam vermeksizin gel! Seninle mutlulanırım, yüreğim mutlulukla dopdolu!

Yanaklarını güllerle donatan Rabbime şükürler olsun! İstediyini, hiçbir şey esirgmeden istediği gibi yaratır.

Beyazdır giysin, ellerin gibi, bahtın gibi; ve beyaz üstüne beyaz, ak üstüne aktır!' dedim.

Sonra, Cafer, genç kadın bu dizelere karşın çekilmek isteyince "Bekle lütfen, hanımım! Senin yüzün ve görünümün üzerine düzenlediklerimi de dinle!" diye haykırmış;

Genç kadın da "Sen bu konuda ne söyleyebilirsin?" demiş. O da şu dizeleri okumuş:

Yüzünün, başındaki peçeye karşın, ufuktaki ay gibi ışıldadığını görmüyor musun?

Görkemi tapılası şakaklarındaki gölgeleri aydınlatır; ve güneş onun yürüşünü görünce karanlıklara girer.

Alnı gülü gölgede bırakır, yanağı elmay! Anlamalı bakışı halkı duygulandırır ve büyüler.

Ve bundan dolayı bir ölümlü onu görürse aşkın kurbanı olur ve arzu ateşlerinde yanar.

Genç hanım doğaçlamadan söylenen bu şiiri duyunca, Cafer'e "Harika söyledin! Ama bunlar senin boyutundan büyük sözler!" demiş. Ve ona bağrını delip geçen bir bakış fırlatmış; ve pencereyi kapayarak çabucak gözden kaybolmuş. Vezir Cafer, pencere ikinci bir kez daha açılır da, o harika varlığı yeniden görürüm umuduyla oturduğu mermer kanepenin üstünde sabırla beklemiş. Ve oradan ayrılmak üzere her ayağa kalkışında, içinden bir ses ona "Otur yerine!" diyormuş. Akşam oluncaya kadar bu tür davranmayı bırakmamış. Bunun üzerine, yüreği tutkulu ayağa kalkmış ve Gönüllü Yüce Attafın evine dönmüş. Ve bizzat Attafı evinin giriş yerinde, eşikte, kendisini beklerken bulmuş. Attaf, onu görünce "Efendim, yokluğunla bugün beni son derecede üzdün! Uzun

uzadıya beklemekten ve dönüşünün gecikmesinden dolayı aklım fikrim sendeydi” diye haykırmış. Ve bağrına atılarak onu gözleri arasından öpmüş. Ama Cafer hiçbir yanıt vermemiş. Ve anlaşılma bir tavır takınmış. Attaf da, ona bakmış ve onu rengi değişmiş, sarı ve tedirgin görünce yüzünden pek çok şey okumuş. Ona “Efendim, yüzünü karmakarışık ve ruhunu kırıgın görüyorum” demiş. Cafer de “Efendim, senin yanından ayrılışımdan şu ana kadar, şiddetli bir baş ağrısından ve sinir bozukluğundan ıstırap çekmekteyim; çünkü bu gece kulağımın üzerine yatmışım. Camide de, inanç sahiplerinin okudukları dualardan bir şey duymadım! Durumum acınası ve koşullarım berbat!” diye yanıt vermiş.

O zaman Gönlü Yüce Attaf, konuşunu elinden tutup onu her zaman içinde konuşmaktan hoşlandıkları salona götürmüş; ve köleler akşam yemeği için yemek tepsilerini getirmişler. Ama Cafer hiçbir şey yememiş ve sofrayı kaldırmaları için eliyle işaret etmiş. Genç adam da ona “Neden yemek yemekten uzaklaşıyor ve sofranın kaldırılmasını istiyorsun?” diye sormuş. O da “Çünkü bu sabah yaptığım kahvaltı bana çok ağır geldi ve akşam yemeği yememi engelliyor! Ama bunda hiçbir uygunsuzluk yok! Çünkü bir saatlik bir uyku bu ağırlığı geçirir ve yarın midemle hiçbir derdim kalmaz!” diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Attaf, Cafer’in yatağını her zamankinden erken hazırlatmış; Cafer de, içi epeyce çokuk, buraya uzanmış. Üzerine örtüyü çeken Cafer, genç kadını, onun güzelliğini, zarafetini, davranışını, mutlu orantılarını ve Şanı Yüce Bağışlayan’ın ona bağışladığı tüm güzelliği, görkemi ve parlaklığı düşünmeye koyulmuş ve geçmiş günlerinde başına gelen her şeyi, Halife ile olan meselesini, konulan koşulu, ailesini, dostlarını ve ülkesini unutmuş. Ve düşüncelerinin uğultusu öyle bir hale gelmiş ki, baş dönmesine kapılmış ve bedeni harap olmuş. Ateş içinde kalarak sabaha kadar yatağında bir o yana, bir bu yana dönüp durmuş. Ve sanki aşk denizinde yitip gidecek gibi olan birine dönmüş.

Yataktan kalkmayı âdet edindikleri saat gelince, ilkin Attaf ayağa kalmış ve dostunun yatağı üzerine eğilerek ona “Sağlığın nasıl? Bu gece tüm düşüncem senin durumun üzerineydi. Ve çok iyi gördüm ki, bütün gece uykuyu tatmadın!” demiş. Cafer de “Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!” diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekiz yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!” diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Gönü Yüce Eşsiz Attaf, heyecanın sınırında heyecanlanmış ve hemen bir beyaz köle gönderip bir tabip aratmış. Köle de, olanca hızıyla görevi yerine getirmeye seğirtmiş; ve Şam’ın en iyi tabibi, zamanının en usta hekimiyle geri dönmüş.

Büyük bir bilge olan tabip de, yatağında, gözleri yitik bir şekilde uzanmakta olan Cafer’e yaklaşmış, yüzüne bakıp ona “Beni görmekle heyecana kapılma, iyiliğin verileri üzerine olsun! Elini bana ver!” demiş. Ve onun elini tutmuş, bileğini yoklamış; hiçbir rahatsızlık olmaksızın, her şeyin yerli yerinde olduğunu görmüş; ne bir acı, ne bir ıstırap varmış; nabız atışları düzenli ve doğalmış. Bütün bunları gözlemleyerek hastalığın nedenini bulmuş; dert, aşk derdiymiş. Ve Attaf’ın önünde bulgusunu hastaya açıklamak istememiş. Ve her şeyi zarafet ve gizlilik içinde yapmış olmak için eline bir kâğıt alıp reçetesini oraya yazmış. Bu reçeteyi yavaşça Cafer’in başının altına koymuş ve ona “Çare senin başının altındadır. Sana bir müshil yazdım. Bunu alırsan iyileşirsin!” demiş. Böylece konuştuktan sonra, hekim, pek çok olan öteki hastalarını ziyaret etmek üzere Cafer’den izin almış. Attaf da, ona kapıya kadar eşlik etmiş; ve kendisine “Ey hekim, nesi var hastanın?” diye sormuş. O da “Bulgum kâğıt üzerinde yazılıdır” diye yanıt vermiş; ve oradan ayrılmış.

Attaf da konuğun yanına dönerek onu şu şiiri okumayı bitirirken bulmuş:

Bir tabip geldi bana bir gün; elimi ve nabzımı tuttu. Ama ona “Elimi bırak, ateş yüreğimdedir!” dedim.

O da bana “Gül şurubu iç, dil suyuyla iyice kanstırdıktan sonra; ve kimseye söyleme!” dedi. Ona “Gül şerbetini iyi tanırım ben; benim yüreğimi uçuruma atan yanakların suyudur!” diye yanıt verdim;

“Ama nasıl ey hekim dil suyunu bulabilirim ben? Ve ta içimde oturmakta olan yakıcı ateşi nasıl soğutabilirim?” dedim. Hekim de bana “Aşka düşmüşsün sen!” dedi; ben de ona “Evet” dedim. O da yanıt verdi: “Tek çare şurada yazılıdır!”

Şiiri işitmemiş, ama anlamını kavramadan sadece son dizeyi yakalamış olan Attaf da, yatağın baş ucuna oturmuş; ve Cafer’e, hekimin ne söyleyip ne gibi bir çare gösterdiğini sormuş. Cafer de “Kardeşim, bana bir kâğıt yazdı ve şuraya yastığının altına koydu” diye yanıt vermiş. Attaf da kâğıdı yastığın altından çekmiş ve okumuş. Ve hekimin eliyle şu satırların çiziktirilmiş olduğunu görmüş:

Şifalar sunucu, tedavilerin ve sağlam sıkı besinin ustası Tanrı’nın adıyla! Tanrı’nın yardımı ve kutsamasıyla alınacak ilacı şöyle saptadım: Üç ölçü sevgilinin safı varlığı, bir parça önlemle kıskançlar tarafından gözlenmiş olma korkusu; ve dahi, iki ölçü aylık otuyla karıştırılmaksızın saf sevecenlikle ağzı sıkılık; bunları bir parça alt ve üst dudaklardan alınmış buse tutsüsü özü ile her birinden iki ölçü alıp sonra bilinen iki güzel nardan yüz buse alınıp bunların ellisi dudaklardan geçirilerek güvercin tarzı, yirmisi küçük kuşların tarzı izlenerek tatlandırılmalı; sonra iki eşit ölçü Halep inceliği ve Irak iç çekişleri alınmalı; sonra iki okka, ağzın içindeyken ve dışındayken dil ucu alınıp ufalanıp karıştırılmalı; sonra bir fırına üç dirhem Mısır tanesi koyup buna iyi cinsten yağ eklenerek aşk suyunda ve arzu şurubunda bir zevk odunu ateşi üzerinde ateş sönünceye kadar kaynamaya bırakılmalı; sonra hepsini yumuşak bir kumaş üzerine yay! Sonra buna iki okka tükürük şurubu ekle ve üç gün süreyle iç! Dördüncü gün, bir dilim arzu kavunu, badem sütüyle ve limon suyuyla ve nihayet üç ölçü kalça kıvrımasıyla karıştırarak ye! En sonunda da, sağlığının sefasını sürmek üzere hamamda yıkan! Vesselam!

Gönlü Yüce Attaf bu reçetenin okumasını bitirince, gülmekten kendini alamamış ve ellerini birbirine çırpmış. Sonra Cafer’e

bakıp ona “Kardeşim, bu tabip büyük bir tabipmiş, buluşu da büyük bir buluş! İşte pekâlâ senin aşk hastası olduğunu bilmiş!” demiş. Ve “Haydi söyle bana bakayım, sen kime âşık oldun? Ve de kimin tarafından sevildin?” diye eklemiş. Ama Cafer başını eğerek hiçbir yanıt vermek ve tek bir sözcük söylemek istememiş. Attaf da, onun sürdürdüğü sessizlikten, sırrını saklamasından ve kendisine güvensizlik duymasından çok üzölmüş; ve ona “Kardeşim, sen artık benim dostum ve benim evimde bedendeki ruh gibi değil misin? Ve ikimizin arasında dört aydır sevecenlik, arkadaşlık, muhabbet ve saf bir dostluk yok muydu? Öyleyse neden durumunu benden gizliyorsun? Bana gelince, çok üzgünüm ve seni, bu denli nazık bir sorunla yalnız başına, rehbersiz görmek beni korkutuyor! Gerçekten, sen bir yabancısın, bu kentin halkından değilsin; oysa ben bu kentin çocuğuyum; ve sana yardım edebilirim; ve senin derdini ve tedirginliğini yok edebilirim! Sana ait olan yaşamım ve aramızdaki ekmek ve tuz hakkı uğruna, senden sırrını bana açıklamayı rica ediyorum!” demiş. Ve onunla bu tarzda konuşmayı sürdürerek sonunda onu konuşmaya razı edebilmiş. Cafer başını kaldırarak ona “Derdimin nedenini senden daha fazla saklayamayacağım, kardeşim! Ve bundan böyle, tedirginlik ve sabırsızlık hastası olan âşıkları ayıplamayacağım! Çünkü işte, başıma, asla ve hiç gelemeyeceğini sandığım bir iş geldi! Ve bundan böyle de neler geleceğini bilmiyorum. Çünkü benim başıma gelen can sıkıcı bir olaydır; ve ölesiye yaralıyım!” demiş.

Ve başına geleni; nasıl mermer kanepé üzerine oturmuşken karşısında bir pencerenin açıldığını ve çağının en güzel genç bir kadınının göröndüğünü; ve penceredeki çiçekleri suladığını ona anlatmış. Ve “Şimdi fırtınalı yüreğim onun için bir aşkla tutuşuyor! Benim bulunduğum tarafa doğru bir tek bakış fırlattıktan sonra çabucak pencereyi kapattı; ve bunu bir yabancı tarafından görölüp keşfedilmek istemiyormuşçasına telaşa yaptı. Ve şimdi ben, ona duyduğum aşırı çarpıntı ve aşk ateşiyle hiçbir şey yapamıyor; yiyip içmekten kesilmiş bulunuyorum; ve yüreğimde yer tutmuş olan kişiye karşı duyduğum arzusun şiddetiyle uykularım da yok oldu!” diye eklemiş; ve “İşte benim durumum budur, kardeşim Attaf; ve senden hiçbir şey gizlemeksizin başıma gelen her şeyi anlattım!” demiş.

Gönlü Yüce Attaf, konuğunun bu sözlerini işitince ve derdinin ne denli büyük olduğunu anlayınca başını eğmiş ve bir saat süreyle düşünmüş. Çünkü, edindiği tüm bilgi ve belirtilerden ve sokağın, evin ve pencerenin tanımlanmasından, söz konusu genç kadının, kendisine özgü köleleri ve hizmetçileriyle ayrı bir evde oturan kendisinin sevdiği ve onun tarafından sevildiği kendi amcasının kızı, yani karısı olduğunu anlamış bulunuyormuş. Kendi kendine “Ey Attaf, Yüceler Yücesi Tanrı’dan başka başvuru ve güç kaynağı yoktur! Biz Tanrı’dan geliyoruz ve yine ona dönüyoruz!” demiş. Ve gönül yüceliği ve ruh büyüklüğü hemen üstün gelmiş ve “Ben dostluğunu kum ve su üzerine kuranlara benzemeyeceğim; ve Bağışlayıcı Tanrı üzerine yemin ederim ki, konuğuma ruhum ve varlığım ile hizmette bulunacağım!” diye düşünmüş.

Böyle düşünerek, gülen ve sakin bir yüzle, konuğuna doğru dönmüş ve ona “Kardeşim, yüreğini ferah tut ve gözlerini kurut; çünkü senin meseleni dilediğin doğrultuda sonuçlandırmayı başım üzerine alıyorum. Gerçekte bana sözünü ettiğin genç hanımın ailesini tanıyorum; bu, birkaç gün önce kocasından boşanmış bir kadındır. Şu saat ve şu anda meseleyle uğraşmak üzere gidiyorum. Sana gelince, kardeşim, tam bir sükûnetle benim dönüşümü bekle ve memnun ol!” demiş. Ve onu yatıştırmak için başka sözler de söylemiş ve evden çıkmış.

Cafer’in görmüş olduğu genç kadının, yani karısının yaşamakta olduğu eve gitmiş ve giysi değiştirmeksizin ve kimseye haber vermeksizin selamlığa girmiş; ve genç haremağalarından birini çağırarak ona “Amcamın, yani karımın babasının evine git! Ve ona buraya gelmesini söyle!” demiş. Genç haremağası da, kayınpederin evine gitmiş ve onu efendisine getirmiş.

Attaf da onun onuruna ayağa kalkmış, ona sarılmış ve onu oturtmuş ve kendisine “Amcacığım, merak etme, iyilikten başka şey söz konusu değil! Bil ki, Tanrı iyiliklerini kullarına yollayacağı vakit, izleyecekleri yolu da onlara gösterir. Benim yolum da belli olmuştur. Çünkü yüreğim Mekke’ye yöneliktir ve Tanrı’nın evini ve kutsamalar üzerine olası Peygamber’in kabrini ziyareti dilemektedir! Ve bu kutsal yerleri bu yıl ziyareti ve hac yapmayı; sonra da tam bir hacı olarak geri dönmeyi kararlaştırdım. Bun-

dan dolayı ardımda bağlantılar, borçlar ya da vecibeler ve de fikrimi yoracak şeyler bırakmak istemiyorum. Çünkü hiç kimse ertesi gün bahtının kendisine yar olup olmayacağına güven duyamaz. Bundan dolayıdır ki, amca, sana kızının, yani karımın yazılı boşanma belgesini vermek üzere seni çağırdım!” demiş.

Gönlü Yüce Attaf'ın amcası onun bu sözlerini ve boşanmak istediğini işitince, son derecede heyecanlanmış ve kafasında meselenin ağırlığını abartarak “Ey Attaf, oğlum, seni böyle bir işleme başvurmaya zorlayan sebep nedir? Eğer eşini burada bırakarak yola çıkacaksan; yokluğun ne kadar uzun sürerse sürsün ve kendine ne kadar süre tanırsan tanı; karın olarak yaşamını sürdürmekten geri kalmayacak ve sana bağlı ve senin mülküne dahil olacaktır! Hiçbir şey seni, onu boşamaya zorlamamalıdır oğlum!” demiş. Attaf da, gözlerinden yaşlar akarken “Amcacığım, yemin ettim ve yazılı olan yerine gelmelidir!” diye yanıt vermiş.

Genç kadının babası da, Attaf'ın bu sözleri üzerine üzölmüş ve üzüntünün yüreğine işlediğini duyumsamış. Attaf'ın genç eşi de, bu haberle, ölü gibi olmuş; durumu acınacak hale gelmiş; ve ruhu gece içinde, acılar içinde, kederler içinde yüzmüş. Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş; ve ona karşı sevecenliği üst düzeydeymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş ve ona karşı sevecenliği üst düzeyde imiş.

Attaf'a gelince, amcasına bu haberi verdikten sonra hemen konuğunu bulmaya gitmiş ve ona “Kardeşim, boşanmış genç kadın işiyle ilgilendim; Tanrı da benim aracılığımla başarıya ulaştırmayı nasip etti. Artık sevin, çünkü onunla birleşmen şimdi kolaylaşma yoluna giriyor. Ayağa kalk, üzerindeki hüznü ve rahatsızlığı silkerek at!” demiş.

Cafer de hemen ayağa kalkmış ve rahatsızlığı kaybolmuş; ve iştahla yiyip içmiş; ve Yaradan'ına şükretmiş. O zaman Attaf da

ona “Şimdi bil ki, kardeşim, daha da etkili şekilde aracı olmam ve kendisiyle senin evlenmen için, kadının babasıyla yeniden görüşmem gerek; çünkü senin bir yabancı olduğunu anlayarak bana ‘Ey Attaf, ne zamandan beri babalar, tanımadıkları yabancı erkeklerle kızlarını evlendiriyorlar?’ diyebilir. Bundan dolayı, benim fikrim odur ki, kızın babasıyla tanışarak daha fazla yarar sağlarsın! Bu maksatla, senin kullanımın için kentin dışında çadır kurdurarak içine güzel halılar, şilteler, yastıklar ve göz kamaştıran şeylerle donatacak ve de bunları sağlayacağım. Ve sen, hiç kimse buradan çıktığını bilmeksizin, bu güzel çadırlarda oturmaya gideceksin; bunlar bir yolculuk sonunda kurulmuş çadırlar olacak; ve oradan kente görkemli şekilde girmiş olacaksın. Ben de kendi bakımından, senin Bağdat’tan gelen önemli bir kişi, hatta Cafer el-Bermeki’nin ta kendisi olduğunu ve kentimizi ziyaret için Emirü’l-Müminin tarafından yollandığını yayacağım! Şam Naibi ve kadı da gidip kendilerine Vezir Cafer’in geldiğini bizzat bildirmem üzerine, kendiliklerinden gelip seni karşılarlar ve selam verip önünde eğilerek elleri arasından yeri öperler. Ve sen, o zaman, her birine gerekli sözleri söyler ve onlara rütbelelerine uygun olarak davranırsın. Ben de gelir, çadırdaki seni ziyaret ederim; ve sen hepimize birden ‘Kentimize hava değişimi ve zevkime uygun bir eş bulmak için geldim. Ve Emir Amr’ın kızının güzelliğinden söz edildiğini duyduğumdan, eş olarak onu almayı istedim!’ dersin! Ve o zaman kardeşim, tam da istediğin olur!” demiş.

Gönlü Yüce Attaf, adını ve durumunu bilmediği, ama aslında gerçekten Cafer el-Bermeki’nin ta kendisi olan konuğuyla böyle konuşmuş. Ve ona karşı, böyle davranmasının nedeni, onun konuğu olması ve onunla konukseverliğinin ekmeğini ve tuzunu tatmış bulunmasıymış. Çünkü Gönlü Yüce Attaf, cömert bir yüreğe ve üstün bir duyarlığa sahipmiş. Ve yeryüzünde, ondan önce onunla kıyaslanabilecek kimse bulunmadığı gibi, ondan sonra da asla olmayacaktı.

Cafer’e gelince, dostunun bu sözlerini işitince iki ayağı üzerine kalkmış ve Attaf’ın elini tutarak öpmek istemiş; ama Attaf onu engellemiş ve çabucak elini geri çekmiş. Cafer, adını gizlemeyi ve Bermeki’lerin başı ve başlarının tacı ve de büyük vezir

olarak durumunu ortaya koymamayı sürdürmüş; ve evsahibine heyecanla teşekkür etmiş ve geceyi onunla birlikte geçirmiş ve onunla aynı yatakta yatmış. Ertesi gün de, günün belirlediği saatte, ikisi birlikte ayağa kalkmış, abdest alıp sabah namazı kılmışlar. Sonra birlikte dışarı çıkmışlar ve Attaf dostuna kentin dışına çıkarken eşlik etmiş.

Bunu izleyerek, kente dönüp çadırlar ve atlar, develer, katırlar, köleler, Memluklar, dağıtılacak birçok armağan içeren küçük sandıklar, altın ve gümüş torbalarını içeren büyük kasalar gibi gerekli her şeyi hazırlatmış. Bütün bunları gizlice kent dışına yollamış; sonra gidip dostunu bulmuş ve onu tam anlamıyla ihtişamlı ve yüksek değerde bir vezir urbasıyla donatmış. Sonra da baş çadırda onu büyük bir vezir tahtına çıkarmış ve oraya oturtmuş. Ve o andan başlayarak büyük vezir Cafer olarak çağıracağı kişinin aslında Yahya el-Bermeki'nin oğlu Cafer'in ta kendisi olduğunu bilmiyormuş. Bu iş böylece düzenlenip bitirilince, Şam Naibi'ne haberci köleler göndermiş ve ona halifenin görevli olarak gönderdiği büyük vezir Cafer'in gelişini bildirmiş.

Şam naibi de bu olayı haber alır almaz, yanında kentin ileri gelenleri ve kendi yetki ve yönetimi altındaki yakın maiyeti olduğu halde kentten dışarı çıkmış; ve veziri karşılamaya gitmiş; elleri arasından yeri öpmüş ve ona "Efendim, kutsal gelişini niçin önceden bize bildirmedi? Biz de elimizden geldiğince sana layık bir karşılama yapardık!" demiş. Cafer de "Bunun kesinlikle gereği yok! Tanrı seni kollasın ve yüce sağlığını arttırsın! Ben buraya hava değişimi ve kentinizi görmek için geldim. Zaten, burada çok az bir süre, sadece evlenebilecek kadar kısa bir zaman kalacağım. Gerçekte de, Emir Amr'ın soylu bir kızı olduğunu öğrendim; sizin bu meseleyi kızın babasıyla konuşmanızı ve onu eş olarak bana sağlamanızı diliyorum" diye yanıt vermiş. Şam Naibi de "İştittim ve itaat ettim! Tam da şu sırada kocası, hac için Hicaz'a gideceğinden onu boşamış bulunuyor. Ve ayrılık için iddet süresi geçer geçmez zat-ı devletinle söz kesilmesi için hiçbir engel kalmayacaktır" diye yanıt vermiş. Ve Cafer'den izin alıp o saat ve o anda Gönlü Yüce Attaf'ın boşadığı genç kadının babasını bulmaya gitmiş ve onu çadırlarına getirip büyük vezir Cafer'in soylu kızıyla evlenmek dileğinde bulundu-

ğunu bildirmiş. Emir Amr da işitip itaat ettiği yanıtını vermekten başka bir şey yapamamış.

O zaman Cafer onun urbalarının ve altın torbalarının getirilmesini buyurmuş ve bunları dağıtmış. Sonra kadı ve şahitler getirtilmiş. Ve genç kadının mehri olarak on torba altın ve değerli armağanlar taşıyan on sandık sözleşmeye kaydedilmiş. İrili ufaklı armağanlar çıkarılarak Bermeki'lerin cömertliğine yaraşır şekilde herkesi sevindirmek üzere orada bulunan zengin ve yoksullara dağıtılmış. Bir saten kumaş üzerine sözleşme yazıldıktan sonra, şekerli şerbetler getirilmiş ve çağrılıların önüne yemekle ve harika şeylerle donanmış sofralar serilmiş. Herkes yemek yemiş ve ellerini yıkamış. Sonra, tatlılar, meyvalar ve soğuk meşrubat sunulmuş. Her şey bittikten ve sözleşme geçerlik kazandıktan sonra, Şam Naibi, Vezir Cafer'e "Oturman ve eşini kabul etmen için sana bir ev hazırlatacağım!" demiş. Cafer de "Bu olmamalı! Ben burada Emirü'l-Müminin'in yüklediği resmi görevle bulunmaktayım; eşimi de alıp birlikte Bağdat'a götürmem gerek! Ancak oraya döndüğümüzde düğün merasimleri düzenlenecektir!" diye yanıt vermiş. Evlenen kadının babası da "Evlenme sözleşmesi yapıldığına göre, canın ne zaman isterse buradan ayrılırsın!" demiş. Cafer de "Bu da olamaz! Çünkü ilkin gidip kızının çeyizini hazırlatmam gerek! Ve ancak bu hazırlık bitince yola çıkarız!" diye yanıt vermiş. Kadının babası da "Bunda en küçük bir uygunsuzluk yok!" demiş.

Çeyiz hazır olunca ve her şey gerektiği gibi tamamlanınca, evlenen kadının babası tahtırevanı hazırlatmış ve kızını içine yerleştirmiş; çadır bozulup büyük bir kalabalığın izlediği kervan yola koyulmuş. Ve iki taraftan da vedalaşmalar yerine getirildikten sonra Tiniyad ül-İkab denen bir yere ulaşmışlar; o sırada Cafer geriye bakıp uzaktan Şam'dan o yana doğru dört nal at süren bir atlının geldiğinin farkına varmış. Ve hemen işin ne olduğunu anlamak üzere kervanı durdurmuş. Atlı iyice yanlarına yaklaşıncı, Cafer ona bakıp atlının, arkalarından gelerek "Eğlen biraz kardeşim!" diye haykıran Gönlü Yüce Attaf olduğunu anlamış. Attaf, Cafer'e yaklaşıp onu öptükten sonra, kendisine "Efendim, senden uzakta hiçbir huzurum kalmadı. Ey Ebü'l-Hasan kardeşim, keşke seni hiç görüp tanımasaydım; çünkü şimdi

senin yokluğuna katlanamıyorum” demiş. Cafer de teşekkür edip ona “Senin bana ettiğin iyilikleri karşılayacak gücüm yok. Ama Tanrı’ya yakın zamanda birleşmemizi kolaylaştırması ve bir daha bizi birbirimizden ayırmaması için dua etmekteyim. O, Güçlüler Güçlüsü’dür ve istediğini yapabilir!” demiş. Sonra Cafer atından inip yere ipek bir halı serdirmiş ve Attafın yanına oturmuş. Önlerine kızartılmış bir horoz, piliçler ve tatlılarla başkaca hoş şeyler getirmişler. Onlar da yemişler. Sonra da kuruyemişler, şekerlemeler ve olgun hurmalar getirilmiş. Bir saat süreyle içki içmişler; ve atlarına binmişler. Cafer, Attafa “Kardeşim, her yolcu, ayrıldığı yere dönmelidir” demiş. Attaf da onu bağrına basmış, iki gözünün arasından öperek ona “Kardeşim Ebü’l-Hasan, bize mektup göndermeye ara verme ve yüreğimiz üzerine çöken ayrılığını unutma! Ve başına gelenlerden bana haber ver ki, sanki senin yanındaymış gibi olayım!” demiş. Sonra karşılıklı olarak veda sözcükleri sarf etmişler ve birbirinden izin almışlar. Ve her biri yoluna gitmiş. İşte Vezir Cafer ile dostunun aynı Cafer olduğunu hiç bilmeyen Gönü Yüce Attafın durumu böyleymiş.

Boşanmış olan ve Cafer’in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince onunki de şöyle...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Boşanmış olan ve Cafer’in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince; onunki de şöyle: Develerin ve kervanın yol aldığı sırada durduklarını görünce, başını tahtırevandan çıkarmış ve yeğeni Attafın yerdeki halı üzerinde Cafer ile karşı karşıya oturduklarını ve ikisinin birlikte yiyip içtikten sonra vedalaştıklarını görmüş; ve kendi kendine “Vallah! Şurada oturan yeğenim Attaf, şuradaki de penceredeki çiçekleri sularken üzerine su sıçrattığımı sandığım ve beni pencerede gören kişi! Ve hiç kuşku yok ki, bu adam benim yeğenimin dostu! Adam bana âşık olmuş ve gidip derdini yeğenim Attafa dökmüş; ve beni ve evimi ona tanımlamış olacak! O zaman da yeğenimin yüce yürekliliği ve ruh büyüklüğü ona civanmertlik göstermek zorunluluğu-

nu yüklemiş ve dostu benimle evlensin diye beni boşamış olacak!" demiş. Ve böylece düşünerek kendi kendine başına gelenleri sevdiği yeğeninden, ana babasından ve kentinden ayrılışını hatırlayarak tahtırevanda ağlamaya başlamış; ve gözlerinden yakıcı gözyaşları akmış ve bu sırada şu dizeleri okumuş.

Sevdiğim yerlerin, yitirdiğim güzelliklerin anısıyla ağlıyorum. Bir gün çıldırırsa eğer âşığı ayıplamayın!
Çünkü bu yerlerde, bu evlerde o çok sevilenler oturur, övgüler olsun Tanrı'ya! Onun sağladığı yerler ne hoştur!
Tanrı, aramızda geçen günleri korusun, ey değerli dostlarım ve aynı evde mutluluk bizi birleştirsin!

Bu şiiri okuyup bitirince, ağlayıp inlemiş ve şu dizeleri de söylemiş:

Hâlâ sensiz ve bizi bitiren tüm kaygılar arasında yaşadığıma şaşıyorum.
Sizleri düşünerek, ey gözümden irak olan sevgililer, yaralı yüreğimin hâlâ sizlerle olmasını arzuluyorum.

Bunu izleyerek yine ağlamış ve hıçkırmış ve şu dizeleri de hatırlamaktan kendini alamamış:

Canımı verdiğim sizler, geri dönün. Onu sizden koparmak istedim, ama başaramadım.
Ve ölüm gelmeden önce, son bakışımı fırlattığım sen, uğrunda feda ettiğim yaşamdan geri kalana acı!
Eğer hepiniz yitip gittiyseniz, şaşırmam; ama onun bahtı bir başkasına ait olsaydı, şaşırdımdı doğrusu!

İşte onun durumu böyleymiş! Büyük Vezir Cafer'e gelince söyleymiş: Kervan yola koyulduğu anda tahtırevana yaklaşmış ve yeni evlendiği eşine "Ey tahtırevandaki hanım, sen bizi öldürdün!" demiş. Ama bu sözleri duyan kadın, ona tathılıkla ve alçakgönüllülikle bakmış ve "Seninle konuşmamalıyım; çünkü ben senin dostun ve yoldaşın olan gönlü yüceliğin ve özverinin sultanı Attafın

yeğeni ve karısıym. Sende insani duygunun zerresi varsa, özverisi içinde onun sana yaptığını sen de ona yap!" diye yanıt vermiş.

Cafer bu sözleri işittiği zaman ta içinden sarsılmış; ama durumun yüceliğini kavrayarak genç kadına "Sen gerçekten onun yeğeni ve eşi misin?" demiş. Kadın da "Evet! *Falan falan* şeylerin olduğu ve yüreğinin bana bağlandığı gün, pencerede gördüğün bendim. Ve sen ona gidip olup biteni anlattın. O da beni boşadı. Ve iddet süresini beklerken, şimdi bana bunca acıya mal olan bütün bu şeyleri hazırladı. Şimdi sana durumu anlattığıma göre, artık senin için bir erkek gibi davranmaktan başka şey kalmadı" demiş.

Cafer, bu sözleri işitince "Tanrı'dan geliriz biz, Tanrı'ya döneriz. Ve sen, artık bana haramsın! Özlemle gitmek istediğin yere geri dönesiye kadar benim ellerimde kutsal bir emanetsin!" diyerek yüksek sesle haykırmaya başlamış.

Hizmetkârlarından birine de "Seni hanıma bakmakla görevlendiriyorum" demiş. Ve böylece gece ve gündüz yolculuklarını sürdürmüşler. Onların durumu da böyleymiş.

Harun Reşid'e gelince, onunki de şöyle: Cafer'in ayrılışından sonra, onun yokluğuyla keyfi kaçmış ve üzüntüye kapılmış. Büyük bir sabırsızlık içinde onu yeniden görmek arzusuyla kıvranmış. Ona dayattığı gerçekleşmesi imkânsız koşullarla vezirini bir serseri gibi çöllerde ve ıssız yerlerde dolaşmaya, doğduğu ülkeyi terk etmeye zorlaması yüzünden pişmanlık duymuş. Onu aratmak üzere her yana haberciler yollamış. Ama ondan hiçbir haber alamamış. Ve artık onu yanında bulmamaktan ötürü büyük sıkıntılar duymuş. Bu yüzden pişmanlıkla onu bekler olmuş.

Böylece, Cafer kervanıyla Bağdat'a yaklaşıncı, halifeye haber verilmiş ve onun da ruhu şenlenmiş; yüreğinin hafiflediğini ve göğsünün ferahladığını duymuş. Ve onu karşılamaya gitmiş; ve onun yanına ulaşır ulaşmaz onu öpüp bağrına basmış. Birlikte saraya dönmüşler ve Emirü'l-Müminin vezirini yanı başına oturtmuş ve ona "Şimdi, bu sarayı terk etmeden başlayarak tüm öykünü ve yokluğunda başına gelen her şeyi bana anlat!" demiş. Cafer de, oradan ayrıldığı günden başlayarak dönünceye kadar başına gelen her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Halife çok şaşırılmış ve ona "Vallah! Yokluğunla bana büyük acı duyurdun. Ama şimdi senin dostunu

tanımak için büyük bir merak duyuyorum! Tahturevandaki genç kadına gelince, benim fikrim odur ki, onu hemen boşamalısın ve onu hemen güvenilir bir hizmetkârla dönüş yoluna sokmalısın! Çünkü yoldaşın sende bir düşman bulursa, bizim de düşmanımız olur. Onu da kendi ortamımıza çekeriz, onu görürüz; onu işitmekten zevk duyarız ve birlikte hoşça zaman geçiririz. Böylesine birisi ihmal edilemez; ve onun yüce yürekliliğinden büyük dersler alınız ve başka yararlı şeyler de ediniz!” demiş. Cafer de “İşitmek itaat etmektir” diye yanıt vermiş. Ve söz konusu genç kadın için, çok hoş bir bahçe ortasında çok güzel bir ev hazırlatmış ve buyruğuna köleler ve hizmetkârlar vermiş; ve halılar, çiniler ve ihtiyaç duyabileceği pek çok şey göndermiş. Ama kesinlikle evine gitmemiş ve onu görme yollarını aramamış. Ve her gün ona selamlar ve dönüşüne ve yeğeniyle birleşmesine güvenle bakmasına dair haberler yollamış. Ve varlığını sürdürmek için aylık bin dinar harçlık ayırmış. İşte Cafer ile halifenin ve tahturevandaki genç kadının durumu böyleymiş.

Attafa gelince, her şey çok başka türlü olmuş! Gerçekten Cafer’e veda edip kendi yoluna dönünce, onu kıskanan kimler varsa, kendisini Şam Naibi’nin gözünden düşürmek için olayların gelişiminden yararlanmışlar. Ve Naip’e “Efendimiz, nasıl oluyor da gözlerini çevirip bir kez Attafa bakmıyorsun? Vezir Cafer’in onun dostu olduğunu bilmiyor musun? Ve Attafın biz hepimiz geri döndüğümüz halde, ona veda etmek üzere ardından koştuğunu ve ona Katifa’ya kadar eşlik ettiğini bilmiyor musun? Ve Cafer’in ona ‘Senin için yapabileceğim bir şey var mı, Attaf?’ dediğini; onun da ‘Evet, bir şey var. Benim için Şam Naibi’ni yerinden edecek bir buyrultu çıkar!’ diye yanıt verdiğini bilmiyor musun? Aralarında bütün bunlar konuşuldu. Yapılacak en güvenli iş, o seni akşam yemeğine çağırmadan önce senin onu sabah kahvaltısı için yanına çağırmandır. Çünkü başarı, fırsatı kullanmaya bağlıdır. Ve saldırı, ancak onu vaktinde yapana yarar sağlar” demişler. Şam Naibi de onlara “Güzel konuştunuz. Öyleyse onu hemen benim yanıma getirin!” demiş. Onlar da, Attafın, kendisine karşı kimsenin bir düzen hazırlayabileceğini düşünmeksizin sükûnetle dinlenmekte olduğu evine gitmişler ve kılıç ve sopalarla donanmış olarak onun üzerine atılmışlar; ve her yanı kanla kaplanasıya

kadar onu dövmüşler. Ve Naip'in huzuruna getirmişler. Naip de evinin yağmalanmasını buyurmuş. Köleleri, serveti ve tüm ailesi kudurmuş kimselerin eline geçmiş; ve Attaf "Benim suçum ne?" diye sorunca "Ey katran suratlı! Sen, övülesi Tanrı'nın adaletinden o denli habersiz misin ki, sultanımız ve babamız olan Şam Naibi'ne saldırırsın ve sonra da evinde barış içinde uyumanın mümkün olduğunu sanırsın?" diye yanıt vermişler. Ve o saat ve o anda başını kesmesi için cellada emir verilmiş. Cellat da giysisinden bir parça kopararak gözlerini bağlamış. Ve tam boynunu vurmak üzere elini kaldırdığı sırada, cezanın verildiği yerde hazır bulunan emirlerden biri ayağa kalkıp "Ey naip, bu adamın başını vurdurmak üzere bu denli acele etme! Çünkü acele etmek Şeytan'ın buyruklarından biridir; ve de atasözü 'Yüreğinde sabır taşıyanlar maksadına ulaşır, acele eden de hatadan yakasını kurtaramaz!' der. Dolayısıyla bu adamın boynunu vurdurmak için acele etmekten vazgeç; çünkü belki de seni ona karşı kıskırtanlar yalan söylemektedir. Ve hiçbir kimse kıskançlıktan başışik değildir. Böyle olunca, sabret; çünkü belki daha sonra onun hayatına haksızca son verdiğinden dolayı pişman olursun! Ve Vezir Cafer, dostu ve arkadaşı olan kişiye karşı davranışını öğrenirse başına ne geleceğini kim bilebilir? O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

"O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş.

Şam Naibi bu sözleri işitince uykusundan uyanmış ve elini kaldırarak Attaf'ın yaşamını tehdit etmekte olan celladı tam sırasında durdurmuş. Ve Attaf'ın sadece hapse atılmasını ve boynundan zincire vurulmasını buyurmuş. Ve onu, bağınıp yalvarmalarına karşın, emrolunduğu gibi boynundan zincire vurmuşlar. Bütün geceleri ve bütün gündüzleri Attaf ağlayarak, Tanrı'ya onu ve bu dert ve felaketlerden kurtarması için dua ederek geçirmeye başlamış. Ve bu tarzda üç ay yaşam sürdürmüş.

Gecelerden bir gece uyanmış ve Tanrı önünde boyun eğip zincirlerinin uzunluğunun izin verdiği mahbesinde yürümeye başlamış. Hapishanede yalnız olduğunu ve bir gün önce ekmek ve suyunu getiren gardiyanın üzerine kapıyı kapatmayı unuttuğunu görmüş. Attaf da, bunu görünce, kaslarının birdenbire olağanüstü güçlendiğini duyumsamış ve gözlerini Tanrı'nın göklerine doğru çevirerek ve büyük bir güç harcayarak, bir darbede onu bağlayan zinciri kırmış. Ve el yordamıyla, bin ihtiyatla, uyuyan hapishanenin karmaşık dehlizlerinden geçerek, dışarı çıkış sağlayan kapının önüne ulaşmış. Onu bir köşede asılı olan anahtarıyla açmak zor olmamış ve hiç gürültü yapmaksızın sokağa çıkmış ve gece boyunca kaçmış ve Tanrı'nın karanlıkları onu sabaha kadar korumuş. Kentin kapıları açılır açılmaz halkın arasına katılarak dışarı çıkmış ve Halep doğrultusunda çabucak yol almaya başlamış. Uzun yürüyüşlerden sonra, başına hiçbir şey gelmeksizin Halep kentine ulaşmış ve büyük camiye girmiş. Orada, açıkça yola koyulacakları belli olan bir grup yabancı görmüş. Onlara nereye gideceklerini sormuş. Onlar da "Bağdat'a!" diye yanıt vermişler. Attaf da hemen "Ben de sizinle geleyim!" diye haykırmış. Onlar kendisine "Bedenlerimiz toprağa aittir, ama geçimimiz sadece Allah'tandır!" demişler. Ve aralarına Attaf'ı da alarak yola çıkmışlar. Yirmi günlük bir yürüyüşten sonra, Kûfe kentine ulaşılmış; ve böylece yolculukları Bağdat'a ulaşınca kadar sürmüştü. Attaf da, buranın, sağlam yapılı, zarif, göğe yükselen sarayları ve hoş bahçeleriyle güzel bir kent olduğunu görmüş; bu kentte aynı şekilde bilginler de, cahiller de; yoksullar da zenginler de, iyiler ve kötüler de varmış. Ve yoksul giysileriyle, başında kirli ve yırtık bir sarıkla kente girmiş. Bakımsız bir sakalla ve uzayarak gözlerini kapatmış olan saçlarıyla, durumu, acınasıymış. Böylece rastladığı ilk caminin kapısını açmış. İki günden beri ağzına bir lokma bile girmemiş imiş. Bir köşeye oturup dinlenmeye koyulmuş. O sırada cami kapılarında dilenen serseri dilencilerden biri gelip tam karşısına oturmuş. Omuzuna asmış olduğu eski bir torbayı ortaya koyup açarak içinden ekmek, bir piliç; sonra bir ekmek daha, sonra da reçeller, sonra bir portakal, sonra zeytinler, sonra hurma ezmesi, sonra hıyar çıkarmış. Serseri, yemek yemeye

koyulmuş. Attaf da onu, sanki Allah'ın kutsaması ikisinin de üzerine olası Meryem'in oğlu İsa'nın sofrasındaymış gibi bu yemeği sükûnetle yuttuğu sırada seyrediyormuş. Attaf, sadece iki gündür yemek yememiş değil, dört aydır doygunluk da sağlamamış bulunmakla kendi kendine "Vallahi, şu nefis piliçten bir parça, şu ekmekten bir lokma, hiç değilse şu hıyardan bir dilim yesem!" deyip duruyormuş. Ve ekmek, piliç ve hıyar üstündeki arzusu gözlerinde o denli kuvvetli ışıldıyormuş ki, sonunda serseri bunun farkına varmış; Attaf da çok aç olduğundan gözyaşlarını tutamamış. Serseri onu seyrederken başını sallamış ve güzel şeyleri ağzına tıktırdıktan sonra, konuşmaya başlayıp "Ey kirli sakallıların babası, yabancılar gibi ve gözleriyle efendisinin yediği ekmekten lokma dilenen aç köpekler gibi davranıyorsun! Tanrı'nın korumasıyla Cakarta, Baktra¹ Dicle ve Fırat'ı besleyecek kadar, hatta Basra'nın, Asi Irmağı'nın ve Mısır'ın Nil'inin sularını oluşturacak ve Tuz Denizi'ni ve tüm okyanusların derinliklerini dolduracak kadar gözyaşı dökersen, yediklerimden bir lokmasını bile sana koklatmam! Ama beyaz piliç eti, sıcak ekmek ve yumuşacık kuzu eti yemek istiyorsan; Yahya el-Bermeki'nin oğlu Vezir Cafer'in konutunun kapısını çalman yeter! Çünkü, Şam'da, Attaf adlı birinden konukseverlik görmüş olduğundan, o da, onun anısı ve onuruna hayırda bulunuyor ve yatıp kalkıp ondan söz ediyor!" demiş.

Torbası bu denli güzel yiyeceklerle dolu olan serserinin bu sözlerini işitince Attaf, yüzünü göğe kaldırmış ve "Ey maksatları hiç anlaşılmaz Yüce Tanrı, işte yeniden hayırlarını gösteriyorsun kölene!" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

İşlerini Yaradan'a emanet et, karmakarışık oldukları zaman!
Sonra, kederlerini dışlayarak düşüncelerini uzaklaştır!

Sonra bir kırtasiyeciyeye gitmiş ve ondan sadaka olarak bir yaprak kâğıt istemiş; ve sadece birkaç satır yazı yazmak için bir kalem ödünç almış. Tacir de ona istediklerini severek vermiş. Attaf da kâğıt üzerine şu satırları yazmış:

1 Cakarta: Eski adı Batavya olan Endonezya'nın başkenti; Baktra: Afganistan'da eski bir kent (Â.Ş.O.)

Tanrı'nın halini bildiği kardeşin Attaf tarafından! Dünyaya sahip olan hiç gururlanmasın! Çünkü bir gün sarsıntı geçirir ve acı bahtıyla tozların içinde tek başına kalır! Şimdi beni görsen, yoksulluk ve sefilliğimden dolayı tanıyamazsın! Çünkü zamanın dönüşümü, açlık, susuzluk ve uzun bir yolculuk bedenimi ve ruhumu bitkin hale getirdi. Ve buraya ulaşarak işte seni yeniden buldum. Barış seninle birlikte olsun!

Sonra kâğıdı katlamış, kalemi, çok teşekkür ederek sahibine geri vermiş. Ve ona Cafer'in evinin nerede olduğunu sormuş; ve ev kendisine gösterilince, gidip evin karşısında, kapının önünde, belli bir mesafede ayakta durmuş. Evin muhafızları onu öylece ayakta durmuş hiçbir şey söylemeksizin beklerken görmüşler. Onlar da, onunla hiç konuşmamışlar. Ama tüm bu durumdayken sıkılmaya başladığı bir sırada, görkemli bir urbayla ve altın bir kemerle donanmış bir haremağası yanından geçmiş. Attaf da ona yaklaşıp elini öpmüş ve kendine "Efendim, dua ve barış üzerine olası Tanrı'nın Elçisi 'İyi bir işin aracısı, iyi bir iş yapan kişi gibidir; ve bu işi yapan Cennette Allah'tan mükâfat görür!' demiştir" demiş. Haremağası da "Senin isteğin nedir?" diye sormuş. O da "Senden şu kâğıdı 'Kardeşin Attaf kapı önünde!' diyerek bu evin sahibine götürmeni rica ediyorum" demiş.

Haremağası bu sözleri işitince, büyük bir öfkeye kapılmış gözleri başından fırlatarak "Ey yüz­süz yalancı! Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu nasıl iddia edebiliyorsun?" diye haykır­mış. Ve elinde tuttuğu sapı altın kaplı bir bastonla Attaf'ın suratına vurmuş. Attaf'ın kanı yüzünden fışkır­mış; ve boylu boyunca yere devrilmiş. Çünkü açlığı ve döktüğü gözyaşları onu iyice takatten düşürmüş bulunuyormuş. Ama Kutsal Kitap'ta söylen­diği gibi "Tanrı kimi kölelerin yüreğine iyilik eğilimi yerleştirir, kimilerinin yüreğine de kötülük eğilimi koyar!" Bundan dolayı olup biteni uzaktan gören ikinci bir haremağası, davranışından dolayı kendisine karşı öfke ve hoşnutsuzlukla dolu olarak ve Attafa acıyarak ilkinin yanına gelmiş. İlk haremağası ona "Sen onu Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu iddia ederken duymadın mı?" demiş. İkinci haremağası da "Ey kötü herif, kötülüğün oğlu

ve kötülüğün kölesi! Ey melun! Ey domuz! Cafer bizim peygamberlerimizden biri midir? O da bizim gibi yeryüzünün bir köpeği değil midir? Babası ile anası Âdem ile Havva olduğuna göre, bütün insanlar kardeş değil midir? Ve de şair şöyle dememiş midir?

İnsanların, kıyas yoluyla, hepsi kardeşdir. Babaları Âdem'dir, anaları da Havva!

Aralarındaki fark, sadece yüreklerinde iyiliğin az veya çok olmasından doğar!"

Ve böylece konuşarak Attaf'ın üzerine eğilmiş, onu kaldırıp oturtmuş, yüzünden akan kanı silmiş, ve de ona "Kardeşim! Senin arzu ettiğin şey nedir?" diye sormuş. Attaf da "Ben sadece şu kâğıdın Cafer'e götürülmesini ve kendi eline verilmesini dilemekteyim!" diyerek yanıt vermiş. Yüreği merhametli hizmetkâr da kâğıdı Attaf'ın elinden almış ve büyük Vezir Cafer el-Bermeki'nin, kimisi sağında kimisi solunda görevlileri, yakınları ve dostlarıyla çevrili olarak oturmakta bulunduğu salona girmiş. Hepsi içmekte, şiir okumakta, ut musukisi ve nefis şarkılar dinleyerek keyif içinde bulunmakta imişler. Vezir Cafer de, bardağı elinde, yöresindekilere "Ey burada toplanmış bulunan sizler, gözden ırak olmak, gönülde var olmayı engelleyemez! Ve hiçbir şey beni kardeşim Attafı düşünmekten ve ondan söz etmekten alıkoyamaz. O, çağının ve zamanının en harika adamıdır. Bana atlar, beyaz ve siyah genç köleler, genç cariyeler, güzel kumaşlar, göz kamaştıran şeyler armağan etti. Hem de, karımın çeyizini ve mehrini oluşturabilecek bollukta! Böyle davranmasaydı, kuşkusuz mahvolacak ve çaresiz yitip gidecektim. Benim kim olduğumu bilmeden ve bir çıkar ve karşılık beklemeden bana iyilik eden kimsedir, o!" diyormuş.

İyi yürekli hizmetkâr, efendisinin bu sözlerini işitince, yüreğinde bir sevinç duymuş, ilerleyip önünde boyun ve baş eğmiş, ve ona kâğıdı sunmuş. Cafer de kâğıdı almış, okuyarak öylesine sarsılmış ki, zehir içmiş biri gibi görünmüş. Artık ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bilememiş. Ve elinde billur bardak ve kâğıt olduğu halde boylu boyunca yüzüstü yere yıkılmış. Bardak bin parçaya bölünmüş ve alnında derin bir yara açmış. Kanı akmış ve kâğıt elinden düşmüş.

Hizmetkâr bunu görünce, doğacak sonuçtan korkarak çabucak bacaklarını rüzgâra vermiş. Vezir Cafer'in dostları, efendilerini ayağa kaldırmışlar; yüzünün kanını silmişler. Ve "Yüceler Yücesi ve Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınacak yer ve güçlü varlık yoktur! Bu lanetli hizmetkârların hepsi aynı maldır: zevk içindeyken şahların yaşamlarını alt üst ederler; ve keyifliyken ağızlarının tadını kaçıırırlar. Vallahi! Bu kâğıdı kim yazdıysa valinin huzuruna sürüklenerek beş yüz sopa atıldıktan sonra zindana konulmaya layıktır!" diye haykırmışlar.

Sonuç olarak da, vezirin köleleri, mektubu yazmış olanı araştırmak üzere dışarı çıkmışlar. Attaf da "O benim, efendilerim!" diyerek tüm araştırmaları önlemiş; onlar da Attaf'ı yakalamış valinin huzuruna çıkarmışlar; ve ona, beş yüz sopa vurulmasını istemişler. Vali de dileklerini yerine getirmiş. Ve de fazladan, mahpus zincirlerinin üzerine "Müebbet" yazdırarak hapse atmış. İşte Gönüllü Yüce Attaf'ın durumu böyleymiş. Ve onu böylece yeniden zindana atmışlar; orada iki ay kalmış ve yine izleri silinip yok olmuş.

Bu iki ayın sonunda, Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in bir oğlu doğmuş; ve bu münasebetle sadaka dağıtılmasını, herkese bahşişler verilmesini ve hapishane ve zindanlardan mahpusların salıverilmesini buyurmuş. Böylece bırakılanların arasında Gönüllü Yüce Attaf da bulunuyormuş.

Attaf kendini zayıflamış, aç, harap ve çıplak olarak kodesden kurtulmuş görünce, bakışlarını göğe çevirerek "Her durumda sana şükürler olsun Tanrım!" diye haykırmış. Ve hıçkırarak "Herhalde bütün bu belalar geçmişte işlediğim bir hata yüzündendir! Çünkü Tanrı beni hayırlarıyla donatmıştı; bense ona karşı çıkarak ve itaatsizlik göstererek yanıt verdim. Ama sefahatta ve nefret uyandıran davranışlar içinde bulunmakta çok ileri gittiğim için ondan beni bağışlamasını dilerim!" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

Ey Tanrı! Kulun yapmaması gerekeni yapar; yoksuldur ve sana dayanır!

Yaşamın zevkleri içinde, kendini unuttur; cahillüğimizden ötürü bağışla bizlerin kusurlarını!

Ve sonra yine ağlayıp kendi kendine “Şimdi ben ne yapacağım? Ülkeme döneyim diyerek yola çıksam, böyle zayıf düştüğümünden oraya ulaşmadan ölürüm; ulaşsam da naip yüzünden talihten yana benim için hiçbir güvenlik söz konusu değil! Burada kalsam, dilenciler içinde, kendim de bir dilenci olmakla birlikte, hiç kimse beni tanımadığı için, loncalarına almazlar, ve kendime hiçbir yararım ve hayrım dokunmaz. Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi’nin ellerine bırakayım...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi’nin ellerine bırakayım! İşte her şey benim aleyhime döndü; ve her şey beklediğimin tersine oldu. Ve şair şöyle dediği zaman ne kadar haklıymış:

Ey dost! Dünyayı doğudan batıya baştan aşağı dolaştım.
Tüm rastladığım zahmet ve yorgunluktur.
Zamanın insanlarıyla düşüp kalktım. Ne hoş bir dost buldum, ne de dengimi!”

Ve yeniden ağlayıp “Tanrım! Bana sabretmek erdemini ver!” diye haykırmış. Bunu izleyerek ayağa kalkıp bir camiye yönelmiş ve içine girmiş. Ve orada ikindiye kadar kalmış. Açlığı iyice arttığından “Senin büyüklüğün ve Haşmet’in üzerine yemin ederim ki Tanrım, Sen’den gayri hiç kimseden bir şey dilemeyeceğim!” diye haykırmış ve hiçbir İnanç sahibine el açmaksızın, gün batıncaya kadar camiden ayrılmamış. O zaman, “Tanrı’nın kutsaması ve barışı üzerine olası Peygamber’in ‘Tanrı kutsal yerde uyumana izin verir; ama, sen, orayı Tapınanlara bırak; çünkü ibadet yeri dua etmek içindir, uyumak için değil?” sözünü hatırlıyorum” diyerek camiden çıkmış. Ve bir süre sokaklarda yürümüş ve sonunda harabe halindeki bir yapıya ulaşmış; ve geceyi geçirip uyumak üzere içine girmiş. Karanlıkta, sendeleyerek yüzüstü yere düşmüş. Onu sendeleten engelin üstüne düştüğünü hissetmiş. Ve bunun yeni öldürülmüş bir insan cesedi olduğunu görmüş; ve katilin bıçağı da yerde, cesedin yanı başındaymış.

Attaf da, bunu görünce, üstündeki paçavralar kana bulanmış olarak şiddetle ayağa kalkmış. Ve orada, hareketsiz, şaşkın kalmış. Bu durumda iken, vali ve güvenlikle ilgili adamları harabenin kapısı önünden geçiyorlarmış; Attaf da onlara “Buraya gelin!” diye haykırmış. Meşaleleriyle içeri girmişler. Ve orada öldürülmüş olan kişinin cesedini ve yanı başında bıçağı ve başucunda dinelen üstü başı kan içindeki Attafı bulmuşlar. Ve ona “Ey sefil, demek onu sen öldürdün!” diye haykırmışlar. Attaf da hiçbir yanıt vermemiş. O zaman kendisini yakalamışlar ve vali “Elini kolunu bağlayın ve durumu yazılı olarak Büyük Vezir Cafer’e bildiresiye kadar onu hücreye tıkın! Cafer ölümüne hükmederse, onu asarız!” demiş. Onlar da valinin dediğini yapmışlar.

Gerçekten, ertesi gün, yazı işleriyle görevli kişi, Cafer’e hitaben, sonu şöyle biten bir yazanak kaleme almış: “Bir yıkıklığa girdik ve orada birini öldürmüş olan bir adama rastladık. Soru sorduk; susarak cinayeti işleyenin kendisi olduğunu kabul etti. Buyruklarınız nedir?” Vezir de onlara suçluyu öldürmelerini buyurmuş. Sonuç olarak, Attafı hapisten çıkarmışlar ve asmak, baş kesmek cezalarını yerine getirmek üzere kullanılan meydana getirmişler. Paçavralarından bir parça yırtmışlar ve gözlerini bağlamışlar. Ve onu cellada teslim etmişler. Cellat da valiye “Başını keseyim mi, efendim?” diye sormuş. Vali “Kes!” diye yanıt vermiş. Cellat da havada parlayıp kıvılcımlar saçan palasını kaldırmış; başının üstünde döndürmüş; ve başı uçurmak üzere tam önüne getirmişken, ardından “Elini tut!” diye bir ses duymuş. Bu, bir gezintiden dönerken oraya uğrayan Vezir Cafer’in sesiymiş.

Vali onu karşılamaya koşmuş ve elleri arasından yeri öpmüş. Cafer de ona “Buraya niçin bir kalabalık toplanmış?” diye sormuş. Vali de “Şamlı bir genç adamın idamı için! Dün yıkıklıkta bulduğumuz ve üç kez tekrarladığımız halde, öldürülen soylu kişi konusunda tüm sorunlarımızı susarak yanıtlamaktan kaçan kişidir, bu!” diye yanıt vermiş. Cafer de “Oh! Şam’dan buraya kadar birisi geliyor da, kendini bunca kötü bir duruma sokuyor, ha! Vallahi böyle bir şey olamaz!” demiş. Ve adamı huzuruna getirmelerini buyurmuş. Ve adam huzuruna getirilince, Cafer onu tanıyamamış; çünkü Attafın çehresi değişmiş; ve güzel yüzü ve hoş davranışları yitip gitmiş bulunuyormuş. Cafer ona “Sen

nerelisin, ey genç adam?" diye sormuş. O da "Ben Şamlıyım!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Kentin içinden mi, yöresindeki köylerden mi?" diye sormuş. Attaf da "Vallahi efendim, doğduğum Şam kentinin içinden!" diye yanıt vermiş. Cafer "Acaba, rastlantısal olarak orada yüce yürekliliği ve eliaçıklığıyla ünlü Attaf adlı birini tanıyor musun?" diye sormuş. Ölümüne hükmolunan kişi de "Ben onu, sen onun dostuyken ve onun konuğu olduğun *falan* mahallenin, *falan* sokağındaki *falan* evde oturduğun sırada ve onunla bahçelerde ikiniz birlikte dolaştığınız günlerde tanıyordum! Onun yeğeni ve karısı olan kişiyle evlendiğiniz zaman tanıyordum! Onunla Bağdat yolu üzerinde, aynı bardaktan içip vedada bulunduğunuz gün tanıyordum!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Evet! Attaf hakkında söylediğin her şey doğrudur! Peki beni terk ettikten sonra ona ne oldu?" diye sormuş. O da "Efendim, talih peşine düştü; ve başına şu ve şu ve şu olaylar geldi!" deyip Bağdat yolu üzerinde ayrıldıkları günden celladın boynunu kesmek üzere olduğu o ana kadar başına gelen her şeyi anlatmış. Ve şu dizeleri okumuş:

Zaman beni kurban etti ve sen görkem içinde yaşadın!
 Kurtlar beni yutmak için peşime düştü; ve sen, arslan olarak orada idin!
 Sana gelen her susamışın susuzluğunu giderdin! Her zaman sığınacağımız sen oldukça benim susuz kalmam mümkün müdür?

Ve bu dizeleri okuyup bitirince "Ey efendim Cafer, seni tanıdım! Ve de ben, Attaf'ım!" diye haykırmış. Cafer de kendi bakımından iki ayağı üzerine kalkmış ve büyük bir feryat kopararak Attaf'ın kollarına atılmış. Heyecanları öylesine büyük olmuş ki, bir süre kendilerini yitirerek öylece kalmışlar. Kendilerine geldikleri zaman, öpüşerek başlangıcından sonuna kadar başlarına gelenleri karşılıklı olarak birbirlerine sorup anlatmışlar. Daha birbirlerine her şeyi açıklamayı bitirmeden, birdenbire büyük bir feryat duymuşlar; dönüp baktıkları zaman bu feryadı koparanın "Burada olup biten şeyler insanlığa sığmaz!" diyerek onlara doğru yaklaşan bir şeyh olduğunu görmüşler.

Ona bakınca, bu şeyhin sakalına kına yakmış, çıplak başını da mavi bir mendille bağlamış yaşlı bir kişi olduğunu anlamışlar. Cafer de, onu görerek yaklaşmasına izin vermiş ve ona ne demek istediğini sormuş. Sakalı kınalı şeyh “Âdemoğulları, masumu celladın baltasından uzaklaştırın! Çünkü suç, onun suçu değildir! O, kimseyi öldürmedi. Cesedi bulunan genç adamın öldürülmesi, onun işi değildir! Onun bu işle ilgisi yoktur! Çünkü katil olan kişi benim!” diye haykırmış. Vezir Cafer de ona “Demek ki onu sen öldürdün, öyle mi?” diye sormuş. O da “Evet! demiş. Cafer “Peki neden öldürdün? Haşimiler’den soylu bir genci böyle öldürmüş olmak için yüreğinde Allah korkusu yok muydu?” diye sormuş. Şeyh de “Ölü olarak bulduğunuz bu genç adam, benim yakın adamımdı ve onu ben yetiştirdim. Her gün harcamaları için benden para alırdı. Ama bana sadık kalacak yerde, gidip kimi vakit Şumuşak denen biriyle, kimi vakit Nagiş, Gasis, Gubar ve Guçir adlı birileriyle ya da benzeri rezillerle eğlenmeye gidiyordu; ve beni yüzüstü bırakıp günlerini bunlarla geçiriyordu. Ve bunların hepsi, hatta çöpçü Odis ile eskici Ebu Butran bile onu kazandıklarından ötürü yüzüme karşı övünüyorlardı.

Ve kıskançlığım da her geçen gün artıyordu. Ona, böyle davranmaktan vazgeçmesi için çok öğütler verdim; ama hiçbir öğüt ve azar yarar sağlamadı; sonunda, dün akşam, onu, işkembeci Şumuşak ile bastırdım; o manzarayı görünce, dünya gözümde karardı; ve onları bastırdığım yıkıklıkta onu öldürdüm; ve onun bana neden olduğu tüm işkencelerden böylece kurtuldum. İşte benim öyküm budur!” diye yanıt vermiş.

Sonra da “Bugüne kadar sesimi çıkarmadım. Ama suçlu yeri-ne bir masumun idam edileceğini öğrenince, artık sırrımı saklayamadım ve buraya masumu celladın baltasından kurtarmak üzere geldim. Ve işte karşınızdayım. Benim boynumu vurun ve yaşama karşı yaşam alın! Ama ilkin bu işle hiçbir ilişkisi olmayan bu genç adamı serbest bırakın!” diye eklemiş. Cafer, şeyhin bu sözlerini işitince, bir an düşünmüş ve “Bu olay kuşkulu! Kuşku olunca da, el dokundurmamak gerek! Ey şeyh, Tanrı’nın barışı içinde uzaklaş buradan! Seni Tanrı bağışlasın!” demiş ve onu uzaklaştırmış.

Ondan sonra Attaf'ın elinden tutarak onu yeniden bağrına basmış ve hamama götürmüş. Ve perişan durumdaki Attaf ancak o zaman dinlenip tazelenmiş; ve onunla birlikte halifenin sarayına gitmiş; Cafer halifenin huzurunda yer öpmüş ve "Gönlü Yüce Attaf burada, ey Emirü'l-Müminin! Şam'da beni ağırlayan ve bana o denli saygı, iyilik ve cömertlikle davranan ve beni kendi canından aziz bilen kişi odur!" demiş. Harun Reşid de "Onu hemen bana getir!" demiş. Cafer de onu, olduğu gibi, bitkin çökmüş ve heyecanla titrer halde, huzura çıkarmış. Bununla birlikte Attaf, en zarif bir tarzda ve en sözgen bir dille halifeye saygılarını sunmaktan geri kalmamış. Harun Reşid de, onu bu durumda görerek içini çekmiş ve "Seni nasıl bir durumda görmekteyim, ey zavallı!" demiş. Attaf da ağlamış; ve Harun Reşid'in çağrısı üzerine başlangıcından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ve o, bunları anlatırken Harun Reşid, üzgün Cafer ile birlikte ağlayıp acı duymuş.

İşte tam o sırada Cafer tarafından bağışlanan sakalı kınalı şeyh içeri girmiş. Halife onu görünce gülmeye başlamış. Sonra Gönlü Yüce Attafa oturmasını ve yeniden öyküsünü anlatmasını rica etmiş. Ve Attaf konuşmasını bitirince Halife Cafer'e bakıp ona "Anlat bakayım bana ey Cafer! Kardeşin Attaf için ne yapmayı düşünüyorsun?" demiş. O da "İlkin kanım ona aittir ve ben onun kölesiyim! Sonra, üç milyon altın dinar içeren bir sandığı ve bir o kadar milyon değerindeki safkan atı, genç oğlanı, siyah ve beyaz köleyi ve her ülkeden genç kızı ve her türden görkemli eşyayı da onun buyruğu için hazır tutuyorum ve onunla muhabbeti saldırmamız için istediği kadar bizimle kalmasını diliyorum!" demiş. Ve "Yeğeni ve eşi olan hatuna gelince, bu benimle kendisi arasında bir şeydir!" diye eklemiş. Halife de artık iki dostu kendi başlarına bırakmanın zamanı geldiğini anlamış; ve yanından ayrılmasına izin vermiş. Cafer, Attaf'ı evine götürmüş ve ona "Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığımız günden bu yana onu yüzü açık görmedim.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığıımız günden bu yana, onu yüzü açık görmedim. Ve işte ondan bağımı koparıyorum: Ellerime teslim ettiğin o değerli emaneti, önceki durumuyla aynen sana geri veriyorum!” demiş. Ve gerçekten de öyle yapmış. Attaf ile yeğeni de aynı sevecenlik ve aynı tatlılıkla birbirine kavuşmuşlar.

Attaf'ın tüm çektiklerinin nedeni olan Şam Naibi'ne gelince; Cafer, onu tutuklasınlar, zincire vursunlar ve zindana atsınlar diye görevliler göndermiş. O da yeni bir emre kadar bu durumda kalmış.

Attaf da, yeğeniyle birlikte, dostu Cafer'in yanında ve Harun Reşid'in samimiyeti içinde birkaç ay Bağdat'ta kalmış. Hatta tüm yaşamını Bağdat'ta geçirebilirmiş; ama Şam'dan, ailesinden ve dostlarından kendisine pek çok mektup gelerek, ondan, ülkesine dönmesini rica ettiklerinden oraya dönmenin görevi olduğunu düşünmüş. Ve halifenin gönlünü yaparak kendisinden, dostça üzüntüler ve sitemler pahasına da olsa, izin koparmış. Bununla birlikte Halife, hakkındaki iyi düşüncelerinin sağlam bir kanıtını oluşturmak üzere onu Şam valisi tayin etmiş; ve görevin bütün nişanlarını kendisine tevdi etmiş. Değerli armağanlar, yüklü katırlar ve develerle birlikte maiyetine de atlılar vermiş. Ve bu atlılar ona Şam'a kadar eşlik etmişler.

Tüm Şam kenti, kentin en gönlü yüce evladı Attaf'ın dönüşü nedeniyle ışıklandırılmış ve bayraklarla donatılmış. Çünkü Attaf kentin her kesiminden halk, özellikle de onun yokluğu dolayısıyla her zaman gözyaşı dökmüş olan yoksullar tarafından sevilip sayılıyormuş.

Naibe gelince, onun durumuyla ilgili olarak Halife, ikinci bir ferman yollayarak yaptığı haksızlıklardan dolayı ölümüne hükmetmiş. Ama Gönlü Yüce Attaf, onun adına Harun Reşid nezdinde şefaatte bulunmuş; o da ölüm cezasını müebbet sürgüne çevirmiş.

Halifenin içinden birçok yerleri okuyarak gülüp ağladığı Sihirli Kitap'a gelince, artık söz konusu olmamış. Çünkü Harun Reşid, veziri Cafer'i görmekle çok sevinmiş ve artık geçmişin olaylarını unutmuş bulunuyormuş. Cafer de, kendi bakımından,

bu kitabın neler içerdiğini öğrenemediği gibi, onu açıklayabilecek kişiyi de bulamamış, ve konuşmaları bu vadiye sürüklemekten özellikle kaçınmış. Zaten bunu bilmenin hiç yararı da yokmuş; çünkü o günden sonra hepsi mutluluk, sükûnet ve katıksız bir dostluk içinde ve yaşamın tüm zevklerini tadarak, kendisine inananları merhametle saran, tek sonsuza dek Yaşayan'ın emrinde olan Neşeleri Bozan, Mezarları Kuran gelinceye kadar yaşamışlar.

“Ve işte ey bahtıgüzel şah, Şam’da oturan Gönlü Yüce Attaf hakkında öykücülerin bana anlattıkları bunlar! Ama onun öyküsü, uzaktan yakından, eğer sözlerim ruhunu sıkmazsa, sana anlatmak için sakladığım öyküyle mukayese kabul etmez!” diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. Şehriyar da “Sen ne diyorsun, ey Şehrazad? Bu öykü bana çok şey öğretti ve beni çok düşündürdü. Ve de şimdi, ilk günkü gibi, seni dinlemeye hazırım!” diye yanıt vermiş. O zaman Şehrazad demiş ki:

ON BEŞİNCİ KİTAP

(Charpentier et Fasquelle, 1904)

Bilgi'nin ve Büyüler'in büyük Şeyh'i, dostum Marcel Schwob'a

J.C.M.

Şehzade Elmas'ın Harika Öyküsü

Göğün boşluğuna şanlı evinin lambası olarak güneşi, kıyısına güzelliğinin dehlizlerinin meşalesi olarak şafağı yerleştirdiği gibi, yeryüzünde insanların kimilerini yüce niteliklerle donatan; gökleri nemli bir saten mantoyla, yeryüzünü parlak bir yeşillikle örten; bahçeleri ağaçlarıyla, ağaçları yeşil giysileriyle donatan; susayanlara tatlı su kaynaklarını, sarhoşlara bağların gölgesini, kadınlara güzelliği, baharlara güllerini, güllere gülümsemeyi ve gülleri yüceltmek için bülbülün nağmeler koparan gırtlığını veren; kadını erkeğin gözü önüne koyan, taşın ortasına cevahir yerleştirir gibi insanoğlunun yüreğine arzuyu yerleştiren Tanrı'ya pek çok ve seçkin şükürler olsun! Yoksulluk içinde el yordamıyla yol alanlara zekâlarının saraylarını açan kusursuz kişilerden, bilginlerden ve şairlerden söz eden kitaplarda anlatılmıştır ki:

Bir zamanlar, büyük ülkeler arasındaki bir ülkede, attığı her adım bir mutluluk oluşturan; servet ve saadet kapısına köle olmuş; adaletten yana Keyhüsrev Anuşirevan'ı, cömertlikten yana Hatem Tay'ı geçen muhteşem bir şah varmış.

Bu temiz alınlı hükümdarın adı Şems Şah'mış ve hoş tavırları ve büyüleyici güzellikleri olan ve güzellikten yana deniz üzerinde parladığı zamanlardaki Süheyl yıldızına¹ benzeyen bir oğlu varmış.

Adı Elmas olan bu delikanlı, bir gün babasını görmeye gelmiş ve ona "Babacığım, bugün ruhum kent yaşamından hüzün

1 Süheyl yıldızı: Göğün güney yanküresinde bulunan Nuh'un Gemisi (Argo) burcundaki parlak ve büyük bir yıldızın adı; Yemen'den daha iyi görüldüğü için Süheyl-i Yemani de denir (Bkz. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) (Â.Ş.O.)

duymakta; oylanmak için gidip avlanmak ve dolaşmak arzusunda'yım. Yoksa, bu sıkıntıyla giysilerimi baştan aşağıya yırtacağım" demiş.

Şems Şah oğlunun bu sözlerini işitince, ona duyduğu büyük sevgi uğruna hemen söz konusu gezintiye hazırlanılması için gerekli buyrukları vermiş. Av yöneticileri ve kuşbazlar şahinleri hazırlamış, ata bakanlar dağa çıkacak atları koşumlandırmışlar. Şehzade Elmas da, yiğit görümlü gençlerden oluşan parlak bir topluluğun başında yola koyulmuş ve sıkıntısını dağıtmak için onlarla birlikte avlanmak istediği yörelere doğru yönelmiş.

Yiğitçe patırtılar koparıp at sürerek, sonunda, zirvesiyle göğe ulaşan bir dağın eteğine gelmişler. Bu dağın eteğinde büyük bir ağaç varmış; ve bu ağacın yanbaşıdan bir pınar akıyormuş; ve bu pınardan, başı pınara eğilmiş bir alageyik su içiyormuş. Elmas bu görünüme hayran olarak adamlarına atlarını durdurmalarını ve bu avı tek başına izleyip yakalamak için kendisini yalnız bırakmalarını buyurmuş; ve atını güzel yabani hayvanın üzerine hırsla sürerek ileri atılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

... Ve atını güzel yabani hayvanın üzerine hırsla sürerek ileri atılmış; hayvan da yaşamının o anda tükeneceğini anlayarak büyük bir sıçrayışla dönmüş; dört bacağının gücüyle ulaşılmaz bir hız kazanarak ve mesafeleri kaçışıyla yok ederek ovada koşmaya başlamış. Elmas da, kendini avın rüzgârına kaptırarak, silahlı topluluğundan uzakta, alageyiği çölde izlemiş. Kumlar ve taşlıklar arasındaki bu izlemeyi, atı köpükler içinde soluksuz kalasıya ve kuru dilini sarkıtasiya, âdemoğlundan ne bir iz, ne bir koku bulunasiya kadar Göze Görünmeyen'in varlığından başka varlığa rastlanmayan bu çölde sürdürmüş.

Tam o sırada, ardında alageyiğin gözden yok olduğu, görüşü engelleyen bir kum tepesine ulaşmış bulunuyormuş. Umutsuz Elmas, bu tepenin üstüne çıkmış ve öteki yamaca ulaşınca, ansızın bakışlarının önünde uzanan değişik bir görünümle karşılaş-

miş. Çünkü çölün amansız kuraklığı yerine, önünde, arkasından derelerin aktığı ve sabahın şafağındaki ve akşamın gurubundaki renklere benzer kızıl ve beyaz çiçeklerle bezenmiş, yeşilliğiyle hayat saçan bir vaha uzanıyormuş. Elmas, sanki kanatlı bekçi Rıdvan'ın bahçesine girmiş gibi¹ ruhunun genişlediğini ve yüreğinin ferahladığını duyumsamış.

Şehzade Elmas Yaradan'ın hayranlık uyandıran bu eserini görüp de avuç içine vahanın hoş suyunu doldurarak kendisinin ve atının susuzluğunu giderince, ayağa kalkıp her şeyi ayrıntılarıyla kavramak için bakışlarını yöresinde dolaştırmış ve orada kökleri toprağın derinliklerine uzanan yaşlı bir ağacın gölgesinde tek başına duran bir taht, bu tahtın üstünde de başında tacı olan, ama ayakları çıplak, yaşlı bir şahın oturmakta ve düşünmekte olduğunu görmüş. Elmas, saygılı bir tavırla selam vererek ona yaklaşmış. Yaşlı şah da onun selamını iade edip kendisine “Ey şahların oğlu, ne türlü bir nedenle, kuşların bile kanat çırpmadığı, avla beslenen hayvanların kanının safraya dönüştüğü bu çölü geçtin?” demiş. Elmas da ona serüvenini anlatmış ve “Ama sen, ey saygın şah, yöresi ıpıssız olan bu yerde bulunuşunun nedenini bana söyler misin? Senin öykün çok garip bir öykü olmalı!” diye eklemiş. Yaşlı şah da “Kuşkusuz, benim öyküm garip ve şaşkınlık uyandırıcıdır! Bu öylesine bir öyküdür ki, sen onu benim ağzımdan işitmesen daha iyi olur. Yoksa senin gözyaşları dökmene neden olur” diye yanıt vermiş. Ama Şehzade Elmas “Konuşabilirsin, ey saygın kişi, çünkü ben helal süt emmiş ve babasının kanına sahip çıkan biriyim” demiş. Ve işitmek istediği öyküyü ona anlattırmak için pek çok ısrar etmiş.

O zaman tahtında oturmakta olan hükümdar, ona “Öyleyse, yüreğimin kabuğundan dökülecek olan sözleri dinle, onları topla ve giysinin eteğine koy!” demiş. Ve bir an için başını eğmiş ve sonra kaldırmış; ve şöyle konuşmuş: “Bil ki, ey delikanlı, çölün ortasındaki bu vahaya gelmeden önce, sarayımın zenginlik ve parlaklığı içinde yaşadım; muhteşem bir orduya sahip olduğum Babil topraklarında hüküm sürüyordum. Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler olsun ki, bana, ardılım olarak yaradanlarına hamdeyleyen yedi evlat nasip etti; onlar benim gönlümün

1 “Cennete girmiş gibi” anlamında (Â.Ş.O.)

şenliği idi; ve saltanat sürdüğüüm ülkede herkes, barış ve refah içinde yaşıyordu. Günün birinde büyük oğlum, bir kervancının ağzından, Çin-i Maçin'de, Şah Kâmus ibni Temmuz'un Mühre adlı bir kızı bulunduğunu ve bu kızın eşi emsalinin yeryüzünde görülmediğini; güzelliğinin erişilmezliğinin yeni doğan ayın yüzünü kararttığını; ve onun yanında Yusuf ile Züleyha'nın kölelik küpesi takmak için kulakları delinmiş kişilere dönüştüğünü işitmiş. Tek bir sözcükle bu kız, şairin şu dizelerle belirttiği gibiymiş:

Bu, yürekleri çalan, her yanıyla harika bir güzelliştir.

Saçlarının kıvrımı eşsiz bahçelerin Hint sümbülüdür, yanacağı açılmış güller gibidir.

Dudakları aynı zamanda hem yakut hem de nöbet şekeridir;

Şaşkınlık verici kertede arınık olan dişleri hiddet halinde bile ışıldar.

Bu, yürekleri çalan, her yanıyla harika bir güzelliştir.

"Ve kervancı büyük oğluma, aynı zamanda, Şah Kâmus'un bu güzelim yaratıktan başka çocuğu olmadığını; ve güzellik bahçelerinin bu büyüleyici filizinin henüz baharına yeni ulaşmış bulunduğunu ve anların her ülkeden gelerek bu çiçek açan gövdenin yöresinde toplanmaya başladığını; yani âdet gereğince bir koca seçilmesi için her ülkeden evlenecek yaştaki şehzadelerin orada toplanmış bulunduğunu da anlatmış. Ama, evlenme koşulu olarak sultanın kızının onlara soracağı bir tek soruya yanıt vermeleri kararlaştırılmış bulunuyormuş; bu soru da şu sözcüklerden oluşuyormuş: 'Çam kozalağı ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki vardır?' İşte, genç sultan için mehr olarak adaylardan istenen şey sadece buymuş; ama bu soruya yerli yerinde yanıt veremeyenlerin de başları kesilecek ve sarayın en yüksek yerine asılacakmış.

"Büyük oğlum, kervancının ağzından bu ayrıntıları işitince, yüreği ateş üzerindeki et gibi yanmış; bir fırtına bulutu gibi göz yaşları dökerek ve inleyerek Çin-i Maçin ülkelerinin genç sultanına sahip olmayı denemek üzere ülkeden ayrılmak için yanıma,

izin istemeye geldi. Ben de, bu çılgınlık girişiminden son kertede kaygılanarak böylesi bir durum için çare aramaya ve tabiplere danışmaya başladım; ama bu tabiplerin hiçbirisi aşk derdinin şiddetine karşı etkili bir çare bulamadı. O zaman oğluma 'Ey gözlerimin nuru, kederden ölmeksizin, Sultan Mühre'nin babası Kâmus bin Temmuz'un saltanat sürdüğü Çin-i Maçin ülkelerine doğru gitmekten kendini alıkoyamıyorsan, sana ordularımın başında bulunarak eşlik edeyim! Ve Sultan Kâmus, senin arzuna uyarak bize kızını iyilikle verirse, ne âlâ; yoksa ülkesini rüzgârlara savururum. Ve genç kız da böylece senin kölen ve malın olur' dedim. Ama büyük oğlum bu tasarımı kendi kafasına uygun bulmadı ve bana 'Babacığım, bu yolda davranıp koşulları yerine getirme yoluyla bize bağışlanacak olanı zorla almak, saygınlığımıza yaraşmaz. Gerekli yanıtı vermek üzere kendi başıma oraya gitmeliyim; ve şahın kızını bu yoldan kazanmalıyım' diye yanıt verdi.

"O zaman hiçbir yaratığın, meleklerin kaleme aldığı bahtlar kitabındaki yazgısını, hatta yazgısındaki sözlerin bir harfini bile söylemeyeceğini iyice anladım. Ve çocuğumun bahtının böyle kararlaştırılmış olduğunu görerek, içim ezilerek de olsa ona yola çıkma izni verdim. O da bahtını aramak üzere yola koyuldu. Şah Kâmus'un saltanat sürdüğü uzak ülkelere gitti. Orada Sultan Mühre'nin oturmakta olduğu sarayda bulundu; ve ey yabancı, sana sözünü ettiğim soruyu yanıtlayamadı; ve genç sultan acımaksızın onun başını kestirip sarayın en yüksek yerine astırdı. Ben, bu haberi alınca, baştan aşağı umutsuzluk gözyaşlarına boğuldum. Matem giysileriyle donanarak kırk gün bir odaya kapandım. Ve yakınlarım başlarını tozlarla örttüler. Ve sabır giysilerini yırttık; sarayımın her yanı matem haykırılarıyla ve öldükten sonra dirilme günündekine benzer gürültülerle çınladı.

"O zaman ikinci oğlum da kardeşi gibi ölüm şerbetini içerek elleriyle yüreğimde ikinci keder yarasını açtı. Çünkü, ağabeyi gibi o da aynı deneye girişmek istemişti. Sonra geriye kalan beş çocuğum da sıraya girdiler ve aynı tarzda ölüm yoluna koyuldular. Ben de kara bahtın iyileşmez vurgunu olarak ve umutsuz bir acıyla kolum kanadım kırılarak ülkemi ve saltanatımı terk ettim. Ve kendimi bahtın yoluna salıverdim. Tıpkı bir uyurgezer gibi çölleri, ovaları aştım ve gördüğün gibi tacım başımda

ama yalınayak, bulunduğum köşede, bu tahtın üzerinde ölümü bekliyorum.”

Şehzade Elmas yaşlı şahın anlattığı bu öyküyü işitince, öldürücü duyguların okuyla yaralanmış ve kıvılcımlar saçan aşk iniltileri koparmış. Çünkü şairin dediği gibi olmuş:

Aşk, varlığını sezdirmeden kulağımdan geçerek içime sızdı;
Ve bilinmeyen sevgili ile yüreğim arasında ne olup bittiğini
anlayamadım.

Ve işte vahadaki tahtında oturmuş eski Babil hükümdarı ve acıklı öyküsü böyle! Elmas'ın av arkadaşlarının durumuna gelince: Bunlar, şehzadenin ortadan yok oluşundan çok kaygılanmış ve aradan bir süre geçince, onun kendisini izlemelerini yasaklamış olmasına karşın onu aramaya koyulmuşlar ve tam vahadan çıkarken onu bularak arayışlarını bitirmişler. Şehzade başını hüznle göğsüne eğmiş bulunuyormuş, yüzü de sapsarıymış. Gülün yöresindeki kelekler gibi onun yöresini almışlar ve ona yürük, meltem gibi yeğni, düştən de ivedi yol alan yeni bir binek sağlamışlar. Elmas da ilk atını maiyetine teslim etmiş ve kendisine sunulan yaldızlı bir eyeri ve incilerle zenginleştirilmiş bir dizgini bulunan ata binmiş. Böylece hep birlikte, kazasız belasız, Elmas'ın babası Şems Şah'ın sarayına ulaşmışlar. Şah da oğlunu gezinti dönüşünde ısıtılı bir çehreyle ve ferahlamış bir yürekle bulacak yerde, yüzünü tüm olarak değişmiş ve kara kederin okyanusuna dalmış olarak görmüş. Çünkü aşk şehzadenin kemiklerine kadar işlemiş bulunuyormuş; yüreğini ve karaciğerini yiyip tüketmekte imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Çünkü aşk şehzadenin kemiklerine kadar işlemiş bulunuyormuş; yüreğini ve karaciğerini yiyip tüketmekte imiş.

Ve şah, rica ve yalvarmalarla, sonunda, oğlunu acıklı halinin nedenini anlatmaya razı etmiş; ve bu yoldaki örtü kalkıp

gizlilik ortaya çıkınca şah oğlunu kucaklayıp onu bağrına basarak “Bu durum seni üzmesin! Gözlerini kurut ve aziz ruhunu yatıştır; çünkü Çin-i Maçin’de saltanat süren Temmuz’un oğlu Şah Kâmus’a, kızı Mühre ile arzuna uygun olarak evlenmen için bir mektupla birlikte elçilerimi yollayacağım. Ve ona, develere yükleyerek, şahlara yaraşır değerli giysilerle yüklü denkler, paha biçilmez mücevherler ve her renkten armağanlar göndereceğim. Mühre’nin babasının bahtında felaket yazılı olup istemimizi geri çevirirse ve böylece bizim için bir alçalma ve keder sermayesi oluştursa, onun üzerine kahredici bir ordu yollayarak tahtını kana bulayıp çokertecek ve tacını rüzgâra savuracağım. Böylece hoş davranışlı Mühre’yi saygıyla ülkemize getiririz!” demiş.

Başlarıyla onun bu şahane sözlerini onaylayan vezirlerin, amirlerin ve ulemanın önünde yaldızlı tahtına oturmuş bulunan Şems Şah, oğlu Elmas ile işte böyle konuşmuş. Ama Şehzade Elmas “Ey herkesin korunağı, bu böyle olmamalı! İyisi mi ben tek başıma gideyim! Ve gerekli yanıt kendim vereyim! Ve kendi yeteneğimle o harika sultanı alıp getireyim!” diye yanıt vermiş.

Şems Şah, oğlunun bu yanıtını işitince acı iniltiler koparmaya başlamış ve “Ey babasının ruhu, gözlerimin parlaklığı ve alnımın tek dayanağı! Bu durumda çaresiz bir ölüme koşmak üzere beni nasıl terk edebilirsin?” demiş. Ve oğlunun yüreğini yumuşatmak için böylece konuşmayı sürdürmüştü. Ama gayreti boşuna olmuş ve kederli gözlerinin önünde onun öldüğünü görmektense, kendisinin özgürce ayrılmasına izin vermek zorunda kalmış.

Şehzade Elmas, pericelik bir hayvana benzeyen atına binmiş ve Kâmus’un ülkesine götüren yolu tutmuş. Babasıyla anası ve tüm yakınları umutsuzluktan ellerini ovuşturmuşlar ve büyük bir üzüntünün dipsiz kuyusuna dalmışlar. Şehzade Elmas, merhaleler aşarak ilerlemiş ve yazgısında güvenlik olduğu için, Kâmus’un ülkesinin içerlek yerlerindeki başkentine ulaşmış ve bir dağdan daha yüksek bir sarayın önüne gelmiş. Bu sarayın kapısının yüksek bir yerinde, kimisi taçlarıyla, kimisi çıplak başlı ve saçlı olarak binlerce şehzade ve şahın kellesi asılıymış. Ve meydan yerinde, önlerinde yaldızlı muslinler giyinmiş kapıcı kadınların beklediği, altın tellerle dokunmuş kumaşlardan veya Çin ipeğinden çadırlar dikili imiş.

Şehzade bütün bunları gözlemledikten sonra sarayın cümle kapısının üzerinde, üstü tokmağı gibi değerli taşlarla süslü bir davul asılı bulunduğunu görmüş. Bu davulun üzerinde altın harflerle “Şah kanından gelme her kim Sultan Mühre’yi görmek isterse, bu tokmak aracılığıyla şu davulu çalsın!” yazılı imiş. Elmas, kararsızlık göstermeden atından inmiş ve kararlı bir tavırla söz konusu kapıya doğru yönelmiş. Ve değerli taşlarla zenginleşmiş tokmağı eline alarak davula öylesine bir şiddetle vurmuş ki, tüm kenti tir tir titretmiş.

Hemen sarayın adamları ortaya çıkıp şehzadeyi Şah Kâmus’un yanına götürmüşler. Ve şah, onun güzelliğini görünce, içinden ayartıya kapılmış ve onu ölümden kurtarmak istemiş. Bunun üzerine ona “Gençliğine yazık değil mi, oğlum? Kızımın sorularına yanıt veremeyen bütün bu kimseler gibi neden ölmek istersin? Bu girişimden vazgeç, kendine acı ve benim mabeyincim ol. Çünkü, her şeyi bilen tanrı dışında hiç kimse sırları bilemez ve değişken huylu genç bir kızın fikirlerini açıklayamaz” demiş. Şehzade Elmas, niyetinde ısrar edince, Şah Kâmus, yine de ona “Dinle oğlum! Senin gibi Doğu ülkelerinin güzel bir çocuğunun kendini bu onursuz ölüme kaptırdığını görmek benim için büyük bir acıdır. Bundan dolayı, bu felaket saçan deneyle karşılaşmadan önce, üç gün düşün, sonra gelip şahane başını bedeninden ayırabilecek konuşmayı talep etmek üzere geri dönersin!” demiş.

Şehzade Elmas da, o gün saraydan ayrılmak zorunda kalmış. Zaman geçirmek üzere çarşılar ve dükkânlar boyunca avare avare dolaşmaya başlamış. Ve Çin-i Maçin denen bu ülkenin insanların incelik ve zekâyla donanmış olduğunu görmüş. Ama, mıknaşın iğneyi çektiği gibi, uzak ülkelerden etkilemeyle onu buralara getirmiş olan kızın yaşadığı konuta doğru dayanılmaz şekilde çekildiğini duyumsuyormuş. Sonunda sarayın bahçesinin önüne ulaşmış; bu bahçeye girmeyi başarabilirse, sultanın kızını görebileceğini ve onu görmekle ruhunu doyurabileceğini düşünmüş. Ama kapıyı bekleyenler tarafından durdurulmaksızın nasıl içeri girebileceğini tasarlarken, duvarın altında bulunan ve içinde su aktaran bir kanalın farkına varmış. Aklından, kendini bu suya kaptırarak bahçeye girebileceğini geçirmiş. Bundan dolayı ansızın kanala dalarak, bu yoldan, sıkıntı çekmeksizin

bahçeye girmiş. Ve giysilerini güneşte kurumaya terketmek üzere, تنها bir yerde bir süre oturmuş.

Sonra ayağa kalkmış ve ağır ağır yüksek duvarlar boyunca dolaşmaya başlamış. Derelerle sulanan toprağa düğün günündeki bir zengin gibi süslü, beyaz gülün al güle gülümsediği, âşık bülbüllerin sevdiceği güllere döktüğü dilin, incelikli dizeler üzerine bestelenmiş tatlı bir musiki gibi dokunaklı olduğu, çiçek yataklarının birçok güzellik sunduğu, kızıl güller üzerinde şebnem damlalarının ufak bir sitem edilince bile ağlayıveren iffetli bir genç kızın gözyaşlarına benzediği; meyva bahçesinde neşeden sarhoş kuşların gırtlaklarının olanca gücüyle şarkılar söylediği; bu sırada su kenarında dimdik yükselen servilerin dalları arasında boynu itaat gerdanlığıyla süslü kumruların uğuldadığı bu yemyeşil bahçeye hayran olmuş; sonuç olarak her şey o denli kusursuz imiş ki, İrem bahçeleri onunla kıyaslanınca dikenli bir çalılık gibi kalırmış.

Böylece ağır ağır ve çekinerek bahçede dolaşan Şehzade Elmas, birdenbire kendini bir yol dönemecinde bulmuş; karşısında kenarına ipek bir halı serilmiş mermer bir havuz varmış. Halının üzerinde de, kaygısızca, dinlenme halindeki bir pars gibi, güzelliğinin ışıltısı bahçeyi aydınlatan çok güzel bir kız oturuyormuş. Saç kıvrımlarının kokusu öylesine içe işleyici imiş ki, hurilerin beynini amberle kokulandırmak için göklere yükseliyormuş.

Şehzade Elmas da, çok susuz birinin Fırat'ın suyunu içmeye doyamadığı gibi, bu güzelim görüntüden gözlerini ayıramamış ve böylesine bir güzelliğin ancak binlerce kişinin uğrunda aleve kapılmış kelebekler gibi can verdiği Mühre'ye ait olacağını anlamış. Böylece kendinden geçmiş genç kızı seyrederken, Mühre'nin nedimelerinden biri onun gizlendiği yere yaklaşmış ve dereden elinde tuttuğu bir altın taşı doldurmak istemiş. Ama birdenbire bir korku çılgılığı koparmış ve elindeki altın taşı suya düşürmüştü. Titreyerek ve elini yüreğine bastırarak koşup arkadaşlarının yanına dönmüş. Onlar da kendisini, şaşkınlığının ve taşı suya düşürmesinin nedenini anlatması için hanımları Mühre'nin yanına götürmüşler. Adı Mercan Dalı olan bu genç kız da yüreğinin çarpmalarını biraz yatıştırarak sultana "Ey başımın

tacı, ey hanımım, dereye eğildiğim sırada ansızın suya, bir ecinni oğluna mı, yoksa bir âdemoğluna mı ait olduğunu bilemediğim çok güzel bir delikanlı yüzünün yansıdığını gördüm. Ve heyecana kapılarak altın tası suya düşürdüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Suya, bir ecinni oğluna mı, yoksa bir âdemoğluna mı ait olduğunu bilemediğim çok güzel bir delikanlı yüzünün yansıdığını gördüm. Ve heyecana kapılarak altın tası suya düşürdüm” demiş.

Mercan Dalı'nın bu sözlerini duyan Mühre Sultan söylediklerinin gerçek olup olmadığının anlaşılması için ikinci bir nedimesine hemen gidip suya bakmasını buyurmuş. Bu nedime de dereye koşup oraya yansıyan güzel yüzü görünce, inleyerek kaçıp geri dönmüş. Ve hanımına “Mühre Sultan'ım, bilmiyorum ama, sanırım ki, suya yansıyan suret, herhalde bir meleğin ya da bir ecinni oğlunun sureti olsa gerek! Hatta ayın suya indiği de söylenebilir!” demiş.

Nedimesinin bu sözlerini duyan Mühre Sultan, ruhunda merak ateşinin tutuşarak kıvılcımlar saçtığını duyumsamış. Ve yüreğinde delikanlıyı kendi gözleriyle görme arzusu uyanmış. Güzelim ayakları üzerinde dinelmiş ve bir tavuskuşu kadar gururlu, dereye doğru yollanmış. Ve Elmas'ın sudaki yansımasını görmüş. Sapsarı kesilen Mühre Sultan aşkın kurbanı olmuş; ve sendelemiş, ama nedimleri tarafından tutulmuş. Çabucak sütanasını çağırmış ve ona “Git sütana, yüzü suya yansıyan kişiyi bana getir! Yoksa öleceğim!” demiş. Sütana da iştirip itaat ettiği yanıtını vermiş ve gidip her yana bakınmış ve kısa bir süre sonra bakışları; hoş bedenli şehzadenin, yıldızların kıskandığı güneş yüzlü delikanlının gizlendiği köşeye düşmüş. Kendi bakımından Şehzade Elmas da, keşfedildiğini anlayınca, yaşamını kurtarmak için, birdenbire, deli taklidi yapma fikrine kapılmış.

Böylece, sütana, bir kelebeğin kanadına dokunulurken gösterilen itina ile elini tutmak için yaklaşıp onu, eşsiz hanımının

yanına götürünce, bu güneş yüzlü delikanlı, bu hoş bedentli şehzade de gülererek ona “Ben açlıktan ölüyorum, ama tokum!” demiş; ve de “Sinek öküze dönüştü”; ve yine “Bir pamuk dağı, suyun etkisiyle kile dönüştü!” demiş; sonra da, gözlerinin akını belerterek “Balmumu karın etkilemesiyle eridi; deve kömürü yedi; fare de kediyi!” diye eklemiş. Sonra da “Başkası değil, tüm dünyayı ben bitireceğim!” demiş. Ve soluk almadan sultan onun deliliğine inanıncaya kadar saçma sapan ve anlamsız sözler üretmiş.

O zaman, gencin güzelliğine hayran olacak yeter zaman bulan sultan, yüreğinin titrediğini duyumsamış ve içi kederle dolu, nedimelerine doğru dönerek “Ne yazık ve ne kadar acı!” demiş. Ve bu sözleri söyleyerek sarsılıp boynu yarısına kadar kesilmiş bir piliç gibi titremiş. Çünkü aşk, ilk kez olarak, bağrına girmiş ve her zamanki etkilerini göstermeye başlamış buluyormuş.

Böylece, belli bir süre sonra, kendini genç adamı izlemekten kurtararak kadınlara, hüznle “Bu genç adam ruhuna yerleşen ecinniler yüzünden delirmiş. Ve bilirsiniz ki, Tanrı’nın delileri büyük azizlerdir ve bu azizlere saygıda noksanlık göstermek Tanrı’nın varlığına veya Kuran’ın kutsal kaynağına kuşku duy-mak kadar ağır bir kusurdur. Bundan dolayı onu burada, kendi başına, özgür bırakarak keyfince yaşamasını ve ne isterse yap-masını sağlamak gerek! Hiç kimse ona karşı çıkmamasın ve ne diler ve isterse yerine getirsin!” demiş. Sonra, ermiş yerine koyduğu delikanlıya doğru dönüp dinsel bir saygıyla elini öperek ona “Ey saygın aziz, bu bahçeyi ve bu bahçede gördüğün köşkü konut seçerek bize lütufta bulun! Burada ihtiyacın olan her şeyi bulacaksın!” demiş. Aslında Elmas’ın ta kendisi olan genç ermiş gözlerini açarak “Gerekli, gerekli, gerekli!” diye yanıt vermiş; sonra da “Gereksiz ama, gereksiz, gereksiz!” diye eklemiş.

O zaman Mühre Sultan, onun önünde son bir kez eğildikten sonra, nedimleri ve sütanası kendisini izlerken ayakları suya ermiş ve üzgün, oradan ayrılmış. Ve gerçekten genç ermiş, o andan başlayarak her türden saygı ve özenli davranışla sarılmış. Oturması için ona ayrılmış olan köşte Mühre’nin esirelerinin en dindarları ona hizmet etmiş ve sabahtan akşama kadar oraya her

türden yemek ve her türden reçelle dolu tepsiler taşıyıp durmuşlar. Genç adamın ermişliği tüm sarayda oturanlarca kabul edilmiş bulunuyor, üzerinde yürüdüğü bahçe yolları, ardından gayretle süpürülüyor, yemeğinden artanlar veya tınaklarının kırpıntıları ya da benzeri şeyler, muska yapmak üzere toplanıyormuş.

Günlerden bir gün, adı Mercan Dalı olan Mühre Sultan'ın gözdesi genç kız, yalnız başına oturmakta olan genç ermişin yanına gelmiş ve heyecandan sapsarı titreyerek ona yaklaşmış ve başını ayaklarının ucuna alçakgönüllülükle koymuş ve iç çekmeler ve inilti kopararak ona "Ey başımın tacı, ey kusursuzluğun efendisi, seni seçkin kılan güzelliğin yaratıcısı Yüceler Yücesi Tanrı, eğer razı olursan, benim aracılığım ile sana daha fazla nimetler sağlayacaktır. Senin için titreyen yüreğim kederlidir ve aşkınla mum gibi eriyor; çünkü bakışlarının oku onu delip geçti; ve aşkının mızrağı ona saplandı. Lütfen bana söyle! Kimsin sen ve bu bahçeye nasıl ulaştın? Böylece seni daha iyi tanıyarak, daha da etkili olarak sana hizmet edebileceğim!" demiş. Ama, Mühre Sultan'ın herhangi bir hilebazlığından korkan Elmas, genç kızın yakaran sözlerine ve tutkulu bakışlarına kendini kaptırarak yumuşamamış ve ruhu, gerçekten ecinnilerin gücüne bağlı olanlar gibi davranmayı sürdürmüş. Mercan Dalı da, iç çekip inleyerek genç adamın yöresinde, geceleyin alevin yöresinde dönen pervaneler gibi dolanarak yalvarmalarını sürdürmüş. Ama o, çarpık yanıtlar vererek sürekli yan çizmiş. Kız da sonunda "Tanrı ve Peygamber seninle birlikte ve senin yörende olsun! Bana yüreğinin yelpazelerini aç ve sırrını açıkla! Çünkü senin gizli bir sırrın olduğu besbelli. Benim yüreğim de, kapandıktan sonra anahtarı yok olmuş bir çekmece gibidir. Bu çekmece de senin için duyduğum aşk adına, bana çabucak, söylemen gereken şeyi tam bir güven duyarak söyle!" demiş.

Şehzade Elmas, güzel Mercan Dalı'nın bu sözlerini işitince, onun sözlerinden aşkın kokusunu duyduğuna inanmış ve bu hoş kıza durumunu açıklamayı uygun görmüş. Bir an için kızın yüzüne konuşmaksızın bakmış ve kaçamak bir gülüşle ruhunun yelpazelerini açarak kıza "Ey güzel yaratık, ben buraya binlerce acıya katlandıktan ve büyük tehlikelere göğüs gerdikten sonra ulaştım; ve bu yolculuğu sırf Sultan Mühre'nin 'Çam kozalağı

ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki vardır?” sorusuna yanıt bulmak umuduyla göze aldım. Eğer, ey yüreği merhametli kız, bu karmaşık sorunun gerçek yanıtını biliyorsan, bana söyle de yüreğimin duyarlığı senden yana işlesin...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“... Yüreğimin duyarlığı senden yana işlesin!” demiş. Sonra da “Bundan da hiç kuşkun olmasın!” diye eklemiş. Mercan Dalı da “Ey değerli genç, senin yüreğinin alageyiğinin duyarlığından kuşku duymam; ama bu karmaşık sorunun yanıtını benden öğrenmek istiyorsan, inancımızın gerçekliği üstüne bana, benimle evleneceğine ve beni kendi ülkende babanın sarayında tüm kadınların başına geçireceğine yemin et!” diye yanıt vermiş. Şehzade Elmas da, genç kızın elini tutmuş ve ona evlenmeyi ve kendisine istediği mevkii sağlayacağını vaat ederek bu eli öpüp yüreğine bastırmış.

Genç Mercan Dalı, Şehzade Elmas’tan bu vaadi ve bu güvenceyi alınca rahatlayıp memnun olarak yerinden kalkmış ve ona “Ey yaşamımın sermayesi, Mühre Sultan’ın fildişi yatağının altında siyah bir zenci vardır. Bu zenci Vākāk Kenti’ndeki ülkesinden kaçtıktan sonra, sultanın kızı hariç, kimse varlığını bilmek-sizin orayı mekân tutmuştur. Sultanımıza padişah oğullarına bu karmaşık soruyu sordurtan işte bu Allah’ın belası zencidir. Meselenin gerçek çözümünü öğrenmek istersen, bu zencinin ülkesi olan Vākāk Kenti’ne gitmen gerek. Ancak bu şekilde sırnın örtüleri açılabilir. Çam kozalağı ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki bulunduğu konusunda benim bütün bildiğim bundan ibarettir! Ama Tanrı en iyisini bilir!” demiş.

Şehzade Elmas, Mercan Dalı’nın ağzından bu sözleri işitince, kendi kendine “Ey yüreğim, esrar perdesinin ardında bize hangi parılının görüneceğini anlamak için biraz sabırlı olmak gerek! Çünkü, şimdiki halde, ey yüreğim, Vākāk Kenti denen bu zenciler kentinde, sana ıstırap verecek birçok can sıkıcı şey göreceğin anlaşıyor!” demiş. Sonra genç kıza dönüp ona “Ey yardımsever

kız, kuşkusuz, bir zenci kenti olduğu anlaşılan Vâkâk Kenti'ne gitmedikçe ve söz konusu esrarı çözmedikçe huzur bana haram olsun! Ama tanrı bana güvenlik sağlar ve dilediğim sonucu elde edersem, senin dileğini yerine getiririm. Yoksa, ba'sü-bad'el-mevt gününe kadar başım önümde eğik kalsın!" demiş.

Ve sözünü böylece tamamladıktan sonra, Şehzade Elmas, iç çekmekte, inlemekte, hıçkırmakta olan Mercan Dalı'ndan izin almış ve yüreği kırık, görülmeksizin bahçeden dışarı çıkıp yolculuk eşyalarını bıraktığı hana yönelmiş, orada pericelik bir hayvan gibi güzel atına binip Tanrı'nın yoluna koyulmuş. Ama Vâkâk Kenti'nin hangi yanda bulunduğunu ve oraya ulaşmak için tutacağı yolu ve bu yolun nerelerden geçtiğini bilmediğinden kendisini aydınatabilecek bir işaret aramak üzere başını yöresinde çevirip durmuş; o sırada yeşil giysilere bürünmüş, ayağında limon sarısı meşinden pabuçlar ve bir elinde baston bulunan bir derviş görmüş. Bu derviş, ışık saçan yüzü ve eşyayı aydınlatan ruhuyla kendisine doğru geliyormuş. Elmas da bu saygın dervişe doğru yönelmiş ve selam vererek atından inip yanına yaklaşmış. Derviş de selamını iade edince, ona "Ey saygın kişi, Vâkâk Kenti nerede kuruludur ve buradan ne kadar mesafede bulunur?" diye sormuş. Derviş de, şehzadenin yüzüne bir saat dikkatle baktıktan sonra, ona "Ey şahların oğlu, kendini çıkmaz ve korkulu bir yola düşmekten koru! Bir çılgınlık tasarısını yerine getirmekten sakın ve kendini başka uğraşlara ver! Çünkü bütün ömrünce buralarda kalıp bu yolu arasan da, izini bulamayacaksın! Fazladan Vâkâk Kenti'ni bulmak isterken varlığını ve değerli yaşamını ölümün rüzgârına kaptıracaksın!" demiş. Ama Şehzade Elmas da ona "Ey saygın ve kutsal şeyh, benim meselem büyük bir meseledir; ve gayem öylesine yüce bir gayedir ki, ondan yüz çevirmektense benimki gibi bir hayatı feda ederim. Böyle olunca, sen eğer bu yol hakkında bir şey biliyorsan, tıpkı tüm yeşilliklerin koruyucusu Hızır gibi benim rehberim ol!" demiş. Derviş, kendisine vermeyi sürdüreceği her türlü öğüde karşın, Elmas'ın hiçbir şekilde fikrinden vazgeçmeyeceğini anlayınca ona "Ey kutsanmış genç adam, Vâkâk Kenti Kaf Dağı'nın orta yerine kurulmuştur; orada kentin içinde de dışında da ecinniler, meretler, ifritler oturur. Ve oraya ulaşmak için üç yol vardır: sağdaki yol, soldaki yol ve ortadaki yol. Ama sağ

yolu izlemek gerek, soldakini değil; ortadakini denemeye de gidilmemelidir. Zaten bir gün bir gecelik yol alınca, tam da güneşin doğduğu sırada, üzerine kûfi harflerle yazılar yazılmış mermer bir levha konmuş bir minare göreceksin. İşte bu kitabenin dikkatle okunması gerek! Bu yazılı taşla göre davranışını ayarlarsın!" demiş.

Şehzade Elmas da yaşlı adama teşekkür edip elini öpmüş. Sonra yeniden atına binip onu Vâkâk Kenti'ne götürecek olan sağdaki yolu tutmuş. Bir gün bir gece ilerlemiş ve dervişin tanımladığı minareye ulaşmış; ve bu minarenin mavi göklere kadar yükseldiğini görmüş; üzerinde de gerçekten kûfi harflerle yazılı bir mermer levha yerleşmiş bulunuyormuş. Ve bu harfler şu yazıyı oluşturuyormuş: "Ey yolcu, şurada önünde uzanan üç yolun hepsi seni Vâkâk Kenti'ne götürür. Eğer soldaki yola koyulursan, çok belalara uğrarsın; sağdaki yola koyulursan çok pişmanlık duyarsın. Eğer ortadaki yola koyulursan korkunç şeyler görürsün!"

Bu yazıtı çözünce ve tüm anlamını kavrayınca, Şehzade Elmas, eline bir avuç toprak almış ve bunu giysisinin açık bıraktığı göğsüne fırlatarak "Ya böylece toza dönüşeyim ya da maksadıma ulaşayım!" demiş. Ve yeniden eyere oturarak, kararsızlık göstermeksizin bu yolların en belalı olan orta yola koyulmuş. Ve kararlı bir şekilde bir gün bir gece gitmiş. Sabahleyin gözlerinin önünde dalları göğse kadar uzanan ağaçlarla örtülü büyük bir alan belirmiş. Bu ağaçlar, yemyeşil bir bahçeyi sert rüzgârlardan korumaya ve ona çit oluşturmaya yarıyor, ve bu bahçenin kapısı büyük bir granit kayayla kapatılmış bulunuyormuş. Orada bu kapıyı ve bu bahçeyi gözetlemek üzere kara yüzü tüm bahçeye karamsar bir hava getiren bir zenci varmış. Bu katrandan oluşmuş zenci dev gibiymiş. Üst dudağı patlıcan şeklinde burun deliklerine kadar uzanıyor ve alt dudağı boynuna kadar düşüyormuş. Göğsünde kalkan görevi gören bir değirmen taşı varmış; ve halkalarından her birinde bir savaş filinin rahatça geçebileceği demirden bir zincir olan kemerine Çin çeliğinden bir kılıç takılı imiş. Ve bu zenci o anda hayvan postlarından oluşmuş bir örtü üstüne boylu boyunca uzanmış, uyuyor ve açık bulunan ağzından gök gürültüsü gibi horultular çıkıyormuş.

Şehzade Elmas da, telaşa düşmeden atının dizginini zencinin başının yakınında bir yere bağlamış; ve granit kapıyı aşarak bah-

çeye girmiş. Bu bahçenin havası o denli harika imiş ki, ağaçların dalları sanki bundan etkilenererek sarhoşlarda görüldüğü gibi sallanıyormuş. Ve ağaçların altından boyunlarına dibadan yapılma değerli mendiller bağlı, sırtları nakışlı giysilerle örtülü, boynuzlarına değerli taşlarla donanmış altın süsler takılı iri alageyikler geçiyormuş. Ve bütün bu alageyikler ön ve art ayaklarıyla, gözleri ve kaşlarıyla, sanki açıkça Şehzade Elmas'a içeri girmemesi için işarette bulunuyorlarmış. Ama Elmas, onların uyarlarına hiç aldırmamış ve daha çok bu alageyiklerin gözleri, kaşları ve uzuvlarıyla yaptıkları işaretlerle onu kabullenmekle ne denli zevk duyduklarını iyice belirtmek için bu bahçenin geçitlerinde dolanmakta olduklarını düşünmüş.

Ve böylece dolaşarak sonunda Keyhüsrev'in ve Kayzer'in bile eşine sahip olmadıkları bir saraya ulaşmış. Bu sarayın kapısı bir âşğın gözü gibi yarı açılmış. Bu kapının aralığından yeni ay kıskançlıktan kıvrandıracak pericelik bir genç kızın güzelim başı görünmüş. Ve gözleri nergisin gözlerini utandıran bu küçük baş, bir yandan öbür yana gülerek bakınmış. Elmas'ı görünce hem şaşırmış hem de kendini onun güzelleğine kaptırmış. Ve birkaç saniye o durumda kalmış; sonra selam verip ona "Kuşların bile kanat çırpmayı göze alamadığı bu bahçeye girmeyi sana sağlayan cesaretle yüklü adam, sen kimsin?" demiş. Adı Latife olan, gözleri fitne koparacak kadar güzel genç kız Elmas'a işte böyle seslenmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Adı Latife olan, gözleri fitne koparacak kadar güzel genç kız Elmas'a işte böyle seslenmiş. Elmas da elleri arasından yerlere kadar eğildikten sonra ayağa kalkarak "Ey kusursuzluk bahçesinin sürgün dalı, ey hanımım, ben *falan* kişinin oğlu *falanım*; ve burada şu ve şu maksatla bulunuyorum!" diye yanıt vermiş. Ve ona, başından sonuna kadar tüm öyküsünü, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok.

Latife de, onun öyküsünü işitince, elinden tutmuş ve giriş yerinde tırmanan asmanın altına serilmiş halıda yanı başına oturtmuş. Sonra tatlı sözcükler kullanarak ona “Ey güzellik bahçesinin salınan servisi, gençliğine yazık senin!” demiş; sonra da “Ey üzücü fikir! Ey yerine geçirilmesi güç tasar! Ey tehlikeler!” demiş. Sonra da “Canına değer veriyorsan, bu fikirden vazgeçmen gerek! Sen iyisi mi burada benimle kal da, kutsanmış elinle arzusun boynuna dokun! Çünkü benimki gibi güzel bir peri suretle birleşmek, bilinmeyi aramaktan çok daha fazla istenen bir şeydir” diye eklemiş. Ama Elmas “Ben Vâkâk Kenti’ne gitmedikçe ve ‘Çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişki nedir?’ sorusunun yanıtını öğrenip sorunu çözmedikçe; zevkler ve mutluluklar bana haramdır. Ama, ey güzeller güzeli! Hedefime ulaşır ulaşmaz, seninle evlenerek birleşme gerdanlığını senin arzusun boynuna takacağım” diye yanıt vermiş. Latife de “Ey terk edilmiş yüreğim!” diyerek içini çekmiş. Sonra gül yanaklı sakiyelerin yanaşmaları için işaret vermiş ve görünüşleri ayı ve güneşi şaşırtan ve dalgalı saçları aşıkaların yüreğini iradeleri dışında burkutan genç kızlar ortaya çıkmış. Yakışıklı konunun gelişini kutlamak için musiki ve şarkılar duyulurken, hoş geldin bardakları da elden ele dolaşmış. Ve musikinin baştan çıkaran nağmelerine açıkça ya da gizlice belirtilen kadın işveleri katılarak yürekleri havalandırmış.

Bardakları boşalınca Şehzade Elmas, genç kızdan izin istemek için ayağa kalkmış. Kendisine iyi dileklerini ve teşekkürlerini sunduktan sonra, ona “Ey evrenin sultanı, şimdi senden izin dilemekteyim; çünkü çıkacağım yolun uzun olduğunu bilirsin; burada bir an daha eyleşirsem, aşkının ateşi yüreğimin ekiniyi tutuşturacak. Ama, Tanrı dilerse, başarıya ulaştıktan sonra, buraya arzu gülleriyle geri dönüp susayan ruhumun susuzluğunu gidereceğim” demiş.

Genç kız uğrunda yanıp tutuştuğu Şehzade Elmas’ın kendisini terk etmek kararında ısrarlı olduğunu görünce, iki ayağı üzerinde dinelmiş ve yılan şeklinde bir bastonu kavrayarak onun üzerine anlaşılmaz bir dille sözcükler mırıldanmış. Ve onu ansızın savurarak Şehzadenin omzuna öylesine bir şiddetle vurmuş ki, oğlan kendi yöresinde üç kez dönmüş ve hemencecik insan kılığını yitirmiş ve alageyikler arasında bir alageyiğe dönüşmüş.

Ve Latife hemen onun boynuzlarına da öteki alageyiklerin taşıdığı türden süsler bağlamış, boynuna ipek işlemeli mendiller takmış. Ve “Madem ki peri suretli bir güzeli yeğlemedin, öyleyse git, benzerlerin arasına katıl!” diye haykırarak onu bahçeye salmış. Alageyik Elmas da, hayvan şekliyle, ama iç nitelikleri ve duyguları bakımından âdemoğlu kalarak dört ayağı üzerinde koşup gitmiş.

Böylece kendisi gibi şekil değiştirmiş öteki hayvanlara uyarak geçitlerden dört ayağı üzerinde yürüyerek geçerken, alageyik Elmas, dönüştürüldüğü yeni durumunu ve bu büyücünün ellerinden nasıl kurtulacağını ve özgürlüğünü yeniden nasıl kazanacağını düşünmüş. Böylece aylak aylak dolaşarak, bahçe duvarının öte yanlardaki bölümlerinden daha alçak olduğu anlaşılan bir yanına ulaşmış. Ve yüreğini bahtların efendisine doğru yücelterek ve gerilerek, bir sıçrayışta duvarı aşmış. Ama, sanki hiç duvarı aşmamış gibi aynı bahçede bulunduğunun farkına varmakta gecikmemiş; bu deneyi duvardan yedi kez atlayarak tekrarlamış; ama hiçbir sonuç alamamış; çünkü hep aynı yerde bulunduğunu görmüş; ve o zaman bunun, büyülenme etkisinin bir süreci olduğuna iyice inanmış. Ve şaşkınlığı son sınırına dayanmış ve toynaklarından sabırsızlık terleri süzül-müş. Ve duvar boyunca, kafese konmuş bir arslan gibi, pencere şeklinde duvara oyulmuş, ancak o ana kadar gözüne çarpmamış olan bir açıklık buluncaya kadar dolanıp durmuş. Binbir güç-lükle bu açıklıktan kayarak bu kez kendisini bahçenin duvarla-rının dışında bulmuş.

Güzel kokusu beynini saran ikinci bir bahçede bulunduğunu görmüş. Bu bahçenin geçitlerinin ucunda beliren bir saray gözü-ne çarpmış. Ve bu sarayın bir penceresinde genç ve bir lalenin narin rengine ve Çin ceylanlarını kışkırtan gözbebeklerine sahip güzel bir çehre görmüş. Amber rengindeki saçları güneşin tüm ışınlarını içinde toplamış, cildi İran yaseminlerini yansıtır gibiymiş. Kız başını kaldırarak Elmas’a bakıp gülümsemiş.

O sırada alageyik Elmas, pencereye iyice yaklaşmış bulunuyor-muş; kız çabucak ayağa kalkıp bahçeye inmiş. Birkaç tutam ot koparmış ve onu kendine alıştırarak ve yaklaşınca kaçmasını önlemek üzere ona uzaktan nezaketle ve dilini şaklatarak bu ot

tutamını uzatmış. Alageyik Elmas, bu ikinci olaydan ne çıkabileceğini görmekten başka bir şey dilemediğinden, aç hayvanların belirttiği tarzda koşarak genç kıza yaklaşmış. Ve Latife'nin aynı babadan, ama ayrı anadan doğma, adı da Cemile olan kardeşi de alageyik şehzadenin boynuna asılı bulunan ipek kordonu yakalamış ve onu tasma gibi kullanarak oğlanı sarayının içine sürüklemiş. Ve orada kendisine hemen meyvalar ve ferahlatıcı hoş şerbetler sunmuş.

Bunları yiyip içtikten sonra, şehzade, başını eğmiş ve genç kızın omzuna dayanıp ağlamaya başlamış. Cemile de, bu alageyiğin gözlerinden süzülen yaşları görüp çok etkilenerек yumuşacık elleriyle onu okşamış. Üzerinde bu merhamet dokunuşlarını duyan alageyik, başını genç kızın ayakları üzerine yerleştirmiş ve daha da fazla ağlamaya başlamış. Kız da ona "Benim sevgili alageyiğim, neden ağlıyorsun? Ben seni kendimden de çok seviyorum" demiş. Ama o, gözyaşlarını ve sızlanmalarını iki katına çıkarmış ve başını tatlı ve merhametli Cemile'nin ayaklarına sürtmüş; o da, bu kez, hiç tereddüt etmeden onun, insan şekline dönüştürülmesi için kendisine yalvarmakta olduğunu anlamış.

O zaman, büyük kız kardeşi büyücü Latife'den çok korkmasına karşın, ayağa kalkmış ve duvarın içinde bulunan bir gedikten değerli taşlarla süslenmiş bir kutu çıkarmış; ve oracıkta, merasim abdesti almış, yeni yıkanmış yedi beyaz temiz giysiye bürünmüş ve küçük bir kutuda bulunan macundan biraz almış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

... Ve oracıkta, merasim abdesti almış, yeni yıkanmış yedi beyaz temiz giysiye bürünmüş ve küçük bir kutuda bulunan macundan biraz almış; ve yesin diye alageyiğe uzatmış; ve o anda şiddetle boynunda bulunan şihirli kordonu çekmiş. Alageyik hemen silkinerek, hayvan şeklinden sıyrılmış ve yeniden âdemoğlu kılığına dönmüş.

Sonra genç Cemile'nin önünde toprağı öpmüş; ona duyduğu

şükranı gösteren hareketler yapmış; ve ona “İşte, ey sultan, beni felaketin pençesinden kurtardın. İnsanoğlu olarak yaşamımı bana iade ettin. Bedenimdeki tüylerin her biri senin iyiliklerini ve zarafetini övüyorsa da, değerine layık olacak şekilde şu dilimle acaba sana nasıl teşekkür etsem, ey mutlu varlık?” demiş. Ama Cemile onu ayağa kaldırmış ve şahane giysilerle donattıktan sonra “Ey güzelliği bahçemizi ve konutumuzu aydınlatan, bedeni bembeyaz şehzade, senin adın nedir? Hangi nedenle gelip bizi onurlandırdın ve nasıl oldu da kız kardeşim Latife’nin ağına düştün?” demiş.

Şehzade Elmas kurtarıcısına tüm öyküsünü anlatmış; ve sözünü bitirdiği zaman kız ona “Ey Elmas, ey gözümün gönlümün nuru, seni saran tehlikeli ve verimsiz fikri kafandan at ve büyüleyici gençliğini ve değerli yaşamını bilinmez güçlere karşı tehlikeye atma! Çünkü nedensiz yere insanın kendini tehlikeye atması aklın alacağı şey değildir. İyisi mi sen burada kal ve yaşamının bardağını şehvetin şarabıyla doldur. İşte ben arzuna uyarak sana hizmet etmek üzere karşında duruyor ve anasının sözünü dinleyen bir çocuk gibi sana itaat ediyor ve senin mutluluğunu kendi mutluluğuma yeğ tutuyorum” demiş. Elmas da “Ey sultan, sana karşı duyduğum minnet ruhumda öylesine bir ağırlık oluşturuyor ki, hiç gecikmeksizin derimden pabuçlar yaparak onları küçük ayaklarına giydirsem yeridir. Çünkü sen beni, alageyik derimden sıyrarak büyücü kız kardeşinin düzenlerinden kurtarıp insan şekline büründürdün. Ama, bugün için bana hoşgörüde bulunursan, dileğimi gerçekleştirebilmek için gecikmeksizin bana birkaç gün izin vermeni rica edeceğim. Ve yüceler Yücesi Tanrı’nın sağlayacağını umduğum güvenlikte Vâkâk Kenti’nden döndüğümde yeniden uğurlu ayaklarına kapanacak ve sırf senin arzuların doğrultusunda hareket edeceğim. Ve o zaman, sadece minnet dolu yüreğimin görevlerini yerine getirmiş olacağım” diye yanıt vermiş.

Genç kız, onu düşünmeye zorlamak için ısrar etmeyi sürdürmüştü de; Elmas’ın söylediklerine pek kulak asmadığını ve kendi umutsuz fikrine bağlandığını anlayarak onun gitmesine izin vermekten başka bir şey yapmamış. Bu yüzden, şikâyetler, iç çekmeler ve iniltiler koparak ona “Ey gözümün nuru, madem ki

hiç kimse boynuna asılı talihinden kaçamıyor ve senin bahtında da daha ilk karşılaşmamızda beni terk etmek varmış; girişiminde yardımcı olması, dönüşünü sağlaması ve değerli canını koruması için miras yoluyla benim hisseme düşen üç şeyi sana vermek istiyorum!” demiş. Ve duvarın bir başka kovuğundan büyük bir kutu çıkarmış ve onu açarak oklarıyla birlikte bir altın yay, Çin çeliğinden bir kılıç ve sapı yeşim taşından bir hançer çıkarmış ve “Bu yay ve bu oklar, barış ve dua üzerine olası Peygamber Salih’e aittir. Süleyman’ın Akrebi olarak tanınan bu kılıç, öylesine harikadır ki, bir dağa çalınsa, onu sabun gibi ikiye böler. Ve nihayet, eski zamanlarda Temmuz tarafından imal edilmiş bulunan bu hançer, onu elinde bulunduran için paha biçimez değerdedir; çünkü ağzında saklı bir erdemle, onu, her türlü saldırıdan korur” diyerek bunları Elmas’a vermiş. Sonra da “Böyle olmakla birlikte, ey Elmas, bizden yedi okyanusla ayrılmış bulunan Vâkâk Kenti’ne amcam Es-Simurg’un yardımı olmadan giremezsin. Bundan dolayı kulağını dudaklarıma iyice yaklaştır ve senin uğruna onlardan çıkacak talimatı iyice dinle!” diye eklemiş. Ve bir an sustuktan sonra “Bil ki, gerçekte, ey dostum Elmas, buradan bir günlük uzaklıkta bir çeşme vardır; ve bu çeşmenin hemen yanı başında Tak-Tak adlı bir genç şahın sarayı bulunmaktadır. Ve Tak-Tak’ın bu sarayı dört gözlü kanlı Habeşi tarafından korunmaktadır ki bunların her biri yırtıcı beş bin zenciden oluşan birer orduya hükmeder. Bu tak-Tak sana verdiğim eşyanın hatırına sana iyi davranacaktır; hatta büyük dostluk gösterecektir; oysa kendisi, aslında, yoldan geçenleri yakalatıp ateşte kızartmayı ve sonra da tuz ve baharat serpmeden yemeyi âdet edinmiştir. Ve sen, onun yanında iki gün kalacaksın. Bunu izleyerek o sana, yardımıyla belki Vâkâk Kenti’ne ulaşabileceğin ve çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişki sorununu çözebileceğin amcam Es-Simurg’un sarayına giderken eşlik edecektir” demiş. Ve sözüne son vermek üzere “Özellikle, ey Elmas, sana söylediklerimden bir saç teli kadar farkla bile ayrılmamaya çok dikkat et!” demiş. Sonra onu ağlayarak kucaklamış ve kendisine “Sen yokken yaşamak yüreğim için bir felaket olacak; ve dönüşüne kadar gülmek nedir, konuşmak nedir bilmeyeceğim ve artık ruhumu kedere hep açık tutacağım. Sürekli olarak yüreğimden iniltiler kopacak,

bedenimden haberim bile olmayacak. Çünkü güçsüz ve içsel destekten yoksun kalınca bedenim ancak ruhumun serabı olacaktır” demiş. Sonra da şu dizeleri okumaya başlamış:

Nergislerin tutkunu olduğu gözlerinden uzağa atma yüreğimi.
Ey çekingen, sarhoşların şikâyetlerini görmezden geleceğin
yerde, onları meyhaneye götürmen gerek.

Yüreğim yeniyetme bıyıklarının ordusundan kendini kurtarmayacak ve yaralı bir gül gibi, giysimin yırtık yanı dikiş tutmayacak.

Ey kıyıcı güzellik, ey güzel, esmer ve hoş varlık! İşte yüreğim
yasemin ayaklarının önünde yatmakta.

Benim saf genç kız yüreğim, delikanlılığın en tatlı çağında
yüreklere hırsızının ayaklarına kurban olmuş.

Sonra genç kız, kendisini kutsayarak ve güvenlik dileyerek yüzünü kaplayan gözyaşlarını göstermemek için çabucak sarayına girmiş.

Elmas’a gelince, bir ecinnioğlu kadar yakışıklı, atının üzerinde yola koyulmuş ve Vâkâk Kenti’ni hedef tutarak aşama aşama yol almayı sürdürmüştü. Ve böylece at sürerek kazasız belasız çeşmeye ulaşmış. Burası kuşkusuz genç kızın tanımladığı çeşmeymiş; çünkü yanı başında zencilerin şahı müthiş Tak-Tak’ın kasrı yükseliyormuş. Elmas da, bu kasrın yöresinin on arış boyunda korkunç yüzlü Habeşiler tarafından korunmakta olduğunu görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

... Zencilerin şahı müthiş Tak-Tak’ın kasrı yükseliyormuş. Elmas da, bu kasrın yöresinin on arış boyunda korkunç yüzlü Habeşiler tarafından korunmakta olduğunu görmüş. Ve bağrını korkunun sarmasına izin vermeksizin atını çeşmenin yanındaki ağaca bağlamış ve dinlenmek üzere ağacın gölgesine oturmuş. O sırada zencilerin kendi aralarında “İşte epeyce bir zaman geçtikten sonra, sonunda bize taze et sağlayacak bir insan varlığı çıka-

geldi. Şahımız Tak-Tak dilini damağını tatlandırırsın diye bu fırsattan yararlanalım!" diye konuştuklarını duymuş. Ve bunu izleyerek, içlerinden en belalı on-on iki Habeşi, onu yakalayıp, şişe geçirip şahlarına sunmak niyetiyle Elmas'ın yanına yaklaşmışlar.

Elmas gerçekten yaşamının dönemecinde olduğunu anla-yınca, kemerinden Süleymani kılıcını çekmiş; ve üzerlerine doğru atılarak birçoğunu çabucak ölüm vadisine yollamış. Ve cehennemın oğulları, gidecekleri yere ulaşınca, haberleri Şah Tak-Tak'a ulaştırılmış; o da kızıl bir öfkeye kapılarak bu küstahı yakalatmak üzere hemen zenci komutanlarından tanınmış bir belalı olan katran renkli Mak-Mak'ı göndermiş. Mak-Mak da, katran renklilerden oluşan ordusunun başında, bir eşek arısı topluluğunun saldırısına benzer şekilde saldırarak çeşme başına ulaşmış. Kurban arayan gözlerinden kara ölüm fışkınyormuş. Onu görünce Şehzade Elmas, ayağa kalkmış ve dizlerini germiş. Allah'ın belası Mak-Mak da, boynuzlu bir engerek gibi ısıkl çalarak ve geniş burun deliklerinden böğürtüler kopararak Elmas'ın tam karşısına çıkmış ve başlar ezen güzünü savurup onu öylesine çevirmiş ki hava titremiş. Ama aynı anda sevgili Elmas da, Temmuz'un hançeriyle donanmış elini uzatmış ve şimşeksi bir hızla hançeri dev Habeşinin böğrüne saplamış. Ve bu bin boynuzlunun oğluna bir yudumda ölümü içirmiş. Hemen ölüm meleği, son saatini çalarak bu lanetliye yaklaşmış.

Mak-Mak'ın maiyeti olan zencilere gelince, komutanlarının eni boyuna katılmış, yere devrildiğini görünce, bacaklarını rüzgâra vererek serçelerin, iri gagaların babasının¹ önünden kaçtıkları gibi kaçıp gitmişler. Elmas da, onları izleyerek öldürebildiği kadarını öldürmüş; kaçabilenler de kaçıp kurtulmuş.

Şah Tak-Tak, Mak-Mak'ın bozguna uğradığını öğrenince, burun deliklerini öfke öylesine şiddetle sarmış ki, artık sağ elini sol elinden ayırt edemez olmuş. Ve budalalığı onu, boğazların vadilerin silahşörü, yiğit dövüşçülerinin başının tacı Elmas'a bizzat saldırmaya doğru itmiş. Ama homurdanan yigidi görünce, iri burunlu utanmaz, kaslarının gevşediğini ve mide torbasının bulandığını ve ölüm rüzgârının tepesinde estiğini duyumsamış. Elmas da onu hedef almış ve ona barış ve dua üzerine olası

1 İri gagaların babası: "Alıcı kuşların en yırtıcısı" anlamında (Â.Ş.O.)

Salih'in oklarından birini savurarak topuklarının tozunu yutturmuş; ve ansızın ruhunu, akbabaların süt anasının yüklerini bıraktığı karanlık yörelerde barınmaya yollamış.

Bunu izleyerek ölü şahlarını çevreleyen zencilerin gövdelerini yal¹ haline getirmiş ve ruhsuz gövdelerinin arasından atıyla doğru yol almış. Ve böylece Tak-Tak'ın hüküm sürdüğü sarayın kapısına ulaşmış ve sanki bir efendi kendi evinin kapısını çalmasına kapıyı çalmış. Kapıyı açmaya gelen bu bahtsız Tak-Tak tarafından tahtı ve mirası yağmalanan birisiymiş. Bu da, ürkmüş ceylanlara benzer; âşıkların yürek yarasına tuz serpercesine etkili olan güzel yüzlü bir genç kızmış. Ve şayet Elmas'ı karşılamak üzere daha fazla yakına gelmemişse, gerçekte, bunun nedeni, narin beline asılı bulunan kalçalarının ağırlığıymış, üstü iki çukurla süslenmiş belirgin ve kutsanmış art yuvarlarını, kendi doğaları bakımından, Bedevinin çanağındaki yoğurt ve aselbentle kokulandırılmış tepsi ortasındaki ayva peltesi gibi titrediklerinden dolayı istediği gibi oynatamıyor olmasıymış.

Elmas'ı, esirin kurtarıcısına gösterdiği coşkuyla karşılamış. Ve onu ölen şahın tahtına oturtmak istemiş; ama Elmas bunu reddetmiş; ve kızı elinden tutarak onu Tak-Tak'ın babasından yağmaladığı tahta oturmaya davet etmiş. Ve bunca iyiliğe karşı da ondan hiçbir şey istememiş. O zaman, adı Azize olan kız, bu cömertçe davranışı karşısında, ona "Ey yakışıklı genç, hiçbir karşılık beklemeden iyilik yaptığına göre, sen hangi dine bağlısın?" demiş. Elmas da "Ey sultan, benim dinim, İslam dinidir, ve onun inancı, benim inancımdır!" demiş. Kız ona "Peki efendim, bu din ve inanç neye dayanır?" diye sormuş. O da "Dinimiz sadece, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin bize açıkladığı şekilde Tanrı'nın birliğini dille ikrar etmeye dayanmaktadır" diye yanıt vermiş. Kız "Lütfedip de bana, kendi bakımından, insanları bunca mükemmel kılan bu ikrarın ne olduğunu açıklar mısın?" diye sormuş. Şehzade Elmas da "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir" demekten ibarettir" diyerek bunu yanıtlamış; ve "Kim bu sözleri inanarak telaffuz ederse, o anda İslam ile onurlanır. Vaktiyle inançsızların en sonuncusu bile olmuş olsa, artık en soylu Müslümanla bir tutulur" diye

1 Yal: Hamur haline getirilmiş hayvan yemi (Â.Ş.O.)

eklemiş. Sultan Azize de bu sözleri işitince, yüreğinin gerçek inanca doğru yöneldiğini duyumsamış. Ve birdenbire elini kaldırıp işaret parmağını gözünün hizasına kaldırarak şahadet sözcüklerini telaffuz etmiş. Böylece İslam ile onurlanmış...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu göreyerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve birdenbire elini kaldırıp işaret parmağını gözünün hizasına kaldırarak şahadet sözlerini telaffuz etmiş. Böylece İslam ile onurlanmış.

Sonra da dönüp Şehzade Elmas'a "Efendim, şimdi beni sultanlığa getirdiğine ve iman sahibi olduğuma göre; önünde, gözlerimi üzerinden ayırmaksızın, sana hizmet etmeye ve haremdeki kölelerden biri olmaya hazırım; lütfedip de bu ülkenin sultanını eşin yapar ve güzelliğinin halesiyle kuşatarak dilediğin yerde onunla birlikte yaşar mısın?" demiş. Elmas da "Sultanım, sen benim için kendi yaşamım kadar değerlisin. Ama şu anda çok önemli bir sorunu çözmem gerekiyor. Bu sorun o denli önemlidir ki, uğrunda anamı, babamı ve ülkemi terk ettim. Şu anda bile, babam Şems Şah, belki de beni ölmüş bilerek ağlamaktadır. Buna karşın, bahtımın beni beklediği Vâkâk Kenti'ne gitmem gerek! Ama inşallah oradan dönersem, seninle evlenir ve seni ülkeme götürürüm. Ve sonsuza dek güzelliğinin zevkiyle yaşarım. Ama şimdi, eğer biliyorsan, senden Cemile Sultan'ın amcası Es-Simurg'un nerede bulunduğunu öğrenmek istiyorum. Çünkü, beni ancak o, Vâkâk Kenti'ne götürebilir; onun nerede oturduğunu ve ne tür biri, bir insan mı, yoksa bir ecinni mi olduğu hakkında herhangi bir şey biliyorsan, çabucak bana açıkla da gidip onu arayayım! Benim hoşuma gitmeyi arzuladığına göre, şimdilik senden istediğimin hepsi bu kadar!" diye yanıt vermiş.

Azize Sultan, Elmas'ın maksadını öğrenince, yüreğinde büyük bir acı duymuş ve son kertede kahırlanmış. Ama, göz yaşlarının ve sızlanmalarının şehzadeyi kararından döndürmeyeceğini anlayarak tahtından kalkmış ve onu elinden tutarak sarayın dehlizlerinden geçirmiş ve onunla birlikte bahçeye çık-

miş. Burası sanki Rıdvan'ın kanatlı gözeticisi olduğu bahçeler gibiymiş ve yollarının kenarı bitip tükenmez güllerle donanmış imiş. Ve sanki rüzgâr onların kokularını yayarak dolaşmışçasına yürekleri Cennet'e sürüklüyormuş. Kendi kanyla sarhoş olmuşçasına lale yarı yarıya açılıyor ve servi tüm yaprakları arasından sanki, kendi tarzında, bûlbûlün ahenkli ötüşünün övgüsünü mırıldanıyormuş. Dereler, goncalarıyla salınarak ona uyan gül fidanlarının arasında, gülen çocuklar gibi çağıldırıyormuş.

Azize Sultan, hatırı sayılır bir yük altında bükülen narin bedene karşın, ardındaki şahane ağırlığını güçlkle taşıyarak Elmas', öylece, cömert yaprakları uyuyan bir deve gölge oluşturan bir ağacın dibine kadar götürmüş. Dudaklarını şehzadenin kulağının yakınına getirerek yavaşça "Bu, senin aradığın Cemile'nin amcası Uçan Simurg'dur. Uyandığında şansın yardım eder de ilkin sağ gözünü açarsa, yeğeninin yolladığı silahların farkına vararak seni görmekten hoşlanacak ve isteyebileceğin her şeyi yapacaktır. Ama, eğer kötü bahtın yöneltmesiyle sol gözünü ışığa açarsa, yitip gittin demektir, çünkü çok yiğit bir kişi olmana karşın, bir şahinin pençesindeki bir serçe gibi kollarının gücüyle seni havaya kaldırmaktan ve sevgilim, seni, yere çarparak değerli kemiklerini kırmaktan onu hiçbir şey engelleyemez. Ve şimdi tatlım, Tanrı seni korusun ve yokluğunda hıçkırıklarla sarsılarak dönmeni bekleyene kavuşursun!" diye fısıldamış. Sonra onu, gözleri yaşla dolu, yanakları ansızın nar çiçeğine dönmüş olarak çabucak terk etmiş.

Elmas Uçan Simurg'un uyanması için bir saat beklemiş ve içinden "Bu deve neden acaba Uçan Simurg adını vermişler? Bu denli büyük olan bir dev, kanadı olmadan, yerde bile ancak yürüyebilecekken nasıl havalanabilir?" demiş. Sonunda ucubenin genç fillerden oluşmuş bir sürünün çıkardığı ayak seslerine benzeyen horultusuna dayanamamış ve üzerine eğilerek ayağının tabanını gıdıklamaya başlamış. Dev bu dokunuşla, ansızın seğirmiş, ayağıyla havayı dövüp müthiş bir yellenme koparmış ve aynı anda iki gözünü birden açmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Bu dokunuşla seğirmiş; ayağıyla havayı dövüp müthiş bir yellenme koparmış. Ve uyanınca iki gözünü birden açmış. Şehzadeyi görüp ayağını gıdıklayarak tedirgin olmasına onun neden olduğunu anlayınca, ayağının birini kaldırmış ve yüzüne karşı bir saat kadar süreyle bir seri yellenme salıvermiş; ve herhalde dört fersahlık bir yöredeki tüm canlı varlıkları zehirlemiş. Gerçekten Elmas da, bu cehennemi fırtınadan sadece taşıdığı silahların erdemiyle kurtulmuş.

Dev Es-Simurg birikimini tüketince kıçüstü oturmuş ve şaşırarak şehzadeye bakmış. Ve “O da ne, ey âdemoğlu? Sen benim kıcımın gümbürtüsünden gebermedin mi?” diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra gence daha yakından bakmış ve silahlarını görerek çabucak ayağa kalkmış. Ve ona “Benim davranışımı bağışla efendim!” diyerek önünde saygıyla eğilmiş. Ve “Gelişini bana bir köle aracılığıyla bildirseydin bedenimin bütün tüylerini yoluna sererdim. Benim tüm olarak iradem dışında seni bu tarz selamlayışımı unutacağını umarım. Ve yine seni hangi önemli işin hiçbir insan veya hayvanın ulaşamayacağı buraya gelmeye zorladığını lütfen söyle ki girişiminde başarı sağlamak üzere sana yardımcı olayım!” demiş.

Şehzade Elmas içtenliği hakkında Es-Simurg’a güvence verdikten sonra, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm öyküsünü ona anlatmış. Sonra da “Ey Uçanların Babası, ben buraya yardımını sağlayarak okyanusları aşıp Vâkâk Kenti’ne ulaşmak için geldim!” demiş.

Es-Simurg Elmas’ın öyküsünü işitince, elini ilkin yüreğine, sonra da dudaklarına ve alnına götürmüş ve “Başım üzerine, gözüm üzerine!” demiş. Sonra da “Azıklarımızı hazırladıktan sonra, gecikmeksizin Vâkâk Kenti’ne gidelim! Bunun için, buradaki ormanda yaşayan yaban eşeklerini avlamaya çıkacağım ve bunların etlerinden kavurma, derilerinden de tulum yapacağım. Ve ikimiz için gerekli her şeyi sağlayacağım; sen benim sırtıma ata biner gibi bineceksin; seninle birlikte uçacağız. Böylece seni yedi okyanustan geçireceğim. Yorgunluktan gücüm tükenince, Vâkâk Kenti’ne ulaşınca kadar bana kavurma ve su vereceksin!” diye eklemiş.

Ve bu konuşmaya uygun olarak hemen ava gitmiş. Ve her biri bir okyanus geçerken yenmek üzere yaban eşiği yakalamış; ve

bunlardan söz konusu kavurma ve tulumları hazırlamış. Sonra Elmas'ın yanına geri dönmüş; boynuna astığı bir heybeye yaban eşeği kavurmalarını koyduktan ve yedi tulumu kaynak suyuyla doldurduktan sonra, onları da omzuna yerleştirmiş. Şehzade Elmas, kendini böylece Dev Es-Simurg'un omuzlarında tünemiş görünce, kendi kendine "İşte bir filden daha iri bir dev ve kanatları olmadığı halde benimle birlikte uçmaya hazırlanıyor. Vallahi, daha önce hiç görmediğim şaşılacak bir şey bu!" demiş. Böylece düşündüğü sırada, ansızın bir kapının aralığında esen rüzgâr gürültüsüne benzer bir ses işitmiş. Ve devin karnının göze çarpar biçimde şişmeye başladığını ve çabucak bir kubbenin boyutlarına ulaştığını görmüş. Ve bu rüzgâr gürültüsü biraz sonra, devin karnının şiştiği ölçüde bir demirci körüğünün seslerine dönüşmüş. Birdenbire Es-Simurg ayağını yere vurmuş ve bir anda, tüm yüküyle birlikte, bahçenin üzerinde havalanmış. Sonra, suyun içindeki yengeç gibi ayaklarını oynatarak göğe yükselmeyi sürdürmüştü. Uygun bir yüksekliğe ulaştınca, Batı doğrultusunda düz bir çizgide yol almaya başlamış. Ve kendine karşın, rüzgârla, istemediği bir yüksekliğe sürüklendiğini duyumsayınca, şiddet ve süre bakımından değişik bir, iki, üç ya da dört yellenme koparak durumu düzeltmiş ve aksine, yitirdiği hava karnını boşaltınca başının açık menfezleriyle, yani ağzı, burnu ve kulaklarının tüm gücüyle içine hava dolduruyormuş. O zaman hemen mavi göğe yükseliyor ve kuş hızıyla doğru çizgide yol alıyormuş.

Böylece, kuşlar gibi, suların üzerinden süzülerek birbiri ardından okyanusları geçmişler ve yedi denizden her birini geçtikçe sağlam toprak üzerine inerek bir süre dinlenmişler ve yaban eşeği kavurması yemişler ve tulumlardan su içmişler. Bu sırada dev, yol yorgunluğunu üzerinden atmak için birkaç saat uyuyor ve yeniden uçuşa gücü kazanıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

Bu sırada dev, gezi yorgunluğunu üzerinden atmak için birkaç saat yatıp uyuyor ve yeniden güç kazanıyormuş. Ve hava

aşılarak geçirilen yedi günün sonunda, bahçelerin ortasında uyuklayan bembeyaz bir kentin üstüne ulaşmışlar. Ve Uçan Simurg, Elmas'a "Bundan böyle seni oğlum yerine koyuyorum ve seni buraya kadar taşımak için katlandığım yorgunluktan pişman değilim. Şimdi seni kesinlikle Vâkâk Kenti olan ve aradığın 'Çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişkiler nelerdir?' sorununa kuşkusuz çözüm bulacağın bu kentin en yüksek taraçasına bırakacağım" demiş. Sonra da "Evet, Mühre Sultan'ın fildişi yatağının altında bulunan kara zencinin kenti burasıdır. Ve sen burada bütün bu karmaşık işin yaratıcısı olan zencinin neyi kastettiğini öğrenebilirsin" diye eklemiş. Ve bunları söyleyerek yavaş yavaş içindeki havayı boşaltarak Şehzade Elmas'ı incitmeden söz konusu taraçaya indirmiş. Ve ondan izin alarak kendisine sakalından bir tutam kıl vermiş ve "Sakalımın bu tüylerini üstünde özenle sakla ve onlardan hiç ayrılma! Başına kötü bir iş gelirse ve de bana her ihtiyaç duyduğunda, ister seni o kötülükten kurtarmak için olsun, ister seni bulduğum yere geri götürmek için olsun, bu tüylerden birini yakman yeter; beni gecikmeksizin karşında bulursun" demiş. Ve oracıkta, yeniden şişinmiş ve rahatlık ve ivedilikle konutuna doğru uçarak yol almış.

Elmas da, bu taraçada oturarak ne yapacağını düşünmeye başlamış; kendi kendine evde oturanlara görünmeksizin bu taraçadan nasıl aşağı ineceğini sorarken, merdivenden, kesinlikle bu konutun sahibi olduğu anlaşılan eşsiz güzellikte bir delikanlının çıktığını ve kendisine doğru ilerlediğini fark etmiş. Delikanlı selam vererek onun yanına yaklaşmış ve yüzüne gülerek "Taraçama gelişinle bana ıdıklı bir sabah bağışladın, ey insanoğullarının en güzeli!" deyip ona hoş gelişler dilemiş. Elmas da "Ey sevgili genç, ben, senin hoş görünüşünle güne başlamış olmakla mutlu bir âdemoğluyum. Bahtım yönelttiği için burada bulunuyorum. Ve işte kutsanmış konutunun üzerinde bulunuşum hakkında sana söyleyebileceğim bu kadardır" diye yanıt vermiş. Böylece konuşarak delikanlıyı bağına basmış. Ve ikisi de birbirine dostluk yemini vermiş. Ve birlikte, konuk odasına inmişler ve yine birlikte yiyip içmişler. İki güzel varlığı birleştiren ve yolları üzerindeki güçlükleri gideren ve karmaşıklıkları çözen Tanrı'ya övgüler olsun!

Elmas ile Vākāk Kenti'nin sultanının gözdesi ve adı Ferah olan delikanlı arasındaki dostluk bu yoldan kesinlikle pekişince, Elmas, ona "Dostum Ferah, sen sultanın gözdesi ve yakın dostu olduğun ve bu durumda da bu ülkenin işleri hakkında hiçbir şey senden gizli kalamayacağına göre, acaba bana, dostluk hatırına, sana bir külfet yüklemeyecek olan bir hizmette bulunur musun?" demiş. Genç Ferah da "Başım üstüne, gözüm üstüne dostum Elmas! Söyle ne istediğini, eğer sana pabuç yapmak için derimi satmam gerekiyorsa, sevinç ve memnunlukla bunu da yaparım!" diye yanıt vermiş. O zaman Elmas da ona "Bana, sadece, çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişkilerin ve aynı münasebetle Çin-i Maçin hükümdarı Şah Kâmus bin Temmuz'un kızı Mühre'nin fildişi yatağının altında yatan zencinin bu konuda üstlendiği rolün ne olduğunu açıklayabilir misin?" demiş.

Elmas'ın bu sorusunu işiten genç Ferah'ın yüzü birdenbire değişmiş; benzi sapsarı olmuş ve bakışı bulanmış. Sanki ölüm meleği Azrail'in karşısında bulunuyormuş gibi titremeye başlamış. Elmas da onu bu durumda görünce ruhunu yatıştırmak ve korkusunu sindirmek için en tatlı sözleri harcamış. Genç Ferah da onu "Ey Elmas, bil ki, şah, tüm kentte oturanlara ve gelip geçen yolculara çam kozalağı ile servi kozalağından söz etmeyi ölüm tehdidiyle yasakladı. Çünkü Servi kesinlikle bizim şahımızın adıdır; Çam Kozalağı da sultan hanımımızın! İşte bu korkunç mesele hakkında bütün bildiğim bu kadardır. Şah Servi ile Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkiye gelince, bunu bilemem; aynı şekilde bu belalı işte sözü edilen zencinin rolü hakkında da bir şey söyleyemeyeceğim. Seni memnun etmek için bütün söyleyebileceğim, ey Elmas, ancak Şah Servi'nin kendisinin bu sırnı bilebileceğidir. Ben, sana, seni saraya, şahın önüne götürmeyi öneriyorum. Sen, onun teveccühünü kazanmakta noksanlık göstermezsen, belki de o zaman, bu güç sorunu doğrudan doğruya kendin çözüme ulaştırırsın" diyerek sözünü bitirmiş.

Elmas da, bu girişiminden dolayı dostuna teşekkür etmiş ve onunla Şah Servi'yi ziyaret etmek üzere gün saptanmış. Ve beklenen an gelince, el ele tutuşarak iki melek gibi, birlikte saraya gitmişler. Şah Servi, Elmas'ın içeri girdiğini görünce içi ferahlamış ve ışırmış. Bir saat süreyle hayran bakakalmış ve ona yaklaş-

masını buyurmuş. Elmas da şahın huzuruna gelmiş ve saygı ve hayırlı dilek sunmalardan sonra Elmas ona, hediye olarak ucunda bir inci asılı sarı amberden bir tespih sunmuş. Servi, bundan çok memnun olmuş ve “Bu hediye yüreğimizi hoşnut etti” diyerek onu kabul etmiş. Sonra “Ey zarafetle donanmış genç, buna karşılık benden ne dilersen dileyebilirsin; dileğin hemen yerine gitirilecektir” demiş. Elmas, duymayı ümit ettiği bu sözleri işitince “Ey zamanın şahı, Tanrı beni, senden, kölen olmaktan başka bir lütuf istemekten korusun! Bununla birlikte, eğer bana izin verirsen ve yaşamımı bana bağışlayacaksan, yüreğimde olanı sana söyleyeceğim!” diye yanıt vermiş. Sultan Servi de ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

“... Yüreğimde olanı sana söyleyeceğim!” diye yanıt vermiş. Sultan Servi de ona konuşma izni ve güvence verince, Elmas “Efendim, sağırılar ve körler, bizim gözlerimiz ve kulaklarımızla algıladığımız şeyleri algılayamadıklarından dolayı felaketlere uğramazlar. Çünkü, beni şimdiki hale koyan kulaklarımla işittiğim şeylerdir. Zira, ey evrenin sığınağı, şimdi sana anlatacaklarımı duyduğum o kötü günden beri ne mutluluk ne de uyku yüzü gördüm!” diyerek onu yanıtlamış. Ve kendisine, en küçük ayrıntıları bile atlamadan bütün öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiçbir yararı yok. Sonra da “Ve baht, şimdi beni senin ıııklı varlığın karşısına çıkarmak lütfunu esirgemeyince, ey zamanın şahı; ve sen bana önemli bir vaat olarak istediğimi yerine getireceğini söylediğine göre; senden, şahımız ile hanımımız Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkinin ne olduğunu ve aynı zamanda Çin-i Maçin hükümdarı Şah Kâmus bin Temmuz’un kızı Mühre Sultan’ın fildişi yatağı altındaki kara zencinin bu işte ne gibi bir rolü bulunduğunu açıklamayı duy-mak isterdim!” diye eklemiş.

İşte Elmas, Vâkâk Kenti’nin sultanı Şah Servi’ye bunları söylemiş ve Şah Servi’nin, Elmas konuştuğça, göze batır şekilde yüzü kadar tavrı da değişmiş. Elmas konuşmasını tamamlayın-

ca, Servi bir ateşe dönüşmüş; ve gözlerinde alevler tutuşmuş ve içindeki ateş göğsünde fokurdamaya başlamış; ve her bakımdan mangal üzerindeki öfkeli bir kazan gibiymiş; ve hiçbir ses çıkarmadan bir an öylece kalmış. Ve ansızın “Felaket üzerine olsun ey yabancı! Başım üzerine yemin ederim ki, sana canını bağışlayacağıma söz verdiğimden ötürü benim için kutsal olmasaydın, şu anda başını gövdenden ayırtırdım!” diyerek patlamış. Elmas da, ona “Ey zamanın şahı, münasebetsizliğinden dolayı köleni bağışla! Ben bunu sadece izin verdiğin için söyledim. Şimdiyse, böyle söylesen bile, bana verdiğin sözden dolayı dileğim karşısında boyun eğmekten başka türlü davranamazsın! Çünkü huzurunda bulunurken bir dilekte bulunmamı sen istemiştin; ve bildiğin o şey de, beni ilgilendiren tek şeydir!” demiş.

Şah Servi, Elmas’ın bu sözlerini duyunca, şaşkınlık ve umutsuzluğun sınırına ulaşmış. Ruhu bazen Elmas’ın ölümünü arzulamaya yönelmiş, bazen de verdiği sözü yerine getirmeye! Ama onda ağırlık kazanan, daha çok, ilk düşündüğü olmuş. Bununla birlikte, geçici olarak bu niyetine egemen olmuş ve Elmas’a “Ey Şems Şah’ın oğlu, neden beni boşu boşuna yaşamını rüzgâra kaptırtmaya zorluyorsun? Kafanı işgal eden tehlikeli fikri terk edip ülkemin yarısı da olsa benden başka bir şey istesen daha iyi olmaz mı?” demiş. Ama Elmas “Ey Servi Şah, başka şey dilemek içimden gelmiyor” diyerek ısrar etmiş. O zaman şah, ona “Bunda hiçbir uygunsuzluk yok. Bununla birlikte bil ki, öğrenmek istediğin şeyi sana açıklarsam, çaresiz başını vurduracağım!” demiş. Elmas da ona “Başım üstüne, gözüm üstüne, ey zamanın şahı! Bilmek istediğim şeyi, yani efendimiz Şah Servi ile hanımımız Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkilerin ve zenci ile Sultan Mühre işinin ne olduğunu öğrenince, abdestimi alacak ve başı kesilerek öldürülmeye hazırlanacağım!” demiş.

Bunu duyan Servi’nin, içinde saklamayı yeğlediği bir sırı açıklamak zorunda kalacağından ve Elmas’ın kesin ölümüne de neden olacağından epeyce canı sıkılmış. Bundan dolayı bir saat kadar bir süreyle başı eğik ve burnu uzamış halde kalmış. Bunu izleyerek taht salonunu muhafızlara boşalttırmış ve onlara, işaretle bazı buyruklar vermiş. Muhafızlar dışarı çıkmışlar ve biraz sonra bir muhafız, elinde değerli taşlarla süslenmiş, kızıl meşin-

den yapılma tasmaından tutarak sığircık renkli tazı cinsinden güzel bir köpek getirmiş. Sonra da, merasimle, murabba¹ şeklinde büyük bir goblen halıyı yere sermişler. Ve tazı gelip halının köşelerinden birine oturmuş. Bunu izleyerek salona, on iki kanlı Habeşinin dikkatli bakışları altında bulunan, ortalarında, narin bedenli, elleri arkasına bağlanmış, harika bir kadın bulunan esireler girmiş; ve bu esireler kadını, halının karşı köşesine oturtmuşlar ve önüne içinde zenci kellesi bulunan bir tabak koymuşlar. Bu kelle, yeni kesilmiş ve tuz ve hoş kokulu bitkilerle korunmuş gibi görünüyormuş. Sonra şah yeni bir işaret yapmış. Ve hemen sarayın aşçısı, görünümü ve tadı hoş çeşitli yemek tabakları taşıyan yamakları ardında, çıkagelmiş. Hizmetkârlar bütün bu tabakları bir örtü üstünde tazının önüne koymuşlar. Hayvan bütün bunları yiyip doyunca, geri kalanı kötü nitelikli pis bir tabağa doldurarak elleri bağlı olan güzel kadının önüne koymuşlar. O da ilkin ağlamaya başlamış, sonra gülmüş; ve gözlerinden akan yaşlar incilere ve dudaklarındaki tebessümler güllere dönüşmüş. Habeşiler de bu incileri ve gülleri yavaşça toplayıp şaha sunmuşlar.

Bu iş bitince, Şah Servi Elmas'a "Şimdi sıra, senin ya palayla ya da iple ölümüne geldi!" demiş. Ama Elmas "Evet, kuşkusuz, ey şah! Bununla birlikte, bundan önce, gördüğüm şeyin açıklanmasını isterim senden! Ondan sonra ölürüm!" demiş. Bunun üzerine şah, giysisinin eteğini sol ayağının üzerine kaldırmış ve çenesini sağ elinin avuç içine dayayarak şöyle konuşmuş: "Bil ki, ey Şems Şah'ın oğlu, şurada elleri ardına bağlanmış olarak gördüğün ve gözyaşları ve gülüşü incilere, güllere dönüşen genç kadının adı Çam Kozalağı'dır ve benim eşimdir. Ve ben Şah Servi, Vâkâk Kenti denilen bu ülkenin hükümdarıyım..."

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

Bil ki, ey Şems Şah'ın oğlu, şurada elleri ardına bağlanmış olarak gördüğün ve gözyaşları ve gülüşü incilere güllere dönüş-

1 Murabba: Eşkenar dörtgen (Â.Ş.O.)

şen genç kadının adı Çam Kozalağı'dır ve benim eşimdir; ve ben Şah Servi, Vâkâk Kenti denen bu ülkenin hükümdarıyım.

Tanrı'nın günlerinden bir gün, avlanmak üzere kentin dışına çıkmıştım. Orada içimi yakan bir susuzluğa kapıldım. Çölde yitip gidenler gibi su aramak için her yanda dönüp dolandım. Birçok zahmet ve üzüntüden sonra, eski zamanlarda kazılmış karanlık bir sarnıç buldum ve sarnıcı bulmamdan dolayı, artık yerimden kıpırdayacak halim kalmadığı halde, Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler ettim. Bununla birlikte, Tanrı'nın adını anarak, yıkık ve göçükler dolayısıyla yaklaşım sağlanması güç olduğu halde bu sarnıcın kenarına kadar ulaşmak başarısını sağladım. Sonra, külahımı bir kova gibi kullanarak ve sarıgımı bir ip gibi belime bağlayarak sarnıca indim. Külahımın suya çarpmasından duyduğum sestten bile yüreğime ferahlık doldu. Ama ne yazık ki, ipi birdenbire çekince elime bir şey geçmedi. Çünkü, külah sanki içine bütün musibetler dolmuşçasına ağırlaşmıştı. Onu yerinden kıpırdatmak için büyük gayret sarf ettim; ama başarı sağlayamadım. Ve umutsuzluğun sınırına ulaşarak ve ağzımı dilimi kurutan susuzluğa da artık dayanamayarak "Tanrı'dan başka başvurulacak güç yoktur! Ey bu sarnıçta konutunu kurmuş bulunan varlıklar, ister ecinni olun, ister âdemoğlu, Tanrı'nın bir garibine acıyın, bırakın da kovamı yukarı çekeyim. Ey bu kuyunun ünlü sakinleri, nefesim tükendi ve soluğum ağzımdan çıkmaz oldu" diye haykırdım.

Ve böylece çektiğim işkenceyi haykırıp epeyce inildemeye koyuldum; sonunda kuyudan şu sözleri vurgulayan bir ses duydum: "Yaşam ölümden değerlidir. Ey Tanrı'nın kulu, eğer sen bizi bu kuyudan çeker çıkarırsan, seni ödüllendiririz!" Bunun üzerine, bir an için susuzluğumu unutarak gücümünden ne kaldıysa toparlandım ve çırpınarak ağırlığıyla birlikte kovamı çekip kuyudan çıkardım. Bir de bakıp gördüm ki, bedenleri yay gibi eğrilmiş ve bir çuvaldızın yurdundan geçebilecek kadar zayıf, çok yaşlı iki kör kadın, parmaklarıyla kovama sımsıkı sarılmış duruyorlar. Gözleri göz yuvalarına gömülmüş, çeneleri dişsiz saçları tarazlanmış pamuk gibi... Merhamet duyarak ve sonunda susuzluğumu unutarak onlara bu eski sarnıçta yaşamalarının nedenini sorunca, bana "Ey yardımsever genç adam, bir

zamanlar efendimiz olan Birinci Katmandan Ecinnilerin şahının gazabına uğradık. Bizi gözümüzden etti ve bu kuyuya attı. İşte şimdi biz sana duyduğumuz minnetle ne isteyeceksen yerine getirmeye hazırız. Bununla birlikte, biz ilkin sana bizi körlükten nasıl kurtaracağını anlatacağız. Bir kez iyileşince dile bizden ne dilersen!" dediler. Ve de "Buradan pek uzak olmayan bir yerde, falan mevkide, bir ırmak var; onun kıyılarında falan yerde bir inek her zaman otlamaya gelir. Gidip bu ineğin taze mayısından al getir ve bizim gözlerimize sür. O anda gözlerimiz açılacaktır. Ama bu inek ortaya çıkınca ondan saklanman gerek. Çünkü seni görünce dışkılamaz" diyerek sözlerini sürdürdüler.

O zaman ben, verilen talimata uyarak, söz konusu edilen ve daha önce dolaştığım sırada hiç görmemiş olduğum bu ırmağın kıyısına doğru yöneldim, tanımlanan yere ulaştım ve sazlıkların arkasına gizlendim. Pek gecikmeden sudan gümüş gibi beyaz bir ineğin çıktığını fark ettim. İnek havayı solur solumaz, bolca dışkıladı; sonra otlamaya başladı. Bunu izleyerek yeniden ırmağa girip gözden kayboldu. Hemen yerimden kalktım ve beyaz ineğin mayısını topladım ve sarnıca döndüm ve bu mayısı yaşlı kadınların gözlerine sürdüm; hemen gözleri açıldı ve dört yana bakmaya başladılar. O zaman ellerimi öptüler ve bana "Efendimiz, servet mi istersin, sağlık mı, yoksa bir parça güzellik mi?" dediler. Ben de hiç kararsızlık duymadan "Halalarım, Cömert Tanrı, bana zenginlik de verdi, sağlık da! Güzelliğe gelince, hiç kimse yüreğimi doyuracak ölçüde ona sahip değildir. Siz bana sözünü ettiğiniz güzelliği verin!" diye yanıt verdim. Bana "Başımız üzerine, gözümüz üzerine! Biz sana onu sağlayacağız. Bu güzel şey bizim şahımızın kızıdır. O tıpkı bahçenin gülün gül yaprağı gibidir, hayır gülün ta kendisidir; bahçede yetişen bir gül ya da yaban gülü! Gözleri bir sarhoşun gözleri gibi baygındır; bir tek öpüşü en karasından bin hüznü yatıştırır. Genel görünümündeki güzelliğe gelince, güneş onun karşısında yenik düşer, ay yanar tutuşur; ve tüm gönüller tükenir. Onu çok seven anası babası da her an kendisini bağırlarına basar ve günlerine onun güzelliğine hayran olarak başlarlar. İşte o, olduğu gibi, tüm gizli güzellikleriyle senin olacak ve onun keyfini süreceksin; o da senden alacağını alacak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

“... Onu çok seven anası babası da her an kendisini bağır-larına basar ve günlerine onun güzelliğine hayran olarak başlar-lar. İşte o, olduğu gibi, tüm gizli güzellikleriyle senin olacak ve onun keyfini süreceksin. O da senden alacağını alacak. Şimdi seni onun yanına götüreceğiz; ve ikiniz birlikte, ne yapacak-sanız yapacaksınız. Ama dikkat et ana babası seni görmesin, özellikle sarmaştığınız zaman; yoksa seni diri diri ateşe atarlar. Ama bu derdin çaresi yok değildir; çünkü seni gözetmek ve seni ölümden kurtarmak üzere orada olacağız. Ve de başına iyilik-ten başka bir şey gelmeyecek; biz gizlice gelip seni bulacağız ve vücudunu firavun yılanın yağıyla ovuşturacağız; böylece yanan bir odun yığnında ya da fırında bin yıl kalsan da bedeninin hiçbir zarar görmeyecek ve ateş senin için İrem bahçesindeki kaynak-lar gibi serin olacaktır” dediler.

Ve böylece başıma gelebilecek her şeyi gözönünde tutarak ve daha serüvenin başında yatıştırarak iki yaşlı kadın beni, şaşırtıcı bir hızla, Birinci Katman ecinnilerinin şahının sarayına taşıdı. Ansızın kendimi cennetteyim sandım. Ve içine sokulduğum ten-ha bir salonda bahtın bana nasip ettiği kendi güzelliğiyle aydın-lanmış, başı bir yastığa dayalı, yatağında yatmakta olan genç kıızı gördüm. Hiç kuşkusuz! Yanağının parıltısı güneşi bile utandırıyor, ona uzun süre bakmak insana, aklını ve yaşamını yitireceği duygusunu veriyordu. Onun karşısında ağzım apaçık kaldım; babamdan miras kalan yavru da hatırı sayılır kertede harekete geçti ve çıkıp hava almaktan daha iyi bir şey düşünmez oldu.

Bunu gören ay yüzlü genç kız, muziplikle dolu bakışı rızasını bildiriyor olmasa da, bir utanç duygusunun etkisi altındaymış gibi kaşlarını çatı; öfkelenmiş görünümünü altında “Ey âdemoğ-lu, sen nereden geldin, ne tür bir gözüpekliktir, seninki? Yoksa kendi yaşamından ellerini yıkamak mı istiyorsun?” dedi. Ben de, kendimce, onun gerçek duygularını anlayarak “Ey nefis hatun, seni görmekle ruhumun tadını çıkardığı şu andaki yaşamıma hangi yaşam üstün tutulur ki! Vallahi, sen benim bahtımda yazı-

lısın; ben de buraya bahtıma itaat etmek için geldim. Bundan dolayı senden, elmas gözlerinin adına, yararlanılarak kullanılacak bir zamanı gereksiz sözlerle yitirmemeni rica ediyorum” diye yanıt verdim.

O zaman genç kız o ilgisiz tavrını terk etti ve dayanılmaz bir arzuyla hareket ediyormuş gibi bana doğru koştu ve beni kollarıyla sardı; ve beni tüm sıcaklığıyla bağrına bastı ve sapsarı kesilerek ve kendinden geçerek kollarıma düştü. Ve kıpırdamaya, solumaya ve kıvranmaya başladı; bunu öylesine ve durmaksızın yaptı ki, çocuk bağırıp acı çekmeden, tıpkı sudaki balık gibi beşiğine girdi. Ve heyecanlanan ruhum, rakiplerin sakıncalarından özgür, saf ve kusursuz bir keyfin tadını çıkarmaktan başka bir şey düşünmedi. Ve bacakların ve böğürlerin birbirine karışıp sürtündüğü ve bunları hareketler ve karşı hareketlerin izlediği bütün bir gün ve geceyi konuşmadan, hiçbir şey yemeden içmeden birlikte geçirdik ve boynuzu güçlü koç, bu savaşçı kuzuya insaf etmedi ve sarımsı gerçekten kalın boyunlu gerçek bir babaninkiler gibiydi ve sunduğu reçel büyük sinirin reçeli idi. Ve beyazlık babası, akıl almaz bir gereçten daha aşağı düzeyde kalmadı ve tatlı et, tek gözlü saldırganın payı oldu; ve huysuz katır dervişin sopasıyla yola geldi ve dilsiz sığırcık dil döken bülbülle uyum sağladı; ve kulaksız tavşan sesi çıkmayan horozla yanyana yürüdü ve heveskâr kas, sessiz dili oynattı; tek bir sözle kapıp kaçırılacak şey kapıp kaçırıldı. İndirgenecek olan indirgendi; ve namaz kılıp hamama gitmek üzere sabahın belirmesine kadar çabalarımızı kesmedik.

Böylece, kimse benim saraydaki varlığımın ve geçirdiğimiz baştan başa sessiz çiftleşmeler ve diğer benzeri şeylerle dolu harika yaşamın farkına varmaksızın bir ay geçirdik. Ve şayet, anası ve babası sırrımızı öğrenecekler diye sevgilim büyük bir korku duyarak boyna üzülme ve gerçekten yüreğini benimkinden koparacak kadar kahredici olan bu üzüntüyü duymasaydı, neşem tam olacaktı. O kadar korkulan o gün gelmekte gecikmedi. Nitekim bir sabah, genç kızın babası uyanınca kızının odasına gitmiş. Ve o ay gibi güzelliğinin ve tazeliğinin solmuş olduğunu, bir tür derin yorgunluğun çizgilerini değiştirdiğini ve onları solgunlukla örttüğünü görmüş ve o anda kızın

anasını çağırması ve ona “Kızımızın yüzü neden değişmiş acaba? Uğursuz sonbahar rüzgârlarının yanaklarının güllerini nasıl sol-
durduğunu görmüyor musun?” demiş. Anası da ona sessizce ve kuşku-
lu bir tavırla uzun uzadıya bakarak derin uykulara dalmış olan kızına hiçbir söz söylemeksizin yanına yaklaşmış; sonra da sert bir hareketle gömleğinin eteğini kaldırmış ve sol elinin iki parmağıyla kızının alt yanındaki varlığının sevimli kanadını aralamış ve gözleriyle göreceğini görmüş. Ve bu yasemin renkli tavşanın uçurulmuş bekâretinin kesin kanıtını kavramış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

Göreceğini görmüş ve bu yasemin renkli tavşanın uçurulmuş bekâretinin kesin kanıtını kavramış. Ve bu kavrayışla neredeyse bayılacak gibi olmuş ve “Ey kızımın yağmaya uğramış utancı ve onuru! Ey sefih ve bunca rahat kız! Ey iffetinin giysisi üzerinde bulunan silinmez lekeler!” diye haykırmış. Sonra kudurganlıkla onu sarsmış ve “Eğer gerçeği söylemezsen, ey dişi köpek, sana kızıl ölümü tattıracağım!” diye haykırarak onu uyandırmış.

Genç kız da sıçrayarak uyanınca ve anasının burnu kara öfkeyle dolu kendisine bakmakta olduğunu görünce, olup bitenden kuşkulmuş ve kafası karışarak o ağır anın gelip çat-
tığını anlamış. Böylece, ne inkâr etmeye ne de itiraf edilmez olanı itiraf etmeye çalışmış; sadece başını eğmiş ve gözlerini kapayıp sessiz kalmış. Ve zaman zaman anasının savurduğu fırtınalı sözlerin dalgası altında, bir an için başını kaldırmakla yetenip ürkmüş gözlerinin üzerine yeniden göz kapaklarını kapatıyor; şu veya bu yoldan yanıt vermeye gelince, bundan kaçınıyormuş. Ve sorular, tehditler ve fırtına gürültüleri sonunda, ana, sesinin kısılmış olduğunu görmüş; boğazı da ses çıkarmayı reddetmiş; kızını orada bırakıp dışarı çıkarken tüm sarayda araştırmalar yapılarak hasar vereni bulmalarını buyurmuş. Ve oldukça kısa bir süre sonra, kendilerinininkinden farklı olan insanoğluna has kokumu izleyerek beni bulmakta gecikmediler.

Böylece beni yakalayıp haremnden ve saraydan çıkardılar ve koca bir odun yığını oluşturarak beni soydular ve bu yığının üzerine atmaya hazırlandılar. Tam o anda, sarnıcın iki yaşlı kadını yanıma yaklaştı ve muhafızlara “Biz bu alçak âdemoğlunun üzerine kolayca tutuşan yağla dolu şu küpün içindekileri boşaltacağız; böylece kızgın yağ tüm uzuvlarını yakar ve felaket saçan varlığından bir an önce kurtuluruz!” dediler. Muhafızlar bunda hiçbir uygunsuzluk görmediler, aksine yarar buldular. Bunun üzerine iki yaşlı kadın ellerindeki küpten üzerime bana erdemini anlatmış bulundukları Süleymani yağdan boşalttı ve bedenimde değmedik yer bırakmayarak bütün uzuvlarımı bununla ovdular. Bunu izleyerek muhafızlar beni o koskoca odun yığınının üzerine yerleştirip yığını ateşe verdiler. Çok zaman geçmeden, korkunç alevlerle sarıldım. Ama beni yalayan kızgın diller İrem bahçelerindeki suyun okyaşısından tatlı ve daha serindiler. Ben sabahtan akşama kadar bu fırının ortasında, anamın karnından çıktığım günkü gibi dokunulmadık kaldım.

Böylece, boyuna ateşi canlandıran ecinniler, orada beni karar-mış bir kemik yığımına dönüşmüş bulacaklarını düşündüklerinden, efendilerine, külleri ne yapmaları gerektiğini sordular. Şah da onlara, külleri toplayıp yeniden ateşe atmalarını buyurdu. Sultan da “Ama daha önce üzerine baştan aşağı işeyin!” diye ekledi. Ve, bu emre uygun olarak ecinni hizmetkârlar küllerimi toplamak ve üzerlerine işlemek için ateşi söndürdüler. Ama beni, sözünü ettiğim şekilde, gülümser ve dokunulmadık buldular.

Bunu gören Birinci Katmandan ecinnilerin şahı ve hanım sultanı, benim kudretimden kuşku duymaz oldular. İçlerinden düşünerek böylesine yüce yetenekleri olan bir kişiliğe karşı saygılı davranmaya karar verdiler. Ve kızlarını benimle evlendirmelerinin uygun olacağını düşündüler. Gelip elimden tutarak beni kaldırdılar ve hakkımda reva gördükleri işlemden ötürü benden özür dilediler ve bana karşı büyük bir saygıyla ve içtenlikle davrandılar. Ben de onlara Vâkâk Şahı’nın oğlu olduğumu açıklayınca, kızlarını âdemoğullarının en soylusu ile evlendirmiş bulunduklarından dolayı bahtlarına şükrederek memnunluğun sınırında memnun oldular. Ve bu gül bedenliyle evlenmemi parlak gösterilerle kutladılar. Ben aradan birkaç gün geçtikten

sonra ÷lkeme dönme arzuları duydum ve karımın babası olan amcamdan izin istedim. Bu istemim onları kızlarından ayıracağı için kendilerine acı geldiyse de, benim bu arzuma karşı durmak istemediler. Ve bize, altı çift uçan ecinninin çekeceğı bir altın araba hazırladılar ve bana armağan olarak hatırı sayılır miktarda cevahir ve değerli taş verdiler. Vedalaşmalardan ve hayırlı dilekler dilemelerden sonra, göz açıp kapanacak kadar bir sürede, benim kentim olan Vâkâk Kenti'ne geldik.

Ve böylece, bil ki genç adam, önünde, elleri sırtına bağılı olarak gördüğün kadın, Birinci Katmandan ecinnilerin şahı olan amcamın kızıdır. O kesinlikle benim eşim olmuş bulunan kadındır ve adı Çam Kozalağı'dır. Ve bugüne kadar belli davranışlar içinde bulunan ve şimdi sana anlatacağım şeyin nedeni olan da kendisidir. Gerçekten, benim ÷lkeme dönüşümden bir süre sonra, bir gece, eşim Çam Kozalağı'nın yanında yatmaktaydım. Aşırı sıcaktan ötürü, alışkanlığımın tersine, uyuyamamıştım; ve o boğucu gecenin sıcaklığına karşı, Çam Kozalağı'nın elleri ve ayaklarının buz gibi olduğunu fark ettim. Bu garip soğukluğu hissedip karımın kötü bir hastalığa kapılmış olduğuna inanarak onu yavaşça uyandırdım ve kendisine "Güzelim, bedenin buz gibi! Bunun farkında mısın, yoksa hiçbir şey duymuyor musun?" dedim. Kaygısız bir tavırla bana "Bunun önemi yok. Biraz önce gidip bir hacetimi gördüm; bunu izleyerek aldığım abdestten ötürü ellerim ve ayaklarım böyle soğudu" diye yanıt verdi. Onun bu inandırıcı konuşmasını kabullendim ve hiçbir şey söylemeyerek yeniden yatıp uyudum.

Birkaç gün sonra aynı şey oldu ve karım, kendisine soru yöneltince, bana aynı açıklamayı yaptı. Ama bu kez doyum sağlayamadım ve belli belirsiz kuşku benliğimi kapladı. O andan başlayarak tedirgin oldum. Bununla birlikte, bu kuşkuları yüreğimin çekmecesinde sakladım ve suskunun kilidini dilimin kapısına taktım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bununla birlikte, bu kuşkuları yüreğimin çekmecesinde sakladım ve dilimin kapısına suskunun kilidini taktım. Ve tedirginliğimi oyalamak amacıyla güzelim atlarıma bakmak için ahırlarıma yöneldim. Ve gördüm ki, rüzgârı geçen ivmeleri yüzünden benim kişisel kullanımım için saklamakta olduğum atlar öylesine zayıflamış ve bitkin hale gelmişler ki, kemikleri neredeyse derilerini delip dışarı fırlayacak gibiydi ve sırtları birçok yerinden berelenmiş haldeydi. Ben, ne yapacağımı bilemeden, ata bakanları yanıma çağırdım ve onlara “Ey köpoğlular, nedir bu böyle? Ve nasıl oldu, bu?” dedim. Öfkelenmemi görünce önümde yüz üstü yere kapandılar ve içlerinden biri başını kaldırarak titremeler içinde, bana “Efendimiz, bana yaşamımı bağışlarsan, sana gizlice bir şey söylemek istiyorum” dedi. Üstüne güvenlik mendilimi attım ve ona “Bana gerçeği anlat ve hiçbir şeyi gizleme, yoksa kazığı göze al!” dedim. O zaman “Bil ki, efendim, her gece, bir gün bile sektirmeden, hanım sultanımız, şahane giysileri ve süs ve mücevherleriyle donanmış olarak ve bu süsler içinde Belkıs’a benzer haliyle geliyor ve efendimizin gözde atlarından birini seçiyor ve onun üzerine binerek gezmeye gidiyor. Ve gece biterken geri dönünce at artık hiçbir işe yaramaz halde baygın yere kapaklanıyor. Ve işte çoktan beridir işler böylesine sürüp gidiyor ve bizler gelip efendimiz sultana durumu bildirmeyi göze alamıyoruz” dedi.

Ben, bu garip ayrıntıları öğrenerek yüreğimin bulandığını hissettim ve tedirginliğim dayanılmaz hale geldi; kuşkular beynimin derinlerinde kök saldı. Ve o gün, devlet işlerini görmek için sakin bir an bulmaksızın geçti. Gece olmasını, kendime karşı, bacaklarım ve kollarım sabırsızlıkla gevşeyerek bekledim. Ve geceleyin karımı görme saati gelince, gidip kendisini buldum; onu soyunmuş ve kollarıyla gerinirken buldum. Bana “Çok yorgunum ve hemen yatmak istiyorum. Şimdiden uyku gözlerimi kapatmaya başladı. Haydi uyuyalım!” dedi. Ben de, kendi bakımımıdan, içsel kırıntılarımı yatıştırmayı başardım; ve iyice uyanık olduğum halde, ondan da yorgunmuş gibi görünerek ve meyhanede uyanlar gibi homurdayarak uyumaya koyuldum.

O zaman, bu kötü bahtlı kadın küçük bir kedi gibi ayağa kalktı, dudaklarına bir tas yaklaştırarak içindekini ağzıma akıt-

tı. Ben de hiç belli etmedim; ama biraz duvardan yana dönerek ağzıma döktüğü sıvı haldeki bengi yastığın üzerine tükürdüm. O bengin etkisinden hiç kuşku duymaksızın, odanın içinde rahatça gidip gelmeye başladı, yıkanıp gözlerine sürme çekip saçlarına Hint sümbülü kokusu, kirpiklerine Hint sürmesi ve dişlerine Hint misfağı sürerek ve uçucu gülyağı kokularıyla kokulanıp mücevherlerine bürünerek kendine düzen verdi ve bir sarhoş gibi sendeleyerek yürümeye koyuldu.

Onun dışarı çıktığını işiterek ben de yatağımdan kalktım ve kukuletalı bir abaya bürünerek çıplak ayaklarla gizlice onu izledim. Ve onun ahırlara doğru yöneldiğini ve Şirin'inki kadar yeğni ve güzel bir at seçtiğini gördüm. Ata binip yola çıktı. Ben de bir ata binip onu izlemeyi düşündüm; ama atın toynaklarından çıkacak sesin bu utanmaz kadının kulağına ulaşabileceğini ve kendisinden gizli tutulması gerekeni böylece anlayacağını hesapladım. Bundan dolayı, kemerini belime, seyislerin ve habercilerin yaptığı gibi dolayarak ve karımın sürdüğü atın peşinden bacaklarımı rüzgâra terk ederek, gürültü yapmaksızın koşmaya başladım. Sendelediğim zamanlar toparlanıyor; düşünce, cesaretimi yitirmeden yeniden ayağa kalkıyordum. Böylece, ayaklarımı yoldaki taşların insafsızlığına terk ederek koşmayı sürdürdüm.

Bil ki, ey genç adam, beni izlemesini istemeyi aklımdan geçirmediğim, şurada, boynunda atın tasmaıyla önünde durduğunu gördüğün tazi, beni izlemiş ve kendisini görmeme olanak sağlamaksızın sadakatle ardımdan koşmuş durmuş. Soluk almaksızın birçok saat boyunca süren bir koşuşma sonunda karım çıplak bir ovada tek başına yer alan zencilerin oturmakta olduğu alçak ve çamurdan yapılma bir evin kapısına ulaştı. Burada atından indi ve zencilerin evine girdi. Ben de, onun ardından içeri girmek istedim; ama ben daha eşiğe ulaşmadan kapı kapandı; ben de duvardaki bir gedikten işin ne olduğunu anlayabilmek için bakmakla yetindim.

Yedi kişiden oluşan ve mandalara benzer zencilerin korkunç küfürlerle karımı karşıladıklarını ve onu yakalayıp yere devirdiklerini ve üzerinde sanki kemiklerini kırıp canını çıkarasıya tepindiklerini gördüm. Ama o, bugüne kadar omuzlarında, karnında ve sırtında izlerini taşıdığı bu vahşi davranıştan acı duymaktan

uzak, zencilere “Sevgili varlıklar sizlere duyduğum aşk uğruna yemin ederim ki, bu gece şah denen şu uyuz, şu kıcı boklu, her zamanki vaktinden daha sonraya kadar uyanık kaldı da ondan geciktim. Yoksa buraya gelmenin ve birlikte içmenin zevkinden kendimi mahrum eder miydim?” demekle yetiniyordu.

Ben de, bunu görerek, artık ne nerede olduğumu ne de korkunç bir rüyanın pençesinde mi bulunduğumu biliyordum. İçimden “Ya Allah! Ben çam kozalağı’na bir gülle bile vurmadım! Nasıl oluyor da, can vermeksizin bunca darbelere katlanıyor?” diyordum. Böyle düşünmekteyken, zencilerin onun şahane giysilerini yırttığını ve karımın özür dilemeleriyle yatışmış olarak ve onu baştan aşağı soyarak süs ve mücevherlerini kopardıklarını ve sanki tek bir kişiymişcesine, ona aynı zamanda saldırmak üzere kendisini her yandan sararak üzerine atıldıklarını gördüm. O da, bu saldırılara, baygın gözlerle soluyarak memnun feryatlarla yanıt veriyordu.

O zaman, ben, artık bu görünümüne daha fazla dayanamayarak gedikten odanın ortasına atıldım ve orada bulunan sopalardan birini kaparak aralarına bir ecinni katıldığını sanan zencilerin şaşkınlığından da yararlanarak, üzerlerine atıldım ve kafalarına indirdiğim müthiş darbelerle onları tepeledim. Ve böylece, karıma saldıranlardan beşini öldürdüm ve canlarını doğruca cehenneme yolladım. Bunu gören diğer ikisi kendilerini karımdan kopararak selameti kaçmakta buldu. Ama bunlardan birini yakalamayı başardım ve bir vuruşta ayaklarımın dibine serdim; ve sadece şaşkınlığa düşmüş olduğundan elime bir ip alıp ayaklarını ve bileklerini bağlamak istedim. Tam eğilip bu işi gördüğüm sırada karım arkamdan yaklaşarak beni öylesine bir şiddetle itti ki yere serildim. Zenci bu durumda ayağa kalkmak için fırsat buldu ve göğsümün üzerine tünedi. Ve bir vuruşta işimi bitirmek üzere sopasını kaldırdığı sırada sadık köpeğim, şu sığircık rengindeki tazi, gırtlığına atıldı, kendisini devirerek onunla birlikte yerde yuvarlandı. Ben hemen bu uygun durumdan yararlanarak rakibimin üzerine atıldım ve elimin bir hareketiyle kollarını ve bacaklarını sımsıkı bağladım. Sonra sıra Çam Kozalağı’na geldi, tek bir söz söylemeksizin, gözlerim kıvımcımlar saçarken, onu da tutup bağladım.

Bu iş bitince, zenciye evden dışarı sürükledim ve onu atımın kuyruğuna bağladım. Sonra karımı alıp bir bohça gibi eyerin önüne yatırdım. Ve hayatımı kurtaran köpeğim beni izlerken, sarayıma döndüm ve orada kendi ellerimle, yol boyunca sürüklenerek sesi soluğu kesilmiş ve bir enkaza dönmüş olan zencinin başını kestim ve yesin diye bedenini köpeğimin önüne fırlattım. Ve şurada Çam Kozalağı'nın önündeki tepsinin üzerinde gördüğün gibi başını tuzlattım. Ve tüm ceza olarak karım denen bu utanmazın önüne her gün aşığı zencinin bu kesik başını getirmekle yetindim. İşte o ikisini sen burada karşında görüyorsun şimdi! Kaçmayı başarmış olan yedinci zenciye gelince, Kâmus bin Temmuz'un hükmettiği Çin-i Maçın ülkelerine ulaşınca kadar koşup kaçmayı kesmemiş ve bir seri zenci hilesiyle Kâmus'un kızı Mühre Sultan'ın fildişi yatağının altına saklanmayı başarmış; ve şimdi de onun candan danışmanı olmuş. Sarayda hiç kimsenin onun sultanın yatağı altında bulunduğu haberi yok.

Ve işte ey genç adam, Çam Kozalağı ile başımdan geçen tüm öykü bu! Ve şu anda bunca genç şehzadenin kanını döken Çin-i Maçın şahının kızı Mühre'nin fildişi yatağının altında bulunan kara zencinin oynadığı rol de budur.

İşte Vâkâk Kenti'nin hükümdarı, Şah Servi, genç şehzade Elmas'a bunları söylemiş ve sonra da şunları eklemiştir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

İşte Vâkâk Kenti'nin hükümdarı Şah Servi, genç şehzade Elmas'a bunları söylemiş ve sonra da şunları eklemiştir: "Ve şimdi hiçbir insan varlığının bilmediği bu öyküyü öğrendiğine göre, artık sana ait olmayan başını uzat ve yaşamdan ellerini yıka!"

Ama Elmas "Ey zamanın şahı, artık kellemin ellerine teslim edilmiş bulunduğunu ve hiçbir pişmanlık duymadan ondan ayrılmaya hazır olduğumu biliyorum. Bununla birlikte, bugüne kadar, bu öykünün en can alacak noktası, zihnimde açıklık kazanmış değil: Yedinci zenci nasıl oluyor da, yeryüzünde başka bir yere değil de, tam da Sultan Mühre'nin yatağının altına sığın-

miş bulunuyor? Bu sultan, onun orada barınmasına neden izin veriyor? Sen bunun nasıl mümkün olduğunu bana açıkla; bir kez bunu bilince, abdest alır ve ölüme hazırlanırım” demiş.

Servi Şah, Elmas'ın bu sözlerini işitince çok şaşırılmış. Çünkü böyle bir soruyu beklemiyormuş ve Elmas'ın öğrenmek istediği ayrıntıları öğrenmek merakına kendisi hiç kapılmamış bulunuyormuş. Bundan dolayı, böylesine önemli bir soruyu bilmezlikten gelmiş görünmek istemediğinden, genç adama “Ey yolcu, senin bana sorduğun bu soru, devlet sırları alanına girer ve eğer onu sana açıklarsam, başımın ve ülkemin üzerine en kötü uğursuzlukları çekmiş olurum. Bundan dolayı, senin bu konuyu kurcalamaman için başını kesmekten vazgeçip yaşamını bağışlamayı yeğlerim! Dolayısıyla seni özgür bırakma kararımı yeniden gözden geçirmeden önce saraydan çabucak çık git!” demiş.

Elmas da, bunca ucuz kurtulmayı ummadığından, Servi Şah'ın önünde toprağı öpmüş ve o denli öğrenmeyi istediği bilgiyi edinecek ve Tanrı'ya kendisine güvenlik sağladığı için şükürler ederek saraydan çıkmış. Ve genç dostu güzel delikanlı Ferah'tan, onun ayrılışı dolayısıyla döktüğü gözyaşları pahasına, izin almış. Sonra taraçaya çıkmış ve Simurg'un sakal tellerinden birini yakmış. Ve Uçan Simurg, bir fırtınanın soluğunu kendinden önce duyarak önünde belirmiş. Ve onun arzusunu anlayarak kendisini omuzları üzerine almış, onu yedi okyanustan geçirmiş, içtenlikle iyi dilekler dileyerek evine götürmüştü. Kendisi de orada birkaç gün dinlenmiş. Bunu izleyerek onu, tomurcuklarıyla uyum sağladığı güller arasında yaşayan o çok hoş sultan Azize'nin yanına götürmüştü. Orada Sultan Azize'yi yokluğundan kahrolarak ağlar ve dönüşünü beklerken, yanakları nar çiçeğine dönüp göğüs geçirdiği sırada bulmuş. Sultan, onun Uçan Simurg ile geri döndüğünü görünce, yüreğinin eridiğini duyumsamış ve ünlünen bir maral gibi titremiş. Uçan Simurg da, onları sıkmamak için salondan çıkıp keyiflerince birbirlerini karşılamaları için orayı terk etmiş. Bir saatlik bir süre geçip de döndüğü zaman, onları hâlâ kucaklaşmış bir halde bulmuş.

Tasarısını gerçekleştirmede kararlı Elmas da, Es-Simurg'a “Ey bizim için hayırlar düşünen, ey devlerin babası ve de başlarının tacı, şimdi senden, bizi, beni arzunun kızıl aleviyle beklemekte olan güzel yeğenin Cemile'min yanına götür!” demiş.

Ve o yüce Simurg, her birini birer omzuna bindirerek, ikisini de göz açıp kapayıya kadar geçen bir zamanda Cemile'nin yanına getirmiş, yanına ulaştıklarında, onun varlığından haber alamadığından hüznölere gömülmüş, ince ruhlu Cemile'yi şu dizeleri okurken bulmuşlar:

Nergisin tutkunu olduğu o gözlerden uzağa atma yüreğimi.

Ey çekingen, sarhoşların şikâyetlerine kulak tıkamamalı, ama onları meyhaneye götürmeli.

Yüreğim yeni biten bıyıklarının ordusundan yakasını kurtaramaz; ve yaralı gül gibi, giysimin açık yakası yeniden dikilemez.

Ey kıyıcı güzellik, ey yakışıklı, esmer ve büyüleyici varlık, yüreğim yasemin ayaklarının dibinde barınır.

Benim saf genç kız yüreğim, delikanlılığın en narin çağında, yürekleri çalanın ayakları dibinde barınır.

Kendisini donattığı büyülu silahların verisini hesaba katmayarak varlığını geyik derisinden çekip çıkaran ve kız kardeşi Latife'nin düzenlerinden kurtaran bu yardımsever Cemile'ye ne gibi minnetler duyduğunu hiç unutmamış olan Elmas da, minnet duygularını olanca sıcaklığıyla ona göstermekten geri kalmamış. Ve onu yeniden bulmanın sevincini aktardıktan sonra, Azize Sultan'a, kendisini tanıklar olmaksızın, bir saat için Cemile ile başbaşa bırakmasını rica etmiş. Azize de bu isteği ve eşit bölüşümü haklı görerek Es-Simurg ile birlikte dışarı çıkmış. Bir saatlik zaman geçip de geri döndüğünde, Cemile'yi Elmas'ın kollarında baygın düşmüş halde görmüş.

O zaman her şeyi kendi saatinde yapmayı seven Elmas, iki karısına ve Simurg'a doğru dönerek onlara "Sanırım ki şimdi, ya Cemile, kız kardeşin olan ve ey Uçanların Babası, senin de kardeşinin kızı olan büyücu Latife ile işleri düzene koymak gerek!" demiş. Hepsi birden "Bunda hiçbir uygunsuzluk yok!" diyerek yanıt vermişler. Sonra Es-Simurg, Elmas'ın ricası üzerine, yeğeni büyücu Latife'nin yanına uçmuş ve elinin bir hareketiyle onu omzuna atarak Elmas'ın huzuruna getirmiş. Genç şehzade de, bunu görerek "Onu yargılamak için, hepimiz çepeçevre oturalım

ve cezasını düşünelim!” demiş. Ve her biri diğerinin karşısında yer alınca, Es-Simurg “Hiç kararsızlık göstermeden, insan ırkını bu kötü yaratıktan kurtarmak gerek. Ben o fikirdeyim ki, gecikmeksizin onu başaşağı asmalıyız; sonra da kazığa oturtmalıyız! Ya da asılması gerçekleşikten sonra gücümüzde olduğuna göre, etini akbabalara ve öteki alıcı kuşlara yedirmeliyiz!” demiş. Elmas da Azize Sultan’a dönmüş ve ona fikrini sormuş. Azize de “Ben onun kocamız Elmas’a karşı işlediği kusurların unutulması ve birleştığımız bu kutsal günde onun bağışlanmasının daha doğru olacağı fikrindeyim!” demiş. Kendi sırası gelince Cemile de, kardeşinin suçunun bağışlanması ve bunun karşılığında ondan geyiğe dönüştürmüş bulunduğu bütün delikanlıları yeniden insan şekline sokmasını istemeleri fikrini ileri sürmüş. O zaman Elmas “Şimdi onu benimle bir saatlik bir süre yalnız bırakmalısınız!” demiş. Onlar da hemen bu arzusuna boyun eğmişler. Ve salona geri döndüklerinde Latife’nin bağışlanmış ve delikanlının kollarında mutlu olduğunu görmüşler.

Ve Latife büyü yoluyla geyiğe dönüştürdüğü şehzadelerle öteki kişileri ilk hallerine çevirdikten ve onlara yiyecek ve giyecekler vererek kendilerini başından savdıktan sonra, Es-Simurg da Elmas’ı ve üç eşini omzuna almış ve onları kısa bir sürede, Mühre’nin babası Kâmus bin Temmuz’un kentine taşımış. Ve onların yararlanması için kentin dışına çadırlar kurmuş ve orada biraz dinlenmelerini sağlamış; kendisi de Elmas’ın ricası üzerine cariyeler Mercan Dalı’nın bulunduğu hareme girmiş ve genç kıza, iç çekmeler ve yürek acılarıyla beklediği Elmas’ın geldiğini bildirmiş. O da, Simurg aracılığı ile âşğının yanına götürülmesine karar vermekte zahmet çekmemiş. Simurg da onu Elmas’ın barındığı çadıra taşımış ve öteki üç eşini alıp götürerek onu şehzadeyle başbaşa bırakmış. Elmas da, vaadini unutmayarak, Mercan Dalı dönüşü dolayısıyla sevinçlerini dile getirdikten sonra, ona, oracıkta, uygun dille hitap etmiş. Kız, memnurluk ve rahatlıkla parıldamış; ve Elmas’ın üç eşi tarafından takdirle karşılanmış.

Elmas ile dört eşi arasındaki yakın ilişki böylece kurulunca, esas tasarının yerine getirilmesi düşünülmüş. Ve Elmas, çadırların yöresinden ayrılarak kente doğru yol almış ve Mühre’nin sarayının önündeki binlerce şehzadenin ve şahın kellelerinin,

kimi taçlı, kimi taçsız ve saçlı olarak dizili bulunduğu meydanlık yere gelmiş. Ve davula doğru yönelerek, Mühre'ye, kendisiyle evlenmek üzere dilekte bulunanlara sorduklarına yanıt vermek üzere hazır bulunduğunu bildirmek üzere bu davulu çalmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

... Sultan Mühre'ye, kendisiyle evlenmek üzere dilekte bulunanlara sorduklarına yanıt vermek üzere hazır bulunduğunu bildirmek üzere bu davulu çalmış. Ve muhafızlar onu hemen Şah Kâmus bin Temmuz'un huzuruna götürmüşler; o da güzelliği kendisini baştan çıkaran ve ilk karşılaşmalarında "Üç gün düşün, sonra zarif başını bedeninin ülkesinden ayırabilecek oturumu talep etmeye gel!" dediği genci tanımış.

Bu kez, ona, ilerlemesini söylemiş ve kendisine "Oğlum, Tanrı seni kollasın! Hâlâ sırları bilmek ve bir genç kızın garip fikirlerini açıklamasını duymak istiyor musun?" demiş. Elmas da "Bilim ve uzgörü bize Tanrı'dan gelir. Ve Tanrı'nın bize verdikleriyle övünmeliyiz! Kızının, yüreğinin çekmecesinde sakladığı ve açıklanmasını dilediği bu sırrı hiç kimse bilmez; ama bende onun anahtarı var" demiş. Şah da ona "Yazık gençliğine! İşte sonunda yaşamından el yıkamak üzere geri dönüp geldin!" demiş. Genç adamı uğursuz tasarısından geri döndürmeyi ummadığından kölelerine, hanımları Mühre'ye, onun tarafından kabul edilmek ve olağanüstü sorularını yanıtlamak üzere bir yabancıнын gelmiş bulunduğunu bildirmeleri için buyruk vermiş.

Biraz sonra, kokulu saç kıvrımlarının rayihası gelişini muştulayan hoş tavırlı genç sultan; istiska illetine¹ tutulmuş birinin Fırat'ın sularını içmekten kendisini alıkoyamaması gibi, gözlerin de üzerinden ayrılamadığı ve uğrunda binlerce canın alevde can veren pervaneler gibi kurban edildiği, birçok hayata kıyan güzel-güzeli Mühre salona girmiş. Bir bakışta, Elmas'ta, bahçedeki güneş yüzlü, hoş bedenli, görünümü yüreğini yakıp yıkan, bir günden öbürüne kendinden hiçbir iz bırakmaksızın ortadan yok

1 İstiska illeti: Vücutta su toplanması hastalığı (Â.Ş.O.)

olan genç ermişi tanımış. Bu durumda, şaşırmamanın sınırında şaşırmış; ama çok geçmeden bu ermişin hilesine kendini kaptırmış olduğunu anlamış ve ta içinden öfkeye kapılmış. Kendi kendine “Bu kez benden kaçamayacak” demiş. Ve tahtın şiltesine, babasının yanına oturarak karanlık gözlerle genç adamın yüzüne bakmış ve ona “Soru herkesin malumudur! Yanıt ver bakalım! Çam kozalağı ile servi arasındaki ilişkiler nelerdir?” demiş. Elmas da “Yanıt, ey sultanım, herkesin malumudur ve de şöyledir: Çam Kozalağı ile Servi’nin arasındaki ilişki kötü türdendir. Çünkü Vâkâk Kenti’nin şahı, Servi’nin eşi olan Çam Kozalağı, yaptığıнын haklı karşılığını görmüş bulunuyor. Ve bu işte zenciler var!” demiş.

Elmas’ın bu sözlerini duyunca Mühre Sultan’ın rengi sapsarı olmuş ve korku yüreğini kaplamış. Bununla birlikte, tedirginliğini yenerek “Bu sözler açık değil. Açıklamalar yapınca, gerçeği bildiğini mi, yoksa yalan söylemekte mi olduğunu anlayacağım” demiş. Elmas, Sultan Mühre’nin kanıt istediğini, ima yoluyla söylenenle yetinmediğini anlayınca, ona “Sultanım, saklanması gerekenin önündeki perdenin kaldırılarak sana işin uzun uzadıya anlatılmasını istiyorsan, ilkin, bir bakire kızın bilmemesi gereken bu şeyleri sana kimin öğrettiğini bana anlat! Çünkü senin, benden önce gelen tüm şehzadeler için gelişi bela olmuş bulunan birini tanımamış bulunman imkânsızdır!” demiş. Böyle konuşarak Elmas, şaha dönüp ona “Ey zamanın şahı, artık senin saygın kızını saran sırnı bilmemen doğru olmaz; senden, şimdi ona sorduğum soruya cevap vermesini sağlamanı rica ediyorum!” demiş. Şah da güzel Mühre’ye dönmüş ve bakışıyla ona “Konuş!” anlamına gelen bir işaret yapmış. Ama Mühre suskunluğu sürdürmüş. Ve babasının tekrarladığı işaretlere karşın dilini bağlayan düğümü çözmemiş.

O zaman Elmas, Kâmus Şah’ı elinden tutmuş ve tek bir söz söylemeksizin onu Mühre’nin odasına götürmüş. Ve ansızın eğilerek birdenbire sultanın fildişi yatağını yerinden kaldırmış. İşte o zaman Mühre’nin sır şişesi taşın üzerinde kırılmış. Ve onun akıl hocası zenci, kıvrıcık başıyla herkesin gözü önünde belirmiş.

Bunu gören Şah Kâmus ve tüm orada bulunanlar, şaşıp kalmışlar; sonra utançla başlarını eğmişler ve bedenlerini ter kaplamış. Yaşlı şah da, saray halkının önünde alabildiğine onursuzluğa düşmemek için daha fazla soru sormamış. Ve artık açıklama falan

beklemeksizin, istediği gibi davranması için kızını Elmas'a teslim etmiş. Ve de "Senden, oğlum, sadece bu işten artık söz edilmemesi ve gözüm onu görüp daha fazla acı duymamam için, bu utanmaz kızı da birlikte alıp buradan gitmeni istiyorum" demiş. Zenci de kazığa oturtulmuş.

Elmas, yaşlı şah itaat etmekte noksanlık göstermemiş ve şaşkın genç sultanı, elleri ayakları bağlı, kendi çadırlarına götürmüş. Ve Uçan Es-Simurg'dan, bütün karılarını babası Şems Şah'ın kentinin girişine götürmesini rica etmiş. Bu dileği hemen yerine getirilmiş. Ve harika Es-Simurg, o zaman, teşekkürlerini kabul etmek istemeksizin, Elmas'tan izin istemiş ve şişinerek kendi yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Elmas'ın babası Şems Şah'a gelince, sevgili oğlunun geri dönüş haberi kulaklarına erişince, keder akşamı onun için neşe sabahına dönüşmüş. Oysa oğlunun yokluğu iki gözünü ırmağa çevirmiş imiş. İyi haber tüm kente yayılırken ve her evde bunun neşesi yaşanırken, oğlunu karşılamaya gitmiş. Ve heyecanından titreyerek ona yaklaşmış ve şehzadeyi bağrına basmış, ağzını, gözlerini öpmüş ve ağlayıp memnunluk haykırışları koparmış. Elmas da, elleri birbirine bitişik, onun gözyaşlarını ve iç çekişlerini dindirmeye gayret etmiş. Ve ilk heyecanlar biraz yatışınca ve yaşlı şah konuşabilecek hale gelince, oğlu Elmas'a "Ey gözümün nuru ve babasının evinin ışığı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ey gözümün nuru ve babasının evinin ışığı, bana yolculuğunun öyküsünü ayrıntılarıyla anlat ki, yokluğunun acı günlerinin düşüncesini kafamdan sileyim!" demiş. Elmas da, yaşlı Şems Şah'a, başına gelen her şeyi, başlangıcından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın yararı yok. Sonra, birbiri ardından, dört karısını ona tanıtmış ve en sonra da elleri ayakları bağlı Mühre Sultan'ı da önüne getirmiş. Ve kendisine "Şimdi, babacığım, onun hakkında sen istediğin gibi karar ver" demiş.

Kendisini Yüceler Yücesi Tanrı'nın bilgelik ve zekâyla donat-

tığı yaşlı şah da, oğlunun, ruhunun derinliğinde, bunca şehzadenin ölümüne neden olmuş olan ve uğrunda bunca ıstırap ve zahmetlere katlandığı bu uğursuz genç kıza karşı bir sevda duyduğunu; ve kendi kendine, şiddetli bir hüküm verirse hiç kuşkusuz bunun, onu üzeceğini düşünmüş. Ve bir süre daha düşündükten sonra, ona “Oğlum, birçok zahmet ve sıkıntıdan sonra, eline paha biçilmez bir inci geçiren kimse, onu özenle saklamalıdır! Kuşkusuz bu garip ruhlu sultan kızı körlüğü ve kınanası eylemleriyle suçludur. Ama bunun böyle olmasını Tanrı’nın istediği düşünülmelidir. Ve onun yüzünden pek çok genç yaşamlarından yoksun kılınmışsa, bunun nedeni, bahtı yazanların onlar için Baht Kitabı’na böyle yazmış olmalarındandır. Öte yandan, unutma ki oğlum, bu genç kız, bahçesinde seni ona ermiş biri olarak tanıttıkları zaman, sana karşı büyük saygı göstermiştir. Yine biliyorsun ki, dünyada hiç kimse, hatta akıl hocası zenci bile, varlığının genç ağaççığının meyvasına ulaşamamış ve hiç kimse çenesinin elmasını ve dudaklarının fıstığını tadamamıştır” demiş.

Elmas da bu tatlı konuşmadan duygulanarak, sultanın tatlı davranışlarının uyandırdığı mutluluk kadar babasının sözlerini destekleyen dört karısının görüşlerine de kendini kaptırmış. Bundan dolayı, uygun bir gün ve saat seçerek, genç adam, güneşi bedenini, define yakınındaki bir yılan benzeyen bu hain ayınkiyle birleştirmiş. Ve ondan, diğer dört karısından sahip olduğu gibi, adımları mutluluk getiren ve köleler için tıpkı babaları Işık Saçan Elmas ve büyük babaları Muhteşem Şems Şah gibi, servet ve saadet kaynağı olan harika çocuklara sahip olmuş. Ve işte başına gelen harika olaylarla Şehzade Elmas’ın öyküsü böyledir. Eskilerin öykülerini, çağdaşları yararlansın ve yetenekli kişiler bilgeliği öğrensın diye saklayanlara şükürler olsun!

Ve bu öyküyü çok büyük bir dikkatle dinleyen Şah Şehriyar “Ey bal ağzlı, sana övgüler olsun! Sen bana acı kaygılarımı unutturdun!” diyerek Şehrazad’a ilk kez teşekkür etmiş. Şehrazad da, bunu duyup çabucak “Evet, ey zamanın şahı! Ama sana anlatacağım Özdeyişler ve Nükteler Ustası öyküsüyle kıyaslanınca bu öykü nedir ki?” Şah Şehriyar da “Kimdir, ey Şehrazad, benim tanımadığım bu Özdeyişler ve Nükteler Ustası?” demiş. Şehrazad da demiş ki:

Özdeyişler ve Nükteler Ustasından Bazı Latifeler ve Nükteler

Ey zamanın şahı, eski bilgelerin yıllıklarında ve bilginlerin kitaplarında ve bize gelenek yoluyla ulaşan öykülerde anlatırlar ki, bir zamanlar Kahire’de, bu şakraklık ve nükte kentinde, görünüşüyle budala, ama bu kaçık soytarı görünümünün altında eşsiz bir incelik, bilgelik ve zekâ taşıyan birisi yaşamış. Bu niteliklerinin dışında, kesinlikle, çağının en eğlendirici, en eğitici ve en nükteli kişisiymiş. Adı Cûha¹ imiş ve kesinlikle hiçbir mesleği de yokmuş. Ama camilerde vaizlik yapar görünür imiş.

Günün birinde, dostları ona “Ey Cûha, yaşamını avarelik içinde geçirmekten ve elinin on parmağını sadece ağzına yiyecek doldurmak için kullanmaktan utanmıyor musun? Ve de artık bu serseri hayatı bırakıp herkesin yaşamına uygun şekilde yaşamamanın zamanı geldiğini düşünmüyor musun?” demişler. Onların bu sorularına Cûha hiç yanıt vermemiş. Ama günün birinde, kendisini göklerde yücelere uçurmaya yatkın şahane kanatlarla donanmış ve kuşlara dehşet veren harika bir gagası ve iki zambak sakına benzer ayakları olan büyücek ve güzel bir leylek yakalamış. Onu yakalayınca da, kendisine sitemde bulunanlarla birlikte eline bir bıçak alarak tıraşına çıkmış ve leyleğin muhteşem kanatlarını, harika gagasını ve incecik olan

1 Cûha (Mısır, Suudi Arabistan ve Yemen’de Gûha) ya da Cûhi: Nuh Duceyn bin Sabit (Haris) ya da Abdullah olarak da bilinir. İslam dünyasının Nasrettin Hoca’sı. Eski İslam kaynaklarında yüz yıl yaşadığı, Küfe’de öldüğü belirtilir. Adına ilk kez Câhizî’nin IX. yy’ın başlarında yazdığı *Risale fi’l-Hakemeyn* adlı yapıtında rastlanır. Fıkraları Nasrettin Hoca’ninkilerle sık sık karıştırılır. (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi) (Â.Ş.O.)

güzelim bacaklarını kesmiş ve onu havaya fırlatarak “Uç, uç bakalım!” diye haykırmış. Dostları, buna çok kızarak kendisine “Allah belanı versin, ey Cûha! Neden bu çılgınlığı yaptın?” diye haykırmışlar. O da “Bu leylek, öteki kuşlara benzemediği için canımı sıkıyor ve bakışımı incitiyordu. Ama ben onu şimdi herkese benzer yaptım” diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, yöresindekilere “Ey Müslümanlar ve burada hazır bulunan kişiler, övülesi ve şükrolunası Yüceler Yücesi Cömert Tanrı, deveye ve file niçin kanat vermemiştir, biliyor musunuz?” diye sormuş. Onlar da gülmeye başlayıp “Yo, valla-hi! Bilmiyoruz bunu, ey Cûha! Ama, bilimden ve esrardan yana kendisinden hiçbir şey gizli olmayan sen, öğrenelim diye onu bize çabucak söyle bakalım!” diye yanıt vermişler. Cûha “Bunu açıklayacağım. Şundan ki, eğer deve ve filin kanatları olsaydı, tüm ağırlıklarıyla bahçelerinizdeki çiçekler üstüne çıkar ve onları ezerdi. İşte bunun için!” demiş.

Bir başka gün de, Cûha’nın bir dostu gelip kapısını çalmış ve ona “Ey Cûha, dostluk hatırına bana eşeğini ödünç ver, acele bir iş için ihtiyacım var da!” demiş. Cûha da, bu dostuna pek fazla güven beslemediği için “Eşeği sana gerçekten ödünç vermek isterdim, ama artık burada değil, sattım onu!” diye yanıt vermiş. Tam o sırada eşek ahırda anırmaya başlamış. Adam da eşeğin uzun uzadıya anırdığını duyunca, Cûha’ya “İşte orada ya, senin eşeğin!” demiş. Cûha da çok incinmiş bir tavırla “He vallahi! Şimdi sen benim sözüme değil de, eşeğin sözüne mi inanıyorsun? Defol git, artık yüzünü görmek istemiyorum!” diye yanıt vermiş.

Bir başka sefer de, Cûha’nın komşusu onu yemeğe çağırmak üzere evine gelmiş ve ona “Gel, ey Cûha, benim evde yemek yiyelim!” demiş. Cûha da daveti kabul etmiş. Ve ikisi birlikte sofraya oturmuşlar. Önlerine bir tavuk getirilmiş. Cûha da birçok çiğneme denemesinden sonra, çok kart ve eti sert olan bu tavuğa dokunmaktan vazgeçmiş; ve tabakta bulunan et suyundan biraz içmekle yetinmiş. Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve tavuğu eline alarak onu başı Mekke doğrultusunda bir yere koymuş ve üzerinde ibadet etmeye hazırlanmış. Ev sahibi, öfkeli bir sesle “Sen ne yapıyorsun, ey kâfir? Ne zamandan beri Müslümanlar, ibadetlerini tavukların üzerinde yerine getiriyorlar?” demiş. Cûha da “Ey

amca, sen düş görüyorsun! Üzerinde namaz kıldığım bu kanatlı yaratık, aslında tavuk falan değil! Sadece tavuk görünümünde bulunuyor; çünkü, gerçekte, tavuğa dönüşmüş kutsal bir yaşlı kadın ya da yaşlı bir ermiştir bu! Bundan dolayı ateşe konulmuş olsa da ateş ona saygılı davranmıştır!” diye yanıt vermiştir.

Bir başka sefer, Cûha, bir kervanla birlikte yola çıkmış; azıkları çok az olduğundan kervana katılanların açlığı hatırı sayılır kertede imiş. Cûha'ya gelince, midesinin açlığı onu o hale getirmiş ki, bir devenin payını yutabilirmiş. Herkes ilk durak yerinde yemek yemek üzere sofraya oturunca Cûha, öylesine bir ihtiyat ve ölçülülükle davranmış ki, arkadaşları şaşıp kalmış. Yanından kendisine uzatılan ekmeği ve katı yumurtayı alması için zorlanınca “Yo, vallahi! Sizler yiyin yiyeceğinizi ve mutlulananın! Ama doğrusu benim bütün bir ekmeği ve katı yumurtayı tek başıma yemem mümkün değil! Her biriniz kendi payına düşen ekmeği ve yumurtayı alsın, sonra isterseniz, her ekmeğin ve yumurtanın yarısını bana verin! Çünkü nazik olan midem ancak bu kadarını alır” diye yanıt vermiş.

Bir başka münasebetle, bir gün, bir kasaba gitmiş ve ona “Bugün evde şenlik var! Bundan dolayı bana yağlı koyun etinin en iyi parçasını ver” demiş. Kasap da bu koyunun böğrünün en iyi bölümünden epeyce ağır çeken bir parçayı kesip ona vermiş. Cûha, bu böğür parçasını karısına vererek ona “Bu harika böğür etiyle bize soğanlı şişler yap ve onları benim zevkime göre çeşni-le!” demiş. Sonra çarşıda dolaşmak üzere evden çıkmış.

Karısı Cûha'nın yokluğundan yararlanarak koyunun böğür etini pişirmiş ve kardeşi ile oturup, geriye hiçbir şey bırakmaksızın, bir güzel yemiş. Cûha, eve dönünce, ateşte kızarmış etin nefis kokusunu duymuş, burun delikleri açılmış ve midesinin duyarlığı artmış. Ama sofraya oturunca, karısı ona, akşam yemeği olarak sadece bir parça Rum peyniri ve bir parça küflü ekmeği getirmiş. Kebaba gelince, zerresi yokmuş. “Onu ne zaman getireceksin?” diye sormuş. Kadın “Tanrı'nın acıması senin ve kebabın üzerine olsun! Apteshanede bulunduğum sırada evin kedisi yiyip bitirmiş onu” diye yanıt vermiş.

Cûha da, tek bir söz söylemeksizin, kediyi tutup mutfaktaki terazide tartmış. Ve getirdiği koyun etinin yarısı kadar bile çekme-

diğini görmüş. O zaman karısına dönüp ona “Ey köpoğlunun kızı, ey utanmaz! Eğer elimde tuttuğum kedi eti yediyse, bu kedinin kendi ağırlığı nerede? Eğer tarttığım kediye, et nerede?” demiş.

Bir başka gün, karısı, mutfakta uğraşırken, üç yaşında olan süt çocuğu oğlunu göstererek “Ey Abdullah’ın babası, şu çocuğu al da beşiğe yatır; ben de mutfaktaki ocakla uğraşayım. Sonra gelir, çocuğu senden alırım” demiş. Cûha da bu tür işlerden hoşlanmadığı halde çocukla uğraşmak zorunda kalmış. O anda da çocuk çiş yapma ihtiyacı duyarak babasının yeni kaftanına işlemiş. Cûha da kızgınlığın sınırında, çocuğu yere oturtmuş ve o kızgınlıkla o da kendince yavrunun üzerine işlemeye koyulmuş. Karısı onun bu davranışını görerek üstüne yürüyüp “Ey katran suratlı, çocuğun üzerine ne yapıyorsun?” diye haykırmış. O da “Kör müsün? İşediğimi görmüyor musun ve de bir yabancının çocuğu olsa, bunu yapar mıydım sanıyorsun? Çünkü aslında, üzerime işeyen kendi oğlumuz değil de, bir yabancının çocuğu olsaydı, içimde ne var ne yoksa suratına boşaltırdım” diye yanıt vermiş.

Bir akşam, bir araya gelen dostları ona “Ya Si Cûha, sen bilimlerde bahir ve yıldızbilimde çok derinleşmiş biri olarak bize, sonuncu hilal durumunu izleyerek ayın ne olduğunu söyleyebilir misin?” demişler. Cûha da, onlara “Siz okulda hocadan ne öğrendiniz bakalım, ey dostlar? Vallahi! Ay ikinci kez hilal haline geldikten sonra onu kırpıp kırpıp yıldız yaparlar!” diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, Cûha, komşularından birini görmeye gitmiş ve ona “Komşunun komşuya ihtiyacı vardır. Bana tencereni ödünç ver de, bizim evde, içine koyun kellesi koyup pişirelim...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Bana tencereni ver de, bizim evde, içine koyun kellesi koyup pişirelim!” demiş. Komşusu da Cûha’ya söz konusu tencereyi ödünç vermiş. Ve içinde ne pişirilecekse pişirilmiş. Ertesi gün, Cûha, tencereyi sahibine iade etmiş. Ama içine daha küçük boyda bir tencere koymaya da özen göstermiş. Komşu, geriye aldığı tencerenin böyle bir üretimde bulunmasına şaşmış kalmış. Ve

Cûha'ya "Ya Si Cûha, tencerenin içinde bulduğum bu ikinci tencere de ne demek oluyor?" diye sormuş. Cûha da "Bilmiyorum, ama galiba tenceren bu gece doğurmuş olacak!" demiş. Öbürü de "Allahu ekber! Ey yüzü hayırlı kişi; bu, senin aracılığınla ortaya çıkan bir kazançtır!" demiş. Ve doğan kızıyla birlikte tencereyi rafa kaldırmış.

Bir süre geçtikten sonra, Cûha, komşusunun kapısına gelip ona "Seni sıkıntıya sokmayacaksam komşum, bugünün ihtiyacını karşılamak üzere tencerenle kızını senden rica edeceğim!" demiş. Öteki de "Tüm dost yüreğimle, komşum!" diye yanıt vermiş ve tencereyi içine küçüğünü de koyarak ona teslim etmiş. Cûha onları alıp gitmiş. Aradan günler geçtiği halde Cûha, ödünç aldığı eşyayı geri getirmemiş. Komşusu da gelip onu görerek "Ya Si Cûha, sana güven duymadığımı sanma, ama evde bugün kap kacağa ihtiyacım var da!" demiş. Cûha da "Hangi kap kakak, ey komşum?" diye sormuş. O da "Doğurmuş olan ve sana ödünç vermiş bulduğum tencere" demiş. Cûha "Tanrı rahmet eylesin, öldü o!" diye yanıt vermiş. Komşusu "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Nasıl oluyor da, ey Cûha, bir tencere ölebiliyor?" demiş.

Cûha da "Doğan her varlık bir gün ölür! Allah'tan geldik, yine ona döneceğiz!" demiş.

Ve bir başka sefer, Fellahın biri, Cûha'ya besili bir tavuk armağan etmiş. Cûha tavuğu pişirmiş ve Fellahı da yemeğe çağırmış. Tavuğu yiyip mutlu olmuşlar. Bir süre geçtikten sonra, bir başka Fellah gelip Cûha'nın kapısını çalmış ve konuk edilmesini istemiş. Cûha ona kapısını açıp "Hoş geldin, ama sen kimsin?" diye sormuş. Fellah da "Ben sana tavuk armağan eden Fellahın komşusuyum" diye yanıt vermiş. Cûha da "Başım üstüne geldin, gözüm üstüne geldin!" yanıtını vermiş. Ve onu tüm yüreğiyle konuk edip yiyecek vermiş ve hiçbir şeyini eksik etmemiş. Birkaç gün sonra, üçüncü bir Fellah gelip kapı çalmış. Cûha da "Kim o?" demiş. Adam "Ben sana tavuk armağan edenin komşusunun komşusuyum" demiş. Cûha ona "Bunda bir uygunsuzluk yok" demiş. Ve onu eve sokup sofraya oturttmuş. Ama tüm yemek ve içecek olarak, önüne, üzerinde birkaç yağ damlacığı bulunan sıcak suyla dolu bir tencere getirmiş. Fellah başka hiçbir şeyin getirilmemiş bulunduğunu görünce "Ey ev sahibi, nedir bu böy-

le?” diye sormuş. Cûha da “Bu mu? Bu pişirilen tavuğun suyunun hemşiresinin hemşiresidir!” diye yanıt vermiş.

Ve bir gün, Cûha’nın dostları, onunla alay etmek için aralarında karar almışlar ve kendisini hamama götürmüşler. Cûha’da kuşku uyandırmadan yanlarında yumurta getirmişler. Ve hamama ulaştıklarında hepsi soyunup Cûha ile birlikte göbek taşında terlemeye yönelmiş ve “Tam sırasıdır! Her birimiz birer yumurta yumurtlayalım!” demişler. Ve “İçimizden hangimiz yumurtlamazsa, ötekilerin hepsinin hamam parasını ödesin!” diye eklemişler. Ve her biri elinden geldiğince tavuk gibi gıdaklayarak birer yumurta yumurtlamak üzere çömelmiş. Ve sonra yine her biri biraz sonra altlarından birer yumurta çıkarmış. Cûha da bunu görerek ansızın babasının yavrusunu ortaya çıkarmış ve horoz feryatları kopararak dostlarının üzerine atılmış ve onlara saldırır gibi yapmış. Hepsi çabucak ayağa kalkmış ve “Sen ne yapıyorsun, ey kopuk!” diye haykırmışlar. Cûha da “Görmüyor musunuz yahu? Önümde bir sürü tavuk var. Tek horoz ben olduğuma göre, onların üzerine binmek de bana düşüyor” yanıtını vermiş.

Aynı şekilde bize kadar ulaştı ki, Cûha’nın her sabah evinin kapısına çıkıp “Ey Cömert Tanrı, senden yüz dinar dilemekteyim, ne bir fazla, ne bir eksik! Çünkü buna ihtiyacım var. Ama cömertliğinin etkisiyle, yüz sayısı bir dinar fazlasıyla da olsa ya da benim yetenek noksanlığım yüzünden, senden dilediğim yüz dinardan bir adedi noksan olsa, bu veriyi kabul etmem!” diyerek dua etme âdetindeymiş.

Cûha’nın komşuları arasında, her türden dalaverelerle zenginleşmiş bir Yahudi de varmış. Bu Yahudi, Cûha’nın her gün kapısının önünde yüksek sesle söylediği bu duayı işitirmiş. Bir gün, kendi kendine “İbrahim ve Yakub’un anıları üzerine yemin ederim ki, Cûha’nın bu dileğini altınla karşılayarak deneyleyeceğim. Bakalım bu deneyden nasıl sıyrılacak?” demiş. Ve içinde doksan dokuz altın dinar bulunan bir kese alarak penceresinden, evinin eşiğinde ayak üzeri durmuş her zamanki duasını yapmakta olan Cûha’nın ayaklarına fırlatmış; kendisi de ne olup bittiğini görmek için gözetlemeye koyulup Cûha’nın keseyi yerden aldığını, kesenin bağını çözdüğünü ve içindekileri kucağına boşaltıp dinarları birer birer saydığını görmüş. Sonra

da, Cûha'nın paranın dilediği yüz altından bir eksik olduğunu görerek ellerini Yaradan'ına doğru kaldırıp "Ey cömert varlık, yaptığın hayırlardan dolayı sana övgüler olsun! Ama atıfetin tam değil ve dileğim gereğince, onu bu haliyle kabul edemem" diye haykırmış. "Ve de, bundan dolayı bu parayı, aile sahibi, namusluluk abidesi olan fakir komşum Yahudiye bağışlıyorum" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek, keseyi alıp Yahudinin evinin içine fırlatmış. Sonra kendi yoluna gitmiş.

Yahudi bütün bunları görüp işitince, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve kendi kendine "Musa'nın ışık saçan boynuzları üzerine yemin ederim ki, komşumuz Cûha, saflık ve temiz yüreklilikle donanmış bir kişi! Ama konuşmasının ikinci bölümünü denetlemeden onun hakkında tam bir fikir sahibi olamam!" demiş. Ve ertesi gün keseye yüz bir dinar koyarak kapısında her zamanki duasını yaparken Cûha'nın ayakları dibine atmış. Kesenin nereden atılıp düştüğünü pekâlâ bilen, ama onun Tanrı'dan geldiğine inanmış gibi görünen Cûha, eğilip veriyi yerden kaldırmış. Ve görünür biçimde altınları sayarak bu kez adetlerinin yüz bir olduğunu anlamış. O zaman, ellerini göğe kaldırarak "Ya Allah, senin cömertliğin sınırsızdır! İşte güvenerek senden dilediğimi bana bağışladın, hatta dilediğimden fazlasını verdin! Ben de senin iyiliğini geri çevirmemek için, bu veriyi, kesenin içinde bir dinar fazla olduğu halde, seni kırmamak için olduğu gibi kabul ediyorum" demiş. Ve böylece konuşarak keseyi kemerine sıkıştırmış ve bacaklarını birbiri ardından atarak yürüyüp gitmiş.

Sokağa bakmakta olan Yahudi, Cûha'nın keseyi böylece kemerine sıkıştırdığını ve sükûnetle çekip gittiğini görünce, yüzü sapsarı olmuş ve öfkeden ruhunun burnundan fışkıracak gibi olduğunu duyumsamış. Çabucak evinden fırlayarak ve ona "Bekle, ey Cûha, bekle!" diye haykırarak ardından koşmuş. Cûha da yürümeyi kesmiş ve Yahudiye doğru dönerek ona "Neyin var, senin?" diye sormuş. Yahudi "Kese! Bana keseyi geri ver!" diye yanıt vermiş. Cûha da "Tanrı'nın bana bağışladığı yüz bir altını içeren keseyi sana mı vereyim? Ey Yahudi köpeği, senin beynin bu sabah kafanda kaynıyor mu, ne? Yoksa, dün yaptığım gibi, onu tümüyle sana vereceğimi mi düşünüyorsun? Eğer böyle

düşünüyorsan, yanılıyorsun! Çünkü ben bu keseyi, benim gibi değmez bir kişiye gösterdiği cömertlikten dolayı Yüceler Yücesi'ni gücendirmemek için kabullendim. Biliyorum ki, bu kesede fazladan bir dinar var; ama bunun ötekilere pek zararı yok. Sana gelince bas bakalım!" demiş.¹ Ve eline budaklı iri bir sopa alarak tüm ağırlığıyla bunu Yahudinin kafasına indirecek gibi yapmış. Yakub'un sulbünden gelme zavallı da, eli boş ve burnu ayaklarına kadar uzamış olarak geri dönmek zorunda kalmış.

Bir başka gün de, Si Cûha, camide, vaaz veren vaizi dinliyormuş. Vaizin, dinleyicilerine şeriatın bir hükmünü açıklarken "Ey cemaat-i Müslimin, bilin ki, bir âdem, gece olunca, karısına karşı iyi bir kocanın yerine getirmesi gerekli görevini yaparsa, Nasip Dağıtan nezdinde bir koyun kurban etmişçesine sevaba girer. Ama meşru birleşme gündüzün yer alırsa, bir köle azat etmişçesine kabul görür. Eğer bu iş gece yarısı görülürse, bir deve kurban edilmişçesine sevap kazanılır" dediğini duymuş.

O akşam eve dönünce, Cûha, bu sözleri karısına aktarmış. Sonra uyumak üzere onun yanına uzanmış. Ama kadın, şiddetli arzulara kapılarak, Cûha'ya "Kalk herif, bir koyun kurban etme sevabını kazanalım!" demiş. Cûha da "Olur!" demiş. Ve işi görmüş ve yeniden yatmış. Gece yarısına doğru, köpek soylu kadın, içinde yeniden çiftleşme arzusu duymuş ve ona "Gel herif, birlikte, bir deve kurban etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı uyandırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ona "Gel herif, birlikte, bir deve kurban etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı uyandırmış. Cûha da sızlanarak uyanmış, gözleri yarı kapalı, söz konusu işi görmüş. Ama sabahın erinde, yeniden arzulara kapılan kadın, ona "Çabuk herif, gün

1 Mathers'in çevirisinde: " 'Bu sabah senin payın sadece bir dinardır, ey Yahudi köpeği!' demiş ve kâfire yeni madeni paralardan birini vererek ona 'Şimdi Tanrı'nın sayısız kutsamalarından söz edilince ne demek istediğini biliyorum' diyerek çekip gitmiş" şeklindedir (Â.Ş.O.)

doğmadan önce kalk da, Tanrı'nın bize bağışlayacağı bir köle azat etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı yeniden uykusundan uyandırmış. Ama bu kez, hiçbir şey iştirmek isteyen Cûha "Ey kadın, kendi çocuğunu feda ederek bir adamın kazanacağı köle azat etme sevabı, ne mene bir sevaptır? Babasının yavrusunu kendi haline bırak! Ve sen, ilkin, senin kölen olan beni azat et!" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün de, bir başka camide, Si Cûha "Ey cemaat-i Müslimin, oğlanların art yuvarları peşinde koşarak karılarınızı ihmal etmekten sakının! Ve bilin ki, bir inanç sahibi karısıyla evlilik eylemini her yerine getirdiğinde, Tanrı onun için cennete bir köşk inşa eder" diyen imamı dinsel bir duyguyla dinliyormuş. Cûha da, evine döndüğünde duyduklarını konuşmaları sırasında, pek fazla önem vermeksizin, karısına aktarmış. Ama karısı, kulağının birinden girenin ikincisinden çıkmasına izin vermeksizin, çocukların uyuduklarını anlar anlamaz, Cûha'ya "Haydi gel de, çocuklarımızın hatırına, Cennette bir köşk inşa edelim!" demiş. Cûha da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş. Ve yapı gerecini harç kutusuna daldırmış. Sonra da yatmış.

Ama aradan bir saat geçince, açgözlü karısı onu uyandırmış ve "Evlenip kendi başına yaşayacak bir kızımız olduğunu unut-tum. Onun uğruna da bir köşk inşa edelim!" diyerek Cûha'yı uyandırmış. Cûha da "He, vallahi! Kız için yavruyu feda eyle-dim!" demiş. Ve sözü edilen yavruyu onu çağıran beşiğe sok-muş. Sonra soluk soluğa yatağa uzanmış ve yeniden uyumuş. Gecenin ortasında, karısı, anası için de bir köşk talep ederek onu ayağından çekip uyandırmış. Ama Cûha "Tanrı'nın laneti, sinsi dilenciler üzerine olsun! Açgözlü kadın, biz onu ken-di maksadımız için bunca köşk yapmaya zorlarsak, Tanrı'nın cömertliğinin üzerimizden çekileceğini bilmiyor musun?" diye haykırmış. Sonra sırtını dönüp horlamaya başlamış.

Günlerden bir gün, Cûha'nın komşularından sofı bir kadın, ibadet etmekte iken, kaza eseri bir yellenme koparmış. Ve sonra, böyle bir şey yapmaya alışkın olmadığından söz konusu yellenmenin gerçekten kendinden mi çıktığını, yoksa ayağının döşemeye çarpmasından mı kopup geldiğini ya da dua ederken ağzından çıkan bir iniltiden mi oluştuğunu tam anlamıyla kav-

rayamamış. Tasalanıp kendisinin fetva biliminde ileri derecede bilgili olduğunu bildiği Cûha'ya danışmaya gitmiş. Ona durumu anlatarak görüşünü almak istemiş. Cûha da, okkalı bir yellenme kopararak karşılık vermiş ve sofı kadına "Gürültü böyle miydi, hala?" diye sormuş. Sofı kadın da "Biraz daha güçlüydü!" diye yanıt vermiş. Cûha da, ilkinden de güçlü ikinci bir yellenme kopararak, sofı kadına "Böyle miydi?" diye sormuş. O da "Sanırım daha da güçlüydü!" diye yanıt vermiş. O zaman Cûha "Yo, vallahi! Bu bir rüzgâr değildi, bir fırtınaydı! Ey rüzgârlar anası, haydi sen yoluna git, yoksa fazla zorlanayım derken ortalığı berbat edeceğim!" diye haykırmış.

Günün birinde, total olduğundan dolayı bir ayağı demirden yapılma korkunç fatih Tatar Timurlenk, Si Cûha'nın oturmakta olduğu kentin yakınından geçmiş. Orada oturanlar biraraya gelip Tatar hakanın kenti yağmalamaması için, aralarında binlerce söz üreterek konuşuyorlarmış. Sonunda, Si Cûha'ya gidip bu musibetten kendilerini kurtarmasını rica etmeyi kararlaştırmışlar. Ve hemen Si Cûha, çarşıda bulunabilen bütün müslin kumaşları getirtmiş ve bunlardan bir araba tekeri kadar büyük bir sarık yapmış. Sonra eşeğine binerek kentten çıkıp Timur'u karşılamaya gitmiş. Huzura ulaşınca Tatar, bu olağandışı sarığı görmüş ve Cûha'ya "Bu sarık da ne böyle?" diye sormuş. Cûha da "Ey evrenin hükümdarı, bu benim gecelik takkemdir, ama biraz sonra ardımdan sırf bu maksat için kiralanan bir arabaya yüklenmiş olarak gelecek gündüzlük takkemi başıma takacağım" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Timur, içinde oturanların müthiş sarıklarından çekinerek bu kente girmekten vazgeçmiş. Ve Cûha'ya yakınlık duyarak onu yanına oturtmuş ve kendisine "Sen kimsin?" diye sormuş. Cûha da "Ben, gördüğün halimle yeryüzü ilahıyım!" diye yanıt vermiş. Tatar ırkından olan Timur da, o sırada yöresinde ulusunun en yakışıklı delikanlılarından oluşan, ırklarına özgü küçük ve çekik gözlü birçok genç oğlanla çevrili bulunuyormuş. Bu çocukları göstererek Cûha'ya "Pekâlâ, ey yeryüzü ilahı, burada gördüğün güzel çocukları beğendin mi? Ve bunlarınkine eş güzellik var mı?" demiş. Cûha da "Seni üzmemek için söylemiyorum ama, ey evrenin hükümdarı, bu çocukların gözlerini çok küçük, yüzlerini de zarafetten yoksun

buluyorum” demiş. Timur da ona “Bunun önemi yok! Mademki sen yeryüzü ilahısın, benden onların gözlerini büyötmek lütfunu esirgeme!” demiş. Cûha “Efendim, yüzdeki gözler söz konusu olunca, onları ancak Allah büyötebilir! Çünkü ben yeryüzü ilahı olarak ancak kemer altında bulunan gözleri büyötebilirim” diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Timur nasıl bir nüktedanla konuştuğunu anlayıp verdiği yanıtın da memnun kalmış. Ve onu sürekli dalkavuşu olarak artık yanından ayırmaz olmuş.

Bir ayağı demirden yapılma topal, bir gözü de kör ve son kertede çirkin birisi olan Timur, bir gün Cûha ile şuradan buradan konuşuyormuş. Tam o sırada, Timur’un berberi içeri girmiş ve onun başını kazıdıktan sonra, baksın diye bir ayna uzatmış. Timur da ağlamaya başlamış. Onun durumuna bakarak Cûha da gözyaşları dökmüş ve inilti, iç çekişler koyvermiş; ve böylece, bir, iki, hatta üç saat geçirmiş. Timur ağlayıp sızlanmayı bitirdiği halde, o hâlâ hıçkırıp inlemeyi sürdürüyormuş. Buna şaşan Timur, ona “Senin neyin var? Ben, ağlıyorsam, bu Allah’ın belası berberin uzattığı aynada kendimi gördüğümde ve gerçekten çok çirkin bulunduğumdandır. Ama sen, hangi nedenle bu kadar çok gözyaşı döküyorsun ve de ağlayıp inlemeyi sürdürüyorsun?” demiş. Cûha da “Haşa huzurdan devletlim, sen bir aynaya birazcık bakarak iki saat ağlıyorsan, senin bütün gün yüzüne bakan kôlenin daha uzun süre ağlamasında şaşılacak ne var?” diye yanıt vermiş. Ve Timur, bu sözlere kızacak yerde, öylesine gülmeye başlamış ki sırtüstü yuvarlanmış.

Bir başka gün, Timur, sofrada bulunurken, Cûha’nın yüzüne doğru geçirmiş. Cûha da “Sultanım, geçirmek utanç verici bir davranıştır!” diye haykırmış. Buna şaşan Timur “Bizim ölkemizde geçirmek utanç verici değildir” demiş. Cûha, hiçbir yanıt vermemiş; ama yemeğin sonlarına doğru, gürötlölü bir yellenme koparmış. Timur, dehşete düşerek “Ey köpoğlu köpek, ne yaptın bakayım, sen? Utanmıyor musun?” diye haykırmış. Cûha da “Efendim, bizim ölkemizde bunu utanç verici saymazlar. Ben de senin, ölkemizin âdetlerini bildiğini sandığımdan yellenirken sıkılmadım!” diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, başka koşullar altında, Cûha, yakın bir köyedeki caminin vaizinin yerini almış; vaaz vermeyi bitirince,

dinleyicilerine, başını sallayarak “Ey Müslümanlar, köyünüzün iklimi benim köyümün ikliminin aynısı!” demiş. Onlar da “Bu nasıl oluyor?” deyince “Zebbimi yokluyorum ve onu köyümdeki gibi gevşek ve yumurtalarıma asılı buluyorum. Selam üzerinize olsun, ben gidiyorum!” diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, Cûha, camide vaaz verirken, sözünü bitirmek üzere ellerini göğe kaldırmış ve “Sana iyiliklerinden ötürü şükürler ve övgüler olsun, ey özü sözü bir, tüm güçlere sahip Tanrım, iyi ki, gerimiz ellerimizde yaratmadın bizi!” demiş. Dinleyenler, bu tür bir ululamadan şaşkına dönmüş olarak ona “Bu garip duayla sen ne demek istedin, ey vaiz?” diye sormuşlar. Cûha da “Tabii değil mi? Bağışlayıcı Tanrı bizi, gerimiz ellerimizde yarat saydı, burnumuz günde yüz kereden fazla kirlenirdi!” demiş.

Bir başka gün de, henüz kürsüye çıkmışken “Ey cemaati müslimin, önümüzde yarattığı şeyi arkamızda yaratmadığı için Tanrı’ya şükürler olsun!” diyerek söze başlamış. Ona “Bu da ne demek?” diye sorduklarında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

“Ey cemaat-i Müslimin, önümüzde yarattığı şeyi ardımızda yaratmadığı için Tanrı’ya şükürler olsun!” diyerek sözüne başlamış. Ona “Bu da ne demek?” diye sorduklarında “Çünkü, baston ardımızda olsaydı, istemesek bile, ancak Lut’un kendinin sakınabildiği, ama yoldaşlarının sakınamadığı belalar bizim de başımıza gelirdi!” demiş.

Ve bir gün, Cûha’nın karısı, evde tek başına ve çınlıçplak bulunuyormuş; ve “Ey sevgili define, neden benim, senin gibi iki, üç ya da dört definem yok? Sen benim zevklerimin kaynağısın ve bana değerli faydalar sağlarsın” diyerek fercini büyük bir sevgiyle yoklamaya koyulmuş. Talih de, Cûha’nın o sırada eve gelmesini istemiş. Bu sözleri işitince, karısının bunları hangi maksatla söylediğini anlamış ve maslahatını çıkarmış ve ağlayarak ona seslenip “Ey köpoğlu, ey pezevenk, sen benim başıma ne felaketler getirdin! Bir türlü babanın çocuğu olamadın gitti!” demiş.

Ve bir başka gün, Cûha komşusunun bağına girmiş ve salkımları olduğu gibi ağzına sokarak ve ağzından tanelerinden yoksun saplar olarak çıkararak, bir tilki gibi üzüm yemeye koyulmuş. O sırada komşusu belirerek elindeki sopayla tehdit edip ona “Ey alçak, orada ne yapıyorsun?” diye haykırmış. Cûha da “İshal olmuşum, buraya aptes bozmak üzere girdim” diye yanıt vermiş. Öteki de “Doğru söylüyorsan mesele yok! Öyleyse yaptıkların nerede?” diye sormuş. Cûha da bir an şaşırmış, ama sonra, kendini haklı çıkaracak bir şey bulmak üzere iki yanına bakınarak bağcıya bir eşek pisliği göstermiş ve “İşte kanıtı!” demiş. Adam da “Sus, yalancı! Ne zamandan beri eşek oldun sen?” demiş. Cûha da hemen, muazzam zebbini çıkararak “Nasip Dağıtıcı bana şu gördüğün belalı gerci vereliden beri!” demiş.

Günün birinde, Cûha, ırmak kenarında dolaşıyormuş; orada çamaşır yıkayan bir kadın topluluğu görmüş. Çamaşır yıkayanlar, onu görünce, yanına yaklaşmış ve bir arı sürüsü gibi yöresini sarmışlar. İçlerinden biri, giysisini kaldırarak kutusunu göstermiş. Cûha, bunu görüp “Ey utançtan Koruyucu, sana sığınırım!” diyerek başını çevirmiş. Ama bundan incinen çamaşır yıkayıcılar, ona “Senin neyin var, ey dümbelek! Sen bu mutlu varlığın adını bilmiyor musun?” demişler. O da “Çok iyi bilirim, Dertlerimin Kaynağı’dır, o!” demiş. Ama onlar “Hiç de değil! Fakirlerin Cenneti’dir, bu!” diye haykırmışlar. O zaman Cûha, biraz uzaklaşmak için izin istemiş ve yavruyu sarığının kuşamına kefene sarar gibi sarmış ve çamaşır yıkayıcıların yanına geri dönmüş, onlar da “Bu nedir, ey Cûha?” diye sormuşlar. O da “Bu ölmüş olan bir fakirdir ve söz konusu cennete girmeyi dilemektedir” demiş. Kadınların hepsi birden sırtüstü düşünceye kadar gülmeye koyulmuş. Aynı zamanda, kefenin dışında asılı olan Cûha’nın müthiş yumurta torbasını görmüşler. Ona “Öyle olsun ama, ölünün başında sanki iki devekuşu yumurtası gibi asılı duran şunlar da nedir?” demişler. O da “Bunlar, fakirin mezarını ziyarete gelmiş bulunan iki oğuldur” demiş.

Bir keresinde de, Cûha, karısının kız kardeşini ziyarete gitmiş. Kadın ona “Ya Cûha, ben hamama gitmek zorundayım. Senden yokluğum sırasında emzikli çocuğuna bakmanı rica ediyorum” demiş. Ve çekip gitmiş. Tam o sırada küçük çocuk,

zırlamaya ve yaygara koparmaya başlamış. Cûha da çok rahatsız olarak onu yatıştırmaya koyulmuş. Ve çaresiz lokumunu çıkarıp emsin diye çocuğun ağzına tıkmış; çocuk bunu emerken uyuyakalmış. Annesi geri döndüğünde, çocuğu uyur görünce, Cûha'ya teşekkür etmiş; o da kendisine "Bir şey değil, ey amca kızı! Sana da aynı şeyi uygulaysaydım ve benim uyuşturucu ilacımdan tatsaydın, başın ayakların arasında, sen bile uyur kalırdın!" demiş.

Bir başka sefer, Cûha, تنها bir caminin kapısında eşeğini becermekte imiş. O sırada, rastlantısal olarak, bu camide ibadette bulunmak üzere, bir adam çıkagelmiş. Cûha'nın söz konusu işleme iyice kendini kaptırmış olduğunu görmüş. Nefret duyarak kızgınlıkla yere tükürmüş. Cûha, ona yandan bakarak kendisine "Tanrı'ya şükürler et! Burada acele görülecek bir işim olmasaydı, sana yere tükürmenin neye mal olacağını öğretirdim!" demiş.

Bir başka gün de, güneş tepesinde kaynarken, Cûha, sıcak bir yaz gününde, ortaya çıkardığı çapkın bastonunu elinde tutuyormuş. Yoldan geçen biri ona "Utan ey Cûha! Orada ne yapıyorsun?" demiş. Cûha da ona "Sus be adam ve rüzgârımdan çekil bakalım! Serinlesin diye çocuğuma hava aldırдыğımı görmüyor musun?" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, hukuksal bir sorun için danışmak üzere Cûha'ya gelip "Şayet camide imam bir yellenme koparırsa, cemaat ne yapar?" diye sormuşlar. Cûha da, tereddüt etmeden "Ne yapacakları besbelli, yanıt verirler!" demiş.

Bir gün, Cûha ve karısı suların kabardığı sırada ırmak kıyısını izliyorlarmış. Ansızın, yanlış bir adım atınca, kadının ayağı kaymış ve suya düşmüş. Akıntı güçlü olduğundan su onu alıp götürmüş. Cûha da karısını kurtarmak için suya atılmakta tereddüt etmemiş. Ama akıntıyı izleyecek yerde, kaynağa doğru yüzmeye koyulmuş. Toplanan kalabalık onun bu davranışını görüp "Sen ne aramaktasın, ya Si Cûha?" demişler. O da "He, vallahi! Suyu düşen amcamın kızını arıyorum!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Ama ey Cûha, akıntı onu aşağıya doğru sürüklemiş olmalı. Sense kaynağa doğru yüzmeye çalışıyorsun!" demişler. O da "Hiç de öyle değil! Ben karımı sizin hepinizden iyi tanırım! Onun öyle ters bir kişiliği vardır ki, peşinen onun yukarıya doğru gitmiş olduğundan eminim!" demiş.

Bir başka gün, o sırada kadılık görevini üstlenmiş olan Cûha'nın önüne bir adam getirmişler. Ve ona "Şurada gördüğün adam, sokak ortasında bir kediye kirletirken yakalandı. İşi gören tanıklar olduğundan, herif kabul olunabilir bir mazeret bulup inkâra kalkışmadı" demişler. Cûha da ona "Haydi bakalım anlat! Bana doğruyu anlattıysan, Tanrı'nın hoşgörüsüyle kurtulursun!" demiş. Adam da "Vallahi, kadı efendimiz! Bildiğin şeyi lütuf kapısına getirdim, hayvanın ayaklarını ellerime, başını dizlerimin arasına alarak bu kapıyı zorladım! İlk seferinde işler yolunda gidince, ikinci kez tekrarlama hatasını işledim! Hatamı kabul ediyorum, ey kadı efendi!" diye yanıt vermiş. Ama Cûha "Sen yalan söylüyorsun, ey pezevenğin oğlu! Çünkü ben, senin tanımladığın şekle uygun olarak otuz kez denedim, ama başarı sağlayamadım!" diye haykırmış. Ve onu sepetlemiş.

Bir başka gün, Cûha, kentin kadısını ziyaret etmekte iken, oraya iki davacı gelmiş ve "Ey kadı efendi, evlerimiz birbirine o denli yakındır ki, birbirine dokunurlar. Bu gece, bir köpek gelip iki kapının ortasında, kapılara aynı mesafede bulunan bir yere pisledi. Şimdi sana bu pisliliği kimin kaldırması gerektiği konusunda danışmaya geldik" demişler. Kadı da, Cûha'ya dönmüş ve alaylı bir sesle ona "Bu davanın soruşturmasını yapmayı ve hükme bağlamayı sana bırakıyorum!" demiş. Cûha da, iki davacıya dönüp onlardan birine "Söyle bakalım ey âdem, göze batar şekilde senin kapına yakın bir yerde mi oldu bu iş?" demiş. O da "Sana gerçeği söylemek gerekirse, o şey sokakta tam iki kapının ortasında bulunuyor!" diye yanıt vermiş. Cûha da ikinci davacıya "Söylediği doğru mu, yoksa o şey senin tarafına daha yakında bir yerde mi bulunuyor?" diye sormuş. O da "Yalan yasaya aykırıdır. O şey, sokakta, tam da iki kapının ortasında durmakta!" diye yanıt vermiş. O zaman Cûha, karar makamında "Mesele anlaşıldı. Bunun kaldırılması ne şu ne bu tarafa, sokakların düzeninden sorumlu olan efendimiz kadıya düşüyor!" demiş.

Ve günün birinde, o sırada dört yaşında olan Cûha'nın oğlu, babasıyla birlikte bir düğün evine gitmiş. Çocuğa bir güzel patlıcan sunmuşlar ve "Nedir bu?" diye sormuşlar. Çocuk da "Gözü açılmadık dana!" diye yanıt vermiş. Cûha "Vallahi ben öğretmedim!" diye haykırırken herkes gülmekten katılıyormuş.

Ve nihayet bir gün, Cûha, çiftleşme arzuları duyarak babasının yavrusunu ortaya çıkarmış. O sırada rastlantısal olarak bir bal arısı gelip aletin başına konmuş. Cûha da "Vallahi! Sen neyin iyi olduğunu bilmektesin, ey arı! Çünkü bal yapmak için tüm çiçekler arasında seçilmeye değer bir çiçektir bu!" diye haykırarak şişinmiş.

"İşte, ey bahtıgüzel şah," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad ve "özdeyiş ve nükte ustalarından alıntı, söz, saçmalık ve fıkralarından ve de Tanrı kendisinden merhametini esirgemeyesi nefis ve unutulmaz Cûha'nın öykülerinden birkaçı bunlar! İnşallah onun anısı, Hesap Günü gelinceye kadar canlı olarak kalmayı sürdürür" demiş.

Şah Şehriyar da "Cûha'nın bu fıkraları, benim en ağır kaygılarımı ortadan kaldırdı, Şehrazad!" demiş. Küçük Dünyazad da "Kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, lezzetli ve taze!" diye haykırmış. Şehrazad da "Ama, Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü'yle karşılaştırıldığında bunun değeri nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Vallahi! Ey Şehrazad, şimdiye kadar pek çok genç kız tanıdım; pek çoklarını da gördüm; ama bu ismi hiç duymadım!" diye haykırmış. Şehrazad da demiş ki:

Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü

Şehrazad da demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, bana kadar ulaştı ki, barış kenti ve tüm neşelerin konutu ve zevklerin yurtluğu ve ruhların bahçesi olan Bağdat'ta, Üç Âlemin Efendisi'nin yeryüzündeki vekili Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in içki arkadaşı ve seçkin dostu olarak yakınları ve sakileri arasında, elleri utların sevgilisi, sesi bülbüller için yol gösterici, musikişinas, musikişinasların şahı ve zamanında musikinin harikası sayılan şarkıcı Musullu İshak en-Nedim varmış. Ona büyük bir sevgiyle bağlı bulunan Halife, kendisine otursun diye saraylarının en güzellerinden ve en seçkinlerinden birini vermiş bulunuyormuş. İshak da, görev olarak esirler çarşısından ve dünya pazarlarından halifenin haremi için satın alınan cariyeler arasından en yetenekli olanlara şarkı ve saz öğretmeyi üstlenmiş bulunuyormuş. Ve bunlardan biri arkadaşları arasında seçkinleşince ve şarkı söylemekte, ut çalmakta ustalaşınca; İshak onu halifenin huzuruna çıkarıyor ve onun önünde şarkı söyleyip saz çaldırıyormuş. Kız halifenin hoşuna giderse, hemen hareme alınırmış. Ama yeterince hoş gitmemişse, İshak'ın sarayındaki öğrencilerin arasında yer almak üzere geri dönermiş.

Günlerden bir gün, Emirü'l-Müminin, göğsünün daraldığını duyumsayarak büyük veziri Cafer el-Bermeki'yi, kadeh arkadaşı İshak'ı ve öfkesinin celladı Mesrur'u çağırılmış. Çağırttıkları huzuruna gelince, bunlara, kendisi gibi kılık değiştirmelerini buyurmuş. Böylece kılık değiştirince, çağrılılar sade birer vatan-daşa dönüşmüşler. Ve Cafer'in kardeşi El-Fazl ile yazıcı Yunus

da kılık değiştirerek bunlara katılmış. Hepsi birden fark edilmeden saraydan çıkıp Dicle'nin yolunu tutmuş; orada bir kayıkçıyı çağırarak Bağdat'ın bir mahallesi olan Et-Ta'fa kadar uzanmışlar. Ve orada, karaya çıkıp beklenmedik rastlantılarla karşılaşmak ve kendiliğinden ortaya çıkacak serüvenler yaşamak üzere yürümeye başlamışlar.

Böylece aralarında konuşarak ve gülüşerek ilerlemekte iken, beyaz sakallı, saygın görümlü yaşlı bir kişinin yanlarına yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bu kişi, İshak'ın önünde eğilip elini öpmüş. İshak, onun, halifenin sarayına genç kız ve genç oğlanları sağlayan esir tacirlerinden biri olduğunu görmüş. İshak, musiki okulu için yeni öğrencilere sahip olma arzusunu ne zaman duysa bu şeyhe başvururmuş.

Ve şeyh, onun Emirü'l-Müminin'e, Veziri Cafer'e ve dostlarına eşlik ettiğini aklına getirmeksizin, kendisini gezintisinden alıkoymadığından ve tedirgin ettiğinden ötürü pek çok özürler dilemiş ve "Efendim, çoktandır seni görmeyi kararlaştırmıştım. Ama madem ki Tanrı bugün beni senin bağışlayıcı yoluna çıkardı, hemen sana ruhumu tedirgin eden bir şeyden söz edeyim" diye eklemiş. İshak da "Hayrola ne vardı, muhterem? Sana ne gibi bir hizmette bulunabilirim?" diye sormuş. Esir taciri "Söyleyeyim. Şu anda, esirleri barındırdığım konakta, daha şimdiden ut çalmada çok becerikli bir kız var; çok yetenekli olduğundan okuluna onur vermekte gecikmeyecektir sanırım; çünkü senin hayranlık verici öğretinden herhangi bir kimseden daha iyi yararlanmayı bilecektir. Bundan başka, ruhsal verilerinin uzantısı olarak zarif de olduğundan ona bir göz atmaktan ve sesini denemek için değerli kulağınla onu dinlemekten kaçınmayacağını düşünüyorum. Ondan hoşlanırsan, her şey iyi ve yolunda olur. Hoşlanmazsan, onu herhangi bir tacire satırım; ve sana ve dostların olan bu saygın kişilere verdiğim tedirginlikten dolayı yeniden özür dilerim" demiş. Yaşlı esir tacirinin bu sözlerini işiten İshak, ivedi bir bakışla halifeye danıştıktan sonra "Amca, sen bizi esirler konağına götürmek üzere önümüze düş; söz konusu genç kıza haber ver de, herkesin görüp işiteceği şekilde hazırlansın! Çünkü dostlarım da bana eşlik edecekler" diye yanıt vermiş. Şeyh de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve Halife ile yoldaşları,

yolu bilen İshak'ı izleyip esirlerin barındığı konağa doğru ağır ağır yol alırlarken, çabucak gözden kaybolmuş.

Bu serüven sıradan olmaktan öte bir şey getirmemekle birlikte, bunu, bir balıkçının deniz kıyısında, Tanrı'nın, ağını ilk atışında takdir ettiği kaderi, ne kadar az da olsa, nasıl kabullenirse öylece, ferah bir yürekle kabullenmişler. Ve esirlerin barındığı konağa yaklaşırlarken, onun yüksek duvarlı ve çöldeki tüm kabileleri rahatça barındırabilecek kadar geniş bir bina olduğunu görmüşler. Kapısını aşır alışveriş yapılan, yöresi müşterilerin oturacağı sıralarla çevrili büyük bir salona girmişler. Onlardan önce eve gelmiş olan yaşlı adam, genç kıızı bulmaya gittiği sırada, kendiliklerinden bu sıraya oturmuşlar. Bu kız için, salonun tam ortasında İyonya işi işlemeli kumaş kaplı değerli keresteden yapılma, ayak ucuna telleri gümüş ve altından bir Şam udu konulmuş olan bir taht hazırlanmış bulunuyormuş.

Ve birdenbire beklenen genç kız, bir dalın sallandığı zamanki zarafetiyle içeri girmiş. Orada bulunanları selamladıktan sonra, kendisi için hazırlanmış tahta oturmuş. Öğle sonrasında göğün yücesinde ışıldayan güneş gibiymiş. Ve her ne kadar elleri biraz titriyorsa da, udu almış ve bir kız kardeşin küçük oğlan kardeşini bağrına basması gibi göğsüne dayamış; ve tellerine mızrap vurarak ruhları saran bir peşrev tutturmuş. Bunu hemen izleyerek ve boyun eğen teller üzerinde başka bir makam deneyerek şairin şu sözlerini şarkıya dökmüş:

İç çek, ey sabah, ta ki bu iç çekmelerden biri dalgalanarak sevgilinin toprağına yol alsın. Ve kokulu selamını tüm değerli ve parlak varlıklara taşısin!

Ve sevgilime, yüreğimi aşkına rehine bıraktığımı söyle!

Sen ona, kıyıcı bir vuruşla yüreğime ve gözlerime vurduğunu söyle!

Ama bu, tutkumu büyütmekten ve coşturmaktan başka işe yaramadı.

Her gece aşkla kanayan ruhum da, göz kapaklarıma uykuya baş eğme alışkanlığını unutturdu.

Genç kız bu dizeleri okuyup bitirince, Halife “Sesine ve sanatına maşallah, ey kutsanmış kız! Gerçekten harikaydın!” diye haykırmış. Ama birdenbire kılık değiştirdiğini anımsamış; tanınmaktan çekinerek daha fazla bir şey söylememiş. İshak da, genç kıza iltifatta bulunmak üzere kendince söz sarfetmek istemiş. Ama, tam ağzını açıp konuşacakken, genç kız birdenbire oturduğu yerden ayağa fırlamış ve yanına gelip saygıyla elini öperek “Efendim, senin huzurunda kollar hareketsiz kalır ve diller seni görünce konuşmaz olur; ve seninle karşılaşınca sözgenliğin dili tutulur. Benimle ilgili olarak, sadece sen, ihtiyaçların örtüsünü kaldırabilirsin!” diyerek elini öpmüş. Bunu gören İshak, çok şaşırıp heyecanlanarak ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören İshak, çok şaşırıp heyecanlanarak ona “Ey değerli genç kız, neden ruhun kederli ve gözlerinden yaş akıyor? Ve sen kimsin, ey tanımadığım varlık?” diye sormuş. Genç kız yanıt vermeden başını önüne eğmiş; İshak da onun herkesin önünde konuşmak istemediğini anlamış; ve halifenin bakışından fikir edindikten sonra, esireyi açık arttırmayla satıldığı yerden ayırabilecek bir perde çekirmiş ve ona yavaşça “Sanırım ki şimdi söyleyeceğini rahatça ve özgürce açıklamak isteyeceksin!” demiş.

Genç kız da, kendini İshak ile yalnız kalmış bulunca, yüzündeki örtüyü incelikli bir tavırla kaldırmış ve aslında neyse, öylece, tüm güzelliği, yeni doğan ay gibi beyazlığı, her bir şakağındaki simsiyah zülüfleri, düzgün ve saydam sedef gibi burnu, olgun narların eteninden biçilmiş ağzı ve bir gülüşle çukurlaşmış çenesiyle görünmüş. Peçeden kurtulmuş bu güzel yüzün üzerinde iki iri siyah göz, iki kara kaşın altında, şakaklarında kadar âdeta, onları aşmakla tehdit edercesine uzanıyormuş.

İshak, ona konuşmaksızın bir süre baktıktan sonra, daha da yavaş bir sesle “Şimdi tam bir güven içinde konuş bakalım, ey genç kız!” demiş. Bunun üzerine kız, kaynaklardaki suyun sesine benzer bir sesle “Ruhumdaki bekleyiş ve azabın uzaması beni tanınmaz hale soktu efendim; ve döktüğüm gözyaşları yanakla-

rımdan tazeliği yıkayıp götürdü. Ve eski zamanların güllerinden biri bile artık açmıyor” demiş. İshak da gülerek onun sözünü kesip “Ne zamandan beri, ey genç kız, ayın yüzünde güller açıyor? Ve kendi sözlerinle, sana özgü güzelliği küçümsemeye çalışıyorsun?” demiş. Kız “Şu ana kadar sırf kendisi için yaşayan bir güzellik neye yarar? Ah efendim, her gün açık artırmada satılmamak için birer yeni bahane bulmaya çalışarak bu esirler konağında aylardan beri günler geçip gidiyor; çünkü boyna senin gelişini ve ünü ülkemin çöllerine kadar yayılmış olan senin musiki okuluna girmeyi bekliyordum” diye yanıt vermiş.

O tam böyle konuşurken, sahibi olan tacir içeri girmiş; İshak ona “Bu genç kız için ne istiyorsun? Ve de adı nedir bunun?” diye sormuş. Şeyh de “Adını sorarsan, efendim, biz ona Tuhfetü’l-Kulüb, yani Yüreklerin Başyapıtı¹ deriz. Çünkü gerçekte, ona başka bir ad bunca yaraşmazdı. Bedeline gelince, bunun, benimle, gözlerinin baştan çıkardığı art arda beliren zengin meraklılar arasında birçok kez tartışılmış olduğunu söylemeliyim. Onun değeri en azından on bin altın dinardır. Ve bilesin diye şunu da eklemeliyim ki, bugüne kadar müşterileri daha fazla pey sürmekten alıkoyan da kendisidir. Çünkü isteği üzerine, onu satın almaya gelenlerin yüzlerini gördüğü zaman, onun rızası olmadıkça kendisini satmayacağını bildiğinden ‘Şu veya şu nedenle bu adam benim hoşuma gitmedi, şu berikiyle de şu ve şu nedenlerle anlaşılamam!’ diyerek yanıt veriyor. Bu davranışıyla da her zamanki müşterileri kendinden uzaklaştırdığı gibi, yabancıların da cesaretini kırıyor. Çünkü hepsi de önceden, onun kendilerinde herhangi bir kusur ve noksanlık bulacağını biliyorlar; ve hiç kimse onun kınacı eleştirilerini göze almak istemiyor. Bu yüzden, dürüstlüğü, senden bu genç esire için on bin dinardan fazla istemeyi engelliyor; bu da benim harcamalarımı ancak karşılıyor” diye yanıt vermiş. İshak da, gülerek “Ey şeyh, dilediğin miktara iki kez on bin dinar daha ekle, ancak o zaman ona uygun olan bedele ulaşmış olursun” demiş.

Şaşıp kalmış olan tacirin önünde böyle konuşarak “Sen hemen bugün, aramızda kararlaştırılan bedelin ödenmesi için genç kızı benim konutuma getir” diye eklemiş. Heyecana kapıl-

1 Aslında, “Gönüllere Armağan” (Â.Ş.O.)

miş olan kıza gülümsedikten sonra, esircinin yanından ayrılmış; ve Halife ile öteki yoldaşlarını bulmaya gitmiş. Onları heyecanın sınırında beklerken bulmuş ve onlara, hiçbir ayrıntıyı atlamadan olup biten her şeyi anlatmış. Hepsi birden, karşılıklı bahtlarının hevesine göre gezilerini sürdürmek üzere esirler konağından dışarı çıkmışlar. Gönüllere Armağan adlı genç kıza gelince, efendisi olan yaşlı şeyh, onu çabucak, o saat ve o anda, İshak'ın sarayına götürüp satış bedeli olarak üzerinde anlaşılmış bulundukları otuz bin dinarı almış. Ve kendi yoluna gitmiş. O zaman saraydaki küçük esireler, kızın yöresini çevirmişler ve onu hamama götürüp bir güzel yıkanmasını sağlamış, giydirip saçlarını taramış ve onu gerdanlıklar, kol ve ayakları için bilezikler, altın işlemeli örtüler ve gümüş broşlar gibi her türden süs ve takıyla donatmışlar. Yüzünün solgun güzelliği parıldamış ve bir şahın bahçesi üzerindeki Ramazan ayı gibi yalazlanmış.

Üstat İshak, Gönüllere Armağan denen genç kıızı bu yeni parlaltı içinde, evlendiği gün yeni gelinin duyumsadığından da fazla bir heyecan ve duyarlık içinde görünce, onu satın aldığından dolayı kendi kendini tebrik etmiş; ve içinden “Vallah! Bu genç kız benim okulumda birkaç ay kalarak ut çalma ve şarkı söyleme sanatında daha da ilerler ve bu öğrenim tamamlanınca, yüreğinin mutluluğu sayesinde ve doğal güzelliğine yeniden sahip olarak halifenin haremine göze çarpar bir güzellik sağlar; çünkü tüm gerçekliği içinde, bu genç kız bir Havva kıızı değil, âdeta seçkin bir huri!” demiş. Ve musiki çalışmaları için gerekli her şeyin kendisine sağlanması için emir vermiş; ve musiki sarayında kaldığı süre içinde her şeyin ona hoş gelmesi için hiçbir ihmalde bulunulmamasını söylemiş. Ve de öyle yapılmış ve böylece, sanat ve güzellik yolunda ilerlemesi için genç kıza her şey rahatlıkla sağlanmış.

Günlerden bir gün, ut ve tambur çalan genç kız arkadaşlarının kendilerine ayrılan bahçede her yana dağıldıkları ve musiki sarayının genç ay yüzlülerden tümüyle boşaldığı bir sırada genç Gönüllere Armağan, dinlenmekte olduğu divandan kalkmış. Tek başına öğrenim odasına girmiş; sandalyesine oturmuş, başını kanadının altına sokan bir kuğu davranışıyla udunu bağrına yaslamış; bir zamanlar solgun ve uyuşuk olan güzelliği tüm

olarak yerine gelmiş. Böylece, kışın getirdiği ölümle solmuş yanaklı nergisin yerini alan, ikinci baharda tarh içinde açmış lale gibiymiş. Ve yine böylece, gözler için bir ayartı, yürekler için bir büyü ve onu överek yaratmış olan için bir neşe şarkısı olmuş. Kendi başına udunu çalmış ve onun bağrından bir dizi makamdan nağmeler çıkartmış. Sonra, şarkıcı kuşların titrek ve zincirleme ötüşlerini aşan bir sanatla ilk makama dönmüş. Gerçekte, parmaklarının her birinde bir mucize saklıymış.

Ve kuşkusuz, İshak'ın sarayında hiç kimse, üstadın kendisi bile, değil ona üstün gelmek, onun dengi bile olamazmış. Çünkü esirler konağında heyecan, harika kızın ellerini ve sesini titrettiğinden ve de arkadaşları gibi sadece İshak'ın öğretilerini dinleyerek, yalnız tek başına değil, tüm öğrencilerle birlikte toplu halde de şarkı söylemekle yetinmişken; şimdi herkesin ortasında çalgı çalıp şarkı söylemek zorunda kalmış bulunmuyormuş. Böylece udun ahenkli tahtalarından, imal edildiği ağacın dallarında vaktiyle öten tüm kuşların sesini çıkartıyorken, başını kaldırıp şarkı söyleyerek dudaklarından şairin şu dizelerinin dökülmesine yol açıyormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

Böylece, udun ahenkli tahtalarından, imal edildiği ağacın dallarında vaktiyle öten tüm kuşların sesini çıkartırken, başını kaldırıp dudaklarından şairin şu dizelerinin dökülmesine yol açıyormuş:

Ruh, olası tek dostunu arzulayınca, onu hiç kimse alıko-
yamaz, baht bile!

Ey çektirdiği acılar ruhumda sonsuz bir uçurum açan sevgili, tümüyle yaşamımı al ve onu kendine malet; çünkü tek başımayken, yokluğunun yarattığı bitkinlik beni yıkabilir ve öldürebilir.

Gülerek, bana "Hiçbir hekimin kurtaramayacağı, çektiğin o dertlerden seni sadece ben kurtarabilirim; bir tek bakışım kederli halinden seni kurtarmak için yeter!" dedi.

Daha nice zaman, ey zalim, yaramı alaya alacaksın? Yüce Tanrı, şu koskoca yeryüzünde, senin alaylarının mızrağına hedef olarak benden başkasını yaratmış mıdır acaba?

O böylece şarkı söyleyip dururken, sabahtan beri halifenin yanında bulunmakta olan İshak, gelişinden hizmetçileri haberi kılmaksızın geriye dönmüş. Ve konağın kapısından girdiği andan başlayarak tıpkı sabahın erken saatinde hurma ağaçlarını selamlayan yel gibi şarkı söyleyen mucizevi, tatlı ve dinleyenin ruhu için dövüşçülerin bedenine sürülen bademyağından daha güçlü olan sesi işitmiş.

Ve İshak, udun nağmelerine katılarak eşlik sağlayan ve kuşkusuz yeryüzündeki sesler arasından biri olamayacak, ama cennetsi uyumların getirdiği bir uçul¹ sayılabilecek bu sesin vurgulamalarından büyük bir heyecan duymuş; ve aynı zamanda hem tutkulu hem de hayranlık ifade eden bir feryat koparmaktan kendini alamamış. Ve genç şarkıcı Tuhfe, bu haykırışı işitmiş; ve hâlâ udu kollarında tuttuğu halde koşmuş. Ve giriş mahallinin duvarına yaslanmış, bir elini yüreğine bastırmış, efendisi İshak'ı solgun ve heyecanlı görünce, udu elinden atmış ve korku içinde "Yüce Tanrı'nın lütufları üzerine olsun, efendim ve seni her dertten kurtarsın! İnşallah hiçbir elemin ve kederin yoktur!" diye haykırmış. İshak da, kendini toparlayarak yavaşça, "Boş salonda ut çalıp şarkı söyleyen sen miydin Tuhfe?" diye sormuş. Genç kız sıkılıp kızarmış; ve neden sorulduğunu bilmediği bir soruya nasıl bir yanıt vereceğini bilememiş. Ama İshak ısrar ettiğinden, daha fazla susarak aykırı duygular uyandırmaktan korkmuş; ve "Ne yazık ki, efendim, hizmetçin Tuhfe'ydi o!" diye yanıt vermiş. İshak, bunu işitince, başını eğmiş ve "İşte karmaşıklık günü geldi! Ey kendinin, çağının sestem ve uyumdan yana birincil olduğuna inanan mağrur ruh, sen artık, bu semavi genç kızın yanında tüm yetenekleri tükenmiş bir köleden başka bir şey değilsin!" demiş.

Ve heyecanın sınırında, genç kızın elini tutup onu, saygıyla, ilkin dudaklarına, sonra alına götürmüştü. Tuhfe kendini bayılır gibi hissetmiş; yine de "Tanrı'nın adı üstüne olsun, efendim! Ne zamandan beri ustaları öğrencilerinin elini oper oldu!" diye

1 Uçul: Fûze (Â.Ş.O.)

haykırarak elini şiddetle geri çekmek gücünü kendinde bulmuş. Ama İshak, tüm alçakgönüllülüğüyle “Sus, ey Gönüllere Armağan, ey yaratıkların yücesi, sus sen! İshak üstadını buldu, o İshak ki, bugüne kadar eşi menendi olmadığını sanıyordu. Çünkü dua ve barış üzerine olası Peygamber’in adına yemin ederim ki, bugüne kadar eşi bulunmadığına inandığım sanatım, bugün, seninkinin yanında, ancak bir dinar karşısında bir dirhem kadar değer taşıyor. Ey Tuhfe, sen yetkinliğin ta kendisisin! Ve ben, şu saat ve şu anda, seni Emirü’l-Müminin’in yanına götüreceğim. Ve onun bakışı senin üzerinde kıvılcımlar saçınca, şimdi Tanrı’nın yaratıklarının sultanı olduğun gibi, kadınlar arasında da bir sultan olacaksın! Böylece sanatın da, güzelliğin de kutsanmış olacak. Bundan dolayı, ey benim yüce ruhlu Gönüllere Armağan’ım! Harika bahtın seni Emirü’l-Müminin’in sarayındaki seçkin yere oturtunca, inşallah anılardan, kölen, derde boğulmuş İshak’ı hiç uzaklaştırmazsın!” diye yanıt vermiş. Tuhfe de, gözleri yaşlarla dolu “Efendim, sen tüm servetlerin kaynağı, hatta tüm yüreğimin gücü olduğun halde, seni nasıl unuturum?” diye yanıt vermiş. İshak da ona, elini tutup kitaba el bastırarak yemin verdirmiş. Sonra da “Evet, kuşkusuz! Senin bahtın harika bir baht ve alnında Emirü’l-Müminin’in arzusunun damgalanmış olduğunu görüyorum. Ve de bana izin ver de burada demin tek başına söylediğin şarkıyı, halifenin huzurunda da söylemeni senden rica edeyim; ben de bir kapının ardından, kendimi Tanrı’nın mutlu kullarından biri sayarak seni dinleyeyim!” diye eklemiş ve genç kızdan vaat alarak ona şunu da sormuş “Ey Gönüllere Armağan, sen şimdi bana, önüne mağaralardaki gizli tüm defineler, ayrıca Tanrı’nın öğelerin bağrına gömdüğü toprak ve deniz altındaki tüm zenginlikler yığılsa bile bir sultan kurtarmalığına paha biçmek olası değilken, nasıl oluyor da bir ece, alınıp satılan esireler topluluğunun arasına karışmış bulunabiliyor, söyler misin?” demiş.

Tuhfe, bu sözleri duyunca gülmüş ve “Efendim, hizmetçin Tuhfe’nin öyküsü garip bir öyküdür; ve başından geçen olay çok şaşırtıcıdır; çünkü iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, uyanık bir okuyucu için ibret oluştururdu. Tanrı isterse yakın bir günde, benimle ve benim Bağdat’a gelmemle ilgili olan bu öyküyü sana

anlatırım. Ama bugün için benim Magripliler tarafından yakalanıp Magripliler arasında yaşadığımı bilmen yeter” demiş. Sonra da “Emirü'l-Müminin'in sarayına gitmek için seni izlemek üzere buyruğunu beklemekteyim” diye eklemiş.

Sakınlı ve ince duygulu yaratılıştaki İshak da, bu konuda daha fazla bilgi edinmek için ısrar etmekten sakınmış ve ayağa kalkarak ellerini çırpmış ve bu işarete koşup gelen esirelere sokağa çıkmak üzere olan hanımları Tuhfe'nin giysilerini hazırlamalarını buyurmuş. Hemen büyük giysi dolapları açılmış ve buralardan esansları uçucu kokular sürülmüş, dokunuşlara ve bakışlara yeğni gelen bir yığın harika çizgili ipekten Nişabur giysileri çıkarmışlar. Aynı şekilde mücevher kutularından görünümü hoş birtakım mücevher çıkarmışlar. Ve hanımları olan genç kıza, çeşitli renklerden yedi kat urbayı üst üste giydirmişler ve onu güzel bir Çin putuna benzetmişler.

Bütün bu özen bitince, eteklerinin püsküllü uçlarını kollarında taşımakla görevli başka genç kızlar ona eşlik ederken, aynı esireler iki yanında yer alıp sağından solundan yürüyerek onu desteklemişler; ve onunla birlikte, harika udu taşıyan bir zenci ile birlikte İshak, yol açmak üzere önlerinde olduğu halde musiki okulundan çıkmışlar. Ve bu mevkip halifenin sarayına ulaşmış ve bekleme salonuna girmişler. İshak, ilkin, tek başına halifenin huzuruna çıkmak üzere çabukluk göstermiş; ve karşılıklı selam ve hatır sormalardan sonra, ona “İşte ey Emirü'l-Müminin, bugün senin huzuruna en güzeller içinde yekta, seçkin bir veri, Yaradan'ın bir mucizesi, Cennetten dışarı uğramış bir melek, benim öğrencim değil, üstadım olan harika şarkıcı Gönüllere Armağan Tuhfe'yi getirdim!” demiş. Harun Reşid gülümsemiş ve “Nerededir bu övdüğün kişi, ey İshak? Yoksa bir ara esirler konağında yüzü müşterilerin gözünden peçeyle gizlenmiş olarak gördüğüm genç kız mı, bu?” demiş. İshak da “Ta kendisi, efendim! Ve de vallahi! İnsanın gözüne taze sabahlardan taze görünümlü ve sesi kulağa çakılların üzerinde akıp giden suyun sesinden daha hoş gelen bir varlıktır!” diye yanıt vermiş. Harun Reşid de “Öyleyse, ey İshak, sabaktan daha taze olan bu sabahı içeri sokmakta daha fazla gecikme! Çünkü, gerçekte, sabah asla gizlenmemeli ve su şarkı söylemeyi hiç kesmemelidir...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Sabahtan daha taze olan bu sabahı içeri sokmakta daha fazla gecikme; ve suların musikisinden daha uyumlu olan bu suyun musikisini duyurmayı daha fazla erteleme! Çünkü, gerçekte, sabah asla gizlenmemeli ve su şarkı söylemeyi hiç kesmemelidir” diye yanıt vermiş.

İshak, Tuhfe’yi aramak üzere huzurdan çıkmış; o sırada halife, bir şarkıcının ilk kez bunca şiddetle övüldüğünü duyarak ruhunda şaşkınlık duymakta imiş. Ve de Cafer’e dönerek “Ey vezir, İshak’ın kendinden başkası hakkında bunca hayranlıkla konuşması hayret verici değil mi? İşte beni şaşırtmanın sınırında şaşkınlığa uğratan da bu!” demiş. Sonra da “Ama, hele işin ne olduğunu bir görelim!” diye eklemiş.

Birkaç dakika geçince, elinden incelikte tutan İshak’ın yol gösterdiği genç kız içeri girmiş. Ve Emirül-Müminin’in gözü onun üzerine kıvılcımlar saçmış ve ruhu zarafetiyle heyecanlanmış; uçuşan ipek atkılara benzer büyüleyici yürüyüşünden gözleri şenlenmiş ve onu seyrederken kız da huzuruna ulaşmış, önünde eğilmiş ve yüzünden peçesini kaldırmış; ve tıpkı ayın on dördüncü gecesini gibi saf, göz kamaştırıcı, beyaz ve sakın görünmüş. Her ne kadar Emirül-Müminin’in huzurunda olduğundan dolayı tedirgin bulunmakta ise de güzel tavırlı, nazik ve görgülü davranmanın ihtiyaçlarını hiç unutmamış; ve eşi bulunmaz sesiyle “Selam üzerine olsun, ey âdemoğulları arasında en soylu olanların evladı, ey barış ve dua üzerine olası Peygamber’in kutsanmış ardılı, doğru yolda yürüyenlerin yuvası ve sığınağı! Esirelerinin en uysalından ve en hayranlık duyanından selamlar olsun, üzerine!” diyerek halifeyi selamlamış.

Harun Reşid de, bunca tatlılıkla söylenen bu sözleri duyunca, içi ferahlamış ve mumnunlukla “Maşallah! Ey mükemmellik kalıbına dökülmüş olan!” diye haykırmış. Ve ona daha da dikkatle bakmış; neredeyse sevinçten uçacakmış. Cafer ile Mesrur da aynı şekilde sevinçten uçar gibi olmuşlar. Bunu izleyerek Harun Reşid tahtından kalkmış ve genç kıza doğru inerek yak-

laşmış ve yavaşça yüzündeki örtüyü kaldırmış; bunun anlamı artık onu hareme aldığını ve inananların seçkinlerine özgü sır içinde bulunacağını göstermek imiş.

Bunu izleyerek onu yanına oturmaya çağırmış ve ona “Ey Tuhfetü’l-Kulûb, sen gerçekten seçkin bir armağansın! Ama, konutu aydınlatan gelişinle birlikte saraya uyumlu sesler de getirmez misin? İşte bakışlarımız gibi kulaklarımız da sana bağlı şimdi!” demiş. Tuhfe, küçük zenci kölenin elinden udu almış ve halifenin tahtının ayakucuna oturmuş ve hemen en güç etkilenen kulağa bile hoş gelecek tarzda bir peşreve girişmiş. Parmaklarının yarattığı mucize kuşların gırtlaklarından kopandan daha heyecan verici bir gerçeği oluşturuyormuş. Sonra, herkesin soluklarını tuttuğu bir sırada, dudaklarından şarkı halinde şairin şu dizeleri dökülmüş:

Ufkun sınırlarında, genç ay yatağından çıkınca ve yatmakta olan eflatunun şahına ansızın rastlayınca;
Yüzünde örtü bulunmaksızın yakalanmış olmanın tüm utancıyla solgunluğunu yeğni bir bulut altında gizler.
Ve akşamın sakın göğünde gezintisini sürdürmek için parıldayan emirin gözden yok olmasını bekler.
Şayet hanım sultan, şahın yaklaşması karşısında, bir genç kız gibi, oracıkta ölmeksizin korkusunu yenemeseydi, bakışını hiç kaçırmadan hükümdarının gözünün içine bakabilir miydi?

Harun Reşid, genç kıza sevgiyle, memnunlukla ve tatlılıkla bakmış; ve onun doğal yeteneklerinden, güzelliğinden, sesinden ve çalıp söylediği şarkıdan o denli etkilenmiş ki, tahtından aşağı inmiş ve gelip halının üzerinde onun yanına oturmuş ve ona “Ey Tuhfe, vallahi, sen gerçekten gönüllere bir armağansın!” demiş. Sonra da İshak’a dönerek, ona da “Gerçekten, ey İshak, bize tüm söylediklerine karşın, bu harika varlığın değerlendirilmesi konusunda yeterince adaletli davranmamışsın. Çünkü, hiç tartışmasız, onun seni geçtiğini söylemekten çekinmiyorum. Kuşkusuz ona Halife adalet göstermezse, hiç kimsenin göstermeyeceği bahtında yazılı olsa gerek!” demiş. Cafer de “Başım üzre yemin

ederim ki, efendim, doğru söylediniz! Bu genç kız gönüllerin hırsızdır!” diye haykırmış. İshak da “Gerçekten, ey Emirü’l-Müminin, onu ilk kez iştir iştirmez, bunu anlamakta güçlük çekmemiş; ve hemen, tüm sanatımın ve Tanrı’nın bana yetenek olarak verdiği her şeyin artık benim gözümde pek bir şey ifade etmediğini çok açık olarak kavramıştım. Ve kendi kendime ‘Ey İshak, bugün, senin için utanma günüdür! dedim” demiş. Bunu duyan Halife de “Pekâlâ, öyleyse!” demiş.

Sonra da Tuhfe’den aynı şarkıyı yeniden söylemesini rica etmiş; ve onu tekrar duyarak zevkten haykırmış ve titremiş. İshak’a da “Atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, sen bana evrenin saltanatına değer bir armağan getirdin!” demiş. Sonra artık heyecanına egemen olamayarak ve yoldaşlarının önünde duygularını fazlaca açıklayan biri olarak görünmek istemeyerek, Halife, ayağa kalkmış ve kölesi Mesrur’a “Ey Mesrur, ayağa kalk ve hanımın Tuhfe’yi haremdeki onur dairesine götür. Ve hiçbir şeyinin noksan olmamasına dikkat et!” demiş. Ve hadım cellat, Tuhfe’yi alıp götürerek dışarı çıkmış. Halife de, ıslak gözlerle, onun ceylan yürüyüşüyle süsleri ve çizgili urbası içinde uzaklaşmasına bakakalmış. İshak’a da “Kız zevkli giyinmiş. Sarayım-da eşlerini görmediğim bu giysileri nereden sağlamış?” demiş. İshak “Cömertlikle bunları kendisine bağışladığın kölen sağladı efendim! Bunlar benim aracılığımla senin kendisine bağışladığın armağanlardır. Zaten, başın üzerine yemin ederim ki, onun güzelliğiyle kıyaslanınca, dünyanın tüm armağanları yok olmuş sayılır” demiş. El açıklığında hiçbir kusuru görülmemiş olan Halife de, Cafer’e dönmüş ve ona “Ey Cafer, hemen sadık yoldaşımız İshak’a hazineden yüz bin dinar öde! Ve seçkin kumaşlardan on adet hil’at sağla!” demiş.

Sonra Harun Reşid, yüzü ferahlamış ve tüm kaygılardan kurtulmuş olarak Mesrur tarafından Tuhfe’nin götürülmüş bulunduğu daireye doğru yollanmış. Ve “Güvenlik üstüne olsun, ey Tuhfetü’l-Kulûb!” diyerek genç kızın yanına girmiş ve ona yaklaşıp ve kızı kollarına alarak onda dokunulmadık lekesiz bir bekâret bulmuş; ondan çok hoşnut kalmış; ve o günden başlayarak Tuhfe, onun yüreğinde çok yüce bir yer tutmuş; öyle ki, bir an bile yokluğuna dayanamaz olmuş, hatta saltanatının tüm

işlerine ait anahtarları da onun eline teslim etmiş. Çünkü onu, akli başında bir kadın buluyormuş. Ona, yaşamını alışıktığı şekilde sürdürmesi için ayda iki yüz bin dinar ve gece gündüz kendisine hizmet etmeleri için elli köle genç kız, ayrıca tüm Irak'ı ve Nil kıyısındaki toprakları satın almaya yetecek değerde armağanlar ve değerli eşya bağışlamış.

Bu genç kızın sevdası halifenin yüreğine o denli işlemiş ki, onun korunması için kimselere güvenememiş. Ve onun yanından ayrıldığı vakit kıza özgü dairenin anahtarını kendi üzerinde saklamış. Hatta, bir gün, kız önünde şarkı söylerken, öylesine coşkulu bir heyecana kapılmış ki, onun elini öpmek ister gibi bir davranışta bulunmuş. Ama kız bir sıçrayışta toparlanmış ve bu şiddetli devinim sırasında udunu kırmış ve ağlamış. Harun Reşid de, son kertede duygulanarak ona niçin ağladığını sormuş ve "Tanrı'dan gözlerinin herhangi birinden asla tek bir damla yaş bile akıtmamasını dilerim, ey Tuhfe!" diye haykırmış. Tuhfe de "Ben kim oluyorum da efendim, benim elimi öpmek isteyesin? Yoksa Tanrı'nın ve dua ve barış üzerine olası Peygamber'inin bundan dolayı beni cezalandırmalarını ve mutluluğumu yok etmelerini mi istiyorsun? Çünkü dünyada hiç kimse böyle bir onura erişemez" demiş. Harun Reşid onun bu yanıtından memnun olmuş ve kendisine "Şimdi, ey Tuhfe, benim ruhumda hangi mertebede yer tuttuğunu bildiğine göre, seni heyecanlandıran bu davranışı bir daha tekrarlamayacağım. Artık gözlerini sil ve bil ki senden başka hiç kimseyi sevmiyorum; ve seni severek öleceğim" demiş. Tuhfe de onun ayaklarına kapanarak dizlerini kollarıyla sarmış. Halife onu ayağa kaldırıp kucaklamış ve ona "Benim için tek sultan sensin. Hatta amcamın kızı Sitti Zübeyde'den de üstünsün!" demiş.

Günün birinde Harun Reşid ava çıkmış. Tuhfe de kendi dairesinde kokulandırılmış mumlarıyla ışık saçan altın bir şamdanın altında tek başına oturmuş, bir kitap okuyormuş. Ansızın, dizlerinin üstüne kokulu bir elma düşmüş. Başını kaldırıncı dışardan elmayı atan kişiyi görmüş. Bu, Sitti Zübeyde imiş. Tuhfe, çabucak ayağa kalkmış ve saygılı selamlar sunduktan sonra, ona "Sultanım, kusurlarımı bağışlasın! Vallahi, davranışlarımda özgür olsaydım, her gün gelip kölelik görevlerimi yerine getir-

meme izin vermeni dilerdim! Tanrı asla bizi senin varlığından yoksun bırakmasın!" demiş. Zübeyde de gözdenin odasına girmiş.¹ Ve yanı başına oturmuş. Yüzü hüzünlü ve kaygılı imiş. Ona "Ey Tuhfe, senin yürek yüceliğini bilirim; sözlerin de beni şaşırtmadı. Çünkü bizim nezdimizde gönül güzelliği doğal bir veridir. Benim, Emirü'l-Müminin'in başı üzerinde yemin ederim ki kendi dairelerimden çıkıp yeğenim ve kocam olan halifenin öteki eşlerini ve gözdelelerini ziyaret etme âdetim yoktur. Ama bugün, senin saraya gelişinden beri, başıma gelen onur kırıcı durumu sana açıklamaya geldim. Gerçekten bil ki, tam anlamıyla yüzüstü bırakıldım ve kupkuru bir cariye mertebesine indirgendim. Çünkü Emirü'l-Müminin artık beni görmeye gelmiyor ve artık benden haber almak bile istemiyor" demiş. Ve ağlamaya başlamış. Tuhfe de onunla birlikte ağlamış ve neredeyse bayılacak gibi olmuş. Zübeyde de ona "Bundan dolayı senden şunu istemeye geldim. Öyle yapmalısın ki, tüm olarak köle derekesinde kalmamam için, Harun Reşid, hiç değilse ayda bir gecesini bana bıraksın!" demiş. Tuhfe, sultanın elini öpmüş ve ona "Ey başımın tacı, ey hanımımız, bütün ruhumla halifenin bir gececik değil, tüm bir ayı senin yanında geçirmesini dilerdim; böylece yüreğin ferahlar, ben de bağışlanırdım; ben ki gelişimle senin kederlenmene neden oldum. Kim bilir belki bir gün gelir de ben, sultanım ve hanımım olan senin yanında bir köleden başka şey olmam!" demiş.

Tam o sırada, Harun Reşid avdan dönmüş ve doğruca gözdesinin dairesine yönelmiş. Sitti Zübeyde de onu uzaktan görerek Tuhfe'den dilediğini yerine getirme vaadi aldıktan sonra çabucak oradan ayrılmış. Harun Reşid gülererek içeri girmiş ve Tuhfe'yi dizlerine oturtmuş. Sonra birlikte yiyip içmişler; sonra da soyunmuşlar. İşte ancak o zaman Tuhfe, Sitti Zübeyde'den söz açmış ve halifeden onun gönlünü yapmasını ve hemen o gece onun yanına gitmesini rica etmiş. Halife de gülererek ona "Madem ki Sitti Zübeyde'ye yapacağım ziyaret bunca aceleymiş, bunu bana, biz soyunmadan önce bildirmeliydin, ey Tuhfe!" demiş.

1 Öyküde, her ne kadar kokulu elmanın dışardan atıldığı açıklanıyorsa da, sonradan Sitti Zübeyde'nin nasıl olup da kapalı kapıdan içeri girmiş bulunduğu açıklanmıyor (Â.Ş.O.)

Ama kız da ona “Şöyle söyleyen şaire hak vermek için bunu böyle yaptım” demiş:

“Hiçbir yakarıcı, kendini örtülü olarak ortaya koymamalıdır; çünkü yardım için araya giren, bunu, tüm çıplaklığıyla yapsa daha iyi olur.”

Harun Reşid de bunu işitince memnun olmuş ve Tuhfe’yi bağrına basmış. Bunu izleyerek Tuhfe’nin Sitti Zübeyde konusunda kendisinden yapmasını istediği şeyi yerine getirmek üzere onu terk etmiş ve giderken kapıyı üzerinden kilitleyip oradan ayrılmış. İşte onun durumu böyleymiş. Tuhfe’ye gelince, o andan başlayarak onun başına gelenler öyle inanılmaz ve şaşılasi şeyler imiş ki, yavaş yavaş anlatılmalıymış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Tuhfe’ye gelince, o andan başlayarak onun başına gelenler öyle inanılmaz ve şaşılasi şeyler imiş ki, yavaş yavaş anlatılması gerekirmiş.

Tuhfe kendi dairesinde tek başına bulunurken, yeniden kitabını eline alıp okumasını sürdürmüştü. Sonra, biraz yorulduğundan, udunu eline almış ve onu sırf kendisi için çalmaya başlamış. Ve bunu o kadar güzel yapmış ki, tüm cansız eşya, onun nağmeleriyle zevkle raksetmiş. Birdenbire içgüdüsel olarak, o sırada mum ışığıyla aydınlanmış odasında alışılmadık bir şeyin varlığını sezinlemiş. Geri dönünce odanın ortasında sessizce raksetmekte bulunan yaşlı bir adam görmüş. Başı yere eğik, görünümü saygın ve tavrı ululuk saçan biriymiş bu. Hiçbir âdemoğlunun yapamayacağı şekilde, esrimeye değer raks etmekte imiş. Tuhfe korkusundan buz kesildiğini duyumsamış. Çünkü kapılar ve pencereler kapalı imiş ve giriş yerleri haremağaları tarafından kıskançlıkla gözetiliyormuş ve sarayda bu garip ihtiyarın yüzünü gördüğünü hiç hatırlamıyormuş. İçinden çabucak cin ve şeytanları bedenden uğratmaya yarayan kalıp cümleyi okumuş

“Taşlanan şeytanın şerrinden Yüceler Yücesi Tanrı’ya sığınırım!” diyerek. Ve kendi kendine “Kuşkusuz, bu garip varlığın yanımda bulunduğunu fark ettiğimi anlamasını istemiyorum. İyisi mi ben, çalgı çalmayı sürdürüyüm. Tanrı da ne isterse onu yapsın!” demiş. Ve ara vermeksizin çalmaya başladığı havayı sürdürme gücü bulmuş; ama parmakları da saz üzerinde titremiş.

Ve bir saat kadar bir süre rakeden şeyh, raksı bırakmış; Tuhfe’ye yaklaşmış ve ona “Sen eşsiz bir varlıksın, ey doğu’nun ve Batı’nın harikası! Dünya seni görmekten ve kusursuzluğuna tanıklık etmekten hiç yoksun kalmasın! Ey Tuhfe, ey Gönüllere Armağan olan, beni tanımadın mı?” diyerek önünde yeri öpmüş; kız da “Yo, vallahi! Seni tanımıyorum! Ama senin Ecinnistan ülkesinin bir ecinnisi olduğunu düşünüyorum. Kötülük bizden ırak olsun!” diye haykırmış. Yaşlı adam, gülerek “Doğru söyledin, ey Tuhfe, ben tüm Ecinnistan kabilelerinin reisiyim; ben İblis’im!” diye yanıt vermiş. Tuhfe de “Tanrı’nın adı benim üstüme ve yörem üstüne olsun! Bundan Tanrı’ya sığınırım!” diye haykırmış. Ama İblis onun elini tutmuş, öpüp dudaklarına ve alnına götürmüş; ve “Hiçbir şeyden korkma, ey Tuhfe, çünkü çoktandır sen benim korumam altındasın ve nasıl Havva kızları içinde güzelliğinle herkesi aşıyorsan, ecinniye kızları arasında güzelliğiyle aynı durumda bulunan genç ecinniye sultanı Kameriye’nin sevgilisisin! Gerçekten bil ki, epeyce bir zamandan beri, seni kuşkulandırmadan, her gece, onunla birlikte seni görmeye geliyor, yine sana fark ettirmeden senin güzelliğine hayran oluyoruz. Çünkü bizim sevimli sultanımız Kameriye, sana çılgınca âşık ve sadece senin adın ve gözlerin üzerine yemin ediyor. Buraya gelip de uyurken seni görünce, arzuyla eriyor ve güzelliğinle ölüyor. Gelip seni gördüğü ve sen onu görmeksizin görünümünden zevk aldığı geceler dışında, onun için zaman bitkinlik içinde geçiyor. Ben de buraya, senin yanına, onun dertlerini sana anlatmak ve senden uzakta, içinde bulunduğu sıkıntıyı belirtmek ve onun adına, eğer istersen, seni ecinni şahları içinde en yüce mertebeye yükseltileceğin Ecinnistan’a götürmek üzere elçi olarak geldim. Orada, tıpkı buradaki âdemoğullarının yüreklerini yönettiğin gibi bizim yüreklerimizi de yöneteceksin. Bugün koşullar bu geziyi yapman için harika uygunlukta. Çünkü biz bugün kızımın

evlenmesini ve oğlumun sünnetini kutlayacağız. Bunu fırsat bile-
rek yapacağımız şenliği varlığın ışıklandıracaktır; ecinniler senin
gelişinle duygulanacaklar ve seni sultanları olarak kabul ede-
ceklerdir. Ve sen bizim aramızda istediğin kadar eyleşebilirsin.
Ecinnistan hoşuna gitmezse ve sürekli şenlik halinde geçen bizim
yaşamımız sana uymazsa, hiçbir üsteleme ve güçlük göstermek-
sizin, seni aldığım yere geri getireceğime yemin ederim” demiş.

Kahrolası İblis’in bu konuşmasını işitince çok korkmuş olan
Tuhfe, şeytansı karmaşıklıklardan çekinerek öneriyi geri çevir-
meyi göze alamamış; ve bir baş işaretiyle “Olur” diye yanıt ver-
miş. İblis de hemen bir eline Tuhfe’nin kendisine verdiği udu
alarak, öbür eliyle de kızın elini tutarak “Bismillah!” demiş ve
onu öylece yanına alarak anahtar yardımı olmaksızın kapıları
açmış ve onunla birlikte helanın kapısına gelinceye kadar yol
almış. Helalar, bazen de kuyu ve mahzenler yeraltı ecinnilerinin
ve ifritlerinin yeryüzüne çıkmalarına yarayan belli başlı yerler-
dir. İşte bundan dolayı hiç kimse helaya, şeytan ve perileri dışarı
çıkarmak üzere, belirli kalıp sözleri telaffuz etmeksizin ve için-
den Tanrı’ya sığınmaksızın girmez. Ve yeryüzüne çıkmalarına
yarayan aynı helaları yuvalarına dönmek için de kullanırlar. Bu
kuralın tuhaflığını inkâr etmenin imkânı yoktur.

Çok korkmuş olan Tuhfe, yaşlı İblis ile birlikte helanın önü-
ne gelince, akli başından uçup gitmiş. Ama İblis onu şaşırmak
için gevezelik etmeye başlamış ve helanın açık bulunan ağzın-
dan onunla birlikte toprağın bağrına inmiş ve bu aşılması güç
geçidi kazasız belasız geçip kubbe şeklinde oyulmuş başka bir
geçide ulaşmışlar. Bu geçit de aşılmıca, birdenbire kendilerini
dışarda, gök kubbenin altında bulmuşlar. Yeraltından çıktıkları
yerde, sahibi veya sürücüsü bulunmayan eyerlenmiş bir at onla-
rı bekliyormuş. Yaşlı İblis, Tuhfe’ye “Bismillah, ey hanımım!”
demiş Üzengileri tutarak eyerlerinde büyücek bir arkalık bulu-
nan ata bindirmiş. Kız, elinden geldiğince eyere yerleşmiş ve
at hemen, üzerine bindiği bir dalga gibi kıpırdamış ve ansızın
gecenin koynunda geniş kanatlarını yayarak uçmuş. Şeyh İblis
de kendi yetenekleriyle yanında uçarken, kızla birlikte göklere
yükselmiş. Tuhfe bütün bunlardan öylesine korkmuş ki, eyerin
üzerine devrilerek bayılmış.

Ama havanın yüzüne çarpması, onu baygınlıktan kurtarmış. Ve kendini geniş bir çayırdan geçerken görmüş. Bu çayır çiçekler ve körpe fidanlarla öylesine doluymuş ki, güzel renklerle boyanmış yeğni bir urba görür gibi olmuş. Bu çayırın ortasında yüksek kuleleri göklere uzanmış, yanları yüz seksen kızıl bakır kapıyla berkitilmiş bir saray yükseliyormuş. Cümle kapısının eşiğinde, güzel urbalara bürünmüş ecinni kabilelerinin reisleri bulunuyormuş. Bu reisler Şeyh İblis'i görünce, hep bir ağızdan "İşte Sitti Tuhfe geliyor!" diye haykırmışlar. At kapının önünde durur durmaz, hepsi onun yöresini çevirmiş, attan yere inerken ona yardım etmiş, ellerini öperek onu saraya götürmüşler. Tuhfe, birbirini izleyen ve duvarları altından, sütunları gümüşten iç içe dört salondan oluşmuş büyük bir salon görmüş; öyle bir salon ki tanımlamaya kalkışanın dilinde tüy bitermiş. Ve ta dipte, üzerine deniz incileri kakılmış kızıl altından bir taht görülüyormuş. Tuhfe'yi büyük bir merasimle bu tahta oturtmuşlar. Ecinni reisleri tahtın merdivenleri üzerinde, onun yanında ve ayak ucunda sıralanmışlar. Görünüşleri bakımından bunlar âdemoğullarına benziyorlarmış; sadece içlerinden ikisinin korkunç yüzleri varmış. Çünkü bu iki kişiden her birinin başlarının ortasında, uzun bir yarık halinde, sadece tek gözleri ve yaban domuzları gibi öne fırlamış çengel halinde dişleri varmış.

Her biri mevkiine göre yer alıp herkes rahatlayınca; parlaklığı yöresindeki salonu aydınlatırcasına aydınlık yüzlü, zarif ve güzel genç bir sultanın ilerlediği görülmüş. Kalçalarını alabildiğine kıvrıran üç pericelik genç kız da onun ardından geliyormuş. Bunlar Tuhfe'nin oturduğu tahtın önüne gelince, onu zarif birer baş hareketiyle selamlamışlar. Bundan sonra, başlarında yürüyerek genç sultan, tahtın merdivenlerini çıkmış; Tuhfe de aşağı doğru inerken, karşı karşıya gelince, sultan onu yanaklarından ve ağzından uzun uzadıya öpmüş.

Bu sultan, kesinlikle, Tuhfe'ye âşık olan ecinnilerin ecesi Kameriye Sultan'mış. Öteki üç dişi de, birinin adı Gamra, ikincisinin adı Şerare, üçüncüsünün adı Vahime, onun kız kardeşleri imiş. Kameriye altın bir tahta oturmuş Tuhfe'yi görmekten o denli sevinç duymuş ki, altın tahtından ayağa kalkıp onu bir

kez daha öpmüş ve yanaklarını okşayarak bağrına basmış. Bunu gören Şeyh İblis gülmeye başlamış ve “Ne güzel kucaklama! Kibarlık gösterip beni de yanınıza alın!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören Şeyh İblis gülmeye başlamış ve “Ne güzel kucaklaşma! Kibarlık gösterip beni de arınıza alın!” diye haykırmış. Ve gürültülü gülüşler ecinni topluluğunu sarsmış. Tuhfe de aynı şekilde gülmüş. Güzel Kameriye ona “Ey kız kardeşim, seni seviyorum ve yürekler öyle derindir ki, tanık olarak ruhlarından başka şeye sahip olamazlar. Benim ruhum da, seni, daha görmeden önce bile sevdiğime şahitlik eder” demiş. Tuhfe, kötü yetiştirilmiş görünmemek için “Vallahi, sen de benim için değerlisin, ya Sitti Kameriye! Ve seni gördüğüm andan bu yana senin kölen oldum” diye yanıt vermiş. Kameriye de teşekkür edip onu yeniden öpmüş ve kendisine üç kız kardeşini “Bunlar bizim reislerle evlidirler” diyerek tanıtmış. Tuhfe, üç kız kardeşin her birine birer selam vermiş. Onlar da, sırası gelince gelip onun önünde eğilmişler.

Bunu izleyerek ecinni köleler büyük yemek tepsileriyle içeri girip sofrayı kurmuşlar. Sultan Kameriye de, Tuhfe’yi kendisi ve kardeşleriyle birlikte sofraya oturmaya çağırması; sofraya tepsisinin üzerine şu dizeler işlenmiş imiş:

Ben her türden yemekler taşımak için yapılmışım

İçerdiğim şey cömertliktir.

Bundan dolayı, hiçbir şey arttırmaksızın, üzerimde ne varsa yiyin!

En güçlülerin elleri bana işaret verir,

Her biriniz bana belirtirsiniz,

Göze çarpan tercihlerinizi.

Sıraladığım yemekler yüzünden,

Layık olduğum büyüklükte onur kazanırım.

Bu dizeleri okuduktan sonra yemeklere el uzatmışlar. Ama Tuhfe, hiç de iştahla yemiyormuş. Çünkü nefret verici iki kabile reisinin o berbat yüzleri zihnini kurcalıyormuş. Ve Kameriye'ye "Başın üzerine yemin ederim ki, kardeşim, gözlerim artık şurada oturanla onun yanında bulunan şu berikinın görünüşüne katlanamıyor! Bunlar neden böyle dehşet saçıcı ve de kim bunlar?" demekten kendini alamamış. Kameriye de gülmeye başlamış ve "Ey sultanım, şurada gördüğün Eş-Şizban Reis'tir; diğeri de cellat Yüce Maymun Reis. Sen onları pek çirkin buluyorsan, bilesin ki bunun nedeni, bizler ve bütün ecinniler gibi yapıp ilk şekillerini terk ederek insan varlıklarına dönüşmeyi gururlarına yedirememiş olmalarıdır. Çünkü burada gördüğün bütün reisler, her zamanki halleriyle şekil ve görünüm bakımından bu ikisine benzerdirler. Ama bugün korkmaman ve böylece onlarla yakınlık kurman ve kendini rahat hissetmen için birer âdemoğlu kılığına büründüler" diye yanıt vermiş. Tuhfe de "Sultanım, gerçekte, onlara bakamıyorum bir türlü. Özellikle şu korkunç Maymun'a. Ondan sahiden korkuyorum! Evet, bu ikisi beni çok ürkütüyor!" diye yanıt vermiş. Kameriye bu sözleri duyunca kahkahalarla gülmekten kendini alıkoyamamış. Korkunç yüzlü iki reisten biri olan Eş-Şizban onu gülerken görüp kendisine "Bu gülüş de ne böyle, ey Kameriye?" demiş. Kameriye ona hiçbir insan kulağının kavrayamayacağı bir dille seslenerek Tuhfe'nin kendisi ve Maymun hakkında söylediklerini anlatmış. Kötü görünüşlü Eş-Şizban, buna kızacak yerde, öyle şaşırtıcı bir gülüşle gülmüş ki, ilkin, salonda müthiş bir fırtına esiyor sanılmış.

Yemek böylece ecinni reislerinin hep birden gülüşleri içinde sona ermiş. Ve herkes ellerini yıkayınca, şarap sürahileri getirilmiş. Şeyh İblis de Tuhfe'ye yaklaşp ona "Sultanım, sen bu salonu neşelendirdin ve varlığınla onu işğa boğdun ve güzelleştirdin! Ama sen bize uduyla sesinin eşliğinde bir şeyler çalıp söylemedikçe biz sultanlar ve şahlar, tam anlamıyla neşelenmiş sayılmayız. Çünkü daha şimdiden gece, ayrılmak için kanat açmış bulunuyor; daha fazla da kanatlarını böyle tutamaz. Gece bırakıp gitmeden, ey Gönüllere Armağan, bizden lütfunu esirgeme!" demiş. Tuhfe de "İşitmek, itaat etmektir!" diye yanıt vermiş. Ve udu eline alıp onunla harikalar döktürmüş; öylesine

ki, onu dinleyenlere, saray, demir atmış bir gemiymişçesine kendileriyle birlikte raks ediyor gibi gelmiş; yani musikinin etkisiyle böyle sanılmış. Tuhfe de şu dizeleri şarkıya dökmüş:

Barış, yeminle sadık dostların olan, hepiniz üzerine olsun!
Ey benimle karşılaşanlar, sizinle karşılaşacağım söylenmemiş miydi size?

Ben sabah yelinden daha tatlı, saydamlaşmış saf sudan daha taze bir sesle size sitekler edeceğim.

Çünkü gözyaşlarıma sadık gözkapaklarıma yara bere içindedir. Ama ruhumun köklü içtenliği, onu tanıyanlar için, bir tedavidir, ey dostlarım!

Ecinni reisleri, bu dizeleri ve bunların süslediği musikiyi duyunca, zevkten dört köşe olmuş; ve çirkin Maymun, şu kötü varlık, öylesine heyecanlanmış ki, parmağı kıcına dalmış olarak raksetmeye koyulmuş. Şeyh İblis de, Tuhfe'ye "Lütfen, makam değiştir, çünkü zevk yüreğime dolarak kanımı ve solugumu kesiyor!" demiş. Sultan Kameriye de ayağa kalkmış ve "Ey ruhları serinleten! Ey yüreğimin yüreği!" diyerek gelip onu iki gözünün arasından öpmüş. Ve biraz daha çalmasını rica etmiş. Tuhfe de "İşitmek, itaat etmektir!" diyerek yanıt vermiş. Sazına eşlik ederek şu şarkıyı söylemiş:

Çoğu zaman, iç çöküntüm büyürken, ruhumu ümitle avutuyorum.

Güçlükler, eğer ruhun sırları öğrenirse, balmumu gibi erir; ve uzakta olan her şey yakınlaşır, derde katlanmayı bilersen eğer!

Bu şarkı öylesine güzel bir sesle söylenmiş ki, ecinni reisleri, hepsi birden, raksetmeye başlamış. İblis de Tuhfe'nin yanına gelip elini öperek ona "Ey harika yaratık, senden bir şarkı daha söylemeni rica etsem, gönül yüceliğini harcamış mı olurum, acaba?" demiş. Tuhfe "Bunu benden neden Sitti Kameriye istemiyor?" diye yanıt vermiş. Genç sultan çabucak koşup Tuhfe'nin iki elini öperek ona "Sana bağışlanan yaşamın hakkı için, bir

şarkı daha söyle!" demiş. Tuhfe de "Vallahi! Sesim şarkı söylemekten kısıldı; ama bunu çok istiyorsan, şarkıya dökmeksizin, ama kendi uyumuna yatkın olarak meltemin, çiçeklerin, kuşların şarkılarını sözsiz olarak okuyayım! Başlangıç olarak, ilkin meltemin şarkısını size söyleyeyim!" demiş. Ve udunu bir yana bırakarak, ecinnilerin suskunluğu ortasında ve genç ecinni sultanlarının baştan çıkarıcı gülümsemeleri karşısında "İşte *Meltemin Şarkısı*" demiş:

Ben âşıkların habercisiyim, aşk yüzünden sızlananların iç çekişlerini taşıyım ben.

Sadakatle âşıkların sırlarını aktarıyorum; ve onlardan işittiğim sözleri olduğu gibi tekrarlarım.

Sevda yolcularına karşı sevecenimdir. Onlar için soluğum daha da tatlılaşır; şakalar, yaltaklanmalarla gevşer.

Âşıkların tavrına göre tutum değiştiririm. İyi kişiler ise, kokulu bir solukla onları okşarım; ama kötü iseler, tedirgin edici bir esintiyle onları hırpalarım.

Titreyişim yaprakları sarsınca, seven kişi iç çekişlerini tutamaz; ve fısıltılarım onları okşar okşamaz, sevgilisinin kulağına acılarını söyler.

Tatlılık ve sevecenlik benim ruhumu oluşturur ve ben, akkor halindeki hava içinde bir ut gibiyim.

Hareket halindeysem, bu, boşuna bir heves yüzünden değildir, kız kardeşlerim olan mevsimleri, çeşitlemeleri ve akıp gidişleri içinde izlemek içindir.

Ben sadece sevimli iken, bana yararlı derler. Bahar zamanı, kuzeyden eserim; böylece ağaçları verimli ve geceyi güneşe benzer kılarım.

Sıcak mevsimde, meyvaları kayırmak için ve ağaçlar tüm güzelliklerine bürünsünler diye doğudan eserim.

Sonbaharda güneyden eserim; meyvaları ki sevgililerimdir, yetkin hale gelsinler ve iyice olgunlaşsınlar diye!

Nihayet kışın, batıdan yol alarak gelirim. Böylece dostum ağaçları meyvalarının yorucu ağırlıklarından kurtarmak için yardıma koşarım. Güzelim dallar yaşamlarını korusunlar diye, yaprakları kuruturum.

Tutuşturduğu yüreğin sırlarını sevgiliye açıklayan hurmayı dölleyen benim! Ve avare âşığa sevgilisinin çadırına yaklaşmakta olduğunu haber veren benim kokulu soluğumdur.

Şimdi de size, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım, *Gülün Şarkısı*'nı söyleyeyim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Şimdi de size, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım, *Gülün Şarkısı*'nı söyleyeyim!

Kışla yaz arasında ziyaret için gelen benim. Ama ziyaretim gece hayaletinin görünümü kadar kısadır.

Çiçek açışımın kısa süresinden yararlanmak için acele edin ve hatırlayın ki, zaman keskin bir kılıçtır.

Ben, aynı zamanda, sevgilinin rengi ve âşığın giysisiyim! Soluğumu koklayanı kokuya boğarım. Ve beni, sevgilisinin elinden alan genç kıza, tanımadığı bir heyecan sağlarım.

Ben asla uygunsuz davranmayan bir konuğum; uzun süre bana sahip olmayı uman yanılmadadır. Ben, bülbülün âşık olduğu gülüm!

Ama, tüm övüncüme karşın, tüm hemşirelerim içinde, ne yazık ki, en fazla dertlisi benim! Daha pek genç yaştayken, her yanıma dikenler sararak beni sıkıştırır.

Bunlar keskin oklar atarak dökülen kanımı giysilerime yayar ve onları kızıl bir renge boyar. Sonsuza dek yaralıyım ben.

Bununla birlikte, katlandığım tüm acılara karşın, geçici şeylerin en zarifi olarak kendi güzelliğimle süslenirim.

Ama işte insanların korkunç eli! İmbiğe hapsedmek üzere yapraklar içindeki saltanatımdan ayırır beni, kopararak!

O zaman bedenim sıvılaşır, yüreğim yanar; derim yırtılır ve gücüm yiter, gözyaşlarım akar, kimse acımaz bana.

Bedenim ateşin sıcaklığına, gözyaşlarım boğuntuya ve yüreğim kaynamaya terk edilir. Yayıdığım ter, acılarımın reddedilemez belirtisidir.

Yakan bir ateşle kendilerini tüketenler uçan ruhumdan teselli bulurlar; arzusun kıvrandırdıkları da eski giysilerinin miskini zevkle koklarlar.

Dış güzelliklerim insanları terk ettiği zaman da, iç niteliklerim ruhumla birlikte onların çevresinde kalır.

Benim geçici güzelliklerimden bir eğretileme çıkarmayı bilen, kendi iç dünyasına dalanlar da, çiçeğimin bahçeleri süslediği zaman yerinmezler; ama âşıklar bu sürenin sonuza dek sürmesini isterler.

Ve şimdi de, efendilerim ve hanımlarım, eğer dilerseniz, size, *Yaseminin Şarkısı*'nı söyleyeceğim. İşte şöyle:

Ey yanıma yaklaşanlar, kahrılanmayı bırakın, ben yaseminim!

Yıldızlarım, madendeki gümüşten de ak, mavi gökte ışıldar. Ben doğrudan doğruya tanrısallığın bağrından doğdum; ve de kadınların göğsünde dinlenirim. Baş üzerinde taşınmak için harika bir süsüm.

Benim eşliğimde şarap kullanın, zamanını iç çöküntüsüyle geçirenle alay edin.

Rengim kâfura şahitlik eder, efendilerim; ve kokum, kokuların anasıdır. Onunla, kendim uzaklarda olsam da, varlığını sürdürüyorum.

Yasemin olan adım, ruhsal yaşamlarında müritlere kendilerine özgü anlamıyla zevk veren bir gizemdir sadece.

İki ayrı sözcükten oluşurum: Umutsuzluk ve hata. Dolayısıyla sessiz dilimle, umutsuzluğun hata olduğu anlamını taşırım.

Bundan dolayı, kendimle birlikte, mutluluğu getiririm ve mutluluk ve neşeyi hatırlatırım.

Ben yaseminim. Ve rengimle kâfura şahitlik ederim, ey efendilerim!

Şimdi de efendilerim ve hanımlarım, eğer dilerseniz, size *Nergisin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Güzelliğim hiç başımı döndürmez; çünkü, gözlerim baygındır, uyumlu salınırım ve kökenim soyludur.

Her zaman çiçekler nezdindeyim; onları göğsümde tutmaktan hoşlanırım; ay ışığında onlarla konuşurum; sürekli olarak onların arkadaşayım.

Güzelliğim arkadaşlarım arasında bana birinci sırayı sağlar; bununla birlikte onların hizmetindeyim. Ve de kim dilerse, bu hizmetin gereklerinin neler olduğunu ona öğretilirim.

İtaat etmenin kemerini böbreklerim üstüne kenetlerim ve iyi bir hizmetkâr gibi ayak üzeri dikilirim.

Öteki çiçeklerle bir arada oturmam ve sofraya arkadaşımın başını kaldırıp bakmam!

Solumak isteyenler için koku saçmaktan yana cimri değilimdir; ve beni koparan ele asla karşı çıkmam.

Benim için bir saflık giysisi olan çeneğim her an susuzluğumu gideririm. Zümrüt bir sak, bana temel oluşturur, altın ve gümüş urbama şekil verir.

Kusurlarımı düşündüğümde, gözlerimin mahcuplukla yere eğilmesini engelleyemem ve bir gün ne olacağımı düşündüğümde, yüzüm renk değiştirir.

Dolayısıyla bakışlarımın ıslaklığıyla hatalarımı itiraf etmek ve göz kıpmalarımı bağışlatmak isterim.

Eğer sık sık başımı eğiyorsam, suya eğilip kendime hayranlıkla bakmak için değildir bu; ama kıyıcı sonumun geleceği anı düşünmektendir!

Şimdi de, eğer dilerseniz, efendilerim, hanımlarım; size *Menekşenin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Yeşil bir yaprağın mantosuna ve mavi ötesi bir hil'ate bürünmüşüm.

Ben hoş görünüşlü, küçücük bir şeyim.

Bırakın gül, Sabahın Gururu olarak adlandırılın! Ben, bunun sırrını taşıyım.

Ama, mutluların yaşamını süren ve güzelliğinin kurbanı olarak ölen hemşirem gül, kıskançlık uyandırmaya daha layıktır!

Ben, çocukluğumdan beri kederle tüklenmiş, solgun yaşam; ve de mateme bürünmüş olarak doğanım.

Hoşça zaman geçirdiğim anlar ne kadar kısadır! Yazık, ne yazık ki!

Kurak büyüdüğüm ve yaprak giysilerimden soyunuk kaldığım anlar ne kadar uzundur!

Bakın! Taçyapraklarım açılır açılmaz, büyüme yaşına ulaşmam için zaman bırakmaksızın, koparıp, beni kökümünden yoksun ederler;

O zaman, benim zayıflığımdan yararlanarak iznim olmadan alçakgönüllülükle onlara ulaşmadan, bana şiddetle davranan kimseler eksik değildir.

Benim yanımda olanlara zevk saçarım, beni fark edenlerin hoşuna giderim. Bununla birlikte, bir gün, hatta günün bir kısmı ancak geçmişken benim değerim bilinmez artık.

Beni, hakkımda en büyük değeri sağladıktan sonra, en düşük fiyatla satarlar; beni övgülerle sardıktan sonra hatalarım bulunur sonunda.

Akşam vakti, düşman bahtın etkisiyle taçyapraklarım büzülür ve solar; sabahleyin solmuş ve kurumuş olurum. İşte o zaman, benim erdemlerimi bilen, gayretli insanlar beni toplar.

Benim yardımımlla, kötülükleri uzaklaştırırlar, acıları yatıştırırlar ve sert mizaçlar tatlılaştırılır.

Tazeyken, kokumun hoşluğundan, çiçeğimin güzelliğinden insanları yararlandırırm. Kuruyunca onlara sağlığını kazandırırım.

Ama âdemoğulları içinde benim iç niteliklerimi bilmezlikten gelen ve bilgece görüşmelerimi incelemeyi ihmal eden ne çok kişi var!

Yine de düşünmeyi bilenlere, beni inceleyerek bilgi edinmek isteyenlere, üzerinde düşünecekleri konular oluştururum! Çünkü, aklın sesini işitmek isteyenlere karşı ayırt edici tavır takınırım.

Küçük sapları üzerinde çiçeklerimi, seçkin piyadeleri zümrüt miğferlerini takınmış, mızraklarını gök yakutla donatmış, kargılarıyla düşmanlarının başlarını marifetle uçuran bir orduya benzer görerek çoğu zaman yanlış tanınmış olmamın tesellisini bulurum.

Ve şimdi de, dilerseniz, efendilerim hanımlarım; size *Nilüferin Şarkısı*'nı okuyayım. İşte şöyle:

Doğam öylesine çekingen ve utangaçtır ki, havada çıplak yaşamaya karar veremediğimden, gözlerden kaçır, suda yaşıyorum. Ve lekesiz taçyapraklarımla, görmektense keşfetmeye eğilimliyimdir.

Âşıklar benim derslerimi doymazlıkla dinlesinler, ölçülü davranmayı öğrensinler ve ihtiyatlı olsunlar!

Sulak yerler benim dinlendiğim yataktır. Çünkü saydam ve akarsuyu severim ve ondan ne sabah, ne akşam, ne kış, ne yaz ayırlamam!

Ve nasıl olağandışı şeydir ki, bu su için, aşkla üzgün, ardından iç çekip duruyorum; ve arzusun yakan susuzluğunun pençesinde, her yerde ona eşlik ediyorum.

Böylesi hiç görülmemiştir: Su içinde olmak ve de kendini en ateşli susuzluk tarafından yutulmuş gibi duymak!

Gündüzün, gün ışığı altında, altın yaldızlı çeneğimi açarım; ama gece yeryüzünü sarınca ve sular üzerine uzanınca; dalga beni kendine çeker.

Ve çeneğim eğilir, kendimi besleyici bağrına gömerek, yeşillik ve sudan oluşan yuvamın dibine çekilir ve tekil düşüncelerime dönerim.

Çünkü çeneğim, o zaman, gece sularına gömülmüş, uyanık bir göz gibi, mutluluğunu oluşturan şeyleri gözetir.

Ve düşüncesiz insanlar artık benim nerede olduğumu bilmezler ve gizli mutluluğumun farkına varmazlar. Ve hiçbir yasakçı, taze sevgilimden uzaklaştırmak için artık beni tedirgin etmez.

Zaten, arzularımın beni sürüklediği bir yerde; sevgilim benim yanımda kalıyor. Beni saran ateşi yatıştırmak için ona ricada bulunursam, tatlı sıvısıyla beni suluyor; ondan sığınak istersem, dostça, gizlemek için bana bağrını açıyor. Varlığım onunkine bağlı ve yaşamımın süresi onun benim yanımda kaldığı süreye dayanıyor.

Ben ancak onunla yetkinliğin son kertesini elde edebiliyorum ve erdemlerimi onun kendine özgü niteliklerine borçluyum ben.

Doğam öylesine çekingen ve utangaçtır ki, havada çıplak yaşamaya karar veremediğimden, gözlerden kaçır ve suda yaşarım. Ve lekesiz taçyapraklarımla görmektense, keşfetmeyi yeğlerim.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; size *Karanfilin Şarkısı*'nı söyleyeyim...

Anlatısının burasında *Şehrazad*, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Karanfil'in Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

Zamanın değişimi, benim de ilk rengimi değiştirdi ve böylece bende çeşitlendirmeleri yaratan üç ayrı renk ortaya çıktı. İlki aşk derdinin sarı giysisi altında ortaya çıkar; ikincisi yokluğun acıları ile ortaya çıkan tedirginliğin beyaz urbasına bürünmüş olarak bakışlara çarpar; üçüncüsü de, aşk üzüntüsünün mavi örtüsü altında görülür.

Beyaz olduğumda, ne parıltım, ne kokum vardır: Bu yüzden, kimse ne koklamaya gelir beni, ne de çekici yanlarımı kapatan örtüyü kaldırmaya.

Ama böylece yüzüstü bırakılmaktan keyif duymadım. Çünkü bunu ben istedim. Özenle sırrımı saklıyor, kendi kokumu kendi içimde tutuyorum. Ben definemi öylesine bir özenle gizlice ortadan kaldırıyorum ki, ne arzular, ne gözler ondan yararlanamaz.

Sarı olduğum zaman, aksine, baştan çıkarıcılığı vaat ederim; bu maksatla, şehvet havasına bürünürüm; sabah, akşam, mis gibi kokumu yayarım; sabahın şafağından akşamın kızılığına kadar kokulu nefesimle solurum.

Kınamayın beni kardeşlerim, arzuyla bunca alevlenen tutkumu meltemin soluğuna terk ediyorum diye. Sırrına ihanet eden sevgili suçlu değildir; aşkının şiddetiyle yenik düşmüştür.

Ama mai olduğum zaman, gündüzün, kızgınlığımı bastırırım, derdime sabırla katlanırım ve yüreğimin kokusunu asla salıvermem.

Beni sevenlere bile, ışık benim sevdiğim gizemi ortadan kaldırdığında, yanıt vermem; ve ruhumun gizini onlara açmam; ve koku saçarak varlığıma da ihanet etmem.

Ama gece beni karanlıklarıyla örter örtmez hazinemi dostlarıma açarın; ve benimle aynı derdi çekenlere dertlerimi dökerim.

Ve dostlarımla oturduğu bahçede şarap bardakları dolaşırken, ben de sıram gelince, kendi yüreğimin bardağından içirim.

O zaman, o an bana uygun geldiğinden, gece yayılımlarımı dışa vurur; ve çok sevilen bir dostun birlikteliği kadar hoş bir koku yayarın.

Ve yine, benim varlığım aranır ve tatlılıkla okşanırsam; ben de, katı yüreklerin bana çektiydiklerinden şikâyet etmeksizin çabucak çağrıya uyarım.

Ah! Sevgilinin uzanan kollarda solup sarardığı, âşıkların baş başa kalmak için seçtikleri karanlıkları ne kadar severim, ben! Kokulu şikâyetlerimi rüzgâra yaydığım, çıplaklığımı gözleyen örtüleri kaldırdığım ve kokusuz kardeşlerime kokulu tütsümü sunmak istediğim zaman bana imkân sağlayan karanlıkları severim.

Ve şimdi de, efendilerim ve de hanımlarım; eğer gerçekten diliyorsanız, *Fesleğenin Şarkısı*'nı size söyleyeyim:

Kız kardeşlerim, işte barındığım bahçeyi elinizden geldiğince süsleyeceğiniz an geldi. Bana buyruk verin ve lütfen beni sofraya arkadaşı olarak kabul edin!

Taze ve narin yapraklarım benim az rastlanan niteliğimden söz eder size; ben ırmakların dostuyum; ay ışığında eğlenenlerin sırrını paylaşıyorum ve ben onların en sadık emanetçisi olurum.

Beni sofraya arkadaşı olarak kabul edin, kardeşlerim! Nasıl raks çalgıların sesi yokken pek hoş olmazsa, benim varlı-

ğım olmaksızın da zevk sahibi kişilerin ruhu neşe bulmaz. Göğsümde, yüreklerin derinlerine kadar işleyen değerli bir koku saklıdır. Cennete seçileceklerden olduğum bana vaat edildi. Size söyledim, kardeşlerim, ben asla sır saklamayı bilmeyen biri olmadım.

Bununla birlikte, ailemin üyeleri arasında bir hafiye bulunduğundan söz edildiğini iştmiş olacaksınız! Nane!

Ama sizden rica ederim, ona sakın sitem etmeyin; o sadece kendi kokusunu ve ancak kendisini ilgilendiren bir sırrı yayar.

Kendiliğinden sır saklamasını bilmeyen, kendisine sır açıklayanlarla benzeşemez; ve asla aşağılayıcı hafiye adına layık olmaz.

Ne olursa olsun, ben naneye asla yakın akrabalık ilişkileriyle bağlı değilim. Üzerinde düşünün kardeşlerim, ben ırmakların dostuyum; ay ışığındaki âşıkların sırrını bilirim. Ben sadık bir emanetçiyim.

İşte barındığım bahçeyi elinizden geldiğince süsleyeceğiniz an geldi.

Bana buyruk verin ve lütfen beni sofra arkadaşı olarak kabul edin!

Ve şimdi, efendilerim, hanımlarım; eğer istiyorsanız, size, *Papatyanın Şarkısı*'nı söyleyeceğim. İşte şöyle:

Eğer simgelerden anlar durumdaysan, ayağa kalk, sana sunulanlardan yararlan. Yoksa, uyu; madem ki Doğa'yı yorumlamayı bilmiyorsun.

Ama, cahilliğinin suç olduğunu itiraf etmelisin!

Çiçeğimin açtığı günler nasıl olur da çok hoş günler olmaz! İşte güzelliğimin en tatlı, en hoş olduğu kırları süslediğim dönem!

Beyaz yapraklarım beni uzaktan fark ettirir ve sarı göbeğim, taçyapraklarına tatlı bir baygınlık yayar.

Benim iki tür rengimin farklılığı, Kur'an'ın bazılarının anlamı açık, bazılarının kapalı olan ayetlerindeki farklılığa benzer.

Her yıl yer alan aşikâr ölümünden, gizli olan anlamı ve bahtın bana çektiirdiğı dertleri çıkarmayı bil.

Açılan çiçeklerimin kırları büyülediğı sırada çoğı zaman gelip beni hayranlıkla seyrettin; daha sonra yeniden geldin; ama artık beni bulamadın; ve bunu anlayamadın!

Ve dahi, dertli şikâyetlerim güvercin hemşirelerime doğru yükselince, bu iniltileri zevk şarkısı yerine koyar; ve çiçeklerimin süslediğı çimenlik üzerinde, neşe dolu, eğlenirsin! Ne yazık ki, gerçeğı anlayamadın!

Beyaz yapraklarım beni uzaktan fark ettirir; ama senin, benim neşemle hüznümü birbirinden ayıramaman can sıkıcı!

Ve şimdi, efendilerim ve de hanımlarım, eğer dilerseñiz, size *Lavanta Çiçeğinin Şarkısı'nı* söyleyeyim! İşte şöyle:

Oh! Çiçek tarhlarını süsleyen çiçeklerin arasında bulunmayışımın dolayı ne kadar mutluyum! Kötü ellere düşmek tehlikesinden uzağı; ve çılgınca konuşmaların dışındayım. Benim hemşirelerim olan bitkilerin âdetlerine aykırı olarak Doğa beni derelerden uzakta bitirir; bakımlı yerleri ve uygarlaştırılmış toprakları hiç sevmem.

Yabaniyim ben! Toplumdan uzak, eyleştiiğim yerler çöller ve ıssızlıklardır. Çünkü kalabalığa karışmayı sevmem.

Hiç kimse beni ekip yetiştirmediiğinden ve de bana gösterdiği özenden dolayı sitemde bulunmaz. Özgür, özgürüm ben! Ve kölelerle kötü adamların elleri asla bana dokunmamıştır. Ama Arabistan'ın Necid'ine gelerseniz, beni orada bulursunuz; orada, solgun adamların konutlarının uzağında geniş ovalar mutluluğumu oluşturur ve ceylanların, anların topluluğı benim tek zevkimdir.

Orada, acı pelin benim yalnızlık kardeşimdir. Keşişlerin ve kendi içlerine gömülmüş dervişlerin sevgilisiyim ben. Hacer'i teselli eder, İsmail'i iyileştiririm.

Özgür, özgürüm ben ve kentlerin pazarlarında asla satışa sunulmayan soylu kandan esireler gibiyim.

Hovardalar beni hiç aramaz; ama bana tek değer veren, şakağında bir tutam filizimle silinmez bir resim çizercesine,

bacağını kaldırıp bindiği yürük atı üzerinde yol alandır. Sabah rüzgârı, yanibaşımda, avare dolaşırken, doğduğum yer olan Necid Çölü'nde olmanı isterdim. Taze ve ıtırli kokum, yalnız yaşayan Bedeviyi sarar; ve temiz soluğum, benim yanımda dinlenmekte olana katılır. Ve de katı yürekli kervancı, güç bulunur niteliklerimi kervan halkına tanımlarken, benden sevecenlikle söz etmekten kendini alamaz.

Şimdi de, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; bitirmek için size *Lalenin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Eğer benim içim dışıma uyar olsaydı, sızlanmak ve kız kardeşlerimin bahtına imrenmek zorunda kalmazdım. Durmadan benim giysilerimin zengin ayırtlarını överler. En büyük övgü de bakirelerin yanaklarında benim pembeliğime benzerlik bulmalarıdır.

Bununla birlikte beni görüp de küçümseyenler de vardır; şölen salonlarını süsleyen vazolara koymazlar beni; hoşluğumu kimseler övmez. Kız kardeşlerime gösterilen saygıda benim hiç payım yoktur; tarhların ancak en geri tarafında yer alırım; hatta beni oradan tüm olarak çıkardıkları da olur; görünüşümden de, kokumdan da tiksindirler sanırım.

Yazık bana! Bu açık ilgisizliğin sebebi ne acaba? Yazık! Yazık! Sanırım ki, yüreğimin kara olmasındandır. Ama bahtın yazgılarına karşı ben ne yapabilirim ki? Eğer iç yanımda kusurlar varsa ve yüreğim kara ise, dış yanımda hiç mi güzel değil?

Savaşmaya sırt çeviririm. Yazık bana! Eğer iç yanımda, dış yanıma benzer olsaydı, sızlanmak ve kız kardeşlerimin bahtına imrenmek zorunda kalmazdım. Tüm felaketim, sanırım ki, yüreğimden geliyor.

Şimdi de, meltemin ve çiçeklerin şarkılarını bitirdiğime göre, eğer dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, bazı kuşların şarkılarını söyleyeyim. İşte ilkin *Kırlangıcın Şarkısı*...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Şimdi de meltemin ve çiçeklerin şarkılarını bitirdiğime göre, eğer dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, bazı kuşların şarkılarını söyleyeyim. İşte ilkin *Kırlangıcın Şarkısı*:

Eğer barınacak yer olarak damları ve evleri seçiyorsam, ağaçların kovuğunda ve dallarda yaşayan benzerim kuşlardan böylece ayrılmak içindir.

Yabancı koşullarda kalmak kadar gözümde üstün tuttuğum başka hiçbir şey yoktur. Bundan dolayı insanlar arasına karışırm; benim türümden olmadıklarından ve kesinlikle onların arasında yabancı olmak için.

Her zaman gezgin yaşarım; böylece bilgili kişilerin yoldaşlığından yararlanırım.

Vatanımdan uzakta kalınca, her zaman iyilikle ve nazik bir tarzda karşılanırım.

Bir eve yerleştiğimde, içinde oturanlara en küçük bir zarar bile vermem. Dere kenarlarında bulduğum çer çöple yuvarımı kurarım.

Evdeki yaşayanları çoğaltırım; ama onların azığını paylaşmayı hiç istemem çünkü gider تنها yerlerde besinimi ararım.

Böylece, evsahiplerimin malik olduğu şeylerden elimi çekmem, beni onlarla bağdaştırır; onların besinlerine ortak olsam, beni asla konutlarında barındırmazlar.

Bir araya geldiklerinde yanlarındayım, ama yemek yerlerken onlardan uzaklaşırm. Çünkü onların iyi niteliklerine katılmayı arzularım; şölenlerine değil. Onlar da değerdir benim aradığım, has buğdayları değil; onların dostluğunu isterim, tahıllarını değil.

Ve dahi, insanların ellerinde bulunduklarından titizlikle çekindiğimden dolayı onların sevgisini kazanıyorum; onlar beni gözbebekleri gibi sever ve bağırklarına basarlar!

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım; size *Baykuşun Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

Bana bilgeliğin sahibi derler. Ne yazık, bilgeliğin edinilir mi? Bilgelik, barış ve mutluluk ancak uzlette bulunur. Hiç değilse bunları orada bulma talihi vardır.

Doğduğumdan beri dünyadan el etek çektim. Çünkü, bir damla su bile, bir şelalenin özünü oluştursa, toplum da felaketlerin kaynağıdır. Bu yüzden mutluluğumu asla orada aramam.

Çok eski bir yıkıntıdaki bir kovuk benim tek başıma yaşadığım konuttur. Orada, yoldaşlardan, dostlardan ve yakınlardan uzakta, acılardan arınmış yaşamım ve kıskançlardan çekinecek hiçbir şeyim yoktur.

Görkemli sarayları, orayı konut yapan bahtsızlara bırakırım ve lezzetli yemekleri, bunlarla beslenen zavallı zenginlere!

Çetin yalnızlığımda, düşünmeyi ve murakabeye varmayı öğrendim! Özellikle nefis¹ dikkatimi çekti. Onun yaptırabileceği iyiliği ve suçlu kılabilceği kötülüğü düşündüm. Dikkatimi gerçek ve içsel niteliklere çevirdim.

Böylece anladım ki, ne sevinçler ne de zevkler kalıcı; ve dünya bir boşluk üzerine kurulmuş büyük bir boşluktur. Kapalı konuşuyorum, ama anlaşıyorum. Bunlar açıklanması uğursuz olan şeylerdir.

Benzerlerimin benden beklemek hakkı olan şeyleri unuttum; ve de onlardan beklemek hakkım olan şeyleri! Ailemi, malımı, mülkümü ve ülkemi terk ettim. Kasırların üzerinden ilgisizce uçup geçtim.

Duvarların eski kovuklarını seçtim. Böylece ben de seçkinleştim.

İşte bundan dolayı bana bilgeliğin ustası derler. Ne yazık! Bilgelik edinilebilir mi?

1 Nefis ya da nefis: Can, ruh; nefis-i emmare: İnsanı kötülüğe iten ruh (çok zorlayan nefis) (Ferit Develliglu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*) (Â.Ş.O.)

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; size *Şahinin Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

Gerçektir, ben suskunum. Hatta bazen iyice karamsanım, kuşkusuz!

Asla kendini beğenmiş, durmadan ötüşü kuşları bezdiren ve dilinin ölçüsüzlüğü başına her türlü felaketleri getiren bülbül değilim.

Sessizliğin yasalarına uyarım. Dilimi tutuşum, benim tek erdemimdir, belki de; ve de görevlerimi gözetişim kusursuz yanımdır.

İnsanlar beni yakalayıp tutsak edince de ihtiyatlı kalırım; asla düşüncemin ardında olanı açığa vurmam. Hiç kimse asla geçmişin ayak izleri üstünde ağlar görmeyecektir. Bilgi edinme: gezilerimde işte budur benim aradığım.

Ve de sahibim sonunda beni sever; ve soğukluğum ve itiyadım yüzünden kin duyulmasından korkarak, Kur'an'ın "Gözün örtülmesi iyidir" hükmüne uyarak gözlerimi bir başlıkla örter.

Sahibim dilimi bir bağla gagama bağlar; Kur'an'ın "Konuşmamak bilgeliktir" hükmüne uyarak.

Ve yine Kur'an'ın "Yeryüzünde taşkınlık göstererek gezme!" hükmüne uyarak ayağıma köstek vurur.

Böylece bağlanmış olmaktan acı duyarım, ama her zaman dilimi tutarım, katlandığım acılardan söz etmem.

Başıma takılan başlığın karanlığında düşüncelerim boyuna olgunlaşır, öğrenimim tamamlanır. İşte o zaman şahlar hizmetkârım olur; şahane elleri uçuşumun hareket noktası olur ve bilekleri benim gururlu ayaklarımdın altında kalır.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve de hanımlarım, *Kuşunun Şarkısı*'nı size söyleyeyim! Kısadır, ama şöyledir:

Arzularımın sahibi olarak havaya, karaya ve suya hükmederim.

Bedenim kardandır, boynum bir zambak, gagam yaldızlı amberden küçük bir mahfaza.

Benim saltanatım beyazlık, yalnızlık ve vakardan oluşmuştur. Suların gizemini, derinlerin definelerini ve denizin hârikalarını bilirim.

Ben, kendi kanatlarımla gezer, tozarken; kıyıda yaşayan duyarsız, asla denizin incilerini toplamaz ve sadece acı köpüğü talep eder.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Arının Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Evimi tepeler üzerine kurarım. Ağaçlara zarar vermeksizin elde edilenle ve tereddüt etmeden yenilenle beslenirim.

Çiçekler, meyvalar üzerine konarım, asla bir meyveyi zedelemeyen ve bir çiçeği bozmadan; onlardan sadece şebneme benzer yeğni bir öz alırım.

Narin yağmardan mutlu, konutuma döner; işime, düşüme koyulur; ve nasibim olan lütfâ şükrederim.

Yuvam, katı bir mimarlığın isterlerine göre kurulmuştur; ve Euklides'in kendisi, benim peteğimin hendesesine hayran olarak bilgilenmiştir

Mumum ve balım bilgimle çalışmanın birleşmesinden üremiştir. Bal mumu, zahmetlerimin sonucudur, bal da bilgimin ürünüdür.

Lütuflarımı ancak iğnemin acısını tattırdıktan sonra dileyenlere sunarım.

Eğer eğretilene anyorsan onların öğretici olanlarından birçoğunu sağlarım. Düşün ki, benim lütuflarımdan, ancak, küçümsemelerimin ve açtığım yaraların acısına katlanarak yararlanabilirsin.

Aşk, ağır olanı yeğniler. Anladıysan beri gel, anlamadıysan olduğun yerde kal.

Ve şimdi, efendilerim ve hanımlarım; size, dilerseniz eğer, *Pervanenin Şarkısı*'nı okuyayım! İşte şöyle:

Ben sevgilim alevin aşkıyla sonsuza dek tutuşan bir âşığı. Kendimi arzuyla ve ateşle yakmak! İşte benim kısa yaşamımı yöneten yasa budur.

Sevgilimin kötü davranışı, aşkımı azaltacağına, onu arttırmaktan başka bir şey yapmıyor ve yok edici birleşmemizi görmek arzusuyla sürüklenerek ona doğru atılıyorum. Ama o beni kıyıcılıkla iterek kanatlarımın ince tülünü yırtıyor.

Hayır, asla bir âşık, benim çektiklerime katlanmamıştır. Mum da bana “Gerçek âşık, beni mâhkum etmek için acele etmez, çünkü ben de senin çektiğin acıları çekiyorum” diye yanıt verir.

“Bir âşık yanıp tükenirse, bunda şaşılacak bir şey yok; ama bir sevgili¹ aynı bahtı paylaşırsa, işte şaşılacak şey budur. “Ateş beni sever, seni sevdiğim gibi; al alevli iç çekişleri beni yakar ve eritir.

“Yanıma yaklaşmak ister ve beni yutar; aşkla birleşmek ister benimle: ama arzusuna ancak beni tüketmekle kavuşur.

“Ateşle konutumdan koparılırım, ben ve kardeşim bal. Sonra onu benden ayırırlar ve aramıza geniş bir aralık sokarlar.

“İşığımı yaymak, yanmak, gözyaşları dökmek, işte benim bahtım bu! Başkalarını aydınlatmak için tükenirim ben.”

İşte böyle konuştu benimle mum. Ama ateş ikimize doğru dönerek, bize dedi ki:

“Benim saki olduğum yerde içenler mutludur. Benim ölümsüz alevimde tükenerek aşkın yasalarına boyun eğip, kendi başlarına ölenlerin yaşamı mutludur!”

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Karganın Şarkısı*’nı söyleyeyim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Karganın Şarkısı*’nı söyleyeyim! İşte şöyle:

1 Sevgili: Burada “iye, sahibe, âşığının yüreğine sahip olan kişi” anlamında alınmalıdır (Â.Ş.O.)

Evet, biliyorum, geceyi giyinmiş, tedirgin edici haykırışla, temiz olan ne varsa berbat etmeye, en tatlısından ne varsa acılaştırmaya geliyorum.

İster şafağın uyanışı sırasında olsun, ister gecenin yaklaşması sırasında, baharda kurulan konaklama yerlerine yönelip oradakileri yerlerinden ayrılmaya zorlanım.

Tam bir mutluluk görünce, yakında sonunun geleceğini ilan ederim; görkemli bir saray görürsem, pek yakında yıkılacağını bildiririm.

Evet, bütün bunlar yüzünden bana kusur bulurlar ve Haşir'den daha uğursuz Cadir'den daha kutsuz olduğum söylenir.

Ama, ey benim davranışımı ayıplayan, gerçek mutluluğunu, benim kendiminkini tanıdığım gibi, tanısaydın; benim gibi kara bir giysiye bürünmek için tereddüt etmez; ve bana, boynla, iç çekmelerle yanıt verirdin.

Ama boş zevkler zamanını işgal ediyor ve gururun seni bilgelik yollarından uzakta tutuyor.

Unutuyorsun ki, senin sadık dostun, sana açıkyürekliklikle seslenendir. Yoksa kusurlarını saklayan değil; seni azarlayandır, bağışlayan değil, sana gerçeği öğretendir, hareketlerine karşı ölç alan değil.

Çünkü her kim sana uyanılarda bulunursa, sende uyuyan erdemi uyandırır ve sağlık kaygıları esinleyerek tedbirli davranmanı sağlar.

Bana gelince, mateme bürünmüş, bizi terk eden kaçak yaşam üzerine ağlıyorum. Ve yöneticisinin ilerlemesini çabuklaştırdığı bir kervan gördüğüm her defa, inlemekten kendimi alamıyorum.

Böylece camindeki vaize benzemekteyim ve vaizlerin siyah giyinmeleri yeni bir şey değildir. Ama, ne yazık ki, benim peygamberane sesime yanıt verenler dilsiz ve cansız nesnelerdir.

Ey kulağı ağır işiten, uyan artık, sabah bulutlarının gösterdiği şeyi anla; dünyada, göze görünmez âlemden şöylece bir şeyler görmek için çaba harcamayacak hiç kimse yoktur!

Ama sen beni duymazsın, duymazsın beni sen! Sonunda bir ölüye seslendiğimi anlarım.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, *Hüthût Kuşunun*¹ *Şarkısı*'nı size söyleyeyim! İşte şöyle:

Aşkın habercisi olarak Saba'dan gelince, mavimtırak çekik gözlü Melike'nin altın yaldızlı mektubunu Hükümdar'a verdim.

Süleyman da bana "Ey Hüthût Kuşu, sen bana Saba'dan yüreğimi hoplatan bir haber getirdin" dedi.

Beni lütuflara boğdu ve o zamandan beri sakladığım bu hoş tacı başıma koydu.

Bana bilgeliği öğretti. İşte bundan ötürü çoğu zaman düşüncelerimin yalnızlığına geri dönüyor; bana söylediği şekliyle öğretisini hatırlıyorum.

Bana dedi ki "Bil ki, ey hüthût kuşu; yürek, öğrenmek için uyanık bulunuyorsa; zekâ, eşyanın gizli anlamına nüfuz eder.

"Ruh iyi durumdaysa, gerçeğin alametlerini kavrar; vicdanın idraki olsaydı, zahmetsizce iyi haberleri alırdı;

"Şayet ruh, gizemli etkilemelere açık olsaydı, doğaüstü ışınları alırdı.

"Eğer içimiz temiz olsa, eşyanın gizemi açıkça belirir; ve Kutsal Dost gözümüze görünürdü.

"İnsan gurur giysisinden soyunursa, artık yaşamda hiçbir engel kalmaz ve ruh artık düşünceler salgılamaz.

"Böylece mizacın, ruhsal sağlığı oluşturan dengeyi bulurdu; ve sen kendi tabibin olurdun;

"Umut yelpazesıyla kendini serinletmeyi bilir ve kendi kendine sığınmanın halile ağacını, ıslahın erik ağacını, ilginin çiğdesini ve yönetimin demir hindisini dikerdin!

"Sabır harcında karılmayı bilir; alçakgönüllülük eleğinden elenir; gecenin sonunda ağaran sabahın tenhalığında Kutsal Dost ile baş başa kaldıktan sonra ruhsal çareler üretirdin.

"Çünkü kapının sinir bozan gıcirtısından, sineğin vızıltısından ve böceklerin toz içinde debelenmelerinden kinayi bir anlam çıkarmasını bilmeyen,

"Çıplağın yürüyüşünün neyi belirlediğini, serabın ölgün ışığını, sisin rengini anlamayan, bilge kişilerden sayılmaz."

Genç Tuhfe, çiçeklerin ve kuşların bu şarkılarını söyledikten sonra susmuş. O zaman sarayın tüm köşelerinden coşkuya kapılmış ecinni taifesinin haykırıları yükselmiş. Şeyh İblis gelip onun ayaklarını ve soylu ecinni hatunlar coşkunun sınırında ağlayarak yanaklarını öpmüşler. Ve hep birlikte, elleri ve gözleriyle, açıkça “Dilimiz hayranlıklıklarla bağlıdır; sözler ağzımızdan çıkamıyor” anlamında hareketler ve işaretler yapmışlar. Sonra, oturdukları yerlerden düzenli aralıklarla sıçramışlar ve kendi ecinni dillerinde, açıkça “Ne kadar güzel! Ne harika! Hayran olduk! Teşekkür ediyoruz!” anlamında, bacaklarını havaya kaldırmışlar. İfrit Maymun ve çirkin arkadaşı da ayağa kalkıp parmakları kıçlarında oynamaya başlamışlar; ve bu da, onların dilinde, kesinlikle “Hayranlıktan çılgına döndüm” anlamına geliyormuş.

Tuhfe, bu şarkı ve şiirlerin ecinniler üzerinde bıraktığı etkiden heyecanlanmış olarak onlara “Vallahi, ey efendilerim ve hanımlarım, yorgun olmasaydım, size, geri kalan kokulu çiçekler, otlar ve kuşlar hakkında başka şarkılar ve şiirler de söyledim. Özellikle de bülbülün, bıldırcının, sığırcık kuşunun, tahtalı güvercinin, saka kuşunun, tavusun, sülünün, kartalın, devekuşunun şarkılarını; köpek, deve, at, yabaneşegi, eşek, zürafa, ceylan, karınca, koyun, tilki, keçi, kurt, arslan gibi hayvanların ve daha başka pek çok hayvanın da şarkılarını söyledim. Ama inşallah, bir başka münasebetle toplandığımızda bunu yaparım. Şimdi, Şeyh İblis’ten, beni, hakkımda büyük bir tedirginlik duyabilecek olan efendim Emirü’l-Mümin’inin sarayına götürmesini rica ediyorum. Çocuğun sünnetinde ve genç ifritenin düğününde bulunamazsam beni bağışlayın. Gerçekten, bulunmam mümkün değil!” demiş.

O zaman Şeyh İfrit ona “Gerçekten, ey Gönüllere Armağan, bizi bunca erken terk etmek istemen yüreğimizi yaralıyor. Bizimle biraz da dudaklarımızdan çekip aldın! Tanrı, üzerinde olsun, ey Tuhfe! Bize birkaç dakika daha lütfet!” demiş. Emirü’l-Mümin’in yanına geri dönmem gerek; çünkü, ey Şeyh İblis, toprağın çocuklarının gerçek mutluluğu ancak toprak üzerinde yaşayarak tadacaklarını görmezlikten gelemezsin. Ve ruhum, benzerlerinden bunca uzak olduğu için kederlidir” diye yanıt vermiş.

O zaman İblis, ona “Başım üzerine, gözüm üzerine, ama ilkin, ey Tuhfe, eski musiki hocan, hayranlık uyandıran Musullu

İshak bin İbrahim'i tanıdığımı sana söylemek istiyorum" demiş. Sonra da gülüp "O da aynı şekilde beni tanıyor, çünkü, bir gün sırası gelince, bir kış akşamı aramızda geçmiş olan bazı şeyleri sana anlatmakta kusur etmeyeceğim. Çünkü onunla ilişkilerim uzun bir öykü oluşturur; ve herhalde ona ut üzerinde öğrettiğim bazı makamları ve ona bir akşam sağladığım hayal kızı hâlâ unutmamıştır. Ama sen Emirü'l-Müminin'in yanına dönmek için bu denli acele ettiğine göre, şimdi bütün bunları sana anlatmamın zamanı değil. Bununla birlikte, İshak, ellerinde hiçbir şey olmaksızın ayrılmış olduğunu söyleyemeyecektir. Bundan dolayı, sana, ut üzerinde, bu yoldan tüm evreni hayran bırakaçağın bir özelliği öğreteceğim, böylece efendin halifenin de daha çok sevgisini kazanırsın" demiş. Kız da "Sana ne uygun geliyorsa yap!" diye yanıt vermiş.

Sonra İblis, genç kızın udunu eline almış ve yeni bir makamdan bir musiki parçası ve buna harika bir yanıt verir gibi diğer bir musiki parçası çalmış; bunları işitilmedik ve tınısı harika tekrarlar izlemiş. Bu musikiyi işiten Tuhfe'ye, o ana kadar öğrenmiş olduğu her şey hataymış gibi gelmiş ve Allah belasını vere-sice Şeyh İbliş'ten öğrendiği şey, sanki ona tam uyumluluğun kaynağı ve temeli gibi görünmüş. Ve bu yeni musikiyi efendisi Emirü'l-Müminin'e ve İshak en-Nedim'e dinletebileceğini düşünerek neşelenmiş. Ve aldanmamış bulunduğundan emin olmak için işittiği havayı onu öğretmiş olanın huzurunda tekrarlamak istemiş. Dolayısıyla İblis'in elinden udunu almış; ve kendisine verilmiş olan ses perdesi üzerinden yol alarak aynı musiki parçasını noksansız olarak tekrarlamış. Tüm ecinniler "Harika!" diye haykırmışlar. İblis de, ona "Ey Tuhfe, işte şimdi sanatın en üst düzeyine ulaştın. Ben de sana tüm ecinni reislerinin ortaklaşa imzaladığı bir şahadetname vereceğim; bununla tanınacak ve yeryüzünün en iyi ut çalıcısı olarak ilan edileceksin. Ve aynı şahadetnameyle seni 'Kuşların Başkanı' olarak adlandıracam. Çünkü lütfedip bize okuduğun şiirler ve şarkılar seni eşsiz kılıyor; ötücü kuşların başkanı olmak senden başkasının hakkı değil" demiş.

Şeyh İblis, başkâtibi çağırtmış; o da bir horoz derisi alıp oracıkta söz konusu şahadetnameyi hazırlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

Şeyh İblis, başkâtibi çağırtmış; o da bir horoz derisi alıp oracıkta söz konusu şahadetnameyi hazırlamış. Sonra onun üzerine, Şeyh İblis'in yazdırdığı şekilde küfi harflerle ve güzel yazıyla mükemmel satırlar çiziktirmiş. Ve bu şahadetnameyle genç Tuhfe'nin bundan böyle Kuşların Başkanı olduğu kesinleşmiş ve özel bir kararnameyle ut çalanların ve şarkıcıların sultanı olarak atandığı belirtilmiş ve şahadetname Şeyh İblis'in mührüyle damgalanmış ve yanına öteki ecinni reislerinin ve sultanlarının mührü basılmış. Bu iş bitince, belgeleri küçük bir altın çekmeceye kilitlemişler; çekmeceyi de merasimle Tuhfe'ye vermişler. O da bunu alıp teşekkür makamında öperek alına götürmüş.

O zaman İblis kendisini çevreleyenlere bir işaret yapmış ve hemen her biri bir sandık yüklenmiş ecinni hamallar içeri girmişler. Hepsi birbirine benzer on iki adet olan bu sandıkları Tuhfe'nin önüne koymuşlar. İblis de, onları birer birer açıp içlerindeki Tuhfe'ye göstererek "Bunlar senin malın!" demiş. Birinci sandık baştan aşağı değerli taşlarla doluymuş; ikincisi altın dinarlarla, üçüncüsü külçe halinde altınla; dördüncüsü kuyum işi mücevheratla; beşincisi altın şamdanlarla; altıncısı kuru şekerleme ve halile ağacı¹ meyvaları; yedincisi ipek giyim eşyası; sekizincisi düzgün ve kokular; dokuzuncusu musiki araçları; onuncusu altın sofra takımları; on birincisi işlemeli giysiler ve on ikincisi her renkten ipek giysilerle doluymuş.

Tuhfe, bu on iki sandığın içindekileri gördükten sonra, İblis, hamallara yeni bir işaret yapmış; onlar da sandıkları yeniden yüklenmiş ve Tuhfe'nin ardında düzenli biçimde yer almışlar. O zaman ecinni eceleri, ağlayarak gelip Kuşların Başkanı'na vedada bulunmuşlar; ve Kameriye Sultan, ona "Kardeşim, ne yazık ki, bizi terk ediyorsun! Ama hiç değilse bize arada bir oturduğun köşkte gelip seni görmemize ve akılları baştan alan güzelliğinle gözlerimizi şenlendirmemize izin ver. Ama, istersen,

1 Halile ağacı (Myrobalan): Meyvaları sepicilik ve boya işlerinde kullanılan değerli bir bitki ürünü (Â.Ş.O.)

bundan böyle, görünmez olacak yerde, yeryüzü kızlarının kılığına gireyim ve soluğumla seni uyarayım!” demiş. Tuhfe de “Tüm dost yüreğimle, ey Kameriye kardeşim. Evet, kuşkusuz! Senin soluğunla uyanmaktan ve seni yanıbaşında yatırmaktan zevk duyacağım” demiş. Ve oracıkta yeniden öpüşmüşler ve bin kez sevgi yemini etmişler.

O zaman İblis gelip Tuhfe’ye sırtını çevirip önünde eğilmiş; ve onu ata biner gibi oturtmuş. Vedalaşmalar ve yerinme hıçkırıkları arasında, kız sırtında olduğu halde, hemen, artlarından sandıkları sırtlarında bulunan hamallar kendilerini izlerken uçmuş. Ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zaman içinde hepsi birden kazasız belasız Bağdat’ta, Emirü’l-Müminin’in sarayına ulaşmışlar, İblis, Tuhfe’yi yavaşça yatağının üzerine bırakmış; hamallar da on iki sandığı düzgün bir şekilde duvarın önüne dizmişler. Ve Kuşların Başkanı’nın önünde yeri öperek, İblis başta olmak üzere en küçük bir gürültü yapmaksızın geldikleri gibi çekip gitmişler.

Tuhfe odasında ve yatağında kendini yalnız başına bulunca; sanki oradan hiç çıkmamış gibi olmuş; başına gelen her şeyin bir rüyadan başka bir şey olmadığını sanmış. Ve de, duygularının gerçek olup olmadığından emin olmak için, udunu eline almış, düzen tutturup İblis’in öğretmiş olduğu yeni makam üzre, dönüşüyle ilgili doğaçlama dizeler söyleyerek çalmış. Köşkü koruyan haremağası odadan gelen ut sesini ve şarkıyı duymuş ve “Vallah! Bu benim hanımım Tuhfe’nin çalışı!” diye haykırmış. Ve dışarı fırlayıp bir Bedevi güruhu tarafından izlenen bir âdem gibi koşarak ve çok heyecanlandığı için düşüp kalkarak, âdeti gereğince Emirü’l-Müminin’in kapısında görevde bulunan başharemağası Cellat Mesrur’un yanına ulaşmış. Ve “Ya Seydi! Ya Seydi!” diyerek onun ayaklarına kapanmış, Mesrur da kendisine “Sana ne oldu? Ve böyle bir saatte buraya ne yapmaya geldin?” demiş. Haremağası “Çabucak, ya Seydi, Emirü’l-Müminin’i uyandır. Hayırlı haberler getirdim!” demiş. Mesrur, ona “Sen deli misin ki ey Savvab, beni bu saatte Halife efendimizi uyandırmaya muktedir sanıyorsun?” diyerek homurdanmaya başlamış. Ama öteki öylesine ısrar etmiş ve öylesine bağırmaya başlamış ki, sonunda Halife gürültüyü işitmiş ve uyanmış. Ve

içeriden “Ya Mesrur, dışarıdaki bu gürültü de ne böyle?” diye sormuş. Mesrur da, titreyerek “Köşkün kuruyucusu Savvap buraya gelip beni buldu ve ‘Emirü’l-Müminin’i uyandırır!’ deyip duruyor!” diye yanıt vermiş. Halife “Bana ne söyleyeceksin, ey Savvap?” diye sormuş. Haremağası da “Ya Seydi, ya Seydi!” diye kekelemekten başka bir şey söyleyememiş. O zaman halife, uyurken içeride başucunda bekleyen cariye genç kızlardan birine “Git de işin ne olduğunu öğren!” demiş.

Bunun üzerine genç kız odadan çıkıp haremağasının yanına gelmiş; ve köşkü koruyanı içeri almış. Haremağası öyle bir haldeymiş ki, Emirü’l-Müminin’i gördüğünde önünde yere kapanıp saygı duruşunda bulunmayı unutmuş ve sanki bir benzeriyle haremağalarının diliyle konuşurcasına “Yallah, kalk çabucak yatağından! Hanımım Tuhfe, odasında ut çalıp şarkı söylüyor. Çabucak gel de onu işit, ey herif!” diye haykırmış. Şaşırp kalmış olan Halife, bir tek sözcük söyleyemeden haremağasına bakıp kalmış. Öteki de halifeye “Söylediklerimi anlıyor musun? Vallahi ben deli falan değilim. Sana hanımım Tuhfe yatak odasında bulunuyor ve de ut çalıp şarkı söylemekte diyorum. Çabuk gel! Acele et!” demiş. Harun Reşid de kalkmış, çabucak eline geçen ilk urbayı sırtına geçirmiş; aslında haremağasının sözlerinden bir tekini bile anlamaksızın ona “Allah belanı versin! Ne diyorsun sen? Bana nasıl oluyor da hanımın Sitti Tuhfe’den söz ediyorsun? Onun, kapılar pencereler kapalı iken odasından kaybolduğunu ve de her şeyi bilen vezirim Cafer’in, onun yok oluşunun doğal olmadığını, ecinnilerin ve benzerlerinin marifeti olduğunu söylediğini bilmiyor musun? Ve de ecinniler tarafından kaldırılıp götürülen kişilerin bir daha geri dönmediklerinden haberin yok mu? Kara beyninde yer almış bulunan kaba bir rüyadan ötürü gelip efendini uyandırma küstahlığını gösterdiğinden dolayı Allah belanı versin, ey köle!” demiş. Haremağası da “Ben ne rüya gördüm, ne hayal kuruyorum! Bakla falan da yemedim! Kalk bakalım! Bunca acılar çektikten sonra, gel de Havva kızlarının en harikasını gör!” demiş. Halife de, her şeye karşın, haremağası Savvap’ın deliliğini ortaya koyan bu sözleri işitince, gülmekten kendini alamamış ve ona “Eğer söylediklerin doğruysa, talihin yaver gitti demektir; çünkü sana özgürlüğünü

bağışlayacak ve bin altın dinar vereceğim; ama her şey yalansa ve sana hemencecik söyleyeyim ki, bir zencinin kara rüyası sonucu mutlaka yalandır; seni çarmıha gerdireceğim!" demiş. Haremağası da ellerini göğe kaldırarak "Ya Allah, Ya Koruyucu, ey Koruyucuların Efendisi, kara beynimde ne bir rüyanın ne de bir hayalin barınmasına izin ver!" diye haykırmış. Halifeye yol göstererek ve "Kulak işitmek içindir, gözler görmek için. Gel öyleyse gözünle ve kulağınla görüp işit!" diyerek önden yürümüş.

Harun Reşid köşkün kapısına ulaşınca ut çalınışını ve şarkı söyleyen Tuhfe'nin sesini işitmiş. Ve gerçekten o anda Şeyh İblis'in kendisine öğrettiği makam üzre çalıp söyleyen kesinlikle oymuş. Harun Reşid de, altüst olmuş; ve zaten uçup gitmiş olan aklını büyük zorluklarla başına toplayarak anahtarı kilide sokmuş, eli öylesine titriyormuş ki, kapıyı açmayı becerememiş. Sonunda, bir an gelmiş yüreklenmiş; bel veren kapıya dayanarak "Bismillah! Tanrı şeytanı kahretsin! Kötülüklere karşı Tanrı'ya sığınırım!" diyerek içeri girmiş.

Tuhfe Emirü'l-Müminin'in heyecana kapılarak altüst olmuş halde içeri girdiğini görünce, çabucak ayağa kalkmış ve onu karşılamaya koşmuş. Onu kollarıyla sararak bağrına basmış. Harun Reşid de, ruhunu yitirmişçesine bir feryat koparmış ve bayılarak sırtüstü düşmüş. Tuhfe onun yüzüne miskli gül suları dökmüş ve baygınlıktan kurtulmasıya kadar alnını, şakaklarını ıslatıp durmuş. Bir an sarhoş gibi bakınmış Harun Reşid; yanakları boyuncaca yaşlar akmış ve sakallarını ıslatmış. Ve tam olarak duyarlılığını kazanınca, onunla birlikte ağlayan sevgilisinin okşayışları ve birbirlerine söyledikleri sözler tüm anlatıların ötesinde kalmış. Harun Reşid ona "Ey Tuhfe, senin kayboluşun kuşkusuz olağandışı bir şeydir; ama dönüşün daha da olağandışı ve kavrayışı aşıyor" demiş. O da "Başım üzerine yemin ederim ki, efendim, gerçek de budur. Sana her şeyi anlatıp olan biteni belirtince, ne diyeceksin acaba?" diye yanıt vermiş. Ve ona daha fazla bekletmeksizin, yaşlı şeyhin köşke sessizce girişini, İblis'in sarhoş olarak yaptığı rakı, heladan yeraltına inişlerini, kanatlı atı, ecinnilerin sarayını, ecinni ecelerini ve özellikle Kameriye'nin güzelliğini, yemekleri, onurlandırmaları, çiçeklerin ve kuşların şarkılarını, İblis'in musiki dersini ve sonunda kendisine verilen

Kuşların Başkanı sıfatını taşıyan şahadetnameyi ona anlatmış. Ve horoz derisi üzerine yazılı söz konusu şahadetnameyi önünde açmış. Sonra halifeyi elinden tutarak ona, bin dilin tanımlayamayacağı, bin kâtibin yazıya dökemeyeceği on iki sandığı, birbiri ardına açarak göstermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ve ona bin dilin tanımlayamayacağı, bin kâtibin yazıya dökemeyeceği on iki sandığı birbiri ardına açarak göstermiş. Bunlar, sonradan Beni Bermekilerin ve Beni Abbasların zenginliklerinin kaynağı olmuş.

Harun Reşid'e gelince, sevgilisi Gönüllere Armağan'ı yeniden bulma sevinciyle Bağdat'ı bir kıyısından öbürüne süsletip ışıklandırmış; hiçbir fakirin çağırılmasının unutulmadığı harika şöenler vermiş. Bu şenlikler sırasında her zamankinden fazla onur ve yüceliğe kavuşmuş olan İshak en-Nedim, duyduğu minnetle, Tuhfe'nin sonsuza dek kahrolası İblis'ten öğrendiği de dahil, kendisine öğretmekte noksanlık göstermediği birçok şarkıyı halk önünde söylemiş! Harun Reşid ve Gönüllere Armağan da, aşkın mutluluğu içinde, Mezar Sağlayıcı'nın gelmesine kadar, zevkli bir hayat yaşamaktan geri kalmamışlar.

"Ve işte, ey bahtıgüzel şah," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Gönüllere Armağan, kuşların başkanı genç Tuhfe'nin öyküsü böyledir."

Şah Şehriyar, Şehrazad'ın bu öyküsüne, özellikle çiçeklerin ve başta hüthüt kuşu'nun ve karganinkiler olmak üzere kuşların şarkılarına hayranlığın sınırında hayran olmuş. İçinden "Vallahi! Vezirim bu kızı benim için büyük bir lütf oldu. Onun erdemlerini ve niteliklerini taşıyan birisi ölmeye layık değildir. Onun hakkında kesin bir karara varmadan önce, bir süre daha düşünmem gerek. Ve sonra! Belki de onun hâlâ bana anlatacağı kim bilir daha ne harika öyküleri vardır!" diye düşünmüş. Ve ruhunda o güne kadar duymadığı bir coşkunluk duymuş; öyle ki, ansızın Şehrazad'ı yüreğine bastırmaktan kendini alamamış ve ona "Sana benzeyen kızlar kutsansın, ey Şehrazad. Bu öykü, içerdiği

çiçeklerin ve kuşların şarkılarıyla ve ruhumu zenginleştiren bu şiirlerin sağladığı büyük öğretiyle beni son kertede heyecanlandırdı. Dolayısıyla, ey vezirimin erdemli, rahat ve güzel konuşan kızı, eğer hâlâ bana anlatacak bunun gibi bir, iki, üç ya da dört öykün varsa, anlatmaya başlamakta tereddüt etme. Çünkü bu akşam ruhumun senin sözlerinle yatıştığını ve tazelendiğini ve yüreğimin, sözgenliğiyle sana bağlandığını hissediyorum!" demiş. Şehrazad da "Ben, efendim şahın bir kölesinden başka bir şey değilim; onun övgüleri benim erdemlerimin üstündedir. Ama, madem ki bunu arzu etmekteisin, sana kadınlar, kolluk amirleri ve benzerleri hakkında bazı olayları anlatmak isterim. Ancak bu öyküler biraz özgürce ve gözüpek olduklarından sözlerimin senin ruhunu tedirgin edeceğinden ve güzel yaradılışının sevecenliğini inciteceğinden korkuyorum. Çünkü, ey zamanın şahı, halk genellikle sakınlı bir dili ve onun bazen yerindelik sınırını aşan anlatımlarını bilmez. Eğer sen bunun aşılmasını istiyorsan, ben de aşarım, ama susmamı yeğliyorsan, susarım!" diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad, konuşabilirsin! Çünkü kadınlardan yana anlatılabilecek hiçbir şeye şaşmam ben; çünkü onlar çarpık kaburga kemiğine benzerler; pek iyi bilinir ki, çarpık bir kaburga kemiği düzeltilmek istenirken, daha da fazla bükülür; ama gereğinden fazla dayatılırsa kırılır. Bundan dolayı çekinmeden konuş; çünkü bildiğin o alçak karımın ihanetini gördüğüm günden bu yana bilgelik artık bizden uzakta değildir!" demiş. Ve bu son sözleri söyledikten sonra Şah Şehriyar'ın yüzü ansızın kararmış kaşları çatılmış, rengi solmuş ve durumu kötülemiş. Ve bütün bunlar sadece o eski kötü serüveni anımsamış olmasından ötürü olmuş. Hiç de güven verici olmayan bu değişiklikleri görünce küçük Dünyazad da "Ablacığım, lütfen bize bildirdiğin kolluk amirleri ve kadınlar hakkındaki öyküyü hemen anlat! Ve bu yüce ruhlu şahtan yana hiçbir şeyden korkma! Çünkü o, kadınların değerli taşlar gibi olduğunu bilir; bunların kimilerinde lekeler, kusurlar ve hatalar vardır; kimileri ise saf, saydam ve her türlü sınamaya yatkındır. O senden çok daha iyi ve benden çok daha güzel bu ayrımı yapmayı bilir; ve değerli taşlarla çakılları birbirine karıştırmaz!" diyerek haykırmaya özen göstermiş. Şehrazad da "Doğru söyledin, yavrum! Ben de tüm yüreğimle efendimize El-Malikü'z-Zahir Rükneddin Baybars el-Bundukdari ve Kolluk Amirlerinin Öyküsü'nü anlatacağım. Bunların başlarına gelenler şöyle olmuş!" demiş. Ve Şehrazad anlatmaya başlamış:

Baybars'ın ve On İki Kolluk Amirinin Öyküsü

Anlatırlar ki, ama Gözlere Görünmez Olan Tanrı en iyisini bilir, bir zamanlar, Mısır'ın Kahire kentinde, sultanlar içinde, Bahriye Türkmenlerinin ırkından gelme yiğit ve güçlü bir sultan varmış. Adı da Sultan el-Malikü'z-Zahir Rükneddin Baybars el-Bundukdari imiş. Onun saltanatı zamanında, İslam, daha önceleri görülmedik bir parlaklıkla aydınlanmış ve İmparatorluk, Doğu'nun en uç ülkelerinden Batı'nın en ücra sınırlarına kadar uzanmış. Ve Tanrı'nın toprakları üzerinde ve mavi gök altında, Frenklerin ve Nasranilerin tahkim edilmiş hiçbir yeri ellerinde kalmamış, hepsi sultanın ayaklarına birer halı olmuş. Ve yeşil ovalarda ve çöllerde ve sular üzerinde İman sahiplerinin seslerinden başka hiçbir ses yükselmez ve doğruluk yolunda yürüyenlerin adımlarından başka adımların izleri görülmez olmuş. Bize doğru yolu gösteren Abdullah el-Kureyşi'nin oğlu mutlar saçan efendimiz ve metbumuz, Tanrı'nın duası ve barışı ve en seçkin kutsamaları üzerine olası Peygamberimiz Ahmed Muhammed'e sonsuza dek şükürler olsun, âmin!

Sultan Baybars, halkını çok sever ve onun tarafından çok sevilirmiş. Uzaktan, yakından, halkı ilgilendiren âdetler ve adap, gelenek ve görenekler dahil, her şey onu son kertede meşgul edermiş. Bu yüzden, her şeyi kendi gözleriyle görmek ve kendi kulaklarıyla işitmek istemekle kalmaz; öykülere bayılır ve öykü anlatanları dinlemekten hoşlanırmış; ve geçmiş yılların öykülerini en iyi anlatanları ve yaşanan zamanın olaylarını en iyi şekilde bildiren subay, muhafız ve yakınlarını en yüksek mertebelere yükseltirmiş.

Böylece, her zamandan çok öyküler dinleme ve aydınlanma durumunda bulunduğu bir gün, Kahire'nin kolluk amirlerini

toplamış ve onlara “Bu akşam, anlatılmaya değer ne biliyorsanız, bana anlatmanızı istiyorum” demiş. Onlar da “Başımız üzerine, gözümüz üzerine! Ancak, efendimiz bizden kişisel olarak başımıza gelenleri mi, yoksa başkaları hakkında bildiklerimizi mi anlatmamızı istiyor?” diyerek yanıt vermişler. Baybars da “Bu, ince bir soru. Bundan dolayı içinizden her biri dilediğini anlatmakta özgür olsun! Ama hepsi şaşırtıcı olmak kaydıyla!” demiş. Onlar da “He, vallahi, efendimiz! Dilimiz ve sadakatimiz gibi canımız da sana ait!” diye yanıt vermişler.

Baybars'ın huzuruna söze başlamak üzere ilk gelen de, karaciğeri kadınların aşkıyla yaralanmış, yüreği onların peşinde koşarken durmaksızın tuzağa düşmüş, adı Muineddin olan kolluk amiri olmuş. Ve sultana uzun ömürler diledikten sonra “Ben, ey zamanın şahı, size, mesleğimin başlangıç yıllarında başıma gelmiş olan olağandışı bir olayı anlatacağım” demiş. Ve şunları anlatmış:

Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Bil ki sultanım ve başımın tacı, Kahire’de, komutanımız Alamüddin Sançar'ın buyruğu altında kolluk hizmetleri görmeye başladığım zaman, büyük bir ünüm vardı ve tüm pezevenk ve köpoğlular ve ipten kazıktan kurtulmuşlar ve de orospular, bir beladan sakınırcasına benden çekiniyor, vebadan kaçır gibi kaçıyorlardı. At üzerinde kent boyunca dolaşırken, sokaktaki halk parmaklarıyla beni gösteriyor ve kimileri ben geçerken yerlere kadar eğilip selam verirken, kimileri de gözleriyle birbirine anlamlı işaretler yapıyorlardı. Ben de onların bu durumlarından zebbimi sıyrıp geçen bir sineğinki kadar bile etkilenmiyorum ve gururdan şişinerek yolumu sürdürüyordum.

Günün birinde, valiliğin avlusunda, sırtımı duvara dayamış büyüklüğümü ve önemimi düşünerek oturuyorken, gökten kucağıma sanki sorgu sual günün hükmü gibi ağır bir şey düştü. Bu, içi dolu ve ağzı mühürlü bir keseydi. Onu ellerime aldım ve açıp içindekileri eteğimin kıvrımına döktüm. Ve sayarak içinde ne bir fazla, ne bir eksik, yüz gümüş dirhem bulunduğunu anladım. Başımın üstüne ve yöremde her yana bakındığım

halde, bunu benim kucağıma atmış olan kimseyi göremedim; ve “Görünen görünmeyen âlemlerin padişahı Tanrı’ya övgüler olsun!” dedim. Ve babasının bağrındaki kızı¹ gözden yok ettim. Ve işte onun öyküsü böyle!

Ertesi gün, hizmetim gereği bir gün önceki yere çağrıldım; bir süreden beri orada oturmaktayken, başıma ağır bir şey daha düştü; ve epeyce kafamı bozdu; kızgın bir edayla ona göz attım; ve bunun her noktadan bağrımda sığınma hakkı tanımış olduğu babasının sevgilisine tıpatıp benzeyen dolu bir kese olduğunu gördüm. Onu da ısınsın diye aynı yere, ablasına eşlik etmesi ve edepsizce arzulara karşı saflığını koruması için yolladım. Ve bir gün öncesi gibi başımı kaldırıp indirdim, boynumu evirip çevirdim ve sağıma soluma bakındım; ama bu sevgili konuğu yollayanın hiçbir izini bulamadım. Ve kendi kendime “Uyuyor musun, uyanık mısın?” diye sordum. Ve de “Uyumuyorum. Yo, vallahi! Uyku falan yok üzerimde!” diye yanıt verdim. Ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, urbamın eteklerini sıkıştırdım ve ilgisiz bir tavırla, her attığım adımda yere tükürerek saraydan çıktım.

Ama üçüncü kez için tüm önlemleri aldım ve gerçekten, her zaman keyfimce uzandığım söz konusu duvar dibine ulaşınca, uyur gibi yaptım ve ayaklanmış bir deve topluluğunun koparabileceği bir gürültüyle horlamaya başladım. Ve ansızın, ey sultanım efendim, göbeğimin üzerinde neyi aradığını bilmediğim bir elin varlığını hissettim. Ve ben bu araştırmayla bir şey kaybetmiş olmayacağımdan söz konusu eli, malı yukarıdan aşağı karıştırmayı için özgür bıraktım ve onu, boğaz yöresinde, doğru yola yöneldiği sırada “Nereye hemşire?” diyerek şiddetle yakaladım. Ve doğrularak kış üstü oturdum ve gözlerimi açarak bu yitirici yolda yolunu şaşırmış olan elmas yüzüklerle donanmış nazık elin sahibinin, ey sultanım efendim, bana bakıp gülümseyen pericelik bir genç kız olduğunu gördüm. Tıpkı bir yasemin gibiydi. Kendisine “Rahatlık ve dostluk üzerine olsun, hanımım! Tacir ve malı senindir. Ama bana sadece sen hangi tarhın gülüşün, onu söyle! Ve hangi bağın sümbülüsün, hangi bahçenin bülbülüsün, ey genç kızların en arzu duyulanı?” dedim. Ve böylece konuşurken elimi gevşetmemeye gayret ediyordum.

1 Yani, keseyi (Â.Ş.O.)

O zaman genç kız, davranışında ve sesinde hiçbir utanma belirmeksizin, ayağa kalkmamı işaret edip bana “Ya Si Muin, benim kim olduğumu bilmek istiyorsan ayağa kalk ve beni izle!” dedi. Ben de bir an tereddüt etmeksizin, sanki onu uzun zamandır tanıyormuşum ya da sanki süt kardeşiymişim gibi ayağa kalktum ve urbamı ve sarığımı düzelttikten sonra, üzerimize dikkat çekmemek için, ama bir an bile gözlerimi üzerinden ayırmaksızın, onun on adım gerisinden yürümeye başladım. Böyle yürüyerek çıkmaz bir sokağın dibine ulaşınca, korkmaksızın yanına yaklaşabileceğime dair bir işaret yaptı. Ona gülerek yaklaştım ve gecikmeksizin, onun önünde, babasının yavrusunu soluklansın diye dışarı çıkarmak istedim. Ve bir budala ya da bir salak gibi görünmemek için, kendisine “Hazırdır bu, hanımım!” dedim. Ama o bana küçümseyen bir gözle baktı ve “Onu yerine sok ey Muin Reis, çünkü soğuk alabilir!” dedi.

Ben de işitip itaat ettiğim yanıtını verdim. Ve “Bunda bir uygunsuzluk yok, hanım sensin ve ben senin lütuflarınla donanmışım. Ama ey dürüst kız, seni ayartan bu iri reçelli sinir ya da takımıyla birlikte bu zebb değilse, bana neden içi dolu iki kese bağışladın ve göbeğimi gıdıkladın; sonra da buraya, hoplayıp zıplamalara uygun bir çıkmaza getirdin?” diye ekledim. Bana “Ey Muin komutan, sen benim bu kentte en güvendiğim adamsın, işte bundan dolayı tüm ötekilere yeğ tutarak sana baş vurmuş bulunuyorum. Ama, senin sandığından çok başka bir nedenle!” diye yanıt verdi. Ben de “Hanımım, nedenin ne olursa olsun, kabul edilmiştir. Söyle bakalım, yüz gümüş dirhem dolusu iki kese karşılığında satın aldığın kölendenden ne gibi bir hizmet bekliyorsun?” dedim. O da gülerek, bana “Hay çok yaşayasın! Anlatayım! Bil ki ey Muin komutan, ben genç bir kıza çılgınca- sına âşık olan bir kadını. Ve onun aşkı içimde parıldayan bir ateş gibi. Ve de öylesine içime işledi ki, bin dilim ve bin yüreğim olsa, bu tutku daha canlı olamazdı. Bu tapılası kişi de, kentin kadısının kızından başkası değil. Ve onunla benim aramda olanlar oldu. Bu bir aşk sırnı ve de aramızda vaatlerle ve yeminlerle bir anlaşmaya vardık. Çünkü o da beni eşit bir ateşle yanarak seviyor. Bu nedenle asla evlenmeyecek ve asla bir erkek de bana dokunmayacak. Bu ilişkimiz belli bir zamandan beri sürüyor, ve

artık birlikte yiyerek, aynı testiden içerek ve aynı yatakta uyuyarak birbirimizden ayrılmaz olmuşken, günün birinde babası, şu melun sakallı kadı, birlikteliğimizin farkına vardı ve kızını tümüyle benden soyutlayarak ilişkimize son verdi; bana da, bir kez daha evine girersem ellerimi, ayaklarımı kıracağını söyledi. O zamandan beri, ayrıldığımızdan bu yana deliye döndüğünü dolaylı yollardan öğrendiğim tapılası kızı göremedim.”

“İşte sırf yüreğimi yatıştırmak ve ona biraz neşe sağlamak için, ey eşsiz komutan, sadece senin, bu yatıştırma ve neşeyi sağlayacağını bilerek seni bulmaya karar verdim!”

Ben, sultanım efendim, gözlerimin önünde bulunan bu eşsiz genç kızın sözlerini duyunca, şaşırmanın sınırında şaşırdım; ve kendi kendime “Ey Tüm Güçlerin Sahibi Tanrım! Ne zamandan beri genç kızlar delikanlılara ve keçiler tekelere dönüşmekte! Ne tür bir tutkudur bu ve ne tür bir aşktır ki, bir kadının bir başka kadına duyduğu tutkuya ve aşka dönüşebiliyor? Ve nasıl oluyor da hıyar, bir günden ötekine, tam takım olarak, toprağın onun yetişmesine uygun olmadığı bir yerine sokulabiliyor?” dedim. Şaşkınlıkla ellerimi birbirine vurdum ve genç kadına “Hanımım, vallahi, lütfedip anlattığın işten ben hiçbir şey anlamadım! Bana şunu başından alarak yeniden açıklar mısın? Çünkü, vallahi, doğallıkla bugüne kadar maralların marallar için, tavukların tavuklar için sevdalandığını hiç duymamıştım!” dedim. O da bana “Sussana sen komutan, çünkü bu bir aşk sırrıdır ve çok az kimse bunu anlayacak yaradılıştadır...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

“Sussana sen, komutan, çünkü bu bir aşk sırrıdır ve çok az kişi bunu anlayabilecek yaradılıştadır. Şu kadarını bilmen yeter ki, kadı'nın evine girebilmem için senin yardımına güvenmekteyim; bunu yapmakla seni artık hiç unutmayacak olan bir kadının minnettarlığını kazanacaksın” dedi. Ben de, bunu işitince, son kertede şaşırdım ve “He vallahi, ey Muin efendi, şimdi görüyorsun işte: bir kadına başka kadın için arabulucu-

luk yapmak üzere seçilmiş bulunuyorsun! Bu öyle bir serüven ki, arabuluculuk tarihinde eşi menendi yoktur! Bunda hiçbir uygunsuzluk yok, olup biteceği vicdanına sığdırabilirsin!” diye düşündüm. Kadına da “Güvercinim, senin meselen oldukça ince bir mesele; ve ben işi enine boyuna pek anlamadımsa da, sana bağlandığım gibi itaat de boynumun borcudur; ama başın üzerine yemin ederim ki, bütün bu meselede sana nasıl yardım edebileceğimi bilmiyorum” dedim. Kız da “Kadı’nın kızı olan tapındığım kişinin evine girmem için yardım ederek!” dedi. Ben de “He, he! Kumrum, ben neredeyim, kadı’nın şu mutlu kızı nerede? Güzellığının gerçekliği üzerine yemin ederim ki, bizi ayıran mesafe epeyce geniş!” diye yanıt verdim. O da bana sinirli bir sesle “Ey zavallı, herhalde benim, seni genç kadının yanına sokacak kadar akıldan noksan olduğumu sanmıyorsun! Yo, val-lahi! Ben senin sadece hile ve düzenbazlık yolunda bana destek olmanı dilemekteyim. Ve anladım ki, sadece sen, ey komutan, dilediğim şeyi yapabilirsin!” dedi.

Ben de “İşitiyor ve itaat ediyorum kuzucağım, ben senin elinde kör ve sağır bir desteğim!” dedim. O zaman bana “Öyleyse dinle ve itaat et. Bu gece, en güzel giysilerimle bir tavus gibi donanacak ve senden başka hiçbir kimsenin beni mahallede tanıyamayacağı şekilde örtünecek, sonra da sevdiğim kızın babası olan kadı’nın evinin yöresinde oturmaya gideceğim. O zaman, sen buyruğun altında bulunan bütün muhafızlarla birlikte benim saçtığım keskin kokunun çekişiyle benden yana yönelirsin ve saygıyla bana doğru ilerler ve bana ‘Bu gecikmiş saatte burada, bu sokakta, ne yapıyorsun, ey soylu hanım?’ diye sorarsın. Ben de ‘Vallahi, ey yiğit komutan, ben Kale Mahallesi’nden genç bir kızım, babam da sultanın emirlerinden biridir. Bugün babamın evinden ve mahalleden çıktım; biraz alışveriş yapmak üzere kente indim. Bir kez istediğim şeyleri satın aldıktan ve ısmarlayacaklarımı ısmarladıktan sonra, geciktiğimi ve bizim Kale Mahallesi’ne ulaştığımda da kapıların kapanmış bulunduğunu gördüm. O zaman, yanlarında geceyi geçirmek üzere tanıdık birini bulmak umuduyla yeniden kente döndüm; ama kötü bahtım yüzünden kimseye rastlamadım. Kendimi hatırlı bir ailenin kızı olarak, bu halde, sığınaksız ve gecenin koynunda yalnız buldu-

gumdan dolayı üzgün; gelip sahibinin kadı olduğu söylenen ve gölgesine sığınabileceğim şu evin eşiğine oturdum. Sabah olunca, şimdi beni ölmüş ya da en azından kaybolmuş sanmakta olan ailemin yanına döneceğim' diye yanıt vereceğim. O zaman sen, ey Muin komutan, zeki bir kişi olduğundan, benim gerçekten zengin giysilere bürünmüş olduğuma bakarak 'Bir Müslümana, bu denli genç ve güzel, her yanı inciler ve mücevherlerle kaplı ve kötü kişiler tarafından soyulup tecavüz görebilecek olan bir kadını sokakta bırakmak yakışmaz. Zaten mahallede böyle şeyler olursa, ben kendim, Muin komutan olarak, sultan efendimizin gözünde sorumlu olurum. Bu nedenle şu veya bu şekilde, bu güzel kadını korumam altına almam gerek! İyisi mi ben, baha kadar onu korusun diye yanına silahlı adamlarımdan birini katarım ya da muhafızlarıma yeter derecede güven duymadığımdan, daha fazla gecikmeksizin, onu tüm onuruyla sabaha kadar barındıracak saygın kişilerden birinin konutunu seçmeyi yeğleyeyim! Ve bu durumda, doğrusu her bakımdan en uygun olabilecek ev, onu bahtın getirip önüne bıraktığı kadı efendimizin konutundan başkası olamaz! Öyleyse kendisini oraya koyalım! Ve minnettarlığının, bakışları şimdiden içimi tutuşturan bu genç kızın yüreğini bağlayacağını hesaba katmaksızın, kuşkusuz bundan her türden yarar sağlayacağım' diye düşüneceksin. Ve işte böyle düşünerek, kadının kapısının halkasını çalacak ve beni onun haremine sokacaksın. Böylece ben de sevgilimle birleşmiş olacağım. Arzum da doyuma kavuşacaktır. İşte benim planım böyledir, komutan. Açıklamam da böyle, vesselam!" dedi.

O zaman ben, efendim, genç kadına "Tanrı lütuflarını başından eksik etmesin hanımım! Bu, uygulamaya konması kolay, şaşırtıcı bir plandır. Zekâ, Nasip Dağıtıcı'nın bir verisidir" dedim. Ve onunla oracıkta buluşma saatini kararlaştırarak elini öptüm; ve her birimiz kendi yolumuza gittik.

Böylece akşam oldu, sonra yemek saati geldi, sonra da ibadet zamanı. Ve birkaç dakika sonra, yalın kılıçlı adamlarımla gece devriyesi görevini yapmak üzere dışarı çıktım. Mahalleden mahalleye dolaşarak gece yarısına doğru garip aşklara tutulmuş genç kadının bulunması gereken sokağa ulaştık. Daha sokağa girer girmez hissettiğim koku, bana onun varlığından haber ver-

di, hemen ardından ellerindeki ve ayaklarındaki bileziklerin şıngırtılarını işittim. Adamlarıma “Çocuklar, sanıyorum ki, şurada bir gölge var! Ama ne zengin bir koku bu, böyle!” dedim. Onlar da bunun kaynağını bulmak için her yana bakındılar. İpekli ve ağır işlemeli kumaşlara bürünmüş olarak eğilmiş ve yöresine kulak kesilmiş bulunan söz konusu güzel kadını gördük. Bilmezlikten gelerek onun yanına yaklaştım; ve “Güzel ve süslü ve de böylesi bir saatte yapayalnız, geceden ve gelip geçenlerden korkmadan, burada ne yapıyorsun, ey hatun?” diye sordum. Bunu duyunca, bana, bir gün önce kararlaştırdığımız yanıtı verdi; ben de, fikirlerini öğrenmek ister gibi adamlarıma döndüm. Bana “Reis, eğer istersen bu kadını, her yerden daha iyi olacağı, senin evine götürelim! Bundan memnun olacağından kuşku duymuyoruz; çünkü kadın gerçekten zengin, güzel ve değerli şeylerle donanmış. Sen de ona istediğini yaparsın; sabahleyin de onu kendisini seven anasına teslim edersin!” dediler. Onlara “Susun bakayım! Söylediklerinize karşı Tanrı’ya sığınırım! Benim evim böylesi bir emir kızını kabul etmeye layık mıdır? Ve sonra, ben buradan epeyce uzakta oturuyorum! En doğrusu mahallenin kadısından onun için konukseverlik istemek olacaktır; evi de tam burası!” diye haykırdım. Adamlarım işi itaat ettikleri yanıtını verdiler; ve kadının kapısını çalmaya başladılar; kapı hemen açıldı; ve bizzat kadı, iki zenci kölenin omuzlarına dayanmış olarak kapı ardında belirdi. Ve iki yandan selamlar alınıp verildikten sonra, kendisine işi anlattım ve genç kadını özenle örtülerine bürünmüş, uzakta dururken, önerimi açıkladım. Kadı bana “Evime hoş gelmiştir. Kızım onunla ilgilenecek ve memnun olması için her şeyi yapacaktır!” diye yanıt verdi. Ve hemen oracıkta, bu tehlikeli emaneti ellerine bıraktım; bu canlı felaketi kendisine teslim ettim. Onu hareme götürdü. Ben de kendi yoluma koyuldum.

Ertesi gün, kendisine bıraktığım emaneti geri almak üzere kadının evine döndüm; kendi kendime “He, vallahi! Gece bu iki genç kız için bembeyaz olmuştur herhalde! Ama, kuşkusuz benim çatlasa da, bu iki âşık ceylan arasında geçmiş olabilecekleri asla bilemeyeceğim. Böylesi bir serüvenden konuşulduğu hiç işitilmiş midir?” diyordum. Tam o sırada kadının evine ulaş-

tım; içeri girdiğim andan başlayarak olağandışı bir gürültünün, korkuya kapılmış hizmetçilerin ve şaşakalmış kadınların ortasına düştüm. Ve birdenbire bizzat kadı, şu beyaz sakallı şeyh, üzerime yürüdü ve bana “Onursuz adamlar kendinden utansın! Sen benim evime tüm servetimi çalan bir kadın getirdin! Onu bulup bana geri getirmen gerek! Yoksa seni sultana şikâyet eder, sana kızıl ölümü tattırırım!” diye haykırdı. Kendisinden daha derin ayrıntılar isteyince, bana, genç kıza karşı şiddetli ünlemlerle, gürültüler, hakaretler ve tehditler koparak, benim istediğim üzerine evinde sığınak sağladığı bu yadigârın, sabaha karşı hareminden çıkıp izin almaksızın ortadan kaybolduğunu; ve onunla birlikte içinde tüm varlığı olan altı bin dinar içeren kendi kemerinin de yok olduğunu açıkladı. Ve de “Sen bu kadını tanıyorsun; dolayısıyla paramı ben, senden isterim!” diye ekledi.

Oysa ben, sultanım, bu haberden öylesine şaşkına dönmüştüm ki, ağzımdan tek bir söz çıkmadı; ve kendi kendime “Ulan pezevenk, işte şimdi katranın ve ziftin içine battın. Sen nerdesin, o nerde?” diyerek el ayamı ısırdım. Bir an düşündükten sonra, konuşma gücü bularak kadıya “Ey kadı efendimiz, eğer her şey böyle olup bitmişse, böyle olacağındandır; çünkü olacak olandan kaçınılmaz. Sen bana, bu şaşılasi kişi hakkında bir şeyler öğrenip öğrenemeyeceğimi anlamak için üç günlük bir süre tanı! Başarı sağlayamazsam, başımın vurulması hakkındaki tehdidini eyleme sokabilirsin!” diye yanıt verdim. Kadı da yüzüme dikkatle baktıktan sonra, bana “Dilediğin üç günü sana bağlıyorum!” dedi. Ben de, düşüncelere dalarak ve kendi kendime “Bu kez hapı yuttun! Hiç kuşkusuz bir budalasın sen! Beceriksiz ve budala! Koskoca bir Kahire kentinin içinde peçelere bürünmüş bir kadını nasıl tanıyabileceksin? Sen gidip bu süreyi evinde uyumakla geçersen ve üçüncü günün sabahında, sorumluluğunun hesabını vermek üzere kadının huzuruna çıksan daha iyi edersin” diyerek oradan ayrıldım. Kafamdan bunları geçirerek evime döndüm. Hasırımın üzerine uzandım; ve orada evden çıkmayı reddederek, ama bu kötü işle zihnim alabildiğine meşgul olduğundan gözümü de kırpmadan sözü edilen üç günü geçirdim. Bu sürenin bitiminde, ayağa kalkıp kadının yanına ulaşmak üzere evden dışarı çıktım. Başım önüme eğik, kendi mahkûmiyetimi üstlenmek üzere yol

almaktaydım ki, kadının konağına pek uzak olmayan bir sokağı geçerken, bir pencerenin yarı açık kafesi ardında, ansızın, sıkıntılarının nedeni genç kadını gördüm. Bana gülerek baktı ve kaşlarıyla “Çabucak yukarı çık!” anlamında bir işaret yaptı. Ben de çabucak yaşamımın bağlı bulunduğu bu çağrıdan yararlandım; ve göz açıp kapanasıya kadar geçen bir sürede yanına ulaştım ve selam vermeyi unutarak ona “Ey hemşire, ben seni kentin her köşesinde döne dolaşa aramaktaydım! Ah, sen beni nasıl bir kötü işe sürükledin! Vallahi! Beni kızıl ölüme ulaştıran merdivenlerden indirdin!” dedim. O da yanıma geldi ve “Sen komutan Muin olarak nasıl oluyor da bunca korkabiliyorsun? Sakın başına gelenleri bana anlatmaya kalkışma; çünkü her şeyi biliyorum. Ama seni sıkıntıdan kurtarmak benim için çok kolay olduğundan, bunu sağlamak üzere son anı bekledim. Ve pekâlâ kolayca kurtuluşu olmayan mahkûmiyetine doğru yol almana izin verecek yerde, kesinlikle kurtarmak için sana seslendim” diyerek beni öpüp bağrına bastı. Ben de ona teşekkürler ettim ve de çok güzel olduğundan, o günkü felaketin nedeni olduğu halde, elini öpmekten kendimi alıkoyamadım. O da bana “Sakin ol ve tedirginliğini üzerinden at, çünkü başına hiçbir kötülük gelmeyecek. Ve de ayağa kalk ve yörene bak!” dedi. Ve beni elimden tutup içinde mücevherler, yakutlar ve diğer değerli taşlar, nadir ve gösterişli eşyalar bulunan iki çekmecenin bulunduğu bir odaya soktu. Sonra içi altın dolu bir çekmece daha açtı ve bunu önüme yerleştirerek bana “Pekâlâ, arzu ediyorsan, bu çekmece-den tapındığım kızın babası kara vicdanlı kadının kemerinden kaybolan altı bin dinarı alabilirsin. Ama, ey komutan, iyi bil ki, felaket saçan sakallı herife parayı iade etmektense, onunla görülecek daha iyi işler vardır. Zaten bu parayı ondan sadece cimri ve can sıkıcı olduğu kadar çıkarıcı olduğunu bildiğimden, kapıldığı öfkeden gebersin diye aldım. Yani asla açgözlülüğümden almış değilim; çünkü benim kadar servet sahibi olununca, çalmış olmak için çalınmaz. Zaten kızı, bu darbeyi, onun bahtını çabuklaştırsın diye yaptığımı biliyor. Ne olursa olsun, benim bu yaşlı kötürüm tekeye aklını kaçırtmak için şöyle bir planım var. Sözlerine iyi kulak ver; ve onları aklında tut” dedi. Ve bir an sustuktan sonra da “İşte şöyle: Şimdi sen doğru, seni ateş üze-

rinde beklemekte olan kadının yanına gideceksin ve ona 'kadı efendi, ben sadece vicdanımı töhmetten kurtarmak için benim ricam üzerine evinde barındırdığın ve altı bin altın dinarını çalmakla suçladığın bu genç kadını kentin her yanında aratarak üç gün geçirdim. Oysa ben, komutan Muin, buraya girdiğimden beri, onun bu evden çıkmadığını kesinlikle biliyorum. Çünkü adamlarımın ve öteki mahallelerin tüm kolluk görevlilerinin her yanı iyice araştırmalarına karşın, onun ne izine ne de gölgesine rastladılar; ve bütün haremlere yolladığımız muhbir kadınlardan hiçbiri de ondan haber alamadı. Oysa sen, Seydi el-Kadı, bize, bu genç kadının seni soyduğunu söyleyip onu suçluyorsun. Bu iddianın kanıtlanması gerek. Çünkü Tanrı adına biliyorum ki, eğer bu olağandışı olayda, bu genç kadın, herhangi bir suikasta kurban edilmemişse, hiç değilse kara bir düzenin oyuncuğu olmuştur. Bizim araştırmalarımızla, az çok, onun kentte bulunmadığı anlaşıldığına göre, ey kadı efendi, bu kayıp kişinin bir izini bulmamız için senin evinde araştırma yapmamız yararlı olacak; böylece benim tahminlerimin doğru olup olmadığı anlaşılacaktır. Ve Tanrı en bilgili olandır!' dersin."

"Ve böylece, ey komutan Muin" diye sözünü sürdürdü bu harika kız: "Sen itham edilmekte iken itham eden olursun! Kadı da dünyanın gözünün önünde karardığını görerek büyük bir hiddete kapılacak, yüzü biber gibi kızaracak ve sana 'Muin efendi, sen nasıl böyle tahminlerde bulunmaya cesaret ediyorsun? Ama bunun önemi yok! Hemen aramalarına başlayabilirsin. Ama sonunda, aldandığın kanıtlanırsa, sultanın sana vereceği ceza layık görüldüğünden de büyük olacaktır' diye haykırarak. O zaman sen, adamların şahit olarak sana eşlik ederken, evde bir arama yaparsın. Ve herhalde, beni bulamayacaksın. Böylece ilkin taraçayı, sonra odaları, sandıkları, dolapları sonuç almaksızın ararsın; ve sonunda kıyıcı bir can sıkıntısıyla başını eğersin ve bağışlanmak için sızlanmaya başlarsın. Ve o sırada, evin mutfağında bulunursun. Sanki rastlantıymış gibi kapağını kaldıracığın büyük bir zeytinyağ küpünün dibine bakarsın. Ve 'Hey, bir dakika! Dikkat! Şurada bir şey görüyorum!' diye haykırırsın. Kolunu küpe sokar, orada giysi paketine benzer bir şey hissedersin. Onu çeker ve yanındaki tüm yardımcılarını içine

bakarak benim örtümü, gömleğimi, iç donumu ve giysilerimin geri kalanlarını bulursun. Bunların hepsi pıhtılaşmış kana bulanmış olacaktır. Bunu görünce, sen yengi kazanırsın, kadı da perişan olur; benzi sapsarı, eklemeleri titrer; çöker, belki de ölür. Ansızın ölmezse, bu garip serüvene adının karışmaması ve meseleyi örtbas etmek için elinden geleni yapacaktır. Ve birçok altın bağışlayarak suskunluğunu satın alacaktır. İşte senin hakkında dilemekte olduklarım bunlar, ey komutan Muin!” dedi.

Bu konuşmayı duyunca, kadıdan öç almak için ne harika bir plan hazırlamış olduğunu anladım. Onun buluş yeteneğine, kurnazlığına ve zekâsına hayran oldum. Ve kendimi artık ceza görmenin dışında buldum; buna şaşırdım ve âdeta aptallaştım. Ama genç kızdan da kararlaştırılan yolu tutmak için izin aldım. Ve elini öperken, bana “Bunlar senin bugünkü harcamaların için efendim. Ama inşallah, sana minnettar olanın cömertliğini yakında daha iyi tanıyacaksın!” diyerek parmaklarımın arasına yüz dinarlık bir kese kaydırды. Ben ona coşkuyla teşekkür ettim ve onun fazlaca etkisinde kaldığım için, kendisine “Yaşamın üzerine söyle, hanımım, bu iş senin arzuna uygun olarak bitince, benimle evlenir misin?” demekten kendimi alamadım. Genç kız gülmeye başladı ve bana “Ama unutuyorsun, ya Seydi Muin, ben zaten evli ve yüreğime sahip olan o genç kıza inancımla ve yeminimle bağlıyım. Ama yine de geleceği sadece Tanrı bilir! Ve olacak olandan başka hiçbir şey olamaz! Vesselam...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“... Ben zaten evli ve yüreğime sahip olan o genç kıza inancımla ve yeminimle bağlıyım, ama yine de geleceği sadece Tanrı bilir. Ve olacak olandan başka hiçbir şey olamaz. Vesselam!” dedi.

Ben de onun yanından ayrıldım; ve gecikmeksizin adamlarımla birlikte kadının nezdinde gittik; kadı beni görür görmez “Bismillah! İşte benim borçlum! Ama malım nerede?” diye haykırdı. Ben de “Kadı efendi, benim başımın kadının başı yanında değeri yoktur. Beni yüce bir yerde bulunup tutacak hiçbir tanıdı-

gım yok. Ama hak benden yanaysa, açıkça ortaya çıkacaktır” diye yanıt verdim. Öfkelenen kadı “Hak diyerek neyi kastediyorsun? Yoksa kadını ve benim dinarlarımı bulamazsan, seni bekleyen cezadan kurtulabileceğini mi sanıyorsun? He, vallahi! Hukukla senin arandaki mesafe oldukça geniş” diye haykırdı. O zaman ben büyük bir güvenle gözlerine baktım; ve beni itham edilen durumdan itham edici duruma sokmak için bana öğretilen o şaşırtıcı öyküyü ona anlattım. Bunun etkisi, tıpkı genç kadının örgördüğü gibi oldu. Çünkü kadı, öfkelenerek dünyanın gözü önünde karardığını gördü ve bağrını büyük bir öfke kapladı; ve yüzü biber gibi kızardı; ve “Sen ne söylüyorsun. Ey askerlerin en utanmazı! Benim hakkımda, benim önümde ve benim evimde böyle tahminlerde bulunmaya korkmuyor musun? Ama zararı yok, madem ki kuşkuların var, derhal aramalarını yapabilirsin. Keyfi hareket ettiğin anlaşılınca, sultanın sana vereceği ceza daha da ağır olacaktır” diye haykırdı. Böyle konuşarak üzerine soğuk su dökülen kırmızı bir tencereye dönüştü.

O zaman evini işgal ettik ve her yanı, bütün köşe bucağı, baştan aşağı, hiçbir dolap ve deliği, hiçbir sandığı bağışlamayarak aradık. Ve bu araştırmaların ortasında, benzerinin kendisine âşık olduğu güzel ceylanın, yabancı gözlerinden sakınmak için, bir odadan öbürüne gizlice kaçtığını fark etmekte kusur etmedim. Kendi kendime “Maşallah ve maşallah! Tanrı’nın adı onun ve yöresinin üzerine olsun! Onu taşıyan karın kutsansın! Onu mükemmellik kalıbına döken Tanrı’ya övgüler olsun!” dedim. Böylesi bir genç kızın kendisine benzer bir başkasına neden boyun eğdiğini birazcık anlayabilirdim; çünkü içimden “Gül goncası bazen başka bir goncaya doğru eğilir, nergis de nergise doğru!” dedim.

Bu duygudan ötürü öylesine tepeden tırnağa mutlandım ki, bana deneme fırsatı vermesi ve beni ince düşüncelerden ve ayırt etme yeteneğinden tam olarak soyutlanmış bir adam olarak görmemesi için bu genç kıza gecikmeksizin boyun eğdirmeyi düşledim.

Böylece, kuşkulanacak bir şey bulmaksızın ve herhangi bir kadının izine veya gölgesine rastlamadığımızdan her zaman-kinde daha öfkeli, kadı, bize eşlik ederken mutfağa ulaştık. O

zaman ben, bilge hanımımın yönergesine uyarak keyfi araştırmalarımın otürü çok utanmış gibi görünerek; sıkıntımı sezecek keyiflenmiş olan kadı'nın önünde kendimi bağışlatmak istedim. Ve onun önünde alçaldım. Ama bütün bunlar hazırlanmış olan darbeyi ortaya çıkarmak içindi. Ve kadı, zaferini oluşturduğunu sandığı bu fırsattan yararlanarak, bana "Pekâlâ, küstah ve yalancı oğlu yalancı ve sülalesi yalancı; ne oldu şimdi o ithamlar ve hakaret dolu suçlamalar? Ama korkma, çok yakında kentin kadısına saygıda kusur etmenin neye mal olacağını göreceksin!" dedi. Ben de başımı eğerek pişmanlık havasına büründüm. Ama birdenbire başımı kaldırıp "Vallahi! Bilmiyorum ya, şu küpün içinde bir kan kokusu duydum" dedim. Küpün içine baktım ve "Allahu ekber! Bismillah" diyerek kolumu içine daldırıp çıkardım. Ve böylece, ortadan kaybolmadan önce hanımım genç kız tarafından bu küpe atılmış olan kana bulanmış giysi bohçasını dışarı çıkardım. Bunun içinde onun peçesi, baş örtüsü, göğüs örtüsü, iç donu, gömleği, pabuçları ve şimdi hatırlayamadığım öteki çamaşırları vardı ve hepsi kana bulanmıştı.

Bunu gören kadı, genç kızın öngörmüş olduğu gibi, şaşırmış ve bozulmuş göründü; ve yüzü sapsarı oldu; eklemleri titredi, başı ayaklarının önüne gelip bayıldı. Ve ben, o yeniden ayılır ayılmaz, olayların dönüşümünden yararlanmakta kusur etmedim ve ona "Pekâlâ, ya Seydi el-Kadı, aramızda hangimiz doğru cu imiş, bakalım? Tanrı'ya şükürler olsun ki, artık genç kadının hırsızlığı ve onun suçortağı olduğum iddiaları doğrulanmadı. Ama acaba şimdi seni, tüm bilgeliğin ve içtihatların kurtarabilecek mi bakalım? Ve nasıl oluyor da senin gibi zengin ve yasayla haşır neşir olmuş biri genç bir kıza sığınma imkânı tanıdıktan sonra böyle ihanet eder ve muhtemelen en berbat şekilde ırzına geçtikten sonra soyup öldürmeyi vicdanına sığdırır? Vallahi ben, gecikmeksizin, efendimiz sultana bildirmem gereken bir durum görüyorum burada! Çünkü, olayı ona bildirmezsem, görevimi yapmamış olurum; ve hiçbir şey saklı kalamayacağından, zaten o da herhangi bir yerden öğrenmekte gecikmeyecektir; bu durumda da hemen işimi ve başımı yitiririm!" dedim.

Zavallı kadı, şaşırmanın sınırında, orada, benim önümde, gözleri alabildiğine açılmış, bütün bunlardan hiçbir şey işitmez,

hiçbir şey anlamaz bir görünümde ve tedirginlik ve iç sıkıntısıyla ölü bir ağaç gibi kımıltısız kalakalmıştı. Çünkü ruhunu gece bürüdüğünden ne sağ kolunu sol kolundan ne de doğruyu yanlıştan ayırır olmuştu. Şaşkınlığından bir parça kurtulunca, bana “Ey komutan Muin, bu öyle karmaşık bir iş ki, ancak Tanrı işin içinden çıkabilir. Ama, bunu kulaktan kulağa yaymazsan, pişman olmazsın!” Ve bunu söyleyerek beni gönül okşayan ve saygı dolu sözlerle kuşattı. Elime de, içinde sanırım yitirdiğine yakın miktarda altınla dolu bir kese sıkıştırdı. Böylece benim suskunluğumu satın aldı ve hasarlarından korktuğu bir ateşi söndürmüş oldu.

O zaman tükenmiş halde bıraktığım kadıdan izin aldım ve genç kızın ne halde olduğunu görmeye gittim; beni gülerek kabul etti ve “Eminim ki artık fazla yaşamaz” dedi. Ve gerçekten, ey sultanım efendim, henüz üç gün geçmemişti ki, kadının safra kesesi patlamasından öldüğü haberini aldım. Ve olup biteni ona anlatmak için genç hanıma ziyarette bulunmakta kusur etmediysem de, hizmetçiler bana, hanımlarının kadının kızıyla birlikte Nil üzerinde Tanta yakınlarında sahip olduğu bir malikaneye gitmek üzere yola çıkmış olduğunu söylediler. Ben de, bütün bunlardan şaşakalarak bu iki zurnası olmayan genç ceylanın birlikte ne iş tutabileceklerini anlamak üzere onların izlerini bulmak için elimden geleni yaptım. Ama bunu sağlayamadım. Ve o zamandan beri, bir günden ötekine onların bana durumlarını bildirmelerini ve anlamamın çok zor olduğu bir iş hakkında zihnimi aydınlatmalarını bekliyorum. Ve işte sultanım efendim, benim öyküm böyle ve de güven duyarak bana yüklediğiniz görevleri yerine getirmeye başladığımdan beri başıma gelen en garip serüven de bu!

Komutan Muineddin bu öyküyü anlatıp bitirince, ikinci komutan Sultan Baybars'ın huzuruna gelmiş ve iyi dilek ve temennilerde bulunduktan sonra “Ey sultanımız efendim, ben de aynı şekilde kendi başımdan geçen bir serüveni size anlatacağım; ve bununla Tanrı dilerse, göğsünü ferahlatacağım” demiş. Ve sonra demiş ki:

İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Bil ki, ey sultanım efendim, amcamın kızı, Tanrı onu merhametiyle kuşatsın, benimle evlenmeyi kabul etmeden önce, bana “Ey amcamın oğlu, eğer Tanrı dilerse evleneceğiz; ama ben, ne bir eksik, ne bir fazla, üç koşulumu önceden kabul etmedikçe seninle evlenemem!” dedi. Ben de ona “Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama nedir bu koşullar?” diye yanıt verdim. Bana “Asla haşhaş yutmayacaksın, asla karpuz yemeyeceksin, asla iskemleye oturmayacaksın!” dedi. Ben de “Yaşamım üzerine yemin ederim ki, ey amcamın kızı, bu koşullar epeyce zorlu. Ama, nedenlerini bilmesem de onları, yüreğimin tüm içtenliğiyle, oldukları gibi kabul ediyorum” diye yanıt verdim. Bana “İşte böyle, ya razı olur, ya vazgeçersin!” dedi. Ben de “Tüm dost yüreğimle kabul ediyorum” dedim.

Böylece evliliğimiz kutlandı ve her şey olup bitti; ve her şey geçmesi gerektiği gibi geçti. Beraberce tam bir gönül birliği ve sakinlik içinde birçok yıl yaşadık. Ama, bir gün haşhaş, karpuz ve iskemle konusundaki üç ünlü koşulun nedenini araştırmak fikri inatla kafamı sardı. Ve kendi kendime “Kullanılması kendisine hiçbir zarar vermeyen bu üç şeyi yasaklamakla amcamın kızı ne yarar sağlayabilir? Kuşkusuz, bunun altında aydınlatılmasını çok istediğim bir giz var” dedim. Ve ruhumun isterlerine ve arzularının yoğunluğuna daha fazla dayanamayarak dostlarımdan birinin dükkânına girdim ve oturacak yeri samanla örülmüş bir iskemleye oturmakla işe başladım. Sonra, daha önce suda soğutulmuş harika bir karpuz getirttim ve eteni içine haşhaş tanesi yerleştirerek zevkle yedim. Düşlere ve dingin zevklere kapıldım. Kendimi tam anlamıyla mutlu hissettim; midem de yediğim karpuz dolayısıyla rahatı. Samanla örülü iskemle sayesinde çoktandır iskemleye oturma zevkinden yoksun art yuvarlarım da mutlandı.

Ama, ey sultanım efendim, evime döndüğümde, fifle ile zurna karşılıklı çalıp durdular. Çünkü ben, yanına ulaştığım anda, karım, şiddetle ayağa kalktı; sanki kocası değil de, onun için bir yabancıymışım gibi yüzüne peçesini örttü ve bana öfke ve aşağılamayla bakarak “Ey köpoğlu köpek, sen sözünü böyle mi tutarsın? Hadi bakalım, izle beni, gidip kadıyı göreceksin ve boşa-

nacağız!” diye haykırdı. Ben de, beynim hâlâ haşhaşla esrik, karnım hâlâ karpuzla ağırlaşmış ve bedenim, epeyce uzun zaman geçtikten sonra, art yuvarlarım altında samanla örülü bir iskemle bulmakla rahatlamış, üç kusurumu inkâr ederek gözüpeklik göstermeye çalışıyordum. Ama ben hâlâ yadsıma işaretleri yapıp dururken “Kapa çeneni ulan pezevenk! Kanıtları inkâra mı kalkışıyorsun? Haşhaş yutmuşsun işte, burnum kokusunu alıyor. Tıka basa karpuz yemişsin, lekelerini giysilerin üzerinde görüyorum. Ve katrana bulanmış gibi pis kıçınla bir iskemleye oturmuşsun, giysinin üzerinde oturduğun iskemlenin samanının göze batan çizgi izlerini görüyorum. Dolayısıyla, artık ben senin için hiçbir şey değilim. Sen de benim için hiçbir şey değilsin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırkinci gece olunca, demiş ki:

“Ve de katrana bulanmış gibi pis kıçınla bir iskemleye oturmuşsun, giysinin üzerinde oturduğun iskemlenin samanının göze batan çizgi izlerini görüyorum. Dolayısıyla, artık ben senin için hiçbir şey değilim, sen de benim için hiçbir şey değilsin!” diye haykırdı.

Böyle konuştuktan sonra çarşafına büründü ve direnmeme karşın, beni kadının huzuruna sürükledi. Huzura çıkınca, ona “Ey kadı efendim, hizmetçin, şu önünde duran herifle nikâh yoluyla hayatını birleştirmişti. Evlenmeden önce de, kendisine üç temel şart koşmuştum, o da bunları kabul etmiş ve belirli bir süre için saygıyla uygulamıştı; ama bugün bunları çiğnemiş bulunuyor. Böyle olunca da, kendi hukukuma uygun olarak şu andan başlayarak onun eşi olma durumundan çıkmış bulunuyorum. Senden boşanma ve benim mehrimi ödemesine hükmetmeni talep etmeye geldim” dedi. Kadı ona şartları sorunca, kendisine ayrıntılarıyla bunları açıkladı ve “Bu ipten kazıktan kurtulmuşun oğlu, bir iskemleye oturmuş, bir karpuz yemiş ve de haşhaş yutmuş” diye ekledi. Ve bana karşı ileri sürdüklerinin kanıtlarını belirtti; ben de hiçbirini inkâr etmeyi göze alamadım, sadece utanarak başımı önüme eğmekle yetindim.

O zaman kadı, iyiniyetle ve halime acıyarak, hüküm vermeden önce, karıma “Ey iyi kimselerin kızı, kuşkusuz haklısın sen, ama sana merhametli olmak da yakışır” dedi. Ve karım kendini kapıp koyvererek fırtına halinde eser gibi konuşarak, hiçbir şey işitip duymak istemediğini belirtince, kadı ile katipleri beni sadece bir kez bağışlaması için ısrarla ona rica etmeye başladılar. Ama onun boyna acımasız tavrını sürdürdüğünü görünce; kendisine hep bir ağızdan yapılan ricalarla, şimdilik davasını geri bırakıp sırf işin üzerinde düşünecek zaman kazanarak gerekirse başka bir vakitte yenileme yoluna gitmesinin daha mantıksal olabileceği söylendi. O zaman eşim, mücadeleden bıkkın “Pekâlâ, onunla barışmaya razı oluyorum; ancak bunu, kadı efendimizin kendisine soracağım bir soruya yanıt vermesi koşuluna bağlayarak yapacağım” diye kesip attı. Kadı da ona “Pekâlâ! Sor sorunu bakalım, ey hatun!” dedi. Karım “İlkin ben bir kemiktim; sonra sinir oldum; sonra da et. Kimim ben, şimdi?” dedi. Kadı, düşünmek üzere başını önüne eğdi. Sakalını okşayarak ona “Vallahi, gördüğüm davalardan ötürü uzayan mahkeme, beni bugün yordu. Bu yüzden bu meselenin çözümünü yapamayacağım. Ama senden yarın sabah gelmeni rica ediyorum; içtihat kitaplarına danışarak sana yanıt verecek zaman bulurum!” dedi.

Bunun üzerine kadı, oturumu terk edip evine çekildi. Orada söz konusu olan meseleye öylesine kafasını yormuş ki, on dört buçuk yaşında olan kızının önüne getirdiği yemeğe dokunmayı düşünmemiş. Ve takınağa öylesine tutkuyla bağlanmış ki, fısıltıyla kendi kendine “Ben ilkin kemiktim, sonra sinir oldum, sonra da et. Kimim ben, şimdi? He, vallahi, kimim ben? Evet, kimdir o? Bunun anlamı ne acaba?” deyip duruyormuş; ve bütün içtihat kitaplarını, tıp eserlerini ve sarf ve nahivleri ve bilimsel yapıtları kurcalamışsa da, hiçbir yerde, bu meseleye bir çözüm bulamadığı gibi, uzaktan yakından onu çözebilecek ya da açıklama yoluna sokabilecek bir şey bulamamış ve sonunda “Vallahi, vazgeçiyorum araştırmaktan! Bu konuda hiçbir eser beni aydınlatamaz!” diye haykırmış.

Onu izleyen ve zihnini yorduğunun farkına varan kızı da, babasının bu son sözlerini işitince, kendisine “Babacığım, bana

kaygılı ve tedirgin görünüyorsun; neyin var, Allah aşkına? Ve de kaygılarının ve sıkıntılarının sebebi nedir?” demiş. O da “Kızım, açıklanamaz bir nedendir bu; herhangi bir sonuç verecek gibi de değil” diye yanıt vermiş. kızı “Bana anlatsana! Yüce Tanrı’nın hikmetinden hiçbir şey saklanamaz” demiş. Bunun üzerine kadı, kızına her şeyi anlatmaya karar vermiş.

Ve eşim olan genç kadının kendisine sorduğu meseleyi ona açıklamış. Kız da gülmeye başlamış ve “Maşallah! Çözülemez dediğin mesele bu mu? Ama, babacığım, bu, akarsuyun akışı kadar kolay bir şey. Gerçekten bunun çözümü açık ve şöyledir: Şiddet, katılık ve dayanıklıktan yana erkeğin zebbi on beş yaşından otuz beş yaşına kadar kemiğe benzer şekilde serttir; otuz beşinden altmışına kadar bir sinir gibidir; altmışından sonra da sarkan erdemsiz bir ettir” demiş.

Kızının bu sözlerini işiten kadı ferahlamış ve memnun olarak “Zekânın dağıtıcısı Tanrı’ya şükürler olsun! Ey kutsanmış kız, sen benim onurumu kurtardın ve güzel bir evliliğin çözülmesini engelledin!” demiş. Ertesi gün olur olmaz, ayağa kalkıp, sabırsızlığın sınırında, mahkemeye koşmuş ve orada adalet dağıtmaya başlamış. Epeyce bir süre sonra, beklemekte olduğu kadının, yani karımın ve karşında gördüğün kölenin, yani benim içeri girdiğimizi gördü. İki taraftan verilip alınan selamlardan sonra, karım kadıya “Ya Seydi, sorumu hatırlıyor musun ve de çözümünü buldun mu?” dedi. O da “Elhamdülillah! Beni aydınlatan Tanrı’ya övgü olsun! Ey iyi kimselerin kızı, sen bana biraz daha güç bir mesele sorabilirdin! Çünkü, bunu, güçlük çekmeden çözdüm. Herkes bilir ki, erkeğin zebbi on beş yaştan otuz beş yaşa kadar kemik gibi serttir; otuz beşinden altmışına kadar sinire benzer bir hale dönüşür; altmışından sonra da sonuç vermeyen bir et parçasından başka bir şey değildir” diye yanıt verdi.

Karım, onun kızını tanıdığı ve zekâsını çok iyi bildiğinden, ne olup bittiğini keşfetti; ve alaycı bir tavırla kadıya “Senin kızın daha ancak on dört buçuk yaşında; ama akli iki katı, hatta daha fazla yaşta olanlarınkı gibi. Tebrikler! Tebrikler! Bu gidişle iyi yol alır! Vallahi, meslekten birçok kadın, bundan daha iyisini yapamazdı! Bilgiden yana elvirişliliği harika! Geleceği de güven altındadır” dedi. Ve oracıkta, bana, mahkemeden ayrılmanız

için işaret verdikten sonra, celsenin görülmekte olduğu salonu terk etti. Kadıyı da, orada bulunanların karşısında, ömrünün sonuna kadar duyacağı bir can sıkıntısı, şaşkınlık ve karmaşıklık içinde bıraktı.

Ve böylece konuşarak, ikinci kolluk amiri de kendi yerine geri dönmüş. Sultan Baybars da ona “Tanrı’nın sırlarına akıl ermez. Bu öykü, şaşılalı bir öykü!” demiş. O zaman adı İzzeddin olan üçüncü kolluk amiri ilerlemiş; ve Baybars’ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra “Ey zamanın şahı, benim başıma, yaşamım boyunca yüce sultanımın kulaklarına layık olabilecek hiçbir önemli olay gelmedi. Ama, bana izin verirsen, kişiye özel olmasa bile, daha az çekici ve şaşılalı olmayan bir öykü anlatacağım” demiş. İşte şöyle:

Üçüncü Kolluk Amirinin Öyküsü

Bil ki, ey sultanımız efendim, kölenizin anası, eski çağlara ait birçok öykü bilirdi. Bu öyküler arasında bana şu öyküyü de anlatmıştı:

Bir zamanlar, tuzlu deniz yakınındaki bir ülkede, güzel bir kadınla evli bir balıkçı varmış. Bu güzel kadın onu mutlu etmiş; o da, aynı şekilde, kadını mutlu etmiş bulunuyormuş. Bu balıkçı, her gün denize balık tutmaya gidermiş; ve tuttuğu balıkları satarak ancak ikisini doyuracak kadar para kazanırmış. Günün birinde hasta düşmüş ve o gün yiyecek şey bulamamışlar. Ertesi gün karısı ona “Nasıl, bugün de balığa çıkamıyor musun? Öyleyse, ne yiyip, ne içeriz? Bana bak, sen sadece şöyle ayağa kalk; yorgun olduğundan, senin yerine ben ağı ve seleyi taşıyım. Bu durumda belki de iki balık tutarız; birini satar, birini de yeriz” demiş. Balıkçı da ona “Çok iyi!” demiş ve ayağa kalkmış; karısı ağı ve seleyi taşıyarak ardından gelirken yol almışlar. Ve deniz kıyısına, sultanın sarayının dibinde, balığın bol olduğu bir yere ulaşmışlar.

O sırada, sultan, tam da pencere önünde oturmuş, denize bakmaktaymış; ve balıkçının o güzelim karısının farkına varmış; gözlerini dikerek o anda âşık olmuş. Ve hemen büyük vezirini

çağırarak, ona “Vezirim, kıyıda, şu balıkçının karısını gördüm biraz önce; çok güzel olduğundan ve uzaktan yakından sarayım-da eşi bulunmadığından, ona çılgınca tutuldum” demiş. Vezir de ona “Bu iş nazik, ey zamanın şahı! Ne yapabiliriz ki?” demiş. Sultan da “Kararsızlık göstermeye mahal yok. Senin, balıkçıyı sarayın muhafızlarına yakalatman ve onu öldürtmen gerek! O zaman ben, karısıyla evlenirim” diyerek onu yanıtlamış. Vezir de adaletsever bir kişi olduğundan, ona “Kusuru olmaksızın onu öldürtmen yasal olmaz; yoksa herkes senin hakkında kötü konuşur. Örneğin ‘Sultan, bir kadın uğruna şu zavallı balıkçıyı öldürdü’ derler” demiş. Şah da vezire “Doğru, vallahi! Öyleyse, bu eşsiz güzele duyduğum arzuya doyum sağlamam için ne yapmam gerek!” diye sormuş. Vezir de “Bu maksada yasal yollar-dan ulaşabilirsin. Gerçekte, saraydaki, divan salonu, bir dönüm oluşturacak en ve boydadır. Balıkçıyı salona getirtir ve ben ona ‘Sultan efendimiz bu salona bir halı sermek istiyor. Ve bu halı tek parça halinde olmalıdır. Bunu sağlayamazsan, seni öldürürüz’ derim. Böylece, ölümünün bir nedeni olur. Kimse de bunun bir kadın uğruna olduğunu söyleyemez” demiş. Sultan da “Pekâlâ!” yanıtını vermiş.

O zaman vezir, ayağa kalkıp balıkçıyı çağırtmış ve saraya gelince, onu, divana şahın huzuruna çıkarmış; ve de kendisine “Ey balıkçı, şah efendimiz, bu salona tek parça halinde bir dönümlük bir halı getirmeni istiyor. Bu maksatla, sana üç gün süre tanıyor; halıyı getirmezsen, seni ateşte yakacak! Dolayısıyla bu konuda yazılı bir taahhütte bulun ve altına mührünü bas!” demiş.

Vezirin bu sözlerini duyan balıkçı “Pekâlâ, iyi ama ben bir halıcı mıyım ki? Ben bir balıkçıyım. Bana her renkten, her türden balık ısmarla; ben de onları sana getireyim! Halılara gelince, vallahi, onlar beni anlamaz, ben de onları anlamam! Ve de onların ne kokusunu ne de rengini bilirim. Balıklar söz konusu ise, taahhüde girerim, altını da mühürlerim!” diye yanıt vermiş. Ama vezir, onu “Sıkıcı sözler üretip durman boşuna! Şah böyle hükmetti” diye yanıtlamış. Balıkçı da “Vallahi! Tek bir mühür değil, yüz mühür alabilir ve halı taciri olarak benim yerime kâğıda basabilirsin!” demiş. Ve ellerini birbirine vurarak saraydan çıkıp öfkeli bir halde karısının yanına ulaşmış.

Karısı onu bu halde görünce, kendisine “Neden öfkelendin?” diye sormuş. O da “Sus ve daha fazla konuşmadan ayağa kalk ve elimizde bulunan pılı pırtıyı toplayalım ve bu ülkeden çıkıp gidelim!” diye yanıt vermiş. Kadın da “Neden?” diye sorunca “Çünkü şah beni üç gün içinde öldürmek istiyor” diye yanıt vermiş. Kadın “Neden ama?” diye sorunca da “Bir dönümlük bir halı istedi benden, sarayındaki salonu için!” diye yanıt vermiş. Kadın “Sadece bunu mu?” diye sormuş. O da “Evet” yanıtını vermiş. Kadın “Pekâlâ. Sen rahatça uyu; ben, yarın sabah söz konusu halıyı sana getiririm” demiş. O zaman balıkçı “Sadece buna ihtiyacım vardı. Şimdi tamam oldu! Yahu sen de vezir gibi çıldırdın mı, hey kadın; yani biz halı taciri miyiz?” demiş. Ama kadın “Sen bu halıyı istiyor musun, onu söyle? Ben onu sana hemen sağlar ve buraya getiririm!” diye yanıt vermiş. O da “Evet. Emin olmak için yarın yerine, ona şimdi sahip olmayı yeğlerim. Böylece, rahat uyuyabilirim” demiş. Kadın ona “Madem ki öyle, ey âdem, yallah, kalk bakalım ve bahçeler yanındaki *falan* yere git. Orada çarpık bir ağaç göreceksin, onun ayak ucunda bir kuyu vardır. Sen, bu kuyuya eğilir ve içine bakarak ‘Hey *falan* hatun, senin sevgili dostun *filan*, benimle selamlarını yolladı; ve kendisine teslim etmek üzere, dün, gece bastırmadan eve dönmek üzere acele ettiği sırada senin yanında unuttuğu iği vermeni istiyor; çünkü onunla halı yapıp bir odayı döşemek istiyoruz’ diye haykırırsın!” demiş. Balıkçı da karısına “Pekâlâ!” demiş.

Ve kalkıp gecikmeden çarpık ağacın altındaki sözü edilen kuyuya gitmiş; dibine bakıp “Hey *falan* hatun, senin sevgili dostun *filan* kişi, benimle selamlarını yolladı ve sana ‘Sende unuttuğu iğle dokuyacağımız halıyı bir odaya sereceğiz’ dememi istedi” diye haykırması. O zaman kuyuda bulunan, sadece Tanrı’nın kim olduğunu bildiği hatun, ona “Ben hiç sevgili dostumun istediği şeyi reddedebilir miyim? Al işte iğ! Al onu ve dokuyacağınız halıyı istediğin şekilde odaya ser! Sonra, onu bana geri getirirsin!” demiş. Balıkçı da “Peki” diyerek kuyudan çıktığını gördüğü iği alıp cebine koymuş ve “Bu kadın beni de kendisi gibi deli etti” diyerek evinin doğrultusunda yolunu sürdürerek karısının yanına ulaşmış ve ona “Ey amcamın kızı, işte sana iği getirdim!” demiş. Kadın da ona “Âlâ. Şimdi senin

ölümünü isteyen vezirin yanına git ve ona 'Bana iri bir çivi ver' de! O da sana bir çivi verecek; bunu büyük salonun bir ucuna çak; ve bu iğnin ipinin ucunu buna tak ve bekleyerek istediğin en ve boyda halının dokunduğunu gör!" demiş. Balıkçı da "Ey kadın, gelmekte olan ölümümden önce, herkesin benim durumuma gülmesini ve benimle alay edip deli yerine koymasını mı istiyorsun? Bu iğnin içinden bir dönümlük bir halı çakacak, öyle mi?" diye haykırmış. Ama karısı öfkelenerek ona "Sen çabucak kalkıp gidiyor musun, gitmiyor musun? Sus bakalım, ey âdem ve sana söylediğim gibi sadece yola koyul!" demiş. Balıkçı da, iğle birlikte "Her şeyi bilen Tanrı'dan başka başvurulacak güç yoktur; işte ey zavallı, yaşamının son günü geldi" diyerek saraya gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

"... İşte, ey zavallı, yaşamının son günü geldi" diyerek saraya gitmiş. Ve şahla veziri bulmuş. Vezir ona bakarak "Halı nerede, ey balıkçı" diye sormuş. O da "Şurada!" demiş. Onlar da "Hani nerede?" diye sorunca "Şurada, cebimde!" diye yanıt vermiş. Onlar da "İşte ölümünden önce şaka yapmak isteyen biri!" diye ona gülmeye başlamışlar. Vezir, alay ederek "Bir dönümlük bir halı cebe konulacak bir çocuk topu mudur?" diye sormuş. O da "Bu, sizin kafanızı neden yoruyor? Siz benden bir halı istediniz, ben de onu getirdim; benden başka bir şey istemediniz ki! Bana gülecek yerde, ey vezir, ayağa kalk da bana iri bir çivi ver. Halı, bu salonda, önünüze serilecek!" diye yanıt vermiş.

O zaman vezir, balıkçının deliliğine gülerек ayağa kalkmış ve celladın kulağına "Ey cellat, sen şurada, salonun kapısının yanında dur. Ve balıkçı benim vereceğim çiviği alıp istediğim gibi salonu halıyla donatmakta beceri göstermeyince, işaretim üzerine kılıcı çeker, benden başkaca bir buyruk almaksızın, bir vuruşta kafasını uçurursun" demiş. Cellat da "Pekâlâ!" diye yanıt vermiş. Vezir "Şimdi halıyı bize göster bakalım!" diye çiviği balıkçıya vermiş.

O zaman balıkçı çiviye salonun bir ucuna çakmış ve ona iğninin ucunu takmış; ve “Ölümüne dön, ey lanetli!” diyerek iğni çevirmiş. Ve birdenbire, sarayda eşi bulunmaz harika bir halı, salon boyunca gelişip her yana doğru uzanmaya başlamış. Şah ve vezir, o sırada hiçbir şey söylemeksizin, balıkçı da sükûnetle beklerken, bir saat kadar bir süreyle birbirlerine bakıp durmuşlar. Sonra vezir, şaha, anlamlı bir tavırla göz kırpmış ve balıkçıya dönerek, ona “Şah memnun oldu; ve sana ‘Pekâlâ!’ diyor. Ama senden bir şey daha istiyor” demiş. Balıkçı “Nedir istediği şey?” demiş. O da “Şah senden kendisine küçük bir bebek getirmeni istiyor. Bu bebek ancak sekiz günlük olmalı. Ve de şahımız efendimize bir öykü anlatmalıdır. Bu öykü bir yalanla başlayıp bir yalanla bitmeli!” diye yanıt vermiş.

Balıkçı da, bunu işiterek vezire “Sadece bu mu? Vallahi, pek fazla bir şey istemedin! Yalnız bu güne kadar sekiz günlük çocukların, hatta bu çocuklar ifrit yavruları da olsa, konuştuklarını, hele başı da, sonu da yalan olan öyküler söylediklerini hiç bilmiyordum” demiş. Vezir de ona “Sus bakalım! Şahın sözü ve arzusu yerine getirilmelidir. Bundan dolayı sana, sekiz günlük bir süre tanıyoruz; bu sürenin sonunda, söz konusu olan küçük çocuğu getiremezsen, kızıl ölümü tadacaksın! Dolayısıyla bu konuda bir taahhütname yaz ve mührünü üzerine bas” diye yanıt vermiş. Balıkçı da “Pek güzel, işte mührüm, ey vezir! Benim yerine sen mühür bas; çünkü nasıl yapılacağını bilmiyorum. Ben sadece ağımlı onarmasını bilirim. Yüzük senin elinde, ne istersen yap! Bir yerine yüz kez mühür basabilirsin! Küçük çocuğa gelince, kerim Tanrı, onu sağlayacaktır!” demiş. Vezir, balıkçının mührünü eline alıp söz konusu taahhüt belgesine mühür basmış. Balıkçı da onu geri alıp öfkeyle oradan ayrılmış.

Ve karısının yanına ulaşarak ona “Ayağa kalk da bu ülkeden kaçalım! Bunu daha önce de söylemiştim de beni dinlemek istememiştin. Ayağa kalk, ben gidiyorum” demiş. Kadın ona “Neden? Hangi sebeple? Yoksa iğden halı çıkmadı mı?” demiş. Balıkçı da “Çıktı; ama vezir denen kıcımın pezevenği, şu köpoğlu, şimdi de benden bir öykü anlatacak; ve bu öykünün yalan üstüne yalan ve onun üstüne yine yalandan kurulu olmasını sağlayacak sekiz günlük bir çocuk istiyor. Ve bunun yerine getiril-

mesi için de bana sekiz günlük bir süre tanıdılar” diyerek yanıt vermiş. Karısı da ona “Pekâlâ. Ama öfkelenme sakın, ey âdem! Sekiz gün henüz geçip gitmedi; o gün gelinceye kadar çaresini düşünecek ve kurtuluş kapısını bulacak zaman var!” demiş.

Böylece, sekizinci günün sabahında, balıkçı, karısına “Sağlamak zorunda olduğum çocuğu unuttun mu? Bugün verilen sürenin son günü!” demiş. Kadın da ona “Pekâlâ. Bildiğin çarpık ağacın altındaki kuyunun başına git. Kuyuda yaşayan kimseye iği geri vermekle ve ona nazıkçe teşekkür etmekle işe başlarsın. Sonra da ona ‘Ey *falan* kimse, senin sevgili dostun *filan* kişi, selamlarını yolluyor ve dün doğmuş olan çocuğu kendisine ödünç vermeni söylüyor; çünkü bir iş için ona ihtiyacımız var!’ dersin!” demiş.

Bu sözleri duyunca, balıkçı karısına “Vallahi, ben o katran suratlı vezir dışında, senin kadar budala ve çılgın birini tanımadım. Nasıl oluyor da, hey kadın, bu vezir benden sekiz günlük bir çocuk istediği halde, sen sözgenlikle konuşmasını bilen ve öyküler anlatan bir günlük bir çocuğu teslim etmeyi önererek bunu daha da güçleştiriyorsun?” demiş. Karısı “Sen lafı neden karıştırıyorsun? Ben sana ne söyledimse onu yapmaya gitsene!” diye yanıt vermiş. Balıkçı da “Çok iyi! Yeryüzündeki yaşamımın son günü geldi demektir!” diye haykırmış.

Ve evden çıkarak kuyuya ulaşınca kadar yürümüş; oraya “İşte iğ” diyerek iği atmış. Ve de “Ey *falan* kişi, senin sevgili dostun selamlarını yolluyor ve bir günlük nevezadı, bir iş için kendisine ihtiyaç duyduğumuzdan ona vermeni diliyor. Yalnız çabuk olun, yoksa başım omuzlarımdan uçurulacak!” diye eklemiş. O zaman kuyuda yaşayan, sadece Tanrı’nın tanıdığı kişi “İşte, al onu!” diye yanıt vermiş. Balıkçı da kendisine uzatılan bir günlük çocuğu almış. Kuyuda yaşayan kişi de ona “Onun üzerine kem göze karşı okunan kelimeyi söyle!” demiş. O da “Bismillahirrahmanirrahim!” diyerek kollarına yerleştirdiği çocukla oradan uzaklaşmış.

Yolda yürürken, kendi kendine “Bunun gibi bir günlük değil, otuz günlük olsalar ve akıl almaz ifrit çocuğu olsalar bile, konuşmasını beceren ve öyküler anlatan çocuklar var mıdır?” diyormuş. Sonra, bu konuda yüreğini ferah tutmak için kundağa sarılı olarak kollarında bulunan bebeğe seslenerek, ona “Haydi bakayım, çocuğum, konuş biraz: böylece bugünün benim günüm olup

olmadığını anlayalım!” demiş. Ama çocuk, balıkçının bağırarak söylediklerini duyunca korkmuş, yüzü ve bedeni kasılmış ve bütün küçük bebekler gibi yapmış; yani korkunç çığlıklar koparak ağlamış ve yapabildiğince çişini yapmış. Balıkçı da baştan aşağı ıslanmış, karısına içerleyerek ona “Al işte, çocuğu getirdim. Tanrı beni korusun! Köpoğlunun bütün bildiği zırlayıp çiş yapmaktan ibaret! Bak beni ne hale koydu!” demiş. Ama kadın ona “Senin ne işine gerek! Peygambere duat et, ey âdem ve sana ne diyorsam, onu yap! Bu çocuğu gecikmeksizin şahın huzuruna götür. Konuşup konuşmadığını görürsün. Yalnız, onun için üç yastık getirmelerini iste ve onu divanın üzerine oturttuğun zaman, bu yastıklarla sağına soluna birer, sırtına da tek bir yastık koyarak onu destekle! Ve peygambere dua et!” demiş. O da “Dua ve barış onun üzerine olsun!” diye yanıt vermiş. Sonra bebeği kollarında taşıyarak, şahla veziri bulmaya gitmiş.

Vezir, balıkçının kundaklanmış bebekle geldiğini görünce, gülmeye başlamış ve ona “Çocuk bu mu?” demiş. O da “Evet” yanıtını vermiş. Vezir çocuğa doğru dönmüş ve ona bebeklerle konuşmak için kullanılan bir sesle “Çocuğum!” diye seslenmiş. Ama çocuk, konuşacak yerde, ağzını burnunu büzerek “Ua! Ua!” demeye başlamış. Vezir de çok sevinerek şahın huzuruna çıkmış ve ona “Çocuğa seslendim, ama yanıt vermedi; ağlayıp sadece “Ua! Ua!” demekle yetindi. Bu da balıkçının ölümü demektir. Ama olay vezirler, emirler ve ileri gelenler topluluğunun önünde kanıtlanmalıdır; çünkü balıkçıyla yaptığımız sözleşmenin koşulları onlara okunacak ve bunu izleyerek onu öldüreceğiz. O zaman hiç kimse aleyhinde konuşmaksızın, o güzel kadınla keyif sürebilirsin!” demiş. Şah da “Öyle olsun, ey vezir!” demiş. Ve ikisi birlikte salona girmişler. Emirler ve görevliler toplanmış. Balıkçı getirilmiş; vezir onun önünde ve tüm orada bulunanlar önünde mühürlenmiş sözleşmeyi okumuş ve “Şimdi, ey balıkçı, bize, konuşacak olan çocuğu getir!” demiş. Balıkçı da “İlkin bana üç yastık verilsin, çocuk sonra konuşacak!” demiş. Ona üç yastık getirilmiş; balıkçı çocuğu divanın ortasına oturtmuş ve onu bu üç yastıkla desteklemiş. Şah da balıkçıya “Bize, yalan üstüne yalan, onun da üstüne yeniden yalana dayanan bir öykü söyleyecek olan çocuk bu mu?” diye sormuş.

Balıkçı buna yanıt vermeden önce, bir günlük bebek “Her şeyden önce, selam üzerine olsun, ey şah!” diye yanıt vermiş. Vezirlerle emirler ve ötekilerin hepsi, çocuğa suskun bir şaşkınlıkla bakmışlar. Şahın kendisi de, orada bulunanlar kadar şaşırarak çocuğa selamını iade etmiş ve ona “Uyanık, bir yalanlar reçeli olan öyküyü, bize anlat bakalım!” demiş. Çocuk da anlatmaya başlamış: “İşte! Bir gün, sıcak bir havada, gençliğin gözüpekliğiyle, kent dışında kırlarda yürümekte iken, bir karpuz satıcısına rastladım; çok hararetim olduğundan ve iyice susamış bulunduğumdan bir altın dinar karşılığında bir karpuz satın aldım. Karpuzu kesip bir dilim çıkardım ve yutarak serinledim. Sonra, karpuzun içine bakınca, orada, kulesiyle birlikte bir kent gördüm. O zaman, kararsızlık geçirmeden, ayaklarımı birbiri ardından kaldırıp karpuzun içine girdim; karpuzun içinde bulunan yöremdeki dükkânlara, evlere ve bu kentte oturanlara bakarak üzerinde her biri bir arşın uzunluğunda pek çok hurma bulunan bir hurma ağacı gördüm. Bu hurmaları arzulayan ruhum da, şiddetle beni onlara doğru itiyordu. Onların çekiciliğine dayanamayarak bir, iki, üç ya da dört hurma koparmak ve yemek üzere ağaca tırmandım. Ama hurma ağacının üzerinde, kimileri buğday döver ve başakları ayırırken, kimileri de tohum ekmekte, hasat yapmakta olan Fellahlar gördüm; ben de hurma ağacı üzerinde bir zaman daha yürüdükten sonra, harman yerinde yumurta döven birilerine rastladım; daha dikkatle bakarak harman yerindeki dövülmüş tüm yumurtalardan küçük civcivlerin çıktığını gördüm. Horoz civcivler bir yana, tavuk civcivler öte yana koşuyorlardı. Ben de orada onlara bakakaldım ve onların göz göre göre büyüdüklerine tanıklık ettim. O zaman bu küçük horozlarla piliçleri evlendirdim; sonra hepsini birarada mutlu olarak bıraktım.”

“Sonra da hurma ağacının bir başka dalına giderek orada susamlı kurabiyeler taşıyan bir eşek gördüm; ve canım susamlı kurabiyeyi çok istediğinden bir, iki kurabiye aldım ve iki, üç ağız dolusu bunlardan yedim. Böylece kurabiyeleri yiyip bitirince, başımı kaldırdım ve kendimi karpuzun dışında buldum. Karpuz yeniden kapandı ve daha önce olduğu gibi yeniden bütünlendi. İşte benim size anlatacağım öykü buydu!”

Şah bebeğin bu sözlerini işitince, ona “He, he, ey yalancıların şeyhi ve başlarının tacı; he, he, ey uyanık! İşte bir dizi düzmece örgüsü! Bu şeytansı öykünün gerçekten bir tek sözcüğüne bile inandığımızı sanmıyorsun ya! Allah, Allah! Ne zamandan beri, örneğin karpuzlar, içinde kentler barındırıyor? Ve ne zamandan beri yumurtalar bir kez harman yerinde dövüldükten sonra piliç üretiyorlar? Bütün bunların yalan üstüne yalan olduklarını itiraf et, uyanık!” demiş. Çocuk da “Hiçbir şeyi reddetmiyorum! Ama sen de, ey şah, bu zavallı balıkçı konusunda gerçek duygularını ne yadsımalı ne de saklamalısın! Ve sırf kıyıda gördüğün güzel karısını onun elinden almak üzere kendisini öldürtmek istediğini açıklamalısın! Pekâlâ! Bizi gören Tanrı’nın önünde, bir şah ve sultan olarak, sana ait olmayan şeyi arzu etmekten ve bu zavallı balıkçı gibi daha az zengin ve daha az güçlü olan benzerinin malını çalmaktan utanmıyor musun? Tanrı ve dua ve barış üzerine olası Peygamber’in erdemleri hakkı için, yemin ederim ki, şu saat ve şu anda bu balıkçıyı rahat bırakmazsan ve karısı hakkındaki kötü niyetlerinden vazgeçmezsen, senin ve vezirinin izlerini yeryüzünden sileceğim; öyle ki artık sinekler bile sizi bulamayacak!” diye yanıt vermiş.

Ve kundağa sarılmış çocuk korkunç bir sesle bunları söyledikten, herkesi şaşkınlığa bürüdüktan sonra, balıkçıya “Şimdi, amca, beni al ve buradan çıkararak evine götür” demiş. Balıkçı da bir günlük bebek Uyanık’ı alıp kimseyi tedirgin etmeksizin saraydan çıkmış ve karısının yanına gitmiş. O da, öğreneceğini görendikten sonra, kocasına “Sana şimdi, yapılacak iş olarak gecikmeksizin, çocuğu aldığın yere götürmek kaldı. Benim selamımı ve teşekkürlerimi de sevgili dostuma aktarmakta kusur etme! Ve ona sağlığından haber sor!” demiş. Balıkçı da “Pekâlâ” demiş. Ve kendisinden ne isteniyorsa yapmış. Sonra evine geri dönmüş ve abdest alıp namaz kılma borcunu yerine getirmiş ve güzel karısıyla her zaman yaptığı şeyi yapmış. Ve o zamandan beri, birlikte mutlu ve rahat yaşamışlar.

İşte onların durumu böyleymiş!

Ve böylece bu öyküyü anlattıktan sonra, üçüncü kolluk amiri yeniden kendi yerini almış; Sultan Baybars da “Ne harika bir öykü bu! Ey İzzeddin komutan, ama şahla balıkçı arasında

geçen günlerin neler getirdiğini anlatmayışın ne yazık!” demiş. O zaman adı Muhiddin olan dördüncü kolluk amiri ilerlemiş ve “Ey şah, bana izin verirsen eğer, sonu başlangıcından da şaşır-tıcı olan bu öykünün devamını sana anlatırım!” demiş. Sultan Baybars da “Kuşkusuz ve tüm yüreğim ve ruhumla!” demiş. O zaman komutan Muhiddin demiş ki:

Dördüncü Kolluk Amirinin Öyküsü

Bil ki, ey zamanın şahı, Tanrı'nın kutsamasıyla, bu balıkçı-nın ve güzel karısının bir oğlan çocukları olmuş. Ve bu oğlan çocuğa, ana babası, o kundak içindeki çocuğun günün birin-de kendilerini sıkıntılardan kurtarmış olmasının anısına değer vererek Uyanık Muhammed adını vermişler. Ve bu çocuk anası kadar güzelmış.

Sultan'ın da aynı şekilde balıkçının oğlunun yaşında bir oğlu olmuş, ama bu çocuk çok çirkinmiş ve rengi Fellah çocuklarınkı gibi imiş. Bu iki çocuk okuma yazma öğrenmek üzere aynı okula gitmişler. Ve alabildiğine tembel olan şahın oğlu, üstün nitelikli bir öğrenci olan balıkçının oğlunu görünce ona “Hey, sabahın hayırlı olsun, balıkçının oğlu” demiş. Böyle çağırması, onu hor gördüğündenmiş. Uyanık Muhammed de, ona “Senin de saba-hın hayırlı olsun, ey sultanın oğlu ve de eski bir nalının kayış-ları gibi kara olan yüzün ağarsın!” diye yanıt vermiş. Ve böylece iki çocuk okulda hep bu şekilde selamlaşarak bir yıl birlikte okumuşlar. Sonunda öfkelenen sultanın oğlu, babasına gidip durumu “Balıkçının oğlu olan köpek, her sabah selamımı iade ederken bana ‘Yüzü eski nalın kayışları gibi olan’ deyimini kul-lanıyor” diyerek şikâyet etmiş. Bunu duyan şah öfkeye kapılmış; ama geçmiş olaylar nedeniyle balıkçının oğlunu cezalandırmayı göze alamadığından okulun hocası şeyhi çağırtmış ve ona “Ey şeyh, eğer balıkçının oğlu Muhammed'i öldürmek istersen, sana güzel bir ödül ve cariyeye kızlar ve de güzel beyaz köleler veririm” demiş. Okul hocası da buna sevinmiş ve “Emrin olur, ey zama-nın şahı. Ben her gün çocuğu falakaya yatırırım; bu durumda günün birinde ölür gider” diye yanıt vermiş.

Böylece ertesi sabah Uyanık Muhammed okula Kur'an okumaya gidince, okul hocası, öğrencilere "Falakayı getirin ve şu balıkçının oğlunu yere yatırın!" demiş. Öğrenciler âdet gereğince Muhammed'i yakalayıp yere yatırmışlar ve ayaklarını falakanın kayışına yerleştirmişler. Okul hocası da değneği eline almış ve çocuğun ayak tabanlarına kan çıkıncaya ve ayak ve bacakları kıpkızıl oluncaya kadar vurmaya başlamış. Ve de ona "İnşallah, yarın yeniden dersini veririm, ey kalın kafalı!" demiş. Oğlan da işkence aygıtından kurtulur kurtulmaz bacaklarını rüzgâra teslim ederek okuldan kaçmış. Anasıyla babasının yanına gidip onlara "Bakın! Okul Şeyhi, sultanın oğlu yüzünden beni öldürseye kadar dövdü! Ben artık okula gitmeyeceğim, babam gibi balıkçı olmak istiyorum" demiş. Babası da ona "Peki, oğlum" demiş. Ve ayağa kalkıp çocuğa bir ağ ve bir sepet vermiş ve ona "Al bakalım, işte balık tutmak için araç ve gereçler! Yarın balık tutmaya git, ama yaşamını sağlayacak kadarından fazlasını tutmamalısın!" demiş.

Böylece, ertesi gün, şafak vakti, oğlan gidip ağını denize fırlatmış. Ama ağına küçük kırmızı bir tekirden başka balık takılmamış. Muhammed de ağı çekerek kendi kendine "Bu tekiri kendi pullarıyla kızartayım ve kahvaltıda yiyeyim!" demiş. Gidip bir parça kuru ot ve odun parçaları toplamış ve tutuşturmuş ve tekiri ateşte kızartmak üzere eline almış. O zaman tekir ağzını açmış ve ona "Beni yakma, ya Muhammed! Ben deniz eceleri arasında bir eceyim. Beni daha önce olduğum suya bırak; ben de bir sıkıntılı anında sana yararlı olur, ihtiyaç duyduğün günlerde sana yardımcı gelirim!" demiş. O da "Pekâlâ!" demiş. Ve sözü edilen tekiri yeniden denize atmış. İşte onun durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve sözü edilen tekiri yeniden denize atmış. İşte onun durumu böyleymiş! Şaha gelince, iki gün geçince okul hocasını çağırtmış ve ona "Sen, balıkçının oğlu Muhammed'i öldürdün mü?" diye sormuş. Okul hocası da "Onu ilk günden başlayarak bayıltıncaya

kadar falakaya çektim. Bunu görünce kaçtı ve bir daha da geri dönmedi. Şimdi babası gibi balıkçılık yapıyor” diye yanıt vermiş; şah da onu kovmuş ve ona “Defol! Köpoğlu! Allah babanın belasını versin, kızın da bir domuzla evlensin!” demiş.

Bunu izleyerek vezirini çağırtmış ve ona “Çocuk ölmemiş. Ne yapsak dersin!” demiş. Vezir de şaha “Ben onun ölümü için bir yol bulurum!” diye yanıt vermiş. Şah “Onun ölümünü nasıl düzenleyeceksin?” diye sormuş. O da “Ben Yeşil Ülke sultanının kızı olan çok güzel bir genç kız tanıyorum. Sözünü ettiğim ülke, buradan yedi yıllık bir yolculukla ulaşılacak mesafede. Balıkçının oğlunu buraya çağırtalım; ona ‘Efendimiz sultan seni çok takdir ediyor ve senin yiğitliğine güveniyor. Dolayısıyla Yeşil Ülke’ye gideceksin; ve oradan bu ülkenin sultanının kızını alıp getireceksin; çünkü sultan efendimiz bu kızla evlenmek istiyor; ve sen hariç bu kızı hiç kimse alıp getiremiyor’ diyeceğim” demiş. Şah da vezire “Pekâlâ, getirt bakalım çocuğu!” yanıtını vermiş.

O zaman vezir, diretmesine karşın, genç çocuk Muhammed’i çağırtmış ve ona “Efendimiz sultan, Yeşil Ülke sultanının kızını kendisine getirmen için seni oraya göndermek arzusundadır” demiş. O da “ne zamandan beri bu ülkenin yolunu biliyorum ben acaba?” diye yanıt vermiş. Vezir “Öyle gerekiyor!” demiş. Bunu duyan çocuk öfkeyle oradan çıkmış; gidip annesine olup biteni anlatmış. Annesi de ona “Git derdinle nehir boyunda dolaş, nehrin tam denize döküldüğü yerde derdin kendiliğinden dağılacak!” demiş. Muhammed çocuk derdiyle başbaşa deniz kıyısına, nehrin denize döküldüğü yere dolaşmaya gitmiş.

Ve enine boyuna, canı sıkkın, dolaşırken, daha önce ağına düşen tekir, denizden çıkmış ve kıyıya gelerek onu selamlamış. Ve çocuğa “Neden sıkıntılısın, ey Uyanık Muhammed?” demiş. O da “Bana soru sorma! Çünkü derdim çaresiz!” diye yanıt vermiş. Balık da ona “Çare Tanrı’nın ellerindedir. Konuş!” demiş. Çocuk “Düşünsene, ey tekir, katran suratlı vezir, bana ‘Senin gidip bize Yeşil Ülke sultanının kızını bulman gerek!’ dedi” demiş. Tekir de ona “Çok âlâ. Şahın yanına git ve ona ‘Gidip Yeşil Ülke sultanının kızını arayacağım. Ama bunun için bana altından bir dahabiye¹ yapman gerek. Ve bu altının da vezirin

1 Dahabiye: Nehir kayığı (Â.Ş.O.)

servetinden alınması zorunlu!’ dersin” demiş. Çocuk Muhammed de, tekirin kendisine söylediklerini bildirmek üzere şahın yanına gitmiş. Şah da ona, vezirin somurtmasına karşın, onun servetine dayanarak çocuk için altın dahabiyeyi inşa ettirmekten başka bir şey yapamamış. Vezir tutulduğu öfkeden neredeyse ölecekmiş. Muhammed de altın dahabiyeye binmiş ve onu nehre sevk ederek yola çıkmış.

Dostu tekir de, onun önünden giderek kendisine yolu göstermiş ve ona nehrin kolları ve iç ırmakları boyunca rehberlik etmiş. Sonunda Yeşil Ülke’ye ulaşmışlar. Uyanık Muhammed bir tellal tutarak kentte “Kadın olsun, erkek olsun, çocuk olsun, yaşlı olsun, nehrin kenarına, balıkçının oğlu Uyanık Muhammed’in altın dahabiyesini görmeye gelsin!” diye bağırtmış.

O zaman tüm kentte oturanlar, büyük küçük, kadın erkek, nehre inip altından dahabiyeye bakmaya gelmişler. Bütün gün ona bakıp durmuşlar. O zaman şahın kızı da merakını yene-memiş ve “Ben de ötekiler gibi gidip dahabiyeye bakacağım!” diyerek babasından izin istemiş. Şah da ona izin vermiş; ama daha önce, kentte, ne erkek ne kadın, hiç kimsenin, sultan kızı dahabiyeye bakmaya gideceği için, evinden çıkmamasını sağlamak amacıyla tellal bağırtmış.

Böylece, şahın kızı, güzel altın dahabiyeye bakmak üzere kıyıya inmiş. Ve işaretlerle Uyanık’a, kendisinin kayığa binip içini de görüp göremeyeceğini sormuş; Muhammed de ona, başı ve gözleriyle “Evet” anlamında işaret vermiş. O da dahabiyeye binmiş; o zaman Uyanık Muhammed, onu meşgul görüp, gürültü çıkarmadan dahabiyenin ipini çözerek takozunu kaldırmış; ve dahabiyeyi yola çıkarıp oradan ayrılmış.

Yeşil Ülke sultanının kızı ziyaretini bitirince, kayıktan çıkmak istemiş; başını kaldırmış ve dahabiyenin yola çıkmış ve babasının ülkesinden epeyce ayrılmış bulunduğunu görmüş. O zaman, tekirin dostuna “Uyanık, beni nereye götürüyorsun?” diye sormuş. O da “Seni, onunla evlenesin diye, bir şahın yanına götürüyorum!” demiş. Kız ona “Bu şah, acaba, senden daha güzel mi?” diye sormuş. O da “Bilmiyorum. Biraz sonra sen kendi gözlerinle görürsün” diye yanıt vermiş. O zaman kız parmağından yüzüğünü çıkarmış; ve onu nehre atmış. Ama tekir

orada imiş, yüzüğü ağzına almış ve onlara yol göstermeyi sürdürmüş. Sonra da kız, Uyanık'a "Ben senden başkasıyla evlenmem ve burada özgürce kendimi sana vermek istiyorum" demiş. Muhammed Çocuk da ona "Çok âlâ" demiş. Ve kızın bekâretini almış ve su üzerinde onunla zevkini sürmüştür.

Ulaşacakları yere geldikleri zaman, balıkçının oğlu Muhammed, şahın yanına varmış ve ona "İşte geldim ve Yeşil Ülke sultanının kızını sana getirdim. Ama, kız, sana, üzerinde yürüyerek saraya gelmek üzere yeşil ipekten halılar toprağa serilmedikçe dahabiyeden çıkmayacağını bildirmemi istedi. O zaman onun ne denli zarafetle yürüdüğünü göreceksin!" demiş. Şah da ona "Çok âlâ" demiş. O da, vezirin servetine dayanarak ve de onun canının sıkılması pahasına, halıcılar çarşısındaki bütün yeşil ipek halıları satın aldırması ve sarayın önünden dahabiyeye kadar yere serdirmiş.

O zaman Yeşil Ülke sultanının kızı, yeşillere bürünmüş olarak ipek halılar üzerinde yürümüş ve ruhları hayran bırakan bir salınıyla ilerlemiş. Şah onu görmüş, ona hayran ve güzelliğinden ötürü âşık olmuş. Kız saraya girince, şah ona "Hemen bu gece seninle evlilik sözleşmesini yazdıracağım" demiş.

O zaman genç kız da ona "Peki. Ama sen benimle evlenmek istiyorsan, nehirde parmağımdan düşürdüğüm yüzüğü bana getirmelisin! Ondan sonra sözleşme yaparız; sen de benimle evlenirsin" demiş. Oysa, bu yüzüğü tekrar, dostu balıkçının oğlu Uyanık Muhammed'e vermiş bulunuyormuş.

Bunun üzerine şah vezirini çağırması ve ona "Dinle, hanım sultanın yüzüğü parmağından nehre düşmüş. Şimdi ne yapmalı dersin? Ve onu bize kim getirebilir?" demiş. Vezir de "Balıkçının oğlu şu alçak, şu ifrit Muhammed'den başka kim getirebilir ki, onu?" diyerek yanıt vermiş. Oysa, bunu, sadece oğlanı, kurtuluşu olmayan bir tuzağa düşürmenin yolunu bulmak üzere söylüyormuş. Şah da hemen onu aratmış. Huzura geldiğini görünce de ona "Hatunun elinden suya bir yüzük düşmüş! Bunu senden başkası bulup getiremez!" demişler. O da kendilerine "Pekâlâ. Alın işte yüzük!" diye yanıt vermiş.

Şah da yüzüğü almış ve Yeşil Ülkeli genç kıza götürmüştür; ve ona "Al, işte yüzüğün ve de bu akşam evlilik sözleşmesini yapı-

lım!” demiş. Kız da ona “Pekâlâ. Ama benim ülkemde, bir genç kız evleneceği zaman, bir âdet vardır” demiş. Şah da ona “Peki, söyle nedir” demiş. Kız da “Evlenecek oğlanın evinden denize kadar bir çukur kazarlar; içini çalı çırpyıla doldururlar ve ateşe verirler. Ve nişanlı erkek, kendini ateşe atar ve orada denize kadar yürür; denizde de suya girip yıkanarak doğruca nişanlı kızın evine gider ve böylece ateşle ve suyla arınır...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

“... Ve böylece ateşle ve suyla arınır. İşte benim ülkemde evlilik sözleşmesinin merasimi böyledir” demiş.

O zaman kıza tutulmuş olan şah, sözü edilen çukurun kazılmasını buyurmuş; onu çalı çırpyıla doldurtmuş ve vezirini çağırtmış ve ona “Yarın, kendini benimle birlikte ateş üzerinde yürümeye hazırla” demiş. Ve ertesi gün bu odun dolu kanalı ateşe verme zamanı gelince, vezir şaha “Balıkçının oğlu Muhammed’in, işin ne olduğunun anlaşılması için, ilkin bunun içine girmesi iyi olur. Bu ateşten sağ selamet çıkarsa, biz de kendimizi ateşe atarız!” demiş. Şah da “Olur!” demiş.

O sırada, dahabiyede dostu oğlanın yanına çıkmış bulunan tekir, ona demiş ki “Uyanık, şah seni çağırıyor da ‘Kendini ateşe at!’ derse, sakın korkma; ama kulaklarını tika ve ‘Bağışlaması sınırsız, acıması bol Tanrı adına’ koruyucu deyimini söyle! Sonra da kendini kararlılıkla ateş kanalına at!” demiş.

Ve böylece, şah çalı çarpıyı ateşe verdirmiş. Muhammed’i çağırtmışlar ve ona “Kendini ateşe at ve üzerinde denize kadar yürü; sen Uyanık olduğuna göre bunu yapabilirsin” demişler. Çocuk onlara “Başım, gözüm üstüne! Emriniz olur!” demiş. Kulaklarını elleriyle tıkamış ve içinden koruyucu deyimini okuyarak kararlılıkla ateşe girmiş. Ve deniz kıyısında ateşten eskisinden daha güzel olarak çıkmış. Onu gören herkesin, güzelliğinden gözleri kamaşmış.

O zaman vezir şaha “Biz de gidip ateşe girelim. Şu alçak balıkçının oğlu gibi güzelleşmiş olarak oradan çıkalım! Bizim-

le birlikte ateşe atılıp bizim gibi güzelleşsin diye oğlunu da çağır!” demiş. Şah da, çirkin yüzü eski nalinların kayışı gibi olan oğlunu çağırtmış. Ve üçü el ele tutuşmuş ve öylece ateşe atılmışlar. Ve bir kül yığınına dönmüşler. O zaman balıkçının oğlu Uyanık Muhammed, Yeşil Ülke hükümdarının kızı olan genç kızın yanına gitmiş; ve evlilik sözleşmesi yaptırarak onunla evlenmiş; ve saltanat tahtına oturmuş ve sultan olmuş. Yanına babası ve anasını da çağırmış. Ve hepsi birlikte sarayda, tam bir mutluluk ve uyum içinde mutlu ve refah içinde yaşamışlar. Refahın, mutluluğun, bolluğun ve uyumun sahibi olan Tanrı’ya övgüler olsun!

Komutan Muhiddin böylece bu öyküyü anlatmış; Sultan Baybars da ona teşekkür edip kendisine memnunluğunu belirttikten sonra yerine dönmüş. O zaman adı Nureddin olan beşinci kolluk amiri ilerlemiş ve Sultan Baybars’ın önünde yeri öptükten sonra “Ben, sultanımız ve başımızın tacı, öyküler arasında eşî olmayan bir öykü anlatacağım” demiş. Ve sözünü sürdürmüştü:

Beşinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar bir sultan varmış. Ve bu sultan, günlerden bir gün vezirini çağırtmış; ona “Vezir!” diye seslenmiş. O da “Buyur! Ne var, ey şah?” diye yanıt vermiş. Sultan ona “Bana bir mühür kazıtmamı istiyorum. Bu mührün öyle bir gücü olsun ki, neşeli olduğum zaman sıkılmayayım ve sıkıntılı olduğum zaman da keyiflenmeyeyim. Bu mühürü kazıyan da, söz konusu gücü sağladığından yana güvence versin. Bunu yapman için sana üç günlük süre tanıyorum!” demiş.

Bunun üzerine vezir, her zaman mühür ve muska yaptığı bilinen kişilere başvurmuş ve onlara “Şah için bana bir mühür kazıyın” demiş. Ve de şahın kendisine söylediklerini ve istediklerini de anlatmış. Ama içlerinden hiçbirisi, üzerine, benzeri bir mühür yapma sorumluluğunu almamış. O zaman vezir ayağa kalkmış ve öfkelenerek çekip gitmiş ve kendi kendine “Ben, bu kentte benim için gerekli olanı yapacak kimseyi bulamayacağım. Bir başka ülkeye gideyim!” demiş.

Ve kentten çıkıp kırlarda dolaşıp dururken tarlasında buğdayını döven bir Arap şeyhine rastlamış. “Barış üzerine olsun, ey Arapların şeyhi!” diyerek onu selamlamış. Arapların şeyhi de selamını iade etmiş; ona “Ya Seydi, bu sıcak havada nereye gitmektesin?” demiş. O da “Şahla ilgili bir iş için geziye çıktım” diye yanıt vermiş. Şeyh ona “Neymiş bu iş?” diye sormuş. O da “Şah benden, neşeli olunca sıkılmamasını, sıkılınca da keyiflenmemesini sağlayacak nitelikte bir mühür yaptırmamı istedi” diye yanıt vermiş. Arapların şeyhi de ona “Hepsi bu kadar mı?” diye sormuş. Vezir “Evet!” diye yanıt vermiş. O da kendisine “Pekâlâ. Otur bakalım! Sana yiyecek bir şeyler getireyim!” demiş.

Arapların şeyhi, veziri bir an yalnız bırakmış ve adı Yasemin olan kızının yanına gitmiş. Ona “Kızım Yasemin, bir konuk için öğle yemeği hazırla!” demiş. Kız da “Nereden geliyor bu konuk?” demiş. O da “Sultan tarafından” diye yanıt vermiş. Kız “Peki, ne istiyor?” diye sormuş. Babası da ona meseleyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlayanın hiç yararı yok.

O zaman Yasemin adlı bu soylu Arap kızı, hemen otuz yumurta ve tuzsuz terayağdan bir tabak yemek pişirip bunu sekiz ekmek dilimi ile birlikte ve de “Bunu yolcuya ver ve ona ‘Yasemin adlı bir Arap soylusu olan kızım sana selamını yolluyor; mühür kendisinin hazırlayacağını bildiriyor. Fazladan sana ‘Ay ancak otuz gündür ve bugün deniz kabarmıştır. Sekiz gün de bir hafta eder!’ diyor, dersin!” açıklamasında bulunarak babasına vermiş. Babası da “Pekâlâ!” demiş. Öğle yemeğini alarak onun yanından ayrılmış; ama yürürken tabağın yağı eline bulaşmış. O zaman tabağı yere koymuş, ekmek dilimlerinden birini alarak onunla elinin yağını silmiş ve onunla birlikte kendisinde iştah uyandıran yemeğin ucundan bir yumurtayı da yemiş. Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve yemeği vezire götürerek ona “Bir Arap soylusu olan kızım Yasemin sana selam yolluyor ve mühür kendisinin hazırlayacağını bildiriyor. Ve de sana ‘Ayn ancak otuz gün olduğunu, bugün denizin taşacağını, sekiz günün de bir hafta ettiğini’ bildiriyor” demiş. Vezir de “İlkin yemek yiyelim, sonra işe bakarız” demiş. Yemeği yiyip bitirince de, Yasemin’in babasına “Söyle de, kızın bana mühür kazısın, ama ay bir gün eksiktir, deniz kurumuştur ve hafta ancak yedi gündür” demiş.

O zaman Arapların şeyhi, kızının yanına dönmüş ve ona “Vezir senden mührü kazımanı istiyor; ama ayın bir gün eksik, denizin kurumuş ve haftada da ancak yedi gün bulunduğunu söylüyor” demiş. O zaman genç kız ona “Sen yaptığın işten utanmıyor musun, baba? Yemek tepsisini yola bırakmışsın; bir dilim ekmekle bir yumurta yemişsin ve konuğa yağsız yumurta götürmüşsün!” demiş. O da kızına “He, vallahi, doğru! Ama, kızım, tabak doluydu, yağı elime bulaştı; bunun üzerine oturdum, ekmek dilimiyle elimi silip dilimi yedim; o zaman canım yumurta çekti; ben de birini yutuverdim” diye yanıt vermiş. Kız “Zararı yok. Mührü hazırlayalım!” demiş.

O zaman mührü hazırlamış ve üzerine şu sözleri kazımış: “İster acı, ister sevinç olsun, tüm duygular bize Tanrı’dan gelir!” ve mührü vezire göndermiş; o da teşekkürler ettikten sonra mührü almış ve şaha götürmek üzere yola çıkmış. Şah da mührü aldıktan sonra üzerine kazınmış olanı okumuş ve vezire “Bu mührü kim kazıdı?” diye sormuş. O da “Arap soylusu Yasemin adında genç bir kız” diye yanıt vermiş. Şah, iki ayağı üzerine dinelmiş ve vezire “Haydi gel, kızıyla evlenmem için beni babasının yanına götür” demiş.

O zaman vezir şahın elini tutmuş ve onunla birlikte yola çıkmış. Gidip Arapların şeyhini bulmuşlar ve ona “Ey Arapların şeyhi, biz seninle akraba olmak için geldik” demişler. O da, kendilerine “Hayırlı olsun! Ama, kiminle ilişki kurarak?” demiş. Vezir “Arapların soylu hatunu kızın Yasemin ile gözlerinin önünde, karşında bulunan şahımız efendimiz evlenmek istiyor” diye yanıt vermiş. O da “Pekâlâ. Bizler sizin hizmetkârlarınız. Ama kızım, öbür gözünde altın bulunan bir terazinin gözünde tartılacak değerdedir. Ağırığa karşı ağırlık. Çünkü Yasemin, babasının yüreği için değerlidir” demiş. Vezir de “Bunda uygunsuz bir şey yok” diye yanıt vermiş. Onlar da gidip altın bulmuşlar ve onu, Arapların şeyhinin kızını öbür gözüne yerleştirdikleri bir terazinin gözüne koymuşlar. Genç kızla altın dengelenince, hemen oracıkta, evlilik sözleşmesi yazılmış. Şah da Arapların köyünde bir düğün yapmış. Ve aynı gece, babasının evinde genç kızla gerdeğe girmiş; onun bekâretini gidermiş, onunla evliliğin sefasını sürmüştü. Sabahleyin de, kızla birlikte yola çıkıp onu sarayına götürmüştü.

Bu sarayda bir süre kalınca güzel Arap kızı Yasemin zayıflamaya ve bitkinlikten erimeye başlamış. Bunu gören şah hekimi çağırılmış ve ona “Çabucak gel de, Sittü’l-Arab Yasemin’i muayene et. Neden böyle zayıflayıp eridiğini bilmiyorum” demiş. Hekim yukarı çıkıp Yasemin’i muayene etmiş. Sonra aşağı inip şaha “Kentlerde yaşamaya alışık değil bu kız, çünkü o kırsal yörelerin çocuğudur; ve göğsü hava eksikliğinden sıkışıyor” demiş. Şah da “Peki, ne yapmak gerek?” diye sormuş. Hekim de “Ona deniz kenarında bir saray yaptır. Orada temiz hava solusun; böylece evvelkinden çok daha sağlıklı olur” diye yanıt vermiş. Şah da, hemen, yapıcılara, deniz kıyısında bir saray inşa etmelerini buyurmuş. Saray tamamlanınca da Arapların soylu kızı bitkin Yasemin’i oraya taşımışlar...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Arapların soylu kızı bitkin Yasemin’i oraya taşımışlar.

O da, sarayda bir süre kalınca şişmanlamış ve eriyip zayıflaması kesilmiş. Ve bir gün dirseklerini pencereye dayamış bakılırken, bir balıkçı gelip sarayın önünde ağını denize fırlatmış. Onu geri çektiği vakit, içinde tuğla ve deniz kabuğundan başka bir şey bulunmadığını görmüş. Buna çok kızmış. O zaman Yasemin ona seslenerek, kendisine “Ey balıkçı! Eğer bu kez ağını denize benim uğruma fırlatırsan, zahmetine karşılık sana bir altın dinar veririm” demiş. Balıkçı da “Pekâlâ, ey hatun!” diye yanıt vermiş. Ve ağını Arap soylusu Yasemin uğruna denize fırlatmış ve çekip toparlayınca, içinde kızıl bakırdan bir şişe bulmuş; o da bir yatak çarşafını örtü olarak kullanıp balıkçının yanına inmiş ve ona “Al bakalım, işte dinarın ve şişeyi bana ver” demiş. Ama balıkçı “Yo, vallahi! Bu şişeye karşılık o dinarı almayacağım, ama yanağından bir öpücük alacağım” diye yanıt vermiş.

Onlar, tam da birlikte böyle konuşurlarken şah çıkagelmiş. Balıkçıyı yakalayıp bir kılıç darbesiyle öldürmüş; cesedini de nehre atmış. Sonra Arapların soylu kızı Yasemin’e dönmüş;

ve ona “Artık bundan böyle seni görmek istemiyorum. Nereye istersen, oraya defol, git!” demiş.

Kız da bırakıp gitmiş. İki gün, iki gece aç susuz yol almış. O sırada bir kente ulaşmış. Sabahtan akşam namazı saatine kadar bir tacir dükkânının kapısı önünde oturmuş. O zaman tacir ona “Ey hatun, sen şurada sabahtan beri oturmaktasın. Neden bunu yapıyorsun?” demiş. Kız da “Ben bir yabancıyım. Bu kentte hiç kimseyi tanımıyorum. İki günden beri de hiçbir şey yiyip içmedim” diye yanıt vermiş. O zaman tacir zenci kölesini çağırması ve ona “Şuradaki hatunu al, eve götür. Ve evdekilere, ona yiyecek içecek vermelerini söyle!” demiş. Zenci de onu alıp eve götürmüş. Ve tacirin eşi olan hanımına “Efendim bu hatunu, iyice yedirip içirerek doyurmanı söyledi” demiş. Tacirin karısı Yasemin’e bakmış ve kıskançlık duymuş. Çünkü kız çok güzelmış. Zenciye dönüp “Pekâlâ. Sen bu kadını taraçadaki kümese çıkar!” demiş. Zenci Yasemin’in elinden tutmuş ve taraçadaki sözü edilen kümese çıkarmış.

Yasemin de orada, tacirin karısı onunla yedirip içirmek bakımından hiçbir şekilde meşgul olmaksızın akşama kadar kalmış. O zaman Arapların soylu kızı Yasemin, kolunun altında bulunan kızıl bakır şişeyi düşünmüş. Kendi kendine “Hele bir bakalım, belki bunun içinde içecek birazcık su vardır” demiş. Böyle düşünerek şişeyi eline alıp ağzındaki kapağı çevirmiş. İçinden hemen ibriğiyle birlikte bir leğen çıkmış. Yasemin bunlarla elini yıkamış. Sonra başını kaldırmış ve şişeden yiyecek ve içeceklerle dolu bir tepsi çıktığını görmüş; yiyip içip memnun olmuş. Sonra kapağını yeniden çevirmiş. Oradan ellerinde zillerle on beyaz esire çıkmış ve kümeste raksetmeye başlamışlar. Rakslarını bitirince, bunların her biri Yasemin’in dizleri üzerine on altın kesesi atmış. Sonra hepsi şişenin içine geri dönmüşler.

Arapların soylu kızı Yasemin, böylece, kümeste yiyip içerek ve şişenin genç kızlarıyla eğlenerek tam üç gün kalmış. Ve onları her dışarı çıkardığında, kızlar, raks bittikten sonra, ona, altın dolu keseler fırlatmışlar; ve bunlar gittikçe birikerek kümes tavanına kadar altınla dolmuş.

Bu sürenin sonunda, tacirin zenci kölesi bir ihtiyacını gidermek için taraçaya çıkmış. Orada soylu Yasemin’i görmüş ve

şaşırmış. Çünkü tacirin eşinin söylediğine inanarak onu çekip gitti sanıyormuş. Yasemin de, ona “Efendin beni buraya besleyesiniz diye mi, yoksa açlıktan ve susuzluktan eskisinden de beter hale getiresiniz diye mi yolladı?” demiş. Köle de “Ya Sitti, efendim sana ekmek verildi ve de aynı gün buradan ayrıldın sanıyor” diye yanıt vermiş. Sonra koşup çabucak dükkânında efendisini bulmuş ve ona “Ya seydi, benimle birlikte eve yolladığın zavallı kadın, üç gün boyunca, hiçbir şey yiyip içmeksizin, tüm zamanını tıraçadaki kümeşte geçirmiş” demiş. İyi yürekli birisi olan tacir de, çok kızmış; ve hemen dükkânını terk ederek gidip karısına “Nasıl oldu da, ey lanet karı, bu zavallı kadına yiyecek bir şey vermedin?” demiş. Ve onu tutup kolu yoruluncaya kadar dövmeye başlamış. Sonra ekmek ve başka şeyler alarak tıraçaya çıkmış ve Yasemin’e “Ya Sitti, al şunu ye. Seni unuttuğumuz için de bizi bağışla” demiş. Kız “Tanrı malını arttırsın. Ben, tüm lütufların yerini bulmuşçasına senden memnunum. Şimdi iyiliklerini tamamlamak istiyorsan, senden bir şey dileyeceğim” diyerek ona yanıt vermiş. O da “Konuş, ey hatun!” demiş. Kadın “Kentin dışında bana şahın sarayınınkinden iki kat daha güzel bir saray inşa ettirmeni dilerdim” demiş. O da “Bunda bir uygunsuzluk yok, kuşkusuz!” demiş. Kız da “İşte altın! Bunlardan istediğin kadar al. Eğer çalışan yapımcılar genellikle gündelik bir dirhem alıyorsa, inşaatı çabucak bitirsinler diye sen onlara dört dirhem ver” demiş. Tacir de ona “Pekâlâ” demiş.

Ve parayı almış; yapımcıları ve mimarları biraraya getirerek onun için, kısa bir sürede şahınkinden iki kat daha güzel olan bir saray inşa ettirmiş. Sonra, kümeşe, Arapların soylu kızı Yasemin’in yanına gelmiş; ve ona “Ya Sitti, saray bitti” demiş. Kadın da ona “İşte para. Al bunu ve git saray için saten mobilyalar satın al ve hepsi yabancı olan ve Arapça bilmeyen zenci hizmetkârlar sağla!” demiş. Tacir de saten mobilyalar satın almaya gitmiş; ve Arapça bilmeyen ve anlamayan söz konusu zenci hizmetkârları sağlamış. Ve kümeşe dönerek Arapların soylu kızı Yasemin’e “Hanımım, şimdi her şey tamam. Lütfen gel de sarayı teslim al!” demiş. Arapların soylu kızı Yasemin de ayağa kalkmış ve kümes-ten çıkmadan önce, tacire “İçinde barındığım kümes tavanına kadar altınla doludur. Sen bunları, bana karşı göstermiş oldu-

ğün dostluktan ötürü, benden bir armağan olarak al!” demiş. Ve tacirden izin almış. İşte tacirin durumu böyleymiş.

Yasemin’e gelince, saraya gitmiş ve şahane bir hükümdar giysisi alarak bunu giyinmiş ve tahtın üzerine oturmuş. Ve tam bir şaha benzemiş. Onun da durumu işte böyleymiş.

Balıkçıyı öldüren ve kendisini kovmuş olan kocasına gelince, belirli bir zaman geçtikten sonra yatışmış ve geceleyin onu hatırlamış. Ve sabahleyin vezirini çağırarak ona “Vezir!” demiş. Vezir de “Buyur sultanım!” demiş. Şah “Haydi kılık değiştirelim ve eşim, Arapların soylu kızı Yasemin’i aramaya gidelim” demiş. Vezir de “İşittim ve itaat ediyorum” demiş. Ve kılık değiştirerek saraydan çıkmışlar ve sorup soruşturarak ve iki gün yol yürüterek Arapların soylu kızı Yasemin’i aramışlar. Böylece onun bulunduğu kente gelmişler; sarayını görmüşler. Şah, vezirine “Bu saray yeni yapılmış burada! Çünkü daha önceki yolculuklarda onu hiç görmemiştim. Kimin acaba?” demiş. Vezir de “Bilmiyorum. Belki de bizim bilgimiz dışında, herhangi bir şah gelip kenti işgal etmiştir” diye yanıt vermiş. Şah “Vallahi! Bu doğru olabilir. Yine de, emin olmamız için, kentte bir tellal dolaştırarak bu gece hiç kimsenin evinde ışık yakmamasını duyuralım. Böylece, bu sarayda oturanların buyruğa boyun eğen uyruklarımızdan mı, yoksa kenti fetheden hükümdarlar mı olduğunu anlarız!” demiş.

Böylece tellal sözü edilen buyruğu duyurmak üzere kenti dolaşmış. Gece olunca, şah, vezirleriyle birlikte mahalleleri dolaşmaya koyulmuş. Ve daha önce görmedikleri saraydan başka hiçbir yerde ışık bulunmadığını görmüşler. Buradan yayılan şarkılar ve ut ve tambur sesleri işitmişler. Bunun üzerine vezir şaha “Görüyorsun işte şahım! Artık bu kentin bize ait olmadığını ve bu sarayda burayı fetheden hükümdarların oturduğunu size söylemiştim!” demiş. Şah da “Kim bilir? Gel, sarayın kapıcısından bilgi alalım!” demiş. Ve gidip kapıcıya danışmışlar. Ama bu kapıcı bir Berberi olduğundan Arapça tek bir söz anlamıyor ve konuşmuyor ve onların her sorusuna “Şunu!” diye yanıt veriyormuş. Bunun Berberi dilindeki anlamı “Bilmiyorum” demekmiş. Şahla veziri de oradan ayrılmış ve korkularından o gece uyuyamamışlar.

Ve ertesi sabah, şah vezire “Tellala kenti dolaşarak bir kez daha bu gece hiç kimsenin ışık yakmamasını duyurmasını söy-

le! Böylece kesin olarak durumu anlarız” demiş. Tellal da bir kez daha kenti dolaşmış ve gece olmuş; şah da veziriyle dışarı çıkmış. Ama, bir gün öncekinin iki katıyla ışıklandırılmış ve aydınlığa boğulmuş olan saraydan başka, tüm evlerde karanlığın hüküm sürmekte olduğunu görmüşler. Vezir de şaha “Şimdi artık benim sana söylemiş olduğum gibi bu ülkenin yabancı şahlar tarafından zaptedilmiş olduğu hakkında kesin bir fikir edinmiş oldun!” demiş. Şah da “Doğru! Peki, şimdi ne yapacağız?” demiş. Vezir “Gidip yatacağız. bakalım yarın neler olur, göreceğiz!” demiş.

Ertesi gün vezir, şaha “Gel, herkes gibi gidip saray yöresinde dolaşalım! Şahın hangi ülkeden olduğunu gözlerimle görüp kulaklarım ile işitmek için, seni aşağıda bırakır ve ben kurnazlıkla yukarı çıkarım” demiş. Böylece saray kapıcısının yanına gelince, vezir muhafızların dikkatlerini yanıltmış; ve taht salonuna çıkmayı başarmış. Ve Arapların soylu kızı Yasemin’i görünce, genç bir hükümdarı selamladığını sanarak onu selamlamış. Kadın, onun selamını iade etmiş; ve ona “Otur!” demiş. Vezir oturunca, onu tanımış olan ve kocası şahın da kentte olduğundan haberli bulunan Arapların soylu kızı Yasemin, şişenin kapağını çevirmiş; serinletici içkiler getirilmiş; ve şişeden çıkan on esire zillerle rasketmeye başlamışlar. Rakstan sonra, bunların her biri Yasemin’in dizleri üzerine on altın kesesi atmış. O da bunları toplamış ve “Bunları armağan olarak al, çünkü fakir olduğunu görüyorum” diyerek hepsini vezire vermiş; vezir de onun elini öpmüş ve kendisine “Tanrı düşmanların üzerine seni muzaffer kılsın, ey zamanın şahı! Ve bizler için ömrünü uzatsın!” demiş. Sonra izin almış ve kapının yanında oturmakta olan şahın yanına inmiş.

Şah ona “Yukarıda ne yaptın, ey vezir?” demiş. O da “He, val-lahi! Bu kentin ele geçirilmiş olduğunu söylemekte haklı imişim! Hükümdar bana armağan olarak yüz kese altın verdi ve bana ‘Al bunları, çünkü fakirsin, sen!’ dedi. İşte bu şah bunları söyledi bana. Bütün bunlardan sonra, onun bu kenti ve bu ülkeyi almış olmasından kuşku duyabilir misin?” diye yanıt vermiş. Şah da “Yok canım, gerçekten böyle mi düşünüyorsun? Bu durumda, ben de, Berberi muhafızların dikkatlerini yanıltarak şu hükümdarı görmek üzere yukarı çıkacağım!” demiş. Ve söylediğini yapmış.

Arapların soylu kızı Yasemin onu görmüş ve tanımış; ama bunu hiç belli etmemiş. Onun onuruna tahtından ayağa kalkmış ve ona “Lütfen otur!” demiş. Şah da yabancı bir şah sandığı kişinin onurunu sayarak ayağa kalktığını görünce, yüreği rahatlamış ve kendi kendine “Bu bir şah değil, hiç kuşkusuz benim uyruklarımdan biri; yoksa tanımadığı biri için ayağa kalkmazdı!” demiş. Ve koltuğa oturmuş, serinleticiler gelmiş; içip mutlulanmışlar. O zaman şah, birdenbire yüreklenmiş ve Arapların soylu kızı Yasemin’e “Sizler, bu sarayda oturanlar, hangi nitelikte insanlarsınız?” diye sormuş. Yasemin gülümsemiş ve “Bizler zengin kimseleriz” diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak şişenin kapağını çevirmiş; o anda, on harika beyaz esire ortaya çıkmış ve zillerle raksetmişler. Ortadan yok olmadan önce de, bunların her biri Yasemin’in dizlerine altın dolu on kese atmış. Şah bu şişeye, hayranlığın sınırında hayran kalmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek ansızın susmuş.

Ama dokuz yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

Şah, bu şişeye hayranlığın sınırında hayran olmuş ve Arapların soylu kızı Yasemin’e “Kardeşim, bana bu harika şişeyi nereden satın aldığını söyler misin?” diye sormuş. Yasemin de “Ben bu şişeyi birisinde gördüm; ve bu kişiye ‘Bu şişeyi bana ver, karşılığında ne istersen veririm!’ dedim. O da bana ‘Bu şişe alınıp satılmaz. Ama onu sana vermemi istiyorsan, gel benimle bir kez horozla tavuğun yaptığını yap. Sonra sana bu şişeyi veririm!’ diye yanıt verdi. Ben de onun benden istediğini yaptım. Şişeyi bana verdi” demiş.

Aslında Yasemin, sırf kafasındaki bir fikir dolayısıyla böyle konuşuyormuş. Şah onun bu sözlerini işitince, kendisine “Anlaşıldı, bu çok kolay. Ve de bu şişeyi bana verecek olursan, aynı şeyi bana yapmana bir değil, iki kez razı olurum!” demiş. Arapların soylu kızı da “Yo, iki kez yeterli değil! Tanrı kazanç kapısını açsın!” demiş. Şah da “Öyleyse gel, bu şişe için o işi dört kez görelim!” demiş. Yasemin de ona “Pekâlâ. Kalk ve işi görmek üzere şu odaya gir” demiş. Ve birbiri ardından odaya girmişler.

O zaman Arapların soylu kızı Yasemin, bu satışı sağlamak üzere şahın gerekli bedensel duruşu belirlediğini görünce, öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü düşmüş. Sonra da ona “Maşallah, ey zamanın şahı! Sen bir şah ve sultan olarak bir şîşeye sahip olmak için kendini bana vermek istiyorsun, öyle mi? Böyle bir zihniyete sahipken, nasıl oluyor da, bana ‘Bir öpücük ver de şîşeyi al!’ diyen balıkçıyı öldürme günahını üzerine alıyorsun?” demiş.

Bu sözleri işiten şah şaşırmış, aptallaşmış. Sonra Arapların soylu kızı Yasemin’i tanımış; gülmeye başlamış ve ona “Sen misin, o? Bütün bunları sen mi yaptın?” demiş. Onu öpüp onunla arasını düzeltmiş. O zamandan başlayarak birlikte tam bir uyum içinde mutlu ve rahat bir ömür sürmüşler. Uyumu sağlayan, mutluluk ve refahın Dağıtıcısı Tanrı’ya övgüler olsun!

Ve kolluk amiri Nureddin, Arapların soylu kızı Yasemin’in öyküsünü böylece anlattıktan sonra susmuş. Sultan Baybars, bu öyküyü işitmekten çok zevk almış ve içi ferahlamış; ve ona “Vallahi, bu öykü harikaymış!” demiş. Bunun üzerine Cemaleddin adındaki altıncı kolluk amiri ilerlemiş ve Baybars’ın önünde saygı duruşunda bulunmuş ve ona “Ey zamanın şahı, eğer izin verirsen, ben, hoşuna gidecek başka bir öykü anlatacağım!” demiş. Baybars da ona “Kuşkusuz izin verilmiştir” demiş. Kolluk amiri Cemaleddin de demiş ki:

Altıncı Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar, ey zamanın şahı, bir kızı olan bir sultan varmış. Bu kız güzel, hem de çok güzelmış; ve çok sevilir, çok üstüne titrenir ve çok okşanırmış. Ve dahası, çok cilveli imiş. Onun için kendisine Dalal¹ derlermiş.

Bu kız bir gün oturmuş, başını kaşıyormuş. O sırada başında küçük bir bit bulmuş. Ve bir süre ona bakıp durmuş. Sonra ayağa kalkmış, onu parmakları arasında tutup büyük yağ, tereyağı ve bal küplerinin sıralandığı kilere gitmiş. Ve büyük bir yağ küpünün kapağını açmış ve biti yağın yüzüne bırakıp bitin üze-

1 Dalal: Doğru yoldan sapmış (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) (A.Ş.O.)

rine kapağı kapayarak oradan uzaklaşmış. Aylar, yıllar geçmiş; Sultan Dalal, biti ve onu yağ küpüne atmış bulunduğunu çoktan unutarak on beş yaşına ulaşmış.

Ama günün birinde bit irileştikten küpü kırarak boyu boynuzları ve görünümü bakımından Nil'deki bir mandaya benzer şekilde dışarı çıkmış. Ve kileri gözetlemekle görevli bekçi, onu görünce, korkuya kapılıp kaçarak büyük haykırımlarla hizmetkârları çağırması. Bitin yöresini çevirmişler, onu boynuzlarından tutup şahın önüne getirmişler.

Şah "Bu da ne böyle?" diye sormuş. Orada ayak üzeri durmakta olan Sultan Dalal "Hayret! Ama bu benim bitim!" diye haykırmış. Şah da şaşırarak, ona "Ne dedin sen, kızım?" diye sormuş. Kız da "Ben küçük bir kızken, bir gün başımı kaşıyordum. Başımda bu biti buldum. Onu hemen elime alıp yağ küpüne atmaya gittim. Şimdi büyümüş, koskoca bir şey olmuş; ve de küpü kırmış" diye yanıt vermiş.

Bunu işiten şah, kızına "Kızım, senin şimdi evlenmen gerek. Çünkü bitin küpü kırdığı gibi, yarın sen de duvarın öte yanına atlamak tehlikesini göze alırsın, erkeklere koşarsın! Bundan ötürü seni şimdi evlendirsem, iyi olur. Tanrı bizi kırılmalardan korusun!" demiş. Sonra vezirine dönmüş ve ona "Boğazla şu biti ve derisini yüz. Deriyi de sarayın kapısına as! Sonra yanına celdanı ve sarayın evlilik sözleşmelerini yazmakla görevli kâtipler şeyhini al. Kapıda asılan derinin, bit derisi olduğunu anlayanla kızıl Dalal evlenecektir. Ama deriyi tanımayanların başları kesilecek ve derileri bitin derisinin yanında kapıya asılacaktır" demiş. Vezir de hemen oracıkta bit boğazlatmış. Ve derisini sarayın kapısına asmış. Sonra da bir tellal yollayıp kentin her yanına "Sarayın kapısında asılı olan derinin ne derisi olduğunu bilen, şahın kızı Sitti Dalal ile evlenecek. Ama bilemeyenin başı kesilecek" diye seslenerek bağırılmış.

Kentte oturanların birçoğu bit derisinin önünde sıralanmış. Kimileri "Bu bir manda derisidir" demişler. Ve başları kesilmiş. Kimileri de "Yaban keçisi derisi" demişler. Onların da başları kesilmiş. Böylece kırk kişinin başı kesilmiş ve kırk âdemoğlu derisi bit derisinin yanına asılmış...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ve kırk âdemoğlunun derisi bit derisinin yanına asılmış.

O sırada deniz üstünde parladığı zaman Süheyl yıldızının görünümünde bir delikanlı oradan geçiyormuş. Halka “Sarayın önündeki bu kalabalık da nedir?” diye sormuş. Onlar da “Şu derinin ne derisi olduğunu bilen şahın kızıyla evlenecek!” diye yanıt vermişler Delikanlı da derinin asılı bulunduğu yerin altında oturmakta bulunan vezirin, celladın ve katipler şeyhinin yanına gitmiş ve onlara “Ben size derinin adını söyleyeyim!” demiş. Onlar da “Pekâlâ” diye yanıt vermişler. Genç onlara “Bu, yağ içinde irileşmiş bir bittir” demiş.

Onlar da “Doğru söyledin! İçeri gir, ey yiğit kişi ve şahın huzurunda evlilik sözleşmesi yap” demişler. O da şahın huzuruna çıkmış; ona “Bu, yağ içinde irileşmiş bir bittir” demiş. Şah da ona “Doğru söyledin! Bu yiğit gencin kızım Dalal ile evlenme sözleşmesi yazılsın!” demiş.

Ve o saat ve o anda sözleşme yazılmış. Şenlikler yapılmış. Ve Süheyl yıldızı parlaklığındaki genç de zifaf odasına girmiş ve bakire Dalal’in zevkine varmış. Ve Dalal da, deniz üstünde parladığı zamandaki Süheyl yıldızının güzelliğinde olan delikanlının kollarında bulunmaktan memnun olmuş. Ve sarayda, birlikte, kırk gün kalmışlar; bu sürenin sonunda delikanlı şahın huzuruna çıkmış ve ona “Ben bir şah ve sultan oğluyum; eşimi alıp babamın ülkesine götürmek ve sarayımızda kalmak istiyorum” demiş. Şah da bir süre daha eyleşmelerinde ısrar ettikten sonra, sonunda “Pekâlâ” demiş. Ve de “Yarın, oğlum, senin birlikte götürceğin armağanları, köleleri ve haremağalarını hazırlan” diye eklemiştir. O da “Buna ne gerek var? Bunlardan bizde çok var; eşim Dalal’den başka bir şey istemiyorum” diye yanıt vermiş. Şah da ona “Peki, öyleyse onu al ve buradan ayrıl. Ama senden giderken, kızının nerede oturacağını görüp zaman zaman onu ziyaret edebilmesi için anasını da birlikte götürmeni rica ediyorum” demiş. Delikanlı da “Niye boş yere yaşlı bir kadın olan annesini yoralım! İyisi mi ben eşimi görmeniz için her ay buraya getireyim!” diye

yanıt vermiş. Şah “Güzel!” demiş. Delikanlı da eşi Dalal’ı alıp onunla birlikte ülkesine gitmek üzere oradan ayrılmış.

Oysa bu denli güzel olan bu delikanlı gulyabaniler içinde tehlikeli türden bir gulyabani imiş. Dalal’ı تنها bir yerde, bir dağ tepesinde bulunan evine yerleştirmiş. Sonra gidip kırlarda başıboş dolaşmak, yolları kesmek, hamile kadınlara çocuk düşürmek, yaşlı kadınları korkutmak, çocukları dehşete düşürmek, rüzgârda uçuşarak kapılarda inildemek, eski yıkıklıkları tekinsiz kılmak, binlerce saldırıda bulunmak ve binlerce felaket saçmak için oradan ayrılmış. Bunu izleyerek, yeniden delikanlı kılığına girmiş ve eşi Dalal için elinde bir âdemoğlu kellesi getirerek ona “Dalal, al şu kelleyi, fırında pişir; sonra da parçala ki, birlikte yiyelim!” diyerek eşi Dalal’ın eline vermiş. Kız da “Bu bir insan başı! Ben, koyun etinden başka et yemem!” diye yanıt vermiş. O da “Pekâlâ” demiş. Ve ona koyun eti aramak üzere oradan ayrılmış. Kız da, onun getirdiği koyun etini pişirmiş ve yemiş. Böylece birlikte, bu ıssız yerde, tek başlarına yaşamayı sürdürmüşler. Dalal, bu genç canavara direnmeksizin teslim olarak, gulyabani de kötülüklerini sürdürerek, sonra da onun yanına cinayetlerinin, saldırılarının, kan dökmelerinin izleriyle geri dönerek.

Bu tarzda sekiz gün geçirdikten sonra, gulyabani delikanlı bir gün evden çıkıp karısının annesi kılığına bürünerek geri gelip kapısını çalmış. Dalal, pencereden bakıp “Kapıda kim var?” diye sormuş. Gulyabani de, annesinin sesiyle “Benim! Aç kapıyı!” diye yanıt vermiş. O da çabucak aşağı inmiş ve kapıyı açmış. Kız, sekiz gün içinde zayıflamış, sararmış ve bitkin hale gelmiş bulunuyormuş. Gulyabani de annesinin görünümünü altında, onu öptükten sonra “Sevgili kızım, yasaklandığım halde, sana geldim. Çünkü senin kocanın sana insan eti yediren bir gulyabani olduğunu öğrendik. Ah! Nasılsın kızım? Şimdi sıran gelir, seni de yer diye korkuyorum. Gel, benimle birlikte kaç!” demiş. Ama, kocasının aleyhinde konuşmak istemeyen Dalal “Sus anne! Burada ne gulyabani var ne de gulyabaninin kokusu! Böyle sözler söyleme Allah aşkına! Benim kocam bir şehzadedir ve de deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızı gibidir. Ve her gün bana yemek için koyun eti getiriyor” diye yanıt vermiş.

Bunu duyduktan sonra genç gulyabani, sırrını açıklamadığı için yüreği karısının sağladığı sevinçle dolu, onu terk etmiş. Yeniden ilk şeklini alarak ve ona bir koyun getirerek geri dönmüş. Ve ona “Al bunu pişir, Dalal!” demiş. Kız, ona “Annem buraya geldi, bugün. Bunun kusuru bana ait değil. Ve sana selam bıraktı” demiş. O da “Amcamın fedakâr eşine rastlamak için biraz daha acele davranamadığıma çok üzüldüm!” diye yanıt vermiş. Sonra da ona “Annenin kız kardeşi olan teyzeni de görmek ister miydin?” demiş. Kız da “Ah! Tabii!” diye yanıt vermiş. Kocası da “Pekâlâ. Yarın onu sana yollarım” demiş.

Ertesi gün, gün doğarken, gulyabani evinden çıkmış, Dalal’ın teyzesi kılığına girmiş ve gelip kapıyı çalmış. Dalal pencereden “Kim o?” diye sormuş. O da “Aç kapıyı, benim, teyzen! Seni düşünüp duruyordum; kalktım seni görmeye geldim” demiş. Kız da aşağı inip ona kapıyı açmış. Gulyabani de, teyzesi kılığında içeri girip Dalal’ı yanaklarından öpmüş; uzun uzadıya ağlamış, bol bol gözyaşı dökmüş ve “Ah, kız kardeşimin kuzusu! Ah, ey kederler ve felaketler!” demiş. Dalal “Neyin var, teyze, yoksa hasta mısın?” demiş. Kadın “Hayır, kız kardeşimin yavrusu, senin için üzülmekteyim. Senin evlendiğin kişinin bir gulyabani olduğunu öğrendik!” demiş. Ama Dalal “Sus Allah aşkına, böyle sözler söyleme teyzeciğim! Benim kocam babamın hazinelerinden de değerlidir. Ve güzellikten yana, deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızına benzer...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

“Ve güzellikten yana deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızına benzer” diye yanıt vermiş. Sonra da, kocasının evinde âdemoğlunun eti değil, koyun etinin yenildiğini göstermiş olmak için, ona, öğle yemeği için bir koyun kellesi yedirmiş. Gulyabani de yemekten sonra, oradan, memnun ve hayran ayrılmış. Sonra da delikanlı kılığında, Dalal için bir koyun, kendisi için de yeni kesilmiş bir âdemoğlu başıyla geri dönmekte kusur etmemiş. Dalal da ona “Teyzem beni ziyarete geldi ve sana selam bıraktı”

demiş. O da “Pekâlâ. Tanrı’ya övgüler olsun! Senin yakınların beni unutmayacak kadar sevecen kişiler. Babanın kardeşi olan halanı da görmek ister misin?” demiş. Kız da “Oh, evet” demiş. Kocasını “Pekâlâ. Yarın onu sana göndereceğim. Ama ondan sonra yakınlarından hiç kimseyi görmeyeceksin. Çünkü onların konuşmalarından çekiniyorum” demiş.

Ertesi gün, Dalal’ın önünde babasının kardeşi olan halası kılığında belirmiş. İki yandan selamlama ve öpüşmelerden sonra, halası bol bol gözyaşı döküp hıçkırmış; ve ona “Bizim ve senin başındaki bu dert ne büyük felaket ve yıkımdır, ey kardeşimin kızı! Evlendiğin erkeğin bir gulyabani olduğunu öğrendik. Bana, barış ve dua üzerine olası Muhammed efendimizin erdemleri üzerine gerçeği söyle kızım!” demiş. O zaman Dalal, artık, çoktandır kendisini boğan sırrı daha fazla saklayamaz olmuş; ve hafif bir sesle, titreyerek “Sus hala, sus. Yoksa gelir, enimizi boyumuza katar! Düşün bir kere, bana âdemoğlunun kellelerini getiriyor; ben de reddettiğim için, bunları kendi başına yiyor. Ah! Yakında beni de yer diye çok korkuyorum!” demiş.

Dalal bu sözleri söyler söylemez, halası, gerçek şeklini almış; korkunç görünüşlü bir gulyabani olmuş ve dişlerini gıcırdatmaya başlamış. Dalal da, onu görünce, korkudan sapsarı kesilmiş ve titremeye başlamış. O da kızmaksızın kendisine “Demek, böyle çabucak benim sırrımı ortaya koyuveriyorsun ha, Dalal?” demiş. Kız, onun ayaklarına atılmış ve kendisine “Kendimi senin korumana terk ediyorum, beni bu kez bağışla!” demiş. O da “Peki, sen beni halanın yanında esirgedin mi? Bana hatır gönül bıraktın mı? Yok! Ben de seni koruyamam. Seni yemek için nereden işe başlayayım, söyle!” demiş. Kız da “Madem ki kesinlikle beni yemek istiyorsun, bu benim bahtımda yazılı demektir. Ama ben bugün kirliyim; etimin lezzeti de ağzına hoş gelmez. Bundan dolayı senin uğruna yıkanmak için ilkin beni hamama götür. Banyodan çıkınca, beyaz ve tatlı olurum. Etimin tadı ağzına zevk verir. O zaman beni istediğin yerden işe başlayarak yiyebilirsin” diye yanıt vermiş. Gulyabani de “Doğru söylüyorsun, ey Dalal!” diyerek onu yanıtlamış.

O saat ve o anda, ona büyük bir banyo leğeni ve hamam çamaşırları getirmiş, sonra gidip bulduğu dostlarından birini

beyaz bir eşeğe çevirerek, kendisini de bir eşek sürücüsüne döndürerek geri gelmiş. Dalal'ı eşeğe bindirmiş ve onunla birlikte leğeni başında taşıyarak ilk köyün hamamına doğru yol almış.

Hamama ulaşınca, bakıcı kadına "İşte sana bir şahın kızı olan bu hanımı iyice yıkaman için bahşiş olarak üç altın dinar! Sonra da, sana teslim ettiğim gibi, onu bana geri getirirsin!" demiş. Ve Dalal'ı kapıcıya teslim etmiş, sonra da dışarı çıkıp hamamın kapısı önüne oturmuş.

Dalal, hamamın bekleme yeri olan ilk salona girmiş. Bütün genç kızlar hamama girerek yıkanıp ovuşturulduktan sonra aralarında şakalaşarak hamamdan çıkacakları sırada; o, tek başına ve üzgün, altın leğenin ve değerli çamaşır dolu bohçasının yanı başına oturmuş, ötekiler gibi memnun olmaktan uzak, çekildiği köşede sessizce ağlıyormuş. Sonunda, genç kızlar onun yanına yaklaşmışlar ve her biri ona "Neyin var, hemşire ve neden ağlıyorsun? İyisi mi, sen, kalk ve soyunup bizimle birlikte yıkan!" demişler. Ama o, kendilerine teşekkür ettikten sonra, onlara "Yıkanınca kaygılardan da arınılır mı? Yıkanmak çaresiz dertleri de iyi eder mi?" diye yanıt vermiş. Ve de "Yıkanmak için bol bol vakit var" diye eklemiş.

Tam o sırada, kızarmış yerfıstığı ve pişmiş bakla satıcısı yaşlı bir kadın, mallarını içeren çanağını başında taşıyarak hamama girmiş. Genç kızlar ondan, kimi bir kuruş, kimi yarım kuruş, kimileri de iki kuruş karşılığında eğlencelik satın almışlar. En sonra da bakla ve fıstık yiyerek oyalanmak için kederli Dalal da yaşlı satıcıyı çağırmış ve ona "Gel, hala, bana sadece bir kuruşluk bakla ver!" demiş. Satıcı da yaklaşıp onun yanına oturmuş ve bir kuruş karşılığında bir boynuz dolusu baklayı kendisine vermiş. Dalal da ona bir kuruş verecek yerde "Halam, bunu çocukların için al!" diyerek eline bir inci gerdanlık sıkıştırmış. Ve satıcı şaşırarak teşekkür edip el öpmeye davranınca, Dalal ona "Bana bakla çanağını ve üzerinde taşıdığın yırtık giysileri şu altın leğen, şu mücevherler, giysilerim ve şu değerli çamaşırlar karşılığında verir misin?" demiş. Bunca cömertliğe bir türlü inanamayan yaşlı satıcı da "Neden kızım, benim gibi bir fakirle böyle alay ediyorsun!" diye yanıt vermiş. Dalal da ona "Sana söylediklerim içtenlikle söylenmiştir, yaşlı

anam!" demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın giysilerini çıkarmış ve bunları ona vermiş. Dalal da bunları çabucak giyinmiş, bakla çanağını başına koymuş, paramparça mavi örtüye bürünmüş, yüzünü hamamın döşemesindeki çamurla sıvazlamış; ve kocası gulyabaninin oturmakta olduğu kapıdan çıkıp gitmiş. Ve baştan aşağı tutulduğu müthiş bir korkuyla, meslekten satıcılar gibi "Eğlencelik kızarmış bakla var, oyalayıcı yer fıstığı var!" diye haykırarak onun önünden geçmiş.

Böylece oradan uzaklaşırken, onu tanıyamamış olan gulyabani kocası, gulyabanilere has koku alma duyarlılığıyla karısının kokusunu duymuş ve kendi kendine "nasıl oluyor da Dalal'ın kokusu bu yaşlı bakla satıcısının üzerine sinmiş bulunuyor? Vallahi, bu işin ne olduğunu bir görmeliyim!" demiş. Ve "Hey, bakla satıcısı! Hey, fıstıkçı!" diye seslenmiş. Ama satıcı başını çevirmediğinden, kendi kendine "Hamama girip bir baksam daha doğru olacak!" demiş. Ve hamamın kapıcısına "Sana bıraktığım kadın dışarı çıkmakta niye bu denli gecikti?" diye sormuş. Kadın da "Ağda tutan, parmaklarına kına yakan ve koku sürünüp saçlarını örerek akşama kadar oyalanan kadınlarla birlikte neredeyse çıkar!" diye yanıt vermiş.

Gulyabani de rahatlamış ve gidip yeniden kapının önüne oturmuş. Ve bütün kadınlar hamamdan çıkıncaya kadar orada beklemiş. En sonra da hamamın kapıcısı dışarı çıkmış ve hamamı kapatmış. Gulyabani ona "Hey! Sen ne yapıyorsun? Sana bıraktığım kadın ne oldu? Yoksa hamamı üzerine mi kilitliyorsun?" demiş. Kadın "Hamamda, barınacak yeri olmadığı için her gece hamamda uyumasına izin verdiğimiz bakla satıcısından başka kimse kalmadı" demiş. Gulyabani, hamam kapıcısının boynunu yakalamış ve öyle sıkmış ki, kadın neredeyse boğuluyormuş. Ve ona "Muhabbet tellalı karı, o kadından sen sorumlu idin! Onu ben senden isterim!" diye haykırmış. Kadın da "Ben, giysilerin ve pabuçların bakıcısıyım, kadınların bakıcısı değil" diye yanıt vermiş; ve gulyabani, boynunu biraz fazla sıkıdığından dolayı "Ey Müslümanlar, imdadıma gelin!" diye haykırmaya başlamış. Canavar onu dövmeye girişirken, mahallenin her yanından adamlar koşuşup gelmişler. Gulyabani "Yedinci gezegene kaçmış olsa, senin onu bulup bana getirmen gerek, ey yaşlı

orospuların malı!" diye haykırıyormuş. İşte hamamın yaşlı bakıcısının ve yaşlı bakla satıcısının durumları böyleymiş.

Ama, Dalal'ın durumuna gelince, şöyle! Bir kez hamamdan çıkınca ve gulyabaninin gözetiminden kurnazlıkla kurtulunca, ülkesine dönmek için yol almayı sürdürmüş. Ve kentten oldukça uzak bir yere ulaşınca, elini, yüzünü ve ayaklarını yıkayacak bir dere bulmuş ve oraya yakın bir yerde bulunan bir şahın sarayına doğru yönelmiş.

Ve saray duvarının yakınında bir yere oturmuş. Köle zenci kadınlardan biri, bir iş görmek üzere aşağı inince, onu görmüş ve yeniden yukarı çıkarak hanımına "Sultanım, senden korkup çekinmeseydim, yalan söylemiş olmak korkusu olmaksızın sana, aşağıda senden de güzel bir kadının bulunduğunu söyledim" demiş. Kadın da "Pekâlâ. Git de ona yukarı gelmesini söyle!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın da aşağı inip Dalal'a "Gel, seni görmek isteyen hanımımla tanış!" demiş. Ama Dalal "Acaba, rastlantısal olarak benim annem zenci köle ya da babam bir kara derili mi idi ki, esirlerle birlikte yola çıkayım!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın da Dalal'ın kendisine söylediklerini hanımına aktarmak için yukarı çıkmış. O zaman sultan hanım kendisine "Sen, git de, aşağıda olan şu kadını çağır!" diyerek beyaz bir esire göndermiş. Beyaz esire de, aşağı inip Dalal'a "Gel, ey hatun, hanımım seni görmek istiyor" demiş. Dalal da "Ben beyaz bir esire ile huzura çıkacak esir bir kız da değilim" demiş. O da hanımına, Dalal'ın kendisine söylediklerini anlatmak üzere oradan ayrılmış. O zaman sultan, kendi oğlunu çağırtmış ve ona "Öyleyse, sen aşağı in ve aşağıda bulunan hatunu buraya çağır" demiş.

O zaman güzelliğiyle deniz üzerinde parlayan yıldıza benzeyen genç şehzade, genç kadının yanına inmiş ve ona "Ey hatun, haremde annemin yanına lütfedip gelir misin?" demiş. Dalal da, bu kez "Ben nasıl bir şah ve sultan kızıysam, sen de bir şah ve sultan oğlu olduğun için, seninle birlikte yukarı çıkarım" diye yanıt vermiş. Ve onun önünde merdivenleri çıkmış.

Genç şehzade, Dalal'ın tüm güzelliğiyle merdivenleri çıktığını görür görmez, ona karşı yüreğine bir sevgi düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

Genç şehzade, Dalal'ın tüm güzelliğiyle merdivenleri çıktığını görür görmez, ona karşı yüreğine bir sevgi düşmüş. Kendi bakımından Dalal da, genç şehzadenin güzelliği karşısında, ruhunda duyarlık bulmuş. Kendince, Dalal'ı gördüğü zaman, şahın eşi ana sultan da, içinden "Esirelerin sözleri doğruymuş. Gerçekten bu kız, benden güzel" demiş.

Selam ve iltifatlardan sonra, şahın oğlu annesine "Bu kızla evlenmek isterdim, çünkü onun şahların kanından gelme bir sultan olduğu besbelli" demiş. Annesi de ona "Bu senin işin oğlum. Sen ne yapacağını kendin biliyor olmalısın!" demiş. Genç şehzade kadiyi çağırtmış ve o saat ve o anda evlilik sözleşmesini yazdırmış ve Dalal ile düğünlerini kutlamış ve gerdek odasına girmiş. Ama, acaba bütün bu zaman içinde gulyabaniye ne olmuş? İşte şu olmuş:

Tam evliliklerinin kutlandığı gün, ak bir koçu yeden bir adam gelip şehzadenin babası şaha "Sultanım, ben senin çiftçilerinden biriyim. Düğün dolayısıyla sana armağan olarak kendimizin beslediği bu iri ak koçu getirdim. Ama bu koçu harem kapısına bağlamak gerek; çünkü bu hayvan, yöresinde kadınların bulunduğu bir yerde doğmuş ve büyümüştür; eğer onu aşağıda tutarsan, bütün gece meler ve hiç kimseyi uyutmaz" demiş. Şah da "Pekâlâ, kabul olunmuştur" demiş. Ve çiftçiye bir onur giysisi vermiş; o da kendi yoluna gitmiş; şah da ak koçu "Bunu harem kapısına bağla, çünkü ancak yöresinde kadınlar bulununca mutlu olurmuş" diyerek harem ağasına teslim etmiş.

Geceleyin, gerdeğe girme zamanı gelince, şahın oğlu gerdek odasına sokulmuş ve göreceği işi gördükten sonra, Dalal'ın yanında uykuya dalınca, ak koç bağı koparmış ve odaya girmiş. Dalal'ı kaldırmış ve onunla birlikte avluya çıkmış. Ve öfkelenmeksizine ona "Söyle bana Dalal, bende halâ onur bıraktın mı?" demiş. Kız da, ona "Sana sığınıyorum. Beni yeme!" demiş. O da "Bu kez kurtuluş yok" demiş. Bunu duyan kız, ona "Beni yemeden önce, hacetimi görmek üzere avludaki ayak yoluna

girmeme izin ver” demiş. Gulyabani de ona “Pekâlâ” demiş; ve onu ayak yoluna götürmüş ve işini bitirmesini bekleyerek kapıyı gözetmek üzere orada kalmış.

Oysa, Dalal, ayak yolunun içine girer girmez, iki elini havaya kaldırmış ve “Ey kutsal peygamberimizin kızı Zeyneb Hatun, sen ki felaketlerden kurtarıcısın, imdadıma yetiş!” demiş. Ve azize hatun, onun yanına hemen ecinni kızları arasından bir hizmetçisini göndermiş; ecinniye duvarı yarıp Dalal’a “Ne dilemektesin Dalal?” diye sormuş. Kız da “Gulyabani dışarda bekliyor. Buradan çıkar çıkmaz beni yiyecek” diye yanıt vermiş. Ecinniye “Seni ondan kurtarırsam, yanağından bir kez öpmeme izin verir misin?” demiş. Kız da “Evet” demiş. O zaman Sitti Zeyneb’in ecinniyesi evin yanındaki duvarı yarmış ve şiddetle gulyabaninin üzerine çökmüş ve taşaklarına bir tekme indirmiş. O da geberip kaskatı olmuş.

O zaman ecinniye ayak yoluna girmiş. Dalal’ı elinden tutup ona yaşamını yitirmiş, yerde yatmakta olan ak koşu göstermiş. Sonra koçu avlu dışına sürükleyip bir çukura atmışlar. Ecinniye de Dalal’ı yanağından bir kez öpmüş. Ve ona “Şimdi, ey Dalal, senden bir hizmet isteyeceğim” demiş. Kız da “Emrindeyim, sevgilim” diye yanıt vermiş. Ecinniye “Senin, benimle birlikte sadece bir saat için Zümrüt Denizi’ne gelmeni dilemekteyim!” demiş. Kız “Pekâlâ” diye yanıt vermiş. “Ama ne yapmak için!” diye sormuş. Ecinniye de “Oğlum hasta ve tabibimiz, onun ancak Zümrüt Denizi’nden bir tas su içince iyileşeceğini söyledi. Oysa, bir Havva kızı dışında, Zümrüt Denizi’nden hiç kimse bir tas su dolduramaz. Ben de, bu hizmeti senden istemek için senin yanına gelmiş olmamdan yararlanmayı düşündüm” diye yanıt vermiş. Dalal da, bunu “Başın ve gözüm üstüne! Yeter ki, kocam uyanmadan önce buraya dönebileyim!” diyerek yanıtlamış. Ecinniye de “Hiç kuşkun olmasın!” demiş ve kızı omzuna bindirerek Zümrüt Denizi’nin kıyısına götürmüş ve ona bir altın tas vermiş. Ve Dalal bu tası o harika suyla doldurmuş. Ama onu sudan çıkarırken, bir dalga elini ıslatmış ve bu el hemen bir yonca yaprağı gibi yemyeşil olmuş. Bunu izleyerek ecinniye Dalal’ı yeniden omzuna almış ve gerdek odasına, delikanlının yanına geri getirmiş. Ve işte dua ve barış üzerine olası Sitti Zeyneb’in hizmetçisinin durumu böyleymiş.

Oysa, bu Zümrüt Denizi'nin her sabah, herhangi bir kimse- nin gelip su çalıp çalmadığını anlamak üzere tartmaya gelen bir tartıcısı varmış. Ve bu işten sorumlu imiş. O sabah da gelip deni- zi tartıp ölçmüş ve tam da bir taslık bir azalma bulmuş. Kendi kendine "Bu hırsızlığı kim yaptı acaba? Onu aramaya koşmalı ve buluncaya kadar gezip tozmalıyım. Kimin elinde Zümrüt Denizi'nin yeşil işareti varsa, onu sultanımıza götürmem gerek; kendisinin ona ne yapacağını kim bilir artık?" diye sormuş.

Bunun üzerine, camdan bilezikler ve yüzükler almış. Ve onları bir tepsiye yerleştirerek başında taşımış. Ve dünyanın her yanında, şahların pencereleri altında "Camdan bilezikler var, ey sultanlar! Zümrüt yüzüklerim var, ey genç kızlar!" diye bağırarak dolaşmaya başlamış.

Ve yeşil elin sahibini bulamadan on yıl boyunca dolaşmış. Sonunda, günlerden bir gün Dalal'ın bulunduğu sarayın pence- rerinin altına ulaşmış. Ve "Camdan bileziklerim var, ey sultan- lar! Zümrüt yüzüklerim var, ey genç kızlar!" diye haykırmaya başlamış. Pencerede bulunan Dalal da, tepside hoşuna giden bilezikler ve yüzükler görmüş. Satıcıya "Ey satıcı, eğlen biraz da aşağı gelip elime uygun geleni deneyeyim!" demiş. Ve Zümrüt Denizi'nin tartıcısı olan tacirin yanına inmiş; ve "En iyisinden yüzük ve bileziklerini üzerinde dene" diyerek sol elini uzatmış. Ama satıcı "Sol elini bana uzatman biraz ayıp olmuyor mu, ey hatun? Ben sol eller üzerinde deneme yapmam!" diye haykırmış. Dalal da, yonca gibi yeşil olan sağ elini ona göstermekten sakı- narak kendisine "Sağ elim ağrıyor" demiş. Satıcı da "Zarar yok. Ben, sadece gözlerimle görmek istiyorum; ölçüyü çıkarırım" demiş. Dalal da ona elini göstermiş.

Zümrüt Denizi'nin tartıcısı Dalal'ın yeşil işaretin bulunduğu elini görür görmez, tasla su alanın o olduğunu anlamış. Ve onu birdenbire kollarına alarak Zümrüt Denizi sultanının nezdine götürmüştü. Ve "Senin suyundan bir tas çalmıştır bu kız, denizin hükümdarı. Ona ne yapacağını sen bilirsin" diyerek kızı şaha teslim etmiş.

Zümrüt Denizi'nin sultanı da öfkeyle Dalal'a bakmış. Ama bakışları daha onun üzerine düşer düşmez güzelliğiyle sarsılmış ve ona "Ey genç kız, ben seninle evlilik sözleşmesi yaptırmak

isterdim” demiş. Dalal da ona “Ne yazık! Ama ben şimdiki durumda güzellikten yana deniz üzerinde parladığı andaki Süheyl yıldızına benzer bir gençle yasal sözleşme yaparak evli bulunuyorum” demiş. Bunun üzerine şah ona “Peki, sana benzer bir kardeşin veya bir kızın ya da bir erkek kardeşin yok mu?” demiş. Kız da “Benim evlilik çağına henüz ulaşmış, güzellikten yana tıpkı babasına benzeyen on yaşında bir kızım var” demiş. Şah da “Pekâlâ” demiş. Ve Zümrüt Denizi’nin tartıcısını çağırarak ona “Hanımını aldığın yere götür” demiş. Tartıcı onu omuzlarına almış; Zümrüt Denizi’nin sultanı da Dalal’ın elinden tutarak onlarla birlikte yurdundan ayrılmış.

Ve şahın sarayına girmişler, sultan da Dalal’ı kocasının yanına ulaşincaya kadar izlemiş ve tanışmalarından sonra “Senden kızınla birleşme izni istiyorum” demiş. O da “Pekâlâ. Onun için bana vereceğin başlığı sapta” demiş. Zümrüt Denizi’nin sultanı “Onun için sana vereceğim başlık, kırk deve yükü zümrüt ve yemen taşıdır” demiş. Anlaşma sağlanmış ve Zümrüt Denizi sultanıyla Dalal’ın ve Süheylî şehzadenin kızlarının düğünleri kutlanmış. Ve hepsi birlikte tam bir uyum içinde yaşamışlar. Her koşul içinde Tanrı’ya şükürler olsun!

Kolluk amiri bu öyküyü anlatınca, Sultan Baybars, ona yerine geçmesi için zaman bırakmaksızın, kendisini “Vallahi, ya Cemaleddin, bugüne kadar hiç iştmediğim güzellikte bir öykü, bu!” demiş. O da “Efendimizin beğenmesiyle şimdi öyle olmuştur” demiş. Ve yerine çekilmiş. O zaman adı Fahreddin olan başka bir kolluk amiri ilerlemiş ve Sultan Baybars’ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra “Ben, ey emirimiz ve sultanımız, sana, kendi başıma gelmiş olan ve kısa olmaktan başka erdemi bulunmayan bir serüven anlatacağım. İşte şöyle!” demiş.

Yedinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Günlerden bir gün, bulunduğum mahalde, Araplar içinden bir hırsız, bir çuval buğday çalmak üzere bir çiftçinin evine girmişti. Ama çiftliktekiler gürültüyü duyarak ve “Hırsız var!” diye bağırtılar kopararak beni çağırdılar. Ama adamı-

mız öylesine iyi saklanmıştı ki, tüm araştırmalara karşın onu bulamadık. Ve tam da oradan ayrılmak üzere kapıya doğru yollanırken, bahçede bulunan büyük bir buğday yığınının yanından geçmekteydim. Bu buğday yığınının tepesinde de, ölçü almaya yarayan bakır bir leğen vardı. Birdenbire buğday yığınının çıkan tüyler ürpertici bir yellenme duydum. Ve aynı anda, bakır leğenin de beş ayak boyu yukarı fırladığını gördüm. O zaman, şaşımama karşın, buğday yığınını hızla karıştırmaya başladım ve kıcı havaya dönük olarak içine saklanmış olan Arabı buldum. Onu yakalayıp kelepçe vurduktan sonra, varlığını bana belli eden o garip yellenme hakkında soruşturma yaptım. Bana “İsteyerek bunu yaptım, efendim!” diye yanıt verdi. Ben de ona “Allah belanı versin! Ve tüm kötülükler bizden ırak olsun! Yararına aykırı olan böylesi bir yellenme koparılır mı?” diye yanıt verdim. O da bana “Doğru söylüyorsun, ya Seydi, yararına aykırı davrandım; bu besbelli. Ama bunu sırf senin yararın için yaptım” diye yanıt verdi. Ben de ona “Bu nasıl oluyor, ey köpoğlu ve ne zamandan beri bu türden bir yellenme, yeryüzünde herhangi bir kişinin yararına olabiliyor?” diye sordum. Bana “Bana küfretme, ey komutan! Sırf seni uzun boylu aramak ve peşimde kent ve kırlarda boşu boşuna dolaşmak zahmetinden kurtarmak için yellendim. Çünkü sen hayırlı bir ailenin çocuğusun!” diye yanıt verdi. O zaman ben, sultanım efendimiz, böylesi bir savunmaya karşı bir şey diyemedim. Ve gönül yüceliği göstererek onu bıraktım. Benim öyküm de budur.

Komutan Fahreddin’in bu öyküsünü işiten Sultan Baybars ona “He, vallahi! Hoşgörün tam anlamıyla yerini bulmuş!” demiş. Sonra, Fahreddin tam yerini almışken, adı Nizameddin olan sekizinci kolluk görevlisi ileri çıkmış. Ve “Benim anlatacağım öykünün, şimdi işittiğin öyküyle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur, ey sultanımız efendim!” demiş. Baybars da ona “Bu gözlerinle gördüğün bir olay mı yoksa işittiğin bir öykü mü?” diye sormuş. O da “Yo, vallahi, efendim; sadece işitmiş olduğum bir şeydir. İşte şöyle!” demiş ve anlatmış:

Sekizinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar gezgin bir zurnacı varmış. Ve de bu kimse bir kadınla evlenmiş. Kadın, onun gayretleriyle hamile kalmış ve Tanrı'nın yardımıyla bir oğlan çocuğu doğurmuş. Ama zurnacı'nın evinde ne ebe kadına ödenecek ne de yeni doğum yapmış karısına bir şeyler alacak para varmış. Zurnacı da ne yapacağını bilemeyerek ve sıkıntısından kurtulmanın bir yolunu bulamaya-rak karısına "Tanrı'nın yolu üzerine çıkıp merhametli kişilerden iki parça bakır para dilenecek ve birini borcuma karşılık ebe kadına, ötekini de tavuk tacirine vererek şu lohusalık günlerin-de beslenmen için sana yedirmek üzere bir piliç almak uğrunda harcayacağım" diyerek evden çıkmış.

Kırık bir yerden geçerken, bir tümsekte tüneyen bir tavuk bulmuş. Yavaşça tavuğa yaklaşmış ve kaçacak zaman bırakma-dan onu yakalamış. Altında yeni yumurtlanmış bir yumurta bulmuş. "Tanrı'nın kutsaması üzerime iniyor bugün. Bu, tam da benim istediğim şey. Artık dilenmeme hacet kalmadı. Bu tavuğu, onun isterlerine göre pişirerek doğum yaptığı şu gün amcamın kızına yediririm; bir bakır paracık karşılığı olarak da bu yumurtayı satar, ebe kadının bedelini öderim" diyerek onu cebine koymuş. Bu maksatla yumurtacılar çarşısına gitmiş.

Çarşı boyunca yol alırken, tanıdığı bir Yahudi ona "Ne taşı-yorsun, sen?" diye sormuş. O da "Yumurtalarıyla birlikte bir tavuk bu!" diye yanıt vermiş. Yahudi "Göster bakayım!" demiş. Zurnacı da Yahudiye tavuğu ve yumurtayı göstermiş. Yahudi "Bu yumurtayı satmak ister misin?" diye sormuş. O da "Evet!" diye yanıt vermiş. "Kaça?" diye sorunca da "İlkin sen bir fiyat ver bakalım!" yanıtını vermiş. Yahudi de "Onu senden on altın dinara alırım! Daha fazla etmez!" demiş. Zavallı zurnacı da, yahudinin kendisiyle alay ettiğini sanarak "Fakirim diye benimle alay ediyorsun, değil mi? Onun gerçek fiyatının bu olmadığını pekâlâ biliyorsun?" demiş. Yahudi, bu sözlerle, onun daha fazla para istediğine inanarak ona "Son fiyat olarak sana on beş dinar veririm!" demiş. Zurnacı "Allah kısmet saçar" diye yanıt vermiş. O zaman yahudi "İşte yepyeni yirmi dinar! Ya satarsın ya vaz-geçersin!" demiş. O zaman zurnacı, bu önerinin ciddi olduğunu

anlayarak yumurtayı, yirmi dinar karşılığında Yahudiye bırakmış; ve çabucak ona sırtını çevirmiş. Ama Yahudi hemen onun ardından koşup kendisine “Bu yumurtalardan senin evde daha fazla var mı?” diye sormuş. O da “Sana, tavuk yarın yumurtlayınca bir tane daha getiririm; bu da aynı fiyata olacak! Ama, senden başkası olsaydı, onu otuz altın dinardan aşağıya satmazdım!” diye yanıt vermiş. Yahudi de ona “Bana evini göster; her gün gelir, seni yormadan, yumurta alırım; ve sana yirmişer dinar öderim” demiş. Zurnacı da ona evini göstermiş ve gidip elindeki yumurtlayanın dışında bir tavuk daha satın almış; ve karısı için bunu pişirtmiş. Zahmetleri için ebe kadına eliaçıklıkla ödeme yapmış. Ertesi gün, karısına “Ey amcamın kızı, mutfakta barınan kara tavuğu boğazlamaktan sakın. O evin kutsal varlığıdır. Bize, cari fiyatıyla her biri yirmi altın dinar değerinde olan yumurtalar yumurtlayacak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

“Bize, cari fiyatıyla her biri yirmi altın dinar değerinde olan yumurtalar yumurtlayacak. Falan Yahudi de onları bizden bu fiyata satın alacak!” demiş.

Ve gerçekten, Yahudi her gün gelip yeni yumurtlanmış bir yumurta alarak bunlar için, karşılıklarında yirmişer dinar ödemiş. Zurnacı da büyük bir zenginliğe ulaşmakta ve çarşıda ticaret yapacağı büyük bir dükkân açmakta gecikmemiş.

Tavuğun eve girdiği gün doğan oğluna gelince, okula gidebilecek kadar büyümüş; eski zurnacı harcamaları kendisi üstlenerek güzel bir okul yaptırmış. Ve fakir çocuklarını biraraya getirerek, burada, oğluyla okuyup yazma öğrenmelerini sağlamış. Ve onlar için Kur’an’ı ezbere bilen ve kendilerine, son sözcükten başlayarak ilkinde gelecek şekilde tersine okuyabilecek harika bir okul hocası seçmiş. Bunu izleyerek hac eda etmek üzere Hicaz’a gitmeye karar vermiş. Ve karısına “Dikkat et de Yahudi seni aldatmasın ve tavuğu elinden almasın!” demiş. Sonra kervanla birlikte Mekke’nin yolunu tutmuş.

Eski zurnacının ayrılışından bir süre sonra, Yahudi, bir gün kadına “Sana altın dolu bir sandık vereceğim. Karşılığında bana tavuğu vereceksin!” demiş. Kadın da “Bunu nasıl yapabilirim, ey âdem? Kocam, yola çıkmadan önce, sana yumurtadan başka şey satmamam için tembihte bulundu” diye yanıt vermiş. O da “Kızacak olursa, sen bunun dışında kalırsın; sorumluluğu ben üzerime alırım. Gelip çarşının ortasında bulunan dükkânımda beni bulabilir” demiş. Ve sandığı açıp ona içindekileri göstermiş. Kadın da bir defada bu kadar çok altını birarada görmekten sevinç duymuş ve tavuğu Yahudiye vermiş. O da tavuğu almış, oracıkta boğazlamış; ve kadına “Onu hemen temizle ve pişirt; sonra gelir, onu alırım. Ama bir parçası eksik olursa, onu yiyenin karnını yarar, o parçayı içinden çıkarırım” demiş ve çekip gitmiş.

Tam öğle saatinde zurnacının oğlu okuldan gelmiş. Anasının tavuğu tencereden çıkardığını ve çini bir tabağa koyup üstünü de muslin bir örtüyle örttüğünü görmüş; canı bu tavuktan bir parça yemek istemiş. Ve anasına “Ondan bana bir parça ver anne!” demiş. Anası, ona “Sussana sen! Bizim değil o!” demiş.

Sonra bir ihtiyacını görmek üzere oradan ayrıldığı sırada, çocuk, muslin örtüyü açmış ve dişlerinin bir darbesiyle, tavuğun gerisini sımsıcakken yutmuş. Esirelerden biri bunu görmüş ve ona “Küçük beyim, bu ne felaket ve de ne çaresiz bir beladır! Evden hemen kaç, çünkü tavuğunu almaya gelecek olan Yahudi, senin yuttuğun geriyi çıkarmak için karnını yaracak!” demiş. Çocuk da “Doğru, bu güzelim geriyi yitirmektense kaçayım, daha iyi!” demiş ve katırına binerek oradan ayrılmış.

Yahudi tavuğunu almak için dönmekte gecikmemiş. Ve anaya “Bunun gerisi nerede?” diye sormuş. O da “Bir ihtiyacım için dışarı çıktığımda, haberim olmadan, oğlum geriyi koparıp yutmuş” diye yanıt vermiş. Yahudi de ona “Allah belanı versin! Bu geri için ben tüm paramı harcadım. Söyle nerede senin o haylaz oğlun, karnını yarayım da yediği parayı çıkarayım!” diye haykırmış. Kadın da “Korkusundan kaçtı gitti” yanıtını vermiş.

Yahudi çabucak oradan çıkıp aradığı çocuğun tanımlamasını yaparak kentler ve köyler boyunca yolculuğa koyulmuş. Ve sonunda, onu, kırsal bir yerde uyurken bulmuş; çocuğu öldürmek için yavaşça yanına yaklaşmışken, bir gözü açık olarak uyu-

makta olan çocuk sıçrayarak uyanmış. Yahudi ona “Gel buraya zurnacının oğlu. Sana geriye yemeni kim söyledi? Ben onun için bir sandık dolusu altın ödedim ve anana da şart koştum. Şimdi o şart senin ölümünle yerine getirilmeli!” diye haykırmış. Oğlan da “Defol ulan Yahudi! Bir tavuğun gerisi için bunca yolculuğu göze almaya utanmıyor musun? Hele bu geriye çıkarmak için karnımı yarmaya kalkman daha da büyük bir utanmazlık değil midir?” diye yanıt vermiş. Ama Yahudi “Ben ne yapacağımı bilirim” demiş. Ve çocuğun karnını yarmak üzere kemerinden bıçağını çıkarmış. Ama oğlan, Yahudiye tek eliyle kavramış, onu havaya kaldırıp yere çarpmış; Yahudinin kemiklerini ezmiş ve enini boyuna katmış. Ve Allah belasını veresi Yahudi, o saat ölmüş.

Öte yandan, genç çocuk, kişiliğinde, çabucak yuttuğu bu tavuk gerisinin etkilerini görmeye başlamış. Gerçekten anasını bulmak üzere geri dönmüş. Ama yolda kaybolmuş ve kapısında otuz dokuz kellenin asılı bulunduğu bir hükümdar sarayını gördüğü bir kente ulaşmış. Halka “Bu kelleler buraya neden asılı?” diye sormuş. Onlar da, kendisine “Şahın er meydanında dövüşmede çok güçlü bir kızı var. Kim kendisiyle dövüşür de yenerse onunla evlenecek, ama yenemeyenler olursa kafası kesiliyor” diye yanıt vermişler.

O zaman genç oğlan, tereddütsüz, şahın huzuruna çıkmış ve ona “Kızınla, kendi gücümü onunkiyle ölçmek üzere, er meydanında dövüşmek istiyorum” demiş. Şah ona “Oğlum, bana inan da çek git! Senden çok daha güçlü âdemler gelip kızıma yenildiler. Senin ölmen yazıktır!” diye yanıt vermiş. Bunu duyunca oğlan “Kızının beni yenmesini ve başımın kesilmesini ve saray kapısına asılmasını istiyorum” diye yanıt vermiş. Şah da “Pekâlâ. Bunu bir kâğıda yaz, kâğıdın altını da mühürle!” demiş. Oğlan da istenen kâğıdı yazmış ve mühürlemiş.

Bunun üzerine iç avluya bir halı sermişler ve genç kızla oğlan er meydanına çıkmışlar; ve birbirlerini bellerinden kavrayarak dövüşe başlamışlar; ve koltuk altları birbirine kenetlenmiş. Ve harika bir güreş çıkarmışlar. Bazen oğlan, kızı kündeğe getirip yere ykıyor; bazen de, kız, bir yılan gibi ayağa kalkıp oğlanı yere ykıyormuş. Birbiri ardından gelen bu yıkılışlar bir saat kadar sürmüş; ama hiçbir ötekinin sırtını yere getirememiş.

Kızının, bu kez, üstünlük sağlayarak seçkinleşemediğini gören şahın canı sıkılmış. Ve “Bugünlük bu kadar yeter. Ama yarın, dövüşmek üzere ikinci bir kez daha er meydanına çıkacaksınız” demiş. Sonra şah, onları ayırmış ve kendi dairesine çekilmiş; ve sarayın hekimlerini çağırarak onlara “Bu gece uyuduğu sırada kızım la güreşmiş olan gence uyuşturucu beng koklatacaksınız. Uyuşturucu etkisini gösterdiği vakit, bedenini araştırıp üzerinde onu dirençli kılan bir muska olup olmadığına bakın! Çünkü aslında, dünyanın tüm gözü pek yiğitleri içinden en güçlülerini bile kızım yenmiş ve aralarından biri eksik, kırkına da toprağı öptürmüştür. O halde nasıl oluyor da, böyle bir yeniyetmeyi yere seremiyor? Bu durumda, gizli bir neden olsa gerek; işte sizden bu nedeni bulmanızı istiyorum. Yoksa sizin biliminiz noksan olacak ve bana erdemsiz görünecektir ve sizi sarayımdan ve ülkemden kovacağım!” demiş.

Gece olunca ve oğlan uyuyunca, hekimler gidip uyuşturucu beng koklatarak onu derin bir uykuya gömmüşler. Sonra da bedeninin her zerresini araştırmışlar ve bir küpü yoklar gibi gövdesine pıt pıt vurmuşlar; ve sonunda karnının içindeki bağırsaklarına sokulmuş tavuğun gerisini keşfetmişler. Ve amelîyat yapmak üzere makaslarını ve öteki gereçlerini getirtmişler. Çocuğun karnını yarıp bedeninden tavuğun gerisini çekip çıkarmışlar. Sonra bu karnı yeniden dikmişler ve dikilen yerin üzerine keskin sirkeler dökmüşler. Ve gövdeyi eski haline koymuşlar. Ertesi sabah oğlan uyuşturucunun sağladığı uykudan uyanınca, göğsünde bir ağırlık duymuş ve de kendisinde eski güç yokmuş. Çünkü yiyeni yenilmez kılan erdemle donanmış tavuğun gerisi yok olunca onun gücü de yitip gitmiş bulunuyormuş. Kendisini bu düşkün durumda görünce, artık tehlikeli bir deneye atılmayı istememiş. Ve genç dövüşçü kızın kendisini yenip öldüreceğı korkusuyla oradan kaçmış.

Ve bacaklarını rüzgâra vererek sarayın ve kentin dışına çıkıncaya kadar kaçmayı kesememiş. Tam o sırada birbiriyle boğuşan üç adam görmüş. Onlara “Neden boğuşuyorsunuz?” diye sormuş. Onlar da “Bir şey uğruna!” diye yanıt vermişler. Oğlan “Nedir o şey? Hani nerede?” diye sormuş. Onlar da “Sahibi olduğumuz şu halıyı görüyorsun. Bunun üzerine biri binerse

ve şu değnekle vurup ona, Kaf Dağı'nın tepesi bile olsa, gideceği yeri söylese, halı göz açıp kapanasıya kadar geçen bir zamanda kendisini dilediği yere götürür. İşte onun kimde kalacağı bakımından boğuşup duruyoruz" diye yanıt vermişler. Oğlan da onlara "Bu uçan halıyı ele geçirmek için karşılıklı boğuşup duracak yerde, beni yargıç yapın, ben hakkınızda hakça bir karar vereyim!" demiş. Onlar da "Bu işte bizim yargıcımız ol!" diye yanıt vermişler. Oğlan onlara "Şu halıyı yere serin de enini boyunu göreyim!" demiş. Ve halının ortasına yerleşip onlara "Tüm gücümle bir taş fırlatacağım, üçünüz birden bu taşın ardından koşacaksınız. İçinizden hanginiz taşı ilk kez eline alırsa, uçan halı onun olacaktır" demiş. Onlar da "Pekâlâ" demişler. O zaman, oğlan yerden bir taş almış ve fırlatmış; üçü birden onun ardından seğirtmişler. Onlar böylece koşarlarken, oğlan "Beni doğrudan doğruya falan sultanın sarayına götür!" diyerek halıya değnekle vurmuş; halı da bu emri o saat ve o anda yerine getirmiş. Ve zurnacının oğlunu sözü edilen sarayın avlusuna, daha önce sultanın kızıyla dövüştüğü yere bırakmış.

Oğlan da "İşte dövüşçü karşında! Kim gelip dövüşecek onunla?" diye haykırmış. Genç kız da, herkesin önünde gelip avlunun ortasında halının üzerinde oğlanın karşısında yer almış. O da hemen "Bizimle birlikte Kaf Dağı'nın tepesine uç!" diyerek halıya değneğiyle vurmuş. Halı da herkesin şaşkınlığı içinde, göklere doğru yükselmiş, göz açıp kapayasıya kadar bir zaman bile geçmeden, onları Kaf Dağı'nın tepesine kondurmuş.

O zaman oğlan kıza "Kimmiş bakalım galip şimdi? Karnımdan tavuğun gerisini alan mı, yoksa şahın kızını sarayın ortalık yerinden kaçırın mı..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

"Kimmiş bakalım galip şimdi? Karnımdan tavuğun gerisini alan mı, yoksa şahın kızını sarayın ortalık yerinden alıp kaçırın mı?" demiş. Kız "Beni koru! Ve beni bağışla! beni babamın sarayına geri götürürsen 'Beni yenen budur!' diyerek seninle evleni-

rim. Ve hekimlere tavuğun gerisini yeniden karnına koymaları için buyruk veririm” demiş. Oğlan da “Pekâlâ. Ama atasözü ‘Demiri yumuşayınca kadar dövmelidir’ demıştır. Ben de seni geri götürmeden önce, seninle o bildiğin şeyi yapmak isterim!” demiş. Kız da “Pekâlâ” demiş. O zaman oğlan, kızı alıp üzerine binmiş ve tam yerine yerleşerek kızın yumuşaması için gerekli yeri dövmeye hazırlanmış. Ama kız, ansızın, ona bir tekme vurarak oğlanı halının dışına yuvarlamış. Ve kendisi “Uç ey halı ve beni babamın sarayına götür!” diyerek haliya değnek vurmış. Halı da, o anda, onunla birlikte uçup kızı saraya götürmüş.

Yuvarlanan zurnacının oğlu da, dağın tepesinde, karıncaların bile izini bulamayacağı bir yerde tek başına aç susuz, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmış. Ve avcunu hırsla ısırarak, dağdan aşağı inmeye başlamış. Böylece durmaksızın bir gün bir gece yol almış; sabaha doğru dağın ortasına ulaşmış. Ve bahtında yazılı olacak ki, orada olgun meyvalarının ağır basmasıyla dalları eğilmiş iki hurma ağacı bulmuş.

Bu ağaçlardan biri kırmızı hurmalar, ötekiyse sarı hurmalar taşıyormuş. Oğlan çabucak her türden meyva içeren iki dal koparmış. Ve sarıları yeğ tuttuğundan, bu sarı hurmalardan birini kopararak lezzetle yutmaya başlamış. Ama birdenbire başında, derisinin kaşınmasına neden olan bir şey hissetmiş. Elini başının kaşınan yerine götürmüş. Ve orada başından çıkıp çabucak büyümekte olan bir boynuz bulmuş. Bu boynuz kendiliğinden hurma ağaçlarından birini sarıp sarmalamaya başlamış ve oğlan kendini her ne kadar kurtarmaya çalışmışsa da, kendi boynuzuyla hurma ağacına saplanıp kalmış. O zaman kendi kendine “Öleceksek ölürüz, ama ilkin açlığımı gidermeyi, ondan sonra ölmeyi yeğlerim” demiş. Ve bu kez kırmızı hurmalara saldırmış. Ve işte! Daha bunlardan birini yer yemez, boynuzunun ağaçtan çözüldüğünü ve başının kurtulduğunu hissetmiş. Ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda, boynuz sanki hiç çıkmamış hale gelmiş. Hatta başında izi bile kalmamış.

O zaman oğlan kendi kendine “Çok âlâ” demiş. Ve açlığını gideresiye kadar kırmızı hurmaları yemeye koyulmuş. Sonra cebine kızıl ve sarı hurmalardan doldurmuş ve yolculuğu, gece gündüz, tam bir ay sürdürmüş. Sonunda rakibi olan şahın kızı-

nın bulunduğu kente gelmiş. Ve sarayın penceresi altına gelerek “Turfanda hurmalarım var, sultan kızlarının parmakları gibi hurmalar bunlar! Atlıların yoldaşı nefis hurmalar!” diye bağır-maya başlamış.

Şahın kızı da satıcının bağırmaalarını duymuş; hizmetçilerine “Aşağı inin de şu hurmacıdan bana hurma satın alın; ama en güzellerini seçin kızlar!” demiş. Onlar da hurma almak üzere aşağı inmişler ve ender görüldükleri bir mevsimde bulunduğu için her birini bir dinar ödmeden sağlayamadıkları bu hurmalardan on altı adet satın almış ve yukarı çıkıp bunları hanımlarına vermişler.

Şahın kızı da bunların, tam da sevdiği türden sarı hurmalar olduğunu görmüş. Ve daha ağzına götürürken geçen zaman içinde birbiri ardından on altısını da yemiş. Ve kendi kendine “Aman yarabbi, ne kadar güzel idiler!” demiş. Ama daha bu söz-ler ağzından çıkmış çıkmamışken başının on altı yerinde birden müthiş bir kaşınma hissetmiş. Çabucak elini başına götürünce, on altı birbirine bakışumlu yerinden, saçlarının arasından derisini delip on altı boynuzun fırladığını anlamış. Ve haykırmaya vakit kalmadan bu on altı boynuz gelişmiş ve dörder dörder odanın duvarlarına doğru uzanarak sıkıca yapışmış.

Bunu gören ve onun keskin haykırışlarına kendi haykırış-larını da katan hizmetçilerin sesini duyan babası soluk soluğa koşup gelmiş ve “Ne var?” diye sormuş. Hizmetçiler de ona “Efendimiz, başımızı kaldırıp hanımımızın başında ansızın on altı boynuz çıktığını ve bunların duvarlara kadar uzanarak onu bağladığını gördük. İşte bak, sen de gör!” diye yanıt vermiş-ler. Bunun üzerine kızın babası, oğlanın karnından tavuğun gerisini çıkarmış olan en uzman hekimleri bir araya getirtmiş. Onlar da ellerine testerelerini alıp boynuzları kızın başından testereyle kesmek istemişler; ama boynuzlara testere işlememiş. Başka gereçler de kullanmışlar, ama hiçbir sonuç alamamışlar. O zaman babası, en son çareye başvurmuş ve kentte bir tellal dolaştırarak “Sultanın kızının derdine kim çare bulur da ken-disini on altı boynuzdan kurtarırsa, onunla evlenecek ve tahtın varisi olacaktır” diye bağıştırmış.

O zaman ne olmuş dersiniz? Bu anı beklemekte olan zurna-cının oğlu “Ben onun boynuzlarını yok ederim” diyerek saraya

girip kızın yanına çıkmış. Ve onun yanına ulaşır ulaşmaz, kırmızı bir hurma alıp onu yarmış ve sultanın kızının ağzına sokmuş. Ve o anda, duvardan bir boynuz kopmuş ve gözlerinin önünde küçülerek sonunda genç kızın başından tümüyle yok olmuş.

Başta şah olmak üzere, bunu gören oradaki herkes, sevinç haykırıları koparmışlar ve “Ey büyük hekim!” diye haykırmışlar. O da “Yarın ikinci bir boynuzu daha yok ederim!” demiş. O zaman onu sarayda alıkoymuşlar; orada on altı gün kalarak kız tüm boynuzlardan kurtuluncaya kadar her gün bir boynuzu yok etmiş. Şah da, hayranlığın ve minnet duygularının sınırında, oğlanla genç sultanın evlilik sözleşmelerini yazdırmış ve bu evlilik şenlikler, sevinçler ve ışık donanımları içinde kutlanmış. Sonra zifaf gecesine sıra gelmiş.

Oğlan karısının yanına zifaf odasına girer girmez, ona “Ya şimdi? İkimizden hangisi galiptir acaba? Benim karnımdan tavuğun gerisini aldırın ve uçan halıyı çalan mı? Yoksa, başında on altı boynuz bitirip, sonra da onu kısa bir sürede yok eden mi?” demiş. Kız da “Tabii sen, ey ifrit!” demiş. Oğlan, ona “Evet ben, zurnacının oğlu!” diye yanıt vermiş. Kız da “Vallah! Sen beni yendin!” demiş. İkisi birden yatmışlar; eşit güç ve eşit kuvvet harcamışlar. Ve şah ve sultan olmuşlar. Birlikte tam bir ferahlık ve mükemmel bir mutluluk içinde yaşamışlar. İşte benim öyküm de budur!

Sultan Baybars, komutan Nizameddin’in bu öyküsünü işittince “Vallah! bugüne kadar işittiğim öykülerin en güzeli budur herhalde!” diye haykırmış. Bunun üzerine, adı Celaledin olan dokuzuncu komutan ilerlemiş; ve Sultan Baybars’ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra “İnşallah, ey zamanın şahı, sana anlatacağım öykü çok hoşuna gider!” demiş. Ve öyküsünü şöyle anlatmış:

Dokuzuncu Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar, tüm saldırılara karşın bir türlü hamile kalamayan bir kadın varmış. Bu durumdayken, bir gün ellerini kaldırarak Ödüllendirici Tanrı’dan “Keten kokusundan ölebile-

cek de olsa, bana bir kız çocuğu ver!" diyerek yakarmış. Keten kokusundan söz etmekle, keten kokusu kadar zararsız bir kokunun bile onu rahatsız edecek noktaya getirip öldürecek, narin ve duyarlı yaratılışa bir kız çocuğuna sahip olmak istediğini belirtiyormuş. Bunun üzerine hamile kalıp hiçbir engele uğramadan, Tanrı'nın ona bağışladığı bir kız çocuğuna sahip olmuş. Bu çocuk yeni doğan ay kadar güzel, ay ışığı kadar solgun ve ay kadar narinmiş. Adını da Sıdika koymuşlar.

Çocuk büyüüp on yaşına geldiği zaman, yoldan geçen şahın oğlu, onu pencerede otururken görmüş. Ve kıza duyduğu sevdâ yüreğine çöreklenmiş; ve hastalanarak eve dönmüş. Hekimler birbiri ardından yanına gelmişler, ama ona gereken tedaviyi sağlayamamışlar. O zaman ona bakmak için, kapıcının yolladığı yaşlı bir kadın yukarıya çıkmış ve yüzüne baktıktan sonra, ona "Sen ya âşıksın, ya da seni seven bir erkek dostun var!" demiş. O da "Âşığım ben!" diye yanıt vermiş. Kadın ona "Onun kim olduğunu söyle de, seninle onun arasında bir bağ olayım!" demiş. O da "Güzel Sıdika'dır, adı!" demiş. Kadın "Gözlerini sil ve ruhunu şenlendir, onu sana getireceğim" diye yanıt vermiş.

Yaşlı kadın gidip kapı eşiğinde hava almakta olan genç kıızı bulmuş. Selam ve hatır sormalardan sonra, kadın ona "Tanrı güzelliğini korusun kızım! Sana benzeyenler ve senin kadar güzel parmakları olanlar, keten bükmeyi öğrenmelidirler. Çünkü hiçbir şey, iğ gibi, ince parmaklar arasında görülen iğ kadar hoş değildir" demiş. Ve çekip gitmiş.

Genç kız da anasının yanına gidip ona "Anneciğim, beni ustanın yanına götür!" demiş. Kadın da ona "Hangi usta?" diye sormuş. Kız "Keten ustasının!" diye yanıt vermiş. Anası "Sus bakayım! Keten senin için tehlikelidir. Kokusu senin ciğerlerin için çok zararlıdır. Ona dokunursan, ölürsün" diye haykırmış. Kız "Yo, ölmem ben" demiş. Öylesine ısrar etmiş ve o kadar çok ağlamış ki, sonunda anası onu keten ustası kadının yanına göndermiş.

Genç kız orada keten eğirmeyi öğrenmek üzere bütün gün kalmış. Bütün arkadaşları onun güzelliğine ve parmaklarının narinliğine hayran olmuşlar. Ve tam o sırada küçük bir parça keten parmağına, tırnağıyla etinin arasına girmiş. Kız da duyar-sız, yere devrilmiş. Onu öldü sanmışlar ve anasıyla babasının

yanına gidip onlara “Gelin, kızınızı kaldırın; o öldü; Allah sizin ömrünüzü arttırsın!” demişler.

O zaman, kızları kendilerinin tek neşesi olan babası ve anası, giysilerini yırtmış ve felaket rüzgârı ile sarsılarak tabut sağlayıp kızın cenazesini kaldırmak üzere oraya gelmişler. Ama o sırada oradan geçen yaşlı kadın onlara “Sizler zengin insanlarsınız; bu genç kızı toprağa gömmeniz bir utanç olur” demiş. Onlar da “Peki, ne yapmamız gerek, öyleyse?” diye sormuşlar. Kadın “Ona, nehrin ortasında bir köşk kurun. Ve onu bir yatağa yatırarak bu köşke koyun. Her arzu duyduğunuzda gider, onu görürsünüz” demiş.

Onlar da kızı, nehrin ortasında, sütunlar üzerinde, mermerden bir köşk yaptırmışlar. Ve yöresini çimenlikli bir bahçeyle çevirmişler. Ve genç kızı da köşkte fildişi bir yatağın üzerine yatırmış ve ağlayarak çekip gitmişler. Bundan sonra ne olmuş dersiniz?

Yaşlı kadın hemen gidip aşktan hasta düşen şehzadeyi bulmuş, ve ona “Gel de, genç kızı gör. Nehrin ortasındaki bir köşkte seni bekliyor” demiş.

O zaman şehzade ayağa kalkmış ve babasının vezirine “Benimle birlikte bir gezinti yapmaya gel!” demiş. İkisi birlikte, önlerinde şehzadeye yol gösteren yaşlı kadın olduğu halde dışarı çıkmışlar; ve mermer köşke ulaşmışlar. Şehzade de vezire “Beni kapıda bekle, pek gecikmem!” demiş. Sonra köşke girmiş ve genç kızı ölü olarak bulmuş. Onun güzelliği üzerine merisiyeler düzerek ağlamaya başlamış. Ve öpmek için elini eline almış; güzel ve narin parmaklarını görmüş. Onlara hayranlıkla bakarken, parmaklarından birinde, etle tınak arasında bir parça keten bulmuş. Buna şaşıp yavaşça çekip çıkarmış. Genç kız baygınlığından hemen ayrılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

Genç kız baygınlığından hemen ayrılmış ve kışkırtı oturmuş; genç şehzadeye gülerek, ona “Ben neredeyim?” demiş. Şehzade de onu bağrına basmış ve “Benimlesin!” demiş.

Onu öpmüş ve onunla yatmış. Kırk gün, mutluluğun sınırında birlikte yaşamışlar.

Sonra şehzade kendisine “Kapıda babamın veziri bekliyor. Onu saraya götürüp geri geleceğim!” diyerek ondan izin almış. Ve inip veziri bulmuş. Onunla birlikte dışarı çıkıp bahçeyi geçmiş. Beyaz güller ve yaseminler onları karşılamış. Bu rastlaşmadan şehzade duygulanmış ve vezire “Dikkat et! Güller ve yaseminler Sıdika’nın yanakları gibi bembeyaz! Ey vezir, üç gün daha kal da Sıdika’nın yanaklarını ikinci bir kez göreyim!” demiş.

Ve yukarı çıkmış; orada üç gün daha güller ve yaseminler kadar beyaz yanaklarını hayranlıkla seyretmek üzere Sıdika ile kalmış. Sonra aşağı inip vezire kavuşmuş, köşkten ayrılıp çıkış yerine doğru bahçede yol alırlarken, uzun siyah meyvalarıyla keçi boynuzu ağacı onları karşılamış. Şehzade bu rastlaşmadan duygulanmış ve vezire “Dikkat et! keçi boynuzları Sıdika’nın kaşları gibi uzun ve siyah! Ey vezir, üç gün daha bekle de Sıdika’nın kaşlarını bir kez daha göreyim!” demiş.

Yeniden yukarı çıkıp üç gün daha birlikte kaldığı kızın, ağaçta ikiye ikiye duran keçi boynuzu meyvaları gibi olan o güzelim uzun ve siyah kaşlarını seyretmiş. Sonra aşağı inip veziri bulmuş. Onunla birlikte dışarı çıkıp bahçeyi geçerek çıkış yerine ulaşmak üzere bahçede yürüyüşlerini sürdürmüş. Bahçede fışkıran suyu güzel, kendi başına bir havuz, onu karşılamış. Bu karşılaşmadan şehzade duygulanmış ve vezire “Dikkat et! Havuzun fışkırışı, Sıdika’nın boyuna benziyor! Ey vezir, üç gün daha bekle de, gidip ikinci kez Sıdika’nın boyunu görmeye gideyim!” demiş.

Ve yukarı çıkıp onunla üç gün daha kalarak Sıdika’nın havuzun fışkırışına benzeyen boyunu seyretmiş. Sonra aşağı inip kendisiyle birlikte çıkış yerine ulaşmak üzere bahçeyi geçmek için vezire kavuşmuş. Ama, âşığının üçüncü kez böylece henüz köşkten ayrılmak üzere geri döndüğünü gören genç kız, kendi kendine “Gidip bakayım da, bu kez, böyle yola çıkıp da sonra neden geriye dönüyorlar, anlayayım!” demiş. Ve köşkten aşağı inip onları izlemek üzere bahçeye açılan kapının ardında durmuş. Şehzade de dönüp onun kapıdan başını uzatmış olduğunu görmüş. Ona doğru geri gelip solgun ve mahzun, kendisine “ Sıdika! Seni bir daha hiç göremeyeceğim, ah, bir daha hiç!”

demiş. Ve vezirle birlikte çıkıp bir daha dönmek üzere oradan ayrılmış.

O zaman Sıdika, bahçede, kendi kaderine ağlayarak ve gerçekten ölmediğine pişmanlık getirerek dolaşmaya başlamış. Ve böylece dolaşırken, suyun yanında parıltıyan bir şey görmüş. Eğilip alınca, bunun, Süleymani bir yüzük olduğunu anlamış. Üzerine oturtulmuş kırmızı akik, elini sürünce, yüzük ona, hemen “Buyruğun nedir karşılayım. Söyle ne istersin?” demiş. O da “Ey Süleyman’ın yüzüğü, senden beni seven şehzadenin sarayının yanında bir saray ve güzelliğinden de daha büyük bir güzellik vermeni isterim!” demiş. Yüzük de ona “Gözünü kapa ve yeniden aç!” demiş. Kız gözünü kapamış, yeniden açtığında kendini şehzadenin sarayının yanında yapılmış şahane bir sarayda bulmuş. Ve aynaya bakınca, kendi güzelliğinden gözleri kamaşmış.

Gidip tam şehzadenin atıyla oradan geçerken pencereye oturmuş. O da, kendisini tanımaksızın, kızı görmüş ve ona tutulmuş. Ve annesinin yanına gelip, ona “Anneciğim, çok güzel bir şeyin varsa, gidip yeni yapılmış saraya yerleşmiş olan hatuna vererek ona ‘Oğlumla evlenir misin?’ diye sorabilir misin?” demiş. Annesi hanım sultan da ona “Bende altın işlemeli bir çift şahane diba var. Bunları ona götürüyüm ve dileğini ona duyurayım!” demiş. O da “İyi olur, haydi götür onları, kendisine!” demiş.

Şehzadenin annesi, genç kızın nezdine gitmiş ve ona “Kızım, şu armağanları kabul eder misin? Oğlum seninle evlenmek istiyor!” demiş. Kız da “Armağanın kabul olunmuştur, ey hatun!” diye yanıt vermiş. Ve hizmetçisini çağırıp, ona “Şu iki parça işlemeli dibayı al, taşları yıkamak için bez olarak kullan!” demiş. Sultan hanım da öfkelenerek, kalkıp oğlunu bulmaya gitmiş. Oğlan ona “Sana ne yanıt verdi, anneciğim?” diye sorunca, kadın “İki altın işlemeli dibayı, onlarla evi temizlemesi için hizmetçisine verdi” yanıtını vermiş. Oğlan “Başka değerli eşyan varsa, onu kendisine götürmeni senden rica edeceğim, anne! Çünkü onun gözleri uğruna aşk hastası oldum, ben” demiş. Kadın da “Bende kusursuz, lekesiz zümrütlerden oluşmuş bir gerdanlık var” demiş. Oğlan da “Çok iyi, onu kendisine götür” demiş.

Şehzadenin anası, genç kızın yanına gitmiş ve ona “Bu hediyeyi kabul et, kızım. Oğlum seninle evlenmek diler” demiş. Kız

da “Hediye kabul olunmuştur” yanıtını vermiş. ve hizmetçisini çağırıp ona “Güvercinlere yem verildi mi, verilmedi mi?” demiş. Hizmetçi “Henüz verilmedi, ya Sitti!” diye yanıt vermiş. Kız da, ona “Öyleyse, şu zümrüt tanelerini alıp güvercinlere ver de yiyip ferahlasınlar!” demiş.

Bu sözleri işiten şehzadenin anası, genç kıza “Sen bizi küçük düşürdün, kızım! Senden sadece oğlumla evlenmek isteyip istemediğini söylemeni rica ediyorum” demiş. Kız da “Sen benim oğlumla evlenmemi istiyorsan, ona ölmüş gibi davranmasını söyle ve onu yedi kat kefene sarıp kentte dolaştır ve adamlarına da onu sarayımın bahçesine gömmelerini bildir” diye yanıt vermiş. Şehzadenin anası da “Pekâlâ. Koşullarını oğluma bildirmeye gidiyorum” demiş.

Ve gidip oğluna “Bilmiyorsun, sen! Onunla evlenmek istiyorsan, senden ölü gibi davranmanı, sonra da yedi kat kefene sarılmanı, cenazenin kentte dolaştırdıktan sonra, adamlarına, seni onun sarayının bahçesine gömmelerini söylemeni istiyor. Ancak o zaman seninle evlenecekmiş” demiş. Şehzade de “Sadece bu kadar mı anne? Öyleyse, yırt giysilerini, yırt ve ‘Oğlum öldü!’ diye haykır” demiş. Şehzadenin anası giysilerini yırtmış ve acıklı olduğu kadar da keskin bir feryat koparmış “Ah ne felaket! Oğlum öldü!” diyerek.

O zaman tüm saray halkı, bu haykırışı işiterek koşup gelmişler ve şehzadenin yerde uzanmış ölü gibi yatmakta olduğunu, anasının da perişan bir halde baş ucunda oturmakta olduğunu görmüşler. Ölünün bedenini almışlar, yıkamışlar ve yedi kat kefene bürümüşler. Sonra Kuran okuyucular ve şeyhler biraraya gelmişler; ve değerli şallara bürünmüş cenazenin önünde mevkî halinde yürümüşler. Ölüyü kentin her yanında dolaştırdıktan sonra, onun arzularına uyarak genç kızın sarayının bahçesine gömmek için getirmişler. Ve orada bırakmış ve yollarına gitmişler.

Ve artık bahçede kimse kalmadığı bir sırada, daha önce bir keten parçası yüzünden ölmüş olan ve yanakları beyaz güllere ve yaseminlere, kaşları dalları üzerindeki keçi boynuzlarına, boyu havuzun fıskiyesine benzeyen genç kız, yedi kat kefene bürünmüş şehzadenin yanına inmiş; ve üzerinden birer birer kefenleri soymuş. Yedinci kefeni de kaldırıncı, ona “Nasıl! Bu sensin

demek! Bak işte kadınlara duyduğün tutku, seni yedi kat kefene büründürmüş!” demiş. Şehzade de şaşkınlık içinde, parmağını ısırması ve utançtan onu neredeyse koparacakmış. Kız da, ona “Bu kez, zararı yok!” demiş. Ve birbirlerini severek ve birbirlerinden zevk alarak birlikte uzun yıllar yaşamışlar.

Sultan Baybars, bu öyküyü işitince, komutan Celaleddin’e “Vallahi ve tallahi, sanırım ki işittiğim en hayranlık verici öykü budur!” demiş. Bunun üzerine adı Hileddin olan onuncu kolluk görevlisi, ilerleyip Sultan Baybars’ın önünde yeri öpmüş ve ona “Benim de bunların hemşiresi sayılabilecek bir öyküm var!” demiş. Ve anlatmış:

Onuncu Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar Muhammed adlı bir oğlu bulunan bir şah varmış. Bir gün bu oğul babasına “Ben evlenmek istiyorum” demiş. Babası da “Pekâlâ. Yalnız bekle ki, annen gidip haremdekileri evlilik çağındaki kızları görsün ve senin için istekte bulunsun!” demiş. Ama şahın oğlu, ona “Hayır baba, ben kendi gözlerimle gördükten sonra nişanlanmak istiyorum” demiş. Şah da ona “Pekâlâ” diye yanıt vermiş.

O zaman genç şehzade, pericelik bir hayvana benzeyen atının üzerine binmiş ve geziye çıkmak üzere oradan ayrılmış. İki günlük bir yolculuk sonunda, bir tarlada oturmuş; genç kızı, onları bağlarken, pırasa biçmekle uğraşan bir adam görmüş. Şehzade, selamlaşmaları izleyerek onun yanına oturmuş ve genç kıza “Bir parça suyun var mı?” diye sormuş. Kız “Var” diye yanıt vermiş. O da “Biraz ver de, içeyim!” demiş. Kız ayağa kalkıp ona bir testi getirmiş. O da bundan içmiş.

Bu genç kız onun hoşuna gitmiş ve babasına “Ey şeyh, şurada gördüğüm kızını evlenmek üzere bana verir misin?” demiş. O da “Biz senin hizmetkârınız” diye yanıt vermiş Şehzade de ona “Pekâlâ, ey şeyh! Ben düğün için gerekli hazırlıkları yapıp dönünceye kadar sen burada kızınla birlikte kal!” demiş.

Şehzade Muhammed, babasının yanına dönmüş ve ona “Ben pırasa sultanının kızıyla nişanlandım!” demiş. Babası ona “Şim-

di pırasaların bir sultanı mı var?" demiş. O da "Evet, ben de kızıyla evlenmek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Şah "Pırasalara hükümdar sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun, oğlum!" diye haykırarak. Sonra da "Madem ki kız senin hoşuna gitti, hiç değilse, anneni, baba pırasa ile ana pırasayı ve pırasa genç kızı görmek üzere pırasalar ülkesine göndermemizi bekle!" demiş. Şehzade Muhammed de "Pekâlâ" demiş.

Annesi, genç kızın ülkesine gitmiş ve oğlunun kendilerine pırasalar sultanının kızı olduğunu söylediği bu kızın, her bakımdan hoş bir kız ve gerçekten bir şahın oğlunun eşi olmak için yaratılmış biri olduğunu görmüş. Ve ondan son kertede hoşlanmış, onu öperek kendisine "Sevgili kızım, ben seni görmüş olan şehzadenin annesiyim ve seni onunla evermek üzere geldim!" demiş. Genç kız da "Nasıl? Senin oğlun bir şehzade mi?" demiş. Kadın "Evet, oğlum bir şah oğludur; ben de onun annesiyim!" diye yanıt vermiş. Genç kız da "Öyleyse, onunla evlenemem" demiş. Kadın "Ama neden!" diye sormuş. Kız da ona "Ben, ancak mesleği olan biriyle evlenirim!" demiş.

O zaman sultan hanım canı sıkılarak oradan ayrılmış ve kocasına "Pırasalar ülkesinin genç kızı oğlumuzla evlenmek istemiyor!" demiş. Şah "Neden?" diye sormuş. Kadın da "Çünkü kız, ancak mesleği olan biriyle evlenmek istiyor" demiş. Şah "Hakkı var" demiş. Ama şehzade bunu öğrenince, hasta olup yatağa düşmüş.

O zaman şah tüm lonca şeyhlerini çağırtmış ve hepsi yanına gelince, değirmencilerin şeyhi olan ilkinde "Ne kadar bir zamanda mesleğini oğluma öğretirsin?" diye sormuş. O da "En az iki yılda. Ama daha az zamanda olmaz" diye yanıt vermiş. Şah "Çok âlâ. Sen şöyle kenara çekil" demiş. Sonra demirciler şeyhi olan ikincisine dönmüş ve ona "Sen ne kadar bir zamanda mesleğini oğluma öğretirsin?" demiş. O da "Günü gününe bir yıl gerek bana!" diye yanıt vermiş. Şah ona da "Pekâlâ, Sen de şöyle kenara çekil" demiş. Böylece tüm lonca şeyhlerini sorguya çekmiş; kimileri bir yıl, kimileri iki yıl, kimileri de üç, hatta dört yıl süre istemişler. Şah da işi nasıl çözeceğini bilemez bir durumdayken, herkesin ardında bir yerde bulunan ve olduğu yerde sıçrayıp duran ve gözleriyle ve havaya kaldırdığı parmağıyla işaretler

yapmakta olan birini görmüş. ve onu yanına çağırarak kendisine “Niye sıçrayıp duruyorsun?” diye sormuş. O da “Kendimin efendimiz sultan tarafından fark edilmesi için. Çünkü ben fakirim ve lonca şeyhleri buraya gelişlerini bana bildirmediler. Ben dokumacıyım ve mesleğimi oğluna bir saat içinde öğretirim” diye yanıt vermiş.

O zaman şah tüm öteki şeyhleri yanından uzaklaştırmış, dokumacıyı alıkoymuş ve onun önüne çeşitli renklerden iplikler ve bir tezgâh getirtmiş. Ve ona “Sanatını oğluma öğret” demiş. Dokumacı da ayağa kalkan şehzadeye doğru dönmüş ve ona “Bana bak! Ben sana “Şöyle yap, böyle yap!” demeyeceğim! Hayır! Ama ‘Gözünü aç ve gör! Bak ellerim nasıl gelip gidiyor?’ diyeceğim” demiş. Ve kısa bir sürede, şehzade dikkatle onu izlemekte iken dokumacı bir mendil dokumuş. Sonra da öğrencisine “Şimdi yaklaş bakalım ve bunun gibi bir mendil doku!” demiş. Şehzade de tezgâh başına oturmuş, üzerinde babasının sarayını ve sarayın bahçesini gösterir şekilde şahane bir mendil dokumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Şehzade de tezgâh başına oturmuş ve babasının sarayını ve sarayın bahçesini gösterir şekilde şahane bir mendil dokumuş.

Adam da iki mendili eline alarak bunları şaha göstermiş ve ona “Bu iki mendilden hangisi benim eserimdir, hangisi senin oğlunun?” demiş. Şah da, tereddüt etmeden, üzerinde sarayın ve bahçenin güzel desenleri bulunan oğlunun dokumasını parmağıyla göstermiş ve “Bu da, öteki de senin eserin!” demiş. Ama dokumacı “Senin şanlı atalarının onuru üzerine yemin ederim ki, ey şah, bu güzel mendil oğlunun eseridir, şu çirkin olanı da benim eserim” diye haykırmış.

O zaman şaşırıp kalmış olan şah, dokumacı şeyhi, tüm lonca şeyhlerinin başına getirmiş ve onu memnun ederek oradan uzaklaştırmış. Bunu izleyerek, karısına “Oğlumuzun eseri olan bu mendili al ve pırasa sultanının kızına göstermeye git ve ona ‘Oğlum, meslek bakımından ipek dokumacıdır!’ de!” demiş.

Şehzadenin annesi de mendili alıp genç kızın yanına gitmiş ve mendili ona göstermiş ve şahın sözlerini tekrarlamış. Kız mendile hayran olmuş ve “Şimdi senin oğlunla evlenirim” demiş.

Şahın vezirleri de kadiyı bulmuş ve ona evlilik sözleşmesini hazırlatmışlar. Düğün yapılmış. Ve şehzade pırasalar ülkesinin genç kızının içine işlemiş ve ondan hepsinin art yuvarlarında birer pırasa işareti bulunan birçok çocuk sahibi olmuş. Bunların her biri ayrı bir meslek öğrenmişler. Ve hepsi mutlu ve rahat bir ömür sürmüşler. Ama en iyi bilen Tanrı’dır!

Öykü bitince Sultan Baybars “Pırasa sultanının kızının bu öyküsü, güzel öğretisinden dolayı hoşuma gitti. Ama acaba içinizde bana başka şey anlatacak biri daha var mı?” demiş. O zaman adı Selahaddin ve on birinci kolluk amiri olan başka bir komutan, Sultan Baybars’ın önünde yeri öptükten sonra “Ben varım! Ve de öyküm şudur!” demiş:

On Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Bir zamanlar öyle olmuş ki, bir sultanın oğlunun doğduğu gün, sarayın ahırındaki soylu bir kısraktan da bir tay doğmuş. Sultan da “Doğan tay, yeni doğan oğlumun bahtı üzre yazılı doğmuştur. Ve mal olarak kendisinindir” demiş. Böylece çocuk büyüyüp belli bir yaşa erince, annesi ölmüş; aynı gün tayın anası olan kısrak da ölmüş.

Günler geçmiş ve sultan saraydaki esireler arasından seçtiği bir başka kadınla evlenmiş; çocuğu, onun üzerinde daha fazla özen göstermeksizin, sevgiden yoksun bırakarak okula vermişler. Ve annesinin öksüzü okuldan her dönüşünde ahıra girip atını okşar, yiyecek içecek verir ve dertlerini ve yüzüstü bırakılmasını ona anlatırmış.

Öte yandan sultanın evlendiği esirenin lanet olası Yahudi hekim bir âşığı varmış. Ve bunlar, sarayda, bu anasının öksüzünün kesin varlığından ötürü buluşma yeri bakımından çok zorluk çekiyorlarmış ve birbirlerine “Nasıl yapmalı?” diye sorup duruyorlarmış; ve bu konu üzerinde düşünüp genç şehzadeyi ağılamayı kararlaştırmışlar.

Çocuğa gelince, bir gün, okul dönüşü, her zamanki gibi atını görmeye gitmiş; ve onu ağlarken görmüş. Atı okşayarak ona “Seni kim ağlattı, atım?” demiş. At da, ona “Senin yaşamını yitireceğine ağlıyorum” diye yanıt vermiş. Oğlan “Kim benim yaşamımı yitirmemi ister?” diye sormuş. At da, kendisine “Babanın karısı ile şu alçak Yahudi hekim” diye yanıt vermiş. oğlan “Nasıl yapacaklar bunu?” diye sorunca da “Bir zencinin derisinden çıkarılan bir ağu hazırladılar sana. Bunu yemeğine koyacaklar. Sen dikkat et de onu yeme!” demiş.

Bunu öğrenen genç şehzade babasının karısının yanına çıkınca, kadın, yesin diye önüne yemek koymuş. Çocuk bunu yer gibi yapmış, ama sonra punduna getirip oralarda miyavlayıp duran şahın karısının kedisine yutturmuş. Ve sahibi onu engellemeden önce kedi, hemencecik ölmüş. Şehzade de, hiçbir şey olmamış gibi, ayağa kalkıp dışarı çıkmış.

Şahın karısı ve Yahudi birbirlerine “Bunu ona kim söyleyebilir?” diye sormuşlar. Ve “Atı dışında kimse söylememiştir!” yanıtını bulmuşlar. O zaman kadın “Pekâlâ” demiş, ve hasta olmuş gibi davranmış. Şah da, sultan hanımı muayene etmesi için kendi hekimleri olan Allah’ın belası Yahudi hekimi çağırtmış. O da, kadını muayene etmiş ve “İyileşmesi şu ve şu türde soylu bir kısırağın tayının yüreğine bağlıdır” demiş. Şah da “Sarayımda bu koşulları taşıyan bir tek tay vardır. O da annesinin öksüzü oğlunun tayıdır” demiş. Çocuk okuldan gelince babası ona “Teyzen hanım sultan hastadır; ve iyileşmesi için soylu kısırağın oğlu olan senin tayın yüreğini yemesinden başka çare yoktur” demiş. Çocuk da “Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama, babacığım, ben daha tayımın üzerine bir kez bile binmedim. İlkın ona binmek isterim; ondan sonra onu boğazlayıp yüreğini alabilirler!” diye yanıt vermiş. Şah da ona “Pekâlâ” demiş. Genç şehzade, tüm sarayın önünde atına binmiş ve meydanda dört nal koşturmuş. Ve böylece dört nal at sürerken, oradakilerin gözünden kaybolmuş. Atlılar ardından koşmuşlar; ama onu bulamamışlar.

Şehzade böylece babasınıninkinden başka bir ülkeye ulaşmış. At da ona yelesinden bir tutam kıl, bir de çakmaktaşı vermiş ve “Bana ihtiyacın olursa, bu kıllardan birini yakarsın, hemen yanına gelirim. Şimdi yiyeceğimi sağlamanın yolunu bulmak ve

bahtını ararken sıkıntıya sokmamak için seni bırakıp gitmem daha doğru olacak” demiş. Öpüşmüşler ve ayrılmışlar.

Genç şehzade de, o ülkenin sarayının baş bahçıvanını görmeye gitmiş ve ona “Ben bir yabancıyım, burada. Beni hizmetine almaz mısın?” demiş. O da “Pekâlâ. Zaten bahçeleri sulamak için sudolabını çeviren öküzü yönetmek üzere birine ihtiyacım vardı” demiş. Genç şehzade de sudolabının yanına gitmiş ve bahçıvanın öküzünü yönetmeye başlamış.

Oysa, o gün, şahın kızları bahçede dolaşıyorlarmış ve içlerinden en genci, su dolabının öküzünü yöneten şehzadenin farkına varmış. Ve yüreğine sevdanın ateşi düşmüş. Ama ortada hiçbir şey yokmuş gibi davranarak kız kardeşlerine “Kardeşlerim, biz ne zamana kadar kocasız kalacağız? Babamız bizim turşumuzu mu kuracak? Kanımız kuruyacak bizim” demiş. Kız kardeşleri de ona “Doğru söylüyorsun! Ekşime yolundayız ve de kanımız kuruyor!” demişler. Ve bir araya gelip yedisi birden, annelerini bulmuş ve ona “Babamız bizimle sarayında turşu mu kuracak? Kanımız kuruyor, bizim. Artık koca bulup bizi bu can sıkıcı durumdan kurtaramaz mı?” demişler.

Bunun üzerine anneleri şahı bulmaya gitmiş ve onunla bu doğrultuda konuşmuş. Şah da tellal bağırtarak kızlarının evlenmelerini sağlamak için ülkenin tüm gençlerinin sarayın pencerelerinin altından geçmeleri gerektiğini ilan ettirmiş. Tüm delikanlılar sarayın pencerelerinin altından geçmişler. Ve bunlardan birinin sultan kızlarından biri tarafından beğenildiği her seferinde, o kız mendilini delikanlının üzerine fırlatmış ve böylece, içlerinden altısı beğendikleri birer koca seçmiş ve memnuluklarını belirtmişler.

Ama küçük kız hiç kimse üzerine mendil fırlatmamış. Şah bunu öğrenince “Kentte başka kimse kalmadı mı?” diye sormuş. Kendisine “Sadece bahçedeki sudolabını çevirten fakir çocuk var” yanıtı verilmiş. Şah da “Kızım henüz kimseyi seçmediğine göre onun da geçmesi gerek!” demiş. Gidip onu bulmuşlar ve sarayın pencerelerinin altından geçirmişler. Ve işte o zaman genç kızın mendili doğruca onun üzerine düşmüş; ve kızı onunla evermişler. Ama genç kızın babası olan şah, bu yüzden kederlenip hasta olmuş.

Doktorlar toplanmışlar ve ona çare olarak sıkı besi ve bakire bir dişi ayının derisinden yapılma tulum içinde yine dişi bir ayının sütünü içmesini salık vermişler. Şah da “Kolay bir şey bu. Benim, su dolabı bakıcısı olan o alçak yedincisine benzemeyen, hepsi de yiğit altı damadım var. Gidin onlara söyleyin de, bana bu sütü getirsinler!” demiş.

O zaman şahın altı damadı güzel atlarına binmişler ve söz konusu olan dişi ayı sütünü aramak üzere yola koyulmuşlar. Küçük kızın kocası olan çocuk da topal bir katıra binmiş, herkes onunla alay ederken o da aynı şekilde yola çıkmış. Tenha bir yere ulaşınca çakmak taşını çakmış ve bir kıl yakmış. Atı hemen ortaya çıkmış ve öpüşmüşler. Çocuk da ona kendinden isteneni bildirmiş.

Böylece, belli bir zaman geçtikten sonra, altı damat, ellerinde bir dişi ayının derisinden yapılma tulum içinde dişi ayı sütü getirerek seferden dönmüşler. Ve kendisine “Bunu amcamız şaha götür!” diyerek sultan hanıma sütü teslim etmişler. Sultan hanım da el çırpmış, haremağalarını çağırmış ve onlara “Bu sütü, incelesinler diye hekimlere götürün!” demiş. Hekimler de sütü inceleyip “Bu yaşlı bir dişi ayının sütü ve de bir dişi ayının tulumu içinde. Ve şahın sağlığına zarar vermekten başka işe yaramaz” demişler.

İşte tam o sırada haremağaları yeniden sultan hanımın yanına çıkarak, ona “Bu süt tulumunu bize aşağıda Harut Melek’ten daha güzel bir atlı verdi!” diyerek, kendisine ikinci bir tulum teslim etmişler. Hanım sultan da onlara “Bunu hekimlere götürün de incelesinler!” demiş. Hekimler de tulumu ve içindekini inceleyerek “İşte aradığımız şey bu. Bakire bir ayının tulumuna konmuş taze bir dişi ayının sütü bu!” demişler. Ve içmesi için şaha vermişler; o da bunu içip o saat ve o anda iyileşmiş ve “Bu ilacı kim getirdi?” diye sormuş. Ona “Harut Melek’ten de güzel, tatlı bir delikanlı” diye yanıt vermişler. O da “Benim tarafımdan gidip saltanat yüzüğünü ona götürün ve onu tahtıma oturtun! Sonra yerimden kalkar ve küçük kızımı su dolabı bakıcısı oğlandan ayırtır ve onu, beni ölüm ülkesinden geri çeviren bu delikanlı ile evlendiririm” demiş. Buyruklarını yerine getirmişler.

Sonra şah yataktan kalkmış ve giyinerek taht salonuna inmiş. Tahtta oturmakta olan güzel delikanlının ayaklarına kapanmış, onları öpmüş. Ve onun yanında küçük kızının oturmakta ve gülmekte olduğunu görmüş. Ve ona “Pekâlâ kızım! Görüyorum ki, sudolabı bakıcısı oğlandan ayrılmış ve özgürlükle Harut Melek’ten daha güzel olan bu delikanlıyı seçmişsin!” demiş. Kız da ona “Babacağım, su dolabının bakıcısı oğlan, sana dişi ayının sütünü getiren delikanlı ve şimdi saltanat tahtında oturmakta olan kişi bir tektir ve aynı şahıstan başkası değildir” demiş.

Şah da bu sözleri duyunca şaşakalmış ve şahane delikanlıya dönerek, ona “Kızımın söylediği doğru mu?” diye sormuş. O da “Evet, doğrudur! Ve eğer beni damat olarak görmek istemiyorsan, bunun çözümü güç değildir; çünkü kızın hâlâ bakiredir!” diye yanıt vermiş. Şah da onu öpüp başına basmış. Sonra genç kızla olan evliliğinin şenliklerini yapmış. Ve o gece gerdeğe girdiği sırada, delikanlı, genç karısının asla ekşiyip kanının kurumasına imkân vermeyecek şekilde davranmış.

Bunu izleyerek genç hükümdar karısı ve kalabalık bir orduyla birlikte babasının ülkesine dönmüş. Ve babasını ölmüş, dul karısını da, Allah kahredesi Yahudi hekimle birlikte devlet işlerini idare eder halde bulmuş. Bunun üzerine ikisini de yakalatmış ve tutuşturulmuş bir odun yığınının üzerinde kazığa oturtarak yaktırmış. İşte onların sonu böyle olmuş! Hiçbir zaman tükenmeden sonsuza dek yaşayacak Tanrı’ya övgüler olsun!

Sultan Baybars, Komutan Selahaddin’in bu öyküsünü işittince “Böylesi bir başka öyküyü bana anlatacak kimse kalmamış olması ne yazık!” demiş. O zaman, adı Nasreddin olan on ikinci kolluk amiri ilerlemiş ve sultana saygılar sunduktan sonra “Ben henüz konuşmadım, ey zamanın şahı. Ve zaten benden sonra başka kimse konuşmayacak; konuşacak başka kimse de kalmadı” demiş. Baybars da memnun olmuş ve “Öyleyse ne anlatacaksan, anlat bize!” demiş. O zaman, o da demiş ki:

On İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü

Anlatırlar ki, ama Tanrı'nın biliminden öte bilim var mıdır, bir zamanlar, Tanrı'nın izniyle yeryüzünde hüküm süren bir şah varmış. Ve bu şah kısır bir sultanla evliymiş. Günün birinde, bir Magripli, onun huzuruna çıkarak kendisine "Sana bir ilaç verir de, karının hamile kalıp istediği gibi bir doğam yapmasını sağlarsam, ilk doğan çocuğunu bana verir misin?" demiş. Şah da, ona "Pekâlâ, onu sana veririm" diye yanıtlamış. O zaman Magripli şaha biri yeşil öteki kırmızı iki şekerleme vermiş ve ona "Sen yeşilini yiyeceksin, karın kırmızısını. Gerisi Allah'a kalmıştır" demiş. Sonra da çekip gitmiş.

Şah yeşil şekerlemeyi yemiş, kırmızısını da karısına vermiş; o da bunu yemiş. Ve hamile kalıp kutsallık bu ad üzerine olması, Muhammed adını verdikleri bir oğlan doğurmuş. Bilimleri kolayca öğrenecek kadar zeki ve de güzel bir sesle donanmış olan çocuk büyüyüp gelişmeye başlamış. Sonra hanım sultan bir çocuk daha doğurmuş; adını Ali koydukları bu çocuk, sakar ve her konuda beceriksiz olarak büyümeye başlamış. Bunu izleyerek yeniden hamile kalmış ve Mahmud adını verdikleri üçüncü bir oğlan doğurmuş; o da salak ve budala olarak büyümeye başlamış.

Böylece, on yıl sonra Magripli şahın huzuruna çıkmış ve ona "Oğlumu bana ver" demiş. Şah da "Pekâlâ" demiş. Ve karısının yanına gidip ona "Magripli büyük oğlumuzu almak üzere geldi" demiş. Kadın "Asla! Ona beceriksiz Ali'yi verelim!" demiş. Şah da "Pekâlâ" demiş. Beceriksiz Ali'yi çağırmışlar, elinden tutup onu Magripliye vermişler; o da çocuğu alıp çekip gitmiş.

Ve onunla birlikte sıcak bir havada, öğle zamanına ulaşınca kadar yol almaya başlamış. Sonra ona "Sen acıkıp susamadın mı?" diye sormuş. Çocuk da "Bu da sorulur mu, Allah aşkına? Yarım gün aç susuz yol alınır da, nasıl acıkılmaz?" diye yanıt vermiş. O zaman Magripli ona "Hımm?" demiş ve çocuğu elinden tutarak geri götürmüş ve "Bu çocuk benimki değil!" diyerek babasına teslim etmiş. Şah da ona "Senin oğlun hangisi, peki?" diye sormuş. Magripli de elini uzatmış ve kesinlikle, zeki olan ve güzel bir sesle donanmış bulunan Muhammed'i alıp götürmüş.

Ve onunla yarım gün yol aldıktan sonra, kendisine “Aç mısın?” diye sormuş. Uyanık oğlan da ona “Eğer sen aç ya da susuzsan, ben de aç ve susuzum!” diyerek yanıt vermiş. Magripli onu öpmüş ve uzak köşelerinden birinde bulunan ülkesine götürmüş ve bir bahçeye sokarak orada yiyecek ve içecek şeyler vermiş. Bunu izleyerek ona bir büyü kitabı vererek “Bu kitabı oku!” demiş. Çocuk da kitabı alıp açmış; ama bir tek sözcüğünü bile çözememiş. Canı sıkılan Magripli de ona “Nasıl? Sen benim oğlum olasan da, bu kitabı çözemeyeceksin ha? Yecüc Mecüc adına ve de dönüp duran yıldızların ateşi uğruna, eğer otuz günlük bir süre içinde bu kitabı baştan aşağı ezberleyemezsen, senin sağ kolunu keserim” demiş. Sonra onu bırakıp bahçeden çıkıp gitmiş.

Çocuk da büyü kitabını almış ve onu okumaya çalışmakla yirmi dokuz gün geçirmiş. Ama, bu sürenin sonunda, kitabı okumak bir yana nasıl tutulması gerektiği konusunda bile bir fikir edinememiş. O zaman kendi kendine “Mahvolmam için bana sadece bir gün kaldığına göre, ben bu büyü kitabına bakarak gözlerimi oyup duracak yerde, iyisi mi, gidip bahçede dolaşayım!” demiş.

Ve bahçenin derinliklerindeki sık ağaçlıklı bir yöreye gelmiş ve orada, ağaçlardan birine saçlarından asılmış bir genç kızın karşısına çıktığını görmüş. Çabucak kızı kurtarmış. Kız da onu öpüp kendisine “Ben bu Magriplinin eline düşmüş bir sultan kızıyım. Büyü kitabını ezbere öğrendiğim için beni saçlarımdan astı” demiş. O zaman oğlan da ona “Ben de bir şehzadeyim. Magripli bana da otuz günde öğreneyim diye büyü kitabını verdi; ve ölmem için sadece bir günüm kaldı” demiş. Genç kız da ona “Sana büyü kitabını öğretirim; ama Magripli gelince, ona öğrenemediğini söyle!” demiş.

Bunun üzerine, onu yanına oturtmuş, birçok kez öptükten sonra, büyü kitabının içindekilerini öğretmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine onu yanına oturtarak birçok kez öptükten sonra, büyü kitabının içindekilerini öğretmiş. Sonra da ona “Şimdi senin beni, önceki gibi asman gerek!” demiş. O da kızı itaat etmiş.

Magripli otuzuncu gün bitince gelip oğlana “Büyü kitabını oku!” demiş. O da “Bir tek sözcüğünü bile sökemediğime göre, onu nasıl okurum?” diye yanıt vermiş. Magripli de hemen onun sağ kolunu kesmiş ve ona “Otuz günün daha var. Bu sürenin sonunda, büyü kitabını hâlâ öğrenmemişsen, başını uçuracağım” demiş. Sonra da çekip gitmiş.

Çocuk ağaçların altına, sol koluyla kesilmiş kolunu taşıyarak genç kızı bulmaya gitmiş. Ve onu asıldığı yerden yeniden kurtarmış. Kız da ona “İşte Magriplinin kırk yıldır büyü konusundaki bilgisini tamamlamak üzere aradığı halde benim bulduğum bir bitkinin üç yaprağı! Kolunun kesilen iki yerini biraraya getir ve bu yaprakları üzerine sür, iyileşeceksin!” demiş. Çocuk da onun dediğini yapmış. Kolu da eski haline dönmüş. Bu iş bitince genç kız büyü kitabından bir fasıl okuyarak bir başka yaprağı ovuşturmuş. Ve o anda topraktan iki hecin devesi çıkmış, develer sırtlarına binsinler diye ikisinin önünde diz çökmüşler. Kız da oğlana “Her birimiz ailelerimizin yanına dönelim! Sonra falan ülkede, falan yerdeki babamın sarayına gelerek benimle evlenmek istediğini bildirirsin!” demiş. Ve oğlanı kibarca öpmüş. Ve karşılıklı vaatler vererek her biri kendi yoluna gitmiş.

Muhammed çocuk, devesinin inanılmaz bir hızla yol alması sonucu ailesinin yanına ulaşmış. Ama onlara başından geçenler hakkında hiçbir ey söylememiş. Sadece deveyi baş haremağasına teslim edip, ona “Götür bunu, hayvan pazarında sat; ama buruna takılı olan ipi sakla!” demiş. Haremağası da ipten tutarak deveyi hayvan pazarına götürmüş. O zaman bir haşhaş satıcısı, deveyi satın almak üzere ortaya çıkmış. Birçok tartışmalardan ve pazarlıklardan sonra, genellikle haremağaları alışveriş işlerinden hiç anlamadıkları için, oldukça düşük bir fiyatla ondan deveyi satın almış. O da işi bitirmek üzere, onu ipiyle birlikte satmış.

Haşhaş satıcısı da deveyi dükkânına götürmüş ve onu her zamanki müşterileri haşhaş yutuculara göstermiş. Ve deveyi sulamak üzere bir çanak su bulmaya gitmiş; ve haşhaş yutucu-

lar kahlkahadan kınırlarak deveyi seyrederken suyu onun önüne koymuş. Deve de iki ayağını çanağın içine uzatmış. O zaman, haşhaş satıcısı “Dur ulan pezevenk!” diyerek onu dövmüş. Bunu duyan deve, öbür iki ayağı üzerinde dinelmiş, başı ilerde olmak üzere, çanaktaki suya dalmış ve ortadan yok olmuş. Bunu gören haşhaş satıcısı, ellerini birbirine vurmuş ve “Ey Müslümanlar, imdadıma gelin! Deve çanaktaki suda boğuldu!” diye haykırmaya başlamış. Ve böyle bağırarak ellerinde kalan ipi göstermiş.

Çarşının her yanından kopup gelen insanlar ona “Sus be adam! Sen deli misin? Deve çanağın içinde nasıl kaybolur?” demişler. Haşhaş satıcı onlara “Defolup gidin! Sizin burada ne işiniz var? Size, başıyla daldığı çanakta kayboldu diyorum. Ve işte elimde kalan ipi de şurada! İsterseniz, doğru söyleyip söylemediğimi dükkânımda oturan saygın kişilere sorun!” diye yanıt vermiş. Ama çarşının akli başında tacirleri ona “Sen ve şu dükkânında oturan kişiler, sözü geçmeyen haşhaş yutucularından başka bir şey değilsiniz!” demişler.

Onlar böyle tartışıp dururlarken, şehzade ile şah kızının kaybolduğunu gören Magripli, parmağını koparırcasına ısırarak ve “Yecüc Mecüc aşkına ve dönüp dolaşan yıldızların ateşi uğruna yemin ederim ki, onların ikisini de, yedi kat yerin altına kaçmış olsalar bile, yakalayacağım!” diyerek ilkin Uyanık’ın yaşadığı kente uğramış ve tam da haşhaş satıcısı ile çarşı halkının aralarında tartıştıkları sırada oraya gelmiş. Ve devenin ipinden ve boğulma yeri ve mezar olarak çanaktan söz edildiğini duymuş; ve haşhaş satıcısının yanına yaklaşarak, ona “Ey zavallı, eğer deveni kaybettinse, sana onun değerini ödemeye hazırım, Allah için! Elinde ondan ne kaldıysa, yani şu ipi bana ver, sana ödediğin bedeli ve fazladan kârın olsun diye yüz dinar vereceğim” demiş. Pazarlık böylece o saat ve o anda kararlaştırılmış. Magripli de devenin ipini tutmuş ve sevincinden uçarak çekip gitmiş.

Aslında, bu ipte yakalama gücü varmış. Magripli daha uzaktan bu ipi gösterir göstermez, genç şehzade hemencecik gelip başını ipin ilmiğine sokmuş. Ve hemen hecin devesine dönüşmüş ve Magriplinin önünde ıhmış, o da üzerine binmiş.

Magripli de onu sultanın kızının oturduğu kent doğrultusunda ileri sürmüş. Ve hemencecik kızın babasının sarayını çevreleyen bahçenin duvarları altına ulaşmışlar. Ama, mağribinin deveyi ıhlatarak üzerinden inmek için ipi oynattığı sırada, Uyanık, ipi dişleriyle yakalamış ve ısırarak tam ortasından koparmış. Bu kesilmeyle ipteki yakalama gücü kaybolmuş; ve Uyanık, Magripliden kaçmak için büyük bir nara dönmüş ve bu şekliyle çiçek açmakta olan bir nar ağacına asılmış.

O sırada Magripli, kızın babası olan sultanın huzuruna çıkmış. Selamlaşmalardan ve övgü sunmalardan sonra, ona “Ey zamanın şahı, senden bir nar talep etmeye geldim. Çünkü amcamın kızı hamiledir ve canı şiddetle nar istemektedir. Ve sen, hamile bir kadının arzusu yerine getirilmeyince nasıl bir günah işlenmiş olacağını bilirsin!” demiş. Şah bu talebi duymakla şaşır-
mış. ve “Ey âdem, mevsim nar mevsimi değil, ve bahçemdeki nar ağaçları sadece dünden beri çiçek açmış bulunuyor” diye yanıt vermiş. O da “Ey zamanın şahı, eğer senin bahçende nar yoksa, kafamı kes benim!” demiş.

O zaman şah, baş bahçıvanını çağırtmış. Ve ona “Benim bahçemde nar olduğu doğru mu, ey bahçıvan?” diye sormuş. Bahçıvan da “Sultanım, şimdiki mevsim, nar mevsimi midir ki?” diye yanıt vermiş. Şah da Magripliye dönmüş ve ona “Buyur bakalım, kafan uçtu gitti...”

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

Şah da Magripliye dönmüş ve ona “Buyur bakalım, kafan uçtu gitti” demiş. Ama Magripli “Ey şah, kafamı uçurtmadan önce, bahçıvana emir ver de gidip nar ağaçlarına baksın” diye yanıt vermiş. Şah da “Pekâlâ!” demiş. Ve bahçıvana işaret ederek gidip ağaçlar üzerinde, mevsimi olmadığı halde, nar bulunup bulunmadığına bakmasını istemiş.

Bahçıvan da bahçeye inmiş ve nar ağacının birinde, geçmiş yıllarda bitenlerin hiçbirine benzemeyen irilikte bir nar bulmuş ve onu alıp şaha götürmüş.

Şah da narı almış ve onu görmekle çok şaşırılmış. Ve onu kendisi için mi saklamanın, yoksa hamilelik dolayısıyla aşeren karısı için bu adama mı vermesi gerektiğini bilememiş. Ve vezirine “Ey vezirim, şu gördüğün iri narı ben yemek isterdim. Sen ne dersin?” demiş. Vezir de “Ey şah, eğer nar bulunamasaydı, sen bu Magriplinin kafasını kestirmeyecek miydin?” diye sormuş. O da “Evet, kesinlikle!” demiş. Vezir de “O halde nar onun hakkıdır!” demiş.

O zaman şah, kendi eliyle narı Magripliye vermiş. Ama, Magripli daha ona dokunur dokunmaz, nar çatlamış ve tüm taneleri yere saçılmış ve her yana dağılmış. Magripli de onları, sadece şahın tahtının altındaki bir deliğe kaçmış olan tek bir tane hariç, birer birer toplamaya koyulmuş. Oysa, işte bu tek nar tanesinde Uyanık Muhammed’in yaşamı saklanmış bulunuyormuş. Magripli de boynunu bu deliğe doğru sarkıtmış ve onu alıp ezmek üzere elini uzatmış. Ama birdenbire nar tanesinin içinden bir hançer çıkmış ve boylu boyunca Magriplinin yüreğine saplanmış. O da, yüreği, uğursuz kanı içinde boğularak anında ölmüş.

O zaman genç Şehzade Muhammed tüm güzelliğiyle görünmüş ve şahın önünde toprağı öpmüş. Genç kız da, tam o anda, içeri girmiş ve babasına “İşte beni saçlarımdan asılı olduğum ağaçtan kurtaran bu gençtir” demiş. Şah da ona “Madem ki seni kurtaran genç budur, onunla evlenmekten başka bir şey yapamazsın!” demiş. Genç kız da “Pekâlâ!” demiş. Ve düğünleri gerektiği gibi kutlanmış. Ve geceler, tüm geceler içinde kutsanmış bir gece olmuş. Ve o zamandan başlayarak, memnun ve rahat, birlikte yaşayıp, kız ve oğlan çocuklarına sahip olmuşlar. Serüven de böyle bitmiş.

Şan ve övgüler Tek, Eşsiz ve Ne Başı Ne Sonu Olanındır.

Sultan Baybars, öyküyü dinlerken heyecanlanmış durmuş; ve bitince memnunluğun son sınırlarına ulaşmış.

Ve kolluk amirlerine duyduğu memnunluğu göstermek için, aylık bin dinar maaş tahsis ederek hepsini saray mabeyincisi yapmış. Ve onları kadeh arkadaşı olarak kabullenmiş; ve ne barış ne de savaş zamanı yanından ayırmış. Yüceler Yücesi’nin rahmeti cümlesinin üzerine olsun!

Sonra Şehrazad, gülmüş ve susmuş. Şah Şehriyar da ona “Ey Şehrazad, şimdi geceler, senin ağzından çıkan öyküleri daha uzun süreyle dinlememe olanak vermeyecek kadar kısa!” demiş. Şehrazad da ona “Evet, ey şah! Ama yine de şayet bana izin verirsen, sanırım ki, bugüne kadar işittiklerini epeyce geride bırakacak bir öykü daha anlatabilirim!” demiş. Şah Şehriyar da “Kuşkusuz, Şehrazad, hiç kararsızlık göstermeden harika olacağını sandığım bu öyküyü anlatmaya başlayabilirsin!” demiş. O zaman Şehrazad da demiş ki:

ON ALTINCI KİTAP
(Charpentier et Fasquelle, 1904)

Félix Fénon'a sunulur.

J.C.M.

Deniz Gülü ile Çinli Genç Kızın Öyküsü

Anlatırlar ki, ey zamanın şahı, Şarkistan ülkeleri arasında-ki bir ülkede, Yüce Tanrı en iyisini bilir ya, adı Zeynü'l-Mülûk olan, arslanların kardeşi, ufuklar boyunca ünlü, yiğitliği ve gönül yüceliğiyle tanınmış bir şah varmış. Bu şahın henüz genç yaşta ve Tanrı'nın kutsamasının etkisiyle üstün niteliklerle donanmış iki oğlu olduğu halde, on dördüncü gecesindeki bir ay gibi karanlıkları dağıtan güzelliğiyle göze çarpıcı bir çocuk olarak üçüncü bir oğlu daha doğmuş. Gençlik yılları birbirine bağlandıkça, birer esriklik kadehi olan gözleri, bakışlarının tatlı ateşiyle en bilge kişilerin bile aklını başından alıyor, kirpiklerinin her biri ucu kıvrık bir hançeri andırıyor, misk kokan siyah saçlarının kıvrımları yürekleri bir Hint sümbülü gibi karmakarıncık ediyor; yanakları, düzgün sürmeksizin tazeymiş, taze ve bakirelerin yanaklarını her bakımdan utandırıyor; çekici gülüşleri mızrak gibi delici, tavrı aynı zamanda hem soylu, hem de hoşmuş, dudaklarının sol kenarı sanatla yuvarlanmış bir çille bezenmiş; ve beyaz ve yalız bağı, billur gibiymiş ve ateşli ve yiğit bir yüreğin korunağı imiş.

Şah Zeynü'l-Mülûk da, mutluluğun sınırında, bu çocuğun yıldızlara bağlı bahtını ortaya koymaları için yıldızbilimcileri ve kahinleri çağırtmış. Bunlar kumları karıştırmış, yıldızbilimle ilgili şekiller çiziktirmiş ve kahinliğin yüce formüllerini telaffuz etmişler. Bunu izleyerek şaha “Bu çocuğun bahtı görkemlidir ve yıldızı ona sonsuz bir mutluluk sağlamaktadır. Ama yine de bahtında, eğer babası olarak senin, delikanlılığı zamanında, onun yüzüne bakacak olursan, göz nurunu yitireceğin yazılıdır” demişler.

Kâhinlerin ve yıldızbilimcilerin bu konuşmasını duyunca, şahın gözünün önünde dünya kararmış. Hemen çocuğu huzurundan uzaklaştırmış. Vezirine, onu ve anasını kendisinin hiç göremeyeceği uzaklıktaki bir yerde inşa edilecek bir saraya yerleştirmesini buyurmuş. Vezir de duyup itaat ettiğini bildirmiş ve efendisinin buyruğunu harfi harfine yerine getirmiş. Ve yıllar yılları izleyerek zaman geçmiş. Sultanlık bahçesinin güzel sürgün dalı, anasından tam bir özen görerek, sağlıktan, erdemden ve güzellikten yana yeşerip gelişmiş.

Ama, bahtın yazgısı silinemeyeceğinden, genç Şehzade Nurcihan, günün birinde, atına binmiş, ormanda av izliyormuş. Şah Zeynü'l-Mülûk da, aynı gün, geyik avlamak üzere sarayından çıkmış bulunuyormuş. Baht, olanca genişliğine karşın, onların bu ormanda karşılaşmalarını istediğinden, şah oğlunun yanından geçmiş. Ve onu tanımaksızın, bakışları oğlunun üzerine düşmüş. O anda gözlerinden görme yetisi yitip gitmiş. Gecenin karanlık ülkesinin mahkûmu olmuş.

Körlüğünün nedeninin genç atlıya rastlaması olduğunu ve de bu genç atlının oğlundan başkası olamayacağını anlayınca, ağlayarak “Aslında, yavrusuna bakan babanın gözleri daha ışıklı olur. Ama benimkiler, bahtın takdiriyle, ebediyen kör oldu” demiş. Bunu izleyerek çağının en büyük hekimlerini sarayına çağırması; bu hekimler bilgiden yana İbni Sina’yı aşıyorlarmış: körlüğünün tedavisi için onlara danışmış. Hepsisi de kendi aralarında danışıp konuştuktan sonra şaha, körlüğünün olağan araçlarla iyileşir nitelikte bulunmadığını bildirmeyi kararlaştırmışlar. Ve de “Görüş gücünü yeniden kazanmanın tek çaresi o denli zor ki, onu düşünmemek daha doğru olur. Çünkü bu çare Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülüdür” diye eklemişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

“Çünkü bu çare, Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülüdür” diye eklemişler.

Ve şaha, Çin'in içinde uzak bir yerdeki ülkede, Firuz Şah adlı bir hükümdarın kızı olan sultanın bahçesinde, gözleri iyi eden, hatta doğuştan kör olanlara bile görme duygusu sağlama erdemini taşıyan Deniz Gülü denen bu çiçeğin fidanının bulunduğunu açıklamışlar.

Şah Zeynü'l-Mülûk da, hekimlerin bu sözlerini işitince, tüm ülkesinde tellallar aracılığıyla Çinli genç kızın deniz gülünü kendisine kim getirirse, karşılığında, ülkesinin yarısını kendisine bağışlayacağını ilan ettirmiş. Sonra Yakup gibi gözyaşları döküp Eyüp gibi içi içini yiyerek ve yüreğinin iki bölümü kan ağlayarak olacakları beklemiş.

Çin'e gidip deniz gülünü aramak üzere yola çıkanlar arasında, Zeynü'l-Mülûk'un iki oğlu da varmış. Genç Şehzade Nurcihan da aynı şekilde yola koyulmuş bulunuyormuş. Çünkü o da kendi kendine "Bahtımın altınını tehlikenin mihenk taşına vurarak değerlendirmek istiyorum. Madem ki istemeyerek de olsa, babamın kör olmasına neden oldum, onu iyileştirmek için yaşamımı tehlikeye atmam gerekir" diyormuş.

Böylece Şehzade Nurcihan, bu dört göğün güneşi, rüzgâr gibi kıvrak olan atına atlamış ve ay, gecenin siyah atına atlayıp gzmeye çıkarken o da dizginleri kavrayıp doğuya doğru yönelmiş.

Ovalar çöller geçerek ve Tanrı'nın varlığından başka kimselerin bulunmadığı ve yabancı otların bittiği tenhalıklarda yol almış. Sonunda ucu bucağı bulunmayan, cahilin zihninden de karanlık, gecenin gündüzden, siyahın beyazdan ayırt edilmesine olanak vermeyecek kadar ışık sızmaz bir ormana ulaşmış. Ve Nurcihan, sadece parlayan yüzü karanlıkları aydınlatarak, bazı ağaçları yer yer meyva yerine sırtıp gülen ve yere düşen canlı insan başlarıyla, bazı ağaçları da çatlayıp içlerinden altın gözlü kuşların çıkmasına neden olan toprak tencerelere benzer meyvalarla donanmış bu ormanda çelikten bir yürekle ilerliyormuş.

Birdenbire, büyük bir keçi boynuzu ağacının gövdesi üstünde oturan dağ gibi iri ve yaşlı bir ecinni ile karşı karşıya gelmiş. Selam vererek onun yanına yanaşmış ve ağzının yakut kutusundan ecinninin ruhuna şekerli süt gibi akan tatlı sözler döktürmüş. Soyluluk bahçesinin bu genç fidanının güzelliğinden etkilenen yaşlı ecinni, onu yanında dinlenmeye çağırmış.

Nurcihan da atından inip heybesinden eriyik tereyağ ve undan yapılma kurabiyeler çıkarmış. Dostluk gösterisi olarak ecinniye sunmuş; o da bunu alıp ağzına götürerek ısırılmış. Yediği şeyden öylesine memnun olmuş ki, sevinçten sıçramış; ve “Âdemoğlunun bu gıdası beni, efendimiz Süleyman’ın yüzüğüne taş oluşturan kızıl kükürtü armağan almış kadar hoşnut etti. Ve Allah için, öylesine hayran oldum ki, gövdemdeki kılların her biri yüz bir dile dönüşse ve bu dillerin her biri seni överek ululasa, duyduğum minneti anlatamazdı. Buna karşılık, benden ne diliyorsan dile; gecikmeksizin yerine getiririm. Yoksa yüreğim raftan düşerek param parça olan bir tabağa dönüşür” demiş.

Nurcihan da, bu gönül alıcı sözlerinden dolayı ecinniye teşekkür etmiş ve ona “Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ey bu ormanların uyanık koruyucusu, madem ki benden bir dilek dilememi istedin, işte söylüyorum: Beni gecikmeksizin, Çinli genç kızın deniz gülünü koparmayı düşlediğim Firuz Şah’ın ülkesine ulaştırmanı diliyorum” demiş.

Bu sözleri duyan ormanın koruyucusu ecinni, soğuk bir soluk salıverip iki eliyle başını dövmüş; ve kendinden geçmiş. Nurcihan da onu, büyük bir özen göstererek ayıltmaya çalışmış; ama bunun sonuçsuz kaldığını görerek ağzına tereyağı ve undan yapılmış kurabiyelerden birini daha sokmuş. Birdenbire ecinninin duyarlılığı yerine gelmiş ve baygınlıktan ayılmış ve kurabiyenin tadıyla genç şehzadenin isteği arasında şaşkın, ona “Efendim, senin sözünü ettiğin ve sahibi bir Çin sultanı olan deniz gülü, gece gündüz, onun üzerinde bir kumun bile uçmasına, yağmur damlalarının taçyapraklarına zarar vermesine ve güneşin, ateşiyle onu incitmesine izin vermeyen hava ecinnilerinin koruması altındadır. Dolayısıyla, onun bittiği bahçeye bir kez seni ulaştırsam bile, ona aşık olan bu hava ecinnilerinin gözetimini nasıl yanıltabileceğimizi bilemem! Gerçekte, bu konudaki şaşkınlığım büyük bir şaşkınlıktır. Ama sen bana çok yarar dokunan şu harika kurabiyeden bir parça daha ver, hele! Belki de onun erdemi, zihnime aradığım açıklığı sağlamaya yarar. Çünkü sana yaptığım vaadi, seni arzuladığın güle kavuşturarak yerine getirmem gerek!” demiş.

Şehzade Nurcihan da, söz konusu kurabiyeyi ormanın bakıcısına vermekte tereddüt etmemiş; o da kurabiyeyi gırtlığının uçurumunda yitirdikten sonra, başını düşüncenin kukuletasına gömmüş. Birdenbire başını kaldırarak ona “Kurabiye etkisini gösterdi. Gel, kollarıma sığın da birlikte Çin’e uçalım! Çünkü şimdi gülü koruyan hava ecinnilerinin gözetimini nasıl atlatacağımızı buldum. Bu da, bu eriyik tereyağ ve undan yapılmış harika şekerli kurabiyelerden bir tanesini onlara fırlatmaktır” demiş.

Orman ecinnisinin bayılmasına epeyce kaygılanmaya başlamış olan Şehzade Nurcihan da artık sakinleşmiş ve içi ferahlamış; bahçeler gibi yeşermiş, gül goncaları gibi çiçek açmış.

Ve “Bunda bir uygunsuzluk yok!” diye yanıt vermiş.

O zaman ormanın ecinnisi, şehzadeyi sol kolu üzerine yerleştirmiş, sağ koluyla da âdemoğlunun başına vurmaması için güneş ışıklarını engelleyerek Çin ülkesine doğru yol almaya başlamış. Ve uçuşuyla mesafeleri yok ederek, böylece Tanrı’nın sağladığı güven sayesinde, kazasız belasız Çin ülkelerinin başkentinin üzerine ulaşmış. Şehzadeyi harika bir bahçenin giriş yerine yavaşça indirmiş. Bu bahçe, deniz gülünün yaşamını sürdürmekte olduğu bahçeymiş. Ona “İçeriye rahat bir yürekle gir, bana vereceğin kurabiyeyle ben koruyucuları oyalayacağım. İşini bitirdikten sonra gelir, seni istediğin yere götürmek üzere hazır beklemekte olan beni burada yeniden bulursun!” demiş.

Ve yakışıklı Nurcihan, dostu ecinniye orada bırakarak bahçeye girmiş. Yöresine bakınca bu bahçe, yüce cennetten bir parça imişçesine, gözlerine lal renkli bir şafak gibi görünmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

... Bu bahçe yüce cennetten kopmuş bir parça imişçesine, gözlerine lal renkli bir şafak gibi görünmüş. Bahçenin ortasında, kenarına kadar gülsuyuyla dolu geniş bir havuz varmış. Bu değerli havuzun ortasında da, tek bir sakın üzerinde uzanan, ateş kırmızısı rengiyle bir gül çiçek açmış bulunuyormuş. İşte

bu, deniz gülüymüş. Ama bilseniz ne harika bir çiçekmiş! Ancak bülbül ona uygun tanımlamayı yapabilirmiş.

Şehzade çiçeğin güzelliğine hayran kalarak ve kokusundan esriklenerek, zahmet çekmeksizin, böylesine bir gülün en inanılmaz erdemlerle donanmış bulunabileceğini kavramış. Tereddüt etmeden giysilerini çıkarmış; kokulu suyun içine girip tek bir çiçek taşıyan gül fidanını koparmaya yönelmiş. Sonra delikanlı, bu narin yükle zenginleşmiş olarak havuzun kenarına geri dönmüş; kurulanıp dalların altında giyinmiş ve kamışlar arasında gizlenmiş bulunan kuşlar, harika gülün ve fidanının kaçırılışını derelere, kendi dillerince anlatırken, bitkiyi hırkasının altında saklamış.

Ama, bu güzelim bahçeyi, su kıyısında yükselen ve baştan aşağı Yemen'in kırmızı akiğiyle inşa edilmiş bulunan harika köşkü ziyaret etmeden terk etmeyi asla düşünmemiş. Köşke doğru yaklaşmış ve korkmadan içine girmiş. Orada mimarlığın en uyumlu hatlarıyla gerçekleştirilmiş, yetkin bir sanatla donanmış, oranları harika bir salona ulaşmış. Bu salonun ortasında değerli taşlarla zenginleştirilmiş fildişi bir yatak varmış; bu yatağın yöresi de ağır perdelerle çevrili bulunuyormuş. Nurcihan, tereddüt etmeden, bu yatağa yönelmiş ve işlemeli perdelerini yarıya kadar açmış; ve kendi güzelliğinden başka hiçbir giysi ya da süsle donanmaksızın, şiltelere uzanıp yatmakta olan narin bir genç kız görerek hayranlıkla donup kalmış. Kız, yaşamında ilk kez, gizem örtüsüne bürünmemiş halde kendisini seyretmekte olan bir insan gözünden kuşku duymaksızın derin uykulara dalmış bulunuyormuş. Saçları da darmadağınmış; ve beş çukurla donanmış küçük eli de, kaygısızca alnının üzerinde duruyormuş.

Süreyya Yıldızı'nın yedi kandili, dişlerinin ışıklı dizisini görek bulutların örtüsü altında saklanırken, gecenin karanlığı misk rengindeki saçlarına sığınıyormuş.

Zambak Yüzlü adındaki bu Çinli genç kızın güzelliğinin teması Şehzade Nurcihan üzerinde öylesine bir etki yapmış ki, duyudan yoksun bir hale düşmüş. Ama yeniden ayırt etme yetisini toparlamakta gecikmemiş ve onu büyüleyen genç kızın yanına yaklaşıp iç çekerek şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

Lal rengi örtüler üzerinde uyurken, aydın yüzün şafak benzeridir; ve gözlerin deniz üzerindeki gökler gibidir.

Nergislerle güllerle donanmış bedeninin, Arabistan'da yetişen hurma ağaçlarının boy ölçüşemeyeceği tarzda gerinir ve gevşer.

İçinde değerli taşların ısıldadığı ince telli saçların, yoğunluğuyla dökülünce ya da yeğnilikle çözülünce, onların doğal kumaşıyla hiçbir ipek eşdeğerde olamaz.

Bunu izleyerek, bu yere girişinden uyuyan güzeldel bir iz kalmasını istemiş ve taşıdığı bir yüzüğü onun parmağına takmış; ve kızın taşıdığı bir yüzüğü de parmağından çıkararak kendi parmağına geçirmiş. Ondan sonra da kızı uyandırmadan ve şu dizeleri okuyarak köşkten çıkmış:

Bu bahçeden, kan ağlayan laleler gibi, aşkın yarasını yüreğimde taşıyarak ayrılıyorum.

Bahtsız o kişidir ki, dünya bahçesinden, urbasının eteğinde hiçbir çiçek taşımaksızın çıkar gider.

Ve gidip kendisini bahçenin kapısında bekleyen ormanın bakıcısı ecinniye bulmuş ve ona, kendisini gecikmeksizin Şarkistan'a, Şah Zeynü'l-Mülûk'un ülkesine götürmesini rica etmiş. Ecinni de "İşitmek itaat etmektir! Ama bana bir kurabiye daha vermeden olmaz!" diye yanıt vermiş. Nurcihan da ona elindeki son kurabiyeyi vermiş. Ecinni hemen onu sol koluna almış ve hava yolunu tutarak onunla birlikte, Şarkistan'a yönelmiş.

Kazasız belasız, âmâ Şah Zeynü'l-Mülûk'un ülkesine gelmişler. Karaya indikleri zaman, ecinni yakışıklı Nurcihan'a "Ey benim ömrümün ve neşemin sermayesi, sende, sana duyduğum ilginin bir nişanesini bırakmaksızın ayrılmak istemiyorum. Seni düşünerek sakalımdan kopardığım şu bir tutam kılı al. Bana her ihtiyaç duyduğunda, bu tüylerden birini yakman yeter! Derhal yanında olurum" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, ecinni kendisini beslemiş olan eli öpmüş ve kendi yoluna çekip gitmiş.

Nurcihan'a gelince, konuşma arzusu belirttiikten ve şifa sağlayacak nesneyi getirdiğini bildirdikten sonra çabucak babasının

huzuruna çıkmış. Âma şahın nezdine ulaşınca, hırkasının altından mucizevi bitkiyi çıkarıp kendisine sunmuş. Şah kokusu ve güzelliği seyredenlerin ruhunu saran deniz gülünü gözlerine yaklaştırır yaklaştırmaz gözleri yıldızlar gibi ışıdamış.

O zaman sevinç ve minnettarlığın sınırında, oğlu Nurcihan'ın alnını öpmüş ve en sıcak sevgi gösterilerinde bulunarak onu bağına basmış. Ülkesinin her yanında, bundan böyle saltanatını küçük oğlu Nurcihan ile kendisi arasında bölüştürdüğünü ilan ettirmiş. Tüm bir yıl, zengin fakir bütün uyruklarına neşe ve zevk kapılarının açık, keder ve hüznün kapılarının ise kapalı bulunduğunu ilan edip şahane şenlikler yapılması için gerekli buyrukları vermiş.

Bunu izleyerek, artık göz nurunu yitirmek tehlikesinden kurtulmuş olan babasının sevgilisi olmuş bulunan Nurcihan, solup tükenmemesi için deniz gülünü yeniden dikmeyi düşünmüş. Bu maksatla, sakallarından birini yakarak çağırdığı ormanın ecinnisine başvurmuş. Ecinni de ona, bir gecelik bir sürede, harcı sırf altınla karılmış ve tabanına değerli taşlar döşenmiş iki mızrak boyu derinlikte bir havuz kazmış. Nurcihan da, çabucak deniz gülünü bu havuzun ortasına dikmiş. Ve bu gül, gözler için bir büyülenme ve koku alma duygusu için bir belsem olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

Ve bu gül, gözler için bir büyülenme, koku alma duygusu için bir belsem olmuş.

Bununla birlikte, şahın şifa bulmuş olmasına karşın, burunları uzamış olarak geri dönmüş bulunan iki büyük oğlu, bu deniz gülünün mucizevi bir erdem taşımadığını ve babalarının gözlerinin açılışının taşlanası şeytanın bu konudaki girişimi ve büyüğü sayesinde mümkün olduğunu iddia etmişler.

Ama babaları şah, onların bu imalarına içerleyerek, ayırt etme yeteneklerinin eksikliğinden hoşnut olmamış ve kendilerini kardeşleri Nurcihan ile huzurunda biraraya getirmiş ve onlara "Bu gülün benim göz nuru kazanmamdaki etkisini neden inkâr

ediyor ve bir kadından bir erkek ve bir erkekten bir kadın yaratabilen Yüceler Yücesi Tanrı'nın bir gülün yüreğine şifa imkânlarını koymuş olmasına inanmıyorsunuz? Öyleyse, anlatayım da dinleyin, bu konuda bir Hint hükümdarının kızının başına neler gelmiş" demiş. Ve şu öyküyü anlatmış:

Çok eski zamanlarda Hint ülkelerinde, haremde, şahların saraylarında benzerleri olmayan binlerce genç kız arasından seçilmiş genç ve güzel yüz kadın bulunan bir hükümdar varmış. Ama bunlardan hiçbirisi ne ondan hamile kalmış ne de bir çocuk doğurmuş. Bundan dolayı artık yaşlanmış ve zamanla beli bükülmüş olan Hint Şahı mahzun ve kederliymiş. Ama sonunda, Güçlüler Güçlüsü Tanrı'nın yardımıyla şahın eşlerinin en genci hamile kalmış ve dokuz ay sonra çok güzel ve görünümü gerçekten periye benzer bir kız çocuğu doğurmuş. Anası da, çocuğun erkek olmadığını görerek ve şahın kederleneceğinden çekinerek, yeni doğan çocuğun bir erkek olduğu söylentisini çıkarmış. Ve şahı, bu çocuğu on yıl geçmeden görmemesi gerektiğine inandırmaları için yıldızbilimcilerle anlaşmış.

Güzelleşerek büyüyen küçük kız, babası şahın sonunda onu görebileceği yaşa ulaşınca, anası ona gerekli uyarılarda bulunarak kendisine, bir oğlan çocuğu yerine konulmasının nedenlerini açıklamış. Tanrı'nın incelik ve zekâyla donattığı kızcağız da, anasının öğütlerini gereğince kavramış ve her koşulda bunlara uymuş ve sanki gerçekten bir erkek çocuğu gibi giyinmiş ve o yolda hareket ederek sarayın içinde dolaşmaya başlamış.

Babası şah, bir erkek çocuk sandığı evladının güzelliğinden her geçen gün daha fazla zevk duyuyormuş. Oğlan sanılan bu çocuk on dört yaşına ulaşınca, şah onu, komşu ülkenin şahının kızıyla evlendirmeye karar vermiş. Düğün günü kararlaştırılmış. Saptanan gün gelince, şah oğlunu şahane bir giysiyle donatmış; bir filin sırtına yerleştirilmiş altın bir tahtırevanda kendi yanına oğlunu da oturtmuş ve büyük bir mevkip halinde onu evleneceği kızın ülkesine götürmüştü. Bu denli cansıkıcı koşullar altında, aslında bir sultan kızı olan genç şehzade, bir ağlayıp bir gülüyormuş.

Mevkibin sık bir ormanda konakladığı bir gece, genç sultan, tahtırevandan çıkmış ve ağaçlar altında, sultan kızlarının bile kölesi olduğu bir ihtiyacını görmek üzere uzak bir yere

gitmiş. Orada birdenbire, bir ağacın altına oturmuş bulunan ve bu ormanın bakıcısı olan çok yakışıklı bir ecinni ile karşılaşmış. Ecinni de genç kızın güzelliğinden gözleri kamaşarak onu incelelikle selamlamış ve kendisine kim olduğunu ve nereye gitmekte bulunduğunu sormuş. Kız da, onun çekici edasına güvenerek en küçük ayrıntısına kadar tüm öyküsünü kendisine anlatmış; ve bu durumda düğün gecesinde kendisine eş olarak seçilmiş bulunan kızın yatağına gireceği sırada ne denli sıkılacağını açıklamış.

Bunun üzerine ecinni onun sıkıntısından duygulanarak bir an düşünmüş; sonra, gönül yüceliğiyle ona, dönüşünde emaneti sadakatle iade etmek kaydıyla onunkini alarak, kendi cinselliğini bütünüyle ona ödünç vermeyi önermiş. Genç kız da, yüreği minnetle dolu, öneriyi kabul etmiş ve Güçlüler Güçlüsü'nün iradesiyle değişim, hiçbir güçlük ve karmaşıklık olmaksızın hemen gerçekleşmiş. Hayranlığın sınırında hayran kalan genç sultan, bu yeni veriyle ve değerli malla ağırlaşmış olarak babasının yanına dönmüş ve tahturevana çıkmış. Henüz yeni eklemelerine alışık olmadığından beceriksizce üzerlerine oturmuş ve duyduğu acıdan bir feryat koparmış. Ama durumu belli etmemek için çabucak kendisini toparlamış; ve sadece aynı acıyı yeniden yaşamamak için değil, ama kendisine emanet edilen bir mala zarar vermemek ve de sahibine iyi durumda iade etmek için, aynı hareketi bir daha yapmamak üzere dikkat ve özen göstermiş.

Birkaç gün sonra mevkip nişanlı kızın kentine ulaşmış ve evlilik şatafatlı bir düğünle kutlanmış. Genç koca, ecinninin incelik göstererek kendisine ödünç verdiği gereci harika bir tarzda kullanmış ve onu öylesine yetkinlikle devreye sokmuş ki, karısı hiç gecikmeksizin hamile kalmış. Ve herkes hoşnut olmuş.

Böylece, dokuz ay sonra, evlenen sultan, güzel bir oğlan çocuk doğurmuş. Ve loğusa yatağından kalkınca, kocası ona "Gidip annemi ve yakınlarımı görmek üzere artık ülkemize dönmenin zamanıdır" demiş. Bunu böyle söylemiş ama, gerçekte, daha fazla ertelemeksizin, ormanın ecinnisine bu dokuz aylık hoş geçirilen sürede, verimli olan ve daha da güzelleşmiş ve gelişmiş olan emaneti kusursuz ve iyi durumda iade etmek istiyormuş.

Genç karısı da ona, iştirip itaat ettiği yanıtını vermiş ve yola koyulmuşlar. Ve de emanet malın sahibi olan ecinninin otur-

duğu ormana ulaşmakta pek gecikmemişler. Onu orada, aynı yerde, görülür biçimde yorgun ve karnı irileşmiş bir kadın görünümünde bulmuş. Selamlaşmalardan sonra, sultan ona “Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ben, bana verdiğin emanetle yapmış bulunduğum işte başarı sağladım ve arzuladığım şeyi elde ettim. Şimdi de sana vaat ettiğim gibi, irileşmiş ve güzelleşmiş olarak onu sadakatle iade etmeye ve kendiminkini almaya geldim” demiş. Bunu söyleyerek, taşımakta olduğu emaneti onun eline teslim etmeye kalkışmış.

Ama ecinni ona “Kuşkusuz senin imanın büyük bir iman ve de dürüstlüğüne takdire değer! Ama, ne yazık ki, şimdi artık sana ödünç verdiğim şeyi geri alma arzusunu duymadığımı ve üzerimde taşımakta olduğum emaneti de sana iade etmeyi düşünmediğimi bildirmek zorundayım. Bu ince bir iştir ve baht da bunu böylece düzenlemiştir. Çünkü, birbirimizden ayrıldığımızdan bu yana aramızdaki tüm değiş tokuşu önleyen bir durum ortaya çıktı” diye yanıt vermiş. Eski genç kız da ona “Ey yüce ecinni, karşılıklı olarak cinselliğimizi değiş tokuş etmeyi engelleyen bu yeni durum nedir?” diye sormuş. O da “Bil ki, ey eski genç kız, benimkiyle değiştirerek bana verdiğin emaneti, dikkatle gözeterek burada beklemekte ve saflığını ve bakireliğini saklamak için elimden geleni esirgememekte iken, günün birinde, bu yerlerin yönetim görevlisi ecinni ormandan geçerken beni görmeye geldi. Saçtığı yeni kokudan, bende daha önce tanımadığı bir cinsiyet bulunduğunu anladı. Bana karşı şiddetli bir aşk duydu ve karşılıklı olarak bende de aynı duyguları harekete geçirdi. Sonra bilindiği şekliyle benimle birleşti ve emanetin bakirelik mührünü kopardı. Ben de aynı durumda olan bir kadının uğradığı benzer koşulları yaşadım; ve de anladım ki, kadınların duyduğu zevk, erkeklerin kine bakınca, daha sürekli ve daha incelikli türdendir. Şimdiki durumda, yönetici kocamdan hamile kaldığım için cinselliğimi senden geri alamam. Yeniden erkek olma felaketine katlanırsam ve erkek halimle karnımdaki çocuğu doğurmaya kalkışırsam, hiç kuşkusuz, ıstıraptan ölürüm ve de karnım yırtılır. İşte, bir yaşam zorunluluğu olarak bana verdiğin emaneti sana geri çevirmemi engelleyen yeni durum budur. Bu durumda sen de benim sana verdiğim emaneti saklayabilirsin. Ve her şeyi zarar görmeden,

kazasız belasız yürüten ve aramızda kimseye zarar vermeksizin bu değişime izin yüreten Tann'ya şükre delim” diye yanıt vermiş.

Şah da, iki oğluna, kardeşleri Nurcihan'ın önünde bu öyküyü anlatarak ve “Güçlüler Güçlüsü Yaradan'ın gücü sayesinde imkânsız hiçbir şey yoktur. Bir genç kızı bir delikanlıya ve bir ecinniye hamile bir kadına çevirebilen Varlık, benim gözümün bir gül aracılığıyla nura kavuşmasını da aynı şekilde sağlamıştır” diyerek sözünü sürdürmüş. Böyle konuştuktan sonra, iki büyük oğlunu yanından uzaklaştırmış ve gönül okşayan sözler söyleyerek ve sevecenlik belirtileri göstererek genç Nurcihan'ı yanında alıkoymuş. İşte onların durumu böyleymiş.

Deniz gülünün sahibi Çinli genç kız Zambak Yüzlü'ye gelince, onunki de şöyle: Göğün Koku Saçıcısı, şafağın kâfuruyla yüklü güneşin altın tepsisini Doğu'nun penceresine yerleştirtince, Sultan Zambak Yüzlü, o büyüleyici gözlerini açıp yatağından kalkmış. Saçını tarayıp toparlamış ve yavaşça, zarafetle salınarak deniz gülünün bulunduğu havuza doğru yönelmiş. Çünkü, her sabah, ilk düşüncesi deniz gülüymüş ve ilk ziyaret ettiği yer bu göletmiş. Bir kokucu dükkânının havasını taşıyan ve dallarındaki meyvaları rüzgârda sallanan şerbet şişelerine benzeyen bahçeyi geçmiş. Kimya bakımından gök cam ve firuze rengindeymiş. Gül bedenli genç kızın her adımında sanki çiçekler açıyor, urbasının sürüklenişinin yerden kaldırdığı toz bülbülün gözü için ilaç oluşturunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Ve urbasının sürüklenişinin kaldırdığı toz, bülbülün gözü için ilaç oluşturunuyormuş.

Böylece havuzun kıyısına ulaşmış ve bakışlarını sevgili gülünün bulunduğu yere çevirmiş. Ama onun ne izini görmüş ne de kokusunu duymuş. O zaman, kederden kahrolarak hemen pota içindeki altın gibi erimeye ve kederin sam yeline kapılan gonca gibi solmaya yüz tutmuş. Aynı anda, parmağında taşıdığı yüzüğü yabancı bir yüzük olduğunu ve yıllardan beri sahibi olduğu

kendi yüzüğünün ortadan kaybolduğunu fark ettiğinden felaketi doruğuna ulaşmış.

Ve de uyurken çıplak olduğunu ve bir yabancıнын gözlerinin kişiliğinin büyüleyici gizemini ceza görmeksizin ortadan kaldırmış olmasını da hatırlayarak bir karmaşıklık okyanusuna dalmış. Yakuttan yapılma odasına çekilerek bütün gün tek başına ağlayıp durmuş. Bunu izleyerek, düşünce düşünce akla yatkın fikirler edinmiş; ve kendi kendine “Kuşkusuz ‘İz bırakmayan şeyin kendisini bulmak mümkün değildir’ deyimini yanlışdır. Şayet bir iz bulunmuşsa, o iz bırakılmış demektir. Ve başkaca ‘Yitirilmiş bir şey aranacaksa, onu bulmak için kendini yitirmek gerekir’ deyimini de asla doğru değildir. Zira ben, vallahi, kendi başıma gepegenç ve çok zayıf genç bir kız olmakla birlikte, şu andan başlayarak, gülüm çalanı aramaya ve hırsızlığının nedenini anlamaya koyulacağım. Arzusunun gözlerini uyuyan bakire bir sultanın üzerine çevirmiş olma küstahlığından dolayı onu cezalandıracağım” demiş.

Bunu söylemiş ve aynı saatte, savaşçı giysileriyle donanmış köle kızlar kendisini izlerken, sabırsızlığın kanatlarını takınarak yola koyulmuş. Gezisi boyunca, her yerde soruşturup bilgi edinmesinin sağladığı olanakla sonunda kazasız belasız Şarkistan’a, Nurcihan’ın babası Şah Zeynü’l-Mülûk’un ülkesine ulaşmış. Ülkenin başkentine girince her yanda tam bir yıldır süren şenliklerin donanımlarıyla karşılaşmış; ve hemen her kapıda musiki aygıtlarının çalındığını duyup sevinç gösterilerinde bulunulduğunu görmüş. Bu sevincin nedenini öğrenmeye merak sararak ve her zamanki gibi erkek kıyafetlerine bürünmüş olarak kentte oturanlar arasında hüküm sürmekte olan genel sevincin nedenini araştırmış. Ona “Şahımız âmâydi; ama oğlu, o harika yakışıklı Nurcihan, sonsuz zorluklara katlanarak sonunda Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülünü bulup getirdi. Bu mucizevi gülün gözlerine dokunmasıyla şah yeniden görmeye başladı ve gözleri yıldızlar gibi ışıldadı. İşte bu münasebetle şah, tam bir yıl süreyle, harcamaları hazineden ödenmek üzere, zevk ve eğlencelerin sürdürülmesini ve sabahtan akşama kadar durmaksızın her kapının önünde musiki aygıtlarının çalınmasını buyurdu” demişler.

Zambak Yüzlü de, sonunda gülü hakkında kesin bilgiler

almanın verdiği sevincin son sınırında, yolculuğun yorgunluğunu çıkarmak üzere gidip nehirde yıkanmakla işe girişmiş. Sonra da, yeniden erkek giysilerine bürünerek, çarşılar boyunca zarafetle yürüyerek şahın sarayına doğru yönelmiş. Bu delikanlıya bakanlar kum üzerinde ayak izlerinin silindiği gibi hayranlıkla tükenmişler. Ve saçlarının kıvrımları seyredenlerin yüreklerini sarmış.

Böylece bahçeye ulaşmış ve orada, sırf altından yapılma ve değerli gülsuyuyla doldurulmuş havuzun ortasında kendi deniz gülünün, önceleri olduğu gibi, açılmış bulunduğunu ve gözler için büyü, burunlar için koku saçtığını görmüş. Bu karşılaşmadan dolayı sonsuz bir sevinç duyduktan sonra, kendi kendine “Şimdi gidip bahçedeki gülü ve parmağımdaki yüzüğü aşırın küstahı görmek üzere ağaçların altına saklanayım!” demiş.

Çok geçmeden, gözleri birer esriklik kadehi olan, bakışlarının tatlı ateşiyle en bilge kişilerin bile aklını başından alan ve her bir kirpiği bir hançerin kıvrık ağzı gibi parıldayan, siyah miskten yapılmış saçlarının kıvrımları Hint sümbülü gibi yürekleri karıştıran, güzel ve taze yanakları her bakımdan bakirelerin kadife yanaklarını aşan bir güzellikte, etkileyici gülüşü mızraklar gibi delici, tavrı soylu olduğu kadar hoş, dudağının sol yanındaki beni sanatsal bir yuvarlaklıkta, billur bir levhaya benzeyen kaygan ve beyaz göğsü sıcak ve yiğit bir yüreği barındıran delikanlı, gülün bulunduğu havuzun yakınına gelmiş. Ve onu gören Zambak Yüzlü, bir çeşit şaşkınlığa düşmüş ve neredeyse aklını yitirir gibi olmuş. Çünkü bu delikanlı tam da şairin şöylece tanımladığı gibiymiş:

Bir toplulukta, kaşlarının yayı, kirpiklerinin oklarını fırlattırsa, bunların ucu ancak aşka layık olan yüreklere ulaşır.

Zambak Yüzlü, yeniden kendine gelince, gözlerini ovuşturmuş, her yanına bakınmış ve artık delikanlıyı görememiş. Kendi kendine “İşte gülümü çalan kişi, şimdi de aynı şekilde ruhumu ve gönlümü çaldı. O sadece onurumun değerli şişesini ayartı taşına vurarak kırmakla yetinmedi, gizlice yüreğimi de aşk okuy-la yaraladı. Ne yazık! Şimdi ben, ülkemden ve anamdan uzakta

nerelere gideyim ve bütün bu zarar ziyanı tazmin ettirmek için adalet dilemek üzere kime şikâyetle bulunayım?” demiş.

Ve yüreği tutkuyla yanarak savaşçı genç kızlarını bulmaya gitmiş. Onlar yöresinde iken, oturarak eline bir kalem ile bir kâğıt almış; ve Nurcihan’a bir mektup yazarak yüzükle birlikte yakın maiyetinden güvendiği bir kıza verip onu, bu iki şeyi götürüp delikanlı şehzadenin kendi ellerine teslim etmekle görevlendirmiş. Genç kız da göz açıp geçinceye kadar bir sürede Nurcihan’ın yanına ulaşmış ve onu oturmuş hanımı Zambak Yüzlü’yü düşler gibi bir halde bulmuş. Saygı dolu selamlaşmalardan sonra, kız, sultanın kendisini vermekle yükümlü kıldığı mektubu ve yüzüğü ona sunmuş. Nurcihan da, heyecanın sınırına ulaşarak yüzüğü tanımış. Ve mektubu açarak şu satırları okumuş:

Bakirelere güzellik ve zarafeti ve delikanlılara baştan çıkarıcılığın gözünü vererek, her birinin yüreğinde aşkın şavkını tutuşturarak, bilgeliğin pervaneler gibi yanıp tutuştuğu lambalar yakan ‘nasıl’ ve ‘niçin’in özgür yanıtlayıcısına övgüler sunarım.

İşte ben de, senin baygın gözlerin için aşktan ölmekteyim; tutkunun ateşi içten de dıştan da beni yiyip bitiriyor. Ah! “Yürekler anlaşıır”¹ diyen atasözü ne kadar yanlıştır. Çünkü ben yanıp tutuşuyorum; seninse hiçbir şeyden haberin yok. Harika görünümünle beni neden öldürmekte olduğunu sana sorsam, acaba yanıtın ne olurdu?

Ama, ey kalem, artık daha fazla yazma! Yeterince aşk acılarına kapılmışım zaten!

Bu mektubu okuyunca, Nurcihan’ın yüreğinin külleri içinde aşk ateşi kıvılcımlanmış; ve civa gibi sabırsız, eline kalemi kâğıdı alıp şu satırları karalamış:

Gümüşü bedeninde tüm güzellikleri taşıyan ve kaşları esrik bir savaşçının ellerinde kılıç olan kişiye!

Alını Zühre gezegenine benzeyen, Çin’in güzellerinde kiskançlıklar uyandıran, ey büyüleyici kız! Mektubunun içeriği, dolunayın çehresinde benler bulundukça çarpacak olan kimsesiz kalbimin yaralarını depreştirdi.

1 Mathers’de “Yürek yüreğin sesini duyar” şeklindedir (Â.Ş.O.)

Yüreğinin bir kıvılcımı yaralarımın üzerine düştü ve arzumun şimşegi hasadının üzerinde parıldadı. Sadece sevenler bitip tükenmiş olmanın sihrini tanır. Ve işte ben yanı boğazlanmış, gece gündüz yerde debelenen ve eğer kurtarılmazsa can vermesi gecikmeyecek bir piliç gibiyim. Ey Zambak Yüzlü, peçe yüzünü gizlemiyor; sen kendin, kendin için bir peçe olmuşsun! Bu peçeden sıyrıl ve ilerle! Çünkü yürek harika bir şeydir ve küçücük olmasına karşın Yaradan oraya tahtını kurmuştur.

Ama, ey büyüleyici varlık, daha açık konuşmamalı ve de kalemime daha fazla yüklenmemeliyim. Çünkü kalem âşıkların gizlerinin haremine sokulmamalıdır.

Bunu izleyerek Şehzade Nurcihan aşk mektubunu katlamış ve gözünün mührüyle¹ onu damgalamış; hanımı Zambak Yüzlü'ye yazarak anlatamadığı ince şeyleri kendi sesiyle söylemesini tembih ederek mektubu genç haberciye vermiş. Gözde de gecikmeksizin ondan ayrılıp hanımının yanına ulaşmış.

Ve onun baygın nergis gözleriyle oturup beklemekte olduğunu ve kirpiklerinin her birinin birer çeşmeye dönüşmüş bulunduğunu görmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve onun baygın nergis gözleriyle beklemekte olduğunu ve kirpiklerinin her birinin birer çeşmeye dönüşmüş bulunduğunu görmüş. Ona gülerek yaklaşıp kendisine “Ey neşe fidanının gülü, yüzünün taçyapraklarını ıslatan değerli gözyaşların benim üzerime düşsün de, sen her zaman memnun ve tebessüm saçıcı ol! Bak işte sana hayırlı haberler getirdim!” demiş. Ve Nurcihan'ın mektubunu, güzel delikanlının hanımı hakkında kendisinden söylemesini istediklerini de açıklayarak vermiş.

Zambak Yüzlü de mektubun içeriğini anlayınca ve gözdesinin ağzından yakışıklı kapıp kaçırıcı Nurcihan'ın yazılı olarak

1 Mathers'de “gözde mührüyle” şeklindedir (Â.Ş.O.)

açıklayamadığı güzel sözleri işitince, teselli bulmuş ve ayağa kalkmış ve buyruğu altındaki genç kızlara kendisini toparlayarak hazırlayıp giydirmelerine izin vermiş.

O zaman bu sevimli kızlar hanımlarını güzelleştirmek için ellerinden geleni yapmışlar. Saçlarını taramış, saçlarının arasına taraklar sokarak seçkin kokularla bedenini kokulandırmışlar; öyle ki, Tataristan'ın miskleri onun saçtığı kokular yanında kıskançlıktan buhar olup uçarmış; şenlik günlerindeki hurma dalları gibi örülmüş, beline kadar düşen harika saç örgülerini görerek yürekler göğüslerde raksedermiş. Bunu izleyerek her bir teli, yürekleri avlayan birer ip olan kırmızı muslinden bir kemeri beline dolamışlar. Sonra da onu, bedeninin rengini açığa vuran pembe bir tüle sarmışlar ve daha koyu renkte, dünya âlemi esir etmeyi sağlayan şahane genişlikte bir şalvar giydirmişler. Saçlarını ayıran çizgiyi, saman yolundaki yıldızları şaşkınlığa uğratarak utançtan örtünmelerine neden olacak parlaklıktaki incilerle süslemişler. Alnına da onu yeni bir ay doğmuşçasına parlak gösteren, göz kamaştıran bir taç koymuşlar. Ve onu öylesine güzel ve harika bir hale sokmuşlar ki, her biri, sonunda, karşısına geçip süslenmiş bir duvarı seyredencesine sakın bir hayranlıkla onu seyretmiş. Ama o, bütün bu süslerden çok, kendi güzelliğiyle donanmış bulunuyormuş.

Kız böylece süslendikten sonra, yüreği çarparak, gölgelerin yoğunlaştığı bir sırada bahçenin ağaçları altına gelmiş. Nurcihan da onu görerek yaşadığı duyguların şiddetiyle ilkin bayılmış. Ama, Zambak Yüzlü'nün saçtığı tatlı soluğun kokusuyla Nurcihan hemen gözlerini açmış ve sevgilisini seyrederek mutluluğunun doruğunda ayağa kalkmış. Kendi bakımından, Zambak Yüzlü de, delikanlıyı, bir tüy inceliği ya da bir nokta kadar bile fark görülmeksizin, yüreğinin yapracığına kazılan hayaline tam bir uygunluk halinde bulmuş. Ve ağırbaşlılık peçesini yüzünden kaldırarak o anda sahibi bulunduğu her şeyi sevgilisinin gözleri önüne sermiş: dişlerinin incilerini, gül taçyapraklarından üstün dudaklarının yakutunu, gümüş kollarını, gülüşünün ayışığını, yanaklarının altınını, Tataristan'ın miskinden üstün soluğunun mis kokusunu, gözlerinin bademlerini, saç buklelerinin siyah amberini, çenesinin elmasını, bakışlarının elmaslarını ve bakire

bedeninin otuz altı yumuşak çalımını¹ sergilemiş. Ve aşk, iki güzel göğüs ve iki genç alın üzerinde bağlarını sıkıştırmış. O gece, gölgelerin koyuluğunda bu iki güzel genç varlık arasında ne olup bittiğini kimse bilmemiş.

Ama aşk ve misk kokusu bilmezlikten gelinemeyeceğine göre, iki âşğın arasında olup bitenlerden haber almakta gecikmemişler ve onları çabucak evlilik yoluyla birleştirmişler. Aşkı ve deniz gülünü aralarında paylaştıkları yaşamları mutluluk içinde akıp gitmiş.

Güllere çiçek açtıran ve âşıkların yüreklerini birleştiren, Güçlüler Güçlüsü, Yüceler Yücesi Tanrı'ya övgüler olsun! Ve kut-sama ve dualar efendimiz ve bağlısı olduğumuz Elçiler Sultanı Muhammed'in ve yöresindekilerin üzerine olsun! Âmin!

Şehrazad bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Kız kardeşi genç Dünyazad "Ablacığım, sözlerin tazeliği içinde ne kadar tatlı, güzel ve hoş! Ve bu Deniz Gülü ve Çinli Genç Kız Öyküsü ne kadar hayranlık verici! Oh, lütfen, henüz vakit varken bize buna benzer başka bir öykü daha anlat!" diye haykırmış. Şehrazad da ona gülümsemiş ve "Evet ve de şimdi anlatmak istediğim öykü daha da hayranlık uyandırıcıdır, kûçüğüm! Ama kuşkusuz, efendimiz şah izin vermedikçe onu anlatamam!" demiş. Şehriyar da "Yoksa benim zevkimden kuşku mu duymaktasın, ey Şehrazad! Ben acaba senin sözlerin kulaklarıma akmadan ve gözlerim seni görmeden herhangi bir geceyi geçirebilir miyim?" demiş. Şehrazad da gülümseyerek teşekkür etmiş ve "Öyleyse Balı Künefe ve Eskicinin Uğursuz Karısının Öyküsü'nü anlatayım!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:

1 Aslında "biçimsel tavrını" anlamında Mardrus'te "poses plastiques", Mathers'de ise "carven poses" deyimleri kullanılmış (Â.Ş.O.)

Ballı Künefe Öyküsü¹

Anlatılanlar arasında anlatırlar ki, ey bahtıgüzel şah, vaktiyle Kahire denen korunaklı kentte huyu güzel ve canayakın ilgile-re layık bir eskici yaşarmış. Bu eskici, yaşamını eski pabuçları onararak kazanırmış. Adı Maruf olan bu eskicinin her durumda ululanası Nasip Dağıtıcı'nın başına sardığı, adı Fatıma olan, zift ve katranda kaynayası uğursuz bir karısı varmış. Ama kom-şuları onu "Sıcak Tezek" diye anarlarmış; çünkü gerçekte, kocası eskicinin yüreği üzerinde dayanılmaz bir yakı imiş ve ona yak-laşanların gözleri için kara bir bela kesilirmiş. Bu uğursuz karı, erkeğinin iyiliğini ve sabrını kötüye kullanır, ona günde bin kez küfreder, hakaretler yağdırırmış; ve geceleri de asla rahat yüzü göstermezmiş. Bahtsız adam da onun kötülüklerinden çekinir ve yaptığı fenalıklardan tir tir titrermiş; çünkü sakın, akıllı, duyarlı, fakir ve sade koşullarda yaşayan biri olsa da, onurunu korumak-ta titiz bir adammış. Gürültü ve haykırışlardan sakınmak için de, tüm kazancını karısının, bu kuru, kötü ve geçimsiz kadının ihtiyacını gidermek için sarf edermiş. Şayet bir talihsizlik olur da, o gün yeterince para kazanamamış olursa, karısı, bütün gece, rahat ve huzur vermeden başının üzerinde korkunç fırtınalar koparak kulaklarını haykırışlarla doldururmuş. Böylece gece-lerini bahtının kitabında yazılı olandan da daha karanlık hale getirirmiş. Bu durum, şairin şu dediklerine de uyarlanabilirmiş:

Karımın, şu uyuz paçalının yanibaşında ne çok mutsuz
gece geçiriyorum!

1 Başka kaynaklarda "Eskici Maruf ve Karısı Fatıma'nın Öyküsü" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Ah! düğünümün karanlık gecesinde, neden acaba, ruhunu hapşırarak terk etmesi için bir bardak soğuk zehir sunmadım ona?

Uğradığı bunca derin üzüntülere katlanan bu Eyüp sabırlı kişinin bakın başına neler gelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

Uğradığı bunca derin üzüntülere katlanan bu Eyüp sabırlı kişinin başına bakın neler gelmiş.

Gerçekten, bir gün, Allah bizi böylesi günlerden irak eylesin, eşi yanına sokulmuş ve ona “Ey Maruf, bu akşam, eve dönerken, balla yapılmış künefe tatlısı getirmeni istiyorum” demiş. Zavallı Maruf da ona “Ey amcamın kızı, Kerim Tanrı, bu ballı künefeyi almak için gerekli parayı kazanmama yardım ederse, kuşkusuz onu almak başım üzerine, gözüm üzerine olacaktır. Çünkü bugün, dua ve barış üzerine olası Muhammed’in adını anarak söyleyeyim ki, üzerimde hiç para yok. Ama Tanrı’nın acıması boldur ve güç olan şeyleri bizim için kolaylaştırır” diyerek yanıt vermiş. Ama cadaloz kadın “Sen şimdi yardımcı olsun diye işe Allah’ı mı karıştırıyorsun! Sanıyor musun ki, canımın çektiği bu tatlıyı Tanrı’nın kutsaması üzerine olsun ya da olmasın diye bekleyip duracağım! Günlük nafakanı kazan ya da kazanma, ben yüz dirhem¹ ballı künefeyi isterim. Ve de hiçbir zaman arzumun yerine getirilmemesine dayanamam! Bahtın sana gülmez de, bu akşam eve elinde künefe olmaksızın gelersen, başının üzerinde geceyi, seni benim elime teslim eden bahtından da fazla karartırım” diye haykırmış. Bahtsız Maruf “Allah rahimdir, kerimdir; sadece O’na başvurmaktayım!” diyerek iç geçirmiş. Ve zavallı, alnında keder ve sıkıntı terleri belirirken evinden dışarı çıkmış.

Gidip pabuççular çarşısındaki dükkânını açmış ve ellerini göğe kaldırarak “Sana yalvarırım Tanrım, bana bugün yüz

1 Aslında Mardus’ta bir ons (30,56 gram) olarak geçiyor. Biz kadının doymazlığını düşünerek böyle bir ölçü koyduk (Â.Ş.O.)

dirhemlik bir künefe parası kazandır ve beni bu gece bu kötü karının hışmından korusun!" diye dua etmiş. Ama sefil dükkânında epeyce beklediği halde, hiç kimse ona herhangi bir iş getirmemiş; öyle ki günün sonunda eve akşam yemeği için ekmek alacak kadar bile para kazanamamış. O zaman, yüreği sıkıntılı ve karısına karşı duyduğu korkuyla dolu dükkânını kapatmış ve kederli bir halde evinin yolunu tutmuş.

Çarşıda yol aldığı sırada, tam da, daha önce pabucunu onardığı için sahibini tanıdığı künefe ve diğer tatlıları satan bir tatlıcı dükkânının önünden geçiyormuş. Tatlıcı da Maruf'u, umutsuzluğa gömülmüş ve sırtı ağır bir kederin yükü altındaymışçasına bükülmüş bir halde geçerken görmüş. Ve ona "Maruf Usta, neden gözyaşı döküyorsun? Derdinin sebebi nedir? Gel, içeri gir de biraz dinlen ve başına ne gibi bir dert geldiğini anlat!" demiş. Maruf da tatlıcının güzelim camekânına yaklaşmış ve selamlaşmalardan sonra "Acıması bol Tanrı'dan başka başvurulacak varlık yoktur! Kötü baht peşimi bırakmıyor, benden akşam yenecek ekmeği bile esirgiyor!" demiş. Tatlıcı bilgi almakta ısrar edince, Maruf ona karısının isteğini ve o gün para kazanamadığından dolayı yalnız künefe değil, bir somun ekmek bile almasının imkânsız olduğunu bildirmiş.

Tatlıcı Maruf'un bu sözlerini işitince, babacan bir tavırla gülmüş ve ona "Ey Maruf Usta, sen bana hiç değilse kendisine götürmek üzere, amcanın kızının kaç dirhem künefe istediğini söyleyebilir misin?" demiş. O da "Yüz dirhem ona yeter herhalde!" diye yanıt vermiş. Tatlıcı da "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ben sana yüz dirhem künefeyi borç olarak veririm, sen de Nasip Dağıtıcı'nın cömertliği senden yana olduğunda parasını bana ödersin" diye yeniden söz almış. Ve içinde bal ve tereyağından yapılmış künefenin yüzmekte olduğu büyük tepside pekâlâ yüz dirhemden daha fazla çekebilecek büyücek bir parça kesmiş ve bunu, kendisine "Bu iyice tatlılandırılmış künefe, şahların sofralarında yenilmeye layık bir tatlıdır. Şunu da söyleyeyim ki, ben onu arı balı yerine, şekerkamışından çıkarılmış şekerle tatlandırdım; çünkü böyle yapılırca çok daha lezzetli oluyor" diyerek Maruf'a teslim etmiş. Ve arı balıyla şekerkamışının şekeri arasındaki ayrımı bilmeyen zavallı Maruf da "Senin cömert

ellerinden kabul olunmuştur” diyerek yanıt vermiş. Tatlıcının ellerini öpmek istemiş; o da kesinlikle bunu önleyerek fazladan “Sen bu künefeyi amcanın kızı için aldın, ama akşama sen kendin ne yiyeceksin? Sen de Tanrı’nın kısmeti olan şu peynirle ekmeği al ve bana da teşekkür etme, çünkü ben sadece aracıyım” demiş. Ve Maruf’a, mübarek tatlıcı, aynı zamanda, taze, pişkin ve mis gibi kokan bir somunla incir yaprağına sarılmış büyücek bir parça peynir vermiş. Bütün yaşamı boyunca, bu kadar çok hayırla karşılaşmamış bulunan Maruf bu hayırsever tatlıcıya nasıl teşekkür edeceğini bilememiş; gözlerini göğe kaldırarak kendisine iyilik yapan bu kişiye olan minnet duygularına şahitlik etmesini Tanrı’dan dileyerek oradan ayrılmış.

Elleri künefe, güzel ekme somunu ve beyaz peynir parçasıyla yüklü olarak evine ulaşmış. İçeri girer girmez, karısı, sert ve tehdit eden bir sesle “Künefeyi getirdin mi?” diye haykırmış. O da “Tanrı cömerttir, işte burada!” diye yanıt vermiş. Sonra tatlıcının kendisine ödünç verdiği tabakta tatlı içinde yüzen gevrek künefeyi tüm ince güzelliğiyle karısına sunmuş.

Ama uğursuz kadın, daha gözlerini табаğa diker dikmez, keskin bir iğrenme feryadı kopararak elleriyle yüzünü örtmüş ve “Tanrı taşlanası şeytanın belasını versin! Ben sana ballı künefe getirmeni söylememiş miydim? Sen kulak asmamış, bana kamış şekerinden yapılma bir şey getirmişsin! Beni kandıracağını ve de bana bunu yutturacağını mı sandın sen? Ah sefil, sen beni arzuma kavuşturamayıp öldürmek mi istiyorsun?” demiş. Zavallı Maruf da, bu kez öngörmekten uzak bulunduğu bütün bu öfkeden yıkılmış, titreyen bir sesle mazeretler kekeleyerek “Ey iyi kimselerin kızı, bu künefeyi ben satın almadım; ama Tanrı’nın hayır yapmayı seven bir yürek bağışladığı *falan* tatlıcı durumuma acıyarak bana ödünç olarak sağladı; ödemek için de herhangi bir süre tanımadı” demiş. Ama o korkunç cadaloz “Bütün bu söylediklerin laftan ibaret, bunların hiçbirine değer vermiyorum! Al da bu şekerli künefeyi başına çal! Ben, yemem bunu!” diye haykırmış. Bunları söyleyerek künefe табаğını içindekilerle birlikte başına fırlatmış. “Kalk bakalım şimdi pezevenk, git bana ballı künefe ara bul!” diye eklemiş. Bu sözleri söylerken kocasının çenesine öylesine bir yumruk savurmuş ki,

adamin ön dişlerinden biri kırılmış, dökülen kan sakallarından süzülüp göğsüne akmış.

Karısının bu sonuncu saldırısı üzerine, zavallı Maruf, şaşırıp sonunda sabrı da tükendiğinden cadalozun kafasına hafifçe vuracak olmuş. Ama karısı onun can havliyle yaptığı bu tehlikesiz hareket yüzünden iyice kudurarak adamın üzerine atılmış ve elleriyle sakallarının tellerini birer birer yolmuş; bir yandan da, alabildiğine bağırarak “İmdat, ey Müslümanlar, bu herif beni öldürüyor!” diye haykırıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

Ama karısı, onun can havliyle yaptığı bu tehlikesiz hareket yüzünden iyice kudurarak adamın üzerine atılmış ve elleriyle sakallarının tellerini birer birer yolmuş; bir yandan da, alabildiğine bağırarak “İmdat, ey Müslümanlar, bu herif beni öldürüyor!” diye haykırıyormuş.

Bu haykırışları duyunca komşuları koşuşup ikisinin arasına girmiş ve talihsiz Maruf’un sakalını uğursuz karısının kasılmış parmaklarından güçlükle kurtarmışlar. Bu öfkeli kadının koparmış olduğu sakal tellerini hesaba katmaksızın, kan içinde kalmış yüzünü, kirlenmiş sakallarını, kırılmış dişini görmüşler. Karısının davranışının kötülüğünü uzun zamandır bildikleri için, bu kez de onun bu uğursuz kadının kurbanı olmuş bulunduğu kesin kanıtlarını görerek kadına öğütler vermiş ve ondan başka herkesi utandırıp doğru yola sokacak mantıksal konuşmalar yapmışlar. Ve onu böylece ayıplayarak “Biz hepimiz her zaman balda tatlılaştırılmış künefe kadar şekerli künefe de yeriz; ve onu balda hazırlanmış olandan çok daha iyi buluruz! Öyleyse, şu zavallı kocanın, senin reva gördüğün bunca kötü davranışı ve de dişini kırışını, sakalını yoluşunu hak etmiş olmak için işlediği suç nerede kalıyor?” diye eklemişler. Ve hep bir ağızdan onu lanetleyerek kendi yollarına gitmişler.

Onlar gider gitmez felaket cadaloz, bütün bu olaylar olurken bir köşede sessiz sedasız beklemekte olan Maruf’un yanına yak-

laşmış ve ona, öfkeli olduğu kadar kısık bir sesle “Ah! Demek ki komşuları bana karşı böyle kıskırtıyorsun, öyle mi? Pekâlâ, ama bekle bakalım başına neler gelecek!” demiş. Oradan pek uzakta olmayan bir yere gidip oturmuş ve kaplansı gözlerle bakarak ona karşı müthiş planlar kurmaya başlamış.

Maruf da, dayanamayarak ve yaptığı o yeğni davranıştan pişman olarak onu nasıl yatıştıracağını bilemiyormuş. Sonunda kınlan tabağın parçaları arasında yerlere saçılmış bulunan künefeleri toplamaya ve onları uygun şekilde düzene koyarak ve utanarak “Allah aşkına amcamın kızı, yine de şu künefeden bir parça ye; yarın Allah isterse, sana bir başkasını getiririm” diyerek karısına sunmuş. Ama kadın, bunu, ayağının bir vuruşuyla ve “Tatlını al da defol, ey tamirci köpeği! Senin tatlıcılardan pezevenkliğini yaparak getireceğin şeye dokunur muyum sanıyorsun? İnşallah, yarın, senin enini boyuna nasıl katacağımı görürsün!” diyerek reddetmiş.

O zaman talihsiz adam, sonuncu uzlaşma girişiminin de böylece reddedildiğini görünce, bütün gün hiçbir şey yememiş olmasından dolayı, sabahtan beri içini ezen açlığını gidermeyi düşünmüş. Kendi kendine “Madem ki bu harika künefeyi yemek istemiyor, ben kendim pekâlâ yerim onu!” demiş. Tabağın önüne oturmuş, boğazını tatlı tatlı okşayan bu lezzetli tatlıyı yemeye koyulmuş. Sonra da pişkin somuna ve peynir parçasına saldırmış. Tepsinin üstünde hiçbir şey bırakmamış. Hepsi bu kadar! Karısı da ona, ateş saçan gözlerle bakıyor ve her lokmayı yuttukça, durmadan “İnşallah boğazında kalsın da, boğul!” veya “İnşallah yediklerin zehir zıkkım olsun!” ya da bunlara benzer boş sözler söyleyip duruyormuş. Acıkmış Maruf, hiçbir şey söylemeksizin, ciddi ciddi yemeyi sürdürüyormuş; bu da, sonunda, eşini öfkenin doruğuna çıkarmış ve ansızın ayağa fırlayıp peri tutkunu gibi, hönkürdeyerek elinin altına ne geçerse adamın başına atmaya başlamış, sonra da yatağa gidip sabaha kadar uyumuş; uykusunda bile küfürler savurmuş.

Maruf da, bu kötü geceden sonra, erken saatte kalkmış; ve çabucak giyinerek bahtın o gün kendisine gülmesi umuduyla dükkânına gitmiş. Aradan birkaç saat geçince, iki güvenlik görevlisi gelerek kadının buyruğuyla onu tutuklamış; ve kolları

ardına bağlı çarşılar boyunca onu sürükleyerek mahkemeye getirmişler. Maruf, büyük bir şaşkınlıkla karısını, kolları sargıyla sarılı, başına kanlı bir örtü bağlamış ve parmakları arasında kırık bir diş bulunduğu halde, mahkemede beklerken görmüş. Kadı da dehşete düşmüş tamirciyi görünce, ona “Şuraya doğru ilerle bakayım! Sen, amcanın kızı, karın olan bu zavallı genç kadına Yüceler Yücesi Tanrı’dan korkmadan böyle kötü davranmaya ve acımadan kolunu dişini kırmaya utanmadın mı?” diye haykırmış. Maruf da, duyduğu dehşetten ötürü, yer yarıp içine girmeyi düşünüp şaşkınlıkla başını önüne eğmiş ve sesini çıkarmamış. Çünkü barışa olan sevgisi ve karısının onurunu ve haysiyetini saklamak arzusu içinde, gerektiğinde komşularını şahit olarak çağırarak lanetli kadını suçlamak istemiyor, onu itham ederek kötülüklerini ortaya saçmaktan kaçınıyormuş. Kadı da, bu susmanın onun suçluluğunun kanıtı olduğuna inanarak cezayı yerine getirenleri çağırmış ve onu yere yıkıp tabanlarına yüzer sopa vurmalarını buyurmuş. Bu hüküm hemen oracıkta, zevkten titreyen alçak karısının önünde yerine getirilmiş.

Maruf da, mahkemeden çıkınca, âdeta sürüklenerek zorla yürümüş. Evine dönmekten ve karısının uğursuz yüzünü görmektense, bundan böyle kızıl ölümle ölmeyi yeğlediğinden Nil’in kenarında bulunan harabe halindeki bir evi mesken tutmuş ve orada, yokluk ve yoksunluk içinde, ayaklarını ve bacaklarını şişiren darbelerin etkisinden kurtulmayı beklemiş; en sonunda ayağa kalkabilmiş; ve Nil’den aşağı seyretmekte olan bir dahabiyeye yolcu olarak binmiş. Dimyat’a ulaşarak orada bir filikanın yelken onarıcısı olarak görev almış ve bahtını Bahtların Sahibi’nin ellerine teslim etmiş.

Böylece denizcilikte birkaç hafta geçirdikten sonra, çalıştığı filika korkunç bir fırtınaya kapılmış ve içinde bulunan her şey ve herkesle denizin dibini boylamış. Herkes denize batıp ölmüş. Maruf da aynı şekilde denize batmış, ama ölmemiş. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı onu korumuş ve eline büyük bir direktan kopmuş bir tahta parçası tutuşturarak boğulmaktan kurtarmış. Buna sımsıkı sarılarak ve tehlike kendisini güçlü kıldığından harcadığı olağanüstü çabalar sayesinde, ata biner gibi üstüne çıkmış. O zaman ayaklarıyla suyu kürek gibi döverek yol alırken, dalgalar

onunla oynuyor ve bazen sağa, bazen sola savuruyormuş. Böylece bir gün bir gece denizin dibini boylamadan mücadelesini sürdürmüş. Bunu izleyerek, rüzgârlar ve akıntılarla, içinde güzel evlerin yükseldiği bir ülkenin kıyısına sürüklenmiş.

İlkin kıyıda uzanıp kıpırtısız ve baygın olarak kalmış. Ve de derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş. Uyandığında, şahane biçimde giyinmiş ve ardında kollarını kavuşturmuş iki kölesi dinelmekte olan bir adamın üzerine eğilmiş olduğunu görmüş. Bu zengin kişi, Maruf'a garip bir dikkatle bakmakta imiş. Sonunda onun uyandığını görünce "Tanrı'ya övgüler olsun, ey yabancı, kentimize hoş gelmişsin!" diye haykırmış. Ve de "Tanrı seni esirgesin, söyle bakalım sen hangi ülkenin, hangi kentinden buraya geldin? Çünkü kılığına bakarak senin Mısırlı olduğunu tahmin ediyorum" diye eklemiş. Maruf da "Doğrudur söylediğin efendim, ben Mısır halkından biriyim ve Kahire benim doğduğum ve oturduğum kenttir" diye yanıt vermiş. Zengin adam da heyecanlı bir sesle "Acaba sana Kahire'nin hangi mahallesinde oturduğunu sorsam, fazla meraklı sayılır mıyım?" diye sormuş. O da "Kızıl Sokak'ta, efendim!" diye yanıt vermiş. O zaman adam "Peki, bu sokakta oturmakta olan kimleri tanıyorsun? Ve senin mesleğin nedir, kardeşim?" diye sorunca da "Benim mesleğim ve işim pabuç tamirciliğidir, efendim; eski pabuçları tamir ederim. Tanıdığım kişilere gelince, bunlar, kendi türünden sıradan insanlardır: ama onurlu ve saygın kişilerdir. Adlarını soruyorsan, birkaçını söyleyeyim!" diye yanıt vermiş. Ve Kızıl Sokak'ta oturan tanıdığı çeşitli kimselerin adlarını sıralamış. Aralarında bu konuşma geçerken yüzü sevinçten aydınlanan zengin adam "Kardeşim, sen, koku satıcısı Şeyh Ahmed'i tanıyor musun?" diye sormuş. O da "Tanrı ömrünü uzun etsin! O benim duvarlarımız yan yana olan komşumdur" diye yanıt vermiş. Öteki "Şimdi kaç çocuğu var?" diye sorunca da "Adları Mustafa, Muhammed ve Ali olan üç çocuğu var. Tanrı onları kendisine bağışlasın!" diye yanıt vermiş. "Bu çocuklar ne iş görüyorlar?" deyince "Büyüğü olan Mustafa bir medresede hocadır ve herkesin tanıdığı Kutsal Kitabı ezbere bilen ve onu yedi değişik tarzda okuyabilen bir bilgidir. İkinci olan Muhammed, babası gibi koku satan bir ecza taciridir. Babası doğan oğlan çocuğunun onuruna ona, kendi dükkânının

yanında ayrı bir dükkân açtı. Küçükleri olan Ali'ye gelince, Tanrı onu en seçkin verileriyle donatsın! O, benim çocukluk arkadaşımıdır, günlerimizi birlikte oynayarak, gelip geçene binlerce muziplik yaparak geçirmiştik. Ama günün birinde Nasranilerden bir Kıpti oğlanla bir halt karıştırdı; o da gidip ailesine şikâyet etti. Dostum Ali de, bu Nasranilerin öç almasından çekinerek kaçıp gözden kayboldu. Aradan yirmi yılı aşkın zaman geçtiği halde, onu bir daha gören olmadı. Tanrı onu korusun ve belalardan ve uğursuzluklardan ırak eylesin!" demiş.

Bu sözleri duyan zengin adam, birdenbire kollarını Maruf'un kollarına dolamış ve ağlayarak onu bağrına basmış ve de ona "Dostları buluşturan Tanrı'ya övgüler olsun! Ben, Kızıl Sokak'ta eczacı Şeyh Ahmed'in oğlu, senin çocukluk arkadaşın Ali'yim, ey Maruf!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

"Dostları buluşturan Tanrı'ya övgüler olsun! Ben, Kızıl Sokak'ta eczacı Şeyh Ahmed'in oğlu, senin çocukluk arkadaşın Ali'yim, ey Maruf!" demiş.

Ve birbirlerine coşkulu sevinç belirtileri gösterdikten sonra, zengin adam, ona nasıl olup da bu kıyıda bulunduğunu sormuş. Maruf'un bir gün bir gece hiçbir şey yememiş olduğunu öğrenince, onu katırının terkisine almış ve şahane bir konak olan evine taşımış. Ona eliaçıklıkla davranmış. Onunla konuşmak için duyduğu tüm arzuya karşın, ancak ertesi gün, onun yanına gelmiş ve kendisiyle uzun uzadıya konuşmuş. Böylece zavallı Maruf'un uğursuz karısıyla evlendiği günden beri başına gelen bütün sıkıntıları ve cadalozun kötülüklerine uzun boylu katlanmaktansa dükkânını ve ülkesini terk etmeyi neden yeğ tuttuğunu; ve yine, nasıl sopaya çekildiğini, sonra deniz kazasına uğrayıp boğulmaktan nasıl kurtulduğunu öğrenmiş.

Maruf'a gelince, o da, dostu Ali'den şimdi içinde bulundukları kentin, Suhatan ülkesinin başkenti Kaytan¹ adlı kent oldu-

1 Mathers'te, *İktiyânü'l-Kâtan* (Â.Ş.O.)

ġunu, aynı zamanda, alışveriş işinde Ali'nin Tanrı'nın lütfuna uğramış bulunduğunu ve onun, tüm Kaytan kentinin en zengin, en ünlü, en saygın taciri olmuş bulunduğunu öğrenmiş.

Birbirlerine dertlerini özğürce anlattıktan sonra, zengin tacir Ali, dostuna “Ey kardeşim Maruf, bil ki, Nasip Dağıtıcı'nın bana bağışladığı servet, Tanrı'nın bana bıraktığı bir emanetten başka bir şey değildir. Bu emaneti, bir kısmını sana vererek onu verimli kılmanı sağlamaktan daha iyi nasıl kullanabilirim?” demiş. Ve ona bin altın dinar içeren bir kese vermekle işe başlamış ve onu görkemli bir şekilde giydirerek “Yarın sabah benim en güzel katırıma binerek çarşıya gelecek ve orada beni en büyük tacirlerin ortasında konuşurken bulacaksın. Ben de, sen gelince, karşılamak üzere ayağa kalkıp sana doğru ilerleyeceğim; hemen yanına ulaşp katırının dizginini tutacağım ve sana elimden geldiğince saygı ve onur gösterilerinde bulunacağım. Benim böyle davranışım, o anda sana karşı büyük bir ilgi uyandıracak. Ve sana geniş bir dükkân sağlayacak ve bunun malla doldurulması için her türlü özeni göstereceğim. Bunu izleyerek, kentin ünlülerini ve en büyük tacirlerini seninle tanıştıracam. Ve işlerin, Tanrı'nın yardımıyla ilerleyecek ve sen, uğursuz amca kızından uzak, refah ve mutluluğun sınırlarına ulaşacaksın” diyerek sözünü sürdürmüş. Maruf da dostuna tüm minnettarlığını ifade edecek yeterince söz bulamadığından eğilip urbasının eteğini öpmek istemiş; ama gönlü yüce Ali, onu şiddetle engelleyerek Marufu iki gözünün arasından öpmüş. Ve onunla, uyku saati gelinceye kadar, geçmiş çocuklukları üstüne, şu veya bu hususlarda konuşmasını sürdürmüş.

Ertesi gün Maruf, görkemli giysisi içinde, yabancı varlıklı bir tacir görünümünde, zengin donanımlı sıgırcık renkli harika katırına binmiş ve saptanan saatte çarşıya gitmiş. Kendisi ile dostu Ali arasında, daha önce tasarladıkları sahne tıpkısı tıpkısına geçmiş. Ve tüm tacirler, özellikle büyük tacir Ali'nin onun elini öpüp katırdan inmesine yardım ettiğini ve de onun için sağladığı yeni dükkânın camekânı önünde ağırbaşlılık ve ciddiyetle oturduğunu kendi gözleriyle görünce, yeni gelen kişi hakkında derin bir saygı ve hayranlık duymuşlar. Ve hepsi gelip alçak sesle konuşarak “Herhalde, dostun büyük bir tacirdir!” diyerek soruşturmuşlar. Ali de onlara merhamet dolu gözlerle bakmış ve “Ya

Allah, büyük bir tacir mi dediniz? Ama o evrenin en büyük tacirlerinden biridir ve dünyanın her yerinde ateşin yakıp yıkamayacağı dükkânları ve ambarları vardır. Ben onun yanında ünsüz bir ayakkabı satıcısından başka bir şey sayılmam. Mısır'dan Yemen'e, Hint'den Çin'in uzak uçlarına kadar yeryüzünün tüm kentlerinde onun ortakları, simsarları ve muhasebecileri bulunmaktadır. Onun nasıl bir adam olduğunu, onu daha yakından tanıma fırsatını bulduğunuz zaman anlayacaksınız" diye yanıt vermiş.

Ve en kesin bir gerçeklik tonuyla en içe işleyen bir söyleyişle bu güvenceyi aldıktan sonra, tacirler, Maruf hakkında en yüce fikri edinmişler. Bunu izleyerek, onun yanına yaklaşıp selam verip hoş gelişler dilemiş ve tebriklerde bulunmuşlar. Birbirleri ardından onu yemeğe çağırarak onur kazanmak istemişler; o da hoşnut bir tavırla gülerek, o sırada dostu Ali'nin konuğu bulunduğu için bu davetleri kabul edemeyeceğini söylemiş; ve bağışlanmasını dilemiş. İlk gelenin kendisini ziyaret etmesi gerekirken, âdetlere aykırı olduğu halde, tacirler loncasının başkanı da onu ziyarete gelmiş; ve ona malların fiyatları ve ülkenin çeşitli ürünleri hakkında bilgi vermiş. Sonra da, uzak ülkelerden getirdiği mallarını pazara sürmek üzere yardıma hazır bulunduğunu söyleyerek ona "Efendim, senin herhalde balyalanmış sarı kumaşın vardır; burada sarı kumaşa karşı özel bir ilgi gösterirler" demiş. Maruf da tereddüt etmeden "Sarı kumaş mı dedin? Kıyamet gibi" demiş. Lonca başkanı yeniden "Ya ceylan kanı kırmızı kumaş, ondan da bol bol var mı?" diye sorunca Maruf kendine güvenerek "Ceylan kanı ihtiyaç duyacak herkesi doyuracak kadar! Çünkü balyalarım bunların en seçkin türleriyle de doludur" diye yanıt vermiş. Buna benzer bütün sorulara, Maruf daima "Bol bol!" diye yanıt veriyormuş. O zaman lonca başkanı ona "Efendim, acaba bize bazı örnekler gösterebilir misin?" diye sormuş. Maruf da güçlüğe uğrayıp takılmaksızın, alçakgönüllülükle "Kuşku mu var, tabii! Kervanım gelir gelmez, hemen!" diye yanıt vermiş. Ve lonca başkanı ile toplanan tacirlere, birkaç gün içinde her renkten ve her türden mallarla dolu balyalar yüklü bin develik büyük bir kervanın gelmesini beklediğini söylemiş. Yöresindekiler, bu olağanüstü kervanın yakında geleceği haberine çok şaşırıp hayran kalmışlar.

Ama bunu izleyen olayların şahidi oldukları zaman hayranlıkları sınır tanımamış ve tüm tanımlamaların dışında kalmış. Gerçekten böylece konuşurlarken ve hayranlık dolu gözlerini kervanın gelişi haberiyle açmış bulunurlarken, oturdukları yerin sağ yanından bir dilenci çıkagelmiş ve sırayla herkese avuç açmış. Kimileri ona bir mangır, kimisi yarım mangır vermiş; büyük bir çoğunluk da hiçbir şey vermeyerek sadece “Allah versin!” demekle yetinmiş. Maruf da, dilenci yanına yaklaşıncı, kesesinden bir avuç altın dinar çıkararak bunları sanki sadece bir mangır veriyormuş gibi sade bir davranışla onun eline tutuşturmuş. Tacirler bunu görünce, aralarında etkili bir sessizlik doğmuş ve kafaları karışmış ve algılamaları bulanmış. Ve “Ya Allah, bunca cömertlik göstermiş olduğuna göre, bu adam herhalde çok zengin olmalı!” tarzında düşünmüşler. Bu davranışıyla Maruf, bir andan ötekine onların nezdinde harika bir zenginlik ve cömertlik ünü ve itibarı kazanmış.

Onun eliaçıklığının ve hayranlık uyandıran davranışlarının ünü, ülkenin şahının kulaklarına da erişmiş; ve hemen vezirini çağırarak ona “Ey vezir, büyük zenginliklerle donanmış bir kervanın gelmesi söz konusu; bu kervan harika bir yabancı tacirin mallarını getiriyormuş. Oysa, ben, şimdiki halde bile oldukça zengin olan çarşı tacirleri denen düzenbazların bu kervandan kâr sağlamalarını istemiyorum. Bundan, doğrudan doğruya, sultanın olan eşimle ve sultan kızımla birlikte benim kâr sağlamam daha doğru olacaktır” demiş. Öngörülü ve anlayışlı bir âdem olan vezir de, şaha “Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama, ey zamanın şahı, gerekli önlemleri almak için, kervanın gelişini beklemenin daha uygun olacağını düşünmez misin?” diye yanıt vermiş. Şah da kızarak ona “Sen deli misin? Ne zamandan beridir köpekler yalayıp yuttuktan sonra kasaptan et alınır olmuştur? Sen koş da şu zengin yabancı taciri bir an önce benim yanıma getir! Ben de oturup onunla bu konuda anlayayım!” demiş. Vezir de, burnunun iyi koku almasına karşın şahın buyruğunu yerine getirmek zorunda kalmış.

Maruf şahın huzuruna gelince, iyice belini kıırarak yere eğilmiş ve saygı duruşunda bulunmuş ve şahı incelikle övmüş. Şah onun seçkin konuşmasına ve imrenilesi tavırlarına şaşıp kalmış

ve onun işleri ve serveti hakkında çeşitli sorular sormuş. Maruf da, gülerek “Şahımız efendimiz, kervan geldiği zaman görüp doyum sağlayacaktır” demekle yetinmiş. Şah da bütün tacirler gibi onun etkisi altında kalmış; ve Maruf’un iş hacminin genişliği hakkında fikir sahibi olmak üzere, belli büyüklükte ve parlaklıkta en az bin dinar değerinde bir inciye ona göstermiş ve ona “Kervanın yükü içinde bu türden inciler var mı?” diye sormuş. Maruf, inciye eline almış, pek önemsemeyen bir tavırla onu inceledikten sonra, değersiz bir eşyaymış gibi onu yere fırlatmış ve tüm gücüyle topuk vurarak sakın bir tavırla kırmış. Şaşıp kalan şah “Sen ne yaptın be âdem? Bin dinarlık bir inciye ezip kırdın!” diye haykırmış. Maruf da gülerek “Evet, mutlaka bin dinar ederdi o inci! Ama benim kervanımdaki yükler arasında bu inciden çok daha iri ve güzel, torbalar dolusu inci var” diye yanıt vermiş.

Ve şahın şaşkınlığı ve açgözlülüğü, bu konuşmadan sonra daha da artmış; ve “Kuşkusuz, bu harika adamı kızıma koca olarak seçmeliyim!” diye düşünmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Kuşkusuz, bu harika adamı kızıma koca olarak seçmeliyim!” diye düşünmüş.

Ve Maruf’a doğru dönerek ona “Ey saygın ve seçkin emir, ülkemize gelmiş olman münasebetiyle benden armağan olarak senin hizmetkârın biricik kızımı kabul etmek ister misin? Seni onunla evlilik bağı kurarak evlendiririm; ölünce de benim yerime saltanat sürersin!” demiş. Alçakgönüllü ve ihtiyatlı bir tavır takınan Maruf da, ağırbaşlı bir edayla “Şahın önerisi, huzurunda bulunan kölesini onurlandırmıştır. Ama hükümdarım, evliliğin kutlanması için, benim büyük kervanımın gelmesini beklemenin daha doğru olacağını düşünmüyor musun? Çünkü senin kızın gibi bir sultan kızının başlığı, şu anda yerine getirmem imkânı bulunmayan büyük harcamaları gerektirir. Gerçekte, benim, sultan kızının başlığı olarak sana, hiç değilse, her biri bin altın dinar içeren iki yüz bin kese ödemem gerekecektir. Daha-

sı, fakirlere ve dilencilere de bin dinarlık bin kese altın, düğün gecesi hediye taşıyıcılara da ayrıca bin başka kese ve şenlikler hazırlanması için de bir diğer bin kese altın dağıtmam gerekecek. Bunlardan başka, haremdeki kadınların her birine, yüz iri inciden oluşmuş gerdanlıklar hediye etmem ve sana ve yengem sultana da değer biçilmez miktarda mücevherat ve görkemli eşya armağan etmem gerekir! Oysa, ey zamanın şahı, bütün bunların ancak kervanın gelişinden sonra yerine getirilmesi uygun düşecektir!” diye yanıt vermiş.

Şah da, bu harika sıralamadan iyice gözleri kamaşmış ve ruhunun ta içinden, Maruf’un hakseverlik, duygu inceliği ve ağırbaşlılığını kavramış ve “Yo, vallahi! Düğünün tüm harcamalarını sadece ben kendi üzerime alacağım. Kızımın başlığına gelince, sen onu, bana, kervan gelince ödersin. Ama, ben senin kızımın bir an önce evlenmende kesinlikle ısrar ediyorum. Düğün için gerekli parayı da saltanat hazinesinden alıp kullanabilirsin. Bu konuda herhangi bir kaygın olmasın, çünkü bana ait olan her şey sana ait demektir” diye haykırmış.

O saat ve o anda veziri çağırıp ona “Git, ey vezir, şeyhülislam söyle de gelip benimle konuşsun! Çünkü hemen bugün, Emir Maruf ile kızımın evlilik sözleşmesini hazırlamasını istiyorum” demiş. Şahın bu sözlerini duyan vezir, büyük bir sıkıntıyla başını önüne eğmiş. Şah sabırsızlandığından, yanına yaklaşmış ve sesini alçatarak “Ey zamanın şahı, bu adam benim hoşuma gitmedi; tavrı hiç de iyi şeyler anlatmıyor. Kızını ona vermeden önce, başın için, hiç değilse, bekle de kervanın gerçekliği hakkında kesin bir kanaat edinelim. Çünkü bugüne kadar, ondan sadece söz üstüne söz işittik! Ama senin kızın gibi bir sultan, ey şah, değer bakımından, terazide, bu bilinmeyen adamın uydurduklarından çok daha ağır çeker” demiş.

Şah, bu sözleri işitince, dünyanın gözünde karardığını görmüş ve vezire “Ey efendisinden nefret eden iğrenç hain, sen, kendin kızımın evlenmeyi arzuladığından böyle konuşuyorsun! Ama o senin harcın değil! Onun için benim kafamı bulandırıp içimde bu ince ruhlu, seçkin tavırlı harika zengin adam hakkında kuşku uyandırmaktan vazgeç! Yoksa, senin bu haince konuşmalarından duyduğum nefretle enini boyuna katarım”

diye haykırmış. Ve de çok hiddetlenerek “Yoksa, sen, kızımın kucağında, yaşlanmış ve artık talipler tarafından mükemmel, cömert ve sevimli ve hiç kuşkusuz kızımı sevecek, ona harika armağanlar verecek ve en büyüğümüzden en küçüğümüze kadar hepimizi zenginleştirecek bir adamı bir daha nerede bulurum? Haydi, bas bakalım ve git de bana şeyhülislamı bul!” diye eklemiş. Vezir de, burnu ayaklarına kadar uzamış olarak oradan ayrılmış şeyhülislamı çağırması; o da hemen saraya gelip şahın huzuruna çıkmış. Hemen orada evlilik sözleşmesini düzenlemiş.

Ve tüm kent, şahın buyruğu üzerine, süslenip ışıklandırılmış ve her yanda şenlikler ve eğlencelerden başka şey görülmez olmuş. Kara ölümü, kızıl ölümü görmüş ve her türden felaketi tatmış olan tamirci Maruf denen zavallı da, sarayın avlusunda bir tahta oturmuş; bir yığın meydan soytarı, dövüşçü, çalgıcı, davulcu, cambaz, maskara ve neşeli şarlatan da onu, şahı ve sarayın ileri gelenlerini eğlendirmek için ortaya çıkmış ve tüm beceri ve sanatını göstermiş. Maruf da bizzat vezir eliyle getirttiği altın dolu keselerden dinarları çıkararak bütün bu davulcu, oyuncu ve gürültü patırtı koparıcılara avuç dolusu saçmış. Vezir de, sıkıntıyla içi içini yiyerek, ona durmaksızın yeni altın torbaları yetiştirme görevi düştüğünden, bir an bile rahat yüzü görmemiş.

Bütün bu eğlenceler, şenlikler ve coşkunluklar üç gün, üç gece sürmüş; dördüncü günün gecesi, düğün ve gerdek gecesi olmuş. Yeni gelinin mevkibi, işitilmedik bir görkemle gerçekleştirilmiş. Çünkü böyle olmasını şah istemiş imiş. Her soylu kadın, önünden geçerken geline armağanlar saçıyor ve nedimleri de bunları saçıldıkça topluyorlarmış. Böylece gelin gerdek odasına getirilince, bir köşeye çekilmiş olan Maruf, kendi kendine “Bela üstüne bela, onun üstüne yine bela! Ne olacaksa olsun! Bana vız geliyor! Talih böyle takdir ettiyse, kaçınılmazın önünden kaçmanın yeri yok! Herkes talihini kendi boynuna asılı olarak taşı! Bunların hepsi, böylece, senin bahtının kitabında yazılıdır, ey eski pabuçların tamircisi, ey karısı tarafından itilip kakılmış, ey Maruf, ey maymun!” diyormuş.

Ve böylece, herkes çekilip gidince ve Maruf ipek cibinliğin altında kaygısızca yatan eşi, genç sultanının karşısına geçince yere oturmuş ve ellerini birbirine vurarak korkunç bir umutsuz-

luğun pençesine düşmüş gibi olmuş. Onun bu durumda kalmayı sürdürüp yerinden kıpırdamadığını gören genç kız, başını cibinlikten çıkarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Genç kız başını cibinlikten çıkarmış ve Maruf'a "Ey yüce yürekli efendim, neden böyle kendini hüzne kaptırmış, benden uzakta duruyorsun?" demiş. Maruf, içini çekerek güçlkle "Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur!" demiş. O da, duygulanarak "Neden böylesi bir ünlemde bulundun, efendim? Beni çirkin ya da biçimsiz mi buluyorsun; yoksa kederlenmenin başka bir nedeni mi var? Tanrı'nın kutsaması adın üzre ve yören üzre olsun! Konuş ve benden hiçbir şey saklama, ya Seydi!" demiş. Maruf da, yeniden içini çekerek "Bütün bunlar, bil ki, babanın hatasıdır!" diyerek yanıt vermiş. O da "Neler, yani? Ve babam ne gibi bir hata işledi?" diye sormuş. O da "Nasıl? Sana karşı ve saraydaki soylu hanımlara karşı berbat bir elisıklıkla davrandığımı görmedin mi? Ah! Baban, evlenmemiz için bir türlü büyük kervanının gelmesini beklemeye izin vermemekle büyük suç işledi! Bekleseydi, sana güvercin yumurtası iriliğinde beş ya da altı diziden oluşmuş inci bir gerdanlık ve şah kızlarında pek görülmeyen güzellikte giysiler ve şanına uygun düşecek mücevherler armağan edecektim. Ve de yakınlarına ve çağrılılarına daha az kuru bir el uzatacaktım. Ama görüyorsun işte! Baban, her şeyin çabucak bitirilmesi fikriyle beni çok sıkıştırdı; ve böylece, kanımca, otu henüz yaşken ateşleyenin yaptığına benzer bir iş yaptı" demiş. Ama genç kız ona "Allah aşkına, böyle kederlenip durma bu önemsiz şeyler için; ve artık dert etmeyi bırak! İyisi mi ayağa kalk, giysilerini çıkar ve yanıma gel de sevişelim! Bu gece yapacağımız işle ilgisi olmayan bütün bu armağanlarla ilgili fikirleri ve benzeri şeyleri bir yana bırak! Kervana ve zenginliklere gelince, bunlarla ilgilenmem ben! Senden istediğim, ey yiğit kişi, bundan çok daha basit ve ilginçtir! Haydi yüreklen ve savaşım için belini güçlendir!" demiş. Maruf da "Peki öyleyse, geliyor, geliyorum!" diye yanıtlamış.

Bunları söyleyerek çabucak soyunmuş ve mızrağı ilerde, cibinliğin altında yatan sultana doğru ilerlemiş. “Evet, bu benim, Maruf, Kahire’deki Kızıl Sokağın eski pabuç tamircisi Maruf’un ta kendisi! Ben neredeyim şimdi, neredeyim?” diye düşünerek bu narin sultanın yanına uzanmış. Ve orada, bacaklar, kollar, kalçalar ve eller birbirine karışarak dövüş ateşlenmiş. Maruf elini kızın dizlerine koymuş; o da hemen kalkmış ve onun kucağına oturmuş. Dudak, kendi dilinde, öbür dudakla konuşmuş ve çocuğa anasını babasını unutturan saat gelmiş. Kızı kendine doğru, tüm balını akıttırcasına ve lokmaları doğruca yutturarak, bütün gücüyle çekmiş. Ve elini sol koltuk altına kaydırmış ve hemen yaşamsal kasları gerilmiş ve yaşamsal varlığını ona doğru yaklaştırmış. Ve sol eliyle sağ kasığının kıvrılan yerini kavramış ve hemen ikisinin de yaylarının tüm kirişleri inildemiş. O zaman iki memesinin arasını hedeflemiş; ama nasıl olduysa olmuş, hedef iki kalçasının arasına yansımış. O zaman sultanın iki ayağını beline kemer gibi dolamış ve “Haydi, ey öpücükler babası!” diye haykırarak yol ayrımı doğrultusunda dürtmüş. Ve vakit geçirmeksizin, yemleyeceğini yemlemiş; fitili ateşlemiş, iğnenin yurdundan ipliği geçirmiş, yılan balığını çıtırdayan ateşte pişirmiş; gözleri “Parla!” derken; dili “Çene çal!”; dişleri “Isır!” diyormuş. Sağ eli “Kıpırdamış”, sol eli “Soymuş”! alt yanındaki dudakları “Kaydır!” ve burgacı “İncini oynat ey istirdide!” ve “Zevkten esriklen ve sıçra ey ailenin sevgilisi!” demiş.¹ Bunu söylerken, kale, dört duvarıyla sarsılmış ve bu yiğitçe serüven, büyük yırtılmalar olsa da, büyük acılar olmaksızın; yarıklar olmasa da, kırıklarla; buruşturmaların izi olmasa da ısırmaların izi kalarak, kısrağa binerken çatırdayan eklem ve şahane bir kalça yastığında aşırı özgürlükle şahane yol almalarla tamamlanmış. Tüm bu davranışlara karşı bir genç kıızı bunca dayanıklı yaratan ve erkeğe gelecek nesilleri sağlama bakımından güçlü bir doğa veren Tanrı’ya şükürler olsun!

1 Cinsel ilişkiyle ilgili bütün bu konuşmalar ve bunları izleyenler, gerek Mardrus’ta, gerekse Mathers’in çevirisinde secili sözcüklere ağırlık verilerek sıralanmıştır. Türkçe çeviride anlamı büsbütün yitirmemek için secili çeviri yoluna gidilmemiştir (Â.Ş.O.)

Böylece, kucaklaşmaların, emişmelerin ve emzirmelerin zevkleri içinde geçen bir geceden sonra Maruf, genç kızın memnun iniltileri ve sitemleri kendisine eşlik ederken, hamama gitmek üzere yataktan kalkmış. Yıkayıp harika bir giysiyle donanmış ve divana gidip emirlerin ve ileri gelenlerin iltifatlarını kabul etmek üzere amcası olan karısının babası şahın yanına oturmuş. Kendi iradesiyle, düşmanı olan vezirin aranıp bulunmasına hükmetmiş ve ona, huzurda bulunan herkese hil'at dağıtmasını ve emirlerine ve emir eşlerine, sarayın ileri gelenlerine ve eşlerine, muhafızlara ve eşlerine; büyük, küçük, yaşlı ve genç haremağalarına sayısız bollukta bağışlarda bulunmasını söylemiş. Dahası altın dinarla dolu torbalar getirterek, avuçla kotardığı paraları onu umanlara dağıtmaya başlamış. Böylece, herkes onu kutlayıp sevmiş ve refahı ve uzun ömrü için dua etmiş.

Maruf'un gündüzleri büyük bağışlar dağıtarak ve geceleri, ona delicesine tutulan karısı sultanla keyfince sevişerek geçirdiği yirmi gün böylece akıp geçmiş. Kervandan hiçbir haber alınmaksızın geçen bu yirmi gün sonunda Maruf'un ileri derecedeki israfı ve çılgınlıkları yüzünden, bir sabah hazinenin bomboş olduğu görülmüş; ve dolapları açan vezir, bunların tümüyle boşalmış olduğunu ve artık harcayacak hiçbir şey kalmamış bulunduğunu tespit etmiş. O zaman, şaşkınlığın sınırında, ama ruhundaki öfkeyi dizginleyerek şahın huzuruna çıkmış ve ona "Tanrı kötü haberleri bizden irak eylesin; ama, şahım, suskunluğumla, sonunda senin haklı sitemlerine maruz kalmamak için devlet hazinesinin tam anlamıyla kurduğunu ve damadın Emir Maruf'un o harika kervanının da boşalan torbaları doldurmak üzere henüz vasil olmadığını söylemeliyim" demiş. Şah da, bu konuşmadan biraz kuşku duymuş ve "Evet, vallahi! Doğru söylüyorsun, bu kervan biraz gecikti. Ama inşallah gelecektir!" demiş. Vezir de gülerek "Tanrı seni lütuflarıyla donatsın efendim ve de ömrünü uzatsın! Ama ülkemize Emir Maruf geleli beri olmadık felaketlere uğradık! Şimdiki durumda, bizim için bir çıkış yolu da göremiyorum. Çünkü bir yandan, hazine bomboş, öte yandan, kızın bu yabancının, bu bilinmeyen kişinin karısı olmuş durumda. Tanrı bizi, Kötü'den, Sapık'tan, Lanetli'den ve Taşlanmış'tan korusun! Bizim durumumuz oldukça kötü bir

durum!” demiş. Tedirgin olmaya ve sabrı tükenmeye başlamış olan şah da “Senin konuşmaların beni yoruyor ve anlama yeteneğim üzerinde baskı yapıyor. Böyle nutuk çekecek yerde, bana bu durumdan kurtulmanın yollarını göster! Ve de damadım Emir Marufun bir sahteci ve yalancı olduğunu kanıtla!” diye yanıt vermiş. Vezir de “Doğru söylüyorsun, şahım! İşte bu harka bir fikir! Mahkûm etmeden önce kanıt göstermek gerek! Böylece gerçeğe ulaşmada, bize hiç kimse sultan kızından daha fazla değerli yardımında bulunamaz. Çünkü kocasının sırrına ondan daha fazla hiç kimse aşına olamamıştır. Bu durumda, onu çağırmanın da bizi ayıracak perdenin ardından kendisini sorguya çekeyim! Böylece bizi ilgilendiren konuda bilgi alayım!” diye yanıt vermiş. Şah da, onu “Bunda bir uygunsuzluk yok. Ve başım hakkı için söylüyorum. Eğer damadımın bizi aldattığı ortaya çıkarsa, onu en kötü ölümle öldürteceğim ve en kara ölümü tattıracağım” diye yanıtlamış. Hemen sultan kızından toplantı salonunda bulunmasını rica etmiş. Ve onunla veziri arasına bir perde çekmiş; kız da bunun ardında yer almış. Her şey Marufun yokluğu sırasında düzenlenip söylenmiş ve uygulanmış.

Vezir, sorularını tasarlayarak ve düzenini kurarak, şaha hazır olduğunu bildirmiş. Kendinden yana da, sultan kız, perdenin ardından babasına “İşte karşıdayım, babacığım! Benden ne dilemektesin?” demiş. Şah da “Vezirle konuşmanı!” diye yanıt vermiş. Kız da vezire “Pekâlâ vezir, ne istemektesin?” diye sormuş. O da “Sultanım, bilesin ki Devlet’in hazinesi kocan Emir Marufun harcamaları ve israfları sayesinde tümüyle boşalmıştır. Öte yandan, bize sık sık geleceğinden söz ettiği o akıl almaz kervandan da hiçbir haber alınamadı. Böylece, şah baban, bu durumdan tedirgin olarak, ancak senin kocan hakkında ne düşündüğünü ve onun durumunun sende ne gibi bir etki yarattığını ve onunla ilgili olarak seninle geçirdiği şu yirmi günde, hakkında ne gibi kuşklar duyduğunu açıklayarak bu konuda bizi aydınlatabileceğine hükmetti” demiş.

Vezirin bu söylediklerine, sultan, perdenin ardından “Tanrı amcamın oğlu Emir Marufun üzerinden lütuflarını eksik etmesin! Onun hakkında ne düşünüyorum, öyle mi? Ama başım üzerine yemin ederim ki, yeryüzünde hiçbir reçel çubuğu

yoktur ki tatlılıktan, verdiği zevkten ve tattan yana onunkiyle kıyaslanabilsin! Ben onun eşi olalı beri şişmanladım; güzelleştim; ve herkes çehremin güzelliğine hayran oldu; ben geçerken ‘Tanrı seni kötü gözden korusun, kıskanç ve hırslılardan sakınsın!’ diyorlar. Ah! Amcamın oğlu Maruf, bir zevk macunudur, o benim neşemdir, ben de onun sevinciyim. Allah bizi birbirimize bağışlasın!” demiş.

Şah da, bütün bunları duyarak burnu uzayıp giden vezire dönmüş ve ona “Görüyorsun işte, ben sana damadım Maruf harika bir adamdır dememiş miydim? Şimdi seni, yersiz kuş-kularından ötürü kazığa kaksam yeridir!” demiş. Ama vezir, perdeden yana dönerek sultanın kızına “Ya kervan, sultanım, gelmeyen kervan hakkında ne dersin?” diye sormuş; kız da “Bunun benimle ne ilgisi var? Kervan ister gelsin, ister gelmesin, bununla mutluluğum çoğalır ya da azalır mı?” diye yanıt vermiş. Vezir de “Peki, hazinenin dolapları boşaldığına göre, seni kim besleyecek şimdi? Ve Emir Maruf’un harcamalarını kim karşılayacak” demiş. Kız da “Allah kerimdir, kullarını terk etmez” diye yanıt vermiş. Şah da vezire “Kızımın hakkı var. Sus artık” demiş. Sonra sultan kızına “Yine de sen, ey babasının sevgilisi, amcanın oğlu Emir Maruftan, hangi olası tarihte kervanının gelebileceğini öğrenmeye çalış. Sadece harcamalarımı düzenlemek ve hazinenin dolaplarını doldurmak üzere yeni vergiler çıkarmam gerekip gerekmediğini anlamak için bunu bilmek istiyorum” demiş. Sultan da “İşittim ve itaat ediyorum! Çocuklar ana babasına itaat etmeli ve onlara saygı göstermelidir. Bugünden tezi yok, Emir Maruf’a bunu soracak ve öğreneceklerimi gelip sana bildireceğim” diye yanıt vermiş.

Böylece, gece olunca, sultan her zamanki gibi, Maruf’un yanında çılgınca eğlenip Maruf da onun yanında keyfini sürdükten sonra, öğrenmek istedikleri bir şey olduğu zaman bütün kadınların yaptığı gibi, baldan tatlı, nazlı ve okşayıcı bir sesle amcasının oğlunun koltuğu altına elini uzatarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve böylece, gece olunca, sultan, her zamanki gibi, Maruf'un yanında çılgınca eğlenip Maruf'da onun yanında keyfini sürdükten sonra, öğrenmek istedikleri bir şey olduğu zaman bütün kadınların yaptığı gibi, baldan tatlı, nazlı ve okşayıcı bir sesle amcasının oğlunun koltuğu altına elini uzatarak ona "Ey gözümün nuru, ey ciğer köşem, ey gönlümün çekirdeği ve ruhumun hayatı ve zevki, aşkının ateşi tümüyle bağrımı sardı. Ve yaşamımı sana feda etmeye ve de ne olursa olsun, bahtımı seninle paylaşmaya hazırım. Ama, Allah aşkına amcanın kızından hiçbir şeyi gizleme! Ve lütfen bana söyle de kalbimde sır olarak saklayayım: hangi nedenle babamla vezirin konuşup durduğu şu büyük kervan hâlâ çıkıp gelmedi? Yoksa bu konuda senin bir sıkıntın ya da kuşkuların mı var? Bana olanca içtenliğinle anlat, ben de senin tüm sıkıntılarını uzaklaştırmanın çaresini bulayım!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, onu öpüp bağrına basmış ve onun kollarında erimiş. Maruf da ansızın kahkahalarla gülmeye başlamış ve "Sevgilim, bana böylesine basit bir soruyu sormak için neden bu kadar çırpınıp duruyorsun? Çünkü ben, hiçbir zorluk çıkarmaksızın, sana gerçeği söylemeye ve senden hiçbir şey saklamamaya hazırım" diye yanıt vermiş.

Ve tükürüğünü yutmak için bir an sustuktan sonra, yeniden söze başlayıp "Bil ki gerçekte sevgilim, ben ne tacirim, ne kervan sahibi ne de herhangi bir serveti ya da benzer bir belayı elimde bulunduruyorum. Ve de kendi ülkemde, Sıcak Tezek diye anılan ve yüreğimde bir yakı, gözlerim üzerinde kara bir döveç olan Fatıma adlı Allah'ın belası bir kadınla evli bir pabuç tamircisi idim. Onunla başımdan şöyle ve de şöyle bir serüven geçti" demiş. Ve sultan kıza, Kahire'deki karısıyla aralarında geçen tüm öyküyü ve künefe olayından sonra başına gelenleri anlatmış. Hiçbir şeyi saklamadığı gibi, o andan başlayarak deniz kazası geçirip çocukluk arkadaşı cömert Ali'ye rastlamasına kadar geçen olayları bir bir anlatmış; hiçbir ayrıntıyı da atlamamış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Sultanın kızı, Maruf'un anlattığı bu öyküyü işitince, öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Maruf da aynı şekilde gülerek "Bahtın saptayıcısı Tanrı'dır. Sen de benim bahtıma yazılı imişsin, hanımım" demiş. O da Maruf'a "Kuşkusuz, Maruf!

Sen hile yapmakta usta birisin; zekâdan, kavrayıştan, incelikten ve mutlu etmeden yana seninle hiç kimse kıyaslanamaz. Ama, öykünün ve icat ettiğin kervan öyküsünün gerçek yüzünü öğrenirlerse, şah babam ve düşmanın olan vezir ne der acaba? Kuşkusuz seni öldürtürler; ben de, kederden, senin yanı başında ölür kalırım. Böyle olunca en iyisi, şimdilik, sen sarayı terk edersin ve uzak bir ülkeye giderek, benim her şeyi yoluna koyup açıklanamazı açıklamanın çaresini bulmamı beklersin” demiş. Ve de “Sen şimdi elimde bulunan şu elli bin dinarı al, ata bin ve gizli bir yerde yaşamını sürdürmeye bak. Yalnız çekildiğin yeri bileyim ki, her gün sana bir haberci yollayıp senden haber alayım. Ve sanırım sevgilim, bugünkü koşullar altında yapacağımız en uygun şey budur” diye eklemiş. Maruf da “Kendimi sana emanet ediyorum hanımım ve senin korumana sığınyorum” diye yanıt vermiş. Karısı da onu öpmüş ve gecenin yarısına kadar her zaman onunla yaptıkları şeyi yapmış.

Daha sonra kocasına ayağa kalkıp bir Memluk giysisiyle donanmasını söylemiş; ve ona babasının ahırındaki en iyi atı vermiş. Maruf da şahın bir Memluku gibi kentten çıkmış ve yola koyulmuş. Ama, sultanın kızına, şaha, vezire ve ortaya çıkmayan kervana gelince şöyle olmuş:

Ertesi gün, er saatte, şah yanında veziri olduğu halde, toplantı salonuna oturmaya gelmiş. Ve kendisinden, öğrenmesi istenilen şey hakkında bilgi almak üzere kızını çağırtmış. Ve bir gün önceki gibi, kızı kendisini erkeklerden ayıran perdenin ardında yer alınca “Ne var, babacığım?” diye sormuş. Babası da “Pekâlâ kızım, ne öğrendin, bize ne diyeceksin bakalım?” demiş. Kız da “Ne mi söyleyeceğim babacığım? Ah! Allah taşlanası kötü şeytanı kahretsin! Ve aynı şekilde iftiracıların belasını versin ve benim ve kocam Emir Maruf’un yüzünü karartmak istemiş olan katran yüzlü vezirin de yüzünü karartsın!” diyerek yanıt vermiş. Şah da “Bu nasıl oluyor? Ve sebebi nedir?” diye sormuş; kızı da “Nasıl oluyor da, Tanrı aşkına, kafana amcamın oğlu hakkında onur kırıcı şeyler yerleştirmek isteyen bu kötü yürekli adama güveniyorsun?” demiş. Ve bir an sustuktan sonra, sanki nefretten boğuluyormuş gibi “Bil ki, gerçekte babacığım, yeryüzünde Emir Maruf kadar namuslu, dürüst ve doğrucu kimse yoktur. Tanrı

onu lütuflarıyla donatsın! İşte senin yanından ayrıldığıım andan başlayarak şunlar olup bitti: Gece olunca, sevgili kocam daireme girdiğinde, hizmetimde bulunan haremağası, gecikmesi imkânsız bir haberi olduğunu söyleyerek bizimle konuşmak istedi. Kendisini içeri aldık; elinde bir mektup vardı. Bize, bu mektubu ona, zengin giyimli on yabancı Memlukun verdiğini, ayrıca bu kimselerin efendileri Marufu görmeyi dilediklerini söyledi. Kocam mektubu açıp okudu; sonra bana uzattı; ben de aynı şekilde okudum. Mektup, çoktandır sabırsızlıkla beklediğiniz büyük kervanın başında bulunan kişiden geliyordu. Bu kervanbaşının buyruğu altında sefere eşlik etmek üzere, kapıda beklemekte olanlara benzer beş yüz genç Memluk bulunuyormuş; seferde bulundukları sırada, kötü bir rastlantı sonucu yol kesen yağmacı bir Bedevi güruhuna çatmışlar. Kervanın gelişinin gecikmesinin birinci nedeni buymuş. Bunlar üzerinde galibiyet sağladıktan birkaç gün sonra da, geceleyin, çok daha kalabalık ve iyice silahlanmış bir başka Bedevi güruhunun saldırısına uğramışlar. Bu çatışma sonunda kervandaki Memluklardan ellisi öldürülmüş; iki yüz deve ile dört yüz değerli eşya yükü ortadan yok olmuş.

Kocam bu müthiş haberi alınca, heyecan göstermekten uzak, gülerek ve kapıda beklemekte olan kölelerden başkaca açıklama beklemeksizin mektubu yırttı. Ve bana “Yitip gitmiş olan bu dört yüz balya ile iki yüz devenin ne önemi var? Olsa olsa kayıp dokuz yüz bin altın dinardır. Gerçekte, bunun sözünü etmek bana yakışmaz. Ve özellikle sen bununla kafanı yorma, sevgilim! Bu konuda bizim için ortaya çıkan tek can sıkıcı şey, kervanın geri kalan bölümünün gelişini çabuklaştırmak için benim birkaç gün ortadan yok olmak zorunda kalacağımıdır” dedi. Ve gülerek ayağa kalktı, beni bağrına bastı ve ayrılık gözyaşları dökmekte iken, benden izin aldı. Yeniden gözyaşlarımı kurutup yüreğimi dinginleştirmemi tavsiye ederken, aşağı indi. Ben de yüreğimin çekirdeğinin gözden kayboluşunu avluya açılan pencereden eğilerek izledim ve ona mektubu getiren ay kadar güzel on genç Memlukla görüştükten sonra sevgilimin bir ata binerek onların başında, kervana ulaşmak üzere, saraydan çıktığını gördüm” diye eklemiş.

Böyle konuştuktan sonra, çok ağlamış olan birisi gibi, şiddetle sümkürmüş; ve ansızın öfke dolu bir sesle “Pekâlâ, baba; söyle

bakayım bana, bu durumda sizin, bu katran yüzlü vezirin teşvi-kiyle bana önerdiğiniz şekilde kocamla görüşmem uygun düşer miydi? Evet, o zaman ne olurdu? Kocam bundan böyle beni cid-diye almaz, bana karşı güvenini yitirir ve de beni sevmezdi; hatta haklı olarak benden nefret ederdi! Bütün bunlar senin vezirinin, şu sakallı felaketin hakaret dolu tahminleri ve haksız şüpheleri yüzünden olacaktı!” diye eklemiş. Böylece konuştuktan sonra, sultan kız, perdenin ardında ayağa kalkmış, birçok gürültü kopararak ve kızgınlık belirtileri göstererek çekip gitmiş. Şah da vezire doğru dönmüş ve ona “Ah, köpoğlu! Gördün mü senin hatan yüzünden başımıza ne geldi? Vallahi! Bilmiyorum, senin enini boyuna katmak için daha ne bekliyorum! Ama hadi neyse, sen bir kez daha damadım Maruf hakkında kuşku göster! Seni ne beklediğini görürsün!” diye haykırmış. Ona yandan yana kötü bir bakış fırlatmış ve Divan’ı terk etmiş. İşte onların durumu böyleymiş.

Maruf’a gelince, onunki de şöyle! Sultan kızın babası olan şahın başkenti olan Kaytan kentini terk ettikten sonra, boş vadilerde saatlerce at sürmüş; cins atları sürmeye alışkın olmadığından ve pabuç tamirciliği ona, böyle şimdiki gibi şahane bir atlı olacağı hakkında hiçbir şey vaat etmediğinden, eli ayağı kırılarak büyük bir yorgunluk duymaya başlamış. Dahası, bu işin sonunun ne olacağını düşünmekten kendini alamaması ve sultanın kızına gerçeği söylediğinden dolayı duyduğu pişmanlık yüzünden de üzülmüştü. Kendi kendine “İşte şimdi, okşayışları, Kahire’deki o belalı Sıcak Tezek kanyı unutturacak olan tereyağ yumuşaklığındaki karnın kollarında sefa sürecektir yerde, yollarda serseri gibi dolaşmak durumuna indirgendin!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

“İşte şimdi, Kahire’deki o belalı Sıcak Tezek kanyı unutturacak olan tereyağ yumuşaklığındaki karnın kollarında sefa sürecektir yerde, yollarda serseri gibi dolaşmak durumuna indirgendin!” diyormuş. Ve yürekleri ayrılıkla yanmış olan bütün geçmiş

âşıkları düşleyerek, kendi durumuna yanmış ve hasret üzerine umutsuz şiirler okuyarak sıcak gözyaşları dökmüş. Böylece inleyerek aşk acılarını kendi durumuna benzer hallerde söylenen tumturaklı sözlerle ifade etmiş. Ve gün doğarken küçük bir köye ulaşmış. Bir tarlada iki öküzünü koştuğu sabanıyla çalışmakta olan bir Fellah görmüş. Saraydan ve kentten acele kaçıış sırasında yolculuk için yanına azık almayı unuttuğundan, açlıktan ve susuzluktan içi kazınıyormuş. “Selam üzerine olsun, ey şeyh!” diyerek Fellaha yaklaşmış. Fellah da “Selam, Tanrı’nın rahmeti ve kutsamaları senin de üzerine olsun!” diyerek selamını iade etmiş. Ve “Kuşkusuz, efendim, sen, sultanın Memlukları arasından bir Memluksun, değil mi?” diye sormuş. Maruf da “Evet” diye yanıt vermiş. Fellah “Hoş geldin, ey süt yüzlü; ve lütfen atından in de benim konukseverliğimi kabul et!” demiş. Onun cömert bir kişi olduğunu hemen anlayan Maruf, yakında bulunan fakirhaneye bir göz atmış ve açlığını ve susuzluğunu giderecek bir şeyin orada bulunamayacağını kavramış.

Ve Fellaha “Kardeşim, ben, senin evinde benim gibi acıkmış bir konuğa sunabileceğin bir şey görmüyorum. Bu durumda senin çağrını nasıl kabul edebilirim?” demiş. Fellah da “Tanrı’nın nimeti eksik olmaz; her zaman hazırdır. Sen sadece atından in efendim ve Tanrı adına, seni ağırlayıp konuk etmeme izin ver. Köy çok yakındır, bacaklarımın tüm gücüyle oraya çabucak koşar, açlığını gidermen ve memnun olman için ne gerekiyorsa alır getiririm! Atının beslenmesi için gerekli saman ve arpayı da sağlamakta kusur etmem!” diye yanıt vermiş Maruf, sıkılmış ve bu zavallı adamı rahatsız edip işinden ayırmak istemediğinden, ona “Ama mademki köy çok yakındır, kardeşim; ben atımı sürerek oraya çabucak ulaşır ve çarşıdan kendim ve atım için ne gerekli ise satın alabilirim” diye yanıt vermiş. Ama, Tanrı yolundaki garibin, kendisine konukseverlik göstermeden gitmesine Fellahın doğal cömertliği el vermediğinden, yeniden söz alarak “Sen hangi çarşıdan söz ediyorsun, efendim? Bizimki gibi evleri inek tezeğinden yapılmış sefil bir köyde çarşı mı ya da uzaktan yakından çarşıya benzer şey mi olurmuş? Bizim burada alışverişle ilişkimiz yoktur; ve herkes, elinde bulunanla geçinir gider. Bundan dolayı beni minnettar etmen ve ruhuma ve yüreğime ferahlık

vermen için senden Tanrı ve kutsadığı Muhammed aşkına evime inmeni rica ediyorum. Ben çabucak köye gider, gelirim!" demiş. O zaman Maruf, ona acı ve sıkıntı vermeden bu zavallı Fellahın önerisini reddedemeyeceğini anlayarak atından inmiş ve gidip kulübenin girişindeki kuru tezekler arasında oturmuş. O sırada Fellah, köy doğrultusunda seğırtip bacaklarını rüzgâra vererek uzaklarda gözden kaybolmakta gecikmemiş.

Onun sağladığı yiyeceklerle geri dönmesini beklerken, Maruf düşünmeye başlamış ve kendi kendine "Şu fakir kişi için bir sıkıntı ve tedirginlik nedeni oldum. Ben de sefil bir pabuç tamircisi iken, tıpkı onun gibiydim. Ama vallahi! Ona işini terk ettirerek neden olduğum zararı gücümün yettiği kadar gidermek isterim. Ve ilkin, şuracıkta, onun yerine çalışarak işi sürdüreyim ve böylece benim için yitirdiği zamanı ona kazandırayım!" demiş.

Ve o saat ve o anda ayağa kalkarak şahane Memluk giysilerine bürünmüş olarak, sabanı eline almış ve iki öküzü daha önce belirlenmiş olan iz doğrultusunda ileri sevketsmiş. Ama henüz öküzler birkaç adım atmışken, sabanın demiri garip bir gürültüyle ansızın dayatan bir şeye takılarak durmuş. Öküzler de ilerlemeye gayret edelim derken, ön ayaklarının üzerine düşüvermişler. Maruf, seslenerek hayvanları yeniden ayağa kaldırmış ve dayanılan şeyi aşmak üzere onları kamçlamış. Ama öküzler, boyunduruklarıyla müthiş bir çekiş gücü harcadıkları halde, saban bir karış bile ilerlememiş, kıyamet gününü bekler gibi toprağa saplanmış olarak kalmışlar. O zaman Maruf, işin ne olduğunu incelemeye karar vermiş. Ve toprağı kaldırdıktan sonra, sabanın demirinin ucunun, işlenen toprağın düzeyinde bulunan mermer bir levhanın üzerine iyice saptanmış kızıl bakırdan bir halkaya takıldığını görmüş.

Maruf merak ederek, bu mermer levhayı kıpırdatıp kaldırmak istemiş ve onu kıpırdatmayı ve yerinden kaldırmayı başarmış. O zaman içeriye doğru bir mağaraya inen mermer basamaklar bulunduğunu görmüş. Bu yeraltı mağarası eşkenar dikdörtgen şeklindeki bir hamam genişliğinde imiş. Maruf da "Bismillah!" diyerek bu mağaraya inmiş ve bunun ardarda gelen dört salondan oluştuğunu görmüş. Bu salonlardan ilki yerden tavana kadar yükselen altın paralarla doluymuş; ikincisi

de yine yerden tavana kadar inciler, zümrütler ve mercanlarla doluymuş; üçüncüsü Yemen taşı, yakutlar, firuzeler, elmaslar ve her renkten değerli taşla doluymuş; ama daha geniş ve daha iyi koşullar içinde bulunan dördüncüsünde, üzerinde bir limondan daha büyük olmayan billur bir çekmece bulunan abanoz bir kaideden başka bir şey yokmuş.

Maruf bu küçük hazineyi buluşundan ötürü son kertede şaşıp kalmış ve keyiflenmiş. Ama onu en çok şaşırtan, yeraltındaki büyük salonda gözüne çarpan küçük billur çekmeceymiş. Böylece, ruhunun isterlerine daha fazla dayanamayarak hazinede bulunan tüm öteki harikalardan daha çok ilgisini çekip aslında önemsiz gibi duran bu çekmeceye uzanmış ve onu eline alarak kapağını açmış. Orada, kaşına kırmızı akik takılmış bir altın yüzük olduğunu ve akik üzerine de ince ve karınca ayaklarına benzer biçimde tılsımlı yazılar yazılı bulunduğunu görmüş. Maruf, kendiliğinden bir hareketle, bu yüzüğü parmağına geçirmiş ve çevirerek yerli yerine oturtmuş.

Ve birdenbire yüzüğün kaşından “Buyruğun başım üstüne! Buyruğun nedir? Lütfen beni daha fazla ovuşturma! Emir buyur, itaat göreceksin! Ne diliyorsan söyle! Söyle yıkayım mı, yapayım mı? Hangi şah ve sultanı öldüreyim; yoksa huzuruna mı getireyim onları; tüm bir şehri inşa mı edeyim, yoksa bütün bir ülkeyi ortadan mı kaldırayım? Bir diyarı çiçeklerle mi örteyim, yoksa yakıp yıkayım mı; bir dağı yerle bir mi edeyim, bir denizi mi kurutayım? Konuş dile! Arzunu bildir! Ama lütfen beni böyle sert ovuşturma, efendim! Ben, ecinnilerin efendisi; ama geceyle gündüzün yaradanının buyruğuyla, senin kölenim!” diyen güçlü bir ses duyulmuş. İlkin bu sesin nereden geldiğini pek kavrayamayan Maruf sonunda parmağına taktığı yüzüğün kaşından geldiğini anlamış ve kızıl akiğin içinde bulunan kişiye seslenerek “Ey Efendimizin yarattığı, sen kimsin?” demiş. Akikteki ses de “Ben bu yüzüğün kölesi, ecinni Mutluluklar Babası’yım. Bu yüzüğe sahip olanın buyruklarını körü körüne yerine getiririm. Benim için imkânsızlık yoktur. Çünkü ben, yetmiş iki ifrit, şeytan ve meret kabilesinin en yüce başkanıyım. Ve bu kabilelerin her biri, fillerden daha güçlü ve cıvadan daha kıvrak, gücüne dayanılmaz on iki bin yiğitten oluşmuştur. Ama, sana söyledi-

ğim gibi, ben de, kendimce, bu yüzüğün kölesiyim; ve gücüm ne kadar büyük olsa da, onu taşıyana, anasına itaat eden bir çocuk gibi, itaat ederim. Bununla birlikte, yüzüğün kaşını bir kez değil de iki kez ovuşturmak bahtsızlığına uğrarsan, yüzük üzerinde yazılı korkunç adların ateşi içinde yanar kül olurum. Ve beni dönüşü olmaz şekilde yitirirsin” diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

“Bununla birlikte, yüzüğün kaşını bir kez değil de, iki kez ovuşturmak bahtsızlığına uğrarsan, yüzük üzerinde yazılı korkunç adların ateşi içinde yanar kül olurum. Ve beni dönüşü olmaz şekilde yitirirsin” diye yanıt vermiş.

Maruf da, bunu işitince, akiğin ifritine “Ey yüce ve güçlü Mutluluklar Babası, bil ki söylediklerini belleğimin en güvenilir yerine yerleştirdim. Ama, başlangıç için, bana, seni bu akiğin içine kimin hapsedtiğini ve seni yüzüğün sahibinin gücüne boyun eğdirdiğini söyleyebilir misin?” demiş. Ecinni de kaşın içinden “Bil ki, ya seydi, içinde bulunduğumuz bu yer, şimdi harabe halinde olan ünlü Sütunlu İrem kentinin kurucusu Ad’ın oğlu Şaddat’ın kadim hazinesidir. Ve şimdi senin elinde bulunan, senin bulduğun billurun içinde saklı olup senin bulup çıkardığın yüzük, kesinlikle onun yüzüğüdür” diye yanıt vermiş.

Kahire’deki Kızıl Sokak’ın eski pabuç tamircisi, şimdi bu yüzüğe sahip olmakla Nemrut kartalının ömrüne denk ömür yaşamış yiğit ve mağrur Şaddat’ın ardıllarının en doğal mirasçısı sayılan Maruf, gecikmeksizin, yüzüğün kaşındaki harika erdemleri denemek istemiş. Ve akiğin içinde bulunan ifrite “Ey yüzüğün kölesi, burada gizlenmiş bulunan defineyi yeraltından çıkarıp yeryüzüne, gün ışığına ulaştırabilir misin?” demiş. Mutluluklar Babası’nın sesi “Hiç kuşkun olsanı, bu benim için en kolay şeydir!” diye yanıtlamış. Maruf da ona “Madem ki öyledir, benden sonra gelecek olana izini bile göstermeyecek şekilde, hiçbir şey bırakmayarak, burada zenginlik ve servetten yana ne varsa dışarı çıkarmanı emrediyorum” demiş. Ses de “İşittim

ve itaat ediyorum” diye yanıtlamış. sonra “Hey küçük oğlanlar” diye haykırmış.

Ve Maruf hemen önünde, başlarında sepetler taşıyan on iki genç çocuğun belirdiğini görmüş. Bunlar, kendilerine hayran kalmış olan Maruf’un önünde yeri öptükten sonra, ayağa kalkıp göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda, birçok sefer yaparak yer altındaki üç salonda bulunan bütün serveti dışarı taşımışlar. Bu işi bitirince, yeniden gittikçe daha fazla hayranlığı artan Maruf’a saygılarını sunmaya gelmişler, sonra geldikleri gibi kaybolmuşlar.

O zaman Maruf, memnunluğun sınırında, akiğin içindeki ecinniye dönmüş ve ona “Çok güzel. Şimdi bu hazineleri Suhatan Ülkesinin Kaytan kentine taşımak üzere katırlar, katırcılar ve sandıklar ve devecileriyle birlikte develer istiyorum” demiş. Yüzüğün kaşında kapalı bulunan köle “Buyruğun olur! Bunun yapılması kadar kolay şey yoktur” diye yanıt vermiş. Ve büyük bir haykırış koparmış, o anda katırlar ve katırcılar, develer ve deveciler, sandıklar, sepetler ve görkemli biçimde giyinmiş altı yüz adet¹ aylar gibi güzel Memluk belirmiş. Ve göz açıp geçinceye kadar süren bir zamanda bunlar, hayvanlara, daha önce sandık ve sepetlere doldurdukları altın ve cevahiri yüklemişler; ve hepsini düzgün bir biçimde dizmişler. Genç Memluklar da güzel atlarına binmiş ve aralıklı olarak kervanı çevrelemişler.

Eski pabuç tamircisi, o zaman, yüzüğün kölesine “Ey Mutluluklar Babası, şimdi senden Suriye’nin, Mısır’ın, Yunanistan’ın, İyonya’nın, Hint’in ve Çin’in ipekleri ve değerli kumaşlarıyla yüklü bir hayvan sağlamanı istiyorum” demiş. Ecinni de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Hemen, sözü edilen şeyler yüklenmiş bin at ve deve Maruf’un önünde belirmiş ve kendiliklerinden düzgün bir dizi oluşturarak ötekiler gibi görkemli giyinmiş ve ata binmiş olan Memluklar tarafından kervana katılmış. Maruf memnun olmuş ve yüzüğün içinde saklı ecinniye “Şimdi, yola koyulmadan önce, yemek yemek isterdim. Benim için şuraya bir ipek çadır kur ve seçkin yemeklerle dolu tepsiler ve serin içecekler getir” demiş. Bu istekleri hemen oracıkta yerine getirilmiş.

1 Mardrus’ta bu sayı “her türden altı yüz adet” olarak gösterilmiş. Biz Mathers’in verdiği sayıya itibar ettik (Â.Ş.O.)

Maruf, çadıra girmiş ve tam da iyi yürekli Fellahın köyden döndüğü sırada tepsilerin önüne oturmuş. Zavallı, başında zeytinyağlı mercimek dolu çanak, sol kolunun altında esmer ekmek ve soğanlar, sağ kolunun altında içi at yesin diye bir ölçek yulafla dolu bir torba olduğu halde çıkagelmiş. Ve evinin önündeki akla durgunluk veren kervanı; kimileri kollarını kavuşturmuş, arkada beklemekte iken, kimileri de hizmet etmek için çırpınan hizmetkârların yöresini sarmış olduğu ve içinde Marufun oturmakta bulunduğu ipek çadırı görmüş. Son kertede heyecanlanarak kendi kendine “Kuşku yok ki, ben burada yokken, ilkin gördüğüm Memlукun sultanı buraya ulaşmış olacak! İki tavuğumu boğazlayıp ineğin yağıyla acele bir yemek hazırlamayı düşünmeyişim çok hatalı olmuş!” diye düşünmüş. Ve geç kalmış olmasına karşın bunu yapmaya karar vermiş; ve tutup boğazlamak ve yağda kızartıp sultana sunmak üzere iki tavuğa doğru yönelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve tutup boğazlamak ve yağda kızartıp sultana sunmak üzere iki tavuğa doğru yönelmiş.

Ama Maruf onu görüp seslenmiş. Ve aynı zamanda kendisine hizmet edenlere “Onu bana getirin!” demiş. Onlar da koşuşup mercimek çanağı, soğanları ve esmer ekmeğiyle ve de yulaf dolu torbasıyla Fellahı çadıra sokmuşlar. Maruf onun onuruna ayağa kalkmış ve Fellahı kucaklayarak ona “Ey benim sefalet arkadaşım, ne getirdin bakalım?” demiş. Zavallı Fellah bunca önemi olan bir kişi tarafından böyle sevecenlikle karşılanmasından ve “sefalet arkadaşı” diye anılmasından dolayı acayip şekilde şaşırmış. Kendi kendine “Bu karşımda gördüğüm bir fakirse, ben neyim öyleyse?” demiş. Ve ona “Sana konukseverlik yemeği getirdim efendim, atına da biraz yem! Ama benim bilmezliğimi bağışla! Senin sultan olduğunu bilseydim, senin onuruna elimdeki iki tavuğu boğazlayıp onları sana inek yağıyla kızartarak sunardım. Ama sefalet insanı kör ediyor ve tüm kavrayışını ortadan kaldırıyor” diye yanıt vermiş. Ve utancın ve şaşkınlığın

sınırında başını önüne eğmiş. Maruf da, bu sözleri duyunca, bu Fellahinkine benzer, hatta bundan da beter olan eski sefil durumunu hatırlayıp ağlamaya başlamış. Bol bol dökülen göz yaşları sakallarının telleri arasından süzülüp tabakların üzerine düşmüş. Ve de Fellaha “Kardeşim, yüreğini ferah tut, ben sultan değilim, sadece onun damadıyım. Sultanla aramızda doğan bazı güçlüklerden dolayı sarayı terk etmiştim. Ama arımdan bütün bu hizmetkârları ve armağanları göndererek, amcam, benimle uzlaşmak istediğini kanıtlamak istemiş. Bundan dolayı, daha fazla oyalanmadan geldiğim yere dönmek zorundayım. Beni tanımaksızın o denli iyilik yapmak isteyen sana gelince, kardeşim; bil ki, kurak bir toprağa tohum savurmuş değilsin!” demiş.

Ve Fellahı sağ yanında oturmaya zorlamış ve ona “Bu tep-silerde gördüğün tüm bu yiyeceklere karşın, sana Tanrı adına yemin ederim ki, ben senin mercimek yemeğini yiyecek ve bu esmer ekmekle soğandan başka şeye dokunmayacağım” demiş. Hizmetkârlarına da Fellah için görkemli yemekler hazırlamalarını emretmiş; ve kendisi, çanaktaki mercimekten, esmer ekmekten ve soğanlardan başka bir şey yememiş. Ve kokusu beynini saran bunca nefis yemeği ve bakışlarını büyüleyen bunca renkliliği gören zavallı Fellahın şaşkınlığını izleyerek içi ferahlamış ve sevinmiş.

Yemek yenilip bitince, hayırlarından dolayı Nasip Dağıtıcı’ya şükürler edilmiş; Maruf da ayağa kalkıp Fellahın elinden tutarak, onu çadırdan çıkarıp kervanın yanına götürmüş. Ve onu her yükten ayrı ayrı mallar seçmeye zorladığı gibi, bir çift deve ve bir çift katır vermiş. Sonra da “Bunlar senin malın olacak kardeşim. Bundan başka, sana içindeki her şeyle birlikte bu çadırı bırakıyorum” demiş. Ve karşı çıkmalarına ve minnettarlığını ifade etmesine izin vermeyerek ondan izin almış; ve onu bir kez daha öptükten sonra atına binip kervanın başına geçmiş; ve şimşekten daha hızlı bir haberciyi, gelişini şaha bildirmek üzere, kente öncü olarak gönderdikten sonra yola koyulmuş.

Maruf’un habercisi tam da vezir sultana “Artık kendini kandırma, efendim ve sultan kızının, kocasının gidişi hakkındaki sözlerine inanma! Çünkü başım üzerine yemin ederim ki, Emir Maruf, mevcut olmayan bir kervanın gelişini çabuklaştırmak

için değil, senin haklı öfkenden çekinerek buradan kaçıp gitti. Yaşamının kutsal günleri adına yemin ederim ki, bu adam bir yalancıdan, bir hilebazdan ve bir sahtekârdan başka bir şey değildir” dediği sırada saraya gelmiş. Ve şah, neredeyse bu sözlerini duyarak ona yarı yarıya inanmış, gerekli yanıtı vermek üzere iken, haberci içeri girmiş ve yerlere kapanarak şahı selamladıktan sonra, ona “Ey zamanın şahı, huzuruna haberci olarak geldim. Benim hemen ardımdan efendim, güçlü ve cömert yiğit damadın Marufun gelmekte olduğuna dair hayırlı haberler getirdim. Kendisi bir kervanın başında bulunduğundan yüklü bulunan görkemli ağırlık dolayısıyla benim kadar hızlı gelememi” demiş. Ve böyle konuştuktan sonra, genç Memluk, şahın önünde yeniden yeri öpmüş ve geldiği gibi oradan ayrılmış.

O zaman şah, mutluluğun sınırında, ama vezirine karşı öfke dolu, ondan yana dönmüş ve kendisine “Allah yüzünü karartсын ve onu ruhun kadar karanlık yapsın! Ve de damadımın yüceliğine ve güçlülüğüne kesin olarak inanasıya kadar gösterdiğin yalancılık ve ikiyüzlülüğten utandırmak için sakalının belasını versin ey hain!” demiş. Vezir de, şaşkına dönerek ve artık her türlü düşünce ileri sürmeyi terk ederek, tek bir söz söyleyecek gücü bulmaksızın, efendisinin ayaklarına kapanmış. Şah onu o durumda bırakmış ve çıkıp kentin süslenmesi ve bayraklarla donatılması ve de herkesin gidip mevkip halinde damadını karşılamak üzere hazırlanması için emir vermiş.

Bunu izleyerek kızının dairesine gitmiş ve ona hayırlı haberi vermiş. Sultan kızı da, kendi kafasından uydurduğunu sandığı bir kervanın başında kocasının gelişinden söz eden babasını duyunca şaşkınlığın ve sarsılmanın sınırına ulaşmış. Ne diyeceğini ya da ne yanıt vereceğini bilememiş ve kocasının sultanla bir kez daha dalga mı geçtiğini; ya da geceleyin ona bir fakirlik öyküsü anlatarak gerçek duygularını denemek üzere kendisiyle alay mı ettiğini kendi kendine sormuş. Ama, ne olursa olsun, kuşkularını ve şaşkınlığını sadece kendine saklayarak işin ne olabileceğini görmeyi yeğ tutmuş. Ve babasına karşı memnurluk saçan bir yüzle görünmekle yetinmiş. Şah da onun yanından ayrılarak Marufu karşılamaya gidecek mevkibin başında yer almaya koyulmuş.

Ama, bu arada, en fazla şaşkınlığa düşen ve allak bullak olan, kuşkusuz, Maruf'un servetinin neye dayandığını hiç kimsenin bilemeyeceği kadar bilen eski arkadaşı, o harika tacir Ali olmuş. Ve de kentin bayraklarla donatıldığını ve şenlik hazırlıklarına başlandığını ve kentin dışına çıkmakta olan şahane mevkibi görünce, gelip geçenlere, bütün bunların nedenini sormuş. Kendisine "Nasıl, şahın damadı Emir Maruf'un görkemli bir kervanın başında geri dönmekte olduğunu sen bilmiyor musun?" yanıtını vermişler. Maruf'un dostu ellerini birbirine çarpmış ve kendi kendine "Eskicinin bu hilebazlık haberi de ne demek oluyor? Ne zamandan beri pabuç tamiriyle dostum Maruf bir kervanın sahibi ve sürücüsü olmuş bulunuyor, Allah aşkına? Ama Tanrı Güçlüler Güçlüsü'dür...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Maruf'un dostu, ellerini birbirine çarpmış ve kendi kendine "Eskicinin bu hilebazlık haberi de ne demek oluyor? Ne zamandan beri pabuç tamiriyle dostum Maruf bir kervanın sahibi ve sürücüsü olmuş bulunuyor, Allah aşkına? Ama Tanrı Güçlüler Güçlüsü'dür! Onurunu koruması ve herkesin içinde utanca düşmemesi için onu sakınmış olmasın?" demiş. Ve oracıkta başkaları gibi dikilerek kervanın gelmesini beklemiş.

Çok geçmeden mevkip kente girmiş. Maruf, şahtan bile bin kez göz kamaştırıcı, şahane ve muzaffer, domuzların safra kesesini kıskançlıktan patlatacak bir edayla baş tarafta at sürerek ilerliyormuş. Onu da, çevresini harika giysilerle donanmış yakışıklı Memlukların kuşattığı bitip tükenmez kervan izliyormuş. Ve bütün bunlar o denli güzel ve akıllara durgunluk verici imiş ki, hiç kimse böylesine bir şeyi ne duymuş ne de işitmiş bulunduğunu hatırlıyormuş. Tacir Ali de, aynı şekilde, onu, bu olağandışı durumda görünce, kendi kendine "Pekâlâ anlaşılıyor işte! Karsı olan sultanın kızıyla birlikte, şahla alay etmek için bir şeyler düzenlemişler" demiş. Ve Maruf'un yanına doğru yaklaşarak, kendisini çevreleyen tüm şatafatlı korunmaya karşın,

ona ulaşmayı başarmış. Ve ona, sadece kendisinin duyabileceği tarzda “Hoş geldin, ey mutlu düzenbazların şeyhi ve hilebazların en beceriklisi! Bütün bunlar ne demek oluyor? Ama Allah için, bu lütuflara ve bu debdebeye layıksın sen, dostum! Memnunluk ve ferahlık duyarak yoluna devam et! Allah yaşamını uzatsın ve hilebazlıklarını daim kılsın!” demiş. Maruf da dostunun sözlerini duyarak gülmeye başlamış ve ertesi gün için onunla buluşmayı kararlaştırmış.

Bunun üzerine, Maruf, şahın yanbaşında saraya ulaşmış ve tüm utkusuyla büyük toplantı salonunda hazırlanmış bir tahta oturmuş. Ve başlangıç olarak, ilkin altın, mücevherat, inciler ve değerli taşlarla dolu kasaların getirilmesini ve şahın hazinelerinde boşalmış bulunan dolapların ve torbaların bunlarla doldurulmasını; sonra da geri kalan ve değerli kumaşlar ve ipekliler içeren yüklerin kendisine getirilmesini buyurmuş. Buyrukları noktası noktasına yerine getirilmiş. O da kendi huzurunda birbiri ardından sandıkları ve yükleri açtırmış ve eliaçıklıkla, sarayın ileri gelenlerine ve eşlerine harika kumaşları, incileri ve değerli taşları dağıtmaya ve Divan üyelerine, tanıdığı tacirlere ve de fakir ve düşkünlere büyük bağışlarda bulunmaya başlamış. Bunların bir kalburdan süzülen su gibi yitip gittiklerini gören şahın yalvarıp yakarmalarına karşın, kervanın taşıdığı her şeyi dağıtmadıkça ayağa kalkmamış. Savurduğu en küçük miktar, bir veya iki avuç dolusu altın, zümrüt, inci ya da yakutmuş. O bunları dolu ellerle fırlatırken şah, müthiş azap duyuyor ve acıdan yüzünü buruşturuyor ve her savuruşunu “Yeter oğlum, yeter! Bize bir şey kalmayacak!” feryadıyla karşılıyormuş. Ama Maruf, gülerek, her seferinde “Canın sağ olsun! Korkun olmasın! Çünkü elimde bitip tükenmez bir varlık var!” yanıtını veriyormuş.

İşte böyle sürüp giderken, vezir gelip şaha hazine dolaplarının tavana kadar doldurulmuş olduğunu artık orada boş bir yer kamadığını bildirmiş. Şah da ona “Pekâlâ. Başka bir salon daha bul, onu da bir önceki gibi doldur!” demiş. Maruf, ona bakmaksızın “Yapabilirsin!” demiş. Ve “Üçüncü ve bir dördüncü salonu bile doldurabilirsin! Hatta şah karşı koymazsa, sarayın tüm salonlarını benim için hiçbir değeri olmayan bütün bu şeylerle doldurabilirim!” demiş. Şah da bütün bunların bir rüyada mı

geçmekte olduğunu yoksa uyanık mı bulunduğunu bilememiş. Şaşkınlığın o denli sınırındaymış. Vezir de Maruf'un getirdiği hazinelerle daha bir iki salon doldurmak üzere oradan ayrılmış.

Maruf'a gelince, daha önce bildirmiş olduğu her şeyi kanıtlayan bu ön girişimler tamamlandıktan, hatta fazlasını yaptıktan sonra, dağıtım toplantısını terk ederek genç karısının yanına gitmiş. Sultanın kızı da onu görünce, yanına yaklaşmış, gözleri sevinç dolu, elini öpmüş ve ona "Kuşkusuz, ey amcamın oğlu, eski fakirliğinin ve uğursuz karın Sıcak Tezek Fatıma'nın öyküsünü anlatarak benim katkımla neşelenmek ve benimle alay etmek ya da sevgimi denetlemek istedin. Ama Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler olsun ki, senin hakkında herhangi bir aykırı davranıştan beni alıkoydu, efendim; yoksa ne yapardım bilmem!" demiş. Maruf da onu öpmüş ve ona gerekli yanıt vermiş ve kendisine göz kamaştıran bir giysi ve her biri güvercin yumurtası iriliğinde kırk yetim inciden¹ oluşmuş on dizilik bir gerdanlık ve sihirbazların işlediği bilezik ve halhallar vermiş. Sultanın kızı bütün bu güzel şeyleri görünce büyük bir zevk duymuş ve "Kuşkusuz, bu güzel giysiyi ve bu süs takılarını sadece şenlik günleri için saklayacağım!" diye haykırmış. Maruf da gülerek ona "Sevgilim, bununla kafanı yorma! Sana her gün yeni urbalar ve yeni takılar vereceğim; yeter ki dolaplarında alacak yer bulunsun ve çekmecelerin ağzına kadar dolmuş olmasın!" demiş. Bunun üzerine, sabaha kadar, her zaman yaptıkları şeyi yapmışlar.

Sabahleyin henüz cibinlikten çıkmamışlarken, içeri girme izni isteyen şahın sesini duymuşlar. Maruf çabucak yataktan kalkıp ona kapı açmaya koşmuş ve onu alt üst olmuş, yüzü sapsarı ve görünümü korkunç halde görmüş. İhtiyatla onu içeri almış, divana oturtmuş; kızı da bu beklenmedik ziyaretten ve babasının halinden heyecanlanarak yataktan kalkmış ve çabucak onu yatıştırmak için gülsuları serpmiş ve konuşacak hale getirmiş. Sonunda konuşabilen şah, Maruf'a "Oğlum, ne yazık ki, sana kötü bir haber getirdim! Başına gelen felaketten haberin olsun diye onu sana açıklamam gerek! Ama açıklasam mı, açıklamasam mı?" demiş. Maruf da "Açıklamalısın, tabii!" diye yanıt vermiş.

1 Yetim inci (perle orpheline): İstiride oluşurken dış etkilerle bozulmamış, saf ve kusursuz inci (Â.Ş.O.)

Şah “Pekâlâ, bil ki ey oğlum, hizmetkârlarım ve muhafızlarım, şaşkınlığın sınırında, gelip bana, senin iki bin Memlукunun, kervancılarının, develerinin ve katırlarının bu gece bir anda ortadan yok olduğunu ve kimsenin onları giderken görmediğini ve hiçbir ayak izinin de bulunmadığını söylediler. Bir daldan uçan kuş bile bütün bu kervanın yollarımızda bıraktığından daha fazla iz bırakır. Bu yokoluş senin için çaresiz bir kayıp olduğundan, öylesine çarpıldım ki, hâlâ etkisi altındayım” demiş.

Maruf onun bu sözlerini işitince, ansızın gülmeye başlamış ve “Ey amca, ruhunu yatıştır. Çünkü kervancılarımın ve hayvanlarımın yitişi, benim için denizdeki bir damla su kadar bile önem taşıyor. Çünkü, bugün, yarın, yarından sonra ve daha sonraki günlerde olacağı gibi, tek bir dilekle, tüm Kaytan kentinin içine sığabilecek kadar büyüklükte kervancı ve hayvandan oluşmuş kervanlara sahip olabilirim. Sen ruhunu yatıştırabilir ve şimdi ikimizin de sabah hamamına girmek üzere kalkmasına izin verebilir misin!” demiş.

Akşam olunca, şah, damadı Maruf ve veziriyle içki sinisinin başında buluşmuş. Bardaklar elden ele dolaşmış. Ve Maruf’un gırtlğı dipsiz bir testiye dönüşmüş. Durumu da acınır hale gelmiş. Ve dili değirmen kanadı gibi dönmeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

Ve Maruf’un gırtlğı dipsiz bir testiye dönmüş. Durumu da acınır bir hale gelmiş. Ve dili değirmen kanadı gibi dönmeye başlamış. Sağ elini sol elinden ayırt edemez hale gelince, karısının babası olan şah, ona “Gerçekte, ey damadım, sen bana yaşamının kuşkusuz çok harika ve olağandışı olan serüvenini hiç anlatmadın. Bu akşam onun şaşkınlık verici değişimlerini memnunlukla dinlemek isterdim” demiş. Maruf da, duyguları karman çorman ve önü arkası belirsiz halde olduğundan, sarhoşluğu içinde, tüm başı esriyenlerde olduğu gibi, övünme duygularına kapılarak şaha ve vezire, fakir bir pabuç tamircisi olarak Kahire’de uğursuz bir kadınla evlenişinden başlayarak, zavallı

bir Fellahın tarlasında bir define ve sihirli bir yüzük bulduğu güne kadar başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamamanın yararı yok.

Şahla vezir de, bu denli şaşırtıcı olacağını hiç ummadıkları bu öyküyü işitince, avuç içlerini ısırarak birbirlerinin yüzüne bakmışlar. Vezir, Marufa “Efendim, bunca harika erdemlere sahip olan şu yüzüğü biraz gösterir misin?” demiş. Maruf da akıl yoksunu bir deli gibi parmağından yüzüğü çıkarmış ve “İşte, akiğinde dostum ifrit Mutluluklar Babası’nın bulunduğu yüzük!” diyerek onu vezire vermiş. Vezir de, gözleri alev alev yanarak yüzüğü eline almış ve Maruf’un kendisine tanımladığı gibi başını sürtmüş.

Hemencecik akikten yükselen bir ses “İşte karşıdayım! Karşıdayım işte! Emir buyur, itaat edeyim! Bir kenti harap etmemi mi bir başkent inşa etmemi mi ya da bir şahı öldürmemi mi istiyorsun?” demiş. Vezir de “Ey yüzüğün hizmetkârı, bu pezevenk şahı ve onun damadı Maruf’u, yoksulluktan ve yoksunluktan ölsünler diye susuz bir çöle at” demiş. O anda, şah ve Maruf, bir saman çöpü gibi havaya kaldırılmış ve baştan aşağı korkunç çorak bir çöle götürülmüş; burası kızıl ölümün ve kıraçlığın yerleşmiş olduğu susuzluk ve açlık çölüymüş. İşte onların durumu böyleymiş.

Vezire gelince, çabucak Divan’ı toplamış ve ileri gelenlere, emirlere ve soylulara uyrukların mutluluğu ve Devlet’in selameti için şahla en kötü türden bir sahtekâr olan damadı Maruf’un uzaklara sürgün edilmelerinin gerektiğini ve kendisini ülkenin hakimi kıldığını açıklamış. Ve de “Dahası, durumun bu yönde oluştuğunu ve beni yasal hükümdar olduğumu kabul etmekte kararsızlık gösterenler olursa, edindiğim yeni güçle, o anda bunları kızıl ölümün ve susuzluğun en uzak çölündeki eski efendilerinin ve pezevenk damadının yanlarına göndereceğim” diye eklemiş.

Böylece orada hazır bulunanların hepsine, kendilerine karşı, sadakat yemini ettirmiş ve işten almak istediklerini işten almış ve yeniden atamalar yapmış. Sonra da sultanın kızına “Beni kabule hazırlan, çünkü sana karşı büyük bir arzu duyuyorum” diye haber yollamış. Tıpkı öbürleri gibi, olup biteni öğren-

miş bulunan sultanın kızı da, haremağasıyla, kendisine “Kuşkusuz! Seni memnurlukla kabul ederim; ama şu anda, kadınlar ve genç kızlar için doğal bir şey olan ay halini görmekteyim. Ama tüm kirliliklerden arınınca seni kabul edeceğim” yanıtını göndermiş. Ama vezir, ona “Ben hiçbir gecikme istemiyorum, ne ay hali bilirim ne de yıl hali. Ve de hemen seni görmek istiyorum” haberini ulaştırmış. O zaman kız da “Peki öyleyse, gel, hemen beni bul!” yanıtını yollamış.

Olabilirdiğince şahane bir şekilde giyinmiş, süslenip kokular sürünmüş. Ve bir saatlik bir zaman geçtikten sonra, vezir daire-sine girince, onu memnun ve sevinçli bir çehreyle karşılayarak kendisine “Benim için ne büyük bir onurdur! Bu gece ne büyük bir mutluluk gecesi olacak!” demiş. Ve ona, bu hainin yüreğini çalmayı amaçlayan gözlerle bakmış. Vezir onun çabucak soyun-masını istediğinden, o da bunu, bakışları, cilveleri ve benzeri gecikmelere uğratarak yerine getirmeye başlamış. Birdenbire bir korku feryadı koparıp yüzünü örterek kendini geriye doğru atmış. Şaşırıp kalmış olan vezir ona “Neyin var, sultanım? Neden böyle korkarak haykırdın ve ansızın yüzünü örttün?” diye sormuş. Kız da gittikçe daha fazla örtülerine bürünerek ona “Nasıl? Görmüyor musun, sen?” diye yanıt vermiş. Vezir de, onu “Yo, vallahi! Ne var ki? Ben bir şey görmüyorum!” diye yanıtlamış. Kız “Utanç üzerime olsun! Bu ne onursuzluk! Beni seninle birlikte gelen bu adamın gözleri önünde niçin soyunmak istiyorsun?” demiş. Vezir de sağına soluna bakınarak “Kimmiş benimle birlikte gelen kişi? Hani nerede?” diyerek ona yanıt vermiş. Sultan “Parmağında taşıdığın yüzüğün kaşındaki adam!” demiş. Vezir de “Vallahi, doğru söylüyorsun. Ben bunu düşünmedim. Ama, ya Sitti, bu bir âdemoğlu, bir insan varlığı değil ki! Yüzüğün hizmetkârı olan bir ifrit bu!” diye yanıt vermiş. Ama korku dolu olan sultanın kızı, başını yastıkların altına saklayarak “Bu ifrit mi, aman yarabbi! Ben ifritlerden çok korkarım! Ah, lütfen onu buradan uzaklaştır! Korkuyor ve utanıyorum ben ondan!” diye haykırmış. Vezir de onu yatıştırmak ve ondan beklediklerine bir an önce kavuşmak için, yüzüğü parmağından çıkarıp yatağın yastığı altına saklamış. Sonra kendinden geçmenin sınırında kıza yaklaşmış.

Sultan kız da, onun yaklaşmasına izin vermiş ve ansızın karnının altına öyle şiddetli bir tekme savurmuş ki, vezir tepetaklak yere yuvarlanmış. Kız da çabucak yüzüğü eline geçirip kaşını ovuşturmuş ve akiğin ifritine “Hemen şu domuzu yakala, onu sarayın altındaki zindana at! Sonra, gecikmeksizin, babamla kocamı, götürdüğün çölde bul ve onları sağ salim, incitmeden ve iyi durumda buraya getir!” demiş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

“Sonra gecikmeksizin babamla kocamı götürdüğün çölde bul ve onları sağ salim, incitmeden ve iyi durumda buraya getir!” demiş.

Vezir hemen bir çaput toparlanır gibi toparlanıp sarayın zindanına atılmış. Çok kısa bir zaman içinde şahla Maruf, şah korkular içinde, Maruf esrikliğinden yeni aylmış bir halde, sultan kızının odasına getirilmişler. Kız onları tanımlanamaz bir sevinçle karşılamış; bu acele gidiş gelişlerin ikisini de iyice acıktırmış ve susatmış olduğunu görerek ilkin onlara yiyip içecek bir şeyler vermekle işe girişmiş. Bu sırada, onlara, başından geçenleri ve haini nasıl hapsedtiğini anlatmış. Şah da “Onu vakit geçirmeden kazığa oturtup yakalım!” diye haykırmış. Maruf da “Bunda bir uygunsuzluk yok!” demiş. Sonra da karsına doğru dönüp ona “Ama sevgilim, ilkin bana yüzüğümü ver!” demiş. Sultan kızı “Ah! bunu benden isteme! Mademki onu elinde tutmayı bilemedin, bundan böyle onu ben saklayacağım, çünkü yeniden yitireceğinden korkarım” diye yanıt vermiş. O da “Pekâlâ! Böylesi doğrudur” demiş.

O zaman sarayın kapısının karşısındaki meydanda kazık hazırlanmış ve birikmiş olan halkın önünde vezir kazığa oturtulmuş. Gereç vezirin içine işlerken, darağacının altında büyük bir ateş hazırlanmış. Böylece, hain kazığa oturtulup yakılarak öldürülmüş. İşte onun sonu böyleymiş. Şah da sultanlık gücünü Maruf ile bölüşmüş ve onu tahtının tek mirasçısı tayin etmiş. Yüzük o günden sonra, kocasından daha tedbirli ve uyanık olan

sultan kızının parmağında kalmış ve kız onu dikkatle korumuş. Maruf da onun eşliğinde, refahın ve mutluluğun sınırında yaşamış.

Bir gece, sultan kızla her zamanki işi gördükten sonra ve uyumak üzere kendi dairesine çekildiği sırada, ansızın yatağının içinden bir kocakarı fırlamış; elini tehdit savurur bir edayla kaldırıarak onun üzerine atılmış. Maruf ona bakınca ve korkunç çenesini, uzun dişlerini ve kapkara çirkinliğini görünce, onun kişiliğinde uğursuz karısı tezek Fatıma'yı tanımış. Daha bu korkunç gözlemi tamamlayamadan, darbe üstüne darbe alarak, çınlayan iki tokatla iki dişi yeniden kırılmış. Kadın ona "Sen nerelerdeydin, ey Allah'ın belası? Ve bana haber vermeden ve benden izin almadan Kahire'deki evimizi terk etmeye nasıl cesaret ettin? Ah! Köpoğlu, şimdi seni yakaladım!" diye haykırmış. Maruf da, korkunun sınırına ulaşarak ansızın, tacı başında, ardında şahane giysilerini sürükleyerek sultan kızının dairesine doğru koşmaya başlamış; bir yandan da "İmdat! Akiğin ifriti bana yardım et!" diye haykırıyormuş. Ve bir deli gibi sultan kızın dairesine dalıp ayaklarının ucuna heyecandan baygın düşmüş.

Sultan'ın kızı, Maruf'a, yüzüne gülsuları dökerek özen gösterip dururken, korkunç cadaloz, Mısır ülkesinden birlikte getirdiği bir sopayı tutarak baskın halinde içeri girmiş. Ve "Nerede o haylaz, o zina çocuğu?" diye haykırmış. Sultan kız da, katran suratı görünce, akiği ovalayacak zamanı ancak bulmuş ve ifrit Mutluluklar Babası'na ivedi bir buyruk vermiş. Ve o anda, korkunç Fatıma, sanki kırk elle tutulmuşçasına, yerinden kıpırdayamaz olmuş, içeri girerken takındığı tehdit edici durumda donmuş kalmış.

Maruf da duyarlılığını yeniden kazanarak eski karısını bu kımıltısız durumda görmüş; bir korku feryadı kopararak yenden baygın düşmüş. Tanrı'nın bilgelikle donattığı sultan kız da, önünde güçsüz bir tehdit halinde donup kalmış bulunan kişinin, Marufun pabuç tamircisi olduğu yıllarda, Kahire'de ilk eşi olmuş bulunan Fatıma cadalozu olduğunu anlamış. Ve Maruf'u bu uğursuzun olası kötülüklerinden korumak için, yüzüğü ovuşturup akiğin ifritine yeni bir buyruk vermiş. Birdenbire

cadaloz kaldırılmış ve bahçeye götürülmüş. Ve orada büyük bir demir zincirle, tıpkı evcilleştirilemeyen bir ayı bağlanır gibi, büyük bir keçi boynuzu ağacına bağlanmış. Doğasını değiştirmeye ya da ölünceye kadar orada kalmış. İşte onun durumu böyleymiş. Maruf'a ve karısı sultan kızına gelince, o zamandan sonra yetkin zevkler içinde, ruhların ayırıcısı, mutlulukların kahredicisi, mezarların inşacısı kaçınılmaz ölüm onlara ulaşmaya kadar yıllar boyunca yaşamışlar.

Varlığı sonsuzluk ülkesinde, ölümün de, yaşamın da üzerinde sürüp giden Tek Ölümsüz'e övgüler olsun!

Bunu izleyerek Şehrazad, aynı gece, kendisini henüz yorgunluğun kuşatmadığını ve şahın da dinlemeye hazır bulunduğunu anlayarak "Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencerele"den bakan genç zengin'in aşağıdaki öyküsünü anlatmaya başlamış. Demiş ki:

Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencereleer

Anlatırlar ki, El-İskenderiye kentinde, bir zamanlar, babalarının ölümünden sonra, sonsuz servetlere ve sulanabilir topraklar kadar bine olarak inşa edilmiş emlaktan oluşan taşınmaz mallara sahip bir delikanlı varmış. Bu genç, Tanrı'nın kutsamış olduğu bir saatte doğduğu için, doğru yola dönük bir ruhla donanmış bulunuyormuş. Kutsal Kitap'ın sadaka ve cömertlikle ilgili buyruklarını hiç bilmediğinden, iyilik etmenin en iyi araçlarını da bilmiyormuş. Bu şaşkınlığı içinde, bu konuda gidip babasının dostu saygın bir şeyhe danışmada bulunmaya karar vermiş. Ve gidip ona kaygılarını ve tereddütlerini bildirmiş ve ondan görüş bildirmesini istemiş. Şeyh de bir saatlik bir süre düşündükten sonra, başını kaldırarak ona "Ey Tanrı'nın rahmetinden lütuflarını esirgemeyesi Abdurrahman'ın oğlu, ihtiyacı olanlara eliaçıklıkla altın ve gümüş dağıtmak, hiç kuşkusuz, Yüceler Yücesi'nin gözündeki en övgüye değer bir davranıştır. Ama böylesi bir davranış, evladım, her zenginin yapabileceği bir şeydir. Ve elde bulunanın fazlasını vermek için çok büyük bir erdeme sahip olmak gerekli değildir. Ama mahlukatın efendisine kokusu hoş gelen başka bir cömertlik daha vardır; bu da, yavrum, gönül cömertliğidir. Çünkü ruhunun servetini bilgiden yoksun olanlara dağıtmak, en övgüye değer davranıştır. Bu türden bir serveti dağıtmak için yüce bilgilerle ruhu donatmak gereklidir. Bu yolda vurgulanmış bir ruha sahip olmak için elimizde tek bir yol vardır: çok bilgili kişilerin yazılarını okumak ve bu yazılar üzerinde düşünce üretmek! Dolayısıyla, ey dostum Abdurrahman'ın oğlu, ruhunu eğit ve ruh yolunda cömert ol. Benim görüşüm budur, vesselam!" demiş.

Zengin genç de, şeyhten tamamlayıcı bilgiler vermesini istemiş. Ama şeyhin ona söyleyecek başka şeyi yokmuş. O da, sıkıya uygulamaya koymak üzere bu nasihatı alarak oradan ayrılmış ve kendini esinlemesine terk ederek sahaflar çarşısına yollanmış, Hristiyan Rumların El-İskenderiye'de Amr İbn el-As'a girişleri sırasında yaktıkları kitap sarrafından arta kalan kitaplara sahip bulunanlar da dahil bütün kitap tacirlerini toplamış. Ve onlara, ellerinde bulunan değerli tüm kitapları evine getirmeleri için talimat vermiş. Hiçbir pazarlık yapmadan ve karamsarlık göstermeden kendilerine dileklerinden fazla ödemede bulunmuş. Ama bu satın almalardan tam anlamıyla doyum sağlamamış. Kahire'ye, Şam'a ve Bağdat'a; İran'a, Magrip'e, Hindistan'a, hatta Rum diyarlarına da, bu ülkelerin en ünlü kitaplarını, asla cimrilik göstermeksizin, satın almak üzere özel görevliler göndermiş. Bu görevliler göndermiş. Bu görevliler, belli bir sürenin sonunda, bir biri ardından geri dönmüş ve beraberlerinde değerli elyazmalarıyla dolu denkler getirmişler. Delikanlı bütün bu kitapları bu maksatla yaptırdığı şahane bir kitaplıkta sıraya koymuş ve ana kapısının giriş bölümüne sade sözcükler olarak, mavi ve tezhipli iri harflerle "Kitap Konağı" ibaresini yazdırmış. Bu iş bitince, delikanlı çalışmaya koyulmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu iş bitince, delikanlı, çalışmaya ve belli bir usul dairesinde ağır ağır ve üzerinde düşünce düşünce harika kitaplığındaki kitapları okumaya başlamış. Ve Tanrı'nın kutsadığı bir günde doğmuş olduğundan ve adımları başarı ve mutlulukla vurgulandığından, tüm okuyup not tuttuğu şeyleri mutlu belleğinde saklamış. Daha, kısa bir sürede, bilgi ve öğrenimin son sınırına ulaşmış. Kafası, miras yoluyla kendisine düşen tüm mallardan çok daha bollukla bu kitapların verileriyle donanmış. O zaman, bilgelikle, yöresini çeviren herkesi edindiği bilgilerin verilerinden yararlandırmayı düşünmüş. Bu maksatla, Kitap Konağı'nın kubbesi altına tüm dostlarını, tanıdıklarını, uzak yakın akrabalarını, kölelerini, hatta

atbakıcılarını, hatta kapısına gelmeyi âdet edinmiş fukaraları ve dilencileri çağırmış. Bunların hepsi yiyip içip Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettikten sonra, zengin delikanlı çağrılılarının özenle oluşturduğu çemberin ortasında ayağa kalkmış ve onlara "Konuklarım! Bu gece hanendeler ve musikişinaslar yerine zekâ, topluluğumuza başkanlık edecek! Çünkü bilgiler 'Konuş ve ruhunda ne varsa boşalt ki, dinleyenin kulağı bunlarla beslensin! Kim bilgiyi elde etmişse, büyük bir servet edinmiştir. Ve Nasip Dağıtıcı, isteyene bilgi verir ve zekâ da onun buyruğuyla var olur; ama insan-
noğulları arasında ancak küçük bir miktarı ruhsal verilere sahip olur' demiştir. Yüceler Yücesi Tanrı da, barış ve dua üzerine olası Peygamber'inin ağızdan 'Ey iman sahipleri! Edindiğiniz en iyi şeylerin zekâtını verin, çünkü ancak en çok sevdiğiniz şeyin zekâtını verdiğiniz zaman yetkinliğe kavuşursunuz; yoksa üzerinde pek az toprak bulunan kayalıklarla kaplı tepelere benzer kalırsınız; bu tepelere bir sağanak gelirse, artık ortada çıplak bir kayadan başka bir şey kalmaz. Benzeri şekilde insanlar da eserlerinden hiçbir yarar sağlayamaz. Ama ruhlarının pekiştirilmesi yolunda cömertlik gösterenler, göğün gümrah yağmurlarıyla sulanan bir tepelikte yetişmiş ve meyvaları iki misli üreyen bir bahçeye benzer. Oraya yağmur düşmezse, çiy düşer. Ve bunlar cennet bahçesine girerler' demiştir. Bundan dolayı, ey konuklarım, sizi bu akşam buraya topladım. Çünkü cimriler gibi davranarak bilimin meyvalarını kendime saklamak istemediğimden, zekâ yolunda hep birlikte yürümemiz için, bunlardan benim gibi tatmanızı arzu ediyorum" demiş ve sonra da "Bakışlarımızı bilgiye ve tarihe açılan pencereden dışarı çevirerek yöremizi gözlemleyelim! Ve oradan eski yüzlerin harika geçişini izleyelim; böylece, bu geçiş dolayısıyla ruhumuz aydınlansın ve ışık içinde yetkinliğe doğru yol alsın! Amin!" diyerek eklemiş. Zengin gencin tüm çağrılıları, elleriyle yüzlerini sıvazlayarak "Amin!" diyerek yanıt vermişler.

O zaman genç adam sessiz çemberin orta yerine oturmuş ve "Dostlarım, bu harika şeylerin dağıtımına başlamak için, putperestlik döneminde yaşayan bizim Arap cetlerimizin, o gerçek çöl Araplarının yaşamlarından alınmış; büyük şairleri okuyup yazma bilmeyen, ama ilhamları müthiş bir veriden kaynaklanan; mürekkep ve kalem kullanmadan ve de engel tanımadan tüm

dillerden üstün olan ve Tanrı'nın kendi sözlerini Barış ve duası en seçkin kutsamaları üzerine olası Peygamberine duyurmak üzere aracı kıldığı bizim şu Arap dilimizi kullanarak anlatacağım bazı öykülerden sağduyunuzu yararlandırmaktan daha iyi bir yol bilmiyorum. Amin!" demiş. Ve çağrılılar yeniden "Amin!" diyerek yanıt vermişler. O da "İşte bu soyluluk dönemlerinden kalma binbir öyküden biri size!" demiş:

Şair Durait

Anlatırlar ki, bir gün, putperestlik döneminde yaşayan Beni Yuşam kabilesinin şeyhi Simma'nın oğlu, tanınmış bir şair olduğu kadar yiğit bir savaşçı da olan ve birçok çadırın ve güzelim çayırın efendisi, Şair Durait, baskında bulunmak üzere, reisleri çölün en gözüpek savaşçısı Rabia olan rakip Beni Firas kabilesine doğru yola çıkmış.

Durait, kabilenin en iyilerinden seçilmiş bir atlılar topluluğunun başında bulunuyormuş. Ve Beni Firas'a ait düşman bir bölgedeki bir vadiden ayrılırken, uzaktan, vadinin karşiki ucunda, üzerinde bir kadın olan deveyi yürüyerek güden bir adam görmüş. Ve Durait, bu ikiliyi bir an izledikten sonra, atlılardan birine dönmüş ve ona "Atını sür ve şu adamın üzerine çok!" demiş.

Atlı da yola çıkmış ve ses işitilecek bir mesafeye ulaştınca, adama "O kadını bırak ve kaçıp yaşamını kurtar!" diye haykırılmış. Ve bu uyarısını üç kez tekrarlamış. Ama, adam onun yaklaşmasını beklemiş ve sonra, rahat ve sakin ve de adımlarını çabuklaştırmadan, devenin yularını deve üzerindeki kadına atarak dingin bir sesle şu şarkıyı okumuş:

Ey hatun, yüreği asla korkuyla çarpmayan, belirgin kalçaları güvenle yuvarlaklaşmış bir kadının mutlu adımlarıyla ilerle. Ve bu savaşçının, hiçbir zaman düşmana sırtını çevirmek utancını tanımamış olan şu Firasinin yapacağı karşılamanın tanığı ol!

Çünkü işte, şimdi, gözlerinle, vuruşumun dehşetinin bir örneğini göreceksin!

Bunu okuduktan sonra, Durait'in atlısına bir kargı savurmuş ve onu vurup öldürerek toprağa bulamış. Sonra sahipsiz kalan atı almış ve hatununa saygılı bir selam verdikten sonra, bir sıçrayışta eyerin üzerine binmiş; ve önceki gibi, telaş ve heyecan duymaksızın yola koyulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Telaş ve heyecan duymaksızın yola koyulmuş.

Durait'e gelince, habercisinin yeniden ortaya çıkmadığını görünce, olup biteni anlamak üzere ikinci bir atlı yollamış. Bu da, arkadaşının yolda cansız yatmakta olduğunu görünce, yolcu Araba, ilk saldırganın seslendiği şekilde uzaktan ihtarda bulunmuş. Ama adam sanki hiçbir şey işitmemiş gibi davranmış. Durait'in atlısı mızrağını kaldırarak onun üzerine saldırmış. Ama adam, kıpırdamaksızın, yeniden devenin yularını kadına atmış ve ansızın, şu dizeleri okuyarak atlının üzerine saldırmış:

İşte seni, özgür ve saldırmaz bir kadının yoluna çıkaran demir dişli uğursuz talih karşısında! Ey şerefsizin dölü! Onunla senin aranda, düşman için yasası kargısının demiri olan ve kargısı dileğine boyun eğen ustan Rabia var.

Ve atlı, karaciğeri kargıyla delinmiş, yere düşerek tırmaklarıyla toprağı kazımış; ölümü bir anda içmiş. Yengin kişi de hiç telaş etmeden yolunu sürdürmüş. Sabırsızlıktan çatlayan Durait, iki atlısının sonundan endişe duyarak, aynı talimatla üçüncü bir atlı yollamış. Ne olup bittiğini anlamaya giden atlı, iki arkadaşının cansız olarak yerde yattıklarını görmüş. Ve uzaktan, bir eliyle hatunun devesinin yularını çekerken, ardında kaygısızca kargısını sürükleyen yabancıyı yol alırken görmüş. Ve ona doğru "Ey kabilelerin köpeği, elindekini bırak!" diye haykırmış. Ama adam, saldırganına dönüp bakmaya bile tenezzül etmeden, hatununa "Buradan en yakındaki çadırlarımıza doğru deveyi sür, sevgilim!" demiş. Sonra, ansızın, rakibinin karşısına dikilmiş ve ona şu dizelerle haykırmış:

Pıhtılaşmış kanları içinde debelenen kardeşlerini görmedin mi, ey gözleri olmayan kafa? Ve Akbabaların Anası'nın soluğunun yüzünü yaladığını hissetmedin mi?

Sen asık suratlı savaşıdan eğer böbreklerini karga siyahı kan dolu bir çanağa dönüştüren şahane bir kargı vuruşunu armağan olarak almayı beklemiyorsan, ne olacağını sanıyorsun?

Ve bunları söyleyerek kargısını Durait'in atlısına doğru savurmuş ve tek vuruşla bağrını bir yandan öbür yana delerek onu yere devirmiş. Ama aynı anda kargı da vuruşun şiddetinden kırılmış. Ve Rabia, çünkü savaşçı vadilerin ve dar boğazların savaşçısının ta kendisiymiş, artık kabilesinin çok yakınında olduğunu bildiğinden, düşmanın kargısını bile almak zahmetine katlanmamış. Tüm silah olarak kargısının kırık sapını elinde tutarak yolunu sürdürmüştü.

Bu sırada Durait, atlılarının hiçbirinin geri dönmemesinden ötürü şaşır kalmış ve işi anlamak için kendisi yola çıkmış. Ve birdenbire arkadaşlarının kum üzerine serili cansız bedenlerini fark etmiş. Ve ansızın bir kum tepeliğinin üzerinde, düşmanı Rabia'nın ta kendisinin, elinde kırılmış bir kargının sapı bulunduğu halde, belirmediğini görmüş. Kendince Rabia da Durait'i tanımış ve son saldırganının kargısını kendisine mal etmemek tedbirsizliğine hayıflanmış. Yine de Durait'i eyerinin üzerinde ve avcunda kargısının kırık sapını sıkarak beklemiş.

Durait, bir bakışta, Rabia'nın düşkün durumunu kavramış ve yüce ruhuyla Firası yiğidine şu sözlerle seslenmiş: "Ey Beni Firas kabilesinin savaşçıların babası! Kuşkusuz senin gibi bir adam öldürülemez. Bununla birlikte, ülkeleri için çarpışan adamlarım, senden kardeşlerinin öcünü almak isteyecekler; sen ise, böyle silahsız, tek başına ve gepegençsin! Al benim kargımı. Bana gelince, dönüp yoldaşlarımı seni izleme hırsından alıkoyacağım" demiş. Ve Durait atını tırısaya kaldırmış ve adamlarına "Savaşçı, karısını savunmak zorundaydı. Bundan dolayı üç adamımızı öldürdü; dahası, benim kargımı da kaptı. Aslında sert bir dövüşçüyümüş bu. Ona saldırmayı düşünmemeliyiz!" demiş. Ve atının dizginini geri çevirmiş; hepsi de, hiçbir talanda bulunmaksızın kabilelerine dönmüş.

Aradan yıllar geçmiş. Ve Rabia, tüm yiğit kişiler gibi, Durait'in kabilesinin yiğitleriyle kanlı bir çarpışma yaptığı sırada ölmüş. Bunun öcünü almak üzere, Firasilerden bir müfreze, Beni Yuşam'a karşı yeni bir talana girişmiş. Beklenmedik şekilde geceleyin çadırlarının bulunduğu yere saldırıp birçok esir almış, kadın ve mal sağlayarak epeyce yağma yapmışlar. Esirlerin arasında Yuşamilerin şeyhi Durait'in kendisi de varmış.

Galiplerin kabilesine ulaştıklarında, adını ve sıfatını saklamak için özen gösteren Durait, bütün öbür esirlerle birlikte sıkı bir gözetim altına alınmış. Ama Firasî kadınları, onun güzel yüzüne vurularak, önünden, muzaffer ve cilveli tavırlarla tekrar tekrar geçiyorlarmış. Ve birden bire içlerinden biri "Kara ölüm adına! Senin burada ne işin var? Ey Firas delikanlıları, çok iyi bir vurgun vurmuşsunuz! Şu yiğit kimin nesidir, biliyor musunuz?" diye haykırmış. Savaşçıların hepsi koşup gelmiş ve ona bakıp "Bu kişi bizim takımlarımızı seyreltenlerden biridir"¹ demişler. Kadın da "Kuşkusuz! Yiğit bir kişidir bu! Vadi önünde Rabia'ya kargısını armağan eden odur" demiş. Ve ona koruyuculuk ettiği anlamında başındaki örtüsünü esirin üzerine atmış. Ve "Firasoğulları, bu esiri ben korumam altına alıyorum" diye eklemiş. O zaman onu biraz daha sıkıştırıp esire adını sormuş. O da "Ben Simma'nın oğlu Durait'im. Ama sen ey hatun, sen kimsin?" diye sormuş. Kadın da "Ben Gizl et-Tian'ın kızı Raite'yim. Rabia'nın deveyle çekip götürmekte olduğu kişi. Rabia benim kocamdı" demiş.

Sonra kabilenin bütün çadırlarının önünde dolaşarak savaşçılara şöyle hitap etmiş: "Firasoğulları, Simma'nın oğlunun, Rabia'ya uzun ve güzel saplı kargısını verdiği zaman gösterdiği gönül yüceliğini hatırlayın. İyiliğe karşı iyilik yapılmalı ve de herkes kendi ektiğini biçer. Hele Durait bakımından davranışınızı anlatırken, ağzınız aşağılama sözleriyle dolmasın! Bağlarını kesin ve bedelini ödeyerek onu esir eden ellerden kurtarın. Yoksa, sizi ölümünüze kadar izleyerek bir vicdan azabı duyar, sonu gelmez pişmanlık ve kadir bilmezliklere binek taşı olursunuz" demiş. Firasiler de onu duyunca, Durait'i esir alan Muharik'e ödenmek üzere aralarında para toplamışlar. Raite de özgür bırakılan Durait'e rahmetli kocasının silahlarını vermiş.

1 "Canımıza okuyanlardan biridir" anlamında (Â.Ş.O.)

Durait de kabilesine dönmüş ve bir daha Beni Firas kabilesine karşı savaş açmamış.

Yıllar daha da geçip gitmiş. Durait de yaşlanmış, ama daima güzel şair ruhuyla donanmış, bir gün Beni Suleymi kabilesinin yerleştiği yurdun yakınından geçiyormuş. O sırada, bu yerleşme yerinde, harika şiir yeteneğiyle herkesi büyüleyen ve tüm Arabistan'da El-Hansa lakabıyla tanınmış olan Amr'ın kızı Suleym Tumadir orada yaşamaktaymış.

Güzel Suleymili, Durait kabilesinin yöresinden geçtiği sırada babasının dişi develerinden birini katranla ovuşturuyormuş. Bu yer soyutlanmış bir mevkide bulunduğundan, sıcak pek çokmuş ve oradan hiç kimse geçmemekteymiş. Tumadir de giysilerini çıkarmış, neredeyse tam anlamıyla soyunuk olarak çalışmaktaymış. Durait de, gizlenip onun kuşkusunu uyandırmadan kızı seyrediyormuş. Güzelliğine hayran kalarak doğaçlamadan şu dizeleri söylemiş:

Gidin, dostlarım, güzel Suleymi Tumadir'i selamlayın; selamlayın yine soylu güzel ceylanımı benim! Asla görülmemiştir benim kabilemde, önünden de ardından da, dişi develeri tarazlayan kadar baş döndürücü olan!

Örtü olmayan yerde hile de olmaz. Saf ırktan anlı şanlı esmer kızdır bu.

Hayranlık verici parlaklıktaki ışıldayan yüzü, biçim altın heykelciklerimizin yüzü gibi güzeldir: o yüz ki, en soylu küheylanların parlak kuyruklarına benzer zengin bir saçla süslenmiştir.

Gümrah, zengin saçlar! Kaygısızca kendi başlarına bırakılmış, parlayan uzun zincirler halinde dalgalanır: taranıp düzenlenince, bir çisenin parlattığı üzüm salkımlarına dönüşür.

Birbirinden ayrı, tatlı kıvrımlı iki kaş, bir bilginin kalemiyle çizilmiş kusursuz iki çizgi, iki iri ahu gözün üstünde görkemli taçlardır.

Hafif bir pembeliğin tutuşturduğu yanakları, narin bir inci beyazlığındaki tarla üzerinde yükselen şafaktır.

Madendeki gümüş kadar beyaz bir boyun, bizim fildişi

heykelciklerimize benzer şahane göğüsler üzerinde yük-
selip dalgalanır.

Tıkız bir etle oluşmuş sağlıklı ve hoş kol, hiç kemik his-
sedilmeyen damarların sezilmediği ön kollar; dallardaki
hurlmaları kıskançlıktan kızartan parmaklar.

İnce kademelerle kıvrılmış bir şenlik kâğıdı gibi, kokular
gizleyen göbek deliğinin yöresinde sıralanmış birbirine
yaklaşık ve narin kıvrımlı hoş karnı.

Sırtı! Narin ve yepenek belinde son bulan sırtının o zarif
çizgisi, oh evet, öyle kırılğandır ki, tüm kutsal güçler o
haşmetli art yuvarlarının üzerinde tutunması için yetmez!
Ve işte! O harika kız ayağa kalkar, ama ağır kalçaları onu
oturtturmayla zorlar; oturur, bu kez iri kalçaları yayılır, onu
ayağa kalkmaya zorlar. Oh! O iki güzel kum tepeciği!
Ve bütün bunlar, iki harika küçük ayaktan yükselen iki
güzel demir mızrak gibi inci uzun, hafiften tüylerle, esmer
ayva tüyleriyle donanmış, papirüs sakı gibi dimdik, düz-
gün, inciden utku sütunu üzerine oturmuştur.

Ey kutsallığın zaferi! Nasıl oluyor da bu denli narin iki alt
yapı, üstündeki bunca ağırlığı kaldırabiliyor?

Gidin, dostlarım! Güzel Suleymi Tumadır'i selamlayın,
selamlayın yine soylu güzel ceylanımı benim!

Ve ertesi günden başlayarak soylu Durait, kabilenin ileri
gelenleriyle birlikte, büyük bir şatafatla, Tumadır'in babasını
görmeye gelmiş ve ondan kızını evlenmek üzere istemiş. Yaş-
lı Amr, yanıtını geciktirmeksizin, savaşçı şaire "Sevgili Durait,
senin gibi gönlü yüce bir kişinin önerisi reddedilemez; senin
gibi onurlu bir kabile başkanının arzuları geri çevrilemez; senin
gibi bir küheylanın başı yemlikten uzaklaştırılmaz. Ama sana
şunu söylemeliyim ki, kızım Tumadır'in kafasında kendine özgü
fikirler, kendine özgü görüşler vardır...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek
yavaşça susmuş.*

Ama dokuz yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

“... Senin gibi bir küheylanın başı yemlikten uzaklaştırılmaz. Ama sana şunu söylemeliyim ki, kızım Tumadir’in kafasında kendine özgü fikirler, kendine özgü görüşler vardır. Bu fikirler ve görüşler başka kadınlarda görülenlere pek benzemez. Ben de onu her zaman istediği gibi davranmakta özgür bıraktım; çünkü benim Hansa’m öbür kadınlar gibi değildir. Bu durumda gidip ona senden söz edeceğim, bunu elimden geldiği kadar seni kolaylayarak yapacağım, bunu sana vaat ederim; ama onun kendine özgü rızası bakımından sana söz veremem” demiş. Durait de, yapmak istediği şeyler için ona teşekkür etmiş; Amr da kızının yanına gitmiş ve ona “Hansa, yiğit bir savaşçı, soylu bir kişi, Beni Yuşamların başkanı, ileri yaşı ve gönül yüceliğiyle saygın bir adam, adını savaş türküleri ve güzel dizeleriyle de duyurmuş olan Simma’nın oğlu Durait, seninle evlenmek isteğiyle çadırına geldi. Bu, bize onur verecek bir birleşme olur kızım. Ama, yine de senin kararını etkilemek istemem” demiş. Tumadir de “Babacığım, bana birkaç gün süre tanı, yanıtlamadan önce kendimce düşüneyim!” diye cevap vermiş.

Tumadir’in babası da, Durait’in yanına gelmiş ve ona “Kızım Hansa, kesin bir yanıt vermeden önce bir parça düşünmek istiyor. Birleşme arzusunun yerini bulacağını umarım. Birkaç gün sonra yine gel!” demiş. Durait de “Anlaşıldı, ey yiğitler babası!” diye yanıt vermiş ve kendisi için hazırlanmış çadıra çekilmiş.

Oysa güzel Suleymi, Durait uzaklaşır uzaklaşmaz, hizmetçi kızlardan birini “Git Durait’i gözetle ve ihtiyaçlarını görmek üzere çadırdan uzaklaştığı anı kolla. İdrarının fışkırışına iyi dikkat et ve gücünü ve kumda bıraktığı izi gör. Böylece onun hâlâ erkeklik gücüne sahip olup olmadığını anlarız” demiş.

Hizmetçisi itaat etmiş. Öylesine gayretli imiş ki, birkaç dakika sonra hanımının yanına dönmüş ve ona basit sözlerle “Bitmiş bu adam!” demiş.

Tumadir’in istediği süre dolunca, Durait, yanıt olmak üzere Amr’ın çadırına geri dönmüş. Amr da onu çadırın erkeklere özgü bölümünde bekleterek kızının yanına gitmiş ve “Konuşumuz cevabını bekliyor Hansa’m, ne karar verdin bakalım?” demiş. Kız da “Düşündüm ve kabilemden ayrılmamaya karar verdim. Çünkü, Durait gibi, bedeni yıpranmış, bugün yarın bay-

kuş ruhunun son soluğunu verecek biriyle evlenmek uğruna, güzel ve uzun mızraklara benzeyen genç adamlar olan yeğenlerimden yüz çeviremem! Savaşçılarımızın onuru üzerine yemin ederim ki, bir titrek bacaklının karısı olacağıma bakire olarak yaşlanmayı yeğ tutarım!” demiş.

Çadırın erkekler bölümünde olan Durait de bu aşağılayıcı yanıtı işitmiş ve bundan şiddetle etkilenmiş. Ve gururlu bir kişi olduğundan, duygularının anlaşılmasını istememiş ve güzel Suleymi'nin babasından izin alarak kendi kabilesine dönmüş. Ama bu acımasız kızıdan şu dizeleri düzenleyerek öç almış:

Durait yaşlıdır, çok yaşlıdır demişsin, ey sevgili! O sana dün doğduğunu söylemedi ki!

Evlenmek üzere, ey Hansa, geceleyin sürülerin gübrelerine dalan yaba ayaklı iri kıyım birini koca olarak özlemektesin; kuşkusuz hakkın var!

Evet, kutsal varlıklar seni benim gibi bir kocadan sakınsın! Çünkü ben, ben başka yapıda, başka biriyim!

Gerçekten, benim kim olduğum ve eğer ellerim güçlüyse, bunun, başka türden ciddi işler görmek için olduğu bilinir. Yine her yanda bilinir ki, büyük bunalım dönemlerinde, ne ağırlık beni zincirler ne de çabukluk alıp götürür; çünkü ben, bütünüyle, öngörü ve bilgeliğe sahibim.

Her yanda bilinir ki, benim kabilemde, bana duyulan saygıdan ötürü, barındırdığım konuğu hiç kimse sorgulamaz ve koruman altında bulunanlar geceleyin tedirginlik duymazlar.

Yine de bilinir ki kuraklık yıllarının açlıkla geçen aylarında, süt analar süt çocuklarını beslemeyi unuttukları bir sırada, benim çadırlarım besinlerle ağızlarına kadar dolup taşar, benim ocağım kaynar.

Sen iyisi mi benim gibi kocaya varmaktan ve benim gibi çocuklar üretmekten sakın! Sen ey Hansa, kocan olsun diye, kuşkusuz haklısın da, geceleyin, sürülerin gübrelerine dalan yaba ayaklı, iri kıyım birini özlemektesin!

Çünkü sevgilim, Durait yaşlı, çok yaşlıdır demişsin! Ama o sana, dün doğduğunu söylemedi ki!

Bu dizeler kabileler arasında yayıldığı zaman, Tumadir'e, eliaçık, coşkusu eşsiz Durait ile evlenmeyi kabul etmesini öğütleyenler olmuş. Ama kız verdiği karardan dönmemiş.

Olaylar böyle olup giderken, Tumadir'in kardeşi yiğit savaşçı Muaviye, düşman Beni Mürre kabilesiyle dövüşürlerken, Beni Mürre'lerin başkanı ve bu aynı Muaviye tarafından hakarete uğramış olan güzelim Esmâ'nın babası Haşim'in eliyle can vermiş. İşte kardeşinin bu ölümü üzerine Tumadir, ağır ezgili bir makamda ve yüzük parmağı teline dayanan bir vurgulamayla şu mersiyei düzenlemiş:

Ağlayın gözlerim, bitip tükenmez yaşlar dökün! Yazık ki, bu gözyaşlarını döken yitirdiği kardeşine ağlayandır.

Bundan böyle, onunla kardeşi arasında, artık kalkmayacak bir örtü vardır: mezarının yeni toprağı!

Ey kardeşim, sen, bir gün acılığını herkesin tadacağı o su birikimine kavuşmak için gittin! "Ölsem yeridir! Yaşam bir mızrağın ucunda vızıldayan bir eşek arısından başka bir şey değildir!" diyerek tertemiz gittin.

Yüreğim hatırlıyor, ey anamın babamın oğlu ve yazın sararan ot gibi soluyor; kendimi büyük bir üzüntü içine gömüyorum.

Öldü o! O ki, kabilemizin kalkanı, evimizin temeli idi; bir felaket içre gitti.

Öldü o! Arslan yüreklilerin örneği idi, feneriydi o! Onlar için dağ tepelerinde tutuşturulmuş ateşler gibiydi.

Öldü o! Giysileri içinde ılık saçarak değerli atlara binen o yiğit!

Kılıç kayışı uzun, kabilemizin tüyü henüz bitmemiş; yiğitlik, güzellik timsali genç bir adamdı!

İki eliyle cömertlik saçan, cömertliğin elinin ta kendisi kardeşim!

Yok artık o! Kayalar ve taşlarla örtülü mezarının altında soğuk, yatıyor.

Hayranlık veren göğüs kayışlı kısırağı Alva'ya "Ağla, inle, başıboş koşmalarda! Artık sahibin seni bir daha hiç sürmeyecek!" deyin.

Ey Amr'ın oğlu, savaşın kızıştığı sırada, uzun giysin¹ bal-
dırlarına kadar yükselirken, utku senin yanında dört nal
koşardı.

Savaşın alevi, erkekleri beden bedene gelmeye zorlar ve sen
kardeşlerinle birlikte, atları atlarla çatıştırırken; düşmanı,
şeytanların vampir ve akbabaları dirgeniyle vurması gibi
vurur geçerdin!

Kuşkusuz! Çarpışma günlerinde yaşamı aşağılardın, yaşı-
mı aşağılamanın, anıların en büyüğü ve en değerlisi olduğu
bilinir.

Kaç kez dikenli demirden miğferlerle ve örgülü çift zırhla
donanmış çevrintilere atıldın, kasırganın zift renkli dehşet
dolu karınlıklarına aldırmadan!

Bir Rukain gönderine benzercesine güçlü ve tıg gibi, bir
altın bileziğin parlaklığıyla boylu boyunca tüm gençliğinin
panıldardın!

Yörende savaşın karmaşıklığı ortasında, ölüm, kan içinde
yüzen harmanisini sürüklerken;

Savaşın kızıl çarkı iki ordugâhın en yiğitleri üzerinde deh-
şetle dönerken ve sen düşman süvari birlikleri üzerine
saldırırken, kaç at çatlattın, ey kardeşim!

O zamanlar kıvılcımlar saçan örgülü zırh giysinin etekleri-
ni, ciğerleri böğründe hoplayıp guruldayan atının üzerine
kaldırırdın!

Kargıları canlandırır, ucu savaşçıların kamına saplanır
ve böbreklerinin dibine kadar işlerken, panlıtılarını sön-
dürürdün.

Sen, fırtınanın ortasında, avının üzerine çift silahları olan
dişleri ve pençeleriyle atılan güçlü kaplandın.

Mahzun ya da mutlu ne çok esireyi sürü halinde, yağmu-
run ilk damlalarının harekete geçirdiği güzel karaca sürü-
leri gibi, önünde sürer giderdin!

Sabahleyin, örtüleri karman çorman, korku ve dehşetten
çıldırılmış başıboş dolaşırken, ne çok beyaz kadını kurtardın!
Bizi, korkunç görünümü ya da sadece anlatılması hamile

1 Mardrus'te "cette d'armes" diye anılan bu giysi, *Petit Larousse*'ta "Eskiden zırhlar
üzerine giyilen bir tür urba ya da eteklik" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

kadınlara çocuk düşürten ne çok felaketten korudun! Kim bilir ne çok ana, eğer senin kılıcın yetişmeseydi, çocuksuz kalacaktı!

Sonra, ey kardeşim, kargaşalık içinde, kargının demiri gibi delici ve sonsuza kadar aramızda anılıp duracak olan ne çok savaş türkülerini rahatça söyledin!

Ah! Amr'ın yüce gönüllü oğlunun ölümünden sonra, yıldızlar sönsün, güneşin ışınları görünmez olsun! O bizim güneşimizdi, bizim yıldızımızdı.

Sen artık yok olduğuna göre, kardeşim, şimdi akşamın alaca karanlığında, Kuzeyin hazin rüzgân yankılarla uğuldarken garipleri kim devşirecek?

Ne yazık ki! Sizi sürûleriyle besleyen, sizi silahıyla koruyan kişiyi, ey yolcular, çukurunu kazıp toprağa bıraktınız. Çit oluşturan kazıkların ortasındaki korkunç konutuna koydunuz siz onu. Ve üzerine selamete ulaşsın diye kederli dallar attınız.

Üzerlerinden çoktan yıllar ve günler geçmiş olan cetlerimiz mezarları arasında yatsın diye!

Ey kardeşim, Suleymilerin en güzel çocuğu, senin yitişin benim için dokunaklı bir acıdır! Ve bende karar ve cesaret bırakmamıştır.

Yeni doğmuş torunundan yoksun bırakılan deve, onun sevecenliğini yanıltmak isteyenlerin gösterdikleri suretlerin yöresinde şikâyet ve umutsuzluk haykırışları koparak döner;

Gider, tedirgin, her yerde onu arar ve anısı tazelenince artık otlaklarda otlamaz olur. Böylece o bile inilti koparır ve şaşkın sıçrar durur.

Ama, beni kahreden kederin hafif bir belirtisini bile göstermiş olmaz, kardeşim!

Oh! senin için döktüğüm gözyaşları hiç kurumayacak! Asla dinmeyecek hıçkırıklarım! Ağlayın, gözlerim; bitip tükenmez gözyaşları dökün!

Ve tam da bu mersiye'nin okunması dolayısıyla büyük Ukkaz Panayır'ında toplanmış olan şair Nabigâ ed-Dubyani ve öteki

şairler, Arabistan'ın tüm kabilelerinin önünde her yılki gibi şiirlerini okurlarken, Tumadir el-Hansa'nın erdemi hakkında kendilerine soru sorulunca, ağız birliğiyle "Şairlikten yana âdemoğullarını da, ecinnileri de geçmiştir!" diye yanıt vermişler.

Ve Tumadir, Arabistan'da kutsanmış İslam'ın zuhurundan sonraki yıllara kadar yaşamıştır. Ve barış ve dua üzerine olası Muhammed'in hicretinin sekizinci yılında, o zamanlar Suleymnilerin yüce başkanı olan oğlu Abbas ile birlikte Peygambere biat ettiğini söylemeye gelmiş ve İslam'la onurlanmıştır. Peygamber de onu onurlandırarak karşılamış ve şairlere pek değer vermediği halde, onun şiirlerinin okunmasından haz duymuştur. Ve onu, şiirsel soluğundan ve tanınmış olmasından ötürü övmüştür. Dahası, Tumadir'in şiirlerinden birini kendisi de tekrarlayarak aruz veznine karşı pek duyarlı olmadığını göstermiştir. Çünkü, bir dizenin son iki kelimesinin yerlerini değiştirerek bu şiirin niteliğini bozmuştur. Ve saygın Ebubekir, vezni bozan bu hatalı okuyuşu işitince, yeri değişen iki sözcüğün durumunu düzeltmek istemiş, ama dua ve barış üzerine olası Peygamber, ona "Ne önemi var? Aynı şey değil mi?" demiştir. Ebubekir de "Kuşkusuz, ey Tanrı'nın elçisi, Tanrı'nın Kutsal Kur'an'ında açıkladığı 'Biz Peygamberimize dize kurma tekniğini öğretmedik; onun buna ihtiyacı yoktur. Kur'an bir öğretimdir. Okunması sade ve anlamı açıktır' şeklindeki sözleri tüm olarak haklı çıkarıyorsun!" diye yanıt vermiştir. Ama en iyisini Tanrı bilir!

Sonra genç adam dinleyicilerine "İşte size putperestlik dönemlerindeki Arap cetlerimizin yaşamı üzerine hayranlık uyandıran bir öykü daha" demiş. Ve de sözünü şöyle sürdürmüştü:

Şair Fint

Bize kadar gelen bir öyküde, o zamanlar Rabiaların ilk kökenlerinden Büyük Bekriler kabilesinin dallarından biri olan Beni Zimman kolunun yüz yaşındaki başkanı Şair Fint'in iki genç kızı varmış. Büyüğünün adı Ufeyre Güneşler, küçüğünün Huzeyle Aylar imiş. O sıralarda, tüm Bekri kabilesi, kalabalık ve güçlü Talabilerle savaş halinde imiş. Ve Fint, ilerlemiş yaşına karşın,

kabilesinin en tanınmış yiğidi sayıldığından, Bekrilerin savaşmakta olan esas birliklerine katılmak üzere yola çıkan yetmiş kişilik bir atlı birliğin başında bulunmaya layık görülmüş. İki genç kızı da bu yetmiş kişilik birliğin içindeymiş. Ve Bekrilerin genel karargâhına, Beni Zimmanların sağladığı katkının ulaşmakta olduğunu bildirmek üzere gönderilen ulak, nezdine gönderdiği kişilere “Bizim kabilemiz, size bin savaşçı ve yetmiş atlıdan oluşan bir katkı sağlıyor” demiş. Bununla Fint’in, kendi başına, bin kişilik bir orduya bedel olduğunu anlatmak istiyormuş.

Sonra, Bekrilerin bünyesindeki tüm kabilelerin katkıları biraraya gelince, savaş bir kasırga gibi bütün dehşetiyle patlamış. Ancak o zaman, yengin Bekrilerin, onları özgür bırakıp geri çevirmeden önce tutsaklarının tepelerindeki perçemlerini kestiklerinden ötürü, Perçem Kesme Günü¹ diye adlandırılarak tüm belleklerde yer alan bir muharebeye girilmiş. İşte tam da bu unutulmaz savaşta Fint’in kabına sığmaz iki savaşçı olan kızları, günün kahramanları olarak ebedi bir ün kazanmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

İşte tam da bu unutulmaz savaşta Fint’in kabına sığmaz iki savaşçı olan kızları, günün kahramanı olarak ebedi bir ün kazanmışlar.

Çünkü savaşın en kızgın bir anında ve başarının sallantıda olduğu bir sırada, iki genç kız birdenbire bineklerinden yere atlayıp göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede soyunmuş, üzerlerinden giysilerini ve örgü zırhlarını atarak çıırılçıplak, kolları ileride, biri Bekri ordusunun sağ kanadının ortasına, öteki sol kanadına, titreyerek ve soyunuk, üzerlerinde sadece yeşil renkli bezekleri olduğu halde² saldırmışlar. Ve o kargaşalıkta, her biri seslerinin olanca gücüyle birer doğmaca savaş türküsü söylemiş, o zamandan beri bu türküler, ağırlıklı remel dizemi ve

1 Mathers’de *Yevmü’l-Tahalûk* (Â.Ş.O.)

2 Mathers “Yeşil renkli halhalları ve bilezikleri olduğu halde” şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

üçüncü telin belirginlik kazandığı bir ton üzerinden ve tef ağır vurgulamalarla eşlik ederken çalınıp söylenmiştir.¹

İşte ilkin Ufeyre Güneşler'in söylediği türkü:

Düşmana! Düşmana! Düşmana!
 Kızıştırın savaşı, Bekri'nin ve Zimman'ın evlatları, kavgayı
 sıkışık düzende yapın!
 Tepeler atların nalları altında ezilsin.
 İlerleyin düşmana doğru, ilerleyin!
 Onur! Onur o kimseye ki, bu şafak vakti, kızıl harmani-
 yeye bürünür!
 Haydi yiğitlerim! Çökün üzerlerine, biz de sizi dolu kucak-
 larla saralım!
 Geniş yaralar, kudurganlık halindeki bir deli kadının giysi-
 sinin açık yerlerine benzer şekilde ortaya çıksın!
 Biz de size yumuşacık bir yatak hazırlarız!
 Ama irkilirseniz, biz de sizden, aşka layık olmayan bir
 adamdan kaçır gibi kaçırız!
 Öyleyse, ilerleyin, ilerleyin düşmana doğru! İleri, Bekri ve
 Zimman'ın evlatlarına onur kazandırın!
 Kızıştırın savaşı, kavgayı sıkışık düzende yapın!
 Öldürün ve yaşayın ırkımın evlatları! İleri!

Ve işte, bir adım bile gerilememek üzere güven sağlamak için devesinin bacaklarını kesen babası Fint'in yanbaşıda Beni Zimman sancağını çevreleyenlerin ateşini körüklemek için Huzeyle Aylar'ın öfkeyle haykırdığı savaş türküsü de şöyle:

Cesaret Zimman evlatları, cesaret soylu Bekriler,
 Vurun, vurun keskin kılıçlarınızla!
 Düşmanın başına kızıl ölümün binlerce yıldırımını yağdırın!
 Hepsini, hepsini boğazlayalım!

1 Mardrus, "üçüncü tel" yerine "*tetracord*" terimini; "ton" yerine "*tonique*" terimini kullanmış; bu musiki terimlerinden *tetracord* "Dört notadan ibaret yarım oktavlık akord" (*Redhouse*), *tonique* ise "Bir parçanın bestelendiği tonun gamındaki ilk nota" (*Petit Larousse*) anlamına gelmektedir (Â.Ş.O.)

Cesaret, analarınızın, karılarınızın savunucuları!
 Bir sabah yıldızının güzel kızlarıyz;
 Misk saçlarımızı kokulandırır, inciler boynumuzu süsler.
 Boğazlayın, boğazlayın hepsini! Biz de sizi kollarımızla
 saralım!
 Cesaret, cesaret Rabia'nın yiğit savaşçıları!
 İçinizde en yiğit olana bekâretimin çiçeğini feda edeceğim.
 Çökün düşmanın üstüne! En yiğit olana Huzeyle Aylar
 feda olsun!
 Boğazlayın, boğazlayın hepsini!
 Ama geri çekilen korkakları lanetleriz biz!
 Aşağısamaya eşlik eden dudakların ve yüreğin lanetiyle!
 Öyleyse vurun keskin kılıçlarınızla! Kanları ayaklarımız
 için halı oluştursun!
 Boğazlayın hepsini, keskin kılıçlarınızla vurun! Boğazlayın
 hepsini!

Ve bu iki ölüm türküsü duyulunca, yeni bir heyecan Bekrilerin kanını kaynatmış; hırslı saldırı iki kat hız kazanmış ve utku onlar için keskin ve mutlak olmuş.

Eski putperestlik çağındaki atalarımız işte böyle dövüşüyorlardı. Ve işte kızları böyle davranıyorlardı! Cehennemin ateşi onlar için çok kıyıcı olmasın!

Sonra coşan dinleyicilerine genç adam “Şimdi her ikisi de putperestlik çağında yaşamış olan Sultan Fatıma ile Şair Murakiş'in Serüveni'ni dinleyin!” demiş ve şöyle konuşmuş:

Şair Murakiş

Anlatırlar ki, Irak'ta Hire Şahı Neman'ın adı Fatıma olan bir kızı varmış. Bu kız ateşli olduğu denli güzelmış. Genç sultanın pek güvenilmeyen mizacını bilen Şah Neman da, ırkına bir onursuzluk ya da uğursuzluk gelmesin diye onu uzaklarda bir saraya kapatmış. Ve aynı şekilde yine kızının onuru ve de ihtiyatlı olmak için bu sarayın yöresini gece gündüz silahlı muhafızlarla korumaya gayret gösteriyormuş. Sultan kızının hizmetinde

bulunan bir nedimeden başka hiç kimse Fatıma'nın erdeminin koruyucusu olan bu sığınağın içine giremezmiş. Ayrıca, bilgelik ve güvenmezlik gereği olarak, bu koruyucular, her akşam sultanın kızına hizmet eden genç kızın küçük ayaklarının izlerini silmek ve böylece ertesi gün, serüven arayan seraseriler olursa, bunların bırakacağı ayak izlerini görmek üzere, sarayın yöresinde kumlu toprakları yatıştırıp düz hale getirmek için yerde sürünen büyük yün harmanilerle dolaşırlarmış.

Böylece, güzel tutsak, her gün, birçok kez, zoraki manastırının tıraçasına çıkar ve orada iç çekerek gelip geçene bakarmış. Günün birinde, adı İbnat-İclan olan genç hizmetçisinin görünümü güzel bir gençle görüşüğünü görmüş. Ve sonradan genç kızdan, kızın âşık olduğu gencin ünlü Şair Murakîş olduğunu ve kendisinden birçok kez aşkın zevklerini tattığını öğrenmiş. Gerçekten güzel ve şen şakrak nedimesi, hanımına şairin güzelliğini ve hayran oluncak saçlarını öylesine hoş sözlerle övmüş ki, ateşli Fatıma, kendi bakımından onu tutkuyla görmek ve ondan zevk almak istemiş. Ama ilkin, bir sultan kızı olmanın ince nezaketiyle soylu bir ailesi bulunup bulunmadığından güven duymak istemiş. Bu da, o günlerde Arap görgü kurallarına onun gibi yüce soy sopa sahip olanların ne denli dikkat ettiğinin bir kanıtıymış. Böylece kendinden daha düşük soylu, dolayısıyla daha az kusur bulucu ve daha az güç beğenisi olan nedimesinden ayırt ediliyormuş.

Dolayısıyla, bu maksadın sağlanması için, sürgün sultanın kesin bir kanıtı ihtiyacı varmış. Ve genç kızla şairin kasra sokulması ihtimali hakkında görüşürken "Dinle! Yarın genç adam seninle birlikte olunca, ona kokulu ağaçtan yapılma bir misvak¹ ve yine içine biraz koku serpeceğin bir buhurdan ver. Bunları verdikten sonra, koku kendisine bulaşsın diye buhurdanı giysisinin altında tutarak ayakta durmasını söyle. Misvakın ucunu ağzıyla koparır ya da koparmaksızın emmeye başlarsa ya da misvağı almayı reddederse bu, inceliği olmayan sıradan bir adamdır. Ya da buhurdanı giysisinin altına sokar ya da onu almayı reddederse, yine boş bir adam olduğu anlaşılır. Ve o zaman, ne

1 Misvak: Kuzey Afrika'da yetişen dikensiz bir ağacın ucu dövülüp fırça durumu-na getirilen ve diş temizliğinde kullanılması Müslümanlıkta sünnet olan çubuğu (Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*) (Â.Ş.O.)

kadar büyük bir şair olursa olsun, inceliği bilmeyen bir erkek, sultan kızlarına layık değildir” diyerek sözünü tamamlamış.

Böylece, ertesi sabah, genç kız, âşığını bulmaya gidince bu deneyi yapmaktan geri kalmamış. Odanın ortasına yanmış bir buhurdan bırakmış ve içine koku attıktan sonra, genç adama “Gel de kendini kokulandır!” demiş. Ama şair yerinden kıpırdamamış ve “Onu, sen benim yakınıma getir!” diyerek yanıt vermiş. Genç kız da öyle yapmış; ama şair buhurdanı asla giysilerinin altına sokmamış ve sadece saçlarıyla sakalını kokulandırmakla yetinmiş. Bunu izleyerek sevgilisinin kendisine uzattığı misvağın ucundan bir parça kesip attıktan sonra, ucunu eğilir bükülür bir fırça haline getirmiş ve bununla dişlerini ovmuş ve diş etlerini kokulandırmış. Bunu yaptıktan sonra, genç kızla aralarında olacaklar olmuş. Kız, muhafaza altında bulunan saraya dönünce, küçük kız, kabına sığmaz hanımına deneyinin sonucunu anlatmış. Fatıma da hemen “bu soylu Arabı bana getir! Ve de çabuk ol!” demiş.

Ama muhafızlar silahlı sert adamlarmış ve de kulakları kırıştıymış. Her sabah, sultanın babası olan Şah Neman’ın kâhinleri, oraya gelip kum üzerinde iz bulunup bulunmadığını araştırırlarmış. Ve de dönüp şaha “Ey zamanın şahı, bu sabah, genç İbnat-İclan’ın ayak izlerinden başka iz bulamadık!” derlermiş.

Bu durumda sultan kızın kurnaz hizmetçisi, geçerken iz bırakmaksızın şairi hanımının yanına nasıl sokmuş biliyor musunuz? Şöyle: Hanımının saptadığı gece, genç adamla buluşmuş ve kararsızlık göstermeksizin onu sırtına almış ve onu olduğu yerde tutmak için uçlarını önünde düğümlediği bir örtüyle sarmış. Böylece kadın avcısını tehlikeye sokmaksızın ve kendini ele vermeksizin sultanın yanına getirmiş. Ve şair şah kızının yanında beyaz, tatlı ve sıcacık, kutlanası bir gece geçirmiş. Şafak vakti, içeri girdiği tarzda, yani genç kızın sırtında dışarı çıkmış.

Peki, sabahleyin ne olmuş? Şahın kâhinleri, her sabah olduğu gibi, kum üzerindeki izleri incelemek üzere gelmişler. Sonra da sultan kızın babası olan şahın yanına gidip ona “Efendimiz, bu sabah İbnat-İclan’ın küçük ayaklarının izlerinden başka bir şey görmedik. Ama bu genç kız, sarayda hatırı sayılır derecede şişmanlamış; çünkü kumdaki ayak izleri daha derinleşmiş görünüyor” demişler.

Her şey bir süre böyle sürüp gitmiş. İki genç âşık, nedimenin şairi sırtında taşıyarak saraya sokmasıyla, birbirleriyle sevişerek, ertesi gün de kâhinler genç kızın şişmanlığından söz ederek. Bizzat şair, mutluluğunu kendi elleriyle yok etmeseymiş, işlerin böylece sürüp gitmesini enlgelleyecek hiçbir şey yokmuş.

Yakışıklı Murakiş'in çok sevdiği ve kendisinden asla hiçbir şey esirgemediği bir dostu varmış. Ona bu garip serüvenini anlatınca, bu genç dostu, boyu ve davranışlarıyla Murakiş'e benzerliği sayesinde, gecenin karanlığında, Murakiş'in kendisiymiş gibi yutturularak, aynı tarzda Sultan Fatıma'nın nezdine sokulması dileğinde bulunmuş. Murakiş de gencin ısrarına dayanamayarak, yeminle vaat edip bu arzuya boyun eğdiğini bildirmiş. Ve geceleyin genç dostu genç kızın sırtında onun yerini almış ve sultan kızın yanına sokulmuş.

Karanlıkta, başlaması gereken işe girilmiş. Ama, birdenbire, karanlıklara karşın, Fatıma, ustaca, sertliğin yerine yumuşaklık, yakıcı bir ateş yerine ılıklik ve cömertlik gösterilecek yerde cimrilik olduğunu hissederek değişikliğin farkına varmış. Ve o saat ve o anda, öfke dolu bir tekmeyle davetsiz misafiri geri iterek yataktan fırlamış ve nedimesini çağırarak bilinen tarzda onu dışarı götürmesini istemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

... Nedimesini çağırarak bilinen tarzda onu dışarı götürmesini istemiş.

ve bu olayı izleyerek, şahın kızı şairi reddetmiş ve ihanetini asla bağışlamamış. O da acısını ve pişmanlığını anlatabilmek için şu kasideyi düzenlemiş:

Elveda güzel Bekri kızı! Ben ayrılısam da mutluluk seninle olsun, yanibaşında!

Ne yazık ki, Fatıma'n, nabka¹ dalları gibi zarif bedeniyle,

1 Nabka: Yakındoğu'da yetişen bir hünnap türü (*Zizyphus spina-Christi*) (Meydan Larousse) (Â.Ş.O.)

bir devekuşu gibi uyumlu yürüyüşüyle senin olmayacak
artık bir daha, ey mutsuz Murakış!

Bedeniyle, yürüyüşüyle ve de küçük bir gölün suları kadar
duru güzelliğiyle!

Güzelliğiyle ve taze bir tükürüğün ıslattığı güzel parlak
dişleriyle!

O ki, saf bir şebneme benzerdi! Bir gümüş paranın yüzüne
benzer düz ve parlak yanakları, güzel elleri ve bilezikleriyle;
ve saçlarının siyah dalgalarıyla!

O ki, senin gecelerini büyüler ve yüreğini hançerlerdi.
Artık elveda! Her şey yitip gitti.

Bir dost hevesi uğruna, ey gönlü yüce Murakış, her şeyi
yitirdin.

Umutsuzlukla kendini de ye, bitir; dişlerinle on parmağını
ısırarak kopar; güzel bir dostun hevesi yüzünden!

Ne yazık! Her şey yitip gitti, senin gördüğün her şey bir
düşten başka bir şey değildi; düşler de uykunun güzel
yanılsamalarıdır ve sana ömrün boyunca yasak!

Şair Murakış aşk yüzünden ölenlerden biri olmuş.

Sonra genç adam dinleyicilerine "İslam'ın bize henüz ulaş-
madığı zamanlarda geçen Kindilerin şahı ile karısı Hind'in şu
öyküsünü de dinleyin!" demiş.

Şah Hucr'un İntikamı

Eski cetlerimizizin anlatılarına dair bize kadar gelen öyküler-
den birinde, Kindi kabilelerinin başı ve yiğitlemeler düzenle-
mekte usta şair İmre'ül-Kays'ın babası olan Şah Hucr'un, yırtı-
cılığı ve gözüpekliliğiyle Araplar arasında çok korkulan bir kişi
olduğu bilinir. Hatta bu kişi, kendi aile üyelerine karşı bile o
denli acımasız imiş ki, oğlu Sultan İmre'ül-Kays, şairane dehası-
na özgür bir açılım sağlamak için, babasının çadırlarından uzak-
lara kaçarmış. Çünkü Şah Hucr, halkın arasında şair sıfatıyla
görünmenin, onun soyluluğuna ve unvanının yüceliğine aykırı
olduğunu düşünürmüş.

Böylece, Şah Hucr'un başkaldıran Beni Essat kabilesine karşı savaşmak üzere sefere çıkıp topraklarından uzaklaştığı bir sırada, eski düşmanları Hudailer, Zeyyad'ın komutası altında, ansızın ülkesini işgal etmiş ve çapul olarak, pek çok kuru hurma birikimini; at, deve ve sürü hayvanı ve de Kindi kadın ve genç kızlarını alıp götürmüşler. Zeyyad'ın esirleri arasında Şah Hucr'un çok sevdiği bir kadın olan kabilenin incisi Hind de varmış.

Bu olayın haberi ulaşır ulaşmaz, Hucr tüm savaşçıları ile birlikte geriye dönmüş ve Hind'i kaçıran düşmanı Zeyyad'a rastlayabileceğini düşündüğü mahale gelmiş. Ve gerçekten Hudailelerin konaklama yerinin oldukça yakınında bir yere ulaşmış. Ve oradan Salih ve Sadi adlı tecrübeli iki casus göndererek onlardan yöreyi tanımalarını ve Zeyyad'ın birlikleri hakkında istihbarat edinmelerini istemiş.

Bu iki casus tanınmaksızın konaklama yerine gizlice girmeyi başarmışlar. Ve düşmanın sayısı ve konaklama yerinin durumu üzerine değerli gözlemlerde bulunmuşlar. Her şeyi incelemek üzere birkaç saat geçirdikten sonra, casus Salih, arkadaşı Sadi'ye "Zeyyad'ın maksadı ve konaklama yerinin durumu hakkında edindiğimiz bunca bilgi yeter sanırım. Tanığı olduğumuz konularda Şah Hucr'a bilgi vermek üzere ben ayrılıyorum" demiş. Ama Sadi "Ben, daha önemli ve daha ayrıntılı bilgiler edinmeksin ayrılmak istemem!" diye yanıt vermiş. Ve Hudailerin konaklama yerinde tek başına kalmış.

Gece olunca, Zeyyad'ın adamları, reislerinin çadırının yanına nöbet tutmaya gelmişler ve şu veya bu mevkide yer almışlar. Hucr'un casusu olan Sadi de varlığının sezilmesinden korka korka, ötekiler gibi bulunduğu yerde bağdaş kurmuş olan muhafızlardan birinin yanına yaklaşıp omzuna dokunma cesaretini göstermiş ve buyruk verir gibi bir edayla, ona "Sen kim oluyorsun?" diye haykırmış. Muhafız "Ben *falan* oğlu *filanım*!" diye yanıt vermiş. Sadi de açık ve kesin bir sesle "Pekâlâl!" demiş. Sonra da gidip kimse ondan gocunmaksızın reisleri Zeyyad'ın çadırının karşısına oturmuş.

Ve böylece çadırın içinde konuşulmakta olanları duymuş. Konuşan Zeyyad'ın kendisiymiş. Yanında da kucaklayıp oynadığı güzel esire Hind varmış. Birçok şeyin yanı sıra, aralarında

şu konuşmanın geçtiğine tanık olmuş. Zeyyad'ın sesi "Sence ey Hind, kocan şu anda seninle böyle başbaşa tatlı saatler geçirdiğimi bilse, ne yapardı, söyle bakayım!" diyormuş. Hind de "Ölümüne, bulunduğun yere koşup bir kurt gibi dalar, kızıl çadırlarının önüne gelip acı otlar yiyip kudurmuş bir deve gibi ağzından köpükler saçarak öç almadan durup dinlenmek bilmezdi" diye yanıt vermiş. Zeyyad da Hind'in bu sözlerini duyunca, kıskançlığa kapılmış ve esirine "Ah, seni anlıyorum; Hucr denen yabani hayvan, senin hoşuna gidiyor, onu seviyorsun ve beni aşağılamak istiyorsun!" diyerek bir tokat aşketmiş. Ama Hind olanca sesiyle haykırarak "Sana tanrılarımız Lat ve Uzza üzerine yemin ederim ki, hiçbir erkekten kocam Hucr kadar nefret etmedim. Ama madem ki soruyorsun, neden senden fikrimi gizleyeyim? Gerçekte, ister uyusun, ister uyanık olsun, Hucr kadar uyanık ve ihtiyatlı adam görmedim hayatımda!" demiş. Zeyyad da ona "Bu nasıl oluyor? Açıklasana bana!" diye sormuş. O zaman Hind "Dinle bak! Hucr, uykunun etkisi altındayken, bir gözünü kapalı tutarken, öbürünü açık tutar. Bu öylesine doğrudur ki, gecelerden bir gece, benim yanımda uyumakta iken, örtünün altından birdenbire bir kara yılan çıktı ve doğrudan doğruya onun suratına doğru ilerledi. Hucr da, tam anlamıyla uyurken, içgüdüyle başını çevirdi. Yılan da eline, açık olan avuç içine doğru kaydı. Hucr da hemen avcunu kapadı. O zaman, tedirgin olan yılan uzanan ayaklarına doğru yöneldi. Ama Hucr, hep uyur halde, bacağına büküldü ve ayağını oynattı. Yılan da sarsılarak, ne yana yöneleceğini bilemedi ve Hucr'un yatağının başucunda dolu olarak bulunmasını benden istediği çanaktaki süte doğru kaymaya karar verdi. Ve bir kez çanağın üzerine eğilince, sütü oburca içti, sonra da kâseye kustu. Ben de, bunu görünce, içimden sevinerek kendi kendime 'Ne umulmaz talih! Hucr uyanınca, şimdi zehirlenmiş olan bu sütü içecek ve hemen geberecek. Ah! O zaman bu kurttan kurtulmuş olacağım' dedim. Hucr bir süre sonra uyandı. Susamış olduğundan süt istedi. Ve kâseyi ellerimden aldı; ama ilkin içindekini koklamaya özen gösterdi; ellerinin titrediğini gördüm; kâse düştü ve devrildi. Kurtulmuştu. Hangi koşullarda olursa olsun, o hep böyledir. Her şeyi düşünür, her şeyi önceden sezinler ve hazırlıksız yakalanmaz" demiş.

Casus Sadi, bu sözleri işittikten sonra Zeyyad ile Hind arasında, buse ve inilti seslerinden başka bir konuşma duymamış. O zaman yavaşça yerinden kalkıp gizlice uzaklaşmış. Ve bir kez konaklama yerinin dışına çıkınca, büyük adımlar atarak yürümüş ve şafaktan önce efendisi Hucr'un yanına ulaşip ona tüm görüp işittiklerini anlatmış. Anlattıklarını da "Onları terk ettiğimde, Zeyyad başını Hind'in dizlerine koymuştu; ve zevkine yanıt veren kölesiyle oynayıyordu" diyerek bitirmiş. Hucr, bu sözleri duyunca, içinden hırıldayan bir soluğun koptuğunu duyarak ayağa kalkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ve Hucr, bu sözleri duyunca, içinden hırıldayan bir soluğun koptuğunu duyarak ayağa kalkmış ve yola çıkıp Hudailerin konaklama yerine saldırılmasını buyurmuş.

Ve Kindilerin tüm atlı birlikleri yola koyulmuş. Ve Zeyyad'ın konaklama yerine ansızın saldırmışlar; ve kudurmuşçasına atılma girişmişler. Ve Zeyyad'ın Hudaileri çok geçmeden bozguna uğrayıp kaçmaya başlamış. Ve konaklama yerleri yağmaya uğrayıp yakılmış. Öldürülen öldürülmüş, geri kalan da öfke rüzgârında uçup gitmiş.

Zeyyad'a gelince, kalabalık arasında, Hucr'un intikamından kaçanları toparlayıp yeniden cenge sürüklemek isterken fark edilmiş. Ve Hucr, homurdanıp böğürerek bir alıcı kuş gibi onun üzerine atılmış ve onun atının üzerinden belini kavrayarak yakalamış ve havaya kaldırarak bilek gücüyle bir an öyle tutmuş; sonra yere çarpıp kemiklerini ezmiş. Ve başını keserek atının kuyruğuna asmış.

Böylece Zeyyad'dan yana intikamını alınca bu kez Hind'e yönelip onu ele geçirmiş. Kolları ve bacaklarından iki ayrı ata bağlayarak atları kamçılarmış ve her birini ayrı doğrultulara sevk etmiş. Böylece kadın, gövdesi kopup parçalanırken, ona "Geber, ey dili alabildiğine tatlıyken gizli düşünceleri o denli acı olan kadın!" diye haykırmış.

Bu yabancı intikam öyküsünü anlattıktan sonra, genç adam, dinleyicilerine “Madem ki, Kutsal İslam’dan önceki dönemden söz ediyoruz, bize, dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin sevgili eşi Ayşe Anamızın o zamanın kadınlarının görenekleri üzerine anlattığı şu öyküyü de dinleyin!” demiş. Ve Ayşe’nin şu öyküsünü anlatmış:

Eşleri Tarafından Değerlendirilen Kocalar

Günlerden bir gün, Yemenli birkaç soylu kadın, evimde toplanmış bulunuyorlardı. Kendi aralarında yemin ederek, tüm gerçekliğiyle ve hiçbir şey gizlemeden, iyi ve kötü yanlarıyla kocalarının ne gibi kimseler olduğunu açıklamayı kararlaştırdılar.

İlki söz alarak “Benim kocamı mı soruyorsunuz? Çirkin, ulaşılmaz güç bir dağ tepesinde bulunan kokuşmuş bir deve etine benzercesine yanına yaklaşılmaz biridir. Böyle olduğu halde o denli zayıf ve kurudur ki, kemiklerinde iliğin zerresi bulunmaz. Sanki yıpranmış bir hasırdır!” dedi.

İkinci Yemenli kadın “Benimki! Aslında onun hakkında tek bir söz bile etmemem gerek! Çünkü ondan sadece söz etmek bile bana tiksinti verir. Yola getirilemez bir hayvandır; çünkü ağzımdan ona yanıt veren bir söz çıksa, beni boşamaya kalkar; eğer susarsam; beni, sanki demir bir mızrağın çıplak ucu önünde oynatırcasına itip kakıştırır” dedi.

Üçüncüsü “Benim için, benim şirin kocam işte şöyledir: Yemeğini yiyip bitirince tabağı dibine kadar yalar; içince suyu son damlasını bitirinceye kadar höpürdetir; çömelip bir paket gibi kendi üzerine kapanır ve kendi içine sokulur; ve eğer sizi beslemek üzere bir hayvan vurursa, en cılızını, en etten yoksun olanını öldürür. Gerisine gelince, hemen hiçbir şey göremezsiniz. Elini bana nasıl olduğumu anlamak için bile sürmez” dedi.

Dördüncüsü de “Amcamın oğlu, benden ırak olsun! Gece gündüz gözlerim ve yüreğim için ağır bir yüküdür! Kusurların, çılgınca ve budalaca davranışların bir hazinesidir. Hiç yoktan size kafa vurur ya da karnınızı deler ve yırtar; ya size saldırır ya da aynı zamanda vurur, yaralar; Allah belasını veresice tehlikeli bir kurttur o!” dedi.

Beşincisi ise “Oh, benim kocam! Tihame’nin¹ güzel gecelerinden biri gibi güzel ve yakışıklıdır; koca bir bulutun yağmuru gibi cömert, onurludur ve tam savaşırlarımızın kendisinden çekindiği bir yiğittir. Ortaya çıktığında görkemli ve amansızdır. Yücedir ve cömertliği, herkese açık olan ocağının külünü her zaman bol kılar. Adı sanı alt alta yazılsa yüce ve onurlu bir sütun oluşturur. Açlığını şölen gecesinde bile tutacak kadar yetingendir; tehlikeli gecesinde uyumayacak kadar uyanıktır; konutunu, yolcuları ağırlamak için ortalık yere yaptırmış olacak kadar konukseverdir. Oh, bilseniz ne kadar yüce ve yakışıklıdır o! Ve ne kadar sevimlidir! Cildi yumuşak ve hoştur; sizi tatlı tatlı gıdıklayan ipek tüylü bir tavşan yumuşaklığında! Soluğunun tatlı kokusu zambağın güzel kokusu gibidir. Ve tüm gücü ve kudretinden yararlanarak istediğimce onunla keyfimi çatarım” dedi.

Ve sonunda altıncı Yemenli kadın hoş bir edayla güldü ve sırası gelince “Oh! Bana gelince, benim kocam Malik Ebu Zar’dır, tüm kabilemizde tanınmış olan o harika Ebu Zar! O beni, sıkıntı ve darlık içinde olan fakir bir ailenin çocuğu olarak buldu ve güzel renklerle donanmış çadırına götürdü, kulaklarını zengin küpelerle, gerdanımı güzel ziynetlerle, ellerimi ve topuklarımı da güzel bileziklerle süsledi; ve cılız kollarımı tombullaştırdı. Eşi olarak beni, içinde durmaksızın utla söylenen şarkılar duyulan, sapları üzerine dikilmiş güzel sahra kargılarının kıvılcımlar saçtığı, her zaman at kışnemelerinin işitildiği, geniş ağaçlıklarında toplanan dişi develerin homurtuları, buğday çiğneyip döven kimselerin gürültüleri ve birbirine karışan yirmi sürünün bağırtiları işitilen konutuna götürdü. Onun nezdinde, keyfimce konuşurum, beni ne azarlar ne de ayıplar. Yatarsam eğer bana kaba davranmaz, uyursam sabah keyfi yapmama izin verir. Rahmimi dölledi ve bana bir oğlan evladı sağladı, hem de ne oğlan! Öylesine narin ki, beşiği, ancak hasırın örgüsünden alınmış bir hasırtopu sapı kadar geniş; o kadar terbiyelidir ki, yeni doğmuş bir oğlak gibi az bir yiyecekla karnı doyar; ve öylesine güzeldir ki, yün örgüden giysisi içinde yürüyüp salınırken ona bakanların akıllarını başlarından alır! Bana Ebu Zar’ın verdiği kıza gelince, ne tatlı şeydir o! Evet, Ebu Zar’ın kızı çok zariftir! Bir

1 Tihame: Eskiden Mekke’ye verilen ad (Meydan Larousse) (Â.Ş.O.)

saç örgüsü gibi sıkı sıkıya bedenini saran üstlüğüyle, giysisini zorlayan hayranlık verici tombulluğuyla, biçimli ve çıkıntısız karnıyla, giysisinin altındaki narin ve dalgalı beliyle, zengin ve kabarık art yuvarlarıyla, tombul kollarıyla, iri ve canlı gözleriyle, koyu siyah gözbebekleriyle, ince ve kibar yay biçimli kaşlarıyla, zengin bir kılıcın ucuna benzer, hafifçe kemerli burnuyla, güzel ve özdenlikli ağzıyla, nermin ve cömert elleriyle, içtenlikli ve şakrak neşesiyle, gölge gibi ferahlık veren konuşmasıyla, ruhu alıp götüren misk gibi kokulu ve ipek kadar yumuşak nefesinin soluğuyla kabilenin incisidir o! Ah! Gökler Ebu Zar'ımı korusun benim! Ve de Ebu Zar'ımın oğlunu ve de kızını Ebu Zar'ın! Onları benim sevecenliğime ve sevincime bağışlasın!" dedi.

Yemenli altıncı kadın da böyle konuşunca, bana onları dinlemek zevki bağışlamış bulunduklarından dolayı kendilerine teşekkür ettim; ve ben de, sıram gelmiş olmakla, onlara "Kardeşlerim, Yüceler Yücesi Tanrı, kutsanmış Peygamberi bize bağışlasın! O bana, anamın babamın kanından da değerlidir..." dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Kardeşlerim, Yüceler Yücesi Tanrı, kutsanmış Peygamberi bize bağışlasın! O anamın, babamın kanından da değerlidir. Ama kuşkusuz, onu gereğince övmek için ağzım yeterince temiz değildir. Bundan dolayı, bir zamanlar, kadınlar konusunda, sadece onun bana söylediğini tekrarlamakla yetineceğim. Biz kadınlar, cehennemde, ateşin yuttuğu pek çok yakacak maddelerinden biriyiz. Günün birinde, ahret yolunda bana ışık tutacak bazı öğüt ve görüşler bildirmesini kendisinden rica etmiştim. Bana 'Ey Ayşe, benim sevgili Ayşem, Müslüman kadınları kendilerini iyi gözleyip gözetinsinler, acılarına katlansınlar, ellerinde bulunana şükretsinsinler, kocalarına bol bol çocuk doğursunlar; ve onları hoş tutup kendilerine özen göstetsinler; ve girişimleri dolayısıyla Tanrı'nın sağladığı hayırları asla bilmezlikten gelmesinler. Çünkü, ey benim sevgili Ayşem, Nasip Dağıtıcı, iyilikleri görmezlikten gelen kadınları bağışlamasından uzak tutar. Ve kocasına saygısızca bakanlar,

yüzlerine karşı ya da artlarından, onlara “Yüzün ne kadar çirkin! Sen ne iğrenç ve kötü bir kişisin!” diyenler olursa, Tanrı gözünün birini burup şaşı eder ve bedenini uzatıp biçimsizleştirir; onu hantal, iğrenç, nefret verici bir pörsük et yığına dönüştürür; buruşuk, çökük, sarkık art yuvarlarının üstünde pislik içinde oturur hale sokar. Ve kadın, eğer evlilik yatağında ya da başka yerde kocasına düşmanca davranırsa ya da tatsız sözlerle onu kızdırırsa ya da keyfini kaçırırsa, Nasip Dağıtıcı, Kıyamet Günü’nde bunların dilini etten yapıma kirli bir kayışa döndürecek ve yetmiş karış uzatarak ve bu müthiş ve soluk renkli dili suçlunun boynuna saracak. Ama, ey Ayşe, kocasının sakın yaşamını asla tedirgin etmeyen kadın, kocasından izin almaksızın geceyi asla konutunun dışında geçirmeyen, pahalı elbiseler ve değerli örtüler almak gülünçlüğüne kapılmayan, ellerine ve ayaklarına değerli bilezikler geçirmeyen, inananların bakışlarını çekmeyi asla düşünmeyen ve Tanrı’nın kendisine sağladığı güzellikten hoşnut olan, sözleri tatlı, hayır işlemede zengin, kocasına karşı gönül okşayıcı ve saygılı, çocuklarına karşı sevecen ve ilgili, komşuları hakkında iyi düşünen ve Tanrı’nın tüm yaratıkları hakkında iyilik dileyen kadın, oh! Bu kimse, sevgili Ayşe, peygamberlerle ve Tanrı’nın diğer seçkin kullarıyla birlikte cennete girecektir!” dedi.

Ben de, heyecanlar içinde “Ey Tanrı’nın Elçisi, sen benim için anamın, babamın kanından daha değerlisin!” diye haykırdım.

“Ve şimdi, İslam’ın kutsanmış zamanlarına ulaşmış bulduğumuza göre” diye sözünü sürdürmüş genç adam “Bu temiz ve katı zamanların Emirü’l-Mümininleri içinde en temiz ve en katı kişi olan Halife Ömer ibnü’l-Hattab’ın yaşamından bazı alıntılar dinleyin benden!” demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Doğruyu Eğriden Ayırt Edici Ömer

Anlatırlar ki, İslam’ın en dürüst ve en çıkar gütmeyen halifesi Emirü’l-Müminin Ömer ibnü’l-Hattab, dua ve barış üzerine olası Peygamber’in kendi hakkında verdiği bir hükme itaat etmeyi reddedeni kılıcının bir vuruşuyla ikiye böldüğü için El-Faruk ya da Doğruyu Eğriden Ayırt Edici diye adlandırılmıştı.

Onun sadeliği ve çıkar gütmezliği o haldeymiş ki, günün birinde Yemen padişahlarının hazinelerinin sahibi olduğu sırada, tüm ganimetleri Müslümanlar arasında fark gözetmeksizin dağıtmış. Ve herkes kendi payı olarak, öteki şeyler arasında Yemen'in çizgili bezlerini de eşit biçimde edinmiş. Ömer de, herhangi sıradan bir savaşçı gibi, kendi payını almış; ve kendi payına düşen bu Yemen bezinden yeni bir mintan yaptırmış; ve bunu giyerek Medine'de kürsüye çıkmış ve Müslümanları kâfirlere karşı yeni bir sefere hazırlamak üzere bir söylev vermeye başlamış. Ama orada bulunanlardan biri ayağa kalkarak ona "Biz sana itaat etmiyoruz!" diye sözünü kesmiş. Ömer de "Bunun nedeni nedir?" diye sorunca adam "Çünkü Yemen'in çizgili bezlerini dağıtırken ve her bir Müslüman bundan bir parça edinirken, sen de aynı şekilde pay aldın. Oysa, bu parça, senin, bugün üzerinde gördüğümüz gibi bir elbise yaptırman için yeterli olamazdı. Eğer sen, bizim haberimiz olmadan, bize verdiğinden daha büyük bir parça almamışsan, böylesine iri kıyım olduğuna göre, sana yaraşacak elbiseyi yaptıramazdın" diye yanıt vermiş. O zaman Ömer, oğlu Abdullah'a dönerek ona "Ey Abdullah, bu adama sen yanıt ver. Çünkü açıklaması doğru görünüyor" demiş. Abdullah da ayağa kalkarak "Ey Müslümanlar, bilin ki, Emirü'l-Müminin Ömer, kendine düşen paydan bir mintan yaptırmayı düşününce, kumaşı eksik geldi. Sonuç olarak, bugüne uygun düşecek bir eşyası da bulunmadığından, elbisesini tamamlasın diye ben kendi payıma düşen kumaşın bir parçasını kendisine verdim" demiş. Sonra da yerine oturmuş. O zaman Ömer'i sorguya çeken adam "Tanrı'ya övgüler olsun! Şimdi, artık sana itaat ederiz, ya Ömer!" demiş.

Ve Ömer, bir başka zaman, Suriye'yi, Mezopotamya'yı, Mısır'ı, İran'ı, tüm Diyar-ı Rum'u¹ zaptedip Irak'ta Basra ve Kûfe'yi kurduktan sonra, Medine'ye döndüğünde, on iki parçaya bölünmüş olan çok eski bir urbayı sırtında taşıyarak camiye ulaştıran merdivenler üzerinde bütün gün oturur, uyruklarının en düşkününün bile şikâyetlerini dinler, bir emirden bir deveciye kadar herkese aynı adaleti gösterirmiş.

Aynı dönemde, Rumların elinde bulunan Kostantiniyye'de hükmetmekte bulunan Kayzer Heraklius, Arapların emirinin

1 Diyar-ı Rum: Anadolu (Â.Ş.O.)

ne gibi yollar, güç kullanmalar ve hareketlerle hükmetmekte olduğunu kendi gözleriyle görmesi için bir elçi göndermiş. Elçi Medine'ye ulaştığında, orada yaşayanlara "Sizin Şahınız nerede?" diye sormuş. Onlar da "Bizim şahımız yoktur, sadece bir emirimiz vardır. Bu da, Tanrı'nın halifesi Emirül-Müminin Ömer ibnül-Hattab'dır" diye yanıt vermişler. O da "Kendisi nerededir? Beni onun yanına götürün!" deyince "Ya adalet dağıtmakta ya da istirahat etmektedir" diye yanıt vermişler. Ve ona caminin yolunu göstermişler.

Kayzer'in elçisi camiye ulaşmış ve Ömer'i, başı doğrudan doğruya mermere dayalı, caminin kızgın basamaklarında, öğle sonrası güneşinin altında uyurken görmüş. Alnından akmakta olan terler, başının yöresinde geniş bir su birikintisi oluşturmuş bulunuyormuş. Bunu görünce, Kayzer'in elçisinin yüreğini bir korku bürümüş ve "İşte bu dilenci konumundaki kişinin önünde tüm yeryüzünün kralları boyun eğiyor ve bu kişi, zamanın ve geniş imparatorluğunun sahibi bulunuyor" demekten kendini alamamış. Ve korku içinde öylece ayakta kalmış ve kendi kendine "Bir halk böylesi bir kimse tarafından yönetilirse, öteki halklar matem giysisine bürünmelidir" demiş.

Ve İran'ın zaptı sırasında, İstahar kentindeki Yazdicerd'in sarayından aldığı harika eşya arasında eni boyu altmış arışlık altın bir sak üzerinde yükselen, desen olarak değerli taşlardan çiçeklerle donanmış bir çiçek tarhının temsil edildiği bir halı da varmış. Ve Müslüman ordusunun komutanı Sa'd bin ebu Vakkas, değerli eşyanın tecimsel değerini biçecek kadar bilgi sahibi olmamasına karşın, böylesi bir harikanın ne değerli olabileceğini aşağı yukarı kestirmiş; ve bunu, Ömer'e bir armağan olarak sunmak üzere, Keyhüsrev'in sarayının yağmasından kurtarmış. Ama Tanrı onu lütuflarıyla donatısı dürüst halife, Yemen'in fethi sırasında, zaptolunan ülkedeki ganimetler dağıtılırken, kendine bir urba yapımını sağlayacak kadar bile pay almak istemediği gibi, şimdi de böylesine bir armağanı kabul edip etkilerinin halk üzerinde kuşku uyandıracağı bir şatafatı kabullenmeyi göze alamamış. Ve oracıkta, değerli halıyı Medine'de o zaman maiyetinde bulunan Müslüman reislerinin adedi kadar parçalara ayırtmış. Ve bunlardan hiçbirini kendi üzerine

almamış. Oysa, parçalanmış bile olsa böylesi değerli bir halının da fiyatı, Tanrı'nın o seçkin lütufları üzerine olası Ali, kendisine düşen parçayı sonradan Suriyeli tacirlere yirmi bin gümüş dirhem karşılığı satmış olduğuna göre, epeyce yüksekmiş.

Yine İran'ın işgali sırasında, Müslüman savaşçılara karşı büyük bir cesaretle karşı koymuş olan satrap Harmuzan, kendi bahtı üzerine bizzat halifenin karar vereceğine inandıktan sonra teslim olmaya razı olmuş. Oysa, Ömer Medine'de bulunuyormuş; Harmuzan da inananlar arasında en yiğitlerinden iki emirin komuta ettiği bir muhafız takımı eşliğinde bu kente götürülmüş. Medine'ye ulaşılnca, bu iki emir İranlı esirlerinin önemi ve rütbesini Ömer'in gözlerinde canlandırmak için, Keyhüsrev'in sarayında satrapların giyindiği altın işlemeli ve ışık saçan tacını giymesini sağlamışlar. Ve böylece soyluluğuna yaraşır alametlerle donanmış olarak İranlı komutan, halifenin eski bir hasır üzerinde, bir kemerin gölgesinde oturmakta olduğu caminin merdivenleri önüne getirilmiş. Ömer de, yanına bir kişinin getirilmekte olduğunu koparılan gürültüden anlayarak gözlerini kaldırmış ve satrabı önünde, baştan aşağı İran şahlarının sarayında giyilen cafcaslı urbalara bürünmüş olarak görmüş. Kendi bakımından da Harmuzan, Ömer'i görmüş, ama yamalı giysilere bürünmüş ve bir caminin avlusunda tek başına eski bir hasırda oturmakta olan bu Arapta, yeni imparatorluğun efendisi olan halifeyi tanımak istememiş. Ama Ömer hemen bu esirin kişiliğinde, kaşlarını çatarak bakmasından Arabistan'ın en mağrur kabilelerini uzun zamandan beri titreten kibirli satraplardan birinin bulunduğu anlamış ve "Kutsanmış İslam'ı, seni ve senin gibileri mahcup etmek için yücelten Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve İranlıyı süslü giysilerinden soyundurmuş ve sırtına kaba bir çöl giysisi verdirmiş; sonra da ona "Şimdi layık olduğun şekilde giyinmiş olduğuna göre, tüm görkemliliğin kendisine ait bulunduğu Tanrı'nın elini tanıyacak mısın?" diye sormuş. Harmuzan da "Kuşkusuz, zahmetsizce onu tanıyacağım. Çünkü, eğer Tanrı tarafsız davransaydı, geçmişteki tüm utkularımızı ve bütün onurlu yaşamımızı gözönünde tutarak, diyorum ki, bizim sizi yenmemiz gerekirdi. Bu durumda senin sözünü ettiğin Tanrı, bu kez bizi yendiğinize göre, sizin yanınızda bulunmuş olmalı!" diye

yanıt vermiş. Ömer de, onun boyun eğişini alayla karışık olarak belirttiği bu sözleri işiterek kaşlarını öylesine bir şiddetle çatmış ki, İranlı konuşmalarının bir ölüm hükmüyle noktalanmasından korkmuş. Ve de şiddetli bir susuzluk hissetmiş gibi davranarak su istemiş; ve kendisine sunulan toprak çanağı alarak bakışlarını halifeye dikmiş; ve onu dudaklarına götürmekte kararlı davranır gibi bir tavır takınmış. Ömer de ona “Neden çekiniyorsun!” diye sormuş. İranlı komutan “Korkarım ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

İranlı komutan “Korkarım ki, ölüme şu suyu içecek kadar zaman bulamadan kavuşacağım!” diye yanıt vermiş. Ama Ömer ona “Tanrı bizi böyle kuşkulara layık olmaktan sakınsın! Sen bu su dudaklarına ulaşınca ve susuzluğunu gideresiye kadar güvenlik içindesin!” demiş. Halifenin bu sözlerini duyan kurnaz İranlı, çanağı yere fırlatmış ve kırmış. Ömer de, kendi sözüyle bağlandığı için, onu gönlü yücelikle tedirginlikten kurtarmış. Harmuzan da, bu ruh yüceliğinden etkilenerek İslam ile onurlanmış. Ve Ömer ona iki bin dirhemlik bir aylık bağlamış.

Meryem’in oğlu ve Tanrı’nın duası ve barışı üzerine olası efendimiz Muhammed gelmeden önce en büyük peygamber olan İsa’nın kutsal kenti ve ilk inanç sahiplerinin ibadet için kible olarak mabedine doğru yöneldikleri Kudüs’ün alınış sırasınca, halkın başında bulunan Patrik Sofronyos, kutsal kenti gelip bizzat halifenin teslim alması koşuluyla teslim olmayı kabul etmişti. Anlaşmadan ve koşullardan haberi olan Ömer, yola koyulmuş. Ve yeryüzünde Allah’ın halifesi olan ve İslam’ın sancağı önünde kudretli hükümdarlara boyun eğdiren zat, ardında hiçbir koruyucusu ve hiçbir maiyeti olmaksızın; birinde hayvan için arpa, ötekinde hurma bulunan iki torba ve ardında su dolu bir güğüm taşıyan bir deveye binerek Medine’yi terk etmiş.

Ve sadece ibadet etmek ya da geçerken rastladığı bir kabiledede adalet dağıtmak üzere durarak gece gündüz yol almış; ve böylece Kudüs’e ulaşmış. Ve anlaşmayı imzalamış. Kentin kapıları

da açılmış, Ömer, Hristiyanların kilisesi önüne gelince, namaz saatinin yakın olduğunun farkına varmış; ve Patrik Sophronius'a inananların bu görevini nerede yerine getirebileceğini sormuş. Hristiyan da ona kiliseyi önermiş. Ama Ömer "Bu kiliseye asla ibaret için girmem. Bu, siz Hristiyanların kârnadır. Çünkü halife bir yerde ibadet ederse, Müslümanlar hemen orayı ele geçirmek isterler. Bundan da siz zarar görürsünüz" diyerek haykırmış. Ve kutsal Kâbe'ye dönerek ibadetini yerine getirdikten sonra, piskopos "Şimdi bana bir yer göster ki, orada bir cami yaptırayım ve bundan böyle Müslümanlar, sizinkilerin tapınması için yapılmış yerleri taciz etmeden ibadet için orada bir araya gelsinler" demiş. Sofronyos da onu Süleyman bin Davud'un madebinin bulunduğu açıklığa getirmiş. Burası İbrahim'in oğlu Yakub'un da bir zamanlar uyumuş bulunduğu bir mahalmiş. Ve burada işaret olsun diye konulan taşın yöresi şimdi kentin çöplüğü olarak kullanılıyormuş. Yakub'un taşı bu çöplerle kaplı olduğundan, Ömer işçilere örnek oluşturmak üzere, urbasının eteğini süprüntüyle doldurmuş ve onu oradan uzaklara fırlatmak üzere taşımış. Böylece hâlâ adını taşıyan ve yeryüzünün en güzel camisi olan mabedin dikileceği yeri hale yola koymuş.

Tanrı'nın en seçkin verileriyle donanası Ömer elinde bir bastonla ve birçok yeri delik ya da yamanmış bir urbayla donanarak Mekke ve Medine'nin çarşı ve sokaklarında dolaşarak alıcıları aldatan ya da mallarını yüksek fiyatla satan tacirleri azarlamak ya da bastonuyla cezalandırmak âdetindeymiş.

Bir gün, taze süt ve yoğurt satılan çarşıdan geçerken, satmak üzere önünde birçok süt çanağı bulunan yaşlı bir kadın görmüş. Epeyce bir zaman onu inceledikten sonra yanına yaklaşmış ve ona "Ey hatun, bundan böyle benim gözlemlediğim gibi Müslümanları aldatmaktan kendini sakın ve de sütün su katmama bak!" demiş. Yaşlı kadın da "İşittim ve itaat ediyorum, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Ömer de yürüyüp gitmiş. Ama ertesi sabah yeniden sütçüler çarşısına uğramış ve yaşlı sütçüye yaklaşıp, ona "Ey kahrolası hatun, ben sana sütün su katmamamı söyleyip seni ikaz etmemiş miydin?" demiş. Yaşlı kadın da "Ey Emirü'l-Müminin, seni temin ederim ki, artık o işi yapmıyorum" diye cevap vermiş. Ama, daha bu sözler ağzından

çıkmadan, bir genç kızın nefret dolu sesle “Nasıl, anacığım! Hileye bir yalanı, yalana da halifeye saygısızlığı katarak Emirü'l-Müminin'in karşısında yalan söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Tanrı seni affeyesin!” diyen sesi duyulmuş.

Ömer bu sesi duyarak heyecanla irkilmiş. Ve yaşlı kadına hiçbir sitemde bulunmamış. Ama kendisine eşlik eden Abdullah ve Hacim adlı oğullarına doğru dönerek onlara “İçinizden hanginiz bu erdemli genç kızla evlenmek istiyor? Öyle umulur ki, Tanrı, bu çocuktan kendisi gibi erdemli ardıllar sağlanması için lütuflarının kokulu soluğunu esirgemeyecektir” demiş. O zaman Ömer'in büyük oğlu Hacim “Babacığım, ben evlenirim” diye yanıt vermiş. Ve sütçü kadının kızıyla Emirü'l-Müminin'in oğlu evlenmişler. Ve bu kutsanmış bir evlilik olmuş. Çünkü bu evlenmeden doğan bir kız, sonradan Abdülaziz bin Mervan ile evlenmiş. Ve işte bu sonuncu evlenmeden Emevilerin tahtı üzerine çıkan ve saltanat sırası bakımından sekizinci halife olan Ömer bin Abdülaziz doğmuştur. Hoşuna gideni yücelten Tanrı'ya övgüler olsun!

Ömer her zaman “Bir Müslümanın öldürülmesini hiçbir vakit cezasız bırakmam!” demeyi âdet edinmiş imiş. Günün birinde, caminin merdivenlerinde adalet dağıtırken, önüne henüz buluşa ermemiş, güzel ve bir genç kızinki gibi parlak yanaklı bir gencin cesedini getirmişler. Bu gencin bilinmeyen birinin eliyle öldürüldüğünü, cesedini de yol üstüne atılmış olarak bulduklarını söylemişler.

Ömer bilgi edinmiş ve cinayetin ayrıntılarını toplamak için gayret göstermiş; ama sonuca ulaşamamış ve caninin izini bulamamış. Ve araştırmalarının sonuçsuz kalmasından çarpan yüreği üzülmüş. O zaman Yüce Tanrı'ya dönerek “Ya Allah! Ey efendim, bana imkân ver de caniyi bulayım!” diye dua etmiş. Ve bu duayı tekrarlayarak söylediği çok kez duyulmuş.

Ertesi yılın başında, ona, öldürülen gencin bulunduğu yerde rastlanmış, henüz yaşamakta olan yeni doğmuş bir bebek getirmişler. Ömer hemen “Tanrı'ya övgüler olsun! Şimdi kurbanın kanına sahip çıkabilirim. Ve Tanrı dilerse cinayet çözülecektir!” diye haykırmış. Ve ayağa kalkıp çocuğu emanet edebileceği bir kadın bularak, ona “Bu küçük yetimle sen ilgilen; onun ihtiyaçları için kaygılanma da! Ama yörene kulak vererek bu çocuk

hakkında söyleneceklerle dikkat et ve onu alıp götürmemeleri için çocuğu gözünün önünden ayırmamaya gayret et! Eğer onu öpüp bağrına basan bir kadına rastlarsan, belli etmeden oturduğu yeri öğren ve bana hemen haber ver!” diyerek bebeği ona teslim etmiş. Sütana da, Emirü'l-Müminin'in sözlerini belleğine kazımış...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Sütana da, Emirü'l-Müminin'in sözlerini belleğine kazımış.

O tarihten sonra çocuk gelişerek büyümüş. İki yaşını doldurduğu zaman, genç bir esire gelerek sütanaya yaklaşmış ve ona “Hanımım benden, sendeki bebeği evine götürmemi rica etti. Çünkü hamiledir ve Tanrı'nın sakınıp kem gözlerden koruyası bu çocuğun çok güzel olması dolayısıyla, karnında yatan çocuğun ona benzemesi için, birkaç dakika ona bakmak istiyor” demiş. Sütana da “Pekâlâ. Çocuğu al, götür; ama ben de birlikte geleceğim” diye yanıt vermiş.

Ve öyle de olmuş. Genç esire de çocukla birlikte hanımının yanına girmiş. Kadın çocuğu görür görmez, ağlayarak üzerine atılmış ve onu kollarına alarak öpücüklerle boğmuş; ve heyecanın sınırında bağrına basmış. Sütanaya gelince hemen halifenin yanına çıkarak olup biteni anlatmış. Sonra da “Ve bu kadın, dua ve barış üzerine olası Peygamberimizi görüp izleyen Ensarilerden Salih'in kızı ak yürekli Saliha'dan başkası değil!” diye eklemiş.

Ömer düşünmüş, sonra ayağa kalkıp kılıcını giysisinin altında saklayarak belirtilen eve gitmiş. Orada Ensariyi evinin kapısında otururken bulmuş. Ve selam verdikten sonra, ona “Ey saygın şeyh, kızın Saliha ne yapıyor?” demiş. Şeyh de “Ey Emirü'l-Müminin, kızım Saliha mı dedin? Tanrı onu ettiği hayırlardan ötürü ödüllendirsin! Kızım olanca sofuluğu ve örnek davranışıyla Tanrı'ya ve babasına karşı görevlerini gayretle yapması ve dinimizin emrettiği her türlü görevi ve zorunlu kıldığı ibadeti yerine getirmede çaba göstermesi ve imanının temizliğiyle herkesçe tanınır” demiş. Ömer de “Çok âlâ. Ama ben onunla hayır işlemedeki aşkını çoğaltmak ve övülesi çabalarını uygulamada

gayret vermek için bir görüşme yapmayı çok isterdim” demiş. Şeyh “Tanrı, kızım hakkında yapmak istediklerin için seni lütuflarıyla donatsın, ey Emirül-Müminin! Şurada biraz eğlen! Senin niyetini kızıma bildireceğim” demiş. Ve kızı Saliha’nın yanına gidip halifeyi kabul etmesini istemiş. Ve Ömer içeri sokulmuş.

Genç kadının yanına girince, Ömer, orada bulunanların çekilmesini istemiş. Onlar da hemen çıkıp halifeyi Saliha ile yalnız, yapayalnız bırakmışlar. O zaman Ömer, kılıcını gizlediği yerden çekip çıkararak genç kadına “Senden bir zamanlar yolda bulunan genç adamın öldürülmesi hakkında kesin bilgiler istiyorum. Bu bilgiler sende var. Benden gerçeği saklamaya çalışırsan, seninle gerçek arasında bu kılıç yer alacak, ey Saliha!” demiş. Kadın da, hiç sıkıntı çekmeden “Ey Emirül-Müminin, sen tam da soruşturduğun olayın ortasına düştün! Ve ben, Yüceler Yücesi Tanrı’nın büyüklüğü ve dua ve barış üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, tümüyle sana gerçeği anlatacağım!” diye yanıt vermiş ve sesini alçaltarak demiş ki:

“Bil ki, ey Emirül-Müminin, her zaman benim yanımda bulunan tanıdığım yaşlı bir kadın vardı; ve sokağa çıktığım her vakit bana eşlik ederdi. Ve ben onu bir kızın anasını sevdiği gibi severdim. O da, kendince, bana değgin olan ve beni ilgilendiren her şeye büyük bir ilgi ve özen gösterirdi. Uzun zaman da böyle oldu. Ben de onu saygı ve sevgiyle dinleyip üstüne titredim. Günün birinde, yanıma gelip bana ‘Kızım, gidip yakınlarıma bir ziyarette bulunmak istiyorum. Ama, bir kızım var. Ve onun bulunduğu yerde çaresiz bir felakete uğramasından korkuyorum. Bundan dolayı bana, onu sana getirmeme ve dönüşüme kadar senin yanında kalmasına izin vermeni diliyorum’ dedi. Kendisine hemen olumlu yanıt verdim. Çıkıp gitti. Ertesi gün de kızı eve geldi. Bu, hoş görünüşlü, tavrı güzel, uzun boylu ve alımlı bir genç kızdı. Ona büyük bir sevgi duydum. Ve onu kendi yatmış odada yatırdım. Bir öğle sonrası, ben uyurken birdenbire uykumda, üzerime bütün ağırlığıyla abanan ve beni iki koluyla sararak kımıltısız bırakan bir erkek tarafından saldırıya uğradığımı ve berbat edildiğimi anladım. Ve onursuzluğa uğrayarak kirletildikten sonra onun baskısından kurtuldum. Alt üst olarak, bir bıçak buldum ve şerefsiz saldırganımın karnına sapladım.

Onun aslında bana eşlik eden genç kızdan başkası olmadığını gördüm. Ben, sakalı bıyığı olmayan bir gencin kolaylıkla kendisini bir genç kız olarak yutturmasına kanmıştım. Ve onu öldürünce, cesedini kaldırtıp bulunduğu yere atılması için evden çıkarttım. Tanrı, bu genç adamla yasadışı ilişkim sonunda benim ana olmamı istemiş. Çocuğu vakti gelip de doğurunca babası olan delikanlının bulunduğu yolun üzerine koydurdum. Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, bu iki varlık hakkındaki gerçek öykü budur. Ben de onu olanca doğruluğuyla anlattım. Tanrı tanığımdır!"

Ömer "Kuşkusuz, sen bana gerçeği söyledin. Tanrı lütuflarını üzerine yaysın!" demiş. Ve kızın erdemliliğine ve cesaretine hayran olmuş; ve hayır işlemede daim olmasını önermiş ve onun için Tanrı'dan iyilik dilemiş. Sonra da çıkıp gitmiş. Ayrılırken, kızın babasına "Tanrı kutsamalarını evinin üzerinden eksik etmesin! Kızın erdemli bir kişi! Tanrı onu kutsasın! Onu yüreklendirdim ve kendisine öğütlerde bulundum" demiş. Saygın Ensari şeyh de "Allah senden razı olsun, ey Emirü'l-Müminin! Gönlünün dilediği arzuları yerine getirsin ve seni lütuflara boğsun!" diye yanıt vermiş.

Bunu izleyerek zengin genç adam, biraz dinlendikten sonra "Şimdi size konuyu değiştirmek için, Şarkıcı Mavili Sallame'nin öyküsünü anlatacağım!" diyerek sözünü sürdürmüş ve demiş ki:

Şarkıcı Mavili Sallame

Usta şair, musikişinas ve şarkıcı Muhammed el-Küfevi anlatmıştır: Ben, asla, musiki ve şarkı söyleme dersi verdiğim genç kızlar ve esireler arasında, Mavili Sallame'den daha güzel, daha canlı, daha baştan çıkarıcı, daha nükteli ve daha tatlısını görmedim. Ona, bu esmer kıza, Mavili adını takmamızın nedeni, dudağının üzerinde sanki marifetli bir kâtibin ya da bir tezhipçinin kuş teleğinden kalemini dolaştırarak zarafetle küçük bir misk izi bırakmışçasına çiziktirmesinden oluşmuş, maviye kaçır tatlı bir bıyık izi bulunmasındandı. Ben ona ders verirken, henüz çok gençti, belirmeye başlayan kabarmış ve yeğni giysisini itme-ye çabalayan ve bağrından uzaklaştıran göğüsleriyle yeni çiçek

açmış genç kızdı. Ona bir kez bakmak insanı kendinden geçiriyor; ruhu karmakarışık ediyor, gözleri kamaştırıyor ve akla ziyan veriyordu. Ve bir topluluk içinde bulunduğu zaman, bu topluluk Kûfe'nin en namlı güzellerinden oluşmuş olsa da, bakışlar hep Sallame'nin üzerinde oluyordu; ve sadece görünürmesi bile "Ah, işte Mavili!" diye haykırılması için yeterdi. Ve onu tanıyan herkes ve de benim tarafımdan, hiçbir sonuç alınmaksızın çılgınca seviliyordu. Benim öğrencim olmasına karşın, ben, onun için basit bir nesne, itaatkâr bir hizmetkâr, emirlerine bağlı bir köleydim ve eğer o bir parça insan beyni ve iliği bulmamı isteseydi, onun için gider, tüm asılmışların beyninden ve evrenin yosun tutmuş kemiklerinden bile bunları çıkarır ona getirirdim...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

... Onun için gider tüm asılmışların beyninden ve evrenin yosun tutmuş kemiklerinden bile bunları çıkarır ona getirirdim.

Ve ben kesin olarak onun anısına, efendisi İbni Ganem onu da öteki esireleriyle birlikte hacca götürdüğü zaman, musikisi ve sözleri bana ait olan şu şarkıyı besteledim:

Ey İbni Ganem! Hâlâ yaşasa da, ölmüş gibi ardında bıraktığın bir bahtsız aşkın durumu ne acıdır!

Sen ona içsin diye korkunç acılıkta iki ilaç bıraktın: Acı hıyar suyu ve acı pelin!

Ey kervanı sevmeden Yemenli deveci, kınıp döktün beni, uğursuz herif!

Hiç görülmedik biçimde yürekleri ayırdın, vahşi manda görünümünle onları korkulara gömdün!

Ama benim aşk kederim ne olursa olsun, bahtım yine de Mavili'nin başka bir aşgınının, sarraf Yezid bin Avf'ınki kadar kararmış değildi.

Gerçekten bir gün, Sallame'nin efendisi onu çağırıp "Ey Mavili, seni tüm umutsuzca sevenlerin içinde, senden gizlice

başbaşa kalmak ya da bir buse almak imkânı sağlamış olan var mıdır? Gerçeği gizlemeden bana söyle!” deyivermiş. Bu beklenmedik soruya, Sallame, efendisinin son günlerde kendisinin münasebetsiz tanıkların yanında hoşgörölü bir kaçamağa izin verdiğine dair bir haber almış olmasından korkarak “Hayır, sarraf Yezid bin Avf dışında, kesinlikle hiç kimse benden böylesi bir şeyi asla elde edememiştir. O da ancak beni şöyle bir kez öptü. Kaldı ki, o buseyi de ona, karşılığında sonradan seksen bin dirheme sattığım bir çift şahane inciye ağzımın içine sokmasaydı vermezdim” diye yanıt vermiş.

Bunu işiten Sallame’nin efendisi, sadece “Çok âlâ” demiş. Ve başka hiçbir sözcük eklemeyen, ruhunda tutuşan kıskançlık öfkesiyle Yezid bin Avf’un peşine düşmüş ve uygun bir fırsat bulup eline geçirince, onu kamçılataarak öldürtmüştü.

Mavili’nin Yezid’e bu tek ve uğursuz buseyi vermiş olması sırasındaki koşullara gelince, şöyleydi: Bir gün âdet edindiğim üzere, Sallame’ye musiki dersi vermek için İbni Ganem’in evine gidiyordum. Yolda, Yezid bin Avfa rastladım. Selamlaşmalardan sonra, ona “Böyle harika giyinmiş nereye gidiyorsun, ya Yezid?” diye sordum. Bana “Senin gittiği yere!” diye yanıt verdi. Ona “Çok güzel! Buyur öyleyse!” dedim.

İbni Ganem’in evine varınca, toplantı salonunda oturduk. Biraz sonra, Sallame, turuncu bir üstlük ve gül kırmızısı harika bir kaftan giyinmiş olarak göründü.

Göz kamaştıran şarkıcının başı ve ayaklarından yakıp tutuş-turan bir güneşin doğduğunu sandık. Ardından da ut taşıyan küçük bir köle kız geliyordu.

Mavili, benim yönetimim altında, kendisine öğrettiğim yeni bir makamda şarkı söyledi. Sesi, zengin, ağır, derin ve duygulu idi. Efendisi, belli bir anda, bizden izin isteyerek salondan ayrıldı ve bizi yalnız bırakarak yemek hazırlanması için buyruk vermeye gitti. Yezid de, şarkıcı için ruhunda duyduğu aşkla ona yalvaran gözlerle yaklaştı. Kız etkilenmiş gibi göründü ve şarkısını kesmeksizin ona beklediği yanıt dolu gözlerle baktı. Yezid de, bu bakıştan esrikleşmiş, elini koynuna soktu ve cebinden eşi göröl-medik bir çift şahane inci çıkardı ve bir an şarkısını kesen Sallame’ye “Bak, ey Sallame! Bu iki inciye altmış bin dirheme bugün

satın aldım. Eğer istersen, senin olacaklar!” dedi. O da “Peki karşılığında seni memnun edecek ne yapmamı istemektesin?” diye sordu. Yezid “Benim için şarkı söylemeni!” yanıtını verdi.

O zaman Sallame, rızasını bildirmek anlamında, elini alnına götürdükten sonra, uduna düzen verdi, ağır aksak usulde ve yüzük parmağı telindeki ses perdesinden, söz ve musikisi kendisine ait olan şu şarkıyı okudu:

Mavili Sallame yüreğimi, ömrüm boyunca işleyecek bir yarayla yaraladı.

Dünyanın en usta hekimleri bu yarayı kapatamaz. Çünkü yüreğin içindeki aşk yarası onulmaz.

Mavili Sallame yüreğimi yaraladı. Ey Müslümanlar, imdadıma koşun!

Ve Yezid’e bakarak bu hayran olunası tatlılıktaki şarkıyı okuduktan sonra “Pekâlâ, şimdi de bana vereceğin şeyi ver bakalım!” diye ekledi. O da “Kuşkusuz, senin istediğini ben de istiyorum. Ama dinle bak, ey Mavili! Ben vicdanımı zorlayan bir yemin ederek –bilirsin, her yemin kutsaldır– bu incileri kendi dudaklarımdan senin dudaklarına bırakmaya ant içtim” dedi. Yezid’in bu sözlerini duyan Sallame’nin esiresi, öfkelenerek hırs-la ayağa kalktı ve âşığa vurmak üzere elini kaldırdı. Ama ben onun kollarını tuttum. Bu işe karışmaktan onu engellemek üzere “Sakin ol küçük şey! Bırak onları kendi hallerine! Gördüğün gibi onlar pazarlık etmedeler; ve her biri mümkün olduğu kadar az zararla kâr sağlamak istiyor. Sen karışma!” dedim.

Sallame’ye gelince, Yezid’in ileri sürdüğü dileği işiterek güldü. Ve ansızın karar vererek ona “Peki, öyle olsun! Ver şu incileri bana kendi uygun gördüğün tarzda!” dedi. Yezid de, bir köpek gibi dizleri ve elleri üzerinde sürünerek, o harika inciler dudaklarında, ona doğru yürümeye başladı. Sallame küçük korku çılgınlıkları atarak, eteklerini toplayarak kendince irkiliyor ve Yezid’in dokunuşundan korunmaya çalışıyordu. Ve başını sağa sola çevirerek, koşup uzaklaşıp yeniden soluk soluğa geriye dönerek ve böylece Yezid’in çeşitli girişimlerine karşı o da pek çok cilveler yaparak bu işi epeyce uzattı. Ama

yine de incileri kabul edilen koşullarda elde etmesi gerektiğinden, esiresi bir işaret yaptı, o da hemen Yezid'in üzerine atıldı ve onu iki omzundan yakaladı ve olduğu yere yıkıp kıpırtısız bıraktı. Sallame de, böylece asla yenilgiye uğramamış ve yengi sağlamış bir tavrı vurguladıktan sonra, biraz kafası karışık ve alnında terlerle, kendiliğinden geldi ve Yezid'in dudaklarında hapsolünmüş bulunan harika incileri, dudaklarıyla değış tokuş ederek oradan aldı. Ve onları kendisine mal eder etmez, Sallame, hemen kendini toparlayıp gülerek Yezid'e "Vallahi, kılıç bağrına saplanmış, her bakımdan yenik durumdasın!" dedi. Yezid de çelebi ruhuyla "Vallahi, ey Mavili, sana yenik düşmekten hiç kaygılanmam. Dudaklarımdan toparladığım nefis koku yaşadığım sürece ebedi bir ıtır gibi yüreğimde kalacaktır" diye yanıt verdi. Tanrı Yezid bin Avftan merhametini esirgemesin! Aşk kurbanı olarak öldü!

Sonra zengin genç adam "Şimdi de bir Tufeyli öyküsü dinleyin! Bilirsiniz ki bizim Arap cetlerimiz, kökenini Obur Tufeyli'den alan bu sözcüğü, kendilerini kendiliklerinden bir şölene davet ederek, kimseden istemeksizin, yemek ve içkileri yutan kişiler için kullanmaktaydılar. Bunu bilerek dinleyin şimdi!" demiş ve anlatmış:

Tufeyli

Anlatırlar ki, Emevilerden Emirü'l-Müminin Yezid'in oğlu Velid, güzel yemekler ve hoş kokulu şeylere bayılan, adı da Şenlikçi Tufeyl olan ünlü bir oburun birlikteliğinden son derece hoşlanırmış. Bu zatın adı da, o zamandan bu yana, kendilerini kendi başlarına düğün ve şöenlere davet eden tüm asalakları nitelemiştir. Kaldı ki, bu Tufeyl, ağzının tadını çok iyi bilen birisi olduğu kadar nükte yapan, bilgili, kurnaz, alaycı; ve yerli yerinde söz eden, hazırcı cevap biriymiş. Bundan başka, anasının da zina yaptığına inanılır. O da kesinlikle, asalakların yaşam kurallarına, kısa olduğu kadar uygulanabilir de olan birkaç temel kurala dayandırılmış. Bunlar şu verilerle özetlenebilirmiş:

Kendini güzel bir düğün yemeğine davet eden kişi, kararsız bir tavırla şuraya buraya takılıp kalmamalıdır.

Bu kişi, sağlam bir adımla içeri girip kimseye gözünü dikmeden en iyi yeri seçmelidir; böylece çağrılılar ve davete katılanlar onun birincil önemde birisi olduğunu düşünürler. Eğer evin kapıcısı sert ve zor biriye, hiçbir gözlemde bulunmasına izin vermeksizin, onu azarlayıp haddini bildirmelidir.

Bir kez sofraya oturunca, yemeye ve içmeye başlanmalıdır; ve şişin kendisine değil, kebaba yapışılmalıdır.

Çelikten de keskin parmaklarla, içi doldurulmuş piliç ve ete saldırılmalıdır.

Ve işte, Küfe kentinden Tufeyl tarafından konulmuş yetkin bir yalayıp yutma ustasının yasası buymuş. Gerçekte, Tufeyl, yalayıp yutucuların babası ve asalakların başlarının tacı olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdeğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Ve işte, Küfe kentinden Tufeyl tarafından konulmuş yetkin bir yalayıp yutma ustasının yasası buymuş. Ve gerçekte, Tufeyl, yalayıp yutucuların babası ve asalakların başlarının tacı olmuş. Onun yaklaşım tarzı hakkında örnek oluşturacak binlerce olaydan işte birisi:

Kentin ileri gelen ünlülerinden biri, birkaç dostunu davet ederek onlara harika tarzda hazırlanmış bir balık ziyafeti veriyormuş. O sırada kapıda Tufeyl'in, kapıcı köleyle bilinen sesiyle konuştuğu duyulmuş. Çağrılılardan biri "Tanrı bizi bu pisboğazdan korusun! Siz hepiniz Tufeyl'in inanılmaz yeteneğini bilirsiniz. Onun dişlerinden bu güzel balıkları korumakta acele edelim ve bunları odanın bir köşesinde güvenceye alalım ve sofrada sadece şu ufak balıkları bırakalım. Küçükleri yiyip yutunca, artık yutacak şey kalmayacağından çekip gider; biz de iri balıklarla kendimize şölen veririz" demiş. Ve çabucak, iri balıklar bir köşeye kaldırılmış.

O sırada Tufeyl gülerek ve keyifle dolu olarak içeri girmiş. Herkese selam savurmuş. Ve “Bismillah” dedikten sonra, elini tabağa uzatmış. Ama tabakta kötü görünümlü küçük ve değersiz balıklardan başka şey olmadığını görmüş. Çağrılılar kıvırdıkları oyundan keyifli, ona “Hey, Tufeyl Usta, bu balıklar hakkında ne düşünüyorsun? Galiba yemeği pek zevkine uygun bulmadın!” demişler. O da “Benim, epey zaman var ki, balık ailesiyle başım pek hoş değil; ve onlardan çok çekiniyorum. Çünkü zavallı babam, denizde boğularak öldü ve onu balıklar yedi” diye yanıt vermiş. Çağrılar da ona “Çok âlâ, işte şimdi, senin de bu küçük balıkları yiyerek onlardan babanın intikamını almak için eline güzel bir fırsat geçti” demişler. Tufeyl de “Hakkınız var. Ama bekleyin!” diye yanıt vermiş ve asalak gözleri köşeye taşınmış olan iri balıkları içeren tabağı görmüş. Ve sanki kızartılmış küçük balıklarla ilgili söylenenleri dinliyormuş gibi yaparak ansızın “Hey ahbablar! Biliyor musunuz bu küçük balıklar bana ne söylüyor?” diye haykırmış. Çağrılılar da “Yo, vallahi! Nasıl bilebiliriz?” diye yanıt vermişler. Tufeyl de “Pekâlâ! Öyleyse dinleyin bakın: ‘Biz, Tanrı rahmet eyleyesi babanın ölümü sırasında orada değildik. Zaten o zaman yaşamış olacak kadar da yaşlı değiliz!’ diyorlar. Sonra da kulağıma şu sözleri de söylüyorlar: ‘Sen git de köşeye gizlenen şu iri balıkları ye ve intikamını al! Çünkü o zaman rahmetli babanın üzerine atılıp onu yiyenler bunlardır’ demiş.

Onun bu konuşmasını duyarak çağrılılar ve ev sahibi, Tufeyl’in burnunun hilelerinin kokusunu aldığını anlamışlar. Bundan dolayı, gülmekten sırtüstü devrilerek çabucak güzel balıkları Tufeyl’e sunarak “Ye öyleyse onları! İnşallah boğazında kalır!” demişler.

Sonra genç adam dinleyicilerine “Şimdi de Esire Kader’in Öyküsünü dinleyin!” demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Esire Kader’in Öyküsü

Vakanüvisler ve salname düzenleyiciler anlatırlar ki, üçüncü Abbasi halifesi Emirü’l-Müminin El-Mehdi ölürken tahtını sevmediği, hatta büyük bir nefret duyduğu büyük oğlu El-Hadi’ye bırakmış. Bununla birlikte, Hadi’nin ölümü halinde ondan

hemen sonra gelen ardılın, Hadi'nin oğlu değil, üstün tuttuğu küçük oğlu Harun Reşid olması gerektiğini özellikle belirtmiş.

Ama El-Hadi, Emirül-Müminin ilan edilince, kardeşi Harun Reşid'i gittikçe artan bir kıskançlık ve kuşkuyla gözetlemiş; ve onu tahta geçme hakkından yoksun kılmak için elinden geleni yapmış. Ama Harun'un annesi öngörülü ve özverili Hayzaran, oğluna karşı düzenlenen tüm entrikaları bozmaktan geri durmamış. Böylece El-Hadi ona da kardeşi kadar nefret duymaya başlamış; ve ikisini de aynı şekilde reddetmiş; ve onları yok etmek için bir fırsat beklemeye koyulmuş.

İşler böylece sürüp giderken, El-Hadi, bir gün bahçelerinde, sekiz sütunlu ve dört kapısından her biri göğün belli başlı bir noktasına bakan zengin bir köşkte bulunuyor ve ayaklarının dibinde ancak kırk günden beri sahip olmuş bulunduğu gözde esiresi güzel Kader oturuyormuş. Ve orada musikişinas Musullu İshak bin İbrahim de varmış. Gözde, o anda, bizzat İshak'ın çaldığı uta eşlik ederek şarkı söylüyormuş. Halife zevkten coşmuş, sürüklendiği heyecanın sınırında, ayakları titriyormuş. Dışarıda da ortalık kararıyor ve ay, ağaçların arasından yükseliyormuş. Birbirini kesen gölgeler arasında su, rüzgâr ona tatlı tatlı yanıt verirken fısıldayarak akıyormuş.

Birdenbire, yüzü değişerek kararmış olan halife, kaşlarını çatmış. Ve tüm neşesi yok olmuş; ruhundaki duygular, bir mürekkep hokkasının dibindeki kıtık gibi kararmış. Uzun bir sessizlikten sonra, duyulur duyulmaz bir sesle "Herkesin nasibi saptanmıştır. Sadece ebedi olarak yaşayan sağ kalır" demiş. Sonra yeniden uğursuz bir sessizliğe gömülmüş ve birdenbire, bu sessizliği "Acele bana Cellat Mesrur'u çağırın!" diye haykırarak bozmuş. Halifelerin öfke ve öçlerinin icracısı olan bu Mesrur, tam da Harun Reşid'e çocukken lalalık eden ve onu kollarında ve omuzlarında taşıyan kişiymiş. Hemen El-Hadi'nin huzuruna ulaşmış; o da, kendisine "Şimdi hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana onun kellesini getir" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

Hemen El-Hadi'nin huzuruna ulaşmış; o da, kendisine “Şimdi hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana onun kellesini getir!” demiş.

Yetiştirdiği kişinin ölüm hükmü anlamına gelen bu sözleri işiten Mesrur şaşır kalmış; sanki yıldırımla vurulmuşa dönmüş. Kendi kendine “Tanrı'ya bağlıyız bizler ve ona döneriz” diye mırıldanmış. Ve sanki esrik biriymiş gibi dışarı çıkmış. Ve heyecanın sınırında, El-Hadi ile Harun Reşid'in anneleri Sultan Hayzaran'ı bulmaya gitmiş. Sultan onu çılgına dönmüş ve perişan görünce “Ne var, ey Mesrur? Ne oldu da gecenin böyle geç bir saatinde buraya geldin? Söyle neyin var?” diye sormuş. Mesrur da “Sultanım, Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka başvuru yeri ve güçlü varlık yoktur! Efendimiz halife El-Hadi oğlun, bana ‘Hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana kellesini getir!’ diye emir verdi” diye yanıtlamış.

Hayzaran celladın bu sözünü duyunca dehşete kapılmış; ve ruhuna korku sinmiş; heyecan kalbini sıkıştırmış ve kırmış. Başını eğip bir an derin düşüncelere dalmış; Mesrur'a “Git, hemen oğlum Harun Reşid'i bul ve buraya getir!” demiş. Mesrur da işitip itaat ettiği yanıtını verip ve oradan ayrılmış.

Ve Harun'un dairesine girmiş. Harun o anda soyunuk halde yatakta, bacakları da örtü altındaymış. Mesrur, ona, heyecanla “Tanrı adına ayağa kalk, efendim; hemen benimle birlikte seni çağıran annen sultanımın yanına gel!” demiş. Harun Reşid de ayağa kalkmış ve çabucak giyinerek Mesrur ile birlikte Sitti Hayzaran'ın dairesine geçmiş. Ana Sultan, yeğlediği oğlunu görünce, ayağa kalkıp ona doğru koşmuş, kendisine hiçbir şey söylemeksizin onu kucaklamış ve gizli küçük bir odaya itmiş ve kapısını üzerine kapatmış; o da karşı çıkmayı ve herhangi bir soru sormayı düşünmemiş.

Bunu yapınca Sitti Hayzaran, evlerinde uyumakta olan emirleri ve halife sarayının başlıca kişilerini çağırtmış. Ve hepsini kendi nezdinde toplamış. Haremin ipek perdesi ardından onlara şu sade sözlerle hitap ederek “Güçlüler Güçlüsü, Yüceler Yücesi Tanrı adına ve de onun kutsanmış peygamberi adına, sizler, oğlum Harun Reşid'in halifeliğin düşmanlarıyla, herhangi bir gizli ya da sapkın mezhepli Zındık ile anlaşma yaptığını, ilişki ya da

bağlantı kurduğunu ya da oğlum ve efendiniz olan El-Hadi'ye karşı herhangi bir itaatsizlik ve isyanda bulunduğunu hiç işittiniz mi?" diye sormuş. Hepsî ağız birliğiyle "Hayır, asla!" diyerek yanıt vermişler. Hayzaran da, hemen yeniden söz almış ve "Öyleyse, bilin ki, şu saatte, oğlum El-Hadi kardeşi Harun Reşid'in kellesini istemiş bulunuyor. Acaba bana nedenini açıklayabilir misiniz?" demiş. Orada bulunanlar öylesine yıldırımla vurulmuşa dönmüşler ve ürkmüşler ki, içlerinden hiçbiri tek bir söz söyleyememiş. Ama Vezir Rabia, ayağa kalkıp cellat Mesrur'a "Hemen şu saat ve şu anda halifenin huzuruna çık. Seni gördüğün zaman 'İşi bitirdin mi?' diye sorarsa; sen ona 'Annen, rahmetli babanın eşi Hayzaran, Harun Reşid'in üzerine yürüdüğümü görünce beni tutup itti. Ben de, buyruğunu yerine getirmeksizin huzuruna geldim' diye yanıt verirsin" demiş. Mesrur da oradan çıkıp halifenin yanına gitmiş.

El-Hadi onu görür görmez, kendisine "Pekâlâ! Senden istediğim kelle nerede?" demiş. Mesrur da "Efendim, Sultan Hayzaran efendimiz, kardeşin Harun Reşid'in üzerine atılırken beni gördü ve durdurdu; beni itip görevimi yapmamı engelledi" diye yanıt vermiş. Halife de, öfkenin sınırında, ayağa kalkmış ve İshak ile şarkıcı Kader'e "Ben dönünceye kadar bulunduğunuz yerde kalın" demiş.

Annesi Hayzaran'ın yanına gitmiş ve bütün emirlerin ve ulu kişilerin toplanmış bulunduğunu görmüş. Ana sultan da, onu görerek ayağa kalkmış; onun nezdinde bulunan kişiler de ayağa kalkmışlar. Halife, annesine doğru dönerek öfkenin boğduğu bir sesle "Ben bir şeyi isteyip buyurduğumda, sen neden irade-me karşı durmaktasın?" demiş. Hayzaran da "Tanrı beni senin iradelerinin herhangi birine karşı durmaktan korusun! Ama ben sadece senin ne gibi bir nedenle oğlum Harun Reşid'in ölümünü istediğini bana bildirmeni istemekteyim! O senin kardeşin ve kendi kanından olan biridir. O da senin gibi babanın sulbünden ruh ve yaşam sağlamıştır" diye haykırmış. El-Hadi de "Madem ki bilmek istiyorsun, söyleyeyim. Dün gece gördüğüm ve beni korkuya salan bir rüya yüzünden Harun Reşid'den kurtulmak istiyorum. Bu rüyada, gerçekten, Harun Reşid'in benim yerime tahta oturduğunu gördüm. Ve gözde esirem Kader, onun yanındaydı; o da kızla içip eğleniyordu. Ben, kardeşim bile olsa artık

onun yanında, bir uğursuzluk, tehlikeli bir rakip gibi yaşayıp durmasını görmek istemiyorum” diye yanıt vermiş. Hayzaran da ona “Ey Emirü’l-Müminin, bunlar rüyanın getirdiği hayaller ve saçmalıklardır; peklik yapıcı yemeklerin neden olduğu kötü düşlerdir. Bir rüya pek nadir olarak gerçeğe ilgilidir” diye yanıt vermiş. Ve orada bulunanların doğruladığı bir tarzda bu konuşmayı sürdürmüş ve böylece El-Hadi’yi yatıştırmayı ve korkularını dağıtmayı başarmış. O zaman Harun Reşid’i ortaya çıkarmış ve ona ayaklanmak için hiçbir tasarısı olmadığına ve hiçbir hırsı bulunmadığına dair yemin ettirmiş.

Bu açıklamalardan sonra El-Hadi’nin öfkesi yatışmış. Gözdesini İshak ile birlikte bıraktığı köşke dönmüş. Musikişinasa yol vermiş ve neşelenmek, keyif sürmek ve gecenin ve aşkın tatlı karışımına dalmak üzere güzel Kader ile yalnız kalmış. O sırada birdenbire ayak tabanlarında keskin bir acı duymuş. Ve elini kaşımak üzere sızlayan yere götürüp kaşımış ve birkaç saniyede orada küçük bir şişlik belirmiş ve fındık kadar büyümüş; ve dayanılmaz kaşıntılarla birlikte tahriş olmuş. Yeniden ovuşturmuş; şişlik bu kez ceviz kadar büyümüş; ve sonunda patlamış. Ve El-Hadi birdenbire sırtüstü düşerek ölmüş.

Bunun nedeni, halifenin anlaşılmadan sonra kendi yanında kaldığı kısa sürede Hayzaran’ın ona içmek için verdiği ve içinde bahtın hükmü bulunan demirhindi şerbeti imiş. Halifenin ölümünü ilk olarak işiten kesinlikle Cellat Mesrur olmuş. Ve hemen Ana Sultan Hayzaran’ın yanına koşmuş ve ona “Ey halifenin annesi, Tanrı ömrünü uzatsın! Efendim El-Hadi öldü” demiş. Hayzaran da, ona “Pekâlâ. Ama ey Mesrur, bu haberi gizli tut; olay ansızın yayılmasın! Şimdi hemen oğlum Harun Reşid’in yanına git ve onu buraya getir!” demiş. Mesrur, Harun Reşid’in yanına gitmiş ve onu yatarken bulmuş; onu uyandırarak kendisine “Efendim, hanımım hemen seni çağırıyor” demiş. Harun da, çok şaşırarak “Vallahi! Kardeşim El-Hadi ona yine benden söz etmiş ve de aklımın köşesinden geçmediği halde benim düzenlediğim bir tuzaktan dem vurmuş olacak!” diye haykırmış. Ama Mesrur onun sözünü keserek kendisine “Ey Harun, ayağa kalk ve beni izle! Yüreğini ferah tut, çünkü her şey iyiye gitmektedir ve sen başarı ve sevinçten başka bir şey görmeyeceksin!” demiş.

Bunun üzerine Harun ayağa kalkıp giyinmiş. Mesrur da hemen onun önünde secdeye varmış ve elleri arasında yeri öperek “Barış üzerine olsun, ey Emirü'l-Müminin, iman hizmetlilerinin imamı, yeryüzünde Allah'ın elçisi peygamberin halifesi, Şeriat'ın ve onun zorunlu kıldıklarının savunucusu!” diye haykırarak. Harun şaşkınlık ve kararsızlık içinde “Bu sözler ne anlama geliyor, ey Mesrur? Daha biraz önce bana adımla seslendin. Şimdi de Emirü'l-Müminin unvanıyla hitap ediyorsun. Bu birbirine zıt sözleri ve ansızın dil değiştirmeni neye yormalıyım?” diye sormuş. Mesrur da “Efendim, her ömrün ulaşacağı bir yer ve her varlığın son bulacağı bir zaman vardır! Tanrı ömrünü uzatsın, kardeşin öldü...”

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş

Ama dokuz yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

“Efendim, her ömrün ulaşacağı bir yer ve her varlığın son bulacağı bir zaman vardır! Tanrı ömrünü uzatsın, kardeşin öldü” demiş. Harun Reşid, artık hiçbir korku ve kaygısı kalmadığı için annesinin yanına gitmek için acele etmiş ve onun yanına ulaşır da kadın onu görünce “Neşe ve mutluluk! Emirü'l-Müminin'e neşe ve mutluluk dilerim!” diye haykırarak. Ayağa kalkarak ona halifelik hil'atini giydirmiş; ve eline saltanat esasını, yüce mühürü ve egemenlik alametlerini teslim etmiş. Ve aynı anda, harem haremağalarının başı içeri girmiş ve Harun Reşid'e “Efendimiz, bir mutlu haberim var. Esiren Marahil sana bir oğlan doğurdu” demiş. Harun çifte mutluluğun sevincini ortaya koymuş ve oğluna El-Memun lakabıyla birlikte Abdullah adını vermiş.

El-Hadi'nin ölümünü ve Harun Reşid'in tahtına çıkışını Bağdat halkı gün doğmadan önce öğrenmiş. Harun da egemenlik hazırlıkları sırasında, emirlerin, ünlü kişilerin ve halk topluluğunun sadakat yeminlerini kabul etmiş. Aynı gün, ikisi de Yahya Bermekî'nin oğulları olan El-Fazl ile Cafer'i vezirliğe atamış. Ve imparatorluğun tüm eyalet ve ülkeleri ve Arap olsun olmasın, tüm İslam topluluklar, Türkler ve Deylemiler yeni halifenin egemenliğini tanıyıp sadakat yemini etmişler. O da, saltanatına

refah ve görkem içinde başlamış ve yeni şaşaası ve kudretinin parlaklığı içinde tahtına oturmuş.

El-Hadi'nin kolları arasında can verdiği gözde Kader'e gelince, onun durumu da şöyleymiş: Tahta çıktığı günün gecesinden başlayarak kadının güzelliğini bilen Harun Reşid onu görmek istemiş ve ilk bakışlarını onun üzerine çevirmiş. Ve ona "Ey Kader, seninle birlikte Tanrı rahmet eyleyesi kardeşim Hadi'nin oturduğu, eğlendiği ve dinlendiği köşkü ve bahçeyi ziyaret etmek istiyorum" demiş. Henüz matem giysileri sırtında olan Kader de başını eğmiş ve "Ben, Emirü'l-Müminin'in itaatkâr kölesiyim" diye yanıt vermiş. Ve sırtından matem giysilerini çıkarmak üzere bir an için oradan ayrılmış; ve bunları çıkarıp duruma uygun giysiler ve süslerle donanmış. Sonra köşke girmiş; orada Harun kendisini yanibaşında oturtmuş. Ve gözleri bu çok güzel kadın üzerinde, kendisini onun zarafetine hayran olmaktan alıkoymayarak orada kalmış; ve duyduğu sevinçten, göğsü alabildiğine ferahlamış ve yüreği genişlemiş. Sonra, Harun'un sevdiği şaraplar getirilmiş; ama Kader halifenin kendisine uzattığı bardaktan içmeyi reddetmiş. O da şaşırarak kendisine "Neden reddediyorsun?" diye sormuş. Kadın "Musiki olmadan şarap erdeminin yarısını yitirir. Bundan dolayı, yanımızda İbrahim'in oğlu hayranlık veren İshak bulunsa ve bize uyumlu bir birliktelik sağlasa pek hoşnut olurum" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Bunda bir uygunsuzluk yok" diye yanıt vermiş. Hemen Mesrur'u gönderip musikişinası çağırtmış; o da gelmekte gecikmemiş. Ve halifenin önünde yeri öperek saygılarını sunmuş. Ve Harun Reşid'in bir işareti üzerine gözdenin karşısına oturmuş.

O andan başlayarak bardak elden ele dolaşmış; ağzına kadar dolu birçok bardak devirmişler. Ve şarap beyinlerde coşku yaratınca, İshak, birdenbire "Keyfince olayları dönüşüme uğratan ve değişkenlik ve süreklilik sağlayan Ebedi Varlık'a övgüler olsun!" diye haykırmış. Harun Reşid de ona "Sen böyle söylemekle neyi düşünmekteisin, ey İbrahim'in oğlu?" diye sormuş. İshak da "Ne yazık ki, ey efendim, dün, aynı saatte, kardeşin bu köşkün penceresinden eğilmiş, gelin gibi bir ayın saçtığı ışık altında, şarkıcıların tatlı ve hafif seslerini duyup akıp giden suya bakıyordu. Ve apaçık bir mutluluğu vurgulayan bir görünüm karşısında bahtın-

dan ürkmeğe başlamış ve sana alçalmanın acı şerbetini içirmek istemişti” diye yanıt vermiş. Harun Reşid de “Ey İbrahim’in oğlu, yaratılanların ömrü Talih Kitabı’nda kayıtlıdır. Süresi gelip bitmese bu yaşam hoş a mı giderdi?” demiş. Sonra da güzel Kader’e dönmüş ve ona “Ey genç hanım, sen ne dersin?” demiş. Kader de udunu eline almış; doğaçlamadan bir taksim geçmiş; sonra da derinden derine duyulu bir sesle, şu dizeleri okumuş:

İnsanın yaşamında iki yan vardır: biri saydam, biri bulanık.
Zamanın iki tür günü vardır: güvenli günler ve tehlikeli günler.

Ne zamana gücen ne de yaşama; çünkü en saydam günleri karanlık ve bulanık günler izler.

Bu dizeleri söyleyip tamamlayınca, El-Hadi’nin gözdesi ansızın gücünü tüketmiş ve bilinçsiz ve hareketsiz, baş aşağı yere düşmüş.

Yardıma koşmuşlar ve silkelemişler onu. Ama, Yüceler Yücesi’nin bağrına gömülerek çoktan can vermiş bulunuyormuş. İshak da “Efendim, bu kız rahmetliyi severdi. Ve mezar kazılana kadar süren bir sevdâ, sevdadan sayılmaz. Tanrı merhametini El-Hadi’den, gözdesinden ve tüm Müslümanlardan esirgemesin!” demiş.

Harun Reşid’in gözlerinden bir damla yaş akmış. Ve ölünün bedenini yıkamalarını ve El-Hadi ile aynı mezara koymalarını buyurmuş. Ve de “Evet! Tanrı merhametini El-Hadi’nin, gözdesinin ve tüm Müslümanların üzerine yaysın!” demiş.

Ve bahtsız genç kadının öyküsünü böylece anlattıktan sonra, genç zengin adam, duyulanan dinleyicilerine “Şimdi de, talihin acımasız oyunlarının bir başka belirtisi olan Uğursuz Gerdanlık öyküsünü dinleyin!” demiş.

Uğursuz Gerdanlık

Günün birinde halife Harun Reşid, musikişinas şarkıcı Haşim bin Süleyman’ın yeteneğinin övüldüğünü duymuş ve onu çağır-

miş. Şarkıcı huzura sokulunca, Harun onu karşısına oturtmuş ve ondan bestelerinden bazılarını kendisine dinletmesini rica etmiş. Haşim de, üç kıtalık ağır ve dokunaklı bir ezgiyi öylesine sanatla ve güzel bir sesle okumuş ki, hayranlık ve coşkunun sınırına ulaşan Halife “Harikaydın, ey Süleyman’ın oğlu! Tanrı babanın ruhunu kutsasın!” diye haykırmış. Ve minnet dolu, boynundan, misk armudu iriliğinde zümrüt salkımlarıyla donanmış şahane bir gerdanlık çıkartmış ve şarkıcının boynuna geçirmiş.

Bu mücevheri görünce, memnunluk ve sevinç gösterecek yerde, Haşim’in gözleri yaşlarla dolmuş; ve hüzün yüreğine inerek yüzünü sarartmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

Bu mücevheri görünce, memnunluk ve sevinç gösterecek yerde, Haşim’in gözleri yaşlarla dolmuş; ve hüzün yüreğine inerek yüzünü sarartmış. Böylesine bir görünümü beklemeyen Harun çok şaşırılmış ve mücevherin musikişinasın hoşuna gitmediğine inanmış; ve ona “Bu gözyaşları ve bu hüzün nedendir, ey Haşim? Ve eğer bu gerdanlık hoşuna gitmediyse, bana ve kendine karşı can sıkıcı bir sessizliği neden sürdürüyorsun?” diye sormuş. Musikişinas da “Tanrı hükümdarların en cömertinin başı üzerinden lütuflarını eksik etmesin! Ama, gözyaşlarımı akıtan ve yüreğimi kedere boğan şey senin düşündüğün değil, efendim! Ve eğer bana izin verirsen, ben sana bu gerdanlığın öyküsünü ve ortaya çıkışının neden beni gördüğün hale soktuğunu anlatırım!” diye yanıt vermiş. Harun da “Kuşkusuz, bu izni sana veriyorum. Çünkü atalarımдан bana kalan bir gerdanlığın öyküsü son kertede şaşırtıcı olmalıdır; ve bu konuda benim bilmeyip senin bildiğin şeyi öğrenmek için can atıyorum” diye yanıt vermiş. O zaman şarkıcı musikişinas, anılarını toparlayarak şöyle anlatmış:

Bil ki, ey Emirü’l-Müminin, bu gerdanlıkla ilgili olay, benim ilk gençlik zamanlarıma rastlar. O tarihlerde ben, kökenimin vatani ve de doğduğum yer olan Şam kentinde yaşıyordum.

Bir akşam, gurup zamanı, bir gölün kenarında dolaşıyordum; ve Şam çöllерinin Araplarının, yüzü göz hizasına kadar örten giysilerine bürünmüştüm. İşte tam o sırada, her zaman görülmedik şekilde, taşıdıkları musiki gereçlerine bakılınca, kuşku duyulmaksızın şarkıcı oldukları anlaşılan nadir zarafette, üstün nitelikli iki genç kızın eşlik ettiği genç bir adama rastladım. Birdenbire bu gezgin kişide, bizim yörelerde, şu Taberiye gölü kıyısında ceylan avlamaya gelmiş bulunan, bu isimdeki ikinci kişi olan Halife El-Velid'i tanıdım.

Kendi bakımından, halife beni görünce, yoldaşlarına döndü ve onlara, sadece onların duyduğunu sandığı bir sesle "İşte çölden gelmiş, tüm kabalığı ve yabaniliği içinde bir Arap! Vallahi! Onu çağırıp bize katılmasını isteyeceğim; onun sırtından bir parça eğleniriz!" dedi. Ve eliyle bana işaret etti. Yanlarına yaklaşıncı, beni çimende, iki şarkıcı kızın karşısında, yanına oturttu. İşte o zaman, beni tanımaktan uzak olan ve daha önce hiç görmemiş bulunan halifenin arzusu üzerine, kızlardan biri uduna düzen verdi ve dokunaklı bir sesle benim bestelediğim tek düze bir ezgi okudu. Ama, tüm yeteneğine karşın, okurken birkaç küçük hata yaptı ve ezginin birçok kısmını atladı. Ben de halifenin patlamaya hazır alaylarını üzerime çekmemek için kendimi kesinlikle sakınmakla birlikte, şarkıcıya seslenerek "Hata yapıyorsun, hanımım, hata yapıyorsun!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Genç kız da, benim seslenişimi duyunca, alaylı bir gülüşle güldü; halifeye dönerek "Şu deve sürücüsü Bedevi Arabın söylediğini işittin mi, ey Emirü'l-Müminin? Bizi hata işlemiş olmakla itham etmekten çekinmiyor, utanmaz!" dedi. El-Velid de bana, aynı zamanda hem alaycı hem de söylediğimi onaylamamış gibi bakarak "Senin kabilende, ey Bedevi, şarkı söylemeyi ve musiki gereçlerinin çalınışını incelikle öğretirler mi?" dedi. Ben de önünde saygıyla eğilerek ona "Başım üzerine yemin ederim ki hayır, ey Emirü'l-Müminin. Ama eğer izin verirsen, bu harika şarkıcıya, tüm sanatına karşın, icrada bir iki hata yaptığını kanıtlarım" diye yanıt verdim. El-Velid, sonucu görmek üzere bana izin verince, genç kıza "İkinci telde bir çeyrek koma daha aşağı bas; dördüncü tele de gevşek bas! Sonra da havanın ağır bölümüne geç! Göreceksin ki, şarkının vurgulanması daha

çok anlam kazanacak ve senin hafifçe atladığın bazı kısımlar kendiliğinden yerine oturacak” dedim.

Genç kız da, bir Bedevi’nin bu tarzda konuştuğunu görmekten şaşırarak uduna kendisine gösterdiğim şekilde düzen verdi; ve şarkısını yeniden söyledi. Bu kez öylesine güzel ve mükemmel okudu ki, kendisi de heyecanlandığı kadar şaşırdı da. Ve ansızın ayağa kalkarak “Kâbe’nin Sahibi üzerine yemin ederim ki, sen Haşim bin Süleyman’sın!” diye haykırarak ayaklarıma atıldı. Ben de genç kızdan daha az heyecanlanmış değildim ve bu yüzden yanıt veremedim. Halife “Sen gerçekten onun sözünü ettiği kişi misin?” diye sordu. Ben de, yüzümü açarak “Evet, ey Emirü’l-Müminin, ben senin kölen Haşim Taberi’yim!” diye yanıt verdim. Halife beni tanıdığından ötürü çok memnun oldu; ve bana “Ey Süleyman’ın oğlu, seni yoluma çıkaran Tanrı’ya övgüler olsun! Bu genç kız, sana zamanımızın tüm musikişinaslarından fazla hayrandır; ve bana senin şarkıların ve bestelerinden başka şey çalıp söylemez!” dedi. Ve de “İsterim ki bundan böyle benim dostum ve arkadaşım olasın!” diye ekledi. Ben de ona teşekkür edip elini öptüm.

Sonra, şarkıyı söyleyen genç kız, halifeye doğru dönüp ona “Ey Emirü’l-Müminin, bu mutlu an dolayısıyla sana bir şey sormak istiyorum!” dedi. Halife de “Sorabilirsin!” dedi. Kız “Senden, üstadıma, saygımı göstermek üzere, minnettarlığımın bir kanıtını sunmama izin vermeni rica ediyorum” dedi. O da “Kuşkusuz, gerekir doğrusu!” diye yanıt verdi. O zaman sevimli şarkıcı, boynunda taşıdığı ve kendisine halifenin armağan etmiş bulunduğu görkemli gerdanlığı çıkardı ve “Bunu minnettarlığımın bir verisi olarak kabul et ve beni bu denli az şey verdiğim için bağışla!” diyerek boynuma taktı. O gerdanlık, kesinlikle bugün yeniden gönül yüceliğinle edindiğim bu gerdanlıktı, ey Emirü’l-Müminin. Ve de bugün yeniden elime geçmek üzere, o zaman, bu gerdanlık elimden şu yolda çıkmıştı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve de bugün yeniden elime geçmek üzere, şimdi görünce benim neden ağladığımı da belirleyecek olan bu gerdanlık, o zaman elimden şu yolda çıkmıştı.

Gerçekten, göl üzerinde, meltem, serinlik vererek eserken, şarkı söyleyerek belirli bir süre geçirdikten sonra, El-Velid ayağa kalkıp bize “Su üzerinde bir gezinti yapmak üzere kayığa binelim!” dedi. Hemen uzakta bulunan hizmetkârlar koşuşup bir kayık getirdiler. Kayığa ilkin halife bindi, sonra da ben. Sıra bana gerdanlığı armağan eden genç kıza gelince, kayığa binmek üzere ayağını uzattı. Ama kürekçilerden yüzünü sakınmak üzere örtüsüne bürünürken şaşkınlık gösterdi; ve ayağı kaydı, göle düştü; ve kendisine yardım ulaşmadan önce, suyun dibini boyladı. Ve yaptığımız tüm araştırmalara karşın, onu yeniden bulmayı başaramadık. Tanrı ondan merhametini esirgemesin!

El-Velid’in acısı ve üzüntüsü çok derin oldu, gözyaşları yüzünü ıslattı. Ben de bu bahtsız genç kız uğruna acı gözyaşları döktüm. Bu olaydan sonra epeyce bir zaman sesini çıkarmayan halife, bana “Ey Haşim, acı duymama hafif bir teselli olmak üzere, kısa yaşamında benim için yaptıklarının bir anısını oluşturmak üzere onun gerdanlığının elimde bulunmasını isterdim. Ama Tanrı, sana armağan ettiğimiz şeyi geri almaktan bizi korusun. Dolayısıyla senden bu gerdanlığı bana satmaya razı olmanı rica ediyorum” dedi. Ben de, hemen gerdanlığı halifeye verdim, o da kente döndüğümüzde bana otuz bin gümüş dirhem ödedi ve beni değerli armağanlara boğdu.

Ve işte, ey Emir’ül-Müminin, beni bugün ağlatan neden budur. Ve hükümrانlık gücünü Emevi halifelerinden alarak senin de muzaffer ardılı olduğun Abbasilere geçiren Yüceler Yücesi Tanrı, bu gerdanlığı, dolaylı yoldan, soylu atalarından, miras yoluyla sana aktardı.

Ve Harun Reşid, Haşim bin Süleyman’ın bu öyküsünden çok duygulanmış ve “Tanrı, layık olanlardan rahmetini esirgemesin!” demiş. Ve bu genelleştirilmiş cümleye yenik düşmüş rakip bir sülalenin üyelerinin adını anmaktan kaçınmış.

Sonra genç adam “Madem ki, musikişinasların ve şarkıcıların kapısını aşındırıyoruz, şimdi de size, binlercesi arasından tüm zamanların musikişinasları arasında en ünlüsü olan Musullu

İshak bin İbrahim'in öyküsünü anlatmak istiyorum" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Musullu İshak ve Yitirilmiş Şarkı¹

Musikişinas ve şarkıcı Musullu İshak bin İbrahim aracılığıyla bize kadar ulaşan çeşitli anılardan birinde İshak şunu anlatır:

Bir gün, âdetim gereği Emirü'l-Müminin'in yanında bulunuyordum. Onu, veziri El-Fazl ve yüzünden nur saçan ve dış görünümünden soyluluk ve ağırbaşlılık akan Hicazlı bir şeyhle otururken buldum. Ve iki tarafın selamlaşmasından sonra sezdirmeden Vezir El-Fazl'a doğru eğilip ona hoşlandığım ve daha önce hiç görmediğim bu Hicazlı şeyhin adını sordum. Bana "Bu şeyh, ününü duymuş olduğun Hicazlı şarkıcı, yaşlı şair ve musikişinas Maâbad'ın torunudur" diye yanıt verdi. Gençliğimde çok hayran olduğum bu yaşlı Maâbad'ın torununu tanımakla memnun olduğundan El-Fazl, kulağıma "Ey İshak, gördüğün Hicazlı şeyh, senden hoşlanırsa, sana büyükbabasının tüm bestelerini tanıtır, hatta şarkıları da söyler. Güleç yüzlüdür ve güzel bir sesi vardır" dedi.

O zaman ben, adamın tarzını öğrenmek ve gençlik yıllarımda beni büyülemiş olan şarkıları belleğime naksetmek için Hicazlıya elimden geldiğince hoş görünmeye çalıştım; ve çeşitli şeylerden söz ettikten sonra, ona "Ey pek soylu şeyh, senden rica etsem, büyükbaban Hicaz'ın onuru, ünlü Maâbad'ın kaç adet şarkı bestelediğini bana söyleyebilir misin?" dedim. Bana "Altmış tane. Ne bir eksik, ne bir fazla!" diye yanıt verdi. Ben de kendisine "Bu altmış şarkıdan, gerek ölçüsü, gerek öğeleri bakımından senin en çok sevdiğinin hangisi olduğunu söylemeni rica edersem, sabrını çok mu zorlamış olurum?" diye sordum. Bana "Her bakımdan 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği! Güzел göğüslü Muleyha'nın!' dizesiyle başlayan kırk üçüncü şarkı, kuşkusuz!" diye yanıt verdi.

Ve sanki, bu dizenin sadece okunuşu bile ona esin vermiş- çesine, elimden ansızın udu kaptı ve çabucak ufak bir düzen

1 Mardrus, öykünün başlığını "Musullu İshak ve Yeni Hava" olarak çevirmiş. Biz Mathers'in kullandığı başlığı yeg tuttuk (Â.Ş.O.)

sağladıktan sonra, harika bir sesle sözü edilen ağır ve dokunaklı ezgiyi okudu. Ve çok eski olduğu halde yine de yepyeni olan bu şarkıya bambaşka bir sanat, bir büyü, bir zarafet ve anlatılamaz bir duyarlık kattı. Onu işitmekle zevkten ürperdim; heyecanın sınırında, kendimden geçmiş gözüm kamaşmıştı. Yeni duyduğum parçaları, ne kadar karmaşık olurlarsa olsun, aklımda tutmak gibi bir yeteneğim olduğu halde, Hicazlı şeyhin önünde, bana söylediği ve benim için yepyeni olan o hoş şarkıyı hemen tekrarlamak istemedim; ona teşekkür etmekle yetindim. Ben saraydan bu musikiyle esrikleşmiş olarak çıkarken şeyh de ülkesi Medine'ye dönmek üzere oradan ayrıldı.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Ben saraydan bu musikiyle esrikleşmiş olarak dışarı çıkarken, şeyh de ülkesi Medine'ye dönmek üzere oradan ayrıldı.

Evime dönünce, duvarda asılı olan udumu aldım, anahtarları bularak tellerinde düzen tutturdum; ve inceden inceye son düzenlemeleri yaptım. Ama, hayret değil mi, beni o denli etkileyen Hicazlının musikisini tekrarlamak isteyince ne tek bir notasını ne de hangi makamdan söylendiğini hatırlayabildim. Ben ki, olağan koşullarda pek önemsemeyen bir kulakla dinlemiş olsam da, yüz kıtalık bir şarkıyı aklımda tutardım. Ama bu kez belleğimle bu şarkının arasına içinden geçilemez bir pamuk tabakası girmiş gibiydi; ve tüm hatırlama çabalarıma karşın, yüreğimde o denli yer etmiş bulunan şarkıyı tekrarlayamadım.

O andan başlayarak, gece gündüz, bu musikiyi hatırlamak için çırpındım, durdum; ama hiçbir sonuç alamadım. Umutsuzluk içinde udumu ve derslerimi terk ettim; ve Bağdat'ı, sonra Musul'u ve Basra'yı; sonra da tüm Irak'ı, bu musikiyi ve bu şarkıyı kadın erkek bütün eski şarkıcılara sorarak baştan aşağı dolaştım, ama hiç kimse ne o havayı bildi ne de bana onu yeniden nasıl bulacağımın yolunu gösterecek herhangi bir bilgi verebildi.

O zaman, bütün araştırmalarımın boş olduğunu anlayarak kendimi bu tutkudan kurtarmaya karar verdim; ve çölü aşarak

Hicaz'a yolculuk yapıp Medine'ye giderek Hicazlı şeyhi bulmaya ve bana bir kez daha büyükbabasının bu şarkısını söylemesini rica etmeye karar verdim. Bu kararı aldığım sırada Basra'da bulunuyor ve nehir kenarında dolaşıyordum. Tam o sırada kapalı ve zengin giysilere bürünmüş ve yüksek ailelerden gelme oldukları izlenimini veren iki genç hanım yanıma yaklaştı ve dizginini tutup eşeğimi durdurarak beni selamladı.

Ben de, çok canım sıkılarak ve Hicaz şarkısını düşünmekten başka bir şey yapmaksızın kesin bir tavırla "Bırakın! Bırakın!" dedim. Ve eşeğimin dizginini yeniden ele geçirmek istedim. Ama o sırada, içlerinden biri yüzündeki peçeyi kaldırmaksızın, ardından bana gülümsedi ve "Pekâlâ, ey İshak, ama senin Hicazlı Maâbad'ın 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği' dizesiyle başlayan güzel şarkısına olan tutkun nerede kaldı, şimdi? Yoksa onu aramak için dünyayı dolaşmaktan vaz mı geçtin?" dedi. Ve şaşkınlığımı yenmeme fırsat vermeden "Ey İshak, haremmin pencere parmaklıklarının gerisinden halifenin ve El-Fazl'ın huzurunda Hicazlı şeyh şarkı söylerken ve o eski musikinin seni sıçrattığı ve yörendeki cansız eşyayı raksettirdiği sırada seni gördüm. Bir hayranlık içinde idin, ey İshak! Ellerinde düzen tutuyor, başını oynatıyor ve tatlı tatlı sallanıyordun. Sarhoş gibiydin, deli gibiydin" diye ekledi.

Ben de, bu sözleri işitince "Ah! Babam İbrahim'in anısına ant içerim ki, bu zengin ve güzel şarkı yüzünden şimdi daha da deli gibiyim. Ya Allah! Onu yeniden, hatalı da olsa, eksik de olsa yeniden duymak için neler vermezdim! Bu şarkının bir notası için ömrümün on yılını verirdim! İşte şimdi sen ondan söz ederek, ey tatlı varlık, pişmanlıklarımın ateşini canlandırdın ve umutsuzluğumun küllenmiş korunu körükledin!" diye haykırdım. Ve de "Bırakın, bırakın beni de gideyim! Çabucak hazırlanmam, Hicaz'a gitmek üzere acele yola koyulmam gerek!" diye ekledim.

Genç kız bu sözleri duyunca, eşeğimin dizginini bırakmaksızın kahkahalarla güldü ve bana "Ya ben sana 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği' dizeleriyle başlayan Hicaz şarkısını söylesem, yine de Hicaz'a gitmekte ısrar eder miydin?" dedi. Ben de "Babanın ve ananın başı için, ey iyi aile kızı, zaten çılgına dönmüş birine daha fazla işkence etme!" diye yanıt verdim.

Bunun üzerine genç hanım, eşeğimin dizginini boyuna elinde tutarak harika bir sesle ve daha önce Hicazlının ağzından işitmiş olduğumdan bin kez daha güzel bir usulle ansızın şarkıyı okumaya başladı. Bununla birlikte şarkıyı kısık bir sesle okuyordu! Ve ben, coşku ve mutluluğun sınırında, büyük bir tatlılığın işkence çekmekte olan ruhumu yatıştırdığını hissettim. Ve hemen eşeğimden atlayarak genç kadının ayaklarına kapanıp ellerini ve giysisinin eteğini öptüm. Ve ona “Hanımım, ben senin yüce gönüllülikle satın alınmış kölenim. Benim konukseverliğimi kabul etmek ister misin? Sen bana Muleyha’nın şarkısını söylersin, ben de sana bütün gün ve bütün gece şarkı okurum. Evet, bütün gün ve bütün gece!” dedim. Ama kadın bana “Ey İshak, senin ne denli huysuz olduğunu ve bestelerin hakkında nasıl cimri davrandığını biliriz. Evet, biliriz ki, öğrencilerinin hiçbiri senden kabul görüp asla tek bir şarkını bile öğrenememişlerdir. Onların bestelerden öğrendikleri de, senin Aleviye, Vecd el-Kara ve Muharek gibi yabancılar aracılığıyla onlara intikal ettirdiğin şeylerdir. Ama doğrudan doğruya senden, ey çok kıskanç İshak, hiç kimse bir şeyler öğrenememiştir. Madem ki Muleyha’nın bestesini öğrenmek istemektesin, öyleyse bunca uzatmaya ne hacet var? Sen iyice belleyesiye kadar onu sana söylerim” diye ekledi. O zaman “Karşılığında, ben de, ey göklerden inmiş kız, senin için kanımı akıtırım. Ama kimsin sen ve de adın nedir?” diye haykırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

O zaman “Karşılığında, ben de, ey göklerden inmiş kız, senin için kanımı akıtırım. Ama kimsin sen ve de adın nedir?” diye haykırdım. Bana “Yaprağın kuşa, meltemin yapraklara söylediklerini anlayan şarkıcılar arasında sıradan bir şarkıcı. Adım Vehibe’dir. Şairin o ünlü şarkısı da benim adıma taşır” dedi ve şu şarkıyı okudu:

Ey Vehibe! Zevkler ve neşeler yalnız senin yanında duyulur.
Ey Vehibe! Benden başka hiç kimsenin tatmadığı tükürüğün nasıl da kokulu idi!

Çöllerde kaynaklar nadir olduğu kadar nadir, sen bana sadece dudaklarının bardağını sunmaya geldin.

Ey Vehibe, yaşamında bir kez bile yumurtlamamış horoza öykünme.

Gel konutu kokuya boğ!

Bana şekerden de tatlı bir zevk, ışık gibi saydam ve karkafa ve kandaristen yeğni olan ölümsüzlük iksirini sun!

Sözleri Ferruh'a ait olan bu sevimli şarkıyı, narin bir havaya uydurarak Vehibe kendisi bestelemişti. Ve bu şarkıyla benim aklımı başımdan uçurdu. Ona o kadar yalvardım ki, sonunda, kız kardeşiyle birlikte benim konutuma gelmeye razı oldu. Bütün bir günü ve geceyi şarkı ve musikiyle geçirdik. Ve ben onda, hiç kuşkusuz, yaşamımda benzerini asla işitmediğim, en hayranlık duyulacak şarkıcıyı buldum. Aşkı ruhumun derinliğine kadar işledi. Sonunda, bana, sesinin güzelliğini sunduğu gibi etinin lezzetini de tattırdı. Ve Nasip Dağıtıcı'nın bana bağışladığı mutlu yıllar boyunca yaşamımı süsledi.

Sonra zengin genç adam "Şimdi de halifenin rakkaseleri üstüne nükteli bir fıkra!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

İki Rakkase

Bir zamanlar, Halife Abdülmelik bin Mervan'ın saltanatı zamanında, mesleğinin kendisine sağladığı tüm serveti ve Şam'daki emirlerin ve zengin kişilerin cömertliğinden elde ettiklerini çılgın bir israfla harcayan İbn ebu Atik adlı bir şair ve musikişinas yaşamış.

Ve yine, kazandığı hatırı sayılır paraya karşın bitip tükenmez bir yoksulluk içindeymiş; ve kalabalık ailesinin yaşamını sağlamak için büyük zahmet çekermiş. Çünkü şairin elinde altın ve âşkın yüreğinde sabır kalbur içindeki su gibidir.

Oysa şair, halifenin yakınlarından biri olan mabeyinci Abdullah'ın ruh gibi dostuymuş. Daha önce birçok kez, kentin ileri gelenlerin lütuflarını onun üzerine çekmiş bulunan Abdullah bizzat halifelüğün lütuflarını da sağlamaya karar vermiş. Ve Emi-

rû'l-Müminin'in uygun durumda bulunduğu bir sırada Abdullah meseleyi ona açıp Şam'da ve ülkenin her yerinde çağın en hayran olunacak bir musikişinası olarak sayılan kişinin yoksulluğundan ve yoksunluğundan dem vurmuş. Abdülmelik de "Onu bana yollayabilirsin!" demiş.

Abdullah iyi haberi dostuna iletmekte acele etmiş ve ona halifeyle olan konuşmasını tekrarlamış; şair de dostuna teşekkür edip saraya gitmiş. Ve kendisine takdim edildiğinde halifeyi, ayakta duran rakkaseler narin bedenleriyle beng dalları gibi salınır ve ellerindeki hurma yapraklarından yelpazeleri tatlı zarafetle oynatarak efendilerini serinletmekte iken oracıkta oturur bulmuş. Rakkaselerden birinin elindeki yelpazenin üzerinde altın ve lacivert taşından harflerle şunlar yazılmış:

Benim getirdiğim rüzgâr taze ve yeğnidir ve okşadıklarımın pembe utancıyla oynarım.

Âşık ağzların busesini gizlemek için içtenlikli bir örtüyüm ben.

Ağzını açıp şarkı söyleyen muganniye ve dizeler okuyan şair için değerli bir yardımcıyım.

İkinci rakkasenin yelpazesi üzerinde, yine altın ve lacivert taşından harflerle şu dizeler yazılmış:

Güzellerin elinde gerçekten hoş bir şeyim; bu yüzden seçeceğim halife saraylarıdır.

Çünkü zarafet ve incelikle uyum sağlayamayanlar bana dost olarak sahip bulunmaktan el çekmişlerdir.

Ama, bükülgen bedenli ve güzel bir esire gibi rahat olan delikanlıya da okşayışlarımı zevkle sunarım.

Şair bu iki harika kıza iyice bakınca gözleri kamaşmış ve derinden derine titremiş. Ve ansızın, sefaletini, kederlerini, ailesel yoksunluklarını ve acı gerçeği unutmuş. İki seçkin rakkase arasında, cennet zevklerinin ortasına sürüklendiğini zannetmiş. Onların güzelliği, ona anısı kendisine kalmış tüm gelip geçmiş kadınları, çirkin ve salak karılar gibi göstermiş.

Halifeye gelince, saygı sunuşlar ve selamlaşmalardan sonra, şaire “Ey İbn ebu Atik, Abdullah’ın, güvensiz durumun ve yakınlarının içine dalmış olduğu sefalet hakkında bana yaptığı tanımlamadan etkilendim. Bu durumda benden ne isteyeceksen isteyebilirsin; istediğin şey sana o saat ve o anda sağlanacaktır” demiş. Şair de iki rakkaseyi görmekten duyduğu şaşkınlık içinde halifenin sözlerinin kapsamını anlayamamış. Zaten anlasa da, para mı yoksa servet mi istesin, bilemeyecekmış. Çünkü, o anda kafasını sadece bir fikir işgal ediyormuş: iki rakkasenin güzelliği ve onlara tek başına sahip olmak ve gözleri ve etkileriyle esrikleşmek.

Böylece, halifenin yüce gönüllülükle yaptığı teklife “Tanrı Emirü’l-Müminin’in ömrünü uzatsın! Ama kölen Nasip Dağıtıcı’nın hayırlarıyla donanmıştır. Zengindir ve bir emir gibi hiçbir şeyi noksan değildir. Gözü toktur, ruhu doygun, yüreği hoşnuttur. Ve zaten, şimdi, güneşin huzurunda ve iki ay arasında bulunduğum durumda, en kara sefaletler, en katı yoksunluklar içinde de olsam, kendimi ülkenin en zengin insanı sayardım” demiş.

Halife Abdülmelik, bu yanıtın son derecede hoşnut kalmış ve şairin gözlerinin, dilinin diyemediğini şiddetle ifade etmekte olduğunu görerek ona “Ey İbn ebu Atik! Şurada gördüğün ve benim henüz bugün Rum Kralı’nın bir armağanı olarak kabul ettiğim iki genç kız, artık senin yasal malın ve mülkündür. Ve kendi mülküne keyfince girebilirsin!” demiş.

Şair de rakkaseleri alıp evine götürmüştü.

Ama Abdullah saraya dönünce, halife ona “Ey Abdullah, dostun olan bu şair ve musikişinasın yoksunluğu ve sefaleti hakkın-da bana duyarlılıkla yaptığın tanımlama gerçekten de abartılıymış. Çünkü bana tam olarak mutlu bulunduğunu ve kesinlikle hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını söyledi” demiş. Abdullah yüzünün şaşkınlıkla kaplandığını hissetmiş ve bu sözleri duymakla ne düşüneceğini bilememiş. Ama halife yeniden söz alarak “Ve de, yemin ederim ki Abdullah, Tanrı’nın hiçbir yaratığında görmediğim kadar mutlu durumdaydı” demiş. Şair musikişinasın yaptığı abartılı konuşmayı ona tekrarlamış. Abdullah da, yarı gücenik, yarı şakacı “Başın üzerine yemin ederim ki, ey Emirü’l-Müminin, sana yalan söylemiş. Hem de utanmadan yalan söylemiş. Onun keyfi yerindeymiş ha? Memnunmuş, öyle mi? Ama,

bu adam çok sefildir ve çocuklarını görmek kirpiklerinde yaşları titretir. İnan ki, bana, ey Emirü'l-Müminin, tüm ülkede hiç kimse, senin lütuflarının küçük bir kırıntısına bile onun kadar muhtaç değildir" diye yanıt vermiş. Halife, bu sözleri duyunca, şair ve musikişinas hakkında ne düşüneceğini bilememiş.

Abdullah da, halifenin yanından ayrıldığı andan başlayarak İbn Ebu Atik'in yanına ulaşmak için acele etmiş. Ve onu iki güzel rakkasenin beraberliğinde, birini sağ dizine, öbürünü sol dizine almış, içki dolu bir tepsinin önünde büyük bir keyifle otururken görmüş...

Anlatısının burasında, *Şehrazad*, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve onu iki güzel rakkasenin beraberliğinde, birini sağ dizine, diğerini sol dizine almış, içki dolu tepsinin önünde büyük bir keyifle otururken görmüş. Ve kızgın bir sesle "Halifenin önünde, hakkında söylediklerimi yalanlayarak ne yapmayı düşünüyordun, ey çılgın? Benim yüzümü, en karasından bir renge ulaşısıya kadar kara çıkardın!" diyerek onu sorguya çekmiş. Şair de keyfin son sınırına ulaşmış olarak "Ah dostum! Birdenbire içine sürüklendiğim durumda acaba kim yoksulluğunu haykırabilir ve sefaletten dem vururdu? Öyle yapsaydım, benim yararımı bir yana bırak, en azından bu iki huriye karşı ayıp olurdu!" diye yanıt vermiş.

Bunu söyleyerek dostuna, içinde miskle ve kâfurla kokulandırılmış bir sıvı bulunan koca bir bardak uzatmış ve ona "İç dostum, şu siyah gözlerin bakışları altında! Siyah gözler benim çılgınlığımdır!" demiş. Ve iki harika rakkaseyi göstererek "Bu iki mutlu varlık, benim malım ve servetimdir. Nasip Dağıtıcı'nın cömertliğini incitme pahasına daha fazla ne isteyebilirdim ki?" diye eklemiş.

Abdullah, bunca iç temizliği karşısında gülmeye zorlanırken, bardağı dudaklarına yaklaştırmış; şair musikişinas da udu eline almış ve parlak bir girizgâhla onu canlandırarak şu şarkıyı söylemiş:

Şen şakrak, ipince ve zarif genç kızlar! Hayranlık verici ceylanlar, böğrü narin kısraklar!

Bağrılarında güzel yuvarlak göğüsleri yükselir, ışıklı bir gökteki iki yeşim kupa gibi.

Nasıl olur da şarkı söylemem? Çıplak dağlara bile bu ceylanların bana içirdikleri içirilseydi, onlar da şarkı söylerlerdi!

Geçmişte olduğu gibi, şair ve musikişinas, bahtına ve Yaratılanların Efendisi'ne güvenerek kaygısızca yaşamayı sürdürmüş ve bu iki rakkase onun kötü günlerinin tesellisi ve tüm yaşamı boyunca mutluluğu olmuş.

Bunu izleyerek genç adam "Bu akşam, size, Fıstık Yağlı Kaymak öyküsünü de anlatacağım" demiş.

Fıstık Yağlı Kaymak

Harun Reşid'in saltanatı döneminde Bağdat'ın yüce kadısı, zamanının en bilgin, en derin ve ince fikirli büyük hukukçusu Yakub ebu Yusuf imiş. Kendisi İmam Ebu Hanife'nin öğrencisi ve de en sevdiği yoldaşı olmuş; ilk olarak aydın bir kafayla, üstadı İmam tarafından ortaya konan hayranlık verici öğretiyi yöntemli ve açıklamalı bir bütünlük içinde toparlayıp düzenlemiş ve yazmış olan da yine oymuş. Ve böylece kaleme alınmış bulunan bu öğreti, o tarihten sonra gelenekçi Hanefi törelerine rehber ve temel oluşturmuş. Bu kadı, gençliğinin ve mesleğine alçakgönülle başlayışının öyküsünü; özellikle Fıstık Yağlı Kaymak öyküsüyle çözülmesi güç bir hukuksal soruna ilişkin öyküyü kendisi bize şöyle anlatmış ve demiştir ki:

Babam öldüğünde, Tanrı onu Rahmetiyle kuşatsın ve ona cennetinde seçkin bir yer sağlasın, ben henüz annemin kucağında küçük bir çocuktum. Bizler fakir kimseler olduğumuzdan ve ben evimizin tek desteği olduğumdan, annem biraz büyüyünce, beni çabucak mahalledeki bir kuru temizleyicinin yanına çıkarak verdi. Ve böylece çocuk yaşta annemle kendimin geçimini sağlayabildim.

Ama Yüceler Yücesi Tanrı, bahtıma kuru temizleyiciliği yazmamış bulunduğundan, bütün günlerimi boya kazanının başında geçirmeye karar veremiyordum. Çoğu zaman dükkândan kaçıp

Tanrı'nın en seçkin verileriyle donatısı İmam Ebu Hanife'nin din-sel öğretisini izleyen uyanık öğrencileri arasına katılmaya gidiyordum. Ama benim davranışlarımı denetleyip beni sık sık izleyen annem, bu kaçışlarımdan dolayı beni şiddetle azarlıyor ve beni saygın üstadı dinleyen topluluğun ortasından çekip çıkarıyordu. Ve beni elimden tutup homurdanarak ve döverek sürüklüyor ve zorla kuru temizleyicinin dükkânında yeniden işe sokuyordu.

Ben de, bu titiz denetlemelere ve anamın hırpalamalarına karşın, bilgi edinmek için gayretimi, sabırsızlığımı ve coşkumu görüp beni teşvik eden saygın üstadın derslerini düzenli şekilde izlemenin bir çaresini buluyordum. Öylesine ki, bir gün, annem kuru temizleyicinin dükkânından kaçışlarımdan öfkeli; ezilip sıkılan ve utanan öğrencilerinin önünde Ebu Hanife'ye "Ey şeyh, bu çocuğun yitip gitmesinin ve hiçbir geçim kaynağı olmayan bu yetimin serseriliğine kapılmasının nedeni sensin. Çünkü benim iğimin sağladığı yetersiz gelirimden başka bir şeyim yok. Bu yetim kendi bakımından bir kazanç sağlamazsa yakında açlıktan ölürüz. Ve ölümümüzün sorumluluğu kıyamet gününde senden sorulur" diye haykırarak Ebu Hanife'ye şiddetle kafa tuttu. Saygın üstadım bu şiddetli çıkışma karşısında sükûnetini yitirmeden anama uzlaştırmacı bir sesle "Ey zavallı, Tanrı seni lütuflarıyla donatsın! Ama sen git, kaygılanma! Bu yetim bir gün, burada, fıstık yağıyla hazırlanmış kaymağın hasıyla beslenmeyi öğrenecek" dedi. Anam da, bu yanıtını işiterek saygın imamın fikren bunamış olduğunu düşünerek ve "Allah seni kahretsin! Sen saçma sapan konuşan bir bunaksın, aklın da gelip gidiyor!" diye son bir hakaret daha savurarak çekip gitti. Ama ben, İmam'ın bu sözlerini aklımda tuttum.

Ve Tanrı yüreğime okuma tutkusu koymuş bulunduğuandan, bu tutku her şeye karşı koydu ve sonunda engelleri aşmama fırsat sağladı. Ve ben, Ebu Hanife'ye sıkı sıkı bağlandım. Ve Nasip Dağıtıcı benden bilgiyi ve onun sağladığı yararları esirgemedi. Öylesine ki yavaş yavaş rütbem yükseldi ve beni sık sık yemeğini bölüşmeye çağıran Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in yakın dostu oldum.

Böylece günün birinde halife ile oturup yemek yemekte iken yemeğin sonunda, köleler, üstüne dövülmüş fıstık serpilmiş, kokusu bile bir zevk oluşturan harika bir beyaz kaymağın için-

de titreşip durduğu büyük bir çini tabak getirdiler. Halife benden yana dönüp bana “Ey Yakub, şundan bir tat. Bu tatlıyı her zaman bu kıvamda yapamazlar. Bugün harika olmuş” dedi. Ben de ona “Bu tatlının adı ne, ey Emirü’l-Müminin; ve görünümü bu kadar hoş ve kokusu bu denli nefis olarak nasıl hazırlanıyor?” diye sordum. Bana “Bu kaymakla, balla, nişastayla ve fıstık yağıyla hazırlanmış bir paluzedir” diye yanıt verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

“Bu, kaymakla, balla, nişastayla ve fıstık yağıyla hazırlanmış bir paluzedir” diye yanıt verdi.

Ben de, bunu işitince, karşıma çıkan bu tatlı hakkında kehanette bulunmuş olan saygın üstadımın sözlerini hatırladım. Bunu hatırlayınca da gülümsemekten kendimi alıkoyamadım. Halife bana “Seni gülümsemeye zorlayan şey nedir, ey Yakub?” dedi. Kendisine “İyilikten başka bir şey değil, ey Emirü’l-Müminin. Aklımdan çocukluğumun basit bir anısı geçti; buna gülüyorum” diye yanıt verdim. O zaman bana “Öyleyse onu bana hemen anlat! Eminim ki ondan bir yarar çıkarırım!” dedi.

Ve ben, halifenin arzusunu doyurmak için bilim öğrenimindeki başlangıç yıllarımı, Ebu Hanife’nin öğretilerini izlemek için gösterdiğim titizliği, kuru temizleyici dükkânından kaçtığımı gören anamın umutsuzluğunu ve kaymaklı ve fıstık yağlı paluze hakkında imamın kehanetini ona anlattım.

Harun anlattığım öyküye hayran oldu ve “Evet kuşkusuz! Çalışmak ve bilim edinmek her zaman meyva verir ve beşeri alanda olsun dini alanda olsun sağladıkları yararlar pek çoktur. Gerçekte, saygın Ebu Hanife doğru kehanette bulunmuş ve başka insanların başlarındaki gözlerle göremediklerini ruhunun gözleriyle görmüş. Tanrı onu merhametiyle ve lütuflarının en kokulularıyla kuşatsın!” diye fikrini açıkladı. İşte, kaymaklı ve fıstık yağlı paluze hakkındaki öykü bu kadar.

Çözümlemiş hukuksal güçlüğü gelince, o da şöyle: Bir akşam, kendimi yorgun hissedip erkenden yatağa girdim. Derin

bir uykuya gömülmüştüm ki, kapımın ağır darbelerle vurulduğunu duydum. Bu gürültüyle çabucak yataktan kalktım; belime yünlü bir peştemal kuşandım; bizzat kendim kapıyı açmaya gittim. Kapıda Emirü'l-Müminin'in sırdaş haremağası Harzeme'yi görüp onu selamladım. Ama o, beni büyük bir endişeye düşürecek ve hakkımda karanlık olayların ortaya çıkaracağı önsezisini uyandıracak şekilde bana selamımı iade etmek için zaman ayırmaksızın, kesin bir edayla "Çabucak halife efendimizin yanına gideceğiz" dedi. Ve ben, tedirginliğime egemen olmaya gayret ederek ve işin içinde tatsız bir şey varsa anlamak için "Ey dostum Harzeme, benim gibi hasta bir ihtiyara senin daha fazla saygı göstermeni beklerdim. Gece şimdiden epeyce ilerledi. Bu saatte halifenin sarayında bulunmamı gerektirecek kadar önemli bir mesele bulunduğunu sanmıyorum. Bundan dolayı senden sabaha kadar beklememi rica ediyorum. O zamana kadar belki de Emirü'l-Müminin meseleyi unuttur ya da fikir değiştirir" diye yanıt verdim. Ama o bana "Yo vallahi! Bana verilmiş olan emri yarına kadar erteleyemem!" diye yanıt verdi. Ben de "Bana hiç değilse, ey Harzeme, halifenin beni niçin çağırdığını söyleyebilir misin?" diye sordum. Bana "Hizmetkâr Mesrur koşup soluk soluğa bana geldi ve hiçbir açıklamada bulunmaksızın, benden, seni çabucak alıp halifenin huzuruna götürmemi istedi" diye yanıt verdi.

O zaman ben, şaşırmanın sınırında, haremağasına "Ey Harzeme, hiç değilse çabucak yıkanmama ve biraz koku sürünme izin verir misin? Çünkü böylece, eğer önemli bir sorun söz konusu ise, uygun şekilde hazırlanmış olurum; ve eğer Yüce Tanrı bana, ümit ettiğim gibi benim için uygunsuz bir durum oluşturmayacak kadar lütufkâr davranırsa, bu temizlik sağlayan bakımın bana bir zararı dokunmaz, aksine yararı olur" dedim.

Haremağası arzuma boyun eğince, yıkanmak, uygun urbalar giyinmek ve elimden geldiğince koku sürünmek için yukanı çıktım. Sonra haremağasına kavuşmak üzere yeniden aşağı indim; birlikte hızlı hızlı yürüyerek yola koyulduk ve saraya ulaşıncı, kapıda bizi bekleyen Mesrur'u gördüm. Harzeme de ona, beni işaret ederek "İşte kadı!" dedi. Mesrur bana "Gel!" dedi. Ben de onu izledim. Ve izleyip dururken de ona "Ey Mesrur, sen ki benim efendim halifeye nasıl hizmet ettiğimi ve benim yaşımda-

ki ve mesleğimdeki birine karşı gösterilecek saygıyı ve senin için her zaman duyduğum dostluğu bilirsin; bundan dolayı, halifenin gecenin bu ilerlemiş saatinde beni neden çağırttığını söyler misin?” dedim. Mesrur, bana “Ben kendim de bunu bilmiyorum” diye yanıt verdi. Ben de, her zamankinden daha fazla tedirgin, ona “Hiç değilse bana, yanında kim olduğunu söyleyebilir misin?” diye sordum. Bana “Yanında mabeyinci İsa’dan, bitişik odada da mabeyincinin esiresinden başka kimse yok!” diye yanıt verdi.

O zaman ben, artık ne olduğunu anlamaya çalışmaktan vazgeçerek “Tanrı’ya sığınırım! Güçlüler Güçlüsü olan, her şeyi Bilen Allah’tan başka sığınılacak varlık yoktur” dedim. Ve her zaman halifenin yer aldığı odanın önündeki bekleme odasına ulaşıncı, yürüyüşümün hareketlerini ve adımlarımın sesini duyurdum. Halife, içeriden seslenerek “Kapıda kim var?” diye haykırdı. Ben de hemen “Hizmetkârın Yakub, ey Emirü’l-Müminin!” diye yanıt verdim. Halifenin sesi “İçeri gir!” dedi.

Girdim. Harun’u gördüm, sağ yanında da mabeyincisi İsa duruyordu. Yerlere kadar eğilerek ilerledim; ve selam vererek yanına yaklaştım. Selamımı iade ettiğini görmem beni rahatlatmıştı. Sonra gülererek bana “Seni tedirgin ettik, sıkıntıya soktuk; belki de korkuttuk!” dedi. Ben de “Sadece korktum, ey Emirü’l-Müminin, ben ve evde bıraktıklarım! Başın üzerine yemin ederim ki, hepimiz alt üst olduk!” diye yanıt verdim. Halife de, bana iyiyüreklilikle “Otur bakalım, yasaların babası!” dedi. Ben de, endişe ve korkularımdan arınarak usulca oturdum.

Biraz zaman geçtikten sonra, halife, bana “Ey Yakub, senin gecenin bu saatinde neden buraya çağırdığımızı biliyor musun?” dedi. Ben de “Bilmiyorum, ey Emirü’l-Müminin!” diye yanıt verdim. Bana “Dinle öyleyse!” dedi. Ve mabeyincisi İsa’yı göstererek bana “Seni, ey Ebu Yusuf, yapacağım yemine tanık olman için çağırttım. Gerçekten, bil ki, şurada gördüğün İsa’nın bir esiresi var. Ben İsa’dan onu bana bırakmasını istedim; ama benden bağışlanmasını diledi. O zaman kendisinden onu bana satmasını istedim; ama bunu reddetti! Pekâlâ! Senin önünde, ey Yakub, sen ki yüce kadısın, Yüceler Yücesi Ulu Tanrı adına yemin ediyorum ki, İsa, şu ya da şu şekilde esiresini bana terk etmezse, onu, o anda dönüşü olmaksızın, öldürteceğim” dedi.

O zaman ben, kendi adıma tam olarak güven sağlayıp İsa'ya doğru dönerek ona "Tanrı, senin kölen olan bu kıza, hangi nitelik ve erdemleri vermiş bulunuyor ki, sen, onu Emirü'l-Müminin'e terk etmek istemiyorsun? Böyle reddetmekle kendini aşağılanmış bir duruma soktuğunu, aşağılandığını ve gözden düştüğünü görmüyor musun?" dedim. İsa da benim uyarımdan heyecanlanmış görünmeksizin bana "Kadı efendimiz, hükmetmede acele davranmak tiksinti vericidir. Benim hakkımda gözlemlerde bulunmadan önce davranışıma yol açan nedeni araştırmalıydın" dedi. Ben de ona "Öyle olsun! Ama böylesine bir reddi geçerli kılacak dünyada bir neden var mıdır, acaba?" dedim. Bana "Evet, kuşkusuz! Bir yemin, hiçbir durumda, eğer tam bir rızayla ve tam bir ruh saydamlığıyla açığa vurulmuşsa, boş çıkarılamaz. Bana engel olan neden de, ciddi bir yeminin etkisi altında bulunmamdır. Çünkü, sözü edilen genç kıza onu satmayacağıma ve hiç kimseye bağışlamayacağıma talâk-ı selâseyle ve elimde bulunan erkek dişi tüm kölelerimi azat edeceğim ve de tüm mallarımı ve servetini fakirlere ve camilere dağıtacağım vaadiyle yemin ettim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

"... Sözü edilen genç kıza onu satmayacağıma ve hiç kimseye bağışlamayacağıma dair yemin ettim" diye yanıt vermiş.

Halife de, bu sözleri duyunca, bana dönüp "Ey Yakub, bu güçlüğü çözümlemenin bir çaresi var mı?" dedi. Ben de, tereddüt etmeden "Kesinlikle, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt verdim. O da bana "Bu nasıl olur?" diye sordu. Kendisine "Mesele basit. Yeminini boşa çıkarmamak için, İsa genç kızın, şu arzuladığın esirenin, yarısını sana verir, öbür yarısını da sana satar. Ve böylece vicdanıyla barış kurar ve de sana kızı gerçekte ne bağışlamış ne de satmış olur" dedim.

İsa, bu sözleri duyunca, çok kararsız bir tavırla bana doğru döndü ve "Bu böyle yapılıncı, ey yasanın babası, meşru olur mu? Yasaca kabul görür mü?" dedi. Ben de "Hiç kuşku yok!"

diye yanıt verdim. O zaman, elini hemen kaldırıp bana “Pekâlâ, seni tanık tutuyorum, ey kadı Yakub. Böylece vicdanımı tedirginlikten kurtararak Emirü'l-Müminin'e esiresini yarısını veriyorum ve yine ona öteki yarısı için bütün olarak bana mal olduğu yüz bin gümüş dirheme kızı satıyorum” dedi. Harun da derhal “Armağanı kabul ediyor, ama ikinci yarısı da yüz bin altın dinara satın alıyorum” diye haykırdı. Ve de “Genç kızı buraya getirsinler!” diye ekledi.

İsa da hemen bekleme odasında esiresini bulmaya gitti. Aynı sırada yüz bin altın dinarı içeren keseler getirildi. Biraz sonra genç kız “Al onu, ey Emirü'l-Müminin. Ve Tanrı, onun yanındayken seni kutsamalarıyla örtsün. O senin malın ve mülkündür” diyen efendisi tarafından içeri sokuldu. Ve mabeyinci yüz bin altın dinarı alarak gitti.

O zaman halife benden yana döndü ve kaygılı bir tavırla bana “Ey Yakub, hâlâ da çözüm bekleyen başka bir mesele var. Ve bu mesele, bana çetin görünüyor” dedi. “Ne gibi bir zorluk görüyorsun, ey Emirü'l-Müminin?” diye sordum. “Bu genç kız, bir başkasının esiresi olduğuna göre, bana bağlanmadan önce, belli bir iddet süresi geçirmelidir. Çünkü ilk efendisinin etkisiyle çocuğa kalmış olabilir. Oysa ben, hemen bu geceden başlayarak onunla birlikte olamazsam, sabırsızlıktan karaciğerim patlar, bundan eminim; ve kuşkusuz ölürüm” dedi.

O zaman ben, bir an düşündükten sonra “Güçlüğün çözülmesi çok basit, ey Emirü'l-Müminin. Bu yasa esir kadınlar için çıkarılmıştır, ama özgür kadınlar için bekleme günleri öngörülmemiştir. Sen hemen bu esireyi azat et ve özgür bir kadın olarak onunla evlen!” diye yanıt verdim. Harun Reşid, yüzü sevinçten aydınlanmış “Kölemi azat ettim!” diye haykırdı. Sonra ansızın yeniden tedirginliğe kapılarak “Ama bu gecikmiş saatte bizi kim evlendirecek?” diye sordu. Kendisine, “Ben, kendim, ey Emirü'l-Müminin, şu saatte sizi yasal olarak evlendiririm!” diye yanıt verdim.

Ve şahit olarak halifenin iki hizmetkârı olan Mesrur ile Hüseyin'i çağırdım. Onların da hazır bulunmasıyla, Tanrı'nın inayetini sağlayan dua ve ibareleri ve merasim dualarını okudum. Ve Yüce Tanrı'ya şükürler ve övgüler sunduktan sonra birleşme sözcüklerini söyledim. Ve âdete göre halifenin söz-

lüsüne, yirmi bin altın dinar olarak biçtiğim mehrini ödemesi koşulunu da belirttim.

Sonra, bu miktarda para getirilip evlenen eşe teslim edilince çekilmek üzere hazırlandım. Ama halife başını hizmetkârı Mesrur'a doğru kaldırdı; o da hemen "Emrinize amadeyim, ey Emirü'l-Müminin!" dedi. Harun da ona "Kadı Yakub'un evine, kendisine verdiğimiz zahmete karşılık olarak iki yüz bin dirhem ve yirmi hil'at götür" dedi. Ben de teşekkürler edip Harun'u sevincin doruğunda bırakarak dışarı çıktım. Benimle birlikte eve para ve urbaları da getirdiler.

Eve ulaşır ulaşmaz içeri yaşlı bir kadının girip bana "Ey Ebu Yusuf, özgürlüğüne kavuşturduğun ve halifeyle evlendirerek ona Emirü'l-Müminin'in eşi unvanını ve mertebesini kazandırdığın mutlu kişi, beni sana selam ve de mutluluk dileklerini göndermekle görevlendirdi ve halifenin kendisine teslim ettiği evlilik mehrinin yarısını kabul etmeni senden rica ediyor. Ve şu an için kendisine yaptığın iyiliği daha iyi karşılayamadığı için özür diliyor. Ama, bir gün sana olan minnettarlığını daha iyi karşılayacağını umuyor" dedi. Ve bunu söyledikten sonra, önüme genç kıza ödenen mehrin yarısı olan on bin altın dinarı bıraktı; elimi öptü ve yoluna koyuldu.

Ben de, hayırlarından ve ruhumun tedirginliğini sevinç ve memnunluğa dönüştürdüğünden dolayı Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettim. Ve yüreğimde, öğretisi şer'i ve medeni hukukun tüm inceliklerini kavramama yarayan üstadım Ebu Hanife'nin saygın anısını kutsadım. Tanrı onu veriler ve lütuflarıyla kuşatsın!

Bunu izleyerek zengin genç adam "Şimdi, dostlarım, Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı'nın öyküsünü dinleyin!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı

Halifelik gücünün Harun Reşid'in oğlu El-Memun'un eline geçmesi, bu imparatorluk için bir kutsama oldu. Çünkü, hiçbirisiyle kıyaslanamayacak şekilde tüm Abbasiler arasında en parlak, en aydın halife olan Memun barış ve adalet yoluyla

halife, onun yanına yaklaşmış ve ona “Ey genç çocuk, sen hangi kabiledensin?” diye sormuş; kız da o güzelim sesiyle “Ben, Beni Kilab¹ kabilesindenim!” diye yanıt vermiş. Bu Beni Kilab kabilesinin Araplar arasında en soylulardan biri olduğunu bilen El-Memun da, genç kızın kişiliğini denetlemek için sözcükler üzerinde oynamak istemiş ve ona “Ey güzel çocuk ‘Köpeklerin Oğulları’ kabilesinden biri olmak sende ne gibi fikir uyandırıyor?” diye sormuş. Genç kız da halifeye alaylı bir tavırla bakarak “Aslında, sen sözcüklerin gerçek anlamını bilmiyorsun, galiba? Öğren öyleyse, ey yabancı! Benim, çocuklarımdan biri olduğum Beni Kilab kabilesi, cömertliğiyle tanınanların, kusursuz olanların, yabancılara karşı harika davrananların ve ihtiyaç halinde kılıcı en yetkin şekilde kullananların kabilesidir” demiş. Sonra da “Ama sen, ey atlı, buralı olmadığına göre, senin sülalen ve soykütüğün nedir, söylesene!” diye eklemiş. Arap kızının dilinin kıvraklığına gittikçe daha fazla hayran olan halife, gülerek ona “Acaba, tesadüfen de olsa, sevimli yanlarının ötesinde, ey güzel çocuk, soykütüğünden de anlar mısın?” demiş. Kız da “Soruma yanıt ver, görürsün!” demiş. El-Memun da, oyunun havasına kapılarak kendi kendine “Gerçekten, şimdi, bu Arap kızının benim kökenlerimi bilip bilemeyeceğini öğreneceğim!” demiş. Ve “Pekâlâ, ben, Kızıl Mudariler sülalesinden gelmekteyim” demiş. Mudarilerin böyle tanımlanmalarının nedeninin, tüm Mudari kabilelerinin atası Mudar’ın yaşadığı eski zamanlarda, barındıkları çadırların kızıl renkli deriden yapılmış olmasından geldiğini çok iyi bilen genç Arap kızı, halifenin sözlerini duyunca hiç şaşırمامış; ve ona “Âlâ, ama sen bana Mudariler sülalesinin hangi kabilesinden geldiğini söyler misin?” Halife de “En ünlü, ana babalarından yana en yüce, onurlu atalarından yana en büyük, Kızıl Mudariler arasında en çok saygı duyulan kabilesinden!” diye yanıt vermiş. Kız da “Öyleyse sen, Kinani kabilesindensin!” demiş. El-Memun da, şaşıp kalarak “Doğru! Ben büyük Beni Kinani kabilesindenim!” diye yanıt vermiş. Kız da gülerek “Ama Kinanilerin hangi kolundansın?” diye sormuş. Halife de “Oğulları kan bakımından en soylu, kökeni bakımından en saf, eliaçıkların efendileri olan ve kardeşleri arasında en çok çekinilen ve sayılan kolundan!” diye yanıt vermiş. Kız

1 Beni Kilab: Kelplerin (köpeklerin) oğulları (Â.Ş.O.)

da “Anlattıklarına göre, bana öyle geliyor ki, sen Kureyşilerdensin!” diye yanıt vermiş. Bu kez kız, yeniden söze başlayarak “Ama Kureyşiler pek büyük bir kabiledir. Sen hangi kesimdensin?” demiş. O da “Üzerlerine kutsama gelenlerden!” diye yanıt verince, kız “Vallahi, sen dua ve barış üzerine olası Peygamber’in dedesinin babası Haşim el-Kureyşi’nin ardıllarındansın!” diye haykırmış. Memun da “Gerçek budur, ben Haşimiyim” diye yanıt vermiş. Kız “Ama Haşimilerin hangi ailesinden?” diye sormuş. Halife de “En yüce mevkide yer alan, Haşimilerin onur ve utkusunu oluşturan ve yeryüzünde tüm inanç sahiplerinin saydığı aileden!” diye yanıt vermiş. Genç Arap kızı da, bu yanıtı işitince, birdenbire yere kapanmış ve “Evrenin Efendisi’nin yeryüzündeki naibi, El-Memun şanlı El-Memun el-Abbasi’ye saygı ve övgüler olsun!” diye haykırarak El-Memun önünde elleri arasından toprağı öpmüş.

Halife de şaşıp kalmış ve tanımlanamaz bir sevinçle dolarak “Kâbe’nin sahiplerinin ve en şanlı cetlerimizden erdemleri üzerine yemin ederim ki, bu harika çocuğun eşim olmasını istiyorum! Benim bahtıma yazılı olan malların içinde en değerlisidir o” diye haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

“Kâbe’nin sahiplerinin ve en şanlı cetlerimizden erdemleri üzerine yemin ederim ki, bu harika çocuğun eşim olmasını istiyorum. Benim bahtıma yazılı malların içinde en değerlisidir o!” diye haykırmış.

Ve hemen genç kızın kabilesinin şeyhinin ta kendisi olan babası çağırılmış. Ve halife ondan bu harika çocuğu evlenmek üzere istemiş; ve onun olurunun alarak kızının başlığı olarak yüz bin altın dinar ödemiş ve beş yıl için Hicaz’ın tüm vergilerinin gelirini onun üzerine yazdırmış.

El-Memun’un soylu genç kızla evliliği Harun Reşid zamanında bile görülmedik bir görkemde kutlanmış. Düğün gecesi El-Memun, annesi aracılığıyla güzel çocuğun başından aşağı bir altın kâseye yerleştirilmiş bin inci tanesi boşaltmış. Ve gerdek

odasında kırk mina çeken ve İran'ın bir yıllık gelirinin hasılası karşılığında satın alınmış muazzam bir akamber meşalesi tutuşturulmuş. Ve El-Memun Arap eşine tüm yüreği ve tüm coşku-suyla bağlanmış. Kız da ona Abbas adını koydukları bir oğlan doğurmuş. Ve halifenin bu eşi, İslam'ın en şaşılasi, en bilgili ve en övülesi kadınları arasında sayılmış.

Ve bu öyküyü anlattıktan sonra, zengin genç adam, kitaplığın kubbesi altına toplanmış olan dinleyenlerine "Size El-Memun'un yaşamından, ama başka bir konudaki bir öykü daha anlatacağım!" demiş. Ve de anlatmış:

Israrın Sakıncası

Harun Reşid ile Zübeyde'nin oğlu Halife Muhammed el-Emin, bozguna uğrayıp sonra El-Memun ordusunun komutanının buyruğuyla öldürüldüğü vakit; o güne kadar hâlâ El-Emin'i tutmakta olan eyaletler, çabucak kardeşi Harun Reşid ile Marahil adlı bir esirenin oğlu olan El-Memun'a biat ettiler. El-Memun da, eski düşmanlarına karşı geniş ölçüde gönül yüceliği gösterek saltanatını yürürlüğe soktu. Ve her zaman "Eğer düşmanlar benim yüreğimin olanca iyiliğini bilse idiler, hepsi gelip suçlarını itiraf ederek bana biat ederlerdi" deyip dururmuş.

Oysa, babası Harun Reşid'in ve kardeşi El-Emin'in sağlığında El-Memun'a acı çektiren, tüm sıkıntıların yönetici başı ve eli, Harun Reşid'in karısı olan Sitti Zübeyde'den başkası değilmiş. Ve dahi Zübeyde oğlunun acı veren sonunu öğrenince, El-Memun'un intikamından kaçmak için, ilkin Kutsal Mekke topraklarına sığınmayı düşünmüş. Ve uzun süre ne yapacağı konusunda kararsızlık gösterdikten sonra, ansızın bahtını onu saltanattan yoksun bırakmış olan ve uzun süre kendisine mürşafinin acılığını tattırmış olduğu kişinin eline bırakmaya karar vermiş. Ve ona, aşağıdaki mektubu yazmış:

Tüm suçlar, ey Emirü'l-Müminin, ne denli büyük de olsalar, senin gönül yüceliğin karşısında iyice ufalır; ve tüm kusurlar senin büyüklüğün karşısında basit hatalara dönü-

şür. Sana bu lütuf dilekçesini gönderen, değerli bir anıyı hatırlamanı ve onu bugünün ricacısı hakkında sevecenlik göstermiş bulunan kişiyi düşünerek bağışlamanı rica eder. Eğer benim zayıflığımı ve yoksunluğumu merhametle karşılar, aslında bağışlanmaya asla layık olmayana karşı bağışlayıcı olursan, hâlâ yaşamış olsaydı, senin yanında benim için şefaati olabilecek kişinin mizacına göre davranmış olursun! Ey babasının oğlu, babanı hatırla; ve yüreğini terk edilmiş bir dula kapalı tutma!

Halife El-Memun, Zübeyde'nin bu mektubunu okuyunca, yüreği büyük bir merhametle dolmuş ve derinden derine sarsılmış; ve kardeşi El-Emin'in iç karartıcı bahtına ve de El-Emin'in annesinin acı durumuna ağlamış. Sonra ayağa kalkıp Zübeyde'ye şöyle bir yanıt vermiş:

Yaratılanlar bahtın hükümlerine karşı bir şey yapamazlar. Gerçekte, senin el konan yurtluklarını, mallarını ve ters bir bahtın senin elinden aldığı her şeyi sana iade etmeleri için emir verdim, anne! Ve şayet bizim aramıza katılmak istersen, ilk durumuna ve uyruklarının saygı ve sevgisine yeniden kavuşacaksın.

Ve bil ki, anne, Tanrı'nın bağışlamasına kavuşmuş olanın sadece suretini yitirdin! Çünkü benim kişiliğimde, hiç ummadığın kadar özen gösteren bir oğula sahipsin!

Ve dahi barış ve güvenlik seninle olsun!

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ve dahi barış ve güvenlik seninle olsun!

Zübeyde de, gözleri yaş dolu ve tükenmiş, huzuruna gelip onun ayaklarına atıldığı zaman, analığının onuruna ayağa kalkmış ve elini öperek göğsünde ağlamış. Sonra Harun Reşid'in eşi ve Abbasiler soyundan sultan olan kadının bütün haklarını

geri vermiş ve ona ömrünün sonuna kadar sanki onun rahminden çıkmış bir oğul gibi davranmış. Ama Zübeyde, tüm bu güç kazanma yanılsamalarına karşın, vaktiyle sahip bulunduğu durumu ve El-Emin'in ölümüyle yüreğinin duyduğu azabı unutmamış. Ve ölümüne kadar, bağrının derinliğinde, ne denli özenle saklasa da, El-Memun'un kavrayışından asla kaçmayan bir tür hınç saklamış.

Halife, birçok kez, için için yanan bu düşmanlık karşısında ısırap çekmiş. Ve hiçbir şeyin avutamadığı birinin sürekli hıncını tüm yorumlardan çok daha iyi kanıtlayan bir öykü: Günün birinde El-Memun, Zübeyde'nin dairesine girdiğinde, ansızın onun, dudaklarını kıpırdatarak kendi kendisine bir şeyler mırıldandığını görmüş. Ve onun böyle dudakları arasından ne mırıldandığını kestiremediğinden, kendisine "Anne, sanıyorum ki sen sapkın mezhepli İranlılar tarafından oğlunun öldürülüşünü ve onun işgal ettiği tahta geçişimi düşünerek beni lanetleme çabasındasın! Bununla birlikte sadece Tanrı bahtımızı yönetir!" demiş. Ama Zübeyde "Babanın kutsal anısı üzerine yemin ederim ki, hayır, ey Emirül-Müminin! Böylesi eğilimler benden irak olsun!" diye yeniden haykırmış. El-Memun da ona "Öyleyse, bana bakarak dudakların arasından ne mırıldandığını bana söyler misin?" diye sormuş. Ama analığı, konuştuğu kimseye saygı duyduğundan konuşmak istemeyen biri gibi, başını eğmiş ve "Emirül-Müminin kendisine öğrenmek istediği nedeni açıklamaktan beni bağışlasın!" diye yanıt vermiş. Ama El-Memun, öylesine büyük bir meraka kapılmış ki, çok ısrar edip Zübeyde'yi sorularla sıkıştırmaya başlamış; ve öylesine sıkıştırmış ki, sultan dayanamayıp sonunda "Pekâlâ, işte duy öyleyse! Kendi kendime 'Allah ısrarın kötülüğünü anlamayan cansıkıcı kişileri utandırсын' diyerek ısrar etmeyi lanetliyordum" demiş. El-Memun da ona "Ama hangi öneriyi veya hangi anıyı kınamak için bunu söyledin?" diye sormuş. Zübeyde de "Madem ki kesinlikle bilmek istiyorsun, söyleyeyim!" diye yanıt vermiş. Ve demiş ki:

"Bil ki, ey Emirül-Müminin, bir gün baban Emirül-Müminin Harun Reşid ile satranç oynarken, oyunu yitirdim. Baban da ceza olarak beni, sarayın ve bahçemin yöresinde geceleyin çırılçıplak dolaşmaya zorladı. Ve rica ve yalvarmalarına kar-

şın, başka bir ceza kabul etmek istemeyerek söylediğini yerine getirmem için garip bir inatla ısrar etti. Ben de soyunmak ve beni mahkûm ettiği şeyi yapmak zorunda kaldım. Dolaşmayı tamamladığımda öfkeden deli, üstelik yorgunluk ve soğuktan yarı ölü gibiydim.

“Ama ertesi gün, satrançta kazanma sırası bana geldi. Bu kez ona, kendi koşullarımı zorlama hakkı bendeydi. Bir an kafamı zorlayıp onun için en nahoş olabilecek şeyi düşünerek onu, geceyi mutfaktaki esirelerin en çirkini ve kirlisinin kollarında geçirmeye mahkûm ettim. Bu koşulları karşılayan kız, Marahil adlı bir esire olduğundan, yenilginin cezasını çekmesi için hedef olarak onu gösterdim. Ve işin onun tarafından hileye kaçmadan yürümesi için ellerimle onu esire Marahil’in pis kokulu odasına soktum ve onun yanına uzanmaya; ve onunla, bütün gece, çoğu zaman ona armağan olarak sunduğum güzel cariyelerle yaptığı şeyi yapmaya zorladım. Ertesi gün acınacak haldeydi ve korkunç bir koku saçıyordu.

“Şimdi sana, ey Emirü’l-Müminin, kesinlikle söylemeliyim ki, sen, mutfağın yanındaki odada, babanla bu berbat esirenin al takke ver külah birlikteliğinden doğdun! Böylece ben bilmeksizin senin dünyaya gelmenle oğlum el-Emin’in yitişinin ve şu son yıllarda ırkımızı kahreden bütün felaketlerin nedeni oldum. Oysa, eğer babanı, bu esire ile yatmaya zorlamakta o denli ısrar etmeseydim ve o da, kendi bakımından sana anlattığımı yapmam için öylesine ısrarda bulunmasaydı, bütün bunlar olmayacaktı. Ve işte, ey Emirü’l-Müminin, beni ısrara ve haddini bilmemeye karşı lanetler kusturan neden budur”

El-Memun da, bunu işiterek kafasında uyanan karışıklığı gizlemek için Zübeyde’den izin istemekte acele etmiş. Ve kendi kendine “Vallahi, sultanın bana verdiği dersi hak ettim. İsrar etmeseydim, bu nahoş olayın anılmasına yol açmayacaktım!” diyerek çekilmiş.

Ve kubbeli kitaplığın sahibi genç adam, bütün bunları dinleyicilerine ve çağrılılarına anlattıktan sonra, onlara “Dostlarım, Tanrı, sizin kulaklarınızla gerçeklerin öğretisi arasında benim aracı olmamı istemiş olmalı! Ve işte, bir kısım zenginlikler ki, hiçbir külfet ve tehlike olmaksızın kitaplarla düşüp kalkmak-

la ve incelemenin sağladığı hırsla elde edilmiştir. Bugün için, size bundan uzun boylu söz etmeyeceğim. Ama bir başka sefer, inşallah, atalarımızın bize en değerli miras olarak intikal ettirdiği harikaların bir başka yanını size açıklarım” demiş.

Ve böylece konuşarak, orada bulunanların her birine, dikkatlerini ve bilgi edinmek için gösterdikleri gayreti ödüllendirmek üzere yüz parça altın ve değerli birer kumaş parçası vermiş. Çünkü kendi kendine “İyi işleri yüreklendirmek ve iyiniyetli kişilerin önünde yolu açmak gerek!” diyormuş. Sonra onlara hoş olan hiçbir şeyin unutulmadığı harika bir ziyafet çekip kendilerini selametle uğurlamış. Ama Tanrı en iyi bilendir!

Ve Şehrazad, bu hayranlık verici uzun öykü dizisini bitirerek susmuş. Şah Şehriyar da ona “Ey Şehrazad, beni ne kadar bilgi sahibi ettin! Ama kuşkusuz, Vezir Cafer’den söz etmeyi unuttun. Ben, epey zamandır bana onun hakkında bildiğin her şeyi anlatmanı beklemekteydim. Çünkü, gerçekte, bu vezir nitelikleri bakımından şaşırtıcı biçimde, benim büyük vezirim olan babana benzemektedir. İşte bundan dolayı, onun hayranlık uyandırıcı olduğunu sandığım öyküsünün gerçekliğini tüm ayrıntılarıyla senden öğrenmek isterdim!” demiş. Ama Şehrazad başını eğerek, ona “Tanrı bizden felaket ve uğursuzlukları irak eylesin, ey zamanın şahı. Ve Cafer el-Bermeki ile tüm ailesinden merhametini esirgemesin! Lütfen, beni, sana onun öyküsünü anlatmaktan bağışla! Çünkü o öykü, gözyaşlarıyla doludur. Cafer’in babası Yahya’nın, kardeşi El-Faz’ın ve tüm Bermekilerin sonuna ağlamayanlara yuf olsun! Kuşkusuz, onların sonu, acıklıdır; mermer bile onu duysa, erir!” diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da “Ey Şehrazad, sen yine de onu bana anlat! Tanrı da bizden kötülüğü ve felaketi irak eylesin!” demiş.

O zaman Şehrazad da demiş ki:

Cafer'in ve Bermekilerin Sonu

İşit öyleyse, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid'in saltanatına dört ırmağın yıkayamayacağı kanlı bir leke düşüren gözyaşı dolu öyküyü:

Zaten, efendim, Vezir Cafer'in Yahya bin Halid bin Bermek'in dört oğlundan biri; onun büyük kardeşinin de Harun Reşid'in süt kardeşi El-Fazl olduğunu biliyorsun. Çünkü Yahya'nın ailesini Abbasilere bağlayan büyük dostluk ve sınırsız sadakat dolayısıyla Harun Reşid'in annesi Hayzaran Sultan ile El-Fazl'ın annesi soylu İtabe arasında büyük ve canlı bir sevgi ve çok derin bir sevecenlik olduğundan, hemen hemen aynı yaşta olan süt bebeklerini, her biri dostunun çocuğuna Tanrı'nın kendi çocuğu için bağışladığı süten emzirerek değiş tokuş etmişlerdi. Ve bundan dolayı Harun Reşid, Yahya'ya her zaman "baba", El-Fazl'a da "kardeşim" demiştir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görerek yavaşça susmuş

Ama dokuz yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve bundan dolayı Harun Reşid, Yahya'ya her zaman, "baba" El-Fazl'a da "kardeşim" demiştir.

Bermekilerin kökenine gelince, en ünlü ve en güven uyandıran vakanüvisler bunu, o sıralarda bile orada seçkin bir aile konumunda bulundukları, Horasan'ın Belh kentine bağlarlar. Aşağı yukarı dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin hicretinden yüz yıl sonra, bu ünlü aile, Emevi halifeleri döneminde Şam'a yerleşmeye gelmişler. Ve işte o zaman, Mecusi dininin bir

müridi olan bu ailenin başı gerçek imana dönmüş ve İslam ile içi arınmış ve onurlanmış. Ve de bu olay tam da Emevilerden Hişam'ın saltanatı zamanında olmuş.

Ama, ancak Abbas Oğullarının halifelik tahtına geçmelerinden sonra, Bermeki ailesi vezirler heyetine katılmış ve yeryüzünü ıslatmalarıyla aydınlatmış. Çünkü bu ailenin bağrından kopmuş ilk vezir, Abbasilerin ilki olan Ebu Abbas es-Saffa tarafından seçilen Halid bin Bermek olmuş. Ve üçüncü Abbasi olan El-Mehdi'nin saltanatı sırasında Yahya bin Halid, halifenin seçkin oğlu Harun Reşid'in eğitimiyle uğraşmış; aynı Harun, Yahya'nın oğlu El-Fazl'ın doğumundan sadece yedi gün sonra doğmuş bulunuyormuş.

Ve de, ağabeyi El-Hadi'nin beklenmedik ölümünden sonra, Harun Reşid tüm güçlerin sahibi olan halifeliğin alametleriyle donanınca; Yahya'yı ve iki oğlunu kendisiyle hükümdarlık gücünü paylaşmak üzere davet etmek için genç Bermekilerin yanında geçen çocukluğunun anılarına dönmeye gerek duymamış; gençlik yıllarında Yahya'nın kendisine gösterdiği özeni ve onun sağladığı eğitimi ve bu hizmetkârın, tahttaki veraset hakkını güvenceye alması için, Yahya ile oğullarının, başının kesilmesini istediği gece ölmüş olan o müthiş El-Hadi'nin tehditlerine karşı koymak için kendisini yüreklendirmekle tüm sadakatlerini nasıl kanıtlamış olduğunu hatırlaması yetmiş.

Yahya, gecenin ortasında, Mesrur'un eşliğinde gelerek ve Harun Reşid'i uyandırarak kendisine, imparatorluğun sahibi ve yeryüzünde Tanrı'nın naibi olduğunu bildirdiği zaman, ona hemen büyük vezir unvanını vermiş; çocukları El-Fazl ve Cafer'i de vezir atamış. Ve böylece en mutlu koşullar altında saltanat dönemi başlamış.

O zamandan başlayarak Bermeki ailesi o çağın alnında bir süs ve başına bir taç olmuş. Talih de, lütuflarının en baştan çıkarıcı olanlarını onların üzerine yığmış ve onları en seçkin verileriyle donatmış. Yahya ve oğulları da parlak yıldızlar, geniş cömertlik okyanusları, lütufların coşkun şelalesi, hayır getiren yağmurları olmuşlar. Dünya onların soluğuyla canlanmış ve imparatorluk, görkemliliğin en yüce doruğuna ulaşmış. Ve dertlerin sığınağı ve bahtsızların tutunacak dalı olmuşlar. Ve şair Ebu Nuvas, yazdığı binlerce dizeden birinde onlar hakkında şöyle söylemiş:

Dünya sizi yitireli beri, ey Bermekoğulları, yollar sabahın şafağında ve akşamın gurup vaktinde yolcularla kaplı değildir artık!

Gerçekten, onlar, bilge vezirler, hayran olunacak yöneticiler, kamu hazinesini dolduran, sözgen, bilgili, metin, danışmanları tutarlı, Hatem Tay kadar cömert kişiler olmuşlar. Onlar, mutluluk kaynağı, verimli bulutları sürükleyen hayırlı rüzgârlar imişler. Ve özellikle onların itibarı sayesinde Harun Reşid'in adı sanı Orta Asya ovalarından kuzey ormanlarının dibine, Magrip ve Endülüs'ten Çin ve Tataristan'ın uç sınırlarına kadar çınlayıp durmuş.

Ve işte o sırada, birdenbire, Bermekoğulları, âdemoğlunun ulaşacağı en yüce bahttan korkunç bir felaketin uçurumuna atılmışlar ve Felaketler Dağıtıcı'nın bardağından içmişler. Zamanın ters dönüşüne ne demeli! Barmak'ın soylu oğulları sadece halifelüğün geniş imparatorluğunu yöneten vezirler değil, aynı zamanda hükümdarlarının sofrada arkadaşları ve ayrılmaz yoldaşları imişler; özellikle Cafer, varlığı Harun Reşid'e gözlerinin nurundan daha gerekli olan sevgili bir can yoldaşymış. Harun Reşid'in yüreği ve düşüncesinde öylesine bir yer tutmuş ki, Harun Reşid, günün birinde, içine dostu Cafer'le iki kişi değil de bir kişiymiş gibi sığınacakları iki kişilik bir cübbe yaptırmış. Ve Cafer'e karşı, bu hava içinde, sonuncu feci olaya kadar böyle davranmış.

Oysa, ey ruhumun acısı! İslam göklerini karartan ve göklerden inen kahredici bir yıldırım gibi tüm yürekleri yakıp yıkan bu ölümü belirleyen olay şöyle olmuş:

Günün birinde, böylesi günler bizden ırak olsun, Harun Reşid Mekke'de hac farizesini yerine getirip döndükten sonra, su yoluyla Hire'den Anbar kentine gelmiş. Orada, Fırat kıyılarında, El-Umr adlı bir kâşanede mola vermiş. Gece, öteki geceler gibi, onu, şenlikler ve zevkler içinde bulmuş. Ama, bu kez can yoldaşı Cafer yanında değilmiş. Çünkü Cafer birkaç günden beri nehrin yakınlarındaki düzlükte avlanmaktaymış. Bununla birlikte Harun Reşid'in verileri ve armağanları onu her yerde izliyormuş. Günün her saatinde, halifenin habercilerinden herhangi birinin çadırına girdiğini ve halifenin sevecenliğinin bir

nişanesi olarak her birinin, bir öncekinden daha güzel ve değerli hediyeler getirdiklerini görüyormuş.

Böylece, o gece de, Tanrı bize böyle geceleri unuttursun, Cafer, çadırın içinde, Harun Reşid'in özel tabibi olan ve Harun Reşid'in sevgili Cafer'ine eşlik etmesi düşüncesiyle kendisini yoksun bıraktığı Cebrail Bahtîâsû ile birlikte oturmaktaymış. Aynı şekilde, çadırda, Harun Reşid'in gözde şairi ve sevgili Cafer'i avdan dönüşünde doğaçlamalarıyla eğlendirsın diye kendini beraberliğinden yoksun bıraktığı âmâ Ebu-Zakkar da varmış. Ve de yemek saati imiş. Âmâ Ebu-Zakkar, udu kendisine eşlik ederken, bahtın kararsızlığı üzerine felsefi dizeler okuyormuş...

Anlatisının burasında Şehrazad, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve de yemek saati imiş. Âmâ Ebu-Zakkar, udu kendisine eşlik ederken bahtın kararsızlığı üzerine felsefi dizeler okuyormuş. Tam o sırada ansızın çadırın giriş yerinde halifenin celladı ve öfkesinin icracısı Mesrur belirmiş. Cafer de, onun öylece, nezaket kurallarını hiçe sayarak, huzura kabulünü dilemeden, hatta gelişini bildirmeden içeri daldığını görünce, yüzü sapsarı olmuş ve haremağasına "Hoş geldin, ey Mesrur! Çünkü senin gelişin her zaman yeni bir zevktir. Ama, kardeşim, ilk kez ziyaretini haber vermek üzere herhangi bir hizmetkâr yollamadan yanıma geldiğini görmekle şaşırdım" demiş. Mesrur da, Cafer'e selam bile vermeksizin "Beni buraya yönelten neden, bu yararsız usul ihtiyaçlarına kapılamayacağım kadar ağırdır. Ayağa kalk ey Cafer ve son kez kelime-i şahadet getir! Çünkü Emirü'l-Müminin senin başını istiyor" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Cafer ayağa kalkmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur, Muhammed Tanrı'nın elçisidir! Tanrı'nın ellerinden çıkıyoruz ve er geç onun ellerine döneceğiz!" demiş. Sonra eski arkadaşı ve dostu, yıllarca her an birlikte bulunduğu başharemağasına dönmüş ve ona "Ey Mesrur, böylesi bir emir mümkün değil. Efendimiz Emirü'l-Müminin bu emri sana sarhoşluk

anında vermiş olacak. Her zamanki dostum, senden, birlikte yaptığımız gezintiler ve gece gündüz yaşadığımız ortaklaşa yaşamın anısı uğruna, halifenin yanına geri dönüp aldanıp aldanmadığını anlamanı rica ediyorum. Göreceksin ki verilen emri unutmuştur bile!” demiş. Ama Mesrur “Ya senin başın ya da benimki! Başını elimle götürmedikçe halifenin yanına dönemem! Dolayısıyla son dileklerini yazıya geçir! Eski dostluğun hatırı için sana gösterebileceğim tek olası lütuf budur” demiş. O zaman Cafer “Hepimiz Tanrı’ya emanetiz! Benim yazacak son dileğim yok. Tanrı benden aldığı ömrü, Emirü’l-Müminin’in ömrüne eklesin!” demiş.

Sonra çadırından çıkmış ve cellat Mesrur’un yere serdiği, üzerinde kafa kesilen deriye diz çökmüş. Ve gözlerini kendi elle-riyle bağlamış; ve başı kesilmiş. Tanrı ona rahmet eylesin! Bunu izleyerek Mesrur, halifenin konakladığı yere dönmüş ve elinde bir kalkan üzerinde bulunan Cafer’in kellesiyle huzura girmiş. Harun Reşid de eski dostunun kellesine bakmış ve ansızın üzerine tükürmüştü.

Ama öfkesi ve öcü bununla dinmemiş; Cafer’in başı kesilen gövdesinin Bağdat Köprüsü’nün bir ucuna, kellesinin de öteki ucuna asılmasını emretmiş; bu ceza, en kötü suçlulara verilen cezalardan daha alçaltıcı ve yüzkızartıcı bir cezaymış. Aynı şekilde Cafer’den geri kalanların altı ay süreyle orada kaldıktan sonra tezekler üstünde yakılıp kenefe atılmasını buyurmuş. Bütün bu emirler yerine getirilmiş.

Ve de, ey acınası sefalet! Kâtip Âmiran, hazinenin hesap defterine, bir vakitler “Emirü’l-Müminin’in armağan olarak Yahya el-Bermeki’nin oğlu Vezir Cafer’e verdiği görkemli bir urba için dört yüz bin altın dinar” yazmışken; bir süre sonra, aynı sayfaya başka hiçbir ekleme yapmaksızın “Cafer bin Yahya’nın cesedinin yakılmasında kullanılan neft, kamy ve gübre için on gümüş dirhem” yazmış.

İşte, Cafer’in sonu böyle olmuş. Harun Reşid’in süt babası Yahya’ya ve oğlu, Harun Reşid’in süt kardeşi El-Fazl’a gelince, herhangi bir kamu görevi ve hizmetinde bulunan bin kadar Bermeki ile birlikte ertesi gün onlar da tutuklanmış. Ve kimisi sınırsız servetleri zor alımına tabi tutulur ve karıları ve çocukları sığınacak yerlerinden yoksun ve hiç kimse onlara bakmayı göze

almaksızın başıboş dolaşırlarken; işkencede öldürülen Yahya, oğlu El-Fazl ve Yahya'nın kardeşi Muhammed hariç, kimisi açlıktan ölmüş, kimisi boğularak. Hepsi darmadığın bir halde kokuşmuş zindanlara atılmış. Allah hepsine rahmet eyleye! Gözden düşmeleri gerçekten dehşet verici olmuş.

Ve şimdi, ey zamanın şahı, eğer Bermekilerin gözden düşmelerinin ve bu yürek parçalayıcı sonlarının nedenini öğrenmeyi diliyorsan, anlatayım!

Günün birinde Harun Reşid'in genç kız kardeşi Aliye, Bermeki sülalesinin kökü kuruduktan birkaç yıl sonra, kendisine iltifat etmekte olan halifeye "Efendim, Cafer'in ölümünden ve ailesinin yok olmasından sonra, artık senin sakın ve gerçek anlamda huzur içinde geçen bir gününü bile görmüyorum. Acaba hangi nedenle bunlar senin gözünden düşmüştü?" diyerek söze girişmiş. Birdenbire içi kararan Harun Reşid genç sultan kardeşini geri itmiş ve ona "Çocuğum, hayatım, bana kalan tek mutluluk! Bu nedeni anlamanın sana ne yararı olacak? Eğer bunu gömleğimin bile öğrendiğini bilsem, onu parça parça ederim!" demiş. Bundan dolayı, tarihçiler ve salname ustaları bu felaketin nedeni üzerinde uyuşmaktan uzaktırlar. İşte bize onlardan kalan bazı yorumlar!

Kimilerine göre Cafer'in ve Bermekilerin cömertlikleri, bunlardan yararlananların bile dinlerken kulaklarını inciten eliaçıklığı, kendilerine karşı dost ve minnettar olanlardan daha çok hırslı kişi ve düşman kazandırmış; sonunda Harun Reşid'de de kuşku uyandırmıştır. Gerçekten ortada duyulan sadece onların ailesinin utkun oluşu idi; ailelerinin üyeleri Bağdat Sarayı'nı, ordusunu, yargı yerlerini, eyaletleri ve en yüce mevkileri doldurmuşlardı; ve kentin yöresindeki en güzel yurtluklar onlara aitti. Saraylarının yöresi dalkavuklar ve hacet sahipleri tarafından, halifenin konutunu çevreleyenlerden de fazla sarılmıştı. Ve bir de Cafer'in çadırında, o uğursuz gece birlikte olduğu Harun Reşid'in tabibi Cebrail Bahtıâsû olayı şöyle anlatmakta; demektedir ki: "Bir gün, o zamanlar Bağdat'ta Kasrû'l-Huld denen sarayda oturan Harun Reşid'in dairesine girmiştım. Bermekiler Dicle'nin öbür yanında oturuyorlardı ve halifenin sarayı ile onların arasında nehrin genişliği kadar mesafe vardı. O gün Harun Reşid gözdelelerinin konuklarının önünde birikmiş olan at

topluluğunu ve kapılarında kaynaşan kalabalığı görünce, benim önümde, sanki kendi kendisiyle konuşur gibi ‘Tanrı Yahya ile oğulları El-Fazl ve Cafer’i ödüllendirsin! İşlerin tüm sıkıntısını kendi üzerlerine almışlar ve bana yöremi seyredecek ve keyfimce yaşayacak zaman bırakmışlar’ diyordu. O gün sadece bunları söyledi. Ama bir başka zaman, yanına çağırıldığında onun artık gözdelelerini karşısında görmeyi istememeye başladığının farkına vardım. Gerçekten, sarayının penceresinden bakarak ve ilk kez olduğu gibi aynı insan ve at topluluğunun kaynaştığını görünce ‘Yahya ve oğulları bütün işleri ele geçirmişler; bana hiçbir şey kalmamış. Aslında halifelik gücünü eyleme sokan onlar! Bana ancak güçlkle sezilen görüntüsü kalmış’ dedi. Bunu kulaklarımla duydum. Ve o zamandan başlayarak onların gözden düşüklerini anladım; sonunda da olanlar oldu” demiştir.

Başka salnameciler de Harun Reşid’in gizli hoşnutsuzluğunun, isimsiz düşmanların haince kaleme aldıkları düzyazı ve şiirlerle körüklendiğini; Cafer’in yaptığı büyük bir tedbirsizliğin ise bu hoşnutsuzluğu arttırdığını yazıyorlar. Bir gün, Harun Reşid, Ali ile Peygamber’in kızı Fatıma’dan olma Es-Seyyid Yahya bin Abdullah el-Hüseyni adlı bir ardılın gizlice öldürülmesi için Cafer’i görevlendirmiş. Ama Cafer, acıma ve hoşgörüyü, davranışları Er-Reşid tarafından Abbasi Hanedanının geleceği bakımından tehlikeli sayılan bu Alivi’yi¹ kaçirtmış. Ancak Cafer’in bu gönlü yüce eylemi ortalıkta yayılmış ve sonuçlarını ağırlaştırmak için eklenen her türlü yorumla birlikte halifeye duyurulmakta gecikmemiş. Bu durum dolayısıyla Harun Reşid’in duyduğu hınç, öfke bardağını taşıran son damla olmuş. Cafer’e bu konuda soru yöneltmiş; o da büyük bir açık yüreklilikle, eylemini itiraf etmiş ve “Ben, efendim Emirü’l-Müminin’in onurunu ve yüce adını korumak için böyle davrandım!” diye eklemiş. Harun Reşid de yüzü iyice solarak “İyi yapmışsın!” demiş. Ama “Ben seni mahvetmezsem, Allah beni kahretsin!” diye mırıldandığı da işitilmiş.

Başka tarihçilere göre, Bermekilerin gözden düşmesinin nedeni, gelenekçi Müslümanlığın karşısında onların sapık görüşleri ileri sürmesinde aranmalıydı. Gerçekten unutulmalıdır ki, aileleri, İslam’a dönmelerinden önce Belh’te Mecusi

1 Alivi: Ali yanlısı. Bu sözcük dilimizde Alevi’ye dönüşmüştür (Â.Ş.O.)

dininin gereklerini icra ediyorlardı. Denilir ki, gözdelelerinin doğum yeri olan Horasan'a sefer yaptıklarında Harun Reşid, Yahya ve oğullarının Mecusi mabetleri ve abidelerinin yakılması için ellerinden geleni yaptıklarını fark etmişti. Ve o zamandan beri, onlar hakkında, Bermekilerin her fırsatta, her türden sapıklara karşı, özellikle de kişisel düşmanları Cebirilere¹ ve öteki ayırımçı ve reddedilmiş din ve mezheplere bağlı olanlara gösterdikleri hoşgörüyü artan kuşkularduyuyordu. Bu fikirleri kabul ettirmek isteyenler, bunları daha önce anlatılanlara da katıyor ve Harun Reşid'in ölümünden hemen sonra Bağdat'ta o güne kadar görülmedik ağırlıkta dinsel kargaşalıkların çıktığını ve bunların nerdeyse geleneksel Müslümanlığa öldürücü bir darbe vuracak gibi olduğunu ileri sürüyorlar. Ama, bütün bu nedenlerin dışında, Bermekilerin sonlarının en olası nedeni, bize vakanüvis İbn Hillikan'ın ve İbnü'l-Atir'in bildirdikleri olmalıdır. Onlar diyorlar ki:

Yahya el-Bermeki'nin oğlu Cafer'in Emirü'l-Müminin'in yüreğine çok yakın olduğu zamanlarda, Halife, Cafer ile sanki iki kişi değiller de, tek kişiymişler gibi yanyana sarındıkları bir cübbe yaptırmıştı. Bu içtenlik o denli büyüktü ki, Halife gözdesinden hiç ayrılamıyordu. Ve onu her zaman yanında tutmak istiyordu.

Oysa Harun Reşid aynı şekilde olağandışı ve derin bir sevecenlikle kendi kız kardeşi, tüm verilerle donanmış, döneminin en göze çarpan kadını genç sultan Abbase'yi de seviyormuş. Ve bu sultan, ailesinin ve haremünün tüm kadınları içinde Harun Reşid'in yüreğinde en değerli yeri tutuyormuş. Ve tıpkı Cafer'in kadına dönüşmüş bir şekli gibi, onun yanında yaşamaktan başka bir şey yapmıyormuş. Ve bu iki dostluk onun mutluluğunu oluşturuyormuş. Ama, aynı zamanda, ikisinin birden zevklerini paylaşmak için, onları bir araya getirmek zorunluluğunu da duyuyormuş. Çünkü birinin bulunmayışı, öbürünün sağlayacağı büyüğü yok ediyormuş. Ve Cafer ya da Abbase'nin yanında olmayışı dolayısıyla eksik bir neşe duyuyor ve canı sıkılıyormuş. İşte bunun için bu iki dostunu bir araya getirmek istiyormuş. Ama kutsal yasalar çok yakın bir akraba olmadıkça, kocası olmayan erkeklerin kadını görmesini ve kadının yüzünü yabancı

1 Cebiriler: Zerdüşt dinine bağlı olanlar (*Nouveau Petit Larousse Illustré*) (Â.Ş.O.)

bir erkeğe göstermesini yasaklıyormuş. Bu hükümleri görmezliğe gelmek büyük bir onursuzluk, bir utanç ve kadının namusuna karşı bir hareket sayılıyormuş. Harun Reşid de, korumakla görevli olduğu yasanın sıkı bir takipçisi olduğundan, onları yorucu bir zorlamaya ve yakışıksız bir duruma sokmadan, kendi yanında bir araya getiremiyormuş.

Bundan dolayı kendisini sıkı hoşlanmadığı bu durumu değiştirmek isteyerek Cafer'e "Ey Cafer, dostum, benim ancak senin ve sevgili kız kardeşim Abbase'nin yanında olmaktan gayrı gerçek, içten ve tam bir sevincim yok. Ama sizin durumunuz beni ve sizi sıktığından, seni Abbase ile evlendirmek istiyorum. Böylece, uygunsuzluğa düşmeden, rezalet ve günah batağına saplanmadan, ikiniz birden yanımda buluşabilirsiniz. Ama sizden, bir an bile olsa, benim bulunmadığım yerde birleşmemenizi ısrarla istiyorum. Çünkü aranızda sadece usulen ve görünüşte yasal bir evlenme olmasını düşünüyorum. Ama evliliğin ihtiyaçlarını, soylu Abbasoğullarının halifelik mirasını zarara sokabilecek şekilde yerine getirmenizi istemiyorum" demiş. Cafer de efendisinin bu arzusuna boyun eğmiş, ve işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Böylece bu garip koşulu kabul etmesi gerekmiş. Ve evlenme yasal olarak ilan edilmiş.

Kabul ettirilen koşullara uygun olarak evli olan çift ancak halifenin huzurunda buluşmuşlar ve başkaca bir şey olmamış. Hatta orada bile bakışları ancak ara sıra çatışmış. Harun Reşid'e gelince, bu ikiliye karşı şiddetle duyduğu çifte dostluktan öylesine bir zevk sağlamış ki, onların bu durumdan dolayı azap çekebileceklerini aklına bile getirmemiş. Ama, acaba ne zamandan beri aşk, denetleyicilerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalmış ki?

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

Ama, acaba ne zamandan beri aşk, denetleyicilerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalmış ki? Ve böylesi bir baskı uygulanınca, nasıl olur da iki genç ve güzel insan arasında aşk heyecanları ve arzuları uyanıp kıpırdamaz?

Ve işte gerçekten, birbirini sevmek ve kendilerini karşılıklı aşklarının coşkularına kaptırmak hakkına sahip olan bu evli çift, her geçen gün daha fazla yüreklerindeki ateşi yoğunlaştıran bu sarhoşluktan başları dönerek yakınan insanlar konumuna girmişler. Ve işte Abbase, bu yasaklanmış evli kadın durumunda, kocasının delisi olmuş; ve sonunda Cafer'e aşktan yana duyduklarını anlatmış. Ve onu dairesine çağırarak, gizlice, her türlü sevgi sunuşunda bulunmak istemiş. Ama Cafer, sadık ve tedbirli bir kişi olduğundan, onun her türlü isteğine karşı koymuş ve Abbase'nin yanında kalmak istememiş. Çünkü Harun Reşid'e ettiği yeminin onu alıkoyduğunu düşünüyormuş. Kaldı ki, başkalarından çok daha iyi olarak, halifenin çabucak öcünü alacağını biliyormuş.

Abbase Sultan, dilek ve ricalarının yerini bulmadığını görünce, başka yollara başvurmuş. Genellikle kadınlar böyle yaparlar, ey zamanın şahı! Gerçekten bir oyun düzenleyerek Cafer'in annesi İtabe'ye "Annemiz, gecikmeksizin beni, her gün ona sağladığın şu esirelerden biri gibi, yasal kocam olan oğlun Cafer'in yanına sokman gerek!" diye haber yollamış. Zira, her cuma günü, soylu İtabe, sevgili oğlu Cafer'e binlercesi arasından seçilmiş dokunulmadık ve alabildiğine güzel bir bakire esire yollamak âdetindeymiş. Cafer de, genç kıza, kendine şölen çekip iyice şarap içtikten sonra yaklaşmış.

Ama soylu İtabe, bu iletiyi alınca, Abbase'nin talep ettiği böylesi bir ihanete kendini kaptırmayı reddetmiş; ve Abbase Sultan'a, böylesi bir davranışın herkese verebileceği zararları sezinletmiş. Ama âşık genç zevce, tehdide kadar giden bir sıkıştırmayla ısrar etmiş ve "Bunu reddetmenin sonuçlarını bir düşün, annemiz! Ben kararımı almış bulunuyorum. Ve sana karşın, bana neye mal olursa olsun, onu uygulayacağım. Cafer'den ve onun üzerindeki haklarımdan vazgeçmektense hayatımı yitirmeyi yeğlerim!" diye eklemiştir.

Gözü yaşlı İtabe, bu denli ileri gitme karşısında, mesele-nin kendi aracılığıyla çözümlenmesinin daha doğru olacağını düşünerek boyun eğmiş. Ve gecikmeksizin, oğlu Cafer'e kendisine yakında zarafet ve çekicilik ve güzellikte eşi bulunmaz bir esire yollayacağını bildirmiş. Ve onun tanımlamasını öylesine

bir heyecanla yapmış ki, Cafer kendisine vaat edilen veriyi merakla beklemeye başlamış. İtabe de oyunu öylesine oynamış ki, Cafer, zevkten çıldırarak daha önce duymadığı bir sabırsızlıkla geceyi beklemeye koyulmuş. Annesi, onun istenilen noktaya ulaştığını görerek Abbase'ye "Kendini bu akşama hazırla!" diye haber iletmış.

Abbase de hazırlanmış ve esirelerin yaptığı gibi ziynetler ve mücevherler takınmış ve gece olunca, onu oğlunun dairesine sokacak olan Cafer'in annesinin yanına gelmiş.

Şarabın başına vurmasından biraz sersemlemiş olan Cafer, kolları arasında bulunan genç esirenin, karısı Abbase olduğunu anlayamamış. Çünkü o zamana kadar, halifenin yanında, birlikte bulundukları sırada, Harun Reşid'in hoşuna gitmeyeceği korkusuyla, asla karısı Abbase'ye dikkatlice bakmamış bulunuyormuş. O da, kendince, Cafer'in her kaçak bakışında, utanç duyarak başını her zaman ondan çeviriyormuş. Evlilik gerçekten yerine getirilince ve bölüşülmüş bir aşkın coşkuları içinde bir gece geçirildikten sonra, Abbase oradan ayrılmak üzere ayağa kalkmış ve çekilmeden önce, Cafer'e "Hükümdarların kızını nasıl buldun, efendim? Davranışlarıyla, alınıp satılan esirelerden farklılar mı, acaba?" demiş. Cafer de, şaşırarak "Sen bu sözlerinle hangi hükümdar kızlarını kastediyorsun? Sen onlardan biri misin? Yoksa utkulu savaşlarımızda elde edilen bir esire mi?" diye sormuş. Kız "Ey Cafer, ben senin esiren, hizmetçinim; ben, Muhammed'in kutsanmış amcası Abbas'ın soyundan Harun Reşid'in kız kardeşi, Mehdi'nin kızı Abbase'yim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Cafer, şaşırmanın sanırına ulaşmış ve ansızın esriklikten ayrılmış ve "Mahvoldun sen, bizi de mahvettin, ey efendilerimin kızı!" diye haykırmış. Ve çabucak annesi İtabe'nin yanına gitmiş ve ona "Anne, anne, beni ucuza sattın!" diye haykırmış. Yahya'nın gözü yaşlı karısı, evlerinin üzerine büyük bir felaketi çekmemek için bu hileye katılmaya nasıl zorlandığını ona anlatmış. İşte onların durumu böyleymiş.

Abbase'ye gelince, hamile kalmış ve bir oğlan doğurmuş; çocuğu Riyaş adlı sadık bir hizmetkârın gözetimine ve Berra adlı bir kadının yetiştirmesine terk etmiş. Sonra, gösterilen tüm özene karşın, kuşku duymaksızın, meselenin yayılarak Harun

Reşid'in de bilgi edineceğinden korkarak Cafer'in oğlunu iki hizmetkârın eşliğinde Mekke'ye göndermiş.

Cafer'in babası Yahya'nın ayrıcalıkları içinde, Harun Reşid'in saray ve haremının gözetimi ve yönetimi de varmış. Kendisinin gecenin belli bir saatinden sonra, sarayın giriş kapılarını kilitlemek ve anahtarları alıp götürmek âdeti varmış. Oysa, onun bu titizliği, özellikle halifenin haremı Sitti Zübeyde için bir sıkıntı olmuş. O da yeğen ve kocası Harun Reşid'e gidip saygın Yahya'yı ve yersiz titizliğini lanetleyerek ona bu durumdan acı acı şikâyet etmiş. Harun Reşid de Yahya yanına geldiğinde, kendisine "Baba, Zübeyde'nin senin hakkındaki bu şikâyeti nedir?" diye sormuş. Yahya da "Benden haremdeki görevimin noksanlığı bakımından mı şikâyetçi acaba, ey Emirü'l-Müminin?" diye sormuş. Harun Reşid gülererek "O değil, baba!" demiş. Yahya da "Bu durumda benim hakkımda sana söylenene kulak asma, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. O günden başlayarak titizliğini bir kat daha arttırmış; öyle ki, Sitti Zübeyde, acı ve sitemkâr bir edayla Harun Reşid'e yeniden şikâyetle bulunmuş; o da kendisine "Ey amcamın kızı, gerçekten süt babam Yahya'yı haremle ilgili herhangi bir husus için itham etmeye mahal yok. Çünkü Yahya, benim buyruklarımı yerine getirmekten başka bir şey yapmıyor ve görevini yerine getiriyor" demiş. Zübeyde de hiddet göstererek "Yo, vallahi! Görevini yerine getirmekten daha fazlasını yapıyor ve oğlu Cafer'in edepsizliklerini gizliyor" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Ne gibi edepsizlik! Hayrola, ne var?" diye sormuş. O zaman Zübeyde, pek önem vermiyormuş gibi görünerek Abbase konusunu anlatmış. Harun Reşid kaygılanarak "Bunun kanıtı var mı?" diye sormuş. Zübeyde "Çocuğun Cafer'den olmasından daha iyi bir kanıt bulunabilir mi?" diye yanıt vermiş. Halife "Peki, bu çocuk nerede?" diye sorunca, Zübeyde de "Cetlerimizin beşiği Kutsal Kent'te!" diye yanıt vermiş. Halife "Senden başkası da bunu biliyor mu?" diye sormuş. Sultan "Hareminde ve sarayında en basit bir esire de olsa, bunu bilmeyen tek bir kadın yoktur!" diye yanıt vermiş.

Harun Reşid bu konuşmaya tek bir sözcük daha eklememiş. Ama, bir süre sonra, Mekke'ye hac farızası için gitmek arzusunu belirtmiş; ve Cafer'i de yanına alarak yola çıkmış. Oysa,

kendince, Abbase de, Riyaş ile sūtanaya derhal bir mektup yollayarak onlara, Mekke'yi hemen terk etmelerini ve çocukla birlikte Yemen'e gitmelerini emretmiş; onlar da ivedilikle oradan uzaklaşmışlar.

Halife, Mekke'ye gelmiş. Hemen yakınlarından güvenli birilerini çocuğu soruşturup aramakla görevlendirmiş. Bu soruşturma sonunda olayın gerçekliğini, bir çocuk bulunduğunu ve de sağlıklı olduğunu öğrenmiş. Birkaç gün içinde çocuk Yemen'de bulunmuş ve gizlice Bağdat'a yollanmış. Ve işte, bu hac dönüşünde Halife, Fırat üzerinde Anbar yakınlarında iken, sözü edilen Cafer ve Bermekilerle ilgili korkunç emri vermiş. Ve olacak olan olmuş.

Bahtsız Abbase ile oğluna gelince, onun oturduğu dairenin hemen altına kazılan bir çukura diri diri gömülmüşler.

Nihayet, ey bahtıgüzel şah, sana söyleyecek bir şey daha kaldı: İnanılmaya değer başka vakanüvisler de Cafer'in ve Bermekilerin böylece gözden düşmelerine neden olacak hiçbir şey yapmadıklarını ve bu acıklı sonuca uğramalarının nedeninin, bunun, bahtlarında yazılı olmuş bulunmasında aranması gerektiğini ve onların güç sahibi oldukları zamanın geçip gittiğini anlatırlar. Ama en iyisini Tanrı bilir!

Ve sözü bitirmek için Şamlı ünlü şair Muhammed'den bize kadar gelen bir öykü. Şair şöyle anlatmış: "Bir gün yıkanmak için bir hamama girmiştım. Hamamın sahibi bana hizmet etsin diye güçlü kuvvetli genç bir delikanlıyı görevlendirmişti. Ben de, delikanlı bana özen gösterirken, hangi hevesle bilemiyorum, kendi kendime, yavaş sesle, benim hayırlı efendim El-Fazl bin Yahya el-Bermeki'nin bir oğlunun doğumunu kutlamak için yazdığım bir şarkının dizelerini okuyordum. Birdenbire bana hizmet etmekte olan delikanlı bayılarak yere yıkıldı. Birkaç dakika sonra, ayılıp ayağa kalktı ve beni suyun içinde tek başıma bırakarak, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış, hemen kaçıp gitti.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ayağa kalktı, beni suyun içinde tek başıma bırakarak, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış, hemen kaçıp gitti.

Ben de, şaşkın bir halde sudan çıktım ve hamam sahibine, yıkanmam için hizmet görsün diye bir saraylıyı görevlendirdiğinden dolayı fena halde çıktım. Ama hamamcı, bu genç hizmetkârda bu güne kadar böylesi bir illetin görülmediğine dair yemin etti. Ve söylediğini bana kanıtlamak için delikanlıyı benim yanıma getirip ona 'Ne oldu da bu efendi senin hizmetinden bu denli şikâyetçi oldu?' diye sordu. Bana, içinde bulunduğu karmaşadan kurtulmuş gibi görünen delikanlı da başını eğdi; sonra da benden yana dönerek 'Efendim, yıkanırken söylediğin o dizelerin yazarını tanıyor musun?' diye sordu. Kendisine 'Vallahi, ben yazdım onları!' diye yanıt verdim. Bana 'Öyleyse sen, şair Muhammed ed-Damışki'sin.¹ Ve de bu dizeleri El-Fazl el-Bermeki'nin çocuğunun doğuşunu kutlamak için besteledin, değil mi?' dedi. Ve ben, öylece şaşıp kalmışken 'Seni dinlerken, yüreğim ansızın sıkıştı ve heyecandan vurulmuş gibi yere düştüğüm için bağışla beni, efendim! Ben, işte, senin o denli görkemle doğuşuna şarkılar düzdüğün El-Fazl'ın oğluyum' diye ekledi. Ve yeniden ayaklarımızın ucuna düşerek bayıldı.

O zaman ben, böyle bir bahtsızlık karşısında içim acımayla dolu ve malik olduğum her şeyi, hatta şair ünümü bile borçlu bulunduğum cömert bir hayırseverin oğlunun felakete düşmüş olmasından üzüntü duyarak çocuğu yeniden ayağa kaldırdım ve onu bağrıma basarak kendisine 'Ey Tanrı kullarının en yüce gönüllüsünün oğlu, ben yaşlıyım; mirasçım da yok. Benimle gel de, kadının önüne çıkalım çocuğum; çünkü bir sözleşme yaparak seni evlat edinmek istiyorum. Böylece öldükten sonra bütün varlığım senin olur' dedim. Ama Bermeki delikanlı, ağlayarak bana 'Ey iyi kişilerin evladı, Tanrı kutsamalarını senin üstüne yaysın! Ama ben şu ya da bu yoldan babam El-Fazl'ın sana vermiş olduğu tek bir meteliği kabullensem Allah'ın hoşuna gitmez!' diyerek yanıt verdi. Ve bundan sonra, benim bütün ısrar ve ricalarım boşuna oldu. Kendisine, babasına karşı duyduğum minnettarlığın küçük bir nişanesini bile kabul ettirmem mümkün olma-

1 Muhammed ed-Damışki: Şamlı Muhammed (Â.Ş.O.)

dı. Gerçekten tertemiz bir kana sahipti, bu soylu Bermekilerin çocuğu! Tanrı, çok yüce olan değerlerini ödüllendirsin!”

Halife Harun Reşid’e gelince, Tanrı’dan başka sadece kendisinin bildiği bir hatayı cezalandırıp öcünü aldıktan sonra, herhalde epeyce doyum sağlamış olarak Bağdat’a dönmüş; ama içine girmeden kentin yanibaşından geçip gitmiş. Gerçekten, yıllarca güzelleştirmek için emek verdiği bu kentte artık yaşayamaz olmuş ve Rakka’ya yerleşerek bir daha Barış Kenti’ne geri dönmemiş. Ve Bermekilerin bahtsızlıklarını izleyerek Bağdat’ı böylece ansızın terk edişi, halifenin maiyetinden olan şair Abbas bin el-Atnaf’ın aşağıdaki dizelerle sızlanmasına kesinlikle yol açmıştır:

Daha develerimizi yeni çokertmiştik ki, dostlarımız gelişimizi gidişimizden ayırt etmeden, yeniden yola koyulmamız gerekti.

Ey Bağdat! Dostlarımız bizden haber almaya ve hoş gelişler dilemeye geldiler, dönüşümüzde! Ama biz onlara veda ederek yanıt vermek zorunda kaldık.

Ey Barış Kenti! Doğu’dan Batı’ya senden mutlu, senden zengin ve senin kadar güzel kent olmadığı çok doğrudur!

Kaldı ki, dostlarının yok oluşundan sonra, artık Harun Reşid uykunun tadını da alamaz olmuş; pişmanlık yüreğini kavurmuş; ve Cafer’i yeniden hayata getirmek için bütün saltanatını feda edebilir hale gelmiş; ve eğer, tesadüfen, saraylılardan birileri birazcık bile Bermekileri kötüleyecek olsa, Harun Reşid onlara nefret ve öfkeyle “Allah babalarınızın belasını versin! Kötülediğinizi kötülemekten vazgeçin! Ya da gelin onların bıraktığı boşluğu doldurmayı deneyin!” diye haykırırmsı.

Ölünceye kadar kudretini korumuş olmakla birlikte Harun Reşid, artık yöresini pek fazla güvenilmeyen kişilerin sardığını duyumsuyormuş. Ve her an, hoşnut olmadığı oğullarının kendisini zehirleyeceğinden korkuyormuş. Kargaşaların başladığı ve oraya gittikten sonra bir daha dönmediği Horasan’a bir sefer açmanın eşiğindeyken, düşüncelerini bir sırdaş olarak bildirmek üzere seçtiği saraylılardan vakanüvis Et-Taberi’ye, acı

duyarak, kuşkularını ve kederlerini açıklamış. Et-Taberi, üzerine ölümün gelmekte olduğu konusundaki kehanetini yatıştırmaya çalışırken, onu bir kenara çekmiş; ve adamlarından ve maiyetinden yeterince uzaklaşıp onların yersiz bakışlarından kurtulmak için bir ağacın koyu gölgesine sığındıklarında urbasını açıp Et-Taberi'ye karnını saran ipek bir kuşak göstermiş ve "Şuramda çaresi olmayan derin bir derdim var. Bu derdi kimse-nin bilmediği doğrudur; ama bak, yöremde oğullarım El-Emin ve El-Memun'un yaşamımın ne zaman tükeneceğini gözetleyen casusları var. Çünkü artık babalarının pek ömrü kalmadığını anladılar! Ve bu casusları, oğullarım, en güvenilir ve bağlılıklarından kuşku duyamayacağım kimselerden seçtiler. İlk bakışta başta Mesrur! Mesrur, benim üstün tuttuğum oğlum Memun'un casusudur. İşte hekimim Cebrail Bahtîâsû! O da, oğlum El-Emin'in! Ve geri kalanlar da böyle sürüp gidiyor" demiş. Ve de "Şimdi, oğullarımın saltanat hırslarının nereye kadar ulaştığını bilmek ister misin? Bana binilecek bir at göndermeleri emrini vereceğim. Sağlıklı ve kıvrak bir at gönderecekleri yerde yürüyüşü sarsak ve sanki benim derdimi arttırmak için hazırlanmış gibi olan takatsiz bir at getirecekler!" diye eklemiş. Ve gerçekten, Harun Reşid, kendisine bir at getirilmesi buyruğunu verince, tıpkı sırdaşına söylediği gibi bir at getirilmiş önüne. O da, Et-Taberi'ye mahzun bir bakış fırlatmış ve kendisine yollanan atı boyun eğerek kabullenmiş.

Bu olaydan birkaç hafta sonra, Harun, rüyalarında başının üzerine bir elin uzandığını görmüş; ve bu el bir avuç kızıl toprak tutuyormuş; ve bir ses ona "İşte Harun'un kabrinde kullanılması gereken bu topraktır!" diye haykırıyormuş. Bir başka ses de ona "Peki, kabrinin yeri neresi?" diye sorunca; ilk ses "Tus kenti" diye yanıt veriyormuş.

Nitekim birkaç gün geçince, hastalığının ilerlemesi Harun Reşid'i Tus kentinde kalmaya zorlamış. Büyük bir tedirginlik duyarak Mesrur'u kentin yöresinden bir avuç toprak bulup getirmeye yollamış. Başharemağası, bir saatlik bir zaman geçince, elinde bir avuç kızıl toprakla geri dönmüş. Harun Reşid "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur. Muhammed de onun elçisidir! İşte rüyam çıktı. Ölüm artık benden uzak değil!" diye haykırarak.

Gerçekten, artık bir daha Irak'ı görememiş. Çünkü, ertesi gün, kendisinde bitkinlik duyarak yöresindekilere "İşte korkulan saat yaklaşıyor. Ben tüm insanlık için imrenilen bir varlıktım. Şimdi kendisine acınan biri oldum" demiş. Ve orada, Tus'ta ölmüş. O sırada Hicret'in 193'üncü yılının ikinci ayı olan Cemaziyelevvel ayının¹ üçüncü günüymüş. Harun o sırada kırk yedi yaşındaymış; bu yaşı da beş ay beş gün aşmış bulunuyormuş. Bize bunu, Ebulfeda böylece bildiriyor. Tanrı kusurlarını bağışlasın ve rahmet eylesin! Çünkü dinsel inançlarına bağlı bir halife idi.

Şehrazad, Şah Şehriyar'ın bu öyküden hüzünlendiğini görünce, ona çabucak Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Tatlı Öyküsü'nü anlatmış. Ve demiş ki:

1 Hicri ayların ikincisi Safer olduğu halde Mardrus, Cemaziyelevvel anlamında "Djomadi" ayını ikinci ay olarak göstermiş (Â.Ş.O.)

Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Öyküsü

Anlatırlar ki, ancak övülesi Tanrı en iyisini bilir, Müslüman ülkelerden birinde yüreği okyanus kadar geniş, zekâsı Eflatun'un-kine eşit, doğası bilgelerinki gibi ve sanı Feridun'u geçen, yıldızı İskender'in yıldızı gibi olan ve Keyhusrev Anuşirvan'ın mutluluğuna sahip yaşlı bir şah varmış. Şahın da, Süreyya Burcu'nun yedi yıldızını andıran parlaklıkta yedi oğlu bulunuyormuş. Ama, bu şehzadelerin en küçüğü en parlak ve en yakışıklı olanıymış. Yüzü pembe beyazmış; ve adı da Şehzade Yasemin imiş.

Ve gerçekten, zambak ve gül onun yanında yok olup gider-lermiş. Çünkü selvi gibi bir endamı, yeni açmış lale gibi bir çeh-resi, menekşeden saçları, bin karanlık gecenin numunesi misk kokulu saç bukleleri, sarı amber bir benzi, gergin bir kargıya benzer kaşları ve bir nergis gibi çekik gözleri varmış; ve güzelim dudakları iki fıstık gibiymiş. Alnına gelince, dolunayın yüzünü utançtan morartacak kadar parlakmış; inci dişlerle ve gül pem-besi bir dille donanmış ağzından şekerkamışının tadını unuttu-racak tatlı sözler dökölüyormuş; bu yapısıyla ve canlı ve yiğit haliyle, âşkların gözleri için baştan çıkarıcı bir put gibiymiş.

Yedi kardeşin içinde işte bu Şehzade Yasemin, babası Nücum Şah'ın sayısız kocabaş hayvanlarının gözetimiyle görevli olanı-ymış; ve eyleştiği yer geniş ıssızlıklar ve çimenliklermiş. Bir gün oturmuş, kavalını çalarak bu hayvanları gözetirken, saygın bir dervişin kendisine doğru yaklaştığını görmüş; selamlaşmalar-dan sonra, derviş ondan birazcık süt sağıp kendisine vermesini rica etmiş; Şehzade Yasemin de "Ey saygın derviş, dileğini yeri-ne getirmenin imkânsızlığı bana büyük bir acı veriyor. Çünkü ineklerimi bu sabah sağdım. Ve şu anda memelerinde senin

susuzluğunu giderecek hiçbir şey kalmadı” diye yanıt vermiş. Derviş de ona “Zamanlamaya aldırma! Yine de Allah’ın adını anarak yeniden ineklerini sağ! Tanrı’nın kutsaması üzerinde olacaktır” demiş. Çekik gözleri nergise benzeyen şehzade de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve besmele çekerek en güzel hayvanın memelerine yapışmış. Ve üzerine kutsama inmiş, kap mavimtrak ve köpüklü bir sütle dolmuş.

Derviş o zaman gülerek genç şehzadeye doğru dönmüş ve ona “Ey ince ruhlu çocuk, verimsiz bir toprağa boşuna ekin ekmedin, sana bu olup bitenden daha çok yarar sağlayacak şey yoktur. Gerçekten, bil ki, ben sana, şairin sözlerine uygun şekilde verilerin ilki ve sonuncusu olan aşkın habercisi olarak geliyorum:

Orada hiçbir şey yokken, aşk vardı; ve hiçbir şey bulunmadığı zaman, aşk kalacaktır. O, ilk ve son var olan şeydir. O gerçeğin köprüsüdür; ve söylenebilecek her şeyin üstündedir. mezarın köşesinde yoldaştır bize!
O ağaca sarılan ve yüreğine nüfuz ederek yeşil yaşamını kemiren sarmaşıktır!

Bunu izleyerek yaşlı derviş “Evet oğlum, ben senin yüreğin doğrultusunda bir aşk habercisi olarak geliyorum. Ama beni, kendimden başkası buraya yollamadı. Ovalar, çöller geçtim; böylece, bir gün bir bahçeden geçerken, şöylece görebildiğim pericelik bir genç kıza yaklaşmaya layık olacak yeterince mükemmel birini arıyordum” diye eklemiş. Derviş bir an sustuktan sonra, yeniden söze başlayarak “Bil ki, ey meltemden de yeğni olan, baban Nücum Şah’ın ülkesinin sınırdaşı olan bir ülkede rüyalarının delikanlısını, yani seni, ey Yasemin, beklemekte olan, soylu bir kandan, yüzü peri gibi, ayı utandıracak kadar güzel, yetkinlik mahfazasındaki yekta bir inci tazeliğinde bir varlık, bir güzellik yuvası olan bir huri yaşamakta! Gümüş renkli narin bedeni bir şimşir gibi düzgün ve saç teli inceliğinde bir belı olan; bir güneş görünümünde, keklik sekişli biri! Saçları sümbül; büyüleyici gözleri İsfahan kılıçlarına benzer; yanakları Kur’an’daki Güzellik ayeti gibi; kaşlarının yayı kalem suresine benzer; bir yakuttan yontulmuşa benzeyen ağız şaşırtıcı; çene-

sinde küçücük bir elma boyutunda bir çukuru olan; ve yanağını onu kem gözden korurcasına bir ben süsleyen bir kız! Küçücük kulakları kulak değil, kibarlığın maden filizleri ve kulaklarında küpe yerine âşıkların yüreklerini taşıyan; minik bir ceviz gibi burnuna takılı hızma, dolunayı kendi eliyle kölelik halkasını boyuna geçirmeye zorlayacak gibi. İki küçük ayağının tabanına gelince, tam anlamıyla harika. Yüreği ağzı mühürlü bir koku şışesidir ve kafası yüce bir zekânın verisiyle donanmıştır. Yürüyünce, kıyamet günündeki gürültü kopar! Ekber Şah'ın kızıdır, bu kız; ve Badem Sultan diye anılır; böylesi yaratıkları tanımlayan isimler ne kadar kutludurlar!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, yaşlı derviş uzun uzun içini çekmiş; sonra da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dokuz yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ve böylece konuştuktan sonra, yaşlı derviş uzun uzun içini çekmiş; sonra da "Ama şunu da söyleyeyim ki, ey sevginin pınarı, aşktan yoksun, ciğeri kederle yanık bu genç kız, yüreğinde bir dert yükü taşımakta. Bunun nedeni de, bir gece, uyurken gördüğü bir rüya imiş. Ben de onu bir sümbül gibi üzgün ve dertli bıraktım" diye eklemiş. Sonra da "Ve şimdi benim sözlerim yüreğin için bir tohum oluştursun. Tanrı seni korusun ve bahtında olan o kıza doğru yöneltsin, vesselam!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, derviş, ayağa kalkmış ve yoluna gitmiş.

Şehzade Yasemin'in yüreği de sırf bu konuşmayı duyarak kana bulanmış; ve aşkın oku bu yüreğe işlemiş. Ve Leyla'ya tutkun Mecnun gibi, giysilerini boynundan göbeğine kadar yırtmış; ve yüreği güzel Badem Sultan'ın saçlarının kıvrımlarına takılmış; hıçkırıklar kopararak haykırmış; ve sürüsünü terk ederek içmeden sarhoş, duygulu, sessiz aşkın fırtınasında yok olmuş; bir serseri gibi dolaşmaya başlamış. Çünkü, bilgeliğin kalkanı her tür yaraya karşı koysa da, aşk okuna karşı erdemi yoktur. Nasihat ve görüş bildirerek oluşturulan ilaç, saf bir duyguyla dertlenenin ruhu üzerinde artık etkili olmaz. İşte Şehzade Yasemin'in durumu böyleymiş.

Badem Sultan'a gelince, onunki de şöyleymiş: Bir gece, babasının sarayının taraçasında uyurken, aşk ecinnilerinin yöndenirmiş bulunduğu bir rüyada, kendisine Züleyha'nın âşığından da güzel olan ve Şehzade Yasemin'in büyüleyici görünümüne elifi elifine benzeyen bir genç gösterilmiş. Bu güzellik görünümü bakire ruhunun gözleri önünde belirince, o güne kadar kaygısız olan genç kız yüreği elinden kayıyor ve delikanlının dolambaçlı saç kıvrımlarının ağının esiri olmuş. Rüyanın gülü yüreğine dokunarak uyanmış ve geceleyin bülbül gibi feryatlar koparak haykırmış; ve gözyaşlarıyla yüzünü ıslatmaya başlamış. Hizmetçileri büyük bir heyecan içinde koşuşturmuşlar ve onu görerek "Ya Allah! Hanımımız Badem Sultan'a gözyaşları döktüren bu felaket de nedir? Uyurken, yüreğinden ne geçti, acaba? Ne yazık ki, zekâsının kuşu uçmuş gibi görünüyor!" diye haykırmışlar.

Ve ağlayıp inlemeler sabaha kadar sürmüştü. Şafak vakti, babası şahla anası sultan, olup bitenlerden haber almışlar. Yürekləri yanarak gelip bakınca, o denli güzel olan kızlarının olağandışı bir görünümde ve garip bir durumda olduğunu görmüşler. Kız, saçı başı dağınık, giysileri düzensiz, yüzü altüst olmuş; bedeninden habersiz ve yüreği için dikkat sarf etmez bir haldeymiş. Ve ona sordukları bütün sorulara, başını utançla sallayarak ve böylece babasının ve annesinin ruhlarına kaygı ve keder yayarak hiç yanıt vermiyormuş.

Bunun üzerine, onu bu durumdan kurtarmak üzere marifetlerini göstereceğini diye hekimleri ve gövdeden şeytan uğratanları çağırılmışlar; ama hiçbir sonuç alamamışlar, hatta, bunun tam tersi olmuş. Bu yüzden kan aldırmaya başvurmak zorunda kalmışlar. Ve kolunu sararak neşter vurmuşlar. Ama o güzelim damardan bir damla kan bile çıkmamış. O zaman tedavisinden el çekmiş ve onu iyileştirme ümidini terk etmişler. Ve umutları boşa çıkmış ve hekimler, kafaları karmakarışık, ayrılıp gitmişler.

Bu üzücü durumda, hiç kimse bu değişimin nedenini anlayıp açıklayamadan birkaç gün geçmiş. Yüreği kireç bağlamış güzel Badem Sultan, her zamankinden daha karamsar bir durumdayken, hizmetçileri onu oyalasın diye bahçeye çıkarmışlar. Ama, orada gözlerini her yerde dolaştırdığı halde, sevgilisinin yüzünden başka şey görememiş; güller ona teninin rengini,

yaseminler giysilerinin kokusunu; salınan servi esnek bedenini; nergisler gözlerini sunuyorlarmış.

Ama birdenbire bu bahçenin güzel yeşilliği, solgun yüreğini canlandırmış; ve ona içirdikleri fiskiye'nin suyu, beyinin kuruluşunu azaltmış ve kendisiyle yaşıt olan maiyetindeki genç kızlar, hanımlarının yöresinde daire şeklinde oturmuş ve ona, yumuşak bir edayla ve kaygısız bir vurgulamayla tatlı bir gazel okumaya başlamışlar.

Bunu izleyerek, onu her zamandan çok söylenecekleri kabul etmeye yatkın gören en çok sevdiği nedimesi yanına yaklaşıp, ona "Ey Badem Sultan hanımımız, birkaç gündür ülkemize, uyumlu sesi, insanın aklını başından alan, akan suyu, uçan kırlangıcı durduracak kadar güzel kaval çalan, soylu Hazaranların ülkesinden bir delikanlı gelmiş bulunuyor. Bu sultansı gencin, pembe beyaz bir teni olup adı da Yasemin'miş. Gerçekte zambak ve gül, onun yanında solup tükeniyorlarmış. Çünkü boyu bir servi salınışında, yüzü yeni açmış bir lale kıvamında, saçları menekşe, yüzü misk gibi kokan, saç kıvrımları bir karanlık gecenin numunesi imiş; cildi sarı amberden, kaşları eğik kargılardan, çekik gözleri iki nergisten, güzelim dudakları iki fıstıktan oluşmuş bulunuyormuş. Alnına gelince, parlaklığıyla dolunayı utandırıp yüzünü morartıyormuş. İnci dişli, pembe dilli güzel ağızdan şeker sözler sızıyormuş. Ve böylece, neşeli ve yiğit görünümüyle, âşıkların gözleri için baştan çıkarıcı bir put gibiymiş" demiş.

Sonra da, Badem Sultan'ı neşeden şaşırmış bir halde görünce "Ve bu şahane biçimde kaval çalan genç, sabah meltemi gibi hafif ve hızlı, dağları, ovaları aşıp kıyısı olmayan ve kuğunun bile güvenli olmadığı, sırf görünümü bile onları binlerce su kuşunu ve ördeği korkutup başını döndüren nehirlerin sularını geçerek ülkelerinden bizim ülkemize gelmiş. Buraya ulaşınca kadar bu denli güçlüklerin üstesinden geldiğine göre, bu sonuca ulaşmasının gizli bir nedeni varmış. Genç bir şehzadeyi böylesine bir deneyime girişmeye aşktan başka bir neden zorlayamazmış" diye eklemiş.

Ve böylece konuştuktan sonra, söylediklerinin hanımı üzerindeki etkisini görmek üzere sultanın genç gözdesi susmuş. Ve birdenbire Şah Ekber'in yakınan kızı, mutlanıp oynayarak iki ayağı üzerinde doğrulmuş. Ve yüzü içinin ateşiyle aydınlanmış

ve tüm esrik ruhu, âdeta gözlerinden fışkırmış. Hiçbir hekimin anlayamadığı olanca gizemli derdinden ufacık bir iz bile kalmamış; aşktan söz eden genç bir kızın basit sözleri, onu duman gibi dağıtmış.

Ve ardında gözdesi olduğu halde, bir ceylan kadar kıvrak, kendi dairelerine girmiş. Neşenin kalemini ve birleşmenin kâğıdını eline almış ve aklını alan Şehzade Yasemin'e, ruhunun gözleriyle rüyada gördüğü mutlu varlığa şu mektubu yazmış:

Kalem kullanmadan, güzellik bahçesindeki yaratılanların varlığını çizmiş olana şükürler olsun!

Aşka düşen bülbüle figan ettiren güle selam olsun! Senin güzelliğinin anıldığını duyunca yüreğim ellerimden kayıp gitti.

Bana rüyada pericelik yüzünü gösterdiğinden beri yüreğim-de öyle bir etki yaptı ki bu yüz; anamı, babamı unuttum, kardeşlerime de yabancı oldum. İnsan kendine bile yabancı olunca, ailesiyle ne ilişkisi olabilir?

Senin önünde, güzeller bir şelaleyle sürüklenircesine sökülür gider; kirpiklerinin okları bir yandan öbür yana yüreğimi delip geçti.

Oh! Gel bana rüyadaki hoş varlığını göster! Onu artık kafamdaki gözlerle göreyim! Sen ki, aşk işaretlerini çok iyi anlarsın ve kalpten kalbe giden gerçek yolu bilirsin!

Ve de bil ki, sen varlığımın suyu ve kilisin! Yatağımın gülleri dikenlere dönüştü; ve sessizliğin mührü dudaklarımdadır ve artık kaygısızca dolaşmaktan vazgeçtim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirlediğini görerek yavaşça susmuş.

Ama bininci gece olunca, demiş ki:

... Sessizliğin mührü dudaklarımdadır ve artık kaygısızca dolaşmaktan vazgeçtim.

Ve mektubu ikiye katlamış ve arasına saf bir misk tanesi koyup onu gözdesine vermiş. Genç kız da mektubu alıp dudak-

larına ve alnına değdirmiş ve yüreğinin üzerine yerleştirmiş; ve bir güvercin gibi, Şehzade Yasemin'in kaval çaldığı yere uçarca-sına gitmiş. Onu orada bir servinin altına oturmuş, kavalı yanı başında, şu kısa gazeli okurken bulmuş:

Yüreğimi görünce ne diyeceğim? Buluttur, şimşektir, cıva-
dır ve kanlı bir deryadır, bu yürek!

Yokluğun gecesi bitince, tıpkı ırmakla kuğunun birleştiği
gibi birleşeceğiz!

Ve genç kız Şehzade Yasemin'in elini öptükten sonra, hanımı Badem Sultan'ın mektubunu ona vermiş. O da mektubu okumuş ve neredeyse sevinçten uçacak olmuş. Artık uyuyor mu, uyanık mı bilemez hale gelmiş. Ruhunda gümbürtüler kopmuş ve yüreği bir fırına dönmüş. Ve biraz yatıştığı sırada, genç kız ona, hanımına ulaşmanın yollarını göstermiş ve son talimatları da verdikten sonra geriye dönmüş.

Bildirilen saatte ve uygun anda Şehzade Yasemin, birlik sağlayan meleğin yol göstermesiyle Badem Sultan'ın bahçesine giden yolu tutmuş ve cennetten kopmuş bir parça olan o mevkiye girmeyi başarmış. O anda, güneş batı ufkunda gözden yok oluyor, ay da doğunun örtüleri arasından yüzünü gösteriyormuş. Genç erkek de, bir karaca yürüyüşüyle genç kızın kendisine belirtmiş olduğu ağaca doğru yürümüş ve yaprakları arasında saklanmak üzere bu ağaca çıkmış.

Badem Sultan da, geceleyin, keklik yürüyüşüyle mavilere bürünmüş olarak ve elinde bir gül tutarak bahçeye gelmiş. Ve o güzelim başını söğüt yaprakları gibi titreyerek ağaca doğru kaldırmış. Heyecan içinde, bu ceylan, dallar arasında beliren yüzün, dolunayın kendisi mi, yoksa Şehzade Yasemin'in parlıdayan yüzü mü olduğunu bilmemiş. Ama işte! Sanki arzuyla olgunlaşmış ve çiçek gibi ya da değerli ağırlığıyla daldan kopan bir meyva gibi menekşe saçlı delikanlı dallar arasından kayıp solup sararan Badem Sultan'ın ayakları önüne düşmüş. Kız onun umutla beklediği kişi olduğunu anlamış ve onu rüyasında gördüğünden çok daha yakışıklı bulmuş. Şehzade Yasemin de, kendi bakımından, dervişin kendisini aldatmamış olduğunu

anlamış ve bu ayın, tüm ayların baş tacı olduğunu görmüş. Ve ikisi de yüreklerinin ince dostluk ve gerçek sevecenlik bağlarıyla birleştğini duyumsamışlar. Ve mutlulukları Mecnun ve Leyla'ninkine kadar derin ve iki eski dostunki kadar katıksız olmuş.

Çok tatlı öpüşlerden ve güzelim ruhlarının ferahlamasından sonra, yetkin aşkın Efendisi'nden, acımasız göğün sevdaları üzerine bela taşları yağdırmamasını ve birleşmelerinin dikişini yırtmamasını dilemişler. Bunu izleyerek, ayrılık zehrinden korunmak için, iki âşık başbaşa düşünmüş ve gecikmeksizin, kızı Badem Sultan'ı çok seven ve ondan hiçbir şey esirgemeyen Şah Ekber'in bizzat kendisine başvurmaları gerektiğine karar vermişler.

Böyle olunca, sevdiceğini ağaçlar altında bırakarak, yakarıcı Badem Sultan şah babasını bulmaya gitmiş, ellerini önünde birleştirerek ona "Ey iki dünyanın en yüce noktası, kölen senden bir dilek dilemeye geldi" demiş. Babası da son kertede sevinçli ve şaşkınlık içinde iki kolunu kaldırmış ve sarılarak onu bağrına basmış, ve de ona "Kuşkusuz, ey yüreğimin Badem'i, dileğin herhalde çok ivedi bir hacet olmalı! Baksana, gecenin ortasında, yatağından ayrılmakta tereddüt etmemiş ve onu yerine getirmem için bana gelmişsin! Bu dilek ne olursa olsun, ey gözümün nuru, babana güvenerek çekinmeden bana açıkla!" demiş. İnce ruhlu Badem Sultan da, birkaç saniye tereddüt ettikten sonra, başını kaldırmış ve "Babacığım, gecenin bu vaktinde gelip gözlerinden uykunu kaçırdığı için kızını bağışla! Ama işte şimdi, nedimele-
rimle çayırda bir gece gezintisi yaptıktan sonra, sağlığıma kavuştum. Ve gelip sana öküzlere ve koyunlara iyi bakılmadığını, ihmal edildiklerini söylemeyi; ve de güvenilmeye değer bir hizmetkâra rastlarsam, onu sana takdim etmeyi ve senin de ona sürülerini gözetmesi için görevlendirebileceğini düşündüm. Mutlu bir rastlantıyla o anda bu çalışkan ve gayretli kişiye rastladım. İyiniyetli, her şeye yatkın ve ne zahmetten ne de yorulmaktan yılar bir genç bu! Çünkü tembellik ve vurdumduymazlık ondan fersah fersah uzak! Böyle olunca bizim öküzlerimize, koyunlarımıza bakması için onu görevlendir, babacığım!" diyerek seslenmiş.

Şah Ekber, kızının bu konuşmasını duyunca şaşırmanın sınırında şaşırmış. Bir an gözleri faltaşı gibi açılmış. Sonra da "Başım

üzerine yemin ederim ki, bugüne kadar gece yarısı sürüler için bakıcı tutulduğunu hiç duymamıştım. İlk kez başımıza böylesi bir şey geliyor. Ama, kızım, ansızın şifa bularak yüreğime verdiğin zevk dolayısıyla isteğine boyun eğmek ve sözü edilen genci sürülerimizin bakıcısı olarak kabul etmekten kolay bir şey yok. Bununla birlikte, ona bu görevi vermeden önce kendisini kendi gözlerimle görmek istiyorum” diye yanıt vermiş.

Babasının bu sözlerini duyar duymaz, Badem Sultan, mutlu Yasemin’e doğru sevincin kanatlarını kuşanarak koşmuş. Onu elinden tutarak saraya götürmüş. Ve şaha “İşte babacığım, sopası güçlü ve yüreği sınanmış olan o harika çoban!” demiş. Tanrı’nın öngörüsüyle donattığı Şah Ekber de, kızı Badem’in kendisine takdim ettiği gencin, hiç de hayvanları gözetecek türden biri olmadığını anlamış. Ve ruhunun ta içinden şaşırmış kalmış. Bununla birlikte, kızı Badem’e acı vermek istemediğinden bu ayrıntıların önemini ne içinde yoğunlaştırmış ne de ısrarla açıklamış. Sevimli Badem de, onun içinden geçeni anlayarak hemen heyecana kapılabilecek bir sesle ve iki eli birbirine bitişik olarak “dış görünüm babacığım, her zaman iç görünümü yansıtmaz! Seni temin ederim ki, bu genç adam, arslanlara çobanlık edecek kadar güçlüdür” demiş. Ve ister istemez, Badem Sultan’ın babası, gözünün bebeği olan sevgili kızını mutlu kılmak için, elini kendi gözüne kapatarak, gece yarısında, Şehzade Yasemin’i sürülerinin çobanı yapmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmediğini görmüş ve âdeti gereğince yavaşça susmuş.

Her bakımdan arzulanır genç bir kız olmuş bulunan ve günden güne, gecedен geceye daha sevimli, güzel, gelişmiş ve daha anlayışlı, daha da sessiz ve dikkatli olmuş bulunan genç Dün-yazad da, üzerinde tündüğü halıdan yarı yarıya ayağa kalkarak ona “Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı ve zevkli, ne kadar eğlendirici ve de lezzetli!” demiş. Şehrazad da ona gülmüş, onu kucaklayarak kendisine “Ey sevgilim, ama eğer efendimiz, bu yüce ve zarif davranışlarla donanmış şah, beni dinlemekten yorulmayacaksa, gelecek gece size anlatacağım devamıyla karşılaşıldığında, öykünün bu bölümü nedir ki?” demiş. Sultan Şehriyar da “Ey Şehrazad, sen

ne diyorsun? Ben mi seni dinlemekten yorulurum? Oysa sen benim ruhumu eğittin ve yüreğimi yatıştırdın! Ve ben seninle birlikte olduğumdan beri ülkem kutsandı. Bu bakımdan olanca gerçekliğiyle bu hoş öykünün sonunu bize anlatabilirsin; ve de sen kendin yorgun değilsen, bu gece bile sözünü sürdürebilirsin! Çünkü, gerçekte, Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın başına gelenleri öğrenmeyi çok arzu ediyorum!" demiş. Şehrazad da, kibarlığı nedeniyle izni kötüye kullanmak istememiş. O gece daha fazla bir şey söylemeksizin gülüp teşekkür etmiş.

Şah Şehriyar onu yüreğinin üzerine basmış ve ertesi sabaha kadar yanibaşında uyumuş. O zaman kalkmış ve adaletine dayanan işleri görmeye gitmiş. Ve o sırada, Şehrazad'ın babası olan vezirin, âdeti gereğince, şahın kadınlarla ilgili yemini nedeniyle, her sabah kızının ölümüne mahkûm edildiğini görmeyi bekleyerek kızı için hazırladığı kefen koltuğunun altında olduğu halde geldiğini görmüş. Şehriyar, bu konuda ona hiçbir şey söylemeksizin Adalet Divanı'na başkanlık etmiş. Memurlar, ileri gelenler ve davacılar içeri girmiş; kararlar vermiş; kimi memurları atamış, kimilerini görevden almış. Askıda bulunan işleri bitirmiş ve buyruklar vermiş ve bu böyle gün batıncaya kadar sürmüştü. Şehrazad ile Dünyazad'ın babaları vezir gittikçe daha fazla şaşırmanın ve zihin karışıklığının sınırına ulaşmış.

Şah Şehriyar'a gelince oturum bitip Divan dağılınca dairelerine, Şehrazad'ın yanına dönmek için acele etmiş.

Ve o gece bin birinci geceymiş. Ve Şehriyar, Şehrazad ile her zaman yaptığı şeyi bitirince, genç Dünyazad, kız kardeşine "Tanrı'nın lütfu üzerine olsun, kardeşim; eğer uykun yoksa, bize hemen Sultan Yasemin ile Badem Sultan'ın tatlı öykülerini anlat!" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle ve efendimiz olan yüce şaha bir sunu olarak anlatayım!" demiş ve öyküyü şu sözlerle anlatmış:

... Ve Şehzade Yasemin'i sürülerinin çobanı yapmış.

Ve o zamandan başlayarak Yasemin, dış görünüşte onun sürülerinin çobanı olmuş; ama aslında aşkla uğraşıp durmuş. Gündüzün hayvanları, üç veya dört fersah uzaktaki bir çayıra götürür, akşam olunca da, kavalının sesi aracılığıyla onları toparlar ve şahın ağıllarına sokarmış. Geceleri ise sevgilisi, o

şahane gülün, Badem'in eşliğinde bahçede otururmuş. Onun her zamanki uğraşı böyleymiş.

Ama, en gizli mutluluğun bile, her zaman yasakçıların kışkanç gözlerinden saklı kalabileceğini kim iddia edebilir? Gerçekten dikkatli Badem, dostuna, ormanda, gerekli yiyecek ve içeceği başkalarıyla ulaştırmak âdetindeymiş. Ama bir gün, aşkın tedbirsiz kıldığı genç sultan, gizlice, onun tatlı dudaklarına denk lezzette, gümüş yapraklar üzerine zarafetle dizilmiş şeker, meyva, ceviz ve fındık gibi eğlenceliklerle dolu bir tepsiyi kendi eliyle ona getirmiş. Ve bu şeyleri ona sunarken, kendisine "Ey şekerden başka şey yemeyen tatlı dilli papağan, narin ağzına uygun düşen bu besleyiciler sana lezzet versin ve hazmı kolay olsun!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, kâfur gibi gözden yok olmuş.

Ve bu çekirdeksiz badem böylece, kâfur gibi gözden yok olunca, çoban Yasemin, şahın kızının parmaklarıyla hazırlanmış bu eğlencelikleri tatmak için acele etmiş. Tam o sırada kendisine doğru düşman görünüşlü ve kötü niyetli bir ihtiyar olan ve bütün günlerini herkese nefret kusmakla geçiren ve musikişinasları saz çalmaktan ve şarkıcıları şarkı söylemekten men eden sevgilisinin amcasının yaklaşmakta olduğunu görmüş. Adam, delikanlının yanına ulaşınca, güvensizlikle ve tedhit saçan gözlerle ona bakmış, önünde duran şahın tepsisinin ne münasebetle orada bulunduğunu sormuş. Yasemin de, güvensizlik duymaktan uzak, yaşlı adamın yemek arzusu duymuş olduğunu sanmış ve bir sonbahar gülü gibi cömert yüreğini açmış; ve üzeri eğlenceliklerle dolu olan tüm tepsiyi ona vermiş.

Uğursuz ihtiyar, hemen bu tepsiyi alıp bu eğlencelikleri, Badem'in babası ve kendi öz kardeşi olan Ekber'e göstermeye gitmiş. Ve böylece ona Badem ile Yasemin'in ilişkilerini kanıtlamış.

Şah Ekber de bunu öğrenince, öfkenin sınırına ulaşmış ve kızı Badem'i çağırarak ona "Ey anasının babasının yüz karası, sen bizim ırkımıza utanç getirdin! Bugüne kadar bizim konutumuz kötü otlardan ve utanç dikenlerinden arınıktı. Ama sen; sen benim üzerime hilebazlığın çabuk çözölen düğümünü atıp beni bağladın. Ve bana karşı takındığın munis tavırlarla zekâmın lambasını örttün. Acaba hangi erkek kendini kadınların hilelerinden kurtarabilir? Dua ve barış üzerine olası kutsanmış

Peygamber, onlardan söz ederek ‘Ey iman sahipleri, karlarınızda, kızlarınızda düşmanlarınız var! Onlar akıldan yana, dinsel inançtan yana da kusurludurlar. Onlar çarpık taraftan yaratılmışlardır. Onları azarlayın; ve size itaat etmeyenler olursa, onları dövün!’ demiştir. Peki ben şimdi, sürülerimin bakıcısı olan, birlikteliği şah kızlarına uygun düşmeyen bir yabancıyla uygunsuz bir oyuna girişen sana nasıl davranayım; ikinizin bedenini ölüm ateşinde mi yakayım?” demiş. Ve kızının ağladığını görerek “En iyisi, önümden çekil git! Haremin perdesinin ardına gömül! Ve benim iznim olmadan oradan çıkma!” diye eklemiştir.

Böylece kızı Badem’i cezalandırarak hayvanlarının bakıcısını da yok etmek için buyruk vermiş. Kentin yakınında, korkunç hayvanların barınağı olan bir orman varmış. En gözüpek kişiler bile, sırf bu ormanın adının anılmasıyla korkuya düşer ve donup, saçları diken diken kalırlarmış. Ve orada, sabah gece gibi görünür, gece de kıyamet gününün uğursuz belirtisi gibi olurmuş. Ve de orada, başka korkunç şeyler arasında, dört ayaklıları ve kuşları dehşete düşüren domuz ile geyik karışımı iki yaratık varmış; bunlar bazen kırıp geçirmek üzere kente de gelirlermiş.

Badem Sultan’ın erkek kardeşleri de, şahın buyruğu üzerine, bahtsız Yasemin’i orada can verip gitmesi için bu felaket mahalline yollamışlar. Delikanlı da, kendisini bekleyen şeyden kuşkulamayarak öküzleri ve koyunlarını oraya götürmüştü. Bu ormanın içine iki boynuzlu yıldız¹ ufukta görüldüğü ve gecenin Habeşisi yüzünü kaçışa yönlendirdiği zaman girmiş. Ve hayvanlarını keyiflerince otlamaya terk ederek yere serdiği beyaz bir pösteğin üzerine oturmuş ve esriklik kaynağı kavalını eline almış.

İşte tam o sırada iki geyikdomuzu kokuyu izleyerek ve şimşek yüklü bulutları taklit edercesine gürleyerek Yasemin’in bulunduğu açıklığa gelmişler; ve tatlı bakışlı şehzade onları kavalının sesiyle karşılamış. Ve çalışının sihriyle kıpırtısız hale sokmuş. Sonra, yavaşça, ayağa kalkıp biri sağında, öbürü solunda iki hayvanın eşliğinde sürüsü de peşlerinden gelirken ormanı terk etmiş. Ve böylece Şah Ekber’in pencerelerinin altına gelmiş. Herkes onu görünce şaşkınlığa düşmüş.

1 İki boynuzlu yıldız: Koç burcunun yıldızları (Â.Ş.O.)

Şehzade Yasemin de, iki geyikdomuzunu bir demir kafese sokturmuş ve onları Badem'in babasına gerekli saygıyla sunmuş. Şah da, bu başarıdan dolayı şaşırmamanın sınırında şaşırmış; ve bu yiğitler yigidini mahkûm etmekten elini çekmiş.

Ama, sevgili Badem'in erkek kardeşleri bir türlü hınçlarını alamayarak kız kardeşlerinin genç adamla birleşmesini önlemek için, onu, arzusuna karşın, uğursuz amcalarının oğlu olan yeğenleriyle evlendirmeyi düşlemişler. Çünkü kendi kendine "Bu çılgın kızın ayağını evlilik bağıyla bağlamak gerek. O zaman anlamsız sevdasını unuttur" diyorlarmış. Ve vakit geçirmeksizin düğün alayını düzenlemişler; ve çalgıcıları, şarkıcıları, davulcuları ve zurnacıları getirtmişler. Kıyıcı kardeşleri bu evliliğin merasimini gözetirlerken, üzüntü içindeki Badem de, isteğine karşın, yeni bir gelini belirleyen göz kamaştıran giysilerle ve altın ve inci takılarla donanmış olarak altın işlemeli kumaşlarla örtülü bir merasim şiltesinde, bir ağaççık üzerindeki çiçek gibi, ama hüznün ve bitkinlik yöresini sarmış, dudaklarında suskunluğun mührü, zambak gibi sessiz, bir put gibi kımiltısız oturuyormuş. Görünümüyle yaşayanlar arasında genç bir ölü gibiymiş; yüreği boğazlanan bir horoz gibi çırpınıyor ve ruhu şafağın giysisine bürünmüş, bağrı kaderin tırnağıyla yırtılmış, köpüren varlığı simsiyah gözlerle yakında yatak yoldaşı olacak olan içi kof kargayı düşlüyormuş. Sanki dertlerin Kaf Dağı'nın zirvesinde gibiymiş.

Ama tam o sırada, öteki hizmetkârlarla birlikte hanımının düğününde görevlendirilmiş bulunan Şehzade Yasemin, gözlelerinin basit bir karşılaşmasıyla, ona, ıstırap dağlarından kurtarıcı bir ümit sunmuş. Sevgililerin yörede bulunanların en ufak bir fikri olmaksızın, sadece bakışlarıyla yirmi şey birden söyleyebileceğini kim bilebilir ki?

Böylece, gece olup da Badem Sultan, yeni evli gelin olarak gerdek odasına sokulunca, sadece baht âşıklara mutlu yüzünü göstermiş; ve yüreklerini sekiz kokuyla canlandırmış. Ve güzel Badem, yeğeninin biraz sonra gireceği bu odada yalnız bırakıldığı bir andan yararlanarak yavaşça altın işlemeli giysilerinin içinde dışarı çıkıp mutlu Yasemin'e doğru koşmuş ve bu iki kutsanmış sevgili el ele tutuşmuş ve gül kokulu meltemden daha yeğni, gözden kaybolup kâfur gibi yok olmuşlar.

O zamandan beri hiç kimse onların izlerini bulamamış ve hiç kimse onların nereye gittiklerini bilememiş. Çünkü yeryüzünde, âdemoğulları içinde sadece pek az kişi mutluluğa layıktır ve mutluluğa giden yolu izler. Ve de mutluluğun gizlendiği eve yaklaşır. Nasip Dağıtıcı olan sevincin, zekânın ve mutluluğun Sahibi'ne övgüler olsun!

Sonuç

Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra "Ve ey zamanın şahı, Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın tatlı öyküsü işte böyledir ve onu duyduğum şekliyle anlattım!" demiş; sonra da susmuş.

O zaman Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bu öykü ne harika! Oh! Ne kadar hayranlık verici! Ey bilge ve güzel konuşan Şehrazad! Beni eğittin ve benden başkalarının başına gelen olayları gözümde canlandırdın; geçmiş zamanlardaki şahların ve halkların söylediklerini ve başlarından geçen olağandışı ya da harika veya sadece düşünmeye değer şeyleri dikkatle izlettin. Ve gerçekte, şu bin bir gecede seni dinleyerek derinden derine değişmiş ve sevinç ve de yaşam mutluluğuyla dolu bir ruh kazandım. Ve ey vezirimin mutlanmış kızı, seni bunca seçkin verilerle donatmış ve ağzını kokulandırmış ve diline sözgenlik bağışlamış olan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış.

Küçük Dünyazad da, büzülmüş olduğu halinin üzerinden büsbütün kalkmış ve koşup kız kardeşinin kollarına atılarak "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı ve büyüleyici ve lezzetli! Ve eğitici ve de heyecan verici ve tazelikleri içinde hoş!" diye haykırmış. Şehrazad da, kız kardeşine doğru eğilmiş ve onu kucaklayarak kulağına sadece onun anlayabileceği birkaç söz fısıldamış. Genç kız da hemen kâfur gibi ortadan yok olmuş.

Şehrazad birkaç dakika, Şah Şehriyar ile birlikte yalnız kalmış. Ve şah, memnunluğun sınırında, harika eşini kollarına almaya hazırlanırken, perdeler açılmış ve Dünyazad, bir sütananın göğsüne asılmış ikiz çocuklarla birlikte, en arkadan üçüncü bir çocuk kendisini izlerken içeri girmiş. Şehrazad da gülümseyerek onları bağrına bastıktan sonra Şah Şehriyar'a dönmüş ve üç küçük çocuğu önüne dizmiş ve gözleri yaşlarla ıslak, ona "Ey zamanın şahı, işte, geçen

üç yılda, Nasip Dağıtıcı'nın benim aracılığımla sana bağışladığı üç çocuk!" demiş.

Ve Şah Şehriyar tanımlanamaz bir sevince kapılmış ve ruhunun derinliklerine kadar heyecandan sarsılarak çocuklarını öptüğü sırada, Şehrazad "Büyük oğlun şimdi iki yaşını doldurmuş bulunuyor ve şu ikizler de yakında ele gelecekler. Allah üçünü de kem gözden esirgesin!" diyerek sözünü sürdürmüş. Ve de "Gerçekten hatırlayacaksın ki, ey zamanın şahı, altı yüz yetmiş dokuzuncu gece ile yedi yüzüncü gece arasında yirmi gün kadar rahatsızlanmıştım. İşte tam o sırada dünyaya gelişleri beni bir yıl önce doğurduğum büyüğünkünden çok yoran bu ikizleri doğurdum. İlk lohusalığım sırasında pek rahatsız olmadığım için, o sırada anlatmakta olduğum Bilge Canayakın öyküsünü ara vermeden sürdürmüştüm" diye eklemiş ve böylece konuştuktan sonra susmuş.

Heyecanın son sınırına ulaşmış bulunan Şah Şehriyar da, bakışlarını annesi ile çocukları arasında dolaştırmış ve tek bir söz bile söyleyememiş.

O zaman genç Dünyazad yirmi kez çocukları öptükten sonra Şah Şehriyar'a dönmüş ve ona "Ve şimdi, ey zamanın şahı, çocukların annesi kız kardeşim Şehrazad'ın başını kestirecek ve böylece başka hiçbir kadının sevemeyeceği ve bir anne yüreğiyle yetiştiremeyeceği üç şehzadeyi annesiz mi bırakacaksın?" demiş.

Şah Şehriyar da, iki hıçkırık arasında Dünyazad'a "Sen sus baka-yım, küçük hanım ve de rahat dur!" demiş. Sonra heyecanını biraz yatıştırmanın üstesinden gelerek Şehrazad'a dönmüş ve ona "Ey Şehrazad, esirgeyen, bağışlayan Tanrı adına yemin ederim ki, çocuklarımızın dünyaya gelmelerinden önce de seni seviyordum. Çünkü sen Tanrı'nın seni donattığı niteliklerle beni kazanmayı bildin; ve sende kötülükten uzak, sofu, narin, sözgen, ağırbaşlı, güleç yüzlü ve bilge bir kadın bulduğum için seni olanca ruhumla sevdim. Ah! Tanrı seni kutsasın; babanı, anneni ve kökenini de kutsasın!" demiş. Ve de "Ey Şehrazad, seni ilk gördüğüm andan bu yana bin birinci gece olan bu gece, bizim için gündüzden de aydınlık bir gecedir" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek ayağa kalkıp onu alnından öpmüş.

Şehrazad da, kocası şahın elini tutup onu dudaklarına, yüreğine ve alnına götürmüş. Ve "Ey zamanın şahı, senden, benim için artık kaygılanmasın diye yaşlı veziri çağırmanı rica ediyorum" demiş.

Şah Şehriyar da, hemen veziri çağırtmış; o da o gecenin kızı için uğursuz bir gece olduğu inancıyla Şehrazad'ı düşünerek koltuğunun altında kefenle gelmiş. Şah Şehriyar, onun onuruna ayağa kalkmış ve iki gözünün arasından öperek ona "Ey Şehrazad'ın babası, ey ardılları kutsanmış olan vezir, Tanrı senin kızını halkımın selameti için yaratmış; ve onun araya girmesiyle yüreğime pişmanlık doldu" demiş. Şehrazad'ın babası da, bunları görüp iştirerek sevinçten öylesine altüst olmuş ki, baygın yere düşmüş. Hemen yöresine doluşmuşlar ve gılsuyu döküp onu yeniden kendine getirmişler.

Şah Şehriyar hemen kardeşi Semerkandü'l-Acem hükümdarı Şahzaman'ı getirtmek için ayağına çabuk haberciler yollanmış Şahzaman da iştirip itaat ettiğini bildirmiş; ve ağabeyinin yanına ulaşmak için çabucak yola çıkmış; o da, kendisini karşılamak için, şahane bir mevkibin başında, çarşı ve sokaklarda buhurdanlıklarda inceltilmiş kâfur, sarısabır, Hint miski, Hint sümbülü ve akamber yakılırken; davullar, zurnalar, klarnet ve fifreler, ziller ve çalpareler havayı büyük şenliklerdeki gibi çınlatırken, süslenip bayraklarla donatılmış kentin ortasına gelmiş; ve karşılaşmasının coşkusu geçince, masrafların tamamı devlet hazinesinden ödenen şenlik ve eğlenceler sürmekte iken, Şah Şehriyar kardeşi Şahzaman'ı, özellikle halvete alıp vezirin kızı Şehrazad ile geçen üç yıl içinde neler olup bittiğini ona anlatmış; ve Şehrazad'ın güzelliğini, sözgenliğini, kavrayışını, zekâsını, saflığını, dindarlığını, namusunu, iç temizliğini, ağır başlılığını ve Yaradan'ın onu donattığı tüm beden ve ruh güzelliklerini anlatmış. Sonra da "Şimdi o benim yasal eşim ve çocuklarımla annesidir" diye eklemiş.

Hepsi bu kadar! Şahzaman da son derece şaşırılmış ve hayranlığın sınırında hayran olmuş. Sonra Şah Şehriyar'a, "Kardeşim, madem ki öyledir, ben de evlenmek isterim. Şehrazad'ın kardeşi, adını bilmediğim şu küçük kızı eş edineyim! Böylece aynı ana babadan iki kardeş, aynı ana babadan olan iki kız kardeşle evlenmiş oluruz!" demiş. Sonra da "Bundan böyle iki güvenilir ve namuslu eşe sahip olarak eski felaketlerimizi unutturuz. Çünkü söz konusu bu eski felaketler ilkin benim başıma gelmekle başladı; sonra da benim yüzümden seni de vurdu. Benimki ortaya çıkmasaydı, sen de kendininkini bilmeyecektin. Ne yazık ki, kardeşim, bu son üç yıl içinde benim durumum pek fena bir durum oldu. Çünkü, senin verdiğin örneğe uyararak, ben de, ikimizin de uğramış olduğumuz felaket dolayısıyla kadınlardan

öç almak üzere, her gece bakire bir kızla evleniyor, ertesi sabah onu öldürtüyordum. Ama şimdi, bana gösterdiğin örneği izlemek ve vezirinin ikinci kızıyla evlenmek istiyorum” diye eklemiş.

Şah Şehriyar kardeşinin bu sözlerini işitince, zevkten yerinde duramaz olmuş. Hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış; ve eşi Şehrazad’ı bulmaya gitmiş; ve kardeşiyle aralarında geçen görüşmeyi ona anlatmış. Ve de böylece Şahzaman’ın, kız kardeşi Dünyazad ile nişanlanmak istediğini bildirmiş.

Şehrazad da “Ey zamanın şahı, biz olurumuzu veririz; ama kardeşin Şahzaman’ın bundan böyle bizimle kalacağını açıkça bildirmesi koşuluyla. Çünkü ben küçük kız kardeşimden bir saat bile olsa, asla ayrılamam. Onu ben yetiştirdim. Ben onu terk edemeyeceğim gibi, o da beni terk edemez. Kardeşin bu koşulu kabul ediyorsa, kız kardeşim, şu andan başlayarak senin kölendir; yoksa, yanımızdan ayıramayız” diye yanıt vermiş.

Bunu duyan Şah Şehriyar, Şehrazad’ın yanıtını bildirmek üzere kardeşini bulmaya gitmiş. Semerkandül-Acem hükümdarı da “Valahi, kardeşim, benim de niyetim kesin olarak buydu. Çünkü ben de, artık senden bir saatçik bile olsa ayrılamam! Semerkand tahtına gelince, Tanrı dilediğini seçip oraya oturtabilir. Çünkü artık ben orada saltanat sürmek istemiyorum. Ve buradan başka bir yere gitmeyeceğim!” diye haykırmış.

Bu sözleri işitince Şah Şehriyar sevincin sınırlarını artık tanıyamaz olmuş; ve “Benim de istediğim buydu. Uzun ayrılıklardan sonra bizi birleştiren Tanrı’ya övgüler olsun!” diye yanıt vermiş.

Ve hemen oracıkta, kadı ile şahitler çağırılmış; ve Şahzaman ile Şehrazad’ın kız kardeşi Dünyazad’ın evlenme sözleşmeleri kaleme alınmış. Böylece iki erkek kardeş, iki kız kardeşe evlenmiş. Ve işte o zaman eğlence ve ışıklandırmalar doruğuna ulaşmış ve kırk gün, kırk gece tüm kent halkı hazine hesabına yiyip içmiş ve eğlenmiş. İki erkek kardeş ile iki kız kardeşe gelince, hamama gitmişler ve gül ve çiçek sularıyla ve misk kokulu sularla yıkanmışlar. Ve ayakucalarında kartal ve sarısabır çubukları yakılmış. Şehrazad da genç kız kardeşinin saçlarını yıkayıp taramış ve incilerle donatmış. Sonra da sırtına Keyhüsrev zamanından kalma, kızıl altınla işlenmiş ve kenarları kendi doğal renkleriyle esrik hayvanların ve solgun kuşların suretleriyle bezenmiş değerli bir urba giydirmiş; boynuna da

pericelik bir gerdanlık geçirmiş. Ve böylece Dünyazad, kız kardeşinin parmakları altında, İki Boynuzlu İskender'in eşinin bile olmadığı kadar güzel olmuş.

Ve de, iki erkek kardeş hamamdan çıkınca, yan yana konmuş tahtlarına kurulmuşlar; emirlerin, yüce kişilerin eşlerinden oluşmuş evlilik mevkiği de biri iki tahtın solunda, diğeri sağında iki hareket-siz sıra halinde yer almış. İki kız kardeş de birbirlerine yaslanarak, aydınlık bir gecede iki dolunaya benzer güzellikte içeri girmişler.

O zaman hazır bulunan kadınların en soyluları onlara doğru ilerlemiş. Ve Dünyazad'ı elinden tutmuşlar ve taşıdığı giysileri üzerinden alıp onu koyu mavi renkli, insanın aklını başından alan saten bir urba giydirmişler. Ve Dünyazad, onun hakkında şairin şu dizelerle yaptığı tanımlamayı hak etmiş:

Koyu mavi bir urbaya bürünmüş yürürken, göğün maviliğinden kopmuş bir parçayla donanmış sanılır.

Gözleri ünlü kılıçlardır; göz kapaklarından taşan bakışları büyüyle doludur.

Dudakları anı kovanlarıdır, yanakları gül tarhlarıdır ve bedeni yaşamın taçyapraklarından örülmüştür.

Belinin inceliğini ve güvenliğe yuvarlanmış kalçalarını görenler, onu, oynak kum tepciğine daldırılmış şekerhamışı sakıyla karıştırırlar.

Kocası Şahzaman ayağa kalkarak onu ilk gören olmak üzere aşağı inmiş. Böylece giyinik gördüğü eşini hayranlıkla seyrettikten sonra yeniden tahtına çıkmış. Bu da giysilerinin değiştirilmesinin işareti olmuş. Ve Şehrazad mevkipteki kadınların yardımıyla, kız kardeşine kayısı rengi bir urba giydirmiş. Sonra onu öpmüş ve kocasının tahtı önünden geçirmiş. Böylece, ilk giysisini büründüğü halinden de büyüleyici, her bakımdan şairin şu dizelerdeki tanımlamasına tam anlamıyla uymuş:

Bir kış gecesinde, yaz gecesinin mehtabı bile senin gelişin kadar güzel değildir, ey genç kız!

Saçlarının topuklarını döven siyah örgüleri ve alnını saran koyu renkli alınlık bana şunu söyler:

“Sen şafağı gecenin kanadıyla karartırsın!” Ama yine de bana
 “Hiç de değil! Sadece sıradan bir bulut ayı kapatıyor” diye
 yanıt verirsin.

Şahzaman da, yine eşi Dünyazad’ı görmek üzere tahtından aşağı
 inmiş ve her bakımdan hayran olmuş. Ve onun güzelliğini görerek
 zevk alan ilk kişi olarak yeniden kardeşi Şehriyar’ın tahtının yanındaki
 yerine oturmuş. Şehrazad da, genç kız kardeşini öptükten sonra, kayısı
 rengi urbasını çıkarıp onu, nar rengi kadifeden bir giysiye bürümüş ve
 böylece onu şairin şu iki kıtada anlattığı güzele benzetmiş:

Salınırsın, ey zarafet dolu varlık, nar rengi giysin içinde, ey
 ceylan kadar yeğni; göz kapakların, her kıpırdanışında, kirpik-
 lerinden ölümcül oklar fırlatır.

Güzellik yıldızı, senin görünümün göklere, yerlere şan verir.
 Ve senin gözden yok oluşun evrenin yüzüne karanlıkları yayar.

Ve Şehrazad ve nedimleri yeni gelini tekrar ağır ağır salonda
 dolaştırmışlar. Ve Şahzaman onu görüp hayranlığa düşerken, büyük
 kız kardeşi onu boylu boyunca çizgilerle süslenmiş limon sarısı bir
 urbaya bürümüş. Ve öpüp bağrına basmış. Dünyazad da, tam anla-
 mıyla şairin dediği gibi olmuş:

Gecenin sakinliğindeki dolunay gibi belirir; büyüleyen bakışları
 yolumuzu aydınlatır.

Ama onun gözlerinin ateşinde ısınmak için yaklaşısam iki nöbet-
 çi gibi dikilen taş kadar katı memeleri beni iter.

Şehrazad, iki şahın ve tüm çağrılıların önünde onu ağır adımlarla
 dolaştırmış. Yeni evli koca, gelip onu iyice yakından seyretmiş; sonra
 da büyülenmiş olarak tahtına çıkmış. Şehrazad da onu uzun uzadıya
 kucaklayıp öpmüş; giysilerini değiştirerek üzerine inciler serpilmiş
 altın işlemeli, yeşil satenden bir urba geçirmiş. Giysisinin kıvrımlarını
 karşılıklı olarak düzeltmiş ve alnını da hafif bir elmas tacla çevre-
 lemiş. Bir beng dalı, bir kâfuri varlık olan Dünyazad da, sevgili kız
 kardeşinin desteğiyle salonu dolaşmış. Ve ortalığı büyülemiş. Şairin
 biri onun hakkında şu dizeleri yazarken, hiç de yalan söylememiş:

Yeşil yapraklar, ey genç kız, kızıl nar çiçeğini yeşil giysinin seni sardığı kadar büyüleyici biçimde örtmez.

Ve ben ona "Bu giysinin, ey genç kız, adı nedir?" dedim. Bana "Onun adı falan yok, benim gömleğimdir sadece" dedi.

Ben de "Ey ciğerimizi delen harika gömlek! Bundan böyle ben seni Yürek Yarası Gömlek diye adlandıracam!" dedim.

Sonra Şehrazad, kız kardeşinin belini sarmış ve onunla birlikte, iki sıra halindeki çağrılıların arasından ve şahların önünden geçip iç dairelere doğru yürümüşler. Şehrazad da onu soyup hazırlamış ve yatağa yatırmış. Ve öğütleyebileceği şeyleri öğütlemiş. Sonra onu ağlayarak öpmüş; çünkü ilk kez ondan bir gecelik ayrılmış. Dünyazad da kız kardeşini aynı şekilde kucaklayarak ağlamış. Ama, ertesi sabah nasıl olsa yeniden bulaşacaklarından, acılarına sabırla katlanmışlar ve ikisi de kendi dairelerine çekilmiş.

İki erkek kardeş ve iki kız kardeş için neşe, mutluluk ve beyazlık içinde geçen o gece, bin birinci gecenin devamı olmuş. Ve Şah Şehriyar'ın uyrukları için yeni bir dönem başlamış. Bu kutsanmış gecenin sabahında iki erkek kardeş hamamdan çıktıktan sonra, iki mutlu kız kardeşle yeniden buluşup dördü biraraya geldikleri sırada, Şehrazad'ın babası vezir, içeri girmek için ruhsat istemiş; ve hemen içeri alınmış. Ve iki şah birden, onun onuruna ayağa kalkmışlar; iki kızı da babalarının elini öpmüş. O da iki damadına uzun ömürler dilemiş. Ve o gün için buyruklarının ne olduğunu sormuş.

Ama onlar kendisine "Babamız, bundan sonra, asla, buyruk alan değil, buyruk veren olacaksınız! Bundan dolayı ortaklaşa bir kararla seni Semerkandü'l-Acem Şahı atadık" demişler. Şahzaman da "Evet, çünkü ben tahttan feragat ediyorum" demiş. Şehriyar da, kardeşine "Ama, şu şartla ki kardeşim, benimle ülkenin yönetimini paylaşacak ve devlet idaresinde bana yardımcı olacaksınız! Öyle ki ülkeyi bir gün ben, bir gün sen sırayla yöneteceğiz" demiş. Şahzaman da "İşittim ve itaat ettim" diyerek ağabeyine öneriyi uygun bulduğu yanıtını vermiş.

O zaman iki kız kardeş babaları vezirin boynuna atılmışlar; o da kızlarını ve Şehrazad'ın üç çocuğunu öpmüş. Ve hepsine birden sevecenlikle vedada bulunmuş. Sonra kendi ülkesine gitmek üzere, şahane bir mevkibin başında yola çıkmış. Tanrı da ona esenlik sağladığından kazasız belasız Semerkandü'l-Acem'e ulaşmış. Ve Semerkand halkı

onun gelişile memnunluk duymuş. O da halk üzre adaletle hükmetmiş ve şahlar arasında büyük bir şah olmuş. İşte onun durumu böyle imiş.

Şah Şehriyar'a gelince, çabucak Müslüman ülkelerinin en becerikli kâtiplerini ve en ünlü vakanüvislerini çağırılmış; ve eşi Şehrazad ile yaşadığı serüveni hiçbir ayrıntıyı atlamadan baştan aşağı yazmalarını buyurmuş. Onlar da işe koyulup tezhipli harflerle, ne bir eksik, ne bir fazla tam otuz cilt defter doldurmuşlar. Ve bu hayranlık veren harika takıma, Binbir Gece Masalları adını vermişler.

Sonra Şah Şehriyar'ın buyruğu üzerine bundan çok miktarda suretler çıkarmışlar ve kuşaklara öğreti oluştursun diye imparatorluğun dört bucağına bunları yaymışlar. Özgün elyazmasına gelince, onu, hazinede altın bir mahfazanın içine koymuş ve hazine vezirini onu korumakla görevlendirmişler.

Şah Şehriyar ile karısı Şehrazad Sultan, bu mutlu varlık; ve Şahzaman ve eşi Dünyazad, o hoş varlık; ve Şehrazad'ın çocukları üç küçük şehzade, yıllar ve yıllar boyunca, bir önceki günden daha mutlu günleri ve günün çehresinden daha beyaz geceleri mutluluk, zevk ve neşe içinde, dostları Ayıran, soyların Yıkıcısı ve mezarların Yapıcısı, Acımasız ve Sakınılmazın gelişine kadar yaşamışlar.

Ve işte adı Binbir Gece Masalları olan, içi eğitici, akla durgunluk verici, inanılmaz, şaşırtan şeylerle ve güzelliklerle dolup taşan harika öyküler bunlardır.

Ama Tanrı en büyük varlıktır. Ve bütün bu öykülerin hangisinin gerçek, hangisinin hayal ürünü olduğunu ancak O bilir. Çünkü O, her şeyi bilendir!

Ebediliğinde dokunulmaz olarak kalan, olayları istediği yöne doğrultan ve İradesi üzerinde hiçbir değişmeyi kabul etmeyen, görünen ve görünmeyenin sahibi Tek Canlı Varlık'a şükürler olsun ve övgüler olsun! Ve dua ve barış ve de en seçkin kutsamalar, iki âlemin Yüce Hükümdarı, Elçilerin Sultanı, Evrenin Mücevheri, Efendimiz, Muhammed üzerine olsun! Mutlu ve kutlu bir SON olsun diye ona yöneliriz.